
ԲԱՌԳԻՐՔ
ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ
ԼԵԶՈՒԻ

ԲԱՌԳԻՐՔ ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ

ԼԵԶՈՒԻ

ՀԱՏՈՐ ԵՐԿՐՈՐԴ

Յորում նախ պարունակին միացորդք գրաբառ բառից․ երկրորդ՝ բառարան յատուկ անուանց․ երրորդ՝ բառգիրք 'ի գրաբառ լեզուէ յաշխարհաբառն․ և չորրորդ՝ յաշխարհաբառ լեզուէ 'ի գրաբառն․ որոշեալք 'ի միմեանց հատուածովք այբուբենից։

Կազմեալ բազմաջանութեամբ, և աշխատութեամբ ջանօք՝ յաշակերտաց ամենապատիւ Տն Մխիթարայ մեծի աբբային, և բազմահմտական վարդապետաց։

Եւ յետնոյն երկասիրութիւնք պատրաստեալ՝ հրամանաւ Գերապատւոյ Տն Ստեփաննոսի աբբային նորին յաջորդի՝ վարդապետին [illegible]։

'Ի փառս ամենափրկչին Տն բոլորեցունց, 'ի պատիւ ամենօրհնեալ սբ Ածածնին, և 'ի յօգուտ մանկանց եկեղեցւոյ․

'Ի հայրապետութեան տն Սիմէոնի հայոց կաթուղիկոսի։

Յամի փրկութեան մերոյ 1769․ սեպտեմբերի․ Ց․
Իսկ 'ի թուականութեան հայոց ՌՄԺԸ։

ՎԵՆԵՏԻԿ

'Ի տպարանի անտոնի պորթօլի։

ՀՐԱՄԱՆԱՒ ՄԵԾԱՒՈՐԱՑ․

ԲԱՆ ԱՌ ԸՆԹԵՐՑՕՂՍ

ԱՌԱՋԻԿԱՅ ԲԱՌԱՐԱՆԻՍ ։

ԱՆՁԻ ՑԱՆԿԱԼԻ ընթերցողաց յառաջաբանութեամբ նախկին հատորին այսր բառարանիս . զի բազում անք են , յորս հարկ եղեւ մեզ զայս երկրորդ հատորս՝ նորին հետեւակ , ՚ի լոյս ածել առ ՚ի պէտս գրոհի ազգանպաստ առնձնականութեանս ։ Սակայն բազմութիւք բնիքառ_ զան գործանութեց յաղորդաշուրել աղխաղ_ խանց այնպէս զմեզ պատեցան , մինչեւ չթո_ ղացուցանել մեզ և զաշխ բանալ . թէպէտ թէ անընդհատ աշխատութիւք գործոյս պարապեալ ։ Բայց սակայն բազում կարեւոր հարկեցուցին , և մանաւանդ՝ թախանձանք յոգունց , մերային առաջադրութեան հասու եղելոց , այնչափ զմեզ բանադրօտեցին , մինչեւ առ փոքր փոքր յամենայն տեսակ գաղղեալ , յօրինել մեզ զայս բառգիրք՝ ըստ օգտակարութեանս ։ Այլ որպէս զի ուսումնասէրքն բազմաց հասու լի_ նիցին բանից , ծանուցանեմ մեզ թուի՝ յօգել զորս ինչ զինի՝ ՚ի կարգ ունէր առողջական ։ Նախ առաջին խօսեցեալ յաղագս պատճառաց յօրինելոյ զբառարանս զայս ։ Երկրորդ՝ յաղագս սփռելոյ զնոսա առաջ ՚ի բազում այ_ բուբենս , և իբր բաժանելոյ զնա ՚ի բազում մասունս բառարանս ։ Եւ երրորդ՝ թէ զինչ ինչ բանակցութիւնք առ ՚ի լուսաբանութիւն բառա_ րանիս պիտանի ։

Գրոց ... ...

Ա. Ո՛րք զառաջինն առաւելեաց զմեզ յայս գործ՝ յանձնառութեան ասմնայաւ_ սիւ հօր մերոյ Մխիթարայ մեծի բարերա_ րարին . զի նա առ կենդանութ իւրով ծա_ նուցեալ զբազում կարեւորութի սորա , պատ_ ուիրանաւ յանձն արար մեզ՝ զգործս զայս անվեհեր ՚ի գլուխ հանել . զառ ՚ի մենջ գոր_ ծոյն մասամբ ինչ զփորձն հասուցանել . ուղ՝ զբառարանին յաշխարհաբար լեզուէ ՚ի գրա_ բառն . և մասամբ ինչ զկիզերկուցն ՚ի տիկ կարձանցուցեալ . ոմ զյատուկ անուանց բառարանին ։ Իսկ զայս եմ փութեալ աշա_ կերտք իւրոյ ասաւարտել՝ ոչ յաջողեալ ինչ յա_ ղագս , բայց եթէ առ ՚ի պէտս զարգացման ուսումնասիրաց . որք առանց այսպիսի բա_

առարանի՝ խորա. արուէստատարք են՝ անփոր_ ձի . որպէս յիշեցաւ ՚ի յառաջաբանին նախկին հատորին , ՚ի համարն . ա։

Է. Երկրորդ՝ ՚ի սոյն առաւելեաց զմեզ բազում հարկաւորութիւն . վասն զի որպէս զինի ասացի , յաղագս փութոյ ժողովող յանկ հանելոյ զա_ ռաջին հատորն , բազում բառք պակասեցին . և է այլք բաղադրեալք . արտաքոյ մնացին . զորս զանց առնել ոչ էր մարթելի . և է առաւելուն խառնել՝ ոչ էր կարելի . վասն հարկ եղեւ յաւե_ լուլ զերկրորդ հատորս զայս , յորում զմնա_ ցորդսն զայնոսիկ դնեմք ։

Զ. Երրորդ՝ ժամեցաք ՚ի սոյն յաղագս բա_ զում յատուկ անուանց , որք յառաջին հա_ տորն ոչ գտանէին . քանզի որպէս կարօտի ու_ սումնասէրն՝ գիտել զնշանակութի հասարակ անուանց , նոյնպէս և զանուանց աշխար_ հաց , քաղաքաց , լերանց , և գաւառաց , և ասա_ նուց , և ծովուց , և ոսկեզէրածասալ ազգաց . և այլոց բազմաց ։ այլև հոյակապ արանց . և այլոց բազմաց ։ Մանաւանդ զի բազում բառք գտանին ՚ի յա_ տուկ անուանս , որք հարկաւորք նկատելոյ . որպէս են արքա . երեւին հասարակ անուան . որպէս են որքա . Աղոսք . աղէն . առնովն . բանալ . բագոն . բա . գառնովգաբէր . գեղգեղ . գանդէ . էղր . խոլ . Սորին ընդգեմ՝ ծորի . յոհող . ոին . և այլն ։ Սորին ընդգեմ՝ բազում բառք ՚ի բազում անգլիս երեւին , յա_ տուկ անուան . բայց են հասարակ . զոր օրի_ նակ . Աղգանուքն . ուրհումն . դէմոր . խորտա_ նակ . ... Եւ խաբա . խորան . ... ։ Արդ՝ առ ՚ի որոշել զայս ամ . հարկ է , զի յառաջինում բառարանին բացատրեսցէ . և զի յառաջինում հատորի զայս ոչ կարացաք աշխատասիրել , հարկ եղեւ յաւելուլ զերկրորդն՝ սակս ՚ի նմա զպարտս մեր վճարելոյ ։

Է. Իսկ եւս , բազումք ակարանան խմանալ զմեկնութիւն բառից եղելոց ՚ի յառաջին հա_ տորն՝ յաղագս լինելոյ նոյն գրաբառ . և զի ոչ երեւի հնար՝ զկնի եմ գրաբառ բառից որձա_ նացուցանել և զաշխարհաբառն ինչ ։ Նա զի նացուցանել և զաշխարհաբառն ... . որոտհետև բազ_ մութիւնք գրաբառ բառից , և միջերկութիւնք աշխարհաբառից՝ չկոթեն զնորոյ_ այլոց աշխարհաբառից պարունին առնել . թէ թիւնն , զոր միամիտք պարունին է մեկ_ այս աշխարհաբառ՝ որոյ գրաբառն է մեկ_ նիչ . և ... այլ ընդ այլոյ խմանալ ... մեկնութեան բա_ ռից . զոր օրինակ . ՚ի մեկնութեան բա_

ակս՝

ուխտ՝ Միխարեան, եղեալ կայ նոտրագիր տա_
ռիւք՝ բառս այս՝ Փինէտ. որ է մեկնութիւն
բառիս, դաշնակ: Արդ՝ որ անկիրթն է 'ի
բարբառս դրոց, համարի զայն՝ մեկնութիւն
բառին Միխարեան, և ըստ այնմ 'ի դէպ լինիլ
հարկին, սկսանի 'ի գործ արկանել. կամ
զնմանէ խօսիլ. որ է խառնուրդակին խո_
տորման: Վասն հարկ եղև մեզ զնոյն գրա_
բառն յայլում հատորի պարզ աշխարհա_
բառիւ համառօտ մեկնել. որով և լցցին ցան_
կութիւնք պարզամտաց՝ չվարժելոց 'ի գրաբառ
լեզուն հայկազեան սեռի:

Ե. Հինգերորդ՝ բազումք հասկանան զգրա_
բառ լեզուն, սակայն 'ի լինելն հարկի շա_
րադրութեան, կամ գրաբառ խօսելոյ՝ ոչ կա_
րեն յիշել, թէ այս նիշ, և այն նիշ բառ
ռամկական՝ մեզ անծանօթ 'ի գրաբառն. զոր
օրինակ. ահա կոչին 'ի բարբառս դրոց՝ ան_
ուանքս այսոքիկ. Ըռաղաշ. Թամ. Խալա. Հա_
մայիշ. Միզա. Պէշթամալ. Չմնոր. Թաւլանդըզ. Թէ_
լէկ. և այլն: Եւ այս դժուարութիւն ոչ միայն
կարէ հանդիպիլ պարզամտաց, և համբա_
կաց, այլ և բազում գրագէտ, և մատենագիր
անձանց. որովհետև ոչ է հնար զամ բառս,
և զնշանակութիւնս նոցա մշտնջենաւոր ունել 'ի
մտի: Առաւ հարկ էր մեզ առ կատարումն պի_
տոյից ուսումնասիրաց, և պարզամտաց՝ այլով
այբուբենիւ զռամկական բառսն 'ի բարբառ
դրոց դարձուցանել. և զի այսմ ոչ էր հնար
լինել յառաջին հատորին, հարկ եղև զնոյն
յերկրորդումն աշխատասիրել:

Զ. Օ առաջինն յաղագս բազմադէմ պի_
տանութեանց, և յոգնաթարգմանձ
ժամանց բազմահնար ուսումնասիրաց, և
ուսումնականաց՝ փոյթ յանձին կալաք յօրինել
զբառարան ինչ՝ դասակարգեալ 'ի նմա միայն
զկարևոր բառսն դրոց. ուր զի փութով հա_
ռաջադրեալ 'ի բազմակողմանի գործոյ անտի, կա_
րասցուք պարապել այլոց կարևորագոյն գոր_
ծոց: Այլ երբև 'ի խորս քննութեանց բա_
ռից մտեալք, հարկ եղև ըստ դաղափարա_
ծութ տարբերութեան նոյ՝ ընդ կարևորաց և
զայլս ընտրել: Եւ Է հատանել 'ի կատա_
րած սմի, և զայլ ինչ բազում մի զկնի միոյ
գիտել. այսինքն է, յաւելուլ զբառս մտա_
ցորդաց, և յատուկ անուանց եծաշնչին. և
զկնի նաև արտաքին դրոց: Այլ և յօրինել
զբառարան 'ի գրաբառ լեզուէ յաշխար_
հաբառն. և յաշխարհաբառէ 'ի գրաբառն:
Արդ՝ քանզի այսոքիկ ամենեքեան Է ժամա_
նակս ժամանակս դիտեցան, և սկզբնաւո_
րեցան, վն այնորիկ ոչ եղև հնար՝ Է միով,
կամ ընդ երկոքումբք այբուբենիւք շարադա_
սել. այլ՝ զբառս մտացորդաց, և յատուկ
անուանց դասակարգել 'ի սկիզբն բառից
առաջին հատորին. կամ զմնէ միայն զմտա_
ցորդացն 'ի նոյն դասել. իսկ զբառս յատուկ
անուանց եծաշնչին, և արտաքին դրոց՝ առ 'ի
չշփոթել ընդ հասարակ անուանց այլով այ_
բուբենիւ արտադրել. որով ուսումնասէրն
թողեալ յաղագս միոյ բառի զի 'ի բազում ան_
ղիս արշաւելն, 'ի միում եւեթ անաշխատ
գորսնեալն գտանէր: Բայց Ը հասարակ ա_
ռածին՝ Ամէ չփոյթ նուշայն է պտուղէն, վն
այսորիկ որչափ տաժանումն գիւտից զու_
սումնասէրն զզուեցուցէ, նոյնչափ արհաւիրք
անհետական չգոյին զնա մխիթարեսցէ: Ընդ
նմին և զմեր յանցանս զթասիրութիւն 'ի չքմեղս
համարեսցի. յիշատակեալ, թէ սկզբնայն ար_
ժանի ներողութեան է:

Է. Յաղագս այսր գլխաւորութեան ոչ է
պարտ զբանս երկայնել. մի զի ոչ է
առ կատարեալ բառգիրք. այլ յօղուած ինչ
բառգրքի. և երկրորդ՝ զի բազում ինչ, զոր
պարտ էր զմանէ յառաջաբանել, լնով ար_
ձանագրեցաք 'ի նախերգանսն առաջին հա_
տորին: Իսկ զոր ինչ այժմիկ արժան է զմա_
նէ խօսիլ, երկքումբք գլխովք ծանուցուք.
զառաջինն խօսելով զանեղեացն, յորոց հա_
նեալ զբառս սորա: Երկրորդ՝ զհանգամա_
նացն, որով վարեցաք 'ի յօրինել զսա: Եր_
րորդ՝ զկարտառէն, զոր պարտին պահել
գործածողք սորա, միանգամայն և բառից
առաջին հատորին:

Ը. Որք՝ մասն ինչ 'ի բառից սորա են 'ի
գրեանցն, յորոց հանեալ զբառս առաջին հա_
տորին. և սոսս եղան՝ կամ զի 'ի յօրինել
զառաջին հատորն յաղագս փութոյ շտապա_
ման՝ 'ի բառարանէ անտի արտաքս մնացին.
ուր են սոքա: Աչօգուլութ. ընկղմ. ընկղմել.
խնճեմ. խորդալ. և այլն: Կամ զի առաջին
նանմամբ նախկին հատորին՝ նշանակութեանք
նոցա բառութ ոչ եկին 'ի յայտ. վն և մեք խոստաց_
ցաք դասել զնս 'ի կարգս նորումն բառից. բայց
յետոյ 'ի հաւաքել այլոց բառից՝ նշանակութիւնք
նոցա յայտ յանդիմանս երևեցան. ուր են սոքա:
Աչքեր. աղծաղեղ. անդի. կս Ղուկ պատրէից.
անդռն. Գաղափառոր, կն Գաղափէկոր. Եղար. Ծանոց.
յօրայ. և այլն: Եւ կամ զի թէպէտ յառաջին
հատորն եղան, սակայն լեռագոյն, և ըն կարգի
ոչ մեկնեցան. կամ զի սմ նշանակութիւնք նոցա յայտ_
ժամ ոչ գտան. և այլք նմանք. և վն այնր
առանձին դարձեալ կրկնեցան. որպիսի են
սոքա: Պղնձան. Կոպալ. Բախոր. Էըգեհան.
Զշանող. Ծամ. Ծաղարքն. և այլն:

Թ. Մասն ինչ և 'ի բառից սորա են 'ի նորագ_
րեանց եկելոց 'ի ձեռս մեր զկնի տպագրու_
թեան առաջին հատորին. և այսպիսի են սոքա:
Աղբանք. Բախպանոց. Կիլա. Ծաշի. Կորա. Կենիւ.
Ձաձկէ: Եւ ինչ ինչ և ս հաւաքեցան 'ի յաշխար_
հաբառն բառարանէն եղելոյ յայսմ հատորի:
Քանզի մինչ բազում բառք էին յաշխարհա_
բառին, որոց գրաբառքն 'ի գրեանց ոչ էին
եկեալք. և առ լրութիւն բառարանին, և առ
կատարումն պիտոյից ուսումնասիրին հար_
կաւոր էին գրաբառք նոցա, փոյթ յանձին
կալաք 'ի բազում տեղեաց որոնագիւտ լինել
սորայ և վայելուչ բառից. ուր են սոքա:

Հաղարչ: Տ՛ս Փրէնկ բեղիւմն:
Հրաշալ: Տ՛ս հէլվայ:
Մաքսան: Տ՛ս Խլէկ:
Մշտակին: Տ՛ս Թահման պէտէ:
Որձ: Տ՛ս Խաթըր պոռնկոլու:
Վէյին: Տ՛ս Փըշայ:

Փափաքումն բաղձանս նախ էր սա_ տուցեա:

Բան ամ... Խորտան... Լեր Բա... տուաճ... նախ յա... զդփս ... ցուցող:

Ժ. Իսկ

Գ. Իսկ որք՝ զայս նոյն բառ, զոր յայլ ուս_ ուցք՝ քան 'ի դրոց հաւաքեցաք, կամ զորս բարդութիւն, և այլ համեմատանօք 'ի միջ ածաք, եթէ ուղղի իւրաքանչիւր ամենակատ բառից, յետոյ 'ի բաց քաղեալ, անցուցաք 'ի դրութեան 'ի կարգս Մնացորդաց. որպէս զի զօրութիւն նոցա ամենեցուն յայտնի լինիցի: Այլ ասացաք քաղել, ոակայն ոչ զամեն. նա զի մի բառգիրքն ընդ երկայն ձգեսցի. որովհետև բաղումք 'ի նոցանէ ըստ ինքեանց յայտնի լինին: զի կամ են պարզ և մեկին, և կամ նմանք, կամ արմատք նոյն 'ի բառգիրքս անդր գտանին: Եւ երկրորդ՝ զի բազումք 'ի նոցանէ զինի տպագրութեան Մնացորդաց բառարանին 'ի լոյս ամփոփեցան. որպիսի են սոքա:

Խոլոփ: Այ պաղպայ:

Մունկ: Այ մուշկ իւղ. կամ անուշն:

Սարծ: Այ խանձել:

Զլիկ: Այ եղերբե:

Տոտ: Այ պետակիլ:

Փալիկ: Այ քէօֆտէ:

Փոխնակաց: Այ տարապախանութ:

Ա. Ոյսմանէ զիրոյ սակաւ ինչ ուշնիմք 'ի նախերգեան ասացին հատուածն զայսու աւար_ կանեցաք, զոյն է խմանալ և յաղագս այսր բառարանի Մնացորդաց. վասն զի ոչ վա_ րեցաք 'ի մեկնել զբառս աւանդին հատորին. նոյնպէս հանդիսացաք և 'ի մեկնել զբառս Մնացորդաց. մանաւանդ 'ի քննել, և 'ի տուեալ զնշանակութիւն. զի մի 'ի հեղգութեն միում վրիպանք ինչ լինիցին: Քանզի չէ_ նութեն, և ապականութեն լեզուէի է 'ի ձեռս գործածողաց բառից նոր. և գործածութիւն ըն_ դունի ընդ համառօտութեն 'ի բառարանէն: Իսկ բառարանն առնու զասութիւն իւր 'ի յօրինողէ գնոյն: Այս եթէ յօրինողն զհեղ_ գութ էին, յանդուգն մնեսցի 'ի մեկնութեն բառից. և լցցէ զբառգիրքն ոռոմբ և զեղծ_ ցէ, ոչ խորհեալ զառոյգս, և ոչ զանոտայգս, ոչ զգոս, և ոչ զգերս, որդարե բովանդակ լեզուն վեր 'ի վայր շփոթեսցի:

Բ. Բայց 'ի բառս Մնացորդաց, ոճ և ասա_ ցին հատորին՝ զի ինչ եւս գործեցաք. և այն է զարմանս բարդեալ բառից. քան զի ոչ զոմն 'ի բառարանս յայտնաբեր պարուրեցաք. նախ զի ցրեթէ անբաւք են. և որ բաց օրէ բաղմութեան. վասն զի ոճ ասացաւ 'ի չորրորդ զխնակարգութեն նախերգանաց առաջին հա_ տորին 'ի համարն Է. յատկութեն լեզուէի մե_ րոյ է՝ քան զյունացն՝ պերճանալ 'ի բար_ դութիւնս բառից. ևոր քաղաքական է 'ի զարկս հայկաբանն ազգի, կարե առնել զըն_ դիր բարդութիւն որչափ և կամիցի: Երկրորդ՝ համարեցաք աւելորդ. որովհետև ընդ ձա_ նաչել զարմատն, յորոց բարդին՝ դիւրաւ կարեն մակաբերել զնշանակութիւն նոցա զօրութեան բարդելոցն, զորս առաձեռն պատ_ րաստ ունին 'ի բառարանի:

Գ. Այլ զի ասուածաբանեն գիւրութեն ինչ լիցի առ 'ի զօղ խմանալ զզօրութեն բարդեալ բառից, մանաւանդ այնոցիկ, որք արտաքոյ

[illegible]

բառարանիս սփռեալ կան, զայս կանոն ա_ ւանդեսցուք: Արդ՝ գիտել պարտ է. զի բաղմապատիկ են զօրութիւնք բարդեալ բա_ ռից. զի ոմանք ունին զնոյն ոյժ, որ ինչ արմատքն նոցա. որպիսի են սոքա:

Աղուամազ: Այ աղու մազ:

Գաղփանծածան: Այ գաղափար, և ծածուկ:

Ժիրածիր: Այ ժիր ժիր:

Նորանոր: Այ նոր նոր:

Շեշշաշեշ: Այ շեղջ շեղջ:

Քաղցրախորժ: Այ քաղցր և ախորժ:

Դ. Իսկ ոմանք տարբերին նշանակութեամբ յար_ մատոց իւրեանց. և ըստ այսմ են մեծ մասն բարդեալ բառից. զոր օրինակ:

Բանփաղեփ: Այ պետ բանտի:

Դուլարաւէր: Այ լի գալարեօք:

Մեղուատուէն: Այ քաւիչ մեղաց:

Վաճառանոց: Այ վաճառեալ չարաչար:

Արդ՝ ոմանք 'ի սոցանէ ունին զզօրութիւն ներ_ գործականի. որպիսի են սոքա:

Եօթնածին: Այ նա, որ զեօթն որդիս ծնա_ նի, կամ ծնեալ է:

Հայրապատ: Այ նա, որ զհայր իւր սպա_ նեալ է:

Մարդասէր: Այ նա, որ զմարդ գնէ:

Ոստոստակէտ: Այ նա, որ զոստոստն առնէ:

Տէրատեաց: Այ նա, որ զտէր իւր դաւաճա_ նեալ է:

Իսկ ոմանք ունին զզօրութիւն կրաւորականի. և այսպիսի են սոքա:

Աղջամուղջ: Այ աւանդեալ յայլ:

Բազմաչարչար: Այ բազում տանջանօք չար_ չարեալ:

Մաղձամոլար: Այ մաղձիւ մակարդեալ:

Մարգարտազարդ: Այ մարգարտով յեռեալ:

Ե. Դարձեալ. ոմանք ունին զզօրութիւն մակբա_ յականի, կամ ածականի. որպիսի են այսոքիկ:

Աճախառն: Այ շատ խառնեալ:

Բազմայածեան: Այ Է բազում անգամ յածեալ:

Գեղաղաճեալ: Այ գեղեցկութեամբ պաճուճեալ:

Զօղոզոբոգի: Այ զաղզութեամբ լցեալ: որպիսի են

Եւ ոմանք զզօրութիւն գոյականի. որպիսի են յանձորդքս:

Աղբամաղբիւր: Այ ջուր աղբերաց:

Դռափանձիկ: Այ վէմ խարակ դամասամանի:

Ողջանկէզ: Այ անասուն ողջ կիզեալ:

Վերնատուն: Այ վերնայարկ տուն:

Քաղաքամէջ: Այ միջին վայր քաղաքի:

Եւ ոմանք եւս ունին համանգամայն զզօրութիւն գոյականի, և ածականի. որգոն:

Աջնակողմն: Այ ածային կողմն. և մերթ՝ պատականեալն ածային կողման:

Գերեզմանոց: Այ տեղի գերեզմանաց. և մերթ՝ տարածուցանող զգերիս:

Ծառազարդ: Այ ծառք անկեալք. և մերթ՝ զարդարեալ անկովք և ծառովք:

Կասկածիլէր: Այ կասկածեալ կերպարանած. և մերթ՝ կերպարանեալ 'ի կասկածից:

Ձիաւորեալ: Այ ձիւոյ ստորին եկեալ. և մերթ՝ ունեցող ձեան:

Զանգակաւոր: Այ զանգակաւ զարդարեալ. կամ զզանգ կրող. և մերթ՝ զանգակաց զգեստաւորեալ:

Փոյ_

Փոյզոնիէրը ։ Ոք փոքրակրկեն կերակուր ․ և
մերթ՝ 'ի փայտէ կերտեալ կամ չինեալ ։

Զ․ Այլ ևս ․ բաղդումք 'ի բառից բարդելոց
ունին զզօրութիւն ածանցականի ․ որպէս ․

Աշխահաջ ֆիլինգրոմեն ։ Ոք այսահարական ։
Բազմահող յոյնարկիոնեն ։ Ոք բազմահոչեան ։
Զարբրակեւփ խոբիւռոն ։ Ոք չարաբանեանական ։
Վերնախնամ փեռլոնեն ։ Ոք վերնախնամեան ։
Տղմախառն պղրօրպոմեն ։ Ոք տղմային ։
Փոյլանինոփորը լոտոտորոմեն ։ Ոք փայլանկնային ։
Երբեմն ևս ունին զզօրութիւն զանազան եղա-
նակաց բայից ․ որպէս այնոցիկ , որք եղերին 'ի
օղ ․ կամ 'ի եալ ․ զոր օրինակ ։
Կերջընիէտ ։ Ոք կեցս ընկեցող ։
Սեղանոխարափ ։ Ոք զսեղանս կապտող ։
Վերնուոյս ։ Ոք 'ի վերուստ լուսաւորեալ ։
Քնապտոկ ։ Ոք 'ի քուն պատկեալ ։
Դարձեալ ․ ունին զզօրութիւն մակբայի ․ կամ
'ի չարադրութէ բանի մակբայական՝ քաղուա-
ծոյն յարդարեալ ըստ երկրորդ աստիճան չարադծաց
բանի ․ զոր օրինակ ․
Բարեբապոն հեալ ։ Ոք երջանկապէս ։
Կոնծախիծ խորտոսնեւ ։ Ոք չարաչար կսկծանօք ։
Մեծապոփ- ֆոտոսորէւ ։ Ոք մեծաւ պա-
տուով , կամ մեծապէս ։
Սաստկափանջ սոփոհէւ ։ Ոք սաստիկ տանջանօք ։
Քաջաբանիւ ոլոցոցանէւ ։ Ոք քաջապնդութեամբ ։
Օտարոյոյն բարբառիւ ։ Ոք օտարաձայնութբ ,
կամ օտարապէս ։

Արդ՝ զայսպիսի կանոնական ուսմունս
մեր , ուսուցանողքն բարւոք 'ի միտ առեալ ,
գիտելով զնշանակութի արմատոց այսպի-
սեաց 'ի բառարանէն , կարէ ըստ անդրոյն
համեմատեալ զկանոնսն , մակաբերել զնշանա-
կութի բարդեալ բառիցն , զորս արտաքոյ
այսր բառարանիս կամեսցի , կամ յօր կամեց՝
թողեալ է մեր ։

Ա․ Աներկու ինչ առաջի կայ մեզ խօսիլ 'ի
զգուշութի կիրառողաց գրառս Մնա-
ցորդաց ․ որպէս և նախկին հատորին ։ Առա-
ջինն է՝ քաջ ուշադրութին ․ որպէս զի բարւոք
իմասցին զզօրութի գրաբառ բառից ․ և այսպէս
'ի կիր արկցեն ․ և մի դու երևելոյ մասոց , հա-
մարեալ զանձինս քաջագէտս , 'ի գործ արկ-
ցեն՝ որպէս և դիպեսցի ․ որով և անձնանուա-
խատ լինիցին ։ Քանզի մինչ չև էր լեալ բա-
ռարանաց , կարէին զխեղաթիւր կիրառութի
բուրեանց ջատագովել ․ սակայն զկնի սոյսուն
արտադրութե , ամենևին չկարեն ․ որովհետև
յանդիմանին 'ի բառարանաց աստի ։

Բ․ Երկրորդն է , զի արասցեն ընտրութի
բառից ․ քանզի ոչ ամենայն բառ , որ գտանի
'ի նախայիշեալ բառարանսն , միատեսակ ըն-
տիր են ․ այլ են , որք ընտիր են , որք միջակ ․
և են , որք յոռի ․ թէև իցեն յետինքս՝ սա-
կաւիկ ․ եդեալ 'ի բառարանի միայն վս ցուցա-
նելոյ համբակաց զնշանակութիւն , զոր ունին
'ի գիրս ինչ ․ և յայնպիսի յոռեաց են յաջորդ
բառքս ։ Աշխոհոհւ ․ օրփոհուէւ ․ օհմաչռոփ ․
հոհոմոփորէւ ․ հոմոհոհոհոհւ ։ Որոտի ուսուցա-
նէին պարտի զգուշանալ , զի մի զայսպիսիս
կեր զկուրայն արկցէ 'ի կիրառութի ․ ապա
թէ ոչ ․ որչափ իւրավանին՝ լինի խանգարիչ
լեզուի ․ և պախարակեալ նշկահի 'ի լեզուա-
գէտ դպրաց ։ Իսկ զայսմանէ գրեթէ տես և 'ի
նախերգանս առաջին հատորին ․ 'ի բանն վս
յատկութե լեզուին հայոց ․ 'ի համարն ․ Գ․
և այլն ։

Գ․ Երրորդն է , զի մի յանկ որոնեալ զխրթին
բառս , նոքօք լցցեն զշարադրութիս իւրեանց ։
Վասն զի որպէս յիմար է նա , որ գիտելով զշա-
քարեղէնս աղնիւ համադամս լինել , զամե-
նայն կերակուրս շաքարալիր արասցէ , նոյն-
պէս է և նա , որ գիտելով զգեղեցկութի խր-
թին բառից , զամ շարադրութիւնն նոքօք
բեռնաւորեսցէ ։ Վս զի նոքին են իբր ակունք
մեծագինք , որք ըստ անդուոյն , և ըստ ժամա-
նակին՝ պարտին 'ի գործ դնել ։

Դ․ Այլ այս ամս մանաւանդ յատուկ է նո-
րավարժից , և իմաստակաց ․ որք կարծելով
այնպիսեօք բազմահմուտ , և գերապանծ
երևել , յանդուգն 'ի նոյն ձգին ։ Իսկ այն է Ե
հակառակն ․ զի նովին հանգամանօք երևին
տղայամիտ , և սակաւահանճար ․ վս զի ոչ է
քաջութի խրթին բառիւք յօրինել զբանս ,
մանաւանդ զկնի ունելոյ զբառգիրքս՝ նոցին
մատակարար ․ այլ գործ մեծ է՝ յօրինել
զնոյն՝ գեղեցիկ կարգաւ , խոհեմ շարամա-
նութբ , և զօրեղ փաստիւք ։ Իսկ 'ի վեր-
քան զամենայն այնպէս պատշաճել ընդ մի-
մեանս զյօդուածս բանի՝ 'ի ձեւն գեղեց-
կայարմար շաղկապաց , և բարեկարգ հետ-
ևողութեց , մինչև թուեսցին քերթածքն՝ մար-
գարտաշար յօդաւորեալք ։

Ե․ Այլ ևս՝ գեղեցիկ առնէ զշարադրութիս ոչ
խրթին բառն , այլ գիտելն զոճ հայկաբանա
լեզուի ․ և զբանն պարզաբեկ այլաբանական ,
և գիտաւորութենական ձևովք ․ ընտրելով
և զյատակութի բառից ․ որպէս զայս ամ լիով
տեսանեմք 'ի գիրս եռամեծ վարդապետին
մերոյ սրբոյն Ներսէսի լամբրոնացւոյն ․ և մա-
նաւանդ 'ի ճառս տարանեան առենաբանու-
թեան , և հոգեգալստեան ներբողեանին ․ զորս
ոք առանց զմայլելոյ ոչ կարէ ընթեռնուլ ․
թէպէտ և խրթնածածուկ բառ 'ի նմ ոչինչ ,
կամ հազիւ հազ երևեսցի ․ զոր օրինակ ։

'ի փառանէտն օրէնորբոնոբէն ։

Զ․ * Ով մտացի դու ․ և ո՞ւր ուսար միրգք
զվեր բժշկել ․ պօղոս բամբասելոյն ընդդէմ ,
օրհնեաց ․ զքեզ հեռացող նորին՝ ոչ ուսոյց
չարին չար հատուցանել ․ ոչ գիտես , թէ
ղհուրն՝ ջուրն շիջուցանէ ․ և ոչ հուրն ․ զամ-
բաստանողն՝ խոնարհութիւն նուաճէ ․ և ոչ
ընդդիմահարութիւն ․ չարն բարեաւն յաղթի ․
և ոչ չարեաւն ։ Ապա թէ դու առ այս հեղ-
գաս , հեռ լինել տկարանաս ․ սիրել վերջա-
նաս ․ զխարդ 'ի հակառակամարտէն զնոյն պա-
հանջես ․ թերևս 'ի նմանէ զանց արար բան-
սարկուն , և առ քեզ միայն ներգործէ ․ նոյն
մարմին է , որում դու ես վիճակեալ ․ և
նոյն մախանացն ծառայ , որով դու վա-
րանիս * ։

Խո բոփ տո-
նիբս տուսոն
ճռոյ ոբփոյ
բոռ ոբո-
նիս ։

Դաւրժեան 'ի Նմանէ ։

Ե. * Բնաղուցս գիտել փափկութիւն գործել գանգատութիւս, որով յօրանան. դիւրաւ որոյ գնացողութիւն 'ի մնացութեն պատուէրաց, որով պանծանան. գիտէ վանել արծաթն ծառայեցուցիչ, որով խորտանան. հարկաւոր առաջնորդէ գիտութիւն, զոր մայր ունելով 'ի նոյն պայաստան եղեւ Խորանան ։ Արդ՝ որոց լիցուք մի աղաւաղիչք այլ՝ յաւելիչք. մի եղծիչք, այլ՝ առողջացուցիչք. մի կործեցուցիչք, այլ՝ դարմանիչք. մի երգիծանիչք, այլ՝ մխիթարիչք *։

'Ի հոգեգովութեան Ներբողինէն ։

Զ. * Ովէ որք երէկ և այսօր արք գալլիլեացիք, դուհիկք, և չինականք, աշա աւեն. իբրև զիմաստուն հելլենացիս ճարտարաբանեն. և այլք 'ի պարթեական տարաշխարհիկ բարբառոյն պատասխանեն ։ Պետրոս, որ 'ի կափառնայում սնեալ, լսեմք զի Է հռովմայեցւոց լեզուն խորհտալով արշաւէ ։ Եւ փիլիպպոս, որ 'ի բեդսայիդայ գալիլիացւոց, արաբացւոց բարբառոյն զխօսս իւր յօդէ ։ Յօհաննէս, որ 'ի նազարէթ սնեալ, զփռիւգ կիլիկեցւոց ձայնիւն զմեզ հարցանէ ։ Եւ Թովմաս առքալեն, որ յեթովպացւոց լեզուն զբանս մարգարէին յիշեցուցանէ ։ Թադէոսն այն տմար. տեսէք որքան վայելուչ՝ մեծաց հայոց բառիւքն զբանս իւր յօդէ ։ Եւ բարդուղիմէոս մանուկ, իբրև թէ 'ի մարս ծնեալ, զնոցին խօսսն հնչեցուցանէ ։ Ով աքանչելեացս. 'ի զանազան գաւառս ծնեալք. և աշխատութիւ 'ի բարբառս նոցին՝ վարժեցաք. և աշա սոքին, որք ոչ տեսին զայն քաղաքս, անաշխատ զնոցին ձայնս հնչեն *։

Թ. Արդ՝ ուսուցիկ քեզ շարադրութի, յորում հգոանեն բառ ինչ՝ առ իւրոյ խրթնութե անծանօթ. սակայն վն իմաստայնեղծ և ճարտարաբան ոճոյն այնչափ գերագոյն, մինչև 'ի յօրինել զայլ բանս՝ ստացին նմանակ, պարտ է տեղծանել զայլ բերան ինչ ոսկեբան, երկնաւոր և հրեշտակական ։ Ուր և տեսանես, զի բազմագանգ բառքն են ընտիրք, մշեալք, և կշռեալք. և բաց 'ի բիւրազան արուեստաբանութեանց, դրէթէ բոլոր բանքն են ներքնափական ոտիւք յօրինեալք ։

Ժ. Բայց ով դու ուսումնատէր. կալ քեզ օրինակ զայն ճարտար, զորոյ նմանին 'ի ճարտարաբան քաղցրութեան՝ չկարես գտանել 'ի քերթողս հայկազեան ազգի. ուրեմն մի մոլեցիս արբեալ զհետ խրթնութե բառից. հնարծել զայլ ինչ, բայց եթէ զայնպիսի բառս 'ի յեղէգն կամ 'ի փետուր՝ զթղթով փթանել ։ Այլ լսէր հեզիկ զիմ առ 'ի քեզ խրատ. մի առնուցուս 'ի ձեռս զբառարանս զոյոսպիկ, և ուշ 'ի կուրծս արարեալ քաղել զնոյր բառն, և ապաժոյժ թէ 'ի դէպս, և թէ յանդէպս շարաշար զնոսա 'ի գործ արկանել. վասն զի յայնժամ բառգիրքն լինի առաւել խելագարութեանց ստատար. քան իմաստութե զարդուիդն ։ Վն զի նովին հանդամանօք հայկազեան լեզուն աղճատիցի, և քերթողն անիմաստ հանդիսացի ։ Եւ այս վտանգ է՛ս քան զեւս զօրանայ պատճառաւ բառարանին կոչմանց յաշխարհաբառ լեզուէն 'ի գրաբառն. վն զի սովորք կարեն ոք զնմ խրթին բառս, զոր կամիցի, գտանել. որովհետև աշխարհաբառքն զնոյնանշանս յոլովս զառաջիկաւ կուտեալ ունին ։

ԺԱ. Յայտնի է նայեցեալ և ամենապատուելի հայրն մեր Մխիթար աբբայն, ժամանակս ձիգս զլանայր մեզ յօրինել զբառարանս թմ նոյնանշանից. սակայն յետոյ թողացոյց. զմտաւ ածեալ, թէ վն անկարգութե ոմանց, ոչ է պարտ զբազմութիւն ուղղագործ՝ զրկել յօգտակարաց իւրոց. և վն թշուառութե սակաւուց մանկաւորաց, զհասարակաց բարին հեղձուցանել. և զի մի զհետ գայցէ ոմաս փոքրիկ, զմեծամեծ բարիս չքացուցանել ։ Քանզի թէ այս խոտորնակութիւն ունէր զտեղի, պարտ էր ոչ զարարածս իւր վաղուրեմն 'ի բաց ապականել. կամ 'ի ձեռաւրէն խորտուցեալ, ոչինչ օրինակաւ հանդիսանալ 'ի ստեղծագործութիւն. որովհետև ըստ իմաստնոյն գատավճռելոյ. Աշխարհիս ոչ եղէն ուրգայթ ոփից անդգամաց. զի 'ի նոցա սակս անհամարք 'ի մարդկանէ զկորուստ համբուրեցին ։

ԺԲ. Այլ մեր զայս թմ սասցեալ, ոչ գիտեմք դատապարտել յամի զխրթնաբանաշարադրութիւս. ապա թէ ոչ՝ անշուշտ լինիցի մեզ այն 'ի ժպրհութե. այլ յողոք անկեալ աղերսեմք, զի մի քերթողն 'ի տարադէպ վայրի զնոյն գործեսցէ. այլ ընտրել զտեղին պատշաճից. քանզի է՛ տեղի, ուր պարտ է հռետորաբար խրթնաբանել. և է՛ տեղի, ուր քերականօրէն մեկնաբանել. ով կայ մեզ օրինակ՝ հոգեկիր հռետորն մեր՝ սբն գրիգոր նարեկացին. քանզի սա 'ի պահանջել հարկին՝ զաղօթագիրս իւր խրթնապաճոյճ խորինաբառ յօրինեաց ։ Իսկ յայլ նոճադ՝ ըստ պահանջել խոհեմութե, զմեկնութե երգերգոյն դիւրաբառ, և պարզաբան յարդարեաց. մինչև թուէիլ նյ յայլ և այլ անձնէ արտադրեալ. ահա քեզ զապացոյցն ։

'Ի յաղօթամատեան գրոց սբյն Գրիգորի Նարեկացւոյն ։

ԺԳ. * Ով է թէ զլիճան ծովուց 'ի յորձանս դեղոյ յեղեղեցից, և զդաշտս սապարիօք բազմօք սահմանեալ, 'ի տարածութե լայնութե քարանձնի չափեցից, և զպարակս յոգնութե 'ի հատուածս անտառաց շամբից եղեգանց, ոչ զթիւ գոյութեանց գրչաց կազմեցից, զօրեցից մի 'ի բարդելոց անօրէնութեանց. 'ի բանին. Թ. ընդ գրով սահմանի փակել ։ Դուարձ առիս, որ զընդամ զընդանաւ վհիս. վիրաւորակալ գրոյս յերկաթս մեղաց. նմանապէս գրոյս բանաւորկունին ներեալ խոցմամբ ոլոքաց բանաւորկի անբարեալ. 'ի բանին. ԺԳ։ Ընդ այսակիր անօրէնութեանց. և քարանիշկաց դրացեալ դիւալլուկ, անձանցն՝ քառանկել հեղձամղձուկ եղկելի

դիւա-

գիտախուխ հերացն վայրենիներուս բանտա-գուշելոցն 'ի քէն ողորմեալ փրկիչ բոլո-րից՝ երբէ զնոսին առ քեզ գիմեցից *: 'Ի բանն. ԺԷ:

'Ի Թչնամեաց երգոյ՝ նորին հաւքարի:

ԺԹ. Ես պաշխող, և օգնեան ինձ իբրև զաշտա-րակ: * Այսինքն. մի կարի յածիք 'ի հոգս յաղագս իմ տկար բնութեան. զի զօրութիւն ամենակարողին՝ փոքրս՝ մեծագոյն եմ. քան զի պարիսպ եմ, և ամուր: Եւ անառիկս՝ իբրև զաշտարակն ունիմ ըստ իմս: Զի որ զերկինս՝ և զերկիր, և զմեր բնութիւն և զձերդ (խօսի ընդ հրեշտակս.) յոչնչէ արար. նա զիս մեծա-ցոյց. և զտկարս իմ առաւելացոյց քան զձերդ. զի զոր դուք ոչ կարէիք լսել, և տա-նել, և կրել, իմ տկար բնութիւնս կարողացեալ քան զձերդ, լսեաց, և տարաւ. և հաւատաց: ՄԻ՛ հայիր զիս. զի ես էի անարժան: Զմեղօք սևութիւնն ասէ. զի 'ի յանցանս ըմբռնե-լով իմ, խեթիւ հայեցաւ յիս որբեգական ած: Այսու զդատապարտութեան պատիժն, զոր եած 'ի վերայ, և զմերժելն յերեսացն իմ, և 'ի դրախտէն՝ ասէ *:

ԺԸ. Եւ արդ՝ տեսանեմս զբանսպանձիւք հաւ-տոյն, թէ զինչ 'ի միում, և զինչ 'ի միւսում գործէ. քանզի յառաջնումն արձակէ զցու-մունս բանից և բառից՝ արդարև զժուժկալութեան կայս տեսութեան մտաց և նոյն իսկ քաջահմուտ դպրաց: իսկ յերկրորդումն այնպէս 'ի պար-զութիւն ընթանայ, մինչև բանիցն լինել ադայամը-տացն իսկ դիւրընկալ: Եւ սովին պատճառ ոչ տկարամիտ, և ոչ կարգ երևութանայ. այլ վէհ երևեալ պանծալի քան զառաջինոյն հան-դէս, ձգէ յինքն զնթերցող իմաստութեան մտաց: Զայսօրինակ ոճապար և գեղեցկաձև բարիցես. եթէ յայսմ մասին կամիցիս լինել այնպիսի. որպիսի Նարեկեանն քերթող:

Բան առ [illegible] յատուկ անուանց [illegible]:

ԻԵ. Յատուկ անուանս դիտելք խմացու-ցանել զայնոսիկ անուանս, որք առանձնացեալ են նշանակել զմի միայնակ ան-հատ. որպէս զայս անուն, կամ զայն անուն այր, կամ կին. Աղամ. Գաբրիէլ. Հռոմ. Ասոր. Լիբանան. Յորդան. Կեդր. Ծով. Գետ. և որք սոյնպիսի-կի են. զորոց ամենեցուն զանուանսն յայսմ բառարանիս հաւաքեալ մեկնաբանեցաք. ոչ-ինչ խառնեալ 'ի նմ 'ի հասարակ անուանց, բաց 'ի սակաւուց ոմանց. որք կամ եղեալ կայլոն փոխանակ յատուկ անուանց, որպէս ա-քա. Աշխարհ. Աշխարհաց նախահայր. Աշխարհ [illegible]. Աշխարհն [illegible]. Զատիկ. Ծնունդ. Ծաղ-կազարդ. Համբարձումն [illegible]. Հանգստեան [illegible]: Եւ կամ զի այլազգական գոլով, թուէին հասարակաց կարծեաց իբր անուն յատուկ. որպէս տեսցես յայսմ յառաջաբանութեան 'ի յերկ-րորդ դասակարգութեան. 'ի թիւն. Գ:

Գ. Այլ 'ի սոսա յամենեսին զառաջինն ունին զանեղն անուանք ածաշունչ գրոց. վասն որոյ 'ի սոսա մեծարակսիս ջանիցեք աշխատասիրեցաք՝ հետազօտեալ և ստուգեալ զիմաստն ըստ կարի 'ի պէսպէս թարգմանութեանց, և յայլ և այլ օրինակաց մեկնութեանց մատենից. և առոյ առ-մի մի 'ի նոցանէ մատուցաք մեկնութիւն ան-վթարս՝ հաւաքեալ 'ի մեծամեծ մեկնչաց, և 'ի ստուգաբան թարգմանչաց: Եւ որպէս ասա-քան զայլ յատուկ անուանսն 'ի յարգի են, նոյնպէս և զառաջինն զսոսա արժան էր դա-սակարգել. որպէս և արարաք. և սոցա ամենից երեք լինել բաժանմանն գլխաւորաբար, առ ոչ ումեք է 'ի տարակուսի. քանզի այսպիսի անուանք մեծագոյն մասամբ են քաղդէա-կան, կամ եբրայական. որք են նոյն, որպէս 'ի համարն Գ. ասասցի: իսկ այլք սակաւք՝ յու-նական. նոյնչափ և լատինական:

Գ. Արդ՝ քանզի ոչ միայն բանք, այլ և բառքն ածաշնչին են խորհրդաւոր, և 'ի բազում վարդապետաց 'ի բազում պէտս արտայայ-տութիւն իմաստից նոցա որոնեալ, վասն այ-նորիկ՝ բաց 'ի ցուցանելոյ թէ ոյք որոց են անուանք, հոգացաք՝ և զնշանակութիւն, և զստուգաբանութիւն իւրաքանչիւր յատկութեան, յորս սահմանեալքն են՝ զիւրաքանչիւր նոցա՝ զառաջեաւ կարգել: Այլ թէ գտցի ինչ 'ի նոցանէ, որք 'ի բուն լեզուէ իւրեանց այլ-ազգ ունիցին զիմացութիւն, քան զոր 'ի մե-րումս առհմանեալ կայ բառարանի, ընթեր-ցասէրն զմեզ անբասիր արասցէ. վն զի նո-ցին նախնի արտայայտութեան ոչ եղաք մեք սկզբնապատճառ. զի ծաղկաքաղ արարաք զնս 'ի մատենից՝ նոցա ամենեցուն, որք յայսպի-սահաս գործս էին ներհմտացեալք. ուրեմն ի յուղայի եղանակաց, զորմէ գրի 'ի երկ-րորդ մակաբայեցւոց նմանեն յերիւրեալ՝ արժան է մեզ ասել. 2. Մակ. 2. 31: Հորդա-նել, և խօսել, և քննել, և զհետ լինել յամե-նայն բանից, և զկարգին խորհրդոց խուզար-կել 'ի վեր բերել, որ առաջնորդն եղեն այնց պատմութեան, 'ի նոցանէ խնդրելի է. այլ զհամառօտ, և զկարճառօտ բանից, որ այժմիկ պատմելոյ յանձն առեալ եմք, 'ի մեզ պահանջելի:

Ը. Լեզուն եբրայական՝ անապատական ծնունդ է լեզուին քաղդէացւոց, և ասորւոց. զի զայս լեզու եբրայեցիք ընկալան 'ի նահապետէն աբրահամու. իսկ սա էր ազգաւ քաղդէացի կամ ասորի. որպէս յայտնի ցուցանեն ածաշունչ գրոց պատգամք: Սմին իրի այնուքիկ ամենե-քին, որք հմուտքն են 'ի դպրութիւն քաղ-դէացւոց կամ ասորւոց, մինչև ցարդ առանց մտադրութեան՝ իմանան զբարբառն եբ-րայեցի: Ուրեմն այս լեզու ոչ միայն է նոցա լեզուէին ծնունդ, այլ և առաւել նոյն ընդ նմա: Սակայն զկնի եբրայեցիք 'ի քաղդէաց-ւոց հատուած, բնակեցան առանձինն յաշ-խարհի. վասն առ սակաւ սակաւ բազում ինչ 'ի բարբառոյ քաղդէացւոց, և ասորւոց՝ ծեքե-ցան. բազում այլ նոր բառք հնարեցան. 'ի բազում մտաւորականութեան ազգաց օտարոտի բառք 'ի նմ խառնեցան. մինչև եբրայեցի բարբառն եղև իբր լեզու առանձին. 'ի տեղի նմանութե գաղղիական, կամ սպանիական լեզուաց. որք ծնունդք են լատինականին. սակայն առ փոքր փոքր այնչափ այլայլեալ. մինչև լատինին ըստ այլեւայլ, և գաղղիացին զլատինոյն չիմանայ բարբառ:

Ե. Յայս

Է. Այսպէս նախնի մտածութիւն այնց երկուց արեւելեան լեզուացն նայեցեալ, զանձամաց բառս, որք յայտնի քաղդէական էին. որպէս Բաբելոն. Գողգոթա, և զնոյն իսկ անուանս աղբերն քաղդէացւոց, Թողաք անցանել ի բաց զբառս եբրայեցիս. առանց գնելոյ որոշումն ինչ 'ի մէջ. որպէս տարօրութիւնէ մեր առնել 'ի գնել զայլոց ազգաց բառսն: Իսկ ասեմ ընդդէմ, գիտեալ մեր 'ի բազում տեղիս զհետեւեալ այլազանութիւն լեզուին եբրայեցւոց 'ի քաղդէականէն, կամ 'ի յասորւոյն, և զերանելեաց իբր տարապարհեալ լեզու, որոշ զեբրայականն, որոշ զքաղդէացին. կամ զասորին՝ եդաք: Ուրեմն նոր ուրեք զբառ ինչ կամեցաք ցուցանել լինել սպառ եբրայական, կամ 'ի քաղդէական, և կամ ասորի, յանուանէ զնա յիշեցաք. մանաւանդ զասորին. որպէս:

Բոսկոս: Ասա Ը քաղդէացւոց դրի բավրաան:

Աքելդամա: Է բառ ասորւոց:

Աբբա: Է բառ եբրայեցւոց դրի. տեղափոխ: Սմին համօրէն վարեցաք և 'ի նշանակելն ըզ բառս այլոց ազգաց. որպէս յունաց. և լատինացւոց. զոր օրինակ.

Աղբրեկոս, կամ Գորգի: Է բառ յունական: Կենտուրիոն, կամ Կենտո: Է բառ լատինական:

Ը. Նոյն որպէս 'ի նախադրելոց, և 'ի նոյն իսկ բառարանէն յայտ է, 'ի մեկնելն զյատուկ անուանս ածուածոյն, նախ կարգեցաք զնշանակութիւն, և զստուգաբանութիւն. և առաջ նոյնհետայն յարեցաք՝ զորոյ իրի լինել նշ անուանականութ. որպէս մարդոյ, կամ քաղաքի, կամ այլոյ. և այլն: Զայս ոչ կալեալ, զոր բառսն օգնականութեամբ նշ մեկնեցաք. և զորոյ զհաստատութիւն յայտնի ունէաք, անդէպ, և աներկեան առ մի մի 'ի նոցանէ զնշանակութեան մատուցանէաք. իսկ զորոյ ոչ, 'ի հեղինակութիւն ոմանց թողուաք պատճառն. եդեալ 'ի մէջ զկարծիս նոցա միայնակ. և ոչինչ առ 'ի մէնջ որոշեալ: Վն զի 'ի յածածուանց գիրս գտանին ինչ ինչ 'ի յատուկ անուանց ամենեքին Ը նշանակութեան անծանօթք. զորոց մարգարէանալն է անհընարին. իսկ յանդգնութն մեկնել 'ի նոցին բացատրութն, պարականոն 'ի խնհեմութէ: Բայց զայնոսիկ, որք յոչ ումեքէ գոնէ Ը կարծեօք կային բացատրեալ, ամենեքին թողացուցաք այնպէս աննշանակ. մանաւանդ եւս, զի ոչ էին անուանք նշանաւոր անձանց, կամ տեղեաց. որպէս է անուանս Զուգ, կամ Ցոբէլ:

Է. Նաև 'ի մերում ածաշնչի ունիմք և զայս մեզ սեփհական. զի արձանացեալ կան 'ի նմա բազում անուանք, զորս ոչինչ օրինակաւ կարացաք գտանել 'ի թարգմանութիս օտարազգի լեզուաց. ուստի գտանեմք զնոսա 'ի գրչաց աղաւաղեցուցեալ. սակայն զի հնարաւոր է, թէ յանդկեան ուրեք գտանիցի պատճէն ինչ մատենի օտար թարգմանութե, յորմէ 'ի մերն փոխանցեալ իցէ. վնկ չհամարեցաք ըմբռնել, իբրև զկարծ՝ 'ի լծորդութէ այլոց անուանց վարարել. և վնկ գտցես զնա իսկ յուրում բառարանիս համանշանաք. կալեալ զատուզեաւ խորանց զայս և եթ ծանօթութէ, թէ Աչոբատ ոչ էրէն յինէ բարգմանութէ. այպացոյց ասացուն կալքիր քեզ զայսոսիկ: Աչդեղ. Աչիփոլս. Աչանեայ. Բէթայ. և այլն:

Ը. Նաև 'ի բանից առաքի մի լիցի ուսումնասիրին խրախոյս առնուլ, որպէս զի նոր ուրեք տեսանիցէ, թէ այս անուն, կամ այն անուն չգտանի 'ի թարգմանութիս ոմանց ազգաց, կամ այլազգ՝ քան 'ի մերումս իցէ ածաշնչի, վաղվաղ ընդոստանայցէ, թէ այս բառ սպրդական է: Վն զի հարքն մեր զածաշնչին մերոյ զթարգմանութիւն ոչ արարին 'ի պատճենից միոյ ազգաց. այլ միայն 'ի հելլենականէն. իսկ առ նոյն իսկ հելլենացիս գոյին բազում օրինակք թարգմանութեանց. և 'ի նոյն զմիոյն և եթ զհետ գնացին, որ քաջագոյն քան զամենեսին էր. որպէս իմասցիս զեօթանասնիցն. և 'ի նոյն իսկ եօթանասնեան թարգմանութեն գտցես զօրինակս բազումս. որք 'ի միմեանց 'ի յոգունս տարբերին. և նոր ղիցուք զայս, զի 'ի մերս ինչ ինչ և յարաբացւոց, կամ յասորւոց և 'ի սոցին նմանեաց ածանցական գտանի:

Թ. Նաև առաւել պարտ է ունել զզգուշութիս զայս 'ի համեմատելն զթարգմանութեն մեր ընդ լատինականին. զի մերն 'ի նոցայնոցն իբր թէ սեռականագոյն սեռիւ տարբերի. ուրեմն որ զինչ գտանի Ը մերն և Ը լատինացին՝ պակասութ, կամ առաւելութ, և կամ այլ յեղափոխութ, մի լիցի եպերել զմերն, կամ զնոցայն՝ իբր վրիպական. գիտելով չափ, զի զայն նմ գործէ այլասեռ, և այլամանակ թարգմանութիւն: Բայց զի իմասցիս, թէ ոյք իցեն անուանքն, որք տարբերին 'ի լատինականէն, և համեմատ են հելլենականին, ահա եդաք քեզ այնոսիկ սեացն առաջի՝ զատորոշիչ ցուցակ, յառաջ, կամ զկնի նշանակութեն. սովին օրինակաւ.

Աբբանա: Ա * Սա եղեալ. և այլն:

Աբբայ: Անցք, կամ անցաւոր, կամ սրտմտութի *:

Իսկ ուր ուրեք հելլենականին անհամեմատ, սակայն նոյն ընդ եբրայականին, կամ ասորւոյն, կամ արաբացւոյն, և որոց սոցա սակի են, եդաք նշ նշան խաչանիշ. օրինակ զայս. Աչաբ: Օգնութի. կամ գաւիթ †: Եւ կամ զկնի նշանն յառաջ քան զհնչմնաբառն այսպէս. † Մերգաւթ. զոր գտցես 'ի բառն Մաքիոթ:

Ժ. Իսկ վասն յայտնի սխալանաց ոմանց 'ի բառից, և 'ի տառից յատուկ անուանց գտելոց յածաշնչի մերում՝ սպրդելոց անտարակոյս 'ի դպրաց, կամ 'ի տպագրութէ, զորս ոչ է ամենեցուն հեշտաւ ճանաչել, նշան զայս տուաք՝ դնելով, թէ Աչոփ 'ի մեզ այս փառ, կամ այս բառ գրչական է, կամ Հրեդամոն. Գրչաց. և այլն. որպէս տեսցես 'ի բառն. Աչասայ. Աչախոլի. Թիասաղմա. և այլն. Իսկ զմիոյ Աչախոլի վրիպանան մեզ երեւեալ. զանց արարաք սխալական անուանք նշանակել. որպէս զայնս, որք կարեն յառաջ գալ 'ի տարբերութէ օրինակաց. զորոց այպացոյց ունիցիս զբառսն՝ Աչաբէն. և Աչաղինեայն. շատացեալ միայն

զուգ-

զուգորդութիւն ազգին նշանակել. Ը. որում անուցեալ հանդէպ վերադրեալ բառիցդ. ուր եղաք ասելով՝ վասն ատաղձոյն. Ըստ եօթանասնից Թրի. Աղուեսծ. և վասն երկրորդին. Ըստ յունաց Թրի Ակիւղեայ։

ԺԱ. Զայլ յաղագս յունական բառից 'ի յատուկ անուանս ածականին մերոյ՝ զայս զմի ընթերցասիրին ազդեցուցանեմք. թէ նախնիքն մեր 'ի թարգմանելն զանուն ինչ գրագարձութեամբ առ 'ի մեր բարբառ, փոխանակ անուանականին, առնուին յաճախագոյն զհայցականն յունաց. և այս՝ յաղագս քաղցրահնչութեան. զոր օրինակ. փոխանակ ասելոյ.

Եղլաս. ասէին. Եղլադա։
Հերովդիա. Հերովդիադա։
Պտղոմայիս. Պտղոմէմայիդա։
Տրովա, կամ Տրովաս. Տրովադա։

Նմին հանգոյն 'ի թարգմանութեան այսպիսի անուանց բազում անգամ զգիմաբոչական առանց յունաց՝ ս. կամ և. որքան. ն. միով փոփոխութ(եամբ) ը բառին թարգմանէին. զի փոխանակ ասելոյ.

Փեւլեէն. ասէին. Ոփէլեէն։
Մոփէոս. Ոմփէոս։
Փեթիա, կամ Փաթիա. Ոփեթիա։
Փինէ. որ է Փինէի. Եփինէ։

Որպէսզի մի՛ խաբեսցին ընթերցասէրքն, առ իմ 'ի միրոց առնել նախասաց բանից. ըմբռնատացի՝ յանդգէտս զայսպիսի ան նախնեաց իբր սխալանս աղճատանաց՝ ենթադրել։

ԺԲ. Մնայ մեզ ասել յաղագս այսր բառարանիս. և զայս ինչ. զի թէպէտ զանուանս գաւառաց, քաղաքաց, աւանաց, լերանց, գետոց, և այլոց նմանեաց, որք գտանէին յերկրին պաղեստինեայ, յայսմ բառարանիս մանրակրկիտ բացատրեցաք, սակայն այսու ամենայն կասկածել մեր թէ բազումք չիմաքեսն իմանալ պէտս նշ ըստ արժանեաց, ճիշդ մեծ յանձին զգեցաք քանդակել զնո ը նկարագրեալ զրեց 'ի պղնձի. և զառ 'ի նմանէ տպեալ պատկերս հանատակել նկարագրեալ 'ի բառարանի. որով անաշխատ իմասցին և նոյն իսկ պարզամիտքն, թէ այս քաղաք, կամ այս աւան, կամ այս նիշ գետ՝ յորում կողման երրայական երկրին գտանեալ կայր, կամ որպէսն գտանի։ 'Ի նմին եղաք փոքր աշխարհաւոր և զպատկեր երկրին եգիպտացւոց, և զպատրաստ տաճարին. առ 'ի յայսս առնել զշաւիղս քաղաքուն և երկուոթեանցն, զոր հարկին որդիքն իսրայէլի առս քաղաքաւուն։ Իսկ կեսադրութիքն, որք նշանակեալ լինին յայսմ մասնաւոր աշխարհացուցի, այլ ինչ ոչ են. բայց եթէ նշանք՝ որովք որոշին առ 'ի միմեանց կողմանք երկոտասան ցեղիցն իսրայէլի, առ 'ի նաւեանն յեսուայ 'ի նոյ վիճակեցուցեալք։

Յաղագս բառարանի յատուկ անուանց սրբոց նշանակեալ գրոց։

ԺԳ. Առ 'ի չթողուլ անգործ զզանկութիւն սրտի ուսումնասիրաց, որք 'ի գիրս աստուածքինս գտանել զգիմ յատուկ անուանս, չգիտեն թէ զի՞նչ ինչ նշանակեն, կամ թէ ուսմնօրէն մեզ անուանականին. կամ եւս մեզ և զմտաս հանատօսք յատանձին բառարանի արտայայտել. մանաւանդ զառաջինն հոգացաք զանուանս հոյակապ անձանց տանս հայոց հաւաքել, զվարուց նշ գեթ կարճ 'ի կարճոյ պատմաբանել։ Եւ զինի նաև բացատրել զանուանս, և զհանգամանս հայկազնեան աշխարհաց, գաւառաց, քաղաքաց, գետոց և այլոց նմանեաց, ըստ կարգի աշխարհագրութեան. որով յուսամք թէ ոչ սակաւ լոյս ընծայեսցի ուսումնասիրաց. մանաւանդ միջնորդութեամբ մասնաւոր աշխարհացուցին հայաստանեայց, զոր 'ի սկզբան այսր բառարանիս արձանացուցաք. զատորբերութիւն հատուածոց աշխարհաց, և գաւառաց, ըստ օրինակի պաղեստինեան աշխարհացուցին՝ կեսադրութեամբ տարատարոշել. այլ և զգիրս քաղաքաց, և այլ տեղեաց՝ գծագրութեամբ կոպարառեսել։

ԺԴ. Ընդ սոսա գացեա և զանուանս երևելի անձանց այլոց ազգաց, և զնշանաւոր տեղեաց. մեկնաբանել ըստ կարի. զորոց ամենեցուն ղհամառօտութիւն կալաք ոչ միայն 'ի ստուգաբան գրեանց, այլ և յարժանահաւատ և յակամատես անձանց։ Ընդ սմին գուն գործեցաք զատանել ըստ կարի զնուրբանշիւր անուան զկոչումն յաշխարհաբառ լեզուի. այլ և զնուրբանշիւր հոլով քաղել 'ի գրոց. այլ զի մի լիցի 'ի տարակուսի հարկանիլ ուսումնասիրաց. և կամ ը քնոց սանդրանել նշ հոլովս. որով մեա յոլով լինիցի գրաբառ լեզուին. և հոլովատուեղծն 'ի գիտակաց ծանուցեալ լիցի։

ԺԵ. Եթէ գեղ լիցի ումեք խնդրել յայսմ բառարանի զանուն ինչ քաղաքի, կամ տեղւոյ, և չգտանիցէ, մի լիցի տրտմասցի անձնլեռոյց. այլ գիմեսցէ 'ի բառարանն՝ յաշխարհաբառ լեզուէ 'ի գրաբառն. և 'ի կարգս այբուբենից նշ որոնեսցէ. զի գուցէ զոր խնդրէն, իցէ անուն ռամկական. և ոչ գրաբառ. զոր օրինակ. եթէ խնդրիցէ զանուանս զայս՝ Տիգրիս. և յայսմ բառարանի ոչ գտանիցէ, երթեալ գացէ զայն 'ի կարգս այբուբենից աշխարհաբառ անուանց. որոյ հանդէպ գտանիցէ եդեալ զգրաբառն նշ՝ Տիգրիս. և զնոյն բառ որոնել, ընթերցցի, և իմասցի, թէ զի՞նչ նշանակիցէ. և զի՞նչ իցեն այլ հանգամանք նորա։

ԺԶ. Գիտասցէ ուսումնասէրն զի պտղոմեան անուանց աշխարհագրութիւն, որք գտանին յայսմ բառարանի սփռեալք. զի բազումք 'ի նոցանէ խճականք են. և 'ի հայոց բարբառոյ օտարոտիք. վն զի անուանք տեղեացն հայաստանեայց մեծագոյն մասամբք հայերէն են, կամ 'ի հայկազեան բառից սկզբնաւորեալք. և 'ի մերձաւորիցն օտարազգի կողմանց, սկսանին այլայլիլ. և 'ի վերջաւորս սահմանացն, ամենևին յայլազգեան փոփոխին բարբառ. թէև ոմանք տեղեացն էին ը իշխանութեամբ հայոց. որ յայտ է այս ամ 'ի յաշխարհացուցէն հայաստանեայց։ Իսկ պտղոմեան բառքն, թէև զհամարութն քաղաքս հայաստանեայց ցուցանիցեն, սակայն նշան ինչ հայկական բարբառոյ ոչ ունին. յորմէ մակաբերեալ լինի. թէ կամ մոլորա-

կանչեն ։ և կամ այլ ընդ այլոյ հնարեսցի ։ Իսկ մեք զնոյն 'ի բառարանիս յայսմիկ ամփո_ փեցաք՝ նախ վասն թարգմանչաց ումանց ․ և երկրորդ՝ թէ գուցէ ինչ 'ի նոցանէ 'ի մտանելի իմիք յաւելցէ 'ի գործ բերել , ուսումնա_ սէրն ծանիցէ զհանգամանս նր ։ Իսկ թէ ոք կցեն այսպիսի բառս յայսմ բառարանիս , ծանիցէ 'ի նորին անունէ ․ զի զանմեկնելին զնոյն ստորագրեցաք՝ եդեալ ըստ պարզագոյն ։

Օ բառարանէն , որ 'ի գրաբառ լեզուէ 'ի յաշխարհաբառն , ոչինչ ունիմք խօ_ սիլ առանձին ․ որովհետև որ զինչ յանձն առեալ է մեր խօսիլ զբառարանէն կազմելոյ յաշխարհաբառ լեզուէն 'ի գրաբառն , զնոյն իմանալ պարտ է և զառաջինոյն ․ զի ոչ գոյ խտիր Ա առ և Ա նա , բայց եթէ միայն յա_ ռաջ , և միւսն զկնի ունի զգրաբառն ։ Իսկ յաղագս բառարանիս , որ յաշխարհաբառէն 'ի գրաբառն , զերկուս ունիմք խօսել ․ մի , զնորուն աշխարհաբառ բառիցն ․ և երկրորդ՝ զգրաբառիցն ։ Արդ՝ վասն աշխարհաբառից կայ մեզ առաջի ձևել զերից ․ նախ յաղագս դժուարութեան շարադրութեան զնա ․ երկրորդ՝ յաղագս հանգամանաց , որով կատարեցաք զնոյն ․ և երրորդ՝ յաղագս յառաջնորդ աշխար_ հաբառ լեզուին ։

Ա. Եւ արդ՝ ընդդիմութիւնն յերեւելոյ զաշխարհաբառ բառգիրքն է այն_ չափ , մինչև ոչինչ զօրութեն մարդոյ բաւա_ կան է 'ի գլուխ հանել զնոյն անթերի ․ վասն զի յաղագս ցան և ցիր լինելոյ ազգին մերոյ համատարած Ի ամ աշխարհ , այնչափ բա_ րբառոք այլայլեալ է աշխարհաբառ լե_ զուն՝ գրեթէ անհամար նորաստեղծ բա_ ռից ․ խառնակմամբ անհուն այլազգական ան_ ուանց ․ թիւրութեամբ անլուր և անձոռնի ար_ տաբերութեանց ․ երկմտամամբ և մակադրութեամբ անտանելի վանկից , և փաղառութեանց , և տա_ ռից , և այլ այլոց այլոց խառնակութեանցն ․ մինչև ոչ մի , այլ անհամար տարալեզուութեան երևել տարադասեալ տարազ ․ և վասն ոչ ոք 'ի կանանցանուց կարող է զամ բառս այսր լեզուի քաղել 'ի բառարանի պարունակել ․ մինչ զի ամ հայք հաւաքեսցեն Ի բարբառոյ գաւառին , կամ քաղաքին իւրեանց՝ մարթա_ ցին գտանել 'ի նմա՝ զոր կամիցին ։

Բ. Իսկ յայսմանէ՝ կայ առաջի և այլ դժ_ ուարութիւն ․ զի բազում այլազգական աշխար_ հաց բնակիչք , նոյն բառիւ զզանազան , կամ զներհակ ինչ իմանան ․ զոր օրինակ ․ ումանք 'ի գաւառս ինչ զնեղացն կոչեն բաղ ․ իսկ յայլ գաւառս զճիգնէն անուանեն՝ բաղ ։ Պարզեալ՝ 'ի միում գաւառի զարտաքնոցն կոչեն՝ հաչէ ․ և զներքինն՝ խաչէ ։ Իսկ յայլում գաւառի զար_ տաքնոցն անուանեն խաչէ ․ և զներքինն՝ հաչէ ։ Պարզեալ ․ 'ի միում գաւառի զկարծումնեցն բառ սառուցաբանութեան կոչեն՝ պասանակ ․ իսկ յայլում գաւառի զմեծութիւնն իւր հեգ_ նութեամբ անուանեն՝ պասանակ ։ Եւ ևս՝ 'ի միում գաւառի զեւիթ ինչ կշռոյ՝ թաղփան_ ցեղ յընդերս՝ անուանեն ճռճռլախ ․ իսկ յայլում գաւառի զմաղձաղութիւն ձեռաց , կամ զմրմռնոցն լեզուաց բաղկի , կամ թմբկան՝ յոր_ ջորջեն՝ ճռճռլախ ։ Ի տեղիս ինչ զգրաստն՝ (ում զձի , զէշ ․ զջորի , և զուղտ) կոչեն՝ փա_ լոր ։ Իսկ յայլ տեղիս՝ զխաշինս և զպախարս ։ Ի տեղիս ինչ զհայրն կոչեն՝ մամա ․ և զմայրն՝ դէդա ․ որ է փէփէ ։ Իսկ այլ ուր՝ զմայրն՝ մամա ․ և զհայրն , կամ զպապն՝ դէդա ․ և այլն ։ Եւ վասն այսր այլայլութեան իւրաքանչիւր գաւառաբնակք զմիմեանս ծանուցանեն առանց ։ Եւ 'ի սոյն սակս մեծապէս կարկանդին ձեռք , և ոտք յօրինո_ ղաց զբառարանս աշխարհաբառ ․ որովհետև հարկ է նմ իբրև անգէտ , կամ կործանեցող 'ի բազմաց պարսաւիլ ․ և գործոց իւրեանց իբր աղճատանաց՝ 'ի յոգունց արհամարհիլ ։

Գ. Եւ ևս բազումք 'ի նշանաւոր բառից , կամ 'ի նոցունց արտաբերութեան ունին զանձ_ նական սխալանս ․ և վասն այն ընդ տեսանելն զաշխարհաբառս՝ իւրեանց եղծեալ չհամեմատել , ժպրհին 'ի չարաչար եպերանս ․ փոխանակ զի պարտ էին զմտաւ ածել , թէ ինքեանք ոչ են անվրէպ կանոն աշխարհաբառ լեզուին ․ և զի ոչ կարեն 'ի գրոց հաստատել զպնդութեան ուղղութեան իւրեանց ։

Դ. Օ հետ գոյ այսր և այլ դժուարութիւն ․ և այն է 'ի պէսպէս ախտաժակէ այլ և այլ ան_ ձանց ․ քանզի բազումք են , որք տեղեակ գո_ լով գրաւորական բարբառոյ հայոց , կամ տաճկական լեզուի , և նմանեաց , յորոց բա_ ղում բառք խառնեալ կան 'ի լեզուն մեր աշխարհաբառ , խնդրեն զաշխարհաբառն դրել Ա գրոց ․ և ոչ Ա ռամկականին ։ Իսկ այլք , որք անտեղեակ գրոց են , զամ կամին Ա ռամկականին ։ Եւ յայսմանէ անհնարին վիճա հասանէ՝ որոց յօրինեն զայնպիսի բա_ ռարանս ․ զի թէ զկամս առաջինոյն արասցէ ․ երկրորդն ժպրհի յանդգնաբար ․ իսկ թէ զերկրորդին կատարեսցէ , առաջինն յարձա_ կի յեպերանս ։ Այլ զերկոցունց իսկ կա_ տարել զըղձութիւնս , բազում օրինակաւ է անտանելի ․ մանաւանդ մեզ , որք պաշարեալ 'ի բազմադիմի պիտանութեանց , փութանակ մի յառաջ զկատարած համբուրել ։

Ե. Ընդ սոսա լծորդի և այլ դժուարութիւն ․ որ զանձն բառարանականութիւն գոգցես , թէ համահանգոյն առաջնոցն խոչտանկէ ․ քանզի բազումք կարծեցեալ զանձինս աշ_ խարհաբառ լեզուին քաջատեղեակ , 'ի լինել բառարանի , համարին զամ աշխարհաբառն հասկանալ ․ և նոքա զգրաբառն իմանալ ․ այլ քանզի յայսպիսի բառարանի անհամար բառք մտանեն , զորս յանհնարից է ամենա_ յուն գիտել՝ հարկիւ սկսանին դժգոհել ․ իբր զի եղծօրինաց բառարանին կատարել ․ ինքնատեղծ բառից զբառարանն չկարէ ․ կամ զպարփակեալ բառս 'ի բառարանի կու_ տակեալ , կամ աշխարհաբառն առաւել խրթին տեսանել է ․ կմ աշխարհաբառն առաւել դժուարին է քան զգրաբառն ․ Եւ ․ Իսկ այս ամ դժուա_ րութիւն վնկ ծնանի ․ զի լեզուն մեր աշխարհա_ բառ՝ ոչ զհետեւորդութեան , կմ զթուականն բառ՝ ոչ է 'ի կանոնական գիրս ար_ ձանագրեալ ․ ոչ զի զօրէն գրաբառին 'ի գիրս ձանոնցեալ ․ ոչ զի զօրէն գրաբառ աշխարհաբառ բառա_ ժողովեալ , յօրինեալ աշխարհաբառ բառ_

Յաղագս բառարանի , որ յաշխարհաբառէն 'ի գրաբառն ։

Դժուարութիւն յօրինելոյ զաշխարհաբառ բառարան ։

'ի Ներգործականն առաջեցաք. ոմն առեալ 'ի բայն Պարտաւէրէլ, կամ Պարտաւէլ. զորս առաջեցաք առ Պատահեմն :

ԺԹ. Յայսմ բառարանիս յոլով ուրեք եւս գտանես, զի բառ ինչ յաւել լինի առ այլ բառ. եւ 'ի նմա ընդառաջեալ քեզ երկուց, կամ երից բառից. եւ դու մնաս 'ի շփոթի, թէ զոր 'ի նոցանէ պարտ է որոնել. զոր օրինակ. յարժամ սափ. ամա խէր Թէ Ծէծ : Արդ՝ դու ընդ առանձնեալ զայս՝ տարակուսիս, թէ ո՞ւր պարտ է գնալ. որդեաք 'ի խնդիր 'ի գտանել զխնդրեալն 'ի բառն՝ խէր. թէ առ մենն, առ 'ի գտանել զնոյն 'ի բառն Թէծ. եւ այլն. յորոց եւ ոչ 'ի մին գտցես զոր խնդրեսն. այլ պարտիս գնալ 'ի ծան. եւ անդ գտանիցես զնոյնանշանն յաւելեալն 'ի բառն՝ Ծէծ : Իսկ վն այսր կանոն անվրէպ կալցիս քեզ զայս. զի թէ երկու, եւ թէ երեք բառք քեզ ընդ առաջ ելցեն յայսպիսի տեղիս, դու անտարակոյս որոնեա միշտ զխնդրեալն քո յայնմ բառի, որ 'ի նն սկզբնաւորեալ է գլխագրով. որ է թանձրագոյն գիրն. ոմն առանձնեա 'ի վերայ գրեալ օրինակիդ 'ի բառն՝ Ծէծ :

Ի. Պարզեալ բազում ուրեք ընդդէմ կանոնի աշխարհաբառ բառարանի, սկզբնադիր արարաք զբառս գրաբարականս՝ եդեալ ո՛րչափ հնար է՝ զպարզագոյնս, եւ զսովորականս. եւ այս ոչ հարեւանցի, այլ՝ խորհրդաբար. վն զի յայսպիսի տեղիս պակասէին մեզ 'ի հայ բարբառ՝ ռամկական բառքն. ոմն է առանձնել 'ի բառն. Երկանքայուն. Երկանքայնանց. Բնաշնչին. … եւ այլք բազումք : Եւ թէպէտ յայսպիսի դժուարութեն կարէաք միշտ սկզբնադիր առնել զռամկական բառս, ոմն 'ի տեղիս տեղիս արարաք. սակայն այն եղեւ մեզ 'ի դժկամակութե. նախ զի 'ի սակաւուց այնպիսի բառիւք որոնեալ լինէին. որովհետեւ խրթինք են, կամ 'ի բազմաց անծանօթք : Եւ երկրորդ՝ զի մի ամենեւին ըղ բառագիրքն մեր լցուսցուք ռամկական բառիւք. 'ի պժգանս արաք այնոցիկ, ուր նմին լեզուի անծանօթք են : Իսկ վն այսր դժուարութե զամենեւին թողուլն զնն 'ի բաց, պարականոն 'ի խոհեմութէ դատեցաք. գիտելով անշուշտ, թէ բազումք 'ի հայոց ուսումնասիրաց ջանասցեն զնն պարզել, որոնեն զնն նոյնանշանն, առ 'ի գտանել 'ի նն զքաղցրագոյն գրաբառսն, կամ զառ 'ի շարագրութիւն իւրեանց՝ պատշաճագոյնսն :

ԻԱ. Ոչ է ծածկեալ յուսումնասիրաց, թէ յայսմ բառարանիս սովորութե կալաք՝ զնն բայս դնել 'ի կարգի եզանական աներեւոյթ բայից. զոր օրինակ. … եւ այլն : Սակայն 'ի տեղիս տեղիս առեցէ նաւ, զի հակառակ մերոյին սովորութե, եդեալ ունիմք խառն ընդ աներեւութից եւ զայլ եզանակս բայից. ոմն է առանձնել 'ի բայն. … զի 'ի սորին հանդէպ դնի. … որոց հանդուճանակ բազումք են 'ի բառարանիս : Արդ՝ յուսամք թէ 'ի սոյն սակս՝ դատանիցեմք ներողութե յու-

ուսումնասիրաց. քանզի զայն արարաք 'ի բանաւոր բանաւորութեալ՝ պատճառաւ. քանզի ամենայն վասն այսորիկ զարտուղին գնան, զի իւրեանց աներեւոյթքն, եւ որք զաներեւութիցն զհետ երթան, ոչ են 'ի սովոր կիրառութե. եւ ոչ գտանին 'ի գիրս, բայց եթէ նոյն եզանակքն, զորս եդեալ է մեր. եւ կամ զի անոճանքն, որք յայսպիսի … դեալք են է բայից, ոչ կարեն բարիոք հոլովիլ. եւ վն այսորիկ յաներեւոյթ եզանակս չկարեն յարիլ. որովհետեւ 'ի բարբառս մեր գրաւորականս, պահանջեն աներեւոյթքն յարիլ ընդ անոճանս 'ի սեռական հոլովի : Արդ՝ ահա յայսպիսի անոճանց են բառքս այսոքիկ. … զի ոչ կարեն բարիոք հոլովիլ՝ չչուել. չչել, կամ չչկան. չռխնդն. չռնգլ, կամ չռնգան :

ԻԲ. Նաեւ, կամ է մեզ եւ զայս ինչ խնամովք ուսումնասիրաց ծանուցանել. թէ յայսմ բառարանիս՝ զանոճանց եւ զբայից զննի գլխաւորաց նշ, եդաք պքաղում կարգաւ՝ նոյնին ոճով, որով յաշխարհաբառ լեզուի ոչ խնդրին. եւ կամ այն ոճ այսմ լեզուի է ամենեւին անընդել. լինելով միայն գրաբառ լեզուի սեպհական. զոր օրինակ. զննի բառիս՝ … եւ այլք բազումք : Սոյնպէս եւ զննի աներեւութիցն բայից՝ յարեցաք 'ի բազում տեղիս զընդունելութե ներկայս, եւ զպեքրգայս. ոմն զննի գնելոյ. … եւ այլն : եւ սոքին ամենեքին գրաւորականն ոճոյ են հետեւակ. եւ 'ի նոյն լեզուէ ածանցեալ :

ԻԳ. Արդ՝ վն այսր զարտուղի դրութեց մերոց կատակածիմք, թէ բազումք յիմաստակաց, կամ 'ի նորավարժից ընթերցասացին ձգիլ 'ի յանդուգն արհամարհութե. զի կարծեցեալ, թէ աշխարհ ամ հարկի է իւրեանց ձեռնալ յարալեզի, սկսանիցին զդրութեն մեր անգոսնել՝ պարսաւելով, թէ այդպիսի բառից դատաւորդութիւնք՝ աւելորդք են. կամ յաշխարհաբառ լեզուի՝ շաղփաղփք. եւ կամ շաղակրատ մտաց վայրապար թորմոնք. եւ որք զսոցին կնի յարեանսն : Այլ առ 'ի զուսպ ունիլ զայսպիսեաց պապարասանութ, խրատ զայս տամք. թէ յորժամ դէպ լիցի յօրինել անձանց պայսպիսի մատեան՝ բառից ցուցական, զաւելորդութիւնս զայսոսիկ համարձակ վտարեսցեն. բայց զթարտուղս այլոց ելերբել, յուսակնութ նդ համարի. զի պուցէ առաջնորդք այնպիսի զարտուղի դրութեց, գրգեալ կալցեն 'ի բանաւոր իմն պատճառաւ առ 'ի զնոյն գործել. զի 'ի մանկաբեր թիւնից՝ կենդանարար սպեղանիս գտանեմք. ուրեմն ոչինչ են զարմանք, եթէ յանպատշաճ կարգէ՝ … մեզ լինիլ գե-

...ցեալ իսկ արտաքոյ պատշաճական կարգ-
ելոց եղանակաց. ոչ արդարև ՚ի միջին է մտա-
նել՝ ... իսկ թէ որ իցէ այն, առ հա-
... զինի զոյգեցուք :

ԺԶ. Գիտելով գիտեմք. թէ այնպիսի ոճք
յաշխարհաբառ լեզուի ոչ գտանին. կամ թէ
՚ի գիրս բայից, ընդունելութեանց, և գեր-
բայիցն յայտնի իմացանին : Սակայն գրութիւն
մեր ՚ի զանխաւ վախճան հարկանի : Քանզի
զառաջինն՝ եդաք զարտուղի ոճն զայնոսիկ
միայն յաղագս ուսումնասիրաց. որք ՚ի գրա-
բառական լեզուի յոճս գրաւորականս որո-
նեն զնոյնանշան բառս. մանաւանդ որք ՚ի
համառօտականի պարապին գրաւորակին հար-
ներգութեանց. օրինակ իմն. բազումք յու-
սումնասիրաց գիտեն զգրաւորական բառս՝
Նորոք ՚ի գնոցս. սակայն չկարեն զարուն
նոյնանշանն գտանել. ուրեմն ՚ի գտանելն
նշ զաշխարհաբառն առոր, ձեռնունեն ըւնոլ.
կամ ըւեւով տալով. զան գտանեն անշուշտ
յայսմ բառարանիս զնոյնանշանն զառ ՚ի
նոցանէ ըղձակերտ. որք են սոքա. նողէնի
ըւնող. ձոխաճէմ. ոխգաճէմ. ոխգատալ. ոխգա-
ղալ. ճօճունէր. ճօճան :

ԺԷ. Իսկ զընդունելութեան ներկայն, և զորս
զկնի. նմին երիս յայսմ արձանագրեցաք, զի
կամ բացատականն նշ եղեալ ՚ի սմին վասն
հարկի՝ պահանջէր ունիլ և զատորաատականն.
զոր ՚ի գտնել զընդունելութիս՝ չէւնող, պա-
հանջէր գնել և զատորաստականն նր՝ Էւնող:
Եւ կամ թէ համեմատէին նոցա զանազան
բառք՝ զանազան հնչմամբք, և վերջաւո-
րութեամբ, որք ՚ի բայէն չկարէին մակարե-
րել. կան քեզ օրինակ զընդունելութիս զայս՝
Բանող. որ է Իշլէյէն. զորմէ ՚ի բայէն այլ
բառ ոչ մակարերի, բայց եթէ Գործող. աշ-
խատող. և այլն: Սակայն յայլ ուսանեք հա-
մեմատին նմա բառքս. Գործարար. գործօնն.
գործաւնեայ. գործօնեայ. գործէնի. աշխատա-
սէր. ջանափոյթ. և այլք բազումք. զորս
ոչինչ օրինակաւ կարեն առնեալ ՚ի բայէն
մակարերել. որպիսի են յայսմ բառարանիս
և գրութիւնք գերբայից. և անցելոց. և ինչ
ինչ անկարգ անուանց, կամ բայից. զորոց
զանազանութիւն համառէլ զպատշաճս, խելա-
ուական մտաց համարեցաք պատեհ. թէև
ինքնազոյ իմաստակաց՝ անկուշեսցեն զինոսա
երանեք. թէ այս աւելորդ է :

ԺԸ. Նոյն՝ ուսանիկ քեզ ընդհանուր վն ամե-
նեցունց զպատճառս, թէ վն որոյ յայն-
պիսի ժամանակաց յանկարգութի. եթէ նոյն
համոզեցին ՚ի զգաստութիւն, ցուցանես
զմտաւորութիւն մտաց զառաքինութի. իսկ թէ ՚ի
խժդժան կայցես՝ համբուրել անարոն զգոյն
մտաց խաւարախութի, կեցցես բարեբաստ յա-
մայր ամառնոյս. ՚ի ձեռն մեզ գիտեցուցեալ
յառել. Զբերան հասարակոյ՝ ֆրանսերէնն ընդու-
նելեաց, անկարէ է մեզ լինել և լայն անել. ՚ի դէպ
եկեալ անագամ նարեկեան արկածից. յորս
հաղորդութիւն նշ առնուլ երկնայինք. քան
երկրայինք. յերկրաւոր իմաստակաց պատճա-
ռան լինել խժդժականք. որոց Ղ... գրեաց,

բայց ոչ ոսկելեաց. վն և սուսերականաց. զո-
րոյ զատկ և մեր համբերեսցուք :

ԺԹ. Սակաւ ինչ մնայ մեզ ասել յաղագս յատ-
կութեանց աշխարհաբառ լեզուին մե-
րոյ. որովհետև զբաղմանց ՚ի նոցանէ ՚ի վե-
րագոյնն ճառեցաք. և զյորդունց ես ՚ի նա-
խերգանս առաջին հատորին. միայն առայժ-
մ զայս ինչ զգուշացուք. զի յաշխարհաբառ
լեզուն մեր ՚ի բազում բառս մտանեն, կամ
առ ինչ յաւելեալ լինին. որք ՚ի գրաւո-
րականն բարբառն քցեալ լինին. և այսպի-
սիքս դտանին ՚ի բայս. որպէս. կու սիրեմ.
կը խնդրեմ. կ երթամ. կ ուտեմ. և որք պհեռ
յօդին. զորս ՚ի գրաբառն արտաբերեմք ան-
շաւակ, օրինակ զայս. սիրեմ. խնդրեմ. եր-
թամ. ուտեմ: Եւ կամ յաւելեալ լինին
յանուանս այսպէս. գի հի. լաւ ին կոյ. կա-
նանչ. մանտր. և որք սոցա նմանիք: Իսկ
՚ի գրաբառն անյօդ այսպէս. գի. լաւ ին.
կանաչ. մանր: Եւ ընդ հակառակս, յա-
ւելեալ ՚ի գրաւորական բարբառն՝ առաք
ինչ յաւելեալ լինին. իսկ ՚ի յաշխարհա-
բառն ՚ի բաց բարձեալ. զոր օրինակ. ժամա-
նել. աճաւել. խնդրել. գտանել. փառս.
գայլ. և այլք յօդովք. և ՚ի յաշխարհաբառն.
ժամել. աճել. խնդրել. գտնել. փառ. գալ:
Այլ բազում անգամ ես յայսոսիկ երկուս
բարբառս ոչ վերադիր յաւելուածոյ, և ոչ
քեցուածս կրճատուածոյ, այլ միայն տառի
յեղափոխութիւն ընդ մէջ անկանի. զի ասեմք
յաշխարհաբառն. կաղանդ. պղինձ. ընծել.
կածել. խնդալ. և որք սոցին նմանակ.
իսկ ՚ի գրաբառն. կաղանդ. պղինձ. ընծել.
կրծել. խնդալ:

Ի. Դարձեալ. յաշխարհաբառ լեզուն մեր
գտանին յոլով բառք, որք բաղմանշանակք
են, կամ ըստ զանազան բառից, յորս յարին,
պահանջեն զզանազան գրաբառս. և այլն.
որպիսի է բառս՝ խաղ. որ համեմատի ՚ի գրա-
բառն՝ բառիցս. խաղարկութի. ցայտ. յօդուած.
խառնել. և այլն: Սոցին նման հանդիսա-
նան և բառքս՝ Գլուխ. չափ. ձիր. և այլք
բազումք: Այլ քանզի մեծագոյն չփոթութի
ծնանէր, եթէ զամ գրաբառսն ըստ նոցին
բնութեն ՚ի նմին կարգեաք. վն. միանգամ
եդեալ զայնպիսի բաղմանշանակ բառն, ըստ
ամ նշանակութեց նր զամ գրաբառսն համա-
խումբ զառաջեաւ նր դասեցաք. յորմէ գիտա-
ցայ ես տաժանակալ լինել ՚ի գիւտ իւրա-
քանչիւր նշանակութեն. վնկ խորհրդով
զաստիճական բառսն ըստ զանազան նշանակու-
թեց և առմանց նշ ՚ի գլուխ հանեալ, կրկնե-
ցաք. և այսպէս գտա գտս յարմարեցաք նոցա
զգրաբառսն. ոչ յայտնապէս երբեմն ՚ի վե-
րագրեալ բառսն :

ԻԱ. Նաև ես, բազում տաճկական բառք ՚ի
բարբառս մեր ունին զգործածութիւն արտա-
քիւ րութեն. մանաւանդ յայսոսիկ վանկս. ...
և ս : վն զի ըստ հասարակ սովորութեն՝ մանա-
ւանդ կոստանդնուպոլսի, պարտին արտա-
բերել ընդ հագագն ամփոփմամբ բերանոյ:
Այլ քանզի ՚ի բարբառս մեր առ. չգոյ նշա-

Ցուցակ ըստ աշ-
խարհաբառ
լեզուին
հայոց :

ընդ ու չի՛ք այնպիսի տառ, որ զայն հնչումն ինքնին յօդեսցէ․ վասն երկոքումբք տառիւք զնոյն բաղադրեսցուք․ որպէս զվանկս՝ ու, գրեսցուք, իու․ կամ իւ․ զոր օրինակ․ ուրբաթ․ կամ իւրբաթ։ իսկ զվանկս՝ օ․ գրեսցուք՝ եօ․ կամ եօ․ զոր օրինակ․ ճօճել․ եօթնուն․ բայց զնոյն յայսպիսի վանկս պարտ է փոխանակմամբ արտաբերել ըստ զմի տառ․ յօրինակ արտաբերութեան հայկական բառիս՝ եօթն․ քանզի ոչ արտաբերեմք զհնչումն եչին 'ի զատ․ և օթին 'ի զատ․ այսպէս․ է, օթն, այլ փոխանակմամբ նմ տառիցն 'ի միասին, ըստ զմի վանկ․ յարում եչն ընդ օյին արտադրէ 'ի հնչման իբր զայլ տառ նոր։ Սոյնպէս նոյն օրինակ պարտ է վարել և 'ի յարտաբերելն զվերադրեալ տաճկական վանկսն։

ԺԴ. Դարձեալ, բազում բառք տաճկականք են առեալ 'ի տաճկաց․ զորս ըստ կանոնի այլազգեաց լեզուին՝ պարտ է գրել կամ խէիւ․ և կամ ղափիւ․ սակայն 'ի բարբառս մեր վասն այլազգանուն արտաբերութեան պէսպէս գաւառաբանակաց, զժամանակութեամբ բազում կրէ բուռն կանոնին հետևանալն․ զի միջերկրեայք յայսպիսիս ունին զլծաւ արտաբերութեան․ և այն է գուցէ ըստ բուռն արտաբերութեան․ սակայն կոստանդնուպօլսեցիք և այլք ոմանք՝ նուրբ քան զնոսա արտաբերեն․ բայց բազում անգամ զարտուղեալ 'ի բուռն արտաբերութենէ․ և իւրաքանչիւր 'ի սոցանէ արտնեսցէ զբառս անշուշտ ըստ իւրում արտաբերութեան։ Արդ՝ թ միայն և եթ գրել, ծանր թուեցաւ մեզ․ իսկ զերկոսեան իսկ գնել, յոյժ ուրեք՝ անտանելի․ վասն որոյ յայսպիսիս ընդ միջնաշաւիղն գնացաք՝ պողոտայ․ եդեալ զմի՝ ևս թ անեղ՝ պատշաճ թուեցաւ մեզ։ Սոյնպէս յայսմ բառարանիս գտցես զոմանս յայսպիսի բառից անկատ եդեալ ջ խէիւ․ և զայլոց եան առ խէն տառաջեալ․ զոր օրինակ․

Ղաճար։ Ս փէ՛ս խաճար։
Ղասալ։ Ս փէ՛ս խասալ։

Եւ կամ հակադարձաբար զխէինսն առ Ղայն տառաջեսցուք․ զոր օրինակ․

Խազինա։ Ս փէ՛ս Ղազինա։
Խաբիր։ Ս փէ՛ս Ղաբիր։

Իսկ զոմանս ևս եդաք առանց ընդ միոյն յերկոցունց․ ոմն են սոքա․ խած․ խայլէ։ Վասն որոյ եթէ ոք զբառ ինչ որոնեալ 'ի Խէն, ոչ գտանէ, որոնեսցէ 'ի Ղափն․ և թէ 'ի Ղափն ոչ գտցէ, որոնեսցէ 'ի Խէն։ Եւ սոցին ներհակ, զոմանս եդաք ընդ երկոքումբք տառիւքն ևս․ որպէս խաբր․ և Ղաբր․ խաֆշան, և Ղաֆշան․ և այս ըստ որում երկոցունց ևս երևեցան պատկանել, և կամ ուսումնասէրն գէթ յոմանս ընդ որոնելն՝ անտառան գտցէ զոր խնդրէն։

ԺԵ. Նոյն ևս․ 'ի բարբառս մեր յօդունք 'ի բառից դրեն տառիւն՝ ը․ և առանց նր ևս․ և այս թէ 'ի սկզբան բառին, և թէ 'ի մէջն․ զոր օրինակ․ Ըստաղոխ, և ստաղոխ․ կամ դզդուռ, և ըզդըզուռ․ սոյնպէս եթէ գէտ լիցի ումեք չգտանել յայսմ բառարանիս բառ ինչ որոնեալ տառիւն, ը․ գտցէ յայլ տեղ առանց այնր տառի․ որպէս է ըստաղոխն, և դըլդըլլոփ։ Եւ ընդ հակադարձն, եթէ որոնեսցէ առանց տառիս՝ ը․ և ոչ գտցէ, առ տակին․ խնդրեսցէ զայն 'ի տառն՝ ը․ որպէս մանկայեալ նովին տառիւ, և գտցէ․ այսպէս․
Ըստաղոխ։

Յաղագս գրաբառ բառից երկուց զինի ու խորհրդաբառից։

ԺԶ. Յաղագս գրաւոր բառից երկուց զանազանեալ աշխարհաբառից, զայս ինչ ունիմք ծանուցանել․ զի առաւել հաճեցաք զոսոսս առնել նոյնանշանս, քան միաբառ, կամ երկբառ․ և այս նախ, զի այնոքիկ, որոց պիտոյ են բազում բառք նոյնանշանականք, զնոյն առձեռն պատրաստ գտանիցեն․ և մի ընդունայն այսր անդր տատանեալ, 'ի գիւտ նշ ժամավաճառ լինիցին, կամ թէ համրուն իսկ չլիցեն ձեռնհաս զայնպիսի նոյնանշանան գտանել։ Եւ երկրորդ, ուր զի ուսումնասէրն տեսեալ զնոյն առ աչօքն համաքեալ միահամուռ, ընտրեսցէ զմի 'ի նոցանէ, որ 'ի դէպ գայցէ շարադրութեան։ Վասն զի բազում ուրեք յոլով բառք գտանին, որք թէպէտ նոյնանշանք են, սակայն ոչ է մարթ զնոյն անխտիր 'ի շարադրութեան մատուցանել․ զոր օրինակ․ նոյն են ընդ միմեանս բառքս այսոքիկ՝ աղաջք և փէշ․ բայց է ուրեք, ուր սաղարթն յարմարի, և ոչ անդրեն․ զի գեղեցիկ է ասել․ Նարեկ․ կբ․ Զաղաջի [illegible] 'ի յետն կերպարան զարմանագործել․ և անհեթեթ․ Զփէշն [illegible]․ և որ զկնի։ Սոյնպէս եթէ ուսումնասէրն ունիցի առաջի աչաց զնոյնս նոյնանշանից, կարէ ընտրել 'ի նոցանէ զպատշաճագոյնն։

ԺԷ. Դարձեալ․ ոչ տմ բառք յայսմ նոյնանշանս բովանդակին նոյն են․ այլ բազումք ունին միայն զմերձաւորութիւն ինչ, կամ նոյնանան ընդ միմեանս միայն ըստ միոյ նշանակութեան, կամ ը միոյ առման․ զոր օրինակ․ ողջանանել և խաղխաղել ը նոյնանշանան գնին․ քանզի ունին ընդ միմեանս զմերձաւորութիւն ինչ, և երբեմն ընդ միմեանս 'ի քերթողաց փոխադրին․ սակայն ըստ ինքեանց ոչ են ամենեւին նոյն․ զի սղանանելն է ընդհանրական․ զի որում օրինակաւ և մնացուցէ ոք զանձն ոք, ողջանանել ասի․ բայց խաղխաղելն է մասնաւոր․ զի նշանակէ որամբ առնել զոք․ կամ զմարդ չարաչար ողջանանել։ Եւ երբեմն ևս ամենեքին են նոյնազօր․ բայց զզանազան ենթակայից առին․ և եթէ ոք զվերաբերեալն առ մին, վերաբերեսցէ առ միւսն, ծաղրական գործէ զբանն․ զոր օրինակ․ սնապարծիլն է նոյն ը բայիւս Պործել․ վասն որոյ և իբրև զնոյնանշան գնի ը նովաւ․ սակայն միշտ առի զվաստակաւոր պարծանաց․ կամ զորոց մարդիկ ընդ միմեանս պարծին․ վասն որոյ եթէ ոք փոխանակ ասելոյ, Սր դաւթին 'ի փշ պարծենօղ, ասասցէ․ 'ի փշ սնապարծենօղ․ այսպիսակարգ առնէ զբանն, և զանձն իւր։ Ըստ այսմ իմա ինձ և յաղագս այլոց բառից, որք 'ի մերում բառարանի սփռեալ կան․ զորոց խորամիտն ուսուցէ քեզ նախ դրաբառ բառգիրքն․ և երկրորդ վարժութիւն կալեալ 'ի յանձնս ընթերցմանց շա-

րադրաց լեզուՃարտէս գաղրապետաց ։ Այլ մեք զայս նմ երկուք ընդ նոյնանշանս, վասն մերձաւորութեցն․ և երկրորդ, զի լոյս ասան ուսումնասէրքն յընթացս շարադրութ՝ յայլ բարբառոց ոճ մտաբերել ։ Եւ յայս միտս ակնածեալք զնախնիս մեր համաձայնաք կուտեալ զբառս 'ի գիրս նոյնանշանից, ոչ միայն զմերձաւորսն, այլ և զհեռաւորս 'ի միմեանց բազում միջոցաւ․ որպէս է ակնածել 'ի քերականութ եզնկացի յօհաննէս վարդապետին․ որ և ծարծուրեցի կոչեցեալ․ զոր օրինակ․ * Լոյս․ ճաճանչ․ արեգակն․ արև․ օր․ ակն․ լուսաճեմ․ առինչընայրն․ ճառագայթ․ փայլակն․ աղխատանկափայլ․ փաղփուն․ փայլուն․ լուսերանդ․ նշոյլք․ պայծառ․ արեւափառ․ ուղփաճեմ․ արեգնափայլ․ լուսափայլ․ երեքլուսեան․ երեքշրեան․ երեքբաղանչեան․ բազմալոյս․ բազմաճառագայթ *։

Կամ այսպէս ։

* Հայցել․ այցել․ զննել․ յուզել․ խնդրել․ քննել․ յեղկել․ դղրել․ պահանջել․ փորձել․ հարցափորձել․ որոնել․ բանադատել․ ձետաղօտել․ կրկնել․ գուանել․ խուզել․ մանրախուզել․ թափանձել․ մշտախոհ լինել․ 'ի վր հասանել․ յեղել․ և այլն *։

Է․ Բայց բաղադս այսր իմի մի՛ լիցի ուսումնասէրքն յամ արկեք յանդուգն մխել 'ի գաղտասան, լոր զի ասելի 'ի միոյին ասել բանահիւսութեց․ գեղեցիկ լիցի համարել զնմ բառ, զորոյ զնշանակութն եղնի ոչ գիտիցէ․ Հեռաւորականս լինել նոյնանշանս․ կմ թէ բանսպարել մեր զնշանակութիւն նց․ մուծեալ եցեմք 'ի նոյնանշանսն ։ Վասն զի բազում բառք են 'ի լեզուիս մերում, որք համանշանականք են․ զն այսօրինակ ՅԲ միոյ նշանակութ եղեալ եմք ընդ այս նիշ բառի, և ըստ այլում նշանակութ, ընդ այն նիշ․ Կամ քեզ օրինակ զբառս զայս Ոսխ․ որ քանզի նշանակէ զծով, միանգամայն և զծովակ․ զն այսօրինակ համանգամայն եդաք 'ի բառն Ծով․ և 'ի բառն, ծովակ ։ Որպէս է և բառս այս, ակն․ որ միանգամայն նշանակէ խոխճայ․ աղբիւր․ չէկէ․ ակնանն․ ակունք․ ակունք․ խաղխաճակ․ աղբերակ․ և այլն․ զն որոյ և ընդ բազմապատիկ նոյնանշանս կայ գտանելեալ ։

Ը․ Նա և․ բազում բառք կան 'ի նոյնանշանս այսր բառարանիս, զորս ոչ կարեն ուսումնասէրքն ասելիք վարել, եթէ ոչ գիմեալ նախ 'ի գրաբար բառգիրքն, բարւոք հասու լինիցին խոհականց զօրութ նոցա․ որովհետև կամ ոչ են ըստ իմի նոյն, որպէս վերադրոյն 'ի ՃԵ․ համարին ասացաք, կամ զի կերպ խնդրառութեց, և այլոց հանգամանաց նց է այլազան ։ Եւ թէպէտ մեք զամենց 'ի նոցանէ օրինակաւ, կամ այլ իւիք ղշուշացուցաք առ ալեք կերպարանութ, ով է 'ի բայն բերել․ սակայն ոչ զամենեցունց․ յորոց է Ուրախ տան․ որ նշանակէ, էէրա բէ․ զոր գտցես 'ի յԾնդարան, 'ի ներքոյ բառիս իէր բէ ։ Այլ թէ նորավարժն ոչ գիտեալ 'ի գրաբար բառգիրքն, 'ի կիր արկանիցէ զայն կայր զկուրայն յեցեալ 'ի բացատրեալ մեկնութին, էէրա բէ, անտարակոյս զառածանի ։ Քանզի փոխանակ ասելոյ, էէրա բէ ու խորէ ղափաճէ գինէ, ասէ․ Ուրախ տան ու խորէ ղափաճէ գինէ․ որ է ծաղրական ։ Քանզի արդարև Ուրախ տան նշանակէ էէրա բէ, բայց յայլում բանի․ զոր օրինակ․ Զի եր ընտն ուրախ տան զերկրաւոր վշտաանն․ Թ, իբրու թէ զերկուս վտաւանս․ իսկ թէ զայսպիսեաց զամենեցունց 'ի նոյնանշանսն ադդէաք, բոլոր բառգիրքս խառնափնդոր լինէր․ և երկրորդ՝ զի անհնարին երկայնապատում ձգէաք ։ Այս ուրեմն եթէ կամ իցէ ուսումնասիրին՝ խմաստութ վարել զբառս, մանաւանդ զուարակութեանս, պարտական է յարանկատ լինել 'ի բառգիրքն գրաբար ։

Ե․ Այսուհետև՝ ուստի զբազմամեայ խստութ մեր իմիւ հասուցաք 'ի կատար․ յորինելով քեզ զառաջինն զբառգիրքն մեծ՝ զգրաբառ․ և ապա զնորին զուգորդ՝ զբառարանս զայս յոգնատաժան․ զորոյ զաղէտ յօրինուածոյն եթէ գրչաւ կամիցաք գուժել, թուարծի մատենից հատորք պիտէին ։ Մանաւանդ՝ են ծանրագոյն եղև վիշտ սորին վտանկի՝ յաղագս զմերք կուտելոյ առ սորայն յօրինուածս բազմատարբեր խուժանաց բռ֊բառգի գործածութեց ։ Սակայն յայսմ առաժանակիշտ աշխատանի ուրախութ մեծ էր մեզ՝ յիշատակ օգտի քոյին շահեկանութ․ և կատարումն պարտուց մերոց սպասաւորութ ։ Այլ զն այսր իմի առ 'ի քէն ոչինչ խնդրեմք, բայց եթէ զպաղատանս աղօթից՝ առ 'ի մեր զարգանալ․ ընծայելով սմա և զխարդախ ներողութին, առ ի վրիպանաց մերոց, զորս յայսմ աշխատութ գործեալ իցէ մեր, ներեսցես․ և մեք ընդ քեզ տացուք փառս ամենատական այնմ զօրութ, որ յաջողէ 'ի մեզ զկամիլն, և զառնելն․ որ է օրհնեալ յաւիտեանս․ ամէն ։

ՑՈՐԴՈՐԱԿ ԱՌ 'Ի ԿԱՐԳ ԻՄԱՍՏԻՑ ՈՒՍՄԱՆ:

Ամենահզօրըն՝ յորժամ աշխարհէ·
'ի հաստատելն՝ այս կարգ պարհէ:
'Ի բնաւորն՝ 'ի ծագ արհէ·
ոչ որ յանկարծ՝ վերաբերէ·
Մեծն 'ի փոքունէն՝ սկսանի·
խիստն 'ի կակղէն՝ կզկզանի:
Աղօտ կայծակն՝ հրդեհանի·
մանուկ տխմար՝ ատիտաս լինի:
Քանզի հարկ է՝ յանկատարէց·
'ի կատարումն՝ բերել ելից:
Որպէս հաստիչըն ամենից·
ըղտոյն արեն՝ ինքնին ելից:
'Ի սկզբանն՝ զերկիրս երկնից·
անկերպարան՝ եղոյց բնաւից:
Ցետոյ 'ի սարք՝ աւուրց վեցից·
գերազարդեան՝ բարեաց ելից:
Բա անվթար՝ խորոյ բնութեան·
սարարանք իւր՝ պատարեցան:
Մինչև զատուցեալ՝ ընդ բընութեան·
գոլէն լինել՝ յանհնարութեան:
Այպս զախմոգ՝ իմաստութեան·
մի զընկենուր՝ զայսըր պայման:
Ցանկատարեց՝ նըւ ըստ սահման·
փոքրէն արա՝ զկիզըն ուսման:
Զի որք չափով՝ յառաջ խաղան·
գեր քան ըղձափըն վերանան:
Որպէս բակերա՛ըն չափարան·
'ի յխուսակեան՝ զգեաց մատեան:
Ըզպէղ կոչէմ՝ մանուկ յիմար·
եթէ զեղծցիս՝ 'ի յայս ուխտար:
Մի՛ ունիցես՝ քեզ զաղափար·
զիմաստակաց՝ զեղխեալ կարծեաւ:
Նախ քան լինելըդ քո մակաց·
հարկիս լինել՝ բարեբեր կըթած:
Քանզի առաջեալ՝ չինից յարկաց·
բազ իմաստից՝ են յօրինած:
Կամ զետ ըղձիմըն պալատաց·
յորոյ վերայ՝ չէնքն են կանգնած:
Իսկ թէ յառաջ՝ չորքգամանեաց·
հարկաւոր ոաք՝ են գիտութեանց:
Ո՛վ դու համբակ՝ ցանկ իմաստից·
ունըր պատասխան՝ հարցման բանից:
Գոցես ըզյարկ՝ զուրկ յառաջնից·
զանհիմըն չէն՝ յապարանից:
Այպս ըստոյգ՝ լիցես ծանակ·
թէ չէ ուսեալ՝ բառից վոհմակ:
Մակացութէց՝ լիցես խնդրակ·
կամ պարծիցես՝ իբր ընդունակ:
Զանխս ըղկար՝ զետ տաաշնոց·
թանգուզական՝ լինել քոյոց:
Իբըր անուս՝ բառից գոյոց·
քանզի բառգիրք՝ քանիս գրոց:
Վասըն զի բախոք՝ քո ընթացան·
հայոց աղգի՝ աղօթք լցան:
Բաղմատեսակ՝ նոր բառարան·
ահա յազդուող՝ ամփոփեցան:
Այպս յառաջ քան զամենայն·
ուսի՛ր զիմաստ՛ըս բառականն:

Ցետոյ կարգաւ՝ ըզր բնաբան·
հաւաք ըզյհնի՝ ծածարան:
Եւ մի՛ լինիր՝ մարմնու ծախել·
անդ 'ի յանդգն՝ ընդոստուցեալ:
Եւ մի՛ յաղտա՝ տաս անդ նստեալ·
այլ իբըր մայր՝ ըղթանիս սփռեալ:
Ցոգունք այսօր՝ են կոչնակար·
վաղիւ խօսին՝ ասիտատարար:
Ցետոյ քերթող՝ պերճախօսար·
ուսանուն 'ի բանս՝ ծածարար:
'Ի հարցանել՝ զինչ է հոլով·
շաղակրատեն՝ բազմայոլով:
Որպէս որոյ՝ ոզես զոլով·
խօսին զբառից՝ շաղփաղփ յոլով:
Ըղթան զօրինգր՝ ըղձէթ մեղու·
խառնեալ ձկամբ՝ ընդ հացուձու:
'Ի յայս խառնից՝ զինչ առըրացու·
գոցես ուսեալ՝ ո՛վ համբակ դու:
Սոյնպէս ծանակ՝ և գիտութիւն·
որոց անկարգ՝ է բընութիւն:
Նախ քան զայբից՝ ուսողութիւն·
խառնեն յերկարս՝ մակացութիւն:
Ուսեալըն կա՛լ զու զիմ խրատ·
նախ զաթութեալս՝ ուսի՛ր 'ի զատ:
Այպս զպղոց՝ ըղկարգն անխաս·
զի մի՛ լիցես՝ մոլք կըրճատ:
Արդ 'ի յուսման՝ բառից հայոց·
մի՛ հատատար՝ մատցըր քոց:
Գի՛տ ըղձարար՝ որք և ըղփորձ·
անսալ անշուշտ՝ բանից իւրոց:
Եթէ կամիս՝ գոլ բեանակիր·
հարկիս յառաջ՝ հզօր լինել:
Այպս զխորգ՝ 'ի գոլ գայիր·
ցանկաս լինել՝ անձնաժողովրդ:
Կրկին զատեամ՝ առ քեզ համբակ·
վասըն բառից՝ ուստ բովանդակ:
Մի՛ անխտիր՝ լիցիս յարձակ·
առնուլ յանդգնայ՛ըս համարձակ:
'Ի մատենի՛ յսյսմիկ գոցես·
զանբաւ բառից՝ խուռն հանդէս:
Մի՛ զամենայն՛ըն կարծիցես·
յամենայնի՛ գոլ մխատես:
Ինչ ինչ գնի՝ վասըն կարգի·
այլ ինչ գնի՝ զի է յարգի:
Կէս ըստ տեղւոյն՝ 'ի գործ արկի·
որպէս խրատ՛ըն մեր նախնի:
Զայս բան խրատ՝ ուսանեակ·
առնէ հեշտին՝ և դիւրաւոր:
Նախնի բառգիրք՛ըն գրաւոր·
թէ լինիցի՝ քեզ ուղաւոր:
Պատգամ քեզ զայս՝ յօրինեցի·
զօրէն սարդի՝ զիս ծնուրեցի:
Եթէ անսաս՝ զոր գրեցի·
առնես զիս զետ՝ աշխատիկեցի:
Մի՛ մոռասջիր՝ ըզմեր հասուից·
զանուանն 'ի մէնջ՝ նրբախոհնամից:
Նուէր այս գիրք՝ քեզ ուսուցիչ·
տպա թէ ոչ՝ էաք ոքինչ:

1. Սբ Իսահակ պարթև. 2. Սբ Մեսրոպ վրդպ. 3. Սբ Ներսէս Շնորհալի. 4. Սբ Գրիգոր Նարեկացի.

Ածաշունչ գրոց թարգման, լծորդ ամոլք հարք արամեան.
Սահակ պարթև դիտակ տեսլեան, Մեսրոպ հաստիչ գրոց հայկեան։
Իսկ սբ Ներսէս քաջ չափաբան, Գրիգոր հռետոր անզուգական.
աղբա հայոց լեզուիս դրան, ոսկիաձայն հորք բացարան։

ՄՆԱՑՈՐԴՔ

ԳՐԱԲԱՌ ԲԱՌԻՑ ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ ԼԵԶՈՒԻ

ՀԱՄԱՌՕՏ ՄԵԿՆՈՒԹԵԱՄԲ·

Ա Բ

ԱԲԲԱՍ · ԿԱՄ աբաս · սու · սւ · ուց · ուք: || տես 'ի ա. հատ. գլ. Աբբայ: 'Ի Հայր հեղ. ժղ. և ևղ:

Աբբատուհի · հւոյ · հեաց · հեօք: || մեծ հաւատաւոր կուսանաց, որ և կոչի մայրապետ: ռամկ. հաւատաւորաց գլուխ: 'Ի ձառս ենչ:

Աբեղայաբար · (մկ̃յ:) || իբրև զաբեղայ: որպէս վկրօնաւոր · միանձնաբար · տաճկ · փէհլէվանլըղ:

Աբեղայակերպ · (նախդրիւ:) || ունօղ զկերպ աբեղայի, կամ որ զգեցեալ ունի զսքեմ կրօնաւորի · և կամ նման միայնակեցի · 'Ի ձառընտ.

Աբեղայանամ · ացայ · ացիր · աւ · (ըմկ̃:) || աբեղայ լինել · կրօնաւոր գալ · միանձնանալ · տաճկ · փէհլէվան օլմագ:

Աբեղայացուցանեմ · այացուցի · այացո · անել: (անցող ·) || աբեղայ առնել · կրօնաւոր գործել · միանձնացուցանել · ռամկ · հաբեղայ ընել · տաճկ · փէհլէվան էթմէք:

Աբեղայութիւն · թեն: || աբեղայ գոլն · կրօնաւորութիւն · միանձնութիւն · ռամկ · հաբեղայութիւն · տաճկ · փէհլէվանլըգ:

Ա Գ

Ագահելի · ելւոյ: || այն ամ, որ կարէ ագահել · կամ զգեցեալ լինել: ռամկօրէն հագնելու: Խորէն. ը. գլ. 78:

Ագատ · ի · իմ · աց · օք: || մակաւոր յաղթւոյ, կամ ոչ ունօղ զօգի, կամ զառատ: ռամկ · պուլաք, կմ՝ խոշտախառաղ: 'Ի ձառս ենչ:

Ագարակային · այնոյ: || այն որ վերաբերի առ ագարակս · կամ որ լինի յագարակի: ռամկ · չիֆթլիկին կմ՝ գեղին մէթաւնին:

Ագարականամ · ացայ · ացիր · աւ: (ըմկ̃ ·) || ագարակ լինել · կմ՝ յագարակ դառնալ: ռամկ · չիֆթլիկ կմ՝ գեղ ըլլալ · ըս այնմ · 'Ի ձառընտ: Ագարակն քաղաքացեալ էր, և քաղաքն ագարակացեալ:

Ագիս: || տես Աբիս:

Ագուգայ · ի · իմ · ագուգայք · կամ ագուգէք · ից · իւք: || անցք ջրոյ · կամ լուալեաց, պատրեալ ընդ երկրաւ: ռամկ ես, ագոգայ · և տաճկ · ար էօղու: Իմ յայսմանէ առեալ ագուգայ կոչին 'ի կենդանիս խողովակք · կամ անցք երակացն: տաճկ՝ փամարլըրըն: 'Ի գիրս գրիգորի Հիւսուեցւոյն: և նիւսոյ:

Ագամէջ · միջի · աւ · աց · օք: || մէջ ագաոյ, որով նշանակի միջոց երկուց ոտանից · և բարձից կենդանեաց: ռամկօր ես, ագամէջ կամ էրէքնի պաձախի արաւընը:

Ա Գ

Ագամանդին. այնոյ: || տե՛ս 'ի ներքոյ Ադամանդն: 'ի շարականս:

Ագամանդ. (նախդրիւ.) || ադամանդին. այն քար, որ է ադամանդ, կամ առ ադամանդ մե քարերի, և ըստ այսմ առի. ադամանդեան մատ մին, յանցանք, և այլն: 'ի Ճառընտ:

Ագամանդք, եանց: || ծնունդք, կամ որդիք ադամայ: ռամկ. ադամորդիք: Ցն որդի: Ն 'ի շարականս:

Ագիտաղիտաստ: || է բառ յունական, և նշանակէ՝ յարադրութիւն, կամ համատարածութիւն, և կամ անճանաչելութիւն: ռամկ. փոյթոյ: 'ի հին Տէրանց:

Ա Զ

Ազդեմ. եցի. եա. ել: (ներգործ.) || ազդեցուցանել, ծանուցանել. կամ ցանուցանել. կամ ներհամոզել. և կամ վառեցուցանել: ռամկ. ցածուցանել. կամ ... կամ ... 'ի Ճառընտ. Ն Սարգ:

Ազդեցուցանեմ. ցուցի. ցո. ել: (անց.) || տե՛ս 'ի վերոյ: Ազդել:

Ազատաբար. (մակբայ որակ.) || ազատօրէն. կամ բերել ազատ. Խոր. Գ. գլ. 42:

Ազատագործ. ի. իւ. ից. իւք: || ազատարար. կամ ազատողական. և կամ մեծազգի: ... ազատական, կամ առատաձեռն, և կամ առատաձիր: ռամկ. ... Սարգս:

Ազատագործութիւն. թեան: || ազատութիւն. կամ մեծազգութիւն: իսկ մերթ առատաձեռնութիւն, որ և կոչի ազատականութիւն: ռամկ. ... 'ի գիրս սուրբ:

Ազատաբերան: (նախդրիւ.) || այն, որոյ բերանն ազատ է. ... ո՛չ է կապեալ. և ո՛չ է կալեալ ... համարձակ ձայնել: ռամկ. բերանը բաց, կամ ... Ազատաբերան ... ազատու թեամբ, և վստահութեամբ բարբառող: ... այն, որ ... ազատ բերանով, կամ համարձակ ... բերան բարբառով ... 'ի Նախնեաց: ... մակբայօրէն, և նշանակէ ազատ բերանով. կամ անարգել բարբառով. և կամ համարձակ ձայնիւ. և ըստ այսմ առի, ազատաբերան ասել, ... բարբառել, և այլն: ռամկ. ... Իմաստ. I. հատ. Ժը: Ն Եփրեմ. Ժա:

Ազատագունդ (նախդրիւ.) || տե՛ս Ազատախօսութիւն: Աշխարհ: Ն 'ի հին պարականոնս:

Ազատադէմ: (նախդրիւ.) || այն որոյ դէմքն է ազատ. ... կամ բաց, և առանց պատրուակի: ռամկ. ... իսկ մերթ մակբայօրէն, և նշանակէ ազատ և անպատկառ դիմօք, կամ համարձակ երեսօք. և ըստ այսմ առի, ... ազատ դէմ ... ցուցանել: 'ի Նախնեաց:

Ազատաղատամ. ի. իւ. ից. իւք: || տե՛ս Ազատագնեաց:

Ազատագրել. գրոյ. եաց. գրեաց. եաց: || տե՛ս 'ի ներքոյ Ազատագնեաց:

Ազատագնեաց. նէի. իւ. ից. եիւք. կամ եաւք: || ազատագրել. կամ ազատագրել, ... այն, որ է յազատ ... կամ յազնիւ ... ռամկ. ... կամ ... կամ ...: Նարեկ. Հ:

Ազատախօսք. խօսոյ. օք: || տե՛ս 'ի ներքոյ զԱզատախօսութիւն: 'ի հին պարականոնս:

Ազատախօսութիւն. թեան. իւ. ից. օք: || ազատ խօսութիւն. կամ այն, որ է ազատ բանիւ, կամ և համարձակ՝ ասելոյ: ռամկ. ... 'ի հին պարականոնս:

Ազատածին. ծնի. իւ. աց. օք: || ծնեալ յազատաց, կամ յազնուաց, կամ ազատազնեայ, և կամ իշխանազնեայ: ռամկ. ... 'ի Ճառս ինչ:

Ազատակից. կցի. աւ. աց. օք: || կցորդ ազատութեան, կամ ընկեր ազատութեան. և կամ իշխանակից: 'ի հին պարականոնս:

Ազատակրօն: (նախդրիւ.) || տե՛ս Ազատախօսութիւն: Աշխարհ:

Ազատամիտ, միտի. իւ. աց. օք: || ազատ միտք. կամ այն, որոյ միտքն ազատ է յախտից ... և ... այլ մամ ... ազատ միտ լինել 'ի նախանձուէ, 'ի յոխորտանալուէ, և այլն: Սարգս: Դ ... ազատամտարոյ, կամ ազատամտական: 'ի Ճառս ինչ:

Ազատանք. նաց. աւ: || ազատք, որ ... ազատութիւն. և կամ ազատաբարք ... թագաւոր ... ազատացեալ 'ի բանն ... 'ի ... ռամկ. ... կամ ... կամ ... 'ի հին պարականոնս:

Ազատանալ. անաց. օք: (անէզ.) || ազատութիւն, կամ ազատականութիւն: Դաւաձեալ ... 'ի Ճառս ինչ:

Ազատասէր. ի. իւ. ից. իւք: || տե՛ս 'ի ներքոյ Ազատասիրութիւն:

Ազատասիրութիւն: (նախդրիւ.) || այն, որ է յազատ սիրելոյ. կամ ... ազատութեամբ ... մեծազօր: 'ի գիրս սուրբ:

Ազատեմ: (նախդրիւ.) || ունօղ ազատ ... կամ որ է ... ազատ ... 'ի գիրս սուրբ. 'ի բանս ազատերան ... ձայնիւ բարբառ ... :

Ազատութիւն. թեան: || ազատ գոլն. կամ ... և կամ անկարօտութիւն ... : ռամկ. ... Եբր. 21. 5: Ղևտ. 19. 20:

Ազարիանք. եանց. եանք: || ընկերք ազարիայի: 'ի շարականս:

Ազբն. ... || ծառք ... որ ... 'ի ... : ... է կորեկին ... և ... 'ի միանոց ... կամ ...

հինք մասին աստուածութեան, որոց միջոցն ծագ_ րէ 'ի ծագս երկնից կայ խոյս Թեւոց զարե լուկ [illegible] սահմանի: 'Ի մէջոցս [illegible] Թեւեկցն անցուցանեն զծագս հինգերս, որով փառաց տարածի ըստ այս_ նաւէ կուսացն, զոր կամին գործել: ռամկ. [illegible] և ռամկ. [illegible] կամ [illegible]

Ազգաբանեմ. եցի. եա. եալ: (Ներգործ.) || զազգն նշանակելով ճառել. կամ զծագումն ազգաբանութեան ասել, ցուցանելով թէ ո յումմէ յառաջացեալ է: ռամկօր. օինոխըլըն նէսլինի. կամ շէճերէ: Խոսքեն. յառաջընթաց:

Ազգաբանութիւն. թեան: || ճառ զազգէ կամ զծագման ուրուք, կամ ծննդաբանութիւն: Յունարէն. գէն:

Ազգ ազգ. ազգի ազգի. ազգաց ազգաց: || զանազան ազգ, կամ խառնաքանչիւր ազգ. կամ ցեղ, ըստ այնմ, 1. Մակ. 2. 61: Որք յուսացեն 'ի նա ըստ ազգս ազգս խաբեսցին, ոչ [illegible]: Դասաւորել ցեղ ցեղ. կամ տեսակ տեսակ: ռամկ. նօյ նօյ. կամ թէրու թէրու. ըստ այնմ, Հռովմ. 12. 6: Որք ունիմք են մեզ ազգս ազգս, ըստ տեսակ տեսակ:

Ազգաթիւք. Թուէք. իւ: || տես 'ի ա. Հառ. Տոհմաթիւք: Յունարէն գէն:

Ազգականուհի. հւոյ. եաւ. եաց. եօք: || կին ազգականի, կամ էգ ազգականից: ռամկ. խուէն կէնին:

Ազգակցեմ. եցայ. եցաւ. իւ: (Ձայնակր.) || ազգակից, կամ ազգականն լինել, կամ նմա_ նակցել, կամ միաբանութ լինել:

Ազգակցութիւն. թեան: || [illegible]ութիւն, կամ [illegible], և կամ ազգականութիւն: 'Ի Ճառընտ: Իսկ [illegible]ութիւն, կամ հա_ մազգակցութիւն, կամ միաբանութիւն, և կամ միաձաւութիւն: Գրկյեղ. ՃԺ:

Ազգային. նոյ. նով. ոց. օվք: || այն ամէն, որ վերաբերի առ ազգս, կամ որ ազգէն է սատա_ կանալ. և կամ հնարն յազգականութէ, և ըստ այսմ ասի. ազգայինն պարծանք, պատ_ տուհաս, կցորդութ, և այլն: ռամկ. ազգի [illegible]: Դարձեալ. նա' որ է յազգէ. կամ 'ի տանէ ուրուք, կամ ազգակից, և կամ ազ_ գական. և ըստ այսմ ասի. խնամել յազ_ գայինս, օտարանալ կամ սիրել զազգայ_ նոց, կամ ոչ օգնէ բարեկամս և ոչ ազգայինս, և այլն: ռամկ. ազգական, կամ խուէն: Յունարէն. գէն: Խոր. Գ. գլ. 34. և 64: և Յա. [illegible]:

Ազգանամ. ացայ. ացեր. ա: (Չեզոք.) || ազգ լինել, կամ ազգական գալ, կամ միաբան_ ալ, կամ նմանակցել. և կամ ազգակցել: ռամկ. [illegible] կամ խուէն [illegible] կամ նման[illegible]:

Ազգաշահագոյն: (Նախադասական.) || շահաւետ ազգի, կամ խոստովանեալ է հետ[illegible], և կամ որ լինի հետ[illegible] շահաւետ[illegible], և ըստ այսմ ասի, ազգաշահագոյն ազգայնութ: 'Ի ճառս ինչ:

Ազգապետութիւն. թեան: || պետութիւն ազգի, կամ [illegible]ութիւն, և կամ նախապետութիւն: 'Ի հին տպագրիս:

Ազգասէր: (Մակդիրայ [illegible]) || սիրող ազգի.

կամ ազգականութիւն. կամ միաբանութիւն, և կամ նմանակցութիւն: ռամկ. [illegible]: Յունարէն. գէն:

Ազգասպիղծ: (Նախադասական.) || պղծօղ ազգի, կամ նա, որ զպղծութիւն գործէ ընդ ազգականս իւրոյ, մարմնաւոր շաղաշաղութեամբ: 'Ի ճառս ինչ:

Ազգապղծութիւն. թեան: || պղծելն զազգն, կամ պղծագործութիւն արարեալ ընդ ազգականին իւրում: 'Ի Գիրս Ծոցն:

Ազգ առ ազգ. (Մակբայ.) ըստ խառնաքանչիւր ազգի, կամ մի ազգ առանձին, և կամ ազգ ազգ: ըստ այնմ, 'ի ճառընտ: Յայնժամ հրեշտակք կոծեցին ազգ առ ազգ:

Ազգասէր. սիրի. աւ. աց. օք: || սիրօղ ազգի, կամ որ զատահմն յորմէ սերեալ է' սիրէ: ռամկ. [illegible]: 'Ի Գիրս [illegible]:

Ազգատ. ի. իւ. եց. եօք: || զօկեալ յազգէ, կամ կարաւեալ զազգի իւր, և կամ նա' որոյ ազգն է կտրեալ: ռամկ. [illegible], կամ [illegible], կամ [illegible]: Իսկ մերթ ընդ բայի շարադրի ազգատ առնել. և նշանակէ' զրկել զոք յազգէ իւր_ մէ. և կամ կտրատել զազգ ուրուք: ռամկ. [illegible], կամ [illegible]: 'Ի հին տպագրիս:

Ազգաւուխ: (Մակբայ [illegible].) || ազգովին. [illegible]: ռամկ. [illegible]: ըստ այնմ Խոր. Գ. գ. 10. [illegible] ազգաւուխ:

Ազգաւոր. ի. աւ. աց. օք: || ազգակից. կամ տոհմակից: ռամկ. [illegible], կամ [illegible], և կամ [illegible]:

Ազգաւորութիւն. թեան: || ազգակցութիւն, կամ տոհմակցութիւն, և կամ միաւորութիւն: ռամկ. [illegible], կամ [illegible]: 'Ի հին տպագրիս:

Ազգովին: || տես Ազգաւուխ:

Ազգովինն: || տես Ազգաւուխ:

Ազգական. ի. աւ. աց. օք: || [illegible]. կամ [illegible]. և կամ [illegible]: ռամկ. [illegible], կամ [illegible]: Դարձեալ ազգաւ. կամ ներգործիչ: ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]. կամ [illegible]: Դարձեալ ազդեցեալ. կամ [illegible]. կամ համբաւեալ. և կամ [illegible]. և [illegible] 'ի գիտութիւն եկեալ: ռամկ. [illegible], ըստ այնմ, 'ի ճառընտ: Եղև այնպէս հաշակաւոր և ազգական [illegible] յատուկն:

Ազգարար. ի. աւ. աց. օք: || տեղի ազդեցութեան. կամ [illegible] լինի. և ըստ այսմ [illegible], յորժամ լինի [illegible] ազդեցութիւն [illegible]. ըստ այնմ Յոբէլ. [illegible] թէ [illegible], [illegible]. և ըն_ [illegible]: Դարձեալ [illegible] ազդեցեալ. կամ [illegible]. և կամ ազ_ [illegible]. և ըստ այսմ [illegible] ազդեցեալ [illegible], ըստ այնմ. Յոբէլ. Հէ: [illegible] ազդեցեալ: տես և Ազ_ գարարան:

Ազգարար. ի. աւ. աց. օք: || ազդ [illegible],

կամ ծանուցիչ. կամ ցուցուցիչ. և կամ իմա-ցուցիչ: ռամկ. խաբար ընօղ. կամ իմացնօղ:

Ազդարարութիւն. թեան: || ազդեցութիւն. կամ զեկուցումն. կամ ծանուցումն: ռամկօր. խաբար. 'ի Ճառընտ:

Ազդեցիկ. ցկայ. եաւ. եաց. ևօք: || այն, որ պատճառ ազդեցեալ լինիլ: իսկ մերթ ազդօղ: ռամկ. խաբար ընօղ: 'ի Գիրս վէջօր:

Ազդեցողական, կամ ազդողական. ի. աւ. աց. օք: || այն ինչ՝ որ վերաբերի առ ազդեցութիւն, կամ որով ազդումն լինի. կամ ծանուցողական. կամ ներգործական. և կամ ներշնչական: ռամկ. խապարէտէր. կամ իմացնօղ. կամ ձէնք ընօղ. կամ փըչօղ: Կիւրղի Եէզ. 'ի Թաղքին առ Նոքաւնոս:

Ազդեցումն. ման: || տե՛ս 'ի ստ. հատ. Ազդեցութիւն: Նարեկ. 'ի Թարգմ Եկեղեցւոյ:

Ազդեար. ի. աւ. աց. օք: || ազդու. կամ քաջ. կամ կուռ. կամ Ջղաձիգ: ռամկօր. կըրտաք. կամ ուժէ. ըստ այսմ. 'ի Գիրս Յոբ: Յոր-ժամ զազդեար, և զպարանոցն առեալ ծը ընծիւղ: տե՛ս և Ազնուեար:

Ազդողական. կամ ազդողայէս. (մակբայ ո-րակ.) || ազդեցութեամբ. կամ ազդեցութամբ. կամ ստտակութեամբ. և կամ կակծեցուցանելով զմիտս: ռամկ. խաբար ընելով, կամ ձէնք ընե-լով. կամ միտքը փչելով. կամ ծախելով. ըստ այսմ. 'ի Ճառս հարց. Է:

Թէ զերդ խրատէ ազդողաբար,
մի երկնչիր անյուսաբար:

Ազդողարան. ի. աւ. աց. օք: || տեղի ազդեցութեան. կամ գործարան ազդեցման: ռամկ. խաբարի տեղ. կամ խաբարխանայ: իսկ մերթ գործիք ազդ առնելոյ. և կամ ազդեցուցիչ. որպիսի է կոչնակն. կամ ժամահարն: ռամկ. խաբար ընելու գործիք: Նար. ղէ:

Ազդողութիւն. թեան: || տե՛ս 'ի ստ. հատ. զազդեցութիւն: Սող. 2. հատ. Է:

Ազդր. ի. իւ. ից. իւք. կամ Ազդու. ուի. ուաւ. աւք. օք: || ազդօղ, կամ զեկուցանօղ. կամ ծանուցանօղ. կամ զգացուցիչ. կամ լսելի առնօղ. և կամ մեծաձայն հնչեցուցիչ: և ըստ այսմ ասի, ազդու բարբառ. կամ ձայն, և այլն: ռամկ. խաբար ընօղ. կամ իմացնօղ. և կամ լսել ընօղ: Աճառ.: իսկ մերթ ներգործիչ. կամ գործունեայ. կամ զօրեղ. և կամ քաջ. և ըստ այսմ ասի. ազդու բնութիւն. ազդու գեղ, կամ ազդու բան, կամ խորհուրդ, և այլն: ռամկ. բանեցօղ ձէնք ընօղ. կամ աշխուժ. կամ կըրակ: Խոր. Ա. գլ. 26. Կիւրղ Եէզ. Է: Եր թեւովն եւ սաստիկ. կամ հաստատուն. կամ բարկ. և կամ կսկծագին. և ըստ այսմ ասի՝ ազդու վէրք, կամ հարուածք, կսկծանք, ցաւք, և այլն: ռամկ. փէկօլլը. կամ զօռլու. կամ կոխծօղ. կամ կըսկծեցօղ: Յովհ. 1. հատ. ... : և Յայսմա-ւուրն: Երբեմն եւ վայրի խոտս զմանկանց, և նշանակէ՝ ուժգին. կամ կարգի սաստիկ: ռամկ. զօրլու. և ըստ այսմ ասի, ազդու արշաւել. կամ ազդու հարկանել. կամ վերաձուլել. և այլն: 'ի Հին պարագաներ:

Ազդուն. ոէի: || տե՛ս 'ի վեր զբառն Ազդրոյ:

Ազդումն. ման: || տե՛ս 'ի ստ. հատ. Ազդե-ցութիւն: Խորէն. Բ. գլ. 11. և Գ. գլ. 33: Նարեկ. ղԶ:

Ազդ առնել: || ազդ առնել. կամ զեկուցանել. կամ ծանուցանել: ռամկ. խաբար ընել. կամ ձէնք ընել. կամ իմացընել: 'ի Գիրս վէջօր:

Ազդօղ. ողի. իւ. աց. օք: || ազդ առնօղ. կամ ազդեցուցիչ. կամ ազդու. և կամ ներգոր-ծիչ, և ըստ այսմ ասի, ազդօղ բան. կամ խրատ, և այլն: Եբր. 4. 12: և Լամբր: Մոյն-պէս ազդօղ առն հայցն, թէ որում ներգոր-ծէ 'ի մարդն յազդեցուցանելով. ըստ այսմ 'ի Ճառս հարց. Բ:

Յառաջատոս իմ դուք էք բնակօղ.
Եկայք կերայք զհաց իմ ազդօղ:
տե՛ս և զԱզդոյ:

Ազնիգէ. զէի. իւ: || տե՛ս զԱզնիգէոս 'ի բառարանի յատուկ անուանց: Աճեղեր:

Ազնակից. կցի. աւ. աց. օք: || տե՛ս Ցեղա-կից 'ի ստ. հատ:

Ազնաւոր. աւ. աց. օք: || ազգաւոր, կամ ու-նօղ զազգատոհմութ. կամ որոյ ազգն է յայտնի և երևելի, և կամ մեծազգի: ռամկ. ուջու կամ մէծ օջախ: 'ի Ճառս Խոյ:

Ազնուաբարոյ. ի. իւ. իւ. իւք: || զազնիւ բարս ունօղ. կամ բարեբարոյ: իսկ մերթ ազնուազարմ, կամ մեծազգի, և կամ ազատա-տոհմ: ռամկ. գէնտիմարդ: 'ի Գիրս տօնից:

Ազնուագին. գնի. իւ. ից իւք. կամ ոյ. ովք: (է անուն բարդ) || այն՝ որ ունի զազնիւ գին, և կամ մեծագին:

Ազնուագին. (Նախադրիւ հոլովի.) || է ա-նուն ածանցական. և նշանակէ ազնուա-գոյն. կամ պատուականագոյն:

Ազնուագոյն. գունի. իւ. ից: || տե՛ս Ազ-նուականագոյն: Իմաստ. Ը. 20:

Ազնուազարմ. (Նախադրիւ.) || տե՛ս Քաջա-զարմ. 'ի ստ. հատ:

Ազնուականագոյն. գունի. իւ. ից: || ազ-նուագոյն, կամ պատուականագոյն, կամ առաւել ազնուական, կամ ազնուազարմ, կամ մեծազգի, և կամ աւագ: Գործ. 17. 11:

Ազնուականութիւն. թեան: || ազնուութիւն. կամ պատուականութիւն, կամ գերազանցութիւն: Իմաստ. Ը. 3:

Ազնուակերպ. (Նախադրիւ.) || ունօղ զազնիւ կերպ, կամ ազնիւ ձևացեալ, և կամ ազնուա-ցեալ: ռամկ. էախշըլու, կամ շիրին, կամ էնթամէլ, և կամ էօսթամէլ: 'ի Գիրս ...:

Ազնուանամ. ացայ. ցիր. ացաւ: (չէզոք) ազնուիլ, կամ պատուական լինիլ: ռամկ. ազ-նւոր ըլլալ: իսկ մերթ մեծազգի լինիլ, կամ ազնուականն դոլ:

Ազնուաշէն. շինի. իւ. ից. օք: || ազնիւ շի-նեալ. կամ յազնիւ նիւթոյ պատրաստեալ, և կամ յազնուական անձնէ յօրինեալ: ռամկ. աղւոր շինած:

Ազնուապաշտօն: (Նախադրիւ.) || որ է յազ-նիւ պաշտօնի, կամ քաջապաշտօն, կամ բարեպաշտօն: 'ի Ճառընտ:

Ազնուատոհմ. (Նախադրիւ.) || ունօղ զազ-նիւ տոհմ, կամ ազնուութեամբ ծնեալ, և կամ յազնուաց ազնիւ կենաց ծնուցեալ: ռամկ.

ուղէ մեծութեան, կամ մեծագոյնդ մեծութեան:

Ազնուացուցանեմ. ացուցի. ացո. եալ: (ներգ.) Ազնուացուցանել, կամ պատուական առնել, կմ բարեգործացուցանել: ասաց. ազնուացու-ցին: Հռովմ. 3. 10:

Ազատեմ. ացայ. ցէր. ալ: (ներգ.) Ազատ լինել, կմ յազատս փոխարկել, և կամ խափանել: ասաց. խորոյն ընտրէ:

Ազատացուցանեմ. ցուցի. ցո. նել: (ներգ.) Ազատ առնել, կմ յազատս փոխարկել, և կմ խափ առնել: ասաց. խորոյն ընէլ, կմ խորոյն դարձնէլ:

Ա Է

Աէր: Տես 'ի յն. հաս. գրոց՝ Աէր: Մնգր. ժէ:

Ա Թ

Աթար. ի. կմ ոյ: Չորացեալ քակոր եղանց, զոր ժողովեալ պահեն առ 'ի վառել 'ի ձմե-ռան փոխանակ փայտի: ասաց կէ, աթար:

Աթերք: Տես Աթր:

Աթենաս, կմ աթենայ. այի. իմ: Տես 'ի բառարանի յատուկ անուանց զԱթենաս: Պատմիչ անյայտ:

Աթիռ: Տես Աթոռ:

Աթոռաժառանգ: (նախդրիւ.) Ժառան-գող աթոռոյ, կմ ժառանգ իշխանութեան, և կմ յաջորդ նախագահութեան իրիք պաշ-տաման: Նոր բառ է:

Աթոռակալութիւն. թեան: փոխանորդութիւն եպիսկոպոսի, և նմանեաց: իսկ մերս ժա-ռանգութիւն իրիք աթոռոյ, կմ ուղղիչ դա-տաւոր նախագահութեան իրիք: Խորէն. Գ. գլ. 39:

Աթոռակցութիւն. թեան: աթոռակից գոլն, որ է նստիլն յաթոռ միում ուրուք 'ի պաշ-տօնակցութիւն. և կմ պաշտօնակցութիւն: Եփես. 13. 3: իսկ մերս պատուակցութիւն, կմ իշխա-նութիւն, կմ հաւասարապատւութիւն: Գրիգ. Նարեկ:

Աթուղթայք. ոյից. իւք: (անեզ.) Այ-բուբենք, կամ հազագայք. թ բարբառք. կամ բառից հնչմունք, և կմ բառք: ասաց. այբուբենք, կամ բառեր. ըստ այսմ, Խորէն. Գ. գլ. 53: Մեսրովպայ փոխառեալ զհայե-րէն աթուղթայսն ը անբացայայտութեան ուղ-ղագրութեան, 'ի նշանագրաց. ը մերումս յեղափոխեցին զհայկական բառս 'ի հելլե-նացւոյն. այս է 'ի յունական գրոյն, 'ի հայե-րէն ուղղագրէ, ը անվրէպ վանկից մե-րոց բառից. Քանզի առ ժամանակօք նախ-նեաց առ 'ի չէր այլ հայկական գրոյ, բայց 'ի զարդոց մերոց վարէին յունական գրով, դրելով զհայերէն բառս՝ ուսուցիչք յունաց. և թեպէտ 'ի յաղագս անգիտ վարելին 'ի բառն հնչմանց բառից մերոց, յայլազգս ոչ-ինչ կարող եղեն յունական աղփաբետից զհայկական բառս, առակայն առ հայոցն առ նէին այնմ: Ազոց՝ ետեսն առնելոյ ... մեծ-

բոսղ գրիր մեր, վասն լագոյն բարւոքն ենե փոխել զհայկական բառս 'ի յունական ա-բուբենիցն, գրելով զնոյն հայերէն գրո անվրէպ ամենևին ը սկզբնական. այս ը բառն հնչման վանկից հայկական բառի-ռոյ է յայտմուս: և զայս թմ գրելով ի բենացուցին աւէ Մեսրովպայ փոխառու-թեամբ, և այլն:

Աթր. աթեր. երբ: Է բառ յունական, ը նշ ապառաբերի, առեղծ, և նշանակէ յօդ կմ յօդաւոր, զոր և կոչեմք զօդ. և ըստ այսմ, գիմնաշական սասուքն կոչին աթրո ը այնմ 'ի գիրս Սուրբ: Եւ զայս աթերը յոյս առնէ, ը յաւելուածով գրոյն. ոչ աստ արդարութեան, այլ արդարութեան

Ա Ի

Աիւաստանք. անից. անիւք: Բաղմաստեղք որ է համաստեղութիւն ինչ բաղկացեալ յեօթն աստեղաց. ասաց. Եաւթ, կամ եօ-թնակ: 'ի ծառերն:

Աիլաստան: Տես Աիլաստան:

Աիլոսութիւն. թեան: Աղխատակութիւն հերալից և կամ ծերութիւն: ասաց. հալածութիւն:

Աիլգեւտ. ի. իմ: գետ ասորացեալ բա-զում ալեօք. ասաց. փոթորիկ ծով: Որդւ է աս մասնաւոր անուն գետոյ իրիք հայաս-տանեայց, որ կոչի ասաց. ալխ գետ: 'ի ծառերն:

Աիլելու. յողն. ալելուք: (նախդրիւ.) Է համաստուծոյն ալելուիայիս: Բայց մաս-նաւորապէս է անուն երգոց սաղմոսաց դիշերային ժամուն, որք սկսանին ալէ-լուիայիւ:

Աիլելուեմ. եցի. եալ: (ներգործ.) Ալէ-լուիայիւ օրհնել, կմ օրհնութիւն բարեբա-նել. ըստ այսմ 'ի ծառերն: Աղղեցեր մեզ ալէլուեալ քեզ յաւուր յիշատակի բա-րեաց քոց:

Աիլեկոծելինեմ: Տես 'ի յն. հաս. Ալեկոծիմ:

Աիլեկոծութիւն. թեան: ալեաց կոծումն, կմ աղմկութիւն ջրոց. և կմ խռովութիւն ծո-վուց, և գետոց պատճառեալ 'ի բռնութենէ հողմոց: ասաց. Փոթորիկ: Աղոթք. 23. 34: իսկ մերս այլաբանութիւն առեալ նշա-նակէ վրդովմունս, կմ խռովութիւն, և կմ աղմուկ: ասաց. Չէքէրէ:

Աիլեհատ, կմ ալեհասակ: (նախդրիւ.) հասակաւոր ալեաց ծովու, զի կարկեալցին. ասաց. էր քո: իսկ մերս սպիտակացեալ ալեօք. կամ զարդարեալ ալեխոծութեամբ, և կամ յոյժ ալէկոծեալ. և ըստ այսմ սաց. ծով ալեասան: 'ի Հարց հաւց. ը:

Աիլեհամիզ. կմ ալեւամիզ. ի. իմ. իւ. օք: Աղեօք ամանեալ՝ ը հարեալ և ծփեալ. և կմ ալեկոծեալ. և ը այսմ ասաց, ալեւամիզ լինել, կմ ծով ալեկոծեալ: Նաւք: իսկ մերս հարկանող և ծփող զաւելու ծովու, կմ յա-րուցանող զալեկոծութիւն: ասաց. փոթորիկ, կմ փոթորկայինք. և ը այսմ ասէ ա-լեհամիզ հողմունք: Հայրէն. ծէ:

Ալքաղաքայ : (Նախադրբիւ.) || Հաղաքայքին, կամ Թամաձարանայն, և կամ գծուելարանների : Խոր. Բ. գլ. 54:

Ալուցագոյն. գոյնի. իւ. ից. իւք : || [illegible] բայ, կամ պարզածին : 'Ի նմանն ինչ :

Ալփաբետոյ, կամ ալֆաբետոյ. բետայ. օք : (անեղական.) || է բառ յունական, որ թարգմանի 'ի հայ բարբառ, այբուբենք : Նարեկ. [illegible] 'Ի ձառընտ:

Ալփեայ : || տես Ալֆեայ. 'Ի ա. հատ.

Ալք. եաց. ոք : (անեղական.) || խորք, կամ ձորք. կամ որջք. կամ խորշք : ասակ. խոռոչ փէշ. կամ փէշք. կամ խոռոչն : 'Ի հին տէրակ :

Ալքիմեայ. ի. իւ. եա. իւք : || տես 'Ի ա. հատ. Քիմիայ : 'Ի Գերս ասաւ :

Ալֆաբետոյ : || տես Ալփաբետոյ :

Ախ

Ախերական. կամ ախերկան : (մանկայ.) || անհնայ. կամ ընդվայր. կամ ընդունայն. և կամ զուր. ասակ. [illegible]. կամ [illegible]. և ըստ այսմ ասի. յախերական կամ յախերա-կան [illegible]. որ է յանհնայ, կամ 'ի զուր [illegible] : Աճգոս:

Ախմարութիւն. թեան : || յիմարութիւն. կամ անմտութիւն :

Ախոյեանաբար, կամ ախոյեանաբար. (մանկ-բայ բուսակ.) || իբրև ընդհատակ. կամ հան-դոյն քաղաքամարտի զօրականի. կամ քաջու-թեամբ. կամ արիաբար : ասակ. [illegible]. կամ [illegible] : և ըստ այսմ ասի, ախոյեանաբար կալ ընդդէմ. կամ կռուել ընդ [illegible], և այլն : 'Ի Վարս հարց. Ճ:

Ախոյեանական. ի. աւ. աց. օք : || այն ամէն, որ վերաբերի առ ախոյեանս. կամ որ է ա-խոյեանից, [illegible], և [illegible] զօրավա-րաց [illegible]. և ըստ այսմ ասի, ախոյեա-նական յաղթութիւն, քաջութիւն, և այլն : 'Ի ձառընտ.

Ախոյեանակից. կցի. աւ. աց. օք : || [illegible]-կից, կամ մարտակից. [illegible] որ է ընկերի [illegible] հակառակի [illegible] : 'Ի նմանն ինչ:

Ախոնդանք. անաց. օք : || Թողք. կամ [illegible] հանդերձ [illegible] : ասակ. [illegible]. ըստ այսմ 'ի Գերս ոսկ: Ուղղափառ [illegible] ([illegible] և [illegible]) 'ի վերջին [illegible], [illegible], և [illegible] [illegible] այնչափ [illegible] : Դաւթ[illegible], [illegible]. կամ [illegible] : ասակ. [illegible], կամ [illegible] : Լամբրոն. 'Ի [illegible] :

Ախորժաբար : (մանկայ բուսակ.) || ախորժա-նօք. կամ ախորժմամբ : 'Ի ձառընտ:

Ախորժանք. անաց. օք : (անեղական.) || ա-խորժումն, կամ յօժարութիւն, և կամ կամք : ասակ. [illegible], կամ [illegible] : Ոսկեբ. Ա. հատ. [illegible]:

Ախորժելի. լւոյ. եաւ. եաց. եօք : || յօժա-րելի. կամ սիրելի. կամ ցանկալի. և կամ բաղ-ձալի : Առակ. 25. 25 : Նարեկ. 'Ի Գով. [illegible]:

Ախորժութիւն. թեան : || ախորժանք. կամ ախոր-ժումն : ասակ. հաճ : Ոսկեբ. 2. հատ. Ճ:

Ախտաբարբառ : (մանկայ բուսակ.) || ախտաբեր. կամ ախտաւորութիւն, կամ մոլեգնաբար. և ըստ այսմ ասի, ախտաւորաբար [illegible] զինն : 'Ի Վարս հարց. Ճ:

Ախտաբեր. ի. իւ. աւ. ոք : || պատճառող ախտից. կամ ժանտաբեր. և կամ [illegible] : ասակ. [illegible] : Կիւրղ. [illegible]:

Ախտաբեծ. բծի. աւ. աց. օք : || բծաւորել ախտաւորք. կամ ուռոյ [illegible] ախտաւորու-թիւն : Իսկ 'ի յոգնականին մերթ վարի գայթ [illegible], և [illegible] ախտից. կամ [illegible] կրից : Լամբրոն:

Ախտաբոյժ. բուժի. իւ. ից. օք : || բուժող ախտից. կամ բժշկող ցաւագարութեանց. կամ հիւանդութեանց : ասակ. [illegible] : Յոհ. Իմաստ.

Ախտաբորբոք : (Նախադրբիւ.) || բորբոքիչ ախ-տից. կամ բորբոքիչ 'ի այլոց կիրս. [illegible] 'ի վաւաշոտութիւն. Նարեկ: Իսկ մերթ բորբո-քեալ յախտից. կամ ղայրացեալ 'ի կրից :

Ախտագին : (Նախադրբիւ, և մերթ մանկայ.) || հիւանդագին. կամ ցաւագին :

Ախտագնիլ. եցայ. եայ. իլ : (ձայնաւոր.) || հարեալ լինիլ ախտիւք. կամ [illegible] ախտանօք. կամ ցաւագնիլ : ասակ. [illegible]. կամ [illegible]. կամ [illegible] : 'Ի նմանն ինչ :

Ախտածեռութիւն. թեան : || հիւանդութիւն. կամ ցաւագարութիւն : 'Ի հին [illegible] :

Ախտալից : (Նախադրբիւ.) || լցեալ ախտիւք. կամ լի ցաւագարութեամբ : Նարեկ:

Ախտածք. ից. իւք : (անեղական.) || ախտաւո-րութիւն. կամ ախտածեռութիւն : ասակ. [illegible] : 'Ի ձառընտ:

Ախտական. ի. աւ. աց. օք : || այն որ վե-րաբերի առ ախտս. կամ ախտաւոր. կամ մոլեկան : 'Ի ձառընտ:

Ախտակցիլ, եցի. եաւ. ել : (չեզոք.) || կրել զախտս. կամ [illegible]. և ըստ այսմ ախ-տակցել [illegible], [illegible], կամ [illegible], վշտակցիլն, հիւանդութեան, [illegible] ցա-ւոց. կրել զ[illegible]. [illegible], [illegible], [illegible], և [illegible] կիրս, և [illegible] : ասակ. [illegible]. կամ [illegible]. կամ [illegible] : Նարեկ. [illegible] 'Ի [illegible] : և 'Ի հին [illegible] :

Ախտակրել. եցայ. եայ. իլ : (ձայնաւոր.) || տես ախտակրել : Սարգ:

Ախտակրութիւն. թեան : || կիրք չարչարանաց. կամ վշտաց. կամ ցաւակցութիւն. կամ վիշտ. և կամ կիրք : Սարգիս :

Ախտակցաբար : (մանկայ բուսակ.) || կարեկ-ցաբար. կամ ցաւակցաբար. կամ վշտակ-ցելով. և կամ ողորմակցելով : ասակ. [illegible] : 'Ի [illegible] :

Ախտակցագոյն : (Նախադրբիւ.) || առաւել ախտակից, կամ յոյժ ցաւակից : ասակ. [illegible] : Գրիգ. [illegible]:

Ախտակցիլ. եցայ. եայ. իլ : (ձայնաւոր.) || ախտակից լինիլ. կամ ցաւակցել. և կամ վշտակցել : ասակ. [illegible] : Խորեն. Բ. գլ. 68:

Ախտակցութիւն. թեան: || կարեկցութիւն. կամ ցաւակցութիւն. և կամ վշտակցութիւն: ռամկ. [illegible]: Լամբր:

Ախտահալած: (նախդրիւ.) || հալածօղ ախտից. կամ փախուցանօղ կրից. և կմ մերժիչ հիւանդութեանց: ռամկ. [illegible]: [illegible]

Ախտահատոյց: (նախդրիւ.) || հատուցիչ ախտից. կամ պատճառօղ ցաւագարութեանց: ռամկ. [illegible]: Խորէ. Դ. գլ. 68:

Ախտամակեմ: (չէզոք.) || տես 'ի նմանէ Ախտ[illegible]: [illegible]:

Ախտամոլեմ. եցայ. ել: (ձայնակր.) || ան[illegible] 'ի [illegible] ախտից. կամ ախտանալ. կամ ցաւագարիլ. և կամ վշտանալ: ռամկ. [illegible]:

Ախտաշարժ. ի. իւ. ից. իւք: || տես Ախտ[illegible]:

Ախտաշաղաղ: (նախդրիւ.) || [illegible] ախտիւք. կամ պատուեալ և լցեալ ախտա[illegible]թեամբ, կամ մոլութեամբ. և ըստ այսմ [illegible], ախտաշաղաղ այր, [illegible], [illegible], և այլն: Լամբր:

Ախտաս[illegible]. [illegible]. իւ. աց. օք: || [illegible] ախտից, կամ [illegible] կրից. և կամ [illegible] 'ի [illegible]: Խոր. Ա. գլ. 16: և Յն [illegible]:

Ախտա[illegible]. ի. իւ. ից. օք: || [illegible] ախտից, կամ մոլութեանց: ռամկ. [illegible]: [illegible]:

Ախտա[illegible]: || տես Ա[illegible]:

Ախտա[illegible]. ի. իւ. ից. իւք: || այն ՃՄ [illegible] ախտաւոր. և ըստ այսմ [illegible]թիւն, [illegible], [illegible], [illegible], [illegible]: [illegible]:

Ախտա[illegible]. ի. աւ. աց. օք: || ախտաւորեր. կամ ախտաւոր. և կամ պատճառօղ ցաւա[illegible]թեանց, և մոլութեանց. և ըստ այսմ ա[illegible]. ախտաւոր [illegible], [illegible], օգ. և այլն: [illegible]:

Ախտա[illegible]. ի. իւ. ից. իւք: || [illegible]. կամ ախտաւորեր. և կամ ախտա[illegible]: [illegible]. [illegible]: [illegible]. կ:

Ախտաւորեմ. եցայ. եայ. իլ: (ձայնակր.) || [illegible], կամ ախտանալ, և կամ ախտա[illegible]իլ: ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]:

Ախտաւորութիւն. թեն: || ախտա[illegible]թիւն. կամ ցաւագարութիւն. և կամ հիւանդո[illegible]թիւն: ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]:

Ախտա[illegible]. ի. աւ. աց. օք: || [illegible] ախտից. կամ ախտաւոր. և կամ ախտա[illegible]: 'ի [illegible]:

Ա Ծ

Ծ: || է [illegible] [illegible] անուն [illegible]. և նշանակէ՝ [illegible]. ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]: Ղուկ. 4. 9: Ը այսմ և [illegible] [illegible]՝ [illegible]. կամ [illegible], [illegible], [illegible]. [illegible]. կմ [illegible] [illegible]՝ նարկ.

գրեալք՝ արկ. ուր այն՝ արկ 'ի անդամնաւորս, յս եարկ: 'ի շարադրութ:

Ածական. ի. աւ. աց. օք: || ածելի, յր այնն ՃՄ; որ ածեալ լինի 'ի ՎԸ իրիք. և Ը այսմ ածական կոչին 'ի նոր քերականաց ՃՄ անուանք, որք 'ի բանի Ը [illegible] ոչ կայանան. այլ պահանջեն զգոյական ինչ, զոր հեշք անուանեսն մականուանական. ուր առացեալ 'ի Ա. հատ. 'ի տառն ՃՆ. 'ի կար[illegible] իւրում:

Ածանց. ի. իւ. ից. իւք: || Ածանցական, զոր տեսցես 'ի Ա. հատ:

Ածանցականութիւն. թեան: || ածանցական գոլն, կամ փոխաբերուն, կամ պատուաբերութիւն իրիք յիմեքէ, ուր փայտին 'ի հողոյ, կամ բաւսոյն 'ի սերմանէ, և այլն: Ը այնմ 'ի [illegible]: Մ'վ Նբ փայտ հրաթանաւթ հողոյ ընծիւղեալ ածանցականութե պտղաբերեալ:

Ածանցիմ. եցայ. եայ. իլ: (ձայնակր.) || ածանցական լինիլ, յս 'ի միոյ առնուլէ, կամ 'ի միոյ թէութէ առ այլ անցանել. ուր համդիպի ածանցական անուանց: Իսկ մերթ փոխաբերիլ, կամ պատուաբերիլ. և կամ գոյանալ. Ը այնմ 'ի Գիրս պէտ. 'ի հատուածոց երկրէ ածանցելոց կենդանեաց: Դրծլ երևիլ և իսկոյն անցանել, կամ Ը առաւելն և աներևոյթ լինիլ: ռամկ. [illegible] ընել անցնիլ:

Ածանցք. ից. իւք: (անեզական.) || ածանցականութիւն, կամ ածանցումն, և կամ ածանցեալ անուանք, և նմանք: 'ի հին քե րականութէ:

Ածանցումն. ցման: || անցումն 'ի միոյ առեղտոյ 'ի միւսն, կամ 'ի միոյ թէութէ յայլ թէութիւն. և ըստ այսմ ածանցումն ասի, անցանելն անուան 'ի նախադասականաւորէն 'ի լինիլ ածանցական:

Ածել Թափել. || տես 'ի Ա. հատ. Թափել:

Ածեցուցանեմ. ցուցի. եցի. անել: (անցող.) || տալ ումեք ածել, կամ պատճառ լինիլ բերելոյ: ռամկ. [illegible] փոլ, կամ փա նել փոլ: Դրծլ նշանակէ ածել, որպէս և բայրն առաջնորդուցանել, նշանակէ առաջնորդել: ռամկ. [illegible], կամ փանել: Յն [illegible]:

Ածխագործ. ի. աւ. աց. օք: || որ գործէ զածուխ: ռամկ. [illegible]:

Ածու. ուհի. աւ. աց. օք: կամ ուոյ. ով. ոց. ովք: || տես Արծու: 'ի ձեռն [illegible]:

Ածուծանեմ. եցի. եա. ել: (ներգործ.) || ածու ածու առնել, յս բաժանել զերկիրն անկողինս անկողինս, ուր անկեն զբանջարս, և զայլ ինչ, զորմէ ընդարձակն տեսցես 'ի բառն Արծու: ռամկ. [illegible] ընել, կամ [illegible], կամ [illegible] ընել. Ը այնմ 'ի Գիրս պէտ. 'ի Գս [illegible]: Ուղղակի կշռութբ ա ծուծանեալ միջոցն յատակս [illegible] գոյն զարդանցման պիտանեացու բանջարոցն լինելոյ:

Ա Կ

Ակահ. ի. իւ. աց. օք: || Հմուտ, կամ անդեռն, կամ փոքր, կամ հասու, և կամ կրապղած: ռամկ. ... կամ ... Յայսմ 'ի Գիրս ...: Պայթանկե_ ցուցանեն զքաղաքումս, և մանաւանդ զայնո սին, որ խորհրդոց անտեսութ չէին ակահ:

Ակահիմ. եցայ. եայց. իլ: (ձայն.) || Հմուտ նալ, կամ անդեկանալ, կամ հասու լինել, և կամ փոքր գտանիլ: ռամկ. ... ըլ_ մալ, կամ ... ըլմալ:

Ակահութիւն. թե: || Հմտութիւն, կամ անդե կութիւն, կամ կրապղածութիւն: ռամկ. ... , կամ ...:

Ակաղձեմ, կամ **Ակղձեմ.** եցի. եալ. ել: (Ներգործ.) || Հոծել, կամ լծուլ, կամ կու_ տել, և կամ դլզել: և յայսմ սաի, ակաղ ձել զերկիր, և այլն: ռամկ. ... , կամ ... : 'Ի Գիրս ... : և 'ի պատմ. ա_ ղէտս սաի, ծառք բարձրածայրք ակաղձեալք ակաղձեալք:

Ակաղձումն: (նախդրիւ.) || ակաղձեալ. իբ խճողեալ, կամ լցեալ, կամ կուտեալ ըն_ չիւք. յայսմ 'ի Գիրս ...: ... ըղ ձուած ակաղձումն: ռամկ. ...:

Ակամայիմ. եցայ. եայց. իլ: (ձայնակ.) || ակամայ գործել, կամ անգիտութեամբ առ_ նել: ռամկ. ... , կամ ... : Իսկ մերթ բռնադատիլ, կամ ոչ յօժարիլ: ռամկոր. ... , կամ ... , կամ ...:

Ակամայութիւն. թե: || անկամայութիւն, կամ ակամայ յօժարումն: Իսկ մերթ ա_ կամայ գործք, կամ ակամայ յանցանք:

Ակամբ հայիմ. եցայ. եայց. իլ: (ձայն.) || 'ի ներքուստ աչաց հայիլ, կամ գաղտա_ գողի նայիլ, կամ ... ոչ գիտել, այլ իբր 'ի ծածուկ, և կամ խեթիւ նկա_ տել: ռամկ. ... : 1. Թագ. 18. 19. 2. Մակ. 6. 24: և 9. 25: Խոր. Գ. գլ. 38:

Ականակէտ: (նախդրիւ.) || եղեալ ական, իբ աեղի, ուր ընդունելով կան աչք, կամ յոր բերի անտեսութեան ական, և կամ առաջ կայ աչաց: 'Ի Գիրս ...:

Ականակերպ: (նախդրիւ.) || անս Ականա տեսակ: ...:

Ականահատ. ի. իւ. աց. օք: || ական հա_ տանեալ, իբ ... , և ... անցս հատանել 'ի ներքոյ երկրի, որպիսիք են մնանք 'ի պատերազմունս, կամ զօրաց: ռամկ. ... , կամ ... : Սիր. 2. ...:

Ականաշար. ի. աւ. աց. օք. կամ ից: || յա_ կանց շարեալ, կամ ականք յօրինեալ, որ_ պիսի էր վականն ... : ռամկ. ... : '...:

Ականատեսակ. ի. աւ. աց. օք: || ականա_ կերպ, իբր նա որ ունի զկերպ ական. ... : այլ մերթ նմանակի նմա, որ ունի զգոյն ... : ռամկ. ... : 'Ի Գիրս ... : Բարկ մերթ նմանէ ... ղումէ:

Ականատեսութիւն. թե: || աչօք անտեսու_ թիւն, կամ անտեսութիւն աչաց: ռամկ. ...:

Ականաւոր. ի. աւ. աց. օք: || ականօք անկեալ. որով մերթ նշանակի ... , որ ականն զարդ: ռամկ. ... : և ... : Իսկ մերթ գոհարաւոր. կամ ականակապ. ռամկ. ... : 'Բարձեալ այն որ է ... , կամ երևելի, և կամ հր_ չակաւոր. ռամկ. ... , կամ ... : 'Ի Թն ... և 'Ի ...:

Ականատեսակ. եցի. եալ. ել: (Ներգործ.) || ականատեսակ առնել, կիմ առնալ ... : ռամկ. ...:

Ականաւորութիւն. թե: || ... զայս: Իսկ մերթ գոհարք պարզարիլն:

Ականատես. ի. աւ. աց. օք: || Հաստատու_ թիւն, կամ անկութիւն, կամ կայունութիւն, և կամ անփոփոխութիւն: ռամկ. ... , կամ ... , և կամ ... : յայսմ 'ի Գիրն պատմոց: Զանանս հաւատակ և զանձն բանաւորական կարգաց ... պահել յա_ կատանի, յո 'ի հաստատուն: Այնքան ... իսկ առնել հաստատուն մնալ, կամ 'ի հաստատութեան կայանալ, ... կալ յա_ կատանի: 'Ի Գիրս ...: և յայլ բաղդաս տեղիս:

Ակատ. ի. իւ. եց. եւք: || է ական, ... թափանցիկ, յորոյ ... լինին բազմերանգ նիշք ... , և իբր ... կարեալք, ... պատկերից ... : Այդ բան երկգոյն ունելով 'ի յա_ կանց աստի է ... , ունելով այլաբանակարգոյն, կամ կայծ ... , ունելով երկնագոյն, ո_ ւնելով ... , և այլոց ... , յո ... , որ է կարմրաւերա. և յայսպի սի գունոց ... , ... , առ ... 'ի ... , կամ 'ի կարմիր ... 'ի ... , կամ 'ի ... : ... յայսմ խմեն և զայլոց: ... 'ի տ_ ... և ... , որք ... 'ի վերայ ... , և ... 'ի ... : Այդ ... այս ... ... , 'ի ... , 'ի ... : ... , 'ի ... , և 'ի ... :

հոր: Եսայ. 28. 19: և 39. 12: Եզեկ. 28. 13: Դրախտ ակառ կոչի ակն ինչ Թխագոյն, զոր բառս անուանեմք կոչեմք՝ սաթ, կամ սև սաթ. և շատ ինք ըստ յունաց անուանեն՝ կահրիպա: թրքի. սև քէհրիպար: 'ի Գիրս տառտին. հասե. Է. յաղագս Երանութե. գլ. Է:

Ակառ. ի. իմ. ից. իւք. կամ աւ. աց. օք: || ծակի 'ի յունականն բառէն՝ ակառիոն, և նշանակէ՝ աստէր նուաստ. կամ նուաստ. կամ մանրիկ. և կամ կուտ: թրքի. կէտիր մէսէնէ. կամ զայֆէ. կամ ատրպատ. և կամ քիւչիւքլիւ: Ըստ այսմ, Նարեկ. կր. որ ինքն զակառ մի անձուկ նաւաս 'ի մէջ շարժութենց ալէկաց զանբաւ թանձրութեն պէտանույս գործես:

Ակթիռ. կամ Աթիռ: || Նոյն է ընդ բառին Ակձիռ՝ ըստ ոմն կերպի, և նշանակութե. ուստի բաղդատ անգամ 'ի միասին 'ի գործածելն. ըստ այնմ փ Գիրս Հէցօր. Յորժամ ծնծղայքն և սաւիղքն բաղբառեցին առաւել ևս յաթիռս, և յակձիռս կանչն ընկձաւ. ցի նատին առաւել ևս ուշադրութ:

Ակէշ. կշի. իմ. ից. օք: || մեղեխաւոր եր կաթ թռչունի. որոց են երկու անուանք. մինն է կէս ծայրիմ իբրև զեղեկաթի ճանկս, ցն չէնկէլ. և միւսն թաթաձև ծայրիմ, և իբր Թխակեղեղ, զորոյ երբեմն զմիւս ծայրն ևս առանձն կեռացեալ. կոչեցեալ մամնաւոր անուամբ թաթակէշ: թրքի. եա՛ղիշ: 'ի Գիրս ռէբեր:

Ակղձել: || տե՛ս Ակաղձել:

Ակնախտիղ: (Նախդրիւ.) || խտաղիչ ական. կամ զղրդիչ աղտի 'ի ձեռն տեսութե աչաց. և ըստ այսմ առի, ակնախտիղ գեղապայծառութի, արգայի, և այլն: թրքի. աչք խրխրջող: 'ի Գիրս պէտ.

Ակնածեցուցանեմ. ցուցի. եցի. ել: (անցող.) || տալ ումեք ակնածել. կամ պատկառեցուցանել. և կամ ամաչեցուցանել: թրքօք. ամէչէնէ. կամ խղճնեցնէն: 'ի Գիրս պէտ.

Ակնածու. ուի. ու. աց. օք: || ակնածող. ցն երկնչող. կամ պատկառօղ. կամ ամօթխած. և կամ երկիւղած: թրքի. ամէչկոփ. կամ հէնձաղ ըռող. կամ ձախողող. ըստ այսմ 'ի Գիրս պէտ. Որ մերոց անհնարին, ոչ 'ի մերձաւորս ակնածու, և ոչ 'ի հզօրս սարսող: Իսկ մերթ՝ խոնարհածու, կամ հոգածու: թրքի. կէտիր. կամ ալէփ ըռող: և ըստ այսմ առի ակնածու լինել անկից, կամ այլոց. կամ որոց: տարբե անյաղթ:

Ակնակառոյց: || տե՛ս Ակնկառոյց:

Ակնահաճոյ: (Նախդրիւ.) || հաճոյ աչաց. կամ ցանկալի աչաց տեսութե. Աճգոր:

Ակնահարիմ. եցայ. եալ. իլ: (Ձայնակր.) || հարկանիլ յաչաց. կամ շարժանիլ: թրքի. ալիւլ. կամ աչք առնլ. կամ նաղար առնլ: 'ի Հարց հարց. իա:

Ակնաչարատ: (Նախդրիւ.) || արատաւորող աչաց, և այս առի զկանանց, որք ծաղրեսլեն, և շրջեսլեն զերանդակեն զաչս իւրեանց՝ առ 'ի զգեղեցիկ երևիլ: Իսկ մերթ առի զանօթակելուչս շարժմանց. կամ զզար-

զուց, և զպղծնմանց լրբենի կանանց. որովք զաչս տեսողաց բծաւորեն 'ի տռփանս շարժելով զնա: թրքի. աչք ճիրտող: Նարեկ. խին:

Ակն անկանիլ: || անկանիլ ըն տեսութե աչաց. կմ ակներև տեսանիլ. և կմ յանգիման լինիլ ական: թրքի. աչին իւէւէն ըլլալ. կամ առջևը երևնալ. կամ փէնտէրիլ. ըստ այսմ, Սեբեր. 'ի մատնել թագաւորի պատուհասքոսն ըեր խեշ յակն անկանիլ, և պատառմակարքն ըստ առաջ եկանեն:

Ակնապարար: (Նախդրիւ.) || պարարիչ աչաց. կամ զուարճացուցիչ տեսանելեաց. որպիսի է արեգակն: թրքի. աչք ուրախացընօղ: Նարեկ. 'ի յիշատակարանն:

Ակնավայել: (Նախդր.) || վայելեալի յաչաց. կամ վայելուչ աչաց տեսանելեաց. կամ արժանի տեսութե: թրքի. փէսնէլու լայէխ: Աճգոր: և 'ի Ճառընտ:

Ակնատ. ի. իմ. ից. կամ աւ. աց. օք: || Նա, որոյ մի ակն պակաս է. կամ զաչացու. և կամ կոյր: թրքօք. մըռչէնի. կամ կօր. կամ էէօռ:

Ակնատ. ի. իմ. ից. օք: || տե՛ս 'ի ա. հատ. Ականատ:

Ակնարկանել: || տե՛ս 'ի ա. հատ. 'ի կարգս Յի տառին:

Ակն ըն երեսս: (մակբայ.) || ակն յանդիման. կամ դէմ յանդիման. կամ յայտնապէս: թրքի. էօնինչէ էէօնը: 'ի Ճառընտ:

Ակնկալ. ի. իմ. աց. օք: || տե՛ս 'ի ա. հատ. զԱկնկալու: Նարեկ:

Ակնկալի: (Նախդր.) || ակնկալելի. և կամ սպասելի, ըստ այնմ Աւգս. Հաստատակոյն մերձ զնէ զյարութեն՝ զակնկալին հաւատացելոց, և զյայտն անյուսից:

Ակնկալիք. եաց. եօք: || ակնկալութի. կամ սպասումն: թրքի. ումուտ:

Ակնկառոյց. կմ Ակնակառոյց. ռուցի. իւ. իւք. կամ աւ. աց. օք: || ակն կառուցանող. կամ մեւեռեալ աչօք նայող. և կամ աչլող: թրքի. հէյրէտն էլօղ: Իսկ մերթ՝ ակնկանող զակն 'ի վր իրիք առ 'ի ունիլ զնա: թրքի. աչք փիկօղ. կամ աչք դիկօղ: Եւ մերթ ըն բայի շարակցի այսոր. ակնկառոյց, կամ ակնակառոյց լինել. և նշանակէ՝ ակնկանել զակն յիմն առ 'ի տեսանել զայն: թրքի. աչք դիկէլ. կամ աչք դիկէլ: Խոր. ա. գլ. 15: Իսկ մերթ յաւել աչօք. կմ ակնաւ. կամ դէա ակնկալեալ հայիլ: թրքի. հասրէտն ըլլալ. կամ խօյալ մէ բուլուլ նաէլը: 'ի հին տոմարգիրս: Խոր. Գ. գլ. 9:

Ակնկոյս: (մակբայ) || դէպ 'ի յաչս. կամ 'ի կողմն ական: թրքի. դէպ 'ի աչքը:

Ակնկորութի. թեան: || կորացումն ական. կամ ակնածութե. կամ պատկառանք. և կամ ամօթ: 'ի Կանոնգիրսն:

Ակնհամ. ոյ. ով. ոց. օք: || է տեսակ ինչ չէչոյ մեղէր, զոր մեղուքն 'ի սկսանիլ շնել զբաձխաս զինի հիմնադրութե չինեն 'ի ներքս 'ի փեթակի առ զգուշութի առ 'ի լինիլ պահապան խարսխոյ մեղու. զի մի մտանեսցի

'ի ցրտոյ, և յայլոց շնչառուց . մինչ և է ա-
ռաւել Թանձրանիւթ, և զանգուածանալ :
Ջատ յոյնք և լատինք կոչեն . ֆոսֆօլըս . և
իտալացիք . ֆօսֆօռօ : 'ի հին բժշկարանս :

Ակն յայտնի : (մակբայ :) || ակն յանդիման . կամ ակներև ամենեցուն : ռամկ . ղըւղըւյան . և ըստ այսմ առի . ակն յայտնի ցուցանել . կամ ակն յայտնի առաջացն անամօթանալ : Սարգս :

Ակնոց . ի . աց : || ակնոց, որ է զուգորդ կազմեալ ապակեգործ, զոր յուշիս առ-կեալ դիտեն զանտեսանելի ինչ, որով կամ հեռաւորին մերձաւորի, և կամ փոքրն մեծ երեւի, ուր և մԹագինն պայծառ տեսեալ լինի : ռամկօր . ակնոց . և ռամկ . կէօզլիւկ : Պիքծլ նշինկէ զանելին ոսպ ապաւոնակոն ա-կունք պահեալ լինեին : ռամկ . ծըվլահիրնոց :

Ակնջառ : || տես 'ի ա. հատ. Ականջառ : Ղևտ. 21. 8 : և 22. 23 : ըստ ձեռ :

Ակոնխառն : || տես Անկանխառնիլ :

Ակռեսաճառ : || տես 'ի բառատրանի յաստուկ անուանց ծանուցելի :

Ակումբաճոյլ . կամ Ակմբաճոյլ : (Նախդ.) || այն' որ է ակմբացեալ . ցն գունդ եղեալ . կմ բազմախումբ . և ըստ այսմ առի, ակումբաճոյլ ժողով : ռամկ . ծիւմճիւսալիւս : 'ի Ճառընտ :

Ակումբիլ : || տես 'ի ա. հատ. Ակմբիլ :

Ակոռաձև : (Նախդրիւ .) || ունօղ զձև ակո-ռի . կամ որ ըստ կերպի ակոռոց է ձեւացեալ : 'ի Գիրս Վէցօր :

Ակոսեմ . եցի . եա . ել : (Ներգործ .) || ա-կոսս պատառել . կամ հերկել : ռամկ . ա-կօս բանալ . կամ ըէֆըն օնտըն ընել : 'ի Գիրս Մեծին խրատուն :

Ա Հ

Ահաբեկեմ . եցի . եա . ել : (Ներգործ .) || ահաբեկ առնել . կամ սաստիկ երկեցուցա-նել . և կամ զարհուրեցուցանել : ռամկ . օքրքուր քրցնել . կամ ըէշեպազ ընել : 'ի Գիրս Վէցօր :

Ահաբեկութիւն . Թեան : || ահաբեկ առնելն . կամ ահիւ պակուցումն . կամ սաստիկ եր կիւղ : ռամկ . մեծ վախ . կամ օքրքուր քրցնելը :

Ահագէտ . գիտի . աւ . աց . օք : || գիտակ եր կիւղի . կամ զերկիւղի հարեալ . կամ ահա-բեկ . և կամ սրտաբեկ : ռամկօր . վախցող . կամ օքրքուր քրցող : Ազգաբ :

Ահագին : (մակբայ .) || ահաւորապար . կամ զարհուրելի կերպիւ . կամ ահարկուԹբ . և ըստ այսմ առի . ահագինս նայիլ . կամ ա-հագինս բարբառիլ, աղաղակել : ռամկ . օքրքուր օքրքուր . կամ ըէշեըշով : 'ի Վարս հարց . Ժ :

Ահագնագոչ : (Նախդրիւ .) || ահագին գո-չօղ . կմ որոյ ձայնն է զարհուրելի . որպիսի են ոմանք 'ի փողոց : Ազգաբ :

Ահագնալուր : (Նախդրիւ .) ահաւոր լուր, կամ որոյ լուրն է զարհուրելի . կամ այն, զոր է լսելն մարդոյ գողալ : Շնորհալին :

Ահագնահայեաց : (Նախդրիւ .) || ահագինս հայեցօղ . կամ որոյ աչքն են զազրանային և զարհուրելի . որպիսի են աչք ոմանց գա-զանաց : ռամկ . փիօխըզով նայօղ : 'ի հին պտմ :

Ահագնապատկեր : (Նախդրիւ .) || ունօղ զա հաւոր պատկեր . կամ այն, որոյ պատկերն զարհուրեցուցանէ հիացմամբ : Նարեկ . ղԷ :

Ահագնատեսիլ : (Նախդրիւ .) || ունօղ զա-հագին տեսիլ . կամ այն' որոյ տեսուԹին զարհուրեցուցանէ զմարդ : Նարեկ :

ԱհագնուԹիւն . Թեան : || ահագին գոլն . կամ ահաւոր մեծուԹին . և կմ ահաւորուԹին : Նարեկ . ղԷ :

Ահապարանոց : || տես Ահիպարանոց : 'ի հին պատմագիրս :

ԱհարկուԹիւն . Թեան : || ահաւորուԹին . կամ ահագնուԹին . և կամ զարհուրանք : ռամկ . վախ : Նարեկ . ԽԷ :

Ահաւորագոչ : (Նախդրիւ .) || տես Ահագ-նագոչ : 'ի Ճաշոցն :

Ահաւորափայլ : (Նախդրիւ .) || ահագինս փայլօղ . կմ որոյ փայլումն զարհուրեցու-ցանէ զմիտս : Նարեկ . Խ :

ԱհաւորուԹիւն . Թեան : || տես զԱհագնուԹին . Խորէն . Գ . գր . 68 : Նարեկ . Ե :

Ահափետ : (Նախդրիւ .) || ահիւ խուշտակ-կեալ . կմ երկիւղիւ տառապեցուցեալ . կմ ահաբեկ . և կմ ահագին : ռամկ . օքրքուր քր-քող . կմ ըէշեպազ : 'ի հին պատմագիրս :

Ահեկինք : (Նախդրիւ .) || ահեկեանք . ցն ձա-խակողմեանք : 'ի հին պատմագիրս :

Ահեկեք . եաց . եօք : (անեզական .) || ահե-կեանք . կմ ձախակողմեանք : տես 'ի բառն Ահեկ :

Ահեղագոչ : (Նախդրիւ .) || տես Ահագնա-գոչ : 'ի Շարականս :

Ահեղական . ի . աւ . աց . օք : || ահաւորա-կան . կմ զարհուրեցուցանօղ : 'ի Ճառընտ :

Ահեղակերպ : (Նխդրիւ .) || այն' որոյ կերպն, կմ որպիսուԹին է ահեղ . կմ որ ահաւոր կերպիւ ձևանայ 'ի տեսանելեաց : 'ի Շարականս :

Ահեղահրաշ : (Նախդրիւ .) || ահեղ և հրաշա լի . կմ յոյժ հրաշափառ : 'ի Շարականս :

Ահեղանշան . (Նախդրիւ .) || ունօղ զահեղ նշան . կամ որոյ ցուցակն է սարսափելի : Ազգաբ :

Ահեղասարդ . ի . իւ . ից . իւք : || այն' որոյ խումբն է ահեղ . կմ յորում եղեալ բազ մուԹիւնք են սպայք . ցն զօրք աղանդ, և զարհուրելիք . և ըստ այսմ առի ահեղասպայ գունդք : Սոփ . 'ի Վէրջն :

Ահ ը ահ : (երբեմն մակբայ .) || երկնչելով և երկնչելով, կմ երկիւղախառն պատկառա-նօք . և ըստ այսմ առի . ահ ը ահ խօսիլ, կամ պատմել : ռամկ . վախ վախելով : Սղմ . 2 . հոփ . Ժը :

Ահիպարանոց : (Նախդրիւ .) || զահաւոր պա րանոց ունօղ . կամ սաստիկ բարձրապարա նոց, և ամեհի . որպիսի են ոմանք 'ի քաջ երիվարաց : ռամկ . ջըզօթանող բոյն : 'ի հին պտմգ :

Ահոկ . ի . իւ . իվ . իւք : || ահեղ . կմ վառ-Թար . կմ եղծեալ . կմ բծաւոր . և կամ մեղաւորար : ռամկ . խարապ . կմ գէշ : Լամբր :

Ահոկեմ . եցի . եա . ել : (Ներգոր .) եղծա նել . կմ աւերել . կմ վատԹարել . կմ բծա-

ւորել .

ապրել. և կմ՝ փնտռել: ռամկ. արէլ. կմ՝ ճանաչել: Իսկ մերթ՝ լուծանել զորովայնն, որ է հեղեղեցելովն 'ի դուրս վարել զկեղտս: ռամկ. ճրբ լուծէլ. կմ՝ փըշել: 'Ի ճառս ինչ:

Ահտաւութիւն. թեան: || եղծումն. կմ՝ ապականութիւն. կմ՝ վատթարութիւն. կմ՝ վնաս. և կմ՝ բիծ: ռամկ. ատէրութին. կամ ֆճանալը: Իրեւ նշանակէ՝ լուծումն որովայնի. ...ւ և ...եւ նշանակէ լուծանել զորովայնն: ռամկ. ճրբ փշէլը: 'Ի ճառս ինչ:

Ահեկի. ... || ահաւոր. կմ՝ ահագին. կմ՝ ահեղ: 'Ի գիրս ...:

Ա Ղ

Աղաղն: || տես Աղանդաւորի:

Աղալ: || է անհերևոյթն ազատ բային, որ է լուալ յաղօթիւ ... ուստի Ղուկ. 17. 35. ուր ասէ, եթէ իցեն երկու աղալ 'ի միասին, նշանակէ եթէ իցեն երկու ոմանք առ 'ի աղալ ... 'ի միասին:

Աղախնայրին. ... || աղախ նակատ. ... զոր ունի աղախինն. կմ՝ որ է աղախնոյ: ռամկ. հալայէնին ... ւէխ: Կարէլ. 'Ի գրոց ...:

Աղախնատունն: (նախդրով.) || անձօղ զանուն աղախնոյ. կմ՝ որ աղախինն անուանեալ լինի, որպէսն էր հագար: ռամկ. հալայէնի ... : Կարէլ. ...:

Աղախնորդի. ... || որդի աղախնոյ. կմ՝ զաւակ ծնեալ 'ի յաղախնոյ: ռամկ. խալայէնի ողլու: Կիրղէ. ...:

Աղած. ի. եց: || յաղեալ. իսկ մերթ դոյա կանոնապաշտ ... նշանէ զի և իցէ ...լի կաղմեալ ...ով կամ ...: և ... ապա ... յաւէ՝ կաշի ... ձկան:

Աղաղակ հարկանել: || աղաղակել. կմ՝ գոչել: ռամկ. կոնչէլ. կմ՝ ... ընել. կամ ... ընել: 'Ի գիրս ...:

Աղամարդութիւն. թեն: || ախմարութիւն. կամ անխմարութիւն. կմ՝ յիմարութիւն. կմ՝ ագիտութիւն, որով ոք ոչ մտածէ զպարտադրոյս իրաց: ռամկ. ախմախութիւն: Իւրէն. ա. պր. 2:

Աղամող. ի. իէ. եց. իւք. կմ՝ աւ. ոց. օք: խեղամթիւք. կմ՝ այր և անդր խոտորեալ, կմ՝ ...ն. ... ...: ռամկ. ... կմ՝ ...: 'Ի հին ...:

Աղամողել. եցայ. եայ. իլ: (Հայհոյել.) || խեղամթիւրել. կմ՝ այր և անդր խոտորել. կմ՝ ...: ռամկ. ... կմ՝ ...: Լյ այսպէս 'ի գիրս ...: Եւ գիտակ թէ բազում ... իւ աղամողեալ յամ կողմանս:

Աղանդաւորի. ... յաղ. եաց. եօք: || գիւղացի. կմ՝ ... կմ՝ ...: ռամկ. ... կմ՝ ...: 'Ի հին ...:

Աղանդապարծ. ի. աւ. աց. օք: || պարծօղ աղանդից. կամ աղանդօղ. կմ՝ կախարդօղ: ռամկ. ...: 'Ի ճառս ինչ:

Աղանդապետնար. ի. իէ. եց. օք: || հնարօղ աղանդից. կմ՝ ... աղանդապետութ. թի: Կարէլ:

Աղանդապետնարել. եցի. եա. ել: (նախդրով.)

|| հնարել զաղանդս. կմ՝ առեղծանել զմոլորութիւն:

Աղանդաւոր. ի. իէ. աց. օք: || որ առ աղանդոց. ...թիւր վարդապետութեց. կմ՝ հերձուածող մոլորութեց. և կմ՝ հերետիկոսապետ: ռամկ. հէրէթիքլէրին ...: Յեհան. ...:

Աղասարդ: || տես Աղխատարդ:

Աղարտանք. անաց. օք: (անեզական.) || տես Աղարտութիւն: 'Ի գիրս ...:

Աղարտութիւն. թեն: || եղծումն. կմ՝ ապականութիւն. կմ՝ խանգարումն: ռամկ. ...: Իսկ մերթ խորտակումն. կմ՝ քակտումն: ռամկ. ...: Եւ մերթ և՝ խոտումն. կմ՝ արհամարհութիւն. կմ՝ քամահանք. կմ՝ պարսաւանք. և կմ՝ մեղադրութիւն: ռամկ. ... կմ՝ ...: 'Ի գիրս Մեծեր:

Աղարտ վարել: || տես ի ա. հատ. Աղարտել:

Աղաւաղեցուցանել. եցուցի. եցո. եւ: (անց.) || տես 'ի ա. հատ. Աղաւաղել:

Աղաւաղիչ. ղչի. աւ. աց. օք: || խրթնացուցանօղ վայելչութեն. կմ՝ խամրացուցիչ. կմ՝ խանգարիչ. կմ՝ եղծիչ. և կամ ոճնայնացուցիչ: ռամկ. ...: Լամբր:

Աղաւաղութիւն. թեան: || տես 'ի ա. հատ. Աղաւաղանք:

Աղաւաղումն. մման: || տես 'ի ա. հատ. Աղաւաղանք:

Աղաւաշութիւն. թեան: || աղաւաշ գոլն. կմ՝ յիմար կատակախօսութիւն: ռամկ. ...:

Աղաւնապետր. ի. իէ. եց. օք: || բերօղ աղաւնեաց. կամ որ 'ի յաղաւնեաց բերեալ լինի. և ... այսմ ... աղաւնապետր: 'Ի ճառընտ:

Աղաւնակերպ. ի. իէ. եց. իւք: || ունօղ զկերպարան աղաւնոյ. կմ՝ որ ձևացեալ է երբև զաղաւնի. կամ համազոյն աղաւնոյ: ռամկ. ...: 'Ի Շարականս:

Աղբակեր. ի. աւ. աց. օք: || կերօղ աղբոյ. որպիսի է բզէզն: ռամկ. ...: 'Ի գիրս ...:

Աղբակոյտ. ի. իէ. եց. իւք: || կոյտ աղբից. կամ ուր գիզեալ կայ աղբ: ռամկ. ...: Յոյսիա:

Աղբանոց. ի. աւ. աց. օք: || տեղի աղբից: ռամկ. ... կամ ...:

Աղբաներ. ...ի. իէ. աց. օք: || ...ող աղբից. կամ ...ով ... զկղկղանօք: ռամկ. ...: Յ... ...:

Աղբերականք: || աղբերականութիւնք. կամ աղբերական: ռամկ. ... կամ ...: 'Ի գիրս ...:

Աղբեւայրոյ. յաղբ. իէ. եց. իւք: || յուղօղ աղբեաց. ... որ քերբերեալ զաղբս, և զաղտեղութիւնս, որպէս իւրն. որպիսի է բզէզն. կամ նա, որ 'ի մէջ աղբեաց որոնէ գտանել ինչ: որ ռամկ. ...:

Աղբիւրաբար: (մակբայ.) || իբրև զաղբիւր. կամ համազոյն աղբեր: Մարգեր:

Աղբիւրակին. ականի: || տես 'ի ա. հատ. Աղբերական:

Աղբիւրաձևաւ: || տես 'ի ա. հատ. Աղբերա-

նալ : Նարէկ. Դ գովէստ իմանին :

Աղբիւրացուցանեմ : || տե՛ս ՚ի ա. հատ. Աղբերացուցանել : Մարգ. :

Աղբոց. ի. աւ. աց. օք : || աղբանոց. կմ՛ լուացալիք : ռամկ. հալէ. կամ չէօփլիւք. ըստ այնմ ի ձեռս ինչ. Եղիա եր. յաղբոցս զբաղեալ :

Աղեխորովիմ : || տե՛ս Աղեխարշիլ :

Աղեկէր. ի. աւ. աց. օք : || ուտող աղեաց, կամ կերող փորոտեաց : ռամկ. աղիք ուտող : Իմաստ. 12. 5 :

Աղեկէզ. կամ աղեկիզ. կիզի. իւ. ից. իւք : || կիզօղ աղեաց. կամ աղեխարշ. և զամ աղեխորով : ռամկ. սիրտը էրօղ : Լամբր :

Աղեկիզութիւն. կամ Աղէկիզութիւն. թեան : || կիզումն աղեաց. կամ աղեխորովութիւն. ռամկ. սիրտը էրուիլը : Լամբր :

Աղեղնաձոյն. բուռնոյ. ով. ոց. ովք : || բռոն աղեղան. որ ամօթ. ուր զինի զաղեղն. և կամ կապարանք : տաճկ. Բէշիրէկ : ՚ի հին բերան :

Աղեղնակապարան. ի. իւ. ից. իւք : || կապարան աղեղան : տաճկ. Բէշիրէկ : ՚ի հին դպրոց :

Աղեղնաձեւ : (Նախդր.) || նման աղեղան. կմ՛ ձևացեալ իբրև զաղեղն : ռամկ. Եայլուի : Աղթամ :

Աղեղնաւորիմ. եցայ. եայց. իլ : (Ձայնակր.) || առնել աղեղնաւորութիւն. կամ աղեղնաւոր լինիլ. և կմ՛ ընկենուլ զնետ : ՚ի ճառսն :

Աղետաւոր. կամ աղիտաւոր. ի. աւ. աց. օք : || ունօղ զաղէտս. կմ՛ աղէտալի. կմ՛ թշուառալի. և կամ աղիողորմ : ՚ի ճառս ինչ :

Աղերսաբանեմ. եցի. եա. ել : (չէզոք. և միրթ ներգործ.) || աղերսանօք խօսիլ. կամ քաղցրաբանութեամբ աղերսել. և կամ աղաչել : տաճկ. Եալվար էթմէք : Նարէկ. ձղ :

Աղերսապանութիւն. թե : || բանք աղերսանաց. կամ աղերսանք. և կամ աղաչանք : Նարէկ :

Աղերսակից. կցի. աւ. աց. օք : || կցորդ, կմ՛ ընկեր աղերսանաց. և կմ՛ աղաչակից : Լամբր :

Աղերսահայց : (Նախդրիւ.) || աղերսանօք հայցօղ. կամ աղաչանօք խնդրեալ. և կամ այն՝ որ աղերսելով հայցեալ լինի. : ՚ի հին տպագիրս :

Աղերսարկութիւն. թեան : || արկումն աղերսի. կամ աղերսանք. և կամ աղաչանք : Նարէկ. ձբ : և գլ :

Աղերսեմ. եցայ. եայց. իլ : (Հասարակ բայ.) || նոյն է ընդ բային աղերսել. որ ժամին ընդ բային ժամել. ըստ այնմ. Մծբն. ժթ. Ոչ հոգայ պատուոց, և ոչ աղերսի զամաց :

Աղեբեկ : || տե՛ս ՚ի ա. հատ. Աղեբեկ :

Աղեթափ. ի. իւ. ից. իւք : || նա՝ որոյ աղիքն թափեալ է. և կամ փորոտանի : տաճկ. փըշդը : Այնպէս աղեթափ կոչի և սորդն. ըստ որում ղհէւթ որովայնի իւրոյ ծորեալ արտաքս՝ նիհարի : ՚ի գիրս Մուլտէբէց :

Աղեխարշիմ. կամ Աղեխարշեմ. եցայ. եայց. իլ : (Ձայնակ.) || աղեխարշ լինիլ. կմ՛ աղեկտուր լինիլ. կմ՛ գալարիլ աղեաց. և կմ՛ մորմոքիլ : ռամկ. աղիքը էրուիլ. ՚ի ճառսն :

Աղեկէզ : || տե՛ս Աղեկէզ :

Աղեկիզիմ : || տե՛ս Աղեխարշիմ : Մարգ :

Աղեկտուր. կմ՛ Աղեկտուր : (Նախդրիւ.) || աղեկտուր. այն որոյ աղիքն ցաւով. կմ՛ գորովով կտրատի. կմ՛ աղեխարշ. և կմ՛ աղեկէզ : ռամկ. աղիքը էրօղ : ՚ի հին տպագ :

Աղէյարմար : (Նախդրիւ.) || աղեօք. կմ՛ լարևք յարմարեալ, և կազմեալ. որպիսի են ամանք ՚ի նուագարանաց : ռամկ. ... : Նարէկ. զճ :

Աղէպինդ : (Նախդրիւ.) || պնդօղ աղեաց, կամ ամրացուցիչ լարից քնարաց :

Աղեպնդութիւն. թեան : || պնդումն աղեաց. կմ՛ ձգտումն լարից նուագարանաց : ՚ի ճառսն :

Աղէտաբեր. ի. իւ. ից. օք : || բերօղ աղէտից. կմ՛ պատճառօղ թշուառութեաց : ՚ի ճառընտ :

Աղթարմաղ. կամ Աղթարմախ : || տե՛ս ՚ի ա. հատ. Ախտարմախ :

Աղիտաբեր : || տես Աղէտաբեր : ՚ի գիրս ...

Աղիւսագործ. ի. իւ. աց. օք : || գործօղ աղիւսոց, որ և ասի աղիւսարկու : ռամկ. ... չինօղ :

Աղիւսագործութիւն. թե : || գործել զաղիւս. կմ՛ աղիւսարկութիւն : ռամկ. ... կամ ... չինելը : Լամբր :

Աղիւսահան. ի. աւ. աց. օք : || աղիւսագործ. կմ՛ աղիւսարկու : ռամկ. ... : ՚ի գիրս ... ||

Աղիւսանման. ի. իւ. ից. իւք : նման աղիւսոյ. կամ աղիւսաձև : ըստ այնմ. ՚ի շարականսն. Երևեալ աղիւսանման ակն պատուական ՚ի ձև խաչին. որ է չափիւ ... որ յիշի Ելից. 24. 10 : զի ՚ի լեառն ուր երևեցաւ տէր մովսէսի, ընդ ոտիւք տն եղեալ տեղին երևէր կազմեալ ՚ի չափիւ ... երկուս քառանկիւնի, վասն և ասի ակն աղիւսանման, որով օրինակի տր խաչն. ըստ որում եղև քառանկիւնի պատուական ...

Աղիւսարկու. ուի. աւ. աց. օք : || արկանօղ աղիւսոյ. այն՝ որ չինէ զաղիւս : ռամկ. ... կմ՛ ... և կմ՛ ... :

Աղխատորայք : (Նախդրիւ.) || խուժադուժ. կմ՛ խուժական. կմ՛ խառնիճաղանճ : ռամկ. ... կմ՛ ... կմ՛ ... կամ ... և ըստ այսմ ասի, աղխատորայք լեզու, բարբ, ժողովուրդ, ազգք. և այլն : ՚ի հին տպագիրս : Իսկ մեզ թ՝ բազմախօսութեամբ. կամ աղմկալի. կմ՛ յոյժ խառնակեան. և ըստ այսմ ասի, աղխատորայք շփոթումն, կմ՛ պատերազմ, ... ժամանակ. և այլն : ռամկ. ..., կմ՛ ... : ՚ի հին տպ :

Աղխափակեմ. եցի. եա. ել : (Ներգործ.) || աղխիւ փակել. կմ՛ աղխելով փակել : ռամկ. ... գոցել : ՚ի ճառընտ :

Աղծապիղծ. պղծի. իւ. ից. իւք. կամ օք : || նա՝ որ պղծի գիջասէր աղցիւք. ըստ ... կամ պագշոտ. կամ վաւաշոտ. և կամ պղծագործ : ՚ի գիրս Յովհ. Իմաստ : և ՚ի կանոնագիրսն : Եւ ՚ի հին տպագիրս ասի. մի լիցի զմտաւ ածել զաղծապիղծ կրօնս նց :

Աղծապղծութիւն. թե : || պղծութիւն գիջական ախտից, կամ պղծագործութիւն. կամ պագշոտութիւն. և կամ վաւաշոտութիւն : ՚ի գիրս ... : և ՚ի հին տպագիրս :

Աղկալկ. ի. աւ. աց. օք : || նկուն. կամ փանաքի. կամ չնչին. կամ նուաստ. կամ

տեսլոյ · կամ անշօր · կմ անարգ · կամ Թա-
փառական · կամ տառապեալ · և կամ աղ-
տեղի : ռամկ. ձանրզ · կամ խեղճ · կամ խաժ :
Նոչէլ. կէ: և Սարգս :

Աղքատութիւն · ԹԵ : || փանաքութիւն · կամ նուաստութիւն · կամ սակաւութիւն · կամ ան-
պատութիւն · և կամ աղքատութիւն : ռամկ. ձանրզութիւն · կամ խեղճութիւն : Սարգս:

Աղկիւծ · կամ Աղկիոն · ի · իՀ · ից · իւք · կամ ու · ոց · օք : || է թռչուն ինչ ծո-
վային · որ յաւուրս ձմերայնոյ Թխալ ա-
ռնելով ծովու 'ի յատակսն, կամ 'ի վր
վիմանց ծովու · ուր այ:ք հաստատեն · և
յաւուրսն յայնոսիկ որչափ և մրրիկ և ա-
լեկոծութի իցէ 'ի ծովու, հանդարտի մինչև
հանգէ առ զձագս իւր · որ ասէ յաւուրս
չարեքտասան · և ըստ ոմանց յաւէտ և նուազ:
Զայսոսիկ աւուրս գիտեալ նաւավարք,
զուշակեն զխաղաղութի ծովու : Զառ յոյնք
կոչեն ալքիոն · յորմէ և լատինք անուանեն
ալկիոն · կամ ալչէօ : սոյ և մեք աղկիոնս ·
զոր հայ բառաւ անուանեմք յինկաղ · կմ ծո-
վոծ : 'ի Գիրս Հեսօր:

Աղճատաբան · ի · իՀ · ից · իւք : || տես 'ի ա. հատ. Աղճատախօս :

Աղճատաբանել : || տես 'ի ա. հատ. Աղճա-
տել՝ ըս նախկին նշանակութե :

Աղճատաբանութիւն · Թեան : || տես 'ի ներ-
քոյ Աղճատախօսութիւն :

Աղճատախօսութիւն · ԹԵ : || շաղփաղփաբա-
նութի · կմ աստուածաբանութիւն · կմ բար-
բանջմունք, և կամ անոպի և ծաղրական
խօսք : ռամկ. ահէնգ ջէնգ խօսք : 'ի Գիրս ծոց:

Աղճատել · եցայ · եայ · իլ : (ձայն.) || յե-
ղափոխել · կմ ցնդիլ · և կմ ցնդել մասն, յոր-
մէ հետևի մարդոյ բարբանջել · ոսյ հանգի
ողի զառածել ծերոց, և արբեցելոց : ռամկ.
խափիլ · կմ լօլօքլիշ ընել · կմ խէլքը թացնել ·
և կմ օչքուշմաք : և ըս այսմ առի 'ի ծառս ինչ
զարէբէչէլեց : Զի խելագարեալ ք՝ նախ սկսին
աղճատել, և բարբանջել :

Աղճատիչ · ացի · աւ · աց · օք : || աղճատօղ,
յղ շաղփաղփօղ · կմ բարբանջօղ · կմ աստուա-
ծաբանօղ : ռամկ. խէնխա ձէնճ խօսօղ · կմ
ափսա ջէնա զուրս փոնօղ. և կմ լաքիրդան :
Իսկ մերթ ավրօղ · կմ վրդովիչ · կմ բար
բարիչ · և կամ յուզօղ և գրգռօղ : ռամկ.
Հէշ էնէն հանօղ · կմ պէրօղ · կմ բանէցնօղ : բա
այսմ Լամբր: Արկցն լինուք մի աղճատիչք ·
այլ ցաւակիցք : Պիտիլ, խանգարիչ · կմ
եղծիչ : ռամկ. եօղմաքլէնէր ընօղ : Լամբրօն :

Աղճատումն · ման : || տես 'ի ա. հատ Աղ-
ճատանք :

Աղմկալի : (նախադրիՀ.) || տես 'ի ներքոյ Աղ
մկալից :

Աղմկալիր : (նախադրիՀ.) || լի աղմկաւ · կմ
լցեալ խառնակութե : 'ի Գիրս ծոցաբէնց ·

Աղմկալից : (նախադրիՀ.) || տես 'ի վեր Աղ-
մկալիր :

Աղմկայոյզ : (նախդ.) || յուզօղ աղմկաց, կմ
խռովարար, և կմ վրդովիչ : ռամկ. Ճէնճէլ
հանօղ :

Աղու · ուի · աց · օք : || քաղցր · կմ մեղմ ·
սոյ 'ի ա. հատորն մեկնեցաւ : Իսկ մերթ
չողոքորթ · կմ մարդելոյզ · կմ նենգաւոր ·
և կմ խորամանկ. և ըս այսմ առի՝ աղու խո-
րամանկութ որսալ · կմ աղու խաբէութի. և
կմ աղու բանիւք խաբել. և այլն: 'ի Գիրս Դէտ:

Աղուամազ · ի · ից : || է նուրբ, և իբր բամ-
բակատեսակ մազ եկեալ 'ի յորում պտղոյ
կողմանց այծեաց : ռամկ. Թիֆթիկ : տես և
'ի ա. հատ:

Աղուեբաբառոյ · ի · իՀ · ից · իւք : || զբօսա
աղուեսու ունօղ, որով նշանակի նենգա-
ւորն · կմ խաբեբայն : ռամկ. Չիլէկիչիլաւոյ :
'ի Գիրս ԱՀալեփի :

Աղուեսենի · նւոյ · ւով · եաց · եօք : || այն
ծմ, որ է աղուէսու, կմ որ յաղուէսու յա
ռաջ գայ : ռամկ. Թիլկիի մէՀամլէ: Իսկ մաս
նաւորապէս առեալ նշանակի մորթն աղ-
ուէսու · սոյ և ուլենեօքն մորթն ուլու :
ռամկ. աղուէսի մորթի : և տաճկ. Թիլկի քէօր-
քիւ. ըս այսմ 'ի հին պարսկագիրս · Աղուէ-
սենիս զանձամբ արկեալ նստէին :

Աղուութիւն · Թեան : || աղի գոլն · կամ աղէ-
համ զառնութիւն : ռամկ. աղիութիւն · կմ Նչ-
տութիւն : 'ի Գիրս Դէտ:

Աղօն : || տես 'ի ներքոյ Աղուան :

Աղուան · ի · կմ Աղուանք · ից · օք : || աղակ
նիւթք, ըս ունդք, զոր ժողովեն, մաղեն,
և մաքրեն, և աղան : Եւ այսոքիկ Թէ նախ
քան զաղացեալ լինիլն, և Թէ զկնի աղա-
լոյն, կոչին աղուանք · որպիսի է ալիւրն չե-
ւս մաղեալ, և որոշեալ 'ի Թեփոյ : ռամկ
եա, աղուն : 'ի Կանոնգիրսն :

Աղուանս առնել : || պատրաստել ունդս ժողովել,
մաքրել և ստանել յաղալ : ռամկ. աղուն առնել :

Աղուանք · ունց · օք : (անեզ.) || աղէտք, կամ
աղխազոյն չարիք · կմ Թշուառութի · կամ
ունկնդիր · և զառն չարագործութիք, ըս այսմ
'ի Գիրս Դէտ. Որ հաւաք այնքանեացն ե-
ղեալ աղուանց՝ զնոյն և գործով կատարօղ :
և զկնի · Ո՛չ մասնաւոր ինչ գործելով ա-
ղուանս, այլ յոգունս և անբաւս :

Աղջուր · Ջրոյ · ով · ոց · ովք : || Ջուր աղի · կմ
իրաց յաղեցելոց : ռամկ. աղի ջուր · կամ
սալամուր : Յայսմաւուրն :

Աղտահամայ · ի · իՀ · ից · իւք : || հմայօղ աղ
տիՀ, որով իմանի նա՝ որ գուշակէ զապա
գայս . կամ զգաղտնիս գիւթելով 'ի ձեռն
մոլեգնեալն պարկին, որով ծնանի երեւոյթն
յարգանդէ : ռամկ. փորէ ընէլեով փալճլուք
ընօղ : Իսկ 'ի յոգնականշն երբեմն նշանա
կէ զաղտահմայութի :

Աղտահմայութիւն · ԹԵ : || հմայք · ըս դիւթա-
կան գուշակմունք արարեալք աղտիՀ որո-
վայնի : 'ի Գիրս ծոցաբէնց :

Աղտեղահանդերձ · ի · իՀ · ից · իւք : || զգե-
ցեալ զհանդերձ աղտեղի : ռամկ. ծանփառ
լաթ հագնօղ : Իսկ մինչ ասի՝ աղտեղահան-
դերձ մտանել, իմանի՝ աղտեղեալ հան-
դերձիՀ : Բոլ. 'ի նախնէք:

Աղտեղանալ · ացայ · ացիր · ալ : (ձայն.) ||
աղտեղի լինիլ · կամ գարշ լինիլ · և կամ
պղծիլ ·

պղծել : ռամկօրէն . ճըթտել . կամ՝ աղտոտել : Յայտն. 22. 11:

Աղտեղացուցանեմ. ուցի . ցո՛ . եալ : (անցող.) || աղտեղի առնել . կա՛մ աղտեղացուցանել . կա՛մ գարշացուցանել . և կա՛մ պղծել : ռամկ. աղտոտել . և կա՛մ ճըթտել : Յայտ. 4. 3:

Աղտեղաւոր. ի . աւ . աց . օք : || ունօղ աղտեղութիւն . և կա՛մ աղտեղի : ռամկ. ճռափոտ . կամ՝ ճիլ : 'Ի հին ժէրականս:

Աղտեղութիւն. թե : || գարշութիւն . կա՛մ պղծութիւն . կա՛մ կեղտոտութիւն : ռամկ. ճըթտութիւն . կա՛մ աղտոտութիւն : 2. Օրին. 23. 13: Մարմնեալ, տեսեալ լինի փոխանակ պղծի իրաց . և ըստ այսմ աղտեղութիւն կոչին աղբիւնք, կուռք, անօթք կուոց . և այլք : ռամկ. տղոտ . կա՛մ չէօփ . և կա՛մ կոտ :

Աղցաւորութիւն. թե : || ախտաւորութիւն . կա՛մ կրաւորութիւն . կա՛մ ցաւք . կա՛մ վիշտք . և կա՛մ թշուառութիւն . և կամ բռնադատութիւն : ռամկ. փչըփլիլութիւն . կա՛մ դրդայ . և կա՛մ դոտ : Լամբրօն:

Աղփուցանեմ : || տե՛ս 'ի ստ. հատ. Աղփուցանել : Մծբն. ժԹ:

Աղքատադէմ : (Նախդրիւ.) || ունօղ զդէմս աղքատի . կա՛մ որոյ տեսիլն է աղքատակերպ . և կա՛մ որ կերպարանի դիմօք իբրև զաղքատ:

Աղքատակից . կցի . աւ . կա՛մ իւ . աց . օք : || կըցորդ . կամ ընկեր աղքատութեան ուրուք : ռամկ. աղքատ ընկեր : Լամբր:

Աղքատաձև : (Նախդր.) || ունօղ զձև աղքատի . կա՛մ մնեալ յաղքատի կերպարանս . և կա՛մ յաղքատ կերպարանեալ : ռամկ. աղքատ ֆիլլիք : 'Ի Ճառս հարց. ժԴ:

Աղքատամիտ : (Նախդրիւ.) || աղքատ մտօք . կա՛մ տկար խորհրդմամբ . կա՛մ պակասեալ 'ի գիտութենէ : ռամկ. խեղճ նօր : Լամբր:

Աղքատանք . անաց . օք : (անեզ.) || աղքատութիւն . կա՛մ անանկութիւն . կամ աղքատական իրք : ռամկ. աղքատութիւն, կամ աղքատկէ բան : Շնորհալ. և Յհ. որդի:

Աղքատաշէն : (Նախդրիւ.) || այն որոյ շէնութիւնն է աղքատ . կա՛մ որ ոչ է մեծատունաց, այլ զունէհկակերպ:

Աղքատասէր . սիրի . աւ . աց . օք : || սիրող աղքատաց . կա՛մ սիրով ընդունօղ զաղքատս : Նարեկ. Է:

Աղքատասիրութիւն . թե : || տե՛ս Աղքատսիրութիւն : 'Ի ճառընտ:

Աղքատատեաց . եցի . իւ . աց . օք : || ատեցող աղքատի . կա՛մ թշնամի աղքատաց : ռամկ. աղքատը ատօղ:

Աղքատատեցութիւն . թե : || ատելութիւն ընդդէմ աղքատաց, կա՛մ թշնամի գոլն աղքատաց : 'Ի հին տպագ:

Աղքատիմաստ : (Նախդրիւ.) || տե՛ս 'ի ներքոյ Աղքատիմաց : 'Ի ճառընտ:

Աղքատիմաց : (Նախդրիւ.) || աղքատ մտօքն, որ տկար է իմացողութեամբ . կա՛մ աղքատամիտ . և կա՛մ յորում է աղքատ և տկար իմաստ : ռամկ. խելքը նօր : 'Ի հին տպագրեալս:

Աղքատսիրութիւն . թե : || սիրելն զաղքատս . կամ սէր աղքատաց :

Աղքար . ի . իւ . աց . օք : || քար նման աղի . կա՛մ աղ քարակերպ, և ոչ փշրտեալ . զոր և կոչեն՝ շատաշիթ : ռամկ եա. տղքար:

Աղօթաբաշխ : (Նախդրիւ.) || բաշխող զբանս աղօթից . կամ՝ 'ի սպաս աղօթողաց : Աղուան:

Աղօթական . ի . աւ . աց . օք : || այն տեղ, որ մերձաւորեալ առ աղօթս : իսկ մերթ՝ աղօթող : Նարեկ. ծԷ:

Աղօթականք . կաց . իւ . աց . օք : || նոյն է ընդ բառին աղօթականք, ոյք խոնարհեալ է բառին խոնարհեալ : 'Ի գիրս Սեբեր:

Աղօթահայց : (Նախդրիւ.) || աղօթիւք հայցօղ . կա՛մ հայցեալ . և կա՛մ ոյն՝ որ լինի հայցմամբ աղօթից : ռամկ. աղօթով ուզօղ, կամ ուզած : 'Ի հին տպագրեալս:

Աղօթամատոյց . տուցի . իւ . աց . իւք : || աղօթս մատուցանօղ . կա՛մ աղօթս տանօղ . և կա՛մ աղօթօղ : ռամկ. աղօթք ընօղ : իսկ մերթ՝ գիրք աղօթից . կամ գրքոյկ աղօթելոյ . որպէս և պատարագամատոյցն եկեղեցւոյ, ընդունակէ գրքոյկն աղօթից պատարագին : ռամկօր. աղօթքի գիրք : 'Ի գիրս Ծծբնի Խոստովան:

Աղօթանուէր : (Նախդրիւ.) || նուիրող զաղօթս առ Աստուած, կա՛մ աղօթիւք նուիրեալ նմա, և կա՛մ յորում լինի աղօթիւք նուիրումն իւրեք առ Աստուած : Նարեկ. ղԹ : և 'ի Շարակ:

Աղօթասէր . սիրի . իւ . աց . օք : || սիրող աղօթից, կա՛մ սիրով աղօթօղ : ռամկ. աղօթք սիրօղ : 'Ի ճառս ինչ:

Աղօթատուն . տան . տանը . անց . անօք : || տուն աղօթից . կա՛մ աղօթարան . և կամ եկեղեցի : ռամկ. աղօթքի տուն . կամ ժամ : 'Ի ճառընտ:

Աղօթարար . ի . աւ . աց . օք : || աղօթս առնող . կամ աղօթօղ : ռամկ. աղօթք ընօղ : 'Ի ճառս ինչ:

Աղօտաբար : (մակբայ որակ.) || մթապէս . կամ նուաղաբար . և կա՛մ նշմարանօք միայն : 'Ի գիրս ոմանս:

Աղօտագոյն . գունի . իւ . իւք : || նուազագոյն . կա՛մ նուաղագոյն . կա՛մ մթագոյն . և կամ նսեմագոյն : Որոգ. 1. հարց. իա. և Գրիգոր Տղայն:

Աղօտաձայն . ի . իւ . իւ . իւք : || նա՛ որոյ ձայնն է աղօտ . այսինքն նուաղ, և ոչ յորդ . որ և ասի նրբաձայն . որպիսի էր Մովսէս : ռամկ. ցածր բարակ : 'Ի ճառընտ:

Աղօտաճաճանչ : (Նախդրիւ.) || ունօղ զճաճանչ աղօտ . կամ զնշոյլ նուաղ, և մթին . և ըստ այսմ ասի, աղօտաճաճանչ լոյս : ռամկ. մինչաղ : 'Ի գիրս Յովհ. Իմաստ:

Աղօտանուաղ : (Նախդր.) || աղօտ և նուաղ . կամ աղօտացեալ, և նուաղեալ . կամ նսեմագոյն . և կամ խաւարագոյն . և ըստ այսմ ասի, աղօտանուաղ տեսութիւն, ձայն, ստուեր, և այլն : Նարեկ. ղԳ:

Աղօրեաց . եի . իւ . իւ . իւք : || այն՝ որ վերաբերի առ աղօրիս . կա՛մ որ է աղօրեաց : ռամկ. փէյիրմէնի մ-ըլուլի : Աղուէսք:

Աղօրեայք . եից . իւք : (անեզ.) || տե՛ս 'ի ստ. հատ. Աղօրիք:

Ա Ճ

Աճ : (նախդրիւ.) || է արմատ աճիլ բային. ոչ բառս՝ առ առնուլ բային, և նշանակէ՝ աճումն : ռամկ. աճիլը : 'ի ճառս ինչ :

Աճական . ի . աւ . աց . օք . || աճողական, կամ աճեցող : Ոսկ. 2. հատ. Լ Ը :

Աճապարինդ : (նախդրիւ.) || ընդդէմ աճա առք, որ կամեցեալ . կամ որ է ալինդ, և ըլայլն . և կամ ալնդաւկալով . և ըստ այսմ առի . աճա_ պարինդ անդամք, շղթայք, գործողութեք . և այլն : 'ի Գիրս ալխ :

Աճեցութիւն . թե : || աճումն . կամ առաւելու թիւն . կամ զարգացումն : ռամկ. աճելը : Նա ըէլ. մ . և 'ի գում. խոսս :

Աճեցական . ի . աւ . աց . օք : || տես Աճա_ կան : Սարգս :

Աճեցողութիւն . թե : || աճողութիւն . կամ ա_ ճումն : Սարգս :

Աճեցուցանեմ . ցուցի . ացո . անել : (ան_ ցող.) || յաճախել զարգացուցանել . կամ 'ի մե_ ծեր փոխադրել : ռամկ. ճոխեր դարձնել : Սարգս :

Աճողական . ի . աւ . աց . օք : || տես Աճա_ կան : Գիրք ատյաղթ :

Ա Մ

Ամանէշ : || ամէշ առաւոյ . կամ մէջց առնոյ . և կամ մէջին աւր : ռամկ. ադրջան մէջ : Աչգաթ :

Ամայաբնակ . ի . աւ . աց . օք : || բնակող յա_ մայիս, կամ որոյ բնակութիւն է յանապատս և յանմարդի տեղիս : ռամկ. վայրանի փեշ, կամ ըէօլ փեշխէնտօղ : Նարեկ . խը :

Ամայական . ի . աւ . աց . օք : || ամայի եղեալ . կամ ամայացեալ, որ անտերունչ մնացեալ . կամ անապատացեալ : ռամկօր . խարապայ : Նարեկ :

Ամայանամ . ացայ . ացիր . անալ : (ընդմիջ.) || ամայացեալ լինիլ . կամ ընկեցեալ լինիլ . և կամ թափիլ : ռամկ. ձգիլ . կամ ըլալ . և ըստ այսմ առի 'ի ճառս ինչ : Զմնակարհեգձայցն չարեաց ամային աւերակս՝ յանդգնաբարողա բողոքն ամայանալով : տես և 'ի ա. հատոր :

Ամանամ . ացայ . ացեր . անալ : (ընդմիջ.) || նոյն է ընդ բային ամալ . ոչ ըղձականն է բային ըղձալ . ըստ այսմ, 'ի Գիրս արք . Եթէ ա_ ռնեալ խոյ մի յօշեալ ամանայր . 'ի սան, և զաս 'ի նեղքոյն բարբառէր հաւր . որ ամայր 'ի սան, որ է արկանել . կամ ընկենուլ :

Ամաստանի . կամ ամարանի : || տես 'ի ա. հատ. Ամարայնի : 'ի հին պատճէնս :

Ամատնամատեան . մատի . մատիւ : || մատունք ամա_ ռատ . որով նշանակի ժամանակն . կամ օրն, յորում ամառնեսցեն յամառնայնին եղանակին . և ըստ այսմ ամառնամատեան կոչի բան և մնեղեն որն յամենայն ամաց : ռամկ. տէպհօտէ :

Ամառնայնին . այնոյ . ով . ոց . ովք : || տես 'ի ա. հատ. Ամարայնին : Խորէն. ա. պր. 15 . և 16 :

Ամարատն : (նախդրիւ.) || յամառատն որ_ նեալ . կամ զարգացեալ : Աչգաթ :

Ամարայն : (նախդրիւ.) || է ամառ չանօղ .

կամ գնացող : 'ի հին պատճէնս :

Ամբարշտութիւն . թե : || տես Ամպարշտութիւն :

Ամբարումն . ման : || ամբարելն . կամ ամփո փումն . և կամ ժողովումն : 'ի ճառս ինչ :

Ամբարտաւանեմ . եցի . եա . ել : (չեզոք.) ամբարտաւանիլ . կամ գոռոզանալ . և կամ հպարտանալ . 'ի ճառս ինչ :

Ամբարտաւանութիւն . ման : || տես 'ի ա. հատ Ամբարտաւանութիւն :

Ամեծախօս . ի . իւ . ից . իւք : || ամենին 'ի բանս կամ արդարաբան :

Ամենախնդիր : (նախդր.) || ըի ամենախնդամբ կամ ըսեալ խուզութեամբ : 'ի Գիրս ալխ :

Ամենախուզութիւն . թե : || ամենախուզումն . որ վրդո վումն . կամ խռովութիւն . կամ աղմուկ . կամ շփոթք : ռամկ. ճանճուն : խոկ մերթ նշանա կէ՝ խուռն բազմութիւն . կամ ամբոխ . և կամ ժողովուրդ : ռամկ. հալք : Ըստ այսմ Խոր. Բ պր. 57 . Որչափ ամբոխութեք մեռան : և 62 առի . միաբանեալ ամբոխութիւն հեւսիսա_ կանաց : Ըստ այսմ առեալ լինի և Գ. 67 . առ առի . Յայնժամ լեալ ազմուկ շփոթի ամ_ բոխութեան :

Ամբոխումն . ման : || տես 'ի վեր Ամբոխութիւն :

Ամբողջապէս : (մակբայ.) || ամբողջութեամբ . կամ լրութեամբ մասանց . կամ բովանդակն . կամ ողջոյն : ռամկօր . պիւթիւն . կամ պիւ թիւնճէ : Նարեկ. 'ի գում. խոսս :

Ամբողջացուցանեմ . ցուցի . ացո . անել : (ան_ ցող.) || ամբողջ առնել . կամ ամ մասամբ լրացուցանել . և կամ անթերի կատարել : ռամկ. լմնցնել . կամ պիւթիւն ընել :

Ամբողջութիւն . թե : || լրութիւն մասանց, կամ կատարելութիւն . և կամ անպակասութիւն : ռամկ. լմնութիւն . կամ պիւթիւնութիւն :

Ամեայ . ի . իւ . ից . իւք : || ամոլ, կամ զոյգ . կամ սատակ . կամ ալինդ . և կամ ուժգին : ռամկ. ջիփ . կամ ճիֆ : Գրութիւն անյաղթ :

Ամենաօղի . օղոյ . եաւ . եաց . եօք : || օղի ամենաւոր, որ օշարակ հանեալ յարմաւոյ : ռամկ. խուրմա ըագըլը : 'ի Գիրս կանոնաց :

Ամեթ . ի . ից : || զօրաւոր . կամ հաստատուն . կամ անխախտ . կամ կայուն . կամ արդասա_ ւոր . և կամ բարգաւաճ : Ըստ այսմ 'ի Գիրս ալխ . մինչ 'ի յայն՝ ամեթ և գեղեց պահես_ ցի կարգ, ամենազան բարեփառութիւն յՃա յորդեալ եղիցի :

Ամեթութիւն . թե : || լցումն պարարից հիւ_ թովք . կամ խոնաւութիւն գիրացուցիչ . կամ բեղմնաւորութիւն . և կամ արգասաւորութիւն . Ըստ այսմ . Աչգաթ . Լցեալ պարարտացուցա_ նէր ամեթութեամբ զամենեսին :

Ամեհացուցանեմ . ցուցի . ցո . անել : (ան_ ցող.) || ամեհի առնել . կամ դժնդակացու_ ցանել . կամ դաղանացուցանել . և կամ վայ_ րագացուցանել : ռամկ. ղուդուրել . կամ խաղաղ ընել :

Ամեհութիւն . թե : || վայրագութիւն . կամ դժն_ դակութիւն . կամ դժնէութիւն . կամ գա_ նութիւն . և կամ անզուսպ կատաղութիւն : ռամկ. ղուդուրութիւն . կամ խաղաղութիւն :

Ամեղեմ. եցի. եմ. եղ : (Ներգործ.) || ուրանալ. կամ ժխտել. կամ ղլանալ. կմ ստուգանել. և կամ անհաւան կալ : ռամկ. ինչկեր ընել : 'Ի հին բերբոնին :

Ամենաբարեպաշտ : (Նախդրիմ.) || յոյժ բարեպաշտագոյն : Կիւրղի ԵԷԾ :

Ամենաբարեպաշտօրէն : || սաստիկ բարեպաշտ : Կիւրղի ԵԷԾ :

Ամենաբարւոք : (Նախդր.) || յոյժ բարւոք կամ ամենաբարի : 'Ի Գիրս պէտ. և Մագէա :

Ամենաբեր. ի. իմ. եց. իւք : || զամ տեսակս բերոց ունող. կամ զամ ազգս իրաց սրտակիրող. կամ յոյժ պտղաբեր : ռամկ. խիստ բերրի : Խորէն. յաղ. և 'ի Գիրս պէտ :

Ամենաբժիշկ : (Նախդր.) || բժշկող ամենեցուն. կամ պէտ բժշկաց : ԱՀԳ :

Ամենաբոլոր : (Նախդրիմ.) || ամենևին բոլորեալ. կմ բոլորովին կատարեալ. Իսկ մերթ եմն միանգամայն. կամ բովանդակն մինչև իսպառ : Նարեկ : և 'ի ճառընտ :

Ամենաբոյծ : (Նախդր.) || զամենեսեան բուծանող. կամ ամենեցուն մատուցանող զկերակուր. և ըստ այսմ առն ամենաբոյծ մատակարար : ռամկ. ամէնուն կերակուր տուող : 'Ի Գիրս Ակ :

Ամենաբոյս : (Նախդր.) || զամ ինչ բուսուցանող. կամ ունող զամ բուսոց : Նար. ԺԷ :

Ամենաբուժ : (Նախդրիմ.) || զամենեսեան բժշկող. կամ զամ ախտից բժիշկ : Նար. Ծգ :

Ամենագեղեցիկ : (Նախդր.) || յոյժ գեղեցկագոյն : ռամկ. խիստ աղէկ : 'Ի ճառընտ :

Ամենագիտէր : (Նախդր.) || ամենևին գիտելով. կամ ամենևին գիտողական. և կամ յոյժ մտին, և խելամտին : 'Ի ճառընտ :

Ամենագիտ : (Նախդրիմ.) || զամ գիտող. կամ ամենահմուտ : Իսկ մերթ այն, յորում զամ ինչ գիտել լինի. կամ որով զամ ինչ գիտանին : Խորէն. յաղ :

Ամենագոյ : (Նախդր.) || զամ ինչ ունող. կմ ամենայն լեալ, կամ սաստիկ առատ. և ըստ այսմ առն, ամենագոյ սրբութիւն : Նար. ղԹ :

Ամենագով : (Նախդր.) || ամենևին գովելի. կամ արժանի ամ գովութեան : Նար. ղե. և ղէ :

Ամենագովելի : (Նախդր.) || տես 'ի վեր Ամենագով : 'Ի Շարական :

Ամենագործ : (Նախդր.) || զամ ինչ գործող. կամ ամ գործոց բաւական :

Ամենագութ : (Նախդր.) || զամենեսեան գութանող. կամ խիստ ողորմ. և կամ յոյժ խղճալի : 'Ի Գիրս պէտ :

Ամենագթեն : (Նախդր.) || գթացող ընդ ամենեսին. կամ զամենեսեան սիրանող : ռամկ. ամէնուն գթացող : 'Ի Գիրս պէտ :

Ամենագմնդակ : (Նախդ.) || ամենևին գմնդակ. կամ յոյժ գմնդանգործ : ռամկոր. խիստ ...: 'Ի Գիրս պէտ :

Ամենադժպատեհ : (Նախդր.) || յոյժ դժպատեհ. կամ ամենևին անպատշաճ : ռամկ. պէտքին ...: 'Ի Գիրս պէտ :

Ամենադիր : (Նախդր.) || զամ ինչ դնող. կամ յամ եդեալ : Նարեկ :

Ամենազան : (Նախդր.) || ամենադիրագ. կամ ամենատեսակ. և կամ յոյժ բազմազան : ռամկ. ամէն տեսակ : Խոր. Ջ. պր. 62 :

Ամենազարդ : (Նախդր.) || զամ կերպիւ զարդարեալ, կամ յոյժ զարդարուն : Նարեկ. Հգ :

Ամենազգաստ : (Նախդ.) || ամենևին զգաստ. կամ յոյժ արթուն. և կամ յորում լինի բոլորովին արթնութիւն : Նարեկ. ԺԷ :

Ամենաթագաւոր : (Նախդր.) || 'ի վր ամ թագաւորեալ. կամ գլուխ ամ թագաւորաց. և կամ ամենակալ թագաւոր. որ է Աստծ : Լամբր :

Ամենաթշուառ : (Նախդր.) || յոյժ թշուառագոյն. կամ ամենևին ողորմելի : 'Ի ճառըն :

Ամենաժողով : (Նախդր.) || զամ ինչ ժողովող : Իսկ մերթ յամէ ժողովեալ. կամ յոյժ բազմաւոր. և կմ բազմաժողով. և ըստ այսմ առն. ամենաժողով ատեն : 'Ի ճառս ինչ :

Ամենալի : (Նախդր.) || ամենևին լի. կամ յոյժ լցեալ. և կամ ամ առատացեալ : 'Ի ճառընտ :

Ամենալիր : || տես 'ի վեր Ամենալի :

Ամենալից : || տես Ամենալի : 'Ի Գիրս պէտ :

Ամենալոյս : (Նախդր.) || ամենևին լուսաւոր. կամ յոյժ լուսապայծառ, և կամ զամենեսին լուսաւորող : 'Ի ճառընտ :

Ամենախնկաւոր : (Նախդր.) || ամենևին խնկելի. կամ յոյժ օրհնաբանելի. և կամ սաստիկ յարգելի : Նարեկ :

Ամենախորհ : (Նախդրիմ.) || զամ ինչ խորհող. կմ յոյժ խոհական. կմ սաստիկ խորհեալ :

Ամենախումբ : (Նախդ.) || յամ կողմանց հաւաքեալ. կամ յոյժ բազմամբոխ. և ըստ այսմ առն, ամենախումբ ժողով : 'Ի Հարց Հաւ. Է :

Ամենածաղիկ : (Նախդր.) || սնուցող ամ ծաղկանց. կամ ամենևին ծաղկեալ. և կամ յոյժ ծաղկաւէտ : 'Ի Գիրս ՍԻԵԷ :

Ամենածին : (Նախդր.) || զամ ինչ ծնանող. կամ ամենեցուն ծնող. կամ բազմածին, և կամ յոյժ ծննդական : ռամկ. խիստ բերրի : Նարեկ. ղԵ. և 'ի Գիրս պէտ :

Ամենակազմ : (Նախդր.) || ամենևին կազմ. կամ յոյժ կազմեալ. և պատրաստեալ. և կամ բոլորովին յարդարեալ : Նարեկ. ղԳ :

Ամենակալութիւն : || ամենակալ տէրութիւն, կամ ամենազօր իշխանութիւն, և կամ ամենակարողութիւն : Կիւրղի ԵԷԾ. Է :

Ամենակայտառ : (Նախդրիմ.) || ամենևին կայտառ. կամ յոյժ զուարթ :

Ամենակատար : (Նախդրիմ.) || զամ կատարող. կամ ամենևին կատարեալ. կամ յոյժ լրացեալ : Նարեկ. ԽԲ :

Ամենակեր : (Նախդրիմ.) || զամ ինչ կերող. կամ յոյժ կերող, և արբեցող. և կամ սաստիկ շատակեր : ռամկ. ամէն բան ուտող. կամ խիստ շատ ուտող : 'Ի ճառընտ :

Ամենակերպ : (Նախդրիմ.) || զամ որպիսութիւն ունող. կամ որ է ամ կերպիւ. կամ ամենազան : 'Ի հին բերբոնին :

Ամենակերտ : (Նախդրիմ.) || կերտող զամ. կամ ամենևին կերտեալ. և կամ բոլորովին կազմեալ, և յարդարեալ : 'Ի Գիրս Սիծին :

Ամենակիր : (Նախդրիմ.) || զամ ինչ կրող.

կամ տանօղ ամենեցուն . և ըստ այսմ ամե_
նակիր ասի , տապանն Նոյի . ըստ որում պա_
րունակէր յինքեան զամ ազգ կենդանեաց :
Նարեկ. ղԹ: Իսկ մերԹ այն , որ ամ կրից է
ենԹակայ . կմ զամ փորձանս կրէ : Նա_
րեկ. Է. և ծը:

Ամենահաճոյ : (Նախդր.) || ամենեցուն հա_
ճոյ . կմ ամենևին հաճելի : 'Ի Գիրս պէտ:

Ամենահայր . հօր . հարբ : || հայր ամենեցուն .
կմ հայր հասարակաց . որպիսի է ած հայր :
'Ի ճառընտ:

Ամենահառաչ : (Նախդրիճ.) || յամ զօրուՃ
իբրև հառաչօղ . կմ մեծապէս հոգւոց հա
նօղ . և կմ այն՝ որ լինի սաստիկ հեծեծա
նօք . և ըստ այսմ ասի . այր ամենահառաչ .
կմ ամենահառաչ ձայն . և այլն : Նար. ղա:

Ամենահատուցիչ : (Նախդր.) || հատուցիչ ամի .
կմ սակդծիչ ամենեցուն . կմ հասարակաց
տուրիչ : Ագաթ:

Ամենահաւատ : (Նախդր.) || զամ հաւատօղ .
կմ յոյժ սաստիկ հաւատ : ռամկ. խիստ հէփ
բան . 'Ի Գիրս պէտ:

Ամենահարթ : (Նախդր.) || ամենևին հարթ ,
կմ ըստ ամի հաւասար : Նարեկ. ղէ:

Ամենահարուստ : (Նախդր.) || սաստիկ հա_
րուստ . կմ ամ իրօք փարթամ . և կմ բո_
լորովին ճոխացեալ : Խորէն. ա. գլ. 19: և
Նարեկ. հէ:

Ամենահեզ : (Նախդր.) || ամենևին հեզ . կմ
յոյժ հեզաբարոյ : Լամբր:

Ամենահեշտ : (Նախդր.) || յոյժ հեշտաբարոյ .
կմ կարի դիւրին : Ագաթ.

Ամենաանձեցուն : (Նախդր.) || յոյժ անձեցուն .
կմ սաստիկ անձեցօղ . կամ ամենևին անձե_
ցեալ : Նարեկ. ձա:

Ամենաճշմարիտ : (Նախդր.) || յոյժ ճշմար_
տաբարոյ . զոր ասեմք կոչեն ճշմարտադաւա_
նեալ : Յոհ. 1. Հակ. ա:

Ամենամբիծ : (Նախդրիճ.) || ամենևին մա_
քուր . կմ յոյժ անարատաբարոյ : և կամ
սաստիկ սուրբ : 'Ի Գիրս պիտ:

Ամենամերձ : (Նախդր.) || յոյժ մերձաւորա
բարոյ . կմ սաստիկ մերձակայ : Նարեկ. ըդ:

Ամենայաղթօղ : (Նախդր.) || յաղթօղ ամի .
կմ նուաճօղ զամենեսեան : Նարեկ. ղդ:

Ամենայայտ : (Նախդրիճ.) || ամենևին յայտ_
նի . կմ յոյժ յայտնաբարոյ : Սարգ. :

Ամենայարդար : (Նախդր.) || ամենևին յար_
դարեալ . կմ սաստիկ կարգաւորեալ . և կմ
կազմ , և պատրաստ յոյժ : 'Ի Գիրս Լծցոյ:

Ամենայարմար : (Նախդրիճ.) || ամենևին յար
մար . կմ յոյժ յարմարաւորագոյն : ռամկ. խիստ
աղուոր : Նարեկ. ղէ:

Ամենայցելու : (Նախդրիճ.) || ամենեցուն
այց առնօղ . կմ ամի տեսուչ . կմ հասարա
կաց խնամիչ : Գրիգ. ածաբ:

Ամի գ. ուրուք : || ամ մարդ . կմ իւրաքան
չիւր անձն : ռամկ. ամէն մարդ :

Ամենանուազ : (Նախդրիճ.) || զամենեսեան
նուազօղ . կմ յամենեցունց նուազեալ . և կմ
սաստիկ նուազելի : Նարեկ. խր:

Ամենանմանակ : (Նախդրիճ.) || ամենևին նմ_

ձուկ . կամ յոյժ նեղագոյն : ռամկ. խիստ
նեղ : Նարեկ. ղէ:

Ամենանուաղ : (Նախդրիճ.) || յոյժ նուա_
զագոյն . կամ սաստիկ պակաս : ռամկ. խիստ
քիչ : Նարեկ. ժդ:

Ամենաչէջ : (Նախդրիճ.) || զամ իւիչ չէջու_
ցանօղ . կամ ամենևին չէջեալ : Նարեկ. լԹ:

Ամենաշնորհ : (Նախդր.) || ամենևին շնոր_
հալի . կմ զամ շնորհս ունօղ . և կմ ամ_
նեցուն շնորհատու : Լամբր. և Ագաթ:

Ամենապահ : (Նախդր.) || զամենեսեան պահ
պանօղ . կմ պահապան ամի : ռամկ. ամէնքը
պահօղ : Ագաթ:

Ամենապանծ : (Նախդրիճ.) || ամենևին պան
ծալի . կմ յոյժ սքանչելի . և կամ գերա_
պանծ : 'Ի Գիրս պէտ:

Ամենապատաղ : (Նախդրիճ.) || ամենևին
պատաղեալ . կմ բառ ամի զբաղօղ . և կմ
այն որով բոլորովին ցնդի ոք : Նարեկ. ծէ:

Ամենապատար : (Նախդր.) || ամենևին պա_
տարուն . կմ յոյժ լիակատար . կմ ըստ ամի
լցեալ , և 'ի գլուխ ելեալ : ռամկօր. խիստ
լէց : 'Ի Գիրս պէտ:

Ամենապատիժ : (Նախդրիճ.) || զամենեսեան
պատժօղ . կմ սաստիկ պատժեալ . և կմ
ամ պատժոց արժանի : Նարեկ. խդ:

Ամենապատիկ : (Նախդր.) || ամենակերպ .
կմ ամենազան : Խոր. բ. գլ. 84 : Նարեկ. խե:

Ամենապատիր : (Նախդր.) || ամենևին պատ_
րօղ . կմ բոլորովին խաբէական . և կմ բառ
ամի խաբեալ : Նարեկ. հէ: և Լամբր.

Ամենապատիւ : (Նախդր.) || ամենևին պա_
տուելի . կմ ամ պատուոյ արժանի . և կմ
յոյժ գերապանծօրէն յարգելի : Լամբր.

Ամենապատկառ : (Նախդրիճ.) || ամենևին
պատկառօղ . կմ ըստ ամի պատկառելի . և
կմ յոյժ ամաչողական : Նարեկ. Թ:

Ամենապատրաստ : (Նախդրիճ.) || ամենևին
պատրաստ . կմ յոյժ պատրաստագոյն . կմ
սաստիկ յօրինեալ , և պատրաստեալ : Նար. ղդ:

Ամենապարծ : (Նախդր.) || սաստիկ պար_
ծեցօղ . կմ յոյժ պարծեցեալ . և կմ կարի
լինի պանծալի : Ագաթ: և 'Ի Գիրս պէտ: տես
և Ամենապանծ :

Ամենապարտ : (Նախդրիճ.) || ամենևին պար
տաւոր . կմ յոյժ պարտաւական : Նար. խզ. և ծը:

Ամենապետ . ի . աւ : || պետ . կմ իշխան ա_
մենեցուն . և կմ ամենից տիրօղ :

Ամենապէտ : (Նախդր.) || ամ իրաց պէտս
ունօղ . կմ ամի կարօտ . կմ սաստիկ չքաւոր :

Ամենապէտութիւն . Թե՛ան : || ունելն զպէտս
ամ իրաց . կմ յամի կարօտութիւն . և կամ
սաստիկ չքաւորութիւն . 'Ի ճառ հոգ. իզ:

Ամենապիղծ : (Նախդր.) || ամենևին պիղծ ,
կմ յոյժ պղծագոյն , կմ սաստիկ աղտեղի :
ռամկ. խիստ մուրտառ Սարգ.

Ամենապտուղ : (Նախդր.) || զլուխ պտղոց .
կմ սաստիկ վաստակաւոր : 'Ի ճառ հոգ. իդ:

Ամենասպառ : (Նախդր.) || զամ իւիք սպա_
ռօղ . կմ ամի ծախօղ . և կմ բոլորովին վատ
նեալ . և ապականեալ : Նարեկ. ԺԵ. և լԳ:

Ամենասքանչ : (Նախդր.) || ամենևին սքան_

չէրլի . կմ՛ սաստիկ զարմանալի , և կամ ա_մենահրաշ : 'Ի հին բերան :

Ամենավայր : (Նախադրիմ.) || Նա՛ որ ամենի զամ տեղս . կմ՛ կայ յամ տեղւոջ . և կամ հասանէ յամ ուրեք : Նարեկ. ղԳ :

Ամենավար : (Նախդր.) || զամ վարօղ . կմ՛ ամենեցուն կառավար , և կմ՛ ամենատիրաբար : 'Ի Գիրս Վեցօր :

Ամենավարժ : (Նախադրիմ.) || յոյժ վարժա_գոյն . կմ՛ սաստիկ բարձրագոյն . և կմ՛ գե_րաբարձր : 'Ի Գիրս Տօնից :

Ամենատեղի : (Նախադրիմ.) || տես Ամենա_վայր : Նարեկ. ՀԳ :

Ամենատեսակ : (Նախդր.) || ամենօք զամ տեսակս իմաց . կմ՛ պարունակօղ ամ տեսակաց . կմ՛ բոլորատեսակ . կմ՛ բազմատեսակ : ռամկ. ամէն նոյն տեսակ . կմ՛ ամէնթիւրլիւ : Պտուղն անուշ է :

Ամենատեսուչ : (Նախդր.) || տեսուչ ամի , կմ՛ հոգատար ամենեցուն . և կամ ամենա_խնամ : 'Ի Ճառընտ :

Ամենատեսչութիւն . թեան : || տեսչութիւն ամի , և կամ նախախնամութիւն հասարակաց , որ է յատուկ այ : 'Ի Գիրս Վեցօր :

Ամենատէր . տեառն . տէրամբ : || տէր ամի . կմ՛ տիրօղ ամենեցուն . և կմ՛ ամենակալ , որ է ած : Նարեկ. ՀԶ : և Աղօթք :

Ամենատուր : (Նախդր.) || զամ ինչ տուօղ . կմ՛ ամի տուողօղ : 'Ի Գիրս Պիտ :

Ամենարձակ : (Նախադրիմ.) || զամենեսեան արձակօղ . կմ՛ ըմբռնելիչ ամի . կմ՛ սաստիկ լայնատարած . ռամկ. ամէնէն լայն տարածող . կմ՛ խիստ լայն տարած : Նարեկ :

Ամենարփի : (Նախադրիմ.) || ամենեքին ար_փիսուր , կմ՛ բոլորովին լուսաւոր . և կմ՛ ամենալուսաւոր : 'Ի Ճառս ինչ :

Ամենափորձ : (Նախդր.) || ամենեցուն փոր_ձիչ . կամ զամ ինչ փորձօղ . և կամ փորձ ամի : Նարեկ. ղԵ :

Ամենաքաղց : (Նախադրիմ.) || յոյժ քաղցրագոյն . կամ սաստիկ անուշ : 'Ի Գիրս Պիտ :

Ամենեւին . || տես 'ի մ. հատ. Ամենեւին : Խորէն. Բ. գլ. 74 : և Գ. գլ. 55 :

Ամենիշխօղ : (Նախադրիմ.) || ամենեցուն իշ_խօղ . կմ՛ բռնացեալ իշխանութբ . և կամ նա՛ որ վարէ զամ տէրութիւն : Սոկր. 2. հատ. ժա :

Ամենապար : || տես զԱմենապար :

Ամենապահեստ : || տես 'ի մ. հատ. զԱմե_նապահեստ : Նարեկ. ղԳ :

Ամենեբանեալ . եւոյ : || ամենեքին երանեալ . կմ՛ բոլորովին երջանկացեալ . և կամ սաս_տիկ բարեբաստ :

Ամենեբանեան : (Նախդրիմ.) || ամենեբա_նեալ , կամ լի ամ երանութբ . և կմ՛ սաս_տիկ երանաւէտ : և ըստ այսմ ասի՛ ամենեբա_նեան կեանք : Կիւրղի աղօթամատոյ :

Ամենընթաց . (Նախդր.) || ընդ ամ տեղիս ըն_թացօղ . կամ յամ ուրեք հասանօղ . և կմ՛ սաստիկ երագօղ : Նարեկ. Է :

Ամենիշխան : (Նախդրիմ.) || տես Ամենիշ_խօղ : Նարեկ. ձա :

Ամենունակ : || տես 'ի մ. հատ. Ամենու_նակ : Նարեկ. ՀԵ :

Ամեն յամենոյ : || 'Ի մեծոյ ամենոյ 'ի մեծամն . կամ յամ ամենեան : ռամկ. ամէն ամէն : Եփես. 3. 7 :

Ամլանամ . ացայ . ցեր . ացաւ : (ընդգծմ.) || ամուլ լինել . կմ՛ անծնունդ լինել . կամ անբերրիանալ գալ : ռամկ. անժող ըլլալ : 'Ի Ճառընտ :

Ամոլակից . կցի . աւ . կամ իւ . ացն . օք : || ըն_կեր . կամ կցորդ , որպիսի են միմեանց եր_կու եզինք : ռամկ. պօյունտաշ : Իսկ մերթ զուգակից . կամ ընկերակից . և կամ նմանակից : ռամկ. եօլտաշ :

Ամոլք գառանց : || զոյգք գառանց : ռամկ. ջուխտ մը գառ : Նարեկ. 'Ի գովս առաքելոց :

Ամոլք եզանց : || զոյգք եզանց : ռամկ. ջուխտ մը եզ : Նարեկ. 'Ի գովս առաքելոց :

Ամորձատ . ի . իւ . ից . օք : || Նա՛ որոյ ա_մորձիքն հատեալ են , կամ պակասեալ ք . և կամ զորոց երկամորիան փճացեալ են առ 'ի լինել անզաւակ ծննդեան : ռամկօր. խադըմ . կամ խադըմ . կամ խադըմ :

Ամորձատեմ . եցի . եա . եալ : (Ներգործ.) || զամորձիսն հատանել . կամ այլով կերպիւ փճացուցանել , որով անզաւակ լինի ամորձատն առ ծննդեան զաւակի . ռամկ. խադեմ . կամ խադըմ ընել :

Ամուսնացուցանեմ . ուցի . ացն . եալ : (անց.) || ամուսնին տանել , որ է լծակցել ընդ կնոջ . կամ ընդ առն ընդ կարգի ծնի : ռամկ. կարգել :

Ամուսնանամ . ի . աւ . ացն . օք : || ամուսնա_ցեալ . ընդ զուգակցեալ ընդ առն . կամ ընդ կնոջ : ռամկ. կարգուած . կամ աշխարհ մը_տած : 'Ի հին պարտամագիրս :

Ամուսնութիւն . թեան : || զուգակցութիւն առն ընդ կնոջ . կամ կնոջ ընդ առն : ռամկ. կարգուիլը :

Ամուրեայ . կամ ամօրեայ . րէի . իւ . ից . իւք : || ամուրի : ռամկ. էրկին . կամ պէքեար : Իսկ մերթ ասի զանձնէ , որ պղտորեցեալ է 'ի կնոջէն իւրմէ . և ըստ այսմ ամօրեայ կոչին քահանայքն , որոց կինն վախճանեալ է : ռամկ. այրի : Շնորհալին :

Ամուրք . մրոց . ովք : || ծածկոյթ . կամ քող . կամ պատարուճակ : ռամկ. ծածկոց : ըստ այնմ 'ի հին պատմագիրս . Յայտնեաց թագա_ւորին զիւր ամուրսն զգլխոյն ածել . զորմէ ասի յայլ օրինակս . Անդէն քող զգլխոյն արկեալ :

Ամուրք այրից . կամ քարանձաւաց : || տես Ամուրք լերանց : 1. Մակ. 2. 1 : և 'ի հին պտմգ :

Ամուրք եղեգան : || չամբ եղեգան . կամ ե_ղեգնաշամբ : ռամկ. զամշլլըխ : Եսայ. 19. 6 :

Ամուրք լերանց : || փապարք լերանց . կամ ծերպք լերանց , յորս զօղեալ ապաստանին ոք : ռամկ. մաղարայ : 'Ի Վարս հարց . Եգ :

Ամօք . ի . ոյ : || անուշակ . կամ հաճոյ : Դիրձ նշանակէ անուշութիւն . ոյժ և ուղղեն , զուարճութիւն : 'Ի Ճառս ինչ :

Ամոքախառն : (Նախդրիմ.) || քաղցրա_խառն . կամ բարեխառն . և ըստ այսմ ասի , օդ ամոքախառն : 'Ի Գիրս Վեցօր :

Ամոքութիւն . ման : || անուշութիւն . կմ՛ հաճե_ութիւն . կամ բարեխառնութիւն : Իսկ մերթ

[illegible]

Ա[illegible] : (Նախադրբէ .) || [illegible] 'ի Նորոցն:

Ա[illegible] : (Նախադրբէ .) || [illegible] 'ի Նորոցն:

Ա[illegible] : || [illegible] 'ի Յունահատ [illegible]:

Ա[illegible] . [illegible] : Պօղոս [illegible]:

Ա[illegible] : (Նախադրբէ .) || [illegible] 'ի Նորոցն:

Ա[illegible] : (Նախադր .) || [illegible] 'ի Նորոցն:

Ա[illegible] : (Նախադր .) || [illegible] 'ի Հին Կտակարանն:

Ա[illegible] : (Նախադրբէ .) || [illegible] 'ի Նորոցն:

Ա[illegible] : (Նախադր .) || [illegible] 'ի Նորոցն:

Ա[illegible] . Ծննդ. 18. 23: Յոբ. 8. 22: [illegible] 3. 4:

Ա[illegible] . [illegible] Սաղմ. 64. 4:

Ա[illegible] . Յոբ. 38. 25: [illegible] 'ի Հին Կտակարանն:

Ա[illegible]

Ա[illegible] : (Նախադր .) || [illegible]

Ա[illegible] : [illegible] 'ի Նորոցն:

Ա[illegible] : (Նախադրբէ .) || [illegible] 3. Մակ. 4. 6:

Ա[illegible] 'ի Նորոցն: [illegible]

Ա[illegible] : || [illegible] 'ի Նորոցն:

Ա[illegible] . 2. Թագ. 5. 9: 1. Մնաց. 11. 5: 1. Մակ. 5. 29: [illegible] 2. Թագ. 5. 17: 1. Մնաց. 11. 16: 1. Մակ. 10. 80: [illegible] 3. Թագ. 15. 13: [illegible]

[illegible]

զԱթեթ ի հարկանէին : || տե՛ս 'ի վեր յԱթեթ ընթեր : Դան. 13. 27: Ոսկէ. 1. հատ. Է:

Աթոռակալք · եաց · եօք : (անհռղ.) || տե՛ս Աթոռոյք : Խոր. Գ. գլ. 63:

Աթոռանստ · ռէի · ռւ · ոյ · օք : || աթոռ նստեալ · կմ աթոռաւոր · կմ աթոռակից · կամ [illegible] : ռամկ. [illegible] · կմ իշխող · կմ [illegible] : 'ի ձեռա գիրս :

Աթոռական · ի · աւ · աց · օք : || աթոռոյ պատկանեալ · կմ աթոռային : ռամկ. [illegible] · կմ [illegible] : Դուրէ :

Աթոռապատուութիւն · եաց : || տե՛ս 'ի ներ. հատ. Աթոռապատիւ : 'ի հին տպագիրս :

Աթոռոյք : (Նախդրիւ . և անհռղական .) || աթոռանիք · [illegible] , որք են ծածուկ [illegible] · որոց երևելին աթոռ է : ռամկ. [illegible] : 1. Կորնթ. 12. 23: Իսկ մերթ՝ աթոռական գործք · կմ խոստովանական եր · և ըստ այսմ առնի՝ զաթոռոյս գործել : ռամկ. [illegible] : Իսկ մերթ վարի երբեմն [illegible] · և նշանակէ աթոռականք · զոր օրինակ · գործք աթոռոյք · այ գործք աթոռականք · կամ խոստովանական գործողութիւն · և կմ [illegible] : ռամկ. [illegible] : 'ի ձեռս հնոց · Է :

Ամօրեայ : || տե՛ս Ամուրեայ : Շնորհալի :

Ա Յ

Այգ : || տե՛ս 'ի ներ. հատ. : Գիրքն՝ է մինն 'ի ժամուց առաւօտեան , զոր անուանեն 'ի բառս ժամ :

Այգաբաց · ացոյ · ցէր · աւ : (ընդհանր.) || այգ լինել · կմ առաւօտանալ · և կմ լուսանալ աւուր : ռամկ. [illegible] · կամ [illegible] · և ըստ այսմ առնի · այգաբացեալ [illegible] · 'ի [illegible] · կմ այգաբացեալ առաւօտու , առաւօտեան · և այլն : Խորենաց. գլ. 39: 'ի ձեռս հնոց. ժէ. և ժա:

Այգեգործութիւն · թեան : || գործելն զայգիս · կմ մշակութիւն այգւոյ : Սիրաք :

Այգեհատ : || տե՛ս Այգաբաց : 'ի հին տպգ :

Այգեստանեայք · եայց · եօք : (անհռղ.) || [illegible] այգեաց · զոր և կոչեմք՝ [illegible] : ռամկ. [illegible] : 'ի ձեռա գիրս :

Այգեկութ · կթոյ : || կթումն այգւոյ · որ է քաղումն · և ժողովումն պտղոց այգւոյ · ռամկ. [illegible] : և [illegible] : 'ի ձեռա գիրս :

Այգի · գւոյ · ւով · եաց · եօք : || տնկոց [illegible] · կամ [illegible] տնկեալ [illegible] : Իսկ մերթ նշանակէ [illegible] : ռամկ. [illegible] : և [illegible] : Ծննդ. 9. 20: Թուոց. 20. 9:

Այգոյք · ոյ · օք : (անհռղ.) || պարտէզ · կմ [illegible] , զոր առնեն [illegible] հոգւոյ [illegible] : ռամկ. [illegible] :

Այդարդ · ի · աւ · աց · օք : || [illegible] 'ի [illegible] մանկանց՝ [illegible] և [illegible] · և նշանակէ այդ [illegible] · կամ այդպիսի · որ է մեծ այդ [illegible] : 'ի հին տպագիրս :

ընդ Այգն : (մակբայ .) || տե՛ս 'ի ներքոյ Ընդ Այգուն : Մարկ. 1. 35:

Այգուն : (մակբայ .) || ընդ այգն · կմ ընդ առաւօտն : ռամկ. առաւօտեանց · կմ առաւօտեան [illegible] · կմ վաղ [illegible] : Ղուկ. 6. 20: Իսկ մերթ , վարի երբեմն զանուն . և նշանակէ առաւօտեան : ռամկ. առաւօտեան · ըստ այսմ · Կիւրղի Երուսաղ. թ. զայգուն զճանճանչեան նկարէ .

յԱյգունէ : || յառաւօտէ · կմ յառաւօտուց : ռամկ. [illegible] · կմ [illegible] : 3. Թագ. 18. 25:

Այդ · այդորիկ · կմ այդր · այդու · կմ այդ[illegible] · այդոքիկ · այդոցիկ · կմ այդց : || է դերանուն ցուցական միջամասնութեան [illegible] · և նշանակէ՝ դոյն : ռամկ. [illegible] : 2. Կորն. 11. 17:

Այդընածին · ծնի · ինէ · աց · օք : || այդր[illegible] , [illegible] ծնեալ · կմ բնակ , որոյ ծննդեան է եղեալ յայդմ տեղւոջ · և կմ բուն բնակիչ այդր քաղաքի : ռամկ. [illegible] · կմ [illegible] : Եզեկ. 47. 22:

Այդ գլի : (շաղկապ պատճառական .) || նաև գլի · կմ և գլի · կմ [illegible] գլի · կմ [illegible] : ռամկ. [illegible] · կմ [illegible] : Յով. 20. 28:

Այդի : || տե՛ս 'ի ներ. հատ. Այդր :

Այդինէ : || է գործիական դերանուանն Այդ՝ և նշանակէ՝ այդու · կմ այդոյնիկ : ռամկ. [illegible] : 'ի ձեռագիրս :

Այդպէս : (մակբայ որակ.) || այդու օրինակաւ · կմ այդու կերպիւ · և կմ բառս այդմ : ռամկ. [illegible] · կմ [illegible] : Եբր. 5. 9: և Դան. 13. 57:

Այդպիսի · ւոյ · եաւ · եաց · եօք : || դոյնպիսի · կմ որ է այդու կերպիւ : ռամկ. [illegible] : Ելից. 30. 33: 2. Թագ. 14. 13:

Այդր : (մակբայ տեղական .) || յայդ տեղի · կմ յայդ վայր : ռամկ. [illegible] · կամ [illegible] : Ծննդ. 22. 5: Ելից. 24. 14: Դատ. 4. 20: Իսկ մերթ վարի երբեմն զանուն . և նշանակէ՝ այդորիկ : զոր օրինակ , այդր քաղաքին · կմ այդր տեղւոյ · կմ [illegible] այդր բանի · և այլն : ռամկ. [illegible] · կամ [illegible] · կմ [illegible] : Մարկ. 7. 29: Իսկ մերթ [illegible] ներգործականին՝ [illegible] · կմ յայդմիկ · զոր օրինակ 'ի [illegible] · 'ի [illegible] : ռամկ. [illegible] : 1. Կորն. 5. 9:

Այդրէն : || տե՛ս 'ի ներ. հատ. Այդրէն : 2. Մակ. 2. 26:

Այժմածին · ծնի · ինէ · աց · օք : || այժմ ծնեալ · կմ դեռ ընծայեալ յարգանդէ : ռամկ. [illegible] ծնած : 'ի ձեռագիրս :

յԱյժմեայս · կմ յայժմուս : (մակբայ ժամանակ.) || յայժմու ժամանակի · կմ այժմիկ · կմ 'ի ներկայումս : ռամկ. [illegible] · կմ [illegible] · և կմ [illegible] : Յհ. [illegible] :

Այժմու : ([illegible]) || այժմուս · կմ այժմիկ · կմ այժմ [illegible] , [illegible] , [illegible] · և այլն : ռամկ. [illegible] · կմ [illegible] · և կամ [illegible] : Լուծ : Իսկ մերթ վարի անուանաբար · և

է երբ ներառեալն բառին՝ այժմ. և նշանա_
կէ՝ այժմեան. կամ ներկայական. կամ այսր
ժամու. և կամ այսր ժամանակիս. և բառ
այսմ առնի. այժմու փրկութիւն. այժմու թըշ
ուառութիւն. և այլն: ռամկ. հիմիկուան. կամ
աս օրուան: Նարեկ. ղե: և Յճ օրի:

Այժմուս: || Նոյն է ընդ բառին յայժմոյս, և
այժմու: Յճ օրի. Լամբր:

Այժմուք. այժմուց. յայժմուս. զայժմուս.
յայժմուց: (վարի գոյականաբար.) || Այժ_
մեանքս. կամ արդիականքս. կամ ներկայքս.
կամ առաջիկայքս. կամ որ կանս. և կամ որք
այժմ են, թէ մարդիկ իցեն, թէ անա_
սունք, թէ ինչք, թէ գործք. և թէ այլ
իրք: և ըստ այսմ առնի՝ այժմուքս զհետ են
մնացուածոց. կամ այժմուքս ներսակուր են
ցեղոյ. կամ 'ի գլուխ է ըստ այժմուցս. և կամ
ծածկեալ յայժմուցս. և այլն: ռամկ.
հիմիկուանները. կամ հիմակուանները: Իսր. Ը. ար.
89: և ա. ար. 2: Նարեկ. հԹ: Սեփ. 2. հատւ. ըԹ:

Այլ: (շաղկապ.) || տես 'ի ա. հատ: Գիրք՝
կա. կամ այլ կա. կամ այնուհետև. կամ այ_
սուհետև: ռամկ. ալ. ըստ այնմ. Ի վերա հարց.
ժէ. Յայնժամ այլ ոչ է պատաշաճ նմա. զի
այլ կա ոչ է: և զկնի առէ. Ասա այլ բար
ւոք ոչ է կեալ քեզ. զի այսուհետև ոչ է:
ըստ այսմ և 'ի ժը. առի. Զի այլ ոչ կա տե
սանելոց եմ. զի այսուհետև ոչ կա տեսա_
նելոց եմ:

Այլաբան. ի. իւ. իւ. իւք: || այլաբանել խօ_
սող. կամ զայլ ինչ բարբառօղ: ռամկ. ուրիշ
բան խօսօղ: Իսկ մերթ նմանութեամբ. կամ այ_
լաբանութեամբ խօսօղ: ռամկ. ծածուկ խօսօղ:
Յճ օրի:

Այլաբանաբար: (մակբայ.) || այլով բա_
նիւ. կամ այլազան բանիւք: ռամկ. ուրիշ
բանով. կամ ուրիշ խօսքով: Իսկ մերթ նմա_
նական բանիւք. կամ անդրադարձական խօ_
սիւք. և կամ անդրադարձութեամբ: ռամկ. ծա
ծուկ բանով: Իսր. ա. ար. 5. և 29. և 31:

Այլադէն. կամ այլադէն. ենի. իւ. իւ. իւք:
Ունօղ զայլ դէն. զի զայլ կրօնս. կամ զօ_
տար հաւատս: ռամկ. գաւուր մէլլէթէն:

Այլազանեմ. եցի. եա. ել: (Ներգ.) || այ_
լազան առնել. կամ այլակերպել. և կամ փո_
փոխել. կամ այլայլել. և կամ տարբերել:
ռամկ. ուրիշ թիւրլիւ ընել. կամ ուրիշ բարղ
ընել. կամ փոխել:

Այլազանութիւն. թեան: || այլակերպութիւն.
կամ տարբերութիւն. և կամ օտարութիւն:

Այլազգազոյն. գունի. իւ. իւ. իւք: || ա_
ռաւել այլազգ. կամ առաւել տարբեր. և
կամ յոյժ օտար: Կիւրղ. Ղեւտ. ժը:

Այլազգուրկ. կամ այլազգիրկ. զրկի. իւ. իւ.
օք: || զրկօղ զայլս. կամ անիրաւօղ ընկե_
րին իւր: ռամկ. ուրիշին զուլում ընօղ:

Այլազրկութիւն. թեան: || զրկումն այլոց. կամ
զրկանք արտաքսեալ օտարաց. և կամ անիրա_
ւութիւն: ռամկ. ուրիշին զուլում: 'Ի հին պատմ:

Այլաթիւ: (Նախդր.) || ունօղ զայլ թիւ.
կամ տարբերեալ թուով: ռամկ. հանդանէ
ուրիշ: Իսկ մերթ՝ թւօղ այլոց, կամ հա
մարօղ զայլսին: ռամկ. ուրիշը համրող: Պա
տիթ անցաւք:

Այլածին: || տես 'ի ա. հատ. Օտարածին:
'Ի հին փիլիսոփաներէ:

Այլակարծուց: || տես 'ի ա. հատ. 'ի տառն
Յ, 'ի կարգի իւրում:

Այլակերպ լինիլ. կամ այլակերպալ լինիլ:
|| այլակերպել, կամ փոխել զկերպարանս
իւր. կամ յայլ ձև մտանել: ռամկ. փոխուիլ.
կամ բէնզին ըլլալ: 'Ի հին պատմագիրս: Իսկ
մերթ այլազան լինիլ. կամ այլայլել: ռամկ.
ուրիշ թիւրլիւ ըլլալ:

Այլակերպութիւն: || տես 'ի ա. հատ. Այլա
կերպութիւն: Ոսկ. 1. հատ. ժդ:

Այլակերպք. աց. օք: (անեզ.) || այլակեր
պութիւն. կամ փոփոխումն կերպարանաց. և կամ
այլազանութիւն: Կիւրղ. Եզեկ. Է:

Այլահաւատ. ի. իւ. իւ. իւք: || ունօղ
զայլազան հաւատս. կամ զօտար կրօնս:
ռամկ. ուրիշ հաւատքի վէր: տաճկ. գաւուր մէզ
հէ: 'Ի հին պատմագիրս:

Այլաձևեալ. ելոյ: || այլաձև եղեալ. կամ
այլակերպեալ: ռամկ. փոխուած. կամ բէնզին:

Այլաձևիմ. եցայ. եաց. իլ: (Հոլովակս.)
|| այլաձև լինիլ. կամ այլակերպիլ: 'Ի
ճառս ինչ:

Այլաձևութիւն. թեան: || այլակերպութիւն.
կամ այլազանութիւն:

Այլապանդ. ի. իւ. իւ. իւք: || տես 'ի ա.
հատ. Օտարպանդութիւն: Լամբր. և Սարգ:

Այլամանեմ. եցի. եա. ել: (Ներգործ.) ||
այլամիտ առնել. որով մերթ նշանակէ՝ փո
փոխել զմիտս. կամ այլայլել զզխառնութիւ
թիւն. կամ յայլ խորհուրդս արկանել. և կամ
խառնակամիտ առնել: ռամկ. միտք. կամ
նիէթը փոխել. կամ հիւսէսը ընել: Իսկ մերթ՝
ցնորել. զի ցնդել զմիտս. կամ խելագարեցու
ցանել. կամ ուշաթափ առնել: ռամկ.
խելացնել. կամ խենթ ընել. և ըստ այսմ ա_
սի. 'Ի ճառս ինչ. զթուլութեան արմատոց, և
բուսոց. Կարեն զմեզ անզգայացուցանել.
և այլամանել:

Այլայեղ. ի. իւ. իւ. իւք: || տես 'ի ա.
հատ. Այլակերպ:

Այլայլեմ: (Նախդրիւ.) || այլազան կեր_
պիւ խմեցօղ. կամ զօտար խմեցանելս ու_
նօղ. կամ որոյ խորհուրդքն, և կարծիքն են
օտարակերպ, և ընդդէմ հաւատականաց վարդ_
պետ: ռամկ. պաշխոյ խէյալի տէր:

Այլայլութիւն. թեան: || այլ և այլ լինելն: կամ
այլազանութիւն. կամ փոփոխութիւն. և կամ
յեղյեղումն:

Այլանդակ. ի. աւ. աց. օք: || օտար, և յու_
ռի տեսակաւ. կամ տխեղծ. կամ անհեթեթ.
կամ անշնորհ. կամ վայրենի. կամ բիրտ. և
կամ անկարգ: ռամկ. անշնորհք. կամ չորսպան_
ուրդ. կամ կոպիտ. և կամ չոզան. ըստ այնմ.
Մծբն. ժԹ. Իբր տղայս իբրև ուսուցանէր,
վայրապարտուս, այլանդակ կոչէին զնա:
Եւ 'ի Յճ օրին. առի. Զօր յառաւօտել ո_
մանց առեալ. և այլանդակս բարբառեալ.
զի անշնորհ, և անկարգ բանս: Գիրք՝ զերկս.

կամ չափ. կամ անհատակ. և կամ խենէշ: ռամկ. օհեղ ճէեղ. կամ բուրբուլայ. և կամ դէւ. և ըստ այսմ սակս, այլանդակ մարդ. կամ կերպք, մարդ, անառակութիւնք. և այլն: Աղգաթ: և 'ի գիրս խոսնոց:

Այլանդակակերպ. ի. աւ. աց. օք: || այնպիսի, որ … աւ. այլանդակս. կամ այլանդակեալ. կամ անշնորհ. կամ վայրենի. և կամ անկարգ. և ըստ այսմ սակս, այլանդակ խոսք … անտառութիւն: Նարեկ. գլ:

Այլանդակեմ. եցայ. եալ. իլ: (ձայնակր.) || այլանդակ լինել. կամ անշնորհ գալ. կամ վայրենանալ. կամ անկարգանալ. կամ … կամ ցոփանալ. և կամ խենեշանալ: ռամկ. անշնորհ ըլլալ. կամ եօղսան ըլլալ. կամ օհեղ ճէեղ լինալ. Ըստ այնմ. Խրատ. դ. պր. 20. Ո՛չ … այլանդակեալ. այլ … …:

Այլանդակութիւն. թեան: || անշնորհութիւն. կամ …ութիւն. կամ վայրենութիւն. կամ անկարգութիւն. կամ ցոփութիւն. կամ խենեշութիւն: ռամկ. անշնորհութիւն. կամ եօղսանութիւն. և կամ բուրբուլայութիւն:

Այլանիշ: (Նախադրիւ.) || ունող զայլ նիշս. կամ զայլինչ նշանս. և կամ այլանդ նշանակէ:

Այլանման: (Նախադրիւ.) || այլազան. կամ այլակերպ: ռամկ. ուրիշ բիչիմլի:

Այլանշան. ի. աւ. աց. օք: || ունող զայլ նշան. կամ այլազան. և կամ այլակերպ: ռամկ. ուրիշ նշանլու: 'ի գիրս …:

Այլաչափ: (Նախադրիւ.) || ունող զայլ չափ. կամ չափող այլոց: ռամկ. ուրիշ չափ ունող. կամ ուրիշը չափող: Գրաւելի …:

Այլասացիկ: (Նախադրիւ.) || այլասացես ասող. կամ այլասացութիւն ասող: Իսկ մերթ այլասացես ասացեալ. կամ այլաբանութեամբ խօսեցեալ:

Այլասացութիւն. թեան: || անէս 'ի մ. հատ. զԱյլաբանութիւն: 'ի … :

Այլատարակոյս. ի. իւ: || … … …, որ … … …, որք են … … : 'ի գիրս … …:

Այլատես: || անէս 'ի մ. հատ. Օտարատես:

Այլատեսութիւն. թեան: || անէս 'ի մ. հատ. Օտարատեսութիւն:

Այլափառեմ. եցի. եա. եալ: (չեզոք.) || այլափառութեամբ առնել. կամ անկանիլ 'ի հերձուածողութեան: Սարգս:

Այլափոխեմ. եցի. եալ: (ներգործ.) || յայլ կերպարանս փոխել. կամ այլակերպել. կամ այլանման առնել: ռամկ. … … . կամ … ընել: 'ի վերս հարց. …: Իսկ մերթ յեղափոխել. կամ յեղաշրջել. կամ փոփոխել. կամ փոխադրել: ռամկ. … . կամ դարձնել: Եսայ. 9. 27: և Ղուկ: Երկինք … այլայլել. կամ այլազան առնել. և կամ …: ռամկ. ուրիշ բաղդ ընել:

Այլափոխիմ. եցայ. եալ. իլ: (ձայնակր.) || այլափոխ լինել. կամ այլայլիլ. կամ փոփոխիլ. և կամ յեղաշրջիլ: ռամկ. ուրիշ ըլլալ. կամ …: Յոբ …: և Ղուկ:

Այլ ըն այլ: || ըն այլևայլս. կամ ըն զանազանս. և կամ ըն պէսպէս. և ըստ այսմ սակս այլ ըն այլ բաժանել. կամ յեղանակել. կամ անջատ առնել. և այլն: Նարեկ. գլ: և Որմ. 1. հատ. …: Իսկ մերթ վարի երբեմն զանազան. և նշանակէ այլ և այլ. կամ ազգի ազգի. և կամ պէսպէս: ռամկ. բիչիմլի բիչիմլի. կամ բաղդ բաղդ:

Այլ ըն այլոյ: || այլոց փոխանակ այլոյ. կամ այլ անձն 'ի տեղի այլոյ անձին: ռամկօր. ուրիշին տեղ ուրիշը. կամ ուրիշ մարդու տեղ ուրիշ մարդ. Ըստ այնմ. Որմ. 2. հատ. …: Թերևս … … … ինչ համարեցին. կամ այլ ըն այլոյ յարուցեր և երևեր: Սոյնպէս և 'ի նախերգ. ասէ. Այլ ըն այլոյ կերպարանեալ. … զանձն փոխանակ այլոյ անձին ձևացուցեալ: Իսկ մերթ այլինչ փոխանակ այլոյ իրիք. կամ այլապէս. կամ այլևայլ կերպիւ. կամ այլազան օրինակաւ. կամ … կամ ներհակապէս. և կամ … և խոտորնակս: ռամկ. ուրիշ բանի տեղ ուրիշ բան. կամ ուրիշ բաղդ. կամ ուրիշ բիչիմլի. կամ …: կամ … . կամ …: և ըստ այսմ սակս. այլ ըն այլոյ պատմել. կամ ասել. այլ ըն այլոյ համարել. կամ լինել. և այլն: Խրատ. … գր. 6: և 'ի գիրս Աղգաթ: և Յօհ. …: Եթէ յայտնեսցէ … փոխանակ …: ներհակին լինել. ասէ այլ ըն այլոյ կատարել: ռամկ. բէրս ըլլալ. կամ բէրս ելլել: Որմ. 2. հատ. …: Դրձիլ՝ նշանակէ՝ ըն այլ և այլ կողմն. կամ ըն այլ և այլ անձինս. կամ այսր և անդր: ռամկ. … … …: Ըստ այնմ, 'ի վերս հարց. …: Մի համարեսցիս այլ ըն այլոյ: Դարձել՝ երբեմն վարի երբեմն զանազան, և նշանակէ՝ այլօրինակ. կամ այլազան. կամ օտար. և կամ թիւր. և ըստ այսմ սակս. այլ ըն այլոյ կարծիք. կամ բան. կամ գործք. և այլն: ռամկ. ուրիշ բաղդ. կամ ուրիշ բիչիմլի. կամ օտար. և կամ բէրս: Շնորհալին: Ըստ այսմ է և Կիւրղի Եղծ. … … փոխանակ …, թիւրաբար … 'ի տեղի … կարծիցես, ասէ. Եւ համարիցիս այլ ըն այլոյ ինչ:

Այլ յայլմէ լինել: || այլ ոք լինել քան որ է. կամ մերձանալ … . կամ յափշտակիլ 'ի տեսութեան ինչ. և կամ զմայլիլ: ռամկ. … … . և կամ … …: Ըստ այնմ Սարգս. 'ի հետազօտութեան փոքր ինչ այլ յայլմէ լինիմ:

Այլովքն համերգեմ: || համերգեմ միաւորեալովքն. կամ և այլքն որ ընկնի. կամ և այլն: Կիւրղի Եղծ. դ. և ե:

Այլորդ. ի. աւ. աց. օք: || այլ և այլ. կամ այլազան. կամ օտարոտի. կամ օտարական. և կամ նկամուս. և ըստ այսմ սակս, այլորդ …, լեզու, …, ծառայք. և այլն: ռամկ. ուրիշ. կամ եաբանձի: Աղգաթ:

Այլուրեմն: (մակբայ տեղ.) || այլ ուրեք. կամ յայլում տեղւոջ: ռամկ. ուրիշ տեղ. Ըստ այնմ, Որմ. 1. հատ. …: Եթէ այլուրեմն առնիցէ: Եւ 'ի գիրս Գործ. ասէ. Այլուրեմն բաժանեցելոց. որ յայլ ուրեք:

Այլոց . այլուրուք : || այլ ոմն . կամ այլ մարդ : ռամկ . ուրիշը :

Այծարած . ի . իւ . աց . օք : || արածօղ այծից . որ և ասի այծորդ : ռամկ . քէչի չօպանը : 'ի ճառընտ:

Այծաքաղ . ի . ից . իւք : || տե՛ս 'ի ա. հատ. Այծքաղ : 'ի Գիրս Միջոց:

Այծեաց . էի . իւ . ծեայք . կամ ծէք . ից . իւք : || այծենի . ձի այն ձմն, որ է այծեաց . կմ որ յայծից արտադրի : և թ այսմ ասի միս այծեաց, մազ այծեաց . և այլն : ռամկ . այծի . կամ քէչիի : Իսկ մերթ մինչ վարի յոգնականաբար թ այսմ, այծեայք . եայց . եօք . նշանակէ զպրակս այծենի մազից . կամ զմազս այծեաց : ռամկ . այծու մազ . թ այնմ 'ի ժողո հարց. իզ. բերէին վուշ և այծեայս: Եւ երբեմն զզգեստս գործեալս 'ի մազից այծեայց . կմ զխարազն : ռամկ . խարար . կմ խրխայ . կամ շալ . թ այնմ 'ի ժողո հարց. ժի. Զգեցաւ զայծեայսն, զոր ունէր երանելին յօհաննէս : Եւ 'ի յայսմաւուրսն' ասի. Զգեցան ամենեքեան զայծեայս: Այսպէս այծեայք կոչի և գործեալն 'ի մազից այծիցն գաղատիոյ : ռամկ . չիֆ :

Այծեմնաձև . ի . ից : || ունօղ զձև այծեման . ձի վայրի այծու :

Այծենակաշ . ի . իւ . ից . իւք : || կաշի այծենի . ձի զգեստ արարեալ 'ի մազեց այծեայց : ռամկ . շալ կմ չօֆ : 'Իսաւի անդաղի:

Այծէք : || տե՛ս Այծեաց : Սարգս:

Այն . այնորիկ . այնմիկ . այնուէիկ . այնոքիկ . այնոցիկ . այնոքիւք : կմ այն . այնր . այնմ . այնու . այնք . այնց : || է դերանուն ցուցական, վերաբերեալ առ երրորդ դէմն . և նշանակէ, նոյն : ռամկ . ան : Ղուկ . 4 . 34 : Թուոց . 36 . 3 :

Այնգոյն . գունի . իւ . ից . այնգունիւք . կամ այնուգունիւք : || այնգունակ . կամ այնպիսի . կամ նոյնպիսի : ռամկ . անանկ . ըստ այսմ 'ի Գիրս պէտ . Զի այնգունիւք վարկանեցեալ յՅի յորդանան . թ այսմ է և Այգոյնն, զոր տեսցես 'ի Ներքոյ :

Այնգունակ . ի . աւ . աց . օք : || այնպիսի . կմ նոյնպիսի : ռամկ . անանկ : 'ի Գիրս պէտ:

Այնգունակ : (մակբայ .) || այնպէս . կամ նոյնպէս : ռամկ . անանկ : 'ի Գիրս պէտ:

Այնէ : || է շաղկապ մեկնական ոսկէ' այս է . և նշանակէ' այնինքն է . կամ այսինքն է . և կմ որ է : ռամկ . այսինքն . կամ այսինքն : Ծնն . 15 . 2 :

Այնիւ : || է գործիական գերանուանն այն . և նշանակէ' այնու . կամ այնուէիկ : ռամկ . անով : 'ի հին Թէրգմանութե :

Այնիւ . և այսիւ : || այնու և այսու . կամ այնուէիկ և այսուէիկ . կամ նովիւն և սովիւն : ռամկ . անով ու սով . թ այնմ Լմբր. Եւ մեք ոչ այնիւ, և ոչ այսիւ պատկառիմք :

Այնմհետև : || տե՛ս Այնուհետև : Մատթ . 16 . 20 :

Այնուգունակ : (մակբայ) || այնպէս . կամ նոյնպէս : ռամկ . անանկ . 'ի Գիրս պէտ:

Այնուհետև : (մակբայ .) || յայնմ ժամանակէ և անդր . կամ յետ այնորիկ . և կամ յայնմհետէ : ռամկ . անկէ ետև . կամ անցնէ : Յօհ . 11 . 54 :

Այնպիսի . ւոյ . եաւ . եաց . եօք : || նոյնպիսի . կամ որ այնպէսն է : ռամկ . անանկ : Ղուկ . 13 . 2 :

Այպանակատակ . ի . աւ . աց . օք : || այպն և կատակ առնօղ , կամ այպանելով կատակօղ . կամ ծաղր և ծանակ առնօղ . և կամ խեղկատակ : ռամկ . թախլիթճի . կամ թախլիթ ընօղ . կամ մասխարայ ընօղ : Ոսկ. 'ի նախերգ: Իսկ մերթ' այպն և կատակ եղեալ . կամ ծաղր , և ծանակ եղեալ . և կամ խայտառակ: ռամկ . խայտառակ . կամ ըսկընայ : Իսկ երբեմն Ը բայի շարակցի այպանակս , այպանակատակ առնել . և նշանակէ այպանելով կատակել , կամ ծաղր և ծանակ առնել . և կամ սաստիկ ծաղրել : ռամկ . թախլիթ անել . կամ մասխարայ ընել : 2 . Մակ . 10 . 34 :

Այպն առնել . արարի . եալ : (Ներգործ .) || այպանել . կամ կատակել . կամ ծանակել . կամ հեգնել . և կամ ծաղր առնել : ռամկ . թախլիթ ընել . կամ մասխարայ անել : Սաղ . 68 . 13 :

Այպն լինել : || կատակիլ . կամ ծաղր լինիլ . կամ ծանակիլ . և կամ խայտառակ գալ : ռամկ . թախլիթ ըլլալ . կամ խախտ ըլլալ . կամ մասխարայ ըլլալ : Սաղմ . 78 . 4 :

Այպնարար . ի . աւ . աց . օք : || այպն առնօղ . կամ պախարակիչ . կամ հեգնօղ . և կամ ծաղր առնօղ : ռամկ . մասխարայ ընօղ :

Այպնարարութիւն . թեան : || պախարակութիւն . կամ հեգնութիւն . կամ ծաղրանութիւն . և կամ ծանակութիւն : 'ի ճառընտ:

Այպնկատակ : || տե՛ս Այպանակատակ : 2 . Մակ . 10 . 34 : ըստ ձեռաց:

Այսոք : || այն մարդ . կամ այն անուն : ռամկ . ֆիլանը :

Այսահալած . ի . իւ . ից . իւք : || հալածօղ զայսս ախտից . կամ հանօղ դիւաց : Յհ . ոսկ:

Այսահարեալ . ելոյ : || հարեալ յայսոյ . որ 'ի ախտն ոգւոյ . կամ դիւահար . և կամ դիւահարեալ : ռամկ . խօսկուն կամ ջինոտ: Աշ_ գոյն: Իսկ մերթ մոլեգնեալ . կամ ցնորեալ . կամ խելագար . և կամ կատաղի : ռամկ . ինկնոտ . կամ խոխոտ . կամ դաղոտ : Ոսկ . 1 . կորնթ . Է :

Այսահարիմ . եցայ . եալ . իլ : || հարկանիլ յայսոյ . ձի դիւահարիլ . կամ ըլլիլ 'ի դիւէ : ռամկօրէն . խօսկը բռնել : Մատթ . 15 . 22 : Իսկ մերթ մոլեգնիլ . կամ խելագարիլ : ռամկ . խենթենալ : Աշգոյն:

Այսահարութիւն . թեան : || դիւահարութիւն . կամ մոլեգնութիւն . կամ կատաղութիւն . կամ խելագարութիւն : ռամկ . դիւահարութիւն . կամ խօսկոտութիւն . կամ խենթութիւն :

Այսամոլ . մոլի . իւ . աց . օք : || այսակիր . կամ այսահար . և կամ դիւահար , և առաւել ասէ' այսամոլ , թ ոյսում մտէլ կայ յայսպիսիս այսն ախտս , որ է գէմ : ռամկ . ջինոտ . կամ խօսկոտ : թ այնմ 'ի հին պարական. Այր մի անօրէն , և այսամոլ :

Այ[illegible] . ի . աւ . այ . ոք : || [illegible] 'ի Գիրս Յուդ[illegible] . և 'ի հին պարտակ[illegible] :

Այ[illegible] : || [illegible] . 2. Թագ. 17. 7:

Այ[illegible] : ([illegible] .) || [illegible] :

Այ[illegible] . ի . իւ . ից . իւք : || [illegible] 'ի Գիրս Յուդ[illegible] :

Այ[illegible] : ([illegible] .) || [illegible] 'ի Գիրս [illegible] :

Այ[illegible] : || [illegible] :

Այ[illegible] : || [illegible] . Յոբ. 12. 9:

Այ[illegible] . ի . աւ . այ . ոք : || [illegible] :

Այ[illegible] : || [illegible] . Մարգ. :

Այ[illegible] : ([illegible] .) || [illegible] . Եսայ. 38. 1: Մատթ. 7. 27:

Այ[illegible] : ([illegible] .) || [illegible] . Մտթ. Ժա:

Այ[illegible] : || [illegible] 'ի Գիրս [illegible] :

Այ[illegible] : || [illegible] . 43. [illegible] :

Այ[illegible] : ([illegible] .) || [illegible] 'ի Գիրս [illegible] :

Այ[illegible] : ([illegible] .) || [illegible] :

Այ[illegible] . ի . իւ : || [illegible] :

Այ[illegible] : || [illegible] . Եբր. 3. 14:

Այ[illegible] . [illegible] : || [illegible] . Եսայ. 1. 6:

Այ[illegible] : ([illegible] .) || [illegible] :

Այ[illegible] . ի . իւ . ից . իւք : || [illegible]

[illegible] 'ի [illegible] :

Այ[illegible] . ի . իւ . ից . իւք : || [illegible] :

Այ[illegible] . [illegible] : ([illegible]) || [illegible] :

Այ[illegible] . Թէ : || [illegible] : Մարգ. :

Այ[illegible] . ի . իւ . այ . ոք : || [illegible] :

Այ[illegible] : ([illegible] .) || [illegible] :

Այ[illegible] . Թէ : || [illegible] : Մարգ.:

Այր [illegible] : || [illegible] . Ղուկ. 9. 9:

Այ[illegible] : || [illegible] . Թ:

Այ[illegible] : || [illegible] :

Այ[illegible] : || [illegible] :

Այ[illegible] . ի . աւ . այ . ոք : || [illegible] :

Այ[illegible] . ի . աւ . այ . ոք : || [illegible] :

Այ[illegible] . ոյ . ով . ոց . ովք . [illegible] :

Այ[illegible] : || [illegible] :

Այ[illegible] . [illegible] . այ . ոք : || [illegible] :

Այր [illegible] : || [illegible] . Թուոց. 4. 49:

Այ[illegible] : ([illegible]) || [illegible] :

Այ[illegible] . Թէ : || [illegible] : Մարգ.:

Այր [illegible] : || [illegible]

ամէն մարդ. կմ ամէն մէկը: Գործ. 7. 7: և 8. 25: 2. Թագ. ԺՅ. 29:

Այրացեմ. եցի. եա. ել: (Ներգործ.) || այրել. կմ կիզանել. և կմ այրելով լափել: ռամկ. էրել. կմ էրել ճլէլ: 'Ի Գիրս Կոչման:

Այր ոք: || Այ մարդ ոք: ռամկ. մարդ մը. կամ մէկ մը: Ղևտ. 15. 2: Թուոց. 5. 10. և 12:

Այրուկ: (Նախդիր.) || փոքրիկ այր. կամ կարճահասակ մարդ. և կմ գաճաճ: ռամկ. մարդուկ. կամ ճիւճէ: Յայսմաւուրքն:

Այրումն. ման: || այրեցումն. կմ կիզումն. կմ խարշատումն. ԶԲ այսինքն. Ղևտ. 2. համ. ԺԳ: Ոչ այնչափ այրումն կիզելոյ որդոյ անկանենք 'ի նմա:

Այցել: (չէզոք.) || յայց ելանել. կմ այց առնել: ռամկ. փէտ ելնել:

Այցելականութիւն. թեան: || այցելութիւն. կմ այցատութիւն: ռամկ. մէկն մը փէտ ելնելն: տաճկ. ... 'Ի հին պատմագիրս:

Այցող. ողի. իՃ. աց. ոք: || յայց ելանող. կմ այց առնող: 'Ի Շարականս:

Ա Ն

Անագանեալ. ի. իՃ: || կարի անագան: Իսկ մերթ նշանակէ զանագան եղեալն. կմ զանագան գտանցեալն, և զծնեալն: Ուստի Հերակլեոնեանք, որք համարէին զյաւիտենական բանն ծն՝ զկնի անցանելոյ ժամուց ծնեալ 'ի Հօրէ, և ոչ յաւիտենից, անուանին զնա անագանեալ: Կիւրղի պարապ:

Անագանեցուցանեմ. եցուցի. եցո. ել: (անց.) || անագան առնել. կմ յապաղել զզայլուսան ուրուք. և կմ յամեցուցանել: ռամկ. ուշացնել:

Անագանոտ. ի. իՃ. աց. օք: || է բառ յունական. և թարգմանի ընթերցող. որոյ ուժ է պաշտօնէայն, որ ունի զպաշտօնն ըն-թերցողութեան: Լամբր:

Անագանութիւն. թեան: || տարաժամութիւն. կմ յետնութիւն քան զժամանակն. որոյ նրբ հակն ասի՝ կանխութիւն: 'Ի Գիրս Վէմօր:

Անագան ուրեմն: (մակբայ.) || կարի անագան. կմ յոյժ տարաժամ. և կմ հուսկ յետոյ: ռամկ. խիստ ուշ. կմ չէ՜ մէկէն ետքն: Լամբրօն:

Անագաւելեն. զինի. աւ. աց. օք: || այն ժամ. որոյ նուէրն է անագ. կմ որ եղեալ է յանագէ: ռամկ. կլայէկէ. կմ խալայէ:

Անագեմ. եցի. եա. ել: (Ներգործ.) || անագաւ պատել. կամ անագու օծանել: ռամկ. կլայէկել. կմ խալայլամիշ ընել:

Անագորոն: || տես 'ի ա. հատ. Անագորոյն:

Անագորոնութիւն. թեան: || անգթութիւն. կմ անողորմութիւն. կմ անպզգամութիւն. կմ յի-մարութիւն: 'Ի Ճառընտ:

Անագորուն: || տես 'ի ա. հատ. Անագո-րոյն: 'Ի Գիրս Վէմօր: և Մարգար:

Անագորունութիւն. կամ անագորոյնութիւն. թեան: || անգորովութիւն. կմ անգթու-թիւն. կմ անողորմութիւն. և կմ պակասու-թիւն պատուասիրելոյ ուրուք: ռամկ. ողորմո

թէ: Ոսկ. 1. հատ. ԺԷ: Իսկ մերթ՝ անզգա-մութիւն. կմ յիմարութիւն. կմ անմտութիւն. կմ անմտոզութիւն. և կմ տգիտութիւն: ռամկ. ճշմնութիւն. կամ քանքառութիւն. կամ ախմախութիւն. և կամ խելքսզութիւն:

Անազատ. ի. իՃ. ից. օք: || ծառայող կամ աղա-տութեան. կամ անազատասիրական. կամ կեսեր. և կամ ժլատ: ռամկ. Նէֆիւս: 'Ի Ճառընտ:

Անազգականցութիւն. թեան: || ոչ գոլն ազգականից. կամ զրկումն յազգականութենէ. և կմ ան-տոհմութիւն: Ոսկ: 2. հատ. Է:

Անազգի. ւոյ. եաւ. եաց. եօք: || վատազգի. կամ անտոհմ. և կամ նա, որ ոչ ունի զերևելի ազգ, կմ որոյ տոհմն է նուաստ. և տառապեալ: ռամկ. ցած ազգէ: Խորէն. Ժ. դր. Ճ:

Անազգական. ի. աւ. աց. օք: || ոչ ընկալեալ զազգիեցութիւն. կմ անազգելի. կամ ան-պատմելի. և կամ անտարելի. և ԶԲ այսալ ա-սի. անազգական կործանումն. կամ քաղութիւն. և այլն: 'Ի հին տպագրեալս: Իսկ մերթ՝ ան-ճռնաւ ազգեցութեան. կմ անխորատ կամ անտուղղայ. կամ տառապեալ. կամ խեռ. կամ գիմնազարծ. կամ անզգամ. և կամ անտա-նելի. և բառ այսալ ասի. անազգական այր. գործք. իրք. և այլն: ռամկ. ճարաման. կմ փէյնովն: 'Ի հին տպագրեալս:

Անազգականիմ. եցայ. եաց. իլ: (Հայցական.) || անխրատ լինիլ. կամ տառապեալիլ. կամ խեռ. իլ. կամ գիմնազարծիլ. կամ ԶԺգիլ. և կմ անզգամիլ: ռամկ. ճարամազ. կամ փէյն-ովն ըլլալ: 'Ի Գիրս Ալեք:

Անազգականութիւն. թեան: || անխրատութիւն. կամ անտուղղայութիւն. կամ տառապեալութիւն. կամ խեռութիւն. կամ գիմնազարծութիւն. և կամ անզգամութիւն: ռամկ. ճարամազութիւն. կամ փէյնովնութիւն:

Անազդեալ. ելոյ. ով. ոց. ովք: || այն, ո-րում ոչ է եղեալ ազդեցութիւն. կմ որում ոչ է ծանուցեալ իմն: ռամկ. զէխապար: Աճգամ: Իսկ մերթ՝ անազդական. զոր տես-ցես 'ի վերոյ:

Անազդելի. ելւոյ: || տես Անազդական: 'Ի Գիրս Վէմօր:

Անազդեցող: (Նախդիրք.) || ոչ ազդող. կամ ազդ ոչ առնող. կամ անբարբառ. և ԶԲ այսալ ասի. անազդեցող լռութիւն: ռամկ. | ազդ չնող. կամ օէսովը օէլ:նիլն: 'Ի Ճառընտ.

Անաթեմայ. ի. իւ. իՃ. իւք: || է բառ յու-նական. և նշանակէ, նզովք. կամ բանադրանք: տաճկ. աֆօրող:

Անաթեմայեմ. եցի. եա. եալ: (Ներգործ.) || ծագի սա 'ի յունականն բառէս անաթէմայ. որ է նզովք, վա որոյ և նշանակէ նզովել. կմ բանադրել. ԶԲ այսալ 'ի Ճառընտ. Ետ լէ-պրոս անէծ, և անաթեմայեաց զնա:

Անախտաբեր: (մակբայ.) || առանց երկու ախտի. կամ անվ...ութք: 'Ի Ճառընտ:

Անախտական. ի. աւ. աց. օք: || ոչ ախտա ցող. կամ աղտոտ 'ի կրից. կամ ամենեղ. և կամ ոյք: ռամկ. Ըէլիւ: Կորէկ. խճ:

Անախտաչարժ: (Նախդիրք.) || ոչ շարժող

յանխառն ինչ. կամ նա՛ որ ոչ ունի զշփո-
փումն այլոց ։ 'ի Գիրս պատճառաց։

Անխառնութիւն. թեան ։ || անխառն գոլն. կամ ամբծութիւն. և կամ սրբութիւն ։ Լամբրոն ։

Անխնկեալ ։ (Նախդրիւ.) || անխնկանելի. կամ անյուսալի. կամ անհատանելի ։ Լամբր։

Անխնկելութիւն. ըեալ. եալք ։ (անէր.) || պակաս ութիւն անխնկելութեան. կամ անյուսութիւն ։ նմնմ. անհոգութիւն. կամ անհոգացութիւն ։ 'Ի Գիրս պատճառաց։

Անխոհեմելի. ւոյ ։ || այն նամ, որում ոչ է անձնիշխան ։ կամ որում ոչ լինի անխնկելու-
թիւն. կամ անյուսալի. և կամ յանկարծա-
կան ։ նմնմ. անհոգալ. կամ խափիւ ։ Խոր.
ա. գլ. 10 ։ Եսթ. 1. հատ. իբ։

Անխորամանկ. ի. իւ ։ || անխորամանկ իւր. կամ անխորամանկ. կամ ոչ երկրաւ ձիւղ ձիւղ ։

Անխոցոց ։ (Նախդրիւ.) || ոչ աղացեալ. կամ մեծա մանրեալ յաղօրիս ։ նմնմ. չաղացած ։ 'Ի հին բժշկարանս ։

Անխուլ. ւոյ ։ || այն՛ որ է առանց ականջի. կամ անձայն. զոր և կոչեմք անխուլ ։ նմնմ. անլուր ։ 'Ի Գիրս. Վինցոց։

Անխոհութիւն. թեան ։ || անխորամ գոլն. կամ ամբծութիւն. և կամ մաքրութիւն. նմնմ. ըն-
դուսութիւն ։ Լամբր։

Անխուզարկու. ի. աւ. աց. օք ։ || անխախտ. կամ անկիրք. կամ անշարժ. և կամ անխռով ։

Անխուզարկելի. ւոյ ։ || տես. 'ի մ. հատ. Անխուզ։ Նարեկ. ղգ։

Անխոճ ։ (Նախդրիւ.) || ոչ ամբոխեալ. կամ ոչ ամբոխեալ. կամ անամբոխելի. կամ որ ոչ ամբոխի. և ոչ ընդհատեալ ։ նմնմ. լռեալ ։ 'Ի Գիրս պետ։

Անխռովաբար ։ (Նախդրիւ.) || ոչ ունելով զամբո-
խեալ. կամ ոչ ամբոխեալ. և կամ ամբո-
խի ։ նմնմ. անխռովաբար. կամ աղաղ. կամ
աղմուկ ։

Անխռովութեամբ. եալ. ով. ոց. ովք ։ || ոչ ամբոխութեամբ. կամ անխռովք ։ նմնմ. երէկոյ։
'Ի Ճառընտիր։

Անխռովութիւն. թեան ։ || անխռովութիւն ըն-
թեր, կամ ոչ ունելն զմիտս ։ Գրիգ. մաճառ։

Անխռով ։ (Նախդրիւ.) || ոչ ունելով զամբոխ. կամ ընդ. կամ յամբոխ. և կամ աղաղ. և ըստ այլում առնէ. անխռով օք, որ է զխռովել հանգիստ ։ Սորայեր. անդորրէ։

Անխռովութիւն. թեան ։ || լռութիւն. կամ ան-
աղմկութիւն ։ նմնմ. խաղաղութիւն ։ Սարգ։

Անխրատելական. ի. աւ, աց. ազ ։ || անխրատելի. կամ անկարգաւորելի ։ Նարեկ. 'ի փորձութեան ։

Անխրատելի. ւոյ ։ || նոյն է ընդ վերինոյն ։

Անխրատավարժ ։ (Մակբայ.) || առանց ան-
խրատանաց. կամ անխրատականաբար ։ 'Ի Ճառընտիր ։

Անխրոխտելի. ւոյ ։ || տես. 'ի մ. հատ. Ան-
խոտ ։ Նարեկ։

Անխօսելի. կամ անխօսակցական. ի. աւ. աց. օք ։ || ոչ ունելով զխօսս. կամ առանց խօսակցութեան ։

Անխօսուն. էի. իւ. եց. եօք ։ || ոչ ունելով զխօս. կամ զխօսս. և կամ կոչս ։ նմնմ. համր. կամ համր ։ 'Ի Ճառընտիր։

Անծաչք ։ (Նախդրր.) || ոչ ունելով զաչս. կամ զաչացող. և կամ կոյր ։ նմնմ. այս չտեսող. կամ կոյր ։ 'Ի Վարս հարց. ժթ.

Անծապականութիւն. թեան ։ || անապականն գոլն. կամ անեղծութիւն. կամ անփտութիւն. կամ անխառնութիւն. կամ ամբծութիւն. և կամ սրբութիւն ։ 1. Կորն. 15. 53 ։

Անապականումն. ման ։ || նոյն է ընդ վերինոյն ։ 'Ի Ժամագիրքն ։

Անապատաշէն ։ (Նախդրիւ.) || շինեալ յա-
նապատի, կամ յանապատէ. որպիսի են աղբիւրք ինչ ։ 'Ի Ճառընտիր։

Անապատային. նոյ ։ || անապատական. կամ անապատաբնակ ։ 'Ի Ճառընտիր։

Անապատախօսաբար ։ (Մակբայ ողակ.) || անապա-
կութեամբ. կամ չարանալ յութեամբ. կամ չարայլու-
թեամբ. և կամ բազմախոնհարար ։ 'Ի Վարս հարց. ը։

Անապատագոյնք. ի. իւ. իւք. իւք ։ || շաղաշա-
րող ը անապատոյ. կամ խառնակող ընդ ան-
բան կենդանեաց. որ և ասի՛ անապատագէտ ։ նմնմ. հայլան հէտ ըոր գործող։

Անապատագունութիւն. թեան ։ || աղծութիւն շա-
ղաշարական, զոր գործէ մարդ ընդ անաս-
նոյ ։ Սարգ.։

Անապատազէն ։ (Նախդրիւ.) || նա՛ որ զէնու-
զանատուն ։ նմնմ. հայլան ծոլող ։

Անապատազէնութիւն. թեան ։ || զէնումն անաս-
նոց. կամ ազանդ կենդանեաց ։ 'Ի Ճառս ինչ ։

Անապատադոհ. ի. իւ. իւց. իւք ։ || զոհող. կամ պատարագող զանասունս ։ 'Ի Ճառընտիր։

Անապատախառն ։ (Նախդրր.) || խառն ը անաս-
նոյ. կամ անասնոյին ։ 'Ի Ճառս ինչ ։

Անապատական. ի. աւ. աց. օք ։ || անաս-
նային. կամ այն, որ անասնոց է. կամ ա-
նասունս վերաբերի ։ Նարէկ. ղթ ։

Անապատակերպ ։ (Նախդրիւ.) || ունող զկերպ անասնոյ. կամ անասնային ։ նմնմ. հայլա-
նի պէս ։ 'Ի հին պատմագիրս ։

Անապատամոլեալ ։ (Նախդրիւ.) || մոլեալեալ յանասնոց. կամ որ անասնոց մոլեալ է, և ոչ մարդկան. և կամ անասնամոլական ։ նմնմ. հայ-
վանի եարար. և ըստ այլում ասի՛ անասնամոլեալ կենդանի ։ 'Ի Ճառընտիր։

Անապատիկ ։ (Նախդրիւ.) || փոքրիկ անաս-
ուն. կամ փոքր կենդանի ։ 'Ի Ճառընտիր։

Անապատուն ։ (Նախդրիւ.) || այն՛ յորում է
բազմութիւն անասնոց. կամ տեղի լցեալ ա-
նասնովք ։ նմնմ. հայլանէթ ։ Իսկ մերթ
անասնաբարոյ. կամ անասնակենցաղ. և կամ
անասնական. ըստ այսմ. 'Ի Ճառընտ։ Մի զի ա-
նասնուն մարդկան պարգևեսցէ զհոգևոր-
դական կերակրոյն հաղորդութիւն ։

Անասուն. նսնոյ. ով. ոց. ովք ։ || զոհ կամ
կամ չորքոտանի, թէ խառնամարմն կենդա-
նի, որ զենեալ լինի 'ի պէտս կերակրոյ. և
ըստ այսմ անասուն ասին 'ի յամենայն կենդա-
նեաց պատմութեանց. թէ եղն, և կով. կամ խա-
շանց պատմութեանց. թէ եղն, և կով ։ Իսկ 'ի վայրե-
նիսն. թէ այծեամն, և այծ ։ Իսկ այծեամն.
նեաց երէք. թէ եղջերու, եղն, այծեամն.
և նմանիք սոցա ։ Նորա՛ ասացեալ տոհմա-
նասունն, իբր թէ՝ ոչ ունող զբան, թէ բանա-
կան, որ է յատուկ պատկանի կենդա-
նեաց ։

նեաց : ռամկ. փափուկ. կամ հաշտուն : Ծնն. 8. 17: և 26. 14: Սաղմ. 48. 13: Գրիգոր. Երբեմն վարի առ անձնականութեան, և յայտնապէս նշանակէ՝ անխօսուն. կամ անբան. և թ այսմ առնի. անասուն գառն, անասուն ոչխար, ողջակէզ, կենդանի. և այլն : Կիւրղ. Եղնկ. Ժ՟Գ: և ՚ի գիրս Գիրք. Թղթ:

Անաստուած. ուած ի. ծից : || Նա՝ որ ուրանայ զԱստուածն իւր. կամ ոչ հաւատայ զԱծ, կամ անպաշտօն. և կամ անկրօն : ռամկ. Տինսիզ. կամ մուլհիտ : Եփես. 2. 12:

Անատակիմ. եցայ. եաց. իլ : (Հայր.) || անկարողանալ. կամ անզօրանալ. կամ տկարանալ. և կամ չկարել : ռամկ. չափիյնել. կամ չիյնալ:

Անայրանց : (Նախդր.) || անայրանց. ի այն. Է որ այր ոք ոչ է անցեալ. կամ ոչ զմուտ ինչ արարեալ. և կամ անփորձ յառնէ. և թ այսմ անայրանց կոչի՝ արգանդ կուսանաց : Աչգաւ:

Անարատ. ի. իւ. ից. իւք : || անբիծ. կամ մաքուր. կամ անմեղ. և կամ ողջ : ռամկ. թէմիզ. կամ պաք : Խռաք. 2. 22: Իսկ մերթ ամբողջ. կամ ամենայնիւ լրացեալ. կամ ոչ ունող պակաս ինչ. կամ անխափան. և կամ կատարեալ : ռամկ. պիթիւն. կամ չիւրիւք. կամ ըտուր բէյը: Ղևտ. 3. 9:

Անարատութիւն. թեան : || անբծութիւն. կամ մաքրութիւն. կամ սրբութիւն : 2. Մակ. 2. 26: Իսկ մերթ՝ ամբողջութիւն. կամ լրութիւն մասանց. կամ կատարելութիւն. և կամ անխափանութիւն:

Անարար : (Նախդրիմ.) || ոչ արարեալ. կամ ոչ ստեղծեալ. կամ անեղական. և թ այսմ անարար կոչի Աստուած : ռամկ. եարադըլմամըշ : Աչգաւ: Իսկ մերթ չեւս արարեալ. կամ ստակութիւն ոչ գործեալ. կամ անկատար. և կամ անգործ : ռամկ. չշինած. կամ չըլլինած:

Անարգ. ի. իւ. ից. իւք : || ոչ ընտիր. կամ ոչ արժանացեալ : Իսկ մինչ առնի. անարգ խորհուրդ. խմանել խոկումն ոչ ընտելեալ զգինի : ՚Ի վարս հարց. Ք:

Անարգահաւատ. ի. իւ. ից. իւք : || անմխիթար. կամ անսփոփ:

Անարգահաւատելի. ւոյ : || անմխիթարելի. կամ անսփոփելի : ՚Ի գիրս աղէտ:

Անարգամահ : (Նախդրիմ.) || անարգամահ մեռեալ. Իսկ մերթ՝ անարգ մահու մեռանի. և թ այսմ առի՝ անարգամահ սպանանել : ՚Ի ճառընտ:

Անարգաստացութիւն. թեան : || անըներդարձութիւն. կամ անպատուութիւն. կամ անարգելութիւն. կամ անշահութիւն : ՚Ի գիրս աղէտ.

Անարգատակ. ւոյ. եաւ. եայ. եօք : || անարգաստայր. կամ անըներձակարտութ. կամ անպատուող. կամ անշահ : ռամկ. ֆայտասըզ : ՚Ի գիրս աղէտ.

Անարգելութիւն. թեան : || անարգել գոլն. կամ անդադարութիւն. և կամ անսանձարձակութիւն : Կիւրղ. Թղթ:

Անարգիլ : (Նախդր.) || յոյժ անարգ. կամ չնչին. կամ խոտան : ռամկ. խոտ : ՚Ի գիրս Հեշտ:

Անարգութիւն. թեան : || անարգանք. կամ արհա

մարհանք. կամ անպատուութիւն. կամ գծծութիւն : Հռովմ. 1. 26:

Անարգական. ի. աւ. աց. օք : || անհաւատար. կամ անհարթ. և կամ խորդուբորդ : ռամկ. խորդուբորդ:

Անարդար. ոյ. ով. ոց. ովք : || անմիաբան յարդարութեան. կամ անիրաւ : 1. Պետ. 3. 18:

Անարդարական. ի. աւ. աց. օք : || անարդար. կամ հեռի յարդարութենէ. կամ անիրաւ : ՚Ի գիրս աղէտ:

Անարդիլ : (Նախդրիմ.) || վիթխարի. կամ անճոռնի. և կամ անհեթեթ. թ այսմ ՚ի գիրս աղէտ. Ածային գաւիթ արկանել զանար գիլն յոյժ զօրութիւն գողեալ՝ կործանէր : Եւ զկնի առ պալատանոյ. Ոչ իբր զբնաւորութեան նմանեցեալ, և ոչ իբրև զանարդիլն և անհեթեթ : Եւ գրեն՝ առ զգաստութիւն, մեծս, և անարդիլ կերպարանս վայրագերեն զինուցս:

Անարև : (Նախդրիմ.) || առանց արեւու. կամ զուրկ յարեգականէ. կամ անլոյս. և կամ անճշմար : ռամկ. մութ : Նարեկ. ԻԳ. և ԻԴ:

Անարժանութիւն. թեան : || անարժան գոլն. կամ պակասութիւն արժանաւորութեան. կամ անարգութիւն. և կամ նուաստութիւն : 1. Կորն. 11. 27:

Անարի. արւոյ. ւով. եաց. եօք : || զուրկ ՚ի յարիութենէ. կամ զարութիւն ինչ ոչ ունող. կամ վատասիրտ. և կամ երկչոտ : ռամկ. վախկոտ : Իսր. Գ. գլ. 68: և ՚ի գիրս աղէտ: Գրիգոր՝ բաղդատեալ անգամ վարի առ իբրև զբնաւ ստորասական, և նշանակէ՝ վիթխարի. կամ անճոռնի. կամ անհեթեթ. ձև այն ամ, որ յինքն ունի է անգոյ քան զչափն մեծ. կամ կարի յաղթ, և բուռն : ռամկ. պոյ. կամ հանդուլ. կամ պաշտպան. և կամ պէօյիւք. թ այսմ Ց՟ ոգի. Եւ յանձնառութեամբ յանձն հանեալ, և զանարին զեռ զարձուցեալ : Եւ ՚ի Խորէն. Ա. գլ. 23. առի. Զմիլշայ անարի առնձեալ: Եւ ՚ի Գ. գլ. 9. առի. Անարի ումն ակայ վասն թագաւ կամաւոյ շահատակէր ՚ի մէջ զօրացն : Սոյնպէս առեալ լինի և ՚ի հին պատմագիրս՝ ուր առի. Զայնչափ այրն անհեթեթ զանարի, եկն երեր յերկիրս հայոց. թ այսմ և ա առի՝ անարի մեծութիւն. կամ կենաց նմանք անձանց անարեաց : ՚Ի գիրս Հեշտ: Եւ յայսմանէ առեալ երբեմն և՝ նշանակէ, խուժադուժ. կամ վայրագ. կամ այլանդակ. կամ գժնդակ. և կամ անկրօն : ռամկ. եօղուն. կամ պէօյիւք. կամ խոլիւ. թ այսմ Նարեկ. Ի. Անարի բարբարոսաց զանխկիւն հարաւայինս: Եւ ՚ի գիրս աղէտ. ՚ի պէսպ իսկ պատմէ սոցա անարի խենէշութիւն պար սասանք:

Անարիագոյն. գունի. իմ. ից. իւք : || առաւել անարի. կամ յոյժ վատասիրտ. և կամ ստահակ թուլամորթ. կամ նկուն : ռամկ. խիստ վախկոտ : Յոբ. 2. հատ. ԻԵ:

Անարիական. ի. աւ. աց. օք : || ոչ ունող արիութեան. կամ վատասիրտ. կամ երկչոտ. և թ այսմ առի, անարիական անձն. կամ սիրտ : ռամկ. վախկոտ : Յոբ. 2. հատ. Ե:

Անարիութիւն. թեան : || վատասրտութիւն. կամ

երկչոտութիւն. և կմ թուլամորթութիւն։ ռամկ. վախկոտութիւն։ Ոսկէ. 2. հռմ. ԼԷ։ Իսկ մերթ վհերոտութիւն. կմ անձեռնհասութիւն։ ռամկ. հանդգնութիւն։

Անարութիւն. թեն։ || տես Անարիութիւն։ 'ի Գիրս գիտ.

Անարտաքերելի. լւոյ։ || այն' որ ոչ կարէ բերել արտաքս. կմ զոր ոք ոչ կարէ բար-ձել։ Նարէկ։ ռամկ. չխօսնելու. կմ չբռնուելու։

Անաւագել. եցի. եա. եալ։ (Ներգործ.) || անաւագ առնել. կմ անկարգացուցանել. կմ անզօրացուցանել. և կմ նուաստացուցա-նել։ ռամկ. փոքրացնել. կմ անուժցնել. կամ զէրզաւ ընել. կմ խեղճ յգել։ 'ի հին դաւանոգ։

Անաւագիլ. եցայ. եաց. իլ։ (Ձայնակր.) || անկարգանալ. կմ անզօրանալ. կմ նուաստա-նալ։ ռամկ. փոքրանալ. կմ անուժ ըլլալ. կմ խեղճ ըլլիլ. կմ խօսօթ մնալ։

Անաւագութիւն. թեն։ || նուաստութիւն. կմ անկարգութիւն. կմ անզօրութիւն։ ռամկ. խօսօ-թութիւն. կմ խեղճութիւն. կմ ճանըրղութիւն։

Անաւագանալ. ացայ. ացիր. անալ. (Չէզոք.) || անաւագ լինիլ. անկարգանալ. նուաստա-նալ. փոքրանալ. ռամկ. փոքր ըլլալ. անուժ ըլլալ. խեղճ ըլլիլ. խօսօթ մնալ. տաճկ. սկզպիւ օլմաք. զայըֆ օլմաք. ճանըրղ օլմաք։

Անաւարտելի. լւոյ։ || ոչ աւարտելի. անվերջա-նալի. ռամկ. վերջ չունեցող. տաճկ. սօնսուզ։

Անաւարզ։ || նոյն է ընդ բառին Անազարբ. զի մեք 'ի բազում տեղիս տեսաք. Կիլիկեցւոց զվիճակս զայս' որ, զիւրեանց քաղաքամիջ տառիւ' ։ Սակայն յետոյ սովորութիւն այս գաղափարե-ցաւ' վն լինելոյ առնաւա ընթերցողաց. և պատճառն' զբառն այլ Է այլոյ ընթերցանե-լոյ. այլ յայտ է 'ի բառէս Անաւարզ. զի բառ զուգեք գրեալ ու չփոթեալ է տառիւ' ա-ընթերցողն զԱնաւարզն' Անաւար. և այսպէս Կիլիկեցւոց նոր բառ ելեւ. որոց և մեք զա-ւագելին Կիլիկեցւոց եղաք 'ի ա հատ. զկնի բառին Անաւարզ. զբառս' Անաւարզեան. որ է վերծանելք. ուստի ոչ է 'ի գործ ածելի։

Անբաժան. ի. իւ. ից. իւք։ || ոչ բաժա-նեալ. կմ անանջատ։

Անբաժանաբար։ (Մակբայ որակ.) || առանց բաժանման. կմ առանց որոշման. և կամ անանջատաբար։ 'ի Ճառընտ։

Անբաղդոյ. ի. իւ. ից. իւք։ || այն' որ է ա-ռանց բաղդոյից. եւ բաղդաւորութեան. կմ ան-բաղդաւորելի. կմ անբաղդաւոր. և կմ անյաջողա-կան։ ռամկ. ձախորդ. բան այնմ 'ի Գիրս գիտ. Զեր արդարադատութեան երանութիւն ոչ առն թողլ աստուածածին անբաղդոյ անցանել զնալ. այլ զէնք անաղարտելի։ և զարձնել առն. Զի երթեալ անբաղդոյ' զնոյն յետս ժառանգեսցէ վճիռ։ Ը այսմ է և յայլուր։

Անբաղդաբար։ (Մակբայ որակ.) || առանց բա-ղդոյից, թէ բաղդաւորութեան. կմ հեռի 'ի յաջո-ղութենէ. կմ առանց յաջողութեան. լինել. կմ անբաղդութեամբ. և կմ անխորագիտութեամբ։ ռամկ. ձախորդաբար. կմ ապաբախտ կերպով։ 'ի Գիրս Յոհ. խոհուր

Անբաղդաւորութիւն. ձախորդ իւ. ից. իւք։ || առա-

եւ անբան. կմ յոյժ անբանաւոր. կմ ան-մտագոյն. և կմ յիմարագոյն։ ռամկ. խիստ անխելք. կմ անխելքին անխելքը։ Գրիգ. Խծբ։

Անբանութիւն. թեն։ || անբան գոլն. կմ ա-նուանութիւն. կմ անբանաւոր լինելն. կամ անմտութիւն. կմ անմտածութիւն. կմ յիմա-րութիւն. և կամ ապշութիւն մտաց։ ռամկ. խելքութիւն. կմ սերսեմութիւն. կմ անխելքութիւն. կմ հայվանութիւն. Գրիգ. Խծբ։ Նար. ԼԵ։

Անբասիր։ (Նախդիրէ.) || անառարկանելի. կմ անմեղադրելի. կմ անբիծ. կմ անա-րատ. և կմ սբ. և Ը այսմ սաս. անբասիր բան. կրօնաւորուե, մերք. և այլն. ռամկ. վարք. կլ կեղծ. կմ նօքսանզ. և այս լաւնօղ. 'ի վերայ հարց. ԺԲ. Լաւէս։ Իսկ մերթ այլն. 'ի վերայ հարց. ԺԲ. Լաւէս։ Իսկ մերթ այլն. անբասիր ընդ բայի շարակցի այսպէս. անբասիր առնել. և նշանակէ, ոչ ստգտանել. կամ անմեղադրելի լինել. կամ անմեղ ցու-ցանել. և կամ 'ի բաց առնուլ յումեքէ զմեղադրութիւն, և զմիտ արտաքս չարեաց։ ռամկ. սուչը չգրել. կմ ուրէ ինչ հանել. կամ ըեբէչդիր կանուլէ։

Անբարդ. ի. իւ. ից. իւք։ || այն' որ ոչ է բարդեալ, և ոչ մի 'ի վեր միոյ եդեալ. կմ պարզ. կմ առանձին։ տաճկ. եալընըզ. կմ պասիտ։ 'ի Գիրս գիտ։

Անբարդելի. լւոյ։ || այն զոր, որ ոչ կարէ բարդիլ. և կմ 'ի վեր միմեանց կուտիլ։ Նարէկ. ԻԷ։

Անբարեխօս։ (Նախդր.) || ոչ ունող զբարե-խօս. կմ զուրկ 'ի միջնորդութենէ։ ռամկ. բարեխօսէ չունեցող. կմ միջամտեալէ չունեցող։ Նարէկ։

Անբարեկամալայելուչ։ (Նախդր.) || չարավայել. կմ անբարի, և անվայելուչ. կմ դժ-լուչ. կմ անարգ. և այնմ. 'ի Գիրս պատմեն. Աստուածատուր վերայ ըմ-պիտ. բռնեանցյ զանբարեվայելուչն պատիժ։ Ը այսմ բարդի, և բառն բարեվայելուչ։

Անբարեբարոյ։ (Նախդրիւէ.) || զանբարբարոյս բարկա-ռնող. կմ անբարեբարոյ համեմատութեան. կմ անհնուն մասամբք հաստատեալ. ցեալ. կմ անհնուն մասամբք հաստատեալ. և կմ այն, որոյ յօդուածն. ի կազմուած մարմնոյն է անբարեբարոյ. կմ ըստ մեծութեան. և այլն. և ըստ այսմ առն, ան-տարածութեան. բարեբարոյ է երկկիրս։ 'ի Գիրս Լեզօր։

Անբարեհամ. ացյ. ցիր. ալ։ (ընդմիջ.) || անբարի լինիլ. կմ անհնուն լինիլ. և կամ անբարեհամ լինիլ անհնուն բաղդութեանց. Ը այսմ ևս լինիլ անհնուն բաղդութեանց. 'ի Գիրս գիտ. Անբարեհամի զաշտաք առաջս դաւանեալ աղխոխոք։ Եւ զՔձ' առն. վերագոյն աղխոխոք։ Եւ զՔձ' առն. դերծ անբարեւացեալ զօրու։

Անբարեւելի. ւոյ. եաւ։ || այն, որում ոչ որ կարէ բաւական լինիլ. կմ անսահմանելի. կմ անպարփակելի. և կմ անհնուն։ ռամկ. հոգ չծալելու։ 'ի Շարակնոցն։

Անբեկ. ի. իւ. ից. իւք։ || ոչ բեկանող. կմ ոչ բեկեալ. և կմ ոչ բեկանելի։

Անբեկելի. կմ Անբեկանելի. ւոյ։ || ոչ բե-կանելի։ 'ի Ճառս. Ար.

Անբերդուն։ (Նախդրիւէ.) || անբերդման-. կմ անպտղաբեր. և կմ անպտուղ. ռամկ. կամ անարդիւն.

Անբաղդանաբար. զառնի իւ. ից. իւք։ || առա-

ռամկօրէն . գնչնեմենոյց : Կիւրղէ :

Անբերան . ի . իմ . ից . իւք : || ոչ ունող ըղ բերան . կմ՝ որ է առանց բերանոյ . կմ՝ անխօս . կմ՝ անբարբառ : ռամկ. բերան չունող . կամ մունջ :

Անբերելի . եայ : || այն , որ ոչ կարէ բերել լինել . կմ՝ անտանելի . և կմ՝ անհամբերուժելի : Նարեկ. հե :

Անբերութիւն . թեան : || անբեր գոլն . կամ անպտղութիւն . և կմ՝ ամլութիւն : Խոր. գ. գլ. 68 :

Անբերող . ողի . իմ . աց . օք : || ոչ բերող . կմ՝ ոչ կրող . կմ՝ ոչ տանող . և կմ՝ ոչ ունող : ռամկ. չբերող . կմ՝ չբերողներ . ըստ այսմ Նարեկ. Անբերող պտղաբերեալ չարին յանցանաց :

Անբթելի . լեայ : || այն՝ որ ոչ կարէ բթել . կմ՝ որ ոչ կարէ զսրութիւն իւր կորուսանել . այլ է միշտ սուր , և հաստատ . ռամկ. չբթացող . ըստ այսմ 'ի Գիրս Ճշմարտ Խրատոյ . Զէն անբթելի միշտ ընդդէմ դիւաց գնդին :

Անբժշկական . ի . աւ . աց . օք : || հեռի 'ի բժշկականութենէ . կմ՝ անբժշկելի . կմ՝ անողջանալի . և կմ՝ անդարմանելի : ռամկօր. չբժշկուելու : Նար. ի . և ձ :

Անբժշկելի . լեայ : || նոյն է ընդ վերնոյն : Ոսկ. ա . հատ. ժե :

Անբծախօս : || տես Ամբծախօս : 'ի պարզ. ...

Անբնաբար : (մակբայ որակ.) || անբնականապէս . և կմ՝ գերբնաբար : 'ի Ճառընտ :

Անբնական . ի . աւ . աց . օք : || այն՝ որ ոչ է բնական . կմ՝ անհարազատ . կմ՝ խորթ . և կմ՝ օտար : 'ի Ճառընտ :

Անբովանդակ : (Նախդրիմ .) || անբովանդակելի . կմ՝ անպարագրելի . և կմ՝ անըմբռնելի . որպիսի է Ած : Ագաթ :

Անբոց : (Նախդրիմ .) || ոչ ունող զբոց . կմ՝ անճառագայթ : Սարգիս :

Անբուժ : (Նախդրիմ .) || անբուժելի . կմ՝ անբժշկելի : Նարեկ. ծը :

Անբուժական . ի . աւ : || անբժշկական . կմ՝ անբժշկելի : 'ի Ճառընտ :

Անբուժելի . լեայ : || անբժշկելի . կմ՝ անդարմանելի : Նարեկ. ը . և լթ :

Անբռնաբար : (մակբայ որակ.) || առանց բռնութեան . կմ՝ յօժարաբար . և կմ՝ ինքնակամ կամօք : ռամկ. առանց զոռի . կմ՝ ըռափէտով : 'ի Ճառս ինչ :

Անգտանագիւտ : (Նախդրիմ .) || չգտանող ըղ կամս իւր . որով նշանակի չկարողն 'ի յառաջացուցանել զդիտաւորն . կմ՝ յամօթ եղեալ . կմ՝ ընկճեալ . և կմ՝ պարտեալ : 'ի Ճառս ինչ . տես և 'ի տ. հատ. Գտանագիւտ :

Անգայթակղելի . լեայ : || այն՝ որ ոչ գայթակղի . կմ՝ յորում ոչ լինի գայթումն . կմ՝ անսայթաք : ռամկ. չսահեցող . կմ՝ չընկնող : Նարեկ :

Անգայլադեղ . կմ՝ Անգառնադեղ . ի . աւ . աց . օք : || ոչ մտանող 'ի գառադեղ . որով նշանակի անդաւաճան . կմ՝ անպատիժ . կմ՝ վայրագ . կամ ամեհի . և կամ կատաղի . և ըստ այսմ ասի . անգայլադեղ գազան :

ռամկօրէն . նաւակ : 'ի հին պատճենս :

Անգառադեղ : || տես 'ի վեր Անգայլադեղ :

Անգեղապաշտաձայն : (Նախդր.) || տգեղ , և անզարդ . կմ՝ զազրատեսիլ . և կմ՝ խարտուտեսիլ . և ըստ այսմ ասի՝ անգեղապաշտաձայն դէմք : ռամկ. չիրքին : 'ի Գիրս ծոյ :

Անգեղեայ : (Նախդրիմ .) || անգեղ . կամ տգեղ . կմ՝ գարշատեսիլ : ռամկ. չիրքին : Իսկ ըստ այսմ անգեղեայ կոչեցաւ իբր մականուանմբ տուրք անուն ումն հսկայազուն իշխան հայոց . վն էր դէմք նր տատահիկ ազգեղ . և անհեթեթ . յորմէ և զարմ նր կոչեցաւ անգեղ տուն : Խոր. ա . գլ. 2 .

Անգեղոս . ի . իմ . ից . իւք : || է բառ յունական . և նշանակէ՝ հրեշտակ . կմ՝ պատգամաւոր :

Անգեղ : (Նախդրիմ .) || ոչ ունող զգեղ . կմ՝ զգլուխ . կմ՝ յորում ոչ կարէ գծել երկաթ . կմ՝ որ է բնութեամբ գլխահար , մինչ զի ջախջախի՝ և ոչ տայ զձեւ : ռամկ. չկտրուող . կմ՝ երկաթ չբռնող : 'ի Գիրս դէտ :

Անգթական . ի . աւ . աց . օք : || ունող անգթութիւն . կմ՝ անգութ . կմ՝ անողորմ . և կմ՝ խիստ : ռամկ. մեղայեկինն : Նար. ծը :

Անգթասէր . սիրի . աց : || սիրող անգթութեան . կմ՝ որոյ սիրելն է անգթութ . կմ՝ խստասիրտ . կմ՝ անողորմ : ռամկ. գոռոզ : Կիւրղէ պարապմանց :

Անգիտել . եցաւ . եալ . իլ : (Հայծ.) || մերժանալ . կմ՝ ուրանալ . և կմ՝ եղծանել : ռամկ. չընդունել . ըստ այսմ . Լամբր. Ո՞վ անգէտ կացուցանէ սուրբ :

Անգիտանամ . ացի . եալ . ել : (Ներգործ.) || չգիտել . կմ՝ անգիտանալ : ռամկ. չգիտնալ :

Անգիտն . եան . եամբ : || տես 'ի տ. հատ. Անգիտն : Նարեկ. 'ի տաղն ...

Անգլուխ : (Նախդր.) || ոչ ունող զգլուխ . կմ՝ զուրկ 'ի գլխոյ : ռամկ. գլուխ չունող : իսկ մտօք ոչ ունող զառաջնորդ . կմ՝ զիշխանաւոր : ռամկ. տէր չունեցող : 'ի Ճառս ինչ :

Անգոհացող . ողի . իմ : || ոչ գոհացող . կմ՝ անշնորհակալ . և կմ՝ տրտունջող : ռամկ. չգոհացող . կմ՝ ... : Նարեկ. ժէ :

Անգողին : || տես Անկողին : Լամբր. և 'ի հին պատճենս :

Անգոսնելի . լեայ : || պատուելի . կմ՝ մեծարելի . և կմ՝ խնամելի : ռամկ. ... կմ՝ յոյժ . կմ՝ գեղ : Լամբր :

Անգործութիւն . թեան : || անգործ գոլն . կմ՝ ոչ աշխատիլն 'ի գործ . կմ՝ ոչ գործելն ինչ . կմ՝ դատարկութիւն 'ի գործոյ . և կմ՝ պարապորդութիւն : ռամկ. անգործութիւն . կմ՝ պարապութիւն : Ոսկ. 2 . հատ. ժ : և Լամբր :

Անգոյ : (Նախդր.) || անեղեալ . կմ՝ պատահեալ . կմ՝ մի՛ւծանեալ . և կմ՝ դիպեալ : ռամկ. ... Աղթամ. Զաւակն աշխարհի , և ... սրտին օծութեան անգոյ :

Անգոյումն . ման : || կատարումն . կամ ... և կամ եղերումն : ռամկ. ... : իսկ մտօք կցումն . կամ յարումն . կամ պատշաճողութիւն . և կամ յարմարութիւն :

ամեն. պէտնիլ · կամ փոխել : 'Ի հին տետրս:

Անդաւաճան · ի · աւ · աց · օք : || ոչ դաւաճանօղ · կմ ոչ դաւաճանեալ · կմ ոչ ծանուցեալ · և կմ առանց նախանձախնդրութեան : 'Ի ճառընտ:

Անդադարեցանել · ուցի · ցն · ել : (անց.) || անդադել · ի վերջացուցանել · կմ աւարտել · և կմ խափել : ռամկ. ընդհատել · կմ գլուխ հանել. խափանումն հանել · կմ յարել · կմ պատուհանել · և կմ յարմարել : ռամկ. կրճել · կմ արգել ընել : 'Ի ճառս ինչ :

Անդադարական · ի · աւ · աց · օք : || անդադարական լի · կմ որ ոչ ունի դադար, որ և առք անդադար : ռամկ. ընդհատանելու : 'Ի հին տետրս:

Անդադարելի · լւոյ : || նոյն է ընդ վերինոյն : Նարեկ. ժը:

Անդադարէր · ի · իւ · աց · օք : || բերող անդոյ, որ առք տերերէ, ուր ընկնին պարարտ անդաստանք · կմ անդերայք · յի եզնիք, և կովք : Խորէն. աշխարհագր:

Անդամադրութիւն · եցոյ · եւոց · իլ : (հասր.) || անդամադրութիւն լինել · կմ ախտանալ անդամալուծութեան : ռամկ. ժեօթիքեան ըլլալ · կմ մանծի եան ըլլալ · կմ փայտ ըլլալ : 'Ի Լուծս հարց · Է:

Անդամալուծութիւն · թե : || լուծումն անդամոց · որ է ախտ ինչ, որով լինի անդամոց մարդոյ քակեալ · կմ թուլացեալ լեառնին · որով ոչ կարէ որ յառնել կալ · կմ ըլ կանգուն ունել : ռամկ. ժեօթիքեան : Ոսկ. ·հայր. իա:

Անդամախօսք : (Նախդր.) || խօսք անդամոյք · յի նոցա որոց ձեռքն · կմ ոտքն են ընդարմեալք · ոչ՝ կծկեալ · կմ չորացեալ · կմ բեկեալ · և կմ զայլ խանդարումն ինչ կրեն : ռամկ. ... · կամ ...:

Անդամատուութիւն · թե : || պակասութիւն անդամոց · կմ անդամախեղութիւն : ռամկօր. ... · կմ ... :

Անդամարան · ի · աւ · աց · օք : || պարճառական անդամատութեան :

Անդամանալի · լւոյ : || այն՝ որ ոչ զատանայ · կմ անդարձ : Նարեկ. իը. և ծը:

Անդամանելի · լւոյ : || այն ևս, որ ոչ կարէ դառնալ · կմ 'ի կարգ մտանել · և կմ այն՝ որ ոչ կարէ անփոփել · կմ ժողովել · և ըստ այսմ առն · չունեն անդամանելի : Նարեկ. լէ:

Անդամանակ · ի · իւ · աց · օք : || Ներքոյք անդամն, յի խոշորութիւն նկրտեան, և այս մասնաւանդ 'ի տարրածս 'ի ռամկական բարբառ : 'Ի հին Բժշկարանս :

Անդեղջեւան : (Նախդր.) || ոչ ունող դեղջեւանս · կմ ոչ դողդողջեցող · կմ ոչ զանազանող · կմ ոչ տարբերող · կմ անկերպարան · և կմ անտարբերկեալ · և ըստ այսմ առն՝ անդեղջեւան մարք : ռամկ. ... · կամ ... · կմ ... : 'Ի գիրս Յուդէ՝ ...:

Անդեղջեւոյ : || տես 'ի յն. հատ. Անդեղջոյ :

Անդեն առ նմին : || Նոյն է ը բառին Անդէն իսկ : Կիւրղի եղեկ. ժգ:

Անդէն իսկ : (մակբայ նախդիր.) || յայնժամ վաղվաղակի · կամ փոյթ ընդ փոյթ · կամ առժամայն : առաջնորդն · հարցին · կամ

փոխեալ : Ոսկե. 1. հար. լա. և Ձ:

Անդէն վաղվաղակի : (մակբայ.) || Նոյն է ը վերինոյն : Գաղ. 1. 16:

Անդէպ : (վարի բերե զմակբայ.) || անպատշաճօրէն · կմ անյարմարաբար · կամ անվայելչօրէն · և կմ առանց շնորհակալութեան · և ըստ այսմ առն, յանդէպս տեսանել, հեռագոյնել, փորձել · և այլն : ռամկ. ... ... : Կիւրղ եղեկ. Է:

Անդէպք · եաց · ովք : (անեզ.) || նոյն է ընդ բառին անդէպայք, որ է նախիր · կմ անդաստան · այլ և ուսթօրէքն ը բառին ուսթօրեայք : զի բազում անդամ յոգնականքն, որք աւարտին 'ի եայք, եղերին և 'ի էք : 1. Թագ. 5. 6:

Անդր · անդուոյ · ուով · ուոց · ուովք : || Նոյն է ը բառին անդրիայ · այլ պղնձին ը բառին պղնձեայ, վն որոյ երբեմն բառս անդր՝ նշանակէ՝ չուկ կոփուց · և եզանց · և զուարակաց : ռամկ. նախիր · կմ խոշոր սիւրու · ըստ այսմ 'ի գիրս սրբ. Անդեաւ զծայր 'ի չուլելու անասուն կենդանեացն, 'ի հօրանս անդուոց և հօտից : Եւ Մծբն. ը. առն. Զի մի ընցուք կարօտ մատուցանել պտուղ յանդուոց : Նոյնպէս է և Ղևտ. 3. և 22. 19. և 2. և յայլ տեղիս յորս առն · զուարակ յանդուոյ · կմ արու անարատ յանդուոց · և այլն : Եւ այս է 'ի ձեռագիրս · զի 'ի տպագրեալն է յանդոյ · կմ յանդոց :

Անդրանիկ · կմ Անդրանիկ : (մակբայ.) || եղանէ ի բառէն՝ դուռ · որ է պատշգամ · և նշանակէ անդրադար · կմ առաջին զկնոյ առնելոյ · կմ շարունակաբար · և կամ հանապազ : ռամկ. փոյթով : Ոսկ. 'ի Ղկ:

Անդրդուելի · լւոյ : || այն՝ որ ոչ կարէ դրդուել · կմ անդրդուելի · կմ անխախտ · և կամ անշարժ : Նար. ղթ:

Անդրնդայատակ · ի · աւ · աց · օք : || ընդհատող յանդընդոց երկրի կմ 'ի խոր ջուրց · խոր մութ բնակեալ 'ի վիհ անդնդոց · և ըստ այսմ առն · անդնդայատակ խաւարի · առաւ կեալ՝ յոյն բանին Ծնն. 1. 2. Թէ խաւար էր 'ի վիհ անդնդոց : 'Ի ճառընտ:

Անդնդական · ի · աւ · աց · օք : || տես 'ի յն. հատ. Անդնդային : Նարեկ. իը:

Անդնդահերձ · (նախդրիւ.) || հերձանող անդնդոց · կմ պատառող զխորս ջուրց : 'Ի ճառս ինչ :

Անդնդայեղց · կամ Անդնդայեղձ : (Նախդր.) || լցեալ անդնդովք · կմ պատեալ յանդնդոց · կմ անդնդաւոր · և կմ անդնդային · և ըստ այսմ առն՝ անդնդայեղց խորութիւն : 'Ի գիրս գրոց:

Անդոյ · ի · իւ · իցս · իւք : || Նեղարարական · որով յի այն եամ, որ այնպէս նեղէ զմարդ, որով իբր թէ արդյթուցանէ զնա, և զննելոյ ցնորէ : ռամկ. ... · Նոյն է ը ... · ըստ այսմ Սարգս. ... Անդոհական · ըստ այսմ ... Եւ զայս ... անդոհականք · և զայս ... հովուեցուցիչք

Անդոհական · ի · աւ · աց · օք : || տես 'ի վեր Անդոհ :

Անդաձութիւն. թեան: ‖ Ներգործութիւն մաղձամաղձական, որով երևի մարդոյ իբր թէ հերձանի սիրտն, և չուանքն արգելանի. որով տխրելի հառաչանօք գոչել: ռամկ. սէվտա բռնելը: 'ի հին բժշկարանս:

Անդողդողջ: (Նախդրիւք.) ‖ ոչ դողդողջելով. կմ որ ոչ դողդողի: 'ի ճառս ինչ:

Անդորդամք. անաց. օք: (անեզ.) ‖ արտաքսումք լերանց. կմ ստորք. կմ սարք, յի բարձրագագաթ ապառաժք. կամ սուր վէմք: ռամկ: սուր խայայ: 'ի հին տէրանց:

Անդորըր. կամ Անդորր: ‖ տես 'ի ներքոյ Անդորր: 'ի գիրս վէցոր:

Անդորր. անդորրու. յանդորրու: ‖ Խաղաղ. կմ լայնաձիգ. կամ լայնատարած: ռամկ. գեն. կմ ճանապարհ: Սաղմ. 103. 25: Մծբն. ԺԹ: և Յոբ. 1. հատ. ԽԳ: Իսկ մերթ՝ սփոփական. կմ հանդարտ. կմ խաղաղ. կմ անվրդով. կմ ապահով. և կմ անքոյթ: ռամկ. էմին: Սաղմ. 108. 96: Դոյձլ՝ Խաղաղութիւն. կամ լայնարձակութիւն. կմ անանձուկ տարածութիւն. կմ արձարձումն. կմ հանդարտութիւն. և կմ ապահովութիւն. և Թ այսմ սակի, անդորր առնել ումեք. կմ յանդորր հանել. կմ արածել յանդորրու. կմ յանդորրու գնալ: ռամկօր. լայնութեամբ. կմ հանգստութեն. կմ էմինլիքն: Սաղմ. 4. 2: և 17. 20: և 30. 9: և 118. 45: Ովս. 4. 16:

Անդորրացուցանեմ. ացուցի. ացո. ել: (անց.) ‖ տես 'ի ա. հատ. Անդորրել:

Անդորրիչ. րչի. աւ. աց. օք: ‖ անդորրացուցիչ. յի լայնացուցիչ. կմ Խաղաղիչ: ռամկ. լայնըշնող: Իսկ մերթ սփոփիչ. կամ մխիթարիչ. և կմ հանդուցիչ: ռամկօր. հանգստացնող. կմ մխիթարող: 'ի Շարակն: և Նարեկ. ԼԲ:

Անդունձայր: ‖ տես Անդրոնձայր:

Անդրուստ 'ի վերուստ: (մկբյ.) ‖ 'ի վերուստ անտի. կմ 'ի վաղուց անտի. կմ 'ի սկզբանէ անտի. և կմ 'ի վաղ ժամից: ռամկ. անդիէն 'ի վեր. կմ շարպոնդանէ. կմ հնուց. և ատաճի. էօթեէդէն պէրի: Աճգոծ: և Կիւրղի Եղնի. ԺԹ:

Անդ ուրեմն. կմ Անդր ուրեմն: (մկբյ.) ‖ անդէն. կմ անդանօր. և կմ յայն լինչ տեղւոջ: ռամկ. անդեղը. կմ Ֆիլան տեղ. ըստ այնմ 'ի Հայս հարց. Ի. Ահա գիրք և համարձակք քո անդր ուրեմն է:

Անդրրութիւն. թեան: ‖ պակասութիւն դպրութեան. կմ տգիտութիւն գրոց. և կմ ոչ գիտելոյն զմիթեանումն: ռամկ. խորքուն չգիտնալը: Իսկ մերթ անընտանութիւն դպրոցի. կմ բթամտութիւն. որով ոք ոչ կարէ ուսանիլ զմակացութիւն ինչ. և կամ 'ի միտ առնուլ զգիտելիս: ռամկօր. հասկնութիւն: Յոբ. 1. հատ. ԽԱ:

Անդստին: (մկբյ. և մերթ վարի խորև զանոնն.) ‖ անցանիցի 'ի բանէս անդուստ. որք տաստանիմ 'ի բանէն՝ աստուստ. ուստի երբեմն նշանակէ առհաւ՝ անդուստ, որ է անտի. կմ 'ի վերուստ. և կմ 'ի սկզբանէ: ռամկ. անկէ. կմ վերէն. և կմ առաջին: Նյուշ. Յոբ. 1. հատ. ԺԲ: Եւ Թ այսմ փոխանակ առնելոյ՝ ուխտաւոր գալ. կմ հովուով նով լցեալ լինել՝ յորովայնէ անտի մօր իւրոյ, ասի. անդստին յորովայնէ, որ է մօրը փորէնպէրի: Դատ. 13. 5: Ղուկ. 1. 15: Երբեմն և նշանակէ առնել՝ յայնմանէ. կմ 'ի նոյնոյ. Թ այնմ. Իմաստ. 15. 7. Անդստին կաւոյ առնէ, յի 'ի նոյնոյ կաւոյ: ռամկ. ան հողէն: Եւ Յոբ. 33. 6: ասի. Անդստին կաւոյ գրեալ եմք. յի 'ի նոյնոյ կաւոյ: Թ այսմ փոխանակ առնելոյ՝ 'ի մի և 'ի նոյն ականէ բղխեալ, ասի՝ անդստին 'ի միոյ ականէ: Յակ. 3. 11: Դոյձլ՝ նշանակէ 'ի բնէ. կմ բնուն. կմ բնական. կմ իսկական. և կմ էական: ռամկ. զաթէ: Թ այնմ Կիւրղի Եղնի. Դ. Զխմաստութիւն նոյ պանդխտութիւնն. յի ջրցանն. կմ զէական: Եւ յայսմանէ առնել փոխանակ առնելոյ՝ լինիլ. կմ կազմիլ բնան յիմէքէ, և ոչ գալ յառոյ ազդուցել 'ի նմա, ասի, լինել անդստին 'ի նմանէ: Ծննդ. 25. 15. և 31: և 37. 8: 3. Թագ. 7. 31. և 34: Դոյձլ՝ նշանակէ՝ անդէն. կմ անդէն իսկ. կմ անդէն վաղվաղակի. և կմ իսկ և իսկ: ռամկ. հեմ. կմ անդեղը շիտակ. և կմ հէմէն թէզմէ: 1. Մակ. 9. 15: Նյուշ. ԺԲ. ԽԲ. ՃԲ: Դոյձլ՝ նշանակէ անդրէն. կմ վերստին. կմ միւսանգամ: ռամկ. թէքրար. կմ կէնէ. Թ այնմ. Նար. Է. Դոյձլ՝ զնոյն չարիս նախանձեցի, անդստին յորձն առաջին մատեայ: և 'ի տարօրն էքինճէպոյ ասի. երկնել անդստին ժառանգս ազ. յի վերստին ծնանել որդիս ազ:

Անդրաբերաբար: (մկբյ.) ‖ անդրաբերութք. կմ փոխաբերութբ:

Անդրաբերութիւն. թեան: ‖ փոխաբերութիւն. յի դնումն միոյ բառի փխնկ այլոյ յղբս նմանութեան ինչ, զոր ունի ԺԲ Ն՜մ, որ մանաւանդ կոչի փոխաբերութիւն. կմ այլաբանութիւն:

Անդրադարձել. ելոյ: ‖ փոխադարձել. կմ հակադարձել. և կմ վերստին 'ի նոյնն շրջել: ռամկ. թէրս դարձուած: Իսկ մերթ՝ վարի երբև զմկբյ. և նշանակէ, հակադարձաբար. կմ փոխադարձաբար. և կմ ներհակաբար: ռամկ. թէրսինէ: 'ի գիրս ծն:

Անդրանամ. ացայ. ացիր. անալ: (ՃՄԻՉ.) ‖ անդր գնալ. կմ անդր չուել. կմ վարիլ. կմ յառաջել. և կամ հեռանալ: 'ի գիրս պէփ:

Անդրանկածնունդ: (Նախդրիւք.) ‖ ծնանող անդրանկի. կմ ունող պանդրանկի զաւակ: ռամկ. առաջինէն ծնող: Իսկ մերթ՝ անդրանիկ ծնունդ. կմ նախածին որդի: ռամկօր. առաջինէն զաւակ: Գրբ. ԽԺ:

Անդրանկանամ. ացայ. ալ: (ՃՄԻՉ.) ‖ անդրանիկ լինել. կմ յառաջ քան զայլս ծնանել. կմ առանալ զաւակութիւն անդրանկութեան:

Անդրանկացուցանեմ. ցուցի. ացո. ել: (անց.) ‖ անդրանիկ առնել. կմ տալ ումեք զերիցութիւն անդրանկութեան. և կամ գրել զոք յանդրանկութեան: ռամկ. անդրանիկ ընել. կմ առաջինէն ընել: 2. Օրին. 21. 16:

Անդրավար. ի. աւ. աց. օք: ‖ անդրավար.

Զ վարօք զանդաստանս. կմ՛ մշակ. խակ ստ- րա տառն, ր, զնի առ՛ի զարդ. ոսկ և բա- ժինն գրի բարձին, պահելն, պարհել. և այլն: ռամկ. չիֆթ -խուրիւսիա. կմ՛ չիֆթճի. ընդ այսմ 'ի Ճառընտ. 'ի բանս Եղանելայն Եղիշէի հայոց վարդապետի. Նմանեցայք անդրանկա- ցեալ հօղն ձեռաց. զի ոչ միայն հաւանեցաք, այլ և հաղորդեցաք յօդս, և 'ի մարմինս:

Անդրավարտիք. վարտեաց. եղք: (անեզ.) || տարատաքին վարտիք. և ընդ այսմ անդրա- վարտիք կոչին առ ազանելիք երանաց. զոր 'ի մէջ փոքր վարտեաց ազանէին. որպիսի է լուծեալն. կմ՛ շալվարն. կմ՛ փիշլեմն. և այլք նմանք: Եւ յայտնանէ անդրավարտիք կո- չեցեալ վարտիքն այն, զոր քահանայքն հին օրինացն զգենուին զերանօք իւր զերկիր- պագական վարտիս 'ի կատարելն զպաշտա- մունս: Ելից. 28. 42: և 39. 27: Ղևտ. 6. 10: և 16. 4: Եզեկ. 44. 18:

Անդրացուցանել. ացուցի. ացո. անել: (ան- ցող.) || ածել անդր. կմ՛ յառաջեցուցա- նել. կմ՛ վարել. և կմ՛ մղել:

Անդրացուցիչ. ցչի. աւ. աց. օք: || ածօղ անդր. կմ՛ յառաջեցուցանօղ. կմ՛ վարօղ. կմ՛ մղիչ. և կմ՛ կոծիչ: 'Ի Գիրս Վէջօր:

Անդրեա: || առաւել անդր. կմ՛ անդր քան. կմ՛ դեռ քան: 'Ի Գիրս ղեպ:

Անդրիանդ. ի. իմ: || Նոյն է ընդ բառին անդ- րի, որ է պատկեր քանդակեալ ըստ կերպարան- նաց մարդոյ, և ծառայի առ 'ի սեռականէ յու- նական բառիս՝ անդրիաս, այս հեղինակին 'ի սեռականէ հնչելոյ բառին. որպիսիք են և այլ բաղադրեալ բառք յունականք՝ գրագատարհին թարգմանելեաց 'ի մեր լեզու: 'Ի Գիրս Դատաւ:

Անդրիխառն. ի: || ծառայի առ 'ի յունական բա- ռէս, ադրադիփոյ, որ առուգապատն անխառն չելլի. կմ՛ անխառնելի. կմ՛ անձողուարելի. և կմ՛ անզերծանելի: Ասրդ՝ այսու առ ժա- մանակս կատարաշուութե անուանեին զէք ինչ իզական, կոչեցեալ եւ՝ Ներձաս, և 'ի հայս բաղդաս, անանձիս, զոր յօղելըկէին զուստր արտամիդգոյ, և զանթամանիք զե- տեղէին խնամատարք եղիպտացւոց յեր- կինս 'ի վերայ քան զլուսնին առ 'ի բաշ մա- տակարարել զասատարեա առ ըն իւրեանց մեղաւորութե: Ասրդ՝ անուանեին զառ անդ- րիխառն, յաղագս անխառնելի լինելոյ պա- տուհասից նր, զոր առեին առաքէ 'ի մէջ անօրինաց. քանզի զաւանէին զնա վրէժ- խնդիր 'ի մէջ առ յանդգնութեց, և անօ- րէնութեց: Եւ յայտնանէ ատեան անդ- րիխառն կոչէ արիստակել զարտարեն երկ- նի, և երկրի. ըն որում է խնկայքն քե- նակինդիր առ չարեաց, և ապիրատութեց. և չէք խուսափել յերեսաց բարկութե նր: 'Ի Գիրս Պատեփ անդաղիին:

Անդրոմեդ. ի: || է անուն համաստեղութե երից կին-ախտայինց. որ զետեղեցաւ կայ առ ընթեր ձկան, և երիվարին. և բաղկանայ 'ի լէ. աստեղաց:

Անդրոշմ. ի. աւ. աց. օք: || ոչ ունող դրոշմ. կմ՛ անկնիք. կմ՛ անտիպ. կմ՛ անմոլ- շան: ռամկ. փաձիապըլ. կմ՛ մօհիւրսիւզ: 'Ի Գիրս Ուխէեր:

Անդրոշմար. կմ՛ Անդրոշմար. ի. աւ. աց. օք: || Նոյն է ընդ բառիս դրոշմար. կմ՛ սուծար, կմ պաշտմար. կմ՛ լծորդած անտառն, այլ անա րին ընդ բառին արի. և անտառաբին ընդ բայլին սուծարիլ: ռամկ. փաճար. ըն այսմ 'ի Գիրս ուխէեր: Ասրդ 'ի ներքոյ լծոյ զորմնոզ մկրա. և լէր անդրոշմար քոյ:

Անդր ուղեւոր: || տես Անդ ուղեւոր:

Անեզրական. ի. աւ. աց. օք. || անսահմա- նելի. կմ՛ անվախճան. կմ՛ անվերջ. և կմ՛ մշտնջենական, որ ոչ անցանէ: ռամկօր. սօնս լանսօզ: Յոբէ. 1. հատ. լէ: և 'ի վարս հարց. իդ:

Անելանելի. լեաց: || այն՝ ընդ որ ոչ լինի ե- լումն. կմ՛ որ ոչ կարէ ելանել. որ և ասի անել: ռամկ. չըքմազ:

Անել ամենուստ ասանել. ասացի. ասել: || ոչ ասել ելս և մուտ. կմ՛ ոչ թողուլ ե- լանել և մտանել: ռամկ. չըքմազ կըրմազ չըք- ղըրմ: Շնորհալին յաղագս Եղեսիոյ:

Անեղածին. ծնի. իմ: || ծնեալ յանեղէն. և այս ասի զբանէն այ. ըն որում ծնանի յա- նեղանելի հօրէն լուսոյ: 'Ի Ճառընտ:

Անեղական. ի. աց: || տես 'ի ներքոյ Անե- ղանելի:

Անեղանելի. լեաց: || այն՝ որ ոչ կարէ եղա- նիլ. կմ՛ ոչ եղանօղ. և կմ՛ անեղ: ռամկ. չեղըղ: 'Ի շարականսն: և Յոբէ. 1. հատ. ժէ:

Անեղութիւն. թեան: || անեղ գոլն. կմ՛ անեղ էակութիւն: Սարգս:

Աներեկ: (Նախադրիմ.) || առանց երեւելոյ. կմ՛ անքամահելի. կմ՛ անանդրանելի. և. կմ՛ անմեղադրելի: 'Ի Ճառընտիրն:

Աներեւոյթ: (Յունաբան.) || այն՝ որ է առանց երեւելոյ. կմ՛ որ ոչ երեւելանայ. կմ՛ անմար- մնականն. և ընդ այսմ առնի. լոյս անստուեր և աներեւոյթ: ռամկ. չերեւնմըշօղ. կմ՛ չէնգօղ: 'Ի վարս հարց. 'Ի նախերգ: և 'Ի Ճառընտ:

Աներեւական. ի. աւ. աց. օք: || ոչ երեւօղ. կմ՛ աներեւոյթ. և կմ՛ անյայտ: ռամկ. չե- րեւօղ. կմ՛ գիզլի: Խորեն. յաշխարհագր:

Աներեւոյթս: (մակբայ.) || աներեւութա- բար. կմ՛ անտեսաբար. կմ՛ ծածկապէս: ռամկ. գաղթան: 'Ի ծանծաքիրտն:

Աներեւութացուցանել. ցուցի. ցո. ել: (անց.) || աներեւոյթ կամ անհետ լինել: ռամկ. չեբրիսսուշ, կմ՛ իւղեօղը խայպ ըլմըլ:

Աներեւութացուցանել. ցուցի. ցո. ել: (անց.) || աներեւոյթ առնել. կմ՛ ծածկել յաչաց. և կմ՛ անհետ առնել: 'Ի Ճառընտ:

Աներկբայութիւն. թեան: || անկասկածութիւն. կմ՛ անտարակուսութիւն. և կմ՛ աներկբայա- նութիւն: ռամկ. շիւպհէսիզլիք: Գրիգ. մծան:

Աներկեղութիւն. թեան: || աներկիւղութիւն. կմ՛ աներկիւղած գոլն. կմ՛ անկասկածու- թիւն: 'Ի Գիրս ղեպ:

Աներկիւղաբար: (մակբայ.) || առանց եր- կնչելոյ. կմ՛ ոչ ունելով զերկիւղ ինչ. կմ՛ անկասկածաբար. և կմ՛ յանդգնաբար: ռամկ. քորխ չոքմայարաք. կմ՛ համձաբրէղ: Խոր. Յու. 52:

Աներկմիտ : (Նախդրիւ.) || աներկբայ , կմ անտարակոյս : ռամկ. շիւփհէսիզ : Նարեկ. Ժ. և ԺԶ:

Աներկմտելի . լեաց : || անտարակուսելի . կմ աներկբայելի : Նար. ՂԶ:

Աներկրագործելի . լեաց : || այն՝ որ ոչ կարէ գործիլ 'ի հողագործաց . կմ անհերկելի . և կմ անվարելի : 'Ի ճառընտ:

Աներկրպագու . ուի . աւ . աց . օք : || ոչ երկրպագող . կամ անպաշտօն : 'Ի ճառընտ:

Աներորդի . դւոյ : || որդի աներոյ ուրուք : ռամկ. աներչուգ : և ռամձկ. գայն :

Աներփ : (Նախդր.) || ոչ եփեալ . կմ հում : ռամկ. ընէփուծ :

Անզարգացուցանեմ . ացուցի . ացո . անել : (անցող.) || անզարդ առնել . կմ անշքացուցանել . կմ կորուսանել զվայելչութիւն իրիք . և կամ տգեղացուցանել : 'Ի ճառս ինչ :

Անզարդիմ . եցայ . եաց . իլ : (ձայնակր.) || անզարդ լինիլ . կմ անշքանալ . կմ կորուսանել զվայելչութիւն . և կմ տգեղանալ : ռամկ. պէզէքսիզ ըլլալ . կմ չիրքինլէշմէք . կամ ֆնանալ : Նարեկ. ԻԵ:

Անզարդութիւն . թեան : || անզարդ գոլն . կամ անշքութիւն . և կամ անվայելչութիւն : 'Ի ճառընտ:

Անզբաղութիւն . թեան : || անզբաղ գոլն . կմ ազատութիւն 'ի զբաղմանց . կմ անխռովութիւն . և կմ հանդարտութիւն : ռամկ. հանգստութիւն : Լամբրոն:

Անզգօն : (Նախդրիւ.) || Նա՝ որ ոչ զգօնէ . կմ ոչ պարապի զգօնանաց : ռամկօր. ուշըն ըլլօղ . կամ ուշըն գլուխն չունօղ : իսկ մերթ անցնդելի . կմ անցրիւ . կմ անչփոթ . կմ անխռով . և կմ անվրդով . և ըստ այսմ առն անզգօն խորհուրդ . կմ անզգօն ունիլ ըղձմիտ : ռամկ. չշփոթած . կմ Նէրան վրա չէ եղօղ : Լամբրոն : և 'ի ժամագիրքն :

Անզգամանամ . ացայ . ցիր . անալ : (Իմիջ.) || տես 'ի յն. հայս. Անզգամիլ :

Անզլիկ : (Նախդր.) || || ոչ զլեկեալ . կմ ոչ յեանեալ . և կմ մասնակից . և ըստ այսմ առնի . անզլիկ մնալ 'ի մխիթարութենէ , 'ի բարեաց . և այլն : ռամկ. մահրում քալմագ . կմ բիհէսէ : 'Ի գիրս մեծին խոստովանու :

Անզոյգ . զուգի . իւ . ից . կմ աց . օք : || այն , որ ոչ է զոյգ . զոր և կոչեմք կենտատ : ռամկ. ֆարտ . կմ թէկ : իսկ մերթ՝ ոչ զուգեալ . կմ ոչ լծակցեալ . կմ անհամեմատ . որ է առն անզուգական : ռամկ. էշ չունօղ . կմ նման չունօղ :

Անզովանալի . լեաց : || այն՝ որ ոչ կարէ զովանալ . կմ ոչ կարէ շիջանիլ 'ի տապոյ . կմ 'ի տոչորմանէ . և այլն : ռամկ. չպաղչըն կէլօղ : Նարեկ. ԺԹ. և ԻԳ :

Անզուգակից . կցի . աւ . աց . օք : || այն՝ որ ոչ ունի զուգակից . կմ անզուգական . կմ աննման :

Անզուգակցութիւն . թեան : || անզուգակից լինելն . կմ անզուգաւորութիւն . կմ անշաղաշարութիւն : 'Ի ճառընտ:

Անզուգաւոր . ի . աւ . աց . օք : || տես Անզուգակից :

Անզուսպ : (Նախդր.) || այն՝ որ ոչ է զուսպ , կմ զսպեալ . կմ պնդեալ . կմ որ ոչ կարէ զսպիլ . կմ անարգել . կմ անսանձ : ռամկ. զափթօլմազ :

Անզօր : (Նախդր.) || անյատակ . կմ անմաքուր . և կմ անոյժ : ռամկ. դուրալը . կմ ճօնտպատ : 'Ի հին բերան:

Անէական . ի . աւ : || չէղոյ . կմ ոչինչ : ռամկ. հիչ . կամ խիչ : Գրամմատ:

Անէականութիւն . թեան : || չէութիւն . կմ ոչնչութիւն . և կամ չգոյք : ռամկ. հիչ :

Անըղձանալի . լեաց : || անբաղձալի . կմ անտենչալի : Գիրք անյայտ:

Անընդելական . ի . աւ . աց . օք : || անսովորական . կմ անծանօթական : 'Ի ճառընտ:

Անընդոստ : (Նախդրիւ .) || ոչ ընդոստող . կմ անոստնլի : իսկ մերթ՝ անդրդուելի . կմ անխախտ . կմ անշարժ . կմ անխռով . կմ անվրդով . և ըստ այսմ առնի . անընդոստ խաղաղութիւն . կամ յապահովութիւն : 'Ի Գիրս պիտ:

Անընթերց . ի . իւ . ից . իւք : || ոչ ընթերցօղ . կմ ոչ ընթերցեալ : ռամկ. չկարդացօղ . կմ չկարդացուած :

Անընկալ : (Նախդր.) || Նա՝ որ ոչ ընկալնու . կմ ոչ ընդունի : ռամկ. խապուլ չընօղ : իսկ մերթ ոչ ընկալեալ . կմ ոչ ընդունեալ : ռամկ. խապուլ չըրած : Պարզեւ , Ի բայն շարակցի այսպէս . անընկալ լինիլ . և նշանակէ . ոչ լինիլ ընկալեալ . կմ ոչ լինիլ ընդունելի : ռամկ. մախպուլ ըլլալ . կմ չընդունիլ : Ագաթ: և 'ի ճառընտ:

Անընչութիւն . թեան : || անինչ գոլն . կմ անստացութիւն ընչից . կմ անարծաթութիւն . կմ չքաւորութիւն : ռամկ. չունեւորութիւն . կմ աղքատութիւն : 'Ի Վարս հարց. Զ:

Անըստգիւտ . կմ անստգիւտ : (Նախդր.) || անստգտանելի , կմ անմեղադրելի . կմ անպարսաւ . կմ անարատ . կմ անբիծ . կմ անկեղծ . կմ անխարդախ : ռամկ. [illegible] . կմ [illegible] . կմ [illegible] . և ըստ այսմ առնի անստգիւտ գործք . սէր . ուրախութիւն . ընտանութիւն . և այլն : Նարեկ. ԻԸ: և Լամբր: իսկ մերթ անշուշտ . կամ անվրէպ . կամ անսխալ . կմ անմոլար . կմ ուղիղ . և կամ Ճշմարիտ : ռամկ. [illegible] . կմ [illegible] . կմ [illegible] . և ըստ այսմ առնի անստգիւտ հաւատ , տեսիլ , խոստումն , միտք . և այլն : Լամբրոն:

Անթախանձ : (Նախդրիւ .) || առանց թախանձանաց . կամ ոչ թախանձօղ . կամ ոչ թախանձելի : 'Ի ճառս ինչ :

Անթաղ : (Նախդրիւ .) || ոչ թաղեալ . կմ ոչ եղեալ արժանի թաղման . կմ առանց թաղելոյ . և ըստ այսմ առնի . անթաղ ընկենուլ : ռամկ. չթաղուած : Խոր. Գ. գլ. 32:

Անթարգմանութիւն . թեան : || ոչ թարգմանելն . կմ ոչ կարելն մեկնիլ . և կամ անպատմելի գոլն : Նարեկ:

Անթեղ . ի . իւ . ից . իւք : || պաղախ , կմ

մո_

[illegible]

մարդ լամ՚օղ. կամ [illegible] ։

Անխնամակալութիւն. ութե. թե. ալց. ոք ։ || տես ՚ի վեր Անխնամակալ ։ Սարգիս ։

Անխոհ ։ (Նախդրիւ.) || ոչ խոհեցող. կամ անխորհուրդ ։ [illegible] ։

Անխոհք ։ || տես ՚ի վեր Անխոհ ։

Անխոնջեալ ։ (Նախդրիւ.) || ոչ ունող խոնջութիւն. կամ անխոնջ. և կամ յոգնիլ ։ [illegible] ։ Նարեկ ։

Անխոյզ. խուզի. իւ. իւ. օք ։ || ոչ խուզող. կամ ոչ որոնող ։ [illegible] ։ ՚Ի ճառընտ ։

[illegible]

կամ հեռացուցանել ։ ռամկօր. էգ՞ ... ընկնիլ ։ Թագ. 1. հարց. Ը ։

Անկանիլ առաւօտ ։ || անկեալ ՚ի բնածին տեղն, ՚ի ... հայտ ։

Անկատար. ի. իւ. իւ. ից. իւք ։ || առանց կատարի, կամ առանց ավարտման, կամ անսպառ ։ ՚ի նորոցն ։

Անկատարելի. լւոյ ։ || անկատարելի, կամ որ ոչ թերանայ ։ ՚ի նորոցն ։

Անկատարել. լւոյ ։ || առանց կատարելոյ, կամ անկատար ։ ՚ի նորոցն ։

Անկատարածաբար ։ (մակբայ.) || առանց կատարածի, կամ առանց երկիւղի ; կամ ապահովաբար, և կամ աներկիւղաբար ։ ռամկ. շնչ՞ ... , կամ հաճախող ։ Խոր. մ. ... 12 ։

Անկատարագործ ։ (Նախդիր.) || ունօղ զգործ անկատար, կամ թերատ գործով, կամ կէս կատարեալ ։ Նոր Էկ. ԺԹ ։

Անկատարած ։ (Նախդիրն.) || առանց կատարածի, կամ անաւարտ, և կամ անվախճան ։ Սարգիս ։

Անկարան. ի. աւ. ալ. աց. օք ։ || ոչ ունօղ զկարան, կամ առանց կարողի, կամ ոչ կարել ։ ռամկ. չէկարող ։

Անկարողութիւն. թեան ։ || անկարելի կարողութիւն, կամ տկարութիւն կարողի, կամ չկարութիւն, կամ խառնակութիւն, և կամ թերութիւն ։ 1. Պետ. 4. 4 ։

Անկարելի. լւոյ ։ || ոչ կարելի, կամ անհնարին ։ ռամկ. մինձիխարոյ ։ Լամբր ։

Անկարեկան. ի. աւ. աց. օք ։ || անկարեկան, կամ անախտական, կամ անմնան յերկրաւոր կարեաց ։ և ըստ այսմ ասի՝ անկարեկան է Աստուած, կամ անկարեկան է ծնունդ որդւոյն ։ ՚ի Գիրս Ն. Ի. ։

Անկարիք ։ (Նախդիրն.) || ոչ ունօղ զկարիս, կամ անկիր, և կամ անպակաս ։ Յոհան ։

Անկարգաբանեալ. ցայ. ցիր. ալ ։ (Էակ.) || անկարգօղ լինել, կամ ոչ կարել, կամ ոչ զօրել ։ ռամկ. չկրնալ, կամ ուժն չգալ ։ Նար. ԻԲ ։

Անկարգութիւն. կարգութեան. իւ. ալ. օք ։ || ծառայի ... մասնակեալ ՚ի բայդէն կարել, ... անլսութեան ՚ի բայդէն լսել. և անխառնութեան ՚ի բայդէն խառնել. և նշանակէ զանկարգան. Ը զօրին, որ ոչ ունի զկարգաւ, կամ որ ոչ է կարելով ՚ի մասանց ։ ռամկ. չէկարող. Իսկ յոյժմանէ ասեալ անկարգութիւն կոչի Աստուածային կոչնաց. որ է պարգևեալ մտացն. Ը. որ արկանեն զնոսա կոչնաւորացն. բայց այսմ անկարգութիւն կոչի և վերին մասն ծրագրին, որ պարտէ զկոճակ. Ը զծիծաղ. և կամ երեսք մուծանելին, և հրաժարանին. Ը խառնորդն, և զամենայն, և այլոց նմանեաց. Ը որ մնածանեն զնոսա ապաւինողքն նոյ ։ ռամկօր. ... կամ խաղալիքն է ։ Յեսու 9. 5 ։ Բայց քահանայն յայնժամ անկալով ամենաշնչելին ՚ի բանդաւոր ձեռագիրս զնին՝ Անկարգութիւն. վասն այն աւանդէ երևել թէ ծառայի սա ՚ի բայէս անկանել, որ է հիւանդ ... նշանակէ զհիւանդութիւն. և յայսմանէ՝ անկարգութիւն կոչի հիւանդութիւն վերին մասն ... երեք ..., այլ երբեմն զանձն ..., ..., թերևս ..., ապա ... ։

Անկաւոր. ի. ալ. աց. օք ։ || պատշաճաւոր, կամ պատականաւոր, և կամ ձանձրաւոր. ռամկ. ... , կամ փուշեր, կամ յոյլեր ։ Սարգիս ։

Անկաւորութիւն. թեան ։ || պատշաճաւորութիւն, կամ պատականաւորութիւն, կամ յարմարութիւն ։

Անկերպակարծ. ի. եց ։ || առանց կերպակարծութեան, կամ աներկիւղ, կամ աներկբայ. կամ անտարակոյս ։ ՚ի Գիրս Գէթ ։

Անկենդանաւոր. ի. աց ։ || ոչ ունօղ կենդանութիւն, կամ անկենդան, կամ անզգայ, կամ անշունչ ։ ռամկ. ... ։ Նար. ԿԷ ։

Անկեր. ի ։ || ոչ կերօղ, կամ ոչ ուտօղ ։ ռամկ. չուտօղ ։ Իսկ մինչ ասի. անկեր խորհուրդ, նշանակէ՝ խոկումն ոչ ուտելոյ զհացն ։ ՚ի Վարս. հարց. Ի ։

Անկերպակեր ։ (Նախդիրն.) || ոչ ունօղ զկերպակեր, կամ առանց կերպակրոյ ։ ռամկ. կերակուր չունօղ ։ Սարգիս ։

Անկերպակրութիւն. թեան ։ || ոչ ուտելն զկերպակուր ; կամ անճաշակութիւն, և կամ անսնանդութիւն ։ ռամկ. անօթութիւն ։ ՚ի նորոցն ։

Անկէս ։ (Նախդիր.) || առանց կէսի, կամ ոչ ունօղ զկէս, կամ անհատական ։ ռամկ. նախ գործ, կամ նշանով ։ Իսկ ըստ որում ելանէ սա ՚ի կէս բառէն, որ նշանակէ բաժ, կամ վայրկեան, նշանակէ անժամանակ, կամ յաւիտենական, կամ մշտնջենաւոր, և կամ անանց ։ ռամկ. ծայր չունեցող. և ըստ այսմ անկէս կոչի Աստուած, և աստուածութիւնք իւր ։ Նար. ՚ի գոհ. խոսին. ու առաքելոց ։ և ՚ի Յովսէպ ։ Սոյնպէս և ասի, անկէս երանութիւն, արքայութիւն, խոստումն, տանջանք, լուսութիւն ... և այլն ։ Նար. ԼԷ. և ԴԶ. և ՚ի գոհ. խոսն ։ և Ակոփայ ։ Պերճել նշանակէ. անսպառ տևողութիւն, կամ անվախճան ; կամ անվախճան, կամ անսահման. և ըստ այսմ ասի. անկէս ժամանակ, կամ յաւիտեան, և այլն ։ Յ. ... ։ և Լամբր ։

Անկիզանօղ. ողի. իւ. աց. օք ։ || ոչ կիզանօղ. կամ ոչ այրօղ, կամ զուրկ ՚ի բոցակիզութենէ ։ ռամկ. չէրօղ. Ը այնմ ՚ի շինոց. Ջայրեցօղ բնութեան անկիզանօղ ամենայն ։

Անկիրտ. ի. իւ. ից. իւք ։ || է բառ յունական, և նշանակէ՝ խարիսխ, որ է երկաթ նաւուց ։ ռամկ. չէնկէլ ։ ՚ի Գիրս Ճիշտ ։

Անկիւղ ։ || է ազգ ինչ պարկեշտի ։ ռամկ. կողով. Ը այնմ ՚ի հին պատմագիրս ։ Աղամանս պարկեշտ մի, զոր անկիւղս կոչեն ։

Անկղխամանամ. ացայ. ացիր. անալ ։ (Էակ.) || անխոտանել, կամ մոլիլ, կամ յիմարել. կամ շամբշել. և կամ պակշոտել ։ Ը այնմ Սարգ. Կերպակրոց անյագանք, և օտար ընչից բաղձանք, և փառամոլութիւնք, որովք անկղխամանալք ՚ի սրբփանեացն ։ և գինի ասէ. անասելի զանիրաւիս կռապաշտութեան օրինակաց, որովք մեծ անկղխամանալք, և ոչ խոհեմանալք ։ Եւ զարձեալ ասէ. պատանեկութիւն առ ոչ զօր ՚ի կամարեալն մեղացն ասէ, այլ զօր ՚ի յաքման անկղխամանայեն ։ Ը այսմ է և յայլ տեղիսն ։

Անկնիք ։ (Նախդիրն.) || տես Անզգուշէ ։ ՚ի Գիրս Ն. Ի. ։

Անկշռելի. լւոյ: || անա՛ 'ի ստ. հատ. Անկշիռ: Անգղ. և Լատ:

Անկողին. ղնոյ. աւ. ոց. ովք. կամ ի. ին. ից: || ընկողին. որ է պարկ մեծ լցեալ բըր-դովք, կամ բամբակովք, և այլովք նմա-նեօք, զոր արկեալ 'ի վերայ մահճակալաց, կամ գետնոյ՝ նստին. և առաւել անկողին, կամ ընկողին, ըստ որում տարածութիւն է ընկող-մանելոյ 'ի նմա, կամ զի այն կայ միշտ ընկ-ղեալ: ռամկ. փէօշէկ: Սաղմ. 131. Գ. Առ-ակ. 22. 27: Երգ. 3. 1: Ոճով՝ անկողին կո-չի, ամուսնացող զուգակցութիւն առն և կնոջ՝ ըստ որում լինի յանկողնի. և յայս միտս աս-ել՝ ծնանել որդի 'ի միոջէ անկողնոյ. կամ անկողին անօրէն, կամ խառնակ. յն. ալինը, և կամ ոչ պղծել զանկողինն յանցանաց. յն. [illegible] շաղաղաղութիւն. և այլն: Ի-մաստ. 3. 18. և 16: Հռովմ. 9. 10: և 13. 13: Եբր. 13. 4:

Անկողնապանելի: || անա՛ Անկարապանելի: 'ի ճառընտ:

Անկողնակից. կցի. իւ. աց. օք: || ընկեր անկողնոյ. որ առնի զնոյնանէ, որք նստին 'ի միասին 'ի միում անկողնի. և ըստ այսմ այր և կին միմեանց անկողնակից կոչին: ռամկ. մէկ փէշ պառկող: Միք. 7. 5:

Անկողնակցիմ. ցայ. ցած. իլ: (ընդ. միջ.) անկողնակից լինիլ. կամ ննջել 'ի միասին 'ի միում անկողնի: ռամկ. մէկ փէշ պառկիլ:

Անկողնակցութիւն. թեան: || ընկերութիւն ան-կողնոյ. կամ ննջումն 'ի միասին 'ի միում անկողնի:

Անկոնիտոն. կամ (որ ուղղագոյն է,) Ան-կոնիտոն. ի. աւ. աց. իւք: || է բառ յու-նական. որով նշանակի խոտ ինչ թունա-լի. զոր այլով անուամբ կոչեմք՝ մեռինայ. ոմն անուանեն 'ի ստ. հատ. զայս լատինք կոչեն աքօնիթոն: 'ի Գիրս Հեղոր:

Անկոչ: (նախդիր.) || ոչ կոչող. կամ ոչ հրաւ-իրող: ռամկ. չճանչօղ: Ոճով՝ ոչ կոչեցեալ. կամ ոչ հրաւիրեալ: ռամկ. չճանչուած. և ըստ այսմ անկոչ ասի՝ եպիսկոպոսն. որ ոչ է հրա-ւիրանօք մատուցեալ յեպիսկոպոսութիւն. այլ անձամբ զանձն է ընծայեալ 'ի նոյն. կամ որ ոչ է հրաւիրեալ 'ի ձեռնադրել զնա, կամ զայլ սկորէնութիւն առնել, բայց յան-դգնութեամբ մտի 'ի նոյն: Սոյնպէս անկոչ բազ մականն անուանին նոքա՝ որ առանց հրաւիրա-նաց խնճոյին 'ի սեղան մտեալ բազմին. կամ յանդգնեալ յառաջ 'ի կոչնականս, և ձրի ու-տէ 'ի նոցանէ: ռամկ. [illegible]:

Անկանել: || անա՛ 'ի ստ. հատ. Անգանել: 'ի ճառընտ:

Անկումն. ման. մամբ. մանց. մամբք: || անկանելն 'ի բայէս անկանել. այլ սղկումն 'ի բայէն սղկանել. և նշանակէ զատայումն. յն. ղեւոր-ծանն կուսակրօնից, կամ կերպարանաց, և կամ զատայութիւնն. որ է անկանելն զա-տայնս. յն. զկատարելիքն, և զայլս նմանս: ռամկ. գործական, կամ խառնած: Եզեկ. 26. 31: և 28. 32: և 36. 8: և 39. 3: Եւ յայսմ նշ. առնել անկումն կոչի [illegible]

հիւանդած, կամ յօրինած. և ըստ այսմ աս-ի. անկեալ բանից, Թուոց. և այլն: Նշխէ 'ի փոխ տառէն:

Անկուածոյ. ոյի. իւ. իւց. իւք: || ծառք 'ի բաւէն անկեալ. այլ խառնուածոյն 'ի բա-ռէն խառնուած. և նշանակէ անկեալ. յն. առաջնամիութիւն գործել: ռամկ. գոր-ծած, կամ հիւսած. բառ այսմ Եսայ. 39. 21: Եւ օձից վարագոյր անկեալ 'ի նոցին 'ի միջի՝ անկուածոյ հիւսեալ. յն. անկեալ 'ի միջի նոցին՝ տապանակեալ, և հիւսեալ:

Անկուշեմ. եցի. եա. ել: (ներգործ. և մերթ չէզոք.) || աղացել. կամ աղատել, կամ կղացել. որ է աղացի հարկանել, կամ կեղծ ընկենլով յետս կոյս չոքել զհետ երին. ամ առանձին ամեհի երիվարք: ռամկ. տեղի ղարնել. կամ ըռքփիկ նեղել. կամ ըռփիկ նեղել. ըստ այսմ 'ի հին պատմութիւն Սուր աս-ացա երիվարն վարգ առնել փոխադարձ. և անկուշեալ յետկոյս զիշխանն ընկենոյր: և 'ի Գիրս Անգղ. ասի. Յանէ անոր ան-կուշեալ բազում երիվարս հեծելոց՝ զբա-զումս ընկեցեալ. և զբազումս մեռեալ թուր հարկեալ՝ սատակեցին: ըստ այսմ է և 2. Օրին. 32. 15: Ոճով՝ նշանակէ անարգանել, կամ խո-տել, կամ եղծանել, կամ բամբասել, և կամ ար-համարհել: ռամկ. մախսարաց ընել, կամ չէօք դնել: 'ի հին փիլաւ:

Անկուշող. ողի. իւ. ող. օք: || աղացող, կամ աղացի ղհեծեալն 'ի վերայ ընկեցող, և ըստ այսմ ասի՝ անկուշող ձի, ջորի. և այլն: Սարփուհիսկ մերթ անարգանօղ, կամ բամբասօղ:

Անկուռ: (նախդիր.) || անհաստատ, կամ ապա-կար, կամ խորտակելի. և ըստ այսմ ասի: անկուռ ճանապարհ: ռամկ. խոչընդոտ, Լատին:

Անկրելի. լւոյ: || այն՝ որ ոչ կարէ կրիլ, կամ անհանդուրժելի, կամ անտանելի: Նոյն է:

Անկրթական. ի. աւ. աց. օք: || ոչ ունօղ զկրթութիւն, կամ անվարժ. կամ անհմուտ, կամ անուսումն: ռամկ. չուսեալ, կամ պղծական: Նոյնէ. իբ:

Անկքելի. լւոյ: || անկարգանելի, կամ ան-հանգստելի, կամ անդիմադրելի, կամ անխուսափ-ելի. և ըստ այսմ ասի՝ անկքելի նեղութիւն, արուեստ. և այլն: 'ի Փիլոն ասի:

Անհամեմատ. ատոյ. ցիւ. աւ: || անհամեմատ լինել. կամ կորուսանել զհամ իւր: Մարգար:

Անհամբոյր. ի. իւ. ից. իւք: || ոչ համ-բուրող. կամ ոչ համբուրելի: ռամկ. չպագօղ. կամ չպագուած: Իսկ մերթ՝ անմիաբան. կամ ոչ յարօղ. կամ ոչ ընդունօղ. կամ ոչ ընկերօղ. և կամ անսէր. և ըստ այսմ ասի. անհամբոյր լինել բարուց, միաբանութեան, ախորժելութեան, խաղաղութեան, և այլն: ռամկ. զզուելի. կամ խաղաղութեան. կամ չմտերիմ. կամ չհաշտօղ: Խորէն. Ե. գլ. 89: և 'ի հին պատմագիրս: Ոճով՝ ասի անհամեմատելի. կամ անմիաբան. կամ դառնաբարոյ. կամ ժանտ. կամ դժնդակ. կամ դըժ-նեայ. և ըստ այսմ ասի. անհամբոյր ծառա-յել, կամ թշնամի, դըժնեայ, դաժան, բարք, բանք. և այլն: ռամկ. բանի տաղ չեղօղ, կամ

[illegible] լինել, կմ նախ, կմ չարել : Նյութ. իբ. և ձթ: Գիրքն՝ այլանդակ, կմ անկարգ, կմ անհամեմատ, կմ անյարմար, կմ անչնորհ, կամ զզուելի : ռամկ. անշնորհք, կմ դէբ, կմ [illegible], կմ [illegible], կմ [illegible] : [illegible] անհամեմատ [illegible] և անդ [illegible] անհամեմատ [illegible] անհամեմատ : Գիրքն նշանաւոր անկից, կմ անտիպ, կմ անսաստ, կմ անպատշաճ : ռամկ. բոց, կմ [illegible], կամ [illegible]. և [illegible] այսմ առն. անհամեմատ [illegible]. և այլն : Նյութ. իբ:

Անհամեմատութիւն. թն : ‖ անհամ գոլն, կամ պատ[illegible]ութիւն համեմ, կամ [illegible] : ռամկ. [illegible] : Յն. ոչ[illegible] :

Անհանգիստ. հոր : ‖ ոչ ունօղ դշնայս : ռամկ. [illegible]. և [illegible] մերթ նշնեկի որպէս. [illegible] : [illegible] մերթ նաև [illegible] : և [illegible] : Եբրայ. 7. 3 : Եղբայրն են նա, որ [illegible] [illegible] : [illegible] :

Անհանգ[illegible] : (նախդր.) ‖ անհանգ[illegible], կամ [illegible] : [illegible] :

Անհամաձայնութիւն : (մակբայ.) ‖ [illegible], կամ [illegible] : [illegible] :

Անհաս[illegible] : (նախդրբ.) ‖ [illegible], կամ [illegible] : [illegible] :

Անհաշիւ : (նախդրբ.) ‖ ոչ ունօղ [illegible], կամ անթիւ, կամ անհամար : ռամկ. [illegible] : [illegible] :

Անհաշտական. ի. ա. ոց. օք : ‖ ոչ [illegible] հաշտութիւն, կամ անհաշտ : Նյութ. :

Անհաշտելի. [illegible] : ‖ նոյն է ընդ վերինոյն : Նյութ. իբ :

Անհասութիւն. թն : ‖ անհաս գոլն, կամ [illegible], կամ [illegible] : Մերթ [illegible], կամ [illegible], և կամ [illegible] : [illegible] :

Անհարթ[illegible] : (նախդր.) ‖ ունօղ [illegible], կամ [illegible], կամ որ է [illegible] : ռամկ. [illegible], կամ [illegible] : [illegible] :

Անհաւանիմ. եցայ. եայ. իլ : (ձայնակր.) ‖ անհաւան լինիլ, կամ ոչ հաւանիլ. կամ [illegible] : ռամկ. [illegible] : Ի [illegible] :

Անհաւատալի. [illegible] : ‖ ոչ հաւատալի կամ [illegible] : ռամկ. [illegible] : Մարգ. :

Անհեթեթ. կամ անհեթեթ. ի. իւ. ից. օք : ‖ անհամեմատ [illegible], կամ անյարմար [illegible], կամ այլանդակ. կամ [illegible] : և կամ [illegible]. և [illegible] անհեթեթ [illegible] :

[illegible]. Մեծանք. և նմանք այլա : Այսպէս և առն այս [illegible] անհեթեթ. կամ անհեթեթ գրել խօսել. և կամ [illegible] անհեթեթ [illegible]. և այլն : ռամկօր. [illegible], կամ [illegible], կամ [illegible] : [illegible] : [illegible] 8 : և Յոյժն : Իսկ մերթ անկերպ, կամ անձև, կամ անկար, կամ անտաշ, կամ անթաշ, և [illegible], որ [illegible] ի [illegible] [illegible], կամ [illegible] ի [illegible] գործելն. և այլն : ռամկ. [illegible], կամ [illegible] : Գիրքն [illegible], կամ [illegible], կամ անկարգ. կամ [illegible] : ռամկ. [illegible], կամ դէբ, կամ [illegible] : [illegible] Յն. ոչ[illegible] : [illegible] անհեթեթ [illegible] : [illegible] անհեթեթ [illegible], կամ [illegible] անհեթեթ [illegible]. և այլն : [illegible] : և իբ :

Անհեթեթութիւն. թն : ‖ անհամեմատութիւն [illegible], կամ անյարմարութիւն, կամ [illegible], կամ [illegible] : ռամկ. [illegible], կամ [illegible] : Մերթ և անկերպութիւն, կամ անձևութիւն, կամ անկարգութիւն, և կամ [illegible] : Գրոց :

Անհետ առնել. [illegible] : ‖ [illegible] [illegible], կամ [illegible], կամ [illegible] առնել : ռամկ. [illegible] :

Անհետ լինել. ‖ կորնչել հետոց, կամ [illegible], կամ [illegible] : ռամկ. [illegible] : Յն. ոչ[illegible] :

Անհերքելի. [illegible] : ‖ անմերժելի, կամ անժխտելի, կամ [illegible] : Նյութ. իբ :

Անհնարագոյն. ի. իւ. ից. օք : ‖ առաւել անհնար, կամ յոյժ անկարելի : Մարգ. :

Անհնարաւոր : (նախդր.) ‖ անհնարին. [illegible] ոչ ունօղ [illegible], կամ անկարելի : ռամկ. [illegible] : [illegible] 68 : Իսկ մերթ [illegible], կամ յոյժ [illegible], կամ [illegible], կամ յոյժ [illegible] : ռամկ. [illegible] : [illegible] : Անհնարաւոր [illegible] :

Անհնարիմ. եցայ. եայ. իլ. (ձայնակր.) ‖ անհնարին լինիլ, կամ անկարանալ, և կամ [illegible] : ռամկօր. [illegible] : Գրոց :

Անհնարին : (նախդր.) ‖ անհնարաւոր, կամ անկարելի, կամ անպատեհ : ռամկ. [illegible] : [illegible] 30. 18 : [illegible] 1. [illegible] : Իսկ մերթ [illegible], կամ [illegible], կամ [illegible] : և [illegible] անհնարին [illegible], [illegible]. և այլն : ռամկ. [illegible], կամ [illegible] : [illegible] 18. 18 : [illegible] 15. 18 : Եղբայրն [illegible] յոյժ [illegible], կամ [illegible] մեծ, կամ [illegible], կամ [illegible] :

ցի յոյզ և յաճախ, և եթէ անպատ. : և ըստ այսմ առնի. անհնարին մեղք, ապիրատութիւն, կամ անզգամիք անհնարինք. և այլն: ռամկ. խիստ ձանձր, կամ խիստ ծանր, կամ ծայր չափ չունող: Ելից. 32. 21: Յօբանն. 2. 6: Մերթ և ա կարի խիստ, կմ՛ յոյժ սաստիկ. կամ կարի դժնդակ, և կամ ժամանից ժամու: ռամկ. խիստ զօրեղ, կամ խիստ էտաւող, կամ խիստ փէշլին: և ըստ այսմ առնի, անհնարին երկիւղ. մաչեցնութիւն, ցնորք, բարկութիւն: 3. Մակ. 5. 25: Իմաստ. 5. 2: և 16. 5: և կամ անհնարին գազանք, վիշապք, թոյնք. և այլն: 2. Մակ. 11. 9: Իմաստ. 12. 9: և 18. 17: Դիպի՛ բացուած անգամ վարի առ մակբայորէն, և նշանակէ՝ յոյժ չափազանց, կամ կարի սաստիկ, կամ կարի յոյժ, կամ եւս քան զեւս. և ըստ այսմ առնի. անհնարին հարկանել, խորտակել, խայտառակել, աւերել. և այլն: ռամկ. խիստ ամուր, կամ չափէ դուրս:

յԱնհնարիցն է: || անհնարաւոր է, կամ անկարելի է, և կամ չիք ինչ հնար: ռամկջր. մումքինսիզտէ. ըստ այնմ. Շնորհալին. Այս յանհնարիցն է անձամբ մերով զայս առնել:

Անհնարութիւն. թեան: || անհնարին գոլն, կամ անկարելութիւն, կամ անճարութիւն: Ոսկե. 1. հռոմ. իէ:

յԱնհոգս: || յանհոգութե, կամ յապահովութեան, կամ առանց կասկածանաց. և ըստ այսմ առնի. յանհոգս կալ, նստիլ, լինել, քնանալ. և այլն: ռամկ. հանգիստ: 1. Մակ. 9. 58: Դատ. 8. 11: Եսայ. 32. 19:

Անհոգօղ: (Նախդրիւ.) || ոչ ունօղ զհոգացօղ, կամ անհոգաբարձու, և կամ նա՛ որ ոչ տանի զհոգ, կամ ոչ ունի իմիք զխնամ: ռամկ. տէր չունօղ, կամ ղէփ չընօղ: Խոր. գ. գլ. 68:

Անհովիւ: (Նախդրիւ.) || ոչ ունօղ զհովիւ, կամ անխնամակալ, կամ անառաջնորդ: ռամկ. չօպանսըզ: Սարգ.:

Անհպարտութիւն. թեան: || ազատութիւն 'ի հպարտութենէ. կամ խոնարհամտութիւն. կամ ցածութիւն բարուց: Ոսկե. 1. հռոմ. է:

Անձայնութիւն. թեան: || անձայն գոլն, կամ պակասութիւն ձայնի, կմ՛ լռութիւն: 'ի ճառընտ.:

Անձեռնանալ. ացայ. ցեր. ալ: (Չէզոք.) || անձեռն լինիլ, կմ՛ կորուսանել զձեռն, կմ՛ աղեղճանալ ձեռքն: Սարգ.:

Անձիր: (Նախդրիւ.) || ոչ ունօղ զձիր, կմ՛ ոչ տուօղ զպարգևս, կամ անշնորհ. և կմ՛ անշնորհակալ: ըստ այնմ 'ի ճառընտ.: Ա՛մ բարեօք լցեալք 'ի նմանէ, անձիրք առ տուրիչն երևեցան: և զկնի առնի. Անձիրս լինիլ 'ի վ ը՜ երախտեաց:

Անձկաբեկ: (Նախդրիւ.) || անձկութե՜ բեկեալ, այս՝ նա՛ որ նեղութե՝ և վշտօք սրտի մորմոքեալ տառապի. որպիսի են այրիք, որք տանին զվիշտ այրութե. մինչև ցմահ: 'ի Գիրս Ճնդ.:

Անձկայրեաց: (Նախդրիւ.) || ծարի առ յանձնանցս անձուկ և այրեաց. և նշանակէ՝ անձկով այրօղ. կմ՛ անձկութե խորովօղ. կմ՛ պատառօտօղ. կմ՛ աղխօտօղ: ռամկջր. ճիկէր ճէրրփօղ. կմ՛ ուղեղը ճէրրփօղ: և ըստ այսմ առնի. անձկայրեաց պատմութիւն ողալ: 'ի հին դպրոգիրս:

Անձն. անձին: || բանաւոր բնութիւն անհատագոյացու. կմ՛ (որ պարզագոյնն է.) և գոյացութիւն եղական, իմացական, բոլոր յինքքեան, և անհաղորդելի այլում: Կիւրղի պարապմանց: Դիպի աւելով լինի փոխանակ անձնաւորութե: և ըստ այսմ իմանի, մինչ առնի՝ ունիլ զանձն: Երբեմն եւս նշանակէ զկրօնս. կամ զմարմին. և ըստ այսմ առնել, զգենուլ զանձամբ, կմ՛ ածանել զանձն բավանդակ: ռամկ. կէօվտէ: տես 'ի ա. հատ:

յԱնձին ծերել: || յինքն կրել. կմ՛ 'ի վ ը՜ իւր բառնալ. կմ՛ ունիլ յինքեան: ռամկ. Հէրան կէլէ. կամ պահէլ: Կիւրղի եղէմ. ժե:

Անձին կալնուլ: || յանձն առնուլ. կմ՛ հաւանիլ. կմ՛ հաճիլ: ռամկ. զապուլ էթէլ. կմ՛ հաւանէլ: 'ի Վարս հարց. ժբ:

զԱնձամբ գառնալ: || շուրջ զինքև դառնալ, և նայել. կմ՛ 'ի թիկունս իւր դառնալով հայել: ռամկ. չօրուը նայէլ. կմ՛ ըտրաֆին նայէլ: Ոսկե. 2. հռոմ. է:

Անձնագործ. ի. աւ. այ. օք: || անձամբ անձին գործօղ. որ և առի՝ ինքնագործ: ռամկ. իւր ճէտոռ րնօղ: 'ի Գիրս Ճիգը:

Անձնադրօղ: (Նախդր.) || անձամբ զանձն դնօղ. կամ զանձն իւր մեռաւադրող: 'ի Ճառս ինչ:

Անձնախոնարհ: (Նախդրիւ.) || խոնարհ անձամբ. կմ՛ փառաւոր, և աշխատոր անձամբ: 'ի Գիրս ղէփ:

Անձնակործան: (Նախդր.) || անձամբ զանձն կործանօղ. կամ զանձն իւր սատակօղ: ռամկ. ինքն զինքն խորտակ ընօղ: 'ի Ճառս ինչ:

Անձնապարծ: (Նախդր.) || յանձն իւր պարծօղ. կամ մեծապարծ: 'ի Գիրս ղէփ:

Անձնապաստան: || տես 'ի ա. հատ. Յանձնապաստան: Կիւրղի եղէմ. Ճ:

Անձնատուրն. կմ՛ Անձնատուրք: || անձնատուր. այ անձամբ միայն արծեալ, և զայլ ոչինչ ստացուցեալ. որպիսի են նաքա, որք 'ի պատերազմի հոգիւ մերկ փախսչին 'ի թշնամեաց. և ըստ այսմ առնի. անձնատուրն լինիլ, կմ՛ փախչիլ. և այլն: ռամկ. իւր գլուխը ճօրով աղատօղ: 'ի Գիրս ղէփ:

Անձնատուութիւն: || տես 'ի ա. հատ. Յանձնատուութիւն: Լամբ.:

Անձնասիրութիւն. թեն: || սէր անձին. կամ սիրելն զինքն. կմ՛ զիւր օգուտն: Նյուսաց.:

Անձնաւորեմ: || տես 'ի ներքոյ Անձնաւորացանել:

Անձնաւորացուցանեմ. ացի. ացո. ել: (Ներգործ.) || անձնաւորել. այ ենթակայացուցանել 'ի բանաւոր բնութե: Իսկ մերթ՝ հոգևորել. կմ՛ տալ ունել ռամիկ հոգի. կմ՛ կենդանացուցանել. կմ՛ շնչաւորել: ռամկ. ողջընցընէլ: Պլատոն.:

Անձուկ. կաց. կօք: (անկեղ.) || կոշիկ մարմնոյ. որ է մարմին առանց բազկաց, և սրունից, և գլխոյ: ռամկ. կէօվտէ: ըստ այնմ

'ի ճառ-

զօրագլութիւն . կամ ոչ հնազանդիլ . կամ զրկել : ռամկ. [illegible] . կամ [illegible] ընկնել : [illegible] 2. 9:

Անմատչելի . լեայ : || այն տեղ, յոր ոչ լինի մատչիլ . կամ անմերձենալի . կամ անհասանելի . որ և ասի անմատոյց : Խոսէն. Գ. գլ. 35: Նարէկ. ղԶ:

Անմարդաբնակ . ացաց . ցիր . ալ : ([illegible]) || անմարդի լինել, կամ անմարդաբնակ լինել, կամ [illegible] : ռամկ. [illegible] , կամ [illegible] : Սարգս:

Անմարդութիւն . թե : || տես՝ ի [illegible] . Տմարդութիւն : Գրէգ. Տիր:

Անմեղադրական . ի . աց : || ոչ ունող զմեղ_ րութ, կամ անմեղադրելի , կամ անմեղ : Նարեկ:

Անմեղադրելի : ([illegible]) || առանց մեղ_ րութեան . կամ [illegible] : Նարէկ. Ե:

Անմեծար : (Նախադր.) || ոչ մեծարեալ , կամ զուրկ 'ի յարգութենէ , կամ անարգ : Նարէկ:

Անմեկին : (Նախադր.) || ոչ մեկնեալ , կամ ծա_ ծուկ , կամ [illegible] , կամ [illegible] : 'Ի հին Գրոց:

Անմեղադիր : (Նախադր.) || ոչ մեղադրող , կամ անմեղադրելի : ռամկ. [illegible] : 'Ի Ճառընտ:

Անմեղանալ . ացաց . ցիր . ալ : ([illegible]) || անմեղ լինել, կամ անմեղանդամական գոլ : ռամկ. [illegible] , կամ [illegible] : Սարգս :

Անմեղանչական . ի . աց : || նա՝ որ ոչ է մե_ ղանչական , կամ որ ոչ մեղանչէ : ռամկ. [illegible] : 'Ի Ճառընտ:

Անմեղութիւն . թե : || անմեղ գոլն , կամ արդա րութիւն 'ի մեղաց , կամ անպարտութիւն , կամ անբծութիւն : Սարգս. 77. 74:

Անմերձենալի . լեայ : || տես Անմատչելի : 'Ի [illegible] : և 'ի Նարէկ. Գ:

Անմիս : (Նախադրբ.) || ոչ ունող միս , կամ ոչ [illegible] 'ի մարմնի գոյացեալ : ռամկ. [illegible] , կամ [illegible] : 'Ի Ճառընտ:

Անմիտ : (Նախադր.) || ոչ միտ ունող , կամ անմտական , կամ [illegible] , կամ [illegible] : ռամկ. [illegible] : 'Ի հին Գրոց:

Անմխիթարելի . լեայ : || այն տեղ , որ ոչ կարէ մխիթարել , կամ ոչ կարէ [illegible] , և [illegible] : 'Ի Ճառընտ:

Անմոռաց . ի . իս . ից . իցս : || անմոռանալ . [illegible] , որ ոչ կարէ մոռանալ , կամ ոչ է մո_ ռացեալ :

Անմոռանալի . լեայ : || անմոռաց : ռամկ. [illegible] : Սարգս :

Անմոռացելի . լեայ : || անմոռանալի , կամ անմոռաց : Գրէգ. Տիր:

Անմորուս , կամ Անմօրուս : (Նախադրբ.) || ոչ ունող զմօրուս , կամ առանց մօրուաց . որպիսի են պատանեակք : ռամկ. [illegible] : 'Ի հին պատմութիւնս :

Անմտաբար : (մակբայ.) || անմտութեամբ , կամ յիմարութեամբ , կամ յիմարաբար : Սարգս:

Անմտածութիւն . ածի . իս : || առանց մտածելոյ , կամ յիմարութիւն , կամ [illegible] . կամ [illegible] : ռամկ. [illegible] : Եզնիկ. 9. 16:

Անմօրուս : || տես Անմորուս :

Անյաղթաբար . կամ անյաղթաբար : (մակբայ.) || առանց յաղթելոյ , կամ առանց [illegible] : 'Ի Ճառընտ:

Անյաղթահարելի . գոյանի . իս : || առանց ան_ յաղթ , կամ յաղթ [illegible] : ռամկ. [illegible] : 'Ի Ճառընտ:

Անյայտանալ . նայ . ցաւ . ալ : ([illegible]) || անյայտ առնել , կամ աներևոյթ առնել : ռամկ. [illegible] : 'Ի Ճառընտ:

Անյայտութիւն . թե : || անյայտ գոլն , կամ ծածկութիւն , կամ աներևութութիւն , և կամ անե րևոյթ լինելն : 'Ի Ճառընտ:

Անյապաղաբար : (մակբայ) || առանց յա_ պաղելոյ . կամ անդանդաղաբար , կամ ան_ [illegible] : ռամկ. առանց [illegible] , կամ [illegible] : Նարէ. Ժ: Խոսր. Գ. գլ. 58:

Անյարմար : (Նախադրբ.) || ոչ ունող յարմա_ րութիւն , կամ անյարմարական , կամ անպատշա_ ճաւոր , և կամ անպէտ : ռամկ. [illegible] , կամ [illegible] , և կամ [illegible] : Բուզ. Գ:

Անյարմարապէս : (Նախադր.) || ունող զան_ յարմար գլուխ , կամ անյարմարապէս գրող , կամ [illegible] գրել : Նարէկ. ԾԶ:

Անյաւէտ . ի . իս . ից . իս : || անժամ , կամ ան_ ժամանակ , կամ անմշտ , կամ [illegible] , կամ ան_ [illegible] : ռամկ. [illegible] : 'Ի Գիրս Վիպս : և 'ի հին Գրոց:

Անյափշտակութիւն . թե : || ոչ յափշտա_ կելն , կամ [illegible] 'ի զրկելոյ , և 'ի կապ_ տելոյ : 'Ի Ճառընտ:

Անյեղաբար : (մակբ.) || առանց յեղլոյ , կամ առանց փոփոխելոյ , կամ անփոփոխաբար : 'Ի Ճառընտ:

Անյեղյեղուկ : (Նախադրբ.) || անփոփոխ , կամ անայլայլ : Աղւանք:

Անյեղօրէն : || տես Անյեղաբար : 'Ի Ճառընտ:

Անյերկրելի . լեայ : || աներկբայելի , կամ անտարակուսելի : Սարգս:

Անյիշաչարութիւն . թե : || ոչ յիշելն զչարիս կրեալս յայլոց , կամ անոխակալութիւն . կամ հեզութիւն : 'Ի Հայր Հարց. ԺԷ:

Անյիշելի . լեայ : || ոչ յիշելի , կամ անյիշա_ տակ , կամ մոռանալի : Խոսր. Գ. գլ. 55:

Անյոյժելի . լեայ : || այն՝ որ ոչ կարէ յոյժել , կամ անտոկալի , կամ [illegible] , կամ [illegible] : 'Ի Հայր Հարց :

Անյոյս : (Նախադրբ.) || անյուսելի , կամ անյոյս չառնել : [illegible] 'ի Գիրս [illegible] : [illegible] ոչ յուսացեալ լինին , այլ անյոյս և [illegible] են :

Անյոյս առնել : || ոչ յուսալ . կամ զյոյս կտրել : 'Ի Գիրս [illegible]:

Անյուսալիցն . գոյանի . իս : || առանց ան_ յուսոյ . կամ յուսահատութիւն : Նարէկ. ԺԱ:

Անյուսալի . լեայ : || ոչ յուսալի , կամ ան_ յուսանալի , կամ անտարակուսեն : ռամկ. [illegible] , կամ [illegible] : Նարէկ:

Անյուսալից : (Նախադրբ.) || ոչ լցեալ յու_ սով , կամ անյոյս : 'Ի [illegible] :

Անյուսութիւն . թե : || անյոյս գոլն , կամ յու_

կատարելութիւն յուսոյ, կամ յուսահատութիւն: Նարեկ. ԲԾ:

Անյօգնական. ի. աւ: || ոչ ունօղ զօգնութիւն, կամ ոչ բաղկացեալ՝ ի բազում մասանց, կամ ոչ բաղադրեալ: Նարեկ. ԿԲ:

Աններգործելի. լւոյ. || այն ինչ, յոր ոչ ինչ կարէ ներգործել, կամ յոր ոչինչ ազդէ, կամ գծէ: ռամկ. բանձը իրէն ֆէար չընօղ: Սարգս:

Աննուազութիւն. թեան: || աննուաղութիւն, կամ անպակասութիւն, և կամ անկարօտութիւն:

Աննկրհելի. լւոյ: || ոչ նկրհօղ, կամ ոչ նըն_ջօղ, կամ անքուն, կամ միշտ զուարթուն: ռամկ. չըքնացօղ: Նարեկ. ԿԸ. և 'ի գոհ. խոս:

Աննիւթք. ից. օք: (անեզ.) || անկերպա_րան նիւթք, կամ անգոյք, կամ ոչինչք: ռամկ. Յօք. և ընդ այսմ սակի. զաննիւթս էացու_ցանել, կամ յաննիւթից գոյացուցանել: 'ի ճառըն:

Աննկար. ի. իւ. ից. օք: || ոչ նկարեալ, կամ ոչ ունօղ զնկարս, կամ աններկ: ռամկ. չը_նախշած, կամ նախշըչըղ: իսկ մերթ ոչ ձևա_ցեալ, կամ աննկերպ, կամ աննկազմ. որպիսի է սաղմն չեւ ևս կերպարանեալ: ռամկ. չին չա_նօղ, կամ չօրփած չանօղ, կամ ճամախ: Ելից. 21. 22:

Աննշանակական. ի. աւ. աց. օք: || ոչ ունօղ զնշան, կամ ոչ նշանաւորեալ, կամ աննշան: Նարեկ. ԺԸ:

Աննշմարելի. լւոյ: || անզգալելի, կամ աննկա_տելի: 'ի ճառըն:

Աննման: (նախդրիւ.) || ոչ ունօղ զնմանս, կամ ոչ մասնացօղ նմանիցս, կամ անընծայ: ռամկ. բէնզէր չանօղ, կամ բէնզէր չըփանօղ: Նարեկ. ԾԶ. իսկ մերթ՝ անհաւասար, կամ կա_ մանկոր, կամ անհասար, կամ անզգիջանելի, կամ քլիրս, կամ անմարդի, և կամ ժանտ: ռամկ. բանի ձրէն չընօղ, կամ ինատձի, կամ խոցիփ, կամ նախս: Հռովմ. 1. 31: 2. Տիմ. 3. 3: Երբեմն և ս գժնդակ, կամ խիստ, կամ չարաչար. և ընդ այսմ սակի. աննման պատերազմ, մարտ, սիւք, թշնամանք, և այլն: ռամկ. չըրով, կամ ֆէնչին, կամ զուլըմ, և կամ չատատ: Յոհ. 2. հոփ. խս: 'ի ճառս հարց. Ե:

Աննմանողական. ի. աւ. աց. օք: || այն ինչ, որ ոչ է նմանողական, կամ ոչ կարէ նմանիլ, կամ ոչ է ընծայել, կամ անոք կամ աննման: և ընդ այսմ սակի. աննմանողական կենդանի. որպիսի է էշն: 'ի ճառըն: և Նար. ՀԵ:

Աննշաւակէտ. (նախդր.) || ոչ ունօղ զնշաւա_կէտն, կամ աննշան. կամ անօգուտ: ռամկ. անպէտ: 'ի ճառս հարց. Դ:

Աննշաւակական. ի աց: || տես 'ի վերոյ՝ Աննշա_ւակէտ: 'ի ճառս ինչ:

Աննշարադիր: (նախդր.) || ոչ շարադրեալ. կամ ոչ շաղկապեալ. կամ ոչ բաղկացեալ 'ի բազում մասանց. կամ անյօդ: Աղբանաս: և 'ի ճառըն:

Աննշարժական. ի. աւ. աց. օք: || ոչ շարժե_լի. կամ ոչ շարժեալ. կամ անշարժ: Նարեկ. Դ:

Աննշարժութիւն. թեան: || անշարժ գոլն. կամ կայունութիւն: 'ի ճառըն:

Աննշեղութիւն. թեան: || անթիւրութիւն, կամ ան_խոտորութիւն. կամ անխափանութիւն: ռամկ. շխտակութիւն: Նկարէն պարապմանց:

Անշիջանելի. լւոյ: || այն՝ որ ոչ շիջանի. կ[...] անշէջ: ռամկ. սէօնօղ: Նարեկ. ՂԱ:

Անշնորհակալու. լութե: || նա՝ որ ոչ առն[...] զշնորհակալութիւն. կամ ապաշնորհ. և կ[...] ապերախտ: ռամկ. չգոհացօղ. կամ աղէխո[...] չգիտցօղ. և կամ էշէկլիկիմէզ: Սարգս:

Անշնորհութիւն. թեան: || ապաշնորհութիւն. կ[...] ապերախտութիւն. և կամ մոռացումն երախ[...] տեաց: Նարեկ. Զ. և ղա: իսկ մերթ՝ անհ[...] թեթևութիւն. կամ ապերութիւն. և կամ ան[...] չահութիւն:

Անշնչական. ի. աւ. աց. օք: || ոչ ունօ[...] զշնչականութիւն. կամ անշնչացեալ. կամ ան[...] շունչ: ռամկ. նէֆէսսիզ: Նարեկ. ՀԵ:

Անշոշափելի. ւոյ. եաւ. եաց. եօք. || անկո[...] ղոպտելի. կամ անկորզելի. կամ անփըծու[...] ցանելի. և կամ անյափշտակելի: Սարգս:

Անշուշտ || (նախդրիւ հոլովի. և մերթ վա[...] քի երբև. զմակբայ.) || Ճշմարիտ. կամ ան[...] սուտ. կամ անվրէպ. կամ աներկբայ. կա[...] անկեղծ. կամ անխարդախ. կամ անտարա[...] և ընդ այսմ սակի. անշուշտ խոստանալ. կ[...] անշուշտ խոստումն, ուխտք, որդարու[...] թեան, դատաստան. և այլն: ռամկ. ըղըր[...] կամ ետա. կամ հիլէսիզ. կամ շիփէսիզ. կամ [...] տանց խաբէը նայէլու: Գործ. 19. 36: Յոհ. [...] հոփ. խբ: և 2. հոփ. Ի: և Լամբր: և Աղգա[...] իսկ մերթ՝ անշարժ. կամ անխախտ. կամ ան[...] խոռով. կամ անվրդով. կամ անքոյթ. և կ[...] անդորր. և ընդ այսմ սակի. անշուշտ հաստ[...] տել զիշխանութիւն. կամ անշուշտ նուաճել[...] և կամ անշուշտ կեանք, պահեստ, սիրտ, ժո[...] ղով. և այլն: ռամկ. տանց յանչանի. կամ տանց աղմկէ. կամ էմին. կամ ասղ. կամ զօրաւ[...] որդ: Եսթ. 13. 2. և 4: և 'ի հին պատմագիրս Երբեմն և՝ անշփոթ. կամ անխառնակ. կ[...] անփոփոխ. կամ անյեղլի. որպիսի են միա[...] ւորութիւնքն, որք լինին 'ի յիրս առանց շփո[...] թելոյ, և խառնակելոյ նոյ: ռամկ. տանց խառնաձգելու. կամ տանց փոխուելու: Նար. ՀԷ:

Անշտեմարան. ի. աւ. աց. օք: || ոչ ունօղ զշտեմարան. կամ անմթեր. կամ անհամբար: ռամկ. ծողաղատըչ. կամ ֆէշէրլիք. կամ ամպար_ սըղ: իսկ մերթ՝ յայտնի. կամ անծածուկ. և կամ հրապարակաւոր: ռամկ. էշկեարէ. ընդ այնմ. 'ի ճառըն. բարկացօղն անշտեմարան խօսի:

Անշրշունջ: (նախդրիւ.) || անշշունջ. կամ անմռունչ. զի ոչ խռնչելն՝ մերթ դըլ[...] խռխնջել. նոյնպէս և սա: 'ի գիրս սիւք:

Անշքութիւն. թեան: || անշուք գոլն. կամ ան_ պատուութիւն. կամ անլայելչութիւն: Սարգս:

Անոլորտ. ի. իւ. ից. իւք: || ոչ ոլորտա_ ցօղ. կամ անշրջելի. կամ անպարփակ. և կամ անպարունակելի: 'ի գիրս սիւք: և Սարգս:

Անոլորտացեալ. ելոյ: || նոյն է ընդ վերնոյն: Սարգս:

Անող: (նախդրիւ.) || ոչ ունօղ զողս. կամ անողնակալ. կամ անյիշաչար: ռամկ. ղարէզ չպահօղ: Նարեկ:

Անողութիւն. թեան: || անողնակալութիւն. կամ

[illegible] ... կամ [illegible] :

Ան[illegible] : (ներգործ.) || ոչ ունօղ [illegible] կամ [illegible] կամ [illegible] : 'ի հին [illegible] :

Ան[illegible] : (ներգործ.) || [illegible] կամ [illegible] : 'ի գիրս [illegible] :

Ան[illegible] . ի . իւ . ից . իւք : || [illegible] ոչ [illegible] [illegible] : Կիւրղի Երեմ. [illegible] :

Ան[illegible] . ի . իւ . ից . իւք : || ոչ ունօղ [illegible] . կամ որ է [illegible] : [illegible]

[illegible]

կամ անարգութիւն. կամ նախատինք: Սարգ.:

Անպարագայ. ի. իւ. այք. այց: || ոչ ունօղ զպարագայս. կամ անշրջանակելի. կամ անպարունակելի. և կամ անպարագրելի: Յհ. ոսկ.:

Անպարագրական. ի. աւ. աց. օք: || անպարագրելի. կամ անպարփակելի: ՚Ի ճառընտ.:

Անպարագրելի. լւոյ: || այն՝ որ ոչ կարէ պարագրիլ: ՚Ի ճառընտ.:

Անպարապանամ. ացայ. ցիր. ալ: (Ըմբռ.) || անպարապ լինիլ. կամ զպարապ ոչ գտանել: ռամկ. [illegible]: իսկ մերթ ոչ լինիլ դատարկ. կամ ոչ ունայնանալ: ռամկ. [illegible]: ՚Ի ճառընտ.:

Անպարապութիւն. թեան: || անպարապ գոլն. կամ զբաղումն իրիք գործոյ. կամ ոչ լինելն ազատ ՚ի պատաղմանց: Սեբեր.:

Անպարփամանալի. լւոյ: || անպարագրելի յիմացմանէ. կամ անպարփակելի ՚ի միտս. որ ասի միայն զԱյ: ռամկ. [illegible]: ՚Ի վարդ. հարց. Իգ: ՚Ի ճառընտ.: և ՚Ի հին պատմագ. և ՚Ի հին մեկնչն.:

Անպիտանի. նւոյ. եաւ. եաց. եօք: || անպիտան. կամ անշահ: Սարգ.:

Անպիտանութիւն. թեան: || անպիտան գոլն. կամ անշահութիւն. կամ անօգտութիւն. կամ անարգութիւն:

Անպիտոյ. ոյի. իւ. ից. իւք: || անպիտան. կամ անշահ. կամ անօգուտ: ռամկ. [illegible]: Աղգաթ.:

Անպիտութիւն. թեան: || անպիտանութիւն, կամ անշահութիւն. և կամ անպէտ գոլն ՚Ի ճառընտ.:

Անպղտոր: (Նախդրիւ.) || այն՝ որ է առանց պղտորման. կամ վճիտ. կամ մաքուր. և կամ պայծառ: ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]: Սարգ.:

Անպղտորական. ի. աւ. աց. օք: || անպղտորաւէտ. կամ անպտուղ. և կամ անշահ.: Նարեկ.:

Անպտուղն: (Նախդրիւ.) || ոչ ունօղ զպտուղ. կամ անպտղաբեր: ՚Ի ճառընտ.:

Անջաղջախ. կամ Անջախջախ: (Նախդր.) || անջախջախելի. կամ անխորտակելի. կամ անփշրելի: ՚Ի ճառընտ.:

Անջատ. ի. իւ. ից. իւք. կամ աց. օք: || անջատեալ. կամ առանձնացեալ. կամ միայնաւոր: ՚Ի գիրս [illegible]: իսկ մերթ՝ անջատումն. կամ զատումն:

Անջատական. ի. աւ. աց. օք: || անջատելի. կամ որոշելի. կամ բաժանելի: ռամկօր. [illegible]: Դիոնէս.:

Անջեատ. կամ Անջատ: || է երկրորդական կատարեալն անջատել բայից. և նշանակէ անջատեցայ: ռամկ. [illegible]. ըստ այնմ. Աղգաթ. Անջեատ զմեզ ՚ի բնակութենէ մարդկան:

Անջնջական. ի. աւ. աց. օք: || անջնջելի. կամ անեղծական: Նարեկ. ՂԶ:

Անջրդի. դւոյ. ւով. եաց. եօք. իսկ երբեմն վարի անհոլով նաև ՚ի յետադրելն գոյականաց: || անջրական. կամ անջրաւոր. իբր այն տեղ, որ ոչ ունի զջուր. կամ զուրկ է ՚ի ջրոյ. կամ յորում ոչ կայ խոնաւութիւն ինչ. կամ ցամաքուտ: ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]. և ըստ այսմ ասի. անջրդի երկիր, անտեղի, անդաստան. և այլն: Եսայ. 43. 19: Եզեկ. 19. 13. Սոփոն. 2. 13: Եւ կամ, անջրդի գուբ, աղբիւր, ամպ. և այլն: Զաք. 9. 11: 2. Պետ. 2. 17: Յուդայ. 12: Դիրձ՝ երբեմն վարի առ գոյականաւն. և յայնժամ նշանակէ, անջուր տեղի. կամ անջուր անապատ. և կամ ծարաւուտ երկիր. որ յաղագս պակասութեան խոնաւութեան գրեթէ ՚ի փոշի լուծանի. և ըստ այսմ ասի, դնալ ընդ անջրդիս. կամ յանջրդւոջ. և կամ գործել զինչ յանջրդի. ըստ յանջրդւոջ: ռամկ. [illegible]: Սաղմ. 77. 17: և 104. 41: և 105. 14: Եսայ. 44. 3: իսկ Յոբ. 30. 3. ուր ասի. փախչէին յանջրդւոյ յանձկութէ. իմանի յանջրդի յանձկութէ. այս է ՚ի նեղութէ, որ պատճառի յանջրոյ ցամաքութէ անապատի:

Անջրդիմ. եցայ. եաց. իլ: (Ձայնակր.) || անջրդի լինիլ. կամ անջուր գոլ. կամ ցամաքիլ. կամ պապակիլ ՚ի պակասութէ ջրոյ: ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]. և կամ [illegible]:

Անջրդութիւն. թեան: || անջրդի գոլն. կամ անջրութիւն. կամ պակասութիւն ջրոյ. կամ ցամաքութիւն: ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]. և կամ [illegible]. ըստ այնմ. ՚Ի վարդ. հարց. Իգ. տօթեալք և ծարաւեալք յանջրդութէ:

Անջրելի. լւոյ: || անջնջելի. կամ անեղծանելի. կամ անցնդելի. և կամ անապականելի: Նարեկ.: և ՚Ի գիրս պէտ.:

Անջրպետեմ. եցի. եաց. եալ: (Ներգործ.) || խրամատել. կամ որոշել ընդ մէջ. այսինքն անջատել զմի ինչ ՚ի միւսոյն խորոց արկանելով ՚ի մէջ նոցա. կամ բաժանել զմին ՚ի միւսոյն միջոց թողլով ՚ի մէջ երկոցունցն: ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]: և յայս միտս բայս այս ըստ մեծի մասին պահանջէ փոխանակ բացառական խնդրոյ զնախադրութիւս զայս ՚ի մէջ. կամ ընդ. զոր օրինակ՝ անջրպետել ՚ի մէջ ջուրց և ջուրց. կամ ՚ի մէջ սրբութեան և ՚ի մէջ սրբութէ սրբութեանց: Ծննդ. 1. 17: Ելից. 26. 33: Եւ կամ այսպէս. անջրպետեցին ՚ի մէջ երկոցունցն. կամ անջրպետել կամէր ընդ նոսա և ընդ քաղաքն. 4. Թագ. 2. 11: 1. Մակ. 12. 36: Եւ յայսմանէ առեալ անջրպետել ասի, ընդմէջ մտանելով խորոց լինելն առ ՚ի արգելուլ զհաղորդութիւն անջրպետեցելոցն: ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]. և ըստ այսմ իմաստ. 16. 10. անջրպետել ասի ողորմութեան քոյ, ըստ որում ՚ի վր հասեալ իբրև զքաջ ախոյեան խորոց անկանէ ՚ի մէջ օձահար պատուհասիցն, և ՚ի մէջ տանն լիելն, ոչ թողլով խալաս կատարել զնոսա:

Անշակի: (Նախդր.) || անչափ. կամ անպայման, կամ անհամար: ՚Ի ճառընտ.:

Անսահմանելի. լւոյ: || այն՝ որ ոչ կարէ սահմանիլ. կամ որոյ ոչ կարէ դնիլ եզր. և կատար. կամ անպարագրելի: ռամկ. [illegible]: Նարեկ. Է:

Անսաղապ: (Նախդր.) || անսասան. կամ անսայթաք. կամ անյողդողդ. կամ անփոփոխ. կամ անշարժ. և կամ հաստատուն: ռամկ.

ըմբռնող . կմ ըղձացող . կմ խուզէմ : և յայսմ
նէ առեալ անսասանական կոչի յամենայն .
կմ կամակորն . կամ անդրդուելին . և կամ
անուղղայն, որ 'ի չարութեն հաստատուն
մնայ, և ոչ փոփոխի : և ըստ այսմ ասի՝ ան_
սասան սիրտ, միտք, և այլն : ռամկ. ինադ_
ճի . կմ պաղած սիրտով ընող : 'ի հին բառգրոց:

Անսասանելի . լւոյ : || այն ինչ, որ ոչ կարէ սասանիլ . կմ անդրդուելի . կմ անշարժելի . և կմ հաստատուն : ռամկ. ծռծռուն . կմ խախուտ : 'ի Ճառընտ:

Անսաստելի . լւոյ : || այն՝ որ ոչ կարէ սաստիլ . կմ անխրատ . և կմ անուղղայ : իսկ մերթ աննուաճելի . կմ անզուսպ . կմ ամեհի : 'ի Գիրս Հերոր:

Անսաստութիւն . թեան : || անխրատութիւն . կմ անհանձնութիւն . կմ խեռութիւն . կմ ամեհութիւն . կմ սանձարձակութիւն . կմ անհնազանդութիւն . կմ անզգայութիւն . և կմ աննուաճութիւն : Նարեկ: Մարգ:

Անսէր : (Նախդր.) || ոչ սիրեցեալ . կմ ոչ ունայնացեալ . կմ որ ոչ է սիրելի : ռամկ. սիրուած . կմ չսիրուած . կմ չեղած : Դիտել՝ ըստ որում երանեն առ 'ի բառէս ոէն, որ է առ մեզ սէր սիրել բայլն . նշանակէ անսիրուն . կմ անսէր . կմ անբողոքող : 'ի Գիրս Յովհան. Իմաստ:

Անսկզբնական . ի . աց : || այն ինչ, որ է անսկզբանն . կմ անսկիզբն : 'ի Շարականոց :

Անսկզբնակից . կցի . ից : || հաւասար անսկզբնութեամբ ուրուք . կմ նման ումեք անսկիզբն . և ըստ այսմ որդին միածին ասի՝ անսկզբնակից հօր : 'ի Շարակ:

Անսկզբնատէր : (Նախդր.) || սիրող զանսկիզբն . կմ որ սիրէ դաւանիլ զանսկիզբն : 'ի Գիրս Գրիգ. Տղայ:

Անսկզբնութիւն . թեան : || անսկիզբն գոլն . կմ պակասութիւն սկզբնաւորութեան : Մարգ:

Անսուրացուցանեմ . ացայ . ացիր . անել : (ընդ. միջ.) || անսուրաց լինիլ . կմ քաղցեալ կալ . կմ նեղիլ 'ի քաղցէ . կմ սովիլ . կմ նքողիլ : ռամկ. անօթենալ . կմ լորդամօթ կենալ : ըստ այսմ 'ի հին պարծագ. Յիսուս իսկ կամաց անսուրացացեալ՝ ինքն ընծայէր զպխուելի ըղձաշական :

Անսուրացուցիչ . եցայ . եաց . իլ : (ձայնակ.) || տես 'ի վերոյ՝ Անսուրացանալ :

Անսուրբ . սրբոյ . ով . ոց . ովք : || անսրբազան . կմ ոչ սրբեալ . կմ անմաքուր սրբութե . կմ անմաքուր . կմ պիղծ : տաճկ. նէճիս . կմ ժանտոտ : Ղեւտ. 14. 40: Թուոց. 19. 8: Անգ. 2. 14: Եւ յայսմանէ առեալ անսուրբ կոչի հեռացեալն 'ի սրբութե հոգւոյ, կմ պատրաստեալն անմաքուր խենեշութեց, կմ ցոփութեց . և այլն : 1. Տիմ. 1. 9:

Անսպասութիւն . թեան : || անսպաս լինելն, կմ անսպասաւորութիւն . կմ աննուաստութիւն : Նարեկ. մէ:

Անստահակ . ի . աւ . աց . օք : || չունող ստահակութիւն . կմ հնազանդ . կմ անստահակ . կմ հեզ . կմ հանդարտ : ռամկօր. խէյջէ . տաճկ. ուսլու : 'ի Ճառընտ:

Անստեղծ . ի . իւ : || ոչ ստեղծեալ . կմ ոչ

արարեալ . կմ անեղ, որ է միայն Աստուած : ռամկ. չստեղծուած : 'ի Շարականոց :

Անստեղծական . ի . աց : || նոյն է ընդ վերինոյն :

Անսրբութիւն . թեան : || անսուրբ լինելն . կմ անմաքրութիւն . և կմ պղծութիւն : ռամկ. ժամ_ պոտութիւն : Ղեւտ. 15. 31:

Անսփոփ : (Նախդր.) || ոչ ունող զսփոփանս, կմ զմխիթարութիւն 'ի մխիթարութե, կմ անմխիթար:

Անսփոփելի . լւոյ : || նա՝ որ ոչ սփոփի, կմ անմխիթարելի : Նարեկ. լա:

Անվաղ : (Նախդր.) || ոչ վաղող, կմ ոչ արշաւող : ռամկ. չվազող :

Անվախճան . ի . իւ . ից . իւք : || անաւարտ, կմ անկատարած, կմ անվերջանալի, կամ անվերջանալի : ռամկ. անվերջ : Եբր. 7. 16: Յայտ. 2. 8: իսկ մերթ այն, որ զվերջին վախճան ոչ ունի, կմ որ ոչ կարգի առ նոյն երբեք 'ի վախճան : Երբեմն եւս այն՝ որ ոչ վախճանի, ըստ ոչ մեռանի . որ և ասի անմահ . կմ անմեռ : ռամկ. չմեռնող : Դիտել՝ նշանակէ զայն՝ որ ոչ սպառի : ռամկ. չըհատնող :

Անվայր : (Նախդր.) || ոչ ունող զվայր . կմ զտեղի . կմ անտեղիք : ռամկ. տեղ չունող : իսկ 'ի Յն. օրէն . ուր ասի . Թափառեցայ յանվայր վայրին . իմանի՝ յանբնակ վայրին:

Անվար : (Նախդր.) || ոչ վարեալ . որով մերթ նշանակէ՝ ոչ տարեալ . կմ ոչ մղեալ . և կմ 'ի գործ ոչ ածեալ : ռամկ. չքշուած . կամ չգործածուած : իսկ մերթ ոչ հերկեալ . կմ որ ոչ կարէ հերկիլ . կմ կորդ : ռամկ. չըհերկուած . կմ չբանուած . կմ խոպան :

Անվարժական . ի . աւ . աց . օք : || տես Անկրթական : Նարեկ. իբ:

Անվարկ . ի . իւ . ից . իւք : || անվարկանելի . կմ անկարծելի . կմ անմտածելի : 'ի Գիրս պէտ:

Անվեհեր : (Նախդր. և մերթ միջ.) || անդանդաղ . կմ անդեդեւ . կմ անյապաղ . կմ անձանձրոյթ : և ըստ այսմ ասի . անվեհեր ծառայութիւն . կմ երագութիւն . և կմ անվեհեր գործել, կմ տքնաջանաբար, քաջազէլ, և այլն : ռամկ. չվախնալով . կմ չըփախչող . կմ յանդուգն : Խոր. Պատմ. 68: Ագաթ: և 'ի Հարց հարցմ. ժէ : իսկ մերթ՝ անկասկած . կմ անտարակոյս . կմ աներկբայ : ռամկ. ճանճնալով . կմ չըխղճալով . Ագաթ: Երբեմն եւս անամօթ, կմ անպատկառ, կմ լկտի, կմ լիրբ : ռամկ. աներես, կմ ըրեսառ, կմ համարձակ : 'ի հին բռգր: ըստ այսմ է և 'ի Հարց հարցմ. ժդ. ուր ասի . Սուտ յայտնեցաւ անվեհեր, և լրբենի աղքատս :

Անվեհերութիւն . թեան : || անդանդաղութիւն . կմ անյապաղութիւն : ռամկ. չվախնալութիւն : իսկ մերթ անկասկածութիւն, կմ աներկբայութիւն : ռամկ. ... կմ ... : Երբեմն եւս անամօթութիւն, կամ անպատկառութիւն . կմ լրբութիւն : ռամկ. աներեսութիւն, կմ ... : 'ի Ճառս Խոս.

Անվերադիր : (Նախդր.) || ոչ ունող զվերադիր . կմ ոչ բարդեալ . կամ պարզ : իսկ մերթ ոչ ունող զվերադիրս . կմ անդերա_

զանցելի , և կամ քան զոր 'ի վերոյ ասաց ինչ ոչ լինի եղեալ: Սարգ:

Անվերահասկացու . ուի . աւ . աց : || ոչ ունող վերահասկացումն , կամ անհասկանալու , կամ անխոհեմական : ռամկ. ճանաչողէր , կամ չէօղնի ճանաչող : 'Ի ճառընտ:

Անվերաքննելի . լեաց : || անծածկելի . կամ անպարզելի . կամ անպատրաստակելի : Նարեկ:

Անվէր : (Նախդր.) || ոչ ունող վէրս . կամ ոչ խոցեալ : ռամկ. եարասըզ : Սարգ:

Անվթար : || տես վնասակութեան սորա 'ի բառն Վթար . 'ի ըդ. հատ :

Անվթարութիւն . թեան : || անվնասելի գոլն . կամ անվնասութիւն : Իսկ մերթ անխախտութիւն . կամ անայլայլութիւն . կամ ամբողջութիւն . կամ անապականութիւն . կամ անարատութիւն : Երբեմն և անախալութիւն . կամ անվրիպութիւն . կամ անմեղադրութիւն : 'Ի ճառընտ: Իսկ թէ առ 'ի գործ ածին սորա՝ տես 'ի բառն Վթար 'ի ըդ. հատ:

Անվկայ . ի . իւ .ից . իւք : || ոչ ունող ըղ վկայ . կամ այն . որ է առանց վկայութեան . կամ առանց ցուցման և հաստատութեան : ռամկ. վկայ չունող . և ըստ այսմ ասի , անվկայ բան : Ոսկ. 2. հատ. Թ: և Սարգ:

Անվճարելի . բեաց : || այն՝ որ ոչ կարէ վճա_ րել . կամ անվճար : Նար. ժը:

Անտած . ի . իւ . ից . իւք : || ոչ տածօղ . կամ ոչ տածեալ կամ անդարման , կամ անխնամ , կամ անհոգ : ռամկ. Բէսլէմէզ . ըստ այսմ 'ի Գիրս պիտ. Այլ և զանձինս ևս հրամայեաց տածել , և թողուլ անտածս . և զնին ասի . 'ի հիւանդութեան անտած , և անխնամ անկեալ տարածին :

Անտածութիւն . թեան : || անդարմանութիւն . կամ անխնամութիւն : 'Ի Գիրս պիտ:

Անտառ . ի . աւ . աց . օք . կամ ոմք : || տեղի լցեալ բազմախիտ ծառովք . կամ բազմութիւն ծառոց խիտ առ խիտ անկեալք 'ի միում վայրի . և առ ապրեալի 'ի մայրեաց և 'ի մացառէ . իբրև հասարակ 'ի մասնաւորէ . քանզի մայրին է անտառ վայրի ա[illegible]կոց . յորմէ փայտ հատանեն , և մացառն է ըստ մեծի մասին անկախիտ բազմութիւն ցախ ծառոց . իսկ անտառն բաց 'ի սոցանէ նշանակէ նաև զզուարճալի ծառատունկս խիտ առ խիտ անկեալ առ 'ի զբօսանս . որ և առ_ նէին յաճախ կատարողք ծնեալ զնմ յա_ նուն գեց , առ 'ի ը ծնկս ժեկս կատարել անզանօր զպաշտամունս նոյ պէսպէս խե_ նեշութիւնք : ռամկօր. օրման : Ծննդ. 34. 13: Սաղ. 95. 12: Փիլիպ. 2. 5: Զաք. 11. 2: Եւ յայսմանէ առեալ անտառ կոչեմք զխիտ բազմութիւն նոր բանից և անկաց . որ ան_ տառ եղեգանց , վարդենեաց , փշոց , և նը_ մանեաց . որ և երբեմն այլ այլութեամբ ըղ խիտ բազմութիւնս հերաց : ըստ այսմ Մծբն. ժթ. Պաճուճեալ զանտառս արամեանցն : տես զայսմանէ և 'ի բառարանի յատուկ անուանց :

Անտառախիտ . խտի . իւ . ից . օք : || երբեմն վայրի առ պուրակամասիւս . և յայնժամ նշա_ նակէ զխիտ անտառն . կամ զբազմախիտ ծա_ ռատունկն . և ըստ այսմ ասի . կատարել զան_ տառախիտն . կամ յանտառախիտն ամփա_ փել . և կամ լինել անտառախիտ փշոց . որ խիտ անտառ փշոց : ռամկ. սըխ օրման . կամ օրմանլըխ : Ոսկ. 'ի Նախերգ: և 'ի հին տէրակ: Երբեմն և զխիտ մանրատունկս . կամ զթաւ_ մախիտ շառաւիղս՝ կամ սոսս և զխնճնիս նոյ : ռամկ. սըխ փիթան , կամ սըխ ճալը : Եզեկ. 31. 4: Իսկ երբեմն վարի ածականապար . և նշանակէ զանտառացեալն խիտ ծառովք , կամ զանկախիտն : և ըստ այսմ ասի անտառ_ ախիտ լեառն , բլուր , դաշտ . պարտէզ . և այլն : ռամկ. օրման էլը : Ա Մնաց. 9. 13: Ա Մն. 3. 3: Զաք. 1. 8: Խորհրդ. ըը. դր. 6: Մերթ և այն՝ որ ունի շուրջ զինքև զխիտ անտառս . կամ շրջեալ կայ 'ի մէջ խիտ անտառաց . և կամ անկեալ կան զնովաւ , կամ 'ի նմա ծա_ ռատունկք բազում : և ըստ այսմ ասի . ան_ տառախիտ ամրոց , ապարանք , բնակու_ թիւնք . և այլն : ռամկ. օրմանլը : Բ. Մակ. 2. 5: Եզեկ. 27. 6: Երբեմն և տասալից . կամ տերևալից . կամ հովանաւոր . կամ վար_ սաւոր . և կամ թաւ . և ըստ այսմ ասեմք՝ ան_ տառախիտ ծառ , տունկ , փայտ , տառ . և այլն : ռամկ. փուլը դարափուլը , կամ ճղներով լցուած , կամ էօրփախներով լի : 4. Թագ. 16. 4: Եսայ. 57. 5: Երեմ. 3. 6. և 13: Եզեկ. 31. 9: Իսկ երբեմն նմանութեամբ առեալ նշանակէ բազմախիտ . կամ խռնեալ . կամ յոյժ աճե_ ցեալ . կամ բազմացեալ . և ըստ այսմ ասի 'ի ճառընտ. անտառախիտ լինել բազմու_ թեան որդւոց . կամ ազգականաց , հերաց . և այլն : ռամկ. բուլխուրլու , կամ խնձորընծ , կամ ծլածաղկած :

Անտառակ . ի . աւ . աց . օք : || փոքր ան_ տառ . կամ փոքրիկ մայրի . կամ նուազ ծա_ ռատունկ : ռամկ. օրմանիկ : 'Ի հին պատմագ

Անտառամուտ : (Նախդրիմ.) || անտառ մա_ թար և ցախ անկոց . կամ անտառացեալ մի_ ջախառնովք . և ըստ այսմ ասի . քանդել , կամ կործանել յերկրէ զանտառամուտն , կամ մտանել յանտառամուտս մայրեաց : ռամկ. աղաճ ճալըլը օրման , կամ խոփ : Իսկ եր_ բեմն վարի ածականապար . և նշանակէ ըղ լցեալն պէսպէս խիտ և անպիտան թփովք և մոլախոտիւք . կամ զբուսուցանողն բազմախիտ անպիտան բուսոց , և ըստ այսմ ասի անտառամուտ անդաստան , կամ պարտէզ , և այլն : Լամբր: Երբեմն և նշանակէ . չարա_ չար անտառացեալ . կամ յուսելս աճեցեալ և լցեալ զուեղի . և ըստ այսմ ասի , անտառամուտ որմն , փուշ , մոլախոտ . և այլն Լամբրօն:

Անտառանամ . ացայ . ցիր . ալ : (ըմբզ.) անտառ լինել , կամ անտառակերպ խռնիլ ռամկ. օրմանլանմիշ ըլմալ : 'Ի ճառընտ:

Անտար : (Նախդրիմ.) || անտանելի . կամ ան_ համբերելի . և ըստ այսմ ասի , անտար վշ[տ] ժազործութիւն , խռովութիւն . և այլն : 'Ի Գիրս պիտ:

Անտարատամ : (Նախդր.) || անդադրելի . կամ

ու_

[illegible]

ածին։ Եփես. 11. 16։ Եզեկ. 14. 15։

Անցականն. ի. աւ. ալ. օք։ || անցաւոր, կմ անցանող։ ռամկ. անցնող։ 'ի ճառընտ։

Անցաւորութիւն. թե։ || անցումն ժամանակի. կմ ժամանակաւորհորդութիւն։ Իսկ մերթ անցանելն երաց ; կմ եղծումն ; կմ ունայնութիւն։ 'ի ճառընտ։

Անցաւութիւն. թե։ || անցաւ գոլն. կմ ազատութիւն յախտածութենէ. և կմ առողջութիւն։ Լաձէր։

Անցեալանցք : || անցանելով անցումն. կամ անցանել գնալն։

Անցեալանցս առնել ։ (Եւր չեղաք.) || անցանելով անցանել, կմ անցանել և անցանել. և կմ անցանել գնալ։ ռամկ. անցնիլ երթալ։ Թ այսմ 'ի ճառընտ. Արամի գեղ, թէ որքա միայ եղէք, և մի մեր 'ի մերոյ անց և անցա անցէք։

Անցիկեր ։ (Նախադր.) || ծառքի առ մեռնողու թիւ գերանոնեանն՝ եւր՝ 'ի բանէս՝ այսօ. կմ յանուանեալ՝ անձն. յեղանակելով գգեոն է, 'ի ըծարգ առան եւր՝ ղ՝ ոնց անեցին 'ի ա. հասա. 'ի վարդապետութիւն ըծորգ առանց ։ Արգ նշանակի առեալ՝ եւրոցանչիւր. կմ առանձին. կմ միմի. և կմ մին։ ռամկ. անէն մէկը. Թ այսմ Խոր. Գ. գր. 62. Եւս անցնիւր զօանցն 'ի ձեռն արեգական ընծայլին. և 'ի Գիրս ՙԵբեր. ԱՀ յանցնիւր կոզմանս բա ժանելով եւն. Գ յառանձին ։ Սաղմոն 'ի գործ ածի և 'ի Գիրս Յոհան՝ Խնոփ՝. ուր ասի. Անեղէն հոգին յանցնիւրան շար ժեր ներգործութիւ. Գ յեւրաքանչիւր՝ կմ յամ ներգործութիւ ։ Եւ 'ի Գիրս ղեփ. ասի. Ոչ միայն Թ անցնիւր պատերազմա կան գործոց են հմուտք, այլ և յամ իրս ։ Սա ուրեք ուրեք եւս գրի անձնիւր ։ ոնց 'ի նախադրութիւն ետեբի. ուր ասի՝ յանձնիւր անեղական գտանել։

Անցորդութիւն. թե ։ || անցաւորութիւն. կմ ժամանակաւորհորդութիւն ։

Անցումն. ցման ։ || անցանելն. կմ անցք ։ 'ի հին փերոճ։

Անցուկ ։ (Նախադրիմ.) || անթուլանալութ. կմ անլոյծ ։

Անցուփական. ի. ալ ։ || պարկեշտական. կմ զուարական. կմ անթուլանալութական ։

Անցուփութիւն. թե ։ || անթուլանալութիւն. կմ անլուծութիւն. կմ անշարժութիւն ։ 'ի ճառընտ։

Անփափոխաւոր ։ (Նախադր.) || անփոփոխելի. կմ անխառնակելի. կմ անխորշելի ։ Լաձէր։

Անփակ ։ (Նախադր.) || անփակելի. կմ ոչ փակեցեալ. կմ որ միշտ բաց է. և Թ այսմ ասի. անփակ դուռն, անոթ, բերան. և այլն ։ ռամկ. չփակած. կմ չգոցած. կմ բաց ։ Յհ ողբ ։ Իսկ մերթ՝ աչ ուռող գիտակնա. կմ ոչ ամփոփեալ աչքերք ։ ռամկ. չկցած լանօղ ։ Իրաւ նշանակէ անխառնաքան. կամ անհասկելի. կմ անհասանելի ։ ռամկ. չուղին աշօղ. Թ այսմ Նարեկ. 'ի գոյ. առաւ. Եւ երբ զմարդ անփակ արութիւն է ապարանաց մեմ հե ռանել լցին ։ Իրաւ նշանակէ անպարփակ.

կմ անբաւականկալելի. կմ անպարագրելի ։ ռամկ. սխսոոռւր ։ Իրաւ անփակ գիր կոչի ասա՝ է Թ որում ոչ յառաջոյ և ոչ յետոյ փակի գրով. այլ է բացարձակ՝ և ազատական. ոնց ընով առայա՝ 'ի անեղական խօսում։

Անփակելի. լեայ ։ || այն՝ որ ոչ կարէ փակիլ. կմ անփակ ։ Իսկ մերթ անխառնափանելի. կմ անպարգել. կմ անպարփակ. կմ անպարագիր ։ Սոկ. 1. հոգ. ժե։

Անփառասէր ։ (Նախադր.) || անփառասէր. կմ անշուք. կմ գծուծ. և կմ անարգ ։ ռամկ. չեօհրէթլու. կմ ցած ։ Սոկ. 2. հոգ. լէ։

Անփառութիւն. թե ։ || անփառաւորութիւն. կմ անշքութիւն ։ Խորէն. Գ. գր. 8 ։

Անփառունակ. ի. աւ. ալ. օք ։ || անփառա ւոր. կմ անփառասէր. կմ զրկեալ 'ի փա ռաց ։ Լաձէր։ և Սարգս։

Անփափուկ ։ || տես Անփափոյք. 'ի ա. հատ. Յայսմաւ։

Անփոխադրական. ի. ալ ։ || անփոխադրելի. կմ անփոփոխելի. կմ անայլայլելի ։ Աղթամ։

Անփոխադրելի. լեայ ։ || տես 'ի վերոյ Ան փոխադրական ։ Նարեկ. ղգ. և ծբ ։

Անփոխան ։ (Նախդ.) || անփոխանակելի. կմ անփոխարինելի. կմ անփոփոխելի ։ Յհ ողբ։

Անփոխանակելի. լեայ ։ || այն՝ որ ոչ կարէ փոխանակիլ. կմ որոյ փոխն ոչ լինի. կմ ան փոխադրելի. և կմ անփոխելի ։ 'ի ճառընտ։

Անփոխանորդելի. լեայ ։ || անփոխանակելի. կմ անփոխարինելի ։ Նար. ղզ։

Անփոխելի . լեայ ։ || անփոխադրելի. կամ անփոփոխելի. կմ անայլայլելի. և կմ ան յեղաշրջելի ։ Նարեկ. 'ի տաղումն Յիսուսեանց ։ և 'ի շարակն։

Անփորձական . ի. աւ. ալ. օք ։ || ոչ փորձե լի. կմ ոչ փորձեալ. կմ ոչ փորձօղ. Իսկ մերթ անհմուտ ։ ռամկ. աջէմիապուր ։ Նարեկ։

Անփութութիւն. թե ։ || անփոյթ լինելն. կմ անհոգութիւն ։ 'ի Գիրս Հեցօր։

Անփոփոխադիր ։ (Նախադր.) || անփոխադրե լի. կմ անփոխանակելի, կմ անփոփոխե լի ։ Նարեկ. ղզ։

Անփոփոխական . ի. ալ ։ || անփոփոխելի. կմ անփոխադրելի ։ Նարեկ։

Անփոփոխելի ։ || տես Անփոփոխելի ։ Նար. իը։

Անփոփոխութիւն . թե ։ || ոչ փոփոխումն. կմ անյեղափոխութիւն. կմ անայլայլութիւն ։ Սոկ. 2. հոգ. իէ։

Անփրկանաւոր . ի. աւ. ալ. օք ։ || ոչ ունող փրկանս. կմ այն, որոյ փրկանս տալով ոչ լինի ազատել. կմ անփրկելի. կմ ան զերծուցանելի ։ Նարեկ. հէ։

Անքակելի . լեայ ։ || այն՝ որ ոչ կարէ քա կել. կմ անքակտելի. կմ անլուծանելի ։ Նարեկ. ճ։

Անքաղաք ։ (Նախադրիմ.) || ոչ ունող քա ղաք. կմ զուրկ 'ի բնակութենէ քաղաքի ։ Սարգս։

Անքայլ . ի. իմ. իւ. իւք ։ || ոչ քայլող. կմ առանց քայլից. և կմ առանց գնացից ։ Նար. 'ի չիշատակագիրն ։

Անքաւչելի . լեայ ։ || անկրկնող. կմ չգան

գիտող. կամ յանդուգն. եւ այսու 'ի գիրս ողոց. Ոչ յարմարագոյն զօրհնութեան գաղափար. այլ անգամայն քարոզ՝ առ ընծեցեալ՝ զԱմ արբունեաց զմարդասիրութեանն :

Անքաղցանալ . ացայ . ացեր . անալ : (Չէզոք.) || անքաղց լինել, կամ կարօտ լինել . կամ կարօտանալ . կամ չքաւորել : ռամկ. աղքատանալ. կամ կեղծ բռնել : 'ի գիրս ողոց.

Անքաղցութիւն . թեան : || կարօտութիւն . կամ չքաւորութիւն . եւ կամ աղքատութիւն : 'ի Ճառընտ.

Անքաւելի . լւոյ : || այն՝ որ ոչ կարէ քաւիլ . կամ անթողլի : Նարեկ. Է.

Անքէն : (Նախադրիճ.) || ոչ ունօղ զքէն, կամ անվրէժխնդիր. կամ անոխակալ : Մծբն. Ժ.Թ.

Անքննութիւն . թեան : || անքննելին գոլն . կամ անզննութիւն . կամ անհետազօտութիւն . եւ կամ զաղտնութիւն : Նարեկ. ՁԷ.

Անքոյթանալ . ացայ . ալ : (Ընդմիջ.) || ապահովանալ . կամ անկասկած լինել :

Անքոյթութիւն . թեան : || ապահովութիւն . կամ անկասկածութիւն : 'ի գիրս Հեցօր :

Անքող : (Նախադրիճ.) || ոչ ունօղ զքող : կամ անպատրուճակ . կամ անծածկոյթ : Նարեկ. ԺԶ.

Անօգնականանալ . ացայ . ացեալ . ալ : (Հայնակ.) || անօգնական լինել . կամ ոչ ունել ձեռնտու : 'ի գիրս ողոց.

Անօդ . ի . իւ . ից . իւք : || առանց օդոյ . կամ անօդորր . կամ անխիթ . եւ կամ անքաղաքաւ-րեալ : 'ի Վարս հարց . ԻԴ.

յԱնօթ տալ : || տե՛ս 'ի տառն՝ Յ . 'ի կարգի իւրում . 'ի ձ. հատ.

Անօսունք : || տե՛ս Անօսրունք :

Անօսրագոյն . գունի : || առաւել անօսր . կամ ցանցառագոյն . կամ նրբագոյն . եւ կամ թեթեւագոյն : Ոսկ. 2. հատ. ԼԴ.

Անօսրաթեւ : (Նախդր.) || թեթեւաթեւ . որով նշանակի արագաթռիչ : Լամբրոն.

Անօսրական . ի . աց : || ցանցառական . կամ նրբին . կամ թեթեւ . որպիսի է օդն, հողմն, եւ այլն : Ոսկե. 1. հատ. ԻԵ.

Անօսրամասն : (Նախդր.) || անօսրանիւթ . կամ նրբանիւթ . կամ որոյ մասունքն եւ բնութիւն նուրբ են . որպիսի է գոյացութիւն երկնային մարմնոց . կամ հրոյ , օդոյ , եւ նմանեաց : Դաւիթ անյաղթ.

Անօսրապարար : (Նախադրիճ.) || այն՝ որոյ կազմուածն է անօսր եւ վայրագ եւ տկար : ռամկ. ձըւձըւէշ :

Անօսրել . եցի . եաւ . ել : (Ներգործ.) || անօսր առնել . կամ անօսրացուցանել . կամ նրբացուցանել : 'ի գիրս Հեցօր :

Անօսրունք . ունց : || է յոգնականն բառին՝ անօսր . եւ նշանակէ անօսրս . կամ նուրբս : 'ի գիրս Հեցօր : Սա գրի եւ անօսունք . ուր թանձրունքն եւ մանրունքն գրեալ լինին , թանձունք ; մանունք . եւ այնմ խոր. Է. պր. 62. Եղանեն աղիւք օդոյ անօսունք՝ այն , որ 'ի ծովէն . եւ թանձունք՝ այն , որ 'ի լճէն :

Անօրինածին : (Նախդր.) || անօրինութիւն , կամ յանօրինաց ծնեալ . կամ ծնանող զանօրէնութիւն : Մծբն. ԺԹ.

Անօրինակ . ի . աւ . աց . աք : || ոչ ունօղ զօրինակ . կամ անհամեմատ . կամ անզուգական . կամ աննման : Նարեկ. ԻԸ.

Ա Շ

Աշարայ . ի . իւ . ից . իւք : || է ունելով ինչ ցորենանման, բայց է սակաւ մի երկայն եւ թուխ : ռամկ. աշըրայ : ռամիկք. չամար : 'ի դեղատարանագիրս :

Աշարային . ոյ . ով . ոց . ովք : || տե՛ս 'ի ներքոյ՝ Աշարեղէն :

Աշարեղէն . ղինի . աւ . աց . օք : || այն՝ որ կազմեալ է յաշարայէ, որ 'ի յաշարէ :

Աշել . եցի . եաւ . ել : (Ներգործ.) || տեսանել . կամ նկատել . եւ այս մանաւանդ 'ի գործածի յաշխարհաբառ լեզուով :

Աշխատածիր : (Նախդր.) || քաղածիր . կամ ժրաջան . կամ գործունեայ . եւ այսպէս աւելի աշխատածիր կերպիւ : ռամկ. Ինչնող : 'ի Ճառընտ.

Աշխատասիրաբար : (մակբայ որակ.) || ժրաջանութեամբ . կամ աշխատասիրութեամբ . կամ փութաջանականութեամբ : Սարգս.

Աշխատացուցանել . ուցի . ացի . անել : (անցող.) || աշխատ առնել . կամ վաստակեցուցանել . կամ տաժանեցուցանել : ռամկ. աշխատցնել . կամ յոգնեցնել . կամ պահելը տալ : 1. Եղբ. 2. 29.

Աշխատաւոր . ի . աւ . աց . օք : || ունօղ զաշխատանս . կամ աշխատօղ . կամ վաստակաւոր : 'ի Ճառընտ.

Աշխատել . եցի . եաւ . ել : (զօրութեամբ անցող.) || աշխատեցուցանել . կամ վաստակեցուցանել : ռամկ. աշխատցնել : 'ի գիրս ողոց.

Աշխատեցուցանօղ . նողի . աւ . աց . օք : || աշխատ առնօղ . կամ աշխատեցուցիչ : ռամկ. աշխատցնօղ : Խոսրէն. Ա. պր. 5.

Աշխատիչ . տչի . աց : || աշխատօղ . կամ վաստակօղ : իսկ մերթ աշխատեցուցիչ . կամ վաստակեցուցիչ : ռամկօք. աշխատցնօղ : 'ի գիրս Հեցօր.

Աշխարհածնեալ : (Նախդր.) || Նոճագօղ՝ կամ երկրօղ զբանս ողբականս . որպիսի են լալականք : իսկ մերթ այն , որ է Նոճագ աշխարհաց . կամ որ է երգ ողբոց . եւ այսմ 'ի գիրս ողոց . Յորդորեցից զեղերամայրս յաշխարհանոճագ ձայնս :

Աշխարատր . ի . աւ . աց . օք : || աշխարօղ , որ է ողբացօղ . կամ սգաւոր : 'ի Ճառընտ.

Աշխարհաբնակ : (Նախդր.) || բնակիչ աշխարհի . կամ բնակօղ յերկիր զաւառի : Աղ-գաթ. եւ 'ի հին դաղմագիրս :

Աշխարհագոչ : (Նախդր.) || ընդ ամ աշխարհ գոչօղ . կամ այն , որոյ ձայնն ընդ ամ աշխարհ լուեալ լինի : 'ի Ճառընտ.

Աշխարհագով : (Նախադրիճ.) || գովօղ աշխարհ . կամ գովեալ աշխարհի . եւ կամ այն , որով գովի աշխարհ :

Աշխարհագովութիւն . թեան : || գովութիւն աշխարհի . կամ գովեստ աշխարհական . կամ ընդհանրական բարեբանութիւն : 'ի գիրս ողոց.

Աշխարհագումար : (Նախդր.) || աշխարհա-

խօսելն. Եւ այն, յորում յամ աշխարհն. կամ յամս կոչմանց գուամարին մարդիկ. կամ ունե զերանկան. և կամ Ծննդոցական. և ի այսմ առսի, աշխարհադաւանու սան, կամ հանդէս. և այլն։ 'Ի Գիրս գիտ։

Աշխարհազօր. ու. աց։ ‖ զօր աշխարհի. կամ զաւառաի. կամ այն՝ որ է զօրք, կամ ժողովուրդ թագաւորութե. կամ երկիր երկրի. և ըստ այսմ առսի՝ աշխարհազօր բաղմութե. ռամկ. աշխարհի զօրս։ 'Ի հին պատմագիրս։

Աշխարհախօսուրհ. (Նախդր.) ‖ խորհօղ զաշխարհն. կամ որ մերապերի առ խոհեմութե աշխարհաց։ Դրիմբ աշխարհախօսուրհ կոչի այն՝ որ լինի Ծննդոցական. կամ հասարակաց կամք խորհրդով։ 'Ի հին պատմագիրս։

Աշխարհածուհի. հայ։ ‖ կին ծնօղ աշխարհի. կամ անիկին աշխարհի. և աշխարհաւոր յօտարաց զարգացեալ գեղեցիկ ունի զերանկալ կամ ինքնակալ Թագաւորաց։ 'Ի Գիրս պատմի. և 'ի հին մերոյ։

Աշխարհակենաց. (Նախդր.) ‖ կեցօղ յաշխարհի. կամ կենդանապահօղ ի աշխարհի։ ռամկ. աշխարհն կեցօղ։ Իսկ մտրթ այն, որ լինի յաշխարհի կեալով. կամ ի աշխարհի կենդանութեամբ. և ի այսմ առսի. աշխարհակենաց կենդանեաց։ Աղգոս։ և 'ի հին պատմագիրս։

Աշխարհակեր. (Նախդր.) ‖ կերօղ աշխարհի. կամ որ ուտելով լափէ զամենեսեան. կամ ծածկէ զմեծամեծ երկրի. ռամկ. աշխարհս ուտօղ։ 'Ի հին պատմագ. և 'ի ճառընտ։

Աշխարհակիր. (Նախդր.) ‖ կրօղ. կամ բարձօղ աշխարհի. որ առնէ զայն։ 'Ի Ճառընտ։ Իսկ մտրթ կրեալ. կամ տարեալ յաշխարհէ. կամ զոր կրէն աշխարհականք. և կամ աշխարհայինն. և ի այսմ առսի, աշխարհակիր կարգք, օրէնք, սովորութիւնք, և այլն։ Աղգոս։

Աշխարհակործան. (Նախդր.) ‖ կործանօղ աշխարհի. կամ ապականիչ ամենեցուն։ 'Ի հին պատմագ։

Աշխարհահաւաքար։ ‖ տես 'ի Ա. հատ. Աշխարհահաւաքար։ 3. Մակ. 4. 14։ և 6. 27։ ըստ յոյն։

Աշխարհահեծ. (Նախդր.) ‖ հեծօղ. կամ հառաչօղ վա աշխարհի. կամ հեծեծօղ 'ի կենցաղումս։ Իսկ մտրթ հեծեծեալ. կամ հառաչեալ յազագս աշխարհականաց առաւելութեանց. Դրիմբ աշխարհահեծ կոչի այն, որ լինի կենցաղականն. կամ աշխարհասիրութեամբ հեծեծանօք. և ի այսմ առսի. աշխարհահեծ հոգ։ Աղգոս։

Աշխարհահմուտ. մտի. ու. աց. օք։ ‖ մտօղ յաշխարհս. որպիսիք են երեխայք նորածինք. ռամկ. աշխարհ եկօղ։ Իսկ մտրթ նա, որ մտանէ 'ի գաւառ ինչ. կամ յարձակեալ մտանի, յերկիր Թագաւորութե իւրք. և ի այսմ առսի, աշխարհահմուտ զօրք. կամ աշխարհահմուտ լինիլ յերկիր ինչ։ ռամկ. նորեկ եկօղ։ Դրիմբ աշխարհահմուտ կոչի այն, Է որ ի աշխարհ նոր մտանէ. կամ Է որ աշխարհախուսիք բաղմութիւնք եկեալ մտանեն, որպիսիք են զօրանք կայսերաց. կամ ինքնակալ Թագաւորաց, կամ հայրապետաց, և այլոց նմանեաց։ Խոր. Բ. գլ. 57։ և Աղգոս։

Աշխարհամեռ. (Նախդ.) ‖ ամ աշխարհի նահատակ. Եւ ցանկալի. կամ փափագելի. կամ ըղձալի. և կամ յամ աշխարհէ յորդորելի. կամ պատուելի։ Աղգոս։

Աշխարհաչէն. շինի. իւ։ ‖ շինօղ աշխարհի. կամ որ շէն կացուցանէ զաշխարհս. կամ է պատճառ բարեկարգութե գաւառաց։ ռամկ. աշխարհ շինօղ. կամ շէն պահօղ։ 'Ի հին պատմագ։ Իսկ մտրթ այն, որ է շէն աշխարհ. կամ շէն գաւառ. որպիսիք են երկիրք անխաղաղ Թագաւորութեանց։ 'Ի հին պատմագիրս։

Աշխարհապալատ. (Նախդր.) ‖ պալատ աշխարհակալաց. կամ արքունիք կայսերական. Է որոյ դրունս եղեալ մտանէ աշխարհս։ ռամկ. կայսեր ապարանք։ Իսկ մտրթ այն, որ լինին 'ի պալատանէ աշխարհակալաց. կամ որ մերձաւորի առ արքունական պալատն. կամ առ պալատականսն. և ըստ այսմ առսի՝ աշխարհապալատ պաշտօնեայք։ 'Ի հին պատմ։

Աշխարհապահ. (Նախդր.) ‖ պահօղ աշխարհի. կամ պահապան ամենեցուն։ ռամկ. աշխարհս պահօղ։ 'Ի ճառընտ։

Աշխարհավար. ի. ու. աց. օք։ ‖ զաշխարհ վարօղ. կամ ի աշխարհի կենդանապահօղ։ Իսկ մտրթ յաշխարհէ վարեալ. կամ զոր աշխարհ 'ի գործ ածէ. և ի այսմ առսի. աշխարհավար կանոն։ 'Ի Գիրս գիտ։

Աշխարհավարութիւն. թե։ ‖ վարումն աշխարհի. կամ կենդանապահութիւն ճոխից. կամ քաղաքավարութիւն։ Ի այսմ 'ի Գիրս գիտ. Է Նոյն ինքն իբր ճահութիւն անցանելով։

Աշխարհավաճառ. (Նախդր.) ‖ վաճառօղ աշխարհի. կամ խնամարկօղ աշխարհաց. կամ այն՝ որով նախախնամի գաւառ ինչ. կամ թագաւորութիւն իւր։ 'Ի հին պատմագիրս։

Աշխարհավերաց. (Նախդր.) ‖ աւերօղ աշխարհի։ 'Ի ճառս ինչ։

Աշխարհավէտ. (Նախդր.) ‖ աւետօղ աշխարհի։ Իսկ մտրթ աւետեալ յաշխարհէ. կամ անկեալ աշխարհի. կամ յայտնի աշխարհաւորով բաղմութե. և ի այսմ առսի. Չորրորդ սխալմանն գիտցաք աշխարհավէտս ցուցանել, որ է աշխարհի չափ ընէլ։ 'Ի Գիրս Ճշմին խորհրդոյ։ Դրիմբ նշանակէ նախախնամօղ աշխարհի. կամ այն որով զարդարեալ լինի աշխարհ, կամ գաւառ ինչ. և ի այսմ առսի. աշխարհավէտս խնամակալութիւն։

Աշխարհատէր. տեառն։ ‖ տէր աշխարհի. կամ տիեզերական. կամ աշխարհակալ. կամ տիրօղ երկիր գաւառի. կամ Թագաւորութե։ 'Ի հին պատմագ։

Աշխարհատիեզերն. կնոջ։ ‖ տես Աշխարհածուհի։ 'Ի ճառընտ։

Աշխարհարար. ի. ու. աց. օք։ ‖ արարիչ աշխարհի. կամ աշխարհաստեղծ. կամ տիեզերաստեղծ։

Աշխարհարարութիւն. թե։ ‖ ստեղծումն աշխարհի. կամ աշխարհաստեղծութիւն։ 'Ի Գիրս գիտ։

Աշխարհարձակ. ի. ու. աց. օք։ ‖ Է ամ աշխարհ արձակօղ. կամ ընդ ամ տիեզերս արձակեալ. կամ տարածեալ. և ի այսմ առսի՝ աշխարհարձակ Ճառագայթ։ 'Ի ճառընտ։

Աշխարհահանդէս. (Նախդրիւ.) ‖ տեսանելեաց աշխարհէս. կամ տեսանօղ զտանելութեան աշխարհի. կամ տեսանօղ աշխարհի զօրենս. կամ աշխարհայնոց գիտնոց.

Աշխարհահանդիսիկ. ‖ տես՛ ի վերոյ՝ Աշխարհահանդէս. Սարգս.

Աշխատասիրեալ. ալոյ. ցիր. ալ. (Խփիլ.) ‖ աշխատ լինիլ. կամ խաղաղեցանալ. կամ չարաչարելիլ. կամ կարմրանալ. ռամկ. թառանձն ըլլալ. կամ նուրբիլ. կամ ալ ըլլալ.

Աշխատութիւն. թեան. ‖ խաղաղելութիւն. կամ չարաչարութիւն. կամ կարգութիւն բարոյական. ռամկ. թառանձին գործ. կամ ալ գործ.

Աշխոյժութիւն. թեան. ‖ զօրեղութիւն. կամ եռանդն հոգւոյ. և կամ քաղցրութիւն. ՚ի պարծ. ալբ.

Աշնայնոյ. այնոյ. ‖ աշնանայնոյն. ծփ այն ժամ. որ լինի յաշնան. կամ որ վերաբերի առաշնան. Գոմտաշ.

Աշնանամուտ. մանի. իւ. ալց. ոչ. ‖ մուտք աշնան, որ է օրն, յորում տիվզին լինի մտանելոյ յաշնան, և այս հանդիպի ՚ի քաղն և մի երրորդ ամսոյ սեպտեմբերի. ռամկ. աշնանամուտ.

Աշնանայնի. ‖ տես Աշնայնին.

Աշնանակալ. (Նախդրիւ.) ‖ յաշնան փարիալ. կամ ցամքեալ, և այլն. և ըստ այսմ առնի, աշնանակալ ակն, ցորեան, և այլն. ռամկ. աշնանոր. կամ աշնան հերէած. կամ վարած. Պիծիլ յաշնան վառօղ. կամ ցանօղ.

Աշտանակեալ. եցի. եա. եալ. (Ներգոր.) ‖ դնել ՚ի վերայ աշտանակի. կամ յաշտանակ հանել. ռամկ. շամդանի վրայ դնել. Իսկ մերթ նմանութեամբ առնուլ նշանակելու ճեղքագանելու. որպէս ձիւարին վերանայ ՚ի վերայ երկնայի. ամենեցուն ՚ի վերայ աշտանակի.

Աշտանակեալ. եցի. եա. եալ. (Ըէզ.) ‖ դնիլ ՚ի վերայ աշտանակի. կամ յաշտանակ բարձրանալ. ռամկ. շամդանի վրայ դրուիլ. կամ դնիլ. Պիծիլ բազում անգամ նմանութեամբ առնուլ, նշանակէ՝ վերելակել. որ հեծնել. կամ հեծնելով վարել զձի. ռամկ. ձիու վրայ ելլել. կամ հեծնել. Ըստ այսմ խոր. ԹԲ. մր. 76. Յերկնային կամակար աշտանակեալ. և 78. սափ. Եւ զմիոյ ուրուք զձին կալեալ արկանել աշտանակեր. Ըստ այսմ և սափ. ՚ի հին պարծան. Յերկնայար աշխարհ բանինցս աշտանակելովք. կամ, յանկարծակի ՚ի ձի աշտանակել. Իսկ ՚ի Յոհ. ուր սափ. Հանդէպ մանկանց առ ծնկաւոր. մտրակ ՚ի կուշտ աշտանակէ, նշանի՝ հեծեալ ՚ի ձի՝ արկանել զմտրակ ՚ի կուշտ երիվարի.

Աշտանակիմ. եցայ. եայ. իլ. (Համ.) ‖ նոյն է ընդ. վերինոյն.

Աշտարակաշէն. (Նախդր.) ‖ շինօղ աշտարակի. կամ աշտարակագործ. ռամկ. խուլէ շինօղ. կամ խուլէ. Մծբն.

Աշտարակաշինութիւն. թեան. ‖ շինումն աշտարակի. կամ աշտարակագործութիւն. Խոր. ա. մր. 5.

Աշտարար. կամ Աշտարակ. ‖ տես՛ ՚ի Ա. Հատ. Յաշտարար.

Աշտենապ. կամ Աշտիռիտ. ՚ի. առ. ոց. ‖ ուղիղ զաշտեն. կամ նիրդակուր. կամ տարար. ռամկ. վերջինս. կամ խոլար. ՚ի հին պարծան.

Ա Ջ

Աջակալ. (Նախդրիւ.) ‖ Նա՛ որոյ աջն վերի ՚ի վերայ շարժեն, և իւր կալեալ. ՚ի Ճառընտ. տես և Յոհանիմ.

Աջակիցք. ցից. ոց. (անեզ.) ‖ Մեջ աջոյ. կամ մեջք աջակից, որով նշանակի Ճան կատան, որ անկանի ՚ի մէջ երկուց աջոյ. և այլ եւ թէ զաւեթ գթայ պատարագին. Ըստ այսմ ՚ի գիրս սրբ. Հարկաւոր է աջակիցն անուանեալ զձայն.

Աջակալ. եցայ. եայ. իլ. (Համ.) ‖ աջակալ լինիլ. կամ աջն առնուլ. Ըստ այսմ ՚ի գիրս սրբ. Ըն կատարեալ աջակցաւ.

Աջացուցութիւն. թեան. ‖ ցա. աջոյ. կամ աջակ ակամ. ռամկ. աչէց ցամ. ՚ի հին պարծանքիրս.

Աջել. եի. իւ. եց. եալ. ‖ ուղիղ զաջս. կամ աներանօղ. որ և աներ ակամի. ռամկ. աչք ակոյղ. Ըստ այսմ ՚ի Ճառընտ. Սիմ զերդութ կուրացոյն, որ լուսաւորոյն քան զաշխարհայն էին. Ըստ այսմ է և ՚ի գիրս սրբոց.

Ը Աջս զատել. ‖ Ը երկուց աջոյ զատել. կամ առ աջոյ զատել. կամ աջութեան առնել. կամ աջն առնուլ երեսաց. ռամկօրէն պարտառան ըլլալ. Յովէ. 7. 24.

առ Աջս հալիլ. ‖ աջն առնուլ. կամ աջակալ. կամ շնորհակալս առնել. ռամկ. ձեռ ցընել. կամ խաբէր նափէ. Բոկէ. 2. հար. Ղ.

Ա Պ

Ապ, ‖ է մասնիկ ինչ զոր ունիմք ՚ի հնոց երբեմն ՚ի գործ ածելոյ միակ բացատականաբար կամ բացատականակերպ մասնիկանց, ծոյ. ՚ի. յ. այսպէս. Ապուռել. ծփ բացառել. Ապ ունայքէ. ծփ բաց յունայքէ. կամ յունայքէ. ապրինակէ. ծփ յինայքէ. ՚ի կուրծ անցող. Բայց առ ՚ի լեզուի մերում հասարակօրէն եղել լինի միակ մասնիկան՝ ան. զոր օրինակ. աղպարան. ծփ անբան. Զարմէ յառաջին հատորն գրով առաջա.

Ապագայ. (Նախդրիւ.) ‖ որ գալոց է. կամ պատրաստեալ. իսկ մերթ պարապա.

Ապագալոյք. անոց. ոց. (անեզ.) ‖ ապագայութիւն, որ է պարապա. կամ պարապողք. ՚ի գիրս սրբ.

Ապագալեալ. լեալ. ‖ անգայելի. կամ պարապելի. կամ զարմանալի. Ըստ այսմ ՚ի գիրս սրբ. Լից և առաջարկեալս ապագայելն այլ. Ըստ այսմ ևս ՚ի գործ ածի բայն սորին ապագայ լեալ, որ է պարապել. Ըստ այսմ ՚ի գիրս սրբ. Ա յլ Ըկար անցեց ապագայել ՚ի մնաս մասանց. Եւ գինի սափ. Յոյժ առաջին զգեթ հասարակաց է մարդկան ապագայելով կենդանիս.

Ապագալութիւն. թեան. ‖ պարապա. կամ զարմանալիք. ՚ի գիրս սրբ. բազում անգամ.

Ապականեն մարմինցիլ. ‖ առանց զինուց մաքրել.

...տանել. կամ թափուր ՚ի զինուց պատերազ_մել. ռամկ. խաղաղութիւն [illegible] ընել։ Ի գիրս պէտ։

Ապաթարց. ի. իւ. ից. իւք։ || է նշան ինչ յարամարտագրական ՚ի կիր արկեալ ՚ի հին ձեռագրաց, որ ունէր զձև մահիկեան. այսպէս ՚ : Արդ՝ զաս գտեալ հինք ՚ի վ. ր. յօդս առնէին, այլ և նմանեաց ՚ի բառսն մէջ յաւ_ծանուցմունս, կամ յայլ գիրս զնշանակեալս. և այժմ առ ՚ի նշանակել թէ պարտ է զբառն զայն թողուլ այլևս աղտարկել. [illegible] որոյ և կո_չեցաւ նշանն ապաթարց. որ է այլաթարց. զոր արկեալ, առ ՚ի ոչ արտաբերել զբառս երկբարբառութեան երկբայնականութեան գրէին ապաթարցիւ. այսպէս՝ երկայնականութեան։ Գրիչք, գտեալ ՚ի վ. ր. ձայնաւոր տառից առ ՚ի ցուցանել, թէ ոչ է պարտ յարել ՚ի նա զբառսն՝ ; . մրգան. ն՝ արար, կամ թողէին. զի մի արտաբերեսցեն. ոչ արար, կամ թող_ցէին։ Երբեմն և գտէին փոխանակ են_թամնայի, այսինքն. տառամած ին։ Իսկ եւս ե_ղեալ լինէր ՚ի հնոց ՚ի մէջ բառից առ ՚ի զա_նազանութիւն հեգից. զի վանկից. զոր օրի_նակ բարդեալ առեղծուած. որ է բաղմանձնեան, առ ՚ի ոչ արտաբերել՝ բազմ առեղծուած, որ է անհօզ զբաղղուած առանձինս։

Ապաթէ ոչ։ (շաղկապ թերական.) || իսկ եթէ ոչ. կամ իսկ թէ ոչ։ ռամկ. հապա թէ չէ։ Մատթ. 7. 14։

Ապածանամ. մու. ուց։ || անծանամ կամ տարա_ժամ։ Ըստ այսմ ՚ի գիրս պէտ. Զապաղահասու_թեան յանկութեան քան զպահոցն ծառոց ա_պածանամ հասուցանէ։ ռամկ. պէկնոփ։

Ապալէր. ի. աւ. աց. օք։ || աւերակ. կամ աւեր. կամ վաստթարեալ. կամ անապատա_ցեալ. կամ անշքացեալ. կամ թափուր ՚ի շէ_նութէ. կամ յայլ զինչ և իցէ բարութէ։ ռամկօր. խարապ։ Ըստ այսմ ՚ի գիրս պէտոյից. Ցամաքնոյն կենցաղօգուտ զարդուց ապա_լէր և անմայր է. և զկնի առն՝ էրած զա_պալերին և զանմայր վայր ՚ի քաղաքինութի քաղաքաց։

Ապալենիկք։ (նախադրբ. անեզ.) || ապաւա_նիք. կամ ապաստանք, կամ հանգստարանաւք։ ռամկ. [illegible] ՚ի հին ժերոն։

Ապախտ։ (նախադր.) || ապականութ. կամ ապա_կանան. կամ զուարճ յերախտեաց. կամ ՚ի բա_ցեաց ՚ի բարեկամութենէ։ ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]. կամ [illegible]։ Իբր յայտնա_նիս առեալ՝ նշանակէ ունայն, կամ ունաւր, կամ չնչին, կամ արհամարհ, կամ խոտան, կամ անարգանք, և կամ ոչինչ։ ռամկ. [illegible], կամ [illegible]. կամ յաւ, կամ [illegible] լոյծոն. կամ [illegible] լինող։ Ղևտ. 7. 18. Իսկ մերթ՝ ըստ բայի շա_րադրի այսպէս, ապախտ առնել. և կրա_ւորականն՝ ապախտ լինել. և նշանակէ ու_րանալ զերախտիս. կամ զլանալ զբարերա_րութիւն. կամ քօղարկել զբարիս ընկալեալս յայլմէ։ ռամկ. [illegible] լինել. կամ [illegible]. Ըստ այսմ Սղմ. 1. հատ. [illegible]. Իսկ եթէ է ապախտ առնել՝ էր կամեցեալ զառաքինութիւն բժշկութենէ՝ լուեալ էր։ Իսկ մերթ՝ [illegible]. կամ անարգ առնել.

(right column)

կամ անփոյթ լինել ՚ի կատարել. կամ զանց առնել զհրամանաւ, կամ զպաշտօնաւ մէջ յանձնեցելովք. և այլն։ ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]. կամ [illegible]. կամ [illegible]։ Եսթ. 2. 15։ և Աղգաթ. Գիրքն՝ առ ոչինչ և ունայն համարել. կամ ոտնակոխ առնել. կամ խոտել. կամ անարգել. կամ եղծանել. և կամ արհամարհել։ ռամկ. [illegible], կամ [illegible], կամ [illegible]։ Յակոբ. 1. 11։ Աղաւ. 1. 25. և 5. 7։ Երբեմն եւս ջնջել, կամ աղա_ւաղել. կամ աղարտել. կամ եղծանել. կամ ունայնացուցանել. կամ ոչնչացուցանել. և ըստ այսմ առն. ապախտ առնել զուխտս, զերդմունս, զգործ, զաշխատութիւն, զհամբաւս. և այլն։ ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]. կամ [illegible]։ Թուոց. 30. 3։ Սոփ. 1. հատ. [illegible]։ և ՚ի գիրս Դրէգ. [illegible]։

Ապախտանեմ. ացայ. ացիր. ալ։ ([illegible]) || ապերախտանալ. կամ ապաշնորհ լինել. Ըստ այսմ ՚ի գիրս [illegible]. Տպաւորէ զգեստ թա_գաւորի, որ բարերարութեան խաղաղու_թեան և նոցա ապախտացեալ ապստամբեցին։

Ապախտաւորութիւն. թեան։ || տե՛ս ՚ի ներքոյ Ապախտիկք։ Ստորև։

Ապախտիք. եաց. եօք։ (անեզ.) || ապերախտութիւն. կամ ապաշնորհութիւն. կամ անշնորհակալութիւն։ Ըստ այսմ ՚ի հին պատմութ. [illegible] երախտեացն ապախտիս հատուցիք։

Ապածութիւն. թեան։ || ոչ ածելն. կամ ոչ առնելն, կամ հեռաւորութիւն։ [illegible]։

Ապակագործ. կամ ապակեգործ. ի. աւ. աց. օք։ || գործօղ ապակւոյ. [illegible] որ հալե_լով շինէ զապակիս. կամ զանօթս յապակ_ւոյ։ ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]։ Իսկ մերթ՝ նա որ կազմէ զուլունս. կամ ՚ի յուլանց գյօ_րինուած ինչ։ ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]։ Գիրքն նշանակէ զգործեալն յապակ_ւոյ, կամ զշինեալն յուլանց. և ըստ այսմ ա_սի. ապակագործ յօրինուած. կամ պատուա_հան, և այլն։ ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]. կամ [illegible]։

Ապակեած. ի. իւ. ից. իւք։ || տե՛ս Ապա_կեալ։

Ապականագիր. գրի. գրաց։ || գրօղ ապա_կանութեան. կամ գրեալ յապականեալ. կամ ապականութիւն. և կամ այն, որ է գիր ա_պականութեան։ Նոր. [illegible]։

Ապականագործեմ. եցի. եա. ել։ (ներգ.) || պատճառել զապականութիւն. կամ ապա_կանել։ ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]. կամ [illegible] ընել։ ՚ի ձեռն ինչ։

Ապականիչ. նչի. աւ. աց. օք։ || եղծիչ. կամ խանգարիչ. կամ աւերիչ. կամ քանդիչ. և կամ անարգաց [illegible]։ ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]։ 1. Թագ. 6. 5. և 13. 17։ Իսկ մերթ՝ փտեցուցիչ. կամ նեխեցուցիչ. կամ լուծա_նող ՚ի մարմնոյ։ ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]։ Երբեմն եւս աղտեղիչ. կամ պղծեցուցիչ. կամ արատաւորեցուցիչ. և կամ չարագործիչ։ ռամկ. [illegible]։ Մերթ եւս քինօղ. կամ բար_ձող ՚ի մէջոյ. կամ սատակիչ. և կամ [illegible]

լեալ ունի աջ ձեռամբ զուշ այլոյ ուրուք։ Իսկ մերթ ընկերող. կմ ձեռնտու. կմ օգնական. և կմ թիկունք։ ռամկ. ... կմ ...։

Աջակցութիւն. թեան։ || ձեռնտուութիւն. կմ նպաստութիւն. կմ օգնականութիւն։ ռամկ. ... կմ ...։

Աջիք. եաց. եօք. (անեզ.) || աջինք. կամ աջակողմեանք. ըստ այսմ 'ի Ճառընտ. Որով է աջեացն և ահեկեացն առի բացորոշութիւն։ Եւ 'ի Գիրս աւրգ. առի. 'ի զատաստանին ասելոց է աջեացն և ահեկեացն։

յԱջուց, և յահեկաց։ || յաջմէ և յահեկէ։ ռամկ. սաղ ... ու սոլ ...։ Իսկ 1. Մնաց. 12. 2. ուր առի. Եւ աջեղամբ յաջուց և յահեկաց, նշանակէ զաջողակն երկոքումբ ձեռօք. յի կնա, որ թէ աջ ձեռամբ, և թէ ձախ ձեռամբ միակերպաբար կարէ ձգել զաղեղն։

Ա Ռ

Առ. || առումն։ Իսկ մերթ յարաբերականութիւն. կմ առար. և կմ կողոպուտ. ըստ այնմ Նարեկ. վաճառ մերձ 'ի յառ. յի մերձ 'ի յարաբերականութիւն։ սակայն ըստ այսմ վարի մանաւանդ յարակցելով 'ի բառս՝ աղօտ. այսինք, առ և առար. ... 'ի Թ. Հատ։

Առագաստաձև։ (Նախդիրև.) || ունող զձև առագաստի. կմ առագաստօրէն։ 'Ի Գիրս ...։

Առագաստաձիգ։ (Նախդիրև.) || զառագաստ ձգող. յի նա՝ որ տարածէ զվարագոյր. կմ որկանէ զինքն զպատրոճակ։ ռամկ. ... ... ։ Իսկ մերթ, պարզող, կմ քարշող զարմիոն նաւու։ ռամկ. ... ... կմ ...։

Առագաստաձիգ առագաստ։ || է չուանն այն, որով քարշեն զարմիոնն։ ռամկ. ...։

Առագաստանաւեր։ (Նախդիրև.) || 'ի յառագաստ, յի 'ի սենեկակ անկողնոյ հարսին և փեսային նուէրեալ, կմ մատուցեալ։ Նարեկ. դղ։

Առագաստապատ. ի. աւ. աց. օք։ || ծածկող առագաստի, յի. նա՝ որ ծառայէ սենեկի հարսին և փեսային, և հարսանեացն. որպիսի են մանկունք առագաստի։ Նար. դղ։

Առագաստափակ։ (Նախդր.) || փակեալ առագաստիւ. կմ որ պատեալ կայ յառագաստի։ 'Ի Գիրս ...։

Առագաստափար։ (Նախդիրև.) || փարեալ. կմ պատեալ զառագաստիւ. և կմ որ ընդ առագաստաւ. որպիսի են հողմունք։ 'Ի Ճառընտ։

Առագաստեցուցանեմ. ցուցի. ցի. ել։ (անց.) || յառագաստ հանգուցանել. կմ բնակեցուցանել յառագաստ հանգստեան. և ըստ այսմ առի զնը ... առագաստեցուցանել զքանն ...։ 'Ի Ճառընտ։

Առագրեմ. եցի. եա. ել։ (Ներգ.) || գրել ումեք. կմ համարել ումեք. և կմ յանուն ուրուք ընծայել։ 'Ի հին ...։

Առադրեմ. եցի. եա. ել։ (Ներգործ.) || առ դնել. յի առաջի դնել. կամ առաջադրել. և կմ առաջարկել. ըստ այսմ Լամբր. Ցեառ առնելոյ զհոգևոր յառաջադրեալ նուէրսն. յի յառաջի եդեալ։ Եւ Դիոնէս աէրոպաղ. Այս այսպիսի առադրեցաք բաղումս. յի առաջադրեցաք։ Իսկ մերթ՝ մերձ դնել. կմ 'ի մօտ դնել. կմ յաւելուլ. և կմ բարդել. ըստ այսմ, Դիոնէս աէրոպաղ. Խնդրելի է թէ մօտ էր առադրեալ արհեստից՝ և մակացութեաց, յի ընդէր 'ի մօտ եդ, կմ յաւել։ Եւ երբեմն եւ դնել. կմ կացուցանել. կմ առնել. ըստ այսմ Լամբր. Զմերձակացուս խորանին քահանայս, և քաղաքայինս առադրեր, յի կացուցաներ։ Եւ գրեալ առի. Հայրապետս առադրէ գլխաւորս. յի զմարգն հայրապետ առնէ։

Առադրութիւն. թեան։ || առաջադրութիւն. կմ առաջարկութիւն։ Իսկ մերթ՝ մերձադրութիւն. կմ առաւելադրութիւն. և կմ յաւելումն։ Երբեմն եւ դնումն. կմ որոշումն. կմ կացուցումն։

Առակաբանեմ. եցի. եա. ել։ (Ներգործ.) || առակաւ խօսել. կմ առակել։ Աճգան.

Առակաբանութիւն. թեան։ || առակաբան գոլն. կմ խօսիլն զառակս։ Իսկ մերթ՝ առակաւոր բան։

Առակագիր. գրի. աւ. աց. օք։ || գրող առակաց. կմ առակաւ պատմագրող։

Առակագրութիւն. թեան։ || գրումն առակաց. կմ նմանութեանց։ Նարեկ. դղ։

Առակախօսեմ։ || տես Առակաբանեմ։

Առակախօսութիւն. թեան։ || տես Առակաբանութիւն։

Առ ականս դիպել։ || տեսութեան աչաց համադիպել. կմ է տեսութեան աչաց անկանիլ։ ռամկ. ... ... կմ ... ...։ Աճգան։

Առակասաց. ի. իւ. աց. օք։ || առակաբան. կմ առակախօս։ Իսկ մերթ առակաւ ասացեալ։ 'Ի Ճառն. ...։

Առակարկութիւն. թեան։ || արկանելն, կմ խօսիլն զառակս, կմ առակաբանութիւն։ Սարգս։

Առակաւոր. ի. աւ. աց. օք։ || ունող զառակս. կմ յօրինեալ առակաւ. կմ խորհրդաւոր. և կմ նշանակաւոր։ Նար. դղ։

Առակումն. կման. մամբ. մանց. մամբք։ || առակելն. կմ առակաբանութիւն. կմ առակ օրինակի. և կմ առակ։ 2. Թագ. 23. 3։ Սաղմ. 48. 5։ Իսկ մերթ համեմատութիւն. կմ բաղդատութիւն. և կմ յարմարութիւն։ Դրծել խայտառակումն. կմ ծանակումն. և կմ նշաւակութիւն։

Առակունակ։ (Նախդր.) || հակառակող. կմ ընդդիմաբանող. կմ առարկու։ 'Ի հին ...։

Առակունք. կռանաց. օք։ (անեզ.) || հակառակութիւն. կմ ընդդիմութիւն. կմ վէճ։ կմ կագ։ ռամկ. ... կմ ... կամ ...։ Սահկ. 1. հարց. Է։

Առակցեմ. եցի. եա. ել։ (Ներգ.) || տես 'ի Թ. Հատ. Յօդել։

Առաղօտ. ի. աւ. աց. օք։ || է մին 'ի ժա-

մուց առաջնորդականն. զոր առուցեալ 'ի բառն՝ ժամ:

Առ ամենայն : (մակբայ.) || տե՛ս 'ի բառն՝ Ամենայն :

Առ այժմու : (մակբայ.) || յայժմու ժամանակիս. կամ այժմիկ: ռամկ. հիմիկս: 'ի ձեռս ինչ:

Առ այսու ամիւ : (մակբայ.) || 'ի վ'ր այսր ամի. կամ բաց յայսցանէ : Յոհէ. 2. հատ. ժա:

Առ անգամ մի : (մկբյ.) || առ մի նուագ. կամ միանգամ : ռամկ. մէկմը. Ը այսմ. Յոհէ. 2. հատ. ժԴ. առեալ առ անգամ մի զհամբերութիւն կնոջն : ռամկ. մէկմը նայեցար : Եւ 2. ժԴ. ասէ. առ անգամ մի համբերեսցէ զնա : ռամկ. մէկմը համբերեցէք : Ը այսմ և 'ի գիրս մեծին խոսրովու ասէ. Առ անգամ մի համբերեցուք 'ի հոգւոյ, ցի համբերեցուք միանգամ : ռամկ. մէկմը համբերենք : Դարձեալ, վ'ն այնր ժամու. կամ 'ի սկզբան անդր. կամ զառաջինն Ը կարի. և կամ վեր 'ի վերոյ բաւականին : ռամկ. մէկմը. կամ առջի բերանը. Ը այսմ Յոհէ. 2. հատ. ժԴ. առ անգամ մի անդրէն արձակեր զնա, ցի վ'ն այնր ժամուն արձակեր զնա : Եւ ա. հատ. ժբ: Եւ այսպէս փոքր առ անգամ մի հաւանեցուցանել զնա : ռամկ. մէկմը համոզել. Ը այսմ և ասէ 'ի գիրս Աշխարհ. խրատքանցիւք հանդերձիւ պատեր զքեզ առ անգամ մի : ռամկ. առջի բերանը հեռացնէր : Եւ Կիւրղ Եղիշ. ժԴ. ասէ. օգնէր առ անգամ մի արդարոց : ռամկ. առջի բերանը կօգնէր :

Առանձնաբար : (մակբայ.) || առանձինն. կամ միայնակ : ռամկ. մինակ : Սարգս :

Առանձնակ . ի. աւ. այ. օք : (և մերթ իբրև մակբայ.) || միայնակ. կամ առանձնական. կամ որիշ. կամ մասնաւոր. և կամ յատուկ : ռամկ. մինակ. կամ պաշխայ. կամ մախսուս : 'ի գիրս պէտ:

Առանձնականութիւն. թեան : || առանձնաւորութիւն. կամ միայնաւորութիւն. կամ սեպհականութիւն. կամ մասնաւորութիւն : Խոր. ա. պր. 2:

Առանձնակեաց . եցի. աւ. աց. օք : || առանձին կեցող կամ միայնակեաց : Դ'րձլ, ասէ զայնմանէ, ուր առանձին կեցեալ լինի. կամ առանձինն կեալ. և Ը այսմ ասէ առանձնակեաց խրճիթ : Խոր. Գ. պր. 2:

Առանձնաւոր . ի. աւ. աց. օք : || առանձին. կամ մասնաւոր. կամ յատուկ : ռամկ. պաշխայ. կամ մախսուս. 'ի ձեռս ինչ:

Առանձնաւորական . ի. աւ. աց. օք : || տե՛ս 'ի վերոյ Առանձնաւոր : Գրիգ. ծծաբ:

Առանձնաւորեմ. եցայ. եայց. իլ : (ձայնի.) || ստանալ զառանձնաւորութիւն. կամ միայնանալ. կամ մասնաւորիլ. և կամ յատկանալ : ռամկ. պաշխայ կենալ. կամ մախսուս ըլլալ : Կիւրղի պարապմ:

Առանձնաւորութիւն . թեան : || առանձնականութիւն. կամ միայնաւորութիւն. կամ մասնաւորութիւն. կամ յատկութիւն. և կամ սեպհականութիւն : Լմբր: և Գրիգ. ծծաբ:

Առանձնեմ. եցի. եա. եալ : (ներգ.) || առանձնացուցանել. կամ մեկուսացուցանել. կամ միայնացուցանել. և կամ մասնաւորել : ռամկ. պաշխայ թողնել. կամ մէկ դին թողնել :

իսկ մերթ՝ յանձն առնուլ. կամ ընդգրկանել և կամ ընկալնուլ : ռամկ. խոստով ընել :

Առանձնոյ. ի. աւ. աց. օք : || առերջական առանձնութիւն. կամ առանձնանալոյ. կամ միայնաւորան. և կամ մենաստան : ռամկ. պաշխայ կամ առանձին կենալու տեղ. կամ վանք : 'ի դրապարափ.

Առանցանեմ. կամ առանցեմ. անցի. անց եալ : (չէզ.) || անցանել. որ է փոխիլ ընդ առեղի ինչ : ռամկ. անցնիլ : Ը այսմ Յոհէ. ն հատ. ժԹ. Առեւանց առաջ : իսկ մերթ հնանալ. կամ պակասիլ առաւելց. և կամ զառամիլ. և Ը այսմ ասէ՝ առանցեալ արդ ամս. Ծնդ. լա: Դարձեալ՝ յաղթահարիլ մտօք. կամ յաղթութիւն կալ. կամ խելագարիլ. կամ ցնորիլ. և կամ յիմարիլ : ռամկ. խելքը թռչիլ. 2. Կորն. 5. 13: Եւ 'ի ձեռս ինչ ասէ. Մարգարէդ առանցեալ է, ոչ գիտէ զինչ խօսի. Եւ 'ի ճառընտր ասէ. Եւ առաջ առանցելոցն բանից յեռուռ: Այս գիրքս Զառանցել.

Առ առջեւ : || է գործ խոնարհն բառ խօսից՝ առաքմակայեալ նախդրիւ առ. որ երբեմն վասն ի երբե զմակբայ. և նշանակէ շուտով առջև. կամ 'ի վ'ր առջևոյ. և կամ մերձ առջևոյ. Ը այսմ ասէ, առ առջեւ գալ. կամ առ առջեւ կոչել, որ է ուրիշ տանիլ : իսկ երբեմն վասն ի երբե զանուն անձական. և նշանակէ երեսափոխական. կամ պատկերականապատկերական կամ ցնողական. և ընծայեալ այն տեղ, ուր երբեք է ուրիշ. կամ առաջ, և երբեմն առաջնոյն. կամ երբե զշնորհելոյ ինչ. և Ը այսմ ասէ՝ առ առջեւ գործք. առ առջեւ տեսիլ, և ընծայելք, կամ ցնորք, ծնունդք և այլն : ռամկ. առաջ երեւցող : Աշխր. 2. 19: Յոհէ. 1. հատ. ժԵ Կիւրղի Եղիշ. Գ: և ժբ. և ժԴ: իսկ մերթ վասն երբե զպայական, և նշանէ, ցնորք, կամ երեւակայութիւնք. կամ առաջ երեւոյթ. և կամ երեւմունք ինչ ուսեալ 'ի հաճմարտէ. զոր և կոչեմք առերևական. Ը այսմ 'ի Հարց. Ժ. Եւ ոչ առեալ առ առջեւ 'ի գիրքս, այլ խաւարեն զնոյն : Եւ Ը այսմ նշանակութիւն յանձնառական վասն 'ի բառս ինչ. Ը այսմ օրինակ, առ առջեւ ինչ. զորօրինակ, թէ առ առջեւ ինչ լինէ. կամ առ առջեւ ինչ համարիլ. կամ երբ պատառջեւ ինչ երևիլ. ցի երբե զնոյն ինչ : ռամկ. առաջ դարձեր. կամ առաջ երևնանք : Մատ. 14. 26: Մարկ. 6. 49: Յոբ. 1. հատ. խա. և 2. հատ. խա:

Առ առջև մեր : || առաջի առջևոյ մերոյ : ռամկ. մեր ուրիշ առջեւ : 'ի ձեռս ինչ:

Առ առաս : || տե՛ս 'ի ա. հատ. Առ յառաջ. Կիւրղի Եղիշ. ժԴ:

Առապար . ի. աւ. աց. օք : || խորտուբորտ տեղի. կամ ժայռաւոր կողմն. և կամ առապարաժամ ճանապարհ: ռամկ. խորդուբորդ. կամ դժուարին տեղ. կամ առապար տեղ. և կամ քարքարուտ: Յոբ. 39. 6: Եսայ. 40. 4: Ղուկ. 3. 5: Խոր. Ա. պր. 21: իսկ երբեմն 'ի գործ ածի փոխաբերաբար. և նշանակէ՝ առապարաժամուր. կամ ժայռաւոր. կամ խորտուբորտ. և կամ անհարթ. և Ը այսմ ասէ. Առապար լեառն, երկիր. մենաստանք քարեաց. և այլն : Յոբ. 40. 15:

Առապարեմ. եցայ. եայց. իլ : (ձայնական.) ||

[illegible] լինիլ. կամ [illegible]. կամ [illegible] լինիլ. և կամ [illegible] [illegible]. ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]. և կամ [illegible] :

Աստապարին :(Նախդրիւ.) || [illegible] [illegible], որ [illegible]. կամ [illegible], կամ [illegible]. և ըստ այսմ առնի. [illegible] : 'Ի Գիրս [illegible]:

Աստղաբաշխութիւն. թեան : || աստղաբաշխ գոլն. կամ ներկայութիւն. և կամ [illegible] : [illegible]:

Աստղագիտութիւն : || տես 'ի յառ. հատ. [illegible] : [illegible]:

Աստղաբաշխական. ի. իւ. ից. աց : || տես 'ի յառ. հատ. [illegible] : 'Ի [illegible]:

Աստղաբաշխ. ի. աւ. աց. օք : || [illegible] [illegible] : ռամկ. [illegible]. կամ [illegible] : և ըստ այսմ [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

Աստղընթեր : (Նախդր.) || աստղերկայ. կամ ներկայ : ռամկ. [illegible] : 'Ի Գիրս [illegible]:

Աստղիկն : || [illegible], [illegible] 'ի յառ. հատ: [illegible] [illegible]. կամ [illegible]. և կամ [illegible] ըստ այսմ 'Ի [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] :

Աստղիկ. ի. աւ. աց. օք : || աստղիկն. կամ [illegible] : ռամկ. [illegible] : 'Ի Գիրս [illegible]:

Աստղնատարող : (Նախդր.) || աստղին [illegible]. կամ [illegible]. և կամ [illegible] : ռամկ. [illegible] : 'Ի [illegible]:

Աստղնորդական. ի. աւ. աց. օք : || այն [illegible], որ [illegible] [illegible]. կամ [illegible]. կամ [illegible]. և կամ [illegible] : և ըստ այսմ առնի. [illegible] [illegible], կամ [illegible]. և այլն : [illegible] [illegible]

[illegible]

Առատացուցանեմ. ացուցի. ցո՛. անել: (անցաւ.) || առատ առնել. կամ յղփացուցանել. կամ ճոխացուցանել. և կամ առձեռնացուցանել: ռամկ. լափցնել. կամ պօշցնել: 'Ի Ճառընտ:

Առատութիւն. թեան: || առատ ունելն. կամ ընծայատուութիւն. և ըստ այսմ. սորբագրելի հատուածութիւն, որք առնեալ լինին ոչ, առատութեան կոչին. որպէսզի է լինելն նոր ան- խտանն նաբրագործութեան. կամ աննենութեան. կամ անփոփոխութեան. կամ յառաքինաակա- նութեան. և այլն:

Առաւելագրութիւն. թեան: || յաւելագրութիւն. կամ մեկրագրութիւն. և կամ առձեռնն: 'Ի Ճառընտ:

Առաւելազանց: (Նախդր.) || յառաւելն խոտորեալ. կամ անցեալ քան զպայմանն. և կամ չափազանց: ռամկ. չափէն անցնող. կամ մէ- ջէրէն անցնող: Յօհ. Իմաստ:

Առաւելահրաշ: (Նախդր.) || առաւել հրաշալի. կամ հրաշափառ: ռամկ. խիստ զարմանալի. կամ խիստ մուճիզէլի: 'Ի Գիրս. ղէփ:

Առաւելատանց: (Նախդրիմ.) || զառաւելս տանջօղ. կամ աւելի քան զչափն ունօղ զկենաց: 'Ի Ճառս Եփ.:

Առաւօտ. կամ առաւօտ. ուտի. իւ. ից. ուք: || է խառն լոյս մանր, և տարեն բոլո- րակն. առոյ զծագելն զհասակաւորս, երբ ծի- րանեգոյն. յոյն հօռէօլըսը: զառ յառաջ ասուն 'ի կեր զդրաստարաց: ռամկ. առաւօտ. և տաճկ. չեմմայ: Սորա են երկու տեսակք. մին է ընտանի. և միւսն վայրի. զոր առաձինք կո- չեն. գարանքենտայ: 'Ի հին բժշկարանս:

Առաւօտ: || անուն 'ի մա. հաւս: Որոնլ է մին 'ի ժամուց զիշերոյ զոր ասեցեալ 'ի բանն՝ ժամ:

Առաւօտածագ: (Նախդր.) || զառաւօտ ծա- գօղ. կամ ընդ առաւօտն ծագեալ: ռամկ. առ- վոտից ծագօղ: Նարեկ:

Առաքելածանօթ: (Նախդրիմ.) || ծանօթ առաքելոց. կամ որ ձանօթէ զառաքեալս: Աղթոթ:

Առաքելակից. կցի. աւ. այ. օք: || կցորդ առաքելական. կամ ընկեր առաքելոց: Աղթոթ:

Առաքելանշան: (Նախդր.) || ունօղ զնշան առաքելոց. կամ նշանաւոր իբրև զառաքեալ. և կամ առաքելական նշանօք անագործօղ: Աղթոթ:

Առաքելանուէր: (Նախդրիմ.) || այն՝ որ է նուէր առաքելական, կամ նուիրեալ յա- ռաքելոց, և կամ վերաբերի առ առաքելա- կան պատարագս: 'Ի հին պարտմադիրս.

Առաքելապետ. ի. աւ. աց. օք: || պետ. կամ գլուխ առաքելոց: 'Ի Ճառընտ.

Առաքելաւանդ: (Նախդր.) || աւանդեալ. կամ առնեալ յառաքելոց. և ըստ այսմ ասի. Առաքելաւանդ աւանդութիւն. կամ բանք. և այլն: 'Ի Գիրս կանոնաց:

Առաքելուհի. հւոյ. եաւ. եաց. եօք: || կին անձն զպաշտօն առաքելոյ, կամ որ քարո- զէ զաւետարանն իբրև զառաքեալ, որպի- սի էր սրբուհին Նունէ: Խորեն. Բ. գլ. 83: և 'Ի Ճառընտ:

Առաքինաբար: (մակբայ որակ.) || իբրև զա- ռաքինի. կամ առաքինութեամբ. կամ արիու- թեամբ. և կամ քաջութեամբ: 'Ի Ճառընտ:

Առաքինագոյն. գունի. իւ. ից. իւք: || ա- ռաւել առաքինի: Գրիգ. Նարեկ:

Առաքինազարդ: (Նախդրիմ.) || զարդարեալ առաքինութեամբ: 'Ի հին պարտմադիրս:

Առաքինակից. կցի. աւ. աց. օք: || ընկեր յառաքինութեան, կամ կենցաղավարակից: Գրիգ. Նարեկ:

Առաքինաջան: (Նախդրիմ.) || առաքինու- թեամբ ջանացեալ. կամ քաջաջան. և կամ քա- ջափայլ. և ըստ այսմ ասի. առաքինաջան վաստակ, կամ նախանձաւորութեան: 'Ի Ճառընտ:

Առաքինարան. ի. աւ. աց. օք: || տեղի առա- քինութեան. կամ նախանձաւորութեան. և կամ հանդիսարան. և ըստ այսմ տեղին, ուր քա- ջութեամբ հեղուն մարտիրոսք զիւր արիւն իւ- րեանց, կոչի առաքինարան վկայից: Աղթոթ:

Առաքինուհի. ուհւոյ: || առատացեալ ա- ռաքինութեամբ. կամ ձիրս առաքինական նա- խանձաւորութեամբ. և ըստ այսմ ասի, Առաքի- նուհի այր, գործք, աղօթքէ: 'Ի Գիրս ղէփ:

Առաքինուսոյց: (Նախդր.) || ուսուցանօղ առաքինութեան. կամ ուսեալ զառաքինու- թիւն. կամ ունօղ զբարս առաքինիս: Ղևոնդ:

Առաքինօրէն: (մակբայ որակ.) || առաքի- նաբար. կամ առաքինութեամբ:

Առբնակեցուցանեմ. եցուցի. ցո՛. ել: (ան- ցող.) || առնել բնակեցուցանել. կամ դա- դարեցուցանել. կամ հանգուցանել. և կամ հաստատեցուցանել սփռեալս: Կիւրղի Եղնի:

Առբարբեմ. եցի. եա՛. ել: (Ներգործ.) || նոյն է ընդ բային բարբել. որ է պարսաւել. կամ մեղադրել. և այլն. քանզի մասնիկն առ. ոչ է բացբարձական. այլ սաստկական և թարմատար: ամյայտ է 'ի բայէն առլնուլ. որ է լնուլ. բայց սմանք 'ի նորոց չիմեալ զառ 'ի ներհակն, 'ի գործածեն փոխանակ արտաբարբելոյ. որ է անմեղադրել առնել. կամ ջատագովել:

Առգնեմ. առեգի: (Ներգործ.) || առագրել. ընդ առաջի գնել. կամ առաջադրել: Նար. գլ.: Իսկ մերթ՝ հաւասարել. կամ վարկանել: ռամկ. ...: ըստ այնմ Լաւբերմ. Զգործոց ըստ առեցուցեալ սխալակ բանիւ ընդ առաքելութեան առ- գնեսցէ. ըստ համարիմ: աւ՛ա և առարբել:

Առ երեսս: || առ աչս, կամ յառաջագս հանդերձելոյ զանասութիւն ակնեն. կամ երեսպաշտութեամբ. և կամ կեղծաւորաբար: ռամկ. երէսուն. կամ խաթիրը համար. ըստ այնմ. Նար. Բ. Եթէ ոչ զանձն ոչ խաբեսցէ, և առ երեսս ոչ կեր- պարանեսցէ:

Առ և առայր: (Նախդր.) || առ և առայր, կամ կողմնակալ: ռամկ. Ցայսն. և տաճկ. չէփէար. կամ թէլէֆիր. ըստ այնմ 'ի Գիրս ղէփ. Հանէ զա- ևղամարն, որ յայլոց յափշտակեալ է:

Առևգնաց: (Նախդր.) || առօղ և գնօղօղ. կամ առեալ և գնացեալ. և կամ վարեալ: ռամկ. առնօղ գնացօղ. կամ առած գնացած. կամ առած փախած: Իսկ մերթ՝ Բ բայի չա- րակցի այսպէս, առ և գնաց առնել. և նը- շանակէ՝ առնուլ և գնալ. կամ յափշտակել տանիլ. և կամ վարել: ռամկ. առնել տանել.

կմ՝ ... պանիր . ըստ այսմ 'ի Գիրս ... . Յոր_
ժամ յեկեղեցւոյ կարգաւոր ոք 'ի բաց ելա_
նէ՝ չելով յանկարգութիւն . այլ առ և գնալ առ_
նէ զնա միջնորդութեամբ :

Առէկքս : || առ կանկառայն առ ընթեր մարմ_
նականացս . կմ մերձ առ մեզ մարդիկս .
կմ խառն ը բանականաց . ըստ այսմ 'ի Լորանց
նոցն : Եւ յանէժ զուարթնական գունք ան_
մարմնոցն առէկքս :

Առընթերագոյն . գունի . իւ . ից . իւք : ||
մերձաւորագոյն . կմ մօտաւորագոյն : 'ի
ճառընտ :

Առընկենում . եցի : (Ներգործ .) || առնուլ
և ընկենուլ . կմ 'ի բաց արկանել . և կմ
ձգել . տես և 'ի ներքոյ Առընկեցեալ :

Առընկեցեալ . ելոյ : || ընկեցեալ . կմ լքեալ .
կմ 'ի բաց ձգեալ : ըստ այսմ 'ի Գիրս ... . Անկէ
զնա քամահարար 'ի բաց առընկեցեալ : Եւ
դրձլ՝ ասէ . Անարգանացն բազումք առըն_
կեցեալ զնա :

Առթաղուցանեմ . ուցի . ցո . նել : (անց .)
|| թաղուցանել . կմ ղողեցուցանել : ռամկ .
պահել : Սարգս :

Առթեր . ի . աւ . աց . օք : || ծոցն սա 'ի
յամենայն բառս , առթերն : և նշանակէ՝
ներքոյ , որ է ընդերամ . և յայտնանէ ա_
ռեալ նմանութե առթեր կոչին երակք ծա_
ռոց , կմ արմատոց , ոստոց , և այլոց նմա_
նեաց : ռամկ . տամար . ըստ այսմ Աղուան . Ամէք
... 'ի ... 'ի խորութե անդնդա_
կան ծովուցն՝ խառնարհ առթերացն լցեալք ,
ուսուցեալք :

Առժամագիւտ : (Նախնդր .) || առժամանա_
կեայ . կմ անցաւոր : 'ի Գիրս ախտաժեաց :

Առժամեայ . էի . ից . իւք : || առ ժամ մի
տեւող . կմ առ ժամկեայ . կմ ժամկաւոր : 'ի
ճառընտ :

Առժամեան : (Նախնդրեալ) || տես 'ի վերոյ
Առժամեայ : Սարգս :

Առժամս . կմ առժամն : (Մէջ ժմկ .) ||
այժմ . կմ յայս ժամս : ռամկ . հիմի :

Առ 'ի ներքոյ երկնից . զառ 'ի ներքոյ երկ_
նից : || այն ամ , որ է 'ի ներքոյ երկնից . որ_
պիսի են ստորերկրք . և ամ եղեալքս 'ի ստորե_
րկրաց , որք և կոչին ենթալուսնեայք : ռամկ .
երկրի ... : Յոբ . 9 . 6 . և 34 . 13 : և 41 . 2 :

Առլլուցանեմ : լուցի . լո . նել : (անց .) ||
լլուցանել . կմ 'ի վայր առնուլ : ռամկ .
... : Սարգս :

Առիւծենի . ենւոյ . եաւ . եաց . եօք : || այն
ամ , որ է առիւծու . իսկ մանաւորապէս
նշանակէ՝ զմորթն առիւծու . ոսկ և զմորթն
ուլու կոչի՝ ուլենի : ըստ այսմ Սարգս : Եւ
կերպարանեալ ընդ առիւծենեաւն , զիս
թագաւորանէի էշ գուլով անպիտան :

Առլեզք : || տես 'ի ա . հատ . Յարալեզ :
Բուզանդ :

Առլի : (Նախնդր .) || յորժ լցեալ . կմ լիա_
լիր . կմ լիապատար . կմ յղփացեալ . և կմ
յորժ շատացեալ : ռամկ . ... . և կմ
... . կմ ... . ըստ այսմ Մծբն . ժԲ .
ըմպելի աղբիւրին ջուր , և նա առլի է .

ըմպէ միծ ատուանն ... բազմանաւն . և
պատուածալ կայ : Եւ յայլ ... ասէ .
Ամ առաքինութե ... , և ամ
բարութե առլի :

Առխայթեմ . եցի . եա . ել : (Ներգործ .) ||
խթելով խայթել . կմ կսկծագին կծանել .
ռամկ . ... . ըստ այսմ 'ի հին պարփակ . Զո_
մանս հեթանոսութե առխայթեալ մաչէ :

Առծանծնութի . թեն : || տես 'ի ա . հատ . Առ_
ձանձութի : Գրոց ... :

Առկարծիս : || ըստ կարծեաց . կմ ըստ համարմա_
նն . և կմ ըստ մտաց . և ըստ այսմ փոխառաբար
առեալ , ըստ կարծեաց , կմ ըստ մտաց ոչ խօ_
սէր , ասէ , առ ոչ կարծիս ասէր : ռամկ .
... , կմ ... : Ոսկե . Է . հոմ .
ԼԷ . և ԼԹ : և 2 . հոմ . Թ :

Առձայնութի . թեն : || ձայնութիւն . կմ կո_
չումն . և կմ միաձայնութի : և ըստ այսմ
ասէ . Առձայնութե մարգարէից : 'ի ճառընտ :

Առձեռն . || նոյն է ընդ բառիս Առձեռն
պատրաստ :

Առձեռն պատրաստ : (Նախնդր .) || կազմ և
պատրաստ . կմ պատրաստական . կմ յօ_
ժարական . կմ միտողական . և կմ դիւրա_
հան . և ըստ այսմ ասի . առ ձեռն պատրաստ
նիւթ , կմ շարժումն . և կմ առ ձեռն պատ_
րաստ էր գտանել . և այլն : ռամկ . հազր
հողըր . կմ հազըրլուղ : Լմբր : և 'ի Գիրս Գրիգ .
... : Իսկ մերթ՝ 'ի վ[երայ] հասեալ . կմ առ
դուրս եկեալ . կմ ներկայ . կմ առաջիկայ :
և ըստ այսմ իմացեալ լինի , մինչ ասի . առ
ձեռն պատրաստ վտանգ , կմ փորձանք ,
յաջողութիւնք , մահուանք . և այլն : ռամկ .
... : Ճառընտ : և Լմբր : և 'ի հին
պարփակս : Երբեմն և առնեցուցանէ ծա_
նօթ . կմ յայտնի . և կմ բացայայտ . և ըստ
այսմ ասի . առ ձեռն պատրաստ երևոյթ ,
տեսութիւն , բացատրութի . և այլն : ռամկ .
... . կմ ... : Դրձլ բազում
անգամ վարի առ մեկնչացն . և նշանակէ՝
պատրաստաբար . կմ յօժարաբար : Իսկ
մերթ՝ անդէն վաղվաղակի . կմ փութա_
նակի . և կմ ... : ռամկ . ... . կամ
... . կմ ... : ըստ այսմ 'ի հին պար_
փակս : Եւ առձեռն պատրաստ գիտացեալ_
ն կատարել : կմ որք առ ձեռն պատ_
րաստ եկեալ հասեալ որքանաց են , այսինքն
անդէն վաղվաղակի : ըստ այսմ է և խոր . գ .
... 53 . ուր ասէ զսոյն միտս . Սակայն
զնշանագիրս մեր , կերպարանեալ զգիրն առ_
ձեռն պատրաստ , այսինքն փութացեալ զգիրն
փութանակի : Երբեմն և 'ի ձեռն ... ,
կմ ... . կմ յայտ
յանդիման . և կմ բացայայտաբար . ըստ
այսմ Լմբր . Ահաւասիկ առձեռն պատ_
րաստ ... գործոյն՝ բանիցն վկայ :

Առնաբայ : || տես 'ի ա . հատ . Առնապէս :
'ի ճառընտ :

Առնակնութի . թեն : || առնական ... : կմ
... : 'ի Գիրս ... :

Առնանոց . ի . աւ . աց . օք : || վարոց առ_
նացի , որ է արական անդամն , ը որ մէջն

որ_

տարապայ վարի ։

Առանձնլի. լոյ. եաւ. եաց. եաք ։ || այն, որ պարտանի առնել ։ Իսկ մերթ՝ առնօղ. կամ արարօղ. և կմ՝ կատարօղ։ Ը այսմ. Եբր. 3. 3. դրձեալ առաւել պատուի առնիցի քան զառանձն՝ առանձն առնելի, որպէս և Հռովմ. 2. 13. առի՝ ի յիշատակերն. Ոչ եթէ որ լսելիք օրինացն են արդարացեալք են, այլ առնելիք օրինացն արդարանալոցեն ։

Առանձնա. նծանի. աւ. աց. օք ։ || է կենդանի ինչ վայրի և անուն, նման ձիոյ մեծութեամբ, յոյժ արա–գագոյն, լինի մեծութեամբ իբր եզան, կամ փոքր մի առաւել, առնի զմեռ երկայն և մա–զոտ իբրև ագուռնաւ, մորթն է իբր կատ–ուկի. կմ՝ կինճեան գունով. յանձնականի լի–նի կարմիր դորշախառն, ի պոչ գունով խառն ։ Ունի զենելոյ, զկապին, և զայլ ինչ բազում։ արջնթաց է ոտիւք, երագէ ընթա. և ըստ թռչնոյ իբրև զկուզ. բնա–կի ի խորոչս երկրի, ի ծերպս քարանց, ի յապառ, և յայլ տեղիս ։ ռամկ. եա՛ աւնէք ։ Կերպէ Եղեմ. Ժէ ։

Առանձի ։ || ածանցի ի բառս այս. որ բառին յանձնառնելոս բանն, և նշանակէ առնացի, կմ՝ արանական. և Ը այսմ առնանցն կոչի՝ առնի անդրադարձ ։ ի հին տպագիրս ։

Առնիմ. իս. ի ։ || արարեալ լինիլ. կմ՝ գործիլ. և կմ՝ լինիլ ։ ի ճառընտ ։ և ի գիրս վեցօր ։

Առ ծոցկին ծածկու ։ || ծածկել զայնու ծածկու. կմ՝ յայտնել ծածկի ։ ռամկ. անարգել. կմ՝ ան–ցնել ։ Խոր. Ժ. գր. 84 ։

Առնուլ արամա. կմ՝ արամաս առնուլ ։ || ար ծառայանալ. կմ՝ արամաս արձակել ։ ռամկ. փէօք յփել, կմ՝ փէօք բանել ։ ի Վարս հարց. Ժ ։

Առնուլ երգս. կմ՝ երգս առնուլ ։ || յե երգել. կմ՝ նուագել ։ ի շարականս ։

Առնուլ ի մէջ. կմ՝ ի մէջ առնուլ ։ || ի մէջ արկանել. կմ՝ ի մէջ բերել. կմ՝ պարփակել. կմ՝ պարունակել. և կմ՝ պարառ–բել ։ ռամկ. մէջ առնել ։ Ոսկե. 1. հատ. Է ։

Առնուլ խորհուրդ. կմ՝ խորհուրդ առնուլ ։ Խորհրդել. կմ՝ խորհրդակցել ։ ռամկ. [illegible]. կմ՝ [illegible] ընել ։ Մատ. 28. 12 ։

Առնուլ խումբ. կմ՝ խումբ առնուլ ։ || խմբ–ել. կմ՝ գումարել. կմ՝ ժողովել ։ ռամկ. [illegible] ընել ։ ի ժամագիրքն ։

Առնչականց. կցի. աւ. աց. օք ։ || կցորդ առն–չութեն. կամ նա՝ որ եղերէ յերկուց զառն–չութեն ինչ. և Ը այսմ՝ հայր և որդի առին առնչականք միմեանց ։ Դաւիթ անյաղթ ։

Առ շեղ ։ (նախդրիւ.) || ի մի կողմն շեղել. կմ՝ խոտորեալ. կմ՝ մոլար ։ ռամկ. ծուռ. կմ՝ [illegible]. կմ՝ [illegible] ։ Իսկ մերթ՝ վարի իբրև [illegible]. և նշանակէ, առ շեղամ ։ ի ճառս ինչ ։

Առ շեղակեա ։ (մակբայ.) || ի մի կողմն շե–ղելով. կմ՝ խոտորնակի. կմ՝ Ը հակառակս ։ ռամկ. [illegible]. կմ՝ [illegible]. կմ՝ [illegible] ։ ի ճառս ինչ ։

Առ շեղիմ. եցայ. իլ ։ (ձայնակը.) || ի մի կողմն շեղիլ. կմ՝ խոտորիլ. և կմ՝ թեքիլ ։ ի ճառս ինչ ։

Առոգանեմ. ացայ. ցիր. ալ ։ (Ը մին.) || առոգանել, կմ՝ առոգեալ լինել. և կմ՝ յղփ–նալ զօրով և այլովք նմանեօք ։ ռամկ. [illegible] Յ° որդի ։

Առոգանիմ ։ || տես ի ա. հատ. Առոգա–նալ ։ Մարգ ։

Առոգեմ. եցի. եա. եւ ։ (ներգ.) || առա–տանել. կմ՝ պարարտանել. կմ՝ բարբառել. կմ՝ հնչել. կմ՝ առատել ։ ռամկ. [illegible] ։ ի ճառըն. Իսկ մերթ առոգանել. կմ՝ թրջել. և Ը այսմ. առոգել անձրևաց զերկիր, պարտէ պանոց զդրախտս, արտաստուաց զգետին, շնորհաց զհոգին, և կմ՝ մարդոյ զմիտս ար մտածութեանց. և այլն ։ ռամկ. ջուր տալ, կամ թրջել ։ Յ° որդի ։ և Լամբրոն ։ ի վարս հարց. Ժ. և Ի ։ և ի գիրս ծննդեան ։ [illegible] վարի յանձնառ և առոգանելն ։ որպէս երևի ի գիրս Աղգաթ ։ Շնորհալ ։ և Լամբր. ի այլոց ։

Առոգութիւն. թեան ։ || պարարտանութիւն. կմ՝ մերձաւորութիւն. կմ՝ բարբառ ։ Մերթ և առոգումն ։ Իսկ մերթ առոյգութիւն, կմ՝ զուարճութիւն, կմ՝ կայտառութիւն ։ ի գիրս [illegible]

Առոգումն. գման ։ || տես Առոգութիւն ։

Առողջարար. ի. իւ. ից. իւք ։ || առաւել առողջ կամ առողջարար ։ ռամկ. [illegible] առողջ ։ Խորէն. Գ. գր. 62 ։

Առողջամիտ. մտի. աց. օք ։ || նա, որոց միտքն են առողջ. կմ՝ որ է ուղղամիտ. որոյ ներհակն կոչի՝ խօթամիտ ։ ռամկ. [illegible] ի գիրս ղեփ ։

Առողջարար. ի. աւ. աց. օք ։ || պատճառ առողջութեան. կմ՝ առողջարիր. և կմ՝ առո[illegible] ջացուցիչ ։

Առոյգաբար ։ (նախդր.) || նա, որոյ ոտի[illegible] բարձքն են նորահաս զօրութեամբ պերճա[illegible] ցեալ. կմ՝ երիտասարդական բունն զօրու[illegible] թեամբ և բարեձևութեամբ վայելչացեալ ։ Խոր[illegible] Ա. գր. 23 ։

Առոյգանձն. անձին. անք ։ || նորաբողբոջ[illegible] կմ՝ նորահաս անձամբ ։ ռամկ. [illegible] կմ՝ [illegible] ։ ի հին տպագ ։

Առուգի ։ (մակբայ.) || առանձնակի. կմ՝ յատուկ. կմ՝ որոշակի. և կմ՝ մեկուսի ռամկ. [illegible]. կմ՝ [illegible]. կամ [illegible] ։ ի հին տպագիրս ։

Առուցեմ. եցի. եա. եւ ։ (ներգ.) || առնուլ կմ՝ ընդունել ։ սակայն հազիւ ի գործ ա[illegible] ծի ։ ի հին փէրթաքն ։

Առուճակարկաչ ։ (նախդրիւ.) || ընդ առու[illegible] կարկաչմամբ հոսօղ. կմ՝ որ վտակօրէն հո[illegible] սի հանդերձ ձայնիւ ։ և կմ՝ որ է կարկա[illegible] չահոս ջուր առուակ ։ ի գիրս գանձոց ։

Առուգանեմ ։ || տես ի ա. հատ. Առոյ[illegible] գանեմ ։

Առուգութիւն, թեան ։ || տես ի ա. հատ. Առ[illegible] ոյգութիւն ։ ի գիրս ղեփ ։

Առունկնծառ. ի. իւ. ից. իւք ։ || Ծառ[illegible] առ ունկն մարդոյ. կմ՝ որ խօսի յունկանէ, ռամկօր. [illegible] խօսօղ ։ Եւ յայսմանէ[illegible] առեալ յասկապէս նշանակէ զբանսն, կմ՝ զբանսն, որ մատուցեալ յունկն մարդո[illegible] շարախօսէ զընկերին ։ Ը այսմ Մարգ. Ո[illegible]

շրջանակն է և առ ունկնդիրս : և զկնի սակ. Որ արանիզօղ է, կմ առ ունկնդիրս և չարա խօս, ոչ է անկիրթ, և ոչ անսպառ :

Առ պատրաստ . ի : || կազմ և պատրաստ . կմ կազմեալ և պատրաստեալ : տաճկ. հազր հազըր :

Առ պատրաստ լինել : || կազմ և պատրաստ լինել : կամ ամբ. պատրաստականն գոլ : տաճկ. հազր հազըր օլմագ. 'ի ճառս ինչ :

Առապարանոցեմ . եցի . եա . ել : (չեզոք.) || երկու զպարանոց երկայնանալ . կմ Է եր կայն ընկաղմանել : Իսկ մերթ մինչև ցպա րանոցն հասանել . կմ մինչև ցխոզն հար կանել : տաճկ. չաչխոր հաանել : 'ի հին Կերպ :

Առ ասկս : (Նախադրութիւն .) || 'ի սակս, կմ յաղագս , և կմ վն : տաճկ. համար : Ը այնմ Նար. ճկ. Զի առ սակս նախանուան յայտ է նշանակեալ . Ցի վն ստացողին է խաղացեալ լինի եւ սակս առ չափ ստացողին :

Առ սարկաւ : || տես 'ի Ա. հատ. Առ սառ րև : Աճգամ :

Առ վայր մի : (մակբայ ժամանակական .) || առ ժամանակ մի . կմ սակաւ մի ժամանակ . կմ փոքր մի : տաճկ. պիրազ : 'ի Վարս հարց . Է : և 'ի Գիրս Գրեգ. ոՃօաբ :

Առ փոքր փոքր : (մակբայ .) || առ սակաւ սակաւ . կմ մեղմով մեղմով : տաճկ. ԴԷՂ ԴԷՂ . կմ խուլլ խուլլ : Ոսկե . Ա. հայկ. Ե : և Գրիգ. ոՃօաբ :

Առ օրէական . ի . աւ . աց . օք : || այն, որ է առօրեայ . և կմ օր ըստ օրական : տաճկ. ավն օրհան : Ը այնմ Աճգամբ. Եւ զառ օրէական զկերակուրան խոստացաւ Տա րանքոց վճարեալ :

Ա Ս

Ասկն . ասկին . ասկամբ . անց . ամբք : || է անուն ինչ պատուականն կարծրերանգ . զոր այլով անուամբ կոչեմք՝ մեղեսինկ . կմ սու տակ . և յունականն բառին՝ ամեթիս տաճկ. լալ : և տաճկ. լէալ : 'ի Գիրս ուխտերեանց :

Ասկապիտն . ի . աւ . աց . օք : || է բառ յու նաց , որով նշանակի , խառնուր վայրենի : տաճկ. եապանի սիպոր : 'ի հին բժշկաց :

Ասղանաց . ի . աւ . աց . օք : || անօթ ուր պա հեն զասեղն : տաճկ. իյնէլիք :

Ասղնաձեւ : (Նախդրիւ .) || ասղամբ հա րեալ , կմ ծակոտեալ . և Ը այսմ սակ. 'ի ճառս ինչ , վէտս ասղնաձեւս մի առ նիցես :

Ասղնակարկատ : (Նախդր.) || ասղամբ կար կատօղ , կմ կարկատեալ : տաճկ. տողը խորէ փօչ. կմ խորխոմծ :

Ասու : || է աւելական բառիս՝ առ . քանզի բազումք յանուանցն . որք վերջաւորին 'ի ր , հոլովին երկու ձեւով . ցեւ : զոր օրինակ Թանձր , Թանձու , քաղցր , քաղցու . մեղր մեղու , մանր , մանու , ծաղր , ծաղու . և այլ բազումք : Եւ Ը այսմ ծագին 'ի սմանէ բառքս , սասանեայ , և սասանի , առ 'ի սեռա կանէ Փոքր բառիս՝ քաղցունեամբ :

Ասուպ . ասուպի . աւ . ալ . օք : || բոց օդային, որ է երեւելի միջին ցայլմանց 'ի ստորոտ 'ի վեր . և երեւի իբր թէ թաւալեալ 'ի հեռուստ կայծականցք նորա . և այս պատճառաւ 'ի չոր գոլորշեաց , որք բորբոքին 'ի բարձրագոյն եթերս օդոյ : Իսկ միւսն է հուր փակեալ 'ի յամպս , կմ 'ի թանձր մառախուղս օդոյ . որ վառեալ 'ի շփմանց ցուրտ գոյութեանց . ան կանի վերուստ 'ի վայր , և երեւի իբրև զաստղ անկեալ , և երկայնեալ , թողլով զկնի իւր հետս . սուտ է տաճկ. կուչա տարղ : Աճ նէրքս :

Ասպ . ի . իւ . իւք . օք : || ձի . կմ երիվար . և այս մանաւանդ 'ի գործ առնի 'ի բարդու թիւնս բառից . որպ. ասպս , ասպպատկն , աս պատակ . և այլոց , զորս տեսցես . 'ի ա. հատորն :

Ասպանակն . նայ . ամ . եաց . եօք : || ձիա ւոր . կմ հեծեալ : տաճկ. աթլը . Ը այնմ 'ի Գիրս պէտ. Եւ նորա յարձակեցին 'ի նեղըս , հեծելազօրեալ զասպանականնոցն հայոց . ցի զձիաւորաց բազմութիւն : Թէպէտ անմարք յայսմ վայրի առպատկանօք խմանին . զոր սորդ չունեն , որ է Թուղթ :

Ասպահապետ . ի . աւ . աց . օք : || սպարապ ետ . կմ սպարապետ . կամ զօրապետ : տաճկ. սէրասքէր : Խոր. Բ. գլ. 27. և 67.

Ասպանջական : || տես Ասպնջական . 'ի ա. հատ. 'ի Գիրս ուխտից :

Ասպանջականութիւն : || տես Ասպնջակա նութիւն : 'ի Գիրս ուխտից :

Ասպանդակ : || տես Ասպանդակ 'ի ա. հատ :

Ասպատակութ : || տես 'ի ա. հատ. Ասպատա կութ : 'ի հին դաւդմոգիրս :

Ասպատակէ : (մակբայ .) || ասպատակօրէն . կմ խորև զհէն 'ի վն յարձակելով . և կմ որընթացաբար : 'ի Գիրս Հեցօք :

Ասպատակիչ . կչի . աւ . աց . օք : || ասպա տակաւոր . Ցի նա՝ որ յանկարծ յարձակի 'ի կողոպտել , և 'ի գերել . և կմ հէն : տաճկ. չէթէճի :

Ասպատակութիւն . թեն : || յարձակմունք 'ի տեղի ինչ կողոպտելն . կմ յարձակումն առ 'ի կապտել : տաճկ. չէթէճիլիքի :

Ասպարապետութիւն . թեն : || սպարապետու թիւն . կմ զօրապետութիւն : 'ի հին պատմագ :

Ասպարէս : || տես 'ի ա. հատ. Ասպարէզ : 3. Մակ. 4. 9. Մատ. 14. 24. Ղուկ. 24. 13. Յովհ. 11. 18.

Ասպարընկեց : (Նախդր.) || Նա՝ որ 'ի բաց ընկենու յանձնէ զասպար . և յայսմանէ առեալ ասպարընկեց կոչի նա՝ որ պար տեալ 'ի պատերազմի զէնընկեց լինի . Ը այնմ . 'ի ճառըն. Որ է փոքր վասնէ ասպար ընկեց լինել 'ի պատերազմի :

Ասպարխաղաճեմ : (Նախդրիւ .) || նա՝ որ ճեմ առեալ շրջի յասպարիզի : Իսկ մերթ՝ որ լինի յասպարիզի ճեմելով . կմ վերադարձի առ ասպարէզս . և Ը այսմ սակ՝ ասպարի զաճեմ գրութ : Խորէն. յաղխարհագ :

Ասպարխաղեմ . կմ ասպարիզեմ . եցի . եա . ել : (չեզոք .) || ընթանալ յասպարիզի .

կամ արտաքսել ձիրնթացօրէն. բառ այսմ 'ի Գիրս ղեկ. Սուղ ինչ աստարփեղել 'ի հարթ-աղզական գաղափան:

Ասպետութիւն. թեան: || փաստաւոր իշխանութիւն. կամ աստուածն ընծայեալ ումեք ազ-գաւորական վիճակ: ռամկ. միւթէլլիմութիւն: Խորէն. Բ. գլ. 44. տե՛ս ասպետ. 'ի ստ. հատ:

Ասպիրեցին. զինի: || տե՛ս 'ի ստ. հատ. Աս-պարէզն: Խոր. Բ. գլ. 82:

Ասպնջականեմ. եցի. եա. ել: (Ներգ.) || ընդունել. կամ յինքն ունել. և կամ հիւրըն-կալել: ռամկ. խաթրաղ ընել:

Ասպնջականութիւն. կամ աստպնջականութիւն. թե: || ընդունականութիւն. կամ ընդունելու-թիւն. որ է ընդունումն. կամ ընկալումն: ռամկ. խաթրաղ ընելը: Իսկ միւթ՝ հիւրըն-կալութիւն. կամ ժողովումն օտարաց. կամ աղանդաւորաց: ռամկ. մուսաֆիր ընդունելը: Ի-մաստ. 18. 3: Սոյնպէս և 'ի ձեռս ինչ առեալ զար-բանհատէ. 'ի հրեշտակաց ասպնջականու-թեան ժամանէ և ոչ ասպնջական լինիլ. այլ հիւրընկալու լինիլ: Դարձեալ՝ նշանակէ. ընդունողական զօրն. կամ բնակութիւն. կամ սպասաւորումն. և կամ օթեւանումն: ռամկօր. միջնան ընլալ. կամ խոնտ. ընլալը: Ովբե. 1. հատ. Ժ: Եւ 'ի ձեռս ինչ առեալ. Ս... ժամա նակաւ. առաջ ասպնջականութիւն, և առաւ յառաջնորդական բնակութիւն:

Աստանդեմ. եցի. եա. ել: (Ներգ.) || աս-տանդական անձնել. կամ այսր անդր տարա-բերել. կամ տատանեցուցանել. կամ թա-փառեցուցանել, կամ վտարանդել. և կամ յողդողդել. Ըստ այսմ 'ի Գիրս Վէպոց. Որք ըստ հրբերանց չարութեան կամաց տատանեցեն զզ բանիւն խորամանութեան:

Աստանդութիւն. թեան: || այսր անդր տա-տանումն. կամ տարաբերութիւն. կամ տատանու-թիւն. կամ թափառութիւն. կամ վտարանդու-թիւն. և կամ յողդողդութիւն: 'ի Գիրս Վէպոց:

Աստարովթական. ի. իւ: || է բառ այլազգա-կան. և նշանակէ՝ պատկերն աստարովթայ չաստուածոյն, ուր երգէն այլազգիքն զկառա-ջին աստուածոյ առ 'ի լինիլ յիշատակ թէ զօրութիւն չաստուածոյն սպանեալ յաղթահա-րեցին զնէիլ: 1. Թագ. 31. 10:

Աստեղագիտութիւն. թե: || աստղաբաշխա-կան գիտութիւն: Կիւրղի Եղեն:

Աստեղազարդ. ի. իւ. եց. իւք: || աստեղօք զարդարեալ. կամ զարդարող զգիսն երկնի աս-տեղօք: Նարեկ. դԲ:

Աստեղազարդեմ. եցի. եա. ել: (Ներգործ.) || զարդարել աստեղօք:

Աստեղալից: (Նախդր.) || տե՛ս Աստղա-լից: 'ի ձեռքըն:

Աստեղահատոյց: (Նախդրիւ.) || կառուցա-նող աստեղաց: Իսկ միւթ՝ աստեղօք կա-ռուցեալ. կամ յօրինեալ: 'ի ձեռքըն:

Աստեղանիշ: (Նախդր.) || աստեղանշան. կամ աստեղանման. և կամ աստեղակերպ: Նարէկ. 'ի բարբառն եկեղեցւոյ:

Աստեղեմ. եցի. եա. ել: (Ներգ.) || նոյն է ը

բայլս հասանել. այլ և ամբառնալ, ը բայլն հասանել. ամբառնալն, ընդ. բայլսն համ-բառնել. Ըստ այսմ 'ի Գիրս Խնկոց. Զոր ա-րար ամծ և տեղեաց 'ի բնութիւն կանանց. ը հաստատեաց:

Աստիճանաւոր. ի. աւ. աց. օք: || ծագի 'ի բա-ռէս՝ ասպէ՝ որ է հաստատութիւն. ուստի բառ ...ս աստիճան. նշանակէ՝ հաստատուն. կամ անդրականալ. կամ զօրաւոր. կամ քաջ. կամ կուռ: ռամկ. խափմ. կամ մնանա. կամ խաւթ կամ ուժէլ. կամ պինդ. և կամ դէրաղէր: Ըստ այսմ 'ի ձեռս Գրիգ. Տղայ: Եւ ցուցանէ աստիճանաւորս. այն կուռ. կամ քաջ ձեռնտուրս զոր ռամկօրէն կոչեն՝ ձափուկ ձեռքս:

Աստիճանաւոր. ի. աւ. աց. օք: || ունօղ զաստիճան. կամ կարգեալ աստիճանաւ. և կամ որ աստիճանօք յառաջանայ. ռամկ. Ըն-թէրէն. կամ չարնը: Դարձեալ՝ աստիճա-նաւոր կոչի ունօղն զեկեղեցական կարգս Յօհ. Իմաստ:

Աստիճանեմ. եցի. եա. ել: (չէզոք.) || ը աստիճանս ելանել. կամ աստիճանաբար բարձրանալ. կամ աստիճան քան զաստի-ճան յառաջել, կամ մի զինի միոյ գնալ. ոչ անձնն արեգակն, և ալէք ծովու: 'ի Գիրս Վէպոց:

Աստիկ: || է երկրորդական տեռական Աս-տիկբառոնս, զորոյ զնշանակութիւն տես-ցես 'ի տեղւոջ իւրում 'ի ստ. հատ: 'ի Գիրս ղեկ.:

Աստղաբաշխ: || տե՛ս 'ի ստ. հատ. Աստե-ղաբաշխ:

Աստղաբաշխութիւն. թե: || տե՛ս 'ի ստ. հատ. Աստեղաբաշխութիւն: 'ի ձեռքըն:

Աստղագէտ: || տե՛ս 'ի ստ. հատ: Աստեղա-գէտ: Յհ. որդի:

Աստղագուշակ. ի. աւ. աց. օք: || զապգի-ցութիւն աստեղաց գուշակող: Իսկ միւթ՝ աստեղօք գուշակեալ. կամ որ լինի գուշա-կութիւն աստեղաց. և ըստ այսմ առի. աստ-ղագուշակ անեսիլ: 'ի շարականսն:

Աստղալից: (Նախդրիւ.) || լցեալ աստե-ղօք. կամ որ խիտ ափեալ ունի յինքն զաս-տեղս: ռամկ. ատղղերով լցուած. և ըստ այսմ աստղալից երկինք կոչեմք ըհաստատութին, ըստ որում բազմախումբ աստեղօք զարդար-եալ է:

Աստղակերպ: (Նախդրիւ.) || աստղանման. կամ իբրև զաստղ: 'ի ձեռքըն:

Աստղահմայ. ի. իւ. եց. իւք: || հմայող աստեղօք՝ այն Նա՝ որ ըստ դիրից՝ ըստ ընթացից. և ըստ ծագման, և աղդեցութեան աստեղաց գու-շակէ զապագայս. կամ զծննդական: ռամկ. փալճի. կամ մունէճճիմ:

Աստղանման: (Նախդրիւ.) || տե՛ս Աստղա-կերպ: 'ի ձեռքըն:

Աստղանշան. ի. աւ. աց. օք: || Նշան աս-տեղ. որպիսի է այս, *. կամ ունօղ զնշա-նակ աստեղաց. և կամ Նա՝ որ առնէ զնի-շս աստղագուշակ նշանաւ: Աշխարհ:

Աստղավար. ի. աւ. աց. օք: || վարող կամ հովուօղ զաստեղս, կամ այն՝ յորում վարին,

կամ թուականին ատենիւք, և ըստ այսմ հաստատութեան կոչի ատողավոր երկին : Պղատոնի անդրանկն:

Աստղատեսակ. ի. աւ. ից. օք : || ունօղ զանձոյն աստեղ. կամ աստղանման: 'ի Ճառս:

Աստղիկ. աստղկան. անք. անց. անքք : || փոքրիկ աստղ : Գործածեալ է առ անուան պղծութեան չքնաղ ուրուք. զոր յոյնք կոսն բարբառով կոչէին՝ աֆրոդիտէ : Աշխարհ. Եղիշէ. Ե:

Աստղկեան : (յերգակնայն նախադրիւ. իսկ 'ի յոգնականսն, աստղկեանք, եանց.) || Հեթանօք, կամ պաշտօնեայ աստղիկ չքնաղութեան. որ է պաշտօնեալն աֆրոդիտէ : Եւ յայտնանէ առեալ աստղկեան կոչին նոյն վավաշոտք. կամ պագշոտք : ուստի. զաննանցայ : 'ի Հին Կտակ:

Աստուադան. ի. աւ. ից. օք : || ծառի ան 'ի յունական բառէն՝ տատասպարոն. որ է գործարան ինչ աստղաբաշխական. որով գիտեն զչափս աստեղաց : ուստի. աստղաչափ : Խորէն. յաշխարհագր:

Աստուած : || է անուն արարչին երկնից և երկրի. որ 'ի Ս. Գիրս: Երբեմն ըստ հեթանոսաց ասին անուանք նոցա դիք, կամ կուռք. և կամ պատկերք կռոց : Ծննդ. 31. 30: և 35. 2. և ըստ այսմ հոլովի միջնութեամբ նոցա. աստուածոց. ոչ գնի : Ելից. 23. 13: Երեմ. 36. 20. և յայլ տեղիս 'ի Ս. Գիրս :

Ածազգ : (նախդրիւ.) || ունօղ զազգութիւն աստուածային. կամ ազգեցեալ յԱյ. և կամ այն, որ ունի 'ի ինքեան զինքնութիւն. և ըստ այսմ առնի՝ Ածազգ միտք : 'ի Վարս Հարց. Ժ:

Ածաբանակ. ի. աց : || բանակ Այ : իսկ միրթ Ածաբանօղ. կամ Ածաբան : Գրիգ. Ածաբ:

Ածաբաշխ : (նախդր.) || բաշխեալ յԱյ. կամ պարգևեալ 'ի նմանէ : Գործեալ՝ Ածաբաշխ կոչի այն՝ որ բաշխէ զԱստուածային պարգևս, կամ զԱստուածային միտս և այլին նոյն. որպիսի որ է այլ քահանայքն : Լամբր:

Ածաբան : (մակբայ.) || Ածօրէն. կամ Ածապէս. և կամ ըստ վայելեալ Այ : ուստի. Ածայ պէս : իսկ միրթ վարի իբրև զանուն. և նշանակէ՝ Աստուածային. կամ Աստուածային : Լամբր. և ըստ այսմ է և 'ի Նիւսացի. Ժ. ուր ասի. Աստուածաբան ներգործութիւն յայտուցեր զմարդն նախնի. այս Աստուածաբար ներգործութեամբ. քանզի առաւել ասաց. զ. ոչ է բնական. այլ գերաբնական. և արտաքերի ասացեալ՝ ըստ այսպես. Ածաբարող. ուստի և յանմանս Հին օրինակս գրի ասել՝ Ածաբար ներգործութեամբ:

Ածաբարբառ : (նախդր.) || բարբառող զԱյ. կամ 'ի յԱծ : իսկ միրթ՝ բարբառեալ յԱյ. կամ խօսեցեալ 'ի նմանէ : և ըստ այսմ առնի՝ Ածաբարբառ պատգամք, կամ հրամանք : ուստի. ասացածն խօսած : Աշխարհ: և 'ի Ճառս:

Ածաբեր : (նախդր.) || բերօղ Այ. կամ Աստուածային շնորհաց. կամ այն՝ որով բերեալ լինին Աստուածային պարգևք : Աշխարհ:

Ածաբոյլք : (նախդրիւ.) || Ածախօսութիւն. զի ազդեցութեամբ Այ գումարեալ. կամ յորոց ժողովման կայ Ած, կամ լինի ազդեցութեան այն. և ըստ այսմ առնի. 'ի հին պատմագր. զերեկոյից միաբանեցելոց. Աղ եա կոչին երեխայք. այլ հոյլք Ածաբոյլք, և տաճարք Ածաբնակք :

Ածաբուղխ : (նախդր.) || բղխեալ յԱյ. կամ հոսեալ 'ի նմանէ. և ըստ այսմ առնի. Ածաբուղխ վտակ, առուակ, շնորհք. և այլն : Լամբր: և 'ի Շարականս :

Ածաբուն : (նախդր.) || այն՝ որ է բուն և սեփհական Այ, կամ բնական Աստուածային մեծ վայելչութեան. և ըստ այսմ առնի. Ածաբուն զօրութիւն, փառք. և այլն : ուստի. Այ ճոխութ : Աշխարհ:

Ածագեղ : (նախդր.) || նոյն՝ որ գեղեղ, կամ Ծանուցէ զԱծ. կամ որով գիտացեալ և ծանուցեալ լինի արարչին սքանչելեացն : ուստի. Ած ծանուցօղ : Աշխարհ:

Ածագիր : (նախդր.) || գրեալ յԱյ. կամ գրոշմեալ յիմիք յԱծածնայս կողմանէ : Աշխարհ:

Ածագնաց : (նախդր.) || ըստ Այ գնացօղ. կամ այն՝ ուր ըստ Այ գնացեալ լինի. և ըստ այսմ առնի. Ածագնաց ճանապարհ : Աշխարհ:

Ածագործ : (նախդրիւ.) || Ածացուցիչ. կամ Աստուածանման առնօղ : իսկ միրթ՝ պաշտօնեայ Աստուածոց, որ է միջնորդարար զԱստուածն պաշտամանս, կամ զօրքաղնագործութեան մերձաբերեալս յԱծ. որպիսի է քահանայն. կամ քարոզիչն, և այլք քահանայագործօղք : Գործեալ՝ նշանակէ՝ Ածացեալ. կամ Ածացուցեալ : Երբեմն և Ածաբեալ, կամ Ածային. կամ Աստուածային, կամ սրբազան : և ըստ այսմ առնի. Ածագործ խաչ, սքանչելիութիւն, պատասխանատուութիւն, և այլն : Նար. ղէ: և Աշխարհ: Գործեալ՝ նշանակէ՝ յԱյ գործեալ, կամ 'ի նմանէ արարեալ, և կամ յԱծակայս կողմանէ սահմանեալ. և ըստ այսմ առնի՝ Ածագործ սքանչելիք, նորոգումն, յարութիւն, կրօնք, օրէնք, արարութիւն, և այլն : 2. Մակ. 6. 23: Նար. ղէ: Աշխարհ:

Ածագործեմ. եցի. եա. եալ : (ներգործ.) || Ածացուցանել, կամ Աստուածանման առնել : ուստի. Ած լինել : Լամբր: իսկ միրթ՝ պաշտօնեայ Աստուածայնոց, կամ միջնորդաբարել զգործս Այ. կամ սրբազնագործել. և կամ ներկրել զարք յԱծագործ արարութեանս : Լամբր:

Ածագործութիւն. թեան : || Ածացուցութիւն. կամ Աստուածանման : իսկ միրթ՝ Ածայնութիւն. կամ սրբազնագործութիւն, և կամ քահանայագործութիւն. որ է պաշտամունք Աստուածային գործոց. կամ սրբազան միջնորդութիւն. ըստ այնմ. Լամբր. Արժանի զառաջ զԱծագործութեան բուռն հարկանել :

Ածագութ : (նախդր.) || զԱծանման գութ ունօղ, կամ Աստուածային սիրով խնամածօղ. որպիսի էր Տր Հայրն մեր գրիգոր լուսաւորիչ. վն որոյ կոչի՝ Ածագութ ծնօղ : 'ի շարականս :

Ածադան. ի. իւ. ից. իւք : || Ածատեսակ, կամ Ածանկերպ, կամ Աստուածային, կամ Ածաբեր. և կամ Ածազարդ : Լամբր. և 'ի Գիրս Ծննդ խորհրդոց :

Ածադարձեալ. ելոյ : || Ած զարդարեալ.

և կամ աստուածաղօրդ : 'ի ճառընտիրն :

Աստուածազգացիկ : (Նախդր.) || յԱստուծոյ զգացուցեալ. կամ յԱստուծոյ ծանուցեալ. կամ Աստուածային ազդեցութեամբ եղեալ: որպէս յայնմ՝ Նարեկ. 'ի գով. խաչ. Երանեան քեզ ամ ազգք որ բանիւ Աստուածազգացիկ քարոզ գաւառնութեան :

Աստուածազգեաց. զգեցի. իւ. ից. իւք: || զԱստուած զգեցող. որով նշանակի Աստուածակիր. կամ զԱստուած կրող, կամ զԱստուածային ազդեցութիւն ընդունող. կամ Աստուածային շնորհօք լցեալ. և կամ Աստուածարեալ. և որպէս ասի. Աստուածազգեաց մարգարէ, այր, հոգի. և այլն: Նարեկ. և 'ի գով. առաք: և Լամբր: Իսկ մերթ՝ զԱստուած բարձող. կամ զԱստուած կրող: Երբեմն և յԱստուծոյ բարձեալ, կամ յԱստուծոյ կրեալ. զոր և անուանեմք Աստուածընկալ. և որպէս ասեն իգնատիոս եպիսկոպոսն կոչեցաւ իբր մականուամբ Աստուածազգեաց, որ որում ընկալեալ եղև 'ի գիրկս Քրիստոսի 'ի մանկութեան, ըստ աւանդեն վարդապետք: 'ի շարականս: Գրեալ՝ Աստուածազգեաց կոչի այն՝ զոր կրէ. կամ ունի ոք յԱստուծոյ, և կամ որով Աստուած կրեալ լինի. և որպէս ասի, Աստուածազգեաց իմաստութիւն, լոյս, փառք. և այլն: Ագաթ: և 'ի շարականս:

Աստուածազգեստ. ի. իւ. ից. իւք: կամ աց. օք: || նոյն է ընդ բառին Աստուածազգեաց, որ է Աստուածակիր, կամ Աստուածընկալ. և կամ Աստուածակերպ: և որպէս ասի, Աստուածազգեստ վարդապետ, այր, հայր, և այլն: Շնորհալին. Լամբր. և 'ի գիրս Գրեգ. Աստուածաբ: Իսկ մերթ՝ վարի իբրև զմակբայ. և նշանակէ՝ Աստուածակիր առնելով. կամ Աստուծոյ ունակ գործելով. և կամ Աստուածայնովք զարդարելով. որպէս յայնմ. Ագաթ. Զամենայն հոգի Աստուածազգեստ վառեաց:

Աստուածազօր : (Նախդր.) || զօրացեալ յԱստուծոյ. կամ Աստուածային զօրութեամբ պերճացեալ. և կամ արարչական զօրութեամբ եղեալ: 'ի ճառընտ:

Աստուածախառն : (Նախդր.) || յԱստուծոյ խառնեալ. կամ այն՝ զոր Աստուած է յօդեալ, կամ զուգաւորեալ: Իսկ մերթ՝ այն՝ որ կցեալ և միաւորեալ է ընդ Աստուծոյ, կամ ընդ Աստուածային բնութեան. որպիսի է մարդկային բնութիւն 'ի Քրիստոս, կամ մարմին նորա: Նարեկ. ծէ: և Ագաթ: և Լամբր: և 'ի շարականս: Քանզի ծագի սա 'ի բայէս խառնել. որ բազում անգամ 'ի բարբառս մեր նշանակէ յօդել, կամ զուգել. կամ միաւորել. և կամ ամուսնացանել. յորմէ և յօդուածն կոչի խառնուած. և յօդն խառնելիք. և այլն. որպէս յայտ է Ելից. 26. 3. և 5. և 6. և 9. և 11: և այլն:

Աստուածախրատ. ի. իւ. ից. իւք: || յԱստուծոյ խրատեալ. կամ 'ի Տեառնէ ուսեալ: և որպէս ասի. Աստուածախրատ համբակ: Լամբր:

Աստուածախօսել. եցի. եան. ել: (չէզոք. և մերթ ներգ.) || խօսիլ զԱստուծոյ: կամ վարդապետել զԱստուածայինս. և կամ Աստուածաբանել: Լամբր:

Աստուածախօսութիւն. թեան: || խօսք զԱստուծոյ. կամ վարդապետութիւն զԱստուածայնոց. և կամ Աստուածաբանութիւն: 'ի ճառընտ:

Աստուածածագ : (Նախդր.) || ծագեալ. կամ ելեալ յԱստուծոյ: 'ի ճառընտ:

Աստուածածաղիկ : (Նախդր.) || ծաղկեալ Աստուծով. կամ Աստուածային զօրութեամբ. և կամ այն՝ որ ունի զԱստուածային ծաղիկ. և որպէս ասի, տունկ Աստուածածաղիկ: 'ի հին պատմագիրս:

Աստուածածանութիւն. թեան: || ծանօթութիւն զԱստուծոյ. կամ Աստուածգիտութիւն: Շնորհալին: և Լամբր:

Աստուածածանօթութիւն. թեան: || տես 'ի վերոյ Աստուածածանութիւն: Ագաթ: և Լամբրոն:

Աստուածակամ : (Նախդր.) || յԱստուծոյ կամեցեալ. կամ Աստուծոյ հաճոյ: և որպէս ասի. Աստուածակամ հրաման: Ագաթ:

Աստուածակեաց : (Նախդր.) || ըստ Աստուծոյ կեցող. կամ այն՝ որով ըստ Աստուծոյ կեցեալ լինի. և կամ այն՝ ուր կեայ Աստուած: Ագաթ: և 'ի ճառընտ:

Աստուածակից : (Նախդր.) || կցորդեալ Աստուծոյ. կամ այն՝ որով ոք կցորդ լինի Աստուածայնոց: Ագաթ:

Աստուածահայր. հօր. հարբ: || հայր Աստուծոյ. և այսպէս ասի զդաւթայ մարգարէէն, որ որպէս աւետեցաւ 'ի նմանէ Քրիստոս որպէս մարմնոյ. յորմէ և անուանի որդի դաւթի: 'ի Վարս հարց. իզ: և 'ի շարականս: Իսկ մերթ ասի՝ զՅովսէփ յովսէփայ, որ որպէս եղև հայր Քրիստոսի Աստուծոյ միջնորդութեամբ պատկերացն ընդ Աստուածածնին. և ոչ յաղագս արական ներգործութեան, յորմէ էր նա կոյսն ամենևին անփորձ :

Աստուածահաճ : (Նախդր.) || հաճութեցուցիչ Աստուծոյ. կամ ցածուցանող զԱստուած 'ի վերայ յանցաւորին. և որպէս ասի. Աստուածահաճ աղօթք: Յայսմաւ:

Աստուածահաստատ : (Նախդրիւ.) || յԱստուծոյ հաստատեալ. կամ յԱստուծոյ կացուցեալ: Ագաթ:

Աստուածահրաման : (Նախդր.) || ունող զհրամանս Աստուծոյ. կամ յԱստուծոյ հրամայեալ: Ագաթ:

Աստուածամայր. դոյ: || Աստուծոյ մայր. և այսպէս ասի զՔրիստոսէ Տեառնէ մերմէ, որ որպէս է ճշմարիտ Աստուած, և ճշմարիտ մարդ: Շնորհալին:

Աստուածամուխ : (Նախդր.) || յԱստուած մխեալ. կամ յԱստուած մերձեցեալ. և կամ մօտաւոր Աստուծոյ, լինելով բարեկրօն, կամ պաշտօնեայ Աստուծոյ. և այլն: Ագաթ: Իսկ մերթ՝ Աստուածարեալ. կամ Աստուածազան. կամ Աստուածահաճոյ. և կամ սրբազան: և որպէս ասի. Աստուածամուխ կեանք, նշխարք, և այլն: Ագաթ. 'ի բազում տեղիս: Գրեալ՝ նշանակէ յԱստուծոյ մխեալ. կամ ջուր առեալ. և որպէս ասի Աստուածամուխ ասուր. որով այլաբանի նոյն խաչն, որ եղև իբր զսուր մխեալ յԱստուծոյ ընդդէմ սատանայի: Նարեկ. ղէ:

Աստուածամուտ : (Նախդր.) || այն՝ որ է մուտ Աստուծոյ, կամ յոր մտանէ Աստուած. կամ Աստուածաբնակ: Ագաթ:

Աստուածայաղթ : (Նախդրիւ.) || այն՝ զոր յաղթէ Աստուած. կամ որ լինի Աստուածային յաղթութեամբ. և կամ որով ցուցանի Աստուածային յաղթող զօրութիւն. և որպէս ասի. Աստուածայաղթ յաղթութիւն: Ագաթ:

Աստուածայնագոյն. գունի. ից. ից. իւք: || առաւել Աստուածային. կամ սրբազնագոյն. և կամ գերազանցագոյն: 'ի գիրս Դիոնեսի: և այլուր:

Աստուածայնապէս : (մակբայ.) || իբրև զԱստուածային. կամ Աստուածապէս. կամ Աստուծօրէն: Նարեկ. ձ: և Լամբր: Իսկ մերթ՝ վարի իբրև գոյական, և նշանակէ՝ Աստուածազան. կամ Աստուածանման. և կամ Աստուածային: և որպէս ասի՝ Աստուածայնապէս պատուիճ: Լամբր:

Աստուածանամ. ցայ. ցեր. աւ: (ընդ միջ.) || Աստուած լինիլ. կամ Աստուածակերպ գոլ. կամ Աստուածա-

նով ձեւանալ. և ըստ այսմ, ածանալ սանձք զմարդոյ, որ շնորհօք. կամ ակրով. և կամ ածայինն անուանութեան միանալ ընդ այլ. և երբ թէ ըստ սաղմոսերգութեան ած լինի : Նորէն. 'ի փոխ. ատոռ : և Յհ. ոսկի : և Լամբր : Պրծհ. ածացեալ ասի՝ մարդկինն քն, ըստ որում է ածայինն եղեալ. կամ է 'ի յանձն բանին այլ անլուծ միաւորեալ : 'Ի շարականս :

Ածաներկ : (Նախդիր:) || Ներկեալ յայլ. կամ առաջնորդեալ ածայինն ներկայանալ. և կամ որոյ օծումն. կամ ներկարումն յայլ լինի. և ըստ այսմ խաչն կոչի՝ ածաներկ գրչաւ : 'Ի ճառընտ:

Ածախօս : (Նախդիրէ.) || Խօսեալ յայլ, կամ սուրբ հոգւոյ, և կամ հանդերձ ած : 'Ի ճառընտ:

Ածանման : (Նախդիր.) || Նման այլ. կամ ունող զածայինն նմանութիւն. կամ ածակերպ. և կամ ածօրէն : Լամբր:

Ածաշէն : (Նախդիր.) || շինեալ յայլ, կամ առ որոյ կերտուածն է եղեալ ածայինն օրհնաբանութեան : Նար. ղզ : և Աշգոծ:

Ածաշուք : (Նախդիրէ.) || ընկալեալ զշուք յայլ. կամ ունող զածային պատիւ. և կամ ածակերպ մեծացեալ : 'Ի գիրս [illegible]:

Ածաչարչար . ի . իւ : || չարչարօղ այն. և այս ասի զխաչահանուեալս. որք ամբարշտաբար չարչարեցին զանձն անմեղանդ զքն ած : Լամբրոն:

Ածաչարչարութիւն . թեան : || չարչարելն զած. կամ չարչարանք քնի այլ : ըստ այսմ Լամբրոն. Խորհրդոյ յածաչարչարութեան կարգեալ :

Ածապատիւ : (Նախդիր.) || ունող զածային պատիւ. կամ որ վերապատիւ առ ածային պատւէն : և ըստ այսմ ասի՝ ածապատիւ քահանայութիւն : 'Ի ճառընտ:

Ածապարակ . կամ Ածապատակ . ի . աւ . աց . օք : || Նա՝ որ մուծանէ զպատուականութիւն 'ի մէջ այլ. և մարդկան. կամ քակէ զմարդկեղ յայլ 'ի ձեռն հերձուածոց. և կամ թերեւս խմացուածովք՝ և մեկնութեամբ [illegible] զմիաս որ գրոց. որպիսի են [illegible] : 'Ի հին բերանոյն:

Ածապարտ : (Նախդիրիւ.) || Նա՝ որոյ ածն է պարտ իւր. կամ ուսուցային, ըստ առաքելոյն՝ որ ասէ, որոց ած որովայնն է, և այսպիսիք են որովայնապաշտք : Մծբնա ժթ:

Ածամտանդ : (Նախդիր.) || ունող զածային մտանդ. կամ մտածեալ յայլ. և կամ այն՝ ուր լինի ածայինն մտանդ : 'Ի ճառընտ:

Ածատեսիլ : (Նախդիր.) || ունող զտեսիլ այլ. կամ ածակերպ. և կամ ածանման : 'Ի հին տաղարան:

Ածատեսութիւն . թեան : || տեսութիւն այլ. կամ ածայինն տեսիլ : 'Ի ճառընտ:

Ածատեսանելութիւն . թեան : || տեսանելութիւն այլ. կամ տեսանելն զած : Լամբր:

Ածատուր : (Նախդիր:) || տուեալ յայլ : Իսկ մերթ՝ ածացուցիչ : Մագիս:

Ածարեալ . եալս . ոց : || ծաղիկ 'ի բանէն արիոջեան՝ այլ արութեան յանուանուածոց արիութեան. և նշանակէ ած քաղցեալ. կամ յածազօրացեալ. և կամ զօրութեան այլ ծագեալ : ըստ այսմ. Նար. գէ. Խորախուսանն յոգի ասութեան՝ զքաղցեալ ածարեալս ածաբանեալ մարտնչեն : Եւ 'ի շարականս ասի. Բազմեալ զմարդկինն մաքրում ածարեալ նր բանիւք : Եւ յաղանակս ասեալ նշանակէ՝ ածակերպ, կամ ածաշնորհ. և կամ նր, և ընտրեալ. և ածահաճոյ. և ըստ այսմ ասի. ածարեալ մարգարէք, այլք, վարդապետք. և այլն : Նորէն. Ե. և ղզ. և 'ի փոխ. ատոռ: և Լամբր: Մերթ եւս ածարեան, կամ ածային, կամ սրբազան. և ըստ այսմ ասի. ածարեալ ձայն, բան. անուն. և այլն : Նար. ղե : Յհ ոսկի : և 'ի շարականս :

Ածափառաբոյս : (Նախդիր.) || փառաւորեալ զած, կամ այն՝ յորում զզուեղով փառաց ած, որով նշանակի բազմեր թուոյ սանձելոյն այլ զոք. և ըստ այսմ ասի՝ ածափառաբոյս տօնախմբութիւն : 'Ի ճառս հացօ. իմ:

Ածիշխան . ի . աւ . աց . օք : || այն՝ որք ած իշխեալ է. և ըստ այսմ ասի. ածիշխան օթարան, կամ լուսաւոր, և այլն : 'Ի ճառընտ:

Ածխօսութիւն . թեան : || տես Ածախօսութիւն : Լամբր:

Ածութիւն . թեան : || ածայինն բնութիւն, կամ էութիւն այլ : ուստի՝ Հա՛ 'ի միջոցի՝ Հռոմ. 1.20: Պրծհ. ածութին կոչէ բազում անգամ քնին ած, յաղագս լինելոյ նր անխառնապէս միաւորութեան, և կամ [illegible] քաղցրութեան, և այլոց բազմութեան : Նորէն: և Լամբր: և 'ի շարականս :

Ածուստ : (Նախդիրէն.) || յայլ. կամ յածայինն կողմանէ : 'Ի ճառընտ:

Ածուրաց . ի . եցող . աց . || ուրացող զած. կամ որ զածութիւն քնի ուրանայ : 'Ի ճառընտ: և Մագիս:

Ածպետութիւն . թեանն : || ածայինն պետութիւն, կամ ածավայելչական մեծութիւն : Պատմոյ:

Ածսիրութիւն . թեան : || սիրելն զած. կամ ածասիրութիւն, կամ ածապաշտութիւն : 'Ի ճառընտ:

Ածտեսութիւն . թեան : || տեսութիւն այլ. կամ տեսանել ածայինն : Լամբր:

Ասր . ասուեր . ոս . ոց . օք : || նշանակէ զասրն, որ է բուրդ ոչխարի, որ է բարակ մազք, զոր անկանէն 'ի ա. հատ:

Ասպաքէր . ի . իւ . ոց . օք : || զինու կրօղ կամ բռնութեան կրօղ . որպիսի են ոսխարն : 'Ի ճառընտ:

Ասպագործ . ի . իւ . աց . օք : || գործող զասր . կամ կարգող 'ի բրդոյ զխին : ուստի. Հնարք Տնո : Իսկ մերթ՝ գործեալ յասուէ . և կամ բրդեղէն : ուստի. Եւեք չնոտծ :

Ա Տ

Ատամն . ի . աւ . ամբ . օք : || ատամնկօղ, կամ կծող, և կամ բռնականն : ուստի. Ծիգօղ : և ատաձկ. գուպը . ըստ այսմ 'ի գիրս [illegible] . Եւ . մը ոչ լինելոյ ատամն՝ չերդղաշաւոր ատամնելով ջարդէր : տե՛ս և 'ի ա. հատ:

Ատաղձ . ի . իւ . ից . իւք : || Նիւթ շինուածոց . որպէս փայտ . կամ այլ ինչ նման, պատրաս_

բառնեալ առ ՚ի շինութիւն տան, և այլոց նմանեաց : ռամկ. թէհէօփէ : Եւ յայսմանէ առեալ ատաղձ անուանին առ հասարակ նիւթք ամենայն կազմուածոց. և ըստ այսմ ՚ի գիրս տէքնէր. ատաղձ կոչի ձկանց՝ ջուրն. և անասնոց՝ երկիրն, սուսերաց՝ երկաթն, մատանւոյ՝ ոսկին, հացի՝ ցորեանն, գինւոյն՝ խաղողն. և այլն :

Ատաղձագործ. ի. ւ. աց. օք : || գործող ատաղձից, որով նշանակի պրուճեստաւորն, որ տաշելով, և պրելով, և օծիւ ընելով, յօրինէ զկազմածս ինչ ՚ի փայտից. որ և երբեմն վարի ընդ բառիս՝ հիւսն. ըստ այսմ օրինակի. ատաղձագործ հիւսն, և զնոյն նշանակէ : ռամկ. ճօրանկօզ, կամ օյմաճի. և կամ փօղրամաճի : Իմաստ. 13. 11:

Ատաղձագործութիւն. թեան : || քանդակագործութիւն. որ է արուեստ. կամ գործ քանդակագործի փայտեղինաց : ռամկ. ճօրանկօզլուգ, կամ օյմաճըլըգ, և կամ փօղրամաճըլըգ :

Ատաղձավաճառ. ի. աւ. աց. օք : || վաճառող ատաղձից. այն է նիւթոց շինուածոց, որք են գերանք, տախտակք, և նմանք սոյն : ռամկ. թէհէօփէճի :

Ատաղձօրայ. ի. աւ. աց. օք : || տես Ատաղձագործ :

Ատամն. ման. մամբ. անց. ամբք : || ոսկրանիւթ գործի յառեալ ՚ի ծնօտս կենդանեաց, որով լուեալ ծամեն զկերակուրն ՚ի յուտել. և այս եթէ իցէ գագաթնոց, մանաւանդ անուանի կոչի, ժանիք : ռամկ. տիշ. կամ տըրտիշ. և կամ կէօզ : Ելից. 21. 24. Թուոց. 11. 33: Երեմ. 31. 29: Եւ յայսմանէ ատամն ասին նմանութեամբ ատամնաձև մասունք, կամ սլաքք սղոցաց, սանդերաց, տրիխաց, մամլոց, և այլոց նմանեաց :

Ատամնաթափ : (Նախդրիւ.) || նա՝ որոյ ատամունքն թափեալ են. որ և ատամնաժոռ : ռամկ. տիշսիզ : ՚Ի գիրս տաղից :

Ատամնաձև : (Նախդրիւ.) || ունող ձև ատամանց, կամ զոր շինեալ են ըստ նմանութեան ատամանց : ռամկ. տիշվարի :

Ատամնասութիւն. թեան : || առումն ատամանց. որ է թմրիլն սոյն : ՚Ի ճառս ինչ :

Ատամնավէր : (Նախդր.) || ատամամբ վիրաւորող : ռամկ. տիշեայլ խողօղ : Իսկ մերթ՝ ատամամբ վիրաւորեալ. կամ խոցոտեալ : ռամկ. տիշեայլ խոցած : Երբեմն և ըստ բայի չարակցի այսպէս. ատամնավէր առնել. և նշանակէ. ատամամբ խածատելով, կամ կրծելով վիրաւորել զինչ. այլ ըբաղուկ, ըմարմին. և այլն : ռամկ. տիշեայլ եարալամագ ընէլ : ՚Ի վարս հարց. ժդ :

Ատեան. ատենի. ւ. ից. իւք : || դիւան, և դատաստանարան, կամ հանդէս դատաստանի, և կամ հանդիսաւոր դատաւորն. որ լինի հրապարակաւ առաջի բազմութեան. այլ առնեն թագաւորք, կամ իշխանք, դատաւորք, և այլք նմանք, թէ աշխարհականք իցեն, և թէ եկեղեցականք, զոր և կոչեմք բեմբ. կամ բեմ : ռամկ. դիւան : Դանիէ. 7. 10: Մատթ. 5. 22: և 27. 19: Գործ. 6. 15: Եւ յայսմանէ առեալ ատեան կոչին ամենայն ատենականք, այս բազմականքն ատենին. կամ ժողովն նստեալ ՚ի պատել : ռամկ. տիվան աղալարը : Մարկ. 15. 1. Գործ. 23. 1. և 15: Դրմ՛ ատեան կոչի հրապարակն, յորում հանդէս ինչ լինի, կամ հրապարակութիւն ինչ որպիսի և իցէ. և այլն : ռամկ. մէյտան : Ըստ այսմ Ոսկ. 2. հատ. լէ. Մերկ տղայնէ ըզմարմին իւր յատեան, այս ՚ի հրապարակ : Եւ յայսմանէ առեալ փոխանակ ասելոյ, ՚ի հրապարակի ասել զշարական, կամ վերզ ինչ, ասի յատեան ասել : ռամկ. մէյտանը ընէլ. ՚Ի փօնացոյցն :

Ատենական. ի. աւ. աց. օք : || այն ամ, որ վերաբերի առ ատեանն, կամ յատենի լինի : ռամկ. տիվանի : Եւ ևս՝ ատենական կոչի ատենաբանն. կամ ատենակալն. և այլք նմանք : Դրմ՛ է սա մին յերից փառաբանական սեռից ճարտասանութեան. զոր ոմանք ՚ի նորոց կոչեն՝ դատողական սեռ : Այդ՝ գործ սորա է ջատագովել. կամ ամբաստանել զոք յատենի ճռտամարան ճարտասանութեամբ. որ միշտ հանդիպի զանցելոց. քանզի ջատագովութիւն, կամ ամբաստանութիւն է զեղելոց. և ոչ զլինելեաց. այլ և յայտ է : ՚Ի գիրս ճարտարին անշաղերն :

Ատիկեմ. եցի. եա. եա : (Ներգ.) || հարել. կամ զօրել, զոր յատկապէս կոչեմք՝ ատակել : ռամկ. եա՛ թիգէլ. ըստ այնմ ՚ի վարս հարց. Գ. Ատք մեղաւոր զայդ ոչ ատիկեացէ առնել :

Ատքատեսիլ : (Նախդրիւ.) || ունող գլխաբարտ տեսիլ. կամ որոյ երևոյթն ցուցանէ զպարարտութիւն նր. որպիսի է ձկեթն : ՚Ի ճառըն :

Ատր. ի. իւ : || է բառ այլազգական. և նշանակէ կրակ, կամ հուր. ուստի և զհրագոյնն կոչեմք ատրագոյն. և զհրաշէկն, ատրաշէկ. այլ և կրակարանն կոչի, ատրուշան. զորս տեսցես զկնի :

Ատրաշէկ. կամ ատրաշեակ. շեկի : || նոյն է ընդ բառիս՝ արտաշէկ. քանզի այլ փոխադրութիւն սառի գրեմք երբեմն զդրժանքն, դժրանք, և զդրժելն, դժրել. նոյնպէս և զատրաշէկն արտաշէկ :

Ատրաշիկագոյն. կամ Ատրշիկագոյն. գունի. իւ. ից. իւք : || առաւել ատրաշէկ. կամ սաստիկ հրացեալ. և կամ շիկնեալ ՚ի գոյն հրոյ. որպիսի է հրահալեալն նորոգ հանեալ ՚ի հրոյ : ռամկ. խաչարմըր կըզըլ, կամ կըզըլ կըզըլ : Ճառըն անշաղերն ՚ի ճառն ...

Ատրաշիկանամ. ացայ. ացիր. ալ : (Չէզ.) || տես Արտաշիկանալ :

ԱՐ

Արագաբան. կամ երագաբան. ի. իւ. ից. իւք : || արագ բանիւք. կամ երագ խօսող, և կամ ճարտիկ : ռամկ. չապուկ լաֆ, կամ չապուկ փաչօղ. կամ չէվիրճէ :

Արագագնաց : (Նախդրիւ.) || արագ գնացօղ. կամ երագընթաց : ռամկերէն. չապ...

Ար[illegible]ութիւն . թեան : || սպասաւորութեան գործն . կամ բռնաւորութիւն :

Ար[illegible] . ի . իւ . ից . իւք : || տե՛ս ՚ի ա. հատ. [illegible] :

Ար[illegible] : (նախդր.) || պատուիրեալ [illegible]ծոց , կամ որ ձեռաց զօրութեան [illegible]ծոց : Իսկ մերթ՝ այն՝ որով պաշտմամբ զերար ծոցն էր : և ըստ այսմ մասի , արարածապաշտ[illegible] տուեալ ձեռն : ՚ի ճառընտ :

Արարուչ . արարչի . չիւ . աց . օք : || արարիչ . կամ ստեղծող . որ և ընկալուչն նշանակէ ընդունող : Ուստի և ստեղծօղք բանից , յոր [illegible] , արարուչք սոցին :

Արարուած . ոյ . ով . ոց . ովք : || արարածութիւն . կամ գործողութիւն . կամ հանդարտմանք գործելոց սոցա : և ըստ այսմ մասի . արարուած [illegible]ութիւն . և այլն : ՚ի Գիրս Գործոց : Իսկ մերթ՝ արարք , կամ գործք , կամ յօրինուած , և կամ կերտուած : Նարեկ. ղէ :

Արարչագործութիւն . թեան : || գործ արարչութեան . կամ ստեղծագործութիւն : Յայսմաւ :

Ար[illegible] : (նախդր.) || սահմանօղ զարարիչն . կամ այն՝ որով սահմանեալ լինի ստեղծողն . և կամ որ ըստ սահմանի [illegible] ծին էր : Նարեկ. Ճ :

Ար[illegible] : (նախդր.) || ստեղծող զիմաց արարչին . կամ ձևացեալ ՚ի պատկեր արարողին : ՚ի ճառընտ :

Ար[illegible] . ղենի . աց : || արարչական , կամ արարողական : ՚ի ճառընտ :

Արբեալք . եալոց . եօք : (անեղ.) || ըմպելիք , կամ օղի : ռամկ. խըմէլի : Իսկ մերթ՝ գինեբբուք . որ ըմպումն գինւոյ . և կամ ստամբ և [illegible] : ռամկ. սարհօշ խըմըշ : Որպէս՝ նշանակէ արբեցութիւն . որ և լաւլիքն լալլանք : ռամկ. գինովութիւն : Ըստ այսմ ՚ի հին պատմագիրս : Սկսաւ խօսել բանս հեղգասս յարբելոց . որ յարբեցութեան :

Արբեալ . ելոյ : || ըմպեալ : ռամկ. խըմըշ : Որպէս՝ նշանակէ՝ արբեցեալ . կամ գինւով զմօրեալ . և կամ ՚ի գինւոյ զուարթացեալ : ռամկ. հալքեդ . կամ գինով . կամ քէֆլի . և կամ սէրխօշ : 1. Կոր. 11. 21 : Եսայ. 28. 1 : Յովէլ. 1. 5 :

Արբենամ . եցայ . ցեր . ալ : (Չէզք.) || հաւբեալ լինել ՚ի գինւոյ կամ գինւով ցնորել : ռամկ. հալքեդէլ . կամ հարբիլ . և կամ գինովնալ : Ծննդ. 9. 21 : Յովէլ. 1. 5 : Իսկ մերթ՝ արբենալ սաստ , զուարթանալն ՚ի գինւոյ առանց կորուսանելոյ զբանն : ռամկ. քէֆ ըլլալ կամ շաղ ըլլալ : Ծննդ. 43. 34 : Երգ. 5. 1 :

Արբեցութիւն . թեան : || գինեհարութիւն . կամ ցնորումն մտաց պատճառեալ ՚ի յոլով ըմպելոյ գինւոյ : ռամկ. հալքեդութիւն . կամ գինովութիւն : Հռոմ. 13. 13 . Իսկ մերթ՝ գինեբբութիւն . կամ ստամբ . և ըմպելն . և կամ ըմպելիք . որպիսիք են գինին . օղին , և այլն : ռամկ. ասպէս խըմէլ : կամ խըմէլիք : Ղուկ. 31. 6 : Միքէ. 7. 3 :

Արբեցուցանեմ . ցուցի . ցո՛ . անել : (անցուկ.) || գինեհար առնել . կամ ցնորել ըմպելով առաւել գինւով : ռամկ. հալքեդցնել . կամ գինովցնել : Եւ յայտնապէս առնել արբեցուցանել ամբ խելացնոր առնելն , կամ ապշեցուցանելն : ռամկ. խենթ ընել . կամ սերսեմցնել : Ըստ այսմ Իմաստ. 17. 4 : Բանիբունք գինովապանք չուրջ զնորօք պատրեալս արբեցուցանէին : Որպէս՝ նշանակէ արբուցանել . որ և արբեցուցանօղն՝ արբուցիչ : ռամկ. խմցնել :

Արբեցուցանող . ողի : || գինեհար առնօղ . կամ յոլով ըմպելեօք ցնորօղ զոք ՚ի մտաց : ռամկօրէն . հալքեդցնօղ , կամ գինովցնօղ : Իսկ մերթ՝ արբուցօղ . կամ ռռոգօղ : ռամկ. խմցնօղ : Ըստ այսմ Գործ. Ոծոփ. Այս անուն անկօղ՝ կամ այս անուն արբեցուցանօղ :

Արբեցուցիչ . ցչի . աց : || տե՛ս ՚ի վերոյ Արբեցուցանող :

Արբումն . ման : || ըմպումն . կամ ճաշակումն ըմպելեաց : ՚ի շարականս :

Արբունք : (նախդր.) || արբումն . կամ ըմպումն . զի ծագի ՚ի բայէս՝ արբի : ՚ի Վարս հարց . ժը : տե՛ս և ՚ի ա. հատ :

Արգասաւոր . ւորի . աւ . աց . օք : || արդասաւոր . կամ բեղմնաւոր . կամ շահեկան . և կամ արդիւնաւոր . և ըստ այսմ մասի՝ արգասաւորականն : ռամկ. պերեքէթլի . կամ փտղալի : Շնորհալին :

Արգաւանդապտուղ : (նախդր.) || տուօղ զպտուղս արգաւանդս , որ պարարտս . կամ առատս . և ըստ այսմ մասի՝ անդաստան արգաւանդապտուղ : ՚ի Գիրս Ճշին Խոսր :

Արգաւանդութիւն . թեան : || պարարտութիւն . կամ պտղաբերութիւն երկրի : ՚ի Գիրս պիտ :

Արգել : (նախդր.) || է արմատ արգելուլ բային . և նշանակէ արգելումն . կամ խափանումն , կամ խոչ , և կամ խութ : ռամկ. ուրգէնէ . կամ էնկէլ : Իսկ մերթ՝ արգելիչ , կամ խափանիչ : ռամկ. ուրգիւլօղ . կամ ախորայընօղ : Որպէս՝ արգելարան . կամ՝ արգելանոց . յոր տեղի՝ ուր արգելեալ փակի ինչ , որպիսի է բանտն , և այլք նմանիք : ռամկ. հաբս . կամ զընտան : Յայտ. 18. 2 : Որպէս՝ բաղկացեալ անդամ Է բայի չարական , այսինք , արգել լինել , կամ արգել առնել . և նշենէ արգելուլ , կամ խափանել . կամ խոչ անկանել . և կամ ոչ թողուլ : ռամկ. ուրգիլէլ , կամ էնկէլ ըլլալ , կամ ընկինթըլէ ըլլալ : 3. Մակ. 1. 9 : Եբր. 7. 23 : Եւ կամ այսպէս , արգել արկանել . և նշանակէ գնել ընդդէմ զարգելիչ ինչ , կամ խոչ արկանելով արգելուլ , կամ խից արկանել . և կամ խափանել զառաջս իրիք : ռամկ. ոգնոփ կապել , կամ ոգնոփ դնել . կամ առջևը գոցել . կամ փոսմեն ընել : Եսայ. 27. 12 : Ովէ. 3. 9 : Եւ կամ այսպէս . յարգել արկանել . և նշանակէ՝ յարգելանս պահել . կամ արգելեալ փակել . և կամ պատեալ պաշարեալ պահել յինչ : ռամկ. հաբս ընել . կամ փէշմէ խափանութիւն պահել : 1. Մակ. 11. 65 :

Արգելանեմ . արգելի . արգե՛լ . անել : (ներգործ.) || տե՛ս Արգելում :

Արգելեմ . եցի . եա՛ . ել : (ներգ.) || արգելուլ . կամ խափանել : ռամկ. ուրգէլէլ : ՚ի ճառընտ :

Արգելոց . ի . աւ . աց . օք : || արգելանոց .

կմ՛ արգելարան : ռամկ. հոխ . կմ՛ խոմբէս : 'ի հին պարսկերէն :

Արգելուլ . արգելլի. արգել . ուլ : (Ներգ.) || արգելանել . որով մերթ նշանակի , արգելեալ պահել . կմ՛ պաշարել յինքս : ռամկ. հոխ ընել : Իսկ մերթ՝ ոչ թողուլ . կմ՛ ոչ թոյլ տալ . և կմ՛ պատուիրանաւ հրաժարեցուցանել : ռամկ. արգիլել . կմ՛ չթողուլ . և կմ՛ խափան ընել : Գործէ՛ նշանակէ խափանել . կմ՛ խոչ լինել . և կմ՛ դադարեցուցանել 'ի գործոյ : ռամկ. անկարող ընել . կմ՛ ետ կեցնել :

Արգելումն . ման : || արգելուլն . կմ՛ արգելեալ պահելն : ռամկ. խափան : Իսկ մերթ՝ խափանումն : ռամկ. անկարող ընելը : 'ի ճառընտ :

Արգոյ : || տես 'ի ա. հատ. Յարգոյ :

Արգոնեան նաւ : || է համաստեղութիւն ինչ . որ առ ընթեր կայ մեծ շանն . և թրաձկանն , և բաղկանայ 'ի ծէ. աստեղաց :

Արդակութիւն . թեան : || հաստատութիւն . կամ զուգահաւասար քանակութիւն : ռամկ. շտկութիւն :

Արդար . ոյ . ով . ոց . ովք : || անպարտ . կմ՛ ամբիծ , կմ՛ անմեղ , կմ՛ ուղիղ : ռամկ և՛ արդար : Ծննդ. 6. 9: Մաք. 1. 19: Եւ մերթ՝ ճշմարիտ , կմ՛ ստոյգ . և կմ՛ իրաւացի : ռամկ. հոխ . կմ՛ շիտակ : Ծննդ. 42. 16: և 2. Օրէ. 25. 15: Իսկ մասնաւորապէս առեալ նշանակէ՝ անաչառ , կմ՛ ուղղադատ , և կմ՛ նա՝ որ հատուցանէ իւրաքանչիւր ումեք զպարտն՝ ոչ խոտորելով յիրաւանց ընդ ոչ , կմ՛ ը անհնար : ռամկ. հոխ ուղիղ . կամ շիտակ ընող : 2. Տիմ. 4. 8:

Արդարադատութիւն : (նախդր.) || արդարութեամբ դատաւոր . կմ՛ վարող զարդար կեանս . և կմ՛ բարեպաշտ : Կիւրղի Եղիշ. ժդ:

Արդարագործութիւն . թեան : || գործելն զարդարութիւն . կմ՛ գործ արդարութեան . և կմ՛ արդարութիւն : 'ի գիրս պէտս:

Արդարացուցիչ (նախդր.) || արդարապէս լսող . կմ՛ չարչարող : և մերթ՝ արդարապէս լսել . կմ՛ իրաւամբք տանջել : Նար. իթ :

Արդարախորհ : (նախդրիւ .) || ունող զարդար խորհուրդ . կմ՛ արդարամիտ . և կամ արդարասէր : 'ի ճառընտ:

Արդարակ . ի . աւ . աց . օք : || քաղ արդար . կմ՛ ուղիղ . կմ՛ հաւասար . ը այնմ . 'ի գիրս պէտս: Ոչ միայն յարդարակն սահրիւրէ պտղոտայէ : Եւ զնին ասէ . Արդարակ կշռով ը անցնելոյն գործոց հատուցանել դատաստան : կմ՛ Ասպա և եա ը արդարակ իրաւանց բռնով հարից ապագովել . կմ՛ Ա.ռ'ի յընդունումն արդարակ և բազմահաւ արեանս :

Արդարապէս : (մակբայ .) || արդարութեամբ . կմ՛ ուղղութեամբ . և կմ՛ իրաւամբք : Խորէն. ա. գլ. 18:

Արդարասէր . սիրի. իւ . աց . օք . || սիրող արդարութեան . կմ՛ լցեալ արդարութեամբ :

Արդարութիւն . թեան : || անմեղութիւն . կմ՛ ամբծութիւն . կմ՛ սրբութիւն . կմ՛ ճշմարտութիւն . կմ՛ ողջամտութիւն : ռամկ և՛ արդարութիւն : Եզեկ. 18. 20: Իսկ մասնաւորապէս առեալ նշանակէ անաչառութիւն . կմ՛ ուղղադատութիւն , որ է առաքինի բարոյական , որ խոտորելով յաջ , և ոչ յահեակ : Եւ կմ՛ առատ քննութիւն , որով հատուցանեմք իւրաքանչիւր ումեք զպարտն , կմ՛ զոր արժանին է : ռամկ. հոխ. կմ՛ շիտակութ : Իմաստ. 7. 8: Գործէ՛ զարգախակւանն տուրս բաղում անգամ վարի մակբայաբար , և նշանակէ արդարապէս . կմ՛ իրաւամբք և կմ՛ ճշմարտապէս : ռամկ. շիտակ . կմ՛ իրաւցնէ : Ղևտ. 19. 15: Իմաստ. 9. 12:

Արդեան : (նախդր.) || այն ժամ , որ վերաբերի յարգիս . կմ՛ այժմու . կմ՛ արդենական . կմ՛ ներկայական . և կմ՛ առաջինկայ : ռամկ. հիմիկուան . և ռամկ. շիմդիկի . ըստ այնմ . Խորէն. գ. գլ. 48. Ոչ ը վաղընջուց արդարականութեան , այլ ը արդեանս , ծն այլ ըստ այժմու արդիականութեանս . ը այսմ և ա. սի . արդեանս գիտուած , խորհուրդ , բան , և այլն : Նարէկ. ժգ. հէ. և գղ:

Արդեօք : (մակբայ երկբայական .) || միթէ . զոր օրինակ , արդեօք կուրացան , կմ՛ կորեան արդեօք , կմ՛ ոչ եւ արդեօք կարող : ռամկ. ահաւ . կմ՛ ահաւասիկ . կմ՛ միթէ : Թուոց 22. 37: 1. Կոր. 15. 18: 2. Կոր. 11. 11: Իսկ մերթ՝ թերևս . կմ՛ գուցէ : ռամկ. պէտի . կմ՛ պէս պիտի . ը այնմ Գրիգ' նար'. Ասացէ որ արդեօք . ծն թերևս ասասցէ որ : Եւ 'ի խոր. ը. գլ. 86. ասէ . Մի արդեօք պատմաննեն ասեսցէ . ծն մի գուցէ : ռամկ. չըլլայ : Երբեմն և՛ ուրեմն . կմ՛ երբէք . կմ՛ բնաւ : ռամկ. փէնսի . կմ՛ ատեն . կմ՛ հէչ . ը այնմ . Յով. 1 . հոգ. ժը: Մի արդեօք համբաւքնն . ծն մի երբէք . կմ՛ մի բնաւ : ռամկ. հէչ մի հոգնիր : Եւ 'ի գիրս Գրիգ' նար'. ասէ՝ Ո՛ր արդեօք գիտես , կմ՛ զինչ արդեօք իցէ . ծն ուր ուրեմն գիտես . կմ՛ ուրեմն զինչ իցէ : Գործէ՛ բազում անգամ վարի իբր զմակբայ տարակուսական . և նշանակէ արդարև . կմ՛ ստուգիւ . կմ՛ յիրաւի . կմ՛ իսկ : ռամկ. իրաւ որ . կմ՛ իրաւցնէ որ . ը այնմ . Յով. 2. հոգ. ժէ. Արդեօք նոր էր նշանն , և զարմանալի . ծն արդարև նոր էր : Բայց աստ ը այսմ նշանակութեան մանաւանդ վարի յետադրելով այլոց մասանց բանի . զորօրինակ , Կանխաւ եա արդեօք , կմ՛ գուանէ՞ք արդեօք , զի սա արդեօք . ծն զի սա իսկ : 2. Մակ. 5. 18: և 9. 25: Սաղմ. 118. 92: Ողբ. 2. 20. ը այսմ և ասէ . Ոչ արդեօք 'ի խաչ հանէին . կմ՛ ոչ արդեօք էին կամք . կմ՛ կորուսեալ էր իմ արդեօք . ծն արդարև կորուսեալ էր իմ . ը այսմ իմա և զայլոց : Յոբ. 42. 8: 1. Կոր. 2. 8: և 16. 12:

Արդիւնագործ . ի . աւ . աց . օք : || գործօղ արդեանց . կմ՛ արդիւնարար . կմ՛ արդիւնաբեր . և կմ՛ պտղաբեր : Սարգս:

Արդիւնակատար : (նախդր.) || գործօղ արդեանց . կմ՛ արդիւնարար . կմ՛ արդիւնաբեր . կմ՛ արդիւնաւոր . և ը այսմ ասէ 'ի ճառս ինչ . Իմաստուն մշակք արդիւնականաւորք : Եւ 'ի գիրս կանոնաց ասէ . արդիւնակատար կրօնաւոր . կմ՛ խնամօղ և արդիւնակատար կամք :

Արդիւնանալ . ացայ . ացիր . ալ : (չէզք.) ||

յարդիւնս գալ. կմ արդիւնաւորել. և կմ պտղատու լինել: ռամկօր. պտուղ տալ: Յայսմաւուրն:

Արդիւնաշատ: (Նախդր.) || բազմարդիւն. կմ բազմապտուղ. կմ պտղաբեր. և կմ արդասաւոր. և ըստ այսմ առի 'ի ճառս Ենչ. Զոճարձացոյց զնա ծաղկալից, և արդիւնաշատ վարդապետութբն:

Արդիւնաւորութիւն. թե: || արդիւնաւորագոյն. կմ արդիւնաւորութիւն: իսկ մերթ՝ երկրագործութիւն. կմ մշակութիւն: ռամկ. [illegible]. կմ [illegible]:

Արդիւնացուցանեմ. ացուցի. ացո. ել: (անցող.) || յարդիւնս հասուցանել. կամ արդիւնաւոր առնել, կմ տալ խմբ պտղաբերել. և կմ արգասաւոր գործել: ռամկ. [illegible] ընել. կմ [illegible] ընել: ըստ այսմ Շնորհալին: Լինել երկիր արգաւանդ. և արդիւնացուցանել զսերմն:

Արդիւնք. արդեանց. եամբ: || տես 'ի ձ. հատ: Կրճ՝ խնչք. կմ ստացուածք. կամ կահք: ռամկ. ըողոք. կմ ման. կմ [illegible]: ըստ այսմ 'ի Վարս հարց. ծ. Ակայ ժողովել զարդիւնս խցին:

Արդիւք. եաց. եօք: (անեզ. և վարի գոյակա նապէս.) || արդեանքս. կմ այժմուքս. ո րովք մերթ՝ նշանակի ներկայ կենցաղս. կմ յայժմու եղեալ իրքս. և կմ ամ ինչ. որք կան արդ 'ի կենցաղումս: ռամկօր. [illegible]. կմ [illegible]. ըստ այսմ. Խս րէն. ա. դր. 21. յարդեացս ազրել 'ի վտան գիցս. ա զերծանել 'ի վտանգից այսր կեն ցաղոյս: իսկ մերթ ներկայական մարդիկ. կմ այնոքիկ. որք այժմ կան. կմ գործեն զնմանէ. զոր ոմանք 'ի նորոցս կոչեն՝ ար դենականս. ըստ այսմ Կիւրղի պարապմանց: Ոչինչ կրտսեր երեւեցան և արդիւքս. այսինքն կարգական հերեակաստանքս: և 'ի Ոսկէ. 2. [illegible]. առի. Եւ արդիւքս բազում ամբառ տասնութե են արժանիք:

Արդնակիր. կրի. աւ. աց. օք: || կրող զարդն, ա զանեգ, կմ աշտենաւոր, կմ նիզակաւոր: ռամկ. [illegible]. կմ [illegible]: 'ի պարմ. աղէտ:

Արեանըռուշտ: || տես Արիւնըռուշտ:

Արեգակնաբար: || տես 'ի ներքոյ՝ Արեգակ նապէս: Սարգս:

Արեգակնապէս: (մակբայ որակ.) || իբրև զարեգակն. կմ նման արեգական: ռամկ. [illegible]: 'ի ճառընտ:

Արեգակնէտ. ետի. իմ. ից. իւք: || լցեալ արեգակնային լուսով. կամ յոյժ արեւա հայեաց. և կմ յոյժ պայծառ, և չքնաղ. և կմ լի քաջութբ, և զօրութբ: 'ի գիրս պիտ:

Արեգ կուսակ. կմ 'ի յարեգ կուսակ: || յարե գական կուսակ. կմ յարևելեան կողմանէ. և կմ յարևելից: ռամկ. [illegible]. կմ [illegible]. ըստ այսմ Նարէկ. ղզ. Յառաջ երագել 'ի յարեգ կուսակ կողմանց հիւսիսոյ մինչև 'ի յապառնած ծայրեցն առնոյ:

Արեգունի. նեայ. եաւ. || զարեգ ունող. կմ այն՝ որ յարևու կայ. և կմ յորում ծա գեալ կայ արեգակն. կմ արեգդէմ. կմ արևահայեաց. և կմ արևուտ. որոյ ներհակն կոչի ծմակ: ռամկ. [illegible]. կմ [illegible]. և ըստ այսմ առի 'ի ճառս ենչ. Սկսանի յարեգունի տեղիսն հալ առնուլ ձիւնն:

Արեգունիք. եաց. եօք: (անեզ.) || տամա լի. ա արևահայեաց անյարկ ձեմարան չի նեալ՝ 'ի վր յարկաց տան: ռամկ. [illegible]. կմ [illegible]:

Արեգջեր: (Նախդրիւ.) || ջերեալ յարե գականէ. կմ որ ջերմանայ յարևու վն ա րեգդէմ լինելոյ. և ըստ այսմ առի. արեգ ջեր տեղի: 'ի ճառս Ենչ:

Արեկ. ի. իւ. ից. իւք: || քաջ. կմ բուռն. կմ սաստիկ. և կմ խիստ. ըստ այնմ 'ի գիրս պէտ. Մատնեալ զանձանց վն տրտաքնոցն արեկ տենչմանց:

Արենաձեմ: (Նախդրիւ.) || շրջող. կմ թա ւալօղ յարեան. կմ արիւնաթաթաւ. և կմ արիւնալից: 'ի գիրս պէտ:

Արենապարտ: || տես Արիւնապարտ:

Արև. արևու. ու. յարևէ: (ներգոյ.) յա րևու: || արեգակն. որ է մի յեօթանց մո լորակաց. գերապայծառ լուսաւորիչ աշ խարհի. և լուսատու աստեղաց: ռամկ. [illegible]: Ծննդ. 15. 17: Ելից. 16. 21. Թուոց. 3. 62: իսկ մերթ՝ արև կոչի շող արեգա կան ծագեալ զինէ. ըստ այնմ 'ի հին պատ մութ: Ար ժամանակս վայելեն զարեանն և որոնն 'ի ցօղս և յանձրևս. և 'ի հեշտ արևս արեգական. ըստ այսմ և Երեմ. 8. 2. առի. Եւ զանկերան ցամաքեցուսցեն յարևու. այ 'ի շող արեգական: Եւ Ելից. 22. 3. արեւն 'ի վր նր ծագեսցի: Գրձ՝ երբեմն առեալ լինի առոկ փոխանակ լուսոյ. ըստ այնմ. 3. Թագ. 5. 18. Զքաղցր արեգ յաջացդ հա տանէի. այ զրկէի զքեզ 'ի լուսոյ աչացդ. որ է ոճ իմն, որով նշանակի հանել զայս՝ կմ զրկելն 'ի կենաց: ռամկ. աչքը հանել. կմ [illegible] ընել: Գրձ՝ արև կոչի կեանք, կմ կենդանութիւն մարդոյ. ըստ որում է երբև զլոյս ըղձալի ամենեցուն. և ըստ այսմ փոխանակ ասելոյ՝ երդնուլ 'ի կեանս ու րուք, առի երդնուլ յարևն նր: Ծննդ. 42. 15. և 16 Գրձ՝ մինչ առի յարևու գալ, խմանի կանուխ գալ. և զի որ կանխէ 'ի գալ՝ գտանէ տակաւին զարեն ծագեալ, և չեւեւ 'ի մուտս լեալ, վն այն փոխանակ կանուխ գալստեան, ասեմք. յարևու գալ: ռամկ. կանուխ գալ: ըստ այնմ Ելից. 2. 18. Զի է զի յարևու եկիք: Բայց գիտելի է, զի ներգոյականն սորա յարևու լինի. և ոչ յարևում. կմ յարևոջ. այ և ծովուն 'ի ծովու, և ձակատուն 'ի ձակատու. շաբաթուն 'ի շաբաթու, և այլն: Ղուկ. 18. 6:

Արևագալ. ի. իւ: || գալուստ արևու. կմ ծագումն արեգական, յորժէ առեալ և ար շալոյսն, կմ ժամն ծագման արևու. ա րևագալ առի: ռամկ. [illegible]: Մարկ. 16. 2: և 'ի ժամագիրսն:

Արևածայր: (Նախդր.) || ծայր արևու. կմ ծագումն ծայրի արեգական. ըստ այնմ 'ի գիրս [illegible]: Ընդ արևածայրս արկանէ ցօղ մանրացօղ:

Արեւապաշտ. ի. ին. ից. իւք: || պաշտօղ արեգականն: 'ի Գիրս Վեցօր:

Արեւափառ: (Նախդր.) || փառաւորեալ. կամ գեղեցկացեալ արեգակնային պայծառութեամբ, կամ արփիափայլ. և որ այսմ նման. արեւափառ Նշոյլ: 'ի Ճառընտ:

Արեւելաժամանակ: (Նախդր.) || ժամանակօղ արեւելից. և կամ տեւօղ արեւելեայց: Աշխարհ:

Արեւելանշան: (Նախդրիւ.) || յարեւելից երեւեալ հրաշափայլ: և որ այսմ նման՝ արեւելանշան Խաչապատկեր: 'ի Ճառընտ:

Արեւելեայ: (Նախդր. իսկ 'ի յոգնականում.) եայք. եայց: || արեւելեան. կամ արեւելայինն: և որ այսմ նման՝ արեւելեայ ժողով. կամ արեւելեայ պատերազմ. և այլն: ասացեալ. որ...

Արեւելեայք. եայց. եօք: (անեզ.) || աշխարհք արեւելից. կամ արեւելեան կողմն, և կամ արեւելք. և որ այսմ նման, ծագել յարեւելեայց. կամ որդիք արեւելեայց. և այլն: Ծննդ. 10. 30: Դատաւ. 6. 3. և 33: և 7. 12. իսկ երրեակն բնակիչք արեւելեայ. կամ արեւելեան աշխարհ հանգերձ բնակչօք. ... որ այսմ նման. Խոր. Ա. գլ. 12. Յաղագս Է արեւելեայս պատերազմին, և յաղթութեն:

Արեւելք. ելից. եւք: (անեզ.) || ելք արեւու, կամ ծագումն արեգականն, ուր և զմուտս արեւու անուանեմք արեւմուտք. և յայս միտս փոխի առեալ կողմն ելիցն արեգականն, առեմք կողմն արեւելից: ... Թուոց. 2. 3: և 34. 15: Ղևտ. 16. 14: Յեսու. 8. 1: Դիտեա՝ արեւելս կոչեմք զմին 'ի չորից կողմանց աշխարհի. և է այն, ուր արեւն ելանէ այգուն այգուն: ... և ... Ծնն. 2. 8: և 11. 2: Թուոց. 34. 10: Դիտեա՝ Նշանակէ զարեւելեայս. այս զբնակիչս արեւելեան աշխարհին: ... և որ այսմ նման. եկին արեւելք յարեւմուտս, կամ կոտորել զարեւելս ամենայն:

Արեւիկ: (Նախդրիւ.) || է անուն փաղաքշական. և Նշանակէ անուաշակ արեւ, կամ քաղցր արեգակն. որ այսմ 'ի Գիրս Յովհան՝ Իմաստ: Զարեգակն ազաչել կամեցեալ ասեն, արեւիկ լուսիկ:

Արեւմտեայ: (Նախդր.) || արեւմտեան, կամ արեւմտային: ... Յեսու. 11. 6:

Արեւմտեայք. եայց. եօք: (անեզ.) || Ծ արեւմտից, կամ արեւմտեան կողմանք. և կամ արեւմուտք: Իսկ միոյն՝ Ծ արեւմտից հանդերձ բնակչօք. և կամ բնակիչք արեւմտեան կողմանց: ...

Է Արեւմուտս կոյս: || Է կողմն արեւմտից. կամ դէպ յարեւմուտս: ... 1. Մնաց. 26. 16:

Արեւմուտք. մտից. մտիւք: (անեզ.) || մուտք արեւու. կամ մտանելն արեգականն: ... որ այսմ 2. Օրէն. 16. 6. Զենցես ...ս Է արեւմուտս: Եւ Յեսուայ. 10. 27. ասէ. Եւ եղև Է արեւմտաս հրամայեաց յեսու: Դիտեա՝ Նշանակէ զմին

'ի չորեցունց կողմանց աշխարհի. որ ան կանի Էղեալ արեւելից. և ասի արեւմուտք. որ որում յայս կողմն արեգակն մտանէ ընդ մուտս իւր: ... և ... Յեսու. 2. Օրէն. 1. 1: Յեսու 10. 13: Մատթ. 8. 11: Դարձեալ՝ արեւմուտք կոչին՝ արեւմտեայքն, այս արեւմտեան ժողովուրդք, կամ բնակիչք. ... որ այսմ 'ի ...։ Արեւմուտք յարեւելս ընթացեալ ...։

Արեւոտ: (Նախդրիւ.) || տես Արեգակնի:

Արեօպագոս. ի. իւ: || տես 'ի բառս ... յաւուրս առնելոյ Արիոպագոս: Կիւրղի Եղիշ. ԺԸ:

Արթնանամ. ացայ. ցիր. ալ: (չէզոք.) || արթուն լինել. կամ զարթնուլ. և կամ զգաստանալ: ... 'ի Գիրս Պետրոս ...

Արթնական. ի. աւ. աց. օք: || զուարթական. կամ զգաստական. և կամ այն՝ որ է արթուն, և լուալ: Աշխարհ:

Արթնաւոր. ի. աւ. աց. օք: || արթուն կացօղ. կամ զգաստ: ... որ...ն կեցօղ. կամ ... 'ի Ճառընտ:

Արթնութիւն. թեան: || արթուն կալն. կամ զուարթութիւն. և կամ զգօնութիւն. որ այսմ 'ի ... Ընդդէմ մեղ արթնութեան:

Արժանապատիւ: (Նախդր.) || կրող զարժանաւոր պատիւ, կամ արժանաւորեալ պատուի, կամ արժանի պատուոյ: ... Կոչէ. ...

Արժանաւորապէս. (Նախդր.) || արժանի, և պատշաճաւոր, կամ արժանաւոր: ... և որ այսմ նման՝ արժանաւորապէս լինել կարգաւորեալ, կամ արժանաւորապէս վարել: 'ի Ճառընտ:

Արժանաւորեմ: (Միջէյ ...) || Է արժանաւորեալ. կամ վայելչացուցանել. և կամ արդարացուցանել: ... 1. Թեսաղ. 2. 12:

Արժանավայելչութ: (Նախդր.) || պատշաճ, և վայելչական. կամ յոյժ վայելչական: ... 'ի Գիրս ... Արժանավայելչութ է ... փութով այսմ անցանել առաջ ժամի:

Արժանացեալ: (Նախդրիւ.) || արժանի արուութեան. կամ այն՝ զոր ... արժանի: ... 'ի Ճառընտ:

Արժանաւորապէս: (Մակբայ.) || տես Արժանաւորեմ: Իմաստ. 16. 1:

Է Արժանի: || Է արժանաւորութիւն. կամ Է պատշաճաւորութիւն. կամ Է որում վայել է. և կամ արժանաւորեալ: ... Խոր. Ա. գլ. 33. և 67: և Ստեփ. 1. հատ. ԺԳ.

Արժանիք. եաց. եօք: || արժանաւորութիւն. կամ արդիւնաւորութիւն. և կամ անկաւորութիւն. և որ այսմ նման. Է արժանեաց թագաւորաց. կամ Է արժանեաց իւրոց. կամ Է արժանեաց անարգել. որ է, ... և այլն: Խոր. Ա. գլ. 23. և 57. և 68: Է այսմ է և Ստեփ. 1. հատ. ԽԵ. ... Է արժանեաց յանցանացն ... :

Արժան լինիմ. եղէ: || արժանի լինել. կմ՛ արժանաւորիլ: ռամկ. չայէ՞ր ըլլալ. կմ՛ դի֊պել ըլլալ: Իսկ մերթ՝ արժել: ռամկ. ածել. ըստ այնմ Ծննդ. 23. 9: Տացէ ինձ զայրն. (զի այրն) արծաթոյ՝ որչափ և արժան ի֊ցէ. զի որչափ և արժիցէ: ռամկ. ինչըլըփոր ժամէ: ըստ այսմ է և 1. Մնաց. 21. 22. և 24. և յայլ տեղիս:

Արժեմ. եցի. եա. ել: (չէզոք. և առնու ըղ հայցական խնդիր.) || Այսչափ և այնչափ գնոյ արժանի գոլ. կմ՛ համապատիլ. և կմ՛ հրաւել զայսչափ և զայնչափ գին: ռամկ. ա֊ժել. ըստ այնմ Ռուբ. 2. հար. ժԷ. 'ի վայր ձա֊նան արկանել քան զինչ արժէ վաճառն: Եւ ըստ այսմ յորժամ իր ինչ ոչ կարէ հաւա֊սարիլ ինչք ըստ գնոյ, կմ՛ ըստ արժանաւորու֊թեան, և ըստ այլոց նմանեաց, ասի, ոչ արժէ գնա. ըստ այնմ. Աղաւթ. 2. 15: և 8. 11: Այս ինչ պատուՃական չարժէ գնա: Եւ Եբր. 11. 38. ասի. Զորս ոչ արժէ աշխ:

Արիաբար: (մակբայ որակ.) || արիութեամբ. կմ՛ քաջութեամբ: 'Ի ճառընտ:

Արիւն. եան. եամբ. եանց. եամբք: || Է մինն 'ի չորից հիւթոց կենդանւոյ, կարմ֊րերանգ, և ոգեաց ջեռնարան. լցեալ կայ 'ի երակս իբրև 'ի անձուկ խողովակս. և նորօք 'ի ամ մարմինն համատարածեալ ծաւա֊լեալ: Խառնեալ ունի 'ի իւր զայլ երիս հիւթսն. զի զմաղասն, զմաղձն, և զսեւա֊մաղձն, բնութեամբ է բարեխառն, և սննդա֊բար մնայ. և 'ի տարերս համեմատի օդոյ. և անկանի 'ի իշխեցողութիւն արեգական. ունի և արիւնային մարդիկ բնութիւն լի֊նելն զուարթք: ռամկ. արիւն: Ծննդ. 4. 10: և 6. 3: 3. Թագ. 2. 33: Դարձեալ մինչ ասի, արիւն խաղողոյ, նշանակէ գինին, ըստ որում է նման իբրև զարիւն: Ծնն. 49. 11: 2. Օրէն. 32. 14: 1. Մակ. 6. 34: Եւ և մինչ ասի՝ ա֊րիւն հեղուլ. նշանակէ՝ սպանութիւն առ֊նել: ռամկ. արիւն ընել: Դարձեալ մինչ ասի, արեանց կցորդ՝ երբեմն նշանակէ սպանութե֊ան հաղորդ. կմ՛ կամակից մահուան ուրուք: ռամկ. արեան [illegible]: Իսկ մերթ՝ արեան֊կից. կմ՛ արիւնառու ազգականն: ռամկ. մէկ արիւն. ըստ այնմ Խորէն. Ժ. գր. 39: Պար֊գեւէ ... զամենեցուն, և արեանց կցորդաց: Եւ մինչ ասի՝ արիւն հանել. նշանակէ՝ ե֊րակ հատանել: ռամկօր. արիւն առնել: 'Ի գիրս 'Բժշ.

Արիւնաբաժակ: (Նախդր.) || բաժակ ա֊րեան. կմ՛ լցեալ արիւնալի բաժակի: 'Ի ճառընտ:

Արիւնաբեր. ի. աց: || բերող արեան, կմ՛ զա֊րիւն արտաքսող. կմ՛ հոսեցուցանող արեան:

Արիւնագոյն. գունի: || ունող զգոյն ա֊րեան, կմ՛ կարմիր իբրև զարիւն: Սարգս:

Արիւնազանգ: (Նախդր.) || զանգեալ, կմ՛ թաթաւեալ արեամբ. կմ՛ արիւնաշաղախ. ըստ այնմ 'ի գիրս Պիտ. Տեսանեմ զծաղկա֊տարփակս պատմուՃանն արիւնազանգ ո֊ռոգմամբ:

Արիւնազգեստ: (Նախդր.) || ունող զզգեստ արիւնաթաթաւ. կամ արկեալ զիւրև զզգեստ 'ի գոյն արեան:

Արիւնաթաթախ: (Նախդր.) || արիւնա֊թաթաւ. կմ՛ արիւնաշաղախ, և ըստ այսմ ասի. պատանք, կմ՛ մի արիւնաթաթախ: ռամկ. [illegible]. կմ՛ [illegible]: 'Ի գիրս դիպաց: և 'ի Վարս հարց. ժԲ:

Արիւնախանձ: (Նախդր.) || ախորժ արեան կմ՛ որ մոլեալ է 'ի հեղուլ, կմ՛ 'ի յըմպել զարիւն, և կմ՛ արիւնարբու. որպիսի են չար գազանք, և ժանտ որսկանք: ռամկ. [illegible]: 'Ի գիրս դիպ:

Արիւնախառն: (Նախդրիւ.) || խառն 'ի ա֊րեան, և կմ՛ արեամբ հանդերձ: Իսկ մերթ՝ արիւնաւոր, կմ՛ արիւնային: 'Ի ճառընտ:

Արիւնահան. ի. աց. օք: || հանող զարիւն. զի նա՝ որ երակ հատեալ ծորեցուցանէ զա֊րիւն. կմ՛ ընդ տեղի ինչ մարմնոյ զարիւնն արտաքս հանէ: ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]: Եւ յայսմանէ առեալ արիւ֊նահանք կոչին արք արիւնահեղք: ռամկ. [illegible]. կմ՛ [illegible]. ըստ այնմ 'ի հին թարգմանիչս. Անդր անկանէին ամ գողք, և աւազակք արիւնահանք:

Արիւնահեղութիւն. թեան: || տես Արիւն֊հեղութիւն: 'Ի ճառընտ: և Սարգս:

Արիւնահոս: (Նախդրիւ.) || զարիւն հո֊սող. կմ՛ հոսեալ արեամբ. և կմ՛ իբրև զա֊րիւն հեղեալ: և ըստ այսմ ասի, արիւնա֊հոս քրտունք, աղբիւր. և այլն: 'Ի գիրս դիպ:

Արիւնամերձ: (Նախդր.) || մերձաւոր ա֊րեան. կմ՛ արենակից. և կմ՛ արեանա֊ռու: և ըստ այսմ ասի՝ արիւնամերձ ազգա֊կանութիւն. կմ՛ արիւնամերձ գոլ ումեք: Յայսմաւուր:

Արիւնայեռ: (Նախդր.) || լցեալ արեամբ, կմ՛ արիւնալիր, և կմ՛ արիւնաթաթախ: ռամկ. [illegible]. կմ՛ [illegible]:

Արիւնայեղցութիւն. թեան: || լիութիւն. կմ՛ առատութիւն արեան: ըստ այնմ 'ի գիրս դիպ: Վասնզի արիւնայեղցութեան զբօսլորն ընդ[illegible] կենդանիս՝ ուժեղագոյնս գործէ:

Արիւնաներկ: (Նախդրիւ.) || արեամբ ներ֊կեալ. կմ՛ արիւնաթաթախ:

Արիւնանշան: (Նախդրիւ.) || ունող զնշան արեան. կմ՛ արեամբ նշանաւորեալ: Աղթար:

Արիւնապարտ. ի. իւ: || պարտաւոր արեան. կմ՛ անկեալ 'ի ներքոյ վրիժուց արիւնահե֊ղութեան: ռամկ. [illegible]: 'Ի գիրս Բժշկն խրատ:

Արիւնարբու. ուի. աւ. աց. օք: || արեան ար֊բու. զի ըմպող արեան. որպիսիք են աղուէսք, և նմանիք: ռամկ. [illegible]: ըստ այնմ 'ի գիրս Յովհ. Իմաստ: Տեսեալ զար֊իւնարբուս, և զթարախածուծս 'ի կենդա֊նեացդ՝ [illegible] անուանեցին: Եւ յայսմանէ առեալ արիւնարբու կոչի այն՝ որ յաղագս գժնէութեան ցանկայ արեան մարդոյ. կամ յօժարամիտ է 'ի հեղուլ զարիւն. կմ՛ ար֊իւնասէր. և կմ՛ չարաճճի: ռամկ. [illegible]. ըստ այնմ. Յոհ. ոսկ: Արիւնարբուք գազանացեալ. զոգիս գործովք անասնա֊ցեալ: Եւ յայլ ձայնս ասի. Արիւնար֊

բոլոր զօրագլխաց պաշտպանութեան առաջնորդ ոսոխաց :

Արիւնըմբռնութիւն . կմ արիւնահոսութիւն . և կմ ա֊րիւնըմբռնութիւն : (Նախդրք.) || արիւնահոսութիւն . կմ արիւնահոսելին . կմ արիւնահոսելից . և կմ ա֊րիւնազեղութիւն . և զայս առեր զօրութեան, որ բա֊ռնալով զկեանս, յանձնել արիւնահեղ , զօրաւոր , կմ զարհուրելի լինի . որպիսիք են առիւծ , կմ գէշք ամենայն գազանաց , և մարդակերք : ռամկ. արուն խմող : ՚ի Ղուկ. հրաշ. ժթ: Իսկ յոգնակի՝ արիւնահոսութիւն . կմ արիւնահոսու֊թիւն : ռամկ. արունթափութիւն . կմ արունհեղութիւն . կմ արունթափութիւն : Ըստ այսմ Յովհաննու. Եւ եկին երկուք, և եղև մարմինն նոցա արիւնըմբռնութեամբ յաղթահարեալ տանջելոց : և ՚ի Գիրս Ծննդ. խրատ. առն՝ երբ յանցաւորին փչակից , և արիւնը֊մբռնութեան չէին : Դրժ՝ արիւնախառնն . կմ արիւնաթաթաւ . և կմ չարաշուքի : ռամկ. ար֊նլուայ . Ըստ այսմ ՚ի նոյն պարագայ: Զի ար֊իւնըմբռնութեան և անդադար գազանաց մի֊ջոցի վարատել օգնել զգաստութեան հօտի նոյն : Եւ յայտնեալ առնել արիւնըմբռնութեան կոչին երբեմն անօրէնք աղանդին, Ըստ որում յաղթեալ են արեամբ չարի, զմեռեալ կե֊նդանել զօրանալս : Այսպէս առի և զկենաց ազատութեան արիւնահեղութիւն, կմ անօրէն ապա նութիւն . որպիսիք են սատանայական ոսկեաց ապականաց . և բառ այսմ առի ՚ի նմանէ ինչ : Զարիւնըմբռնութիւն մահմետական անդրէ ՚ի նոցին խիճակեր . յի կեռեր :

Արիւնահեղութիւն . թէ : || հեղումն արեան . կմ սպանութիւն : ՚ի Ղուկ. հրաշ. ժթ: և ՚ի նմանէ:

Արիւնոտագ : (Նախդրբեւ.) || ստուգել՝ կմ թաթաւել արեամբ, կմ արեամբ լուա֊ցանել : Իսկ մերթ այն՝ որ լինի արիւնահոսող ապականեալ : Ըստ այսմ ՚ի Գիրս ոխ: Առեալ ապականեալ զընդհանրապէս բժշկութիւն արիւնոտագ հոսանաց :

Արիւնոտ . ի . իւ . ից . կմ ու . աց . ք : || արիւնաթոր, որ է ներքոյ արեան . կմ թա֊թաւեալ արեամբ : ՚ի նմանէ:

Արիւնուտ : (Նախդրր.) || այն՝ որ ունի ըղ գայլուած արիւն . կմ արիւնաթոր . կմ ար֊իւնալիքն . և կմ արիւնագոյն : ՚ի նմանէ:

Արծաթ . ոյ . ով . ոց . ովք : || է ազնիւ հանք հալելի ինչ սպիտակագոյն , նուազ քան զոսկի . և գերազանց քան զայլ հրահալե֊լիս . որոյ է կիրառ պատուելի անուանց : ռամկ. և՛ արծաթ : Ելից. 25. 3: Եզեկ. 22. 22: Իսկ երբեմն եդեալ լինի փոխ արծաթեղէն դրա֊մոյ, որ առմիօրէն կոչի՝ արծաթ : Ծնն. 13. 2: և 23. 13: Գործ. 3. 6: Ուստի և փոխանակ ասելոյ՝ դրամով վաճառել . առի՝ արծա֊թով վաճառել . կմ արծաթոյ տալ : ռամկ. ընծայով ծախել : Ծնն. 23. 9: Աճառ. 2. 6: Իսկ երբեմն մասնաւորապէս արծաթ կոչի ար֊ծաթին՝ յի արծաթեայ դահեկանն . կամ սիկղն : Դատ. 9. 4: և 16. 5: և 17. 2: Դարձ՝ երբեմն սեռականն առեալ վարի իբրև ած֊նական ածական . և նշանակէ՝ արծաթեղէն . կմ արծաթեայ . զի փոխանակ ասելոյ, ա֊նօթս արծաթեղէնս , առեմք . անօթս ար֊ծաթոյ . ակն ասուցու և դրամոց ասեն : ռամկ. արծթէ : Ծննդ. 24. 53: Ելից. 3. 22: 1. Մնաց. 26. 14:

Արծաթագին . գնի : || գնօղ արծաթոյ . կմ նա՝ որ առեալ գինն դրամով : ռամկ. բու֊նով գնօղ : Դարձ՝ նշանակէ՝ արծաթոյ գն֊նեալ . կմ դրամով ստացեալ . և Ըստ այսմ առի՝ արծաթագին ծառայ , կամ անասուն , գործի , և այլն : ռամկ. արծթով գնած : Յա֊րէ. 4: 9: Իսկ երբեմն գոյականաբար վա֊րեալ նշանակէ զգնովանձոյ ծառայն . կմ ղարիպն : ռամկ. գնած ծառայ : Ծնն. 17. 12: և 23. և 27: Ելից. 12. 44:

Արծաթագոյն . գունի . ից : || ունօղ գոյն արծաթոյ : ՚ի նմանէ:

Արծաթազօծ : (Նախդրր.) || արծաթով զօ֊ծեալ : Յի կապեալ, կմ ծածկեալ, և կմ արծաթապատ : ռամկ. արծթէ շինած , կմ արծթով խափեցած եղած : ՚ի հին պարագայ:

Արծաթահանգէտ : (Նախդրր.) || հանգէտ՝ կմ հանգոյն արծաթոյ . կամ արծաթա֊նման . և կմ ձևացեալ իբրև զարծաթ : ռամկ. արծթի նման : Լաճէր:

Արծաթածոյլ . ի . իւ . ից . իւք : || ձուլիչ արծաթոյ, որում նշանի արծաթագործն : ռամկ. ոսկերիչ . կմ զարզանչի : Իմաստ. 15. 9: Իսկ մերթ՝ ձուլեալ՝ կմ գործեալ յարծա֊թոյ . և կմ արծաթեղէն : և Ըստ այսմ առի՝ արծաթաձոյլ մանուածի , կուռք , պատկեր , և այլն : ՚ի նմանէ:

Արծաթամաճ : (Նախդրր.) || զարծաթ առօղ . կմ ընկալօղ յամենայն գործոյ առ՚ի յարդել, կմ առ՚ի շահեցուցանել : ռամկ. արծաթ առ֊նող . Ըստ այսմ Սեբէ. ժթ. վաճառականք խնամակալք արծաթամաճք. և օտարացոյց շա֊հուց :

Արծաթատու . ուի . աց : || նոյն է ը վեր֊նոյն : Ըստ այսմ Սեբէ. ժթ. Արծաթա֊տուքն յաւելին զգաւառ՝ և զշահ քաղաքին :

Արծաթավաճառ . ի . աց . ք : || արծաթոյ վաճառօղ : ռամկ. ոսկով ծախօղ : Իսկ մերթ՝ վաճառօղ զարծաթ : ռամկ. արծաթ ծախօղ : ՚ի նմանէ ինչ :

Արծաթատենչ : (Նախդրրեւ.) || արծաթա֊սէրաց , կմ որ ունի ցանկութիւն արծաթոյ : ՚ի նմանէ:

Արծաթարար . ի . աւ . աց . ք : || արծա֊թագործ . կմ արծաթաձոյլ : ռամկ. ղույ֊ումճի : Աճառ.:

Արծաթսիրութիւն . թէ : || սէր արծաթոյ , կմ ժողովելոյ դրամոյ , և կմ ագահութիւն : 1. Տիմ. 6. 10:

Արծարծելի . լւոյ : || արծարծելի , կմ ծա֊ւալելի . կմ բորբոքելի , որ առի զհրոյ , և զկենդանեաց : ռամկ. հրահրելու : Գրիգ. ներ: Իսկ մերթ՝ նորոգելի , կմ զօրանալի : ռամկ. նորոգելու :

Արծնագործ . ի . աց : || տե՛ս ՚ի ներքոյ Արծն֊ագործ :

Արծնազար . ի . աց : || նա՝ որ չինէ զարծ֊նիքս : ռամկ. ճախարակ , կմ մօհրեկ շինօղ : տե՛ս և Արծնիք :

Արծնաւոր. ի. աց: || այն, զոր արուեստիւ փայլեցուցանեն: ռամկ. ճիլալը. կամ ֆէրփահլը. կամ ճէօհէրլի:

Արծնիչ. արծնչի. իւ. աց. օք: || փայլեցուցանող հրահանգելեաց, ականց, թղթոց, և նմանեաց: ռամկ. ճիլաճի. կամ ճիլայ վուռօղ. կամ ֆէրփահճի. կամ մասխալաճի: Եւ յայսմանէ առեալ մանաւորապէս արծնիչ կոչի գործիքն, որով արծնեն զլինս: ռամկ. մասխալայ. կամ ճէօհէր:

Արծնութիւն. թեան: || փայլեցուցումն հրահանգելեաց, կամ ծեփոյ որմոց, կամ թղթոց, և նմանեաց: ռամկ. ճիլայ. կամ ֆէրփահ:

Արծուէ. ծուէի. ուէ. աց. օք: || բանջարանոց, յն. ածահմանաւոր տեղի, ուր տնկեն ըղպէսպէս բանջարս և խաւարտս ուտելիս մարդոյ. զսա ռամկօրէն կոչեմք պօստան. որ 'ի գործածի նաև 'ի բարբառս գրոց. ըստ այսմ 'ի ճառս ինչ. 'ի յարտորէից գարեգան 'ի հունձս, և 'ի յածուոց բոյսք, և բանջարք: Եւ յայսմանէ առեալ արծու կոչի բաժանեալ միջոց տեղւոյ, զոր առնեն յանդաստանս, կամ 'ի պարտէզս իբրև անկողինս անկողինս, թողլով 'ի տեղիս տեղիս նեղ անցս. ուր յետոյ սերմանեն զսերմանիս, կամ տնկեն զտնկոյնս: ռամկ. թառլայ. կամ օճախ:

Արծուացաւ. ոյ. ոց: || նաւ որ 'ի փայտեղէն տախտակացեալ է, որով փոքր փոքր հիւծի և մաշանի: ռամկ. փոռխայ:

Արծուէնշան: (նախդր.) || ունող զնշան արծուոյ, կամ բարձող ընշանաւոր արծիւ: 'Ի հին պատմագ:

Արծուի. ուոյ. ով. եաց. եօք. կամ ովք: || է թռչուն ինչ մեծ, կորակտուց. մեծամագիլ, զաղամաբարոյ, և գիշատիչ, հզօր զօրութեամբ քան զամ թռչունս. կոչեցեալ թագաւոր հաւուց: Բնութեամբ է բարձրաթռիչ յոյժ. սրատես է քան զամ կենդանիս. հայի անթարթափ աչօք ընդ ճառագայթս արեգական ընդ երկար ժամս. որով և փորձէ զհարազատութիւն ձագուցն, քանզի վերացուցեալ զնոսա առաջ արևու, տեսանէ նկատել զճառագայթսն. և եթէ գացէ զնոսա անքթիթ ակամբք դիտել, համարի իւր հարազատս, և թևարկէ զնոքօք. իսկ թէ խուսափեսցեն 'ի դիտելոյ յաղագս խտտղանաց աչացն, 'ի բաց ընկենու իբրև զօտարի ծնունդ: Արդ՝ ուտէ սա զմիս հաւուց, խաշանց, ձկանց, ողնոց, և զամ գէշ: Ունի զթշնամութիւն ընդ կարապոյ, ընդ կանկանց, ընդ արագլաց, ընդ ոռբեաց, ընդ ցնոց, ընդ վիշապաց, ընդ օձից, և ընդ այլոց նմանեաց: Մեռանի մանաւանդ 'ի քաղցէ, քան 'ի ծերութենէ, քանզի 'ի ծերանալն նորոգէ զբնութիւն իւր, որպէս տեսցես 'ի բառն նորոգափետուր. 'ի ն. հատ. Բայց քաղցումն ոչ կարէ հնարս առնել, վասնզի վերին կտուցն 'ի ծերութեան նորա այնչափ աճի, և գալարի զհկլափոյն, մինչզի ոչ կարէ բանալ զբերան իւր, զի կերիցէ ինչ. և այնպէս սովամահ կորնչի: ռամկ. ոըծին: և ռամկ. խարթալ: Յոբ. 5. 7: և 39. 27: Եսայ. 40. 31: Մատթ. 24. 28: Գրի և անուն համաստեղութեան երկնից, որ զետեղեալ կայ առընթեր գլխին համաստեղութեան, և բաղկանայ 'ի ԺԵ. աստեղաց:

Արծուէկք. ծուեկաց. ովք: (անեզ.) || է տեսակ ինչ ծխուրական. որ գունաթափեալ ըղձմարդն հաշէ և մաշէ: ռամկ. ոլուխոյ: 'Ի հին բժշկարանս:

Արկ: (նախդրիւ.) || արկումն, կամ ընկեցումն, որպէս երթն նշանակէ երթումն: Գրի 'ի յոգնականոջն նշանակէ եւ՝ արկածք, որ է փորձանք. և այլն. և ըստ այսմ առի 'ի ճառս ինչ. Ջնջել զամ արկս գլխոց: Գրի և սա կատարեալն արկանել բայից, և նշանակէ՝ եարկ. որպէս և ածն՝ եած. ըստ այսմ 'ի շարականս. որ զհաւատացեալ արծաթ բանին արկ 'ի սեղանաւորս. յն. եարկ 'ի սեղանաւորս:

Արկածեալ. ելոյ: || հանդիպեալ, կամ պատահական, կամ անցաւոր: 'Ի ճառընտ:

Արկածիմ. եցայ. եայց. իլ: (ձայնակր.) || հանդիպիլ. կամ պատահիլ. կամ անցանել:

Արկածք. ից. իւք: (անեզ.) || արկուածք, յն. արկումն: Գրի հարուածք. կամ խայթուածք. հարստահարութիւն. և կամ պատուհաս: ռամկ. ծէծ. կամ ղուրնաձ. և ըստ այսմ առի 'ի ճառս ինչ. վերահասին յարկածից մեղաց: կամ արկածք օձից. կամ գործոց. և այլն: Իսկ մերթ՝ պատահար, կամ դիպուած, կամ անցք չարեաց, կամ կիրք. և ըստ այսմ առի. արկածք մահու, ալէկոծութեանց, խռովութեանց, օդոց, բախտի, փորձութեանց, և այլն: Նարեկ. ԽԵ. ԿԷ: և ՂԳ: Լամբր: Սոփեր. 2. հատ. ԺԳ: Երբեմն եւս փորձանք. կամ փորձութիւն. կամ ձախորդութիւն դիպեալ 'ի թշնամւոյ. կամ խարբալմունք դիմէի, և արբանեկաց նր. և ըստ այսմ խմանի՝ մինչ առի, արկածք սատանայի, կամ չարին. արկածք մարմնոյ. արկածք թշնամւոյ, և այլն: ռամկ. ֆօրճանի. կամ դար. կամ պէլայ: Նարեկ. Ղ. և ՂԵ: և Լամբր: Գործեալ նշանակէ ախտ, և ցաւք, կամ հարածք: ռամկ. ճարայ: Ըստ այսմ Նարեկ. Կ. Գիտելով յաղ բուժիչ ալեացն արկածից:

Արկանելի. լւոյ: || այն՝ որ կարէ արկանիլ. կամ որ հանդերձեալ է արկեալ լինիլ: ռամկ. յգէլու: Իսկ մերթ՝ նշանակէ արկանող, որպէս և կրելին կրող. և բառնալին բարձող. ըստ այսմ Զաք. 4. 12. Ծորագաբերանացն արկանելեաց. յն. արկանողաց, որ է լցողաց: Գրի նշանակէ՝ վերարկու, կամ ձորձ, կամ զգեստ, և կամ հանդերձ. և առին սոքա արկանելի, ըստ որում արկեալ լինին. յն. զգեցեալ լինելին զանձամբք: ռամկ. էթլայ. կամ շալ. կամ լաթ. կամ հագուստ: 3. Թագ. 5. 13: Առակ. 31. 22: Եզեկ. 27. 7: Յայտ. 6. 11: Գործածի սփածանելի. կամ զենջակ: ռամկ. ֆէշգէմալ. կամ ֆէրշէր: Առակ. 31. 24:

Արկանեմ. արկի. եարկ. կամ արկ. արկ. անել: (ներգ.) || ձգել, յն. արձակել 'ի բաց զքար, զնետ, և զայլ ինչ նման: ռամկօր.

...ներքնել: Իսկ մերթ՝ ընկենուլ, կամ 'ի վայր վիժեցուլ. կամ թօթափել, և ըստ այսմ առնի, որ կորուսանել զպտուղ 'ի գազա., 'ի գանձանակ, յերկ.՝ նկոր, և այլն: ռամկ. ձգել. կամ վար ձգել. և կամ թափել: Յոհան. 14. 30. Մարկ. 12. 41: Երբեմն և առնուլ. կամ ընդուլ. կամ հերքուլ: ռամկ. ձեռնել. կամ ընել կամ վռնել. և ըստ այսմ իմանի՝ մինչ ասի, արկանել զհերքումն ինչ յանօթ. կամ զխոյս յարձակման. կամ զձեռն 'ի վերայ մարմնոյ. և այլն: Ելից. 40. 7: 4. Թագ. 4. 4: Ղուկ. 10. 34: Ըստ այսմ և՛ մինչ ասի, բանակ, կամ զփոխ արկեալ, նշանակէ լցել: Սաղմ. 74. 9: Յոբ. 14. 10: Երբեմն և՛ հաստել, կամ կլուցանել զհաստատուն ինչ. և կամ ամրալ: ռամկ. շինել: Ըստ այսմ Ելից. 16. 14. Եւ եղև ըստ առաւօտն ըստ արկանել ցօղոյն. յս ըստ արկանելոյ ցօղոյն, որ է ըստ իջանել. կամ ըստ անկանելն զերկիրս երկրի: Իրրձ[?] մխել. կամ մզել. կամ վարել 'ի ներքս. և կամ մուծանել. և ըստ այսմ ասեմք, արկանել զմատն 'ի ծակ ինչ, կամ զձեռն յանձն ուր, կամ զձեռնս 'ի ջուրս, կամ զդշոյն 'ի ինչ 'ի ամբիի մէջ. և այլն: ռամկ. խոթել. կամ փոել. կամ խոթել. և կամ մտցնել: Դատ. 3. 22: 1. Թագ. 2. 14: Յովհ. 20. 27: Գործ. 12: 1: Երբեմն և՛ սփռել. կամ տարածել. կամ ձգագալել: ռամկ. փռել կամ երկնել ընել. Ըստ այսմ Յուդի. 12. 15: Երբեմն նաև բազմականն՝ զանկողինն մաշկեայ: Եւ Մաթ. 21. 7. արկին զհանդերձ նոցա. յս սփռեցին 'ի վերայ նոցա: Իսկ մերթ՝ զնել. և ըստ այսմ ասեմք արկանել անղամն, կամ հաց, և կամ արկանել բանս 'ի բերան, կամ զաղխ յուսս. և այլն: Ծննդ. 43. 31. և 32: Թուոց. 23. 5: Երբեմն և՛ անցուցանել. և ըստ այսմ ասի՝ արկանել կարթ 'ի քիթ, կամ զապաշխարս ըստ ասելոյ. և այլն: ռամկ. անցընել: 4. Թագ. 19. 28: Իրրձ[?] նշանակէ՝ հարկանել. և ըստ այսմ նշանակի, մինչ ասի. արկանել զկապսն 'ի ծառայութիւն, կամ ընդ մանգաղ յոյծ. և այլն: ռամկ. զարնել: 2. Օրէ. 20. 19 և 23. 24: Իրրձ[?] բազում անգամ վարի առ ըստ զանազան մասանց բանի. և այսպիսեաւ կերպիւ այլայլի նշանակութիւն. զոր անդ ցուցեալ գիտի:

Արկանել աղխս: Այս զաղխս շինել. կամ զաղխս հաստատել: ռամկ. բեռները կապել. կամ շինել: Ծննդ. 11. 3:

Արկանել զայլածս զձորձս: Այս զզեցուցանել, կամ ագուցանել: ռամկօր. հագցընել: Ղուկ. 23. 11:

Արկանել զբարձ. կամ զանձանձս զհանգիստս: Այս զզենուլ, կամ ագանիլ: ռամկ. հագնիլ: Ղևտ. 8. 7: 1. Թագ. 28. 14:

Արկանել զկաւ: Այս հասել զկաւ. որ է հող մոյն առնել զցորեանն, կամ զգարին՝ առ'ի որս չել 'ի յայգեաց: ռամկ. եփել. կամ հարմար առնել ընել: Հռոմ. 3. 2:

Արկանել զմարդոյ զողորմութիւն: Այս ողորմութիւն հանդիպեցուցանել. կամ առնել մարդոյ զողորմութիւն գտանել. և կամ ողորմիլ: Ծննդ. 39. 21:

Արկանել զատաբ ըստ յետոյ, կամ ըստ արոց: Այս

տալ, կամ ապաւինասք առնել. որոյ կարաս բանական լինել արկանել. կամ անկանել ընդ յետոյ: ռամկ. ուրել. կամ զետևէն զցել. և կամ ետև թողուլ: Ժողով. 10. 10:

Արկանել ընդ ոտիւք: Այս յերկիր ընկենուլ առնել 'ի վերայ ոտից. և կամ ըստ ոտիցս անցուցանել: ռամկ. փերևելի տակ ձգել. կամ փերևելին անցնել: 2. Թագ. 12. 31:

Գուլթս Արկանել ումեք: Այս 'ի գութ շարժել. կամ ողորմիլ տալ. կամ գալարեցուցանել զաղիս: ռամկ. աղէկը խորովել. կամ ինքն բերել: Ռութ. 2. Հռոմ. Ժը:

Խունկ Արկանել. կամ խունկս Արկանել: Այս ծխել զխունկ: ռամկ. խունկ ծխել: Ելից. 30. 8: 3. Թագ. 2. 35: Ղուկ. 1. 9:

'Ի խնդիր Արկանել: Այս խնդիր առնել. կամ խնդրել. կամ որոնել. և կամ հետաքննել: ռամկ. քննութել. կամ հետևէն ընկնել. Ըստ այսմ. Ռուբ. 1. Հռոմ. Է. Զի որ յոյսք խնդիր արկանիցի:

Հաղն Արկանել: Այս աղաղակ բառնալ. կամ գոչել. կամ բարբառել. և կամ մեծաձայն կարդալ: ռամկ. կանչել: 'Ի շարականաց:

'Ի վայր Արկանել: Այս 'ի վայր ընկենուլ. կամ վայրել: ռամկ. վար ձգել. կամ վարել: Իսկ մերթ՝ նուաստացուցանել. կամ խոնարհեցուցանել. կամ եղծանել բանիւք զաղնուութին իրիք: ռամկ. վար զարնել. Ըստ այսմ. Ռուբ. 2. Հռոմ. Ժա. Տայիս նաև պատճառս առ'ի վայր արկանել զնա: և ԺԲ. ասի, Սկսան այսուա 'ի վայր արկանել զնա. յս զբռն: Ըստ այսմ և 'ի ԺԶ. ասի, 'ի վայր լքանման արկանել՝ բան զինչ արժէ վաճառան:

Վիճակ Արկանել: Այս հանել վիճակս. կամ վիճակաւ որոշել զժառանգութիւն ինչ: ռամկ. վիճակ ձգել: Յես. 18. 10:

Արկղ. կեղ. եղք. եղաց. օք: Այս տապան, կամ տապանակ: ռամկ. սնդուկ. կամ սանդուխճայ: Եբր. 9. 4: Ռուբ. 1. Հռոմ. ԼԹ: Խոր. Գ. գլ. 45: Ըստ այսմ արկղ կոչի և տապանն, ուր զնէին զմարմինն մեռելոց: Աշխարհ. Իսկ մերթ՝ գանձանակ, կամ զգասանոց, որք են անօթք, կամ անօթք, յորս արկանեն զարծաթ, կամ զա...կի. ուստի ասացան արկեղք. իբր թէ արկեղոք, յս արկանելոյ անօթք: ռամկ. գանձանակ: 2. Մնաց. 24. 8: և 10. և 11: Յովհ. 12. 6:

Արկղագործ. ի. իւ. աց. օք: Այս գործօղ արկեղ. կամ շինօղ տապանակի: ռամկ. սնդուկ շինօղ. կամ սանդուխճի: Իսկ մերթ՝ կերպաւոր արկեղ. կամ գործեալ իբրև զարկղ. կամ շինեալ նման տապանակի: ռամկ. սնդուկի նման: Աշխարհ:

Արկղակերպ. ի. իւ. աց. օք: Նոյն է ըստ վերինոյն: 'Ի հին պատմագրաց:

Արկնոց. ի. աւ. աց. օք: Անօթ արկանելոյ զինի. և կամ արգելանոց. և ըստ այսմ արկնոց կոչի շրջափակ անօթին, կամ կերպարանքն, յոր արկեալ արգելուն զգարանս, կամ ընդ հալել իբրև 'ի վանդակի: ռամկ. ...ձև, կամ խառջ: 'Ի Ճառս ինչ:

Արկնոնդ. ող. ով. ք: (անէծք.) Այս անէծ Ար-

Արկող. ողի : || արկանող. կամ ընկեցող. կմ լցող. և կմ հասող : ռամկ. [illegible]. կմ [illegible], կմ ձգող. և այլն : Իսկ յն որում է սա ընդունելութիւն հասարակ բայիս՝ արկանիմ, նշանակէ՝ զգեցող. կմ ագանող զհանդերձ, և զնման : ռամկ. հագնող. յն այնմ 'ի շարականս. Արկողդ զլոյս ոնպ զօթոց՝ այսօր զգետնածնայն սփածանիլ յանձն առեր :

Արհեստաւոր. աւորի. իւ. աց. օք : || ուրող արհեստի. և կմ արհեստագետ : 'ի [illegible] :

Արհի սարկաւագ. ի. աց : || աւագ սարկաւագ. կմ սարկաւագապետ. և այսու բառզում անգամ նշանակի պատուաւոր եկեղեցականն, որ է փոխանակալ եպիսկոպոսի. զոր յոյնք և լատինք կոչեն՝ արխիտիաքօնոս :

Արձակ. ի. աւ. աց. օք : || արձակեալ. կմ լուծեալ. և կմ անկապ : ռամկ. [illegible]. կմ չկապած : Դանիէ. 3. 92: Երբեմն ևս ազատ 'ի կնքոյ. կմ բաց : ռամկ. [illegible]. կմ չկնքուած. և յն այսմ առի, Թուղթ արձակ : 3. Եզր. 6. 5: Յն այսմ է և Երեմ. 32. 11. և 14. յորս գրի. մուրհակ արձակ, որ էր օրինակ մուրհակին կնքեցելոյ : Իսկ մերթ՝ ընդարձակ. կմ լայնատարած. կմ ձիգ. և յն այսմ առի, արձակ տախտակ, կմ դաշտ, արահ. և այլն : ռամկ. լայն, կմ լայնարձակ : Խոր. յաշխարհագր: և 'ի ճառս հեց. իզ: Մերթ ևս՝ ցածի. այն, որ ոչ է զուսպ, այլ քան զպատշաճն լայնեալ. զոր տաճիկք կոչեն պօլ: յն այնմ 'ի գիրս առակին. եթէ մատանին նեղ իցէ՝ ոչ պատշաճի. և եթէ արձակ՝ անկանի : Երբեմն ևս՝ ըն երկար, կմ ձիգ, կմ առատ. և կմ զեղուն. և ըստ այսմ առի. արձակ բանիւք առել. կմ արձակ ողորմութիւն. գթութիւն, տուրք, և այլն : ռամկ. [illegible], կմ պօլ, կմ [illegible] : Դրձ. նշանակէ համարձակ, կմ վստահ, կմ աներկիւղ. և կմ յոխորտ, որ յարձակի ուր և իցէ : ռամկ. [illegible]. յն այնմ 'ի հին պատմագիրս. Բնքնակամ խրախճանիւր արձակ խաղային : Երբեմն ևս սանձարձակ. կմ անզուսպ. և կամ անդուստ. և յն այսմ առի, լեզու, կմ բերան արձակ : ռամկ. [illegible]. կմ [illegible]: Առակ. 25. 15:

Արձակել զոտս, կամ զոտս Արձակել : || ամբառնալ զոտս, կմ վարել զոտս. կմ աքացել. և կմ կիցս ընկենուլ : ռամկօր. [illegible]. կմ [illegible]: 1. Մակ. 2. 24:

Արձակել զճառագայթս : || ճառագայթել. կմ ճաճանչել : 'ի շարականս :

Արձակում. կուս. կու. կուի. կուիւ. կայր : || Նոյն է ընդ բայիս արձակեմ. ոնպ առերծուլն ի բային առեղծել : յն այնմ. [illegible]. Վաղվաղակի արձակումն արա երկոսեան առաքս :

Արձան. ի. աւ. աց. օք : || տես 'ի յն. հատ: Դրձ. արձանագիր. կմ գիր հաստատութե. կմ մուրհակ, զոր հաստատեալ կնքեն յաղագս իրիք : ռամկ. [illegible]. կմ [illegible]. յն այնմ 'ի ճառս հեց. իզ. Հաստատեալ զգիրնն՝ գրեաց զարձանն վաճառոյն :

Արձանագիր. գրի. աւ. աց. օք : || գիր քանդակեալ յարձանի. յս փորագրեալ 'ի վր սիւնաձև վիմի. կմ 'ի վր քարեղէն տախտակի, առ 'ի մշտնջենաւոր յիշատակ, կմ առ 'ի անջնջելի մնալ : Սաղմ. 15. 1: և 55. 1: և 56. 1: և 57. 1: Դրձ. նշանակէ, քանդակեալ արձան. կմ վէմ կանգնեալ 'ի հրապարակի. յորում փորագրեն զարուն քաջութե ուրուք. զոր և կոչեմք [illegible] : ռամկ. [illegible] : Կիւրղի Եզեկ. ժէ: Դրձ. արձանագիր կոչին գիծանք. յս արքունական, կմ հասարակական մատեանք, յորս գրեն զվճիռս, և զօրէնս, կմ զնշանաւոր [illegible], և զնմանիս սոցա : ռամկ. [illegible] : Եւ ևս արձանագիր առի՝ արձանագրութիւն, յս հաստատուն, և անջնջելի գիրն : ռամկ. [illegible] գիր :

Արձանագրեմ. եցի. եա. եալ : (Ներգ.) || քանդակել յարձանի. կմ փորագրել 'ի վիմի. կամ 'ի կարծր նիւթս : ռամկ. [illegible] : Իսկ մերթ՝ 'ի գիր արձանացուցանել, կմ անջնջելի գրել, կմ մշտակայ դրոշմել 'ի գիրս, և կմ մատենագրել : ռամկ. [illegible] : յն այսմ է և 'ի [illegible] առի. Պարտ է կանոնաւ սահմանի բանիւ արձանագրել յայսմ մատենի : և 'ի ղթ. առի, Արձանագրեալս 'ի մատեանս ազգաց : Դրձ. արձանագրել առի հաստատուն տպաւորել զինչ 'ի միտս. յն այնմ Կիւրղի Եզեկ. Է. Ոչ 'ի գիրս նամակաց, այլ 'ի քաջ ուշ սրտից արձանագրեալ :

Արձանագրութիւն. թե : || գիր փորագրել յարձանի, կմ 'ի վր վիմի : ռամկ. [illegible] գիր : Իսկ մերթ՝ հաստատուն գիր յիշատակաց. կմ անջնջելի գիրք բանից. կմ պատմութեց. և կմ մատենագրութի : ռամկ. [illegible] : Խորէն. յն. գր. 3: և յառաջաբան : և Նարեկ. ղթ:

Արձանակ. ի. աւ. աց. օք : || արձան. կմ արձանացեալ իր. և կմ արձանագիր :

Արձանակեմ. եցի. եա. եալ : (Ներգ.) || արձանացուցանել. կմ արձանագրել. և կմ դրոշմել յարձանագրի : յն այնմ 'ի գիրս [illegible]. Մինչ զի արձանակեալ ուրեմն յիւր դիւցազնական տաղսն :

Արձանացուցանեմ. ցուցի. ցի. եալ : (անց.) || կոթողել. կմ արձան կանգնել : ռամկ. [illegible] : Իսկ մերթ ուղիղ կանգնեցուցանել. կմ կանգուն կացուցանել. կմ առաջի առնել. կմ յանդիմանն բերել. և կմ առաջի մատուցանել. և յն այսմ առի. արձանացուցանել զծառայսն, կամ զհնին աւանդութիւն, կմ զվարձս, և այլն : ռամկ. [illegible]. կմ [illegible]. կմ [illegible]. կմ [illegible] : Ղուկ. 2. հատ. ժը: Երբեմն ևս հաստատուն կացուցանել. կմ հաստատել : ռամկօր. [illegible] : և յն այսմ դրոշմելն, կմ տպաւորելն զբան ինչ 'ի գիրս

առի

Ամենայն փոխանակ առնլոյ՝ յաղթատառ խոցել. ասել, առ արժանձն խոցել: ռամկ. [illegible]: Եւ այսմ Կիւրղի Եղեն. ժը. Զի առ արմամբ խոցեալ սպեւն ոք:

Արշաւակի: (մակբայ որակ.) || արշաւելով. կմ վազելով. և կմ որընթացաբար. և ըստ այսմ առի՝ արշաւակի գալ հեծելոց. կմ կառավարաց, կմ նաւուց. և այլն: 'Ի ճառընտ:

Արշաւանակ. ի. աւ. աց. օք: || արշաւօղ. կմ վազօղ: Իսկ մերթ՝ արշաւումն, կմ արշաւանք. որպէս և զանազանումն, նշնկէ զանազանութիւն: 'Ի հին տպածոց:

Արշաւանակից. կցի. աւ. աց. օք: || կցորդ արշաւանաց ուրուք. կմ 'ի միասին արշաւօղ. կմ ընթացակից: ռամկ. [illegible]:

Արշաւանի: (մակբայ որակ.) || արշաւակի, որ է արշաւմամբ. կմ վազելով. և ըստ այսմ առի, առնել, կմ գնալ արշաւանի. և այլն: 'Ի Գիրս [illegible]:

Արշաւել. եցի. եա. էլ: (չէզոք.) || արշաւանս առնել, կմ վազս առնել, կմ վազել. և կմ ընթանալ: ռամկ. [illegible]: Յոբ. 9. 9: Իսկ մերթ՝ դիմել, կմ յարձակիլ, կմ դրօհ տալ. և կմ առաջատակել 'ի տեղի ինչ: ռամկ. [illegible]: 1. Մակ. 4. 35: և 9. 63: 2. Մակ. 10. 22: և 12. 27: և 14. 2:

Արշի: (նախդր.) || է բառ յունական, որ և նշանակէ արքի. կմ արք, և նշնկէ պետ. կմ վեհ. կմ աւագ. և կմ մեծ: ռամկօր. [illegible]. կմ [illegible]: Եւ այս յաճախ 'ի գործ ածի ընդ այլոց անուանց, երբ յարակցել զոր օրինակ, Արշիմանդրիտ. ԶԷ վանահայր: Արշի սարկաւագ, կմ սարկաւագ արշի. ԶԷ աւագ սարկաւագ. կամ սարկաւագապետ: Արշի եպիսկոպոս, կմ եպիսկոպոս արշի. ԶԷ արհի եպիսկոպոս. կմ եպիսկոպոսապետ: Ըստ այնմ 'ի վերջ հարց. ժը. Եկեալ էր առ արշի եպիսկոպոսն մարկիանոս: Եւ զկնի սակի. Մատուցանէր զպատարագն եպիսկոպոսն արշի:

Արշի եպիսկոպոս: || տես 'ի բառն՝ Արշի: 'Ի հին տպածոցս:

Արշի սարկաւագ: || տես 'ի բառն Արշի:

Արուագիտական. ի. աւ. աց. օք: || այն ԶԷ որ վերաբերի առ արուագէտ, կմ առ արուագիտութիւն. և ըստ այսմ առի՝ արուագիտական պղծութիւն, կմ անօրէնութիւն. և այլն:

Արուագիտութիւն. թե: || արուագէտ գոլն. կմ արուագիտական շաղաշարութիւն. որ է սոդոմական անօրէնութիւն: ռամկ. [illegible]: 'Ի Գիրս Գիրգ. [illegible]:

Արուախառն: (նախդ.) || խառնօղ արուաց. կմ հերձուածօղ զարու մանկունս. որպիսիք էին միաբանելքն. և եգիպտացւոց գոռոզն փարաւոն: ռամկ. [illegible]: 'Ի ճառս ինչ:

Արուամոլ. ի. իւ. աց. օք: || մոլեալ զհետ արուագիտութեան. կմ սիրօղ զարուագիտական պղծութիւն: Մարգ.:

Արուապիղծ. պղծի. աւ. աց. օք: || պղծօղ արուաց. որ և առի արուագէտս:

Արուարձայնին. նոյ: || տես Արուարձանեայ: 'Ի ճառս ինչ:

Արուարձան. ի. աւ. աց. օք: || արձան արուական, զոր 'ի հնումն հեթանոսք յաճախ կանգնէին յանուն գից՝ արտաքոյ պարսպի քաղաքին 'ի սահմանս նր. և ըմ ժմս ժմկաւ ուխտիւք, և զոհիւք, և պէսպէս հանդերձանօք յայց ելեալ՝ առնէին նմա տօն մեծ: ռամկ. [illegible]: Նոր. է. կ: Դարձեալ՝ արուարձանք կոչին սահմանք իւրեք տեղւոյ հանդերձ ամ բնակչօք, և բնակարանօք. և ըստ այսմ արուարձանք առին մայրաքաղաքաց՝ առ հասարակ ամ քաղաքք. գիւղաքաղաքք, աւանք, ագարակք, արտօրայք, այգեստանեայք. և այլ ամ տեղիք, և բնակութիւնք անկեալք ընդ նոքօք. որք և 'ի սբ գիրս կոչին զատուցեալք, ըստ որում իբրև զանազանս բաժանեալք կան 'ի նոցանէ: որպէս և երբեմն անուանին զաւակք, ըստ որում իբրև ընդ մարբք պարունակեալ ըմ նոքօք՝ անանին, ընդունելով 'ի նոցանէ ըստ պէսպէս պաշտպանութիւնս, և կառավարութիւնս: ռամկ. [illegible]: Թուոց. 35. 4. և 5: Յես. 15. 46:

Արուարձանեայ: ('ի յեզականոջն նախդր. իսկ 'ի յոգնականոջն. եայք. եայց. եօք:) || բնակիչ արուարձանաց, ԶԷ սահմանաց իւրեք տեղւոյ. կմ բնակութիւն. որպէս մայրաքաղաքաց: ռամկ. [illegible]: Դիտելի նշանակէ զարուարձանս, ԶԷ [illegible]. և այս 'ի յոգնականոջն: Ըստ այսմ. Թուոց. 21. 25: Բնակեցաւ յեսեբոն. և յամ արուարձանեայս նր

Արուգ. ի. աւ. աց. օք: || ակն. ԶԷ այն, որ է ունայն, կմ զուրկ 'ի պտղոյ: ըստ այսմ Մարգ. ծառն յայնժամ վայելուչ երևի, յորժամ զպտուղն ըմ իւր ունիցի. իսկ եթէ անբաժ 'ի պտղոյն իցէ, արուգ է և անպիտան: Եւ զկնի սակի, ծառն յորժամ զպտուղն ոչ ունիցի, արուգ և անվայելուչ լինի: Սոյնպէս է և 'ի ճառընտ:

Արուեստ. ի. իւ.ից. իւք: || արհեստ, կմ ճարտարութիւն. և է կրկին, մին ծառայական, կմ մեքենայական. որպիսի է ոսկերչութիւն, հիւսնութիւն, կարուածութիւն. և այլն: ռամկ [illegible]. կմ [illegible]: Ելից. 30. 25: 3. Թագ. 7. 14: Իմաստ. 14. 19: Իսկ միւսն ազատական. կմ ուսումնական, որպիսի է դպրութիւն, քերականութիւն, ճարտասանութիւն. և նմանք սոցա. և ըստ այսմ առի. Խոր. Է. պր. 60: զմեր մերոցայ քերթողահօրէն. Ոչ ոք արուեստ ուսուցանէր. այլ իբրև զհոգի առաքելաբար աշակերտաց տայր: Դիտել նշանակէ հնարք. կմ խորագիտութիւն. կմ խաբէութիւն. և կմ գաւ: ռամկ. [illegible]. կմ [illegible]. և կմ [illegible]: Նորէկ. հե. և 'ի գով. [illegible]: Երբեմն և՛ հանգամանք. կմ կերպ. կմ օրինակ. կմ եղանակ: ռամկ. [illegible]. կմ [illegible]: Ըստ այսմ. Ոսկ. 2. հատ. ժդ. Որչափ արուեստիւ զանս գնէին զպանծալին ծածկել: Եւ զկնի սակի. զարուեստս բժշկութեան հարցաքննէին, ԶԷ ըդ

համարձակութ, կմ՝ զեղխանալս : Դիրձել՝ առաքելոյ կոչին նորանշան գործք . կմ՝ հրաշալի արարք . մանաւանդ այնոքիկ, որք ընծենին յԱյ 'ի ձեռն քան զզօրութիւն բնութ. և ըստ այսմ նոյն են ընդ հրաշից . կմ՝ ը. սքանչելեաց . բայց առանի առաքեալ, ըստ որում են ճշմարտութեանք ամենակալին գեր 'ի վերոյ քան զբնաւ արհեստս երկրաւորաց . որք և կոչին ապացուցանութեան նշանք՝ ըստ որում ընծենին 'ի ներշանակել զճշմարտութիւն ածային բանից : և հրաշք, կմ՝ սքանչելիք, ըստ որում հրաշացուցանեն զմիտս տեսանողաց, մեծապէս զարմանալեօք : ռմկ. հրաշք : Եբր. 7. 3: Սաղմ. 45. 9: Իմաստ. 10. 16: Յովհ. 4. 48:

Առաքելադիտութիւն . թեն : || առաքելադէտ գոլն . կմ՝ ճշմարտութիւն առաքելոյ . և կմ՝ առաքելաւորութիւն : ռմկ. վերջնեպուտի : Իմաստ. 14. 18:

Առաքելագիր . գրի . աց : || ունօղ զառաքելական գիր . կմ՝ առաքելոյն գրեալ : ռմկ. վերջնէ գրոց : Իսկ մերթ՝ առաքելոյին գրօղ : ռմկօր. վերջնէ գրող : 'Ի հին թէրթական :

Առաքելադիտ . ի . իւ . ից : || գտանօղ առաքելոյ . կմ՝ առաքելահնար . և կամ առաքելադէտ : ռմկ. գինահոժ փուօղ : 'Ի գիրս Ճշգր :

Առաքելախառն : (Նախդր.) || խառն ընդ առաքելոյ . կմ՝ առաքելաւոր : Իսկ մերթ՝ հրաշախառն . կմ՝ սքանչելախառն . և կմ՝ հրաշալի . ըստ այսմ . Մծբն . ժթ. Տեսէք զսքանչելիս առաքելախառն զարմանալեաց :

Առաքելախօս . ի . ից : || տես 'ի ա. հատ. Առաքելաբան :

Առաքելախօսեմ : || տես 'ի ա. հատ. Առաքելաբանել : Աչգուդ :

Առաքելախօսութիւն . թեն : || տես 'ի ա. հատ. Առաքելաբանութիւն :

Առաքելական . ի . աւ . աց . աք : || առաքելական . կամ ճշմարտական : Իսկ մերթ՝ հնարագիտական . կմ՝ խորագիտական . և կմ՝ զաւաճանական : Երբեմն և՝ հրաշական . կմ՝ սքանչելական : Դիրձել՝ առաքելաւոր, կմ՝ առաքելագէտ : ռմկ. վարդէփ : և ըստ այսմ առաքելական կոչէ՝ ճարտար երգեցիկն, կմ՝ նուագօղն : ռմկ. պուղ [illegible] : ըստ այսմ Յոբ. 18. 22: Զայն երաժշտականաց առաքելականաց . զի երաժշտաց ճարտար նուագողաց : Դիրձել բաղում անգամ գոյականապէս վարեալ 'ի յոգնականին, նշանակէ՝ առաքելաւորութիւն . կմ՝ ճարտարութիւն . և կմ՝ ներդաշնակ արհեստական խաղուց, կմ՝ երգոց . և այլն : ռմկ. վերջնէփուտի . ըստ այնմ . 2. Մակ. 4. 12: Ժխրածիր մանկունս ընտրանաւ զայն յուսումն առաքելականացն տայրն : Իսկ մանաւորապէս առեալ՝ նշանակէ, առաքելաւոր նուագ . կմ՝ ճարտար երգ . և կմ՝ ներդաշնակաւոր նուագածութիւն : ռմկօր. վերջնէ երգ . կմ՝ խաղ : Ծննդ. 31. 27: 1. Մակ. 3. 45 : և 9. 39:

Եզեկ. 23. 42: Դանի. 3. 5:

Առաքելականեմ . եցի . եա . ել : (Նխդր.) || առաքելաւոր լինել . կմ՝ զառաքելաւ 'ի կիր արկանել . և կմ՝ ճարտարել : ռամկօր. շինել : Լամբր: և 'Ի գիրս պիտ: և Սարգ. :

Առաքելականից . կցի . աւ . աց . աք : || կցորդ առաքելոյ ուղղութ . կմ՝ 'ի կիր առօղ ը. արլուեալ միոյն արհեստ : ռմկ. ընկերակից : 'Ի ճառս [illegible] :

Առաքելամարդ . ի . աւ . աց . աք : || ածօղ 'ի գործ անձելոյ զառաքելաւ, կմ՝ փոզոց առաքելաւորաց : ռմկ. [illegible] : 'Ի հին թէրթ :

Առաքելաշէն . շինի : || շինեալ առաքելական . կմ՝ արհեստաւորական : 'Ի ճառընտ :

Առաքելասէր . սիրի . աւ . աց . աք : || սիրօղ առաքելոյ . կմ՝ պարապօղ յառաքելութ ինչ . և կմ՝ առաքելութիւն աշխատասիրօղ : ռմկ. ընկեաներ սիրօղ . կմ՝ համբերող վերջնէ : 'Ի հին պարփակիս :

Առաքելատեղեմ . եցի . եա . ել : (Նխդր.) || առաքելութիւն աշխատասիրել . կմ՝ առաքելոտարանել . և կմ՝ քաջ առաքելութիւն յօրինել . կմ՝ ճարտարել . և կամ ճարտարապետել : ռմկ. վերջնէպուտի շինել . կմ՝ կարգաւորել : 'Ի գիրս Գործ. մծբ :

Առաքելաւոր . ի . աւ . աց . աք : || ունօղ զառաքելաւ . կմ՝ հմուտ առաքելութ . կմ՝ առաքելագէտ . կմ՝ ձեռնագէտ : ռմկ. վարդէփ : 1. Մնաց. 29. 5: Ելից. 7. 1: Եզեկ. 29. 2: Իսկ մերթ՝ առաքելութիւն արարեալ . կմ՝ առաքելութիւն յօրինեալ . կմ՝ ճարտար . կամ քաջ . և ըստ այսմ ասի , առաքելաւոր գործ, բան, կմ՝ նուագ . և այլն : ռմկօր. վերջնէպուտն :

Առաքելաւորութիւն . թեն : || առաքելականութիւն . կմ՝ առաքելադիտութիւն . կմ՝ ճարտարութիւն . կմ՝ խորագիտութիւն . և կամ հնարք : ռմկ. վերջնէպուտի :

Առաքելեմ : || տես Առաքելականել : 'Ի գիրս առակաց :

Առութիւն . թեն : || Առաջականութիւն . կմ՝ արիութիւն . կմ՝ քաջութիւն . և կմ՝ նահատակութիւն : ռմկ. կտրճութի : 1. Մակ. 9. 10: և 13. 5: Խոր. ա. գլ. 2: և գ. գլ. 40: Եւ յայսմանէ առեալ արութիւն կոչի մին 'ի չորից կարդինական առաքինութեանց . զոր և յորջորջեմք արիութիւն : Իմաստ. 8. 7: և 'Ի գիրս Պատ. թէ անցողք . Իսկ մերթ՝ զօրութիւն, կմ՝ ազդեցութիւն . կմ՝ ազնուութիւն . կմ՝ պատուականութիւն . կմ՝ գերազանցութիւն . և կմ՝ բարութիւն : ռմկ. աղէկութի . կմ՝ ուժ : 2. Մակ. 14. 42: Ժողով. 4. 4: և 5. 10: Ըստ այսմ է և Ոսկէ. 1. հատ. ժ. ուր ասէ . Մեծ ինչ և արութիւն խորհրդոյ, յանձն իւր գնել : Դիրձել արութիւն սերման՝ կմ՝ սոսկ արութիւն կոչի՝ արական գիտութիւն . կմ՝ հիւթ սերման առն . անուանեալ և զօրութիւն առնի, որ ընկալեալ լինի յարգանդ կնոջն . ձի որոյ և բազում անգամ փոխանակ ասելոյ՝ ննջել ը. առն, ասի, գնալ զարութիւն սերման : ռմկ. նէֆս : Ղևտ. 15. 16. և 17: և 18. 20. Թուոց. 5. 13: և 31. 35:

Արծնութիւն. կմ արծնութիւն. թե : || ծագի 'ի բառէս արծ. որպէս կծուութիւն 'ի բառէն կծու. և նշանակէ զայն ամ, զոր ինչ արուեստին. ըստ այնմ Փիլոն. 5. 10. 'ի ծոյն օրէ նոցին : Եւ զինչ արծնութիւն է նմա առ 'ի նմանէ :

Արջ. ոյ. ով. ոց. ովք : կմ ու. ու. ուց. ուք : || է գազան ինչ յաղթանդամ, անհեթեթ մարմնով, ամեհի բնութբ, զօրաւոր ուժով, մինչև յաղթէ բազում անգամ առիւծուց : Թաթք իւր են բուռն յոյժ, և ձևով իբր մարդկային. որովք և վարի 'ի բազում գործս իբրև զմարդ. ցնցէ զմեծամեծ ծառս. ընկենու զքար 'ի հեռաւոր վայրս. և զանեղի զոր դիտէ՝ հարկանէ : Ըն տելանոյ մարդոյ, և ուսանի խաղալ. ոմ և կաքաւել. չոքի և 'ի վր երկուց ոտից իբրև զմարդ : Ծնանի կորիւնս կծկեալս և ամփոփեալս անդամօք, և իբրև անկերպս. և յաճախ լիզանելով լուծանէ զնս և կերպարանէ : 'Ի ձմեռան պատարկէ զորովայն իւր յամ սպառատոց և հիւթոց՝ ըմպելով զճարպ ինչ. և յայնմանէ որովայն նր կցի ընդ միջին և ամ աղիքն ցամաքին. և գնացեալ յորջ իւր ը ժամանակս ձիգս՝ ննջէ 'ի քուն թմրութե՝ մինչև ոչ զգալ նաև ըզվէրս : Ուտէ զմիս, զպտուղս, զուղս, և զարմատս. և գեր 'ի վերայ քան զամ սիրէ զմեղր : ռամկ. առջ : և տաճկ. այը, կմ այի : 1. Թագ. 17. 34: Եսայ. 11. 7: Իմաստ. 11. 18: Յայտ. 13. 2: Դրծլ՝ է առ անուն երկուց կենդանակերպից զետեղելոց զհիւսիսային բևեռաւն, զորոց ըստ այն տեսցես 'ի բառն Սայլ : Խորէն. յաշխարհագր:

Արջային. այնոյ : || այն ամ, որ վերաբերի յարջն, կմ զոր արջք ունին : ռամկ. առջի մունէչի : Եւ յայսմանէ արջային կոչի շրջանակ ինչ պարբերեալ զհիւսիսային բևեռաւ, յաղագս մերձաւոր լինելոյ արջ համաստեղութեանցն. և ամին ընդդէմ հակարջային կոչի շրջանակն պարունակեալ զհարաւային բևեռաւ. ըստ որում հակակայ է հիւսիսայնոյ շրջանակին : Խոր. յաշխարհագ:

Արջապան. ի. իւ. ից. իւք : || պահապան արջոյ : ռամկ. այըճի : Դրծլ՝ է անուն համաստեղութե միոյ, որ զետեղեալ կայ հաւաց մեծի արջուն, և բաղկանայ 'ի լը. աստեղաց :

Արջառամորթ. ի : || մորթ արջառոյ. կամ մաշկ եզին : ռամկ. Ըղաւ ձոլի : 'Ի Յայսմաւ:

Արջառաձիւ. ձեւ. իւ. աց. օք : || տես 'ի ա. հատ. 'ի բառն Ջորլոտ : 'Ի Վարս հարց. ը: և Յայսմաւուրն : և 'ի հին պատմագ:

Արջասպ. ի. լե. ից. լեք : կմ առ. աց. օք : է նիւթ ինչ երկրի իբրև պաղիկ և զպաղլեղ, որոյ են երկու տեսակք, մին է հանք մածմածք դոյացեալ 'ի պղնձափորանոցս. և յերկաթահանս՝ 'ի ծծմբային ատորերկրեայ հատանուտ հիւթոց խառնեցելոյ ընդ նիւթ կղկղանաց պղնձոյ, և երկաթոյ, որ նուեթբ է տապօղական, և կիզողական. և խառնուածով ջերմ և չոր : Իսկ միւսն է արհեստական. քանզի յաճախ ծծմբախառն ջրերեալ 'ի հնոցի զպղինձս, ամանն 'ի ջուր ... մինչև ծախին բովանդակ պղինձքն, և ապա զջուր նր քաղ եփեալ լինուն 'ի տաշտս, ուր յարկանել մակարդի իբրև, և 'ի յուզել ըզջուրսն, սկսանին հաւաքիլ մաշուածք պղնձոյ, և խճաւորեալ քարանալ, փոխեալ 'ի գոյն կանաչ, է որ մեծ. և է որ մանր. և այսոքիկ խիճքեն արուեստական արջասպն զոր տաճիկք կոչեն, կէօզթաշը : Այլ բնական արջասպն լինի չիկագոյն, շառագոյն կանաչագոյն, և սպիտակագոյն, որ և է թափանցիկ իբրև զպաղլեղ. և զայսպիսի : Եւ 'ի սոսա ըստ բժշկաց՝ ընտիրն է կանաչագոյնն. որ արտադրի յաճախ 'ի կիպրոս կղզին : Եւ 'ի գործ ածի 'ի սեաւ ներկս և 'ի նիւթ մելանի. յն միւրէփէրի. և յայլ ... մանաւանդ 'ի դեղորայս: Զսա յոյնք կոչեն խալքանթօս. լատինք քալքանթում. կմ վիթրիօլում. արաբք. զաձ. և տաճիկք՝ ... խուլէյ. կմ ... խուլէյ, որ է զաձ խուլէյի. յն արջասպ կիպրոսի : Այլ 'ի մէջ անուանեցաւ արջասպ. իբր թէ սևանէրկ, կամ սևագեղ. զի արջն՝ զսեաւ նշանակէ. ուստի և ոմանք կոչեն զսա սևալեղ. որ և երբեմն տաճիկք ... : 'Ի ... և 'ի հին բժշկար:

Արջասպային. նոյ : || այն ամ որ վերաբերի յարջասպն. կմ որ արջասպով լինի :

Արջասպուտ : (նախդր.) || արջասպոտ. յն արջասպ ունող. կմ արջասպաւ ատտաճեալ : ռամկ. ... կմ ... կմ ... : Իսկ մերթ՝ գոյականաբար վարեալ նշանակէ զբովսն արջասպոյ. յն զտեղին ուստի ելանէ յաճախութբ արջասպն : տաճկ. ... մադէնի :

Արջմեղու. ղուի. ղաց. ղօք : || է տեսակ ինչ վայրենի չար մեղուի. որ իբր եռապատիկ մեծ լինի քան զընտանի մեղուս ռամկ՝ ... :

Արջն. ջին. ջնք. ջնց. ջնօք : || լուրթ, կմ թուխ, կմ սեաւ : ռամկ. ... կմ ... :

Արջնանամ. ացայ. ցիր. անալ : (ընդմիջ.) || լըթանալ. կմ թխանալ. և կմ սևանալ : ռամկ. ... :

Արջնատեսակ. ի. աւ. աց. օք : || սևատեսակ. կմ սևագոյն. և կմ սևային : ռամկ. ... : 'Ի Գիրս ... :

Արջնացուցանեմ. ցուցի. ացի. ել : (անցող.) || լըթացուցանել. կմ թխացուցանել. կմ սևացուցանել : ռամկ. ... :

Արտադուշեմ. եցի. եա. ել : (չէզոք.) || բացադուշել. կմ բողոքել. կմ բարբառել. կմ աղաղակել : ըստ այնմ 'ի Ճառընտ. այսպիսի ինչ արտադուշէր առելով. ... ինձ, և այլն :

Արտագործեմ. եցի. եա. եք : (ներգ.) || գործել. կմ առնել. և կմ կատարել : ըստ այնմ 'ի Ճառընտ. Եւ ժառանգ հայրենի արտագործեաց :

Արտադրանիմ. եցայ. եալ. իլ : (ձայնակր.) այլադրանիլ. կմ փոխել զերանգ իւր. և

կամ գունաթափիլ ։ ռամկօր. գունը ծռնել ։ 'ի ճառս ինչ ։

Արտադիր. դրի. աւ. դրաց. օք ։ ‖ արտաքս դնող. կամ արտադրող ։ Իսկ մերթ՝ արտադրեալ ։

Արտաշեղումն. ման ։ ‖ արտաքս շեղումն. կամ արտաքս ծռումն ։ 'ի Հարց հարց. իշ ։

Արտալածեմ. եցի. եմ. եալ ։ (Ներգ.) ‖ հալածել. կամ վանել. կամ վարել. և կամ արտաքսել ։ ռամկ. Հոնքել. ըստ այսմ 'ի գիրս պէտ. Իբրև մեծ միջոցաւ արտալածեալ 'ի բարեաց ։ Եւ զկնի ասի. և զոմանս միայն գամայն արտալածեալ՝ արտաքոյ իւրեանցն վանէին սահմանաց ։

Արտախոյր. խուրի. աւ. աց. օք ։ ‖ տես 'ի ներքոյ Արտախուրակ ։

Արտախուրակ. ի. աւ. աց. օք ։ ‖ արտաքին խոյր. որով նշանակին ամ գլխարկք, զորս դնեն 'ի գլուխ 'ի վ՟ր ամ գդակի. և ըստ այսմ ըստ զանազան ազգաց՝ զանազանք են և արտախուրակք. զորս որոշեմք վերադրաւ. զոր օրինակ, Արտախուրակ կոչեմք աղուհանից, ըստ ռամկ. շպ... ։ Արտախուրակ եւրոպացւոց, կամ Ֆրանկաց. ըն. շափքայն. Արտախուրակ՝ Թագաւորացործ. պէխուլահ. ըստ այսոցիկ իմա և զայլոց ։

Արտախուրեմ. եցի. եմ. եալ ։ (Ներգ.) ‖ ծածկել զգլուխն արտախուրակաւ. կամ խոյր 'ի գլուխ դնել. և կամ պսակել ։ ռամկ. գլուխը ծածկել. կամ գլուխը թագ. կամ պսակ դնել ։ ըստ այսմ 'ի հին պատմագիրս. Այլ եպիս կոպոսն արտախուրեցաւ քնեան պսակաւ, ըստ պսակեցաւ. որ է նահատակիլն ։

Արտակայ. ի. իւ. ից. իւք ։ ‖ այն՝ որ արտաքս կայ, կամ արտաքս հանեալ. և կամ արտաքսեալ ։ ռամկ. դըշըն, կամ դուրս հանած ։

Արտաձայն ։ (Նախդր.) ‖ արտայայտող. կամ բացատրող. և կամ մեկնաբան ։ Իսկ մերթ՝ արտադրեալ, կամ արտայայտեալ, կամ բացայայտ, կամ մեկն, և կամ յայտնի ։ ըստ այսմ Լամբր. 'ի Հերքմբ. աղանդաւորինելոյն. 'ի նոյն մըտաց զօրութեն համաձայնի միւսոյ սեանն կարծելոյ արտաձայն վարդապետութեն ։

Արտաձայնութիւն. թե ։ ‖ վկայութիւն. կամ յայտնի պատմութիւն ։ ռամկ. հէքեայէթ ։ 'ի ճառընտ ։

Արտամերժումն. ման ։ ‖ 'ի բաց մերժումն. կամ զրկումն ։ ըստ այսմ 'ի Հարց հարց. իշ. արտամերժումն յամ բարեաց ։

Արտամիտեմ. եցի. եմ. եալ ։ (չէզոք.) ‖ նոյն է ըստ բայիս՝ հակամիտել. ըստ այսմ 'ի գիրս Դիոնեսի անգեղն. Տեսանէ զնիքն 'ի յումն արտամիտեալ ։

Արտայայտ. ի. իմ. ից. իւք ։ ‖ բացայայտ, կամ յայտ յանդիմանի, և կամ բացերևակ ։ ռամկ. էչիքեարէ ։ ըստ այսմ 'ի գիրս պէտ. Եւ արտայայտ զնոցայն բերել ուսմունս ։

Արտաշիկանամ. ացայ. ացիր. անալ ։ (ըստ միջ.) ‖ արտաշէկ լինիլ. կամ հրանալ. կամ կարմրանալ ջերմութեամբ հրոյ. և կամ ջեռնլով շիկնիլ. որպէս լինի՝ երկաթն արկեալ 'ի հուր ։ ռամկ. կրակ կարմիլ. կամ կարմրիլ կրակ ընտան. կամ խորշակէ ջերմեցեալ բուն ։ ըստ այսմ 'ի ճառընտ. ուստի և արծաթ 'ի հուր արկեալ արտաշիկանան ։ Եւ զկնի ասի. վ՟րզի տեսաւ և ցուրտ է երկաթ. և 'ի քուրայ մտանէ արտաշիկացեալ ջերմայլին հրով ։

Արտապողոտայ. ի. իւ. ից. իւք ։ ‖ եղեալ արտաքոյ պողոտայի. կամ արտաուղի. կամ թիւր ։ ռամկ. ճամբէ դուրս. կամ ծուռ ։ 'ի գիրս պէտ ։

Արտասայց ։ ‖ արտաքոյ սոցա. կամ բաց 'ի սոցանէ. և կամ 'ի սոցունց ։ Դիոնէսի անգեղն ։

Արտասեմ ։ ‖ տես 'ի ա. հաստ. Արտասանել ։ 'ի գիրս պէտ ։

Արտասահմանաբուղխ ։ (Նախդր.) ‖ բղխող արտասահմանաց. կամ արտասահմանաթոր ։ ռամկ. արդյանդ թափօղ ։ 'ի գիրս գանձ ։

Արտասահմանական ։ (Նախդր.) ‖ կալանագրուած արտաքիսա. կամ որ լինի հատ արտասահմանաց. և կամ արտասահմանաթոր ։ և ըստ այսմ ասի, արտասահմանական ողբումք, և ծանրաթախիծ հոգւով ողալ ։ 'ի հին պատմ ։

Արտասահմայեղց ։ (Նախդր.) ‖ արտասահմանելից. կամ արտաօրինելի ։ ռամկ. աղընտով ։ 'ի ճառընտ ։

Արտատեղի. ղւոյ. եաւ. եաց. եօք ։ ‖ անտեղի. կամ անդէպ. կամ անպատշաճ. կամ անվայելուչ. և կամ արտաքոյ արժանաւորութեն ։ ռամկ. մինասիպէթսիզ. կամ պէճ ։ ըստ այսմ 'ի գիրս պէտ. Այս ժամու և արտատեղի վրէժք ։ Եւ զկնի ասի, Ո՞վ անհնարին և արտատեղի տարակոյս ողորմելի ողբերգութես ։ Սոյնպէս է և յայլ տեղիս ։

Արտատօնեալ. ելոյ ։ ‖ 'ի բաց տօնեալ. կամ արտասանեալ ։ ըստ այսմ 'ի գիրս պէտ. Վայելուչս իմն և արդարս յոյժ արտատօնեալ պատասխանի ։

Արտաքոյք. քոյց. զարտաքոյս ։ (անեզ.) ‖ արտաքինք, կամ արտաքին իրք. և կամ արտաքին զարդք ։ ռամկ. դըշի բան ։ ըստ այսմ. Դիոնեսի անգեղն. Տէրեն 'ի վ՟ր մարմնականացն և արտաքոյց ։ Եւ 'ի հին պատմագիրս. ասի. Արտաքոյքդ միայն են 'ի տեսիլ արտաքնոց ։ Իսկ մերթ՝ արտաքին կողմն, կամ արտաքին երեսք, և կամ մակերևոյթ ։ ռամկ. դըշի դէն ։ և ըստ այսմ ասի. 'ի ճառս ինչ. մերս աչք զարտաքոյս մարմնոյ միայն նկատէ ։

Արտիկ. տկի. աւ. աց. օք ։ ‖ ոչխար վայրենի ։ տաճկ. եապան գօյունու ։ 'ի գիրս Վեցօր ։

Արտորեայ. էի. էիւ ։ ‖ արտորեայք, կամ անդաստանք ։ ռամկ. արտեր ։ 'ի ճառընտ ։

Արտորոշեալ. ելոյ ։ ‖ 'ի բաց որոշեալ. կամ 'ի բաց զատեալ. և կամ անջատեալ ։ ըստ այսմ 'ի գիրս պէտ. 'ի լուսաւոր պատահմանէ արտորոշեալ գտանէր ։

Արտօնութիւն. թե. կամ Արտաւնութիւն. թե ։ ‖ առաւելութիւն. կամ գերազանցութիւն, կամ վսեմութիւն ։ Դիոնեսի անգեղն ։ Իսկ մերթ՝ մասնաւոր շնորհ, կամ ազատութիւն 'ի պարտաւորութենէ իմեքէ, և կամ թոյլտուութիւն ինչ արարեալ ումեք արտաքոյ հասարակաց կարգի, զոր ոմանք կոչեն՝ յառկօրինութիւն ։

Արտօսրաբուղխ : (Նախդր.) || զարտասուս բղխօղ. կմ արտասուօք բղխեալ. կամ որ լինի բղխմամբ արտասուաց : և ըստ այսմ ասի, արտօսրաբուղխ պաղատանք, մաղթանք, և այլն : Սարգս:

Արտօսրալիր : (Նախդրիմ.) || արտասուալից. կմ արտասուալի : Լմբր:

Արտօսրահառաչ : (Նախդր.) || արտասուօք հառաչօղ. կմ որ լինի արտասուախառն հառաչմամբ : և ըստ այսմ ասի, արտօսրահառաչ ողբ, և այլն : 'Ի Գիրս ալիփ:

Արտօսրահոս : (Նախդրիմ.) || արտասուահոս. կմ արտասուաթոր : ռամկ. արցունք վազցնօղ : 'Ի Գիրս. ալիփ:

Արուութիւն. թեան : || տես Արութիւն:

Արփածածանչ : (Նախդրիւ.) || ծածանչեալ յարփւոյն. կմ ծագեալ յարեգակնէ. և կմ որ է արեգակնային ծառագայթ : և ըստ այսմ ասի. արփածածանչ լոյս : 'Ի ճառընտ:

Արփամերձ : (Նախդր.) || մերձաւոր արփւոյ. կմ մօտ. արեգական : 'Ի Գիրս ալիփ:

Արփաւորեմ. եցի. եմ. ել : (Ներգ.) || լուսաւորել. կմ ճառագայթաւորել : ռամկ. լուս. տալ:

Արփեան. ենի. իւ. եց. իւք : || արփաւոր, կմ լուսեղէն, կմ լուսափայլ. և կմ արեգակնային : ռամկ. լուսաւոր : 'Ի Գիրս գանձ:

Արփիագեղ : (Նախդրիւ.) || գեղեցիկ երևւոյթիւ. կմ ունօղ գեղեցկութիւն լուսոյ, կմ արեգական. որով նշանակի յոյժ պայծառափայլն : 'Ի ճառս ինչ:

Արփիադնաց : (Նախդր.) || տես 'ի ստ. հատ. Արփիայածնաց : Լմբրօն:

Արփիազարդ. ի. աւ. աց. օք : || զարդարեալ արփւով. կմ գեղեցկացեալ արեգակնային շքեղութբ. և կմ յոյժ լուսաւոր և շքեղ : 'Ի Գիրս ալիփ: և 'Ի ճառընտ:

Արփիակիզն : (Նախդր.) || արեգակնային լուսով տոգորեալ. կմ լի արփիական պայծառութբ. և կմ արեգակնային : և ըստ այսմ ասի, արփիակիզն փայլումն : 'Ի ճառըն:

Արփիահրատ : (Նախդր.) || արեգակնային բոցով փայլեալ. կմ հրային ջերմութբ արեգական պայծառացեալ. կմ արեգակնափայլ. և կմ բոցածածանչ. և այս ասի ըղխայծ, և զայլոց իրաց : 'Ի ճառընտ:

Արփիատու : (Նախդրիւ.) || լուսատու. կմ լուսատուիչ : ռամկ. լուս փռօղ: 'Ի ճառս ինչ:

Արփող. ի. իւ : || է մին. 'ի ժամուց տուընջեան. զոր առեցեալ 'ի բանն ժամ:

Արքայագունդ : (Նախդրիւ.) || արքայական գունդ. կմ որ է թագաւորական խումբ : Աշգոփ.

Արքեղիական. կմ արքեղխական. ի. աց : || է բառ յունաց, որով նշանակի սարկաւագապետն. և կմ աւագ սարկաւագն : 'Ի հին պատմագիրս:

Արքերկեց. երկցու. ցունք. ցանց. ցամբք : || աւագ երէց. կմ երիցապետ : 'Ի Վարս. անձ.

Արքունանամ. ացայ. ացիր : (Չէզոքմիջ.) || արքունի լինել. կամ թագաւորի գոլ : ռամկօրէն. Թէգին ըլլալ : 'Ի ճառս. ինչ :

Արքունատուր : (Նախդր.) || յարքունուստ տուեալ. կմ յարքունեաց պարգևեալ. կմ յարքայէ շնորհեալ : ռամկ. Թէգէն փարած. կմ Թագաւորէն տուած : և ըստ այսմ ասի, արքունատուր ձիք. կամ կառք, և այլն : Յհ. որդ : և Աշգոփ:

Արքտորոս. ի. իւ. եց. իւք. կմ աւ. աց : || է բառ յունական, որ թարգմանի 'ի մեզ արջային. և ըստ այսմ արքտորոս կոչին ոմանք 'ի հիւսիսային աստեղաց. և յատկապէս ըստ. աստեղքն բաղկացուցիչք արջապան համաստեղութեան զետեղեցելոյ առ ընթեր հիւսիսային բևեռին առ արջ համաստեղութեան. և 'ի սոսա մանաւորապէս արքտորոս անուանին աստեղքն զետեղեալք 'ի մէջ ոտուից արջապանին. որ տեսցես 'ի ստ. հատ. 'ի պատկերն համաստեղութեց. լատիներէն՝ առքթուրուս: ըստ այսմ 'ի ճառընտ: որք հիւսիսային աստեղքն՝ որք յոմանց արքտորոս կոչին :

Արօր. ի. աւ. աց. օք : կմ իւ. ից : կմ ոյ. ով : || գործի մեծ փայտեղէն. որ 'ի սառրին ծայր իւր հաստատեալ ունի զխոփն. և զայլ պատուաբ երկաթ. զոր 'ի ժամանակի հերկոց զուգեալ 'ի լուծս, ածեն մշակք զերկրաւ. որով պատառեալ զակօս հերկեն զերկիր : ռամկ. հարօր : և տաճկ. սապան : Նոր. ծղ : և 'ի Գիրս Լմբր. սոյն ասի, զկորգացեալ երկիր բանակամրնութեն արօրով բանի պատառեալ : և 'ի Գիրս. ոսկեբ. ո՜ նախ կազմեաց արօր փայտիւ, և երկաթով, զերկիր պատառել. և ակօս բանալ :

Արօրադիր. դրի. իւ. աց. օք : || հերկօղ, կմ գործօղ զերկիր. և կմ մշակ, և ասի արօրադիր, ըստ որում յատուկ է այսպիսեաց 'ի հերկելն դնել զարօրն յերկիր : ռամկօր. հէյնօղ. կմ չիֆթճի : Իսկ մերթ արօրադրեալ, իբր հերկեալ, կմ վարեալ : և ըստ այսմ ասի, երկիր արօրադիր : ռամկ. հէյնած : Դործել ը բայի չարանկցի այսպէս. արօրադիր առնել. և նշանակէ հերկել. կմ վարել զերկիր : և ըստ այսմ ասի արօրադիր առնել զերկիր, կմ զանդաստանս, և այլն : տաճկ. չիֆթ սիւրմէկ ընել : Յոբ. 4. 8: Իսկ կմ այսպէս. արօրադիր լինիլ. և նշանակէ հերկիլ. կմ վարիլ երկրի, և կմ գործիլ անդաստանաց արօրաւ մշակաց : ռամկ. հէրկուիլ: Եսայ. 7. 25: Երեմ. 26. 18: Միք. 3. 12:

Ա. Ւ

Աւ : || այս վանկ 'ի հնումն 'ի կիր արկեալ լինէր փոխանակ տառիս, օ. զի փոխանակ գրելոյ օրհնել, աղօթել, և այլն. գրէին, աւրհնել, աղաւթել, զորմէ լիով տացաւ 'ի տառն, օ: 'ի ստ. հատ:

Աւագախումբ : (Նախդր..) || խումբ աւագաց, կմ այն՝ որ է գունդ ազատաց. և ըստ այսմ ասի, աւագախումբ նախարարք : 'Ի հին պատմագ:

Աւագակիր. ի. աւ. աց. օք : || ունօղ զաւազս. կմ զմեծամեծս. որպիսի են ոմանք

կենդանիք. որոց նմանեցուցանի ագահն. որ ոչ միայն կլանէ զաղքատս, այլ և զմեծատունս: 'Ի Գիրս Վէզօր:

Աւագանամ. ացայ. ցի՛ր. ալ: (ընդմիջ.) || աւագ լինիլ. կմ երիցանալ. կմ մեծանալ. և կմ գահերէց լինիլ: ռամկ. մենծնալ. կմ աղայ ըլլալ: Թ այնմ 'Ի հին պտտմագիրս: Եւ մեծամեծս փառաւորեալ աւագանայր 'ի նմանէն:

Աւագշաբաթեան: (Նախդր.) || այն ամ, որ լինի յաւագ շաբաթուն. կմ վերաբերի առ աւագ շաբաթն:

Աւազ. ոյ. ով. ոց. ովք: || մանրամաղ խիճ անշաղ, և անհիւթ, և անբեր, լցեալ անհամար զափամբք ծովու, և գետոց և նմանեաց. որ զյարձակումն ալեաց խորտակեալ անդրէն ընկրկէ, եղեալ նշ իբրև ըզ կողար անանցանելի Թ վկայել յւ մն: ռամկ' և ս աւաղ. տաճկ. գում: Ծնն. 22.12: Առակ. 27.3: Երեմ. 5.22:

Աւազականոց. ի. աւ. աց. օք: || տեղի աւազակաց. կմ բնակարան աւազակի: ռամկ. Թիւրքեանոց: 'Ի Գիրս ալէփ:

Աւազակալ: (Նախդր.) || աւազով կապեալ. Թ ըմբռնեալ, կմ արգելեալ, և կմ պահպանեալ յիմեքէ. և Թ այսմ ասի. աւազակալ ջուր. կմ ծով. կմ ցամաք: ռամկ. ղումով բռնած: Աէգոբ: և Գրիգ' ...:

Աւազակութիւն. թե: || աւազակ գոլն. կմ յայտնի գողութիւն. կմ յափշտակութիւն ընչից արարեալ 'ի լերինս. կմ յանշէնս. և կմ յելուզակութիւն: ռամկ. ...:

Աւազակուռ: (Նախդր.) || աւազով լցեալ. կմ աւազով յածախեալ. և Թ այսմ ասի, աւազակուռ ափունք, կմ տեղի: ռամկ. խումլուխ. կմ խումլուղ: Իսկ մինչ ասի, աւազակուռ գանիւ. նշ գջուքն, Թ փշաւրեց ձաղկելոյ: ռամկ. ... կմ ...: Յայսմա:

Աւազակուտ: (Նախդր.) || լի աւազակօք. կմ ուր յածախեն աւազակք: ռամկ. ...: և Թ այսմ ասի. 'Ի Ճառս ինչ. տեղի ինչ է դժուարին և աւազակուտ: Դր՛ձլ' նշանակէ ունօղ զբարս աւազակելոյ. կմ մոլեալ 'ի սէր աւազակութե. Թ այնմ 'Ի հին պտտմագիրս. համարձակել հանել զխստապարանոց աւազակուտ մարդիկ աշխարհն:

Աւազաշէն: (Նախդր.) || շինեալ 'ի վերայ աւազոյ. կմ յաւազուտ: ռամկ. խումի վրայ շինած: 'Ի Գիրս մեծին Խոսրովու:

Աւազաքարտակ. ի. աւ. աց. օք: || աւազանման. կմ իբրև զաւազ: ռամկ. ...: կմ ...: 'Ի Ճառս ինչ:

Աւազին: (Նախդր.) || աւազաւոր. կմ աւազուտ. և Թ այսմ ասի. աւազին տեղի, կմ ծայր, և այլն: 'Ի Գիրս ալէփ: և Սարգ.: Իսկ մերթ՝ վարի գոյականաբար. և նշանակէ զտեղիս աւազուտս, և այս 'ի յոգնականին. Թ այնմ 'Ի Գիրս ալէփ. բնակութիւն ունի սա յապառաժ զառ 'ի կողս, և յանհարթ աւազինս:

Աւալոց: տես Աւաղոց:

Աւաղաձայն. ի. իւ. ից. իւք: || աւաղ գոչող. կմ որ ձայն բարձեալ եղկէ զանձն իւր:

Աւաղաձայնութիւն. թե: || ձայն աւաղանաց. կմ ողբաձայնութիւն: 'Ի Գիրս ալէփ:

Աւաղս արկանել: || աւաղել. կմ վայ կարդալ: ռամկ. ... կմ ...: 'Ի Ճառս հարց. իզ:

Աւանանամ. ացայ. ցի՛ր. ալ: (ընդմիջ.) || աւան լինիլ. կմ յաւան դառնալ: ռամկ. գեղ ըլլալ. կմ խասապայ ...: 'Ի հին պտտմագիրս:

Աւանդ. ի. իւ. ից. իւք: կմ ոյ. ով. ոց. ովք: || աւանդեալ. կմ յանձնեալ. և կմ հաւատացեալ ումեք: ռամկ. պահ քոյած: Դր՛ձլ' բաղում անդամ վարի սա գոյականապէս. և յայնժամ նշանակէ զիրս եդեալս 'ի պահեստ. կմ տուեալս ումեք յառ ժամանակեայ պահպանութիւն, ոչ զի 'ի խնդրել աւանդատուին՝ ողջ անարատ հատուսցին նմա: ռամկ. պահ քոյած բան: և տաճկ. ...: Ելից. 27.2. և 8. և 11: Ղեւ. 6.2. և 5: 2. Մակ. 3.10: Թ այսմ առեալ լինի և 2. Տիմ. 1.12. ուր աւանդք կոչին արդիւնք վաստակոց և չարչարանաց մերոց զորս դանձեալք առ յոյ, և իբր եդեալք առ նմա 'ի պահեստ: Դարձեալ՝ աւանդութիւն. կամ աւանդեալ վարդապետութիւն, կամ յանձնարարեալ իր. կմ յանձնեալ պաշտօն. կմ ինչք, և նմանք սոցա: 1. Տիմ. 6. 20: 2. Տիմ. 1.14: և Լամբրոն: Եւ ևս աւանդ ասին՝ իրք պահեալք. կմ 'ի թագստի ամբարեալք, որպիսիք են գանձք գետնաթաղուցեալք. և ստորերկրեայք թաղեալք 'ի խաւարի: Եսայ. 45.3: Դր՛ձլ' պահեստ. կմ աւանդութիւն, Թ տալն ումեք զինչ առ 'ի պահել առ ժամանակ ինչ, և ապա անթողջ վճարել: Թ այնմ. Տօբ. 5.3: Աւ որում կայր գանձն յաւանդի. Թ 'ի պահեստի: Դարձեալ՝ նշանակէ տուրք. կմ ընծայ. կմ նուէր: ռամկ. ...: ըստ այնմ. Նարեկ. Է. Ա՛ւ զաւանդ մաղթանացս, և տուր զողորմութիւն քոց շնորհացդ: Եւ 'ի ղշ. ասի. Շնորհատուր աւանդ լուսոյ պարգևաց: Եւ յայտնանէ աւանդ կոչին և արարք երկրի, կմ անկոց, որք են ծնունդք, և մատուցմունք պտղոց: Թ այնմ Նարեկ. Երկիր՝ տուդեալ ցօղով՝ զբազմապատիկ աւանդ արդեանց մատուցանէ:

Աւանդադէտ. գիտի. աւ. աց. օք: || գիտօղ աւանդից, կմ աւանդութե:

Աւանդագիտութիւն. թե: || գիտութիւն աւանդութե. կմ աւանդից: 'Ի Ճառընտ:

Աւանդատու. տուի. աց: || տուօղ աւանդից. կմ աւանդատուր: ռամկ. ... տուօղ:

Աւանդեմ. եցի. եա՛. եալ: (Ներգ.) || 'ի յաւանդ տալ: կմ դնել զինչ 'ի պահեստի: ռամկ. պահ դնել. կմ ... դնել: Ղուկ. 23.46: և 'ի շարականս: Իսկ մերթ՝ անցուցանել զբան ինչ պատմութե Թ յաջորդս. կմ Ճառել զբան ինչ յետագայից. կմ վարդապետե-

ածելով տալ ուսմկք պղպոյց ինչ. որ է ու_ սուցանել. կմ սահմանադրել: ռամկ. ղո_ րէլը ընել: Աղաւ. 2. 2: Իմաստ. 14. 15: 1. Կորն. 15. 3: Ղուկ. 1. 2: Իսկ մերթ՝ յանձնել, կմ յանձն առնել: ռամկ. Ընկղէմ ընել: Ըստ այնմ 1. Պետ. 4. 19: հաւատարիմ հաստչին աւան դեսցեն զհոգիս իւրեանց ոգիս: Եւ յայսմանէ ա_ ռեալ փոխանակ առելոյ մատանել, առեալ աւանդել զհոգի: ռամկ. հոգին տանդել. կմ մեռնել: Դիձլ՝ նշանակէ՝ տալ ընձե_ ռել. կմ տալ. և կմ ընծայել: Լամբր:

Աւանդիչ. դչի. աւ. աց. օք: ‖ աւանդօղ. կմ տնօղ 'ի պահեստ: ռամկ. պահփածօղ. կմ ինձնէր տնօղ: Իսկ մերթ՝ անցուցանող ընդ յաջորդս: ռամկ. ձգօղ ընօղ: Եւ ևս վար դապետօղ. կմ ուսուցիչ: ռամկ. սորվցնօղ: Ըստ այնմ 'ի Գիրս Գրչ" ծծ". ինքնաձեռն ձե_ պով ծածաքանութեան աւանդիչք:

Աւանդութիւն. թեէ: ‖ տալն 'ի յաւանդ. կմ դնումն 'ի պահեստի: ռամկ. պահ փալը. կմ ինձնէր դնելը: Դիձլ, անցուցանելն զբան ինչ ի յաջորդս. կմ պատմութիւն իրեք յա_ ջորդեալ միոյ 'ի միւս: ռամկ. ձգելը: Ըստ այնմ Խոր. Ա. գլ. 5. Զզրոյցս անգիրս յա_ ւանդութենէ առ մեզ հասեալ: Ըստ այսմ է և 'ի շարականոցն: Իսկ մերթ՝ աւանդեալ բան, կմ վարդապետութի, և կմ ուսումն: Մատ. 15. 2: Գաղ. 1. 14: 2. Թես. 2. 14:

Աւանդօղ. ողի. աց: ‖ տես Աւանդիչ: 'ի Գիրս Գրչ" ծծ":

Աւաշական. կմ աւաջական. ի. աւ. աց. օք: ‖ այն ձմ՝ որ վերաբերի առ աւաշս. կմ հնչումնական. կմ բարբառողական. կմ միմնջական, և կմ մեղմական: ըստ այնմ 'ի հին պատմագիրս. Յարդարեաց աւաշական ձայնիւ զնոյն զանգս:

Աւարամասն. մասին: ‖ բաժին յաւարաց. կմ աւարաբաշխութիւն: 'ի Գիրս պէտ: և 'ի ճառընտ:

յԱւար. կմ աւար ածել: ‖ տես Աւար առնուլ: Թուոց. 31. 53: 2. Օրէ. 3. 7:

Աւար առնուլ զինչ: ‖ աւարել, կմ կապ_ տել. կմ կողոպտել: ռամկ. Թալլել. կամ ազատ ընել: Թուոց. 24. 17:

յԱւարի ածել: ‖ տես Աւար առնուլ: Թուոց. 31. 32: 2. Օրէ. 2. 35: Յես. 8. 2:

յԱւարի առնուլ. կմ առնուլ յաւարի: ‖ տես Աւար առնուլ: Թուոց. 31. 9: 2. Օրէ. 20. 14: Յեսու. 11. 14:

յԱւար հեծանել: ‖ գնալ ձիով 'ի յաւարել, և 'ի կողոպտել. ոնչ առնեն աղգք Թաթա րաց: 'ի ճառընտ:

Աւարումն. ման: ‖ կապտումն, կմ կողոպ տումն: Սարգս:

Աւարտաբան. ի. իւ. ից. օք: ‖ վերջաբա_ նող. կմ զվնի խօսօղ. և կմ եզրափակօղ, որ է վճարօղ բանից: ռամկ. վերջը բռօղ. կմ բանը լմնցնօղ:

Աւարտաբանեմ. եցի. եա. ել: (Ներգ.) ‖ վերջաբանել. կմ յետոյ խօսիլ. և կմ եզ_ րափակել: ռամկ. վերջը բռնել. կամ բանը լմնցնել:

Աւարտակէտ. կէտի. իւ. ից. օք: ‖ վերջ_ կէտ. որ է կէտ ինչ զույգ՝ աւարտիչ բանի[ց] որպիսի է այս (:) 'ի հին քերական:

Աւարտահասակ: (Նախդր.) ‖ ունօղ զկա_ տարեալ և զանսպառ հասակ. կմ չափա_ հասակ. և կմ գեղեցկահասակ: ռամկօ[ր.] պօյլուպօսլու. Ըստ այնմ 'ի հին պատմագ. [Ա]նի զաւարտահասակ գիտակն իւր՝ ևս առ_ նել փայլուն և պաղպաջուն զգեստու[ց] պճնաւորեալ:

Աւարտ դնեմ. եդի: ‖ աւարտել. կմ կա_ տարել. կմ 'ի գլուխ հանել: ռամկ. լմ[ն] ցնել. Ըստ այնմ 'ի ճառընտ. և որք առաքինու_ թեանց գործօղք էք, ջանացարուք զսա ա[ւ] ւարտ դնել:

Աւարտումն. ման: ‖ կատարումն. կմ վջ[ն] րումն. և կմ եզերումն: Նարէկ. ղզ:

Աւաքումն. ման: ‖ բժշկութիւն, կմ բու_ ժումն. կմ առողջութիւն: Իսկ մերթ՝ հա_ ւաքումն. կմ գումարումն. կմ ժողովումն[:]

Աւել. ի. աւ. աց. օք: ‖ գործի հաւաքեա[լ] 'ի բուսոց, որով աւելեն զտուն. և զայ[լ] տեղիս: ռամկ" ևս՝ տանէ: Իսկ մերթ՝ ը[ն] բայի շարակցի այսպէս, աւել ածել. [որ] նշանակէ՝ աւլել: ռամկ. տանել: Ղուկ. 15. 8

Աւելաբան. ի. իւ. ից. իւք: ‖ աւելորդ_ բան. կմ շատախօս: ռամկ. էւէլ խօսօղ:

Աւելաբանութիւն. թեէ: ‖ աւելորդաբանու_ թիւն. կմ շատախօսութիւն: ռամկ. էւէլ խօ[սել] ուլը: Սարգս:

Աւելադոյն. դունի. իմ. ից. իւք: ‖ յոյ[ժ] աւելի. կմ առաւելագոյն. և կմ յոլովա_ գոյն: ռամկ. խիստ շատ: Խորէն. Բ. գլ. 35

Աւելագործ. ի. իւ. աց. օք: ‖ գործօղ զ[ա] ւելս, կմ շինօղ աւելաց: ռամկ. տանէ շի[ն] նօղ. կմ սիւփիւրկէճի: Դիձլ, Ըստ որում է[ռ] լանէ սա 'ի բառէս՝ տանէն. նշանակէ աւե_ լորդագործ. կմ աւելախնդիր: ռամկօր[էն] էւէլ բանի էփնէ ընկնօղ: 'ի Գիրս Գրչ" ծծ"

Աւելազանց. ի. ից: ‖ անոյր քան զչափն ա[ւ] ւելի. կմ չափազանց: ռամկ. չափը անցած

Աւելազանցութիւն. թեէ: ‖ աւելի քան զչափ[ն] լինելն. կմ չափազանցութիւն. և կմ յոյ[ժ] առաւելութիւն: Պտմաւ:

Աւելակեր. ի. աց. օք: ‖ աւելի ուտօղ. կմ շատակեր: ռամկ. շատ ուտօղ:

Աւելատաց: (Նախդր.) ‖ տես 'ի մ. հատ[ուածն] Աւելատացու:

Աւելատացումն. ման: ‖ աւելատացու_ թիւն, որ է տտացումն աւելորդ ընչից. կմ ցանկութիւն աւելորդ ստացուածոց: '[ի] ճառս ինչ:

Աւելեմ. եցի. եա. ել: (Ներգ.) ‖ աւել ածել. կմ աւելաւ մաքրել զտեղի ինչ: ռամկ. տանել:

Աւելորդ. ի. աւ. աց. օք: ‖ յաւելուած կմ մնացորդ, որով նշանակի իրն՝ որ յեմ[...] քէ յաւելեալ միայ: ռամկ. տանէ[...] կմ մնացորդ: Եզեկ. 26. 12: և 16. 23: Թուոց. 3. 26 և 46: Իսկ մերթ աւելի և անշահ իր, կամ բան. և Ըստ այնմ առի, աւելորդս խօսիլ Փիլիպ. 2. 15: Եւ մերթ՝ վարի սա ածական[...]

[illegible] ... Եզեկ. 39. 31։ [illegible] 12. 8։

Աւելորդապատում. (Նախդրիւ.) [illegible]

Աւելորդապատումն. ... [illegible]

Աւելորդապատումութիւն. թեան. [illegible]

Աւելուկ. աւելուկի. ու. աց. օք։ [illegible]

Աւետաբեր. [illegible]

Աւետաբերեմ. [illegible]

Աւետարանական. [illegible]

Աւետարանիչ. [illegible]

Աւետաւորեմ. [illegible]

Աւեր. (Նախդրիւ.) [illegible] ... Եզեկ. 50. 12։ [illegible] ... Եզեկ. 12։ [illegible]

Աւեր դառնալ։ [illegible] ... Եսայ. 5. 9։

Աւեր դարձուցանել։ [illegible] ... Եզեկ. 35. 4։ [illegible] 73։

Աւեր լինել. [illegible]

[illegible] 3. Թագ. 3. 19։ Սաղմ. 72. 19։ Եզեկ. 44. 6։

Աւերանք. [illegible] (անեզք) [illegible]

Աւերութիւն. թեան։ [illegible] Աւերանք։

Աւելոց. [illegible]

Աւուր աւուր։ [illegible]

Ա. Փ.

Ափ. [illegible]

Ափն. [illegible]

Ափիբերան. (Նախդրիւ.) [illegible]

Ափիբերան. (Նախդրիւ.) [illegible] ... Գործ. 27. 40։

Ափշեալ. [illegible]

Ափշիլ. [illegible]

Ափսոս. [illegible]

Ափսոսական. [illegible]

Ա. Ք.

Աք. [illegible]

մուկն, և փոքր քան զկուզ, այս պոռնաւոր. ընդ որոց ունի և զնմանութիւն ինչ, ըստ կերպարանացն, և ըստ մորթոյն: Բնակի յաճախ ՚ի տանիս, և է առաստաղականք: Լինի սորա և վայրենին աղնիճ մորթով. ընտելանայ մարդոյ, և շրջի ընդ ձեռամբ: Թշնամի է մկանց, ջղջիկանաց, և ճնճղ- կանց: ռամկ. Մինհարանուկ: և տաճկ. [illegible]: Ղեւտ. 11. 29: և Շնորհալին:

Աքցոտեմ: || տես ՚ի յդ. հատ. Աքցոտել: ՚ի ճառընտ:

Բ Ա

Բաբախեմ. եցի. եա. եալ: (ներգ. և մերձ չէզոք.) || բախբախել. այս բաղխելով բաղխել. կամ յաճախ բաղխել. կամ է միմեանս զարկուցանել. որպէս առանց զբամբիռս ՚ի հարկանելն, զափս ձեռաց ՚ի ծափելն, կամ ՚ի կոծելն զգէմս. և այլն: ռամկ. [illegible] վարնել. կամ [illegible] բանիմը դպչնել: ՚ի ճառընտ: Գործել բա- բախել սաստ տաէպ հարուածոց, կամ շարժ- մանց հնչելն, կամ թնդալն. և այսպէս ա- սի բաբախել չեղջաւակի ժամացուցին, զար- կի բաղկին, սրտի կենդանւոյ, և այլն: ռամկ. [illegible] [illegible] վարնել. կամ [illegible] [illegible] ընել: Կին-[illegible]:

Բաբախիւն: (Նախդրիւ.) || տես զԲաբա- խումն. ՚ի յդ. հատ:

Բաբանախաղաց. ի: || Նա որ խաղայ զբա- բանս. ռամկ. [illegible] խաղցող:

Բաբանաքար. ի. իւ. աց. օք: || քար բաբա- նի. որ է մեծ վէմն, զոր ընկենուն ընդդէմ պարսպաց. կամ ՚ի մէջ քաղաքի մեծակա- ռոյց մեքենայիւք. զոր և կոչեմք ամբա- քար: տաճկ. [illegible]: ՚ի ճառս [illegible]:

Բաբէական. ի. աւ. աց. օք: || զարմացա- կան. կամ հրաշական. ըստ այնմ ՚ի ճառընտ: Ո՛վ խաչ բաբէական: Եւ զկնի դարձեալ ասի. վերակացու և նորոգիչ, և բաբէական:

Բագ. ի. իւ. ից. իւք: || յօդ, կամ կապ, կամ արգելք բերանոյ, խօսելոյ, ուտելոյ, և այլոց նմանեաց: ռամկ. [illegible] կամ [illegible] կամ [illegible], կամ [illegible], և կամ [illegible] [illegible]: ՚ի հին [illegible]: Գործել նշանակէ հաղորդ, կամ կցորդ, և կամ մասնակից: ռամկ. [illegible]: Եւ յայսմանէ առեալ վարի սա երբեմն իբ- րև զմասնիկ. և նշանակէ՝ յար կամ կից, կամ համ, և կամ համ. և ըստ այսմ ծագի ՚ի սմա- նէ բառս բագորդ. որ է կցորդ: Նաև բառքս բագձաձական, և բագձաձել. որ է համաձայնաբերել. զի ձաձելն է հաւաքել. որպէս տեսցես ՚ի տեղւոջ իւրում: Գործել ընդ բայի շարակցի, այսպէս. բագ առնել. կամ բագ արկանել. և նշանակէ՝ հաղորդել, կամ կցորդել: ռամկ. [illegible] ընել: Եւ կամ այս- պէս. բագ անկանիլ. և նշանակէ հաղոր- դիլ. կամ կցորդիլ. և կամ մասնակից լինիլ:

ռամկ. [illegible] ընել. կամ [illegible] [illegible]. կ[illegible]
[illegible] ընել: ՚ի հին պարմագ: Եւ կա[illegible]
այսպէս. ՚ի բագ առնել. և նշանակէ՝ կա[illegible]
պեալ կաշկանդեալ պահել. կամ արգե[illegible]
լուլ. կամ հրաժարեցուցանել. և կամ զըլ[illegible]
կել. ռամկ. կապած պահել. կամ [illegible]. կամ [illegible] ընել:

Բաղայ. այի. իւ.ից. իւք: || տես ՚ի յդ. հատ[illegible]
Բաղէ: Յայսմաւուրն: և ՚ի գիրս [illegible]:

Բաղկամրցութիւն. թեան: || մրցումն, կամ մար[illegible]
արարեալ բաղկօք. որպիսի է մարտն ըմ[illegible]
շաց: ՚ի գիրս [illegible]:

Բազմաբան. ի. իւ. ից. իւք: || շատախօ[illegible]
կամ երկարաբան: ռամկ. շատ [illegible]. կամ շ[illegible]
խօսօղ: Սարգ:

Բազմաբանեմ. եցի. եա. եալ: (չէզոք. և մերձ
ներգ.) || բազում խօսիլ. կամ շատախօսու[illegible]
թիւն առնել. կամ յաճախ ճառել: ռամկ. շ[illegible]
[illegible] ընել. կամ շատ խօսիլ: ՚ի գիրս [illegible]

Բազմաբառ. ի. իւ. ից. իւք: || ունօղ զբ[illegible]
զում բառս. կամ բաղկացեալ յաճախու[illegible]
բառից. և կամ ճոխ բառիւք: ռամկ. շատ [illegible]
[illegible]:

Բազմագերան. ի. իւ. ից. իւք: || ունօ[illegible]
զբազում գերանս. կամ կառուցեալ բա[illegible]
զում գերանօք: ՚ի ճառընտ:

Բազմագթելի: (Նախդր.) || որյն՝ որ է յոյ[illegible]
սահական. կամ սուր լինի յաճախ գթել
ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]: Նար. [illegible]

Բազմագթութիւն. թեան: || բազմագութ գոլն[illegible]
կամ սաստիկ գթութիւն: Գրիգ. [illegible]:

Բազմագին. գնոյ. ով. ոց. ովք: կամ գնի[illegible]
իւ: || զբազում ինչ գնօղ. կամ զբազմագա[illegible]
նիս առօղ արծաթոյ: ռամկ. շատ [illegible] գնօղ
տես և ՚ի յդ. հատ:

Բազմագլուխ: (Նախդրիւ.) || ունօղ զբա[illegible]
զում գլուխս. կամ բազմագլխանի: ՚ի ճառընտ[illegible]

Բազմադէզ. դիզի: || բազմակոյտ. կամ որ [illegible]
կուտակեալ, և բարձրացեալ դէզս դէզս
՚ի գիրս [illegible]:

Բազմադէմ. ի: || տես ՚ի յդ. հատ: Դարձե[illegible]
ունօղ զբազում գէմս. կամ որոյ երեսքն՝ ե[illegible]
բազմացեալք. որպիսի են ոմանք ցուցան-
քաւոր կենդանիք, կամ արձանք:

Բազմադրոշմ. ի. իւ. աց. օք: || ունօղ ըզ[illegible]
բազում դրոշմս. կամ բազում յօրինու[illegible]
ծովք դրոշմեալ:

Բազմալեայ. կամ բազմալեան: (Նախդրիւ.) ||
ունօղ զբազում ալիս. կամ ծփեալ ՚ի բա-
զում ալեաց. և ըստ այսմ կենցաղս կոչ[illegible]
բազմալեայ, ըստ որում ՚ի բազում փորձու[illegible]
թեց իբրև ՚ի յալեաց ծփի: Սարգ:

Բազմախառն: (Նախդրիւ.) || զբազումս խա-
ռօղ. կամ բազմազան կերպիւ պատրօղ. կամ
պատրեալ. և կամ բազմապատիր: Սարգ:

Բազմախաղ: (Նախդրիւ.) || ունօղ զբազում
խաղս. կամ որով երեւին, կամ կատարին բա-
զում խաղարկութիւնք, և կամ է բազում տե-
ղիս խաղացեալ: ՚ի ճառընտ:

Բազմախաղաղ: (Նախդր.) || յոյժ խաղաղա-
կան. կամ կարի հանդարտական: Դարձեալ
նշանակէ՝ բազմառեսակ. կամ բազմազան.

և ըստ այսմ ասի ․ բազմախաւսաղաղ նիւթ ։ 'Ի Գիրս Սեբերէ ։

Բազմախախոյթ ․ կամ բազմախախուղոյթ ։ (Նախադրիւ․) ‖ յոյժ խախոյթեալ ․ կամ սաստիկ տրորեալ ․ և ըստ այսմ ասի բազմախախոյթ վէրք ։ 'Ի Ճառընտ․

Բազմախինձոյ ։ (Նախդր․) ‖ ունօղ զբազում խինձոյս ․ կամ բազում խնձոյիւք զուարճա֊ցեալ ․ և կամ բազմաժամանս ։ Ըստ այսմ 'Ի Գիրս Պիտ․ Եւ 'ի խաղաղութեան մէջ զբազմախին֊ձոյս պաշտել քաղաքսն ։

Բազմախորան ․ ի ․ աւ ․ աց ․ օք ։ ‖ ունօղ ըզ բազում խորանս ․ կամ բաղկացեալ 'ի բա֊զում խորանաց ։ 'Ի Ճառընտ։

Բազմախուզեմ ․ եցի ․ եա ․ ել ։ (Ներգործ․) ‖ բազմախուզ լինիլ ․ կամ յոյժ որոնել ։ ռամկ․ խիստ ֆնտռտել ։ 'Ի Ճառընտ։

Բազմախտեան ։ (Նախդր․) ‖ ըն բազում ախտ ախտիւք ։ ռամկ․ շատ ծուռ ունօղ ։ 'Ի Գիրս Պիտ։

Բազմախօսութիւն ․ թեան ։ ‖ անս 'ի Յ․ հատ․ բազմաբանութիւն ։

Բազմակալ ․ ի ․ իւ ․ աց ․ օք ։ ‖ անս 'ի Յ․ հատ ։ Նշանակեալ ունօղ զբազմաց ․ կամ բազմա֊կան, որ է բազմօղ 'ի խրախութեան , կամ ժողով հանդէսս ։ ռամկ․ նստօղ ․ կամ մեծ իշխան ։ 'Ի Հին պարտկերս ։

Բազմականակերպեայ ․ կեցի ․ կեցիւ ․ կեաց ․ օք ։ ‖ ըն կերպս բազմականս ․ կամ 'ի մեկս բազմօղ 'ի խրախութեան , կամ յոյժ հանդէսս ։ ռամկ․ մեծ լինելու ։ 'Ի Հին պարտկ ։

Բազմակառ ։ (Նախդրիւ․) ‖ բազում կեր֊պիւք կառեալ ․ կամ ունօղ զբազում կառս ։ 'Ի Գիրս Վեցօր։

Բազմակուղբեան ։ (Նախդրիւ․) ‖ ունօղ զբա֊զում կուղս ․ կամ որ բազմապատկեալ կայ մի 'ի մի 'ի միոյ կրկնելով ․ և կամ այն որ կազ֊մեալ է 'ի բազում թերթից զմիմեանց մա֊ծելոց ։ ռամկ․ խաթլը ․ կամ շատ խաթը ։

Բազմակուղի ։ (Նախդրիւ․) ‖ անս Բազմա֊կուղեան ։

Բազմահեստ ։ (Նախդր․) ‖ ունօղ զբազում հետս ․ կամ գնացօղ ընդ բազում շաւիղս ․ և կամ նա որ ըստ ունի Ճանապարհս յառա֊ջանալոյ ուրեք ։ Յօհ․ Իմաստ ։

Բազմահիւսս ։ (Նախդրիւ․) ‖ անս 'ի ներքոյ Բազմահիւսուածիկ ։

Բազմահիւսուածիկ ։ (Նախդր․) ‖ յոյժ հիւսօղ ․ կամ յոյժ հիւսանալի ․ Ըստ այսմ 'ի Ճառընտ․ Եւ միայն և եղիսէ 'ի բազմահիւսուածիկ պարանցն լինելն ։

Բազմահօտ ․ ի ․ իւ ․ աց ․ օք ։ ‖ զբազում հօ֊տանս ունօղ ․ կամ յոյժ հօտաւոր ․ և կամ կապի յորդ ։ 'Ի Գիրս Պիտ։

Բազմահնարից ։ (Նախդր․) ‖ ծագի սա 'ի հնարից բառէս , որ է արուեստ հնարելոյն ․ և նշանա֊կէ սաստիկ , կամ բազմակերպ հնարօղ ․ կամ յոյժ հնարամտաւոր ։ Որպէս, Նա որ զբազ֊մագան լինչ ըմբռնէ ․ կամ զգեստաւորն Նորաձեւու֊թեանս բարբառոյ ․ կամ որով լինի այսպիսի բարբառանմունս ․ որպիսիք են հերձուածողացն ․ Ըստ այսմ 'Ի Գիրս Սեբերէ ։ Որ միայն բառակարն Նգեն զբազմահնարից հերձուածոց առա֊ջելս առ ներմանել ։

Բազմաձեռնութիւն ․ թեան ։ ‖ անս 'ի Յ․ հատ․ Յազմաձեռնութիւն ։ 'Ի Հին պարտկէրս ։

Բազմաձիգ ։ (Նախդր․) ‖ զբազում ձգօղ ․ Ցը քարշօղ ։ ռամկ․ շատ ձուղ , կամ շատ քաշե֊ղօղ ։ Իսկ մերթ յանձնս ձգեցեալ ․ Ցը բա֊զում անձանց ընկեցեալ ․ կամ առեալ արտա֊նեալ ։ ռամկ․ շատ անգամ յթած , կամ շատ հեղ նե֊տած ։ Երբեմն և' առեալ քարշեալ կամ սաստիկ տարածեալ ։ ռամկ․ շատ ձգած ․ կամ շատ շա֊րած ․ կամ շատ տարածած ։ Որպէս՝ բազմաձիգ կոչէ այն որով լինի առեալ ձգել, կամ յանձնս ընկեցեալ լինի ․ և ըստ այսմ ասի ․ բազմա֊ձիգ տեղացմունք Նետից , և նմանեաց ։ Լուծք ։

Բազմաձայնութիւն ։ (Նախդրիւ․) ‖ ունօղ ըզ բազում ձայնութիւն ․ կամ յոյժ ձայնութեան թառ ։ 'Ի Ճառընտ։

Բազմամամն ։ (Նախդրիւ․) ‖ ունօղ զբազում մանումս ․ կամ բազմաբաղան թելովք մա֊նեալ , կամ գործեալ ․ և կամ բազմանիւ ․ և ըստ այսմ ասի ․ բազմամամն շար ։ Գրեգ" Նար ։

Բազմամանի ․ նայ ․ եալ ․ եաց ․ եօք ։ ‖ Նոյն է ընդ վերնոյն ։ Գրեգ" Նար" ։

Բազմամանկութիւն ․ թեան ։ ‖ յոյժ նորահաս մանկութիւն ․ կամ յոյժ մանկագոյն տիք ։ ռամկ․ խիստ ֆըդանութիւն ։ 'Ի Գիրս Պիտ։

Բազմամատոյց ։ (Նախդր․) ‖ զբազումս մա֊տուցանօղ ․ կամ 'ի բազմաց մատուցեալ ․ և կամ բազում մատուցեալ ․ և ըստ այսմ ասի բազմամատոյց պատարագք ։ 'Ի Գիրս Պիտ։

Բազմամարմին ։ ‖ բազմահոգի ․ ունի 'ի Յ․ Ճառ ։ Գրեգ՝ Նշանակէ բազմազան կերպիւ մար֊մինս ․ կամ բազմավրէպ ․ և կամ բազմախորանս ։

Բազմամարմնութիւն ․ թեան ։ ‖ բազմահոգութ֊եան ․ կամ խիստ բազմութիւն ։ իսկ մերթ՝ բազում մարմինաւորութիւն ․ կամ սաստիկ վրդով ․ և կամ տղմուտ մեծ ։ Գրեգ" Նար ։

Բազմայեղծ ․ կամ բազմայեղց ։ (Նախդրիւ․) ‖ բազմամիտ ․ կամ յորդասաց ․ կամ պատաս֊խանի ․ և կամ ընդ ուղղ ։ ռամկ․ ընդոնդ ․ կամ ընդհան֊ջան ։ Իսկ մերթ բազմազան , կամ բազմատե֊սի ։ ռամկ․ ձևընձև ձևըն ձև ․ կամ այս այս ․ կամ շատ ձևըն ձև ։ և ըստ այսմ ասի բազմա֊յեղծ անուանք ․ կամ բազմայեղց երեւոյթք ։ 'Ի Գիրս Գրեգ" Նիւսացւոյ ։

Բազմայօդ ։ (Նախդրիւ․) ‖ ունօղ զբազում յօդս ․ կամ բազում խաղալեօք յօդեալ ։ կամ որ բազում կերպիւ բաղկացեալ ։ 'Ի Գիրս Վեցօրէից ։

Բազմանուագ ։ (Նախդր․) ‖ ունօղ զբազում նուագս ․ կամ որ է բազմազան նուագ ․ և ըստ այսմ ասի՝ բազմանուագ ձայն ։ 'Ի Ճառընտ ։

Բազմաշահ ։ (Նախդր․) ‖ յոլովաշահ ․ կամ յոյժ շահաւէտ ․ կամ բազմազան օգտաւոր ։ ռամկ․ խիստ Քարդալը ։ 'Ի Գիրս առակաց ։

Բազմաշաւիղ ․ ի ․ իւ ։ ‖ զբազմազանս շաւիղս ․ կամ զբազում շաւիղս ունօղ ․ և կամ բազմազան կեր֊պիւ շաւղելի ։ 'Ի Ճառընտ ։

Բազմապատրուհակ ․ ի ․ աւ ․ աց ․ օք ։ ‖ ունօղ զբազում պատրուհակս ․ կամ բազմապատիկ ․ և կամ բազմազան ․ ըստ այսմ 'Ի Գիրս Պէ֊տրոսի ․ Եւ սա առաջնորդ բազմապատրու֊

նաւքս չարեաց եղանին :

Բազմածնաւոր : || տես Բազմածնաւորութիւն :

Բազմածնաւորեմ. եցի. եա. եալ. (Ներգ.) || բազմածնաւորութիւն առնել. կմ բազմացուցանել ծննդովք. և կմ առնացուցանել ՚ի Գիրս Պէտ:

Բազմածնաւորութիւն : (Նախդր.) || զբազում ան_ բաժինս ունօղ. կմ յոյժ ստրկեալ. որ ծնն_ դեանն բազմանայցեալ. կմ մի ՚ի միոյ արտաք բերեալ առնացեալ՝ և ծաւալեալ: համհօր. ծնանելով շարժեալ, ու եղեւեալ եղած:

Բազմաժամանեան. այ. ոց : || ունօղ, կմ պահ_ պանօղ զբազում ժամս. որպիսիք էին կա_ պողոսք : համհ. շատ ժամ պաշտօղ: Ոսկեբերա_ նոյն՝ որով պաշտօն բազմութեան ժամասացաց. և ըստ այսմ առի. բազմաժամ մաղթութեան: ՚ի Ճառընտ:

Բազմաժամանութիւն. Թէ : || բազմաժամեան առու_ Թեան. կմ յոյժ խաղաղութեան: ՚ի Ճառընտ:

Բազմամալուած. ի. աց : || առնօղ զբազում մալուածս. կմ ուր լինին բազում մալուածք: որպիսի էին ծովեզերեայ մեծաքաղաքացւոցք: համհ. խիստ ուռկանել: Սարգս:

Բազմամաւոր : (Նախդրիլ.) || զբազում մա_ սօղ. կմ յոյժ մասնեալ. կմ բազմազան կեր պիւ լուծեալ: համհ. խիստ մաս: Սարգս:

Բազմամեկեր. մերի. աւ. աց. օք : || ունօղ ըղ բազում մեկեր. կմ յոյժ մեկերաւոր: ՚ի Ճառընտ:

Բազմամեկերայ : (Նախդրիլ.) || կրօղ զբազում մեկերս. կմ որ են բազմազան չարչարանք. և ըստ այսմ առի. բազմամեկերայ խորխորատ. կմ առաջի: ՚ի Ճառընտ:

Բազմամրտապատ : (Նախդր.) || ՚ի բազում ան ցիւս ստորաբաժանեալ. կմ յոյժ անջատեալ. և կմ ստատին ծաւալեալ պատականս: ՚ի հին տօնական:

Բազմամտածել. ի. իլ. ից : || բազմամիտի, կմ բազմազան, և կմ բազմահնարիս. և բստ այսմ առի. բազմամտածել խոհս: ՚ի Գիրս Վիշտ:

Բազմայարան. ի. աւ. աց. օք : || տես ՚ի ա_ հատս Բազմոյթ:

Բազմայգեան : (Նախդրիլ.) || ունօղ զբա_ զում այգիներ. կմ յոյժ այգեստանաւոր. և կմ բազմաայգեաց : համհ. խիստ Բաղճան: ՚ի Ճառընտ:

Բազմայրաժանի : (Նախդր.) || յոյժ արժանա ւոր. կմ կարի արգահատաւոր: Նորէկ. Ի.

Բազմայցեղ. ի. իւ. ից. օք : || բազմաաւե_ ասակ. կմ բազմազգի. կմ բազմազան: համհ. շատ ցեղեղ. կմ ցեղաւոր ցեղաւոր: ՚ի Ճառ ընտ:

Բազմաշարժելի. լւոյ : || բազմաշարժական ա_ րժելի. կմ յոյժ շարժելի: Նորէկ. Ը.

Բազմաշաւոր. ի. աւ. աց. օք : || ունօղ զբազում շաւղս. կմ յոյժ ճանապարհաւոր: համհ. շատ յօլ: Սարգս:

Բազմաշաւղութիւն. Թէ : || բազմաշաւոր գոլն. կմ յոյժ ճանապարհութիւն. և կամ բազմութիւն: համհ. շատ ճամբայութիւն: Լամբր:

Բազմաչափոյթ : (Նախդրիլ.) || ունօղ զբա_ զում չափս. կմ յոյժ չափաւոր. և կմ չափաւորեալ: համհ. խիստ ..: ՚ի Ճառընտ:

Բազմապայծառական. ի. աւ. աց. օք : || ունօղ զբազում պայծառս. կմ բազում կերպիւ

յօրինեալ. և կմ յոյժ պայծառացեալ. և ըստ այսմ առի. բազմապայծառական փայլ, բան, կմ խօսք. և այլն: Սարգս:

Բազմաքանքար. ի. աւ. աց. օք : || ունօղ ըղ բազում քանքար. կմ առնօղ զբազում շա_ ղանդս. և կմ յոյժ մեծաշահն: Աշխարհ.

Բազմաքննին : (Նախդր.) || զբազումս քննօղ. կմ յոյժ հետազօտօղ. կմ յոյժ հետաքրքիր. կմ յոյժ քննելի: համհօր. խիստ քրքրօղ: ՚ի Ճառընտ:

Բազմերախտ. ատի. իւ. ից : || ունօղ զբազում երախտիս. կմ յոյժ երախտաւոր. և կամ մեծ բարերար: Յօհ. Իմաստ:

Բազմերանդ : (Նախդրիլ.) || ունօղ զբազում երանութիւն. կմ բազմազան կերպիւ երա_ նելի: ՚ի Ճառընտ:

Բազմերգու. ողի. աւ. աց. օք : || բազմերգս երգօղ. կմ զբազում ինչ նուագօղ. և կմ երգասէր:

Բազմեռանիշ : (Նախդր.) || ստուարին ուշաւ. կմ կարի ժրաջան. և կմ մեծապէս խնայօղ յիշատ: համհ. խիստ ..: Եւ այսմ ՚ի Գիրս Պէտն խօսի: Ասել մեզ մինչ ՚ի խորին ծե_ րութեան ալեզարդաւ. և բազմեռանիշ ըղ_ ձանութե:

Բազմիշխան : (Նախդրիլ.) || ունօղ զբազում իշխանս. կմ իշխեցեալ ՚ի բազում տէրանց: ՚ի Ճառընտ:

Բազմոյթ. մուԹի. իւ. ից. իւք : || է հա_ մասանեղուն ինչ արձանին. ցմ հիւսնաւանին. զոր այլում անուանեն կոչելով՝ սայլ. որ լինի մեկնեցա յառաջին հասարին: համհ. ..: և սաւՃ. եւս եսուեր: ՚ի Ճառընտ:

Բազմոտն. ի. իւ. ից. իւք : || ունօղ զբա_ զում ոտս. կմ բազմաոտնեղ: համհ. շատ ոտն ունօղ. կմ խիստ պատուելի: ՚ի Գիրս Վկցօր:

Բազմոտանի. նւոյ. եաւ. եաց. եօք : || ու_ նօղ զբազում ոտս: համհ. շատոտանի: Իսկ մերթ՝ բազմապատիկ. կամ բազմազան: համհ. շատ ղեղ: և ըստ այսմ առի. բազմոտա_ նի անբաւութեան: Սարգիս:

Բազմորդութիւն. Թէ : || բազմութիւն որդւոց. կմ ծնունդ յոլով որդւոց: բառ այսմ ՚ի Ճառընտ. Յակոբ պարզմտութեն հօգւոյն, և բազմորդութեն ըղձանալի եղև: և ՚ի գիրս պէտ. առի. բազմորդութեան առաքելոց հնա_ րեցայց՝ ազգաչեղ:

Բազմորոգայթ : (Նախդրիլ.) || ունօղ զբա_ զում որոգայթս. կմ լի բազում Թակարդօք. և ըստ այսմ առի: բազմորոգայթ ան_ դի, կեանք, և այլն: ՚ի Գիրս Պէտն խօսի:

Բազմութիւն. Թէ : || յոլովութիւն. կմ յաճախութիւն. և կմ ճոխութիւն: Ծնն. 27. 28: Օրէ. 28. 47: Իսկ մերթ՝ յոլով Թիւ մարդկան, և այ_ լոց իրաց. կմ ժողով. և կմ ամբոխ: համհ. շատութիւն կմ ..: Երեմ. 48. 42:

Բազմօրինակ : (Նախդր.) || ունօղ զբազում օրինակս. կմ բազմակերպ. կմ բազմազան. և կմ բազմացեղ: համհ. շատ Բեռլեր: և ըստ այսմ առի. բազմօրինակ արուեստ, մեղ, ամենայնաբանութիւն. և այլն: Նորէկ. ՀԷ. և ... խօսք. Դ. տր. 58.

Բազուկ. զկի. աւ. ազ. գք: || յօդուած ձեռաց. որ է մասն այն. որ սկսեալ 'ի ծայրէ մատին՝ աւարտի մինչև յարմունկն: և յայսմանէ առեալ՝ առ հատուածոյ բազուկ կոչի ձեռն, սկսեալ 'ի մատանց, և ձգեալ մինչև 'ի յօդ ուսոյն: ռամկ՝ եռ՝ ճաղուկ. կմ թև: և տաճկ. ղօլ: տե՛ս և 'ի ա. հատ:

Բազուկ առ բազուկ: || բազուկ ընդդէմ բազկի. կմ ձեռն հակառակ ձեռաց. ըստ այնմ. Յոբ. 40. 4: Մինթէ բազուկ առ բազուկ իցէ քո ընդ Տն: այսինքն խմանի ասել. միթէ բազուկ քո կարէ կալ հակառակ բազկին Տն: Իսկ մերթ բազուկ է բազկի. կմ բազկակատ... ըստ այնմ 'ի Գիրս Վեցօր. Իսկ բազմութե զօրաց զմեծամեծս լայնատարած զաւառս բազուկ առ բազուկ կիցանեն բանակօք:

Բաժակեմ. եցի. եա. եալ: (Ներգործ.) || բաժակաւ արքունեցանել. կմ տալ զբաժակն 'ի յարքունիսն. կմ մատուցանել. Իսկ մերթ՝ նմանութե առեալ՝ նշանակէ արքունացանել. կմ առաքանել. և կմ բաժակաւ փոխելով քուր տալ: ռամկ. խմցնել. կմ ջուր տալ: ըստ այնմ 'ի Գիրս պիտ. Որթն զերկրագործն աստանիկ աշխատութե սաժանէ 'ի բրել և 'ի բաժակել. զատելոյդ ուղեշս յապաել. և զօտար բոյս խլել: Եւ զկնի սփ. զարմանելւոյ, և զնմանեաց. Հուրջ զինքեամբ բոլորակարար բաժակելով. և այնպէս անկարօտ 'ի վտակացն սաղմանէ զարմանեալ մնանի:

Բաժանեմ. եցայ. իլ: (Հոմանուն.) || երկմտիլ. կմ երկբայիլ: ռամկ. շիքեւնիլ ըլլալ:

Բաժանմունք. թե. || երկմտութի. կամ երկբայութե. և կմ տարակուսանք: ռամկ. շիքէ. կմ մուշիլ. ըստ այնմ 'ի Ճառընտ. Առթեցեր կազմակերծելի բաժանմունքն:

Բաժանարար. (մկքդ.) || բաժանմամբ. կմ բաժանելով. կմ որոշելով: ըստ այնմ 'ի Գոլ. խոս. Ոչ բաժանարար, այլ ամբող ջապէս:

Բաժանաւոր. ի. աւ. աց. գք: || ունող ըզ բաժանումն. կմ բաժանեալ. և կմ հատեալ. ռամկ. բաժնած. կմ զատած: և մերթ՝ բաժանակից. կմ մասնակից. և կմ հաղորդ: ռամկ. ըլմօխ: 'ի հին պարգևք:

Բաժապան. ի. աւ. աց. գք: || վերակացու բաժից. կմ մաքսապետ. և կմ մաքսառու: տաճկ. խան էմինի. կմ կէօմրիւքճի: Շնորհալի:

Բաժապետ. ազ: || տե՛ս 'ի վեր Բաժապան:

Բաժեմ. եցի. եա. եալ: (Ներգ.) || առնուլ զբաժ, կմ զմաքս, և կմ մաքսել: ռամկոր. խաճ առնել: ըստ այնմ Յհ. ոսկ. Այլ առեր զձայն մաքսաւորին. բաժեալ հոգւոյն մաքսաւորեանն:

Բալ. ի. իւ. եց. գք: || պտուղ ինչ կարմիր. զոր և կոչեմք կեռաս: ռամկ՝ եռ՝ ճալ: և տաճկ. ֆիրաղ: 'ի հին բժշկար: Գրիձլ. բալ կոչի պտուղ ինչ թթուաշ նման կեռասի, որ 'ի գործ ածեն 'ի բազում զաւառս հայաստանեայց: ռամկ. Վիշնէ: Իսկ եռ հիշանակէ խաւար. կմ մռայլ. և կմ մութն:

ամփոփէ՝ նամ. 'ի հին բժշկարանաց:

Բալանճիկ. ձիկ: || խաւարամածու. որ է խաւարեցուցիչ. կմ պղտորացուցիչ: ռամկոր. ձխեցնօղ: 'ի հին պարգևք:

Բալաձիկը. ձկաց. գք: || խաւարամածութի. կմ խաւարմունք. կմ մթութի. և կամ թուխպ. սոյն համեմատ 'ի թխպեղէն ամպոց. ըստ այնմ 'ի Գիրս Վեցօր. 'ի ձմեռան առնէին անձրևայոյզք, և թանձրամէգք, և բալաձիկք:

Բալասանեմ: (Նախադ.) || մթնացուցանել. կմ թխպացուցանել. կմ խաւարամած. կմ մառախլապատել. որ ըմբռնէ օդք 'ի յամպոցն. կմ պարուրէք 'ի յամպոցն. ըստ այնմ 'ի Ճառընտ. Այս բալասանեալ պարուրեալ զօրէն խիստ ամպոյ զաշխ հոգւոյն ճառագայթեալ 'ի բաց հալածեն:

Բախտ. ի. իւ. եց. իւք: || պատահումն բարի՝ կմ չար, որ 'ի ա. հատ: Գրիձլ. բախտ կոչէին 'ի հնումն զկուռս, կմ զդիս. ըստ որում համարէին զմ բարեբախտութե 'ի նոցանէ լինել. ըստ որում և մեք կոչեմք զնոյն երանութի. ըստ այնմ. Եսայ. 65. 11. Պատրաստեք սեղան դիւաց. և խառնէիք խառնելիս բախտից: տե՛ս 'ի ներքոյ և Բախտանոց:

Բախտանոց. ի. աւ. աց. գք: || տեղի բախտից. կմ սուրբ բախտիցն յաշտողէն: Իսկ յատկապէս առէ բախտանոց կոչի կռատուն. կմ մեհեանն. ըստ որում կռապաշտք զդիս բախտից բախտս կոչէին: ըստ այնմ 'ի Ճառընտ. Եթէ ոչ կամիս զոհել, գոնէ 'ի բախտանոցն եկ: Եւ զարձեալ առի անդ. Այլ զատեալ մեղէն, ոչ 'ի բախտանոցն, այլ 'ի բանտ երթամք, զի յօժարութե երթամք 'ի բանտ՝ քան 'ի մեհեանն:

Բակառեմ. եցի. եա. եալ: (Ներգործ.) || բակ առնուլ. կմ պարսպակել. կմ բոլորապատել, և կմ պարուրանակել: Գրոցիի անյայտ:

Բակառութի. թե: || պարսպակութի, կամ պարուրանակութի:

Բաղաձայնական. ի. աւ. աց. գք: || համաձայնական. կմ միաբանական. ըստ այնմ 'ի Գիրս պիտ. Գոհանալով զշնորհաղէն յաղթութե բաղաձայնականին հեշտալուր բանիւ:

Բաղայք. այց. կմ այից. իւք: || բնդրբաղայք. կմ պատուհասանք. ռամկ. ծակեր: ըստ այնմ 'ի Գիրս պիտ. Զի թերևս փոքր ինչ և զբաղայցն ուժիցեն առ նա յօդել պատուհաս:

Բաղանեպան. կմ բաղնիսպան. ի. աւ. աց. գք: || վերակացու բաղանեաց. կմ բաղանորդ: ռամկ. բաղնէպէ. կմ ճէլլաք: Յայսմաւ:

Բաղբաջեմ: || տե՛ս 'ի ա. հատ. Բաղբաջել, զի նոյն է ընդ նմա. որ մարմանջելն ընդ բայլին՝ մարմաջել:

Բաղբաջանք. անաց. գք: (անեզ.) || բարբաջմունք. կմ շաղփաղփութի. կմ տաղտկալութի. ըստ այնմ 'ի Գիրս ուէբէր: Զամ, զոր խօսեցիր, իբրև բաղբաջանս արհամարհեցին: տե՛ս և 'ի ա. հատ. Բաղբանջանք:

Բաղեղն. եղան. ղամբ. ղանց. ղամբք: կմ բաղեղ. ի. իւ: || տե՛ս 'ի բառն Պատատուկ.

որ է [illegible] . կամ է՝ [illegible] : 'Ի վերս [illegible] . Թ.

Բաղ[illegible]ութիւն . թեան : || հանդիպութիւն . որ է [illegible]ութիւն . կմ [illegible]ութիւն . 'Ի ճառընտ :

Բաղ[illegible]եալ . լոյ : || այն՝ որ կարէ բաղկանալ . կմ բաղկանալի . կմ բաղադրելի . կմ [illegible] . և կմ կապելի : Պղատոն [illegible] :

Բաղձանացուցանեմ . ուցի : (անցող .) || տալ բաղձանս . կմ շարժել [illegible] : 'Ի ճառընտ :

Բաղձեմ . բաղձեցի . եալ : (անձնական .) || բաղձանք . կմ ցանկութիւն : ռմկ. [illegible] . կամ [illegible] . Ըստ այնմ 'ի Գիրս պիտ. Ըստ քոյ բաղձիցդ [illegible] . կմ [illegible] բաղձիւք [illegible] :

Բաղձօղ . ողի . աց : || բաղձացօղ . կմ տենչացօղ . կմ ցանկացօղ : ռմկ. [illegible] : 'Ի ճառս ինչ :

Բաղձ[illegible]եան : || տե՛ս Բաղձ[illegible]եան : Յովսէփ :

Բաղ[illegible] . ի . իւ . աց . օք : || է ծառ ինչ [illegible] , զոր յ[illegible] կոչէին՝ բալասան . տե՛ս 'ի Ա. հատորն [illegible] : 'Ի Գիրս [illegible] :

Բամբասանք[illegible] . [illegible] : || [illegible] , կմ [illegible] : 'Ի Գիրս [illegible] :

Բամբասօղ . ի . իւ . իւ . իւք : || բամբասանք , կմ [illegible] , և կմ [illegible] : Յհ. [illegible] :

Բամբասողական . ի . աւ . աց . օք : || այն նոյն որ [illegible] . կմ որ վերաբերի առ [illegible] . կմ [illegible] . կմ [illegible] . կմ [illegible] . և կմ [illegible] : 2. Օրին. 22. 14:

Բամբիւն : || տե՛ս 'ի Ա. հատ. Բամբիւն :

Բամբիշութիւն . թեան : || [illegible] . կմ [illegible] : ռմկ. [illegible] . կմ [illegible] :

Բայ . ի . իւ . ից . իւք : || է մասն ինչ բանի . զոր տեսցես 'ի Ա. հատ. Դրժ[illegible] , նշանակէ՝ [illegible] , կմ բան . և կմ խօսք . Ըստ այնմ 'ի Ճառընտ. [illegible] բայիւք՝ [illegible] [illegible]ութեան [illegible]ութիւն [illegible] : Եւ 'ի Գիրս Սարգսի . Եւ [illegible] և [illegible] բայիւք [illegible] :

Բայ : ([illegible] .) || Թէ . կմ եթէ : տե՛ս 'ի Ա. հատ. Իսկ մերթ՝ [illegible] . կամ [illegible] , կմ [illegible] . Ըստ այնմ 'ի Գիրս պիտ. Զի [illegible] բայ [illegible] բարձցէ զնա : Եւ [illegible] ասէ . Առ[illegible] եթէ [illegible] բայ [illegible] զնա [illegible] : Ըստ այնմ է և [illegible] :

Բան . ի . իւ . ից . իւք : || է [illegible] ինչ [illegible] . [illegible] [illegible] . [illegible] [illegible] . [illegible] 'ի [illegible] , որ է [illegible] : 'Ի [illegible] [illegible] ինչ [illegible] , [illegible] [illegible] . որով 'ի [illegible] : Տեանն [illegible] [illegible] , որ և [illegible] [illegible] : Զայս [illegible] [illegible] : և [illegible] [illegible] . կամ [illegible] [illegible] . [illegible] . [illegible] . կամ [illegible] , կամ [illegible] . [illegible] և [illegible] [illegible] [illegible]

ռով կոչէին 'ի միոյ՝ [illegible] : Խորէն. յաշխարհագրութեն :

Բանագործ . ի . աւ . աց . օք : || գործօղ . կմ յօրինօղ բանից . և կմ բանաստեղծ :

Բանագործութիւն . թեան : || յօրինուածք բանից . կմ բանաստեղծութիւն . ըստ այնմ 'ի Ճառընտ. Աստուածային [illegible] [illegible] բանագործութիւն :

Բանադատակ . ի . աւ . աց . օք . || բանադատիչ . կմ [illegible] : Իսկ մերթ՝ [illegible] [illegible] . կմ [illegible] բանիւք [illegible] : 'Ի ճառս ինչ :

Բանաւլեկեան . ի . իւ . աց . օք : || տե՛ս 'ի Ա. հատ. [illegible] : Յովսէփ :

Բանախօս . ի . իւ . աց . օք : || զբանս խօսօղ . կմ ատենաբան . և կմ հրապարակախօս : 'Ի ճառս ինչ :

Բանակամէջ . միջի : || մէջ բանակի . կմ միջին կողմն բանակաց : ռմկ. օրդուդի մէջը : 'Ի հին պատմագիրս :

Բանականութիւն . թեան : || բանաւորութիւն . կմ իմացականութիւն . և կմ [illegible] և [illegible] զօրութիւն . զոր [illegible] ունին մարդիկ . որով [illegible] [illegible] . [illegible] բանականութիւն է մարդոյ յատկէղ [illegible] :

Բանաճառ : (Նախդրիւ .) || ճառօղ բանից . կմ պատմաբան :

Բանաճառեմ . եցի . եա՛ . ել : || ճառել ըղբանս . կմ պատմաբանել . և կմ [illegible] . Ըստ այնմ 'ի Գիրս պիտ. Ս[illegible] բանաճառեցի [illegible] [illegible] :

Բանամ[illegible] . ի . ից : || բանիւ [illegible] . կմ բանականութիւ . կմ [illegible] . և կմ [illegible] : Ըստ այնմ 'ի Գիրս պիտ. [illegible] 'ի [illegible] [illegible] [illegible] :

Բանաշուրջ : (Նախդրիւ .) || շրջօղ բանի . [illegible] որ [illegible] [illegible] զբանս [illegible] . և ոչ [illegible] [illegible] 'ի [illegible] . ոչ [illegible] [illegible] [illegible] 'ի Ճառընտ. [illegible] [illegible] . և [illegible] և [illegible] [illegible] , և բանաշուրջ [illegible] [illegible] :

Բանարար . ի . աւ . աց . օք : || բանս յօրինօղ . կմ բանս [illegible] . կմ բանաստեղծ : ռմկ. [illegible] [illegible] : Գրիգ. [illegible] :

Բանաւորագոյն . գունի . ից : || առաւել բանաւոր . կմ յոյժ [illegible] . և կմ պատշաճագոյն : Իսկ մերթ՝ [illegible] . կամ [illegible] . և կմ [illegible] : ռմկ. [illegible] [illegible] . Ըստ այնմ Ոսկ. 1. [illegible] . Ե. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] . և որք բանաւորագոյնքն [illegible] [illegible] :

Բանբեր . ի . իւ . աց . օք : || բերօղ բանի . կմ պատգամաբեր . և կմ պատգամաւոր : ռմկ. [illegible] [illegible] : 'Ի հին պատմագիրս :

Բանեղէն . ղինի . աւ . աց . օք : || բանական . կմ բանաւոր . և Ըստ այսմ ասի , բանեղէն [illegible] : 'Ի ճառս [illegible] :

Բանըմբռնակ . ի . աւ . աց . օք : || [illegible] բանից . որով նշանակի [illegible] . կմ [illegible]

որ 'ի խօսից ուրուք հետեւեցուցանէ զբան ինչ հակառակ. և կմ ընդդիմաբան. ըստ այնմ 'ի գիրս յոհնն. իմաստ. Մէ 'ի մէջ վա-րդեցեն պարզաբար առաջելոցս բանորսա-կացն գժտողութիւնք ։

Բանջար . ի . աւ . աց . օք ։ կմ ոյ . ով . ոց ։ ովք ։ ‖ Կամ խոտեղէն՝ յորմէ կերակուր կազմի . կմ որ կարէ կերակուր լինել, մանաւանդ 'ի մարդկանէ . որպիսի են աղցի աղցի խո-տեղէնք . զորս սերմանեն 'ի բանջարանոցս ։ Ծննդ. 9. 3։ 3. Թագ. 21. 2։ Իւ յայսմանէ առեալ երբեմն բանջար կոչեն ընդհանրա-պէս զամ գաղարիք, թէ վայրենի իցեն, և թէ ընտանի ։ Ծննդ. 1. 11։ Եւ Եր. 9. 22։ Իսկ մասնաւորապէս բանջար ասի աղգ ինչ խոտեղինի՝ որոյ տերեւքն են պարարտք. և լայնք իբրև քլաւ և երկայնք իբրու թզաւ և կիսով ։ ռամկ. խանձար ։ Փոխաբերեալ մաս-նաւորապէս բանջար կոչի բաղրակն . որ է տերեւն ճակնդեղոյ իրիք, որ լինի երկայն բաղկակերպ . սակայն արմատ նը է ոչինչ ։ ռամկ. խաղող խանձար ։

Բանջարանոց . ի . աւ . աց . օք ։ ‖ տեղի՝ ուր անկեալ կան բանջարք ։ 'Ի Հայր հարց ։

Բանջարեղէն . ղինի . աց ։ ‖ այն՝ որ է 'ի բան-ջարէ . կմ յօրինեալ բանջարով . և ա այսմ ասի՝ սեղան, կմ կոչմունք բանջարեղէնք ։ ռամկ. խանջարէ շինած ։ Աղաւ. 15. 17։

Բանտապահ . ի . աւ . աց . օք ։ ‖ պահապան, կմ վերակացու բանտի . որ և ասի բանտա-պան ։ տաճկ. զընդան պէքճիսի. կմ զընդան-ճի ։ Ակտուէ Եղէկ. Ը. և ԺԳ.։

Բանտարգելութիւն . թեան ։ ‖ բանտարգել գոլն. կմ արգելումն 'ի բանտի ։ 'Ի գիրս պէտ ։

Բանքաղութիւն . թեն ։ ‖ քաղումն բանի, ո-րով մերթ նշանակի ծաղկաքաղ առնելն աս-տի և անտի զբանս . և մերթ՝ քաղելն 'ի բե-րանոյ ուրուք զբան . կմ պատառահակաւ վա-րելն 'ի բանս ։ 'Ի գիրս ածանօթ։

Բաշխահատ ։ (Նախդրիւ.) ‖ Նա՝ որոյ բաշխքն հատեալ են . կմ որոյ հերքն են յապաւեալ, առ 'ի վայելչութիւն . որպիսի են ոմանք շո-րիք, կմ երիվարք ։ ռամկ. քէսիքէն՝ կմ ճառը կորած ։ Յայսմաւ ։

Բաշաւոր . ի . աւ . աց . օք ։ ‖ ունօղ զբաշ, կմ հերաւոր, և կմ վարսաւոր ։ ռամկօր. ֆէրլէճլի ։

Բաշաւորիմ . եցայ ։ եաց . իլ ։ (ձայնակիր.) ‖ ստանալ զբաշս ։ կմ վարսաւորիլ . ռամկ. ֆէրլէճլէնմէք օլմագ ։

Բաշխ ։ ‖ բաշխումն . կմ պարգև, և այլն . տես 'ի ա. հատ. եդաւ ։ Դորձլ բաշխ կոչի մի-ճակին՝ որ գծեալ ունիցի ։ 'Ի գիրս սէրեր ։

Բաշխումն . ման ։ ‖ բաշխելն . կմ բաժանե-լով տալն . և կմ բաժանումն ։ Դէպքն անդ ։

Բառամեկնութիւն . կմ բառակաղմութիւն . մանց ։ ‖ տես 'ի ա. հատ. Բառամեկնիչն ։

Բառաչիչն ։ ‖ տես 'ի ա. հատ. Բառամեկնիչն ։

Բառաչումն . մանց ։ ‖ տես 'ի ա. հատ. Բառաչ ։

Բառացութիւն . թեն ։ ‖ բառացի գոլն . կամ փառաւորութիւն . կմ չափողութիւն . կմ գե-րազանցութիւն . կմ հաշտութիւն ։ ըստ այնմ 'ի գիրս սէր. Ջգանակաց խիստ ծա-ռոյն ունելով բառացութիւն ։ Եւ զկնի . Աստ ածցելոյ երջանկաւէս բառացութեան։

Բասա . ի ։ ‖ բասիա, որ է եղէգն, կմ նաւ-ըստ այնմ 'ի գիրս սէր. Աստ իմում նա-խէին բասուի . յի յառաջագոյն եղելոյ բասի-սի, 'ի սմանէ ծաղկին բառք՝ բարեբաստ . չարաբաստ, և այլն ։ տես և 'ի ա. հատ ։

Բաստայիոց ։ (Նախդրիւ.) ‖ բախտաւորից կմ բարեբախտագոյն ։ 'Ի գիրս սէր ։

Բարակացա . ի . աւ . աց . օք . կամ ոյ ։ ‖ մերթ նշանակէ զախտացեալն բարակացա-ւութիւն . և մերթ զբարակ ցաւն ։ Դ հին բժշկոր ։

Բարակացաւութիւն . թեն ։ ‖ տես 'ի նորքոյ Բա-րակցաւ ։ 'Ի գիրս ճշգրէից ։

Բարակցաւ . ոյ . ով . ոց . ովք ։ ‖ է ախտ ինչ չար պատահեալ յարակայանութէ ներքինե կենդանական փողոտեաց . ոնք 'ի փայծաղէ, և 'ի նմանեաց . որ զհետ տոյ տոկաւ տա-կաւ հաշեալ և մաշեալ սպանանէ ։ ռամկ. ետ, խարազ ցաւ ։ և տաճկ. ինճէ ձաղագ ։ 'Ի գիրս ճշգրէից ։

Բարաւորութիւն . թեն ։ ‖ բարոյականութիւն . կմ բարոյք . և կմ բարք . և ա այսմ ասի . Դժառ ինչ ։ Իսկ աա խոհեմութիւն և բարա-ւորութիւն բան զձգելն անձին ։ Եւ 'ի ճառ-ընտ. ասի . Աեղ շհաւուցն զայնոցիկ ասէ ըղ-ընութիւն, և զբարաւորութիւն . և ա այսմ է և յայլ բազում տեղիս ։

Բարբանջ . ի . իւ ։ ‖ տես 'ի ա. հատ. Բար-բանջք ։ Դ գիրս վէցըր ։

Բարբանջանք . աց . օք ։ (տնեղ.) ‖ բարբանջ-մունք . կմ շաղփաղփութիւն . և կմ տառա-պելաբանութիւն ։ ռամկ. աֆերգէնց խօսք . կմ լաֆ ։ 'Ի գիրս վէցօր ։

Բարբանջեմ . եցի . եա . եւ ։ (չէզոք.) ‖ բար-բանջել . կմ շաղփաղփել . և կմ տառապե-լաբանել ։ ռամկ. աֆերգէնց խօսիլ . կմ լաֆա-ղանութի ընել ։ 'Ի գիրս վէցօր ։

Բարբանջիչն ։ ‖ տես 'ի ա. հատ. Բարբանջիչն ։

Բարբանջումն . ման ։ ‖ տես 'ի ա. հատ. Բար-բանջմունք ։

Բարգաւաճեցուցանեմ . եցի . ցօ ։ (անցող.) ‖ բարգաւաճ առնել . կմ աղգաւաւորել . կմ ուռճացուցանել . կմ պէսպէս բարեօք ճոխացուցանել . և կմ փառօք և պատուով լիացուցանել ։ ռամկ. փէօլէնէճ ընել։

Բարգաւաճութիւն . թեն ։ ‖ աղգաւաւորութիւն . կմ ուռճացումն . կմ ճոխութիւն . կմ շքե-ղութիւն . և կմ փառաւորութիւն ։

Բարգումն . ման ։ ‖ տես 'ի ա. հատ. Բար-գութիւն ։

Բարեատեաց . կմ բարեատեաց ։ (Նախդրիւ.) ‖ բարի ատեցեղ . կմ որ զուարթէ բարի խօ-սի ։ ռամկ. խօշ խօսօղ . ըստ այնմ, 'ի գիրս վէցօր. Ընթանան աստի և անտի բարեխօսք, և բարեատեացք ։

Բարեբախտագոյն . գունի ։ ‖ առաւել բա-րեբախտ . կմ երջանկագոյն . կմ բարեբաս տիկ ։ Խորէն. Գ. գլ. 29

Բարեբախտանալ · ացայ · ացեր · ալ : (չէզոք ·) || բարեբախտ լինել · կամ երջանիկ գոլ : թաճկ · տէօվլէթլի օլմագ : 'ի Գիրս պէտս :

Բարեբաստակից · կցի · ու · աց · օք : || ընկեր բարեբաստութեան · կամ զուգակից : 'ի ճառընտ :

Բարեբաստանալ : || տե՛ս Բարեբախտանալ : 'ի Գիրս պէտս :

Բարեբաստիմ · եցայ · եաց · իլ : (ձայնակր ·) || տե՛ս Բարեբախտանալ : 'ի Գիրս պէտս :

Բարեգթած : (նախդր ·) || բարեգութ · կամ բարեգորով · կամ նա՛ որ ունի զղեղուն գթութիւն :

Բարեգթածութիւն · թեան : || բարեգութ գոլն : խորէն · վ · դր · 57 :

Բարեգթացեալ · ելոյ : || զինքն բարեգութ ցուցեալ · կամ քաղց գթացեալ · և կամ մե-ծամեծս ողորմեալ · Յ այնմ Նոր · գթ · բա-րեգթացեալ հանձեացես հայել հոտոտել յայս զոհ պաշտամանս :

Բարեգիտութիւն · թեան : || բարի · կամ քաջ գի-տութիւն · կամ մանրադիտութիւնն անկեղծութիւն : Կիւրղ Եզէկ · թ :

Բարեգործակ · ի · աւ · աց · օք : || բարեխօ գործօղ · կամ առնող բարեաց · կամ առատաբաշխող բարի խրոց · և կամ բարերար : Թաճկ · այլէ-խօրլի ըէօղ : Գրիգ · Նարեկ :

Բարեգէտ : (նախդրբէ ·) || յոյժ գիտնաւոր · կամ յոյժ յարգնար · և կամ կարի վայելուչ : և Յ այսմ ասի · բարեգէտ պատմեա : թաճկ · մէլաքեալիլէրի · կամ էօրէտլէրր : Սարգս :

Բարեգինեցած : (նախդր ·) || տե՛ս 'ի ռ · հաւ · Բարեբախտ :

Բարեգինութիւն · թեան : || բարեբախտութիւն · կամ երջանկութիւն : թաճկ · տէօվլէթ :

Բարեգանութիւն · թեան : || բարեգարդութիւն · կամ բարեշնորհութիւն · և կամ շնորհազարդ որպիսութիւն : թաճկ · չէօլէլէք · կամ էօրօքիւմ · կամ կէօքիւմ · և կամ զէնիթ :

Բարեգոյն : || տե՛ս Բարեգոյն :

Բարեգոյնութիւն : || տե՛ս Բարեգոյնութիւն :

Բարեգրաւոր : (նախդր ·) || քաջ գրաւոր · կամ ըմբռնողն · և կամ դրօծոյցողն : Նորէկ · Է :

Բարեգրեցիկ : (նախդր ·) || գրեցող բարեաց , որով նշանակի՝ բարեկիրն :

Բարեժամութիւն · թեան : || բարի ժամ · կամ պատշաճ ժամանակ : թաճկ · այլի ալէն : 'ի ճառընտ :

Բարեժառանգ · ի · իւ · աց · օք : || բարի , կամ քաջ ժառանգ · կամ ժառանգող բարեաց · և կամ այն՝ որով լինի ժառանգութիւն բարեաց :

Բարեժառանգութիւն · թեան : || բարի ժառան-գութիւն · կամ ժառանգութիւն բարեաց · Յ այնմ , Սարգս · Բարգաւաճ երբեմ զհայրենի բարեժա-ռանգութիւն պահելով զպարեւացութիւնս :

Բարելաւ : (նախդրբէ ·) || բարի , և լաւ · կամ լաւագոյն · կամ ամենաբարի : թաճկ · այլի ու լաւ · կամ խէյր ալլահէ : Յ այնմ · 'ի Գիրս պէտս · Պարտ է ճանաչել զմինչև Հզօրաբար բա-րելաւ կենդանեաց :

Բարելաւութիւն · թեան : || քաջ լաւութիւն · կամ գերազանց բարութիւն · և կամ երևելի առ-նահանդէսութիւն · Յ այնմ 'ի Գիրս Ծննդ խոս-րովս · Պատմէ եմ մեզ եւ բարելաւու-թիւն : Նաև յոյժ ճառս ասի · Աղաւնական ու-ացն բարելաւութիւն :

Բարելի : (նախդրբէ ·) || լի բարեաք · կամ լցեալ լաւութեամբ :

Բարելինելութիւն · թեան : || լինելութիւն բարի կամ բարի արարած · և կամ քաջ գործ : 'ի Գիրս պէտս :

Բարելիր : (նախդր ·) || տե՛ս Բարելի :

Բարեխնամօղ · ի : || տե՛ս 'ի ռ · հաւ · Բարեխ նամ : 'ի ծանօթգիրսն :

Բարեխնդիր : (նախդրբէ ·) || խնդրող բա րեաց · կամ որոյ խնդրելիքն են բարի : թաճկ · այլէ բախ ասղօղ : 'ի ճառընտ :

Բարեծանօյց : (նախդրբէ ·) || ծանուցանող բարեաց · կամ որով բարին ազդեալ և ցու ցեալ լինի · և Յ այսմ ասի · Բարեծանօյց խորան : 'ի Գիրս պէտս :

Բարեկամիկ · (նախդր ·) || է անուն փաղաք շական · և նշանակէ՝ անուանական բարեկամ կամ քաղցր սիրելի · Յ այնմ Մծբն · ժթ · Փոխէ զգութ սիրելւոյն անարգել զՔերովբ նեակ բարեկամիկն :

Բարեկեանք · կենաց · օք : (անեզական ·) || բարի կեանք · կամ բարեկենդանութիւն · կամ բարեկեցութիւն : 'ի Գիրս պէտս :

Բարեկենդանիք · եաց · եօք : (անեզ ·) || բա րեկենդանութիւն · կամ բարեկեցութիւն · և Յ այսմ ասի · աւուրք բարեկենդանեաց : թաճկ · բարէկէնդանէ : 'ի ճառընտ :

Բարեկերպ · ի · իւ · ից : || ունող զբարի , կամ զազնիւ կերպ · կամ բարեձև · կամ բարետես իլ · կամ գեղեցիկ : թաճկ · աղամբր · կամ սիրուն

Բարեկեցութիւն · թեան : || բարւոք կեալն · կամ բարի ապրուստ · կամ բարեկենդանութիւն կամ բարեբաստութիւն · կամ երջանկութիւն 'ի Գիրս պէտս :

Բարեկրանք · անաց · օք : (անեզա ·) || կիրք բա րեաց · կամ բարեկրութիւն · կամ բարեբախտու-թիւն · և կամ երջանկութիւն : թաճկ · տէօվլէթ Յ այնմ 'ի Գիրս պէտս · Սիրոյ իւրաքանչիւր մա տուցանէ զբարօրութիւն բարեկրանս :

Բարեկրեալ · ելոյ : || բարիս կրեալ · կամ բա րեաց հանդիպեալ · կամ բարերարութիւն ան եալ · կամ բարեբախտեալ · և կամ երջան կացեալ : թաճկ · տէօվլէթլի : 'ի Գիրս պէտս

Բարեհաճիմ · եցայ : (ձայնակր ·) || հաճիլ ըստ բարեհաճութեան · կամ հաւանիլ 'ի կամս քաղցր րութեան : 'ի ճառընտ :

Բարեհայց : (նախդրբէ ·) || զբարին հայցող · կամ որոյ խնդրուածն է բարի : 'ի ճառընտ :

Բարեհատոյց : (նախդրբէ ·) || հատուցանող բարեաց · կամ բարերար : թաճկ · այլէխօրլի ըէօղ : 'ի Գիրս պէտս :

Բարեհոգաբարձութիւն · թեան : || բարեհամբաւու-թիւն · կամ մեծահամբաւութիւն · կամ բարի ա-նուան : թաճկ · նամ : Կիւրղ պաղամանց :

Բարեձևիմ · եցայ · եաց · իլ : (ձայնակր ·) || բարեձև լինել · կամ բարւոք կերպարանիլ · կամ ունել զպատշաճ , և վայելուչ տեսիլ · և կամ գեղեցկանալ : թաճկ · գիւզէլլէշմէք · կամ չէօրէքլի օլմագ : Գրիգ · Նարեկ :

ծայրն է բարձր : ռամկ. ծայրը բարձր : և ըստ այսմ առի, ծառ բարձրածայր : 'Ի պարծ. աղէտս":

Բարձրածայրեալ . լոյ : || 'ի բարձր ծայրս վե րացեալ . կամ 'ի գագաթն բարձրութեան ծայր լեր հաստատեալ . ըստ այնմ 'ի ճառընտ. Աստ ամբարձութիւն հրեշտակացն բարձրածայրելոյ:

Բարձրակալ . ի . իւ . աց . օք : || ունող զբարձ րութիւն . կամ բարձրակայ . կամ գերակայ . և կամ բարձրաբերձ : 'Ի ճառընտ: Իսկ մերթ՝ գահերէց . կամ վեհանձն . կամ վսեմ . և կամ վեհափառ : 'Ի հին պատմագ:

Բարձրակայ . ի . իւ . ից . իւք : || բարձրայլին, կամ որ բարձր է . և ըստ այսմ առի՝ բարձրա_կայ վայր : 'Ի ճառընտ:

Բարձրական . ի . աւ . աց . օք : || ունող ըզ_բարձրութիւն . կամ բարձրացեալ . կամ վերամ_բարձ :

Բարձրակոհակ . ի . աւ . աց . օք : || ունող ըզ բարձրացեալ կոհակս . կամ ալիս . և կամ այն՝ որ լինի բարձրացեալ ալեօք . և ըստ այսմ առի . բարձրակոհակ վողովմունք : 'Ի ճառընտ:

Բարձրահայեակ : (Նախդրիւ .) || տես 'ի ստ. հատ. Բարձրադիտակ : Յայսմաւուրն :

Բարձրահայեաց : (Նախդր.) || հայեցող 'ի բարձունս . կամ նկատող 'ի յերկինս : ռամկ. վեր նայօղ . ըստ այնմ 'ի Գիրս Յովհ. Իմաստ. Բարձ րահայեաց՝ և երկնամիտ լինելով երկնաւոն: Իսկ մերթ՝ վսեմախոհ . կամ բարձրամիտ : Դրձ՝ բարձրադիտակ . կամ բարձամտան_գակ . և կամ վերամբարձ : ռամկօր. վերէն բարձր :

Բարձրաձաղկ : (Նախդրիւ .) || բարձրուղէշ . կամ բարձրաձիւղ . յ՛ոն՝ որոյ ձիւղքն են բարձրաբերձ . և ըստ այսմ առի . բարձրա_ձաղկ կաղնի . կամ ոստի . և այլն : 'Ի ճառ_ընտ. և Մարգ:

Բարձրաձև . ձևի . իւ : || ունող զբարձրա_բերձ տեսիլ . կամ բարձրութեամբ ձևացեալ . և ըստ այսմ առի . բարձրաձև արմաւենի, գա գաթունք . և այլն : 'Ի Գիրս պէտ: և 'Ի ճառընտ:

Բարձրաձիգ : (Նախդր.) || 'ի բարձունս ձգող . կամ 'ի բարձանց ձգեալ : Իսկ մերթ՝ 'ի վե րուստ արկանող : 'Ի ճառս ինչ :

Բարձրավարս : (Նախդ.) || բարձրաձիւղ . կամ բարձրատերև . և ըստ այսմ առի . բարձրա_վարս արմաւենի : ռամկ. բարձր ճիւղ ունօղ : 'Ի Գիրս պէտ:

Բարձրավզանամ . ացայ : || տես 'ի ստ. հատ. Բարձրավզիմ : 'Ի հին Կէրակ:

Բարձրավզութիւն . թեան : || գոռոզութիւն . կամ հպարտութիւն : 'Ի ճառընտ:

Բարձրաւանդ . կամ բարձաւանդ . ի . աւ . աց . օք : || բարձրաւանդակ . որ է բարձր տե_ղի . ըստ այնմ 'ի ճառընտ. Հուր եկեալ զբար ձաւանդ նոր այրեաց :

Բարձրբարձ : (Նախդր.) || բարձրաբերձ . կամ բարձրակայ : 'Ի Գիրս Հեյօր:

Բարոյածին . ծնի . իւ . աց . օք : || բնածին . կամ բնական . ըստ այնմ 'ի Գիրս Հեյօր. օրէնք ընդարմացեալք՝ բարոյածինք՝ հաստատեալ կան 'ի բնութեան նոցա :

Բարոյակից . կցի . աւ . աց . օք : || ընկեր բա րուց . կամ զնոյն բարս ունօղ . կամ բնութե_նակից : ռամկ. խույպաղ : 'Ի ճառս ինչ :

Բարոճական . ի . աւ . աց . օք : || տես 'ի ստ. հատ. Բարոյական : 'Ի Գիրս պատուէն անձանց : և պորֆ":

Բարուրեմ . րուրեցի : || տես 'ի ներքոյ Բար րեմ : 'Ի ճառս ինչ :

Բարրեմ . եցի . եա . ել : (Ներգ.) || բարուրս գնել . կամ բաղբաղել . կամ գլալարտել . և կամ սուտ մեղադրութեամբ բարգել 'ի վերայ : ռամկ. բոխտան ընել . կամ իֆթիրայ ընել :

Բարրութիւն . թեան : || տես 'ի ստ. հատ. Բար_րանք :

Բարւոքագոյն . գունի : || բարեգոյն . կամ լա ւագոյն . կամ քաջագոյն : 'Ի ճառընտ:

Բարւոքապէս : (մակբայ .) || բարեպէս . կամ քաջապէս : Մարգ. 'ի բազում տեղիս :

Բարւոքեմ . եցի . եա . ել : (Ներգ.) || բար_ւոք առնել . կամ բարեգունացուցանել . կամ լաւացուցանել . և կամ բժշկել : ռամկ. ա_ղէկնէլ : ըստ այնմ 'ի ճառընտ. Դու և ոչ ցան կացիր 'ի վայրապար տեսութեան և աշխա տասիրութեամբ բարւոքելով զախտն :

Բարք . ուց . ուք : (անեզ.) || որպիսութիւն բնութեան . կամ բնութիւն . ով 'ի ստ. հատ: Դրձ՝ յօժարութիւն . կամ ախորժակ . կամ սիրտ : ռամկ. ճէպէ : Վն որոյ և 'ի գաւառս ինչ փոխանակ ասելոյ, մեծ է ս չուզեր, ա_սեն , բարքս չուզեր : Ըստ այսմ ևս կարէ իմացեալ լինիլ այն , որ առի . 1. Թագ. 25 . 33 . Օրհնեալ տր ած իէլի . և օրհնեալ բարք քո :

Բացագնաց : (Նախդրիւ .) || 'ի բաց գնացող . կամ անջատեալ , և գնացեալ . ըստ այնմ 'ի Գիրս պէտ. Բացագնաց 'ի թշնամիսն եղև ա_ռ 'ի յիւրայոցն :

Բացախօսութիւն . թեան : || բացատութիւն . կամ բացաձայնութիւն . կամ օտարաձայնութիւն : Լամբրօն:

Բացածագեմ . եցի . եա . ել : (Ներգ. և մերթ չեզոք .) || 'ի դուրս ծագել . կամ յայտնի ծա գել . ըստ այնմ 'ի ճառընտ. Գերակատար լու թեան յայսմ բացածագեաց աւուրս : Եւ զկնի առի . Զզմայլութեան յայսմ տօնի բացածագեցին լուսոյ խորհուրդք :

Բացայայտակի : (մակբայ .) || բացայայտա_բէն . կամ յայտնապէս . կամ քաջայայտ . և կամ առանց ծածկութի : ռամկ. էշկէարէ . ըստ այնմ Յովհ. Իմաստ. Բացայայտակի զկեա_պաշտիցն հոլանեցաք զյիմարութեն :

Բացայիշատակ . ի . աւ . աց . օք : || յայտնի յիշատակ . կամ յիշատակութեան : 'Ի Գիրս պէտ.

Բացատացութիւն . թեան : || տես 'ի ստ. հատ. Բա ցատութիւն : Լամբր:

Բացավայր . ի . աւ . աց : || բաց տեղի . կամ անյարկ վայր լերանց . կամ դաշտաց . ռամկ. էաղան տէղ . ըստ այնմ 'ի Գիրս պէտ. Յորում վարեցին հարկիք եղանց 'ի բացավայրի ու_րեք :

Բացատու . տուի . աւ . աց . օք : || 'ի բաց տուող . կամ բացատրող . կամ հեռաձիգ

ռամկ.

ռամկ. [illegible] կամ չէք [illegible]: Իսկ 'ի ճառընտ. ուր ասէ. [illegible] զբաւութեան, և բացառութք կառուցեալ, նշանակէ բացառիկ. [illegible]. զի է գործիական բացառ բառից:

Բացարձան. ի. աւ. աց. օք: || գործի բանալոյ. կամ բանալի: ռամկ. [illegible]: տես և 'ի ձ. հատ:

Բացերես: (նախդրիւ.) || բացեալ երեսօք. կամ անծածկոյթ դիմօք: ռամկ. [illegible]: 'ի ճառս ինչ:

Բացերեսութիւն. թեան: || յայտ յանդգնութեան. կամ յայտնի [illegible]. և կամ յայտնութիւն: 'ի ճառընտ:

Բացօթեակ: (նկրգ.) || տես 'ի ձ. հատ. [illegible], և Բացօթեակ: [illegible]

Բաւականն: || տես 'ի ձ. հատ: [illegible] 'ի ժամանց [illegible], զոր [illegible] 'ի [illegible] ժամ:

Բաւականացուցանեմ. ացուցի. ցն: (անցող.) || բաւական առնել. կամ բաւեցուցանել: ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]. կամ [illegible]: 'ի ճառընտ:

Բաւեցուցանեմ. ցուցի. ցն. ել: (անց.) || բաւական առնել. կամ բաւել տալ: ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]: 1. Մակ. 3. 30:

Բաքոս. ի. իւ: || տես 'ի ձ. հատ. Աստուածաբանութ:

Բ Գ

Բդեաշխ. կամ Բդեշխ. խի: || [illegible]: ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]: Յայտնապէս: տես և 'ի ձ. հատ:

Բ Ե

Բեկանեմ. բեկայ. եր. անել: (ձայնակր.) || խորտակել. կամ կոտրել. և կամ մանրել: ռամկ. [illegible]: Իսկ մերթ՝ [illegible]. կամ [illegible]: և [illegible] 'ի մի բերան: ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]: 1. Թագ. 20. 34:

Բեկումն. ման: || բեկումն կամ խորտակումն: [illegible]: Իսկ մերթ՝ [illegible]. կամ [illegible]. և [illegible] բեկութիւն [illegible]: ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]:

Բեկուն. բեկեալ. եաց: || բեկուն. որ է [illegible]: ռամկ. [illegible]. և [illegible] 'ի ճառս ինչ: [illegible]:

Բեհեզ. [illegible]: || [illegible]. ուր [illegible]. և [illegible]. կամ [illegible]. և [illegible] ինչ նման [illegible]: ռամկ. [illegible]:

Բեղմնաւորութիւն. թեան: || տես 'ի նեղքոյ Բեղնաւորութիւն:

Բեղնաւորութիւն. թեան: || բեղմնաւորութիւն. կամ [illegible]. կամ [illegible]. կամ [illegible]. և կամ [illegible]

Բերութիւն: ռամկ. [illegible]: 'ի գիրս [illegible]:

Բեմբասացութիւն. թեան: || տես 'ի ձ. հատ. Բեմասացութիւն:

Բերանաբացեալ. ելոյ: || բացեալ զբերան իւր. կամ ընդարձակեալ բերանով: և կամ նման բերանոյ բաց: ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]: Խորէն. Ճ. գլ. 39: և 'ի ճառընտ:

Բերանաձայն: (նախդրիւ.) || [illegible] զբերան [illegible]. որով մերթ՝ նշանակի [illegible]. կամ [illegible]: ռամկօր. [illegible]. Իսկ մերթ՝ [illegible], կամ [illegible], կամ [illegible]. և կամ [illegible]: ռամկ. [illegible]:

Բերանախառնութիւն. թեան: || [illegible] բերանոյ. որ է [illegible]. կամ [illegible]. և [illegible]. կամ [illegible]: ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]. կամ [illegible]: [illegible] Յովէ. [illegible]. [illegible], և [illegible] բերանախառնութիւն [illegible] և [illegible]:

'ի Բերան առնուլ. առի. ուլ: || 'ի բերան առնել. որ է [illegible], կամ [illegible]: ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]: 'ի ճառս ինչ:

Բերանացի. ի. աւ. աց. օք: || [illegible] բերանոյ. կամ [illegible] բերան է [illegible]: ռամկ. [illegible]:

Բերանացի: (մակբայ.) || 'ի ձեռն բերանոյ. կամ բերանով. [illegible] 'ի գիրս [illegible]. [illegible]. բերանացի [illegible]:

Բերանացուցանեմ. ուցի. ցն. ել: (անց.) || բերանս բանալ. կամ [illegible] զբերան [illegible]. կամ [illegible] բերանոյ առնել: ռամկօր. [illegible]: 'ի ճառընտ:

Բերան 'ի վերայ անկանել: || 'ի մի բերանոյ անկանել. որով նշանակի անկանել 'ի մի [illegible]. զոր և [illegible]: ռամկ. [illegible]: 'ի [illegible]:

Բերդակալ. ի. իւ. աց. օք: || այն՝ որ ունի [illegible] զբերդս, կամ բերդապահ: ռամկ. [illegible]: 'ի հին պատմոգ:

Բերդակալեանք. եանց: || [illegible] բերդի. կամ [illegible]: ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]: 'ի հին պատմոգ:

Բերդամարտ. ի. իւ. ից. իւք: || մարտնչօղ [illegible] բերդի. կամ [illegible]: ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]:

Բերդերան: (նախդրիւ.) || բերդք. կամ [illegible]. և կամ [illegible]. [illegible], նշանակէ [illegible]. [illegible]. և այլն: ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]: 'ի հին պատմոգ:

Բերդորայք. ից. իւք: || բերդք. կամ [illegible]: ռամկ. [illegible]:

Բերել զնմանութիւն: || նմանիլ, կամ [illegible]. և կամ համաձայնիլ: 'ի [illegible]:

Բեր 'ի մէջ: (նախդր.) || 'ի մէջ բերօղ. կամ 'ի մէջ առօղ. կամ յառաջ [illegible]. կամ յառաջ [illegible]. և կամ [illegible]

ռամկ. օրթան [illegible]. կմ՝ մէյտան [illegible]. կամ [illegible]. ընդ այսմ Մծբն. ժ՟է. Դուք էք քննախնդիր արատոյ. և բեր 'ի մէջ. ըստ հետազօտողք, և 'ի մէջ բերողք զբենս:

Բերբնիկեան դէս: || է համաստեղութիւն ինչ որ կայանայ մերձ կուսին, և առիւծուն. և բաղկանայ 'ի ժ՟գ. աստեղաց:

Բերկրաբերձ: (Նախդրիւ.) || ունօղ զվսեմ բերկրութիւն. կմ՝ լցեալ գերազանց բերկրութեամբ. և կմ՝ յոյժ բերկրական. և ընդ այսմ ասի, բերկրաբերձ տօն: ռամկ. [illegible]. կմ՝ [illegible]: 'ի ճառընտ:

Բերկրալի: (Նախդրիւ.) || լի բերկրութեամբ. կմ՝ խնդալից:

Բերկրամիտ. մտի. մտիւ. աց. օք: || ուրախամիտ. կմ՝ խնդամիտ. և կմ՝ զուարճամիտ: տաճկ. [illegible]: 'ի Գիրս պիտ:

Բերկրանոց. ի. աւ. աց. օք: || տեղի բերկրութեան. կմ՝ վայր զբօսանաց. որպիսի են վանդակագործ պատշգամբք, ուր նստեալ դիտեն այսր և անդր: տաճկ. [illegible]. կմ՝ [illegible]: ըստ այսմ 'ի ճառընտ. իսկ նա հրամայեաց բարձել 'ի վանդակս բերկրանոցին առ 'ի ճաշակել կերակուր:

Բերկրարար. ի. աւ. աց. օք: || բերկրեցուցիչ. կմ՝ ուրախացուցիչ. և կմ՝ պատճառ զուարճութեան. և ընդ այսմ ասի բերկրարար ձայն, բան. և այլն: ռամկ. [illegible]: 'ի Գիրս Մծբն խրատուց:

Բերկրեմ. եցի. եա. ել: (զօրութեամբ անցող.) || բերկրեցուցանել. կմ՝ զուարճացուցանել. և կմ՝ ուրախացուցանել: ռամկ. [illegible]: ընդ այսմ 'ի ճառընտ. բերկրեա զնա:

Բերձակատար. ի. իւ. աց. օք: || այն՝ որոյ կատարքն են յոյժ բարձր. և կմ՝ բարձրաբերձ: և ընդ այսմ ասի. բերձակատար պարիսպ ռամկ. [illegible]. կմ՝ [illegible]: 'ի Գիրս պիտ:

Բերուստ: (Նախդր.) || բերանովն. կմ՝ տանուտն. և կմ՝ կրուտն: 'ի ճառս ինչ:

Բեք. ի. իւ. ից. իւք: || հզօր. կմ՝ բուռն. կմ՝ իշխանաւոր. կմ՝ առատ: ռամկ. [illegible]. կմ՝ [illegible]. ընդ այսմ 'ի հին Մեկնչն. Բէքից առանք. և բէքից խուժք հրաշալիք են, և զեղաղէշք:

Բ Ը

Բըբիւն. կմ՝ բըբիւն: (Նախդր.) || թնդիւն. կմ՝ շաչիւն. և կմ՝ հնչիւն: ռամկ. [illegible]. կմ՝ [illegible]. և կմ՝ [illegible]. և ընդ այսմ ասի՝ բըբիւն աղաղակի, պատերազմի, ամբոխման, և նմանեաց: 'ի ճառս ինչ:

Բ Ժ

Բժաբեր. ի. իւ. աց. օք: || պատճառող զբժշ. կմ՝ բժոտ: և ընդ այսմ ասի. բժաբեր, և արտաքնաբեր աչք: ռամկ. [illegible]: 'ի Գիրս Մծբն Խրատուց:

Բժժագործ. ի. աւ. աց. օք: || գործօղ բժժանաց. այս նա՝ որ չլինէ զկռապաշտական. կմ՝ զկախարդական յուռութս, կմ՝ զծրարս, կմ՝ զնշանս. և զայլ ինչ նման: ռամկօր. [illegible]: 'ի ճառընտ:

Բ Ի

Բիր. բրի. աւ. աց. օք: || գաւազան. կմ՝ մահակ. կմ՝ վերգ. և այսպիսիկ թէ բարակ իցեն, և թէ ստուար: ռամկ. [illegible]. կմ՝ [illegible]. կմ՝ [illegible]. կմ՝ [illegible]. և կմ՝ [illegible]: 1. Մնաց. 11. 23: Մատթ. 26. 47:

Բիւրաբառեան: (Նախդր.) || ունօղ զբիւր բառս. կմ՝ բաղկացեալ 'ի բազմութենէ բառից: Գ. Նիւսն:

Բիւրակերպեան: (Նախդրիւ.) || բիւրաղան. կմ՝ բիւրապատիկ: 'ի ճառընտ:

Բիւրանկեայ. նեի. իւ. ից. իւք: || ունօղ զբիւր անկիւնս. և ընդ այսմ ասի. բիւրանկիւնեայ պատկ: ռամկ. [illegible]: 'ի ճառընտ:

Բիւրամեան: (Նախդր.) || տես 'ի ա. հատ. Բիւրամեանեայ:

Բիւրեղ. ի. աւ. աց. օք: || է ական ինչ պատուական և թափանցիկ. երանգաւ խաժ. ըստ կարծեաց մնացեալ 'ի կանաչ գոյն զմրխտոյ. ուստի կոչի՝ երկնագոյն, կմ՝ ծովագոյն, և ոմանք յազգէ սորա ունին և զշաւիղ ինչ գեղնութեան. վասն որոյ և անուանին ոսկեբիւրեղ: Գործեալ սա բոլորակ, և արկեալ 'ի դէմ արեւու լուցանէ զհուր 'ի յանծուխս, և 'ի նմանիս նց: Դնեալ լինի առաճեալ 'ի պէսպէս գոյնս: 'ի հուր արկեալ՝ այրի, և 'ի կէր փոխարկի, և լինի դեղ աչաց: Ասեն՝ սա ընդ բժշկաց, և անկստ գործեաց՝ խափանէ զկծուածս յաչս, և 'ի քիմս. ըստ 'ի կէնկե. գրգռէ զսիրտս մարտակաց, և խրախուսէ զմարդ 'ի նահատակութիւն: ռամկ. [illegible]. կմ՝ [illegible]: Եզեկ. 28. 20: Տօբ: 13. 2: Եզեկ. 28. 13: Յայտ. 21. 20:

Բիւրիցս: (մակբայ որակ.) || բիւր անգամ, որ է տասն հազար անգամ: ռամկօր. [illegible]: Լամբր:

Բիւրս: (մակբայ.) || բիւրիցս. կմ՝ բիւր անգամ: ռամկ. [illegible]: ընդ այսմ. Նար. խտ. Եթէ բիւրս կրկնեսցի՝ ոչ լինի չափել.

Բ Լ

Բլշակնիմ. եցայ. եաց. իլ: (Չէզոքակր.) || տառապել զպատուհանակ յաչսն. կմ՝ խաւարել աչօք. կմ՝ շլանալ. կմ՝ կուրանալ: ռամկ. [illegible]. կմ՝ [illegible]: ընդ այսմ 'ի ճառընտ. Եւ մի յորսաց հոյեցուցածովք 'ի դեղ պատրանաց՝ բլշակնեցին 'ի պատուհասիցանացն ոյ պատահմանն էին:

Բլշացուցանեմ. կմ՝ բլշեցուցանեմ. ցուցի. ցի. ել: (անցող.) || խաւարեցուցանել զաչս. կմ՝ շլացուցանել. կմ՝ կուրացուցանել: ռամկ. [illegible]. կմ՝ [illegible]: ըստ այսմ 'ի Գիրս պիտ. Բլշացուցանել զճառագայթս աստուածութեան մտաց. կմ՝ ստուերին ճառագայթն բլշեցուցանէ զաչս

կամ ներգործութեան տեսանելեաց ։ Իսկ մերթ՝ բթացուցանել. ըստ այնմ 'ի Ճառընտ. Զսայր սուսերի նր բլլեցուցեալ՝ անգործ դարձուցանել ։

Բ Ղ

Բղխեմ. եցի. եա. եալ. (չէզոք.) ‖ բղխել. կմ ծագել ։ 'Ի գիրս Հնոց։

Բղխեցուցանեմ. եցուցի. եցո. եալ ։ (անց.) ‖ տես 'ի սդ. հատ. զներգործական բային բղխել ։

Բ Ճ

Բճիճ. կամ բշիշ. բճճի. ու. աց. օք ։ ‖ ծակոտի մանրիկեն կազմուածոց մեղուաց՝ գործեալ խորշս խորշս բազմանկիւնի. յոր կրեալ պնիւթ անուշահոտ ծաղկանց, կազմեն զմեղր. և այս մանրիկն կազմուածս մինչ դատարկ է 'ի մեղրէ, կոչի՝ մոմ. իսկ մինչ լցեալ կայ մեղու, անուանի խորիսխ ։ ռամկ՛ և՛ բէճէճ. ըստ այնմ 'ի գիրս Գործ՛ ծնունդ. Մեղուաց մաղքն սանդածանին մեց_ անկիւնի բջջօքն. յն ծակոտեօքն ։ և 'ի գիրս Լամբրոն. սա այլաբանութ. Զբաղցրու թիւն ձայնակաց բանին յիւրն հաւաքելով խոհական 'ի մտաց բճիճս ։

Բ Ն

Բնազննական. ի. ու. աց. օք ։ ‖ այն ամ, որ վերաբերի առ բնազննութիւն. կմ առ բնազննիմն ։

Բնազննիմն ։ (Նախդր.) ‖ զննող բնութեանց ի_ րաց, որպիսի են բնախօսքն ։ բայց մասնա ւորապէս՝ նա՝ որ 'ի տեսութէ դիմաց, և 'ի շարժուածոց մարմնոյ որոնեալ գտանէ, կմ Ճանաչէ զբնութի և զբարս ուրուք. զոր յոյնք և լատինք կոչեն՝ ֆիզիօնօմօն ։

Բնակ. ի. ու. աց. օք ։ ‖ տես 'ի սդ. հատ. Դարձ՝ բնիկ. կմ բնական ։ ռամկ. ... և ըստ այսմ սաի. բնակ տր, կմ դաւառ, ջերմութի. և այլն. 'Ի հին պատմագ.

Բնակեցուցանեմ. եցուցի. ցո. եալ ։ (անց.) ‖ տալ բնակել. կմ օթեցուցանել ։ ռամկ. բնակեցնել ։ Գործ. 7. 2 ։

Բնակիլս ։ ‖ տես 'ի սդ. հատ. Պնակիտ ։ Յայս մաւորն ։

Բնակունակ. ի. ու. աց. օք ։ ‖ բնաւոր. կմ բնակուոր. կմ բնական. և կմ խակական ։ ռամկ. ... ըստ այնմ 'ի գիրս ... Նա անդ զանելույն ունի զբնակունակն կայան ։

Բնանամ. բնացայ. ցիր. ալ ։ (բնդմիջ.) ‖ բուն լինել. կմ բնաւորիլ. կմ արմատա_ նալ ։ ռամկ. ... ։ Իսկ մերթ՝ կալ մնալ. կմ յարատեւել. կամ մնականալ ։ ռամկօր. ... կմ ... ։ Շնորհալին ։

Բնաշխարհ ։ ‖ տես 'ի ներքոյ Բնաշխարհիկ ։

Բնաշխարհիկ ։ (Նախդր.) ‖ բուն աշխարհ. կմ բուն գաւառ. և կմ այն՝ որ է բուն երկիր ուրուք. և ըստ այսմ սաի. գնալ 'ի բնաշխարհիկն. և կամ բնաշխարհիկ գա_

ւառ ։ ռամկ. ... ։ Կիւրղի եղէգ ։

Բնաջինջ լինիլ ։ ‖ 'ի բնէ ջնջիլ. կմ յարմա_ տոյ կորնչիլ. կմ բոլորովին եղծանիլ ։ Լամբրօն ։

Բնատէր. տեառն. տերամբ. տեարց. կմ տե րանց. տերամբք ։ ‖ բնական տր. կմ բուն իշխան ։ ռամկ. ... ։ 'Ի հին պատմագ ։

Բնաւորապէս ։ (մակբայ.) ‖ բնականաբար. կմ 'ի բնէ ։ ռամկ. ... ։ 'Ի Ճառընտ ։

Բնաւորեցուցանեմ. ցուցի. ցո ։ (անցող.) ‖ բնաւոր առնել. կմ արմատացուցանել. կմ տնկել 'ի բնութե. և կմ սեփականացու_ ցանել ։ 'Ի գիրս ...

Բնաւորութիւն. թե ։ ‖ բնաւոր գոլն. կամ բնականութիւն. և կմ բնութիւն ։ ռամկօր. ... կմ ... ։

Բ Ո

Բողաբոյծ. բուծի. իւ. աց. օք ։ ‖ բու_ ծանող. կմ սնուցանող բողի ։ ռամկ. ... ։ 'Ի գիրս Սարգ ։

Բոլորաբուղխ ։ (Նախդր.) ‖ բոլորակի բղ_ խող. կմ որ բոլորս բղխեալ. և կմ որ բո_ վանդակ բղխի ։ ռամկ. ... ։ 'Ի գիրս ...

Բոլորագնաց ։ (Նախդր.) ‖ բոլորակի գնա_ ցող. կմ բովանդակ գնացող. և ըստ այսմ սաի՝ բոլորագնաց կենդանիք ։ 'Ի գիրս ...

Բոլորակաձև. ի. իւ. ից. իւք ։ ‖ բոլորա_ ձև. յն նա՝ որ բոլորակ է ձևով ։ ռամկօր. ... կմ ... ։

Բոլորակաձևութիւն. թեան ։ ‖ բոլորակաձև գոլն. կմ բոլորակ ձև ։ 'Ի գիրս ...

Բոլորակեմ. եցի. եա. եալ ։ (Ներգ.) ‖ բոլո_ րակ առնել. կմ բոլորեցուցանել. և կմ շրջանակել ։ ռամկ. ... կմ ... ։ Պիտոն ։

Բոլորահեշտ ։ (Նախդր.) ‖ բոլորովին հեշ_ տական. կմ ամենահեշտ ։ ռամկ. ... ։ ըստ այնմ 'ի գիրս ... Ամենախնամ գթութե ծայր, և բոլորահեշտ վայելչու թեն աւարտ ։

Բոլորամամն ։ (Նախդր.) ‖ բոլորեալ մա_ սամբք. կմ լցեալ անդամօք. և կմ ա_ մենևին կատարեալ ։ ռամկ. ... ։ ըստ այնմ 'ի Ճառընտ ։ Անքանակն քանակաւորի բոլո րամամն մարմնով ։

Բոլորայարմար ։ (Նախդր.) ‖ բոլորովին յար մար. կմ ամենայարմար. կմ ամենապատ_ շաճ ։ ռամկ. ... ։ 'Ի գիրս ...

Բոլորանիստ. (Նախդր.) ‖ այն՝ որոյ նիստն է բոլորակ. կմ որ շուրջանակի տարածել կայ ։ ռամկ. ... ։ 'Ի հին պատմագ ։

Բոլորավիզ ։ (Նախդր.) ‖ ունող զբոլորակ վիզ. կմ նա՝ որոյ պարանոցն շափակցեալ գիրութե է լցեալ. որով երևի սիւնաձև բոլորեալ ։ ռամկ. ... ։ Աղուէս ։

Բոլորափառ ։ (Նախդր.) ‖ ամենափառ. կմ ամենափառաւոր ։ ռամկ. ... ։

Բոլորափառութիւն. թե ։ ‖ ամենափառու թի. կմ ամենապայծառ փառաւորութի ։ 'Ի գիրս ...

Բոլորեցուցանեմ. ուցի. ցո՛ : (անցողը.) || նոյն է ընդ բոլորակեմ բայիս :

Բոլորովին : (մակբայ.) || բոլորովն, ամենայն. կամ բնաւ իսկ. կամ ըստ ամենայնի. և կամ բովանդակապէս : ռամկ. պիւթիւն. կամ պիթամամիյէթիլէ : Աւգոստ:

Բոկացուցանեմ. ուցի. ցո՛. եալ : (անցողը.) || բոկ առնել. կամ մերկացուցանել զոտս : ռամկ. բոպիկ էնել : Գրիգ:

Բոկութիւն. թեան : || բոկ գնալն. կամ մերկութիւն ոտից : ռամկ. բոպիկութիւն : 'ի ճառս իւր :

Բողկունկ. կկի. ուն. ւոց. ովք : || գետնաբոյս և մանր երկ ճիւղք ամառնային որք ուտին զհնձա_ նութեան ժամ երգասէր բողկից. ըստ այսմ 'ի գիրս Կէսոր. Մխիթար բժշկական Հեղէն բող_ կունկք երկիրմանց՝ որժուց, կամ գառանց :

Բողոք : || տե՛ս 'ի ա. հատ. Բողոք :

Բողոքեմ : || տե՛ս 'ի ա. հատ. Բողոքեմ :

Բոմբիւնաւոր. ի. իւ. աց. աւք : կամ ու. ոց. օք : || է բառ յունական, որ նշանակէ զորդն ինչ թրթռացնական. որ 'ի կերպարանաւոր կեր պարանս փոփոխեալ. ճճիաւոյ 'ի չերամն դր 'ի թևաւոր որդն ասացեալ : 'ի գիրս Կէսոր:

Բոյթ : || տե՛ս 'ի ա. հատ. Գրիգոր՝ զխառնակն ծայրն ոտից մատին և եղէ կրող : ռամկ. պաշպաշ : Գրիգոր՝. բոյթեք առնելոյն մատք քճառոյց. կամ նոյն ոտից մատանց. զորս կարկնէն զխառնակն ծայրին : ռամկ. տադի չիմի : 'ի ճառս իւր :

Բոյժ. կամ բուժ. ի. իւ. իւ. ից. օք : || է ար_ մատ բուժել բայիս. և նշանակէ՝ բժշկութիւն. կամ բժշկութիւն : 'ի գիրս Կիւր:

Բոյլք : || տե՛ս 'ի ա. հատ. Գրիգոր՝ նշանն երկ_ նայնոյ, զոր և անունանեն բազմաստեղ բոյլ կոչեցեալ սա բոյլք, ըստ խռովք. ըստ որում ևս եօթն աստեղք գումարեալ 'ի մի : ռամկ. բաւլք :

Բոյծ. բուծոյ. ով. ոց. օվք : || է արմատ բուծանել բայիս. ուր ըստ նմին լուծանել բայիս. և նշանակէ՝ բուծումն. կամ մնունդ. և կամ Հերակ. ըստ այսմ 'ի գիրս Եւսեբի. Բոյծս զաւանկ Հերձուածողին. կամ բոյծս ինն զաւակնն հերձուածողացն աշակերտք : և այլն :

Բոսորած. ի. իւ. : || տե՛ս 'ի ա. հատ. Բոսո_ րայծին : 'ի ճառս իւր :

Բոսորակերպ : (նախդրը.) || շառագոյն. կամ կարմրերանգ. և ըստ այսմ ասի. բոսորակերպ գոյն, զգեստ, և այլն : ռամկ. կարմրլով : 'ի ճառընտ:

Բովանդարծ. ի. աց : || նա, որ գործէ 'ի բովս երկաթ, որ և ասի մետաղագործ : ռամկ. դա_ փըննճի : Գրիգոր՝ նա՛ որ աշխատի 'ի մաքրել կամ 'ի հալել զհրահալելիս 'ի բովս բու_ րայից : ռամկ. խալըճի :

Բովարար. ի. աց : || տե՛ս 'ի վերոյ՝ Բովա_ գործ :

Բորբ. ի. իւ : || տաղտ. կամ տօթ. կամ բոց : ռամկ. չող. և ըստ այսմ ծաղի 'ի ամենայն բառս յորդադարձք : տե՛ս և 'ի ա. հատ:

Բորբ. ոյ. ով : || ծածկոյթ, կամ պատան ո_ րով ծածկեն, կամ պատեն զլուխ : ռամկօր. չարշաֆ. կամ նօրթիխա : 'ի ամանէ ծածկի բառս՝ քողապատրել :

Բորբոս. ի. իւ. իւ. ից. իւք : || քոս ապատա_ րեալ 'ի նեխեխտեանն նիւթ, ասէ 'ի հացս, 'ի պտղեղէնս. և 'ի ճաշնիս այլոց : ռամկ՝ կա բուքնօ. կամ փխակ :

Բորբոսիմ. եցայ. եաց. իլ : (ձայնակը.) || ստանալ զբորբոս : ռամկ. բուքնօլ. կամ փխակ_ լէնմիչ ըլլալ : և ըստ այսմ առնի 'ի ճառս իւր. Չի զամենք և բորբոսեալ էին :

Բորբոքեմ. եցայ. եաց. իլ : (ձայն.) || արծար ծել. կամ տառապանել Հրոյ. կամ բոցոյ : ռամկ. բուրբուրել : խիկ մորթ՝ վառաւորել. կամ զայրանալ. կամ առաւելանալ 'ի տառապա_ թէ. և կամ սաստիկ ձառանել : ռամկ. ալեւ ըլլալ : և ըստ այսմ առնի՝ բորբոքել բորբոքու թէ, կամ ախտի, սրտի, և այլն : Ղեւ. 13. 20. և 75:

Բորբոքեցուցանեմ. ուցի. ի. իւ. աց. աւք : || կերպն 'ի բո_ րբոքութէ, կամ 'ի բոցոյ : Իւ յաջորդ ա_ ռնել, բորբոքեցուցանել կոչի կերպերեալն, կամ մաշեալն 'ի քրոյ, կամ 'ի ժանիէ, և կամ յոր_ րէ. և յայլոց նմանեաց. որք լցեալ զբորբ ան_ կանին յեր : ռամկ. ճանկըն՝ կամ շէշէն կերած:

Բորբոքեցուցակ : (նախդրը.) || տե՛ս Բո_ րբոքեցուցանեմ : Աւգոստ:

Բորբոքեցուցանեմ. ցուցի. ցո՛ : (անցողը.) || բորբոս առնել : ռամկ. բուքնօ թել : Սուրգն:

Բորբոսիմ. եցայ. եաց. իլ : (ձայնակը.) || բորբոս լինել. կամ ունել զբոր : ռամկ՝ կա բուքնօլ. կամ ոսյաղ ըլլալ : 4. Թագ. 5. 1. և 27:

Բոցախառն : (նախդրը.) || խառն ընդ բոցոյ, կամ բոցով խառնեալ : 'ի գիրս Կէսոր:

Բոցածագութիւն. ման : || բոցեղէն ծագումն, կամ բոցանկերպ փայլատակումն. ըստ այսմ 'ի ճառընտ. Անդ երրորդութեան բոլոր գե րակայ փառացն բոցածագութիւն :

Բոցաձև. ածի. ձևի : || ունող զբոցեղէն ակն. կամ որոյ ակն բոցագործ փայլի : ռամկ. խա_ խալակ. կամ ալէւն կեւոյ ...:

Բոցաշնչութիւն. թեն : || շնչումն բոցոյ. կամ բոց շնչեալ. և կամ Հրացայտութիւն : Եզեկ. ղա. և կը:

Բոցավառեալ : (նախդրը.) || մնուցանող ըն_ բոց. կամ ամբոխել բոցոյ. և ըստ այսմ ասի. բոցավառեալ Հրոյ : 'ի ճառընտ:

Բոցաւոր. ի. իւ. իւ. աց : || բոցաւորել. կամ բոցաւորեալ. և կամ բոցակիրք. և ըստ այսմ ասէ՝ բոցաւոր Սերովբէ : 'ի ճառընտ:

Բոցաւորել : (նախդրը.) || տե՛ս 'ի վերոյ Բո_ ցաւոր : 'ի ճառս իւր :

Բոցաւորք : (նախդրը.) || ունօղ զբոցեղէն ակն. և կամ որ բոցաձևան ակն արձա_ կէ. և կամ պայծառատես. ըստ այսմ 'ի ճառընտ. Այլ ըստ բոցաւորք վարդն յանձա_ պահանջէն մարգարէից ամենապայծառ ծաղկեց:

Բութեակ. ի. աւ. աց. օք : || բոյթ : ռամկ. բաշ բօք : և ռամկ. պաշ պաշ բօք : Գրիգոր՝ խեչափակ. կամ մոյթ. կամ նեցուկ : ռամկօր. փայան : Գրիգոր՝ բութեակ կոչի սամոյ. զի ծակ, կամ կը գործոյն՝ զոր ապացուցեալ 'ի մեջս քմացոյց. կամ ժամացուցից, և այլոց նմանեաց՝ ոտեան, կամ թուլացուցանելն զձեռս պատուականցուցանելով : ռամկ. աս_

հարթի կամ սաղի բուղխի. և ըստ այսմ ասի 'ի ճառս ինչ. Անդանօր զգլխածի բուլթակն 'ի ձեռս, ձգէ 'ի բռթան. և ընթացեալ սլանայ, և դյուրէր ձիգն թուլացուցանէ: Դիրձլ, բուլթակ կոչի փայտեղէն հեղոյսն, որ շաղկապէ զսարաւանդսն: ռամկ. ձոփ ըռնի: Դիրձլ, բուլթակ կոչի խեցի ծակուց սակառաց: ռամկ. Թաֆոյ: Դիրձլ, բուլթակ կոչի՝ քարշն. յի խեցեղէն անօթն, յոր սա կեալ շրջահայեցիս, հեղեղեցն հալելով: ռամկ. Թոնոյ: Եւ ըստ այսմ ասի 'ի Գիրս Ինչ. ժողովեալ զարծաթն և զժանգասն 'ի բուլթակ, և առկ 'ի ներքոյ խառոյկ մաղմաղեն: Եւ զկնի ասի. Անզերկուս բուլթակս կառակերոս, և դիր 'ի վր հրոյ: Դիրձլ, բուլթակ կոչի մասնաւորապէս մասունսն, զոր արկանեն յարեկելս 'ի բոյթ մասն: ռամկ. գէօլէ:

Բուժակ. ի. աւ. աց. օք: || բուժօղ. կմ բժիշկ: ռամկ. ողնէջիօղ. կմ հէքիմ: Իսկ մերթ՝ բուժումն. կմ բժշկութիւն. ըստ այսմ 'ի Գիրս աղէփ. Որպիսի հնարեցայց բուժակս. զոր սպեղանիս կազմեցից խնոյ վիրաւորութեան:

Բուժական. ի. աւ. աց. օք || բժշկական. կմ առողջարար. և ըստ այսմ ասի. բուժական դեղք. 'ի ճառընտ:

Բուժկութիւն. թեան: || բժշկութիւն, կմ առաջինութիւն. 'ի ճառընտ:

Բուժումն. ման: || բժշկելն. կմ բժշկումն: 'ի ճառընտ:

Բուժք. աց. օք: || բժշկութիւն. կմ դարմանն. և կմ հնար: 'ի Գիրս աղէփ:

Բուծարան. ի. աւ. աց. օք: || տեղի բուծելոյ, կմ սնանելոյ: Իսկ մերթ՝ դարմանն. և կմ ճաշակ. ըստ այսմ 'ի ճառընտ: Սուր և խորախի աւանդքն բուծարանս, որով կոկորդսն քարթեանն:

Բուծիչ. ծնոյ. ով. ոց. ովք: || ըռսցիկք հրատարակութեանց, որ է կանեփեղէն. և կմ կտաւեղէն նիւթք. զորս կերպ զգաստորդս առկանեն 'ի հրապարակս. որք բուծեալ 'ի նաւ եղեալ պարապմանց, այգին, և լռսաւորեն. կմ զհաց անսացանեն. որպէսն է և կեանս այն, զորս զծառն լռսցանեն և ծխեալ, սնուցանէ զհացն, առ 'ի լինիլ լռսցիկք հրացանաց: ռամկ. ֆանեօֆիւսին. կմ խառ. և կմ Ֆիթիլ: 'ի Գիրս Ճէջուր:

Բուծումն. ման: || սնուցումն, կամ սածումն. և կմ դարմանն: ռամկ. պէսլէմէ. կմ ըէսմաք: 'ի ճառընտ:

Բունեմ. եցի. եա. եւ: (չէզոք) || բոյն դնել. կմ նստիլ 'ի բոյնս. կմ բնակիլ 'ի խորշի. և կմ ոլորանալ՝ որ է բնականալ յորջս. ոչ առնեն թռչունք՝ օձք՝ գազանք. և այլն: ռամկ. Բաուն դնել. կմ Բանըը նստիլ: Յայսմաւուրն. և 'ի հին տպագր: Իսկ մերթ փոխառաբերաբար առեալ. նշանակէ բնականալ յինք. կմ զետեղեալ բնակիլ. կամ տեղի կալեալ կալ հնալ յինք. և կամ արմատանալ. և ըստ այսմ ասի. բունիլ խոր հրդոյ 'ի միտս, կմ 'ի սիրտս. կմ կեղծանաւորութեան յանձին: ռամկ. Նաֆսի ջոնը. կմ Նեհաւէրէն բասմ. և այլն: Մծբն. ժթ. 'Ի Ճառս հայոց. իզ: 'Ի Գիրս Ճէջուր:

Բունիկ. նկան: || փորքրիկ, կմ աղքատ բոյն: ռամկ. խալարք: 'Ի Գիրս Ճէջուր:

Բունիմ. եցայ. եայ. իլ: (ձայնաւկր.) || տես Բունեմ:

Բունծ. բնծոյ. ով. ոց. ովք: || տես 'ի Յն. հատն. Կոշտ: 'Ի հին բերան:

Բուռն. բռոյ. ով. ոց. ունք: || է արմատ բռնելոյ բայից. և նշանակէ զայն մաս, որով բռնելոյ իմն. և ըստ այսմ բուռն կոչի կիթս, կմ գանձն, կմ ներկեք, և դեղք. որովք ծեփեն զխայտաակերտս, և զայլ ինչ նման: ռամկ. Էլէկ. կմ ուռն. կմ ապոյ: Բ. Օրէ. 27. 2: Իմաստ. 13. 14:

Բուռնզգեստ. ի. իւ. եց. իւք: || զգեստա ւորեալ բուռնով. կմ զարդարեալ զաղա բեօք: 'Ի Գիրս աղէփ:

Բուսածին. ծնի. իւ. աց. օք: || ծնօղ, կմ արտադրող բուսոյ. կմ արտադրեալ 'ի բուսոյ. և կմ բուսեղէն: 'Ի ճառընտ:

Բուսակ. ի. աւ. աց. օք: || վայելուչ բոյս. կմ գեղեցիկ դալար: 'Ի Գիրս աղէփ:

Բուսարձակ. ի. աւ. աց. օք: || արտադրիչ բուսոց. կմ բուսուցիչ դալարեաց. ըստ այսմ 'ի Գիրս աղէփ: Անդք բուսարձակք. և վիճակք պտղաբերք:

Բուսն. բուսոյ. ով. ոց. ովք: || է արմատ բուսանելոյ բայից. ոչ բուսն բխել բայից. և նշանակէ՝ բխեալ, կմ սնեալ, և կմ կերակուր բուսոց: ռամկ. Բիթմէ, կմ ոթուն: և ըստ այսմ բազում անգամ վարի 'ի բարգութիւն. ոչ խոտաբուտ, և այլն: Իսկ մերթ՝ բուսումն. կմ սնունդ. կմ կերակուր. և կմ ճարակ: ռամկ. Յէրօնէր, կմ ոթէմէ. ըստ այսմ 'ի հին տպագրեր. Զորոգոյն բուսոյն յանձին սոսա ցեալ, արտաքս մուծանէ զմարդն յանխա ռութիւն անհարստութեան: Եւ յայտ ճառս աս. բիր, և բեռն, և բուսն իշոյ:

Բուրակ. ի. աց: || տես 'ի Յն. հատն. Բորակ: 'Ի հին տպագրեր:

Բուրաստանատեսակ: (նախդրիւ.) || նման բուրաստանի. կմ որ ունի զկերպ բուրաստանաց. կմ երևի իբրև զծաղկոցս: ռամկ. պահճէ գիպի: 'Ի ճառընտ:

Բ Զ

Բզբումն. ման: || ձայն շչման, կմ ընչման կենդանեաց: 'Ի ճառընտ:

Բ Ռ

Բռնածեփ. ի. իւ. իւ. ից. իւք: || ծեփեալ բռ նով: ռամկ. սվալը: 'Ի ճառընտ:

Բռինձ. ոյ. ոց: || Չրոսս բռւռ ածեալ վրձ նով զորմով առ 'ի սպիտակութիւն: ռամկ. պօյահանայ:

Բռնաբար: (մակբայ.) || բռնադատութեամբ. կմ սաստկագոյնս: ռամկ. զօռով: 'Ի Գիրս Ճէջուր:

Բռնաբարութիւն. թեան: || տես 'ի Յն. հատն. Բռնադատութիւն:

Բռնադատանք. անաց. օք: (անեզ.) || տես

'ի ռմ. հատ. Բանադրականութիւն : Աշխարհ։

Բանադրատրութիւն . թեան : || տե՛ս 'ի ռմ. հատ. Բանադրականութիւն : 'ի նորոց։

Բանակակցեմ . եցի . եա՛ . եալ : (չէզոք.) || բանակակից լինել . կամ բանութեամբ սերտանալ . և կամ բանականալ 'ի մէջ հայրատակաց : 'ի նորոց։

Բանահայր . ի . աւ . աց . օք : || բուսն հայրականող . կամ բաւանք տախպող . և կամ բանաւարող : ռամկ. ... կամ գործ ընող : Գրեհ՜ տծաք։

Բանաձեւք : (Նախադր.) || բանութեամբ ձգեալ . կամ քարշեալ . և կամ բանականն : ռամկ. գոտով ... : 'ի Գէրս գէր. իսկ մերթ՝ ձգօղ . կամ բանութեամբ քարշօղ . և կամ բանաքարօղ : ռամկ. գոտով քաշօղ : Ը. այժմ՝ Նուէէ. գլ. Ու բանաձեւք դանձոնցն ձեռաց յակամայս այր աաւորեալ :

Բանամահ : (Նախադրի.) || բանութեամբ մահացեալ . կամ բաւանք մեռեալ : ռամկ. գոտով մեռնող : 'ի նորոց։

Բանամայրութիւն . թեան : || բուսն մայրս . կամ բանականն մայրութիւն . կամ գործամայրութիւն . և կամ բուսն նախահատականութիւն : ռամկ. ... : Իբրեւ՝ նշանակէ զհատանախատն կանխս բանամայրականաց : ռամկ. ... :

Բանաշունչ : (Նախադրեալ.) || սատանեկ շնչող . կամ խօսաշունչ : 'ի Գէրս ...։

Բանապատակ . ի . աւ . աց . օք : || բուսն ապատակ . կամ բանցակերպ ապատակութիւն . ըստ այժմ 'ի նորոցն. Ու զեր կոյսն բանապատ ... ձեռնարկնծեալ :

Բանաւորեմ . եցի . եա՛ . եալ : (Ներգ.) || բանաւորական . կամ բանաքարեալ . և կամ սախպեալ : ռամկ. ... . և ը այսմ սախ . 'ի նորոց. Բանաւորեալ , և 'ի քեզ կորդեալ :

Բաշխող : (Նախադր.) || ծարքի 'ի բատես բուսն , և յարմատոյ բայլոյ՝ շոշեալ , որ է կորզեալ . և նշանակէ բանութեամբ կորզեալ . կամ յափշտակեալ : ռամկ. գոտով խլած , կամ գոտով ... : իսկ մերթ՝ ատատիկ բանաւոր . կամ անկեալ ընդ բանութեամբ . կամ շատադղականն . կամ խուճապականն . և կամ ... : ռամկ. գոտօղ . կամ զօտի ... . կամ խլող նէշ . Ը այժմ 'ի հին ... : Գուամարեր զզօրսն իւր ըստ բաշխող ճակէն որշուն և եկն 'ի ձեռն իւր :

Բ Ր

Բրաբիոնեայ . էի . իւ . իզ . իւք : || այն ծամ , որ վերաբերի առ բրաբիոնն . կամ որ առ ճեալ լինի իբրև զյաղթանակ . և ը այսմ սախ , պսակ բրաբիոնեաց : որ է ռամկ. ... : Ցոյնաւորն :

Բրադող : (Նախադրեալ.) || զօհ բրոյ . կամ կեր մաճակի . որով նշենկի մատներն 'ի դաշտս . Ը այժմ 'ի նորոցն. Զընտրս բրադողն սպոբեալ եկին 'ի դաշտի :

Բրած . ոյ . ով . իգ . ոց . ովք : || բրածոյ . կամ փորածոյ : Իբրեւ՝ փորուած . կամ բրեալ տեղի : ռամկ. ... : 'ի նորոց։

Բրածեծ . ի . աւ . աց . օք : || բրով ծեծօ . կամ ծեծեալ . և կամ այն որ լինի հարկ ... բրոյ . և ը այսմ սախ . համեմատել բրածե ... դաշտի : ռամկ. ... ծեծօղ . կամ ծեծած 'ի նորոցն. իսկ մերթ՝ ը բայի վարի այ ... պէս բրածեծ առնել . և նշանակէ՝ բրո ... ծեծել : ռամկ. ... ծեծել : Եւ կ ... այսպէս . Բրածեծ լինել . և նշանակէ՝ բրո ... դանել :

Բրածոյ . ի . իւ . իզ . իւք : || բրելով շինե ... կամ փորելով կազմեալ : ռամկ. փորած . ... այժմ 'ի հին դասմանց. Շիրմն քարակոփ ... և տուն բրածոյս յօրինէ :

Բրածու : || Նոյն է ընդ վերնոյն : 'ի հին պատ ...

Բրդաձև . ի . իւ . աց . օք : || ունող զձև բր ... դոյն . կամ երերեալ 'ի ասեղ . կամ հրաձև ... ռամկ. ... :

Բրդապզեստ . ակ : || տե՛ս 'ի ռմ. հատ. Բրդա ... զեստ :

Բրդոն . ի . իւ . իզ . իւք : || ծարքի 'ի բայէ ... բրդել . և նշանակէ՝ պատառ : ռամկ. ...

Բրեստ . բրիոսի . աւ . աց . օք : || է անուն ... դիծակի . որ է շատ իւր խաղթորդաւոր՝ ... մին մերզուէք . ռամկ. ... . 'ի Գէրս ...

Բրտացուցանեմ . ցուցի . ցա՛ : (անցող.) ... բիրտ առնել . կամ կոշտացուցանել . կամ ... խստացուցանել . և կամ գռեհկացուցանել ... ռամկ. ... 'ի Գէրս գէր։

Բրտեալ : (Նախադրեալ.) || շինեալ 'ի բրտէ ... կամ այն՝ որ կազմեալ է 'ի խեցեգործէ . որ ... պէսի են կաւանկերտ անօթք : ռամկ. ... :

Բրտերախ : (Նախադրեալ.) || խստերախ . կամ ... կարծրերախ : ռամկ. ... . կամ ... 'ի նորոց։

Բրտութիւն : թեան : || բիրտ գոլն . կամ անհար ... թութիւն . կամ տղայութիւն . և կամ ... թիւն : ռամկ. ... : Սարգս. Դրար ձեռա ... նշանակէ՝ տրուեստ , կամ գործ բրտի . ... հիւսնութիւն՝ արուեստ կամ գործ հիւսան ... ռամկ. ... :

Բ Ք

Բքաբեր . ի . աւ . աց . օք : || յարուցանող ... բուքս . կամ պատճառօղ ... և ... . որպիսի են ... բանական հողմունք : Սարգս։

Բքալից : (Նախադրեալ.) || յուզիչ բքոյ . կամ այն յորում լինին յուզք և վրդովմունք ... բքոց : և ըստ այսմ սախ ... ժամա ... նակ : 'ի Գէրս ...։

Գ Ա

Գ Աբրիէլեան : (Նախդրիւ .) Այն՝ որ է գաբրիէլը . կամ առ նոա պատշաճական : 'Ի ճառընտ :

Գաբաւոնի . [illegible] : Ի վերին ծայր գլխոյ . որ ռամկ. [illegible] 2. Օրի. 33. 16: Երգ. 8. 3: Կոչմ. 14. 35: Իսկ մերթ՝ [illegible] գլխոյ . որ է [illegible] գլխոյ , որ պատուանդան 'ի ներքոյ [illegible] . և [illegible] : ռամկ. [illegible] : Դատ. 9. 53: 4. Թագ. 9. 35: Ցուց. 19. 17: Իսկ մերթ՝ [illegible] 'զկրթանց' և ... ... [illegible] 2. Օրին. 33. 25:

Գ [illegible] : ([illegible]) [illegible] 'ի մանկն [illegible] : [illegible]

Գ [illegible] . [illegible] : (Նախդրիւ .) [illegible]

Գ [illegible] : [illegible] 'ի ճառընտ :

Գ [illegible] : (Նախդրիւ .) [illegible] 'ի Գիրս Գանձ :

Գ [illegible] : (Նախդրիւ .) [illegible]

Գ [illegible] . ԹԷ : [illegible]

Գ [illegible] : (Նախդրիւ .) [illegible] Յաճախ . Իմաստ :

Գ [illegible] . [illegible] : [illegible] 'ի Գիրս Վէպօք :

Գ [illegible] : (Նախդրիւ .) [illegible] 'ի ճառընտ . [illegible]

Գ [illegible] : [illegible] 'ի հին պարծանս :

Գ [illegible] . [illegible] : [illegible]

[illegible] և 'ի նմանեաց : ռամկ. [illegible] : 'Ի հին Բժշկարանս : տե՛ս և 'ի յՌ. Հատ. [illegible]

Գաղտագոյցացանել . ցուցի . եցոյ . եղ : (անցող .) Տե՛ս 'ի յՌ. Հատ. Գաղտագոյցել :

Գաղտադրուած : (Նախդրիւ .) Նա՝ որ գաղտադրի . կամ [illegible] . ... , և [illegible] . և այլն : ռամկ. [illegible] : Սարգս :

Գաղտնագլխութիւն . ԹԷ : Գաղտնիքութիւն . կամ Նախադասութիւն . և կամ [illegible] . կամ [illegible] : 'Ի Գիրս պէտ :

Գաղտնաբանական . ի . աւ . աց . ք : Ոչ 'ի [illegible] . կամ [illegible] : Սարգս : Եւ Երգ. 45. 18. [illegible] :

Գաղտնիք . ի . աւ . աց . օք : Գաղտնիքեց . կամ Նախադասութիւն : ռամկ. [illegible] . կամ [illegible] :

Գ [illegible] . ԹԷ : [illegible] 'ի Գիրս պէտ . [illegible]

Գ [illegible] . ԹԷ : [illegible]

Գ [illegible] : Տե՛ս 'ի յՌ. Հատ. [illegible] 'Ի հին պարծանս :

Գ [illegible] . [illegible] : [illegible]

Գ [illegible] . ի . աւ . աց . կամ եաց . օք : [illegible] 'Ի Գիրս Վէպօք . Եւ յայս [illegible] Սա կոչի և [illegible] 'ի [illegible] . Եւ 'ի [illegible]

Գ [illegible] . ի . իւ . իջ . իւք : Տե՛ս 'ի բառն՝ Գ [illegible] :

Գ [illegible] : ի . իւ . իջ . իւք . կամ օք : [illegible] : Իսկ մերթ՝ [illegible] , [illegible] 'ի [illegible] : 'Ի ճառս հին :

Գ [illegible] Ը գ [illegible] : ([illegible] .) [illegible] : կամ [illegible] Ը [illegible]

ռամկ.

…առածք. գաղղիարէն. կամ գաղղիօրէն : 'ի հին տպագիրս :

Գաղղաբնիկութիւն : || տե՛ս 'ի վերոյ Գաղղաբնակութիւն :

Գաղտնաբար : (մակբայ ծածկ.) || գաղտնապէս. կամ ծածկապէս. և կամ զանխլաբար : ռամկ. գաղտուկ. ըստ այնմ 'ի ճառընտ. Բազում են հարք զհանդերձեալսն գաղտնաբար :

Գաղտնաորոգայթ : (Նախդ.) || ունօղ զգաղտնի որոգայթ. կամ յորում թաքուցեալ կայ թակարդ աներևոյթ. կամ ծածուկ, և վտանգաւոր : ռամկ. տաղանիր ծածուկ : Նար. ժը :

Գաղտնաբարոյակ. ի. աւ. աց. օք : || գաղտնաբարոյ. կամ այն, որում իւրն գաղտնաորոգացեալ լինի. և ըստ այսմ առնի՝ գաղտնաբարոյակ որոգայթ : ռամկ. գաղտուկ քանդող : 'ի գիրս պէտ :

Գամ. եկի. եկ. գալ : || եկեալ. որիլ : ռամկ. եմ գալ : Յովհ. 22. 20: Դիմել. հանդիպել. կամ պատահել : ռամկ. ըսուտ գալ. ըստ այնմ 1. Թագ. 2. 14: Զամ՝ որ ինչ գայր 'ի ձեռս հանէն, առնոյր : Եւ եւս՝ նշանակէ՝ շրջել. կամ բերել. կամ վարել. և կամ փարել. և ըստ այսմ պահանջէ աս զգարդարական խնդիր. որպէս. Զնո սիրտն գալ. կամ գալ զամենայն : Աղաւն. 5. 19: և 11. 29: Ըստ այսմ եւս առնի. զպղտոր գալ, զերկրպագ գալ, զօրհնութիւն գալ. և այլն : 'ի գիրս ծերին խոսոց : և Մարգ :

Գամս գամել : || գամել զանգուն ձեռն ձգել լոյս, կամ ըմբռնելոյ. կամ կարիճ ոտից գամելու : ռամկ. խիւսին գօնել : Ըստ այսմ 'ի գիրս Հնօրէից : Եւ առք խեցգետնոյն ոչ կարեն գամս գամել 'ի պատառման զետնոյն. Ըստ մեծութեան խեցգետնոյն ոչ կարէ ունել զանդ զեղ ըմբռնելոյ 'ի կարծր խեցի. և այլն :

Գայթագղութիւն. կամ գայթագղանք. անաց. օք : (անձն.) || տե՛ս 'ի ա. հատ. Գայթագղութիւն : 'ի գիրս մեծէն :

Գայթակղեցուցանեմ : || տե՛ս 'ի ա. հատ. Գայթագղեցուցանեմ :

Գայթակղիմ : || տե՛ս 'ի ա. հատ. Գայթագղիմ :

Գայթակղութիւն : || տե՛ս 'ի ա. հատ. Գայթագղութիւն :

Գայլխմնական. ի. աւ. աց. օք : || այն ամ՝ որ վերաբերի առ գայլխմնն : զոր տեսցես 'ի ա. հատ : 'ի ճառընտ :

Գայլ. || տե՛ս 'ի ա. հատ : Դարձեալ՝ է հաճասացութիւն ինչ. որ առընթեր կայ ձիացլուն, և բաղկանայ 'ի լիտ. ատամնաց :

Գայլակորիւն. եան. եանս. եանց. եամբք : || կորիւն գայլոյ : ռամկ. գայլու լակոտ : 'ի հին տպագիրս :

Գայլենի. նւոյ. եաւ. եաց. եօք : || այն՝ որ գայլոց է. կամ 'ի գայլոց յատկանայ : ռամկ. գայլու. և ըստ այսմ առնի՝ բարք գայլենիք. և այլն : Իսկ մակաբայաբար առնել, նշանակէ զմոլութիւն գայլոյ. և այս թէ իցէ անգործ, և թէ գործեալ, և պատուիրեալ ներեալ : ռամկ. գայլու բերք. ըստ այնմ 'ի հին տպագիրս. Զամենայն գայլենիս և գայլենիս առանձնք :

Գայլաողեկ : || տե՛ս 'ի ա. հատ. Գայլաողեկ : 'ի գիրս Հնօրէից : և 'ի գիրս նոյնպէս :

Գայլաուղեկ : || տե՛ս 'ի ա. հատ. Գայլա–

…պէտք : 'ի գիրս Վեցօրէից :

Գայլաթաթանք : || տե՛ս Գայլաթաթանք :

Գանահար. ի. աւ. աց. օք : || գանիւ հարեալ. կամ գանիւ հարեալ : ռամկ. ծեծօղ. կամ ծեծած : Իսկ մերթ՝ Ըստ շարակցի այսպէս. գանահար առնել. և նշանակէ՝ գանել. կամ գանահարկանել : ռամկ. ծեծել : Եւ կամ այսպէս. գանահար լինել. և նշանակէ գանիլ : ռամկ. ծեծ ուտել : Մարգ :

Գանգ : || տե՛ս 'ի ա. հատ. Գանկ : 'ի հին տպագիրս :

Գանգատ. ի. աւ. աց. օք : || մեղադրական ամբաստանութիւն զումեքէ առաջի ատենի : ռամկ. գանկատ : տե՛ս և 'ի ա. հատ. 'ի բայն ատրանջել. որով խնամացիս՝ թէ ոչ տարբերի 'ի տրտունջմանէ, և 'ի յանդիմանութենէ, և 'ի բամբասանաց :

Գանգատանք. անաց. օք : (անձն.) || տե՛ս 'ի վերոյ Գանգատ :

Գանգրագեղ. ի. իւ. աց. օք : || գանգուր, և գեղեցիկ. կամ որ է ոլորածոյ, և վայելուչ. և ըստ այսմ առնի՝ գանգրագեղ հերք. կամ վարսք : ռամկ. սիրուն ղըվըրծըլը : 'ի հին տպագիրս : Իսկ մերթ՝ նշանակէ զգանգրագեղն : ռամկ. ղըվըրծըլը մազերով :

Գանգրանամ. ացայ. ացիր. ալ : (չեզոք.) || գանգուր լինել. կամ ոլորածոյ գալ. և այս առնի զհերաց, և զայլոց նմանեաց : ռամկ. գալար ըլլալ : կամ ղըվըրծըլը ըլլալ :

Գանգրահեր. գրաց. իւ. իւ. օք : || գանգրահեր. որ ոլորածոյ : ռամկ. գանգուր. կամ ղըվըրծըլը. ըստ այնմ 'ի ճառընտ : Յորժամ ըղ հեր գլխոյն գանգրահեր՝ մատամբն համբերիւ յարդարեսցէ :

Գանձապետ. ի. աւ. աց. օք : || պահապան գանձուց. կամ գանձապետ : ռամկ. խազնադար :

Գասապարիք : || տե՛ս 'ի ա. հատ. Գասապարիկ : 'ի գիրս Վեցօր :

Գասպարարարքնամ : (Նախադր.) || Յանուն գասապարի. որ արքայական անուանեալ : ռամկ. ֆիլոսոֆ նման. կամ խամքիկի դէմ : 'ի գիրս պէտ :

Գատաշախ. (Նախդր.) || զինւոր գատաշխ. կամ որ լինի զինեալս գատաշխ. կամ 'ի զինեալսն է գատաշխ. որպիսի է հեռաւոր աղեղն : ռամկ. գասա ձորդող : 'ի ճառընտ :

Գատաշխունք. նաց : || գատաշխայքն. կամ գատաշխական : Իսկ մակաբայաբար նշանակէ ըղմոլութ գատաշխի. և ըստ այսմ առնի. գատաշխական զգեստ : ռամկ. փառաւոր : ռամկ. գալ փէշով : Մարգ :

Գաւազան. ի. իւ. ից. իւք : || է ծառ ինչ խառնեալ, և խառն ստուերք, և ամբողջ վարդաւորեալ. յարմ և խոշ անուան : Տայ զպտուղ մեծութեամբ և ձևով նման ձիթոյ, Բայց գունով է կարմիր, և համով թթուաշ. և մարմնովն կակուղ և կարծր կարծր և մեծ կորիզ զձիթապտղոյ, լինի վայրի և ընտանի. այլ և արու՝ և էգ. արուն է այն ուտելի պտղով. և էգն թխագոյն մանրահատ՝ և անախորժ պտղով. և ըստ մեծի մասին թեթև. Զատ այլ անուանեալ կոչի նաև. կամ հաճ. և մերթ այ–

լագգամկան անտեւանելի չուալ. և մանաւանդ զպատուհասն: լաւանիւ. գօտնաւս: և ատանձ. ապէճէլ: 'ի գիրս ճէջոյ:

Գարգաչեմ. կմ Գարգաչիմ. եցի. եա. ել: (չէզոք.) || կարկաչել. կմ բարբառնչել. կմ տատանակելառանել. կմ ցնորել'ի բանս, և կմ խելագարիլ լեզուաւ: ռամկ. ոփեղ ցփեղ խօսիլ. կմ խենթ-մենթ դուրս տալ:

Գարգաչանք. անաց. օք: (անեզ.) || կարկաչանք. կմ բարբառնչմունք. կմ շաղփաղփութիւն. կմ տատանակելառանութիւն. թ այնմ 'ի նմանօրէնս: Ոչ յանձն առնուամ քեզ գարգաչանացդ:

Գարեթան. ի. ից: || թան եփեալ 'ի գարւոյ: ռամկ. գարէջուր:

Գարեհաց. ի. իւ. ից. իւք: || գարւընկեց, որ է փոխանակ գարւոյ. զի բազումք յանդրադարձ 'ի ձեռն առնելու զգարի յուղւոյն, կմ զգարիս արմէնաւորս յերկեալ 'ի շարեան. և թ զանազան զգեցս և ձեւոց անհամեմելոյ գուշակեն զապաս գայս: ռամկ. գարի չէօղ. կմ գարա փօշին:

Գարնանային. կմ Գարնանայնն. այնոյ. ով. ոց. ովք: || աւետս 'ի ա. հատ: Վերջէն պատմուամ անզամ վարդ առ գոյակնանապար. ուր և ամարայինն, և ձմեռայինն. և յամենայն նշանակէ զեղանակին գարնան. կամ զգարունն. և թ այսմ առի. առւուրք. կմ ծաղիկ գարնանայնոյ. ժամանակ, կմ առաւօտ գարնանայնոյ, մուտք, կմ գուշակք գարնանյնոյ. և կմ ամենայնիւ գարնանայնոյն. և այլն: ռամկ. գարնան օդէն: խորէն. բ. գլ. 41. Նոյնպէս ջրէն. և ձմեռն 'ի փարպ. խոշին. և Լոռին:

Գարնանաչարժ: (նախդր.) || շարժող գարնան. կմ շարժեալ'ի ժամանակի գարնան: 'ի ճառս ճէջ:

Գարնանավայր: (նախդր.) || 'ի գարնան վայելեալ, որ հերկեալ. կմ սերմանեալ. և թ այսմ առի. գարնանավայր արտ. կմ ցորեան. և այլն: ռամկ. գարնանօր: եւ մերթ 'ի գարնան սերեալ, և ապրեալ:

Գարնանի. նանւոյ. կամ գարնանոյ. ով. եաց. եօք: || նոյն է ընդ բառին գարնանայնն. ուր ձմերանին է բառին ձմերայնն. թ այնմ. ԱՀգոփ. Յիմարեանց ընութիւն անպր ձմերանին՝ դարնանոյն, որ 'ի գարնան. ուր և փոխանակ առնլոյ լինիլ 'ի ձմերան, առնլ, ձմերանի լինիլ: թ այսմ է և 'ի գիրս Հ'ըղէ:

Գարշահոտութիւն. թե: || գարշահոտ գոլն. կմ գարշելի հոտ:

Գարշելի. լւոյ. ով. եաց. եօք: || ունող գարշութիւն. կմ գարշացեալ. կմ աղիղծ. և կմ զզուելի: ռամկ. մուրդառ: Ծննդ. 43. 32: և 46. 34: 4. Թագ. 23. 13: Իսկ 'ի յոգնականում վարի գոյականաբար. և նշանակէ զգարշ իրս. կմ զգարշութիւնս. և թ այսմ գարշելիք կոչին աղիղծ կերք. կամ պաշտամունք կռոց. աղիղծ գործք. աղիղծ գործք. կմ գեշք. և այլք նմանք: Ղեւտ. 7. 21: Օրէ. 18. 9. և 12: և 29. 17: 3: Թագ. 16. 32. և 18. 29: թ այնմ և Եզեկ. 8. 26: Գարշելիք կոչին եգիպտացւոց՝ հովիւք. և

ոչխարք զեննլիք՝ թ որում յաղագս պաշտոն լոյ զնոս իբրև զմի, գարշելին յայժ 'ի սպանողից նոցունն. վն որոյ և զզուելի էին նոյ նմ խաշնարածութիւնք. քանզի առնլոյ գուլով զհնդն զանասունս, երեւէին ինքեանց իբրև նմ սպանողս: Գրած նշանակէ զապակա ռանս, կմ զագքս: ռամկ. անոյ. ըստ այնմ 'ի հին պատմագիրս. խառն ընդ գարշելեան 'ի վայր ղփորսութին վայելեալ՝ աստուածէր: թ այնմ է և խորէն բ. գլ. 86. ուր ասէ. Նմ պարկեշտս այս արիսս՝ 'ի գարշելեան ընկե լաւ զստասակութիւն. ուր է գոլն 'ի գարշելիս. որով նշանակի 'ի վարքն արտաքս զպիղծ զանս՝ աստուածել:

Գարունակեր. ի. իւ. աց. օք: || գարուն գե րող. կմ 'ի գարնան բերեալ. կմ պատուհա սեալ: 'ի ճառընտ:

Գաւաղան. || ցուպ. կմ բարակ բիր, և այլն. ուր 'ի ա. հատ: Դառնաձեւալ՝ իշխանու թեն գաւաղանութեան. կմ գասպ. և կամ խուռմբք գաւառաքանաւորաց. և թ այսմ ա սի. ուր են գաւաղանք նախարարաց. կմ բերքն են մարգարէից երանք, և հայրա պետացն գաւաղանք: ռամկօր. դէօյնէշ. և այլն: 'ի վարս հարց. ժա: և 'ի գիրս ահէրէ:

Գաւաղանահերձ: (նախդրիւ.) || հերձեալ գաւաղանաւ: 'ի ճառընտ:

Գաւաղանեմ. եցի. եա. ել: (ներգործ.) || հարկանել գաւաղանաւ. կմ գանել: ռամկ. չպախով ծեծել: 'ի ճառընտ:

Գաւաղանեդրութիւն. թե: || տէ՛ս 'ի ա. հատ. Հաւանեդրութիւն: 'ի հին քերթ:

Գաւառակ. ի. աւ. աց. օք: || փոքր գաւառ. կմ փոքր երկիր: 'ի հին պատմագիրս:

Գաւառատէր. տեառն: || տէր գաւառի. կմ գաւառակալ. և կմ գաւառապետ: ռամկ. խօճայ: 'ի հին պատմագիրս:

Գ Ե

Գել: || է արմատ գելուլ բային. և նշա նակէ գելլուլ. զի գալարել, կմ սեղմել, կմ կծկել: տէ՛ս և 'ի ա. հատ: 'ի ճառընտ:

Գելալիր: (մակբայ.) || գելանելով. կմ գա լարելով. կմ կծկելով: ռամկ. պէտոլ կը դէօ ըլլալով: Իսկ մերթ՝ խառորդական. կմ կողմնական. և կմ առ'ի շեղ: ռամկ. օճոմի. կմ էրեկոյէ: 'ի հին քերթ:

Գելանք. անաց. օք: (անեզ.) || նոյն է ընդ բառին գելարմունք. ուր և արգելանքն ընդ բառին արգելարանք: 'ի հին պատմագ:

Գելումն. ման: || գալարումն. կմ կարկա մելն. և կմ թիւրելն: Սարգ:

Գեհենաժառանգ: (նախդր.) || ժառանգող գեհենոյ. կմ ժառանգ եղեալ գժոխոց: 'ի ճառս ճէջ:

Գեհենակից. կցի. աւ. աց. օք: || ընկեր գե հենոյ, կմ որ ընդ ումեք 'ի միասին տան ջի 'ի դժոխս: ռամկ. ճէհէննէմ ճոլ: Սարգ:

Գեղակամ. ի. աւ. աց. օք: || գեղակամ. կմ գեղեցիկ: ռամկ. գեղաւոր:

Գեղապայծառ: (Նախդրիւ.) || ունօղ զպայծառ գեղեցկութիւն, կմ՛ գեղեցիկ, և պայծառ: ռամկ. շէրին:

Գեղապարոյր: (Նախդրիւ.) || գեղով պարուրեալ. որով նշանակի նա՛ որ յամէն կողմանէ ունի զգեղեցկութիւն. որպիսի երգարան 'ի զգայարանս: 'ի Նորոցն:

Գեղարդնաշարժաւ: (Նախդրիւ.) || գեղարդեամբ պատառեալ. կմ՛ որ լինի պատառմամբ գեղարդեանց. և ի այսմ առի՛ գեղարդնապատառ կողք, չարչարանք, և այլն: ռամկ. մզրախով պատռած: 'ի Նորոցն:

Գեղարդնաւոր. ի. աւ. աց. օք: || տիգաւոր. կմ՛ նիզակաւոր: ռամկ. մզրախլը: 'ի Գիրս ոմանս:

Գեղգեղեան: (Նախդր.) || յոյժ գեղեցիկ. կմ՛ կարի գեղեցկացեալ. կմ՛ յոյժ չքնաղացեալ: ռամկ. խիստ աղէկ. կմ՛ խիստ սիրուն. կմ՛ զէնլիք: 'ի Նորոց ինչ:

Գեղեցկաբարբառ: (Նախդրիւ.) || գեղեցկաձայն. կմ՛ գեղեցկախօս: ռամկ. անուշ ձայն ունօղ. կմ՛ անուշ լեզու: 'ի Նորոցն:

Գեղեցկադէմ: (Նախդրիւ.) || գեղեցիկ դէմ ունօղ. կմ՛ գեղեցկադիր: 'ի Գիրս զինւ:

Գեղեցկադոյն. գունի: || առաւել գեղեցիկ: կմ՛ վայելչագոյն. և կմ՛ չքնաղագոյն: ռամկ. խիստ աղէկ: Խմաս. 7. 29:

Գեղեցկաթոյր. թուրի. իւ. իւ. իւք: || գեղեցիկ գոյն ունօղ. կմ՛ երանգաւ գեղեցիկ: 'ի Գիրս ալիւ:

Գեղեցկակարգ: (Նախդրիւ.) || ունօղ զգեղեցիկ կարգ. կամ կարգաւ գեղեցիկ: 'ի Գիրս ալիւ:

Գեղեցկակերպ: (Նախդրիւ.) || գեղեցիկ կերպիւ, կմ՛ գեղեցկատեսիլ: ռամկ. աղէկ: 'ի Գիրս ալիւ:

Գեղեցկակերպել. ի. իւ. աց. օք: || գեղեցիկ կերպարեալ. կմ՛ վայելուչ շինեալ: ռամկ. աղուոր շինած:

Գեղեցկահրաշ: (Նախդրիւ.) || հրաշալի գեղեցկութեամբ. կմ՛ հրաշագեղ: 'ի Գիրս ալիւ:

Գեղեցկաձայն. ի. իւ: || ունօղ զգեղեցիկ ձայն. կմ՛ վայելուչ հնչմամբ: ռամկ. յանց սիրուն: 'ի Գիրս Վեցօր:

Գեղեցկաձայնեմ. եցի. եա. եալ: (Չէզոք.) || գեղեցիկ ձայնիւ բարբառիլ. կմ՛ վայելչաբար խօսիլ. և կմ՛ գեղգեղել: ռամկօր. անուշ երգել. կմ՛ խօսիլ: 'ի Գիրս Յովհ. Իմաստ:

Գեղեցկամատն. մատին: || ունօղ զմատն գեղեցիկ. կմ՛ գեղեցկայարմար:

Գեղեցկանուագ: (Նախդր.) || գեղեցիկ նուագօղ, կմ՛ վայելուչ երգօղ: ռամկ. սիրուն երգօղ: Իսկ մերթ՝ գեղեցիկ նուագեալ. կմ՛ վայելչապէս երգեցեալ: ռամկ. սիրուն երգած: Յովհ. Իմաստ:

Գեղեցկանուն: (Նախդրիւ.) || ունօղ զգեղեցիկ. կմ՛ զազնիւ անուն: շնորհ. յոյժ քո էր":

Գեղեցկանշան: (Նախդր.) || գեղեցկապաճուճ. կմ՛ վայելչահիւս. կմ՛ բարեյարմար: և ի այսմ առի՛ գեղեցկանշանին կարգ: 'ի Գիրս ալիւ:

Գեղեցկավայելուչ: (Նախդր.) || գեղեցիկ՝ և վայելուչ. կմ՛ յոյժ գեղեցիկ: 'ի Նորոցն:

Գեղեցկավառեալ. ի. աւ. աց. օք: || գեղեցկավառեալ. կմ՛ գեղեցկակերպ: 'ի Գիրս ալիւ:

Գեղեցկացուցանեմ. ցուցի. ցո. եալ: (Ներգործ.) || գեղեցիկ առնել. կմ՛ վայելչացուցանել: ռամկ. աղէկ ընել. կմ՛ սիրունցնել: Սարգս:

Գեղեցկուոր. ի. աւ. աց. օք: || ունօղ զգեղեցկութիւն. կմ՛ գեղաւոր: 'ի Գիրս ալիւ:

Գեղձ. ի. իւ. ից. իւք: || է բոյս ինչ փշոտ. և շատաւոր տերևովք յոյժ. պտուղ իւրն զեղեն դժուարով՝ և հերձուցանէ զնա. ունի զպտուղ խիստ առ խիստ յօդաւորեալ. թփ ալ կապեալ. բերէ զարբն նման բարկ. թփ. ասրմանելի. այս զծաղիկ այլխանաշուշանակերպ: Է առոյս երկու տեսակ. մինն է ազնիւ և կակուղ. իսկ միւսն քիշտ, և խիստ: Յունարէն. և լատինն. օխլաթ. զոր մասնաւորապէս լատինք կոչեն՝ պոնէյ... իսկ ասորիք՝ սէրէնթ: Սարգսի. 1. 10: տես և 'ի ա. հատ:

Գեղձեմ. եցայ. եցեր. ալ: (Չէզոք.) || քաղցրել. կմ՛ ցանկալ. կմ՛ տենչալ: ռամկ. մէտքին տալ: ռամկ. տրղրմաւ: 'ի Գիրս ալիւ:

Գեռաթաթախ: (Նախդրիւ.) || գայլաթաթախ, որ է աղմաշաղախ, կմ՛ աղմուտ. և ի այսմ առի. հանդերձ գեռաթաթախ: ռամկ. ցեխոտ. կմ՛ լաւոտ: 'ի Գիրս ալիւ:

Գետախառն: (բառ եղականին. նախդր. իսկ ի յոգնականին՝ գետախառնութիւնք. խառնից. իւք.) || խառն ընդ գետոյ. կմ՛ խառնեալ 'ի ջուրց գետոյ: Իսկ մերթ՝ մանաւանդ 'ի յոգնականին նշանակէ զխառնուածս գետոյ: 'ի Հին պարտաւ:

Գետակուր առնել: || չարաչար հեղձուցանել 'ի գետս. և կմ՛ 'ի գետ արկեալ խեղդամահ առնել: ռամկ. գետը խեղդել: 'ի Գիրս Տեառն խորհրդոց:

Գետակուր լինել: || չարաչար խեղդիլ 'ի գետս. կմ՛ 'ի ջուրս գետոյ խեղդիլ: ռամկ. գետը խեղդուիլ: Յայսմաւուրք:

Գետակուր կործանել. կմ՛ ծախել: || տես 'ի վերայ Գետակուր լինել:

Գետակուր կորուսանել. կմ՛ ծախել: || տես Գետակուր առնել:

Գետահոսեմ. եցի. եա. եալ: (Ներգործ.) || գետօրէն հոսել. կմ՛ իբրև զգետ բղխել. և ի այսմ առի՝ գետահոսել զձօրհս, ընդ ջուր կենաց, զփառս, զբանս: ռամկ. գետի պէս վազցնել: 'ի Նորոցն:

Գետընկեց. կեցի. աւ. աց. օք: || 'ի գետ ընկեցեալ: Իսկ մերթ՝ ընդ բոյսի շարակացի պայտս, գետընկեց առնել. և նշանակէ 'ի գետ ընկենուլ. կմ՛ գետընկեց լինել. և նշանակէ 'ի գետ ընկեցեալ լինել: 'ի Նորոցն:

Գետնադաշտ. ի. աւ. աց. օք: || ընդ գետին գնացօղ. կմ՛ 'ի վր գետնոյ քայլօղ. և ի այսմ առի. գետնադաշտ մրջիւն: ռամկ. գետնին վր քալօղ: 'ի Գիրս ալիւ: Իսկ մերթ՝ է գետին խաղացօղ. կմ՛ զերկրաւ անկանօղ. և ի այսմ առի. գետնադաշտ օձ: ռամկ. գետինը սողալով երթող: 'ի Գիրս ալիւ:

Գերանաթաւալ: (Նախդրիւ.) ‖ Թաւալեալ 'ի գերանի. կմ̃ շրջեցեալ 'ի վ̃ր երկրի: ասմկ. փերմին դէրս բաղաւրեալ: 'Ի Գիրս Ծնըն" Խմաբ:

Գերանախնամող. ի. ու. ալց. ըք: ‖ Պատուաւոր ինչ ուսանելի խորհրդաբար խնամարանման. բառ. առեալ յարմատս սրբածննեան բուսոյ իրեք. որ յանկանս լինի 'ի կաղմանս սրբութեանց: ասմկ. փերկանորդք: և ասմնկ. Ենըկեմաւ: 'Ի Հին Բժշկարան:

Գերանակոչ. ի. իւ. եց. իւք: կմ̃ աց. օք: ‖ Այս հարցուկ. ցս գե գիւթութեան, որ զու շակէ յերկիրէ. քանզի սովորութիւն էր այսր զիւէի պառաստախանի տանել շարադիւթ կա խորհրդոց 'ի թանձրագոյնան գերանոյ. վ̃ր գ' անանձին այնպիսի առ 'ի խնամեալ զծանուցի, և զա պատարա, յորգս այլեւայլ զգան ինչ զխնահանոյ մերձելին քաղդրանայն ճաւա գաւ, անկեալ մանրաւլ հանապազ զերկ րաւ մոագիւրութիւն անկին գնել: Իւ իրրեւ զայն սեռանէր այսն շար, ինդկեալ և զոնարհեցեալ, սկսանէր խոսնամայն բար բառով սրձակել ձայնս խուժդուժս իրրեւ զկենդս և զանկնդս լիս ազն նենգաւք և հո մուք. և զուշակէր զգուշութեան նշ. և զի այսպիսի ձայնիւ 'ի գետնոյ կոչէր. վ̃ր որոյ և անուանեցաւ գերանակոչ. կմ̃ գերանա ձայն. ուր և յաղագս յորովայնէ բառբառ ակլցի անուանի որովայնակոչ: Եւ յայս մանէ առեալ. նաև գիւթելն բառ որում ակումայս շննդամունք յերկիր անկեալ խօ սելն և բրթմնջելն աղօտաձայն բարբառով, յորդորեցան գերանակոչ. որպ և առոգա զրաւոկս որովայնակոչ: ասմնկ. Ենկ Հէյլանը. կմ̃ Նեքճուշհալ: Եսայ. 8. 19. և 29: և 19. 3: և 29. 4:

Գերանամէջ. միջոյ: ‖ Մէջ գերանոյ. կմ̃ այն որ է 'ի գերանին:

Գերանանախաբան: (Նախդրիւ.) ‖ Գերանա քարշ. կմ̃ երկրաքարշ. և ը այսմ գերանա նախանձ կոչին բայցն, որք մերձին ը գե տին ձայնակել, և ը երկիր անկանին: և ը այսմ ասի գերանանախանձ որթ. կամ բոյս. և այլն: 'Ի Գիրս պիտ: սեռ և 'ի ա. հատ:

Գերանանախանձութիւն. թե: ‖ Գերանաքարշու թիւն. կմ̃ երկրաքարշութիւն. կմ̃ երկրատա րութիւն. և ը այսմ ասի գերանանախան ձութիւն անկոց. կմ̃ բուսոց. կմ̃ կենդա նեաց, և այլն: 'Ի Գիրս պիտ:

Գերանաշաւիղ: ‖ տե՛ս 'ի ա. հատ. Երկրաշաւիղ:

Գերանաշաւիղութիւն. թե: ‖ տե՛ս 'ի ա. հատ Երկրաշաւղութիւն: Խորէնի. յաշխարհագ:

Գերանաչափութ: ‖ տե՛ս 'ի ա. հատ: Գրաչափելի է համաստեղութիւն ինչ, որ աստղեր էր կայ հաստատուն բնութեամբ, և բաղկանայ 'ի սասւն աստեղաց:

Գերանաւոր. կմ̃ գերանաւոր: (Նախդրիւ.) ‖ Ընդ գերանին առաջոց. կամ գերանաքարշ: ասմկ. փերմին առայչօղ. ը այնմ 'ի Հատընտ: Աշխէին զնա գերանաւոր, և երկրաքարշ:

Գերանարատ. առան: ‖ ատան գտնեալ 'ի երկ րոյ. և կմ̃ ներքնատատան: 'Ի Գիրս պիտ:

Գերանաքարշեմ. եցայ. եայց. իլ: (Ձայնակը.)

‖ գերանաքարշ լինիլ. որ է ը գերանին քարշ շիլ: ասմկ. փերմին սիւրիւնմէք լալու: 'Ի Ճառընտ:

Գերանդին: (մակբայ' սրոյ.) ‖ գերանդ նման. կմ̃ ուղղորդին. կմ̃ հնձիչորդին: ասմկ. փերմի դչին: 'Ի Գիրս պիտ:

Գերդ: ‖ Է մասնիկ գերդաստանական. որ եր բեմն եւ 'ի զորմութի բաղադրեալ. և ներ նակէ գերդաստանց, կմ̃ գերդ 'ի վերոյ. կամ ասաէլ. և կմ̃ քան: ը այսմ 'ի Գիրս պիտ: Այսպէս եւ գերդ զնոյն ասանելի. ցս այսպ եւ ասաել: Իւ զինի ասի. Աստուել զանազ թանայր պայծառութի գեր գերեւելոյա տեկին զանոպաս. ցս գերդ 'ի վերոյ քան: սեռ և 'ի ա. հատ:

Գերդապարձեալ. ձեցյ: ‖ 'Ի վեր բարձրա ցեալ. կմ̃ վերամբարձ. և կմ̃ գերդաստանք: 'Ի Ճառընտ:

Գերդաստան. ի. իւ. եց. իւք: ‖ բարձրագան. կմ̃ նախագահ: 'Ի Ճառս ինչ:

Գերդաստանութիւն. թե: ‖ գերդաստանաց զոյութիւն: կկրդը պարապ:

Գերդաստանացուցանել. ցուցի. ցո: ‖ գերդա ստանացել. կմ̃ ասաել զան զնակին անդցու ցանել: ասմկ. ծիւրլիւ ընել. ը այսմ 'ի Ճառընտ: Տէրանենս զնարդ մը կոյան և զեղրաստարետս կան կատարելութեամբ գերդաստանացոյց:

Գերդաստանեալ: (Նախդրիւ.) ‖ գերդաստանաց լաւով պայծառացեալ. կամ գերդաստանացեալ: 'Ի Ճառս ինչ.

Գերդաստանկենդան: (Նախդրիւ.) ‖ սնոց զգերդա զանոց կենդանութիւն. կմ̃ աստղակենդան: 'Ի Ճառս ինչ:

Գերդաստանձայն: (Նախդրիւ.) ‖ սնոց գերդա զանոց ձայնաձայն. կմ̃ զնդաձայնի ձայնակերութեամբ: 'Ի Գիրս պիտ:

Գերդաստանութի. մն: ‖ աստանել աստանի. կմ̃ մեծագոյն զարգացումն. կմ̃ աստանելումն. և կմ̃ գերդապրութիւն: 'Ի Ճառս Նրբ. Ժ̃ դ̃:

Գերդաստանում: ‖ տե՛ս 'ի Ներքոյ Գերդաստանաի:

Գերդաստանաի. ասոյ. եաս. եաց. եաք: ‖ Է ծառ ինչ վայրի անսաղալ. որ բարձրանայ իրրեւ զնոյրս, 'ի մանէ հաստանեն գերդան, և ասասակս: ասմնկ. Կէրպիւնիւ:

Գերդաստանորեմ. եցի. եա. եւ: (Ներգործ.) գերդաստանոր տանել. կմ̃ յոյժ պատուել: ասմկ. խիստ մեծցնել. կմ̃ խիստ ըստոյնի ընել:

Գերդաստանակ: (Նախդրր.) ‖ նման զձև գերդա նի. կմ̃ որ է իրրեւ զգերդան: ասմնկ. փիրէն պիշէկի: 'Ի Գիրս մեկնին խորհրդ:

Գերդաստանալ. ացայ. ացիր. ալ: (ընդգծը.) ‖ գերդան լինիլ. կամ նմանիլ գերդանոյ: ասմկ. փիրէն լալու. կմ̃ փիրէն դառնալ: 'Ի Ճառս ինչ:

Գերդաս մանկ: (Նախդրիւ.) ‖ գերդաստանաց մանկա նութեամբ պերճացեալ: 'Ի Ճառս ինչ:

Գերդաշարժ: (Նախդրիւ.) ‖ գերդաստանաց քան զ. սարժումն. կմ̃ գերդաստանագործեն շարժեալ. կմ̃ ամենաշարժ: 'Ի Ճառս ինչ:

Գերդաշնորհակալութ. ի. ու. ալց. ըք: ‖ Յոյժ խորհրդուկ. կմ̃ երկնային. կմ̃ երկնաձայնագոյն. և կմ̃ յոյժ ընտիր, և պատուականագոյն: ասմկ.

ԳԶ

ԳԷ

ԳԻ

գինարբութիւն . կամ բաղձախօս :

Գին : || տե՛ս 'ի ա. հատ. Դատարկաւ նշանա կէ պնդութիւն , ուժ և զօրութիւն , զօրաւորութիւն . Ը այնմ 1. Մակ. 13. 49. Ոչ էր ինչ ոչ ել , և ոչ մուտ , ոչ գին , և ոչ զօրութիւն :

Գինաւէտ : || տե՛ս 'ի ա. հատ. Գինաւէտ : Երեմ. 36. 17 : ըստ Յունաց :

Գինետուն . նեկի . աւ . աց . օք : || Է վաճառա շահական տեղի . և նշանակէ՝ գինեվաճառ , կամ գինեվաճառ և զբօսանք մի գինին : ռամկ. գինետուն . Ը այնմ 'ի Գիրս Ռէքէր : Եւ այնչափ աղքատ էր , մինչզի և գինետանն եւս հատուր : Եւս 'ի ճառընտ. ասի . Վա տատասիզեալ ասելով գի նետան խառնել :

Գինեհատութիւն . թե : || Հրամատարութիւն 'ի գինւոյ . կմ ժուժկալութիւն գինւոյ : 'ի ճառընտ :

Գինեհար . ի . աւ . աց . օք : || Հարեալ 'ի գինւոյ , կմ արբեալ գինւով . և կմ անտանցեալ արբեցողութեամբ : ռամկ. գինով . կմ մէսթ . կմ զ ֆօսի . և կմ ծխոնիր :

Գինեճառնութիւն . թե : || գինեհարութիւն . կմ գինեմոլութիւն . և կմ արբշութիւն : ռամկ. գինովութիւն . կմ մէսթլիք . և կմ պէքրիրու թիւն : Ը այնմ 'ի Գիրս Յովհ" ճառից . խառնել և զզինս խորութեան , և զգինեճառնութեան սորովայնամոլութիւն :

Գինեմամ . եցայ . եցեր . եմալ : (ընդարձակ .) || 'ի գինւով լինիլ . կմ արբենալ : ռամկ. գինովնալ . կմ հարբիլ : ըստ այնմ 'ի ճառընտ . Ոմանք յանմանութեան ամ 'ի հինգ աւուրս ապա հոց գինեմամ :

Գինեպրոշ : || տե՛ս Գինեարբու . 'ի ա. հատ : 'ի Գիրս պէփ : և Գ.լ.4' պէֆ :

Գինեզօրաւոր : (Նախադրիւ .) || պնդութիւն և զօ րաւորութիւն , կմ ուժ և ուժութիւն : ռամկ. ուժաւոր , կմ ուժովոր . և կմ զօրեղներ : 1. Մակ. 13. 49. և յայլ գիրս :

Գինեքար : || տե՛ս 'ի ա. հատ. Գինեքար : Խոր. աշ. դր. 15 :

Գինեկէզ : (Նախադրիւ .) || տապացեալ գին ւով . կմ գինեհար . կմ արբեցող : ռամկ. մէխօշ . կմ պէքրիրու . կմ ծխոնիր :

Գինեկիղութիւն . թե : || տապացեալն մտաց 'ի գինւոյ . կմ գինեհարութիւն . և կմ արբե ցութիւն : ռամկ. գինովութիւն : Ը այնմ 'ի ճառընտ . Զինչ հաղորդութիւն է պահոց ընդ արբեցու թեան . և զինչ հաւատարութիւն է գինեկի զութեան ընդ ժուժկալութեան :

Գինեհամ : (Նախադրիւ .) || անոյշ համ գին ւոյ . կամ այն՝ որ բերէ զհամ գինւոյ : ռամկ. գինու համ ունօղ : 'ի հին պարբնաց :

Գինեհարիմ : || տե՛ս Գինեհարիլ . 'ի ա. հատ :

Գինեճառնութիւն . թե : || տե՛ս Գինեճառնութիւն :

Գինըմպու . ոէի . աւ . ազ . օք : || ըմպող գին ւոյ : ռամկ. գինի խմօղ . Ը այնմ 'ի Գիրս մե ծին Խորենացւոյ Աւյար Զընմպու , և զաղքեն գինըմպու :

Գինըմպութիւն . թե : || ըմպութիւն գինւոյ : 'ի ճառընտ :

Գիշամանահամ . կի . աւ . աց . օք : || գիշամահ , Այնա՝ որ մեռեալ է ուտել զմարմին մեռե լոյ և սակի՝ գիշակերամահ : 'ի ճառ ինչ :

Գիշերամնարատութիւն . թե : || մարտ գիշերային . կմ մարտնչելն 'ի գիշերի : 'ի Գիրս պէփ :

Գիշերային . այնոյ . ով . ոց . ովք : || այն՝ որ լինի 'ի գիշերի , և կմ գիշերական : ռամկ. գիշերուան : Խոր. Է. դր. 36 :

Գիշերամամ : (Նախադրիւ .) || գիշերակերպ . կմ համագոյն գիշերոյ : Յ" որդի :

Գիշերապահաշտօն . սպաշտօնեան : || Նա՝ որ ասա նէ զպաշտօն գիշերոյ . կմ որ կատարէ ըզ կարգ ննջեցելոց 'ի գիշերի : Իսկ մերթ՝ գի շերային պաշտօն . կամ համադէս գիշերա կան . կմ կարգ ժամատրացութեան կատարեալ գիշերային . ըստ այնմ 'ի Գիրս Յովհ" ճառից : Աղօթան է գիշերապաշտօն ասնել յայգ կերակէի :

Գիշերասէր . սիրի : || սիրող գիշերոյ . կմ խաւարասէր : 'ի Գիրս պէփ :

Գիջագործ : || տե՛ս 'ի ա. հատ. Գիճագործ : 'ի ճառընտ :

Գիտակալ : || տե՛ս Ծամակալ . 'ի ա. հատ : 'ի հին բժշկ :

Գիտաճառապազ : (Նախադրիւ .) || տե՛ս Հերապա ճակ . 'ի ա. հատ : 'ի հին բժշկանուած :

Գիտագոյն . գունի . ից : || ասաւել գիտնա կան . կմ յաւէտ գիտուն . կմ' զգօնագոյն : 'ի Գիրս Ռէքէր :

Գիտական . ի . աւ . աց . օք : || Նոյն է ընդ բա ռիս գիտնական . Ը այնմ . Նորէկ . 'ի յիշա տակագրին . Որ գիտական է՝ և համաճարակ իմաստասէր :

Գիտակից . կցի . աւ . աց . օք : || գիտակա կից . որ է ընկեր գիտութեան . կմ որ զծա ծուկ ինչ ուրուք գիտէ : 'ի ճառընտ :

Գիտեմամ . ալ : (Ներգ .) || գիտել . կմ հաս կանալ : ռամկ. գիտնալ : 'ի ճառընտ :

Գիրկ ընդ գիրկ խառնիլ : || գիրկս արկանել միմեանց . կմ փարիլ զմիմեանմբք : ռամկ. պէլ պէլէ գիրել : 'ի ճառընտ . և 'ի Գիրս փերը .

Գ Լ

Գլանակ . ի . աց : || Է գործի ինչ բոլորակ , և տաշտակ , չինեալ պատուական պղնձի . որով ըզ թերթ խմորոյ : ռամկ. օխլաւա :

Գլաճարզ : (Նախադրիւ .) || ճարտարեալ գլխ . յի բանաքարաւորք : ռամկ. փոքրիկ քարտամ : Իսկ մերթ ընդ բայի շարադրի այսպէս . գլա ճարդ առնել . և նշանակէ՝ բանաքարաւորք ճարդել . կամ քարանձութեամբ կոտորել : ռամկ. փոքրիկ ճարտարել . կմ ճարտարարդ ընել : 'ի հին պարբնագիրս :

Գլխածանրիմ . եցայ . իլ : (ձայնակց .) || ծան րիլ գլխոյ . կմ ծանրանալ գլխով . առ հան գիստ շուրջայոց . Ը այնմ 'ի Գիրս պէփ . Զայս գիտէին գլխածանրեալքն , լքանելով յանվայելուչ նիրհումն :

Գլխածանրութիւն . թե : || ծանրութիւն գլխոյ . կմ ցնդութիւն գլխոյ . առ հանգստեան շուրջա ակելոց : 'ի ճառընտ :

Գլխան : || 'ի գործածի առ 'ի մտանելն ընդ բառիս՝ ձուկն՝ այսպէս . գլխան ձուկն . և նշանակէ զանուանի ինչ ձկան , որ ունի զմար

մին թեփոտւոր, և զաւոա լայն, և զգլուխ մեծ, յորմէ և անուանեցաւ գլխան։ տաճկ. գէֆալ։

Գլխաւորի. ւորյ. ւով։ || գլխաւորք. կամ ա... զանի. որք են մեծամեծք։ տաճկ. ...նէր, կամ ...։ 'ի հին պատմագ։

Գլխապարտ։ (Նախդրիւ.) || անձնապարտ. կամ թշնամապարտ. և ըստ այսմ առնի, առ ու... գլխապարտս։ տաճկ. հանէրի։ 'ի ճառս ...։

Գլխատելի. ւոյ։ || գլխատող. որ է հա... տանող գլխոյ։ ռամկ. գլուխը կտրող։

Գլխատութիւն. մանն։ || հատումն գլխոյ։ ռամկ. գլուխը կտրելը։

Գլխաւորեմ. եցայ. եալ. իլ։ (Հայրական.) || զգլուխ ստանալ. կամ գլուխ կալել. ...

Գլխ'ի բաց։ (Նախդրիւ. և մերթ մակբայ.) բացէ ... կամ ...

Գլխոտեալք։ (Նախդրիւ.) ...

Գ Ծ

Գծակ. ի. աւ. աց. օք։ || գծիկ. կամ գրիկ։ ...

Գծծիմ։ || տես Գծծեմ։

Գծուծանք. կամ գծծանք. անաց. օք։ (...) || տես 'ի ...։ Գծծութիւն։ 'ի գիրս ...։

Գ Ձ

Գձձանք. անաց. օք։ || տես 'ի ...։ Գծծութիւն։

Գձձասէրութիւն. ...

Գձձեմ. եցայ. եալ. իլ։ (Հայրական.) || ...

Գձձութիւն. թեան։ || գծծութիւն. կամ ...։ 'ի ճառընտ։

Գ Ղ

Գղփրիկոս։ || տես 'ի ...։ ...

Գղխորական. կամ ...։ (Նախդրիւ.) || ...։ 'ի գիրս ...։

Գ Մ

Գմբեթակէր. կամ զմբէթակիր. կրի. կրաց։ ...։ 'ի գիրս ...։

Գմբեթարդ։ (Նախդրիւ.) || ... 'ի մասունս ... և նշանակէ՝ զմբեթաձև, կամ զմբեթաչէն. և կամ զմբեթայարկ։ ռամկ. ... Եւ զմբեթարդ ... 'ի գործածի ... և 'ի գիրս ...։

Գմբեթաւոր. ի. աւ. աց. օք։ || տես Գմբեթակէր։ 'ի ճառընտ։

Գ Ն

Գնամ։ || երթալ. ... 'ի ...։ ... 1. 7։ ... 23. 1։ ... 27. ...

Գնդապետական. ...

Գնդակ։ || տես 'ի ...։ Գնդակ։

Գնդելու. ...։ || տես 'ի ...։ ...

Գնդակաձև. կամ ...։ || տես 'ի ...։

Գնդաձև. ...։ || տես 'ի ...։ ...

Գ Ո

Գոգ. գոգոյ։ || ...

Գոգաձև։ (Նախդրիւ.) || ...։ 'ի գիրս ...։

Գողանամ. ացայ. ացիր. անալ: (ներգործ.) Ի գողաւոր լինիլ. կամ ծածկագործել. կամ փոխադրել: տաճկ. խըրսըզլըգ էթմէք: 'ի հին պարսաւսից:

Գողաստանալ. կամ գող գործել: Ի գողել. կամ իրրև զգող ունենալ, ոմն լինել առաջադասեալ 'ի հօրմէն: 'ի գիրս ծննդոց:

Գողութիւն. թե: Ի գողաստութիւն. կամ ծածկաստութիւն: 'ի գիրս ելից:

Գողգոթա: (մակբայ երկբայ) Ի գագաթն. կամ կառափն: Բայց երբեմն. վասն առ յառաջադրութիւն մասնաւորան ասունանսն իսկ. և յայսմ ժամ ևս նշանակէ գագաթն. կամ կառափն: տաճկ. պաշը էք. գոռզովենա. յանուանին իսկ գողգոթա տեղւոյն մերկումն հաստատեաց. կամ անցեալ էթէրն իսկ գողգոթա զեկուցանելոյ գանձն: Խոր. ա. գլ. 11: և բ. գլ. 28. և 39: և 'ի հին պարսկ:

Գողակ. ի. աւ. աց. օք: Ի է բոյր ինչ բարդա տեսակ, փափուկ, և սպիտակ, 'ի գեղեցիկ փեխխոն փափկեալ, որ համեմեալ 'ի փեխո կացն կուշի խամպակ: տաճկ. խոնջակ:

Գողակապարծ. ի. աւ. աց. օք: Ի գզող և հան գերծող զբամբակս: տաճկ. հալլաճ:

Գողողէ. ջայ. եաւ. եայ. եօք: Ի գուլպաշէք. կամ չորքի: 'ի գիրս ծննդոց:

Գոհական. ի. աւ. աց. օք: Ի գոհացողական. կամ գոհաբանական. կամ շնորհակալական. և կամ օրհնաբանական. Ը այսմ 'ի ճառս հաւց. բ. Պատարագ է մեր գոհականն ձայնիւք առաջ ընծայեալ 'ի զգաստութեան մեր:

Գոհաբան. ի. աւ. աց. օք: Ի սեղանի գոհութեան. կամ գործիք գոհանալոյ: Գիրք ՚նոյն՚:

Գոհացողական. ի. աւ. աց. օք: Ի տես Գոհական: Խոր. գ. գլ. 19: և 'ի ճառընտ:

Գոհացողութիւն. թե: Ի գոհանալն. կամ գոհութիւն: 'ի ճառընտ:

Գոզմիք. նայ: Ի գողունիք. որ է իր գողացեալ: տաճկ. օղրու մալը: 'ի գիրս խնան:

Գող՚իդող: (մակբայ.) Ի գաղտագողի. կամ թաքստաբար: տաճկ. գըզլինճա: Լամբր:

Գողունի. մաս: Ի գողացունի, կամ գողուն. որ գողունի է գողացունի: Մծբն. է:

Գոմայր. ի. իւ. ից. օք: Ի է անուն ինչ պատուական. անթառամելի ծառ. ունի գզոյն կապարաձեռ, և տեսեալ 'ի մէջ գանկոյն երակս. և լինի զանազան ձևով մեծ, մանր և տարաբերեալ. զոր կարգեալ արքենապարծից 'ի մեծի հատորս, կասեցան 'ի քերս մատեանս. և բազմել պէտս: Եւ առ որ չափ կաղապարագոյն լինի՝ այնչափ ազնիւ է և մեծագին: տաճկ. չամիլիւէր: Ելից. 28. 19: և 39. 12: Եզեկ. 28. 13: Բայց ոմանք հա մարին զսա լինել անթ գեղեցկագոյն գոյա ցեալ 'ի մեջերոն լինելոյ առաջեալ կենդանեայ. ոմն և եղեալ 'ի մ. հաստ: Սակայն լինիլն սորա անին կաղապարաւոր, շյմարտագոյն է, և 'ի քաղ ակնհարկաւորաց առաքել: Մ՞ որոյ բաղադրք 'ի մեկինչաց ծծռղեալք պրոյ յոգնորդեն զսա յակինթ՝ որ է նէօֆ էքախլր. անուանեալ երրորդագոյն՝ թուշիէ. որ է ծաղկագոյն՝ կամ կապարաւոր:

Գոմ: Ի գառագայք անասնոց. ոմն 'ի մ. հաստ: Գործել տանա. որ է ձիարան: 'ի ճառս ինչ:

Գոմնակերտ. ի. աւ. աց. օք: Ի կերպով ըղձ գոմ. կամ իրրև զգոմ կերտեալ: տաճկ. ախըր չէքիլ: 'ի գիրս ևեցօր:

Գոմշնուսա. մոր. իւ: Ի մնացեալ 'ի գոմշ. որդիքն նոյն անասունք: տաճկ. ավըր ծըրով: 'ի գիրս ևեցօր:

Գոյականութիւն. թե: Ի գոյացութիւն. կամ գոյու թիւն. և կամ էականութիւն: Նոյ. հն. և զն:

Գոյաւորիմ. եցայ. եաց. իլ: (չէզոքական.) Ի գոյութիւն առնուլ. կամ գոյանալ: տաճկ. հասըլ օլմագ: Իսկ մերթ՝ առնուլ զգոյս. կամ փարթամանալ. և կամ մեծանալ: տաճկ. հարուստ: Ը այնմ 'ի գիրս ելից: Որք մեծամասն գոյաւորեալ ընչեղութիւն յղփանան:

Գոյաւորութիւն. թե: Ի գոյութիւն, կամ գոյք, և կամ ինչք: Սարգս. սէս և 'ի մ. հաստ:

Գոյեղական. ի. աւ: Ի գոյացական. կամ էա կան: 'ի գիրս պտմոց:

Գոյեղինաբար: (մակբայ.) Ի գոյացաբար. կամ էութենաբար. և կամ էապէս: 'ի գիրս պետն:

Գոյեղինութիւն. թե: Ի տես Գոյացութիւն: 'ի մ. հաստ: 'ի ճառս ինչ:

Գոյեղուտ. եղոյ. ից: Ի տես 'ի մ. հաստ. Գոյեղ: Դուռնիք անշողիք:

Գոյժ գնեմ. եցի: Ի գոյժ առնուլ. կամ կականաւ ողբալ. կամ ողբս առնուլ մեծա ձայնիւ: տաճկ. ֆիղեար ընէլով լալ: 'ի ճառընտ:

Գոյն: Ի տես 'ի մ. հաստ: Գործել նաւ՝ որոյ գոյն լուսին է կուռն հարեալ 'ի կեղս: տաճկ. պէկ: 'ի հին փերսիան:

Գոյնզանեմ. ացայ. ցիր. ալ: (ներգ.) Ի տես 'ի մ. հաստ: Դարձեալ կնքանեալ գլխոյ զարդ չելի կեղով: տաճկ. փէչեալ. կամ փէչ ըլլալ:

Գոյնզութիւն. թե: Ի տես 'ի մ. հաստ: Գործել կնքութիւն գլխոյ կեղախտան արդականու թիւն: տաճկ. փէչլութէ:

Գոյշ. ի. իւ. ից. իւք: Ի նոյն է ընդ բառիս գոյշ. ոմն գոյլոշին ընդ բառին գոլորշի. Ը այսմ 'ի գիրս դատաւ. Եւ գոյշք չէին. և կարմիրք: և զինի ասէ. Մխեց ապխտակին և ռսոյն կացեալ՝ գոյշ. կամ գոլոշ: որ է պօղ. կամ ղինձաղի:

Գոշողական. ի. աց: Ի այն որ գոշմանք լի նի. կամ առ գոշուն մերանքերի. և Ը այսմ աառի՝ գոշողական ձայն: Սարգս:

Գոռամ. ացի. ա. ալ: (չէզոք.) Ի որոտալ. որ է ահագին ձայնիւ գոչել առեղոց. և Ը այսմ մանաւանդ վասն յաշխարհահարաւ լեզուէ: Իսկ մերթ՝ նմանութեամբ առել նշանէ խրախուսալ. կամ խիզախել. կամ աղաղա նել. կամ ոխալ. կամ քինել. կամ հեռ ունիլ ընդ ումեք. և կամ թշնամութեամբ պատահել ընդ մարդոյ: տաճկ. ււէըււ ընէլ. կամ խռովիլ ընել. կամ մորդա դէմ ձանձալ. կամ դաւլահու թի ընել. կամ խռովէ ջայնել: Ը այսմ 'ի գիրս ներերէ. Ընդ աղգին մովաբացւոց գոռայր մարգարէն երեմիա: Եւ զինի ասէ. Մե ծաւ համարձակութեամբ ընդդէմ թշնամեացն գոռայցէ: Ըստ այսմ և ս խմացեալ լինի մինչ աստ՝ գոռալ արտաշխոյի է այսնու

Գունաւորութիւն. թեան : || գունաւոր գոլն. կամ գոյն. և կամ երանգ. և ըստ այսմ ասի՝ գեղեցիկ. կամ պայծառ գունաւորութեամբ ակնոց. անօթոց, երեսաց : 'Ի Գիրս ոսկ. և Սարգս.

Գունդ. գնդի. աւ. աց. օք : կամ իւ. ից. իւք : || հոյլք. կամ գումարտակ. կամ ջոկ. և կամ բազմութիւն հաւաքեալ 'ի մի. և ըստ այսմ ասի, գունդ մարդկան, կամ աղքատաց. գունդ արուեստաւորաց, մեղուաց, և այլոց նմանեաց : ռամկ. բոլ. կամ ճրմաքա. կամ օճաքլար : Թուոց. 1. 20. և 22: և 4. 41: և 23. 10: իսկ մասնաւորապէս առնուլ նշանակէ խումբս զօրաց՝ որչափ և իցեն : ռամկ. ալէօլէօն : 2. Մնաց. 26. 11: 1. Մակ. 3. 3: և 6. 48: Յովբ. 18. 3: Եւ մերթ՝ բացորոշապէս ղեգէոնն, զոր անուանեն 'ի աւեղւոջ իւրում : Մատթ. 26. 53: Դարձեալ, բազում անգամ նշանակէ առհասարակ գունդն, որ է մարմին յամ կողմանէ բոլորակ երրև գլանձոր, կամ ոսկ գնդաձևարար. և այս թէ մեծ իցէ՝ և թէ փոքր : ռամկ. բոլ. կամ կիւլլէ : 'Ի Գիրս Կոչումն անդանոց : և Գործք ... : Եւ յատկապէս առնուլ, գունդ կոչի մասնաւորապէս գնդակն, որով խաղան մանկունք. որպիսի է այն, զոր կոզեան 'ի փայտէ, կամ 'ի ուժգնապիսի կաշուց, և կամ յընկուզոյ. և 'ի նմանեաց : ռամկ. խաղի բոլ, կամ կիւլլէ, կամ ճէլէ : Ովսէ. 2. հատ. իէ: Երբեմն և գունդ կոչի գնդաձև չղթայն. կամ գնդակաձև կապանածն ջահից, յորմէ լոյր 'ի մեծ քնոյ եկեղեցեաց շուրջանակի բազում ոստեղունք. զորպիսի անուանեալ կախեալ 'ի տունս մեծամեծաց : ռամկ. Ճրագի բոլ. կամ ճաղաղաւոր բօլեա : Ովսեն. 5. 5: Եւ ըստ այսմ բառս այս գրի՝ գունտ. ոնց և անրոզն՝ անտառ. ըստ այսմ Զաք. 4. 2: Աշտանակ ոսկի ձոյլ. և գունտ 'ի վերայ նր : Եւ 'ի 3. առն. Մի ը աղեկ գնտին լուցելոյ :

Գունտ. գնտոյ. ով. ոց. ովք : || նոյն է ը բառին գունդ. ոնց հունն ընդ. բառին հան : 'Ի հին գերոցն.

Գուպարումն. ման : || մաքառումն. կամ մրցումն, կամ մարտ : ռամկ. ճէնկ : 'Ի Գիրս ոսկ.

Գուսանական. ի. աւ. աց. օք : || այն տեղ, որ վերաբերի առ գուսանս. կամ երաժշտական, կամ քնարահարական : 'Ի հին գերոց, և Յայսմաւ :

Գուսանամարտ. մռի. րց : || այն՝ ուր մարտնչին գուսանք. կամ որ է մուտ գուսանաց : ռամկ. սաղէնտէյի էտեանի : Իսկ մերթ ընդ. բայլ շարակցի այսպէս. գուսանամարտ առնել. և նշանակէ՝ մուծանել զգուսանս 'ի տեղի ինչ : 'Ի Գիրս խնդրոց.

Գ Ռ

Գռզի. զւոյ. եաւ. եաց. եօք : || է խուռն ինչ փայտի բուսեալ զերեսօք երկրի իբրև ըղխոտղլոտս, և հաստատեալ 'ի վր բարակագոյն բնոյ. վի որոյ և գաղցոլայ 'ի վր նր, ոչ կարելով բնոյն պահել տանել զծանրութ նր :

Սենի զանեբև նեղ, և նուրբ. իբր նման այծ ոստեղծնայ, զոր մենջ կարեն, հանեցուցանել զկամսն : ռամկ. Եւ գաղի. բառ այսմ 'ի վերս կարգ. ի... Յուցի մեծ յանկատակա ողորմելի ինչ երբև զգադի, և ասեն, սա՝ կեր :

Գ Տ

Գտանելեաց. չէի. իւ. ից. իւք : || պարապ գը տանելոյ. ոնց և պարապեն առնելոյ՝ կոչի առնչելեաց : ռամկ. փաճճէն. կամ փաղ ճէփ :

Գ Ր

Գրադատան : || անձն Գերադատատի : 'Ի հին Եծռիքարտէ :

Գրադատաբար. ի. աց : || ասեն 'ի ռ. հատ. Գրադատաբի : Կիւրղի եղէծ :

Գրադատարանաւ : || ասեն 'ի ռ. հատ. Գրադատարենի : Կիւրղի եղէծ. ժն: և ուէֆէ:

Գրանոց. ի. աւ. աց. օք : || տեղի գրոց. կամ գրատուն : ռամկ. Գրթապահ : և առանձին. փխեաղ խանեայ. կամ փէճփէլխանեայ : 'Ի Գիրս պատմոյն :

Գրապան. ի. աւ. աց. օք : || նոյն է ը բառին գրապանակ. ոնց վարապանն ը բառին վարապանակ : ռամկ. ըըճփի ղայիշ. կամ հավոյէ : Դարձեալ նշանակէ զհայրապետն, կամ զվերջաւորն. թ զեղջն հանդերձի, կամ կրծոց, օձեաց, քաղանցից, և այլոց նմանեաց : ռամկ. ըըճկ փ. կամ թըպար կապոյի, եօխոյի, կծօի, կամ թէղէրա. և այլն : Եւեր. 28. 32: և Դջ. 21: Սաղմ. 132. 2:

Գրասեր. սիրի. իւ. աց. օք : || սիրող գրոց, կամ գրեանց, կամ ընթերցասէր : 'Ի Գիրս պատմոյն :

Գրգարան. ի. աւ. աց. օք : || տեղի գրգա նաց. կամ վայր փափկութեանց, և կամ հեշտա րան : 'Ի Գիրս ոսկ.

Գրգլեակ. լեկի. աւ. աց. օք : || գծուծ հան դերձ. կամ աղքատ, և հին շոր. որով ոք ծածկի. ըստ այսմ Սարգս. Զի պատապատ ուն և աղտեղի գրգլեկօքն շրջի յանձրևս և յարևու :

Գրգրալ : || ասեն 'ի ռ. հատ. Գրգալ : Յայ տնաուրն :

Գրեան : || գրեանք. կամ գիրք : ասեն 'ի ներքոյ Գրենաց. և 'ի ռ. հատ. Գրեանք :

Գրենայց : || է երկրորդական սեռականն բա ռիս՝ գրեանք. և նշանակէ՝ գրեանց, կամ գրոց. ըստ այսմ Ովսէ. 1. հատ. լա. Ա. վասն օգտութեան շահաւոր արարին ստացումն գրե նայցն :

Գրել եթէ : || գրելթէ, կամ գրեա թէ : ռամկ. ասյէի : Սարգս. 'ի բազում տեղիս :

'Ի Գրի առնել. || ընդ. գրով արկանել. կամ գրել : 'Ի Գիրս Վէրջոյ:

Գրկախառնութիւն. թեան : || գիրկս արկանելն մեմեանց. կամ փարումն զիրերօք : 'Ի Գիրս ոսկ :

Գրկանք. անաց. անօք : (անեզ.) || գրկումն. կամ զգիրկս արկումն : 'Ի Ճառս ինչ :

Գրկ ը խառն : || ասեն 'ի ռ. հատ. Գիրկ ընդ խառն : 'Ի հին պատմոյն :

Գր[illegible]. -ի. -աւ. -աց. -օք: || Է Թռչուն ինչ [illegible] [illegible] 'ի հին բժշկարանս:

Գր[illegible]: || [illegible]

Գր[illegible]. եցի. եա. եալ: (չէզոք.) || [illegible]

Գր[illegible]. -ի. -աւ. -աց. -օք: || [illegible] 'ի հին բժշկարանս:

Գ Օ

Գօ[illegible]Թիւն. Թեան: || [illegible]

Գօ[illegible]: (Նախդրիւ.) || [illegible] 'ի գիրս [illegible]:

Գ Ու

Գուբ. -ի. -ին. -ից. -իւք: || [illegible] 'ի գիրս [illegible]

Գու[illegible]: || տես Գու[illegible]:

Գու[illegible]. եցի. եա: (ներգործ. անցող.) || [illegible]

Գու[illegible]. -մեն: || [illegible]

Գու[illegible]: (Նախդրիւ.) || [illegible] 'ի ճառընտ.:

Գու[illegible]. -նայ. -եաւ. -եաց. -եօք: || [illegible]

Գունակեմ. եցի. եա. եալ: (չէզոք.) || տես 'ի ներքոյ Գունակիլ.

Գունակիմ. եցայ. եայ. իլ: (ձայնակր.) || [illegible]

Գունաւոր[illegible]. եցի. եա. եալ: (ներգործ. և մերԹ չէզոք.) || [illegible] 'ի ճառընտ.:

Գունաւոր[illegible]: (Նախդրիւ.) || [illegible] 'ի ճառս ինչ:

Գունաւոր[illegible]. -ի. -իւ: || [illegible] 'ի ճառընտ.:

Գունաւոր[illegible]: (Նախդր.) || [illegible]

Գունաւոր[illegible]. գնեցի: || [illegible] 'ի ճառընտ.:

Գունաւորացուցանեմ. կամ գունաւորեցուցանեմ [illegible] (անցող.) || [illegible] 'ի ճառս ինչ:

Գունաւորեմ. եցի. եա. եալ: (զօրութ. անցող.) || տես 'ի վերոյ Գունաւորացուցանել:

Գունաւորիմ. եցայ. եայ. իլ: (ձայնակր.) || [illegible]

Գունաւորութիւն. Թեան: || [illegible] 'ի ճառընտ.:

Գու[illegible]. -ի. -աւ. -աց. -օք: || [illegible]

Գու[illegible] || [illegible]

Գու[illegible]: || տես 'ի վերոյ Գու[illegible]:

Գու[illegible]. ոյ. ով. ոց. ովք: || [illegible]

Գու[illegible]. -ի. -աւ. -աց. -օք: || [illegible]

սէր խօսիլ և գործել, և չխոյլերել սուրբ 'ի մէջ գամարձակաց ժողովրդեանն :

Դայեկան ։ ‖ Է երկրորդական աստիճանն քա-ահա դայեակի · որ է սնուցիչ · և այլն · և ըստ այսմ խնամեալ լինել մինչ առն · Աւանդել զննողական դայեկանն իւրում։

Դալ · ոյ · ով · ոց · ովք ։ ‖ Է առաջին կաթն կովուց կթեալ 'ի նմանէ յետ ծննդեանն զա-ռաջին ծննդեան · զոր ռամկօրէն կոչեմք՝ դալ · անճ և զդայլն՝ գոյն · և զհասյին հաց · և այլն ։

Դանդաղութիւն · թե ։ ‖ տե՛ս 'ի բա. հաս. Դան դաղանք ։ Յոբ. 1. հատ. Է ։

Դանդաղամտութիւն · ման ։ ‖ տե՛ս 'ի բա. հաս. Դան դաղանք · Յոբ. 2. հատ. Ժ ։

Դանդաղաշունչ ։ (Նախդր.) ‖ տե՛ս 'ի բա. հաս. Դանդաղաշոտ ։ 'Ի հին պտուտք։

Դաշնագիր · գրի · իւ · աց · օք ։ ‖ դաշինս գր-նօղ · կմ ուխտս հաստատօղ · և կմ սակ ար-կանօղ ։ ռամկ. ղաւլ ընօղ · կմ շարթ դնօղ · կմ պայման ընօղ ։ 'Ի ճառս ինչ ։

Դաշնագրութիւն · թեան ։ ‖ դիրումն դաշանց , կմ ուխտագրութիւն · կամ սակարկութիւն ։ ռամկ. ղաւլ · կմ շարթ · կմ պայման ։

Դաշնակութիւն · ման ։ ‖ Նոյն է ընդ բառին դաշ-նակաւորութիւն · ըստ այնմ 'Ի հին փիլիսոփայէ · Բնաբանական քերթութիւն ունի յարմարութիւն զդաշնակութիւն ձայնի և աղուոյն ։

Դաշտանիկ · տանկի · աւ · աց · օք ։ ‖ Նոյն է ընդ բառին դաշտանի · որ է կին ախտացեալ ամսական հոսմամբ ։ ռամկ. հայզը թոնօղ · կմ այբլըխ եղօղ · ըստ այնմ 'Ի հին պտուտք ։ Հրա ժարիլ 'ի դաշտանիկն մերձենալոյ ։

Դաշտաւէտ · ւէտի · աւ · աց · օք ։ ‖ առատա ցեալ դաշտօք ։ 'Ի ճառս ինչ ։

Դաշտաւորիմ · եցայ · եաց · իլ ։ (ձայն.) ‖ դաշտաւոր լինել · կմ դաշտանման տարա-ծիլ · և կմ դաշտանալ ։ ռամկ. օվայ դառ-նալ ։ 'Ի ճառընտ ։

Դաշտօրայք · էից · իւք ։ (անեզ.) ‖ դաշտք · կմ դաշտավայրք · որք կալորայքն նշանա-կէ կալք ։ և ըստ այսմ ասի , 'Ի ճառս ինչ · Բա րեխառնութիւն առնէ երկրի , և շինութիւն դաշտօրէից ։ ռամկ. տաշտեր · կմ օվաներ ։

Դառնամաղձ ։ (Նախդր.) ‖ ունօղ զդառն , կմ զսեւ մաղձ ։ Իսկ մերթ նմանութեամբ ա-ռեալ նշանակէ դառնաբարոյ · կմ ժանտա-բարոյ · և կմ դժնեայ ։ ռամկ. թէրս · կմ թէրսէտի ։

Դառնարմատ ։ (Նախդրիւ.) ‖ ունօղ զդառն արմատ · կմ 'ի դառն արմատոյ արտաբերեալ · և ըստ այսմ ասի՝ դառնարմատ ծառ , պտուղ , այգի , ախտ , և այլն ։ Մարգար.

Դառնենի · նւոյ · եաւ · եաց · եօք ։ ‖ ծառօղ զդառն պտուղ · կմ արտաբերօղ զդառնա-համ բերս · և ըստ այսմ ասի · Նշենի , կամ այգի դառնենի ։ 'Ի գիրս ճշգօր։

Դասադաս ։ ‖ տե՛ս 'ի բա. հաս. Դասադաս · 2. Մակ. 4. 18. ընթ յեռ։

Դասալիք ։ (Նախդրիւ.) ‖ լքանօղ զդասն · որ 'ի բաց թողեալ զբազմութիւն՝ յո-րում է՝ փախչի առանձնանալով · կմ երկն-

ջելով կալ 'ի նմա · ոչ թէ որք զերծխոսա-նեալս թողուցու , և անցցէ առ անհաւատս · կմ զդասն զոր ան թողուցու՝ և փախիցէ ուր և կամի · և կմ զկրօնաւորս իւր թո-ղուցու , և մտանիցէ յաշխարհ · ըստ այնմ · 'Ի ճառընտ · Եթէ գիւղեացի իմն իցէ ըն-մերդ դասալիք լինել · և փախիցեմ 'ի մա-տիրտուութէ ։ Եւ 'ի ճիռ․․ ասէ · Դա-սալիքն՝ որ 'ի գնդէն յառաջ գործեա 'ի փախուստ ։

Դասախումբ ։ (Նախդրիւ.) ‖ խմբեալ 'ի դասս · կմ դասաւորեալ 'ի խումբ · և կամ դասակարգեալ · և ըստ այսմ ասի՝ դասա-խումբ ժողով ։ 'Ի ճառընտ։

Դասակալ · ի · իւ · աց · օք ։ ‖ դասագլուխ · կմ դասապետ ։

Դասապետեմ · եցի · եաց · եա · ել ։ (չէզոք.) ‖ դասապետ լինել · կմ դասապետութիւն առնել · և կմ առաջնորդել բազմութեն ի-միք · 'Ի գիրս ոմն։

Դասաւոր · ի · աւ · աց · օք ։ ‖ վարօղ ըն-դասս · կմ դասապետ · կմ դասագլուխ ։ 'Ի ճառս ինչ ։

Դասմարար · ի · աւ · աց · օք ։ ‖ յօրինօղ դա-սու · կմ յարդարօղ դասակարգութէ · որ-պիսի է առ նիստամամբ դասուց հրեշտա-կաց ։ 'Ի ճառընտ ։

Դաստառակեալ · եալս · եալք ։ ‖ անզի դաս-տակաց՝ կմ ձեռաց · որպիսի էին թեւք խա-չին · յորս եդ քն զձեռս իւր ։ ըստ այնմ 'Ի ճառընտ · 'Ի փորուածէ բեւեռաց դաստակե-ալերդ ձեռաց կարմրացեալ ներկան ։

Դաստապան · ի · աւ · աց · օք ։ ‖ պահպա-նակ դաստի · որում մերթ նշանակի ; թաթ-պանն · որ է ձեռնոցն · ռամկ. էլտիվէն ։ Իսկ մերթ զարդն · կմ գործին , որ ագուցանի 'ի դաստակ մարդոյ , որպիսի է ապարան-ջանն · յն պիլեզիկն · կմ խորչխորչանի բոլո րակ պատուական , զոր արկանեն եւրոպացիք զդաստակաւ իւրեանց երեւեցուցեալ զնա իբրեւ զծայր թեզանեաց ։ Իսկ մերթ նշա-նակի դաստակն , կամ երախակալն արոյ ։ ռամկ. ֆէրէճիֆանէ · կմ սէր զուլֆ · կմ Շէր նէֆ · ըստ այնմ 'Ի հին պտուտգիրս · Ալջ ձեռն ե-դեալ էր 'ի դաստապան նրանիին · և զկնի ասի · Ջախ թաթն ձեռին , որ կայր 'ի վր դաստապանի նրանիին , հարկաներ , կորա-ւեր , և 'ի բաց ընկենոյր ։

Դատ տալ ։ ‖ 'ի ներքոյ դատաստանի անկա-նիլ · կմ դատաստանաւ պատժիլ · կմ դա-տապարտ լինիլ · և կմ պատժապարտ գտա-նիլ ։ ռամկ. պտտժուիլ · ըստ այնմ 'Ի հին պտտ ճոգիրս · Ինքն տացէ դատ՝ յաւուր դատաս տանի ։ Եւ 'ի գիրս խնոնոց ասի · Ընդ ակըա նակարութեան դատ տացէ յաւուր դատաս-տանի · ըստ այսմ է և բառս դատաստան տալ · որ 'ի տեղւոջ իւրում մեկնեցաւ ·

Դատաստանագիր · գրի · իւ · աց · օք ։ ‖ վճռագիր դատաստանի ։

Դատաստանագրութիւն · թե ։ ‖ դատաստանիւք գրեալ ։ 'Ի ճառընտ։

Դատաստանախազեմ · եցայ · եաց · իլ ։ ‖ դատաս

խօսք ընծայել · կամ ամբաստանել : ռամկօր · փառանքն ընել : 'ի Ճառընտ:

Դրամապաշտ : || տես 'ի Թ. հատ. Դրամձեռ... զդրամապաշտութիւն · կամ ատենական պար_տաւորութիւն :

Դրամապաշտիչ · աչի · աց : || դրամապաշտօղ · որ պաշտաւոր ատենի · կամ դատաւորի քօղ 'ի մահ : Նարեկ · ժը :

Դրամապաշտական · ի · աց : || այն՝ որով ոգիքն ընդ դրամապաշտութեան , կամ որ պատշաճ է դրամապաշտութիւն ուրուք : Նարեկ:

Դրամապաշտութիւն · թե : || պաշտաւորու_թիւն դատաւորի · կամ պատժապարտութիւն · և կամ մահապարտութիւն · որ մինչ լինի յայն' որ դատապարտեալ իցէ · մահուամբ ընդունելոց 'ի յատենական հուր գեհե_նին : Եսայ. 12. 27: Հռոմ. 5. 16:

Դրամապետական · ի · աւ · աց · օք : || ատեանն դա_տաւորութեան · կամ վայր շարադրութեանց : 'ի Ճառընտ:

Դրամաւորաբար : (մակբայ.) || բարեզարդաւ_որ · կամ եկեղեցաբար : Նարեկ · իը :

Դրամաւոն · ման : || դատարան · կամ դատաստան : իսկ մերթ ենթադատութիւն · կամ կշռուածն մօքն : 'ի Հին Կտակ:

Դրամանակառ : (Նախդր.) || դեղադրական · որ ունօղ զգեղեցկան տեսակ : ռամկ. ճակատ_ուր : 'ի Ճառ ինչ:

Դրամամատեան · ի · աց : || տես 'ի ներքոյ Դրա մամատեան :

Դրամատուն · ի · իւ · կամ · ու · աց · օք : || վերակացու դատարանի · կամ պահապան դա_րանելոց , կամ մուտից 'ի տեղի ինչ : ռամկ. խազնադարը · կամ փէշքէշչի պաշտօն: Մծբնեց.

Դրամաւոր · եցայ · եալ · իլ : (ձայնակր.) || 'ի դարան մտանել · տե՛ս 'ի Թ. հատ: իսկ մերթ նշանակէ ծածկեալ կալ յիմիք · կամ պատ_րաստ կալ · կամ թագչիլ : ռամկ. ծածուկ կե_նալ · զոր օրինակ 'ի Գիրս յաչեան Խոսրով: Այլ որ 'ի նոյն դարանեալն էր ամենայնի չարա_ցուցն : Մերթ եւս ամրանալ 'ի տեղի ինչ · կամ մնալ ապաստանիլ ուրեք : ռամկօր · աղէկ ըլլալ :

Դրամատեղական · ի · աւ · աց · օք : || դատաստանական · կամ որ անկեալ է 'ի ներքոյ ձեռինն դատաստանի · որպիսի էին արգելեալքն 'ի լինելոյ տեղ հայրքն : 'ի Ճառընտ:

Դրամատութիւն · թե : || արհեստ դարբնի · կամ գործ դարբնի : ռամկ. փերմանճութիւն · կամ չե_լինկիրութիւն · կամ ղաղանճութիւն : 'ի Գիրս վերջոց:

Դրամիկծունք : || տես 'ի Թ. հատ. Կրկնամանն : Խորենացի:

Դրամձեռ · ի · աւ · աց · օք : || դարձ ատ_նող · կամ դարձող · զոր օրինակ Նարեկ · խը · Ա_ղաղակս կատարաշարժեալ , յամենայնի դար_ձուցք :

Դրամձեռնեմ · եցայ · եալ · իլ : (ձայնակ.) || դարձեալ դառնալ · կամ ետեւ դառնալ · և կամ հեռացուցանել : ռամկ. պաշտպանել · զոր օրինակ 'ի Գիրս Ծննդոց · Մանկունք դարձնադարձեցին այսպէս ասելով :

Դրամանատու · կամ դարմանատուք : (Նախա_դրիւ.) || տուող դարմանաց · կամ հոգա_ծու · և կամ խնամակալ : ռամկ. բենդէրճի : 'ի Ճառ ինչ :

Դրամանոց · ի · աւ · աց · օք : || տեղի դարմա_նելոյ · կամ հիւանդանոց · ուր հոգան ըղ_պետս տկարաց : ռամկ. հաստահանէ : 'ի Հին Կտակն :

Դրաւ գնել : || գրաւել · կամ գրաւականել · և կամ նշանակել : ռամկ. փէնք ընել · կամ պայման խօսելու ընել · կամ փոխառ խօսելու ընել : Ողբ. 1. հատ. ժը :

Դրաւաբեր · ի · իւ · աց · օք : || գրաւադրող · կամ գրաւականօղ · և կամ նշանակիչ : 'ի Գիրս Ոփ.

Դրաւանեմ · եցի · եա · ել : (չէզոք.) || տես 'ի Թ. հատ. Դրաւանիմ : 'ի Շարակնոցն:

Դրաւորութիւն · թե : || գրաւականութիւն · կամ նշանակութիւն · կամ դժրանք : 'ի Ճառընտ:

Դ Դ

Դդմաճ · ի · իւ · ից · օք : || տափարակ և եր կայն հատուածք խորթեղէն թերթից , չո_րացուցեալ և պատրաստեալ 'ի նիւթ կե րակրոյ : Եւ զայս առնեն մանրելով ըղ_թերթն երբեմն նեղ և երկայն իբր զխազ ձկունթիւն · երբեմն մանր և քառանկիւնի · իսկ երբեմն այլով ձեւով : ռամկ" եա դդմաճ: և տաճկ. էրիշտէ : Եւ յայսմանէ առեալ դդմաճ կոչի նաև թելակերպ բոլորեալն, և երկայնեալն: ռամկ. Ճոխատանոյ. կամ ճագատան :

Դդնչեմ · եցի · եա · ել : (չէզոք.) || քրթմն_ջել · կամ ըղձանջել · կամ բարբանջել · և կամ տատանելաբանել : ռամկ. ափէղշփէղ խօսիլ · կամ խենթաւէնի դուրս փսել :

Դդնչիւն · չեան · եանց : || տես 'ի ներքոյ Դդնչումն :

Դդնչումն · ման · մամբ · մանց : || քրթմն_ջումն · կամ ըղձանջումն · կամ բարբանջումն · կամ տատանելաբանութիւն : 'ի Ճառընտ:

Դ Ե

Դելփական · ի · աց : || ծաղիկ 'ի յունական բառէս դելփին · որ էր քաղաք ինչ · ուր կայր հռչակաւոր մեհեան Ապողոնի · յորմէ և Ա_պողոն կոչիւր Դելփեան · իբր թէ աստ դել_փեայ · և յայսմանէ սովորութիւն եղև դել_փական կոչել զանդամն ինչ նը · որ եւսա նի կազմեալ էր · ընդ որով գարանիէր պի_թիա · այս քրմուհին Ապողոնեայ · և ընդ_ունէր զազդեցութիւն դիւական · և տայր նենգամիտ գուշակէր զապագայս · զոր օրինակ 'ի Ճառընտ. 'ի յոյժ հանոյն Ճառն Պետրի'' ասէ'. Որ դիցես զդելփական զերեքոտանեայ ըղ խաբէութիւն :

Դեհ · ի · իւ · ից · իւք : || կողմն · կամ կոյս : ռամկ. դիհ · կամ դի · զոր օրինակ 'ի Հին պատմոգ. Ղազարոս 'ի գարանի կացուցեալ Ը երկուս դեհս · այս Ը երկուս կողմանս : Եւ զկնի ա_ռի · Այսպ ռազմ կարգեցին · և եա զաջ դեհն վարար լեռնանին : Սոյնպէս և 'ի պատ

ճափ. տաճկաց ասի . զաւճիւ դեհն դէպ եղև կող մել աղեքսանդրի: 'ի սմանէ ծագին բառքս, դեհապետ, և դեհկան :

Դեհապետ . ի . իւ . աց . օք : || կողմնապետ . կմ կուսակալ . և կմ գաւառապետ : ռամկ. քօղայ . կմ խան :

Դեհեպետ . կմ դեհեպետ : || տե՛ս 'ի վերոյ Դեհապետ :

Դեհկան . ի . աց : || ծագի 'ի պարսկա դէհ . որ թեկանն 'ի պարսկս բիծ . և նշանակէ կողմնական . իսկ մերթ՝ կողմնակալ . կամ կուսակալ : ռամկ. քօղայ : 'ի հին պատմագ :

Դեհկանութիւն . թե : || կողմնակալութիւն . կմ կուսակալութիւն . կմ աւագութիւն : ռամկ. քօղայութիւն . թ այնմ 'ի բազումս : Մեկնչին գոր ծակալութիւն աշխարհատած դեհկանութե :

Դեղագործեմ . եցի . եա՛ . ել : (Ներգործ.) || գործել զդեղս . կմ դեղովք բժշկել . իսկ մերթ ներկաւ նկարել . կմ նկարակերտել . կմ ներկաւ կազմել : 'ի ճառս ինչ :

Դեղագործութիւն . թե : || կազմութիւն դե ղորէից . կմ պատրաստութիւն դեղոց . կմ ներկոց : իսկ մերթ նկարչութիւն . կմ նկա րակերտութիւն : ռամկ. պօյամաճիլիք : Դաւթի անյաղթ :

Դեղախառնանք . խնեաց . ով . ոց . ովք : || խառնանք դեղոց . կմ ծխանելի պատրաստեալ 'ի դե ղորայից կմ յայլ համեմներձանս : 'ի գիրս [illegible] :

Դեղատու . ուի . աց . օք : || տուօղ զդեղ . կմ ընդունօղ զպակերանիս :

Դեղատեմ . եցի . եա՛ . ել : (Ներգործ.) || դեղ տալ . կմ դեղով դարմանել . կմ ա պաքինել . կմ բժշկել : ռամկ. ըլաճփցնել : իսկ մերթ դեղ մահու տալ . կմ դեղա կուր առնել . կմ դեղել . և կմ թունաւո րել : ռամկ. աղու փալ . կմ զէհիրլէմիշ ընել : Եւ բայս այս ծագի 'ի բայէն դեղատուել . որ և երբեմն 'ի գործածի . թ այնմ 'ի ճառն [illegible] . Եւ զխոցեալն 'ի թշնամեացն դեղա տուեալ . և բժշկեալ . թ այսմ են և բայքս՝ յաւաղատել՝ և յաւաղատուել, անդատել, և անդատուել, և այլն :

Դեղատուութիւն . թե : || տուութիւն դեղոց . կմ դեղով դարմանութիւն . կմ ապաքինութիւն , և կմ բժշկութիւն : ռամկ. ըլաճփալը : իսկ մերթ դեղ , կմ ապերմանի տուեալ : 'ի գիրս [illegible] : Երբեմն և ս տուութիւն մահացուցիչ . կմ թունաւորութիւն . և կմ թոյն : ռամկ. ա ղու փալը . կմ զէհիրլէմիշ ընելը . և կմ զէհիր : Նոյն է և ս և բառս դեղատուութիւն . որք յաւաղատութիւն ընդ յաւաղատուութիւն . մինջամատութիւն՝ ընդ մինջամատուութիւն . ան դատութիւն ընդ անդատուութիւն . և այլն :

Դեղատուել : || տես 'ի բայն Դեղատել : 'ի ճառընտ :

Դեղատուութիւն . թե : || տե՛ս Դեղատուութիւն : Նոյնէ :

Դեղապան . ի . աւ . աց . օք : || տեղի դեղոց , կմ կազմութիւն դեղորէից : իսկ մերթ՝ դե ղով բժշկող : 'ի ճառընտ :

Դեղձան . ի . իւ . ից . օք : || դեղնաշուրթ . կմ շէկ . կմ մօտեալ 'ի խարտեաշութիւն : ռամկ. դէղին . կմ սարըշըրան . կմ խարտեաշ . և բառ այսմ ասի 'ի ճառս ինչ . Դեղձան հեռք ; կմ մազունք . դեղձան գոյն , կմ մեղրին . բառ այսմ է և 'ի խոշրին. [illegible] ասի . Ընդ որ զարդարեալ կարէ զդեղձան հերան :

Դեղձի . ձւոյ . եաւ : || դեղձենի , որ է ծառ դեղձոյ : ռամկ. շէֆթալիի ծառ : 'ի գիրս [illegible] :

Դեղնատեսիլ : (Նախդիր.) || դեղին գունով փայլող . կմ դեղին երանգաւ դեղեցկա ցեալ . կմ դեղնագոյն : 'ի ճառընտ :

Դեղնիմ . եցայ . եա՛ց . ել : (Չէզոքակր.) || դե ղին լինել :

Դեղնոտ . ի . իւ . աց . օք : || դեղնացեալ : ռամկ. դէղնցած : Դաւթի անյաղթ :

Դեղնութիւն . թե : || դեղին լինելն . կմ գոյն դեղին . կամ դեղնագոյն տժգունութիւն : 'ի ճառընտ :

Դեմետրածին . ծնի : || երկրածին . կմ հո ղածին : 'ի ճառս ինչ . (տե՛ս 'ի մ. հատ. Դեմետր :)

Դենդրոփորոս : (Նախդիր.) || տե՛ս 'ի մ. հատ. Դենդրոփորոյ : 'ի հին պատմագիրս :

Դեռաբողբոջ : (Նախդիր.) || Նորաբողբոջ . զի նորաբոյս բողբոջեալ : 'ի գիրս [illegible] :

Դեռատեռ : (Նախդիր.) || նորաձեր . կամ նորոգ . թ այսմ 'ի գիրս [illegible] . Երկնքաղանթին մայրենութիւն ձև դեռալեռ [illegible] բռւսոյն :

Դեռախօս . ի . աց : || դեռևս խօսօղ . կմ նո րոգ բարբառօղ . և կմ նա՝ որոյ լեզուն նո րոգ թեպս է արձակեալ 'ի խօսել . և թ այսմ ասի , դեռախօս լեզու . կմ մանուկ : 'ի գիրս մեծին խոսր :

Դեռածաղիկ . ղկի : || դեռ ծաղկեալ . կամ նորոգ բողբոջեալ . և թ այսմ ասի , դեռա ծաղիկ հասակ : 'ի գիրս [illegible] :

Դեռահասակ : (Նախդիր.) || նորահասակ . մա նուկ՝ որ նորոգ է ակսեալ . կմ որ է ակիզբն նորոգութե . և թ այսմ ասի , նորահասակ և դեռահասակ ժամանակ : ռամկ. նոր սկսած . կմ նոր պատանեալ : 'ի գիրս յաճախ գտանի :

Դեռայակ . ի . աւ . աց . օք : || զաւակացո : ռամկ. ճուտ : և [illegible] թռչուն : 'ի ճառընտ :

Դեսպոտիկոն . ի . աց : || է բառ յունական . և նշանակէ տէրունական . կմ երկնային : 'ի ճառընտ :

Դերբադատաւոր . ի . աւ . աց . օք : || փոխա նակ դատաւորի . զի նա՝ որ ոչ է իր իրական դատաւոր , այլ 'ի յանձնարարութե է :

Դերբանունութիւն . թե : || փոխանունութիւն . կմ այլանունութիւն . և կմ փոխադրեալ կան անուն : բառ այսմ 'ի գիրս քերակ. [illegible] : Որ չէ ինչ են այսպէս դերանունութիւնք զայլոց [illegible] նշանակել :

Դերև առնել . կմ 'ի դերև առնել . կմ 'ի դե րևս առնել : || ոչնչացուցանել . կմ անա ցուցանել . կմ անօգուտ առնել . և կամ տարապարտ առնել : ռամկ. [illegible] . կամ [illegible] ընել . և կմ պօշ հանել : Եւ թ այսմ ա սի 'ի գիրս Ղուկ. Առ հասարակ դերև առար

զհա_

զհամակատարութեան հակառակորդաց. կամ ՚ի դե րևս առնել զպատրաստեալ վատտակս նը: և զկնի առի. Մի՛ դարձուցանէր զերեսս քո առ ՚ի դերև առնել զխնդրուածս մեր: Իսկ մերթ ՚ի բացերայ առնել. կամ ապարդիւն վարել. կամ ՚ի բաց համել. կամ կորզել. և կամ զերծուցանել: ռամկ. հեռացնել. կամ դուրս յգել. կամ դուրս հանել. կամ [illegible]. կամ աղտեղել. և ըստ այսմ առի ՚ի դերևս առնել զմարդն ՚ի թշնամւոյն բանութեան:

՚Ի Դերևս համարել. կամ ՚ի դերև համարել: || Նոյն է ընդ վերինոյն:

՚Ի Դերև ելանել. կամ ՚ի դերևս ելանել: || ՚Ի ունայն ելանել. կամ ունայնանալ. կամ անա նալ. կամ ապարդիւն լինել. կամ անպտուղ լինել. և կամ յօգս լուծանել: ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]. կամ [illegible]. կամ [illegible]. և կամ [illegible]. ըստ այսմ ՚ի հին պտպմագիրս. Այս վաղվաղակի իսկ ՚ի դերև ելանէր խորհուրդ նորայն զաւակնանութեան: Իսկ մերթ վրի պել. կամ ՚ի բացերայ լինել. և կամ զուրկ զտանել: ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]. կամ [illegible]. և կամ [illegible]. ըստ այսմ Լամբր. Եւ ՚ի յաղթութեան ՚ի դերևս ելանել: Երբեմն և ՚ի բաց ելանել. կամ ՚ի բաց թափել. կամ ճողոպրել. կամ զեր ծանել: ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]. և կամ [illegible]. ըստ այսմ ՚ի հին պտպմագ. ՚Ի դերև ՚ի ներքուստ ելանել:

Դերև լինել: || Նոյն է ընդ բայիս ՚ի դերև ե լանել. ըստ այսմ. Լամբր. Զի մի՛ նորայն լի ցի դերև. յայտ նորին աղօթքն ունայնասցին:

Դերևանամ. ացայ. ցիր. նալ: (ընդոծն.) || զատարկանալ. կամ ունայնանալ. կամ անա պիլ. կամ թափուր, և զուրկ լինել. կամ ան շահիլ. կամ անպտղիլ: ՚Ի Գիրս պէտ:

Դերևանք. աց. օք: (անեզ.) || զատարկու թիւն. կամ ունայնութիւն. կամ մնոտիութիւն. կամ անշահութիւն. կամ անպտղութիւն. և կամ ապականութիւն: ՚Ի Գիրս պէտ:

Դերևացուցանեմ. կամ դերևեցուցանեմ. ցու ցի. ցո. ել: (անցող.) || զատարկացուցա նել. կամ ունայնացուցանել. կամ անշահա ցուցանել. կամ անպտուղ առնել. ըստ այսմ ՚Ի Գիրս պէտ. Եւ անուած խնամով զերեղն դերևացուցանել անփոփոխ. և զկնի ա ռի. Զանուղան արհեստից բարեկարգութեան անհնարութեամբ դերևեցուցանէ:

Դերևեցուցանեմ: || տե՛ս ՚ի վերոյ Դերևա ցուցանել: ՚Ի Գիրս պէտ:

Դերևիմ. եցայ. եաց. իլ: (ձայնակ.) || տե՛ս Դերևանալ: ՚Ի Գիրս պէտ:

Դերևութիւն. ման: || տե՛ս Դերևանք. ՚Ի Գիրս պէտ:

Դ Է

Դէզադէզ: (Նախադրբե.) || դիզադէզ. կամ կուտակ կուտակ. կամ դէզ դէզ: ռամկօր. [illegible]: ՚Ի Գիրս Հնոց:

՚Ի Դէմս առնել: || յանդիմանս առնել. կամ յան դիմանել. կամ յերեսացուցանել. ըստ այսմ. ՚Ի Գիրս սուրբս. Զխոստմունսն մեր ՚ի դէմս առնէ. յայտ յերեսացուցանէ:

Դէպ ուղիղ: || պատշաճ և ուղիղ. կամ ուղղորդ. կամ ուղղակի առանց սայթաքման [illegible] թիւրութեան: ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]. ըստ այսմ. Սարգս. Դէպ ուղիղ մտանել ՚ի սկիզբն ճառիցս: և ՚ի նմին յայլուր առի. Զի դէպ ուղիղ խմանայցեմք զմիտ գրելոց:

Դէպ վերոյ: || դէպ ՚ի վերոյ. կամ դերադանց [illegible]. ըստ այսմ ՚Ի Գիրս պէտ. Իմաստասիրականի և եթ պարապել բանի. և այնու դէպ վերոյ ամենայնից լինել մարդկան. յայտ դէպ ՚ի վերոյ լինել քան զամ մարդիկ:

Դէտակն. կամ դիտակն. դիտականս. ամբ անց. ամբք: || եղէգնաձև գիտարան, կազ մեալ տպակեգործ հայեցկաւ. զոր յաչս մա տուցեալ դիտեն ը հեռակայս իբրև յառաջ ընկայս: ռամկ. [illegible]:

Դ Ը

Դըղըլեմ. եցի. եա. ել: (չէզոք.) || խոխո ջել. կամ կարկաչել. որ է գոչել ջուրց. կամ աղաղակաւ ընթանալ ջրոց: ռամկ. [illegible] [illegible] վազել. կամ [illegible] [illegible] յան հանել ջրոյն:

Դ Ժ

Դժգոհանք. անաց. օք: (անեզ.) || անգոհութիւն. կամ տրտունջ:

Դժգոհութիւն. թեան: || Նոյն է ընդ վերինոյն:

Դժխեմութիւն. թեան: || տե՛ս ՚ի տ. հատ. Դըժխմութիւն: ՚Ի հին պտպմագիրս:

Դժկամակիմ. եցայ. եաց. իլ: (ձայնակ.) || տե՛ս ՚ի տ. հատ. Դժկամակել: ՚Ի Գիրս [illegible]:

Դժնդակարմատ: (Նախադր.) || այն՝ որ ունի զդժնդակ, և զչար արմատս. կամ որ է լը ցեալ վատթար, և չարաբեր արմատովք. և ըստ այսմ առի. դժնդակարմատն չարա բոյս: Նարեկ. ԺԵ:

Դժնեմ. եցի. եա. ել: (չէզոք.) || դժնեա նալ. կամ դժնդականալ. կամ խստանալ. կամ դժուարել. կամ խուժուել: ըստ այսմ ՚ի ճառ ընդ. Այսօր ետես առնել զդժուարանալն և զդժնելն:

Դժնեաբար: (մակբայ.) || դժնէութեամբ. կամ ժանտաբար. կամ դառնաբար. կամ խժա բար: Նարեկ. ՂԷ:

Դժնէհոտութիւն. թեան: || ժահահոտութիւն. կամ ժանտահոտութիւն. և կամ գարշահոտու թիւն: ռամկ. գէշ հոտ: ՚Ի Ճառս հարց. ԺԸ:

Դժնիկ. դժնկի. ու. աց. օք: || է թուփ ինչ վայրի նման մորենւոյ. որ արձակէ յա ճախ ոստս երկայնաձիգս, նուրբս և ուղ ղորդս. լինի սպիտակակեղև ոտք զթզե նի. և ունիք ներհակաբար [illegible] իբ րև [illegible]. [illegible] յաճախու թեամբ [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], և դժնեայ յորժ. ՚ի դէպ երեւալ անուան դժնիկ. որ ոտուգա

բանի՝ գժնեայ անկելն ։ Ուսի զանդունդն նման Հրեշտակաց, և ասոցաց · ուր և ամենք ապիրատանայի · կմ մարենեաց ։ Տալ զծառայն սակի տանել · և ամենք զծ խաւարադոյն, կմ դժոխս ։ Արտաքրէ զպատուհաս հատու հատու սլոցն ձև · կմ մանր խորք զվայրենի շլոր · որք լինին երամապաւ կայանի · և ամենք սեաւ · կմ դեղնագոյն ։ Արդ՝ փուշս այս բաղում անդամ յանկարծակի լուցեալ բորբոքի, բոցակիզեալ զեմ, որ զիւրև · և այս պատճառի՝ ոչ յիւրմէ · այլ 'ի պէսպէս գիւղական երկաթոց, և խառնոց, և ոսցին նմանեաց · որք 'ի խարխափեալ ատող արհամական, կմ յայլմէ խնկոյ պատահարէ բորբոքեալք՝ վառին խորք զլուցեալս · յորոց վայրավաղակի բորբոքի և դժնիկն, յաղագս ցամաքուտ և կրկատաւոր բնութե ։ Եւ յայս սակս վառի և երբեմն 'ի խորշակէ տապախառն շնչելոյ ։ Այս փուշ գտանի 'ի բաղում գաւառս յաճախեալ առաւելապէս 'ի կողմանս պաղեստինոյ · յորմէ և այնքան բաղումք, թէ կարմեցին խաչականուքն ընտրեալ պսակ ՔՆ ։ Զաս յայնք կոչեն՝ հասաինս · և լատինք ռահաինս · կմ սղոնոյ ուղղոյ · իսկ ասաձինք ագուրինքն · կմ գատալաղէ ։ Դատ. Թ. 14. և 15 ։ Սաղմ. 57. 10 ։ Եսայ. 55. 13 ։

Դժոխադոյն. գունոյ. ից ։ || դժնդակագոյն · կմ ժանտագոյն · կմ չարագոյն · և կմ չարաչար · ըստ այնմ 'ի Գիրս պիտ. Եւ մինչ դժոխագոյն թշուառութե յերկրաքանչիւր կողմանց զգեցեալ գտանի ։

Դժոխախտ ։ (Նախդրիւ.) || յոյժ խստագոյն · կմ դժնդակագոյն · կմ չարաչար և անողորմ · կմ անհնարաւորելի · և կմ ժանտ հակառակօղ · և ըստ այսմ սախ՝ դժոխախտ երիվար, կմ այր, յոխորտանք, բանք, հայհոյութե · և այլն ։ 'ի Գիրս պիտ ։

Դժոխակամ ։ (Նախդր.) || դժկամակ · կմ դժուարահաճ · կմ զայրագնօղ · կմ դժուարօղ · և կմ խեռ ։ ռամկ. զուլըմ · կմ ենատող · կմ հոփուղած · կմ ...։

Դժոխակամութիւն. թե ։ || դժկամակութի · կմ դժուարահաճութե · կմ զայրագնութի · և կմ խեռութի ։ ռամկ. զուլըմլուխ · կամ ...լուխ · կմ ...լուխ ։ 'ի Գիրս յոբ. ...։

Դժոխահաւատալի. լոյ ։ || դժուարահաւատալի · կմ ծանր 'ի հաւատալ ։ Սարգ ։

Դժոխախեռ ։ || տես Դժոխախտ ։ 'ի Գիրս պիտոյից ։

Դժոխաշարժ ։ (Նախդր.) || դժուարաշարժ · կմ յամրաշարժ · և կմ դժուարաւ խախտելի ։ ռամկ. ... ։ ըստ այնմ Գրո ... Ոսկեբերանութե երգեալ 'ի նմա ... և դժոխաշարժ լեցի ։

Դժոխաշարժելի. լոյ ։ || նոյն է ընդ վերինոյն ։ Զենի ... ։

Դժոխապետ. ի. աւ. ոյց. օք ։ || սպառ դժոխոց · կմ վերակացու դժոխոցն · ... 'ի Ճառընտ ։

Դժոխառեալ ։ (...) || ...

կմ դժնդակագոյն · կմ չարաչար ։ 'ի Գիրս պիտ ։

Դժոխատանջ. ի. ից ։ || տանջեալ 'ի դժոխս · կմ ուսուցօղ զդժոխային տանջանս · կմ նման դժոխային տանջանաց · և ըստ այսմ սախ՝ դժոխատանջ այր, կմ տանջանք, և այլն ։ 'ի Գիրս պիտ ։

Դժոխընկերակից ։ (Նախդրիւ.) || յոյժ անհամբերելի · կմ յոյժ անտանելի · և կամ տառապեալ դժուարանկէ ։ 'ի Գիրս պիտ. 'ի բաղում տեղիս ։

Դժոխընկալ. (Նախդրիւ.) || դժուարաւ ընդունօղ · կմ անընդունելի ։

Դժոխընկալեմ. եցի. եամ. ել ։ (Ներգործ.) || դժուարաւ ընդունիլ · կմ անհաւան լինիլ · կմ խստասրտութեամբ գալ 'ի հաւանել ։ 'ի Ճառընտ ։

Դժուարաբաց ։ (Նախդրիւ.) || դժուարաւ բացօղ · կմ դժուարութե բացեալ · կմ դժուարապէս մեկնելի՝ կմ իմանալի · և ըստ այսմ սախ՝ դժուարաբաց բանք ։ 'ի Ճառըն ։

Դժուարաբուժելի ։ (Նախդր.) || դժուարաւ բուժելի ։ 'ի Գիրս պիտ ։

Դժուարագնալի ։ (Նախդր.) || դժուարաւ գնալի · և կմ դժուարութե հասանելի ։ 'ի Վարս հարց. Թ ։

Դժուարագործ. ի. իւ. ոյց. օք ։ || դժուարօղ 'ի գործել · կմ դժուարաւ գործելի · ըստ այնմ 'ի Գիրս Հնգօր. Որ զնմ զանհնարս և զդժուարագործս մի միայն աւանդեսցէ ։

Դժուարադէպ ։ (Նախդրիւ.) || դժուարաւ դիպեալ · կմ դժուարաւ հանդիպելի · կմ դժուարութե Ա անգամ եղանելի, կմ ընդդէմ կալի · և ըստ այսմ սախ · Դժուարադէպ հողմ, գործ, բանք, և այլն ։ 'ի Գիրս պիտ ։ և 'ի Ճառընտ ։

Դժուարադէտ. գիտի. աց ։ || դժուարաւ գիտօղ · կմ գիտեալ ։

Դժուարաթափ ։ (Նախդր.) || դժուարաւ թափելի · կմ զերծուցանելի · և կմ դժուարութե փոխելի ։ Գրոց սրբ. ...։

Դժուարակալ ։ (Նախդրիւ.) || դժուարին կալօղ · կմ դժուարաւ կալլելի · կմ չարաչար կալօղ · կմ դժնդակ պատերազմօղ ։ 'ի Ճառընտ ։

Դժուարահալ ։ (Նախդրիւ.) || դժուարաւ հալօղ · կմ դժուարութե հալելի · կամ մարսելի ։ 'ի հին տպագրագիրս ։

Դժուարահաճ ։ (Նախդր.) || դժուարաւ հաճօղ · կմ ունօղ զկամս դժուարեալս · և կմ դժկամակ ։ իսկ մերթ դժուարաւ հաճելի · կմ անհաճոյ · և կմ դառն և զզուելի · ըստ այնմ 'ի Վարս հարց. ԺԳ. Քաղցր է ... մարդկան արեւելք · իսկ արդարոց անձին և այն դժուարահաճ է ։

Դժուարահամ ։ (Նախդր.) || ունօղ զանհաճոյ համ · կմ դառնահամ ։ ռամկ. հանճ ... ։

Դժուարահամութիւն. թե ։ || անհաճոյ ճաշակ · կմ դառնահամութի ։ ռամկ. ... համ ։ 'ի Վարս հարց. Ի ։

Դժուարահաս ։ (Նախդր.) || դժուարաւ հասանօղ · կամ դժուարութե հասանելի ։ ռամկ. ...

Դժուարահաւատ : (Նախդրիւ.) || դժուարաւ հաւատալի. կամ դժուարութեամբ հաւատանելի. կամ դժուարութեամբ հաւատացող :

Դժուարամիտ : (Նախդրիւ.) || դժուարութեամբ միտացող. կամ դժուարաւ մտանելի : 'Ի Ճառընտ:

Դժուարապահ : (Նախդրիւ.) || դժուարաւ պահօղ. կամ դժուարութեամբ պահելի. որպիսի են զանձք : 'Ի Գիրս Եբրէի :

Դժուարատեաց : (Նախդրիւ.) || դժուարաւ տեսացող, կամ տեսանելի : 'Ի Գիրս ատենից :

Դժուարավէճ : (Նախդր.) || ունօղ դժուարութիւն վէճս. կամ դժուարաւ վիճելի. և կամ անպարտելի : Իսկ մերթ՝ չարաչար վիճօղ. կամ խստիւ վիճաբանօղ. որում ոչ ոք կարէ դէմ ունել : 'Ի Ճառս ինչ :

Դժուարատես : (Նախդրիւ.) || դժուարաւ տեսանօղ. կամ դժուարութեամբ հասու եղօղ. կամ իմացօղ : Իսկ մերթ դժուարաւ տեսանելի. կամ դժուարութեամբ իմանալի :

Դժուարատեսութիւն. թեան : || դժուարին տեսութիւն. կամ դժուարական հասողութիւն. կամ իմացումն : [illegible]

Դժուարարթուն : (Նախդր.) || դժուարաւ արթնանալի. կամ յորժամ դժուարին է զարթնուլ. և ըստ այսմ առի 'ի Ճառս ինչ. դժուարարթուն քուն :

Դժուարարձակ : (Նախդրիւ.) || դժուարաւ արձակելի. կամ դժուարութեամբ լուծանելի. որպիսի են ամանք՝ 'ի շղթայից : 'Ի Գիրս պէտ:

Դժուարաւարտ : (Նախդրիւ.) || դժուարաւ աւարտելի. կամ դժուարութեամբ աւարտել :

Դժուարափակ : (Նախդրիւ.) || դժուարին փակման ունօղ. կամ անդադրոյս փակօղ. կամ փակեալ : 'Ի Ճառընտ:

Դժուարափոփոխ : (Նախդր.) || դժուարաւ փոփոխելի. կամ դժուարաւ յեղաշրջելի : 'Ի Գիրս զանձոյ:

Դժուարին : || ունօղ դժուարութիւն, տե՛ս 'ի ա. հատ : Իսկ մերթ՝ դժնդակ. կամ դժնեայ. կամ խիստ. կամ աղքատամտութ, և կամ դժուարացող. և ըստ այսմ առի. դժուարին ամենայն, կամ նեղութիւնք. կամ դժուարին ահեղք, կամ լերինք. և այլն : ռամկ. ատրանք : Մակաբ. 2. հատ. ԺԳ: 'Ի Վարս հարց. Գ. և ԺԹ: Իսկ մերթ առի դժկամակաց. և նշանակէ՝ վշտաւրին, կամ ատամնահպելով նեղութեամբ : ռամկ. ճանը : 'Ի Վարս հարց. ԺԹ:

Դժուարոտ : (Նախդրիւ.) || դժուարացող. կամ զանձացող. կամ դժնեայ. է որում ոք ոչ կարէ խօսել : ռամկ. թիթիզ. կամ ադրախօ. կամ թէրսէսաշ : 'Ի Ճառս ինչ :

Դժուարորս : (Նախդրիւ.) || դժուարաւ որսալի. կամ դժուարութեամբ ըմբռնելի : 'Ի Գիրս վէպոց:

Դժուարուտելի : (Նախդր.) || դժուարաւ ուտելի : 'Ի Գիրս ատենից :

Դժբաղք. աց. աք : (անեզ.) || տե՛ս 'ի ա. հատ. Դժբաղդութիւն : Յո՛ [illegible] : և Լուծք:

Դժբաղդութիւն. թեան : || տե՛ս 'ի ա. հատ. դժբախտութիւն : 'Ի Հին Ճառս :

Դ Ի

Դի. դիոյ. ով. ոց. ովք : || շաղիք. կամ դեշ. կամ մեռելոտի. որ է մարմին մեռելոյ : ռամկ. լէշ. կամ ճոճէլ : Ղևտ. 26. 30 : 3. Թագ. 13. 30 : Դրուէլ. ՆԷ : Եւ սորա յոգնականն բառզում անդամ փոխադրի ըստ յոգնականի դիական բառին. զի փոխանակ ասելոյ դիք. կամ դիոյ. և կամ դիս, և այլն. առնեմք դիակունք, դիականց, դիակունս, և այլն. և այս մանաւանդ առ 'ի արտաքոյ անեզական բառիս դիք. որ է չաստ. կամ կուռք :

Դիակէր. ի. աւ. աց. օք : || ուտօղ դիի : ռամկ. լէշ ուտօղ :

Դիակնանամ. ացայ. ացեր. ալ : (ընդգծ.) || դի լինել. կամ դեշ անկանիլ. կամ շաղանալ. ըստ այսմ 'ի Լուծք. Եւ անդ դիակնացեալք շուրջ զքաղաքաւն ըստ երգոյն՝ ոչ ոք էր, որ թաղէր :

Դիզանք. անաց. օք : (անեզ.) || դիզումն. կամ դէզ. կամ բարդումն : ռամկ. դէզ. կամ եւղընիք : 'Ի Ճառս ինչ :

Դիզափայտ. ի. իւ. ից : || դիզեալ փայտ. կամ դէզ փայտի. և կամ այն, յորում դիզեալ բարդեալ կան բազմութեամբ փայտից : ռամկ. փայտ դէզ : Յայսմաւ :

Դիթառալ : || տե՛ս 'ի ա. հատ. Դիաթառալ : Իսկ մերթ է բայի չարակցի այսպէս. դիթառալ գնել. և նշանակէ՝ դիաթառալ լինել : 'Ի Գիրս պէտ:

Դիմագրական. ի. աց : || ընդդիմական. կամ հակառակական. և կամ ներհակական : Սարգս:

Դիմամարտեմ. եցայ. եաց. իլ : (ձայնաւ.) || ընդդիմամարտել. կամ ներհակել. կամ մարտնչել : 'Ի Ճառընտ:

Դիմոս. ի. իւ. աց. օք : || է բառ յունական. և նշանակէ ժողովուրդ. կամ ամբոխ. կամ ռամիկ. կամ խառնիճաղանճ : տե՛ս և 'ի ա. հատ :

Դիմոսական. ի. աց : || ժողովրդական. կամ աշխարհական. կամ ռամկական. կամ այնպիսի, որ վերաբերի առ աշխարհականս. որպիսի են գործք վաճառականաց, կամ առևտրից. և այլն. և ըստ այսմ առի 'ի Ճառս ինչ զեկեղեցականաց. Կարգ արգ՝ յեկեղեցական իրաց. զի արկանէր ղեկեղ 'ի քաղաքական՝ և 'ի դիմոսական գործս : տե՛ս և 'ի ա. հատ :

Դիպան : || դէպ. կամ ճահ. և ըստ այսմ փոխանակ ասելոյ 'ի դէպ, կամ 'ի ճահ որ է ըստ պատշաճի, առի առ 'ի դիպան. ըստ այսմ 'Ի հին տպագ. Հրամանն տայր յաւել խաղալ առ 'ի դիպան պատահել զօրացն պատրաց : տե՛ս և 'ի ա. հատ :

'Ի Դիպան Ժամանակի : || 'ի դէպ ժամանակի. կամ 'ի պատշաճաւոր ժամու : ռամկ. իւր տեղնը : 'Ի Հին տպագրէս :

Դիպանեմ. եալ. ել : (չէզոք.) || դիպան լինել. կամ պատշաճել. կամ յարմարել : ռամկ. տրղուն ըլլալ. կամ գերեկ ըլլալ : Իսկ մերթ դիպել. կամ պատահել. և կամ 'ի դիմի հանդիպել : ռամկ. դրսէլ. ըստ այսմ. 'Ի հին տպա

ժողովրդ. Պատմէ է գրչածաղկել զզարդն յաւանդոց ։

Գրեանք. ի ։ || գրուածք. կամ հատուածք. և ը այսմ ծաղկի ՚ի սմանէ բառս՝ ազգայազգեանք ։ ստէպ և ՚ի յիշ. հատ ։

Գրեան. ի. աց ։ || գրեանանոց. կամ գրատարան ։ ռամկ. նայելու փեղ. կամ նշօղաթխանոյ ։ ՚ի ճառս ինչ ։

Գրեատապան. ի. աց ։ || պաշտօնեայ կացուցեալ առ ՚ի գրել կամ քննել զորս պարտն է. ուղղ գաւառին ՚ի մաքսատուութեան ։ ռամկ. փնչփարուն ։

Գրեատեղեակն. ի. աց ։ || մերատեսչական. կամ նախնեկատեղական. կամ հաղթատեղեակն ։ ՚ի ճառընտ ։

Գրեաւորեմ. եցի. եա. ել ։ (Նորագործ. և մերթ չէզոք.) || գրիւել. կամ նկարել. կամ տեսանել ։ ՚ի ճառընտ ։ և ՚ի Գիրս պէտ ։

Գրչաբաշխ. ի. էց ։ || գրչաց բաշխեալ. կամ ՚ի գրչաց առնեալ ։

Գրչաբար ։ (մնկբայ որակ.) || երբև գրչ ։ ռամկ. տոպանոյինձո ։ Սարգս ։

Գրչագրեաց. գրեցի. աց. գր ։ || զգեցօղ զւան ձեռք գրչ. որով նշանակի գրչահարն. կամ այսահարն ։ ռամկ. ... ։ ՚ի ճառընտ ։

Գրչախառն ։ (Նախադր.) || խառն ը գրչաց. կամ գրչացն. որ և կոչի տյատախառն ։ ՚ի ճառս ինչ ։

Գրչածին ։ (Նախադր.) || ծնեալ ՚ի գրչէ. կամ յառաջացուցեալ ՚ի տառանայէ ։ ՚ի ճառս ինչ ։

Գրչակալ ։ (Նախադրբե.) || ունօղ զգրչայն կամս. կամ գրչաբարդոյ ։ ռամկ. ... ։ իսկ մերթ կամեցեալ ՚ի գրչաց. կամ ... ժեալ ՚ի տառանայէ, որպիսի են մեղք ։ Աշգամ ։

Գրչահաղորդ ։ (Նախադրբե.) || հաղորդեալ գրչաց. կամ որ կցորդութիւն առնէ ը գրչ. և կամ գրչահար ։ ՚ի ճառընտ ։

Գրչահարութիւն. թե ։ || հարումն ՚ի գրչէն. կամ գրչայն լլկանք պատահեալ մարդոյ. և կամ այսահարութիւն ։

Գրչահմայ. ի. էց ։ || հմայեալ ՚ի ձեռն գր_չաց. կամ գուշակօղ զինն գրչական հմայ_իւք ։ ռամկ. ... ։

Գրչահմայութիւն. թե ։ || գրչական հմայք. կամ գուշակութիւն այսական ։ ՚ի ճառընտ ։

Գրչանամ. ացայ. ացիր. ալ ։ (ընդմիջ.) || գև լինել. կամ զգենուլ զաւնձառք զբարս գր_չի. կամ գրչադառնել. կամ կատաղիլ. և կամ չա_րանալ ։ ռամկ. ... կամ կոփ_ ... կամ ... ։ Սարգս ։ և ը այսմ առէ ՚ի ճառս ինչ. Եւ ... գրչացեալ էին, զի թէ առնեալ էր պատուախաննի, ոչ անտայիս ։ և ՚ի հին պարզագիրս. առէ. Որք բարկացեալք և գրչացեալք են ՚ի սատա_նայութիւն մոլեկանց ։

Գրութական. ի. աց ։ || այն՝ որ պատականի գրու_թից. կամ հմայողական. կամ թովչական. և կամ կախարդական ։ Խմառ. 17. 7 ։

Գրուածագնաց. ի. էց ։ || գրուած գնացօղ. կամ գրութիւն գնալեաց և կամ ը որ գրուրին է գնալ. և ը այսմ առէ՝ գրուածագնաց ճանա_պարհ ։ Սարգս ։

Գրուածագործ. ի. աց ։ || գրուած գործօղ. կամ գործեալ ։ ՚ի Գիրս առաջոց ։

Գրուածագուած ։ (Նախադրբե.) || գրուած կարա_նալի. կամ գրուած ձգելի. և բառ այսմ ա_սէ՝ գրուածագուած է միջ մարդոյ ։ Սարգս ։

Գրուածակերծ ։ (Նախադր.) || գրուած զերծա_նելի. կամ գրուած զերծանօղ. կամ գրուա_թը ազատեալ ։ ՚ի Գիրս պէտ ։

Գրուածալոյծ ։ (Նախադր.) || գրուած լուծանե_լի. կամ գրուածթը քակելի ։ ռամկ. խօլայ փախուցօղ ։

Գրուածալուց ։ (Նախադր.) || գրուած լուցանե_լի. կամ որ գրութը վառի ։ ռամկ. խօլայ վառօղ ։

Գրուածախաբ ։ (Նախադրբե.) || գրուած խա_բելի. կամ գրուած խաբեալ ։ Սարգս ։

Գրուածախաղաց ։ (Նախադր.) || գրուած խա_ղացօղ. կամ գրուածք շարժօղ ։ ՚ի Գիրս պէտ ։

Գրուածածախութիւն. թե ։ || գրուածածախ գոլն. կամ գրուած ծախումն ։ ՚ի ճառընտ ։

Գրուածածնունդ ։ (Նախադր.) || գրուածն ծնունդ առ_նօղ. կամ գրուած ծնանօղ. կամ ծնեալ ։ Սարգս ։

Գրուածակեզ ։ (Նախադր.) || գրուած կիզանօղ. կամ գրութը այրելի. և կամ այն՝ որ պատրաստ է ՚ի վառելոյ, և ՚ի կիզելոյ. ռամկ. խօ_լայ այրօղ. ՚ի հին պարզագիրս ։ և ՚ի ճառընտ ։

Գրուածակոծելի. (Նախադր.) || գրուած կոծելի. կամ գրուած տանջելի ։ ՚ի Գիրս պէտ ։

Գրուածահամար ։ (Նախադրբե.) || գրուած հա_մարելի. կամ գրութը թուելի ։ ՚ի ճառս ինչ ։

Գրուածահաշտ ։ (Նախադր.) || գրուած հաշ_տօղ. կամ հաշտելի ։ Սարգս ։

Գրուածահաւատ ։ (Նախադր.) || գրուած հա_ւատացօղ. կամ գրուած հաւատալի ։

Գրուածահեշտ ։ (Նախադրբե.) || գրուած հեշ_տացօղ. կամ գրուածն և հեշտ. և կամ յոյժ հեշտագոյն ։

Գրուածահեշտաբ ։ (մկր.) || գրուած, և հեշտաբար. կամ յոյժ գրուածագոյն. ը այնմ ՚ի Գիրս պէտ ։ Զամենեցուն ախորժելի գրուածահեշտաբ կա_տարէ ՚ի սուրբ ժամանակի ։

Գրուածահնազանդ ։ (Նախադր.) || գրուած հնա_զանդօղ. կամ պատրաստ ՚ի հնազանդել. և կամ ունօղ զբարս անսացօղի ։ ՚ի վարս հարց. ը ։

Գրուածահաճոյ ։ (Նախադր.) || գրուած հաճելի. կամ գրուած մերձենալի. կամ հեշտութեամբ մեր_ձեցօղ ։ ՚ի ճառընտ ։

Գրուածամերձ ։ (Նախադր.) || նոյն է ը վերինոյն ։ Սարգս ։

Գրուածամտութիւն. թե ։ || հեշտամտութիւն. կամ ախորժումն սրտի կամ յօժարամտութիւն ։ ՚ի ճառընտ ։

Գրուածայարմար ։ (Նախադր.) || գրուած և յար_մարեալ. կամ յոյժ յարմար. կամ յոյժ վայել_չական. և ը այսմ առէ. գրուածայարմար սպա_սաւոր, կենցաղ, և այլն ։ ՚ի Գիրս պէտ ։

Գրուածայեղ ։ (Նախադրբե.) || գրուած յեղլի. կամ գրուածափոփոխ. կամ գրուածաշրջիկ ։ Պա_ւլու ան՚յաղթ ։

Գրուածաշօշափ ։ (Նախադր.) || գրուած շօշա_փելի ։ ՚ի ճառս ինչ ։

Դիւրապատկառ . ի . իւ : ‖ դիւրաւ պատկառող . կամ պատրաստ 'ի յերկնչիլ . կամ պատկառոտ . և կամ երկչոտ : Իսկ մերթ՝ դիւրաշխատ, կամ դիւրաշարժախաղաց . կամ որ դիւրաւ ընկճի և տկարանայ : 'Ի Գիրս պիտ:

Դիւրապատմութիւն : (Նախդր.) ‖ դիւրաւ պատմօղ . կամ դիւրութեամբ պատմելի . կամ այն, որոյ ձայն է դիւրին և հեշտալուր . ըստ այնմ 'ի Ճառընտ. Ձայն դիւրապարզ, և դիւրապատում շարագրեալ :

Դիւրապատրաստ : (Նախդր.) ‖ դիւրապատրաստ . կամ դիւրափոփոխ : ռամկ. խօշայ ինտիզամօղ :

Դիւրապատրաստութիւն : (Նախդրիւ.) ‖ տես Դիւրապատրաստ : 'Ի Ճառս ինչ :

Դիւրաստանալի : (Նախդր.) ‖ դիւրաւ ստանալի . կամ որ հեշտաւ բուծանի . կամ որ ունի զհեշտատալի ստանալ : 'Ի Գիրս Հերոր:

Դիւրատեսաց : (Նախդրիւ.) ‖ դիւրաւ տեսօղ, կամ դիւրութեամբ տեսանելի : 'Ի Ճառս ինչ :

Դիւրավախճան : (Նախդր.) ‖ արագավախճան, որ նա որ փութով վախճանի, կամ աւարտի, կամ դիւրանցուկ : Սարգս:

Դիւրաւիշատ : (Նախդր.) ‖ դիւրաւ յիշատակելի . կամ դիւրաւ յիշատակաւ : Սարգս:

Դիւրաւարտ (Նախդրիւ.) ‖ դիւրաւ աւարտելի, կամ դիւրութեամբ վճարելի :

Դիւրաքայլ : (Նախդրիւ.) ‖ դիւրաւ քայլօղ . կամ դիւրութեամբ քայլելի : 'Ի Ճառընտ:

Դիւրըմբռնելի . լեոյ : ‖ դիւրաւ ըմբռնելի . կամ դիւրաւ որսալի : 'Ի Ճառընտ:

Դ Լ

Դլըբին : ‖ տես 'ի Յշ. հատ: Դլրձլ՝ է անուն համաստեղութեան երեք . որ աստղք կոչին արծուոյն, և փոքր ձիոյն, և բաղկանայ 'ի ժամ. աստեղաց :

Դլփին : ‖ տես 'ի Յշ. հատ. զԴլըբին : 'Ի Գիրս Հերոր:

Դ Ղ

Դղորդեցուցանեմ : ‖ տես 'ի Յշ. հատ. զԴղորդեցուցանեմ . 'Ի Ճառընտ :

Դղորդիմ : ‖ դղրդիլ . վրդովիլ . խռովիլ . ռամկ. Բուլանըգ օլմագ . 'Ի Ճառընտ :

Դղորդումն . դման : ‖ տես 'ի Յշ. հատ. զԴղրդումն . 'Ի Ճառընտ :

Դ Ո

Դողացուցանեմ . ցուցի . ցո . ել : (անց.) ‖ տալ դողալ . կամ սարսեցուցանել երկիւղիւ : ռամկ. տիթրէթմէք : 'Ի Շարականս :

Դողացուցիչ . ցչի . աց : ‖ դողացուցանօղ . կամ սարսեցուցանօղ : ռամկ. տիթրէթիճի :

Դողդոջիւն . կամ դողդոչիւն : (Նախդր.) ‖ տես Դողդոջումն :

Դողդոջոտ : (Նախդրիւ.) ‖ դողդոջուն, որ է դողդողացօղ . և ըստ այսմ ասի, դողդոջոտ գլուխ, ձեռք, ծունկք . և այլն : 'Ի Ճառս ինչ :

Դողդոջումն . կամ դողդոչումն . ման : ‖ սաստիկ դողումն, կամ սարսափումն : ռամկ. տիթրէմէ .

կամ տիթրէմէ : Իսկ մերթ՝ երկբայութիւն կամ տարակուսանք : ռամկ. շիւբհէ : Յոբ 1. հատ. ժէ :

զԴողդ հարկանել : ‖ զդողանս հարկանել կամ դողդողալով շարժել . և կամ դողալ ըստ այնմ 'ի Ճառընտ: Ձայնս ըն եղև խռովու թեամբ զդողդ հարեալ :

Դոմ . ոյ . իւ . աց . օք : ‖ է մին 'ի չորից կոչմանց վիճակի, զորմէ լեզուն տեսցես 'ի բառն Վէգ . 'ի Յշ. հատ: ռամկ. փող : Եւ տաճկ. խապ :

Դորակ . ի . աց : ‖ հասարակապէս առեալ նշանակէ զջրամանն, յա փոքր ամանն, որով զջուր ըմպեմք : ռամկ. ճամ : Իսկ մասնաւորապէս առեալ նշանակէ զպակ լինչ զոր տեսցես 'ի Յշ. հատ:

Դորակաձև . ի : ‖ ունօղ զձև դորակի . կամ որ է նման զդորակ : ռամկ. ճամի կիպի : 'Ի Գիրս պիտ:

Դորակեն . ակնոյ . կամ դորակոյ . ով . աց : ‖ այն աման, որ դորա է, կամ դմա պատկանի : ռամկ. տասի . կամ տասի եռզը . ըստ այնմ 'ի Գիրս պիտ. 'ի դորակացն ասայր :

Դորանդանք . անաց . օք : (անեզ.) ‖ տմարդութիւն . կամ տռմեայտանք :

Դորանդիմ . եցայ . եայ . իլ : (ձայնակր.) ‖ տմարդութիւն լինել, կամ տռմայել, կամ տռմայ տել, և կամ սաստիկ վշտացնել : ռամկ. տեօ պիւրմէք, կամ ծարմարմէք, և 'ի նմանէաց պէրպէսպէս ըլմաք . կամ չարչարմէք, կամ հալէն մալէն . ըստ այնմ 'ի հին պատմագիրս . Սկսան դորանդել 'ի քաղցս, կամ 'ի ծարաւս :

Դ Ռ

Դռնաբաց : (Նախդրիւ .) ‖ բացօղ դրան : Իսկ մերթ՝ բացումն դրան : 'Ի Ճաղցն :

Դռնչեմ . եցի . եա . ել : (Ներգործ.) ‖ թնդեցուցանել . կամ դղրդեցուցանել զականջս :

Դռնչիմ . եցայ . եայ . իլ : (Ձայնակր.) ‖ թնդալ, կամ դղրդիլ ականջաց, և նմանեաց : ռամկ. ճնչտաձը խօնիւ . ըստ այնմ 'ի Գիրս Հերոր. Յանդգագոր ձայնէ կռանին և ուռանն դռնչին ականջքն նց :

Դռնչիւն : (Նախդրիւ.) ‖ թնդիւն, կամ դղրդիւն ականջաց : ռամկ. ճնչտաձը խօնիւ :

Դ Ս

Դսրովութիւն . թեան : ‖ պարսաւանք, կամ արհամարհանք : ռամկ. թոհմէթ : 'Ի Ճառընտ:

Դստերագիր . գրի . աւ . աց . օք : ‖ նա, որ ումեք գրեալ է 'ի դուստր : 'Ի Ճառս ինչ :

Դ Ր

Դրազարկու . ուի . աց . օք : ‖ զարկանող դրան, կամ բաղխող զդուրս : ռամկ. գափու չալըճը . կամ չալօղ : 'Ի Գիրս պէտն:

Դրախտաձրուն : (Նախդրիւ.) ‖ 'ի դրախտի աճեցեալ . կամ աճեցուն և երկնային . և

քառ այսմ սաի՝ դլախատանուն պտուղ : 'ի Գիրս պէտ:

Դրախտապան . ի . աւ . աց . օք : || պահապան դրախտի, կմ պարտիզպան : ռամկ. պոխ. ճանի . կմ պօսթանճի : 'ի ճառընտ:

Դրակոնտաէս : || է բառ յունական 'ի յոգնական հոլովի, որոյ եզականն լինի դրակոն, և նշանակէ վիշապ. և յատկապէս զօձակերպ ազխառն փոքր ձուկն ինչ ծովային թրաքինոն՝ կանաչ փշով . զոր լատինք կոչեն տրակօն. և իտալացիք տրակոնա. և տանձկ. ղրակոնայ : 'ի Գիրս Վեցօր:

Դրակցութիւն . թեան : || դրակից լինիլն , կամ դրացութիւն : 'ի Գիրս պէտ: և 'ի ճառընտ:

Դրամակէս : || կէս դրամոյ , և կմ դրամ և կէս : ռամկ. ենւ պրամ : 'ի Հարս հարց . ժդ:

Դրամեմ . եցի . եա . ել : (նէր.) || դրամով վարձել . կմ գնել : ռամկ. ստինով առնել : 'ի Հարս հարց . թ:

Դրաստ . ի . էց : || դրախտ . կմ դարաստան : կմ բուրաստան : ռամկ. պախճայ : Ը այնմ 'ի Գիրս պէտ. Աւազ անցելոյ բառացուէ, ուր լինի փափկասուն և երանալից անկադործ լեալ դրաստ :

Դրդնջեմ . եցի . եա . ել : (չէզ.) || բարբանջել . կմ շաղփաղփել . և կմ առասպելաբանել : ռամկ. փոփոթալ . կմ տէնղշէնղ խօսել . կմ ղաֆազանութիւն ընել:

Դրդնջումն . ման : || տես 'ի Ա. հատ. Դրդնջիւն :

Դրեալ . ելոյ : || է երկրորդական անցեալն բային՝ դնել . և նշանակէ՝ եդեալ : ռամկ. դրած : 'ի Հարս հարց . թ. և ժէ:

Դրինդ . դրնդոյ . ոց : || դրնդիւն . որ է դղրդումն . կմ թնդումն :

Դրնդեմ . եցի . եա . ել : (չէզոք.) || դղրդիլ . կմ թնդալ . և կմ հանել զձայն ոտից , որպ առնեն երիվարք : ռամկ. դբոփալ . կմ դբոփոց հանել . կմ դաբոփոց ընել :

Դրոշմաւոր . ի . աց . օք : || ունօղ զդրոշմ . կմ ընկալեալ զկնիք . կմ կնքեալ . և կմ նշանեալ : Սարգս:

Դրօշակ . ի . աւ . աց . օք : || դրօշակ . կամ դրօշմ . կմ դիրք . կմ դրոշմած . և կմ ազնուակ : 'ի ճառս Նոնեբի :

Դրօշատարան . ի . աց : || տեղի դրօշատանաց . կմ դոլարան . և կմ բարեբանարան : 'ի Գիրս պէտ:

Դրօշատիչ . տչի : || գովիչ . կմ օրհնիչ :

Դրօշատէք . եաց . եօք : (անեզ.) || դրօշատք . կմ ներբողեան . կմ գովեստ : ռամկ. գովասանք : Աշգար: Ը այսմ է և 'ի հին տառընթերցուած . Բազում դրօշատեօք զեկեղեցաներ ամենեցուն :

Դրօշատութիւն . թեան : || գովութիւն . կմ գովեստ : Սարգս:

Դրօշմանք . անաց . օք : (անեզ.) || տես 'ի Ա. հատ. Դրօշմանք :

Դրօշմութիւն . թեան : || տես 'ի Ա. հատ. Դրօշմանք . 'ի Գիրս Վեցօր:

Դրօշաւոր . ի . աւ . աց . օք : || ունօղ ըղդրօշ . կմ դրօշակակիր : ռամկ. Բայրաքտար . կմ պայրախտար : 'ի հին տաղս.

Դրօշոտած . ոյ . ով . ոց . ովք : || փորոտած պատկերաց , կմ պէսպէս ձևոց և ծաղկանց տպաւորեալ 'ի վր կարծր նիւթոց , որպ 'ի վր փայտից , քարանց , հրաշալեկուց . և այլն . զոր և կոչեմք՝ քանդակ : ռամկ. փորուածք . կմ օյմայ . կմ խաքքէմ : Յ. Թագ. Զ. 29: Իսկ մերթ՝ դրօշեալ . կմ քանդակեալ կազմուած , և կմ յօրինեալ կերտուած : Նարեկ. ղէ:

Ե Բ

Եբրոս : || ծագի սա 'ի յունական բառէս՝ Եւրոս , զոր դրադարձին զրեմք՝ եղբոյրս . որպ առեսցես զկնի հանդերձ նշանակութեան : Յայսմաւուրս :

Եբրայեցի . ցւոյ : || իէվրացի . կամ հրեայ : ռամկ. չըֆութ : Իսկ մերթ՝ եբրայական . կմ հրէական . և Ը այսմ սաի՝ եբրայեցի բարբառ , լեզու , գիր , և այլն : Եբրաիս եւս վասն մակբայօրէն . և նշանակէ եբրայեցերէն , կմ հրէարէն : ռամկ. չըֆութերէն . և Ը այսմ սաի՝ եբրայեցի խօսիլ. կմ քարոզել , և այլն :

Ե Գ

Եգիպտահաւ . ու . ուց : || է ազգ ինչ ընտանի հաւու տարբեր քան զոր 'ի մեզ լինի : տաճկ. մըսըր թաւուղու :

Ե Դ

Եդեմածին . ծնի : || յեդեմայ ծնեալ , կամ արտադրեալ . և Ը այսմ սաի՝ եդեմածին ամբիւր : ռամկ. դրախտէն հասած եղած , կամ ելած : 'ի ճառընտ:

Եդեմական : || տես 'ի ներքոյ Եդեմեան :

Եդեմեան : (նախդր.) || եդեմական . կմ որ յեդեմ գտանի . և կմ է 'ի դրախտին եդեմայ :

Ե Զ

Եզախմբեմ . եցի . եա . ել : (ներգ.) || միախմբել . կմ համախմբել . և կմ միաբանել :

Եզախմբիմ . եցայ . իլ : (ձայն.) || միախմբիլ . կմ համախմբիլ . և կմ միաբանիլ . Ը այնմ 'ի Գիրս պէտ. 'Ի դասս արփիազարդ բանականացն եզախմբեցայ , յորոց միախմոք բանաւորկունին գտայ արտաքսեալ :

Եզաձի . ոյ : || միկնաձի . որ ունօղ զմիձի . կմ հեծեալ 'ի վր միոյ երիվարի . կմ որ միով ձիով եւեթ է , և զայլ ինչ ոչ ունի : Դաւիթ Անյաղթ:

Եզերակայ . ի . իւ . ից . իւք : || այն տեղ, որ յեզերս իւիք կայ . կմ առ եզերան պատկանի : 'ի Գիրս պէտ:

Եզերիչ . երչի . աւ . աց . օք : || եզերօղ . կամ սահմանօղ . և կմ կատարօղ . ուստի և ծագքն

երկնից կոչին յումանց եզերիչ գիծ, ըստ որում աւարտեն զսահմանս երկնից, և երկրի, զոր յատկապէս կոչեմք, եզերաք, ոռ և յոյնք և լատինք՝ հօրիզօն:

Եզնամոլք. ից. իւք: || ամոլք եզանց. ծնգ. եզինք, կամ լծակից եզինք: և յայտնանէ առեալ՝ զսգ ընկերքն, որք իբրև զլծակից եզինս. գործակից լինին միմեանց յիմիք. ասին եզնամոլք: 'Ի ճառընտ:

Եզնեմ. եցի. եա. եալ: (ներգործ.) || վարել. կամ հերկել եզամբ: ռամկ. չէֆթ սիւրմէք ընել:

Եզնող. ողի. իւ. աց. օք: || վարող. կամ հերկող եզամբ: ռամկ. չէֆթճի:

Եզականապէս: (մակբայ.) || եզականապէս. կամ միայնակ. կամ առանձին: ռամկ. մինակ: 'Ի գիրս պէտ:

Եզրացուցանեմ. ցուցի. ացի. անել: (անցող.) || նոյն է ընդ բային՝ եզրեմ. ոռ հիմնեալն՝ ընդ բային հիմնեցուցանեմ:

Եզրացուցիչ. ցչի. աց: || աւարտող. և կամ կատարող. և կամ վերջացուցանող: ռամկ. լմնցնող. կամ վերջացնող: Իսկ մերթ նշանակէ եզրակացուցիչ. կամ եզրակացուցանող: 'Ի գիրս Դեռաբի անյաղթին:

Եզրեմ. եցի. եա. ել: (ներգործ.) || յեզր հասուցանել. կամ աւարտել. և կամ վերջացուցանել: ռամկ. լմնցնել. կամ վերջացնել: Ա՛ Բանաս:

Եզր ունիմ, եզր կալայ. կալեալ. կալ: || եզրանալ. կամ վերջանալ. կամ աւարտիլ: ռամկ. վօնղը հասնիլ: 'Ի ճառընտ:

Եզ քան զմի: (մակբայ.) || մի քան զմի, կամ քան զմիմեանս. և ըստ այսմ ասի՝ եզ քան զմի անցուցանել. կամ եզ քան զմի պայծառանալ: ռամկ. մէկ մէկէն աւելի: 'Ի գիրս պէտ:

Ե Լ

Եւեկարիոն: || տես 'ի յա. հատ. Եւքարիոն: 'Ի գիրս կէօր:

Եւեէլ խաղալ. || ելանելով և իջանելով խաղալ. կամ ելմամբ և իջմամբ շարժիլ, և փոփոխիլ: ռամկ. ելլելով իջնելով խաղալ: 'Ի գիրս ուէբէր:

յԵւլից կայ: || տես 'ի տառն. Յ. 'ի յա. հատ. 'ի կարգի Իւրում:

Եւութիւն. թեան: || էութիւն. կամ ծագումն: 'Ի ճառընտ:

Եւուզակարգ: || տես 'ի յա. հատ. Յէութեան կարգ: 'Ի հին պարագրգիրս:

Եւուզակից. կցի. աւ. աց. օք: || ընկեր էութեան. կամ որ է ընդ սոյն 'ի միասին էութեան: ռամկ. իէսի ընկեր, կամ ծնողն ընկեր: 'Ի ճառընտ:

Եւուզեկից: || տես 'ի վերոյ Եւուզակից:

Եւութիւն. մեան: || հանութիւն. կամ ընծայումն. կամ բաշխումն. կամ ծագումն. ըստ այսմ 'ի գիրս պէտ. Եւ հարուստ է էութեամբ բարերարութեան զհրաշից ծագմա ծառայոց շարադրանաց:

Եւուզանեմ. լուցի. անել: (անցող.) || տես 'ի յա. հատ. Եւուզանեմն 'ի գիրս ուէբէր:

Ե Կ

Եկ: (նախդր.) || ծագի 'ի բայէս՝ գալ, ոռ երթն 'ի բայէն երթալ. և նշանակէ եկուսն. կամ գալուստ: ռամկ. գալը. և տաճկ. կէլիշ. ըստ այսմ 'ի հին պարագրգիրս. Աղդ լինէր թագաւորին եկն նր. կամ խաղաղութեան եկն ըստ այսմ և 'ի ճառն մեծին. ասի. Տեառնեղ զեկս նր: տես և 'ի յա. հատ:

Ե Ղ

Եղականացուցանեմ. ացուցի. ացի. անել (անցող.) || եղական առնել. կամ գոյացուցանել. և կամ արարչագործել: ռամկ. հասցնել. և ըստ այսմ ասի 'ի ճառս ինչ. ըստ պատկերի Իւրում եղականացոյց զնա:

Եղար. ի. աւ. աց. օք: || անուանակից. կամ զուգակից. կամ կողակից: ռամկ. ընկեր: տաճկ. էշի. ըստ այսմ 'ի գիրս պէտ. Մինչ կարաց զբուն հարազատ անուանին սեր 'ի բաց խզել, և զեղարն յինքն գրաւել, ծև զուգակից նր յինքն սեպհականել: Եւ զկնի ասի. Ոչ 'ի բնութենէ հեշտ ցանկութեանց պատրեալ՝ չունելով եղար, այլ կամաւոր բարուք յայս միաւորել վարեցաւ ճառ կաճառնութեն: Դիտել նշանակէ՝ եղեր, որ է ողբ, կամ լաց:

Եղարամայր. մօր. մարբ. արք. արց. արբք: || եղերամայր, ծև լալական. որ ողբս առնէ արուեստական յօրինուածով՝ կոծէ զմեռեալս, կամ զայլս եղկելիս. և զի զայս առնեն կանայք, վա այն կոչին եղարամարք, և ոչ եղարահարք: ռամկ. լալկան. ըստ այնմ 'ի գիրս պէտ. Օգնեցէք ցաւակցութը անկանգնելի անկելոյս եղարամարքգովով անբուժելի վտանգիս: Եւ զկնի ասի, Յորդորեցից զեղարամարս յաշխարանոճագ ձայնս:

Եղաւորեմ. եցի. եա. ել. (ներգ.) || իւղաւորել. կամ իւղոտել: ռամկ. եղոտել: տաճկ. եաղլամագ: 'Ի ճառընտ:

Եղափանդակին: || տես 'ի յա. հատ. Եղէփանդակն: ԱՀգաբ:

Եղբայրադաւ: (նախդրեւ.) || դաւաճանող եղբօր. կամ նենգող զեղբայր իւր: 'Ի ճառընտ:

Եղբայրանամ. ացայ. ցեր. աւ: (ընդմիջ.) || եղբայր լինել. կամ դրել յեղբայրութեն. և կամ ընկերանալ:

Եղբայրատեաց. եցի. աց: || ատեցող եղբօր, կամ որ ոչ կամի զբարիս ընկերին:

Եղբայրատեցութիւն. թեն: || ատելութիւն եղբօր, կամ ատելութիւն բարեաց ընկերին: 'Ի ճառս ինչ:

Եղբայրութիւն. թեն: || եղբայր գոլն. կամ վերաբերութիւն եղբայրական. կամ ընկերութիւն. և կամ հարազատութիւն. 1. Պետր. 5. 9:

Եղբօրորդ. կամ եղբօրորդի. ի. իւ. ից. իւք: || է բայս ինչ զառանձնական, և կծանող լեզուին. որ ունի զարմանալ վերջաւորս, ծև բազմահերս իբրև զատխ, կոչեցեալ յանուն բուսոյն՝ եղբօրորդ. բերէ զտերև լայն և հերձոտ

[illegible]ղ ։ ‖ Նոյն է ընդ բառին եղջեր[illegible] ։ ըստ այնմ Շնորհալւոյն՝ Վարդանն էլ [illegible] եղջերուակազմեալն ․ զոր [illegible] ասեն՝ անտառաց մէջն ունել , և գոյու թիւն ալ ։

Եղջերուաքաղ ։ ‖ տե՛ս Եղջերուաքաղ ։ 'Ի գիրս Նռւթեց ։

Ե Ն

Ենթադրութիւն . թեան ։ ‖ առաջադրութիւն . կամ առաջարկութիւն . կամ նախամտութիւն . կամ վարանումն ։ 'Ի ճառընտ . իսկ ըստ հակառակաց՝ ենթադրութիւն կոչի բաղդորոշ խնդրոյն . այլ և անբաւագործէ գրութիւն . և այս ըստ յունաց . որք զենթադրութիւն կոչեն հիպօթեզիս . և դրութիւն անուանեն թէզիս ։ 'Ի գիրս պէտ ։ տես և 'ի ա . հատ ։

Ենթակայութիւն . թեան ։ ‖ ենթակայութիւն . կամ առաջադրութիւն . և կամ ենթադրութիւն ։ 'Ի ճառընտ ։

Ենթադրութիւն . թեան ։ ‖ ենթադրութիւն . կամ ենթադրութիւն . կամ նախամտութիւն ։ 'Ի գիրս պէտ ։

Ենգեղջէս . կամ ենգեղջես ։ ‖ է բառ յունական 'ի յոգնական հոլովի . որոյ եզականն լինի՝ ենգեղջես . և նշանակէ՝ զօծանօղն ։ ռամկ . օծող յաւէ ։ և տաճկ . եղլին պօյաճը ։ 'Ի գիրս վէցօր ։

Ե Պ

Եպիփանդաբանանդից . ի . իւ . աց . ք ։ ‖ եպիփան գատաբանն . որ է նման եպիփանդաբանի ։ ռամկ . եպիփանդաբանն ։ 'Ի հին տպագ ։

Ե Ռ

Եռ . այ . ալ ք ։ ‖ է արմատ եռալ բային . և նշանակէ եռացումն . կամ եռանդն ։ ըստ այնմ 'Ի ճառընտ . Որ մէջս յեռ զօրով ծառէ ըղ կերակրացն ։

Եռաթուեան ։ (Նախադրբիւ .) ‖ ունող զերիս թիւս . կամ բաղկացեալ յերից թուոց ։ ռամկ . ըչէ հանդամով ։ 'Ի ճառընտ ։

Եռակամարութիւն ։ (Նախդ .) ‖ երեքկամարնեան , դը այն՝ որ է երից կամարոց . կամ բաղկացեալ երեքամարեք կամարօք ։ ռամկ . ըչէ կամ րով ։ Գիտաէի անյաղթ ։

Եռահիւսակ . սեղի . ալ ։ ‖ եռահիւսեալ , որ է յերից հիւսեալ , կամ բաղկացեալ ։ 'Ի ճառընտ ։

Եռահրաշ ։ (Նախադրբիւ .) ‖ բաղկացեալ յերից հրաշալեաց . կամ որ մերձաւորք անեն երեք հրաշալիս ։ և կամ երից հրաշալի , որ է ամենահրաշ ։ 'Ի ճառընտ ։

Եռայարկ . ի . աց ։ ‖ ունող զերիս յարկս . կամ բաղկացեալ յերից յարկաց ։ ռամկ . ըչէ զաթ ։ խորհրդ ։

Եռանդնաւորեական ։ (Նախդր .) ‖ եռացուցանող . կամ ցուցանեցուցանող զեռանդնակութիւն . կամ բորբոքող և ցանող կայծակունս ։ 'Ի ճառընտ ։

Եռանդնաշարժ ։ (Նախդր .) ‖ շարժեալ եռանդեամբ . կամ եռանդնոտ . և ըստ այնմ ասի , եռանդաշարժ այր , կամ ոսկր ։ ռամկ . ձապուկեան . կամ կրակոտ . կամ կրակոտոց ։ Շնորհալւ ։

Եռանդնոտ ։ (Նախդրբիւ .) ‖ եռանդագոյն . կամ եռանդնոտ . կամ եռացօղ . կամ բորբոքօղ . և ըստ այնմ ասի , եռանդնոտ քուրայ , ցանկութիւն , և այլն ։ ռամկ . խաշլալ ։ 'Ի ճառընտ ։ և յայլ ճառս ինչ ։

Եռանկիւնի ։ ‖ տե՛ս 'ի ա . հատ ։ Դիտել է առ նուազ երկուց համաստեղութեանց , որոց մինն կոչի եռանկիւնի հիւսիսային . և առաջին կայ ձուկն կենդանակերպին . և բաղկանայ 'ի հինգ աստեղաց . իսկ միւսն է եռանկիւնի հարաւային . որ զետեղեալ կայ առընթեր սեղանոյն , և ձիւնեալն 'ի մէջ յարդգողին . և բաղկանայ 'ի հինգ աստեղաց ։

Ե Ս

Ես . իմ . ինձ . զիս . յինէն . ինև . մեք . մեր . մեզ . զմեզ . 'ի մէնջ . մեօք ։ ‖ է դերանուն էական , որ ցուցանէ զառաջին դէմն . որ և ռամկ . ասի՝ ես ։

Ե Տ

Ետեւդառնալ . ի . աց ։ ‖ Նոյն է ընդ բառին՝ ետ դառնալ . ըստ այնմ 'ի հին տպագ . Իբրև եկն հայրապետն ներսէս՝ 'ի մի հասանէր խաբօսեալ եռեւդառնալեն անին խորհրդոյ ։

Ետեւախօսաց ։ (Նախդրբիւ .) ‖ հետեւախօսացն . որ խօսեցող և գնացօղ . կամ հառաջնօւ . կամ ծորական . որպիսի է ջուրն , խաղ , մեղր . և այլն ։ 'Ի գիրս վէցօր ։

Ետ ըստ ետ ։ (մակբայ .) ‖ հետ ըստ հետ . որ է նոյնհետայն . կամ վաղվաղակի ։ ըստ այնմ 'Ի ճառընտ . Եւ ետ ըստ ետ մերժառեալ ։ Դիտել ասի զենի . Եւ խմաստութեան սրտաբերեալ զքեզ՝ ետ ըստ ետ արտաստնեալ ։

Ե Ր

Երագագիր . գրի . աց ։ ‖ արագագիր . կամ որ է արագ գրող ։ 'Ի ճառընտ ։

Երագագնաց ։ (Նախդրբիւ .) ‖ երագ գնացող . կամ երագիչ ։ ռամկ . չապ գնացող ։ 'Ի գիրս վէցօր ։

Երագաց ։ ‖ տե՛ս Արագաց ։ 'Ի գիրս պէտ ։

Երագալուր ։ (Նախդր .) ‖ երագ լսող . կամ այն՝ որ արագ ունի կամ ականջ ։ ռամկ . չապ լսող . կամ բէկ հասնող ։

Երագածագ ։ (Նախդրբիւ .) ‖ երագ ծագօղ . կամ ծագեալ ։ 'Ի գիրս վէցօր ։

Երագահաւ ։ (Նախդրբիւ .) ‖ երագ հալող . կամ փութով լուծանող ։ 'Ի գիրս վէցօր ։

Երագամիտ ։ (Նախդրբիւ .) ‖ այն՝ որ է երագ խելութեան . կամ արագամիտ ։ և ըստ այնմ երաշխաւորք կոչին երագամիտ ուսանօղք ։ 'Ի ճառընտ ։

Երագամտութիւն . թեան ։ ‖ տե՛ս Երագամտութիւն ։ 'Ի ճառընտ ։

Երագասլաց . ի ։ ‖ երագաթռիչ . կամ երագաշարժ ։ 'Ի գիրս վէցօր ։

Երագաստեղծ : (Նախդրիւ.) ‖ [illegible] . կամ [illegible] . և ըստ այսմ [illegible] : 'ի Գիրս Լեզուի:

Երագ[illegible] : (Նախդրիւ.) ‖ [illegible] . կամ [illegible] : [illegible] :

Երագ[illegible] : (Նախդրիւ.) ‖ [illegible] . կամ [illegible] : 'ի Գիրս [illegible] :

Երագ[illegible] : (Նախդրիւ.) ‖ [illegible] . կամ [illegible] : 'ի Գիրս [illegible]

Երագ[illegible]ութիւն . թեան : ‖ [illegible]ութիւն . կամ [illegible]ութիւն . կամ [illegible]ութիւն . կամ [illegible]ութիւն : 'ի Ճառընտիր:

Երագ[illegible] : (Նախդրիւ.) ‖ [illegible] . կամ [illegible] : [illegible] . կամ [illegible] :

Երագ[illegible] . դ[illegible] . աց : ‖ [illegible] և [illegible] . կամ [illegible] : 'ի պարծ. [illegible]:

Երագ[illegible] . ի : ‖ Նոյն է [illegible] : 'ի պարծ. [illegible]:

Երագ[illegible]ութիւն . թեան : ‖ [illegible] . կամ [illegible] :

Երագ[illegible] . ի . ին . եց . իւք : ‖ [illegible] . որ [illegible] . կամ [illegible] : [illegible]:

Երագ[illegible] . ցուցի : ‖ [illegible] . որ [illegible] . 'ի Գիրս [illegible] . որ և [illegible] : [illegible] :

Երագ[illegible]ութիւն . թեան : ‖ [illegible] . կամ [illegible] : 'ի [illegible]:

Երա[illegible] . ի . աց : ‖ [illegible] . կամ [illegible] : 'ի Ճառընտիր:

Երա[illegible]ութիւն . թեան : ‖ [illegible] . և [illegible] : 'ի Գիրս [illegible]:

Երա[illegible] : (Նախդրիւ.) ‖ [illegible] . կամ [illegible] , և [illegible] :

Երա[illegible] : (Նախդրիւ.) ‖ [illegible] . կամ [illegible] : 'ի [illegible] :

Երա[illegible] . ի . աց : ‖ [illegible] . կամ [illegible] : 'ի Գիրս [illegible] :

Երա[illegible]ութիւն . թեան : ‖ [illegible] . կամ [illegible] . և կամ [illegible] : 'ի Գիրս [illegible]:

Երա[illegible] : ‖ [illegible] : 'ի Գիրս [illegible]:

Երա[illegible] . [illegible] . [illegible] : (Հայերէն.) ‖ [illegible] . կամ [illegible] . և կամ [illegible] : 'ի Ճառընտիր:

Երա[illegible] : (Նախդրիւ.) ‖ [illegible] . կամ [illegible] : 'ի Ճառընտիր:

Երա[illegible] . ի . աց . ից : ‖ [illegible] . կամ [illegible] : 'ի Գիրս [illegible]:

Երա[illegible] . կի . աց : ‖ [illegible] . կամ [illegible] : 'ի Գիրս Լեզուի:

Երա[illegible] . աւոր . աւորս . ով : (Հայերէն.) ‖ [illegible] . կամ [illegible] : 'ի Ճառընտիր:

Երա[illegible] . ի . աց : ‖ [illegible] . կամ [illegible] : 'ի Ճառընտիր:

Երա[illegible]ութիւն . թեան : ‖ [illegible] . կամ [illegible] :

Երա[illegible] . եղի . եա . եւ : (Նախդրիւ.) ‖ [illegible] . կամ [illegible] :

Երա[illegible] : (Նախդրիւ.) ‖ [illegible] . կամ [illegible] : 'ի Ճառընտիր:

Երա[illegible] . ի . ու . աց . ով : ‖ [illegible] 'ի [illegible] Երա[illegible] : 'ի Ճառընտիր:

Երա[illegible] . ի . աւ . աց . ով : ‖ [illegible] . կամ [illegible] :

Երա[illegible] . [illegible] . աց : ‖ [illegible] 'ի [illegible] : 'ի Գիրս Լեզուի:

Երա[illegible] : ‖ [illegible] 'ի [illegible] .

Երա[illegible] : (Նախդրիւ.) ‖ [illegible] . կամ [illegible] :

Երա[illegible] : ‖ Է [illegible] . որ և [illegible] . և [illegible] 'ի [illegible] :

Երգեց երգեց : (Հայերէն.) ‖ [illegible] . կամ [illegible] : [illegible] 'ի Լեզու [illegible] . և [illegible] :

Երգ[illegible] : ‖ [illegible] 'ի [illegible] . կամ [illegible] : 'ի Ճառընտիր:

Երգ[illegible] : ‖ [illegible] 'ի [illegible] . կամ [illegible] : 'ի Ճառընտիր:

Երգ[illegible] : ‖ [illegible] 'ի [illegible] : [illegible] . որ 'ի [illegible] : 'ի Հին [illegible]

Երգ[illegible] : ‖ [illegible] . կամ [illegible] . կամ [illegible] : [illegible] . կամ [illegible]

առնել . կմ՛ ձեռքբերել . և կմ՛ գերշատանել : ռամկ. ֆազիլէթլի ըննէք . կմ՛ արթըրմագ . կմ՛ չօղալթմագ : տե՛ս և 'ի յղ. հատ: 'ի Ճառընտ:

Երդիծանիչ . նչի . աց : || պայծառացանող . կմ՛ պատուող . և կմ՛ գերշատող : ռամկ. ֆազ_լէթլի ընող . կմ՛ արթըրող . կմ՛ չօղալթող : տե՛ս և 'ի յղ. հատ:

Երդիծանութիւն . ման : || պայծառութիւն . կմ՛ հերձումն . կմ՛ պատուութիւն . և կմ՛ գերշատութիւն : տե՛ս և 'ի յղ. հատ. Երդիծութիւն :

Երդիծեցուցանեմ . ցուցի : || նոյն է ընդ բային երդիծուցանել . այլ յածեցուցանելն ընդ բային յածուցանել . զորոյ զնշանակութիւն տե՛ս 'ի յղ. հատ. 'ի բայն երդիծուցանել :

Երդիծիմ . եցայ : || պայծառիլ . կմ՛ հերձանիլ . կմ՛ պատուիլ . և կմ՛ գերշատիլ : ռամկօր. ֆազիլէթլի օլմագ . կմ՛ արթմագ . կմ՛ չօղալմագ : տե՛ս և 'ի յղ. հատ:

Երդմնախոր : (Նախդրիւ .) || երդմնազանց . կմ՛ ուխտադրուժ : ռամկ. Եէմինը պոզող : 'ի Գիրս Յոհան:

Երդմնապահ . պհի . աց : || պահող երդման . կմ՛ մոլեռալ պահօղ երդմնոյ : ռամկ. Եէմինը տուրօղ :

Երդմնախախտ : (Նախդրիւ .) || մխալեալ 'ի յերդութեն . կմ՛ ուխտագրժող : ռամկ. Եէմինը բօզան : 'ի Յառաջին:

Երեակ . երեկի : || նոյն է ընդ բառին երեկ . այլ ցերեկին ընդ բառին ցերեկ . ըստ այնմ . 'ի Ճառընտ. ընդ երեակս ծագեաց արեգակն , ցի ընդ երեկս :

Երեկորեան . եանց : || տե՛ս Երեկորինեայ՝ ըստ նշանակութեն . 'ի Գիրս Վեցօր:

Երեկարեմ . եցի . եա . ել : (Չէզք.) || գնալ ընդ երեկս առաւօտ որ յաջորդն երեկոյի . կմ՛ 'ի յարդութեն և 'ի խոստովանութեն . որոյ ներհակն կոչի՝ յալգորել : ռամկ. Գաղիրիկէն ըննէ . կմ՛ Գաղիրիկան երթալ :

Երեկորինեայ . եայց : || երեկոյեան . կմ՛ երեկոյական : ռամկ. Իքինտեան : Իւր յոյսմանէ առնալ արևմտական վերջին կողմանց , և ընա կեցք նդ կոչին երեկորինեայք . որպիսի են վերջին ապատնիացիք . ըստ որում արևն երևի մեզ 'ի նոյն երեկոյանալ . և ըստ այսմ է 'ի Գիրս Վեցօր . ու . ռաբ առնէ . Իւր ո՛չ այն ծովն , որ անուանեալ կոչի երեկորինեայց . (յի արևմտեան ապատնիացւոց .) քանզի ապահմանա_ կալ մնալցն արևու է :

Երեկուն : || երեկոյեան . կամ երեկորեայ : ռամկ. Իքինտեան . կմ՛ Իքինտեան : 'ի Ճառընտ:

Յերեկս կոյս : || ընդ երեկս . կմ՛ առ երեկս : ռամկ. Իքինտեան դէն : իսկ մերթ ընդ երե_ կոյեան կողմն . որով նշանակի ընդ արե_ մտեան կողմն . յոր արևն երեկոյանայ մեզ : 'ի Ճառընտ:

Երեկօթք .ից . իւք : || երեկոյեան օթեվան . կմ՛ օթևին ուրեք զերեկոյ մի . և կմ՛ առօրեայ իջեվան : ռամկ. Իքինտեան խօնախ . կմ՛ օրաձանըն խօնախ : ըստ այնմ Յուդթին . ժը. գլ. 63. Զի ի զանհոյն ամ անցաւորք վայելեսցեն . և ընդ ունիցին հեւլուք երեկօթիւք :

Երեկորի . բույ : || երեկոյեան ժամանակ . կմ՛ երեկոյ : ռամկ. Իքինտեան : 'ի Գիրս Վեցօր: և Սարգ.:

Երեւեմ . եցի . եա . ել . (Չէզոք.) || Երևս առ_ նելով անսանել զմիմեանս . կմ՛ երևալ ե_ րևելու . և կմ՛ յանդիման լինել : ռամկ. Էրի_ նալ . ըստ այսմ 'ի Հարց ուղե. Մեք արտաքս առ_ նել եկցուք , խօսեսցուք , և երևեսցուք :

Երեւնամեայ . կմ՛ երևնեմեայ . եի . իւ .ից . իւք : || երևառն ամաց . կմ՛ այն՝ որ երևառն ամ է , յորմէ հետէ եղեւ է : ռամկ. Էռառն փարղան : իսկ մերթ այն՝ որ լինի յերե_ առն ամս , կմ՛ որ առնէ զամս երևառն : ռամկ. Էռառն փարի գինքայօղ :

Երեւնամեան . կմ՛ երևնեմեան : || տե՛ս 'ի վե_ րոյ Երևնամեայ :

Երեւնամի : (Նախդրիւ.) || տե՛ս Երևնամեայ : 'ի Գիրս կանոնաց :

Երեւնաւոր . ի . աւ . աց . օք : || պարունակող երևնից . կմ՛ ունող զերևառն ինչ . կմ՛ ե_ րևնեակ . և կմ՛ երևնապատիկ : ռամկօր. Էռէնլի . կմ՛ Էռէնլի սարի : Մատթ. 13. 8:

Երերանք . անաց . օք : (անեզակ.) || երե_ րումն . կմ՛ տատանումն . և կմ՛ տարաբե_ րութիւն , որ է այսր անդր բերումն : ռամկ. չալխանմայ : 'ի Ճառընտ:

Երեւան : (Նախդր.) || ածանցի 'ի բայէս ե_ րևել . այլ չիշանն 'ի բայէն չոքել . և նշա_ նակէ երևումն . կմ՛ երևոյթ . և կմ՛ ցոյցք : ռամկ" ևս՝ Էրեան . 'ի անանէ ելանէ բառս աներևան , որ է աներևոյթ :

Երեւելաբար : (մակբայ .) || երևելով . կամ երևմամբ . և կմ՛ յայտ յանդիման : ռամկ. Էրինողով . կմ՛ Էշկէնէրէ : Պորֆիւր:

Երեւելագոյն . գունի : || առաւել երևելի . կմ՛ առաւել յայտնի : 'ի Ճառընտ:

Երեւելապէս . (մակբայ.) || երևելի կերպիւ , կմ՛ յայտնապէս : Սարգս:

Երեւելութիւն . թե : || երևելի գոլն . կմ՛ ե_ րևումն . կմ՛ երևոյթ : 'ի Գիրս պէտ:

Երեքամնեայ . ակի . լից : || տե՛ս 'ի ներքոյ Ե_ րեքամնեան : 'ի Գիրս պէտ:

Երեքամնեան : (Նախդրիւ .) || երից ամաց . կմ՛ այն՝ որ լինի յերիս ամիսս . կմ՛ պատ_ կանի առ երիս ամիսս : ռամկ. Իւչ ամանան : 'ի Գիրս պէտ:

Երեքանձնեայ . էի . իւ : || ունող զերիս ան_ ձինս . կմ՛ եռանձնեայ : 'ի Ճառընտ:

Երեքբաղձեան : (Նախդրիւ .) || երից բաղ ձայնի . որով նշանակի ամենաբաղձալին : 'ի Ճառընտ:

Երեքգրեան : (Նախդրիւ .) || ունող զերիս գիրս . կմ՛ բաղկացեալ յերից գրոց . որպի սի է բառս՝ սոս : ռամկ. Իւչ գրէ : 'ի հին Գէրոյնոն:

Երեքդանգեան . կմ՛ երեքդանկեան : (Նախ_ դրիւ.) || արժող զերիս դանկս . որով բաղ միցս նշանակի խոստանան և ոչինչ . այսմ 'ի Ճառընտ. Խրբև զայր մի երեքդանգեան 'ի մէջ արկեալ կառէլին :

Երեքերանեան : (Նախդր.) || երից երանէլ . կմ՛ ամեներանեալ . և կմ՛ առ, ներջանիկ : 'ի Գիրս պարապմանց :

Երեքթզեան : (Նախդրիւ .) || ունօղ զերիս թիզս . կամ բաղկացեալ յերից թզաց : տաճկ. իւչ գարըշ:

Երեքթշուառեան : (Նախդ.) || երիցս թշուառացեալ . որ է ամենաթշուառ : տաճկ. խէյր խէրճ . կմ խէրճլէրին խէրճը : 'ի ճառս Նիւս:

Երեքկնապոր : (Նախդր.) || երիցս ապօրեալ . ցի հերկեալ : Իսկ մերթ ՚ի բայց չարակցի այսպէս . երեքկնապոր առնել . և նշանակէ , երիցս ապօրադրել, կմ հերկել . և այս մերթ առի նմանութը զբանէ . և նշանակէ բազմապատկաբար քրքրել և կոկսել : տաճկ. իւչ քէզ սիւրմէք . կմ թըրթըրմագ ու թըրթըրմագ : 'ի Գիրս Թէրէ:

Երեքկնոց . ի . աց : || երեքպատկեան . կմ եռապատիկ . կմ պարունակօղ երից : տաճկ. իւչլիւք : և ը այսմ երեքփողեան զբանն՝ երեքկնոց կոչէ : տաճկ. ֆարազ :

Երեքկուղեան : (Նախդր.) || տես Երեքկուղի . 'ի նո. հատ:

Երեքհարիւր . երեցհարիւրոց : || է թիւ բացարձակ . և նշանակէ զհարիւրն երիցս կրկնեալ : տաճկ. իւչ եիւզ : Դատ. 7 . 7 . և 8:

Երեքհարիւրերեքեան . կամ երեքհարիւրերեքին . երցունց . ումեք : (անեզակ.) || է թիւ անձներական . և նշանակէ երեքհարիւրն եա . կմ իւրաքանչիւրն երեք հարիւրոց : տաճկ. իւչ եիւզիւնիւ : ը այսմ Դատ. 7 . 22: Եւ գոչեցին երեքհարիւրեքին փողքն :

Երեքհեգեան : (Նախդր.) || երեքվանկեան . ցի ունօղ զերիս վանկս . կմ բաղկացեալ յերից վանկից : տաճկ. իւչ հէճէլի : 'ի հին քերական:

Երեքհրեան : (Նախդր.) || ունօղ զերիս հուրս . կմ յորմէ ելանեն երեք բոցք . կմ երեքլուսեան : 'ի հին քերակ:

Երեքձոլի . ւոյ : || տես Երեքմատնի :

Երեքմատնեայ . նէի : || տես Երեքմատնեան . 'ի նո. հատ:

Երեքմատնի : (Նախդր.) || ունօղ զերիս մատունս : տաճկ. իւչ բարմագլը . Իսկ մերթ երեքձոլի . ցի ունօղ զերիս ձիւղս : տաճկօր. իւչ դալ : 'ի Գիրս Պատմու:

Երեքշաբաթի . կմ երեքշաբաթ . ուց : || երրորդ օր շաբաթու . ցի միոյ եօթնեկի : տաճկ. իւչ շէնպէ . և տաճկ. սալը կիւնիւ :

Երեքպատիկ . տկի . աց : || եռապատիկ . կմ երեքկուղի : տաճկ. իւչ գաթ : 'ի Գիրս Ծնն:

Երեքտասանամեան . կմ եամեան . ենի . իւ . եց . իւք : || երեքտասան ամաց . կմ այն՝ որ երեքտասան ամ է՝ յորմէհետէ եղեալ է : տաճկ. օնիւչ եաշընտա : Իսկ մերթ զերեքտասան ամ տեւօղ . կմ յամս երեքտասան եղեալ : տաճկ. օնիւչ եըլ սիւրմիւշ:

Երեքտասաներորդ . ի . աց : || է թիւ դասական . և նշանէ զվերջինն երեքտասանից դասաւորեցելոց : տաճկօր. օնիւչիւնճիւ : Եզր. 1 . 1 :

Երեքփափագեան . կամ երեքփափաքեան : (Նախդր.) || երիցս փափագելի . կմ անգր քան զչափն բաղձալի . և ը այսմ ասի եռերեքփափաքեան խորհուրդ , խնդութի . երանութի . և այլն : Կիւրղի պարապմանց :

Երեզ . րեզի . իւ . եց . իւք : || խոտաբաբոտ . կմ խոտան . կմ կորդ . կմ անպէտ . կամ քարուտ : տաճկ. չօր . կմ խարապ . ը այսմ . 'ի Գիրս Ծնն. Խոյս տալով յապաւանութեան և յերեզն տեղեաց : կմ . Ննաւծ խնամով զերեզն գերեւացուցանիցէ անզատանն : 'ի ամանէ ծաղի բառն երիզում :

Երթամ : || գնալ : տաճկ" և՛ երթալ . տե՛ս 'ի նո. հատ : Իսկ մերթ յառաջանալ . կմ յառաջադիմել . և կմ զարգանալ . ը այսմ 1 . Թագ. 2 . 26. Եւ մանուկն Սամուէլ երթայր . և մեծանայր :

Երթանամ . նաս . նալ : || նոյն է ը բայիւն երթալ . ոտք և ըղձանալն ը բայիւն ըղձալ . ը այսմ Մծբնց : Երթանայցեմք անդր , ուր է նա : Եւ 3 . Թագ. 13 . 9. ըստ յէբր":

Երթեւեկ . կի . աց . օք : || եկօղ և գնացօղ : Իսկ մերթ երթեւեկութի . կմ գալ և գնալն . ըստ այնմ 'ի Գիրս Վերջոց : Զի ը երթեւեկի նորին թխսելով թխսեցին ջուրքն :

Երթեւեկս առնել : || տես 'ի ներքոյ Երթեւեկել :

Երթեւեկեմ . եցի . եա . էլ : (չէզոք.) || երթեւեկս առնել . կմ երթալ և գալ : տաճկ. գաւէլմաք . ը այսմ 'ի հին պարմատր . Ասպա գեղոյանք և հրեշտակք երկուց թագաւորաց առ միմեանս երթեւեկէին :

Երիդանոս գետ : || տես Երասխ :

Երիզում : (Նախդրիւ .) || խոպանացել : կմ կորդ և անվար . կմ անպէտ , և անբեր . ըստ այնմ 'ի Գիրս Ծնն. Ջանօղում և զատեցել յամենեցունց երիզում վայրս :

Երիթ . ի . ու . աց . օք : || սեպ . կմ ուռն , որ է սուր փայտ . զոր վարեն ընդ ձեղքուած ծառոյ , և նմանւոյ . ը այսմ 'ի Գիրս Վերջոց . Յորժամ վարիցեն երիթ 'ի բեւեկն փայտէ . և մտանիցէ 'ի սիրտ ծառոյն , իսկ և իսկ դառնան 'ի քաղցրութի : Եւ 'ի Գիրս Տօնից ասի . Հերձեալ փայտ մեծ . և եդեալ սեպս իւրաքանչիւր կողման . և երբեմն քարշեցին , ասաոյց զերիթան . ցի ըղսեպսն 'ի ձեղքուածոյն :

Երիթամածեալ . ոյ : || իբրև երիթ . ցի իբրև զսեպ մածեալ կմ մխեալ ուրեք : ը այսմ 3 . Մակ. 5 . 28 . ըստ յէբր". Մինչ գեռ յայնմ աղէտս տարակուսի և շատալ տագնապի երիթամածեալ կային :

Երիկուն : (մկր.) || յերեկոյին . կմ ը երեկս : տաճկ. իխշամտը : Ղևտ. 6. 20 . ըստ յէբր",

Երիվար . ի . աց : || ձի , որ է գրաստ ազնիւ : Գիրքն՝ է անուն համաստեղութե իրիք . որ առ ընթեր կայ Ջրհոսին և ձկան . և բաղկանայ 'ի քսան և հինգ աստեղաց : Նու ավա է և այլ փոքր համաստեղութի . որ կոչի փոքր ձի . և բաղկանայ 'ի չորից աստեղաց :

Երիվարիկ . րկի . աց : || փոքրիկ երիվար , և այսու մանաւանդ նշանկի նա՝ որ սեւ է փոքրիկ և մանրաքայլ : տաճկէ. փոնի : տես և 'ի նո. հատ:

Երիտասարդացուցանեմ . ացոյց . ացիր . ալ : (ընդ.) || երիտասարդ լինել . կմ հաստատել [...] երիտասարդութիւն, յորում լե[...] : ռամկ. կոչէնաւ : Յոբ. 33. 25 :

Երիտասարդութիւն : || հասակ երիտասարդա_կան, որ ձգի յերեսնամենից մինչեւ ցյիս_նամեայսն . կմ թարմութիւն տիոց : ռամկ. կտրճութիւն . կմ կենդանութիւն :

Երիցապետ . ի . աւ . աց . օք : || պետ եւ գլուխ երիցանց . կմ քահանայապետ . կամ եպիսկոպոս : 'ի հին տպագ :

Երիցուկ . երիցկի . աւ . աց . օք : || է ծաղիկ [...] մանր մանր դեղնեալ 'ի չափ փոքրիկ փողոյ . որ [...] . կմ փոքր [...] : ռամկ. Երիցուկ . արաբ. բաբունայ : 'ի հին բժշկարանս :

Երկալեզուեան . ի . աւ . աց . օք : || է երկուս, կմ երկլեզուութիւնս գիտող . եւ ը այսմ ասէին [...] երկալեզուեան [...] : 'ի Գիրս պիտ :

Երկաղբիւր . նաւոյ . եաւ . եաց . եօք : || երկաղ գետան . կմ երկգլխի . կմ երկասկի : ը այնմ 'ի ճառընտ . Խորհրդաւորք երկաղբիւր յաղթութեան :

Երկաթահան . ի . աւ || տես Երկաթահատ :

Երկաթահանք . քաց . օք : || տես Երկաթա_հատք :

Երկաթահատ . ի . աւ . աց . օք : || հատանող զերկաթ . կմ հատանել յերկաթոյ : ռամկ. Երկաթ կտրող . կմ Երկաթ ծակողն :

Երկաթահատք . աց . օք : (անեզական .) || գործք երկաթոյ . որ ասի՝ յորմէ հատանեն զերկաթ . որ եւ կոչի՝ երկաթահանք : ռամկ. Երկաթի մագիլն : 'ի հին տպագ :

Երկաթանիշ . նշի . աւ . աց . օք : || ունօղ զերկաթի նիշ : ռամկ. Երկաթէ [...] ու_նող : 'ի ճառընտ :

Երկաթապատեան : (Նախդրիւ .) || երկաթով սպառազինեալ . կմ [...] . կմ որ լինի սպառազինեալ երկաթոյ . եւ ըստ այսմ կապեցին շղ_թայիւք, ասի երկաթապատեան լինել կա_պանօք . որ է Երկաթէ շղթայով կապուիլ : 'ի Գիրս պիտ :

Երկաղխ . ղխոյ : || ունօղ զերկուս աղխս . կմ յերկուց աղխից բաղկացեալ . որ ասի ըղ նմանապատանաց : ռամկ. Երկու [...] : եւ ռամկ. [...] :

Երկայնաբանեմ . եցի . եա . ել : (չէզոք .) || երկայնաբան լինել . կմ երկարել զբանս . եւ կմ ը երկար խօսել : 'ի Գիրս Սեծին խոր_հրդ : եւ 'ի ճառընտ :

Երկայնահեր . ի . աւ . աց . օք : || ունօղ զեր_կայն հերս . կմ երկայնամազ : ռամկ. Մազը երկան : 'ի հին տպագիրս :

Երկայնաձգեմ . եցի . եա . ել : (Ներգործ .) || երկայնաձիգ առնել . կմ ը երկայն տա_րածել : ռամկ. Երկնցնել : Պիտակ :

Երկայնաձեռն : (Նախդրիւ .) || ունօղ զեր_կայն ձեռն : Գործել է [...] մակդիրն [...] [...] [...] [...] : 'ի ճառընտ [...] :

Երկայնածնօտ : (Նախդր .) || ունօղ զերկայն ծնօտս : ռամկ. Երկան ծնօտ ունօղ : Սարգ :

Երկայնամազ : (Նախդրիւ .) || տես Երկայնա_հեր : Աշ[...] :

Երկայնամօրուս : (Նախդր .) || ունօղ զեր_կայն մօրուս : ռամկ. Երկանմօրուք : Յայսմաւ :

Երկայնամտեմ . ացայ . ացիր . ալ : (ընդմիջ .) || երկայնամիտ լինել . կմ երկայնել : ռամկօր. Երկընհալ :

Երկայնապատում : (Նախդրիւ .) || երկայնա_գոյնս պատմօղ . կմ պատմեալ : Իսկ մերթ է բայի շարակցի այսպէս . երկայնապա_տում առնել . եւ նշանակէ՝ է երկար պատ_մել . կամ երկարաբան լինել : 'ի Գիրս Սե_ծին խորհրդոյ :

Երկայնացուցանեմ . ցուցի . ցո . ել : (ան_ցող .) || երկայն առնել . կմ՝ երկայն գոր_ծել : ռամկ. Երկնցնել : 'ի Գիրս Վէցօր :

Երկայնասրունք : (Նախդր .) || ունօղ երկայն սրունս : ռամկ. Երկանճանճի :

Երկապանծ : (Նախդր .) || երկոքումբք պար_ծօղ . կմ ըստ երկուց պանծալի . կմ որ երկնին պարծանօք կարէ գովիլ : 'ի Գիրս պիտ :

Երկավլանակ . ի . աւ . աց . օք : || ունօղ զերկու վլանակս . կմ՝ կրկնավլանակ : 'ի ճառընտ :

Երկատեսակեմ . եցի . եա . ել : (Ներգործ .) || երկատեսակ առնել . կմ յերկուս ցեղս բաժանել : Կիւրղի պարտամանց :

Երկարակեաց . կեցի . աց : || ընդ երկայն կե_ցող . կմ երկայնակեաց : ռամկ. Շատ ապ_րող : 'ի ճառընտ :

Երկաւորեակ . եկի . աց : || երկորեակ . կմ երկաւոր . եւ ը այսմ ասի . երկաւորեակ ծնանել . կմ երկաւորեակ աչօք : ռամկօր. Էկիզ . կմ՝ ջուխտ : 'ի Գիրս Վէցօր :

Երկբայանեմ . եցայ . իլ : (Հայնակր .) || երկ_բայել . կմ տարակուսիլ : ռամկ. Շիփէ ըր_նել : Դաւիթ անյաղթ :

Երկբայանք . աց . օք : (անեզ .) || երկբայու_թիւն . կմ երկմտութիւն : ռամկ. Շիփէ . կամ Շիւպհէ : 'ի ճառընտ :

Երկբերբերան : (Նախդրիւ .) || տես Երկ_սայրի . 'ի ա. հատ :

Երկբուսիկ : (Նախդրիւ .) || կրկնապատիկ բուսեալ, կմ կրկին կերպիւ բողբոջեալ . եւ կամ ընձիւղեալ յերկուց բունոց : 'ի Գիրս պիտ :

Երկեղածին : || տես 'ի ա. հատ. Երկիւղածին : 'ի Գիրս [...] :

Երկեղած : || տես 'ի ա. հատ. Երկիւղած : 'ի Գիրս [...] :

Երկեղածութիւն . թե : || տես 'ի ա. հատ. Եր_կիւղածութիւն : 'ի Գիրս պիտ :

Երկեղական . ի . աց : || երկիւղական . կամ զարհուրելի . կմ ահաւոր : Սարգ :

Երկեղապէս : (մակբայ որակ .) || երկիւղո_րէն . կմ երկնչելով : ռամկ. Վախնալով : 'ի Վարս հց . ա :

Երկեղուկս առնել : || երկեցուցանել . կամ զարհուրեցուցանել : 'ի Գիրս Սեծին խորհ :

Երկեւամփիւն : || տես Երկնեւամփիւն :

Երկեթերեթի : (Նախդրիւ .) || տես 'ի ներ_քոյ Երկթերթի :

Երկթերթի . թեայ . ալ . կմ եւ . եաց .

նող ։ Երկթերթութեան ․ [illegible] ունող զերկուս թերթս, կամ բաղկացեալ յերկուց թեր-թից ։ ռամկ. Երկու թերթի ․ կամ երկու թեր-թանոց ։ Եւ այս մերթ առնի զծածկաթերթերս ․ որք յերկուց թերթից են կազմեալ ․ մերթ [illegible] զերկուս տերևս ունողաց ․ որք թերթ ունին ․ և մերթ զշերթանց մարգաց, որք են զանազանեալ երբ երկու փերթք և եր-կու թերթք ․ է մեծ որոց անցանէ կերպա-կացուն ․ այլ ընդ մէջ երկուց ափանց զե-տոց բաղդատեալ բաղխմունք լինելոց ։ Եւ ը այսմ է ․ Խոսրովն. ճ. ալ. 39. ոսկ առնի ․ իսկ զևտն բերանաբացեալ զարդարանօք ա-փանց՝ զերկթերթեան նշանակէ չքնաղ ․ յի նման է երկթերթի չքթանց ։

Երկբեղարեկ ․ (Նախդր.) ‖ երկբեղիւն ընկեր-ձեալ ․ կամ ահաբեկ ․ կամ սրտաբեկ ։ ռամկ. խիստ վախցող ։ 'ի ճառընտ.

Երկբեղակ ․ ըւյ ։ ‖ ըն երկբեղին ․ կամ եր-կբեղակից ։

Երկբեղակեր ։ (Նախդր.) ‖ տե՛ս 'ի վերոյ Եր-կբեղակ ։

Երկբեղածամածմար ․ ի ․ իմ ․ ից ․ իւք ։ ‖ զեր-կբեղածս մածառող, կամ զբարեկաղաշատ, որք երկբեղած են յայ՝ պտտուտող ․ և կամ զեր-կբեղածութիւն, և զբարեկաղաշատութիւն մեծ համեմատ, և դրկող ։ Նարէկ. գՀ ։

Երկբեղիք ։ (Նախդրբիւ.) ‖ նոյն է ընդ բառին երկբեղ ․ այլ նախանձութիւն ը բառին նա-խանձ ։ Իսկ մերթ ը բայի շարակցի այս-պէս․ երկբեղիկս արկանել ․ և նշանակէ՝ երկկեցուցանել ․ կամ ահացուցանել ։ ռամկ. վախցնել ․ ը այսմ 'ի հին պատմ. Թշնամիք իմ՝ հալածողք իմ ․ և արկին երկբեղիկս 'ի քեն ․ յի երկկեցուցին 'ի գինւոյ քոյ ։

Երկկանգնեան ։ (Նախդր.) ‖ ունող զերկուս կանգունս ․ կամ որ է երկուց կանգնոց ։ ռամկ. երկու կանգուն ։

Երկկանգնուն ․ նոյ ․ ով ․ ոց ․ ովք ։ ‖ տե՛ս 'ի վե-րոյ Երկկանգնեան ։ Դաւիթ անյաղթ ։

Երկմատեան ։ ‖ տե՛ս 'ի ներքոյ Երկմատենիկ ։

Երկմատենիք ․ նեայ ․ եաւ ․ եայ ․ եաք ։ ‖ ու-նող զերկուս մատունս ․ կամ բաղկացեալ յերկուց մատանց ․ և այս բաղդատմամբ առնի զգործեաց, կամ զփայտից, որք երկճիղի են ․ որպիսի են ոմանք փայտատք, կամ պա-տառաքաղք, և կամ ոստք ծառոց ։ ռամկ. երկու մատի ։ 'ի հին պատմագիրս ։

Երկմատանի ։ ‖ նոյն է ընդ վերնոյն ։

Երկնաբարձ ։ (Նախդրբիւ.) ‖ տե՛ս 'ի Ներ-հասու. Երկնաբերձ ։ 'ի ճառընտ ։

Երկնագոյն ։ (Նախդրբիւ.) ‖ յերկինս գոյացող ․ կամ որոյ յերկինս գոյացեալ լինի ․ և ըստ այսմ առնի՝ երկնագոյն այգեք, բարեբա-նութիւն ։ ռամկ. [illegible] 'ի երկինքը [illegible] ։ 'ի ճառընտ ։

Երկնալոյս ։ (Նախդր.) ‖ երկնասաւոր, և լուսաւոր ․ կամ որ լինի յերկնային լուսոյն ․ և ըստ այսմ առնի՝ երկնալոյս լուսաւորութիւն ։ 'ի ճառընտ ։

Երկնածաղիկ ։ (Նախդրբիւ.) ‖ այն՝ որ է երկ-նային ծաղիկ ․ կամ ծաղկեալ յերկնային զօ-րութեան ․ և ը այսմ առնի, երկնածաղիկ ա-ռաքինութիւն ։ 'ի ճառընտ ։

Երկնակառոյց ։ (Նախդրբիւ.) ‖ յերկինս կա-ռուցեալ ․ կամ զերկնային կառուցանող ու-նող ։ 'ի ճառընտ ։

Երկնահաս ։ (Նախդրբիւ.) ‖ յերկինս հասա-նող ․ կամ յոյժ բարձրաբերձ ․ և ը այսմ առնի, ձիւղ երկնահաս ։ ռամկ. երկինքը հա-նող ։ 'ի ճառընտ ։

Երկնամերձոց ․ ի ․ աց ։ ‖ մերձոյ երկնից, որ է դատաստանութիւն, որ երկնի առաջի մեզ մերձն յերկինս ․ ը այսմ 'ի ճառընտ. Յաղթամա յերկնամերձոցն հրեշտակացն ։

Երկնանձրև ։ (Նախդր.) ‖ յերկնից անձրևել ․ և կամ յերկնից տեղացեալ ։ Նարէկ. գի ։

Երկնապատիկ ։ (Նախդր.) ‖ ատամանել քան զերկնայինս ․ կամ երկնային ․ ը այսմ 'ի գիրս [illegible] ։ Եւ ես ատամանել զմեծագործութիւնս պաշ-տօնութ. [illegible] զերկնապատկին պաշտօնս ։

Երկնապէշ ։ (Նախդր.) ‖ աչօղ յերկինս ․ կամ նկատող երկնից ․ և ը այսմ առնի՝ բարձրա-հայեաց և երկնապէշ լինել ։ ռամկ. երկինքը նայող ։ 'ի գիրս Յոբ. խոսր.

Երկնաւորեալ ․ ըլը ։ ‖ նոյն է ընդ բառին ․ երկնաւորեալ ․ ըստ այսմ 'ի հին պատմագիրս ։ Մուծանիլ յերկնաւորեալ առագաստն ։

Երկնաւոր ․ րաց ։ ‖ առատացեալ վայելչու-թե երկնից ․ կամ երկնաւոր ․ կամ երկնային ․ կամ երկնաձևեալ ։

Երկնուկք ․ կաց ․ կաց ։ ‖ ծածկոցք որ կոչէ զերկուս նուկս ․ որք են շատ հաւկիթ ածեալ ։ ռամկ. [illegible] ։

Երկնշոտ ․ ի ․ աց ։ ‖ երկչոտ ․ կամ աղակոտ ։ ռամկ. վախկոտ ։ և ռամկ. փախչող 'ի ճառընտ ։

Երկշաբաթ ․ ի ․ իւ ․ ից ․ իւք ։ ‖ երկու շա-բաթ ․ կամ զերկուս շաբաթս ունող ։

Երկշաբաթի ․ կամ երկշաբաթ ․ ու ․ ուց ․ ուք ։ ‖ երկրորդ օր շաբաթու ․ յի մեոյ եօթնե-կի ։ ռամկ. Երկուշաբթի ․ ռամկ. [illegible] ։ 'ի ճառընտ ։

Երկշաւիղ ։ (Նախդրբիւ.) ‖ ունող զերկուս շաւիղս ․ կամ երկգիծի ։ ը այսմ 'ի ճառընտ. Թևեալ երկշաւիղ էր բանն ։

Երկոտանի ․ նեայ ․ եաւ ․ եայ ․ եաք ։ ‖ ունող զերկուս ոտս ․ որպիսի են մարդիկ, և թռչունք ։ Դաւիթ անյաղթ. Դիտել առնի զթռչնոց, զանազանեց, և զմարմնեաց ․ որք կազմին երկոտասանք ոտիւք ։ ռամկ. երկո-տքէն ։

Երկոտասաներորդ ․ ի ․ աց ։ ‖ է թիւ դա-սական ․ և նշանակէ զվերջինն երկոտասա-նից ըստ կարգի համարելոյ ։ 4. Թագ. 17. 1 ։

Երկոտասանեքեան ․ կամ երկին երկուքեց ․ ոմանք ։ ‖ է թիւ անձնաբաշխական ․ և նշանակէ զերկո-տասանեան ․ կամ զերբաժանեալ երկո-տասանից ։ ռամկ. տասներկուական ։

Երկու ։ ‖ կրկին ․ այլ 'ի ա. հատ ․ Դաւիթ՝ եղել լինել փոքր բառս ոմանք ․ կամ քանի ինչ ։ ռամկ. մէկ երկու ․ կամ մէկ քանի ․ ըստ այսմ 3. Թագ. 17. 12 ։ Եւ ահա քաղեմ կրկուսս երկուս ։

Երկուշաբաթի ․ թու ։ ‖ երկրորդ օր շաբա-

[illegible]

Ե Ւ

Եւայեան : (նախդր.) || եւայական . կմ որ եւայի է :

Եւայք : (նախդրիւ .) || եւայեանք . կմ այն ամ, որ է եւայի, կմ յեւայէ յառաջացեալ . որպիսի են կանայք : 'ի ճառընտ:

Եւ այն զի : (շաղկապ .) || մանաւանդ զի . կմ նա զի : ուստի . Եսայ . ը այնիմ 'ի չորս հարց . ժզ: Եւ այն զի էր նա ծերացեալ եւ ակար :

Եւ այս զի : (շաղկապ .) || նոյն է ը վերնոյն : 'ի չորս հարց . ը:

Եւթն . կմ եաւթն : || եօթն , որ է օխտը . զի նախնիքն վարելով զուն փոխանակ օյի , գրէին զեօթն , եւթն . կմ եաւթն . յորմէ եւ զեօթնաճրագեանն գրէին եւթնաճրագեան . եւ այլն : 'ի ճառընտ:

Ե Փ

Եփենէ . էի . իւ : || է հաւ գազանաբարոյ, նման արծուոյ մեծութ. ը . ե զը իմն կերպարանօք . ունի զփետուր սպիտակաթուխ, եւ գորշախայտ , զկտուց կեռ՝ երկայն իբր մի թիզ , եւ լայն իբր երկու մատն : Ըմաշա արծուոյ , զորս նա վն դժուարութե անուշանելոյ 'ի բաց ընկենու , նա ժողովեալ անուշանէ իբրեւ զկեր : Գիշատեալ ուտէ զերթիկունս գազանաց , նաեւ զայծեամն , եւ զօձաձուկն . եւ զայլ ինչ բազում : Խորտակէ եւ զոսկերս որսոյն . յորմէ եւ լատինք կոչեն օսիֆռակոյ . որ թարգմանի՝ ոսկրաբեկ : 'ի գիրս վէցոց:

Եփենոս . ի . իւ . աց . ցք : || է կենդանի ինչ վայրի , որ ընկեցեալ զկու խոր այրէ զհերակայս . զոր այլով անուամբ կոչեմք բառնոնոս . որ 'ի տեղւոջ իւրում 'ի ա . հատն՝ լիով մեկնեցաւ : ստաՃկ . Ջարգան ուշշըրը :

Ե Ք

Եքենոս . կմ եքինոս : || է բառ յունաց . որ առ նմ նշանակէ ոզնի , որոյ են երկու տեսակ . մին ցամաքային . զոր ստաՃկք կոչեն քիրփի . եւ միւսն ծովային . որ է փոքրիկ փշոտ կենդանի ինչ , կոչեցեալ 'ի մեզ ոզնի ծովային . եւ ստաՃկ . գատոյ քիրփի : Սա զգացեալ զյարուցմունս ալէկոծութեց , զնոյ կաւշի զքարամբք . զի մի բռնութեք ջուրց յամրշտակեսցեն զնա . վն որոյ յաճախ գտանի առ քարաժայռս ծովային : 'ի գիրս վէցոց . է:

Եքինէէս : || տես զառ 'ի բառն Նաւակալ : 'ի գիրս վէցոց:

Ե Օ

Եօթնագլխեան : || տես 'ի նորոյս Եօթնագլուխ :

Եօթնագլուխ : (նախդրիւ .) || ունող զեօթն գլուխս . եւ ը այսմ նման կոչի եօթնագլուխ վիշապ : ուստի . օխտը գլխէ : Լամբր:

Եօթնադի . զւոյ . եաց : || կազմեալ յեօթն ադեաց . որպիսի են ամենք 'ի քնարաց : ստաՃկ . եէտի թէլլի : 'ի ճառս Նարեկի:

Եօթնամեայ . ակի . կց : || եօթնից ամաց . կմ այն՝ որ եօթն ամաց է , յորմէ հետեւէ եւ զեալ է : ուստի . օխտը տարեկան : իսկ մերթ այն՝ որ յեօթն ամաց լինի . կմ զամենայն եօթն ամէ : 'ի գիրս Յոբայ խմաս:

Եօթնամեան : (նախդրիւ .) || նոյն է ը վերնոյն :

Եօթնապարկալ : (նախդր .) || ունող զեօթն պարկալս . կմ կազմեալ եօթն պարապաց :

Եօթնաստեղծեալ : (նախդրիւ .) || եօթն աստղաձեւ , կմ աստեղանշանս ունող . որպիսի էր վէմն զօրապատկելի : 'ի ճառընտ:

Եօթնարփի : (նախդր .) || տես 'ի ա . հատ . Եօթնարփեան : 'ի ճառընտ:

Եօթնհազարեան : (նախդրիւ .) || պարունակող զեօթնհազարս . կմ որ առ եօթն հազարս վերաբերի . եւ ը այսմ ասի , եօթնհազարեան գունդ : 'ի ճառընտ:

Եօթնաշնորհականեան : (նախդրիւ .) || ունող զեօթն շնորհականս . կամ եօթնեակ շնորհականքն պայծառացեալ . եւ ըստ այսմ ասի՝ եօթնաշնորհականեան Հոգի , սուրբ . միութիւն , եւ այլն : 'ի ճառընտ:

Եօթնապարեան : (նախդրիւ .) || եօթն պարս ունող . կմ եօթն խումբս պարունակող . եւ ը այսմ ասի՝ եօթնապարեան դասք : 'ի ճառընտ:

Ջ Ա

Ջաղացագործեմ . եցի . եա . եալ : (Ներգործ .) || զաղացագործութի առնել . կմ աղօթագործութք վարել : ուստի . ճշմարտապէս ընել : Սարգս:

Ջաղացագործութի . թե : || աղօթագործութի . կմ աղանդի գործք :

Ջաղացաւէր . սիրի . աց : || սիրող ջաղացութե . կմ աղանդապաշտ . եւ կմ աղօթասէր : 'ի ճառընտ:

Ջանհամեմ . եցի . եա . եալ : (Ներգ .) || մխաւորել . կմ յօդել . կմ շաղկապել . կմ ը մեծամեծս պատշաճել . եւ կմ ըմպկցել : ուստի . միացնել . կմ կցել . կմ կցկցել . կմ եղբայրակից ընել : 'ի հին տերոյ:

Ջանհամութի . թե : || շարակցութի . կմ ըմպկցութի . կմ միաւորութի . եւ կմ շաղկապութիւն :

Ջայրացեալ : || տես 'ի ա . հատ : Բարկացեալ է անուն միոյն 'ի ժամուց առաւօտեան . զոր անուանեն 'ի բառն ժամ :

Ջայրացումն : (նախդր .) || զայրացութի . կմ ցասումն . կմ բարկութի : ուստի . օֆֆէ . կմ հիրս . ը այսմ 'ի ճառընտ . Ջի առ զայրացուածս եւ առ կատաղած զգուշանայ , եւ զնոյն սան . եւ զմոլուցն զայրացուածս , յորոց խորհրդեան , ընդ անձինս մանկունս հանեն :

Զայրացուկք: (Նախդր.) || զայրացումն. կամ ցասումն. որ և ասի զայրացուկք: ռամկ. որդող. կմ՝ հերս. Ը այնմ 'ի ճառընտ. եղեն զասմունքս Ձեռնացեալս 'ի մէջ ասպետաց զոմանաց, զի առնիցեն. և առ զայրանալն կորուսցեն զկառավարն:

Զանգիտանք. անաց. զէ: (անեղ.) || երկիւղ. կմ՝ զարհուրանք. և կմ՝ ահ: ռամկ. վախ: 'ի գիրս սեբեր. և այլ:

Զանկ. ի. իմ: || զանգակ. կմ՝ բոժոժ: ռամկ. չնչ. կմ՝ չնկոտոր: Գուեգ՝ Վկայա:

Զառածումն. մանց: || զառածանութիւն. կմ՝ խոտորութիւն. կմ՝ թիւրութիւն: 'ի գիրս այլ:

Զառամ. ի. իւ: || զառամեցեալ. յի 'ի խորին ծերութիւն հասեալ. կմ՝ զառամական. յի որ պատահանի առ զառամեցելս: ռամկ. խոժոռ. Ը այնմ 'ի գիրս այլ. 'ի զառամ ծերութեան զարշելի և անշահաւոր զառ հասանելով:

Զառամեցեալ. ցելոյ: || 'ի խորին ծերութիւն հասեալ. կմ՝ ապառնի ծերացեալ. և կմ՝ 'ի ծերութիւն յառաջեալ: ռամկ. խոժոռ: 'ի գիրս Յոհ՝ եփս:

Զառամեցուցանեմ. եցուցի. ցո. անել: (անցող.) || 'ի խորին ծերութիւն հասուցանել. որով և մտօք և ուժ զառամեալ լինել: ռամկ. խոժոռցնել:

Զառամիմ. եցայ. եայ. իլ: (Հոլովակք.) || անս 'ի առ. հառ. Զառամանալ:

Զառածանք. ի. աւ. այ: || նոյն է ինչ բառ. ... ռամկ. 1. Թ. 21. 6. ... 4. 7. ...

[illegible]

Զառանցանք: || նոյն է ինչ մեկնոյն. Ը այնմ 'ի հին պատմ. ...

[illegible]

Զառ 'ի կող: || ...

[illegible]

Զատ. 'ի Զաս: || 'ի բաց: ռամկ. ... Ը այնմ 'ի գիրս սեբեր. ...

Զատանեմ. ի. այ: || ... ռամկ. ... Ը այնմ 'ի ճառընտ. ...

Զատանեալ. եայ. ալ: (ընդմէջ.) || զատել. կմ՝ որոշել. և կմ՝ մեկնել: ռամկ. զատել: 'ի ճառընտ:

Զատութիւն. թեն: || որոշումն. կմ՝ մեկնումն. և Ը այնմ առնի, որոշմամբ և զատութեամբ: 'ի ճառընտ:

Զարդարեալ: (Նախդր.) || զարդու. ... կմ՝ ... Ը այնմ ... 'ի ճառընտ:

Զարդարեցուցանեմ. եցոյ. եայ. իլ: (Հոլովակք.) || ... 'ի ճառընտ:

Զարդ: (Նախդր.) || ... կմ՝ նոր. ... Ը այնմ 'ի գիրս ...

Զարդումն: (Նախդրիւ.) || ... կմ՝ ... Սարգս:

Զարթնում. եայ. իր. իլ: (Հոլովակք.) || նոյն է ընդ զարթնուլ. ... Ը այնմ Սոկր. 1. հատ. ... և ... ոչ զարթնուն. որ է զարթնուլ.

Զարթուցանեմ. ... || զարթուն. կմ՝ ... 'ի ճառընտ. ...

Զարթուցիչ. ցչի. ... || է կամ ... ռամկ. ... կմ՝ ...

Զարթչիմ. եայ. իր. իլ: (Հոլով.) || զարթնուլ. կմ՝ արթնանալ: ռամկօրէն զարթնուլ: Լմբր:

Զարհուրեցուցանեմ: || անս 'ի առ. հառ. Զարհուրեցուցանեմ: 'ի ...

Զարմանալիք: (Նախդր.) || զարմանալի գործք. կմ՝ ... ռամկ. ... 'ի ճառընտ:

Զարմանազանել: (Նախդրիւ.) || զարմանալի լինել. կմ՝ ... 'ի ճառընտ. ... 'ի գիրս ...

Զարմանազանութիւն. թեն: || զարմանազանութիւն. կմ՝ ... 'ի ճառընտ:

Զարմանալի. լւոյ: || հիանալի. կմ՝ ...

Զարոյ. ի. իւ. ալ. ... || է բառ ...

[illegible]

Զուարակաբոյծ. (Նախադր.) || Սնուցող զուարակաց. [illegible]

Զուարակարած [illegible]

Զուարակարար [illegible]

Զուարակասպանութիւն [illegible]

Զուարականէր [illegible]

Զ Բ

Զբաղանեմ [illegible]

Զբաղեցուցանեմ [illegible]

Զբօսեցուցանեմ [illegible]

Զ Գ

Զգամեմ [illegible]

Զգայուն [illegible]

Զգայարան [illegible]

Զգաստացուցանեմ [illegible]

Զգեստաւորութիւն [illegible]

Զգուշացուցիչ [illegible]

Զգուշաւոր [illegible]

Զգօնութիւն [illegible]

Զ Ե

Զեան [illegible]

Զեխ [illegible]

Զեղխութիւն [illegible]

Զեղխանք [illegible]

Զեղխեմ [illegible]

Զեղծանեմ [illegible]

Զեղծեցուցանեմ [illegible]

Զեղչեմ [illegible]

Զեղուցանեմ [illegible]

Զեղջեմ [illegible]

Զեն [illegible]

Զենաւոր [illegible]

Զենուլ [illegible]

պահեսցի՛ ՚ի նաւահանգստեան ։ Եւ կամ յաբի ՚ի բայս՝ այսպէս ․ զետեղ պահել ․ և նըշանակէ զետեղեալ մնալ ․ կամ անշարժ և հաստատուն կայանալ ․ Ըստ այսմ ՚ի Գիրս պէտ․ Մինչ ՚ի յայս ամէթ և զետեղ պահեսցի կարգ՝ ամենայն բարեփառութեան յաշխարհս յորդեալ եղիցի ։

Զետեղեցուցանեմ ․ եցուցի ․ եցո՛ ․ անել ։ (անցող․) ‖ նոյն է ընդ բային զետեղել ․ որ է տեղաւորել ․ ոտ և փարատեցուցանելն ընդ բային փարատել ։ Յեսայ․ 1․15 ։

Զերծուպուրծ ։ (նախդր․) ‖ զերծեալ և պրծեալ ։

Զերծուպուրծ լինել ։ ‖ զերծեալ և պրծել լինել ․ կամ ՚ի դժուարութենէ ինչ անկեալ ելս գտանել, և ազատել ։

Զ Ը

Զըմբիմ ․ եցայ ․ եա՛ց ․ իլ ։ (ձայն․) ‖ նոյն է ընդ բային զմբել ․ որ է պապանձիլ ․ ըստ այսմ ՚ի Գիրս Մեծին Խորենի․ Զըմբեսցի մակեդոն՝ և հոգեմարտքն ամ ։

Զընդամ ․ ացայ ․ ացի՛ր ․ կամ դա՛ ․ դալ ։ (ըզ․ միջ․) ‖ նեղիլ ․ կամ տառապիլ ․ ըստ ՚ի ըմ․ հաստ ։ Իսկ մերթ խնայել ․ կամ գթալ ․ կամ ակն ածել ․ կամ նկատել ․ և կամ նայիլ ։ ռամկ․ խաթըր նազըր ․ Ըստ այսմ ՚ի Ճառընտ․ Եւ տես զի՛արդ զընդայ ՚ի մասին ։ Եւ ՚ի Գիրս Եբրէ․ ասի․ Խնայեսցուք, և զընդասցուք ՚ի հոգիս մեր ։ Եւ զկնի դարձեալ ասի․ Անդրէն ձայնատու լինի պետրոս զընդացեալ խնայեալ ՚ի մարմինն ․ քաւ լիցի տէր՝ որ մի՛ լիցի քեզ այդ ։ Երբեմն և ս խնդալ ․ կամ բերկրիլ ․ կամ զուարճանալ ։ ռամկ․ խնդալ ։ տես և ՚ի ներքոյ Զընդացումն ։

Զընդացումն ․ ման ։ ‖ նեղութիւն ․ կամ տառապանք ։ Դարձեալ խնայումն ․ կամ անխայութիւն ․ կամ ակնածութիւն ․ կամ նկատումն ։ Դիրձ՝ խնդութիւն ․ կամ բերկրութիւն ․ կամ զուարճանք ․ ըստ այսմ ՚ի Գիրս պէտ․ ՚ի մէջ երկոցունց չարապատահ դժնդակութեանց զուարճացեալ կրեալ բաւականապէս զընդացմամբ՝ ողջութիւն ։

Զընդացուցանեմ ․ ցուցի ․ ցո՛ ․ ել ։ (անցող․) ‖ նեղել ․ կամ տառապեցուցանել ․ կամ խոշտանգել ։ ռամկ․ [illegible] ․ կամ [illegible] ։ Իսկ մերթ՝ տալ խնայել ․ կամ գթացուցանել ․ կամ նկատեցուցանել ։ ռամկ․ [illegible] ․ կամ խաթըր նազըր պաք ։ Դարձեալ՝ ուրախացուցանել ․ կամ զուարճացուցանել ։ կամ հեշտացուցանել ։ ռամկ․ [illegible] ․ կամ [illegible] ։

Զ Ի

Զի ։ ‖ քանզի ․ կամ թէ ․ ըստ ՚ի ըմ․ հաստ ։ Դարձեալ, բաղում սերեք է սա երկու նախդիր․ մի՝ տառն՝ զ․ և միւս՝ տառն՝ ի ․ ըստ պատահման համդիպեալ միմեանց ․ և որոշի յայնժամ մնականիշ այսպէս ․ զ՚ի ․ զոր օրինակ ․ Զ՚ի կուսէն մարմնացեալ բանն եկայք ժողովուրդք բարեբանեսցուք ․ զի զբանն մարմնացեալ ՚ի կուսէն ։ Եւ ՚ի Գիրս Լամբր․ ասի ․ Ո՛չ զլանայք զ՚ի յերկրէ լինիլն ․ զի զելանելն ՚ի յերկրէ ․ Ըստ այսմ վարի յաճախ ՚ի գիրս Նարեկացւոյն, և այլուր ։

Զիլ ։ (նախդրիմ․) ‖ սուր ․ կամ նուրբ ․ և այս ասի զհնչմանէ ․ կամ զլարից երգարանաց ․ որոյ ներհակն կոչի բամբ ․ որ է թաւ․ և ըստ այսմ ասի ՚ի ճառս ինչ․ Ճանաչէ ՚ի տարորոշ բաղմութենէ աղեաց , թէ որ է սուր, և որ է բութ , որ զիլ, և որ բամբ ։

Զինագործ ․ ի ․ աց ։ ‖ գործօղ զինուց ։

Զինագործութիւն ․ թեան ։ ‖ գործելն զզէնս, կամ գործելք զինուց ։ ՚ի Գիրս պէտ ։

Զինազարդ ․ ի ․ աց ‖ ‖ զարդարեալ զինու ․ կամ զինուք վառեալ ։ տաճկ․ սիլահլը ․ կամ [illegible] ։ Յոհ՛ն [illegible] ։

Զինազարդիմ ․ եցայ ․ եա՛ց ․ իլ ։ (ձայնակ․) ‖ զինու զարդարիլ ․ կամ վառիլ ․ ըստ այսմ ․ ՚ի Գիրս Յոհ․ [illegible] Ածայնովին զինազարդեալ սպառազինութեամբ ։

Զինազգեաց ․ զգեցի ․ աց ։ ‖ տես ՚ի ներքոյ Զինազգեստ ։

Զինազգեստ ․ ի ։ ‖ զգեստաւորեալ զինուք, կամ վառեալ ։ ռամկ․ սիլահլը ։ ՚ի Գիրս պէտ ։

Զինազգեստիմ ․ տեալ ։ ‖ զգեստաւորիլ զինուք ․ կամ վառիլ ՚ի զէնս ։ ռամկ․ [illegible] ։ ՚ի Ճառընտ ։

Զինալից ։ (նախդրիւ․) ‖ լցեալ զինուք ․ կամ լի սպառազինութեամբ ։ ՚ի Ճառընտ ։

Զինակալ ․ ի ․ աց ։ ‖ զինակիր ․ կամ սպառազէն ․ և ըստ այսմ ասի ․ դահիճ զինակալ ։ ռամկ․ սիլահլը ։ ՚ի Փիլոն ։

Զինահարիմ ․ եցայ ․ իլ ։ (ձայնակր․) ‖ հարկանիլ զինուք ․ կամ խոցիլ գեղարդեամբ, կամ սուսերաւ, և այլն ։ ՚ի Ճառընտ ։

Զինապահ ․ ի ․ աց ։ ‖ պահպանեայ արքունական զինուց ։ տաճկ․ ճէպէճի ։

Զինապետ ․ ի ․ աց ։ ‖ իշխան զինապահաց ։ տաճկ․ ճէպէճիպաշը ։

Զինարան ․ ի ․ աւ ․ աց ․ օք ։ ‖ տեղի զինուց ․ կամ համբարանոց, ուր պահին գործիք պատերազմելոյ ։ տաճկ․ ճէպխանէ ։

Զինեմ ․ եցի ․ եա՛ ․ ել ։ (ներգ․) ‖ զինուք զարդարել ․ կամ զինու վառել ․ կամ սպառազինել ․ կամ զինուորեցուցանել ։ ռամկ․ [illegible] ։ Նարեկ․ Ժ ։

Զինուորեցուցանեմ ․ եցուցի ․ եցո՛ ․ ել ։ (անցող․) ‖ զինուոր առնել ․ կամ գրել ՚ի զինուորութիւն ։ ռամկ․ [illegible], կամ [illegible] ։ ՚ի Ճառընտ ։ Իսկ մերթ՝ զինուք վառեցուցանել ․ կամ զինել ։ ռամկ․ [illegible] ։

Զինչ աղագաւ ։ (մակբայ․) ‖ ո՛յր աղագաւ, կամ էր աղագաւ , կամ վա՛ն էր , և կամ ընդէ՛ր ։ ռամկ․ նիչուն համար ։ ՚ի Գիրս Մեծին Խորենի ։

Զիջումն ․ ման ։ ‖ զիջանելն ․ կամ ցածնուլն ․ կամ նուաստութիւն ․ կամ թուլութիւն ․ և կամ մեղկութիւն ։

Զիրարիմ ․ եցայ ․ եա՛ց ․ իլ ։ (ձայնակր․) ‖ առ իրեարս անկանիլ, կամ ընդ միմեանս բաղխիլ, կամ համախմբիլ ․ կամ գումարիլ ․ և

[illegible]

Զ Լ

Զլանալ. [illegible]

Զլացողութիւն. [illegible]

Զ Կ

Զկեր. [illegible]

Զ Ղ

Զղջալ. [illegible]

Զ Մ

Զմռ. [illegible]

Զմրխտեայ. [illegible]

Զմրխտեղէն. [illegible]

Զ Ն

Զնկական. [illegible]

Զննել. [illegible]

Զ Ո

Զոհաբերել. [illegible]

Զոհագործել. [illegible]

Զոհագործութիւն. [illegible]

Զոհարան. [illegible]

Զոհաբերութիւն. [illegible]

Զոհումն. [illegible]

Զոյգ. [illegible]

Զոյլ. [illegible]

Զոյգ. [illegible]

Զոպան. [illegible]

Զուարթութիւն. [illegible]

Զուարճալի. [illegible]

Զուգաբան. [illegible]

Զուգակից. [illegible]

Զուգաբերութիւն. [illegible]

Զուգասեր. [illegible]

Զուգակշռել. [illegible]

Զուգակցել. [illegible]

Զուգահաւասար. [illegible]

Զուգահաւասարել. [illegible]

Զուգաչափել. [illegible]

ի զուգակից կամ պարակից առնել. կամ զուգակցել. կամ պարակցել: Նոննոս. 'ի գովս խաչին.

Զուգադասաւորեմ. եցայ. իլ: (ձայնական.) Ի դասակցել. կամ պարակից լինել: 'ի ճառընտ:

Զուգադասումն: (Նախադրութ.) Ի առնակից. կմ 'ի միասին առնախմբող:

Զուգադասնեմ. եցի. եա. եալ: (Ներգ.) Ի 'ի միասին առնել. կմ առնակցել: 'ի ճառընտ:

Զուգադասքանակ: (Նախադր.) Ի զոյգ քանակաւ. կմ զուգադասհաւասար. կմ հաւասարաքանակ: ռամկ. պարապարապար: 'ի Գիրս յոլնո. իմաստ:

Զուգադրդ. ի. ու. ոց: Ի զուգակից. կամ ընկերակից. կմ հաւասարակից. և կմ ըն-ծարդ: Եւ յայսմանէ առեալ զուգադրդ կո-չի մի ընկերն միւսոյն. այլ մի ծղնիսն միւ-սոյ ծղնինայ. մի ակն՝ միւսոյ ական. մի գինւոյն միւսոյ գինոյն. Ը այսմ իմն և զոյ-լոյ: ռամկ. եշ: Որպէս՝ զուգադրդ կոչի երկ թամբ կշիռն՝ զոր և երբեմն կոչեմք զոյգս: ռամկ. թերազն. կմ գիւնէ: Իսկ մերթ՝ զու-գադրդ առէ՝ գործի ինչ երկաթեղէն իբրև զկայծառ, որով ոսկերիչք վառեն: ռամկ. մաշէ:

Զուգադրդեմ. եցի. եա. եալ: (Ներգ.) Ի զու-գադրդ առնել. կմ զուգակցել. կմ ընծակ-ցել. և կմ ընկերակցել: ռամկ. չէֆթլեշտիր-մէ էնել:

Զուգադրդութիւն. թե: Ի զուգակցութիւն. կմ ընծակցութիւն. և կմ ընկերակցութիւն:

Զուբաֆայ: Ի տես 'ի ա. հատ. Ուբաֆայ:

Զուֆանամ. ացայ. ացիր: Ի տես 'ի ա. հատ. Զոփալ:

Զ Ս

Զսպանակ. ի. աց: Ի զսպելոյ պնդողութ. կամ այլ ինչ նման՝ որ պատրճառէ զսպո-ղութիւն կմ զսպանական փականութ, և զայլ ինչ նման. այլ անդէն ժամացուցք. և ամանք ուսեալք. կմ զոռանք. և այլն: ռամկ. զեմ-պէրէկ:

Զսպանակապատ. ի. աց: Ի պարանեստուոր, որ չէնէ զզսպանակս: ռամկ. զէմպէրէկճի:

Զսպանակաւոր. ի. աց: Ի ունօղ զզսպանակ. կմ զսպանակաւ կապեալ: ռամկօր. զէմ-պէրէկլի:

Զ Ր

Զրահաւորիմ. եցայ. եաց. իլ: (ձայնակ.) Ի զրահս զգենուլ. կմ զրահաւոր լինել: ռամկ. օրթաէլէնմիշ ըլլալ: 'ի ճառընտ:

Զրաւանալ: (Նախադր.) Ի զրաւեալ մահ-ունալ. կմ զրկեալ 'ի կենաց: ռամկ. ճի-ան գիտալ: Իսկ մերթ է բայի չարակ-ցի պարագայ. զրաւանալ լինել. և նշանա-կէ մահաճանալ զրաւել. կմ զրկել 'ի կե-նաց. և կմ սպանեալ լինել: ռամկ. ճիա-նը եղթալ: 'ի հին պարաւոգիրս:

Զրաւ առնեմ: Ի զրաւել. կմ սպանել. կմ ըմբել: ռամկ. հազդնել: 'ի ճառընտ:

Զրաւեցուցանեմ. ցուցի. ցի. եալ: (ներգ. Ի տալ զրաւել: Իսկ մերթ զրաւել. կամ մերժեցուցանել. կմ սպանել. կմ ձգողա-բել. և կմ ապանել: ռամկ. հազդնել. կմ

ալոք ընել: Ը այնմ 'ի Գիրս ոխ. Սատուց-անելով զզատուղ իւր 'ի ճաշակումն ծով վտանգելոց յաւաղ զրաւեցոյց:

Զրկահարանք. անաց. անօք: (անեղակ.) Ի հարուած զրկանաց. կմ զրկանք հարուա-ծոց: ռամկ. զոււլում: Ը այնմ 'ի Գիրս ոխ. Վն ուրուք իմն զրկահարանաց ընդդիմ մատուցեալ:

Զրկեմ. եցի. եա. եալ: (Ներգ.) Ի անիրա-ւութ առնել ումեք. ոնք 'ի ա. հատ: Որպէս՝ նշանակէ զուրկ առնել. կմ մերկացուցա-նել 'ի բարեաց իմիք. կմ ոչ հաղորդել զոք իրի իմիք. կմ պակասեցուցանել. և Ը այսմ առէ՝ զրկել զոք յիմաստութենէ, կմ 'ի կենաց: ռամկ. մահրում ընել:

Զրկողութիւն. թե: Ի զրկումն. կմ անիրաւու-թի: ռամկ. զուլում: Սարգս:

Զրկումն. ման: Ի զրկանք. կմ անիրաւու-թի: ռամկ. զուլում. կմ զուլումալը: Ծննդ. 26. 20: Իսկ մերթ՝ զուրկ առնելն. կմ ան-մասն առնելն. և կմ պակասութի:

Զրոյ. ի. ից: Ի է բոլորակ գիծ ինչ նման օ տառիս. որ Ը ինքեան ոչինչ նշանակէ՝ այլ և առաւպարանութեն ցուցանէ. զի ա-ռի զրոյ. իբր թէ զուր օ: Սակայն կցեալ 'ի թիւս նշանակէ զբազմութ: ռամկօր. սըֆըր:

Զ Օ

Զօշաքեմ. կամ զոշաքեմ. եցի. եա. եալ: (Ներգ.) Ի հեշտացուցանել. կմ ցանկացու-ցանել. կմ պակշոտեցուցանել. կմ լկա-ցուցանել. Ը այնմ Սարգս. Երփն երփն գունաւորութի զաչս ամենեցուն զօշո-տեալ՝ յինքն գարձուցանէ: Եւ զինի ա-սի. գեղեցիկք և պայծառքն զօշաքեն զաչս տեսողացն, և կախարդեալ յինքեանս դար-ձուցանեն:

Զօր ամ: (մակբայ.) Ի համապատաղօր. կմ միշտ. կմ յամ օր: ռամկ. փայտմայ. կմ ամէն օր: Սաղմ. 139. 3: Հռով. 10. 21:

Զօրակալ. ի. իմ. աց. օք: Ի կառավար զօ-րաց. կմ զօրապետ. և կամ զօրավարութիւ: ռամկ. ունպաշ: 'ի հին պարաւոգիրս:

Զօրականագոյն. գունի: Ի զօրաւորագոյն. կմ հզօրագոյն: 'ի ճառընտ:

Զօրեղանամ. ացայ. ցիր. ալ: (չեզոք.) Ի զօրեղ լինել. կմ քաջանալ. և կմ ուժա-նալ: ռամկ. ուժանալ:

Զօրութենակից: (Նախադրու.) Ի կրող զօ-րութէ, կմ զոյժ ուրբութեան: 'ի ճառընտ:

Է

Է. (միմաբանութիւն ... կամ ...) [illegible] ... 'ի Գիրս ալփ. Է՛ [illegible] ... Գը ա՛վ. կամ [illegible] :

Է Զ

Էզի. կամ Եզգի : [illegible] ... 17. 14: և 'ի Գիրս [illegible] :

Է Ն

Էնկոմիոյ : [illegible] ... կամ [illegible] :

Է Շ

Էշխոյթ. ութի. եց : [illegible] ... եւ [illegible] :

Է Ո

Էոր. կամ Էգոր : [illegible] ... 11. 24. [illegible] 13. 8. [illegible] 8. 5.

Է Ր

Էրբ : [illegible] ... 'ի Գիրս [illegible] ... :

Ը Գ

Ըզձակերտակալ. եալ : [illegible] ... 'ի Գիրս ալփ. [illegible] ... :

Ըզորկ. ի. իւ. աց. օք : [illegible] ... :

Ը Մ

Ըմպահեմ. եցի. եա. ել. ([illegible]) [illegible] 'ի Գիրս ալփ.

Ըմբշամարտութիւն. թէ : [illegible] ... 'ի Գիրս ալփ:

Ըմբռնեմ. եցի. եա. ել. ([illegible]) [illegible] ... 'ի Գիրս ալփ. [illegible] ...

Ըմբռնելի. [illegible] ... 'ի Գիրս ալփ. [illegible] ...

Ըմբոստանամ. [illegible] ... 'ի Գիրս ալփ. [illegible] ...

Ըմբռնողութիւն. մանց : [illegible] ... :

Ըմբոստ. ի. իւ. եց. իւք : [illegible] ... :

Ըմբոստանամ. ացայ. ացեր. ալ : ([illegible]) [illegible] ... 'ի Գիրս [illegible] ...

-յից ․ և մարմինն 'ի բանէն ։

Ըմբոստնեմ․ կմ ըմբոստնեմ․ եցի ․ եա ․ ել ։ (չէզոք․) ‖ ըմբոստանալ ․ ծմ ենդվզել ․ կամ ընդդիմանալ ․ կմ գոռոզանալ ․ կմ գլխա֊ գարձիլ ․ կմ ամբոխանալ ․ կմ խառնակ ըլ֊ նիլ ։ ռամկ․ գըլը֊խ թաշըր․ կմ պաշ չանշէլ ։ Ըստ այսմ 'ի Գիրս պէտ․ Ա․'ի զխակ, և ըմ֊ բոստացող ապերասանութեն նուաճելոյ ձիոյն ։ Եւ անդ այլուր ասի ․ Մխալն ամբարտա֊ նեալս ոչ զկարէ որ ըմբոստող և առ լցեն ամբարտաւանութե ։ Եւ յայլ ճառս ինչ ա֊ սի ․ Գաղանայինն և անընդել զայրացմամբ ընդդէմ յարիցէ ըմբոստանեսցէ, խրոխտա֊ ցի ։ Իսկ մերթ կատաղել ․ կմ այլայլել ․ կմ խառն առնել կմ խաղալով նշաւակել ։ ռամկ․ մասխարայ ընէլ ․ Ըստ այսմ 'ի Նարեկ․ ղե․ 'ի խաղս այսպանման ծաղու ըմբոստեն կա֊ ճառք հրեշտակաց զվիշտայն յօդաւոր ։

Ը Ն

Ընդաբուստ ։ (Նախդր․) ‖ ընդ ովք բանալ ․ կմ ընդեղինոք սնանող ։ ռամկ․ հնպոչ ծնծ֊ ցած ։ 'Ի հին պատմագիրս ։

Ընդանեցուցանեմ ։ ‖ տես 'ի ա․ հատ․ Ընտա֊ նեցուցանել ։ Մեկէր ։

Ընդարձակաձեռն ։ (Նախդր․) ‖ ունող ընդ֊ դարձակ ձեռս ։ Իսկ մերթ առատաձեռն ․ կմ առատատուր ։ ռամկ․ ձէօմէրտ ․ Ըստ այսմ 'Ի Գիրս պէտ․ Զխայրեացն մատուցանելով ընդարձակաձեռն նուէրս ։

Ընդարձակամիտ ․ մտի ․ աց ։ ‖ լայնամիտ ․ կմ լայնասիրտ ․ կմ երկայնամիտ ․ կմ համբե֊ րող ․ որոյ ներհակն է կարճամիտ ։ ռամկ․ տալդալըպ ․ կմ սապըրլը ։ Մօրգ․ ։

Ընդարձակամտութե ․ թե ։ ‖ լայնասրտու֊ թե ․ կմ երկայնմտութե ․ կմ համբերութե ։ ռամկ․ սապը ։ Մօրգ․ ։

Ընդարձակապէս ։ (մակբայ որակ․) ‖ ընդար֊ ձակութբ ․ կմ լայնատարածաբար ։ Լամբր ։

Ընդարմանք ․ անաց ․ օք ։ (անեզ․) ‖ ընդար֊ մացումն ․ որ է անզգայութե ․ կմ թմրու֊ թե ․ և կմ ախշութե ։ ռամկ․ Բմբուլի ․ կմ ․․․ ։

Ընդաւաղեմ․ եցի ․ եա ․ ել ։ (Ներգործ․) ‖ ընդ աւազաւ ծածկել ․ կամ թաղել 'ի ներքոյ աւազոյ ։ ռամկ․ ղումի փալ ծածգէլ ․ ըստ այսմ 'ի ճառընտ․ Բարւոք նախանձա֊ ւորն մովսէս զեգիպտացին, և ընդաւա֊ ղեաց ։

Ընդդէմ ․ դիմի ․ աւ ․ աց ․ օք ։ ‖ հակառակ ․ կմ ներհակ ։ ռամկ․ ․․․ ․ ըստ այսմ Նարեկ․ Եւ ես զընդդէմն քեզ գործեցի ։ Եւ 'ի Լամբրոն․ ասի ․ Եւ ընդդիմոք զներհակսն քակեր ։

Ընդդիմաբերեմ․ բերի ․ ել ։ (Ներգ․) ‖ ընդ֊ դէմ բերել ․ կմ ընդդէմ արկանել ․ կամ ընդդէմ դարձուցանել ․ կմ դիմադարձ առ֊ նել ․ և կմ հակառակեցուցանել ։ ռամկօր․ ․․․ ։ 'Ի ճառընտ։

Ընդդիմագրաւ ։ (Նախդրիւ․) ‖ դիմագրաւ ․ որ է նախատակ ․ կմ ախոյեան ․ տե՛ս 'ի ա․ հատ․ մեկնեցաւ ․ ըստ այսմ 'ի ճառընտ։ 'ի թագաւորութե զինուորեալ ընդդիմագ֊ րաւ թագաւորին ըննէր կարդեալ ։

Ընդդիմադիր ․ դրի ․ աց ։ ‖ հակառակադիր ․ կմ հակառակորդ ․ և կմ ներհակ ․ ռամկ․ ․․․ ․ և ըստ այսմ 'ի ճառս ինչ բարին և չարն կոչին միմեանց ընդդիմադիր ։

Ընդդիմակողմն ։ (Նախդրիւ․) ‖ ընդդիմակաց կողմն ․ կմ հակառակ կողմն ․ և կմ ներ֊ հակն կողմ ։ ռամկ․ Բէրու ․․․ ։ 'Ի Վարս հարց․ ժա։

Ընդդիմահարեմ ․ եցայ ․ եայց ․ իլ ։ (Ձայնակ․) ‖ տես 'ի ա․ հատ․ Ընդդիմահարեմ ։

Ընդդիմամարտիկ ․ տկի ․ տկաց ։ ‖ ընդդիմա֊ մարտ ․ կմ հակառակամարտ ․ կմ թշնամի հակառակող ։ ռամկ․ ․․․ ։ 'Ի ճառընտ։

Ընդդիմասաց ։ (Նախդր․) ‖ ընդդէմ ասօղ ․ կմ ընդդիմաբան ։ Կիւրղի պարապմանց ։

Ընդդիմատիպ ։ (Նախդր․) ‖ հակառակատիպ իրիք ձևացեալ ․ կմ զներհակ օրինակն ու֊ նօղ ․ կմ ներհակ ․ և կմ աննման ․ և ըստ այսմ ասի 'ի ճառս ինչ ․ Ընդդիմատիպ է մարմինն հոգւոյն ։ ռամկ․ ․․․ ։

Ընդդիմաքննիչ ։ (Նախդրիւ․) ‖ քննօղ զընդ֊ դէմն ․ կմ մտանօղ 'ի ներհակ քննութե ․ կմ հետազօտօղ զհակառակութե ։

Ընդդիմաքննութե․ թե ։ ‖ ընդդիմակ քննու֊ թե ․ կմ ներհակ մտածութե իրիք հետա֊ զօտութե ։ Գրիգ․ ․․․ ։

Ընդդիմաւոն ․ Ընդդիմաւոնք ։ ‖ տես 'ի ա․ հատ․ Հակոտնեայ ։ 'Ի հին պատմագ․ ։

Ընդդիմօղ ․ ողի ․ աց ։ ‖ ընդդիմացօղ ․ կմ ը֊ դիմամարտ ․ և կմ հակառակօղ ։ ռամկօր․ ․․․ ․ կմ ․․․ ։ Նարեկ․ զզ ։ և 'ի Գող․ ․․․ ։

Ընդելակ ․ ի ․ աւ ․ աց ․ օք ։ ‖ ընտելացեալ ․ կմ ընտանի ․ կմ ծանօթ ․ և ըստ այսմ ասի, ընդելակս առնել զոք ։ 'Ի ճառընտ։

Ընդելակից ․ կցի ․ աց ։ ‖ ունօղ ը ուրեք զըն֊ տելութե ․ կմ ծանօթ ։ ռամկ․ ․․․ ․ կմ ․․․ ։

Ընդելակրթեմ ։ ‖ տես Ընտելակրթեմ ։

Ընդելակցիմ ․ կցեցայ ․ եայց ․ իլ ։ (Ձայնակ․) ‖ ընդելանալ, կմ ընտանանալ ընդ ումեք ․ և կմ ծանօթանալ ․ և ըստ այսմ ասի 'ի Գիրս պէտ․ ընդելակցիլ ընդ միմեանս ։

Ընդելասէր ․ կմ ընտելասէր ․ սիրի ․ սիրաց ։ ‖ սիրօղ ընտելութե ․ կմ որ սիրէ ընտա֊ նանալ, և բարեկամանալ ․ և կմ որ յօժա֊ րութբ առ ամենեսեան յարի ․ որպիսի է աղաւնին, և ոմանք 'ի մարդկանէ ։ 'Ի Գիրս պէտ․ և 'ի ճառս ․․․ ։

Ընդելուզումն ․ ման ։ ‖ յեռումն ․ կմ յօրի֊ նումն ակամբք ։ Իսկ մերթ ընտելութե ․ կմ կրթութե ․ կմ բարեկրութե ։ 'Ի Գիրս պէտ։

Ընդհանրատարած ։ (Նախդրիւ․) ‖ յամ ան֊ ղիս տարածեալ ․ կամ որ ծաւալեալ կայ յամ կողմն աշխարհի, որ և ասի հանրատա֊ րած ․ ըստ այսմ 'ի Գիրս պէտ․ Առիթ չաղա֊ խեր զընդհանրատարած բնակութե արև֊ ելեան հոմանց ։

Ընդհատ ։ (Նախդրիւ․) ‖ պակաս ․ կմ նուազ ․ կմ վերջացեալ ․ և կմ յետնեալ ։ ռամկօր․ պաքսա ․ կմ ․․․ ․ և ըստ այսմ փոխա֊ նակ ասելոյ, ոչինչ պակաս 'ի սմանէ ․ կմ

ոչ են պակասք՝ կամ յաւելեալք. քան զձեզ, առ ի՛
ուղիղն ընդհանուր յայտնութիւն, կամ ոչ են ընդհանուր ՚ի
ձեռնս։ 1. Թագ. 30. 24։ Խոր. Բ. գլ. 44. Նոյնպէս
աստուածային. կամ զանազանական. կամ այլազան. և կամ ո-
րէնս։ ռամկ. ճշգրտաբար. կամ ճշգրիտ. կամ պարզ խօսք.
կամ ասել։ Ընդ այսմ 3. Թագ. 16. 31. Ուրեմն
էր նման ընդհանուր գնալ ընդ մեղաց յերոբովա-
մայ. և ոչ գնաց աստուծոյ մինչ ՚ի մեղաց
յերոբովամայ. այլ ՚ի նոյն վարեցաւ։ Նոյն-
պէս փոխաբերական առնելով, աստուծոյ լինիլ յե
մեղս. կամ աստուծոյ խմանալ յայտնութեան. և
կամ աստուծոյ մինչ անտառանալ, առ ի՛ ընդհանուր
լինիլ. կամ ընդհանուր խմանալ. կամ ընդհանուր
մինչ անտառանալ։ Լամբրոն։ և պարապմանց։ և
՚ի հին տարածանս։ Նոյնպէս՝ հետի. կամ ՚ի բա-
ցեալ. կամ ազատ. կամ անմիտ։ ռամկ. հե-
տոյ. կամ ազատ. կամ ստէպ. կամ յաճախ.
Ընդ այսմ Նարեկ. ձ. Եւ ոչ զանխտապէս մինչ
առն համբուրեցի ձեռնական մանուս, այլ ոչ
ընդհանուր մինչ յանդգնութեան։ Եւ ևս մինչ
առի. Նմանող մինչ ընդհանուր ՚ի փոխմանէ լի-
նիլ շնչոյն, նշանակի ՚ի վերջին շունչն ժա-
մանել. կամ համառօտել ՚ի հոգեվարս. և կամ
կիսամեռն լինիլ։ ռամկ. վերջին շունչը խե-
ղել. կամ հոգին բերանը գալ. և կամ հոգեվարք
ըլլալ։ Լամբր։

Ընդհարկանեմ. հարի. եալ։ (Ներգ.) ‖ Հար-
կանել յիրար. կամ բաղխել ընդ միմեան. կամ Ը
քարս, և Ը այլ առ ցին նմանս. և կամ զար-
կանել Ը միմեանս։ ռամկ. բախիլ զարնել։

Ընդձեռեմ. եցի. եա. եալ։ (Ներգործ.) ‖ ըն-
ձեռել. կամ տալ. կամ մատուցանել. կամ
նուէրել։ ՚ի ճառընտ. ՚ի բաղում տեղիս։
տես և ՚ի Ռ. հատ։

Ընդմիաստեան։ ‖ տես ՚ի Ռ. հատ. զՄիաստեան։

Ընդ միատ ածեմ. ածի. եալ։ ‖ մատածել. կամ
խորհիլ։ ռամկ. ծածուկ։ ՚Ի գիրս սրբ։

Ընդմիջեմ. եցի. եալ։ (Չէզոք.) ‖ ընդ մի կողմն
միջնել. կամ ՚ի մի կողմն հանիլ. կամ հակա-
միջնել։ ռամկ. մէկ դի ծռիլ. կամ մէկ դին ատ-
նել։ ՚Ի գիրս սրբ։

Ընդ միատ հարկանել։ ‖ ընդ միատ ածել. կամ ՚ի
միտ բերել. կամ մտածել. կամ խորհիլ։
ռամկ. ծածուկ։ ՚Ի գիրս սրբ։

Ընդոստ։ ‖ Ընդոստուցեալ. կամ սաստկաբար ՚ի վեր։
տես և ՚ի Ռ. հատ։

Ընդոստուցանեմ. ուցի. ուցեր. եալ։ (Ներգ.) ‖
‖ տես ՚ի Ռ. հատ. Ընդոստուցանել. Կորիւն. Ճառք։

Ընդ ոտն հարկանեմ. հարի։ ‖ առ ոտն հար-
կանել. կամ առ ոտնաւք կոխել. կամ ոտնա-
կոխ առնել։ ռամկ. ոտից տակ ձգել. կամ կո-
խոտելի ընել։ Տիմոթ. Խմաստ։

Ընդունականութիւն. ի. ան. ոյ. օք։ ‖ ընդունա-
կութիւն. կամ ընդունելութիւն։ Կոչմանց։

Ընդվայրաբանութիւն. թե։ ‖ ունայնաբանութիւն.
կամ զատաբանութիւն։ ռամկ. պարապ
խօսք։ ՚Ի ճառընտ։

Ընդվայրաքեր. ի. ոյ։ ‖ ընդվայր այսր անդր
քերելով. կամ զանազան կողմն շրջելով։
ռամկ. աստ անդ ծռել։ Սարգիս։

Ընդվայրայած։ (Նախադրաբ.) ‖ ընդ վայր յա-
ծելով. կամ շրջմոլելով. կամ ընդունելութեամբ մը
խնդալ ՚ի բանն մինչ. և կամ ընդվայրաբան. Ընդ
այսմ ՚ի հին տարածանս. Լսելով զազատաս-
ցեն ընդվայրայած և անօրէն բերանը նոյ։
Նոյնպէս՝ ընդունելոյն պատասխանեալ. կամ շաղ-
փաղփ. Ընդ այսմ ՚ի գիրս սրբ. Խոյս տալով
յընդվայրայածն և յերկպառակութեան բանից։

Ընդվայրայածն. ի. ից։ ‖ նա՛ որ զբանս խել-
ացի անտեղի յածէ. կամ որ խենեշաբար զյանձն
տատանեցուցանէ. և Ընդ այսմ առ ի՛ կենս, կամ
աշխարհ ընդվայրայածն։ Սարգիս։

Ընդվայրաբանութեամբ։ (Նախադր.) ‖ ՚ի վայրի անտա-
նօք. կամ վայրենի. որպիսի են ամենք ՚ի ծա-
ռոց։ ռամկ. խոպանի։ ՚Ի գիրս Վեցօր։

Ընդվայրագնացս։ (Նախադրբ.) ‖ վայրագնացս.
կամ զեռնագնացս. և կամ յերկիր մածեալ։
ռամկ. գետնէն սողալով երթալ։

Ընդվայրագնացեմ. եցայ. եայ. իլ։ (Չէզոք.)
‖ ընդ երկիր քարշել. կամ վայրագնաց լի-
նիլ։ ռամկ. գետնէն սողալով ըլլալ։ ՚Ի
ճառս հարց. Իմ։

Ընդօրանք. անաց. օք։ (Անուն.) ‖ ընդարմանք.
կամ ընդարմութիւն։ ՚Ի գիրս խանդ և ՚ի հին տա-
րածանս։

Ընդօրութիւն. թեան։ ‖ նոյն է ընդ վերինոյն։ ՚Ի
գիրս կանոնաց։

Ընթադրեմ. եցի. եա. եալ։ (Ներգործ.) ‖
Նոյն է ընդ բայլին ենթադրել. այլ ըն-
թադրելն ընդ բայլին ենթադրել։

Ընթակայ. ի. իւ. ոյ. իւք։ ‖ Նոյն է Ը բա-
ռիս ենթակայ. այլ և ընթադրութեան ընդ
բառին ենթադրութեան։

Ընթերցարան. ի. աւ. ոյ. օք։ ‖ տեղի ըն-
թեռնլոյ. կամ գրատուն. և կամ համալսա-
րան. ռամկ. կարդալու տեղ։ Իսկ մերթ զար-
ձեալ ընթեռնլոյ. և կամ ընթերցանելիք. որ-
պիսի են մատեանք գրոց։ ՚Ի հին տարածանս։

Ընթերցողական. ի. աւ. ոյ. օք։ ‖ այն. ո-
րով ընթերցեալ լինի. կամ որով լինի ըն-
թեռնուլ. և կամ ընթերցանելի։ Աղթամ։

Ընթերցուածարան. մերի. աւ. ոյ. օք։ ‖
մերում ընթերցուածոց. կամ ընթերցարան։
ռամկ. կարդալ տեղ։ ՚Ի ճառս Նարեկ։

Ընթրեմ. եցի. եա. եալ։ (Ներգործ.) ‖ ընթ-
րիս առնել. կամ զընթրիս ուտել. որ է ձա-
շակել զերեկոյին յերեկոյի. կամ ՚ի գիշե-
րի։ ռամկ. իրիկուան հաց ուտել։ Ղուկ. 7. 8.

Ընծայաբերեմ. եցի. եա. եալ։ (Ներգործ.)
‖ առնել ընծայս. կամ նուէրել նուէրս, կամ
պատուոյ պարգևական, յարգութեան, և այլոց
նմանեաց. որ և կոչի ընծայաբերել. Ընդ
այսմ ՚ի գիրս սրբ. Նոյն և յընծայաբերե-
լոյ և առ Թագաւորին երեւելագոյն։

Ընծայանք. ի. աւ. ոյ. օք։ ‖ ունող զըն-
ծայս. կամ մատուցանող ընծայից. և կամ
ընծայաբեր։ ռամկ. փէշքէշ տանող։ ՚Ի փիլոն հեբր։

Ընծայաւորեմ. եցի. եա. եալ։ (Ներգ.) ‖ ըն-
ծայիւք յարգել. կամ ընծայս մատուցա-
նել։ ռամկ. փէշքէշ տալ։

Ընկալչեմ. եցի. եա. եալ։ (Ներգործ.) ‖
պարտաւորեցել կալանօք. կամ կաշկանդել.
կամ արկել. և կամ յամն կողմանէ կապել։
ռամկ. խրդլաւոր կապել. Ընդ այսմ ՚ի հին տար

[illegible]

Աննուսատ մինչև ցայժմ ընտելակրթեցաւ։ կմ Որք առնիմք ընտելակրթեալք իբր յոյժ տրունեալ ։ Կմ ոչ էր հանապազ ընդելակրթեալ ը աստացեալն ամբարշտութեանս ։ ԹՏ այսմ են և այլք բաղումք ։

Ընտելասէր . սիրի ։ ‖ տես Ընդելասէր ։ 'ի գիրս պիտ։

Ընտրական . ի . աւ . աց . օք ։ ‖ ընտրեալ . կմ ընտիր . և կմ ազնիւ ։ Նար. Ժ. և ՂԳ։

Ը Ո

Ըռամբարտակ . ի . աց ։ ‖ է գնդակ մեծ պատերազմական կազմեալ դատարկ միջով 'ի կերպ խեցեղէն դրամանոցի , զոր լցեալ շղթայիւք և այլով նիւթով արկանեն 'ի մէջ բանակին , և նովաւ 'ի ձեռն վառօդից ձգեն 'ի վր թշնամեաց ։ տաճկ. ղումպարայ ։

Ըռժդուլթի . թե ։ ‖ տես 'ի ա. հատ. Ըռշտութի ։ 'ի հին պարմագիրս ։

Ըռմբկէն . կենի ։ ‖ է հրացան սաստկար առաւել քան զԹնդանօթն . բայց կարճ ԹՏ երկայնութե՛ որ արկանէ ձայնիւ չառաջմանց զըռըմբարտակս ։ տաճկ. հաւան թօփու ։

Ըռուպ ։ ‖ տես 'ի ա. հատ. Որուփ ։

Ը Ս

Ըստեղաձայն . ի .ից ։ ‖ կիսաձայն . կմ անձայն . և այս սակս զատուց . զորոց 'ի տեղիս իւրեանց ասացաւ ։ 'ի հին քերական։

Ըստեղորագոյն . գունի ։ ‖ անձկագոյն . կամ նեղագոյն . որպիսի են փոքրիկ խորշիթքն . և այլք նմանք . ԹՏ այնմ 'ի Հարց հարց . իմ. 'ի խցին՝ որ ըստեղորագոյն է ։

Ըստիկիր ։ ‖ է բառ յունական . և նշանակէ՝ տոմարաւոր ։ 'ի Տաթեւ Տաթևի։ Սա կոչի և՛ ստէքերոնն . կմ ստիւքերոն . ով տեսցես 'ի տեղիս իւրեանց ։

Ըստ որում ։ ‖ ով . զոր տեսցես 'ի ա. հատ։ Պրծլ. ունի զզօրութի առելյս . յայսմ կողմանէ՝ զի . որգոն , մարդն՝ ըստ որում գունաւոր՝ է տեսանելի . իսկ ըստ որում քանակաւոր՝ է շօշափելի . ՏԻ յայսմ կողմանէ՝ զի է գունաւոր՝ տեսանելի է . և այլն ։ Ոսկէ։

Ը Ր

Ըրջունի . ըրջունաց ։ ‖ են եզական և յոգնական սեռականքն՝ ուրջու բառին . զոր տեսցես 'ի տեղւոջ իւրում։ 'ի գիրս ունենէ։

Թ Ա

Թագագանգուր ։ (նախդրիւ .) ‖ գանգրացեալ՝ ՏԻ վայելուչ գանգրացեալ , և իբրև զԹագ ձևացեալ . կմ որ է գանգուր՝ ՏԻ գլուղ . և Թագադարդ . և ԹՏ այսմ մարգ. գլխոյ Թագաւորաց , կամ Թագաւորազնից կոչին՝ վարսք Թագագանգուրք ։ 'ի հին պարմագ։

Թագաառու . ռէի . ռէ . աց . օք ։ ‖ առօղ ըզ Թագ . կմ ընդունօղ 'ի գլուխ իւր զնոյն Թագաւորական ։ Յովհ. Իմաստ։

Թագընկէց ։ (նախդր.) ‖ ընկեցօղ . կմ 'ի բաց ձգօղ զԹագ . որոյ ներհակն կոչի՝ Թագառու ։ Յովհ. Իմաստ։

Թագնախորհուրդ ։ (նախդրիւ .) ‖ ծածկախորհուրդ . ՏԻ ունօղ զծածուկ խորհուրդս . 'ի գիրս Դիոն։

Թագուծած . ոյ . ով . ոց . ովք ։ ‖ Թագուստ . կմ պահեստ ։ 'ի հին պարմագիրս ։

Թաթաղեմ . եցի . եա . եալ ։ (նեզգ.) ‖ Թաթաղուն առնել . կմ պատարուն գործել . կմ յղփացուցանել . կամ լիացուցանել ։ ռամկ. [illegible] ընել . կմ [illegible] անել ։

Թաթաւ . ի . աւ . կմ ով . ոց . օք ։ ‖ կընձիթ ամպոց . որ իբրև զբաղուկ երկայնացեալ յերկնից առնու 'ի ծովէ . կմ 'ի գետոց զջուր իբրև Թաթիւ ։ ռամկօր. [illegible] ։ ԹՏ այնմ 'ի գիրս Սարգ. 'ի ձեռագիրն . Եւ հանէր իբր Թաթաւով իմն ջուր 'ի ծովէն ։

Թաթաւուչ . աւչի . աւ . աց . օք ։ ‖ Թաթաւեալ . կմ շաղախեալ . կմ շաղեալ ։ ռամկ. Թաթխած . կմ Թաթախ ։ իսկ մերթ՝ շաղապատեալ . կմ մածեալ . կմ պարփակեալ , կմ լցեալ . կմ ծոխացեալ . և կմ պերճացեալ ։ ռամկ. պատած . կմ [illegible] ։ և ԹՏ այսմ ասի . այլ Թաթաւուչ բարեկամօք , համբակօք , կենդանեօք , ընչիւք , ախտիւք , և այլովք բաղմօք . 'ի գիրս պիտ. 'ի բաղում տեղիս ։ Պրծլ, Թաթաւիչ , կմ շաղախիչ , կմ մածիչ . կմ պարփակիչ . կմ ծոխացուցիչ . և կմ յղփացուցիչ ։ ռամկ. Թաթխօղ . կմ [illegible] . կմ [illegible] ։

Թաթուլ . Թաթլոյ . ով . ոց . ովք ։ ‖ Թաթիկ . և կմ Թաթ գազանաց , կմ անասնոց , և այլոց նմանեաց ։ ռամկ. Թաթիկ . ԹՏ այնմ 'ի հին պարմագիրս . Եւ էր եղեալ եղէգն ընդ Թաթուլ բաղկին առիւծուն . ՏԻ ը Թաթ առաջին ոտիցն . որ է նման իբրև զբազուկ . Եւ զինի . ասի . Ջօրէն մարդոյ 'ի վեր առեալ զԹաթուլն , ցուցանէր նմա զվէրն ։ Եւ այս փոքր մի 'ի վայր կոչի Թաթ . զի ասի . պատէր զԹաթ առիւծուն և բժշկէր ։ Եւ 'ի գիրս Հեթոյ. ասի . պուղատէ . Յորժամ խոնարհեցի և հասցէ 'ի Թաթուլն , համարձակ լինի նմա առնուլ զզարմանս ։

Թաթպան . ի . աւ . աց . օք . ‖ պահպանակ Թաթին , որ է ձեռնոցն . զոր յաղագս ցրտոյ ագանին 'ի ձեռս , զոր և կոչեմք դաստապան ։ ռամկ. Էլդիվէն ։

Թախանձութի ։ ‖ տես 'ի ա. հատ. Թախանձ ։ Պլատոն անյաղթ։

Թախծադէմ ։ (նախդր.) ‖ ունօղ զտրտում դէմս . կմ որոյ տեսիլն է տխուր , և խոժոռեալ , և իբր մաւախլապատեալ ։ ԹՏ այնմ 'ի գիրս Պիտոյից ։ Եւ յաշխան ցամաքեցին տունկք , և ամ լինչ ողապգեսաս , և Թախծադէմս լինեին ։

Թախծելի . լւոյ ։ ‖ տրտմական . կմ տխրութ լցեալ . և ԹՏ այսմ ասի՝ Թախծելի ազով լեալ ։ 'ի Ճառընտ։

Թախծողական . ի . աւ . աց . օք ։ ‖ Թախծե-

ցուցիչ. կամ անդրադարձուցիչ: և կամ տեսանե_ ցուցիչ. և կամ Թափանցական: Դիոն. ԽԷ:

Թակարդակալ. ի. իւ. եց. աց. || անօթ, կամ գործի ընդարձակ՝ պարփակել երկու գլխովն. զի երկու ծիծին. որպիսին է այն. յորոց մի ի ընկեալ պատառեսցէ, կամ վիրաւորեսցէ. և զարգելն նմանն մնասցէ՝ ի հրապարակի: ռամկ. Թուզլուղ: Ըստ այսմ Թակարդակալ Նասու նշեալ բաղադրական, և առաքարան կամ_ ունակն, որ արգելեալ կայ՝ ի ներքս անձինց նուաղեալ. յորոց մի ի կալեալ ոչ կայ և զերծեալ: ռամկ. ըսնախուշը: Տես և՝ ի Բ. հատ.

Թակարդիք. եաց. եաց: (անեղական.) || Թա_ կարդութիւն. կամ պարապմունք: ռամկ. պատրաստութիւն: Ըստ այսմ ՝ի Գիրս ոգւ. Մինչև շարժել զարմացու թե լինել Թակարդիքը, և պատրաստական խա_ բէութեան:

Թակարթաթաւալեմ. եցայ. իլ: (ձայնական.) Թակարթաթաւալ լինել. կամ պաշտպանել որս զգաստ լինել. և կամ ըմբռնել՝ ի մտածմանս որս_ գայթից: ռամկ. պատրաստել, խափանել:

Թակարթաթաւալիք: (Նախադրիւ.) || Թակար Թող և պատրաստող. կամ որոգայթող որսորդաւորք: ռամկ. խոտեւէլ պողակեր. ցուղ. և ըստ այսմ ասի՝ Թակարթաթաւալիք բանիւ: ՝ի Ճառընտ:

Թաղաթեալ: || է միջն՝ ի ձմեռնային աշխարհաց. զոր անուանեն՝ ի բառն՝ Հայոց:

Թաղամասնութիւն: || անէս՝ ի Բ. հատ. Թաղամա_ սնութիւն: Ղևտ. 22. 24. ՝ի յիշտակ՝:

Թաղանթաւէտ: (Նախադրիւ.) || պատեալ Թաղանթով. կամ ունող զգեստներ մաշկի. որպիսին են Թեւք չղջիկանց: ՝ի Գիրս Վէցօր:

Թաղանթապատ: (Նախադրիւ.) || զգաստ_ րեալ Թաղանթով. կամ երբ զգեստներ մաշ կով յարմարեալ. որպիսին են ըմբիշք մեղու: ՝ի Գիրս Վեցօր:

Թաղանթապատ: (Նախադր.) || պատեալ Թա ղանթով. կամ շղթայապատեալ Նաւաթխանքեր, և այլոց նմանեաց: ռամկ. պըրչը:

Թաղեալ. եի. իւ. եց. իւք: || այն, որոյ նիւթն է Թաղիք. կամ որ կազմեալ է՝ ի Թա ղեաց: ռամկ. քէչէ. կամ քէչէն: ՝ի հին գործածիւր:

Թաղեցործ: || անէս՝ ի Բ. հատ. Թաղեցակա_ գործ:

Թաղուն: (Նախադրիւ.) || Թանձր. կամ մա_ ծեալ. կամ կուռ. կամ ձայլ: ռամկ. բանձր. կամ լէբ. կամ սոյ: ՝ի Գիրս պէտ. և՝ ի Գիրս Վեցօր:

Թամբ արուեստից: || մշտանուէր. զի Թանձր և ուռուցեալ մեծ որաննից: ռամկ. դուշէք. կամ դուշէք չիւ ճիր:

Թամբակալ. ի. իւ. աց. օք: || զօտի՝ զոր ա_ ծեն ի Թամբին պնդապահով ձիոյ. զի միանկցի Թամբն. կամ կողպէնն: ռամկ. քոլօրուղ. կամ խոլան:

Թամբահար. ի. աւ. աց. օք: || նա, որ Թամբ_ քէ գրաստու: ռամկ. էյէրէ նիւ ընող: Իսկ մերթ Թամբելով: ռամկ. էյէրէ:

Թամբահարեմ. եցի. եա. ել: (Ներգ.) || Թամբս դնել՝ ի վի գրաստու. կամ հան_ դերձել գրաստու. և կամ Թամբել: ռամկ.

նորոգել ընել: ՝ի Ճառընտ.

Թանիկ: (Նախադրիւ.) || է անուն փաղաղտչա կան. և նշանակէ զախորժելի Թանն. կամ զանկար ինչ Թան: ռամկ. այրէն: ՝ի Վարս հարց. ԽԶ.

Թանձրախառն: (Նախադր.) || խառն Թանձ_ րութեան. կամ Թանձրայինն. կամ Թանձրա_ խառն. և ըստ այսմ ասի, Թանձրախառն ան_ տառ: ՝ի հին պարծանգիրս:

Թանձրածոր: (Նախադր.) || Թանձր ծորեալ. կամ Թանձրաբղխս հոսող. որպիսին է խեղն. ձիւթն. և այլն: ռամկ. Բանձր ճրղօղ:

Թանձրահող: (Նախադր.) || Թանձր. կամ բերրի հող. Ըստ այսմ ՝ի Գիրս ծն. Ոչ միայն զա_ նոսրն և զխակուղն. այլ և զմնացեալ Թանձ_ րահողն պիտի բուսցէ: Իսկ մերթ՝ ունող ըստ Թանձր հող. կամ անկեալ՝ ի Թանձր հողս: ՝ի հին պարծանգ: և՝ ի Գիրս ծն. ասի. Զ Թանձ րահող զանազանութիւն կարկեսցով:

Թանձրամած: (Նախադր.) || Թանձրութեամբ մա ծեալ. կամ ունող զմածուցիչ Թանձրութեն մածնոյ. խեղմ, խաւարի, ախտից, աղէտ_ տութեն. և այլն: ՝ի Գիրս ծն.

Թանձրամորուք. կամ Թանձրամօրուք: (Նախա_ գրիւ.) || Թանձր՝ կամ Թաւ մօրուք: ռամկ. գալըն սաքալ. Ըստ այսմ Սարգիս Շնորհալի_ նոյ պատմէ էին, և զԹանձրամօրուսն առաք_ քի արկանելին: Իսկ մերթ՝ ունող զԹանձր՝ կամ զԹաւ մօրուս: ռամկ. Բանձր ճրղօ ունող: սաղըն գալըն սաքալլը:

Թանձրամիտ: (Նախադրիւ.) || Թանձրա_ միտ. կամ հեղգամիտ. կամ բթամիտ: ռամկ. մուտ_ պօն: ՝ի Ճառընտ:

Թանձրապատարած: (Նախադրիւ.) || Թանձրա_ մած տարածեալ. կամ որ Թանձր է և տարածեալ և ըստ այսմ ասի՝ Թանձրապատարած խաւար, մառախ, և այլն: ՝ի Գիրս ոգւ:

Թանձրաւէտ: (Նախադրիւ.) || Թանձրա_ կերպ. կամ Թանձր որպիսութեամբ ունող. և ըստ այսմ ասի՝ Թանձրաւէտ պտուղ: Սարգ.

Թանձրացեալ: || անէս ՝ի Բ. հատ. ՝ի բառն Վե րացեալ:

Թանձրացուցանեմ. ցուցի. ցա. ել. (անց.) || Թանձր առնել. կամ մածուցանել: ռամկ. բանձրլենէլ:

Թանձրոյթ: || է երկրորդական յոգնական Թանձր բառիս. ուր ժամոյքն ժամ բա_ ռին. Ըստ այսմ ՝ի Գիրս Վէցօր. Կէսքն Թանձ_ րոյթ են. և կէսքն անօսրութիւնք:

Թանց: (Նախադասութիւն, որ պահանջէ զան_ ռական.) || Թաղց. կամ առանց. ըստ այսմ ՝ի Գիրս չոքն. Նիոսկ. Որք են Թանց սպա սաւորքն Թուռով վէց: Ըստ այսմ է և ՝ի հին ժերձկնաւեէ:

Թապալեմ: (Նախադր.) || Թաւալել. կամ Թաղ չալել. ռամկ. բալամաջ. յո՛ւլտալ. ըստ այսմ Սարգիս. Պորին ինչ ժամանակ կանա_ չազեղ և զուարճ երևեին, և յետ այնորիկ Թապալեն, աղաղուն, և ապէզ անկանեին:

Թաւանչեմ. եցի. եա. ել: (չէզ.) || հառա_ չել. կամ հեծեծել: ռամկ. ախ ընել. Ըստ այսմ

'Ի հին տպագրեալս · Ոչ կարէր զաղաղակեցու-ցանել զօրհասն 'ի Թառամնչելոյ · և յաղագս հառաչելոյ : և 'ի գիրս մեծերօ ասէ · Թառամնչեալս և հեծեծեալս 'ի մէջս ազգաց :

Թարախածոր : (նախդր.) || ծորող զԹարախ, կամ Թորեալ իբրև զշարաւ : ռամկ. Խորախ վաղացող : 'ի ձեռս ինչ :

Թարախածուծ : (նախդր.) || ծծող զԹարախ · կամ որ ծծեալ 'ի բաց հանէ յիմեքէ զշա-րաւս, և զայլ ժահրս, և սպականեալ հիւթս · որպիսի է տզրուկն : Յոյն. Խմոսփ :

Թարախեմ · եցի · եա · ել : (զորու. ԹԷ ան-ցող.) || տես Թարախեցուցանել : Ստրգ. և յայլ բաղդում տեղիս :

Թարախեցուցանեմ · ցուցի · ցն : (անցող.) 'ի Թարախ փոխարկել · կամ Թարախաւոր առնել · և կամ Թարախովք լցուցանել : ռամկ. Խորխոփել · կամ Խորախ կալել տալ : Ստրգ :

Թարայածին · ծնի · իէ · աց · օք : || ծնեալ 'ի Թարայէ · կամ ծնունդ Թարայի, որ է աբ-րահամ : Ընդհանուր :

Թարմացուցանեմ · ցուցի · ցն · ել : (անց.) || Թարմ առնել · կամ դալարեցուցանել : ռամկ. Թազէ ընել :

Թարմութիւն · Թեան : || Թարմ գոլն · կամ դալա-րութիւն : ռամկ. Թազէութիւն :

Թարշամեցուցանեմ · ցուցի · ցն · ել : (անց.) || Թառամեցուցանել · կամ չորացուցանել զխոտաւս · կամ ցամաքեցուցանել զհիւ-Թերս · և ըստ այսմ ասի՝ Թարշամեցուցա-նել զծաղիկս, կամ զմորթիս · և այլն : ռամկ. Խոռմեցնել : Ստրգ :

Թաւաբուրդ : (նախդ.) || Թաւ ասրեօք, կամ խառնովք զարդարեալ : 'ի ձեռս ինչ :

Թաւաթուփ · Թփոյ : || աներև լցեալ Թփովք, կամ Թաւ Թուփ · յորս Թանձր և խիտ Թուփք : Ստրգ :

Թաւալ առնուլ : || Թաւալել · կամ հոլովել · և կամ պտուտիլ : ռամկօր. փէլէնկ ելլալ · կամ դըլըփիլ : 'ի ձեռս ինչ :

Թաւալակ · ի · աց · օք : || սրահակ, զոր կը-նեն ընդ տապանաւ առ 'ի մղելով յառաջ խաղացուցանել : ռամկ. Խարաչոլ :

Թաւամածութիւն · Թեան : || Թաւամորթութիւն · կամ Թաւութիւն զինչ և իցէ իրաց : ռամկ. հոռփութիւն · կամ մաղոտութիւն :

Թաւութ · կամ Թաւոտ : (նախդրբ.) || Թաւ վայր · յորս առեալ լցեալ Թանձրախիտ բուսովք · կամ անտառախիտ անկովք : ռամկ. օրմանլըխ : 'ի հին տպագր :

Թափանցանել : || Թափանցանց ելանել · կամ Թափանցիկ լինել · և կամ Թափանցել : ռամկ. մէկ դիէն միւս դին անցնիլ · ըստ այսմ 'ի հին տպագր. Զի նետն Թափ կարանէ 'ի կարան անցեալ էր :

Թափ հանել · Թափ հանեալ : || Թափան-ցանց հանել · կամ Թափանցեցուցանել · կամ կողմն 'ի կողմն անցուցանել : ռամկ. միւս դիէն միւս դին անցնել · ըստ այսմ 'ի հին տպագր. Սեռոն հարկանէր զմէջ ներքինւոյն, ան-դէն Թափ հանեալ զնետն : Նոյն զէնն ասէ · Նա կարանէ 'ի կարան Թափ հանեալ ըզ

նետն՝ 'ի ցամաքս ընկենուլ զնա :

Թափանցել : (նախդր.) || Թափելով, և Թա-Թափելով · կամ հեղելով և լուսաւորելով · ըստ այսմ 'ի ճառընտ. Արեգակն լեր մաքրեալ օԹա-րան սրբեալ լուսոյն, և Թափանցել ի-ջին, զի քեզ, որ է իսկ Թափելով :

Թափանցութիւն : || տես Թափանցանցութիւն · 'ի մ. հասար. Նորէն ժող.

Թափառականք · անաց · օք : (անեղական.) || Թափառութիւն · կամ աստանդութիւն · կամ տա րաբերութիւն · կամ աստանդականութիւն · և կամ վտարանդութիւն · որ է առա անդ աստա-նեալ շրջիլն : 'Ի գիրս զխոյ :

Թափեմ : || տես 'ի բառսն Թափումն : Ստրգ :

Թափեղ · եղի · աց : || ամանոց զամն Թափ · կամ սատակի ամանեղ : ռամկ. Խըշըկ : 'Ի հին տպա-գրեալս :

Թափումն · մանն : || Թօթափումն · կամ հե-ղումն · կամ գաթարկութիւն : իսկ մարթ ա-նունացուցումն · կամ խոնարհումն · կամ զե-ղումն · և այս ասի զմարմնանալոյն քն · ըստ այսմ 'ի ճառընտ. Որ առեալ անօրինականն և զնոյն մեր Թափմանն միշտ 'ի ծառայի կերպարա րանն ասի լինել : Սոյնպէս և մարմնանալն կոչի Թափել · ըստ որում նոյնա զանձն ա-նունացուցոյ · ըստ այսմ 'ի ճառընտ. որ զնոյն մեր Թափեաց զինքն 'ի ծառայի կերպարանաւ : և 'ի Նորէնք · 'ի գոյն ասա · որք Թափեցաս անձեամբ 'ի վերուստ : և 'ի գիրս Ստրգս Ամ ծառայս կոչեցի Թափեցելումն զնն մեր : Սոյնպէս յաճախ գտանի և 'ի գիրս Գրէգ. Նիւսացւոյն և յայլոց :

Թափուրեմ · եցի · եա · ել : (ներգ.) || դա-տարկել · կամ ունայնացուցանել : ռամկ. պոշալթ. ըստ այսմ 'ի ճառոն Նունէին. Զի մի Թափուրեսցի երկիրն :

Թաքթաքուր · կամ Թաղթաղուր : (նախդր.) || Թաղատախտն · կամ ծածկաԹաղոյց · կամ զաղտնածածուկ · և կամ Թաղուն և ան-յայտ · և ըստ այսմ ասի Թաքթաքուր բան, խորհուրդ · և այլն : ռամկ. գաղտադէպ · կամ ծածուկ : տես և 'ի ա. հատ :

ԹԵ

Թեղանաւոր · ի · աց : || ունող զԹեղան · կամ զարդեալ Թեղանաւ · որ է Թել խառնա-նակի ձգեալ առեղից կտաւոյն : ռամկ. Թէ-զանոտ :

Թեթեւաբոյս : (նախդրբ.) || բուսուցանող զԹեթև · կամ զմանր բոյսս · կամ զանկաւորկ Թէշ բոյսս ունող · որք և սակաւախոտանիկ անուանին, կոչի՝ Թեթեւախոտանիկ :

Թեթեւագոյն · գունի : || առաւել Թեթև · կամ անծանրագոյն : Ստրգ :

Թեթեւամտեմ · եցայ · իլ : (ձայնակր.) || Թե-Թեւամիտ լինել · կամ տղայաբարոյ գոլ : ռամկ. Թէթևօլիք ըլլալ · կամ Թէթև կենալ :

Թեթեւամտութիւն · Թեան : || Թեթեւութիւն բա-րուց · կամ տղայաբարոյութիւն · և կամ փո-փոխամտութիւն : 'Ի գիրս Աթէին խրատուց :

Թեթեւանգամ : (նախդր.) || Թեթև անգա-մօք, որոյ ներհակն կոչի՝ ծանրանգամ : 'Ի գիրս Վէյօբ :

[illegible]ել. եցայ. իլ: (Հոմանիշ.) ‖ Նոյն է ընդ [illegible] թեթեւանալ. ուզ ծանրելն ընդ բայն [illegible]անալ.

[illegible]եւութիւն. թեան: ‖ Թեթեւ գոլն. կամ արա_գութիւն ծանրութեան. եւ կամ թեթեւամտու_թիւն. ռամկ. [illegible]: 2. Կորն. 1. 17:

[illegible]ոտն. ի. ոց: ‖ ընթացող զթելն. կամ որ ունի 'ի վերայ իւր զթելս: ռամկ. [illegible]: Ի հին արարածքերս:

Թեկին անել: ‖ անս Թեկին անել: Ի հին արարածքերս:

'Ի Թեկին անկանիլ: ‖ ընկղմանիլ: ռամկօր. [illegible]:

Թեկնիլ. եցայ: ‖ անս 'ի ա. հատ. ըղձանալ:

[illegible]. ոյ: ‖ Թել կազմեալ 'ի բրդոյ: ռամկ. [illegible]: 'Ի հին ձեռաց:

[illegible]բան. ի. ից: ‖ Թերի բանիւք. կամ անկատար խօսող. կամ պակասաբան:

[illegible]. գունի: ‖ տառել Թերի. կամ [illegible]: 'Ի Գիրս պէտ:

[illegible]եցի. եա. ել: (Ներգ.) ‖ Թերի [illegible] կամ կիսակ գրել. եւ կամ ոչ բովանդել [illegible] պէտս ներհակն առն պատադրել:

[Թե]րահաւատ. եցայ: ‖ անս 'ի ա. հատ. Թերա_հաւատել:

Թերաքաղ: (Նախդր.) ‖ Թերատ. կամ անկա_տար. կամ կիսակատար. կամ անհատատ. եւ ըստ այսմ առն Թերաքաղ առնել զկատա_րումն. կամ Թերաքաղ զխառնակխառնու_թիւն, բան, խորհուրդ. եւ այլն: ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]: 'Ի ճառընտ: Եւ յայսմա_նէ առեալ Թերաքաղ կոչէ ուսուցին. որ Թերատաքաղ, կամ վեր 'ի վերոյ է հասատա_տեալ ուրեք. զոր եւ կոչեմք Թերաքաղել: ռամկ. [illegible]: Մովս. 'Ի Քերթ.:

Թերաքաղեմ. եցի. եա. ել: (Ներգործ.) ‖ անս 'ի ներքոյ Թերաքաղեցուցանել:

Թերաքաղեցուցանեմ. կամ Թերաքաղացու_ցանեմ. ցուցի. ցի. ել: (անցող.) ‖ Թերա_քաղ առնել. կամ Թերատ գործել. կամ Թե_րեցուցանել. կամ ոչ կատարել. կամ պակա_սեցուցանել. եւ կամ նուազեցուցանել: ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]. կամ [illegible]: եւ ըստ այսմ առն 'ի ճառս [illegible]. ասկաւ մի Թերաքաղեցուցեր զխնաս քո. կամ Թերաքաղեցին զբանն, կամ զգործոյս. եւ այլն: Իսկ մերթ վեր 'ի վերոյ հաստատա_տել: ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]. կամ [illegible]:

Թերաքաղիմ. եցայ. եա. իլ: (Հոմանիշ.) ‖ Թերաքաղ լինել. կամ Թերատ գոլ. կամ Թերենալ. կամ նուազիլ. եւ կամ յօգդողիլ: ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]: Իսկ մերթ՝ վեր 'ի վերոյ հաստատիլ: ռամկօր. [illegible]. կամ [illegible]:

Թերաքաղութիւն. թեան: ‖ Թերատութիւն. կամ անկատարութիւն եւ կամ նուազութիւն: ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]: Իսկ մերթ վեր 'ի վերոյ հաստատութիւն: ռամկ. [illegible]:

Թերեւկատար: ‖ տես 'ի ա. հատ. Թերա_կատար: 'Ի Գիրս խոնեաց:

Թերեւերեւիմ. եցայ: ‖ Թերի երեւիլ. կամ ան_կատար առնանիլ, եւ ոչ ըստ ամի: 'Ի ճառընտ:

Թերթ: ‖ անս 'ի ա. հատ: Ի բեղ՝ կուռք ի_բրաց. այսք մի 'ի վերայ միոյ բարդեալք կան. որպիսիք են իւրաքանչիւր պատուանդաք ու_խից. կամ երկնից. եւ այլն: Յայսմաւուրս:

Թերխարշ. ի. ից: ‖ Թերի խարշեալ, որ ա_ռի մնացուածոյ զձուոյ, զոր եփեն ջրով՝ լցոծ պատեհելով զնա: ռամկ. [illegible]:

Թերխորով. ի. ից: ‖ Թերի խորովեալ. եւ այս մնացուածոյ առի զձուոյ, զոր առ հրով ստանայ ջրոյ Թերատ եփեն. զի այնպէս՝ զի մի լիցի հում. եւ մի եւս կարծրացեալ, այլ հեղեղուկ: ռամկ. [illegible]. եւ ռամիկ. [illegible]:

Թերոք. Թերոց. ոք: (անեղակ.) ‖ Թերթք: ռամկ. [illegible]: եւ ըստ այսմ Թանթք առից եւ ձեռաց՝ ըստ որում են լերկ զԹերթս՝ Թերթք կոչին: ռամկ. [illegible]: Եւ ըստ այսմ ծագի 'ի սմանէ բառս յափափիթերս. զոր 'ի ա. հատ. ընթ տեսցես:

Թեւաքոյս. քուսի: ‖ Նա որոյ Թեւքն բուսեալ կամ ածեցեալ են:

Թեւաբուսիմ. իլ: ‖ բուսանիլ Թեւոց. կամ փետրոց Թեւոյ: ռամկ. [illegible]:

Թեւաբուսութիւն. Թեան: ‖ բուսանիլն Թեւոց. կամ փետրոց նոց: 'Ի Գիրս [illegible]:

Թեւագեղոյ. եցի. իմ. ից. իւք: ‖ զգեցող Թեւոց. որով նշանակի նա, որ ստանայ ըզ Թեւս. եւ կամ Թեւաւորի, որով կարէ Թռ_չիլ: 'Ի ճառընտ:

Թեւազգեցիկ: (Նախդր.) ‖ Նոյն է ընդ վերինոյն. եւ ըստ այսմ առի 'ի ճառընտ. Լինին Թեւազգե_ցիկք 'ի սերովբէական դասուն: Եւ յայլ ճառս ինչ առի. Եւ լեալ Թեւազգեցիկ Թռու_ցեալ բնակելին:

Թեւաթափ. ի. աց: ‖ այն՝ որոյ Թեւքն Թա_փեալ են. որպիսիք են ոսմանք 'ի Թռչնոց: ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]:

Թեւածութիւն. Թեան: ‖ շարժումն Թեւոց. կամ սաւառնումն:

Թեւակից. կցի. աց: ‖ կցորդ միմեանց Թեւովք. կամ որոյ Թեւքն ընդ միմեանս յարեալ են: ռամկ. [illegible]:

Թեւաձայն. ի. ից: ‖ ձայն Թեւոց. կամ հնչող բաղխմանք Թեւոց. եւ կամ ունօղ զձայն Թեւոց:

Թեւածեմ. ացայ. ացի. ալ: (ընդմիջ.) ‖ Թռանիլ. կամ Թռչիլ. կամ սլանալ. ըստ այնմ 'Ի Գիրս պէտ. Յարժամ առաւօտին Թեւացեալ սլանայ երագաշարժ Թեթեւութիւն: Եւ զկնի առի. Եւ զերկրաւորս զնետուածութեցն Թեւածել:

Թեւատարածիմ. եցայ: (Հոմանիշ.) ‖ Թեւակո_խել. կամ վերամբարձել. կամ ձախր առեալ Թռանիլ: ըստ այնմ 'Ի ճառընտ: Ճգնաւորա կան վարուք, անուշահոտ զնացիւք Թեւա_տարեցայ 'ի վերինն եհեմ:

Թեւեմ. եցի. եա. ել: (չէզոք.) ‖ Թեւա_նալ. կամ Թռանիլ: ռամկօր. [illegible]. ըստ այնմ 'Ի Գիրս [illegible]: [illegible] եւ Թռչունք

լողան, խաղան յօդս. և պարանոցք Թեւեն։

Թեփամաքրթ ։ (Նախդրիւ.) || ստնող զԹեփոյ մաքրթ. որպիսի են ոմանք ՚ի ձկանց ։ ռամկ. խուլին թեէփս. կմ հուլլու մօլին անող ։ ՚Ի Գիրս Ղեւտ։

Թ Զ

Թզենաստան ։ (Նախդր.) || պատեալ Թզենեօք ։ Իսկ մինչ ասի՝ Թզենաստան տերեւով՝ իմանի՝ տերեւով Թզենւոյ պատել։ ՚Ի Ճառընտ։

Թզենեկասփած ։ (Նախդր.) || սփածել տերեւով Թզենւոյ ։ ռամկօր. ինճիր եափրախով պարած ։ Իսկ մերթ սփածեալ, կմ զգածեալ ՚ի Թզենւոյ. որպիսի են տերեւքն. Ըստ այսմ ՚ի Ճառընտ։ Որ վն զԹզենեկասփած սաղարթն աղամայ քաղնալոյ, խանձարրօք պատեցաւ ։

Թ Է

Թէական . ի . աց ։ || այն՝ որ լինի Թէութբ, և ոչ բացարձակ ։

Թէականութիւն || տես Թէութիւն ։

Թէկն ածեմ . կմ Թեկն ածեմ. ածի. ած. ել ։ (Ներգ.) || Թեւարկել. կմ խնամածել. կմ պաշտպանել. և կմ ՚ի Թիկունս հասանել ։ ռամկ. թն Թէկանէ ըլլալ. կամ յանով ըլլալ. կմ թէր ելլել ։ Ըստ այսմ ՚ի Գիրս ոէրէր։ Որ ապստամբին ապականչական լինիցի, և Թէկն ածիցէ, ընդ նմին զնոյն պատիժ կըրեսցէ ։ տես և ՚ի ա. հատ. և զԹեկն ։

Թէութիւն . Թե ։ || Թէականութիւն. կմ Թէական սպայման, որով ՚ի կախ մնայ բան ինչ անորոշ լինելով ըստ երկուց ծայրիցն ևս. և ըստ այսմ իմանի մինչ ասի. Թէութբ արձակել զմեղապարտն ։ ռամկօր. շարթ ։ Իսկ մերթ հանդամանք. կմ ստախման. կմ կարգ. կմ որպիսութիւն. և ըստ այսմ փոխանակ ասելոյ ճանաչել զչափ անձին՝ ասի ՚ի նորոց, զԹէութիւն իւր ։

Թ Թ

Թթուած . ոյ ։ || Թթուեալ հեթ զինչ և իցէ իրաց ։

Թթուաշութիւն . Թե ։ || Թթուաշ գոլն. կմ բարեխառն Թթուութիւն ։ ռամկօր. ինէշ շալամէ։

Թթուենի . նւոյ ։ || տուող զԹթու պտուղ. կմ արտադրող զԹթուահամ բերս. և ըստ այսմ ասի՝ նռնենի Թթուենի ։ ՚Ի Գիրս Հեթոր։

Թթուեցուցանեմ . ցուցի . ցո . ել ։ (անց.) || Թթու առնել՝ կմ Թթուահամ գործել։ կմ ՚ի Թթուութիւն փոխարկել ։ ռամկ. Եշ. ոտըծնել ։ Սուրգս։

Թթուեցուցիչ . ցչի . աց ։ || Թթուեցուցանող. որ է Թթու առնող ։ ռամկ. Եկշիցնող։

Թթուութիւն . Թե ։ || Թթուութիւն. որ է Թթու գոլն. կմ Թթու համ. և կմ Թթուաշութիւն ։ ՚Ի Բժշկ. Հիշոյ։ և ՚ի հին պատմագիրս ։

Թթուութիւն . Թե ։ || տես Թթուութիւն ։ ՚Ի Գիրս Հեթոր։

Թ Ի

Թիթեղն երկաթի ։ || Նրբանիւթ տախտակ կաղմեալ յերկաթոյ, որ սնուցեալ ՚ի գործ ածեն ՚ի զանազան պէտս ։ ռամկ. Թենէքէ ։

Թիկնախառն ։ (Նախդր.) || խառն ընդ Թեկան. կմ լցեալ ընդ Թիկունս ։ Իսկ մերթ վարի իբրև զմակբայ. և նշանակէ Թիկնամբք հանդերձ. կմ ընդ Թիկանցն ։ ռամկ. յանը յին. կմ օմուզին հէտ. Ըստ այսմ ՚ի հին պատմոգ ։ Եւ սմբատ էառ զսուրն, և Թիկնախառն ձգեաց զգլուխ մերոյն ։

Թիկն ածել . կմ Թեկն ածել ։ || ձեռն ատակնել. կմ թուռն հարկանել ։ ռամկ. յէտ յգնել. Ըստ այսմ ՚ի Գիրս սուրգսի ։ Զմարդասպանս խնամոնեաց Թիկն ածեմք. որք ոչ և յաշակերտաց կարգի գտանիմք ։ Եւ դարձեալ անդ ասի. Մի և այն, որ չեւես իցէ հասեալ ՚ի կատարեալ գիտութիւն՝ Թիկն ածել վարդապետի, այս ձեռն արկանել ՚ի պաշտօն վարդապետի ։ տես և ՚ի ա. հատ. ՚ի բառն՝ Թէկն

Թիկնոցաց պահապանաց . կմ պահապանաց Թիկնոցաց ։ || Թիկնապահ . կմ անձնապահ ։ ռամկ. հաւէթէ ։ ՚Ի հին պատմագիրս ։

Թիկունս շրջել ։ || Թիկունս դարձուցանել. կմ ՚ի Թիկունս կոյս դառնալ. կմ զդէմս իւր յետս շրջել. և կմ ընդ կրունկն դառնալ ։ ռամկ. էօնը դարլմէլ. կմ յէտ դառնալ ։ ՚Ի Գիրս ոէրէր։

Թիրախ . ի . աւ . աց . օք ։ || է բառ պարսկական. որով նշանակի նպատակ. կմ նշանակ. որ է նշան կացուցեալ ՚ի մէջ, յոր ձգեն զնետս. Ըստ այսմ ՚ի Գիրս Պիտ ։ Սերմնեցուն սուսերի իբրև զԹիրախ՝ կանգնեալ կայր հակառակամարտ Թշնամեացն լինել նետաձիգ ։ Եւ ՚ի Ճառընտ. ասի. Եւ ոչ զայր պատերազմօղ մեղս և հանապազ իբրև ՚ի Թիրախ ձգէր ՚ի մեղսութեանց զնետս ։

Թիւնաւորութիւն . Թե ։ || Թունաւոր գոլն. կմ ցեղուտութիւն. կմ Թոյն ։ Սուրգս։

Թիւրադաւան . (Նախդր.) || Թիւրեալ և դաւանեալ. կմ որ Թիւրելով դաւանի. և ըստ այսմ ասի. Թիւրադաւան վէճս ։

Թիւրապաշտ . ի . ից ։ || Թիւր պաշտօն մատուցանող. կմ զմոլար պաշտօն ունող ։

Թ Լ

Թլփատ . ի . ից ։ || Թլփատեալ. կմ յատպաեալ ։ ռամկ. Սիւնէթլի ։ և տաճկ. սիւննէթ ։ Իսկ մերթ Թլփատութիւն. կմ Թլփատութիւն ։ տաճկ. սիւննէթ ։ Դրոշմ Թլփատ կոչի Թլփատեալ անդամն. ուր և ոչ Թլփատեալն անուանի՝ անԹլփատութիւն. Ըստ այսմ ՚ի հին պատմագիրս ։ Հրամայեաց կորել զԹլփատս, և զԹլփատսն ։ Եւ զկնի ասի. Սկսան ունել զնա, և զԹլփատսն կորել ։

Թ Մ

Թմբկահար . ի . աւ . աց . օք ։ || հարկանող Թմբկի ։ ռամկ. դավուլճի, կմ թէֆ չալող. և կմ դայրէճի ։ ՚Ի հին պատմագ ։

Թմրացու . ոյ . ով . ոց . ովք ։ || ցաւ Թմրութէ. կմ ախտ Թմրեցուցիչ. և կամ ախտ տարտամութե ։

Թ Ն

Թնդանօթ . ի . ից ։ || է մեծ հրացան՝ որ արկանէ ՚ի բաց զգունդս հրընկէցս մեծաւ Թնդ

մանք՝ և շառաչմունք : ռամկօրէն . ֆօֆ :

Թ Շ

Թշնամանագոյն . գունի : ‖ առաւել թշնամանելի , կամ առաւել հշտամբելի , կամ նախատելի : 'Ի ճառընտիրն :

Թշնամառալի : (Նախդր.) ‖ Լի թշնամառութեամբ . կամ յոյժ թշնամառական :

Թշնամառալեր : ‖ Նոյն է ընդ վերինոյն :

Թշնամառալից : ‖ Նոյն է ընդ բառին՝ Թշնամառալի :

Թշնամառահատոյց : (Նախդր.) ‖ Թշնամառութեան հատուցանող . կամ թշնամառացուցիչ . և ըստ այսմ ասի . Թշնամառահատոյց սատանայ , պատուհաս . և այլն : 'Ի Գիրս գէթ :

Թշնամառայեղց : (Նախդր.) ‖ Թշնամառութեամբ լցեալ . կամ յոյժ թշնամառագոյն . և ըստ այսմ ասի՝ Թշնամառայեղց վտանգաւորութիւն , տաժանութիւն . և այլն : 'Ի Գիրս գէթ :

Թշնամառացուցանեմ . ցուցի . ցի . եալ : (անցող.) ‖ Թշնամառական առնել . կամ թշնամառութեամբ լնուլ , կամ հեգնացուցանել . և կամ չոքնամացուցանել : ռամկ. ...ընել . կամ խեղճ ...ընել :

Թշնամառեալ . եալք : ‖ Թշնամառացեալ . կամ թշնամառական : ռամկ. խեղճ . կամ ...:

Թ Ս

Թասամանակ : (Նախդր.) ‖ Թասամանք մահացեալ . կամ գառն գանիւք սպանեալ : ռամկ. ծեծով մեռած : Իսկ մերթ ընդ բայի չարակցի այսպէս . Թասամանակ առնել . և նշանակէ՝ թասելով մահացուցանել . կամ դժնդակ գանիւք սպանանել : ռամկ. ծեծելով մեռցնել : Եւ կամ այսպէս . Թասամանակ լինել . և նշանակէ չարաչար հարուածովք մահանալ . կամ գառն գանիւք մեռանել : ռամկ. ծեծով մեռնիլ : 'Ի հին պատմագ. Պարծեցաւ , մարթ երթեալ իբրև զմահկլաց , և նշանակէ՝ դժնդակ հարուածով մեռանելով , կամ չարաչար գանիւ մահացուցանելով . և ըստ այսմ ասի՝ Թասամանակ կորնչիլ . որ է ծեծով ... . կամ Թասամանակ սպանանել . որ է ծեծով մեռցնել : 'Ի հին պատմագ :

Թասումն . մանց : ‖ կոչկոճումն . կամ չարաչար գանումն , կամ հարուած . և կամ դառն տանջանք : ռամկ. ծեծ . կամ ծեծ ուտելը . և կամ խոշտանգ : 'Ի հին փերթուած :

Թառ . ոյ . ով . ոց . օք : ‖ Թառումն . կամ թառելն . և կամ այն՝ որ ծորի , կամ կաթէ . և ըստ այսմ ասի՝ թառ աչաց . կամ թառք աչաց . և այլն : 'Ի ճառընտ :

Թառած . ի . աց . օք : ‖ հիւթ թառեալ . որ կաթ առ կաթ ընդ ծակ ինչ , կամ ընդ ցանցառ մարմին ինչ բղխեալ : ռամկ. ...:

Թառացուցանեմ : ‖ տես Թառեցուցանել : 'Ի ճառընտ :

Թարգմանեան : (Նախդր.) ‖ այն ամ , որ վերաբերի առ Թարգմանս Նախնին Հայոց . և յայսմանէ առեալ Թարգմանեան կոչի ամ ինչ որ է հայկաբանեան : Սարգս. տես և 'ի բառարանին յատուկ անուանց զբառն՝ Թարգման :

Թարեցուցանեմ . ցուցի . ցի . եալ : (անցող.) ‖ ծորեցուցանել . կամ հոսեցուցանել : ռամկ.

հոսեցնել . կամ ...ընել . կամ ...ընել :

Թուճարան . ի . իւ . ից . իւք : ‖ Նա՝ որ զհաւանականն զմահկացութեան Թուճարանութեան : տաճկերէն ...տանց . կամ ...:

Թուճագիր . գրոյ . ոց . ովք : ‖ գիր Թուոյ . կամ գիր թուական . որպիսի են սոքա . ա . բ . գ . և այլն . կամ 1 . 2 . 3 . և այլն : ռամկ. ...:

Թուլագոյն . գունի . ից : ‖ առաւել թոյլ . կամ մեղմագոյն : ռամկօր. խիստ թոյլ . կամ թուլցեալ :

Թուլամտութիւն . թեան : ‖ Թուլասրտութիւն , կամ թուլամորթութիւն . կամ մեղկութիւն . և կամ ծուլութիւն : ռամկ. ...:

Թուլասար : (Նախդր.իւ.) ‖ այն ամ , որոյ նիւթն , կամ բաղադրութիւն է թոյլ , կամ կակուղ , կամ լքեալ . որպիսիք են ոմանք 'ի ծովային : 'Ի Գիրս ...:

Թուլութիւն . թեան . ‖ Թուլացումն . կամ մեղմութիւն և կամ կակղութիւն : ռամկ. ...:

Թուխ . թխոյ : ‖ է արմատ թխել բային . և նշանակէ թխումն . կամ ... . և ըստ այսմ նախկին հաւուց 'ի վերայ ձուոց առն հանել զձագս՝ ասի՝ 'ի Թուխս նստիլ . ըստ այսմ 'ի Գիրս ...: Զարմանալիս յորժամ լինիցին զձայն ... ոչ ... , յորժամ 'ի Թուխս նստիցի :

Թուխք . թխոց . զթուխս : ‖ Թուխ , կամ սևորագոյն երք . և ըստ այսմ սևաւ զգեստք սգաւորաց , կամ սևազգեաց սգաւորութիւն՝ Թուխք կոչին . ըստ այնմ Սարգս. Ո՛վ ոք այնպէս անդադրոյն իցէ , որ զնորին տեսանիցէ մեռեալ , և ոչ ընդ արտասուացն ցիցի , և 'ի Թուխս համակիցի : Եւ զկնի առ. Ոչ արտասուեսցէք , և ոչ 'ի թուխս համակիցիք , և ոչ 'ի սևս մտանիցէք , կամ ոչ սևազգեաց լինիցիք :

Թուանաւորեմ . եցի . եա . եալ : (Նորգ.) ‖ Թուանաւոր առնել . կամ լնուլ թուանօք . և կամ թուանով սպանանել : ռամկ. ...ընել . կամ ...ընել :

Թուանաւորութիւն . թեան : ‖ Թուանաւոր գոլն . կամ Թուանով զգածումն : Սարգս :

Թունդ . թնդոյ : ‖ է արմատ թնդալ բային , ում և թինդն . և նշանակէ թնդումն . կամ դղրդումն : ռամկ. ...:

Թուրծ . թրծոյ . ով . ոց . ովք : ‖ այս , որ է միջոց երեսացն , որ 'ի փչելն փքով ուռնու : ռամկ. ...: 'Ի հին պատմագ : Իսկ ըստ որում է սա արմատ թրծել բային՝ նշանակէ . թրծումն , որ է հրով եփումն խեցեղինաց : Իսկ մերթ թրծեալ . և ըստ այսմ ասի , անօթ Թուրծ . ըստ այնմ 'ի ճառընտ. Եւ արկին 'ի քուրայն թրծոյ անօթոյ բրուտի :

Թուրմք . թրմոց . ովք : (անեզ.) ‖ է արմատ թրմել բային , որ ըստ որում առեալ լինի յոգնականաւն նշանակէ զթրմելն , որ է թացումն , կամ սպառողութիւն , որով ինչ թացեալ լինի : ռամկ. ...: Եւ ըստ այսմ թրջոց գինելի՝ ասի՝ 'ի Թուրմս արկանել :

Թոքացաւ . ոյ . ոց : ‖ ցաւոց զցաւ թոքոց : ռամկ. ...:

Թոքացացուցութիւն . թեան : || ցուց թողոց : ռամկ. փընէքճիէ :

Թ Ո

Թռչան . անի . ու . ալ . օք : || Թռչուն . կմ Թռիչք . Ը այսմ 'ի գիրս վէցօր. Ա- ռաւն յաղագս առաւել զԹոյ և 'ի Թռչու նի կուռ ջամբէ ձագուցն :

Թռչանիմ . Թռեայ : || Թռանիլ . կմ Թռչիլ : 'ի գիրս վէցօր:

Թ Ր

Թրաձուկն . ձկան . անց : || կէտ Թրաձուկ, որ է ձուկն ինչ անձնական նման գլխոյ, բայց 'ի վերին կլափին ունի երկայնեալ զբիթ սուսերաձև, որով հարկանէ՝ և Է մէջ կարէ զորսն, զորոյ զհետ պնդեալն է : ռամկօր. խըլըճպալըղը : Խրձլ, է համառօտագոյն ինչ, որ առ ընթեր կայ քաղաքներան, և արգա նեան նաւուն. և բաղկանայ յասուեղաց հն գից : ուղղակէ 'ի մէջ աչաց սորա է բևեռն զօդլիակուսին . յորոյ վերայ զառնան մո լորակքն :

Թրթնջուկ . ջկի . աց : || Թթանիշ, որ է խոտ ինչ ուտելի 'ի մարգկանէ թթուաշ հա մով, և երկայն տերևով իբրև զականջ ա նասնոյ : ռամկ. ըքշիլիճէ . կմ ըքշինճան : և տաճկ. գուզու գուլաղը : 'ի հին բժշկարանս :

Թրթռալ սրտի : || սրտափել : ռամկօր. ըրբը փըըէ փըըէ ընել :

Թրթռեմ . եցի . եա . ել : (չէզ.) || յաձախ Թռչիլ, կամ այս և անդր արագ արագ Թաւալիլ : ռամկօր. բուռըլ : 'ի գիրս ընէէ: իսկ մերթ՝ արագ արագ տատանիլ, կամ սաէպ սաէպ շարժիլ . կմ գողդոջիլ . որպ աստեղն նշոյլք տեսոց աստեղաց . և կմ շողք ճառագայթեալք 'ի ջրոյ զորմովք, կմ զա- ռաստաղօք . և այլն : ռամկ. ըրդըրդալ . կամ ըրըրփիլ :

Թրթռաքիմ . եցայ : (ձայնակր.) || տես 'ի վերոյ Թրթռալ:

Թրթռուն . ունի . իւ . ից . իւք : || սաէպ սաէպ Թռչօղ . կմ սասանուռն . կմ գողդո ջուն . և Ը այսմ առ . Թրթռուն կենդա նի , նշոյլ , շող , ասող , և այլն : ռամկ. բու- յրան . կմ ըրդըրդան . կմ ըրըրան :

Թ Փ

Թփառեալ . ի . աց : || Թփակերպ . ծփ իբ- րև զԹուփ . կմ ունօղ շիւղս , և զնմանու Թի Թփոյ : 'ի ճառընտ:

Թ Օ

Թօն : || տես 'ի յս. հատ: Դորձլ՝ անձրև . կմ տարափ : ռամկ. անձրև . կմ սաղանախ : 'ի գիրս պէտ:

Թօնընկէց . եցի . աց : || պատճառօղ զԹօնս . ծփ զառատիկ խոնաւութիւ . կմ անձրևս : իսկ 'ի յոգնականին երբեմն նշանակէ զաս ղացուածն բազմայոյզ անձրևաց , կմ զզօրա- ցուածն առատիկ խոնաւութեց , զորոյ որի- նակ վկայութիւն տեսցես 'ի բանն՝ Բազա- ձիգք : 'ի գիրս վէցօր:

Թօշնեցուցանեմ . ցուցի . ցն . ել : (անց.) || հոտեցուցանել . կմ նեխեցուցանել . կամ ախտացուցանել . և կմ ցամուքք , և տապա- կանութիւք հարկանել : ռամկ. չօրէցնել . կմ փըխեցնել . կմ ըլըքեցնել . կմ չըմչէցնել :

Թօշնեցուցանեմ . ցուցի . ցն . ել : (անց.) || սպառատեցուցանել . կմ ուշաԹափ առ- նել . և կմ լքուցանել : ռամկ. ուժը բոթէել . կմ սրտը ջեռը թուրցնել . կմ հեւալ ընել :

Ժ Ա

Աշահամբիմ . եցայ . իլ : (ձայ- նակր.) || զարշահամիլ . կմ զաղ բահոտ լինիլ . և կմ նեխիլ : ռամկ. գէշ հոտիլ :

Ժահահոտութիւ . թեան : || զարշահոտութիւն . կմ զաղբահոտութիւ . և կմ հոտ զզուելի : ռամկ. գէշ հոտ : Մարգա.

Ժահատես : (նախդր.) || զարշատես : տաճկ. ճիրքին կէօրիւնիւլ :

Ժահատեսութիւն . թեան : || զարշատեսութիւն . կմ զազիր տեսիլ : ռամկ. ճիրքին կէօրիւնիւլ : 'ի գիրս պէտ:

Ժամ . || պահ . կմ մասն ժամանակի , զորմէ ընդ տեսցես 'ի յս. հատ: Դրադեալ գի- տելի է . զի կրկին են ժամք աւուր . են՝ որք առանձնականք , և են որք գիշերականք . և երկոտասանաբաժանեալն 'ի բաժանէ են երկոտասա- նեակք . և այս առ ժամանակաց հասարա- կածին . յորում տիւ և գիշեր հաւասարա- չափ են: Աւրգ՝ Ը այսմ իւրաքանչիւր ժամ աւուրն ունի զանուն . քանզի առաջին ժամն առանձնական՝ կոչի . այգ . երկրորդն՝ ծայգ . երրորդն , զայրացեալ . չորրորդն՝ ճա- ռագայթեալ . հինգերորդն , շառաւիղեալ . վեցերորդն՝ երկրատես . եօթներորդն՝ շանթա կող . ութերորդն՝ հրակաթ . իններորդն՝ հուր փայլեալ . տասներորդն՝ Թաղաթեալ . մետա- սաներորդն՝ առաւօտ . երկոտասաներորդն՝ ար- փող . յորում սկսանի արփին զօդիլ . ծփ ա- րեգակն ծածկիլ յաչաց 'ի մուտս լինե- լով : իսկ առաջին ժամ գիշերոյն՝ անուա- նի . խաւարակ . երկրորդն՝ աղջամուղջ . եր- րորդն՝ մԹացեալ . չորրորդն՝ շաղաւոտ . հին- գերորդն՝ կամաւոր . վեցերորդն՝ բաւական . եօթներորդն՝ խօթափեալ . ութերորդն՝ գի- ջակ . իններորդն՝ լուսածեմ . տասներորդն՝ առաւօտ . մետասաներորդն՝ լուսափայլ . եր- կոտասաներորդն՝ փայլածու . յորում սկիզբն լինի փայլածել լուսոյ ճառագայթից ար- եւու զերկրաւորք տի :

Ժամ հարկանել : || հարկանել զնշան ժամու . կմ հնչեցուցանել զժամանակ հարն : ռամկ. կոչ- նակ զարնել : 'ի ճառ հարց. իզ:

Ժամս ժամս : (մակբայ .) || Է պահս պահս , կմ երբեմն երբեմն : ռամկօր. պահ պահ : տաճկ. կէահիճէ : Մծբն. Ձ:

Է Ժամս : (մակբայ .) || առ ժամս . կմ առ ժա- մայս . կմ այժմուս : ռամկ. հիմիկս . Ը այսմ 'ի ճառ հարց. Ձ: Եւ Է ժամս զեղխաւորացն հանձեցայ :

[illegible]

Ծ Ե

[illegible]

Ծ Ը

[illegible]

Ծ Խ

[illegible]

Ծ Ղ

[illegible]

Ծ Մ

[illegible]

Ծ Ո

[illegible]

Ծ Պ

[illegible]

Ծ Ր

[illegible]

Կ Բ

[illegible]

Կ Գ

[illegible]

[illegible]թիւն. կմ՛ հեշտախօսանալ. կմ՛ պակ-շոտել. կմ՛ վաւաշոտել. կմ՛ անպարկեշ-տանալ: Լծծբր: տես և 'ի ռ. հատ:

Իգացուցանել. ցուցի. ցմ. ել: (անցող.) || Քաւծանել յանպարկեշտ հեշտութիւն. կմ՛ հեշտախօսացուցանել. կմ՛ պակշոտեցուցա-նել. կմ՛ վաւաշոտեցուցանել. կմ՛ անպար-կեշտացուցանել: Լծծբր: տես և 'ի ռ. հատ:

Իգութիւն. թե: || տե՛ս 'ի ռ. հատ: Վաւաշել, անհամեստ հեշտութիւն. կմ՛ հեշտախօսութիւն. կմ՛ հեշտասիրութիւն. կմ՛ պակշոտութիւն. կմ՛ վաւաշոտութիւն. և կմ՛ անպարկեշտու-թիւն. և ըստ այսմ առն՝ իգութիւն խորհր-դոց. կմ՛ ոճոց. կմ՛ արձակել զեկղուն հայհոյութիւն, և զհոտոտելիս իգութիւն. և այլն: Լծծբր: և Սարգիս:

Ի Դ

Իդեայ. ի. իւ. եց. իւք: || է բառ յունա-կան. որ 'ի հայ բարբառ թարգմանի՝ ձև. կմ՛ կերպարան, կմ՛ տեսակ, և կմ՛ գաղա-փար. և ըստ այսմ իդեայ կոչեն նմանութիւն իրաց. զորս ունի արարչագործն 'ի միտս՝ ըստ որոց առնէ զերեւելիսն, զոր յառաջագոյն կոչեմք գաղափար. կմ՛ յարացոյց:

Ի Ժ

Իժ. ի. իւ. եց. իւք: || է օձ ինչ ժահու և չարաթոյն. երկայն իբր կանգնաւ. և գու-նով աղօտաշէկ, և պիսակ. և մարմնով կարճագունեղ. որոյ և թեկերն 'ի բարկա-նալ [illegible]: Գլուխ սորա փոքր է նեղ և երկայն, և պարանոցն ստուար, որոյ ներհակն է եզն: Ունի զթշնամութիւն ընդ մարդկային թքոյ. որոյ 'ի սորա լինի յարու-ցեալ [illegible] մեռանի. ընդ յոյժ կամակոց, զոր ընդ առնանելն մաժեն, [illegible]. և [illegible]: 'Ի գարնան և յաշնան փախիք զը խորհին, 'ի գարնան չունին զայս [illegible], որով սրանան 'ի բութութենէն, զոր [illegible] ունին ի հազարն: 'Ի հարկանելն զմարդ՝ ու-ռուցանեն զմարմինն. յորում երեւին պա-լարք իբր այրեցածի. պատճառեն զպա-պակութիւն. զինտերսն արեանն լցուցանեն, զերակսն [illegible]. զմայր ժայթքեցուցա-նեն. պատճառեն 'ի մարդն և զցաւս գլ-խոյ, զթմբրութիւն, պչաղ, և զմոռացութիւն: Պատմեն զսմանէ, թէ ծնանիցի ոչ 'ի ձուոց որպէս օձք, այլ զորովայն մօրն ծակելով՝ կենդանի արտաքս ելանէ: Ասելոցն բա-զումք պնդեն. թէ ոչ թէ զորովայնն ծա-կէ, այլ [illegible] 'ի մօրէ [illegible] կենդանիս, և ոչ երբէք զօձս 'ի ձուոց ածելոյ. ուստի և լա-տինք կոչեն զսա՝ վիփերայ, որ ստուգաբա-նի՝ կենդանածին: տամկ. էնքըրէք: Եսայ. 30. 6: Գործ. 28. 3:

Իժաբարոյ. ի. եց: || ունող զբարս իժի. կմ՛ օձաբարոյ: 'Ի գիրս պէտ:

Իժակերպեան. կերպեան. եանց: || կերպիւն իժի: տամկ. [illegible]: 'Ի գիրս [illegible]:

Ի Հ

Իհեա: || [illegible]. կմ՛ զհնի: տամկ. [illegible]. ըստ այնմ 'ի գիրս պէտ. Իս 'ի հեռ մնալ կար-ծիս տայեն, [illegible] զենի պնդելով: Իսկ [illegible]: տամկ. [illegible]. ըստ այսմ առն՝ զնալ 'ի հեռ [illegible]: 'Ի գիրս պէտ:

Ի Ձ

Իձեռնհաս: || ձեռնհաս. կմ՛ կարող: տամկ. [illegible]. ըստ այնմ 'ի գիրս [illegible]. Ոչ են 'ի ձեռն-հաս փոխել զբնութիւնս:

Ի Մ

Իմածին. ծնի. իւ: || յիմէն ծնեալ. կմ՛ յի-նէն սերեալ. և ըստ այսմ առն՝ իմածին զաւակ: 'Ի գիրս պէտ:

Իմայն. այնոյ. ով: || իմայինն. կմ՛ իմական: տամկ. [illegible]. կմ՛ [illegible]. ըստ այնմ 'ի գիրս պէտ: Ո՞վ իմայն [illegible] հանդերձ:

Իմաստանձնել: (Նախերգ.) || ձեռօք յիմաստ-[illegible]. կմ՛ պարապօղ իմաստութեան. կմ՛ ի-մաստասէր. և կմ՛ իմաստական. ըստ այնմ 'ի գիրս պէտ. յիմաստանձնեալն երանեաց յաւէտ [illegible]:

Իմաստասիրապէս: (մակբայ.) || տե՛ս իմաս-տասիրաբար 'ի ռ. հատ: [illegible]:

Իմաստամնասոր. ի. աց: || իմաստասէր. կմ՛ ի-մաստասիրք: տամկ. [illegible]. կմ՛ [illegible]: 'Ի գիրս պէտ:

Իմացականապէս: (մակբայ որակ.) || Իբրև զիմացական. կմ՛ ըստ իմացականութեան. կմ՛ իմանալապէս. և կմ՛ մտաւորաբար: Լծծբր: և Սարգիս:

Իմացիկ: (Նախերգ.) || իմացող. կմ՛ իմացա-կան. կմ՛ իմանալի: 'Ի [illegible]:

Իմ իմիք: || ում իմիք. կմ՛ որում իմիք. և ըստ այսմ առն. զասել իմ իմիք արժանի է. կմ՛ իմ իմիք արժանաւոր եղեն. և այլն: տամկ. [illegible]: Սարգիս. 'ի բազում տեղիս:

Յիմնանէ: || է եկեղեցական բացատրական բա-ռից մի. և նշանակէ՝ յիմնէ. կմ՛ յուսո-վէ: տամկ. [illegible]. ըստ այնմ 'ի գիրս [illegible] 'ի պարապականն իմնիմէ:

Իմնէ. կմ՛ յիմնէ: || է երրորդական բացատա-կանն բառից ին հանմանառեալ ըստ վերջնոյ կոչմանն. այլ և փխել առակս՝ յիմնիմնէ՝ ա-[illegible], յաղթիմնէ և [illegible] յիմնիմնէ կմ՛ յիմնէ. զոր օրինակ. 'ի կարասանն իմնէ. կմ՛ 'ի լեզուէ է իմնէ իսկ Փիլիպ. 4. 10. [illegible] Բայց բար-բառնեց իմնէ, [illegible] թարգմանաբա-բար. և կմ՛ [illegible] 'ի զարդ. [illegible] ունի զզորութիւն թարգմանաբար բառին՝ իսկ. կամ՛ [illegible] այլ թէ [illegible], բայց բարբարակից իսկ. կմ՛ բարբարակից [illegible]: Այլ ըստ այսմ նշանակութեան [illegible] սորա՝ իմն. [illegible] 'ի [illegible]: Ուստի և [illegible] բարբարակից իմնէ, [illegible] 'ի հին օրի-նակս գրեալ. բարբարակից իմն, [illegible] իսկագոյն:

Իմոյական. ի. աց: || իմական. կմ՛ իմայինն: տամկ. [illegible]. ըստ այնմ 'ի Ճառընտ. Այն իմոյական կերպիւ [illegible] գու-կութեան:

'Ի մասոյ: || տե՛ս 'ի ռ. հատ. 'ի [illegible] Մ. 'ի կարգի [illegible]:

ԻՅ

Իյետ : (Նախադրութ.) || յետ . կամ զկնի : ռամկ. էտև . ըստ այսմ 'ի Գիրս պէտ. Զոր 'ի յետ այնոցիկ անյագաբար ապա և 'ի սրա- հիցն հայէր գեղեցկութիւն :

ԻՆ

Իննեկի : (մակբայ, և մերթ անուն.) || ըն- նիցս . կամ իննապատիկ . և կամ իննեակ : ռամկ. ինը հեղ . կամ ինը :

Իննեւտասն : || տե՛ս 'ի ռ. հատ. իննուտասն :

Իննթզեան : (Նախդր.) || բաղկացեալ յին- նուց թզոց , կամ ունող զչափ թզոց ին- նուց : ռամկ. ինը ղարըշ:

Իննիցս : (մակբայ.) || ինն անգամ: ռամկօր. ինը հեղ :

Իննուղկեան : (Նախդրիւ.) || ունող զինն ու- ղուկս , կամ բաղկացեալ յիննուց ուղկից . որք առնեն զերիս ընական թիզս . քանզի երեք ուղուկքն են մի բնական թիզ , վասն որոյ և ինն ուղուկքն լինին երեք թիզք . և ըստ այսմ նոյն է կոչել զինն իննուղկեան՝ և երեք թզեան . յն ունող զչափ երից բնա- կան թզաց : Իսկ վն այսորիկ մինչ աստ՝ զն- մնգէ իննուղկեան եւաալաակեալ , նշանա- կէ ինն թզեանն . յն ունող զինն թիզ բարձ- րութիւն . որպիսիք են ոմանք 'ի հսկայից : ռամկ. էրէք ղարըշ:

Իննուտասներորդ . ի : || է թիւ դասական , և նշանակէ զվերջինն իննուտասանց՝ ըստ կարգի դասելոյ : ռամկ. փոնըէօնինէրորդ :

Իննումամենի . նւոյ . եաց . եօք : || իննամեան ա- մաց . կամ հասեալ յիննամեան տարիս : 'Ի ճառս Եւսեբի:

Իննանապատիկ : (Նախդր.) || իննանիցս կրկ- նեալ : ռամկ. ըննաան ղաթը : Իսկ մերթ վա- րի նորև զմակբայ . և նշանակէ իննանիցս աւելի քան զմին : ռամկ. ըննաան ղաթ :

Իննանիցս : (մակբայ .) || իննասուն անգամ : ռամկ. ըննաան հեղ :

Ինքնաբան . ի . իւ : || ինքնին խօսող . կամ զին- քենէ ճառող : ռամկ. ինքէօր վըրայ խօսօղ:

Ինքնաբեր . ի . իւ . ից . կամ աց . օք : || ինքնին բերող . կամ բուսուցանող : Իսկ մերթ ինք- նին բերեալ . կամ առանց ուրուք գործե- լոյ ինքնին արտադրեալ . և ըստ այսմ ասի՝ ինքնաբեր բոյս , պտուղ , և այլն : 'Ի Գիրս պէտ. Եւ 'ի ճառընտ. ասի . սերմանն չաստ- նոյ ինքնաբեր երաք . յն ինքնեկ պտղովք :

Ինքնաբողբոջ : (Նախդր.) || ինքնին բողբո- ջեալ . կամ ինքնաբոյս : ռամկ. ինքէրէն էրած . ըստ այնմ 'ի ճառընտ. ինքնաբողբոջ գլխոյ իւրոյ պսակիչ :

Ինքնաբուղխ : (Նախդր.) || ինքնին բղխող . կամ ինքնին հոսող զինն : Իսկ մերթ՝ ինքնին բղխեալ . կամ ինքնին հոսեալ . և ըստ այսմ ասի՝ ինքնաբուղխ աղբիւր , կաթն , արտա- սուք , և այլն : 'Ի Գիրս Հիւսր: և 'ի հին պատ- ճագ: Մերթ և ս ինքնին բուսեալ , կամ ար- տադրեալ , կամ ինքնեկ . և ըստ այսմ ասեմք , ինքնաբուղխ բոյս , կամ բերք . և այլն : 'Ի ճառընտ: և 'ի Գիրս Հիւսր: Դիմ. , ինքնայօ- ժար . կամ ինքնակամ . և կամ յօժարամիտ . և ըստ այսմ ասի՝ ինքնաբուղխ կամք , միտք , և այլն : 'Ի Գիրս Հիւսր:

Ինքնագէտ : (Նախդր.) || յինքենէ գիտացեալ . կամ զինքն գիտող : Իսկ մերթ ինքնին գի- տող . կամ ինքնին գիտելով . և ըստ այսմ ա- սի՝ ինքնագէտ իմանալ : 'Ի Գիրս Հիւսր:

Ինքնագլուխ : (Նախդր.) || ինքնին ունող զգլխաւորութիւն . կամ ինքն ըստ ինքեան տի- րող , կամ ազատ յիշխեցողութենէ այլոց . որ և ասի , ինքնիշխան , կամ անձնիշխան : ռամկ. ինէօն իր գլխուն : Խորէն. Ք. գլ. 57 . և Լամբր :

Ինքնագոյակ . ի : || ինքնին գոյացեալ . կամ ինքնեկ . և կամ ինքնաբեր : 'Ի ճառընտ: տե՛ս և 'ի ռ. հատ. Ինքնագոյ :

Ինքնադէպ : (Նախդր.) || ինքնին դիպեալ . կամ առանց գիտման հանդիպեալ . և կամ պատահմամբ արարեալ : ռամկ. ինէօրէն է- ղած . կամ թէսատիւֆ . և ըստ այսմ ասի 'ի ճառս ինչ . Զի մի ինքնադէպ ինչ իրքն կարծիցին : Եւ զկնի ասի . Զի մի ինքնա- դէպ զիրկութեանց կարծիցես :

Ինքնադիմաբար : (մակբայ .) || 'ի դիմաց իւ- րոց . կամ անձամբ անձին . կամ ինքնին ա- ռանց միջնորդի . և ըստ այսմ ասի . ոչ միջ- նորդաւ՝ այլ ինքնադիմաբար խօսիլ. Սարգ.:

Ինքնաթիւ : (Նախդր.) || յինքենէ թուեալ . կամ ինքեամբ համարեալ: Դաւիթ անյաղթ:

Ինքնալոյս : (Նախդր.) || ինքնին լուսաւո- րող . կամ զլոյսն ինքնին 'ի բնէ ունող . և ըստ այսմ ասի , ինքնալոյս կանթեղ: 'Ի ճառըն:

Ինքնալուր : (Նախդր.) || ինքնին լուեալ . կամ յինքենէ լսեցեալ : ռամկ. իրմէ լսած : Իսկ մերթ՝ ինքնին լսող . կամ ականջալուր : ռամկ. ինէօրէն լսօղ . կամ իր ականջով լսօղ . և ըստ այսմ ասի 'ի ճառս ինչ . Դուք ինքնալուր եղէք , թէ այլ ոք պատմեաց քեզ :

Ինքնախորժ : (Նախդր.) || յինքենէ ախոր- ժեալ . կամ ինքնայօժար . կամ ինքնակամ , կամ կամաւորական . և ըստ այսմ ասի՝ ինք- նախորժ պտուղ , համեմ , գործ , և այլն : 'Ի ճառընտ:

Ինքնախօս : (Նախդր.) || ինքնին . կամ ինքն ը ինքեան խօսող : ռամկ. ինէօրէն խօսօղ :

Ինքնախօսութիւն . թեան : || անձնական խօսք , կամ յատուկ արտասանութիւն . կամ առանձ- նախօսութիւն . 'Ի ճառընտ:

Ինքնակայութիւն . թեան : || ինքնին կայացումն . կամ ենթակայութիւն . կամ անձնաւորութիւն : 'Ի ճառընտ:

Ինքնակերպ : (Նախդրիւ.) || իւրակերպ . կամ իւր կերպով . կամ իւր կերպարանաւ : ռամկ. իր թարզը : 'Ի ճառընտ:

Ինքնահիւս : (Նախդր.) || տե՛ս 'ի ներքոյ ինք- նահիւսակ :

Ինքնահիւսակ : (Նախդր.) || ինքնին . կամ յին- քենէ հիւսեալ . կամ որ է հիւսուածն իւր . և ըստ այսմ ասի , ինքնահիւսակ թագ : 'Ի ճառընտ:

Ինքնաձայն . ի . իւ : || ինքնին ձայնող . կամ յինքենէ ձայնեալ : Աճգար:

Ինքնաձեռն : (Նախդրիւ .) || ձեռնակերտ . կամ յանդուգն , կամ վստահ , ըստ այնմ 'ի Գիրս պէտ.

Որով լիցուք ինքնաձեռն լինելով յայնպիսի չարագործութեանս յանդգնեալ բերել քաջալերութիւն: տե՛ս և 'ի ա. հատ:

ինքնամեռ: (նախդր.) ‖ ինքնին մեռանող. տաճկ. քէնտիլիկէն մէռնօղ: 'ի գիրս վիճոց:

ինքնամուխ: (նախդր.) ‖ ինքնին մխող. կմ մխեալ: Իսկ մերթ անձամբ զանձն յառաջ մատուցանող, կմ յանդգնութբ զանձն ընծայող: տաճկ. քէնտը քէնտինը իչէ սօգնօղ: 'ի ճառս ինչ:

ինքնայօրդոր: (նախդր.) ‖ ինքնին յորդորեալ. կմ ինքնայօժար. կմ ինքնակամ. և կամ կամակար: 'ի գիրս պիտ:

ինքնաներգործ: (նախդր.) ‖ ինքնին ներգործող. կմ ինքնագործ: տաճկ. քէնտիլիկէն ընօղ: 'ի գիրս տիմ:

ինքնաներկ: (նախդր.) ‖ ինքնին ներկող. կմ ինքնին ներկեալ, և կմ ինքնակամ շաղախեալ յիմիք. և ըստ այսմ ասի 'ի ճառս ինչ. ինքնաներկ իմն են 'ի չարիս:

ինքնաչափ: (նախդր.) ‖ ինքնին չափող. կմ ինքեամբ չափեալ. և կմ որ զինքն չափէ: Պռոկղ. անյաղթ:

ինքնապատրաստ: (նախդր.) ‖ ինքնին պատրաստող. կմ ինքեան հանդերձող: տաճկ. քէնտիլիկէն հազըր ընօղ: 'ի ճառընտ:

ինքնատաց: (նախդր.) ‖ ինքնին տացող. կմ ինքնին տացեալ. կմ յինքենէ բարբառեալ. և ըստ այսմ ասի՝ ինքնատաց ձայն: տաճկօր. իրմէ ըսած: Սարգս:

ինքնաստեղծ: (նախդր.) ‖ ինքնին ստեղծանող. կմ ինքեամբ հաստող: տաճկ. քէնտիլիկէն եարադղօղ: Իսկ մերթ՝ ինքնին. և կմ յինքենէ ստեղծեալ, կմ յանձնէ խորմէ հնարեալ. և կմ մտացածին: տաճկ. գօնլիւն չընած. կմ գըլըխէն հանած. կմ փիւտիւկ. և կմ եափմայ:

ինքնատէր. տեառ: ‖ տէր անձին իւրոյ. կմ ազատ տէր. կմ անձնիշխան: Սարգս:

ինքնատէրութիւն. թեան: ‖ տէրութիւն անձին, կմ ինքնիշխանութիւն. կմ անձնիշխանութիւն: Սարգս:

ինքնատիրեալ: ‖ ինքնին տիրեալ, կմ ազատ տէրապետող. կմ անձնիշխան: 'ի ճառս ինչ:

ինքնարհամարհ: (նախդր.) ‖ զանձն արհամարհող. կմ ինքնանախատ: տաճկ. քէնտը քէնտինը խօր թութօղ:

ինքնեղութիւն. թեան: ‖ ինքնեղ գոլն. կմ ինքնին եղանիլն. և կմ ինքնադէպ լինելութիւն: տաճկ. քէնտիլիկէն օլմաք: Փիլ. ածաբ:

ինքնօրէնութիւն. թեան: ‖ ինքնակամ օրէնք. կմ ինքնայօժար օրինադրութիւն. ըստ այսմ 'ի ճառընտ. Մատնեալ եղաք ինքնօրէնութ մոլորութեան:

Ի Շ

Իշակես. կիսի. աւ. աց. օք: ‖ ջորի. որ է կիսոյն նմանի իշոյ, և է կիսոյն ձիոյ. վն որոյ և կոչեցաւ իշակես. ոմն և երբեմն կիսէշ: տաճկ. գաթըր. է այսմ 'ի գիրս Հեթնին Խոսրովու: Իշակիսոք և երևելի երիվարօք շրջեցի յաշխարհի:

Իշամեղու. ուի. աց: ‖ պիծակ, որ է անգործ մեղու, որ զայլոց մեղրն ուտէ: տաճկ. էշարըսը. է այսմ Սարգս. Դատարկակեցս անուանեմք զնա և իշամեղուս՝ յայլոց աշխատութեանց կերակրեալ:

Իշավար. ի. աց: ‖ վարող իշոյ. կմ իշապան որ վարէ զէշն: տաճկ. էշէկճի: 'ի գիրս վեցօր:

Իշավարեմ. եցի. եա. էլ: (ներգ.) ‖ վարել զէշն:

Իշապան. ի. աց: ‖ տե՛ս Իշավար:

Իշեար. կմ իշեայք. իշերոյ: ‖ իշեան, ոյ էշք կմ բազմութիւնք իշոց: տաճկ. էշէր. կմ էշէկներ: է այսմ 'ի ճառընտ. Քան զխոզս վայրենիս, և քան զիշեայս անապատի:

Իշխանանամ. ացայ. ցիր: (ընդմիջ.) ‖ իշխան լինել. կմ իշխել. կամ տիրել: 'ի գիրս պիտ:

Իշխանապետ. ի. աց: ‖ պետ իշխանաց, կմ գլուխ իշխանութեանց: տաճկ. պէյլէր. կամ պէյլէր պէյի: 'ի ճառընտ:

Իշխանասէր. սիրի. աւ. աց. օք: ‖ սիրող իշխանաց. կմ ախորժող իշխանութեան:

Իշխանարար. ի. աց: ‖ կացուցանող իշխանաց. կմ իշխեցուցիչ: 'ի ճառս ինչ:

Իշխանախնդրութիւն. թեան: ‖ սէր իշխանութեան. կմ ցանկութիւն իշխանական պատուոյ, և կմ գահասիրութիւն: 'ի ճառընտ:

Իշխանօրէն: (մակբայ.) ‖ իբրև զիշխան, կմ տիրապէս: 'ի գիրս պիտ:

Իշխեցուցանեմ. ցի. ցո. ել: (անցող.) ‖ իշխան առնել. կմ իշխան կարգել. կմ պետ կացուցանել զոք 'ի վն իրիք. և կմ տիրացուցանել: տաճկ. պէյ ընէլ. կմ պիրէն պաշ. կմ հէօքմ ընէլ պաշ: Մծբնա ժթ:

Իշորդի. դւոյ: ‖ որդի, կմ զաւակ իշոյ. աւրով մերթ նշանակի յաւանակն. է այսմ 'ի ճառընտ. Հեծեալ յէշ, և 'ի մտրուկ իշորդւոյ: Իսկ մերթ ջորին, ոյ գաթըրն, է որում մայրն, կմ հայրն է էշ. է այսմ 'ի գիրս առակաց. Նախատէին զջորին լինել իշորդի, և նա պարծէր մարբն:

Իշտրմուղ. մղոյ. ով. ոց. ովք: կմ մղի. աւ. աց. օք: ‖ է թևաւոր կենդանի ինչ երկարանի, պարանոցաւ, և ոտնօք նման ուղտու, բայց է բնութբ ախմար, և ապուշ իբրև զէշ տրմուղ, յորմէ և կոչեցաւ իշտրմուղ. զոր բուն անուանմբ կոչեմք՝ ջայլամն: տաճկ. տէվէգուշու. և է այսմ ասի 'ի ճառս ինչ. ընդդէմ արագաթռիչ բազային է իշտրմուղն, որ ոչ բնաւ թռչի:

Ի Ջ

Իջավանիմ. եցայ. եայ: (ձայնակր.) ‖ իջեւանիլ. կմ օթեւանիլ: տաճկ. խօնմաղ ըլլալ: 'ի ճառընտ:

Իջումն. ման: ‖ իջանելն. որ և կոչի՝ էջք: տաճկ. ինմէլը: 'ի ճառընտ:

Ի Ս

'Իսերկեան: (մակբայ ժմկակ.) ‖ այսօր, կմ յայսմ աւուր: տաճկ. պուգուն. է այսմ 'ի գիրս պիտ. Որ ինձ 'ի սերկեան հանդիպի:

Իսկատեռակ. ի. աց: ‖ ունող զիսկական սեռ, կմ զիսկութիւն սեռի:

'Իսմայօքս: ‖ ամենեքումբ որք 'ի սմա են. է այսմ 'ի ճառընտ. Երկիր իսկ միանգամայն 'ի սմայօքս սասանեալ:

Իսրայէլադաւանդ : (Նախդիրն.) || դաւանդ Իս-րայէլեան. կամ այն՝ որ է Իսրայէլական կրօնից. և ըստ այսմ առնի, Իսրայէլադաւանդ ժողով : 'ի գիրս գանձ:

Իսրայէլացի : (Նախդր.) || ազգ Իսրայէլաց-ւոց. կամ յակոբեան զարմ: ռամկ. ...ց ... : 'ի ճառընտ:

Իսրայէլաթիւ : (Նախդր.) || թուող զինէլ. կամ որ է թիւ Իսրայէլեան. կամ յորում ե-ղեալ անհատքն են իէլացիք : և ըստ այսմ առնի, իէլաթիւ տոհմ: 'ի ճառընտ :

Ի Ր

Իրազգածութիւն. թեան : || իրազեկութիւն, որ է զգացումն իրին, կամ տեղեկութիւն բանին, կամ վերահասութիւն : ռամկ. ...:

Իրազգաց : || տե՛ս Իրազգած. 'ի ռ. հատ:

Իրազեկութիւն. թեան : || տե՛ս Իրազգածութիւն :

Իրախոյզ. խուզի : || խուզող իրաց. կամ որո-նող զիրս. կամ իրազէտ. կամ այն՝ որում խնդ-րի իւրն իրին. ըստ այնմ 'ի գիրս ոսկ. ... զիրախոյզն խնդիր :

Իրականութիւն. թեան : || հանդամանք. կամ որպիսութիւն իրաց. կամ անցք իրագործու-թեանց : ռամկ. բանին ... : 'ի ճառընտ:

Իրակերտութիւն. թեան : || իրագործութիւն. կամ անցք եղելոյ իրաց : 'ի ճառընտ: և 'ի գիրս ...:

Իրաւաբար : (մակբայ.) || իրաւամբք. կամ արդարապէս : 'ի ճառընտ:

Իրաւագործ. ի. աց : || գործող իրաւանց, կամ արդարագործ. և կամ իրաւարար :

Իրաւագործութիւն. թեան : || գործ իրաւանց, կամ արդարագործութիւն, և կամ իրաւարա-րութիւն : 'ի գիրս ...

Իրաւադարձ : (Նախդրն.) || դարձարեալ ի-րաւամբք. կամ շիտակ և իրաւունք. ըստ այնմ 'ի գիրս ոսկ. Ամս դարդարանաց հատուցէք վարկ յայսմ իրաւադարձ կամաւ. ...:

Իրաւախնդիր : (Նախդր.) || խնդրող զիրա-ւանց, կամ զիրաւունս. կամ այն՝ որ է իրա-ւացի խնդիր :

Իրաւախորհ : || տե՛ս Իրաւախոհ. 'ի ռ. հատ: 'ի հին տպագ:

Իրաւախօս. ի. աց : || իրաւաբան, կամ դատա-բան : Լամբրոն:

Իրաւացի. ցւոյ. եաւ. եաց. եօք : || իրաւ-ունք. կամ արդար. կամ ճշմարիտ. կամ արժա-նաւոր. ըստ այնմ 'ի գիրս ոսկ. Փառկեմ ըղ-բանն կատարելական ..., իրաւացեաւ և օգտակարաւն : կամ Ա... իրաւաց-ւոյս պատճառ : տե՛ս և 'ի ռ. հատ:

Իրաւափառ : (Նախդր.) || զիրաւացի փառս ունող. կամ իրաւամբք փառաւորեալ. և կամ արժանապէս գերամբարձեալ : 'ի հին տպագիրս : Գրիգ..., է անուն մարդոյ :

Իրողեմ. եցի. եա. ել : (Ներգ.) || տե՛ս Ի-րակել. 'ի ռ. հատ:

Իրօղ. ողի. աց : || իրակող. կամ գործող : ռամկ. ընող :

Ի Ց

Իցի՞մ : (Մխ... ըղձական.) || ուր իցէ. կամ ուր արդ. ըստ այնմ 'ի գիրս ոսկ. Իցի՞մ այն բարեբաստութիւն, յորժամ բազմաց ... ...նուաստ բնակողք զարդարեն : Եւ ... առնի. Իցի՞մ այն բարեբաստութիւն, յոր-ժամ յանուրջն ... լուսաւորաց զեր-կրպագութիւն մատուցանելին ... ...հանդերձ... ըստ այսմ է և 'ի հին տպագրութեան :

Ի Ւ

Իւ իւիք : || ձայն իւիք. կամ զինչ իրք : ռամկ. ...:

Իւիք իւիք : || իրաց իւիք. կամ բան իրաց ինչ. կամ իւիք կերպիւ. ըստ այնմ 'ի գիրս ... Ետ-ես իւիք իւիք հանդամանք ... և իւիք իւիք ... :

Իւղաթուրմ : || տե՛ս 'ի ռ. հատ. Իւղաթորմ : 3. Մակ. 4. 6. ըստ ...:

Իւղաբերու. ուեի. աց. օք : || իւղ արկանող. կամ իւղով օծանող : ռամկ. եղ ... կամ եղ ...:

Իւղաբերութիւն. թեան : || արկումն իւղոյ, կամ օծութիւն իւղոյ :

Իւրաբարոյ. ի. ից : || զբարս իւր ունող. կամ բարուց իւրոց նմանող : ռամկ. ... ...:

Իւրագործ. ի. աց : || յիւրովի գործեալ. կամ իւր գործ. կամ ինքնագործ : 'ի գիրս ...:

Իւրածին. ծնի : || յիւրովի ծնեալ. կամ որ ծը-նունդ իւր է : Իսկ ... յիւրածին ծնգյոյ ...՝ ... յիւրովի ծնողաց : 'ի ճառընտ:

Իւրակայան : (Նախդր.) || այն՝ որ է կայան իւր. կամ որ է բաւն բնակութեան : ռամկ. ... ըստ այսմ ... յիւրակայան ... երեւել ...:

Իւրակից. կցի. ցւ. աց. օք : || կցորդ իւր-եանց. կամ նման իւր. կամ որ իւրն է. և կամ ինքեան համաձայն. և ըստ այսմ առնի, իւրա-կից անուան : 'ի հին տպագիրս:

Իւրայոց. ոյք : || իւրայնոց. կամ իւրոց. ... և իւրեանցայնոցն ... : 'ի ճառընտ:

Իւրանձնապէս : (մակբայ.) || իւրն զանձն իւր. կամ իւրն անձին իւրում : ռամկ. ... Իսկ ... իւրն յանձնէ իւրեան. կամ անձնաւորաբար. կամ անձնահատկապէս. կամ մասնաւորապէս : 'ի գիրս ...:

Իւրանման. ի. ից : || նման իւրեան. կամ համանման ինքեան. կամ իւրաբարոյ : ռամկ. ...: 'ի գիրս ոսկ:

Իւրապէս : (մակբայ որակական.) || իւրն զիւրն. կամ նման իւրոց : ռամկ. ...: 'ի ճառընտ:

Լ Ա

ԼԱԼ: ‖ Է անձկալութիւն լալոյ բայից, որ եւ ըստ նշանակէ ողբ. ըստ այսմ 'ի ճառընտ. Խորքն զայն անտանելի գուսանութիւն, զլալ առանցն կոկանն բարձեալ. յիշ ողբս առնելոյ: Եւ դարձեալ անդ ասի. Ջլալ հարկանէր թէկէղ զլալեան զաւանու_ թեն.. յիշ ողբս հարկանէր, որ է ողբս առ_ նել:

Լալահառաչ: (Նախդր.) ‖ լալով հառաչող. կմ հառաչմամբ ողբացող. և կմ որ լինի լալագին հառաչանօք. և ըստ այսմ ասի՝ լա_ լահառաչ ձայն. և այլն: 'Ի ճառընտ:

Լալոթ: ‖ անծանօթի առ 'ի բայէս լալ, այլ թո_ նոթն 'ի բառէն թօն, և սովորակօթն 'ի բառէն սուռնակ. և նշանակէ լալումն. կմ ողբ: ռամկ. լաց:

Լախտ. ի. ից: ‖ խարազան ուղղեալ 'ի թաշ կինակէ, և 'ի նմանէ. որով 'ի խաղս հար կանեն զձեռս, կամ զթիկունս, և այլն: ռամկ. թոպուզ: տես և 'ի Ա. հատ:

Լախտան. կմ Լեխտան. ի. աց. օք: ‖ կոճղ, յոր արկանեն զոտս 'ի լռճմտեալ զձեռս և զոտս, և զայլ ինչ: ռամկ. եաւ կոճղ. կմ շէկէն. ըստ այսմ. 'Ի պատմ. Ագաթ. Զլախտանն 'ի մէջ բե րեալ եդ. և դարձեալ կառուցեալ զակնն 'ի լախտանին:

Լախտանագետ. գետի. աց: ‖ Նա՝ որ զետեղէ հայիլ 'ի լախտանն. յիշ 'ի կոճղն. որով նշա_ նակի այն կախարդն, որ հայելով 'ի կոճղն ջրալից զուշակէ զապագայս 'ի ձեռն ոգ_ ւոց, և խօսի ը դիւաց, և տան նմա պա_ տասխանի: 'Ի պատմ. Ագաթ:

Լակից: ‖ Նոյն է ընդ բառին՝ զակից, որ է բռնակ, կմ Ճանկառ. ըստ այսմ 'ի հին պատ_ մագիրս: Եւ նորա լակից ածեալ նուաէին պատառոտ: Եւ զկնի ասի. Ածելին զգե րի մարդկան 'ի լակիչն խարկանաց:

Լայնաթաթ: (Նախդր.) ‖ ունող զլայն թաթ. որպիսի են ոտանք 'ի մարդկանէ, կամ 'ի կենդանեաց: ռամկ. թաթը լան: 'Ի գիրս դատաւոր:

Լայնապատկեր: (Նախդրիւ.) ‖ ունող զլայն պատկեր. կմ Նա՝ որոյ դէմքն են լայնաձիգ: ռամկ. դէմքը լան: 'Ի ճառս ինչ:

Լայնալիճ: (Նախդրիւ.) ‖ լայն կմ ստուար ջիլ. և ըստ այսմ լայնալիճ կոչի աղեղն: 'Ի գիրս դատաւոր:

Լայնասփիւռ: (Նախդր.) ‖ ըստ լայնատարած ընդարձակութիւնս սփռեալ. կմ ըստ լայնութե շրջանակաց տարածեալ. կմ համասփիւռ. և ըստ այսմ ասի՝ լայնասփիւռ լուսաւորու թիւն: 'Ի գիրս Ճէշ:

Լայնշի. շեայ. եաւ. եաց: ‖ ծառի առ 'ի լայն բառէս մասնկանցս է. ըստ հերալի բառին բաղադրէ. և նշանակէ՝ լայնաձև, կմ լայնատերև. կմ լայնատարած. ըստ այսմ 'ի գիրս Ճէշ. Է թաղքն ինչ ջրամէր, որ ունենի առաս լայնշեաց մաշկեղէնս, զի լիցի նմ 'ի ջեռուցն 'ի նմանութին զեկայ:

Լայնոտն. ոտն. ոտք: ‖ ունող զլայն ոտս ռամկ. ոտքը լան:

Լայնութիւն. թե: ‖ ընդարձակութիւն. կմ տա րածութիւն: ռամկ. լանութիւն: Ծննդ. 13. 17 Դանիէ. 3. 1:

Լանջապահ. ի: ‖ տես Լանջապանակ. 'ի Ճ. հատ: 'Ի հին պարագ:

Լաշկամաշկ: ‖ տես Լեշկամաշկ: Եբր. 11. 37 'Ի յիշատակիրսն:

Լապտերակալ. ի. աց: ‖ ըմբռնող, կմ ու նող զլապտեր. կմ ջահընկալ: ռամկ. ճրագ բռնող: 'Ի ճառընտ:

Լաստակտուր. ի. ից. ‖ կտրտող զլաստ: ռամկ. տաշ խոփող: 'Ի գիրս վէպոց:

Լարախիլ: (Նախդրիւ.) ‖ խլող զլարս. կմ որ բռնութեամբ կորզէ 'ի բաց զլարատեսակ ջիլս: Մրաէլի անյաղթ:

Լացուցանեմ. ուցի. ցն. եալ: (անցող.) ‖ տալ լալ. կմ ողբացուցանել: ռամկ. լացը նել: Մարգ:

Լաւազգի. գւոյ: ‖ 'ի լաւաբարոյ ազգէ, կմ ազնուազգի. կմ քաջազգի: ռամկ. ազնիւ մէկ ... կմ գինիղոպ: 'Ի ճառընտ:

Լաւակամ. ի. աւ. աց. օք: ‖ բարեկամ. կմ բարեբարոյ. և կմ բարեհաճ: 'Ի հին պարագ:

Լաւակամութիւն. թե: ‖ բարեկամութիւն. կմ բարեբարոյութիւն. և կմ բարեհաճութիւն: 'Ի գիրս կանոնաց:

Լաւանամ. ացայ. ցիր. ալ: (Չէզ.) ‖ լաւ լինել. կմ բարի գոլ. և կմ ազնուանալ: ռամկ. ազնուանալ. ըստ այսմ 'ի հին պարագիրս. Գալ 'ի զգաստութիւն, և 'ի լաւանալ:

Լ Ե

Լեաշկամաշկ: ‖ Նոյն է ը բառին՝ Լեշկա_ մաշկ: 'Ի հին պարագ:

Լեարդ. լերդի. ին. ից. իւք. կմ ոք: ‖ Է փորոտի ինչ մեծ և փափուկ կախեալ զկու շարձողէ, զետեղեալ ը կրծովք յաջակողմն կողմ: ռամկ. լերդ: և տաճկ. ճիէր: Արդ՝ սորա են երկու մասունք. մինն է վերին, և միւսն ներքին. վերինն է ուռուցիկ. կազմ_ ուածով սնդգային. կարգեալ 'ի բնութէ հովանաւոր սրտին. ... և ինքն է հով և գէճ. որ և անդադար շարժմամբն ձգէ յինքն զցուրտ օդ ը բերանն, և ը խռչափողն. և զջերմ ոգիս ընկալեալ 'ի սրտէն վարէ ար_ տաքս ը ունգունս, և զայս մասն բուն ան_ ուամբ կոչեմք թոքս: Իսկ ստորին մասն է սեաւ, և խառնուածով նման թանձրացեալ պաղեալ արեան, և բնութբ ջերմ և գէճ, կախեալ ջլովք զկնի թոքաց, որ և թա_ քուցեալ ունի յինքն զխիրան Ճարպապատ, և կախեալ զինքն նէ զամենն լեռնոյն: Այս մասն է կցեալ ը ստամոքսին, որ և 'ի մա մացէն ձգեալ յինքն զհիւթ առ սակաւ սակաւ փոխադրէ յարիւն. և այս բաշխէ զայն ընդ ամ անդամս. վն որոյ և կոչի գոր ծարան արեան: Արդ՝ մասնաւորապէս լեարդ կոչեմք զայս մասն, որ յաղագս սնուցման 'ի ռամկական բարբառս անուան_

նի՝ [illegible] : 1. Թագ. 19.13: Տօբ. 6.5:

Լեզուագրեաց . գրեցի : || գրեցող լեզուաց . որով նշանակի այն , որ գիտէ զբազում բարբառս լեզուաց . կամ որ նշանակէ՝ իւրև լեզուաւ զբազում ինչ . որպիսի են գիրք , կամ պատկերք . կամ ունօղք աշխորհս լեզուագրութեան : 'ի ճառընտ:

Լեզուանիմ . եցայ . եա . իլ : (Ձայնակր.) || լեզուանի լինիլ . կամ լեզուազարիլ , կամ բարբանջել . և կամ ճարտարութեամբ չարախօսել : ռամկ. [illegible] : 'ի գիրս [illegible]:

Լեզուաշատ . ի . աց : || լեզուազար . կամ լեզուանոյ . կամ բարբանջօղ . և կամ յիմարաբան : ռամկ. [illegible] . կամ [illegible] :

Լեզուաշատութիւն . թեան : || լեզուազարութիւն . կամ լեզուանոյութիւն . և կամ բարբանջմունք: 'ի հին պարփոգիրս :

Լեկան : || տես Լական : 'ի պարփ. [illegible]:

Լեղ . ի : || է համեմ ինչ դիւրափշրելի . երանգաւ բացագոյն դեղին . սովաւ ներկեն նախ զմազեղէնս . այսինքն [illegible] . զի պատրաստեսցին 'ի յընդունիլ զայլ ներկս : ռամկ. [illegible] : 'ի ճառս ինչ:

Լեշկամաշկ . ի . իւ . աց . օք : || լեշկ մաշկ . այսինքն լերկ . կամ անմազ մորթ , զոր ունիմք 'ի ճգնաւորաց զգենուլին 'ի հնումն : ռամկ. [illegible] . ըստ այսմ 'ի հին պարփոգ. Շրջէին լեշկամաշկօք , և մորթովք այծենեօք:

Լեռնահանգէտ : (Նախդր.) || հանգոյն , կամ նման լերին : ռամկ. [illegible] : 'ի ճառս ինչ:

Լեռնամուտ . մտի : || մտանօղ 'ի լեառն . կամ թագուցեալ 'ի լերին . և կամ լեռնաբնակ : ռամկ. [illegible] : 'ի ճառս ինչ:

Լեռնասէր . սիրի : || սիրօղ լերին , կամ լեռնական բնակութեան : ռամկ. [illegible] : 'ի գիրս [illegible]:

Լերանցամէջ . միջի : || միջոցք լերանց . կամ այն տեղի , որ է 'ի մէջ լերանց : 'ի գիրս [illegible]:

Լերդակեղի . ղւոյ . եաւ . եաց . եօք : || Նա , որոյ լեարդն ունի զկեղ . այսինքն զխոց . կամ որ վիրաւորեալ է սրտիւ : ռամկ. [illegible] . կամ [illegible] : ըստ այսմ 'ի գիրս [illegible] . Արտասուօք լերդակեղի խոր խոցեալ նստի :

Լերդակտուր . կամ լերդակտոր : (Նախդր.) Նա , որոյ լեարդն է կարատեալ . կամ սրտակտուր . և կամ աղեկտուր : ռամկ. [illegible] . կամ [illegible]:

Լերդացաւութիւն . թեան : || ցաւ . կամ ախտ լերդի : ռամկ. [illegible] . կամ [illegible] . կամ [illegible]:

Լերկաձայն . ի . իւ . ից . իւք : || Նրբաձայն , այսինքն ունօղ զձայն նուրբ . որպիսի են ոմանք 'ի տաւղից : ռամկ. [illegible] : 'ի հին [illegible]:

Լերկամորթ : (Նախդր.) || Նա՝ որ լերկ է մորթով , այսինքն ոչ է բրդոտ , և ոչ թեփոտ , և ոչ մազոտ : ռամկ. [illegible] : 'ի գիրս [illegible]:

Լերկութիւն . թեան : || լերկ գոլն . կամ անթաւութիւն , կամ մերկութիւն . կամ նրբութիւն : ռամկ. [illegible] : Լամբր:

Լ Ի

Լխաբախտ : || տես 'ի ներքոյ Լխաբախտիկ :

Լխաբախտիկ : (Նախդր.) || լցեալ բարեբախտութեամբ . կամ յոյժ բարեբախտ : ռամկ. [illegible] . կամ [illegible] : 'ի գիրս [illegible]:

Լխաբերան : (անուն . և մերթ մակբայ .) || բերանալիր . կամ լի բերանով . կամ յօժարական . և ըստ այսմ ասի . լխաբերան գովել . կամ լխաբերան օրհնել : 'ի հին պարփոգ:

Լխաբուղխ : (Նախդր.) || առատաբուղխ . կամ առատահոս . կամ յորդառատ : 'ի գիրս [illegible]: և 'ի ճառընտ:

Լխաբուռն : (Նախդր.) || լի բռամբ . կամ բռնալիր . ըստ այսմ 'ի գիրս [illegible]. Հնձեմ լխաբուռն զամբարշտութիւն այժմ :

Լխագիրկ . գրկի : || գրկալիր . որ է լցուցիչ գրկաց . և այս ասի զաւեղանց՝ որք յոյժ քարշեալ լինին : 'ի ճառընտ:

Լխալուսին . սնի . իւ : || լրացեալ լուսին . կամ որ ունի զլուսին լի , այսինքն բոլորեալ լուսով . որպիսի են ոմանք 'ի գիշերաց : Այնպէս լխալուսին կոչին և բոլորակք լուսնի , յորժամ ունին զձև նոր անթերի շրջանակեալ լուսով : 'ի գիրս [illegible]:

Լխախորտիկ . տկի : || խորտակալիր . այսինքն լցեալ խորտկօք . կամ յղփացեալ առատութեամբ խորտկաց . որպիսի էր մեծատունն զաղարու : 'ի ճառընտ:

Լխահոգի . (Նախդր.) || լի հոգւով սրբով . կամ հոգելից : 'ի ճառընտ:

Լխաձեռն : (Նախդր.) || լի ձեռօք . կամ լցեալ ձեռամբ . կամ առատաձեռն : 'ի գիրս [illegible]:

Լխապէս : (մակբայ որակ.) || լիութեամբ . կամ լիով . կամ առատապէս : [illegible]:

Լխաւոր . ի . աց : || ունօղ զլիութիւն . կամ լցեալ . և կամ պատարուն : ռամկ. [illegible] . կամ [illegible] . և ըստ այսմ ասի 'ի ճառս ինչ . Պահանջին 'ի չքաւորէն , և 'ի մեծատանէն , 'ի պակասաւորէ , և 'ի լխաւորէ :

Լիբատոսան . ի . աւ . աց . օք : || աշխարհ լիբեայ , որ է ափրիկէ : ռամկ. [illegible] . կամ [illegible] : [illegible]:

Լի և լի : (Նախդր.) || լիուլի . կամ լիալիր . որ է ստոյգ լցեալ . և ըստ այսմ ասի , լի և լի անհաւատութեամբ , շնորհօք , նախանձու , և այլն : 'ի ճառընտ:

Լինդրիոն : || տես Լիդրիոն . 'ի տ. հատ: 'ի հին պարփոգ:

Լիութիւն . թեան : || լրութիւն . կամ պատարունութիւն . կամ առատութիւն :

Լիռեան : || տես 'ի տ. հատ: Դիրձ՝ է գործի ինչ գնտաձև , և ծակ . զոր անցուցանեն 'ի ծայր մատանւոյն . այսինքն [illegible] . առ 'ի լինիլ կշիռ ծանրութեան : ռամկ. [illegible] : և տաճկ. [illegible] :

Լիռեանաձև : (Նախդր.) || ունօղ զձև լիռեան : 'ի ճառս ինչ :

Լիցք . լցաց . լցօք : || լցումն : Իսկ մերթ փոխ յօրինեալ զանազան համեմունք . զոր արկեալ իբրև զխորխս 'ի մէջ խմորեղինաց . կամ խոտեղինաց , և այլոց նմանեաց՝ եփեն : ռամկ. [illegible] :

ԼԾ

Լծակաբէճ : (Նախդր.) || կռուածակից. իմ՝ հակառակամարտ. կմ՛ հակամարտ. կմ՛ ոսոխ : ռամկ. փրուշման : 'ի ճառընտ։

Լծակռուեմ. եցի. եա՛. ել : (չէզոք.) || կռուէլ ը՛ ուրուք. կմ՛ հակամարտել, կմ՛ մաքառել. և կմ՛ երկպառակել : ռամկ. ջէնկին հետ կուիւ ընել. ը՛ այսմ 'ի ճառընտ. Ոչ գաղափարն 'ի լծակռուելոյ յաղագս մարմնականաց, տն մերոյ յն քն :

Լծակռուութիւն. թեան : || կռուիլն ը՛ ուրուք. կմ՛ հակամարտութիւն. և կմ՛ մաքառումն : ռամկ. կուիւ :

Լծորդածին. ծնի : || զուգածին. կմ՛ համածին. իմ՝ նա որ ծնեալ է ընդ ուրուք 'ի միոյ ծնողէ. և ը՛ այսմ երկու քորք և երկու եղբարք լծորդածին կոչին : 'ի ճառընտ։

ԼԿ

Լկնեցուցանեմ. ցուցի. ցո՛. ել : (անցող.) || լկնեցուցանել. կմ՛ լրբացուցանել : ռամկ. էրփէտիր ընել :

Լկնութիւն. թեան : || անամօթութիւն. կմ՛ լրբութիւն. կմ՛ լկտութիւն : ռամկ. էրփէտիրլըք :

Լկիմ. եցայ. եա՛ց. իլ : (Հայնակ.) || հեղեղկիլ. կմ՛ լուծանիլ : ռամկ. ջըլըգլըն. և ըստ այսմ առի 'ի ճառս էնչ պղտորեալ ջուրց. Սկասանին լկիլ և հալիլ, և հասել 'ի ջերմութէ արևուն : Իսկ մերթ գիճանալ. կամ խոնաւանալ. և կմ՛ զզեռ լինել գիճութեամբ : ռամկ. Եռչէն. կմ՛ Նէմլէնմիշ ըլլալ :

Լկութիւն. թեան : || հեղեղկութիւն. կմ՛ լուծութիւն, որ է հալումն պղտոր ջուրց՝ և նմանեաց : Իսկ մերթ՝ գիջութիւն, կմ՛ գէջ ցանկութիւն. և կմ՛ գիճական պեղխութիւն : 'ի հին պարագիրս :

ԼՈ

Լոգարան. ի. աց : || լուաղարան, որ է տեղի լոգանալոյ, իմ՝ լուանալոյ. կմ՛ աւազան : 'ի գէրս ...։

Լոգացուցանեմ. ցուցի. ցո՛. ել : (անցող.) || տալ լոգանալ. կմ՛ լուանալ. կմ՛ մրտել. և կմ՛ ողողել : ռամկ. ... ը՛ այսմ 'ի հին պարագիրս. Իբ լուաց զգլուխ նր, և լոգացոյց զանձն նր :

Լողորդ : || տե՛ս Լուղորդ. 'ի ա. հատ :

Լողորդութիւն. թեան : || լողորդ գոլն, կմ՛ արուեստ լողալոյ. և ը՛ այսմ առի 'ի ճառս էնչ 'ի պատոյտս կուտակեալ ալեաց ծովու անկեալ անհմուտ գոլով լողորդութեան :

Լուսիջոյց : (Նախդր.) || իջուցանող լոյս. կմ՛ լուսաբեր : ռամկ. ... Իսկ մերթ առի զտեղւոյ, կմ՛ զծակուց, ը՛ որս լոյս իջանէ. զոր և կոչեմք լուսանցոյց. ը՛ այսմ 'ի հին պարագիրս. Բազում երդս լուսիջոյցս էր թողեալ :

Լորձնեմ. եցի. եա՛. ել : (ներգ.) || թմրեցուցանել. կմ՛ տանուլ զատամունս, և զնմանս. և ը՛ այսմ առի զթթուաշ պտղոց, թէ լորձնեն զատամունս : ռամկ. ... 'ի գիրս ...:

Լորտու. տուի. աւ. աց. օք : || է օձ ինչ դեղնագոյն մարմնով, և անվնաս բնութբ. զի յորժամ պատահի ումեմն՝ ոչ խայթէ, զորմէ բազումք պատմեն, թէ ոչ ունի զթոյն : ռամկ. ... և ը՛ այսմ առի 'ի պարծ. ...: 'ի տուղբ իմ. զբեռնաբարձ զրաստս ած պատկել, և զոհս մատուցանել ածայինն, և պաշտօն կրել լորտուաց. (զորս 'ի վերագոյն կոչէ օձս՝ յասելն.) Աղեքսանդր չինէր 'ի տուղբ՝ իմ. վնոյն ինքն զմեհեան օձին. ուստի զօձս զոյստսիկ պաշտեն բարբարոսք, զի ոչ են թունաւորք իբրև գազանք, այլ զթունաւոր գազանս 'ի բաց հալածեն : Զայսմանէ յիշէ և Խորէն. գ. գլ. 62:

Լոճալէք. եայ. եօք : (անեզ.) || տե՛ս 'ի ա. հատ : Դրձեալ՝ ջուր եղեալ 'ի լուանալոյ : ռամկ. ...:

Լոճացանք. տնաց. օք : || լուացածք, որ է խոնաւութիւն եղեալ 'ի լուանալոյ : ռամկ. ...:

Լուծանեմ. ացայ. ացիր. ալ : (ընդմիջ.) || լոյծ լինել. կմ՛ լուծանիլ. որ է թուլանալ. կմ՛ մեղկիլ. կմ՛ խենէշանալ. և կմ՛ հեղեղկիլ. և այլն : ռամկ. ... կմ՛ ... կմ՛ ... և կմ՛ ...:

Լուծուած. ոյ. ով. ոց. ովք : || տե՛ս Լուծութիւն. 'ի ա. հատ :

Լուղամ. ացի. ա՛ : (ընդմիջ.) || լուղիլ. կմ՛ լողալ : ռամկ. ... 'ի գէրս ...:

Լուղորդութիւն. թեան : || տե՛ս Լողորդութիւն :

Լուամուռ : (Նախդր.) || լռեալ և կարկեալ, կմ՛ պապանձեալ : ռամկ. ... ը՛ այսմ 'ի ճառընտ. Իբ ապա չիջէր կայէն զօրէն շնչաւորի իբրև զարձան գնայուն լուամուռ :

Լուսաբան. ի.ից : || ունող զլուսաւոր բան, կմ՛ բանիւ լուսաւորող. կմ՛ բացայայտող, և կմ՛ պարզաբանող :

Լուսազարդեմ. եցի. եա՛. ել : (ներգ.) || լուսազարդ առնել. կմ՛ լուսով պճնել : 'ի ճառընտ։

Լուսաթաղանթ : (Նախդր.) || ունող զլուսաւոր թաղանթ՝ կմ՛ ծածկոյթ. և կմ՛ որոյ մաշկն է լուսապայծառ. և ը՛ այսմ անդրաբերութբ լուսաթաղանթ արգանդ կոչի որովայն ամենասուրբ կուսին, և լուսաթաղանթ ծոց՝ երկինք, կմ՛ երկնանման լոյք : 'ի ճառընտ։

Լուսաթոյր : (Նախդր.) || լուսագոյն. կամ լուսապայծառ. ը՛ այսմ 'ի գէրս ...: Յորինէի 'ի նմին զլուսաթոյրն պատմուճան :

Լուսածնեալ. ելոյ : || լոյս ծնեալ. կմ՛ 'ի լուսոյ արտադրեալ. և կմ՛ լուսափայլ. Նար. լը՛ :

Լուսակորոյս : (Նախդր.) || կորուսանող զլոյս. կմ՛ զրկեալ 'ի լուսոյ. կմ՛ կոյր : ռամկ. ... կմ՛ ...:

Լուսաձև : (Նախդր.) || ունող զձև լուսոյ. կմ՛ լուսանման. կմ՛ լուսատեսակ. և կամ լուսակերպ :

Լուսաձեմ : || տե՛ս 'ի ա. հատ : Դրձեալ՝ է մին 'ի ժամուց գիշերոյ. զոր տեսցես 'ի բառն՝ ժամ :

Լուսանոց. ի. աւ. աց. օք : || տեղի. կմ՛ ընդունարան լուսոյ. և կմ՛ լուսարան. և ըստ այսմ լուսանոց կոչի մանաւանդ ... լուսերն, ըստ որում պարունակի 'ի նմա լոյս

հրապրի ։ ամենիօրէն ․ Փիլոն ։

Լուսասաղարթ ։ (Նախդր․) ‖ ունող լուսաւոր սաղարթ , կմ զլուսաւորեն տերև ։ 'Ի Ճառընտ։

Լուսաստատ ։ (Նախդր․) ‖ ստացող ․ կմ ունող լուսոյ ․ կմ լուսատեսլիք ․ կմ լուսաւոր ․ և ըն այսմ առն՝ լուսաստատ արքայութին ։ 'Ի Ճառընտ։

Լուսատեսս ․ ի ։ ‖ տեսանօղ լուսոյ ․ կմ ունող զտեսիլ լուսոյ ։ առմկ․ լոյս տեսնօղ ։ Գրիգոր։

Լուսարար ․ ի ․ աց ։ ‖ լուսաւորօղ ․ կմ լուսատու ։ Իսկ մերթ նշանակէ զպաշտօնեայն եկեղեցւոյ , որ լուցանէ զճրագունս , և ըզ կանթեղս յեկեղեցւոջ ։ 'Ի Ճաշոցն ։

Լուսարշաւ ։ (Նախդր․).‖ զլուսեղէն , կմ ըզ լուսափայլ ընթացս ունօղ ․ կմ որ լուսաւորելով ընթանայ ․ և կմ այն , որ լինի լուսափայլ ընթացիւք ․ և ըն այսմ առն՝ լուսարշաւ ընթացք աստեղաց ։ 'Ի Ճառընտ։

Լուսացուցիչ ․ ցչի ։ ‖ լուսաւորօղ ․ կմ լուսատու ։

Լուսափայլ ։ ‖ տես 'ի Յն․ հատ․ Գրիգոր է մին 'ի ժամուց գիշերոյ ․ զոր տեսցես 'ի բառն՝ ժամ ։

Լուսափափագ ․ կմ լուսափափագ ։ (Նախդ․) ‖ փափագօղ լուսոյ ․ կմ զլուսաւոր փափագս ունօղ ․ կմ որ է լուսաւոր փափագ ․ և ըն այսմ առն՝ լուսափափագ այր , տենչանք , և այլն ։ 'Ի Ճառընտ։

Լուսափթիթ ։ (Նախդր․) ‖ լուսով փթթեալ ․ կմ լուսով ծաղկեալ ․ և կմ լուսազարդ ․ ըն այնմ 'ի Ճառընտ․ Լուսափթիթ պայծառացուցանէ զմանկունս եկեղեցւոյ ։

Լուսեղինեան ։ (Նախդր․) ‖ լուսագոյն ․ կմ լուսեղէն ։ 'Ի Ճառընտ։

Լուսեղինի․ ի․ եց ։ ‖ տես 'ի վեր Լուսեղինեան ։

Լուսընկալ ։ (Նախդր․) ‖ ընդունօղ լուսոյ ․ կմ որ կարէ յինքն առնուլ զլոյս ․ որպէս են աստեղք , բիւրեղ ակունք , ակունք պայծառք , և այլն ։ Իսկ մերթ ընկալեալ ըզլոյս ․ կմ լուսաւոր ․ կմ պայծառափայլ ․ և ըն այսմ առն 'ի Ճառ․ ինչ․ Լուսընկալ հրամանաւ զպայծառութի կարդեաց եկեղեցւոյ։

Լուսինեակ ․ եկի ․ աց ․ օք ։ ‖ է ձևն մանուկ ինչ քաղցրապարուն գրեթէ քան զնոյն թռչունս , վն որոյ և է մեծագին , զոր ինկական անուամբ կոչեմք՝ սոխակ ։ ռամկէր․ պիւլպիւլ ։

Լուսոյլի ․ լոյ ։ ‖ պարունակելի ․ կմ բովանդակելի ․ կմ պարփակելի ։ 'Ի Գիրս պէտ։

Լուսում․ ացոյ ․ լուսում ․ ալ ։ (Ներգ․) ‖ սաստկանալ անդամ բնս այսմ ընդոծի ընդ լեզուաւ բայիւ․ ըն այնմ 'ի Գիրս պէտ․ Որ վասն սաստկացմանն զկենացն բան լուսացաւ , յն տուփաստեաց կմ քամահեաց ․ Իսկ զնշանակութին տես 'ի յն․ հատ։

Լ Պ

Լպրծեցուցանել ․ ուցի ․ ցն ․ ել ։ (անցողակ) ‖ առնել լպրծիլ ․ կմ սահեցուցանել ։ առմկ․ սղրթեցնել ․ կմ ղայմիշ ընել ։

Լպրծօղ ․ ծողի ։ ‖ լպրծունք ․ կմ լպրծուն ։

ամբ․ ղայմիշ ելող ․ կմ խայթիմոն ։ Սարգս։

Լպրշեցուցանել ․ ցուցի ․ ցն ․ ել ։ (անցողակ) ‖ պատշաճեցուցանել ․ կմ լպրացուցանել ․ և կմ անամօթ առնել ։ առմկ․ երեսիտ առնել ․ կմ ըռաղ համառօղ խորոցնելու։

Լ Ռ

Լռակացութի ․ թն ։ ‖ լռակեաց լինելը ․ կմ լռութի ։ 'Ի Ճառցն ։

Լ Ս

Լսական ․ ի ․ աց ։ ‖ լսողական ․ կմ լսօղ ։

Լսասէր ․ սիրի ․ աց ։ ‖ սիրօղ լսելոյ ․ կմ ախորժօղ լսել ։ առմկ․ մտիկ ընօղ ։ Յովհ․ Երզնկ։

Լսաւորութի ․ թն ։ ‖ լսողութի ։ կմ լսել ։ առմկ․ լսելը ․ Սարգս։

Լսելութի ․ թն ։ ‖ լսողութի ․ կամ լսելիք ․ կմ անսացողութի ։ Սարգս։ և 'Ի Գիրս պիտոյից ։

Լսողասէր ․ սիրի ։ ‖ սիրօղ լսողութե ․ կմ սիրօղ անսալոյ ։ 'Ի Ճառընտ։

Լ Ր

Լրբագոյն ․ գունի ։ ‖ առաւել լիրբ ․ կամ առաւել լկտի ։ առմկ․ խիստ երեսիտ ։ Սարգս։

Լրբացուցանել ։ ‖ տես Լպրշեցուցանել ։

Լրբել ․ լրբել ․ ու ․ աց ․ օք ։ ‖ տես Մայթ․ 'ի յն․ հատ։

Լրթագէմ ․ գիմի ։ ‖ լուրթ գիմօք ․ կմ զուարթադէմ ․ և կմ ուրախերես ։ առմկ․ շաղ ։ 'Ի հին արտօսնագ։

Լրջական ․ ի ․ աց ։ ‖ զգաստական ․ կմ արթնական ։ Իսկ մերթ զուարթնական ․ կամ զուարթական ։

Լրջականութի ․ թն ։ ‖ տես Լրջութի 'ի յն․ հատ։ Գրեանց։

Լրջամտութիւն ․ տեան ․ օք ։ (անձնակ) ‖ տես Լրջմտութի ․ 'ի յն․ հատ։ 'Ի Գիրս ոսկեաց։

Լրջմտանք ։ ‖ նոյն է ընդ վերնոյն ։

Լրտեսութի ․ թն ։ ‖ լրտես գոլն ․ կմ գիտօղն լրտեսի ․ և կմ լրտեսելն ։ առմկօր․ չաշըթլըխ ։

Լ Օ

Լօ ․ ի ․ իւ ․ իցն ․ իւք ։ ‖ է խոտ ինչ երկայն և նուրբ ծերև զինիւն , որ է ստղ․ կմ ունի զծաղիկ պտղոց եղևնական փոխանուն․ յն ծորայ խորոց ։ բայց է յետ կամեցուցանելու առաջ ։ առմկ․ եա լոտ ։

Խ Ա

Խաբանութ ։ (Նախդրիւ․) ‖ պատճառ խաբէութե ։ 'Ի Գիրս Գանձոց ։

Խաբօղ ․ ողի ։ ‖ խաբօղ ․ կմ խաբեբայ ․ կմ պատրիչ ։ ռամկ․ ալտաթըճը ․ կմ ձեւ փոխօղ ։ 'Ի Գիրս Վիպոր։

Խաբուսիկ ․ ի ․ ու ․ աց ․ օք ։ ‖ նոյն է ըն խաբէական ․ ուր փոխօրակին ըն բառին փ թուրի ․ ըն այնմ 'ի հին արտօսնագիրս ․ Կոչեաց զինքն մարգարէ , առաքեալ , և խաբուսանքն ․ այս է խաբեբայն ։

'ի խառը անկանել : || խառնել . կմ' պղտորել : ռամկ. խառնել : 'ի հին տպագր :

Խառնաղմկական . ի . աց : || պատերազմական . կմ' մարտական : 'ի ճառընտ :

Խառնաղմկարար . ի . աց : || պատերազմող առնող . կմ' պատերազմօղ . կմ' փառաւորող : ռամկ. ճէնկ ճի . կմ' կաւգա ընօղ : 'ի Գիրս ղեփ : և Սարգս :

Խառնաղմկութիւն . թեան : || պատերազմ . կմ' հակառակութիւն . կմ' կռիւ . կմ' վէճ կռիւ : ռամկ. օկէճէ . կմ' ճէնկ . կմ' կաւգա : 'ի Գիրս ղեփ :

Խառնաթափել . եցայ . եայց . ել : (ձայնակր.) || եղծանել . կմ' աղաւաղանել . կմ' խանգարել . և կմ' աւերել : ռամկ. պօզէր . կմ' ջանալ :

Խառնաթափութիւն . թեան : || եղծումն . կմ' աղաւաղանութիւն . և կմ' խանգարումն :

Խառն : || ան՛ս զբառն՝ Հայս և խառն . 'ի ռ. հայր :

Խառնեակ . եկի . աւ . աց . օք : || խառնանելոյ զործի . և ըստ այսմ բերանն , կմ' խայթոցն խառնեակ կոչի : Իւ մնանաւորապէս խառնեակ ասի՝ ատամ և երկայն խայթոցիկն Ձագ ման , զոր կալեալ զլամիջն , զորմէ առացաւ եա 'ի բանն՝ Մանեկանէութիւն : ան՛ս 'ի ռ. հայ : Ըստ այսմ 'ի Գիրս Վերօր. Զ խորք. ձայնաւոր միջոցեայ ժամանակի զխառնեակն՝ զոր ունի 'ի լանջսն՝ ձգեալ արկե առ'ի հանդչիլ :

Խառնի . ծւոյ . եաւ . եայ . եօք : || պարկ մաշ կեղին . որ զառաջինն իջանէ 'ի կենդանեաց կերակուր կերակրութեան . և անուի 'ի ստամոքսն . և ըստ այսմ խառնի կոչին 'ի Թաշանս կըտ նառաքն՝ որ է ղուրսուխ . Ըստ այսմ 'ի Գիրս Վերօր . Կապառեայ եղ'ի փորի թռչնոյն երագահաւ խառնիս : Իսկ 'ի յոյնս . առի զթռչնոց ո մանց . ուռնին զնեղ կոկորդ և զնեղ խառն իս : Իսկ յանասունս որոճող է պարկին ի կոկորդ քէն նդ . Ըստ այսմ 'ի Գիրս Վերօր . Ու ե թէ վայրաղար ինչ զառածին կերակրոյք խառնւոյն , և նմանութիւնք երկուց քաղաքաց :

Խառնակաբարոյ . ի . ից : || զանազանաբարոյ , կամ ժամանաբարոյ . կմ' զծնկաբարոյ . կմ' ամենա գի : 'ի ճառ ընտ :

Խառնակագործ . ի . աց : || զանազանագործ . կմ' ժամանագործ . կմ' չարագործ . և ըստ այսմ ասի 'ի ճառ ընտ . Յան հ և յերկիւղ խառնակագործաց :

Խառնախուռն . կմ' խառնխուռն . ի . իւ . ից . իւք : || առնող զխառն խորհուրդ . կմ' զանկարգ խռովումն . կմ' ամբոխ մարդ . և կմ' ամբոխ : ռամկ. ճանկիլ :

Խառնհատորդ . ի . իւ . աց . օք : || խառնակարար . կմ' խառնակիչ : ռամկ. ...ճի : Իսկ մերթ մա_ նահատար . կմ' ...: ռամկ. ...:

Խառնադղզբուած . զործի . եց : || Նա , որ 'ի խառնո ասնէ զգործանս խառնապատութ . ընդ հակառա_ կելով ընդ խառնակելին : ռամկ. ...:

Խառնակութիւն . թեան : || խառնակելն զոյն . կամ այլայլութիւն : ռամկ. ... . կմ' ... : Սարգս :

Խառնականաւոր . ի . աց : || ծագի 'ի բառէս խառն . որ է այլայլ . ... 'ի ... նշանակի ... ... զոր ... 'ի ... ... նշանակութիւն : Դիւ ... ... խառնականաւոր լինել . և նշա_ նակէ խառնկատար լինել . կմ' խառնկատա_

կել : ռամկ. ճառոխարչիւթիւն ընել . կմ' թախլիթ ընել : 'ի հին տպագրեր : Իսկ մերթ այլայլն և կատարել լինել . կմ' խայտառակել . և կամ ծանակել : ռամկ. խանքո ու խոյտառոկ ըլլալ . կմ' ըռըռվայ ըլլալ :

Խաղակից . կցի : || կցորդ ումեք 'ի խաղս . կմ' 'ի միասին ընդ այլում խաղացող :

Խաղաղագործ : (Նախդր.) || գործօղ խաղա_ ղութեան . կմ' խաղաղացուցիչ : ռամկ. պարըշ_ տըրըճը ընօղ :

Խաղաղածաւալ : (Նախդր.) || ծաւալօղ . կմ' տարածօղ խաղաղութեան : Իսկ մերթ խա_ ղաղութեամբ ծաւալեալ , կմ' մեղմով սփռեալ , և կմ' տարածեալ և հանդարտ կացեալ . և ըստ այսմ ասի 'ի ճառ ընտ . ընդ նմանութեան խա_ ղաղածաւալ ծովային ալեաց :

Խաղաղաւէտ : || ան՛ս խաղաղաւէտ . 'ի ռ. հայ : 'ի փէխլեան ախյն ասոհոյ :

Խաղաղութիւն . թեան : || հանդարտութիւն . կամ անվրդովութիւն . կմ' հանգիստ . և կմ' դա_ դար : ռամկ. եա խաղաղութիւն . կամ փըրուլիք : Ծննդ. 15 . 15 : Իսկ մերթ բարձումն թշնա մութեան . կմ' մերժումն խռովութեան , և մար տի , և կմ' հաշտութիւն : ռամկ. եա խաղաղու_ թիւն . կմ' պարըշ : Ղուկ. 14 . 32 :

Խաղաղօրէն : (մակբայ .) || խաղաղութեամբ . կմ' հանդարտաբար : ռամկ. ասասուլ : Իսկ եր_ բեմն վարի իբրև անուն , և նշանակէ խա_ ղաղական . կմ' հանդարտային . ըստ այսմ 'ի Գիրս ղեփ . Բայց թէ ոչ խաղաղօրէն ձևով ծածանիս :

Խաղապետ . ի . իւ . աց . օք : || պետ , կմ' ա_ ռաջնորդ խաղու : ռամկ. օյունճուպաշը . կմ' խաղի էլպաշի :

Խաղատեսակ . ի . աց : || խաղակերպ . կմ' խա_ ղաձև : ռամկ. խաղիդի :

Խաղարար . ի . աց . || խաղ առնող . կմ' կա_ տակօղ . կմ' այպանօղ : ռամկ. մասխարայ ընօղ :

Խաղաց . ի . իմ .ից . իւք : || խաղացօղ . կամ շարժուն . կմ' հոսանուտ . և ըստ այսմ ասի . Լոյծ և խաղաց բնութիւն ջուրց . և այլն : ռամկ. խաղցօղ . կմ' էրէրօղ : 'ի Գիրս վէցօր :

Խաղացք . ցից . ցիւք : || խաղացումն . կամ շարժումն : ռամկ. խաղալը . ըստ այսմ 'ի Գիրս ղեփ . Անշարժ կան գնացք խաղացիցն :

Խաղաւարտեցուցանեմ . ցուցի . ցո : (անց_ ցող .) || պատճառել զխաղաւարտ , կմ' ըղ պալար . և կմ' ուռուցանել այտելով , կմ' թարախեցուցանելով . և այլն : ռամկ. բէ_ փէյնէլ : Սարգս :

Խաղբակեմ . եցի . եա . ել : (Ներգ.) || ձեռն արկեալ աղճատել . կմ' մերձենալով չար_ չարել . կմ' խուժել . կմ' տառապեցուցանել : ռամկ. ինճիթմիշ ընել . կմ' ջէօք զարնել . կմ' բոչուլել . ըստ այսմ 'ի ճառընտ . Եւ շուրջ ըն_ թանալովն ոչ խաղբակեր , և ոչ վաղելով [illegible] նեղեր զթագաւորն որ վայելին : [illegible] մերթ ամփ խել : կմ' վրդովել . կմ' խռովել . և կմ' վեր 'ի վայր շփել : ռամկօր. նէրէն ձըռ. ընել . ըստ այսմ 'ի ճառընտ . Խաղբակել զոլէ զերս , և պատերազմ զազգս հ, եկց :

Խաղողեփեաց . փեցի . աց : || եփօղ , կմ' հա_

տու_

[illegible] խաղողոյ ։ Որպէս խաղողաքաղ [illegible] ինչ [illegible] . [illegible] խաղողախայծիկ . [illegible] Թ այսմ 'ի Գիրս Վեցօր ։ Զերկան [illegible] խաղողաքաղ [illegible] , և որ [illegible] ։

Խաղողախայծիկ . ծիկի . աւ . աց . աք ։ Ա է [illegible] ինչ [illegible] , որ [illegible] խաղողոյ [illegible] . [illegible] է [illegible] ։ Եւ զի [illegible] նոր խայծիկն խաղողոյ , [illegible] խաղողախայծիկ . և զի [illegible] խաղողք , [illegible] խաղողաքաղ [illegible] , [illegible] ։ [illegible] . հա_ ղողխծիկ ։

Խաղորդ . ի . այ ։ Ա [illegible] , կմ՛ խաղա_ ղիկ . կմ՛ խաղացող ։ [illegible] . խաղցող ։

Խաղաղալեզու . զուի ։ Ա [illegible] խաղ_ [illegible] . [illegible] է [illegible] . Թ այսմ 'ի Գիրս Սարգսի Ձենիսեան [illegible] , և [illegible] ։

Խամ . ոյ ։ Ա [illegible] . կմ՛ [illegible] . կմ՛ ան_ [illegible] . Թ այսմ 'ի [illegible] Զի [illegible] 'ի [illegible] ։

Խամաճամ . այայ . այիր . անալ ։ ([illegible]) Ա [illegible] . կմ՛ [illegible] . կմ՛ [illegible] . կմ՛ [illegible] ինչ . կմ՛ [illegible] ։ [illegible] . Թ այսմ 'ի Գիրս [illegible] ։ Եւ զինի [illegible] ։

Խամացուցանել . ցուցի . ցա . ել ։ ([illegible]) Ա [illegible] . կմ՛ [illegible] , կմ՛ [illegible] ինչ ։ [illegible] ։

Խամութիւն . թեան ։ Ա [illegible] . կմ՛ [illegible] . կմ՛ [illegible] . Թ այսմ 'ի Գիրս [illegible] ։ Եւ զինի [illegible] . կմ՛ [illegible] ։

Խամրացուցանել . ցուցի . ցա . ել ։ ([illegible]) Ա նոյն է [illegible] . կմ՛ [illegible] . և կմ՛ [illegible] ։ [illegible] ։

Խայթայթել . եցի . եա . ել ։ (Նկրգ.) Ա կրկ նի 'ի բայէս խայթել . [illegible] 'ի բայէն հայթել . և [illegible] խայթել . կմ՛ [illegible] ։ [illegible] ։

Խայթողական . ի . այ ։ Ա [illegible] . կմ՛ [illegible] ։

Խայծ . ի . իւ . ից . իւք ։ Ա [illegible] և [illegible] ։ Թ այսմ 'ի Գիրս [illegible] ։ Եւ [illegible] ։

Խայծել . եցի . եա . ել ։ (Նկրգ.) Ա [illegible] . կմ՛ [illegible] ։ [illegible] . Թ այսմ 'ի Գիրս [illegible] ։

Խայտախայտ ։ Ա [illegible] 'ի [illegible] ։

Խայտախայտութիւն ։ Ա [illegible] 'ի [illegible] ։

Խանդաղ . ի . աւ . այ . աց ։ Ա խանդաղութիւն , կմ՛ [illegible] , կմ՛ [illegible] , կմ՛ [illegible] . և կմ՛ [illegible] , կմ՛ [illegible] ։ [illegible] 'ի հին [illegible] ։ Եւ զինի [illegible] ։ [illegible] . կմ՛ [illegible] ։

Խանդաղանք . ման ։ Ա [illegible] խանդաղութիւն . 'ի [illegible] ։

Խանդաղակաթ . ի ։ Ա նոյն է [illegible] , [illegible] , որ է [illegible] . կմ՛ [illegible] . Թ այսմ 'ի հին [illegible] ։ Թ այսմ և [illegible] ։

խանդաղակաթ հոգւով. կամ մատուցանել խանդաղակաթ սրտիւ. և այլն: Լմբր: և 'ի ճառընտ:

Խանդաղատագին: (Նախդրիւ.) || առաւել խանդաղական. կամ խանդաղատօք. կամ յոյժ աղէխարշական: Սարգս:

Խանդաղատագոյն. գունի: || տես 'ի վերոյ խանդաղատագին: 'ի ճառընտ:

Խանդաղատութիւն. ման: || տես խանդաղատանք. 'ի ա. հատ:

Խանդաղիմ: || տես խանդաղատիմ. 'ի ա. հատորին:

Խանդաւորութիւն. կամ խանդաւորութիւն. թեան: || մախացութիւն. կամ նախանձաւորութիւն. և կամ նախանձ: ռամկ. նախանձ. կամ խղանձոտնէ. Ըստ այսմ Սեբեր. Յատակ, և ոչ միտ ունի 'ի խանդաւորութե, այլ 'ի նախանձուէ:

Խանթից: || է յոգնական սեռականն բառիս խանութ. որ է գանձարան, այլ խազնայ. Ըստ այսմ 'ի գիրս Ծծին խորուրդ. Թագաւորացն տուրք՝ պէտս ունին դրանց խանթից բացման:

Խանծիմ. եցայ: || Նոյն է ընդ բայիս խանձիլ, որ է բորբոքիլ. կամ սրտիւ մռլիլ. և այլն: ռամկ. ձարուիլ: և ըստ այսմ առի 'ի գիրս յոհն. Ոսկ. զատնէ և պկնոջէ սիրահարեցելոց. Եթէ յառաջ խանծեսցին, և պղծեսցին առ երեսս, զայնպիսին 'ի բաց մեկնեսցեն 'ի միմեանց:

Խանձարրապատեմ. եցի: || տես 'ի ներքոյ խանձարրել: 'ի ճառընտ:

Խանձարրեմ. եցի. եա. եալ. (Ներգ.) || խանձարրօք պատել. ոչ առնեն զերեխայսն: ռամկ. խանձարաւոր դնել: 'ի ճառընտ:

Խանձող: || տես 'ի ա. հատ. զխանձող: 'ի ճառընտ:

Խանութ. ութի. կամ խանթի. թւ. թից. օք: || կրպակ, որ է գործարան արուեստաւորաց: ռամկ. եւ խանութ: Նյուրէ. Լ: Իսկ մերթ փարախ. կամ մարագ. որ է անդի՝ ուր ամբարեն զյարդ. կամ զխոտ. Ըստ այսմ 'ի ճառընտ. Ժողովեսցին բերքն 'ի խանթից և 'ի բազմանեաց փայտ և խոտ: Դարձեալ՝ նշանակէ գանձարան, կամ գանձատուն: ռամկ. խազնայ. Ըստ այսմ 'ի գիրս Ծծին խորուրդ. Թագաւորութեանց տուրք պէտս ունին դրանց խանթից բացման: Դիտել՝ նշանակէ հանութ. այլ աղինել և մծղել իրք գանձել, կամ արծաթոյ գանձելոյ. Ըստ այսմ 'ի ճառընտ. Ընծայեցի քեզ ոչ նշան 'ի սեղանոյ խանթից [illegible]:

Խանծատուր. կամ խանդատուր. ի. ող: || խանդացող. կամ մախացող. և կամ նախանձոտ: ռամկ. նախանձոտ. կամ խղանձ:

Խանծատուրիմ. կամ խանդատուրիմ. եցայ. եաց. իլ: (Ձայնակր.) || խանդալ, որ է մախալ. կամ նախանձիլ: ռամկ. նախանձել. կամ խղանձոտ ըլլալ:

Խաշնածնաց: (Նախդրիւ.) || մահ, կամ կոտորած խաշանց: 'ի ճառցն:

Խաշնարածութիւն. թեան: || սէր խաշանց, կամ մոլութիւն խաշնարածութեան: Մծբն. Ժթ:

Խաշնաւէտ. ետի: || լցեալ բազմութեամբ խաշանց. կամ ունօղ զբազում խաշինս: 'ի գիրս վէպոց:

Խաչ: || տես 'ի ա. հատ: Դիտել. է համառօտ գրութիւն ինչ, որ առընթեր կայ ձիացելոց և բաղկանայ 'ի չորից տառեղաց:

Խաչադրոշ. ի. իւ. իւ: || դրօշ խաչի. որ կոչի խաչվառ: ռամկ. խաչվար. կամ խաչ. Ըստ այսմ 'ի հին պատմագիրս. Եւ ընդ եր կու ունէին խաչադրօշ բարձրաբերձ, այս է կայսերական:

Խաչադրեալ. ի. իւ: || Նոյն է ընդ բառի խաչադրեալ, որ է խաչակիր. Ըստ այսմ 'ի հին պատմագ. Փարէր զխաչբիծն, և ոչ զխաչադրեալ ցնծայր:

Խաչակցիմ. եցայ. եաց. իլ: (Ձայնակր.) խաչակից լինիլ ումեք. կամ չարչարակցիլ 'ի չարչարանս:

Խաչանամ. ացայ: || խաչ լինիլ, կամ 'ի խաչ ձևանալ. ոչ եղև փայտ խաչին: ռամկ. խաչ ըլլալ: 'ի ճառընտ: Իսկ մերթ խաչիլ, կամ չարչարիլ: ռամկ. խաչուիլ:

Խաչապաշտ. ի. իւ. իւ. իւք: || պաշտօղ խաչի. կամ երկրպագութեամբ յարգօղ զխաչ. ընկալել ող խաչն. և կամ նա, որ ունի զխաչ քրիստոնեական կրօնս, որպիսի են քրիստոնեայքս: տաճկ. հաչփէրէսդ: 'ի հին պատմագ:

Խաչատեսակ. ի. աց: || խաչակերպ. կամ խաչաձև: ռամկ. խաչի նման: 'ի ճառընտ:

Խաչեմ. եցի. եա. եալ. (Ներգ.) || 'ի խաչ հանել. կամ խաչամահ սպանանել: ռամկ. խաչը հանել: Մատթ. 27. 44:

Խաչեցող. ողի: || խաչօղ. կամ 'ի խաչ հանօղ. Ըստ այսմ 'ի ճառընտ. Զոր խաչեցողքն ակամայ յայտնեցին: Ըստ այսմ և այլոցն կոչեցեալ. լիլոցն՝ լիլեցող. ատօղն՝ ատեցող, և այլք բազումք:

Խառնախօս. ի. իւ: || խառնակ խօսօղ, որ մերթ նշանակէ նա, որ զլեզու խառնի ճառախօսից, կամ խառնաշփոթ խօսի, կամ որ խառնիխուռն բարբառի. կամ յայտնի ինչ ոչ առէ, այլ միշտ շփոթ: ռամկ. խառնշփոթ խօսօղ: Սարգս: Իսկ մերթ այլ ծախօս. կամ զաղբրաբան. որոց յատուկ զզուշելիս խօսել. որպիսիք են բղջախոհք: ռամկ. մաղարա խօսօղ. կամ ֆիս բէրան:

Խառնախօսութիւն. թեան: || խառնակ խօսք. կամ խառնիխուռն բան: ռամկ. պատաշեաղա խօսք: Իսկ մերթ՝ այլծախօսութիւն. կամ զաղբաբանութիւն. կամ զզուշելի խօսք: ռամկ. մաղարա խօսք. կամ ֆիլիֆօրիդ բան: Սեբեր:

Խառնակեր. ի. աց: || ուտօղ զխառնակս; զխառնիխուռն, կամ զզանազան իրս, որպիսի են շուն և խոզ: ռամկ. պատաշեաղա բան ուտօղ. կամ մաղարա բան ուտօղ:

Խառնակեցիկ: (Նախդր.) || խառնակեաց. խառն ընդ այլոց կեցօղ: ռամկ. խառն կեցօղ: Իսկ մերթ խառնիխուռն կեցօղ. կամ զանհեշտական կեանս վարօղ. կամ զեղխ վարուք. կամ անառակ. կամ այլծակեաց, կամ եղեռնաւոր. և ըստ այսմ առի. պոռնիկ 'ի խառնակեցիկ մարդկանէ. կամ խառնակեցի

կերակուր, վարք, բարք, ցանկութիւն, և այլն: ՚Ի ճառընտ. և Սարգիս:

Խառնափնդորութիւն. թեան: || տե՛ս ՚ի ներքոյ Խառնափնդորումն:

Խառնափնդորումն. ման: || խառնակութիւն. կամ շփոթումն. և կամ խառնշփոթումն գունի: ՚Ի գիրս պորֆ:

Խառնարձակ: (Նախդր.) || խառն արձակել. կամ խառնիխուռն երևալ. և կամ խառնակ արտաբերել. և թ այսմ առնի, խառնարձակ բան, ձայն, և այլն: ռամկ. խառնի խուռն դուրս թափած: ՚Ի գիրս սեբեր. և ՚ի ճառընտ:

Խառնելի. լւոյ. եաւ. եաց. եաք: || այն ամ, որ պատրաստ է խառնել: Պիտանի խառնելի կոչի խառնուալ իրն. կամ որ ՚ի խառնուածոյ իմիք եղանէ. վ՛ղ որոյ ոմն մարմինն են թ որում է զոհ զենեալ ՚ի փրկութիւն աշխարհի՝ կոչի զենլի. նոյնպէս արիւնն են ար կեալ ՚ի բաժակի թ որում է խառնեալ ՚ի գինւոյ և ՚ի ջրոյ, անուանի խառնելի. քան այնմ ՚ի շարականս. Եւ զմարմին իւր ՚ի զեն լի. զարիւն արեանն ՚ի խառնելի: Պատարագ խառնելի անուանի մանաւանդ ՚ի յորդա կանն՝ շաղկապն կամ յօդն. քան որում նո վաւ երկու իրք ընդ միմեանս խառնին, կամ կցեալ միաւորին. ուստի անուանեալ ՚ի տ. հաւ. ՚ի բառն՝ Խառնելիք:

Խառնիմծուղային: || է կենդանի ինչ յաղդէ ծովային ժժմանց. կերպարանաւք և ձևովք նման խեցգետնոյ. յն օստրէոն. բայց քա նակութեամբ է փոքրիկ լիրբ և զմայրախ, որ և սոսաստե հանգոյն նմին. թ որում ունի և զնմանութիւն ինչ: ռամկ. ծկնէ:

Խառնորդ. աց. աք: || խառնումն. կամ խառն ուած. թ այնմ ՚ի գիրս սեբեր. Եւ ՚ի խառ նորդ ճակատուցն ՚ի փախուստ դառնայցէ: թ այսմ է և ՚ի ճառընտ:

Խառպանատահաւանաւ: (Նախդր.) || խարտասփ նաւ. կամ մարտիկ հաւանօղ. կամ հաւանո ծեալ. և թ այսմ առնի խառպանատահաւանա առնել զին զկնատուան:

Խարազն: || խոշոր. կամ բիրտ. կամ գանահար կան: ռամկ. խարազան. կամ խոլէր. կամ հասր. թ այնմ ՚ի գիրս պէտ. Զխարազն զգեստուց խոշորութիւն, և զհարկաւոր կերակրանացն ակնառ: թ այսմ նշանակէ և բաղդատականն սորա. թ այնմ ՚ի գիրս պէտ. Մշակացն մանկունք ՚ի գեղջկաց և յռամկացն են խարազն նագոյնք. յն բրտագոյնք, կամ ռամկագոյնք: իսկ երբեմն վարի գոյականարար, և նշանակէ զգեստն. և այլն. տե՛ս ՚ի տ. հաւ:

Խարազնագոյն. գունի. ին. իւ. իւք: || խոշորագոյն. կամ բրտագոյն. և կամ գանահար գոյն: ռամկ. խոլէր խառայ: ՚Ի գիրս պէտ:

Խարակ. ի. աւ. աց. օք: || վէմ զժուարա ներայ. յն քար ժայռաւոր և իբր բրգաձև. թ այնմ ՚ի գիրս վիցօր. Զի ամ քար. կամ խարակ՝ յորժամ հասանէ ՚ի մէջ ծովուն, զծորուն գոյն առնու:

Խարակաձև: (Նախդր.) || ունող զկերպ քարա ժայռի. յն սուր և բրգաձև վիմի: ՚Ի գիրս վիցօր:

Խարբալուղն. բղխի: || նոյն է ը բառին հար բալուղն. ոմ խաղաղանականք ը բառին հարա մանիք:

Խարդախանք. անաց. օք: (անփոփ.) || խարդ ախութիւն. կամ նենգութիւն. կամ զառածա նութիւն. կամ խորամանկութիւն: ռամկ. հիլէ. կամ խաղաղախտութիւն: ՚Ի գիրս պէտ. և ՚ի հին պարափոփիս:

Խարդաւան. ի. աց: || խարդախութեամբ ըմբռնեալ. կամ շաղաշաւոր. և կամ անծոյ զարդ առ ելոց խառնակութիւն. որպիսիքէն պառնիլք ծնանելոց, արուեստք, և այլն: ՚Ի հին պարափոփ: տե՛ս և ՚ի տ. հաւ:

Խարդաւանութիւն. թեան: || նոյն է ընդ բառին խարդաւանք. թ այնմ ՚ի գիրս սեբեր. Յան գգնեցան սողոմայեցիքն բանադրանել ընդ յաղթութիւն, և յանդգնանաց խարդաւ անութիւն:

Խարդաւանք. անաց. օք: || խարդաւանութեն. որ է զաւակաւութիւն, կամ նենգութիւն, և կամ խարդախութիւն: ռամկ. հիլէ. կամ դու ղաղանութիւն: Նորէլ. կ. իսկ մերթ խարդաւ կան ըլկանք կնոյ. կամ արծաթի չաղապա րութիւն: Երբեմն և կործանումն. կամ գլո րումն. և կամ զանհավիժութիւն.

առ Խարխար. կամ առ խարխափ: (մկբյ.) || խարխափելով, կամ խարխափամանս: ռամկ. թափթափելով. քան այնմ ՚ի հին պարափոփս. Աչք կուրացեալ երկին զողոցն, և խն դրեալք առ խարխարս երկին:

Խարխալեմ. եցի. եա. ել: (Ներգ.) || քայքայել. կամ փլցնել. և կամ հնազանդեցուցանե լով մերձ ՚ի կործանումն առնել: ռամկ օր. խւխւլեցնել: իսկ մերթ խանգարել. կամ եղծանել. և կամ աւերել: ռամկ. աւրել. կամ ողորմ ընել: ՚Ի հին ժերախն:

Խարխարեմ. եցի. եա. ել: (Ներգ.) || դրդ ուել. կամ խախտել. կամ քրքրել. կամ քայ քայել. կամ քակտել. և կամ առապականել. և քան այնմ առնի՝ հնացեալ, և խարխարեալ կայան. կամ խարխարել ՚ի տեղւոյն զան կեալ խոխնան, կամ զվէմս, զհողս, և այլն: ռամկ. տեղէն շարժել. կամ խլխլել: ՚Ի գիրս սե բեր: ՚Ի հին պարափոփս: և Սարգիս: իսկ մերթ ցնցել. կամ ցրուել. և կամ առամնեցուցա նել: ռամկ. ցիր ու ցան ընել. թ այնմ ՚ի գիրս սեբեր. Մի՛ ուրեք զմիտս խարխարիցէ:

Խարխարիչ. րչի. աց. || քրքրիչ. կամ քայքայիչ. կամ քակտիչ. կամ ցրուիչ. և կամ ցնցիչ: ՚Ի գիրս պէտ:

Խարխարումն. ման: || խախտումն, կամ քայ քայումն. կամ քակտումն. կամ առապականու թիւն. և կամ եղծումն. թ այնմ ՚ի ճառընտ. Անյրումն ՚ի մի տեղւոյ, և խարխարումն առաջին միոյոց:

Խարխլեմ. եցի: (Ներգ.) || նոյն է ը բային խարխալել. որոյ արմատն լինի խարխուլ: Սարգիս:

Խարձք. կամ խարձունք. րձից. իւք: || եղե գունք, կամ շամբ, որ է անտառ եղեգանց, պրտուեաց, կնիւնոց, և նմանեաց. ռամկօր. ղամըշլըխ. կամ սազլըխ. թ այնմ ՚ի հին պարափոփ.

եղջ յամին գետոյն 'ի Թաւուռ խարձիցն մամլխաց: Ետ. յայլ. պատմագիրս ասի. Սաւ_ տուրնինոս յերկինքէ որդւոյն 'ի մայրիս, և 'ի խարձունս բնակէր:

Խարխանիչ. նչի. չց: || Նշան խարխի, որ 'ի ձգիլ խարխին զերեսօք ջրոյ մնայ: տաճկ. շամանդրայ. կմ շամանդուրայ:

Խարտածք. ից. իւք: || տես զխարտուած:

Խարտափիլակ. կմ խարտաֆիլակ. ի. աւ. աց. օք: || Ծածկի 'ի յունական բառէս քար_ թոֆիլաքս, որ թարգմանի գիրճանապահ. կմ գրի անապահը. կմ դպրապետ. որովք նշանակի նա, որ վերակացու է հրովարտա_ կաց, և գրոց յիշատակաց, և տոմ դպրու_ թեց: Եւ յայսմանէ առեալ խարտափի_ լակ կոչի 'ի մեզ մանկաւորապետ նա՝ որ ըղ տեղեկութեան առեալ զվարուց և զկենաց ու_ րուք՝ մատուցանէ զնա 'ի ձեռնադրութիւն առաջի եպիսկոպոսին՝ վկայելով՝ զնմանէ հրապարակաւ, և հոգալով զպէտսն դրոց, և այլոց կարեաց ձեռնադրեցելոյն: ռամկ. …: 'Ի Գիրս …:

Խարտուած. ոյ. ով. ոց. ովք: || մանրուած, եղեալ 'ի խարտելոյ: ռամկօր. …: և տաճկ. …: Յովհ. Իմաստ:

Խաւ. ոյ: || կուռ. կմ տակ: ռամկ. խաթ:

Խաւ 'ի խաւ: || բարդս բարդս. կամ կուղս կուղս. կմ մի զմիով: ռամկ. խաթ խաթ. կմ թաղաղայ թաղաղայ. ը այնմ 'Ի Գիրս Վերօր. Յորժամ յաճախեալ բազմասցի մեղրն, (ը այսն մեղեր 'ի փեթակն,) խաւ 'ի խաւ, մեղր առ մեղր, ը խաթ խաթ:

Խաւ'ի խաւոյք: || բարդք. կմ բազմակուղեք, կմ բազմատակք: ռամկ. խաթլէր. կմ խաթխաթ. ը այնմ 'Ի Գիրս Վերօր. Կէսքն միակեղեւք են, և կէսքն խաւ'ի խաւոյք:

Խաւարարար. ի. աց: || պատճառող խաւա_ րի, կմ խաւարեցուցիչ: ռամկ. …: 'Ի Ճառընտ:

Խաւարագիր. գրի: || գրող 'ի խաւարի. կմ ղխաւարէ. և կմ 'ի խաւարչուտ տեղւոջ գրեալ: …:

Խաւարադէր: (Նախդրիծ.) || պատճառող խա_ ւարի. կմ եղեալ 'ի խաւարի. կմ խաւա_ րայինն: 'Ի Ճառընտ:

Խաւարակ. ի: || է մին 'ի ժամուց գիշերոյ. որ անցեալ 'ի բառն՝ ժամ:

Խաւարակեաց. կեցի: || 'ի խաւարի կեցօղ. կմ 'ի խաւարի ապրող, որպիսի է չղջիկն: ռամկ. …: 'Ի Գիրս Վերօր:

Խաւարակենցաղ: (Նախդր.) || խաւարաւ, կմ 'ի խաւարի կենցաղավարող. կմ խաւա_ րայինն կենօք ապրող: 'Ի Ճառընտ:

Խաւարակուռ: (Նախդր.) || խաւարաւ լցեալ, կմ սաստիկ խաւարայինն. կմ խաւարա_ մած. և ը այսմ ասի. խաւարակուռ չա_ րիք, կմ Ճանապարհ, և այլն: 'Ի հին պատ_ մագիրս:

Խաւարամուտ (Նախդր.) || խաւարայինն և մթին, կմ աղջամղջային: 'Ի Ճառընտ:

Խաւարածիլ. ծլի: || է խոտեղէն ինչ կերպի 'ի մարգիտանս. բուսանի յերկրէ երբ. …_ բեկ եղեգնակերպ բարձրացեալ. հաստա… 'ի չափ կանգնոյ, կմ փոքր մի աւելի և պա… կաս: լինի ատամնաւոր երր մասնակերպ, և … կաւ ինչ տափարակ. մանաւանդ ըստ մի… կողման: Զսա հատանեն և վաճառեն, զնօղքն կեղեւեալ բեկանեն և ուտեն, որ… ունի զհամ թթուաշ: Զսա կոչեմք և … խուռն: ռամկ. …: և տաճկ. … կմ …: 'Ի հին բժշկարանս: Գործել, … լինի սա և փոխանակ բողբոջից. և ընձ… ղոց, որք 'ի բուսոց պատաքինն ուղիղ ըն… ձեւղին: ռամկ. ծիլ. կմ …. ըստ այն… 'Ի Գիրս Վերօր. ուր ասի զորթոց. Կանգնե… ցան կացին կողք և տերեւք, խաւարծիլ… ծաղիկ, և ողկոյզ:

Խաւեմ. եցի. եա. եալ: (Ներգ.) || խաւ առ… նել, ը կուղ կուղ առնել, կմ կուղ'ի վ… կղայ բարդել. կմ բազմապատկել: ռամկ… խաթլէր ընէլ, կմ խաթ խաթ ընէլ:

Խափանուած. ոյ: || խափանումն. կմ արգ… լումն 'ի գործոյ: ռամկ. …. կմ …: 'Ի հին պատմագ:

Խափանութիւն. թեան: || նոյն է ընդ վերնոյն Սէբէր:

Խափանք. աց. օք: || խափանումն. կմ արգե… լումն: 'Ի Ճառընտ:

Խափչիմ. խափեցայ. փուցեալ. խափիր. չել (Ձայնակր.) || խափանիլ. կմ խափանեալ մնալ: 'Ի Գիրս Վերօր:

ԽԵ

Խեթահար. ի. աւ. աց. օք: || խեթիւ հա_ րեալ. կմ խեթիւ հայեցեալ:

Խեթահարիմ. եցայ. եաց. իլ: (Ձայնակր.) || խեթահար լինել. ը խեթիւ հայեցեալ լի_ նել. ը այնմ 'Ի Ճառընտ. Քանզի յարեգա_ կանէդ արդարութեան հեռացայ՝ զի խեթա_ հարէի:

Խեթասիրտ. սրտի. իւ. աց. օք: || ունող ըղ խէթ 'ի սիրտ իւր. կմ ոխակալ: ռամկօր. … կմ … կմ …:

Խելածեռիմ. եցայ. եաց. իլ: (Ձայնակր.) || խելածեռ լինել. որ է խելագարիլ. կմ յիմարիլ: ռամկ. …. կմ …:

Խելածեռութիւն. թեան: || խելագարութիւն. կմ խելացնորութիւն. և կմ յիմարութիւն: ռամկ. …. կմ …:

Խելայեղեմ. եցի. եա. եալ: (Ներգ.) || յեղա_ շրջել զմիտս. կմ փոխել զխորհուրդս: խել… մերթ՝ խելացնորել. կմ խելառել. և կմ խելագարեցուցանել: ռամկ. …: 'Ի Ճառընտ:

Խելայեղութիւն. թեան: || յեղափոխումն մտաց. կմ խելացնորութիւն. կմ խելագարութիւն. ը այնմ 'Ի Գիրս …. Այլ … թագութեան քաղ 'ի բաց գերազանցէ, մե_ լեկան խելայեղութիւնքն.

Խելառիմ. եցայ. եաց. իլ: (Ձայնակր.) || խելացնորիլ. կմ ուշաթափ լինիլ. և կմ խելագարիլ: ռամկ. …. և կմ …:

Խելառութիւն. թեան: || խելացնորութիւն. կմ

ուշաթափութիւն. կամ խելագարութիւն:

Խելացնորեցուցանեմ. եցուցի. եցո՛. անել: (անցող.) || խելացնոր առնել. կմ՛ ցրուել զխելս, կմ՛ խելագարեցուցանել. և կմ՛ յիմարեցուցանել: ռամկ. [illegible]. կմ՛ [illegible]: Աճգաթ: և 'ի Գիրս պիտ:

Խելացնորութիւն. թեան: || տես խելառութիւն:

Խեղաբարոյ. ի. լից: || խեղաթիւր բարուք, կմ՛ անզգամ. և կմ՛ խեռ: ռամկ. [illegible], կմ՛ [illegible]. կմ՛ [illegible]. կմ՛ [illegible]:

Խեղաբարութիւն. թեան: || տես խեղաբարոյութիւն 'ի ա. հատ: 'Ի Գիրս Ճանանչ:

Խեղաթիւրեմ. եցայ: (ձայնակր.) || խեղաթիւր լինել. կմ՛ չարաչար թիւրիլ. կամ զառածիլ. կմ՛ մոլորիլ. կմ՛ անուղղայ լինել. և ըստ այսմ սաւ՝ խեղաթիւրիլ իւրեանց մոլորութեամբ՝ կմ՛ բարուք: 'Ի ճառընտ:

Խեղանդամ: (նախդրիւ.) || ունօղ զանդամս խեղս. զոր և կոչեմք՝ հաշմանդամ: ռամկ. [illegible]. կմ՛ [illegible]: Յոհն. Իմաստ:

'Ի խեղդ մտաբերել: || խորհիլ 'ի խեղդել զանձն: Լոճէր: Ըստ այսմ է և 'ի Գիրս Սարգ. ուր սաի. Որ յուսահատ եղեալ 'ի խեղդ մտաբերիցէ:

Խեղդկամ. ի. իւ. ից. օք: || տես 'ի բառն Կղթկամ: ռամկ. [illegible]:

Խեղեփ. ի. աւ. աց. օք: || խիղբ. իբր Ձանկ. կմ՛ Ճիրան. և կմ՛ մատունք. որպիսի են այնք. զորս ունին խեցգետինք. և նմանք: 'Ի սմանէ ծագի բառս խեցխեղեփ, զոր զկնի տեսցես:

Խենեշեցուցանեմ: || տես 'ի ա. հատ. զԽենեշացուցանել: 'Ի ճառընտ:

Խեշերանք. անաց. օք: (անեզ.) || կեղեւանք, պատեանից բամբակոյ. որ և ռամկ. կոչի, [illegible]: Եւ յայսմանէ առեալ նշանակէ, յաւելուած ապականութեան. կմ՛ կեղեւանք. կմ՛ խենեշութիւն. կմ՛ զեղխութիւն. և կամ պագշոտութիւն: ռամկ. [illegible]. կմ՛ [illegible]. կմ՛ [illegible]. ըստ այսմ 'Ի Գիրս Յոհ. Իմաստ. Կանանց մտըմբերութեան պայծառ կենութիւն խեշերանք:

Խեռապարայութիւն. թեան: || խեռութիւն բարուց. կմ՛ սէր գժտութեան, կմ՛ գժտութիւն. և կմ՛ ամեհութիւն: ռամկ. [illegible]. կմ՛ [illegible]. և կմ՛ [illegible]:

Խեր. ոյ. ով. ոց. ովք: || եփոց դայլոց. իբր առաջնոյ կաթին կովաւ, վն զի 'ի բազում գաւառս կթեալ 'ի կովաց զնախկին կաթն, զոր տան յետ ծնանելոյ զանդրանիկն, արկանեն 'ի սան և եփեն, հարեալ 'ի վ^ր երբեմն և զձուս. և առաս արկեն զնա յանօթենոյ, թողուն, ուր թանձրանայ իբրև ըղմածուն. և այն կոչի խեր. թէ 'ի ռամկական լեզուով, և թէ 'ի բարբառս գրոց. ըստ այսմ 'Ի հին պտմգ. Ճաշակել չիճուկ, կաթն, և խեր:

Խեցեգործ. ի. աց: || տես 'ի ա. հատ. զԽեցգործ: 'Ի ճառընտիրն:

Խեցխեղեփ. ի. աւ. աց. օք: || նշանախեց. որ է մասնիկ, կմ՛ ծայրիկ տառից. և կամ շեշտ, և բութ, և կէտ. և այլք նմանք, որովք առոգանեմք զբառս, և զշարադրութիւնս բանից. ըստ այսմ 'Ի յառաջաբանն Գրոց Թագաւորաց. Բառն և երկու նշնգրօք գրեն, կերպարանօք միայն և խեցխեղեփօք այլափոխեն: տես և Խեղեփ:

Խեցմորթ: || տես 'ի ա. հատ. զԽեցեմորթ:

Խ Է

Խէթ: || տես 'ի ա. հատ: Դարձեալ՝ խրոխտ, կմ՛ շոմնօղ, կմ՛ խառօղ վն ակարութեան. կմ՛ ցաւոտութեան իրիք, որպիսի են ոմանք յաչաց, ըստ այսմ 'Ի Գիրս Սարգ. Հալեցուցանէ զմխոր՝ որ զխէթ աչս սաստիկ ձգտագոյթք արեգական:

Խ Թ

Խթամ. ացոյ. ցիր. ալ: (ընդմիջ.) || խիթալ. որ է երկնչիլ. կմ՛ կասկածիլ, և այլն: ռամկ. [illegible]. կմ՛ [illegible]: Իսկ մերթ ցաւիլ, կմ՛ վշտագնիլ. որ և խէթն նշանակէ զցաւս: ռամկ. [illegible]. կմ՛ [illegible]. ըստ այսմ 'Ի հին պտմգիրս. Գազանք եղկեսցեն զխս, և թռչնոց ազգք խթասցեն զխս:

Խթեմ. եցի: (ներգ.) || մխել. կմ՛ մղել. կմ՛ 'ի ներքս արկանել: ռամկ. [illegible]. կմ՛ [illegible]: տես և 'ի ա. հատ:

Խթիմ. եցայ. իլ: (ձայնակր.) || մխիլ. կմ՛ մղիլ. և կմ՛ վարիլ 'ի տեղի ինչ. ըստ այսմ 'Ի Գիրս Վերոր. Երթայ սուր, եքենոս՝ խթի ընքարիւն, և մածնու՝ կոյ 'ի նմա:

Խ Ժ

Խժդամ. կմ՛ խժտամ. ացայ. ա. ալ: (ընդմիջ.) || խստանալ. կմ՛ յամառիլ. կմ՛ կամակորիլ. ռամկ. [illegible]. կմ՛ [illegible]. և կմ՛ [illegible]:

Խժդուն: || է սեռականն բառիս՝ խուժդուն. որ խուժան բառին՝ խուժն: 'Ի Գիրս [illegible]:

Խ Ի

Խիկար. ի. իւ. աց. օք: || զգօն. կմ՛ իմաստուն. և կմ՛ գիտնական. և այս մանաւանդ վարի յաշխարհաբառ լեզուով: Յաշխ:

Խիղբ. խղբի: || Ձանկ. կմ՛ բուռն: Դարձեալ, խիղբ կոչի կապիչ ընձիւղն որթոց. զոր իբրև զձանկ արկեալ զիմիք փաթութեան: ռամկ. [illegible]: Դարձեալ խիղբ կոչի խեցեմորթ ինչ ջրային բոլորակաձև, բազմոտանի, մկրատաւոր, և փոքրիկ իբրև զմէջ ափից մարդոյ: ռամկ. [illegible]. կմ՛ [illegible]: տես և 'ի ա. հատ:

Խինծ: || տես 'ի ներքոյ Խինձ: 'Ի պտմ.

Խինձ. խնձոյ. կմ՛ խնձի. ով. ոց. ովք: || ծոյ. կմ՛ գոգ. կմ՛ խորշ: ռամկ. [illegible]. կմ՛ [illegible]. կմ՛ [illegible]: 'Ի հին պտմգիրս: և 'Ի Գիրս Նիւս:

Խիրլիկ: || տես 'ի ա. հատ. զՀիրլիկ: 'Ի ճառընտ:

Խիւս. խիւսոյ. ով: || նուրբ աղբեր. որով տանեն զմուղեղ. կմ՛ արկանեն զնոյն 'ի կերակուր ինչ. որ ոմանք 'ի ձկնաթթանն: Սոյնպէս խմօ և յաղագս այլոց նմանեաց: Ըստ այսմ յաճախ վարի սա 'ի բազում գաւառս հայաստանեայց. որ և երբեմն 'ի գիրս. ըստ այսմ Ողբ. 8. 7. Որոյ նմ ոչ արարեալ զօրութեն խիւսոյ. իբր ոչ ունիցի զդեղ տալոյ զաւշիւր: Եւ սա 'ի նշանակել զդոյն՝ յարէ զկնի.

Եւ Թէ և առնիցէ՝ զայն ստորք կերիցեն ։ տես և 'ի ա. հատ։

Խ Լ

Խլլեալ. եցի. եալ. ել։ (Ներգ.) ‖ խարխափել. կմ քարշքարշել ։ ռամկ. [illegible] կմ [illegible] ։ տես և 'ի ա. հատ։

Խլրտամանամ. կմ խլրտամ. ատ. ացայ։ (Էակ.) ‖ տես 'ի ա. հատ. Խլրտել ։ Յոբ. 41. 14. 'ի յետադ։

Խլրտեալ. եցի. եալ։ (Ներգործ.) ‖ շարժել. կմ երերեցուցանել. կմ խախտել. կմ քրքրել ։ ռամկ. [illegible] ընել ։ 'ի Գիրս գիտ։ տես և 'ի ա. հատ։

Խլրտեցուցանել. ցուցի. ցմ. ել։ (Անցող.) ‖ տես 'ի վեր Խլրտել ։

Խ Խ

Խխնջիւն. ջեանի. իւ. աց. կմ եց. ոք։ ‖ տես 'ի ներքոյ Խխունջն ։

Խխունջն. կմ խողունջն. խխնջի. կմ խխունջ, կմ խխնջի. ու. աց. ոք։ ‖ կողղեմիզ, որ է [illegible] [illegible] ցամաքային և ջրային, որ ի՛ [illegible] իւր երբեմն արտաքս ելանէ, և երբեմն 'ի ներքս ամփոփի, ծռ[illegible] զկորձանսն ։ ռամկ. [illegible] կմ [illegible] ։ և [illegible] կմ [illegible] ։ [illegible] 'ի Գիրս [illegible] ։ Որպէս [illegible] զխխունջն, [illegible] ։ [illegible] 'ի [illegible] ։ Իսկ [illegible] ։ [illegible] 'ի ա. հատ. [illegible] 'ի Գիրս [illegible] ։ [illegible] ։ Այս կոչի և 'ի բարձանց [illegible] ։ [illegible] ։ [illegible] ։

Խ Ծ

Խծբծեալ. եցի. եալ. ել։ (Ներգ.) ‖ [illegible] կմ [illegible] կմ [illegible] ։ [illegible] ։ ռամկ. [illegible] 'ի Գիրս [illegible] ։ տես և 'ի ա. հատ։

Խծիւղ. խծղի. իւ. ‖ [illegible] կմ [illegible] ։ [illegible] ։

Խծծ[illegible]. ի. ոց։ ‖ [illegible] ։ ռամկ. [illegible] ։

Խծծեալ. եցի. եալ. ել։ (Ներգ.) ‖ [illegible] կմ [illegible] կմ [illegible] ։ [illegible] 'ի Յառակս. [illegible] ։ [illegible] ։

[illegible] ։ տես 'ի ա. հատ։ Խծծել ։

Խ Ձ

Խձձեալ ։ ‖ տես Խծծել ։

Խձիղ ։ ‖ տես Խծիւղ ։

Խ Ղ

Խղխղեալ. եցի. եալ. ել։ (Ներգ. և [illegible]) ‖ [illegible] կմ [illegible] ։ [illegible] ։

Խղճմտեալ. եցի. եալ. ել։ (Չէզոք.) ‖ տես Խղճմտիլ. 'ի ա. հատ։

Խղճմտիլն ։ ‖ տես Խղճմտանք ։

Խ Ճ

Խճողակ. ի. աւ. աց. ոք։ ‖ [illegible] ։ Իսկ [illegible] ։ [illegible] ։ ռամկ. [illegible] ։ Ո[illegible] ։

Խճողումն. ման ։ ‖ [illegible] կմ [illegible] ։ ռամկ. [illegible] ։ կմ [illegible] ։

Խ Մ

Խմբագիր. գրի. իմ. աց. ոք։ ‖ [illegible] ։ Իսկ [illegible] ։ կմ [illegible] 'ի [illegible] ։

Խմբագրութիւն. թեան. թեամբ. ‖ [illegible] ։ [illegible] ։

Խմբապետ. ի. աւ. աց. ոք։ ‖ [illegible] կմ [illegible] ։ ռամկ. [illegible] ։

Խմբապետութիւն. թեան ։ ‖ [illegible] կմ [illegible] ։ Յ[illegible] ։

Խմբեալ. եցի. եալ. ել։ (Ներգործ.) ‖ [illegible] կմ [illegible] ։ [illegible] 'ի Գիրս [illegible] ։ [illegible] ։

Խմորել. կմ [illegible] ։ ի. իւ. իւ։ ‖ [illegible] կմ [illegible] և կմ [illegible] ։ ռամկ. [illegible] ։

Խ Ն

Խնամածուն. կմ խնամածուն. ցայ. ցիր. ատ։ (Ընդունակ.) ‖ [illegible] կմ [illegible] ։ ռամկ. [illegible] ։

Խնամակալեմ. (Չէզոք.) ‖ [illegible] ։

Խնամակալութիւն. ի. աւ. աց. ոք։ ‖ [illegible] կմ [illegible] ։ [illegible] 'ի Գործ [illegible] ։

Խնամակալ. եալ ։ ‖ տես Խնամակալեմ. 'ի ա. հատ։

Խնամակալեմ. (Չէզոք.) ‖ տես Խնամակալեմ. 'ի ա. հատ։

[illegible]

ջնջել. կմ՝ հնազանդեցուցանել: ռամկ. [illegible]. Սեբեր:

Խոնարհագնաց : (նախդիր.) || 'ի խոնարհ գնացող. կմ՝ ցած 'ի վայր ընթացող: ռամկ. վար գնացող: 'Ի Գիրս Վիճոց: Իսկ մերձ խոնարհ հայեցող: ռամկ. [illegible]:

Խոնարհահայեաց : (նախդիր.) || 'ի խոնարհ հայեցող. կմ՝ 'ի վայր նայեցեալ: ռամկօր. վար նայող: 'Ի Գիրս Վիճոց.

Խոնարհամիտ : (նախդիր.) || 'ի խոնարհութիւն միտեալ. կմ՝ խոնարհամտութեամբ. և կմ՝ վայելուչ հոգի. և իբր այսմ առէ՝ խոնարհամիտք մարդիկ: 'Ի Ճառընտ:

Խոնարհամտեմ. եցի. եա. ել: (չէզոք) || խոնարհեցնել միտս, կմ՝ պարզել. կամ զիջանել հոգւով: 'Ի Ճառընտ:

Խոնարհութիւն. թեան: || խոնարհութիւն: Իսկ միջին առէ՝ խոնարհեցմունք բարեաց, նշանակէ ընդարձակութիւն, որով ժամանակս 'ի ժամանակ, և բացական բացական երկրների և խոնարհների: 'Ի Հին փիլիսոփայ:

Խոնաւաշաւիղ : (նախդր.) || շաւիղ 'ի խոնաւ ուղւոյ. կմ՝ ցամաքուածութեամբ: ռամկ. լոր ճամբայ:

Խոնաւանակայ. ի. աց: || զինուորակայ. կմ՝ տամկ կայան: ռամկ. նեխիլ: Սարգս:

Խոնաւանալի. ի. աց: || խոնաւութիւն կեր. կմ՝ խոնաւ. սառնամանութիւն ընկեալ. կմ՝ խոնաւութիւն: 'Ի Գիրս Վիճոց:

Խոնաւացուցիչ. ջուրակ. ից: || պատճառող ըղ խոնաւութիւն. կմ՝ խոնաւացուցիչ: ռամկ. [illegible] ընող: Իսկ մերձ յուզմունք խոնաւութիւն. կմ՝ յորդութիւնք գիջութեան: 'Ի Գիրս Վիճոց:

Խոնաւանամ. ացայ. ցեր. ալ: (ընդմիջ.) || խոնաւ լինել. կմ՝ գիջանալ. և կմ՝ թացանալ լինել, որ և առէ՝ տամկանալ: ռամկ. [illegible] ըլլալ. կմ՝ թրջիլ:

Խոնաւացուցանեմ. ցուցի. ցի. ել: (անցող.) || խոնաւ առնել. կմ՝ գիջացուցանել. և կմ՝ թանալ: ռամկ. [illegible] ընել. կմ՝ թրջել:

Խոնաւուտ. եաց: (ձայնական.) || տես խոնաւանամ:

Խոնջեցուցանեմ. ցուցի. ցի. ել (անցող.) || աշխատեցուցանել. կմ՝ վաստակեցուցանել: ռամկօր. [illegible]. կմ՝ հոգնեցնել. կմ՝ [illegible]:

Խոնջութիւն. թե: || աշխատութիւն. կմ՝ վաստակ. ռամկ. [illegible]. կմ՝ [illegible]. կմ՝ [illegible]: Յաճախ. [illegible]:

Խոշխոշեմ. եցի. եա. ել: (Ներգործ.) || խոշոր էել. որ է սպասանել. կմ՝ տաստիկել: ռամկ. [illegible]. իբր այսմ 'ի Գիրս աչաց. Զի խոշխոշել պէտք ոչ մարդասիրութեան գործ է:

Խոշորանամ. ացայ. ցեր. ալ: (ընդմիջ.) || բրտանալ. կմ՝ թանձրանալ. կմ՝ խստանալ: ռամկ. [illegible]. կմ՝ [illegible]: Իսկ մերձ խոշոր լինել: ռամկ. [illegible]:

Խոշորացուցանեմ. ցուցի. ցի. ել: (անցող.) || խոշոր առնել: ռամկ. [illegible]:

Խոշտանգութիւն. կմ՝ խոշտանգումն. թե: || տես խոշտանգանք. 'Ի Ա. Հատ:

Խոշտանգ. ի. աւ. աց. ք: || [illegible]. կմ՝ [illegible].

տուր այսմ 'ի Գիրս աչաց. Ամենասուրբն Աստուածածին խոշտանգաց՝ 'ի ծուլութեան լեալ խնամողաց:

Խոպանեմ. եցի. եա. ել: (Ներգ.) || խոպան առնել. կմ՝ ապարագործել զերկիր. և իբր այսմ առէ 'ի Ճառս ինչ. Ամենայն պեղանք այս մերոց հանդարտական պէտքմն խոպանացեալ կացցէն:

Խոպանացեմ. եցի. եա. ել: (Ներգ.) || խոպանացուցանել. կմ՝ խոպանացուցանել 'ի ներքոյ. կմ՝ ծածկել: ռամկ. [illegible]. կմ՝ [illegible]. կմ՝ [illegible] 'ի ներս [illegible]:

Խոռոչաբան. ի. աց: || բանտի առաջ գետնոյ. կմ՝ խորանարդ: ռամկ. [illegible]:

Խոռոչամայր : (մակբայ.) || Կը. տանել. կմ՝ [illegible]. կմ՝ [illegible]. կամ սորասարապար: Սարգս:

Խոստովանամ : (նախդիր.) || խոստովանական. կամ մոլորական. կմ՝ մոլար. և կմ՝ թիւր. և իբր այսմ առէ՝ խոստովանելութեամբ, զինչ է [illegible]. և այլն: ռամկ. ծուռ:

Խոտոր ընդ խոտոր : (մակբայ.) || [illegible] խոտորմամբ. կմ՝ թիւր և ոլոր գնացիւք: ռամկ. ծուռ մուռ:

Խոտորնահեռ : (նախդիր.) || Թիւրավար. լար. ոչ այն՝ որ ուղիղ է. այլ որպէս թիւրեալ և ծռեալ: ռամկ. [illegible]:

Խոտորնաշաւիղ : (նախդիր.) || տես խոտորնահեռ:

Խոտոտումն. մեան: || խոտորելն. կմ՝ խոտորումն. կմ՝ գայթակղութիւն. և կմ՝ արհամարհանք:

Խորաբան. ի. աց: || խորհին բանիւք խօսող. կմ՝ խորհրդաբան. և կմ՝ խորհին արտասանող բան: ռամկ. խորունկ խօսող:

Խորաթափ : (նախդիր.) || թափող 'ի խորս. կմ՝ որում լինի թափել 'ի խոր անդունդս:

Խորախորք : (մակբայ.) || խորագոյն. կամ 'ի խորս: ռամկ. խորունկ:

Խորախորհուրդ : (նախդր.) || [illegible] խորոց. [illegible] ընդարձակութիւն խոր և ձորոյն [illegible]. կմ՝ խորոց: 'Ի Գիրս Վիճոց:

Խորամուխ : (նախդիր.) || 'ի խորս մտող. կմ՝ մխեալ: ռամկ. [illegible]: 'Ի Ճառընտ:

Խորամանկ. կցի. աց: || Նենգող ուժով խորամանկ. կմ՝ ընտրող 'ի մտաց խորամանկի. կմ՝ վարմամբ. կմ՝ տարապաշտ: ռամկօր. [illegible]: Լամբրոն:

Խորամանկեմ. եցայ. եաց. ել: (ձայնական.) || խորամանկ լինել. կմ՝ ընտրել զ[illegible] 'ի միտս վարանի:

Խորամանգ. ի. աց: || [illegible]. կմ՝ վարանանգ: 'Ի Ճառընտ:

Խորամանկական. ի. ու. աց. ք: || [illegible] խորամանկ. կմ՝ որ պղտորեցեալ պարծէ ըղ վարմամբ: ռամկ. [illegible]: 'Ի Հին պատմութ:

Խորամոնեաց. ի. աց: || խորամանգ. կմ՝ նենգաւոր: ռամկ. [illegible]: 'Ի Ճառընտ:

Խորանաշնորհ. ջրոյ. ոց: || [illegible] ջրոց խոր. կմ՝ որոյ ջուրքն են անդնդայինք. և իբր այսմ առէ՝ խորանաշնորհ ծով: ռամկ. ջրոց խորունկ: Մ ծբն:

Խորապարհեան. ոյ. ոց: || [illegible] զարմանալի տարածմամբ 'ի խորս երկրի, որպիսի են [illegible] 'ի ծառոց: ռամկ. փորէ խորունկ: 'Ի Գիրս Վիճոց:

Խորաքննին : (Նախդիրն.) || քննօղ զխորս. կամ ուսօղ զխորին քննութիւն. կամ խորին և դժուարաքննելի. և ըստ այսմ առնի. խորաքննին մտածութիւն: 'Ի Գիրս Վկայց:

Խորգահանդերձ : (Նախդ.) || զգեցօղ զխորգ. կամ խորգաղնազգեստ : ռամկ. խուրով հագնող. կամ խուրխուրայ հագնող: 'Ի հին պարափրազիցս:

Խորդամ. ացի. ա. ալ : (չէզոք.) || կոկորդալիր հնչել 'ի նիրհելն. կամ ընդ հագագ փողին 'ի համբառնալ քնոյ թանձրաբարբառ հընչել. որպիսի է և ձայն անասնոց արձակեալ 'ի բաց ի հագագէն 'ի զենուլն: ռամկ. խռռալ. կամ խռալ : և ռամկ. խոռըխռոտել. կամ խռռացնել : Յովէլ. 1. 5. և 6: Աբրահ. Եղիշէ. ԺԳ:

Խորդիւն : (Նախդր.) || կոկորդալիր հնչիւն արձակեալ 'ի բաց ընդ հագագս 'ի նիրհ քնոյ : ռամկ. խռռոց. կամ խռոց. և ռամկ. խոռոտալ. կամ խռըլոր :

Խորդխորդամ. ացայ. կամ ացի : || է բայ յաճախական. և նշանակէ՝ խորդալով խորդալ. կամ սաստիկ խորդալ : ռամկ. խռռալ խռռալ: 'Ի Գիրս Գանձ:

Խորթատեսակ. ի. աւ. ից. օք : || ունօղ զխորթ տեսակ. կամ խորթացեալ. կամ անհարազատ. կամ օտարոտի. և ըստ այսմ առնի, խորթատեսակ բան, զգեստ. և այլն : ռամկ. խորթ : 'Ի Գիրս Մեծին Խոսրովու.

Խորթացուցանեմ. ցուցի. ցն. ել : (անցող.) || խորթ առնել. կամ օտարացուցանել : ռամկ. խորթ ընել : Ըստ այնմ 'ի Ճառընտ. Զհրեշտակս և զաստուածակցութիւն ոչ խորթացոյց :

Խորթութիւն. թեան : || խորթ գոլն. կամ անհարազատութիւն. և կամ օտարութիւն : ռամկ. խօ, խորթլուխ:

Խորխորատ. ի. աց : || խորխորատ. կամ խորափիտ. և կամ վիհ : ռամկ. խորունկ փոս :

Խորհ. (Նախդիրն.) || խորհուրդ. կամ խորհուրդ. և կամ մտածութիւն : ռամկ. միտք : Ըստ այնմ Լաճկց. Յանդուգն և յանհուն ձգտի առ խորհ :

Խորհրդաբար : (մակբայ.) || խորհրդով. կամ ըստ խորհրդոյ. կամ իբրև զխորհուրդ. և կամ ծածկապէս : Սարգ.:

Խորհրդաբեր. ի. աց : || բերօղ. կամ կրօղ խորհրդոյ. կամ խորհրդաւոր : 'Ի Ճառընտ:

Խորհրդաբերեմ. եցի. եա. ել : || տես 'ի բա. հաւա. զԽորհրդածել : 'Ի Ճառընտ:

Խորհրդականեմ. եցի : (Ներգ.) || տես 'ի բա. հաւա. զԽորհրդածել : 'Ի Ճառընտ:

Խորհրդօրէն : (մակբայ.) || տես Խորհրդաբար : 'Ի Գիրս պիտ.

Խորհնդասոյզ : (Նախդիրն.) || անդնդասոյզ. այս յանդունդս սուզօղ. կամ ընկղմեալ : տես և Խորունդ :

Խորշ առնուլ : || խորշիլ. կամ խուսել. կամ հրաժարիլ : ռամկ. ...ել ըլլալ. կամ ... ըլլալ: Իսկ մերթ ծածկուտիլ. կամ գողել. և ըստ այսմ առնի. խորշ առնուլ առաջադարից նաւուց : 'Ի Գիրս Վկայց:

Խորշ զխորշիւ խլանել : || ծալովածք 'ի մի ծալովածոց խլանել. կամ մի 'ի մի միոյ կրկնել մասանց հանդերձեղինաց : ռամկ. թաք թաք ծալել ընել. կամ թաթաթ ըլլալ. Ըստ այնմ 'ի հին պարափրազիցս. Խորշ զխորշիւ խլանեսցես, մինչ զի ոչ կարասցես հանդերձել զանձն :

Խորշակակիզեաց : (Նախդիրն.) || այն՝ ընդ որ խորշակ գնայ, կամ անցանէ. և ըստ այսմ առնի՝ խորշակակիզեաց վայր : ռամկ. տաք քամի անցնելու տեղ : 'Ի Գիրս պէտ:

Խորշակայրեաց : (Նախդիրն.) || այրեալ խորշակաւ. կամ յոյժ խորշակահար : ռամկ. տաք քամիէն այրած : 'Ի Գիրս պէտ:

Խորշակատուած : (Նախդիրն.) || անկեալ խորշակաւ. կամ որ յատուածն անկանի հեծեալ զզգածեալ է խորշակաւ. կամ մատաղ առայրք : և ըստ այսմ առնի՝ խորշակատուած պտտուղ : ռամկ. տաք քամիէն մնացած : 'Ի Գիրս պէտ:

Խորշանդեմ. եցի. եա. ել : (Ներգ.) || խորշանացուցանել. կամ կանխեցուցանել : ռամկ. քաշնջել. կամ թաթաթ ընել : 'Ի Գիրս Վկայց:

Խորշխորշան. ի. աւ. աց. օք : || խորշ ծալուած, կամ կրկնովածք մասանց հանդերձեաց. որով հարթանալ ... ռամկ. թաթառոկ. կամ թաթառեց. կամ թաթաթ փեղճանք. Ըստ այնմ 'ի հին պարափրազ. Տեսեր ձեռն 'ի գեղմն 'ի խորշխորշան հանդերձիցն՝ զոր էր զգեցեալ :

Խորշխորշանի : (Նախադր.) || խորշխորշ եղեալ. կամ ունօղ զբազում խորշս. կամ անհարթեալ, կամ խուլ ... խորշ ծալովածովք, կամ կրկնովածովք, որ առի զհանդերձեղինաց : ռամկ. թաթաթ. կամ թաթառոկ :

Խորշխորշեմ. եցայ. եայ. իլ : (ձայնական.) || խորշելով խորշիլ. կամ խուսախուսել. զոր օրեցեալ զկին : Իսկ մերթ տառանալ զխորշխորշանս. կամ խոր առ խոր ծալեալ լինել : ռամկ. խանէ խանէ ըլլալ. կամ թաթառել. կամ թաթըփիլ. և կամ թաթաթ ըլլալ :

Խորշոմեցուցանեմ. ցուցի. ցն. ել : (անցող.) || խորշոմեալ առնել. կամ թառամեցուցանել. և կամ խանձատարութիւն առնելով 'ի տեղիս տեղիս կծկել : ռամկ. չանճմոթել. կամ թառամեցնել. կամ ճմռթեցնել. և կամ ճղմեցնել :

Խորշոմութիւն. թեան : || թառամեալն. կամ կըծկելն խանձատարութեամբ լինելով :

Խորովել. ոյ. ով. ոց. ովք : || խորովեալ. յն 'ի վ՟ր կայծականց հրոյ տապոյ անօթոյ եփեալ : ռամկ. քէպապ եղած : Իսկ մերթ՝ խորովումն, որ է եփումն տապանց անօթոյ 'ի վ՟ր կայծականց հրոյ : Իսկ մերթ ի՟ բայի չարչարելի պայպէս. 'ի խորովս արկանել. և նշանակէ գնել առ 'ի խորովելոյ. և կամ խորովել : ռամկ. քէպապ ընել : Ըստ այնմ 'ի հին պարափրազ. Աշխարհն զձկունս 'ի խորովս, և բազմացան. և մատուցան յուտել :

Խորովածս. ի. իւ : || վարի սա գոյականաբար առ և կոստան, և ծեծածն, և նշանակէ ըղմիս խորովեալ. այն տապանց անօթոյ եփեալ 'ի վ՟ր հրոյ կայծականց : ռամկ. քէպապ. կամ ... :

Խորովումն. ման : || տես 'ի բառն Խորով :

Խորութիւն. թեան : || խոր լինելն : ռամկօրէն,

խորախորհն : Եսայ. 7. 11:

Խորդուբորդ. ընդոյ. ով. ոց. ովք: || անհարթ, կմ՛ խորք անհնարինք: թաւմ. անտաւտ: 'Ի հին թէրղ.: 'Իսմանէ ծագի բառս խորդուբորդ. ոմն աւագես 'ի վերոյ:

'Ի խորոտաւաս: || 'ի խորոց. կմ՛ 'ի խորին վայրաց. և ըստ այսմ ասի, երկրի պատառել 'ի խորոտաւաս: թաւմ. խորումնդ: Սարգս:

Խորտաւորք ռուկերչաց: || է գործի ինչ 'ի հրահալելեաց տափարակ ձևացեալ, որ ունի 'ի վերայ իւր զբազմազան փոսորակս բոլորս կամ ձևս, որովք ձևացուցանեն զկնատ ... 'ի հրահալելեաց: տաճկ. հաւվայ:

Խորախաւոր. ի. աց: || ունող զխորխս, որ զմեղս համոզէրձ մոմիճն: թաւմկօր. չիւ...ճ դուշէ:

Խորախանեմ. եցի. եա. ել: (Ներգ.) || խորխոխ գործել. կմ՛ խորախաւոր առնել: թաւմկ. չիւ...ճ գուշ չինէլ: 'Ի ճառընտ:

Խորտաբորբու. ի: || ունող զառապարս. կմ՛ անհարթ. կմ՛ անկոխ. և կմ՛ ունող զխնդաբութիւ. և ըստ այսմ ասի՝ խորտաբորբու ան... գի, փայտ, կազմուած և այլն: թաւմկ. խոր...: Իսկ մերթ վարի գոյականաբար. զոր ... 'ի թռ. հաստ:

Խորտակ. ի. աց: || խորտակեալ. կմ՛ ջաղջախեալ. և կմ՛ փշրեալն: թաւմկ. ...: Իսկ մերթ խորտակումն. զոր աւագես 'ի ներքոյ:

Խորտակումն. ման: || ջախջախումն. կմ՛ բեկումն. կմ՛ փշրումն: Իսկ մերթ՝ կործանումն. կմ՛ աւերումն. կմ՛ քանդումն. և կմ՛ կոտորումն. և ըստ այսմ ասի՝ խորտակումն զօրաց, ժողովրդեան, բանակի, և այլն:

Խորտակակեր. ի. աց: || ուտող զխորտիկս, որ զաղնիճ կերակուր: տաճկ. ...:

Խորտակակերութիւն. թեան: || ուտելն զխորտիկս: 'Ի Գիրս պէտ:

Խորտակարարութիւն. թեան: || կազմութիւն խորտկաց. կմ՛ խոհարարութիւն. և կմ՛ պատրաստել կազմելոյ զխորտիկս: թաւմկ. ...: Ըստ այսմ 'ի ճառս ինչ. Ոչ դոյր 'ի միջի ոչ կերակրոց առաւել խորտկարարութիւն:

Խորօղ. օղի. աց: || խոր ամնօղ: թաւմկ. խոր...: Իսկ մերթ խոռօղ. որ զմաան ինչ յիմքէ 'ի բաց ամնօղ. կմ՛ գողացօղ. ըստ այսմ 'ի Գիրս պէտ. Որ զզոյգն առացուցածոց ընկերին խորօղ փորձեցաւ լինել:

Խոցոտումն. ման: || յաճախ խոցումն. կմ՛ առատիկ վիրաւորութիւն: Սարգս:

Խոցոտեմ. եցի. եա. ել: (Ներգ.) || խոցխոցել. որ է խոցոտել. ըստ այսմ 'ի ճառընտ. Իբրև զփենէհեսս զառատանոյ խոցոտէր:

Խոցումն. ման: || վիրաւորութիւն. կմ՛ խոցելն. և կմ՛ խոցելն:

Խուզական. ի. աց: || խուզողական. կմ՛ հետազօտական. և կմ՛ հետաքրքրական: 'Ի Գիրս պէտ:

Խուժախուժք: (Նախդր.) || այն, որ է խուժադուժ խուժք. կմ՛ յորում խմբեալքն են խառնամուռ ամբոխ, կմ՛ գռեհիկ անձինք. և ըստ այսմ ասի՝ խուժախուժք և բաժա...

միտ ժողով: 'Ի ճառընտ:

Խուժդուժ. խժդժան. դամբ. անց. ամբք: || խստութիւն. կմ՛ յամառութիւն. կմ՛ կարկամութիւն. և կմ՛ կամակորութիւն: թաւմկ. ...: կմ՛ ... կմ՛ ... ըստ այսմ 'ի Գիրս պէտ. Այս եթէ 'ի կարի ինչ 'ի խժդժան կայցեն. որ 'ի յամառութիւն, և 'ի խստուն, որ է ... կմ՛ ...:

Խուժդուժ: (Նախդրիւ.) || տես 'ի բառն՝ խուժ 'ի թռ. հաստ:

Խուլլինջ: || տես կոլլինջ. 'ի թռ. հաստ:

Խուճապեցուցանեմ. ցուցի. ցի. ել: || անցող.) || տես խուճապել. 'ի թռ. հաստ:

Խուճիճ. կմ՛ խուճիճ. ճճի. իւ. աց. օք: || խրտուիլ. կմ՛ խրտուիլակ: թաւմկ. օյ...: և ըստ այսմ ասի 'ի ճառս ինչ. Եւ եղիցի երկիրն հրէից՝ եգիպտացւոցն խուճիճ. և այս է բան Եսայ. 19. 17. ուր ասի. Եւ եղիցի երկիրն հրէաստանի 'ի խրտուիլ եգիպտացւոց:

Խումարեցուցանեմ. ցի. ցի. ել: (անցող.) || տկար և տրտում առնել զոք, և լի զգուշանօք՝ յետ սթափելոյն յարբեցութենէ: թաւմկ. ...:

Խումարիմ. եցայ. եաւ. իլ: (Ձայնակր.) || տկար և տրտում անկանիլ. և կմ՛ լքեալ միալ, և լցեալ լինիլ զգուշանօք զկնի սթափելոյ զարբեցութենն: թաւմկ. ...:

Խունջ. խնջոյ: || տես խնջակ: 'Ի հին թէրղ.:

Խուշիւն: || տես 'ի թռ. հաստ. զխօշիւն: 'Ի Գիրս պէտ:

Խուսափեցուցանեմ. ցի. ցի. ել: (անցող.) || տալ խուսափել. կմ՛ խոտորեցուցանել. կմ՛ խորշեցուցանել. կամ փախուցանել: թաւմկ. ...: կմ՛ ... կմ՛ ...:

Խուսափու. ուի. աց: || խուսափօղ. կամ խուսօղ: թաւմկ. ... կմ՛ ... կմ՛ ... կմ՛ ...:

Խուսափուկ. փկի. աց: || տես 'ի վեր խուսափու:

Խուսեցուցանեմ: || տես խուսափեցուցանել:

Խուսախուսեմ. եցի. եա. ել: (չէզոք.) || խուսելով խուսել. կմ՛ այր և անդր խուսափել. և կմ՛ խորշխորշիլ: թաւմկ. ...: ըստ այսմ 'ի Գիրս պէտ. Բայց դու խուսախուսես 'ի միրտութէ:

Խ Ռ

Խռնութիւն. թեան: || խռնիլն. կմ՛ խռնումն. որ է խիտ համախմբումն. ըստ այսմ 'ի Գիրս պէտ. 'Ի տարմաբոյն խռնութեան շուրջ խմբեցելոց:

Խռնաձայն: (Նախդրիւ. և մերթ՝ մակբայ.) || ձայն բեկման ջուր կմ՛ կարծր իրաց. որպէս լինի յ... զպաքսիմատ, զատն. կմ՛ 'ի խարտելն զերկաթ: թաւմկ. ...:

Խռնառնք. անաց. օք: (անեզ.) || ձայն խարտոցի 'ի խարտելն զերկաթ: թաւմկ. ...:

Խռուճատեակ. ի. աց. օք: || այն, որ ունի զանեակ խառնէր. կմ՛ է բերև զնաւք.

[illegible]

Խ Մ

[illegible]

Խ Տ

[illegible]

Խ Ր

[illegible]

Խ Ց

[illegible]

Խ Փ

[illegible]

Խ Օ

[illegible]

կամաւորապէս վարի իբր 'ի բազումս առանց բազմահոգութե, և ցուցանէ զանձն իբր կիսամասնեայ յիմար։ ռամկ. փէշիմօլը։

Խօսելի. լւոյ. եաւ. լեք. եաց. եօք։ ‖ այն, որ պարտի խօսեցեալ լինել. կմ զոր կարեն խօսիլ։ ռամկ. խօսուճէլըր։ Իսկ մերթ՝ խօսօղ. որպ և կրելին՝ կրօղ. ածելին՝ ածօղ. ատելին՝ ատօղ. և այլն։ 3. Թագ. 10. 7։ Ըստ այսմ և Ոսկ. 1. Կոր. Ժ. ասէ. այսպիսի հայհոյութիւնք անդրէն 'ի նոցին գլուխ խօսելեացն դարձցին։ Իսկ մերթ 'ի յոգնականոջն նշանակէ՝ զխօսարանն. որպ զգործին խօսելոյ. որպ և հատանելիքն զգործին հատանելոյ։

Խօսնակից. կցի. իւ. աց. օք։ ‖ խօսակից. կմ միջնորդ տարուբերօղ զպատգամս միոյն առ միւսն. և ասի՝ խօսնակից. զի յատուկ է այնպիսւոյն կցորդ լինիլ խօսից երկուց ծայրիցն։ ռամկ. խօսք տանօղ բէրօղ. կմ մէջ ճփնօղ. Ըստ այսմ 'ի հին պատմագիրս. Եւ ինքն զուարճացեալ՝ լինէր խօսնակից 'ի մէջ թագաւորաց երկոցունց։

Խօսնայր. կմ խօսնեայր. նաւն. արամբ. արանց. ամբք։ ‖ այր, որում խօսեցեալ է կին. և այս է բառ անշական, որ անշանրայ առ կինն. զի նշանեալ կինն զայր իւր կոչէ խօսնեայր. Ըստ այսմ 'ի ճառընտ. Որոյ պահպան էր խօսնեայրն անեղծ, և անապականութե բնակից։ Եւ զկնի սակ. Համբերժ յոլովափոխերով խօսնարամբն առաքինի։

Ծ Ա

ԾԱԳԷ 'ի ծագ.։ ‖ ծայրէ 'ի ծայր. որ 'ի միոյ ծայրէ մինչև 'ի միւսն։ ռամկ. ծայրէ ծայր։ 2. Թագ. 5. 9։

Ծալուճած. ոյ. ով. ոց. ովք։ ‖ տես Ծալք. 'ի ա. հատ։

Ծախեմ։ ‖ տես 'ի ա. հատ։ Գործ առնել զծախս. կմ ցրուել զդրամս 'ի պէտս կերակրոյ. և այլոց հարկաւոր իրաց։ ռամկօր. խարճ ընէլ. կմ խարճէլ։ Ըստ այսմ 3. Եզր. 5. 17. Եւ ծախէի, և խառնէի 'ի ճաշն իմ։

Ծախողութի. թե։ ‖ ծախումն. կմ վատնումն. կմ մսխումն։ Սարգ։

Ծածանեմ. եցի. եա. ել։ (Ներգ.) ‖ նոյն է ընդ բային ծածանեցուցանել։

Ծածանեցուցանեմ. ցուցի. ցա. ել։ (անցող.) ‖ հեզիկ ծփծփեցուցանել. կմ մեղմագին շարժել զերեսս ջրոց։ ռամկ. ջուրը մէլլիլէնտիրմէ ընէլ։

Ծածանումն. ման։ ‖ հանդարտ ծփծփումն, կմ մեղմ շարժումն ջրոց։ ռամկ. ջըր մէլլ։

Ծակոտկեան. կենի. իւ. կց. կւք։ ‖ նոյն է ընդ բառին ծակոտկէն, որպ և ուղկեանն ընդ բառին ուղկէն, և աշտեանն ընդ բառին աշտէն։ ռամկ. ծաքծաք. կմ ծաքօք. Ըստ այսմ 'ի գիրս ծննդ. Եւ փորեցին իւրեանց գուբս ծակոտկեանս։

Ծաղկաբուրգն։ (Նախդր.) ‖ պուճենատական ծաղկազարդ բուրգն ձևացեալ իբրև զնոճի, որպ առնեն տաճկիկք 'ի հանդէսս հարսանեաց. և այլն։ տաճկ. նախըլ։

Ծաղկազգեաց. զգեցի։ ‖ զգեցեալ զծաղիկ, որով նշանակի կրօղն ծաղկանց. կմ ունօղն 'ի վր իւր զծաղկունս. և ըստ այսմ ասի՝ ծառ, կմ հովիտ ծաղկազգեաց։ ռամկօր. ծաղիկ տանօղ. կմ ծաղիկ վէրմօղ։ 'ի ճառընտ։

Ծաղկազգեստ. ի։ ‖ տես 'ի վերոյ ծաղկազգեաց։ 'ի գիրս պէտ։

Ծաղկազերծ։ (Նախդրիւ.) ‖ զերծեալ, կմ կողոպտեալ 'ի ծաղկանց. կմ որ զուրկ է 'ի ծաղկանէ։ 'ի գիրս պէտ։

Ծաղկազուարճ։ (Նախդր.) ‖ ծաղկօք զուարճացեալ. կմ իբրև զծաղիկ զուարճալի։ 'ի ճառընտ։

Ծաղկահամ։ (Նախդրիւ.) ‖ ունօղ զհամ, կմ զհոտ ծաղկան. որպիսի են սմանք 'ի գինւոյ։ Սարգ։

Ծաղկատարփակ. ի. աց։ ‖ ծաղկեալ և ցանկալի. կմ բաղձալի վս ծաղկեալ յորինուածոյն. որպիսի էր պատմուճան յովսեփու։ 'ի գիրս պէտ։

Ծաղկատեսակ։ (Նախդրիւ.) ‖ ծաղկակերպ. կմ իբրև զծաղիկ։ ռամկ. ծաղիկլըպի։ 'ի գիրս պէտ։

Ծաղկարար. ի. աւ. աց. օք։ ‖ ծաղկիչ. որ արուեստաւոր, որ կազմէ զպէսպէս ձևս ծաղկանց. և նկարէ զծաղկաձև յօրինուածս. և կմ նկարիչ։ տաճկ. նաքքաշ, կմ նախըշպէր։

Ծաղկաւետանամ. ացայ. ցիր. ալ։ (Ըմջ.) ‖ ծաղկաւէտ լինիլ. կմ ծաղկօք զարդարիլ։ 'ի ճառընտ։

Ծաղկաւետիմ. եցայ։ (Ձայնակր.) ‖ տես 'ի վերոյ ծաղկաւետանալ։ 'ի ճառընտ։

Ծաղկաւետութի. թե։ ‖ ծաղկաւէտ գոլն. կմ լիութի ծաղկանց. կմ ծաղկօք լցեալ լինիլն։ 'ի ճառընտ։

Ծաղկաքաղ առնել։ ‖ քաղել զծաղկունս իրիք տեղւոյ։ ռամկ. ծաղիկներ թօղլէլ։ Իսկ մերթ՝ յընդարձակ բանից քաղել միայն ըղ գլխաւոր և զպիտանի բանս. կմ զընտիր ընտիր բանս ժողովել իբրև զծաղիկ 'ի բուրաստանէ։ ռամկ. հաւէ հուսէ ծօղլէլ. կմ մէջէն պաշխին առնէլ։ Ըստ այսմ 'ի հին պատմգ. 'ի յոլովից զպայծառագոյնսն ծաղկաքաղ առնելով։

Ծաղկընկեց։ (Նախդրիւ.) ‖ ընկեցօղ, կամ թօթափօղ ծաղկանց։ ռամկ. ծաղիկը թափօղ։ Իսկ մերթ այն, որ ընկեցեալ լինի իբրև զծաղիկ, կմ է նման ընկեցիկ ծաղկան. և կմ իբրև զթօթափեալ ծաղիկ. և ըստ այսմ ասի. ծաղկընկեց փառք. կմ մեծութի. կմ ծաղկընկեց անցանել յումեքէ փառաց նոր. և այլն։ Սարգ։ և 'ի գիրս ատեանց։

Ծաղրաբանութի. թե։ ‖ բանք ծաղրու, զոր յատկապէս կոչեմք կատակ։ ռամկ. շախայ։

Ծաղրածութի. թե։ ‖ շարժելն զոք 'ի ծաղր. և 'ի ծիծաղ. կմ ծաղրաբանութի. և կմ

խեղկատակութիւն : ռամկ. մասխարալըգը . ըստ այնմ ՚ի գիրս Թեծին Խոսրով. Վ՞ր դատարկաբանութիւն, և ծաղրածութիւն պատեհ պատուհասի է սաստկագոյնս :

Ծաղրասէր . սիրի : || սիրող ծաղու . կամ որ ախորժի զծաղրածութիւն . կմ զծաղրաբանելն : ռամկ. մասխարալըգը սէվէն . կմ շախաձի : Սարգս.

Ծաղրարար . ի . աց : || ծաղր առնող . կմ ծաղրածու : ռամկ. մասխարայ ընօղ . կմ մասխարալըգ ընօղ . կմ թախլիթճի :

Ծամածուռ . ծռի . իւ . ից . ոք : || Նա, որոյ ծամելիքն են ծռեալք . կմ որոյ ծնօտքն են թիւրեալք : ռամկ. չարփըգ : Իւ յայսմանէ առեալ ծամածուռ կոչի նա՝ որ յաղագս ծաղր առնելոյ ծռէ զծամելիս իւր . և կմ կատակօղ : ռամկ. ագզընը բէրանը ծօմօխօղ . կմ թախլիթ ընօղ : Իսկ մերթ նշանակէ խեղաթիւր . կմ խոտորնակ . կմ անուղիղ և թիւր : ռամկ. ծըռտըմռտ . ըստ այնմ ՚ի պատմ. աղէք. Շաւիղք ծամածուռք , դժուարաշաւիղք և նեղք :

Ծամածռեմ . եցի . եա՛ . ել : (Ներգ.) || ծռել զծամելիս ուրուք . և կմ թիւրել զծնօտս և զդէմս մարդոյ : ռամկ. չարփըթմագ ընէլ : Իսկ անդրադարձաբար առեալ նշանակէ զծամելիս . կմ զծնօտս իւր ծռելով ծաղր առնել զոք . կմ կատակել . և կմ ծանակել : ռամկ. ագզընը բէրանը ծօմօխէլ . կմ թախլիթ ընէլ . և կմ մասխարայ ընէլ : ըստ այնմ ՚ի գիրս Յոհ՛ Իմաստ. Զլեզուճագարիցն առ՚ի պապանձեցուցանել զաւելաբանութիւնս , որ ծամածռեալ խածատել զմիտս մեր խորհին : Մերթ ևս նշանակէ խեղաթիւրել . կմ թիւրելով թիւրել : ռամկ. ծօմօխէլ :

Ծամածռութիւն . թե : || թիւրութիւն ծամելեաց . կմ ծնօտից : ռամկ. չարփըգլըգը : Իսկ մերթ՝ թիւրութիւն ծամելեաց ծաղրարարութիւն . և կմ կատականք : ռամկ. թախլիթ : Մերթ ևս խեղաթիւրութիւն . կմ թիւրութիւն և խոտորնակութիւն :

Ծայգ . ի : || է մին ՚ի ժամուց առաւօտեան . զոր տեսցես ՚ի բառն փամ :

Ծայդ : || տե՛ս ՚ի ա. հատ. զԾայթ :

Ծայթանձն . կամ ծայդանձն . ձին . ամբ . անց . ամբք : || այր հերձոճածօղ , կմ 4երեաւկոս . և ըստ այսմ ասի ՚ի գիրս Վեցօր. Վաղեմ րխանոսքն կոչէին՝ ծայդանձինք :

Ծայրագնաց : (Նախդրիւ.) || մինչև ՚ի ծայրն գնացօղ : ՚Ի գիրս Վեցօր:

Ծայրահերձ : (Նախդր.) || այն , որոյ ծայրն հերձեալ է . կմ ծայրագոյն հերձեալ . կմ յոյժ հերձանօղ : ռամկ. ծուրը ճըգըգ :

Ծայրահերձեմ . եցայ . եա՛ց . իլ : (Ձայնակր.) || ծայրագոյն պատառմամբ հերձանիլ . կմ հերձանելով հերձանիլ . ըստ այնմ ՚ի Ճառընտ. Վէմք կարծրատեսակք ծայրահերձեալք : Դ՞րձլ , հերձանիլ ծայրին : ռամկ. ծուրը ճըգըլ :

Ծայրայեղ : (Նախդր.) || այն , որ յեղաշրջի ՚ի ծայրս , կմ փոխի ՚ի մի կողմն , և ոչ մնայ ՚ի միջին . իսկ մերթ՝ այն՝ որով լինի այսպիսի ծայրական յեղափոխութիւնս . ըստ այնմ ՚ի գիրս Յոհ՛. Իմաստ. Յերկաքանչիւրոցն զանգիտել հրաժարիցէ ծայրայեղ խոտորմանց :

Ծայրապատար : (Նախդրիւ .) || ծայրագոյն լի . կմ ամենալի . կմ ամենաղեղուն , առաւել քան զոր ոչ լինի . և ըստ այսմ ասի՝ ծայրապատար չարութիւն , երակ , չարեմարանք . և այլն : ՚Ի գիրս պէտ:

Ծայրապտուկ . պտկի . աց : || պտուկ ծայրից ստեաց . կմ ընձիւղ՝ որ գնտաձև երևեալ կայ ՚ի ծայր ճիւղոց : ռամկ. ծուրի փիլիզ. և ըստ այսմ ասի ՚ի Ճառընտ. Յոլով անգամ ՚ի ծայրապտուկսն տայ , զոր բողբոջ անուանէ :

Ծայրարձակ . ի . աց : || արձակօղ զծայր . կմ որոյ ծայրն ընդարձակ է : ռամկ. ծուր փուճօղ :

Ծայրացուցանեմ . ցի . ցի՛ . ել : (Անցող.) || ծայրագոյն առնել . կմ յոյժ սաստիկ կատարելագործել . կմ յոյժ գերազանցեցուցանել . և ըստ այսմ ասի՝ ծայրացուցանել զհմտութիւն , զխմաստութիւն , զչարութիւն , և այլն : ՚Ի գիրս պէտ:

Ծայրաքաղ : || քաղուածն ծայրից . կմ ծայրատուել: Իսկ մերթ՝ քաղուածն յընդարձակ բանից զգլխաւորան . կմ զպխտամնխան. և կմ քաղուածք ընտիր բանից : տե՛ս և ՚ի ա. հատ:

Ծայր ՚ի ծայր : || ծայրէ ՚ի ծայր . կմ ՚ի գլխոյ մինչև ցոտս : ռամկ. ծուրէ ծուր : 4. Թագ. 10. 21: և 21. 16. ըօշ պէշտէրտէ : Իսկ մերթ՝ ծայրագոյն . կմ յոյժ անտանելի . և կամ անհնարին . ըստ այնմ ՚ի գիրս պէտ. Զո՛ր աղեղանիս կաղմեցից ծայր ՚ի ծայր վերատնութեցս :

Ծանծաղագոյն. գունի . ից : || առաւել ծանծաղ . կմ անօսրագոյն . կմ անհաստատագոյն . կմ թուլագոյն . և կմ մեղկագոյն : ռամկ. խիշէ սըղ . կմ խիշէ նօզ . կմ խիշէ խափիւ : ՚Ի գիրս սէբէր:

Ծանծաղամտութիւն . թե : || ծանծաղամտողլն . կմ ծանծաղութիւն մտաց . կմ թեթևամտութիւն . կմ պակասամտութիւն . և կմ ախմարութիւն : ռամկ. թէթին օզլիքլըգը . կմ հօպպայլըգը . և կմ շաշխնլըգը :

Ծանծաղիմ . եցայ . եա՛ց . իլ : (Ձայնակր.) || ծանծաղ լինիլ . կմ անօսրանալ ըստ խորութե : ռամկ. սըղ ըլլալ : ՚Ի գիրս պէտ: Իսկ մերթ՝ թեթևամտիլ . կմ մեղկիլ . և կամ թուլանալ : ռամկ. թէթին օզլիք ըլլալ . կմ հօպպայ ըլլալ :

Ծանծաղութիւն . թե : || անօսրութիւն խորութե : ռամկ. ցանցախլըգը . կմ սըղլըգը : Իսկ մերթ՝ ծանծաղամտութիւն . զոր տեսցես ՚ի վեր ՚ի կարգի իւրում : ռամկ. թէթին օզլիքլիք . կմ հօպպայլըգը . կմ շաշխնլըգը :

Ծանծաղուտ : (Նախդրիւ.) || ծանծաղուտ , այս անխոր . յորում ջուր բազում ոչ գոյ : ռամկ. սըղ . և ըստ այսմ ասի՝ ծանծաղուտ տեղի : ՚Ի գիրս Վեցօր: Իսկ մերթ՝ նշանակէ ծանծաղամիտ . և ըստ այսմ ասի այր . կամ խորհուրդ ծանծաղուտ : ռամկ. հօպպայ . կմ խօրօզ ախըլլը :

Ծանրաբեկ : (Նախդրիւ .) || բեկեալ ՚ի

[illegible]

ԾԵ

[illegible]

ԾԻ

[illegible]

[illegible]

ԾԽ

[illegible]

ԾՂ

[illegible]

ԾՄ

[illegible]

ԾՆ

[illegible]

[illegible]

Ծ Ո

[illegible]

Ծ Ր

[illegible]

Ծ Փ

Ծփալից․ լցի ։ ‖ լի ծփանօք․ կամ յոյժ ծը֊փօղ․ կամ սաստիկ ծփմամբ ։ 'ի ճառընտ։

'ի Ծփանի ։ ‖ է ներգոյականն բառիս ծուփ․ և նշանակէ 'ի ծփման․ կամ յալէկոծութեան․ ըստ այնմ 'ի ճառընտ․ Զի համապատ 'ի խռովութեան և 'ի ծփանի կան ։

Կ Ա

Կագղուրանամ․ ացայ․ ցիր․ անալ ։ (Ըմկ․) ‖ կազդուրիլ․ կամ հաստատիլ։

Կաթնածուծ ։ (Նախդր․) ‖ ծծօղ ըղ կաթն․ կամ դիեցիկ ։ ռամկ․ կաթ ծըծօղ։ ըստ այնմ 'ի ճառընտ․ Զի մի համապատ 'ի խանձարուրս, և յորովայնս կացցէ կաթնածուծ՝ և ջամբակեր ։

Կաթողի ։ ‖ տե՛ս զկաթողին․ 'ի ա․ հատ։ 'ի հին պարգևգ։

Կալանաւորապետ․ ի․ աց ։ ‖ վերակացու կալանաւորականաց, և կալանաւորաց ։ ռամկ․ հապսապաշը․ կամ զնտանապաշը ։

Կալ և կապ ։ (Նախդր․) ‖ կալնուլն․ և կապուլն․ կամ կալանք․ կամ արգելանք․ և կամ նուաճումն։ ռամկ․ թութմագ պաղլամագ։ ըստ այնմ 'ի հին պարգևգ․ Որ երբեք ուրեք եղեւ է թարմատար հրեշտակաց ինչ կալ և կապ ։ տե՛ս և 'ի ա․ հատ։

Կախաղանեմ․ եցի․ եալ․ ել ։ (Ներգ․) ‖ հանել 'ի կախաղանս․ կամ կախել զկախաղանէ ։ ռամկօր․ տար աղածին ջուրել ։

Կախաղանիմ․ եցայ․ ցիր․ իլ։ (Ձայնակր․) ‖ 'ի կախաղան ելանել․ կամ զկախաղանէ կախիլ։ ըստ այնմ 'ի գիրս պէտ․ Ոչ միայն պարտեալ հակառակամարտէ՝ խորովն կախաղանելով ։

'ի Կախ ունիլ։ ‖ կախեալ ունիլ․ կամ կախեալ պահել։ ռամկ․ կախած պահել․ ըստ այնմ Լամբր․ Զուրարն զահեակ բազկաւն 'ի կախ ունելով ։

Կականաւոր․ ի․ աւ․ աց․ օք ։ ‖ կականմամբ, կամ կական բարձօղ, որ է բարձրաձայն լա֊ցօղ։ 'ի ճառընտ։

Կակաչ ։ ‖ է ծաղիկ ինչ գեղեցիկ միակուղեան թերթիւք իբրև զշուշան․ բայց է անհոտ՝ և բրգաձև, և գունով լինի կարմիր, և սպիտակ, և դեղին, ոչ և ոմանք խայտախարիճք ։ տաճկ․ լալէ ։ Դիրձլ է սա այլ ծաղիկ ինչ, զոր տեսցես 'ի ա․ հատ։

Կակղացուցանեմ․ ցուցի․ ցոյ․ ել ։ (անցող․) ‖ կակուղ առնել․ կամ փափկացուցանել․ և կամ մեղմացուցանել ։ ռամկօր․ յումշացնել ։ Նարեկ․ ղե։

Կակղուղեչ ։ (Նախդրև․) ‖ ունօղ զկակուղ ուղեչ, այս է ձիւղ, որ և այսր անդր ձկձկի ։ 'ի գիրս առաջեաց ։

Կահոյք․ հուրի․ աւ․ աց․ օք ։ ‖ աման, կամ անօթ․ ըստ այնմ 'ի հին պարգևգիրս․ Բերել բեռինս երկուս, և կահոյք մի ջուր ։

Կաղակարծելի ։ ‖ տե՛ս 'ի ա․ հատ․ զկեղակարծելի ։ 'ի ճառընտ։

Կաղակարծեմ ։ ‖ տե՛ս 'ի ա․ հատ․ զկեղակարծել ։

Կաղակրկին ։ (Նախդր․) ‖ կաղակարծ, այս կասկածոտ․ կամ երկբայ․ կամ տարակուսեալ․ կամ կասկածական․ կամ երկբայական․ և կամ տարակուսական ։ ըստ այնմ 'ի ճառս ինչ․ Զի ոչ կաղակրկին և կաղ'ի կաղս, և տարատամա բանս խօսէր ։ Իսկ մերթ խառն'ի խուռն, կամ շաղփաղփ ։ ըստ այնմ 'ի նոյն ճառս․ Որ պատշաճ համարեցաք կաղակրկին հիւսել․ այլ քաջայարմար ընդունելի։ Եւ 'ի գիրս խոստովան ասի․ Դժուարելի լինին ամենեցունց վնո անյարմար և կաղակրկին բանիցն։

Կաղամախի․ խւոյ․ եաւ․ եաց․ եօք ։ ‖ տե՛ս 'ի ա․ հատ․ զկաղամախ ։ 'ի գիրս պէտ։ և Վէջօր։

Կաղամբավաճառ․ ի․ աւ․ աց․ օք ‖ վաճառօղ կաղամբից, կամ բանջարեղինաց ։ ռամկ․ լահանաճի․ կամ պաղաճի․ ըստ այնմ 'ի հին պարգևգ․ 'ի չինականութեան կերպարանս 'ի կաղամբավաճառի օրինի մտանէր 'ի բանակն ։

Կաղացուցանեմ․ ցուցի․ ցոյ․ ել ։ (անցող․) ‖ տալ կաղալ․ և կամ կաղ առնել ։ ռամկ․ խողացնել ։

Կաղ'ի կաղս ։ (իբրև մակբայ․) ‖ կաղալով․ կամ սայթաքելով․ կամ գթելով․ կամ կակածանօք․ և կամ երկբայելով․ և ըստ այսմ ասի․ կաղ'ի կաղս խօսիլ, կամ վարդապետել։ 'ի ճառս ինչ ։

Կամակ ։ ‖ են ախորժելի ուտելիք․ կամ ողբեպահ կերակուրք ։ ըստ այնմ 'ի հին պարգևգ․ Որ վայելէ մեզ ճաշակել․ շատ են մեզ այլ կամակքն ։ Եւ յայլ ճառս ասի․ Դեղ և կամակ հոգւոց մերոց ։ տե՛ս և 'ի ա․ հատ։

Կամակալ․ ի․ իմ․ աց․ օք ։ ‖ նա՝ որ կալնու զկամս․ կամ կամակոր․ կամ յամառոտ։ ռամկ․ ինատճի ։ Իսկ մերթ՝ սատացօղ կամաց, կամ յօժարութեան ։

Կամակալութիւն․ թեան ։ ‖ կամակորութիւն․ կամ յամառութիւն ։ ռամկօր․ ինատ ։ Իսկ մերթ՝ ստացումն կամաց, կամ յօժարութեան․ և կամ կամաւորութիւն ։ Աճգոփ։

Կամական․ ի․ աւ․ աց․ օք ։ ‖ կամաւորական․ կամ կամեցական ։ 'ի ճառընտ։

Կամակատարու․ ուէի․ աւ․ աց․ օք ։ ‖ կատարօղ կամաց․ կամ կամարար ։ ռամկ․ մէջէն ընօղ ։ 'ի գիրս պէտ։

Կամակարաբար ։ (մակբայ որակակ․) ‖ յօժարական կամօք․ կամ յօժարութեամբ սրտի ։ 'ի գիրս պէտ։

Կամակարապէս ։ (մակբայ որակ․) ‖ տե՛ս 'ի վերոյ՝ կամակարաբար ։ 'ի գիրս պէտ։

Կամայորդոր ։ (Նախդր․) ‖ յօժարական, կամ յօժարամիտ․ կամ կամակար․ և կամ մտադիւր ։ և ըստ այսմ ասի 'ի ճառս ինչ․ Փութացան խմով կամայորդոր յօժարութեամբ ։

Կամարածու․ ուէի․ ուեաց ։ ‖ նա՝ որ չինէ ըղ կամարս ։ ռամկ․ քէմէր չինօղ ։ Իսկ մերթ նա, որ ածէ զմիջով կամար գօտի ։ ռամկ․ քէմէր գօտի կապօղ ։

Կապակից. կցի. աւ. այ. գք: Ի կցորդ կա-պանաց, կմ ընկեր կապոյ: Իսկ մերթ՝ շա-րակցեալ. կմ լծակցեալ: 'Ի Ճառընտ.

Կապալուծող: (Նախդր.) Ի կատարօղ կապից, կմ կապանաց: ռամկօր. կապը կտրօղ: Իսկ մերթ՝ լուծանօղ զկապակցութիւն դաշին. կմ զկապ խառնամանն արձակօղ: Ըստ այսմ 'ի Վկն. պարզաբանիչքն. Զօրավարքն նոցին վաղվաղակի ելեալ առանձ՝ կապալուծողք ըմբռնեցին՝ չմնալ հաւատարմութեան:

Կապակցութիւն. թեն: Ի կապակից գոլն. կմ կցորդութիւն. կմ լծակցութիւն: 'Ի Ճառընտ:

Կապանակից. կցի. աւ. այ. գք: Ի կցորդ կա-պանաց ուրուք. կմ 'ի միասին կապեալ. կմ յօդակից. կմ զուգակից: Յովհ. Իմաստ:

Կապարաճան. ի. այ. գք: Ի տես 'ի վերայ՝ Կա-պարճաժայ: 'Ի Վկն պարզաբանիչքն:

Կապարաճանք. այ. օք: (անեզ.) Ի տես 'ի նեղլզեայ Կապարճաժանք:

Կապարաճաւոր. ի. աւ. կմ իւ. այ. գք: Ի հատանօղ կապարի. կմ նա, որ 'ի լեռնէ կտրէ կապարս: ռամկ. կուրշուն կտրօղ. կամ կուրշունի մադէնճի: 'Ի Վկն պարզաբանիչքն:

Կապարաճանք. այ. օք: (անեզ.) Ի բովք երկ-րի, ուստի հատանեն զկապարս. որ և կոչի կապարաճահանք: ռամկ. կուրշունի մադէնի: 'Ի Վկն պարզաբանիչքն:

Կապարան: Ի գործիք կապելոյ, և կմ կա-պանք. այլ և ձգապանն՝ գործիք ձգելոյ: ռամկ. իպ. կմ սիճիմ: Ըստ այսմ 'ի Վկն պար-զաբ. Զձգելանայս նոյն խորտակեաց, և զկա-պարանս խզեաց: 'Ի Ճառընտ: և 'ի Գիրս ղեւ. տես և 'ի ա. հատ:

Կապարատեղան: (Նախդր.) Ի տեղին կապարաց. կմ բովք զկապարար: ռամկ. կուրշունի մադէն: Ոսկէ:

Կապելեայ. ի. իւ. իւ. իւք: Ի տես 'ի ա. հատ. զԿապելէին: Սարգս:

Կապուած կողոպուած: (վարի ածականապար.) Ի կապեալ կողոպտեալ. կմ կեղեքեալ և աւարեալ. և կմ մերկացեալ 'ի բարեաց: 'Ի Գիրս ճէջոր:

Կապտութիւն. թեն: Ի կապտուած. կմ կողոպ-տուած. կմ զերփուած. կամ զրկուած. և կմ անզգայութիւն: 'Ի Գիրս ղեւ:

Կառակառնաձև. կմ կորակնաձև. (Նախդր.) Ի ունօղ զձև կարակնի. կմ կըտրոյ հիւսածոյ, կմ կամարաձև. կմ գմբեթաձև: ռամկ. ֆէլէկէ գիւնի. կմ փելէկէ բէյտաղ կէմէր. կմ գումպէզ գիպի: Ըստ այսմ 'ի Ճառընտ. Ա. յսոր լուսոյն մարքրական փայլմամբ առ լցեալ կառակնաձև բոլորակ ծաղկեալ յարկելոյ:

Կառաձև: (Նախդրիւ.) Ի նոյն է ընդ բառին կառակնաձև. այլ և սեռաձևն ընդ բառին սեռակնաձև: Դարձեալ. ունօղ զձև կա-ռաց. կմ կառանման:

Կառամարտ. ի. իւ. ից. իւք: Ի տես 'ի ա. հատ. զԿառամարտին: 'Ի Ճառընտ:

Կառաշեմ: Ի մանաւանդ բարձրաձայն աղաղակել, նշանա-կէ՝ հանել զձայն անասնոց. այլ ուղտուց, և գառանց, և այլոց նմանեաց: ռամկօր. պօյնուք, կմ ֆերեաթ յան հանել: 'Ի Վկն պարզաբ: տես և 'ի ա. հատ:

Կառավար. ի. աւ. այ. գք: Ի է անուն հա-մաստեղութեան երկնից, որ զետեղեալ կայ առա-ջնթեր ցլուն՝ և երկասողին ունելով զայծ մի 'ի յուսն, և բաղկանայ 'ի լծէ. աստեղաց: տես և 'ի ա. հատ:

Կառապաշտ. ի. աւ. այ. գք: Ի առաջնորդ կառաց, կմ նա, որ 'ի կառս ելեալ ընթացս առնէ զայս ուժգին 'ի պատերազմի, կմ 'ի հասանել ուրեք: ռամկ. արաբայով վարօղ. կմ արաբայ խօշարօղ մարդ: 'Ի Գիրս ղեւ:

Կառապաշտութք. կմ կառապաշտութիւնք. անց. գք: (անեզ.) Ի պաշտաւնք կառաց. կմ պաշտօն՝ մատուցեալ կառաց: 'Ի Գիրս ղեւ:

Կառընթաց. ի. իւ. ից. իւք: Ի կառօք՝ կմ երկրաւ զկառս ընթացօղ: Իսկ մերթ առի ըղ անուղղոյն, առ ընթանալն կառաց:

Կառուցեալ. ոյ: Ի է անցեալն բային՝ կառ-չիմ. այլ փախուցեալն, բային փախչիմ. և նշանակէ՝ անշարժ արգելեալ: ռամկ. կա-պած մնացած: Իսկ մերթ՝ վարսեալ. կմ հա-րեալ յինն. կմ ըմբռնեալ 'ի խոչէ իմեքէ: ռամկ. սաթլանմիշ եղած. կմ իլինմիշ եղած: Ըստ այսմ 'ի Վկն պարզաբ. Որպէս ինչ ձկան կա-ռուցեալ 'ի քիմս երկաթքաղին: տես և Կա-ռուցանել, 'ի ա. հատ:

Կառկեծարգին: (Նախդր.) Ի կառկածաղոյն. կմ յոյժ կառկածելի. կմ առաւելեկ կառկած-մանք: 'Ի Ճառընտ:

Կառկածաղոյն. գունի: Ի առաւել կառկա-ծելի: Սարգս:

Կասուած. կասման: Ի կասելն, որ է կասե-նելն: Իսկ մերթ՝ արգելումն. կմ դադա-րումն:

Կասսիոպէ. ի. իւ. ից. իւք: Ի է անուն հա-մաստեղութէ երկնից, որ զետեղեալ կայ առ-ընթեր կեփէոս համաստեղութեան. և բաղ-կանայ 'ի լէ. աստեղաց:

Կատակերգեմ. եցի. եա. եւ: (Ներգործ.) Ի կատակել. կմ այպանել. կմ ծաղր առ-նել: Ըստ այսմ 'ի Ճառընտ. Եւ հեթանոսքն կատակերգեն զաքանչելիսն:

Կատարածք. անաց. օք: (անեզ.) Ի կատարածու-թիւն. կմ մոլեգնութիւն: 'Ի Ճառս ինչ:

Կատաղեմ. եցի. եա. եւ: (զօրաւոր անցող.) Ի տես 'ի նեղլզեայ Կատաղեցուցանել:

Կատաղենի. նւոյ. եաւ. եաց. եօք: Ի է ծառ ինչ անպտուղ թզոյ, զոր յառակապէս կո-չեմք՝ մոլաթզենի. կմ ժանտաթզենի: 'Ի Գիրս ճէջոր:

Կատաղեցուցանեմ. ցուցի. ցա. եւ: (անց-ցող.) Ի կատաղի առնել: ռամկ. կուդուրթմիշ:

Կատաղի թզենի: Ի տես 'ի վերոյ՝ Կատաղե-նի: 'Ի Գիրս ճէջոր:

Կատաղիմ. եցայ. եաց. իլ: (ձայնակր.) Ի կատաղի լինել. որ է մոլեգնիլ 'ի բարկու-թէ. կմ 'ի ժանտութէ սրտին. և այլն: ռամկ. կուդուրել. կմ խուդուրմիշ ըլլալ:

Կատարելահասակ: (Նախդր.) Ի ունօղ զկատա-րեալ հասակ. կմ չափահասակ: Յովհ. Իմաստ:

Կատարմնապաշտ. ի. իւ. ից. իւք: Ի պաշտօղ զկատու. կմ պաշտօնատար՝ և երկրպագօղ կատուաց: ռամկ. կատու պաշտօղ:

Կատարելապաշտութիւն . թեան : Ա պաշտօնն կատարելոյ, որ է երկրպագութիւն հանդերձ ամենայն յարգութեամբ, զոր մատուցանէին կռապաշտք կատարելոց : Ցուց. խմաստ :

Կատարելեան . : Ա տես Կատարելեան :

Կատարելանիշանակ : (Նախդիր.) Ա Նա' որ կատարեալ է անձամբ, և իբր երկնաւոր հանդերձ կատարելի : տամկ. մէջն նշխար զորն եղած : 'Ի հին պարփակ :

Կատարածական : (Նախդիրբեւ.) Ա կարի գեղեցիկ ձեռքան . կամ յոյժ առատակազմեալ . Ը այսմ, 'Ի գիրս վէպոց խառնութիւն կատարածական ձեռնարկութեան : Եւ 'ի հին պարփակերս առի . Եւ յետ եկեալ եր երբեմն կատարածական :

Կատարան . ի . աց : Ա յոյգք, ընդ ամենայն՝ առաք երկրուն մատուցեալ կերակուր աղխին ընդ մեծատան, և իբր թէ կարդին, զորպիսի ունին զգաւաք, կամ զգեստաց . և այլն : տամկ. խաղ . կամ օժանք : և Ը այսմ փոխանակ ասելոյ՝ 'ի մեղս յօդէ 'ի մեջան, ասի՝ կատարանէ 'ի կատարան, ըստ այսմ 'Ի հին պարփակ . Եւ կատարանէ 'ի կատարան թափ հանելով զնեանն՝ ցանկալի ընկենոյր զնա : Եւ զինի ասի . Զի նեանն թափ կատարանէ 'ի կատարան անցեալ էր : տես և 'ի ա. հատ :

Կատարաց : Ա է անուն համաստեղութեան երկից, որ զետեղեալ կայ առ ընթեր քնարին, և մե_ շաղին . և բաղկանայ 'ի խմբ. աստեղաց : տես և 'ի ա. հատ :

Կատարաւոր : Ա տես 'ի ա. հատ . զԿատարաւոր : 'Ի գիրս վէպոց :

Կատուղաղէր . զրի . զրաւ . զրոց . զրօք : Ա կատ զրաւ զրոց, կամ զգեստ : Եւ մայթ՝ գիր Ը կատ զի . կամ մեծաբերան կատղաւոր ութեան : 'Ի ճառընտ :

Կատրգած . ոյ . ով . ոց . ովք : Ա կատղագարու թիւն . կամ սանձարձակութիւն : Ը այսմ 'Ի գիրս Գծին խոստով. Ըստ քոյ կատղածոյ ահիւն նմանեաց բարեաց :

Կատղապետեալ . եցի . եաց . ել : (չէզոք .) Ա Ա կատղապետութիւն առնել . կամ սանձարձակ ութեան կատղի առնել . և կամ կատղաւ ա_ սանձարձակել : ըստ այսմ 'Ի ճառընտ . Աներ_ գանեան ընթացս արտանաւէր հասարակա_ ց, սաստկագոյն բարկութեամբ կար զայրագնեալ :

'Ի Կատղ. արկանել : Ա գնել 'ի կատղի, կամ կատ_ ղաւորել : Արծուն :

Կատրեկցանք : Ա տես 'ի ա. հատ . զԿատրեկցարար :

Կարեմ . եցի . եա . ել : (Ներգ .) Ա կարէ կցե լով . ուստ 'ի ա. հատ : Որպէս նշանակէ բեւե_ ռել . կամ հեղուլել . կամ վարել . կամ հա_ րուլ : տամկ. գամել . կամ ամփոփել . Եւ Ը այսմ ասի՝ կարել զինն Է որմ, կամ Է գե տին . և կամ 'ի կոճեղս կարկեալ կցել : 1 . Թագ . 18 . 11 : և 'ի հին պարփակերս :

Կարեվէր . կամ կարեվէր . վէրի . աւ . աց . օք : Ա կարի վիրաւորեալ, կամ սաստիկ վէրս ըն կալեալ . և կամ չարաչար խոցեալ . Ը այսմ 'Ի գիրս որբոց . Ոչ 'ի նետաձգութեան մատուամ, և ոչ յայլ խմբէ նոյնպիսի մարտացու գործածելոց կարեվէր և անդարմանելի կայ զո_ րութ . բայց 'ի մեծին մտացն 'ի շատաւորանսն քարի : Եւ զինի ասի . Զանձնս 'ի նոյա_ նէ կարեվէրս տանելով, վանդակին զրեթէ մինչև խոցոտ լինել : Եւ յայսմանէ առեալ վարի առ երբեմն մանկտայոքէն . և նշանակէ կարի վիրաւորելով . կամ յոյժ սաստիկ . և այլն . ուստ եղաւ 'ի ա. հատ :

Կարեւան : Ա նոյն է Է բառ էն կարաւան . ուստ և վաճառանն Է բառ էն վաճառական : 'Ի հին պարփակ :

Կարի խիստ քաջ : (մակբայ .) Ա յոյժ սաստիկ . կամ եւս քան զեւս . կամ խիստ և խիստ . կամ յոյժ առաւել : տամկ. խիստ շատ : Եւ առ Ը մե_ ծի մասին վարի շարակարգեալ՝ Ն . այսպէս . Եւ կարի խիստ քաջ : 4 . Թագ . 4 . 14 : Որպէս վարի առ երբեմն իբրև հեղինակաբար՝ զի յար տաքերկրին հեղձնելով զատատակին՝ խմացու_ ցանելով զինքնահանին նա . զոր ասամկօրէն ա_ սելով . խիստ . Ը այսմ . 3 . Թագ . 1 . 43 : Զի այր զօրութեան ես դու . և նա ասէ . Եւ կա_ րի խիստ քաջ . իբրթէ ասէ . ամենևին քեզ այդպէս, ուստ դու կարծես :

Կարիճաոս . ի . իւ . իւ . իւք : Ա է բառ յու_ նական . և նշանակէ զփառս խեցեմորթեան, որ պատահապան է պինոսին, որ կենդանի . զոր յաս կայեն կոչեմք պինոսասպոյ : և լատիններէն՝ ադամներ : 'Ի գիրս վէպոց :

Կարծրաբերուղխ : (Նախդիր .) Ա բղխեալ 'ի կարծր իրաց, ուստ 'ի քարանց, և 'ի նմանեաց : և Ը այսմ ասի՝ կարծրաբերուղխ աղբիւր, ջուր . և այլն . 'Ի ճառընտ :

Կարծրասարտ : (Նախդիրեւ .) Ա կարծրանիւթ . կամ կարծրային :

Կարծրատեսակ . ի . աւ . աց . օք : Ա կարծրա կերպ . կամ կարծրային . կամ կարծրանիւթ : և Ը այսմ ասի, կարծրատեսակ վէմ : 'Ի ճառըն :

Կարկաջութիւն . թեան : Ա ձայն հանելոյ հոսանաց . կամ շչելով խօսելն կանանց՝ և մանկանց : Իսկ մերթ՝ ձայնարձակութիւն, կամ ձայնիւ հոսանաւ ջրոց : 'Ի ճառընտ :

Կարկառեմ . եա . կարկառեմ . ել : (Ներգ .) Ա նոյն է ընդ բային կարկառել . ուստ ասէ_ ծուլն՝ Է բային ասեղծել : Ը այսմ 'Ի գիրս ոքբեր . Հօրդոյ մեծութեան կարկառաւ քեզ մեծապարգեւն :

Կարկեմ . եցի . եա . ել : (Ներգործ .) Ա կար_ կեցուցանել . կամ պապանձեցուցանել, որպէս 'ի ա. հատ : Իսկ մերթ՝ լռեցուցանել . կամ գադարեցուցանել . կամ հանգուցանել . կամ խափանել . կամ փակել : և ըստ այսմ ասի՝ Կարկել զբարկութիւն . զհողմն, զկո_ րածս, զպատերազմ . և այլն : 'Ի ճառընտ :

Կարկինոս . ի . աւ . աց . օք : Ա է բառ յունա_ կան, որով նշանակի՝ խեցգետին, որ բազմոտն : 'Ի գիրս վէպոց : Որպէս նշանակէ զխոց ինչ գէշ և ժանտաբարոյ, զոր հայերէն կոչեմք խոյլ խեցգետին . կամ քաղցկեղ : տամկ. . : Ը այսմ Լոմբրո. Կարկինոս վէրն 'ի ստինս ընդ այնպիսի :

Կարճառիչն . ի . իւ . իւ . իւք : Ա կարճ խօ_ սող . կամ համառօտ ճառող . կամ փոքրաբան : տամկ. կարճ խօսող :

Կարճաբանեմ . եցի . եա . ել : (չէզոք . և մերթ՝ ներգործ .) Ա կարճ 'ի կարճոյ խօ_ սել . կամ կարճառօտ և համառօտ ճառել .

և կմ՝ փոքրաբանել : ռամկօր. խուրճ խօռէլ :

Կարճաբանութիւն. թեան : || կարճ 'ի կարճոյ բան. կմ՝ համառօտ զրոյց. կմ՝ փոքրաբանութիւն : ռամկ. խուրճ խօսք :

Կարճաբերձ. ի. իւ. ից. իւք : || միջակ կարճ. կմ՝ կարճայլին. կմ՝ կարճատեւակ : ռամկ. խուրճօօյ. կմ՝ խուրճընէն : 'ի գիրս վէցօր :

Կարճակեաց. կեցի. աւ. աց. օք : || կարճ կենաց ունող. կմ՝ ընդ երկար ոչ ապրող : ռամկ. +ինչ ապրող : 'ի գիրս վէցօր :

Կարճահատ : (նախդր.) || կարճառօտ. կամ համառօտ : ռամկ. խուրճ : և ըստ այսմ ասի. կարճահատ բան :

Կարճապարանոց. ի. աւ. աց. օք : || ունող զկարճ պարանոց : ռամկ. վիզը խուրճ : 'ի գիրս վէցօր :

Կարճատ. ի. իւ. ից. իւք : || կարճացեալ. կմ՝ կարճեցուցեալ : ռամկ. խուրճըլըշ. կմ՝ խուրճէցուցած. կմ՝ կիսափիաւ :

Կարճատութիւն. թեան : || կարճացումն. կամ կարճութիւն. և կմ՝ կրճատութիւն : ռամկ. խուրճութին. կմ՝ կիսափիութին :

Կարճժամանակեայ : (նախդրիւ հոլովի.) || ընդ կարճ ժամանակ մնացող. կմ՝ կարճատեւ : Սարգս :

Կարճոգի. գւոյ. ով. եաց. ովք : || փոքրոգի, կմ՝ փոքրահոգի. կամ կարճամիտ : ռամկ. ապրըտար. կմ՝ ծիծիկ : 'ի ճառս ինչ :

Կարմրագիր. գրի. գրով. աց. ովք : || կարմիր գիր. կամ կարմրագոյն գիծ : 'ի գիրս նոնէքի :

Կարմրադեղձ. ի. իւ. ից. իւք : || կարմիր դեղձ : 'ի ճառընտ. իսկ մերթ՝ ունող զկարմիր դեղձ. և ըստ այսմ ասի. կարմրադեղձ տունկ :

Կարմրազարդ. ի. իւ. ից. իւք : || կարմիր ե–րօք պճնեալ. կմ՝ կարմրագոյն զարդարեալ : 'ի ճառընտ.

Կարմրազգեաց. զգեցի. իւ. ից. իւք : || տես 'ի ներքոյ՝ Կարմրազգեստ :

Կարմրազգեստ. ի. իւ. ից. իւք : || զգեցեալ զկարմիր զգեստ, կամ զգեցող զկարմիրս : ռամկ. կարմիր հագնօղ : իսկ մերթ՝ ունող ըզ կարմիր գոյն. կմ՝ կարմրայլին : և ըստ այսմ ասի. կարմրազգեստ շքեղութիւն : 'ի գիրս պէտ.

Կարմրազգեստիմ. եալ : || կարմրազգեստ լինիլ. կմ՝ կարմրագոյն երանդաւորիլ : ռամկ. կարմիր հագնիլ : 'ի ճառընտ.

Կարմրախնձոր : (նախդր.) || կարմիր խնձոր. 'ի ճառընտ. իսկ մերթ՝ զկարմիր խնձոր ունող : և ըստ այսմ ասի. կարմրախնձոր ծառ :

Կարմրաձև : (նախդր.) || կարմրակերպ. կմ՝ կարմրատեսակ : 'ի ճառընտ.

Կարմրայատակ. ի. աւ. աց. օք : || ունող ըզ կարմիր յատակ. կմ՝ որոյ յատակն է կարմրատեսակ : 'ի գիրս պէտ.

Կարմրայերգ : (նախդր.) || լցեալ կարմրութեամբ. կմ՝ կարմի կարմիր. կմ՝ կարմրագոյն. և կմ՝ կարմրադեղ : ռամկ. խանկարմիր. կամ կարմրուկ :

Կարմրաներկ : (նախդրիւ.) || կարմիր ներկեալ. կմ՝ կարմրագոյն : 'ի գիրս պէտ.

Կարմրատանձ. ի. իւ. ից. իւք : || կարմիր տանձ. 'ի ճառընտ. իսկ մերթ՝ ունող զկարմիր տանձ. որպիսի են ոմանք 'ի տանձենեաց :

Կարմրացայտ. (նախդրիւ.) || կարմրութեամբ փայլատակեալ. կմ՝ կարմրափայլ. և ըստ այսմ ասի՝ կարմրացայտ ածխ, կմ՝ այտ, և այլն : ռամկ. կարմիր փայլող : 'ի ճառս ինչ :

Կարմրութիւն. թեան : || կարմիր լինելն. կմ՝ կարմրանալն :

Կարշն. կմ՝ կաշն. ի. իւ. ից. իւք : || զօրաւոր. կմ՝ հզօր. կմ՝ ամուր. և կմ՝ կորովի : իսկ մերթ՝ զօրութիւն. կմ՝ ոյժ : 'ի հին +էրան :

Կարշնեղ. կմ՝ կաշնեղ. ի. աւ. աց. օք : || զօրեղ. կմ՝ ամրեղ. կմ՝ պնդակազմ. կմ՝ բուռն. կմ՝ յաղթ. կմ՝ անընկճելի : ըստ այսմ 'ի գիրս պէտ. Աւրիանոյեղցութիւն զբոլորն ընդ իւրով կենդանիւ՝ ուժեղագոյնս գործէ, և կաշնեղս : Այսպէս և յայլուր ասի. կարշնեղ զօրութիւն. կմ՝ կաշնեղ կամակորութիւն :

Կարշնեղագոյն. ունի : || հզօրեղ. կմ՝ զօրաւորագոյն. ըստ այսմ 'ի գիրս պէտ. Որ կարշնեղագոյնք են և քաջալինք :

Կարշնեղութիւն. կմ՝ կաշնեղութիւն. թեան : || զօրեղութիւն. կմ՝ սաստկութիւն. կմ՝ կորովութիւն. կմ՝ բռնութիւն. և կմ՝ յաղթութիւն : ըստ այսմ 'ի գիրս պէտ. Տեառնէին վայելչացեալ զօրաւորագոյն կարշնեղութեամբ՝ առ 'ի յընդդիմամարտելցն տալ պատերազմ :

Կարշնեմ. կմ՝ կաշնեմ. եցի. եա. ել : (չէզոք.) || զօրել. կմ՝ ուժել. կմ՝ յաղթել : 'ի հին +էրան :

Կարողապետ. ի. իւ. աց. օք : || պետ հզօր. կմ՝ գլուխ հզօրաց :

Կարողապետութիւն. թեան : || կարող՝ կմ՝ հզօր պետութիւն. և կմ՝ գլխաւորութիւն զօրաւորաց : 'ի գիրս պէտ.

Կարոս : || տես Քարոս 'ի քա. հատ :

Կարօտական. ի. աւ. աց. օք : || այն ամ, որում կարօտի ոք, կմ՝ որ լինի կարօտելով : 'ի գիրս պէտ.

Կացութիւն. թեան : || կայութիւն. կմ՝ կանգնումն. կմ՝ կացք : Դարձեալ առեալ լինի սա յոմանց 'ի նոյնոյ փոխանակ բառին՝ որպիսութիւն. կմ՝ կարգ. կմ՝ աստիճան. և կմ՝ չափ : զի փոխանակ ասելոյ՝ գիտել զորպիսութիւն, կմ՝ զչափ անձին. կմ՝ ունիլ զաստիճան պատուոյ, ասեն. ճանաչել զկացութիւն իւր. կմ՝ ունիլ զկացութիւն նախապատուութեան : Այսպէս փոխանակ ասելոյ՝ որք յաշխարհական կարգէ են. ասեն՝ որք յաշխարհական կացութենէ. զհետ երթեալ սովորութեան լատին բառիս, ստատուս, որ զնոյն վերոյ եդեալսն նշանակէ. որպիսի են՝ և այլ բազում բառք 'ի լատինս, որք հոմ գոլով՝ ըզ բազում նշանակութիւնս ունին :

Կացրդեմ. եցայ. եալ. իլ : (ձայնակր.) || գնալ՝ և կալ 'ի կացուրդս, թէ 'ի հանդէսս հասարակաց. կմ՝ հանդիսական լինիլ կացրդից, թէ բազմական լինիլ յերևելի ժողովս. և կմ՝ ժողովիլ յերևելի գործ ինչ շքեղ : ըստ այսմ 'ի գիրս պէտ. Յորմէ էր ցու–

[illegible] [illegible] հոծ՝ և խիտ [illegible] [illegible] [illegible] :

Կ[illegible]ութիւն. թե : || գործելն [illegible] . կմ [illegible]ութիւն [illegible] 'ի [illegible] [illegible] : [illegible] . [illegible] : [illegible] [illegible] , կմ [illegible] [illegible] . կմ [illegible] . կմ [illegible] : 'ի հին [illegible] :

Կ[illegible]. [illegible] . [illegible] . ալ : ([illegible] .) || [illegible] լինել . կմ 'ի [illegible] [illegible] : [illegible] . [illegible] [illegible] . կմ [illegible] [illegible] :

Կ[illegible]. ի . աւ . աց . աք : || Թռչուն . [illegible] [illegible] [illegible] 'ի կաւոյ՝ և 'ի հողոյ [illegible] [illegible] , և [illegible] [illegible] [illegible]՝ և [illegible]՝ և այլոց [illegible] , [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] , [illegible] 'ի [illegible] լինելն [illegible] , և [illegible] [illegible] և [illegible] [illegible] : [illegible] . [illegible] : և [illegible] . [illegible] : 'ի հին [illegible] :

Կ[illegible]. [illegible] . աւ . ոց . աք : || Է նիւթ ինչ [illegible] [illegible] [illegible] , [illegible] [illegible] [illegible] և [illegible] [illegible] [illegible] . և [illegible] հով և [illegible] , և [illegible] , և [illegible] , և [illegible] . [illegible] [illegible] և [illegible] 'ի կէր [illegible] [illegible] [illegible] 'ի [illegible] [illegible] : Աղբ՝ [illegible] է [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] . [illegible] [illegible] [illegible] 'ի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] : [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 'ի [illegible] և [illegible] [illegible] , [illegible] 'ի [illegible] [illegible] [illegible] , և [illegible] 'ի [illegible] , և 'ի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] և [illegible] , և [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 'ի [illegible] [illegible] : և [illegible] [illegible] [illegible] 'ի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] , և [illegible] 'ի [illegible] [illegible] [illegible] , և [illegible] [illegible] [illegible] և [illegible] . և [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] . և [illegible] [illegible] [illegible] է [illegible] . և [illegible] [illegible] [illegible] 'ի [illegible] [illegible] [illegible] : [illegible] . [illegible] : 'ի հին [illegible] :

Կ[illegible] : ([illegible] .) || [illegible] [illegible] [illegible] . կմ [illegible] : Ըստ այսմ 'ի գիրս ղեւ. Եւ ոչ [illegible] [illegible] [illegible] :

Կ[illegible]. [illegible] . ով . ոց . կմ [illegible] . աք : || [illegible] [illegible] [illegible] . [illegible] [illegible] , [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] լինել , և [illegible] [illegible] : [illegible] . [illegible] . կմ [illegible] : Եւ ըստ այսմ առի՝ [illegible] 'ի [illegible] [illegible] . կմ [illegible] [illegible] : 'ի [illegible] [illegible] :

Կ Ք

Կ[illegible]. եցայ . եայց . իլ : ([illegible] .) || [illegible] [illegible] . կմ [illegible] [illegible] . կմ [illegible] լինել : [illegible] . [illegible] . կմ [illegible] [illegible] : Ըստ այսմ 'ի գիրս ղեւ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] :

Կ Ե

Կեղ . ոյ . ով . ոց : || Է ընդհանրական անուն , որով նշանակի ամէն խոց , որ ծնանի 'ի մարմ-նի 'ի ներքին [illegible]ութենէ , [illegible] և ըն-նին [illegible] , և [illegible] , որպիսիք են և այնք՝ որք լինին 'ի [illegible] [illegible] , որով լինի ոք պոճղ՝ [illegible] [illegible] . Ըստ այսմ խոնձ և [illegible] [illegible] , որք են [illegible] : Եւ [illegible] [illegible] 'ի [illegible] . [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 'ի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ծոց՝ այլ 'ի սրոյ՝ 'ի բրոյ , և 'ի նմանեաց . բայց ոչ կեղս : Զսա [illegible] [illegible] [illegible] : և [illegible] . [illegible] , կմ [illegible] : Եւէդ. 9. 10: Ղեւ. 13. 18: 2. Օրին. 28. 27: Յոբ. 2. 7: 'Ի [illegible] [illegible] [illegible] կեղել . որ է [illegible] [illegible] , և [illegible] լինել :

Կեղակարծիք . եաց . եօք : ([illegible] .) || կաս-կածանք . կմ երկբայութիւն . կմ երկմտու-թիւն . կմ [illegible] : [illegible] . [illegible] . կմ [illegible] : 'ի [illegible] :

Կեղակարծաւոր . կի . աց : || [illegible] [illegible] [illegible] , կմ [illegible] [illegible] [illegible] : [illegible] . [illegible] :

Կեղակարծաւորեմ . եցի . եալ . ել : ([illegible] .) || [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] . այլ [illegible] : [illegible] . [illegible] [illegible] :

Կեղեքեմ . եց . եք : || կեղեքել , կմ [illegible] [illegible] [illegible] : Ըստ այսմ 'ի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] :

Կեղծաւ . ի . աւ . աց . աք : || [illegible] 'ի [illegible] [illegible] : Մարգ.

Կենդանագրեաց : ([illegible]) || [illegible] կենդանեաց . կմ կենդանակեր . կմ կենդանատու : և [illegible] այսմ [illegible] կենդանագրեաց [illegible] , [illegible] . և այլն : 'ի [illegible] :

Կենդանարար : ([illegible] .) || [illegible] 'ի կեն-դանութիւն . և կմ [illegible] : [illegible] . [illegible] : Իսկ [illegible]՝ [illegible] կենդանեաց . կմ այն՝ որ [illegible] 'ի [illegible] , կմ 'ի [illegible] [illegible] կենդանեաց : և Ըստ այսմ առի՝ կենդանարար հի-քութիւն : 'ի Գիրս ղեւ.

Կենդանահայրապետ : ([illegible] .) || Հայրապետ՝ կմ [illegible] կենդանեաց . կմ կենդանակից : 'ի հին [illegible] :

Կենդանաճաշակ : ([illegible] .) || [illegible] [illegible] կենդանեաց . կմ որոյ [illegible] [illegible] [illegible] : և Ըստ այսմ առի՝ կենդանաճաշակ [illegible] : 'ի Գիրս ղեւ.

Կենդանապատճառ : ([illegible] .) || [illegible] կեն-դանեաց , կմ այն՝ որով կենդանիքն [illegible] լինին : 'ի Գիրս ղեւ.

Կենդանատեղծ . ի . իւ : || [illegible] կենդանեաց՝ կմ կենդանութեան . և կմ [illegible] կենդանեաց :

Կենդանատեղծեմ : եցի . եալ . ել : ([illegible] .) || [illegible] 'ի կեանս , կմ յանեից ածել 'ի կենդանութիւն : [illegible] . [illegible] : Ըստ այսմ 'ի Գիրս ղեւ. Յարութեամբ յանէութենէ [illegible] [illegible] [illegible] կենդանատեղծեալ լինելի :

Կենդանաւոր . [illegible] . իւ . եց . եօք : || Ըն կե-նօք . կմ յոյժ կենդանի : 'ի Գիրս ղեւ.

Կենդանածնաբեր . ի . իւ . աց . աք : || [illegible] կեն-դանութեան . [illegible] [illegible] կենդանեաց . և կմ

Կ Ն

կենդանաբար : 'Ի ճառընտ.

Կենդանածնութիւն . թեան : || ծնունդ կենդանեաց : Սարգս.

Կենդանակերպեմ . եցի . եամ . ել : (Ներգոր.) || կենդանակերպ առնել . կամ կենդանի ձեւացուցանել . կամ կենդանացուցանել : ռամկ. ողջնցնել : 'Ի ճառընտ.

Կենդանակեզ . կիզի . իւ . եց . իւք : || կիզանող կամ այրող կենդանեաց :

Կենդանակից . կցի . աւ . աց . օք : || կցորդ կենդանութեան . կամ կենակից :

Կենդանատաղարթ : (Նախդր.) || ունող զաղարթ կենդանութեան , կամ զաւերն կենդանարար . կամ որ վերաբերի առ այսպիսի տերեւս : եւ ըստ այսմ ասի՝ կենդանատաղարթ ծառ , դալարութիւն . եւ այլն : 'Ի ճառընտ.

Կենդանատեր . երի . իւ . աց . օք : || տէրող կենդանեաց , կամ կենդանուն : 'Ի գիրս պիտ.

Կենդանատէրութիւն . թեան : || տէրութիւն կենդանեաց . կամ տէրունդ կենդանութեան : 'Ի գիրս պիտոյից :

Կենդանատեղծում . ուս : (Ներգ.) || տես 'ի տ. հատ. զԿենդանատեղծել : 'Ի ճառընտ.

Կենդանաւէտ . ւէտի . ից . իւք : || լի կենդանութ. . կամ Ճոխացեալ կենօք : 'Ի գիրս պիտ.

Կենեղուտ : (Նախդր.) || կենսաւէտ . կամ կենդանարար . եւ կամ կենսատու : եւ ըստ այսմ ասի՝ կենեղուտ զօրութիւն , վարդապետութիւն , աղբիւր . եւ այլն : Ագաթան. եւ Սարգս.

Կենընծայ . ի . իւ . ից . իւք : || ընծայող կենաց . կամ կենսատու . կամ կենդանապարգեւ : 'Ի գիրս պիտ.

Կենսակայլակ : (Նախդր.) || կայլակող՝ կամ բղխող կենաց : եւ ըստ այսմ ասի՝ կենսակայլակ ցօղ : 'Ի ճառս ինչ.

Կենսառաք : (Նախդր.) || առաքող կենաց . կամ կենսատու . կամ առաքեալ 'ի կենաց՝ եւ կամ 'ի կենսատուէն : Յովհ. իմաստ.

Կենցաղազրաւ . ի . իւ . ից . իւք : || զրաւեցուցանող զկենցաղս , կամ վերջացուցանող զկեանս , յորում առնի ոք . կամ սպանանող : Իսկ մերթ՝ այն՝ որ հեռանի 'ի զբաղեցոյ զոք 'ի կենցաղոյս : եւ ըստ այսմ ասի՝ կենցաղազրաւ հեշտութիւն : 'Ի գիրս պիտ.

Կենցաղասէր . սիրի . աւ . աց . օք : || սիրող կենցաղոյս . կամ աշխարհասէր : ռամկ. աշխարհ սիրող : 'Ի ճառս ինչ.

Կենցաղաւէտ . ւէտի . աց . օք : || լի կենցաղավարութեամբ . կամ լցեալ կենցաղական շինութեամբ , կամ աշխարհական վայելչութեամբ : ըստ այսմ 'ի գիրս պիտ. Ընդ առել բանին՝ եւ եա յօգնաղան վերաբերել բուսակս 'ի կենցաղաւէտս աստից :

Կենցաղօգտութիւն . թեան : || կենցաղական օգտութիւն . կամ օգուտ աշխարհի . կամ հասարակաց շինութիւն . եւ կամ վայելչութիւն կենցաղոյս : ըստ այսմ 'ի գիրս պիտ. Եւ այնպէս կենցաղօգտութեան բերք վայելչացեալ յօրինեալ յառաջ խաղան : Եւ դարձեալ ասէ . Զամենավայելուչ կենցաղօգտութիւն անօրինեալ յաշխարհս ծաւալացուցանեն : Եւ դարձեալ . Եւ անցեալ ատինն զայղթութեանն կենցաղօգտութիւնս :

Կերակրակից . կցի . աւ . աց . օք : || ընկեր կերակրոյ . կամ սեղանակից . կամ հացակից : ռամկ. քոմշու : 'Ի ճառընտ.

Կերակրանք . անաց . օք : (Անեզ.) || իրք կերակրելիք . ըստ կերակուրք , կամ կերակրումն : եւ ըստ այսմ ասի՝ պակասութիւն կամ յօրինիչ կերակրանաց . կամ անպատճառ կերակրանօք շատանալ : 'Ի գիրս պիտ.

Կերակրիչ . կրչի . աւ . աց . օք : || կերակրող՝ կամ կերակուր տուօղ . կամ կերակրով սնուցանող : 'Ի գիրս Վեցօր.

Կերակրողութիւն . թեան : || կերակրումն . կամ կերակրելն : 'Ի գիրս պիտ.

Կերտոն . տոյ . տով . եաց . եօք : || ածանցի 'ի բառէս՝ կէր . որպ հնոտին 'ի բառէս հին . եւ նշանակէ զայն՝ որ է 'ի տեղիս տեղիս կերեալ 'ի ցեցոյ , կամ յորդանէ՝ կամ յայլոց նմանեաց : ռամկ. կէրկէրած :

Կերպատաբեր . ի . աւ . աց . օք : || բերող՝ կամ արտադրող զկերպաս : 'Ի գիրս Վեցօր.

Կերպասատեսակ . ի . աւ . աց . օք : || Նման կերպասու , կամ իբրեւ զկերպաս : ռամկօր. ղումաշի պէս : 'Ի ճառընտ.

Կերպասեղէն . ղինի . աւ . աց . օք : || կերպասեայ . կամ կերպասի : ռամկ. ղումաշեղէն : Սարգս.

Կերպարանառնութիւն . թեան : || է մի 'ի ձեւոց Ճարտասանութեան , տարբեր 'ի բառանութենէ , եւ 'ի դիմառնութենէ : Քանզի բառանութիւն է ձեւ , որով ենթադրեալ զդէմն՝ ըստ զանձն , զբարս միայն ստեղծանեմք . ոչ յորժամ ցուցանեմք , թէ զինչ ասաց յակովբ 'ի լսելն զգազանակուր մահն սիրեցելոյն յովսեփայ՝ խօսելով 'ի դիմաց նր : 'Ի գիրս պիտ. Իսկ դիմառնութիւն է ձեւ , որով թէ զդէմն՝ եւ թէ զբանսն յանձնէ ստեղծանեմք Ճարտարաբանելով , ոչ յորժամ խօսիմք 'ի դիմաց ծովու առ յոնան մարգարէն : 'Ի գիրս պիտ. Իսկ կերպարանառնութիւն է ձեւ , որով խօսիմք Ճարտարաբանութեամբ 'ի դիմաց դիմաւորաց՝ ըստ անձնաւորաց , ցուցանելով զնն իբր թէ կերպարանօք կամ երեսօք մերձ եղեալ խօսին . ոչ թէ՝ զինչ արդեօք ասասցէ երանելին գրիգոր առ որդիս իւր 'ի տեսանել զպատակառումն նց :

Առ յորքիկ երեք ձեւք իբր հասարակ անուամբ բառանութիւն կոչին . զոր ոմանք 'ի նորոց միով անուամբ դերանձնութիւն անուանեն : 'Ի գիրս պիտ. Դրժէլ՝ բառանութեան մասնս եորոպէս նշանակէ եւ զայն ձեւն , զոր նորք ոմանք կոչեն առարակերպութիւն . որ է ձեւ , որով ցուցանեմք զբարս եւ զկիրս ուրուք , ոչ զանհնարին բարկութիւն իբր արտասանելով կամ պատմելով . եւ ոչ 'ի դիմաց նց խօսելով : Իսկ կերպարանառնութիւն նշանակէ զայն ձեւն , զոր նորք ոմանք կոչեն վարքակերպութիւն . որով ցուցանեմք իբր պատմելով Ճարտարութեամբ զայլափոխութիւն կերպարանաց նր 'ի դէմսն , 'ի հերսն , 'ի զգեստսն , 'ի բանսն , 'ի շարժուածսն , եւ յայլ ինչ նր-

[illegible] : Տէր [illegible] . [illegible] 'ի [illegible] հասարակ [illegible] , և [illegible] , [illegible] 'ի [illegible] :

Կ[illegible] . ի . ու . ոյ . օք : || [illegible] : ռամկ. [illegible] : 'ի Գիրս [illegible] :

Կ[illegible] : ([illegible]) || [illegible] : ռամկ. [illegible] :

Կ[illegible]ութիւն . թեան : || [illegible] : 'ի Տաճկերէն :

Կ[illegible]ութիւն . թեան : || [illegible] :

Կ[illegible] . ի . իւ : || Է [illegible] , [illegible] 'ի [illegible] :

Կ Զ

Կզակ . ի . աց : || [illegible] 'ի [illegible] :

Կ Է

Կէս [illegible] : || տե՛ս 'ի [illegible] : 'ի Տաճկերէն : և [illegible] :

Կէտ : || Է [illegible] , [illegible] 'ի [illegible] : տե՛ս և 'ի [illegible] :

Կէ[illegible]ութիւն . թեան : || [illegible] :

Կ Ը

Կը[illegible] : || տե՛ս [illegible] 'ի [illegible] :

Կ Թ

Կթ[illegible] . [illegible] ([illegible]) || [illegible] : ռամկ. [illegible] :

Կթ[illegible] . ի . ու . ոյ . օք : || Է [illegible] 'ի [illegible] :

Կթ[illegible] ([illegible]) || [illegible] : ռամկ. [illegible] :

Կ Ի

Կի[illegible] . ի . ու . ոյ . օք : || [illegible] : ռամկ. [illegible] : 'ի Տաճկերէն :

Կի[illegible] . ի . ու . ոյ . օք : || [illegible] : 'ի Տաճկերէն :

Կի[illegible] . [illegible] . ի . ու . ոյ . օք : || Է [illegible] : ռամկ. [illegible] : 'ի Գիրս [illegible] :

Կի[illegible] : || տե՛ս 'ի [illegible] Տ[illegible] :

Կի[illegible] . ի . իւ . եց . եաց : || [illegible] : ռամկ. [illegible] : 'ի Տաճկերէն :

Կի[illegible]ութիւն . թեան : || [illegible] : ռամկ. [illegible] : 'ի Տաճկերէն :

Կի[illegible] . ի . իւ : || [illegible] : ռամկ. [illegible] : 'ի Տաճկերէն :

Կի[illegible] . ի . իւ . եց . եաց : || [illegible] : ռամկ. [illegible] : 'ի Տաճկերէն :

Կի[illegible] . ի . իւ . եց . եաց : || [illegible] , [illegible] : ռամկ. [illegible] : 'ի Տաճկերէն :

Կի[illegible] . ի . ու . ոյ . օք : || [illegible] : ռամկ. [illegible] : [illegible] : 'ի Գիրս [illegible] :

Կի[illegible] : ([illegible]) || [illegible] : ռամկ. [illegible] : [illegible] 2. [illegible] 18. 3 : [illegible] :

Կի[illegible] ([illegible]) || [illegible] : 'ի Գիրս [illegible] : և 'ի Տաճկերէն :

Կի[illegible] . ի : || տե՛ս [illegible] :

Կի[illegible] . ի . ոյ : || տե՛ս [illegible] :

'ի [illegible] : || [illegible] : 'ի Գիրս [illegible] :

Կի[illegible] : ([illegible]) || [illegible] : ռամկ. [illegible] : 'ի Գիրս [illegible] :

Կից : || Է [illegible] 'ի [illegible] 'ի [illegible] : ռամկ. [illegible] : և [illegible] :

Կիւ[illegible] . [illegible] : || [illegible] , որ 'ի [illegible] : ռամկ. [illegible] :

Կ Լ

Կլ[illegible] . կամ [illegible] : || տե՛ս [illegible] . 'ի [illegible] :

Կ Ծ

Կծ[illegible]ութիւն . թեան : || [illegible] : ռամկ. [illegible] : 'ի [illegible] :

Կծծիութիւն · թեան : || ագահութիւն · կամ ժլա_տութիւն · կամ կարկամութիւն · կամ ընչասիրութիւն · և կամ նեղմտութիւն : 'ի հին թարգմանիչս :

Կծուագոյն · գունի · ւոյ · ից · իւք : || առաւել կծու · կամ թթուագոյն :

Կծուակեղծ : (Յունարէն) || խայթիչ կամ կսկծեցուցիչ · և է այսմ սոսի՝ կծուակեղծ բանս : ռամկ. խշխշօղ · կամ չկծցնօղ · կամ [illegible] : 'ի ճառս եւսեբի :

Կծուութիւն · թեան : || կծու գոլն · կամ համ կծուական, որպիսին է սոխոյն, կամ մանանխոյն · և այլն : ռամկ. [illegible] , կծուութիւն : Որոտ. Ա. հատ. Ը :

Կ Կ

Կկու · կկուի · ու · ւոյ · ոց : || է թռչուն ինչ միջակագոյն քան զկաքաւ · կերպարանօք նմա_նօղ բազէ թռչնոյ · ունի ագոյն ընդ մէջ գորշ և կապոյտ · Սկսանի կաքաւել սահ_մանաւոր ժամանակաւ , և 'ի կաքաւելն հնչէ միշտ՝ գու գու · կամ կու կու · յորմէ և անուանեցաւ կկու : ռամկ. [illegible] · կամ գու գու : 'ի գիրս տոմարաց :

Կ Ղ

Կղթկատ · ի · իւ · ից · իւք : || հանդերձ է · ծը [illegible] , որ է կղկղեն կապուտակ [illegible] կամ լայն · որով ոչ կայ լուծանել · զի [illegible] ընդ [illegible] , զի [illegible] , ո_րպէս [illegible] թողանել , [illegible] 'ի [illegible] լինելն՝ քաղցեացն [illegible] , և լուծցի կապն : Եւ եթէ [illegible] ծայրս այս 'ի բաց [illegible] , [illegible] լինի կղթկատ : ռամկ. [illegible] :

Կղկղանք : (Նախադր.) || նոյն է ընդ բառին՝ կղկղանք , որ է խանդարակութ : բառ այսմ 'ի հին թարգմ. Զկնի նր կղկղանք կաթողի լինէին :

Կղկղամ · ացայ · ցա · ալ : (ընդաձի.) || խառ_նակեալ լինել · կամ խռովութեամբ լինել · կամ տեն_չալ · կամ ըղձանալ · և կամ ցանկալ : ռամկ. հալէէ [illegible] խելք ... : բառ այսմ 'ի Գիրս ... Բնութեան մարդկան [illegible] կղկղեալ :

Կ Ճ

Կճիճ · կճճի · իւ · ւոյ · ոց : || սեռակ խեցե_ղէն · կամ պղինձ : ռամկ. կճիճ · կամ պղպջակ · բառ այսմ 'ի ձեռս հողոց · Ժ Ղ · Կապակեցին սպիտակ լի կճիճս , և ամենայն կծոց : Կրկին՝ նշա_նակէ՝ բռնութեամբ · որ հալեն զերկաթ :

ռամկ. [illegible] :

Կճղակաւոր · ացոյ · ցիր · ալ : (ընդաձի.) || է հա մեռոտելն բայիս՝ կճղակավորեալ , որ ապա_քէնն բայիս պղպջակել · ասողի նշանակէ՝ սո վաւ կճղակ լինել · կամ ստանալ զկճղակս , որ է երկոտկոյն թաթաւորած կենդանեաց : ռամկ. ոտքեր ճողքել : Եւ յայսմանէ առնել կճղականալ սակ՝ լինելն իբրև զկճղակ թա_փուր 'ի մէջ : բառ այսմ 'ի հին թարգմ. Զաւա_նեսցեն զնոյն լով ցանկալով զկճղակացեալ ոս_կերս նոյ :

Կ Ն

Կնաթող · ի · իւ · աց · իւք : || նա՝ որ 'ի բաց թողու զկին իւր · որ և ասի՝ կնահան :

աւելորդէն · հինչը պռուտէ ընող :

Կնահաւան · ի · աւ · ւոյ · ոց : || հաւանող կնոջ · կամ հաճող է կանանց բանս :

Կնամոլիկ · լկոյ · եաւ · եաց · եօք : || մոլեալ 'ի սէր կնոջ : 'ի ճառս եւսեբի :

Կնասէր · սիրի · աւ · ւոյ · ոց : || սիրող կնոջ · կամ իգասէր :

Կնատեաց · ի · իւ · ւոց · ոց : || ատելով կնոջ : ռամկ. հինէը ատելօղ :

Կնատագոյն · գունի · իւ · ից · իւք : || տկար_ բարոյն · կամ անզօրագոյն · կամ մեղկագոյն · կամ կանացիագոյն · կամ փափկագոյն : բառ այսմ 'ի Գիրս դիք. Առաւելոր կնատագոյն սորա և ուժոյն յայտնեցաւ տառութիւն :

Կնատեաց · ատեցի · աւ · ւոյ · ոց : || ատեցող կնոջ : ռամկ. հինէը ատօղ : Սարգս :

Կնատեմ · եցի · եա · ել : (Ներգործ.) || տես 'ի ներքոյ Կնատացուցանեմ :

Կնատացուցանեմ · եցուցի · ցո · ել : (անցող.) || տկարացուցանել · կամ մեղկացուցանել · կամ կակղացուցանել : ռամկ. տկարցնել · կամ թուլցնել :

Կնատիմ · եցայ · եաց · իլ : (Հայրենակ) || կնատ լինիլ , որ է տկարանալ · կամ անզօրանալ · կամ լուծանիլ , կամ լքանիլ · կամ թուլա_նալ · և կամ մեղկիլ : ռամկ. թուլնալ · կամ չոկնալ : Իսկ մէջ՝ վատասրտել · կամ երկ_չոտիլ · և կամ կանացի լինիլ : ռամկ. վախ_կոտ ըլլալ · կամ սիրել · կամ իւրեն ընելիլ :

Կնատութիւն · թեան : || թուլութիւն · կամ մեղկու_թիւն · կամ լուծութիւն · և կամ կակղութիւն : բառ այսմ 'ի Գիրս ոէէէ · Զկատուոյն կնատութիւն յարդարեն իւրն ամէնքեն : տես և 'ի ա. հատ :

Կնացուցանեմ · ցուցի · ցո · ել : (անցող.) || իգացուցանել · զոր առնեցեր 'ի կարգի եւ_րթում : բառ այսմ 'ի Գիրս աէփ · Եւ կնացուցել յեղուն 'ի խեներչ վատասրտութիւն :

Կնդիգող · կամ կնգձիգող · ի · աւ · ւոյ · ոց : || գոր_ծի երկաթեղենական , զոր 'ի ձեռս կալեալ հար կանեն զկաթսայագործս : ռամկ. [illegible] · կամ ոսկ պղինձի ... , և այլն : բառ այսմ ասի 'ի ճառս ինչ · Շարժէ զկնդիգողն 'ի վերայ 'ի վայր քաղցրահնչող ձայնից նուագարա_նին : Եւ զկնի ասի · առնել 'ի ձեռն զկնդիգ գոյն շարժէ սրբեւոտաբար զհարուածս 'ի վերայ քաղցրութեան լարեցն :

Կնդութիւն · թեան : || տես 'ի ա. հատ. զԿնատու_թիւն : 'ի ճառընտ.

Կնիքածառ · ի : || առեալ՝ ուր դրոշմեալ են բա_ղուտ կնիքանք : ռամկ. [illegible] :

Կնկասէր · ի · աւ · ւոյ · ոց : || սիրող զկնիկս · կամ վէկապասար : 'ի հին թարգմանիչս :

Կնձնի · նոյ · եաւ · եաց · եօք : || է ծառ ինչ վայրենի՝ երկայն տերև ունելով դառնաձևերս · լինի խուժաբեր՝ և մեղկածոյն, և 'ի հասա_նել ատոյն հատէ զհիւթ ինչ : Աճեցեալ բարձրանան ոստոք 'ի տեսանէ սորա իբրև զայլ ծառս · իսկ ոստոք մանգեալ իբրև ըզ միծ թեւս բաղխեցուցանեն զերեւակոյ դշտատուեց , յորոյ հատանեն զատաղձն սա 'ի հողի : կինի բաժակս ասեն · բայց նաև 'ի լերինս , և 'ի դաշտս յանձնաւր

աւորլիս ։ Զատ յայնք կոչեն՝ ֆրենէկայ․ և լա֊տինք՝ ասպիս ։ իտալացիք, օւֆոյ․ իսկ տա֊ճիկք՝ գաստոյ ասլան ։ ՚Ի գիրս Միջոյ։

Կինճուխտ ։ || տես Կինճուխտ ։

Կնոջախօս․ ի․ խէ․ աց․ կամ ից․ իւք ։ || խօսող ընդ կնոջ ։ ռամկ․ կնկան հետ խօսող ։ Իսկ մտրթ՝ խօսող կնկական ձայնիւ․ կամ որ խօսի իբր ի մէջ այ֊լոց ձայնիւ․ զոր և կոչեն կինախօս ։ ռամկ․ օխտանի ։

Կնոջաձայնութիւն ։ (Նորագիր․) || տես ՚ի ա․ հատ․ Կնա֊ձայնութիւն ։ ՚Ի գիրս դատաւ։

Կնոջատեր․ օրէ․ աց․ ոք ։ || տես Կնատեր ։ ՚Ի Հարց․ Ե։

Կնութիւն․ թեան ։ || կին գոլն․ կամ կանացի բնու֊թիւն․ և կամ իգութիւն ։ Իսկ մտրթ՝ ամուսնու֊թիւն, որ է գոլն կնոջ ամուսնացեալ առն ։ Ծնն․ 28․ 9։ և 29․ 28։

Կնքաթաղեմ․ գեցի․ ած․ ոք ։ || ունող զգեմ կնքթաւոր․ իբր տուր յանձա, որպէս է խոյն ։ ՚Ի Ճառընտ։

Կնքեղէն․ կամ կնճիթն․ ընթան․ տանք․ անց․ անցք ։ || է հատ ինչ փոքրիկ իբրև ըն֊թացիկ․ յորում հանեն դեղերիկ, իբ աշտարան, որ և կոչի շուշփայ ։ ռամկ․ փոքրիկ․ կամ փըն֊ջիկ ։ և տաճկ․ տաստ ։ ՚Ի գիրս տասանց ։

Կնքումն․ կամ Կնքումն․ նքեալ․ եալ․ իլ ։ (Նոր֊նագիր․) || կնքելոյ առաւելութ․ ուր լինելն խառ֊նակութեան աստուածային ։ ռամկ․ ճնճղուկ․ կամ ճնճղուկ ։

Կնքաղգեստ․ գգեցի․ եմ․ աց․ ոք ։ || ունող ՚ի վերայ իւր զգեստ․ կամ կնքեալ ։ ռամկ․ մօ֊ հրակիր ։ ՚Ի Ճառընտ։

Կնքապահ․ աւան․ ամբ․ անց․ ամբք ։ || մը֊ տաւորն, իբ անձն մկրտեալ․ և առն կնքա֊ տուն, ի որում անդէն առաւելութ լինի կնքոյ մկրտելոյն ։

Կ Շ

Կշռակշիռ ։ (Նորագիր․) || ըստ կշռոյ ։ Իսկ մտրթ՝ հաւասարութեան․ կամ համեմատութեան․ և ի այսմ առն կշռակշիռ չափ․ և այլն ։ ՚Ի գիրս մէջ։

Կշռակից ։ (մտրթ՝ մաթեմաթիկ դրամ․ և մտրթ՝ ա֊ ռաւել նորագիր․) || կշռակցեալ․ կամ հաւասարակ֊ շիռ․ կամ զոյգ և հաւասար․ կամ համեմատա֊ կշիռ․ կամ ռաղգակից․ կամ անզերծ․ ըստ այնմ ՚ի գիրս մէջ․ Կշռակիցն է առաւելագոյն ան֊ ցուցանել ։ կամ, Զուգաւորակիցն զնայցս զի֊ ռ է կշռակից ։ կամ, Միաձայնեալ կշռակից և չափաւոր զոյգութիւն ։

Կշռաձև ։ (Նորագիր․) || զուգաձև հաւասար ձևով․ կամ համեմատ ձևացեալ ։

Կշռաձևութիւն․ թեան ։ || զուգաձևութեան հաւասարութիւն ձևոյ․ կամ համեմատ ձև․ կամ համեմատու֊ թիւն ։ ՚Ի գիրս մէջ։

Կշռաչափ ։ (մաթեմ․) || տես Կշռակից ։ ՚Ի գիրս մէջ ։

Կշռաչափութ․ ի․ ու․ աց․ ոք ։ || չափող զկշիռ․ կամ հաւասարաչափ․ կամ արդարադատ․ և ըստ այսմ առն ․ զգաստամիտ, կամ այր ուղ֊ ղադատ, կշռաչափ, և անաչառ ։ ՚Ի գիրս մէջ։

Կշռումն․ ից․ ումն․ ոց․ ամբ․ մք ։ || կշռել․ կամ հաւա֊ սարութիւն․ կամ նմանութիւն ։ ՚Ի Ճառընտ։

Կ Ո

Կոկորդ․ ի․ ու․ աց․ ոք ։ || յետին կողմն բե֊ րանն, և ուր շնչառութեանց․ որոյ ներհակն կո֊ չի՝ առաջք․ կամ ճակատ ։ ռամկ․ ծոծրակ․ կամ շինածուծ էտի դին ։ տես և ՚ի ա․ հատ։

Կողպատ․ ի․ ու․ աց․ ոք ։ || երկիր․ զոր պա֊ տեն գլխափուլ, ածեալ զձեռնախաք և ըզգե֊ տով ։ ռամկ․ կողպանք․ կամ ճաշխանը ։ Բայց այս նոյն է ընդ կողպատեքն, զոր տեսցես ՚ի ա․ հատ։ այլ առաւել սատուցագոյն՝ և խակագոյն է զերեւն զաս կողպատ՝ քան կող֊ պատ, այլ ՚ի բաղդուած գլոյ քննելով սատու֊ գեցայք ։ ՚Ի Ճառս ինչ ։

Կողպատեմ ։ || նոյն է ընդ բայիս՝ կողպատել․ այլ կողպատեն ըստ բառին՝ Կողպատ ։

Կոծակից․ ի․ ու․ աց․ ոք ։ || այն ոմն, ո֊ րով կոծեալ լինի․ կամ լալական․ կամ ող֊ բական ։ ռամկ․ լալկան ։ ՚Ի Ճառընտ։

Կոծատարու․ րուէի․ պարրոյք․ ռեաց ։ || պար առնել կոծող․ կամ լալական՝ որ ողբս առ֊ նու ՚ի պարս ։ Եւ ՚ի յաջնականն՝ նշանակէ զոյականաբար զպարս կոծողաց՝ կամ լալա կանաց ։ ՚Ի գիրս մէջ։

Կոկոռ․ ի․ աց․ իւք ։ || է ծաղիկ ինչ ջրա֊ սէր, և գնտապղոմխ․ զոր այլազգականն բա֊ ռին կոչեմք՝ նոտոֆար․ կամ նոնուֆար։ տաճկ․ Նուլուֆէր չիչէքի ։ ՚Ի հին բժշկարանս ։

Կոկոռ ծաղիկ ։ || տես ՚ի վերոյ՝ Կոկոռ ։

Կոկորդիլ ։ || տես ՚ի ա․ հատ․ Կոկորդիլոս ։ խուրէն․ յաշ խուրհագր։

Կոհակ ։ || կուտակ․ և կամ դիզաղէզ բարձրու֊ թիւն․ կամ սար ։ և ըստ այսմ առն՝ կոհակք ջրաց․ կամ ալեաց․ կամ հողմոց և կո֊ հակք․ և այլն ։ ՚Ի Ճառընտ։ տես և ՚ի ա․ հատ։

Կող ։ || ոսկր կողմանց կենդանեաց, այլ երկիր է ՚ի ա․ հատ։ Կրծքէ՝ կող՝ կոչեն մասնաւո֊ րապէս երկոքին կողմունք կենդանեաց, ուր ոսկերք կողիցն են ։ տաճկ․ ղաբուրղայ․ կամ ֆէրէ։ ըստ այսմ․ Ցիգաւ խոցեաց զկող նր ։ Յովհ․ 19․ 37։ Կրծքէ կող կոչեն շրջանակք մասանցն ։ տաճկ․ խասնաւ։

Կողմնակից․ ի․ կէ․ կից․ իւք ։ || կողակից․ կամ զուգակից ։ ռամկ․ էհլէ ։ Եւ ըստ այսմ առն ՚ի Ճառս ինչ․ ՚ի կողմնակիցն անցուցանէք ըղ [illegible] խայրոյն Նաւշահակեան․ և նաւ ՚ի յոձն ։

Կողաշէն ։ (Նախագիր․) || կազմեալ ՚ի կողէ․ կամ կերպացեալ ՚ի կողից․ որպէս էր Եւայ։ ռամկ․ կողէ շինած ։ ՚Ի գիրս մէջ։

Կողաքանդ ։ (Նախագր․) || քակող զկող ուրուք․ կամ նա՝ որոյ քակեալ են կողք իւր ։ Իսկ մտրթ՝ նմանութիւն կողաքանդ առն նա, որ քակի ՚ի կուսակից լինելոյ ումեք, ՚ի բաց լինելով ՚ի պաշտպանելոյ, կամ ՚ի յօգնելոյ նմա ։ ըստ այսմ ՚ի հին պարագիրս․ Գուցէ սատեացէ սիրոյն նր, և կողաքանդ ինչ լինի֊ ցի ՚ի նմանէ ։

Կողկողաձայն ։ (Նախագր․) || այն՝ որ է ձայն կողկողանաց․ կամ որով երևանէ հնչումն կող֊ կողանքին ։ և ըստ այսմ առն ՚ի Ճառս ինչ․ ՚ի կողկողաձայն՝ և յանդուգն ձայնոյն փրկեա զեա մր ։

Կողղինձ. կողղնձոյ. կամ ձի. աց: || տես խխունձն:

Կողմ տալ: || խոտորիլ. կմ խոյս տալ: ռամկ. դարտաղ ըլլալ. կմ չէռելի. կմ ատփիւ ընել: Թ այնմ 'ի գիրս օվբէի. կողմ տուր ցխս:

Կողք. կողեր. երաւ. կմ զերբ. զերբք. աց. օք. կմ զերբք: || ուղէշ. կամ ռտս. կամ ձիւղ: ռամկ. ձէղ. կմ փող: ըստ այնմ 'ի գիրս վէցօր. Կանգնեցան կացին արմատք' և տունկք. (յս բուսն, որ է կունձղն.) կողք' և ոստք. յս ճիւղ, և էտփրօսէ: Թ այսմ է և Ղկս. 23. 40. ուր ասի. Եւ առնուցուք ձեզ կողերս յարմաւենեաց, և ոստս 'ի ոստ բևսխսխա ծառոց. յս ճիւղս յարմաւենեաց:

Կողմ զկուրայն: (մակբայ.) || կուրուՏ և չյա ցուԹբ: տաճկ. փէօտփէօտուրայ:

Կոնոռաձև: (Նախդր.) || ունող զձև կոնոնի. կմ տանձաձև. կմ հրաձև: ռամկ. սիլըր:

Կոնք. ի. աւ. աց. օք: || է բառ յունական. և նշանակէ խեցեմորԹ: 'ի գիրս վէցօր: տես և 'ի ա.հատ:

Կոնքաձև: (Նախդր.) || ունող զձև կոնքի. կմ երրև զկոնք: ռամկ. եաքէնէ բուրղ:

Կոշտ. ի. եց: || տես ԿոշտուԹի:

Կոշտացուցանել. եցի. ցո. ել: (անցող.) || պատճառել զկոշտ 'ի մարմնի: ռամկ. նու. խոցնել:

Կոշտանալ. եցայ. եայ. իլ: (Հայինակր.) || առնուլ զկոշտ 'ի մարմնի: ռամկ. նուխրծիլ. կմ նուխրծիլ:

ԿոշտուԹի. Թե: || կոշտ մարմնոյ. յս ուռոււ ցեալ և բրտացեալ մասն մարմնոյ: ռամկ. նուխա:

Կոշնահրաւէր. ւէրի. աւ. աց. օք: || հրաւէր րօք 'ի կոչունս. կմ հրաւիրատու կոչնա կանաց. որպիսի եղեն առաքեալքն նկատ մամբ երկնային հարսանեաց: 'ի գիրս գանձ:

Կոչող. չողի. իւ. աց. օք: || նա' որ կոչէ. կմ հրաւիրօղ: ռամկ. չաղըրօղ: Դիտել' կոչող ա սի Թ դրագրոց' բառն, կմ վանկն, որ եդեալ լինի 'ի ներքոյ վերջին տողին եջից 'ի նշան, Թէ յետագայ տողին սկզբնատառն 'ի նմա նէ սկսանի: ռամկ. եա' չոշող:

Կոպնել. կմ կոպանել. եցի. եա. ել: (չէ զոք. և մերԹ' ներգործ.) || գերեգերել. կամ կալ մնալ առ ումեք. կամ յամենալ առ գործ ինչ: ռամկ. էյլէնմիշ ըլլալ. կմ օյալան միշ ըլլալ: Թ այնմ 'ի գիրս վէցօր. ԵրԹեալ կցորդեալ կոպնեալ կան առ ծխաստակացն: Դիտել' գան հարկանել. կմ ծեծել:

Կոպնիլ. եցայ. եայ. իլ: (Հայինակր.) || տես 'ի վերոյ' Կոպնել' Թ որում չէզոքական:

Կոռ. ոյ. ով. ոց. ովք: || ռսկր ինչ քառա կողմեան եղեալ 'ի ծնգաց եզանց, կմ կո վուց, և նմանեաց. ձևով նման վեգի. յս աշիկ, և քանակաւ մեծագոյն քան զնա, որով սովորեն խաղալ: ռամկ. կօռ. և տաճկ. փօղտմ: տես և 'ի ա.հատ. զբառն' Վեգ:

Կովկասեան. եցի. եցոց: || տես 'ի ա.հատ. Կովկասեայ: Ղկս. 11. 30. 'ի յետ":

Կոտել. կմ կոտեմ. եմի. աւ. աց. օք: || է բոյս ինչ պարտիզի յազգէ խաւարտից. որ կերեւալ լինի նաև աստանց եղեւլոց. ամէ և այլ խաւարտք: զսա լատինք կոչեն' նաս տուրչիում. և յոյնք' փաոդամեն. իսկ տաճ կիկք' Բէրէ. կմ Բէրեզեն: ամէ և ուրեք ու րէք կոչեն Թ.աբրայ: 'ի հին բժշկարանս:

Կորանեմանն. ի. իւ. եց. եւք: || նման կորա ցելոց, կմ սապատաողաց: 'ի գիրս պիտ:

Կորափիւն: (Նախդր.) || անուանցի 'ի բառէս կոր, ամէ խորափիւն' 'ի բառէն խոր. և նը շանակէ կորացեալ. կմ կարկամեալ. կմ կծկեալ: և Թ այսմ ասի' կորափիւն մարմ նով, կմ անձամբ: ռամկ. ծոած. կմ էր կու ղոԲ եղած: 'ի հին պարզնագիրս:

Կորգ բեռն ողեան. եամբ. եանց. եամբք: || է խառ ինչ վայրի, որ բուսանի յոսին. և 'ի կորգ ասեղիս, յորմէ և կոչեցաւ կորգ բեռն: ԲԽրէ 'ի ծայր ճիւղոցն զհատս կանաչա գոյն, և ծաղկալից: յունարէն' Բիմպրոս: լատինն' փունիլկոյ, և ասԲարրիլոյ: 'ի հին բժշ կարանս:

ԿորդուԹի. Թե: || կորդ գոլն. կմ անմշա կուԹի. կմ անգործուԹի երկրի. կմ խոպանուԹի:

Կորեկահաց. ի. իւ. եց. իւք: || հաց կազմեալ 'ի կորեկէ:

Կորեկեղէն. ղինի. աւ. աց. օք: || կազմեալ 'ի կորեկէ:

Կորեկօղի. ղւոյ. եաց: || է հիւԹ կորեկի ազա պիչ բերանոյ, որ և զըմպօղն արբեցուցա նէ: տաճկ. պօզայ:

Կորողիան. կմ կորողիանն. ի. իւ. իւ. իւք: || է բառ յունական. որ Թ բուն բարբա ռոյն պատարարի' գօտուլիօն. և նշանակէ' զկշռոյ քար ինչ, զոր հայ բառիւ կոչեմք' բաւատ: ռամկ. ճէրմուն. 'ի գիրս վէցօր:

Կորովացուցանեմ. ացուցի. ցո. նել: (ան ցող.) || կորովի առնել. կմ զօրացուցա նել. կմ քաջացուցանել. կմ այնպէս ըղ ձիրս ուրուք: ռամկ. ոյժլանցնել:

Կորստաբեր. բերի. աւ. աց. օք: || բերօղ կո րստեան. կմ մատնեալ կորստեամբ. և կմ կորստական: և ըստ այսմ ասի' կորստաբեր այր, կմ ծառ. և այլն: 'ի գիրս պիտ:

Կուճեճի. ճայ. ճեաւ. եաց. եօք: || է ծառ ինչ վայրի յազգէ մայր ծառոց. ունի զան րև մանր' ուր ուր' և մոխրագոյն. և ըստ մասին հարկանի 'ի կարմիր: ռամկ. կոճի: և տաճկ. փէօփնար. կմ փէօփնէր: 'ի հին բժշ կարանս:

Կուղբ. կղբոյ. ով. ոց. ովք. կմ եց. եւք: || է կենդանի ինչ ջրային, զոր և կոչեմք ջը րշուն: տաճկ. զանփաղ. կմ զնփաղ. 'ի գիրս տուաւոց:

Կունդ. կնդոյ. ով. ոց. ովք: || անիծեն տաղ լի, և այլոց նմանեաց: ռամկ. Բէչփէլէկ: Դիտել' նշանակէ' կնտակ. որ է հերաԹափ գլուխն: Յայսմաւուրս:

Կուսանալ. ացայ. ցիր. ալ: (չէզոքիչ.) || կու սան լինել. կմ կոյս գոլ. կամ նուիրել զանձն ուխտիւ կուսուԹե: ռամկ. կուս լալ. կմ մորարեփ ըլլալ: 'ի գիրս կանանց:

Կուսանասպետ. ի. աց: || մեծաւոր կուսա նաց:

Կ Պ

Կ Ռ

Կ Ս

Կ Տ

մանրամասն կորուստ ։ ռամկ. Ծիկրը ծոյել ։ տե՛ս և 'ի յն. հատ։

Կորուսծ . ոյ . ով . ոց . ովք ։ ‖ անուն կորուսման , կամ կորուսեալն . և կամ կորուսել ։ 'Ի Գիրս Վկայոց։

Կ Ր

Կրականն . ի . աւ . աց . օք ։ ‖ կրողականն . կամ կրաւորականն ։ և ըստ այսմ առն . կրականն ու թականութիւն ։ Պղատին անդայն։

Կրայ ջրային ։ ‖ կրիայ , որ 'ի ջուրս անանի ։ ռամկ. Ջրի Բօղայն ։ 'Ի Գիրս Վկայոց։

Կրաւոր . ի . աւ . աց . օք ։ ‖ կրող . կամ ախտաւոր . կամ կրաւորականն . կամ կրականն ։

Կրաւորութիւն . թեան ։ ‖ կրականութիւն . կամ ախտաւորութիւն . կամ կիրք ։ 'Ի ճառընտ։

Կրթասէր . սիրի . աւ . աց . օք ։ ‖ սիրող կրթութեան . կամ որ դիւրաւ կրթեալ լինի ։ Սուրգ։

Կրծանոց ։ ‖ տե՛ս 'ի յն. հատ. զԿանչանոց ։

Կրծեմ ։ ‖ ատամամբք կորզելով ուտել , որպ 'ի յն. հատ։ Դիտել՝ նմանութեամբ առնեալ նշանակէ հարստահարել . կամ յափշտակել . կամ կորզել յիւրեքէ զինչ ։ ռամկ. Ծոյզում բաղ ուտել ։ Ըստ այսմ 'ի հին տպագրս. Այսպես և Է նա կրծել ջանացուցաք զհարուստ թագաւորութիւն ։ Եւ զինի առն . 'Ի նոցանէ բաղում գետնաքայ կրծեալ հատեալք անդ ։

Կրկնակնութիւնք . աց . օք ։ (անեզ.) ‖ կրկին կնքող , կամ միրոնող ։ Իսկ մերթ՝ կրկին կնքել . կամ միրոնել ։

Կրկնատոր ։ (նախդր.) ‖ կրկին տօթեալ . կամ հերկեալ ։ ռամկ. Բէքրար հերկած ։ Իսկ մերթ՝ անզգայաբերութեամբ առնեալ նշանակէ՝ կրկին քրքրեալ . կամ մուսանդամ հետազօտեալ . և կամ երկիցս քննեալ , և խորհեալ ։ ըստ այսմ 'ի Գիրս Թէքէր. Պղատ է կրկնատոր առնել զբանն ։

Կրկնել ցաւոց ։ ‖ վերստին գալն տանել հի ւանդութեանց ։ ռամկ. Խոշիւնով ընել։

Կրկնեռանկիւն . եան ։ ‖ է նշան ինչ ձևացեալ իբրև զերկու եռանկիւնս ագուցեալս 'ի միմեանս, որ և կոչի նշան եղկեռանկիւնի ։ ռամկ. Սեոլէյմանը մէյխիրի ։ որ է այս.✡ ։

Կրկնոց . ի . աց ։ ‖ տե՛ս 'ի յն. հատ։ Նշանակէ զարտաքին կամ զներքին պատմուճանն եկեղեցական կարգաւորաց . և ըստ այսմ կրկնոց կոչի՝ ժամագրուցին առաւօտին , կամ սկսերեկին . այս փիլոնին արտաքին պատմուճան նոյ ։ ռամկ. շուրջ ։ Այսպէս կրկնոց առն զգեստեղինաց , կամ արժանաւորեալ նոցա կամ զծունծանեալ զոր մանաւանդ 'ի հնարքըս նոյ առ 'ի հաստատութիւն ։ ռամկ. տարատ . կամ շալին ։

Կրկնաբաղ . ի . իւ . ից . իւք ։ ‖ քարող՝ կամ ժողովող զկրկնաւ . կամ զխոհին ։ ռամկ. չուբ ծաղկող ։ 'Ի ճառս Նարեկ։

Կրմրութիւն . թեան ։ ‖ անկրթութիւն . կամ անվարժութիւն ։

Կրոկոդիլոս . ի . աւ . աց . օք ։ ‖ տե՛ս 'ի յն. հատ. զ'ոկորդիլոս ։ Յոբ. Խնամ։

Կրսերութիւն . թեան ։ ‖ տե՛ս իններորդ՝ զԿրտսերութիւն ։

Կրտսերութիւն . թեան ։ ‖ կրտսերական տիք . կամ փոքրութիւն հասակի ։ 'Ի ճառընտ։

Կրօնադրեալ . դրեցի . իլ . աց . օք ։ ‖ դրեցող զկրօնս , որով նշանակի , կրօնականք . կամ կրօնաւոր . կամ կրօնասէր . կամ պաշտօնեայ . և կամ բարեպաշտ . և ըստ այսմ առն . այս կրօնադրեաց . կամ կրօնադրեաց ամփոփութիւն ։ 'Ի հին տպագրս։

Կրօնաւորանոց . ի . աւ . աց . օք ։ ‖ տե՛ս 'ի յն. հատ. զԿրօնատուն ։

Կրօնաս ։ ‖ տե՛ս 'ի յն. հատ. զԿլաօնոս ։

Կ Ց

Կցանն . ի . աւ . աց . օք ։ ‖ կցումն . կամ յարումն . կամ շարակցութիւն ։ Իսկ մերթ՝ ընդ բայի շարակցի այսպէս . 'ի կցանի հարկանել . և նշանակէ՝ կցել . կամ յարել . կամ շարակցել . կամ յարակցել ։ ռամկ. կցել . կամ Նովակցել ընել ։ Սեբեր։

Կցկցումն ։ (նախդր.) ‖ կցկցեալ . կամ կարկատեալ ։ ռամկ. կցկցած ։ Իսկ մերթ՝ 'ի մասանց հնարեալ . կամ սատարող . և ըստ այսմ առն 'ի ճառս ինչ . Ձեր կարող կցկցումն բանից մարգարէն ։ ռամկ. փիւղիկ . կամ եափխայ ։

Կցուեալ . ոյ . ով . ոց . ովք ։ ‖ կցումն . կամ յօդուեալ . կամ բաղդակցութիւն ։ 'Ի Գիրս Վկայոց։

Կ Ք

Կքիմ . եցայ ։ ‖ ծնրադրել . կամ նկուն լինել . և կամ ստնկարանալ ։ ռամկ. ծնր չոքել . կամ ծունր իջնել . կամ ծալել ծունր ։ Ըստ այսմ Յովհ. Իմաստ. Եւ 'ի կքել մարմնոյն (այս 'ի կքեալ .) զաստանել հոգւոյն զխոնարհութիւն տարբերակաւ ։ տե՛ս և 'ի յն. հատ։

Հ Ա

Հազար . ի . իւ . ից . իւք ։ ‖ է բանջար ինչ յաղգէ խոտաբուտից , բուսեալ 'ի պարտէզս , լայնաթերթ . և պարարտ ։ ռամկ. Մարուլ ։ 'Ի հին բժշկարան ։ Լինի և տեսակ վայրենին , զոր մատնաւոր անուանեն կոչեմք՝ եղերդակ ։

Հակառակաբանեմ . եցի . եա . եալ ։ (չեզոք.) ‖ Է հակառակս խօսել . կամ ընդդիմաբանել . կամ հակաճառել . կամ կռուել ։ ռամկօրէն՝ դէմ խօսիլ։

Հակառակաբանութիւն . թեան ։ ‖ հակառակ խօսակցութիւն . կամ ընդդիմաբանութիւն . կամ միջնորդութիւն . կամ կռիւ ։ ռամկ. դէմ խօսք . կամ կռիւ ։ Սուրգ։

Հակառակադնաց ։ (նախդր.) ‖ Է հակառակս գնացող . կամ հակառակ միմեանց ընթացող . կամ ներհակ 'ի կրօնս . կամ 'ի վարս , և այլն ։ և ըստ այսմ առն . հակառակադնաց այր , աստեղք . և այլն ։ ռամկ. դէմ գնացող ։ 'Ի Գիրս Վկայոց։

Հակառակապատկեր . ի . աւ . աց . օք ։ ‖ ունող զհակառակ պատկեր . կամ զնմանութիւն . կամ հակառակաձև . և ըստ այսմ առն . Ծննդ աղանդի հակառակապատկեր քեզ ։ 'Ի ճառընտ։

Հակառակ քմ ։ (նախդրիւ.) ‖ դերբայս . և կամ նման ։ ռամկ. նման ։ Լամբր. և Եղեկեղ։

[illegible] · ի · իւ · այ · ք : || Է տարազ ինչ
[illegible] երկու զարկանաց, կապելոյ զաւանով, և
[illegible] թիթեղաց համով · և կակուղ մորթով [illegible]
[illegible] զխառնող · կերպարանօք [illegible]
խառնողի : Բոյց զատ քարեն, և վառնաւէն,
և [illegible] · բուռանի [illegible] · և [illegible]
[illegible] է թռոփ երկու զվարգենի : Ռամկ· հա_
[illegible] : և [illegible] · Փոկէնի [illegible] :

Համ[illegible]ընծայ · ի · իւ · եց · իւք : || հաղոր_
դակցաբար ընծայեալ, կմ՛ 'ի միասին նուէր
[illegible] · կմ՛ ընծայակից · և կմ՛ նուէրակից :
'ի ճառընտ· :

Համ քան զհաց : (մակբայ ·) || նոյն է ԶԲ բա_
նին՝ զամ քան զհացամ : ըստ այնմ 'ի հին պատ_
ճագ· Երկու համ քան զհաց յաւէտ լինէր
պատուերաց :

Համ[illegible] · ի · աւ · աց · օք · || Է տեսակ ինչ ան_
[illegible] յորմէ յաճախ շինեն զձա_
[illegible] · և կազմեն [illegible] : տես և 'ի ա· հատ :

Համ[illegible]ակ : (Նախդր·) || ծագի 'ի բառէս համ ·
[illegible] երկնաւորն, 'ի բառէն երկիր · և նա_
[illegible], 'ի բառէն նախանձ · և նշանա_
կէ համ[illegible]ութիւն · կմ՛ [illegible] : Ռամկ· հաղ :
Իսկ մերթ՝ ընդ բայի շարակցի այսպէս ·
[illegible] արկանել ումեք · և նշանակէ՝ հա
[illegible]ցուցանել · կմ՛ հաւանեցուցանել · և
կմ՛ [illegible]ցուցանել : Ռամկ· համոզել ·
կմ՛ հաղ ընել [illegible] · և կմ՛ խօսք բերել : Իսկ
կմ՛ այսպէս · [illegible] առնել · և նշանակէ՝
[illegible] առնել, որ է մարդամօտութիւն,
կմ՛ յաղագս [illegible] զմիտս առնել ումեք
[illegible] · Ռամկ· խաթեր համար · կմ՛
[illegible] խաթրը համար ընել · [illegible] :
Ա[illegible] համ[illegible] առնելոյ իշխանին, հալա_
[illegible] զայրացեալ իւր :

Համազաղափար · ի · աւ · աց · օք : || ունօղ
զնոյն զաղափար ԶԲ ումեք · կմ՛ զաղափա_
րակից · կամ նոյնօրինակ : 'ի ճառընտ· :

Համագործութիւն · թեան : || համագործ գոլն ·
կմ՛ գործակցութիւն : Յովհ· իմաստ :

Համազգեաց · զգեցի · իւ · աց · օք : || զնոյն
ընդ այլում զգեցօղ · կամ համակիր : 'ի
գիրս [illegible] :

Համախորհ[illegible] · ի · աւ · աց · օք : || զնոյն խոր_
հող ԶԲ ումեք · կմ՛ համախոհ · կմ՛ համախոր_
հուրդ · կմ՛ միաշունչ : Ռամկ· մէկ սիրտ · կմ՛
[illegible] : Յովհ· իմաստ :

Համականաձայն : (Նախդր·) || համաձայն · կմ՛
միաձայն · և կմ՛ միաբան : և ըստ այսմ առի ·
համականաձայն բարբառով : 'ի հին պատճագիրս :

Համակայ · ի · իւ · եց · իւք : || 'ի միասին կա
ցեալ · կմ՛ որ ԶԲ այլում 'ի միասին գոյ · կմ՛
համակից · կմ՛ նմանակից : 'ի ճառընտ· :

Համակերպիմ · եցայ · եայց · իլ : (Ձայնաւոր·) ||
բաղկանդակիլ · կմ՛ [illegible] · կամ
[illegible] · կմ՛ զգածիլ · և կմ՛ [illegible] · և
ըստ այսմ առի, համակերպիլ 'ի ցաւս, 'ի սուգ,
[illegible], յորդորմունս, [illegible], կամ 'ի
[illegible]ութիւնս, և այլն : Սարգ· և 'ի ճառ_
ընտ· տես և 'ի ա· հատ :

Համահանդերձ : (Նախդրիւ ·) || զմի և զնոյն
հանդերձ զգեցօղ ընդ այլում · կմ՛ միաձև
հանդերձիւ զգեստաւորեալ · կմ՛ միահան_
դերձ : Իսկ մերթ՝ այն որ է միակերպ հան
դերձ, կմ՛ համակերպ. զգեստ : 'ի հին պատ
ճագիրս :

Համանդամ : (Նախդրիւ հոլովի ·) || անդա_
մակից · ք այն՝ որ ունի զհաղորդութիւն, կմ՛
զկցորդութիւն ընդ անդամոց · և ըստ այսմ մի
ձեւան միաւոյն՝ համանդամ կոչի : Նաև 'ի հո
գևորս՝ մի հաւատացելոյն միաւոյն համան_
դամ առի :

Համանմանակի : (Նախդր·) || համանմանա_
կան · կմ՛ համահանգէտ · կմ՛ ամենևին հա_
ւասար և նման : Խոսրեն · Գ· գլ· 65 : Իսկ
մերթ վարի երկու մէջ, և նշենակէ նմանո_
րէն · կմ՛ համեմատաբար :

Համանմանի · նւոյ · եաւ · եաց · եօք : || տես
'ի ա· հատ· զՀամանմանն : Լամբր :

Համանմանիմ · եցայ · եայց · իլ : (Ձայնաւոր·)
|| ամենևին նմանիլ · կմ՛ նմանակից լինել :

Համանշանիմ · եցայ · եայց · իլ : (Ձայնաւոր·)
|| անուանակից լինել ումեք · կմ՛ երկ[illegible]
անձանց անուանիլ միով անուամբ : Յ[illegible] :

Համանունակ · ի · աւ · աց · օք : || այն որ ու_
նի զմի և զնոյն անուն ընդ այլում · և այս
մերթ առի զնոցանէ, որք ունին զնոյն ան_
հատական անուն : Իսկ մերթ՝ զնոցանէ՝ որք
փաղանուանաբար անուանին : Իսկ մերթ՝
զայնցանէ՝ որք ունին զնոյն համեմատա_
նուն · որպիսի է բազմութիւն հաւատացե
լոց, և ժամանակին · որք համեմատան_
ուանք կոչին եկեղեցի : Նորէկ· Ի [illegible]
եկեղեցւ :

Համանունակի : (մակբայ որակական ·) ||
տես 'ի ա· հատ· զՀամանունաբար : Լամբր :

Համաշխարհ · ի · աւ · աց · օք · || համօրէն աշ
խարհ · կմ՛ նոյն աշխարհ · կմ՛ նոյն գաւառ :
'ի հին պատճագիրս :

Համաշար : (Նախդրիւ ·) || համաբոյս շար ·
կմ՛ շար 'ի ընդունելութիւն · կմ՛ հակամարտ շար · և
կմ՛ շարակից : 'ի ճառընտ· :

Համաշրջեմ · եցի : (Չէզոք·) || 'ի միասին
շրջել · կմ՛ ընդ այլում շուրջ առնել զնաւն :
Ռամկ· [illegible] : 'ի գիրս [illegible] :

Համաչափակ[illegible] : (Նախդր·) || զմի և զնոյն [illegible]
[illegible] մասնակցութեամբ [illegible] · կմ՛ [illegible]
կից : Յովհ· իմաստ ·

Համապատասխանաբար : (մկբյ որակ·) || պատասխանակ
[illegible] · կմ՛ համապատասխանիւ արդիւնութեամբ ·
կմ՛ զուգահաւասար [illegible] · կմ՛ միակերպ_
արար · կմ՛ համաձայնութեամբ · և ըստ այսմ ա_
ռի · համապատասխանաբար [illegible], պատ_
ասխանել, [illegible] · և այլն : Նորէկ· [illegible] :
և Սարգ· :

Համապատասխանակէս : (մակբայ որակակ·) ||
տես 'ի վերոյ Համապատասխանաբար : 'ի
ճառընտ· :

Համապատասխանեմ · եցի · եալ · իլ : (Ներգ·) ||
պատասխանակից առնել · կմ՛ յարմ պատասխանել ·
և յարգել : Յհ· [illegible] :

Համապատասխանութիւն · թեան : || պատասխանակցութիւն ·
կմ՛ զուգահաւասարութիւն · կմ՛ միակերպութիւն ·
կմ՛ նմանակցութիւն : Սարգ· :

Համառօտաբանութիւն : (Նախադրբեւ.) ‖ ամփոփել զբազ համառօտ բանիւք . կմ կարճառօտ խօսքով եւ բանիւ . կմ կարճ 'ի կարճոյ հետաքրքրող : 'Ի գիրս սրբոց :

Համառօտագրած . ի . եա . եց . կմ աց . օք : ‖ Է համառօտ անուն ինչ , որով նշանակին անունք եւ անուանք ծառայից : Ազգաբ :

Համառօտակ . ի . աւ . աց . օք : ‖ Եղանակ առ 'ի փոքր բառեր , որ է կուռ , ոչ յայտ է յերկար անկեան բառէն : Որպէս համառօտակն նշանակէ զկրկնել համառօտեալ , կմ բարձրացեալ , եթէ նոյն եղանակ , եթէ մասամբ առեալ հնչիւն . եւ եթէ մասնաւորելին . եւ այլք նմանք : Եւ Թ այսմ առի 'ի Նորընծայ . Անմահութեան համառօտակօք կրկնելով զդեղագործութեան :

Համառօտարր : (Նախադր.) ‖ ունող զնոյն տարր . կմ բաղկացեալ 'ի նոյն տարրէ . եւ կմ տարրակից : Գրիգոր :

Համատար . տարոյ . ով . ոց . ովք : ‖ Նա որ է հաւասար տիօք ընդ ումեք . կմ հասակակից : Խորէն. Գ. գլ. 37 :

Համարագրեան . ի . իւ . աց . օք : ‖ համարագրական . կմ վճռահատ : 'Ի Ճառընտ :

Համարիւն . րեան . րեամբ . րեանց . եամբք : ‖ արենակից . կմ ազգակից . կմ արեանառու : Թ այսմ 'Ի գիրս սրբոց . Որոց առաջնորդեալ հաւէր աղանդոյն մեծն 'ի մարգարէս ամենայնս . եւ կանանցն նորին համարիւն նմա զերգօղն մարիամ :

Համարձակագոյնս : (Մակբայ.) ‖ համարձակագոյն . կմ համարձակութեամբ : Սարգս :

Համարձակախօսն : (Նախադրեալ.) ‖ խօսիլ համարձակութեամբ . կմ համարձակապէս : ռամկ. ... : 'Ի Ճառընտ :

Համարձակապէս : (Մի՞յ որակ.) ‖ համարձակութեամբ . կմ վստահաբար : 'Ի Ճառընտ :

Համարտեան : (Նախադր.) ‖ արժանաւորից . կմ անկակից : 'Ի Ճառընտ :

Համարտութիւն . թեն : ‖ համարտութեան թիւղ . կմ թուականութիւն : 'Ի գիրս ժէջոց :

Համբարակարեան . ի . իւ . կմ աւ . աց . օք : ‖ պետ համբարակաց . կմ շտեմարանապետ . եւ կմ տնտեսապետ արքայի , կմ մեծամեծաց . եւ այլն : ռամկ. ... . կամ ... . կմ ... : 'Ի հին տպագրութ :

Համբարան . ի . աւ . աց . օք : ‖ համբարանոց . կմ շտեմարան : ռամկ. ամբար : 'Ի Ճառընտ :

Համբարձաբերձ : (Նախադր.) ‖ բարձրաբերձ . կմ բարձրագոյն . կմ վերամբարձ : Թ այսմ 'Ի Ճառընտ . Երկինք բարձրաբերձ են քան զհամբարձաբերձ կոհակս լերանց :

Համբառնալիմ . եցայ . եալ . իլ : (Ձայնակր.) ‖ երբեմ զհամբառնալ լինել . կմ ... բարձրացեալ արձանանալ . կմ երբեմ զիւրեթ ... ընդդէմ կանգնիլ : Բառ այսմ 'Ի գիրս սրբոց . Երջանիկին գահ բնակութեան ... գահէր համբարձեալ ... յանդուգն համբառնալեալ այլազգին :

Համբաւահան . ի . աց : ‖ հանող զհամբաւ . կմ տարածօղ զանուն . կմ հռչակօղ անուան : ռամկ. անուն հանօղ : 'Ի հին տպագրութ :

Համբաւաւոր . աւորք . աւ . աց . օք : ‖ անուանի համբաւոյ : ռամկ. անուն տեղով . կմ նամ տեղով : Պրակոպ :

Համբաւաբանաւոր . աւորք . աւ . աց . օք : ‖ անուանի զհամբաւս , կմ զհամբաւելն : ռամկ. ... : իսկ մերթ՝ յիշատակաւոր . կամ խորհրդաւոր : Թ այսմ 'Ի գիրս սրբոց . Քաղաքաբարք եղեւ մեծ , եւ համբաւաւորք :

Համեստաբարոյ . ի . եց : ‖ տէր Պարթեւշահակեան . 'ի տ. հատ :

Համընթացք (Նախադր.) ‖ 'Ի միասին ընթացող . կմ ընթացակից . կմ զուգընթաց : ռամկ. մէկ տեղ քալող . կմ գնացող :

Հայեացի . ցւոյ . ով . ոց . ովք : ‖ հայկեան . զի այն՝ որ է յազգէ . կմ 'ի ցեղէ հայոց . ոչ՝ որ է յազգէն հելլենաց՝ կոչի հելլենացի : 'Ի հին տպագրիս : իսկ մերթ՝ հայկական . կմ հայերէն . եւ Թ այսմ առի . բարբառ հայեացի . կմ հայեացի խօսիլ :

Հայթեթանք . անաց . օք : (անեզ.) ‖ տէր Հայթ Հայթանք . 'ի տ. հատ : 'Ի գիրս սրբոց :

Հայկաւան . ի . աւ . աց . օք : ‖ է կառ ինչ այր տանի 'ի գեղջոյս , աշտարակեալ 'ի կողմանս հայոց աշխարհին : ռամկ. հայկա : եւ տաճկ. ... . կմ ... : 'Ի հին բժշկարան :

Հայրաբարոյ . ի . իւ . եց . իւք : ‖ տէր 'ի տ. հատ . զՀօրաբարոյ : 'Ի հին տպագ :

Հայրազերծ . ի . իւ , կմ աւ . եց : ‖ զհայրն զերծանող . կմ վերացուցող : 'Ի Ճառ ինչ :

Հայրանենգ : (Նախադր.) ‖ նենգօղ . կմ դաւաճանօղ զհայրն . կմ դաւաճան գործօղ հօրն , որպիսի էր աբիսողոմ : ռամկ. հօրը խաբօղ : Գիրք. Հ... :

Հայրաշարժ : (Նախադր.) ‖ 'ի հօրէ շարժեալ . կմ յառաջացեալ 'ի հօրէ :

Հայրապատուաս : (Նախադր.) ‖ 'ի հօրէ՝ կամ վն հօր պատուաստեալ : 'Ի Ճառընտ :

Հայրապետանոց . ի . աւ . աց . օք : ‖ պատրիարքանոց . կամ կաթողիկոսարան : 'Ի հին տպագ :

Հայրասէր . սիրի . աւ . աց . օք : ‖ սիրօղ հօր . կմ սիրով պատուօղ զհայր : Յովհ. Իմաստ :

Հայրատուր : (Նախադր.) ‖ 'ի հօրէ տուեալ . կմ հայրենատուր . կմ հայրենական . եւ կմ հայրական : Եւ Թ այսմ առի . հայրատուր բարիք , առանդութիւն : ռամկ. պապական կեւ ... : Սարգս :

Հայրենաւանդ : (Նախադրբեւ.) ‖ աւանդեալ 'ի հօրէ . կմ հայրենատուր . կմ հայրատուր : ռամկ. պապական կեւ ... : 'Ի գիրս սրբ :

Հայրենեան : (Նախադր.) ‖ հայրենական . կմ հայրական . կմ հայրենի . եւ Թ այսմ առի . հայրենեան ժառանգութիւն : 'Ի գիրս սրբ :

Հայրպետ . ի . աւ . աց . օք : ‖ պետ հայրց . կմ գլուխ , եւ առաջնորդ հարանց :

Հայց : (Նախադրբեւ.) ‖ հայցումն . կմ հայցումն : իսկ մերթ՝ ընդ բայի շարակցի այսպէս . Ընդ հայց անկանիլ . եւ նշանակէ . հայցել . կմ խնդրել : ռամկ. ... : 'Ի գիրս ժէջոց :

Հանապազագնաց : (Նախադրբեւ.) ‖ հանա-

պատ գնացող . կմ միշտ ընթացող . որպէ_սի են գետք : ռամկ. փոյծոյ գնացօղ . կամ [illegible] : Սարգիս:

Հանապազապարփակ : (Նախադրն.) || Հանապազ փակօղ . կմ միշտ պարփակօղ : Իսկ մերթ՝ հանապազ փակեալ . կմ յարատեւ շրջա_փակեալ . և ըստ այսմ առի . հանապազապարփակ պահել զգուշն : Յոհ. Իմաստ:

Հանդանակից . կցի . աւ . աց . օք : || ընկեր հանդանակելոյ . որ է հանդանակաւ ուտել . և ըմպել : ռամկ. հէրիֆանէ ընկեր : 'ի ճառս ինչ:

Հանդանակութիւն . թեան : || Հանդանակութիւն . կմ ժողովումն դրամոյ 'ի բազմաց առ 'ի կազ_մել նուազ զանգան հասարակ ամենեցուն : ռամկ. հէրիֆանէ : Դարձեալ փոխանակու_թիւն . կմ փոխատուութիւն : ըստ այնմ 'ի Գիրս ղէփ. Տուր և առիկ հանդանակութեանք վաճառաց գրեանս անկապտ կացուցանէ :

Հանդիմազարդ : (մկբյ որակ.) || Նմանազարդ . կմ Հաւասարազարդ : 'ի ճառընտ:

Հանդիմահրեշտակ : (Նախդր.) || Անմն 'ի թռ. հաւ. զՀրեշտակաց հանդէպ : 'ի ճառընտ:

Հանդիմապատկեր . ի . իւ . ից . իւք : || Հանդէ_պատ պատկերական . կամ պատկերակից : 'ի ճառս ինչ:

Հանդգնամտութիւն : (Նախդր.) || Անմն 'ի թռ. հաւ. զՀանդգնամտութիւն : Յոհ. Իմաստ:

Հանդստական . ի . աց : || այն , որ մերձաւորէ_ալ Հանդիսաւ . կմ յորում զուարճի հանդիսաւ . և ըստ այսմ առի . Հանդստական կայեան : 'ի Գիրս ղէփ:

Հանդստականաց : (Նախդր.) || Հանդստական կա_ցեալ . կմ այն , ուր Հանդիստ կայ ոք . կմ որ Հանդստաւոր է : և ըստ այսմ առի . Հան_դստականաց վայր : 'ի Գիրս ղէփ:

Հանդստասէր . սիրի . աւ . աց . օք : || սիրօղ Հանդստեան . կմ մոլեալ զՀետ զբօսանաց : ռամկ. հանգիստ սիրօղ : 'ի Գիրս վեցօր:

Հանդստապարգևեաց : (Նախդր.) || պարգևօղ . կմ տուօղ Հանդստութեան . կմ Հանդստարարօղ . կմ Հանդստարարական : և ըստ այսմ առի . Հան_դստապարգևեաց այր . սիրտ , գնացք ջուրց . և այլն : 'ի ճառընտ:

Հանդստարարընթաց : (Նախդր.) || զՀանդստարար գնացս ունօղ . կմ Հանդստարարութեամբ ընթա_ցօղ . կմ Հանդստարարաքայլ : և ըստ այսմ առի . Հանդստարարընթաց գրաստ . և այլն : [illegible]:

Հանդստարան : (Նախդր.) || է բառ անդրա_կան . և Նշանակէ Հանգստարան . կմ մեղանոց : ռամկ. ջանձուսկ : և տաճկ. Եաթաղ : ըստ այնմ 'ի Գիրս վեցօր. ըստ Նմին երթան Հանդստարանս : Եւ 'ի ճառընտ. առի . Հանդստարանի և բառ կարգի անուեր զգենուլն :

Հանդստացուցանեմ . եցուցի . ցո . եւ : (ան_ցող.) || տալ Հանգստանալ . կմ պատուհասցու_ցանել : ռամկ. հանգուցանել : 'ի Գիրս ղէփ:

Հանդստութիւն . թեան : || Հանգիստ դոլն . կամ առանձնութիւն . կմ Հանդստութիւն . կմ պա_տսպարութիւն : 'ի Գիրս վեցօր: և ղէփ:

Հանդստութիւն . ութեան : || պատսպարութիւն . կամ զինուորութիւն . կմ Ը աւուր եկեղեցին : 'ի ճառընտ:

Հանդերձաբերութիւն . թեան : || Հանդերձաբեր դոլն . կմ Հանդերձականն յարմարութիւն . կամ Հանդերձառութիւն . կմ Հանդերձացուցումն : 'ի ճառս ինչ:

Հանդերձատես . ի . իւ . ից . իւք : || տեսօղ Հանդերձի , կմ Հանդերձաւոր տեսօղ . կմ ներ կատօղ երեւելի գործոց : Սարգիս:

Հանդերձարար : (Նախդրն.) || Հանդերձաւոր . կմ Հանդերձացուցիչ . կմ Հրապարակիչ . և կմ երեւեցուցիչ : 'ի Գիրս ղէփ:

Հանձնառայեալ : (Նախդր.) || ըստ Հանձնառուս . կմ խնամատարից : և ըստ այսմ առի . Հանձնա_րարեաց խոնհականութեամբ , խորհուրդք . և այլն : 'ի Գիրս ղէփ:

Հանձնառասէր . սիրի . աւ . աց . օք : || սիրօղ Հանձնառուի . կմ խնամատարսէր : 'ի Գիրս ղէփ:

Հանձնառիչ . ըչի . աւ . աց . օք : || Հանձնառօղ . կմ ձեռնատուօղ . կմ Հնազանդօղ . կմ ապաւինատուօղ : Պիտակս:

Հաշուեգիր . գրի . իւ . աց . օք : || գիր Հաշուէի . կմ թուոյ :

Հաշուեկից . կցի . աւ . կմ . իւ . աց . օք : || կի_ցորդ՝ կմ ընկեր Հաշուէի . կմ Հաշուընկեր : ռամկ. հիսապպաշ . կմ օրթախ : ըստ այնմ Յոհ. Իմաստ. Վաճառացն տուր և առութիւնք խօ_սակցօք , և Հաշուակիցք երկրաց լինելով:

Հաշտեան : || Նոյն է Ը բառին աշտեան , որ Հասարակաց Ը բառին ամենապարառական : 'ի հին պատմագրու :

Հապայ . ոյ . ով . ոց . ովք : || Ձեռ . կմ փոյթ . կմ շտապ : ռամկ. շտապ . կմ չապուկ : Իսկ մերթ՝ մարի կարև զմէջ . և Նշանակէ՝ շտապաւ . կմ փութով . կմ վաղվաղակի . կմ առժա_մայն : ռամկ. շուտով . կմ թերթ . կմ ճէլէպ : և ըստ այսմ առի . Հապա ցրուել . Հապա Հասա_նել , կմ անհետ լինել , կմ քայքայել . և այլն : 'ի հին պատմագրու :

Հապա ստէպ : (Իբր մկբյ .) || Հապճեպ . կմ ստէպ ստէպ . կմ փոյթ և ստէպ . և ըստ այսմ առի . Հապա ստէպ փոփոխել : 'ի Գիրս վեցօր:

Հաջ . կմ Հաչ : (Նախդր.) || Հաչիւն . որ է Հաչումն : ռամկ. հավչէլ : Պիտակ:

Հասակագեղ : (Նախդր.) || գեղեցիկ Հասա_կաւ . կմ զարդարեալ գեղեցիկ բարձրու_թեամբ : 'ի Գիրս ղէփ. և վեցօր:

Հասակակից : (Նախդր.) || կատարեալ Հասա_կաւ . կմ չափահասակ . և ըստ այսմ առի . 'ի ճառընտ. Իմաստնոյ իսկ Հասակակիցք են , ցգտեալ հարցէք : ռամկ. [illegible]:

Հասարակախօսն : (Նախդր.) || խօսնեալ առ Հասարակ . կմ խօսն յամենեսին . կմ Հասարակական . կմ Հասարակաց : և ըստ այսմ առի . ընդունելի զօրն Հասարակա_խօսն . կմ Հասարակախօսն զգեստ : 'ի Գիրս [illegible] : Իսկ մերթ մեկնախօսն . կմ մեկնաբան . և կմ բարեխօսն : ըստ այնմ 'ի ճառընտ. Ըստ Հասարակախօսն երկրպագութեան կող_մանց յորժամ զառաջինութեան արգասիցն :

Հասարակակերպ . կրի . իւ . աց . օք : || երեւել 'ի Հասարակաց . կմ առ Հասարակ յամենե_ցունց կրեալ : ըստ այնմ 'ի Գիրս ղէփ. Վաճա_ռացն իւր Հասարակականք առեւծք Հասարակակերպ :

Հա_

Հասարակակշիռ : (Նախդր.) || Համեմատա_
կշիռ . կամ համեմատաբար . կամ հասարակա_
չափ . կամ հաւասարաչափ : 'Ի Գիրս Վեցօր:

Հասարակահոլով : (Նախդրբ.) || առ հասա_
րակ հոլովել . կամ առ ամենեսին խաղացեալ:
Դիոնէս՝ հասարակահոլով ձայն կոչէ հասա_
րակածն , յորում տիւ և գիշեր հաւասար
լինին . կամ կէսօրական գիծն , ուր ժամա_
նեալ արեգակն՝ միջակաձայնէ ՃԲ երկուս մա_
սունս երկնից : 'Ի ճառընտ:

Հասարակապատիւ : || տե՛ս 'ի Ա. հատ. Համա_
գիտապատիւ : 'Ի ճառընտ:

Հասարակապտուղ : (Նախդրբ .) || առնօղ
զպտուղ հասարակաց . կամ ունօղ զհասա_
րակ պտուղ : 'Ի ճառընտ:

Հասարակօրեայ . օրէի . իւ . ից . իւք : || հա_
սարակ աւուր . կամ միջօրական . և ըստ այսմ
ասի . հասարակօրեայ ճառագայթ : ռամկ.
կէսօրւան : Մագ:

Հասկաքեղ . ի . իւ . աց . օք : || քաղեցիկ հաս_
կաւ . կամ ունօղ զքաղեցիկ հասկ :

Հասկահաս . ի . իւ . ից . իւք : || հասեալ հաս_
կաւ . կամ ունօղ զհասուն հասկ :

Հասկահասութիւն . թեան : || հասունութիւն հաս_
կի . կամ հասումն հասկաւորութեան : 'Ի
Գիրս պիտ:

Հասկահասումն : (Նախդր.) || ունօղ զհասումն
հասկ . կամ որ լի է հասունացեալ հասկաւ:
Ըստ այսմ 'Ի Գիրս պիտ. Նորոգէ զգաւառայինն
հասկահասումն՝ և զծառապտղութիւն անդաս_
տանս :

Հաստ . ի : || հաստատութիւն . կամ ամրութիւն . և
կամ պնդութիւն : ռամկ. ամրութիւն . կամ ղայի_
մութիւն . և կամ ղուվվէթիւն . Ըստ այսմ 'ի Գիրս Ես_
թէր. Դնէ թագաւորն օրէնս , և 'ի հաստի
կայ թագաւորութիւն : տես և 'ի Ա. հատ:

Հաստաբեստ . ի . իւ . ից . օք : || հաստա_
տուն . կամ հաստատապինդ . կամ ամրականոյց .
և կամ պնդականգամ : ռամկ. ամուր . կամ ղայիմ .
կամ ղուվվէ . և կամ ժաժամ : Ըստ այսմ 'ի հին տպա_
գր. Ով զաշտապանակ մի հաստաբեստ հզօր ,
և անշարժ : Եւ 'ի Գիրս Վեցօր. ասի . Մա_
գնիսս սուրս և հաստաբեստս ունի . կամ 'ի
վէմ հաստաբեստ ինչ զօրութէ . կամ իբրև
մոյթս հաստաբեստս բաշխեալ զծանրութե
մարմնոյ :

Հաստաբեստագոյն . գունի . ից : || ամենայն
'ի բանս հաստաբեստ . և նշանակէ՝ հաս_
տատագոյն . կամ ամրագոյն . կամ անշարժա_
նելի , և անխախտականելի : ռամկ. խիստ խա_
ւէ . կամ խիստ ամուր . կամ խաչիմ : ըստ այսմ
'ի Գիրս Ածանա. Մինչ այգեին հաստաբեստա_
գոյնն շարաւեխղջ ընդդիմակաց եղեալ
ձմերանին :

Հաստաբեստիմ . եցայ . եայ . իլ : (Ձայնակ.)
Տե՛ս Հաստատամտանալ :

Հաստաբեստութիւն . թեան : || հաստատութիւն .
կամ ամրութիւն . կամ պնդականգամութիւն :

Հաստակաշի . շայ . եաւ . եաց . եօք : || ունօղ
զհաստ կաշի . կամ որոյ մորթն է ստուար և
պինդ : ռամկ. կաշին հաստ : 'Ի Գիրս Վեցօր:

Հաստակազմ : (Նախդրբէ .) || ունօղ զպինդ
կազմ . կամ որ է կազմ ուժգին . և ըստ այսմ
ասի . հաստակազմ հանդերձից : 'Ի Գիրս Վեցօր:

Հաստամազիկ : (Նախդր.) || ունօղ զհաստ մա_
զիլ , և զձիւթեանս ստուարս , և պինդս : ռամկ.
հաստ քէնչէ ունօղ : 'Ի Գիրս Վեցօր:

Հաստամիտ . ի . իւ . աց . օք : || ամրացեալ 'ի
բանս հաստ , որպէս և զաղտամտեալն 'ի
բանսն զազիր . և նշանակէ զայն , զոր ինչ
հաստաբեստն : Ըստ այսմ 'ի հին տպագրիս .
Տեառնէ զոպարտանելեան մանուկ 'ի մեծու_
թէ հաստամիտս , 'ի հաստամտութեան անձնէն , և
յառաջագէն վասկերեալն իբրև զկեսան մի բարձր
զանձնապայց :

Հաստամտանիմ . եցայ . եաց . իլ : (Ձայնակ.)
|| հաստատուն լինել . կամ պնդել . կամ ամրա_
նալ . կամ անյողդողդ լինել : ռամկ. ամճնալ .
կամ խայիմ ձալ . կամ պնդնալ :

Հաստանդամ . ի . իւ . ից . իւք : || հաստա_
տուն և ստուար անդամօք , ուր է եղն . 'Ի
Գիրս Վեցօր:

Հաստաշինուած : (Նախդր.) || ունօղ զհաստա_
տատուն շինուած . կամ որոյ կերտուածն է
ամրականոյց : ռամկ. ամուր շինած ունօղ . կամ
խաչիմ : 'Ի հին տպագրիս :

Հաստատագոյն . գունի . իւ . ից : || առաւել
հաստատուն . կամ ամրագոյն : ռամկ. ամուր
կամ խիստ խաչիմ : 2. Պետ. 1. 19:

Հաստատանամ . ացայ . ցիր . անալ : (Ձայն.)
|| հաստատուն լինել . կամ հաստատել . կամ
հաստիլ . և այսմ 'ի ճառընտ. Նաև զհաստա_
տութիւն երկնից հրամայեաց հաստատա_
նալ :

Հաստատուն . տնոյ . ով . ոց : || հաստատուն .
կամ կայուն . և կամ պնդակազմ : ռամկօր.
ղայիմ . կամ ժաժամ : Ըստ այսմ Սեբեր. Զի առա
ողւոց հաստատնոց . և մնաց ուշադրաց պէտք
են : Իսկ մերթ՝ հաստել . իբ սահեղծեալ . կամ
հնարել : ռամկ. ոփեղծած . կամ ինձափ շինած :

Հատահմայ . ի . իւ . ից . իւք : || հմայօղ հա_
տիւք . կամ նա՛ որ ըստ շարից , կամ ըստ գրից , և
կամ ըստ անկանելոյ հատից ցորենոյ , կամ գար_
ւոյ , և այլոց նմանեաց , գուշակէ ղալպա_
գայս , և կամ զծածուկս . զոր և կոչեմք
հատընկեցս , և գարընկեցս : ռամկ. աւ_
ֆայ փալրըզը : 'Ի հին տպագր:

Հատանեմ դատ . կամ դատ հատանեմ : || դա_
տաստան առնել . կամ վճիռ հատանել :
ռամկ. [illegible] . ըստ այսմ 'ի Գիրս պէտ.
Եւ 'ի կատարած զմահուն հատանել դատ:

Հատանիլ 'ի ծնունդութէ : || լուծանիլ , կամ
անկանիլ 'ի ծնունդութէ : Մագ:

Հատընկեց . կեցի . իւ . աց . օք : || տե՛ս 'ի վեր՝
զՀատահմայ : 'Ի ճառընտ:

Հարազատ : || տե՛ս 'ի Ա. հատ: Դարձեալ՝ հա_
րազատ կոչի բազում անգամ եղբայրն . և
ըստ այսմ իմանի յառակն . Գերազանց գտեալ
քան զհարազատն իւր . կամ մեկնեալ 'ի հա_
րազատէն իւրմէ . և այլն : Նորէկ. ղէ: և
Յհ. որդի : Եւ 'ի Գիրս պէտ. ասի . Զարա_
չար մահուամբ զեղբայրն խողխողէր հարա_
զատ . իբ է՝ կայէն զհաբէլ եղբայր իւր :

Հարազատաբար . կամ հարազատաբէս : (մակ_

բայց որակ.) || հարազատութիւն. կմ ընտանութիւն. կմ եղբայրութիւն: 'ի ճառընտ:

Հարազատանամ. ացայ. ացի՛ր. ալ: (չէզք.) || հարազատ լինիլ. կմ ազգական լինիլ. կմ մերձաւորիլ. կմ նմանակցիլ. կմ սեպհականիլ. կմ եղբայրանալ: ռամկ. եօղ ըլլալ. կմ եղեօյը ըլլալ: Ըստ այսմ Յոհ. Իմաստ. Սակս որոյ և երկոցունց հարազատացի:

Հարբուխ. կմ խարբուխ. բխոյ. ով. ոց. ովք: || է ախտ ինչ գլխոյ, և փողոյ, որով լցեալ լինին քիմք, և ընդունիք մարդոյ եկամուտ՝ և զանազան հիւթովք, և պատճառի սաստիկ հոսման մաղասից, և հազ, և ցաւ գլխոյ, և կերկերումն կոկորդի, և խանգարումն ձայնի. վն որոյ և կոչեցաւ հարբուխ. իբր թէ՝ յար բղխեցուցանող հիւթոց. որ և ռամկ. կոչի՝ հարբուխ, կմ խարբուխ: և տաճկ. նէզլէ. կմ փնաղը:

Հարթ. ի. իւ. ից. իւք: || հաւասարեալ. կմ յարդարեալ. կմ յօրինեալ. կմ համդերձեալ, և կմ այն՝ որ զոմն ինչ ըստ կարգի ունի, և ոչ ինչ պակասի: ռամկ. փէսհէն. Ըստ այսմ 'ի Գիրս Սարգ. Բանք ամենայնի 'ի ձեռն քաղցր և ստացինեաց ցուցանին ... հարթ և կազմ: Եւ 'ի ճառընտ. Ընդեղաց, և ստացուածոց, և հարթից ինչնապատրաստից կերակուր: տես և 'ի ա. հատ:

Հարթարդակ: (նախդրիւ.) || հարթ հաւասար. կմ մակաւասար: ռամկ. դուզ դուզ. կմ փէսն փէսն: և ըստ այսմ առի. հարթարդակ յատակ. կմ բնակութիւն. և այլն: 'ի Գիրս պիտ:

Հարթիկ: (նախդր.) || հարթ հաւասար. կմ համահաւասար. կմ լրացեալ. կմ ամբողջ. և ըստ այսմ առի. Զքառասնորդս պահոց հարթիկ պահել: 'ի հին պարտագիրս:

Հարթութիւն. հարթութեան. ուցեալ. իր. ուլ: (ընդարձ.) || նոյն է ը բայն հարթելոյ. որք փոխանակեն ը փոխելոյ բայից. և նշանակէ տարածանել յինքեան. կմ երկարել փոխելով. և կմ 'ի բաց տանել. և այլն: ռամկօր. [illegible]: Ըստ այսմ 'ի Գիրս [illegible]. Յայտ է ուսկան արկանելոյն, ձուլեալն հարթնուլ, և 'ի մէջն ծոցն գիծք: և զկնի առի. Սաստկեաց արկանէ ուսկան աշխարհի. և արգասիքն հարթնուլին, և տրտմութիւն զուարճանն նուաճէին: Իսկ զայլ նշանակութիւն տես 'ի ա. հատ. 'ի բայն հարթելոյ:

Հարթուցեալ. ելոյ. ով. ոց. ովք: || խրատուցեալ. կմ ստրատուցեալ. և կմ խրատելով փափկացեալ: Ըստ այսմ 'ի Գիրս պիտ. Երթեալ հարկանէին յանկարծակի յերազակն. և անդրուստ հարթուցեալքն 'ի թանկագին շտեմարանին: տես և 'ի բայն ստրա հարթելոյ. 'ի ա. հատ:

Հարթուցանեմ. ցին: || ստրատումն. կմ խրատուցմունք փափկութեան. կմ 'ի բաց վանումն. կմ բացամերժութիւն: Ըստ այսմ 'ի Գիրս պիտ. Եւ պատուականեալք այսր անդր հարթուցմանցն անհետացուցեալք լինէին:

Հարիւրապետ. նաց. եալ. եաց. օք: || հարիւրապետ. կմ հարիւր ասնոց: ռամկօր.

հարուր պարիւսեան: 'ի ճառըն ինչ:

Հարկադրութիւն. թեան: || զննումն հարկաց. կմ ստիպումն. կմ բռնադատութիւն: Սարգ.

Հարկաժողով. ի. իւ. ից. իւք: || ժողովող հարկի. կմ հարկահան. կմ հարկապահանջ: ռամկ. խարաճճի: 'ի ճառընտ:

Հարկանել զփափաք: || շարժել զփափաք. կմ զրգռել զանձկանս: Ըստ այսմ 'ի Գիրս Ղ[illegible] ցոց. Այլ իմ տկար բանքս ըստ օրինակի գարեղէն հացի են, որ հարկանէ սակաւ մի ըզփափաք քաղցեալ ձերոյ:

Հարկապախոյք. տոյից. իւք: (անեզ.) || հարկաւոր պխոյք. կմ կարևոր պէտք: Ըստ այսմ 'ի ճառընտ. Այլ ո՛չ առ կարօտս կմ առ վտանգի հարկապխոյից կերան 'ի պտղոյն:

Հարկատուր. տրի: || տես 'ի ա. հատ. Հարկատու:

Հարկաւորութիւն. թեան: || տալն զհարկ. կամ վճարումն հարկի: Սարգ.

Հարկաւորապէս: (մակբայ որակ.) || հարկիւ. կմ 'ի հարկէ: ռամկ. էլպէթթէ. կմ. հէլպէթթէ. կմ լապտըթէ: 'ի ճառընտ:

Հարկեցուցանող. նողի. իւ. աց. օք: || տես 'ի ներքոյ՝ Հարկեցուցիչ: Սարգ.

Հարկեցուցիչ. ցչի. աւ. աց. օք: || հարկադրիչ. կմ բռնադատիչ: Սարգ.

Հարուլ զատամունս: || առնուլ զատամունս: ռամկ. տիշտն առնել: 'ի Գիրս տաւղոց:

Հարսանեակ. նեկի. աւ. աց. օք: || հարսանիք. կմ հարսանեւորք: և ըստ այսմ 'ի ճառընտ առի. Ալին վերժ յորդւոցն ամբրեայ 'ի հարսանեկաց անտի:

Հարսանիթ. նթի. աւ. աց. օք: || վարդախտ. որ է կեղ ինչ որ ծնանի 'ի մարմնի երեխայից իբրև զալխակն, և իբր դծաղիկն: ռամկ. գուտրիլէ: և տաճկ. խըզամուխ:

Հարստաղղեալ. ղղեցի. իմ. իւ. իւք: || իրրև զհարստն զղեցեալ: 'ի ճառընտ:

Հարստամատն. մատին: || է ծաղիկ ինչ գեղեցկուխ, և բոլորատերև, որ բուսանի 'ի ջուրս լճից, և գետոց, և 'ի ձախճին տեղիս. վն որոյ կոչեսցի զառ՝ շուշան ծովային, կմ ջրային: Յոյնք և լատինք կոչեն՝ նիմֆէայ. յորմէ և այլազգական բառս անուանիք նունուֆար: և տաճկիկք՝ նիլուֆէր, կմ նըլուֆէր չիչէի. ուր և երբեմն կնօղ տանէին. որ է շուշան լճային: Իսկ ռամկ. հարսնմատ: 'ի հին բժշկարանս:

Հարսնացուցանեմ. ացուցի. ցոյ. ել: (անցող.) || հարսն առնել. կմ տալ ումեք 'ի հարսնութիւն. և կմ ամուսնացուցանել ընդ առն: ռամկ. աղջիկը խոր գն...: Լամբր.

Հարսնութիւն. թեան: || հարսն գոլն. կմ կարգ հարսնական. կմ հանդէս հարսնանալոյ:

Հարստանիմ. եցայ. եա՛ց. իլ: (ձայնակր.) || հարստանալ. կմ ճոխանալ. կմ պերճանալ. և կմ բազմանալ:

Հարստակող. կողի. իւ. աց. օք: || հարստեալ. կմ ճոխացեալ. կմ բազմացեալ. կմ պերճացեալ. և կմ բուռն: և ըստ այսմ առի՝ հարստակող սիրտ, ընդիչ, կմ սաստութիւն: 'ի Գիրս պիտ. բարձրում ամպովմ:

[illegible]

[illegible]

Հե[illegible]: ‖ [illegible]:

Հե[illegible]: ‖ [illegible]:

Հե[illegible]: ‖ [illegible]:

Հե[illegible]: ‖ [illegible]:

[illegible]

ձուածն • կամ հերձուածոյ : թուրք. մէզհէպ : 'Ի ճառընտ:

Հերձանելի • ի • իւ • ից • իւք : || Նա՛ որոյ թեմն է հերձելոյ • և կամ ձեղք ձեղք , և ոչ միա_ ձուլի • այն է չղջիկանուց : թուրք. եարը , կամ խանաքը մէջդ : 'Ի Գիրս Վիճոց:

Հերձատուածն • ածանն : || Հերձատուածն , որ է պատառուածն 'ի բազում մասունս : թուրք. ճըղքազանէ :

Հերձհերձիմ • եցայ • եալ • իլ : (Ձայնական.) || Հերձոտիլ • յի 'ի բազում մասունս պատառիլ , կամ ձոյթիլ : թուրք. ճաթլըլի. կամ ճաթլարլը. կամ ճափձափլը:

Հերձոտիք • եաց : (անեզ.) || Հերձատեալ մասունք , կամ հերձուածունք : թուրք. ճըղքաքանէ :

Հերձուածապետ • ի • աւ • աց • օք : || պետ հերձուածողաց • կամ գլուխ հերետիկոսաց : 'Ի ճառս Եղ :

Հերձուածողաձայն • (Նախադրիւ.) || այն՝ որ է ձայն հերձուածողական • և Թ այսմ ա_ նի • հերձուածողաձայն կարծիք : Սարգ:

Հերձուածապետ • ի • իւ • աց • օք : || տե՛ս 'ի վեր՝ Հերձուածապետ : 'Ի ճառընտ:

Հերուած : || տե՛ս Հերիւած 'ի յառ. հատ:

Հ Ի

Հիաղարհուր : (Նախդր.) || Զարմացմամբ զար հուրեալ , կամ պակուցեալ : 'Ի Գիրս Փառ:

Հիացումն • թե : || Հիացումն • կամ զարմանք • կամ սքանչելիք • և կամ առչութիւն : Թ այսմ 'Ի Գիրս ... 'Ի Թմբրութիւն ածէ , և 'ի Հիացութիւն :

Հիացուցանեմ • ցուցի • ցի • ել : (անցող.) || տե՛ս Հիքացուցանել :

Հիմենակ • ի • աւ • աց • օք : || է չափ հեղեղական իրաց՝ մոզր քան զհինմեն • զի ամենի իբրև հաղար երկու հարիւր դրամ , որ է երկեք օխայ : թուրք. եէնէ օխանոց :

Հիմնարկութիւն • թեն : || արկումն հիմանց • կամ հիմնումն : թուրք. թէմէլ յկէլը : 'Ի ճառընտ:

Հիմնացուցանեմ • ցուցի • ցի • ել : (անցող.) || հիմնել • կամ հիմնաւորել • և կամ հաստա_ հիմն առնել : թուրք. թէմէլլէնտիրմէ էյլէ. • կամ թէմէլ յկէլ • Յոհ. Իմաստ:

Հիմնաւորութիւն • թեն : || հիմնաւոր գոլն • կամ հիմնարկութիւն • կամ հաստահիմն առնու_ թիւն • և կամ հաստատութիւն : 'Ի Գիրս դատաւոր:

Հիմնեմ • եցի • եա • ել : (Ներգործ.) || հիմն արկանել • կամ հիմնաւորել • կամ 'ի հիմանց շի նել : թուրք. թէմէլ դիւէլ :

Հինախաղաց : || տե՛ս Հինախաղաց : 'Ի ճառընտ:

Հինահարութիւն • թեն : || յարձակումն գնդից • կամ ասպատակողութիւն • և կամ ասպատակ ք : թուրք. չէթէձիլէր : 'Ի Գիրս դէպ. բազում անգամ :

Հինգամերեան • ենի • եանց • եամբք : || է բոյս ինչ , որ ունի զատոս նուրբս , և եր_ կայն իբրև մի թզաչափ • ունի զաւերև նման անանխոյ , որք շարին հինգ հինգ առ մի_ մեամբք • յորմէ և անուանեցաւ հինգատե_ րևեան : Տայ զծաղիկ չիկագոյն , և ար_ մատիք յանձախ 'ի խանաւ տեղիս : Յուն. փէնթափիլոն : լատին. գուէնգուէֆօլիում :

Հիւանդարար • սրեմ • իմ • իւ • ոյ • օք : || սպեղ ուցո կամ բազմամտամաննալեաց • կամ հիւանդել • կամ ծերացեալ : թուրք. հէն տօքնուածն • կամ ծէրո ցած : 'Ի Գիրս Վիցօր:

Հիւպատ • կամ հիւպատոս • ի • իւ • աց • օք : || հի պատառութիւն • կամ տեղի հիւպատոսութեան • կամ առաջարանք • և կամ պալատ : թուրք. սա_ րայ : Թ այսմ 'ի ճառընտ: Եւ 'ի հատանել գիշերոյն վաղճանեցաւ 'ի հիւպատոսին իշխա նի և պատարանուսի : Եւ պարձեալ առի • Առ_ տաքս եղեալ 'ի քաղաքէն 'ի հիւպատոսին դպա նիտանոսի , և թերթող :

Հիւանդաբարձ : (Նախդրիւ.) || պահող դհի_ ւանդաց • կամ պահապան հիւանդաց : թուրք. հէսթայ պաշող :

Հիւանդագուցանեմ • ցուցի • ցի • ել : (անց.) || հիւանդ առնել • կամ խոթացուցա նել • կամ ախարացուցանել : թուրք. հէսթէլէ_ թմէք : Սարգ:

Հիւծանեմ • հիւծի • հիւծ • ել : (Ներգ.) || ծիւրել • կամ մաշել • կամ նիհարացուցա_ նել • կամ մաշել • կամ նուաղեցուցանել • և կամ թուլացուցանել : թուրք. հալէ մաշէլ • կամ խառրդնել • կամ զայըֆլընէլ :

Հիւծեմ • եցի • եա • ել : (Ներգ.) || տե՛ս 'ի վե րոյ՝ Հիւծանեմ :

Հիւրասէր • ասէր • ասիրաց • ասէրաց : || սէր հիւրոց • կամ հիւրանոց : թուրք. մուսաֆիրխա_ նայ : 'Ի ճառս Եղ:

Հիւրընկալութիւն • լութեան • եան • աց • օք : || ընդունելով հիւրոց • որ և առի • հիւրընկալել : թուրք. մուսաֆիր խաղալ ըլող :

Հիւրոյթ • ութի • թեան • եց • եաւ : || հիւրու թիւն • կամ օտարութիւն : թուրք. մուսաֆիրլըգ : Իսկ մերթ՝ հիւր • կամ պանդուխտ : Թ այսմ 'ի ճառս ևանէր• Ընկալեալ զհիւրոյթն հա տեալ ... առանձին : թուրքերէն , մուսաֆիր :

Հիքացուցանեմ • ցուցի • ցի • ել : (անցող.) || հէք առնել • կամ թշուառացուցանել • կամ տառապեցուցանել : թուրք. խէհճ ընել :

Հիքեմ : || հիքացուցանել , որ է թշուառա_ ցուցանել • և այլն : 'Ի հին բերանն : տե՛ս և 'ի յառ. հատ:

Հ Լ

Հլուանական • ի • աւ • աց • օք : || հնազանդա_ կան • կամ հպատակական : 'Ի ճառընտ:

Հ Մ

Հմտօրէն : (մակբայ •) || հմտաբար • կամ հմտութեամբ : իսկ մերթ վարի իբրև անուն , և նշանակէ՝ հմտական • կամ արուեստական : 'Ի Գիրս դէպ:

Հ Ն

Հնադէր • դրի • իւ • աց • օք : || հին դրադիր • կամ պատմագիր հին ժամուց : թուրք. հէն քան գրօղ : 'Ի ճառընտ:

Հնարաւորն • ի • իւ • աց • օք : || հնարագիտու , որ է հնարս գտանող • կամ հնարագէտ • և կամ ճարտարարուեստ : թուրք. ֆէնդանի • կամ ֆէնպազ : 'Ի հին պատմագիրս :

[illegible]

[illegible]

Հ Գ

[illegible]

Հ Ս

[illegible]

Հ Տ

[illegible]

Հ Ր

[illegible]

[illegible]

Հ Օ

[illegible]

Ձ Ա

Ձագեմ. եցի. եա՛. ել։ (Ներգ.) || հանել զձայն : ռամկ. յագթիլ : 'ի ճառընտ։

Ձախողեմ. եցայ. եա՛ց. իլ։ (Ձոյն.) || ձախող լինիլ. կամ ձախորդ հանդիպիլ. կամ ընդդէմ ելանել. կամ գիտել թշնամաբար, որոյ ներհակն կոչի՝ յաջողիլ : ռամկ. [illegible]. կամ [illegible] հանդիպիլ. կամ [illegible] : Ը այսմ 'ի հին տպագիրս. Այս և նման ձախողեցաւ, այլ և [illegible] :

Ձախորդութիւն. թեան : || անյաջողութիւն. կամ ներհակութիւն. կամ ձախող գիպուած. կամ վտանգաւորութիւն, և կամ թշնամութիւն : ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]. կամ [illegible] :

Ձաղածանակ. ի. աւ. աց. օք : || ձաղել և ծանակել. կամ արհամարհանք. կամ խայտառակ : ռամկ. [illegible] : Ը այսմ 'ի ճառընտ. Հրամայեաց ձաղածանակ առնել զնա :

Ձաղկ. ի. իւ. աց. օք : || ձող. կամ ճիպոտ. կամ [illegible] : ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]. կամ [illegible]. Ը այսմ 'ի ճառընտ. Իսկ զաւ ձաղկ մի 'ի [illegible] [illegible] [illegible] : 'ի [illegible] [illegible] ձաղկահարք, զոր [illegible] 'ի ներքոյ : տես և 'ի ա. հատ.

Ձաղկահար. ի. աւ. աց. օք : || ուժով զհարս իբրև զձաղկս. [illegible], որոյ [illegible] են [illegible], և [illegible], և ոչ [illegible]. զորոյ [illegible] կոչեմք՝ [illegible] : ռամկ. [illegible] : Ը այսմ 'ի Գիրս [illegible]. Հայքն 'ի [illegible], թէ ձաղկահարք. կամ [illegible] էին :

Ձաղութիւն. թեան : || ձաղանք. կամ այպանք. կամ կատականք. Ը այսմ 'ի Գիրս [illegible]. Ընդ [illegible] [illegible] զմաղթանս ձաղուածս : Եւ [illegible] [illegible] զուրթութիւնս [illegible], և թշնամանաց ձաղութիւնք :

Ձայն ածել. || ձայն արձակել. կամ ձայն հանել. կամ ձայնել : ռամկ. ձայն հանել : Ը այսմ 'ի հին տպագիրս. Եւ զաղաղակ զձայն ածեր կատաղեալ : և 'ի Գիրս [illegible] :

Ձարխոտ. ոյ. ով. ոց. ովք : || է բոյս ինչ վայրատուր, որ ունի զտերևս մանրիկս, և գոգաձեւս, փայլուն և թխագոյնս, և [illegible] [illegible] [illegible] մի [illegible]. ոչ ունի [illegible] և [illegible] : Լինի յաճախ 'ի խոնաւ տեղիս, և 'ի ծմակս, և 'ի քարաւս, և 'ի պարիսպս, և 'ի [illegible], և [illegible] [illegible] : ծնանի սա 'ի ջրոտ տեղիս, և 'ի ջրոց ոչ թրջի : յուն. ադիանթօն : լատին. [illegible]. կամ [illegible] [illegible]. իսկ իտալ. [illegible], և [illegible] : 'ի հին բժշկարանս : տես և 'ի ա. հատ. զՓայլանդամուշկ :

Ձարմանք. ի. իւ. ից. օք : || [illegible] հիւանդել

Ձ Գ

'ի ձմերէ. զի 'ի մաղից ձիոյ : ռամկ. [illegible], [illegible] :

Ձգձգեալ. եղոյ. ոց : || ձգելով ձգեալ. կամ այսր և անդր քարշեալ : ռամկ. [illegible]. կամ [illegible] : Ը այսմ Եւսեբ. 15. 10. 'ի յե[illegible]. Այլ զատապարտեալ, և ձգձգեալ 'ի դատաստան յամ երկար :

Ձգուեցուցանեմ. ուցի. ցա՛. ել : (անցող.) || առնել ումեք ձգուել. զի զգեցուցէ 'ի վեր առնել 'ի ստամոքսէն հանգերձ հիւթովք : ռամկ. [illegible]. կամ [illegible] ընել տալ :

Ձ Ե

Ձեռագործութիւն. թեան : || գործողութիւն ձեռաց. կամ գործ ձեռաց : 'ի ճառընտ :

Ձեռակերտաբար : (Նախդր.) || է անուն նման ձեռակերտի. կամ [illegible]. և նշանակէ ըստ [illegible], և կամ նմանաւ ձեռակերտին :

Ձեռակոծեմ. եցի. եա՛. ել : (Ներգործ.) || ձեռամբ հարկանել : ռամկ. [illegible] ծեծել : 'ի ճառընտ :

Ձեռամի. նայ. նով. նաց. նօք : || անուանի 'ի բազէտ՝ ձեռն՝ որ ակնարկէ 'ի բազէս ակն. և նշանակէ ունող ձեռին. որոյ ներհակն կոչի ձեռնատ : ռամկ. [illegible] ունող :

Ձեռնագիր : || տես 'ի ա. հատ. Ձեռագիր : 'ի հին տպագ :

Ձեռնազօրութիւն. կամ ձեռազօրութիւն. թեան : || զօրեղն յաղթել ձեռօք. կամ ձեռաւոր. կամ առաջագորութիւն : 'ի ճառընտ :

Ձեռնաշարժ. ի. իւ. ից. իւք : || շարժօղ զձեռն :

Ձեռնաշարժութիւն. թեան : || շարժումն ձեռաց : 'ի ճառընտ :

Ձեռնատար. ի. աւ. աց. օք : || ունող զձեռն. կամ ձեռամբ : ռամկ. [illegible] ունող : Իսկ մերթ այն, որ է 'ի ձեռս, կամ զոր ինչ 'ի ձեռս ունի, վարելով զնա 'ի գործ : որպիսի են մեծամեծաց առաջնորդաց իշխանաց. կամ ուսումնականաց յաճախաբար գործածեալք : 'ի ճառս ինչ :

Ձեռնպատրաստ. ի. իւ. ից. իւք : || առձեռն պատրաստ. կամ յօժարաձեռն. կամ առատաձեռն : 'ի ճառընտ :

Ձերբակալեմ. եցի. եա՛. ել : (Ներգ.) || ձերբակալ առնել. կամ ձեռամբ ըմբռնել : ռամկ. [illegible] բռնել : 'ի ճառս ինչ :

Ձերբաձգութիւն. թեան : || ձեռամբ ձգումն. կամ 'ի ձեռս արկումն. և կամ ձեռն 'ի ձեռն ձգձգումն : ռամկ. [illegible] [illegible] [illegible]. կամ [illegible] [illegible] : Ը այսմ Յովհ. Իմաստ. Ձմանուկն 'ի ձերբաձգութենէ առ երեսարս չարաչար տանելով :

Ձերբաձիգ : (Նախդր.) || ձգօղ ձեռամբ. կամ ածօղ զձեռամբ : ռամկ. [illegible] [illegible]. կամ [illegible] [illegible]. կամ [illegible] [illegible] :

Ձեւական. ի. աւ. աց. օք : || ձեւաւոր. կամ որ առ ձեւս վերաբերի. և կամ կերպարանեան : 'ի ճառընտ :

Ձ Ի

Ձիթաղէն. ղինի : || նոյն է ընդ բառին ձիթաղէն, որ 'ի ա. հատ. մեկնեցաւ. Ը այսմ

'ի գիրս

[illegible]

ՁԿ

[illegible]

ՁՄ

[illegible]

ՁՈ

[illegible]

Ղ Ա

Ղակէշ . կշի . շիւ . շից . աց : || Ճանճ_ րապ . կմ . բառնակ : ռամկ . օղպար . Թ այսմ 'ի հին պարագայք . Եղանակը անկա նէր 'ի նմանը 'ի ղակէշն . կմ Անա_ կամներ 'ի գերեզմ 'ի մէջ ղակէշին պարպալեց : Եւ զկնի առ . Է առաջ հանեալ զամենեսեան 'ի ղակէշն : Իսկ մերթ՝ Ճակատ , կմ գոանց պա տերազմականաց . և կմ մարդկեկ զօր : ռամկ . թաղուտ . կմ առնէր . կմ դէզ : Թ այսմ 'ի հին պարագայքս . Ղակէշ առեալ յանմար առեղող միով կամէր կոտէ :

Ղամար . ի : || է բառ պարսկական , և թարգ_ մանի լուսին : Գրաման :

Ղամպարատեաց . կմ ղամբարատեաց : (Նախ_ դիր .) || առեցող ղամպարի . կմ որ զղոէի 'ի ջահէ . կմ 'ի լուսոյ :

Ղամպարել . եցի . եա . ել : (Նորգ .) || ղամ_ պարակերպ լուսացանել . կմ ջահաւորել . և կմ ջահել : 'ի Նարեկ :

Ղամպարունեակ . կմ ղամբարունեակ : (Նուազ .) || սակաւոք զղամպար . կմ ղամբարաւոր . կամ լուսափայլ : և Թ այսմ առ . ղամպարու_ նեակ պայծառութիւն : Յուշ . Նման :

Ղարիպան : || տես զՏարրալ :

Ղ Ե

Ղեկապարան : || տես 'ի Ա . հատ . Եղեկապարան : 'ի Գիրս Վեցօր :

Ղեղարել . եցի . եա . ել : (Նորգ .) || ուղեղա_ րել . կմ յուղարկել : ռամկ . ճամբէլ 'ի Նարեկ :

Ղ Ո

Ղոգոմեան : || է համառօտութեան ողոգոմեան բառին . այլ զորկն՝ ողորկ բառին : Թ այսմ 'ի Նարեկ . Աղաչեմ յարմարեցելոց օր . որ է զոգոմեան :

Ղորկ : || նոյն է Է ողորկ բառին . այլ զորկն , Է ողորկել բային :

Ղորկել . եցի . եա . ել : (Նորգ .) || ողորկել . կմ հարթել : ռամկ . դուրել . կմ փերղըել : Սարգ :

Ղորկութիւն , թեն : || ողորկութիւն . կմ հար_ թութիւն : Սարգ :

Ղուղակել . կամ ղողակել . եցի . եա . ել : (Նորգ .) || համաղերձել . կմ պատրաստել . կմ ընդունել . կմ յանձն առնուլ . Թ այսմ 'ի Նարեկ . Եւ ոչ մի 'ի բանից քոց ղուղակեցի :

Ղուղան . ի . աւ . աց . օք : || սինձակ . կմ քար սինձաձև . որ է՝ երկայն և բոլորակ : զոր յոյնք կոչեն , փիլիոպոս . և լատինք , մինին_ պոտա : 'ի Գիրս Վեցօր :

Ղուղանել : || զուգել . կմ զօդել . կմ թաղ_ ձել : ռամկ . պահուճել : 'ի Գիրս Վեցօր :

Ղումրայ . ի . իւ . եց . իւք : || վայրենի յաւ_ մաթ : ռամկ . էշշանի փարաղօթա . Թ այսմ 'ի Գիրս Վեցօր . Եւ օձից աչք յորժամ ցաւի ցին՝ երթան ուտեն ղումրայ . որ է՝ զամաթ վայրենի :

Ղ Ւ

Ղւրամ . այ . ամ . աց . ամք : || Ծաղիկ 'ի յա_ նական բառէս՝ խաժմո . և նշանէ՝ դիր . կմ դիծ : Գրաման :

Ղ Օ

Ղօղամ . ալոյ . ամ . ալ : (ընդմիշտ) || նոյն է Է բային ղօղել , որ է թաղչել : և մերթ ըղ_ ձալ . և կմ նուաղել : Թ այսմ 'ի Գիրս Ճէիէ . Մարդ ընկալ բաղամ ժամս 'ի մէջ ջրոյց ղօղալ , թեղէս և զարմանեան զիակցէ :

Ղօղեան : (Նախդիր .) || տես Թաղուստ :

Ճ Ա

Ճախարակաղագործ . ի . աց : || գործօղ զճախարակ . կմ Ճախարակա_ կաշէն : ռամկօր . չըրըխճի : Իսկ մերթ իբրև զճախարակ գործել . կմ զնատկաձև : 'ի Գիրս Վեցօր :

Ճակ . ի : || էգ , որ է փիղն . զորոյ զներհակն կոչեմք՝ որձ . կմ արու : Այս որոյ և 'ի դաւ_ ռաստ ինչ փոխանակ ասելոյ զանասնոց՝ էգ և արու , ասեն՝ ճակ և որձ : 'ի սմանէ ծա գի բառս Ճակաճան , որ է իգաւորք . այլ և գինեծուերն կոչի , գինեճան , և տիրաւերն տիրաճան : Թ այսմ 'ի Գիրս պէփ . Քաւ և մի լիցի ազնախոհաց 'ի Ճակաճանիս հայելով 'ի գեղմս , գլեւլ 'ի դուռթ , այ 'ի զեզմ կնամոլ ասան : Եւ զկնի առ . թէ և սիրոյ ևս առաւել ինչ ժամանակ 'ի յորկորամոլ Ճակաճանաց :

Ճակատամարտել . եցայ . եայ . իլ : (ձայնակր .) || Ճակատ Է Ճակատ մարտնչել . կմ 'ի Ճակա տաւ պատերազմել : 'ի Նարեկ :

Ճակատայարդար : (Նախդիր .) || յարդարող Ճակատու . կմ կարգօղ զՃակատ զօրաց . որ_ պիսիք են հանդիսադիրք : ռամկ . թաղուտ ղարիչ ընօղ . կմ թաղուտ փէահլիւան : 'ի Գիրս սէբէր :

Ճակատամարտ . ի . աւ . աց . օք : || անուն Ճա_ կատու պատերազմի : 'ի Գիրս Վեցօր :

Ճահեցուցանել . ուցի . ցի . ել : (անցող .) || Ճահաւոր առնել . կմ պատշաճեցուցա_ նել . կմ պատկանաւորել : 'ի Նարեկ :

Ճահողաց : (Նախդիր .) || Ճահաւորաբ , կմ Թ պատշաճի առաջօղ . կմ առաջել : 'ի Նարեկ :

Ճաճանակ : || տես Ճօճանակ : 'ի Գիրս Յոբայ :

Ճաճանչաղագործ : (Նախդիր .) || զարդարեալ Ճաճանչիւք . կմ որ լուսով է շողշողեալ : 'ի Գիրս Վեցօր :

Ճայթեցուցանել . ցի : (անցող .) || ձայնիւ ձեղքել զամօթ ինչ : ռամկ . ճաթեցնել :

Ճայթիլ : (ձայնակր .) || ձայնիւ ձեղքիլ՝ այլ անօթքն եղեալ առ հրով . և այլն : ռամկ . ճաթիլ : տես և 'ի Ա . հատ :

Ճայթիւն : (Նախդիր .) || Ճայթումն . որ է ուժգին հնչումն որոտմանց , զէնոյց , որոտմանց , և նմանեաց . այլ լինել մեկնե_ ցաւ 'ի Ա . հատ . 'ի բայն Ճայթել : 'ի Գիրս

պէտք։ և Զգօն։ և 'ի ճառընտ։

Ճապաղա . ի . իւ . աց . օք ։ ‖ Խառնաշփոթ . կամ մթագին . կամ աղջամղջին ։ ռամկ. ճամփ ։ Իսկ մերթ շլացեալ . կամ ղաշղացու . և կամ կոյր ։ ռամկ. կոյր . կամ փչոտ ։ 'Ի Ճիգ Նշանակէ զնա՝ որ ունի յաչս զճիպր . կամ ղթա[illegible] շորացեալ հիւթս ։ ռամկօր. [illegible]

Ճապաղանեմ ‖ զապաղացուցանել յաչս զճիպր ։ ռամկ. ճապաղցնել ։ տես և 'ի Ա. հատ։

Ճապաղացուցանեմ ։ ‖ տես 'ի վերոյ՝ Ճապաղանել ։

Ճապաղանիմ ։ ‖ ապականել յաչս զճիպր ։ ռամկ. ճապաղիլ ։ տես և 'ի Ա. հատ։

Ճապաղութիւն . թեան ։ ‖ Խառնաշփոթութիւն . կամ նսեմութիւն . կամ աղջամղջին ։ Իսկ մերթ շլացութիւն , կամ կուրութիւն ։ Գործ. Նշանակէ ապականումն յաչս զթարախանմանն շորացեալ հիւթս ։ ռամկ. ճապաղութիւն . կամ ճիպր ։

Ճանապարհորդութեան ։ (Նախդրիւ.) ‖ ընթացող 'ի ճանապարհի ։ ռամկ. ճամբայ գացող ։ 'Ի ճառընտ։

Ճանճիկան ։ ‖ տես 'ի Ա. հատ. Գործ. է համառօտեղութիւն ինչ , որ առ ընթեր կայ խաչին , և եւանգելան , և բազկանաց 'ի շորից առաջնոյ ։

Ճաշակարան . ի . աց ։ ‖ ամանի . կամ գործի ճաշակելոյ . կամ ճաշակելիքն . և այսօր բերանն , կամ [illegible] ճաշակարան կոչին . և այսօր 'ի [illegible] [illegible] Մեղուն քաղցրացուցիչ զճաշակարանն ։

Ճաշակաւորութիւն . թեան ։ ‖ Համաւորութիւն , կամ համեղութիւն . և կամ համ . և այսօր առել , ճաշակաւորութիւն պտղոց ։ 'Ի Գիրս պիտ։

Ճապաղեմ . եցայ . եայց . իլ ։ (Համանունք.) ‖ զաւշակելով պատել , կամ զեռալով պատառել ։ ռամկ. խայթելով ծակել կծելով ։ 'Ի հին պարսկաց։

Ճառագայթաբեր ։ (Նախդրիւ.) ‖ բերող կամ պատճառող ճառագայթից . կամ ճառագայթիւ ։ 'Ի ճառընտ։

Ճառագայթատու ։ (Նախդրիւ.) ‖ տուող ճառագայթից . կամ լուսատու ։ 'Ի ճառընտ։

Ճառագայթեալ . ելոյ ։ ‖ Ճառագայթս արձակեալ , կամ ճառագայթիւք լուսաւորեալ ։ Իսկ մերթ առեալ լինի փոխանակ միոյ 'ի ժամանց առաւօտեան . զոր անուանեն 'ի բառն , [illegible]

Ճառագայթափ . ղկէի . աւ . աց . օք ։ ‖ զլուխ ճառի . կամ սկիզբն բանից ։ 'Ի Գիրս Երուէէի։

Ճառասանութիւն . անաց . օք ։ (անեզ.) ‖ առասպելք . կամ շաղփաղփանք . կամ բարբանջմունք ։ ռամկօր. լաք . կամ խաղատայ ։ Իսկ մերթ՝ համառօտութիւն , կամ վէճ . և կամ հակառակութիւն ռամկ. վէճ ։

Ճառասանեմ ։ ‖ համառօտել . կամ վիճել . և կամ հակառակել ։ ռամկ. վէճ ընել ։ Եւ այսօր 'ի հին պարսկաց . Մարդ Է մարդկան ճառասանել պատերազմին ։ տե՛ս և 'ի Ա. հատ.

Ճարակեցուցանեմ . եցուցի . եցի . եւ ։ (անցող.) ‖ տալ ճարակել . կամ արածեցուցանել . և կամ ջամբել զկերակուրն ։ և այսօր առեն, ճարակեցուցանել խաշանց . կամ անասունոց զդալարիս ։ ռամկ. [illegible] ։ Յօհ. Իմաստ.

Ճարտարաբանեմ . եցի . եա՛ . եւ ։ ‖ Ճարտարաբանութիւն առնել . կամ ճարտարաբանական լինել . կամ փաստաբանել ։ 'Ի Գիրս պիտ։

Ճարտարախօսեմ . եցի . եա՛ . եւ ։ ‖ Ճարտարախօս լինել . կամ ճարտարաբանօրէն խօսել . կամ ճարտարաբանել ։ 'Ի ճառընտ։

Ճարտարապատմեմ . եցի . եա՛ . եւ ։ (չէզոք.) ‖ Ճարտարապատմութիւն առնել . կամ ճարտարել . կամ համեմատել ։ 'Ի ճառընտ։

Ճարտարալեզուութիւն . թեան ։ ‖ Ճարտարախօսութիւն . կամ ճարտարաբանութիւն . կամ լեզուանութիւն ։ Սարգիս։

Ճ Գ

Ճգնախոհ . կամ Ճգնախոհաց ։ (Նախդրիւ.) ‖ Ճգնութեամբ խոհեալ . կամ ճգնեալ , և վաստակել , և կամ յոյժ վաստակաւոր ։ Իսկ մերթ այն՝ որ լինի ճգնանօք , և հակառակ ։ և բառ այսօր առեն , Ճգնախոհաց աղօթք ։ 'Ի հին պարսկ։

Ճգնաւորան ։ (Նախդրիւ.) ‖ մնեալ 'ի ճգնութեան . կամ որ զկերակուր իւր ճգնանօք է անցուցեալ . կամ ճգնաւոր . կամ ճգնասէր ։

Ճգնաւորիմ . եցայ . եայց . իլ ։ (Համանունք.) ‖ Ճգնաւոր լինել , կամ ճգնել , և կամ վաստակել ։ և Է այսօր առեն , աղօթիւք , և պահօք , և հակառակ ճգնաւորել ։ 'Ի հին պարսկ։

Ճ Ե

Ճեղքուածք . ոյ . ով . ոց . ովք ։ ‖ Ճեղքումն . կամ պատառուածք . և կամ հերձուածք ։

Ճեղքումն . ման ։ ‖ Նոյն է Է վերնոյն ։

Ճեմասար . ի . աւ . աց . օք ։ ‖ Ճեմող . կամ ճեմական ։ ռամկ. չէղինոց եղող ։

Ճեմիք . եաց . եօք ։ (անեզ.) ‖ Ճեմելիք . կամ ճեմարան . և կամ ճեմումն ։ տաճկերէ. չէղինոց , կամ օդեայ զուրճերու փէշ , կամ սաճայ . Է այսօր 'ի հին պարսկերէ . Յարուցեալ իբրև 'ի ճեմիս երթալոյ պատճառաւ ։

Ճենճերահոտ ։ (Նախդրիւ.) ‖ ունող զհոտ ճենճերոյ . կամ որ հոտեալ 'ի ճենճերայինն զարշելի հոտոյ . և Է այսօր առեն . ճենճերահոտ շարաւ ։ 'Ի ճառընտ։

Ճեպ առնել ։ ‖ Ճեպել . կամ փութալ . կամ յառաջադէմ լինել . և կամ վաղվաղել ։ ռամկ. աճապարել . կամ շուտ առնել ։ Է այսօր 'ի վարս հարց . իբ . Նորայ հեղգան . իսկ առաջնորդ Ճեպ առնէ յառաջընութեանն ։ Իսկ մերթ Ճեպեցուցանել . կամ փութացուցանել . կամ ստիպել ։ ռամկ. աճապարցնել . կամ շուտ հասցընել . և Է այսօր առեն 'ի ճառս ինչ . Ճեպ առեալ ժամս , և յիշեա՛ զդատաստան ։

Ճեւեղիկ . կամ Ճեւեղիկ . եղկի . աւ . աց . օք ։ ‖ Նոյն է Է բառին ճիճաղ . Է այսօր 'ի ճառընտ. Յորում որջացեալ զազրալից մեծամեծ՝ ճեւեղիկք՝ և այլք Է ոչսա չարութիւն ։

Ճ Ի

Ճիչ ։ ‖ աղաղակ . կամ հառաչանք . կամ հառաչանումն , և կամ անհնարին աղաղակ ։ ռամկօր. պոռալ . կամ ճչալ . կամ ձայն ծառայ . կամ պոռացող . կամ կանչ ։ Է այսօր 'ի հին պարսկ. Որպէս առնել ձայն մի որ ճիչ ։ տես և 'ի Ա. հատ։

Ճ Ղ

Ճղճիմեմ . եցայ . եայց . իլ ։ (Համանունք.) ‖ Ճղճ

կեն լինել. կամ 'ի բազում ճիւղս բաժա-նել. և կամ բազմազան ճիւղովք լցեալ լի-նել: ռամկ. ճղճղիլ. կամ ճեղճեղ ըլլալ. կամ լաթալ մաթալ ըլլալ:

Ճղձմեմ. եցի. եա. եալ: (ներգ. և մերթ՝ չէզոք.) || մտայոյզ լինել. կամ խորհել: Իսկ մերթ ճնշել. կամ ճգնել. կամ ժուժկալել. կամ արգելուլ. և կամ զսպել: Դիրձլ ճն-շել. կամ վատել. կամ խորշոմել. կամ վատել 'ի ծերութէ. և կամ զառամել: ռամկ. ճմլիլ. Թ այսմ 'ի գիրս ողբ. Անդէն և անդ ('ի սպա տերազմի.) զվախճան ընկալեալ (զօրակա նաց.) առանց 'ի դոյզն ինչ ճղձմելոյ՝ զպա տուստն առնելով զրաւութն:

Ճ Ն

Ճնձռեմ. եցի. եա. եալ: (չէզոք.) || ճռուռա-ղել. կամ ճչճչել թռչնոց. Թ այսմ 'ի մատ-ենէ. Յաղագս ճնձռողացն նր ձայնիցն առ-լսօղին:

Ճնձռիւն: (նախդր.) || տես Ճռուողիւն:

Ճ Շ

Ճշգրտահան. ի. աց: || Թ ճշգրիտ ձևոյ նկարօղ. կամ նկարեալ. և կամ Թ ճշգրիտ կերպարանաց ձևացուցեալ. որպիսի են ոմանք 'ի պատկերաց. և Թ այսմ ասի. Ճշգրտահան պատկեր, նկարագրութիւն, կեն-դանագրութիւն, և այլն: 'Ի գիրս ողբ:

Ճշմարտաբանեմ: || տես 'ի ն. հատ. Ճշգր-տաբանել: Դրամաս:

Ճշմարտաբանութիւն. թե: || տես 'ի ն. հատ. Ճշգրտաբանութիւն:

Ճշմարտակորոյս: (նախդր.) || կորուսանօղ զճշմարտութիւն. կամ վրիպեալ 'ի ճշմարտու թենէ: 'Ի գիրս վէրօր:

Ճշմարտացուցանեմ. կամ ճշմարտեցուցանեմ. ցուցի. ցա. եալ: (անցող.) || ճշմարտել. կամ ստուգել: 'Ի մատենէ:

Ճշմարտաքննին: (նախդրիճ.) || ճշմարտա-պէս քննօղ, կամ քննեալ, կամ Թ ճշմարտու թեն հետազօտելի. և կամ ճշմարտապատում: 'Ի գիրս ողբ:

Ճ Ո

Ճոխաբանութիւն. թե: || ճոխութիւն բանից, կամ ճոււմաբանութիւն. կամ պերճաբանութիւն. և կամ արուեստաւոր ասացուածք:

Ճորտանամ. ացայ. ցիք. ալ: (ընդմիջ.) || ճորտ լինել. կամ պաշտօնեայ գոլ. կամ ապա սաւոր լինել: ռամկ. խըզմէթքեար ըլլալ: 'Ի մատենէ:

Ճոճաղական. ի. աւ. աց. օք: || դիճաղնա-կան. կամ վայրենաբարոյական. կամ անզգա մական. և կամ ժանտական. և Թ այսմ ա-սի՝ ճոճաղական բարք: 'Ի մատենէ:

Ճուճամ. ացայ. ա. ալ: (ընդմիջ.) || ձայն հանելն ճնճղկանց: ռամկ. ճիւ ճիւ ընել. կամ ճըւճըւալ: 'Ի հին պատմագիրս:

Ճ Պ

Ճպլուն. ճպռան: || տես 'ի ն. հատ. զՃպուռն: 'Ի գիրս վէրօր:

Ճ Ռ

Ճռնչեմ. եցի. եա. եալ: (չէզոք.) || ձայն հա-նել կօշկաց, և այլոց նմանեաց: ռամկօր. ճռռ ճռռ ընել. կամ ճռռտալ. Թ այսմ 'ի մատենէ. Զգեստք շքեղազարդք և ոսկետակա փայլ՝ և ճռնչօղ կօշկօք:

Ճռուողիւն: (նախդրիճ.) || ձայնարձակու թիւն ճնճղկանց: ռամկ. ճիւ ճիւ յաւ. կամ ճըւճուոց:

Ճ Օ

Ճօճ. կամ ճօճք: (նախդրիւ.) || է արմատ ճօճել բային, և նշանակէ՝ զճօճումն, որ և ասի՝ ճօճան, զոր տեսցես զկնի: Իսկ մաս նաւորապէս առեալ նշանակէ զատամանցն. յղ շնտարանն կախեալ չուանաւ 'ի բար-ձանց, յոր նստեալ տարուբերին զանձինս երեխանց յօդս առ 'ի զբօսանս: ռամկօրէն՝ ասլընճախ:

Ճօճան. ի. աւ. աց. օք: || ճօճումն. որ է ցնցական շարժումն, որպիսի է նիզակին, և նմանեաց: Իսկ մերթ՝ կայտռումն. կամ խայտացումն:

Ճօճանակ. ի. աւ. աց. օք: || կոչնակ, և մանաւանդ այն, զոր 'ի ձեռս կալեալ հար կանեն, որպիսի է կազմեալն 'ի բազում կո տորոց փայտից հաստատելոց 'ի մի բունն չուանով. զոր 'ի շարժելն զմիմեամբք բա-րախեն կտորակքն, և հնչեն զձայն: ռամկ. ճօճօնաք. կամ եուշնաք: Թ այսմ 'ի գիրս Յուհ" եմաաս. Ոչ և 'ի գալստեանն աւուր տօնին բառնալ, և ճօճանակս շարժել:

Ճօճան առնուլ: || ճօճել. կամ կայտռել. կամ խայտալ: և Թ այսմ ասի. Ճօճան առնուլ մանկանց: 'Ի գիրս գանձ:

Մ Ա

Մագ: || տես Մազ:

Մագաղաթագործ. ի. աց: || գոր ծող, կամ կազմող զմագաղաթս: ռամկ. մագաղաթ շինօղ. և տաճկեր. Բիրինչէճի:

Մագխարխանս: || տես 'ի ն. հատ. Մագխա րոս: 'Ի հին պատմագ:

Մագաղաքէ. ի: || ձիւթ արուեստական. զի է սա հիւթ արմատոյ խոտոյ իրիք, զոր կոր զեալ յերկրէ հատանեն. և ընդ հատ-ուածն հոսէ կաթն ինչ, զոր առեալ 'ի վր նիւթոյ իրիք չորացուցանեն, և լինի իբրև զմանրուած կաշւոյ բոլորակ, և սա փարակ. և այսոքիկ չորացեալ կաթուածք կոչին՝ մագաղաքէ, զոր ընդ բերան առեալ ծամեն: ռամկ. մաղթաք, կամ չուել: տաճկ. ...: Դիրձեալ՝ է սա խիժ ինչ ծամելի. զոր տեսցես 'ի ն. հատ:

Մաթ. ոյ. ով. ոց. ովք: || տես Մուփ. 'ի ն. հատ:

Մածուցիկ. ուցկի. ացք: ‖ Է բաղադրեալ հրահանգելի. որով զհատորս ոսկւոյ, կամ արծաթոյ, և այլոց հրահանգելեաց մածուցանեն ընդ միմեանս. ռամկ. լեհիմ:

Մակ: ‖ Երբեմն վարի առ բացարձակ իւրև զնախադրութիւն, և ոչ մասնիկ, և նշանակէ՝ 'ի վր. ըստ այսմ 'ի գիրս Դաւթի անյաղթ. Սակրաւոտոյ յասակարգութիւնքն, ոչ լինելոյ մակ այլոց ուրուք: Եւ յայլ գիրս ասի. Ածել մակ անբաւութեան: Ըստ այսմ և 'ի գիրս պորփիւրի. փոփոխման առնելոյ՝ 'ի վր ումանց. ասի. մակ ումանց: տես և 'ի բռ. համառ:

Մակաբերան. եանք. եանց: ‖ Հեռաւոր, կամ ընկեր յուղղոյ մակաբերի:

Մակածեմ. եա: ‖ 'ի վր ածել. կմ 'ի վերայ բերել. կմ բարդել 'ի վր. կմ զեղեցուցանել ուսմունս զանցս ինչ. ըստ այսմ 'ի գիրս պետ. Սակս էր մակածեք ծերունեաւ հօր սա- կի զողորմութեան զաւակաց վասնոց: Եւ զարգանալ ասի. Սակս որոյ մակածեալ զանին զգենդուցանողաց հնութիւն:

Մականեմ. եցի. եա. ել: (զորութ. անցող.) ‖ առնել մականել. կմ ընկղմանեցուցանել զխաչելեա, և կմ հանգուցանել ուրեք զա- նուանս: ռամկ. հոգւոյններն պատիւն, կմ զենպարբել ընել: Յովհ. իմաստ:

Մականեցուցանեմ. ցուցի. եցո. ել: (անցող.) ‖ Նոյն է ընդ վերնոյն: 'ի ճառընտ:

Մակատիփութ: (նախդր.) ‖ տպաւել 'ի վր. կմ տարածեալ զեղեալ:

Մակատիպանալ. եալ: ‖ տես 'ի վեր Մակատիփութ: 'ի ճառընտ:

Մակարդանեմ. եցայ: (ձայնակր.) ‖ տես 'ի ներքոյ Մակաւատարել:

Մակաւատարեմ. եցայ: (ձայնակր.) ‖ ամե- նեքին տարածանել: ռամկ. տարատարեալ ըլլալ:

Մակաւելի. լւոյ. եաց. եօք: ‖ վերջաւո- րեալ, կմ 'ի վր բարդեալ. կմ յոյժ առա ւել. և կմ զեղուն: ռամկ. խիստ շատ. կմ տալիքն: Դաւթի անյաղթ:

Մակոյցեք: ‖ Ծանր առ յերից բառից այսր- պէս. մակ, ոյց, եք. և նշանակէ 'ի վր ո- րոց է, կմ յորս և են: Դաւթի անյաղթ:

Մահաբանակից. կցի: ‖ ընդ ութեանակից ընկե- րեք ընդ մահուան. կմ ընկեր մահացուցանե- լոյ. կմ մահաբանողոյ: 'ի ճառընտ:

Մահադարձ. ի. աց: ‖ մահ գործող, կմ մա- հացու, և կմ մահացուցիչ: 'ի ճառընտ:

Մահաթոյն. թունի. ոք: ‖ Թոյն մահու, թո թոյն, որ պատճառէ զմահ: ռամկ. զեհիր:

Մահալեց: (նախդր.) ‖ լի մահաբեր:

Մահալոյծ: (նախդր.) ‖ լուծանող զմահ. կմ անմահացուցիչ մահաբեր: Յովհ. իմաստ:

Մահակցիմ. եցայ. (ձայնակր.) ‖ մահակից լինել. կմ 'ի միասին մեռանել: 'ի ճառընտ:

Մահատառապեան: (նախդրբ.) ‖ սատանայող մահու. կմ հնարող զմահ. և ըստ այսմ ասի մահատառապեան ճաշակ ապականիչ: 'ի գիրս պետ:

Մահաւանդիչ: (նախդր.) ‖ անդրջէն մահու, կմ պատճառ մեռանելոյ. և ըստ այսմ ասի մահաւանդիչ պատուաղ: ռամկ. մեռնելու ան- դիք: 'ի ճառընտ:

Մահակլիբար: (նախդր.) ‖ մահաբեր մահու ճաշակող. և ըստ այսմ ասի. մահակլիբար տերեւ, երկիր. և այլն: 'ի ճառընտ:

Մաղ. ու. ուց. օք: ‖ նոյն է ընդ բառին՝ որ հոլովի մաղ՝ մաղի. որ նշանակէ զխարբալն, կմ զմաղմզեննն բաժնաք հանդերձ, ուր մա- ղուցքն կաղմեն զմաղը. ըստ այսմ 'ի գիրս մեծոր. Զմոս մաղուցն 'ի ծակոտէր մաղողացն ժո- ղովէ:

Մաղեմ: ‖ ընդ մաղ անցուցանել. ոտ 'ի բռ. համառ: Դիքել նշանակէ՝ զատել, կմ մաքրել, կմ յատակել: ռամկ. ըրպել. կմ թէմըզցնել. կմ ջոկել ընել: և ըստ այսմ ասի. մաղել զօգս: Սերեր: Երբեմն ևս ցնդել. կամ ցրուել. կմ չփոթել. և կմ ամբոխել. ոտ. նշանակէ և բառս՝ խարբալել: ռամկ. ներ- քեւ վրայ ընել: ըստ այսմ 'ի գիրս սեբեր. Յամեմ խուլթի բանիցս առանցելոց այսր անդր մա ղեցին զմիտս:

Մաղզմայ. կմ մաղազմայ. այի. այից. իւք: ‖ սկաւառակ. կմ ափսէյ, և այլ ինչ ա- նօթ աղբիւր նման նց, որ կարէ ընդունիլ յինքն նաև զհոսանս. որպիսի են բա զուկք 'ի սանս ճեծանճոց. ըստ այսմ 'ի ճառընտ. Հրամայեաց թագաւորն ոսկեղէն մաղզմայս բերել, և անդր գինով զնդե- խարան լնուլ: Եւ յայսմ տեղւոջ առնել սկաւառակամամն անօթն, ուր զնի մաք մին ամն, մաղզմայ կոչեցաւ. ոտ եղաւ լեալ 'ի բռ. համառ: Սակայն առաւել առաւելագոյն է գրել զառ մաղզմայ, քան մաղզմայն, կմ մաղզմայն. ոտ 'ի բաղդեալ ուսանք հասարա կեցաք:

Մաղխաղ. ի. իք. աց. օք: ‖ նախարար, կմ բդեշխ. և կմ իշխան: ռամկ. ֆօղայ. կամ պէյ. և կմ սուլթան: խորեն. բ. գլ. 7: և 'ի հին պատմոգ:

Մաղխաղութիւն. թեն: ‖ նախարարութիւն. կմ բդեշխութիւն. և կմ իշխանութիւն: ռամկ. ֆօղայութիւն. կմ պէյութիւն: Եղիշէ:

Մաղկանեմ. եցի. եա. ել: (զորութ. ան- ցող.) ‖ տես 'ի բռ. համառ. զՄաղկանեցու- ցանել:

Մաղկատող. ողի: ‖ մերկեցուցիչ. կմ կեղե ծեցուցիչ. կմ պատառիչ. կմ այրիչ: և ըստ այսմ ասի 'ի ճառս ինչ զիսրայելացւոց. Մաղ կատող օձիցքն սատանայեան:

Մաղձաբեկեալ. ի. աց: ‖ մաղձիւ աւերակա- ւորեալ. կմ մաղձիւ որակացեալ. կմ զոր- ծութեամբ մաղձի ունող: Սարգս:

Մաղձաւոր. ի. աւ. աց. օք: ‖ ունող զմաղձ. կմ մաղձոտ: ռամկ. սաֆրալը: Իսկ եր- բեմն եդեալ լինի փոխանակ բառիս ցասու- ման. կմ բարկանալոյ: ռամկ. օֆքէլի: 'ի գիրս պետ:

Մաղձիմ. եցայ. իլ: (ձայնակր.) ‖ լցեալ լինել մաղձիւ. կմ բարբառել ժամանակք մաղձին: ռամկ. տեղին զաֆրան բռնել: Իսկ ըստ նմանութեան առնել նշանակէ՝ սրտ- մտիլ. կմ ցասնուլ. և կամ զայրանալ: ռամկ. օֆքելլ:

Մաղմաղեմ. եցայ. եաց. իլ. (ձայնակր.) ‖

հռանիլ 'ի հողմոց՝ փոթորկի , և նաւաբեկութիւն : Դ.րիգ. Ծառայելով ծովու 'ի մէջ երկրի եգիպ. 'ի տառապանութիւն մաղի : ռամկ. ծովդնիլ :

Մաճառ . ի . աւ . ւոյ . օք : || գինի 'ի խակ խաղողոյ : 'Ի հին բռոց :

Մաճոյ . ի . իւ . ոյ . օք : || յառաջ լուծոյ առաջնոյ կենդանեաց , որ է հիւթ ինչ ամի_ նայն ելևէտք 'ի կենդանեաց յառաջին մարմնոյ մանէ , որ լինի 'ի ստամոքսն : Մա. իջեալ 'ի լեարդն փոխարկի յարիւն . և անտի Ձա_ ղագի համեմատութեամբ Է. ամէն անդամոց մարմ_ նոյ առ 'ի սնունդ նոյ : Զառ յոյնք կոչեն՝ փիլոս . և լատինք՝ փիլում . ոմն խառնուածք փիլօ : 'Ի ճառս ինչ :

Մամուխ . խաւոյ . ւով . մամխեայ . եօք : || ծա_ ղիկ 'ի բուսոց մամուխ , ոյք աճանին 'ի բա ւեղ՝ ատամ . և նշանակէ մամխեալ , յի ծառ մամխոյ : 'Ի հին պարսնոց :

Մամուխ . մամխոյ . ով . ովք : || շուրջ մանր . և թեթև , և ի բեր մամխելոց : ռամկ. ծուծուխ :

Մայրաքաղաք : (մակբայ .) || իբրև զմայր . կամ մայրօրէն : ռամկ. մօր պէս : 'Ի ճառընտ :

Մայրապարտ : (Նախդր.) || ունող զմայրենի զորով . կամ մայրապատութ : և Է այսմ ա_ ռի . մայրապատով՝ ձայնիւ : 'Ի ճառընտ :

Մայրադրութ : (Նախդրիւ .) || ունող զդութ մայրենի . կամ որ լինի մայրական գթով : և Է այսմ առի . մայրադրութ խնամ , սէր , գորով . և այլն : 'Ի Գիրս Գանձ :

Մայրախողխող : (Նախդրիւ .) || Նա , որ ըզ մայր իւր խողխողէ , յս սպանանէ : ռամկ. մօրը մեռցնող : 'Ի ճառս ինչ :

Մայրանման : (Նախդրիւ .) || Նման մօր . կամ նման մայր փայտի : 'Ի ճառընտ :

Մայրիկ : (Նախդրիւ .) || է բառ փաղաքշա_ կան , և նշանակէ սիրուն մայր : 'Ի Գիրս ատենից :

Մայրպետ . ի . իւ . ւոյ . օք : || տես 'ի Ա. հատ . զՄայրապետ :

Մանկ . ի . աւ . ւոյ . օք : || խորամանկութիւն , կամ խարդախութիւն . կամ զառածանութիւն , կամ նենգութիւն : ռամկ. հիլէպազութիւն . կամ ստախօսութիւն : Է այսմ 'ի Գիրս Ծննդոց . Ընդ միա_ միտ ընկերին նենգաւ և մանկաւ զննայցէ : Դ.րիգ. , վասն զի ոչ իբրև զամենայն մանկա_ կերպս . և Է այսմ՝ միայն ոչ 'Ի զործածի , այլ շաղակերտ յայլ բառս . ոնդ տասցա 'ի Ա. հատ.

Մանկաբարոյ : (Նախդրիւ .) || ունող զման_ կական բարս . կամ որոյ բարքն են իբրև տղայոցն չէ : 'Ի Գիրս ատենից :

Մանկածու . ծուի . աւ . ւոյ . օք : || դաստիա_ րակ . կամ դայեակ , որ է կրթիչ մանկանց : ռամկ. փոքր վարպետ : Է այսմ 'ի Գիրս պիտ. Դ.իոգինէս տեսեալ զմանուկ սատակեալ . զմանկածուն ստանձնաց , կամ զաւազանաւ եհար . ասելով . ընդէր այդպէս դաստիա_ րակես :

Մանկական . ի . աւ . ւոյ . օք : || այն՝ որ մանկանց է . կամ առ մանկունս վերաբե_ րի . կամ պատանեկական . և կամ տղայական : ռամկ. պզտի մարդուկի : Խորէն. Ա. գլ. 31 :

Մանկակերպ . ի . աց : || աւուրց զմանուկ . կամ զօրքերն իւր : 'Ի ճառս ինչ :

Մանկաձևայիւ (Նախդրիւ .) || Հերձուածողաց մանկան , կամ տղայոյ : 'Ի ճառս ինչ :

Մանկամարտ . ի . աց : || մարտանչող ընդ ման_ կանց : 'Ի ճառընտ :

Մանկասպանութիւն . թեան : || սպանումն մանկականաց , կամ սպանումն մանկանց : 'Ի Գիրս պիտ :

Մանկատուն : (Նախդրիւ .) || 'ի մանկութենէ սնեալ . կամ սնուցանող մանկանց :

Մանկասպանութիւն . թեան : || սպանումն ման_ կանց : 'Ի ճառընտ :

Մանկարար . ի . աց : || մանկածին . կամ որ_ դեծին :

Մանկաբարութիւն . թեան : || մանկածնութիւն . կամ որդեծնութիւն . ըստ այնմ Սարգս. Տեառնե_ լով ըծերութիւն ատեն , և զելսն ակարութե_ ան պէտս մանկաբարութեան :

Մանու : || է սեռական բառիս մանր , վասն զի բազում բառք եղեւեալ 'ի ր , որք հո_ լովին ուր առրեալ , այլևս յաճախակի հո_ լովին ուղղէս ցուլ , ցլու . դուռ դրան . թանձր , թանձու . մեղր մեղու , ծանր , ծանու , ծաղր , ծաղու . ըստ այսմ իմա և զայլոց :

Մանրագոյն . գունի . նիւ : || սաստիկ մանր : ռամկ. ճնիփրիկ : Սարգս :

Մանրածաւալ : (Նախդր.) || մանրամասնա_ բար ծաւալեալ . կամ տարածեալ : Շնորհալի :

Մանրացող : (Նախդրիւ .) || մանր ցող . կամ որ է ցնցուղ ցօղոյ . և Է այսմ առի . ցող մանրացող : 'Ի Գիրս Ճիցօր :

Մանրաքիսա : (Նախդրիւ .) || ունող զքիսա մանր : Իսկ մերթ՝ զոյականապար վարեալ . նշանակէ զմանր քիսան : 'Ի Գիրս Տօմար :

Մաշկապատեալ . պատեցի . աց : || զգեցող զմաշ_ կեւ , կամ ունող զմաշկեղէն հանդերձ : ռամկ. կաշի հագնող : 'Ի հին պարսնոց :

Մաշկամամփոփ : (Նախդր.) || զգեցող զմաշ_ կեղէն նախոփոր . կամ զկաշեղէն պարեգօտ . որպէս էին ամենք 'ի Ձգնաւորաց : ռամկ. կաշէ լար հագնող : 'Ի հին պարսնոց :

Մատախաղանմ : (Նախդրիւ .) || մատախալա_ պատ . կամ մեղամած . և Է այսմ առի . մա_ տախաղանմ խասայ : 'Ի ճառընտ :

Մատակ : || տես 'ի Ա. հատ : Դ.րիգ. մատնասա բարեկս ասեալ նշէկի ասլաւ եր գոմէշն , կամ կովն , զոր և ռամկ. կոչեն՝ մոզոն : 'Ի ճառընտ :

Մատակախառն . ի . ից . կամ աց : || մոլեգին տափանոք զգեստ պղնձոց մատակաց . ոնդ ա_ նեն երեվարք : Երեմ . 5 . 8 . ըստ յետո :

Մատաղալից . մեաց : || ունող զլիր մատաղ . կամ զլիրանոց մատղին : 'Ի ճառընտ :

Մատանեհար . ի . աց . օք : || մատանի կնքա ւոր , կամ կնիք : ռամկ. մօհիւր :

Մատղեմ . եցի . եա . ել : (Ներգ .) || առնել մատաղել , որ է ըմբռնել . և իբրև զքայր անշարժ նշան անդամոց , զորօրինակ ընտրեալ ածեցէս 'ի բայն մատաղել . 'Ի Ա. Հատ : ռամկ. չամեցնել . կամ բաժանել փուլ . կամ խոփ խոզեցնել :

Մատղեցուցանեմ . ցուցի . ցոյ . նել : (ան_

ցուցական ․) ‖ տե՛ս 'ի վեր Մատուցել :

Մատթեան : ‖ մատթէոսեան, կմ որ մատթէոս առաքելոյն պատկանի ․ Ըստ այնմ 'ի ճառընտ․ Սէ զայն պատմեն, որ 'ի մատթեանն ցուցանի ․ յս 'ի մատթէոսեան աւետարանին :

Մատթէոսեան : ‖ տե՛ս 'ի վեր Մատթեան : Սարգս:

Մատանի ․ ի ․ աւ ․ աց ․ օք : ‖ է գործի ինչ փոքրիկ երկայնաձեւ, ոսկեայ և արծաթեայ ․ յորոյ առողին ծայրն անցուցեալ ըղ լեզուան, յս ղողբոյր, մանեն մատամբ ըղ թելս ձգեալ 'ի վեր, որ 'ի գլուխ ասեղան ․․․ : առած․ ․․․ :

Մատնացոյց : ‖ տե՛ս 'ի մ․ հատ․ զՄատնացոյց : 'Ի ճառընտ:

Մատնոտնակ ․ եկի ․ աւ ․ աց ․ օք : ‖ փոքրիկ մատն : առած․ ․․․ : Իսկ մերթ առել լինի փոխանակ ձեռին, առնլով զմատն փոխանակ բոլորին ․ Ըստ այնմ 'ի Գիրս ․․․ Զ Թագաւորս և զիշխանս ոչ եղև ձեռնհաս 'ի մատնոտնակ արկանել ․ որ է 'ի ձեռս արկանել ․ կմ զբռամբ առնել : առած․ ․․․ կմ ․․․ :

Մատոյց ․ ի ․ աւ ․ աց : ‖ է գործի, զոր առ հանեն ․․․ առ 'ի մերձ ․․․ զա․ ․․․ 'ի կարել զկտաւ ինչ : առած․ ․․․ : և առած․ ․․․ :

Մատուցումն ․ ման : ‖ մատուցանելն ․ կմ ընծայումն ․ և կմ նուիրումն : 'Ի ճառընտ:

Մարգարէական ․ ի ․ աց : ‖ այն ․․․, որ մարգարէի է, կմ առ մարգարէ վերաբերի : Լամբրոն:

Մարգարէակատար : (Նախդրիւ․) ‖ կատարող զմարգարէս ․ կամ լցուցող մարգարէից : Սարգս:

Մարգարէարան ․ ի ․ աց : ‖ տեղի մարգարէի ․ կմ համբիւսարան մարգարէից : 'Ի հին պարպմունք:

Մարգարտազարդ : (Նախդր․) ‖ զարդարեալ մարգարտաւք ․ կմ մարգարտապատ : 'Ի հին պարպմունքս :

Մարգարտավաճառ : (Նախդր․) ‖ իբրև զմարգարիտ ․ կմ նման մարգարտի ․ և կմ մարգարտանալ : 'Ի ճառընտ:

Մարգարտացեալ ․ ի : ‖ զգեցող զմարգարէական կերպարանս ․ կմ որ զգեցեալ ունի զմարգարէական բնութիւն ․ կմ կրէ յինքեան զմարգարէութիւն : Գրիգ․ ․․․:

Մարգարտահոտ : (Նախդր․) ‖ ղոհող զմարգ :

Մարգարտափայլութիւն ․ թե : ‖ զոհելն զմարգ․ 'ի պատուին կարգ ․ ․․․ 'ի հնումն կտա պատշաճ : 'Ի ճառընտ: և Սարգս:

Մարգպան ․ ի ․ աւ ․ աց ․ օք : ‖ զօրագլուխ, կմ հեծելազօրութիւն չենանտաց, որք էին կա․ ․․․ զերանեաց յարկաց տանն, կամ եկեղեցեաց ․ և այլն : առած․ ․․․, կմ ․․․ : Ըստ այնմ 'ի ճառընտ․ Եւ առ նմին ․․․ և մարգպանքն եկեղեցեացն կան կի․ ․․․ :

Մարգպանութիւն : (Նախդր․) ‖ կատարող մարգ․ կան ․ կմ մարգպանական : առած․ ․․․ ․․․

տող : Իսկ մերթ՝ կատարեալ 'ի մարգպանէ ' կմ որոյ բնակիչքն ․․․ էին, և ըստ այսմ առի ․ մարգպանատուր առնել զպաշտօնս ինչ : առած․ ․․․ : 'Ի հին պարպմունք:

Մարգպանաձեռն ․ եցի ․ եւ : (․․․) ‖ մարգպանութիւն առնել ․ կմ երեւապաշտութիւն գործել ․ և կմ առ չնորհնակս խօսել ․ և ըստ այսմ առի 'ի ճառս ինչ ․ Ոչ չաղմողել , և ոչ մարգպանաձեռնել :

Մարգանախանձ : (Նախդրիւ․) ‖ նախանձօղ ․․․ մարդ, կմ սիրօղ զմարդ, կմ զկորուստ մարդոյ :

Մարգատեաց : (Նախդրիւ․) ‖ ատեցօղ մարդոյ ․ կմ զզուօղ 'ի մարդկանէ ․ կմ որում լինի մարդ ատեցեալ : 'Ի հին պարպմունքս : և 'Ի ճառընտ:

Մարգատեցութիւն ․ թե : ‖ ատելութիւն մարդոյ ․ կմ ատելն զմարդ : 'Ի ճառընտ:

Մարգելութիւն ․ թե : ‖ ․․․ յամառութիւն մարդոյ ․ կմ զողանալն և ․․․ զմարդ : Իսկ մերթ՝ մարգպանաձեռնութ ․ կմ փաղաքշանք ․ և կմ շողոքորթութիւն : առած․ ․․․ :

Մարգկանամ : ‖ տե՛ս 'ի մ․ հատ․ Մարգանալ : ․․․ :

Մարգակեր ․ ի ․ իւ ․ աց ․ օք : ‖ Ներքինա․ պետ ․ յս գլուխ և կառավար ներքինեաց, որք կառավարեն զկանայս, և զներքինս ա․ պարանս թագաւորաց : Եւ առաւել , մարդակեր , իբր կնապետ ․ զի 'ի գիրս բազում անգամ կանանցն մարդ կոչին : ըստ այնմ Յովբ․ 12․ 11․ Եթէ ոչ առաջուք զմարդ ․ և մերձեցուսցուք առ մեզ ․ յս զկինս , որ էր յուզիթ : առած․ ․․․ : 'Ի հին պարպմունքս :

Մարգակերութիւն ․ թե : ‖ Ներքինապետու․ թիւն, որ է պաշտօն մեծ յարքունիսն : 'Ի հին պարպմունք : տե՛ս 'ի վեր Մարգակեր :

Մարեխ ․ ի : ‖ է բառ պարսկական, որով նշանակի միջն 'ի մոլորակաց, զոր 'ի հայ բար բառ կոչեմք՝ Հրատ : 'Ի Գիրս ․․․:

Մարզան ․ ի ․ աւ ․ աց ․ օք : ‖ է չափ ընդերկրի ․․․, և ․․․, որ առնի ․․․ իբր զմեց ․․․, յս ․․․ : 'Ի ճառընտ : և յայլ ճառս ինչ :

Մարզանք ․ անաց ․ օք : (․․․) ‖ մարզումն ․ կմ կրթութիւն :

Մարկիոնեանք ․ եայց : ‖ մարկիոնացիք ․ յս հետեւողք մարկիոնի հերետիկոսապետ․ տին ․ որ ունէր զանհանդուրժելի մոլորութիւնս ․ մանաւանդ զայս ․ Ոչ ընդունէր զյարութիւն մեռելոց ․ հաստատէր զփոխանցութիւն հոգւոց ․ դնէր զերկու ածս՝ զմին չար, և զմին բարի ․ Է ամս և զերկուս քրիստոս ․ մին եկեալ առ տիեզերս կոյսերա ․ և միւսն գալոց ․ զբազում մա․ ․․․ ոչ ընդունէր : Ունէր և զայլ մոլորութիւնս բազումս, զորս յիշելն է տաղտ․ կալի : 'Ի Գիրս ․․․:

Մարկիոնիտ ․ ․․․ ․ իւ : ‖ է հերետիկոսապետ չար, զորոյ զմոլորութիւնն ․․․ 'ի վերոյ:

Մարմանդ : ‖ բարեխառն ․․․ ․ որ 'ի վեր․․․

է բան

է զսոն զերգիչն և զզաւղէն. և այս ասէ՝ զԷրոյ, զԳոյգոյ, զերկրէ, և զնմանեաց: տե՛ս և 'ի Ա. Հատ:

Մարմնապարարտ : (Նախդիր.) || բուռնանօք մարմնոյ. կամ մարմնապաղապար, և կամ որովայնամոլեալ: տաճկ. Եէնէնէ. կամ ատող խնձող: Գոխնձս:

Մարմնատածութ : (Նախդիր.) || ծածկող ըզ մարմինն. կամ այն՝ որով մարմինն ծածկի. կամ զգեստ. և ըստ այսմ ասի, մարմնածածուկ հերք, զգեստք. և այլն: 'Ի Ճառընտ:

Մարմնակերպ . կերպի. աց. օք: || ըստ մարմնոյ կերպող. կամ մարմնով կենդանակերպող: իսկ մերթ՝ 'ի մարմնոյ կերպող, կամ կենդանակերպող: 'Ի Ճառընտ:

Մարմնահաւր . ի. աւ. աց. օք: || հաւրեալ մարմնով. որով նշանի նա, որ ունի զամեն ինչ 'ի մարմնի, կամ մերժաւորեալ է մարմնով: տաճկ. սախաթ: 'Ի հին պարտ:

Մարմնամոլ . ի. իւ. ից. իւք: || մոլեալ զհետ մարմնոյ. որով նշանակի վաւաշոտն. կամ բղձախոհն: տաճկ. բէտէնփէրէսթ:

Մարմնամոլութիւն . թեան: || մոլութիւն մարմնոյ. որով նշանակի վաւաշոտութիւն, կամ բղձախոհութիւն, որք մոլեցուցանեն զմարդն 'ի մարմնական ախտս: տաճկ. բէտէնփէրէսթլիք: Յովհ. Իմաս:

Մարմնապաշտ . ի. իւ. աց. օք: || պաշտօղ մարմնոյ. կամ մեծարօղ անձին: տաճկ. ճէնիւնի ... Յովհ. Իմաս:

Մարմնաւոր . ի. աւ. աց. օք: || հաշտեալ մարմնով. կամ որ առաքինանալով ունի զմարմին իւր. կամ ծածկեալ և կերպեալ 'ի մորթոց. որպիսի են ամենայն 'ի մարդկան է: տաճկ. ... կամ խուշքուռուշ մարմնով. կամ ...: 'Ի հին պարտ:

Մարտաշուեր . շուէի. աց: || այն ամ, որով ըն_նի մարտնչելով. կամ որ առ մարտս վերաբերի. կամ պատերազմական: և ըստ այսմ ասի, մարտաշուէր գործիք: 'Ի Գիրս ձեռ:

Մարտիկըստ . ի: || մարտիկ. կամ զինուոր: Լամբր: և 'ի յիշատակէր շարագրելոյն:

Մարտիկըսաւնեալ . ացեալ. ցեր. աւ: || մարտիկոս ընենել. կամ նահատակել. կամ զինուորել: 'Ի Ճառընտ:

Մարտիկըսութիւն . թեան: || մարտիկութիւն, կամ զինուորութիւն: 'Ի Ճառընտ:

Մաշուր : || տե՛ս 'ի Ա. Հատ: Գոյնէ քաղաքն յարմարոյ, ... շնորհիւ ծառոյ, որ բռնանի յարմարոյ նոյ երկոս զզաւաղանս, և անտառանաց առ նորգն: տաճկ. մշլս: և տաճկ. մանուշակն. կամ ...: Յայսմաւուրք:

Մաշկամուտ : (Նախդիրիւ.) || զմաշկ մտեալ. կամ ժանտամահ, կամ չարամահ. և ըստ այսմ ասի, մաշկամուտ ... անզգամութիւն. և այլն: 'Ի Ճառընտ:

Մաշկաւոր : (Նախդիրիւ.) || առեալ մաշկա_ւոր, կամ անտառական. կամ անտառացեալ գօտեւորեալ բուսով: Ըստ այսմ 'ի Գիրս ...: Փա_կեալ ունէր 'ի խոտս, և 'ի մաշկաւոր փշոց:

Մաք, կամ մաք. ի. իւ. ից. իւք. կամ ոսկ: || է բոյս ինչ ծաղկաւէտ, կոչեցեալ այլով

ամոլեալ՝ մեղրն: տաճկ. եա. ... կամ խաշխաշ:

Մաքառուել . ըթի. ըթաւ. կայ. աց: || է թեւ_չուն ինչ փոքրիկ, և ակար, և կարմրոտն յոյժ. զոր յոյնք և լատինք կոչեն՝ ... : 'Ի Գիրս ձեռ:

Մաքրապայծառ : (Նախդիրիւ.) || մաքուր և պայծառ, կամ մաքրափայլ: 'Ի Ճառընտ:

Մ Ե

Մեծաբեռն : (Նախդիր.) || ունօղ զմեծ բեռն. կամ որ մեծապէս է ծանր, կամ ծանրաբեռն: 'Ի Գիրս ձեռ:

Մեծաբերձ : (Նախդիրիւ.) || մեծաւ բարձր, կամ յոյժ բարձրագոյն. և ըստ այսմ ասի, մեծաբերձ շինուած, բարձրութիւն. և այլն: 'Ի Գիրս ձեռ:

Մեծագեղ : (Նախդիրիւ.) || ունօղ զմեծ գե_ղեցկութիւն. կամ մեծապէս գեղեցիկ. կամ յոյժ վայելչական: 'Ի Գիրս ձեռ:

Մեծագոյն : (Նախդիրիւ.) || յոյժ զօրաւոր. կամ կարի զօրաւոր:

Մեծազօրութիւն . թեան: || մեծապէս զօրու_թիւն. կամ մեծազոյն զօրութիւն: 'Ի Ճառընտ:

Մեծախոհութիւն . թեան: || մեծախոհ ընելն. կամ քաջամտութիւն. կամ վեհամիտ խորհուրդ: 'Ի Ճառս նոր:

Մեծակշիռ : (Նախդիրիւ.) || մեծամեծ կշռոյ ընդունօղ. կամ մեծապէս կշռեալ. կամ այն՝ որ է մեծ կշիռ: 'Ի Գիրս ձեռ:

Մեծաձիգ : (Նախդիրիւ.) || ընդ մեծ միջոցս ձգեալ. կամ յոյժ հեռաւոր. կամ տարածեալ բանիւ. կամ երկայնաձիգ: 'Ի Գիրս ձեռ:

Մեծայորդոր : (Նախդիրիւ.) || յոյժ յորդա_բող. կամ յոյժ յորդորական. կամ մեծայո_ժար. կամ ամենապատրաստ. և ըստ այսմ ա_սի, մեծայորդոր փութով: 'Ի Ճառընտ:

Մեծանիստ . նստի. աւ. աց. օք: || ունօղ ըզ մեծատարած նիստ. կամ որոյ կառուցած տեղ_ւոյն է մեծ. կամ որ է յոյժ ծաւալեալ. կամ լայնատարած: տաճկ. ... և ըստ այսմ ասի, մեծանիստ շէնք, ծով, բնակութիւն, բազմութիւն. և այլն: 'Ի Գիրս ձեռ:

Մեծապատուել : (Նախդիրիւ.) || երկրպագութեամբ պատուել. կամ երկրպագել պատուամբ. կամ յոյժ յորդորել. և ըստ այսմ ասի, մեծա_պատուեալ Տէր: 'Ի Գիրս ձեռ:

Մեծասուգ : (Նախդիր.) || մեծ սուգ առօղ. կամ ողբալից. կամ յոյժ արտասուական: և ըստ այսմ ասի, մեծասուգ հառաչանք: 'Ի Գիրս ողբոյից:

Մեծապարգև : (Նախդիր.) || մեծապարգև. կամ մեծապարգևիչ. և ըստ այսմ ասի՝ մեծապարգև փառաւորութիւն: 'Ի Գիրս ձեռ:

Մեծափառութիւն . թեան: || մեծափառ գոլն. կամ մեծ փառաւորութիւն. կամ յոյժ պերճա_պանծութիւն: Սարգս:

Մեծխորհուրդ : (Նախդիր.) || տե՛ս 'ի Ա. Հատ. Մեծ խորհուրդ:

Մեկնաբան : || տե՛ս 'ի Ա. Հատ. զՄեկնաբանիչ: Սարգս:

Մեկնակարծիք : || տե՛ս Եղծանիք:

Մեկնանալ . ացայ. իր: (ընդգծել.) || մեկնիլ.

կամ հրաժարիլ. կամ մեկուսանալ: ռամկ. զատուիլ: Ը այսմ Սարգ. Զկարելիսն այսպէս հեռանալ, և ոչ մեկնանալ յաշխարհէ:

Մեկնաւոր. ի. րաւ. աց. օք: || մեկնեալ. կամ մեկնակ. կամ մենաւոր. կամ մենացեալ, կամ առանձնաւոր: 'Ի գիրս Վիպօր:

Մեկուսութիւն. թեան: || մեկուսի գոլն. կամ առանձնութիւն. կամ անմիութիւն. կամ հրաժարումն 'ի մի կողմն: 'Ի գիրս Նիւսացւոյ: և Աղ բանոս:

Մեհենական. ի. աւ, կամ իմ. աց: || ունօղ մեհենի, որով նշանակի տեղն, կամ վերակացուն առանձնորոց կարգ, կամ պաշտօնատար, որ լինէր ամ մեհենականաց, և կամ քրմապետ. 'Ի հին պատմագիրս: և 'ի ճառընտ:

Մեհենապետ. ի. աց: || տես 'ի վեր Մեհենական: 'Ի ճառընտ:

Մեհենատեղի. ղւոյ: || տեղի մեհենից. կամ վայր առանձնորաց կրօնից: 'Ի հին պատմագ:

Մեղադական. ի. աց: || մեղադանչական. կամ յանցանօղական: Իսկ մերթ՝ մեղապարտական, Յը այն, որով մեղայ առացեալ լինի. և ըստ այսմ առի. մեղական ձայն, բան. և այլն: 'Ի ճառընտ:

Մեղապարտութիւն. թեան: || մեղապարտ գոլն, կամ պատժապարտութիւն: Սարգ:

Մեղեխաւոր. ի. աւ. աց. օք: || ունօղ մեղեխի: ռամկ. ճոխ ունօղ:

Մեղմագնաց: (Նախդր.) || մեղմ գնացօղ. կամ յամրընթաց: ռամկ. կամաց տանօղ: 'Ի հին պատմագ:

Մեղմաժամ: (մակբայ.) || մեղմ ժամու, կամ առ սակաւ սակաւ. կամ փոքր փոքր: ռամկ. կամաց կամաց: Ը այսմ 'ի գիրս Վկայօր. Եւ առ այս մեղմաժամ որոճալով մանրեացի:

Մեղմախառն: (Նախդր.) || խառն մեղմութեամբ. կամ մեղմաւոր. կամ մեղմական. և Ը այսմ առի. մեղմախառն ցրտութիւն: 'Ի գիրս Վկայօր:

Մեղմեխանք. անաց. օք: (անեզ.) || տես Մեղմեղանք: 'Ի ճառընտ:

Մեղմեղ: || նոյն է ընդ բառին մեղմեխ. այլ մժեղն է բառին՝ մժեխ:

Մեղմեղանք. անաց. օք: (անեզ.) || նենգութիւն. կամ դաւաճանութիւն. կամ չարամտութիւն. և կամ դժնէութիւն: ռամկ. հիլէ. կամ ֆէլէքիւթլուղ. կամ փէնդ: 'Ի հին պատմագ: և Սարգ:

Մեղուզ. կամ մեղուշ: || է երանգ ծիրանեգոյն. Յը նոյն համկեալ 'ի կարմիր: ռամկ. մենեկշ: տես և 'ի Բ. հատ:

Մեղուաբոյծ. բուծոյ. ոց: || բոյծ մեղուի, որ է բզեզն, Յը ծաղկոյկն, ուր գործէ մեղուն զմեղր. որով նշանակի և փեթակն: ռամկ. քէնէ. կամ մեղուանոց: 'Ի գիրս Սեբեր:

Մեղուաքաղ. ի. իմ. աց. օք: || քաղօղ ըղ մեղր, որով երբեմն խմանի նա, որ ժողովէ 'ի փեթակէ զխորիսխ մեղու: Իսկ մերթ՝ խշամեղուն, կամ պիծակն, որ գողօրէն ուտէ զմեղր ընտանի մեղուաց: 'Ի գիրս առակ:

Մեղրածու. ծուի. աց. օք: || ածօղ 'ի մեղր. կամ մեղրացանօղ. կամ պատճառ մեղրոյ: 'Ի գիրս Վեցին խոստովան:

Մեղրաշաղախ: (Նախդրիւ.) || մեղրօք շաղախեալ. կամ մեղրամածուցեալ:

Մեղրախորիսխ. խորսխոյ. սխով. ոց. ովք: || խորիսխ մեղու: ռամկ. գիւնէհ ֆիքր: Սեբեր:

Մեղրակաթ: (Նախդրիւ.) || մեղր կաթեցուցանօղ. կամ իբրև զմեղր բղխեալ. կամ մեղրածորան. և ըստ այսմ առի. մեղրակաթ իմաստութիւն, բան. և այլն: 'Ի ճառընտ:

Մեղրօղի. ղւոյ. ւով. եաց. եօք: || օղի, Յը ըմպելի արբեցուցիչ կազմեալ 'ի մեղրէ. և այս առի մասնաւորապէս զայնմանէ, զոր կազմեն իբրև զգինի, արկանելով 'ի նա զինչ մանր. որ իբրև զմակարդ զօրացուցանէ զնա. և տայ արբեցուցանել: 'Ի կանոն գիրսն:

Մենդոռ. ի. աւ. աց. օք: || է բառ յունական, ծագեալ 'ի սեռականէ ձևոյ բառին. և նշանակէ ձուկն ինչ ծովային: 'Ի գիրս Վիպօր:

Մենքենայ: || տես 'ի Բ. հատ. Մեքենայ. 2. Մնաց. 26. 15: 1. Երկր. 4. 3: Եսայ. 16. 3. ըստ յիշ": և 'ի գիրս այլ. բազում անգամ:

Մենքենայեալ: || տես 'ի Բ. հատ. Մեքենայեալ: Եսայ. 16. 12: և այլուր բազում անգամ: և 'ի գիրս այլ:

Մեռեալ: || մեռելոտի. կամ դի. և կամ դէշ: ռամկ. լէշ: Ղեւտ. 11. 27. և 28: Օրին. 14. 8: տես և 'ի Բ. հատ:

Մեռելակիր. կրի. աւ. աց. օք: || կրօղ. կամ բարձօղ մեռելոյ. կամ տանօղ մեռեալ մարմնոյ: ռամկ. մէյիթ տանօղ: 'Ի ճառս ինչ:

Մեռելակոչ. ի. աց: || տես 'ի Բ. հատ. ըղ Մեռելահարցուկ:

Մեռելաշունչ. շնչի: || նա, որ է մեռանօղ շնչաւոր. կամ մահկանացու. և ըստ այսմ առի, մեռելաշունչ մարդ: 'Ի ճառընտ:

Մեռինէա. եայ: || է ձուկն ինչ մեծ և անձրևի, զոր հատուածեալ ապխտեն, և բազում անգամ յաղագս դնեն: ռամկ. մորունայ: Պիրձ նշանակէ օձաձուկն ինչ ծովու, որ է նման ցամաքային օձի, կամ իժի: ռամկ. Եըլան պալըղը: 'Ի գիրս Վիպօր:

Մեռոնել. եցի. եալ. ել: (Ներգ.) || միւռոն օծանել, կամ մեռոնաւ դրոշմել: ռամկ. միռոն դնել: Լամբրոն:

Մերակերպ: (Նախդրիւ.) || այն, որ ունի զկերպ մեր, կամ որ է ըստ մեզ կերպացեալ. և ըստ այսմ առի. մերակերպ բնութիւն: 'Ի ճառընտ:

Մերակերպացեալ. ելոյ: || կերպացեալ ըղ մեօք. կամ Ը մեզ ձևացեալ: 'Ի ճառընտ:

Մերատեսակ: (Նախդր.) || ունօղ զտեսակ մեր. կամ մերակերպ. կամ մերանման: 'Ի ճառընտ:

Մերատոհմ: (Նախդր.) || այն, որ է տոհմ մեր. կամ 'ի տոհմէն մերմէ. կամ մերազն: 'Ի ճառընտ:

Մերկապէս: (մակբայ.) || մերկութեամբ. կամ պարզապէս. կամ սակաւապէս. կամ բացայայտաբար: Սարգ:

Մերկոտն. տին: || նա, որ է մերկ ոտամբ. կամ բոկոտն: ռամկ. բոպիկ ոտով: 'Ի ճառընտ:

Մերձակայիմ. եցայ. եալ. իլ: (Չէզոքակ.) մերձակայ լինիլ. կմ՛ մերձաւորիլ. կմ՛ մեր_ձենալ: 'ի Ճառընտ.

Մերուանակերպ: (Նախդրիմ.) || մերուակերպ. կմ՛ մերասաւոր. կմ՛ մերայինն կերպիմ: 'ի Ճառընտ.

Մերօրէն: (Մակբայ.) || իբրև զմերն. կամ նման մերումն. կմ՛ իբրև զմեզ: Բառ այսմ 'ի Ճառընտ. Եւ մերօրէն զեւանեցաւ 'ի Տէր առ զամենից:

Մեքենայաւոր. կմ՛ մեքենագործաւոր: || տես 'ի յթ. հատ. Մեքենաւոր: 'ի Գիրս ողբ.

Մ Զ

Մզկիթ. նաց. ցք: (Անեղ.) || նուրբք մեհեկ, կմ՛ թաղանեթ. Բ այսմ 'ի Ճառընտ. Մզկիթք եւ կերպ եւ 'ի աղաւնարօյն մզկանացն:

Մ Է

Մէտ: || մօտաւոր. կմ՛ հակող. և կմ՛ դիւրասահ յօժարող: աւանդ. հուք հաշեր: Բ այսմ Սե_բէր. Մէտ 'ի պատերազմս էին մեզ: տես և 'ի յթ. հատ:

Մէտաուղփեան: || նոյն է ընդ բառին մետաղ_փեան. որ է գերապանծ, կամ գերապայ_ծառ, կմ՛ արփիափայլ. Բ այսմ 'ի Ճառընտ. Հանդերձեալ պահէին մէտաուղփեան հրա_շունչքն:

Մ Թ

Մթագնած: (Նախդր.) || շղածեալ մթու_թեամբ. կմ՛ խաւարամած. կմ՛ մթապատ. և կմ՛ լի նսեմութեամբ. և Բ այսմ առի 'ի Ճառըն_տիր. Մթագնած լինիլ արեգական և լուս_նի յաւուր խաչելութեան նորա:

Մթագնածութիւն. թեան: || մթապատութիւն, կմ՛ խաւարամածութիւն, կմ՛ մթացնութիւն: 'ի Գիրս ողբ.

Մթապատ: (Նախդր.) || տես Մթագնած: 'ի Գիրս Վեցօր:

Մթարութիւն. թեան: || մթութիւն. կմ՛ մթա_գնութիւն. կմ՛ նսեմութիւն. Բ այսմ 'ի Գիրս ողբ. Նոյն խաւարագնած մթարութեամբ ըղ հոգւոյս լուսաւորութիւն: Դիպի՛ մթարու_թիւն կոչի խաւարումն արեգական, կմ՛ պէս_պէս մթացմունք և մառախլապատութիւնք լուսնի: 'ի Գիրս Վեցօր:

Մթացեալ. ելոյ: || մթնեալ. կմ՛ նսեմա_ցեալ: Դիպի՛ է մին 'ի ժամուց գիշերոյ, զոր տեսցես 'ի բառն՝ Ժամ:

Մթեր աչաց: || հեւթ աչաց, որ ժողովեալ կայցէ զբբաք, կմ՛ զաչօք, որով արգելեալ լինի տեսութիւն. Բ այսմ 'ի Ճառընտ. Եթէ ոչ նախ զբիծ և զմթեր աչացն մաքրեսցեն. ոչ կարեն զճառագայթս արեգական տե_սանել:

Մթեր առ մթեր: || մթեր 'ի վ(ե)ր մթերոյ, կմ՛ դէզ 'ի վ(ե)ր դիզոյ. կմ՛ ամբար 'ի վ(ե)ր ամ_բարոյ: 'ի Գիրս Վեցօր:

Մթնանամ. ացայ. ցիր. ալ: (Ընդունակ.) || մթանալ. կմ՛ նսեմանալ. կմ՛ խաւարիլ: Սարգս:

Մթութիւն. թեան: || մութն գոլն. կմ՛ նսե_մութիւն. կմ՛ խաւար: Նարեկ. Ղ:

Մ Ժ

Մժլուկ: || տես Մժեխ. 'ի յթ. հատ: 'ի Գիրս Վեցօր: Սեբէր: և Յովհ. Իմաստ:

Մժիւկ: || տես Մժեխ. 'ի յթ. հատ: 'ի հին տօփանաց:

Մ Ի

Միաբանակի: (Մակբայ.) || միաբանութեամբ, կմ՛ միաբանօրէն: 'ի Գիրս ողբ:

Միաբարբառ: (Նախդրիմ.) || միաբան բարբա_ռող. կմ՛ միաբան աղաղակող. կմ՛ միաձայն. կմ՛ համաձայնաբարբառ: Բ այսմ 'ի Ճառընտ. Զի իբրև զձայն քաղցր քնարի միաբան միաբար_բառ արձակեսցեն աւետիսքեան:

Միագործ. ի. աց: || զմի գործ առնող. կմ՛ միաբան գործօղ. կմ՛ համագործ: 'ի Գիրս Վեցօր:

Միազգի. գւոյ: || միակերպ. կմ՛ միատեսակ. և կմ՛ միազգոյն: աւանդ. Վէջ Բժշ:

Միալուծ: (Նախդր.) || ունօղ զմի լուծ, կմ՛ բարձօղ միոյ լծոյ: Իսկ մերթ՝ նշանակէ միաղուշ. և կմ՛ միանգամայն: աւանդ. Վէջ փէզ: Բ այսմ Յովհ. Իմաստ. Զորայիներ և զորքանս զլխաւորաց, և զգաղմանց ասատ_կութիւն միալուծ ձգեալ բերեմ:

Միախառն: (Նախդր.) || ընդ միմեանս խառ_նեալ. կմ՛ համախառն. կմ՛ յարակից. կամ միանականն. և կմ՛ միանգամայն. Բ այսմ 'ի Գիրս Վէջ. Արտայցէ միախառն զգնացս իւր:

Միակերպ: (Նախդրիմ.) || ունօղ զմի կերպ: 'ի Գիրս Վեցօր:

Միակողմանի: || այն՝ որ վերաբերի առ մի կողմն. կմ՛ դառնայ 'ի միում կողման: Իսկ մերթ վարի իբրև զմակբայ. և նշանակէ, ընդ միոյ կողման. կմ՛ ընդ միոյ մասին. և կմ՛ մասնաւորաբար: աւանդ. Վէջ դէքն. և բառ այսմ առի. միակողմանի առնել զբանն ինչ, և ոչ համապատակօրէն: ԱՀ Բանաս: տես և 'ի յթ. հատ:

Միահաղ: (Մակբայ.) || միահաղոյն. կմ՛ միանգամայն. և կմ՛ 'ի միասին: աւանդ. Վէջէն, կմ՛ Վէջ-էփէ: և Բ այսմ առի. միահաղ առնուլ. կմ՛ ձեռնանալ. և այլն: 'ի Գիրս տօնից անցոյց:

Միահոյլ: (Նախդր. և մերթ իբրև Մակբայ.) || միախումբ. կմ՛ միագումար. կմ՛ միահա_մուռ. և Բ այսմ առի. միահոյլ 'ի մի վայր ժողովիլ. կամ միահոյլ 'ի ջուր անկանիլ: աւանդ. Վէջէն. կմ՛ ախր օղուրտուն: 'ի Գիրս Վեցօր:

Միաձի. ոյ. ով. ոց. ովք: || ունօղ զմի ձի, կմ՛ հեծեալ 'ի վ(ե)ր միոյ երիվարի: Իսկ մերթ՝ վարի իբրև զմակբայ՝ և նշանակէ միով ձիով, կմ՛ երիվարաւ միայն. Բ այսմ 'ի հին տափ_նագիրս. Միաձի ճողոպրեալ փախուցէր յեր_կիրն պարսից: Եւ զինի առի. բայց միայն թագաւորն միաձի ճողոպրեալ մազապուր փախուցէր. որ է մինակ ձիով փախչիլ:

Միաձորձ: (Նախդր.) || ունօղ զմի ձորձ, կմ՛ զգեցեալ զմի հանդերձ: Պրոկղ անցոյց:

Միաճեմի. ւոյ. ւով. եաց. եօք: || միա_բուն. կմ՛ միաճեմեղ. որ առի զբնակող, որք բնակին յերկրէ ասկից իբր դասակարգեալք ամենայն բազմութեան ճիւղոց: 'ի Գիրս Վեցօր:

Միայնակաբիճ: (Նախդրիմ.) || տես 'ի յթ. հատ.

հատ. զՄիայնամոլորս. և զՄիայնամոլորականս:

Միայնախոհութիւն. թե. || տե՛ս 'ի ստ. հատ. զՄիայնամոլորութիւն: 'Ի Գիրս պէտ:

Միայնամոլորութիւն. թե. || տե՛ս 'ի ստ. հատ. զՄիայնամոլորութիւն: 'Ի Գիրս պէտ:

Միայն ուսուցիչ: || տե՛ս 'ի ստ. հատ. Միայն է միոյն: 'Ի Ճառընտ:

Միանձն: || միայնակեաց, որպէս 'ի ստ. հատ: Երեմիլ. առանձինն. կամ առանձնակի. և կամ միայնակի: ռամկ. ինքն իր գլխուն. կամ մինակ. Ըստ այսմ Պօղոսի ասացեալ իբրև զարեգական միանձն:

Միանձնանոց. ի. ու. աց. ոց: || բնակարան միանձանց. կամ մենարան. և կամ մենաստան: ռամկ. Վանք: 'Ի Հին պարակրկինս:

Միաստուածեան: (Նախդր. և մերթ մակբայ.) || ունող զմի աստուածն, կամ միով աստուածով, կամ միաստուածեան. կամ միաստուածայն. Ըստ այսմ 'ի Գիրս Վէգոր. Զ ընթերցումն զդարձուածս և զմիմ երկիր միաստուածեան ուխտին:

Միաստուածութիւն. թե. || միաստուածեան դաւն. կամ միաստուածութիւն. կամ յարակցութիւն. և կամ միաբանութիւն: 'Ի Ճառընտ:

Միավանեկեան: (Նախդր.) || տե՛ս 'ի ստ. հատ. Միավանեակ:

Միատարած: (Նախդր.) || միակերպ տարածեալ. կամ համատարած. և Ըստ այսմ ասի. ցուցանել ամենեցուն զլոյս իւր միատարած: 'Ի Գիրս Վէգոր.

Միատարրութիւն. թե. || բաղկացութիւն 'ի միոյ տարրէ. կամ միակատար գոլն. կամ միատարանութիւն: Իսկ մերթ՝ բնաւորութիւն, կամ միամտութիւն. կամ միակերպութիւն. կամ խոհականութիւն. և կամ համաձայնութիւն: 'Ի Գիրս Վէգոր:

Միատուն. տան: || 'ի միում տան բնակող է ուրեք. կամ անակից. և Ըստ այսմ կոչին առանձին միատուն Թշնամիք: ռամկ. մէկ տան ընտանիք: 'Ի Գիրս ատենից:

Միափեղկ. ի. իւ. եց. ովք: || ունող զմի փեղկ. կամ բաղկացեալ 'ի միոյ փեղկէ. որպիսի են ունէին 'ի պատուհանից. կամ 'ի դրանց, կամ 'ի հանդերձարանաց: ռամկ. մէկ դռնակն, կամ մէկ ձեռք.

Միափեղկեան: (Նախդր.) || տե՛ս 'ի վերոյ Միափեղկ:

Միեղէն. զէնի: || միակելի. կամ միսուար. կամ միապանական. և Ըստ այսմ ասի. միեղէն զօրութեն, կամ աներեւոյթք. և այլն: Պէտք. Վէգոր:

Միեղէնական: || տե՛ս Միեղէնակեաց. 'ի ստ. հատ:

Միեղջերու: || տե՛ս 'ի ստ. հատ. Դադարելով՝ 'ի համամատերութիւն ինչ որ կայ առ ընթեր հայելին, և երկաւորին, և բաղկանալ 'ի նէ. ատեանողաց:

Միզաքարն. ի. ու. աց. ով: || փորութեալ յանձին միզի. որով նշանակի միզարգելն: ռամկ. [illegible]: Իսկ մերթ՝ գրաւումն. կամ մեղանչումն 'ի յուսու միզի, որ է միզարգելութիւն: ռամկ. [illegible]: Ըստ այսմ 'ի Հին պարակրկինս. Ցախտ [illegible] միզագրաւ 'ի անկեալ:

Միզարգելութիւն. թե. || միզարգելումն. որ է ախտ, որով ոչ ոչ կարէ հանգստել, և միանգամայն միզել, այլ չարչարանօք, և սակաւ սակաւ: ռամկ. [illegible]: 'Ի Ճառս ինչ:

Միզանոց. ի. աց: || է խեցեղէն ամօթ ինչ, յոր միզեն:

Միծ. մծի. իւ. աց. օք: || գագաթ. կամ ամօթ. կամ ժահահոտ և գարշելի աղտեղութիւնք աղբեաց, ցեխոց, մօրից, և այլոց նմանեաց: Ըստ այսմ 'ի Գիրս նախ. Մի 'ի ժամանակաւ միծն գէջ խառնակութեանց աղտեղեալ անկաւ:

Միճմեր. նոյ: || միակողմանի: ռամկ. մէկ դէմ: Դրեմէլ՝ միասայրի, զի [illegible] որ 'ի միոյ կողմանէ միայն հատանէ, որոյ ներհակն կոչի երկսայրի. Ըստ այսմ 'ի Ճառընտ. Տեսանել զմիճմեր, որով զաշխարհ հարուածին ընկալաւ:

Միջախառն: (Նախդր.) || միջակախառն. կամ միջակայքն. և կամ միջամտական: ռամկ. օրինօյ, կամ օրինօյ դրամէն: 'Ի Գիրս Վէգոր:

Միջակամանամ. ացայ. ցիր. ալ: (ընդգծեղ.) || միջակ լինել. կամ միջայքն գոլ. կամ բաժանանել: Իսկ մերթ՝ 'ի մէջ լինել. կամ 'ի մէջ անկանիլ. և կամ 'ի միջի գտանիլ: Ըստ այսմ 'ի Գիրս պէտ. 'Ի զանազանն և 'ի բազմախնորհ բառացութեան [illegible] միջակայեալ. յաւէտ բարօրութեան յղփանային:

Միջաշաւիղ. ւղի: || միջին շաւիղ, կամ միջին ճանապարհ: Դիոնէս:

Միջավայր. ի. աւ. աց. օք: || միջին վայր. կամ միջին տեղի: 'Ի Գիրս Վէգոր:

Միջատ. ի. իւ. աց. օք: || կիսատ. կամ թերատ: ռամկ. կիսկատար: Իսկ մերթ միջակ. կամ միջայքն, որ հատեալ է յաւելորդութեամբ երկուց կողմանցն ևս: ռամկ. օրինօյ դրամէն: 'Ի Գիրս Վէգոր:

Միջնակայութիւն. թե: || կայանալն, կամ կալն 'ի մէջն, կամ 'ի միջակութեան: 'Ի Գիրս պէտ:

Միջօրէ. էի. իւ. եց. եաւք: || տե՛ս 'ի ստ. հատ. զՄիջօրեայ, որ է ուղղագոյն քան Միջօրէ: 'Ի Ճառընտ:

Մ Ղ

Մղաւխան: (Նախդրիւ.) || մղաւումն, որ է ձայնարձակութիւն կատուէի: ռամկ. օր. մյաւ, կամ մյաւ:

Մղուկն. կան. կամ Մղուկ. կի. աց: || է գաւզիր և գարշահոտ ձուկն ինչ [illegible] և փոքրիկ իբրև զոսկն, որ գոյանայ յաճախ 'ի փայտս 'ի հնոց մեղքեյոյն. և սնանի ծծելով զարիւն մարդոյ: ռամկ. [illegible]: և տաճկ. [illegible]:

Մ Խ

Մխրճեմ. եցի. եա. ել: (Ներգ.) || մխել. կամ մխել. կամ արկանել յոյժ, կամ ընկղմել 'ի խորս: ռամկ. մըխրճել, կամ խօթել, կամ պահեր ընել, Ըստ այսմ 'ի Ճառընտ. Եղիշէին, զոր ծածկեն յաւագան միրտութեանն, մխրճել 'ի ջուրսն:

Մխտեմ. եցի. եա. ել: (Ներգ.) || տալաւնել. կամ նախանցուցանել. և կամ Թօշնեցուցանել: ռամկ. [illegible] կամ [illegible]:

հարկուցանել ․ 'ի հին ձեռագրութեանս ։

Մխըճեմ ․ եցի ․ եալ ․ ել ։ (Ներգ․) ‖ տես 'ի վերայ Մխրճեմ ։

Մխրճիմ ․ եցայ ․ եալ ․ իլ ։ (Համանակր․) ‖ մխիլ ․ կամ մտանել 'ի խորս ․ կամ ընկղմիլ ․ կամ սուզանիլ ։ ռամկ․ դաթիլ ըլլալ ․ կամ մըխճըւիլ ․ Եւ այնպէս 'ի դարձ․ աղէտս․ Յանկարծօրէն մխրճեցաւ գաղանն 'ի խորս ծովուն ։

Մ Կ

Մկանունք ։ ‖ տես 'ի բ․ հատ․ զՄկան ։

Մկնդամահուկն ։ ‖ տես 'ի բ․ հատ․ զՎահահամահուկն ։

Մկնորսակ ․ ի ․ աւ ․ աց ․ օք ։ ‖ որսացող մկանց կամ որսորդ մկանց ։ ռամկօք․ ճանկ բռնող ։ Յովհ․ Իմաստ․

Մ Ղ

Մղեղեմ ․ եցի ․ եալ ․ ել ։ (Ներգործ․) ‖ մղեղ առնել ․ կամ 'ի մղեղ փոխարկել ․ և կամ մանրել իբրև զփոշի ։ ռամկ․ բոց դարձնել ․ կամ բոցէ ղէս ճամփոբել ․ ըստ այնմ Յովհ․ Իմաստ․ Խարշել իբրև զփոշւոյ աղաղակի, մղեղել և արտաքս ընկենուլ ։ Եւ փոքր մի յառաջ ասէ․ Եւ նա անցեալ 'ի բաց գնայ մղեղեալ և լուծեալ ։

Մղձաւանջ ․ ժեռի ․ իւ ․ աց ․ օք ։ ‖ Նա, որ ախտացեալ է մղձաւանջիւ ․ որում 'ի քուն լինելն իբրև թէ յարտաքին ծանրութիւն իմն քէ ընկճեալ, հեղձամղձուկ լինի ։ ռամկ․ խողըւիք փէնող ։

Մղձաւանջ ․ կամ մղձաւանջ ․ ի ․ իւ ․ ից ․ իւք ․ ‖ է ախտ ինչ գիշերային տառապեցուցիչ ննջելոց ․ քանզի երևի նց, թէ ծանրութիւն ինչ արտաքուստ անկեալ 'ի վ․ր նց, ընկճէ, և իբր թէ հեղձամղձուկ առնէ զնո ։ Զսա կարծեցին ոմանք ներգործութիւն դիւաց ․ վասն զայս կոչեն, յորմէ և ռամիկք անուանեն զսա խողըւիք ։ Այլ այն կերպագոյն ախտ անուն բաղդեալ, թէ է սա ախտ ծնեալ 'ի յոլովութէ գոլորշեաց խառնելոց 'ի ստամոքս գլխոյ ․ զորս առեն պատճառել 'ի շնչառութէ ․ և յանդամազոդուէ և 'ի նմանեաց ։ Զսա յոյնք կոչեն՝ Եփիալդէս ․ լատինք՝ ինգուպոս ․ իսկ տաճիկք՝ աղըրպասան ։

Մ Ճ

Մճճիմ ․ եցայ ․ եաց ․ իլ ։ (Համանակր․) ‖ կնճռիլ թեւերից առաձնեաց ․ և այլոց նմանեաց ։ ռամկ․ ճճմուիլ ․ կամ ճմռկիլ ։ Իսկ նմանութեամբ առնել նշենել և ամփոփիլ ․ կամ շեղիլ ․ և կամ սմփոփիլ ։ Եւ մերթ շաղաիլ ․ կամ աղաղկուսիլ ։

Մ Ն

Մնակ ․ ի ․ աւ ․ աց ․ օք ։ ‖ է մանրիկ ձուկն, որ յորդ 'ի շող արեգականն թրթռեալ երևայ երամովքն ․ ռամկ․ ճչակ ։

Մ Շ

Մշտաբեր ․ ի ․ իւ ․ աց ․ օք ։ ‖ միշտ բերող ․ կամ միշտ բուսուցանող ․ կամ հանապազ տուող զբեր ինչ ․ և այսպէս ասի ․ մշտաբեր այգի, ծառ ․ և այլն ։ ռամկ․ պտղալից բեր ըող ։ 'ի Ճառընտ․

Մշտագնաց ։ (Նախդրիւ․) ‖ միշտ գնացող ․ կամ հանապազ ընթացող ․ և կամ անդադար հոսող ․ և այսպէս ասի ․ մշտագնաց ջուր, գետ, և այլն ։ 'ի Գիրս Լեցոց․

Մշտադոյ ․ ի ․ իւ ։ ‖ այն՝ որ միշտ գոյ ․ կամ յարակայ ․ կամ յաւիտենականն ։ ռամկ․ պայման կեցող ։ Դիոնիս․

Մշտադրօշմագիծ ։ (Նախդրիւ․) ‖ միշտ դրօշմոյցեալ ցող ․ կամ միշտ ունող զդրօշմութիւն ․ կամ մշտադրաւոր ․ կամ յարադրօշմեալ ։ 'ի Ճառընտ․

Մշտածին ․ ծնի ։ ‖ միշտ ծնանող ․ կամ երկնող ․ և կամ հանապազ ծնեալ ։ 'ի Ճառընտ․

Մշտայուշ ։ (Նախդրիւ․) ‖ միշտ յիշող ։ Իսկ մերթ միշտ յիշելի ․ կամ հանապազ յիշատակելի ․ Եւ այնպէս 'ի դարձ․ աղէտս․ Որք զանուանսն խոպոյ մշտայուշ քաղաքս չինեցին ։

Մշտավայել ․ ի ․ իւ ․ ից ․ իւք ։ ‖ միշտ վայելող ․ կամ հանապազ վայելեալ ։

Մշտավայելեմ ․ եցի ․ եալ ․ ել ։ (Ներգ․) ‖ միշտ վայելել ․ կամ միշտ ժառանգել ։ 'ի Գիրս Ոսկ․

Մշտապարծ ․ ի ․ աց ։ ‖ միշտ պարծող ․ կամ հանապազ պարծեալ ։ 'ի Ճառընտ․

Մշտափթիթ ։ (Նախդրիւ․) ‖ միշտ փթթել ․ կամ միշտ աճեցեալ ․ կամ հանապազ ծաղկել ։ 'ի Գիրս Ոսկ․

Մշտընջենաբար ։ (Մակբայ․) ‖ յաւիտենաբար ․ կամ միշտ և յաւիտեան ․ կամ յաւէժաբար ։ Սարգս․

Մշտնջենաշուք ։ (Նախդրիւ․) ‖ միշտ փառաւորեալ ․ կամ յարաժամ բարեբանելի ։ 'ի հին տաղարանս ։

Մշտնջենակայ ։ (Նախդրիւ․) ‖ միշտ կացող ․ կամ մշտակայ ․ կամ յարատև ․ և կամ մշտատև ։ ռամկ․ պայման կեցող ։ 'ի Գիրս Լեցոց․

Մշտնջենաշնորհ ։ (Նախդրիւ․) ‖ ունող միշտ 'ի վ․ր իւր զշնորհս, կամ զօրհնութիւն ․ և այսպէս ասի ․ մշտնջենաշնորհ աղբիւր ։ 'ի Ճառընտ․

Մշտնջենաւորապէս ։ ‖ տես Մշտընջենաբար ։ 'ի Ճառընտ․

Մ Ո

Մոգական ։ ի ․ աց ։ ‖ մոգական, կամ կախարդական ։ 'ի Ճառընտ․

Մոխրացան ․ ի ․ աց ։ ‖ ցանող զմոխիր ․ կամ արկանող զմոխիրն ։ ռամկ․ ճոխիր ցանող ։ Իսկ մերթ այն, յորոյ 'ի վ․ր մոխիր է ցանեալ ․ և այսպէս ասի ․ մոխրացան գլուխն ․ կամ երկիր ․ և այլն ․ ռամկ․ մոխիր ցանած ։ 'ի Գիրս Լեցոց․

Մողոշիկ ․ շկի ․ աւ ․ աց ․ օք ։ ‖ գորշ, այս մոխրագոյն ։ ռամկ․ ճողոշիկ ։ տաճկ․ պոզ ։

Մողոշիկ երփնագոյն ։ ‖ գորշ ձիոյն որ ունի զգոյն մթագոյն մոխրոյ ։ ռամկ․ ղըռ ձի ։

Մոմակերտ ․ ի ․ աց ։ ‖ կերտող զմոմեղէնս ։ Իսկ մերթ 'ի մոմոյ կերտուեալ ․ կամ մոմեղէն ։ 'ի Գիրս Լեցոց․

Մոմեղինակալ ․ ի ․ իւ ․ աց ։ ‖ Նա, որ կալեալ ունի զմոմեղէնս ․ կամ ջահընկալ ։ ռամկ․ ճրագ բռնող ։ Իսկ մերթ աշտանակ ․ կամ ճրագարան, ուր դնեն հաստատուն ։ ռամկ․ շամդան ։ Եւ այնպէս 'ի Ճառընտ․ Մոմեղինակալ ոսկի, և մոմեղէն լուսոյ ։

Մոյգ ․ մուգի ․ իւ ․ ից ․ իւք ։ ‖ մթին և թուխ գոյն, և այս ասի զգունոյ, և զձիերից ․ և զեմանեաց, զոր օրինակ՝ կարմիր մուգ ․ կամ զեյտուն մոյգ ներկանիւթ ։ տաճկ․ քոյու ։

Մոյն ․ մունոյ ․ ով ․ ոց ․ ովք ։ ‖ կայտառութիւն ․ կամ զուարթութիւն ․ կամ պայծառութիւն ․ և կամ աշխուժութիւն ։ 'ի Գիրս Ոսկ․ տես զօրի

նակին տայրս 'ի բառն՝ Տմուռնուն: Սա վարի և ևս երբեմն զԹանձրացեալ՝ յարելով յանձանս 'ի զանազան բառս. և յայնժամ Թ մեծ ի մա_ սին վարի ևս երբեմն զմառանիկ. ուր տեսցես 'ի Ա. հատոր:

'ի Սորայ եղանել: || եղանել 'ի մուրանալ. կամ զնալ 'ի խնդրել զողորմութիւն: ռամկ. ձա_ դուր ԵԼԼԵԼ: 'Ի հին տպագ:

'ի Սորայ անցանել: || անցանել զոք 'ի մու_ րանալ, կամ 'ի մուրացկանութիւն: 'Ի հին տպագ:

Սուսացկատ. ի. ից: || Նա, որ ունի զբարս մոսացողս. կամ որ ոչ կարէ 'ի մտի պահել զինչ: 'Ի ճառընտ: և Սարգս:

Սուլսխատկերա. ի. ից: || կերպարել, կամ շի_ նել 'ի մուլսխակէ: 'Ի ճառընտ:

Սուրճ: || տես 'ի Ա. հատ. Սուրչ:

Սուրու: || նոյն է Է բառին մօրու, որ է խորթ մայր: Սեբեր:

Սուղ. մղոյ: || մզեալ՝ կամ քամածոյ: ռամկ. փանչ: և ռամկ. սխղմէ:

Սունձ. ձոյ: || անխոծ, որ է սերմն ոլոռոյ: Դատ ձեալ՝ է կենդանի ինչ խայթիչ մանր իբրև զանխիծ հազիւ երևեալ աչաց, որ գոյանայ 'ի յածխս, 'ի յերզինս, և 'ի կովս 'ի սատակ վատութէ. և վատնէ զնո յոյժ: ռամկոր. ճանճ: տես և 'ի Ա. հատ:

Սուսանենա: || տես Սեռլենեա: 'Ի Գիրս Վէցօր:

Սուրակ. ի. աւ. աց. օք: || մուրիկ, կամ մու_ րող: ռամկ. ճուրացկան. 'Ի Գիրս Վէցօր:

Սուրացածոյ: (Նախդր.) || մուրացեալ. կամ մուրացմամբ առեալ: ռամկ. ճուրացած. և Թ այսմ սահ. մուրացածոյ Ջուր. կամ հաց: Սեբեր:

Ս Ս

Սսեր. սերոյ: || սուսեր հաստատուեալ առ որ_ մովք, ուր արկանեն կեր գրաստուց. ուր տես 'ի Ա. հատ: Եւ յայտնանէ առէն մսուրք կոչին աստղք բերանոյ, յոր իբրև 'ի մսուրս զինեն մարգիկ զկերակուր. Թ այսմ 'ի ճառ_ ընտ. Գտանել քարամբք գեղակս նր, մինչև Ջաղջախել զկերակուցն մսուրք բերանոյ նր:

Ս Տ

Ստածին: || տես Ստացածին. 'ի Ա. հատ: 'Ի հին տպագիրս:

Ստամբուրկեմ. եցի. եա. ել: (Ներգ.) || մո_ լորեցուցանել մտօք. կամ զառածանել. կամ սխալեցուցանել. Թ այսմ 'ի ճառընտ. Սմ_ բարհաւանձեալ մտամոլորութե զինքն:

Ստայուպութիւն. Թե: || խոր մտածութի. կամ վարանումն: ռամկ. ճըճխաւ: 'Ի ճառընտ:

Ստաստա. ունի. ու. աց. օք: || 'ի վեր առող. կամ մասավարժ. կամ ուշիմ. կամ մտացի: ռամկ. խելօքի: 'Ի Գիրս պէտ:

Ստացծնոյց: (Նախդր.) || մտացածին. կամ յանձնէ հնարեալ. և Թ այսմ սահ 'ի ճառընտ_ րեբի. Ստացծնոյց կեղծաւորութե:

Ստրակավար. ի. աւ. աց. աք: || մտրակաւ վարող: ռամկ. զամչիով քշող. Վարել՝ մտրակաւ վարեալ. և Թ այսմ սահ. մտրակավարք երի վարք: ռամկ. զամչիով քշած: 'Ի ճառս ինչ:

Ս Ր

Սրանալ: || տես 'ի Ա. հատ. Սրանալ: Սարգս:

Սրջիմնոց. ի. աւ. աց. օք: || տեղի. կամ մէտ կարան մրջիմանց: ռամկ. խարընճալու: Թ այսմ 'ի Գիրս Վէցօր. Արեգակնք մրջիւնոցին արկա_ նէ զհասան:

Սրջական. ի. աւ. աց. օք: || մարտական. կամ պատերազմական. և կամ կռուական: 'Ի հին տպագիրս:

Ս Օ

Սօսալուր: (Նախդր.) || 'ի մօտոյ լսող. կամ 'ի մօտուստ լսել: ռամկ. մօտէն լսող. կամ մօտանց լսած: Ալբանա:

Սօտաւորութիւն. Թե: || մերձաւորութիւն. կամ մօտակցութիւն: Սարգս:

Սօրական. ի. աց: || այն ամ, որ վերաբերի առ մօրն, իբ մեծ և Թանձր ցեխն. և Թ այսմ սահ. Նմանիլ մօրական աղտոյ: 'Ի ճառընտ:

Սօրայ: || է երկրորդական սեռական մօրու բառին, որ է խորթ մայր:

Յ Ա

Յագեցումն. ման: || յագեցութիւն. կամ յագումն: ռամկ. կշտանալը: 'Ի ճառընտ:

Յախճապակեայ. էի. իւ. ից. իւք: || տես 'ի Ա. հատ. Յախճապակեղէն. որ է շի_ նեալ 'ի չինիէ, կամ 'ի չինիաման մարմարիո_ նից. Թ այսմ 'ի Գիրս պէտ. Թագ ընկալուցն որ 'ի նմա, և զյախճապակեայ հարթապակն յատակաց:

Յախուռն: (Նախդր.) || լիրբ. կամ յանդուգն. իսկ մերթ՝ անխոհեմ. կամ խառնակ. կամ խառնիխուռն. կամ զխարդ և լցեալ. կամ շաղ_ փաղփ: ռամկ. [illegible]. կամ [illegible]. Թ այսմ Սարգս. Վն զի միայնէս զամենեսեան և յախուռն սի_ րեալ՝ բազում վնասս ծնանիլ: Եւ գինի ասէ. Զի ոչ ևԹէ յախուռն և վայրապար սիրամ սիրէր, և ոչ Թ հանդիպման:

Յածուն: (Նախդր.) || Նա, որ միշտ յածեալ լինի. կամ այսր անդր շրջշրջօղ. կամ տատա_ նող, կամ երերող. որպիսի են նաւամատոյք: 'Ի Գիրս պէտ:

Յականջալուր: (իբրև մակբայ վարի.) || ընդ ականջաց. կամ 'ի լսել ունկան. և Թ այսմ սահ. յականջալուրս լսել, կամ հաւատալ. և այլն: Սարգս:

Յակրի. րւոյ. ւով. եաց. եօք: || է Թուփ, կամ փոքր ծառիկ ինչ փշոտ. որ տայ զպտուղ մանր սխտորանման, պինդ և անուտելի, և գունով Թխակարմիր: ռամկ. ալըճ: Սարգս:

Յաղեկարծ: || տես 'ի Ա. հատ. Յեղակարծ:

Յաղթաբան. ի. ից: || յաղթական բան: Դրձ՝ յաղթօղ բանիւք: 'Ի Գիրս Վէցօր:

Յաղթագրեաց. գրեցի. ցիւ. ից. իւք: || գրե_ ցող զյաղթութիւն. կամ կրօղ յաղթութիւն. և կամ յաղթօղ: 'Ի ճառընտ:

Յաղթամարմին. մնոյ. ով. ոց. ովք: || յաղթ մարմնով. այն Նա, որոյ մարմինն է առաւել քան զշափն մեծ և ստուար. որ պատշաճ է

'ի մարդ

'ի մարմ. զգայարանս և զզգայութեանս: 'ի գիրս վերոյ:

Յաղթաձեռն. ձեռն. ոց: || այն' որոյ ձեռն է յաղթ, որ յորժ յորդ և առատ է. և ըստ այսմ առնի. յաղթաձեռն գետոյ: 'ի գիրս վերոյ:

Յաղթանակեմ. եցի. եամ. ել: (Ներգ.) || առ նել զյաղթութիւն. կմ' պսակաւորիլ յաղթութեան. կմ' աշխատասիրել յաղթել: 'ի ճառընտ:

Յաղթանակութիւն. թեան: || սեպհ յաղթութեան. կմ' պարապատումն յաղթութեանց. և կմ' աշխատասիրական յաղթութիւն: 'ի ճառընտ:

Յաղթատուր: (Նախդրիւ.) || տուօղ, կամ պատճառող յաղթութեան: 'ի գիրս սրբ:

Յաղթելու: (Նախդր.) || յաղթուկ. կմ' յաղթօղ. և կմ' յաղթական: ռամկ. ասլտղ: Ըստ այսմ 'ի գիրս ԱՍ տուածաշ. Երրորդն նմա յաղթելու լինիլ: կմ' առաւելութիւն յաղթելու երեւալ: Իւ զինի առն. խոնարհեցի հրամայեալն. և յաղթելու եղիցի ոչ հրամայեալն:

Յաղկանք. անաց. օք: (անեղ.) || առաքական լով տորութիւն. կմ' զաղբռութիւն խառնիլն, և աղխառնելն: ռամկ. փոխանակ. կմ' լցբնութիւն:

Յաղկեմ. եցի. եամ. ել: (Ներգ.) || առաքական նելով տորոնել. կմ' առաքականութիւն խառնակել. և կմ' աղխառնել: ռամկ. փոխանկել. կմ' լցբնել:

Յաճախաբան. ի. իւ. ից. իւք: || Ճոխաբան. կմ' յորդաբան. կմ' շատախօս. կմ' երկարաբանօղ:

Յաճախաբանեմ. եցի. եամ. ել: (Ներգործ. և միջին չէզոք.) || յաճախել խօսել. կմ' ճոխաբանել. կմ' երկարաբանել: ռամկ. շատ խօսիլ. կմ' առատութիւն լեզու ընել:

Յաճախաբանութիւն. թեան: || Ճոխաբանութիւն. կմ' առատաբանութիւն. կմ' շատախօսութիւն. կմ' երկարաբանութիւն: Սարգս:

Յաճախագութ: (Նախդր.) || ունօղ գթութ յաճախ և յորդ. կմ' բազմագթութ. և կմ' բազմագթող: ռամկ. Խիստ ողորմած. և ըստ այսմ առնի. յաճախագութ հայր: 'ի գիրս ոսկեր:

Յաճախաւոր. ի. աց: || յաճախաւոր. կմ' առատացեալ. կմ' լիալիր. կմ' բազմաստ. կմ' ճոխ: ռամկ. շատ: Սարգս:

Յամայրանամ. եցի. եամ. ել: (Ներգ.) || ընդ յամայր ամե առնեցուցանել. կմ' երկարաժամանակեայ առնել. և կմ' մշտնջենաւորացուցանել: Դ̅ր̅ձ̅ լ̅' երկարաժամանակեայ կեցութիւն սեպհական. կմ' զբաղել. զոր լաւն իրք առնեն, ուղղամտ:

Յամառեմ. կմ' յամառիմ: || տես Յամայր. 'ի ա. հատ:

Յամենայն. լեալ. ուլ. եալ. եալք: || այն' որ պարապ աի, կմ' կարէ յամել. կմ' յապաղեալն. կմ' դանդաղեալն: ռամկ. ուշանալու: Իսկ միջին յամօղ. կմ' յապաղօղ. և կմ' անօղ: ռամկ. ուշացող: 'ի գիրս ոսկեր. և վերոյ:

Յամրաձայնուր. արէի. աց: || յամր խօսող. կմ' ծանրախօս. և կմ' անհրապուրան: ռամկօր. ծանր խօսող: 'ի ճառընտ:

Յամրապատասխան: (Նախդր.) || յամր պատասխանօղ. կմ' յամրախօս. և կմ' յամրալեզու: ռամկ.

ծանր խօսող:

Յայգեստան: (Երկր անուանք.) || յայգեստան աստուածաշ. կմ' յայգանուց. կմ' ը տաստուածաշ: ռամկ. տուրքարանց, կմ' լողքիտ: 'ի ճառընտ:

Յայտնական. ի. աց: || յայտնելի. կմ' բացայայտական: ռամկ. երեւելի: Սարգս:

Յայտնաբանեմ. ի. ու. աց. օք: || յայտնի եր բան. կմ' մերկապարզաբանօղ. կմ' բացայայտօղ. կմ' քաջաբանօղ. և ըստ այսմ առնի. յայտնաբանական իր, գործ. և այլն: առնձ. երեւելի, կմ' աչքաբաց: ԱՍ ճանաս:

Յայտնապատում: (Երկր անուանք.) || յայտնա պէս: ռամկ. երեւելի: Սարգս:

Յայտնանախանձ: (Նախդր.) || յայտնի նախանձել. կմ' յայտնապէս նախանձօղ: 'ի ճառընտ:

Յանդիմանականութիւն. թեան: || յանդիմանական գործ. կմ' յանդիմանութիւն. կմ' առաջականութիւն. կմ' ատանելիութիւն: 'ի ճառընտ:

Յանկարծակի. եցի. իւ. աց. օք: || միջադէպ. կմ' մօտակից. կմ' միաբանակից. կմ' նմանակից. և ըստ այսմ առնելին, կմ' առաւելագոյն կա ցեն յանկարծակի միաբանից: 'ի գիրս վերոյ:

Յանկարծեմ. եցայ. եայց. իլ (Հայցական.) || միջադէպ լինել. կմ' մօտենալ. կմ' նմանակցել. կմ' միաբանակցել:

Յանկարծածագ: (Նախդր.) || յանկարծ ծագօղ. կմ' յանկարծակի ծագել: 'ի գիրս վերոյ:

Յանկարծածին: (Նախդր.) || յանկարծ ծնեալ. կմ' յանկարծակի ծնել: 'ի գիրս վերոյ:

Յանկարծերեւեալ: (Նախդր.) || յանկարծ երեւօղ. կմ' որ յանկարծակի տեսանի: ռամկ. յանկարծ երեւցող: 'ի գիրս վերոյ:

Յանհնարինն է, կմ' յանհնարից գոյ: || անհնարին է. կմ' անկարելի է, և կմ' չիք հնար: ռամկ. անկարելի է. կմ' չըլլար: ԱՍ ճանաս:

Յանձնաձանք. անաց. օք: || խոնարհութիւն. կմ' նուաստախոհութիւն. կմ' զգաստանք: ռամկ. զիջում, կմ' Եկեղ: 'ի գիրս սրբ:

Յապահովանք. անաց. օք: || տես 'ի ա. հատ. Յապահովութիւն: 'ի գիրս սրբ:

Յապաղուցանեմ. ցուցի. ցի. անել: (Ներգործ.) || ապահով առնել. կմ' անվտանգ առնել. կմ' զերծուցանել յերկիւղէ, և 'ի վտանգից, կմ' 'ի հոգոց, և 'ի զբաղմանց: ռամկ. ազատ ընել. կմ' փորձանքէն ազատել: Յովհ. Ոսկեփ.

Յապաւանք. անաց. օք (անեղ.) || համառօտ. կմ' յապաւումն. կմ' քաղուածք: 'ի գիրս սրբ: Իսկ միջին խուզումն. կմ' վարատուրդ: Դ̅ր̅ձ̅ լ̅' կրճատումն. կմ' թլփատութիւն. կմ' ծայրատութիւն:

Յաջողարարագունեկ. (Նախդր.) || տես Բարեկամ յող. 'ի ա. հատ:

Յաջողակ: || տես 'ի ա. հատ. Դ̅ր̅ձ̅ լ̅' միջն ան. յերկոցունց ձեռացն յաջողակ, ըստ ներքի վարժն. կմ' կիրթն 'ի գործել զգործ եր կոցունց ձեռօք. որպէս ասէ ձեռամբ: Դատ. 20. 16:

Յաջողակութիւն. թեան: || յաջողակ գոլն. կմ' յաջողութիւն: 'ի գիրս սրբ:

Յառաջագիտութիւն. թեան: || յառաջ գիտութիւն. կմ' յառաջ ծանուցումն: 'ի ճառընտ:

Յառաջնորդագոյն : || տե՛ս ՚ի Յռ. հատ. զՅառաջնորդութիւն : ՚Ի Գիրս պէտ:

Յառաջանցանող : (Նախընթաց.) || յառաջ անցա_ նող . կմ յառաջացեալ :

Յառաջանցութիւն . թե : || յառաջ անցա_ նելն . կմ յառաջանցութիւն : ՚Ի Գիրս պէտ:

Յառաջագործ : (Նախըսկիզբ.) || յառաջագոյն խորհեալ . կմ յառաջինն մտածեալ . կմ նա_ խադէպ : ՚Ի Գիրս պէտ:

Յառաջածու . ուի . աց : || յառաջ ածօղ . կմ յառաջ բերօղ : Գիտնէս:

Յառաջակատար : (Նախկզբ.) || յառաջագոյն կատարեալ . կմ յառաջինն պարկեշտ և վճա րեալ . և թ այսմ առի . յառաջակատար ա_ ղօթք : Գիտնէս:

Յառաջահաս : (Նախկզբ.) || յառաջագոյն հա սանօղ . կմ կանխահաս : ՚Ի Ճառընտ:

Յառաջամարտ : (Նախկզբիւ.) || տե՛ս ՚ի Յռ. հատ. զՅառաջամարտութիւն : ՚Ի Ճառընտ:

Յառաջատեսուչ : (Նախկզբիւ.) || Նախատեսօ. կմ Նախահոգաց . կմ Նախախնամօղ . կմ վերատեսուչ : Սարգս:

Յառաջատեսչութիւն . թե : || Նախատեսութիւն . կմ Նախախնամութիւն . կմ վերատեսչութիւն : Սարգս:

Յառաջակայութ : (Նախընթաց.) || բաղձեալ յա_ ռաջեալ . կմ երևեցուցեալ գլխաւոր իւր , ոնց արար կաղամբր ծովն ընդ անցանել առջ_ ևոցն իւրոյ : ռամկ. փոխր. երեսանց . կմ փէշը երեսցան : ՚Ի Ճառընտ:

Յառաջաբուռնի : (Նախկզբ.) || ՚ի յառաջէ բռ նել . կմ յարձակոյ ելեալ . և կմ ՚ի գետնոյ վերաբերեալ ՚ի Գիրս Հեղ:

Յառաջինք . կնոց : (անեզ.) || այն զոր որ է ՚ի յառաջս . ոնց գլխան , կմ այլ ինչ նման՝ որ լինէ , կմ մնայ ՚ի յառաջս : ռամկ. փէշ:

Յառաջական . ի . աց : || այն, որ յառաջ է . կմ առաջնական . կմ առանձնակալ : ռամկ. ճոխ ոտն : Սարգս:

Յարաբերք : (Նախկզբիւ.) || միշտ բարբա_ ռօղ . կմ միշտ բարբառեալ:

Յարախօսող : || տե՛ս ՚ի Յռ. հատ. զՄշտախօս ղաց : ՚Ի Ճառընտ:

Յարածուփ : (Նախկզբ.) || միշտ ծփօղ . կմ համապազ ծփեալ . և թ այսմ առի . յարա ծուփ ջուր , օդ , և այլն : ՚Ի Գիրս պէտ:

Յարահոսն : (Նախկզբ.) || խորտակեալ , թէ ըղ խոզս կերին քննօղ . կմ խորամանկ . կմ Նրբա հայեաց . և թ այսմ առի . յարահոսն այր . կմ միտք : ռամկ. խորանէ միտօղ:

Յարամբի : (մակբայ.) || յարելով և մերձա ւորելով . կմ ընկերակցութեամբ . կմ շաղկապո_ թեամբ . ըստ այսմ Սարգս. Զկերպարանս ամբողջութեան զգեցեալ, յարամբի ՚ի Ներքս մտանէին : Եւ զկնի առի . Որ կերպարանին, և ներգին յարամբի առ միշ ՚ի ներքս մտանել:

Յարամնամ . ացայ . ցիր . ալ : (Ըմբռ.) || յար մնալ . կմ յարատևել . կմ մշտնջենաւորել . կմ յարատևանալ . և կմ յարատևապէս մը նալ : ռամկ. մշտնջ. ՚Ի այսմ . Յռչհ. ի_ մաստ. Եւ միշ ՚ի Ներքն պարունակ յարամնալ:

Գիտէ՛լ յարակցել . կմ յարել . կմ զհետ եր

թալ . կմ ընկերանալ . կամ մերձաւորել . կամ կենակցակցել . ըստ այսմ ՚ի Գիրս պէտ. Նաև առ այն մերձաւորք յարա_ նան առ միմեանս ընտանեբար : Եւ զկնի առի . Անդէն և համբերութեան առ ձեռն պատրաստ յարամնայ:

Յարանուն . նուան . նուանց : || անուն , որ ծագի ՚ի գաղղափարէ իմիքէ . և թ այսմ ՚ի քերականաց յարանուն կոչին այն անուանք, որք թ ծագին բղխին ՚ի նախադասացեալ ինչ անուանէ , թէ իցէ բարութիւն , և թէ այ_ լով իւիք եղանակաւ . և թ այսմ , ձիա_ տացն կոչի յարանուն , թ որում ծագի ՚ի ձիոյ . թ այսմ ՚ի Գիրս պէտ. ՚ի Նեխել մարմ_ նոց ձիոյ ասեն խաւատաերք ծնանել յա_ րանուն իւրեն ձիատացց՝ կոչեցել : տե՛ս ՚ի Յռ. հատ. և զայլ Նշանակութիւն սորա:

Յարանուանել . ան . ան . նալ : (Ներգ.) || ՚ի միասին անուանել . կմ յարակցել անուն . կմ ընծայեցել : ռամկ. մէկ տեղ առնել . կամ մէկ տեղ խօսել ընել : թ այսմ ՚ի Գիրս պէտ. Սոյն և յարատևալս յայս է , թէ անկեղծ կարծ խառնավանեցի յամենեցունց :

Յարատեւել : || ՚ի կեր առնուլ . կմ ՚ի գործ արկանել : ռամկ. ղօլլանել ընել . ըստ այսմ Յռչհ. իմաստ. ՚ի արեստ օգնականութեան ներ_ կայացեալք և յարատեւեալք :

Յարատական . ի . աւ . աց . օք : || մշտատևա_ կան . կմ յարախօսականակ , կմ պարզա_ բանական . կմ մեկնողական . և կմ բացատ րական . և թ այսմ թ Տարրաբանութեան յարա տական կոչի այն մասն խորանու, կմ համառօտ մտն , որով զկարճ դրութիւն ինչ մեկնաբա_ նելով ընդարձակէ : ՚Ի Գիրս պէտ:

Յարատանել . եցի . եա . ել : (Ներգ.) || մշտա բանել . կմ յարախօսաբանել . կմ մեկնաբա_ նել . կմ բացատրել:

Յարատանութիւն . թե . || մշտաբանութիւն . կմ յարախօսաբանութիւն . կմ մեկնաբանութիւն . և կմ բացատրութիւն:

Յարատ : (մէջ . և մերթ իբրև անուն .) || ա_ րատաւորութիւ . կմ արատաւորից . կմ բծա_ լից . և կմ աղտեղի . և թ այսմ առի , յարատ տեսութիւն , կմ հայեցուած . կմ յարատ տե սանել . և այլն : Սարգս:

Յարատևակ . ի . իւ . աց . օք : || յարատևօղ ակօղ . կմ մշտատև . և կմ մշտնջենական : ՚Ի Ճառընտ:

Յարատևօղ . ողի . իւ . աց . օք : || յար ակօղ , կմ միշտ մնացօղ , կմ յարակայ . և կմ մշտն ջենաւոր : ռամկ. փարչնաց ճուզօղ . ըստ այսմ Յռչհ. իմաստ. Յարատևօղացն և գծագրա շարժիցն հոգ տանելով :

Յարատիւ . տուընջեան : || այն , որ է յարա_ ժամ տիւ . կմ որ միշտ ունի զտուընջենային պայծառութիւն : ռամկ. փարչնաց ցորեկ : ՚Ի Ճառընտ:

Յարատութիւն . թե : || արատաւորութիւն . կմ պակասութիւն ազգաց . կմ բզութիւն ատեանն ներոց . թ այսմ Սարգս. Բարձեալ զայս մեր յարատութիւն :

Յարաքեանեմ . արկի . արկեալ . ել : (Ներգ.) || մերձ արկանել . կմ յարատևնել . կմ յա_

բարդել. կմ յարակցել. և կմ լծակցել. կմ բաղդատել. և կմ համեմատել: ռամկ. պաշտարմըշ ընել. կմ [illegible] ընել. Թ այսմ 'ի գիրս սրբ. Պէտք է զգիտութեանն զաղջն ասել, և ապա յարարկանել զնշանն ի զաղջն:

Յարափթիթ: || տե՛ս Մշտափթիթ: 'ի ճառըն:

Յարգահատանք. անաց. օք: (անեզ.) || տե՛ս Արգահատութիւն. 'ի ա. հատ:

Յարգասեւանակ. ի. աց: || ունող զանեանակ յարգի. կմ իբրև զյարգ. և կմ յարգանմանն: ռամկ. Եւրէ գէս. կմ [illegible]: 'ի ճառընտ:

Յարդարանք. անաց. օք: (անեզ.) || յարդարութիւն. կմ համադրանք. կմ պատրաստութիւն. կմ կազմութիւն. կմ յօրինուած. և կմ կարգաւորութիւն: ռամկ. փօռազը: 'ի ճառս ինչ:

Յարդարումն. ման: || տե՛ս 'ի վեր Յարդարանք:

Յարդարուն: (Նախդր.) || յարդարելով. կմ համադրելով. կմ յօրինելով. կմ պատրաստելով. կմ կարգադրելով. և կմ զարդարութեամբ: ռամկ. փօռազէ փէզէ: 'ի գիրս սրբ:

Յարկակից. կցի. իւ. աց. օք: || կցորդ յարկաւ. կմ երդակից. և կմ տնակից: 'ի ճառընտ:

Յարկանիմ. յարկայ. յարկեցայ. իլ: (հատուածակ բայ.) || է կրաւորականն բայիս յարկանեմ, որ բազում անգամ վարի ներգործաբար, իբրև զբայ հասարակ, ուր և արկանիմն, և նշանակէ կառուցանել զյարկ, կմ ծածկել յարկաւ: ռամկ. ծաձք չէնել. Թ այսմ Սաղմ. 103. 2: 'ի հին օրինակս. Յարկար 'ի վր ջուրց զվերնայարկս նր:

Յարմարագնաց: (Նախդրիմ.) || յարմարաբար գնացող. կմ Թ պատշաճի ընթացող: 'ի գիրս վկյօր:

Յարմարալից: (Նախդրիմ.) || յարմարութեամբ լցեալ. կմ յոյժ յարմարական: 'ի գիրս սրբ:

Յարմարական: (Նախդրիմ.) || յարմարաւոր. կմ պատշաճական: 'ի գիրս սրբ:

Յարմարակարգ: (Նախդր.) || յարմարապէս կարգեալ. կմ բարեկարգ: 'ի գիրս սրբ:

Յարմարակից. կցի: || յարմարեալ և յօրինեալ. կմ չափակից. կմ բարեյօդ. և Թ այսմ ասի. յարմարակից մարմին: 'ի ճառընտ:

Յարմարուած. ոյ. ով. ոց. ովք: || յարմարութիւն. կմ յարմարումն. կմ յօրինուած. և Թ այսմ ասի. գեղեցկագիր յարմարուածով կառուցանել: 'ի գիրս սրբ:

Յարուն: (Նախդր.) || յարող. կմ որ յարի: ռամկ. կցցող: Իսկ մերթ՝ յար ունող. կմ որ յարաժամ կալեալ ունի զինն:

Յարուեան: (Նախդր.) || յար ունող 'ի վր իւր զուռ. կմ որ միշտ երևեցուցանէ յինքեան զուռս, և կմ յարաժամ զարդարեալ կայ ուռեզանք և ուռովք: 'ի հին [illegible]:

Յաւեժակայ: || տե՛ս Յաւէժակայ. 'ի գիրս սրբ:

Յաւելադիր. դրի. աւ. աց. օք: || յաւելացուցանող. կմ առաւելացուցիչ. և կմ բարդող: ռամկ. էքլէյիճի. կմ [illegible]: Իսկ մերթ՝ յաւելել, կմ առաւելել. կմ բարդել. և կմ յարել 'ի վերայ:

Յաւելաստացութիւն. թե: || տե՛ս 'ի ա. հատ. զԱւելաստացութիւն. 'ի գիրս վկյօր:

Յաւելեմ. եցի. եաց. եա. ել: (Ներգ.) || տե՛ս 'ի ա. հատ. զՅաւելուլ. 'ի գիրս վկյօր:

Յաւետաբար: (մակբայ.) || յաւէժաբար. կմ յաւիտենականաբար. կմ միշտ: 'ի ճառըն:

Յաւետախաղաց: || տե՛ս 'ի ա. հատ. զՄշտախաղաց: 'ի գիրս սրբ:

Յաւետանուն: || տե՛ս 'ի ա. հատ. զՅաւէտանուն: 'ի գիրս սրբ:

Յաւէժակայ: (Նախդրիւ.) || մշտակայ. կմ յարակայ. և կմ յաւիտենական: 'ի գիրս սրբ:

Յաւէժաձիր: (Նախդրիմ.) || տե՛ս 'ի ա. հատ. զՅարաձիր:

Յաւէժանուն: || տե՛ս 'ի ա. հատ. զՅաւերժանուն: 'ի գիրս սրբ:

Յաւէժատուր: (Նախդրիւ.) || յորդատուր. կմ բազմատուր. կմ յոյժ ձրի. և Թ այսմ ասի. յաւէժատուր աղբիւր, գանձ. և այլն: ռամկ. խէրր զօլ: 'ի ճառընտ:

Յաւէժացուցանեմ. կմ Յաւերժացուցանեմ. ացուցի. ացն. ել: (անցող.) || յաւէժական առնել. կմ մշտնջենաւորացուցանել. կմ յարատև առնել. կմ միշտ և յաւէտ անեղծացուցանել: 'ի գիրս սրբ:

Յաւէտաշարժ: (Նախդրիմ.) || մշտաշարժ. կմ յաւէտ և միշտ շարժող. կմ հանապազ շարժեալ: 'ի ճառս ինչ:

Յաւէտավառ: (Նախդրիւ.) || յաւէտ վառող. կմ մշտավառ: 'ի ճառս ինչ:

Յ Ե

Յեղաշարժ: (Նախդր.) || յեղափոխ. կմ փոփոխական. և կմ այլայլուն: ռամկ. ֆըֆըլըձօղ:

Յեղաշարժեմ. եցի. եա. ել: (Ներգ.) || յեղափոխել. կմ յեղաշրջել. կմ փոփոխել. և կմ այլայլել: ռամկ. ֆօֆուլէ: Լսծբը: և Գոբ. [illegible]:

Յեղուզակ: || տե՛ս Եղուզակ: 'ի գիրս սրբ:

Յեղուզակութիւն: || տե՛ս Եղուզակութիւն: 'ի գիրս վկյօր:

Յեղց. ոյ. ով. ոց. ովք: || յողով. կմ հոծ. կմ լի. կմ խիտ: ռամկ. նէջեան. կմ փոլ. կմ ոլօ:

Յեղցեմ. եցի. եա. ել: (Ներգ.) || տե՛ս 'ի ներքոյ Յեղցուլ:

Յեղցուլ. յեղցի. յե՛ղց. ցուլ: (Ներգործ.) || յաճախել. կմ յողովել. կմ զեղուլ. կմ հոծել. կմ լնուլ: ռամկ. [illegible] ընել: Թ այսմ 'ի գիրս սրբ. Ամ ծայրապատ յեղցեալ շտեմարանօք:

Յ Ի

Յիշատակագիր. գրի. աց: || գրող յիշատակաց, կմ յիշատակելի իրաց: տե՛ս և 'ի ա. հատ:

Յիսներորդ. ի. աւ. աց. օք: || յետ յիսնից զատաւորելոց: [illegible] Պնտկ՝ յիսներորդ ամսոյն, կմ յիսնաւոր բաժին, կմ խուռն, և նմանք նց, որք պարունակեն ըզ յիսնակս: Ղուկ. 7. 11:

Յիրեցուցանեմ. ցուցի. ցո. ցանել: (անցող.) || մերձեցուցանել. կմ մօտեցուցանել. կմ հպեցուցանել: Թ այսմ 'ի գիրս սրբ. [illegible]

Յ Ղ

Յ Ո

Յորդորաբուղխացուցանեմ։ || տե՛ս ՚ի ա․ հատոր․ զՅորդառաջացուցանել։

Յորձանահոս։ (Նախադրիւ․) || Մեծաւ բռնութեամբ հոսող․ կամ զօրութեամբ յորձանաց անող․ Ըստ այսմ ՚ի Ճառընտիրս․ Յորձանահոս կայր կենդանի աղբեան գետ։

Յորձանուտ։ (Վարի՛ իբր անուանական անուն, և նախադրիւ հոլովի․) || յորձանաւոր․ կամ հոսանուտ․ կամ ուժգին գետ ՚ի վերայ հոսող․ և ըստ այսմ առի․ յորձանուտ ջրոյն, ամէք, և այլն։ ՚ի Գիրս սրբոց։ Իսկ Երեմիա․ Վարի գոյականապէս, զորմէ ըստ ասացաւ ՚ի ա․ հատորին։

Յորձնեռանդն։ (Նախադրիւ․) || Եռացող՝ իբրև զյորձանս․ կամ յոյժ եռանդնոտ, որով ջերմն հեղեղապէս եռայ և հոսի․ Ըստ այսմ Սարգս․ Յորժամ կատարեալն լի բովանդակ զզօրութիւն հոգւոյն յինքն ունիցի, պտղաբեր լինելով յորձնեռանդն զջերմն կացուցանէ․ Իբր զհնիասի․ Իբր ծով յորձնեռանդն եռեալ ցամաքի։

Յուզականին։ (Նախադր․) || յուզող և քննող․ կամ մանրամասնաբար որոնող․ կամ քննախոյզ-գէտ։ ռամկ․ [illegible]․ կամ [illegible]։ Ըստ այսմ Լամբր․ ՚ի խորհրդոցս մեզ յուզականին լինելոյ։

Յունասականի, Նայոյ․ Նայոց։ || տե՛ս ՚ի Ներքոյ Յունասակի։

Յունական․ պաց․ ...։ || յունացինի, որ է ծառ տանող զյունաստան․ ռամկ․ [illegible]։ ՚ի Գիրս [illegible]։

Յունաքար․ ի․ իւ․ կամ [illegible]։ || է քար ինչ [illegible] ՚ի բժշկականութիւն։ ռամկ․ [illegible]։ ՚ի հին բժշկարանս։

Յուշարար․ ի․ աւ․ այ․ աք։ || յուշ առնող․ կամ յիշատակիչ․ և կամ յիշեցուցիչ։ ռամկ․ միտք ձգօղ։ ՚ի Գիրս վկայից։

Յուռն։ (Նախադր․) || յոգն, որ է բազում․ կամ առաւել․ կամ յոլով․ Ըստ այսմ ՚ի Գիրս սրբոց․ Ոմանք ասեն, և ոմանք յուռն ունէին զվշտաց լի տրամութեան մտածմունս։

Յուռնազան։ || տե՛ս ՚ի ա․ հատոր․ զՅոգնազան։ ՚ի Գիրս սրբոց։

Յուռնաթշուառ․ կամ յոգնաթշուառ։ (Նախադրիւ․) || յոյժ թշուառացեալ․ կամ անհնար թշուառ։ ռամկ․ խիստ խեղճ։ ՚ի ճառս ինչ։

Յուռնաժողով։ (Նախադրիւ․) || բազմաժողով․ կամ բազմախումբ․ կամ բազմաժողովեալ։ ՚ի Գիրս սրբոց։

Յուռնածուփ․ կամ յոգնածուփ։ (Նախադր․) || բազմածուփ․ կամ բազմալեկոծ․ կամ յոյժ ալեկոծական։ ՚ի ճառս ինչ։

Յուռնահնչակ։ || տե՛ս Յոգնահնչակ։

Յուռնապատիկ․ ակի․ աց։ || բազմապատիկ․ կամ բազմազան։ ՚ի ճառս ինչ։

Յուռնապտուղ․ կամ յոգնապտուղ։ (Նախադր․) || բազմաբերութեամբ․ կամ յոյժ պտղաբեր․ կամ կարի պտղաւէտ։ ՚ի ճառս ինչ։

Յուռնասեր․ կամ յոգնասեր․ ու․ իւ։ || բազմասէր․ կամ բազմածախ․ և կամ բազմածախսակ։ ռամկ․ շատ ծախսող։ ՚ի Գիրս սրբոց։

Յուռնուղէշ։ (Նախադրիւ․) || բազմավաստակ․ կամ բազմամեծարեալ։ ռամկ․ շատ [illegible]։ ՚ի ճառս ինչ։

Յուռնուստ․ կամ յոգնուստ։ || ՚ի յոգունց տեղեաց․ կամ ՚ի բազում կողմանց․ կամ ՚ի բազմաց անձանց։ ռամկ․ շատ տեղէն։ ՚ի Ճառընտիրս։

Յ Ս

Յստակամտութիւն․ թեան։ || յստակութիւն մտաց․ կամ անապական միտս ունելն․ կամ սրբութիւն սրտի․ կամ անխարդախութիւն․ և կամ անկեղծութիւն։ Սարգս։

Յ Օ

Յօդաթափ։ (Նախադրիւ․) || զյօդս թափօղ․ կամ որոյ յօդուածքն են լուծեալ։ ռամկ․ [illegible]․ կամ [illegible]։ Սարգս։

Յօդակապ։ (Նախադրիւ․) || զյօդուածս կապող․ կամ որոյ յօդուածքն են կապեալք․ և կամ կարթակապ։ ռամկ․ [illegible]։ ՚ի Գիրս վկայից։

Յօժարաբար։ (Մակբ․) || յօժարութեամբ․ կամ յօժարականաւ սրտիւ։ ՚ի Ճառընտիրս։

Յօնակից․ կցի․ աւ․ աց․ օք։ || Նա, որոյ յօնքն են կցեալ միմեանց․ և ըստ այսմ յորժամ ոք խօժոռի, և յօնքն միջանկոյքն միմեանց, ասի․ յօնակից լինել։ Ըստ այսմ ՚ի Ճառընտիրս․ Աշխատանօք [illegible], յօնակից լեալ վշտօք։

Յօնաճոճ։ (Նախադրիւ․) || Նա, որոյ յօնքն վեր ՚ի վերայ ճոճին, կամ շարժին․ Ըստ այսմ ՚ի Ճառընտիրս․ Յօնաճոճ և աչակապուտ գեղեցք։

Յօրայ․ յօրայի․ իւ․ ից․ իւք։ || խորթ հայր, կամ խորթ ծնօղ արու, որպէս և խորթ մայրն կոչի մօրու։ ռամկ․ խորթ հայր։ Խորէն․ Գ․ գլ․ 69։ և ՚ի Գիրս [illegible]։

Ն Ա

Նազարան․ ի․ից։ || պատուհասարան․ կամ պանծարան․ կամ գերապատուանօղ․ և կամ փառաւորութեամբ մեծացուցանող։

Նազարանեմ․ եցի․ եա․ ել։ (Ներգործ․) || պատուհասարանել․ կամ գերապատուել․ կամ պանծացանել․ կամ գերապանծ շքով մեծացուցանել։ Ըստ այսմ ՚ի Գիրս սրբոց․ Պարս և արժան է հռչակել ի գովութիւն Նազարանել զմեծ և զգեղեցկագնական առաքինութեան։ կամ Նազարանել զհռչակեալն առքունիս։

Նազարանութիւն․ թեան։ || պանծարանութիւն․ կամ պատուհասարանութիւն․ կամ գերապատուութիւն․ և կամ շքեղազարդութիւն․ Ըստ այսմ ՚ի Գիրս սրբոց․ Նօթանելով պատուոյն հոյակապ նազարանութիւն պարծանաց։ կամ Զհրաշափառ [illegible] զորս նազարանութիւն նմա հատուցանել։

Նախաբժիշկ։ (Նախադր․) || Նախակին, կամ նախնի բժիշկ․ և կամ բժշկապետ։ ՚ի Ճառընտիրս։

Նախաբոյս։ (Նախադր․) || Նախ բուսեալ․ կամ անդրանաբոյս։ ՚ի Ճառընտիրս։

Նախաբղխութիւն։ (Նախադր․) || Նախ բղխել․ կամ կանխաւ բղխօղ։ ՚ի Ճառընտիրս։

Նախագոյական․ ի։ || Նախակէն գոյական․ կամ Նախ-

պղջացեալ. կմ յառաջագոյն դոյացեալ. կմ նախամեծարեալ. կմ նախնագոյն. [illegible] Եղեծ. և ըստ այսմ առնի. նախադասելի լեալ, կմ հաւանութեան: Յովհ. իմաստ. և 'ի գիրս ոսկ.

Նախապատուական. ի: Ո Նախնական պատուոյ. կմ հեղինակ պատուոյ իւրք: 'ի գիրս ոսկ.

Նախազգուշութիւն. թեան: Ո զգուշութիւն առաջ [illegible]. կմ [illegible] պատճառութեան, որպէս յառաջքան զգուշանալ չարին [illegible]: 'ի գիրս ոսկ. [illegible] 'ի [illegible] զնա [illegible] նախազգուշութեանց 'ի մէջ [illegible]: կմ [illegible] նախազգուշութեան:

Նախածնող. ծնողի. աց: Ո Նախնիքն ծնող. որով նշանակի, թէ նախահայրն, և թէ նախամայրն. 'ի գիրս ոսկ.

Նախակիր. կրէ: Ո Նախնին կրող. կմ նախ կրեալ. և կմ որ հետևեն 'ի նախնական կրմանէ: 'ի ճառընտ.

Նախակրթական. ի. աց: Ո յառաջագոյն կրթող. կմ յառաջնում վարժեալ: Իսկ մերթ զդաստիարակ. կմ նախածանուցիչ. և մերթ [illegible] կրթութեան. կմ ծանուցանել [illegible]. Ըստ այսմ 'ի գիրս ոսկ. Որ իբր նախակրթական [illegible] մեծամեծացն լինէր:

Նախահաւատ. ի. աց: Ո Նորահաւատ. կմ նորընծայ. և կմ աշակերտ. Ըստ այսմ 'ի գիրս ոսկ. [illegible] և նախահաւատ զուգակցին, (ըստ Եւսեբի.) յորմէ եւ յոմանց առաջ [illegible] ծառայութեան:

Նախահայր. ու: Ո Նախահայր. կմ նախածնող. և կմ պապ: [illegible]. փէքէ: 'ի ճառընտ. և Սարգիս [illegible] և 'ի [illegible] հատ:

Նախահաւանական. ի. աց: Ո Նախատակիրք. կմ առաջնորդ. կմ հեղինակ: Եւ կմ յառաջնորդ [illegible]. կմ 'ի վաղուց [illegible]: 'ի գիրս ոսկ.

Նախահաւանեցեալ. եցի. եա. եւ: (չէզոք.) Ո Նախատեսեալ լինել. կմ նախնին [illegible]. և կմ առաջնորդել: 'ի գիրս ոսկ.

Նախահաւանել. եցի. եա. եւ: (չէզոք.) Ո Նախադասեալ լինել. կմ առաջնորդութեան առնել. և կմ առաջնորդել: 'ի գիրս ոսկ.

Նախամայր. ու: Ո Նախնին մայր. կմ հանի առաջին: 'ի ճառընտ.

Նախամանկութիւն: (Նախդրիւ.) Ո Նախընծայ. կմ նախատպաւորեալ. կմ յառաջագոյն. կմ նախամեծար. Ըստ այսմ 'ի ճառընտ. [illegible] նախամանկութեան [illegible] 'ի [illegible] հաւատոյն [illegible]: տես և 'ի աս. հատ. [illegible]:

Նախամեծարել. եցի. եա. եւ: (Ներգ.) Ո Նախամեծար առնել. կմ գերապատուել: Ըստ այսմ 'ի ճառընտ. 'ի [illegible] նախամեծարելոյ:

Նախանշութիւն. [illegible]: Ո [illegible], որպէս [illegible] 'ի աս. հա [illegible] իսկ [illegible] նախնիքն նշանակութիւն. և կմ յառաջադրութիւն. Ըստ այսմ 'ի գիրս ոսկ. Եւ 'ի [illegible]

արժանի է նախաշաւիղ առնել [illegible] պատճառ:

Նախաշաւիղ. եաց. եօք: (անեզ.) Ո յառաջագոյն եղեալ. կմ առաջնորդեալ [illegible]. Ըստ այսմ 'ի գիրս ոսկ. Յորմէ եւ նախաշաւ[illegible] [illegible] մեծաշնորհ [illegible]:

Նախապատրաստ: (Նախդրիւ.) Ո Նախնին պատրաստող. կմ առաջին ընծայող: Իսկ մերթ նախամանկութիւն. կմ նախընծայ:

Նախապատրաստական: (Նախդրիւ.) Ո Նախնին պատրաստող. որ էր հարկել: 'ի ճառընտ.

Նախապատճառ: (Նախդրիւ.) Ո Նախնին պատճառ. կմ առաջին անիթ: [illegible] ամէն [illegible]: 'ի ճառընտ.

Նախաստեղծ: (Նախդրիւ.) Ո Նախաստեղծ. կմ կանխաստեղծ. և կմ նախապահուստ: 'ի ճառընտ.

Նախաստեղծել. եցի. եւ: (Ներգ.) Ո յառաջագոյն ստեղծանել: [illegible] ծնել: 'ի գիրս ոսկ.

Նախաստեղծիչ: (Նախդր.) Ո Նախաստեղծ, որ է նախ ստեղծել. և ըստ այսմ առնի. նախաստեղծելին մարդ. և այլն: 'ի գիրս ոսկ.

Նախավկայ: (Նախդր.) Ո Նախ վկայ. կմ յառաջագոյն վկայել և ճգնել. և կմ առաջին երանութեան 'ի հին պարգևս.

Նախարդար. ի. ոյ: Ո Նախնին արդար, որ է հաւ բէլ: 'ի ճառընտ.

Նախերգութիւն. թեան: Ո Նախնին երգութիւն. կմ յառաջագոյն լինելութեան. Ըստ այսմ 'ի գիրս ոսկ. [illegible] նախերգութեան երգոցագոյն է:

Նախերգարան: (Ածակ.) Ո Նախերգութիւն. կմ նախերգանութիւն. և կմ նախընթացարան:

Նախերեակ. ի: Ո Նախնին երեւող. կմ յառաջագոյն երեւեալ: 'ի գիրս ոսկ.

Նախէ. եւէ. իյ. իւք: Ո Նախնին եղեալ. կմ որ յառաջագոյն դոյր, կմ նախապատկեալ. Ըստ այսմ 'ի գիրս ոսկ. Առաջ [illegible] նախնին պատճառ: Եւ զնոյն ասի. Պարտ է [illegible] [illegible] իրս և [illegible] 'ի նախէ իցէ և որ 'ի [illegible]:

Նախնական: (Նախդրիւ.) Ո Նախնական. կմ առաջին. և կմ Նախնին. և ըստ այսմ առնի. 'ի ճառընտ.

Նախատացոյց: (Նախդր.) Ո Նախ տացող. կմ յառաջագոյն սահմանող: Իսկ մերթ նախ տացեալ. կմ յառաջագոյն սահմանեալ [illegible]:

Նայեաց: (Ածական.) Ո Իբրև զնա. կմ նման. նմա. [illegible]: Ըստ այսմ 'ի գիրս Սարգ. Մի զորդին պատարագելով նայեաց. [illegible] իբրև զնա. կա է արդարև: Եւ զնոյն [illegible] նայեաց 'ի մարմնական ըն[illegible] [illegible]. [illegible] նոյն զնա, որ է եղեա: կմ Համեմատել նայեաց պատարագ [illegible]. [illegible] Եւ 'ի ճառընտ. ասի. Յաւելել [illegible] նայեաց զինչ. [illegible] իբր [illegible]. որ է [illegible]:

Նայաստանի: Ո [illegible] 'ի [illegible]: [illegible] է [illegible] [illegible]. [illegible] հին և [illegible] 'ի [illegible]:

Նարգէս. կմ նարգիս. իսի. աւ. աց. գլ: Ո է թուփ ինչ. կմ մէջ իմն վարդի [illegible]

տեսալ իբրեւ զդասաւորան յաշխարհն ամբարձեալ ելոց․ որոյ կերպն է փայտանիւթ, եւ փայտն լար ազնուականին ուղիղ։ Զնա հատանէ իբրեւ զերկեգն զաւազան առնէին։ Զնա լատինք կոչեն, Փերուլայ, եւ յոյնք, Նարթեքս․ յորմէ եւ՝ ի մեզ կոչեցաւ նարդեա։ Ի Գիրս Վէջոց։

Նարդոս ։ ‖ Է ծաղիկ ինչ բազմազգային, եւ անուշահոտ։ ռամկ․ գխնդմիկ։ տես եւ՝ ի Յ․ Հատ․։

Նարթէքս․ Նարթէքսի․ ով․ ոց․ ովք։ ‖ Է պատուար ինչ ՝ի տաճարս եկեղեցեաց, զոր այլով անուամբ կոչեմք Թռուբենք։ Ի Գիրս ատենից։

Նաւաստեարկ․ ի․ աւ․ աց․ զք։ ‖ Ներկեալ իբրեւ զնաւաւոր․ կմ՝ խաչատախտակ․ կմ՝ խաչ տախտակի․ եւ կմ՝ գոյնագոյն։ ռամկ․ գոյնզգուն․ կմ՝ ալաճայ պալաման․ եւ կմ՝ խաթափին։ իսկ մերթ՝ Ներկող զնաւաւոր․ կմ՝ Ներկարար բազմազան գունոց․ եւ կմ՝ Նկարիչ։ ռամկ․ Նախշիչ․ կմ՝ պօյաճը։ Ը այսմ Սեբեր․ Զոր ամենեքին Նաւաստեաց ճարտարութիւն չէ ձեռնհաս ներկանել։ Ը այսմ վարի բազում անգամ․ Ի Գիրս Վէջոց։

Նաւանցացիկ ։ (Նախդրիւ․) ‖ գնացող նաւուաւ․ կմ՝ նաւորդ։ ռամկ․ նաւով երթի ։ իսկ մերթ՝ այն, որ լինի նաւանցութեամբ․ եւ Ը այսմ առի․ Նաւանցութիւն ճանապարհորդութեան ։ Ի Գիրս Վէջոց։

Նաւալուղակ ։ ‖ տես ՝ի Յ․ Հատ․ Նաւապողակ ։ Յոբ․ 40․ 26․ ըստ յնոց"։

Նաւախիճ․ խճի․ խճից ։ ‖ խիճ․ կմ՝ աւազ․ եւ կմ՝ այլ ինչ նման, զոր լնուն՝ ի յատակս նաւուն առ՝ ի ծանրութեն։ ռամկ․ նաւի վաֆրայ։

Նաւախնճոյք․ ից․ իւք։ ‖ տես Նաւահանգիստ։

Նաւակիալ․ ի․ աւ․ կմ՝ իւ․ աց․ ովք ։ ‖ Նաւ, որ կալեալ ունի զնաւ, որով մերթ նշանակէ նաւապետն․ կմ՝ նաւավարն ։ ռամկ․ խավտան ։ իսկ մերթ՝ այն, որ զնաւն կալեալ արգելու յընթացից․ եւ Ը այսմ է սա անուն փոքրիկ ձկան իրիք, որ փշովք պատենազինեալ կայ։ Սա պնդեալ զհետ նաւուց ընթացելոց՝ ի մէջ ծովանոյց ջուրց, կցորդի՝ ի յատակս նոց․ եւ որչափ եւ մեծ իցէ եւ արընթաց, կասեալ կացուցանէ զնա անշարժ, խորտակեալ զնաւ ընթացս նոց․ ուստի անուն զիտականն ։ Զնա լատինք կոչեն՝ ռեմօրայ․ եւ յոյնք՝ Եքինեիս, ոչ եւ ՝ի մեզ երբեմն զնի․ Ը այսմ ՝ի Գիրս Վէջոց․ Ոստի է նաւուց ձկնիկն մի փոքրիկ, որ անուանել կոչի, Եքինէիս, որոյ անուն իւր թարգմանի նաւակալ, զի ունի զմի մի ՝ի մեծամեծ նաւաց, եւ ոչ տայ շարժել՝ի տեղւոյ անտի ։

Նաւակացութիւն․ ցրդի։ ‖ տես Նաւահանգիստ։

Նաւակուիլ ։ (Նախդրիւ․) ‖ տես ՝ի Յ․ Հատ․ զՆաւամարտիկ ։

Նաւակոչութիւն․ թեն ։ ‖ տես ՝ի Յ․ Հատ․ ընդ Նաւամարտութիւն ։ Ի Գիրս Վէջոց։

Նաւահանգիստ․ գստի․ ից ։ ‖ Հանգիստ կամ խնջոյք նաւուց, զոր առնեն բազում զարդարանօք եւ կանթեղօք, եւ հրացանօք ։ ռամկ․ նաւի փօնանմայ ։

Նաւաձիգ․ ձգի․ իմ․ աց․ ովք ։ ‖ ձգող զնաւ․ որ նաւ, որ քարշէ զնաւ ։ ռամկ․ Եէտէքճի ։

Նաւաձգութիւն․ թեան ։ ‖ տես Նաւաքարշութիւն։

Նաւաշուր․ շրի․ աւ․ աց․ ովք ։ ‖ ջուր նաւու․ կմ՝ նաւաւոր ջրհօղ․ կմ՝ նաւարկող ։ ՝ի ճառսն Եռանէի։

Նաւաստուհի․ տեկի․ աւ․ աց․ ովք ։ ‖ Նաւորդի, կմ՝ նաւավար ։ ռամկ․ կեմիճի ։ իսկ մերթ՝ նաւուստուհեան․ կմ՝ նաւարդաց դեան․ եւ կմ՝ նաւարկեան դեան․ Ը այսմ ՝ի Գիրս Ալեք․ Ի զինուոր բանկան նաւհատակութեանն, եւ ՝ի նաւաստուհեց վարժապետութեանց գիտութեան ճանաչեն ։

Նաւարդակ․ ի․ աւ․ աց․ ովք ։ ‖ առաջակ ծովու, զոր եւ կոչեմք հէն ։ ռամկ․ զուռանդ ։

Նաւաքարշ․ ի ։ ‖ քարշող զնաւ, որ յատկապէս առի, նաւաձիգ ։

Նաւաքարշութիւն․ թեան ։ ‖ նաւաձգութիւն․ որ է քարշելն զնաւս ։ ռամկ․ Եէտէքճիլիք ։ Ի Գիրս Վէջոց ։

Նաւերութիւն․ թեան ։ ‖ նաւելն ․ կմ՝ նաւարկութիւն ։ Ի ճառընտ։

Ն Ե

Նեխաշանթեղ ։ (Նախդր․) ‖ նեխեալ շաղիղ․ զի հոտեալ զի ։ ռամկ․ հոքած ւեւ ։ իսկ մերթ վարի ամենախնդրութ, եւ նշանակէ զայն, որ է շաղիղ հոտեալ ։ Ը այսմ Յովհ․ իմաստ։ կոչուեցան ոչ անդէնք ՝ի նեխաշանթեղ ինչ գէշ։

Նեխուր․ ի․ աւ․ աց․ ովք ։ ‖ կարոս ։ ռամկ․ քէրէվիզ ։ Ի հին բժշկարանս ։

Նեղաբերան ։ (Նախդրիւ․) ‖ Նաւ՝ որ ունի ըղնեղ, եւ զանձուկ բերան․ որպիսի են ամանք ՝ի սափորոց ։ Ի Լար․ հարց․ իմ ։

Նենգախօսող ։ (Նախդրիւ․) ‖ Նենգաւոր պատասխանով․ կմ՝ նենգաւոր ասպանով ։ Սարգ ։

Նենգախորհ, կմ՝ նենգախոհ․ ի․ իմ․ աց․ ովք ։ ‖ ունող զնենգաւոր խորհուրդս․ կմ՝ նենգամիտ․ եւ կմ՝ նենգամէտ ։ տաճկ․ հիլէճիպաղ․ կմ՝ ճէլէպինճի ։ Ի ճառընտ ։

Նենգախօս․ ի․ իմ․ ից․ իւք ։ ‖ խօսող նենգութեն․ կմ՝ նենգաւոր բանիւք․ եւ կմ՝ չարաբանիւթ ։ տաճկ․ հիլէճի ։

Նենգախօսութիւն․ թեն ։ ‖ նենգաւոր խօսք, կմ՝ խարդախ բան․ եւ կմ՝ չարաբանութիւն ։ ՝ի հին տաղմագիրս ։

Նենգածոտ ։ ‖ նոյն է Ը բառին նենգամէտ, ոմ̃ չարախօսն Ը բառին չարախօս ։

Նեպուկ․ պկի․ կմ՝ ուկի․ աց ։ ‖ Է ձկն ինչ փոքր՝ ի ծովն լոմլիւսի․ տաշտաձեւ Ը թիկանց կողմանն․ եւ տափակ Ը առաջին կողմանն․ յորում ունի զմանրիկ ոսկր բազում ։ Սա յանձաւս գոյանայ ՝ի գինեութէ ընդ քարամբք եւ Ը գորտովք, եւ ընդ կայտառօք․ եւ յորժամ ըմբռնեն, կծկեալ զնմանէ, եւ լինի իբրեւ զխեցեղէն ։ տաճկ․ պօճէտ պեօճէի ։ ՝ի հին բժշկարանս ։

Ներաս ։ ‖ է գերանուն վայելչական, եւ նշանակէ նորա․ Ը այսմ ՝ի Գիրս ղեւ․ Թէ ոչ զկանգուլեան սպանցէ արամ, ներաս ինքն արամ վախճանեսցի․ ոմ̃ արամ ինքն մեռցի ։

Ներբողաբան․ ի․ իւ․ կց․ իւք ։ ‖ ներբողեանս յօրինող, կմ՝ ներբողիչ․ կմ՝ պաճառաբանիչ․ եւ կմ՝ ճարտասան ։

Ներբողաբանեմ․ եցի․ եա․ եալ ։ (Ներբ․) ‖ ներբողիւք գովել․ կմ՝ պաճառաբանութեամբ

գործառնել. և կմ՝ քննատուրծորէն մեծա ցուցանել. ըստ այնմ 'ի Գիրս Պետ. Յիշատակ ողջոյն լիցի ներբողաբանել զաս։

Ներբողաբանութիւն. թեան։ || բանք ներբողե_ նից. կմ՝ ներբողումն. կմ՝ գովասանաբա_ նութիւն. և կմ՝ գովասանք. ըստ այնմ 'ի Գիրս Պետ. Նախ քան այլոց գովելեաց, ամս տա ցէ 'ի դէպ զսքանչելի և զյաւէտ ներբողա_ բանութիւն։ կամ Սոցա վերբերեսցի ար_ ժանաւոր և իմաստուն ներբողաբանութիւն։

Ներդաշն. ի. ից ։ || ներքին դաշն. կմ՝ սատրա դաշն, և կմ՝ սատրադիր ։

Ներծածկեմ. եցի. եա. եալ։ (Ներգ.) || ծած կել 'ի ներքս. կմ՝ թաքուցանել 'ի ներքս. ըստ այնմ 'ի Ճառընտ. Եւ 'ի տապանի ներծած կել մարմնով ։

Ներկէս. կիսի. իւ. աց. օք։ || է ձուկն ինչ ծովային թմրեցուցիչ. քանզի խորեալ 'ի տեղմ ծածկի, և յանցանել ձկանց, թու նաւորեալ թմրեցուցանէ զնա, և յետոյ յարձակեալ կլանէ։ Զսա լատինք կոչեն. Թօռբէտօ. և յոյնք, Նառկէ. յորմէ 'ի մեզ կո չեցին ոմանք ներկէս. զոր 'ի հայ բարբառ անուանեսցեմք՝ շլթակ։ 'Ի Գիրս Վիճ.

Ներմիանամ. ացայ. անալ։ (Ըմբշ.) || ներք_ սապէս միանալ. կմ՝ միաւորիլ 'ի ներքուստ. ըստ այնմ 'ի Ճառընտ. Ընդ որում անշփոթ բնա բար ներմիացեալ և խառնեալ։

Ներշրջանակ. ի. աւ. աց. օք։ || նոյն է ըն բա ւիս շրջանակաւոր. այս և ներշնչականն ըն բաւին շնչաւոր։ Լամբրոն։

Ներփակեմ. եցի. եա. եալ։ (Ներգ.) || 'ի ներքս փակել. կմ՝ պարփակել. ըստ այնմ 'ի Ճառընտ. Ներփակեալ պահէ զձայն ծառոյն կենաց։

Ներքին. ւնոյ. ով. ոց. ովք։ || է տունկ, կմ՝ բոյս ինչ պտղաբեր. զոր այլազգական անուամբ կոչեմք, լոպաս. այս 'ի Բռ. հատ. եպաս։ Զորոյ զպտուղն Խաշակոյն յայլ միտս լեալ՝ զեւրան մտանայ։ Լինի սա յա ձախ 'ի լեռնս, կմ՝ յափրիկէ։ Յունար. լօ_ թօս. լատիներ. լօթուս. և իտալերէն, լօթօ։ 'Ի հին բժշկարանս։

Ներքնադոյն գունի։ || առաւել ներքին. կմ՝ ներքսադոյն ։ 'Ի Ճառընտ։

Ներքնագրոշմ։ (Նախդր.) || ներքին դրոշմ. կմ՝ դրոշմեալ 'ի ներքոյ։ 'Ի Գիրս Եւսեբի։

Ներքնապետ։ || տես 'ի Բռ. հատ. զՆերքինա_ պետ։ 'Ի Ճառընտ։

Ներքսադրեմ. եցի. եա. եալ։ (Ներգ.) || դնել 'ի ներքս. կմ՝ ներածել։ 'Ի Գիրս Պտմոչ։

Ն Է

Նէ. զնէ։ || է դերանուն վաղնջական, որով նշանակի՝ նա, կմ՝ այն. ըստ այնմ 'ի Գիրս Պետ. Քանզի նէ՝ զխարդ համարձակէր զկախար դականն 'ի գործ արկանել արուեստ զնա, զխարդ համարձակէր. և այլն։ կմ՝ Եւ զնէ ըն դժնդակագոյն արկանել տանջանօք. զնա։ 'Ի սմանէ եկանէ դերանուանս ներա, իբր սե ռական սորին. զոր տեսցես 'ի տեղւոջ իւ_ րում։

Ն Ժ

Նժոյգ։ || տես 'ի Բռ. հատ. զՆժոյգ։

Ն Ի

Նիզակատեգ. տեգի. աւ. աց. օք։ || նիզա_ կաբուն, որ է ձող նիզակին։ ռամկ. նշդա_ նի կոն. ըստ այնմ 'ի հին պարզագիրս. Բուռն հարկանէր զնիզակեն հանեալ 'ի նմանէ ըղ նիզակատեգն ։

Նիստեմ. ստ. այ. ացայ. կմ՝ ացի։ (Ներգ.) || նիւթել. կմ՝ խորհիլ. կմ՝ հնարել. ըստ այնմ Առակ. 16.28. ըստ յօյն". Այր խորամանկ նիստայ զչարիս. ըստ այսմ է և յայլուր։

Նիւթապաշտ. ի. ից։ || պաշտօղ զնիւթա կան իրս, որով նշենկի կռապաշտն։ տաճկ. ֆուռթէէրէկ։

Նիւթապաշտութիւն. թեան։ || պաշտօն նիւթա կան իրաց. կմ՝ կռապաշտութիւն։ 'Ի Ճառընտ։

Նիւթաւորիմ. եցայ. եալ. իլ։ (Ձայնակր.) || նիւթաւոր լինիլ. կմ՝ առնալ զնիւթ. և կմ՝ մարմնաւորիլ։ 'Ի Գիրս Պտմոչ։

Ն Կ

Նկարադէմ. դիմի. աւ. աց. օք։ || այն՝ որ ունի զնկարեալ դէմս, կմ՝ կերպարանս. և ըստ այսմ ասի. պատկերնկարադէմ։ 'Ի Ճառընտ։

Նկարադրոշմ։ (Նախդր.) || նկարել դրոշմ. կմ՝ տիպ նկարաւոր։ 'Ի Ճառս ինչ։

Նկնախոհ. կմ՝ նկնախորհ. ի. իւ. ից. իւք։ || նա, որ ունի զնկուն խորհուրդս. կամ նուաստախոհ. կմ՝ նուաստամիտ. և կամ չնչին անձամբ. ըստ այնմ 'ի Գիրս Պետ. Մի՛ ոք նկնախոհ՝ 'ի վայր դացի ընդ զթռչնոցդ երամս։

Նկնահասակ. ի. աւ. աց. օք։ || ունօղ զնկուն հասակ. կմ՝ որ հասակաւ փոքրիկ և նուաստ է. և կմ՝ երկայնութ. չնչին է և խոտելի. ըստ այնմ 'ի Գիրս Պետ. Սեխենի և մորենի, որք մարմնով նկնահասակ և գծուծ են։

Նկնաձև. ի. իւ. աց. օք։ || ունօղ զնկուն ձև, կմ՝ զնուաստ տեսիլ. և ըստ այսմ ասի. Նկնաձև հասակ։ 'Ի Գիրս Պետ։

Ն Մ

'ի Նմակոյք. 'ի նմակոյից. իւք։ (անեզ.) || այն տեղ, որ 'ի նմա կան, կմ՝ 'ի նմին պարու_ նակին. ըստ այնմ 'ի Գիրս Պետ. Յորժամ 'ի խոյզ առեալ, զ'ի նմակոյսն գտցեն օգտութիւն։

'ի Նմայք. 'ի նմայից. իւք։ || այնք՝ որք են 'ի նմա. ըստ այնմ 'ի Ճառընտ. Եւ առեալ ըղ_ թուղթն, և տեսեալ զ'ի նմայսն, զարմա_ ցաւ 'ի վերայ նր ։

Նմանաքերեմ. եցի. եա. եալ։ (Ներգ.) || քերել զնմանութիւն. կմ՝ նմանեցուցանել. կմ՝ առակել. կմ՝ այլաբանել. կմ՝ տպաւորել. կմ՝ կերպա րանել. և կմ՝ նկարագրել. ըստ այնմ 'ի Ճառ_ ընտ. Առաքելն զերկուս առաքեալս, զորս զերաց նմանաքերէ զկոչումն։

Նմանակիւն. ի. աց։ || այն, որ նման է. կմ՝ որ ունի զնմանութիւն ըն ումեք. և կմ՝ նմա_ նակից. և ըստ այսմ ասի. նմանակիւնն հայր։ 'Ի Ճառընտ։

Նմանահաւատար։ (Նախդրիւ.) || նման և հա ւատար. կմ՝ զուգահաւատար։ ռամկ. էչ_ էին։ ըստ այնմ 'ի Գիրս Պետ. Որով նմանահա_ ւատար վեհէին տիրեսմք հօղածին կենդանեաց։

Նմանաշարշար։ (Նախդրիւ.) || տես 'ի Բռ. հատ. զՆմանավիշտ։ 'Ի Ճառընտ։

Ն Ն

Ն Շ

Ն Ո

Ն Ս

[illegible] ... կամ [illegible] ... 'ի Գիրս [illegible] ...

Նոյն ... || [illegible] 'ի վերայ Նոյն [illegible]:

Նաւ... [illegible] || [illegible] ... 'ի Գիրս [illegible] ...

Նաւ... [illegible] || [illegible] ... 'ի Նառ... [illegible] ...

Ն Ք

[illegible] || [illegible] ...

Ն Օ

[illegible] || [illegible] ...

Ն Օ

[illegible] || [illegible] ...

ՇԱ

Շ[illegible]. ի. աց: || [illegible] ... 'ի Նիւն [illegible]:

Շաղախեմ. ացայ. ցի՛ր. ալ: ([illegible]) || Շաղ[illegible]. կամ ցօղանալ. և կամ [illegible]:

Շաղապատ. ի. [illegible]: || [illegible] ... 'ի Մառ... [illegible]:

Շաղաւատ: || Է [illegible] 'ի [illegible] գերերոց, զոր [illegible] 'ի բարձն փամ:

Շաղդագործ. ի. աց: || գործօղ շաղդի. կամ [illegible] ... և այլն:

Շաղդագործութիւն. թե: || գործողութիւն շաղդի. կամ [illegible] ... 'ի Մառ... [illegible]:

Շաղդայերոց: (Նախադր.) || [illegible] ... 'ի Գիրս [illegible]:

Շաղդանեմ. ացայ. ցի՛ր. ալ: ([illegible]) || Շաղդել, կամ [illegible]:

Շամանդաղան: (Նախադր.) || [illegible] ...

Շամանդաղութիւն. թե: || [illegible] ...

Շամփուր: || [illegible] ... 'ի Մառ... [illegible]:

Շամպրակ: ([illegible]) || [illegible] ... 'ի Գիրս [illegible] ...

Շան: || Է [illegible] ... 'ի Գիրս [illegible]:

Շանթ[illegible]: (Նախադր.) || Է [illegible] 'ի [illegible] ... 'ի բարձն փամ:

Շառագունութիւն. թե: || [illegible] ... կամ [illegible]:

Շառագունեմ. ացայ. [illegible]: ([illegible]) || [illegible] 'ի Գիրս [illegible]:

Շառագունեայց. [illegible]: ([illegible]) || [illegible] ... 'ի Գիրս [illegible] ...

Շառագունութիւն. թե: || [illegible] 'ի Գիրս [illegible]:

Շառաչեալ: (Նախադր.) || [illegible] ... 'ի Գիրս [illegible] ...

Շառաւիղ[illegible]: (Նախադր.) || [illegible] ...

Շառաւիղեմ. եցի. եալ. ոց. [illegible] || [illegible] ... 'ի բարձն փամ:

Շառաչ[illegible]. [illegible] || [illegible]

կամ բազմաչըմիկ ։ ռամկօրէն · չոփ ծառ եէօղ ։ 'ի ճառս ինչ ։

Շատութիւն · թեան ։ || յոլովութիւն · կմ յաձախութիւն · կմ բազմութիւն · Ըն այսմ 'ի Գիրս պէտ· Յովհաննու եղանակաց ամենեցունց շատութիւն ։

Շարադէղ, կմ շառադէղ · ի · աց ։ || կազմեալ բաղեղ · կմ կազմբաղադոյն դեղեցկացեալ · Ըն այսմ 'ի Գիրս պէտ· Զգեղեցկագիտութենն կերպարանն 'ի շարադեղն զարձոյց ասելով ։

Շարանեմ · ացայ · ցիր · ալ ։ (ընդմիջ·) || շարիլ· կմ շարունակիլ· և կմ յարիլ ։ 'ի ճառըն ։

Շարաւարուղն ։ (Նախադրիւ ·) || բղխող շշարու, կմ զթարախ ։ Սուրբ ։

Շարաւածոր ։ (Նախադրիւ ·) || ծորող շշարաւ · կմ թորող թարախոյ ։ ռամկ· Բոլոր հուղը նող ։ 'ի ճառս ինչ ։

Շարաւահոտութիւն · թեան ։ || հոտ շարաւոյ · կմ ժահահոտութիւն · և կմ գարշահոտութիւն ։ Սուրբ ։

Շարժագրեմ · եցի · եա · ել ։ (Ներգ·) || պատճառել զշարժումն · կմ խըռովեցուցանել · կմ գրգռել · և կմ գրգել ։ 'ի ճառըն ։

Շարմաղ · ի · իւ · իւ · ոք ։ || մաղ գործեալ 'ի շարէ, յո 'ի դիւրինանձնչէ, որպիսի է այն, որով մաղեն զալիւր ։ ռամկ· եա՛ շարմաղ ։

Շաւական · կմ 'ի շաւաւորէ ։ (մակբայ·) || արշաւանօք · կմ ընթացիւք · և կմ վաղիւք ։ ռամկ· վազելով ։ Ըն այսմ 'ի հին պարփակ· Շարշուհ արշաւ հեծեալ 'ի ձի շաւական անցանէր առ կանանոյն ։

Շաւառ · ի ։ || է ծաղկաղարդ ինչ կազմեալ 'ի յազեաց, զոր ավեղանք հարկանեն ։ ռամկ· փէշէնէք, կմ փոուն ։

Շ Ե

Շեղք · ի · իւ · իւ · ոք ։ || երկաթ արոյ, կմ գանակի, և նմանեաց · բանզի որչ լոկ ըմբռնեալն, որ է խաղըն՝ երախտակալ կոչի · այնպէս առնէ երկաթն, շեղբ անուանի ։

Շեշտ կամ շեշտ ։ (մակբայ·) || ուղիղ հաստատուն ։ ռամկ· շըտակ շըտակ ։

Շերամ · ի · իւ · իւ · ոք ։ || է որդն մետաքսի · զոր յառակաւորս կոչեմք՝ շերամ ։ Զսա լուա ծեծեք կոչեն՝ պօմպէն · և յոյնք՝ մէթըս · յորմէ ծագի շերամն · Ըն այսմ 'ի Գիրս Վարդ· Քանզի յայնմ զեռնոյ, որ կոչի շերամ, գանձէ զմետաքսն նոյ 'ի հանդերձս կակուղս ։

Շերամակոտոր, կմ շերամակոտոր · ի · ու · աց · օք ։ || կոտորող զշերամս մայրի, կմ զծխեալս ծառոց ։ ռամկ· օտուն եարմաղի ։ Դրոճ՝ այն, որոյ շերամն, կմ ձկանց կոտորեն, և կմ որ շերամ շերա, կմ մացառ մացառ ջարդի · Ըն այսմ 'ի Գիրս պէտ· Տապար 'ի գործ արկել շերամակոտոր առնելով զարխերն տապանն ։

Շերամափակ ։ (Նախադր·) || շերամաւ բոլոր փակեալ · կամ շեղամեւք · իբր շամփուրանման արով պաշտպանեալ ։ 'ի հին պարփակս ։

Շ Ի

Շիկին ։ (Նախադր·) || շիկնացեալ · կմ շառագոյն · և կմ խարտեաշ ։ ռամկ· չէչոտ · կմ կարմրած ։ Ըն այսմ Պօղոսի առաքել· Որ շիկնեն, վա ամաչելոյն՝ շիկին առէ ։

Շինուածածն ։ (Նախադր·) || ունող զձև մեքե

նաւոր շինուածոյ, կմ որ կերպացեալ ունի յինքն զշինուածս ։ 'ի Գիրս վէզար ։

Շիշակ · ի · ու · աց · օք ։ || գաւազ ասպետ · կմ ուխտաւոր նորատեսաւ, թէ և իցէ երկաւոր ամաց ։ ռամկ· եօկէշ · կմ էօշէշ ։

Շիւ ։ || տես 'ի Բնիկագրութիւն ։ Խանձեն ։

Շիրկապաչ · ի · աց ։ || նա՝ որ գործէ զշիրին ձէթ ։ ռամկ· շուշմաճի ։

Շիրկափայտաչն · ի · աց ։ || նա՝ որ վաճառէ ըզշիրին ձէթ ։ ռամկ· շուշմաճի ։

Շ Ղ

Շղարշ · ի · ու · աց · օք ։ կմ իւ · իւ ։ || շինղարէշ · որ է շիւղ բերող ։ 'ի ճառըն ։

Շղարշեմ · եցի · եա · ել ։ (Ներգ·) || շղարշ լինել · կմ բերել զշիւղս ։

Շղաշ · || տես 'ի Ներքոյ Շղարշ ։

Շղարշ · ի · իւ · իւ · իւք ։ || սաւան · կմ քող, զոր արկանեն կանայք զգլխով և զանձամբ իւրեանց · որպիսի է և այն, զոր արկանեն կուսանք, կմ հարսնատիք ։ ռամկ· դիւքմէ, կմ լաչակ · Ըն այսմ 'ի ճառըն · Աստ զերկնացունց զհանդերձեալսն զհրաշալեացս առաջին, և զշղարշեան զարդարեցայս ։ 'ի սկզբանս ծագի շղարշառեալ, իբր թէ շղարշաւոր · զի սարան է, զեն. Ըն հնոց առ 'ի զարդ · ոչ առաջացառ 'ի ծածկոյ · 'ի մեկնութէ սառնին է ։

Շ Ն

Շնաբերանն ։ (Նախադր·) || ունող զբերան շան · կմ իբրև զշուն հաչող բերանով · կմ զող բարբերան · և կմ պղծախօս ։ 'ի հին պարփակ ։

Շնակերաց ։ (Նախադր·) || ունող զկերպարանս, կմ զնմանութիւն շան · կմ հանդոյն շանց · և կմ շնոյնին ։ ռամկ· շան պէս ։ 'ի ճառս ինչ ։

Շնացուցանեմ · ցուցի · ցոյ · ել ։ (անցող·) || տալ շնալ · կամ պատճառ լինել շնալոյ ։ ռամկ· շնացնել ։

Շնորգի · որդւոյ ։ || որդի շան · կմ զաւակ շնացողաց ։ ռամկ· շան որդի ։

Շնորհազարդեմ · եցի · եա · ել ։ (Ներգործ·) || շնորհազարդ լինել · կմ պայծառացուցանել ։ Ըն այսմ 'ի ճառըն · Խրախճան բարեհամբոյր շնորհազարդեցան ։

Շնորհաբաշխ ։ (Նախադր·) || բաշխող շնորհաց · կմ տուող շնորհաց · կմ շնորհատու · Ըստ այսմ 'ի ճառըն · Եւ շնորհաբաշխ բարեխօսէն վերամբարձման քան զմարդկային բնութիւն ։

Շնորհազգեցեալ · ի · իւ · իւք · իւք ։ || զգեցեալ շնորհաց · կմ զարդարեալ շնորհօք · կմ որ լի է զգեցեալ շնորհիւ ։ 'ի ճառըն ։

Շնորհահատոյց ։ (Նախադրիւ ·) || հատուցանող շնորհակալութիւն · կմ շնորհակալու · և կմ երախտագէտ ։ ռամկ· աշխատանքէն յետոյ ։ Ըն այսմ 'ի Գիրս պէտ· Ոչ սուղ ինչ շնորհահատոյց լինելով, ցուցանէ ինքնայն ։

Շնորհապարտ ։ (Նախադր·) || երախտապարտ · կմ երախտահատոյց · և կմ շնորհակալու · Ըն այսմ Սուրբ· Շնորհապարտ լինի երախտաւորին ։ Եւ 'ի ճառըն · Մի իբր ապերախտ ինձ համարիք զայդպիսի շնորհել ձեզ, այլ նախընդրակալ լինիցիք շնորհապարտ · աստ և 'ի նմ· հատ ։

Շնչաբերեմ · եցայ · եաց · իլ ։ (Հայենակ·) ||

տանելով զբունեանս. կամ շեղջացուցանել. և կամ շեղ-
ջել: ռամկ. տանել. տանիլ: 'Ի ճառս Խիկ:

Շեղջակոյտ. կուտի. ից: || կոյտ շեղջից. կամ շեղջա-
ցութիւն. և կամ աղեկկոյտ: ռամկ. տանել տիզող:
'Ի Գիրս Արք:

Շեղջումն: (Ներգործ.) || շեղջումն. կամ տուրք և տա-
ռութիւն շեղջից. կամ ապրկեցութիւն. և կամ նեղ-
ջեղումն: 'Ի Գիրս Վեցօր:

Շեփոր. փողոյ. ...: || փողոյ, զորսէ 'ի Ս. Հատ. Մեկնեցաւ: ռամկ. Զու-
ռնայ: և տաւիղ. դամբարոյ: 'Ի Գիրս Վեցօր:

Շ Ո

Շողշողանք. ի. աց: || շողշողումն: ռամկ. շաղղամ:

Շոճի. ոյ. ով. ոց. ովք: || ծառ. կամ ծառի. որ
է ծառ խիժ վարդի. զորսէ 'ի Ս. Հատ. Մեկնե-
ցաւ: ռամկ. չամ: 'Ի Ճառընտ:

Շուշամ. այգոյ. ամ. աւ: (Ընդմիջ.) || տե՛ս
Շուշեմ:

Շուշան: || տե՛ս 'ի Ս. Հատ: Գրիգոր Նիւսացին.
որ է զինդագլուխ ծաղիկ բուսանել 'ի լերս:
տաճկ. Խուլ-Ճէնք Սուսէնի: Գրիգոր է անուն հայ
մատենագրութեան իւրեք, որ կայ մէջ խորջին, և
ցլուն, և բազկանկայ 'ի հեռեգ ատանելոց:

Շուշանեմ. ապայ. ցի՛ր. ալ: (Ընդմիջ.) || տե՛ս
'ի ներքոյ Շուշել:

Շուշեմ. եցի. եա՛. եղ: (չեզոք.) || ծուլա-
նալ. կամ աղխրգանել. և կամ հեղգալ. և կամ
դանդաղել: Ըստ այսմ 'ի Ճառընտ. Զէ հնար
(լարատաթղթոյ) տանկառնել մի շուշել. և թէ
փութք մի հեղգացուցեն, մեծամեծ չարիս գոր-
ծեն:

Շուշեցուցանեմ. ցուցի. ցո՛. եալ: (անցող.)
|| լսեցուցանել. կամ խափանել. կամ հեղգա-
ցուցանել. կամ ծուլացուցանել:

Շուշպակ. ի. աւ. աց. օք: || է զարդ ինչ կա-
նանց. զոր ոմանք չինեն 'ի կաւոյ. և ոմանք
'ի կերպասէ, և յայլմէ նմանոյ: Այլք՝ է
սա գլխոյ ինչ ատանաւոր. յոր ատամնքն տա-
լոյ. զոր արկանեն կանայք անմիջապէս 'ի
գլուխ իւրեանց 'ի վերայ վարսից. և 'ի վերայ նո-
րայն զարդք. և լինի այն այլոց զարդուց գլ-
խոյ երրեակ ներքնոյ. ... Որոյ միայն
տեսանի, որ հասանէ մինչև ցարմատս վարսից.
կամ ցծոծրակս, երբեմն արտաքուստ: Իւ-
րայանչիւր առնել շուշպակ կոչի ծամա-
կալն, տե՛ս 'ի Ս. Հատ. Մեկնեցաւ:

Շուշպակագործ. ի. աց: || նա՛ որ գործէ զշ-
շուշպակս. կամ ծամակալս: տաճկ. ...:

Շուշպակագործ: || տե՛ս 'ի վեր Շուշպակագործ:

Շուրջանակ. կամ շրջանակ. ի. աց: || շուրջ
բնակող. կամ որ 'ի շրջանակս իւրեք բնակեալ
կայ: Մրկէ:

Շ Պ

Շպար. ի. իւ. իւ. կամ աց. օք: || խառնուա-
ծարանն. կամ հունտամաղէս: 'Ի Կին Փերոյ: Ըստ
այսմ էր և 'ի ճառս Խիկ, այս ասէ. Եւ ար-
քայն մնալ ... երկու այլ մի շպարս ...
... խոսքանաց իւրն. որոց փոխանակ 'ի Դ.
Թագ. Թ. Գ. գնէ ... ...
... և ... մնալ ... ...
նեկէթ:

Շ Ռ

Շռինթ. ի. աւ. աց. օք: || ցնցուղ, որ է
փայտանեղէն կլոր տախտակ ... :ռամկ.
շռանի, կամ ջրար:

Շ Ր

Շրթաշրջանակ. ի. աւ. աց. օք: || շրթաշրջակ,
որ է պախուրց, կամ դանդականաւանդ: Գրիգոր՝
յօգ., կամ յազնեանն պարանոցի և նմանեաց.
Ըստ այսմ 'ի Ճառընտ. Եւ ոչ պարանոցին շրթա-
շրջանակքն առ ադամանդին խառնուրդն մո-
լորեալք:

Շրջագնաց: (Նախդրիւ.) || շուրջ գնացող.
կամ շրջագնացող:

Շրջագնացութիւն. թեան: || շրջագայութիւն, որ
է շուրջ գալն. կամ այսր և անդր գնալն. Ըստ
այսմ 'ի Գիրս Աղի. Ոմանք փառասիրելով յա-
նառակ շրջագնացութեան:

Շրջագօտեալ. ելոյ: || շուրջ պատեալ գօտ-
ւով զմէջ իւր. կամ շուրջանակի գօտեւորեալ.
Ըստ այսմ 'ի Ճառընտ. Զմէջս շրջագօտեալս,
և կօշիկս զգեցեալ, և ծերունաբար 'ի ցուպ
յենլով:

Շրջադարձ: (Նախդր.) || շուրջ դարձող. կամ
շրջանակող. և կամ պատուող: Իսկ մերթ՝
շուրջ դարձումն. կամ անդրէն դառնալն. և
կամ անդրադարձութիւն: 'Ի Ճառընտ:

Շրջադարձիմ. դարձայ, իր. իլ: (Հայնակր.)
|| փոխադարձիլ. կամ անդրադարձիլ. որպէս
նոքան կենդանիքն ընդ մարդոյն, և մարդն ը
բանական կենդանութեան:

Շրջադրական. ի. աց: || այն, որ վերաբերի
առ շրջադրութիւն. կամ շրջարկական. կամ շր-
ջափոխական. և կամ պարագայական. Սարգ:

Շրջանատորոյր: (Նախդրիւ.) || շուրջանակի
պատուող. կամ որ շրջանն առնեալ պատուի.
որպիսի են ոմանք 'ի ջրոց: 'Ի Գիրս Գան:

Շրջանատուրք: (Նախդրիւ.) || այն, որ շրջանա
կեւլով առագանէ, կամ շրջանակաւ ընկլմէ. և
Ըստ այսմ ասէ. շրջանատորիզ պատրաստք յորձա-
նուտ կենդանեաց: 'Ի Ճառընտ:

Շրջապահ. ի. իւ. եալ. իւք: || պահող զշրջա-
նակս. կամ որ շուրջ դիտեալ պահպանէ
զինքն. Ըստ այսմ 'ի Ճառընտ. Ոչ զինուորաց շր-
ջապահից հաւաքումն:

Շրջապատեմ. եցի. եա՛. եալ: (Ներգ.) || շրջա-
պատել. կամ շրջափակել. և Ըստ այսմ ասէ.
շրջապատեցան զինև աղբեւր չարեաց: 'Ի
Գիրս Աղի:

Շրջացան. ի. աւ. աց. օք: || շուրջ ցանող:
ռամկ. լուս տըն ցանող:

Շրջացանական. ի. աց: || այն, որ լինի շուրջ
ցանելով, կամ շուրջանակի սրսկելով. և Ըստ
այսմ ասէ. շրջացանական մաքրութիւն: 'Ի
Ճառընտ:

Շրջափայլեմ. եցի. եա՛. եալ: (չեզոք.) || շուրջ
փայլել. կամ շուրջանակի փայլատակել:
'Ի Ճառընտ:

Շրջափայլիմ. եցայ. եա՛ց. իլ: (Հայնակր.) ||
տե՛ս 'ի վեր Շրջափայլել:

Շրջափայլութիւն. թեան: || շուրջանակի փայ-
լումն: 'Ի Ճառընտ:

Ոգ . . . [illegible] . ի . իւ . այ . աք ։ [illegible] . կամ [illegible] ։ 'ի Գիրս [illegible]

Ո . . . [illegible] . ի . ու . ալ . եք ։ [illegible] ։

ՈԳ

Ոգի . ի . ւոյ . ւով ։ [illegible] . կամ [illegible] . կամ [illegible] ։

Ոգեղարդարեալ ։ ([illegible]) [illegible] . կամ [illegible] . կամ [illegible] ։ 'ի Գիրս [illegible] ։

Ոգեհաշիւ . կամ ոգեհաշիւ ։ ([illegible]) [illegible] . կամ [illegible] . կամ [illegible] ։ [illegible] . կամ [illegible] ։ Յ[illegible] ։

Ոգ[illegible] . ի . իւ . ից . իւք ։ [illegible] 'ի [illegible] ։

Ոգ[illegible] ։ [illegible] 'ի [illegible] ։

ՈԼ

Ոլ[illegible] . ի . այ . եք ։ [illegible] . կամ [illegible] ։

Ոլորակաւոր . ի . այ . աք ։ [illegible] ։

Ոլորտեալ . ալոյ . ցեր . ալ ։ ([illegible]) [illegible] . կամ [illegible] . կամ [illegible] . կամ [illegible] ։ 'ի Գիրս [illegible] ։

Ոլորտացուցանել . կամ ոլորտեցուցանել . ցուցի . ցո . եալ ։ ([illegible]) [illegible] . կամ [illegible] ։ 'ի [illegible] ։

Ոլորտեցուցանել ։ [illegible] 'ի վեր Ոլորտացուցանել ։

ՈԽ

Ոխակալ . ի . իւ . ից . իւք ։ [illegible] . կամ [illegible] ։

Ո[illegible] ։ ([illegible]) [illegible] . կամ [illegible] . կամ [illegible] ։ 'ի Գիրս [illegible] ։

ՈՂ

Ողբալի ։ ([illegible]) [illegible] . կամ [illegible] . 'ի [illegible] ։

Ողբաձայնեալ . եցի . եա . եալ ։ ([illegible]) [illegible] . կամ [illegible] . կամ [illegible] ։ Յ[illegible] ։

Ողբանուէր ։ ([illegible]) [illegible] . կամ [illegible] . և կամ [illegible] ։ 'ի Գիրս [illegible] ։

Ողբերգ . ի . իւ . ալ . աք ։ [illegible] . կամ [illegible] . և կամ [illegible] ։ 'ի [illegible] ։

Ողբերգու . ի . ւոյ . ւոք ։ [illegible] . կամ [illegible] ։

Ողբերգել . եցի . եա . եալ ։ ([illegible]) [illegible] . կամ [illegible] ։

Ողի [illegible] ։ [illegible] . կամ [illegible] . կամ [illegible] ։

Ողիսաբեկ . կամ [illegible] . ի . ւոյ . այ . աք ։ [illegible] ։

Ողիսեկ ։ [illegible] 'ի վեր Ողիսաբեկ ։

Ողիսել . եցայ . եայց . ելով ։ ([illegible]) [illegible] . կամ [illegible] ։

Ողոքական . ան . ի . իւ . ից . իւք ։ [illegible] ։ 'ի Գիրս [illegible] ։

Ողոքաւոր . ի . իւ . աց . աք ։ [illegible] 'ի Գիրս [illegible] ։

Ողորմել . եցի . եա . եալ ։ ([illegible]) [illegible] . կամ [illegible] ։

[illegible]

ՈՍ [illegible]

ՈՍ [illegible]

Ո Շ

Ոշոգի. կամ ոշգի: ‖ տես Աւշոգի. [illegible] ՚Ի հին պարզմունս. և ՚ի Հռոմէական:

Ո Չ

Ոչէութիւն. թեան: ‖ անէութիւն. կամ ոչ էք. և կամ ոչինչ. և [illegible] յոչէութեն գոյանալ, որ է ՚ի չէից գոյանալ: Սարգս:

Ո Պ

Ոպերղեփեռակ. կամ Ոպեղէփեռակ. ի. այց: ‖ տես Ոպերկեռակեաց:

[illegible]

Ո Տ

Ոստրէ. բայ: ‖ ոստրէ, որ է խեցեմորթ: ՚Ի Գիրս Վէպոց:

Ոտն: ‖ տես ՚ի յա. հատու: [illegible]

Ոտնատորոփ. կամ ոտնատորոփ. ի. իւ. եց. իւք: ‖ [illegible]

Ոտնափշուր: (Նախադր.) ‖ [illegible]

Ոտն զնտամք: ‖ [illegible]

Ոտնփոխութիւն. կամ ոտնափոխութիւն. թեան: ‖ [illegible]

Ո Ր

Որակայեց: (Նախադր.) ‖ [illegible]

Որդեգիր: ‖ տես Որդեգիր: ՚Ի Ճառընտ:

Որդեգրութիւն. թեան: ‖ [illegible]

Որդիասպան. [illegible]

[illegible]

մանաւանդ որկորոտաց և շռայլացն :

Որձկալ. ացայ. ալ : (Չէզոք.) || ժայթքել. կմ փսխել : ռամկ. գուսմաք : 'Ի հին բժշկարանս. և յայլուր : տե՛ս և ժայթքալ :

Որմզդակք. դրի. աց : || տե՛ս Որմզդականք. 'ի առ. հատ :

Որմնածու. ծնի. իւ. աց. ոք : || որմնադիրք. որ է շինող որմոց, կմ քարադիրն շինուածոց : ռամկ. դուար շինող. կմ հանմամն :

Որմնածութիւն. թեան. || որմնադրութիւն կմ որմնաշինութիւն. Ի այսմ Սարգիս Շնոր. քանոնն հիւսան և լարք որմնածութեան :

Որոճ : || քար խորտակելոյ. յն ծանրացոյց. որ է խեցեմորթ ինչ մանր և ոսկրաւոր, ձևացեալ իբրև ղծիւօտս, որ որոճացեալ : ռամկ. եա, ուժե : և տաճկ. մանինալըս թուշը. կմ խարբը պնծռալը : տե՛ս և 'ի առ. հատ

Որոճմանաւորակ. ի. աց : || նմանն որոճման. կմ իբրև զորոճն : Սարգս:

Որոմնայնոցդեաց. դդեցի. || յորոմնայնի դդեցող. կմ յորոմնայնի պտղաբերող. Ի այսմ 'Ի Ճառընտ. Որ զերայլանն 'ի ներքս որոմնայնադդեաց կերա :

Որոմնայնածութիւն. թեան : || լսածուէ որոմնայնի : ռամկ. քոբու թէխէ. Ի այսմ 'Ի Գիրս առաջնոց. Եփիեալ հողագործ որ զանի բագուած' եկեր, և ամենա յորոմնայնածութիւն ախտաս :

Որոտալ : || տե՛ս 'ի առ. հատ: Դժնէ' որոտալ ասի նմանութիւն մեծաձայն գոչելոյն կենդանեաց. որպէս է խոխնջելն ձիոյ : ռամկօր. պչռալ, կմ պռշնչալ : Յոբ. 39. 21:

Որոտաւոր. ի. աւ. աց. ոք : || զորոտումն ունող. կմ պատճառող որոտման. և կմ որոտացող. և Ի այսմ ասի' ամպք որոտաւորք : ռամկ. գոռացող : 'Ի Գիրս Գանձ:

Որշամուտ. մտի. աց. ոք : || մտանող յորջս. կմ ամփոփող 'ի խշտիս : 'Ի Գիրս Լեզոց:

Որսորդախար : (Նախդր.) || խաբող զորսորդս : 'Ի Գիրս Լեզոց:

Որրանք. կմ օրանք. անաց. ոք : (անեզր.) || տե՛ս Օրորոց. 'ի առ. հատ : 'Ի Ճառընտր.

ՈՒ

Ութամկինեայ. նեայ : || ունող զութ անկիւնս : 'Ի Ճառընտ:

Ութաստիճանեայ : (Նախդրիւ.) || ունող զութ աստիճանս. կմ որ յութն կարգաց բաղկացեալ է : 'Ի Ճառընտ:

Ութիմկան : (Նախդր.) || ունող զութ կէս, որպիսի են ոմանք 'ի մատենից. և մանաւանդ որպէս է սա անուն միոյն 'ի գրոցն որոշդրինեայ. զորմէ լիապէս տեսցես 'ի բառն Կեցիմկան. 'ի առ. հատորն : 'Ի Ճառս ինչ :

Ութմասնեայ. կմ ութմասնեայ : (Նախդր.) || ութ մասն ունող. կմ որ յութ մասն ամս լինի, կմ առ ութ մասն ամսին միջոցներ. և Ի այսմ ասի. ութամասնեայ ժամանակ : 'Ի Գիրս Լեզոց:

Ուժատու. տուի. աց : || ույժ տուող, կմ զօրացուցիչ : 'Ի Ճառընտ:

ՉՈւլասիք երթալ : || ոլորմամբ խորտակել զպատրանս իւր, ըստ Հանդիսի այն անանց երթ

վորաց, որք յաղագս պատուհասաց ինչ պատուահանել զպատրանս իւրեանց. Ջահկըախին, և մեռանին : ռամկ. ՇԼԼԻՒԸ ՊՂՏՎՈՑԻՄԼ ԼԻՐՏՍԼ : 'Ի հին պարգմ.

Ուխտադրանք. ի. աց : || պահող զուխտս, կմ զդաշինս :

Ուխտապահութիւն. թեան : || պահպանութիւն ուխտից և դաշանց : 'Ի Գիրս պետ:

Ուխտաւորիչ. ի. աց : || ուխտս առնող. կմ ուխտող : տաճկ. ահտլը : 'Ի Ճառընտր.

Ուղեգրացեալ : (Նախդր.) || զուղեգրն գտեալ. կմ 'ի յուղղոյ քակելով. որպիսի է խոստաւանուներ որ կենան 'ի խեղաթայութեան 'ի յուղ : 'Ի Գիրս Ջանձայէ

Ուղեկցուցանեմ. ցուցի. ցն. եւ : (անցող.) || ուղեկորդին ընկերացուցանել. կմ հետեւողուել. և կամ հետեւել : ռամկ. ԱԳԼ ՇՆԵԼ ՃՈՂՅՆԵԼ :

Ուղեկիմ. եցայ. եաց. իլ : (Չէզոք.) || ուղեկից ընկերանալ. կմ հետեւել. կմ հետեւողելի : ռամկ. ԱԳԼ ՇԼԼՈՒԼ ՓՈԼԵԼ : 'Ի Գիրս Լեզ:

Ուղեփնտրունք : (Նախդր.) || ուղեկորդեն հատեղ : 'Ի Գիրս Գանձ:

Ուղղահայեած : || տե՛ս 'ի առ. հատ. զՈւղիղհայեած :

Ուղղանէ : (Նախդր.) || ունող զուղիղ ձև : 'Ի Գիրս Ջանձայէ

Ուղղաշարժ : (Նախդր.) || ուղիղ շարժող. կմ ուղղորդ շարժեալ : 'Ի Գիրս Ջանձայէ

Ուղղատիրա : (Նախդրիւ.) || ունող զդիրս ուղիղ. կմ ուղղադիրս. և կմ ամբծաշէն : 'Ի Ճառընտ:

Ուղղափայլ : (Նախդրիւ.) || ուղիղ փայլող. կմ ուղղաձիգ փայլմամբ ճառագայթող. և կմ ունող զծշմարիտ փայլումն : 'Ի Ճառընտ:

Ուղղեակ. ղեկի. աւ. ացց. ոք : || ղեկակ, կամ ղեկ, առ որով ունելով զեկամակոյն կառավարէ զընթացս նաւին. Ի այսմ Սարգս. Նյա. որ յուղղեակս նաւին նստի, փոքր թեւովն յոր կողս կամի շրջէ զնա : կմ Աւրժան էր հաստատունս կալ յուղղեակս նաւին : Եւ փոխեալ ասի. Ջեռացն աստուածայինն 'ի բաց ընկենուլ ուղղեկացն առաջնուն : 'Ի սմին ծաղկին բառս ղեկակ. և ղեկ. ստէ 'ի ուղղորդէ' զօրք. և 'ի յուսոյ խէժն' բանս :

Ուղորդ : || տե՛ս 'ի առ. հատ. զՈղորդ : 'Ի Գիրս Լեզոց:

Ուղորդականութիւն. ոյ. ոց : || ունող զերեսն ուղորդ կմ որոյ կերպարանքն են կոր, և ոչ անհարթ և խորդուբորդ. որպիսի են ոմանք 'ի տանկոց : 'Ի Գիրս Լեզոց:

Ուղորդութիւն : || տե՛ս 'ի առ. հատ. զՈղորդութիւն : Սարգս:

Ուղտ. ոյ. ով. ոց. ովք : || արտիթ. կմ արէգ. կմ աղբիւր լուսոյ. կմ լուսատուքնեն ծագումն. և կմ լոյս պայծառ : 'Ի հին Փիլոն:

Ուղտատուներ. ի. իւ : || աղբիւր ճանաչող. կմ արփիւտուր. և կմ աղբիւրական : 'Ի հին Փիլոն:

Ուղփասուն. փասնի. իւ. ից : || աղբիւրական. կմ ակնաղբիւրային. կմ մեծ աղբիւրեան. Ի այսմ 'Ի Ճառընտ. Ուղխին ընդ մարմնով օթա

...րան ուղղութեան ըստ այն :

Ուժգնութիւն . թեան : ‖ ուժգինն . և կամ սաստկութիւն . 'ի Ճառընտ :

Ունջ : ‖ նոյն է ընդ բառին ունձ, որպէս խնձոյքն ընդ բառին խնձոյք : ռամկ. խաղող : ընդ այնմ 'ի հին տպագր. Իբր ազ, և ունջ խառնեալ ածէին ընդ քիթան :

Ունջ բանջի : ‖ Է յատակ խորաքանչիւր ծակուց մամռողէն կազմուածոյ մեղուաց, յոր արկանեն զմեղրն . ըստ այնմ 'ի գիրս վիճոց. Ձայն մեղուն քաղեալ, և 'ի խորս մամակերտ դրոցն յունջս արկեալ համբարել զնէ :

Ունջ ջուրց : ‖ Է սառոյցն յատակ, որ երբեմն զխարխուխ 'ի վեր ունի զջուրն . և ընդ այնմ երկիրն՝ որ զջուր ծծէ, կամ գետոյ 'ի վեր ըմբռնէ, կոչի ունջ նոր . ընդ այնմ 'ի գիրս վիճոց. Զինչ իցէ, որ զլոյծ և զխաղաց բնութիւն ջուրցն ունիցի 'ի վեր, և իցէ ունջ նմի նոյ :

Ուշարար . ի . աւ . աց . օք : ‖ ուշ առնող . կամ ուշադիր . և ընդ այնմ ասի . մինք ուշարարք : ռամկ. մէտ փանող : 'ի գիրս ներբ :

Ուռկանարկ . ի . աւ . աց . օք : ‖ արկանող ուռկանի, որ և ասի, ուռկանաւոր : ռամկօր. պալըգճի : 'ի գիրս ներբ :

Ուռձաղարդ : (Նախդրիւ .) ‖ զարդարեալ ուռձացմամբ . կամ արգասաւոր և պտղաբեր . կամ բարգաւաճ և գեղեցիկ . և կամ բարեզարդ : 'ի գիրս պիտ :

Ուռնակ . ի . աց : ‖ փոքրիկ ուռն . կամ փոքրիկ կառն : ռամկ. նարքըլաւ . կամ ճիւղնէ :

Ուռուցիկ . ցկի : ‖ տես 'ի ռու. հաւս . զՈւռուցիկ : Սարգ.

Ուտումնապաշտ : (Նախդրիւ .) ‖ պաշտող զուտումն, կամ զուտեալն, և կամ զթեւլադրեալն : 'ի Ճառընտ :

Ուրախաբեր . ի . իւ . աց . օք : ‖ բերող, կամ պատճառող ուրախութեան . կամ ուրախացուցիչ . և ընդ այնմ ասի, ուրախաբեր չուն . կամ ողկոյզ որթոյ : 'ի Ճառընտ : և 'ի գիրս պիտ :

Ուրախակէտ . ետի . ից : ‖ լի ուրախութեամբ . կամ յոյժ ուրախալիր : 'ի գիրս պիտ :

Ուրանեփոկոս : ‖ է բառ յունական, որ թարգմանի 'ի հայ բարբառ՝ քիմք : 'ի գիրս բժշկ :

Ուրացուցանել . ցուցի . ցն . ել : (անցող .) ‖ տալ ուրանալ . կամ պատճառ լինել ուրանալոյ : ռամկ. ուրացնել . կամ մուրթատ ընել : Սարգ.

Ուրբաթացուցանել . ցուցի . ցն . ել : (անցող .) ‖ ուրբաթ առնել . կամ երբեմն զուրբաթ գործել . կամ նման ուրբաթու առնել պահել : 'ի Ճառընտ :

Ուրթիւ . կամ ուռթիւ : ‖ է բառ յունական, որ յատկապէս կոչի, որթի, կամ որթիւ . և նշանակէ ուղիղ . կամ ուղղորդ : ընդ այնմ 'ի Ճառընտ. Ընկալք ամենեքեան ուռթիւ սառ բառացութիւն երկիրպագցուք . այս է՝ ուղիղ սորբառացութիւն . որ է դաւանութիւն :

Ուրջու . ըրջուի . աւ . աց . օք : ‖ խորթ որդի . կամ խորթ դուստր . ընդ այնմ 'ի գիրս ներբ. Խառնմութիւն որ ընդ մէջ մորուին և ըրջուոց ծնիցի, այս 'ի մէջ խորթ մօրն, և խորթ որդւոցն :

ՈՒ Փ

Ուփ . ոյ . ով . ոց . ովք : ‖ դուք . կամ վիհ . կամ խորխորատ : ընդ այնմ 'ի գիրս վիճոց. Ըստ օրինակի ոփոց պաշարելոց, յոր զետեղ առեալ արգելեալ կան ջուրքն :

ՈՒ Ք

Ուքողել . եցի . եա . ել : (չէզոք .) ‖ ոքող լինել . որով նշանակի երբեմն զփուշ խոշ լինել . կամ դժնդականալ . կամ դժնէանալ . կամ բրտանալ . ընդ այնմ 'ի Ճառընտ. Ինքնահաճոյ հպարտութեան ոքողեալ :

Ուքողիմ . եցայ . եաց . իլ : (ձայնակր .) ‖ տես 'ի վեր Ուքողել : 'ի Ճառընտ :

ՉԱ

ՉԱնսացութիւն . թեան : ‖ անանսացողութիւն . կամ անհաստատութիւն . կամ անհնազանդութիւն : 'ի Ճառընտ :

Չարադանել . եցի . եա . ել : (Ներգործ .) ‖ չարաչար դանել . կամ չարաչար հարուածել . կամ սաստիկ պատուհասել . կամ մեծապէս պատժել . և կամ ախտացուցանել : ռամկ. ծեծելով սխտլը հանել . կամ պէտ պէտ ընել . և կամ թէփէլէմէ ընել : 'ի Ճառս ինչ : ընդ այնմ է և Զաք. 10. 2. ըստ Յեօթանասնից :

Չարադառն . ի : ‖ յոյժ դառնագոյն . կամ չարաչար . և ըստ այսմ ասի՝ չարադառն արկածք : 'ի գիրս պիտ :

Չարալուր : (Նախդր.) ‖ լսող չարեաց . կամ որոյ լսելն է չար . իսկ մերթ՝ նշանակէ ըզչար լուրն : 'ի Ճառս ինչ :

Չարախտական . ի . աց : ‖ այն՝ որ վերաբերի առ չար ախտս . կամ որ պատճառէ զախտս չարս . ընդ այնմ 'ի գիրս պիտ. Եղև չարախտական գեղով մեղանաց վարեցաւ :

Չարակեղ . ի . աց : ‖ է դարչ և ժանտ կեղ ինչ . այս խոց ինչ, որ գոյացեալ 'ի մասին իմիք մարմնոյ երբեմն զքաղցկեղ ճարակ գտեալ, սարածի ընդ մարմինն մինչև հոտեցուցանէ զմարդ . զմաղն թօթափէ . զունչս և զըթունս թափէ . զմատունս թիւրէ . ըզձայնն հատանէ, մինչև հազիւ լսելի լինել բարբառոյն : Յորժամ հարկանի մարմին նոր ընդ տեղի ինչ, 'ի բաց ցնկէ արեան գայոյ : Իբր է սա փոխադրական ևս . զի փոխի 'ի միոյ 'ի միւսն : ռամկ. գէշ խոց : և տաճկե. ճիւզամ : Նշանակէ ևս զախտացեալն ապականեալ կեղիւ : տես և 'ի ռու. հաւս : 'ի հին տպագ :

Չարահամբաւել : ‖ տես 'ի ռու. հաւս . զՉարահամբաւել : 'ի Ճառընտ :

Չարահամբոյր : (Նախդրիւ .) ‖ չարահաղորդ . կամ չարայար . կամ չարակից . և կամ չարադէն : ընդ այնմ 'ի գիրս պիտ. ըմբռնակցութեան չարահամբոյր :

Չարահաւատ : (Նախդր.) ‖ ունող զչար հաւատ . կամ չարակրօն . և կամ անհաւատ :

Չարաղէտ : (Նախդր.) ‖ ունող զչարաչար աղէտս . կամ յոյժ թշուառագոյն : 'ի գիրս պիտ :

Չարամիտ : (Նախդրիւ .) Չարաչար մտածող . կմ չարամիտն . կմ չարախորհուրդ . և կմ այն՝ որում որ չարաչար մտանէ . որ մինչ առ՝ գողանալ ըղձ 'ի չարամիտ գործոց : 'Ի Ճառընտ:

Չարամոգ . ի : Չարադիւթ . կմ չարախաբող :

Չարամոգական . ի . աց : Չարադիւթութեան . կմ չարախաբողական . բառ այսմ 'Ի Գիրս ղեւ . Եւ զկէտս յանկս որմնադիր չարամոգական թուղթ բանից :

Չարայոյզ : Յեղաչար . կմ վրդովմնագին . կմ զբնախնդիր . անկ և 'ի ա . հատ : 'Ի հին տօմ.

Չարայուզութիւն . թե : Յեղաչարութիւն . կմ չարախնդրութիւն . կմ նենգամտութիւն . բառ այսմ Սարգս . Քինախնդրութիւն , և չարայուզութիւն , և նախանձ բարկութիւն են ծնունդք : Իսկ մերթ՝ մատնութիւն . կմ խռովասիրութիւն . կմ մոլեգնութիւն :

Չարաշուներ . կմ չարաշունք օ: սերբ . աւ . աց . ով : Ծառք 'ի բանկս շոներ . որ է շուշան . Թ ցնորեալ . և այլն , ոմն և վարաշուներ . և նշանակէ չարայուշ . կմ չարաշուք . կմ չարաստոր . կմ անպղամ . և կմ ապիրատ . բառ այսմ 'Ի Գիրս ղեւ . Ո՞վ մեր և վառեալք դայրենիք , որ խառնեսք չարաշուներ [illegible] :

Չարաշնորհ . ի . եաց : Տես 'ի Չարաշնորհեաց : 'Ի Գիրս ղեւ .

Չարաշնորհութիւն . թե : Տես Չարաշնորհութիւն :

Չարապատահ : (Նախդրիւ .) Ունող զչար դիպուածս . կմ չարաչար պատահեալ . կմ չարաբախտ . և բառ այսմ առ՝ չարապատահ այր , դժնդակութիւն . և այլն : 'Ի Գիրս ղեւ :

Չարապատճառ . բշտի . աւ . աց . ով : Չարաբարոյ . կմ անճարակ . կմ չարաչարչ . և կմ անօրէն : ռամկ . անիրաւ . կմ չար :

Չարապատրաստութիւն . թե : Չարապատրաստումն . կմ անճարտարութիւն . կմ ապիրատութիւն . և կմ չարագործութիւն . բառ այսմ Յովհ . Իմաստ . Քաղաքացւոց զմեհեան , և զգեղեցկացեալն 'ի նոյն չարապատրաստութեան անկամ :

Չարաստուած . ոյ : Ունող զչար՝ կմ զվատ թեւր տիրում : Սարգս .

Չարաւորութիւն . թե : Ոչ ատրաւորութիւն . կմ անհիրաւութիւն : 'Ի Ճառընտ:

Չարհաւ . ի . աւ . աց . ով : Է խեժ ինչ ծառն բանհաս . զոր և կոչեմք քաղցրան : ռամկ . Լա՛ զրեհոփ : և առաձկ . խաճել : 'Ի հին բժշկարանս :

Չարչարական . ի . աց : Չարչարելի . կմ կրական . բառ այսմ 'Ի Ճառընտ . Մ իասցւ . Է չարչարականին :

Չարչարակիր . կրի : Կրող զչարչարանս . կմ չարչարելի : 'Ի Ճառընտ:

Չարչարակցութիւն . թե : Չարչարակից գոլն . կմ կցորդութիւն չարչարանաց . կմ կարեկցութիւն . և կմ մշտակցութիւն : Սարգս :

Չափաւորապէս : Տես 'ի ա . հատ . Չափաւորապէս : 'Ի Ճառընտ:

Չ Գ .

Չգոյութիւն . թե : Ոչ գոյութիւն . կմ անէութիւն . կմ չգոյք . և կմ ոչնչութիւն . բառ այսմ Սարգս . 'Ի չգոյութենէ 'ի գոյութիւն ածեալ :

Չ Ե .

Չէ : Ոչ է . կմ չգոյք . կմ չիք :

Չէ և չէ : Անմանէն ոչ է . կմ բնաւ չէ . բառ այսմ Սարգս . Զի չէ և չէ ինչ օգուտ բարբառումն լուսոյ զինի ոկրեկ :

Չ Ի .

Չիք և չիք : Չէ և չէ . որ է անմանէն չէ . բառ այսմ Սարգս . Այլ զի չիք և չիք ինչ առաւելութիւն :

Չ Մ .

Չմնի . նաւակառոււ . եաց . եաւք : Ծառ՝ որ աճէ զուտ , կմ զզալաւ : ռամկ . չմշկենի ծառ :

Չ Ո .

Չորեքգլխեան . կմ եանք . եանց . Տես 'ի ա . հատ . զՉորեքգլխի : Սարգս :

Չորեքերեքեան : (Նախդրիւ .) Չորեքերեքեան . որ է ունող զչորս երկրս . և բառ այսմ առ՝ չորեքերեքեան աշխարհ : 'Ի Ճառընտ:

Չորեքկերպ . ի . իւ . եց . իւք : Չորեքկերպեան . կմ չորեքգլխի . բառ այսմ 'Ի Ճառընտ . 'Ի վերայ չորեքկերպեանցն վերասահմանելն :

Չորեքհազարեան : (Նախդրիւ .) Պարունակող չորից հազարաց . կմ որ բաղկացեալ է չորեքհազար թուականութեամբ . և բառ այսմ առ՝ չորեքհազարեան զօր : 'Ի Ճառընտ:

Չորեքմիութեան : (Նախդրիւ .) Տես 'ի ա . հատ . Չորեքմիութեանց : 'Ի Ճառընտ:

Չորին . (Նախդրիւ .) Չորացեալն . կմ ցամաքեալն : ռամկ . չոր . կմ չոր ցամաք . և բառ այսմ առ՝ 'ի ճառս ինչ . Հող է և չորին . կմ ջերմ է և չորին . և այլն :

Չորրորդատեսակ : (Նախդրիւ .) Ունող ըղ չորրորդ տեսակ . կմ տարաւորեալ չորրորդականս : 'Ի Ճառընտ:

Չորքանկիւնի : (Նախդր .) Տես 'ի ա . հատ . Չորեքանկիւնի : Եւեդ . 28 . 16 :

Չուանաձգութիւն . թե : Քարշումն . կմ արձակումն չուանաց : 'Ի Գիրս ղեւ :

Չուանաձիգ : (Նախդր .) Քարշող չուանի . կմ արձակող չուանաց :

Չ Ք .

Չքանալ . եցայ . եաց . ել : (Չէզոքակր .) Չքանալ . կմ չքանալ . կմ 'ի չիք դառնալ . և կմ աներևոյթ լինել . բառ այսմ 'Ի Ճառընտ . Կ գիրքն չքանէին 'ի նոցանէ՝ յորս էին :

Չքիմ . եցայ . ել : (Չէզոքակր .) 'Ի չիք լինել . կմ չքանալ : 'Ի Ճառընտ:

Չքնաղագիւտ : (Նախդր .) Չքնաղիւրհիւ . կմ աղնուագիւտ . և բառ այսմ առ՝ չքնաղագիւտ ինչք , շահ իրք . և այլն : 'Ի Գիրս ղեւ :

Չքնաղալից : (Նախդր .) Լի չքնաղութեամբ . կմ յոյժ չքնաղ : 'Ի Ճառընտ:

Պ Ա

Պախարականք. անաց. օք: (անեղ.) || տե՛ս ՚ի ձ. հատ. զՊախարակութիւն: ՚Ի գիրս պէտ:

Պախուցիմ. եայ. եր. իլ: (Հայնակր.) || պակչել. կմ պարհուրիլ. և կմ երկնչել: ռամկ. վախնալ. ըստ այնմ Սարգ. Կարիցէ անծնել և ոչ պախիցի երկիւղէն. և ոչ կիրցի մորձաւորութեան:

Պակասեմ. եցի. եաց. ել: (չէզ.) || տե՛ս ՚ի ձ. հատ. զՊակասիլ: ՚Ի գիրս հէյօր:

Պակասորդ. ի. աւ. աց. օք: || հաղորդ պակասութեան. կմ պակասաւոր. և կմ պակասող: իսկ մերթ՝ պակասեալ. որք և մնացորդն է մնացեալ. ըստ այնմ Սարգ. Այլ և պատ_թիւք զպակասորդն խնդրեն:

Պահակ վարել զոք տարապարտուց: || տե՛ս Տարապարհակ վարել ՚ի ձ. հատ: Սեբեր:

Պահակից. կցի. աւ. աց. օք: || կցորդ, կմ ընկեր պահպանութեան: իսկ մերթ՝ ընկեր պահելոյ զպահս. կմ ՚ի միասին պահացող. ըստ այնմ ՚Ի ճառընտ. Նմանեցայլոց եւեթ է ոչ անուանքն պահակից եւն լեալ:

Պահակութիւն. թեան: || պահպանութիւն. կամ պահնորդութիւն. և կմ վերակացութիւն: ռամկ. պէքճիութիւն. կմ նէօպէթճիութիւն: Դիրձ. նշանակէ բանական ծառայութիւն, յոր վարի ոք ծրի յորդորանաւ: ռամկ. սուխրայութիւն. կամ անգարեայ:

Պահանջանք. անաց. օք: (անեղ.) || պահանջումն, որ է բռնաբար խնդրելն յումեքէ զինչ: Սեբեր: և ՚ի գիրս հէյօր:

Պահանջութիւն. թեան: || պահանջումն:

Պահպանակից. կցի. աւ. կմ իւ. աց. օք: || կցորդ ուրեք ՚ի պահպանութեան. կմ ընկեր պահեստի. և կմ ՚ի միասին պահօղ: Սեբեր:

Պաղատայք. այից. կմ այց. այիւք: || պաղատանք. կմ մաղթանք. և կմ աղաչանք: ռամկ. ողալուն, կմ փէլէք: ըստ այնմ Սեբեր. Վն այնորիկ արկանէ զայնպիսի պաղատայս:

Պաղպաղակ. ի. աւ. աց. օք: || պաղանձք ջուրց, կմ ջրատեսակ հիւթոց. և ըստ այսմ պաղպաղակ կոչի սառն, ըստ որում ՚ի ջրոյ պաղեալ խառնեալ. ըստ այնմ ՚Ի ճառ. ենչ. Զերկինս ասացին ոչ լինիլ սառն, այլ այլ ինչ է ա_սեն լուսաւոր և խիստ ունի զընութիւն պաղպաղակի. և կմ ունի զփափուկն է սառն: Եւ զինի ասի վանակն պայծառ լուսաւորութբ, և պաղպաղակն մաքուր և յստակ գեղեցկութեան նման են լուսաւորութե օդոյ և ջրոյ: ըստ այսմ է և ՚ի գիրս հէյօր:

Պաճառ. ի. աւ. աց. օք: || է որմնա պաճա_րել բային. և նշանակէ զպաճառումն. զոր տեսցես ՚ի ձ. հատ: ՚Ի գիրս պէտ:

Պաճառաբայծ: (Նախդր.) || բուծանող պա_ճառաց. կմ անուցիչ պախիրեից: ՚Ի գիրս պէտ:

Պաճառական. ի. աց: || այն ամ որ վերաբե_րի առ պաճառս. կմ անասնական: Դիրձ. այն, որ ունի զընութիւն պաճառի, կմ որ է ՚ի սեռէ պաճառաց. և ըստ այսմ առհասարակ ամ անասունք պաճառականք կոչին. ըստ այնմ ՚Ի ճառընտ. Հաղորդեցան անբան պա_ճառականաց, և նմանեցին նց:

Պաճառեղութիւն. թեան: || պաճառական բնութիւն. կմ կերպարան պաճառաց. կմ չորքոտանութիւն. և կմ անասնութիւն: ՚Ի գիրս Դինանէա:

Պաճառեմ. եցի: || ճարակել. կմ սատարել. և կմ նպաստել. ըստ այնմ ՚Ի գիրս պէտ. Ոչ ունիմ օգնական զոք իմումս պաճառել վը_տանդի: տե՛ս և ՚ի ձ. հատ:

Պաճառենի. նեայ: || մաշկ պաճառաց, որ է կաշի եզանց՝ կովուց, և նմանեաց: ռամկ. գէօնէլէ: Դիրձ. նշանակէ պաճառեղէն. զոր տեսցես ՚ի ձ. հատ:

Պայթանակ. ի. աց: || է գործի ինչ եղեգնա_ձև. յոր արկեալ է մի ծայր զլածուծ պիրկ. կմ պնաս ինչ, և կմ ղայլ ինչ նիւթ՝ վարեն զնոյն ՚ի ներքս բռնաբար փոքրիկ մականաւ, որով նիւթն այն ընդ միւս ծայրն ՚ի բաց ա_ռուցեալ իբրև պզնդակ հրաշէնի արձակէ զպայթիւնս, և զձայթիւնս: ռամկ. պէճղան: և տաճկ. ...:

Պայծառազգեստիմ. եալ: (Հայնակր.) || պայ_ծառազգեստ լինիլ. կմ զգենուլ զպայծա_ռութի. և կմ պայծառանալ: ՚Ի ճառընտ:

Պայծառազօդ: (Նախդրիճ.) || պայծառապես զօդեալ. կմ պայծառ յօրինեալ. կմ որոյ կազմուածն է պայծառ. և կմ որ լինի պայ_ծառ յարդարմամբ. և ըստ այսմ ասի՝ պայ_ծառազօդ յօրինուած, կմ շինուած. և այլն: ՚Ի գիրս պէտ:

Պայծառաթև: (Նախդր.) || ունօղ զպայծառ. կմ փետուրն թևս. որպիսի է սիրամարգն: ՚Ի գիրս հէյօր:

Պայծառալոյս: (Նախդրիճ.) || լուսապայ_ծառ. կմ պայծառացեալ լուսով: ՚Ի ճառընտ:

Պայծառակացութիւն. ցութե. եց: || պայծառ, կմ փառաւոր կացութիւն. կմ որ է շքեղ և երևելի հանդէս. և ըստ այսմ իմանի մինչ ասի՝ ՚ի պայծառակացութիւն ընդունակ գը_տեալ. կմ պայծառակացութեան ... և այլն: ՚Ի գիրս պէտ:

Պայծառակերպեմ. եցի. եա. ել. (Ներգ.) || պայծառակերպ առնել. կմ պայծառութբ լուսաւորել զկերպարանն. և կմ պայծա_ռացուցանել. ըստ այնմ ՚Ի ճառընտ. Եւ զա_նիս զօրինակն աւետարանին լուսոյն պայ_ծառակերպեցին:

Պայծառահրաշ: (Նախդրիճ.) || յոյժ պայ_ծառ և հրաշալի. կմ պայծառացեալ հրա_շափառապես. և ըստ այսմ ասի՝ պայծառա_հրաշ լոյս. և այլն: ՚Ի ճառընտ:

Պայլակենութիւն. կմ պայլակենութիւն. թեան: || տե՛ս Մծղնէութիւն ... խմաստ:

Պանդանդ: || տե՛ս ՚ի ձ. հատ. զՊանդանդ: ՚Ի հին տպագրեալ. ՚ի բառուս տեղիս:

Պանդոկի. կւոյ. կաւ. կաց. կօք: || նոյն է ընդ բառին պանդոկ. ուր տեսանին ընդ բառին տակս. ՚Ի հին տպագ. ՚ի բառուս տեղիս.

Թ այսմ է և Ղուկ. 10. 34. ուր ասէ 'ի բնա օրինակն. Եւ ած զնա 'ի պանդոկի մի: Վրդ զի բանս այս ծագի 'ի յունականն. անուանէ պանդոկիքն, որ եղեալքն հանգստեանց զբե պանդոկ. ընդունօղ ամենայն և ըններ. խակ եր բեռն պանդոկին. պատմելով զասածն ինչ:

Պանդրանամ. ացայ. ացեր. անալ: (ընդմիջ.) || պինդ լինել. կմ' երթալ զպնդիւ թանձ_րանալ. և կմ' մեծացեալ կարծրանալ. Թ այսմ 'ի Ճառընտ. Յորժամ ոլոռունք կամ ... պանդրացեալ խնուցան զցեցոյս ...:

Պաշարապատելին: (Նախդրիւ.) || ամրացեալ պա_շարաւ. կմ' որ ապահովացեալ է ամենևին ըն_թացուց պաշարու: Մաշտ.:

Պաշտպանեղ. եղի. ու. աց. ոք: || ստատեկ պաշտպանող. կմ' յոյժ պաշտպանեալ: 'Ի հին պարզմ.:

Պաշտօնամատոյց: (Նախդրիւ.) || պաշտօն մա_տուցանող. կմ' պաշտօղ. և կմ' պաշտօնեայ. ռամկ. պաշտօղ. կմ' խոզմի ընող: Յաճխ. Խմաստ:

Պապախեմ. եցի. եա. խել: (Ներգ.) || տօթ_ռել սաստիկ ջերմութբ, կմ' չորութբ, և նմանեաց. Թ այսմ 'ի Գիրս պիտ. Զայլ մասս նոր փորոտեաց առ հասարակ պապաքեցուցել անչափ ջերմութբն պապախէ:

Պատակ. ի: || երկոքեան կողմունք կենդան_ւոյ. կմ' կողք երկոցունց կողմանց նորա: ռամկ. եզ' պատակ. և տաճկ. ղաբուրղայ. կմ' ... : տես և 'ի մ. հատ:

Պատապղինձ. ղձի: || խեցք ուրթոյ. որ է լա_յնաձև ընձեռն. որ ոլորեալ պատապղինձ, զոր պատանէ: 'Ի Գիրս Վեցօր: տես և 'ի մ. հատ:

Պատանդեմ. եցայ. եաց. իլ: (Ձայնակր.) || պատանդ լինել. յս դնել մարդոյ 'ի գրաւ. և կմ' գրաւել այլոց կրաց: Դրձլ' պաշտ_րել. կմ' պատուանդել. կմ' պարտաւորել. և Թ այսմ ասէ' բանդում կարեօք. կմ' ... պատանդել: 'Ի Գիրս պէտ: Դրձեալ յանցն նահանջել. կմ' յետս ձգել. կմ' ամփոփել. և կմ' սեպհականել:

Պատառաքոյծ: (Նախդրիւ.) || բուծանող. կմ' բուծեալ պատառաւ, կմ' կերակրով. և մանաւանդ ասի պատառաքոյծ կոչի ան_կոչ բազմականն, որ ոչինչ գործէ. բայց մի_այն զպատառս քաղելով 'ի սեղանոյ բուծա_նել զորովայն իւր: ռամկ. փաշխանալ. Թ այսմ 'ի Ճառընտ. Ուր են բազմականքն. ուր են պատառաքոյծքն. ուր են փաղաքուշքն, և շաղփաղփութիւնքն:

Պատատնուլ: || պատել. կմ' պաշարել. և կմ' պարփակել: ռամկ. չորս դին առնել: 'Ի հին պարզմ.:

Պատատուկ. տկի. աւ. աց. ոք: || է բոյս ինչ. որ ունի զբուն նուրբ իբրև զատաղանի, և 'ի նման շարեալ զերկայնաձև մանրիկ տերևս. զմոլէ, զոր պատանէ պատատուկ. և զատհման ամենայն ոչ ունի. զի երկայնանայ և երկայ_նանայ մինչև ցցամաքիլ իւր: Զսա ոմանք կարծեալ արկանեն 'ի մէջ կերակրոյ, և եփեալ ուտեն: ռամկ. ֆաթխաթոֆ: և տաճկ. սարմաշըխ: 'Ի հին բժշկարանս:

Պատգամաւոր. ի. աւ. աց. ոք: || տանող զպատգամ. կմ' տարաբերող պատգամաւորաց և կմ' պատգամաւորութիւն: ռամկ. խապ փանող բե_րող: Յաճխ. Խմաստ:

Պատգամաւորեմ. եցի. եա. ել: (Ներգրգ.) || տես 'ի մ. հատ. զՊատգամաւորել: 'Ի Ճառս ինչ:

Պատգարար. ի: || տես 'ի մ. հատ. զՊատա_գրաք: Լեմբր:

Պատեղինձ. ղձի. աւ. աց. ոք: || է տեսակ ինչ եղինձի. որ աճեցեալ պատատի շուրա_չուրջ զբուսովք և զանկովք: 'Ի Ճառընտ: Սա կոչի և պատապղինձ: ԱՀգիբ:

Պատենաթև: (Նախդրիւ.) || Նա' որոյ թևն է իբրև զկեղև. որպիսի է բզէզն: 'Ի Գիրս Վեցօր:

Պատենամերկ: (Նախդրիւ.) || մերկացեալ 'ի պատենից: ռամկ. ղընֆն հանած:

Պատենաշէն. շինի. ու. աց. ոք: || շինող պա_տենից որոյ: ռամկ. ղընճի:

Պատերազմիկ. մկի. աց: || փոքր պատերազմ: Դրձլ' պատերազմիկ. կմ' մարտիկ. Թ այսմ 'ի Գիրս պէտ. Հմուտ պատերազմիկ երրորդ մը_կայեալ զինքեանն տայր կարծիս բոլորից:

Պատիճ. տճի. աւ. աց. ոք: || պատեան իւր. և Թ այսմ պատիճ կոչին մանաւանդ, զոր կեղևաձև պահարանք, որք պատեալ ունին զբուսովք, զպտղովք, զսերմանովք. և զայ_լովք նմանեաց: ռամկ. կեղև. կմ' խուղուխ: Թ այսմ 'ի Գիրս Վեցօր. Սերմն բուսեալ և ա_ճեցեալ բաժանի 'ի ցօղուն. 'ի պատիճ. և 'ի գոգաձև փոճնկս. և այլն: Դրձլ' պա_տիճ անուանի կնճիթ փղին. որ է բազկա_ձև երկայնացեալ քիթ նր. որով իբրև Թա_թիւ առնու զկերակուր: ռամկ. խորթում. Թ այսմ 'ի Գիրս Վեց ը. Փիղն մինչ երկայն պա_րանոցին, ունի զերկայն պատիճն: ձւ զնի ասի. Զպատիճն երկայն մեծապատիկ հաս_տատեաց, զի եղիցի 'ի պէտս զօրմանդ նր:

Պատիւթյաս: (Նախդրիւ.) || պատուամեծոյ. կմ' ալորածոյ. կմ' պատուական. և կմ' չը_քնաղ: ռամկ. փշտաշկէ. Թ այսմ 'ի Ճառընտ. Ահա դարձէք պատ'ի պատ պա_տասխանիք:

Պատկառեցուցիչ. ցչի. աւ. աց. ոք: || պատ_կառեցուցանող. իսկ մերթ' յարգելի. կմ' արգոյ. կմ' պատուական, յորմէ ոք ակն ա_ծեալ պատկառի. Թ այսմ Մարգ. Պատ_ուականագոյն քան զքերթեա պայծառս և պատկառեցուցիչս: կմ' Զպատկառեցու_ցիչն զայն ըմպեն զարիւն:

Պատկառոտ. ի. եց: || Նա, որ ունի զպատ_կառոտ բարս: ռամկ. ... Թ այսմ 'ի Գիրս պամբ. 'ի պատկառոտս շառագունութ է:

Պատկեմ. եցի. եա. ել: (Ներգ.) || կրկնել. կմ' բարդել. և Թ այսմ ասի 'ի Ճառս ինչ. Բազմացն 'ի մի պատկելով բազմաց և Ճաշակի:

Պատկերագրութի. թե: || Նկարագրութի պատկերաց. կմ' նկարեալ պատկեր: 'Ի Գիրս պէտ:

Պատմուճանապատ: (Նախդրիւ.) || պա_ծեալ պատմուճանաւ. կմ' զգեցեալ ըզ_պատմուճան: 'Ի Ճառընտ:

Պատշաճաւորապէս. (Մկբյ որոց:) || պատշաճ եղանակաւ. պատշաճաւորութ. յարմարութ. վայելչութ. ռամկ. յարմար կերպով. ընտրով. կմ ինչպէս որ պէտք է:

Պատշաճաւորիմ. եցայ. եայց. իլ: (Հայկաբանական:) || պատշաճաւոր լինիլ. պատկանաւորիլ. ձեռնհաւորիլ. յարմարիլ. ռամկ. այշղտած գալ: Իսկ մերթ՝ բաղդատանիլ. բաւականիլ. համեմատիլ. չափակցիլ:

Պատշաճօրէն. (Մկբյ:) || նոյն Պատշաճաւոր:

Պատուաստիր. դրի. աց: || պատուիրեն գնող. կմ պատուածող: 'ի Գիրս Վիջոց:

Պատուական. ի. աւ. աց. ոք: || պատուոյ արժանի. կմ յարգող. կմ մեծարող: ռամկ. շատ յարգ ընող: Սեբէոս:

Պատուականագոյն: (Նախդրիւ.) || չքնաղագոյն. կմ ազնուագոյն. կմ ընտրելագոյն. կմ որ վեր առաւել պատուականութեան զարդարեալ է. Թ այսմ 'ի Գիրս Զէք. Մերկ և կողոպուտ 'ի պատուականագոյն ընդ Թագաւորական զարդուց:

Պատուականութիւն. Թե: || պատուականից գոլն. կմ փառաւորութիւն. կմ համապատուութիւն: 'ի Ճառընտ:

Պատուէրաներգրեմ. եցի. եա. ել: (Ներգ.) || պատուէրաներ գրել. կմ պատուէրներ կարգադրել. և կմ օրինադրել: ռամկօր. էտ ընել. կմ աղօթէլ: 'ի Ճառընտ:

Պատուէրաներգաւոր: (Նախդր.) || կանոնաւոր պատուէրանց. կմ օրինական: 'ի Հին Դաշնագիրս:

Պատուհասակիր. կրի. աց: || կրող պատուհասի. կմ պատուհասակիր. ռամկ. պատուհասող: 'ի Ճառընտ:

Պատուհասաւորապէս: (Նախդրիւ.) || տանջող պատուհասի: 'Ի Պիղծ տանջեալ, կմ յղեալ 'ի պատուհասս. և Թ այսմ առի՝ պատուհասաւոր բարեկութ, հզօրեան. և այլն: 'ի Գիրս պիտ:

Պատսպարանեմ. եցի. եա. ել: (Ներգ.) || պատսպարան լինել. կմ շրջապատել. կմ պաշտպանել. կմ պահպանել. Թ այսմ 'ի Գիրս պէտ. Պատսպարանելով պահէ 'ի խոռ. րէն խաղաղութեան: տես և 'ի ա. հատ. Պատսպարել:

Պատսպարատան. ի. իմ. ից. ոք: || պատսպարաւոր բանիւ. կմ զգուշարան. կմ յարկ. գերան. և կմ կրթել. և վարժել 'ի բանսն իմաստից: 'ի Հին Դաշնագիրս:

Պատրիարք. կմ պատրիարգ. րիքի. կմ ընձի: || է բայց ինչ նման անուանիւ. ոյ նոյնէր. բայց մերոյն եղերք ասորեացն են հերձուածք և իրր առաջնորդեալք. ունի ղեկ տերեաց լինելոյ: Իրանն զատ Թագաւոր իւրեան զանասնութե, և ըղ նախահայր: ռամկ. պատրիարք: և տամկ. բուրմաւ. կմ ամէն օրա:

Պատրողաբան. ի. բն. իւ. իւք: || պատրող բանիւ. կմ խաբօղ խօսիւք շրթանց. և կմ խաբեբայ: ռամկ. հիլէպազ:

Պատրողաբանութիւն. Թե: || պատրողական բան. կմ խաբեբայութիւն: Յոհ. Իմաստ:

Պատրաստեմ. եցի. եա. ել. (Ներգ.) || շուրջ

Ջանակի, կմ յամ կողմանց բուրել. Թ այսմ 'ի Ճառըն. Արբութեանն պարապարուրելով ըղ խունկս:

Պարածածուկ. ծկի. աւ. աց. օք: || շուրջանակի ծածկեալ. կմ շուրջ ծածկող. կմ պարփակիչ. և կմ այն, որ լինի շուրջ ծածկելով. և ըստ այսմ առի՝ 'ի մանկանց պարածածուկ կուսականութեն ասեն կել: 'ի Ճառընտ:

Պարանցանեմ. անցի. ել: || շուրջ անցանել. կմ պարաբերիլ. և կմ պարել. ըստ այսմ 'ի Գիրս պէտ. Կայցուք եղանիլ աԹենայ պարանցանելով 'ի գիշերապաշտամանն:

Պարապատեմ. եցի. եա. ել: (Ներգործ.) || շուրջ պատել. կմ շրջափակել: 'ի Գիրս Վէջ:

Պարատեսող. չողի: || շուրջ տեսող. կմ շրջահայեաց:

Պարար. ի. իմ. աց. ոք: || է արմատ պարարել բային, որոյ մերթ՝ նշանակի պարարող կմ գիրացուցանող: ռամկ. գիրցնող: Իսկ մերթ՝ պարարտութ. կմ բոլութ. կմ գիրութ. և կմ յղփութ: 'ի Ճառս ինչ:

Պարարուն: (Նախդր.) || պարարեալ. կմ բոլեալ. և կմ գիրացուցեալ. որ և ըսի՝ պարարակ: ռամկ. բթոծ. կմ ղէնլի: 'ի Գիրս պէտ:

Պարաւանդ. ի. իւ. աց. ոք: || կապանք. կմ կապարանք. կմ կապ պարկից. Թ այսմ 'ի Գիրս պէտ. 'ի ախրուէն քմբռնեցելոյ պարաւանդս: Եւ 'ի Գիրս տոնից. առի զինոյէ. Պետանի չար. պարաւանդ անհրեւյԹ:

Պարգևաւէր. աւրի. աց: || սիրող պարգևաց:

Պարգևասիրութիւն. Թե: || սէր պարգևաց: 'ի Գիրս պէտ:

Պարերգակ. ի. աւ. աց. ոք: || երգող 'ի պարս. կմ պարելով նուագող: 'ի Գիրս պէտ:

Պարզամտիմ. եցայ. եայց. իլ: (Հայկաբ.) || պարզամիտ լինիլ. կմ միամտիլ: ռամկ. պէօն էլլալ: Սոփեր:

Պարիկեշտաւէտ: (Նախդրիւ.) || մի պարկեշտութ: 'ի Գիրս պէտ:

Պարկեշտացուցանեմ. ցի. ցա. նել: (անցող.) || պարկեշտ առնել. կմ համեստացուցանել: 'ի Ճառընտ:

Պարպակեմ. եցի. եա. ել: (Ներգ.) || պարփակել. կմ պարունակել. կմ շրջապատել. Թ այսմ 'ի Գիրս պէտ. Մինչև շուրջ պարպակելով Թակարդեացն. Եւ զինի առի. Ձմերոցն նոյ ունէր պարպակեալ բազմութ անշափ նաւաց:

Պարպատուն: (Նախդրիւ.) || պարպատակերպ. կմ նման պարպատի. և կմ պարպատօրէն. և Թ այսմ առի՝ պարպատաձև կազմուածով. կմ կազմութ. և այլն: 'ի Գիրս պէտ:

Պարսպաշէն. շինի: || շինող պարսպի: ռամկ. պատ ընող:

Պարսպաշինութիւն. Թե: || շինութիւն պարսպի: 'ի Գիրս պէտ:

Պարտակ. ի. աւ. աց. օք: || անուն 'ի Ա. հատ: 'Ի Դեռ ծնեալ. պարտական, կմ պարտաւոր: ռամկօր. պորճլու: ըստ այսմ 'ի Գիրս պէտ. Նման պարտն՝ որ մեռանի և ունի տանց անչէնութեն դատաւ պարտաւորակ:

Պարտուպատշաճ: (Նախդրիւ.) || պարտ և պատշաճ. կմ արժան և իրաւ: Սուրգ.:

Պ Ե

Պերճաձայն. ի. իւ. ից. իւք: || ունօղ ըղ պերճ ձայն. կմ զստատուն բարբառ: ռամկ. կիւռ ճան ունօղ: 'Ի Գիրս Գանձ:

Պերսոս. ի. աւ: || է անուն իրիք համաստեղութեան. որ աստղներ կայ ցլուն 'ի մէջ յարդգողին. և բաղկանայ 'ի խիտ. աստեղաց:

Պ Ի

Պիղիպոս: || տես Պողիպոդ: 'Ի Գիրս Հերօր:

Պիսակ. ի. աց: || է բոլորակ թխագոյն նիշ, որ 'ի դէմս կմ 'ի բաղկին. և կմ յայլուր մարմ_նոյն ծնանի 'ի բնէ. յորոց ոմանք ևս են մազոտ: ռամկ. պէնկ:

Պիտանանամ. ացայ. ացիր. անալ: (ընդմիջ.) || պիտոյ լինել. կմ պէտս ունիլ. և կամ կարօտիլ. և ըս այսմ իմանի մինչ ասի, ոչ պիտանալ վկայից: ռամկ. պէտք ըլլալ: 'Ի Ճառընտ.:

Պիտանացուցանեմ. ցի. ցո. ել: (անցող.) || պիտանի առնել: 'Ի Ճառընտ.:

Պիտապէս: (մակբայ.) || նոյն է ը բառին պիտաւորապէս. ըս այնմ 'Ի Ճառընտ. Այլ յատեմ, պիտանի և կարևորաբար նշանակեալ:

Պիտաւորապէս: (մակբայ.) || ըս պիտոյից. կմ վն պիտանութեան. կմ հարկաւորապէս. կմ պատշաճաբար. և կմ վայելչապէս: 'Ի Ճառընտ.:

Պիտութիւն. թեան: || պիտանութիւն. կմ պիտոյք. և կմ պիտառութիւն. զոր 'ի տ. հատ. տես_ցես: 'Ի Ճառընտ.:

Պ Ղ

Պղծաբարան. ի. աւ. աց. կմ ից. օք: || ըղ պիղծս սոսկանօղ. կմ պիղծ սոսկանօղ. կմ որ լինի պիղծ սոսկանութե. կմ հետևի 'ի պիղծ սոսկանութէ: 'Ի Ճառընտ.:

Պղնձահանք. աց. օք: (անեզ.) || բովք պղնձոյ, ըն տեղի, ուստի պղինձ հանանեն: ռամկ. պղնձի մադէն:

Պ Ն

Պնդակազմեմ. եցի. եա. ել: (Ներգ.) || պնդակազմ առնել. կմ հաստատել կազմ_ուածով. կամ յոյժ պինդ և հաստատուն գործել. և կմ կազդուրել. ըս այնմ 'Ի Ճառ_ընտ. Պնդակազմել այսու օրինակաւ զեղ_բայրն:

Պնդակազմութիւն. կմ պնդակազմուն. թե: || զպինդ կազմուած ունիլն. կմ հաստահիմ_նութիւն. կմ պնդութիւն, և հաստատութիւն. և կմ կազդուրումն: 'Ի Ճառս ինչ:

'Ի Պնդման արկանել: || պնդել. կմ 'ի նեղ ա_ծել. կմ սեղմել: ռամկ. նեղը ձգել. կմ սըխմել: ըս այնմ 'Ի Գիրս Հերօր. Ով լիցէ, որ 'ի պնդման արկեալ նեղիցէ զբազմութիւն ջրոց:

Պ Շ

Պշուցն. ման: || պշնուլն. կմ յառումն. կմ անթարթափ նկատումն. և կմ դիտողու_թիւն. ըստ այնմ 'Ի Ճառընտ. Եւ ոչ 'ի սահեալ պշմանէն խմոցաւ:

Պշրանք. անաց. օք: || ազօտ տեսութիւն. կմ 'ի հեռուստ նկատումն. կմ յառումն. և կամ պշումն: Սուրգ.:

Պշրեմ. եցի. եա. ել: (չէզոք.) || աղօտապէս տեսանել. կմ 'ի հեռուստ դիտել. կմ յա_ռեալ նկատել. և կմ պշնուլ. ըստ այնմ 'Ի Գիրս Հերօր. Այլայլի պշրեալ տեսիլն, և զդոյն իբրև զմեղու իմն տեսանէ:

Պ Ո

Պողիպոդ. կմ պողիպոդ. ի. աւ. աց. օք: || է բառ յունաց. արտաբերեալ ը նց փօ_լիփօս. որ 'ի հայ բարբառ թարգմանի բազ_մոտանի. և նշանակէ սովոր տեսակ ինչ կաղամար ձկան. որ ունի զութն ոտս փափ_կամիս երկայնաձիգս և շրջանափիւռս. վն որոյ և յոյնք կոչեն ևս՝ օքթափօտի. կմ օք_թաբօտօս. որ 'ի մեզ թարգմանի ութ ոտ_նեայ. յորմէ և սաղմիկք անուանեն զսա ըխտաբօտ. կմ ըհտաբօտ: Սա յոր քար և յա_րեացի, զնոյն գոյն զգենու, վն որոյ բազում անգամ զօղեալ առ քարամբ ծովու, դարա_նի. և 'ի չտեսանել ձկանց՝ և առ նովաւ յանցանելն, 'ի վր յարձակեալ յափշտա_կէ զնս և ուտէ: 'Ի Գիրս Հերօր:

Պոռնկանամ. ացայ. ցիր. ալ: (ընդմիջ.) || || պոռնիկ լինել. կմ պոռնկիլ: 'Ի Ճառընտ.:

Պոռնկասէր. սիրի. այ. օք: || սիրօղ պոռն_կի, կմ պոռնկութե: Սուրգ.:

Պոռոտ. ի. աւ. աց: || պոռոտզօղ. կմ բարձրագոչ. կմ մեծաձայն. կմ սաստկաձայն. և կմ գոռոզ. և ըս այսմ ասի 'ի հին ճառս. բանք պոռոտք զքաջ իմաստունն ոչ երկե_ցուցանեն:

Պոռոտախօս. ի. ից: || մեծաձայն գոչօղ. կմ յոխորտախօս. կմ խրոխտալեան. կամ գոռոզութե մեծաբանօղ. և կմ գոռոզա_կան: ըս այնմ 'ի պատմ. աղէքս. Ոչ ըստանել զարթեաւ ը պոռոտախօս բանին նր:

Պորտապարար. ի. աց: || պարարօղ որովայ_նի. կմ որովայնամոլ. կամ որկրամոլ: ռամկ. գէշ փօղան. կմ շէն փօղան: Իսկ մերթ որկրամոլական, կմ որ լինի յորկրամոլու_թէ. և ըս այսմ ասի՝ պորտապարար զեղ_խութիւն. կմ անառակութիւն. և այլն: 'Ի Գիրս պէտ:

Պ Չ

Պչրաբարոյ. ի. ից: || նա՝ որ արտաքին ինչ շարժմամբ կեղծէ, թէ ոչ կամի զինն: ռամկ. նազ ընօղ. կմ նազիֆէնէլի:

Պչրաբարոյութիւն. թե: || տես Պչրանք:

Պչրականութիւն. թե: || տես 'ի ներքոյ Պչրանք:

Պչրանք. անաց. օք: (անեզ.) || արտաքին ինչ շարժմամբ կեղծումն չկամելոյ զինն, որ առնեն ոմանք 'ի կանանց: ռամկ. նազ. կմ նազ փազ: տես և 'ի տ. հատ:

Պչրեմ. եցի. եա. ել: (չէզոք.) || արտաքին ինչ շարժմամբ կեղծել՝ թէ չկամի: ռամկ. նազ ընէլ. կմ նազփազ ընէլ: տես և 'ի տ. հատ:

Պչրութիւն. թե: || տես Պչրանք:

Պչրումն. պչրման: || տես Պչրանք:

Պ Ս

Պսակ: || տես 'ի տ. հատ: Դիրք է անուն երկուց համաստեղութեանց. որոց մինն կո_չի պսակ հիւսիսային. և բաղկանայ 'ի ժ.թ.

[illegible]

Պ Տ

[illegible]

Պ Ր

[illegible]

Պ Օ

[illegible]

Ջ Ա

[illegible]

Ջ Է

[illegible]

Ջ Լ

[illegible]

Ջ Ն

[illegible]

Ջ Ո

[illegible]

ցուցէ 'ի վեր, և զՋով բուսոյն տայ ։

Ջ Ր

Ջրաբաշխութիւն. թեան ։ || բաշխումն ջրոյ. կմ՛ բաշխելն զջուր ։ 'Ի Գիրս պէտ։

Ջրախառն ։ (Նախդրիւ.) || խառն ջրով. կմ՛ ջրով խառնեալ ։ ռամկ. ջրով խառնած ։ 'Ի Ճառընտ։

Ջրախողխող ։ (Նախդրիւ.) || խողխողեալ 'ի ջուրս, յինա, որ 'ի ջուրս անկեալ խեղդի. և ըստ այսմ առի՛ այր ջրախողխող. կմ՛ ջրախողխող լինել ։ 'Ի Ճառընտ։

Ջրածնունդ ։ (Նախդրիւ.) || Նա, որ է ծնունդ ջրոյ. կմ՛ 'ի ջրոյ ծնեալ. և կմ՛ ջրածին ։ ռամկ. ջրէ հասըն եղած. և ըստ այսմ առի՛ ջրածնունդ զեաւն ։ 'Ի Գիրս Վէշօր։

Ջրաշեղջ ։ || տես 'ի մէ. հատ. զՋրշեղջ ։ 'Ի Գիրս Վէշօր։

Ջրասէր. սիրի. աւ. աց. օք ։ || սիրող ըզջուր. կմ՛ մոլեալ զկնի ջրոյ ։ 'Ի Գիրս Վէշօր։

Ջրատունկ. տնկոյ. ով. ոց. ովք ։ || տնկել 'ի զնացս ջուրց. կմ՛ որ պատճառաւ 'ի տնկոց հաստատելոց 'ի ջուրց հոսանս. և ըստ այսմ առի՛ ջրատունկ վայելչութիւն ։ 'Ի Ճառընտ։

Ջրացայտ. ի ։ || ցայտող ջրոյ ։ ռամկօր. ջուր ցաթկեցնող։

Ջրացան. ի ։ || տես 'ի մէ. հատ. զՋրացիր ։

Ջրացանութիւն. թեան ։ || ցանելն զջուր. կամ որսկումն ջուրց ։ 'Ի Ճառընտ։

Ջրբաշխ ։ || տես Ջրաբաշխ. 'ի մէ. հատ ։ 'Ի հին պարտմագ։

Ջրդեղեմ. եցի. եմ. ել ։ (Ներգ.) || մտել զերկաթ. և առի՛ ջրդեղել, զի մածեալ զնա պեղով՝ արկանեն ջերմաջերմ 'ի ջուր ։ ռամկ. ջուր փալ. և ըստ այսմ առի 'ի Ճառընտ. Ոչ կարաց սատանայ ցցել զջրդեղել նետս իւր 'ի միտս նը ։

Ջրդիմ. եցայ. եայց. իլ ։ (Չայնակր.) || ջրանալ. կմ՛ նկրտիլ. կմ՛ դուռն գործել. կմ՛ մրցիլ ։ ռամկ. ջահդ ընել. կմ՛ աշխատիլ. ըստ այնմ 'Ի Գիրս պէտ. Ագահութիւն ախտիւ վաթեցեալք ջրդին կրթել զանհաս արհեստին զեղխ հնարութիւն ։

Ջրի. ջրւոյ. ւով. եաց. եօք ։ || ջրային. կմ՛ ջրին. կմ՛ ջրարբի. և կմ՛ ջրոտ ։ ռամկ. եւ՝ ջրի. կմ՛ ջրելի. ըստ այնմ 'Ի Գիրս ուէբէր. Լեառն մածեալ կոչէ զցիլն և զլոյծն, և զջրին ։ Իւ 'Ի Գիրս Վէշօր. Վն ջրի և լոյծ նորոգ ըզմեղօն ժողովելոյ ։

Ջրին ։ (Նախդրիւ.) || ջրային. կմ՛ ջրուտ ։ ռամկ. ջրւէ ։ Աէբէր։

Ջրշեղջ ։ || տես 'ի մէ. հատ. զՋրշեղջ ։ 'Ի Գիրս Վէշօր։ և Եսայ. 19. 5. բոփ յէ՛ ։

Ջրպետ. ի. իւ. աց. օք ։ || վերակացու ջրհորաց ։ տաճկ. սուգայ պաշը ։ Դիտ՛. վերակացու ջուրց. զորս արձակեն յարտորայս ։ ռամկ. եւս, չըղէփ ։ և տաճկ. սուպաշը ։

❧ ❧ ❧

Ռ Ա

Ռազմունք ։ || է երկրորդական յոգնական Ռազմ բառին, որ մեկնեցաւ 'ի մէ. հատ. տես անդ ։ 'Ի Ճառընտ։

Ռամկամարտ. ի. աց ։ || մարտնչող ընդ ռամիկս։

Ռամկավար. ի. աց ։ || կառավարող զռամիկս. կմ՛ առաջնորդ խառնիճաղանճ ժողովրդեան ։ 'Ի Ճառընտ։

Ռամկավարութիւն. թեան ։ || կառավարութիւն ռամկաց. կմ՛ առաջնորդութիւն խառնաժողով ամբոխից ։

Ռ Ե

Ռեհմ. ոյ. ով. ոց. ովք ։ || ոխք. կմ՛ քէն ։ ռամկ. խուրէզ ։

Ռեհմակալ. ի. իւ. աց. օք ։ || ոխակալ. կմ՛ քինակալ ։ ռամկ. խուրէզ պահող. ըստ այսմ 'Ի Ճառընտ. Անծական անուանքն սատանի. թարախանաց և ռեհմակալ թշնամւոյն ։

Ռետորական. ի. աց ։ || ատենական, կմ՛ յորդորական. և ըստ այսմ ելանէ սա 'ի ոճոյ բանին ։ Դիտ՛ նշանակէ ռետորական, որ է ուէն ։ գոզմէնական. և ըստ այսմ ծագի 'ի բառէս ուէտին ։ 'Ի Գիրս Գանձ։

Ռ Ի

Ռիհմ ։ || տես Ռեհմ ։

Ռիհմակալ ։ || տես Ռեհմակալ ։

Ս Ա

Սակամոնի. կմ՛ սակամոնիա. նայ. կաւ. եաց. եօք ։ || է բոյս ինչ, որ 'ի միոյ բնոյ արձակէ ոստս երկայնս իբր երեք կանգուն։ Տայ զտերևս երկրիանկիւնի՝ սլաքաձև, և բրդոտս, և փափուկս նման զդմենոյ ։ Տայ զծաղիկ սպիտակ, բոլորակ, և զանգակաձև, և ծանրահոտ ։ Ունի զարմատ սպիտակ, և աւանդաւոր, և երկայն իբր մի կանգուն, և լի հիւթով, և հոտաւոր ։ Զօրութիւն հիւթն հանեն, և 'ի գործ ածեն 'ի բժշկական դեղորայս, որ և յունուն բուսոյն կոչի՛ սակամոնի։ Յունարէն և լատինն. սկամմոնիոյ ։ Իսկ տաճկէր. սաքմոնիոյ ։ 'Ի հին Բժշկարանս ։

Սակաւաբան. ի. իւ. ից. իւք ։ || սակաւ բանս խօսող. կմ՛ կարճաբան ։ ռամկ. քիչ խօսող ։

Սակաւաբանութիւն. թեան ։ || սակաւ խօսելն. կմ՛ կարճաբանութիւն. կմ՛ համառօտաբանութիւն ։ Սարգ։

Սակաւագոյն. ի. իւ. ից. իւք ։ || առաւել սակաւ. կմ՛ սակաւագին ։ ռամկ. քիչ ։ 'Ի Ճառընտ։

Սակաւանիստ ։ (Նախդրիւ.) || սակաւ նստող ։ ռամկ. քիչ նստող ։ Դիտ՛ սակաւանիստ կոչի

ծանծաղն . իբ այն, որ ոչ է խոր ։ ռամկ. ուղղ.
այսմ 'ի Գիրս Ծնընդ. Ոչ ջուրք առաքեա-
կաց . և ոչ ջուրք սակաւաջուրք ծանծաղակաց ։

Սակաւաճաշակ . ի . աւ . աց . օք ։ || զսակաւս
ճաշակօղ . կամ որ սակաւ ճաշակս առնէ,
լինի . և Թ այսմ առնի սակաւաճաշակ կերա-
կուր ։ 'ի Գիրս Ծնընդ ։

Սակաւաժամանակ ։ (Նախադրիւ.) || ունօղ զսա-
կաւ . կամ զնուազ ժամանակ կամ զկարճ ժամա-
նակ ։ 'ի Գիրս Ծնընդ ։

Սակաւախօսութիւն . թեան ։ || ունօղ զսակաւախօսութիւն .
կամ որ 'ի սակաւ ասելոյ է բովանդակելով .
որպիսի են ռամիկք գիտողքեք ։ 'ի Յոբայ իմ ։

Սակաւաերկեայց ։ (Նախդր.) || սակաւ երկեօղ .
կամ որ սակաւ երկնչի . Թ այսմ 'ի Գիրս Ծնընդ .
Սակաւերկեայց նշանակ ցրտոյ կարգին ։

Սակաւօրեայ . էի . իւ . ից . իւք ։ || սակաւօ-
րեայ զսակաւ աւուրս . կամ ունօղ զսա-
կաւ ժամանակս . և կամ որ սակաւ օր է
յաշխարհի եղեալ է . և Թ այսմ առնի այլ .
կամ սակաւօրէ սակաւօրեայ . և այլն ։ 'ի
Գիրս Ծնընդ ։

Սակաւեմ . եցի . եա . եալ ։ (Ներգ.) || սակաւ առ-
նել . կամ սակաւացուցանել զսակ, կամ զչափ, և
զժամանակ . կամ պակասեցուցանել . և կամ կարճել . և
Թ այսմ առնի փոքրել զսակաւ հատին . կամ
զաքեւն . կամ սակաւ փոքրանալ հատկաց .
կամ պակասեցնել զսակաւ պատիւն . և այլն ։
'ի Գիրս Ծնը. բազում անգամ ։

Սակս . սակաւ . երբ . կամ (որ լաւագոյն է)
սակաւ, աւ . սակաւուք . ուց . օք ։ || է Թու-
լուն ինչ յաճախականութեան, և մանկեր . զուտ
նեռն . զոր հասարակ ամենայն կոչեցին սա-
ռաւ ։ ռամկ. խառնպ . կամ խառնածնն . զայս
այսմ 'ի Գիրս ատամանց . Երկիրն ընդ Թուշանն
սակս և հողանալ և խոստովան եղեն, Թէ
օրինացս մեռան, և գործեաց, և եկեալք ։
ըստ այսմ է և Սաղ. 2. 14 . ուր ասի . Գնա-
ցանք ժողովեցէք 'ի նեղութեան . և սակաւուք
(իբ սակաւուք) . 'ի գործեան ։ Իսկ այս է
'ի Հնադրութ . զի 'ի ստորագրեալսն եղեն կայ
սրբութեանս ։

Սակաւուք ։ || տես 'ի վերոյ Սակս ։

Սակս էր ։ (մակբայ .) || վասն էր . կամ քանզի էր ։
ռամկ. ինչու . Թ այսմ 'ի Գիրս Սեղ . Սակս էր
մեռանէիք ։

Սակրոս . կամ սակրոս . ի . աւ . աց . օք ։ || է
ձուկն ինչ ալեկէ, յաճախեալ առ ծովեզերն
կարդալով կոչեցեալ ասելով որ առ. կրկնեալ ։
Այս ձուկն 'ի մէջ այլոց ձկանց է մի-
այն որոճացող և խառնակեր . և ոչ ձկնա-
կեր . քան պատանքն բնութիւնք . Զայս Լատինք
անուանեն սկառուս . և յոյնք սկառոս . յորմէ
և 'ի մեզ կոչեցաւ սակրոս ։ 'ի Գիրս Սեղ ։

Սաղաղաւոր ։ (Նախադրիւ.) || սաղաղավոր հոտ-
ող . կամ որ բացմամբ սաղաղաց հոտի . և
կամ յոյժ յորդահոտ ։ 'ի Գիրս Գանձ ։

Սաղմոսք . աց . օք ։ (անեզ.) || տես 'ի Սաղմոս ։
Դ՞րծէ՛ սաղմոսք կոչեն փիլիսոփայութեան . իբ փե-
ճերին . զորս ասացաւ 'ի բառն Վերնա-
տուտն ։

Սաղարթածաղիկ ։ (Նախադրիւ.) || ունօղ ըղ

սաղարթ ծաղկամբք հանդերձ . կամ որ ունի
զտերեւ և զծաղիկ . որպիսի էր զաւառացին
ունկարանք . և Թ այսմ ուր խառն կոչի սա-
ղարթածաղիկ յորինակ առհասարակեան զաւա-
ռակին ։ 'ի Ճառընտ ։

Սաղարթադալար ։ (Նախադրիւ.) || սաղարթիւք
պատեալ . կամ տերեւովք զարդարեալ . ուղ ե-
ղև ազգաց ։ 'ի Ճառընտ ։

Սաղարթատունկ . տնկոյ ։ || տունկ սաղար-
թաւոր . կամ այն՝ որ է տերեւալից ծառ . և
Թ այսմ առնի սաղարթատունկ արմաւենի .
կամ ծառ . և այլն ։

Սաղարթաւոր . ի . աց ։ || ունօղ զսաղարթ .
կամ տերեւելի ։ ռամկ. խաքրախէ ։ 'ի Ճառս ինչ ։

Սաղմնայուրդ . ունոյ . ով . ոց . ովք ։ || բոյն
սաղմի . որ է ծիլն, որով ծնանի երեխայն .
Դ՞րծէ՛ այն՝ որ վերարկուի առ ծիլն սաղ-
մին . կամ որ է մաշկեն . և Թ այսմ վարի ա-
ծախաոնարար . Թ այսմ 'ի Ճառընտ . Զոմհանն-
նես մինչև եր ծնեալ 'ի սաղմնայուրն մօրն իւրոյ ։

Սամիրեմ . եցի . եա . եալ ։ (Ներգ.) || սամիրա-
րել ։ ռամկ. բարբառ ։

Սամեղբայր . եղբօր ։ || եղբայր սամեա ուրուք ։
ռամկ. սանդաճոր ։ Ընդհանուր ։

Սանձահարեմ . եցի . եա . եալ ։ (Ներգ.) || սան-
ձահարել . կամ նուաճել, ուղ սանձիւ ձիոց .
Թ այսմ 'ի Գիրս Իմաստ . Մղեն երախանձու-
թիւն սանձահարելով զմիտս ։ Իսկ յայս-
մանէ առնել նշանակէ սոսկ զսպել . կամ
չետս ընկրկել . կամ յինքն խորտակել . և կամ
արգելուլ . Թ այսմ 'ի Ճառընտ . Զորդանան
յարգանաց սահմանօք սանձահարեալ գիզա-
նայր . իբ զսպեալ կամ չետս ընկրկեալ ։ Իսկ
'ի Գիրս Ծնընդ . ասի . Ջուրցն իշխանեն և բաշ-
խեն ջուրք զեզերքն փրփրեալք և սանձա-
հարեալք ։

Սանտամարիք . եաց ։ (անեզ.) || տես 'ի Ծա-
հատակ Սանտամարիք ։ 'ի Գիրս Սեղ ։ և 'ի Ճառընտ ։

Սաստեցուցանեմ . ցուցի . ցո՛ . եալ ։ (Ներգ.)
|| սաստացուցանել . կամ պատկերացուցանել ։ ռամկ.
պրոշ կարելերել . կամ փոփոխարկել ընել ։

Սաստողանք . ի . աց ։ || բերող, կամ պատճա-
ռող զսաստոյ . կամ սաստեցուցիչ ։ ռամկ. ար-
դար կարծող ։ 'ի Ճառընտ ։

Սաստկախառն ։ (Նախադրիւ.) || խառն սաս-
տկութեամբ . կամ խառնել ընդ սաստկութեանց . և
կամ սաստկութիւն ։ և Թ այսմ առնի սաս-
տկախառն ջուր, օդ . և այլն ։ 'ի Ճառընտ ։

Սաստկակոծ ։ (Նախադրիւ.) || սաստիկ կոծօղ .
կամ սաստիկ կոծեալ . իբ հարեալ, և ողբա-
ցեալ ։ Դ՞րծէ՛ սաստիկ հշտասնեալ, կամ յոյժ
առաքեալ . որ և ասի՝ պատուահասակոծ . Թ
այսմ 'ի Ճառընտ . Վայ և սաստկակոծ լինի
պետութեան և կարի յոյժ սպառնալեօք ։

Սաստկաշինող ։ (Նախադրիւ.) || սաստիկ շինօղ .
կամ բոլորովին շինեալ ։ Իսկ մերթ է բայի
չափականի այսպէս . սաստկաշինող առնել . և
նշանակէ՝ սաստիկ՝ կամ բոլորովին շինել ։
Իսկ այսպէս, սաստկաշինող լինել . և նշանա
կէ սաստիկ շինել . կամ բոլորովին անշէջ
լինել . Թ այսմ 'ի Գիրս Ծնընդ . Բնութեան չա-
րին բնութիւն սաստկաշինող լինէր ։

Սատակաւորդ. ացի. աւ. ով. օք: || Սատակաւոր. ... կմ՝ ... և ... ...

Սատանայադրոյն. ի. իւ. ից. իւք: || ... ... կմ՝ ... ...: Սուրբն:

Սատրապարճ: (Նախդրաւ.) || ... ... կամ ... որ է ... ... : 'Ի հին դարմանս.

Սատրապեմ. եցի. եամ. ել: (Նորոգ.) || ... ... կմ՝ ... կամ ... կմ՝ ... կմ՝ ... կել. և կմ՝ ... : ... 'ի Գիրս ...

Սարդի. դւոյ. եաւ. եաց. եօք: || Է ծառ ... ... և ... ... 'ի ... ... : 'Ի Գիրս Վիպոց:

Սարեփթուհի. հւոյ. եաւ: || ... ... կին. ... ... 'Ի Նաւոնց. ... ...

Սարիկ. կմ՝ ... ... : || ... 'ի ... ... 'Ի Գիրս Վիպոց:

Սարսափ. ի. իւ. ից. իւք: || Երկիւղ. կմ՝ ... և կմ՝ ...

Սարսափեցուցանեմ. ուցի. ցա. ել: (...) || Երկիւղեցուցանել. կմ՝ ... և կմ՝ ... ... 'ի Նաւոնց. ... ... և ... ...:

Սարսռեմ. եցայ. եայ. ել: (Չէզոք.) || Երկիւղել. կմ՝ ... կմ՝ ... ... 'Ի Գիրս Վիպոց:

Սարտարակ. ի. ու. աց. օք: || Է ... ... 'Ի Գիրս ...:

Սարսեմ. եցի. եամ. ել: (...) || ... կմ՝ ... ...: 'Ի հին ...:

Սաւառ. ի. իւ. աց. օք: || Է ծառ ... ... : 'Ի Գիրս Վիպոց:

Սափրայ. ի. իւ. ից. իւք: || Է ... ... կմ՝ ...

Սաքրեցուցանեմ. եցուցի. ցա. ել: (...) || ... կմ՝ ... կմ՝ ... կել. կմ՝ ... ...:

Սաքրեմ. եցայ. եայ. ել: (Չէզոք.) || ... ... կմ՝ ... կմ՝ ... կել. կմ՝ ... ... 'Ի Գիրս ...

Ս Բ

Սբաթեամ: (Եբր.) || ... ... : 'Ի ... Սեքարիայ:

Ս Գ

Սգազգած: (Նախդրաւ.) || ... ... կմ՝ ... կմ՝ ... և ... ... և ... ... 'ի Գիրս Վիպոց:

Սգաւոր. ացի. ... կմ՝ իւ. ով. օք: || Սգացեալ ... 'ի ... կմ՝ 'ի ... ...: Սուրբն:

Սգաւորեմ. եցայ. եայ. ել: (Չէզոք.) || Սգաւոր լինել. կմ՝ 'ի ... ...:

Սգաւորութիւն. թեան: || Սգաւոր ... կամ՝ ... ...:

Ս Ե

Սեզամ: || Է ... ... որ ... ... և ... ...:

Սեզութիւն. թեան: ... 'Ի ...:

Սեթ: || ... 'ի ... ...:

Սեթեան: (Նախդրաւ.) || ... ... որ ... է, կմ՝ ... և ... ... Սուրբն:

Սեղան. ի. ու. ոյ. ով: || Է ... ... կմ՝ ... ... 'ի Գիրս Վիպոց.

Սեղանն. ոյ, ով, ոց, ովք: || ... 'ի ... 'Իսրայէլ է ... ... 'ի ... ...

Սեղանաւոր. ... : || ... կմ՝ ... 'ի ... ...

Սեղանատուն. դրի. իւ. ով. օք: || ... ... կմ՝ ... ...: 'Ի Նաւոնց ...

Սեղանակալ. ... || ... կմ՝ ... ...: 'Ի ... ...

Սեղանատեմ. եցայ. եայ. ել: (Չէզոք.) ... լինել. կմ՝ 'ի ... ...: 'Ի Նաւոնց:

Սեղանապաշտ. ի: || ... կմ՝ ... ... 'Ի Նաւոնց:

Սեղեխ ... ի. ով: || ... ... կմ՝ ... ...

Սեղեխ ... թեան: || ... 'Ի Գիրս ...

Սեպ: || ... ... որ է ... ... կմ՝ ... ... և ... և ... ...

[illegible] : ՚ի Գիրս [illegible] [illegible]

[illegible] ՚ի Յո. Հատ :

Մ[illegible] . ի . իւ : || է [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] . և [illegible] , կամ [illegible] [illegible] [illegible] :

Մ[illegible] . [illegible] . [illegible] : ([illegible]) || [illegible] [illegible] . կամ [illegible] [illegible] :

Մ[illegible]Թիւն . Թեան : || [illegible]Թիւն . կամ [illegible]Թիւն . կամ [illegible]Թիւն . և Թ այսմ ասէ [illegible]Թիւն [illegible] , [illegible] , [illegible]Թիւն , [illegible] , [illegible] , և այլն : [illegible] . կամ [illegible]Թիւն : Մեծէ :

Մ[illegible]Թիւն . Թեան : || [illegible]Թիւն . կամ [illegible] . կամ [illegible] : ՚ի [illegible] :

Մ[illegible] . [illegible] . [illegible] . [illegible] : ([illegible]) || [illegible] [illegible] , կամ [illegible] [illegible] ՚ի [illegible] : [illegible] . [illegible] : [illegible] [illegible] [illegible] . որ է [illegible] [illegible] ՚ի [illegible] [illegible] :

Մ[illegible] . [illegible] : || [illegible] , որ [illegible] [illegible] : [illegible] [illegible] :

Մ[illegible] . [illegible] . [illegible] : || [illegible] , [illegible] , որ [illegible] [illegible] : Թ այսմ ՚ի [illegible] [illegible] [illegible] :

Մ[illegible] : ([illegible]) || [illegible] , կամ [illegible] : [illegible] . Թ այսմ ՚ի Գիրս [illegible] . [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] որ [illegible] ՚ի [illegible] [illegible] :

՚ի Մ[illegible] [illegible] : || [illegible] : [illegible] [illegible] ՚ի [illegible] :

Մ[illegible] . ի . աց : || [illegible] . կամ որ [illegible] է , կամ [illegible] [illegible] . և Թ այսմ ասէ [illegible] [illegible] : ՚ի [illegible] :

Մ[illegible] . [illegible] . [illegible] . [illegible] : || [illegible] [illegible] . կամ [illegible] ՚ի [illegible] [illegible] : [illegible] [illegible] ՚ի [illegible] [illegible] :

Մ[illegible] : || [illegible] ՚ի Յո. Հատ . [illegible] :

Մարգիւ :

Մ[illegible] [illegible] : || [illegible] [illegible] [illegible] . կամ [illegible] , և [illegible] [illegible] . և կամ [illegible] [illegible] , [illegible] [illegible] :

Մ[illegible] . իւ . աց . օք : || [illegible] ՚ի [illegible] [illegible] ՚ի Յո. Հատ :

Մ[illegible]Թիւն . Թեան . || [illegible]Թիւն . կամ [illegible] [illegible] : [illegible] [illegible] [illegible] : ՚ի Գիրս [illegible] :

Մ[illegible] . ի . աց : || [illegible] [illegible] . կամ [illegible] [illegible] : [illegible] [illegible] , որ է [illegible] [illegible] . կամ ՚ի [illegible] [illegible] . և կամ [illegible] . և Թ այսմ ասէ [illegible] [illegible] : ՚ի Գիրս [illegible] :

Մ[illegible] . ի . աց : || [illegible] [illegible] [illegible] , կամ որ է [illegible] [illegible] . և կամ [illegible] :

Մարգիւ :

Մ[illegible] . [illegible] . [illegible] . իւ : ([illegible]) || [illegible] [illegible] . կամ [illegible] [illegible] : [illegible] ՚ի Գիրս [illegible] :

Մ[illegible] . [illegible] : || [illegible] . և

[illegible] : ՚ի [illegible] . [illegible]

Մ Է

Մէ : || է դերանուն վերջնական . և նշանակէ [illegible] . կամ [illegible] . Թ այսմ ՚ի Գիրս [illegible] . Զի [illegible] ասէ , ՚ի [illegible] [illegible] [illegible] : Թ այսմ է և [illegible] ՚նէ . զոր տեսցես ՚ի [illegible] [illegible] :

Մ Ի

Մ[illegible] . [illegible] . ից : || այն , որ [illegible] է [illegible] : [illegible] [illegible] [illegible] :

Մի . միոյ . ով . ոց . ովք : || [illegible] . կամ [illegible] . և կամ [illegible] որ [illegible] ՚ի [illegible] [illegible] : և [illegible] . [illegible] . կամ [illegible] . Թ այսմ ՚ի Գիրս [illegible] . Որ ՚ի [illegible] [illegible] և [illegible] [illegible] [illegible] : կամ Մ[illegible] և [illegible] ՚ի [illegible] [illegible] ՚ի [illegible] և [illegible] [illegible] : Եւ ՚ի [illegible] [illegible] ասէ . Զի ոչ [illegible] [illegible] էր , մինչ [illegible] [illegible] և [illegible] [illegible] [illegible] : Եւ ՚ի [illegible] ասէ . Տեառ նէր նոյ ([illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] և [illegible] : ՚ի [illegible] [illegible] [illegible] Մ[illegible] . և Մ[illegible] :

Մ[illegible] . [illegible] . աւ . աց . օք : || [illegible] . որ է [illegible] [illegible] : [illegible] . [illegible] [illegible] . կամ [illegible] [illegible] : Եւ Թ այսմ ասէ ՚ի [illegible] [illegible] . [illegible] , և [illegible] , և [illegible] [illegible] ՚ի [illegible] [illegible] : Եւ [illegible] ասէ . Եւ [illegible] [illegible] , և [illegible] ; և [illegible] [illegible] , [illegible] [illegible] . որ է [illegible] [illegible] . 16 . 19 . [illegible] ասէ . Եւ [illegible] [illegible] , և [illegible] և [illegible] և [illegible] . և այլն :

Մ[illegible] : || է [illegible] [illegible] [illegible] , և նշանակէ [illegible] . կամ [illegible] . և Թ այսմ [illegible] ՚ի [illegible] [illegible] [illegible] , որ ՚ի [illegible] [illegible] [illegible] : [illegible] և ՚ի Յո. Հատ :

Մին . միոյ . ով . ոց . ովք : || է [illegible] [illegible] [illegible] և [illegible] , և [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] . [illegible] [illegible] . [illegible] [illegible] ոչ [illegible] [illegible] [illegible] : [illegible] [illegible] [illegible] և [illegible] . որոյ են [illegible] [illegible] . մինն [illegible] . և [illegible] [illegible] . որ և [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] . [illegible] . [illegible] . [illegible] . [illegible] [illegible] . [illegible] : ՚ի հին [illegible] :

Մ[illegible] . ի . իւ . աց . օք : || է [illegible] [illegible] . [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] , կամ [illegible] , [illegible] ՚ի [illegible] [illegible] [illegible] , և [illegible] [illegible] : [illegible] :

Մ[illegible] : || է [illegible] [illegible] զոր տեսցես ՚ի Յո. Հատ : [illegible] է [illegible] [illegible] , [illegible] և [illegible] [illegible] : [illegible] . [illegible] : ՚ի հին [illegible] : [illegible] [illegible] [illegible] . կամ [illegible] . կամ [illegible] . [illegible] [illegible] ՚ի Գիրս [illegible] . Եւ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]Թիւն [illegible] .

Մ[illegible] : || [illegible] ՚ի Յո. Հատ : [illegible] է [illegible] [illegible] [illegible] . որ [illegible] [illegible] , և [illegible] ՚ի [illegible] [illegible] :

Մ[illegible] . ի : || [illegible] . կամ [illegible] . կամ [illegible] [illegible] . և Թ այսմ ասէ [illegible] [illegible]Թիւն , և այլն : ՚ի Գիրս [illegible] :

Մ[illegible] : ([illegible] .) || [illegible] [illegible]

երևօղ. կմ՛ սխեմակերպող. և կմ՛ սխեմաւոր։ 'ի ճառընտ։

Ս Լ

Սլացութիւն. թեան։ ‖ սլացումն. կմ՛ սրաթռ-չակ ընթացք։ 'ի ճառընտ։

Սլաքացուցանեմ. ացուցի. ցն. եւ։ (ան-ցող.) ‖ տես 'ի ներքոյ Սլաքեմ։

Սլաքեմ. եցի. եա. եւ։ (Ներգ.) ‖ սլաքա-ձև առնել. կմ՛ սրելով՝ իբրև զսլաք գոր-ծել. որ և ասի՝ շեշտել։ Ըստ այսմ 'ի ճառընտ. Լիակիրկ աղեղամբ ձգէր նետս սլաքեալ կերպակերպս անձնականօք։

Ս Խ

Սխալագործ. ի. իւ. աց. ք։ ‖ սխալ գոր-ծող. կմ՛ սխալող. կմ՛ թիւր կարծող. և կմ՛ նա, յորոյ գործսն են բազում վրիպանք, և թիւրութիւնք։ Իսկ մերթ՝ սխալմամբ գոր-ծեալ. կմ՛ թիւրութեամբ արարեալ. և կամ այն, յորում է սխալումն, և մոլորութիւն։ և ըստ այսմ ասի, սխալագործ գայթութիւն։ 'ի հին տպագր։

Սխալագործութիւն. թեան։ ‖ սխալ գործողու-թիւն. կմ՛ թիւր գործք. և կմ՛ սխալանք։ ռամկ. ճանըղըլըլըք։ Սարգիս։

Սխալութիւն. թեան։ ‖ սխալանք. կմ՛ մոլորու-թիւն։ ռամկ. ճանըղըլըշ բան։ 'ի ճառս ինչ։

Ս Կ

Սկամառատութիւն. թեան։ ‖ մարտ սկայից. կամ պատերազմ ը՛ հսկայս։ 'ի Գիրս գ. ինն.

Սկզբնամայր. մօր. մաւ։ ‖ առաջին, կմ՛ նախա-կին մայր։ 'ի ճառընտ։

Սկզբնարար. ի. աց։ ‖ սկիզբն առնող. կմ՛ սկսանող։ ռամկ. պաշլըյօղ։ Իսկ մերթ՝ սկիզբն առեալ, կմ՛ 'ի սկզբանէ արարեալ. կմ՛ զառաջինն գործեալ. և ըստ այսմ ասի՝ սկզբնարար լինելութիւն։ 'ի Գիրս Վեցօր։

Ս Ղ

Սղաբար։ (մակբայ.) ‖ նուազապէս. կամ սակաւօրէն. կմ՛ ակնարկաբար. ըստ այնմ 'ի Գիրս պիտ. Եւ զայն լինելն սղաբար գաւառ-ւոյ ընթերցումն։

Սղագոյն. գունի։ ‖ առաւել սուղ. կմ՛ սա-կաւագոյն. կմ՛ նուազագոյն. կմ՛ կարճա-գոյն. Ըստ այնմ 'ի Գիրս պիտ. Եւ կէսք 'ի նո-ցանէ սղագոյն համառօտն կրթեսցեն. և կէսք ամենևին իսկ ոչ։

Սղական. ի. աց։ ‖ նուազական. կմ՛ կարճակ[ա]ն. կմ՛ համառօտ. և ըստ այսմ ասի՝ դոյն ինչ սղական բանք. և այլն։ 'ի ճառընտ։

Սղանդր. սղնդան. ամբ։ ‖ է բոյս ինչ՝ որոյ են երեք տեսակք. մին բաղդրակ, որ և կոչի եգ. ունի զտերևս նման դդմենւոյ, որք և են սուր հատուորք, և են կակուղ, և բազում բանկք. բերէ զծաղիկ սպիտակ գեղեցիկ, և ծանրահոտ։ Իսկ միւսն է երկրորդն, և կոչի արու, սորա տերևն է առաւել երկայն, և սուղքն նուրբք, և իբր մի թզեան։ Բերէ զծաղիկ կարմիր և ծանրահոտ։ Իսկ միւսն է երկայնագոյն և առաւել նրբասեւ, և թա-ւացեալ ամենևին բոլորակ տերևովք, և է իբր դեղաթափ Ը․Դ․Է մ թուղթից օձից։ Չնա-նար. և լատին. ստրամոնիոն. իսկ ռամկեր.

սոֆոզօթիօ. կմ՛ պիզամնիա։ 'ի հին բժշկարանս։

Սղոխ. կմ՛ սողոխ. ի. իւ. ից. իւք։ ‖ կենդանի սառուցից գետոց, կմ՛ ծովու, զորս Ջուրն վարէ. կմ՛ որք կան յափունս նց. վա որոյ 'ի պատասս ինչ հայոց 'ի վարել գետոց զայրացեալ առաւել, ասեն, գնան սղոխ կո-փել։ ռամկ. եւս, սղոխ։ Եւ յայսմանէ առաւել սղոխ ասին կտորք, կմ՛ մասունք սառամանց լերանց, որք հատեալ հոլովին զառափլայք. և մեծամեծ մարդկան. Ըստ այսմ 'ի Գիրս պիտ. 'ի ճառս ըներն. Գործ զառամանաւորացն առա-լով, 'ի հետ այսր վերասարեր իմն սառափելի սղոխք 'ի չարաշուքն հասեալ մեծաժահոյցն կացուցանեն անձինս 'ի տղեղութիւն ձևոյ։ Դրիձ՝ նշանակէ գոլորշիս. կմ՛ ոխս, որ է հողմ մեղմագին շնչեալ. Ըստ այնմ փլոր. Է. գլ. 62. 'ի ցերեկագիրն։ Եղանին տակաւ տակաւ սղոխք օդոյ. անուանեմք այն, որ 'ի ծովէն. և թանձրանեմք այն, որ 'ի լճին. Ցօ կլանեն գոլորշիք անուանեմք 'ի ծովէն և թանձրանամք 'ի լճէն։ Եւ 'ի Գիրս վեցօր. ասէ, Ցորժամ քաղցրաշունչ սղոխ մէտս մէտս զմկա-նունս ծնեալ ճեմեցուցանիցէ. ցօ քաղց-րաշունչ հողմ։

Սղոցաձուկն. ձկան։ ‖ է միթխարի ձուկն ծովային, իբրև գլուխն, որոյ գլուխն է իբր ձիոյ, և 'ի վ՛ր ճակատուն իւրոյ ունի զսղոցաձևեալ երկայն ոսկր ինչ կանգնեալ, որով վարի իբրու զինու։ Ըստ այնմ 'ի Գիրս տառի. Եւ սղոցաձկանն հարեալ զինու ար-տորդայց զբազմութիւն ընկղմեաց։

Ս Մ

'ի Սմայօքս։ ‖ տես 'ի տառն՝ Ի. 'ի կարգի իբրուեմ։ 'ի ճառընտ։

Սմբակակոխեմ. եցի. եա. եւ։ (Ներգ.) ‖ սմբա-կակոխ առնել. որ է կոխան առնել ոտից երիվարաց. կմ՛ առ ոտն հարկանել. կմ՛ ա-ռաթուր կոխել։ ռամկ. այախ ընէլ։ Ըստ այնմ 'ի ճառընտ. Սմբակակոխեալ 'ի բազմութեէն ձիոցն, դժոխարինս գործիւք ձիապանաց։

Սմբառակ. կմ՛ սմբառակ. ի. ու. աց. ք. ‖ տակ սմբակի. որ է ներքան, կմ՛ գարշա-պար ոտից երիվարաց, և նմանեաց։ ռամկ. յիմա փարայն։ 'ի Գիրս տոմարի։

Ս Ն

Սնաբան. ի. իւ. ից. իւք։ ‖ ունայնաբան կմ՛ դատարկաբան։

Սնաբանեմ. եցի. եա. եւ։ (չէզոք.) ‖ ունայ-նաբանել. կմ՛ դատարկաբանել։ ռամկ. պօշ փէլէ խօսիլ. կմ՛ չարանը խօսիլ։

Սնաբանութիւն. թեան։ ‖ ունայնաբանութի. կմ՛ դատարկաբանութիւն։ 'ի ճառընտ։

Սնամէջ։ (նախդրիւ.) ‖ այն, որոյ մէջն է սըն-ոյ դատարկ։ ռամկ. իչի պօշ. ըստ այնմ 'ի Գիրս վեցօր. Ցօղունն վարսակոյ ամենևին փոր և սնամէջ է։

Սնապարծիկ։ (նախդրիւ.) ‖ սնապարծող. կմ՛ ունայնապանծ. կմ՛ որ լինի սնոտի պար-ծանօք. և ըստ այսմ ասի՝ այր՝ կմ՛ փառք սնա-պարծիկ. և այլն։ 'ի ճառընտ։

Սնգիկնոս. ի. աց։ ‖ կնքահայր, որ է հայր ըստ կնքելոյն՝ 'ի դատաստանագիրսն։ և 'ի Գիրս տօնի.

[illegible] (Նախդրիւ.) || [illegible] . կմ [illegible] : 'Ի ճառընտ.

[illegible] . ի . աց : || [illegible] . կմ [illegible] , կմ [illegible] , և [illegible] : 'Ի ճառընտ.

Ս Ռ

Ս[illegible] . ի . աւ . աց . օք : || [illegible] . կմ այն տեղ , որ 'ի [illegible] է , կմ 'ի [illegible] [illegible] . կմ [illegible] : [illegible] :

Ս[illegible] . ի . աւ . աց . օք : || Է [illegible] [illegible] . [illegible] 'ի [illegible] . [illegible] . և [illegible] . [illegible] : 'Ի Գիրս [illegible] . և 'ի ճառընտ. : [illegible] 'ի [illegible] :

Ս[illegible] (Նախդրիւ .) || [illegible] . կմ [illegible] . և կմ [illegible] : 'Ի Գիրս [illegible] :

Ս[illegible] . ի : || [illegible] . կմ [illegible] : 'Ի ճառընտ.

Ս[illegible] : (Նախդրիւ .) || [illegible] . կմ [illegible] . [illegible] 'Ի ճառ. [illegible] :

Ս[illegible] . ի . աւ . աց . օք : || [illegible] . կմ 'ի [illegible] . կմ [illegible] : 'Ի ճառընտ.

Ս[illegible] . կմ [illegible] : || [illegible] . կմ [illegible] . և [illegible] . կմ [illegible] : 'Ի Գիրս [illegible] :

Ս[illegible] . [illegible] . ոյ . ովք : || [illegible] 'ի [illegible] . և [illegible] :

Ս[illegible] . կմ [illegible] : || [illegible] . կմ [illegible] . և [illegible] : 'Ի ճառընտ.

Ս[illegible] . ի . աւ . աց . օք : || [illegible] . կմ [illegible] : 'Ի Գիրս [illegible] :

Ս[illegible] . մանն : || [illegible] . կմ [illegible] : 'Ի Գիրս [illegible] :

Ս[illegible] : (Նախդրիւ .) || [illegible] . կմ [illegible] . և [illegible] : 'Ի ճառընտ.

Ս[illegible] : (Նախդրիւ .) || [illegible] . կմ [illegible] : 'Ի ճառընտ.

Ս[illegible] . [illegible] : || [illegible] . կմ [illegible] , և կմ [illegible] : 'Ի Գիրս [illegible] :

Ս Փ

Ս[illegible] . ցայց . եցի . ել : ([illegible]) || տես Ս[illegible] 'ի ։օ. հատ.

Ս[illegible] . մանն : || [illegible] . կմ [illegible] : 'Ի ճառընտ.

Ս[illegible] : || տես 'ի ։օ. հատ. [illegible] . կմ [illegible] :

Ս[illegible] : || տես Ս[illegible] :

Ս[illegible] . եցի : ([illegible]) || [illegible] . կմ [illegible] . և կմ [illegible] : 'Ի ճառընտ. [illegible] :

Ս[illegible] . եցի . ել : ([illegible]) || [illegible] . կմ [illegible] : 'Ի ճառընտ. [illegible] :

Ս[illegible] . ի . իւ . ից . իւք : || [illegible] . կմ [illegible] :

Ս[illegible] . ից . իւք : ([illegible]) || [illegible] . կմ [illegible] . և կմ [illegible] : 'Ի Գիրս [illegible] :

Ս[illegible] . կմ [illegible] . եցի . եալ . ել : ([illegible]) || [illegible] . կմ [illegible] . կմ [illegible] : [illegible] 'ի ճառընտ. [illegible] :

Ս[illegible] . [illegible] . ով . ոց . ովք : || տես 'ի ։օ. հատ. զՍ[illegible] : 'Ի ճառընտ.

Ս[illegible] : || տես Ս[illegible] :

Ս[illegible] : (Նախդրիւ) || [illegible] . կմ [illegible] 'ի [illegible] :

Ս Տ

Ս[illegible] . գրի . իւ . ից . օք : || [illegible] . կմ [illegible] . և [illegible] : 'Ի Գիրս [illegible] :

Ս[illegible] . գանին : || [illegible] : Ս[illegible] :

Ս[illegible] : (Նախդրիւ) || [illegible] . կմ [illegible] : 'Ի [illegible] :

Ս[illegible] : || [illegible] , [illegible] : 'Ի ճառընտ. տես 'ի ։օ. հատ. Ս[illegible] :

Ս[illegible] . ցի . աց : || [illegible] . կմ [illegible] . և կմ [illegible] : 'Ի Գիրս [illegible] :

Ս[illegible] . եցայ . ել . ([illegible]) ||

տառացուցածս ունիլ. կամ ատանալ. կամ ժա-
ռանգել. ըստ այնմ 'ի ճառընտ. Եւ անձեցել
'ի բազումս տառացուցածեալ շահաւորեալ
'ի բազում արդիւնս ։

Սատեղծատեսակ. ի. աւ. աց. օք ։ || ունօղ
զտեսակ կամ զկերպ ստեղծականն. կամ իբ-
րև զստեղծեալ ։ 'Ի ճառընտ ։

Սատեղնական. ի. աւ. աց. օք ։ || այն, որ առ-
ստեղն պատկանի. կամ շատաւիղական ։ 'Ի
գիրս պէտ ։

Սատերիփեմ ։ (Ներգ.) || տե՛ս 'ի տ. հատ. զՍատե-
րեւրել ։ 'Ի գիրս Հեջօր ։

Սատերփեւրեմ ։ (չեզոք.) || տե՛ս 'ի տ. հատ. ըզ
Սատերփեւրել. որ է խոտորել. կամ մոլորել.
ըստ այնմ 'Ի գիրս պէտ. Ոչ միայն յարդարականն
ստերփեւրէ պողոտայէ ։

Սատիւրակեայ. կէի. իւ. եց. իւք ։ || այն,
որ է 'ի փայտէ ստիւրակս ծառոյ. և ըստ
այսմ առնի՝ զաւազան ստիւրակեայ 'ի ճառըն ։

Սատիւրակս. կամ ստիւրաքս ։ || է բառ յունա-
կան. զորոյ զնշանակութիւն տեսցես 'ի տ.
հատ. 'ի բառն Ստորաքս ։

Սատիւք ։ || տե՛ս Սատկքս. 'ի տ. հատ ։ 'Ի հին պարմ ։

Սատիւքերոն, կամ ստիւքերոն. ի ։ || տե՛ս 'ի տ.
հատ. զբառն Ստեքերոնն. որ է ոստանա-
ւոր. ըստ այնմ 'Ի Նախադր. յոբայ. Զի գրեքն
յոբայ ստիւքերոնն է. ոտ տաղաչափի բանիցն ։

Սատիք ։ || տե՛ս Սատկքս 'ի տ. հատ ։ 'Ի ճառս ինչ ։

Սատնգի. գւոյ. եաւ. գիք. եաց. եօք ։ || զըս-
տինս գեղեցող. որ և առն ստնդեաց ։ ռամկ.
ծիծ ծծօղ. կամ ծիծ կերօղ. ըստ այնմ 'Ի ճառ-
ընտ. Զխարդ որ կերակրէ զնա, ստնդի է ։

Սատորաբնակ. ի. աւ. աց. օք ։ || 'ի ստորև բնա-
կօղ. կամ որ 'ի ներքոյ բնակի. և կամ ստոր-
երկրեայ ։ 'Ի գիրս պէտ ։

Սատորակավառ ։ (Նախդրիւ.) || վառ ստո-
րին. յի զարդք սփռեալք 'ի վերայ երկրի. այ
ամենեն վն մեծամեծաց յեւանելն նյ յըն-
դարձակավայրս ։ ըստ այնմ 'Ի ճառընտ. Հրա-
մայեաց զնոյր խոկ վառն արկանել 'ի վերայ երկ-
րի. և զնշխարսն ըռճացեալ գինեավ դնել
յարև 'ի վերայ ստորակավառին ։

Սատորանկ. ի. աց ։ || 'ի ստոր անկանօղ. կամ 'ի
վայր անկեալ. ըստ այնմ 'Ի Յօրէրն. Մի գա-
տեցայց ընդ տապանողին. ընդ փայլակմանն
ստորանկին ։

Սատոհարածառ. ոյ. ով. ոց. ովք ։ || զստոհար
ծառս ունօղ. կամ ստոհարացեալ տունկ ։
ռամկ. հասփ ծառ ։ Սարգս ։

Սատուգագրեմ. եցի. եա. ել ։ (Ներգործ.) ||
ստուգութեամբ գրել. կամ ստուգիւ, կամ հաս-
տատութեամբ 'ի գրի նշանակել. ըստ այնմ 'ի
ճառընտ. Որում մարգարէքն հաւատտեա-
ստուգագրեցին ։

Սատոճերահալած ։ (Նախդրիւ.) || հալածօղ
զստոճեր. կամ վանիչ խաւարի. 'Ի ճառընտ ։

Սատոճերամածիմ. եալ ։ || ստոճերամած լի-
նիլ. կամ ստոճերօք, և կամ խաւարաւ զգա-
ծիլ ։ 'Ի ճառընտ ։

Սատոճերապատ. ի. աց ։ || պատեալ ստոճե-
րաւ. կամ մգապատ. կամ խաւարապատ ։
'Ի ճառընտ ։

Սատոճերատ. ի. իւ. եց. իւք. կամ աց. օք ։ ||
անստոճեր. կամ անմութ ։ 'Ի գիրս Հեջօր ։

Սատոճերատեղ ։ (Նախդրիւ.) || ստոճերա-
կերպ. կամ ստոճերատեսակ. և կամ ստոճե-
րանման ։ ռամկ. նմն պէտ ։

Սատոճերին ։ (Նախդրիւ.) || ստոճերայինն, կամ
ստոճերականն. կամ աղջամղջին. և կամ մթա-
գին. և ըստ այսմ առնի՝ ստոճերին խաւար ։
'Ի ճառընտ ։

Սատուղի. ղւոյ. եաւ. եաց. եօք ։ || սուտ ու-
ղի. կամ սուտ ճանապարհ. կամ որ է սուտ
անցք ։ 'Ի ճառընտ ։

Սարկապես (մակբայ.) || իբրև ստրուկ. կամ
ծառայապես ։ Սարգս ։

Սարոմ. ի. իւ. եց. իւք ։ || է բառ յունա-
կան. և նշանակէ զնեկցեմութ ինչ ծովային,
երկայնաբոլոր, և արածոյր իբր գէտի նա-
ղաւտ. բայց է մեծ քան զնա ։ զսա յոյնք
կոչեն սթռոմպոս. և լատինք, սթրոմպուս ։ 'Ի
գիրս Հեջ ը ։

Սարոմբիւղ. ի. իւ. եց. իւք ։ || պտուտակ,
որ է գունտ ինչ, զոր մանկունք ձեռամբք,
կամ գործեօք ինչ հարկանելով պտուտեցու-
ցանեն 'ի վերայ երկրի ։ ռամկ. Փոլանդըճ ։ 'Ի
գիրս Հեջօր ։

Ս Ր

Սրադաշ. ի ։ || սուր դաշօղ. կամ տատասկ հն-
չօղ. որպիսի են ոմանք 'ի փողոց ։ 'Ի ճառընտ ։

Սրաթև. ի. եց ։ || ունօղ զսուր թև. կամ ըզ-
արաթռիչ գնացս. և այլն ։ 'Ի գիրս Հեջօր ։

Սրահաձեղուն. ուժանն. ամբ. անց. ամբք ։ ||
ունօղ զսրահ ձեղունամբ ծածկեալ, կամ
զգաւիթ յարկեալ. և ըստ այսմ առնի՝ սրա-
հաձեղուն ապարանք ։ Դրձլ՝ ոչինչ է զմբե-
թայարկ. կամ կամարակապ յարկաւ. ըստ
այնմ 'Ի ճառընտ. Սկսաւ շինել զտունն սրա-
հաձեղուն ձևով. որ մինչև ցայժմ կոչի՝
զմբեթաձևով ։

Սրաձև. ի. եց ։ || ունօղ զձև սրոյ. կամ սուր
ձևով ։ 'Ի ճառընտ ։

Սրամխիմ. եցայ. եա. իլ ։ (Հայնակր.) ||
սուր յարձակմամբ մխիլ ։ ռամկ. սօխուլմա-
ըլլալ ։ Դրձլ, մխիլ իբրև զսուր առ 'ի կործ-
անել. ըստ այնմ 'Ի ճառընտ. Ջէն և կնիք սրա-
մխեալ արեամբ որդւոյն քո ։

Սրամուխ. մխի. աւ. աց. օք ։ || մխօղ՝ կամ
մղօղ զսուր ։ Իսկ մերթ ջրով կարծրացու-
ցիչ սրոյ ։ ռամկ. ուէ ջուր փօձօղ ։

Սրատեսակ. ի. աւ. աց. օք ։ || սրակերպ. կամ
սրանման ։ Դրձլ, սրատես. յի սուր նկատ-
մամբ տեսօղ. և ըստ այսմ առնի՝ սրատեսակ
աչք ։ 'Ի ճառընտ ։

Սրափուշ. փշոյ. ով. ոց. ովք ։ || ունօղ ըզ-
սուր փուշ ։ Դրձլ՝ է սա անուն մանանաւոր
փշոյ իրիք, որ ունի զսլաքաձև փուշս ։ 'Ի
ճառընտ ։

Սրբագիր. գրի. աց ։ || ունօղ զսբ., կամ զու-
ղեղ գիր. և կամ ուղղագիր ։ Իսկ մերթ՝ սր-
բագրօղ ։

Սրբագիրք. գրոց. ովք ։ || Սբ գիրք. կամ ածա-
շունչ մատեան. որ և առնի՝ սրբազնագիրք.
զոր յոյնք կոչեն այիօկրաֆայ ։ 'Ի Նախադր. Լ. Բոգ ։

Սրբազնաբան . ի . ի . ից . իւք : || խօսօղ սրբազանից :

Սրբազնաբանեմ . եցի . եալ . ել : (չեզոք .) || խօսել զսրբազան իրաց . կմ զսրբութեանց : 'Ի գիրս պիտ.ե.:

Սրբազնաբանութիւն . թեան : || խօսելն զսրբազանից :

Սրբազնագրութիւն . թեան : || գրութիւն սրբազանից . կմ գիրք սրբազան : 'Ի գիրս պիտ.ե.:

Սրբազնէա : (մակբայ .) || սրբութեամբ . կմ իբրև զնա : 'Ի ճառընտ.:

Սրոհանկ . ի . աւ . աց . օք : || անօթ ապակեղէն , կմ եղջերեայ , և կմ գաւաթեղէն , որով բժիշկք արիւն առնուն . զսա լատինք կոչեն , գուգուռպիթուլա . և յոյնք , սիկիայ : ռամկ. արեան առնելու շիշէ : 'Ի գիրս ձէջօր: տես և 'ի մտ. հատ.:

Սրտաբեկ . կմ սրտաբեկ : (Նախդ.) || բաղխօղ զսիրտն . կմ որոյ սիրտն բաբախի , կմ դողայ . և ըստ այսմ առի՝ սրտաթափ և սրտաբաբախ լինել յահէն և յերկիւղէն : 'Ի գիրս հէջ:

Սրտագոչ : (Նախդրիմ .) || 'ի սրտէ գոչօղ , կմ սրտիւ աղաղակօղ . և ըստ այսմ առի՝ սրտագոչ աղօթք : 'Ի ճառընտ.:

Սրտաթունդ : (Նախդր.) || նա , որոյ սիրտն թնդայ . կմ թնդեալ սրտիւ . կմ սրտադողօղ . ըստ այսմ 'ի ճառընտ. Երթային զհետ ընդոստ ընդոստ սրտաթունդ :

Սրտալի : (Նախդրիմ .) || լի սրտիւ , կմ յօժարակամ . կմ կամակար . և կմ յոյժ յօժարական . և ըստ այսմ առի՝ սրտալի սէր : 'Ի ճառընտ.:

Սրտակից . կցի . իւ . աց . օք : || կցորդ սրտիւ . կմ յօժարակից . և կմ խորհրդակից . և ըստ այսմ առի՝ սրտակից բարեկամ : տաճկերէն . Սարգ.:

Սրտահատույց : (Նախդրիմ .) || 'ի սրտէ հատուցօղ . կմ որ սրտալիր հատուցէ : ռամկ. սրտանց ետ ընօղ : 'Ի ճառընտ.:

Սրտապատառ : (Նախդրիմ .) || երկնցուցիչ սրտի , կմ սրտաբեկ . և ըստ այսմ առի՝ սրտապատառ այր , պատկուցումն . կմ ահ . և այլն : 'Ի գիրս պիտ.:

Սրտաջան : (Նախդրիմ .) || 'ի սրտէ ջանացօղ . կմ որ լինի ջանիւք սրտի . և ըստ այսմ առի՝ սրտաջան արութիւն :

Սրտատուչ : || նա , որ ընկալեալ ունի զպատ 'ի սրտի . կմ որ խոցեալ ունի զսիրտ իւր . և կմ վիրաւորի սրտիւ յուսմբք . կմ զառնացեալ հոգւով . և կմ պակուցեալ անձամբ : ռամկ. ... կմ ... . կմ ... . և կմ ... . ըստ այսմ Սեբեր. Որոյ չարիք 'ի մտի կան . սրտատուչ լերգակեցի խոր խոցեալ նստի : Եւ գիտի առի . Կայցեն կուրացեալ սրտատուչ սրտաբեկ յահէդ պատառատմմբ : Եւ 'ի գիրս պիտ. Ընկղմումն սրտմտութեան զենմ դրեալ է սրտատուչ անձն : տես և 'ի մտ. հատ.

Ս Ք

Սքանչելագործ : (Նախդր.) || առնօղ սքանչելի . կմ յոյժ զարմանալի : 'Ի ճառընտ.:

Սքանչելական . ի . աց : || զարմանացական . կմ հիանալի . և կմ սքանչելի : 'Ի ճառընտ.:

Սքանչելութիւն . թեան : || սքանչելի գործ . կմ հիանալի տեսիլ . կմ հիացումն . կմ սքանչացումն . և կմ զարմանք . ըստ այսմ 'Նարեկ. 46. Մի անպատում լիցի անճառելի երրորդութեան սքանչելութիւն : և 'ի ճառընտ.:

Սքանչք . ից . իւք : (անեզ.) || է արմատ սքանչանալ բային . և նշանակէ սքանչելիք . կմ սքանչացումն . կմ հիացումն . և կմ զարմանք . ըստ այսմ 'ի ճառս իւր . Լինել զմնանայն 'ի պահեստի 'ի յիշատակ սքանչիցն :

Սքինոս . կմ սրքինոս . ի . աց : || է բառ յունական . որով նշանակի ծառ ինչ վայրենի . զոր հայերէն կոչեմք՝ հերձի . զորմէ 'ի մտ. հատ. լիով տեսցես : 'Ի գիրս ձէջօր:

ՎԱ

ՎԱԶ Է վազ : || վազելով : ռամկօր. ... :

Վաթսնամեանկան : (Նախդ.) ունօղ զվաթսուն կանգուն . կմ որոյ չափն է 'ի վաթսուն կանգնոյ : ռամկ. վաթսուն կանգուն : Յովհ. Իմաստ.:

Վաթսնամենի . ից : || վաթսուն ամաց : ռամկ. վաթսուն տարուան : 'Ի ճառս իւր.

Վաժոյժ . ժուժի . աց : || ապաժոյժ . որ է անժոյժ . կմ անզուսպ . կմ անհնազանդելի . կմ անսանձելի : ռամկ. ... : 'Ի գիրս ձէջօր.

Վահանամարտ . ի . ից . կմ աց . օք : || վահանաւ մարտնչօղ : ռամկ. ... ընօղ :

Վահանամարտութիւն . թեան : || մարտնչելն վահանաւ . կմ մարտ վահանական : 'Ի գիրս պիտ.:

Վաղակարծ . ի . ից : || յանկարծ . կմ յանկարծակի : ռամկ. ... ըստ այսմ 'ի ճառընտ. Եւ վաղակարծ հասեալ ժամանէ նմա չքաւորութիւն :

Վաղամեռուկ : (Նախդրիմ .) || տես 'ի մտ. հատ. զՎաղամեռիկ :

Վաղափթթուկ : (Նախդրիմ .) || տես 'ի մտ. հատ. Վաղափթթուկ :

Վաղվաղընկեց : (Նախդրիմ .) || վաղվաղակի ընկեցօղ . կմ փութանակի ընկեցեալ . և կմ այն , որ վաղվաղակի ընկեցեալ լինի իւիք : 'Ի գիրս ձէջօր:

Վաղվաղուն : (Նախդրիմ .) || վաղվաղուկ . կմ վաղվաղակի . և կմ փութացօղ : ռամկօր. ... . կմ ... : 'Ի գիրս ձէջօր:

Վաճառաշահիկ : (Նախդրիմ .) || վաճառականութեան առնօղ . կմ պարապօղ վաճառականութեան . և կմ վաճառաշահ . ըստ այսմ 'ի գիրս պիտ. Զառաքինութեանցն բարեբեր փոյթ , վաճառաշահիկ լինելով :

Վաճառելիկ . ւկի . աց : || վաճառօղ : ռամկ. ... . իսկ մերթ՝ վաճառեալ . կմ 'ի վաճառ մատնեալ : տաճկ. ... . կմ ... : ըստ այսմ 'ի գիրս պիտ. Եւ զի գլուխ չարեաց այս է ապաքէն , որ վաճառելիկ յեղյեղուկ լինիցի :

Վայելչութիւն · թեան · (անխոր․) || վայելչութիւն · կմ՛ վայելչական · և կմ՛ վայելչութիւն · Ըստ այսմ 'ի գիրս պէտս․ Որ է աղագաւ բարեկարգութեանց, և [illegible] վայելչականաց ամբարտաւանութ․ : [illegible] ասէ · Ցորոց դիւրաշարժելոյ վայե_ [illegible] զպատուէրսն տարիեալ առցեն չափս:

Վայելչաստաբար : (Նախդրիւ․) || վայելչաց ձևապատեալ․ կմ՛ վայելչապէս ծաւալեալ: 'ի նմանէ:

Վայելչապէս : (Նախդրիւ․) || վայելչապէս տեսօղ · կմ՛ ունօղ զվայելչաց տեսութիւն : 'ի նմանէ:

Վայելչորէն : (Մակբայ․) || վայելչապէս · կմ՛ վայելչութեամբ : Սուրբ:

Վայրաբան · ի · իւ · ից · իւք : || ընդվայրա_ բան · կմ՛ ունայնաբան · կմ՛ դատարկաբան · և կմ՛ բարբանջօղ : Սուրբ:

Վայրական · ի · աւ · աց · օք : || անեղական · կմ՛ երկրական · և կմ՛ տորրնային : Սէբէր:

Վայրակնել : || տե՛ս 'ի ա․ հատ․ Կորակնել:

Վայրաձիգ · կմ՛ 'ի Վայրաձիգ : (Նախդրիւ․) || 'ի վայր ձգօղ · կմ՛ վայրահակ · ըստ այսմ 'ի գիրս մեր․ Զխոնարհահակ և զ'ի վայրա_ ձիգ ծանրութիւնս յայսր ասենեն:

Վայրավատին : || Ի վայր վատնեալ · կմ՛ այսր անդր ցրուեալ · և կմ՛ ցիր և ցան : ռամկօր․ փուճափողին · կմ՛ փուճողն · Ըստ այսմ 'ի գիրս պէտս․ Եւ զոմանս կիսամանս 'ի մեղացն վայ_ րավատինս կացուցանէր : Սոյնպէս յար_ մարագոյն երևի նշանակել մեկնութեցն, որք եղան 'ի ա․ հատ․ 'ի մեկնութեն այսր բա ռիս, որովհետև վատինն է արմատ վատ_ նել բային · իսկ վայրն է տեղի:

Վայրավատնումն · ման : || Ի վայր վատնումն, կմ՛ այսր անդր ցրումն · կմ՛ ցիրեցանութիւն · և կմ՛ մսխումն · Ըստ այսմ 'ի գիրս պէտս․ Ցեւե_ ցէք Ի մեր հարկանելով զվայրավատնմանս ընչիցն պատառելոյն և տառապելոց:

Վայրենիմ · եցայ · եաց · իլ : (Ձայնակիր․) || տե՛ս Վայրենանալ: Սէբէր:

Վանատառ · առէի · այց : || վանս առօղ · մի նա, որ առայ ունիցի զօթեվանս · կմ՛ պատս_ պարօղ անցելի բնակութե : ռամկօր․ խօնախ պահօղ : 'ի նմանէ: և Սուրբ: տե՛ս և 'ի ա․ հատ․ զՎանատուր:

Վանգեմ․ եցի․ եա․ ել : (Ներգ․) || քանդել․ կմ՛ կործանել․ կմ՛ քայքայել․ և կմ՛ ապա_ կանել : ռամկ․ ներքև վրայ ընել․ կմ՛ խարապ ընել : 'ի գիրս պէտս․

Վանգումն · ման : || քանդումն · կմ՛ քայքայ_ ումն · կմ՛ ապականութիւն · կմ՛ ցրումն · և կմ՛ կործանում · և ըստ այսմ ասէ՛ վանգումն տառապելոց, թշնամեաց, առաջնորդու_ թեց, հինաձևարութեց, քաղաքաց · և այլն : 'ի գիրս պէտս․ բազում անգամ:

Վաշխագարշի · (Նախդրիւ․) || գարշօղ վաշ_ խից : ռամկ․ ձամձուլ քաշօղ:

Վատեակ · եկի · աւ · աց · օք : || ձագ մար_ դոյ · մի ընտանի հաւու․ և այլոց մանա_ ւանդ նշանակի եզն : ռամկօր․ հոռթ · և ռամկ․ ֆէլէճ:

Վատայլարափութիւն · ակի · աց : || չարաբարոյ · կմ՛

Վատաբարոյ · կմ՛ թշուառ : Գիրս պէտս:

Վատաբարօտիմ · եցայ · իլ : (Ձայնակիր․) || չա բարօտիմ լինել · կմ՛ թշուառանալ:

Վատաբարոյ · ի · ից : || տե՛ս Վատաբարօտիկ:

Վատաբարօտիկ · տկի : || տե՛ս Վատաբարօտիկ: 'ի գիրս պէտս:

Վատախօսան : (Նախդրիւ․) || խօսն վատթա րաց · կմ՛ խօսնեալ վատութիւն · և ըստ այսմ ասէ՛ վատախօսան պարզելոց մատուցանենն ախտաժետութիւն մերձաւորացն: 'ի գիրս պէտս:

Վատախօսանութիւն · թե : || խօսնումն վատու թե · կմ՛ վատթար խառնուած · և կմ՛ չա րախառնութիւն, որոյ ներհակն է բարե_ խառնութիւն · և ըստ այսմ ասէ՛ այր վատա_ խառնուն պատահեցաւ · կմ՛ վատախառնու թիւն, և բարեխառնութիւն: 'Ի գիրս սրբոց:

Վատաձեռնելիմ : (Նախդրիւ․) || տե՛ս 'ի ա․ հատ․ զՉարաբարոյ: 'ի նմանէ:

Վատանեխութ : || տե՛ս 'ի ա․ հատ․ զՉարանենութ: 'ի նմանէ:

Վատառու · առէի · այց · օք : || առօղ զվատ_ թարս : ռամկ․ գէշը առնօղ : 'Ի բժշկ, նա՛ որ վատթարագոյնս 'ի մեջ առնու · կմ՛ ահաբեկ 'ի յառնուլ զնոյն 'ի մեջ · կմ՛ հեղգ · և կմ՛ բթամիտ · Ըստ այսմ 'ի գիրս պէտս․ Զմե՛ 'ի քօղ մտաբերութեանց և 'ի վատառանուն քնոյնս պա_ հանջես : Եւ զկնի ասէ · Պահանջեմ զնոյն 'ի վատառութեանց 'ի մեջ՝ մի՛ քննեցին:

Վատթարագործ · ի · իւ · աց · օք · || առնօղ զվատթար գործս · կմ՛ յոռի գործաւոր · կմ՛ չարագործ · և կմ՛ ժանտագործ : Յովհ․ իմաստ:

Վարագուրեալ · ի · աւ · աց · օք · || վարագուր եցեալ · կմ՛ իբրև զխորշ վայրինի · և կմ՛ խո զանձեան : 'ի նմանէ:

Վարանակից · կցի · աց : || ընկեր վարանման · կմ՛ տարակուսակից:

Վարար · ի · աւ · աց · օք : || յորդ · կմ՛ առատ · և այս ասի զգետոց · զուղխից, և զայլոց ջրոց · և որք ջրովք այլատարածին : Եւ մի՛ այ_ լակերպ առատին գինեալերջն և վտակացն՝ Ըստ որում աղաղակեն յանտառակ ցանկութեան՝ վարար կոչին · Ըստ այսմ Խոր․ Թ․ գլ․ 34․ Կին ամն վարար, զոր ոչ ով գինեգործելոց առ_ նուլ կնութե, ծնանի երկուս մանկունս յանկարծ խառնակութե: տե՛ս և 'ի ա․ հատ:

Վարարիմ · եցայ · եաց · իլ : (Ձայնակիր․) || յոր_ դիլ, կմ՛ առատանալ գետոց, ուղխից · և այլոց ջրոց : Իսկ մերթ՝ առատիկ վավաշո_ տիլ · կմ՛ մտանել զանձն յանառակ ցան_ կութիւս:

'ի Վար արկանեմ · արկի : || վարել․ որով մերթ նշանակի 'ի գործ արկանել․ կմ՛ 'ի կիր առ_ նուլ, և կմ՛ գործածել․ և ըստ այսմ ասէ՛ 'ի վար արկանել զմեծագայն ներգործութեն իւր, կմ՛ զիմաստս, զախորժակն, և այլն : ռամկ․ զօրագործել: 'Ի գիրս պէտս: և Սուրբ: Իսկ մերթ՝ հերկել, կմ՛ ակօսանել:

Վարգախաղ : ի · ից : || տե՛ս զՀարատոխ :

Վարգապետեակ : ի · աւ · աց · օք : || վարգա_ պետեալ · կմ՛ իբրև զվարդ · և կմ՛ ունօղ զոյն վարդի : 'ի նմանէ:

Վարգաւենի. նւոյ. եաց ։ || է անուշահոտ ինչ կազմեալ 'ի վարդից շաքարով, կամ մեղուք, և նմանեօք ։ ռամկ. կիւլպէշէքէր ։

Վարդաւիչ. աչի. աց ։ || է ջուր անուշա_հոտ մզեալ 'ի վարդից ։ ռամկ. վարդէնջուր, կամ կիւլսույու ։

Վարժապետութիւն. թեան ։ || վարժապետ գոլն. կամ ուսուցչութիւն. և կամ վարդապետութիւն ։ 'ի Գիրս սրբ։

Վարժաւոր. ի. աւ. աց. օք ։ || ունօղ զվար_ժութիւն. կամ վարժեալ. կամ վարժական ։ տաճկ. ալըշգըն ։ 'ի ճառս ինչ ։

Վարձախնդիր. դրի. աց ։ || խնդրող զվարձս ։ ռամկ. հախը ուզօղ ։ 'ի ճառընտ։

Վարձկանեցուցանեմ. ցուցի. եցի. ել ։ (ան_ցող.) || վարձկան առնել. կամ կալնուլ 'ի վարձու. ըստ այնմ Սարգ. Վարձկանեցոյց զնա յայգի իւր ։

Վարշամակեայ. կէի. եց ։ || վարշամակաւոր, կամ որ առ վարշամակն վերաբերի։ 'ի ճառընտ։

Վարորդ. ի. աւ. աց. օք ։ || սերմանող և վա_րող, կամ սերմանացան ։ ռամկ. չիֆթչի, կամ էքինճի ։

Վարուցաւոր. ի. աց ։ || ունօղ զվարուց. կամ խրթանաւոր ։ ռամկ. սօփալըլը. կամ սօփա_ճի ։ 'ի ճառընտ։

Վարսագիսակ. ի. աւ. աց. օք ։ || վարսա_ւոր, կամ գիսաւոր. ըստ այնմ 'ի ճառընտ. Հիւսիսայնոյն կողմանցս այսոցիկ ծագեաց աստղն վարսագիսակ ։

Վարսակ. ոյ. ով. ոց. ովք ։ կամ ի. աւ. աց. օք ։ || է բոյս ինչ ցորենանման, և արմատ_քեր. զորոյ պիտանի ասն 'ի կեր դրաստուց. որք և յանուան բուսոյն կոչին վարսակ։ Զսա յոյնք կոչեն պռոմոս. և լատինք, ավէնա. իսկ տաճիկք, եուլաֆ. ըստ այնմ 'ի Գիրս վէտօր. Ցո_րեանն վարսակոյ ամենեւին փոր և անամէջ է. քանզի չէք ծանրութիւն 'ի գլուխ նր ։

Վարսամ. ի. աւ. աց. օք ։ || վարսաւոր, կամ գիսաւոր ։ ռամկ. սաչլը, կամ էրքէն սաչլը, կամ սաչըրմալը. և ըստ այսմ վարսամ կոչին մանաւորապէս առաժամանակեայ աստեղքն, որք գոյացեալ 'ի վերին կայանս օդոյ առնա_կերպ վարսաւորեալ ցուցանին իբրև զիսկա կան լուսաւորս։ ռամկ. գույրուգլու եըլտըզ։ 'Գրաժան։

Վաւաշակից. կցի ։ || ընդ վաւաշոտութեան, կամ ընկեալ բղջախոհութեան ։ 'ի Գիրս սրբ։

Վաւաշոտանք ։ (Նախդրիւ.) || ծագի 'ի վաւաշ_բանէն 'ի ձեռն ոչ մանկան. այլ և հե_ծութեան, և նշանակէ վաւաշոտութիւն. կամ պոռնկութիւն, և կամ բղջախոհութիւն. ըստ այնմ 'ի ճառընտ. Զանառակութիւն նախան_ձայոյզ առն կաշկանդեալ առ վաւաշոտանս գիտութեան ։

Վաւերական. ի. աւ. աց. օք ։ || այն' որ վաւ_եր է ։ Դրոշմ' նշանակէ զվաւերական. մանա_ւանդ զկնիք, որ կնքեալ քննութեալ է. ըստ այնմ 'ի Գիրս Սարգ. Եղև զշարադրութեան գա_նձացին 'ի ձեռն նր. և զվաւերականն իւ_րովի եդ 'ի մասին նր ։ տես և 'ի Թ. հատ ։

Վ Ե

Վ_եհանամ. տայ. ցէր. ռւ. (ընդմիջ.) || վեհ լինել. կամ գերակայ գոլ. և կամ մե_ծանալ ։

Վեհանման ։ (Նախդրիւ.) || նման վեհից, կամ երկնայնոց, կամ հանգոյն աստուածոց, և կամ իբրև զմեծարգի ։ 'ի Գիրս սրբ։

Վեհավայր ։ (Նախդրիւ.) || ունօղ զվեհա_գոյն վայր, կամ որոյ տեղին է գերագոյն ։ և ըստ այսմ ասի' վեհավայր տաճար ։ 'ի Գիրս սրբ։

Վեհիմաստ ։ (Նախդր.) || ունօղ զվեհագոյն իմաստ, կամ զգերագոյն հանճար, կամ որ է յոյժ մտացի ։ ռամկ. խիւփ խէլայի ։

Վերաբեր. ի. աց ։ || 'ի վեր բերօղ, կամ 'ի վեր ածեալ ։ ռամկ. վէր բէրօղ, կամ վէր բէրած ։ Սարգ։

Վերաբեր առնել ։ || վերաբերել, կամ վերա_ծել. ըստ այնմ Սարգ. Եւ վերաբեր արար զմիտսն 'ի հաւատոցն խոստովանութիւն ։

Վերագլխեմ. եցի. եա. ել ։ (Ներգ.) || գլխա_ւորել, կամ կատարել ։ 'ի ճառընտ։

Վերագրութիւն. թեան ։ || տես 'ի Թ. հատ. զՄա_կագրութիւն ։ 'ի ճառընտ։

Վերադրական. ի. աց ։ || այն, որ 'ի վր դնի, կամ մակադրական. և կամ վերյաւելական. և ըստ այսմ մականունն կոչի վերադրական անուն ։ Սարգ։

Վերածայրիմ. եցայ. իլ ։ (Հայնակր.) || 'ի վե_րին ծայրն մտիլ, կամ 'ի ծայրագոյնն հասա_նել. ըստ այնմ 'ի ճառընտ. Յորս և ա վերա_ծայրեալք սերովբէիցն բարձրութեան ։

Վերաճեալ. ելոյ ։ || աճեցեալ 'ի վեր, կամ զար_գացեալ, կամ յառաջադիմեալ, և կամ առա_ւելեալ ։ 'ի Գիրս դպրաց։

Վերատութիւն. թեան ։ || 'ի վեր առումն, կամ յա_րուցումն, և կամ կանգնումն ։ 'ի Գիրս սրբ։

Վերացօղեմ. եցի ։ || 'ի վերուստ ցօղել, կամ անձրևել ։ 'ի ճաշոցն ։

Վերերգակ. ի. աւ. աց. օք ։ || 'ի վեր երգե_ցող, կամ վերապատուելով երգաբանող ։ իսկ մանաւորապէս վերերգակ սաղմոսք կո_չին վերելեակ սաղմոսքն. զորս էր ասացեալ 'ի տեղւոջ իւրում 'ի Թ. հատ Յովհ. Ոսկ։

Վերերևութիւն. թեան ։ || 'ի վեր երևումն, կամ ե_րևութիւն. կամ' յայտնութիւն ; և կամ տեսիլ. և ըստ այսմ ասի' վերերևութիւն գունոց, կամ ասել վերերևութիւն ցուցանել զանյայտու_թիւն պարծանացն, և այլն ։ 'ի Գիրս սրբ։

Վերըմբերձիկ ։ (Նախդր.) || վերամբարձ, կամ 'ի վեր բարձեալ, կամ բարձրական ։ 'ի Գիրս սրբ։

Վերընթաց ։ (Նախդր.) || 'ի վեր ընթացող, կամ 'ի վեր վազօղ ։

Վերնաթևեմ ։ || տես 'ի Թ. հատ. զՎերաթևե_ել ։ 'ի ճառընտ։

Վերոնեմ. եցի. եա. ել ։ (չէզոք.) || 'ի վեր ելանել, կամ 'ի վեր բարձրանալ, կամ' աստի_ճանաբար վերանալ ։ ռամկ. վէր ելլել. ըստ այնմ Յով. Ոսկ. 'ի ստորուստ վերոնեն է վ. առ աստիճան աստիճան երթալ հասանել մինչև 'ի թագաւորական գահոյն ։

Վերջակողմն. ման. || վերջին կողմն, կամ այն, որ է կողմն յետին ։ ռամկ. վերջի դին ։ 'ի Գիրս սրբ։

Վերջատօնակ. ի. աւ. աց. օք: || 'ի վերջէ տօնող, կմ՛ վերջին տօն, և կմ՛ 'ի վերջն տօնեալ: 'Ի ճառընտ:

Վերջեանք. եանց. եամբք: (անեզ.) || վերջինք, կմ՛ յետինք. ⁜ այնմ 'Ի ճառընտ. 'Ի վերջեանն եկաւորելով և այլ կուսանքն:

Վերստատկութիւն. թեան: || վերստին հաստատութիւն, կմ՛ հաստատագոյն զօրութիւն. ⁜ այնմ 'Ի Գիրս պէտ. Նորոգ լուր դժնդակ վերստատկութեան:

Վեցաքանակ: (Նախդր.) || ունօղ զվեց քանակս, յս չափս. կմ՛ վեցապատիկ. և քառ այսմ առի՝ վեցաքանակ կանգուն: Յով. իմաստ:

Վեցերեակ. եկի. աւ. աց. օք: || այն, որ պարունակէ զվեցս, կմ՛ վեցաւոր, և կմ՛ վեցեակ. ⁜ այնմ 'Ի ճառընտ. Եւ վերադրոյն քան զվեցերեակ աւուրցն փառաբանութիւն:

Վեցթևեանք. կմ՛ վեցթևեանքն: || է գործիական վեցթևեան բառիս. զորոյ զնշանակութիւն տեսցես 'ի ա. հատ: 'Ի ճառընտ:

Վեցկին: (Նախդր. և մերթ մակբայ) || վեցապատիկ: ռամկ. վեց խաթ: 'Ի հին պատմագ:

Վեցհազարեակ. եկի. աւ. աց. օք: || այն, որ է վեց հազար, կմ՛ պարունակէ զվեց հազարս, և կմ՛ առ վեցհազարս պատկանի. ⁜ այնմ 'Ի ճառընտ. Քանզի որ առ 'ի վեցհազարեակս լրումն և կատարումն թուեսցի:

Վեցհազարեան. եանց: || պարունակօղ զվեց հազարս, կմ՛ որ առ վեց հազարս պատկանի. և ⁜ այսմ առի՝ վեցհազարեան դար: 'Ի ճառընտ:

Վ Զ

Վզանուսո: (Նախդրիւ.) || միաստակար, կմ՛ միատարեր: ռամկ. [illegible]: իսկ մերթ՝ գահավիժական, կմ՛ յանդգնական, կմ՛ ըմբոստական. և կմ՛ այն, որ լինի գահավիժութեամբ, կմ՛ որով գործի յանդգնութիւն, կմ՛ ըմբոստութիւն. ⁜ այնմ 'Ի Գիրս պէտ. Եւ այն հանդոյն մոլեկանացն 'ի վզանուսոն անցել ստամբակութիւն:

Վ Է

Վէտ. վէտի. աւ. աց. օք: || զարափոս, կմ՛ խորատաքոտ. և այս առի զլոյ. և զինմանեաց, յորժամ 'ի հողմոյ շարժեալ՝ ակաանի ելևէջս ունիլ ղերևս՝ կորուսեալ ըղհարթածաւալ կոկութիւն: ռամկ. [illegible]. ⁜ այնմ 'Ի Գիրս Վեցօր. Յորժամ քաղցրաշունչ օդոյն վէտս վէտս զմակոյսս ծածեալ ձևացուցանիցէ. որ է [illegible] ըսել. Եւ 'Ի Մծբն. առի. 'ի վէտ վէտ մկանանց: տես և 'ի ա. հատ:

Վէտվէտեմ. եցի. եմ. ել: (Ներգ.) || վէտ վէտ առնել. որ է զարափոս առնել. որ տեսցես 'ի վերոյ 'ի բառն վէտ: ռամկ. ձալքընտըրմէք ըսել:

Վ Ի

Վիգ. վիգի. աց: || վէճ, կմ՛ մարտ, կմ՛ կռիւ: ռամկ. ճէնկ: իսկ մերթ՝ մարտիկ, կմ՛ մարտակից. և կմ՛ նպաստ: ռամկ. եարտըմ. կմ՛ էօրքմէձի. ⁜ այնմ Լամբրոն. Աւ. խոյանայ քաջ օգնական, նահատակաց վիգ և վահան:

Վիգն. վգնի. աւ. կմ՛ իմ. իւ. օք: || է ունդ ինչ տապանման, որոյ է ազգ ինչ, որ լինի թխագոյն. և ազգ ինչ, որ սպիտակագոյն. զոր տան 'ի կեր գրաստուց առ 'ի պարարել: ռամկ. Վիկ. լաւպին. եովլաճ. տաւճկին, կմ՛ [illegible], կմ՛ [illegible], և կամ [illegible]: 'Ի ճառընտ: և 'Ի հին բժշկարանս:

Վիթխարեալ. ելոյ: || 'ի սոսկալի մեծութիւն հասեալ, կմ՛ այնչափ զարգացեալ և հնացեալ յոլովք մինչև անձնապատառ եղեալ մերժել զնա երկիւղ: ռամկ. անտձ:

Վիթխարիմ. եցայ. եալ. իլ: (Ձայնակր.) || վիթխարի լինել. յս աճելով և աճելով 'ի սոսկալի մեծութիւն հասանել. կմ՛ այնչափ զարգանալ, և հնանալ յոլովք մինչև նշանաւոր լինել. և զերկիւղ ուսուցանել: ռամկ. անտձ ըլլալ:

Վիժածական. ի. աւ. աց. օք: || այն, որ պատկանի առ վիժածն, կմ՛ վիժողական, և կմ՛ հատական. և ⁜ այսմ առի՝ վիժածական ծորումն: 'Ի ճառընտ:

Վիճակայեա. ի. իւ. աց. օք: || վերակացու վիճակաց, կմ՛ վիճակաւոր տեղեաց:

Վիճակք. աց. օք: (անեզ.) || վիճումն, կմ՛ հակաճառութիւն, կմ՛ կագ, և կամ կռիւ: ռամկ. մուճատէլէ, կմ՛ ճէնկ: 'Ի հին պատմագ:

Վիմահատ. ի. իւ. աց. օք: || քարահատ: ռամկ. [illegible]: իսկ մերթ՝ հատոր վիմի. կմ՛ հատած քարի: ռամկ. [illegible]: Սեբեր:

Վիմամէջ. միջի: || մէջ վիմաց. կմ՛ միջոց քարանց, կմ՛ որ առ այսպիսի մէջս պատկանի. և ⁜ այսմ առի՝ գտանել, կմ՛ հանել 'ի վիմամէջս. կմ՛ վիմամէջ տեղի. և այլն: 'Ի ճառընտ:

Վիմանամ. ացայ. ացիր. ալ: (Ընդմիջ.) || վէմ լինել, կմ՛ 'ի քար փոխարկիլ. կմ՛ խստանալ հանդոյն քարի. և կմ՛ արձանանալ: ռամկ. տաշ կէսիլ: 'Ի ճառընտ:

Վիմանձաւ: || տես քարանձաւ 'ի ա. հատ:

Վիմատառեմ. եցի. եմ. ել: (Ներգ.) || արձանագրել. կմ՛ 'ի գրի արձանացուցանել: Գրիչ՝ վիմատառել, որ է վիմանիւթ գործել. կմ՛ իբրև զքար խստացուցանել. ⁜ այնմ 'Ի ճառընտ. 'Ի Ջուրց առեալն (յս մելան) գաւազանաւ զծուռն հարկանելով վիմատառէ. և զվէմն հարեալ հոսանուտ գործէ:

Վին. վնի. իմ. իւ. կմ՛ աց. օք: || քնար, կմ՛ կիթառ, կմ՛ ղանուն, և կմ՛ նման սոցա երգարան ինչ, զոր հարկանեն ձեռամբ: ռամկ: սանթուր: ⁜ այնմ 'Ի հին պատմագիրս. Զմեռեալն լային փողօք, և փանդռօք, և վնօք զկոծս պարուցն կաքաւելով: Սոյնպէս է և 'Ի հին ճառս ինչ. ուր առի զգաւթէ. 'Ի հարկանել վինին փալատակեր 'ի նմանէն (յս 'ի սաւուղայ) զուենար տապոյն:

Վիշապաշունչ: (Նախդրիւ.) || ունօղ զշունչ վիշապի, կմ՛ շնչեալ 'ի վիշապէ, և կմ՛ թելադրեալ յօձէն սանդէ. և ⁜ այսմ առի՝ վիշապաշունչ բարբառ: 'Ի Գիրս Վեցօր:

Վիշապապատիր: (Նախդրիւ.) || պատրօղ վիշապի. կմ՛ պատրեալ 'ի վիշապէ. և կմ՛

ոյն՝ որ ըն է, կամ ընծի խաբէութ. վիշապին. և ըստ այսմ առն վիշապապատիր ճաշա_կութիւն, կամ պտուղ. և այլն: 'ի ճառընտ:

Վիշապօրէն: (մակբայ.) || իբրև զվիշապ, կամ վիշապակերպ: ռամկ. օճի պէս: Սարգ.:

Վխացուցանեմ. ցուցի. ցմ. ել: (անցող.) || վէս առնել. կամ գոռոզացուցանել. կամ ըմբոստացուցանել. կամ խրոխտացուցա_նել. և կամ ամբարտաւանեցուցանել. ըստ այսմ 'ի ճառընտ. Հպարտացուցանին և վխացուցանին զնո գովելովն իւրեանց: Եւ 'ի Գիրս Սարգ. Մէ զմոլութեամբ վխացուցանել զվարդապետս. կամ Ամբարտաւա_նութեամբ երկնաթռիչս առնեն, և հպար_տութեամբ վխացուցանեն:

Վիրագութիւն. թեան: || դառն Թշնամութիւն. կամ դժնեայ ոսոխութիւն. կամ հակառակա_մարտութիւն: 'ի Գիրս պիտ:

Վիրալից. լցի: || լցեալ վիրօք:

Վիրած. ի. իւ. աց. օք: || խոցոտած, կամ վիրաւորութիւն: Իսկ մերթ՝ վիրաւոր, կամ խոցոտ: ռամկ. ...: Ըստ այսմ Սեբեր. Վի_րածն յորժամ առաանիցէ զբժիշկն, զի կըռ_բել զվէրն կամիցի, ահագին համարի:

Վիրակ. ի: || տես Վիրագ. 'ի ա. հատ: 'ի Գիրս պիտ:

Վիրանութիւն. թեան: || հարուած վիրաց, կամ վիրաւորութիւն, և կամ վէրք. 'ի Գիրս պիտ: տես զօրինակն 'ի բառն Ծայր'ի ծայր:

Վ.Կ

Վկայաբեր. ի. իւ. ից. կամ աց. օք: || բե_րօղ վկայից. կամ որ պտղաբերէ զմարտի_րոսս: 'ի ճառընտ:

Վ.Ն

Վնասահար. ի. աւ. աց. օք: || հարեալ 'ի վնասուց. կամ վնասեալ. և կամ անկեալ 'ի չարիս: ռամկ. պէլայի հանդիպած. կամ գլու_խը փորձանք եկած: Իսկ մերթ՝ վնասու հար_կանող. կամ վնասարար. և կամ վնասակար: ռամկ. ...:

Վնասահարութիւն. թեան: || վնասակարութիւն. կամ հասուցումն վնասու. և կամ վնասարա_րութիւն. Ըստ այսմ Յովհ. Իմաստ. Ան. ... բեանցն գրգռեն պաշտօնէայս յարձակել չա_րարարութեամբ և վնասահարութեամբ: ռամկ. ...:

Վնասարար. ի աւ. աց. օք: || առնօղ ումեք զվնաս, կամ վնասիչ, և կամ վնասակար:

Վ.Շ

Վշտագգած: (Նախդրիւ.) || վշտագնեաց, որ է վշտակիր. կամ վշտապատ. կամ վշտա_լից. և կամ վշտագնեալ: 'ի ճառընտ:

Վշտագնեաց. գնցի: || տես Վշտագգած: 'ի Գիրս պիտ:

Վշտագնեալ: || տես Վշտագգած:

Վշտամբերութիւն. թեան: || ըմբերութիւն. կամ տա_նութիւն վշտաց. կամ չարչարկրութիւն. կամ խա_չամբերութիւն: ռամկ. ...: Յովհ. Իմաստ:

Վշտատեսութիւն. թեան: || վշտատես գոլն, կամ վշտահարութիւն, կամ վշտանկութիւն, կամ վշ_տագնութիւն, և կամ տառապանք. Ըստ այսմ 'ի ճառընտ. Աւելին զլթացն վշտատեսութեան, և եղկին 'ի գլուխ նոր զլթայն արքայութեան: Եւ 'ի Գիրս պիտ. Բազում վշտատեսութիւն առածողացն առեալ հատուցանէ:

Վ.Ո

Վոհմակ. ի. աւ. աց. օք: || բանակ. կամ ջոկ, կամ հոյլք. և կամ խումբ: ռամկ. ...: Ըստ այսմ 'ի Գիրս Սարգ. Վարէին իբրև շարս շանց, և վոհմակս գայլոց:

Վուն. վնոյ. ոց: || տես Վին:

Վ.Ս

Վսեր. այ. ով. ոց. ովք: կամ ի. աց. օք: || հակառակ. կամ ընդդիմակ, կամ ներհակ: ռամկ. ...: Եւ յայսմանէ առեալ փիլիսոփայք ասելոյն՝ ... գոլով, կամ հակառակ կալ, և կամ 'ի կռիւ կալ, առն 'ի վսեր գալ. Ըստ այսմ 'ի Գիրս պիտ. Ցիշելն պարսաւանօք իբ_րև զ'ի վսեր եկեալս մեզ ... ա_գահութեան: Եւ զինի առն ... որս 'ի վսեր եկեալ հարկեցան մարտնչել ... տենչմանց:

Վսերանամ. ացայ. ացիր. անալ: (ընդմիջ.) || տես 'ի ներքոյ Վսերիլ:

Վսերիմ. եցայ. եաց. իլ: (Ձայնակր.) || հա_կառակիլ, կամ ներհակիլ, և կամ ընդդիմա_նալ: ռամկ. ...:

Վսերութիւն. թեան: || հակառակութիւն, կամ ներ_հակութիւն, և կամ ընդդիմութիւն:

Վստահալից: (Նախդրիւ.) || լի վստահութեամբ, կամ յոյժ համարձակ: 'ի Գիրս պիտ:

Վ.Տ

Վտանգաբեր. կամ վտանկաբեր. ի. աց: || պատճառօղ վտանգի, կամ վտանգաւոր:

Վտառ. ի. աւ. աց. կամ ից. օք: || հոյլք, կամ ջոկ. կամ երամ. կամ խումբ: ռամկ. ...: Ըստ այսմ 'ի ճառընտ. Եւ յայնմհետէ մի ևս լինիլ 'ի նմա վտառք մատակաց: Եւ 'ի Գիրս Վեցօր. առն. Կեցցեն վտառ վտառ, երամ ե_րամ շրջին: Եւ զինի առն. Աշխարհաքաղաք_ացի ձկանց, որ վտառ վտառ շրջին. այս է, երամ երամ, կամ ջոկ առ ջոկ: ռամկ. ...: Յայս նշանակութիւն հայեցեալ ո_մանց, եդլին զբառս զայս նշանակել հօտ՝ և անդեայս. և զվտառայսն նշանակել հօ_տայսն, որ ոչ է այնպէս. զի է հասարակ անուն, և նշանակէ պարզ զջոկն զինչ և ի_ցէ կենդանեաց, զորմէ տեսցես 'ի ա. հատ:

Վտառ վտառ: (մակբայ ժողովական.) || ե_րամ երամ. կամ ջոկ առ ջոկ. և կամ խումբ խումբ: ռամկ. ...: 'ի Գիրս Վեցօր: տես զինքն 'ի բառն Վտառ:

Վտառահալ: (Նախդրիւ.) || տես Անտար_տառ:

Վ.Ր

Վրացի կոչ. կամ կոչ վրացի: || տես 'ի բառն Եղբոյրս: 'ի հին բժշկարանս:

Վրդովանէր. սիրի. աց || ..., կամ ...: ռամկ. ...: 'ի Գիրս պիտ:

Վրդովիչն: (Նախդրիւ.) || վրդովումն, կամ խռովութիւն, կամ աղմուկ: ռամկ. ...: 'ի ճառընտ:

Վրդովութիւն. թեան: || տես Վրդովիչն: 'ի ճառընտ:

Վրիժագործակ. ի. աւ. աց. օք: ‖ վրիժա_
գործ. կամ վրէժխնդիր. կամ քինահատոյց.
և կամ ոխակալ. և ըստ այսմ առի՝ վրիժագոր_
ծակ այր, վայրագունի. և այլն: 'Ի Գիրս պէտ:
Վրիժագործութիւն. թեան: ‖ վրէժխնդրութիւն.
կամ քինահատոյց լինելն: 'Ի Գիրս պէտ:
Վրիժակ. ի. աւ. աց. օք: ‖ վրէժխնդիր.
կամ վրէժխնդրական. և կամ վրիժական. ըստ
այնմ 'Ի Գիրս պէտ. Պատերազմական գոր_
ծեօք ոչ կարէր համարձակութիւն բերել՝ ըզ
վրիժակն ընձեռելով խողխողումն: 'Ի բո՛ձ
գործիք վրէժխնդրութեան. և ըստ այսմ վրի_
ժակ կոչին եղջիւրք, կամ ժանիք, և կամ
սուրք, և այլք բազումք. և ըստ այսմ առի՝
'Ի Գիրս պէտ. զարջառ յ. Օրինակ իմն՝ իբրև
զթագաւորական թագ զդերակոյ բարձ_
րութ զգիր եղջերագեղ վրիժակացն; տես
և 'ի ն. հատ. զմնացորդս սորա:
Վրիժակեմ. եցի. եա՛. ել: (Ներգ.) ‖ վրէժ
խնդրել. կամ առնուլ զվրէժ. և կամ քինա_
խնդիր լինիլ: ռամկօր. հայֆը տուտէլ: Եւ
յայսմանէ առեալ նշանակէ հարկանել. կամ
խոցել. կամ վիրաւորել. կամ խածել. կամ սպա_
նանել. և կամ զայլ ինչ առնել, որ 'ի վրէժ_
խնդրութէ լինի. ըստ այնմ 'Ի Գիրս պէտ. Հուղ_
կահարութքն 'ի կարի իմն անապատն վրի_
ժակելով տեղիս: Եւ զկնի դարձեալ ա_
ռի. Անտուստ իսկ բաջացեալ վրիժակեն
աներկիւղ զ'ի վե յարուցեալսն անիրա_
ւութե:
Վրիժակիմ. եցայ. եաց. իլ: (Համրկբայ.)
‖ տես Վրիժակել:
Վրիպագործեմ. եցի. եա՛. ել: (Ներգոր. և
մերթ՝ չէզոք.) ‖ վրիպանս գործել. կամ վրի
պակաւ առնել. կամ անօրինել. կամ մոլո_
րիլ. և կամ սխալիլ: 'Ի Գիրս պէտ:
Վրիպագործութիւն. թեան: ‖ վրիպական գործ.
կամ սխալանք. կամ մոլորութիւն. կամ անօրէ_
նութիւն. և կամ յանցանք: ռամկ. սուչ:
Վրիպած. ի. աց: ‖ վրիպանք, կամ վրիպումն,
և կամ վրէպ: Սեբեր:
Վրիպանուն: (Նախդր.) ‖ ունող զվրիպէն
անուն, կամ զսխալ կոչումն, և կամ սուտ ա_
նուն: Յ.չհ. Իմաս:
Վրձին. կամ վրծին. ձնի. աւ. աց. օք: ‖
փունջ մազից, և նմանեաց. որով մաքրեն
զձորձեղէնս. կամ բուէն զորմն. և կամ զայլ
ինչ գործեն: ռամկ. Վրծին. և տաճկ. Փրուչայ:
Վրձնեմ. կամ վրծնեմ. եցի. եա. ել: (Ներգ.)
‖ վրձին հարկանել. կամ վրձնաւ սրբել:
ռամկ. Վրծնել. կամ փրուչել: տաճկ. փրուչա_
լամագ:

Տ Ա

Տաբեանէ. ի. իւ.ից. իւք. կամ
տաբեանի. նւոյ. եաւ. եայց. եօք:
‖ կրպակ, կամ խանութ. ըստ այնմ 'ի
ճառընտ. Եւ պօղոս մնայ 'ի վայրս
տաբեանեաց՝ աւուրս չորս: Եւ այս է բան
Գործ. 28. 15. ուր առի. Եկին ընդ առաջ
մինչև յերգոստոյն ապփեայ. և երից կրպա
կացն: Զոր լատինք կոչեն թապեռնէ. և
յոյնք թաբեռնեօն. յորմէ և 'ի մեզ կոչեցաւ՝
տաբեանի:
Տագերակին. կնոջ: ‖ կին տագեր, զոր և կո_
չեմք, ներ: տաճկ. էլթի:
Տաժանալից: (Նախդրի.) ‖ լցեալ տաժան_
մամբ. կամ յոյժ աշխատալի: 'Ի ճառընտ:
Տաժանակիր. կրի. աց ‖ կրող, կամ ունող տա
ժանման. կամ որ բերէ ընդ իւր զվշտալից
ցաւս, և զդառն աշխատանս: Նար. ժե:
Տաժանեմ (զօրութ՝ անցող.) ‖ տես 'ի ն.
հատ. Տաժանեցուցանեմ:
Տաժանեմ. եցի. եա՛. ել: (չէզոք.) ‖ տես 'ի
ն. հատ. Տաժանիմ:
Տաժանք. անաց. օք: ‖ տես 'ի ն. հատ. 'ի
բառն՝ Տաժան: 'Ի ճառընտ:
Տախտապան. ի. աւ. աց. օք: ‖ է արմատ տախ_
տապարել բային. որ է յորսոյ չել. վա ս_
րոյ նշանակի առաւ յորսայսեալն, որ 'ի վե
թիկանց. կամ երեսաց անկանելով տարա_
ծեալն: ռամկ. կռնկին վրայ, կամ բերէնով վար
ընկած: Իսկ երբեմն ըստ բայի շարակցի այս_
պէս, 'ի տախտապար արկանել, կամ ընկե_
նուլ. և նշանակէ՝ տախտապարել, կամ յոր_
սայսել. ըստ այնմ 'Ի ճառընտ. Հրամայեաց ար
կանել զնա 'ի տախտապար, և գանել զնա:
Իսկ մերթ 'ի տախտապար անկանիլ, կամ
լինիլ. և նշանակէ՝ յորսայս անկանիլ. զոր_
մէ լիով տեսցես 'ի բառն՝ Յորսայս. 'ի
ն. հատ:
Տակառակ. ի. աց: ‖ է փոքր տակառ, որ ա_
նօթ գինւոյ կազմեալ 'ի տախտակաց: ռամկ.
Վառօլ:
Տակառապետեմ. եցի. եա՛. ել: (Ներգոր.)
‖ տակառապետութիւն առնել. կամ մատա_
ռակել. և կամ ընծայել՝ 'ի յարբումն. ըստ
այնմ 'Ի Գիրս պէտ. Նաւոյ խմել նախէ լին
բաստի, յորժամ հասանք ակնակինն ալ
բերոյց անյագաց տակառապետէին ինձ:
Տակ առնուլ. կամ զՏակ առնուլ: ‖ արմատ
առնուլ. կամ արմատ արկանել. և կամ ար_
մատանալ: ռամկ. Քէօք Բռնել: ըստ այնմ
'Ի Գիրս Վէոր. Տեսանեն կալեալ կծկեալ
զնան 'ի վե ջուրց, իբրև զտակ առեալ
հաստատեալ կայ:
Տաղախ: ‖ շաղախ, ըստ մեկնեցաւ 'ի ն. հատ:
3. Թագ. 4. 17. Թիեղեա՛ 'ի բազում ձեռա_
գիրս շաղախ գրի. և ոչ տաղախ:
Տաղեմ. եցի. եա. ել: (Ներգ.) ‖ տաղս յօրի_

նել. կամ առաջնորդութեան առնել ։ Դաստիարակել, խրատել . որ է խրատակել. կամ [illegible] . և [illegible] մեր 'ի գործ ածել ։ [illegible] 'ի [illegible] . տես 'ի Ճառընտ.

Տա[illegible] ։ || տե՛ս 'ի Յ. հատ ։ [illegible]

[illegible]

Տա[illegible] . ի . աց ։ || [illegible]

[illegible]

Տա[illegible] ։ || [illegible]

[illegible]

Տամկ . ի . կց ։ || գիր. կամ [illegible]

[illegible]

Տա[illegible] . գծի . գծից . կամ աց ։ || գծագիր, կամ գրող ։

Տա[illegible] . ի . աց ։ || [illegible]

[illegible] . և ընդ այսմ առնի [illegible] 'ի Ճառընտ.

Տաներ . ի . իւ . եց . իւք ։ կամ աց . օք ։ || է [illegible]

[illegible]

Տանհարուհեաց ։ (նախդր.) || [illegible] հարսանեաց . [illegible] 'ի Գիրս ս[illegible]

Տանհարսանեան ։ || տե՛ս 'ի վեր Տանհարսանեաց ։

Տա[illegible] ։ || տե՛ս 'ի Յ. հատ. զՏա[illegible] ։ 'ի Գիրս ս[illegible]

Տա[illegible] ։ (նախդր.) || [illegible]

[illegible]

Տա[illegible] . ի . իւ . եց . իւք ։ || է [illegible]

[illegible]

Տարագիր . ի . եց ։ || [illegible] . կամ [illegible] ։

[illegible]

Տա[illegible] ։ (նախդր.) || [illegible] 'ի Գիրս ս[illegible]

[illegible]

Տարածոյց . ի . աւ . ոյ . ից . || Տարածումն , կամ տարածելն . և ըստ այսմ փոխաբերական առ֊ նել . տարածելոց ձեռին , որ ձգելով ի . կամ ալե֊ [illegible] ըմբռնելոյ անմի տարածոյց արկանել . և ըստ այսմ 'ի գիրս Յոբայ՝ առնի զննեմնեն . Եւ֊ Թէ խնամածութիւն հատեալ , ծաղկեալ առ եղեգը միջնորդովն՝ արկանել տարածոյց , և ցանկա֊ պնցուցանել :

Տարածանամանիւ . ացայց . ցից . ալ : (Ընդգմի .) || Նոյն է ընդ բայիւն տարածանել : Ըստ այսմ 'ի Անկեր 'ի վաղանա մանկոց՝ տարածանանա֊ նալը՝ բարբառոյ 'ի կեր արկանելը :

Տարահնար : (Նախդրիւ .) || Անհնարին :

Տարահնարելի . լեաց : || Անհնարելի . կամ անհնա րին : 'Ի գիրս ղեւ :

Տարահնարեան : (Նախդրիւ .) || Անհնարեան՝ կամ անհնարինքելի : ռամկ . խոյին չեղող . կամ բնաւ մի . կամ խոստ չնոչիլոյ :

Տարահնարականութիւն . թեան : || Անհնարականութիւն . կամ անհնարինութիւն : 'Ի գիրս ղեւ :

Տարաշխարհ . ի . աց : || Հեռի աշխարհ . կամ օտարաշխարհեալ գաւառ . ըստ այսմ Սարգ . Ա՛ր֊ քայի տարաշխարհեան հասանելը անցանելը :

Տարաշխարհական . ի . աց : || Այն ամ , որ մե֊ րաբերի առ տարաշխարհս , կամ հեռաւոր գա֊ ւառս : 'Ի ճառս ինչ :

Տարապայական : (Նախդրիւ .) || Անպայման , կամ անպայմանեալ . կամ անվայելուչ . և կամ ան֊ ճռոյն : ռամկ . Էօխը շխռդ . կամ մեհտօքլեպիզ . կամ ոչբ : 'Ի հին պատմ :

Տարատեղեմ . եցի . եա . եալ : (Ներգործ .) || 'Ի կարգէն , կամ 'ի բունն տեղւոյն 'ի բաց ընկե֊ նուլ . կամ վարել . կամ պատճառեցուցա֊ նել . կամ անջատել . և կամ որոշել : ռամկ . փէղին դուրս հանել . կամ ղովել . և կամ օտարին ընել :

Տարատեղութիւն . ման : || Վտարումն . կամ որո շումն . կամ անջատումն . կամ որոշումն . և կամ հեռացականութիւն : Ըստ այսմ 'ի ճառս . Նմանեցեալ տարատեղեմանն տարակա֊ ցելոյն :

Տարժամանեղ . կամ տաժամանեղ : (Նախդրիւ .) || Տաժանեալ մեղօք . կամ աշխատել 'ի մեղս . կամ որ ընդ իւր տաժամանիցն մեղաց . և ըստ այսմ առ 'ի բռչկումն տարժամանեղ հիւանդաց : 'Ի ճառս :

Տարմահաւ . ու . ուց : || Տարմ հաւ , զոր և կոչեմք սարեակ : ռամկ . ղըղըձըլ : 'Ի գիրս Ծնն :

Տարորեշ : (Նախդրիւ .) || Տես 'ի Տ . հատ . Տա֊ րորոշ : 'Ի գիրս դատաւ :

Տարատանքան : ի . ից : || Տարակուսել բա֊ նիւ . կամ գանգատելով ընդդէմ : ռամկ . ին ձայնոյ . կամ ձայնով բերան :

Տարտարոսական . ի . աց : || Այն , որ առ տար֊ տարոսն պատկանի . կամ սանդարամետա֊ կան . և կամ դժոխային : 'Ի ճառս :

Տարրաբար : (Մակբայ որակ .) || Իբրև զտարր . կամ տարրանալով . կամ նիւթականաբար . և կամ մարմնաւորապէս . ըստ այսմ Յովհ . Իմաս . Զնոյն առ տարրաբար աւանդեալ տար֊ քն դնել :

Տարրաստեղծութիւն . թեան : || Տարածումն , կամ ցան կութիւն տարրականաց . կամ բաղձանք նիւ֊ թականաց . և կամ անխուսելի կենցաղական֊ նաց : Ըստ այսմ . Յովհ . Իմաս . Տարրաստե֊ ղծութեան զիւն՝ առ բնակէ բաղկացեալ տարերց երկնիցապատանելով :

Տարրաւորութիւն . թեան : || Տարրաւոր գոլն . կամ տարրութիւն . կամ նիւթականութիւն . և կամ նիւթական իր . ըստ այսմ 'ի ճառս . 'Ի տարրաւորութենէ եղեալ անտի կենդանեաց :

Տարփող . ի . աց : || Տարփողիչ . որ է բարբառ ձայն ձայնիւ փողոց . կամ իբր փողով հրա֊ տարակել : իսկ ըստ որում երևի 'ի բայէն տարփել , նշանակէ տարփող . կամ ցանկա֊ ցող : 'Ի ճառս :

Տարփողական . ի . աց : || Տարփողական . կամ ցանկական . և ըստ այսմ առ ի . տարփողական անձնութիւն : 'Ի ճառս :

Տարօրէն . ըննի . աւ . ոց . օք : || Երբեմն նշա֊ նի առ 'ի բառնալ օրէնս , և յայնժամ նշանակէ անօրէն . կամ անբարեխիղճ . կամ ապիրատ . կամ անգէտ . և ըստ այսմ ասի՝ տարօրէն չարութիւն , խառնակութիւն , ամբարշտութիւն , գործք . և այլն : 'Ի գիրս ղեւ . և Յովհ . Իմաս . և Սարգ . Եւ մերթ վարի իբրև զմեկնիչ . և նշանակէ անօրինաբար . կամ անբարեշնորհաբար . և կամ ապիրատութեամբ . ըստ այսմ Սարգ . Ի՞ր վասն զեկեալ զորդին քո 'ի խնամոց տարաշխին քոյ , տարօրէն հոգալով զնա : իսկ երբեմն նշանակէ 'ի մեկնաբանական կերպարանութեան՝ օրէն . որ֊ պիսի է և մարդկօրէն բառս , և յայնժամ նշանակէ տարակայութիւն . կամ 'ի հեռուստ : ռամկ . հէտտանց : իսկ մերթ՝ անզուգական , կամ անհամանութիւն :

Տարօրէնութիւն . թեան : || Անօրէնութիւն . կամ անիրաւութիւն . կամ ապիրատութիւն . ըստ այսմ 'ի գիրս ղեւ . Զտարօրէնութեանց առ֊ նել խորհրդածութիւն : Եւ զկնի ասէ . Ընծե֊ ցեալ բաղձանացն տարօրէնութիւնք . կամ ան֊ չափից տարօրէնութեանց լնուլ գործոց :

Տաւուղ . տաւղի . ղաւ . կամ տաւուղաւ . ոց . օք : || Նոյն է ընդ բառին տաւիղ : Ըստ այսմ Ներս . Օրհնեցէք զնա ընդ քնարաւ , և տաւղաւ , և սաւաղաւ . ի թ տաւղին :

Տափափուշ . փշոյ . ոց : || Է տեսակ ինչ փշոյ : 'Ի ճառս :

Տաքութիւն . ման : || Տաքութիւն . կամ ջերմու֊ թիւն . ըստ այսմ 'ի գիրս ղեւ . Որք յամենայն֊ նիւն տաքութեամբ տաւղին ժողովին վշտացու֊ ցանեն :

ՏԳ

Տգեղացուցանեմ . ցուցի . ացի . անել : (Ան֊ ցող .) || Տգեղ առնել . կամ անշքացուցա֊ նել . և կամ գարշելի առնել : ռամկ . չիր֊ քինցնել : 'Ի ճառս ինչ :

Տգոյն . գունի . ից : || Անգոյն : ռամկ . գոյն չունեցող . կամ գեղ գունով :

Տգունութիւն . թեան : || Անգունութիւն . կամ տգեղ գունութիւն : Ըստ այսմ 'ի գիրս ղեւ . Զգոյնն 'ի տգունութիւն փոխեն :

Տ Ե

Տետրադրամեայ · ից : Կ. ստերադրամեայ · կամ ստերա ծին · Ը այսմ ՝ի ճառընտ. Քաղցիկ ... մեծագործութեանն Յիսուսի ... Ցայն եղև :

Տեղապահութիւն : (Նախադրև.) Ն. փոխանակել տեղ ւոյ · կամ որ փոխէ զտեղի իւր :

Տենչումն · մն : Ն. անձկանք · կամ բաղձանք : ՝ի ճառընտ.

Տեսանելիութիւն · ի · եան · եաց · օք : Ն. ՝ի բաց առնել ըղ ... ցանդ կանանց : առանձ. աչքընտ · կամ լսելիք ... Իսկ մերթ ... ութեան զղեկաւոր · կամ ծածկութեան · ... տեսիլ ՝ի բայն իւր :

Տեսանելեծնել · ծի · եւ : (Նեղգոր.) ՝ի բաց ... յուշեալ · ոչ է քաղել կա... Եւ յայսմանէ ... տեսանելածնել ... ՝ի զգեստուց · կամ ... ծանր և բովէ : առանձ. ... Ը այսմ ՝ի գիրս ... ՝ի բաց տեսանելեծնելով ... և ... թողեալ ... Իսկ ... Տեսա. նելածնել ... կամ. Տեսանելեծնել ... զգեստա :

Տեսուած · ոյ · ոց : Ն. տեսութիւն · կամ տեսանել · և կամ տեսաւորութիւն : առանձ. ... : Սարգս. և Պետրոսի ... :

Տերևաձեւ · ացոյ · ցիր · աց : (...) Ն. տերևաձև · որ է տերևաձևեալ · կամ տե. րևաձեւ ... առանձ. ... :

Տերևաշատ : (Նախադրև.) Ն. ... տերևս · կամ ... տերևոց ... : առանձ. ... : Սարգս.

Տերևատ · ի · եց : Ն. ... ՝ի տերևոց · կամ տերևաթափ : առանձ. ... : ՝ի հին բժշկարանս :

Տերևաստանեան · ացոյ : Ն. տե՛ս ՝ի ներքոյ Տե. րևատել :

Տերևաթափ · եցոյ · եալ · իւ : (Ձայնաւոր.) Ն. ... ՝ի տերևոց · կամ տերևաթափ լինել : առանձ. ... :

Տերունի · երկի · կաւ · աց · օք : Ն. է բոյս ... և ... · որ ... ... և ... տերունի ... : Եւ ... և այլ ... · որոյ ... է ... և ... : Յունարէն. ... · և ... · և ... : Իսկ ... : ՝ի հին բժշկարանս :

Տեսողական · ի · աց : Ն. տե՛ս ՝ի ա. հատ. Տեսա. կան : ՝ի շարականս : և ՝ի ճառընտ :

Տ Զ

Տզրուկ · ի · աց · աւ : Ն. ... · կամ ... · բառս այսմ ՝ի գիրս ... բժշկարանաց ... և ... , ... :

Տ Է

Տէր · տեառն : Ն. բառն ... · որ է ... ... և ... ՝ի ... · Ը այսմ ՝ի ... · Աստուծոյ ...

Տ Ր

՝ի ձեռն ին կոչեցայ՝ և նախանձուն ՝ի կառաւարին մատուցեալ՝ ծնծղայ զաւրութեան վարդապետ : Ը այսմ ծագի ՝ի սաղմոսն և բառս ... որ է ... անս և ՝ի ա. հատ.

Տրախայ · տրախայոյ · ով · ոց · ովք · կամ աւ · աց · օք : Ն. Նոյն է Ը բառին ... որ է ... · կամ ... · և Ը այսմ առաջ ՝ի ճառ ... : Զկատոնսեան ... բարբառոյ ... : տե՛ս և ՝ի ա. հատ.

Տրամաբանական : (Նախադրև.) Ն. ... բանական, կամ ... · ... , կամ ... ... · և Ը այսմ ... ըստ ... , ... : Եւ ... · ... , որ է ... · կամ ... · կամ ... , և կամ ... , և ... · որոյ ... · կամ ... · և այլն : Նոյն է ընդ ... և բառս ... : Ը այսմ ՝ի գիրս գործ. Հայոց ... · Եւ ... և ... :

Տրամաբանելի : (Նախադրև.) Ն. տե՛ս ՝ի ներքոյ Տրամաբանական : ՝ի գիրս Պօրփ. Հայոց :

Տրամել : Ն. տե՛ս Տրամել · ՝ի ա. հատ :

Տրամութիւն : Ն. տե՛ս Տրամութիւն · ՝ի ա. հատ :

Տ Ց

Տցգոյնութիւն · կամ ... · թեան : Ն. ... · կամ ... · կամ ... , կամ ... · և Ը այսմ ... , և ... : և այլն : Սարգս.

Տցգունութիւն · թեան : Ն. տե՛ս ՝ի վերոյ ... ութիւն :

Տ Ւ

Տւարարածն : (Նախադր.) Ն. ՝ի ... · կամ ... · որ ... : ՝ի ճառընտ.

Տւարածոր · ի · աց : Ն. ... · կամ ... :

Տւարածարել · ելոյ · եալ : (Ներգործ.) Ն. ... · կամ ... : առանձ. ... · կամ ... : ՝ի ճառընտ.

Տւերթիս գետ · Ն. տե՛ս ՝ի ... : ... ՝ի ... · որ ... , և ... , ՝ի ... · և ... ՝ի ... :

Տւնշնորհագոյն : (Նախադր.) Ն. ... · կամ ... · կամ ... · ... , և այլն : ՝ի ճառընտ.

Տւնշնորհագոյն : (Նախադր.) Ն. ... · կամ ... · և Ը այսմ առաջ ... : ... · և այլն : ՝ի ճառընտ.

Տւնշնորհակալել · ելոյ · եալ · եւ : (... և ...) Ն. ... :

կամ տիրել ամ տիեզերաց . և կամ նուաճել զամ : Եւ այնմ 'ի ճառընտ . 'ի ժամանա_կին , յորում ազգքամենայն մահկանացուցին տիեզերականաց :

Տիեզերապետ . ի . իւ . աց . օք : || պետ , կամ իշխան տիեզերաց . կամ տիեզերակալ :

Տիեզերապետել : || տես Տիեզերակալել :

Տիեզերապետութիւն . թեան : || պետութիւն կամ իշխանութիւն տիեզերաց . կամ տիեզերակա_լութիւն : 'Ի ճառընտ :

Տիեզերատուն : (Նախդրիւ .) || այն , որ է տուն տիեզերաց . կամ որ ըստ ամ տանեալ լինի :

Տիեզերատօնակ : (Նախդրիւ .) || տօնեալ ընդ տիեզերս . կամ այն՝ զոր աշխարհ ամ տօնէ . կամ որ վերաբերի առ տիեզերական տօնս . և Եւ այսմ առնի՝ տիեզերատօնակ օր : 'Ի ճառըն :

Տիրաբան . ի . իւ : || տիրապէս խօսող . կամ խստաբան . կամ ճշգրտախօս . և կամ քնախօս :

Տիրաբանեմ . եցի . եաց . եալ : (Ներգ .) || զմիմէ խօսիլ . կամ տիրապէս խօսիլ . կամ խստաբա_նել . կամ յատկաբանել . կամ ճշգրտախօսել . և կամ քնախօսել : 'Ի ճառընտ :

Տիրաբանութիւն . թեան : || խօսիլն զմիմէ . կամ խստաբանութիւն . կամ յատկախօսութիւն . և կամ ճշգրտաբանութիւն :

Տիրավաճառ : (Նախդրիւ .) || վաճառող զտէր իւր . կամ զած իւր . որպիսի եղև յուդայ : 'Ի ճառընտ :

Տիրատեսակ . ի . աց : || տիրանկերպ . կամ տի_րատիպ . և կամ տիրապէս : 'Ի ճառընտ :

Տ Խ

Տխատանք . անաց : (անեզ .) || տխրանք . կամ գժգմութիւն . կամ թախծութիւն . կամ սուգ . Եւ այնմ 'ի Գիրս պիտ . Խանդակաթս տխրա_տանք հեղձամղձուկ առնել զթշուառա_կանս յարձակին այր :

Տխատիմ . եցայ . եաց . իլ : (Հայնակը .) || տխրիլ . կամ թախծիլ . կամ գժգմիլ . կամ խռ_ժովիլ : Եւ այնմ 'ի ճառս ինչ . Նախատել յիւրայոցն թքել , ապտակել , խարազանել և աչ տխատել . և 'ի պարգևացն . առնել 'ի վեր թշուառի թշուառութեան տխատեր արամել :

Տխեղծանամ . ացայ . ացիք . ալ : (ընդմիջ .) || խանգարիլ . կամ աղաւտիլ . կամ այլանդա_կել . կամ տգեղանալ : ռամկ . աղէն . կամ դեղդաք ըՀԸ : 'Ի Գիրս պէտ :

Տխեղծանք . անաց . օք : (անեզ .) || խանգա_րումն . կամ աղտոտ . կամ այլանդակութիւն . կամ տգեղութիւն :

Տխեղծիմ . եցայ . եաց . իլ : (Հայնակը .) || տես Տխեղծանալ :

Տխեղծութիւն . թեան : || տես Տխեղծանք : 'Ի Գիրս պէտ :

Տխրալից : (Նախդրիւ .) || լի տխրանօք . կամ տրտ_մալից : Սարգս :

Տխրերանգ : (Նախդրիւ .) || սևօք գոյնոյ է_րանգ , կամ որ է սևամ և մութ գունով . կամ սևագոյն . կամ թխատիպ : 'Ի Գիրս պէտ :

Տ Հ

Տհալ : (Նախդրիւ .) || անհալ . կամ անմարս . և Եւ այսմ առնի՝ անհալ կերակուր : ռամկ . չհա_սած . կամ չհալած : 'Ի ճառընտ :

Տ Ղ

Տղայահեղձ : (Նախդրիւ .) || մանկահեղձ . որ է հեղձուցանող զմանկունս . կամ որով լինի հեղձուցումն մանկանց . և Եւ այսմ առնի , տղայահեղձ նենգութիւն : 'Ի ճառս ինչ :

Տղայատես : (Նախդրիւ .) || տղայակերպ . կամ տղայանման : ռամկ . պզտի պէս : 'Ի ճառընտ :

Տղայերամ : (Նախդրիւ .) || տղայախումբ . կամ տղայաժողով . կամ որ է երամ տղայոց : Եւ այնմ 'ի ճառընտ . Քև գասախտրակին ամե_նազգեաց տղայերամ մանկունք որ եկեղեցւոյ :

Տղեղութիւն . թեան : || տրուպութիւն . կամ անճարու_թիւն . կամ բաժանումն :

Տղեմ . եցի . եաց . եալ : (Ներգ .) || տրոշել . կամ անջատել . կամ բաժանել : տես Անջատիլ . և Անջատումն :

Տղմոտեր . ի . աւ . աց . օք : || նա , որոյ ձեռքն , կամ ոտքն կցուցեալ է 'ի յախտէ ինչ . որպիսի են ջրգողեալք . կամ նմանք . Եւ այնմ 'ի Գիրս առաքեալ . խորհրդարբ արտաքել դործուածք՝ տուեն . ձեռք հեղձամեղ՝ 'ի ջուրս տղմոտերք , և դեղնեալք :

Տղմաթաւալ : (Նախդրիւ .) || ընդ տիղմ թաւա_լող . կամ տղմաշաղախ : ռամկ . չամուր մէջ թաւալող : 'Ի ճառս ինչ :

Տղմուտեր . ակրի . աւ . աց . օք : || տիրող տղ_մոյ . կամ ազգ տաակր : Յոհ . Իմաս :

Տ Մ

Տմռութիւն . թեան : || անդորրարթութիւն . կամ անկայտառութիւն . կամ անպարկեշտութիւն : Եւ այնմ 'ի Գիրս պէտ . Զորէն լորանեալ ձկանց բորբոքեցուցանեն , զմայլեալ 'ի տմռութեան փախեն , և ղեղծեալ 'ի տգիտութիւն :

Տ Ն

Տնակած . ի . աց : || մնայուն . կամ տանտէր . կամ ընտանի : Սարգս :

Տնահարկ . ի . աց : || հարկ վր տան . կամ վարձք բնակութեան . զոր իւրև հարկ արտահան ջեն : ռամկ . տան կիրայ : 'Ի Գիրս առաքել :

Տնաշէն . շինի : || շինող տան : ռամկ . փնչ՝ն : 'Ի ճառս ինչ :

Տնասուն : (Նախդրիւ .) || 'ի տան սնեալ . կամ ընտանասուն : 'Ի ճառընտ :

Տնտեսութիւն . թեան : || կառավարութիւն տան . կամ զարման ընտանեաց . և կամ տնտեսու_թիւն : 'Ի Գիրս պէտ :

Տնկարկ . ի . աւ . աց . օք : || տունկս արկա_նող , որով նշանակի տնկող . կամ տնկագործ . կամ մշակ՝ որ զարմանէ զտունկս : ռամկ . պարտիզպան . կամ պախչաւան : 'Ի Գիրս Հնգօր :

Տնտեսավարեմ . եցի . եաց . եալ : (Ներգործ .) || իբրև զտնտես խնամարկել . կամ տնօրինել . կամ կառավարել . և կամ մատակարարել : Եւ այնմ 'ի Գիրս պէտ . Քաջ բարգաւաճեալ թէ առանց փորձեցան տնտեսավարել զԱ .

Տ Ո

Տոկ . ի . աւ : || ժոյժ . կամ համբերութիւն : ռամկ . տապ : իսկ մերթ՝ տոկալի . կամ համ_բերելի . կամ հանդուրժելի . կամ տանելի . և կամ բարեխառն : Եւ այնմ 'ի Գիրս Սարգս . Անկանելն է նոա յընկղմելոյ , և խառնանե լսելմնչակս յաղթող՝ նաւակ օգնով առ Քրիստոս :

Տնտեսագրութիւն . գրխի . ու . ալ . օք ։ || գրեալ տունին . կմ տնտեսութեան . կմ տնտեսականն ։ Հասարակ . կմ ... . կմ ... ։ 'ի Գիրս քանձիչ ։

Տոչորեմ . եցի . եա . եալ ։ (Ներգ.) || տոչորել . կմ հարկանել . կմ հարուածել . կմ գանել . և կմ տանջել ։ Ռամկ . գործեցնել . կմ ծեծել . կմ լըլըլէլ . Եւ այնմ 'ի Ճառընտ . Խաչմահական վարդապետն տոչորեալ չարչարեցեր ։

Տորգ . ի . ալ ։ || մանուլ . որ և 'ի ա . հատ ։ Պէտք ... որոգայթ . կմ ծուղակ . և կմ վարմ ։ Եւ այնմ 'ի Գիրս Վէշ . Յորժամ զորոգայթն ե-կեալ կէ յարեցի 'ի տորգն ... , ... և ... ։

Տորուն ։ || տես 'ի ա . հատ . Տորոն ։ 'ի հին Բժշկարանս ։

Տուընջենական . ի . ու . ալ . օք ։ || տուընջե-նային . որ այն ժամ , որ լինի 'ի տուընջեան , կմ ... պատահման ։ 'ի Գիրս Գանձ ։

Տ Ւ

Տւփանական . ի . ու . ալ . օք ։ || ... -կան . կմ յանկական ։ 'ի Ճառընտ ։

Տ Տ

Տտպատեւսակ ։ || տես Տրտպատեւսակ ։
Տտպատեւսիկ ։ || տես Տրտպատեւսիկ ։

Տ Ր

Տրամաբանակ . ի . ալ ։ || ... 'ի ... երկ-րի . կմ 'ի ... ։ Պէտք այն՝ որ է ... բնականութեն . կմ նա , որ է հաս-տատուն վայր . կմ ... ։ Եւ այնմ 'ի Գիրս ... ։ Ա ... որ-դարան՝ և բազմահնոր ... , որ ... 'ի ... կայեանս ։

Տրամախօսն ։ || է ... , որ է ... . որ ... վարելով ը նախդրի ... ։ 'ի ... , ... 'ի ... ։ Եւ այնմ 'ի Ճառընտ . Ընծայեցի ... 'ի ... Թէպէտ 'ի ... ։

Տրասեր . սիրի . ալ ։ || սիրող ... . կմ նա՝ որ սիրէ զտալն , կմ որ լինի սիրով տալոյ . և Եւ այսմ ... ։ ... , ... Թէ . և այլն ։ 'ի Գիրս ... ։

Տրէ . ի ։ || է մին ... ամսոցն հայոց , որ ... ամսոյն ... , և ... ամսոյն ... ։

Տրիգոն . ի . իւ . իւք ։ կմ ու . ալ . օք ։ || է ... ծովային , Թռչնաւոր ... , որ է ... ։ ... , ... Թէ և ... ։ Զսա լատինք ... , ... և ... , ... , յոր-մէ և 'ի ... 'ի Գիրս ... ։

Տրտմահալած ։ (Նախդր.) || հալածող տրտ-մութեան . կմ փարատիչ տրտմութեանց . և կմ զուարթացուցիչ ։ 'ի Ճառընտ ։

Տրփեմ . եցայ . եայ . իլ ։ (Ձայնակր.) || տես Տրփալ 'ի ա . հատ ։ 'ի Գիրս ... ։

Տ Օ

Տօնուած ։ (Նախդր.) || տօնաւոր . կմ բազմա-տօն . կմ հանդիսաւոր . և այսմ ... տօ-նական ... ։ 'ի Գիրս ... ։

Ր Ա

Րաբունեմ . եցի . եա . եալ . (Ներգ.) || վարդապետել . կմ ուսուցանել . բառ այնմ 'ի Ճառընտ . Րաբունեցան այսպէսի , և յայտնեցան ։

Րաշխուր ։ || նոյն է ը բառ իս ... . ը բառին ... ։ 'ի Գիրս Գանձ ։

Ր Ե

Րեհամբարձ . ի . իւ . եցւ . իւք ։ || զոր էին ած բարձող . կմ որ տանի յերկինս զէնն ած . կմ ածապետաց . և կմ ածակիր ։ Եւ այնմ 'ի Գիրս Գանձուց ։ Րեհամբարձից ... սեռեցն հանդիսակից ։

Ր Ո

Րոպէահատ ։ (Նախդր.) || հատարող , կմ Թռչող րոպէից ։ Ռամկ . ... հատող ։ 'ի Գիրս Վէշ ։

Ց Ա

Ցածագնաց ։ (Նախդրիւ.) || ը ցած գնացող . կմ նա՝ որ ցածունն և խո-նարհ , և հանդարտ գնացս ունի . կմ որ այսպիսի գնացիւք լինի ։ Եւ այնմ 'ի Ճառընտ . Հանդարտ , և ցածագնաց քայլիւք երթային ։

Ցամաքաթև ։ (Նախդ.) || ունող ցամաք թևս՝ կմ ցամաք թևովք , կմ ը ցամաք թռչող ։ Իսկ մերթ՝ վասն ... , և ... ցամաք և անթռչ թևովք . կմ ը ցա-մաք թռչելով . Եւ այնմ 'ի Ճառընտ . Որ ընդ ծովն ցամաքաթև առաջնորդեր ։ Սոյնպէս և 'ի Գիրս ... ։ ... ցա-մաքաթև վազեցին զգործեւսն .

Ցայգացնոր ։ (Նախդր.) || նա որ կրէ զգիշե-րային ցնորս . կմ որ գիշերական ցնորիւք վրդովի . կմ ցնորեալ գիշերական տես-լեամբք ։ 'ի Ճառս ինչ ։

Ցանկապատեմ . եցի . եա . եալ ։ (Ներգ.) || ցան-կով պատել . կմ ցանկել ։ 'ի Ճառընտ ։

Ցանկասիրեմ . եցի . եա . եալ ։ (Ներգ . և ...) || սիրով ցանկալ . կմ ըղձիւք սի-րել . կմ մեծապէս յօժարել . և կմ պարտ մտօք ախորժել ։ Ռամկ . ... ։ Եւ այնմ Յովհ . Իմաստ . Ընդ նմին և բա-րեձևանալ ցանկասիրեն ։

Ցանկեմ ։ || ցանկ շինել . կմ զցուցանն ... կապել ։ տես և 'ի ա . հատ . Ցանկել ։

Ցանկորդ . կմ ցանկորդ . ի . աց . օք ։ || ցան-կացող . կմ ցանկալի . և կմ բաղձալի ։ Իսկ մերթ՝ հանապազորդ . կմ զօրհանապազ . կմ յաւէժ ։ Ռամկ . ... ։ Եւ այնմ 'ի Գիրս ... ։ Ցանկորդ ... մատուցանելով ըն-դունելի ... ։

Յանկուրդեմ. կամ յանդուրդեմ. եցի. եա. ել: (չէզոք. և մերձ՝ ներգ.) || հանապազորդել. կամ յարձակել: ըստ այսմ 'ի գիրս պէտ. Յանկուրդել առ նա (փ աղաւնեայ առ մարդիկ) ունել միաբանութիւն: Եւ զկնի առն զմարդոյ. Որք օրէնս ինչ հաստատեսցեն, և հաճոյս զխաբէութիւն յանկուրդելով յին_քեանս:

Յաշխեմ. ացայ. ացի. չել: (ձայնակ.) || Նոյն է ընդ բային ցասնուլ. որք զարթչելն ընդ բային զարթնուլ. և զառաջելն ընդ բային կառ նուլ. և այլն. ըստ այսմ 'ի ճառընտ. Զայս ամ ամենայնս ընկենելով՝ ուշինչ ցասչէր:

Յաւահալած: (Նախդր.) || հալածօղ յաւէտ. կամ մշտօղ հեծանութեանց: Յոհն. Իմաստ:

Յ Ե

Յերեակ. րեկի. աւ: || նոյն է ընդ բառին ցերեկ. որ խաւարեալն, և խաւարեշն՝ սարեակն, և սարեկն. և այլն: ըստ այսմ 'ի ճառընտ. Զցերեակն համբերեալ ոչ ճաշակել:

Յ Մ

Յմախ. ի. խւ. խց. խք: || է փոքրիկ և կարճ ծառ ինչ վայրի առանց պտղոյ: Սոնի զուեր նշանաւոր յանուն իւր կոչեցեալ ցմախ. քանզի է առեղ առեղ ներբացեալ, որ շարեալ 'ի ծիւղս ճեմանոյ իբրև զթաթ: Գոյն նր 'ի վերին կողմանն է կանաչ. և 'ի ներքին կողմանն մոխրագոյն՝ որք և ուռ_ւոյն: Իսկ համ նր է ծանր՝ և դառն: Զաս երբեմն արկանեն կանայք զառեամբք. զի 'ի մերձենալ մանկանց 'ի գիրկ խրտնու_ցեալ. և առ սակաւ սակաւ հատանիցեն 'ի ստենէ. ըստ այսմ 'ի Լծու հարանց. գ. Մայր մինչ կամիցի հատանել զմանուկն 'ի ստե_նէ, ցմախ արկանէ 'ի վր ստենացն: Դիրճ_ պէս տերև քաղեալ արկանեն 'ի կաթսայ, և խարշեն ընդ գարեայ. որով գարին թու_նաւորի. և սփռեալ զնոյն ընդ սերմանեալ արտորայս, գնան 'ի բաց. զոր ընդ գալ և ու_տել հաւուց՝ սատակին: Եւ ևս զայս տե_րև երբեմն խարշեն. և ջրովն ըմպանեան ըղ_մնեալ խաշինն՝ և զառաջս. որով վաղ_վաղակի մեռանին սատակին՝ և նոքա աղա_տին: ռամկ. ևս, ցմախ:

Յ Ն

Յնդղաձև. ի. աց: || ունօղ զձև ցնդղոյ, կամ խաղովլակաձև: ռամկ. ֆողրանկի, կամ փինակի յի ռանօղ. 'ի գիրս վէցօր:

Յնցղկէշ. կշի: || է կազմուած ծակոտկէն. ընդ որոյ ծակոտս ցայտեն ջուրք. որք ունին շատրուանք: տաճկ. ֆըսգըյէ:

Յնցուխ: || տես Յնցուղ, 'ի տռ. հատ: Իսկ պշրեսակ ստրաս տես 'ի բայն պանդանալ:

Յ Ո

Յորենավաճառ: (Նախդրիւ.) || վաճառօղ ցորենոյ: ռամկ. ցորենի ծախօղ: 'ի ճառս ինչ:

Յոփաբերան. ի: || ունօղ զբերան ցոփ. կամ զեղզու անսանձ. կամ վայրախօս. և կամ շա_ղակրատ: 'ի գիրս վէցօր:

Յ Ու

Յուկանա. ի. այ: || է երկայնաձիգ նաւ ինչ արքունի երկայննացուակ և բազմաթի, ուր զատապարտեան բազում անգամ զինա_ստապատ: ռամկ. չէքտիրի:

Յուկեցուցանեմ. եցուցի. եցի. անել: (ան_ցող.) || յանկարծ յարձակել, կամ հասել յառաջ. կամ ցայտեցուցանել յառաջոյ կողմն. և կամ ցոլացուցանել յառաջ կայս: ռամկ. պօռթկեցնել. կամ առաջ ցաթկեցնել. կամ առաջ վազեցնել: տես և 'ի տռ. հատ. 'ի բայն Յուկել:

Յ Ր

Յրտաբեկ: (Նախդր.) || 'ի ցրտոյ հարեալ. կամ ցրտով ապականեալ. և կամ ցրտութեամբ կորուսեալ: Սարգս:

Յրտաբեկութիւն. թեան: || ցրտահարութիւն. կամ ապականելն 'ի ցրտոյ, և կամ ցրտութեամբ ա_ղաւաղումն. 'ի գիրս պէտ:

Յրտաբուղխ: (Նախդրիւ.) || ցուրտ բղխօղ, կամ ցրտութեամբ բղխեալ. և ըստ այսմ առն՝ ցրտաբուղխ ջուր: 'ի գիրս վեցօր:

Յրտագին: (Նախդր.) || սաստիկ ցուրտ, կամ ցրտագոյն: Սարգս:

Յրտակէզ: (Նախդր.) || կիզեալ 'ի ցրտոյ. կամ ցրտահար. և կամ որ լինի ցրտային կիզ_մամբ: 'ի գիրս վեցօր:

Յրտահարութիւն. թեան: || տես Յրտաբեկութիւն: 'ի գիրս պէտ:

Յ Օ

Յօղաբուղխ: (Նախդր.) || բղխօղ ցօղ. կամ ցօղօղ: 'ի ճառընտ:

Յօղազարդ: (Նախդր.) || ցօղով զարդարեալ: 'ի ճառընտ:

Յօղեղջք. լեաց. լեաւք: || ցօղանմանն լեղուն, կամ լեղանելն ցօղոյ. ըստ այսմ 'ի ճառընտ. Գեր_ագունեն առեւտաբեր, և ցօղեղջիւք հոգւոյն 'ի վր գեղման:

Յօղուն. ղնոյ. ով. կամ ուան. ամբ: || տես 'ի տռ. հատ: ըստ այսմ է և Յոբ. 24. 24. 'ի յեօթ. ուր ասի. Իբրև շհակ ինքնին անկեալ 'ի ցօղնոյ. ուր 'ի տպագրեալն սխալմամբ դնի 'ի ցօղս:

Փ Ա

Փախչոտ. ի. ու. աց. օք: || ու_նօղ զբարս փախչողականս. կամ փախչոտ: 'ի ճառընտ:

Փաղաղական. ի. աց: || ...ղորդա_կան. կամ կեղծողական. կամ տապո_ղական. կամ լափողական. և կամ ծախողա_կան. և ըստ այսմ բաղձախնդութեան կոչի փա_ղաղական զլխնութիւն: 'ի ճառընտ:

Փաղաղիչ. ղչի. աց: || ...որիչ. կամ կեղծիչ. կամ լափիչ. և կամ ծախիչ: 'ի ճառս ինչ:

Փաղաղութիւն. թեան: || ...որումն. կամ կեղծո_ղութիւն. կամ տապումն. կամ լափումն. և կամ ծախումն: 'ի ճառընտ:

Փաղփեցուցանեմ. ցուցի. ցի. ել: (անցող.) || փայլեցուցանել. կամ փայլուն գործել: ըստ այսմ 'ի գիրս պէտ. Երփն երփն գունով_

փառքինպսուցանեն Թոցա :

Փայլածու : || անուն 'ի ռս. հատ։ Դրոշմ՝ է մին 'ի ժամանակ գեղերոյ . որ առեւելի 'ի լուսոյն՝ ձևով :

Փայլածուռւթիւն . ման : || փայլատակութիւն . կամ փայլումն : 'Ի նորոցն։

Փայլակնարձակեմ . եցայ . եալ . ել : (նախադր.) Ի փայլակնաձեւերոյ զեղուլ . կամ փայլփայլել : 'Ի նորոցն։

Փայլակնապարպարք : (նախադրիչ.) || խորհ քով փայլակնն պորպաքեալ . կամ փայլակնաձեւ ձեւանալ : 'Ի նորոցն։

Փայլակնաձեղաւ : (նախդր.) || Հրաշալի փայլակնացեալ . կամ հրաշափառութեամբ փայլեալ : 'Ի նորոցն։

Փայլակնատարած : (նախդր.) || խորհ զփայլակն տարածեալ . կամ ուր 'ի փայլատակման տեսանել . և թէ այսպէս ասել՝ փայլակնատարած լոյս : 'Ի նորոցն։

Փայլեցութիւն . ման : || փայլատակութիւն . կամ փայլումն : Սարգս։

Փայլատակութիւն . թեան : || անուն 'ի ռս. հատ. փայլատակումն : 'Ի նորոցն։

Փայլացայտ : || անուն 'ի ռս. հատ. փայլակնացայտ : 'Ի նորոց խնչ։

Փայլք . փայլից . իւք . || փայլումն . կամ փայլատակութիւն : 'Ի նորոցն։

Փայծաղնացաւ . ի . ոյ : || նոյն , որ ասուի ցաւել է 'ի փայծաղն իւր : ուստի . ասելի է . ողջ . թէ այսպէս 'ի նորոցն . Տեսանիցէ զոք ըստ զողելով , կամ փայծաղնացաւ :

Փայտայարմար : (նախդր.) || փայտիւք յարմարեալ . կամ 'ի փայտից յօրինեալ : ուստի . փայտ . շինած : 'Ի նորոցն։

Փաղաքշանք . եաց . իւք . || անէծ զփաղաքշանք . 'Ի ռս. հատ : 'Ի հին պատմութ։

Փառաբանութիւն . թեան : || բարեբանութիւն . կամ բարեբանութիւն . և կամ երգաբանութիւն : ուստի . փառաբանել . թէ այսպէս 'ի գիրս աղ . Զօրհնեցաւ յասպնականփառաբանութեամբ : կամ . Զնորահերթմն ժառանգեցից փառաբանութիւն :

Փառաւորիչ . որի . աց : || խնդրօղ փառաց . կամ փառասէր : խակ մարդ՝ այն՝ որում խնդրի փառք . և թէ այսպէս 'ի նորոց խնչ . Ոչինչ է փառաւորել՝ ինքն փառասիրել զիւր հայրապետ :

Փառախնդիր : (նախադրիչ.) || ընդամենեւերակն փառախ . որ է որոնողք փառաց յաղօթս գոյս 'ի շինողս . զօրս ասա և անգ կոչել զնոսա բոլորեն . և 'ի մէջ փառացն զերախտիս խորհ 'ի գլուխ : ուստի . փառախնդրութիւն . կամ շնորհ :

Փառախնդեմ . եցի . եա . եալ : (նէրգ.) || մեծամեծել 'ի փառախնդրս . կամ ապարել 'ի փառախնդրս : ուստի : ապառ ապառ . կամ գնել . Սերեբ:

Փառագէտ : (մականուն բացատրական.) || բազում կամ մի լեցի . կամ 'ի բաց առնել : ուստի . մի եւնել : թէ այսպէս . Սերեբ 'ի հաւ որ ոչ պատրաստեր ինչ պատմիս , ձեռն անոր , փառագէտ : Իւր փառք մի յաւէտ ասէ . Զերգն Հայրենի թագաւոր Թոցայ , ձեռն անոր , փառագէտ :

Փառքինթաւալից . զի : || անուն 'ի ռս. հատ : Դրոշմ՝ փառքինթաւալից կողմն յատուկ լոյսն . զի մեծ զերծս . որում ձեռն կողմանց պատմական միջամտեալ բանից . կամ բարոյն , զարդարենակ . Զհեզ ոչ բարձ . (զի բացատրական՝ կամ թէ ինչեան .) բացայ մի ածէ :

Փարփառ . ի . առ . այ . աք : || անուն ծղախ : 'Ի գիրս Հնոց։

Փափկոյց . ի . առ . այ . աք : || անուն փափկութեանց : Դրոշմեալ . փափկոյց կողմ՝ փափկութեան մասն խրոց : 'Ի նորոց խնչ :

Փ Ե

Փեղ : || անուն 'ի ռս. հատ. զփեղ : 'Ի գիրս Հնոց։

Փեղամիկ . մկի . աց : || է զորակ ինչ նմանաբերան յոյժ . առ արքայութեան զգեստ , որպէս որ է այն՝ զոր 'ի զարդ ածեն յարևելեան հարաւոյ : ուստի . փեղանիկ : և ասաձի . ոսկեղէն :

Փեռեկտում . ի . ոյ : || առն զատանալի , կամ ընդ առմին . և զոյլից առանձնութ խրոց . ուստի և զղանակե . յորժամ 'ի առեղիս անեղիս առանձնունգն թափելոյ նոն . կամ բերման փոր բեալ . և խորհ զաղոցի եղեալ : ասաձի . ճեղք . կամ չեղքեր չեղքեր :

Փերեկեթեմ . եցի . եա . ել : (նէրգր.) || նոյն է ընդ բային փերեկեալ . որ է խնկութիւն 'ի զարդս և այլն . թէ այսպէս 'ի գիրս Սարգիս փառահանդիսական զգեստուք փերեկեթեալ աղօթեն :

Փ Թ

Փթթինադաց : || անուն 'ի ռս. հատ. զփթթինադաց :

Փ Ի

Փիլիսոփայ . կամ փիլիսոփայ . եաց : || ծանօթ 'ի յունական բառէս՝ փիլոս . և նշանակէ սիրելի . կամ սիրողն իմաստութեան , որպէս և թէ այսպէս 'ի գիրս Հնոց . Իմաստնք 'ի փիլիսոփայից , որք անուանեցան կոչին , փիլիսոփայք :

Փ Ղ

Փղիչ : (նախադրիչ.) || նոյն իմ փղշտացւոց . թէ այսպէս 'ի նորոցն . 'Ի ձեռն հինի , որ այլ բնաց զփղիչ , կարգացուցին փղշտացւոց զաւակ :

Փղոսկր . ի . առ . այ . աք : || է խոտ ինչ մայր , որ ունի զգամենայն ցուցիչ զորութիւն . մի որոյ և այլք 'ի փղոսկրին . մարդն նման առ 'ի ցորեանց գլխոց զիրազն : Զառ լաւակ կուշեն զնացաւ . և յոյժ . փքոն . յորժամ է 'ի մէջ կոչեցան . փղոսկր : Նաև ասանկերեն անուանել . այլք փայտ : 'Ի գիրս Հնոց։

Փ Շ

Փշաբերութիւն . թեան : || փշաբեր գոլն . կամ արտադրութիւն փշոց : 'Ի գիրս աղի։

Փշադաշտան : (նախադրիչ.) || ունեւոր զդաշտան , կամ զդաշտական փուշ . որպէս է մորենի :
'Ի նորոցն։

Փշանկեալ . ի . եց : || փշանական . կամ փշոտ . կամ խորհ զփուշ : 'Ի նորոցն։

Փ Ո

Փոխոխ . կամ փոխոխ . ի . առ . կամ [illegible] . աց . աք : || նոյն է ըստ բառին անուն . որ է փոխ . փոխօղ . կամ յաղթող բերանոյ . և բառ այսպէս

առնի 'ի ձեռն ինչ. փողոցն յաւելուած յի-տուածն է, և կծուն յաւելուած հոյ։ Եւ այլում առնի. Տեսակ համեմ են, քաղցր, քարկ. փոթոթ, կծու, թթու. և այլն։

Փոթոթահամ։ (Նախդր.) || ունող զհամ փոթոթելի. իբ տտպեց. որ է բերանը խո-խոժ ընող։ Ըստ այսմ 'ի Գիրս Վէջօր. 'Ի սկզբան երևելոյ պտղոցն՝ թթուք զաւանք, և փո-թոթահամք։

Փոթոթեմ. եցի. եա. ել։ (Ներգործ.) || տես 'ի ռ. հառ. Տապել։

Փոթորակեմ. եցի. եա. ել։ (Ներգործ.) || տես 'ի ռ. հառ. զՄրրկել։ 'Ի ձեռն ինչ։

Փոխագրեմ. եցի. եա. ել։ (Ներգործ.) || գրելով փոխել. կմ օրինակելով գրել։ և ըստ այսմ առնի 'ի ձեռն ինչ. Գրեր և զայլ գրեանս, զոր առեալ բազումք փոխա-գրեցին։

Փոխածեմ. ածի. ած. ել։ (Ներգ.) || Նոյն է ընդ բային՝ փոխաբերել. զոր տեսցես 'ի ռ. հառ։ 'Ի Գիրս առնանու։

Փոխամրցանակ. ի. աց։ || է խաղ ինչ յո-րում երկու ոմանք, կմ բազումք յերկու դասս բաժանեալք հակառակ միմեանց մր-ցին. իբ զուն գործեն 'ի յաղթութիւն, կմ յայլ ինչ յաղթողական լինել քան զմիմեանս։ ռամկ. Ճարըը։

Փոխանակաւ. ի. իւ. աց. օք։ || փոխանորդ. կմ յաջորդ։ ռամկ. Ջէփին։ 'Ի Վէքն. Ճարայ։

Փոխատուեմ. եցի. եա. ել։ (Ներգ.) || փո-խատրել. կմ փոխարինել. կմ փոխանա-կել. Ըստ այսմ 'ի Գիրս Ալէփ. Ընդէր զփշոցն փոխատուեա տխրութի։

Փոխարինութի. թե։ || փոխանակութի. կմ փոփոխութի։

Փոխորդ. ի. աւ. աց. օք։ || փոխանորդ. կմ փոխարէն. և կմ փոխանակ։ 'Ի Գիրս Ճէքէր։

Փոկ. ոյ. ով. ոց. ովք։ || տես 'ի ռ. հառ։ Պր̄ծլ՝ է բառ յունաց աբտաբերեալ ըստ նշ Փօծի. և նշանակէ՝ որթ ծովային, որ է զազան ծովու, որ իբրև զերկրային կեն-դանիս մորթամորմին է. և ոչ ձկնատե-սակ թեփոտեալ։ Ունի զգլուխ իբր որ-թու, և զորս ոսն՝ և զոտս իբր չորքոտան-ւոյ. որոց երկուքն յետին ոտքն են ձևացեալք իբր զոտս ձկան։ Ծնանի 'ի ցամաքի ուր զխաշինս. և 'ի նմին բաժանի իբրև զեզն։ Զսա լատինք կոչեն Փօգայ։ 'Ի Գիրս Վէջօր։

Փոլակ. ի. ու. աց. օք։ || փոքր, կմ նուրբ փող։ Սէբէր։

Փողար. ի. ու. աց. օք։ || փողհար. որ է փողահար. ուր չորեքհարիւրն կոչի՝ չորեքա-րիւր. զի բազում անդամ տառս՝ հ, 'ի բա-զում բառից բառնի և գնի. ուր ասացաւ 'ի ռ. հառ. 'ի Մեկնուե՝ հ, տառին։ ռամկ. պօրու չալըճը. կմ պօրուզըն. կմ պօրուճուտի։ Ըստ այսմ 4. Թագ. 11. 14. 'Ի յՃառագիրն. Եւ երգեցիք և փողարք շուրջ զարքայիւ։ Եւ Մատթ. 9. 23. 'Ի յՃառագիրն. Ետես զփո-ղարսն և զամբոխ յոյժ։ Եւ 'Ի Գիրս Բա-ղոնդ. առնի. Համակ հեծելազօրք զրօշա-ւորք՝ բազմաձայն փողարօքն։ Սոփեստես և 'Ի փողս Պրակի անդաղեկ. զուիգրանայ, ա-ռի. Ներգործող 'ի միոս երևելոյ՝ առ ձեռ-հուրդս փողարին մեծողացոյ ուրբառանայ զե-պանին ուրբառանուհի։

Փողհար։ || տես 'ի վերոյ Փողար։

Փոճիկ. ի. ու. աց. օք. կմ ոյ. ով. ոց. ովք։ || պատառանք պտղոց, կմ բերոց. որ է կեղև, յորում պարունակի պտուղն իբ-րև 'ի տափի. ուղ ընկոյզն, կաղինն, շագա-նակին. և այլն։ ըստ այսմ 'ի Գիրս Վէջօր. Զինուորք կէսք 'ի պտղոց մերկանդամ 'ի հանդերձից՝ և 'ի փոճիկաց եփին արեգա-կամբ. իսկ կէսք փոճկօքն առնուն ըզ-կերպարանս եփելոյն։ Եւ դարձեալ առնի. Եւ ապա առնի բաժանի 'ի ցօղուն, և 'ի պատիճ, և 'ի զուգաձև փոճկս ցո-րենոյ։ Սա գրի և՝ փեճիկ. ուղ և 'ի ռ. հառ։

Փոշատնկ. ի։ || այն՝ որ ախտանայ փոշատն-կութք. որ է ժանտ ուռոյց ինչ Ջրալից, կմ փքալից։ Վն որոյ և է կակուղ, և ոչ իբրև զխոյլ։ Սա ելանէ 'ի կռաշռն, և ընդ-այլ կողմն. և անձեցեալ հասանէ 'ի չափ սեխոյ. և վտանգէ զախտացեալն տոկա։ ռամկ. եա, ֆըդըգ։ Պր̄ծլ՝ նշենկէ զաղէ-թափն. ուղ տեսցես 'ի ռ. հառ։

Փոշատնկիմ. եցայ. եաց. իլ։ (Չէզոքա.) || փոշատնկ լինել։ ռամկ. ֆըդըգլընէ։

Փորած. ոյ. ով. կմ ի. ից։ || փորել տեղի. կմ փորուածն։ Ըստ այսմ 'ի Գիրս Վէջօր. Ցա-ցանել զսերծ ծոց փորածի նր։

Փորձառետ. ի. ու. կմ իւ. աց. օք։ || պետ փորձողաց. կմ գլխաւոր փորձիչ. և ըստ այսմ՝ փորձառետ կոչի սատայջեւն։ 'Ի ձեռն ինչ։

Փութամնաց։ (Նախդրիւ.) || փութանակի մնացող. կմ մնացել։ ռամկ. չուափը նու-ցօղ. կմ ծնող. Լաճէր։

Փութանցիկ։ (Նախդրիւ.) || փութանակի անցանող. որ և առի վաղանցիկ։ ռամկ. չուափը անչնող։

Փութանցութի. թե։ || փութանակի ան-ցումն. կմ վաղվաղակի հոլովիլն՝ և գնալն. և ըստ այսմ առնի 'ի ձեռն ինչ. Նշենկէ զփու-թանցութի աւուրցս մեր։

Փութաւոր. ի. աց։ || զփոյթ ունող. կամ փութացող. կմ ժրաջան։ ռամկ. Ճալըշ. կմ համարակ։ Ըստ այսմ 'ի Ճառընտ. Ամ քա-հանայ պատարագելով՝ և փութաւոր՝ և զգա-հաւոր։

Փութկոտ. ի. աց։ || փութացող. կմ վաղ-վաղկոտ։ ռամկ. չապուկ. կմ Բէզլի։

Փուքրագին։ (Նախդր.) || ունող զփոքր գին. կմ սակաւագին. և կմ թեթևագին։ ռամկ. ուճուզ։ Սէբէր։

Փուքրագնի. գնոյ. ից։ || փոքրագնոյն. կմ կրտ-սերագոյն. և կմ նուաստագոյն։

Փ Ա

Փանոսս. ի. աց։ || է անձի ինչ փոքրիկ դոյա-ցեալ 'ի միտակս թզենեաց. զոր առեալ մր-շակք 'ի յարուէին՝ յայտն յէգ թզենիս-

[illegible] 'նախադասեցիւ ։ Զայս առ_ [illegible] յաղթանակին ։ Զայս [illegible] . և յայլս [illegible] , յոր_ [illegible] ։ 'Ի Գիրս [illegible] ։

Փ Ր

[illegible] (Մեկնոյթ) || Երբեք զփրկել . կմ [illegible] 'Ի Ճառընտ ։

[illegible] ։ (Նախադրբեմ .) || Նա՝ որոյ երանելին [illegible] . կմ որոյ ընդունելի է փրկ_ [illegible] . կմ [illegible] ։ [illegible] Յիսուս Քրիստոս ։ Թ այնմ [illegible] Գերանուանութեամբ՝ և փրկիչ_ [illegible] խոնարհեցաւ [illegible] ։

[illegible] . ացայ . ա . ալ ։ (Չեզոք .) || փրկել . [illegible] . [illegible] ։ Թ այնմ 'Ի Ճառընտ . Եւ շուրջ [illegible] 'ի վեր փրկեալով երբեք ա_ [illegible] ։

Փ Ք

Փքացուցանեմ . ցուցի . ցն . եալ ։ (Անցող) || առնել փքեալ . կմ փքով լնուլ . կմ այտուց_ [illegible] ։ Իսկ մեր ըստ՝ գոռոզացուցանել . կմ [illegible]ուցանել ։

[illegible] . ցի . ացս ։ || փքացուցանող . կմ ուռուցանող . կամ գոռոզացուցանող ։ 'Ի Գիրս [illegible] ։

Ք Ա

Քահանայ . ոյ . ից ։ || քահանայ . կմ քահանայք . և կմ [illegible] ։ և Թ այսմ տառ՝ [illegible] , [illegible] , և այլն ։ Տառքս ։

Քահանայապետ ։ (Նախադրբեմ .) || [illegible] քահանայից . կմ [illegible] քահանայական [illegible] . և ըստ այսմ տառ . քահանայապետ [illegible] ։ 'Ի Գիրս [illegible] ։

Քահանայօրէն ։ (Մակբայ .) || քահանայաբար . կմ երբեք զքահանայս ։ Իսկ մերթ [illegible] . և նշանակէ քահանայական . կմ [illegible] . և Թ այսմ տառ՝ քահանայօրէն [illegible] , [illegible] . և այլն ։ 'Ի Ճառընտ ։

Քաղ . ի . իւ . ից . իւք . կմ աց . աք ։ || [illegible] 'ի Ա . Հասս ։ Դրքձղ՝ [illegible] կմ [illegible] , [illegible] 'ի բաց քաղեն 'ի [illegible] . և կմ քաղել ։ [illegible] . [illegible] ։ Թ այնմ 'Ի Գիրս [illegible] . Զի [illegible] քաղեն [illegible] , [illegible] [illegible] յաղթանակութիւն ։

Քաղաքաբնակ ։ (Նախադրբեմ .) || բնակող 'ի քա_ ղաքի . կմ քաղաքացի ։ [illegible] ։ 'Ի Գիրս [illegible] ։

Քաղաքակցեմ . եցայ . եալ ։ (Չեզոք .) || քա_ ղաքակից լինել . կմ ընկերանալ 'ի բնակու_ թիւն քաղաքի ։ 'Ի Ճառընտ ։

Քաղաքակցութիւն . թե ։ || ընկերութիւն քա_ ղաքական բնակակցութիւն ։

Քաղաքամայր ։ (Նախադրբեմ .) || Նոյն է Է քա_ ղաքի՝ մեծաքաղաքաց . ուր քաղաքացեացն՝ Է քաղաքն պէտս ժողովրդեան ։ 'Ի Ճառընտ ։ Եւ յայլ ձեռս [illegible] գալստեան 'ի վերին քաղաքամայրն ։

Քաղաքամուտ . ի . ից . աք ։ || մտանող Է քա_ ղաքի . կմ քաղաքական մուտ ։

Քաղաքապետութիւն . թե ։ || մեծ քաղաքա_ կան . կամ պատուհասել [illegible] քաղաքի ։ 'Ի Գիրս [illegible] ։

Քաղաքանամ . ացայ . ալ ։ (Չեզոք .) || քա_ ղաք լինել . կմ 'ի քաղաք ձեւանալ ։ [illegible] ։ 'Ի Ճառընտ ։

Քաղաքատէր . տիրի . աց ։ || տիրող քաղաքի , կմ քաղաքական [illegible] ։ 'Ի Գիրս [illegible] ։

Քաղաքիկ ։ (Նախադրբեմ .) || փոքր քաղաք . կամ գիւղաքաղաք ։ [illegible] , [illegible] ։ ըստ այնմ 'Ի պատմ . [illegible] . Եւ գնա_ ցեալ առ այրս ինչ , եկաք 'ի քաղաքիկ մի ։

Քաղաքինեար . նեարց ։ || է առ յազնուական քա_ ղաքին բառ ինն՝ յազնականացեալ ինչ մեան_ կամբ , (որպէս երեւի և 'ի բառսն՝ նա_ կինեար , որ է նաւակներ , [illegible] , որ է [illegible] .) և նշանակէ զփոքր քա_ ղաքսն , որ [illegible] ասի՝ [illegible] . Թ այնմ 'Ի պատմ . [illegible] . Եւ որք միանգամ էին 'ի քաղաքինեարդ մարդիկ , գան առ քեզ ։ Եւ զինի ասի . Եւ անձինք եկեալ 'ի քաղաք_ ինեարսն առէին ։

Քաղաքորմ . մոյ . ով . ոց . ովք ։ || որմ քա_ ղաքի . կմ պարիսպ շուրջ անցեալ զքաղա_ քաւ . Թ այնմ 'Ի պատմ . [illegible] . Հրամայեցի [illegible] 'ի բաց դնել պատուաքս քաղաքորմոյն ։ ըստ այսմ է և Եզեկ . 15 . 12 . ուր ասի . Եւ քաղաքորմ այղեձի զօրութիւն քո . կմ պարիսպ այղեձի ։

Քաղցէ . ից . իւք ։ || անուն 'ի Ա . Հասս . զՔաղ_ դեայ ։ 'Ի Ճառընտ ։

Քաղդէական . ի . աց ։ || մոգական . կմ աստ_ ղաբաշխական . և կմ կախարդական ։ Տառքս ։

Քաղոց . ի ։ || է մին՝ յերկոտասան ամսոցն հայոց . որ համեմատի դեկտեմբեր ամսոյն հռովմայեցւոց , և Թեբեթ ամսոյն եբրայ_ եցւոց ։

Քաղցական . ի . աց ։ || քաղցող . կմ քաղցե_ լի . և կմ որ առ քաղցն պատկանի ։ ըստ այնմ 'Ի Ճառընտ . 'Ի քաղցական , և 'ի ղար_ մանաւոր Տէր ։

Քաղցուցանել . Նելոյ . եալ . եալց . եալք ։ || առնող զքաղցր պտուղ . կմ արտադրող զքաղց_ րահամ՝ բերս . և Թ այսմ ասի . Թզենի քաղցուցանել ։ 'Ի Գիրս Ճշգրտ ։ առ և 'ի Ա . Հասս ։

Քաղցրաբնոյթ ։ (Նախադր .) || ունող զքաղցր բնութիւն . կմ որոյ բարքն են քաղցրական . կմ քաղցրաբարոյ ։ [illegible] . [illegible] ։

Քաղցրախորժ ։ (Նախադրբեմ .) || քաղցր և ա_ խորժ . կմ յոյժ անուշակ ։

Քաղցրահամբոյր ։ (Նախադրբեմ .) || քաղցրու_ թեամբ համբուրող . կամ որոյ համբոյրն քաղցր ։ Դրքձղ . քաղցրաբարոյ . կմ քաղց

բախտան · կմ որ է քաղցր՝ և ընտել · և ընդգրկելի · և ըստ այսմ առի՝ քաղցրահամաբոյր այր, ակր · և այլն : 'Ի ճառընտ:

Քաղցրահնչիւն : (Նախդրիւ.) ‖ քաղցր հնչօղ · կմ քաղցրաշունչ · և կմ քաղցրաձայն : Սարգ.:

Քաղցրահոս : (Նախդրիւ.) ‖ տես 'ի ստ. հատ. զՔաղցրաբուղխ : 'Ի ճառընտ:

Քաղցրաշարժ : (Նախդր.) ‖ քաղցր շարժօղ :

Քաղցրաշարժութիւն · թեան : ‖ քաղցր շարժումն · կմ հեզ շարժումն · և կմ համգարտաբարոյութիւն : ըստ այնմ 'ի ճառընտ. Խոնարհութիւն, և հեզութիւն, և անցափութիւն հոգևոր քաղցրաշարժութե :

Քաղցրաւենարար · ի · աց : ‖ կազմօղ քաղցրաւենեաց : տաճկ. հէլվաճի :

Քաղցրօրակ : (Նախդր.) ‖ ունօղ զքաղցր օրակ · կմ քաղցրահամ · և կմ անուշահամ : ռամկ. անուշ : Իսկ մերթ՝ քաղցրաձայն, կմ քաղցրահնչիւն · և ըստ այսմ առի 'ի ճառըն. Ոչ կամի բնաւ մեկնիլ 'ի քաղցրօրակ ձայնատրութե նուագարանացն :

Քամածոյ · կմ քամածու · ծուի : ‖ այն՝ որ քամելով, կմ մզելով է պատրաստեալ. ռամկ. պիւզմէ :

Քամածք · լոց : ‖ հիւթ քամեալ · կմ մզեալ : ռամկ. [illegible] · կմ [illegible] :

Քայլափոխեմ · եցի · եա · էլ : (չէզոք.) ‖ քայլափոխ լինիլ · կմ քայլելով յառաջ գնալ : ըստ այնմ Սարգ. Քան զայդ անցին, յորում կայր, այլ մի ևս քայլափոխեր :

Քայլափոխութիւն · թե : ‖ փոխումն քայլից · կմ քայլումն · կմ գնացք ոտից · և ըստ այսմ առի քայլափոխութք 'ի կատարելագոյնն գալ · կմ հետևակ քայլափոխութ աշխատել զմարմինն · և այլն : 'Ի գիրս պէտ:

Քանդակածոյ : (Նախդր.) ‖ քանդակեալ · կմ քանդակագործ · և կմ քանդակաւ յօրինեալ · և ըստ այսմ առի 'ի ճառըն ինչ · Արար նա կառս քանդակածոյս :

Քանքարաւոր · ի · աւ · աց · օք : ‖ ունօղ, կամ պարունակօղ քանքարաց, կմ որ մեծաբերի առ քանքարս · և ըստ այսմ առի · կշիռ քանքարաւոր : 'Ի պատմ. աղէք.:

Քաջաբանիք : (Նախդրիւ.) ‖ տես զՔաջաբան, 'ի ստ. հատ. ըստ այնմ 'ի ճառըն ինչ. Իւ գիտաց զաւխթ, եթէ յոլովք քաջաբանիւք է խրատու գործոյս այսմիկ :

Քաջաբաստ · ի · լից : ‖ տես 'ի ներքոյ Քաջաբաստիկ :

Քաջաբաստիկ : (Նախդրիւ.) ‖ բարեբաստիկ · կմ բարեբախտ · կմ երջանիկ : ռամկ. [illegible] · կմ [illegible] : 'Ի գիրս պէտ:

Քաջաբարոյ · ի · լից : ‖ ունօղ զքաջ բարս · կմ բարեբարոյ · կմ ազնուաբարոյ :

Քաջաբարոյութիւն · թե : ‖ քաջաբարոյութիւն · կմ բարեբարոյութիւն · և կմ ազնուաբարոյութե : 'Ի գիրս պէտ:

Քաջաբուղխ : (Նախդրիւ.) ‖ քաջ բղխօղ · կամ բարուք բղխեալ, կամ բղխելի : 'Ի ճառըն ինչ :

Քաջաբուսիկ : (Նախդր.) ‖ տես 'ի ստ. հատ.

Քաջաբոյս : Յովհ. Իմաստ.:

Քաջագեղ · ի · աց : ‖ տես 'ի ներքոյ Քաջագեղեցիկ :

Քաջագեղեցիկ : (Նախդր.) ‖ ունօղ զքաջ գեղեցկութիւն · կմ յոյժ գեղեցիկ · և կմ բարեգեղ : 'Ի գիրս պէտ:

Քաջազուարճ · (Նախդրիւ.) ‖ յոյժ զուարճաձայնօղ · կմ զուարթագոյն · կամ քաջազուարթ · և կմ քաջագաղափար : 'Ի գիրս պէտ. և 'ի ճառընտ:

Քաջալաւ : (Նախդր.) ‖ քաջ և լաւ · կմ յոյժ լաւ · կմ յոյժ բարւոք · և ըստ այսմ առի · քաջալաւ յոյս, կմ խօսք · և այլն : տաճկ. [illegible] : 'Ի գիրս պէտ:

Քաջալաւութիւն · թե : ‖ քաջ լաւութե · կմ գերազանց բարութե : 'Ի գիրս պէտ:

Քաջալերաբար : (մասնիկ որակակ.) ‖ քաջալերութք · կամ վստահութք · կամ աներկիւղութք · ըստ այնմ 'ի պատմ. աղէք. Եւ հրամայեաց քաջալերաբար առնել զնշանին անցելին :

Քաջախօսակ · ի · աց : ‖ քաջախօս · կմ քաջաբան · կմ քաջաձայն : ռամկ. [illegible] · կմ աղ'նի խօսօղ · և ըստ այսմ առի · քաջախօսակ այր, կմ հաւ, կմ նուագարան · և կմ քաջախօսակ ձայնաւորութիւն, կմ [illegible] · և այլն : Յովհ. Իմաստ.:

Քաջածաղիկ : (Նախդրիւ.) ‖ ունօղ զքաջ · [illegible] ծաղիկ · կամ վայելչագեղ ծաղկեալ · և կամ գեղեցկածաղիկ · և ըստ այսմ առի 'ի ճառըն ինչ · քաջածաղիկ էին վայելակերն ցուցանէ :

Քաջածանօթ : (Նախդր.) ‖ քաջ ծանօթ · կմ յոյժ անդեակ · և կմ կարի հասու : 'Ի գիրս պէտ:

Քաջակարգ : (Նախդր.) ‖ ունօղ զքաջ կարգ, կմ բարեկարգ :

Քաջակարգութիւն · թե : ‖ բարեկարգութիւն · կմ վայելուչ կարգաւորութիւն : 'Ի ճառընտ:

Քաջահանդէպ : (Նախդր.) ‖ քաջադէպ · կմ քաջայարմար · և կմ յոյժ համեմատ : ըստ այնմ 'ի ճառըն. Անդարհաւրելի կամօք քաջահանդէպ ատացելոցն զպատասխանին մերադրէր :

Քաջահասակ : (Նախդր.) ‖ ունօղ զքաջ, կամ զբարւոք հասակ : 'Ի ճառընտ:

Քաջահաւ · ու · ուց : ‖ ունօղ զքաջ հաւ, կմ զքաջ սպաս : [illegible] 'ի ստ. հատ. ասացաւ :

Քաջահաւան : (Նախդր.) ‖ քաջ հաւանօղ · կմ դիւրահաւան · կմ բարւոք կենցաղօղ : և ըստ այսմ առի · քաջահաւան այր, բարք · և այլն : 'Ի գիրս պէտ:

Քաջաձև : (Նախդրիւ.) ‖ տես 'ի ստ. հատ. զԲարեձև :

Քաջամարդ : (Նախդր.) ‖ քաջ մարդ · կմ որ է այր բարի · և կամ բարեմարդ : 'Ի ճառըն ինչ :

Քաջամուխ : (Նախդր.) ‖ քաջ միտօղ · կմ որ յոյժ բարւոք մխեալ լինի · և ըստ այսմ առի · Քաջամուխ լինել 'ի խորս անդնդին : 'Ի ճառընտ:

Քաղ[illegible] : ([illegible]) || [illegible] : կամ կարի յօժարական . կամ յոյժ [illegible] : Ըստ այսմ ՚ի գիրս [illegible] , [illegible] :

Քաղ[illegible] : ([illegible]) || [illegible] . կամ որ յոյժ [illegible] է : ռամկօրէն . [illegible] :

Քաղ[illegible]ութիւն . թեան : || [illegible] . կամ [illegible] չի նութիւն : ՚ի գիրս սրբս :

Քաղ[illegible] : ([illegible]) || [illegible] . կամ յոյժ [illegible] :

Քաղ[illegible] : ([illegible]) || ուխող [illegible] շունչ . [illegible] որոյ շունչն է [illegible] . կամ [illegible] . և կամ [illegible] չիջող և աղ-ջող . և ըստ այսմ ասի , քաղցրաշունչ հողմ , կամ [illegible] : ՚[illegible] :

Քաղ[illegible] : ([illegible]) || [illegible] . կամ [illegible] . և կամ [illegible] :

Քաղ[illegible] : || տե՛ս ՚ի ստ. հատ. [illegible] :

Քաղ[illegible]ութիւն : թեան : || տե՛ս ՚ի ստ. հատ. [illegible]ութիւն : ՚ի գիրս սրբս :

Քաղ[illegible] : ([illegible]) || յոյժ [illegible] . կամ յոյժ [illegible] . կամ կարի [illegible] . և կամ [illegible] : ՚ի գիրս սրբս :

Քաղ[illegible] . ոէի . ու . [illegible] . [illegible] : || [illegible] . կամ [illegible] : [illegible] ՚ի [illegible] . կամ [illegible] : ՚[illegible] ՚ի [illegible] :

Քաղ[illegible] : ([illegible]) || յոյժ [illegible] . կամ յոյժ [illegible] . և կամ [illegible] : Ըստ այսմ ՚ի [illegible] [illegible] :

Քաղ[illegible]ութիւն . թեան : || [illegible] . կամ [illegible] : ՚ի գիրս [illegible] : և ՚ի [illegible] :

Քաղ[illegible] . [illegible] . [illegible] . [illegible] : ([illegible]) || [illegible] . կամ [illegible] . կամ [illegible] . և ըստ այսմ ասի ՚ի [illegible] . [illegible] : և [illegible] :

Քաղ[illegible] : ([illegible]) || [illegible] . կամ [illegible] :

Քաղ[illegible]ութիւն . թեան : || [illegible] . կամ [illegible] : ՚ի գիրս սրբս :

Քաղ[illegible]ութիւն . թեան : || [illegible]ութիւն . [illegible] : ՚ի գիրս սրբս :

Քաղ[illegible] : ([illegible]) || [illegible] . կամ [illegible] . և կամ [illegible] :

Քաղ[illegible] . [illegible] . [illegible] : || ուխող [illegible] . [illegible] : Ըստ այսմ [illegible] : [illegible] 23 : Տեսցես [illegible] քաղ[illegible] :

Քաղ[illegible] . կամ [illegible] : ([illegible]) || [illegible] . [illegible] ՚ի [illegible] : [illegible] 34 . 21 . [illegible] ասի , [illegible] . և ՚ի 22 . ասի . [illegible] . [illegible] , կամ [illegible] , կամ [illegible] :

[illegible] . [illegible] . Ըստ այսմ ՚ի [illegible] . [illegible] . իբրև կամեցայ [illegible] զհամբ[illegible] :

Քաղ[illegible]ութիւն . թեան : || [illegible]ութիւն . կամ [illegible] . կամ [illegible] . և կամ [illegible] : ռամկ . [illegible] : Ըստ այսմ ՚ի գիրս [illegible] : [illegible] :

Քաղ[illegible] . [illegible] : || ուխող [illegible] . կամ [illegible] :

Քաղ[illegible]ութիւն . թեան : || [illegible] . կամ [illegible] : ՚ի գիրս սրբս :

Քառ[illegible] : ([illegible]) || [illegible] ՚ի ստ. հատ. [illegible] ՚ի [illegible] ՚ի [illegible] ՚ի կառան քառադիմի :

Քառ[illegible] : ([illegible]) || չորեքտասնեքը [illegible] : ռամկ . [illegible] :

Քառ[illegible] : ([illegible]) || այն՝ որ [illegible] նախէ զլափ չորից կանգնոց :

Քառ[illegible] : ([illegible]) || չորեքը [illegible] . կամ որ [illegible] . և Ըստ այսմ ասի՝ [illegible] չոր[illegible] : ՚ի [illegible] :

Քառա[illegible] : ([illegible]) || չորս [illegible] . կամ [illegible] . կամ [illegible] . և ըստ այսմ ասի՝ [illegible] : ՚ի [illegible] :

Քառա[illegible] . [illegible] . ցեր . [illegible] : ([illegible]) || [illegible] . կամ չորք [illegible] : ռամկօր. [illegible] : ՚ի [illegible] :

Քառա[illegible] : || տե՛ս ՚ի ստ. հատ. [illegible] : և [illegible] :

Քառա[illegible] . [illegible] : || ուխող [illegible] . [illegible] . և [illegible] . կամ [illegible] : ռամկ . [illegible] :

Քառ[illegible] : ([illegible]) || ուխող [illegible] . որպիսի են [illegible] ՚ի [illegible] : [illegible] , է [illegible] ՚ի [illegible] . [illegible] ՚ի [illegible] :

Քառ[illegible] . [illegible] . [illegible] : ([illegible]) || [illegible] ՚ի [illegible] : ռամկ . [illegible] : Իբր [illegible] :

Քառ[illegible] . [illegible] . [illegible] : || ուխող [illegible] . կամ [illegible] . և կամ [illegible] . և Ըստ այսմ ասի՝ քառ[illegible] : ՚ի [illegible] :

Քառ[illegible] . [illegible] : || [illegible] . կամ [illegible] : ՚ի գիրս սրբս :

Քառ[illegible] . [illegible] . [illegible] . [illegible] : ([illegible]) || [illegible] . կամ [illegible] . կամ [illegible] : ռամկ . [illegible] :

Քառ[illegible] . [illegible] : || [illegible] . կամ [illegible] . և կամ [illegible] : Ըստ այսմ ՚ի գիրս սրբս . [illegible] :

[illegible]

Ք Ե

[illegible]

Ք Ի

[illegible]

Ք Ծ

[illegible]

Ք Ղ

[illegible]

Ք Ն

[illegible]

ուղ. կամ ախտերեսելի խօսք. կամ լուծ: Ըստ այսմ 'ի ճառս ինչ. Ու գոյր 'ի միջի նոցա կերակրոյ ա-
ռաւել խորտկարարութիւն. և ոչ ծաղրածու և քրքմիչս, և շատախօսութիւն սրբազանին:

Քրքմառեսիլ: (նախդրիւ.) ‖ տես 'ի ներքոյ Քրքմառեսիկ:

Քրքմառեսիկ: (նախդրիւ.) ‖ ունող զտե-
սիլ քրքմոյ. կամ քրքմագոյն: ռամկ. զաֆ-
րանի: 'Ի Գիրս ոբնաուս:

Քրքմչիւն: (նախդր.) ‖ տես Քրքմիչ:

Քրքջեմ. եցայ. իլ: (ձայնակր.) ‖ նոյն է ը-
բային քրքջել. որ է դառնակած լինել. կամ
հառաչել. կամ փղձկել. և այլն. ըստ այսմ
'ի Ճառընտ. Քրքջեցաւ և արտասուեաց:

Քրքջումն. ման: ‖ նոյն է ընդ բառին քրքումն,
որ է հարուած. կամ գան: Եւ կամ հառա-
չանք. կամ փղձկումն: ըստ այսմ 'ի Ճառընտ.
Սասանեաց 'ի վերայ արտասուացն և քրք-
մանն:

Քրօնիկոն. ի. աց. օք: ‖ է բառ յունական.
և նշանակէ ժամանակագրութիւն. և ըստ
այսմ առի 'ի Ճառս ինչ. Աւէ եւսեբի 'ի
քրօնիկոնին:

Ք Ց

Քցեմ. ցմոյ. ով. ոյ. ովք: ‖ ժուռ բռ-
նեալ ըզ եղունգն, և ըզ միս նր: տաճկեր.
չէյմա պռնալը:

Ք Օ

Քօշանման: (նախդրիւ.) ‖ նման քօշից, կամ
համագոյն նոխազաց: 'Ի Գիրս Գանձ:

Քօշեմ. կամ քուշեմ. եցի. եա. եւ: (ներգ.)
տես 'ի ա. հատ. Գօշեմ:

Օ Գ

Օ Գտաբեր. ի. իւ. աց. օք: ‖ բե-
րող օգտութիւն. կամ օգտակար.
կամ շահաւէտ: ռամկ. հաւֆէյտլի:
'Ի Գիրս պիտ: և 'ի հին պարափոգիրս:

Օգտամատոյց: (նախդր.) ‖ մա-
տուցանող օգտի. կամ օգտաբեր. և կամ շա-
հաբեր: ռամկ. ֆայտալը. կամ հաւֆէյտլի. և
ըստ այսմ առի օգտամատոյց լինիլ ումեք:
Յաճխ. Խմբագ:

Օգտաւոր. ի. աց: ‖ օգտակար. կամ շահա-
ւէտ: ռամկ. հաւֆէյտլի:

Օ Գ

Օգակիր. կրի. իւ. աց. օք: ‖ տես Օգըն-
կալ:

Օգահերձ: (նախդրիւ.) ‖ տես 'ի ներքոյ Օգահերձիկ:

Օգահերձիկ: (նախդր.) ‖ հերձանող զօդս.
կամ պատառող օդոց. որպիսի են թռչունք:
'Ի Ճառընտ:

Օգամուտ. մտի. մտից: ‖ մտանող յօդս, կամ
այն 'ի որ օդքմտանեն, կամ որով տարրա-
ւութիւնք օդոց լինին: 'Ի Գիրս Հերմէս:

Օգեայք. եայց. եօք: ‖ օդիք, որ է խաշինք.
կամ ոչխարք: 'Ի Գիրս Գանձ:

Օդընկալ: (նախդրիւ.) ‖ ընդունող զինքն
զօդ. կամ օդակիր. որպիսի են փուքք. յն
բնօրինակ: Սեբէոս:

Օ Թ

Օթագանեմ. եցի. եա. եւ: (չէզոք.) ‖ օ-
թեւով ագանիլ. կամ օթեւանիլ. կամ իջեւա-
նիլ. և կամ դադարել ուրեք: ռամկ. զօնմիշ
ըլլալ. և ըստ այսմ առի 'ի Ճառս ինչ. Զինչ
երկեր իցէ ուր լոյսն օթագանեաց:

Օթեվանաւոր. ի. աց: ‖ ունող զօթեվան.
կամ օթեվանող: 'Ի հին պարափոգիրս:

Օ Ժ

Օժանդական. ի. աց: ‖ օգնական. կամ նը-
պաստաւորիչ: ռամկ. եարտըմճի. կամ եմտաք
ընօղ: Ըստ այսմ Լամբրօն. Վտանգելոց օժան-
դական:

Օժընդակ: ‖ տես 'ի ա. հատ. Օժանդակ:

Օժընդակութիւն. թեան: ‖ տես 'ի ա. հատ. Օ-
ժանդակութիւն:

Օ Ձ

Օձ ջրային: ‖ է համատեղութիւն ինչ աստ-
տեղեալ առընթեր խեցգետնին և առիւ-
ծուն. և բաղկանայ 'ի խիթ. աստեղաց.

Օձակալ. ի. իւ. աց. օք: ‖ կալնող զմե-
ռեալս զօձ. կամ ունող օձից: ռամկ. օյ եա-
նող: Կոչի և անուն համաստեղութեան երկնի.
որ ունի 'ի ձեռին զօձ մի ահագին. և առ-
ընթեր կայ կշռոյ, և կարին կենդանակեր-
պից, և բաղկանայ 'ի լթ. աստեղաց: Իսկ
օձն, որ 'ի ձեռին նորա, բաղկանայ 'ի խե.
աստեղաց:

Օձաշունչ: (նախդրիւ.) ‖ ունող զշունչ
օձային. կամ շնչեալ յօձէ. և կամ ազդեցեալ
'ի թելադրութէ օձի: և ըստ այսմ առի օձա-
շունչ պտուղ: 'Ի Ճառընտ:

Օձարոլայն. ի. իւ. ից. իւք: ‖ ունող զբ-
րոլայն օձի. կամ օձաւխոտ. կամ օձախիտ.
կամ օձաբարոյ. և կամ նենգաւոր: Ըստ այսմ
'ի Գիրս պիտ. Բայց որ առ վախճանեալսն ներ
մանաւանդ ըրեալ օձարոլայն դայ 'ի վրէժ-
խնդրութիւն բարուց:

Օ Ճ

Օճառ. ի. իւ. ից. իւք: կամ առ. ոյ. օք: ‖
նոպատ. կամ ձեռնտուութիւն. կամ օգնակա-
նութիւն: ռամկ. եարտըմ. կամ եմտաք: Ըստ այսմ
'ի Գիրս պիտ. Օճառ բարեպաշտութեան մա-
տուցանել: կամ Սատանայ 'ի յօճառ բարեկե-
ցութեան: Իսկ մերթ՝ պատճառ. կամ առիթ.
կամ գործի. կամ միջոց. և կամ դարման: ըստ
այսմ 'ի Գիրս պիտ. Որ է խորին խաղաղութեան
օճառ անդրաւ բարութեան: կամ 'ի գլխաւոր
կացուրդս օճառք են խորին խաղաղութեան:
Եւ զինի դարձեալ առի. Յիրաւի ուրեմն
այսքանեօք կենացն օճառիւք վայելչագու-
նիւս տարագեցին սիրովքն: տես և 'ի ա.
հատ:

Օճրագործութիւն. թեան: ‖ եղեռնագործու-
թիւն. կամ չարագործութիւն. կամ մեծ անօրէ-
նութիւն: Սարգիս:

Օ Ն

Օն անդր: (մակբայ.) ‖ տես 'ի ա. հատ:
Դարձեալ 'ի հետ ի անդր. կամ 'ի մի կողմն:

ջատ այնմ ՚ի գիրս պետ. Բայց ոն անդր ՚ի բաց թողեալ զանգամանեցն՝ զանեցոյն տառ-ցից ընական շարժմունս։

Օ Շ

Օշական։ || անուն ՚ի Ա. հատ. Յօշականէ։ Մաշթ։

Օ Տ

Օտարախորհ. կամ օտարախոհութ. ի. ից։ || օտար՝ և խորհ. կամ աննմանաւոր։ Է այնմ ՚ի գիրս Մաշթ. Ճնաւ զձեզ ոչ օտարախորհս, և յօտարասերմ ազգէն քանանու, այլ յաւս աներս՝ և ՚ի զաւակս հօրն լուսոյ։ Եւ յայլ ճառս ինչ ասէ. Ոչ ընկալաք հաւատով՝ որդիք եմք, և ոչ օտարախորհութք։

Օտարաշխարհէայ։ (Նախդիրն.) || Նա՝ որ է յօտարական աշխարհէ, կամ որ է յօտար աշխարհի։ և Է այսմ ասէ. օտարաշխար-հեայ քաղաքք։ ՚Ի գիրս պետ։

Օտարատուն. տան։ || անէն ՚ի Ա. հատ. զՕ-տարատանց։ ՚Ի հին պատմ։

Օտարընկալ։ (Նախդիրն.) || ընդունօղ օտա-րաց. կամ հիւրընկալ։ ռամկ. մուսաֆիր խա-պուլ ընող. կամ [illegible]։

Օտարընկալեմ. եցի. եա. եալ։ (Ներգործ.) || հիւրընկալել. կամ ընդունել զօտարս։ ՚Ի ճառընտ. և Մաշթ։

Օտարընկալութիւն. թեան։ || ընդունելութիւն օտարաց. կամ հիւրընկալութիւն. և կամ սառն-քակալութիւն։ ՚Ի ճառս ինչ։

Օտարախորութիւն. թեան։ || օտարասիրութիւն. կամ հիւրասիրութիւն։ ՚Ի ճառս ինչ։

Օ Ր

Օրակուլ։ (Նախդիրն.) || կլանօղ ասուր. որով նշանակի նա, որ խափանեալ զինչ ըղ-ձիցն, կամ զգուշեալ ասուր։ և Է այսմ սաև օրակուլ խաւար, գիշեր. և այլն։ ՚Ի ճառ-ընտիրն։

Օրեար. օրերոյ. ով։ || Է երկրաչափական յար-նուածն՝ Օր բաւխ. զի նշանակէ ասուրք, ոնք բարձիկնեարն՝ բարձիկք։ Է այնմ ՚ի գիրս Մաշթ. Տեառնեւս զաւազինեալ այնմ ժա-մանակի օրերոյն։

Օրէնադրեմ. եցի. եա. եալ։ (Ներգ.) || օրէ-նադրել. կամ օրինել. և կամ սահմանադ-րել։ ՚Ի ճառընտ։

Օրինակագիր. գրի. աց։ || գրօղ օրինակաց. կամ նա՝ որ գրէ զպատճէն իրիք մատենի։ ՚Ի գիրս Վեցօր։

Օրինակաւոր. ի. աց։ || ունօղ զօրինակ, կամ որ է օրինակաւ. և կամ ձևացեալ։ ՚Ի գիրս Վեցօր։

Օրինատու. տուի. տուաց։ || օրէնս տուօղ, կամ օրինադիր։ ռամկօրէն. օրէնք դնօղ։ ՚Ի ճառընտ։

Օրիորդութիւն. թեան։ || օրիորդ գոլն. կամ կու-սանութիւն. և կամ աղջկային սրբութիւն։ ՚Ի ճառընտ։

Օրհներգական. ի. աց։ || այն՝ որ լինի օրհ-ներգութեամբ. կամ առ օրհներգութիւն պատ-կանի. և կամ գովաբանական։ ՚Ի ճառընտ։

Վ. Ե. Ր. Ջ. Ի. Ն.

ԲԱՌԱՐԱՆ ՅԱՏՈՒԿ ԱՆՈՒԱՆՑ
ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՉ ԳՐՈՑ ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ
ԿՏԱԿԱՐԱՆԱՑ ։

Ա Բ

Աբաիա · այ ։ || Հայր իմ ։ կամ հայրն իմ ։ Է անուն միոյ յիշխանաց տոհմի քահանայից, որք եղին 'ի գերութէ ընդ զօրաբաբելի · որոյ որդիքն ոչ կարելով ցուցանել զազգահամարն իւրեանց 'ի բաց մերժեցան 'ի քահանայութենէն ։ 2. Եզր. 2. 61 ։ Սա 3. Եզր. 7. 63. գրի 'ի մէջ' Եբէիա · իսկ Ը յունաց' Եբիա ։ և 1. Եզր. 5. 38. գրի 'ի մէջ' Նոբդիա ։

Աբաութ ։ || տես Աբութ ։

Աբաթէ ։ ըստ յունաց գրի' Գաբաթէ ։ || մերձաբլուխ ։ Է անուն քաղաքի' որ էր ցեղին զաբուլոնի' մերձ առ եզր ծովուն մեծի ։ Յեսու. 19. 11 ։

Աբար ։ || անցք · կամ անցաւոր · կամ սրտմտութիւն ։ * Է անուն որդւոյ Եղփաղայ · որ էր մի յիշխանաց տոհմից ցեղին բենիամենի ։ 1. Մնաց. 8. 17 ։

Աբարիմ · այ · ու ։ || անցք · կամ անցաւորք · կամ սրտմտութիւնք · և կամ առորեբեքն' ցորեանք ։ Է անուն լերանց · որք են յերկրին մովաբու յարեւմտից կողմանէ յանդիման երիքովի, որք և յետոյ եղեն ցեղին ռուբենի · որոց բարձրագոյնն կոչի Նաբաւ, և գագաթն նր Փասգա · ուր վախճանեցաւ մովսէս ։ 2. Օրին. 32. 49 ։ Առ լերամբքս այսոքիւք եղև քառասուն և միերորդ իջեվան որդւոցն իէլի յանապատին կրգմօթայ 'ի յանդայէն · Թուոց. 33. 47. ուր 'ի մէջ սխալմամբ գրչաց գրի, բանակեցան 'ի սաբարիմ · փոխանակ գրելոյ' բանակեցան 'ի լերբինս աբարիմ ։ Այլ և 'ի 48 · համարն գրի 'ի մէջ' 'ի լերանցն նաբաւայ, փոխանակ գրելոյ' 'ի լերանցն աբարիմայ ։

Աբբանա ։ || * սա եղեւ յեբրայական բառէն' Բանա, ստուգաբանի' բարձունք ։ իսկ եղեւ 'ի բառէն' Աբէն' ստուգաբանի, մէմ ։ Է անուն բարձրագոյն տեղւոյ, ուր եղեաւ որդիքն իէլի շինէին զանդգանս. և մատուցանէին կուոց զխունկ և զզոհս ։ Եզեկ. 20. 29 ։

Աբդեէլ ։ ըստ այլոց գրի Աբդիէլ ։ || ծառայ այ · կամ ամպ աստուածութեան այ ։ Է անուն որդւոյ իսմայելի' որդւոյ աբրահամու ։ Ծննդ. 25. 13 ։ Որ 1. Մնաց. 1. 29. * գրի Նաբդէէլ ։

Աբդարեայ ։ || Յեսու. 5. 6. ըստ եօթանասնից գրի' Մաբդարեայ · որ թարգմանի · յանապատի · և չէ յատուկ անուն տեղւոյ · այլ գրի բառն եբրայական հանդերձ նշանակութիւն այսպէս' յանապատին մադդարեայ · իբր թէ ասիցի · 'ի մադբարեայ · որ թարգմանի անապատ ։

Աբդեդոմ · կամ Աբեդդոմ · կամ Աբեդդոմ · այ ։ || ծառայ մարդոյ · կամ ծառայ երկրայնոյ, կամ շառագունի ։ Է անուն որդւոյ Իդիթունայ ղևտացւոյ ։ 1. Մնաց. 15. 18. և 21. և 24 ։ և 2. Մնաց. 25. 24 ։ Որ 1. Մնաց. 16. 38. գրի 'ի մէջ' Աբդոդոմի · և Աբդոդոմեր ։ և 26. 8. Աբեդոմ ։ իսկ 26. 4. սխալմամբ գրի, և Իդիթունայ որդիք · փոխանակ գրելոյ, և աբեդդոմայ որդիք ։

Աբդեմելէք · կամ Աբդիմելէք · այ ։ || ծառայ թագաւորի · կամ ծառայ խորհրդոյ ։ Է անուն ուրուք եթեովպացւոյ ներքինւոյ սեդեկիայ արքայի յուդայ ։ Երեմ. 38. 7. և 10 ։ և 39. 16 ։

Աբդիա · կամ Աբդիաս · իայ ։ || ծառայ տն ։ Է անուն ուրումն ղևտացւոյ յորդւոցն մերարեայ ։ 2. Մնաց. 34. 12 ։ Դարձեալ * է անուն որդւոյ եսելի' որդւոյ մաւոյ ։ 1. Մնաց. 8. 38 ։ և 9. 44 ։ Դարձեալ * է անուն միոյ յիշխանաց զօրացն դաւթի 'ի ցեղէն գադայ ։ 1. Մնաց. 12. 9 ։ Դարձեալ * է անուն միոյ յիշխանաց յոսափատու արքայի յուդայ ։ 2. Մնաց. 17. 7 ։ Դարձեալ * է անուն միոյ յիշխանաց յորդւոցն եղամ ։ 2. Եզր. 10. 26.

Դարձեալ * է անուն միոյ 'ի քահանայիցն, որք կնքեցին զգիրս ուխտի վկայութեան առաջի տն։ 3. Եզր. 10. 5։ Դարձլ է անուն որդւոյ Միքէի։ 2. Մնաց. 34. 20։ և 4. Թագ. 22. 12. կոչի Աքոբոր։ Դարձլ Աբդիասու. 1. Մնաց. 7. 3. ուր ըստ եօթանասնից գրի Աբդիու. է անուն միոյ յորդւոցն յեղեբէայ։ Դարձլ Աբդիասու. 1. Մնաց. 26. 2. ուր ըստ եօթանասնից գրի Զաբդիասու. է անուն որդւոյ Մասեղեմիայ։

Աբդիայ. սորա անուանականն է Աբդի։ || ծառայ իմ. կամ ծառայութիւն. կամ ամպ առատացեալ։ Է անուն որդւոյ Մաղուղ-այ՝ որդւոյ Մուսեթայ։ 1. Մնաց. 6. 44։ Դարձլ է անուն հօր կիսեայ վերակացւոյ յորդւոցն Մերարեայ։ 2. Մնաց. 29. 12։

Աբդիէլ. էլի։ || ծառայ այ. կամ ամպ առատութեան այ։ Է անուն միոյ յիշխանաց տոհմից ցեղին գադայ։ 1. Մնաց. 5. 15։ Դարձլ է անուն հօր սեղեմեայ։ Երեմ. 36. 26։

Աբդիմեայ. սորա անուանականն ըստ այլոց գրի Աբդիու։ || ծառայ տն։ Է անուն հօր սամեայ իշխանին։ 1. Մնաց. 27. 19։

Աբդիմելէք։ || տես Աբդեմելէք։

Աբդիու։ || ծառայ տն. կամ ծառայ խոստովանելի։ * Է անուն հազարապետի արքային աքայաբու. որ 'ի կոտորել յեզաբելայ զմարգարէսն տն, պահէր այր 'ի մարգարէիցն Թաքոյց յերեսաց նր, և կերակրէր զնս հացիւ և ջրով։ 3. Թագ. 18. 3։ Ասեն զսմանէ ոմանք 'ի վարդապետաց՝ թէ սա վն այնպիսի մեծի բարեպաշտութեան արժանի եղև ընդունել յայ զշնորհ մարգարէութեան. և եղև մի յերկոտասան փոքր մարգարէից. որոյ գիրքն է մարգարէութիւն աբդիու. Աբդիու. 1. ուր սորա անուանականն ըստ այլոց գրի՝ Աբդիաս։

Աբդոգոմէի։ || տես Աբդեգոմ։

Աբդոգոմէր։ || տես Աբդեգոմ։

Աբդովայ. սորա անուանականն ըստ այլոց գրի՝ Աբդա։ || ծառայ. կամ ծառայութիւն։ Է անուն հօր ադոնիրամայ հարկապետի արքային սողոմոնի։ 3. Թագ. 4. 6։

Աբդոն։ || ծառայ, կամ ամպ դատաստանի։ Է անուն քաղաքի ցեղին ասերայ. սա էր մերձ 'ի սահմանս ցեղին նեփթաղիմայ. և տուաւ ղեւտացւոց։ Յես. 21. 30։ 1. Մնաց. 6. 74։ զայսմանէ տես և զԱքրան։ Դարձլ Աբդոն է անուն դատաւորի իէլի՝ որդւոյ էլլէքայ։ Դատ. 12. 13։ Դարձլ՝ է անուն միոյ յիշխանաց տոհմից ցեղին բենիամենի՝ որդւոյ սովակայ։ 1. Մնաց. 8. 23։ Դարձլ՝ է անուն անդրանկանն յայելի հօրն գաբաւոնի։ 1. Մնաց. 8. 30։ և 9. 36։

Աբեդդայ. սորա անուանականն է Աբեդ։ || ծառայ. կամ մշակ։ || է անուն հօր գաաղայ։ Դատ. 9. 26։

Աբեդդար. այ։ Ը եօթանասնից գրի Աբեդդարա։ || ծառայ լերին. կամ ծառայ հսկման. կամ ծառայ վերացելոյ։ Է անուն ղեւտացւոյ յազգէ ղեւտացւոց. յորոյ տանն նստաւ տապանակն տն ամիսս երիս. և օրհնեաց տն զտունն նր։ 2. Թագ. 6. 10. և 11։ 1. Մնաց. 13. 14։ Ասի՝ թէ սա է նա, որ կոչի Աբդեդոմ. կամ Աբեդդոմ. զոր օրհնեաց տն վն ընկալոյ տապանակին 'ի տան նր. և բազմացուցց զորդիս նորա։ 1. Մնաց. 26. 5։

Աբեդդոմ։ || տես Աբդեդոմ։

Աբեդնագով. ի։ || ծառայ պայծառութեան, կամ լուսոյ. կամ ծառայ նաղեայ։ Է անուն միոյ յերից ընկերացն դանիելի։ Սա կոչի՝ և Ազարիաս։ Դան. 1. 7։ և 3. 19։

Աբեդոմ։ || տես Աբդեդոմ։

Աբեթ։ || տես Ջաբեթ։

Աբեթարեմայ թագաւորին։ || 1. Մնաց. 4. 22։ Աստ 'ի մեզ գրի այսպէս. Եւ դարձոյց նոցա զաբէնարիմայ թագաւորին։ Իսկ ըստ եօթանասնից գրի այսպէս. Եւ դարձոյց զնոսա աբէթ[illegible]։ Աբդ՝ որք ոչ երևին գոլ յատուկ անուանք անձանց, կամ տոհմի. այլ են բառք ինչ եբրայականք, որք նշանակեն զայս. այս են բանք հինք. ըստ որում գրի յայլում թարգմանութեան. կը յառաջ առացեալ տոհմից բաժանմանց պատմութեան են բանք վաղնջականք։

Աբեթիաս։ || տես Փաթէոս։

Աբելաւզեր։ ըստ եօթանասնից գրի՝ Եբլազեր։ || սուգ օգնականի։ Է անուն միոյ 'ի կուոցն, զոր պաշտէին այխացիք բնակեալք 'ի սամարիայ։ 4. Թագ. 17. 31։

Աբեղմայիմ։ || սուգ ջրոց. կամ հովիտ ջրոց։ Է անուն քաղաքի ցեղին նեփթաղիմայ։ Սա էր 'ի վերին գալիլեայ 'ի գաւառամէջ[illegible] վաթսուն աւանաց[illegible] հեռի 'ի յորդանանու։ 2. Մնաց. 16. 4։ Եւ զի քաղաքս այս յառաջագոյն էր Է իշխանութիւ[illegible] մաաքայ. վն այսորիկ կոչեցաւ նաև՝ Աբէլ տանն մաաքայ։ 3. Թագ. 15. 20. կոչի և * Աբէլ՝ և բեթմաքայ։ 2. Թագ. 20. 14. և 18։ Իսկ 4. Թագ. 15. 29. գրի 'ի մեզ սխալ մամբ գրչաց՝ կարէլ, և բեթմաաք. փոխանակ գրելոյ՝ Աբէլ՝ և բեթմաաքայ։

Աբէնեզեր. || վէմ օգնականի։ Է անուն վիմի, զոր այսպէս անուանեաց սամուէլ. յարժամ կանգնեաց զնա 'ի մէջ մասեփայ և փաղեայ ընդ հեւսիսականկողմն ցեղին գադնայ մերձ 'ի սահմանս ցեղին յուդայ և բենիամենի։ 1. Թագ. 4. 1։ և 5. 1։ և 7. 12։

Աբինէր։ || տես Աբեններ։

Աբեններայիմա. այ։ || 3. Թագ. 15. 18։ ըստ այլոց գրի՝ Տաբրեմոն. կամ տաբերեմա. որ թարգմանի՝ լաւ նուռն. կամ բարութիւն բարձր, և գերազանց. և կամ գնտակ պատրաստեալ։ Է անուն հօր որդւոյ ադերայ արքային ասորւոց։

Աբեններեայ. սորա անուանականն է՝ Աբեններ։ || փոշանակութիւն. տես 'ի սորրև։ Է անուն հօր աբիէլի իշխանի։ 1. Մնաց. 27. 21։

Աբեններ. կամ Աբեններ. կամ Աբեններ. այ։ || հայր լուսոյ. կամ հօր Ջրագ։ * Էր սա որդի ներեայ հօրեղբօր արքային սաւուղայ. որ և էր իշխան զօրացն սաւուղայ։ 1. Թագ. 14. 50։ և 20. 25։ 3. Թագ. 2. 5։

Աբեսա ։ || տե՛ս Յեսբէ ։

Աբեսաղոմ․ կա՛մ աբիսաղոմ․ կա՛մ աբեսաղոմ․ այ ։ || հայր խաղաղութեան, կա՛մ կատարման, կա՛մ հատուցման․ կա՛մ հօր խաղաղութիւն ։ Էր անուն որդւոյ արքայի Դաւթի ։ Սա ծնաւ 'ի մաաքայ դստերէ Թողմեայ արքայի գեսուրայ․ 2․ Թագ․ 3․ 3։ և 1․ Մնաց․ 3․ 2։ Սա սպան զեղբայր իւր զամնոն վա՛ն Թամարայ քեռ իւրոյ․ և յետոյ ապստամբեցաւ ընդդէմ հօրն․ և սպանաւ 'ի պատերազմի ։ 2․ Թագ․ 13․ 28։ և 15․ 10։ և 18․ 14։ Դր՛ա՛լ է անուն առն, զոր մակաբայեցիք առաքեցին իբրև զդեսպանութիւն լիւսիաս վա՛ն հաշտութե ։ 2․ Մակ․ 11․ 17։

Աբեսաղոմեանն ։ || է անծանօթական ևլեան 'ի բաղէն աբեսաղոմ․ որ է անուն հօր յովնաթանու զօրավարի, յորմէ յովնաթան որդի նա կոչի' Աբեսաղոմեան ։ 1․ Մակ․ 13․ 11։

Աբեսսա․ կա՛մ Աբեսսա․ այ․ կամ ւեայ ։ || հօր պարգև․ կա՛մ հայր պարգևի ։ Էր անուն եղբօր յովաբայ' որդւոյ շարուհեայ քեռ դաւթեայ․ 1․ Թագ․ 26․ 6։ 2․ Թագ․ 16․ 9։ և 18․ 2․ և 12։ 1․ Մնաց․ 2․ 16։

Աբեր ։ || տե՛ս Աբրահ ։

Աբերոնացի ։ || 1․ Մնաց․ 11․ 39։ Այս 'ի մեզ սխալմամբ գրչաց գրի' Նաաար աբերոնացի․ փոխանակ գրելոյ' Նաարայ բերովթացի։ Արդ' զբաան' Նաարա տե՛ս 'ի Նաար ։ իսկ զբաան բերովթացի տե՛ս 'ի Բերովթ ։

Աբէլ ։ || ականնատառութիւն Էլ, Թարգմանի․ սուգ․ կա՛մ կոծ․ կա՛մ գոյժ․ կա՛մ հովիտ։ Եւ է անուն քաղաքի ամենեցունց․ զոր ոմանք դնեն 'ի մեծնակի ցեղին դադայ, և ոմանք 'ի միջնակի կիսոյ ցեղին մանասէի յայնկոյս յորդանանու ։ Դատ․ 11․ 33։ Իսկ Աբէլ' ականնատառութիւն Հ, այսպէս Հաբէլ․ Թարգմանի' ունայնութիւն․ կա՛մ շնչառութիւն․ և կա՛մ սուգերէն գոլորշի ։ Եւ է անուն երկրորդ որդւոյ ադամայ, զոր սպան կայեն ։ Ծննդ․ 4․ 2։ և Մատթ․ 23․ 35։ տե՛ս և Աբէլմայլին ։

Աբէլմառայեայ․ կա՛մ Աբէլմայուլա․ այ ։ || սուգ հիւանդութե․ կա՛մ սուգ պարու, կա՛մ Թմբկի․ և կա՛մ սգոյ երախայրի․ կա՛մ երբայեցերէն և ասորերէն, սուգ Թողու- թե ։ Էր անուն քաղաքի կիսոյ ցեղին մանասէի յայնկոյս յորդանանու ։ Դատ․ 7․ 23։ 3․ Թագ․ 4․ 12։ 'ի քաղաքէ աստի էր եղիսէ մարգարէն ։ 3․ Թագ․ 19․ 16։

Աբէն ։ ըստ ոմանց գրի Աբեզ ։ || ծառայ․ կա՛մ մշակ ։ Էր անուն որդւոյ յօնաթանայ, որ էր յորդւոցն աքիմայ ։ 2․ Եզր․ 8․ 6։ Սա 1․ Եզր․ 8․ 36․ 'ի Թարգմանութե ոմանց գրի' Ովբեդ յօնաթանու․ յա Ովբեդ որդի յօնաթանու ։ Իսկ 'ի մեզ գրի այսպէս․ յորդւոցն ադինայ յօնաթանու․ ուր բառս' ադին խանգարեալ' և շփոթեալ է ը բառին ադինայ ։

Աբէսադոմ ։ || տե՛ս Աբեսաղոմ ։

Աբէսսա ։ || տե՛ս Աբեսսա ։

Աբի ։ || հայր իմ ։ * Էր անուն մօր 'ի Եզեկիայ արքային երուսաղէմայ' որդւոյ յաքազու ։

Թագ․ 13․ 15։

Աբիա․ կա՛մ Աբիաս․ իայ ։ || հայր տեր․ կամ կամք տեր ։ Էր անուն որդւոյ սամուէլի մարգարէին ։ 1․ Թագ․ 8․ 2։ 1․ Մնաց․ 6․ 28։ Դարձեալ է անուն որդւոյ ռոբովամայ արքայի յուդայ․ 2․ Մնաց․ 12․ 16։ Որ 3․ Թագ․ 14․ 31․ * գրի Աբիու ։ Դարձեալ է անուն կնոջն եսրոմայ' որդւոյ փարեսի ։ 1․ Մնաց․ 2․ 24։ Դարձեալ է անուն որդւոյ յերոբովամայ արքայի իսրայէլի' որդւոյ նաբատայ․ 3․ Թագ․ 14․ 1։ Դարձեալ է անուն միոյ 'ի քսան և չորս իշխանաց տոհմից քահանայից․ 1․ Մնաց․ 24․ 10։ 'ի տոհմէ և 'ի դասակարգէ սորա էր զաքարիա հայրն յօհաննու մկրտչին ։ Ղուկ․ 1․ 5։ Դարձեալ Աբիա․ 1․ Մնաց․ 3․ 21․ ուր ըստ եօթանասնից գրի' Աբդիա․ է անուն որդւոյ հռափայիայ ։ Դարձեալ է անուն միոյ 'ի քահանայից․ 3․ Եզր․ 10․ 7։ տե՛ս և Հաաբիա ։

Աբիաթ ։ ըստ եօթանասնից գրի' Աբիգեա ։ || հօր կեանք․ կա՛մ հայր կեցութե ։ Էր անուն դստեր եղիաբայ ։ Սա եղև կին ռոբովամայ արքայի յուդայ ։ 2․ Մնաց․ 11․ 18։

Աբիաթար․ այ․ կա՛մ ու․ ուու ։ || հայր գերազանց․ կա՛մ հայր առաւելեալ․ կա՛մ զերծեալ․ կա՛մ հայր նշխարաց․ կա՛մ հայր իմ աւելի ։ Էր անուն որդւոյ աքիմելէքայ քահանայի' որ 'ի կոտորել սաւուղայ զքահանայսն նոբայ' զերծաւ․ և եկն առ դաւիթ․ 1․ Թագ․ 22․ 20։ 2․ Թագ․ 15․ 35։ Եւ որդի սորա կոչի' յովնաթան ։ 2․ Թագ․ 15․ 27։ Իսկ հայր սորա Աբիմելէք Մարկ․ 2․ 26․ կոչի Աբիաթար ըստ անուան որդւոյն ։

Աբիգեա․ գեայ ։ || հայր ցնծութե․ կա՛մ հօր ցնծութիւն ։ * Էր անուն կնոջ նաբաղայ․ որ յետ մեռանելոյ առն իւրոյ եղև կին դաւթի․ 1․ Թագ․ 25․ 3․ և 14․ և 42։ Դարձեալ է անուն դստեր յեսսեայ, և քեռ շարուհեայ մօր յովաբայ, և աբեսսայ․ 1․ Մնաց․ 2․ 16։ Սա եղև կին յոթորայ առն յեզրայելացւոյ, և ծնաւ նմա զամեսայի ։ 2․ Թագ․ 17․ 25։

Աբիդա ։ || հայր գիտութե․ կա՛մ գիտութե հօր ։ Էր անուն որդւոյ մադիանու' որդւոյ աբրահամու ։ Ծննդ․ 25․ 4։ 1․ Մնաց․ 1․ 33։

Աբիդան․ այ ։ || հայր դատաստանի․ և կա՛մ եբրայեցերէն' և ասորերէն հայր իմ է նա ։ Էր անուն որդւոյ գեդէօնի' իշխանի ցեղին բենիամենի ։ Թուոց․ 1․ 11։ և 2․ 22։ և 7․ 65։

Աբիեզեր․ կա՛մ Աբիէզեր․ այ ։ || հայր օգնականի․ կա՛մ հօր օգնականութե․ կա՛մ հայր դաւթի․ կա՛մ հօր դաւիթ ։ Էր մականուն յովասու հօր գեդէօնի ։ Եւ կոչեցաւ աբիեզեր, որ թարգմանի' հայր եզերաց․ զի էր իշխան տոհմին եզերաց․ որոյ ընտանիքն և ազգականքն խրախոյս բարձին զնի գեդէօնի 'ի պատերազմ ընդդէմ մադիանու ։ Դատ․ 6․ 34։ և 8․ 2։ Զորմէ տե՛ս և Եզերեայ ։ Դարձեալ Աբիեզեր է անուն որդւոյ մաղեքեթայ ։ 1․ Մնաց․ 7․ 18։ Դարձեալ է անուն միոյ 'ի զօրավարացն դաւթի․ 2․ Թագ․ 23․ 27։ 1․ Մնաց․ 11․ 28։ և 27․ 12։

Աբիեզրոն : || Հայր գերիմաստ. կամ հայր վերաշինող. կամ եբրայեցերէն և ասորերէն, հայր զօրաւորաց: Էր անուն միոյ ՚ի զօրավարացն Դաւթի. 2. Թագ. 23. 31: որ 1. Մնաց. 11. 32. կոչի Աբիէլ:

Աբիէզեր : || տե՛ս Աբիեզեր:

Աբիէլ. Եղի : || Հայր իմ Աստ. : Էր անուն հօր Ներեայ, որ էր հայր Աբեններայ, և հօր_ եղբայր Սաւուղայ. 1. Թագ. 14. 51: Դարձեալ է անուն միոյ ՚ի զօրավարացն Դաւթի. 1. Մնաց. 11. 32: որ 2. Թագ. 23. 31. կոչի Աբիեզրոն:

Աբիլինացիք : || է ածանցական ելեալ ՚ի բառէն՝ Աբիլինա. որ թարգմանի, սգացող. կամ ողբացող. կամ հայր օթեւանաց. կամ արտմնչման: Եւ է անուն գաւառի ասորւոց. և զայս անուն էառ ՚ի մայրաքաղաքէն, որ կոչի Աբիլա: Գաւառս այս ունի սահման ՚ի հարաւոյ՝ և յարևմտից կուսէ զլիբանաններն. ՚ի հիւսիսոյ կողմանէ զդամասկոս քաղաքդ: Իսկ յարևելից կուսէ զգետն Աբանայ: Սա ՚ի ժամանակի տէրութեան տիբերեայ կայսեր՝ էր չորրորդապետութիւն. որոյ չորրորդապետ էր Լիւսանիաս: և բնակիչք նորա կոչէին Աբիլինացիք. Ղուկ. 3. 1:

Աբիմէէլ : || Հայր յոյս առուցեալ. կամ հայր իմ յոյս եկն: Էր անուն որդւոյ Յեկտանայ: Ծննդ. 10. 28: և 1. Մնաց. 1. 22:

Աբիմելէք. կամ Աբիմելիք. այ : || Հայր թագաւորի. կամ հայր իմ թագաւոր. կամ հօր իմոյ արքայութիւն: Էր անուն արքայի գերարացւոց: Ծնն. 20. 2. և 18: Դարձեալ է անուն արքայի փղշտացւոց՝ որդւոյ Աբիմելէքայ. արքայի գերարացւոց. Ծննդ. 26. 1: Դարձեալ է անուն որդւոյ Գեդէոնի դատաւորի Իէլի. Դատ. 8. 31: և 9. 1: Դարձեալ * է անուն միոյ ՚ի զօրավարացն Դաւթի. 1. Թագ. 26. 6: տե՛ս և Աքիմելէք:

Աբին : || տե՛ս Յաբին:

Աբինէեմ. այ : || Հայր գեղեցկութեան. կամ վայելչութեան: Էր անուն հօր Բարակայ դատաւորի Իէլի: Դատ. 4. 6:

Աբիու : ըստ եօթանասնից գրի՝ Աբիուդ : || Հայր գովութեան, կամ խոստովանութեան: Էր անուն միոյ յիշխանաց տոհմից որդւոցն Բենիամինայ: 1. Մնաց. 7. 8: տե՛ս և Աբիա:

Աբիուդ. այ : || Հայր գովութեան, կամ խոստովանութեան: Էր անուն որդւոյ Բաղեայ, որդւոյ Բենիամենի. 1. Մնաց. 8. 3: Դարձեալ է անուն որդւոյ Զօրաբաբելի. Մատ. 1. 13: Դարձեալ * է անուն որդւոյ Ահարոնի քահանայի: Ելից. 6. 23: Ղևտ. 10. 1: 1. Մնաց. 6. 3:

Աբիս. այ : ըստ ոմանց գրի Յաբիս : || Չորութիւն. կամ ամօթ. կամ տրտմութիւն: Էր անուն հօր Սեղղումայ արքային Իէլի: 4. Թագ. 15. 10: տե՛ս և Յաբիս:

Աբիսակ : || Հօր աղիտութիւն. կամ հօր մոլորութիւն. կամ հայր իմ ընկղմող, կամ մերձեցօղ: Էր անուն ուրումն օրիորդի սունամացւոյ՝ որ էր ՚ի ցեղէն Իսաքարայ. և եղև կին Դաւթի. և ջեռուցանէր զնա: 3. Թագ. 1. 3:

Աբիսաղոմ : || տե՛ս Աբեսաղոմ:

Աբիսափ. այ : || Հայր հաւաքող. կամ հայր կատարող. կամ հայր իմ, որ յաւել: * Էր անուն որդւոյ Կորխայ. 1. Մնաց. 9. 19: Սա Ելից. 6. 24. գրի ՚ի մեզ՝ Աբիասափ: և 1. Մնաց. 6. 37. Աբիասափ: Դարձեալ է անուն որդւոյ Եղկանայ: 1. Մնաց. 6. 23:

Աբիսուր : || ըստ յունաց գրի՝ Աբիսուէ. և ըստ լատինացւոց՝ Աբիսուր. որ թարգմանի, հայր լսելոյ. կամ հայր գովութեան: Էր անուն միոյն Աբիսուրայ՝ որդւոյ Սամեայ: 1. Մնաց. 2. 29:

Աբիսու : || տե՛ս Աբիսուա:

Աբիսուա. այ : || Հայր փրկութեան. կամ զօրութեան. կամ հայր նկատող. կամ հայր մեծարոյ և հզօր: Էր անուն որդւոյ Փենեհեսի՝ որդւոյ Եղիազարու՝ որդւոյ Ահարոնի քահանայի: 2. Եզր. 7. 5: Որ 1. Մնաց. 6. 4. և 50. գրի * Աբիսուէ: Իսկ 1. Եզր. 8. 2. Յիսուբասեայ:

Աբիսուէ : || Նոյն է թարգմանութիւն ընդ վերինոյն: Էր անուն որդւոյ Բաղեայ՝ որդւոյ Բենիամենի: 1. Մնաց. 8. 4:

Աբիսուր. այ : || Հայր որմոյ. կամ հայր եզին. կամ հայր երգեցողի. կամ հայր նշմարողի. կամ հայր ուղղութեան: Էր անուն որդւոյ Սամեայ՝ որդւոյ Ունոնեայ: 1. Մնաց. 2. 28. և 29:

Աբիտալ. կամ Աբիտաղ. այ : || Հայր ցօղոյ. կամ եբրայեցերէն և ասորերէն, հայր ստուերի: Էր անուն մօր Սափատիայ որդւոյ Դաւթի: 2. Թագ. 3. 4: 1. Մնաց. 3. 3:

Աբիրայ : || 3. Եզր. 1. 1: * Ոչ է սա յատուկ անուն. այլ է բառ ինչ աշխարհական, զոր ոմանք թարգմանեն ամրոց. և ոմանք մայր քաղաքաց: Եւ ՚ի մեզ եղեալ է բառն այս քաղաքական հանդերձ նշանակութեամբ այսուիկ. եւ ՚ի Շուշ ՚ի մայր քաղաքացն արքայից. որք ասել, էի ՚ի Շուշ մայրաքաղաքի: Իսկ զօրութիւն այսր քաղաքի տե՛ս ՚ի բառն Շուշան, զի է նոյն:

Աբիրոն. կամ Աբիրօն. ի. աւ : ըստ եբրայեցւոց գրի Աբիրամ : || Հայր բարձրութեան, կամ ընտրութեան. կամ հայր գաւազանութեան: Էր անուն որդւոյ Եղիաբայ, որ ընդ Դաթանայ բերանն ՚ի մէջ ամ՛ երկրի կլանեցաւ ընդ Կորխայ: Թուոց. 16. 1: 2. Օրին. 11. 6: Սաղմ. 105. 17: Դարձեալ է անուն անդրանիկ որդւոյն Աքիելի բեթելացւոյ. որ շինեաց զԵրիքով: Յեսու. 6. 26: 3. Թագ. 16. 34:

Աբիքայիլ. իայ : || Հայր ուրախութեան. կամ հայր փառաւորութեան: * Էր անուն որդւոյ Ուրիայ. որդւոյ Ազայի՝ որդւոյ Գաղայադու: 1. Մնաց. 5. 14:

Աբիքեայ : ըստ եօթանասնից գրի՝ Աբիքէլ : || Հայր զօրութեան. կամ հայր փառաւորութեան. կամ հայր ցաւոց: Էր անուն հօր Սուրիէլի իշխանի ցեղին Մերարեայ: Թուոց. 3. 35:

Աբղագաթա : || տե՛ս Մեգաթա:

Աբմէէլ : ըստ ոմանց գրի Յեբնէել : || Չնութիւն այ. կամ իմաստութիւն այ: Էր անուն քաղաքի, որ էր ՚ի վիճակի ցեղին Յուդայ. և էր եզր և սահման ՚ի ծովակողմն. ՚ի յարև

մանից կողմանէ. և ընդ հարաւակողմն մերձ 'ի ձորն եգիպտացւոց, որ է հեղեղատն բաբորայ։ Յեսու. 15. 11։

Աբավլթ ։ || տե՛ս Աբավլթ ։

Աբավեփ ։ || տե՛ս Փաղաբփ ։

Աբուբբեանց ։ || 1. Մակ. 16. 11։ է անձանցական երկրաւ 'ի բանակն Աբուբի, որ եբրայեցերէն նշանակէ, հայր Թովլութեան. կամ հայր Թագաւորաց, և է անուն հօր այր ատղամեայի, յորմէ նա կոչի աբուբբեանց, որդի աբուբեայ ։

Աբութ ։ ըստ եօթանասնից գրի Աբու ։ || հայր զոհութեան. կամ հայր փառաց ։ Է անուն մօր եզեկիայ արքային յուդայ։ 4. Թագ. 18. 2։ Իսկ 2. Մնաց. 29. 1. գրի 'ի մէջ Աբաութ ։

Աբուիէ ։ ըստ եօթանասնից գրի Նաբու ։ || մարգարէութիւն. կամ խօսք ։ Է անուն միոյ յեչխանաց տոհմից ժողովրդեանն բէլի ։ 2. Եզր. 10. 43։ Իսկ 1. Եզր. 9. 35. գրի 'ի մէջ Նաբուէայ. իսկ ըստ եօթանասնից՝ էթմա ։

Աբաւայ ։ || Զաքար. 7. 2 ։ ըստ եօթանասնից գրի Արբեսեէլ. իսկ ըստ այլոց գրի Բեթեղմելէք ։ Զորմէ ոմանք ասեն, թէ ամ և ընկեր սորա սարասար՝ էին նախարարք գործեհի արքային պարսից ։ Իսկ բանաբէն՝ թագաւորք, որ գրի անդ, ոչ է իմանալի՝ թէ էին թագաւորք. այլ թէ էին իշխանք թագաւորին պարսից ։ Եւ ոմանք ասեն, թէ սոքա էին աղգաւ հրէայք, և իշխանք հրէից, որք բնակէին 'ի սամարիայ, կամ 'ի բեթեղ. մի այսպիսի ասէ՝ թէ առաքեալք 'ի բեթեղայ ։

Աբաւսառն ։ || 1. Մնաց. 4. 21։ Աստ 'ի մէջ փոքր ինչ խանգարեալ է բանն 'ի գրչաց. քանի զի գրի. Եւ ծնանէր նոցա էբքար. աբաւսառն. նէսոխայ. և յովակիմ ։ որ կարէ ուղիղ այսպէս. և ծնանէր նոյ եբգաթ. աբաւս 'ի սանին եսոքայ. և յովակիմ ։ Աբդ՝ եբգաթ. որ ըստ յունաց գրի Սելեգ. թարգմանի՝ գործող ։ Եւ Աբաւս՝ թարգմանի՝ բնհեղ ։ Իսկ Եսոքայ՝ երգումն ։ Եւ Յովակիմ, որ եբրայեցերէն գրի՝ Յովակիմ. թարգմանի՝ հաստատութիւն տն ։ Եւ վասն այսորիկ 'ի թարգմանութեն ամանց գրի ըստ նշանակութեան այսպիսի բառից այսպէս. Եւ առնելք առանձն գործողաց ըղ բնհեղ 'ի սանին երգման ։ Եւ սոքա առանձնքեան էն անուանք տոհմից որդւոցն սելոմայ՝ որդւոյ յուդայ ։ որք ասեն մեկնիչք ։

Աբրահամ. ու ։ || հայր բազմուէ ։ Է անուն որդւոյ թարայի՝ որդւոյ նաքովրայ ։ Եւ զայս անուն եդ նմա ԱԾ. յորժամ եդ ընդ նմա ուխտ, և խոստացաւ բազմացուցանել զզաւակ նր իբրև զաւազս երկնից բազմութբ. զի յառաջ էր անուն նորա աբրամ ։ Ծննդ. 17. 5։ և 18. 19։ Եբրայ. 11. 8։

Աբրահամու առանձն ։ || է ծառաստանին, զոր տնկեաց աբրահամ առ ջրհորովն երդման. Ծննդ. 21. 33։ սա է մերձ առ քաղաքն բերսաբէէ յարեւելից կողմանէ՝ առ գետակին յանձն հեղեղատին բոսորայ 'ի հիւսիսոյ կողմանէ, և ընդ հարաւակողմն ցեղին շմաւոնի ։

Աբրամ. ու ։ || հայր բարձրացեալ. կամ վեհ բարձրագոյն ։ Է առաջին անուն աբրահամու, զոր փոխեաց ԱԾ. և կոչեաց զնա Աբրահամ ։ Ծննդ. 11. 31։ և 15. 12։

Ա. Գ

Ագաբ. այ ։ || մարախ ։ Է անուն միոյ յիշխանաց տոհմից նաթանիմացւոց եկելոց 'ի գերութէ Է զօրաբաբելի ։ 1. Եզր. 5. 30։ 2. Եզր. 2. 46։ 3. Եզր. 7. 48։

Ագաբա. այ ։ || մարախ ։ Է անուն միոյ յիշխանաց տոհմից նաթանիմացւոց եկելոց 'ի գերութէ ընդ զօրաբաբելի ։ 2. Եզր. 2. 45։ 3. Եզր. 7. 48։ Իսկ 1. Եզր. 5. 30. գրի 'ի մէջ Ագաբա ։

Ագաբոս ։ || մարախ. կամ զուարճութին հօր. կամ հրեշտակ ամենեցուն ։ Է անուն ուրումն մարգարէի յաշակերտացն առաքելոց ։ Գործ. 11. 28։ և 21. 10։

Ագագ ։ || տանիք. կամ առաստաղ ։ Է անուն արքային ամաղեկայ, զոր կալաւ կենդանի սաւուղ արքայն խաւուլ. և սպան զնա մարգարէն սամուէլ 'ի գաղգաղայ առաջի տն ։ 1. Թագ. 15. 8. և 33։

Ագաթէիմ ։ || ըստ եօթանասնից գրի Թարգաթիմ. և Թարգմանի երգիչք ։ Է անուն տոհմի որդւոցն սողոմոնի՝ որդւոյ ծառայ որդւոյ քաղդեայ ։ 1. Մնաց. 2. 55։

Ագար. կամ Հագար. այ. կամ ու ։ || եկ. կամ պանդուխտ. կամ օտարոտի. կամ երկնչօղ ։ Է անուն աղախնոյ սառայի կնոջ աբրահամու, որ ծնաւ նմա զիսմայէլ ։ Ծննդ. 16. 1. և 15։ Գաղ. 4. 24։ որոյ աղգքն կոչին որդիք հագարու. կամ ագարացիք. Բարուք. 3. 23։ 1. Մնաց. 5. 19։

Ագարա. այ ։ || նոյն է թարգմանութին Է վերինոյն ։ Է անուն հօր մաբարայ զօրականի գաւթի ։ 1. Մնաց. 11. 38։

Ագարացիք. կամ Հագարացիք ։ || եկանէ 'ի բառէն Ագար. զորոյ զնշանակութին տե՛ս 'ի վեր ։ Է անուն ազգի և ժողովրդեան ագարայ աղախնոյն սառայի. յորմէ և զայս անուն ընկալան։ Վա որոյ և կոչին որդիք հագարու ։ Բարուք. 3. 23 Բայց նոքա ոչ հաճեցան զինքեանս որդիս հագարու. այլ սառայի. կոչեցան սարակինոսցիք. և այս եղև մանաւանդ հասարակ անուն նոցա ։ Իսկ ոմանք ասեն, թէ վա այնորիկ կոչեցան սարակինոսցիք. զի բազումք 'ի նոցանէ առ աւազակութեան պարապէին. քանզի Սարակ՝ եբրայեցերէն նշանակէ, աւարել. կամ աւար առնուլ։ Աբդ՝ գաւառ բնակութե նց էր յանապատին արաբիոյ առ սահմանօք ցեղին ռուբենի. գադայ, և կիսոյ ցեղին մանասէի յարևելից կողմանէ. և առ գաղաադաւ ։ 1. Մնաց. 5. 19։ Սաղմ. 82. 7 ։

Ագգէ. այ ։ || հանդէս. կամ տօն ՚ կամ պար. կամ ուրախութիւն. Է անուն մօր ադոնիայ,

Ա. Գ

կնչանակութիւն առա 'ի Ադայիա: Էր ա-
նուն միոյ 'ի քահանայից' որդւոյ Երովամ:
3. Եզր. 11. 12:

Ադայիա. կմ Ադայիաա. խոյ. կմ եայ: || վկայ Տն. կմ զարդ, կմ անար Տն. կամ անցք, կմ յաւիտենականութիւն Տն: Էր անուն հօր մաասեայ հարիւրապետի: 2. Մնաց. 23. 1: Դիպի է անուն առն յորդւոցն բանի. 2. Եզր. 10. 29: որ 1. Եզր. 9. 30. կոչի * Յեդեաս: Դիպի Ադայիա. 1. Մնաց. 27. 29. ուր ըստ այլոց գրի Ադլի. և անուն հօր սափատայ:

Ադասա: || նորութիւն. կմ ամիս. կմ եբրայեցերէն և ասորերէն' մի խոյ: Էր անուն քաղաքի ցեղին յուդայ: Յեսու 15. 37: Դիպի * Ադասա, որ եբրայեցերէն նշանակէ, արեգակն. կմ խուլ. կմ վարօղ, կմ հերկօղ. է անուն քաղաքի, կմ անդւոյ' որ էր յերկրի ցեղին եփրեմի: 1. Մակ. 7. 40. և 45:

Ադասամ: || նոյն է նշանակութիւն ընդ վերնոյն: * Էր անուն միոյ յերկաանց առնելոց նաթանիմացւոց: 3. Եզր. 7. 54: որ 2. Եզր. 2. 52. կոչի' Աղրսա:

Ադաւէ: || նոյն է նշանակութիւն ընդ վերնոյն: * Էր անուն առեղւոյ, կմ գաւառի, որ էր 'ի միջնակի կիսոյ ցեղին մանասէի յայնկոյս յորդանանու: 2. Թագ. 24. 6:

Ադար. այ: || գեղեցկութիւն. կամ փառք. կմ բնակարան. կմ ծնունդ: Էր անուն քաղաքի ցեղին եփրեմայ: Յես. 16. 5: Դիպի * է անուն որդւոյ բալէայ: Թուոց. 26. 40: Դիպի է անուն ամսոյ հրէից, որ պատասխանէ փետրվարի ամսոյն հռովմայեցւոց: 2. Եզր. 6. 15: Եսթ. 2. 16: 1. Մակ. 7. 42:

Ադդա. այ: || ժողով. կմ զարդարեալ. կմ վկայօղ. կմ անցանօղ. կմ աւար. և կմ ասորերէն' ի բաց բարձեալ: * Էր անուն կնոջն Ղամէքայ. Ծննդ. 4. 19: Դիպի է անուն կնոջն եսաւայ դստեր եղոնայ քետացւոյ. Ծննդ. 36. 2: Դիպի Ադդա. 2. Մնաց. 15. 1. ուր ըստ ոմանց գրի' Ադով, է անուն հօրն ազարիայ:

Ադդայի: || զովութիւն. կմ խոստովանութիւն. կմ տաղաղակ: Էր անուն միոյ 'ի զօրավարացն Դաւթի: 2. Թագ. 23. 30. որ 'ի 31. համարն վերաւորին կրկնի 'ի մէջ: Եւ սա 1. Մնաց. 11. 32. կոչի' Ուրի:

Ադդար. այ. աւ: || վերադարձ. կմ կարողութիւն. կմ մեծութիւն: Էր անուն աւանի, որ էր 'ի սահմանի երկրի ցեղին յուդայ ընդ հարաւակողմն մերձ յեգիպտ: Յես. 15. 3: որ Թուոց. 34. 4. կոչի * Արադ:

Ադդի. դեայ: || վկայ իմ. կմ զարդ իմ. կմ անցք իմ. կմ աւար իմ: Էր անուն հօր մելքեայ' հօր ներեայ. Ղուկ. 3. 28: Դիպի է անուն որդւոյ գադայ. Թուոց. 26. 16: Դիպի է անուն որդւոյ յովաքայ ղևտացւոյ: 1. Մնաց. 6. 21:

Ադդին: || տես Ադին:

Ադդով. այ: || վկայ. կմ զարդ. կմ անցք. կմ աւար: Էր անուն հօր բարաքեայ' հօր զաքարիայ մարգարէի. Զաքար. 1. 1: Դիպի է անուն ուրումն մարգարէի, որ գրեաց զգործս սողոմոնեան' և աբիայ թագաւորացն յուդայ. 2. Մնաց. 12. 15. և 13. 22: որ 9. 29. կոչի * Յովէլ: Դիպի է անուն հօր աքինադաբայ, որ էր մի 'ի գործակալացն սողոմոնի. 3. Թագ. 4. 14:

Ադեդայ: ըստ յունաց գրի' Ադիդա: || միայնութիւն ձեռին. կմ միայնութիւն միայնութեան. կմ աւար ձեռին: Էր անուն քաղաքի, զոր շինեաց Սիմոն 'ի մէջ լերին յանդիման դաշտին սեփելայ' 'ի մէջ երկրի ցեղին եփրեմայ. 1. Մակ. 12. 38: Քաղաքս այս ըստ ոմանց է նոյն. որ 13. 13. գրի 'ի մէջ' Դիդա, փոխանակ գրելոյ Ադիդա:

Ադեր. այ: || փառք. կմ գեղեցկութիւն. կմ բարի վայելչութիւն. կմ բնակութիւն: * Էր անուն արքայի եդովմայեցւոց, որ մինչ մանուկ էր, փախեաւ յեգիպտոս յերեսաց յովաբայ. և յետ մեռանելոյ նր դարձաւ յերկիր իւր. 3. Թագ. 11. 14. և 22: Դիպի է անուն արքայի ասորւոց' որդւոյ աբեներայիմայ: 3. Թագ. 15. 18: 2. Մնաց. 16. 2: Եւ սա' և այլ զկնի սորա' թերևս յաջորդութեամբ կոչին' Որդի ադերայ. քանզի եբրայեցերէն գրի' բենադադ. և թարգմանի' որդի ադերայ: Դիպի' որդի ադերայ' է անուն այլոյ արքայի ասորւոց' որ էր որդի վերոյասացեալ որդւոյ ադերայ. սա պաշարեաց զսամարիա. և մարտեաւ ընդ աքաաբու արքայի իէլի: 3. Թագ. 20. 1. և 26: Եւ սա է նոյն, որ յաւուրս յովրամայ որդւոյ աքաաբու արքայի իսրայէլի վերստին պաշարեաց զսամարիա. 4. Թագ. 6. 24: Եւ յետ մահուան սորա թագաւորեաց ազայէլ ընդ նորին երկիրն. 4. Թագ. 8. 7. և 13. և 15: Դիպի Որդի ադերայ է անուն որդւոյ ազայէլի արքայի ասորւոց. 4. Թագ. 13. 3. և 24: Դիպի Ադեր. 1. Մնաց. 8. 15. ուր ըստ հնոց գրի' Եդեր, է անուն որդւոյ բարիայ [illegible] ցեղին բենիամինի:

Ադիա. այ: || միայնութիւն. կմ զարդ. կամ աւար: * Էր անուն որդւոյ զարեայ' որդւոյ զամմայ: 1. Մնաց. 6. 41: Դիպի * է անուն որդւոյ յովարիբայ: 3. Եզր. 11. 5:

Ադիաթեմ: ըստ հնոց գրի' Իդութամութ: || զօրութիւնք. կմ աշխարհմունք: Էր անուն քաղաքի ցեղին յուդայ: Յես. 15. 34:

Ադիդ: ըստ ոմանց գրի Հադիդ: || սուր, կմ սրախի, և կմ ասորերէն' նոր: Էր անուն քաղաքի ցեղին բենիամինի. 3. Եզր. 7. 37: որ 2. Եզր. 2. 33. գրի * Ղոդադիդ, երկու մի անուն:

Ադիէլ. էլի: || միայնութիւն Այ. կմ զարդ. կմ անցք Այ. կմ աւար. կմ յաւիտենականութիւն Այ: Էր անուն որդւոյ բենիամինի: 1. Մնաց. 7. 10: որ 'ի 6. համարն գրի 'ի մէջ' Աւիէլ: Դիպի Ադիէլ է անուն որդւոյ եզրիայ: 1. Մնաց. 9. 12:

Ադին. այ: || հեշտալի. կմ փափկալի. կմ զարդարեալ. և կմ ասորերէն' ժամանակաւոր: Էր անուն միոյ յերկաանց առնելոց ելելոց 'ի գերութենէ ընդ զօրաբաբէլի. և

ընդ Եզրի. 3. Եզր. 7. 20: 2. Եզր. 8. 6: Որ 2. 15. գրի * Ադդին: Իսկ 3. Եզր. 10. 16. Եդդին: Եւ առ 1. Եզր. 5. 14. գրի 'ի խառնական հոլովս՝ Ադինեայ: Իսկ 8. 36. գրի 'ի մէջ երբեմն մի անուն ընդ այլում անուանս Ադինոփեայ, որ գրելի է՝ Ադինայ՝ որդւոց:

Ադինաս: || նոյն է նշանակութեամբ ընդ վերնոյն: Եւ անուն միոյ 'ի զօրավարացն Դաւթի 'ի ցեղէն Ռուբինի: 1. Մնաց. 11. 42:

Ադինեայ: || տե՛ս Ադին:

Ադինոփեայ: || տե՛ս Ադին:

Ադիսումէ: || 3. Եզր. 3. 15: Աստ 'ի մէջ այսր բառ օտար երևի 'ի Թարգմանութեանց այլոց: Չի փոխանակ այսր բառիս Ադիսումէ՝ 'ի Թարգմանութեան եօթանասնից գրի Սալոմոն որդի քուէրզայ իշխան կողման մասնոյ. և այլն: Իսկ յայլում Թարգմանութեան գրի, Մեծ հզօր որդի քուէրզայ. և այլն: Արդ՝ սա էր մի յիշխանացն, որք շինեցին զպարիսպն Եէմի:

Ադմա. այ: || վկայութիւն նոցա. կամ զարդ նոցա: Եւ անուն հօր ամասեայ իշխանի որդւոցն եփրեմի: 2. Մնաց. 28. 12:

Ադմա: || տե՛ս Ադամա:

Ադմեայ: || Ղուկ. 3. 33: Այս բառ ոչ երևի յեղեք Թարգմանութեան:

Ադնէքառնել: || 2. Եզր. 10. 30: Աստ 'ի մէջ երկու անուանն մի եղեալ է պակասութեամբ միջակետի, և շաղկապի. քանզի ըստ եօթանասնից գրի՝ Եդնէ, և Քաղել: Արդ՝ Ադնէ, կամ Եդնէ՝ Թարգմանի. փափկութիւն: Իսկ Քաղել՝ Թարգմանի. կատարումն, կամ բոլորութիւն. և կամ առաջերկն պատիկ: Եւ երկոքեան են անուանք երկուց արանց յորդւոցն փաաթ մովաբ:

Ադոնա: || տե՛ս Ադոնայի:

Ադոնիբեզեկ. կամ Ադոնիբեզեկ: || փայլակն Տեառն. կամ Տէր փայլական. կամ Տէր փայլատակող. կամ Տէր յաղթական. կամ Տէր շար չարեաց: Եւ անուն արքայի քաղաքին բեզեկ կայ, որ էր յերկրին քանանացւոց. Դատ. 1. 5: Ուրեք * է անուն Թագաւորին եէմի: Յես. 10. 1:

Ադոնիկամ: || տե՛ս Ադօնիկամ:

Ադուս: ըստ եօթանասնից գրի՝ Ադդուս: || Նորութիւն. կամ ամիս. կամ ամսամուտ: Եւ անուն միոյ յիշխանաց առնհմիտ նաթանիմացւոց, կամ ծառայից սողոմոնի: 1. Եզր. 5. 34:

Ադրամաղաք: || տե՛ս 'ի ներքոյ Ադրամաղար:

Ադրամաղար. կամ Ադրամմաղար. այ. կամ ու: || գեղեցկութիւն օգնականութեան. կամ բնակարան, կամ ծնունդ օգնականութեան. կամ զանիթ գեղեցկութեան: Եւ անուն արքայի սուբայ: 2. Թագ. 8. 3. և 7: և 10. 16: 1. Մնաց. 18. 3: Որ 3. Թագ. 11. 23. գրի ընդ մէջ Ադրիաղար. իսկ ընդ յունաց՝ Ադրաազեր:

Ադրամելէք. քեայ: || վերարկու Թագաւորի. կամ վայելչութիւն, կամ կարողութիւն Թագաւորի. կամ խորհրդոյ. և կամ մեծարար Թագաւոր: Եւ անուն միոյ 'ի կռոց ազգացն սեփարուածեայ, որք բնակէին 'ի սամարիայ. ուր և այրէին 'ի պատիւ նմա զորդիս իւրեանց 'ի հուր. 4. Թագ. 17. 31: Չորրորդ առաջ, Թէ անուն էր զինուորացիցն Ջոր. Ուրեք Ադրամելէք է անուն որդւոյ սենեքերիմայ արքայի ասորեստանեայց: 4. Թագ. 19. 37: Եսայ. 37. 38:

Ադրիաղար: || տե՛ս Ադրաղար.

Ադրիէլ: || տե՛ս Աղրիէլ:

Ադօնայի: || անեղքն իմ: Եւ մի 'ի յանուանցն Աստուծոյ յորդանական Թիւմ: Ելից 3. 27: և 5. 11: Որ 1. Թագ. 1. 11. գրի 'ի մէջ Ադոնա:

Ադօնիա. կամ Ադօնիաս. եայ: || տիրող Տէր. կամ խարիսխ Տեառն. կամ առաջերկն և երգոյն ցերեկն՝ Տեառն: Եւ անուն որդւոյ Դաւթի 'ի յԱդգիթայ կնոջէ իւրմէ: 2. Թագ. 3. 4: 3. Թագ. 2. 13: 1. Մնաց. 3. 2: Ուրեք է անուն միոյ 'ի ղևտացւոց: 2. Մնաց. 17. 8: Ուրեք է անուն միոյ յիշխանաց ժողովրդեանն Եղի: 3. Եզր. 10. 16:

Ադօնիբեզեկ: || տե՛ս Ադոնիբեզեկ:

Ադօնիկամ. կամ Ադոնիկամ. այ: || Տէր յարուցեալ. կամ Տէր յարոյց զիս: Եւ անուն միոյ յիշխանաց առնհմիտ եկելոց 'ի գերութենէ ընդ զօրաբաբելի. 1. Եզր. 5. 14: և 8. 42: 2. Եզր. 2. 13: և 8. 13: 3. Եզր. 7. 18:

Ադօնիրամ: || Տէր իմ բարձր. կամ Տէր բարձրութեան: * Եւ անուն հարկապահանջին արքային Դաւթի: 2. Թագ. 20. 24: Ուրեք է անուն հարկապահանջին արքային Սողոմոնի. էր սա որդի աբդոնայ: 3. Թագ. 4. 6: և 5. 14: Ուրեք * է անուն հարկապահանջին արքային Ռոբովամայ. 3. Թագ. 12. 18: 2. Մնաց. 10. 18: զսա ոմանք համարին գոլ նոյն ընդ այնմիկ, որ էր հարկապահանջ Սողոմոնի:

Ադօր. այ: || ծնունդ. կամ բնակութիւն. կամ վկայութիւն լուսոյ, կամ հրոյ: Եւ անուն քաղաքի՝ որ էր յերկրի կիսոյ ցեղին մանասէի յայսկոյս յորդանանու. 1. Մնաց. 13. 20: Սա ըստ ոմանց է նոյն ընդ քաղաքին. որ կոչի Դոռ:

Ադօրայիմ: || զօրութիւն. կամ կարողութիւն ծովու. և կամ ժողով ջրոց: † Եւ անուն քաղաքի ցեղին յուդայ, զոր շինեաց արքայ Ռոբովամ. 2. Մնաց. 11. 9: Զսա ոմանք կարծեն գոլ նոյն ընդ քաղաքին, որ կոչի՝ Ադդար. և Արադ:

Ա Զ

Ազա: || զօրութիւն. կամ այծեամն. կամ նոխազ: Եւ անուն միոյ 'ի վերակացուացն ղևտացւոց՝ որդւոց բանի: 3. Եզր. 11. 22:

Ազաբար: ըստ *ից գրի՝ Ազաբար: || Հորեղբայր զարթուցման, կամ հոգևոյն: Եւ անուն որդւոյ աբիաուրայ. 1. Մնաց. 2. 29:

Ազակի: || հզօր. կամ ըմբռնող. կամ զօրութիւն իմ: * Եւ անուն որդւոյ եղիփաղայ: 1. Մնաց. 8. 17:

Ազամոթ: || հզօր մահ. կամ զօրութիւն մահու: Եւ անուն միոյ 'ի զօրավարացն Դաւթի. 1. Մնաց. 11. 33: որ 2. Թագ. 23. 31. գրի 'ի մէջ Ազմաւէ. իսկ ըստ *ից Ազմոթ:

Ազայելեանց ։ ‖ 1. Եզր. 9. 14։ Է անուանց կան անուն ելեալ 'ի զաւակէն Ազայելի, որ է անուն հօր յօնաթանու. յորմէ յօնաթան որդի նր կոչի ազայելեանց. քո որդի ազայելի։

Ազայել. ելի ։ ‖ անասնոց զօծ. կմ աւանիլ ծոյ ։ Է անուն արքայի ասորւոց, զոր ած հրամայեաց եղիայի մարգարէին երթալ օծանել 'ի թագաւոր ասորւոց։ 3. Թագ. 19. 15։ Եւ յետ ժամանակաց գնաց եղիսէ մարգարէն 'ի դամասկոս, և մարգարէացաւ վն նր. 4. Թագ. 8. 13։ Սա պատերազմեաց ը իլի. հասոյց նց զբազում չարիս. 4. Թագ. 10. 32։ 2. Մնաց. 22. 6։ Ամով. 1. 4։ Գրեալ * Ազայել է անուն հօր տաբրեմոնայ՝ հօր որդւոյ ադերայ արքայի ասորւոց։ 3. Թագ. 15. 18։ Գրեալ Ազայել. 1. Եզր. 9. 34. ուր ըստ Հնց գրի Ազայելոս. է անուն միոյ յիշխանաց տոհմից որդւոցն բանիի։

Ազան ։ ըստ Հնց գրի Հազան ։ ‖ յայնժամ այրք ։ Է անուն այն բեթելացւոյ, որ շինեաց զերիքով։ Յես. 6. 26։ Սա կոչի և Աքիէլ. 3. Թագ. 16. 34։

Ազանիա. նայ ։ ‖ ուժգին տն. կմ ուժգնութիւն տն. կմ զէն տն ։ Է անուն հօր յեսուայ ղևտացւոյ ։ 3. Եզր. 10. 9։

Ազանոթթաբովր. այ ։ ‖ ականջք ընտրութե. կմ մաքրութե. և կմ երբայեցերէն և ասորերէն, ականջք խորատակման. կմ բեկման ։ Է անուն քաղաքի, որ էր ցեղին նեփթաղիմայ ընդ հարաւակողմն մերձ 'ի ծովն տիբերեայ ։ Յեսու. 19. 34։ Իսկ աստէն * 'ի ծով ազանօթթաբովր. խմանի 'ի ծովակողմն, քո յարևմտից կողմն ազանոթթաբովրայ։

Ազատ ։ ‖ 1. Մակ. 11. 7։ և 12. 30։ Է անուն գետոյ, որ յունարէն կոչի եղևթերոս, և թարգմանի ազատ ։ Սա եղանէ 'ի լերանցն լիբանանու, և ընթացեալ յարևելից յարևմուտս կոյս անցանէ ընդ երկիր ցեղին ասերայ, և երթայ անկանի 'ի ծովն ասորւոց ը մէջ տիւրոսի, և սիդոնի ։ Եւ այժմ կոչի կասմիրէ ։

Ազար. այ ։ ‖ օգնութիւն. կմ գաւիթ. + Է անուն որդւոյ գերայ. 1. Մնաց. 8. 7։ Գրեալ Ազար. 1. Եզր. 5. 15. ուր ըստ եօթանասնից գրի Ազարու. է անուն միոյ յիշխանաց տոհմից ելելոց 'ի գերութենէ ընդ զօրաբաբելի։

Ազարեանց ։ ‖ տես Սարէտաս։

Ազարիա. կմ Ազարիաս. իայ. կմ իայի ։ ‖ օգնութիւն տն. կմ գաւիթ տն. կմ ուժգին դիր տն. կմ համարձակութիւն ։ Է անուն որդւոյ սադովկայ քահանայի. սա էր մի յիշխանաց արքայի սողոմոնի. 3. Թագ. 4. 2։ Եւ երևի գոլ նոյն, որ 1. Մնաց. 6. 9. ասի որդի աքիմաասայ՝ որդւոյ սադովկայ քահանայի ։ Քանզի 3. Թագ. 4. 2. ասացեալ փոխանակ հօր գնի. ոչ է անսովորութիւն գրոց 'ի բազում տեղիս ։ Գրեալ է անուն որդւոյ նաթանայ՝ գործակալի սողոմոնի ։ 3. Թագ. 4. 5։ Գրեալ՝ է անուն որդւոյ եթանայ՝ որդւոյ զարայի. 1. Մնաց. 2. 8։ Գրեալ՝ է անուն որդւոյ յէուայ՝ որդւոյ ովբեթայ. 1. Մնաց. 2. 38։ Գրեալ՝ է անուն որդւոյ յօհանայ՝ որդւոյ աքիմաասայ քահանայի. 1. Մնաց. 6. 10։ Գրեալ՝ է անուն որդւոյ քեղկիայ քահանայի. 1. Մնաց. 6. 13։ և 9. 11։ Գրեալ՝ է անուն որդւոյ սափանեայ։ 1. Մնաց. 6. 36։ Գրեալ՝ է անուն որդւոյ ամասեայ արքայի յուդայ. 4. Թագ. 14. 21։ որ 2. Մնաց. 26. 1. կոչի՝ Ոզիաս ։ Գրեալ՝ է անուն քահանայապետի հրէից, որ ընդդէմ եկաց ոզիայ արքայի յուդայ չմտանել 'ի տաճարն, և ծխել խունկս. 2. Մնաց. 26. 17։ Գրեալ՝ է անուն միոյ յիշխանաց որդւոցն եփրեմի՝ որդւոյ յովանանայ. 2. Մնաց. 28. 12։ Գրեալ՝ է անուն ուրումն մարգարէի, որդւոյ ադդայ. 2. Մնաց. 15. 1։ Գրեալ՝ է անուն միոյ 'ի հարիւրապետացն, որդւոյ յովրամայ. 2. Մնաց. 23. 1։ Գրեալ՝ է անուն և այլոյ ուրումն որդւոյ յօբադայ. 2. Մնաց. 23. 1։ Գրեալ՝ է անուն ուրումն ղևտացւոյ՝ յորդւոցն մերարեայ։ 2. Մնաց. 29. 12։ Գրեալ՝ է անուն քահանայապետի հրէից 'ի տանէ սադովկայ։ 2. Մնաց. 31. 10։ Գրեալ՝ է անուն միոյ 'ի վերակացուացն ղևտացւոց. 2. Մնաց. 31. 13։ Գրեալ՝ է անուն, որում կոչեցաւ ռափայել հրեշտակն, յորժամ եղև ընկեր ճանապարհի տօբիայ. Տօբ. 5. 18։ Գրեալ՝ է անուն միոյ յերից ընկերացն դանիէլի. սա կոչեցաւ և Աբեդնագով. Դանի. 1. 6. և 7։ Գրեալ՝ է անուն հօր սարեայ՝ հօր եզրի քահանայի. 1. Եզր. 8. 1։ 2. Եզր. 7. 1։ Գրեալ * է անուն ուրումն ղևտացւոյ. 1. Եզր. 9. 43։ Գրեալ՝ է անուն միոյ յիշխանացն որք շինեցին զպարիսպն եմէմի. 3. Եզր. 3. 23։ Գրեալ՝ է անուն միոյ 'ի քահանայից։ 3. Եզր. 10. 2։ Գրեալ՝ Ազարիա. 1. Մնաց. 6. 41. ուր Եբրայեց գրի՝ Զարայ, է անուն որդւոյ ադիայ։ տես և Եզրիաս։

Ազարիու ։ ըստ Հնց գրի Ազարիաս ։ ‖ նոյն է նշանակութեամբ ընդ վերնոյն ։ Է անուն որդւոյ յովսափատու արքայի յուդայ ։ 2. Մնաց. 21. 2։

Ազբել ։ ‖ հօր հնութե. կմ հօր լռօղ ։ Է անուն որդւոյ բենիամենի. 1. Մնաց. 8. 1։ որ Ծննդ. 46. 21. գրի 'ի մեզ Ասբէէ. իսկ ըստ Հնց՝ Ասբէլ։ Եւ Թուոց. 26. 38. գրի 'ի մեզ Ասբէր. իսկ Եբրայեց՝ Ասբելր։ Սա կոչի և Ադիէլ։ 1. Մնաց. 7. 10։

Ազբիա ։ ըստ յունաց գրի՝ Ասբայի ։ ‖ այծեամն իմ. կմ գեղեցկութիւն. կմ զինուորութիւն ։ Է անուն հօր նաարեայ զօրավարի դաւթի. 1. Մնաց. 11. 37։

Ազբուք ։ ‖ նախանձ. կմ զօրութիւն ունայն. կմ սաստիկ պղտորումն ։ Է անուն հօր նեեմայ իշխանի կողմանն բեթսուրայ. 3. Եզր. 3. 16։

Ազգագ. այ ։ ‖ զօրեղ զօրք. կմ զօրութիւն երջանկութիւն. կմ երբայեցերէն և ասորերէն՝ սաստիկ պատարագումն ։ Է անուն միոյ

յիշխանաց տոհմից ելելոց 'ի գերութենէ ընդ զօրաբաբելի․ և Է եղբայ․ 2․ Եզր․ 8․ 12։ Իսկ 1․ Եզր․ 8․ 41․ կոչի * Աստաթ ։ Իսկ 2․ Եզր․ 2․ 12․ գրի 'ի մէջ Ազգադայ։ և 3․ Եզր․ 7․ 17․ Ազգաս։ և 10․ 15․ Ազգագաթ։

Ազզա։ || տե՛ս Գազայ։

Ազզաբարձ։ || տե՛ս Ազովտոս։

Ազէկա․ այ։ || արխուեթն․ կա՛մ զօրութիւն․ կա՛մ պարապելոլ․ և կա՛մ սարերբերն մատանին։ Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ․ ցորմայր հալածեցին որդիքն իէլի զամօրհացիսն․ և ուր սատակեաց զնա քարամբք կարկտի։ Յես․ 10․ 10։ և 15․ 35։ Քաղաքս այս է նոյն՝ որ յիշի․ 1․ Թագ․ 17․ 1։ 2․ Մնաց․ 11․ 9։ Եր․ րեմ 34․ 7։

Ազէմօթ։ ըստ յունաց գրի Ազմօթ։ || հզօր մահ։ Է անուն որդւոյ յովլիդայ։ 1․ Մնաց․ 9․ 42։ որ 8․ 36․ գրի 'ի մէջ Ազմօթ։

Ազէնի․ նեայ։ || ունկն իմ․ կա՛մ ունկնդրութիւն իմ․ կա՛մ կշիռ։ Է անուն որդւոյ գադայ։ Թուոց 26․ 16։

Ազէր․ այ։ || օգնութիւն․ կա՛մ գաւիթ։ Է անուն հօր յեզոնեայ առաջնորդի ժողովրդեան․ Եզեկ․ 11․ 1։ տե՛ս և Յազեր։

Ազէրա։ || տե՛ս Գազարա։

Ազէրեզերեկեա։ || տե՛ս Ասաեր։

Ազի․ այ։ ըստ յունաց գրի Զիա։ || քերան․ կա՛մ աշխատութիւն․ կա՛մ դողումն։ Է անուն որդւոյ աբեգայեայ իշխանի տոհմի որդւոցն գադայ․ 1․ Մնաց․ 5․ 13։ տե՛ս և Ազգադ։

Ազիէլ․ էլի։ || նախադ այ․ կա՛մ զօրութիւն այ։ * Է անուն հօր սեդենեայ իշխանի տոհմի որդւոցն զաթուեայ․ 2․ Եզր․ 8․ 5։ Որ 1․ Եզր․ 8․ 35․ գրի 'ի մէջ Յեթեզի․ իսկ Ը ների Յեզեկի։ Դիմն Ազիէլ․ 1․ Մնաց․ 23․ 9․ ուր ըստ յունաց գրի Ոզիէլ․ է անուն որդւոյ սեմեայ ղևտացւոյ։

Ազմոդ։ ըստ հելլ գրի՝ Ասմոդէոս։ || ամէ բօղ․ կա՛մ ցրօնօղ․ կա՛մ առանձնութիւն յանցանաց․ կա՛մ մեղք առաստացելոլ․ կա՛մ զհետ չափօղ։ Է անուն դևի, որ զեօթանեսին արս սառայի զատեր հապատճելոյ ըստ պատն․ զնա առաքայէլ հրեշտակն կապեաց 'ի վերին կողմն սահմանաց եգիպտոսի․ և ապականեաց զառաւ 'ի նմանէ․ Տոբ․ 3․ 25։ որ 'ի 8․ հանդուն գրի 'ի մէջ Ազմոդեւս, վա խմանակ գրելոյ՝ Ազմոդէոս․

Ազմոդեւ։ || տե՛ս 'ի վեր Ազմոդ։

Ազմավեդ։ Ը այլոց գրի Ասմավեդ։ || հզօր մահ, կա՛մ նախազ․ կա՛մ զօրութիւն մահու։ Է անուն գանձապետի արքայի դաւթի․ 1․ Մնաց․ 27․ 25։ Սա ըստ ոմանց է նոյն․ որ թուի 'ի մէջ զօրավարացն դաւթի․ 1․ Մնաց․ 11․ 33․ ուր գրի 'ի մէջ Ազմաւեթ բար ռամեցի։

Ազովտացիք։ || տե՛ս 'ի ներքոյ Ազովտոս։

Ազովտոս․ կա՛մ Ազօտոս․ տայ։ || սա եբրայ եցերէն գրի Աշդոդ․ և թարգմանի․ կա զօղութիւն․ կա՛մ հուր սփռեցելոյ․ կա՛մ հուր հօրեղբօր։ Է անուն հռչակաւորի և մեծի քաղաքի․ յորում փղշտեին հսկայքն եւս

կենէին․ և է մի 'ի քաղաքացն հնգից նախա րարութեանց այլազգեաց․ որոց իւրն կա լով 'ի մէջ ունէր 'ի հիւսիսոյ կողմանէ զԱկկարօն, և զԳէթ․ և 'ի հարաւ կուսէ զԱսկաղոն, և զԳազայ․ 1․ Թագ․ 5․ 1։ և 6․ 17։ 2․ Մնաց․ 26․ 6։ 1․ Մակ․ 10․ 83։ Քա ղաքս այս նախ միաձայնեցաւ ցեղին յուդայ․ որ քերայ ժառանգեաց զնա․ Դատ․ 1․ 18։ որ Յեսու․ 11․ 22․ գրի * Ասեդօթ ։ իսկ 15․ 46․ գրի 'ի մէջ Ազզաբարձ․ փոխանակ գրելոյ Ը ներց Ասեդովթ․ կա՛մ ըստ լատի նացւոց՝ Ազովտոս։ Որոյ բնակիչքն կոչին Ազովտացիք․ Յես․ 13․ 3։ 1․ Թագ․ 5․ 3։ զայս մանէ տե՛ս և զԱսեդովթ։

Ազուբա։ || լքեալ․ կա՛մ թողեալ 'ի բաց․ կա՛մ անապատ․ կա՛մ զօրութիւն նր 'ի նմա։ Է ա նուն կնոջն քաղեբայ՝ որդւոյ եսրոմայ․ 1․ Մնաց․ 2․ 18։ Դիմն է անուն մօր յովսա փատու արքայի յուդայ․ 2․ Մնաց․ 20․ 31։ որ 3․ Թագ․ 22․ 42․ գրի 'ի մէջ Ասուբա։

Ազուկամ։ || 1․ Մնաց․ 2․ 25։ այս բառ ոչ երեւի յեբրայ թարգմանութիւն։

Ազուր։ || օգնիչ․ կա՛մ օգնեցեալ։ Է անուն միոյ յիշխանաց ժողովրդեանն իէլի․ 3․ Եզր․ 10․ 17։ Դիմն * է անուն որդւոյ յեռանայ իշխանի մասփեայ․ 3․ Եզր․ 3․ 19։

Ազուրաթ։ || տե՛ս Ազգադ։

Ազօթ։ || տե՛ս Ազէմօթ։

Ազօտոս։ || տե՛ս Ազովտոս։

Ազօր․ այ։ || օգնիչ․ կա՛մ զօրաւորեալ․ և կա՛մ սարերբերն՝ զարձուցեալ։ Է անուն որդ ւոյ եղիակիմայ՝ որդւոյ աբիուդայ։ Մատ․ 1․ 13։ Դիմն * է անուն հօր սուսա մարգա րէին անանեայ։ Երեմ 28․ 1։

Ա. Թ.

Աթաթ։ || խորամանկութիւն․ կամ երկիւղ․ կա՛մ նաղաղակ։ Է անուն որդւոյ գոթոնիէլի՝ որդւոյ կենեզայ։ 1․ Մնաց․ 4․ 13։

Աթաղա։ ըստ յունաց գրի Աթաղիա։ || ածեցեալ․ կա՛մ սնուցեալ․ կա՛մ պարապեալ։ Է անուն արքայի պերգամայ, որ մակա նուանեալ կոչի՝ փիլիպադելփոս․ առ որ գրե ցաւ 'ի հռովմայեցւոց գիր յանձնարարական վն գնդին հրէից․ 1․ Մակ․ 15․ 22։

Աթալի։ || ժամ իմ․ կա՛մ ժամանակ իմ։ Է անուն առն յորդւոցն բաբէի։ 2․ Եզր․ 10․ 28։ որ 1․ Եզր․ 9․ 29․ գրի 'ի մէջ Եմաթա։

Աթալիա․ իայ։ || ժամ, կա՛մ ժամանակ տն։ Է անուն հօր իսաիայ՝ յորդւոցն եղամի․ 2․ Եզր․ 8․ 7։ որ 1․ Եզր․ 8․ 36․ կոչի՝ Գոթողիա։

Աթանիա․ իայ։ || զօրաւոր․ կամ իշխան․ կա՛մ պարգևօղ։ Է անուն հօր մելքեայ՝ յորդ ւոցն ղևտեայ․ 1․ Մնաց․ 6․ 41։

Աթարինայ․ սորա անուանականն է Աթա րին։ || որ թարգմանի՝ լրտեսք։ * Սա Ը մեկնչաց երևի՝ թէ իցէ անուն տեղւոյ․ որ էր 'ի սահմանի երկրին ամբառեաց․ և դուցէ այն տեղին է․ ընդ որ անցին լրտ եսքն սառաքեցեալք 'ի մովսիսէ յերկիրն ամբառեաց․ և վն այսորիկ կոչեցաւ Աթա

րին։

բքն։ Իսկ այլք ասեն՝ թէ Թերևս կամի լեալ որդւոցն Իէլի իբրև զտունս գաղթականս զի մատնել յերկիրն քանանացւոց աղքատի առաքեալ մարտի պատերազմի. ա_ սացեալ լինի, թէ եկն իէլ շնանայութեան աթարիմայ. զի եկն իէլ գաղտնաբար եր_ թև լրտես։ Թուոց. 21. 1։

Աթարաթայ։ Աքակող գծին. կամ նշմարող գծին, կամ զարդուածն. և կամ եբրայեցերէն և ասորերէն, նկատող զպարի. կամ զծա_ ծածուկ։ Եւ կամ ըստ տաճկին այլք, այս է ա_ նուն պաշտօնի. և Թարգմանի, ատեան_ ապետ։ այսպէս մականուանեցաւ նեէ_ միա, զի էր ատենապետ արտաշէսի ար_ քային պարսից, որոյ հրամանաւն եկ և շինեաց զպարիսպն երուսաղէմի։ 3. Եզր. 7. 70։ որ 1. Եզր. 9. 50. գրի * Աստարսաթա։ և 5. 40. * Աստթարիս. իսկ ասելն անդ. և ասացեալ նեէմիաս և աաթարիս. իմա_ նալի է. և ասաց նեէմիաս և աաթարիս. զի աաթարիս ոչ է անուն այլոյ մարդոյ, այլ մականուն նեէմեայ։ և 3. Եզր. 7. 65. * Աթերսաթայ։ Իսկ 2. Եզր. 2. 63. գրի 'ի մէջ Աթանասիթայ։ և 3. Եզր. 8. 9. Ա_ թերսաթայ։

Աթեր։ Լաւօթք. կամ խնդրուածք։ Է ա_ նուն քաղաքի, որ նախ՝ վիճակեցաւ ցե_ ղին յուդայ. և յետոյ եղև ցեղին շմաւօ_ նի. Յեսու. 15. 42։ որ 19. 7. կոչի Եթեր։ Իսկ 1. Մնաց. 4. 32. Թոքան։

Աթերսաթայ։ Տե՛ս Աթարսաթայ։

Աթէնք. յաթէնս։ Յունարէն աստուածա_ րանի, չմնուհի իմաստութեան, կամ ուսման, կամ խրատու։ Է գերահռչակ մայրաքաղաք ատտիկեայ գաւառին յունաստանի առ գե_ տովն իլիսեայ, և առ ծոցովն սարոնիկեայ։ Անդ էր երբեմն դպրոց, և համալսարան փիլիսոփայութե, և ուսման, և կրաւորու_ թեան։ Անդ սէն Պօղոս քարոզեաց զքս. Գործ. 17. 16։ 1. Թեսաղ. 3. 1։ Որոյ ոչ միայն բնակիչքն կոչին Աթենացիք. Գործ. 17. 21։ այլ նաև աշխարհականքն, և աշտաքն 'ի մէջ յունաց, որոց էին 2 իշխանութիւն ուղղութեան կոչեցեալ Աթենացիք. 2. Մակ. 9. 15։ Եւ Թէպէտ անդէն բանն ոչ է զա_ Թենացւոց, այլ զանախորքացւոց. բայց ան_ ուանք աթենացւոց իմանին անախորքացիք վս ազատութենն։

Աթիէլ։ ըստ Եբր. գրի Եթիէլ։ Ընկեր Աստ. կամ նշան Աստ. կամ գալուստ Աստ։ Է անուն որդւոյ յեսսիայ յորդւոցն բենիամենի։ 3. Եզր. 11. 7։

Աթիա։ ըստ Եբր. գրի՝ Յադիա։ Լ բարսա_ թի Տն։ Է անուն որդւոյ սամփեայ։ 1. Մնաց. 8. 25։

Աթոսացիք։ ըստ այլոց գրի՝ Թոսացիք։ Լ է ածանցական եղեալ 'ի բառէն Թոսա, որ Թարգմանի, սփիւռ. կամ ցրուածն. կամ երանօղ. և է անուն տեղւոյ, կամ առհմի, յորմէ էին երկուք 'ի զօրականացն դաւ_ թի, այսինքն յեդիէլ որդի սամարեայ. և յովաղա եղբայր նորա. և վասն այնո_ րիկ կոչեցեան Թոսացիք։ 1. Մնաց. 11. 45։

Ա. Լ

Ալամելէք։ Ըստ Եբր. գրի՝ Ելիմելէք. և ըստ ոմանց հերոնիմոսի՝ Ալիմելէք։ Այլ Թա_ գաւորութիւն. կամ այլ խորհուրդ։ Է անուն քաղաքի ցեղին Ասերայ։ Յեսու. 19. 25։

Ալեմէթ։ ըստ յունաց գրի Եղեմէթ։ Աշխարհ. կամ տարրերէն՝ ծածկ։ Է անուն միոյ 'ի քա_ հանայից քաղաքաց գաւթի. 2. Թագ. 23. 29։ որ 1. Մնաց. 11. 30. գրի 'ի մէջ Եղեմաթ։

Ալլաս։ Տե՛ս Աղփեղես։

Ալփեայ։ սորա անուանականն է Ալփէոս։ Հաղորդեցորդ. կամ ուսեալ. կամ սաստկորդ։ Է անուն հօր յակոբայ առաքելոյ փոքր_ կան. Մատթ. 10. 3։ Ղուկ. 6. 15։ Սորա կին էր մարիամ քոյր մօր տն. Յովհ. 19. 25։ Եւ ըստ տուեալ քաղուածք, սա է՝ որ կոչի կղեո_ պաս. Ղուկ. 24. 18. Իբրև՝ Ալփէոս է ա_ նուն հօր ղևեայ, որ մաքսաւորէր առաքելոյն և աւետարանչին քս։ Մարկ. 2. 14։

Ալոես։ Լ Թոթիչ. կամ լուռ։ Է անուն միոյ յիշխանաց ժողովրդեանն իէլի։ 3. Եզր. 10. 24։ որ 3. 12. գրի 'ի մէջ Աղոհէմ։

Ա. Կ

Ակաւ։ Լ Ասորա յունարէն գրի. Աքե_ բաւ, և է բառ յունական, և Թարգմանի՝ դղեակ. կամ ամուր. և ոչ է յատուկ անուն. բայց 'ի գիրս մակաբայեցւոց գնի իբրև յա_ տուկ անուն միջնաբերդին, կամ ամրոցին, որ էր շինեալ 'ի բարձրագոյն կողման քա_ ղաքին երուսաղէմի. 1. Մակ. 9. 52։ Եւ է նոյնն՝ որ 1. Մակ. 10. 32։ 2. Մակ. 4. 27. գրի 'ի մէջ Լ նշանակութեան՝ ամուր, և դղեակ։

Ակաւեանք։ Լ 1. Մակ. 14. 7։ Է ածանցա_ կան եղեալ 'ի յունական բառէն Ակաւ, որ Թարգմանի՝ դղեակ, կամ ամուր։ Եւ է աստ, ամրականք. կամ բնակիչք դղեկի։

Ակար։ Տե՛ս Եաքր։

Ակրոս։ Տե՛ս Ակուս։

Ակեբզիբայ։ Լ Դատաւ. 7. 25։ Սա է երկու_ բառ. որ Ակեբ. և Զիբ։ Ակեբ Թարգ_ մանի՝ հնձան, կամ գուբ հնձան, որ է տե_ ղի իբրև փոս ընդ երկրաւ, ուր աստղացուց էր 'ի հնուցն ողկ. և այժմ ուրեք ուրեք՝ առ_ նել գինի։ Իսկ Զէբ. կամ Զիբ Թարգ_ մանի՝ գայլ. և է անուն միոյ յիշխանացն մադիամու։ Եւ զի զնա սպանին 'ի միում 'ի հնձանաց անտի, ուր Թագուցեալ էր, վս այնորիկ տեղին այն կոչեցաւ Ակեբ_ զիբայ. որ հնձան զիբայ։

Ակեղդամա։ Լ է բառ ասորւոց. և Թարգ_ մանի, ագարակ արեան. կամ գեօղ արեան. կամ ժառանգութի արեան։ Է անուն անդ_ ւոյ, որ էր 2 հարաւակողմն քաղաքին երուսա_ ղէմի. զոր քահանայքն տաճարին գնե_ ցին 'ի գերեզման օտարաց արծաթովն, զոր յուդաս մատնիչն ընկեց 'ի տաճարին. Գործ. 1. 19։ Մատթ. 27. 8։

Ակեղդամա. || տե՛ս Ակեղդամաք:
Ակիւղաս: || տե՛ս Ակուիղա:
Ակիւղեայ: || տե՛ս Ակուիղա:
Ակկարոն: || Աճնով. 1. 1: * Էր բառ ինչ, որ երեւայ է փոխանակ երրորդական բառին. Նոկերգիմ, եւ Թարգմանի՝ հովուաց: Զոր մի ասեն ոմանք. թէ գուցէ եօթանասունք փոխանակ գրելոյ՝ Նոկերգիմ, կամ Նակերգիմ, գրեցին Ակկարոն: Արդ՝ 'ի քաղաքն Թեկուեայ էին բազումք, որք էին տէրունք բազմաց անդէոց. եւ հօտից խաշանց, որք եւ կարէին կոչիլ հովիւք. յորոց մի էր եւ Ամովս: Այն այսորիկ ասելն յակկարոն Թեկուեայ. կամ 'ի նակերգիմ Թեկուեայ, է ասել, 'ի հովուեացն Թեկուեայ: Գտցի Ակկարոն. Մնէփ. 1. 10. ուր Եբրայեցին գրի Ենակիմ, է անուն այգւոյ հովտոյն, որք բնակէին 'ի գետ յերկրին փղշտացւոց:
Ակկարոն: || ամլութիւն. կամ անզօրութիւն. կամ արմատախլութիւն. կամ կոծող: Էր անուն քաղաքի. որ 'ի հնումն էր արքայանիստ. եւ էր մի 'ի քաղաքաց հնգից նախարարութեանց փղշտացւոց 'ի մէջ աղտնայ եւ բեթսամիւ. 'ի սահմանս ցեղին դանայ եւ ծովուն մեծի: Յեսու. 13. 3: 1. Թագ. 6. 17: Սա նախ միճակեցաւ ցեղին յուդայ. որ յետոյ ժառանգեալ զնա, եւ ապա տուաւ ցեղին դանայ. Յեսու. 15. 45: եւ 19. 45: Դատաւ. 1. 18: Զսա բազում անգամ յիշէ սուրբ գիրն: 1. Թագ. 10. 89: Երեմ. 25. 20: Աճնով. 1. 8: Սոփ. 2. 4: Զաքար. 9. 7:
Ակկուբ: || Հետք. կամ գարշապար. կամ խաբէութիւն. կամ Թիւրութիւն. կամ հաստատութիւն: Էր անուն որդւոյ Եղիոնեայ: 1. Մնաց. 3. 24:
Ակկուս. այ: || փուշ. կամ ամառն. կամ Ձանձրութիւն. կամ արթնութիւն. կամ վախճան: Էր անուն միոյ 'ի քսան եւ չորս իշխանաց տանցն քահանայից: 1. Մնաց. 24. 10:
Ակնասոր: || այսորիկ բառի կէսն է հայերէն, եւ կէսն եբրայեցերէն, քանզի եբրայեցերէն գրի Էն ասոր. որ Թարգմանի՝ աղբիւր, կամ ակն ասորայ. իսկ ասոր Թարգմանի գաւիթ. կամ բնակարան: Արդ՝ Ակնասոր է անուն պարսպաւոր քաղաքի ցեղին նեփթաղիմայ. Յեսու. 19. 37: զոյնմանէ տե՛ս եւ զբառն Եդրային:
Ակոմէ: ըստ յունաց գրի Ակկոս: || զնշան նախութեան տե՛ս 'ի Ակկուս: Էր անուն հօր ուրիոյ՝ հօր մերամովթայ: 3. Եզր. 3. 21:
Ակոմս: || տե՛ս Ակկուս:
Ակոր: || խռովութիւն: Էր անուն որդւոյ համիոյ անդրանկանն յերեմիէլի: 1. Մնաց. 2. 27:
Ակորացիք: ըստ Հելլ գրի Կորացիք: || է ածանցական եղեալ 'ի բառէն Կորէ, որ Թարգմանի, Ճաղատ. կամ սառուցեալ: Եւ ըստ կարծեաց ոմանց է անուն անդէոյ. կամ քաղաքի, որ էր կիսոյ ցեղին մանասէի յայնկոյս յորդանանու: Իսկ ըստ այլոց է անուն ատն. յորոյ տանէն էին ոմանք 'ի զօրավարացն դաւթի, եւ վասն այնորիկ կոչեցան կորացիք: 1. Մնաց. 12. 6:
Ակու ասփառ: ըստ յունաց գրի՝ Լակու ասփառ: || լակու է բառ յունական, եւ Թարգմանի լիճ: Իսկ ասփառ եբրայեցերէն բէն ասուրգարանի սակէ ըուռեան ցառ. կամ փուլթացուան ցլու. իսկ յունարէն սառուցարանի կուպր՝ եղեալ 'ի յունական բառէն. ասփալթոս: Եւ է անուն լճին. որ էր յերկրի ցեղին յուդայ 'ի մէջ զաւառաց, եւ զանգեաց մերձ առ անապատն Թեկուեայ. 1. Մակ. 9. 33:
Ակուբ: || Հետք. կամ խաբէութիւն. կամ հաստատութիւն: * Էր անուն միոյ յիշխանաց տանց մի դռնապանաց գանձապանաց: 1. Մնաց. 9. 17: 2. Եզր. 2. 42: 3. Եզր. 11. 19: որ 1. Եզր. 5. 28. գրի * Դակուբ: Գտցի է անուն միոյ յիշխանաց տանց նաթանիմեացւոց. 2. Եզր. 2. 45: Որ 1. Եզր. 5. 30. գրի 'ի մէջ Ադուբ: եւ 3. Եզր. 7. 48. Ակուբ.
Ակուբ: || տե՛ս 'ի վեր Ակուբ:
Ակուիղա. կամ Ակուիղաս. այ: || է բառ լատինական, եւ Թարգմանի, արծիւ: Էր անուն ուրումն հրէի, որ էր ազգաւ պոնտացի, եւ արհեստիւ խորանագործ. եւ անուն կնոջ նորա պրիսկիղայ: Սա համբարձման կանխաւ երեւել յարեցաւ 'ի նորն սքօղս եւ հաւատաց 'ի Քս. եւ եղեւ նմա գործակից 'ի քարոզութիւն աւետարանին: Հռոմ. 16. 3: 1. Կորն. 16. 19: Որ Գործ. 18. 2. գրի Ակիւղաս: եւ 2. Տիմ. 4. 19. 'ի սկզբնականն հայերէն գրի՝ Ակիւղեայ:
Ակումա: || տե՛ս Բարոկ:
Ակոսա: || փուշ. կամ ամառն. կամ ձանձրութիւն. կամ արթնութիւն. կամ վախճան: Էր անուն միոյ յիշխանաց տանց քահանայից եկելոց 'ի գերութենէ. որոյ որդիքն ոչ կարելով ցուցանել զազգաբանութիւն հարանց. որոշեցան 'ի քահանայութենէ. 2. Եզր. 2. 61: Որ 3. Եզր. 7. 63. գրի * Ակոմս: եւ 1. Եզր. 5. 38. Ակբոս: Սա երեւի զոյն նոյն, որ յիշի 1. Մնաց. 24. 10:
Ակուփա. այ: || պատուէրական բերանոյ. կամ զգուշական բերանոյ: Էր անուն միոյ յիշխանաց տանցն նաթանիմեացւոց. 2. Եզր. 2. 51: Որ 3. Եզր. 7. 53. գրի * Աքիփա:
Ակրաբատտէնէ. տենից: || գարանակալութիւն հզօրի. կամ մարախոյ զօրեղութիւն. կամ բազմապատկութիւն զօրեղութեան: Էր անուն քաղաքի. որ էր շինեալ 'ի մէջ լերինն ակրաբիմայ ընդ հարաւակողմն ցեղին յուդայ մերձ 'ի լերինս եդոմայեցւոց. 1. Մակ. 5. 3:
Ակրաբիմ. կամ Ակրաբբին. այ: || կարիճ: Էր անուն տեղւոյ, կամ լերին, որ է ընդ արեւմտեան կողմն մեռեալ ծովուն. եւ ընդ հարաւակողմն սահմանի ցեղին յուդայ. եւ կոչի * սար ակրաբիմայ: Թուոց. 34. 4: կոչի եւ * զառիվայր ակրաբիմայ: Յեսու. 15. 3: Դատաւ. 1. 36: Զորմէ ասեն մեկնիչք. թէ վն այսորիկ այսպէս կոչեցաւ, զի գուցէ լինէր անդ բազմութիւն կարճաց. եւ կամ զի լեառն այն էր կարճաձեւ. յաղ նման ձեւոյ կարճի:
Ակքում. այ: || ներկեալ. կամ բռնկեալ: Էր անուն քաղաքի ցեղին ասերայ: Դատաւ. 1. 31:

Ա

Այս է նոյն քաղաքն, որ յետոյ կոչեցաւ Պտղոմայիս։ տես Ակք։

Ա. Հ

Ահարոն. եւ։ Լեառն. կամ լեռնական. կամ լեառն զօրեղ. կամ ուսուցանող. կամ խնամող։ Էր անուն որդւոյ Ամրամայ, որդւոյ Կահաթու՝ որդւոյ Ղեւեայ։ Սա էր երէց եղբայր Մովսէսի. եւ ընտրեցաւ յԱյ առաջին քահանայապետ ազգին Իսրայէլի. Ելից. 6. 20. եւ 28. 1։

Ահերմոն։ Տես Հերմոն։

Ահովդ. կամ Ահօդ։ Գովող. կամ խոստովանող։ Էր անուն որդւոյ Շմաւոնի՝ որդւոյ Յակոբայ։ Ծննդ. 46. 10։ Ելից. 6. 15։ որ 1. Մնաց. 4. 24. կոչի [illegible]։

Ահօդ։ Տես Ահովդ։

Ա. Ղ

Աղայայ. այ։ ըստ յունաց գրի Քաղաղա։ Իմ մարգարէ. կամ իմ ուսուցող. կամ [illegible]։ Էր անուն որդւոյ [illegible] որդւոյ [illegible]։ 3. Թագ. 11. 5։

Աղամթ։ Տես Քաղաղ։

Աղայի։ ըստ յունաց գրի Ողայի։ Իմ փոխարինութիւն իմ. կամ յիմարութիւն։ Էր անուն որդւոյ Սովսանայ։ 1. Մնաց. 2. 31։

Աղբադոն։ Սա գրեալ է Աբադդոն, որ թարգմանի՝ կորուստ. կամ կորուսիչ. կամ սատակիչ. եւ է նոյն, որ յունարէն ասի՝ Ապողիոն։ Էր անուն հրեշտակին գնդի... Յայտ. 9. 11։

Աղբիւր անմահութեան ծննդի։ Տես Ծնունդ։

Աղբիւր գառնարարի։ Տես Կարկեա։

Աղբիւր Յակոբայ։ Է անուն ջրհորոյ, որ էր ՚ի միջնակէ ցեղին Եփրեմի մերձ ՚ի Սամարիա քաղաքն [illegible] ընդ հարաւ կողմն. ուր Յս վաստակեալ ՚ի ճանապարհին նստաւ. եւ խօսէր ընդ կնոջն Սամարացւոյ։ Յով. 4. 6։

Աղբիւր Նաւաւայ։ Տես Եղնադեալ. եւ Ակնամ։

Աղբիւր որ ՚ի ճանապարհին Սուրայ։ Ծննդ. 16. 7։ Աղբիւրս այս է ՚ի սահմանի ցեղին Շմաւոնի ընդ հարաւակողմն ՚ի մէջ ճանապարհին, որ տանի յանապատն Սուր. եւ է այն, ուր հրեշտակ Տն եգիտ զԱգար աղախինն Սառայի՝ մինչդեռ փախուցեալ էր յերեսաց Սառայի տիկնոջ իւրոյ. եւ յայնմհետէ կոչի նաեւ Աղբիւր տեսողին. եւ է նոյն, որ եւ ասի՝ Ջրհոր տեսողեան։

Աղբիւր Ռովգելայ։ Տես Ռովգել։

Աղբիւրք բազումք են ՚ի Սբ գիրս. եւ իմ [illegible] կարէ իմանալ զառատութիւն նշ ՚ի զանազանութէ անուանց մերձակայ քաղաքաց. կամ տեղեաց նշ։

Աղամովթ։ 1. Մնաց. 15. 20։ * Սա թարգմանի, մն գաղտնեաց։ Եւ այսպէս ըստ եբրայեցւոյն գրի ՚ի խորագիրս Թ. եւ ԽԵ. սաղմոսաց։ Բայց՝ ըստ մերումս ասեն ոմանք՝ թէ էր ազգ ինչ տառնաւորի, որով ասէին ոմն գաղտնեաց. ուստի երգէին զաղմոսս այսպիսիս ունելով զնմանութիւն զի զանանկ էր. կոչեցան մն գաղտնեաց. իսկ այլք ասեն, թէ Աղամովթ է ազգ ինչ երաժշտական գործեաց։ Եւ ոմանք այլ կարծեն, թէ ասելն՝ մն գաղտնեաց, է ասել, մն կուսանաց. զի բառն Աղամովթ նաեւ զերիտասարդն նշանակէ, զդեռաղանդս, եւ զկուսանս։ քանզի ի կուսանք երգէին զայն սաղմոս։

Աղիէլ. այ։ ըստ լատինացւոց գրի՝ Յաղիէլ։ Սպասողն այ. կամ աղօթող առ Այ. կամ սպասող Այ։ Էր անուն որդւոյ Զաբուղոնի. Թուոց. 26. 26. որ Ծննդ. 46. 14. գրի ՚ի մէջ Եէլ։

Աղեքսանդր. կամ Աղեքսանդրոս. քզ. կամ բեայ։ Է բառ յունական. եւ թարգմանի. օգնական արանց. կամ օժանդակ արիական. կամ հզօրեղ։ Էր անուն կայսեր մա կեդոնացւոց՝ որդւոյ Փիլիպպոսի արքայի։ 1. Մակ. 1. 1. եւ 8. եւ 6. 2։ Սա մականուամբ կոչի մեծ, որ եւ յաղթեաց Դարեհի արքայի պարսից, եւ առ էր իմ աշխարհն։ Դրմ՝ է անուն արքայի Ասիոյ՝ որդւոյ Անտիոքայ Եպիփանու. զորմէ ոմանք ասեն, թէ ոչ էր որդի, այլ աղքատիկ մի. իսկ այլք, թէ էր ՚ի ցած եւ յանարգ ազգէ. բայց սուտ ցուցանէր զինքն իբրեւ որդի նը։ Սա յաղթեաց Դեմետրեայ արքայի. եւ փեսայացաւ Պտղոմեայ արքայի Եգիպտացւոց. եւ ապա գաւառմանեալ ՚ի նմանէ կորոյս զԹագաւորութիւնն, եւ զկեանս իւր։ 1. Մակ. 10. 1. եւ 50. եւ 54. եւ 11. 17։ Դրմ. է անուն որդւոյ Սիմոնի Կիւրենացւոյ՝ եւ եղբօր Ռուփոսի։ Մարկ. 15. 21։ Դրմ. է անուն ուրումն, որ կարծեալ լինի. թէ եկն յազգէ քահանայութե։ Սա էր մեծատուն յոյժ. եւ ազատ, եւ վերակացու ազգի՝ Եգիպտացւոյն Աղեքսանդրիայ. որ եւ ընդ այլոց իշխանաց հրէից նստաւ յատեան, յորժամ կոչեցան առաքեալքն ՚ի մէջ ատենի, եւ հարցափորձեցան։ Գործ. 4. 6։ Դրմ. է անուն ուրումն հրէի եփեսացւոյ, որ զամբոխն խռնեցեալ ՚ի մէջ այնր ատենի, կամեցաւ լռեցուցանել։ Գործ. 19. 33։ Դրմ. է անուն ուրումն հաւատացելոյ, որ կոչի Աղեքսանդրոս դարբին, զոր ընդ Պօղոս ընդ Հիմենեայ յաղագս մոլորութե իւրեանց, զոր ունէին նոքա, մատնեաց սատանայի, ի խրատ բանադրելոյ։ 1. Տիմ. 1. 20։ Սա զղջացեալ չարչարանս եցոյց առաքելոյն. 2. Տիմ. 4. 14։

Աղեքսանդրացիք։ Տես Գիտակացիք։

Աղիէլ. ըստ եբրայեցւոց գրի՝ Եղիէլ։ Իմ իմ Աստուած. կամ Այ զօրութիւն։ Էր անուն միոյ ՚ի զօրավարացն Դաւթի։ 1. Մնաց. 11. 46։

Աղիմ։ Ըստ եբրայեցւոց գրի. Տեղայիմ. եւ թարգմանի, գառինք. կամ խաշինք։ Զօրաւոր ոմանք, թէ է անուն տեղւոյ, որ էր մերձ ՚ի Գաղգաղայ. ուր հանդէս արար Սաւուղ զօրաց իւրոց. 1. Թագ. 15. 4։

Ա.յէ զի 'ի Թարգմանութեան ոմանց գրի ը նշանակութեան բառին եբրայականի այսպ․ ն հանդէպ արար նոցա [illegible] գառանց, վն այսո րիկ ոմանք ոչ համարին զայս յատուկ անուն տեղւոյ ։

Աղիմազոնեայք ։ ‖ 2․ Մնաց․ 22․ 1 ։ * Ըստ Թարգմանի խաշնարածք․ կմ վրանաբնակք ։ Եւ 'ի մէջ 2․ Մնաց․ 14․ 15․ գրի Մխասանէք ։ Եւ այս եւս յարմար է, քանզի որքան էին ազգ մի արաբացւոց՝ կմ եթեովպացւոց, որք 'ի բազմաց հետէ մի տուն եղեալ 'ի միասին վրանօք բնակէին ունելով ընդ իւրեանս զխաշինս և զանդեայս ։

Աղինյացի ։ ըստ հին գրի Ախոացի ։ ‖ է ածանցական եղեալ 'ի բառէն Ախոյ, որ թարգմանի, նկատումն․ կմ աճն ։ Է անուն տոհմի․ կմ տան, յորմէ էր էլլոն զօրավար գաւթի, և վասն այնորիկ կոչի՝ Ախոյացի ։ 2․ Թագ․ 23․ 28 ։ Իսկ 1․ Մնաց․ 11․ 29․ կոչի * Աքոնացի ։

Աղիփաղէթ ։ եբրայեցերէն գրի Եղիփաղէթ ։ ‖ ած ազատութեան․ կմ ած իմ վանօղ ։ * Է անուն միոյ 'ի զօրավարացն գաւթի ։ 2․ Թագ․ 23․ 34 ։

Աղկիմոս ։ ‖ է բառ յունական, և թարգմանի, արի․ կմ հզօր․ կմ կորովի ։ Է անուն ուրումն չար քահանայապետի հրէից․ որ 'ի սկզբան հալածման անտիոքայ երևելւոյ անկաւ 'ի կռապաշտութիւն․ և 'ի ժամանակս դեմետրեայ կայսեր զբաղում չարիս հասոյց ազգին հրէից․ և առաս մեռաւ չարաչար մահուամբ ։ 2․ Մակ․ 14․ 3 ։ Սա 1․ Մակ․ 7․ 5 ։ և 9․ 56․ կոչի՝ Յակիմոս ։

Աղղասար ։ ‖ տես Եմեր ։

Աղղոն․ ի ։ ‖ կաղնի․ կմ զօրեղ ։ * Է անուն որդւոյ զաբուղոնի ։ Ծնն․ 46․ 14 ։ Թուոց․ 26․ 26 ։

Աղղօնա․ այ ։ ‖ կաղնի․ կմ զօրեղ ։ * է անուն միոյ յիշխանաց տոհմի նաթանիմաց ։ 1․ Եզր․ 5․ 34 ։

Աղոհեմ ։ ‖ տես Աղօեա ։

Աղով ։ ‖ 2․ Մնաց․ 11․ 19 ։ ըստ յունաց գրի՝ Զաամ․ որ թարգմանի՝ գարշ․ կմ պիղծ․ կմ անմաքուր ։ Է անուն որդւոյ ռոբովամայ արքայի յուդայ ։

Աղուղ ։ ‖ ցաւ․ կմ սկիզբն ցաւոյ․ կմ անկեալութիւն ցաւոյ, կմ պղծութիւն․ կամ դայեկութիւն երկանց ։ Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ ։ Յես․ 15․ 58 ։

Աղփաղա ։ ‖ տես Եղփաղ ։

Աղփէոս ։ ‖ տես Ալփեայ ։

Աղօթ ։ ‖ տես Ղուիթ ։

Աղօկ․ այ ։ ‖ ըստ եբրայեցւոց գրի՝ Քաղակ, և թարգմանի, կնտակ․ կմ Ճաղատ ։ * Է անուն լերին, որ էր 'ի սահմանի երկրին ամեստեայ յեղան սեիրայ, և կոչի լեառն աղօկայ․ Յես․ 12․ 7 ։ վն զի 'ի վն գագաթան նորա ոչ երևէին տունկք, և ծառք ։ Եւ է նոյն՝ որ Յես․ 11․ 17․ գրի 'ի մէջ՝ Աքել․ իսկ ըստ յունաց, Աղքալ ։

Աղօն․ այ ։ ‖ կաղնի․ կմ զօրեղ ։ Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ, որ տուեալ ղևտացւոց․ Յես․ 21․ 15 ։ իսկ 15․ 51․ կոչի * Քեղոնայ ։ Եւ 1․ Մնաց․ 6․ 57․ կոչի՝ Եղոնն ։ Դ․ րդ՝ Աղօն է անուն որդւոյ եզրաէլի ։ 1․ Մնաց․ 4․ 17 ։ Դ․ րդ՝ է անուն հօր սեփերիայ ։ 1․ Մնաց․ 4․ 37 ։ տես և Գաբեղէմ․ և Այեղօն ։

Ա. Մ

Ամաաղ ։ ‖ աշխատութիւն․ կմ անօրէնութիւն ։ Է անուն որդւոյ եղամայ ։ 1․ Մնաց․ 7․ 35 ։

Ամադադութ ։ ‖ տես Ամադովդեանց ։

Ամադան ։ ‖ փափուք․ կմ արծաթսիրութիւն․ կամ ջերմութիւն դատաստանի ։ Է անուն որդւոյ դեսոնի, որդւոյ սեիրայ քոռեցւոյ ։ Ծննդ․ 36․ 26 ։ որ 1․ Մնաց․ 1․ 41․ կոչի՝ Ամրան ։

Ամադովդեանց․ կմ Ամադութեանց ։ ‖ Եսթ․ 9․ 24 ։ և 16․ 10 ։ Է ածանցական եղեալ 'ի բառէն Ամադովդ․ որ եբրայեցերէն գրի, Ամադաթա, և թարգմանի․ խառնեցուցիչ օրինաց․ կմ չափ ։ Է անուն հօր համանայ․ յորմէ համան որդի նր կոչի, Ամադովդեանց, այսինքն որդի ամադովդայ ։ Սա Եսթ․ 9․ 10․ գրի 'ի մէջ՝ Ամադադութ․ իսկ ըստ յունաց, Ամադադու ։ Եւ 3․ 1․ գրի 'ի մէջ Դաթուբ ։

Ամաթ ։ ‖ ժողովուրդ վկայութեան․ կմ անցք․ կմ աճար ժողովրդեան․ կմ ժողովուրդ յաճախտենականութեան ։ * Է անուն քաղաքի ցեղին ասերայ ։ Յես․ 19․ 26 ։ Դ․ րդ՝ * է անուն քաղաքի ցեղին նեփթաղիմայ․ Յես․ 19․ 35 ։ Սա կոչի և Եմաթ․ տես անդ ։

Ամաթարիմ ։ ըստ յունաց գրի՝ Ամաթար ։ ‖ տեսիլ․ կմ կերպարան․ կմ նկար․ կամ անխծանօղ զմահ․ Է անուն քաղաքի՝ որ էր ցեղին զաբուղոնի մերձ 'ի սահմանս ցեղին նեփթաղիմայ ։ Յես․ 19․ 13 ։ Սա է նոյն որ և աստի Աննուայ ։

Ամաթացի ։ եբրայեցերէն գրի՝ Համաթացի ։ ‖ բարկութիւն․ կմ ջերմութիւն․ կմ պարիսպ․ կմ տիկ․ կմ սափոր ։ Է անուն որդւոյ քանանու որդւոյ քամայ ։ Ծննդ․ 10․ 18 ։ 1․ Մնաց․ 1․ 16 ։ Սա շինեաց զքաղաքն Ամաթ․ կմ Եմաթ․ և բնակեցաւ 'ի նմա․ և յայնմանէ ազգն և բնակիչք քաղաքին նր կոչեցան Ամաթացիք ։

Ամաթեայ․ որ անուանականն է Ամաթի ։ ‖ Ճշմարտախօս․ կմ երկիւղած․ կմ հաւատարիմ․ կմ կանգուն․ կմ արբանեակ ։ Է անուն հօր յօնանու մարգարէին ։ 4․ Թագ․ 14․ 25 ։ Յօնան․ 1․ 1 ։

Ամաթիաս ։ ‖ տես Եմաթ ։

Ամաթաոսի ։ ‖ 2․ Եզր․ 6․ 2 ։ Այսր 'ի մէջ գրի այսպէս, [illegible] ․ իսկ յայլում Թարգմանութեան յունաց գրի այսպէս ․ [illegible] ։ Բայց բնաբանն եբրայական գրի այսպէս, [illegible] (կմ [illegible]) որ է 'ի մարս ։ Արդ՝ վն բառիս՝ Ամաթա, կմ Աքմեթա, որոյ փոխանակ 'ի մէջ գրի՝ Ամաթաոսի, ասեն ոմանք, թէ ոչ է յատուկ անուն քաղաքի․ այլ նշանակէ զպաս

համբաւոյն զօրաց · կամ զառաջապանակն, կամ զարկեալ · որ պաշտին զնոյն յիշատակարանաց: Եւ յայտնի է․ ազգս յիշատակարանաց էր 'ի մէջս, 'ի քաղաքի նախատոնակութեանց:

Ամաղեկացի: || տե՛ս 'ի ներքոյ Ամաղէկ:

Ամաղէկ · եկայ · կամ եկի: || Ժողովուրդ լեզուող · կամ յափշտակող զնա · և կամ երբայ եցերեն և ասորերեն, ժողովուրդ հարկաւոր · կամ մեքենայական: Էր անուն որդւոյ Թամնայ հարճի Եղիփազու՝ որդւոյ Եսաւայ: Սա էր մի յիշխանացն Եդովմայեցւոց: Ծննդ· 36· 12· և 16: Յորմէ և ազգն նորին կոչեցաւ Ամաղէկ · և Ամաղեկացի: Ազգս բնակութիւն էր ափանցն յարաւային կողմանն ընդ հարաւակողմն երկրին աւետեաց առ սահմանօքն Եդովմայ յանապատին փառանու մինչև 'ի կարմիր ծով, և մինչև 'ի սահմանս երկրին մադիանու: այլ և զաւակաց 'ի նոյնանէ ցեղէ բնակէին 'ի լեռնականն անդր · զորս լինի յիշում: Ելից · 17· 8: Թուոց · 13· 30: և 14· 45: 1· Թագ· 15· 3: և 27· 8: և 30· 1: 2· Թագ· 8· 12: Սաղմ· 82· 8: Իսկ 'ի մէջ այնր բանի · կոտորեցին զնա իշխանն ամաղէկայ · Ծննդ· 14· 7· ասէ մեկնիչն, թէ ասացեալ բառն՝ Ամաղեկ՝ խմանի զաւառն, զոր յետոյ ասացան ամաղեկացիք · քանզի չև էր յայնժամ ազգն ամաղեկայ: Իսկ այլք ասեն, թէ ազգն ամաղեկայ էր յառաջագոյն · ըստ պատմել գրոյ՝ Թուոց 24· 20· գլուխ ազգաց ամաղէկ: Դիրձ՝ Ամաղէկ՝ է անուն լերին, որ էր 'ի միջնակի ցեղին եփրեմայ, յորոյ մի զինեալ էր քաղաքն եփրաթոյ: Դատ· 12· 15: Դիրձ՝ Ամաղէկ * է անուն միոյ յիշխանաց ասորեաց ցեղին շմաւոնի · 1· Մնաց· 4· 34: տե՛ս և Մաազաս:

Ամամ: || մայր նոյ · կամ երկիւղ նոյ · կամ գերեկ, կամ կանգուն նոյ: Էր անուն քաղաքի, որ էր ցեղին յուդայ ընդ հարաւակողմն: Յեսու 15· 26:

Ամանիէլեր · լեռնոյ: || պատուանդանի, կամ երգ թագաւորի · կամ ազգասաութեն թագաւորի · կամ խորհրդականի: Էր անուն միոյ 'ի կռոց ազգացն սեփարուամեայ, զոր բնակեցին 'ի սամարիայ: 4· Թագ· 17· 31: Զորմէ ասեն՝ թէ էր ըստ նմանութեան լորամարգւոյ · կամ փասիանոս, որ է վայրի հաւ:

Ամանն: || 1· Մնաց· 15· 24: ըստ այլոց գրոց · Ամասայի · որ թարգմանի · պարգև ժողովրդեան: Էր անուն միոյ 'ի քահանայից: տե՛ս և Համանն · և Եմանն:

Ամանա: || տե՛ս Նաամալ:

Ամանացի: || տե՛ս Ամնոն:

Ամանիթի: || տե՛ս Ամրանա:

Ամաս: Ը յանուանց գրոց · Ամասաս: || բռնան · կամ զօրութիւն: Էր անուն որդւոյ եղկանայ՝ յորդւոցն կահաթու · 1· Մնաց· 6· 25: առ երկուս զօղ նոյն, որ 'ի 35· տան՝ գրի 'ի սնոտա կան հողովն՝ Ամասայ:

Ամասայ · որպէս անուանակոչին է, Ամասի: || բռնան իմ · կամ զօրութիւն իմ: * Էր անուն որդւոյ զաքարիայ՝ որդւոյ փասեքա-

րայ: 3· Եզր· 11· 12: տե՛ս և Ամաս:

Ամասեփա: || բռնան տն: Էր անուն միոյ 'ի զօրապետաց յոսափատու արքային յուդայ: 2· Մնաց· 17· 16:

Ամասիա · կամ Ամասիաս · իայ · կամ եայ: || զօրութիւն տն: Էր անուն արքային յուդայ որդւոյ յովասու: 4· Թագ· 14· 1· և 18: 2· Մնաց· 25· 1· և 26: Դիրձ՝ է անուն հօր յաբիայ իշխանի ազգի որդւոցն շմաւոնի: 1· Մնաց· 4· 34: Դիրձ՝ է անուն որդւոյ քեղկեայ՝ որդւոյ ամասիայ: 1· Մնաց· 6· 45: Դիրձ՝ է անուն քրմի բեթելայ: Ամովս· 7· 10· և 12: Դիրձ՝ * է անուն որդւոյ ադլիայ: 2· Մնաց· 28· 12: Դիրձ՝ * է անուն միոյ 'ի քահանայից՝ որդւոյ եզրիէլի: 3· Եզր· 11· 13: Դիրձ՝ Ամասիայ · որոյ անուանակոչն է ամասի · * է անուն հօր մատթեայ ղևտացւոյ: 2· Մնաց· 29· 12:

Ամատտարեայ · որպէս անուանակոչն է ամատտարի: || անձրև · կամ բանտ, կամ արգելանոց: * Էր անուն իշխանի տոհմի ասանն կնեայ հօր սամուելայ, 'ի ցեղէն բենիամինի: 1· Թագ· 10· 21:

Ամարա · այ: || բարձրութիւն · կամ քաղդէա ցերէն՝ զառն: Էր անուն հօր գոդողիայ, հօր քուսայ, հօր սոփոնիայ մարգարէին · Սոփոն· 1· 1:

Ամարիէլ: || տե՛ս Ամիտայ:

Ամարեթ: || տե՛ս Ամարիա:

Ամարիա · կամ ամարիաա · իայ: || բարձրութիւն տն · կամ ասէ տր · և կամ քաղդէացերէն և եբրայեցերէն, զառն տն: Էր անուն որդւոյ մարիովթայ քահանայապետի հրէից, յորդւոցն ահարոնի: 1· Մնաց· 6· 7: որ 'ի 52· տան գրի 'ի մէջ, Ամարիաթ: Իսկ 2· Եզր· 7· 3· սամարիայ: և 1· Եզր· 8· 2· ամարեթ: Դիրձ՝ է անուն այլոյ քահանայապետի հրէից հօր ազարիայ: 1· Մնաց· 6· 11: 1· Եզր· 8· 2: Դիրձ՝ է անուն որդւոյ բաքովրայ՝ որդւոյ բենիամինի · 1· Մնաց· 7· 8: Դիրձ՝ է անուն հօր ամրւոյ, յորդւոցն յուդայ · 1· Մնաց· 9· 4: Դիրձ՝ է անուն միոյ յիշխանացն ղևտացւոց, յորդւոցն քեբրոնի: 1· Մնաց· 23· 19: և 24· 23: Դիրձ՝ է անուն միոյ յիշխանաց քահանայից: 3· Եզր· 12· 2: առ երկուս զօղ նոյն, որ Է այլոց կնքեաց զգիր ուխտին: 3· Եզր· 10· 3: Դիրձ՝ ամարիաա · 1· Մնաց· 27· 18· ըստ Ը նից գրոց, Ամարի, է անուն միոյ յիշխանացն գաւթի:

Ամարիաթ: || տե՛ս Ամարիա:

Ամարփաղ · այ: || խօսող գիտութեանն, կամ գծածութեան, կամ զգաստատութեան: Էր անուն արքային սենաարայ · կամ բաբելոնի: Սա միաբանեալ ընդ այլոց երից թագաւորաց եւ պատերազմ ընդ հնգից թագաւորացն սոդոմայեցւոց 'ի ձորն աղաղից: Ծննդ· 14· 1· և 9:

Ամաւէեայ: || տե՛ս Եմմաւուս:

Ամաւոյ: || տե՛ս Եմմաւուս:

Ամաքայ: || ըստ Ը ից գրոց մաքաքի · և ըստ լատինացւոց · մաքաթի · և թարգմանի · պատառութիւն պատւոյն: Էր անուն հօր աք-

սերմանցւոյն Հօր աքիտոփելեթայ: 2. Թագ. 23. 34:

Ամաղեկաւ. այ: || ըմբշամարտիկ. կամ ընդդէր կող: Է անուն միոյ յերկոտասանից մեծ գործից. որ ըստ հրամանի նոյն 'ի ձեռն Հոր ընչաւէտ տարաւ զկերակուր առ զանիէլ 'ի գաւառն առիւծուց 'ի բաբելոն: Դան. 14. 32: Աբդիաս 1. 1:

Ամաղան: || տե՛ս Յերդաամ:

Ամարի: || գաւառացող. կամ ապստամբող. կամ փոփոխող: * Է անուն որդւոյ առաքեայ եւ խաթի առնձի ցեղին բնակչացն. 1. Մնաց. 8. 24: տե՛ս եւ Ամարի. եւ Յամբրի:

Ամենացի: || տե՛ս Արուէնացի:

Ամենդաատիմ: || սա ըստ Հեյց գրի Աքիտաստս. իսկ եբրայեցւոցն եսէիկատա. եւ Թարգմանի, ձոր հասանան. կամ ձոր հատանել, կամ հերձեալ: Է անուն քաղաքի ցեղին բենիամենի: Յես. 18. 21:

Ամեսայի. սայայ: || հզօր. կամ կորովի: Է անուն որդւոյ աբիգեայ, քեռ չարոաւհեայ. մօր յովաբայ: 2. Թագ. 17. 25: եւ 20. 11: որ 1. Մնաց. 2. 17. գրի 'ի մեզ, Ամեսայի:

Ամեսեայ: || տե՛ս Ամեսեայ:

Ամեսայ. ըստ Հեյց գրի, Ամասայ: || բեռն. կամ զօրութիւն: Է անուն միոյ յիշխանաց զօրաց դաւթի, որ եւ էր իշխան երեսնիցն: 1. Մնաց. 12. 18:

Ամեսայի: || տե՛ս Ամեսայի:

Ամեսսեայ: || սորա անուն անուանեալն ըստ յու նաց եւ ըստ Հեյց գրի Նամեսսի, (սեռականն Նամեսսեայ) որ թարգմանի հանեալ յա բաղայթէ. կամ շօշափող: Է անուն Հօր յով սափատայ. Հօր յէուեայ արքայի իսրայէ լի: 3. Թագ. 19. 16. 2. Մնաց. 22. 7: որ 4. Թագ. 9. 2. եւ 14. եւ 20. գրի 'ի մեզ, Ամեսսեայ:

Ամեստաբէել: || տե՛ս Մեհատաբէել:

Ամիդա. այ: || ժողովուրդ իմ զարդեալ: * Է անուն քաղաքի ցեղին բենիամենի յոր մեծ էին ոմանք յերեւելեաց 'ի գերութեան: 1. Եզր. 5. 19: Բայց աստ 'ի մեզ պակասեալ է նախագիրն՝ յ. զի գրեալ է 'ի բացատրական հոլովի այսպէս: եւ յամիդայ:

Ամիէլ. լի: || ժողովուրդ իմ. կամ ընդ իս Աստ: Է անուն միոյ 'ի լրտեսացն, որ էր որդի գամայի: Թուոց 13. 13: Դարձեալ է անուն Հօր մաքիրայ 'ի լոդաբարայ. 2. Թագ. 17. 27: որ 9. 4. եդեալ է 'ի մեզ Ամիէլիլ, զաբարաց ւոյ. փոխանակ լինելոյ Ամիէլի լոդաբարացւոյ: Դարձեալ է անուն Հօր բերսաբեայ մօր սողոմոնի արքայի: 1. Մնաց. 3. 5: Սա կոչի եւ Եղիաբ: 2. Թագ. 11. 3: Դարձեալ է անուն վեցերորդի որդւոյ աբեդդոմայ որդ ւոյ Իդիթունայ: 1. Մնաց. 26. 5:

Ամիէլիլա: || տե՛ս Ամիէլ:

Ամինադաբ. այ: || ժողովուրդ յօժարամիտ. կամ ժողովուրդ ուխտադիր. կամ իշխան ժո ղովրդեան: Է անուն որդւոյ արամայ. որ դւոյ եսրոմայ, որդւոյ փարէսի: Թուոց 1. 7: Հռութ. 4. 20: Մատ. 1. 4: Սա է այն, որ յիշի Ելից 6. 11: Դարձեալ * է անուն ուրումն ղեւտացւոյ, 'ի տան որոյ եղեւ տապանակն Աստ 'ի կարիաթարիմ: 1. Թագ. 7. 1: 2. Թագ. 6. 4: Դարձեալ * է անուն որդւոյ սաւուղայ ար քայի. 1. Թագ. 31. 2: 1. Մնաց. 8. 33: Դարձեալ * է անուն երկրորդի որդւոյ յեսսեայ, եւ եղբօր դաւթի: 1. Թագ. 16. 8: 1. Մնաց. 2. 13: Դարձեալ * է անուն միոյ 'ի դպրա պետացն արքայի սողոմոնի. 3. Թագ. 4. 11: Սա 'ի մեզ գրի երբեմն յառաջ անուանեալ. Աբդի ամինադաբայ. զի եբրայեցերէն ա մի՝ Բենն ամինադաբ. որ թարգմանի՝ որ դի ամինադաբայ: Դարձեալ է անուն միոյ յիշ խանացն ղեւտացւոց յորդւոցն ոզիելի: 1. Մնաց. 15. 10: Դարձեալ է անուն Հօր եսթե րայ սիկեղի: Եսթ. 2. 7:

Ամիուդ. այ: || ժողովուրդ գովութեան, կամ խոս տովանութեան. կամ ընդ իս գովութիւն, կամ խոստովանութիւն: Է անուն որդւոյ եփրե մայ: 1. Մնաց. 7. 26: Դարձեալ է անուն որդ ւոյ ամարիայ: 1. Մնաց. 9. 4:

Ամիսադայ. ի: || ժողովուրդ ամենակալի. կամ ընդ իս ամենակալն. կամ ընդ իս կարծանիցի. Է անուն Հօր աքիեզերայ իշխանի ցեղին դանայ: Թուոց. 2. 25: որ 1. 12. գրի 'ի մեզ Միսադայ:

Ամիտայ: || ճշմարտութիւն ցօղոյ. կամ արամա թեան ցօղոյ. կամ եբրայեցերէն, եւ ասորերէն, ճշմարտութիւն իւրոյ ստուգեր: Է անուն գա ւառի երեմիայի 'ի վայրենայ. եւ մօր յովնանու զու, եւ աւետեալ թագաւորացն յուդայ: 4. Թագ. 23. 31: Երեմ. 52. 1: որ 4. Թագ. 24. 18. գրի 'ի մեզ՝ Ամիտալ:

Ամմա: || նախամայր. կամ պզօղել. կամ ժո ղովուրդ նոր. կամ ընդ նմա: Է անուն քա ղաքի, որ էր ցեղին աշերայ 'ի միջին սեւ ռոյ երկրի նոր: Յես. 19. 30:

Ամման. այ: || նոյն է նշանակութիւն ընդ վերինոյն. * Է անուն միոյ 'ի յաւթանց ներ քինեայն արտաշէսի արքայի: Եսթ. 1. 10: Դարձեալ * է անուն բլրոյ, որ էր ի վերձանկի ցեղին բենիամենի յանդիման գայեայ Է Ճանապարհ անապատին գաբաւոնի: 2. Թագ. 2. 24:

Ամմոն. այ: || ժողովուրդ նոր: Է անուն որդւոյ ղովտայ 'ի դստերէ իւրմէ կրսերոյ: Ծննդ. 19. 38: որ 2. Օրէն. 2. 19: Յես. 13. 10. գրի * Ամոն. կամ Ամոն: Սա է հայր Ամ մոնացւոց, որք եւ ասին որդիք ամմոնայ, կամ ամմոնայ: Ծննդ. 19. 38: Դատ. 11. 8: 2. Թագ. 10. 1: Յայտ է յայսմանէ էր մայրն ռոբովամայ արքայի յուդայ. եւ սաբիա իշխանն. եւ վն այսորիկ կոչին Ամմոնացի: 3. Թագ. 14. 21: 3. Եզր. 4. 3: Արդ՝ գլխաւո րականութիւն ամմոնացւոց էր յայնկոյս յոր դանանու ձգեալ յառանոսյ ընդ հիւսի սակողմն հերձերգաւոյն յաբոկայ, ունելով առ հիւսիսակողմն յարեւմտից կուսէ զերկու ցեղն մանասէի. 'ի հարաւոյ զամովրհացիս. յա րեւելից զարաբացիս. եւ 'ի հիւսիսոյ զասո րին աստրիս. եւ մայրաքաղաքն նոցա կոչի Ռաբաթ. եւ քաղաք ջրոց: 2. Թագ. 12. 26. եւ 27: որ եւ յետոյ անուանեալ փիլադելփիա: Եւ մեան ինչ գաւառի նց, զոր ասեն որ գտեալ իցէ 'ի ձեռաց ամովրհացւոց, եղեւ ցե

ղի որդւոցն գաղայ։ Յես. 13. 25։ Գրի՛ն Ամմոն † է անուն քաղաքի, որ էր 'ի սահմանս ցեղին ասերայ. և նեփթաղիմայ։ Յես. 19. 28։ տե՛ս և Ամոն։

Ամմոնացիք։ || տե՛ս Ամմոն։

Ամնոն։ || հանճարաւոր. կամ ճշմարտախօս. կամ հաւատարիմ. կամ դայեակ. կամ դաստիարակ. կամ մօր որդի։ Է անուն որդւոյ սեմէոնայ։ 1. Մնաց. 4. 20։

Ամոկեայ։ || տարա անուանականն բառ այլոց գրի՝ Մոոլի. որ թարգմանի. պար. կամ քնար. կամ հիմնադրութիւն։ Է անուն որդւոյ մուսեայ։ 1. Մնաց. 6. 47։

Ամոն։ || տե՛ս Ամմոն. կամ Ամոն։

Ամովթ. այ։ || բառ յունաց, և 'ի ծ՝ից գրի՝ Սամովթ, որ թարգմանի՝ արգիք. և ոչ է յատուկ անուն ազգի ուրուք. այլ ասելն՝ իշխանի ազգին ամովթայ, է ասել՝ իշխանի ազգին ազգաց։ Թւոց. 25. 15։ Եւ այս է ա՛յ ինն ասութիւն եբրայականի, յորում կրկնեցմամբ նոյնոյ բառի ցուցանի առանձնութիւն. կամ առաւելութիւն իրին։

Ամովս. կամ Ամոս. այ։ || հզօր. կամ կարող. կամ բեռնաւորող. կամ ծանրաբեռնեալ։ Է անուն միոյ յերկոտասան փոքր մարգարէիցն. Ամովս. 1. 1։ և 7. 8։ Տօբ. 2. 6։ Գրի՛ն է անուն հօր եսայեայ մարգարէին։ 4. Թագ. 19. 2։ 2. Մնաց. 32. 20։ Եսայ. 1. 1։

Ամուէլ։ || ջերմութիւն. կամ բարկութիւն էլ. կամ ատորերէն, և եբրայեցերէն, ամուզին դամծ։ Է անուն որդւոյ միշմայ։ 1. Մնաց. 4. 26։

Ամուսա։ || կարգ. կամ խէթ. կամ նեղացուցանում, կամ բաղալ։ Է անուն քաղաքի ցեղին բենիամենի։ Յես. 18. 26։

Ամուրհացի. կամ Ամօրհացի։ || դառն. կամ ապստամբ. կամ շաղակրատ։ Է անուն որդւոյ քանանու՝ որդւոյ քամայ։ Ծննդ. 10. 16։ Յորմէ և ազգն նը կոչեցաւ Ամուրհացի. կամ Ամօրհացի։ Ծննդ. 15. 21։ և Յես. 24. 11։ Որոց գաւառ բնակութեան յառաջ քան զգալն եր յայնկոյս յորդանանու ցերկիր ցեղին գաղայ, և առաւելն, ռուբենի, և մնասէի զհեղեղատան յաբոկայ, և ռաքոնայ, և զմնասէական սահմանս. և եկին բաժանեցան 'ի նոսա 'ի կողմանս փոքր թագաւորութիւնս։ Յես. 12. 2։ Բայց մասն ինչ ևս 'ի նոցանէ էր յայնկոյս յորդանանու ցրուեալ 'ի մէջ քանանացւոց. որոց էին և թագաւորք բազումք. զորս կոտորեցին որդիքն իէլի, և բնակեցան փոխ նոցա ազգն. Յես. 10. 6։ և 12. 7։ և 24. 12։

Ամուրհացիք։ || տե՛ս Ամուրհացի։

Ամպփիա. փեայ։ || է բառ լատինականն. և թարգմանի, տարածեալ. կամ ընդարձակեալ։ Է անուն արուեստի հանճարեղ, յորժ սիրելւոյ ուղղն պօղոսի։ Հռով. 16. 8։

Ամրամ. այ։ || ժողովուրդ բարձր. կամ որդայ նշ. կամ ընդ բարձր։ Է անուն որդւոյ կահաթու՝ որդւոյ ղևեայ։ Ելից. 6. 18։ 1. Մնաց. 6. 2։ Գրի՛ն է անուն առն յորդւոցն բանիի։ 2. Եզր. 10. 34։

Ամրան։ || տե՛ս Ամադան. և Ամադամ։

Ամրի. րեայ։ || Աշխարհատարաբն Ա. թարգմանի. գառն. կամ խօսող. կամ բարձրութիւն. և կամ ասորերէն խոյ։ Եւ է անուն հօր զա-բարայ։ 3. Եզր. 3. 2։ Իսկ աշխարհատարաբն Յ. թարգմանի՝ որայ. կամ որոտումն. կամ ժողովուրդ ապստամբ։ Եւ է անուն զօրավարի զօրու եղեալ արքայի իէլի. զոր յետ զամրաւրեայ թագաւորելոյ ժողովուրդն 'ի վերայ իէլի. 3. Թագ. 16. 16. և 22։ 4. Թագ. 8. 26։ որ 2. Մնաց. 22. 2. գրի 'ի մէջ 'ի սեպտակն հոգւոյն, Ամրիեայ։ տե՛ս և Զամրիաս։

Ամրիմ։ || 1. Մնաց. 26. 23։ այս բառ է եբր. բև. անձանցական եղեալ 'ի բառէն ամրամ. և նշանակէ զԱմրամեանս. կամ զորդիսն ամրամայ։

Ամփիպօղիս։ || է բառ յունական, և թարգմանի, շրջապատեալ քաղաք։ Է անուն քաղաքի. որ յետոյ 'ի յունաց կոչեցաւ Քրիսուպօլիս. և է 'ի մակեդոնիոյ մերձաւոր ասիանու Թրակիոյ. զի որոյ և բազում անգամ համարեալ լինի քաղաք գաւառին Թրակիոյ։ Այլ ամփիպօղիս ասացաւ զի այնորիկ. զի առ նովաւ հոսեալ ստրիմոն գետն շրջապատէ զնա մերձ առ ծովակին ծոցոյն ստրիմոնայ 'ի մէջ քաղաքին փոխեալ այսրայ. և ապողոնիայ։ Առ կոչեցաւ երբեմն և Միւրինէ. և Եւոնա. Կրադեսա. և Անագրետա. իսկ այժմ 'ի թուրքաց կոչի Եմպոլի։ առն շրջեալ քարոզեաց նմին այս զօս զաւետարանն. Գործ. 17. 1։

Ամօթ։ || տե՛ս Բահաղ։

Ամօն. կամ Ամոն. այ. կամ. ի։ || ժողովրդական։ Է անուն անդրանկական արքայի գամ թե յարքենաւոր յերուսաղէմացւոց։ 2. Թագ. 3. 2։ և 13. 21. և 29։ 1. Մնաց. 3. 1։ Գրի՛ն է անուն քաղաքապետի սամարեայ. 3. Թագ. 22. 26։ որ 2. Մնաց. 18. 25. գրի 'ի մէջ Սեմէ. իսկ բառ ծ՝ից Եմեր։ Գրի՛ն է անուն որդւոյ մանասէի արքայի յուդայ։ 2. Մնաց. 33. 21։ որ 4. Թագ. 21. 18. գրի 'ի մէջ Ամմոն։ Գրի՛ն * Ամօն. 3. Եզր. 2. 19. ոչ է յատուկ անուանմարդոյ. այլ գնի փոխանակ ասելոյ՝ Ամոնացի։ Գրի՛ն Ամօն է անուն քաղաքի, որ էր յեգիպտոս։ Նաւում. 3. 8։ Եւ է նոյն քաղաքն, որ կոչի Դիոսպօլիս. տե՛ս անդ։ տե՛ս և Ամմոն։

Ամօնացի։ || 2. Թագ. 23. 8։ բառ ծ՝ից գրի Ադանացի։ է ածանցական եղեալ 'ի բառէն Ադոն, որ թարգմանի՝ ասեղ. կամ փայտ նշ. կամ ուժեղութիւն։ Եւ է մականուն ազնուականաց զօրավարի դաւթի։

Ամօս. այ։ || հզօր. կամ ծանրաբեռնեալ։ Է անուն որդւոյ նաւումայ. Ղուկ. 3. 25։ Գրի՛ն Ամօս. 4. Թագ. 3. 4. ուր ծ՝ այլոց գրի. Մոսա, կամ Մեսա, որ թարգմանի՝ առողջութիւն. կամ ըռնի փրկութիւն. է անուն արքայի մովաբայ, որ էր հարկատու արքայ աբրայ արքայի իէլի։ տե՛ս և Ամովս։

Ամօր։ || Յես. 19. 38։ բառ յունաց գրի՝ ո-րամ, որ թարգմանի՝ եղծումն. կամ նզովք. կամ ամպարիշտ. կամ ուխտ։ Է անուն պարս

պատճառ քաղաքի ցեղին Նեփթաղիմայ: տե՛ս և Մակզաւալիէլ:

Ամորհացի: Տե՛ս Ամուրհացի:

Ամորհացւոց լեառն: 2. Օրին. 1. 7. և 19: Լեառն այս է այն որ ՚ի լեռնայինն աւելոյ ՚ի հարաւոյ, և յարևմտից կուսէ մեծաւ ծովուն տարածեալ ձգի մինչև ՚ի գետն բռ ատայ: և գերկիրն քանանացւոց բաժանէ յապառաժ արաբիոյ: Եւ զի բազումք ՚ի յամորհացւոց բնակէին ՚ի մէջ քանանաց ւոց. վասն այսորիկ և լեառն այս՝ ուր նոքա բնակէին, կոչեցաւ՝ լեառն ամորհացւոց. յայտ է այս ՚ի Թուոց. 14. 45: և 2. Օրին. 1. 44. քանզի ՚ի միում գրի քանանացի. և ՚ի միւսումն ամորհացի:

Ա. Յ

Այա. այայ: Ա ցին. կամ կաչաղակ. կամ եղ ջերուակ: * Էր անուն առնըն. կամ զաւա ռի, որ էր յերկիրն քանանացւոց. զոր ս․ մանք ասեն զոլ ՚ի մէջ գետոյն անցքի սի ու ապարանջին ծովուն: 4. Թագ. 17. 24: ՚ի զաւառակ աստի էին ոմանք ՚ի յայղ գայն, որք բնակեալ էին ՚ի սամարիայ, և վասն այսորիկ կոչեցան Այիացիք: 4. Թագ. 17. 31:

Այեզիա: Ա մրմնջի. կամ առաքերին սրախո թի: * Էր անուն որդւոյ գադայ: Ծնն. 46. 16:

Այեղոն: Ա մրմնջի. կամ բևեռնի. կամ կաղ նի. կամ զօրութի. կամ եղջերու: Էր անուն քաղաքի, յորում նախ բնակէին ամորհա ցիք. բայց յետոյ եղև ցեղին յուդայ. և ապա վիճակեցաւ ցեղին դանայ. և որ ուստ ղևտացւոց: 2. Մնաց. 28. 18: որ 11. 10. գրի * Եղոմն: և Յեսու. 19. 49. * Եղօմ: և ՚ի 44. համարն. Յաղաղոն: իսկ 21. 24. գրի ՚ի մէջ՝ Յալոն. իսկ ըստ ասոր ւոց Այլոն: Քաղաքս այս կոչի և Եղոն, և Եղամ: 1. Մնաց. 6. 69: և 8. 13: իսկ Դատ. 1. 35. կոչի՝ * Մարաստան, կամ մուրատա տան, ցի մրտաստան, որ է նշանակութիւն Այեղոն բառին. և կոչեցաւ այսպէս վասն զօլոյն մերձաւոր ձորոյն եղնեայ, կամ Եղի նայ, որ թարգմանի մարտ. կամ մրմնջի: Յես. 10. 12:

Այենոն: Ա ամպ. կամ մթութի. կամ աղբիւր. կամ ակն նորա. կամ կոյս խաւարային. Էր ա նուն տեղւոյ՝ որ էր մերձ առ սաղիմ ոչ հեռի ՚ի յորդանանէ. և էր յերկրի կիսոյ ցեղին մանասէի յայս կոյս յորդանանու. ուր մկրտէր յօհաննէս. Յօհ. 3. 23:

Այերայ: ըստ այլոց գրի՝ Յեթրայ: Ա զօրութի. կամ հանգստութի: Էր անուն որդւոյ յեթերայ: 1. Մնաց. 4. 17:

Այերինոթ: Ա Երեմ. 37. 15: Սա ոչ է յա տուկ անուն տեղւոյ, այլ է հասարակ բառ երրայական, և թարգմանի, խաւարային գուբ, կամ խորխորատ խաւարամած. Աւա սիկ ասելն Երեմ. 37. 15. եկն երեմիա ՚ի տուն գբոյն յայերինօթն, է ասել, եկն ՚ի տուն գբոյն՝ ՚ի խաւարամած խորխորատն: Զայս խաւարային գուբս և զխորխորատս յետ ժամանակաց փառաւորեաց Կոստանդիա նոս կայսրն՝ շինելով անդ զմեծակառոյց տաճար, ուր գրէ Նիկեփորոս:

Այեդէաս: Ա տե՛ս Եղիա:

Այեմէս: Ա ցին ըմբռնօղ. կամ եղջերուի բարձօղ. * Էր անուն քաղաքի, որ էր ցե ղին խալաբայ ընդ կողմն արևելից ՚ի սառ ըին գաւիլեայ: Յես. 19. 21:

Այենգադի: Ա աղբիւր, կամ ակն ծննդեան, կամ բնակութի: * Էր անուն տեղւոյ. որ էր յերկրի ցեղին խալաբայ մերձ առ քա ղաքն յեղբոյեղ. և վա այնորիկ կոչի այնին գոմք յեզբայելի: Այնգ բնակեցան եկեղե ցիք ընդդեմ այլազգեաց: 1. Թագ. 29. 1: տե՛ս և Ենդօր:

Այիա. այիայ: Ա կոյս. կամ կարկատ: Էր ա նուն հօր ռեսփայ հարճին սաւուղայ: 2. Թագ. 21. 8: որ 3. 7. կոչի * Յաւ: Դրեւ՝ է անուն որդւոյ սեբեգոնի: 1. Մնաց. 1. 40: որ Ծննդ. 36. 24. կոչի * Այիէ: Դրեւ՝ * է անուն միոյ յիշխանաց ժողովրդեանն իէլի: 3. Եզր. 10. 26:

Այիացիք: Ա տե՛ս Այա:

Այիգա: Ա մեղայք ծանուցեալ: Էր անուն միոյ յիշխանաց ժողովրդեանն իէլի: 3. Եզր. 10. 18:

Այիէ: Ա տե՛ս Այիա:

Այիլաթ. այ: Ա կաղնի. կամ եղջերուք. կամ զօրեղութիւք: Էր անուն քաղաքի՝ որ էր ՚ի թագաւորութե եդովմայ առ եզեր կար միր ծովուն մերձ ՚ի գասիոնգաբեր. 4. Թագ. 16. 6: Բայց աստ ՚ի մէջ փոխանակ գրելոյ՝ էլիէն եբօմայեցիք յայլաթ. գրի՝ եկին յայլ լաթայ: Սա կոչի և Եղաթ. և Եղօթ. 3. Թագ. 9. 26: * 4. Թագ. 14. 22: 2. Մնաց. 26. 2: որ 8. 17. գրի ՚ի մէջ Եղամ. իսկ ըստ այլոց՝ Եղաթ: Եւ 2. Օրին. 2. 8. գրի ՚ի մէջ Եզօմ. իսկ ըստ եկց Եղոն:

Այիլամ: Ա տե՛ս Եղոն:

Այիլամթ: ըստ այլոց գրի՝ Աքէլաթ: Ա եղբայր ծննդեան. կամ եղբայր միամօր: Էր ա նուն հօր բանակաց գործակալի արքային սա ղոմոնի: 3. Թագ. 4. 12:

Ային: Ա ակն. կամ աղբիւր: Էր անուն քա ղաքի ցեղին յուդայ. Յես. 15. 32: Սա յե տոյ վիճակեցաւ ցեղին շմաւոնի, և է Ը հե ռաւորութե մերձ ՚ի սահմանս ցեղին դանայ. որ և տուաւ ղևտացւոց: Յես. 19. 7: և 21. 16: քաղաքս այս է նոյն, որ կոչի Աշան. 1. Մնաց. 6. 59. Դրեւ՝ Ային է անուն քաղաքի ցեղին Նեփթաղիմայ, որ է հար արքային սարեսա նեայց: 3. Թագ. 15. 20: և 4. Թագ. 15. 29: որ 2. Մնաց. 16. 4. կոչի՝ Աճօն: Դրեւ՝ ային է անուն որդւոյ սեմեգայ. 1. Մնաց. 7. 19:

Այինադաբ: ըստ այլոց գրի Ահինադաբ. կամ Աքինադաբ: Ա եղբայր յօժարական. կամ եղբայր ուխտադրի. կամ ուխտի. կամ եղբայր իշխանի: Էր անուն միոյ ՚ի գործա կալացն սաղոմոնի՝ որդւոյ ադդովայ: 3. Թագ. 4. 14:

Այիքամ: Ա 1. Մնաց. 11. 46: ըստ յունաց գրի՝

գրի՝ Յաբիսայի. որ թարգմանի՝ ընդդէմ մանկութ. կամ թշնամանօղ. կամ բամբասանա-կօղ: Էր անուն միոյ 'ի զօրավարացն դաւ-թի՝ որդւոյ եղեանայ:

Այիօն: ըստ ոմանց գրի՝ Ահիօն: || եղջերուա-նք. կամ եղջերուք-նք: Էր անուն որդւոյ յայ-նիէլ հօրն գաբաւոնի. 1. Մնաց. 9. 37. իսկ 8. 31. փոխանակ գրելոյ՝ Ահիօն, գրի * եղ-բայրք նր, որ է թարգմանութիւն անուան:

Այլազգիք: || տե՛ս Փղշտացիք:

Այրն կրկին: || է այն, յորում թաղեցաւ Սառա, և Աբրահամ, և Իսահակ, և Յակոբ. Ծննդ. 23. 19: և 25. 9: և 49. 30: Սա էր յան-դիման քաղաքին Մամբրէի, որ է Քեբրոն յերկրին Քանանացւոց 'ի միջնակի ցեղին Յուդայ: Իսկ թէ ընդէր կոչի՝ այր կրկին. տե՛ս 'ի բառագիրքն հասարակ անուանց զբառն Կրկին:

Ա. Ն

Անա. անայ. կամ անայի: || պատասխանօղ. կամ երգօղ. կամ վշտացեալ. կամ աղքատ. Էր անուն որդւոյ սեբեգօնի խեւացւոյ, և հօր ողիբամայ կնոջ եսաւայ: Ծննդ. 36. 2. և 25: և. 1. Մնաց. 1. 40: որ Ծննդ. 36. 24. գրի 'ի մէջ Օնան: Դարձեալ է անուն որդ-ւոյ սէիրայ քոռացւոյ: Ծննդ. 36. 20. և 29: և 1. Մնաց. 1. 38: Դարձեալ բառս Անա. ըստ որում թարգմանի՝ [illegible], կամ շար-ժումն, է անուն կարգ բնակչաց քաղաքին սեփարուէմայ: 4. Թագ. 18. 34. և 19. 13: և Եսայ. 37. 13: Զորմէ ասեն ոմանք, թէ է նոյն կուռքն, որ կոչի Անամելէք. և թարգմանի բարեգութ թագաւոր. զի առ-միրութեն էր. 'ի հնումն զկուռս կոչել թա-գաւոր անուանք: Իսկ այլք ոմանք կար-ծեն, թէ աստէն բառս Անա, և Աւայի-ցէ անուն քաղաքի, կամ գաւառի. բայց ոչ է հաւանական.

Անաթ. այ: || պատասխանի. կամ երգ. կամ վիշտ. կամ աղքատութիւն: Էր անուն հօր սա-մեգարայ դատաւորի՝ իէլի. Դատ. 3. 31:

Անաթաք: ըստ ոմանց գրի Աթաք: || ժամ-քս. կամ ժամանակ քս: Էր անուն միոյ 'ի քա-ղաքացն ցեղին յուդայ. առ որս առա-քեաց դաւիթ ընծայս յաւարէ ամաղէ-կացւոց: 1. Թագ. 30. 30.

Անաթովթ. կամ Անաթօթ. այ: || պատաս-խանիք. կամ երգք. կամ վիշտք. կամ կարօտու-թիւք: Էր անուն քաղաքի՝ որ էր քահա-նայից յերկրի ցեղին բենիամենի երեք մղո-նաւ հեռի յերուսաղէմէ: Յես. 21. 18: և 3. Թագ. 2. 26: և 1. Մնաց. 6. 60: Իսկ մանկունք նորին ոմանք յետելոց 'ի գերութենէ. յորմէ և կոչին արք Անաթովթ: 2. Եզր. 2. 21: որ 1. Եզր. 5. 18. փոխանակ գրելոյ յԱնաթովթայ, գրի 'ի մէջ 'ի Նաթայ: 'ի քաղաքէ աստի էր աբիեզեր զօրավարն դաւթի և երեմիայ մարգարէն. և զի այսորիկ կոչին անաթով-թացի. 1. Մնաց. 11. 28: և Երեմ. 1. 1. և 29. 27: Ոմանք կարծեն, թէ առ է նոյն, որ

կոչի Նովբա: Դարձեալ Անաթօթ է անուն որդւոյ բաքովրայ՝ որդւոյ բենիամենի: 1. Մնաց. 7. 8: Դարձեալ է անուն միոյ յիշխանաց ժողովրդեանն իէլի: 3. Եզր. 10. 19:

Անաթովթացի: || տե՛ս Անաթովթ:

Անաթովթիա: || պատասխանիք, կամ երգք տն. կամ տառապանք, կամ չքաւորք տն: Էր անուն որդւոյ սովսեկայ իշխանի տոհմի ցե-ղին բենիամենի. 1. Մնաց. 8. 24:

Անաթօթ: || տե՛ս Անաթովթ:

Անաթօթացի: || տե՛ս Անաթովթ:

Անախա: || երգիչ տն. կամ պատասխանա-տու տն: Էր անուն միոյ յիշխանաց ժողո-վրդեանն իէլի: 3. Եզր. 10. 22:

Անամիմացիք: || պատասխանի. կամ տառա-պանք. կամ երգ ջրոց. կամ աղքատ ջրոց: Էր անուն ազգի և ժողովրդեան որդւոյ մեսա-րեմայ: 1. Մնաց. 1. 11: որ Ծննդ. 10. 13. գրի 'ի մէջ Սենիիմացիք. իսկ ըստ Հեբ Ենեմէթիացիք: Սոցա գաւառ բնակութեան ասի լեալ պէնտապօլիսն կիւրենեական, որ է 'ի լիբիա:

Անամ: || պատասխանի, կամ երգ նց. կամ տա-ռապանք. կամ աղքատութիւն նց. և կամ սատ-րերկն, հօտ նց: Էր անուն քաղաքի ցեղին իսաքարայ, որ տուաւ ղեւտացւոց. 1. Մնաց. 6. 73: Սա Յեսու. 21. 29. * կոչի Աղ-բիւր նամակաց: տե՛ս Ենգանիմ:

Անամայէլ. եղի: ըստ Հեբ գրի՝ Անամէէլ. իսկ ըստ լատինացւոց՝ Հանամէէլ: || շը-նորհք այոյ. կամ ողորմութիւն, կամ պարգև այոյ: Էր անուն որդւոյ սեղոմայ հօրեղբօր երեմիայի մարգարէին: Երեմ. 32. 7: Դարձ է անուն միոյ յաշտարակացն երուսաղէմի: 3. Եզր. 3: 1: Երեմ. 31. 38: Զաքար. 14. 10:

Անամելիքմայ: || տե՛ս Աթարաթա:

Անայ: || տե՛ս Անա:

Անայէլ. եղի: || պատասխանի այ. կամ երգ այ. կամ չքաւոր այ: * Էր անուն եղբօր որդւոյ տոբիթայ: Տոբ. 1. 24: Դարձեալ Անայէլ. Յես. 19. 27. որ ըստ Հեբ գրի՝ Նեայէլ, է անուն քաղաքի. որ էր 'ի սահ-մանի ցեղին ասերայ ընդ արևելակողմն:

Անայէն: ըստ Հեբ գրի՝ Յանէէն: || անտառ. կամ ձոր: Էր անուն տեղւոյ. որ էր յանտա-ռատին կեդմօվթայ՝ յերկրին մովաբայ յան-դիման լերինն նաբաւեայ: Թուոց. 21. 20.

Անայի: ըստ ոմանց գրի՝ Յանայի: || պա-տասխանօղ. կամ խօսօղ. կամ վշտացեալ. կամ աղքատացուցանօղ: Էր անուն միոյ յիշխա-նաց տանն Գադայ 'ի բասան: 1. Մնաց. 5. 12:

Անան. այ: || ամպ. կամ գուշակութիւն: Էր ա-նուն հօր հաանանայ: 1. Մնաց. 4. 20: Դար-ձեալ՝ է անուն որդւոյ սովսեկայ իշխանի տոհմի ցեղին բենիամենի: 1. Մնաց. 8. 23: Դարձեալ է անուն որդւոյ եսաելի. 1. Մնաց. 8. 38: և 9. 44: Դարձեալ է անուն միոյ 'ի զօ-րավարացն դաւթի՝ որդւոյ մաքեայ: 1. Մնաց. 11. 43: Դարձեալ * էր անուն որդւոյ եմանայ: 1. Մնաց. 25. 4: որ 'ի 25. համարն գրի՝ Անանի. Դարձեալ * է անուն որդւոյ

նապատոյ արքայի որդւոյն ամմոնայ: 1. Մնաց. 19. 1: Սա կոչի և Անան: տե՛ս անդ: Գրեալ է անուն որդւոյ գողոնիկայ: Եզեկ. 35. 4: Գրեալ է անուն միոյ յիշխանաց աւագ ազ նաթանայինայցւոյ: 2. Եզր. 2. 46: որ 1. Եզր. 5. 30. գրի 'ի մեզ՝ Անանա: Գրեալ է անուն ազատին զեղաւացւոյ: 3. Եզր. 10. 10: Գրեալ է անուն միոյ յիշխանաց ժողովրդեանն իէլի: 3. Եզր. 10. 22: Գրեալ Անան. 1. Մնաց. 7. 2. ոչ երևի յիմէք Թարգմանութէ:

Անանա: || տե՛ս Աննա:

Անանայ. կամ Անանայի. որոյ անուանակոչն է Անանի: || ամպ իմ. կամ գաւշակութիւն իմ: Եւ անուն հօր յեուայ մարգարէի: 3. Թագ. 16. 1: 2. Մնաց. 20. 34: որ 19. 2. գրի 'ի սեաւական հելլենի՝ Անանիայի. փոխանակ գրելոյ անանայի: տե՛ս և Անան:

Անանեայ: || 2. Մակ. 1. 13: որոյ անուանականն բառ յունաց գրի Նանեա. (ան ուական.) Նանեայ: Իսկ բառ ասորեաց գրի Անախա: Զորմէ ասի՝ Թէ է բառ պարսից. և Թարգմանի՝ մայր: Եւ անուն կռոց: զոր յոյնք կոչեն Արտեմիա. կամ Ափրոդիտէ: Եւ 'ի մեզ 'ի նոյն տան վերոյասին կրկնեցեալ գրի Նեբեայ. փոխանակ գրելոյ Նանեայ: Այդ՝ 'ի մեհենի որում մեռեալ մեծն անտիոքոս 'ի պատճառս վարժանաց, չարաչար սպանեալ 'ի քրմացն կռոց՝ որպ գրի, 2. Մակ. 1. 14. և 16:

Անանի: || տե՛ս Անան.

Անանիա. կամ Անանիաս. Նիայ. կամ Նիայի: || սկզբնաւորաբէ Ա. Թարգմանի՝ ամպ տն. կամ գաւշակութիւն տն: Եւ անուն որդւոյ եղիոնեայ: 1. Մնաց. 3. 24: Գրեալ է անուն սուրբ մարգարէի, որ եկն առ ասա արքայ յուդայ. և խօսեցաւ ընդ նմա: 2. Մնաց. 16. 7: Գրեալ է անուն փոխանորդի ոզիայ արքայի յուդայ. 2. Մնաց. 26. 11: Գրեալ է անուն միոյ յիշխանաց տոհմից եկելոց 'ի գերութէ: 1. Եզր. 5. 16: Գրեալ է անուն միոյ 'ի ղեւտացւոց: 1. Եզր. 9. 43: և 3. Եզր. 8. 4: Գրեալ է անուն այլոյ սուրբ ղեւտացւոյ: 1. Եզր. 9. 48: Գրեալ է անուն միոյ յիշխանացն իէլի 'ի տանելն հաւանեցէ իմ. որ չինեաց զմասն իւր պարսպին եղեմի: 3. Եզր. 3. 8: Գրեալ է անուն հօր մաասիայ՝ հօր ազարիայ. 3. Եզր. 3. 23: Գրեալ * է անուն որդւոյ սեդոյ: Տօբ. 5. 19: Գրեալ * է անուն որդւոյ գեդեոնի. Յուդթ. 8. 1: Գրեալ է անուն միոյ յերից ընկերացն դանիէլի. որ և կոչեցաւ Սեդրաք: Դան. 1. 7: Գրեալ է անուն սուրբ հաւատացելոյ. որ մեռանելով ընդ կնոջ իւրում սափիրայ՝ խորեաց 'ի գնոց գեղջն. և բառ բանի սրբոյ առաքելոյն պետրոսի յանկարծամահ եղև: Գործ. 5. 1: Գրեալ է անուն միոյ յաշակերտացն Քէթի, որ հրամանաւ տն մկրտեաց զՊօղոս: Գործ. 9. 10. և 17: Գրեալ է անուն սրբոյ քահանայապետի հրէից յորոյ ա_

ռաջի կացուցաւ Պօղոս առաքեալ: Գործ. 23. 2: և 24. 1: Իսկ Անանիաս սկզբնաւորաբէ Հ. Թարգմանի՝ շնորհ տն. կամ ողորմութիւն տն. կամ պարգև տն: Եւ է անուն որդւոյ զօրաբաբելի. 1. Մնաց. 3. 19. և 21: Գրեալ է անուն միոյ յիշխանաց տոհմից ցեղին բենիամենի: 1. Մնաց. 8. 24: Գրեալ է անուն որդւոյ եմանայ՝ որ էր մի յիշխանաց տոհմից ղեւտացւոց: 1. Մնաց. 25. 4. և 23: Գրեալ է անուն միոյ 'ի քահանայից յորդւոցն եմերայ: 1. Եզր. 9. 21: Գրեալ է անուն տան, յորդւոցն բարկէի: 1. Եզր. 9. 29: և 2. Եզր. 10. 28: Գրեալ է անուն որդւոյ սեղեմիայ: 3. Եզր. 3. 29: Գրեալ է անուն եղբօր նեեմիայ: 3. Եզր. 7. 2: Գրեալ է անուն միոյ յիշխանաց ժողովրդեանն իէլի: 3. Եզր. 10. 23: Գրեալ է անուն սուրբ սուտ մարգարէի որդւոյ ազովրայ: Երեմ. 28. 1. և 17: Գրեալ է անուն հօր սեդեկիայ. որ էր մի յիշխանաց յովակիմայ արքայի յուդայ: Երեմ. 36. 12: Գրեալ է անուն հօր սելեմիայ: Երեմ. 37. 12: Իսկ այն, որ 3. Եզր. 9. 4. գրի 'ի մեզ սխալմամբ գրչաց՝ կամ ապաշխարութէ, որպ կա անանիայ. գրելի է, որպէս քանանիայ: Եւ քանանի է անուն ղեւտացւոյ զեւտացւոյ:

Անանիէլ. Անելայ: || ամպ այ. կամ գաւշակութիւն այ: * Եւ անուն հօր տոբիելեայ՝ հօր տոբիթայ: Տօբ. 1. 1:

Անաովէ: || 2. Թագ. 23. 29: Այս բառ այսա հելլենք ոչ երևի յիմէք Թարգմանութէ. և եղեալ է 'ի մեզ փոխանակ աանելոյ՝ նա իմն է:

Անապատ: || անապատք բազումք են 'ի սուրբ գիրս. որոց զանազանութիւն ոչ կարէ իմանել 'ի զանազանութէ անուանց մերձակայ քաղաքաց. կամ գաւառաց ոչ: Այլ. քանի զի անապատն, ուր քնին պահեաց զգաստ ասան ուրիշ, և զքաղաքան գտելոյ՝ ոչ իմէք անուանեալ նշանակի 'ի նոյն անհասարակի. վա այսորիկ ոմանք 'ի վարդապետաց մերոյ ժամանակի կոչեն զնա Անապատ քառասնից. և է այն ընդ մէջ երիքովի և մեռեալ ծովուն առ յորդանանաւ:

Անապատ հրէաստանի: || Մատ. 3. 1: այսպէս կոչէ այն ընդարձակ և գաւառական գաւառն, որ է 'ի մէջ երիքովի և յորդանանու. որ 2. Թագ. 17. 16. կոչի առաւօտ անապատի:

Անապատն յուդայ: || Դատ. 1. 16: Սա է 'ի հարաւակողմն երկրի ցեղին յուդայ. մերձ 'ի քաղաքն արադ. և 'ի ծովն մեռեալ:

Անասիբոս: || Երգ. կամ շնորհաւոր զօրութէ: * Եւ անուն տան յորդւոցն բանէի: 1. Եզր. 9. 34:

Անաստիմ: || 1. Մնաց. 4. 23: Ըստ յունաց գրի Նատայիմ. և բառ եբրայեցւոց. Նէտայիմ. և Թարգմանի, պարտէզք. կամ տունկք. կամ ծառատունկք: Եւ անուն տեղւոյ, և երևի՝ Թէ էղէ յերկիր ցեղին յուդայ:

Անարեկն, բառ յունաց գրի Անէրեկն: || զառ մանուանն Թէ. կամ հրաշիքաց. կամ բարկութէ. կամ խռովութե. կամ կերկերումն: Եւ անուն

քաղաքի ցեղին Իսաքարայ : Յես. 19. 20:

Անանիէլ. էլայ : || առ Ը Ձից գրի Անանէէլ, որ թարգմանի՝ վկայութիւն այ : Է անուն հօր Ադուէլայ : Տօբ. 1. 1:

Անքիս. ըստ յունաց և Ը Ձից գրի Աէքիս : || եղբարք. կամ այլք : Է անուն որդւոյ Բելայ՝ որդւոյ Բենիամինի : Ծննդ. 46. 21:

Անգէէ : || տես Անգէ :

Անգեղ : || առ Ը Ձից գրի՝ Ներգէղ. իսկ ըստ եբրայեցւոց՝ Ներգալ, և թարգմանի, լոյս յայտնի. կամ նշոյլ հրոյ. կամ լոյսս. կամ հե ռաւոր : Է անուն կռոց, զոր պաշտէին ո մանք 'ի յասորւոց՝ որք եկեալ 'ի քութայ բնակէին 'ի Սամարիա : 4. Թագ. 17. 30: Զայսմանէ ասեն ռաբբիքն, թէ էր պատ կերս հաւու իբր ընծանութիւն հաւու : իսկ այլք կարծեն, թէ էր մշտավառ հուր. զոր 'ի պարսիկ աշխարհին պաշտէին նոյն պաշտօնեայք :

Անգէ. ի : || աճ. կամ հանդէս. կամ ապար : * Է անուն քաղաքի որ էր յերկրի ցեղին բե նիամենի ընդ արեւելակողմն բեթելայ : Ծննդ. 12. 8 : Յեսու. 10. 28 : Ի սա Ծննդ. 13. 3. գրի 'ի մէջ՝ Անգէէ : Քաղաքս այս է նոյն որ կոչի Գայի : տես Գայի և Անգէոս :

Անգէաս : || տես 'ի ներքոյ Անգէոս :

Անգէոս. կամ Անգէաս. գէի. կամ գէայ : || աճ. կամ հանդէս. կամ ապար : Է անուն միոյ յերկոտասան փոքր մարգարէից : Անգ. 1. 3. և 13 : և 2. Եզր. 5. 1 : և 6. 14 : որ 1. Եզր. 6. 1. գրի 'ի մէջ՝ անգէ :

Անգի. անգեայ : || նոյն է նշանակութեամբ Է մերնոյն : Է անուն որդւոյ գադայ՝ որդ ւոյ յակոբայ : Թուոց. 26. 15 : որ Ծննդ. 46. 16. գրի 'ի մէջ Սեգիս. իսկ Ը Ձից Անգիս

Անգիա : || աճ Տն. կամ հանդէս Տն. կամ ապար Տն : Է անուն որդւոյ սամեայ ղևտա ցւոյ : 1. Մնաց. 6. 30:

Անդրամելէքայ. ըստ յունաց գրի՝ Ադրամ մելէքայ : || հաստատութիւն մարդու. կամ զօ րութիւն մահու. կամ աթոռ մահու : Է անուն չաստուծոյ, որ կամ եղբայր է 'ի քաղաքն՝ Ադրամելէքայ որ է անուն ծովեզերեայ քա ղաքի ասորւոց 'ի թիւ ջրեղեն ... 'ի թա գաւորութեան Թուղթեաց, որ այժմ կոչի, Համամանթա : Եւ կամ եղեալ է 'ի քաղաքն Ադրամելիտոն, որ է անուն ծովեզերեայ քա ղաքի միւսիոյ, և այժմ ասի՝ Եդրեմիդ. և է յանդիման կղզւոյն լեսբեայ. որ է մի տիլինէ : Յորմէ նաւէն, յոր եմուտ Պօղոս՝ միւս անգամ 'ի հռոմ. ասելով՝ զանուն կոչեցաւ Ադրամիտացի. կամ մի թէ արդեօք էր 'ի կողմանս ադրամիտա ցւոյ. ըստ որում ցուցանի մի գիրն : Գործ. 27. 2: Եւ կամ դուցէ մի լինելոյն 'ի քա ղաքի անտի :

Անդրէաս. րեայ : || է բառ յունական, և թարգմանի. արիական. կամ կորովի. կամ հզօր : Է անուն միոյ յերկոտասանից առա քելոցն ՔՆ : սա էր եղբայր առաքելոյն պետրոսի : Մատթ. 4. 18. և 10. 2: Եւ յաւաշ քան զկոչումն իւր յառաքելութիւն՝ էր աշա

կերտ յօհաննու մկրտչին : Յովհ. 1. 40. և 44:

Անդրոնիկոս. կեայ : || յունարէն սառուցա րանի, այր յաղթօղ. կամ յաղթանակօղ : Է անուն միոյ 'ի մեծամեծաց իշխանաց ան տիոքայ արքայի եպիփանու, որ ըստ անօ րէն խորհրդոյ մենելայի խաբանօք ետես զոնիա յամրոցէ, և խողխողեաց զնա. և ինքն սպան չարաչար սատանաւ : 2. Մակ. 4. 31. և 38: Դրծէ է անուն միոյ 'ի յազգակա նացն պօղոսի առաքելոյ, որում ողջոյն գրէ առա քելոյն : Հռոմ. 16. 7:

Անեբոն լեբանոնու : || տես Լիբանան :

Անէսթայ : || առ ըստ Ձից գրի Նեսթա. իսկ եբրայեցւոցն Նեհուսթա. և թարգ մանի օձ. կամ իժ. կամ պղինձ : Է անուն մօր յովակիմայ արքային յուդայ : 4. Թագ. 24. 8:

Անթիպաս : || յունարէն սառուցաբանի. փո խանակ ամենեցուն. կամ ընդդէմ ամենե ցուն : Է անուն ուրուեմն վկայի ՔՆ : Յայտ. 2. 13: Զորմէ ասեն բազումք. թէ էր մի յաշակերտացն ՔՆ. և եղև եպիսկոպոս եկեղեցւոյն պերգամոյ. և մեռ 'ի քն յն հա լածանացն սատանայ՝ եդեալ լինելով 'ի մէջ պղնձեայ հրայրեալ ցլու :

Անթիպատրոս : || տես Անտիպատրոս :

Անիամ : || եա ժողովրդեան. կամ նաւէ ժողո վրդեան. կամ ցաւէ. կամ զօրութեան ժողովրդեան : Է անուն որդւոյ սեմիդայ : 1. Մնաց. 7. 19:

Անիէլ : || պատասխանի. կամ երգ Տեառն. կամ չքաւոր Տն : Է անուն որդւոյ սուփիդայ իշխանի ցեղին մանասէի : Թուոց. 34. 23: Դրծէ է անուն որդւոյ ոլլայ. 1. Մնաց. 7. 39:

Անիմ : || պատասխանողք. կամ երգեցողք. կամ տառապեալք. կամ աղքատք : Է անուն քա ղաքի ցեղին յուդայ : Յեսուայ. 15. 50:

Աննայ. աննայի : || սեղբաբառաբար Հ, թարգ մանի՝ շնորհալի. կամ ողորմած. կամ հանգու ցեալ. կամ պարգևատու : Եւ է անուն ա ռաջնոյ կնոջ եղկանայ. որ ծնաւ նմա ըզ սամուէլ մարգարէն : Ա. Թագ. 1. 2: Դրծէ է անուն կնոջն տօբիթայ : Տօբ. 1. 9: Դրծէ է անուն՝ մարգարէի դստեր փանուէլի. յազգէ ասերայ : Ղուկ. 2. 36: Իսկ Աննաս սեղբաբառաբար Ա. թարգմանի շարժարօղ. կամ խոնարհեցուցանօղ. կամ պատասխանօղ : Եւ է անուն քահանայապետի հրէից, որ էր աներ կայիափայի : Ղուկ. 3. 2: Յովհ. 18. 13. և Գործ. 4. 6:

Աննաս : || 2. Եզր. 9. 32. ըստ Ձից գրի՝ անան. որ թարգմանի ամպ. կամ հնայութիւն. կամ գուշակութիւն : Է անուն միոյ յիշխանաց առհասից ժողովրդեան իէլի : Սա կոչի և Ե րամ : տես անդ :

Աննէաս : || տես Անան :

Աննոս : || տես Բանէաս :

Աննուայ : || երգ. կամ պատասխանի շարժօղ : * Է անուն քաղաքի, որ էր 'ի սահմանի ցեղին զաբուղոնի : Յես. 19. 13. զոյս անունէ տես և Ամաթարիմ :

Անոն. այ : || սեղբաբառաբար Հ. թարգմա նի, շնորհաբաշխ. կամ ողորմած. կամ պար գևատու. կամ հանգուցեալ : Է անուն որդ

ւոյ նաւաստեաց արքային. արքայազնութեանն. 2. Թագ. 10. 1. և 2: Մն. 1. Մնաց. 19. 1. * Տես Անոն.

Անիոմ: || տե՛ս Ռումնիոմ:

Անոնի: || տե՛ս զնշանակութիւն ՚ի Անդեա: Է անուն որդւոյ Սեմեիայ: 3. Եզր. 3. 29:

Անու: || տե՛ս զնշանակութիւն ՚ի Անան: Է անուն միոյ յիշխանացն, որք շինեցին ըզ պարիսպն Երուսաղէմի: 3. Եզր. 3. 13:

Անունոս: ըստ Տեղւոյ գրի Ենտւոնոս: || Հնարհապետք. կամ ողորմած. կամ պարգեւատու: Է անուն միոյ ՚ի ձեռնացեալց: 1. Եզր. 8. 49:

Անտատ արգայից: || տե՛ս Արխսոթ:

Անտատ եփրեմի: || տե՛ս Եփրեմ:

Անտատ Լաւոնից: || տե՛ս Լաւոնք:

Անտատ վերամնանոս: || տե՛ս. տուն անուանին վերամնանոս:

Անտաքոյ: || տե՛ս Անտապավթ:

Անտիոք. այ: || է բառ յունական. և թարգմանի. փոխանակ կամ ընդդէմ սայլի, կամ կառաց. կամ զխառն արքայութեան հաւասարող: Է անուն հռչակաւոր մայրաքաղաքացն ասորւոց, որ մականուանիւ կոչի մեծ. այլ և առ՚ի տարբերութեան յայլոց մականուանեցաւ Եպիփանէ. առաւել զայսու անուն ՚ի միոյ ՚ի նշանաւոր քաղաքաց նորոյ. զոր և յունախօսս կայսրն կոչեաց Թէոպոլիս: Այս թէ զքաղաքս զայս շինեաց Սելեւկիոս արքայն ասորւոց առ որդւովն իւրով. և եդ նմա անուն ըստ անուան հօր իւրոյ Անտիոքայ. և յետ աւերմանցն մեծին տեղւոյ դարձեալ ընդ թագաւորացն ասորւոց: 1. Մակ. 3. 37: և 6. 63: Եւ ՚ի սկզբան եկեղեցւոյ անդ եղև նախ կոչել զհաւատացեալսն քրիստոնեայս: Գործ. 11. 26: և 18. 22: Որոյ բնակիչքն կոչին Անտիոքացիք: 1. Մակ. 10. 68: և 2. Մակ. 4. 9: և Գործ. 6. 5: Քաղաքս այս ըստ կարծեաց ոմանց է նոյն, որ կոչի Եմաթ մեծ: Ամովս. 6. 2: և Զաք. 9. 2: Իսկ այժմ կոչի Անթաքիա. որոյ մեծ մասն աւերեալ է:

Անտիոքացիք: || տե՛ս Անտիոք:

Անտիոքիա: || զնշանակութիւն տե՛ս ՚ի յԱնտիոք: Է անուն քաղաքի, որ և կոչի Անտիոք Պիսիդեայ: Քանզի է մայրաքաղաք գաւառին Պիսիդեայ ՚ի փոքուն Ասիոյ, որ է Անատօլիա: Սա այժմ կոչի Թաքեա: Անդ գնաց սուրբ Պօղոս ՚ի քարոզել զաւետարանն: Գործ. 13. 14: և 14. 20:

Անտիոքիդեայ. որպէս ածանցականն է Անտիոքեցւոց: || զնշանակութիւն տե՛ս ՚ի Անտիոք: Է անուն հարճի Անտիոքայ արքայի երևելւոյ. որում թագաւորն շնորհեաց իբրև ընծայ զերկուս քաղաքս Կիլիկեցւոց, զտարսոն, և զմալլոս. բայց բնակիչքն նոյ ապստամբեցան ՚ի նմանէ. իսկ նա բանութեամբ հնազանդեցոյց զնս: 2. Մակ. 4. 30. և 31:

Անտիոքոս. քայ: || զնշանակութիւն տե՛ս ՚ի Անտիոք: Է անուն արքայի ասորւոց. որ մականուանիւ կոչի մեծ: Սա մարտեաւ Է պատերազմս փիլոպատորայ արքային եգիպտացւոյ. և ՚ի պատերազմէն մատնեցաւ յեղեւոյ նը. 3. Մակ. 1. 1. և 2: Նոյնպէս պատերազմեալ է հռոմայեցւոց. յաղթեցաւ ՚ի նոցանէ. 1. Մակ. 8. 6: Եւ սորա յերկրորդն որդւոյն ՚ի մեծ նոցին նամանեալ գեղն (որ ՚ի մեջ գրի Անտիոքայ) ընդ որում կամեցաւ թանաաւարել, զաւակ պատուն ՚ի գործոյն. հանդերձ իւրովք մեծամեծօք. սպանին. 2. Մակ. 1. 14: Եւ յետ մահուան նորա միւսյն ժառանգ թագաւորութեան եղբայր որդւոյն իւր Սելևկիոս, և երկրորդն Անտիոքոս: Դրդ Անտիոքոս անուն արքայի ասորւոց և սեւերիոյ որդւոյ նախասացելոյ Անտիոքայ մեծի: Սա յետ մահուան եղբօր իւրոյ Սելևկիոսի արքայի եառ զթագաւորութիւն. և մականուանեալ կոչեցաւ Եպիփան, որ թարգմանի երևելի. 2. Մակ. 4. 7: և 10. 9: Եւ պատերազմեալ ընդ պտղոմեայ եպիփանու արքային եգիպտացւոց, յաղթեաց նմա. 1. Մակ. 1. 11. և 19: Եւ ապա զմեծ ամեն հալածանս յարոյց ՚ի վերայ ազգին հրէից. և յետոյ չարաչար մահուամբ սատակեցաւ: 1. Մակ. 1. 21: 2. Մակ. 5. 1: և 7. 24: և 9. 1. և 28: Դրդ է անուն և այլոյ արքայի ասորւոց. կամ սեւերիոյ որդւոյ վերոյասացեալ Անտիոքայ, երևելւոյ: Սա մականուանեալ կոչեցաւ Եւպատոր. որ թարգմանի հօրազնեալ. որ և բազում զօրօք եկն ՚ի հրէաստան. և մարտեաւ ընդ յուդայի մակաբեի. և յետոյ ձերբակալ եղև ՚ի դեմետրեայ արքայէ. և ըսպանաւ: 1. Մակ. 6. 17: և 7. 2: 2. Մակ. 2. 21: և 10. 10. և 13. 1: Դրդ է անուն որդւոյ աղեքսանդրի արքայի ասորւոց. զոր անուանեցին երկ թէոս. և առաւել զնա արկփոխան թագաւորեցոյց փոխանակ հօր իւրոյ: 1. Մակ. 11. 39. և 54: Դրդ է անուն որդւոյ դեմետրեայ արքայի ասորւոց. որ նաւեաց. և զօրօք բազմօք եհաս և պաշարեաց զտրիփոն ՚ի դօրայ քաղաքն ծովեզերեայ: 1. Մակ. 15. 1. և 10. և 25: տե՛ս և Փիլոպատոր:

Անտիպատրիս: || է բառ յունական. և թարգմանի. փոխանակ հօր. կամ ընդդէմ հօր: Է անուն որդւոյ յասոնայ. զոր յոնաթան իբրև պատգամաւոր առաքեաց ՚ի հռոմ: 1. Մակ. 14. 22: որ 12. 16. գրի Անթիպատրոս: Դրդ Անտիպատրիս է անուն քաղաքի, որ էր ՚ի սահմանի կիսոյ ցեղին մանասէի յարևմտից յորդանանու ՚ի դաշտին կափառտարայ առ հեղեղատաւ մերձ ՚ի ծովն միջերկրականն: Անդ տարեալ եղև սուրբ պօղոս կապեալ. Գործ. 23. 31: Քաղաքս այս յառաջագոյն կոչէր Կափարսաբա. կամ ըստ յունաց Կափարսարաբա: զորմէ ասի թէ է նոյն. որ կոչի Ասոֆաթիա: Սա յետոյ կոչեցաւ Արսուր. և այժմ ասի Ասսուր:

Անդովն: || 1. Մնաց. 6. 60: այս բառ ոչ երևի յեբր. թարգմանութեան. և է յաւելեալ:

Անփոս. այ: || արդարև. կամ այո: * Է անուն արքայի գեթայ: 1. Թագ. 21. 10: և 27. 3:

Անօբ. այ: ըստ ոմանց գրի Անաբ: || խաղող. և կամ ստորերկն յօգ. կամ կայ: Էր անուն քաղաքի, որ էր շինեալ ՚ի մէջ լերինն ՚ի վիճակի ցեղին Յուդայ ըստ հարաւոյ կողմն: Յեսու 11. 21: և 15. 50:

Անօմ: || տես Ենեմ:

Ա. Շ

Աշտարակ Լիբանանու: || տես Լիբանան:

Աշտարակ հօտից: || տես Գադեր:

Ա. Պ

Ապեղեայ: որպէս անուանականն է Ապեղէս: || է բառ յունական, և ստուգաբանի զատօղ. կամ ըստ ոմանց մերժօղ. կամ հալածօղ: Էր անուն առն հաւատացելոյ, զոր գովէ Պօղոս առաքեալ: Հռովմ. 16. 10:

Ապեղէս: || տես Ապեղեայ:

Ապեմէն: || յունարէն ստուգաբանի, հեռացեալ. կամ մերժեալ: Էր անուն հարճի Դարեհի արքայի պարսից. 1. Եզր. 4. 29: Բայց աստ ՚ի մէջ երկեւ թէ եղեալ է վրիպումն ինչ բանի. քանզի ՚ի մէջ գրի այսպէս. Տեսանէի ես զԱպեմին զդուստր հարճի թագաւորին, և այլն: Յորում ոչ ցուցանի, թէ այս մին իցէ հարճ թագաւորին, այլ թէ դուստր հարճի նը: Սակայն ՚ի թարգմանութեան եօթանասնից, և այլոց յայտնապէս ցուցանի ապեմին զօլ հարճ թագաւորին. քանզի գրի այսպէս. Տեսանէի ես զԱպեմին զդուստր Բարտակայ Խիմաստայ զհարճ թագաւորին. և այլն:

Ապիհէլ: || տես Աբիհէլ:

Ապողոնեայ: || տես Ապողոնիոս:

Ապողոփանէս: || է բառ յունական, և ստուգաբանի, կորստեան յայտնիչ, կամ ցուցանօղ: Էր անուն թշնամւոյ հրէից. զոր մակաբայեցիքն ընդ տիմոթէի, և ընդ քերեայ եղբօր նր ՚ի նոյն գուբ, յոր փախուցեալ թագուցեալ էին, փողոտեցին: 2. Մակ. 10. 37:

Ապփիեայ. որպէս անուանականն է Ապփիա: || երրայեցերէն ստուգաբանի, հացարար, կամ հացեփիեալ. իսկ յունարէն ստուգաբանի յառաջաբերօղ. կամ բողբոջօղ: Էր անուն կնոջ Փիլիմոնի գործակցի սրբոյն առաքելոյ: Փիլիմ. 2: տես և Արգասեաս առաքելոյ:

Ապողոնիոս. կամ Ապողոնիոս. Նեայ: || է բառ յունական, և թարգմանի. կորուսանօղ. կամ աւերօղ: Էր անուն որդւոյ մնեսթեայ, յորմէ և կոչի մնեսթեայ. զոր մեծն անտիոքոս հայրն անտիոքայ եպիփանայ ա. ռաքեաց յեգիպտոս վերև զձևացան սա. ռաջնորդութեամբ ուրեք եգիպտացւոց: 2. Մակ. 4. 21: Եւ սա էր նա իշխան զօրացն անտիոքայ արքային եպիփանայ. և ապաժամ ՚ի յուդայէ մահապարտ ՚ի պատերազմի: 1. Մակ. 3. 10. և 12: Այս մականուանեալ կո. չեցաւ Մայսարքէ, որ յունարէնն ասի Մի սարքէն, և թարգմանի, առաջին իշխան. կամ մեծամեծաց իշխան. 2. Մակ. 5. 24: Իսկ 1. Մակ. 10. 69. և 77: այսմ իշխան հայրենեաց. որ և նոյն գուցէ էին ան յերկիր և պատր հարուածս մեծամեծս հարէից: Երկրորդ Ապողոնիոս է ա. նուն այլոյ ուրումն, որ էր որդի գերասեայ, և պատերազմի ստորին տարուց՝ և առաջնոր. դանի առ ժամանակօք անտիոքայ արքային: 2. Մակ. 3. 5. և 7: և 4. 4: Երրորդ է անուն մի ՚ի զօրավարաց զօրաց հարաւայն ան. տիոքայ. սա անուանեալ կոչի ՚ի յունաց Ապողոնիոս գեննեեանց, որ որդի գեն. նեոսի. և ՚ի մէջ գրի քաղեան. զի յունարէն գեննէոս նշանակէ, քաջազն. կամ ազնիւ: 2. Մակ. 12. 2: Չորրորդ է անուն զօ. րավարի զօրաց դեմետրեայ արքային. որ և էր իշխան ՚ի մէջ ստորին աշխարհաց: 1. Մակ. 10. 69. և 77:

Ապողոս. ի: || է բառ յունական, և թարգ. մանի՝ կորուսանող. կամ աւերօղ: Էր անուն ուրումն հրէի այր քաղաքացւոյ անն Աղեքսանդրացւոյ, որ հաւատաց ՚ի Ք[րիստո]ս. և բա. զում վաստակս վաստակեցաւ ընդ նոյն առ. քեալ ՚ի քարոզել աւետարանն Ք[րիստոս]ի. Գործ. 19. 1: 1. Կորնթ. 3. 6: և 16. 12: Տիտ. 3. 13: որ Գործ. 18. 24 գրի ՚ի մէջ սխալմամբ գրչաց՝ կամ տպագրութեան, Ապեղէս:

Ապողոնեայ: || տես Ապողոնիոս:

Ապողոնիա. եայ: || է բառ յունական, և թարգմանի, կորուստ. կամ կործանումն: Էր անուն քաղաքի. բայց գիտել է. զի Ապողոնիա անուամբ քաղաքք բազումք էին ՚ի մակեդոնիայ. իսկ սա է այն. որ է ՚ի գաւառին միգդոնիայ առ քիզորոս գե. տով երրու երկուասան մղոնիւք հեռի ՚ի թեսաղոնիկեայ, ունելով զնա յարևմտից կողմանէ, և զամփիպողիս յարևելից կող. մէ: Գործ. 17. 1:

Ապողոնիոս: || տես Ապողոնիոս:

Ա. Ս

Ասաւայ: || տես Սիբա:

Ասաւն. այ: || ընտրեալ. կամ ընտրօղին. կամ երգեցօղ. կամ քարոզօղ. կամ մատենագիր: Էր անուն որդւոյ Թարայի, և եղբօր աբրա համու, և հօր ղովտայ: Ծննդ. 11. 26. և 27: Երկրորդ է անուն որդւոյ ոսկանի որդ. ւոյ սէիրայ քոռեցւոյ: Ծննդ. 36. 28: Երրորդ է անուն որդւոյ յերեմիելի: 1. Մնաց. 2. 25: Չորրորդ է անուն որդւոյ պերայ հարճի քաղեբայ. 1. Մնաց. 2. 46: Հինգերորդ Ասան. Եզր. 20. 1. ուր ըստ հնոց գրի Ասան, է անուն արքայի սարեպտացւոց. և է այն, որ կոչի Սենեքերիմ: տես անդ:

Ասաւաք: || տես Սաբաք:

Ասաւոտ: || 2. Եզր. 8. 16: Ըստ հնոց գրի Ասաւո. նամ. որ թարգմանի՝ պատուիչ ժողովր. դեան: Էր անուն միոյ յիշխանաց եկելոց ՚ի բաբելոնէ ընդ եզրի:

Ասաւաթև: || ըստ հնոց գրի՝ Սարասաթէսա. իսկ ըստ ոմանց Սեթարս, որ թարգմանի՝ քննիչ. կամ նեխեալ. կամ նեխեցուցիչ: Էր

անուն միոյ յիշխանաց արտաշէսի արքային պարսից: Եզր. 1. 14: Դիպչի Ադնաթեւ. Եսթ. 4. 5: և 15. 5. այլ բառ եբր. գրի Աքռաթէաս, է անուն ներքինւոյ եսթերայ արքայուհւոյն:

Առնափար: || բարկութիւն ցլու. կամ բարկութիւն անձկացեալ. և կամ տարփերգն, և ևրրայն ցերգն, ազատութիւն ցլու: * Է անուն որդւոյ սուփայ: 1. Մնաց. 7. 36:

Առնեայ: || Ղուկ. 3. 33: Այս բառ ոչ գոյ յեմկք թարգմանութիւն:

Առնոն. այ: || տապանակ նշ. կամ ցնծացող. կամ ցնծութիւն նշ. կամ լոյս որդւոյ. կամ լոյս, կամ անկեծք մշտնջենաւորին: Է անուն քաղաքին մովաբու. և հեղեղատին: Քաղաքն է 'ի մէջ մովաբու սահմանաց առ եզերբ հեղեղատին սահմանաց իսկ հանդէպ ցեղին գադայ: Յես. 13. 9. և 16: Երեմ. 48. 20: Զորն է առ քաղաքաւն սահմանաց 'ի մէջ ամորհացւոց ամովայեցւոց արքային, և ցեղին գադայ: Յես. 12. 2: և Դատ. 11. 13: Իսկ հեղեղատն եղանէ 'ի ձորոյն առնոնայ. և ընթացեալ 'ի հիւսիսոյ ընդ հարաւ, բաժանէ զամորհացիսն 'ի մովաբացւոց. և անցեալ առ սահմանօք ցեղին գադայ և ռուբենի յարեւելից կողմանէ, բաժանէ զնոյն յարաբիոյ և 'ի մովաբացւոց. և անցեալ 'ի հարաւոյ կողմանէ պատէ զսահմանօք ցեղին ռուբենի, և անկանի 'ի ծովն մեռեալ: Թուոց. 21. 13: 2. Օրին. 2. 24: Յես. 13. 9: Իսկ * Եսայ. 16. 3. անուանեալս առնեան խնձոր երկիրն մովաբացւոց:

Ա. Ս

Ասա. սայի: || տարփերգն նշանակէ. բժիշկ. կամ բժշկութիւն. կամ ողջացուցիչ: Է անուն արքայի յուդայ, որդւոյ աբիայ: 3. Թագ. 15. 8. և 13: և 2. Մնաց. 14. 1: որ Մատթ. 1. 8. գրի 'ի մէջ Ասափ: Դիպչի է անուն որդւոյ եղկանայ ղեւտացւոյ: 1. Մնաց. 9. 16: Դիպչի Ասա. 2. Թագ. 8. 17. այլ ըստ եբր. գրի Սասա, է անուն դպրապետի արքային դաւթի: տե՛ս և Յասա:

Ասաար: ըստ եբր. գրի Սաար: || ձէթ, կամ պայծառութիւն. կամ հարաւային: Է անուն որդւոյ աղայ կնոջն ասքուրայ: 1. Մնաց. 4. 7: տե՛ս և Յասար:

Ասարանիա: ըստ յունաց գրի Սարանիա: || գերեվար. կամ գերութիւն. կամ խնդութիւն. կամ չինութիւն: Է անուն միոյ յիշխանաց քահանայից: 3. Եզր. 10. 4:

Ասարելա. կամ Ասարելաա. իայ: || ուղղերամաուրնէ Հ., թարգմանի՝ թշնամի, կամ համարումն. կամ խորհուրդ Տեառն. կամ արհեստաւորութիւն Տեառն. կամ արդարութիւն, կամ լռութիւն 'ի Տէր: Է անուն որդւոյ իեթիթմանայ. 1. Մնաց. 25. 3. և 19: Դիպչի է անուն միոյ յիշխանացն դաւթի 'ի վերայ ղեւտացւոց. 1. Մնաց. 27. 17: Դիպչի է անուն միոյ յիշխանացն ղեւտացւոց: 2. Մնաց. 35. 9: որ 1. Եզր. 1. 9. գրի 'ի մէջ Ոսաբիաս: Դիպչի * է անուն միոյ յիշխանաց առհեից յորդւոցն փարոսայ: 1. Եզր. 9. 26: և 2. Եզր. 10. 25: Դիպչի է անուն միոյ յիշխանացն քահանայից: 2. Եզր. 8. 24: որ 1. Եզր. 8. 55: * գրի Ասաբիա: Դիպչի է անուն տարուածն ղեւտացւոյ, որ էր մի յիշխանացն, որք շինեցին զպարիսպն երուսաղեմի: 3. Եզր. 3. 17: Դիպչի է անուն հօր բանիի ղեւտացւոյ: 3. Եզր. 11. 22: Դիպչի * է անուն հօր եղրիկամայ յորդւոցն մերարեայ: 1. Մնաց. 9. 14: տե՛ս և Ասեբիա:

Ասադուամ ըստ եբր. գրի Ասեբոնիամ: || այծ ենիկի. կամ գեղեցկութիւնք. կամ զինուորութիւնք: Է անուն միոյ յիշխանաց առհեից նաթանայեցւոց. կամ ծառայից սողոմոնի: 2. Եզր. 2. 57: Բայց առա 'ի մէջ արխիւտունք, և բառս որդւոյ, անուանս առաւել ընդ նախընթացի անուանն միացեալ երևի: Եւ առ 3. Եզր. 7. 59. * կոչի Սաբայիմ:

Ասարօն: ըստ եբր. գրի Աշտաթօն: || առաքումն պարգևի: Է անուն որդւոյ մաքիրայ՝ որդւոյ քաղեբայ: 1. Մնաց. 4. 11. և 12:

Ասադայ: ըստ եբր. գրի Ասադիա: || ողորմութիւն Տն: Է անուն որդւոյ քեղկեայ: Բարուք. 1. 1:

Ասադիաս: || ողորմութիւն Տն: Է անուն որդւոյ զորաբաբելի: 1. Մնաց. 3. 20:

Ասաչարօնացի: || տե՛ս Սաչարօնացի:

Ասաիէլեան: || ըստ յունաց գրի Ասաիէլեալ. և թարգմանի երրորդ: Է անուն միոյ 'ի դրանց տանն արքայի, որ հանէր 'ի խուան Տն: Երեմ. 38. 14:

Ասաիմօթ: || տե՛ս Ազմաւեթ:

Ասաղօթ: ըստ յունաց և ըստ եբր. գրի բասաղօթ: || 'ի խառներս. կամ 'ի խորհրդեան. և կամ տարփերգն, 'ի յաղօթս: Է անուն միոյ յիշխանաց առհեից նաթանայեցւոց: 3. Եզր. 7. 54: որ 2. Եզր. 2. 52. գրի 'ի մէջ Բասաղօթ: Իսկ 1. Եզր. 5. 31. Փասաղօթ:

Ասամ. այ: || ծուխ. կամ ծխեալ: Է անուն ղեւտացւոյ: 3. Եզր. 8. 4: Դիպչի Ասամ. 3. Եզր. 10. 18. այլ ըստ եբր. գրի Եսամ, է անուն միոյ յիշխանաց ժողովրդեանն իէլի: տե՛ս և Ասամն:

Ասամիա: || տե՛ս Ասաւիա:

Ասայէլ. ի: || արար Տէր. կամ արարած Տն: Է անուն եղբօր յովաբայ՝ որդւոյ շարուհեայ: Սա էր 'ի մէջ երեսնից զօրավարացն դաւթի. և սպան զնա աբեններ որդի ների 'ի պատերազմի: 2. Թագ. 2. 18. և 23: և 23. 24: 1. Մնաց. 2. 16: Դիպչի է անուն միոյ 'ի վերակացուացն ղեւտացւոց: 2. Մնաց. 31. 13: Դիպչի * Ասայէլ, որ ըստ եբրայեցւոց գրի Ասաւէլ, կամ Ազաւէլ. և թարգմանի մերձաւոր. կամ 'ի կողմանէ. կամ բաժանեալ. կամ 'ի բաց բարձեալ, է անուն տեղւոյ, որ էր առ լերամբն ձիթենեաց, ուր եղև պատառումն միոյ կ զգեան լերինն, և բացաւ խորափիտ ինչ, կամ ձոր ը մէջ նր 'ի յերկրաշարժութենէ: Զաքար. 14. 5:

Ասայիա. կամ Ասայիաս. իայ: || արար Տր.

կմ՝ աղաղակած ձէն։ Էր անուն միոյ յիշխանաց առնեմից ցեղին Ղեմաւոնի։ 1. Մնաց. 4. 36։ Դրձ՝ է անուն միոյ յիշխանաց առնեմից ղևտացւոց յորդւոցն Մերարեայ։ 1. Մնաց. 15. 6։ որ 6. 30. † գրի՝ Ասիա։ Դրձ՝ է անուն մանկան, ցը ծառայի յոսիայ արքայի յուդայ։ 2. Մնաց. 34. 20։ որ 4. Թագ. 22. 12. և 14. գրի 'ի մէջ՝ Յասայիա։

Ասան . այ։ || ծուխ . կմ՝ ծխեալ։ Էր անուն քաղաքի, որ նախ վիճակեցաւ ցեղին յուդայ։ Յես. 15. 42։ և յետոյ եղև ցեղին շմաւոնի։ Յես. 19. 7։ և է նոյն՝ որ 1. Մնաց. 4. 32. գրի 'ի մէջ՝ Եսան։ տե՛ս և զքաղաքն Այէն։ Դրձ՝ * Ասան. 2. Թագ. 23. 32. ուր գրի՝ որդի ասանայ. և նոյնն 1. Մնաց. 11. 34. * որդի որդի ասանայ. է յատուկ անուն միոյ 'ի զօրաւորացն դաւթի. և է այնպէս. ոմն է ասելն՝ որդի ասեմայ։ Եւ հաջի առ գօնաց 'ի աեղւոյն, ասաւր էր։

Ասանուայ։ || մերենք. կմ՝ ատերեքէն, թշնամի։ * Էր անուն հօր յուդայի յորդւոցն բենիամենի։ 3. Եզր. 11. 9։ Դրձ՝ * է անուն միոյ յիշխանաց առնեմից նաթանիմեայ։ 1. Եզր. 5. 31։ և 3. Եզր. 3. 3։ որ 2. Եզր. 2. 50. կոչի Ասենա։ Դրձ՝ Ասանա. 2. Մնաց. 13. 49. ուր ըստ այլոց գրի՝ Յեսանա, կմ՝ Յեսանա, է անուն քաղաքի, որ եղև բաժին ցեղին եփրեմի, զոր եառ աբիա 'ի ձեռաց յերոբովամայ։

Ասանեթ։ || վտանգ. կմ՝ անբաղդութիւն։ Էր անուն դստեր պետափրեայ քրմի արեգ քաղաքի. առ եղև կին յովսեփայ՝ որդւոյ յակոբայ. և ծնաւ նմա զմանասէ, և զեփրեմ։ Ծննդ. 41. 45։ և 46. 20։

Ասանուեայ. տղայ անուանականին ըստ ՚Հից գրի՝ Ասինա։ || մերենք. կմ՝ վտանգ։ Էր անուն հօր դողիեայ՝ յորդւոցն բենիամենի։ 1. Մնաց. 9. 7։

Ասասոնթամար։ || առաջ. կմ՝ խիճ առաջ և առաւութեան. կմ՝ քաղաքանուանն արմաւենեաց. կամ նետ գատասակի։ Էր անուն քաղաքի ցեղին յուդայ. Ծննդ. 14. 7։ Սա 2. Մնաց. 20. 2. գրի 'ի մէջ՝ Ասասանթամար, որ է 'ի գաղգէ, փոխանակ գրելոյ. Ասասանթամար, որ է Ենգադդի. զի է նոյն քաղաքն, որ կոչի Ենգադդի։ տե՛ս անդ։

Ասարա . այ։ || գաւիթ. կմ՝ խառն։ * Էր անուն միոյ յիշխանաց առնեմից եկելոց 'ի գերութենէ։ 1. Եզր. 5. 31։ Դրձ՝ Ասարա. 1. Մնաց. 2. 25. ոչ երևի յինչ թարգմանութեն։ տե՛ս և Ասարէ։

Ասարէ. կմ՝ Ասարայ։ || գաւիթ. կմ՝ խառն։ * Էր անուն միոյ 'ի զօրավարացն արքայի դաւթի։ 2. Թագ. 23. 35։ և 1. Մնաց. 11. 37։

Ասարմօթ։ ըստ այլոց գրի՝ Ասարմաւեթ։ || գաւիթ մահու. կմ՝ խառն մահու։ Էր անուն որդւոյ յեկտանայ։ Ծննդ. 10. 26։ որ 1. Մնաց. 1. 20. գրի 'ի մէջ՝ Արամաթ։

Ասարայեր. բռն։ || իշխան. կմ՝ գլուխ։ Էր անուն արքայի պարսից. որ արգել զշինուածս տաճարին։ 2. Եզր. 4. 6։ որ 'ի 23. համարն կոչի Արտաշաստ, և Արտաշէս։

Ասարաւաղա։ || տե՛ս Ասերաւաղ։

Ասաւէ. ըստ ՚Հից գրի՝ Ազաւէ, և ըստ եբրայեցւոց, Հազաւէ։ || տեսանող. կմ՝ մարգարէ։ Էր անուն որդւոյ նաքովրայ 'ի մելքայ կնոջ իւրմէ։ Ծննդ. 22. 22։

Ասափ . այ։ || հաւաքող, կմ՝ ժողովող. կամ վախճանող, կմ՝ աղաւաղ։ Էր անուն որդւոյ բարաքիայ՝ որդւոյ սամայ. Սա էր մի, և առաջինն յիշխանաց առնեմից ղևտացւոց առաջ մնաերգողաց. 1. Մնաց. 6. 39։ և 15. 17։ և 16. 5։ և 25. 2։ Եւ թէ մի էր բազումս 'ի սաղմոսացն դաւթի. զի սաղմոսն. Խթ. և 'ի ՀԲ. էն մինչև 'ի ՁԲ. գրեալ յանուն սորա. Սաղմոս ասափայ. այս է պատճառն, զի կամ սա գրեաց 'ի բերանոյ դաւթի. և կմ՝ զի դաւիթ տայր, և որդւոց սորա երգել զայնս 'ի տաճարին տն։ Սա մի էր 'ի բաղանեց խնամտութեն իւրոյ յերգս սաղմոսաց կոչի մարգարէ։ 2. Մնաց. 29. 30։ Դրձ՝ է անուն հօր զեքրեայ։ 1. Մնաց. 9. 15։ Դրձ՝ է անուն հօր յովաքայ, որ էր 'ի մի յիշատակաց արքային եզեկիայ։ 4. Թագ. 18. 18։ Դրձ՝ է անուն պահապանին, զի մի բռնակցութի, կմ՝ իշխանի դրախտին արքունի. 3. Եզր. 2. 8։ Եւ առ դրախտս առ արեգին այն անտառախիտ ծառոց, որ էր Է իշխանութիւն արտաշէսի արքայէն պարսից. և այն կամ էր ըստ նմին լինելոյ. և կմ՝ այլ ինչ տեղի մերձ առ նա։ տե՛ս և Ասափին. և Ասա։

Ասափիա։ || տե՛ս Ասափա։

Ասափիմ։ ըստ յունաց գրի՝ Ասափիմ։ || 1. Մնաց. 26. 17։ առ թարգմանիչ ժողովք։ Իսկ 'ի 15. համարն գրի՝ տուն ասափայ. որ թարգմանի, տուն ժողովոց։ Ասէ՝ այսու անուամբ խմանան զամենեքին, որ էր տուն զառատառանի, ուր ժողովէին եօթանասուն ծերքն զատաւորք։ Իսկ այլք ասեն, թէ էր տեղի, կմ՝ տուն գանձու. ուր ժողովեալ գանձէին զամ արծաթ նուիրեալ տաճարին. և կմ՝ թէ էր տեղի, ուր ժողովէին ղևտացիք. զդ ճնկի. և զայլ պէտս նոցին բերելս 'ի կերակուր քահանայից և ղևտացւոց. և մի այսպիսի կոչի, տուն ժողովոց։

Ասբէր։ || տե՛ս Ասբէլ։

Ասբէէ։ || տե՛ս Ասբէլ։

Ասգօմ։ || տե՛ս Ասգար։

Ասեայ։ ըստ այլոց գրի՝ Ասայիա։ || արարիչ. կմ՝ արարած տն։ Էր անուն որդւոյ սելովմայ։ 1. Մնաց. 9. 5։

Ասեբ։ || Յես. 17. 7։ ըստ յունաց գրի՝ Յասեբ, որ թարգմանի բնակիչ։ Սա երևի գոլ յատուկ անուն տեղւոյ, որ էր 'ի սահմանի կիսոյ ցեղին մանասէի յայսկոյս յորդանանու մերձ յաքեմայն թափթաւթայ։

Ասեբա։ ըստ եբրայեցւոց գրի՝ Հասաբա։ || թուղթ. կմ՝ համարումն. կմ՝ խորհուրդ. կմ՝ արհեստաւորութիւն. կմ՝ փութացումն. կմ՝ լռութիւն 'ի նմա։ Էր անուն որդւոյ զօրաբաբելի։ 1. Մնաց. 3. 20։ Դրձ՝ Ասեբա. 1. Եզր. 5. 31. ուր ըստ եօթանասնից գրի՝ Քասեբա։ է անուն միոյ յիշխանաց

ամենից եղելոց 'ի գերութենէ։

Ասեգի ։ || Թուլութիւն · կամ խորհրդոց ։ Էր անուն այրումն փիստոցւոյ։ 3· Եզր· 10· 11։ որ 12· 24· գրի՝ Ասաբիա։

Ասեբիա · իայ ։ || ակզբնաւորաբէն Հ, Թարգմանի՝ Թուլութիւն · կամ հաւանութիւն տն · կամ հանճար , կամ ճշմարտութիւն տն ։ Էր անուն որդւոյ ամասեայ փիստոցւոյ · 1· Մնաց· 6· 45։

Ասեբոն ։ Ը Հ՚յ գրի Եսեբոն · իսկ Ը յունաց Ասեբոն ։ || փութով խնդող · կամ արագաշէն ։ Էր անուն որդւոյ բանիաւ որդւոյ բենիամինի · 1· Մնաց· 7· 7։ Պարձէլ Ասեբոն · Յեսու 15· 25։ ուր ըստ ոմանց գրի՝ Ասոր նովա , է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ։

Ասեդիմ · || որսորդութիւնք · կամ դարանք · կամ կողք · և կամ սաորեբէն · անէրութիւնք ։ Էր անուն պարսպաւոր քաղաքի, որ էր յերկրի ցեղին Նեփթաղիմայ ընդ հիւսիսակողմն մերձ յանապատն լիբանանու, և մօտ 'ի սահմանս ցեղին ասերայ · և կոչի Ասեդիմ տիւրոս՝ վն ամրութեան · զի տիւրոս՝ կամ ծիւրոս՝ որ է ծուր՝ Թարգմանի՝ զօրութիւն, կամ վէմ։ Յեսու· 19· 35։

Ասեդովթ · կամ Ասեդովթ · կամ Ասեդոթ · այ։ || դաշտավայրք · կամ հեղումն · կամ զառ 'ի վայրք · կամ յափշտակութիւնք · կամ ջրոյ բխք · կամ պտղաբերք ։ Սա ոչ է անուն որ քայանիստ քաղաքի , ոմ կարծեն ոմանք , այլ է անուն ջրոյի և դաշտավայր գաւառի , որ էր ընդ հարաւակողմն և ընդ արեւմուտս կայս երկրին քանանացւոց , յերկրին այլազգեաց։ Յեսու· 10· 40։ և 12· 8։ Եւ է նոյն որ 2· Օրին· 2· 23· * կոչի՝ Ասերոթ ։ Ուստի Ազովտոս մի լինելով գլխաւոր քաղաք գաւառիս այսորիկ, կոչի Ը անուամբ սորա Ասեդոթ · * Յեսու 11· 22։ Պարձէլ Ասեդովթ ; է անուն քաղաքի ամորհացւոց, որ յետոյ վիճակեցաւ ցեղին ռուբինի 'ի դաշտավայրի առ ստորոտով լերինն փասգայ · յորմէ և կոչեցաւ ասեդովթ փասգայ։ Յեսու 12· 3։ և 13· 20։ և 2· Օրին· 3· 17։ որ 4· 49· գրի 'ի մէջ՝ Ասեդովթ ։

Ասեկայ · սորա անուանակոչն է Ասեկ ։ || մերձաւոր · կամ բաժանումն ։ * Էր անուն աւերակ · Եզեկ· 27· 19։ Զորմէ ոմանք ասեն թէ այսու իմանի Ասիա ։

Ասեմ ։ || զօրութիւն · կամ փականք · կամ փակել · կամ փայտ · կամ ոսկր ։ * Էր անուն միոյ յեշխանաց տանեից իէլի ։ 2· Եզր· 10· 33։ Սա 1· Եզր· 9· 33· սխալմամբ դրչաց շփոթել է. Ը այլում անուամբ · քանզի գրի 'ի մէջ՝ Ասոմեա · Անէնաս · և այլն · փոխանակ գրելոյ ըստ Հ՚ց , Ասոմ · Ալտանեոս · և այլն ։ Իսկ Ալտանէոս է անուն իշխանի տոհմի յորդւոցն ասեմ, կամ ասոմ · և է այն · որ 2· Եզր· 10· 33· կոչի մատաթանիա ։

Ասեման ։ || 1· Մնաց· 4· 25 ։ Այս բառ ոչ երեւի յիմիք թարգմանութեան ։

Ասեմոն · կամ Ասեմոն · կամ Ասեմոնա · այ ։ || զօրութիւն մեր · կամ ոսկր · կամ փականք · կամ փայտ · կամ խորհուրդ Թուղթի , կամ նախաղաղութեանց · Էր անուն քաղաքի ապա կը ցեղին յուդայ ընդ հարաւակողմն , եզերք արեւմտեան կողմ , և բաժանեալ զետ յեգիպտոսէ ։ Թուոց 34· 4։ և Յեսու 15· 4· և 27։

Ասեմոթ ։ || զօրութիւն մահու · կամ փականք մահու ։ * Էր անուն քաղաքի՝ որ էր 'ի դաշտավայրս մովաբու ընդ հիւսիսակողմն ։ զոր վիճակեցաւ ցեղին ռուբենի ։ Յեսու 12· 3։ Եւ է նոյն՝ որ կոչի Բեթսիմոթ ։ տե՛ս անդ ։

Ասեմոնա ։ || տե՛ս Ասեմոն ։

Ասենա · այ ։ || վառանդ · կամ անդաստանութիւն · կամ մորենի ։ Էր անուն միոյ յեշխանաց տոհմից նաթանինեայց · 2· Եզր· 2· 50։ որ 1· Եզր· 5· 31· * կոչի Ասանա ։

Ասենաֆար ։ || վառանդ , կամ անդաստանութիւն ցլու · կամ ատեանն վառանդի։ Էր անուն թագաւորի ասորեստանեայց։ 2· Եզր· 4· 10։ ասա է այն, որ կոչի Ասորդան ։ տե՛ս անդ ։

Ասեննա ։ ըստ յունաց գրի՝ Ասանա ։ || վառանդ · կամ անդաստանութիւն · կամ մորենի ։ Էր անուն քաղաքի ցեղին յուդայ ։ Յեսու 15· 43։

Ասեր · այ · կամ ի ։ || երանութիւն · կամ երջանիկութիւն · կամ ըստ ոմանց մեծութիւն · կամ փարթամ ։ Էր անուն ութերորդի որդւոյ յակոբայ՝ 'ի զելփայ նաժշտէ լիայ ։ Ծնն· 30· 13։ Էր և անուն ցեղի նը , որում եւ վիճակ ժառանգութեան ընդ հիւսիսակողմն երկրին աւետեաց , ունելով սահմանակից յարեւելից կուսէ զցեղն Նեփթաղիմայ , 'ի հարաւոյ զցեղն զաբուղոնի յորմէ և բաժանի հեղեղատաւն յեփթայէլի · իսկ յարեւմտից կողմանէ ունի սահմանս զծովն աւորոց և փիւնիկեցւոց · և 'ի հիւսիսոյ ըզ լեառն լիբանանու · և զմասն ինչ փիւնիկեցւոց պարունակէ · Յեսու 19· 24· և 31։ Պարձէլ Ասեր է անուն քաղաքի ։ կամ աւերակ կիսոյ ցեղին մանասէի , որ է յայս կոյս յորդանանու ։ Յեսու 17· 7։ Զսա ոմանք համարին զոլ նոյն՝ որ կոչի մաքթօթ , ըստ որում 'ի թարգմանութեան ոմանց , ամ և 'ի մէջ. գրի առանց միջարկութեան կետի , Ասեր մաքթօթայ ։ զայսմանէ տե՛ս զբառն Մաքթօթ ։ Իսկ յայնմիկ բանի, որ գրի Յեսու 17· 11· և երկիցի մանասէ ընդ իսաքար և Ը ասեր · ոմանք բառիս ասքար , և ասեր · իմանան զերկոսո քաղաքս լինել յերկրի կիսոյ ցեղին մանասէի , զմինն 'ի մի ծայրն , և զմիւսն 'ի միւս ծայրն վիճակին նը ։ Բայց այլք ասեն , թէ այսու բանիւ իմանի տարածումն սահմանի կիսոյ ցեղին մանասէի 'ի հիւսիսոյ կողմանէ ընդ ցեղն իսաքարայ յարեւելից կուսէ , և ընդ ցեղն ասերայ յարեւմտից կողմանէ ։ զի է ասել , տարածեցի վիճակ ցեղին մանասէի ընդ կողմն ցեղին իսաքարայ և ասերայ ։ Պարձէլ * Ասեր է անուն աւերակ, որ էր 'ի վերին գալիլեայ 'ի վիճակի ցեղին Նեփթաղիմայ։ Տոբ· 1· 2։ Պարձէլ Ասեր · 2· Մնաց· 2· 16· ուր Ը Հ՚յ գրի՝ Ասիս , է անուն զառ 'ի վայր աւերակ՝ որ էր առ հեղեղատաւն հանդէպ անապատին յերիքովի 'ի վիճակի ցեղին յուդայ ։ տե՛ս և Ենգեր · և Եսեր ։

Ասերովթ. կամ Ասերօթ. այ: || սկզբնատառին Հ. Թարգմանի աւարակք. կամ կարթք. կամ գաւիթ. կամ սրահք: Է անուն անեղւոյ, որ էր յապաւած արաբիոյ՝ մերձ յանապատն փառանու: Անդ եղև չորեքտասաներորդ իջևան որդւոցն Իէլի յանապատի: Թւոց. 11. 34: և 13. 1: և 33. 18: և 2. Օրին. 1. 1:

Ասերսուաղ: || գաւիթ աղուեսու. կամ խոռ աղուեսու: Է անուն քաղաքի, որ նախ մի ճանկեցաւ ցեղին յուդայ, և յետոյ տուաւ ցեղին Շմաւոնի: Յես. 19. 3: որ 15. 28. գրի 'ի մեզ՝ Ասարսուղա: և 1. Մնաց. 4. 28. Սերսուղա:

Ասերսուսիմ: || գաւիթ ձիոց. կամ բնակութիւն ձիոց: Է անուն քաղաքի, որ նախ մի ճանկեցաւ ցեղին յուդայ. և յետոյ տուաւ ցեղին Շմաւոնի: Յես. 19. 5: որ 1. Մնաց. 4. 31. * գրի կեան սեսովսիմ: քանզի յունարէն գրի Եսիսուսեսովսիմ: Եսիսուս է բառ յունական. և Թարգմանի, կէս: Իսկ սեսովսիմ. որ եբրայեցերէն գրի՝ սուսիմ, և Թարգմանի, ձիոց, է անուն քաղաքին: Քաղաքս այս է նոյն, որ կոչի Սանսաննա:

Ասերօթ: || տե՛ս Ասերովթ:

Ասեփիա: || մշտնջենաւորութիւն տե՛ս 'ի Ասաֆիա: * Է անուն ուրումն ղևտացւոյ: 1. Եզր. 8. 49: 2. Եզր. 8. 19:

Ասեդեկ: || արեգակն. կամ խեցի: * Է անուն քաղաքի, որ էր յերկրին եգիպտացւոց: Եսայ. 19. 18: Ըստ ոմանց մեկնչաց է նոյն քաղաքն, որ կոչի՝ Արեգ քաղաք. և յունարէն Հելիոպոլիս:

Ասէդովթ: || տե՛ս Ասեդովթ:

Ասեդօթ: || տե՛ս Ասեդովթ:

Ասել. ի: || մերձաւոր. կամ բաժանեալ. կամ 'ի բաց բարձեալ: * Է անուն որդւոյ Նեփթաղիմայ: Թւոց. 26. 48: որ 1. Մնաց. 7. 13. կոչի՝ Յասիէլ:

Ասէմ: || տե՛ս Ասոմ:

Ասէմոն: || տե՛ս Ասեմոն:

Ասէովթ: || տե՛ս Ասեդովթ:

Ասերգադդա: || երանութիւն երջանկութեան, կամ նախանձ. և կամ եբրայեցերէն և ասորերէն, երանութիւն հասարակ: Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ: Յես. 15. 27:

Ասերեան: ըստ հեց գրի՝ Ասեբեբիան: || Է անուն ուրումն ղևտացւոյ: 1. Եզր. 8. 48:

Ասթերան: ըստ հեց գրի Ասաթեր. իսկ ըստ յունաց՝ աւսթարի: || աւրհանդակ. կամ Թղթաբեր. կամ փութայութիւն տառապանի: Է անուն որդւոյ աշխուրայ 'ի նոռայեայ կնոջէ իւրմէ: 1. Մնաց. 4. 6:

Ասթինէ. նեայ: ըստ հեց գրի՝ Ասթին: || սա՛ 'ի յոյն բարբառ տառուգարանի. քաղաքացի: Է անուն կնոջ արտաշեսի արքայի պարսից, որ վա անհնազանդ լինելոյ հրամանաց թագաւորին՝ 'ի բաց ընկեցաւ 'ի տիկնութենէն. և փոխանակ նր ընտրեցաւ Եսթեր: Եսթ. 1. 9. և 15: և 2. 1:

Ասիա. այ: || յունարէն տառուգարանի. կատուաւ. կամ տղմոտ: Է անուն մասին յերից մասանց աշխարհի, որ կոչի ասիա մեծ: զի է մեծագոյն քան զայլ մասունս աշխարհի: Պր̃ձլ: է անուն մասին 'ի յընդարձակագոյն գաւառաց մեծին ասիոյ. և սա յունարէն ասի՝ Անատոլիա, որ Թարգմանի արևելք. կամ արևելեան. և կոչի՝ ասիա փոքր: Եւ ունի սահման 'ի հիւսիսոյ կողմանէ ըզ ծովն պոնտոսի. որ է սևոյ ծով. յարևմտից զծովն յունաց. 'ի հարաւոյ զմասն ինչ ծովուն միջերկրականի, որ և ասի ծով պամփիլիական. իսկ յարևելից զգետն եփրատ: Եւ պարունակէ զբազում փոքր գաւառս. որոց մինն է Ասիա առանձնակի կոչեցեալ. զորմէ իսկ բազում անգամ լինի բան 'ի նոր կտակարանի. և է սա առ ծովովն յունաց ունելով սահմանակից 'ի հիւսիսոյ կողմանէ զմիւսիա. և յարևելից ըզ փռիւգիա. իսկ 'ի հարաւոյ կողմանէ ըզ պամփիլիա, և զլիկիա. և ունի մայրաքաղաք զեփեսոս: Գործ. 2. 9: և 16. 6: և 19. 27: և 20. 18: 1. Պետ. 1. 1: Յայտ. 1. 4. և 11: տե՛ս և Ասայիա:

Ասիարքայք. ասիարքաց: || յունարէն ասի՝ Ասիարքէ, որ զնոյն նշանակէ: Քանզի յԱսիոյ էին ոմանք քրմապետք հեթանոսաց. որք էին ընտրեցեալք 'ի մերձակայ ցուցութի հանդիսի խաղուց, և տօնից. և վա այսորիկ կոչէին ասիարքայք: Եւ զի 'ի նոցանէ ոմանք էին բարեկամք սրբոյն պօղոսի. աղաչէին զնա չմտանել 'ի մէջ ամբոխին վա վտանգին: Գործ. 19. 31:

Ասիացիք. ցւոց: || կանոնք. կամ սովորք: Է անուն բնակչաց ասիոյ. 1. Մակ. 8. 6: և 11. 13: և 13. 32: Գործ. 19. 26: 1. Պետ. 1. 1:

Ասիմացւոց: || 2. Թագ. 23. 34: աստ 'ի մեզ ոճ երևի. քանզի 'ի սխալմանէ գրչաց գրեթ ունտրիմաց եղեալ է. քանզի գրի [illegible] այլ ըստ հեց գրելի է այսպէս. Ալիփաղէթ որդի ասբիայ, որդի մաքաթայ: Եփրեմ. և այլն: սորդ՝ Ասբիա՝ Թարգմանի յուսացեալ յիս. կամ մերձաւոյ: Եւ է անուն հօր ալիփաղեթայ զօրավորի դաւթի:

Ասիդացիք. կամ Ասիտացիք: || սա եղեալ յեբրայական բառէն՝ Խասիդիմ, Թարգմանի. ողորմածք. կամ բարեպաշտք. կամ բարեկրօնք: Արդ՝ սոքա էին ազգ մի աբանից յորդւոցն իէլի, որք այսպէս կոչեցան վա ողորմածութեան, և բարեկրօնութեան իւրեանց. և էին մրցմխնդիրք, և նախանձաւորք օրինաց. և վա այսորիկ միաբանեալ ընդ յուդայի մակաբէի, քաջութեամբ մարտնչէին վա օրինաց. 1. Մակ. 2. 42: և 7. 13: 2. Մակ. 14. 6:

Ասիէլ. էլի. կամ Ասիելայ: || արար Աստ. կամ արարած այ: Է անուն հօր սարիայ՝ որ էր յորդւոցն Շմաւոնի: 1. Մնաց. 4. 35: Պր̃ձլ * է անուն որդւոյ Նեփթաղեմի: Ծննդ. 46. 24: Տօբ. 1. 1: Սա կոչի և Ասէլ. Թւոց. 26. 48: Պր̃ձլ * է անուն ուրումն ղևտացւոյ: 2. Մնաց. 17. 8: Պր̃ձլ Ասիէլ. 1. Մնաց. 27. 21. ուր ըստ հեց գրի՝ Յասիէլ.

[illegible] : 1. [illegible] 7. 33.

[illegible] 4. [illegible] 17. 30. [illegible]

[illegible] 16. 14.

[illegible] 1. [illegible] 3. 17. [illegible] 1. [illegible] 6. 22. [illegible] 6. 24. [illegible] 1. [illegible] 6. 23. և 37.

[illegible] 34. 9. և 10. [illegible] 47. 17. և 48. 1. [illegible]

[illegible] 2. [illegible] 2. 23. [illegible] 10. 40.

[illegible] 1. 18. 1. [illegible] 5. 10. և 6. 17. 1. [illegible] 10. 86. [illegible] 25. 20. [illegible] 1. 8. [illegible] 13. 3. 1. [illegible] 5. 10. [illegible]

[illegible] 2. [illegible] 2. 22. [illegible] 1. [illegible] 5. 28. [illegible] 3. [illegible] 7. 28. [illegible]

[illegible] 1. [illegible] 12. 3.

[illegible] 15. 33.

[illegible] 1. [illegible] 3. 20. [illegible] 1. 13. [illegible]

[illegible] 19. 3. [illegible] 15. 29. [illegible] 1. [illegible] 4. 29. [illegible]

[illegible] 1. [illegible] 2. 25.

[illegible] 20. 13. և 14.

[illegible] 1. [illegible] 9. 14. [illegible] 3. [illegible] 11. 15. [illegible]

[illegible] 2. [illegible] 23. 27. 1. [illegible] 11. 29. [illegible] 20. 4. [illegible] և 37. 11. [illegible]

[illegible] 1. [illegible] 2. 15.

Ասովք ։ || տե՛ս Ասոր ։

Ասորդան ։ || կապող զդատ․ կամ արգելող զդատաստան ։ *Է անուն որդւոյ սեննաքերիմայ արքային ասորեստանեայց․ որ յետ մահուան հօրն թագաւորեաց փոխանակ նո ։ 4. Թագ. 19. 37։ Եսայ. 37. 38։ Տօբ. 1. 24։ որ 'ի 25. համարն գրի 'ի մէջ՝ Քերդոյն․ իսկ ՚ի ՟Է՟ յունաց՝ աքերդոնոս։ Սա էած զազգս բազումս 'ի զանազան գաւառաց․ և բնակեցոյց 'ի սամարիայ ։ Եւ կոչի այլով անուամբ Ասենափար ։ 2. Եզր. 4. 2. և 10։ իսկ 1. Եզր. 5. 69. գրի 'ի մէջ՝ Սաղմանասար․ իսկ ՚ի ՟Է՟ից՝ Ասբակափաս ։

Ասորեստան․ ի․ կմ ոյ ։ || գարանակալ․ կմ երանեալ․ կամ նշմարող․ կմ ընթացող ։ Է անուն ընդարձակագոյն գաւառի մեծին ասիոյ․ որ և ՚ի ոմանց գրի Ասիրիա․ Ծնն. 2. 14։ 1. Մնաց. 5. 6։ Միք. 5. 6։ Գաւառս այս ունի սահմանակից 'ի հիւսիսոյ կողմանէ զմեծն հայաստան․ յարևելից կուսէ զմարս․ 'ի հարաւոյ զշուշանաստան, և զբաբիլոն․ իսկ յարևմտից զտիգրիս գետ, որով և բաժանի 'ի միջագետաց․ և ունի մայրաքաղաք զնինուէ ։ Իսկ ազգ և ժողովուրդք նո կոչին ասորեստանեայք ։ 4. Թագ. 16. 8։ և 18. 19։ Յուդթ. 1. 1։ կոչին և ասուրացիք․ և ասուր ։ Յուդիթ. 16. 5։ Սաղմ. 79. 1։ և 82. 9. առնլով զայս անուն յԱսուրայ որդւոյ սեմայ, որ շինեաց զնինուէ, և 'ի նմանէ յառաջ եկին ասորեստանեայք ։ Ծննդ. 10. 11. և 22։ Արդ՝ զառաջին միապետութն սոքա կացուցին յաշխարհիս ունելով ընդ տէրութբ իւրեանց զբազում գաւառս․ ք՟ զմիջագետս, զքաղդէացիս․ զասորիս, և զայլս ։ Եւ թէպէտ 'ի մէջ երբեմն Ասորեստան, և ասորեստանեայ կոչի և երկիրն ասորւոց․ որ է Սիւրիա, ո՟չ յայտ է 1. Մնաց. 19. 16։ 1. Եզր. 8. 21։ 1. Մակ. 3. 13։ և 7. 39։ և 11. 2։ Եսայ. 9. 12։ և ներհակաբար ասորեստանեայքն կոչին ասորիք, ո՟չ երևի․ Յուդիթ. 1. 7։ և 2. 7։ Բայց սակայն ՚ի այլոց թարգմանութեց միշտ զանազանաբար գրին Ասորեստան, և Սիւրիա, որ է ասորիք ։ տե՛ս Ասորիք ։

Ասորեստանեայք ։ || տե՛ս Ասորեստան ։

Ասորիք․ րւոց․ կմ րեաց ։ || գարանակալք․ կմ երանեալք․ կմ նշմարողք․ կմ ընթացողք ։ Է անուն ազգի, և ժողովրդեան․ որոց գաւառն յատկապէս կոչի Սիւրիա․ և և երբեմն Ասորիք ։ Գործ. 15. 23։ և 21. 3. Այլ և երբեմն գրին 'ի մէջ՝ Ասորեստան, և ասորեստանեայք ։ Եսայ. 9. 12։ 1. Մակ. 3. 13։ և ներհակաբար՝ Ասորեստանեայքն, կոչին երբեմն ասորիք ։ Յուդիթ. 1. 7։ և 2. 7։ ո՟չ առաջած 'ի բառն Ասորեստան ։ Այլև կոչին երբեմն 'ի մէջ ՟Է՟ երբայեցւոց՝ Արամ․ Եսայ. 7. 1. և 8. առնլով զայս անուն 'ի յԱրամայ որդւոյ սեմայ, յորմէ և յառաջ եկին ։ Արդ՝ գաւառն նց, որ զնոյն անուն առեալ կոչի ասորիք․ կամ սիւրիա, 'ի հնումն էր կարի ընդարձակագոյն գաւառ մեծին ասիոյ․ քանզի պարունակէր զԱսորեստան, զմիջագետս, զբաբիլոն․ զփիւնիկէ․ և զպաղեստին․ բայց յետոյ 'ի բաց թողով զԱսորեստան, զմիջագետս, և զբաբիլոն, ունի սահմանակից 'ի հիւսիսոյ կողմանէ զհայաստան, յորմէ և բաժանի ամանոս լերամբն․ և յարևելից կուսէ զմիջագետս, յորմէ և որոշի եփրատ գետով․ և արաբիա անապատն․ իսկ 'ի հարաւոյ կողմանէ առ երի ունի զապառաժն արաբիա․ և յարևմտից կուսէ՝ զմասն ինչ եգիպտոսի, և զեզերս ծովուն ասորւոց, այսինքն զծովն միջերկրական․ և զկիլիկիա, յորմէ և անջրպետի միջամբ ամանոս լերինն ։ Եւ սա այժմ կոչի՝ Սուրիա, և Սուրիստան ։ Եւ գիտելի է․ զի որքանիցս բառն լինի զասորւոց, կմ զսիւրիոյ 'ի ՟ս՟ք գիրս, միշտ իմանի այն զատեալ և որոշեալ յերկրէն աւետեաց․ և բաժանի իսկ զնա լեառն լիբանանու, և անտիլիբանանու 'ի հարաւոյ կողմանէ ։ Դր՟ձլ՝ գիտելի է․ զի աշխարհս այս, և բնակիչք ն՟ ըստ զանազան գաւառաց, և կողմանց՝ զանազան անուամբ կոչին 'ի ՟ս՟ք գիրս ։ Քանզի բնակիչք գաւառին, որ է շուրջ զդամասկոսիւ, կոչին ասորիք դամասկոսի․ և գլուխ նց էր դամասկոս․ 2. Թագ. 8. 5։ Եսայ. 7. 8։ Նոյնպէս և այլոց գաւառաց ոմանք կոչին՝ ասորիք Ռոմբայ․ և ասորիք Սուբայ․ և ոմանք ասորիք միջագետաց․ և ասորիք մաաքայ ։ 2. Թագ. 10. 6։ 1. Մնաց. 19. 6։ Դր՟ձլ՝ և գաւառն, որ է շուրջ զկիւրոս քաղաքաւն ասորւոց, որոյ բնակիչքն էին 'ի բռթորայ, ք՟ 'ի կիւրենեայ, կոչին ասորիք կիւրենեայ․ Ամովս. 9. 7։ որ 1. 5. * գրի բնակիչք ժողովուրդ ասորւոց․ և ըստ ոմանց՝ ասորիք կիւրենեայ ։ Դր՟ձլ՝ դաշտավայր, և խոնարհագոյն մասն ասորւոց, կմ սիւրիոյ՝ որ է 'ի մէջ լիբանանու, և անտիլիբանանու, կոչի սաորին ասորիք ։ 1. Մակ. 10. 69։ 2. Մակ. 3. 5. և 8։ Եւ է սա առ սահմանօք փիւնիկեցւոց, և արաբացւոց, սամարացւոց, և գալիլեացւոց․ ՟ի որս և հաղորդակցի մասամբ իւիք ։ Սմա տան ոմանք զչորեքտասան քաղաքս․ նաև զանուանս քաղաքն սմա համարին ։ Վ՟ն այսորիկ կինն քանանացի զի էր 'ի սահմանաց փիւնիկեցւոց՝ և սաորին ասորւոց, կոչի փիւնիկասորի։ Մարկ. 7. 26։

Ասուր ։ || սկզբնատառիւն Հ․ թարգմանի համարեալ․ կմ թոճեալ․ կմ խորհուրդ․ կմ արհեստաւորութի։ Է անուն միոյ յիշխանաց ժողովրդեան՝ որդւոց փառաթ մովաբ։ 3. Եզր. 3. 11։ Դր՟ձլ՝ է անուն միոյ յիշխանացն, որք շինեցին զպարիսպն երուսաղէմի։ 3. Եզր. 3. 23։ Սա երևի՝ թէ իցէ նոյն, որ յիշի 3. Եզր. 10. 23։ տե՛ս և Ասովք ։

Ասուբար ։ || տե՛ս Ազուբար ։

Ասուերոս ։ || իշխան․ կմ գլուխ ։ Տօբ. 14. 17։ Ասա 'ի մէջ անունս այս պարսկական շահկապետ, և, եղեալ է իբրև մականուն

[illegible]

ացեալ առաջնորդութեամբ ասքանազեանն հայոց 'ի հնաւանդ կոչմանէ։ Իսկ ասի թէ՝ Ասքանազ, որ էր երէց եղբայր Թորգոմայ, երկրին գամերացւոցն նուաճեալ՝ յերբան ... նորին ասքանազեան անուանեալ. բայց յետոյ Թորգոմայ զօրացեալ. զգամերացիսն և զնուաճեալն ասքանազեան յիւր անուն տուն Թորգոմայ անուանեալ. վասն այսորիկ ազգն մեր երկրին տուն Թորգոմայ, և երկրին ասքանազեան անուանի։ տե՛ս յայս է 'ի Նաբէկին. գլ.։

Ասքանազ. կամ Ասքենեզ։ || հուր իբր ցօղա ցրին. կամ սրսկեալ։ Է անուն որդւոյ Գամերայ որդւոյ Յաբեթի։ Ծննդ. 10. 3։ 1. Մնաց. 1. 6։ Կոչմունք յասաւղ եկեղե ասքանազ ացիք։

Ասքաֆ։ || տե՛ս Աքսաֆ։

Ասքենեզ։ || տե՛ս Ասքանազ։

Ասքուր. այ։ || հուր ազատութեան. կամ ազատականութեան. կամ ծերութի. կամ ձայն. կամ սևա ցեալ։ Է անուն որդւոյ Եզրովմայ 'ի յազգէ Յուդայ կինըէ Իւրմէ։ Սա է հայր, ոյ Թեկովացւոց, կամ իշխան առաջին բնակչաց քաղաքին Թե կուայ։ 1. Մնաց. 4. 5։ որ 2. 24. գրի 'ի մէջ՝ Ասքովր.

Ասովթացի։ || տե՛ս Ասամովթացի։

Ասոմ։ || ոսկր. կամ զօրութիւն. կամ փակարան։ * Է անուն երրորդի Թագաւորի Եդովմայ՝ որ էր յերկիրն Թեմանացւոց։ Ծննդ. 36. 34։ որ Ցեր. 42. 16. գրի 'ի մէջ՝ Սամմա։ Դ՛րձ՝ * է անուն որդւոյ Դանայ՝ որդւոյ Յակոբայ։ Ծննդ. 46. 23։ որ Թուոց. 26. 42. կոչի Սամի։

Ասոր. կամ Ասովր. կամ Ասուր. այ։ || սկզբնա տուութիւն, Թագաւորի՝ գաւիթ. կամ խառն։ Է անուն ազգայանիստ պարսպաւոր մեծ թագաւորի քանանացւոց. որ էր շինեալ 'ի գաւառի 'ի վերայ ծամանականաց հեռու։ Զսա միայն 'ի հրդեհեցուցեալ քաղաքաց, զի 'ի մէջ հրդեհելոյ չենեալ քաղաքացն՝ առնել յետ առնելոյ այրեաց հրով։ Յեսու. 11. 10. և 12. 19։ որ 11. 1. մնացորդաց գրչաց. կամ տպագ րութեան գրի 'ի մէջ՝ Ասոր, փոխանակ գրե լոյ՝ Ասուր։ Քաղաքս այս յետոյ միջնակե ցաւ ցեղին Նեփթաղիմայ, և է մերձ 'ի սահ մանս ցեղին Դանայ. և է նոյն, որ կոչի Տրաքոն. և Ասոր. Յեսու. 16. 36։ 4. Թագ. 15. 29։ Ընդ Թագաւորաց յայլն ազգաց քանանացւոց. Դատ. 4. 2։ Իսկ սա 'ի ժամա նակս քն էր մի 'ի քաղաքացն գեհամսո ւեայ, և կոչէր՝ Ասոր. և Հասոր. և Ե սեր։ Իսկ այժմ կոչի Անտիոքիա։ Դ՛րձ՝ Ասոր է անուն քաղաքի՝ որ էր 'ի սահմա նի ցեղին յուդայ ը հարաւակողմն։ Յեսու. 15. 23։ որ 'ի 3. համարն գրի 'ի մէջ՝ Հոլն. կամ ըստ ոմանց Եսրոն։ Դ՛րձ՝ է անուն և այլ քաղաքի՝ որ էր 'ի միջնակի ցեղին յուդայ առ սահմանօք ցեղին շմաւօնի։ Յեսու. 15. 25։ Իսկ է նոյն քաղաքն, որ կոչի Եսրոն. և կարիոթ Եսրոն։

Ա. Տ

Ատադ. այ։ || փշաբեր. կամ փշալից. կամ մացառուտ։ Է անուն կալոյ մի, որ ասի կալ առա դայ, կամ յանուանէ տեառն կալոյն, որոյ էր կալն, և կամ զսուգ կալոյն այն էր փշալից։ Անդ եղև հաւաքն յակոբայ, և եղբարք նր, որպէս կոչեցաւ 'ի մէջ մեծամեծաց յակոբայ հօրն իւրեանց, զոր քառասն աւուրս եղե կեղն քանանացւոց առ 'ի Թաղել յայրն երկինն, որ էր 'ի քեբրոն։ Ծննդ. 50. 10։ Զայս մանէ աւագոյ հաւանական կարծեցեալ, թէ էր Ը մղոն յորդանանու և երիքովի, երկու մղոնաւ հեռի 'ի յորդանանէ, և ե րիքովէ յերիքոնէ։ անդ յետոյ շինեցաւ քա ղաք, և կոչեցաւ Բեթաղա։ Եւ առի գոլ յայնկոյս յորդանանու, և ոչ յայսկոյս նը կատարելապէս որդւոցն իսրայէլի չև էին ան ցեալք Ը յորդանան յերկիրն աւետեաց։

Ատամիա։ || է բառ յունական, և ատամա բանի. աճեցուցիչ. կամ մեծացիչ։ Է անուն ծովեզերեայ քաղաքի. որ էր 'ի պամփիլիա լեայ առ աստալիական ծոցով 'ի միջամադե այն կապադովկեայ. ընդ որ Պօղ առաքեա և բառնաբաս անցեալ գնացին։ Գործ. 14. 24։ Սա այժմ կոչի՝ Սաթալիա։

Ատարա։ || պսակ։ Է անուն միւոյ կնոջ յերեմիէլի, և մօր ոնամայ. 1. Մնաց. 2. 26։

Ատարիա։ բառ այլոց գրի՝ Ամարիա։ || ա սէ տէր. կամ բարձրութիւն։ Է անուն տան յորդւոցն բանի։ 2. Եզր. 10. 42։

Ատարովթ. կամ Ատարոթ։ || պսակք. կամ զրիչք. կամ եղեգն որոգայթ. կամ յա ղեցմանն։ Է անուն քաղաքի, որ էր յայն կոյս յորդանանու 'ի միջնակի ցեղին գա դայ։ Թուոց. 32. 3. և 34։ Դ՛րձ՝ է անուն քաղաքի ցեղին եփրեմի ընդ արևելակողմն։ Յեսու. 16. 5. և 7։ Դ՛րձ՝ ատարովթ, տուն յո վաբայ, * է անուն տան, կամ տոհմի որդ ւոցն սաղոմոնի. որդւոյ ովրայ՝ որդւոյ քա ղեբայ։ 1. Մնաց. 2. 54։ Բայց աստ 'ի մէջ աւելորդ է կէտն. որ անկեալ է 'ի մէջ բա ռիս Ատարովթ, և տուն յովաբայ. զի բա ղադրական է իբրև մի անուն։

Ատարոթ։ || տե՛ս 'ի վեր Ատարովթ։

Ատեր. կամ Ատտեր. այ։ || ձախ. կամ փակեալ։ Է անուն միոյ յիշխանաց առհմից ղեւտացւոց գաւառականաց։ 1. Եզր. 5. 28։ 2. Եզր. 2. 42։ 3. Եզր. 7. 46։ Դ՛րձ՝ է անուն միոյ յիշխանաց առհմից եկելոց 'ի գերութենէ։ Իսկ երեւի՝ թէ իցէ որդի եզեկիայ, կամ յորդւոցն եզե կիայ. և վն այսորիկ կոչի Ատեր եզեկիայ. 3. Եզր. 7. 21։ և 10. 17։ որ 1. Եզր. 5. 15։ 2. Եզր. 2. 16. գրի 'ի մէջ Ազեր եզեկիայ, փոխանակ գրելոյ՝ Ատեր եզեկիայ։ տե՛ս և Ատեփա։

Ատեփա։ || տե՛ս Ատուփա։

Ատթարիա։ || տե՛ս Աթարսաթայ։

Ատիտա. այ։ || հակումն մեղաց։ Է անուն միոյ յիշխանաց առհմի ղեւտացւոց գաւառա կաց. 3. Եզր. 7. 46։ որ 2. Եզր. 2. 42. գրի

՚ի մէջ Ատախաա ։ և 1։ Եզր. 5. 28. Ատեր ։

Ատաաւ ։ || սկզբնաւորութիւն Հ, առաջնորդութիւն՝ զմեզ լցանօղ ։ † Եւ անուն միոյ յերկոտասանից քահանայից ։ 3. Եզր. 10. 4։ որ 12. 2. գրի ՚ի մէջ Ատաաւ ։

Ատաւփա. այ ։ || յափշտակութիւն. կամ մեղաց վարդք. կամ մնացուածք ։ * Եւ անուն միոյ յերկոտասանից առաջնոյն նաթանայեաց ։ 2. Եզր. 2. 54։ որ 1. Եզր. 5. 32. գրի Ատեփա ։ Իսկ 3. Եզր. 7. 56. գրի ՚ի մէջ Սարիփա ։

Ատաարասեսա ։ || տես Աթարասթայ ։

Ատաեր ։ || տես Ատեր ։

Ատաւեղ ։ || աշխարհութիւն. կամ աղաղակ մեղաց ։ * Եւ անուն միոյ յերկոտասանից առաջնոյն նաթանայեաց, կամ ծառայից սողոմոնի ։ 2. Եզր. 2. 57։ որ 3. Եզր. 7. 59. գրի ՚ի մէջ Եսաւմ. իսկ Ը ՚ի Եսաւէլ ։ Եւ սա 1. Եզր. 5. 34. կոչի Ագիա ։

Ատախաա ։ || տես Ատխաա ։

Ատաաւ ։ || սկզբնաւորութիւն Հ, առաջնորդութիւն, զմեզ լցանօղ ։ Եւ անուն որդւոյ սաբանեայ ։ 3. Եզր. 3. 10։

Ատրոթ ։ || պսակք ։ † Եւ անուն քաղաքի ցեղին գադայ. զոր շինեցին որդիքն գադայ ։ Թուոց. 32. 35։ տես և Սոփաթար ։

Ա.Ր

Արա ։ || անիծանօղ. կամ տեսանօղ. կամ տե-սանել. կամ տեսակ ։ Եւ անուն որդւոյ յե-թերայ ։ 1. Մնաց. 7. 38։ Դպիրն՝ Արա. 1. Մնաց. 8. 1. ուր ըստ յունաց գրի՝ Ահարա, է անուն որդւոյ բենիամենի ։ տես և Գայեր ։

Արաբա ։ || անապատ. կամ երեկոյ. կամ աղ-աւն. կամ ուխտ ։ Եւ անուն քաղաքի՝ որ էր ցեղին յուդայ ընդ կողմն արեւմտից առ սահմանօք ցեղին բենիամենի ։ Յես. 15. 60։ տես և Արաբիա. և Բռաբաթ ։

Արաբաթուց. առաւ անուանականն է առա-բաթք ։ || անապատք. կամ դաշտավայրք ։ 1. Մակ. 5. 23։ Սա թէպէտ ոչ է յայտ յայտ նի, թէ զինչ իցէ. բայց ոմն ասեն սմանք, երեւի՝ թէ իցէ անուն քաղաքի. կամ փոք-րիկ գաւառի՝ որ էր ՚ի գալիլեայ ։ Եւ գու-ցէ է այն, յորում էր աբեսողոմն զօրավար գաւթի՝ և վն այնորիկ կոչի արաբովթա-ցի * 2. Թագ. 23. 39։ իսկ ՚ի 31. համարն գրի ՚ի դաշտավայրաց. որ է նշանակութիւն բա-ռին արաբաթք ։

Արաբացիք. ցւոց ։ || է ածանցական ևլեալ ՚ի բառէն՝ Արաբա. կամ արաբիա. որ է անուն ճարտարագոյն գաւառի ասիոյ, ո-րոյ բնակիչքն կոչին արաբացիք ։ 2. Մնաց. 26. 7։ 3. Եզր. 2. 19։ Սաղմ. 71. 15։ Գործ. 2. 11։ Ոմանք ասեն, թէ բառս Արաբ եբ-րայեցերէն նշանակէ արեւմուտք. և բառս Արաբացիք, արեւմտեայք ։ Եւ գուցէ վն այնորիկ այսպէս կոչեցան, զի արաբիա ան կանի ը արեւմտեան կողմն Եփրատայ ։

Արաբեայ ։ || տես ՚ի ներքոյ Արաբիա ։

Արաբիա. այ ։ || անապատ. կամ երեկոյ. կամ երեկոյեան. կամ արեւմուտք. կամ երաշխաւո րութիւն. կամ համբերութիւն. կամ աղաւնի. կամ ուխտ. կամ խառնեալ ։ Եւ անուն լեռնաստա-նած գաւառի մեծին ասիոյ, որ անկեալ առհասարակ զեղիոսաւ, զաղաւթեանն, ընդ միջոյ, և զհիւսիսային ծովն արա-բացւոց մինչև ՚ի ծովն պարսկային ։ և բա-ժանի յերիս, ՚ի յանապատ արաբիա. յա-պառաժ արաբիա. և յերջանիկ արաբիա ։

Առաջինն, որ է անապատ արաբիա. և որպէս պատէս կոչի՝ Արաբիա, կամ Արաբա. 2. Օրին. 3. 17։ Յես. 8. 14. և 12. 1. և 3։ Երեմ. 39. 4. (ուր ՚ի սեպտեկան հողումն գրի արա-բեայ.) ունի սահման յարեւմտից կողմա-նէ զպաղեստին, և զեգիպտոս. ՚ի հիւսիսոյ զմիջագետս. յարեւելից զերջանիկն արա-բիա. և ՚ի հարաւոյ զապառաժն արաբիա ։

Երկրորդն, որ է Ապառաժ արաբիա. (և Եսայ. 16. 1. ասի Ապառաժ անապատ. զի արաբիա թարգմանի և անապատ.) ունի սահման ՚ի հիւսիսոյ կողմանէ զպաղեստին, և զանապատն արաբիա. իսկ յարեւելից և ՚ի հարաւոյ կողմանէ զերջանիկն արաբիա. և յարեւմտից կուսէ զծոցն ինչ ծովուն ա-րաբացւոց, որ է կարմիր ծովն, և զեգիպ տոս ։ Սա կոչի և Կէմ արաբիա՝ առ ենալ զա նունն ՚ի մայրաքաղաքէն իւրմէ, որ ասի Կէմ ։ Դատ. 1. 36։ Եւ բնակիչք նա կոչին բնա կիչք վիմի. 2. Մնաց. 26. 7։ Եսայ. 42. 11։ ՚ի գա ւառս յայս են անապատք բազումք. յորս շր ջեցաւ իէլ զամս քառասուն յելանելն իւր յեգիպտոսէ, մինչև եմուտ յերկիրն աւե-տեաց ։ Իսկ երրորդն, որ է երջանիկ արա-բիայ. (որ և կոչի երբեմն Սաբա. Յոբ. 6. 19։ Սաղմ. 71. 10. և 15.) ունի սահման ՚ի հիւսիսոյ կողմանէ զանապատն արաբիա. յարեւելից զծոցն պարսկային, ՚ի հարաւոյ զմասն ինչ ովկիա նոսի. որ ասի ծով արաբիոյ, և յարեւմտից զկարմիր ծովն ։ ՚ի գաւառս յայս լինին զա նազան անուշահոտ ծխանելիք, և բնաւոր ոսկի ։ և սա այժմ կոչի՝ Եմամն. կամ Եմէն ։

Արարովթ. կամ արարաթ ։ || անապատք. կամ անշէնք. կամ դաշտավայրք. կամ արեւմուտք ։ Սա ոչ է յատուկ անուն միոյ տեղւոյ. այլ է հասարակ անուն դաշտային տեղւոյ ։ և այսպիսիք տեղիք բազումք էին, որք յիշին ՚ի Ս. գիրս. 2. Օրին. 34. 1։ Երեմ. 39. 5։ Սա եր բեմն գրի ՚ի մէջ Արաբովթ ։ Թուոց. 26. 3։ 2. Օրին. 34. 8։ 2. Թագ. 15. 28։ և 17. 16։ Երբեմն Արաբաթ. Յես. 11. 2։ և երբեմն Արաբօթ ։ Յես. 13. 32։ 4. Թագ. 25. 5։ Իսկ թէ ուր էին այսպիսի դաշտային տեղիք, յայտ է յան-ունանց մերձակայ գաւառաց, կամ քաղաքաց նց. այսպէս յորժամ ասի Երեմ. 39. 5. Արաբօթ երիքովայ, խմանի անապատ երիքովի ։ Սոյնպէս 3. Թագ. 4. 10. բառիս Արա-բօթ. ըստ հաւանականագոյն կարծեաց, իմանին դաշտավայրքն երկրին մովաբու, որք էին ՚ի վիճակի ցեղին ռուբինի ։ Այլ Ծննդ. 45. 10. ուր ՚ի մէջ գրի՝ յերկրին գե սեմ. յարաբօթ. իսկ ըստ Եկց գրի՝ յարա բիայ. ոչ նշանակի, թէ գեսեմ իցէ ՚ի յա րաբօթ, կամ ՚ի յարաբիայ. այլ առաջնոյ

լինիլ այնպէս գուցէ մի մերձաւոր լինե_լոյն արարչին ։

Արաբովթացի ։ || տե՛ս Արաբաթացի ։

Արաբօթ ։ || տե՛ս Արաբովթ ։

Արադ . այ ։ || ցիռ . և կամ ատորերէն . վիշապ ։ Է անուն արքայանիստ քաղաքի քանանացւոց . զոր առին որդիքն իէլի , և կործա_նեցին , և կոչեցին զանուն նր Հօրմա . որ թարգմանի նզով . Թուոց 21 . 1 . և 3 ։ և 33 . 40 ։ Սա յետոյ վերստին շինեցաւ ցեղին յուդայ . և է 'ի սահմանի երկրի նր ընդ հարաւա_կողմն մերձ 'ի ծովն մեռեալ ։ Դատ . 1 . 16 ։ որ Յես . 15 . 21 . կոչի 'ի մեզ եգրայիմ ։ իսկ 12 . 14 . գրի 'ի մերն՝ Աղեր . իսկ ըստ Հնոց՝ Ադեր ։ զայսմանէ տե՛ս և աշխարհն ։ Դրոշմ՝ * Արադ է անուն ամանի , որ էր 'ի սահ մանի ցեղին յուդայ . ընդ հարաւակողմն մերձ յեդոմ ։ Թուոց 34 . 4 ։ Սա Յես . 15 . 3 . կոչի Ադդար ։ Դրոշմ՝ * Արադ է անուն առն յորդւոցն բենիամենի ։ Ծննդ . 46 . 21 ։ որ 1 . Մնաց . 8 . 3 . կոչի Ադեր ։

Արադացիք ։ || Է ածանցական ելեալ 'ի բառէն Արադաս . որ առաւ զորմանէ՝ լինելոյ անիծից . կամ հրամայօղ . կամ իշխօղ ։ Եւ է անուն կղզւոյն , որ է մերձ 'ի փիւնիկէ 'ի ծովուն ատորւոց . որոյ բնակիչքն կոչին արադացիք ։ Եզեկ . 27 . 8 ։ տե՛ս և Արա_դիանացի ։

Արադաբերդ . առա անուանականն է՝ Արա ժամք . որ Ը հնց գրի՝ Սարադաք ։ || գա_բան . կամ կապարանն ուխտութե . կամ 'ի վայր դնութիւն . կամ իջումն ։ Է անուն քաղաքի , կամ գեղջ , որ էր 'ի սահմանի երկրին աւե տեաց ընդ հիւսիսակողմն միջնակի ցեղին նեփթաղիմայ . Թուոց 34 . 8 ։ որ Եզեկ . 47 . 15 . գրի 'ի մերն՝ եղբարդա . իսկ Ը յունաց՝ Սեդադա ։

Արադիանացի . կամ Արադացի ։ || լինելութե անիծից . կամ հրամայօղ . կամ իշխօղ ։ Է անուն որդւոյ քանանու , և ազգի նորա . Ծննդ . 10 . 18 ։ 1 . Մնաց . 1 . 16 ։ որոց բնակու թիւն եղև 'ի կղզւոջն արադայ , որ է մերձ 'ի փիւնիկէ ։

Արաետն . ամենից . թխածաղկայէ . հոխո թիւք ։ || 1 . Մնաց . 2 . 53 ։ ըստ հնոց գրի այսպէս . արաթ . և եաթ . և ամեանի . և ամասափայէ . քաղաքք յայիրայ ։ Արդ՝ այ տեղիկ բառք եբրայականք , որք նշանակեն զայս բան . որ փետանէր ըմպան հանգոյքեան , են անուանք աւանց և տոհմից բնակչաց քա ղաքին կարիաթայիմայ . որոց հայր , Ժ իշխան տոհմի էր սովբալ որդի ով_րայ անդրանկանն եփրաթայ ։ Բայց 'ի մեզ 'ի 53 . համարն գրին անուանքն եբրայա կանք ըստ հնոց , իսկ 'ի 52 . համարն գրին նը շանակութիւնք նց ըստ այլում թարգմանու թե . մի այսօրինակ եղեալ է երբե երկնումն նոյնոց բանից ։

Արաթիթացի ։ || տե՛ս Արարացի ։

Արամ . այ ։ || բարձրութի . կամ վեհմութե . կամ խաբօղ . կամ անէծք նց ։ Է անուն որդ ւոյ սեմայ . Ծննդ . 10 . 22 ։ 1 . Մնաց . 1 . 17 ։ 'Ի սմանէ ելին ասորիք . մի որոյ և կոչին երբեմն անուամբ նորա Արամ . Յոբ . 32 . 2 ։ Եսայ . 7 . 1 . և 2 ։ Դրոշմ՝ է անուն որդւոյ եսրօմայ որդւոյ փարէսի . Հռութ . 4 . 19 ։ 1 . Մնաց . 2 . 9 ։ Մատթ . 1 . 4 ։ Դրոշմ՝ է անուն որդւոյ սովմերայ . 1 . Մնաց . 7 . 34 ։ Դրոշմ՝ Արամ է անուն քաղաքի . զոր եառ սե_գուբ որդի եսրօմայ . և եղև այնկիսայ ցե ղին մանասէի յայնկոյս յորդանանու ։ 1 . Մնաց . 2 . 23 ։ տե՛ս և Եփա ։

Արաման . այ ։ || նոյն է նշանակութեն ընդ վերնոյն ։ * Է անուն քաղաքի ցեղին բե_նիամենի . 3 . Եզր . 7 . 30 ։ Սա է նոյն քա_ղաքն , որ կոչի Հռամա . տե՛ս անդ ։

Արամօթ ։ || տե՛ս Առամօթ ։

Արան ։ || լեառն . կամ լեռնային . կամ երգե ցօղ . կամ մունետիկ ։ Է անուն միոյ յեշխա նաց առհմիցն վեռայեցւոց՝ որդւոց սեիրայ . 1 . Մնաց . 23 . 9 ։

Արառս . այ ։ || բարկութե . կամ չեզոքութե յուսադրողութե , կամ ապահովանութե ։ Է ա_նուն հօր Թեկուայ՝ հօր սեղովմայ ։ 4 . Թագ . 22 . 14 ։ որ 2 . Մնաց . 34 . 22 . կոչի՝ Եսեր ։

Արասխա ։ ըստ հնոց գրի Յարասախ ։ || բարկութե նն . կամ չերմութի նն ։ Է անուն որդւոյ եռոմայ ։ 1 . Մնաց . 8 . 27 ։

Արարադ . այ ։ || անէծք սասանման . և կամ եբրայեցերէն և ասորերէն . անէծք , կամ լոյս ընթացողի ։ Է անուն բարձրագոյն , և հռչակաւոր լերանց . որք են 'ի մէծն հայ աստան 'ի գաւառին արարատայ 'ի մէջ Ե_րասխայ , և Նախիջեւանայ , ուր յետ ջրհե ղեղին հանգեաւ տապանն նոյի ։ Ծննդ . 8 . 4 ։ Լեառնս այս է այն , զոր մեք կոչեմք Մա սիս լեառն , և լեառն արարատայ ։ Յորմէ եբրայեցիք առեալ զանուն , սովոր են կո չել և զաշխարհն , և զազգն հայոց՝ արա_րատ , և երկիր արարատայ ։ Եւ մի այսօրինակ աշխարհն հայոց , 4 . Թագ . 19 . 37 . կոչի եր կիր արարադայ . իսկ Թագաւորութ նց . Երեմ . 51 . 27 . կոչի՝ արարատեան թագաւո րութիւնք ։ Եւ որչ իսկ ուսանիլ . զարարա տայ լերինն հանապազ ծանկեցեալ է ձե_ամբ . ուստի չէ հնար ումեք ելանել 'ի յայն ։

Արարատեան ։ || տե՛ս Արարատ ։

Արարացի . կամ Արարացիք . կամ Արաթիթա_ցի ։ || լեռնային ։ 1 . Մնաց . 11 . 27 . և 34 . և 35 . և 44 ։ որ և 2 . Թագ . 23 . 33 . գրի * Ա_րովրացի . և անդէն զարձեալ գրի 'ի մեզ՝ Արաթիթացի . իսկ ըստ յունաց Արաթի թացի ։ Այսպիսի անուամբ կոչեցան . ո_մանք 'ի զօրավարացն դաւթի . բայց թէ զինչ ակնի էր այն . ուստի եկին նոքա , և յայնմանէ այսպէս կոչեցան , մինչև ցայժմ անծանօթ է , և անյայտ ։

Արաքացի ։ || երկայն . կամ երկայնամիտ . կամ ողջացուցիչ ։ Այսպէս կոչեցաւ քուսի բարեկամ դաւթի 'ի քաղաքէն , կամ 'ի տեղւոյն , ուստի էր ։ 2 . Թագ . 15 . 32 ։

Արաքայեւն ։ || տե՛ս Արփաքսադ ։

Արբէկացիք ։ || է ածանցական ելեալ 'ի բա

ակէն Արաբիոյ, որ թարգմանի, զարթուցանել զհնութիւն. կամ զօրանակալ նման. կամ բազմաօգտակօղ զինու. կամ զօրանակալ էր: Էր է անուն քաղաքի և գաւառի, որ էր ՚ի վերին գաւառս յերկրի ցեղին Նեփթաղիմայ, որոյ բնակիչքն կոչին արաբացիք. 1. Մակ. 9. 2:

Արգոբ. կամ Արգոբա. այ: || շրջան. կամ բազմական: Էր անուն քաղաքի. և է նոյն՝ որ կոչի Քեբրոնիս. տե՛ս անդ: Գրի՛ Արգոբ. 2. Օրէն. 3. 4. և 13. ուր ըստ այլոց գրի Արգոբայ՝ է անուն գաւառի, և քաղաքի, որ էր յայն կողմ Յորդանանու ՚ի Բասան. սա վիճակեցաւ կիսոյ ցեղին Մանասէի, և ունէր վաթսուն յարևմտից կողմանէ զօրաւոր մեծամեծս. ՚ի հարաւոյ պարսպաւոր, յարևելից պնդեալ ամրոցօք, և ՚ի հիւսիսոյ դրշխարհին արգելմամբ: Եւ սա 3. Թագ. 4. 13. * կոչի՝ Երգաբ. տե՛ս և Յարգոբ:

Արգաւանդութիւն: || տե՛ս Կարկամութիւն:

Արգոփ: || տե՛ս Արգոբ:

Արդաբ: || տե՛ս Երդաբ:

Արդանայ: || տե՛ս Ադդայ:

Արգոբ: || կոչում. կամ կողակոյտ. կամ անէծք երկրի, կամ թեփեան. կամ լոյս բարձրութեան: * Էր անուն առն, որ միաբանեալ ընդ փակեէի որդւոյ ռոմելեայ եհար զփակէե զորդի մանայեմայ ընդ այլ սպանեալսն: 4. Թագ. 15. 25:

Արդ: || տե՛ս Ադար:

Արեգ աղբիւր: || արեգական աղբիւր: Էր անուն տեղւոյ, որ էր ՚ի սահմանս ցեղին յուդայ և բենիամինի. Յես. 15. 7. որ 18. 17. գրի ՚ի մէջ քերթուածոց, փոխանակ գրելոյ անուամբ թարգմանի՝ աղբիւր արեգական:

Արեգ քաղաք: || արեգական քաղաք: Սա յունարէն ասի՝ Հէլիոպոլիս, որ թարգմանի արեգքաղաք: Էր անուն քաղաքի որ էր ՚ի ստորին եգիպտոսի ՚ի մէջ տարածի, և ներքոյ գետոյն ... այսպէս. զի անդ լինէր պաշտօն արեգական: և էր սա քաղաք քրմաց. զորս և ընկեցին զորդիսն նոցա հրամանաւ փարաւոնի: Ծննդ. 41. 45: Եզեկ. 43? 13: Եզեկ. 30. 17: որ Եսայ. 1. 11. կոչի Օն: Գրի՛ է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ: Յես. 15. 10: Սոսաննայ վիճակեցաւ և կոչի բեթշամէս: Յես. 21. 16:

Արեգ. այ: || հրամայող. կամ կենացող: Էր անուն առն յորդւոցն Բենիամենի. 1. Մնաց. 8. 3: որ Ծննդ. 46. 21. * կոչի Արդադ: Գրի՛ * Արեդ՝ է անուն աղբեր, որ էր ՚ի սահման երկրի ցեղին իսաքարայ ընդ հարաւ եզրեիլի. Դատ. 7. 1: Գրի՛ Արեգ. Ծննդ. 10. 10. ուր ըստ յունաց գրի՝ Արեք, է անուն քաղաքի, որ էր յերկիրն Սենաար, ուր եղև սկիզբն թագաւորութեան Նեբրովթայ: տե՛ս և Արքար:

Արեսայ. սորա անուանութիւն է Արես: և ըստ եբրայեցւոց գրի՝ Հարես: || արեգակն. կամ խեցի: * Էր անուն միոյ յիշխանաց ... տանց ելելոց ՚ի գերութէ: 1. Եզր. 5. 10: 2. Եզր. 2. 5: Գրի՛ * Արես. Դատ. 8. 13. երևի զալ անուն տեղւոյ, ըստ որում գրի. և դարձաւ գեդէոն ՚ի ձո՛րն ՚ի ճակատ տեղւոյ: Բայց գէ՛ ՚ի թարգմանութեան ամանց գրի նշանակութիւն անուան, դարձաւ յե... ելից տեղւոյն, կամ յարևելից. կամ ըստ այլոց. դարձաւ ՚ի ճակատէն արեգական. և կամ դարձաւ յառաջ քան զծագել արեգական. Վն այսորիկ եղև կարծիք ումանց չհամարել զսա անուն տեղւոյ:

Արետա. այ: || է բառ յունական, և թարգմանի առաքինի. կամ ուժեղ. կամ հաճոյ: Էր անուն արքայի արաբացւոց. 2. Մակ. 5. 8: Գրի՛ է անուն այլ արքայի արաբացւոց, որոյ ազգապետն ՚ի դամասկոս կամէր ունել զՊօղոս: 2. Կորնթ. 11. 32:

Արէստա: || տե՛ս Զարեթայ:

Արէա: || 1. Մակ. 9. 15: * սա կոչեալ ՚ի յի... բրոյական բառէն Քերեթա, թարգմանի հիւսն, կամ սառնաշունչ: և սա թէ է մականուն բազմաց ձմեռնայեալ: և կոչի այսպէս թերևս վն լինելոյ նորա հիւսիս ՚ի տան նորա:

Արթամէ: || 1. Մակ. 9. 65: Այս բառ յունական եկեալ է ՚ի յունական բառէն Արթեմա, և նշանակէ զբաղմութիւն, կամ զբազմամբոխն. բանիւ արթեմս թարգմանի թէ: Ուստի ոչ է յատուկ անուն տեղւոյ. այլ ասէ՝ եկն արթամէ: է առեալ եկն բաղմութեամբ զօրաց:

Արթաշաստայ: || տե՛ս Արտաշաստա:

Արի: ըստ ... գրի՝ Արիմ: || առիւծք: Էր անուն որդւոյ միոյ՝ որդւոյ քաղեբայ: 1. Մնաց. 2. 51:

Արիմաթեա: || յունարէն ստուգաբանի՝ աշտարակ. կամ բարձր դիտանոց. կամ անէծք: Էր անուն արքայի կապադովկացւոց. առ որ հր ստմակեցին զրեցին զպետս յանձնարարական վն հրէից. 1. Մակ. 15. 22:

Արիոք: ըստ այլոց գրի Յարիեբ: || ընդդիմամարտ. կամ կշտամբող. կամ բազմապատկող: Էր անուն միոյ յիշխանաց ելելոց ՚ի բաբելոնէ ընդ եզրի: 2. Եզր. 8. 16: ... 1. Եզր. 8. 45. գրի ՚ի մէջ Իերբոն. իսկ ըստ հէց Յարիբոն:

Արիէլ: || տե՛ս Արիէլ:

Արիէլիտ: || տե՛ս Արիէլ:

Արիէ: || առիւծ, կամ լոյս տնն: * Էր անուն առն, որ միաբանեալ ընդ փակեէի որդւոյ ռոմելեայ եհար զփակէե զորդի մանայեմայ: 4. Թագ. 15. 25:

Արիէլ. կամ արիէլ. ի: || առիւծ այ. կամ լոյս այ. կամ ձայն այ. կամ բեմ. կամ սեղան: Էր անուն որդւոյ գադայ՝ որդւոյ յակոբայ. Թուոց. 26. 17: որ Ծննդ. 46. 16. գրի ՚ի մէջ Արիելիս. իսկ ըստ հէց՝ Արոդելիս: Գրի՛ է անուն միոյ յիշխանաց ելելոց ՚ի բաբելոնէ ընդ եզրի: 2. Եզր. 8. 16: Գրի՛ արիէլ կոչի քաղաքն երուսաղէմ, վն հզօրութեանն և իշխանութեանն. Եսայ. 29. 1: Գրի՛ Արիէլ է անուն միոյ բաղաքաց մովաբացւոց. սա էր առ գետ առնոնայ. իսկ զսոսա ընդ մէջ նոցա ցեղ յերկուս բաժանէր զնա: Էր և անուն

կառոցն

կուացն մովաբացւոց, որ էր 'ի նմին քաղաքի։ Զասա յիշէ Եսայի յասելն, բարձից զղաւճակն մովաբու՝ և զարինել՝ 'ի զքաղաքն և զկուռս նր. Եսայ. 15. 9։ Իսկ յայնմիկ բանի, որ գրի * 2. Թագ. 23. 20. Եհար Բանէա որդի յովիդեայ զերկուս որդիսն արիէլ մովաբացւոց. (ուր 'ի մեզ գրի Ագրիէլի։) և 1. Մնաց. 11. 22. Եհար զերկուս որդիս արիէլ մովաբու. (ուր 'ի մեզ գրի արիէլ բանեայ.) կամ իմանի նոյն քաղաքն, որ կր յերկուս բաժանեալ՝ 'ի գետոյն առնոնայ. ուր 'ի վեր ասացաւ։ կամ իմանի. թէ եհար զերկուս իշխանս նոյնոյ քաղաքի, որք զօրով արք էրոյք, կարէին կոչել որդիք առիւծու։ և կամ ըստ ոմանց իմանի՝ թէ նա սպան զերկուս Աշմարիտ առիւծս, որք էին յերկրին մովաբու։

Արիմ։ ըստ Հէյ գրի՝ Արիմա։ ‖ Առիւծ նր։ Է անուն քաղաքի, որ էր յերկրի ցեղին Բենիամինայ մերձ 'ի քաղաքն սիկիմ։ Դատ. 9. 41։

Արիմաթացի։ ‖ տես Արիմաթեմ։

Արիմաթեա. կմ Արիմաթիա. եայ։ ‖ Առիւծ մեռեալ տն. կմ ըստ մահուան տն։ Է անուն քաղաքի հրէից, որ էր մերձ 'ի լիւդեա. ուստի էր յովսէփ արիմաթացի աշակերտ Յի. որ զմարմին տն խնդրեաց 'ի պիղատոսէ եդ 'ի նորաշէն գերեզմանի. Մատ. 27. 57։ Մարկ. 15. 43։ Քաղաքս այս ըստ ոմանց կարծեալ լինի նոյն, որ կոչի Արամաթեմ։

Արիմաթեմ. այ։ ‖ Առիւծ մեռելոց. կմ ըստ մեռելոց։ * Է անուն քաղաքի, որ էր յերկրէ ցեղին եփրեմի 'ի լեռն եփրեմի մերձ 'ի սահմանս ցեղին բենիամինի, և գաւառ, և յուդայ։ 1. Թագ. 1. 3. և 19։ և 15. 34։ որ 19. 18. * կոչի Հռամա։ և 1. Մակ. 11. 34. Ռամաթամն։ Քաղաքս այս կոչի նաև Արիմաթեմ սիփայ. 1. Թագ. 1. 1։ Յորմէ էր սամուէլ գործակալ արքայի դաւթի. և վն այնորիկ կոչի Արիմաթացի։ 1. Մնաց. 27. 27։

Ար[illegible]թ։ ‖ տես Յարմոթ։

Արիսեթ։ ‖ Առիւծ մեռեալ. կմ ըստ մահուան։ † Է անուն որդւոց մուսեայ. 1. Մնաց. 23. 23։ որ 24. 30. կոչի Յերիմոթ։

Արիովդեան. այ։ ըստ Հէյ գրի Արիովդեան։ ‖ [illegible]։ Է անուն հօր եղեանանայ գողաթայրի դաւթի. 2. Թագ. 21. 19։ որ 1. Մնաց. 20. 5. * կոչի Յայիր։ Սա էր հօրեղբայր տաւթէի. և վն այնորիկ. 1. Մնաց. 11. 26. Երրորդական բանով գրի Դոդեայ, որ թարգմանի հօրեղբայր։

Արիովք. կմ արիոք. այ։ ‖ Առիւծ ձեր. կմ [illegible]. կմ շռայլութն. կմ ար[illegible]։ Է անուն դահճապետի [illegible] արքայի բաբելացւոց. Դանի. 2. 14։ Դարձ՝ է անուն արքայի եղիմացւոց։ Յուդիթ. 1. 6։ Դարձ՝ է անուն արքայի ելլասարայ։ Ծննդ. 14. 1. և 9։

Արիսպագացի։ ‖ տես Արիսպագոս։

Արիսպագոս. գի։ ‖ Է բառ յունական, և թարգմանի, հրատի բլուր։ Է անուն հոյակապ ատենի խորհրդոյ, որ էր 'ի թէմ բռնաւոր քաղաքի աթենացւոց. մերձ 'ի մեհեանն հրատի, յորմէ և զայս անուն եառ։ Ընդ նովաւ ատենէին զատաւորք առ 'ի տալ զվճիռ ծանր և մեծամեծ իրաց։ Եւ քան զի մի 'ի զգլխաւորաց նց էր սուրբն Դիոնիսիոս, վն այնորիկ մակադրութեամբ կոչեցաւ Արիսպագացի. Գործ. 17. 19. և 34։

Արիստոբուլոս. ի։ ‖ Է բառ յունական և թարգմանի. բարձր խորհրդական. կամ քաջախորհուրդ։ Է անուն ուրումն հաւատացելոյ, զոր ողջունէ առաքեալն մի յիւթանասուն և երկու աշակերտացն Քի. որոյ ընտանեացն ողջոյն գրեալ առաքեաց։ Հռովմ. 16. 11։

Արիստարքոս։ ‖ Է բառ յունական և թարգմանի. քաջ իշխան։ Է անուն ուրումն աշակերտի, որ եկն ուղեկից, և գործակից սրբոյն պօղոսի 'ի քարոզութն առաքելութեան. Գործ. 19. 29։ և 20. 4։ Կողոս. 4. 10։ Փիլմ. 24։ Սա էր 'ի թեսաղոնիկէ քաղաքէ մակեդոնացւոց. վն այնորիկ կոչի՝ արիստարքոս մակեդոնացի թեսաղոնիկեցի. Գործ. 27. 2։

Արիսոթ։ ‖ Հողագործութն. կմ ըսութն. կմ խլութն. կմ խեցի. և կմ սարքերեն տեսութ։ Է անուն քաղաքի ցեղին նեփթաղիմայ։ Ուր էր առ ջրովն միսոննայ մերձ 'ի նոյն սեղին, ուստի եղանէ յորդանան գետն։ Եւ զի անդ էր բնակութն զանազան ազգաց, վն այնորիկ կոչեցաւ արիսօթ ազգաց. որ թարգմանի՝ անտառ ազգաց։ Դատ. 4. 2. և 16։

Արիփ։ ‖ Ձմեռն. կմ թշնամանք. կմ մեռկութն. և կմ սարքերէն, առաւ. կմ նուրբ. և կմ սրամիտ։ Է անուն միոյ յիշխանաց տոհմից ելելոց 'ի գերութենէ։ 3. Եզր. 7. 24։ և 10. 19։

Արիոք։ ‖ տես Արիովք։

Արձան բաղհաւոց։ ‖ Է անուն լերին. որ էր յերկրին մովաբացւոց. ուր էր մեհեանն բաահաղու. յորմէ և կոչեցաւ՝ արձան բաղհաղու։ Թուոց. 22. 41։ Տեղիս այս յետոյ վերակեցաւ ցեղին ռուբենի։

Արձան շիրմի ռաքելայ։ ‖ տես Գերեզման ռաքելայ։

Արմագեդոն։ ‖ Լեառն աւետարանի. կմ աւետարանութն. կմ լեառն խնձորենեաց. կմ պտղոց, կմ ընտրելոց։ կմ ըստ ոմանց, նենգութն զօրաց. կմ զօրք անհետեալ. կմ զօրք կործանման. կմ հէնք. կմ կորուստ յառաջինս։ Է անուն տեղւոյ, որ թէ ուր է, կմ թէ զինչ է, և կմ գուցէ առակաւ է, ոչ է յայտ. և թերևս 'ի յետոյն ժամանակս յայտնեսցի։ Յայտ. 16. 16։

Արմաւենի դեբօրայ։ ‖ Էր ծառ մի արմաւոյ 'ի մէջ ռամայ, և 'ի մէջ բեթելայ 'ի լերին. և յերկրի ցեղին եփրեմայ. ընդ որով բնակէր դեբօրա կին մարգարէ, յորմէ և կոչեցաւ արմաւենի դեբօրայ։ Դատ. 4. 5։

Արմինա։ ‖ տես Մարինա։

Արշակ. այ։ ‖ Վերադարձութեան զվահան. կմ վերադարձութն վահանի։ Է անուն արքայի

պարսից և պարթևաց: 1. Մակ. 14. 2. և 3: և 15. 22: սակս Թէ բառս այս է իբրև մակ անուն Թագաւորացն պարսից՝ և պար_ Թևաց: Ըստ որում նա որ կոչեմ զդեմեար ազգաց ասիացւոց, կոչեր Միթրիդատ. և էր որդի պատմագրական արքային:

Արշամէր: || տե՛ս Արտաշիր:

Արտաքսեա. || տե՛ս Արտաշատ:

Արտեր. կա՛մ արայեր. կամ արտեր. այ: || մեծ լոյս. կա՛մ զուարթութիւն. կա՛մ զգաստութիւն. կա՛մ ընչեղութիւն մտաց. կա՛մ յայտնութիւն հակառակ. կա՛մ Թշնամի հակառակ: Է անուն քաղաքի, որ էր առ եզերբ հեղեղատին առ_ նոնայ՝ ի մէջ սահմանացն մովաբացւոց, և ամորհացւոց, և ամմոնացւոց. Յես. 12. 2: և 13. 9: 2. Օրին. 3. 12: և 4. 48: 4. Թագ. 10. 33: Սա Երեմ. 48. 19. գրի՝ արոեր: Ի սմա բնակեցին նախ ոմմիք, և յետոյ բնակեցան մովաբացիք որդիք ղովտայ: 2. Օրին. 2. 29: որ ՚ի 9. և ՚ի 18. համարն գրի՝ ՚ի մէջ՝ Աէկը. մի խառնակ զբելաց արոյեր: և հուսկ յետոյ եղև ցեղին գադայ. և շինեցին զնա որդիքն գադայ: Թուոց. 32. 34: Յես. 13. 25: Դատ. 11. 26: Քաղաքս այս կոչի և Էր. Թուոց. 21. 15:

Արտեր: || տե՛ս Արտեր:

Արոյեր: || տե՛ս Արտեր:

Արոմկ: || ցեռ. և կա՛մ ասորերէն՝ միշտ: Է անուն որդւոյ յաբիղայ. 1. Մնաց. 8. 15:

Արովդացի: || տե՛ս Արադացի:

Արովրացի: || տե՛ս Արարացի:

Արումացի. գետոյ: || հրամայող. կա՛մ կենդ: Է անուն որդւոյ գադայ՝ որդւոյ յակոբայ. Թուոց. 26. 17: որ Ծննդ. 46. 16: գրի * Արովդիա:

Արումակացի: || տե՛ս Արուկեցի:

Արումայեցի: || ըստ այլոց գրի՝ Արամ. և Թարգմանի՝ զարամեակոլ. կա՛մ բարձրացու_ ցեալ. կա՛մ մոլախ: Է հատուած անուն ամե_ նեցուն, որքան յազգէ արամայեցւոց. և է սակս՝ արամացի: 1. Մ. ակ. 11. 17. և 39: որ 5. 39. ՚ի սխալմանէ դպրաց կա՛մ ապագրութեան գրի՝ արտևյեցին, փոխանակ գրելոյ արումայեցի:

Արումայեցի: || տե՛ս ՚ի վեր Արումայեցի:

Արուկեր: || տե՛ս Արտեր:

Արուկացի: || Չէլ. և կա՛մ ասորերէն. փախս տակս: * Է մականուն սամմայ ղորա_ վարի դաւիթի. 2. Թագ. 23. 11: Իսկ Թէ ընդէր կոչեցաւ այսպէս. ոչ է յայտ:

Արուկեցի: || Չիլ. և կա՛մ ասորերէն՝ փախս տակս: Է անուն որդւոյ քանանու. 1. Մնաց. 1. 15: որ Ծննդ. 10. 17. գրի՝ ՚ի մէջ՝ Արումակացի: սակս Թէ սա շինեաց զզ դրեսկն կոչեցեալ՝ արովկս. կամ արկէ, որ է յանդիման սրբոյ լեռնան ռուսաց լի բեռն քաղաքնու:

Արուս. այ. || հասանել. կա՛մ մեծարել. կամ զբաղեալ. և կա՛մ կատարել: Է անուն հօր մե_ սողոմիթայ մօր ամմոնայ արքային յուդայ: 4. Թագ. 21. 19:

Արտոր: || Չեռացեալ. կա՛մ չորացուցեալ. կա՛մ քարկութիւն. կա՛մ չերմութիւն սպիտակու_ Թիւն. կա՛մ փայլակն. կա՛մ պայծառութիւն: Է սա_ նուն մեծ յիշխանաց ասեմին նասիթիւնաց ևոց: 2. Եզր. 2. 51: 3. Եզր. 7. 5: որ 1. Եզր. 5. 31. գրի ՚ի մէջ Ասուր. իսկ ըստ Հայոց ասուր:

Արտփէս: ըստ Հայոց գրի Բուփէսն: || թռչող կամ նշուլաւոր. կա՛մ Թռուցեալ: Է անուն որդւոյ համանայ: Եսթ. 9. 9:

Արտա. այ. || երկիր. կա՛մ կամք. կա՛մ արշաւան. և կա՛մ եղբ անեծից: Է անուն աշտամն կան գերձակացին, կա՛մ ըստ հայոց հողագործական որէ նոյն: Սա էր իշխան և նախարար ՚ի քաղաքին Թերսայ: 3. Թագ. 16. 9: Բայց քանզի սա ՚ի Թարգմանութեան պարզաց ասաց զզի արբեալ էր ՚ի տան արտայ կար ՚ի Թերսայ, մի այսպիսի սան ոմանք, Թէ բառս արտա, է անուն կոչեց, որոյ ՚ի տան ՚ի ՚ի մէջնի մինչ զնա արբեալ էր ելա արքայ Էլէ, եմուտ անդր զամրիք եկեալ կիւոյ սպանանելոյ, և սպան զնա: Եւ Թերսա սա էր կուռք երկրի. զի արտա Թարգմանի երկիր. զոր իբրև մայր նախ գեց պաշտէին հեթանոսք: Եւ կա՛մ զայն գնի տուրս փոխանակ ասացայ: Մյուս ՚ի մէջ, արտա է անուն միոյ յիշխանաց ասեմին նասիթանեայ. 2. Եզր. 2. 52: որ 3. Եզր. 7. 54. * կոչի պարտասն: իսկ 1. Եզր. 5. 32. գրի ՚ի մէջ քարեսայ. և ըստ Հայոց Քարեա:

Արտաս: || տե՛ս Արտաշէս:

Արտէ: ըստ Հայոց գրի արմէ: || լեռան. կամ ջրի: Է անուն քաղաքի. որ էր ՚ի մէջնակի ցեղին նեփթաղիմայ ընդ սահմանակիցն յաքեն եղեր գետոյն յորդանանու մերձ ՚ի Քնարն ծովու. Յես. 19. 33:

Արտէնացի: ըստ յունաց գրի՝ Արէնացի: || մերձենի: Է անուն որդւոյ քանանու. 1. Մնաց. 1. 15: որ Ծննդ. 10. 17. գրի ՚ի մէջ՝ ասե նացի. և ըստ Հայոց Առենացի: Ասեն Թէ սա շի նեաց զքաղաքն ասին, որ է ՚ի փիւնիկէ մերձ ՚ի քաղաքն արկէ. և ՚ի նմանէ յառաջ եկեալ բնակիչք նոր և կոչեցան ըստ անուան նոր Ա_ սէննացի:

Արտես: || զուարթութիւն ծաղկի. կա՛մ սառոյ. կա՛մ պայծառութիւն երկնային: * Է անուն որդ_ ւոյ համանայ. Եսթ. 9. 9:

Արփնան: || սա եղեւ ՚ի յանանեան բանէն սահման սահմանածն, անմեղ. կա՛մ ան_ մեղս: * Է անուն քեռ փիլիպպոսացւոյ ար_ քայի եգիպտացւոց. 3. Մակ. 1. 1. և 3:

Արփփուրայ: ըստ Հայոց գրի՝ Արփիփու_ րիթ: || մերձակացն պարզաբեր: Է անուն միոյ յիշխանաց ասեմին որդւոյն եկեղ եղե ւոյ ՚ի գերութէ Բաբելոնական: 1. Եզր. 5. 17.

Արտաշէս. ի. || լոյս. կա՛մ անկեալ. կա՛մ լաւ_ ցուցիչ. կա՛մ փառաւորեալ. կա՛մ եռանդն սպառնութիւն: Է անուն պարսից պարսից. որ արքայէ զիշխան ասորոց նոյն կոչեմ. 1. Եզր. 2. 16. և 28: 2. Եզր. 4. 23: Սա կոչի նաև արտաս, և ասարայեր. և արտաբեր. 2. Եզր. 4. 6. և 7. և 23: Մյուս Արտաշէս կոչի իբրև հատարակ անունն այլոց Թա_ Թերայ, որ զօրացեալ յոյժ քան զամ Թա գաւորս պարսից. Եսթ. 1. 1: Զորմէ բա_ զումք ասեն, Թէ սա է նոյն, որ յառաջ

[illegible]

Ա. Ս

[illegible]

բեայ: և 'ի 62. համարն Թէերա. իսկ ըստ Եբր. Թիերան.

Աճաէլ: || գտեալ. կամ խոստովանող: Էր անուն գաւառապետի միոյ որդւոյ գերեալ. որդւոյ առն յեմինեցւոյ. Դատ. 3. 15: Դարձեալ է անուն որդւոյ բաժանմանն՝ որդւոյ ադինի. 1. Մնաց. 7. 10:

Աճուղ. այ. || հայցեալ. կամ փոխառեալ: Էր անուն որդւոյ սադափայ. 1. Մնաց. 2. 49: Դարձեալ է անուն հօր զաւրագլխաց զօրավարի գաւթի. 1. Մնաց. 11. 41:

Աճօթիէր: || եբրայեցերէն գրի աշօթեայեր՝ և թարգմանի. աւանք յայերայ: Էր անուն գաւառի, որ էր յերկրին յորում էին վաւթ անուն քաղաքք, զոր էառ յայիր որդի մնաքերայ, և անուանեաց զնա յիւր անուն. Թուոց. 32. 41: 2. Օրին. 3. 14: Յեսու. 13. 30: որ 3. Թագ. 4. 13. փոխանակ գրելոյ՝ Աճավթայերայ. սխալմամբ գրի 'ի մէջ՝ Աճիավթայերայ: Դարձեալ է անուն և այլոյ գաւառի, որ էր 'ի գաղաադ, յորում էին երեսուն և երկու քաղաքք. զորս յայիր դատաւորն միւսի նա երեսուն և երկու որդւոց իւրոց. և կոչեաց զնա աւանս յայերայ: Դատ. 10. 4:

Աճօն: || ամօրէնութիւն. կամ ուժոյնութիւն. կամ ցաւ. կամ զօրութիւն: Էր անուն քաղաքի որ էր ցեղին նեփթաղիմայ 'ի վերին գալիլեայ: 2. Մնաց. 16. 4: Ասորերէն այս 4. Թագ. 15. 29. կոչի Ային.

Ա. Փ

Ափա: || տես Հոփաղեայ:

Ափսեայ: || հատանող. կամ յորձանք. կամ զօրութիւն. կամ բանութիւն. * Էր անուն քաղաքի ցեղին յուդայ: Յեսու. 15. 53:

Ափատէա: ըստ եբր. գրի Յոփտայեա: || նեղացութիւն: Էր անուն միոյ յիշխանաց գաւթի. առեր որդի սամոթայ. 1. Մնաց. 12. 3:

Ափար: ըստ այլոց գրի ափարա: || երինջ. կամ պտղաբեր. կամ մոխիր. կամ փոշի: Էր անուն քաղաքի ցեղին բենիամենի: Յես. 18. 23:

Ափարիմ: ըստ յունաց գրի ափարեմա: || սահմանեալ 'ի յանձնական բառէն ափորեմա. առանձնացեալ բաժանութիւն. կամ որոշումն: Էր անուն քաղաքի, որ էր ՃԲ սահմանեան կողմն ցեղին եփրեմի 'ի սահմանս սամարիայ՝ և հրեաստանի. զոր գեմետր արքայ շնորհեաց գրեիւ. 1. Մակ. 11. 34: Զաս ոմանք համարին. թէ նոյն նոյն՝ որ կոչի եփրայիմ. կամ եփրոն:

Ափեթ: ըստ եբր. գրի Աբաթէթ: || դատող. կամ պատահող: Էր անուն քաղաքի քանանացւոց. զոր առին՝ և կործանեցին որդիքն յուդայ. և կոչեցին զանուն նր Հերմա. որ թարգմանի սատակումն. կամ նզով. Դատ. 1. 17. տես զայսմանէ և զՀերմա:

Ափեկ. կամ ափիկ. կամ Ափեկա. այ: || յորձանք. կամ հոսանք. կամ կամթիլ. կամ զօրութիւն. կամ բանութիւն. և կամ տարերքն, էլք: Էր անուն քաղաքի ցեղին ասերայ.

Յեսու. 19. 30: Դատ. 1. 31: որ Յես. 13. 4. գրի 'ի մէջ՝ յափեկա: Դարձեալ է անուն և այլոյ ուրբայական քաղաքի քանանացւոց, որ յետոյ վիճակեցաւ ցեղին իսաքարայ. 1. Թագ. 4. 1: և 29. 1: 3. Թագ. 20. 26. և 30: 4. Թագ. 13. 17: որ Յես. 12. 18. սխալմամբ գրչաց գրի 'ի մէջ՝ Նափեկա: Իսկ յայնմիկ բանի Եզեկ. 27. 16. ուր 'ի մէջ գրի՝ յԱփեկայ տաշխն, և ըստ ոմանց՝ յափեկ տաշխն, բառս ափեկ ոչ է յատուկ անուն տեղւոյ՝ այլ է հասարակ բառ եբրայական, և թարգմանի կաթիլ. կամ կաթուած: Արդ՝ առ եբրն յափեկ տաշխն՝ նշանակի ազնիւ ըստ տաշխն՝ որ իբրև զխեժ կաթէ, և իբր թէ առնլի, տաշխն կաթեալ: Եւ ոմանք ա. ասեն՝ թէ բառս ափեկ նշանակէ անդ նաւաքաղին պատուականն:

Ափեկա: || տես Ափեկ:

Ափեղասմին: || սահմանք արեւմտեան. կամ լսելութիւն. կամ նեղութիւն. և կամ երբայեցերէն և տարերքն սահման գրածոց: * Էր անուն տեղւոյ, որ էր 'ի մէջ աղեկայ, և այս 'ի վիճակի ցեղին յուդայ. ուր բանակեցան այլազգիքն ընդդէմ իմէլ 'իսրայէլի: 1. Թագ. 17. 1: Այս 1. Մնաց. 11. 13. գրի 'ի մէջ փասսոմին. իսկ ըստ եբր. փասդամիմ.

Ափեսեայ. ստորև անուանեալն է ափեսի: || նուաստացեալ. կամ գերծուցեալ. կամ բաշխող. կամ առնող: Էր անուն միոյ 'ի քահանայից տանեայն քահանայից: 1. Մնաց. 24. 15:

Ափերեմ: || ափսոն համանօղք. կամ հեռացողք: Էր անուն քաղաքի ցեղին իսաքարայ: Յես. 19. 19:

Ափերսէ: || բաժանողք. կամ պատառողք: Էր անուն միոյ 'ի յազգացն, որք բնակեցին 'ի սամարիայ. 2. Եզր. 4. 9:

Ափիկ: || տես Ափեկ:

Ափիէր: || Փոշի. կամ մոխրոտ. և կամ կապարք: Էր անուն որդւոյ մադիանու՝ որդւոյ աբրահամու. Ծննդ. 25. 4: որ 1. Մնաց. 1. 33. կոչի Օփեր.

Ափիա. այ: || փչող. կամ շնչող. կամ խօսող. կամ կայտող: Էր անուն հօր բեքորայթայ. 1. Թագ. 9. 1:

Ափիրիմ: || տես Աբեփիմ:

Ափիմ: || առատարար. կամ ծածկոյթք. կամ ծովակք. * Էր անուն միոյ յիշխանաց տոհմից ցեղին բենիամենի: 1. Մնաց. 7. 12:

Ափուս: || խորհուրդ զորձմանութիւն. կամ խորհուրդ զորձունեալ. կամ թմփանող: Էր մականուն յոնաթանու որդւոյ մատաթեայ. 1. Մակ. 9. 28: որ 2. 5. գրի 'ի մէջ Սափուս. իսկ ըստ յունաց՝ Սաւփուս:

Ափփեմ. այ: || երեսք. կամ դէմք. կամ զօրութիւն. կամ ունչք. կամ հացագործք: Էր անուն որդւոյ նադաբայ. 1. Մնաց. 2. 30. և 31:

Ափփերա: ըստ եբր. գրի Ափերա: || երինջ. կամ բեղմնաւոր. կամ պտղաբեր. կամ մոխիր: Էր անուն միոյ յիշխանաց տոհմից

նաթանինեայց, կամ ծառայից սաղոմոնի. 1. Եզր. 5.34:

Աքօթա: || տե՛ս Նաքիթուհա:

Ա. Ք.

Աքաաբ. ու: || եղբայր հօր. կամ աղքատական եհօր: Է անուն արքայի Իէլի՝ որդւոյ Ամբեայ արքայի. 3. Թագ. 16.28: և 21.1:

Աքադ: || սաստիր. կամ կարաս. կամ կայծակն: Է անուն միոյ 'ի քաղաքացն երկրին սեննաար. ուր եղև սկիզբն թագաւորութեն նեբրովթայ: Ծնն. 10. 10:

Աքազ. ու: || ըմբռնող. կամ ժառանգող. կամ տեսանող. կամ զօրութիւն: Է անուն արքայի յուդայ՝ որդւոյ յովաթամայ: 4. Թագ. 15. 38: 2. Մնաց. 27. 9: Եսայ. 7. 1: Մատթ. 1. 9:

Աքաղիբ: || սատանայ. կամ ստասացութիւն. կամ դաւաճանող. կամ հեղանող: Է անուն ծովեզերեայ քաղաքի ցեղին ասերայ: Դատ. 1.31: որ Յես. 19. 29. կոչի Աքզիբա: 'ի սոյն տեղւոջ այժմ է քաղաքն Սանդերիաապացեալ, որ է ընդ մէջ պտղոմայիդայ, և տիւրոսի:

Աքաքիա. այ: || անենկալութիւն. կամ կարծութիւն: Է անուն հօր նեեմեայ: 3. Եզր. 10. 1:

Աքամանի: || քննասուն. կամ գերիմաստ. կամ կարծ թևեան. կամ ընծայի. կամ անենկալութիւն ընծայի: Է անուն հօր իջբաամայ զօրավարի դաւթի: 1. Մնաց. 11. 11:

Աքայեցիք: || տե՛ս Աքայիա:

Աքայիա: || է բառ յունական, և ստուգաբանի ցաւ. կամ տրտմութիւն: Է անուն գաւառի, որ է 'ի յունաստան, և է երկբեկին: Աթենքն է ընդարձակագոյն գաւառ եւրոպիոյ, զոր հանդերձ թեսաղիաւ զըոնիւ յունաստան պարունակէր: Եւ սա յետոյ 'ի նմանէ արտաքսեալ՝ յատկապէս կոչեցաւ Հելլաս. կամ Էլլադա: Իսկ մնացեալ 'ի հիւսիսոյ կողմանէ զթեսաղիա. յարևմտից զէպիրոս. 'ի հարաւոյ զՊելոպոնէս, որ այժմ Մօրէա ասի. իսկ յարևելից զծովն յունաց: Գաւառս այս այժմ Լիվադիա յորջորջի: Երկրորդ Աքայիա է, որ զհիւսիսային փոխանակէ բաժնէր հռովմայեցւոց, և զնախասացեալ աքայիա, և զպելոպոննիսս պարունակէր: Սորա մայրաքաղաք քորնթոս քաղաքն էր. յոր գրէ Գործ. 18. 12: Իսկ երրորդ աքայիա յատկապէս ասացեալ՝ է մասն պելոպոննիսի, զի մօտ է, որ 'ի ծոցոյն կորնթոսի Հիւսիս ընդ հարաւակողմն իւրեւ յարմարակցեալ ընդ մէջ ծովուն աթենացւոց, և նաւպօլսի. և ունի մայրաքաղաք զկորնթոս: 'Ի գաւառս յայս առաքեալ շրջեցաւ քարոզելով աւետարանն, և աշակերտք նորա: Գործ. 18. 1. և 27: որոյ քրիստոնէիցն կուսն արարեալ եղեւ: Հռովմ. 15. 26: 1. Կորն. 16. 15: 2. Կորնթ. 1. 1:

Աքայիկոս: || է բառ յունական, և ստուգաբանի, ցաւալի՛ս. կամ տրտում: Է անուն միոյ յաշակերտացն սրբյն պօղոսի 'ի կորնթոս: 1. Կորնթ. 16. 15. և 17:

Աքանեղդամ: || եղբայր փութոյ: * Է ա-

նուն քաղաքի ցեղին Խազաբայ: Յես. 19. 18:

Աքար. այ: || խռովեցուցիչ. կամ խորտակիչ. կամ խանգարիչ. կամ օձ: Է անուն որդւոյ քարմեայ՝ որդւոյ զամբրեայ, որդւոյ զարայի որդւոյ յուդայ: Սա անօրինեցաւ՝ 'ի նզովեալն երիքովի, և ապականեաւ: Յես. 7. 1: 1. Մնաց. 2. 7: Դարձեալ * է անուն հօր աքիմարայ զօրավարի դաւթի: 1. Մնաց. 11. 35: որ 2. Թագ. 23. 33. գրի 'ի մէջ Արեգ. իսկ ըստ Հին Արարի:

Աքեզիբ: || սատանայ. կամ դաւաճանող. կամ հեղանող: Է անուն քաղաքի, որ էր 'ի վիճակի ցեղին յուդայ մերձ 'ի կեիլա, և 'ի մարեսա: Յես. 15. 44:

Աքել: || տե՛ս Ա. ձօկ:

Աքերայ: || 3. Եզր. 3. 22: 2. յունաց գրի Աքեբար. որ Թարգմանի, եղբայր խռովութե, կամ խորտակման: Է անուն տեղւոյ. որ էր մերձ 'ի յորդանան. և երևի զոլ յերկրի ցեղին բենիամենի: Քանզի 'ի Թարգմանութե ամենց ցի խանդակ առեալ՝ արք աքեքարայ. գրի՝ արք 'ի գաւառակայրայն յոր դանանու. որով նշանակի Արարովթ երիքովայ, որ էր յերկրի ցեղին բենիամենի մերձ 'ի յորդանան: քանզի արարովթ թարգմանի դաշտավայրք:

Աքէլդամայի: || կարկառ կարթի: * Է անուն տեղւոյ. որ էր յայնկոյս արարիւս անապատին՝ յանդիման մովաբայ յարևելից կողմանէ. և ի հարաւակողմն երկրի ցեղին ռուբենի. ուր եղև երեսներորդ ութերորդ բնակութիւն որդւոցն իէլի: Թուոց. 21. 11: որ 33. 44. * կոչի Գայի:

Աքիա. այ: || եղբայր տն: Է անուն որդւոյ աքիտովբայ. 1. Թագ. 14. 3. և 18: Դարձեալ՝ է անուն որդւոյ սիսայ, որ էր գրիչ արքայի սաղոմոնի: 3. Թագ. 4. 3: Դարձեալ է անուն ուրումն մարգարէի սիլոնացւոյ. 3. Թագ. 11. 29: և 14. 2: 2. Մնաց. 9. 29: Դարձեալ է անուն հօր բաասայ արքայի իէլի: 3. Թագ. 15. 27: Դարձեալ է անուն միոյ 'ի զօրավարացն դաւթի. 1. Մնաց. 11. 36: Դարձեալ է անուն առն յորդւոցն բենիամենի. 1. Մնաց. 8. 7: տե՛ս և Աքիլուդ:

Աքիար. այ: || հօրեղբայր. կամ աղքատական հօր: Է անուն ուրումն սուտ մարգարէի որդւոյ կօղեայ. որ էր 'ի բաբելօն: Երեմ. 29. 21. և 22: Դարձեալ Աքիար. 1. Մնաց. 11. 35. ուր ըստ այլոց գրի Աքիամ. է անուն միոյ 'ի զօրավարացն դաւթի: Սա 2. Թագ. 23. 33. գրի 'ի մէջ Եղիամ:

Աքիադ: ըստ յունաց գրի Աքիուդ: || եղբայր միութե, կամ սրտութե, կամ առաւելութե. կամ ուրախութե: Է անուն որդւոյ գերայ: 1. Մնաց. 8. 7:

Աքիաքարոս. րայ: || եղբայր խռովիչ. կամ խորտակիչ: * Է անուն եղբօրորդւոյ տոբիթայ: Տոբ. 1. 24: և 11. 20: և 14. 12:

Աքիթուղայ: ըստ այլոց գրի՝ որդւոյ բուղայ: || արդ՝ բուղ թարգմանի՝ արհամարհեալ: Եւ է անուն հօր եղգադեայ: 1. Մնաց. 5. 14:

Աքիեզեր. այ: || Եղբայր օգնականութեան. կամ Եղբօր օգնականութիւն: Է անուն իշխանի ցեղին Դանայ որդւոյ Ամիսադայի: Թուոց. 1. 12: և 2. 25: Դարձեալ * է անուն որդւոյ Գաղաադու՝ որդւոյ Մաքիրայ՝ որդւոյ Մանասէի. Թուոց. 26. 30: և Յես. 17. 2: Դարձեալ՝ է անուն միոյ յիշխանացն Դաւթի. 1. Մնաց. 12. 3:

Աքիել. ի: || Եղբայր Դոյ: Է անուն առն բեթելացւոյ, որ յաւուրս Աքաաբու շինեաց զԵրիքով: 3. Թագ. 16. 34: Առ Յես. 6. 26. գրի 'ի մէջ՝ Ոզան. իսկ ըստ Եբր Հոզան: Դարձեալ Աքիել. 1. Թագ. 9. 1. ուր ըստ այլոց գրի Աբիէլ. է անուն հօր Կիսայ. և որդւոյ Սարեգայ:

Աքիլեդ: || տես Աքիղուդ:

Աքիլուդ: || տես Աքիղուդ:

Աքիկամ. այ: || Եղբայր յարուցեալ. կամ Եղբայր մեծամեծնդիր: Է անուն որդւոյ Սափանայ, և հօր Գոդողիայ: 4. Թագ. 22. 12: և 25. 22: 2. Մնաց. 34. 20: Երեմ. 26. 24: և 40. 5:

Աքիղուդ. այ: || Եղբայր ծնեալ. կամ Եղբայր միամօր: Է անուն հօր յովսափատու, որ էր 'ի մէջ յիշատակացն Դաւթի. 1. Մնաց. 18. 15: Առ 2. Թագ. 20. 24: * գրի Աքիլուդ: Իսկ 3. Թագ. 4. 3. Աքիլեդ: և 2. Թագ. 8. 16. Աքիա:

Աքիմաաս: || Եղբայր խորհրդոյ. կամ Եղբօր գեղեցկութեան. կամ Եղբայր իմ խորհրդականն: Է անուն որդւոյ Սադովկայ քահանայի: 2. Թագ. 15. 36: 1. Մնաց. 6. 8. և 53:

Աքիման: || Եղբայր պատրաստ. կամ Եղբայր աջոյ. կամ Եղբայր զինչ: Է անուն հսկայի որդւոյ Ենակայ: Թուոց. 13. 23: Յես. 15. 14: Դատ. 1. 10.

Աքիմաս. այ: || Եղբայր իմ խորհրդոյ. կամ Եղբայր իմ խորհրդականն. կամ Եղբօր գեղեցկութեան: Է անուն հօր Աքինոամայ կնոջ Սաւուղայ թագաւորին: 1. Թագ. 14. 50: Դարձեալ է անուն միոյ 'ի գործակալացն արքայի Սողոմոնի: 3. Թագ. 4. 15:

Աքիմելէք. այ: || Եղբայր իմ Թագաւոր. կամ Եղբայր Թագաւորի. կամ խորհրդականի: Է անուն հօր Աբիաթարայ քահանայի: 1. Թագ. 21. 1: և 22. 20: Առ Մարկ. 2. 26. կոչի Աբիաթար ըստ անուան որդւոյն: Իսկ Սաղմ. 33. 1. գրի 'ի մէջ՝ Աբիմելէք. Դարձեալ է անուն որդւոյ Աբիաթարայ քահանայի. 2. Թագ. 8. 17: 1. Մնաց. 24. 3: որ 18. 16. գրի 'ի մէջ՝ Աբիմելէք:

Աքիմանեա. այ: || Խնամատուն. կամ գերեխնամ. կամ կարթ թռչման, կամ ընծայի. և կամ ամենկայութեան ընծայի: Է անուն հօր յէքիէլի. 1. Մնաց. 27. 32:

Աքիմոթ: || Եղբայր մահու. կամ Եղբայր իմ մեռեալ. կամ Եղբայր աճուրց: Է անուն որդւոյ Եղկանայ: 1. Մնաց. 6. 25: որ 'ի 35. համարն գրի 'ի մէջ՝ Մաթաթ. իսկ ըստ Լատինացւոց, Մահաթ:

Աքին: || Համբերծեցից. կամ պատրաստեցից. կամ Հաստատեցից: Է անուն որդւոյ Սադովկայ. որդւոյ Ազովրայ: Մատթ. 1. 14: տես և Իաքին:

Աքինամ: || տես Աքինոամ:

Աքինոամ: || տես 'ի ներքոյ Աքինոամին:

Աքինովամ. կամ Աքինոամ. այ: || Եղբօր գեղեցկութեան, կամ վայելչութեան. կամ Եղբայր շարժման, կամ ստացուածոյ: Է անուն կնոջն արքայի Դաւթի. որ էառ 'ի յեզրայելէ. 1. Թագ. 25. 43: 2. Թագ. 3. 2: որ 1. Մնաց. 3. 1. գրի 'ի մէջ՝ Աքինաամ: Դարձեալ է անուն կնոջն արքայի Սաւուղայ. 1. Թագ. 14. 50:

Աքինաբ: ըստ յունաց. և ըստ Եբր գրի Աքինաբ: || փափկութիւն կարծելութեան. կամ զգոնգութեան: Է անուն միոյ 'ի զօրավարացն Դաւթի: 2. Թագ. 23. 8:

Աքիոսր. կամ Աքիոր. այ: || Եղբայր լուսոյ. կամ լոյս Եղբօր իմոյ: * Է անուն որդւոյ աւելոյ՝ իշխանի ցեղին Ասերայ: Թուոց. 34. 27: Դարձեալ է անուն իշխանի և առաջնորդի որդւոցն Ամոնայ. Յուդիթ 5. 5: և 14. 5. և 6:

Աքիու: || Եղբայր նորա. կամ Եղբայրութիւն նորա: է անուն որդւոյ Սամերայ. 1. Մնաց. 7. 34: Դարձեալ Աքիու. 1. Մնաց. 26. 7. ուր ըստ Եբր գրի Աքիուդ, և անուն որդւոյ Սեմայեայ:

Աքիսաար: || Եղբայր արշալուսոյ. կամ Եղբայր առաւօտեան. կամ Եղբայր սևոյ, կամ սևութեան: Է անուն որդւոյ Բաղաանու: 1. Մնաց. 7. 10:

Աքիսամա. այ: || Եղբայր լսող. կամ Եղբայր հնազանդ: * Է անուն Եղբօրն յադայի. 1. Մնաց. 2. 32: Դարձեալ Աքիսամա. Ելից. 31. 6. ուր ըստ Եբր գրի Աքիսամաք. է անուն հօր Եղիաբայ յազգէ Դանայ:

Աքիսայի: ըստ յունաց, և ըստ Եբրայեցւոց Աքիմայի: || Եղբայր ջուրց: Է անուն որդւոյ յեթայ. 1. Մնաց. 4. 2:

Աքիսար: || Եղբայր իշխանի. կամ Եղբայր ուղղութեան. կամ Երգոց. և կամ Եղբայր դարանակալ: Է անուն հրամանատարի արքայի Սողոմոնի: 3. Թագ. 4. 6:

Աքիտոբ: || տես 'ի ներքոյ Աքիտովբ:

Աքիտովբ. կամ Աքիտոբ. կամ Աքիտոք. այ. կամ եայ: || Եղբայր բարութեան. կամ Եղբայր իմ բարի: Է անուն հօր Աքիայ քահանայի. 1. Թագ. 14. 3: Դարձեալ է անուն հօր Աքիմելէքայ քահանայի: 1. Թագ. 22. 9: Դարձեալ է անուն հօր Սադովկայ քահանայի. 2. Թագ. 8. 17: 1. Մնաց. 6. 8. և 52: 1. Եզր. 8. 2: Դարձեալ է անուն որդւոյ Ամարիայ՝ որդւոյ Ազարիայ քահանայապետի: 1. Մնաց. 6. 11: Դարձեալ է անուն հօր Մարիովթայ քահանայի. 1. Մնաց. 9. 11: որ 3. Եզր. 11. 11. գրի 'ի մէջ Եսոբ: Դարձեալ * է անուն որդւոյ Մեսովղամայ. 1. Մնաց. 8. 11:

Աքիտոփէլ. եղայ: || Եղբօր գլորումն. կամ Եղբայր կործանման. կամ Եղբայր յիմարութեան, կամ անզգամութեան: Է անուն խորհրդակցի արքայի Դաւթի: 2. Թագ. 16. 23: 1. Մնաց. 27. 33: Սա թէպէտ էր 'ի քաղաքէն Գովղայ, բայց կոչի 'ի մէջ ըստ Եբր՝ Թեկովացի. 2. Թագ. 15. 12. մ քաղ. իմաս

տուԹիւն և խորհրդականուԹիւն իւրոյ. զի՛ ի հնուԹն մարգարէի քաղաքին Թեկուայ ընկէցին իմաստութիւնք, որպէս և կանայք. որպ յայտ է 2. Թագ. 14. 2: Այսպէս Թէ սա է նոյն. որ 2. Թագ. 23. 34. գրի հայր Եղիաբայ զօրավա րի գաւԹի, և կոչի գողոնացի, կամ գող ղացի: Եւ մի բանին եկրաարեայ զաւակ Եղիաբայ որդւոյ իւրոյ եղև՛ ի կողմն աբե սողոմայ և Թշնամի գաւԹի, կամելով տա նուլ զերեժ բանադրանութիւն զաւակ որդ ւոյ իւրոյ:

Աբիթար: || տե՛ս Աբիաթար:

Աբիղայն. այ: || եղբօր բարձրութիւն. կամ մե ծացութիւն. կամ եղբայր իմ բարձր. կամ եղ բօր ննջութիւն: Էր անուն որդւոյ Եսա նայ իշխանի ցեղին նեփթաղիմայ: Թուոց. 7. 78: որ 1. 15. * կոչի՛ Աբիրէ: Դրձչ՛ † է անուն մեղ յիշխանաց առնձնից ցեղին բե նիամինի: 1. Մնաց. 8. 5:

Աբիրէ: || տե՛ս Աբիրան:

Աբիփա: || տե՛ս Աբասաք. և Աճուփա:

Աբիօր: || տե՛ս Աբիառկ:

Աբգարեայ: || տե՛ս Աթեր:

Աբարակ. կամ Աբարաք. այ: || մեղին. կամ կործանօղ. կամ խզանօղ զօրհօր: Էր անուն որդւոյ միքէի. 4. Թագ. 22. 12: Սա 2. Մնաց. 34. 20. կոչի՛ Աբգոն: Դրձչ՛ է ա նուն հօր եղիաստանաց իշխանի յովսեփեայ ազգայի յուդայ: Եղծ. 36. 12: որ 26. 22. գրի ՚ի մէջ Աբօրեր: Դրձչ՛ է անուն հօր բանակիտեայ ազգայի եղօմայ: 1. Մնաց. 1. 49: սա Ծննդ. 36. 38. գրի ՚ի մէջ Աքորայ. և ՚ի 39. համարն. Աքօրոր:

Աբոմբ. այ: || ամբոխութիւն. կամ խառնուԹիւն: Էր անուն ձորոյ, կամ ծործորոյ, որ էր ՚ի մի ջակի ցեղին բենիամինի ունելով զդաշտա վայրն երեքովի ՚ի հարաւ կուսէ, և զքա ղաքն գաւգաղայ ՚ի հիւսիսոյ կողմանէ, մերձ ՚ի յորդանան: և զի անդ քարկոծ մահու սպանաւ աքար զողացեալն՝ խառնակարարն իէլի. մի այսորիկ ձորն այն կոչեցաւ եմակ աքովրայ, որ Թարգմանի ձոր խառնուԹե: Յես. 7. 24: Եւ սա Յես. 15. 7: Եսայ. 65. 10: Ովս. 2. 15. ախաւլմանբ գրչաց, կամ տպագ րուԹե գրի ՚ի մէջ ձոր նաքովրայ, և ծոր ծոր նաքովրայ. փոխանակ գրելոյ ձորն աքովրայ:

Աքուր: ըստ ասորոց գրի Զաքուր: || յիշող. կամ արու: Էր անուն հօր սամամիեղի, որ էր մի ՚ի լրտեսացն ՚ի ցեղէն ռուբենի: Թուոց. 13. 5:

Աքոաքացի: || է ածանցական եղեալ ՚ի բառ աէն Աքոաքէ, որ սասուզարանի եղբայր կենդանի. կամ սատարակ. կամ փուշ իմ: Եւ է անուն առնձի, կամ տան, որ էր ՚ի մէջ աղ գին իէլի, յորմէ էր զօդայ հայր եղիա ղարու զօրավարի գաւԹի. և մի այսորիկ կոչի աքոաքացի: Թէպէտև ոմանք ասեն, Թէ Աքոաքէ էր քաղաք ցեղին յուդայ ընդ. հիւսիսակողմն յանապատին բեԹղէ հէմ. և յայնմանէ կոչի աքոաքացի: 1. Մնաց. 11. 12: որ 2. Թագ. 23. 9. գրի ՚ի մէջ Սոխացի:

Աքռոք: ըստ լատինացւոց գրի՛ Աքոա: || զարդարեալ. կամ հոլանեալ: Էր անուն զաւակ քանքերայ որդւոյ եղօմայ: 1. Մնաց. 2. 49:

Աքշափ: || մոգ. կամ կախարդ. կամ խորասա կող. կամ չարԹուԹիւն: Էր անուն քաղաքի, որ յառաջագոյն էր արքայանիստ քաղաք քա նանացւոց՝ զնէ՛ն արուուուն ընկեցին տիրաբար ընդ հարաւակողմն. և յետոյ մի ձակեցաւ ցեղին ասերայ: Յես. 19. 25: որ 12. 20. գրի՛ ՚ի մէջ Աքսաֆ: և 11. 1. Աքսիփա:

Աքրան: || ամլուԹիւն: * Էր անուն քաղաքի՝ որ էր յերկիրէ ցեղին ասերայ յարևելակողմն ՚ի միջին տեղւոջ մերձ ՚ի սահմանս ցեղին նեփԹաղիմայ ՚ի վերին գալիլեայ: Յես. 19. 28: որ Դատ. 1. 31. գրի ՚ի մէջ Եղփա. խակ ըստ յունաց եղբա: Սա ըստ աշխար հագրուԹեան սամամիի է նոյն, որ էր ար քայանիստ. և կոչի մադոն. Յես. 11. 1: և 12. 19: և յետոյ եղև քաղաք ղևտացւոց. և կոչի Աքդօն. Յես. 21. 30: 1 Մնաց. 6. 74:

Աքօրեր: || տե՛ս Աքարակ:

Աքօնացի: || է ածանցական եղեալ ՚ի բառ աէն Աքօնի, որ սասուզարանի եղբայր զօ րեղուԹե: * Եւ է անուն առնձի, որ էր ՚ի մէջ իէլի. յորմէ էր եղի զօրավար գաւ Թի, և մի այսորիկ կոչի աքօնացի: 1. Մնաց. 11. 29: որ 2. Թագ. 23. 28. գրի ՚ի մէջ Աքիայացի. խակ ըստ եւԹ Աքուացի:

Բ Ա

Բաալթամար: || կուռք արմաւե նեայ. կամ տէր արմաւենւոյ: Էր ա նուն տեղւոյ, կամ գեղջ, որ էր ՚ի միջնակի ցեղին բենիամինի մերձ ՚ի գա բաա յարևմտից կողմանէ: Դատ. 20. 33:

Բաալովթ: || տէրութք. կամ կուռք. կամ սաա ցօղք: Էր անուն քաղաքի ցեղին ասերայ: 3. Թագ. 4. 16:

Բաալօթ: || տէրութք. կամ կուռք: † Էր անուն քաղաքի ցեղին յուդայ: Յես. 15. 24: տե՛ս և Բաղաաթ:

Բաաղ. այ: || կուռք. կամ տիրօղ. կամ ժառանգ օղ. կամ տէր. կամ այր: Էր անուն քաղաքի, որ էր ՚ի սահմանս ցեղին շմաւօնի յայնկոյս հե ղեղատին բոսորայ ընդ. հարաւակողմն: 1. Մնաց. 4. 33: որ Յես. 19. 8. կոչի՛ Բաա ղեԹ: Դրձչ՛ է անուն հիւսիսայնի կողման լերինն հերմոնայ, որ է յայնկոյս յորդա նանու ՚ի սահմանս կիսոյ ցեղին մանասէի. 1. Մնաց. 5. 23: որ Դատ. 3. 3. կոչի Բաաղ հերմոն: Դրձչ՛ է անուն քաղաքի. որ էր ՚ի սահմանի ցեղին յուդայ: Յես. 15. 9: սա է նոյն քաղաքն, որ և կոչի Կարիաթարիմ: Դրձչ՛ Բաաղ է անուն որդւոյ ռէաբեայ:

1. [illegible] 5. 5: Դիպեալ է անուն [illegible] 1. [illegible] 9. 36: [illegible] 8. 30. [illegible] Դիպեալ է անուն [illegible] 1. [illegible] 9. 39: [illegible] 8. 33. [illegible]

[illegible] Յեսու 15. 11: Դիպեալ է անուն [illegible] ցեղին յուդայ. [illegible] 15. 29: [illegible] ցեղին շմաւոնի. 1. [illegible] 4. 29: [illegible] 19. 3. * [illegible]

[illegible] Յեսու 11. 17: և 12. 7: [illegible] 13. 5. * [illegible]

[illegible] 4. [illegible] 20. 12: [illegible] 39. 1. [illegible]

[illegible] 19. 8: [illegible] 1. [illegible] 4. 33. [illegible]

[illegible] 1. [illegible] 12. 5:

[illegible] 1. [illegible] 2. 16: [illegible]

[illegible] 1. [illegible] 14. 11: [illegible] 2. [illegible] 5. 20. * [illegible]

[illegible] 1. [illegible] 2. 25: Դիպեալ * է անուն [illegible] 18. 18: [illegible]

[illegible] 2. [illegible] 4. 2: Դիպեալ է անուն [illegible] 1. [illegible] 11. 30: [illegible] 2. [illegible]

23. 29. [illegible] Դիպեալ է անուն [illegible] 3. [illegible] 4. 12: Դիպեալ է անուն [illegible] 3. [illegible] 4. 16: Դիպեալ է անուն [illegible] 1. [illegible] 5. 8: 2. [illegible] 2. 2: 3. [illegible] 3. 4: և 10. 27: [illegible] 7. 7. [illegible]

[illegible] 3. [illegible] 15. 33: 2. [illegible] 16. 1:

[illegible] որդւոյ միքեայ. 1. [illegible] 6. 40:

[illegible] Հրդեհումն. [illegible] 1. [illegible] 8. 8: [illegible]

[illegible] 2. [illegible] 8. 11: և 10. 28: [illegible] 3. [illegible] 10. 15. [illegible] 1. [illegible] 8. 40. [illegible]

[illegible] 2. [illegible] 8. 11: [illegible] 1. [illegible] 8. 40. [illegible]

[illegible] 10. 10: [illegible] 4. [illegible] 24. 15: 2. [illegible] 36. 20: 1. [illegible] 6. 15: [illegible] 51. 61: [illegible] 5. 31: [illegible] 13. 19: և 47. 1: [illegible] 50: և 51. 11: [illegible] 2. [illegible] 36. 22: 1. [illegible] 2. 1: 2. [illegible] 1. 1: [illegible] 1. 21: [illegible] 13. 1: [illegible] 50. 1: և 51. 29: Դիպեալ [illegible] 1. [illegible] 5. 13. [illegible]

և այժմ ասի Կայրոս․ և Միսր։

Բաբիլոնեէ ։ || խառնակեալք․ կամ շփոթ-եալք։ Է անուն ազգի․ կմ՝ ժողովրդեան, որք բնակեալ էին 'ի սամարիայ, և էին ե-կեալք 'ի բաբիլոնէ․ 2․ Եզր․ 4․ 9։

Բաբուն։ || տե՛ս Յեհուն։

Բաբօն ։ || սափորիկ ունայն․ կմ՝ արուեստ թափուր։ Է անուն միոյ յիշխանաց տոհմից նաթանիմացւոց․ 3․ Եզր․ 7․ 53։ Սա 2․ Եզր․ 2․ 51․ գրի 'ի մեզ՝ Բակաւթ, իսկ ՟Հից՝ բաքուկ։ և 1․ Եզր․ 5․ 31․ գրի 'ի մեզ՝ Ակում․ իսկ ըստ ՟Հից՝ Ակուփ։

Բագբագ ։ ըստ այլոց գրի՝ Բակբակար։ || ու-նայն, կմ՝ սնոտի այցելուն․ կմ՝ կանխումն․ կմ՝ գուլպշիք․ և կմ՝ ունայն երինջ։ Է ա-նուն ղեւտացւոյ։ 1․ Մնաց․ 9․ 15։

Բագիգէս ։ ըստ այլոց գրի՝ Բաքիգէս։ || է բառ յունական․ և ստուգաբանի՝ արբեն․ կմ՝ գինեհար։ Է անուն միոյ 'ի զօրավա-րացն անտիոքայ արքայի երևելւոյ ։ 2․ Մակ․ 8․ 30։ Սա ոչ է յայտ, թէ իցէ նոյն ընդ այնմ, որ սպան զյուդայ մակաբէ․ և կոչի Բաքիդ։

Բագոմի ։ ՟Հից գրի՝ Փագոմի։ || ժամանումն լուսոյ, կմ՝ հրոյ։ Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ։ Յես․ 15․ 59։

Բագու․ ուեայ ։ || ներքսագոյն․ կմ՝ ներքին․ կմ՝ վերացեալ․ կմ՝ ամբարձեալ․ կմ՝ մարմնաւոր։ Է անուն ներքինւոյ, կմ՝ սենեկապետի հոլոփեռնեայ․ Յուդիթ․ 12․ 10։ և 13․ 5։ և 14․ 13։

Բագունար ։ ըստ այլոց գրի Բագուհանի ։ || 'ի մարմնի, կմ՝ յաղգի խմում․ և կմ՝ առորեակն 'ի ներքուստ։ Է անուն միոյ յիշխա-նաց եկելոց 'ի գերութենէ ընդ զօրաբաբե-լի․ 2․ Եզր․ 2․ 2։ որ 3․ Եզր․ 7․ 7․ գրի 'ի մեզ՝ Բագուհէ․ իսկ ըստ յունաց գրի՝ Բա-գուէ։ Եւ սա 1․ Եզր․ 5․ 8․ գրի 'ի մեզ Բորաէլ։

Բագուհեի ։ || տե՛ս զնշանակութիւն 'ի վեր ։ Է անուն միոյ յիշխանաց տոհմից եկելոց 'ի գերութենէ ։ 3․ Եզր․ 7․ 19։ որ 10․ 16․ գրի 'ի մեզ՝ Բագու ։ և 2․ Եզր․ 8․ 14․ Բագուէի․ իսկ ըստ յունաց Բագուէ։ Եւ սա 2․ Եզր․ 2․ 14․ գրի 'ի մեզ 'ի սեռական հոլովն՝ Բո-սերայ։ և 1․ Եզր․ 5․ 14․ Բոսորեայ։ իսկ 8․ 42․ բանեայ։

Բագուէի։ || տե՛ս 'ի վեր Բագուհեի։

Բադայիա ։ || միայն տր․ կմ՝ ընդակ․ կմ՝ ներգ-տն։ Է անուն ատն յորդւոցն բանի։ 2․ Եզր․ 10․ 35։ որ 1․ Եզր․ 9․ 34․ * գրի՝ Պեդիաս։

Բադդեոս։ ՟Հից գրի Զաբդեոս։ || օժիտ․ կմ՝ օժտեցեալ․ կմ՝ առատահոս։ Է անուն ուրումն քահանայի։ 1․ Եզր․ 9․ 21։

Բադեկար ։ || 'ի խթելն․ կմ՝ 'ի խոցելն․ կմ՝ ընդակ ցրտութե․ կմ՝ միայն ցրտութիւ։ Է անուն սպասաւորին յեհուայ արքայի իէլի ։ 4․ Թագ․ 9․ 25։

Բադլիա ։ ըստ յունաց գրի՝ Աբադլիա ։ || ծառայ՝ կմ՝ մշակ տն ։ Է անուն որդւոյ յե-հեղի ։ 2․ Եզր․ 8․ 9։

Բադխմ․ ՟Հից գրի՝ Բադուամ։ || ընդակք․ կմ՝ միայնք․ կմ՝ 'ի դատաստանի։ Է անուն որդ-ւոյ ուղամայ․ 1․ Մնաց․ 7․ 17։

Բադու ։ || տե՛ս Բագուհեի։

Բադուհիէ ։ || տե՛ս Բագունար։

Բազան ։ || անարգեալ․ կմ՝ արհամարհեալ․ կմ՝ աւերութի․ կմ՝ 'ի Հիւթենիս։ || * Է անուն միոյ 'ի յեօթանց ներքինեաց ար-տաշէսի արքայի։ Եսթ․ 1․ 10։

Բազեէլ ։ || ըստ ՟Հից գրի՝ Զաբդիէլ, որ թարգմանի՝ պարգև տն ։ Է անուն հօր յեզ-բաամայ զօրավարի գնդի։ 1․ Մնաց․ 27․ 2։ Բայց աստ 'ի մեզ փոխանակ գրելոյ՝ յեզբա-ամ որդի բազեէլի․ գրի յեզբաաղ, եբա-զեէղ։ Եւ է նոյն, որ 11․ 11․ կոչի, Աքա-մանի։

Բազէս ։ ՟Հից գրի՝ Բասէս ։ || տիղմ․ կմ՝ 'ի նմա ծաղիկ․ կմ՝ 'ի նմա նկատող։ Է անուն քարածայռի, որ էր 'ի միջակի ցեղին բե-նիամենի մերձ 'ի գաբաա ընդ հիւսիսակողմն յանդիման մաքմասայ։ 1․ Թագ․ 14․ 4։

Բազկաթ ։ || զանգուած․ կմ՝ փչումն․ կամ 'ի յանձկութե․ կմ՝ 'ի հեղման։ Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ։ Յես․ 15․ 39։

Բաէլմօթ ։ || տե՛ս Բէէլմօն։

Բաթէգադլայ ։ ՟Հից և ՟Ը յունաց գրի Բեթ-գեդոր։ || տուն պարսպի, կամ ցանկոյ։ Է անուն տեղւոյ, կմ՝ քաղաքի ցեղին յու-դայ․ որոյ հայր, ՟Ը իշխան տոհմի բնակ-չաց էր արի որդի ովրայ։ 1․ Մնաց․ 2․ 51։

Բաթուէլ․ ի ։ || որդիութիւն տն․ կմ՝ չափ տն․ կմ՝ անապատ տն ։ Է անուն որդւոյ նաքո-վրայ ։ Ծննդ․ 22․ 22։ Գրիգ՝ * է անուն հօր յովէլեայ մարգարէին ։ Յովել․ 1․ 1։ Գրիգ՝ Բաթուէլ է անուն քաղաքի ցեղին յու-դայ, որ յետոյ տուաւ ցեղին շմաւոնի։ 1․ Մնաց․ 4․ 30։ Սա Յես․ 19․ 3․ կոչի՝ բաթուլ։ և 15․ 30․ գրի 'ի մեզ՝ Քսիլ․ իսկ ՟Ը յունաց՝ Սիւղ։

Բաթուլ ։ || կոյս։ Է անուն քաղաքի ցեղին շմաւոնի։ Յես․ 19․ 3։ Սա կոչի և Բաթուէլ․ տե՛ս 'ի վեր։

Բաղաաթ․ կմ՝ Բաղղաթ ։ || տեարք․ կամ կուռք․ կմ՝ սատացօղք։ Է անուն քաղաքի ցեղին դանայ, զոր ամրացոյց արքայ սա-ղոմոն։ 3․ Թագ․ 2․ 35։ 2․ Մնաց․ 8․ 6։ որ Յես․ 19․ 43․ * գրի Բաալօթ։ իսկ 3․ Թագ․ 9․ 18․ գրի 'ի մեզ Բաղաաթ։

Բաղէ ։ || տե՛ս Բաղա։

Բակուռթ ։ || տե՛ս Բաբոկ։

Բակամնա ։ ըստ յունաց գրի՝ Բակամիա ։ || փառահամբաւութի․ կմ՝ ամօթ․ կմ՝ շփո-թութիւն բարկութե, կմ՝ չերմութե․ կամ 'ի հուր սրտմտութե։ Է անուն տեղւոյ, որ էր 'ի գաւառաց յերկրի ցեղին գադայ․ ուր տրիփոն սպան զյովնաթան որդի մա-թաթեայ։ 1․ Մակ․ 13․ 23։

Բակրօա ։ || Յես․ 19․ 46։ Այս բառ 'ի մեզ գրի խառն ընդ նախընթաց բառին այս-պէս․ 'ի ծովէն բաղեկից բակրօա․ չէ գրե-լի է այսպէս, 'ի ծովէն բաղեկից․ և բակ-րօա։ Արդ՝ թէ զինչ է՝ 'ի ծովէն բաղեկից․ տե՛ս ծով բաղեկից։ իսկ փոխանակ բառին՝

բակրոնայ, 'ի Թարգմանութե յունաց գրի Հերեկկոն. իսկ ըստ լատինացւոց Աւրեկոն, որ ստուգաբանի՝ ունայն. կմ Թափուր. կմ լեռանն լուսնից. կմ ադբոյ. կմ ցնծութե: Եւ յայտնապէս երեւի 'ի Թարգմանութե այլոց զանազանութե բառիցս՝ ծով բաղեկց՝ եւ բակրոնայ՝ 'ի միմեանց. Արդ՝ բակրոնա, կմ Հերեկկոն է անուն քաղաքի, որ էր 'ի վիճակի ցեղին դանայ 'ի հիւսիսակողմն մերձ 'ի յոպպէ առ սահմանօք ցեղին բենիամենի եւ եփրեմի:

Բակկիր: || անայնութե. կմ ցրուեմ: * Է անուն որդւոյ եգղայ իշխանի ցեղին դանայ: Թւոց. 34. 22:

Բահաղ. ու: || կուռք. կմ տէր. կմ տիրող. կմ ստացող: Է անուն կռոց, զոր պաշտէին ազգք քաղդէացիք, եւ մովաբացիք, փիւնիկեցիք, եւ այլք: Թւոց. 22. 41: 3. Թագ. 16. 31: Զբաա պաշտեցին եւ իէլացիք: Դատ. 2. 13: եւ 6. 25: 3. Թագ. 18. 26: Սորայ մարգարէքն 'ի 25. համարն * կոչին՝ մարգարէք ամօթոյ: Եւ սա բաղում անգամ 'ի սբ գիրս առեալ լինի իբրեւ հասարակ անուան 'ի վր ամ կռոց. Երեմ. 2. 8: Կռատք այս 'ի Հեթանոսաց համարեւր մեծագոյն քան զամ կուռս: Քանզի ըստ ոմանց էր սա կուռք արեգական. մն զի էր 'ի բաղղուածն սր յիշի բահաղ. Է ևնա. յիշէ եւ աստարովթ. որ էր կուռք լուսնի:

Բահաղբերիթ. բահաղու բերիթայ: || կուռք ուխտի. կամ դաշանց. կմ ժառանգող ուխտի: Է անուն կռոց սիկիմացւոց՝ զոր որում եդին ուխտ որդիքն իէլի. Դատ. 8. 33: որ 9. 4. գրի՝ համեղերձ նշանակութիւն բահաղու բերիթայ ուխտին. զի բերիթ թարգմանի ուխտ: Սոյն եւ մեհեանն կոչեցաւ՝ բէթէլ բերիթայ. յ է, տուն աստ ուխտի: Դատ. 9. 46:

Բահաղիմայ: || կուռք. կմ տէրք: Է անուն կռոց յադնակն թուով առերքայեցիս. Դատ. 2. 11: եւ 10. 6: 1. Թագ. 7. 4: 2. Մնաց. 33. 3: Ովս. 2. 13. եւ 16: Սա գրի եւ բահաղիմայք: Դատ. 8. 33:

Բահաղիմայք. մայց: || տե՛ս 'ի վեր Բահաղիմ:

Բաղա. այ: || հեղօղ. կմ կլանօղ. կմ աւերօղ. կմ խանգարեալ: * Է անուն որդւոյ բենիամենի՝ որդւոյ յակոբայ. Ծնն. 46. 21. որ Թւոց. 26. 38. * գրի Բաղէէ. լէայ: իսկ 'ի 40. համարն Բալէ: եւ 1. Մնաց. 7. 6. եւ 7. † Բաղէէ. լէայ: իսկ 8. 1. եւ 3. գրի 'ի մեջ Բաղէղ. ղայ:

Բաղաադ: || 1. Մնաց. 7. 29. Այլ ըստ ոչ երեւի յիմիք թարգմանութե: տե՛ս եւ Բաաղգան:

Բաղկամթ: || տե՛ս Բաղաամթ:

Բաղաամ. ու. կմ այ: || հնութ ժողովրդեան. կմ առանց ժողովրդեան. կմ կլանումն. կմ եղծումն նց: Է անուն որդւոյ բէովրայ՝ հարցուկի, զոր բաղակ արքայ մովաբու կոչեաց 'ի միջագետաց անիծանել զիէլ: Թւոց. 22. 5: Յես. 13. 22: 2. Պետ. 2. 15: Դրեալ՝ բաղա Բաղաամա. 1. Մնաց. 2. 25. ոչ երեւի յիմիք թարգմանութե: տե՛ս եւ Բաղամ:

Բաղաադ: || 1. Մնաց. 2. 49: ըստ Հեբ գրի՝ գեբաղ. իսկ Է ոմանց՝ գաբաա. որ թարգմանի՝ բլուր. կմ բաժակ: Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ, որոյ հայր, յ իշխան առհմի բնակչացն եղեւ սէւաղ որդի սաղափայ: Եւ գուցէ քաղաքս այս է նոյն. որ Յես. 15. 57. կոչի՝ Գաբաա:

Բաղաան. ու: || հնացեալ. կմ ամբարձեալ: * Է անուն որդւոյ ադիելի. 1. Մնաց. 7. 10:

Բաղադան: || տե՛ս Մարովդաք բաղադան:

Բաղաենոն: || տե՛ս Բաաղենոն:

Բաղաթ: || տե՛ս Բաղաաթ:

Բաղակ. այ: || աւերող. կմ լիզօղ. եւ կմ ասորերէն՝ հարկանօղ: Է անուն արքայի մովաբու՝ որդւոյ սեպփորայ: Թւոց. 22. 2: Յես. 24. 9: Դրեալ՝ * է անուն արքայի եդովմայ՝ որդւոյ բէովրայ: Յոբ. 42. 16: Սա Ծննդ. 36. 32: 1. Մնաց. 1. 43. գրի. 'ի մեջ որդի սեփովրայ: Դրեալ՝ * բաղակ է անուն քաղաքի. որ եւ կոչի սեգովր. Ծննդ. 14. 2. եւ 8: Դրեալ՝ Բաղակ. Ծննդ. 14. 2. որ ըստ Հեբ գրի Բաղլա, է անուն արքայի սոդոմացւոց:

Բաղան: || տե՛ս Մարովդաք բաղադան:

Բաղանայէ: || Յես. 19. 26: ըստ այլոց գրի՝ Ղաբանաթ, որ թարգմանի, լուսին. կմ սպիտակութե. կմ կնդրուկ. կմ աղիւս: Է անուն քաղաքի, որ էր 'ի սահմանի ցեղին ասերայ 'ի հարաւակողմն: եւ ըստ աշխար հագրութեն սամանի է նոյն, որ կոչի Գաբաղի. Դատ. 1. 31.

Բաղասան: || 'ի կերպէն. կմ 'ի բանկատանս. կմ հնութե ստամանց. կամ փոփոխեր հնացեալ. եւ կմ ասորերէն՝ քննել: * Է անուն միոյ յիշխանաց եկելոց 'ի գերութե ընդ զօրաբաբելի: 2. Եզր. 2. 2: որ 3. Եզր. 7. 7. սխալմամբ գրի 'ի մեջ՝ Բեղսան, փոխանակ գրելոյ Բեղսան: եւ սա 1. Եզր. 5. 8. * կոչի՝ Բեեղսար.

Բաղղանա: ըստ ոմանց գրի Բաղանան: || կռոց շնորհ. կմ պարգեւ. կմ ստացող շնորհաց: Է անուն միոյ 'ի վերակացուացն դաւթի: 1. Մնաց. 27. 28:

Բաղղաւ. այ: || հին բարեկամութե. կամ հնացեալ շարժումն. կմ առանց շարժման: Է անուն միոյ յերից բարեկամացն յոբայ: Յոբ. 2. 11: եւ 8. 1: եւ 42. 9:

Բաղգեղ: || տե՛ս Բենիամին:

Բաղեղ: || տե՛ս Բաղա:

Բաղէ: || տե՛ս Բաղա:

Բաղէէ: || տե՛ս Բաղա:

Բաղէէլ: ըստ Հեբ գրի՝ Բաղէէ: || մխշամա_ կութեն տե՛ս 'ի Բաղակ: Է անուն որդւոյ ողուղայ: 1. Մնաց. 5. 8:

Բաղիադա: || կուռք յայտնի. կմ տէր գիտութե: † Է անուն որդւոյ արքայի դաւթի. 1. Մնաց. 14. 7: որ 2. Թագ. 5. 16. գրի 'ի մեջ՝ Բաղիդադ: եւ 1. Մնաց. 3. 8. Եղիաթադա:

Բաղիդադ: || տե՛ս Բաղիադա:

Բաղիկերմոն. նեայ: ըստ այլոց գրի՝ Բաաղ

հերմոն : || կուռք, կամ հեղինակ, կամ ժա_ռանգող աւերման, կամ նզովից, կամ ուղկա_նի, կամ տնազրեցելոյ: Է անուն հիւսի_սային կողման լերին հերմոնայ, որ վն մե_հենին բահաղու, որ էր անդ, կոչեցաւ Բահաղհերմոն : Դատ. 3. 3: Նեաանս այս է 'ի ամենայնի կիսոյ ցեղին մանասէի յայն_կոյս յորդանանու ընդ հիւսիսակողմն: Սա 1. Մնաց. 5. 23. գրի ը ոմանց միջարկութե կետի՝ Բահաղ, հերմոն :

Բաղխա. այ: || հնացեալ. կամ ամբոխեալ. կամ հոսեալ: * Է անուն նաժշտին հայրե_լայ կնոջ յակոբայ. Ծննդ. 29. 29: Դրձլ՝ է անուն կնոջ Նեփթաղիմայ՝ որդւոյ յակո_բայ: 1. Մնաց. 7. 13:

Բաղխայեմոն : || տես Բաղխեմոն :

Բաղխան : || հնացեալ. կամ ամբոխեալ: Է ա_նուն որդւոյ եսերայ՝ որդւոյ սէիրայ քո_ռեցւոյ. Ծննդ. 36. 27: որ 1. Մնաց. 1. 42. գրի 'ի մէջ Բիլհան :

Բաղխեմոն : || հնացեալ՝ կամ ամբոխեալ աւուր. կամ հոսեալ աւուր՝ կամ աղբիւր: Է անուն ար_քայի եդովմայ՝ որդւոյ աքոբորայ. Ծնն. 36. 39: որ 'ի 38. համարն գրի 'ի մէջ Բաղխայեմոն : և 1. Մնաց. 1. 50. Բաղխաեմոն:

Բաղւանոս : ը հից գրի՝ Բաղնուոս : || տր շար_ժող, կամ շարժեցեալ: Է անուն առն՝ որ էր յորդւոցն աղդի: 1. Եզր. 9. 31:

Բաղմոն: || Յուդիթ. 8. 3: բառ յունաց գրի՝ Բաղամոն, որ թարգմանի տր հաւասա_րիմ. կամ տր դատախազակ: Է անուն տեղ_ւոյ. որ էր մերձ առ դոթայիմ 'ի վիճակի ցեղին զաբուղոնի :

Բաղտասար. այ: || բելայ գանձ. կամ բաղա_դիւ գանձ. կամ գաղտնապէս գանձող. կամ 'ի դարբնոցի գանձող. կամ ծածկապէս կրող զնեղութիւն, կամ զպատիժ: Է անուն դա_նիելի մարգարէին, և զայս անուն եդ նմա ներքինապետն. Դանի. 1. 7: Դարձեալ՝ է անուն որդւոյ նաբուքոդոնոսորայ ար_քային բաբելացւոց: Բարուք. 1. 11: Դանի. 5. 1: և 7. 1: և 8. 1:

Բամա. այ: || * Սա ոչ է յատուկ անուն տեղ_ւոյ, այլ նշանակէ զբարձրաւանդակ, կամ զբարձր տեղիս, ուր իսրայելացիք երբեմն մատուցանէին տյ զոհս, և արկանէին խունկս: 1. Թագ. 9. 12. և 25: և 10. 5: Եւ թէպէտ բազումք էին այնպիսի բարձրա_վայրք յերկրին իէլի. յորոց մի էր և այն, որ էր 'ի քաղաքին սիփայ, որ է արիմաթեմ. բայց առաւել բարձրագոյնն էր այն, որ էր 'ի քաղաքին գաբաւոնի. ուր և էր խո_րանն տյ: 3. Թագ. 3. 4: 1. Մնաց. 16. 39: 2. Մնաց. 1. 3. և 13: Անդ էր և սեղանն զոհի. ոնդ գրի 1. Մնաց. 21. 29: որ 2. Թագ. 20. 8. կոչի՝ Վէմ մեծ: Եւ զի երբեմն 'ի յայնպի_սի բարձր տեղիս լինէր նաև կռապաշտու_թիւն, վն այսորիկ յետ շինման տաճարին ոչ եղև հաճոյ տյ զոհել 'ի բարձունս, կամ արկանել խունկս 'ի նոյն:

Բամայեղ : || բարձունք տյ: * Է անուն որդ_ւոյ յափաղէթայ: 1. Մնաց. 7. 33:

Բամոթ. այ: || բարձունք. կամ սեղանք. կամ 'ի մահուան: Է անուն տեղւոյ, որ էր յեր_կրին մովաբու: Թուոց. 21. 19. և 20: Սա յե_տոյ վիճակեցաւ ցեղին ռուբենի:

Բամոթ բաղաղ : || բարձունք, կամ սեղանք կռոց. կամ 'ի մահուան կռոց: Է անուն քա_ղաքի և լերին, որ էր 'ի վիճակի ցեղին ռու_բենի, ուր էր պաշտօնն բահաղու, յորմէ և կոչեցաւ բամոթբաղաղ, ը բարձունք բա_հաղու: Յես. 13. 17:

Բանաայ : || 'ի շարժման: Է անուն որդւոյ մոսայի. 1. Մնաց. 8. 37: որ 9. 43. գրի 'ի մէջ՝ Բանաար:

Բանախա. կամ Բանախաա: || որդի տն. կամ խնամութիւն տն. կամ շինութիւն տն: Է ա_նուն ղեւտացւոյ քահանայի: 1. Մնաց. 15. 24: Սա երևի գոլ նոյն, որ 16. 6. գրի Բա_նէաս: Դրձլ՝ է անուն միոյ 'ի զօրավա_րացն դաւթի 'ի փարաթոնայ. 1. Մնաց. 27. 14: որ 11. 31. ‡ կոչի՝ Բանեաս:

Բանակետղ դանայ : || է անուն տեղւոյ, որ էր 'ի վիճակի ցեղին յուդայ մերձ 'ի քա_ղաքն կարիաթարիմ, ուր բանակեցան վեց_հարիւր արքն վառեալք՝ յազգականութէ դանայ, և յայնմանէ տեղին այն էառ զայս անուն. Դատ. 18. 12:

Բանակս : || տես Մանայիմ:

Բանայեա : || զնշանակութիւն տես 'ի Բա_նախայ: Է անուն առն՝ որ էր յորդւոցն փա_աթ մովաբ. 2. Եզր. 10. 30: Դրձլ՝ է անուն առն՝ որ էր յորդւոցն նաբուէի: 2. Եզր. 10. 43: որ 1. Եզր. 9. 35. գրի 'ի մէջ Բե_նեսէաս :

Բանաար : || տես Բանաայ:

Բանեա. կամ Բանեաս. կամ Բանէաս. նեայ: || որդի տն. կամ խնամութիւն տն. կամ շի_նուածն տն: * Է անուն որդւոյ յովիդեայ: Սա էր խորհրդակից արքայի դաւթի. և իշխան 'ի վր քերեթայն, և ոփելեթայն. 2. Թագ. 8. 18: և 20. 23: և 23. 20: և էր մի 'ի մէջ երից զօրավարացն դաւթի. 1. Մնաց. 11. 24: Եւ զի սա 1. Մնաց. 27. 5. կոչի քահա_նայ, ոմանք կարծեն, թէ լեալ է յազգէ քահանայից. բայց այլք ասեն, թէ ան_դէն բառիւն քահանայ, ուր եբրայեցե_րէն գրի՝ կոհէն, իմանի խորհրդակից ար_քայի. կամ մի 'ի գլխաւոր պաշտօնէից ապա_րանից արքայի: Զսա յետոյ սաղոմոն եդ 'ի զօրավարութե փոխանակ յովաբայ. 3. Թագ. 2. 35: և 4. 4: Դրձլ՝ * է անուն միոյ յիշխանաց տոհմից որդւոցն շմաւոնի. 1. Մնաց. 4. 36: Դրձլ՝ ‡ է անուն այլոյ զօ_րավարի դաւթի՝ փարաթոնացւոյ. 1. Մնաց. 11. 31: որ 27. 14. կոչի՝ Բանախաա : Դրձլ՝ * է անուն ղեւտացւոյ յորդ_ւոցն ասափայ: 2. Մնաց. 20. 14: Դրձլ՝ * է անուն միոյ յիշխանաց տոհմից եղելոց 'ի գերութե ը զօրաբաբելի, և ընդ եզրի: 1. Եզր. 8. 39: 2. Եզր. 2. 10: որ 10. 29. կոչի Բանի: Իսկ 3. Եզր. 7. 15. գրի 'ի սեռա_կան հոլովի՝ Բանեայ: և 2. Եզր. 8. 10. Բաանայ : Դրձլ՝ * է անուն հօր նովա_

դինայ քահանայից · 2· Եզր· 8· 33: Իսկ 1· Եզր· 8· 64· * գրի Սաբաննեան · որ է ածանցական եղեալ 'ի բառէն սաբաննի · և է ասել՝ որդի սաբաննի : Դիմձ՝ * է անուն հօր փախչելոյ : Եղէկ· 11· 1· և 13: Դիմձ՝ է անուն ատն յորդւոցն բանի · 2· Եզր· 10·35: Սա երևի գոլ նոյն՝ որ 1· Եզր· 9· 34· կոչի՝ Մաադէ : Դիմձ՝ Բանեա · 1· Մակ· 5· 4· ուր ըստ յունաց գրի Բեան, Թ կարծեաց ոմանց՝ է անուն քաղաքի · որ էր յայնկոյս յորդանանու : Իսկ ըստ այլոց՝ է անուն ժողովոյ · որոյ որդիքն էին լեալ ժողովրդեանն իւրեանց յորոգայթ գայթակղութեան : Դիմձ՝ * Բանեա՝ է անուն ամրոցոյ, որ էր յապաստան տարաբեայ · ուր եղև քանանացւոց ... որդւոցն իւրեանց : Թւոց· 33· 31: որ 2· Օրին· 10· 6· կոչի՝ Բերոթ որդւոցն յակիմայ : տե՛ս և Աբրեէլ · և Բանի · և Բագովէէ :

Բանեբրեգեա : || որդիք որոտման : Էր մականուն երկուց եղբարց առաքելոցն Քրիստոսի · յակոբայ և յովհաննու որդւոցն զեբեդեայ · և զայս անուն եդ նոցա Քրիստոս : Մարկ· 3· 17:

Բանեկ : || որդիք · կամ շինողք · կամ խնայողք : Է անուն քաղաքի ցեղին դանայ · Յեսու· 19· 44: Սա ոչ երևի գոլ անուն տարբեր քաղաքի 'ի բարբառոյ · այլ հնարաւոր ըստ ... գրի բանեբարակ · իբրև մի անուն :

Բանեաս : || որդի տն · կամ իմաստութեան տեառն · կամ շինութեան տն : * Է անուն ղեւտացւոյ · 1· Մնաց· 15· 18: և 16· 5: որ 15· 20· գրի 'ի մեզ՝ Նաթանա : Դիմձ՝ * է անուն միոյ յհեղինակացն քահանայից : 2· Մնաց· 35· 9: Դիմձ՝ * է անուն ատն յորդւոցն փորոսայ · 1· Եզր· 9· 26: որ 2· Եզր· 10·25· գրի 'ի մեզ՝ Նաբանանայ : Դիմձ՝ է անուն այլոյ ուրուրմն ղեւտացւոյ : 3· Եզր· 8· 7: որ 1· Եզր· 9· 48· գրի 'ի մեզ՝ Անանա · յոյն Թ հիւսն Անանիութ : Սա կոչի և բանաւոր : 3· Եզր· 12· 8: Դիմձ՝ Բանեաս · 1· Մնաց· 9· 32· ուր ըստ յունաց գրի Բանաաբեա · և անուն ուրումն ղեւտացւոյ՝ յորդւոցն կահաթու : Դիմձ՝ Բանեաս · 2· Մնաց· 31· 13· ուր Թ յունաց գրի՝ Բանաաբեա, է անուն միոյ 'ի վերակացուացն ղեւտացւոց : տե՛ս և Բանեաս · և Բանաաբեա :

Բանէռա : ըստ ոմանց գրի Բանեէա : || որդիք · կամ շինութիւն · կամ հանճար : Է անուն առն, որ էր յորդւոցն սաեզայ : 1· Եզր· 9· 33: Սա երևի գոլ նոյն, որ 2· Եզր· 10· 33· գրի 'ի մեզ Զաբաթ :

Բանիանեայ · կամ նեայ : || որդի · կամ շինութ · կամ իմաստութիւն իմն : Է անուն միոյ յհեղինակաց առաջնորդաց ղեւտացւոց 'ի գերութենէ ընդ զորաբաբելի : 1· Եզր· 5· 12: 2· Եզր· 2· 10: և 10· 29: որ 1· Եզր· 9· 30· * գրի Մանի : Դիմձ՝ է անուն միոյ յհեղինակաց առաջնորդացն իւրեանց : 2· Եզր· 10· 34: որ 1· Եզր· 9· 34· գրի Բաանի : Դիմձ՝ է անուն հօր ազայ վերակացուի ղեւտացւոց · 3· Եզր· 11· 22: Դիմձ՝ * է անուն միոյ յհեղինակաց առաջնորդացն իւրեանց : 3· Եզր· 10· 15: Դիմձ՝ է անուն հօր իմեկայ :

1· Մնաց· 9· 4: տե՛ս և Բանաւի :

Բանիա : || որդի տն · կամ իմաստութիւն, կամ շինութիւն տն : Է անուն ուրումն ղեւտացւոյ : 3· Եզր· 10· 9: տե՛ս և Բանեաւի :

Բանովթ : || տե՛ս Սաբեքովթ :

Բանուէայ : || տե՛ս Բանեաս :

Բանուի : || որդի իմ · կամ իմաստութիւն իմ : * Է անուն ուրումն ղեւտացւոյ յորդւոցն ենադադայ : 3· Եզր· 12· 8: որ 3· 24· կոչի՝ Բանի : իսկ 10· 9· Բանիա : և 8· 7· Բանեաս :

Բանունեէ · նեայ : || որդի Հարազատութեան · կամ շինող մեր · կամ խնայող մեր : Էր անուն ուրումն ղեւտացւոյ : 3· Եզր· 10· 13:

Բանուա : Թ յունաց գրի Բանեա : || որդի · կամ շինութիւն · կամ իմաստութիւն : Է անուն ատն յորդւոցն բանի : 1· Եզր· 9· 34:

Բաանադարա · այ · ով : || որդի մխիթարութեան · կամ որդի մարգարէի : Է անուն միոյ յառաքելոցն Քրիստոսի · որ 'ի Հրէիցն անդ կոչեցաւ յառաքելութեան : Սա էր ղեւտացի · յազգէ կիպրացի · և եղև ընկեր քարոզութեան սրբոյն պօղոսի 'ի հեթանոսս : Գործ· 4· 36: և 11· 22: և 13· 2: Գաղատ· 2· 9· և 13:

Բաաան · ու · կամ այ : || յատակումն, կամ 'ի ժանեաց փայտից, կամ 'ի փոփոխութեան · և կամ 'ի ներքսն · կամ չափաւորութիւն · կամ անարգութիւն : Է անուն գաւառի, ուր էր Թագաւորութիւնն ովգայ արքայի : Թւոց· 21· 33: Սա կոչի և Բաանանատան · Յես· 13· 11: Գաւառս այս է յայնկոյս յորդանանու, և ամենայն ասհման 'ի հարաւոյ կողմանէ զհերմոնեան լեռամբ · յարևմտից ղյորդանանաւ գետով · 'ի հիւսիսոյ զկեղինեան լեռամբ և առհեղեմոնի · իսկ յարևելից կոյսն զամենագրատ արաբիս : Երևելի փոյթ արժանէր գլովասեան լեռն կոչէր ըստ ... և ... գաւառաց : Յես· 12· 4· և 5: Էր սա երկիր արդաւանդ · անտառային · և դուռսեբր յոյժ · յորում լինէին հօտնիք անասնոց և բաղձացելոցն · որպէս Ղեւտական երկիրն բանաշէնսն երկիրն այնորիկ · Եսայ· 2· 13· Միքիա· 4· 1: Զաք· 11· 2: 'ի գաւառս յայս բնակէին յռաայջազգոյն հսկայքն մեծամեծք · մի որոց կոչէցաւ երկիր հասաքացւոց · կամ հսկայից · 2· Օրին· 3· 13: Զաւառս մարդկան կիսոյ ցեղին մանասէի · որ է յայն կոյս յորդանանու · Յես· 13· 12· և 30: Զօր և առեալ յայնը որդի մանասէի ան ուանեաց յիւր անուն՝ Աւոթ յայրի · այ աւանք յայիրայ : 2· Օրին· 3· 14: Դիմձ՝ Բաաան · 1· Մնաց· 4· 25· ուր Թ· ազգարաց գրի Բաաաամ՝ է անուն արդւոյ ասեմոյ : Դիմձ՝ Բաաան · 1· Մնաց· 6· 46· ուր ըստ յունաց գրի Բանի, է անուն որդւոյ ոսիմայ :

Բաաանատան : || տե՛ս 'ի վեր Բաաան :

Բաաաբ : || չափաւորէ հախմն · կամ ամօթ ա նարջութեան : * Էր անուն ազգւոյ ամեգայ : 1· Մնաց· 7· 37:

Բաամեայ : || տե՛ս Բաաբի :

Բաաբամաթ · այ : || խոսնիկք · կամ ցուրտ · կամ չափաւորութիւն մահու · կամ յաւերժան · կամ 'ի ցամ

ուանագրութեան: Է անուն կնոջն Եսաւայ դստեր Իսմայելի որդւոյ Աբրահամու: Ծննդ. 36. 10. և 17: որ 'ի 3. համարն գրի՝ Բասեմաթ: Սա Ծննդ. 28. 9. կոչի՝ Մայելեթ:

Բասիա. սեայ: || չփոթութեան իմ. կմ խառնակ, կմ ամօթ իմ: * Է անուն միոյ յիշխանաց տոհմիցն Նաթանիմացւոց: 1. Եզր. 5. 31: 2. Եզր. 2. 49: որ 3. Եզր. 7. 52. * կոչի Բեսէի:

Բասոդիա. այ: || 'ի գաղտնութեան տն. կմ 'ի խորհրդեան տն: Է անուն հօր Մեսուղամայ. 3. Եզր. 3. 6:

Բասուրոթ. այ: || 'ի պարիսպս. կմ 'ի յեղինս. կմ 'ի հայեցօղս. կմ 'ի հեռացօղս. կմ ունատարանութիւն: * Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ: 4. Թագ. 22. 1: Սա երևի գոլ նոյն քաղաքն, որ կոչի՝ Բաղկաթ. Յես. 15. 39:

Բասսեմաթ: || տե՛ս Բասեմաթ:

Բատոն քարխուէն: || տե՛ս Եկբատանա:

Բատխիլայ: || տե՛ս Բետխիլուա:

Բատնէ: ըստ լատինացւոց գրի Բետէն: || որովայն. կմ բևեկնի: Է անուն քաղաքի ցեղին Ասերայ: Յես. 19. 25:

Բարա: || տե՛ս Բարիա:

Բարաբբայ. կմ Բարաբբաս: || որդի հօր, կմ վարդապետի, կմ տն. կմ որդի ամօթոյ, կմ անարգանաց: Է անուն ուրումն մեծի աւազակի և մարդասպանի, զոր խնդրեցին հրէայքն 'ի պիղատոսէ արձակել՝ և զՅս դատապարտել: Մատ. 27. 16: Մարկ. 15. 7:

Բարադ. այ: || կարկուտ. կմ 'ի յեղման. կմ 'ի հրամանի: Է անուն տեղւոյ, որ էր յանապատին բերսաբեայ 'ի միջակի ցեղին շմաւոնի 'ի հարաւակողմն, ը մէջ որոյ, և կադեսայ էր ջրհորն ագարայ: Ծննդ. 16. 14: Դրձլ՝ * Բարադ՝ է անուն հօր ադադայ արքայի եդոմայ: Ծննդ. 36. 35: 1. Մնաց. 1. 46: Յոբ. 42. 16: Դրձլ՝ * է անուն հօր այլոյ ադադայ արքայի եդոմայ: Ծնն. 36. 39. Դրձլ՝ * է անուն միոյ յորդւոցն եփրեմի: 1. Մնաց. 7. 20:

Բարակ. այ: || փայլակն, կմ 'ի նմանիր. կմ ընդունայն: Է անուն դատաւորի իէլի որդւոյ աբինէեմայ. Դատ. 4. 6: Եբր. 11. 32: Դրձլ՝ Բարակ է անուն քաղաքի ցեղին դանայ. Յես. 19. 44: զայսմանէ տե՛ս և զԲանէ:

Բարակիմ: || տե՛ս Բաճուրիմ:

Բարանայ: || տե՛ս Բաանա:

Բարաքի: ըստ այլոց գրի՝ Բարաքիա: || օրհնաբանիչ տն. կմ ծունր կրկնօղ տն: Է անուն որդւոյ մասիղեբէլայ: 3. Եզր. 3. 4:

Բարաքիա. կմ Բարաքիաս. քիայ, կմ քեայ: || օրհնաբանիչ տն. կմ ծունր կրկնօղ տն: Է անուն որդւոյ զօրաբաբելի. 1. Մնաց. 3. 20: Դրձլ՝ է անուն հօր ասափայ. 1. Մնաց. 6. 39: և 15. 17: Դրձլ՝ է անուն որդւոյ ասայի՝ որդւոյ եղկանայ. 1. Մնաց. 9. 16: սա երևի գոլ նոյն՝ որ էր մի 'ի ղևտացւոց դրունապանաց տապանակին. 1. Մնաց. 15. 23: Դրձլ՝ է անուն միոյ յիշխանացն գաւթի: 1. Մնաց. 12. 3: Դրձլ՝ է անուն ուրումն իշխանի՝ յորդւոցն եփրեմի. 2. Մնաց. 28. 12: Դրձլ՝ է անուն հօր մեսուղամայ: 3. Եզր. 3. 29: և 6. 18: Դրձլ՝ է անուն հօր զաքարիայ առն հաւատարմի. Եսայ. 8. 2: Դրձլ՝ է անուն հօր զաքարիայ մարգարէին. Զաք. 1. 1: Դրձլ՝ է անուն հօր զաքարիայ, զոր սպանին հրէայքն ընդ մէջ տաճարին և սեղանոյն. Մատ. 23. 35: Զորմէ զանազան են կարծիք, բայց հաւանականն այս է. թէ սա է այն, որ 2. Մնաց. 24. 20. կոչի Յովիադա:

Բարաքիէլ. էլի: || օրհնաբանիչ այ. կմ ծունր կրկնօղ այ: * Է անուն հօր եղիուայ բուզացւոյ: Յոբ. 32. 2:

Բարգեայ: || Եսթ. 9. 10: ըստ Եից, և ըստ յունաց գրի՝ Բուգէոս. (սեռական. գեայ:) սա թարգմանի՝ անձնապարծ. կմ սնափառ. կմ ինքնահաճան: Եւ ասի՝ թէ ոչ է յատուկ անուն հօր համանայ, այլ է նա խատական անուն ինչ, որով կոչէ սբ գիրն զհաման զթշնամին ազգին հրէից վն կարի անձնապարծութեան. ըստ որում և ոմանք 'ի չարագործաց երբեմն կոչեցան 'ի սբ գիրս՝ որդիք բէլիարայ. կմ որդիք անօրինաց: Դատ. 20. 13:

Բարեա. եայ: || ստեղծուած տն. կմ ընտրուն տն. կմ պարարտացումն. կմ 'ի տեսլեան: Է անուն որդւոյ ամարեայ. սա էր մի յիշխանաց տոհմից ցեղին բենիամենի. 1. Մնաց. 8. 21: Դրձլ՝ * է անուն միոյ յորդւոցն համանայ: Եսթ. 9. 8:

Բարեղիս: ըստ ոմանց գրի՝ Բաաղիս: || կուռք իմ. կմ տր իմ: Է անուն արքայի որդւոցն ամօնայ: Երեմ. 40. 14:

Բարէյեսու: || որդի յեսուայ: Սա ըստ ոմանց գրի՝ Բարյեսու, որ թարգմանի, կախարդ. կմ 'ի չարութեան: Է անուն ուրումն հրէի, որ էր սուտ մարգարէ. և կոչիւր եղիմաս, որ թարգմանի մոգ: Սա ընդդէմ եկաց քարոզութեան սբյն պօղոսի, և պատուհասեալ 'ի նմանէ կուրացաւ. Գործ. 13. 6. և 8. և 11:

Բարթուղիմէոս: || որդի կշռողի զջուրս: Է անուն միոյ յերկոտասան առաքելոցն քի: Մատ. 10. 3: Ղուկ. 6. 14:

Բարի: || որդի իմ. կմ մաքուր. կմ ընտիր. կմ ցորեան իմ: Է անուն որդւոյ սովփայ: 1. Մնաց. 7. 36:

Բարիա. րիա. կմ րեայ: || 'ի չարիս. կմ յաղաղակի. կմ յաշխարհման. և կմ յարօտի: Է անուն որդւոյ եփրեմայ: 1. Մնաց. 7. 23: Սա այսպէս կոչեցաւ 'ի հօրէ իւրմէ եփրեմայ. վն զի ծնաւ նմա 'ի չար ժամանակի, քանզի մինչ նա 'ի սուգ մտեալ էր վն մահուան այլոց որդւոցն. զորս սպանին գեթայիք: Դրձլ՝ է անուն որդւոյ ասերայ՝ որդւոյ յակոբայ: Ծննդ. 46. 17: 1. Մնաց. 7. 30: որ Թուոց. 26. 44. գրի 'ի մեզ՝ Բարիա:

Բարիադ. այ: ըստ այլոց գրի Բարիա: || տե՛ս զնշանակութիւն 'ի վեր: Է անուն միոյ յիշխանաց տոհմից ցեղին բենիամենի: 1. Մնաց. 8. 16: որ 'ի 13. համարն գրի 'ի մեզ՝

Բարզիլայ։

Բարզիզայ։ || տե՛ս 'ի վեր Բարզիլայ։

Բարկոս. կամ Բարկոսայ. այ։ || որդի հաւա_ման, կամ բաժանման։ * Էր անուն միոյ յիշխանաց տոհմի նաթանայեանց։ 1. Եզր. 5. 32։ 2. Եզր. 2. 53։ որ 3. Եզր. 7. 55. * գրի Բարկուէ։

Բարկուէ։ || տե՛ս 'ի վեր Բարկոս։

Բարկոսա։ || տե՛ս Բարկոս։

Բարձրաւանձն։ || տե՛ս Պամփիլեա։

Բարուա։ || տե՛ս Բեթլաբաթ։

Բարուք. այ։ || օրհնեալ. կամ ծունր կրկնել։ Էր անուն որդւոյ Ներեայ, որդւոյ մաաւ_սայ. սա էր դպիր երեմիայ մարգարէին։ Երեմ. 32. 12. և 13։ և 36. 4։ Բարուք. 1. 1։ Դրձլ՝ է անուն որդւոյ զաբուա։ 3. Եզր. 3. 20։ Դրձլ՝ է անուն միոյ 'ի քահանայից։ 3. Եզր. 10. 6։ Դրձլ՝ է անուն հօր մաաս_իայ։ 3. Եզր. 11. 5։

Բարսա. այ։ || 'ի շարիս. կամ յանօրէնութեն. կամ 'ի գաղտաղարութեն. և կամ որդի նկա տող։ * Էր անուն արքայի գոմորացւոց։ Ծննդ. 14. 2։

Բարսաբայ։ || որդի երդման. կամ որդի դարձման. կամ որդի հանգստեան։ Էր մականուն յովսեփայ, որ անուանեցաւ Յուստոս։ Գործ. 1. 23։ Դարձեալ է մականուն յուդայի, որ էր մի յաշակերտացն առաքելոց։ Գործ. 15. 22։

Բարուամացի։ ըստ ոմանց գրի՝ Բաւրամա_ցի։ || է ածանցական ելեալ 'ի բառէն Բարուամ, կամ Բաւրամ, որ թարգմանի ընտրող զլուրս, կամ ընտրող զարարածոցն։ Եւ է անուն տեղւոյ՝ որ էր յերկրի ցեղին բենիամենի, ուստի էր աղամոթ զօրաւոր զաւթի. և վն այսորիկ կոչի բարուամացի։ 2. Թագ. 23. 31։ 1. Մնաց. 11. 33։

Բարտիմէոս։ || որդի տիմէի. զի բար՝ թարգմանի որդի. իսկ տիմէոս է անուն առն, որոյ որդին կոչի Բարտիմէոս։ և ըստ ոմանց տուղապարանի, որդի կուրի։ Սա էր կոյր մու_րացիկ, և բժշկեցաւ 'ի Քրիստոսէ։ Մարկ. 10. 46։

Բարօդեա. եայ։ || 'ի գովութեն տն. կամ որ դի խոստովանութեն տն։ * Էր անուն միոյ յիշխանաց տոհմիցն նաթանայեանց. կամ ծառայից սողոմոնի։ 1. Եզր. 5. 34։

Բաւ։ || 'ի վայ. կամ 'ի թշուառութեն։ * Էր անուն որդւոյ նաքովրայ 'ի մեղքայ կնոջէ իւրմէ։ Ծննդ. 22. 21։

Բաւմաւթ։ || տե՛ս Ալամովթ։

Բաւուրիմ. այ։ || ընտրեալք. կամ երիտասարդք. կամ 'ի փառաւորս. կամ 'ի յաղթութիւն։ Էր անուն գեղջի, որ էր 'ի վր բարձր լերին 'ի միջնակէ ցեղին բենիամենի ընդ արևե_լակողմն երուսաղէմի մերձ 'ի բեթանիա։ 2. Թագ. 16. 5։ և 17. 18։ և 19. 16։ որ 3. 16. * գրի Բաւրամեիմ։ 'ի նմանէ էր սեմեի որդի գե րեայ. և վն այսորիկ կոչի՝ բաւուրիմացի. 3. Թագ. 2. 8։

Բաքքիդ. այ։ || յունարէն տառադարձեալ որ բերաւ. կամ մոլեռալ։ Էր անուն մեծի իշխա նի և սիրելւոյ դեմետրեայ կայսեր։ Սա մարտեաւ ընդ յուդայի մակաբէի. և սպան զնա։ 1. Մակ. 7. 8։ և 9. 1. և 18։

Բաքբուքիա։ Ը կից գրի՝ Բակբուքիա։ || 'ի կոչել. կամ 'ի կապել։ Էր անուն միոյ 'ի բաղ մարերգուաց ղևտացւոց։ 1. Եզր. 9. 24։

Բ Ե

Բեսեայ։ || 2. Մնաց. 13. 19։ Այս բառ ոչ երևի յեբրայ թարգմանութեն։

Բեբայի։ || ճիւղ. կամ փայփայ. կամ գաւառակ։ Էր անուն միոյ յիշխանաց տոհմից եկելոց 'ի գերութենէ։ 3. Եզր. 10. 15։ որ 7. 16. գրի (՝ի խառնական հոլովն,) Բիբէի. և 2. Եզր. 2. 11. Բիբէայ։ Սա 2. Եզր. 10. 28. * կոչի՝ Բաբէի։ և 1. Եզր. 9. 29. Բեբէիա։ և 5. 13. բեբեայ։ իսկ 8. 40. բեբեայ։

Բեդեկնիա։ ըստ ոմանց գրի Բանէա։ || որդի տն. կամ իմաստութի, կամ շինութե տն։ Էր անուն որդւոյ յովելայ յորդւոցն ռուբէ_նի։ 1. Մնաց. 5. 4։

Բեերա։ || տե՛ս Բեբայի։

Բեղիէհէմ։ || տե՛ս Բեթղէհէմ։

Բեեղայ։ ըստ ոմանց գրի Բեերա։ || Ջրհոր. կամ բացայայտութի. կամ պայծառութի. կամ 'ի լոյս նր։ Էր անուն որդւոյ Բաաղայ։ Սա էր իշխան 'ի ցեղին ռուբէնի, զոր գե րեաց Թագղաթփաղասար արքայ ասորեստա_նի։ 1. Մնաց. 5. 6։

Բեելմաոն։ || տե՛ս Բաղմաւոն։

Բեեստարա։ || 'ի հօտի նր. կամ 'ի փարթա_մութեան. կամ 'ի չեից օրինաց՝ կամ լրութեան։ * Էր անուն քաղաքի կիսոյ ցեղին մանա_սէի յայնկոյս յորդանանու, որ տուաւ ղև տացւոց։ Յես. 21. 27։ Սա կոչի և Աստա րովթ։ տե՛ս անդ։

Բեեր. այ։ || Ջրհոր. կամ բացայայտութե։ Էր անուն միոյ յիշխանաց տոհմից եկելոց 'ի գերութենէ. 1. Եզր. 8. 40։ որ 3. Եզր. 10. 15։ կոչի՝ Բեբայի։

Բեզեկ. կամ Բեզէկ։ || փայլուն. կամ 'ի յատ_նակաւս։ Էր անուն արքայանիստ քաղաքի քանանացւոց. որ յետոյ միճնակեցաւ կի_սոյ ցեղին մանասէի յայնկոյս յորդանա_նու։ Դատ. 1. 4։ 1. Թագ. 11. 8։

Բեթաբրա։ (Ը ոմանց օրինակաց յունաց գրի՝ Բեթաբարա։) || տուն անցից, կամ բարկութե, և կամ առաջերեն, տուն ցոփ_նոյ։ Էր անուն տեղւոյ, որ էր յայնկոյս յորդանանու յերկրի ցեղին ռուբենի առ եզերբն յորդանանու, ուր էր յովհաննէս, և մկրտէր։ Յովհ. 1. 28։

Բեթագաբարին։ || տուն հզօրաց. կամ հսա կայից։ * Էր անուն տեղւոյ. որ էր 'ի մի կողմն պարսպին երէմի։ 3. Եզր. 3. 16։

Բեթաղղա. կամ Բեթաղլա. կամ Բեթադ_ղա. այ։ || տուն առնախոմութե. կամ շրջա նի նր։ Էր անուն քաղաքի, որ էր 'ի միջնա կի ցեղին բենիամենի Է հարաւակողմն ոչ հեռի 'ի սահմանաց ցեղին յուդայ, մերձ 'ի յորդանան։ Յես. 15. 6։ և 18. 19. և 21։

Բեթաղարայ։ Ը կից գրի՝ Բեթաղարեայ։

|| սա երկու բառ է, ՚ի բէթ, որ թարգմանի՝ տուն. և Ազարիա, որ է անուն միոյ յիշխանաց իէլի, որոյ տունն էր ՚ի մի կողմն պարսպին եղէմի. և վն այնորիկ տեղին, կմ կողմն այն կոչեցաւ Բէթ ազարիայ: 3. Եզր. 3. 24:

Բեթակաթ: || տուն կապանաց. կմ տուն կրտրոց. կմ տուն հովուաց: * Է անուն տեղւոյ. որ էր ՚ի միջակի կիսոյ ցեղին մանասէի յայնկոյս յորդանանու ոչ հեռի ՚ի յեզրայելէ: 4. Թագ. 10. 12. և 14: Իսկ զայս անուն էառ յայնմանէ, զի անդ ժողովէին հովիւք զխաշս իւրեանց, և կապէին կապելով զոտս նց:

Բեթամ, և մորքաբովթ: || Ը յունաց գրի Բեթամորքաբովթ. և ՚ի մեզ սխալմամբ՝ գրչաց յերկուս բաժանեալ է միջարկուբ չաղկապիս՝ և. բայց է մի անուն, և թարգմանի՝ տուն կառաց. կմ տուն գառնուց հեծելոց: Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ. որ յետոյ տուաւ ցեղին շմաւոնի: Յես. 19. 5: որ 1. Մնաց. 4. 31. գրի ՚ի մեզ՝ Բեթմարբովթ և քաբսրայ: Սա ըստ ոմանց է նոյն քաղաքն, որ կոչի Մադեբենա. տես անդ:

Բեթամէկ. կմ Սափաթայ, Բեթամէկ: Ը հեբ գրի՝ Սափթայ բեթամէ: || սափաթայ՝ թարգմանի, դատող: Իսկ բեթամէկ թարգմանի, տուն ձորոյ, կմ խորութե: Է անուն քաղաքի, որ էր ՚ի միջակի ցեղին ասերայ մերձ ՚ի գույն յեփթայ էլի, ՚ի ձորն յեփթայէլի տուսահմանօք ցեղին զաբուղոնի: Յես. 19. 27:

Բեթայ, և զաախուսթայ: || տես Բեթսխմէթ:

Բեթան: || տես Բեթսան:

Բեթանաթ. այ: || տուն երգոց, կմ պատասխանւոյ. կմ տուն լկմանաց, կմ նեղութե: Է անուն ամուր քաղաքի ցեղին նեփթաղիմայ: Յես. 19. 38: Դատ. 1. 33:

Բեթանաթան. այ: || տուն նաթանայ, ՚ի տուն նաթանիմացւոյ: որոց բնակութիւն, որ էր ՚ի մի կողմն պարսպին եղէմի, կոչեցաւ բեթանաթան: 3. Եզր. 3. 30:

Բեթանան: || տուն ամպոյ, կմ գուշակութե. կմ տուն շնորհաց կմ ողորմութե: Է անուն քաղաքի ցեղին դանայ: 3. Թագ. 4. 9: Ըստ թէպէտ ոմանք համարին նոյն ընդ քաղաքին, որ կոչի՝ Բեթանաթ. բայց ոչ է յայտ ՚ի նմ գիրս:

Բեթանգան. այ: || տուն պարտիզի: * Է անուն տեղւոյ, որ էր ՚ի միջակի կիսոյ ցեղին մանասէի յայնկոյս յորդանանու, մերձ ՚ի յեզրայէլ: 4. Թագ. 9. 27:

Բեթանիա: || տուն շնորհաց նն. կմ տուն հնազանդութե, կմ վշտաց. և կմ տուն երգոց: Է անուն գեղջի, կմ գեղջ մարիամու և մարթայի քերցն ղազարու: սա էր մերձ յեղէմ իբրև ասպարիզօք հնգետասան յարևելից կողմանէ ՚ի միջակի ցեղին բենիամենի: Մտթ. 21. 17: Յոհ. 11. 18:

Բեթանովթ: || միչանակութիւն տես ՚ի բեթանաթ: Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ: Յես. 15. 59:

Բեթասետայ: || տուն խոստովանութեան. կմ տուն տարածման. կմ տուն փշոց: Է անուն քաղաքի կիսոյ ցեղին մանասէի յայնկոյս յորդանանու: Դատ. 7. 23: որ 1. 4. կոչի՝ Բեզեկ:

Բեթար. այ: || տուն երգեցողաց: * Է անուն տեղւոյ, որ էր յեղէմ, ուր էր տապանակին տն: 2. Թագ. 15. 24: Բայց աստ ՚ի մեզ կրկին անգամ գրի այս բառ. առաջինն է ուղիղ. իսկ երկրորդն խանգարեալ է ՚ի գրչաց. զի փոխանակ գրելոյ, և եղ ապիաթար, և այլն. գրի, և եղ ՚ի բեթարայ:

Բեթարաբա: || տուն դաշտավայրի. կամ տուն քաղցրութե. կմ տուն երաշխաւորութե, կմ ուռեաց. կմ տուն երեկոյեան: Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ առ սահմանօք ցեղին բենիամենի: Յես. 15. 6. և 61: և 18. 18: Սա երևի գոլ նոյն, որ Յես. 18. 22. թուի ՚ի մէջ քաղաքաց ցեղին բենիամենի ընդ արևելակողմն:

Բեթարամ: || տուն բարձրութե. կմ տուն յղեաց, կմ լերանց նց: Է անուն քաղաքի ցեղին գադայ, զոր շինեցին որդիքն գադայ: Յես. 13. 27: որ Թւոց. 32. 36. գրի ՚ի մեզ՝ Բօթառան. իսկ Ը հեբ Բեթառան:

Բեթաւան. այ: || տուն անօրէնութե, կմ ունայնութե. կմ տուն ցաւոյ, կմ արիութե: Է անուն քաղաքի, որ էր ՚ի միջակի ցեղին բենիամենի մերձ ՚ի քաղաքն գայի: Յես. 18. 12: 1. Թագ. 14. 23: որ 13. 5. * գրի Բեթորոն.

Բեթաքարմա. այ: || տուն այգւոյ. կմ տուն ճանաչման: * Է անուն քաղաքի, որ էր ՚ի վր լերին ՚ի միջակի ցեղին յուդայ՝ մերձ ՚ի սահմանս ցեղին բենիամենի: 3. Եզր. 3. 14: Երեմ. 6. 1:

Բեթբագօն. այ: ըստ այլոց գրի բեթգագօն: || տուն ցորենոյ. կմ տուն ձկան: Է անուն քաղաքի, որ էր ՚ի միջակի ցեղին ասերայ ընդ հարաւակողմն առ հեպեստաւուն յեփթայէլի: Յես. 19. 27:

Բեթբեսի. այ. սաւ: Ը յունաց գրի՝ Բեթբասի: || տուն չփոթման, կմ ամօթոյ: Է անուն քաղաքի, որ էր յանապատի յերկրի ցեղին բենիամենի. 1. Մակ. 9. 62. և 64: սա երևի գոլ նոյն, որ կոչի՝ Բեթագղա: Յես. 18. 19:

Բեթեղիաստւք: || տուն եղիաստւքայ: * Եղիաստւք է անուն քահանայապետի հրէից. որոյ տունն էր ՚ի մի կողմն պարսպին եղէմի. և վն այսորիկ կողմն այն կոչեցաւ Բեթեղիաստւք: 3. Եզր. 3. 20. և 21:

Բեթեր: || բաժանումն. կմ ՚ի տարապակի. կմ ՚ի քննութե: Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ: Յես. 15. 59. ուր ըստ հեբ գրի՝ Թեթեր: Դրձ՝ Բեթեր. 1. Մնաց. 6. 59. թէպէտ ոչ երևի ՚ի յայլ թարգմանութիւն: բայց ՚ի մեզ գնի փոխանակ բառին՝ Յետտա. որ գրի Յես. 21. 16:

Բեթէլ. այ: || տուն այ: Է անուն քաղաքի, որ յառաջագոյն կոչիւր Լուզա. և յակոբ վն տեսլեանն այ, զոր ետես անդ, կոչեաց զնա բեթէլ. որ թարգմանի՝ տուն

այ ։ Ծննդ. 28. 19։ Յես. 18. 13։ Դատ. 1. 23։ և մի այսորիկ երբեմն կոչի Բեթէլ Լուզ. Յես. 16. 1։ Այս 'ի հնումն էր արքայանիստ քաղաք քանանացւոց. Յես. 12. 16։ և վիճակեցաւ ցեղին բենիամենի, և է առ սահմանօք ցեղին եփրեմի յանդիման անգէի՝ որ է գայի. Ծննդ. 12. 8։ Յես. 18. 22։ 4. Թագ. 2. 2։ Եւ Լուսան, յորոյ մի շինեալ էր, կոչի լուսան բեթելայ։ 1. Թագ. 13. 2։ Անդ յերոբովամ արքայ իէլի կանգնեաց զմի յերկուց հորթոյն ոսկեաց։ 3. Թագ. 12. 29. 4. Թագ. 17. 28։ և 23. 15։ և վասն զի մեհենաց՝ սա որ յառաջ կոչիւր Բեթէլ. որ տուն այ, կոչեցաւ տուն ամպոյ, որ տուն անօրէնութեան, կամ ունայնութեան մի կռապաշտութեան։ Ովս. 4. 15։ և 5. 8։ և 10. 5։ Քաղաքս այս Յես. 8. 12. գրի 'ի մէջ՝ բեթօն. իսկ ըստ Եբրայեցւոց յայլում օրինակի՝ Բեթաւն։ Յայտնանէ եթէ ամենայն յելելոց 'ի գերութենէ, և վասն կոչին որդիք բեթելայ. 2. Եզր. 2. 28։ 3. Եզր. 7. 32։ Եւ սա գիտելի է, զի երբեմն 'ի սոյն գիրս, անեղին այն, ուր էր խորանն և տապանակն այ, կոչի՝ Բեթէլ, որ թարգմանի տուն այ. և ոչ է յատուկ անուն, և այսպէսի էր տեղի խորանին 'ի քաղաքին Սաղեմայ. Դատ. 20. 18. և 26։ և 21. 2։ և տեղի տապանակին այ, որ էր 'ի սելով։

Բեթէլ բերիթ. այ ։ || տուն այ ուխտի ։ Է անուն մեհենի կռոցն բաահաղուս բերիթայ, զոր շինեցին որդիքն իէլի 'ի լերինն եփրեմի մերձ 'ի քաղաքն սիկիմ։ Դատ. 9. 46։

Բեթէլ Լուզ ։ || տե՛ս Բեթէլ ։

Բեթթանացի ։ || տե՛ս Յեթեր ։

Բեթ՝ թափուէ ։ || տուն խնձորոյ, կամ պտղոյ, կամ փքացման ։ Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ ։ Յես. 15. 53։

Բեթխա. այ ։ || գուսար տն. կամ չափ տն ։ Է անուն գաւերն փարաւոնի, զոր էառ մօ րեգ որդի եսրաէլի ։ 1. Մնաց. 4. 18։

Բեթլաբաւթ ։ ըստ յունաց գրի՝ Բեթլեբաովթ ։ || տուն մատակ առիւծուց. կամ տուն սրտի, կամ նշանի. կամ տուն եկողաց ։ Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ, որ յետոյ տուաւ ցեղին շմաւոնի ։ Յես. 19. 6։ որ 15. 32. գրի 'ի մէջ՝ Ղաւոթ. և ըստ լատինացւոց Ղեբաւոթ. իսկ ըստ Եբր՝ Ղաբոտ։ Սա 1. Մնաց. 4. 31. գրի 'ի մէջ՝ տունն բարուէայ. իսկ ըստ յունաց՝ Բեթբարէի ։

Բեթլագօն ։ ըստ յունաց գրի՝ բեթգագօն ։ տուն ցորենոյ. կամ տուն ձկան ։ Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ ։ Յես. 15. 41։

Բեթլահէմ ։ || տե՛ս Բեթղեհեմ։

Բեթհեսդա ։ || Յոհ. 5. 2։ Է անուն աւազանի, որ էր յերուսաղէմ մերձ առ տաճարն ։ Սա ըստ ոմանց թարգմանի, տուն ողորմութեան. զի անդ լինէր բժշկութիւն հիւանդաց, յոր ժամ իջանէր հրեշտակ տն, և յուզէր զջուրսն ։ և յաճախորէն կոչի՝ պրոբատիկէ, որ սատուցարանի, ոչխարայինն, զի անդ լուանային զոչխարսն պատարագաւորս 'ի զոհ տաճարին. և զի նաև զջուրսն լուանային տաճարին անդ հեղուլին ; մի այսորիկ ըստ ոմանց Բեթհեսդա, թարգմանի, տուն լուանալեաց ։

Բեթղաւէմ ։ || տե՛ս Բեթղեհեմ։

Բեթղահեմ ։ || տե՛ս Բեթղեհեմ։

Բեթղեէմ ։ || նշանակութիւն տե՛ս 'ի բեթղեհեմ։ Է անուն որդւոյ սաղմոնի՝ որդւոյ քաղէ բայ ։ 1. Մնաց. 2. 54։ տե՛ս և Բեթղեհեմնոյ ։

Բեթղեէմ ։ || տե՛ս 'ի նախըն Բեթղեհեմ։

Բեթղեհեմ. կամ Բեթլահեմ. կամ Բեթղեհէմ. ի ։ || տուն հացի. կամ տուն պատերազմի ։ Է անուն քաղաքի և է երկրին ։ Մին է քաղաք ցեղին յուդայ եօթն մղոնիւք հեռի յերուսաղէմ 'ի հարաւակողմն ։ Յես. 15. 59։ 1. Մնաց. 11. 17։ յորմէ էր դաւիթ, և մի այնորիկ կոչեցաւ Բեթղեհեմացի. և քաղաքն՝ քաղաք դաւթի. 1. Թագ. 16. 1. և 18։ և 20. 28։ Ղուկ. 2. 4։ Որ և լեալ քաղաք ծննդեանն տն մերոյ Յի Քի եղև կարի գերահռչակ. ընտիր. և ոչ 'ի մէջ ամ քաղաքաց ։ Մատ. 2. 1։ Միք. 5. 2։ Սա առ 'ի զանազանութիւն միւսոյ բեթղեհեմի, կոչեցաւ Բեթղեհեմ յուդայ կամ հրէաստանի։ Դատ. 19. 1։ Հռութ. 1. 1։ 1. Թագ. 17. 12։ Մատ. 2. 1։ Եւ 'ի հնումն կոչիւր նաև Եփրաթա. Ծննդ. 35. 19։ Զսա շինեաց և ամրացոյց ռոբովամ արքայ յուդայ. 2. Մնաց. 11. 6։ Քաղաքս այս 1. Եզր. 5. 17. * գրի՝ Բեթղոմ, յորմէ եթէ ամենայն յելելոց 'ի գերութենէ ։ 2. Եզր. 2. 19։ 3. Եզր. 7. 26։ Իսկ միւս Բեթղեհեմն է 'ի վիճակի ցեղին զաբուղոնի. Յես. 19. 15։ և է այն, որ յետոյ կոչեցաւ Բեթախիմա. Յուդիթ. 7. 1։

Բեթղեհեմացի ։ || տե՛ս 'ի վեր Բեթղեհեմ։

Բեթղեհեմնոյ ։ || 1. Մնաց. 2. 51։ Առ 'ի մէջ սիւաւմամբ գրչաց երկու բառքն մի եղեալ են. քանզի ըստ Եբր գրի այսպէս. Բեթաւ. Ղամոն ։ Արդ՝ Բեթա է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ, որոյ հայր, որ իշխան առաջին բնակչաց էր սաղմոն որդի քաղէբայ։ Իսկ Ղամոն է անուն այլոյ որդւոյ քաղէբայ, որ էր հայր, որ իշխան բեթղեհեմայ ։ Եւ բանն գրելի է այսպէս. Սաղմոն հայր Բեթայ. Ղամոն հայր Բեթղեհեմայ. ուր հայր բնակչաց։ և այլն ։

Բեթղոմ ։ || տե՛ս բեթղեհեմ։

Բեթմաաք ։ || տուն նեղեալ, կամ կործանեալ ։ Է անուն քաղաքի ցեղին Նեփթաղիմայ ։ 4. Թագ. 15. 29։ որ 2. Թագ. 20. 14. * կոչի՝ Բեթմաքա ։ և է նոյն քաղաքն, որ սաստէն 'ի սմին տան գրի՝ Աբէլ. և Բեթմաաքա. որ աբէլ տանն մաաքա. այլ և գրի՝ 3. Թագ. 15. 20։ զայսմանէ տե՛ս և Աբէլմայիմ ։

Բեթմարեմ ։ || Յես. 19. 21։ ըստ յունաց գրի՝ Բեթփասէս, որ թարգմանի՝ տուն բաժանման, կամ խորտակման ։ Է անուն քաղաքի ցեղին իսաքարայ ։

Բեթմարաւ ։ || տե՛ս Բեթթամ ։

Բեթմարոն ։ || 2. Թագ. 13. 23։ Ըստ Եբր գրի՝ բեղաասոր. իսկ ըստ լատինացւոց՝ Բաաղասոր, որ թարգմանի, կառք դաւիթ. կամ խառն. կամ տապացող շնորհի, կամ պարգևի ։ Է անուն տեղւոյ, որ էր յերկրի ցեղին եփ

քեմի մերձ 'ի քաղաքն Եփրեմ, կամ Եփ-րայիմ։ Իսկ առ 'ի մեզ փոխանակ գրելոյ՝ 'ի բեթեմարոն մերձ յեփրեմ, գրի 'ի բեթ-մարոն յեփրեմ։

Բեթմաքա ։ || տես Բեթմաաքա։

Բեթնամրա ։ || տուն ընձու. կամ տուն աստուածութեան, կամ զատնութեան. կամ տուն փոփոխութեան ։ * Էր անուն պարսպաւոր քաղաքի. որ էր յերկրի ցեղին Գադայ առ Յորդանանաւ. Յեսու. 13. 27։ որ Թուոց. 32. 36. Բեթնամրան ։ Իսկ 'ի 3. համարն գրի 'ի մեզ Նեմրրա. և ըստ յունաց Նեմբրով ։

Բեթորոնեայ ։ || տես Բեթորոն ։

Բեթորոն. կամ Բեթարոն. կամ Բեթօրոն. այ. կամ ի ։ || տուն բարկութեան. կամ տուն ազատութեան, կամ փապարի, կամ ալխատակութե ։ Էր անուն քաղաքի, որ է կրկին, ցՆերքին և վերին. զորս շինեաց սառա դուստր եփրեմի. 1. Մնաց. 7. 24։ և նորոգեաց ամրացոյց սողոմոն. 3. Թագ. 9. 17։ 2. Մնաց. 8. 5։ Ներքին Բեթորոնն է քաղաք ցեղին եփրեմի առ սահմանօք ցեղին բենիամինի. Յեսու. 18. 13. և 14։ 2. Մնաց. 25. 13։ որ 1. Թագ. 13. 18. գրի 'ի մեզ՝ բեթորոն. և 1. Մակ. 7. 39. բեթուրոն։ Իսկ 3. 16. և 24. բեթորոնայ։ և 9. 50. Բեթորոնայ փոխանակ գրելոյ՝ Բեթորոնայ ։ Այլ վերին բեթորոնն է քաղաք ցեղին եփրեմի մերձ 'ի սահմանս կիսոյ ցեղին մանասէի. Յեսու. 16. 5։ Սա տուաւ ղեւտացւոց ։ Յեսու. 21. 22։ 1. Մնաց. 6. 68։ տես և Բեթաւան ։

Բեթզաքարիա. այ ։ || տուն յիշատակի, կամ յիշման։ * Էր անուն քաղաքի. որ էր յերկրի ցեղին յուդայ 'ի հիւսիսակողմն. 1. Մակ. 6. 32. և 33։ Սա երևի զոլ նոյն, որ կոչի՝ Բեթաքարամ ։ Երեմ. 6. 1։

Բեթսամէսայ. որպէս անուանականն է բեթսամէս։ || տուն արեգական։ * Էր անուն քաղաքի ցեղին զաբուղոնի. Յեսու. 19. 12։

Բեթսամիւս. այ ։ || տուն արեգական. և կամ երբայեցերէն և ասորերէն տուն ծառայութե, կամ աղախնութեան ։ Էր անուն քաղաքի, որ է երեքկին ։ Առաջինն է քաղաք ցեղին յուդայ. և մի այսորիկ կոչի՝ Բեթսամիւս հրէաստանի. և է 'ի մէջ սահմանաց ցեղին դանայ՝ և երկրին այլազգեաց 'ի մէջ գեթայ՝ և ակկարոնի. 3. Թագ. 4. 9։ 4. Թագ. 14. 11։ առ Յեսու. 15. 10. գրի 'ի մեզ ըստ Ղից՝ Արեգ քաղաք, որ է իբրու թարգմանութե բառին բեթսամիւս, Թեղեա յայլում թարգմանութե գրի՝ տուն արեգական ։ Քաղաքս այս տուաւ ղեւտացւոց. Յեսու. 21. 16։ 1. Մնաց. 6. 59։ Որոյ բնակիչքն կոչին՝ Բեթսամիւսացիք. 1. Թագ. 6. 18։ Երկրորդն է քաղաք պարսպաւոր 'ի վիճակի ցեղին նեփթաղիմայ ։ Դատ. 1. 33։ որ Յեսու. 19. 38. գրի 'ի մեզ՝ Թասամուս, և ըստ յունաց՝ Թասամիւս։ Իսկ երրորդն է 'ի վիճակի ցեղին իսաքարայ առ սահմանօք լերինն կարմեղայ։ Յեսու. 19. 22։ տես և Արեգ աղբիւր ։

Բեթսամոթ ։ || տես Ասմովթ.

Բեթսայիդա. կամ Բեթսայիդայ. այ ։ || տուն ձկնորսաց, կամ որսորդաց. կամ տուն մթերաց, կամ արմտեաց, կամ կերակրոց. կամ տուն պարարտակաղաց ։ Էր անուն միոյ 'ի քաղաքացն գալիլեացւոց, որ է գաւառ 'ի գալիլեայ ։ Քաղաքս այս էր յեզր ծովուն տիբերիայ ընդ հիւսիսակողմն, և ընդ արևմուտս կոյս յերկրի ցեղին զաբուղոնի ։ Մարկ. 6. 45։ Ղուկ. 9. 10։ 'ի սմանէ էին Գ առաքելոցն պետրոս, և անդրէաս, և փիլիպպոս ։ Յովհ. 1. 44։ Սմա վայ կարդաց Քս. զի եղեն 'ի սմա մեծամեծ սքանչելիք. և զղջութիւնք, և ոչ հաւատացին 'ի Քս ։ Մատթ. 11. 21։ Ղուկ. 10. 13։

Բեթսան. այ ։ || տուն ժանեաց փղոյ. կամ տուն փոփոխութե. կամ նշմամբ ։ Էր անուն քաղաքի կիսոյ ցեղին մանասէի յայս կոյս յորդանանու. Յեսու. 17. 11. և 16։ 1. Մնաց. 7. 29։ Քաղաքս այս էր 'ի գալիլեայ 'ի գաւառին գեկապօլեայ առ ընդարձակն գեղջուէից մերձ առ եզր ծովակին գենեզարեթայ 'ի հարաւակողմն յեզր յորդանանու. զորոյ պարսպն կախեցին փղշտացիքն զմարմինս սաւուղայ, և որդւոց նր ։ 1. Թագ. 31. 10։ 2. Թագ. 21. 12։ 1. Մակ. 12. 41։ որ 3. Թագ. 4. 12. * գրի՝ տուն սանայ, որ է առել՝ Բեթսանայ ։ Սա կոչի և սկիւթուպօլիս. * Դատ. 1. 27. ուր և խակձայնամբ գրի 'ի մեզ՝ Բեթսան ։ Իսկ 1. Մակ. 5. 52. գրի Բեթսօն ։ Դիւձլ՝ Բեթսան. Յեսու. 21. 25. ուր ըստ եօթանասնից գրի՝ յեբաթա, է անուն քաղաքի կիսոյ ցեղին մանասէի յայսկոյս յորդանանու, որ տուաւ ղեւտացւոց ։ Սա 1. Մնաց. 6. 70. գրի 'ի մեզ՝ Իբաաղամայ. իսկ ըստ լատինացւոց՝ Բաղամամ։

Բեթսարիսա ։ ըստ Ղից գրի՝ Բեթսարիսա ։ || տուն արեգական. և կամ երբայեցերէն և ասորերէն տուն անտառի ։ Էր անուն քաղաքի, որ էր յերկրի ցեղին եփրեմայ՝ մերձ 'ի ծովն մեծ 'ի դաշտավայրի 'ի սահմանս դիոսպօլեայ հնգետասան մղոնիւք հեռի 'ի նմանէ 'ի հիւսիսոյ կողմանէ ։ 4. Թագ. 4. 42։

Բեթսիմօթ ։ || տուն աւերածի. կամ տուն լերազրութեանց, կամ անապատութեանց ։ Էր անուն քաղաքի, որ էր 'ի դաշտավայրի յարևմտից մովաբու 'ի հիւսիսակողմն մերձ 'ի յորդանան ։ Սա յետոյ վիճակեցաւ որդւոցն ռուբենի. Յեսու. 13. 20։ որ 12. 3. * գրի՝ Ասիմոթ ։ և Թուոց. 33. 49. Եսիմովթ ։ Իսկ Եզեկ. 25. 9. գրի 'ի մեզ՝ բաժանաքաղ, տուն բեթայ և ղաւթութեայ. Իսկ ըստ Ղից և ըստ արաբացւոց գրի՝ բեթասիմութ ։

Բեթսուրք ։ || տես Բեթսուր ։

Բեթսորոն ։ || տես Բեթորոն ։

Բեթսուր. կամ Բեթսուրա. կամ Բեթսուրք. կամ Բեթսոր. կամ Բեթսորա. այ ։ || տուն ժայռի, կամ ապառաժի, կամ զօրութե. կամ տուն կազմակերպութե. կամ տուն պաշտպաման ։ Էր անուն ամուր քաղաքի, որ էր 'ի մէջ քարաժայռի 'ի վիճակի ցեղին յուդայ մերձ յեղէմ երբե առաջարկեցք հետ՝ ընդ

[illegible] Յես. 15. 58: 1. Մնաց. 2. 45: 2. Մնաց. 11. 7: 3. [illegible] 3. 16: 1. Մակ. 4. 29. և 6: և 6. 7: և 11. 69: 2. Մակ. 11. 5: և 13. 19:

[illegible]

2. Եզր. 2. 49. կոչի Բասի:

Բեամեսթայ: || տես Բեամեսթեմ:

Բետան: ըստ Յնց գրի՝ Բետանէ: || որովայն. կամ բանկնի: Է՛ անուն տեղւոյ, որ երեւի գոլ յայդմն արաբիայ: Յուդի. 1. 9:

Բետեգիւհա: || տես Բետիլուա:

Բետերեայ: || 1. Եզր. 5. 17: ըստ Յնց գրի բետենիս. (սեռական՝ ներա.) որ թարգմանի՝ որովայնակամ բանկնի առն: Է անուն միոյ յիշխանաց տոհմից ելելոց 'ի գերուէ:

Բետիլուա. կամ Բետեգիւհա. այ. || տուն այ տն. կամ կոյս տն: * Է անուն քաղաքի, որ էր 'ի վերայ լերին յերկրի ցեղին զաբուղոնի, զոր պաշարեաց հոլոփեռնէս: Յուդիթ. 6. 7: և 7. 1. և 3: և 13. 12: որ 4. 5. գրի 'ի մէջ՝ Բատիլիոյայ: սա Յես. 19. 15. կոչի Բեթլահեմ:

Բետամեսթեմ: ըստ յունաց գրի՝ Բետոմեսթեմ: || տուն ընկենող. կամ պարունակող նը: Է անուն քաղաքի ցեղին նեփթաղիմայ: Յուդիթ. 15. 5: որ 4. 5. գրի 'ի մէջ Բեամեսթայ. իսկ ըստ յունաց Բետեմեսթան: Քաղաքս այս է նոյն, որ Դատ. 1. 33. կոչի՝ Բեթսամիւս:

Բետոլիամ. այ: ըստ Յնց գրի՝ Բետոլիով: || տուն տն նը: Է անուն քաղաքի, որ երեւի գոլ յերկրի ցեղին բենիամենի. և նոյն ընդ քաղաքին, որ կոչի Բեթէլ. յորմէ էին ոմանք յելելոց 'ի գերուէ: 1. Եզր. 5. 21:

Բեփա. այ: || ջրհոր. կամ բացատրութն. կամ մեկնութն. կամ 'ի լոյս նը: Է անուն գեղջ, որ էր 'ի վիճակի ցեղին դանայ: Դատ. 9. 21: Յորմէ առէ Հերոնիմոս՝ թէ հեռի էր յեղեւթերոպօլեայ ութն մղոնիւք ընդ հիւսիսակողմն:

Բեքաեթ: || 1. Մակ. 7. 19: Ը յունաց գրի՝ Բեզեթ, որ թարգմանի, 'ի ձիթենիս: Է անուն քաղաքի որ էր յերկրի կիսոյ ցեղին մանասէի յայսկոյս յորդանանու: և է նոյն՝ որ Դատ. 1. 4. կոչի՝ Բեզեկ:

Բերայ. ի: || 4. Թագ. 9. 27: Ը ոմանց գրի՝ Գաբեր, որ թարգմանի՝ այր հզօր. կամ ասորերէն՝ աքաղաղ հաւուց: Է անուն քաղաքի կիսոյ ցեղին մանասէի յայսկոյս յորդանանու: Սա է նոյն քաղաքն, որ կոչի՝ Յեբղաամ:

Բերեայ: || տես Բերայի. և Բաբի:

Բերեթ: ըստ ասորւոց գրի՝ Բիրաթ: || ջրհորք. կամ մաքրութիք: Է անուն տեղւոյ, որ էր 'ի վերին գալիլեայ յերկրի ցեղին նեփթաղիմայ մերձ յԱքբեկա: 1. Մակ. 9. 4:

Բերզելի. կամ Բերզելլի. լեայ. կամ ղայ: || եբ կաթեղէն. և կամ եբրայեցերէն և ասորերէն, որդի արհամարհանաց: Է անուն առն գաղաադացւոյ՝ բարեկամի արքայի դաւթի 'ի տարագրելումն: 2. Թագ. 17. 27: և 19. 31: 3. Թագ. 2. 7: 1. Եզր. 5. 38: 3. Եզր. 7. 63: որ 2. Եզր. 2. 61. գրի 'ի սեռական հոլովի՝ Բերզելլայի: Դրիձ՝ է անուն հօր եդրիէլի փեսայի արքայի սաւուղայ: 2. Թագ. 21. 8:

Բերզելեայ. ի: || տես զնշանակութիւն 'ի վեր: Է անուն միոյ յիշխանաց տոհմիցն քահանայից. և վն այսորիկ կոչեցաւ այսպէս՝ զի սա՝ և որդիք սր առին 'ի բերեանց կանայս 'ի դստերաց Բերզելեայ գաղաադացւոյ: Եւ զի կորուսեալ էին զգիրս ազգահամարի իւրեանց, վն այնորիկ որոշեցան 'ի քահանայութէ: 2. Եզր. 2. 61: սա 1. Եզր. 5. 38. գրի 'ի մէջ Յոգոսս. իսկ ըստ Յնց Յաղդու: Եւ 3. Եզր. 7. 63. գրի 'ի մէջ Եղիաեայ, փոխանակ գրելոյ՝ Բերզելեայ:

Բերզելայի: || տես Բերզելի. և Բերզելեայ:

Բերզելլի: || տես Բերզելի:

Բերիա. այ: || եբրայեցերէն ստուգաբանի՝ ջրհոր նր. կամ դուստր նր. կամ բացայայտութն նր: իսկ ելեալ 'ի յունական բառէն՝ բարիս. թարգմանի՝ ծանր, կամ ծանրակշիռ: Է անուն քաղաքի, որ էր 'ի մակեդոնիայ 'ի մէջ թեսաղոնիկեայ և կանգամիոս լերին ոչ հեռի 'ի գետոյն լուդիայ 'ի գաւառին եմաթիայ, ուր հաճառացեալքն փախուցին զպօղոս. և զշիղայ 'ի ցասմանէ հրէից: Գործ. 17. 10. և 13: Եւ սա այժմ կոչի վերիա: 'ի քաղաքէ յայսմանէ էր սոսիպատրոս որդի պիւռայ, և վասն այնորիկ կոչի բերիացի. Գործ. 20. 4: Դրիձ՝ * բերիա է անուն որդւոյ սամայեայ՝ որդւոյ սեքենիայ. 1. Մնաց. 3. 22: Դրիձ՝ * է անուն որդւոյ սեմեայ ղեւտացւոյ: 1. Մնաց. 23. 10. և 11:

Բերիացի: || տես 'ի վեր Բերիա:

Բերիգայ: || 1. Մնաց. 8. 21: Այս բառ ոչ երեւի յիմիք թարգմանութէ:

Բերինիկէ: || է բառ յունական, և ստուգաբանի, յաղթանակաւոր. կամ բերող զյաղթութն. կամ ծանրութն յաղթութէ: իսկ եբրայեցերէն ստուգաբանի ջրհորք խըղկից: Է անուն քեռ. փոքուն ագրիպպայ արքայի հրէաստանի: Սա ընդ եղբօր իւրում եկն 'ի կեսարիա յողջոյն փեստոսի. և առաջի նր կացուցած զպօղոս կապեալ. Գործ. 25. 13. և 23: և 26. 30:

Բերիթ: || տես Բահաղբերիթ:

Բերոթ որդւոցն յակնայ: || * Է անուն տեղւոյ՝ որ էր յապառաժ արաբիայ. ուր եղև քառասներորդ ութերորդ իջեվան որդւոցն իէլի: 2. Օրին. 10. 6: Սա Թուոց. 33. 31. կոչի Բանեա:

Բերովթ. կամ Բերօթ. այ: || ջրհորք. կամ բացատրութիք. կամ 'ի լոյս ածումն. կամ կիպար: Է անուն քաղաքի, որ էր յերկրի ցեղին բենիամենի մերձ 'ի սահմանս ցեղին եփրեմայ: Յես. 9. 17. և 18. 25: Յորմէ էին ոմանք յելելոց 'ի գերութէ: 2. Եզր. 2. 23: որ 1. Եզր. 5. 19. գրի 'ի մէջ Թերոն: Եւ որ է 'ի քաղաքէ աստի, կոչի՝ Բերովթացի. 2. Թագ. 4. 2: իսկ 23. 37. գրի 'ի մէջ՝ բեքրովթացի: և 1. Մնաց. 11. 39. բերօնացի:

Բերովթացի: || տես 'ի վեր Բերովթ:

Բերսաբէէ. բեայ. || ջրհոր երդման. կամ աղբիւր երդման. կամ ջրհոր յագեցման: Է անուն ջրհորոյ, զոր փորեաց աբրահամ, և անդ երդուաւ ընդ աբիմելէքայ. և վասն այնորիկ անուանեաց զա-

-նուն նա բերսաբէէ՝, որ թարգմանի՝ ջրհոր երդման: Ծննդ. 21.31: Այլ. բնակեցաւ երդմանն խառնակ. Ծննդ. 26.23: Եւ անդ յետոյ շինեցաւ քաղաք, և կոչեցաւ Բերսաբէէ. Եւ մինչև բնակեցաւ նախ ցեղին յուդայ: և ապա առեալ ցեղին շմաւոնի: Յեսու. 15.28: և 19.2.3. Թագ. 19.3: որ 8. Մնաց. 4.28. գրի 'ի մէջ՝ բերսաբէին: Սա այժմ է գիւղ մի, և կոչի 'ի բնակչաց անդուստ՝ բերսաբէէ: Եւ զի քաղաքս այս էր 'ի մի ծայրն երկրին աւետեաց ընդ հարաւակողմն. մերձ յանապատն մեծ առ սահմանօք եգիպտոսի. և քաղաքն դան 'ի միւս ծայրն. ընդ հիւսիսականն. վա այնորիկ բաղդատ անգամ 'ի սբ. գիրս փոխանակ ասելոյ՝ ծայրէ 'ի ծայր երկրին աւետեաց, ասացեալ լինի. 'ի դանայ մինչև ցբերսաբէէ: 2. Թագ. 17.11: և 24.2. և 7: Ի հնձ՝ բերսաբէէ է անուն գաւառ եղիպոսայ՝ կնոջ ուրիայ քետացւոյ: 2. Թագ. 11.3: որ յետ մահուան առն իւրոյ եղև կին դաւթի. և ծնաւ նմա զսողոմոն: 2. Թագ. 11.27: և 12.24:

Բերսաբին: || տե՛ս 'ի վեր Բերսաբէէ:

Բեսամանայիմ: ըստ Հելլ. գրի՝ Բեսեմիին: || յերկրամիւս, կամ 'ի շարժմունս. նեղութի: Է անուն միոյ փոքրիկ գաւառի, որ էր 'ի սահմանի ցեղին նեփթաղիմայ ընդ արևելակողմն, յորում էր քաղաքն Մոյելոմ: Յես. 19.33:

Բեսաելիէլ: || տե՛ս Բեսելիէլ:

Բերոթ: || տե՛ս Բերովթ:

Բերովթա. այ: || ջրհորք. կամ դաշինք. կամ մաքրութիւն. կամ նոճ: Է անուն քաղաքի՝ որ էր 'ի սահմանի երկրին աւետեաց ընդ հիւսիսականն ցեղին նեփթաղիմայ 'ի մէջ սահմանացն դամասկոսի և եմաթայ: Եզեկ. 47.16:

Բերովթ քաղաք: ըստ յունաց գրի՝ Բերովթ քաղաքար: || ջրհորք խորք. կամ նմանք նոյ. կամ ջրհորք խորք խառնակաւք: Է անուն գեղջ. կամ աւանի. որ էր հանդէպ բեթղեհեմի 'ի սահմանս ցեղին յուդայ: Երեմ. 41.17:

Բերովթացի: || տե՛ս Բերովթ:

Բեւեկնի: || Յես. 24.26: Է անուն ծառոյ, ընդ որով յեսու կանգնեաց զվէմ մի մեծ առաջի տն. 'ի վկայութիւն որդւոցն իէլի: Ջատագովք համարին, թէ եւս նոյն՝ որ էր 'ի սիկիմ 'ի վիճակի ցեղին եփրեմի, ընդ որով յակոբ ծածկեաց զկուռս օտարոտիս. և կոչ բոյս. զնա: Ծննդ. 35.4: որ Դատ. 9.6. կոչի կաղնի կանգնոյ, առ որով թագաւորեցուցին զաբիմելէք արք սիկիմացւոց:

Բեւեկնի եղևնայի: || 3. Թագ. 19.4: Այսպէս կոչեցաւ բեւեկնին այն, ընդ որով եղիա մարգարէն նստեալ յուրժամ փախուցեալ էր յերեսաց եզաբելայ: Եւ է առաւօտուբ միով հեռի 'ի քաղաքէն բերսաբեայ 'ի սահմանի ցեղին շմաւոնի 'ի հարաւակողմն:

Բեւեկնի ծառոյն: || տե՛ս. փառան:

Բեքտեսայ: || տե՛ս. Թեկուէս:

Բեքմիրաթ. այ: || անդրանկութիւն. կամ երեխայրիք: Է անուն որդւոյ աբիայ՝ որդւոյ սաւուղ յեմինեցւոյ. 1. Թագ. 9. 1:

Բեքրովթացի: || տե՛ս Բերովթ:

Բ Է.

Բէան: || 'ի ստորասարանաց. կամ 'ի պատասխանատուութեան. կամ յերգս. կամ քննութեան նոյ. և կամ առաքելէն. մաղթանք: * Է անուն նշանաւոր քաղաքի, որ էր յերկրի ցեղին ռուբենի մերձ 'ի հեղեղատն առնոնայ: Թուոց. 32.3: որ 'ի 38 համարն գրի 'ի մէջ՝ Բէէլմէոն:

Բէաւղ: || տե՛ս Բէեղէլ:

Բէեղզեբուղ. այ. ու: || Տէր ճանճից. կամ աստուծոյ. կամ տէր ճանճից: Է անուն կուռոյն ակկարոնի. որ և երբեմն կոչի * Բահաղ ճանճից. Տե. 4. Թագ. 1.2. և 6: Եւ կոչեցաւ այսպէս, զի համարէին զնա փարատիչ ճանճից ապահովութեան 'ի խայթուածոց ճանճից: Վասն որոյ և զիշխանն նոյ սատանայ էին 'ի նմանութիւն ճանճի: Եւ զի բէեղզեբուղ առ ըմբռնեալ նշանակէ. տէր աղբից. վա այնորիկ հրէայք առ 'ի նախատինս լիշխանին դիւաց՝ կոչէին զնա այսու անուամբ: Մատթ. 3.22: Ղուկ. 11.18: Յովհ. 12.9: որք և զՔրիստոս այսու անուամբ նախատեցին. Մատթ. 10.25:

Բէելփեգոր. այ: || Եզեկ. 27.4: * Սա Թարգմանի՝ կուռք: Եւ ասէ՝ թէ է անուն երևակին, և է նոյն, որ կոչի բահաղիմ: Ջատագովքն տեսանեն զնա ... զահեկին զոր գիւ. խաւարանց զաղթիւ. և զայն համարէին փառս խաւարանց:

Բէեղմաւոն: ըստ եօթանասնից գրի՝ Բէեղմաոն: || տառոյ հաւատարիմ. կամ տէր հաւատարիմ. կամ նշմարտախօս: Է անուն տեղւոյ: Երգոց. 8.11: Ջատագովք, թէ կամ է նոյն քաղաքն, որ Թուոց. 32.38. ըստ եօթ կոչի բէէլմէոն. իսկ 'ի մեր գրի՝ բէէլմոն: Եւ կամ այն, որ կոչի ենգադդի. զի 'ի ամեալս յայսոսիկ էր առատութիւն այգեաց:

Բէեղզեփոն. այ: || կուռք. կամ աստուած՝ կամ տէր հիւսիսոյ. կամ տէր գիտութեան, կամ խորհրդոյ: Է անուն տեղւոյ՝ որ էր յեզեր րին եգիպտացւոց առ եզերբ կարմիր ծովուն հանդէպ հանդերձանացն: Ելից. 14.2. և 9: Թուոց. 33.7:

Բէեր. այ: || ջրհոր. կամ բացայայտօղ. կամ 'ի լոյս: Է անուն հօր յուդիթայ կնոջ եսաւայ: Ծննդ. 26.34:

Բէերուամովթ: || Յես. 19.8: Այս բառս այսպէս յայլում թարգմանութեան գրի բարամաթ՝ մի անուն. և թարգմանի՝ ջրհոր ռամովթայ: Եւ այս է երկու մասանց քաղաքին, որ կոչի՝ Բաաղեթ. և է 'ի վիճակի ցեղին յուդայ առ սահմանօք ցեղին շմաւոնի:

Բէէլմօն. կամ Բէէլմէոն: Ըստ եօթ. գրի՝ Բէէլմէոն: || կատարումն. կամ առաջնութիւն բնակարանի. կամ տէր յանցանաց: Է անուն հռչակաւոր քաղաքի, որ էր յերկրի ցեղին ռուբենի մերձ 'ի հեղեղատն առնոնայ: Թուոց. 32.38: և Մնաց. 5.8: որ Յես. 13.17. գրի 'ի մէջ՝ տուն Բաաղմէոնայ: Սա կոչի և բէան. և երբեմն դաշտ նոյն. որ Երեմ. 48.23. կոչի

տուն մաւծեալ, որ թարգմանի՝ տուն մե-
ղուաց, կամ անօրէնութեան. մի տառաւ կրա-
պաշտութեան, որ անդ լինէր։

Բեէենով. այ։ ըստ այլոց գրի Բենեննոմ։ || որդի հարստութեան իւրոյ. կամ որդի խոռ-
բալի. կամ տրտմեցուցանողի զնա։ Է անուն
ձորոյ, որ էր մերձ յերուսաղէմ ընդ արևելա-
կողմն առ ընդերձն ձիթենեաց հարաւակա-
ղմնին թափելոյ և հեղեղատին կեդրոնի.
և կոչի երկիր բենեննոմայ. կամ երկիր որդ-
ւոյն ենոմայ։ 2. Մնաց. 28. 3։ որ 33. 6. գրի
'ի մէջ՝ երկիր բենենոմայ։ Սա է նոյն, որ և
կոչի Տոփեթ. և Ձոր որդւոյն Ենովմայ։
տես Ենովմ։

Բեթագլա։ || տես Բեթագլա։

Բեթարաբա։ || տես Բեթարաբա։

Բեթբարգա։ ըստ ոմանց գրի՝ Բագդարգա։ || 'ի ծննդեան. կամ 'ի քննութեան։ Է անուն
քաղաքի ցեղին յուդայ։ Յես. 15. 61։

Բեթեէլ։ || տես Բեթէլ։

Բեթթափուա։ || տես Բեթթափուա։

Բեթսուր։ || տես Բեթսուր։

Բեթեղ։ || տես Բեթէլ։

Բեթի որդի սերայ։ || ըստ յունաց գրի՝ բե
նովը, որ թարգմանի՝ որդի սերայ. զի բէն,
կամ բէյն՝ նշանակէ, որդի. և սերը՝ թարգ-
մանի հօտք, կամ լոյս։ Եւ այսպէս բենին
որդի սերայ՝ * է իբրև մականուն տրուեալ
որ էր գործակալ առնելոց արքայի սողո-
մոնի 'ի լեռինն եփրեմայ։ 3. Թագ. 4. 8։

Բէլ. այ։ || հնացեալ. կամ ոչինչ. կամ հաստա-
տուն։ Է անուն կռոցն բաբելացւոց։ Ես-
այ. 46. 1։ Երեմ. 50. 2։ և 51. 44։ Աւր. Թէ
այսու անուամբ կոչիւր առաջին թագա-
ւորն բաբելոնի. որոյ յետ մահուանն կանգ-
նեցին զպատկեր նր բաբելացիք, և քանզի
զհեղինակ նորա պաշտէին զնա։ Եւ է այն, զոր
կործանեաց դանիէլ։ Դան. 14. 2. և 21։

Բելփեգովը։ || տես Բէլփեգովր։

Բենդոսեթ. || որդի անկրկնութեան. կամ
որդի այտուրեմն երկիւղի, կամ խոստովանութեան։
Է անուն որդւոյ սեթոյ։ 1. Մնաց. 4. 20։

Բեովր. կամ Բեօր. այ։ || հրդեհումն. կամ
մարմնութիւն. կամ անառակ. կամ անասուն. կամ
տարագ։ Է անուն հօր բաղաամայ հմայ-
կին։ Թուոց. 22. 5։ 2. Օրին. 23. 4։ Դրծմլ՝ է
անուն հօր բաղակայ արքայի եդոմայ։ Ծնն.
42. 16։ որ Ծննդ. 36. 32։ 1. Մնաց. 1. 43. գրի
'ի մէջ՝ Սեփովրայ. կամ Սեփովրայ։ Դրծմլ. *
Բեովր. Թուոց. 24. 22. երկրորդ անուն սերո-
ւոյ կինեցւոց. որք բնակեալ էին յանա-
պատին յուդայ։

Բեսեկեղ։ ըստ այլոց գրի՝ Բեսեկեղեղ։ || 'ի
հովուածքի այլ։ Է անուն տան յորդանանու
տեղւոյ։ 2. Եզր. 10. 30։

Բեսայ։ || ըմբեր. կամ բազմապատկութիւն։ Է ա-
նուն, որդւոյ սոփայ։ 1. Մնաց. 7. 37։

Բեսեղեէլ։ || տես Բեսելեէլ։

Բեսեկեթ։ || 'ի սպասաւորութեան։ Է անուն կամ
խորքաղաք ... 'ի հնգից դարուն մով-
սեսի։ Քանզի հրեայքն չորից գիրսն մով-
սեսի առնեն են անուանեալ 'ի նոցին սկզ-
բանց։ Իսկ եօթանասունքն կոչեցին զսա
'ի յոյն բարբառ՝ Գենեսիս, որ թարգմանի
նի, ծննդոց. զի 'ի սմա պատմի արա-
րածոց գիրք. Ծննդ. 1։

Բեօն։ || 'ի տառապանս. կամ յերբեք. կամ քըն
նութեան. և կամ տարրերեն մաղթանք։ *
Է անուն քաղաքի, որ էր 'ի մէջ սահմանացն
ցեղին յուդայ և բենիամենի մերձ 'ի հե-
ղեղատն կեդրոնի։ Եւ զայս անուանեցին
նմա որդիքն ռուբենի։ Յես. 15. 6։ որ 18.
18. * կոչի Բաան։

Բեօր։ || տես Բեովր։

Բ Ի

Բիթաւաթ։ || տես Աբիթաւաթ։

Բիթեայ։ || տես Բերայի։

Բիրեէ։ || տես Բերայի։

Բիւղացիք։ || է անուանական ելեալ 'ի բա-
ռէն՝ Բիբլոս, որ ստուգաբանի՝ գիր ծո-
վու. և է անուն քաղաքին, որ այժմ կոչի
գեբացիք. որ և էր ծովեզերեայ քաղաք
փիւնիկեցւոց 'ի մօտոյ գեռոյն ադոնի-
սայ, որոյ բնակիչքն կոչին բիբլացիք։ 3.
Թագ. 5. 18։ Իսկ առաջին Եզեկ. 27. 9. կոչին 'ի
մէջ՝ ծերք մառանդացւոց. իսկ ըստ հելլ
դրքին ծերք բիբլացիք, որ զնոյն նշանա-
կէ. քանզի բիբլոս 'ի յոյն բարբառ նշա-
նակէ, մատեան, յորմէ անուանեալ բառս
բիբլացիք։ Թարգմանի՝ մառանդացւոց։ Եւ
յերուսի կոչեցան այսպէս, զի 'ի սոցանէ
եկին բազում խմստուն Հարտարապետք,
որք պատրաստեցին զնիւթ շինուածոյ տա-
ճարին սողոմոնի։

Բիւրեան։ || տես Բաղկէան։

Բիւթաւաթ։ || տես Աբիթաւաթ։

Բիւթանացիք։ || տես 'ի վերոյ Բիւթանիա։

Բիւթանիա։ || է բառ յունական, և ստու-
գաբանի, շատ աղքատութիւն. կամ ձեռաւ տանի
պտղոյն։ Է անուն գաւառի փոքուն ասիոյ,
որ մի նահանգ եղեալ ընդ պոնտոսի, ու-
նի զնա յարևելից կողմանէ, և հիւսիս կայ
յարևմտից կուսէ. և առ երի ունի 'ի հիւ-
սիսոյ կողմանէ զծովն պոնտոսի՝ որ է սեաւ
ծով. յարևելից պափլագոնիա. 'ի հարաւոյ
գաղատիա առանձնակի. իսկ յարևմտից դառ-
պոնտոս։ Գործ. 16. 7։ Սորայ բնակիչքն կո-
չին՝ Բիւթանացիք։ 1. Պետր. 1. 1։ գաւառս
այս յառաջագոյն կոչէր Բեբրիւկիա. և
Թրակիաստանեցւոց. իսկ այժմ կոչի՝ Քոճայ։

Բ Լ

Բղլեա։ || տես Տաբէէլ։

Բղտուր։ || տես Գաղատա։

Բղտուր ամենեայ։ || 2. Թագ. 2. 24։ Է անուն
տեղւոյ, որ էր հանդէպ գայեայ ընդ ճա-
նապարհ անապատին գաբաւոնի 'ի միջա-
կի ցեղին Բենիամենի։

Բղտուր անթլփատից. || Յես. 5. 3։ Է անուն
տեղւոյ, որ էր յերկիր ցեղին բենիամե-
նի, ուր թլփատեցան որդիքն իսրայելեալք
յերդատանէ։ Եւ է նոյն տեղին, որ կոչի
Գաղգաղա։

Բըլար այ: Տե՛ս Գաղաադ:
Բըլար չմնդանման: Տե՛ս Գաղաադ. և Գաբաաթ:
Բըլրակի: Տե՛ս Կարիաթարիմ:

Բ Ղ

Բղաստոս: Է բառ յունական, և նշանակէ բողբոջ, կամ յառաջ անող: Էր անուն սենեկապետի արքային Հերովդեսի: Գործ. 12. 20:

Բ Ո

Բոթրոյ. այ: Ըստ յունաց գրի՝ Բոթրոս, որ է բառ յունական. և թարգմանի, խոր խորատ: Էր անուն աշխարհի, որ էր 'ի սահմանս երկրին Մարաց՝ և ասորւոց ընդ իշխանութիւն ասորեստանեայց. յուր գերեալ բերան Դամասկոսի 'ի Թագլաթփաղասարայ. և յետոյ եղև նոյն զառնալ 'ի գերութենէ անտի: Ամովս. 9. 7: Եւ սա է նոյն աշխարհ. որ 4. Թագ. 16. 9. կոչի Կիւրենէ: Իսկ Թերևս էր առ գետովն, որ կոչի Կիւրոս:
Բոթորան: Տե՛ս Բեթորան:
Բոկխաս: Տե՛ս Բոկքխաս:
Բոկկոս. այ: Ունայն. կամ ցրումն. կամ 'ի ժայթքմանէ: * Էր անուն որդւոյ Աբիսուայ՝ որդւոյ Փենեհեսի. 1. Եզր. 8. 2: որ 2. Եզր. 7. 4. գրի 'ի մեզ Բոկա: և 1. Մնաց. 6. 51. Բոկկիա. և 'ի 5. համարն. Բոկքի:
Բոկքխաս: Ունայնութիւն Տեառն, կամ ցրումն Տեառն: Էր անուն որդւոյ Եմանայ Ղևտացւոյ: 1. Մնաց. 25. 4: որ 'ի 13. համարն գրի 'ի մեզ Բոկխաս:
Բոյոս: Տե՛ս Բոոս:
Բոնիոս: Ըստ ասորւոց գրի՝ Բեննո. իսկ ըստ այլոց բենոն: Որդի նորա. կամ շինութիւն, կամ խնամատութիւն նորա: Էր անուն աղուամ Ղևտացւոյ յորդւոցն Մերարեայ, և գրի 'ի մեզ համեմատ նշանակութեան, որդի նորա, Բոնիոս: 1. Մնաց. 24. 26:
Բոոզ: Զօրութիւն. կամ հաստատութիւն. կամ 'ի զօրութեան. կամ 'ի նոյնպէս: Էր անուն երկրորդի սեանն, զոր կանգնեաց Սողոմոն առաջին տաճարին ընդ ձախակողմն: 3. Թագ. 7. 21: որ 2. Մնաց. 3. 16. կոչի զօրութիւն, որ է նշանակութիւն բառին բոոզ:
Բոոս. կամ Բոյոս. այ: Նոյն է նշանակութիւն ընդ վերինս: Էր անուն որդւոյ Սաղմոնայ՝ որդւոյ Նաասոնի: Սա եղև այր կնոջն Հռութ, և ծնաւ 'ի նմանէ զՈվբեթ: Հռութ. 2. 1: և 4. 13. և 21: Մատթ. 1. 5:
Բոսորալիմայ: 1. Մակ. 5. 26. Աստ 'ի մեզ երկու անուանքն մի եղեալ են. զի ըստ յունաց գրի՝ Բոսոր, 'ի յԱղիմիս: Աղիմս, որ եբրայեցերէն նշանակէ, արան. կամ զօրութիւն. իսկ յունարէն առատութիւն, ապի, կամ ծովային, և կամ թուփ, է անուն քաղաքի, որ էր յերկրին Գաղաադու 'ի վիճակի ցեղին Գադայ մերձ յանապատն եփրատայ ընդ հարաւակողմն: Իսկ Բոսոր է անուն այլոյ քաղաքի, որ էր յերկրին մովաբայ 'ի դաշտավայր, զորմէ ասացեալ 'ի բանն Բոսոր:
Բոսերայ: Տե՛ս Բոսոռէ:
Բոսոր. կամ Բոսոր. այ: Հնձանք. կամ կութք. կամ ամրութիւն. կամ 'ի բացայայտութեան. կամ արգելումն. կամ 'ի յանձկութեան. կամ 'ի նեղութեան: Էր անուն քաղաքի մովաբացւոց. որ յետոյ եղև ցեղին Ռուբենի: Սա էր յանապատին միսորայ (որ թարգմանի դաշտ.) յանդիման երիքովի ունելով զյորդանան գետ յարևմտից կողմանէ. և առաւ 'ի ղևտացւոց. և եղև քաղաք ապաստանի: 2. Օրին. 4. 43: Յես. 20. 8: և 21. 36: 1. Մնաց. 6. 78: Երեմ. 48. 24: Դրիձ՝ է անուն քաղաքի որ էր յերկրի ցեղին Գադայ 'ի Գաղաադ. 1. Մակ. 5. 28. և 36: Զսա ասեն ոմանք համարին նոյն քաղաք ընդ վերինս: Դրիձ՝ * է անուն մեծի քաղաքի, որ էր յերկրին եդովմայ մերձ 'ի քաղաքն Թեմնան: 1. Մնաց. 1. 44: Եսայ. 34. 6: որ Ծննդ. 36. 33. գրի 'ի մեզ Բոսորայ. և ըստ ոմանց բոսորրա: Իսկ Երեմ. 49. 22. գրի 'ի մեզ Բոսրան: 'Ի քաղաքէ աստի էր մայրն յոբայ, և վասն այնորիկ կոչի բոսորացի: Յոբ. 42. 16:
Դրիձ * Բոսոր է անուն հեղեղատի, որ եղեալ յերկրին ցեղին յուդայ՝ պատի առ սահմանօք ցեղին շմաւոնի 'ի հարաւ կուսէ, և անցեալ առ քաղաքաւն բերսաբեայ երթայ մտանէ 'ի ծովն մեծ մերձ առ քաղաքն ռինոկորուրայ: 1. Թագ. 30. 9. և 10. և 21: Եւ գիտելի է, զի հեղեղատս այս զանազան անուամբ կոչի 'ի ՍԲ գիրս, և է կարի հռչակաւոր: Քանզի Ծննդ. 15. 18: 3. Թագ. 8. 65. կոչի Գետ եգիպտացւոց: Իսկ Թուոց 34. 5: Յես. 15. 4. Ջուր եգիպտացւոց: Եւ Յես. 15. 47. Հեղեղատ եգիպտոսի: Եւ 4. Թագ. 24. 7. Հեղեղատ եգիպտացւոց: Եւ Ամովս. 6. 15. Հեղեղատ արևմտից: Եւ զի սա էր 'ի մի ծայրն երկրին աւետեաց ընդ հարաւակողմն. և երկիրն եմաթայ 'ի միւս ծայրն ընդ հիւսիսակողմն. վասն այսորիկ փոխանակ ասելոյ, ծայրէ 'ի ծայր երկրին աւետեաց՝ ասացեալ լինի, 'ի մտից եմաթայ մինչև 'ի հեղեղատն եգիպտոսի. 2. Մնաց. 7. 8: Բայց թէ ընդէր կոչեցաւ Հեղեղատ եգիպտոսի. կամ գետ եգիպտացւոց. այս է պատճառն. զի և 'ի մէջ սահմանաց երկրին աւետեաց, և եգիպտոսի. և բաժանէ զերկիրն եգիպտացւոց յերկրէն աւետեաց յարևմտից կողմանէ: Եւ քանզի պատի առ սահմանօք երկրին փղշտացւոց, վասն այսորիկ 3. Թագ. 4. 21. կոչի գետ երկրին այլազգեաց:
Բոսորրա. այ: Ըստ յունաց գրի՝ Բոսորրա: Ի նշանակութիւնն տե՛ս 'ի վեր: Էր անուն մեծի և ամուր քաղաքի, որ էր ցեղին Գադայ 'ի Գաղաադ յերկրին ամովրհայ: 1. Մակ. 5. 26:
Բոսորացի: Տե՛ս Բոսոր:
Բոսորեաց: Տե՛ս Բոսոռէ:
Բոսոր: Տե՛ս Բոսոր:
Բովլա: Հնացեալ, կամ եղծեալ: * Էր անուն քաղաքի ցեղին յուդայ. որ յետոյ առաւ

ցեղին Շմաւոնի : Յեսու. 19. 3: որ 15. 29. կոչի Բաաղա :

Բովկ . այ : || Ծնն. 25. 23: Ըստ ըստ այլոց գրի՝ Բուզ , որ թարգմանի , արհամար-հեալ . կամ աւար հարեալ : Է անուն տեղ-ւոյ , որ էր սահմանակից աշխարհին Ուսոյ ւոց յարևելից կողմանէ յապառաժն ա-րաբիոյ :

Բովկա : || տե՛ս Բովկ . և Բոկկա ;

Բովրասն : || 1. Թագ. 30. 30: Ըստ ե՛ քաղ-դէացւոց գրի բովրասան , որ թարգմա-նի , լիճ ասանոյ : Արդ՝ Բովրասան ըստ ոմանց է անուն լճի , որ էր յերկրի ցեղին յուդայ մերձ ՚ի քաղաքն ասան , յորմէ և զայս անուն էառ : բայց երևի թէ էցէ նաև անուն քաղաքին , որ կոչի Ասան :

Բոստնիմ : || ոտովայնք . կա՛մ բևեկնիք : * Է անուն քաղաքի ցեղին գադայ : Յես. 13. 26:

Բորոէլ : || տե՛ս Բադուէար :

Բորքի : || տե՛ս Բոկկա :

Բոէայ : || 3. Եզր. 7. 62: Այս բառ ոչ երևի յհմիք թարգմանութե՛ :

Բուբաստայ : սորա անուանականն է բու-բաստոս : || Եզեկ. 30. 17: Սա եբրայեցե-բէն կոչի՝ Փիբեսէթ , որ թարգմանի , բե րան ամօթոյ : Եւ է անուն քաղաքի , որ էր յերկրին եգիպտացւոց ՚ի մէջ Նեղո սի առ գետեզերբն յարևելից կողմանէ : Եւ ասի , թէ է այն , որ այժմ կոչի Ազիօթ :

Բուգաթան : || յունարէն սուգաբանի , անապարծ . կամ մեծաբանօղ ոք : * Է ա-նուն միոյ ՚ի ներքինեացն արտաշէսի ար-քայի : Եսթ. 7. 9:

Բուզա . այ : || արհամարհեալ . կա՛մ աւար հա րեալ : Է անուն հօր եզեկիելի մարգարէին . Եզեկ. 1. 3:

Բուզացի : || է ածանցական ելեալ ՚ի բառէն բուզ , որ է տեղի ինչ առ սահմանօք աշխար հին ուսացւոց յարևելից կողմանէ յապա ռաժն արաբիոյ : Յորմէ էր եղիուս որդի բարաքիելի . և վա՛ սյսորիկ կոչեցաւ բու-զացի : Յոբ. 32. 2: Եւ զի ըստ ոմանց բնա կիչք տեղւոյն յառաջեկեալ էին ՚ի բուզայ որդւոյ Նաքովրայ ասորւոյ , (որ ՚ի մէջ * գրի բաւ . Ծննդ. 22. 21.) վա՛ այնորիկ ե-ղիուս ասի գոլ յազգականութե՛ արամայ , ՚ի ասորւոց . քանզի ասորիք յառաջ եկին յարամայ որդւոյ սեմայ : իսկ գաւառս , կամ տեղին այս՝ Երեմ. 25. 23. գրի ՚ի մէջ՝ Բովկ :

Բուն քաղաք : || տե՛ս Նինուէ :

Բուրաղէ : ըստ ՚նից գրի՝ Բարաղի : || եբ-րայեցերէն սուգաբանի , ՚ի կարօտութե՛ , կա՛ ՚ի յընթացման . կա՛ ՚ի հաճոյս : Է անուն միոյ յեօթանց ներքինեացն արտաշէսի ար-քայի : Եսթեր. 1. 10:

Բուրաստան : || Դատ. 1. 35: Այս բառ ՚ի մէջ երևի գրչասխալ . զի փոխանակ առ-րա ՚ի թարգմանութե՛ ՚նից գրի խեցեղէն , կա՛ խեցաստան . յորմէ երևի , թէ ՚ի մէջ գրեալ է բրուտաստան , յառաջեկեալ ՚ի նշա նակութե՛ եբրայական բառին Հարէս , որ թարգմանի՝ խեցի , որ է անօթ բրտի : Արդ՝ սա է անուն լերին , որ էր ՚ի սահ մանս ցեղին եփրեմայ՝ և դանայ :

Բոքովր . կա՛ Բոքոր . կա՛ Բոքօր . այ : || անդ-րանիկ . կա՛ երախայրիք . կա՛ ՚ի խոյ : * Է անուն որդւոյ բենիամենի . Ծննդ. 46. 21: 1. Մնաց. 7. 6. և 8: Դպ՛՛ճ՝ * է անուն հօր սաբէեայ : 2. Թագ. 20. 1:

Բոքօր : || տե՛ս ՚ի վեր Բոքովր :

Բ Օ

Բօթան . այ : || ոտովայն . կա՛ բևեկնի . կամ արխութի՛ նշ : * Է անուն տեղւոյ . որ էր ՚ի մէջ եգիպտոսի . և կարմիր ծովուն , առ անապատաւն թեբայիդոյ . ուր եղև եր-րորդ իջեվան որդւոցն Իլի յելանելն ի-րեանց յեգիպտոսէ : Թուոց. 33. 6: որ Ելից. 13. 20. կոչի Ոթոմ :

Բօթաուան : || տե՛ս Բեթարամ :

Բօկա : || տե՛ս Բոկկա :

Բօսրան . այ : ըստ ոմանց գրի՝ Բօսրա : || հն ձան . կա՛ ամրութի . կա՛ ՚ի նեղութե՛ : Է անուն մեծի քաղաքի . որ էր յերկրին եդօ մայ մերձ ՚ի թեման : Ծննդ. 49. 22: որ Եսայ. 34. 6: կոչի՝ Բոսոր :

Գ Ա

Գաադ . այ : || ՚ի բաց հզուածն . կամ գարշուածն : Է անուն որդւոյ աբեդ-դայ : Դատ. 9. 26. և 30:

Գաաս . այ : || փոթորիկ . կա՛ մրրիկ . կա՛ գղրդումն . կա՛ շարժումն : Է անուն հեղեղատի , որ ՚ի լեռնէն գայասու ելեալ գնայ ընդ կողմն արևմտից , և ան ցեալ ընդ լեռնդեայ՝ մերձ յարիմաթեմ , անկանի ՚ի ծովն մեծ . 1. Մնաց. 11. 32: որ 2. Թագ. 23. 30. գրի ՚ի մէջ՝ Գովաս . և նոյնն կրկնեցեալ ՚ի մէջ՝ ՚ի 31. համարն գրի Գաաբիէ լադաբարացի , իբրև անուն միոյ ՚ի զօրավարաց , որ ՚ի յայլ թարգմանութե՛ս ոչ երևի :

Գաար : || եւք ջերմութե՛ , կա՛ բարկութե՛ : * Է անուն միոյ յիշխանաց տաճարին նա-թանինացւոց : 2. Եզր. 2. 47: որ 3. Եզր. 7. 49. գրի ՚ի մէջ՝ Գայար : և 1. Եզր. 5. 30. Գեդդուր . և ըստ ՚նից , Գեդդուր :

Գաարիմ . այ : ըստ ՚նից գրի՝ Սաարիմ : || սեաւք . կա՛ այծեայք . կա՛ առատօս առնօղք . կա՛ կանխագնացք : Է անուն հօր յովբա-բայ , և սեբիայ . և մովսայ ՚ի ցեղէն բենիա մենի : 1. Մնաց. 8. 8:

Գաբա . այ : || տե՛ս Գաբաա :

Գաբաա . այ : || բլուր . կա՛ բարձր : Է անուն քաղաքի ցեղին բենիամենի . վասն ո-րոյ և կոչի Գաբաա բենիամենի : Կոչի և բլուր բենիամենի , զի էր ՚ի վե՛ր լերին : Յես. 18. 25: Դատ. 19. 14: 1. Թագ. 13. 15.

և 16։ 3. Թագ. 19. 22։ Որոյ եկեղեցիքն կոչին Գաբաաւոնացիք։ Դատ. 20. 5։ Քաղաքս այս յետոյ տուեալ ղեւտացւոց։ և կոչի՝ Գաբէէ. կամ Գաբէէ. Յես. 21. 18։ 1. Մնաց. 6. 60։ որ 8. 6. գրի 'ի մեզ՝ Գաբէս։ և 2. Մնաց. 16. 6. Գաբաա։ Սա եղև արքայանիստ քաղաք Սաւուղայ. քանզի անդ էր տուն նր. 1. Թագ. 10. 26։ և 15. 34։ Յաղթէ և կոչեցաւ Գաբաա Սաւուղայ։ 2. Թագ. 21. 6։ Սա կոչի և երբեմն 'ի մեզ ըստ Եբր՝ Բլուր. որ է նշանակութիւն բառին գաբաայ. 1. Թագ. 13. 3։ և 23. 19։ և 26. 1։ իսկ 10. 5. կոչի՝ Բլուր Այ. կամ Աստուծոյ. զի էր 'ի նմա զօրաց պահապան մարգարէից. և կամ զի գուցէ էր 'ի նմա սեղան զոհի։ 'Ի քաղաքէ աստի էին ամենեքեան յերեկեալց 'ի գերութէ։ 3. Եզր. 7. 30։ և 11. 31. յորս գրի 'ի մեզ՝ Գաբա։ իսկ 2. Եզր. 2. 24. Գայերաս։ Դրբձլ Գաբաա է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ։ Յես. 15. 57։

Գաբաաթ։ || Բլուր. կամ բաժակ. կամ բարձր դաշտ։ Է անուն քաղաքի ցեղին բենիամենի։ Յես. 18. 28։ և 24. 33։ որ 2. Թագ. 23. 29. * գրի՝ Գաբաեթ։ իսկ 1. Մնաց. 11. 31. * գրի՝ Բլուր բենիամենի. յորմէ էր եթայի զօրավար դաւթի։

Գաբաաթամ։ || Դատ. 7. 1։ Այս ըստ Եբր գրի՝ Գաբաաթամօրէ. որ թարգմանի, բլուր բարձր։ Եւ 'ի մեզ վերջնական ունէ. 'ի յանհնարա գրչաց այլայլեցեալ գրի երրև յառաջաբերական, որ. քանզի փոխանակ գրելոյ՝ 'ի գաբաաթամօրէ 'ի հովտի անդ. գրի՝ 'ի գաբաաթամ որ 'ի հովտի անդ։ Այդ՝ գաբաաթամօրէ է անուն տեղւոյ. որ էր յերկրի ցեղին իսաքարայ՝ առ լերամբքն գեղբուայ 'ի հիւսիսոյ կողմանէ, ուր բանակեալ էին մադիամ, և ամաղէկ։

Գաբաաւոնացիք։ || տես Գաբաաւոն։

Գաբաաեթ։ || տես Գաբաաթ։

Գաբաթոն. կամ Գաբաթօն. կամ Գեբեթօն. ի։ || Թեկին նր. կամ վերացումն նր. կամ արտաևանութիւնք նր. կամ գերագոյնը դարգև։ Է անուն քաղաքի ցեղին դանայ, որ տուեալ ղեւտացւոց։ Յես. 19. 45։ և 21. 23։ Եւ զի յետոյ յափշտակեցաւ 'ի փղշտացւոց, վա այնորիկ կոչեցաւ, Գաբաթոն այլազգեաց։ 3. Թագ. 15. 27։ և 16. 15։ որ 'ի 17. համարն փոխանակ գրելոյ 'ի գաբաթոնէ, գրի 'ի մեզ՝ 'ի գաբաթոն։

Գաբաւնթացի։ ըստ այլոց գրի՝ Գաբաաթացի։ || է ածանցական ելեալ 'ի բառէն գաբաաթ, որ թարգմանի. բլուր. կամ բաժակ։ Սուտի էր անուն հայր յովասայ իշխանի դաւթի։ և վա այնորիկ կոչի գաբաաթացի։ 1. Մնաց. 12. 3։

Գաբայէլ. եղեայ. կամ եղայ։ || սահմանք. կամ բլուր այ. կամ բաժակ այ։ * Է անուն որդւոյ գաբրիայ. առ որում եդ տօբիթ 'ի պահեստ արծաթոյ քանքարս տասն։ Տօբ. 1. 15։ և 4. 1. և 21։ Դրբձլ * է անուն հօր անանելեայ 'ի ցեղէն աւտեղեայ։ Տօբ. 1. 1։

Գաբաւոն. կամ Գաբաւօն. ի։ || Բլուր, կամ բաժակ անօրէնութեն. կամ վերացումն անօրէնութե։ Է անուն մայրաքաղաքի խևացւոց. որ էր յետոն ասպարիսաց հետև յերուսաղէմէ ընդ հիւսիսակողմն և Ը մղոնաւ հեռի։ Յես. 9. 3։ և 10. 2։ Սա յետոյ վիճակեցաւ ցեղին բենիամենի. և տուեալ ղեւտացւոց որդւոցն ահարոնի։ Յես. 18. 25։ և 21. 17։ Եւ իշխանն գաբաւոնի, որոյ անունն էր յայէլ, և անուն կնոջ նր մաաքա, կոչեցաւ երբայեցերէն՝ Աբիգաբաւօն, որ թարգմանի, հայր գաբաւօնի. զի իշխան, կամ նահապետ տոհմի բնակչացն գաբաւօնի։ 1. Մնաց. 8. 29։ և 9. 35։

Գաբբաա։ || տես Գաբաա։

Գաբէէ։ || տես Գաբաա։

Գաբեթ։ || տես Գաբեէ։

Գաբեղէմ։ ըստ Եբր գրի՝ Գեբեղեմ։ || ձոր աղեց. կամ լըհօր. կամ գուբ աղեց։ Է անուն տեղւոյ. որ էր ընդ արևմտակողմն, և Է հարաւակողմն ցեղին յուդայ առ եզերբ աղտոյ ծովուն աղւոյ. զի է մերձեալ ծովուն. մերձ յեդովմ, ուր էին ըմհարքնութեթ. 2. Թագ. 8. 13։ Սա ծննդ. 14. 10։ Սաղմ. 59. 2. * կոչի՝ Ձոր աղեց։ և 2. Մնաց. 25. 11. Հովիտ աղեց։ իսկ 1. Մնաց. 18. 12. գրի * Հովիտ աղէսայ. ուր բառս աղէն, է յունարէն, և թարգմանի աղ. և է տեղի հովիտ աղի։ Սա 'ի մեզ՝ 4. Թագ. 14. 7. գրի՝ Մայիլա. որ է բառ երբայական, և թարգմանի, ջուր աղի. թէպէտ այսու հնչմամբ ոչ երևի յայլ թարգմանութիւնս։

Գաբեդայ։ || Եզեկ. 20. 46. և 47։ Այս ըստ Եբր գրի՝ Նագեբ, որ թարգմանի, հարաւ։ Եւ չէ յատուկ անուն մարդոյ, կամ տեղւոյ. այլ նշանակէ զկողմն հարաւոյ։ Սուտի աստէն, 'ի վր իշխանին նագեբայ, է ասել 'ի վր իշխանին հարաւոյ։ Որով իմանի երկիրն հրէաստանի, որ վերահայեցմամբ բաբելոնի, ուր էր մարգարէն յայնժամ, էր իբրու ընդ հարաւակողմն։

Գաբեր. այ։ || այր. կամ այրական. կամ հզօր. և կամ աստուերէն, աղաղաղ մարտաց։ Է անուն որդւոյ ադայի՝ գործակալի արքայի սողոմոնի. 3. Թագ. 4. 19։ Դուգձեալ՝ որդի գաբերայ՝ կոչի երբև յատուկ անուամբ մին 'ի գործակալացն արքայի սողոմոնի. վա զի երբայեցերէն ասի՝ Բէն գաբեր, որ թարգմանի որդի գաբերայ։ 3. Թագ. 4. 13։ տես զայսմանէ և զբառն Ընձաւ։

Գաբերր. ի. Ռ յունաց գրի Գաբեր։ || նոյն է նշանակութեն ընդ վերնոյն։ Է անուն միոյ յիշխանաց առհմից ելելոց 'ի գերութէ։ 2. Եզր. 2. 18։ որ 3. Եզր. 7. 25. գրի 'ի մեզ՝ Գիբրօն։

Գաբէէ։ || տես Գաբաա։

Գաբէս։ || ցաւ. կամ տրտմութեն։ Սա ըստ մեկնչաց երևի թէ իցէ որդի յարիմայ, և եղբայր հաւեբայ, կամ ըստ ոմանց՝ որդի կովսայ։ 1. Մնաց. 4. 9։ Սա 'ի մօրէն կոչեցաւ իգաբէս, որ թարգմանի, 'ի ցաւս։ Որոյ սկզբնատառն ի, գրի 'ի մեզ հանդերձ

մակա-

[illegible] երբեւ նախօրէի · յաւուրս Եզեկիայ
գրի երբեւ զենականաւտ. յառաջն՝ գաբես:
Դիմծ՛ Գաբէս 'ի մէջ՝ 1· Մնաց· 4· 3· է ա-
նուն որդւոյ Եսայեայ: տե՛ս և Գաբաաս · և Յաբես:

Գաբրիա · այ: || այր տն · կմ հզօր տր: * Է անուն հօր գաբայելեայ · Տօբ· 4· 21: որ 1· 15· գրի 'ի մէջ՝ Գաբրիայ · քանզի փոխանակ գրելոյ՝ որդւոյ գաբելելոյ, գրի եղբօրն գաբրիայ:

Գաբրաթ: || տե՛ս Գաբաթաթ:

Գաբրիէլ: || այր այ · կմ զօրութիւն այ · կմ հզօր իմ աճ: Է անուն միոյ 'ի մեծաց ոգւոց հրեշտակաց · որ խնամոյն դանիէլի զնոր հասարակ աւետեաց: Դան· 8· 16: և 9· 21: Եւ առաքեցաւ յայս աւետել զաքարիայ զծնունդն յօհաննու մկրտչին · և օրհ Աստուածածնին զծնունդն քի: Ղուկ· 1· 19· և 26:

Գադ · այ: || երանելի · կամ երջանիկ · կմ բարեբաստ · կամ զօրականութեան · Է անուն եօթներորդի որդւոյ յակոբայ 'ի զեփիայ նաժշտէ լիայ · Ծննդ· 30· 11: Է և անուն ցեղի նր · որում տուաւ ժառանգութիւն 'ի միջին անդուոյ երկրին ամուրհացւոց յայն կոյս յորդանանու: Եւ ունի սահմանակից 'ի հիւսիսոյ կողմանէ զկէս ցեղին մանասէի · 'ի հարաւոյ զցեղն ռուբէնի · և յարեւելից զարաբիայ · իսկ յարեւմտից զցեղն իսաքարայ · և զկէս կէս ցեղին մանասէի, և զցեղն եփրեմի · յորոց բաժանէ զնա յորդանան գետն · Յես· 13· 24: Այս 1· Մնաց· 5· 26· * գրի Գադդի: Դիմծ՛ Գադ է անուն մարգարէի · և բարեկամի արքայի դաւթի: 1· Թագ· 22· 5: 2· Թագ· 24· 11:

Գադարինէլ · ի: || երջանիկ հայր իմ աճ: * Է անուն միոյ 'ի զօրավարացն դաւթի, արարաբոյլթացւոյ · 2· Թագ· 23· 39· որ 'ի 31· համարն. վերոյին կրկնի 'ի մէջ. և * կոչի Աբիէլբոն: այլ և հեղեղատն վերոյին կրկնի · քանզի 'ի 39· համարն գրի հեղեղատ · իսկ 'ի 31· համարն գրի Նաքալա · որ զնոյն նշանակէ · և սխալմամբ գրչաց գադարիէլն գրեցեալ 'ի սեռական հոլովն եղեւ է երբեւ յառակացուցիչ հեղեղատին:

Գադաւիհայ: || մեծութիւն այ · կմ քղանցք այ: * Է անուն ուրուեմն քահանայի · 2· Եզր· 10· 18: որ 1· Եզր· 9· 19· գրի 'ի մէջ՝ Յովադան · իսկ ըստ Հին Յովադանայ:

Գադդադ · այ: || երջանկութիւն բանութեան · կմ զինեալ զօրք: Է անուն տեղւոյ և լերին, որ է յանապատին փառանու · ուր եղեւ բանակերոյթ իննկերորդ իշեւան որդւոցն իէլի: Թուոց· 33· 32: և 2· Օրին· 10· 7:

Գադդայ: || տե՛ս Եղադադի:

Գադդէ: || երջանիկ · կմ զօրականաւ · կմ ուլ · և կմ աւարտական · կարեալ: Է անուն որդւոյ սուսայ · որ եղեւ մի 'ի լրտեսացն 'ի ցեղէն մանասէի: Թուոց· 13· 12:

Գադդի · դեայ · կմ դայ: || նոյն և նշանակութիւն ընդ վերնոյն: * Է անուն հօր մանայեմայ արքայի իէլի · 4· Թագ· 15· 14· և 17: Դիմծ՛ * է անուն միոյ յերկոտասան ցեղիցն իէլի · 1· Մնաց· 5· 26: և է նոյն՝ որ կոչի Գադ · տե՛ս անդ:

Գադէլ: || մեծութիւն · կմ քղանցք: * Է անուն միոյ յերկրորդաց առաջնոցն նաթանանեանց · 3· Եզր· 7· 49: որ 2· Եզր· 2· 47· կոչի Գեդդէլ: Դիմծ՛ * է անուն և այլոյ միոյ յերկրորդաց առաջնոցն նաթանանեանց · 3· Եզր· 7· 58: որ 2· Եզր· 2· 56· գրի 'ի մէջ՝ Գերդելէ: իսկ 1· Եզր· 5· 33· գրի 'ի մէջ՝ Սաեզ· և ըստ Հին՝ Իսդայէլ:

Գադեր · այ: || պարիսպ · կմ նախագաւիթ · կամ ցանկ: * Է անուն որդւոյ արամայ որդւոյ սեմայ: Ծննդ· 10· 23: որ 1· Մնաց· 1· 17· կոչի Գաթեր: Դիմծ՛ * է անուն տեղւոյ · կմ աշտարակի, որ էր յերկրի ցեղին յուդայ հովուր բայլիսէ հեռի 'ի բեթղէհէմէ յարեւելից կողմնեն · Ծննդ· 35· 21: ուր Միք· 4· 8· կոչի Աշտարակ հօտի: Եւ ասի, թէ 'ի սոյն տեղւոջ երեւեցաւ հրեշտակն, որ աւետարանեաց հովուացն ըզ ծնունդ փրկչին:

Գադերա · այ: || պարիսպ · կամ նախագաւիթ · կմ ցանկ: * Է անուն քաղաքի, որ 'ի հնումն էր արքայանիստ · և յետոյ վիճակեցաւ ցեղին յուդայ: Յես· 15· 36: որ 12· 13· գրի 'ի մէջ՝ Գեդեր:

Գադերովթ · կմ Գադերօթ: || պարիսպք · կմ ցանկք: Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ: Յես· 15· 41: 2· Մնաց· 28· 18: որ 1· Մնաց· 12· 4· գրի 'ի մէջ՝ Գաթերօն:

Գազա · այ: || հզօր · կմ այծ: Է անուն միոյ 'ի քաղաքացն հնգից նախարարութեանց փղշտացւոց · 1· Թագ· 6· 17: Սա էր 'ի վերջին սահմանս երկրին աւետեաց ընդ հարաւա կողմն հանդէպ եգիպտոսի եօթն ստադարիօք հեռի 'ի ծովէն մեծէ · և վիճակեցաւ ցեղին յուդայ · Յես· 15· 47: Դատ· 6· 4: որ 1· 18· փոխանակ գրելոյ 'ի մէջ զԳազա, սխալմամբ գրի՝ զազա: Որոյ բնակիչքն կոչին Գազացիք: Յես· 13· 3: Զատ բաղդատ անդամ յիշեն ար գիրք · 2· Օրին· 2· 23: 3· Թագ· 4· 24: 4· Թագ· 18· 8: 1· Մակ· 11· 61: Երեմ· 47· 1: Ամովս· 1· 6: Սոփ· 2· 4: Զաք· 9· 5: Գործ· 8· 26: Դիմծ՛ Գազայ · 1· Մնաց· 7· 28· ուր ըստ Հին գրի՝ Գազեր, է անուն քաղաքի, որ է 'ի վիճակի ցեղին եփրեմայ ընդ արեւելակողմն: տե՛ս և Ոզէ:

Գազամ: || ժանեկ · կմ գեղմն նց · կմ անցք նց · կմ կարօղ նց: Է անուն միոյ յիշխանաց առաջնոցն նաթանանեանց · 2· Եզր· 2· 48: որ 3· Եզր· 7· 51· գրի 'ի մէջ՝ Գեեզամ: և ըստ Հին՝ Գեզամ: իսկ 1· Եզր· 5· 31· գրի 'ի մէջ՝ Գազերայ:

Գազար: || տե՛ս Յազեր:

Գազարա · այ: || որոշումն · կմ բաժանումն · կմ վճիռ: Է անուն քաղաքի, զոր ոմանք համարին, թէ իցէ նոյն ընդ քաղաքին, որ կոչի Գազերա, և գազեր · զորմէ անեցեալ 'ի սուրբ: Բայց տարբերութիւն սոցա յայտ է յայնմանէ, զի գազերա է 'ի լերինն, և յերկրի ցեղին եփրեմի · իսկ Գազարա ցուցանի գոլ յերկրին այլազգեաց · քանզի 1· Մակ· 14· 34· գրի · Եւ զԳազարա, որ 'ի հէ

սահմանացն աշխարհին էր։ Այլ՝ ըստ հաւանականագոյն կարծեաց, սա է այն, որ յառաջ կոչէր Գեթ, և էր մի 'ի հնգից քաղաքաց նախարարութեանց այլազգեաց. և յետոյ կոչեցաւ Գազեր, և Գազարա։ և այս ցուցանի այսպէս. վն զի. 2. Թագ. 21. 18. ուր 'ի մեզ ըստ Հ‍ից գրի Գեթ. (և 'ի 19. համարն. Յովբ.) նոյնն. 1. Մնաց. 20. 4. գրի Գազեր։ Զսա յետ ժամանակաց առ բազդոյց շմաւօն որդի Մատաթեայ. 1. Մակ. 14. 34։ և 16. 21։ որ 9. 52։ և 13. 54. գրի Գազերա։ Քաղաքս այս 1. Մակ. 4. 15։ և 14. 7. կոչի Գազերօն։ Իսկ բնակիչք նր կոչին Գազարացիք. 1. Մակ. 15. 28։

Գազարացիք։ || տե՛ս 'ի վեր Գազարա։

Գազացիք։ || տե՛ս Գազա։

Գազեր։ || տե՛ս Գազարա. և Գազերա։

Գազերա. կմ Գազեր. այ։ || տե՛ս զնշանակութեն 'ի Գազարա։ Է անուն արքայանիստ քաղաքի քանանացւոց. Յես. 10. 33։ որ յետոյ վիճակեցաւ ցեղին Եփրեմի մերձ 'ի սահմանս ցեղին Բենիամենի, և տուաւ ղևտացւոց. Յես. 16. 3. և 5։ և 21. 21։ 2. Թագ. 5. 25։ 1. Մնաց. 6. 67։ և 7. 28։ և 14. 16։ Զսա էառ փարաւօն արքայ եգիպտացւոց, և այրեաց հրով, և զքանանացին զբնակեալսն 'ի նմա սատակեաց. և ետ զսա պաշտաման կին դստեր իւրում կնոջ Սաղոմոնի. զոր և յետոյ շինեաց Սողոմոն։ Յես. 16. 10։ Դատ. 1. 29։ 3. Թագ. 9. 16. և 17։ Քաղաքս այս 1. Մակ. 7. 45. գրի 'ի մեզ՝ Ադերա. իսկ 'ի յունաց Գազերա։ տե՛ս և Գազարա. և Գազամ։

Գազիրօն. այ։ || տե՛ս Գազարա։

Գաթեր։ || ձոր քննութե, կմ լրտեսութե. կմ ձոր տառապակի։ * Է անուն որդւոյ Արամայ՝ որդւոյ Սեմայ. 1. Մնաց. 1. 17։ որ Ծննդ. 10. 23. կոչի՝ Գադեր։

Գաթերօն։ || տե՛ս Գադերովթ։

Գախոս։ || տե՛ս Գայիոս։

Գալիլեա. եայ։ || սահման. կմ փոփոխելի. կմ հոլովելի. կմ գլորաթաւալ. կմ անիւ։ Է անուն գաւառի երկրին աւետեաց, որ և է մասն սիւրիոյ. Յես. 20. 7։ 3. Թագ. 9. 11։ 4. Թագ. 15. 29։ Սա ունի սահման 'ի հիւսիսոյ կողմանէ զսիւրիա, կմ զփիւնիկէ, յորմէ և բաժանի լերամբն լիբանանու։ 'ի հարաւոյ զսամարիայ. և զկարմեղոս լեառն. յարևելից զյորդանան գետն. և յարևմտից զծովն մեծ, որ է ծովն միջերկրական։ Եւ պարունակէ յինքեան զչորս ցեղս իսրայէլի, այս է զԱսեր, զՆեփթաղիմ. զԶաբուղոն. և զԻսաքար։ Եւ բաժանի յերկուս. մի մասն, որ է 'ի կողմն հիւսիսոյ՝ կոչի վերին գալիլեա. և գալիլեա հեթանոսաց. Յուդիթ. 1. 8։ Եսայ. 9. 1։ և 33. 9։ Իսկ միւս մասն, որ է 'ի հարաւոյ կողմն. կոչի ստորին Գալիլեայ. ուր յաճախ շրջէր Յս, և քարոզէր. Մատ. 3. 13։ Յօհ. 4. 3։ Ուստի և կոչեցաւ Գալիլեացի. Մատ. 26. 69։ Քանզի ըստ յղութե, և 'ի սնունդեան՝ էր 'ի նազարեթէ քաղաքէ գալիլեացւոց. իսկ ըստ բնակութեն, ունէր զտուն 'ի կափառնայում քաղաքի գալիլեացւոց. Ղուկ. 2. 51։ և 4. 16։ Մատ. 4. 13։ Մարկ. 2. 1։ Եւ բնակիչք գաւառիս կոչին Գալիլեացիք. Ղուկ. 13. 1։ Իսկ այն, որ * գրի Յովէլ. 3. 4. Գալիլեա այլազգեաց. իմանի առել՝ սահմանք այլազգեաց. զի գալիլեա թարգմանի՝ սահման։

Գալիլեացիք։ || տե՛ս 'ի վեր Գալիլեա։

Գալիլովթ. կմ Գալիլօթ։ || սահմանք. կմ կարկառք։ * Է անուն տեղւոյ, որ էր 'ի սահմանի երկրի ցեղին Բենիամենի՝ առ սահմանօք ցեղին յուդայ մերձ 'ի հեղեղատն կեդրոնի. Յես. 18. 18։ Դիտել՝ Գալիլօթ է անուն տեղւոյ. ուր որդիքն Ռուբենի, և որդիքն Գադայ, և կէս ցեղին Մանասէի շինեցին զսեղան մեծ առ եզերբ յորդանանու. և վն այնորիկ կոչի՝ Գալիլօթ յորդանանու. Յես. 22. 10։

Գալլիմ։ ըստ Հ‍ից գրի՝ Գաղիմ։ || Թաւալօղք. կմ շեղջակուտողք. կմ ծածկօղք։ Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ. Յես. 15. 59։

Գահաւանդ։ || տե՛ս Թաբոր։

Գաղա։ 'ի Հ‍ից գրի՝ Գաաշ։ || 'ի բաց ձգումն. կմ գարշումն։ Է անուն որդւոյ Նաթանայ, որ էր մի 'ի զօրավարացն դաւթի։ 2. Թագ. 23. 36։ Սա 1. Մնաց. 11. 38. կոչի՝ յովէլ. ուր թէպէտ 'ի մեզ ըստ թարգմանութե ամանց գրի՝ յովէլ եղբայր Նաթանայ. բայց 'ի թարգմանութե Հ‍ից գրի՝ յովէլ որդի Նաթանայ։

Գաղաադ. կմ Գաղաադ. այ. կմ ու։ || կարկառ վկայ. կմ բլուր վկայութե։ Է անուն գաւառի, որ է յայնկոյս յորդանանու։ Սա տուաւ ցեղին Ռուբենի, Գադայ, և կիսոյ ցեղին Մանասէի։ Եւ ունի սահման յարևմտից կողմանէ զյորդանան գետ. յարևելից զլերինսն Գաղաադու. յորմէ և զայս անուն էառ։ Թուոց. 32. 29։ 2. Օրին. 3. 12. և 13. և 15։ Յես. 22. 13։ Դատ. 20. 45։ 4. Թագ. 10. 33։ Գաւառս այս կոչի և երկիր Գաղաադու։ Յես. 22. 32։ Դատ. 20. 1։ կոչի և Գաղաադացւոցն. 2. Թագ. 2. 9։ կոչի և Գաղաադայլին. Յես. 13. 11։ Իսկ բանն այն, որ Յես. 17. 1. գրի 'ի մեզ՝ Քանզի այր պատերազմող էր. Գաղաադայինն 'ի բաժանման, ոչ է իմանալի, թէ Գաղաադայինն է անուն մարդոյ. զի 'ի մեզ այլայլեալ է բանն 'ի գրչաց. վասն զի ըստ Հ‍ից գրի այսպէս. Քանզի այր պատերազմող էր, եղև նմա գաղաադ, և բասանարան։ Դիտել՝ յայնմիկ բանի, որ Դատ. 12. 7. գրի, Եւ թաղեցաւ 'ի քաղաքի իւրում 'ի գաղաադ. ոչ է իմանալի թէ գաղաադ իցէ անուն քաղաքին յեփթայեայ. զի քաղաք նր էր մասսեփա. այլ կամ ասել, թաղեցաւ 'ի քաղաքի իւրում մասսեփայ, որ է 'ի գաղաադ, այս է 'ի գաւառին գաղաադու։ Դիտել՝ անուանս գաղաադ. 4. Թագ. 15. 29. ըստ մեկնչաց իմանի միահամուռ ցեղն Ռուբենի, գադայ, և կիսոյ ցեղին մանասէի, զորս գերեաց Թագղաթփաղասար։ Դիտել՝ * Գաղաադ.

Յեսուի. 1. 8. ուր ըստ ոմանց գրի կեդար. ը͞ն հաւանականագոյն կարծեաց՝ է անուն գաւառին գաղաադու, կամ մասին նր, և կամ երեք մասին արաբիոյ, որ է առ երի գաղաադու: Թեպէտ ոմանք ասեն՝ թէ սա է անուն քաղաքի, որ էր յայնկոյս յորդանանու յերկրի կիսոյ ցեղին մանասէի: Դրձլ՝ Գաղայադ՝ Երգ. 4. 1: և 6. 4. է անուն լերին, զորմէ տես զԳաղաադու լեառն: Դրձլ՝ Գաղաադ է անուն որդւոյ մաքիրայ՝ որդւոյ մանասէի: Ծնն. 46. 20: Թուոց. 26. 29: 1. Մնաց. 2. 21: և 7. 17: Դրձլ՝ է անուն հօր յեփթայեայ դատաւորի իէլի. Դատ. 11. 1: Դրձլ՝ է անուն հօր ադդայի: 1. Մնաց. 5. 14:

Գաղաադայեին: || տես 'ի վեր Գաղաադ:

Գաղաադաստան: || տես Գաղաադ:

Գաղաադացիք: || է անուն բնակչացն գաղաադու: Դատ. 12. 4:

Գաղաադու, կամ Գաղայադու լեառն: || Ծնն. 31. 21: Դատ. 7. 3: Լեառնս այս եբրայեցերէն՝ կոչի Գաղեդ. և Գիղադ. և Գիղեադ. և է յայնկոյս յորդանանու ը͞ն արևելակողմն երկրին ամուրհացւոց, և 'ի քարաժայռէն ամնոնայ 'ի սահմանացն մովաբու տարածեալ ը͞ն երկայն իբրև մղոնս յիսուն՝ ձգի ը͞ն հիւսիս մինչև ցլիբանան. և բաժանէ զերկիր ցեղին ռուբենի, և գադայ, և կիսոյ ցեղին մանասէի յամմոնացւոց արաբիոյ: Արդ՝ լեառնս այս վասն գաղաադ կոչեցաւ, զի յակոբ և լաբան անդ կուտեցին զբարբնս, և ուխտեցին միմեանց ուխտ. և եդին զվկայութիւն, և կոչեաց ըզնա յակոբ՝ Գաղաադ, որ թարգմանի, կարկառ վկայ. Ծնն. 31. 47: 'ի լեառնս յայս լինի ռետին առատ, և բարի. ո՞չ յայտ է. Ծնն. 37. 25: Երեմ. 8. 22: և 46. 11:

Գաղաադիտացիք: || 1. Մնաց. 26. 31: * Է անուն բնակչաց գաղաադու. և է ասել՝ Գաղաադացիք:

Գաղամալ: || Թուոց. 13. 8: ուր ըստ ոմանց գրի՝ իգաղ. որ թարգմանի՝ փրկեալ, կամ պըղծեալ: Է անուն որդւոյ յովսեփայ, որ եղև մի 'ի լրտեսացն 'ի ցեղէն իսաքարայ:

Գաղամասան: || տես Սաղոմոն:

Գաղամոնացի: ըստ արտաքսաց գրի՝ Գաղմոնացի. և ը͞ն Հյց՝ Գեղոնացի: || Թաճաւեցուցանող. կամ ցնծացող. կամ անցանող յայնկոյս: Է ածանցական անուն եղեալ 'ի բառէն Գեղոն, որ է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ. յորմէ էր աքիտոփէլ հայր եղիաբայ զօրավարի դաւթի. և վա՛ սորա ըէն կոչի. Գաղամոնացի. 2. Թագ. 23. 34:

Գաղայաադ: || տես Գաղաադ:

Գաղատացիք: || է բառ յունական, և թարգմանի՝ կաթնեղէնք. կամ սանտուսք, կամ սպիտակք: Է անուն բնակչաց գաւառին գաղատիոյ. 1. Մակ. 8. 2: 2. Մակ. 8. 20: Գործ. 16. 6: Գաղ. 3. 1: 1. Պետր. 1. 1: Արդ՝ Գաղատիան է գաւառ փոքուն ասիոյ. և ունի սահմանակից 'ի հիւսիսոյ կողմանէ զպափղագոնիա. յարևելից զկապադովկիա. իսկ 'ի հարաւոյ և յարեւմտից զմեծն փռիւգիա: կոչի սա և Գաղղօգրեկաստան՝ առնլով զայս անուն 'ի Գաղղիացւոց, ք 'ի փրանկսուզաց, որք 'ի Թագաւորէն բիւթանացւոց կոչեցեալք յօգնականութիւն՝ արարին զյաղթութիւն, և բաժանեցին ընդ նմա զթագաւորութիւն. և ապա խառնեցան ը͞ն յոյնս, և կոչեցան գաղղօյոյնք. և յետոյ գաղատացիք, ո՞ր գրէ պտողոմէոս: Գաւառս այս այժմ 'ի տաճկաց կոչի Էնկիւրի ը͞ն անուան մայրաքաղաքի նր, որ կոչի Անկիւրա:

Գաղատիա: || տես 'ի վեր Գաղատացիք:

Գաղափ. այ: ըստ Հյց գրի՝ Դաղափ: || Նուաղ փչումն. կամ աղքատ շնչօղ: Է անուն քաղաքի, որ էր 'ի վիճակի ցեղին ասրայ. զորոյ զբնակիչսն ղբանանացիս ոչ եբարձ ասեր: Դատ. 1. 31: զայսմանէ տես և զԲաղանայէ:

Գաղգաղ: || տես 'ի վայր Գաղգաղա: և Բաաղգադ:

Գաղգաղա. այ: || անիւ. կամ թաւալումն, կամ 'ի բաց բարձումն. կամ կարկառ կարկառի. կամ թաւալումն կարկառի: Է անուն մեծի քաղաքի ցեղին բենիամենի. սա յիսուն ասպարիզաւ հեռի էր 'ի յորդանանէ. և տասն ասպարիզաւ յերիքովէ 'ի հիւսիսոյ և յարևելից կողմանէ. Յես. 4. 19: և 5. 9: Դատ. 2. 1: 1. Թագ. 10. 8: Ովս. 4. 15: որ † 2. Օրէն. 11. 30: * Յես. 15. 7: գրի՝ Գաղգաղ: Իսկ 1. Թագ. 7. 16. փոխանակ գրելոյ գաղգաղա. գրի 'ի մեզ՝ Գաղաադ: այլ բանն այն, որ Դատ. 3. 19. գրի 'ի մեզ, Եւ Եգղօն դարձաւ 'ի դրօշելոցն հանդէպ գաղգաղա. 'ի թարգմանութէ Հյց գրի՝ այսպ. Եւ Եգղօն դարձաւ 'ի դրօշելոցն որ է հանդէպ գաղգաղա: Եւ այս է կերպ իմն խօսելոյ եբրայեցւոց. յորում նախադրութեան հանդերձ, դնի փոխանակ նախադրութեան 'ի: Եւ է ասել, Եւ Եգղօմ դարձաւ 'ի դրօշելոցն, որք էին 'ի գաղգաղայ: Բայց 'ի մեզ՝ դուցէ ոմն կարծելով, թէ լիցի սխալ ասելն՝ հանդերձ գաղգաղաւ, մանաւանդ՝ զի յառաջ ևս թուի ասել՝ հանդերձ գագաղաւ, գրեաց այսպէս. որ ոչ է ուղիղ:

Գաղեմեթ: ըստ Հյց գրի՝ Գաղեմաթ: || անիծ մահուան. կամ կարկառ թագաւորեան: Է անուն քաղաքի ցեղին բենիամենի. որ տուաւ ղևտացւոց: 1. Մնաց. 6. 60: Եւ է նոյն քաղաքն, որ Յես. 21. 18. գրի 'ի մեզ՝ Սաղմոն. իսկ ըստ ոմանց Աղմոն:

Գաղեմաթ. կամ Գաղեմոթ: ըստ Հյց գրի՝ Գաղեմեթ: || նոյն է նշանակութիւն ընդ վերնոյն: Է անուն որդւոյ յովլիդայ. 1. Մնաց. 8. 36: և 9. 42:

Գաղիղեա: || տես Գալիլեա:

Գաղիմ: || տես Մաքղիմ:

Գաղիմացիք: || է ածանցական եղեալ 'ի բառէն գաղղիմ, որ ստուգաբանի՝ կոթիւք. կամ շիթք ծովու. կամ շեղջակուտոք. կամ յայնկոյս անցանողք: Եւ է անուն քաղաքի, որ էր յերկրի ցեղին ռուբենի յայնկոյս հեղեղատին առնոնայ շինեալ 'ի ձահճին. որոյ բնակիչքն կոչէին գաղղիմացիք: Եսայ. 15. 8:

Գաղլիոն. կամ Գաղղիոն. ի: || Է բառ յունական՝ և սաստկագարանի՛ կաթնեղէն. կամ կաթնատու: Էր անուն փոխանորդի քաղաքին Աքայեցւոց. Գործ. 18. 12. և 17: Ջորմէ ասի. թէ էր կրտսեր եղբայրն Սենեկայի փիլիսոփայի:

Գաղղիմ. այ: || կաթսայ. կամ ելևէջութեանց. կամ աղբիւր: Էր անուն քաղաքի ցեղին Բենիամենի. բայց ոմանք համարին զնա քաղաք ցեղին Յուդայ: Եսայ. 10. 30: Առ Ջ կոչի Մեղքողեա. յորմէ էր փեսայն Սաւուղայ. և Ջի այսորիկ կոչի Մեղքողա ցի. 1. Թագ. 25. 44:

Գաղղով: || տե՛ս Գօղամ:

Գամաղիելա: || տե՛ս Գամաղիէլ:

Գամաղիէլ. կամ Գամաղիէլի. ի: || Հատուցումն այ. կամ ուղտ այ. կամ սպասաւորումն այ: Էր անուն որդւոյ փադասուրայ իշխանի ցեղին Մանասէի: Թուոց. 1. 10: Դարձեալ է անուն ուսուցչի օրէնսուսուցչ փարիսեցւոյ. վարդապետի սրբոյն Պօղոսի. Գործ. 5. 34: և 22. 3:

Գամայէլ: || տե՛ս Գամաղիէլ:

Գամմալի: ասրա անուանականն է գամալ: || Թուոց. 13. 13: Սա ըստ Հեբր գրի գամալի. որ թարգմանի, հատուցումն. կամ վարձ. կամ սպասաւորումն ՚ի ստեղծէ. կամ ուղտ: Էր անուն հօր Ամիելի, որ եղև մի ՚ի լրտեսացն ՚ի ցեղէն Դանայ:

Գամարիա. րեայ: || կատարումն Տն. կամ լրումն Տն: Էր անուն որդւոյ Քեղքեայ: Երեմ. 29. 3: Դարձեալ է անուն որդւոյ Սափանայ դպրապետի: Երեմ. 36. 10. և 12: որ ՚ի 11. համարն գրի ՚ի խառնականն հոլովս. Գամարիայ: Իսկ ՚ի 25. համարն գրի ՚ի մեզ՝ Գամարիա:

Գամեզար: || 2. Մնաց. 28. 18: ըստ այլոց գրի՝ Գամզով. որ թարգմանի՝ այս սա. կամ այլ և սա. կամ գրեաց, կամ կշեռեաց սա: Էր անուն քաղաքի, որ էր ՚ի սահմանս ցեղին Դանայ և Յուդայ: Սա երևի գոլ նոյն, որ Յես. 15. 36. կոչի՝ Գադերա:

Գամէր. կամ Գամէր. այ: || ծախիչ. կամ սպառիչ. կամ պակասօղ: * Էր անուն որդւոյ Յաբեթի, և հօր Թորգոմայ: Ծննդ. 10. 2. և 3: 1. Մնաց. 1. 5:

Գամէր: || տե՛ս ՚ի վեր Գամէր:

Գամիրք: || տե՛ս Կապադովկացիք:

Գամուղ. այ: || Հատուցումն. կամ սպասաւորութիւն ՚ի ստեղծէ. կամ ուղտ: Էր անուն քաղաքի, և կոչի տուն Գամուղայ: Սա էր յերկրին Մովաբու ՚ի վիճակի ցեղին Ռուբենի: Երեմ. 48. 23: Զսա ոմանք կարծեն գոլ անուն տանն, և ոչ անձին. քանզի գրի՝ տուն Գամուղայ: Բայց առաւել հաւանականն է՝ թէ իցէ անուն քաղաքի. որպէս և այլքն, որք ընդ նմա յիշին անունք:

Գամուելի: ասրա անուանականն ըստ այլոց գրի Գամուլ: || Նոյն է նշանակութեամբ ընդ վերինսյն: Էր անուն միոյ ՚ի քահանայ և չորս իշխանաց տոհմիցն քահանայից: 1. Մնաց. 24. 17:

Գայաս. ա: || փոթորիկ. կամ շարժումն: Էր անուն լերին, որ էր մերձ ՚ի Թամնաթսարայ ՚ի վիճակի ցեղին Եփրեմի. և երևի թէ իցէ մասն լերին Եփրեմեայ ՚ի հիւսիս սահմանին, ուր թաղեցաւ Յեսու որդի Նաւեայ: Յես. 24. 31: Դատ. 2. 9:

Գայար: || տե՛ս Գաար:

Գայեբա: || տե՛ս Գաբաա:

Գայերիդադ. ըստ Հեբր, և ըստ յունաց գրի՝ Գայիդադ: || կարկառ սահմանց: Էր անուն որդւոյ Ենովքայ որդւոյ Կայենի: Ծնն. 4. 18:

Գայի. եայ. կամ Խայ: || կարկառ. կամ չեղջան կոյտ: Էր անուն արքայանիստ քաղաքի քանանացւոց. զոր էառ Յեսու, և այրեաց հրով. և արար զնա բլուր հողոյ անշէն յաւիտեան: Սա էր ՚ի վիճակի ցեղին Բենիամենի, յանդիման Բեթէլայ ընդ արևելս կողմն: Յես. 7. 2: և 8. 28: որ Ծննդ. 12. 8. կոչի՝ Անգէ: Իսկ 2. Եզր. 2. 28. գրի ՚ի մեզ՝ Յեգեայ, փոխանակ գրելոյ՝ Գայեայ: և 3. Եզր. 7. 32. գրի Այա: Դարձեալ * Գայի է անուն տեղւոյ, ուր եղև երեսներորդ ութերորդ իջևանն որդւոցն Իսրայէլի. Թուոց. 33. 44: որ 21. 11. * կոչի Աքեղգայի: Դարձեալ յայնմիկ բանի. 2. Օրին. 34. 6. ուր ասի զՄովսէսէ. Եւ թաղեցին զնա ՚ի գայի մերձ ՚ի տանն Փոգորայ. բառս Գայի, ոչ է յատուկ անուն տեղւոյ, այլ է բառ յունական, և թարգմանի՝ երկիր. և է ասել, թաղեցին զնա յերկրին Մովաբու մերձ ՚ի տանն Փոգորայ: Դարձեալ յայնմիկ բանի. 1. Մնաց. 4. 39. ուր գրի, յուղևորեցին Գայիայ, բառս Գայի ոչ է յատուկ անուն տեղւոյ. այլ Գեն փոխանակ ասելոյ՝ յարևելից կողմանէ ձորոյն. զի բառս՝ Գայի. ըստ որում եբրայեցերէն ասի՝ Գեհ. թարգմանի՝ ձոր: Եւ սա է հեղեղատն Բոսորայ. որ անցանէ առ ամենայն Գերարայ: Եւ ՚ի այսմ բազում անգամ ՚ի գիրս գտնի գայի փոխանակ ձորոյ, կամ հեղեղատի. որպէս և հեղեղատն յեփթայելի. կոչի գայի յեփթայելի: տե՛ս Յեփթայէլ:

Գայի Ենովմայ: || եբրայեցերէն գրի՝ Գեհեննոմ, որ թարգմանի ձոր Ենովմայ: * Էր անուն ձորոյ. որ էր մերձ յԵղէմ ընդ հարաւակողմն. Յես. 18. 16: Սա կոչի և ձոր որդւոցն Ենովմայ. տե՛ս Ենովմ: և Տոփեթ:

Գային: ըստ յունաց գրի Գաաին: || մերձ. կամ մօտ: Էր անուն տեղւոյ, որ էր ՚ի սահմանի ցեղին Բենիամենի ՚ի մէջ Կարիաթարիմայ որդւոցն Յուդայ. և Յեբուսայ, որ է Եղէմ: Յես. 18. 15:

Գայիոս: || է բառ լատինական. և ըստ վաղնջական բարբառոյն լատինացւոց նշանակէ՝ տէր: Էր անուն ուրումն կորնթացւոյ աշակերտի, և ասպնջականի սրբոյն Պօղոսի. Գործ. 19. 29: Հռովմ. 16. 23: 1. Կորնթ. 1. 14: Դարձեալ Գայիոս. կամ Գաիոս. է անուն ուրումն դերբէացւոյ աշակերտի սրբոյն յօհաննու աւետարանչին. Գործ. 20. 4: 3. Յովհ. 1:

Գանեբաթ: || գողութիւն. կամ պատսպարութիւն. կամ պարտէզ դստեր: * Էր անուն որդ-

գոյ. ամենայն եգիպտացւոց. որ եղև սատան Սաղոմոնի. 3. Թագ. 11. 20։

Գաբաղզայ։ || 2. Մնաց. 36. 8։ * Է անուն տեղւոյ, ուր Թաղեցաւ յովակիմ արքայ յուդայ։ Սա Թարգմանի պարտէզ ոզայ. զի գան՝ եբրայեցերէն նշանակէ՝ պարտէզ։ Իսկ ոզա է անուն առն։ Եւ երևի գուզ նոյն, որ 4. Թագ. 21. 18. և 26. կոչի պարտէզ ոզայ. զորմէ տես 'ի բառն Ոզա։ Էր սա պարտէզ յ քաղաքին Եղեմի, ըստ որում մարգարէացեալ էր երեմիա զյովակիմայ՝ թէ զթաղումն իշոյ թաղեսցի, նետեալ ընկեցեալ արտաքոյ դրանն երուսաղեմի. Երեմ. 22. 19։

Գասբիէ։ || տես Գաաաա։

Գասիոնգաբեր, կամ Գասիոնգաբեր. այ։ || փայտ մարդոյ, կամ հզօրի. կամ խորհրդման, կամ ուժեղի։ Է անուն տեղւոյ, որ էր մերձ յեղանթ՝ յանապատին փառանու յերկրին եդովմայ առ եզերբ կարմիր ծովուն, որ է մասն կարմիր ծովուն. ուրեք երևանէրորդ երկրորդ իջեալն որդւոցն իէլի։ Թուոց. 33. 35։ 2. Օրէն. 2. 8։ Անդ եղև յետոյ քաղաք և նաւահանգիստ նաւաց. ուստի ասխոմն առաքէր նաւս Թարսսացիս 'ի սոփերա բերել ոսկի. 3. Թագ. 9. 26։ 2. Մնաց. 8. 17։ Անդ արար նաւս և յովսափատ արքայ յուդայ. 3. Թագ. 22. 49։ 2. Մնաց. 20. 36։

Գարգասի. անայ։ || տես Գեսսաք։

Գարեբ. այ։ || քոս. և կամ ասորերէն սափոր։ Է անուն բլրոյ, որ էր մերձ յեմէմ ը հիւսիսակողմն։ Երեմ. 31. 39։

Գարէբ։ || ըստ այլոց գրի՝ Գարեբ, որ Թարգմանի, քոս. կամ սափոր։ Է անուն միոյ 'ի զօրավարացն դաւթի. 2. Թագ. 23. 38։ որ 1. Մնաց. 11. 40. գրի 'ի մեզ՝ Գարեթ. և ըստ Հէից Գարեբ։

Գարիզին։ || պատառօղք. կամ բաժանարարք. կամ տապալք։ Է անուն բարձրագոյն լերին, որ էր 'ի սամարիայ՝ 'ի միջնակի ցեղին եփրեմի մերձ 'ի քաղաքն սուքեմ ընդ հարաւակողմն. ուր հրամայեաց մովսէս որդւոցն իէլի տալ զօրհնութիւն։ 2. Օրէ. 11. 29։ Յեսու. 8. 33։ Դատ. 9. 7։ Եւ յետ ժամանակաց 'ի վերայ այսր լերին շինեցին սամարացիք տաճար՝ ընդդիմակաց այն՝ նման տաճարին երուսաղեմի, որ էր յեմէմ։ Եւ 'ի ժամանակս մակաբայեցւոց ընկեր անդ պաշտօն արմզդականն դիցն ովկիմպիացւոյ. 2. Մակ. 5. 23։ և 6. 2։ Եւ Թէպէտ յետոյ աւերեցաւ տաճարն այն. բայց սակաւին սամարացիք նուանէին 'ի լեառն յայն, և 'ի տեղւոջ յայնմիկ երկիրպագանէին այլ իբրև Տնմար առ։ և վա այսորիկ կինն սամարացի 'ի խօսելն ընդ քի ասէր, հարքն մեր 'ի լերինս յայսմիկ երկիրպագին։ Յովհ. 4. 20. և 22։

Գաւհա։ || տես Աւայ։

Գափեր։ ըստ Հէից գրի՝ Ափեր։ || փոշի. կամ մարուկ. կամ կապար։ Է անուն որդւոյ եսրաեղի. 1. Մնաց. 4. 17։

Գ Ե

Գեբա։ ըստ յունաց գրի՝ Գեբա։ || լռածեալ. կամ լցեալ։ Է անուն հարճին քաղէբայ։ 1. Մնաց. 2. 46։

Գեբաղ։ || եզր. կամ կոպար. կամ կարկառ հըռնութեան։ Է անուն լերին. որ էր յերկրի ցեղին եփրեմայ մերձ 'ի լեառն գարիզին. ուր մովսէս պատուիրեաց որդւոցն իէլի ընթեռնուլ զբանս անիծից։ 2. Օրէն. 11. 29։ և 27. 13։ Յեսու. 8. 33։ Երկրորդ Գեբաղ ըստ հաւանականին կարծեաց՝ է անուն ժողովրդեան և գաւառի՝ որ էր յերկրին եդովմայ. Սաղմ. 82. 8։ Երրորդ * Գեբաղ է անուն որդւոյ յեկտանայ. Ծննդ. 10. 28։ որ 1. Մնաց. 1. 22. գրի 'ի մեզ՝ Կատան։ Չորրորդ՝ է անուն որդւոյ սովբայ՝ որդւոյ անիրայ քուացւոյ։ Ծննդ. 36. 23։ որ 1. Մնաց. 1. 40. գրի 'ի մեզ Գեբել։

Գեբեթոն։ || տես Գաբաթոն։

Գեբեէր։ || Թիկն. կամ վերացումն. կամ գուբ. կամ մարախ. և կամ ասորերէն հարկապահանջ։ Է անուն միոյ յիշխանաց ցեղին բենիամենի։ 3. Թագ. 4. 8։

Գեբել։ || տես Գեբաղ։

Գեբվաթայ։ || տես Գաբայաթա։

Գեդդեհօթի։ || տես Գեդդովաթի։

Գեդդել։ || մեծ. կամ մեծութիւն. կամ քղանցք. Է անուն միոյ յիշխանաց առաջնոյն նաթանիմնեցւոց. 2. Եզր. 2. 47։ որ 3. Եզր. 7. 49. * գրի Գագել։ և 1. Եզր. 5. 30. * Կաթուա։

Գեդեգոն։ || տես Գեդոն։

Գեդէոն. կամ Գեդեոն. ի։ || խորտակօղ. կամ փշրօղ. կամ եբրայեցերէն և ասորերէն, 'ի բաց հատումն անօրէնութեան։ Է անուն դատաւորի իէլի որդւոյ յովասու. Դատ. 6. 11։ և 7. 1։ Սա կոչի և Յերոբոաղ. Դատ. 6. 32։ Երկրորդ է անուն հօր աբիդանայ իշխանի ցեղին բենիամենի. Թուոց. 1. 11։ և 2. 22։ Երրորդ է անուն որդւոյ ռափայի՝ որդւոյ եղիաբու։ Յուդիթ. 8. 1։

Գեդդովաթի։ ըստ յունաց գրի՝ Գոդգոդաթի։ || մեծութիւն. կամ քղանցք։ Է անուն որդւոյ եմանայ։ 1. Մնաց. 25. 4։ որ 'ի 29. համարն գրի 'ի մեզ՝ Գեդդեհօթի։

Գեդովր։ || պարիսպ. կամ ցանկ։ * Է անուն քաղաքի, որ էր 'ի մէջ անապատին սարայ և կադեսայ 'ի սահմանս երկրին ամաղեկայ։ 2. Մնաց. 14. 13։ որ 'ի 14. համարն * գրի Գեդուր։ Սա է նոյն, որ կոչի Գերարա։ տես անդ։

Գեդովրացի։ || տես Գեդօր։

Գեդուր. այ։ || պարիսպ. կամ ցանկ։ † Է անուն որդւոյ յայէլի հօրն գաբաւոնի։ 1. Մնաց. 8. 31։ և 9. 37։ Երկրորդ՝ է անուն որդւոյ փանուելի. 1. Մնաց. 4. 4։ տես և Գեդովր։

Գեդսուր։ || տես Գեբսուր։

Գեդսոն։ ըստ Հէից գրի Գերսոն։ || պանդուխտ. կամ պանդխտի փոփոխութեան։ Է անուն որդւոյ մանասէի. Դատ. 18. 30։ տես և

Գեբաղին ։

Գեգրբեմոն ։ || տես Գեթրեմոն ։

Գեդոն . ի ։ ըստ այլոց գրի Գեդոր ։ || պարիսպ . կամ ցանկ ։ 1 . Մնաց . 27 . 28 ։ Բայց առա 'ի մեջ փոխանակ գրելոյ՝ բաղդատա գեդօրացի . կամ 'ի գեդօրայ , գրի՝ որդի գեդօնի ։ Արդ՝ գեդոր է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ . յորում էր բաղդատաորդեակալ ալեքսի դաւթի ։ և է նոյն քաղաքն , որ կոչի Գադերա . * Յես . 15 . 36 ։ Դիմձ՝ Գեդօն , Եզեկ . 20 . 46 . ուր ըստ արաբացւոց գրի՝ Դեդոն , և եբրայեցերէն Դարոմ . կամ Դարոմա , է անուն հարաւային կողման երկրին հրէաստանի , ոչ ասեն մեկնիչք ։

Գեդոր . այ ։ || պարիսպ . կամ ցանկ ։ Է անուն քաղաքի , որ էր ցեղին յուդայ ընդ հիւսիսակողմն մերձ յեհեմ ։ Որոյ հայր , թէ իշխան տոհմի բնակչաց նր էր յարեդ որդի եզրայէլի . 1 . Մնաց . 4 . 18 ։ որ Յես . 15 . 58 . սխալմամբ տպագրութ գրի՝ Դեդովր ։ 'ի քաղաքէ աստի էր յերոամ հայր զաբադեայ և յովելայ իշխանացն դաւթի . և վն այսորիկ կոչի՝ Գեդովրացի . 1 . Մնաց . 12 . 7 ։ Քաղաքս այս ըստ ոմանց է նոյն՝ որ կոչի՝ Կեդրոն . 1 . Մակ . 15 . 40 ։

Գեեզամ ։ || տես Գազամ ։

Գեղոնէ ։ || կորիչ . կամ գղումն . կամ անցք ։ * Է անուն որդւոյ քաղեբայ 'ի գեփայ հարճէ իւրմէ ։ 1 . Մնաց . 2 . 46 ։

Գեթ ։ || տես Մեթեր ։

Գեթան ։ || հնձան նր ։ * Է անուն առն իմաստնոյ որդւոյ զարայի՝ որդւոյ յուդայ . 3 . Թագ . 4 . 31 ։ որ 1 . Մնաց . 2 . 6 . կոչի Եթան ։ Սա . և այլ երեք եղբարք . կամ ընկերք սորա , որք կոչին որդիք մահուլայ . էին կարի գերահռչակ իմաստունք . և ճարտար երաժիշտք . բայց իմաստութիւն սաղոմոնի եղև աւելի քան զսոցին ։

Գեթացիք ։ || տես Գէթ ։

Գեթեմ ։ || հնձանք ։ * Է անուն քաղաքի ադադայ՝ որդւոյ բարադայ , որ թագաւորեաց յեդովմ . Ծննդ . 36 . 35 ։ 1 . Մնաց . 1 . 46 ։ Յոբ . 42 . 16 ։

Գեթթամայ ։ որպէս անուանականն է Գեթթամ ։ || 1 . Թագ . 14 . 33 ։ * Սա ըստ կից երևի գոլ յատուկ անուն տեղւոյ ։ այլ ոմանք ասեն՝ թէ սա է բառ ինչ մերձաւոր բառին եբրայականի , որ թարգմանի՝ մեղայք . կամ անօրինեցայք . և վն այսորիկ բառն եբրայական գնի կերպս հանդերձ թարգմանութբն , 'ի գեթթամայ , անօրինեցայք ։

Գեթթայի ։ ըստ այլոց գրի՝ Գեթթայիմ || հնձանք ։ Է անուն քաղաքի , կամ տեղւոյ , որ էր ցեղին բենիամենի , յոր փախեան բերովթացիք ։ 2 . Թագ . 4 . 3 ։

Գեթսոն ։ || տես Գերսոնէ ։

Գեթրեմոն || հնձան նռան . կամ հնձան բարձր ։ Է անուն քաղաքի ցեղին դանայ . Յես . 19 . 46 ։ Սա տուաւ ղևտացւոց՝ տոհմի որդւոցն կահաթու . 1 . Մնաց . 6 . 69 ։ որ Յես . 21 . 24 . գրի 'ի մեջ՝ Գեգրբեմոն ։ Զսա ոմանք կարծեցին գոլ ցեղին եփրեմի . քանզի՝ 'ի գիրս մնացորդաց ոչ յիշի ցեղն դանայ , այլ եփրեմի . բայց 'ի գիրս յեսուայ յայտնապէս գրի գոլ քաղաք ցեղին դանայ ։

Գելմոնդեբլաթեմ . այ ։ || տատ երկու բառք են , զի Գելմոն , որ թարգմանի . թաքուստ . կամ մանկութիւն . կամ յայտնութիւն . կամ արհամարհանք ։ Եւ Դեբլաթեմ , որ թարգմանի՝ պաղատախտ թզոյ ։ Եւ երկոքեան 'ի միասին * են մի անուն տեղւոյ , ուր եղև քառասներորդ իջևան որդւոցն իէլի . Թուոց 33 . 46 ։ տեղիս այս ոչ էր հեռի 'ի քաղաքէն մադաբայու , որ և յետոյ եղև ցեղին ռուբինի . և է ընդ հարաւակողմն նր ։ Եւ ոչ երևի Թուոց 21 . 13 . տեղիս այս էր յայն կոյս առնոնայ առ եզերբ սահմանացն ամօրհացւոց ։

Գելորէ ։ || ցնծութիւն լուսոյ . կամ անցեալ լոյս ։ * Է անուն միոյ 'ի զօրավարացն դաւթի ։ 2 . Թագ . 23 . 37 ։ որ 1 . Մնաց . 11 . 39 . կոչի՝ Նաարա ։

Գեհ . ի ։ || ձոր ։ * Է անուն տեղւոյ , կամ ձորոյ , ուր նախապատուհասք լինել պղծեալ մանկն գօգայ մարգարէին եզեկիելի ։ Եզեկ . 39 . 11 . և 15 ։ սա երևի գոլ նոյն , որ կոչի հովիտ , և ձոր յեղբայրելոյ . Դիմձ՝ Գեհ . Երեմ . 49 . 3 . ուր ըստ այլոց գրի՝ Գայի , է անուն քաղաքի , որ էր յերկրին ամոնացւոց մերձ 'ի սահմանս մովաբացւոց ։ Սա երևի գոլ նոյն , որ կոչի Անոն . և գուցէ վն լինելոյն 'ի մեջ ձորոյն առնոնայ , կոչի աստ գեհ , զի գեհ թարգմանի ձոր ։

Դեհոն . կամ Գեհոն . ի ։ ըստ ոմանց գրի գեհոն ։ || լանջք . կամ կուրծք . կամ եղջ . Է անուն աղբեր , որ մերձ էր 'ի քաղաքն եղեմ ընդ կողմն արևմտից . ուր հրամայեաց դաւիթ տանիլ և օծանել թագաւոր զորդի իւր զսողոմոն ։ 3 . Թագ . 1 . 33 . և 38 ։ Զջր հորն սորա զմերլին եզեկիա արքայ յուդայ . 2 . Մնաց . 32 . 30 ։

Գեհոնէ . կամ Գեհոն . այ ։ || ձոր չնարհաց . կամ ձոր իշխանի . կամ լանջք . կամ փող ։ Է անուն միոյ 'ի չորից գետոց դրախտին փափկութե . Ծննդ . 2 . 13 ։ Սիրաք . 24 . 37 ։ Զամանէ ասեն ոմանք 'ի մեծամեծ հեղինակաց՝ թէ սա ոչ է Նեղոս գետն , որպէս կարծեցին նախնիքն . այլ է այն գետն , որ 'ի լերանցն հայոց ելեալ՝ երթայ անկանի 'ի ծովն կասպից , զոր հայք երասխ կոչեն . և լատինք Արաքսիս ասեն ։ Եւ զի 'ի գաւառն յայն , ընդ որ անցանէ սա , բնակէր ազգ ինչ կուչեցեալ կուսայացիք ։ Եւ գուցէ է այն ազգն , զոր հայք Ատրպատականս կոչեն . վն այսորիկ ոչինչ ընդդիմանայ Մովսիսի . որ ասէ , թէ պատէր զամ երկիրն եթէովպացւոց . Ծննդ . 2 . 13 ։ Իսկ բանն այն՝ որ գրի * Երեմ . 2 . 18 . Զինչ կայ քո՝ և ճանապարհին եգիպտացւոց ըմպել ջուր ըղջուրն գեհոնայ , 'ի թարգմանութե բաղմաց՝ փոխանակ բառիս՝ գեհոն , գրի՝ տըղտոր ։ Եւ առա ոչինչ գժուարութե գոյ իմացումանց , զի բառս գեհոն եբրայեցե

րէն նշանակէ նաև՝ յորձանք. կամ սրընթացս հոսանք. և այս յարմարի գետոյն Նեղոսի, զի ջուր նր մի արագընթացութեան պղտոր երևի, և վասն կոչի ջուր գեհոնայ. ջուր որընթացի. կամ ջուր պղտորեալ: Զայն յատկութիւն ունի առեն. և գետն երասխ:

Գեհօն: || տե՛ս 'ի վեր Գեհոնն. և Գեհոն:

Գեհովմ սուր. այ: ըստ ոմանց գրի՝ Գե֊հովմոդ սուր. || 1. Թագ. 27. 8: Աստ բառս գեհովմ ոչ է յատուկ անուն տեղւոյ. այլ է հասարակ բառ ինչ այլազգական. և թարգմանի՝ յաւէտենն. կամ վաղուց անտի: Իսկ սուր՝ թարգմանի, պարսպաւոր, կամ պարսպեալ. և է անուն գաւառի. կամ անապատի. որ յանապատէն կադեսայ ձգի մինչև յեգիպտոս: Արդ՝ ասելն, 'ի գեհովմ սուրայ յադահուզէնից պորտապանց մինչև յեգիպտոս: է ասել՝ 'ի յաւիտենից կամ 'ի վաղ ժամանակաց. մինչև 'ի սուրայ մինչև յեգիպտոս. զի երկիրն այն, որ ձգի յանապատէն սուրայ մինչև յեգիպտոս, էր լի բնակութեամբ 'ի վաղ ժամանակաց հետէ:

Գեղբուէ. բուէայ. կամ բուէեայ: || երկնաւոր քննութիւն. կամ աստուածն սատուցման. և կամ երրայեցերէն և ասորերէն, երկնօղ զհայ ցուցմունս: Է անուն լերին. կամ լերանց, որք են յերկրի ցեղին իսաքարայ ի կողմն արևմտից. որք և տարածեալ ձգին 'ի յեզրայելէ մինչև յյորդանան մերձ քաղաքն բեթսանու: Անդ պատերազմեցան այլազգիքն ընդ իսրայէլի. և սպանին զսաւուղ և զորդիս նր: 1. Թագ. 28. 4: և 31. 1: 2. Թագ. 1. 21: 1. Մնաց. 10. 1:

Գեղգեղ. այ: || դիւրաթաւալ. կամ դիւրահոլով. կամ հոլովելի: † Է անուն արքայանիստ քաղաքի քանանացւոց, որ յետոյ մի ժառանգեցաւ կէսոյ ցեղին մանասէի յայսկոյս յորդանանու ընդ կողմն արևմտից: Յես. 12. 23: Որոշ՝ * է անուն անուոյն, զորս տեսանէր 'ի տեսլեան մարգարէն եզեկիէլ: Եզեկ. 10. 13:

Գեղեցիկ նաւահանգիստ: || Գործ. 27. 8: Է անուն տեղւոյ, որ էր 'ի կղզւոյն կրետեայ մերձ 'ի քաղաքն լասեայ ընդ հարաւա֊կողմն առ ծովեզերբն:

Գեղգիլ գեղգեղ. գեղգիլեայ գեղգեղեայ: || Յես. 12. 23: Աստ երկու բառք են, ոք Գեղգիլ, որոյ փոխանակ ըստ ոմանց գրի Գէլի, և ըստ ոմանց Գոյիմ. որ թարգմանի՝ հեթանոսաց, կամ ազգաց, և չէ յատուկ անուն: Իսկ Գեղգեղ է անուն քաղաքի, զորմէ տե՛ս 'ի վեր: Եւ ասելն զթագաւորն գեղգիլեայ գեղգեղեայ զի, է ասել զթագաւորն ազգաց գեղգեղայ զի: Թեպէտ ոմանք բառ ինչ գեղգիլ գեղգեղեայ իմանան զգաւառին հեթանոսաց, որ է անուն գաւառի:

Գեզզուր: || տե՛ս Գազար:

Գելոն: || ցածութիւն. կամ յայնկոյս անցումն. կամ թաւալումն. կամ յայտնութիւն. կամ բաշ֊ցումն: Է անուն քաղաքի, որ էր 'ի մէջ սահմանի ցեղին յուդայ ի հարաւակողմն. Յես. 15. 51: որ 2. Թագ. 15. 12. * կոչի՝ Գողնա:

Գեննեսարէթ. եթայ: || պարտէզ իշխանի. կամ պատսպարութիւն իշխանի: Է անուն գաւառի ցեղին նեփթաղիմայ: Մատ. 14. 34: որ և կոչի երկիր գեննեսարէթ. Մարկ. 6. 53: Յորմէ և ծովակն, որ է առ նովաւ, առեալ զանուն կոչի ծովակ գեննեսարեթայ. Ղուկ. 5. 1: Ծովակս այս կոչի և ծով գալիլեացւոց, և ծով տիբերեայ. Մատ. 4. 18: և Յովհ. 21. 1: Կոչի և ջուր գեննեսարեթայ: 1. Մակ. 11. 67: Եւ ունի սա առ եզերբ յարևելից կողմանէ զկէսն ցեղին մանասէի. 'ի հիւսիսոյ զմասն ինչ ցեղին նեփթաղիմայ. յարևմտից զցեղն զաբուղոնի. և 'ի հարաւոյ զմասն ինչ ցեղին իսաքարայ: Եւ գետն յորդանան ընդ մէջ նր անցեալ գնայ 'ի հիւսիսոյ ի հարաւ, և անկանի 'ի ծովն մեռեալ: Եւ ծովակս այս է երկայն տարածի մղոնս իբր. և 'ի լայն մղոնս, ձ: Օդոյ և ջուրն է քաղցր և ըմպելի: տե՛ս և զքեններեթ:

Գեսամ. || մերձեցումն նր. կամ մերձաւորութիւն: * Է անուն ուրումն արաբացւոյ, որ հակառակ նեէմեայ խորհէր ը այլոց ոմանց արգելուլ զշինութիւն պարսպին երուսաղէմի: 3. Եզր. 2. 19: և 6. 2:

Գեսանեայ: || տե՛ս Հասանիա:

Գեսեմ: || մերձեցումն. կամ հպաւորութիւն: * Է անուն գաւառի ստորին եգիպտոսի. և կոչի՝ երկիր գեսեմ. ուր էր քաղաք քաղաքն ընդ արևելակողմն նեղոս գետոյն: Անդ էր և քաղաքն Ռամեսսէ. ուր բնակեցան նահապետքն յակոբ ծննդովք իւրովք. Ծննդ. 45. 10: և 46. 28: և 47. 27: Ել. 9. 26: Սա 'ի յոբելինի 1. 10. գրի 'ի մէջ՝ Գեսեմ: Գաւառս այս է նոյն, որ Սաղմ. 104. 23. կոչի՝ երկիր քամայ: տե՛ս և Գոսեմ:

Գեսսուրացի: || տե՛ս Գեսուրի:

Գեսուր. կամ Գեսսուր. այ: || ձոր երեւոյ. կամ ձորոյ պարիսպ. կամ ձոր եզին: Է անուն արքայանիստ քաղաքի, որ էր յայնկոյս յորդանանու, որոյ անուամբն կոչի և գաւառն նր: Սա էր 'ի սահմանի երկրին աւետեաց ընդ հիւսիսակողմն 'ի սիւրիայ. Յես. 12. 5: և 13. 11: 2. Թագ. 3. 3: և 13. 37: և 15. 8: 1. Մնաց. 2. 23: Սա կոչի և Գեսսուրի. Յես. 13. 13: Իսկ 2. Օր. 3. 14. * կոչի՝ Գարգասի: և 2. Թագ. 2. 9. * Թասուրի:

Գեսուրի: || տե՛ս 'ի վեր Գեսուր:

Գեսօն: || 1. Մնաց. 2. 25: Այս բառս ոչ երևի յայտնի թարգմանութիւն:

Գետ եգիպտացւոց: || տե՛ս Բոսոր:

Գետ եթէովպացւոց: || Սոփոն. 3. 10: Սա է նեղոս գետն. ոչ առեն բաղդատելով, որ գայ յեթէովպիոյ. և անցանէ ընդ եգիպտոս, և թափանցեալ յեօթն շիւղս մտանէ 'ի ծովն միջերկրական:

Գերա. այ. կամ ըեայ: || որոճալ. կամ ստարութիւն. կամ մնջառութիւն. կամ ընդդիմութիւն: Է անուն որդւոյ բաւլայ, որդւոյ բենիամենի. 1. Մնաց. 8. 3: որ Ծննդ. 46. 21. գրի 'ի մէջ՝ Գերայ: Որոշ՝ է անուն առն յորդւոյն բենիամենի. 1. Մնաց. 8. 7. որ 'ի 4. համարն գրի 'ի մէջ՝ Գերան: Որոշ՝ է անուն

հօր Աւովդայ դատաւորին Իսրայէլի. Դատ. 3. 15: Դարձեալ՝ է անուն հօր Սեմեայ առն յԵ մինեցւոյ. 2. Թագ. 16. 5:

Գերան. || տես Գերա:

Գերար. || 2. Մակ. 13. 24: Այս Թագաւորեցաւ ի Գերրա. կամ Գերրա որոյ նշանակութիւն նոյն է ընդ վերինոյն: Էր անուն քաղաքի, զոր [illegible] ոմն [illegible] առեն, թէ է այն, որ այժմ կոչի Մասէլի. և է առ ծովեզերբն առարին եգիպտոսի մերձ ՚ի սահմանս պաղեստինոյ: Բայց ըստ այլոց առաւել հաւանական է, թէ իցէ այն, որ կոչի Գերարա. և է ՚ի սահմանի երկրին անուանեալ ՚ի վիճակի ցեղին շմաւոնի:

Գերարա. այ: || տարաբութիւն. կամ պանդխտութիւն. կամ մարտ. կամ բաղխումն: Էր անուն քաղաքի, որ ի հնումն էր արքայանիստ. և էր ՚ի մէջ անապատին կադէսայ, և սուրայ՝ առ սահմանօք երկրին քանանացւոց ընդ հարաւակողմն: Անդ պանդխտեցաւ աբրահամ և իսահակ որդի նր. Ծննդ. 10. 19: և 20. 1: որ 26. 1. գրի Գերարա: Եւ մերձակայ գաւառն նր կոչի՝ երկիր գերարացւոց. և ժողովուրդք նր կոչին Գերարացիք: Ծնն. 20. 2: և 26. 6. և 19: Զառ ՚ի ժամանակս եզեկիայ արքայի յուդ յառեն որդիքն շմաւոնի. 1. Մնաց. 4. 39: Եւ է նոյն քաղաքն, որ 2. Մնաց. 14. 13. * կոչի՝ Գերգոդոր:

Գերգեսացիք: || պանդխտութիւն, կամ պառաւոր զաղթող. կամ որոտմանց մերձեցեալք: Էր անուն միոյ ՚ի յազգացն երկրին քանանացւոց, զորս խոստացեալ էր տր ընծայել յեբրայեցւոց որդւոցն իէլի. Ծննդ. 10. 16: և 15. 21: 2. Օրին. 7. 1: Այսպէս զաւառ բնակութեան էր յայնկոյս յորդանանու ընդ հարաւակողմն կէսոյ ցեղին մանասէի շուրջ զաւազարաւն գերգեսայ, որ է առ ծովակաւն գալիլեացւոց յարևելից կողմանէ: Դատաստան այս կոչի և կէւնէր, կամ աշխարհ գերգեսացւոց. Մատ. 8. 28: Մարկ. 5. 1: Ղուկ. 8. 26:

Գերեսայ: || տես Գերրա:

Գերեզման ապաքէլայ: || 1. Թագ. 10. 2: Էր անուն տեղւոյ, որ էր ՚ի սահմանս ցեղին յուդայ և բենիամինի ՚ի ձանապարհին եփրաթայ. ուր թաղեցաւ ռաքէլ. և կանգնեց յակոբ ՚ի վր նր արձան, և կոչեաց զանուն նր արձան շիրմի ռաքելայ: Ծննդ. 35. 20:

Գերեզմանն ցանկութեան: || Թուոց. 11. 34: և 33. 16: Էր անուն տեղւոյ, որ էր յանապատն սինայի, ուր եղև երեքտասաներորդ իջեւանն որդւոցն իէլի: Եւ այս անուն եդաւ նմա վն այսորիկ, զի անդ թաղեցաւ ժողովուրդն, որ ցանկացաւ ուտել զմիս, և պատուհասեցաւ ՚ի տեառնէ:

Գերերա: || տես Գերարա.

Գերերացիք: || տես Գերարա:

Գերսամ: || պանդխտութիւն. կամ օտար կոչեցեալ: Էր անուն որդւոյ մովսէսի ՚ի սեփովրայ կնոջէ իւրմէ: Ելից. 2. 22: և 18. 3: 1. Մնաց. 23. 15: տես և Գերսոնի:

Գերսաւախմայ: || 1. Մնաց. 4. 14: Թ յովնաթայ և ըստ եբրայեցւոց գրի՝ Գեբարաախմ. որ թագաւորի, ձոր արհեստաւորաց, կամ առ ուղղոյ: Էր անուն տեղւոյ, որ էր յերկրի ցեղին բենիամինի. ուր էր քաղաքն վը նով: Եւ այս յայտ է ՚ի թարգմանութենէ անտի: 3. Եզր. 11. 35:

Գերսոն: || տես Գեսոնի:

Գերսոմ: ըստ յունաց գրի՝ Գերսոն: || մերձեցող. կամ ձոր փոփոխութեան. կամ ժամկէք. կամ քուն: Էր անուն որդւոյ ազայի: 1. Մնաց. 2. 47:

Գերսոնի. կամ Գերսոն. ի: || պանդխտութիւն. կամ պանդխտի փոփոխութիւն. կամ ազատ նր: Էր անուն որդւոյ ղևեայ՝ որդւոյ յակոբայ: Ծննդ. 46. 11: 1. Մնաց. 6. 1: և 23. 6: որ Ելից. 6. 16. և 17: Թուոց. 4. 22. * կոչի գերգոնի. կամ Գերգոն: իսկ Յեսու. 21. 6. գրի ՚ի միջ Գերթոն: և 1. Մնաց. 26. 21. Գերսոնն: և 29. 8. Եղբոմ: Դարձեալ է անուն միոյ յիշխանաց հայրապետաց որդւոցն փենեհեսի: 1. Եզր. 8. 32:

Գերսոն: || տես ՚ի վեր Գերսոնի:

Գետուել: || տես Յեսէփ:

Գեփար. այ: || ըղձէլ. կամ ըմպելով. կամ թռչել. և կամ առաքեալ ծաղել. կամ ծրարել: * Էր անուն որդւոյ ազայի: 1. Մնաց. 2. 47: Դարձեալ Գեփար՝ է անուն ազգի. որոյ զաւառն բնակութեան կոչի գեփար. և է ՚ի բաբելոնայ, և մօտն երեմիէլ արաբիոյ: Եսայ. 60. 6: Անգամ այս ըստ ոմանց յառաջացաւ ՚ի գեփարայ որդւոյ մադիամու՝ որդւոյ աբրահամու:

Գեփար: || նոյն է նշանակութեան ընդ վերնոյն: * Էր անուն որդւոյ մադիամու՝ որդւոյ աբրահամու: Ծննդ. 25. 4:

Գ Ե

Գեեզի. զեայ: || ձոր տեսլեան. կամ ձոր լան ջաց: Էր անուն պատանեկին եղիսէի մարգարէին. 4. Թագ. 4. 12: և 5. 25: և 8. 4:

Գեերա: || տես Գերա:

Գեթ. գեթայ: || հնձան. կամ մամուլ: Էր անուն միոյ ՚ի քաղաքացն հնգից նախարարութեանց այլազգեաց. որ էր առ սահմանօք ցեղին դանայ մերձ ՚ի ծով: 1. Թագ. 5. 8: և 6. 17: Ի նմա էր բնակութիւն հսկայից. Յեսու. 11. 22: Եւ էր արքայանիստ քաղաք անկքուսայ, առ որ փախուցեալ դաւիթ. նստաւ անդ: 1. Թագ. 27. 2. և 3: Անդ պատերազմեցաւ դաւիթ ընդ այլազգիս, և եհար զնոսա. 2. Թագ. 21. 18. և 20: 1. Մնաց. 18. 1: Զօր և յետոյ նորոգեալ ամրացոյց ռոբովամ արքայ յուդայ. 2. Մնաց. 11. 8: իսկ ոզիաս արքայ յուդայ պատերազմեալ ընդ այլազգիս՝ քակեաց զպարիսպն նր. 2. Մնաց. 26. 6: Այսոյ բնակիչքն՝ և ոմանք ՚ի քաղ զօրականաց արքային դաւթի, որք էին անտի. կոչին Գեթացիք. 1. Թագ. 5. 8: 2. Թագ. 15. 18: Եւ գիտելի է, զի քաղաքս այս է նոյն, որ երբեմն կոչի Մորէք. և Գաղաթա. և Գաղէր. զորմէ տես ՚ի Գաղաթայ: իսկ այժմ կոչի Զափ. կամ Իբելին: տես և Ոփեր:

Գեթսեմանի: || հնձան ձիթոյ. կամ ձոր՝ կամ

հնձան պտղաբերութեց. կամ մամուլ ձիթոյ։ Էր անուն գեղջ, որ էր առ ստորոտովք լերինն ձիթենեաց. յոր մտեալ էր և աղօթեաց, ուր սովոր էր. Յս՛ քաղուած սն զամ երթալ և կալ. յաղօթս աշակերտացն հանդերձ. Մատթ. 26. 36։ Մարկ. 14. 32։

Գեսեթ ։ || ըստ Հից գրի՝ Գեսսեթ ։ Իսկ եբրայեցերէն ասի՝ Կերեհարեսեթ, որ թարգմանի՝ աղիւսապատարիսպ։ Էր անուն գլխաւոր քաղաքի մովաբացւոց. Եսայ. 16. 7։

Գեսուր։ || տե՛ս Գեսուրի։

Գեսուրի։ || ձորոյ պարիսպ. կամ ձոր տեսութեան։ Էր անուն շինի, կամ գաւառի, որ էր յերկիր ընդ մէջ եգիպտոսի և պաղեստինի նայ։ Յեսու 13. 2։ Որոյ ժողովուրդն կոչին՝ գեսուրացիք. զոր աւերատակէր Դաւիթ՝ յոր ժամ էր 'ի սիկելակ. 1. Թագ. 27. 8։

Գ Ե.

Գերաւհ։ || վերացուցիչ հասարակաց, կամ հեծութէ։ + Էր անուն քաղաքի, որ էր 'ի վիճակի ցեղին յուդայ՝ մերձ 'ի յանապատն Թեկուեայ։ Յեսու 15. 57։

Գերեմ։ ըստ ոմանց գրի՝ Գաղբիմ։ || բարձրութիւնք. կամ գուբք. կամ բարձունք. կամ բլուրք։ Այս ըստ ոմանց ոչ է յատուկ անուն տեղւոյ. այլ ասելն, որք բնակեալ էին 'ի գէբէմ. է ասել, որք բնակեալ են 'ի բարձունս։ Եսայ. 10. 31։

Գերոն։ || տե՛ս Գաբերոն։

Գեբղիրացիք։ ըստ Հից գրի՝ Գեսեիրացիք. և Ը լուսաբանողաց՝ Գերղացիք։ || պատառող. կամ առաջոր։ Էր անուն ժողովրդեան, որոյ գաւառն բնակութեան էր յերկրին առ սահմանօք երկրին աւետեաց, զոր աւերատակէր Դաւիթ, յորժամ էր 'ի սիկելակ։ 1. Թագ. 27. 8։

Գեհովն յանծեփիոյ։ || Յօհ. 4. 5։ Էր առ 'ի սամարիայ մերձ 'ի քաղաքն, որ կոչի սաքքար։ և սիւքեմ. և էր 'ի վիճակի ցեղին եփրեմի Ը հայրապետացն։

Գ Ը.

Գնեզար. ... ։ || տե՛ս Կենեզար։

Գ Ո.

Գոդոլիա. կամ Գոդոլիաս. մեծացեալ. կամ մեծոյ։ || մեծութիւն տն. կամ քաջութիւն տն։ Էր անուն որդւոյ աքիկամայ որդւոյ սափանայ։ 4. Թագ. 25. 22։ Երեմ. 39. 14։ Դոդոլիա է անուն որդւոյ ամարեայ՝ որդւոյ եզեկիայ. Սոփոն. 1. 1։ Դոդոլիա է անուն որդւոյ իդիթումայ. 1. Մնաց. 25. 3։ Դոդոլիա * է անուն որդւոյ պասքուրայ. Երեմ. 38. 1։ Դոդոլիա է անուն ուրումն առնոյ՝ հօր անանայ. Երեմ. 35. 4։

Գոդոնիել։ || տե՛ս Գոթոնիել։

Գոթամ։ || շօշափումն նշ. կամ մանչիւն նշ։ * Էր անուն որդւոյ եղիփազայ՝ որդւոյ եսաւայ։ Ծննդ. 36. 11։ որ 'ի 16. համարն * գրի Գոթամն։

Գոթողիա. կամ Գոթողիայ. || ժամ. կամ ժամանակ իմ տն։ * Էր անուն դստեր ամրեայ, արքայի իսրայելի, և մօր օքոզիայ արքայի յուդայ. 4. Թագ. 8. 18։ որ 'ի 26. համարն ասի դուստր ամրեայ, փոխանակ ասելոյ թոռն ամրեայ։ Եւ այս է կերպ խօսից սովորութեն եբրայեցւոցն, որ բառ զուստ անուանաւ զթոռն կոչէ որդի. կամ զաւակ։ Գոթողիա * է անուն միոյ յիշխանաց աանեկից որդւոյն երովամայ 'ի ցեղէն բենիամինի. 1. Մնաց. 8. 26։ Գոթողիա է անուն հօր եսայեայ յորդւոցն ելամայ. 1. Եզր. 8. 36։ որ 2. Եզր. 8. 7. կոչի Աթալիա։

Գոթոմ։ || տե՛ս Գոթամ։

Գոթոնիէլ. կամ Գոթոնիէլ. նիէլ։ || ժամ. կամ ժամանակ իմ նծ։ Էր անուն որդւոյ կենեզի. որ առ կնութիւն զդուստր քաղեբայ որդւոյ յեփոնեայ, ոչ իբրև եղբայր 'ի միոջէ հօրէ. այլ կամ իբրև եղբօր որդի. և կամ որպէս հօրեղբօր որդի. քանզի սովորութիւն էր հրէից զազգականս անուանել եղբարս։ Յեսու. 15. 17։ Դատ. 1. 13։ 1. Մնաց. 4. 13։ Սա դատաւոր եղեւ, և եա պատերազմ ընդ քուշարսաթեմայ, և փրկիչ եղեւ։ Դատ. 3. 9։ որ 1. Մնաց. 27. 15. գրի 'ի մէջ Գոթոնիէլ։

Գոլաթ։ || Յեսու. 15. 19։ * Սա ոչ է յատուկ անուն տեղւոյ. այլ է հասարակ բառ եբրայեցւոց, և թարգմանի՝ ջրարբիոյք. կամ ջրմուղք. ուստի ասելով գոլաթ վերին, և գոլաթ ներքին, իմանի ջրարբի և պտղաբեր երկիր լեռնային, և դաշտային։ և ասելն՝ տուր ինձ զգոլաթ մայիմ, իմանի ասել. տուր ինձ աղբիւրս ջրոց։ Եւ առ Դատ. 1. 15. գրի ըստ նշանակութեան Ջրասանք ջրոց։ և կոչի զբօսանք բարձանց, և զբօսանք հովտաց։ Իսկ ներքնակողմն ասելն, երկիր հարաւոյ իմանի երկիր անջրդի և անպտուղ։

Գողաթա մայիմ։ || տե՛ս 'ի վեր Գոլաթ։

Գողգոթայ։ || տեղի կառափելոյ. կամ կառափնելոյ։ Էր անուն լերին, որ էր մերձ յերուսաղէմ ընդ կողմն արևմտից. որ և կոչի Գագաթ։ Մատթ. 27. 33։ Մարկ. 15. 22։ Յօհ. 19. 17։ Եւ ասի՝ թէ զայս անուն էառ յայնմանէ, զի ունէր զձեւ և զնմանութիւն գագաթան գլխոյ մարդոյ։ Եւ եւս յայնմանէ, զի անդ հատանել և ընկեցանել լինէին գլուխք մահապարտաց։ Այլ և յայնմանէ, զի գայր աւանդութիւն; թէ անդ թաղեցեալ է գլուխն ադամայ։ Անդ հրէայք զՔրիստոս մեր հանին 'ի խաչ. և յայնմ հետէ մինչև ցայսօր տեղին այն պատուեալ և փառաւորեալ 'ի քրիստոնէից։

Գողիաթ։ || տե՛ս 'ի ներքոյ Գողիաթ։

Գողիաթ. կամ Գողիաթ. ու։ || չեղաճակող. կամ յայտնեալ. անցումն. կամ թռուցումն. կամ քացումն։ Էր անուն հսկայի գեթացւոյ, զոր եհար Դաւիթ պարսատիկաւ, և սպան զնա։ 1. Թագ. 17. 4. և 23։ և 21. 9։ Գողիաթ է անուն և այլոյ հսկայի գեթացւոյ եղբօր առաջնոյն գողիաթու, որ և կոչի Լահմի։ Զսա եհար և սպան եղեանան որդի յաիրայ բեթղեհեմացւոյ. 2. Թագ. 21. 19։ 1. Մնաց. 20. 5։ Հսկայս այս կոչեցաւ գողիաթ, և եղբայրն գո-

վիճակութիւն, կամ մի ազգականութեան ի միասին՝ գործակցութիւն, և կամ մի նմանութեան դրանկի և քաղաքութեան մարմնոյն:

Գոզան: || տե՛ս Գովզան:

Գամեր: || Ծախիչ. կամ սպառիչ. կամ սպակարող: Է անուն որդւոյ յաբեթի որդւոյ Նոյի. որոյ և ազգն կոչի նորին անուամբ: Եզեկ. 38. 6: Սա Ծննդ. 10. 2. կոչի Գամեր: Ասի թէ 'ի սմանէ յառաջ եկեալն գաղատացիք. և փռիւգիացիք. և առաւել կապադովկացիք, յորմէ և կոչին Գամիրք: Դիրձ՝ Գամեր է անուն դստեր դաբելայիմայ. կնոջ ովսեայ մարգարէին. Ովսէ. 1. 3:

Գոմոր. կամ Գոմոր. այ: || Ժողովուրդ ապստամբ. կամ ժողովուրդ երկչոտ. կամ որայ. կամ ծառայութիւն: Է անուն միոյ 'ի հնգից քաղաքացն երկրին սոդոմայեցւոց, որ էր առ ափն մեռեալ ծովուն յարեւելից կողմանէ. Ծննդ. 10. 19: Սա ընդ այլոց երից քաղաքացն երկնաւորաց հրով և ծծմբով կործանեցաւ. Ծննդ. 19. 24: 2. Օրին. 29. 23: Որոց բնակիչքն կոչին Գոմորացիք: Ծննդ. 18. 20:

Գոմորացիք: || տե՛ս 'ի վեր Գոմոր:

Գոսամ, կամ Գոսամ. այ: || Մերձեցուցումն. կամ մերձաւորութիւն: * Էր անուն քաղաքի ցեղին յուդայ: Յեսու. 15. 51: որոյ շրջակայ գաւառն կոչի երկիր գոսամայ: Յեսու. 10. 41: և 11. 16:

Գովսամ: || տե՛ս Գոսամ:

Գովզ. այ: || ստանիք. կամ ցու. կամ տանուտէր: * Է անուն հիւսիսականակ ազգի. որոյ անուամբն այլաբանօրէն իմանի նեռն՝ և թագաւորութիւն նր: Թուոց 24. 7: Ըստ ոմանց մեկնչաց եօթանասնից՝ փոխ ագագայ թագաւորին նր, իմանի մեծ ... թագաւորութիւն քն, որ է 'ի զօրաւորէն քէն. և երեւի 'ի վերոյ քան զթագաւորութիւն նորին, և տմ. թագաւորաց երկրի: Դիրձ՝ * բառակե՛ս Գովզ արքայ Աշխու. 7. 1. իմանի արքայն ազգին գովզայ, զի սկիւթացւոց: Դիրձեալ՝ Գովզ, է անուն առն յորդւոցն ռուբենի. 1. Մնաց. 5. 4:

Գովզայ. ի: ըստ յունաց գրի՝ Գովզայ: || Հօրեղբայր նորա: Սա էր հայր եղիանայ՝ և հօրեղբայր աւայելի. 1. Մնաց. 11. 26: որ 2. Թագ. 21. 19. գրի Արեովգիմ:

Գովզան. այ: || կերակուր. կամ ասր. կամ անցք. կամ մարմին անուցիչ. և կամ ասորերէն և եբրայեցերէն, 'ի ներքուստ սնուցանօղ: Է անուն գետոյ, և երեւի թէ իցէ անուն և քաղաքի, կամ գաւառի, որ էր առ գետովն գովզանայ. 4. Թագ. 17. 6: և 19. 12: 1. Մնաց. 5. 26: Եսայ. 37. 12: Ասեն՝ գետս այս է 'ի մեծն առնոյ 'ի սահմանս հայոց և մարաց, որ յարեւմտից յարեւելս ընթանայ 'ի հարաւ կողմ. մտանէ 'ի ծովն վրկանի, որ և կոչի ծով կասպից:

Գովլայ: || անցք. կամ թափառականութիւն: * Էր անուն քաղաքի, որ էր 'ի վիճակի ցեղին յուդայ ընդ հարաւակողմն: 2. Թագ. 15. 12: որ Յես. 15. 51. կոչի՝ Գովղոն: 'ի քաղաքէ աստ էր աքիտոփէլ խորհրդականին արքային դաւթի. ուստի և կոչեցաւ գիլոնացի 'ի գիրքս: Բայց 'ի մեզ փոխանակ գրելոյ, 'ի քաղաքէ իւրմէ 'ի գովլնայ, գրի 'ի քաղաքէ իւր 'ի գովլայ:

Գովզայի. այ: ըստ ոմանց գրի՝ Գովզայի: || Անձն. կամ թանձրութիւն. կամ սահման. կամ կէսն որ է մարմնոյն: Է անուն որդւոյ նեփթաղիմայ. 1. Մնաց. 9. 16.

Գովլան. կամ Գովլան: || Անցք. կամ թափառումն. և կամ ասորերէն և եբրայեցերէն, 'ի ներքս Փաւշօղ: Է անուն քաղաքի. որ էր յերկրի կեսայ ցեղին մնասէի յայնկոյս յորդանանու 'ի բասան. կամ 'ի բասանիտանի: Սա տուաւ ղեւտացւոց որդւոցն գերսոնի. և եղև քաղաք ապաստանի: Յես. 20. 8: և 21. 27: որ 2. Օրին. 4. 43. գրի 'ի մեզ՝ Գովղոն. և ըստ ՟Հից գաւղոն: իսկ 1. Մնաց. 6. 71. գրի 'ի մեզ՝ Գովղոն:

Գովնեւլ: Ը. ոմանց գրի՝ Գովնաւ: || Անձն. կամ թանձրութիւն. կամ սահման: Է անուն ուրումն ղեւտացւոյ. 1. Մնաց. 9. 15:

Գոտողի. կամ Գոտողիաս. կամ Գոտողիաս. գետոյ: || Է բառ յունական, և ստուգաբանի, ահարկու. կամ փայլ. կամ արագ: Է անուն զօրավարի, և բարեկամի արքային անտիոքայ եպիփանայ. 1. Մակ. 3. 38: և 4. 18: և 5. 59: 2. Մակ. 8. 9: և 12. 32. և 35:

Գոտողիաս: || տե՛ս 'ի վեր Գոտողի.

Գոտողիաս: || տե՛ս Գոտողի:

Գողգիթէլ: || քննութեան ձայն. կամ լուր ձայն: * Է անուն որդւոյ մաքքիայ, որ էր մի 'ի լրտեսացն 'ի ցեղէն գադայ: Թուոց. 13. 16:

Գունեայ: առաւ անուանական է Գունի: || Պաշտպանեալ. կամ ծածկեալ. կամ պատսպարեալ: Է անուն հօր աբդիելի. 1. Մնաց. 5. 15:

Գոփորայ: ըստ ՟Հից գրի՝ Գոփերայ: || Փոշի. կամ մարուկ. կամ նախատինք. կամ աղօթք: Է անուն որդւոյ մանաթիայ. 1. Մնաց. 4. 14:

Գ Օ

Գօգ. այ: || ստանիք. կամ ցու. կամ տանուտէր: Է անուն հիւսիսականակ ազգաց, որք և կոչին սկիւթացիք. և մեծ թաթարք. Եւ զի առաջ էին ազգք գժնեայ բարուք, և գազանաբարոյք. մի այսօրիկ այլաբանօրէն անուամբս գօգ, և մագօգ իմանին թշնամիքն եկեղեցւոյ, և այլք: Եւ այժմ սոքա էին 'ի հնումն երեւելին առաջնորդք և այլք. իսկ 'ի նորումս են հերձուածողք, և անհաւատք. այլ յետ ամենեցուն լինելոց է նեռն: Եզեկ. 38. 2: և 39. 11: Յայտ. 20. 7: տե՛ս և Գովզ:

Գօզայ. ի: ըստ ՟Հից գրի՝ Գովզայ: || Հօր եղբայր նր: Է անուն հօր եղիաղարու, և հօր եղբօր իշբաամայ զօրավարի դաւթի: 1. Մնաց. 11. 12:

Գօթի: Ը ՟Հից գրի՝ Գնօթի. և ըստ յունաց, Ութի: || Ժամ. կամ ժամանակ իմ: Է անուն որդւոյ ամիուդայ. 1. Մնաց. 9. 4:

Գօզամ ։ || անգգ. կմ թանձրալութն. կմ անկիւն. Է անուն որդւոյ ստրատեայ ։ 1. Մնաց. 1. 40 ։ որ Ծննդ. 36. 23. գրի 'ի մէջ՝ Գաւզամ. իսկ ըստ Հէլլ Գօզամ ։

Գօզան ։ || տե՛ս Գովզան ։

Գօզօն ։ || տե՛ս Գովզան ։

Գօմեր ։ || տե՛ս Գոմեր ։

Գօնաթ. այ ։ || պարտէզ. կմ պատսպարութեն ։ * Է անուն հօր Թամնեայ. 3. Թագ. 16. 21 ։

Գօնայք ։ || պարսպախաղաղան. կմ ծածկարան ։ * Է մականուն տատանայ ։ 1. Մնաց. 11. 34 ։

Գօնի. նեայ ։ || պարտէզ. կմ ծածկոյթ. կմ պաշտպանութեան ։ * Է անուն որդւոյ Նեփթաղիմայ ։ Ծննդ. 46. 24 ։ Թուոց 26. 48 ։ 1. Մնաց. 7. 13 ։

ԴԱ

Դաամ ։ ըստ այլոց Դաամ ։ || հանող զնոսա, կամ եւլք նոցա. կամ եւլք չքնաղութեն ։ Է անուն որդւոյ Նաքովրայ 'ի Ռէմեայ հարճէ իւրմէ ։ Ծննդ. 22. 24 ։

Դաբարաթ ։ || բան. կմ իր. կմ մեղու. կամ նուաճութեն. և կմ ասորերէն առաջնորդ ։ Է անուն քաղաքի ցեղին Իսաքարայ ։ Սա էր 'ի սահմանս ցեղին Իսաքարայ և Զաբուղոնի, 'ի մէջ հեղեղատին Կիսոնի ։ Եւ էր տուեալ Ղեւտացւոց որդւոցն Գերսոնի ։ Յես. 19. 12 ։ որ 21. 28. գրի Թ քահանայեցւոց՝ Դաբրաթ. որ 'ի մէջ սահմանացն եղեալ է Թաբորայ ։ Եւ սա 1. Մնաց. 6. 72. գրի 'ի մէջ՝ Կադեր ։ տե՛ս և Թաբերոթ ։

Դաբաբարայք ։ || տե՛ս Լադաբար ։

Դաբեթլաիմ. այ. ։ ըստ այլոց գրի՝ Դեբելաթիմ ։ || պարզապատիւ թզոյ ։ Է անուն հօր Գոմերայ կնոջ Ովսեայ մարգարէի ։ Ովսէ. 1. 3 ։

Դաբեթա ։ Ըստ հելլ գրի Գաբաթա ։ || Թիկն. կմ վերացումն. կմ արտաքսումն ։ Է անուն միոյ 'ի ներքինեացն արտաքսեալ որ քայլի պարսից ։ Եսթ. 12. 1 ։

Դաբիր. այ ։ || պատգամարան. կմ բան. կամ պատասխանատու. կմ իր. և կմ ասորերէն առաջնորդ ։ Է անուն քաղաքի, որ 'ի հնումն էր արքայանիստ. և կոչիւր յառաջագոյն՝ Կարիաթ սեփեր, որ թարգմանի քաղաք նամակաց ։ Յորմէ մականուն, թէ էր սա գպրոց. կմ տեղի ուսման պաշտօնէից ... աւոց. Որ և յետոյ վիճակեցաւ ցեղին յուդայ. Յես. 10. 38 ։ և 12. 13 ։ և 15 ։ 15. և 49 ։ Դատ. 1. 11 ։ Եւ տուաւ Ղեւտացւոց ։ Յես. 21. 15 ։ 1. Մնաց. 6. 58 ։ Դարձեալ Դաբիր՝ է անուն քաղաքի, որ էր յերկրի ցեղին Գադայ մերձ 'ի յորդանան ։ Յես. 13. 26 ։ Դարձեալ է անուն արքայի Եգղոնայ. Յես. 10. 3 ։ Դարձեալ Դաբիր է անուն ներքնագոյն կողմանն տաճարին սողոմոնի, որ և կոչի սրբութիւն սրբոց. ուր էր տապանակն ուխտին. 3. Թագ. 6. 5 ։ Եւ զայսմանէ լինալէս գրի 'ի բառագիրքն հասարակ անուանց ։

Դաբրիեայ ։ սորա անուանականն է դաբրի ։ || պատգամարան. կմ բան իմ. կմ իր. կմ մեղու. և կմ ասորերէն՝ առաջնորդ իմ ։ Է անուն հօր սաղոմիթայ յազգէ դանայ ։ Ղեւտ. 24. 11 ։

Դագադ ։ || տե՛ս Գադգադա ։

Դագոն. այ ։ || ցորեան. կմ ձուկն ։ Է անուն կռոցն փղշտացւոց. Դատ. 16. 23 ։ Զորմէ ասի՝ թէ կիսով չափ 'ի վայր էր ձկնակերպ, և կիսով չափ 'ի վեր ունէր զկերպարանս կնոջ ։ Որ ընդ մտանել տապանակին այդ 'ի տուն նր, անկաւ, և կործանեցաւ. 1. Թագ. 5. 2. և 3 ։ Զորոյ զտունն այրեաց յոնաթան եղբայրն յուդայի մակաբէի ։ 1. Մակ. 10. 84 ։ Դարձեալ * Դագոն. Եսայ. 46. 1. է անուն կռոցն քաղդէացւոց, որ ըստ թարգմանութեան ոմանց կոչի՝ Նաբու. զոր և ոմանք համարին նոյն ընդ բելայ ըստ իրին, և անուանս միայն տարբեր ։

Դադան. այ ։ || ամենք. կմ սէր. կմ հօրեղբայր. կմ դատող ։ Է անուն որդւոյ յեկսանայ. Ծննդ. 25. 3 ։ որ 1. Մնաց. 1. 32. * գրի Դեդան ։ տե՛ս անդ ։

Դաթան. այ ։ || արարողութիւնք. կամ օրէնք ։ Է անուն որդւոյ եղիաբայ՝ որդւոյ ռուբենի ։ Սա ապստամբեցաւ ընդդէմ մովսէսի. և եզ կենդանւոյն 'ի գժոխս ընդ տանն իւրով. Թուոց 16. 1 ։ 2. Օրին. 11. 6 ։ Սաղմ. 105. 17 ։

Դաթուք ։ || տե՛ս Ադամադգեանց ։

Դալիլա ։ || աղքատութիւն. կմ դոյլ նր. կմ ջրհան. կմ ներհար ։ Է անուն աղուամն կնոջ. զոր սիրեաց սամփսոն առ եղերբ հեղեղատին սովրեկայ ։ Սա ակարացուցեալ զնա մատնեաց 'ի ձեռս այլազգեաց ։ Դատ. 16. 4. և 18 ։

Դակար. այ ։ || 3. Թագ. 4. 9 ։ Այս երրորդ ցերէն գրի՝ Բէն դակար ։ Բէն՝ թարգմանի՝ որդի. իսկ դակար, խեղճ. կամ զղջումն ։ Եւ 'ի մէջ ըստ Հէլլ մի անուն եբրայական բառիւն գրի թարգմանաբար. զբառս՝ Բէն, գրի՝ որդի ։ Բայց սակայն այս տոյ է միահաղոյն կալնուլ զբառս որդի դակարայ իբրև մի անուն ուրումն 'ի գործակալացն արքային սողոմոնի, որ էր 'ի մաքեմաս ։

Դակուր ։ || տե՛ս Ակուր ։

Դաղմայ ։ || տե՛ս Դաղմանա ։

Դաղման ։ || աղքատ տառապեալ. կմ աղքատ պատասխանատուութեն. կմ երգ. կամ նեղութեն ։ † Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ ։ Յես. 15. 38 ։

Դաղմախա. կմ Դաղմայխա. այ ։ || աղքատ տն. կմ սա տն. կմ ներհար ։ Է անուն որդւոյ եղիովնեայ ։ 1. Մնաց. 3. 24 ։ Դարձեալ է անուն միոյ 'ի քահանայից չորս իշխանաց առաջնոցն քահանայից. 1. Մնաց. 24. 18 ։ Դարձեալ է ա-

նուն

[illegible] 3. Թագ. 6. 10.

[illegible]

տեաց զբաղան 'ի սուրբ վկայութէ նոյ :
Դան. 1. 6. և 7: և 2. 48: և 13. 45: Զսա յիշէ
Եզեկ. 14. 14: և 28. 3: Դիրձլ' զանիէլ է ա_
նուն միոյ յիշխանաց հայրապետաց քահա
նայից յորդւոցն Իթամարայ : 2. Եզր. 8. 2:
որ 1. Եզր. 8. 32. գրի 'ի մէջ' Գամայէլ.
իսկ ըստ հից Գամաղիէլ: Սա երևի զոլ նոյն'
որ ընդ այլոց կնքեաց զեդիր ուխտին . 3.
Եզր. 10. 6:

Դաշտային լիբանանու : || տե՛ս Լիբանան :

Դաշտամավայրք . աց : || տե՛ս Աստարովթաց :

Դաշտ Մեծ : || տե՛ս Եզրայելոյ:

Դաշտք մայրեաց : || Սաղմ. 131. 6: Այսպէս
կոչի անտառն որ էր յերկրին ցեղին գադայ
առ զառազանն Կարիաթարիմայ . որ թարգ-
մանի քաղաք անտառաց . ուր էր երբեմն
տապանակն նոյ :

Դաշտք լուսաւորեան 'ի մէջ գիրս , որոց զանա
զանութիւն կարէ խմանել 'ի զանազանութէ
անուանց մերձակայ քաղաքաց , կամ գաւա
ռաց նոց :

Դան աղբեւրք : || տե՛ս Մեռայ :

Դասեմ : || ըստ յունաց գրի' Դասեն .
իսկ ըստ ասորոց Արևաքն , որ թարգմանի'
սանձ : Էր անուն քաղաքի մեծի . որ էր 'ի
մէջ զարաւոնայ և Նինուէի 'ի յասորեստան ,
զոր շինեաց ասուր : Ծննդ. 10. 12:

Դասայ : || ըստ հից գրի Գասայ , որոյ ան
ուանակիցն է Գազա : և թարգմանի փո_
թորիկ . կամ մրրիկ : Էր անուն միոյ յիշխա_
նաց առնմից ծառայից սողոմոնի . 1. Եզր.
5. 34:

Դարա : || Ծնունդ , կամ բնակութիւն հովուի
կամ ընկերութե , կամ անօրէնութե . և կամ
ասորերէն' բազուկ : Էր անուն որդւոյ զա
րայի' որդւոյ յուդայ : 1. Մնաց. 2. 6: տե՛ս և
Դարդան :

Դարդան : ըստ քաղդէացւոց գրի' Դարդաւ:
|| բնակարան գիտութե . կամ ծնունդ գի_
տութե : Էր անուն մին իմաստնոց որդ_
ւոյ զառայի , որդւոյ յուդայ : 3. Թագ. 4.
31: որ 1. Մնաց. 2. 6. կոչի Դարայ : Բայց
թէ զի՞արդ առ , և այլք ենթադրեն այսպէս կոչին'
որդիք մահուլայ . տե՛ս Մահուղ :

Դարեհ . ի : || Խնդրող . կամ քննիչ : Էր անուն
արքայի քաղդէացւոց' որդւոյ աջուերայ
արքայի մարաց : Սա յետ բաղտասարայ
եառ զթագաւորութն քաղդէացւոց: Դան.
5. 31: և 6. 1: և 9. 1: Դիրձլ' է անուն ար_
քայի պարսից . որ յերկրորդի ամի թա_
գաւորութե իւրոյ հրաման ետ զօրաբա
բէլի շինել զտաճարն տն յերուսաղէմ: 1. Եզր.
2. 31: և 4. 47: 2. Եզր. 4. 5: և 6. 5. և 14:
Աչնգ. 1. 1: Զամանէ բազումք ասեն , թէ
սա է այրն Վաշթերայ , և է որդի Հիստասպ_
այիսի . և կոչի արտաշէս , որ է երկր. հա_
մարակ անուն թագաւորացն պարսից :
Եւ այս ցուցանի այնու , զի որ ինչ գրի
զդարեհէ 'ի գիրս 1. Եզրասայ վս մեծութե
իշխանութե նր . ըստ ամե նոյնն ասէ զար
տաշէսէ 'ի գիրս Եսթերայ : Դիրձլ' Դա_
րեհ է անուն և այլոց արքայի պարսից և
պարթևաց , զոր եհար աղէքսանդր արքայ
մակեդոնացւոց . 1. Մակ. 1. 1: Դիրձլ' * է
անուն արքայի սպարտացւոց: 1. Մակ. 12. 7:

Դաւէէկ : || ասորերէն նշանակէ , 'ի ծննդե
նէ , կամ գիւղացիական : Էր անուն աղգի , կամ
ժողովրդեան , որք բնակեալ էին 'ի սամա
րիայ : 2. Եզր. 4. 9:

Դաւխա : || տե՛ս Դաղմանուխա :

Դաւիթ . Ւէթի . կամ Թայ : || սիրեցեալ . կամ
ձեռն հզօրի . կամ գեղեցիկ տեսլեամբ : Էր
անուն կրտսեր որդւոյն յեսսեայ բեթղեհէ
մացւոյ յազգէ յուդայ . զոր ընտրեաց
տր , և կոչեաց զնա այր ըստ սրտի իւրում ,
և եօծ զնա թագաւոր 'ի վր ամ իսէլի . և
խոստացաւ նմա երդմամբ հաստատել
զորդի նր յաթոռ նր յաւիտեան : 1. Թագ.
13. 14: և 16. 12. և 13: 2. Թագ. 7. 13: Սաղ. 88:

Դափնա : || ըստ յունաց գրի' Դափնէ , և է
բառ յունական , և թարգմանի դափնի , որ
ռամկ. ասի' եէֆնէ : Էր անուն աւանի առ
անտիոքայ քաղաքի սիւրիոյ ը հոյակապ ...
եալ . էր հռչակաւոր մեհեան , և բաղնիս ա_
պողոնեայ դիցն : ուստի և կոչի' դափնեա ան
տիոքացւոց : 2. Մակ. 4. 33:

Դաքութի : || 1. Մնաց. 27. 4: Այս բառ 'ի
մէջ 'ի սխալմանէ գրչաց խանգարեալ է .
քանզի գրի . Դուդայի և զաքոթի , որ
կամ ըստ հից գրելի է . Դուդայի զօքացի ,
և կամ ըստ լատինացւոց Դուդիա աքոքայի :
Արդ աքոքի . որ թարգմանի եղբայր կեն
դանի . կամ տառապանք իմ . է անուն ազգ
ւոյ , կամ առնմն . յորմէ էր դուդայի իշ
խան զաւթի , և վն այսորիկ կոչի' Աքո
քացի :

Դ Ե

Դեբլաթա : || տե՛ս 'ի ներքոյ Դեբլայաթա :

Դեբղաթա . կամ Դեբլաթա . այ : || պաղա
տիտ թզոյ : Էր անուն անապատի , որ էր
յերկրին մովաբու 'ի սահմանի ցեղին ռու
բենի . Եզեկ 6. 14: Դիրձլ' * է անուն դեբրա
հաշան քաղաքի , որ էր 'ի վիճակի ցեղին
նեփթաղիմայ առ գետովն յորդանանու
մերձ 'ի ջուրն մասունոյ ընդ հիւսիսակողմն
յերկրին եմաթայ : 4. Թագ. 23. 33: 2. Մ
նաց. 36. 3: Երեմ. 39. 5: Քաղաքս այս է նոյն'
որ կոչի' Դեբլայաթա . և Բեկլա :

Դեբոն . կամ Դիբոն : || առատութե խմաս
տութե , կամ շինութե . և կամ ասորերէն'
բղխումն : * Էր անուն քաղաքի , որ յա_
ռաջագոյն էր մովաբացւոց . ըստ որում
'ի մէջ քաղաքաց նց թուի . Երեմ. 48. 22:
և յետոյ եղև ընդ ձեռամբ իշխանութեան սեհոնի արքայի
ամորհացւոց . Թուոց. 21. 30: Եւ ապա առին
զնա որդիքն իսրայէլի , և եղաւ ցեղին գա_
դայ , զոր և շինեցին որդիքն գադայ : Եւ
է այն ընդ հարաւակողմն ցեղին գադայ
մերձ 'ի սահմանս ցեղին ռուբենի : Թուոց.
32. 3. և 34: Յեսու. 13. 9. և 17: որ Եսայ. 15.
2. գրի 'ի մէջ' Գեդերոն : և Երեմ. 48. 18:
Եդերոն :

Դեբորա . այ : || մեղու . կամ բան . կամ իր . կամ

նուաճումն թն. և կմ աստղերերկն ապաշխորդ: Է անուն արքունի մարգարէութեան, որ էր կին ղաբիդոթայ. և դատէր զԻէլ. Դատ. 4. 4: Յորմէ և արմաւենին, ընդ որով նստէր նա, կոչեցաւ Արմաւենի դեբօրայ: Եւ էր այն ՚ի լերին եփրեմայ ՚ի մէջ ռամայ և բեթելայ: Դատ. 4. 5: Դրձլ՝ * է անուն մօր հօր տոբիթայ: Տօբ. 1. 8:

Դեդան. այ: || սաւինք, կմ սէր նշ. կմ հօր եղբայր. կմ գաւառ: Է անուն քաղաքի, որ էր յերկրին եդովմայ: Երեմ. 25. 23: Եզէկ. 38. 13: որ Երեմ. 49. 8. գրի ՚ի մէջ Դռդան: Եւ բնակիչք նր կոչին Դեդանացիք. Եզէկ. 27. 20: Քաղաքս այս կոչի և Դեդանիմ. Եսայ. 21. 13: և ասի թէ էր ու չորս մղոնաւ հեռի էր ՚ի փենդովայ: Դրձլ՝ * Դեդան. Եզէկ. 27. 23. է անուն քաղաքի. կմ գաւառի, զորմէ բազումք ասեն, թէ է ՚ի հնդաստան, և նոյն որ կոչի Եդեմ. տե՛ս անդ: Դրձլ * Դեդան է անուն որդւոյ յեկտանայ. 1. Մնաց. 1. 32: որ Ծննդ. 25. 3. կոչի Դադան: Դրձլ՝ է անուն որդւոյ հռեգմայ, որդւոյ քուշայ. 1. Մնաց. 1. 9: որ Ծննդ. 10. 7. գրի ՚ի մէջ Յուդադան: տե՛ս և Մեկրգայ:

Դեդանացիք: || տե՛ս Դեդան:

Դեդանիմ: || տե՛ս Դեդոր:

Դեեղ. այ: ըստ հեյ գրի Դաեղ: || փառաւոր ած: Է անուն հօր եղիասափանայ իշխանի զնդին գերսոնի. Թուոց. 3. 24:

Դեկապօլիս. ղեայ: || է բառ յունական, և թարգմանի, տասն քաղաքեան: Է անուն գաւառի, որ էր յերկրին Իէլ ՚ի հիւսիսա կողմն առ յորդանանու: Եւ կոչեցաւ այսպէս վն տասն գլխաւոր քաղաքացն, որք էին ՚ի նմա, յն է, Փիլիպպեայ կեսարիա. կա փառնայում. Ասոր. Բեթսայիդա. կա դես նեփթաղիմի. Յոտապատա, որ է Ա. փեր. Նեփթաղիմ. Տիբերիա. Քորազին. և Բեթսան, որ է սկիւթուպօլիս: Ամենք և զայլ քաղաքս թուէեն դեկապօլեայ, որք ոչ են գլխաւորք. և տան նմա սահման յա բեևլից կողմանէ զնման գաւառին, որ է յայնկոյս յորդանանու առ ծովուն գալի լեացւոց. իսկ յարևմտից կուսէ զսիդոն: ՚Ի գաւառիս յայս, և ՚ի քաղաքս որս ասեմ չրջէր ՅՍ, և քարոզէր, և բժշկութիւնս բա զումս առնէր: Մատթ. 4. 25: Մարկ. 5. 20: և 7. 31:

Դեկ կառային: || տե՛ս Կառային:

Դեկլա: || նուաճողումն նշ. և կմ ատրերէն արմաւենի: Է անուն որդւոյ յեկտանայ. Ծննդ. 10. 27: որ 1. Մնաց. 1. 21. գրի ՚ի մէջ Դեկլամն:

Դեկղաթ: || տե՛ս Տիգրիս:

Դեկղան: || տե՛ս Դեկլա:

Դեբղաթայիմ. այ: || Եզեկ. 48. 22: ըստ ոմանց գրի Դեբղաթայիմ, որ ստուգաբանի. պա ղատիտք թզոց: Է անուն քաղաքի, որ էր յերկրին մովաբու յանապատին դեբղա թոյ. և կոչի նոյն դեբղաթայիմ:

Դեհիս: || է բառ յունական, և թարգմա_

նի, ցուցեալ. կմ յայտնեալ: Է անուն կ ղ եայ, որ է ՚ի ծովուն յունաց շուրջ պա տեալ ՚ի փոքր կղզեաց, ուր և ասեն ե ղեալ զծնունդ ապողոնեայ դիցն. և վասն մեհենին. որ էր անդ. եղև հռչակաւոր: 1. Մակ. 15. 23:

Դեմաս: || է բառ յունական. և թարգմա նի ժողովրդական. կմ ռամիկ. կմ ճոխ: Է անուն աշակերտի սբյն պօղոսի. Կողոս. 4. 14: Փիլիմ. 24: Սա յետոյ եթող զառա քեալն, և ըստ սբյն եպիփանու՝ անկաւ ՚ի հերձուածս, մինչև ուրացաւ և զՔրիս տոսն, և սիրեաց զաշ. 2. Տիմ. 4. 9:

Դեմետր. կմ Դեմետրիոս. բնայ. կմ բն: || է բառ յունական. և ստուգաբանի ցորե նեղէն, կմ առողջարար: այսպէս անուանի կոչէին հեթանոսք զաստուածն ցորենոյ: Է անուն այլոց արանց. որոց մի եղեւ առաջին երկոցուն անտիոքայ արքայի, որ տիրեաց. Սա էր պատանի ՚ի հռոմ՝ քաղաքի. և յետ մահուան հօր իւրոյ անտիոքայ եղբօրն իւրոյ եղ ՚ի հռոմայ, և եկն առ կաւ զերկիրն, և եսպ զթագաւորութիւն ՚ի ձեռաց հօրեղբօրն անտիոքայ՝ որդւոյ հօ րեղբօր իւրոյ, և սպան զնա. 1. Մակ. 7. 1. և 3. և 4. և 10. 15. 2. Մակ. 14. 1: Դրձլ՝ է անուն որդւոյ վերոյասացելոյն դեմետ րեայ արքայի անտիոքացւոց. 1. Մակ. 10. 67: և 11. 19. 2. Մակ. 1. 6: Դրձլ՝ է անուն ոս կերչի արծաթագործի, որ էր յեփեսոս. ստ յարոյց զխռովութիւն ՚ի վր սբյն պօղո սի յարուցեալ զամբոխն ընդդէմ նր. Գործ. 19. 24: Դրձլ՝ է անուն ուրումն հաւատա ցելոյ, զոր յիշէ ՅՆ յօհաննէս. 3. Յօհ. 12:

Դեմետրիոս: || տե՛ս ՚ի վեր Դեմետր:

Դեմնա. այ: ըստ ոմանց գրի Դամնա: || աղբիւր. կմ արիւնաշաղախութիւն. կամ լռակեցութիւն. կմ նմանութիւն մեր: Է ա նուն քաղաքի ցեղին զաբուղոնի, որ տուաւ ղեւտացւոց: Յես. 21. 35: Սա ըստ ոմանց ե րևի ՚ի համաձայնութէ տեղեացն, է նոյն որ 1. Մնաց. 6. 77. գրի՝ Հռեմնոն: տե՛ս և Դեսոն:

Դեմոն: || տե՛ս Դեսոն:

Դեննաբա: || տե՛ս Դենհաբա:

Դեննա: ըստ ոմանց գրի Դաննա: || դա տաստան. կմ դատող: Է անուն քաղաքի որ էր ցեղին յուդայ ընդ հարաւակողմն և ընդ արևմուտս կոյս: Յես. 15. 49:

Դենհաբա. կմ Դենաբա: || դատաստան նր ՚ի նմա. կմ դատարար: Է անուն քա ղաքի եդովմայեցւոց, յորում թագաւոր եաց բալակ որդի բէորայ արքայ եդովմայ: Ծննդ. 36. 32: Յոբ. 42. 16: որ 1. Մնաց. 1. 43. գրի ՚ի մէջ սխալմամբ դրչաց՝ Դենաբա:

Դեսաւոն: ըստ յունաց գրի Դեսաւան: || պա րարտութի. կմ մոխիր: Է անուն գեղջ, որ էր ՚ի հրէաստանի, զոր ոմանք գտնեն մերձ յեղէմ ընդ հիւսիսակողմն. 2. Մակ. 14. 16:

Դեսոն. ի: || կատուածն. կմ պարարտութի. կմ մոխիր: Է անուն որդւոյ սէիրայ քո ռացւոյ. Ծննդ. 36. 21: 1. Մնաց. 1. 38:

որ Ծննդ. 36. 26. գրի 'ի մեզ՝ Դեսեմա. և 'ի 30. համարն Դեսոն: Դիշոն՝ է անուն որդւոյ անայ՝ որդւոյ սէիրայ քոռացւոյ: 1. Մնաց. 1. 40: որ Ծննդ. 36. 25. գրի 'ի մեզ՝ Դեսոն: տես և Հաւիսոն:

Դերբացի: || տես 'ի ներքոյ Դերբէ:

Դերբէ: || Ի Եբրայեցերէն ստուգաբանի, խայթ. կամ խայթոց. կամ բառ այլոց, ցանկեալ: Է անուն քաղաքի Լիկայոնացւոց: Գործ. 14. 6. և 19: Յորմէ էր գայիոս աշակերտ սրբոյն յօհաննու, և կոչի Դերբեացի. Գործ. 20. 4:

Դերգաւմեայ: || 1. Եզր. 5. 16: Այս Ը՛ հից գրի՝ Ադզարու, որ ստուգաբանի՝ օգնութե տն. կամ գաւիթ տն: Է անուն միոյ յիշխանաց տոհմից եկելոց 'ի գերութէ:

Դերկոն: || Ծննդեան, կամ բնակութեան ժառանգութեան, կամ առացութեան. և կամ ասորերէն. վիճակ: Է անուն միոյ յիշխանաց տոհմիցն նաթանիմացւոց: 2. Եզր. 2. 56: որ 3. Եզր. 7. 58. * գրի Դորկոն: և 1. Եզր. 5. 33. * Ղոզոն:

Դերմոթ: || տես Թեղմօս:

Դ Է

Դէբօրա: || զնշանակութիւն տես 'ի Դեբօրա: Է անուն դայեկի ռեբեկայ. Ծննդ. 35. 8: Զորմէ ասի՝ թէ զնա առաքեաց ռեբեկա 'ի միջագետս առ յակոբ, դառնալ անդրէն 'ի տուն հօր իւրոյ: Եւ 'ի գալ նր ընդ նմա, մեռաւ 'ի ճանապարհին:

Դէդանիմ: || ատեանք. կամ հօրեղբարք. կամ դատօղք: Է անուն քաղաքի, որ էր յերկրին եդովմայ: Եսայ. 21. 13: Քաղաքս այս կոչի և Դեդան. տես անդ:

Դէերա. այ: || Ծնունդ. կամ բնակութիւն. կամ փայտակոյտ հրոյ: * Է անուն դաշտի և քաղաքի, որ էր 'ի միջագետս յաշխարհին քաղդէացւոց մերձ 'ի բաբելոն. ուր նաբուգոդոնոսոր կանգնեաց զպատկերն ոսկեայ: Դան. 3. 1:

Դէէնհա: || դատաւորք. կամ դատաստանք: Է անուն ժողովրդեան, որք բնակեալ էին 'ի սամարիա: 2. Եզր. 4. 9:

Դէմոնա: || աղբիւր. կամ գիղաբարդութի. կամ յաւխոսեալ թիւ. կամ ընծայ: Է անուն քաղաքի՝ որ էր ցեղին յուդայ ընդ հարաւ ճանկոցին մերձ յեդոմ: Յես. 15. 22:

Դէմոնգադ: ըստ հից գրի՝ Դեբոնգադ: || առատութի որդւոյ երջանկի. կամ առատութեն խմացման, կամ շինութե երջանկի, կամ որդւոյ զինուորեցելոյ: Է անուն տեղւոյ. որ էր առ հեղեղատաւ զարեդայ. ուր եղև երեսներորդ իններորդ իջեւան որդւոց իսրլի: Թուոց. 33. 45. և 46:

Դէննաբա: || տես Դեննաբա:

Դէսսայ. ի: ըստ հից գրի Րեսսա: || ցօղումն. կամ կաթուած: Է անուն տեղւոյ. ուր եղև ութեւտասներորդ իջեւան որդւոց իսրլի յանապատին 'ի մէջ միրմոնայ և մակելլաթայ: Թուոց. 33. 21:

Դ Ի

Դիայ: || տես Դիոս:

Դիբրէ հայամիմ: || բանք աւուրց. կամ աւուրցիրք: Է անուն, կամ խորագիր գրոցն մնացորդաց. որ յունարէն ասի՝ Պարալիպոմենոն, և թարգմանի մնացորդաց. քանզի 'ի նմա ճառին մնացորդք բանից գրոց թագաւորաց. 1. Մնաց. 1: 2. Մնաց. 1:

Դիգղա: || տես Ադեղա:

Դիմոփիոն: || է բառ յունական, և ստուգաբանի՝ ժողովրդասպան, կամ ժողովրդեան կոտորած: Է անուն միոյ 'ի զօրավարացն հօրամիսն անտիոքայ արքային: 2. Մակ. 12. 2:

Դինա. այ. կամ այի: || դատաստան. կամ վէճ. կամ դատօղ. և կամ ասորերէն՝ սա: Է անուն դստեր յակոբայ 'ի լիայէ կնոջէ իւրմէ: Ծննդ. 30. 21: և 34. 3. և 13:

Դիոնեսիոս: || է բառ յունական, և ստուգաբանի, յայս խթեալ. կամ գրգեալ. կամ մանաւանդ՝ գիտօղ որդի: Է անուն առն աթենացւոյ, որ և կոչի՝ արիոպագացի 'ի տեղւոյն, որ արիսպագոս ասի: Սա քարոզութբ սրբոյն պօղոսի դարձաւ և հաւատաց 'ի քս ընդ այլոց ոմանց: Գործ. 17. 34:

Դիոպետեայ. սորա անուանականն է դիոպետես: || է բառ յունական, և թարգմանի, դիոսի, կամ դիոյ զաւակ: Եւ է անուն դիցն եփեսացւոց: Գործ. 19. 35: Սա կոչի և Հերմէս. տես անդ:

Դիոս. դիայ: || է բառ յունական, և թարգմանի՝ աստուածն, կամ դիւցազնեայ: Է անուն լուսնթագին, որ է միջոցն մոլորակաց՝ զոր պաշտէին ասիացիք, և սա 'ի հայոց կոչէր արամազդ. և համարէին 'ի կռապաշտաց՝ թէ իցէ հայր ամ դից. և սորա ծննդեան ասէին հեթանոսք զՀերմէս, և զԱրտեմիս: Եւ վն հրաշիցն, զոր տեսին լիկայոնացիք արարեալ 'ի բառնաբայ, և 'ի պօղոսէ. կոչէին զբառնաբաս այսու անուամբ: Գործ. 14. 11:

Դիոսպօլացիք: || Եզեկ. 30. 14. և 16: Է անուն բնակչաց քաղաքին, որ ըստ հից գրի ասէին՝ Դիոսպօլիս, և է բառ յունական, և ստուգաբանի. լուսնթագի քաղաք: Սա է նոյն քաղաքն, որ Երեմ. 46. 25: Նաւում. 3. 8. * կոչի Ամոն, որ եբրայեցերէն նշանակէ, բազմութի, կամ բազմամարդ: Իսկ եգիպտացւոց բարբառովն նշանակէ՝ լուսնթագ. և վն այսորիկ եգիպտացիք կոչէին զնա՝ Ամոն նոյ, որ թարգմանի՝ լուսնթագի քաղաք. կամ բազմամարդ քաղաք: Եւ ասի թէ զայս անուն էառ. կամ 'ի յԱմոնայ որդւոյ արքային եգիպտացւոց, որ անդ իբրև ած պաշտեալ լինէր. և կամ 'ի բազմութէ բնակչացն, որ էր անդ: Իսկ յորժամ մեծն աղէքսանդր շինեաց նորոգեաց զնա, կոչեցաւ Աղէքսանդրիա: Եւ բնակիչք նր կոչեցան Աղէքսանդրացիք: 3. Մակ. 3. 14: Նոյնպէս և եկք նց հրէայք. որք բնակէին յեգիպտ. կոչեցան Աղէքսանդրացիք Գործ. 6. 9: Արդ՝ քաղաքս այս-մականուանեալ

կոչի՝ Աղեքսանդրիա մեծ, և է ծովեզե-րեայ և վաճառաւորացն մայրաքաղաք սո-րին եգիպտոսի ՚ի մուտս Նեղոս գետոյն ՟Է կողմն արևմտից, և կոչի Աղեքսանդրիա եգիպտոսի, որ և երբեմն էր պատրիարք-քարան: Իսկ այժմ է ընդ իշխանութեամբ տաճ-կաց, և կոչի Իսկէնտէրիէ:

Դիոտրեփէս: || է բառ յունական, և սու-գաբանի՝ ՚ի դիոսէ սնուցեալ: Է անուն ու-րումն հաւատացելոյ, որ չարացեալ աշխա-տանէր առնել բանիւք մոլորութեան զառա-ջնորդեալս: 3. Յով. 9:

Դիոսն: || տե՛ս Հռիոսն:

Դիոսանոց: || տե՛ս Մասփա. և Մասեփա:

Դիոսանոց անապատի: || 2. Մնաց. 20. 24: * Է անուն աշտարակի, որ էր ՚ի մէջ անապա-տին Թեկուէայ, և անապատին յերիքէ ՚ի վիճակի ցեղին Յուդայ մերձ ՚ի հովիտն օրհ-նութեան:

Դիոսկուրացիք. ցւոց: || է բառ յունական, և սուրագաբանի, դիոսի որդիք: Արդ՝ քանզի նաւն, յոր մտեալ էին պօղոս ՚ի մե-լիտէ կղզւոյն երթալ ՚ի Հռոմ. ՟Ժ սովորաբար նաւուց, որք ունէին ՚ի ճակատ իւրեանց ըզ-նկարս ինչ, և զպանդխտաց պատկերս, ունէր և սա ՚ի ճակատ իւր նկարեալ զպատ-կերս երկուց որդւոցն դիոսի, Կաստորի. և Պոլիւքսի, և էր նոցա նշանաւորեալ. վն այսորիկ կոչեցաւ նշանաւոր դիոսկուրա-ցւոց: Գործ. 28. 11:

Դ Կ

Դիկլաթ: || տե՛ս Տիգրիս:

Դ Ո

Դոսիթէոս: || է բառ յունական, և սուրա-գաբանի, ածատուր: Է անուն ուրումն, որ գրէ զՎ իւր, թէ էր քահանայ, և ղեւտացի: Սա ընդ պտղոմեայ որդւոյ իւ-րում զհրովարտակն փրուրեան, ՟Դ զգիրս եսթերայ զթարգմանեալն ՚ի յոյն բարբառ ՚ի լուսիմաքեայ որդւոյ պտղոմեայ եղէմայ ... յամին չորրորդ ամի թագաւորութեան պտղոմեայ փիլոմետորայ՝ և կղէոպատրեայ կնոջ նը: Եսթ. 11. 1: տե՛ս և Դովսիթէոս:

Դովեկ: || զբաղեալ. կամ անձկացեալ. կամ ձկնորս: Է անուն միոյ ՚ի ծառայիցն սա-ւուղայ: Սա էր վերակացու ջորւոցն սա-ւուղայ. և եղև մատնիչ դաւթի, և հրա-մանաւ սաւուղայ կոտորեաց զքահանայս ՟Տն. և այլ գրի * 1. Թագ. 21. 7: և 22. 9. և 18. էր ազգաւ ասորի: Իսկ Սաղմ. 51. 2. կոչի եդոմմացի, կամ վն ծննդեանն, և կամ զի ուրացեալ երբեմն բնակեցաւ յերկրին ե-դոմայ:

Դովթայիմ. կամ Դոթայիմ. այ: || օրէնք. կամ ծէս: Է. անուն քաղաքի, որ էր ցեղին զաբուղոնի իբրու երկոտասան մղոնիւ քէ հե-ռի ՚ի սամարիոյ ՚ի հիւսիսոյ կողմանէ, և մօտ մղոնաւ հեռի ՚ի բեթուղուէայ: Անդ վաճառեցաւ յովսէփ յեղբարց իւրոց: Ծնն. 37. 17: 4. Թագ. 6. 13: Յուդթ. 7. 3: Դրձ՝ Դօթայիմ. 1. Մակ. 5. 9. ուր ըստ յունաց գրի՝ Դիաթեմա, է անուն ամրոցի, որ էր ցեղին գադայ ՚ի գաղաադ ՚ի մէջ մա-նփայ և բոսորայ:

Դովլղայ: || անցք. կամ թանձրութիւն: * Է անուն իշխանի եդովմայ յորդւոցն եսաւայ. 1. Մնաց. 1. 51: որ Ծնն. 36. 40. գրի ՚ի մէջ՝ Ղաւան:

Դովդեայ: || 1. Մնաց. 9. 7: ըստ ոմանց գրի Ովդուիա, որ թարգմանի գովութիւն ՟Տն. կամ խոստովանութիւն ՟Տն: Է անուն որդւոյ ասանուէայ յորդւոցն բենիամինի:

Դովսիթէոս. կամ Դոսիթէոս. թեայ: || է բառ յունական, և թարգմանի՝ ածատուր: Է անուն միոյ ՚ի զօրավարացն գնդի մա-կաբայեցւոց. 2. Մակ. 12. 19. և 24. և 35: Դրձ՝ է անուն ուրումն հրէի տարագրելոյ ՚ի նախնեացն օրինաց: 3. Մակ. 1. 2:

Դովր. այ: || ծնունդ. կամ բնակութիւն: Է անուն ծովեզերեայ մայրաքաղաքի քա-նանացւոց. որոյ և գաւառն կոչի՝ Դովր: Սա ՚ի հնումն էր արքայանիստ. և յե-տոյ վիճակեցաւ կիսոյ ցեղին մանա-սէի յայսկոյս յորդանանու: Յես. 12. 23: Դատ. 1. 27: 1. Մնաց. 7. 29: որ Յես. 12. 23. * գրի Նափեթգոր: և 11. 2. Նափեթ-դովր. և թարգմանի. ծովեզերեայ դովր. զի բառս Նափեթ, եբրայեցերէն նշանա-կէ՝ ծովեզերեայ: Եւ սա 3. Թագ. 4. 11. * գրի՝ Նեփադովր: Քաղաքս այս կոչի և Դորա. 1. Մակ. 15. 11. և 25: Դրձ՝ * Դովր է անուն քաղաքի ցեղին ասերայ. Դատ. 1. 31:

Դովփոն: ըստ այլոց գրի՝ Դեղփոն: || կաթուած. կամ հայեցօղ ՚ի յաղթաւան: Է անուն որդւոյ համանայ: Եսթեր. 9. 7:

Դորկոն: || տե՛ս Դերկոն:

Դուգայի: || սիրեցեալ. կամ հօրեղբայր իմ: * Է անուն միոյ ՚ի զօրավարացն դաւթի: 1. Մնաց. 27. 4:

Դուռն եփրեմի: || տե՛ս Եփրեմ:

Դուրան: || տե՛ս Եզդուրա:

Դուրիա: || տե՛ս Գաբրիա:

Դ Ր

Դրախտ: || տե՛ս Եդեմ:

Դրասեանց: || 2. Մակ. 3. 5: * Ասացեալ կա չի ապողոնիա, վն լինելոյն որդի դրա-սեայ: Արդ՝ Դրասէա, որ յունարէն գրի՝ Թրասէա, է բառ յունական, և թարգ-մանի՝ համարձակ. կամ յանդուգն:

Դրուսիլլա. այ. աւ: || է բառ յունական, և սուրագաբանի, ցօղով արբեցեալ: Է ա-նուն կնոջն փելիքսի դատաւորին: Գործ. 24. 24:

Դ Օ

Դօթայիմ: || տե՛ս Դովթայիմ:

Դօսիթէոս: || տե՛ս Դովսիթէոս:

Դօր. այ: || տե՛ս Ենդօր:

Դօրա: || տե՛ս Դովր:

Բուզ. այ: ‖ գըզգըզալ. կամ վանելով. կամ խորտակելով: Է անուն ամրոցի. որ ըստ ոմանց էր յերկրի ցեղին Եփրեմի՝ ի վերայ բլրոյ մերձ ՚ի յորդանան գետոյ. 1. Մնաց. 16. 15:

Ե Բ.

Եբաղադ: ‖ տե՛ս Աբաւսատան:

Եբեր. այ: ‖ անցաւոր. կամ անցք. կմ՝ բարկութիւն. կմ՝ յղի. և կմ՝ առաջներեն՝ ցորեան: Է անուն որդւոյ սաղայի: Ծննդ. 10. 24: և 11. 14: Ղուկ. 3. 35:

Եբեկիա: ‖ տե՛ս Աբաքիա:

Եբեր եմալեդ: ‖ տե՛ս Սաղն:

Եբըլամ: ‖ տե՛ս Յեբղամ:

Եբրայեցիք. կմ՝ Հեբրայեցիք: ‖ անցաւորք: Է անուն ազգի որդւոցն Իսրայէլի: Ծննդ. 43. 32: 1. Թագ. 4. 6: և 14. 11: 2. Մակ. 9. 15: Եւ քանզի մին ՚ի թղթոցն, զոր գրեաց սբն պօղոս՝ էր առ հրէայս հաւատացեալս. վն այսորիկ կոչի այն՝ թուղթ առ եբրայեցիս: Եբր. 1: Արդ՝ թէ ուստի եղև որդւոցն Իսրայէլի կոչիլ եբրայեցի. զանազան են զրուցմունք կարծիք. զի ոմանք ասեն, թէ զայս անուն առին ՚ի յեբերայ որդւոյ սաղայի. այլ այս ոչ երևի այնչափ յարմար. քանզի ՚ի այսմ ատտուել պատշաճ էր առ նուլ ՚ի Փալեկայ. ըստ որում էր ակեղան նախահարց նց: Վն այսորիկ այլք բարեգոյն կերպիւ ասեն. թէ այս անուն յառաջացաւ յայնմանէ. զի եբեր թարգմանի անցաւոր. և զի աբրահամ եկեալ յայնկոյս գետոյն եփրատայ. ՚ի յերկիրն քանանացւոց. վն այսորիկ յայնմ հետէ որդիք նր կոչեցան եբրայեցիք. ի՝ անցաւորք:

Եբրոն. այ: ըստ ՚հյ գրի՝ Եբրոնա: ‖ անցանող. կմ՝ բարկացող: Է անուն տեղւոյ. որ էր յապարանս արաբիոյ ոչ հեռի ՚ի կարմիր ծովէ. ուր եղև երեսներորդ ու տաղներորդ իջևան որդւոցն Իսրայէլի: Թուոց. 33. 34:

Ե Գ.

Եգդադեայ: ‖ 1. Մնաց. 5. 14: ըստ ՚հյ գրի՝ Յեդդայի. որ թարգմանի ուրախութիւն. կմ՝ սրութիւն իմ. կմ՝ նորութիւն իմ: Է անուն հօր յեսսեայ՝ հօր միքայէլի:

Եգեմ: ‖ տե՛ս Էգեմ.

Եգիպտացիք: ‖ տե՛ս ՚ի ներքոյ Եգիպտոս:

Եգիպտոս. ի: ‖ անձկութիւն. կմ՝ նեղութիւն: Է անուն ընդարձակագոյն գաւառի աֆրիկոյ. որոյ բնակիչքն կոչին եգիպտացիք: Ծննդ. 43. 32: Ելից. 7. 5: Եւ եբրայեցիք կոչեն զնա Միսրայիմ: Գաւառս այս առ երի ունի ՚ի հիւսիսոյ կողմանէ զծովն եգիպտականն. որ է մասն ծովուն միջերկրականի. յարևելից զպաղեստին, զարաբիա, և զծոցն արաբացւոց. որ է կարմիր ծով. իսկ ՚ի հարաւոյ զեթէովպիա. և յարևմտից զգաւառան կիւրենական: Եւ բաժանի յերկուս, ի՝ ՚ի ստորին, և ՚ի վերին: Վերին եգիպտոս անկանի ընդ կողմն հարաւոյ, ուր է և անապատն թեբայիդոյ: Իսկ ստորին եգիպտոս է ՚ի մասս նեղոս գետոյն ընդ կողմն միջերկրական ծովուն, և ունի զգաւառան, որ կոչի գեղտա. զի է եռանկիւնի ըստ ձևոյ յունական տառին գեղտայ: Ունի և զլիբիա յարևմտից կուսէ, և զերկիրն գեսեմ յարևելից կողմանէ: Այս ստորին մասն բազում անգամ յիշի ՚ի սբ գիրս. Ծննդ. 12. 10: և 46. 3: Ելից. 1. 1: Եսայ. 43. 3: Եւ առ երբեմն կոչի քամ. և երկիր քամայ. Սաղմ. 77. 51: և 104. 23. և 27: և 105. 22:

Եգղա. կմ՝ Էգղա: ‖ երինջ. կմ՝ սայլ. կամ կամար: Իսկ գրեցեալ սկզբնատառիւ Հ. թարգմանի տօնախմբութիւն. կմ՝ շրջան. կմ՝ դարձ նր: Է անուն միոյ ՚ի դստերացն սաղպաադայ: Թուոց. 26. 33: և 27. 1: Յես. 17. 3:

Եգղաթ. այ: ըստ ոմանց գրի՝ Եգլա: ‖ որոյ նշանակութիւն նոյն է ընդ վերնոյն: Է անուն կնոջն ուրիայի դաւթի: 2. Թագ. 3. 5: 1. Մնաց. 3. 3:

Եգլամ: ‖ 1. Մնաց. 8. 7: ըստ ՚հյ գրի Յեգղամ, որոյ փոխանակ ՚ի թարգմանութեն ոմանց գրի, անցոյց զնս, կմ՝ վարեաց զնս. որ է նշանակութիւն բառիս Յեգղամ: Եւ այս է երկրորդ անուն, կմ՝ մականուն գերայ իշխանի տոհմի որդւոցն բենիամենի: Զորմէ ասեն մեկնիչք. թէ զայս անուն էառ. դուցէ վն փոխելոյ զորդիսն ով դայ. ՚ի գաբաայ ՚ի մանաքաթի:

Եգլայ: սորա անուանականն է եգլի: ‖ ցնծութիւն. կմ՝ ուրախութիւն. կմ՝ յայն կոյս անցումն. կմ՝ յայտնութիւն: * Է անուն հօր բաղեքերայ իշխանի ցեղին դանայ: Թուոց. 34. 22:

Եգղոմ: ‖ տե՛ս ՚ի ներքոյ Եգղոմ:

Եգղոմ. կմ՝ Եգղամ. կմ՝ Եգղոմ. այ: ‖ որթ. կմ՝ կառք. կմ՝ կամարաձև: Է անուն արքայի մովաբու, ՚ի ձեռաց որոյ մատնեցաւ իսր զեէ ամս ութուտասան, զոր յետոյ սպան աւովդ. և փրկեաց զեէլ: Դատ. 3. 12. և 17: Յես. 24. 33: Դարձ Եգղոմ. է անուն քաղաքի. որ ՚ի հնումն էր ամորհացւոց. և յետոյ վիճակեցաւ ցեղին յուդայ: Յես. 15. 39: որ 12. 12. կոչի եգղոն: Իսկ 10. 3. և 5. և 23. գրի ՚ի մեջ Ոդողոմ. իսկ ըստ յունաց՝ ոդողամ: տե՛ս և Յեգղոմ:

Եգնովք: ըստ ՚հյ գրի՝ Ենովք: ‖ խաղող. և կմ՝ առաջներեն խաչ. կմ՝ յող: Է անուն որդւոյ կովլայ: 1. Մնաց. 4. 8:

Եգրեբէլ. այ: ‖ * Է անուն տեղւոյ, կամ քաղաքի, որ էր մերձ ՚ի քաղաքն բեթուղուա ընդ հիւսիսակողմն: Յուդթ. 7. 10:

Ե Դ

Եդար ։ || տե՛ս Եդեր ։

Եդդուրամ ։ || գեղ նոցա . կամ զօրէստ . կամ խոստովանութիւն գերազանց . կամ ազատական բարձր ։ * Էր անուն որդւոյ Թովուայ արքայի Եմաթայ ։ 2 . Թագ . 8 . 10 ։ որ 1 . Մնաց . 18 . 10 . գրի 'ի մեզ՝ Դուրամ . և ըստ ոմանց՝ Ադուրամ ։

Եդեբոն ։ || տե՛ս Դեբոն ։

Եդեմ . այ ։ || փափկութիւնք . կամ զուարճութիւնք . և կամ սահմանեալն ժամանակ ։ Էր անուն տեղւոյ . կամ գաւառի , ուր տնկեաց Տէր զդրախտն , և եդ 'ի նմա զմարդն . Ծննդ . 2 . 8 ։ Նաև Եդեմ կոչի դրախտն . Ծննդ . 4 . 16 . քանզի գրի . Ել Կային յերեսաց Տն , և բնակեաց յերկրին Նայիդ յանդիման Եդեմայ , այսինքն դրախտին ։ Իսկ թէ ո՛ր գաւառն է , որ կոչի Եդեմ , յորում էր դրախտն , թէպէտ ոմանք 'ի հնումն յայլ և յայլ տեղիս եդին . սակայն ըստ որում ասեն , և հաստատեն բազումք , և մեծամեծ վարդապետք , և ըստ որում երևի 'ի սբ . գրոց , Եդեմ սա է այն գաւառն հայոց , որ այժմ կորդաց աշխարհ կոչի , և 'ի տաճկաց Քիւրտիստան սա է . և է սա 'ի մէջ սահմանացն արարատայ , և ասորեստանեայց , և միջագետաց առ լերամբքն կորդուաց ։ Քանզի 4 . Թագ . 19 . 12 . ուր 'ի մեզ ըստ այլում օրինակի Հէյ գրի՝ Եդովմ . ըստ թարգմանութեան այլոց գրի՝ Եդեմ . և ասելն անդանօր , զոր [illegible] Եդեմայ [illegible] , ցուցանէ զնա [illegible] , որ և սա 'ի ծով [illegible] , և է 'ի վերայ սահմանացն խառանու , և միջագետաց ։ Այլ և Եզեկ . 27 . 23 . ուր գրի 'ի մեզ , * Խառան , և Քաղանէ , և Եդեն , [illegible] , փոխանակ բառին Եդեան , ըստ թարգմանութեան այլոց գրի Եդեմ , զորմէ ասեն , թէ է նոյն վերոյասացեալ գաւառն . զի մարգարէն երևի ըզգրայլս միմեանց դնէ զԵդեմ ընդ խառանու , և ընդ Քաղանու , և ընդ Քաղմանայ ։ Իսկ վասն դրախտին , որ էր յայսմիկ գաւառի . ասեն , թէ հաւանական է , թէ իջել իւր 'ի տափարակ տեղւոջ 'ի վերայ գլխոյ բարձրագոյն լերինն արարատ 'ի հայաստան , և կամ 'ի վերայ միոյ լերանցն հայոց , յորոյ սարաւանդէ ելանեն գետքն Եփրատէս , և Տիգրիս , և Փասիս , որ է Փիսոնն , և Երասխ , որ է Գեհոն ։ Եւ թերևս է մերձ 'ի լերինս արարատայ , ուր յետ ջրհեղեղին հանգեաւ տապանն Նոյի ։ Իսկ վասն ազնուութեան , և պտղաբերութեան գաւառիս այսորիկ , և վասն բարեխառնութեան օդոյն , և բարեյարմարութեան դիրից տեղւոյն , և զուարճութեան , ասեն զբազում բանս գովեստից ։ Եւ հաստատութեան առաջելոյ յայտ է 'ի պարզէն որ փոխանակ [illegible] յօրս իջանէ անդ 'ի վերայ [illegible] , և քաղցր է քան զմեղր , և ըղ խորխոխ ։

Եդեմայեցի ։ || Դատ . 1 . 36 ։ Այս բառս ոչ երևի յեմեք թարգմանութեան . բայց եդեալ է 'ի մեզ փոխանակ ասելոյ՝ եդովմայեցի ։

Եդեր ։ || հօտ . կամ պարկառութիւն . կամ զրկումն ։ Էր անուն որդւոյ մուսիայ՝ որդւոյ մերարեայ ։ 1 . Մնաց . 23 . 23 ։ և 24 . 30 ։

Եդիէլ ։ ըստ հէլլ գրի Յեդիէլ ։ || գիտութիւն այ . կամ ծանօթութիւն այ ։ Էր անուն միոյ յիշխանաց տոհմից որդւոցն շմաւոնի ։ 1 . Մնաց . 4 . 36 ։

Եդին . || փափկալի , կամ հեշտալի ։ * Էր անուն միոյ յիշխանաց տոհմից ելելոց 'ի գերութեան ։ 3 . Եզր . 10 . 16 ։ որ 7 . 20 . կոչի՝ Ադին .

Եդիոսպոլացւոց ։ || Եզեկ . 30 . 14 ։ Այս 'ի մեզ՝ փոխանակ գրելոյ . Եւ խնդրեսցես զվրէժ 'ի դիոսպոլացւոց , սխալմամբ գրչաց գնի՝ եդիոսպոլացւոց ։ և զայսմանէ տե՛ս Դիոսպոլացիք ։

Եդխուէլ ։ || 1 . Եզր . 9 . 35 ։ Այս 'ի մեզ սխալմամբ գրչաց երկու անունն մի եղեալ է . զի ըստ հէլլ գրի . Եդդայիս և Ուէլ ։ Եդդայիս թարգմանի՝ վկայ տն ։ Իսկ Ուէլ թարգմանի՝ հզօր տէ ։ Եւ երկոքեան են անուանք երկուց արանց յորդւոցն Նաբուամայ ։ Եւ Եդդայիա է նոյն , որ 2 . Եզր . 10 . 43 . * գրի յադդայի ։ Իսկ ուէլ է նոյն , որ 2 . Եզր . 10 . 43 . գրի 'ի մեզ՝ Յովէլ ։

Եդմակեդոնացւոց գաւառս ։ || տե՛ս Մակեդոնիա ։

Եդնա . կամ Եդնաս ։ || փափկութիւն . և կամ սահմանեալն ժամանակ . կամ յաւիտենականն հանգիստ . կամ վկայութիւն հանգստեան ։ Էր անուն միոյ յիշխանաց զօրացն դաւթի 'ի ցեղէն մանասէի . 1 . Մնաց . 12 . 20 ։ Դարձեալ է անուն միոյ յիշխանաց զօրացն յովսափատայ 'ի ցեղէն յուդայ . 2 . Մնաց . 17 . 14 ։

Եդովմ ։ || տե՛ս Եդեմ . և Եդոմ . և Եսաւ ։

Եդուէ ։ || 3 . Եզր . 10 . 21 ։ ըստ ոմանց գրի՝ Յեդդուա , որ թարգմանի՝ գիտացեալ . կամ ծանուցեալ ։ Էր անուն միոյ յիշխանաց ժողովրդեանն [illegible] ։

Եդրագա . ըստ հէլլ գրի՝ Եդլագա ։ Իսկ ըստ յունաց Րագա ։ || տէ գիտութիւն . կամ տէ ծանօթութիւն ։ Էր անուն որդւոյ մադիանու՝ որդւոյ աբրահամու ։ Ծնն . 25 . 4 ։ որ 1 . Մնաց . 1 . 33 . գրի 'ի մեզ՝ Եդգամ ։

Եդրայիմ ։ || զօրութիւն , կամ մեծութիւն կարկառ . կամ ամպ . կամ սատակումն անօրինի , կամ ընկերի . կամ հովուի ։ Էր անուն արքայանիստ քաղաքի ովգայ թագաւորին բասանու , զոր էառ մովսէս , և ետ կիսոյ ցեղին մանասէի յայնկոյս յորդանանու ։ Թուոց . 21 . 33 ։ Յեսու . 13 . 12 ։ 2 . Օրէն . 1 . 4 ։ որ 3 . 1 . գրի 'ի մեզ՝ Սեդրայիմ ։ Դարձեալ եդրայիմ է անուն պարսպաւոր քաղաքի ցեղին նեփթաղիմայ . և է նոյն՝ որ և ասի՝ Ադենասոր . Յեսու . 19 . 37 ։ տե՛ս և Արադ ։

Եդքիէլ . ի ։ || հօտ այ ։ * Էր անուն փեսայի արքայի սաւուղայ , որ ետ նմա կնութիւն զմերովբ դուստր իւր . 1 . Թագ . 18 . 19 ։ որ 2 . Թագ . 21 . 8 . * գրի Եսդրիէլ . տե՛ս անդ ։

Եզամ . կամ Եզովմ . այ ։ || շինակալութիւն . կամ երկբայելին , կամ արիանայլին ։ Էր անուն եսաւ

նայ՝ որդւոյ Իսահակայ: Եւ զայս անուն եդին նմա վասն շիկաթեանն, զոր խնդրեաց ՚ի յակոբայ եղբօրէ իւրմէ. և վաճառեաց նմա զանդրանկութիւն: Ծննդ. 25. 30: և 36. 1: յորմէ և գաւառն, ուր նա, և ազգ նորին բնակեցաւ, կոչեցաւ Եդոմ. և երկիր, և աշխարհ Եդոմայ: Ծննդ. 32. 3: և 36. 17. և 21: Եւ բնակիչք նորին կոչին Եդոմայեցիք. Ծնն. 36. 9. և 31: Եւ զի եսաւ, և որդիք նորին բնակեցան նախ ՚ի լերինն սէիրայ որոյ և լեառն սէիր՝ կոչի երբեմն Եդոմ. Իդումէա. Ծնն. 36. 8. և 9: 4. Թագ. 14. 10: 2. Մնաց. 25. 19: Եզեկ. 35. 16: Արդ՝ Եդոմ. կմ Իդումէա գոլով սահմանակից երկրին աւետեաց ՚ի հարաւոյ կողմանէ, առ երի ունի զնա ՚ի հիւսիսոյ կողմանէ, զարաբիա անապատն յարևելից կուսէ, զծոցն արաբացւոց, զի ծովն կարմիր ՚ի հարաւ կուսէ, և զեգիպտոս յարևմտից կողմանէ: Զաս բազում անգամ յիշեն նոյն գիրք: 3. Թագ. 11. 15: Սաղմ. 59. 10: Եսայ. 63. 1: Երեմ. 49. 7: Աբդ. 1: Նաև 2. Թագ. 8. 12. ուր ըստ ոմանց գրի՝ Ասորիս. կամ ասորիք. ՚ի մեզ գրի՝ Եդոմ. և Հ եօթանասնից՝ Իդումէա: Եւ քանզի ՚ի ժամանակս Մակաբայեցւոց, որ գիրք եսաւեայ ունէին զմասն ինչ երկրին յուդայ, կմ հրէաստանի, զի զքեբրոն քաղաք, և զդաստերս նոր. վն այսորիկ այն կողմն հրէաստանի կոչի կողմանք Եդոմայեցւոց: 1. Մակ. 5. 65: 2. Մակ. 12. 32:

Եդոմայեցիք: Տե՛ս ՚ի վեր Եդոմ:

Ե Զ

Եզաբէլ: Տե՛ս Յեզաբէլ:

Եզբակաստան: Ըստ ոմանց գրի Յեսբաա կաստա. կմ յեսբոկաստ. և Թարգմանի՝ նստարան. կմ մաղթօղ. կմ փչումն. կմ դարձումն խօսս: Է անուն ուրումն ղևտացւոյ որդւոյ եմանայ: 1. Մնաց. 25. 24: որ ՚ի 4. համարն գրի ՚ի մեզ Սեբաստաստան:

Եզել: Տե՛ս Եզէլ:

Եզեկիա. կմ Եզեկիաս. այ: Զօրութիւն տն. կմ ըմբռնումն տն: Է անուն արքայի յուդայ որդւոյ աքազու: 4. Թագ. 18. 1: 2. Մնաց. 29. 1: Եսայ. 36. 1: և 38. 1: Դրձլ՝ է անուն որդւոյ նովադիայ. 1. Մնաց. 3. 23: Դրձլ՝ է անուն միոյ յիշխանաց որդւոցն եփրեմի. 2. Մնաց. 28. 12: Դրձլ՝ է անուն միոյ յիշխանաց ժողովրդեանն իէլի: Սա էր որ գրեթունկաց. և վն այսորիկ կոչի Թովղնեանց: * 1. Եզր. 9. 14: Դրձլ՝ է անուն հօր ամարիայ: Սոփոն. 1. 1: տե՛ս և Ատեր: և Քեզեկիա:

Եզեկիէլ. կմ Եզեկիէլ. ի: Զօրութիւն այ. կմ ըմբռնումն այ: Է անուն միոյ ՚ի քսան և չորս իշխանաց տոհմից քահանայից: 1. Մնաց. 24. 16: Դրձլ՝ է անուն միոյ ՚ի մեծամեծ մարգարէիցն՝ որդւոյ բուզեայ: Եզեկ. 1. 3: Դրձլ՝ Եզեկիէլ. 1. Մնաց. 12. 4. ուր ըստ յունաց գրի՝ յեզիէլ. է անուն միոյ յիշխանաց զօրացն դաւթի:

Եզեր: Սոփեստանութիւն. կմ գաւթիթ: Է անուն հօր ուսաթեայ՝ որդւոյն ովրեայ անդ [illegible]

բանակաւն եփրաթայ. 1. Մնաց. 4. 4: Դրձլ՝ է անուն որդւոյ եփրեմայ. 1. Մնաց. 7. 21: Դրձլ՝ է անուն միոյ յիշխանացն գաւթի՝ յորդւոցն գադայ: 1. Մնաց. 12. 9: տե՛ս և Հռոմիեթեզեր:

Եզէլ. կմ Եզել: Գնացք. կմ ցօղումն: Է անուն որդւոյ յեկտանայ: Ծննդ. 10. 27: 1. Մնաց. 1. 21:

Եզիր. այ: Երրայեցերէն գրի՝ Խեզիր. որ Թարգմանի՝ խոզ: Է անուն միոյ ՚ի քսան և չորս իշխանաց տոհմիցն քահանայից: 1. Մնաց. 24. 15:

Եզր: Տե՛ս Նասա:

Եզրա. այ: Օգնութիւն. կմ գաւիթ: Է անուն որդւոյ մարօթայ: 2. Եզր. 7. 3: որ 1. Եզր. 8. 2. գրի՝ յազեկիա: Դրձլ՝ Եզրա. 3. Եզր. 7. 7. ուր ըստ յունաց գրի՝ Ազարիա, է անուն միոյ յիշխանաց ելելոց ՚ի գերութենէ ընդ զորաբաբելի:

Եզրայելոմ. այ: Օգնականութիւն զօրութեան. կմ զօրութիւն օգնականութեան: * Է անուն մեծի գաւառի, որ էր յերկրի ցեղին զաբուղոնի ՚ի սահմանս գալիլեայ մերձ առ գովթայիմ: Յեսու. 3. 14: որ 7. 3. գրի ՚ի մեզ՝ յեզրայելոմ: Սա կոչի և Եզրայել. Յեսու. 4. 5: իսկ 1. 8: և 7. 3. յեզրայել: և 1. Մակ. 12. 49. կոչի դաշտ մեծ:

Եզրայէլ: Օգնութիւն այ: Է անուն որդւոյ ովսեայ մարգարէի ՚ի գոմերայ կնոջէ իւրմէ: Ովս. 1. 4:

Եզրայելայի: Սաղմ. 87. 1: և 88. 1: ՚ի Թարգմանութեան յունաց և այլոց գրի՝ Եսրայելացի. իսկ ՚ի լատինն Թարգմանութեան գրի՝ եզրայեցի: Արդ՝ այսու ոչ է իմանալի թէ եմնան, կմ եթան էր ՚ի քաղաքէն յեզրայէլի. այլ զի էր զօրաւոր յերգս սաղմոսաց. վնկ կոչեցաւ եզրայելացի. որ Թարգմանի՝ զօրացեալ յայ:

Եզրաս. կմ Եզր. այ. կմ եայ. կմ ի: Օգնութիւն. կմ գաւիթ: Է անուն քահանայի միոյ, որ էր արագագիր գրիչ, և պատմիչ օրինացն մովսէսի. 1. Եզր. 8. 1. և 3: 2. Եզր. 7. 1. և 6: Սա կոչի և քահանայապետ. 1. Եզր. 9. 39: և երկու գիրք տարբեր յայսմանէ. որ 3. Եզր. 12. 1. կոչի երեմիա եզրաս: Դրձլ՝ * է անուն միոյ յիշխանացն դաւթի՝ որդւոյ քելուբայ. 1. Մնաց. 27. 26: Դրձլ՝ Եզրաս 2. Մակ. 8. 23. ուր ըստ ոմանց օրինակաց գրի՝ Եղէազարոս, երևի գոլ անուն միոյ ՚ի զօրավարացն գնդի մակաբայեցւոց. և նոյն. որ յիշի. 2. Մակ. 12. 36: իսկ այլք ասեն. թէ առնէին խմանելի է սա զարն այն, որ էր եղբայր յուդայի մակաբէի. զորոյ զանուանեն յիշատակաց բանից. և գործոց. և մահուանն, որ եղև վն օրինացն այ. ընթեռնուլ յուդայ մակաբէ ուսուցիչ զօրացն առ ՚ի քաջալերել զնս օրինական նորա:

Եզրեայ: Տե՛ս ՚ի վեր Եզրաս:

Եզրի: Ըստ յունաց գրի՝ Եսրի: Օգնութիւն իմ: Է անուն միոյ յիշխանաց տոհմիցն հնագացւոյն սաղմոսանուագաց: 1. Մնաց. 25. 11:

Եզրէմ ։ || ըստ ՚ոմց գրի՛ Եզիրա . և եբրայեցերէն՝ Խեզիրա, որ թարգմանի . խոզենի . և կմ ասորերէն՝ դարձուցեալ ։ Է անուն քահանայի որդւոյ մասաղմեայ ։ 1. Մնաց. 9. 12։

Եզրիաս ։ ըստ ոմանց գրի՛ Ազարիաս ։ || օգնութիւն տն . կմ զաւրեթ տն ։ Է անուն որդւոյ յովսափատու արքայի յուդայ ։ 2. Մնաց. 21. 2։

Եզրիէլ . || օգնութիւն այ . կմ զաւրեթ այ ։ Է անուն ուրումն, որ էր մի յիշխանաց տոհմից կիսոյ ցեղին մանասէի ՚ի բաշան . 1. Մնաց. 5. 24։ Դրձլ՝ է անուն միոյ ՚ի վէ_ տացւոց սաղմոսանուագաց ։ 1. Մնաց. 25. 18։ Դրձլ՝ է անուն իշխանի ցեղին դանայ ։ 1. Մնաց. 27. 22։ Դրձեալ՝ * է անուն առն յորդւոցն եզորայ, կմ բաղնի . 1. Եզր. 9. 34։ 2. Եզր. 10. 41։ Դրձլ՝ է անուն միոյ յիշխանաց քահանայից ։ 3. Եզր. 11. 13։

Եզրիկամ . այ ։ || օգնութիւն, կմ զաւրեթ յա_ րուցելոյ, կմ վրէժխնդրողի ։ Է անուն որդւոյ եսելի ։ 1. Մնաց. 8. 38։ և 9. 44։ Դրձլ՝ է անուն ուրումն ղեւտացւոյ՝ հօր սամէայ ։ 1. Մնաց. 9. 14։ որ 3. Եզր. 11. 15. գրի ՚ի մեզ՝ Եզրոմ ։ Դրձլ՝ է անուն իշխանի տանն աքաղու արքայի յուդայ ։ 2. Մնաց. 28. 7։

Եզրմէ ։ || 3. Եզր. 10. 20։ ըստ յունաց գրի՛ Եզեր . և եբրայեցերէն՝ Խեզիր, որ թարգմանի, խոզ . և ասորերէն, դարձուցեալ ։ Է անուն միոյ յիշխանաց ժողովրդեանն իսրայէլի ։

Եզրոմէլ ։ || տես Եզրայելօմ ։

Եզրոմ ։ || տես Եզրիկամ ։

Եզրոն ։ || տես Եսրոմ ։

Եզոր . այ ։ || օգնական . կմ զինեալ ։ * Է ա_ նուն միոյ յիշխանաց տոհմիցն իէլի ։ 1. Եզր. 9. 34։

Եհէլ ։ || տես Աւիէլ ։

ԵԹ

Եթամիմ ։ || ընդ խոյոց ։ * Է անուն առն ՚ի տոհմէ կարիաթարիմայ . 1. Մնաց. 2. 53։

Եթամ . այ ։ || զօրութիւն նոցա . կմ զօրեղ . կմ հզօր . կմ սաստիկ ։ † Այս բառս ե_ րեւի դոլ յատուկ անուն տեղւոյ, այլ հա_ սարակ բառ եբրայական . ուստի ասելն . ՚ի տեղին եթամայ, է ասել ՚ի տեղին զօրեղ ։ Երեմ. 50. 44։ որ 49. 19. գրի ՚ի մեզ՝ Եթամ . իսկ ըստ ՚ոմց, և ըստ յունաց՝ Եթամ ։

Եթայի ։ || ժամ իմ . կմ ժամանակ իմ . կամ հանդերձանք ։ Է անուն միոյ ՚ի զօրավա_ րացն դաւթի ՚ի բլրոյն բենիամենի, որ է գաբաա . 1. Մնաց. 11. 31։ որ 2. Թագ. 23. 29. * գրի՛ Եթթի ։

Եթան ։ || զօրութիւն նոց . կմ փախած նոց . կմ երզեաց պարգև ։ Է անուն որդւոյ կեսեայ ղեւտացւոյ . 1. Մնաց. 6. 44։ և 15. 17։ որ Սաղմ. 88. 1. գրի ՚ի մեզ՝ Եմման ։ տես և Իդիթում ։ Դրձլ՝ է անուն առն իմաստնոյ որդւոյ զարայի՝ որդւոյ յուդայ ։ 1. Մնաց. 2. 6։ որ 3. Թագ. 4. 31. կոչի՝ Գեթան ։

Եթեր ։ || տես Աթեր ։ և Յեթեր ։

Եթէովպացիք ։ || տես ՚ի ներքոյ Եթէովպիա ։

Եթէովպիա . կամ Եթէովպիա . այ ։ || է բառս յունական ։ և ստուգաբանի՝ այրեցեալ դէմք ։ և եբրայեցերէն աւս քուշ ։ որ թարգ մանի սեաւ, կմ սեաւթիւն ։ Սա է ընդարձա կագոյն գաւառ ափրիկէի, և բաժանի յեր կուս, յս ՚ի ներքին, և ՚ի վերին ։ Ներքին եթէովպիա է յայնկոյս հասարակածին, ո_ րում իշխէ արքայն հաբէշոց . և աշխարհն նց է եթէովպիա յատկապէս ասացեալ, որ և ըստ ոմանց Հաբաշստան կոչի ։ Իսկ վերին եթէովպիա, յորում է կղզին մե_ րովէ, պատի առ նեղոս գետով յայսկոյս հասարակածին, և կոչի եթէովպիա ըն դեգիպտոսին ։ Որոյ բնակիչքն կոչին Ե_ թէովպացիք . Եզեկ. 29, 10։ Դրձլ՝ եթէո_ պիա՝ է անուն գաւառի, որ է յապառաժն արաբիոյ, և է սահմանակից տարեին եգիպ տոսի առ եզերբ կարմիր ծովուն յարեւե լից կողմանէ մերձ յերկիրն մադիանու ։ Ըստ բնակչաց նց են բանք մարգարէին ամբա կումայ, որ ասէ, Խորանք եթէովպացւոց զար հուրեցան, և խորանք երկրին մադիանու . Ամբակ. 3. 7։ Եւ վն այսորիկ կինն մովսէսի, որ էր աղջամբ մադիանացի, զուգ ՚ի սահմանաց նց, կոչի եթէովպացի . Թուոց. 12. 1։ Ձնգա նե լինի յիշումն . 2. Մնաց. 12. 3։ և 14. 9. և 13։ և 21. 16։ Եսայեայ. 3. 12։ և 13. 1։ և 16. 1։ Յոբ. 28. 19։ Եզեկ. 11. 11։ և 43. 3։ Եւ զի բը նակիչք գաւառացս այսոցիկ են սեաւք մար մնով՝ վն սորին իկ չերմութեան արեգական, վն այսորիկ ՚ի մերս բարբառ կոչին հնդիկք . Սաղմ. 67. 32։ և 71. 9։ և 73. 14։ և 86. 4։ Ե_ րեմ. 13. 23։ Դրձլ՝ անուանեալս եթէովպիա, կմ երկիր եթէովպացւոց . Ծննդ. 2. 13. ի_ մանի գաւառն այն, զոր պատէ երրորդ գետն, որ է գեհոն ։ և զայսմանէ տես Գեհոն ։

Եթէովպացիք ։ || տես ՚ի վեր Եթէովպիա ։

Եթէովպիա ։ || տես Եթէովպիա ։

Եթթի . եայ ։ || ժամ իմ . կմ ժամանակ իմ ։ Է անուն միոյ ՚ի զօրավարացն դաւթի ՚ի գեթայ ։ 2. Թագ. 15. 19։ և 18. 12։ Դրձլ՝ * է անուն միոյ ՚ի զօրավարացն դաւթի ՚ի բլրոյն բենիամենի ։ 2. Թագ. 23. 29։ Սա կոչի և եթայի ։ Դրձլ՝ է անուն միոյ յիշ խանաց զօրացն դաւթի յորդւոցն գադայ . 1. Մնաց. 12. 11։ Դրձլ՝ * է անուն որդ ւոյ ռոբովամայ արքայի յուդայ ՚ի մաա_ քայ կնոջէ իւրմէ ։ 2. Մնաց. 11. 20։ Դրձլ՝ Եթթի . 1. Մնաց. 2. 35. ուր ըստ ՚ոմց գրի՛ Ե_ թի, է անուն որդւոյ յովքելի ։

Եթնաղի ։ ըստ յունաց գրի՛ Եթնան ։ || պար գև . կմ վարձ . կմ նշան . կմ գալուստ որդ ւոյ ։ Է անուն որդւոյ ասքուրայ ։ 1. Մնաց. 4. 7։

Եթօմ ։ || տես Եթամ . և Ջեթամ ։

Եթօպացի ։ || տես Եթէովպիա ։

ԵԼ

Եղա . այ . կմ այի ։ || կաղնի . կմ զօրութիւն . կմ անէծք . կմ երդումն հանդերձ նզովիւք . իսկ ասորերէն, ծառ ։ Է անուն հօր սեմեայ

գործակալք արքային տաճարին: 3. Թագ. 4. 18: Գրեալ՝ է անուն հօր ոմանց արքային Իսրայէլի. 4. Թագ. 17. 1: և 18. 1: Գրեալ * Եղա է անուն հովանացն որք էին 'ի մեծամեծ ցեղին յուդայ. որք գաւթեն ձեռամբ դպրութեան պալատեան. 1. Թագ. 21. 9: որք 17. 19. կոչին Հռոմէացիք կադմեայ. զի եղա՝ Թագաւորին կարնի. իսկ 'ի Ձ. հանուն կոչին պալատական հովիւք: Եւ Եղբեկին դաւ նոյն, որ կոչի Զոր եղոմայ. Ծնն. 10. 12:

Ելամ: || տե՛ս Եղամ:

Ելդադ: || Այ սէր. կամ Այ սիրելի: Էր անուն միոյ 'ի յեօթանասուն արանցն ընտրելոց յԵԼէ: Թուոց. 11. 26: Գրեալ՝ է անուն որդւոյ քաղղաւորաց իշխանի ցեղին բենիամենի: Թուոց. 34. 21:

Ելդափ: ըստ Հէբր. գրի՝ Զեբուդա: || Ձանձրութիւն. կամ զգալութիւն. կամ ձեռն: Էր անուն մօր յովակիմայ արքային յուդայ: 4. Թագ. 23. 36: որ 2. Մնաց. 36. 5. կոչի՝ Զեկքորա:

Ելէանան. կամ Եղիէանան: || Այ շնորհ. կամ Այ պարգև. կամ Այ ողորմութիւն: Էր անուն միոյ 'ի զօրավարացն դաւթի՝ որդւոյ աբիուղեմայ: 2. Թագ. 21. 19: և 23. 24: 1. Մնաց. 11. 26: և 20. 5: Գրեալ * է անուն այլս զօրավարի դաւթի: 2. Թագ. 23. 9: որ 1. Մնաց. 11. 12. կոչի՝ Եղէազար:

Ելէկայ: || տե՛ս Եղէաքէթ:

ԵլԹեկով: || Երբայեցերէն և ասորերէնն ըլ շանակէ, Այ աստուածակ. կամ առաք: Էր անուն քաղաքի ցեղին յուդայ, որ յետոյ առնաւ ցեղին դանայ. և եղև քաղաք ղևտացւոց. Յեսու 19. 43: և 21. 23: Զատանեանք կարծեն զաղ նոյն՝ որ Յեսու 15. 59. * կոչի ԵլԹեկէն, առակայն չէ այնպէս. քանզի սա է 'ի Թիւս քաղաքաց. որք են ընդ հեւսիսակողմն ցեղին յուդայ. իսկ ԵլԹեկով յուցանի լինել միայն 'ի մեծամեծ ցեղին դանայ. անդ և յայտ է:

Ելիադաս. այ: || Այ գիտութիւն. կամ Այ ճանաչումն: Էր անուն հօր ռազոնի: 3. Թագ. 11. 23:

Ելիաքո: ըստ Հէբր. գրի՝ Եղիաբա: || Այ ծածկող: Էր անուն հաղարապետականի արքային սողոմոնի. 3. Թագ. 4. 6:

Ելիաս: || տե՛ս Եղիասաբ:

Ելիափեբ: ըստ յունաց գրի՝ Եղիափարեփ: || Այ ձմեռն. կամ Այ երիտասարդութիւն. կամ նախատանաց: Էր անուն որդւոյ սիսայ, որ էր դպիր արքային սողոմոնի: 3. Թագ. 4. 3:

Ելիափ: || Այ եղբայր. կամ Այ լուսաւոր. կամ գեղեցիկ: * Էր անուն որդւոյ սափայ շահապի արքային սողոմոնի: 3. Թագ. 4. 6:

Ելիէլ. կամ Եղիէլ: || Այ իմ Այ: Էր անուն որդւոյ ամաքեայ, որ էր մի յիշխանաց առաջ միոց ցեղին բենիամենի: 1. Մնաց. 8. 20: Գրաքենաց՝ է անուն միոյ յիշխանացն դաւթի. 1. Մնաց. 12. 6: Գրեալ՝ է անուն արուեստ իշխանի ղեւտացւոց յորդւոցն քեբրոնի: 1. Մնաց. 15. 9. և 11:

Ելիէլէթ: || տե՛ս Եղիէաքէթ:

Ելիմելէք. կամ Եղիմելէք. այ: || Այ իմ Թագաւոր. կամ Այ խորհրդոց: Էր անուն առն նոեմինայ, բեթղեհեմացւոյ, անհարին հաւԹայ: Հռութ. 1. 2. և 3:

Ելիու: || Այ իմ ինքն. կամ զօրութիւն նը: Էր անուն միոյ յիշխանաց դաւթի 'ի ցեղէն մանասէի: 1. Մնաց. 12. 20:

Ելիսաման: || տե՛ս Եղիսամամ:

Ելիսամիս: || տե՛ս Եղիսամամ:

Ելիփաղէտ: || Այ ազատութեան. կամ Այ 'ի բաց մերժող: Էր անուն որդւոյ դաւթի: 2. Թագ. 5. 16: որ 1. Մնաց. 14. 7. գրի 'ի մեզ՝ Եղիփաղատ:

Ելիոնէ. նէայ: || Այ աչաց իմոց. կամ առ նա աչք իմ: Էր անուն որդւոյ նովագիայ. 1. Մնաց. 3. 23. և 24: Գրեալ * է անուն միոյ յիշխանաց առաջնոց ցեղին բենիամենի. 1. Մնաց. 8. 20: Գրեալ՝ է անուն առն յորդւոցն զաթուէայ. 2. Եզր. 10. 27: որ 1. Եզր. 9. 28: կոչի Եղիոնադաս:

Ելլադա. այ. || այսպէս անուանեալն 'ի յոյն բարբառ գրի՝ Ելլաս. և հայցականն՝ Ելլադա. որ 'ի խնդր վարի իբրև ղանուանականն. և է լատ յունական, և Թարգմանի, կարմիր. կամ հզօր: Էր անուն գաւառի յունաց որ է յունաստան: Եսայ. 66. 19: Գործ. 20. 2: Ա. Եզեկ. 27. 19. * Երբայական բարբառով կոչի Յաւան, ըստ անուանն յաւանայ որդւոյ յաբեթի յորմէ յառաջեկեն յոյնք: Արդ Ելլաս, որ և ասի Յունաստան, է հռչակաւոր գաւառ Եւրոպիոյ, և ունի փոքր աշխարհս զՄակեդոնիա. զԷպիրոս. զԹեսաղիա. զԱքայիա, որ յատկապէս ասի Ելլադա կամ յունաստան. զՊեղոպոնեսոս, որ է Մորէա, և զըղջակաց կղզիս: Եւ առ երի ունի յարևելից կողմանէ զծովն յունաց, որ և այխալ ծով ասի. 'ի հարաւոյ զծովն կրետացւոց. յարևմտից զյոնիական, որ է մասն հանդրէն անդրիական. և 'ի հիւսիսոյ զմակեդոնիա լեռանն, որով բաժանի 'ի լևարիկեայ. և 'ի միւսիայ, կամ 'ի մոկսիայ. և զերան սարսխանս որոյ է զնա 'ի Թրակեայ: Եւ ստայժմ է ընդ իշխանութեամբ տաճկաց. և կոչի նա բարբառամբ Ռումէլի:

Ելկեսացի: || է ածանցական եղեալ 'ի բառէն Ելկէսէ, որ Թարգմանի. Այ խառնութիւն: Եւ է անուն գեղջ, որ էր 'ի գաւառի Լեայ 'ի մեծամեծ ցեղին նեփթաղիմեայ, յորմէ էր Նաւում մարգարէն. և վա այսորիկ կոչի Ելկեսացի: Նաում 1. 1:

Ելոզիաս: || 2. Եզր. 10. 20: Աստ 'ի մեր օրինակ մամբ գրչաց երկու անուանն մի եղեալ է. քանզի գրելի է ըստ այլոց ԹարգմանուԹեանց, յէլի. և Օզիաս: որք են անուանք երկուց քահանայից յորդւոցն երամ: Իսկ այս Օզիաս է նոյն, որ 1. Եզր. 9. 21. կոչի՝ Ազարիաս:

Ելովայ: || Դատաւ. 5. 5: է մի 'ի յանուանցն Այ. և Թարգմանի, Այ իմ: Եւ է նոյն, որ 1. Թագ. 1. 11. գրի՝ Ելովէ: զի են՝ Թարգմանի՝ Այ: իսկ ովայ, կամ յեհովայ, և կամ յեհովէ՝ Տէր:

Ելովէ: || տե՛ս 'ի վեր Ելովայ:

Ելոմ. այ ։ || կաղնի, կամ հզօր ։ * Է անուն հօր մանեմայ կնոջ եսաւայ ։ Ծննդ. 26. 34։

Ելոն ։ || կաղնի, կամ հզօր ։ Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ, որ առաւ քահանայից որդւոյն ահարոնի ։ 1. Մնաց. 6. 57. որ Յես. 21. 15. կոչի՝ Ալոն. տես անդ ։

Ելարթան ։ || 3. Թագ. 4. 12։ Այստ 'ի մէջ ակզբնականին եւ. սխալմամբ գրչաց եղեալ է ։ Քանզի ըստ Հիւց գրի՝ Սեսաթան, իսկ ըստ ոմանց՝ Սարթան, որ թարգմանի՝ նեղութիւն. կամ անձկութիւն. կամ հաւաքումն. կամ ձեւակերպութիւն ։ Է անուն տեղւոյ, կամ քաղաքի. որ էր յերկրի ցեղին գադայ առափն յորդանանու ընդ հիւսիսակողմն ։ Եւ սա 3. Թագ. 7. 46. գրի 'ի մէջ՝ Սիրաթամ. և 2. Մնաց. 4. 17. Սադաթա. իսկ ըստ Հիւց Սարեդաթա ։ Քաղաքս այս է նոյն, որ Յես. 3. 16. * կոչի՝ Կարիաթարիմ։

Ելփա ։ ըստ յունաց գրի՝ Ելքա ։ || կաթն. կամ ճարպ ։ Է անուն քաղաքի ցեղին ասերայ. Դատ. 1. 31։ Սա է նոյն՝ որ կոչի՝ Ահաբան. տես անդ ։

Ելփալատ ։ || տես Եղիփաղետ ։

Ելքի. եայ ։ ըստ այլոց գրի՝ Լեքի ։ || ծնօտ ։ Է անուն տեղւոյ, որ էր յերկրին յուդայ՝ 'ի վիճակի ցեղին դանայ, ուր սամփսոն ծնօտիւ իշոյ կոտորեաց զփղշտացիս, և եդ նմա զայս անուն. Դատ. 15. 9. և 17։ տեղիս այս կոչի և աղբիւր անուանեալ ծնօտի 'ի 19. համարն ։ Իսկ 2. Թագ. 23. 11. կոչի Ծնօտ, որ է նշանակութիւն բառին՝ լեքի ։

Ելոմ ։ || կաղնի. կամ հզօր ։ * Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ, որ յետոյ եղև ցեղին դանայ ։ Յես. 19. 49։ Սա կոչի և Այեղոն. տես անդ ։

Ելօն ։ || կաղնի. կամ հզօր ։ Է անուն քաղաքի ցեղին դանայ ։ Յես. 19. 45։ որ 3. Թագ. 4. 9. գրի 'ի մէջ Այելոմ։

ԵԿ

Եկբատանա. այ ։ || եղբայր մահու ։ Է անուն քաղաքի, որ 'ի հնումն էր մայրաքաղաք թագաւորութեան մարաց. 2. Մակ. 9. 2։ որ 1. Եզր. 6. 23. գրի 'ի մէջ՝ բատանաբարիսեն ։ որոյ շրջակայ գաւառն կոչի՝ Եկբատանք. Տօբ. 3. 7։ և. 6. 6. Յուդիթ. 1. 14։ կոչի և երկիր եկբատանացւոց. և բնակիչք նր կոչին եկբատանացիք ։ Յուդիթ. 1. 1։ 2. Եզր. 6. 2։

Եկբատանացիք ։ || տես 'ի վեր Եկբատանա ։

Եկբատանս ։ || տես Եկբատանա ։

Եկդեայ ։ սորա անուանականն է եկդէս ։ և ըստ յունաց՝ եկկէս ։ || թիւր. կամ խեղաթիւր ։ Է անուն հօր իրասայ զօրավարի դաւթի. 1. Մնաց. 27. 9։ որ 2. Թագ. 23. 26. գրի 'ի մէջ Եսկաթ. իսկ ը Հիւց՝ իսկա ։

Եկկէս ։ || տես Իրաս ։

Եկիեսթայեանք ։ || տես Աստղթացի ։

Եկմաւլ ։ ըստ Հիւց գրի՝ Յեկմաան ։ || յարութիւն ժողովրդեան. կամ հաստատութիւն, կամ վրէժխնդրութիւն ժողովրդեան ։ Է անուն քաղաքի ցեղին եփրեմի. 3. Թագ. 4. 12. Բայց աստ 'ի մէջ՝ բառս եկմաւլ, սխալմամբ անատմամն, եղեալ է իբրև յատուկ անուն մարդոյ. քանզի գրի. 'ի բէթսաթայ մինչև ցաբէլմաուլայ, և մինչև ցմաքբրալայ ։ Եկմաւլ որդի գաբերայ յամաւզն ։ որ ուղղելի է այսպէս, 'ի բէթսաթայ մինչև ցաբէլմաուլայ, և մինչև ցմաքբրալա յեկմաան ։ Որդի գաբերայ յամաւզն ։ ուր բառս Մաքբրալա՝ ոչ է յատուկ անուն տեղւոյ, այլ առելի՝ մինչև ցմաքբրալա յեկմաան, է առել՝ մինչև ցերկիրն. կամ մինչև ցգաւառն յեկմաանայ. զի մաքբրալա՝ թարգմանի. 'ի յերկիր. կամ 'ի գաւառ ։ Քաղաքս այս յետոյ առաւ 'ի ղևտացւոց. և 'ի մէջ գրի՝ Յեկաան. 1. Մնաց. 6. 68։ Եւ է նոյն՝ որ Յես. 21. 22. կոչի՝ Կաբսեմ։

Եկնաթօն ։ ըստ յունաց գրի՝ Ենաթօն ։ || շնորհաց. կամ ողորմութեան պարգև ։ Է անուն քաղաքի ցեղին զաբուղոնի ընդ հիւսիսակողմն ։ Յես. 19. 14։

ԵՂ

Եղա ։ || զնշանակութիւն տես 'ի Ելա ։ Է անուն որդւոյ քաղեբայ՝ որդւոյ յեփոնեայ ։ 1. Մնաց. 4. 15 ։ որ անդէն 'ի նոյն համարն գրի 'ի մէջ, և որդիք որոնայ, փոխանակ գրելոյ, և որդիք եղայ ։

Եղաթ ։ || տես Ալիմաթ ։

Եղամ. կամ Ելամ. այ. կամ ի ։ || պատանեակ. կամ կոյս. կամ դար. կամ յաւիտեան ։ Է անուն որդւոյ սեմայ, որդւոյ նոյի ։ Ծննդ. 10. 22։ 1. Մնաց. 1. 17։ որ 'ի 24. համարն, գրի 'ի մէջ՝ Յեղամ ։ Դ̄րձ̄ * է անուն եղբօր սովբայ ։ 1. Մնաց. 7. 35 ։ Դ̄րձ̄ է անուն միոյ յիշխանաց առհմից ելելոց 'ի գերութենէ զօրաբաբելի. 3. Եզր. 7. 12։ և 10. 14։ 2. Եզր. 8. 7։ և 10. 26։ որ 2. 7. † գրի՝ Յեղամ ։ Իսկ 1. Եզր. 9. 27. գրի 'ի մէջ՝ Եղաեկիմ ։ Դ̄րձ̄ † է անուն որդւոյ ոզիայ. 1. Մնաց. 9. 8։ Դ̄րձ̄ Եղամ. 2. Մնաց. 28. 12. ուր ըստ Հիւց գրի Սեղիլեմ, է անուն հօր եզեկիայ իշխանի որդւոյն եփրեմի ։ Դ̄րձ̄ Եղամ, է անուն քաղաքի ցեղին բենիամենի. յոր մի էին ոմանք յելելոց 'ի գերութենէ, և մի այսորիկ կոչին արք. կամ որդիք եղամայ ։ 3. Եզր. 7. 34։ որ 2. Եզր. 2. 31. գրի 'ի մէջ՝ Եղեմար, և ըստ Հիւց Եղամար ։ Դ̄րձ̄ * է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ, ուր բնակէին ոմանք յիշխանաց առհմից ցեղին բենիամենի, և սոքա հալածեցին զբնակիչսն գեթայ ։ 1. Մնաց. 8. 13 ։ Սա է նոյն քաղաքն, որ կոչի Այեղոն. տես անդ ։ Դ̄րձ̄ Եղամ է անուն ազգի. որոյ Յն կոչի երկիր եղամայ. և է այն 'ի մէջ ասորեստանայ, և աշխարհին պարսից ։ Եւ գլխաւոր գաւառն նր կոչի այժմ խուժաստան, կամ շուշաստան, և այլազգօրէն՝ Քուսիստան. իսկ մայրաքաղաքն նր կոչի շօշ. Դան. 8. 2։ Երեմ. 25. 25։ և 49. 34։ Եզեկ. 32. 24։ Իսկ բնակիչք աշխարհին կոչին Եղամացիք. Եսայ. 11. 11։ կամ ըստ յունաց՝ ելամացիք. Գործ. 2. 9։ Նաւ՝ թէ սոքա յառաջ եկին յեղամայ որդւոյ սեմայ ։ Եւ գիտելի է.

մի երբեմն Թագաւորութիւն պարսից է-
զե 'ի գաւառս յայս․ և մի այսպիսի 'ի գիրս
մարգարէից Եսայ․ Երեմ․ և Եզեկ․ և Գործ․
2․ 9․ անուանեալ Եղամ․ և Եղամացիք՝ յառա-
կաւելս խմանին պարսիկք: Դրձլ՝ Եղամ․
2․ Մնաց․ 3․ 4․ * ոչ է յայտնել անուն․ այլ
է հասարակ բառ եբրայեցւոց․ որ բառ նշ
նակէ Որդին․ և Թարգմանի գաւիթ․ կամ
սրահ․ տե՛ս և Այիլամ:

Եղնաթան․ այ: || սա բառ ամանց գրի՛ Եղնա
թան․ որ Թարգմանի, Այ պարգև: Էր ա-
նուն հօր նեեսթայ՝ մօր յովակիմայ ար-
քայի յուդայ: 4․ Թագ․ 24․ 8:

Եղամացիք: || տե՛ս Եղամ:

Եղասաա․ այ: ըստ ամանց գրի Եղասայ: || Աստ
ւածարար: Էր անուն որդւոյ սափանայ: Ե-
րեմ․ 29․ 3:

Եղաքեանայ: || տե՛ս Իսախատ:

Եղաա: || զնշանակութիւն տե՛ս 'ի Եղա: * Էր
անուն իշխանի եդովմայ: 1․ Մնաց․ 1․ 52: որ
Ծննդ․ 36․ 41․ * գրի Հեղա:

Եղասա: || Աստուածարար․ Էր անուն միոյ 'ի քա
հանայից յորդւոցն փասուր: 2․ Եզր․ 10․
22: որ 1․ Եզր․ 9․ 22․ գրի 'ի մէջ Սաղթաս․
իսկ բառ ներց՝ Սաղևաս:

Եղբայրասիրութեանց: || տե՛ս Փիլադելփեայ:

Եղգադա: || տե՛ս Աղբադադայ:

Եղգամ: || տե՛ս Եղդադա:

Եղգեթոն: || տե՛ս Իդիթում:

Եղեադ: || Այ յաւիտենականութիւն․ կամ Այ
վկայութիւն․ կամ Այ ամար: * Էր անուն որդ-
ւոյ եփրեմայ: 1․ Մնաց․ 7․ 21:

Եղեազար: || տե՛ս Եղիազար:

Եղեայ: || տե՛ս Իեղու:

Եղեասա: || Աստուածարար: * Էր անուն որդ-
ւոյ քեղղեայ: 1․ Մնաց․ 2․ 39:

Եղեմար․ այ: ըստ ոմանց գրի՛ Եղմադ: || պա
տանեկի․ կամ կուսի հանգուն: Էր անուն քա
ղաքի ցեղին բենիամենի, յորում էին ոմանք
յեղելոց 'ի գերութենէ: 2․ Եզր․ 2․ 31: որ 3․
Եզր․ 7․ 34․ կոչի Եղամ:

Եղեմացի: ըստ ոմանց գրի Եղամացի: || զնշա
նակութիւն տե՛ս 'ի Եղամ: Այսպէս կոչե
ցան սոքա ասա մարգարէն գնացեն մի
ակներոյն 'ի քաղաքն, որ կոչի Եղամ․ և է
այն 'ի յերկրի ցեղին բենիամենի: Երեմ․ 29․
24․ և 31: իսկ 'ի 32․ համարն փոփոխեալ գրե
լով՝ 'ի մի սմեռոյ եղեմացւոյ․ գրի 'ի մէջ
'ի մի տան եղեմացւոց:

Եղեսոն․ ի: ըստ ոմանց գրի՛ Եսեքոն: || մեր-
ձաւոր նշ: Էր անուն այն յորդւոցն յու-
դայ: 1․ Մնաց․ 4․ 12:

Եղզաբ: ըստ յունաց գրի՛ Եղզաբադ: || Այ
օժանդակութիւն: Էր անուն միոյ յիշխա-
նացն գաւթի յորդւոցն գադայ: 1․ Մնաց․
12․ 12:

Եղզաբեդ: || Այ օժանդակութիւն: Էր անուն
որդւոյ սեմայեայ: 1․ Մնաց․ 26․ 7:

Եղեաս: || տե՛ս Աղկայ:

Եղեազար: || տե՛ս Եղիազար:

Եղեաթան: || տե՛ս Եղիաթա:

Եղեաղեէթ: ըստ ոմանց գրի՛ Եղեաղէ: || Այ
համբարձումն․ կամ Այ ողջակէզ: Էր անուն
քաղաքի․ որ յառաջագոյն էր մովաբաց-
ւոց, և յետոյ եղև ցեղին ռուբենի: Թուոց․
32․ 3: որ 'ի 37․ համարն գրի՛ Եղեաղէթ: և
Եսայ․ 15․ 4․ Եղէաղեայ: և Երեմ․ 48․ 34․ Յե
սեբոնայ: սա երևի զոյգ նոյն, որ 'ի 21․ հա
մարն, կոչի՛ Քիւլոն:

Եղեանան: || տե՛ս Եղեանան:

Եղեաս: || տե՛ս 'ի ներքոյ Եղեասար:

Եղեասար: ըստ ոմանց գրի՛ Եղեասա: || Աստ
ուկերաս: Էր անուն որդւոյ հռափեայ: 1․
Մնաց․ 9․ 43: որ 8․ 37․ գրի 'ի մէջ Ե-
ղեասա:

Եղեկիմաբ․ այ: ըստ հելլ գրի՛ Եղիաքիմ: || Աստ
իմ հայր իմ: Էր անուն միոյ 'ի քահան և չորս
իշխանաց ուխտին քահանայից․ 1․ Մնաց․
24․ 12:

Եղի: || Աստ իմ: * Էր անուն միոյ 'ի զօրա-
վարացն դաւթի․ 1․ Մնաց․ 11․ 29: որ 2․
Թագ․ 23․ 28․ * գրի՛ Եղլոն:

Եղիա․ այի: || Աստ տէր․ կամ հզօր տէր: Էր ա-
նուն մարգարէի 'ի Թեզբեայ գաղաադու․
3․ Թագ․ 17․ 1: որ ազօթիւք փակեաց զեր
կինս զերիս ամս և զվեց ամիս․ 3․ Թագ․ 17․
1: Ղուկ․ 4․ 25: Յակ․ 5․ 17: Սա վերացաւ
հրեղէն կառօք 'ի յերկինս․ 4․ Թագ․ 2․ 11:
Եւ երևեցաւ փառօք ընդ մովսէսի յայ-
լակերպութեան տն: Մատ․ 17․ 3: Եւ գալոց
է յառաջքան զերկրորդ գալուստն քն 'ի գատաս
տան 'ի կատարածի աշխարհիս: Մաղ․ 4․
5: Դրձլ՝ է անուն միոյ 'ի քահանայից յորդ
ւոցն երամ: 2․ Եզր․ 10․ 20: Դրձլ՝ է անուն
այն յորդւոցն Եղամայ: 2․ Եզր․ 10․ 26: որ 1․
Եզր․ 9․ 27․ գրի 'ի մէջ Ադեգեաս: տե՛ս և
Եղիանայ:

Եղիաբ․ այ․ կամ ա: || Աստ իմ հայր․ կամ Աստ
հօր: * Էր անուն որդւոյ աքիսամեայ յազ
գէ դանայ՝ ճարտարապետի սրբութեան խորանին
Թեան: Ելից․ 31․ 6: և 35․ 34: Դարձեալ՝ է
անուն որդւոյ քեղոնայ իշխանի ցե-
ղին զաբուղոնի: Թուոց․ 1․ 9: և 7․ 29:
Դարձեալ՝ է անուն որդւոյ փաղղու-
այ՝ որդւոյ ռուբենի, և հօր դաթանայ
և աբիրոնի․ Թուոց․ 16․ 1: և 26․ 8:
Դրձլ՝ է անուն եղբօր դաւթի անդրան-
կան յեսսեայ․ 1․ Թագ․ 16․ 6: 1․ Մնաց․ 2․
13: սա էր մի յիշխանացն դաւթի 'ի մի
ցեղին յուդայ․ 1․ Մնաց․ 27․ 18: Դրձլ՝ *
է անուն միոյ 'ի զօրավարացն դաւթի՝ որդ-
ւոյ աքիտոփելայ: 2․ Թագ․ 23․ 34: Ասի
թէ սա է հայրն բերսաբեայ կնոջ դաւ-
թի, և է այն, որ 2․ Թագ․ 11․ 3․ գրի՝ Ե-
ղիաբ: Դրձլ՝ է անուն որդւոյ կանանթայ:
1․ Մնաց․ 6․ 27: Դրձլ՝ է անուն միոյ յիշ
խանաց զօրաց դաւթի 'ի ցեղէն գադայ․
1․ Մնաց․ 12․ 9: Դարձեալ՝ է անուն միոյ
'ի ղևտացւոց դռնապանաց: 1․ Մնաց․ 15․
18․ և 20: Դրձլ՝ * է անուն որդւոյ նա
թանայելի: Յուդթ․ 8․ 1: տե՛ս և Եղիաբա․
և Եղիաբանան:

Եղիաբաս: || Աստ, կամ հզօր ծածկեցէ․ կամ Աստ
իմ ծածկոյթ: Էր անուն միոյ 'ի զօրավա-

բոյն գաւթի: 1. Մնաց. 11. 33: Բայց աստ 'ի մէջ 'ի տպագրեալն է գրչաց վերընթացեալն ա, միաւորեալ է ընդ հետեւեալ բառին, և եղեւ Եղիաբադասաղաբոնացի, փոխանակ լինելոյ Եղիաբա սաղաբոնացի: Եւ աստ 2. Թագ. 23. 32. գրի 'ի մէջ Եղիաբա սաղաբոնացի:

Եղիադա. այ: || Այ գիտութիւն. կամ Այ ճանաչումն: Էր անուն միոյ 'ի զօրավարացն յովսափատայ արքային յուդայ 'ի ցեղէն բենիամենի: 2. Մնաց. 17. 17: Դարձեալ է անուն որդւոյ եփրեմի. 1. Մնաց. 7. 20:

Եղիադան. այ: ըստ արտաքոյ այլոց գրի Եղիադան: || Աստ գատաւոր. կամ Այ գատաստան: Էր անուն ուրումն ժառանգաւորի յազգատոհմէ գերսոնի որդւոյ ղեւեայ: 1. Մնաց. 23. 7. և 8: որ 26. 21. գրի 'ի մէջ Ղեադան. իսկ ըստ Եբրց Ղադան:

Եղիաղաա: || Այ գիտութեան. կամ Այ ճանաչումն: Էր անուն սան յորդւոցն զաթուայ. 1. Եզր. 9. 28: որ 2. Եզր. 10. 27. կոչի Եղիոնէ:

Եղիազար. կամ Եղիազարր. կամ Եղիազարոս. կամ Եղիազարոս. րայ. կամ ու: || Աստ իմ օգնական. կամ Այ օգնականութիւն. կամ Այ գաւճիթ: Էր անուն վերակացուի տանն աբրահամու: Ծննդ. 15. 2: Դարձեալ է անուն որդւոյ ահարոնի քահանայի: Ելից. 6. 23: Թուոց. 4. 16: 1. Մնաց. 6. 3: Դարձեալ է անուն որդւոյ մովսէսի: Ելից. 18. 4: 1. Մնաց. 23. 15. և 26. 25: Դարձեալ է անուն որդւոյ ամինադաբայ ղեւտացւոյ. 1. Թագ. 7. 1: Դարձեալ է անուն միոյ 'ի զօրավարացն դաւթի որդւոյ դոդայի: 1. Մնաց. 11. 12: որ 2. Թագ. 23. 9. կոչի Եղէանան: Դարձեալ է անուն որդւոյ մոողեայ ղեւտացւոյ: 1. Մնաց. 23. 21. և 22: և 24. 28: Դարձեալ է անուն միոյ յերխանաց եկելոց 'ի բաբելոնէ ընդ եզրի. 1. Եզր. 8. 45: 2. Եզր. 8. 16: Սա երեւի գոլ նոյն, որ 1. Եզր. 9. 19. ասի գոլ մի 'ի քահանայիցն, որք ունէին զկանայս այլազգիս: Դարձեալ է անուն սան յորդւոցն փորոսայ: 1. Եզր. 9. 26: 2. Եզր. 10. 25: Դարձեալ է անուն եղբօր յուդայի մակաբայեցւոյ: 1. Մակ. 2. 5: և 6. 43: Դարձեալ է անուն սան մեծի, որ էր Ղ ամաց ծերունի 'ի դպիրն իէլիացւոց, և նահատակեցաւ վՏ օրինացն Այ: 2. Մակ. 6. 18. և 24: Դարձեալ է անուն սան երեւելւոյ 'ի դասս քահանայից. 3. Մակ. 6. 1: Դարձեալ է անուն որդւոյ յորեմայ. Ղուկ. 3. 29: Դարձեալ եղէազար. 2. Մնաց. 20. 37. ուր ըստ այլոց գրի Եղիեզեր, է անուն մարգարէի, որդւոյ օդիայ: Դարձեալ Եղիազար. 2. Թագ. 24. 5. ուր ըստ Հին գրի եղիեզեր, է անուն առաջնոյ, որ էր յայնկոյս յորդանանու 'ի սահմանի երկրի ցեղին գադայ: Սա երեւի թէ իցէ նոյն. որ կոչի Յազեր. Թուոց. 21. 32:

Եղիաթ: ըստ ոմանց գրի Եղիաթա: || Աստ իմ գալ. կամ Աստ իմ գայ: Էր անուն որդւոյ եմանայ. 1. Մնաց. 25. 27: որ 'ի 4. համարն գրի 'ի մէջ Եղէաթան. իսկ ըստ ոմանց Եղիաթա:

Եղիակիմ. այ: || Այ յարութիւն. կամ Աստ յարութիւն, կամ հաստատութիւն. կամ Աստ վրէժխնդիր: Էր անուն որդւոյ քեղկեայ՝ հազարապետի եղեկիայ արքայի: 4. Թագ. 18. 18: Եսայ. 22. 20: Դարձեալ է անուն որդւոյ յովսիայ արքային յուդայ. սա կոչի և յովակիմ: 4. Թագ. 23. 34: 2. Մնաց. 36. 4: Դարձեալ է անուն որդւոյ աբիուդայ՝ որդւոյ զօրաբաբէլի: Մատթ. 1. 13: Դարձեալ է անուն հօր յովնանայ: Ղուկ. 3. 30: տե՛ս և Եղիմ:

Եղիաղի: || Աստ իմ հզօր: * Էր անուն սան յորդւոցն բանիի: 1. Եզր. 9. 34:

Եղիամ: || տե՛ս Աղքիայ:

Եղիանա: || Աստ շարժմանն, կամ խաղաղութիւն: * Էր անուն որդւոյ զօրայ: 2. Եզր. 8. 4: որ 1. Եզր. 8. 34. փոխանակ գրելոյ ըստ Հին Եղիովնեա, գրի 'ի մէջ մեղապարտութիւն կեալ Եղիա. ծնեալ:

Եղիանէս: ըստ ոմանց գրի Եղիոնէ: || Աստ աչաց իմոց: Էր անուն միոյ 'ի քահանայից յորդւոցն փասուրայ: 1. Եզր. 9. 22: 2. Եզր. 10. 22:

Եղիասիբ. այ: || Աստ դարձման. կամ Այ բնակումն. կամ Այ փրկութիւն: Էր անուն որդւոյ եղիովնեայ. 1. Մնաց. 3. 24: Դարձեալ է անուն սան յորդւոցն բանիի: 2. Եզր. 10. 36: Սա երեւի գոլ նոյն, որ 1. Եզր. 9. 34. կոչի Եղիասիս: Դարձեալ է անուն ուրումն քահանայապետի իէլի. 3. Եզր. 3. 1: Էր սա որդի յովակիմայ՝ որդւոյ յեսուայ՝ որդւոյ յովսեդեկեայ. և էր յառաջնոցն վերակացու գանձանակի տանն Այ: 3. Եզր. 12. 8. և 22. և 23: և 13. 4. և 7:

Եղիասիբոս: || տե՛ս Եղիասիփ:

Եղիասիփոս: || Աստ լսելոյ, կամ փութացողաց: * Էր անուն սան յորդւոցն զաթուայ: 1. Եզր. 9. 28: որ 2. Եզր. 10. 27. † գրի Եղիսաբ:

Եղիասիս: || Աստ Այր իմ: Էր անուն սան, որ էր յորդւոցն բանիի: 1. Եզր. 9. 34:

Եղիասափան: ըստ Հին գրի Եղիսափ. և ըստ Լատինացւոց Եղիասափ: || Աստ անձրեւացեալ. կամ Աստ անձնեան. կամ Աստ աւետարանող: Էր անուն իշխանի ցեղին գադայ՝ որդւոյ ռագուէլի: Թուոց. 1. 14: որ 2. 14. գրի 'ի մէջ Եղիսար: և 7. 42. Եղիասափան: և 10. 20. Եղիասափան:

Եղիբամա: || տե՛ս Ողիբամա:

Եղիբեղեր: || Այ օգնականութիւն. կամ Այ գաւճիթ: Էր անուն իշխանի գաւթի՝ 'ի վերայ ցեղին ռուբենի: 1. Մնաց. 27. 16:

Եղիեզի: ըստ Հին գրի Եղիեզեր: || զինչանակութիւն սեր 'ի մէջ: Էր անուն սան, որ էր յորդւոցն երամ: 2. Եզր. 10. 31: որ 1. Եզր. 9. 32. * կոչի Եղիոնաս:

Եղիեհու: || ըստ Հին գրի Եղիու. որ թարգմանի, Աստ իմ նա: Էր անուն որդւոյ քեղկեայ՝ որդւոյ եփրաթայ: Յուդիթ. 8. 1:

Եղիէ: || Աստ Այր. կամ հզօր Այր: * Էր անուն միոյ 'ի զօրավարացն դաւթի: 2. Թագ. 23. 37: որ 1. Մնաց. 11. 39. գրի 'ի մէջ Սելէկով:

Եղիէզեր. կամ Եղիեզեր: || Այ օգնականութիւն. կամ Այ գաւճիթ: Էր անուն որդւոյ բաքօրեայ՝ որդւոյ բենիամենի. 1. Մնաց.

7. 8:

7. 8։ Գործել՝ է անուն ազգուածի քահանայի ։ 1. Մնաց. 15. 24։

Եղիէլ. եղի ։ Ածոյ իմ ած. կամ այ զօրութեան։ Է անուն միոյ յիշխանաց տանց հարց ի մնացորդս ի բաբելոն ։ 1. Մնաց. 5. 24։ Գործել՝ է անուն միոյ յիշխանաց զօրագլխութեան յորդւոցն գադայ ։ 1. Մնաց. 12. 11։ Գործել * է անուն ազգուածի ղեւտացւոյ. 2. Մնաց. 20. 14։ Գործել՝ է անուն միոյ ի վերակացուացն ղեւտացւոց ։ 2. Մնաց. 31. 13։ տես և Եղիէլ. և Եղէլ։

Եղիթադա ։ ընդ այլոց գրի՝ Եղիադա ։ Այ գիտութիւն. կամ այ ճանաչումն ։ Է անուն որդւոյ դաւթի ։ 1. Մնաց. 3. 8։ որ 14. 7. կոչի՝ Բաաղիադա ։

Եղիմ. այ ։ Խոյք. կամ հզօրք. կամ եղջերուք. կամ ծառք ։ Է անուն տեղւոյ, որ էր յանապատ արաբիայ, ուր եղև մեկնումն կեցուան որդւոցն իէլի ։ Անդ էին երկոտասան աղբիւրք ջրոյ. և եօթանասուն ծառք արմաւենեաց ։ Ելից. 15. 27։ Թուոց. 33. 9։ Գործել՝ Եղիմ. Թուոց. 33. 13. ուր ըստ ամենայն գրի՝ եղեւ. խակ ըստ յունաց՝ Եղիմա, է անուն տեղւոյ՝ որ էր յանապատ արաբիայ. ուր եղև ասանկերորդ մեկնումն որդւոցն իէլի. 'ի մէջ հաւաքման. և ռափիդեմայ ։ Գործել՝ Եղիմ. Եսայ. 15. 8. է անուն տեղւոյ, որ ասի՝ Հէհոր եղիմ. և է սա 'ի սահմանի երկրին մովաբու. և գուցէ նոյն ընդ այնմ, որ յիշի Թուոց 21. 16. և 18։

Եղիմելք ։ Ըստ ամենայն գրի՝ Աբիմելիք, որ Թարգմանի՝ խաղաղութիւն իմ. կամ հատուցումն իմ ։ Է անուն ազգուածի քահանայի ։ 3. Թագ. 13. 13։

Եղիմեղա ։ Այսր եկեալ յարտաքոյս բանին՝ արքայ, Թարգմանի, մորդ. որ ... ճակատ, կամ խնամածու ։ Իսկ ըստ այլոց Թարգմանի. յիշատակարան. կամ ապաշխարող ։ Է անուն հէհի. որ և կոչիւր բարէ լիսու ։ Սա էր սուտ մարգարէ, և հակառակող քարոզութեան պաւղոսի առաքելոյ Գործ. 13. 6. և 8։

Եղիմեղեքէ ։ Յայտնի. 1. 6։ տես զնշանակութիւն 'ի Եղիմ։ * Է անուն բնակչաց գաւառին եղիմեայ ։ զորմէ տես Եղիմեայ ։

Եղիմեղիկէ ։ Ա տես Եղիմելիկէ ։

Եղիշա ։ Ա տես Եղիշաա ։

Եղիադա ։ Ը յունաց գրի՝ Եղիադա ։ Ա ած իմ զօրութիւն ։ Է անուն միոյ յիշխանացն դաւթի ։ 1. Մնաց. 12. 5։

Եղիաբէ ։ ըստ յունաց գրի՝ Եղիադէ ։ Ա ած ազգաց իմոց ։ Է անուն որդւոյ բենիամինեայ ։ 1. Մնաց. 7. 8։

Եղիանա ։ Ա ած նեղիչ ։ * Է անուն տան յորդւոցն եղէմ ։ 1. Եզր. 9. 32։ որ 2. Եզր. 10. 31. գրի 'ի մէջ՝ եղիմէ։

Եղիաբեղէ ։ Ա ըստ ամենայն գրի՝ Եղիաբեղեայի, որ Թարգմանի, ած իմոյ ազգաց իմոց ։ Է անուն որդւոյ մասերմոնի ։ 1. Մնաց. 26. 3։

Եղիու ։ Ա ած իմ նա. կամ զօրութիւն նոյ ։ Է անուն որդւոյ սեմեայ ։ 1. Մնաց. 26. 7։

Եղիուայ ։ Ա ած իմ նա. կամ զօրութիւն նոյ ։

* Է անուն որդւոյ բարաքիելի բուզացւոյ ։ Յոբ. 32. 2. և 6։ Եւ ասա սարեղն. է նիստ եզովբեայն. է ասեղ եղիուս որդի բարաքիելի ։

Եղիադա ։ Ա տես Եղիադաախմա ։

Եղիակիմադ ։ Ա տես Եղիակում ։

Եղիաբեթ. ի ։ Ա ած երդման. կամ այ երդման. կամ ած յագեցման ։ Է անուն դստեր ամինադաբայ՝ կնոջ ահարոնի քահանայի ։ Ելից. 6. 23։ Գործել՝ է անուն կնոջ զաքարիայ քահանայի, և մօր յովհաննու մկրտչին ։ Ղուկ. 1. 5. և 40։

Եղիսափատմա ։ Ա տես Ողիբամա ։

Եղիբամայ. այ ։ ըստ այլոց գրի՝ Եղիբամա ։ Ա նշանակութիւնն տես 'ի վերը ։ Է անուն դստերն յովակիմայ անդրայի յուդայ ։ Ծնն. 36. 12. և 21։

Եղիսամա. կամ Եղիսամա. կամ Եղիսամա. այ ։ Ա ած ունկնդրութեան. կամ այ ունկնդրութեան ։ Է անուն որդւոյ եմիուդայ իշխանի ցեղին եփրեմեայ ։ Թուոց 1. 10։ և 7. 48։ և 10. 22։ Գործել՝ է անուն հօր նաթանիայ՝ հօր իսմայելի ։ 4. Թագ. 25. 25։ Գործել՝ է անուն որդւոյ յեկմոնիայ ։ 1. Մնաց. 2. 41։ Գործել՝ է անուն որդւոյ դաւթի ։ 1. Մնաց. 3. 6։ որ 14. 5. գրի 'ի մէջ՝ Եղիսուա ։ Գործել՝ է անուն այլոյ որդւոյ դաւթի. 1. Մնաց. 3. 8։ և 14. 7։ որ 2. Թագ. 5. 16. գրի 'ի մէջ՝ Եղիսամուս. իսկ ը հելյ՝ Եղիսամայ ։ Գործել՝ է անուն որդւոյ եփրեմայ. 1. Մնաց. 7. 26։ Գործել՝ է անուն ազգուածի քահանայի ։ 2. Մնաց. 17. 8։

Եղիսայ ։ Ա ած իմ է. կամ այ գառն ։ * Է անուն որդւոյ յաւանայ. Ծննդ. 10. 2։ որ 1. Մնաց. 1. 5. գրի 'ի մէջ՝ Եղիսան ։ Գործել՝ է անուն որդւոյ յաւանայ ։ Ծննդ. 10. 4։ 1. Մնաց. 1. 7։

Եղիսան ։ Ա տես 'ի վերը Եղիսայ ։

Եղիսաու ։ ըստ հելյ գրի Եղիսա ։ Ա այ փրկութիւն. կամ ած փրկիչ ։ Է անուն որդւոյ դաւթի. 1. Մնաց. 14. 5։ որ 3. 6. կոչի՝ Եղիսամա ։ և 2. Թագ. 5. 15. գրի 'ի մէջ՝ Եղիսուա. իսկ ըստ հելյ Եղիսուա ։

Եղիսափատ ։ Ա այ դատաստանի. կամ կոչեք, կամ ամաչ ։ * Է անուն միոյ 'ի տաճարապետ- ացն ղեւտացւոց ։ 2. Եզր. 10. 24։ որ 1. Եզր. 9. 24. գրի 'ի մէջ՝ Եղիասիբոս ։

Եղիսափան. այ ։ Ա ած հիւսիսոյ. կամ ած ծածկեալ. կամ ած դիտող ։ Է անուն որդւոյ ողիելի՝ հօրեղբօր ահարոնի։ Ելից. 6. 22։ Ղևտ. 10. 4։ 1. Մնաց. 15. 8։ Գործել՝ է անուն որդւոյ փառնակայ ։ Թուոց. 3. 24։ տես և Եղիսափան։

Եղիսափատ ։ Ա ած դատաւոր ։ Է անուն ազգուածի հարիւրապետի որդւոյ զաքարիայ ։ 2. Մնաց. 23. 1։

Եղիսեբեթ. ութի. իւ ։ Ա այ փրկութիւն. կամ ած փրկիչ ։ Է անուն մարգարէի որդւոյ սափատայ, որ աշակերտեցաւ եղիայի ։ 3. Թագ. 19. 16։ 4. Թագ. 3. 11։ Ղուկ. 4. 27։

Եղիսեայ ։ Ա տես Բերդկեղայ ։

Եղիսուր. այ ։ Ա ած զօրաւոր. կամ այ նըս սաստ, կամ բնակութիւն. կամ այ վէմ ։ *

Է անուն հօր Յովնանու յօհաննու : 2. Եզր. 10. 6 : Յորժէ որդեն՞ք յաճախաննէս՝ կոչի և_ միաբանակամ . որդի եղիասուբայ 1. Եզր. 9. 1 :

Եղիսուր . կմ Եղիսուր . այլ : Այ զօրութիւն . կմ այ վէմ կմ այ կարողութիւն . կմ հաստա_ տութիւն : Է անուն իշխանի ցեղին Ռուբի նի՝ որդւոյ Սեդիուրայ : Թուոց 1. 5 : և 2. 10 : և 7. 35 : և 10. 18 :

Եղիփաաղ : ըստ ոմանց գրի՝ Եղիփաղ : Այ որոշելիք . կմ այ դատաստան : Է անուն միոյ 'ի զօրաւորացն դաւթի արքայ. ոմ_ րայ : 1. Մնաց. 11. 35 :

Եղիփազ . այ . կմ ու : Այ ձևաւորաւ, կամ ջան . կմ այ ոսկի մաքուր : Է անուն որդ_ ւոյ եսաւայ յադայայ կնոջէ իւրմէ : Ծննդ. 36. 4. և 11 : 1. Մնաց. 1. 35 : Դարձեալ է անուն արքայի Թեմանացւոց, որ էր մի յերից բա_ րեկամացն յոբայ : Յոբ. 2. 11 : և 4. 1 : և 42. 9 :

Եղիփաղեա : Այծ ողորմութիւն . կմ այծ 'ի բաց մերժօղ : Է անուն որդւոյ դաւթի . 1. Մնաց. 3. 7 : և 14. 5 : որ 2. Թագ. 5. 15 . գրի 'ի մեզ՝ Եղիփաղատ :

Եղիփաղատ : Նոյն է նշանակութեամբ ընդ վերինդ : Է անուն միոյ յիշխանաց հայրա_ պետաց յորդւոցն ադոնիկամայ : 2. Եզր. 8. 13 : որ 1. Եզր. 8. 42 . գրի 'ի մեզ՝ Եղի_ փաղատու :

Եղիփաղատ : Տե՛ս Եղիփաղեա . և Եղի_ փաղէթ :

Եղիփաղատու : Տե՛ս Եղիփաղէթ :

Եղիփաղետ : Տե՛ս զնշանակութիւն 'ի վեր : Է անուն որդւոյ եսեկայ . 1. Մնաց. 8. 39 :

Եղիփաղէթ . Տե՛ս զնշանակութիւն 'ի վեր : Է անուն այն յորդւոցն ասոմ . 2. Եզր. 10. 33 : որ 1. Եզր. 9. 33 . գրի՝ Եղիփաղատ :

Եղիխոնէ : Այծ աչաց իմոց : Է անուն միոյ յիշխանաց տոհմից որդւոցն շմաւոնի . 1. Մնաց. 4. 36 :

Եղիհա : Տե՛ս Յադայի :

Եղկանա . այ : Այծ նախանձաւորեալ . կմ այ խոստովանութիւն . կմ այ եղէգն : Է անուն որդւոյ կորխայ որդւոյ իսահառայ : Ելից. 6. 24 : 1. Մնաց. 6. 23 : Դարձեալ է անուն հօր սամուէլի մարգարէին : 1. Թագ. 1. 1 : 1. Մնաց. 6. 27. և 34 : Դարձեալ է անուն որդւոյ եղիաբայ, և հօր սուփեայ : 1. Մնաց. 6. 26 : Դարձեալ է ա_ նուն հօր ասայի ղևտացւոյ : 1. Մնաց. 9. 16 : Դարձեալ է անուն միոյ յիշխանացն դաւ թի : 1. Մնաց. 12. 6 : Դարձեալ է անուն միոյ 'ի ղևտացւոց դռնապանաց տապանակին : 1. Մնաց. 15. 23 : Դարձեալ է անուն փոխանոր դի արքայի աքազու : 2. Մնաց. 28. 7 :

Եղկիա . այ : Բաժին իմ Տր . կմ հզօր Տր : * Է անուն որդւոյ անանիայ՝ որդւոյ գե դէօնի : Յուդթ. 8. 1 :

Եղղիէլ : ըստ այլոց գրի՝ Եղիէլ : Այծ իմ Այծ : Է անուն միոյ յիշխանացն տոհմից ցե ղին բենիամենի : 1. Մնաց. 8. 22 :

Եզմայիզա . այ : Տե՛ս անուանականն 'ի յոյն բարբառ գրի՝ Եղիմայիս . և հայկա_ կանն եղիմայեցա . որ 'ի մեզ վարի իբրև անուանականն : Տե՛ս զնշանակութիւն 'ի Եղամ :

Է անուն քաղաքի . կմ գաւառի . Տոբ. 2. 18 : և երևի գոլ նոյն՝ որ 1. Մակ. 6. 1. գրի՝ Ելիմեայ . զորմէ տե՛ս զԵլիմեայ : Եւ կմ գուցէ սա է այն քաղաքն, որ այժմ կոչի Եղիմայիս . և է 'ի գաւառին խուժաստանի առ սահմանօք պարսից :

Եղմարոդաքայ : Յիմարի դառնութիւն խոր տակող . կմ յիմար դառնացեալ խորտակելի : Է անուն արքային բաբելացւոց : 4. Թագ. 25. 27 : որ Երեմ. 52. 31 . * գրի՝ Աւիլմարո_ դաք : Սա էր որդի և յաջորդ մեծին նա_ բուգոդոնոսորայ արքային բաբելացւոց :

Եղմեթեամ : ըստ Յին գրի՝ Եղեամեթ : Թա գաւոր . կմ ծածկութիւն կմ իւր մահուան : Է անուն որդւոյ բեքորայ : 1. Մնաց. 7. 8 :

Եղմոդադ . կմ Եղմօդադ . այ : Այ չափ . կմ դաւիթ սիրեցելոյ : Է անուն որդւոյ յեկտանայ : Ծննդ. 10. 26 : 1. Մնաց. 1. 20 : Դարձեալ Եղմոդադ . Ղուկ. 3. 28 . այլ ըստ յու նաց գրի՝ Եղմովդադ . կմ Եղմօդամ, է ա_ նուն որդւոյ երայ :

Եղմօդամ : Տե՛ս 'ի վեր Եղմովդադ :

Եղնաթան : Այծ տուօղ . կմ այ պարգև : Է անուն որդւոյ աքբովրայ : Երեմ. 26. 22 : որ 36. 12 . գրի 'ի մեզ՝ Նաթան : Դարձեալ է ա_ նուն միոյ յիշխանաց եկելոց 'ի բաբելոնէ ընդ եզրի : 2. Եզր. 8. 16 : որ 1. Եզր. 8. 45 . գրի 'ի մեզ՝ Եղնաթանայ : իսկ ըստ Յին Եղ նաթան :

Եղնաամգեա : Տե՛ս 1. Մնաց. 11. 46 . Աստ 'ի մեզ փոխանակ գրելոյ՝ որդիք եղնաամայ, գրի՝ որդի նորա եղնաամայ . Այլ՝ Եղնաամ, կամ ըստ ոմանց՝ Եղնաամ, թարգմանի՝ Այ գե ղեցկութիւն . կմ Այծ խորհուրդ նոյ : Է անուն հօր այրեպետայ . և յոսեայ զօրաւորացն դաւթի :

Եղնոամ : Տե՛ս Սեղնոամ :

Եղփաաղ . այ : ըստ ոմանց գրի՝ Եղփաաղ : Այ գործ : Է անուն որդւոյ մեսովրեմայ : 1. Մնաց. 8. 18 : որ 'ի 11. համարն գրի 'ի մեզ՝ Ալփաաղ . իսկ ըստ Յին՝ Ալփաաղ :

Եղքիա . այ : Բաժին Տն . կմ հզօր Տր : * Է անուն որդւոյ մաասիայ՝ որդւոյ սա դոկեայ . 3. Եզր. 1. 1 : որ 1. Մնաց. 9. 11 . կոչի՝ Քեղկիա :

Եղօթ : Կաղնի . կմ զօրութիւն . * Է անուն քաղաքի՝ որ էր 'ի Թագաւորութեան եդովմայ առ ափն կարմիր ծովուն : 4. Թագ. 14. 22 : սա է նոյն քաղաքն, որ կոչի Այլաթ : տե՛ս անդ :

Եղօն : Կաղնի . կմ հզօր : * Է անուն քա ղաքի ցեղին յուդայ, որ յետոյ առեալ ցե ղին դանայ, և եղև քաղաք ղևտացւոց : 1. Մնաց. 6. 69 : Եւ Թէպէտ աստ 'ի գիրս 1. Մնաց. ոչ յիշի սա ընդ 'ի ցեղէն դա_ նայ . այլ այն Յեսու. 21. 24 : յայտնապէս ե_ րևի թէ սա է նոյն . որ անդ գրի՝ Յա_ ղոն . կոչի սա և Այլոն . տե՛ս անդ :

Եղօնի : ըստ Յին գրի՝ Սեղոնի : Անդրօղ . կմ խաղաղարար . կմ տառեխեալ . և կամ առարկէն՝ խաղաղութիւն : Է անուն հօր քա ջաւորաց՝ հօր յովարիբայ . 3. Եզր. 11. 5 :

ԵՄ

Եմաթ · այ · կմ ու ։ || Ջերմութին · կմ բարկութին · կմ որոմսութին · կմ պարկեալ · կմ տաք · կմ ամփոփ ։ Էր անուն գաւառի, և քաղաքի, և երկրորդին եւն կրկին ։ Գաւառն է 'ի սահմանս երկրին աւետեաց ընդ հիւսիսակողմն · և սահմանս այս կոչի Ղաբամ եմաթ, կմ մուտք եմաթայ · Դատ · 3 · 3 ։ և զի սա է 'ի մի ծայրն երկրին աւետեաց · և զեան եգիպտացւոց 'ի միւս ծայրն · վս այսորիկ բազում անգամ 'ի սբ գիրս փոխ առեալ՝ ծայրէ 'ի ծայր, առացեալ լինի · 'ի մտիցն եմաթայ մինչև ցգետն եգիպտացւոց · 3 · Թագ · 8 · 65 ։ կմ 'ի մտիցն եմաթայ մինչև 'ի հեղեղատն եգիպտացւոց · 2 · Մնաց · 7 · 8 ։ կմ 'ի մտիցն եմաթայ մինչև ցծովն արաբայ · 4 · Թագ · 14 · 25 ։ կմ մինչև 'ի մուտս եմաթայ · Յեսու · 13 · 5 ։ Թուոց · 34 · 8 ։ որ 13 · 22 · սխալմամբ գրի 'ի մեզ 'ի մուտս եփրաթայ, զի գրեալ է 'ի մուտս եմաթայ ։ Այրդ՝ գաւառս այս բաժանի յերկուս · քանզի մի մասն սորա, որ է ընդ կողմն հիւսիսոյ, կոչի եմաթ սուբայ · 2 · Մնաց · 8 · 3 · առեալ զայս անուն 'ի մայրաքաղաքէն սուբայ, ուր թագաւորէր ադրաադար · 1 · Մնաց · 18 · 3 ։ Իսկ միւս մասն, որ է ընդ կողմն հարաւոյ 'ի մերձակի ցեղին նեփթաղիմայ՝ առ 'ի տարբերութին առաջնոյն կոչեցաւ եմաթ յուդայ · 4 · Թագ · 14 · 28 · ուր 'ի մեզ փոխանակ գրելոյ ըստ այլոց թարգմանութեց · [illegible] ։ Եւ զի սա էր [illegible] եմաթայ · [illegible] · 1 · Մակ · 12 · 25 ։ բայց աստ 'ի մեզ փոխանակ գրելոյ՝ 'ի կողմանսն ամաթիտայ, սխալմամբ գրի 'ի կողմանս նամաթիտայ ։ Իսկ եմաթ, որ է անուն քաղաքի, է կրկին · մին առի մայրաքաղաքս եմաթ, և է մայրաքաղաք քաղաք 'ի սահմանի ցեղին նեփթաղիմայ միօրէ 'ի լեառն լիբանանու առ սահմանօք դամասկոսի ։ Այնպ թագաւորէր թովու արքայ բարեկամ դաւթի · 2 · Թագ · 8 · 9 ։ Որոյ անուամբ կոչի և չեղակոյս գաւառն նր, երբեմն եմաթայ · զորմէ 'ի վեր ասացաւ · 4 · Թագ · 23 · 33 ։ և 25 · 21 ։ Քաղաքս այս, այլ և գաւառն սորա կոչի գանազան անուամբք ։ քանզի Յես · 19 · 35 · * կոչի Ամաթ, յանուանէ ամաթայեցւոյն՝ որդւոյ քանանու, որ շինեաց զքաղաքս զայս, և բնակեցաւ 'ի սմա, յորմէ և ազգն, և ժողովուրդ նր կոչեցաւ Ամաթացի · Ծննդ · 10 · 18 ։ Եւ զսա բազում անգամ յիշէ սբ գիրն ։ 4 · Թագ · 19 · 13 ։ Եսայ · 36 · 19 ։ Զաքար · 9 · 2 ։ Զսա ոմանք կոչեն Հեմաթ · և Համաթ · և երբայեցերէն՝ Քամաթ, կմ Քամմաթ ։ Իսկ միւսն կոչի եմաթ մեծ · Ամովս · 6 · 2 ։ և եմաթ համաթայ՝ որ թարգմանի եմաթ մեծ ։ Զայսմանէ ոմանք ասեն, թէ է նոյն քաղաքն, որ այժմ կոչի անտիոքայ մեծ · և է 'ի սիւրիայ ։ Եւ զուգէ սա ասին, որ յիշի · 4 · Թագ · 17 · 24 Դրաձլ * Եմաթ · 1 · Մնաց · 2 · 55 · է անուն առն, յորմէ յառաջ եկին կինեցիք · և ռեքաբեանք ։ քանզի աստէն 'ի մեզ՝ սոքա են դպիրք, որք էին յեմաթայ հօր տան ռեքաբայ, խնդնալի է, ըստ հնից այսպէս · սոքա են կինեցիք, որք էին (ըստ յառաջագոյն) յեմաթայ հօրէ տան ռեքաբայ ։ Իսկ 'ի մեզ փոխանակ գրելոյ կինեցիք, գրի ասենք · քանզի ուկեան բառն յունական՝ է մերձաւոր բառին՝ ուկինեի, ասասի երեւի լեալ 'ի մեզ վրիպումն · զի ուկեան յունարէն նշանակէ՝ տան · իսկ ուկինեի, թարգմանի՝ կինեցիք ։ Դրաձլ եմաթ · 3 · Եզր · 10 · 5 · ուր ը հնից գրի եմաթ, է անուն միոյ 'ի քահանայից ։

Եմաթդաւր ։ ըստ յունաց գրի Ամաթդաւր ։ || որոմսութին, կմ ջերմութին ծննդեան, կմ բնակութին ։ Էր անուն քաղաքի ցեղին նեփթաղիմայ, որ տուաւ ղեւտացւոց · Յես · 21 · 32 ։ որ 1 · Մնաց · 6 · 76 · կոչի՝ Քամոն ։ Եւ սա երեւի զոլ նոյն, որ կոչի Եմաթ յուդայ ։

Եմաթ ա ։ ըստ հնից գրի Ամաթիա ։ || Ջերմութին տն · կմ բարկութին տն ։ Էր անուն առն յորդւոցն բեբայ · 1 · Եզր · 9 · 29 ։ որ 2 · Եզր · 10 · 28 · կոչի՝ Աթալի ։

Եմակ ։ || Յես · 7 · 24 · և 26 ։ և 13 · 27 ։ * Սա թարգմանի · ձոր · կմ ծործոր ։ և ոչ է յատուկ անուան տեղւոյ ։ և թէ զինչ ձոր էր սա · տես Աքովր · և Սաբոն ։

Եման · այ · || բազում · կմ խռովիչ · և կամ ասորերէն՝ հաւատարիմ ։ Էր անուն որդւոյ զարայի՝ որդւոյ յուդայ · 3 · Թագ · 4 · 31 ։ 1 · Մնաց · 2 · 6 ։ Դրաձլ է անուն միոյ յերգչաց առաջնոյն ղեւտացւոց սաղմոսանուագաց՝ որդւոյ յովէլի, որդւոյ սամուէլի ։ 1 · Մնաց · 6 · 33 ։ և 16 · 41 ։ 2 · Մնաց · 5 · 12 ։ որ 1 · Մնաց · 15 · 17 · գրի 'ի մեզ՝ Նաման · և 'ի 19 · համարն, Աման ։ Իսկ Սաղմ · 87 · 1 · գրի Եմմանի ։ Դրաձլ է անուն ազատաց ղեւտացւոց 'ի դռնապանացն · 1 · Մնաց · 9 · 17 ։ անուն և Եմման ։

Եմարիա ։ ըստ եօթանասնից գրի Ամարիա ։ || ասէ տր · կմ բարձրութին, կմ գառն տն ։ Էր անուն ազատաց ղեւտացւոյ ։ 3 · Եզր · 12 · 9 ։

Եմեր · այ ։ || խօսող · կմ բարձրութին · և կմ ասորերէն՝ գառն ։ Էր անուն միոյ յիշխանաց առաջից քահանայից եկելոց 'ի գերութէ · 1 · Եզր · 5 · 24 ։ 2 · Եզր · 2 · 37 ։ Դրաձլ է անուն հօր սադովկայ ։ 3 · Եզր · 3 · 29 ։ Դարձեալ է անուն միոյ 'ի հրէից եկելոց 'ի գերութէ ։ 2 · Եզր · 2 · 59 ։ 3 · Եզր · 7 · 61 ։ որ 1 · Եզր · 5 · 36 · գրի 'ի մեզ՝ Աղլամար · իսկ ըստ հնից՝ Ամար ։

Եմեթի ։ || մայր · կմ երկիւղ · կմ կանգուն · և կամ ասորերէն՝ ազդ ։ Էր անուն միոյ յիշխանաց առաջին նաթանայեանց · կմ ծառայից սողոմոնի · 2 · Եզր · 2 · 57 ։ որ 3 · Եզր · 7 · 59 · գրի 'ի մեզ՝ Ամի ։

Եմեկն ։ || Ը յունաց գրի Եմաթ, որ թարգմանի, արդարութիւն · կմ ծով խռովեալ ։ Էր անուն քաղաքի ցեղին յուդայ ։ Յես · 15 · 43 ։ Սա երեւի թէ իցէ նոյն քաղաքն, որ կո

ըմ՝ Յամինա. 1. Մակ. 5. 58.

Եմիուդ. այ: || ընդ. ժո. գովութիւն, կամ խոստովանութիւն: * Է անուն հօր Եղիսամայ իշխանի ցեղին Եփրեմեայ: Թուոց 1. 10: որ 2. 18. գրի 'ի մեզ՝ Սեմիուդ: Դարձեալ * է անուն հօր Սամուելի իշխանի ցեղին Շմաւոնի: Թուոց 34. 20:

Եմնան. այ: ըստ. Հեբր. գրի՝ Եման: || բազմաձայն. կամ խռովիչ. կամ հաւատարիմ: Է անուն որդւոյ փոքունեայ որդւոյ սէիրայ քորացւոյ: Ծննդ. 36. 22: որ 1. Մնաց. 1. 39. գրի Եման: տե՛ս և Եմնան. և Եթամ:

Եմմեր. այ. կամ եմայ: || խօսող. կամ բարձրութիւն. կամ գառն: Է անուն միոյ 'ի քահանայապետ իշխանաց տանցն քահանայից. 1. Մնաց. 24. 14: որ 2. Եզր. 2. 37. կոչի Եմեր: Իսկ 1. Մնաց. 9. 12. գրի 'ի մեզ Ամեր: 'Ի սորա. տանէն էր պաշտոնն որդւոց Մեղքեայ, և մի ոմն յայտնի կոչեցեալ որդի Եմմերեայ: Երեմ. 20. 1:

Եմմեկեզ: || տե՛ս Սամաղէ:

Եմմոր. կամ Եմոր. այ: || էշ. կամ ակնոյ. կամ գինեւորեալ. կամ գինեհար. և կամ ասորերէն՝ ծանր: Է անուն հօր Սիւքեմայ. Ծննդ. 33. 19: և 34. 20: Դարձեալ Եմոր. 1. Եզր. 9. 21. (ուր ըստ Հեբր. գրի Եմմեր.) է անուն միոյ յիշխանաց տանցն քահանայից: Սա 2. Եզր. 10. 20. * կոչի Եմոր: Եւ երևի թէ նոյն նոյն՝ որ 2. Եզր. 2. 37. կոչի Եմեր: Դարձեալ Եմոր. Գործ. 7. 16. (որ Ծննդ. 23. 8. կոչի Սահառ.) է անուն որդւոյ Սիւքեմայ, և հօր Եփրոնի, յորմէ գնեաց Աբրահամ զայրն կրկին 'ի տապանաց զերդն:

Եմոուլ: ըստ Հեբր. գրի Ամուլ. և ըստ Լատինացւոց՝ Համուլ: || ցաւ. կամ հեծանդութիւն. կամ ամապ. կամ անխնայութիւն. կամ գայթակղութիւն: Է անուն որդւոյ Արամայ որդւոյ Սեմայ: Ծննդ. 10. 23: 1. Մնաց. 1. 17:

Եմփան: || տե՛ս Ջեմփան:

Եմոր: || տե՛ս Եմմոր:

Ե Ն

Ենա: || է բառ յունական. և ըստ Նշ գրի՝ Ենէաս, որ Թարգմանի. գովելի: Է անուն առն անդամալուծի, զոր բժշկեաց Պետրոս առաքեալ: Գործ. 9. 33:

Ենադադ. այ: || շնորհ, կամ ողորմութիւն աւետեալ: Է անուն միոյ յիշխանաց ղևտացւոց. 2. Եզր. 3. 9: 3. Եզր. 10. 9: որ 3. 24. գրի 'ի մեզ՝ Ենդադ:

Ենակ. այ: || հսկայ. կամ մանեակ, կամ աւանուր. կամ ծանրաբեռնեալ: Է անուն առն հսկայի, որոյ որդիքն՝ և ազգն կոչեին Ենակիմք, և որդիք Ենակայ. որոց բնակութիւն էր 'ի քաղաքն Քեբրոն: Եւ էին ոմանք ազգ մեծահասակ. յաղթանդամ. և հզօր: Թուոց. 13. 23: 2. Օրէն. 2. 10: և 9. 2: Զսոսա կոտորեաց Քաղէբ որդի Յեփոնեայ: Յեսու. 15. 14: Դատ. 1. 20: Դարձեալ Ենակ. Թուոց 34. 4. ուր ըստ Հեբր գրի Ենենակ. է անուն անդ ղոյ, որ էր 'ի սահմանի Մեձոնկի ցեղին Յուդայ ընդ հարաւակողմն: Դարձեալ * է անուն լերին, որ էր յերկրի ցեղին Ռուբենի, յորոյ վերայ էր քաղաքն սիոնի: Յեսու. 13. 19:

Ենակիմք: || տե՛ս 'ի վեր Ենակ: Իսկ Ենակիմ. 3. Թագ. 15. 22. * երևի զօղ անուն տեղւոյ. ըստ որում՝ գրի. Վտարանիբենաց ամ յադակ ոք են յենակիմ, ուստի պտղեինն առեալ: Բայց փոխանակ սորա 'ի Թարգմանութիւն ամենայն գրի այսպէս. պատռեցինս ամ յադակ. զի մի ոք հրաժարեսցի տանել զնոքին առեալ:

Ենան. այ. կամ ու: || ամպ. կամ հեծութեան. կամ աղբիւր. կամ ակն նշ: Է անուն հօր աքիրեէ իշխանի ցեղին Նեփթաղիմայ. Թուոց 1. 15: Դարձեալ * է անուն միոյ յիշխանացն բերեւ. 3. Եզր. 10. 26: Դարձեալ * բառս Ենան, կամ Ենան. Ծննդ. 38. 14. և 21. ուր եօթանասնիցն գրի՝ Ենայիմ, և Թարգմանի, աղբիւրք. կամ ականք. կամ երկու աղբերք՝ Է անուն քաղաքի, որ էր յանդա քաղաքին Թամնայ: զորմէ տե՛ս Ենայիմ:

Ենգադդա: եօթանասնիցն գրի Ենհադդա: || ակն սրատես. կամ զուարթութեան. կամ աղբիւր սրատեսութեան, կամ ուրախութեան. և կամ ասորերէն և եօթանասներէն, աղբիւր մի, կամ աղբիւր նոր: Է անուն քաղաքի ցեղին Իսաքարայ: Յեսու. 19. 21:

Ենգադդի. դայ. կամ գեայ: || ակն, կամ աղբիւր երջանկութեան, կամ ուլոյ. և կամ եօթանասներէն և ասորերէն՝ աղբիւր, կամ ակն հաւատոյ, կամ պատուական: Է անուն քաղաքի, որ էր ընդ արևելակողմն ցեղին յուդայ առ եզերբ ծովուն աղի. որ է ծովն մեռեալ: Երգ. 1. 13: Եզեկ. 47. 10: Սա Յեսու. 15. 62. գրի 'ի մեզ՝ Ենգադդիս: և 1. Թագ. 24. 1. և 2. փոխանակ գրելոյ՝ Են գադդայ. գրի 'ի մեզ՝ 'ի խուռակեան հովիտն Գադդայ: Քաղաքս այս յառաջագոյն կոչէր Ասասոնթամար. Ծննդ. 14. 7: 2. Մնաց. 20. 2: Իսկ Եզեկ. 47. 19. ըստ ամենայն գրի Թամար. և 'ի մեզ գրի * Ասասոնթամառ, որ է նշանակութիւն բառին Թամար:

Ենգադիս: || տե՛ս Ենգադդի: Բայց այս բառս Յեսու. 19. 21. ոչ երևի յեբրայ թարգմանութեան:

Ենգաննիմ: || աղբիւր պարտիզաց. կամ ակն խնամակալութեան: Է անուն քաղաքի ցեղին Իսաքարայ: Յեսու. 19. 20: Սա առանձ ղևտացւոց, և կոչի Աղբիւր նամակաց: * Յեսու. 21. 29: կոչի և Անամ. 1. Մնաց. 6. 73:

Ենդադ: || տե՛ս Ենադադ:

Ենդոր. այ: || աղբիւր, կամ ակն ծննդեան, կամ բնակութեան: Է անուն քաղաքի, որ էր կիսոյ ցեղին Մանասէի յայնկոյս յորդանանու մերձ 'ի Լերանն Թաբօրի: Յեսու. 17. 11: որ 1. Թագ. 28. 7. * գրի՝ Այենդովր: Իսկ Սաղմ. 82. 11. գրի 'ի մեզ՝ յայնդոր գորոյ. առ բառս այն, է թարգմանութիւն բառին Են. ուստի բառս Ենդոր ըստ կիսոյն է թարգմանեցեալ. և բառ կիսոյն ու:

Ենեմեսար. ու: || աղբիւր. կամ ակն կապերու. կամ 'ի բոլոր բարձեալ. կամ հեռացեալ: * Է

անուն արքային սատրապանացն, որ զեր- բեալ զոտան ցեղին ֆիլիպ: Տօբ. 1. 2: որ 'ի 13. և 'ի 19. համարն գրի 'ի մեզ Նաբուքոդոնոսոր: իսկ 4. Թագ. 17. 3. կոչի Սաղմանասար:

Ենէր: || պատասխանի. կամ Երգ Հօրաքոյր. կամ նեղութիւն լուսոյ: Էր անուն քաղաքի կէ- սոյ ցեղին մանասէի յայնկոյս յորդանա- նու: 1. Մնաց. 6. 70: Սա կոչի և Բաղաադ: տես անդ:

Ենոմ: || բառ արաբացւոց գրի Աննան. և բառ Եբր. Ենման. որ Թարգմանի, ամպ խաւարային. կամ աղբիւր. կամ ակն նը: Էր անուն որդւոյ յուդայ: Յեք. 42. 16:

Ենովմ. կամ Ենօմ. այ: ըստ Եբր գրի Են- նոմ: || անհամեմատ նորա. կամ հարստութիւն նը. կամ խորքոց զնն. կամ պատմեցուցիչ նը: Էր անուն ծորոյ որ էր մերձ 'ի մասաս քա ղաքին երուսաղէմի ընդ կողմն արևելից, և ընդ հարաւակողմ, և կոչի՝ ձոր Ենովմայ. կամ հա վիս որդւոցն Ենովմայ. Յեսու. 15. 8: և 18. 16: Անդ շինեալ սեղան մոլոքայ ի վերայ ձորոյն մեհեանն... և հանապազ հուր վառեալ լինէր անդ ... որ և որդիքն իւր շինեցին բագինս բահաղու և այրէին զորդիս իւրեանց. 4. Թագ. 23. 10: Երեմ. 7. 31: և 32. 35: Տեղին այս կոչի և երկիր բէենովմայ: 2. Մնաց. 28. 3: Կոչեցաւ և Տօ փէթ, որ Թարգմանի Թմբուկ, զի անդ զԹմբուկս հարկանէին 'ի ժամ մատուցա- ման զոհին: Կոչի նաև Գայէենովմ, որ Թարգմանի՝ ձոր Ենովմայ. Յեսու. 18. 16: Յորմէ և յառաջ եկն անունս գեհենին 'ի նշանակել զդժոխս. զի այն անօրինակ սպանութիւն մարդկան էր ախոյ դժոխային տանջանաց:

Ենովս. կամ Ենօս. այ: || այր. կամ մարդ մահ կանացու, կամ մոռացեալ. կամ անյիշատակ: Էր անուն որդւոյ սեթայ որդւոյ ադամայ: Ծննդ. 4. 26: և 5. 6: Ղուկ. 3. 38:

Ենովք: || տես Ենոք:

Ենոք: || տես Ենոք:

Ենօմ: || տես Ենովմ:

Ենօս: || տես Ենովս:

Ենոք. կամ Ենոք. կամ Ենովք. այ: || նուի- րեալ. կամ խրատեալ: Էր անուն որդւոյ յա րեդի՝ որդւոյ մաղաղիէլի: Ծնն. 5. 18: Ղուկ. 3. 37: Սա հաճոյ եղեալ այ՝ փոխեցաւ 'ի դրախտն: Ծննդ. 5. 24: Սիրաք. 44. 16: Եբր. 11. 5: Յուդայի. 14: Դարձեալ է անուն որդւոյ կայենի: Ծննդ. 4. 17: Դարձեալ է ա- նուն որդւոյ մադիանու որդւոյ աբրահա մու: Ծննդ. 25. 4: Դարձեալ է անուն որդւոյ ռուբենի: Ծննդ. 46. 9: Թուոց. 26. 5: 1. Մնաց. 5. 3: որ Ելից. 6. 14. գրի Ենոք: Դարձեալ է անուն քաղաքի, զոր շինեաց կայէն, և կո չեաց զնա յանուն որդւոյ իւրոյ: Ծնն. 4. 17:

Ե Պ

Եպափրաս. րայ: || է բառ յունական, և Թարգմանի փրփրոտ. կամ փրփրալից: Էր անուն գործակցի առաքելոյն պօղոսի. Կողոս. 1. 7: և 4. 12: Փիլիմ. 23: Սա եղև առաջին եպիս կոպոս կողոսացւոց:

Եպափրոդիտոս. տեայ: || է բառ յունական, և առաջադրանի՝ գեղեցիկ. կամ վայելուչ: Էր անուն սան գործակցի և զինուորակցի սրբոյն պօղոսի: Սա եղև առաքեալ և եպիս կոպոս եկեղեցւոյն փիլիպպեցւոց: Փիլիպ. 2. 25: և 4. 18:

Եպենետոս. տոսի. առաջնորդականն է Եպենե տոս: || է բառ յունական, և Թարգմանի գովելի: Էր անուն աշակերտի սրբոյն պօ ղոսի. որ եղև առաջին պտուղ ասիացւոց, թ առաջինն յասիացւոց, որ հաւատաց 'ի Քս: Հռով. 16. 5:

Եպիկուրեանք. եանց: || է բառ յունական, և Թարգմանի՝ օգնականք. կամ օժանդակք: Էր անուն աշակերտաց և հետևողաց եպի կուրոսի փիլիսոփային. որք զծայրագոյն բարին համարէին գնալ 'ի հեշտութիւն, և 'ի փափկութիւն պղծալականի. և ուրա նային զնախախնամութիւն այ, և զանմա հութիւն հոգւոյն: Ընդ սոսա վիճեցաւ սբն պօղոս յաթէնս: Գործ. 17. 18:

Եպերոթ. այ: || Թուոց. 33. 7: Առ 'ի մեզ գրի՝ բերան եպերոթայ. և ըստ Եբր գրի բերան իրօթայ. իսկ ըստ լատինացւոց՝ Փիահիրոթ. որ զնոյն նշանակէ. քանզի փի, կամ փէ՝ է բառ եբրայական, և Թարգմանի բերան. իսկ բառս իրոթ՝ ըստ ոմանց առա ջադրանի ազատք, կամ աղբիւրք. կամ քանդա կեալք. բայց Եղեալ յեբրայական բառէն քոռ., կամ խռար. առաջադրանի խոռոչք, կամ փապարք. մի որոյ առնէն փիահիրոթ, կամ բերան իրօթայ է առել. բերան, կամ մուտ 'ի խոռոչս. կամ 'ի փապարս քարանձա ւաց: Այդ՝ սա էր տեղի ինչ յերկրին եգիպտացւոց 'ի մէջ մագդոլայ, և կարմիր ծովուն. առ որով եղև չորրորդ բնակումն որդւոցն իսրայէլի. ասասի և սոսկալեացք յե- գիպտացւոց անցին ը՟ ծովն կարմիր: տես զիս այս՝ Ելից. 14. 2. և 9. * կոչի՝ Հան դիմանն:

Եփիփան: || է բառ յունական, և Թարգմա նի՝ երեւելի: Էր մականուն անտիոքայ որ քայի՝ որդւոյ մեծին անտիոքայ: 1. Մակ. 10. 1: 2. Մակ. 4. 7:

Եպօղեմոս: բառ յունաց գրի՝ Եւպօղեմոս: || է բառ յունական, և Թարգմանի՝ քաջա մարտիկ: Էր անուն որդւոյ յօհաննու, զոր յուդայ մակաբէ առաքեաց 'ի հռոմ, խնդ րել 'ի հռովմայեցւոց պաշտպանութիւն, և զԹի կանոն: 1. Մակ. 8. 17: որ 2. Մակ. 4. 11. փո խանակ գրելոյ՝ 'ի ձեռն յօհաննու Եւպօ ղեմայ հօր. և այլն. սխալմամբ գրչաց գրի 'ի մեզ՝ 'ի ձեռն յօհաննու, և պօղոսեմայ հօր. և այլն:

Ե Ռ

Եռա: ըստ Եբր գրի Էլա: || զօրութիւն. կամ հակող. կամ հերքիչ. կամ մերկացուցիչ. կամ յա ճախակ: Էր անուն որդւոյ քաղեբայ՝ որդ ւոյ յեփոննեայ: 1. Մնաց. 4. 15:

ԵՍ

Եսաբանան: ըստ յունաց գրի՝ Եսաբանա: || հաշիւ. կամ թուեցումն. կամ փութացումն խորհրդոյ. կամ շնորհք: Է անուն միոյ յիշխանաց ժողովրդեանն իէլի. 3. Եզր. 10. 25:

Եսայի. կամ Եսայիա. կամ Եսայիաս. եայ: || փրկութիւն տն: Է անուն մարգարէի մեծի՝ որդւոյ Ամովսայ: Եսայ. 1. 1: 4. Թագ. 19. 2: և 20. 14: 2. Մնաց. 32. 20:

Եսայիաս: || տե՛ս 'ի վեր Եսայի:

Եսան: || կցեալ. կամ յեցեալ. կամ հուր չարչարանաց. կամ պատասխանեաց: * Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ: Յես. 15. 52: տե՛ս և Ասան:

Եսարայէլ: ըստ Ձկց գրի Եսարէլ. իսկ ըստ յունաց՝ Ասարայ: || բարար. կամ քարար: Է անուն առն, կամ առհմի որդւոցն սաղմոսին՝ որդւոյ Ասափայ՝ որդւոյ քաղեբայ: 1. Մնաց. 2. 54:

Եսաւ. այր: || կատարեալ. կամ 'ի չափ հասեալ. կամ արարօղ. կամ գործօղ: Է անուն անդրանկին որդւոյն Իսահակայ, որդւոյ Աբրահամու: Սորա կոչեցաւ Եսաւ, զի 'ի ծնանելն իւրում երեւեցաւ մարմին նորա ոչ իբրև զմանուկ մանկան լերկ. այլ թաւ իբրև զմարդ կատարեալ առն: Ծննդ. 25. 25: Կոչեցաւ և Սէիր. որ թարգմանի՝ թաւ: Այլև կոչեցաւ Եդոմ վն շիկաթաւ ոսպանն. որում ցանկաց եփել վաճառելոց զանդրանկութիւն. Ծննդ. 25. 30: և 36. 1:

Եսբան: || հուր որդւոյ. կամ շինողի. կամ խոհացողի: * Է անուն որդւոյ Դէսոնի որդւոյ սէիրայ քորեցւոյ: Ծննդ. 36. 26: 1. Մնաց. 1. 41:

Եսդրայ: || 3. Թագ. 4. 10: Այսպէս ըստ Ձկց գրի՝ որդի Եսդայ. և ըստ եբրայեցերէն՝ բենհեսեդ. որ թարգմանի՝ որդի ողորմութեան, կամ որդի նախատանաց: Է անուն գործակալի, կամ վերակացուի ատենիցն սողոմոնի արքայի:

Եզրիէլ. ելի: || օգնականութիւն այ: Է անուն որդւոյ բերզելեայ մովլաթացւոյ, որ առ զմերովբ դուստր սաւուղայ կնութեան: 2. Թագ. 21. 8: որ 1. Թագ. 18. 19 կոչի Եդրիէլ: 'ի սմանէ ծնան հինգ որդիք, զորս առեալ գաբաւոնացւոց յարագել զնս: Իսկ թէ ընդէր ասէ հինգ երկին որդիք մելքողայ՝ կոչին որդիք մերոբայ. 2. Թագ. 21. 8. այս է պատճառն. զի կամ 'ի սխալմանէ գրչաց փոխանակ գրելոյ մերովբայ. գրեցաւ մելքողայ. և կամ մանաւանդ, զի մելքող ոչ ունելով զորդիս. որդեգրեաց զիւրեան զորդիս մերովբայ քեռ իւրոյ. և յայնմանէ կոչեցան որդիք նր:

Եսերամ: || 1. Մնաց. 2. 25: այս բառ ոչ երեւի յեբ̃ք թարգմանութեան:

Եսեբոն. կամ Եսեբօն. ի. կամ այ: || դիւա. կամ հնարագիտութիւն. կամ խոկումն. կամ փութացող իմանալ. կամ շինել. կամ ջեծեծումն սգոյ: Է անուն արքայանիստ քաղաքի սեհոնի թագաւորին ամորհացւոց, որ յետոյ եղև 'ի սահմանս ցեղին ռուբենի և գադայ: Թուոց. 21. 25: և 32. 3. 2. Օրին. 2. 24: և 3. 2: Երեմ. 48. 45: Սա շինեցաւ յորդւոցն ռուբենի. Թուոց. 32. 37: և տուեալ ցեղին գադայ, և եղև քաղաք ղեւտացւոց: 1. Մնաց. 6. 81: որ Յես. 21. 39: Երեմ. 48. 34. գրի 'ի մեզ Յեսեբօն. և զի առ երեմիաւ, և աթոռ սեհոնի արքայի, վն այսորիկ կոչի քաղաք սեհոնայ: Երեմ. 48. 45: Որոյ բնակիչքն կոչին Եսեբոնացիք. Յուդթ. 5. 14: Եւ լճակն, որ էր առ նովաւ. կոչի ծով եսեբոնի. Երգ. 7. 4: Դատաւորն եսեբոն. Դատ. 12. 8. առ ըստ Ձկց գրի Աբեսան, եանուն գաւառացի իէլի 'ի բեթղեհեմ:

Եսեբօն: || տե՛ս 'ի վեր Եսեբոն:

Եսեբոնացիք: || տե՛ս Եսեբոն:

Եսել: || մերձ. կամ 'ի բաց բարձօղ. կամ զէր ծուցանօղ: * Է անուն որդւոյ եղեասայ: 1. Մնաց. 8. 37: որ 'ի 38. համարն, գրի 'ի մեզ Յասել, և Եսել: և 9. 43. Եսսել. և 'ի 44. համարն Եսսել:

Եսելիա. այ: || հուպ տն. կամ աղաւնիչ տր. կամ պահօղ տր: * Է անուն հօր սափանայ դպրապետի արքային յովսեայ. 4. Թագ. 22. 3: որ 2. Մնաց. 34. 8. գրի 'ի մեզ Մեղիա:

Եսեղելփոն: ըստ Ձկց գրի՝ Եսեղեփփոն: || ստուեր. կամ անկումն երեսաց. կամ հնչումն դիմաց: Է անուն դստերն Եսամայ: 1. Մնաց. 4. 3:

Եսեկեան. այ: || ըստ Ձկց գրի՝ Ասեղ. իսկ ըստ յունաց՝ Եղեկ. և թարգմանի՝ բռնութիւն. կամ զրկանք: Է անուն եղբօր եսեղայ, և հօր ուղամայ: 1. Մնաց. 8. 39:

Եսեր. այ: || մնացորդ. կամ գանձ. կամ ներգևն: Է անուն որդւոյ սեիրայ քորեցւոյ. 1. Մնաց. 1. 42: որ 'ի 38. համարն գրի 'ի մեզ՝ Ասար: իսկ Ծննդ. 36. 21. + Ասեր: Դարձեալ է անուն հօր թեկուեայ, հօր սեղովմայ: 2. Մնաց. 34. 22: որ 4. Թագ. 22. 14. կոչի՝ Արաա:

Եսթամով. կամ Եսթեմով: || անսասցումն. կամ կնոջ արգանդ: Է անուն քաղաքի, որ էր ցեղին յուդայ ի հարաւակողմն նր, և տուեալ ղեւտացւոց: Յես. 15. 50: 1. Մնաց. 6. 57: որ Յես. 21. 14. գրի 'ի մեզ Յեսթեմով: և 1. Թագ. 30. 28. եսթամա: և 1. Մնաց. 4. 17. սեթեմօն: իսկ ըստ Ձկց Եսթեմօն:

Եսթաողացիք: || տե՛ս Եսթաւուղ:

Եսթաւուղ. կամ Եսթաւուղ. այ: || կին հզօր. կամ կին յիմար. կամ հուր աշխատութեան. կամ հայցուած: Է անուն քաղաքի, որ էր 'ի մեջձակի ցեղին յուդայ 'ի դաշտավայրս: Սա յետոյ տուաւ ցեղին դանայ: Յես. 15. 33: և 19. 41: Դատ. 13. 25: և 18. 2: Որոյ բնակիչքն կոչին Եսթաողացիք. 1. Մնաց. 2. 53:

Եսթեմով: || տե՛ս Եսթամով:

Եսթեր. այ: || գաղտնի. կամ կործանօղ. և կամ ասորերէն և եբրայեցերէն՝ դեղոյ հեռացողութիւն. կամ դեղ տապարակի: Է անուն դստեր ամինադաբայ 'ի ցեղէն բենիամինի. սա եղև կին արտաշէսի արքայի պարսից: Եսթեր. 2. 7. և 17:

Եսթօն: || 2. Թագ. 24. 6: Սա ըստ Ձկց գրի

Եթեին, որ թարգմանի՝ ժամ իմ. կամ ժամանակ իմ։ Էր անուն գաւառի, որ էր յայն կոյս յորդանանու ՚ի մէջ կիսոյ ցեղին Մանասէի։

Եսբոն։ ‖ Հուր ճոն։ * Էր անուն առն յորդւոյն Երամ։ 2. Եզր. 10. 31։ որ 1. Եզր. 9. 32. գրի ՚ի մէջ Ասեղաւ. իսկ ըստ Հէց Ասափաս։

Եսեէլ։ ‖ տե՛ս Յեէլ։

Եսիմա։ ըստ այլոց գրի Եզիմա։ ‖ ցօղումն. կամ արտաքումն աշխատողի։ Էր անուն որդւոյ Եփրայիմայ յորդւոցն Բենիամենի։ 1. Մնաց. 8. 18։

Եսիմովթ։ ‖ տե՛ս Բեթսիմոթ։

Եսկաթ։ ‖ տե՛ս Եզեկեայ։

Եսլեայ։ տորա անուանականն է Եսլի։ ‖ մերձ առ իս. կամ ՚ի բաց բարձօղ. կամ բաժանօղ։ * Էր անուն որդւոյ Նանգեայ։ Ղուկ. 3. 25։

Եսուդ։ ‖ այր գովութեան։ * Էր անուն որդւոյ մայլեքեթայ։ 1. Մնաց. 7. 18։

Եսսեայ։ ‖ տե՛ս Յեսսէ։

Եսսէլ։ ‖ տե՛ս Եսսէլ։

Եսրաէլ. ի։ ‖ երանութիւն այ. կամ նկատումն հզօրի. կամ գնացք այ։ Էր անուն որդւոյ յայելէլէլի։ 1. Մնաց. 4. 16. և 17։ Գրիչ Եսրաէլ. 1. Մնաց. 4. 17. ուր ըստ ոմանց գրի Եզրա, է անուն առն յորդւոյն յուդայ։

Եսրեայ։ տորա անուանականն ըստ յունաց գրի Եսրայի. և թարգմանի՝ օգնականութիւն իմ. կամ գաւիթ իմ։ Էր անուն առնմի, որ էր ՚ի քաղաքին եփրայ ՚ի մէջ կիսոյ ցեղին Մանասէի, որոյ հայր, թէ իշխան առնմի էր յոսա հայրն գեդէոնի. և վա այսորիկ կոչի երբայեցերէն աբիեզերի. որ թարգմանի հայր եզրայ, կամ հայր Եսրեայ։ Դատ. 6. 11. և 24։ Ոմանք կարծեն՝ թէ առնմս այս յառաջացեալ է յաբիեզերայ որդւոյ մայլեքեթայ քեռ գաղաադու։ 1. Մնաց. 7. 18։

Եսրիէլ. եղի։ ‖ երանութիւն այ. կամ նկատումն հզօրի. կամ գնացք այ։ Էր անուն որդւոյ գաղաադու՝ որդւոյ մաքիրայ՝ որդւոյ մանասէի։ Թուոց. 26. 31։ 1. Մնաց. 7. 14։ որ Յեսու 17. 2. գրի ՚ի մէջ Եզրիէլ։ Գրիչ է անուն հօր սարեայ։ Եզեկ. 36. 26։

Եսրիկամ։ ըստ այլոց գրի Եզրիկամ։ ‖ օգնութեան յարուցելոյ։ Էր անուն որդւոյ նոովագիայ։ 1. Մնաց. 3. 23։

Եսրոմ. կամ Եսրոմ. կամ Եսրոն. այ։ ‖ նետ ցնծութեան. կամ բաժանումն երգոց. կամ գաւիթ. կամ խոռ։ Էր անուն որդւոյ փարեսի՝ որդւոյ յուդայ։ Հռութ. 4. 18։ 1. Մնաց. 2. 5. և 18։ և 4. 1։ Ղուկ. 3. 33։ որ Ծննդ. 46. 12. գրի ՚ի մէջ Ասրոմ։ և Թուոց. 26. 21. Ասրոն։ իսկ Մատթ. 1. 3. Եզրոն։ Գրիչ է անուն որդւոյ ռուբենի. 1. Մնաց. 5. 3։ որ Ելից 6. 14. կոչի Ասրոն։ և Թուոց. 26. 6. Ասրոմ։ իսկ Ծննդ. 46. 9. գրի ՚ի մէջ Սարսոն։

Եսրոմ։ ‖ տե՛ս Եսրոմ. և Գիւրամի։

Եսրոն։ ‖ տե՛ս Եսրոմ։

Եսփատայ։ ‖ տե՛ս Եզաբի։

Եսքատայ։ ‖ 1. Մնաց. 4. 11։ Աստ ՚ի մէջ գրի և քանիք հայր եսքատայ. իսկ ըստ Հէց գրի. և քանիք հայր ասքայ. յորմէ մակաբերի, թէ քանիքս այս է նոյն, որ է որ դի յեփոննեայ, և գաւառին նորա. Յեսու 15. 16 կոչի Ասքա։

Եսքարի։ ‖ 2. Եզր. 8. 13։ Աստ յուշարկեն գրի Եսքաթի, և է բառ յունական, և թարգմանի յետին. կամ վերջին։ Եւ չէ յատուկ անուն ուրուք։ Ոստի առեալ, նոյն դուստ ատենիքաժ չափօքի. է առել, և յորդւոցն ատոնիկամայ ՚ի վերջնոց։ Եւ այս բառ Եսքատի. 1. Եզր. 8. 42. փոխանակ գրելոյ՝ եսքատայ. սխալմամբ գրի եսփատայ։

Եսքօղ. կամ Եսքօղ. այ։ ‖ ողկոյզ. կամ անցանութի. կամ հուր ամ։ Էր անուն եղբօր ամնայ և մամբրեի ամորհացւոյ, որք էին բարեկամք աբրահամու։ Ծնն. 14. 13. և 24։

ԵՏ

Եդաամայ։ տորա անուանականն է Եդամ։ ‖ հաճ նշ. կամ պարտուպումն նշ. կամ եղեգն նշ. և կամ ատարերեն խորհուրդ նշ։ Էր անուն հօր եզրայելի և յեսմայ։ 1. Մնաց. 4. 3։

Եդամն։ ըստ Հէց գրի եամն։ ‖ նոյն է ինչ չանակութիւն ընդ վերինոյն։ Էր անուն քաղաքի, որ նախ էր ցեղին յուդայ, և յետոյ առաւ ցեղին շմաւոնի. և շինեաց ընդ նա ռոբովամ արքայ յուդայ։ 2. Մնաց. 11. 6։ որ 1. Մնաց. 4. 32. գրի ՚ի մէջ Երամ։ Իսկ ըստ Հէց Իդամ։

Եդեբաղայ։ ‖ տե՛ս Յեդեբաղայ։

Եդեմ. այ։ ըստ Հէց գրի Եդամ։ ‖ տե՛ս ըզ նշանակութիւն ՚ի բառն Եդամայ։ Էր անուն քարանձաւի. կամ այրի, որ կոչի՝ այր. կամ վէմ եդամայ։ Սա էր մերձ ՚ի քաղաքն. որ կոչի Աթեր. կամ Եթեր։ Եւ էր ՚ի մէջ կի ցեղին յուդայ, ուր էջ, և բնակեցաւ սամփսոն։ Դատ. 15. 8. և 11։ տե՛ս և Աստիլ։

Եդեբաթա։ ‖ տես Յեդեբաթա։

Եդոփաս։ ‖ տե՛ս Նեոփաս։

Եդոր։ ‖ տե՛ս Աքիտոպ։

ԵՐ

Էր. այ։ ‖ հսկօղ. կամ յայտնիչ. կամ զարթիչ. կամ թշնամի։ Էր անուն հօր ոսնեայ մարգարէին։ Ոսէ. 1. 1. ուր ըստ այլոց գրի Բեէր։ Գրիչ է անուն հօր եղմոդադայ հօր կոսամայ։ Ղուկ. 3. 28։

Երամ։ ‖ հսկումն նշ. կամ թշնամի նշ։ * Էր անուն միոյ յիշխանաց առնմիցն քահանայից. 2. Եզր. 10. 20։ որ 1. Եզր. 9. 21. գրի ՚ի մէջ Եմօր. իսկ ըստ Հէց Եմմեր։ Գրիչ * է անուն միոյ յիշխանաց առն Իրյն իէլի։ 2. Եզր. 10. 31։ 3. Եզր. 3. 11։ որ 1. Եզր. 9. 32. գրի ՚ի մէջ Աննաս։ Գրիչ * Երամ. 3. Եզր. 7. 35։ որ և 2. Եզր. 2. 32. գրի ՚ի մէջ երամ. իսկ ըստ այլոց Եդամ, է անուն տեղւոյ. կամ քաղաքի, որ երևի լինել ՚ի միջնակի ցեղին բենիամենի, յորմէ էին ոմանք յեւելոց ՚ի գերութեն, և վա այսորիկ կոչին որդիք Երամ։ տե՛ս և Եդամն։

Երապօլիս։ ‖ Կողոս. 4. 13. Աստ ՚ի մէջ փո

խանակ գրելոյ 'ի յերապօլիս․ գրի՛ յերա պօլիս․ որոյ սկզբնատառն Յ, է բնական, զի յունարէն գրի՛ Յերապօլիս, և է բառ յունական, և թարգմանի, սրբազան քաղաք։ Է անուն քաղաքի՛ որ էր 'ի գաւա ռի մեծին փռիւգեայ 'ի փոքուն ասիոյ մերձ 'ի լաւոդիկիայ։ Եւ առ այժմ կոչի 'ի թուրքաց՝ Սէյտիշէհիր․ կմ Շէյտիշէհիր։

Երաստոս։ || է բառ յունական, և թարգմա նի, սիրելի։ Է անուն ուրումն կորնթաց ւոյ աշակերտի սրբոյն պօղոսի։ Գործ․ 19․22։ 2․ Տիմ․ 4․ 20։ Սա Հռոմ․ 16․23․ կոչի յառաքելոյն շահապ քաղաքի, ի՛ գանձապետ․ կմ գանձապահ։

Երաքէլ։ ըստ ոմանց գրի՛ Րաքաղ։ || քաւ․ կմ խնկավաճառ․ կմ վաճառական։ Է անուն միոյ 'ի քաղաքացն․ կմ 'ի տեղեացն, յորս առաքեաց դաւիթ մասն յաւարէ իւրմէ։ 1․ Թագ․ 30․ 29։ Հաւանական է՛ թէ իցէ սա 'ի լերինն կարմեղայ 'ի վիճա կի ցեղին յուդայ։ զի սա 'ի թարգմանութե՛ Հից գրի՛ և որք 'ի կարմեղոս․ և այլն։

Երգաբ․ այ․ աւ։ || կոյտ․ կմ հատոր․ կմ պա րարտ․ կմ լիա բարձրութե։ * Է անուն վիմի, ընդ որով թագուցեալ նստաւ դա ւիթ ըստ բանին յոնաթանու։ 1․ Թագ․ 20․ 19։ որ 'ի 41․ համարն * գրի՛ Արգաբ։ Էր սա յերկրի ցեղին բենիամենի հեռի յեղէմէ հարիւր և յիսուն ասպարիզաւ, և 'ի յորդանանէ վաթսուն ասպարիզաւ։ Դրժղ * Երգաբ է անուն գաւառի, որ էր 'ի բասան։ 3․ Թագ․ 4․ 13։ Սա է նոյն, որ կոչի՛ Արբոկ․ տես անդ։

Երեբ։ || գարանակալ․ կմ բազմացուցիչ․ կմ պատուհան․ կմ մարախ։ * Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ Ը հարաւակողմն։ Յես․ 15․52։

Երեմ։ || սա ըստ որում գրի սկզբնատառիւ Խ, թարգմանի՛ նզովեալ․ կմ կործանեալ․ կմ վարմ։ * Է անուն միոյ յիշխանաց տոհ մին քահանայից։ 2․ Եզր 2․ 39։ որ 3․ Եզր․ 7․ 42․ * գրի՛ Էրամ․ իսկ 1․ Եզր․ 5․ 25․ Քարմեայ։

Երեմիա․ կմ Երեմիաս․ այ․ կմ այի։ || բարձ րութիւն ՏՆ․ կմ մեծութիւն ՏՆ․ կմ բարձրա ցուցիչ ՏՆ։ Է անուն հօր ամիտալայ կնոջ յովսիայ արքայի յուդայ 'ի լոբնայ․ 4․ Թագ․ 23․ 31։ և 24․ 18։ Երեմ․ 52․1։ Դրժղ՝ է անուն առն յորդւոցն գադի․ 1․ Եզր․ 9․34։ Դրժղ՝ է անուն միոյ 'ի քահանայից եկելոց 'ի գերութե՛ ընդ զօրաբաբելի։ 3․ Եզր․ 12․ 1։ Սա երևի գոլ նոյն, որ ընդ այլոց կնքեաց զգիր ուխտին․ 3․ Եզր․ 10․ 2։ Դրժղ՝ է անուն մեծի մարգարէի ՏՆ որդ ւոյ քեղկեայ յազգէ քահանայից։ Երեմ․1․ 1։ 2․ Մնաց․ 35․ 25։ 2․ Մակ․ 2․ 1․ և 5։ Դրժղ՝ է անուն որդւոյ քաբաւսինայ․ Երեմ․35․3։

Երեմիէլ։ ըստ այլոց գրի՛ Յերեմիէլ։ || ողոր մութիւն այ․ կմ սիրելութիւն այ։ Է անուն առն որդւոյ ամելէքայ, որ 'ի մէջ թարգ մանի՛ արքայ, որում հրաման ետ յովակիմ արքայ ունիլ զբարուք, և զերեմիա մարգարէն։ Երեմ․ 36․ 26։

Երեմութ։ || երկնչօղ 'ի մահուանէ․ կմ տե սանօղ զմահ։ * Է անուն որդւոյ բաղեայ՝ որդւոյ բենիամենի։ 1․ Մնաց․ 7․ 7։

Երեմօն։ || տես Ռեմօն։

Երեք կրպակք։ || Գործ․ 28․ 15։ Է անուն տեղւոյ, որ էր յիտալիայ 'ի գաւառին լատի նոյ 'ի մէջ որգոստայն ապփեայ, և քաղա քին հռօմայ։ Սա 'ի հնումն էր քաղաք եպիսկոպոսանիստ․ իսկ այժմ է գիւղ մի։

Երեք քաղաքեան նաւահանգիստ։ || 2․ Մակ․ 14․ 1։ Է անուն նաւահանգստի քաղաքի միոյ փիւնիկեցւոց, որ յունարէն կոչի Տրիպօլիս, և թարգմանի՛ երեք քաղաք, յորմէ և նաւահանգիստն կոչեցաւ Երեք քաղաքեան։ Քաղաքս այս է ծովե զերեայ առ լերամբն լիբանանու, և կոչի Տրիպօլիս․ զի 'ի հնումն էր վաճառատեղի․ և յերից քաղաքաց ունէր զերթևեկս, և զօտարաբնակս․ ի՛ յԱրադայ, 'ի Տիւրոսէ, և 'ի Սիդոնէ։ իսկ այժմ կոչի՛ Տրա պօլիս։ Եւ 1․ Մակ․ 7․ 1․ կոչի պարզապէս՝ քաղաք ծովեզերեայ։

Երիէլ։ || տես Եդրիէլ։

Երիմովթ։ Ը յունաց գրի՛ Յիերիմովթ։ || բարձրութիւնք․ կմ երկնչօղ 'ի մահուանէ․ կմ տեսանօղ զմահ։ Է անուն քաղաքի ցե ղին իսաքարայ, որ տուաւ ղևտացւոց։ Յես․ 21․ 29։ Եւ է նոյն քաղաքն, որ կոչի՛ Ռամաթ․ տես անդ։ տես և Յերիմովթ։

Երիմօթ։ ըստ այլոց գրի Յերիմօթ։ || նոյն է նշանակութիւն ընդ վերնոյն։ Է անուն որդւոյ բոքորայ՝ որդւոյ բենիամենի։ 1․ Մնաց․ 7․ 8։ Դրժղ Երիմօթ․ 1․ Մնաց․ 2․ 18․ ուր ըստ ոմանց գրի՛ Յերիօթ․ է անուն որդւոյ քաղեբայ՝ որդւոյ եսրօմայ։

Երիստաբուղոս։ || է բառ յունական, և Ը ՆՑ գրի՛ Արիստաբուղոս․ և թարգմանի՛ քաջ խորհրդական, կմ քաջախորհուրդ։ Է անուն ուրումն հրէի յազգէ քահանայից, որ եղև վարդապետ պտղոմեայ ար քայի եգիպտացւոց։ 2․ Մակ․ 1․ 10։ Զսմա նէ ասի՛ թէ էր մին 'ի յեօթանասնից թարգ մանչացն, որ և մեկնեաց զգիրս մովսէսի։

Երիքով․ ի․ կմ այ։ ըստ այլոց գրի՛ Յերիքով։ || լուսին․ կմ ամիս, կմ հոտ նր։ Է անուն քաղաքի, որ 'ի հնումն էր արքայա նիստ, և բազմամարդ․ և մի 'ի մետասան նախապարութեացն հրէաստանի։ զսա էառ յեսու, և կործանեաց։ Յես․ 6․ 1․ և 24։ և 12․ 9։ Սա յետոյ եղև 'ի վիճակի ցեղին բենիամենի, և էր իբր 60․ ասպարիզաւ հեռի 'ի յորդանանէ․ և 150․ կմ իբր երկերիւր ասպարիզաւ հեռի յեղէմէ։ Յես․ 18․21։ 4․Թագ․2․4։ Որոյ մերձակայ դաշտն, կմ անապատն՝ կոչի Արաբօթ երիքովայ․ 4․ Թագ․ 25․5։ Երեմ․ 39․ 5։ Քաղաքս այս կոչի և քաղաք արմաւենեաց։ 2․ Օրին․34․ 3։ Դատ․ 1․ 16։ և 3․ 13։ 2․ Մնաց․ 28․ 15։ Քանզի ասի՛ թէ շուրջ զնովաւ էր կարի յոյժ առատութիւն արմաւենեաց։ Զսա չի

[illegible] 3. Թագ. 16. 34: տե՛ս եւ Յերիքով:

[illegible]: Տե՛ս [illegible]:

[illegible] Հռոմ. 16. 14: [illegible] Հռոմ. 16. 14: [illegible]:

[illegible] 2. Թագ. 21. 8:

[illegible] 1. [illegible] 8. 27:

[illegible] 3. Թագ. 11. 12:

[illegible] 3. Թագ. 7. 64: [illegible] 2. Թագ. 2. 59. [illegible]:

[illegible] 2. Թագ. 5. 6. եւ 9: [illegible] 1. [illegible] 29. 1. [illegible]:

[illegible] 11. 8:

[illegible] 2. Թագ. 23. 35:

ԵՒ

Եւայ. ի: || կեանք. կամ կենդանի. կամ կենդանացուցիչ: Այսպէս կոչեցաւ ՚ի յԱդամայ [illegible] Ծննդ. 2. 23: եւ 3. 20: եւ 4. 1:

[illegible] 2. Տիմ. 4. 21:

[illegible] 31. 8. [illegible] 13. 21. [illegible] 2. Թագ. 8. 15. եւ 21: [illegible]

[illegible] Ծննդ. 10. 7: 1. Մնաց. 1. 9: [illegible] Ծննդ. 10. 29. [illegible] 1. Մնաց. 1. 23. [illegible] Ծննդ. 25. 18: 1. Թագ. 15. 7:

[illegible] Ծննդ. 2. 11: [illegible]

Եւբուլա : || տե՛ս Եւբուլոս:
Եւմենէս : սորա անուանակամն է Եւմենեսս. || է բառ յունական, և թարգմանի, բարեբարոյ. կամ հեզ. կամ քաղցր: Էր անուն արքայի բիւթանիոյ և պերգամոնոյ, որ միաբանեալ ընդ հռոմայեցւոց մարտեաւ ընդ մեծին անտիոքայ արքայի ասիացւոց, և յաղթեաց նմա: 1. Մակ. 8. 8:
Եւնիկեայ: սորա անուանակամն է Եւնիկէ: || է բառ յունական, և թարգմանի՝ քաջայաղթ: Էր անուն մօր տիմոթէոսի աշակերտի սրբոյն պօղոսի: 2. Տիմ. 1. 5:
Եւոդիա : || է բառ յունական, և թարգմանի՝ բարեհամ. կամ անուշահոտ: Էր անուն ուրումն կնոջ, որ ընդ սիւնտիքեայ էր գործակից սրբոյն պօղոսի 'ի քարոզութեան աւետարանին, զորս աղաչէ առաքեալն ունել զմիաբանութիւն ընդ միմեանս: Փիլ. 4. 2:
Եւտիքոս : || է բառ յունական, և թարգմանի՝ բարեբաղդ. կամ երջանիկ: Էր անուն ուրումն երիտասարդի, որ 'ի խօսելն սրբոյն պօղոսի ընդ երկար՝ եմուտ 'ի քուն թմբրութեան, և անկաւ յերրորդ դստիկոնէն 'ի վայր, և մեռաւ. իսկ առաքեալն առեալ զնա 'ի գիրկս իւր, յարոյց: Գործ. 20. 9:
Եւփրատ : || տե՛ս 'ի ներքոյ Եւփրատէս:
Եւփրատէս. կամ Եփրատ. այ. կամ ու: || պտղաբեր. կամ բեղմնաւոր. կամ աճեցեալ: Էր անուն մեծի գետոյ, որ է մի 'ի չորից գետոց դրախտին: Ծննդ. 2. 14: և 15. 18: 1. Մնաց. 5. 9: Սա ելանէ 'ի հայս, և հոսեալ 'ի միջագետս, և 'ի կարճոյ լերանց ընթանայ 'ի միջնակողմ ընդ հարաւ. և ըզկապադովկիա. և զկոմագենէ. և զսիւրիա, և զարաբիա պատէ յաջմէ կողմանէ. իսկ զմեծն հայաստան, և զմիջագետս ընդ ձախմէ. և անցեալ ընդ մէջ աշխարհին քաղդէացւոց. 'ի բաբելոն գետ մտանէ, և անդ զանուանն կորուսեալ՝ ընդ նմա 'ի պարսկային ծովն անկանի: Սահմանեցաւ յայս իբրև եզր և սահման երկրին աւետեաց. և ժառանգութեան որդւոցն իսրայելի յարևելից կողմանէ: և կոչի գետ մեծ: 2. Օրին. 1. 7: Յեսու. 1. 4: Երեմ. 51. 63: Յայտ. 9. 14: և 16. 12: Զսա բաղդատեալ անգամ մի գիրն կոչէ պարզապէս՝ գետ, ոչ. յաւելեալ զյատուկ անունն: Ծննդ. 31. 21: 3. Թագ. 4. 24: և 14. 15: 1. Մնաց. 19. 16: իսկ այժմ 'ի թուրքաց կոչի՝ Մուրատ:

Եփ

Եփադոմ : ըստ Հելլ. գրի՝ Եփադոմիմ. կամ ըստ ոմանց՝ Եփաղամմ: || շրթն նորա. կամ բարկութիւն դատաստանի նր. կամ պաճառ իւր: Էր անուն տեղւոյ, զոր ոմանք հնամարտին. թէ էր մերձ յեմմիմաւ 'ի վիճակի ցեղին յուդայ: 1. Թագ. 17. 1:
Եփեսացիք : || տե՛ս 'ի ներքոյ Եփեսոս:
Եփեսոս. ոսի, ոսաւ: || է բառ յունական, և թարգմանի ցանկալի: Էր անուն ծովեզերեայ մայրաքաղաքի յոնիոյ, որ է 'ի փոքրն ասիոյ 'ի մօտոյ կայիստրոսի գետոյն: Սա ըստ ոմանց 'ի հնումն կոչէր Սմիւռնա. և էր հռչակաւոր վասն մեհենի դիցն մեծին արտեմեայ, որ էր անդ: 'Ի քաղաքս յայս սակաւ քարոզեաց սրբն պօղոս զաւետարանն քս: Գործ. 18. 19: և 19. 1: 1. Կորն. 16. 8: Յայտ. 1. 11: Եւ բնակիչք սորա կոչին Եփեսացիք, առ որս գրեաց առաքեալն զթուղթ: Եփես. 1. 1: Սա այժմ 'ի տաճկաց կոչի՝ Այասալուխ: իսկ 'ի ֆրանկաց եֆեսո. կամ ֆիսինա:
Եփթամա : || տե՛ս Եոթամայ:
Եփթիթին : ըստ Հելլ. գրի՝ Մեփթիմ: || պարզ. կամ պատասխան. կամ լայնութիւնք: Էր անուն ազգի որ էր 'ի տոհմէ կարիաթարիմայ յորդւոցն սաղմայի: 1. Մնաց. 2. 53:
Եփրա. այ: || փոշոտ. կամ մոխրակից. կամ կապարեայ. կամ ուլ: Էր անուն քաղաքի յուդայ հօր գեդէոնի, որ էր 'ի վիճակի կէս ցեղին մանասէի յայսկոյս յորդանանու ընդ արևելակողմն: Դատ. 6. 11: և 8. 27: և 9. 5:
Եփրաթ : || զնշանակութիւն տե՛ս 'ի ներքոյ: * Էր անուն կնոջն քաղեբայ, որ ծնաւ նմա զոր զանդրանիկն: 1. Մնաց. 2. 19: Սա կոչի և Եփրաթա: 1. Մնաց. 2. 50: և 4. 4:
Եփրաթա. այ: || պտղաբերութիւն. կամ պարարտութիւն. կամ առատութիւն. կամ աճեցել: Էր անուն քաղաքի ցեղին յուդայ: Ծննդ. 35. 16: և 48. 7: Յեսու. 15. 59: Հռութ. 20: Քաղաքս այս է այն, որ յետոյ կոչեցաւ բեթղեհեմ. տես անդ: Իսկ յայսմիկ բանի Սաղմ. 131. 6. ահա լուաք զնմանէ յեփրաթա, թէպէտ ոմանք բացին՝ Եփրաթա խնդրեան զքաղաքն բեթղեհեմ, որ և կոչի եփրաթա. բայց ըստ այլոց առաւել հաւանականագոյն խնդրեն ցեղն եփրեմի, առ որովքն եղև տապանակն 'ի սելով. և անոր փոխեցաւ 'ի կարիաթարիմ, որ թարգմանի՝ քաղաք անտառաց, և առա կոչի դաշտ մայրեաց: Սոսաւ առեւլ տապանա ներգ ուեհա ըուաք զնմանէ յեփրաթայ. և այլն. կամի առել, լուեալ էաք 'ի նախնեաց մերոց. թէ տապանակն էր յեփրաթայ. զի 'ի վիճակի ցեղին եփրեմայ 'ի սելով. բայց յայտուր մեր գտաք զնա 'ի դաշտս մայրեաց. զի 'ի կարիաթարիմ: Որիճէ՝ Եփրաթա, 2. Մակ. 1. 36. ուր ըստ ոմանց գրի՝ Նափթար. կամ Նեփթա, է անուն տեղւոյ, ուր քահանայքն վարեալք 'ի գերութեան թաքուցեալ էին զհուրն սրբ. և երևի թէ իցէ այն յերկիրն բաբելոնացւոց: տե՛ս և Եմաթ. և Եփրաթ:
Եփրաթացի : || տե՛ս զնշանակութիւն 'ի վեր: Այսպէս կոչի կամ նա, որ է 'ի ցեղէն եփրեմի. 3. Թագ. 11. 26: Եւ կամ նա, որ է 'ի քաղաքէն եփրաթայ, որ է բեթղեհեմ: Հռութ. 1. 2: 1. Թագ. 17. 12:
Եփրաթոն : || տե՛ս Փարաթոն:
Եփրայիմ: || պտղաբեր. կամ աճեցեալ: * Էր անուն քաղաքի, որ մերձ էր յանապատն

'ի վիճակի ցեղին Եփրեմի առ սահմանօք ցեղին բենիամենի, ուր եղև յՅի աշակերտօքն հանդերձ, խոյս տուեալ 'ի ցասմանէ հրէից. Յոհ. 11. 54: Այլ թէ սա է նոյն քաղաքն, որ 2. Թագ. 13. 23. կոչի Եփրեմ. յոր մերձ էր աւղին կոչեցեալ՝ բեթմաւրոն:

Եփրատ: || տե՛ս Եւփրատէս:

Եփրեմ. այ. կմ՛ ի: || աճեցեալ. կմ՛ պտղաբերութեան. կմ՛ պտղաբեր: Է անուն երկրորդի որդւոյ յովսեփայ՝ որդւոյ յակոբայ: Ծնն. 41. 52: Է և անուն ցեղի նորին, որում եղ վիճակ ժառանգութեան յերկրին աւետեաց՝ ունելով սահման յարևմտից կողմանէ ըզ ծովն մեծ. յարևելից զյորդանան գետ. 'ի հիւսիսոյ զցեղն մանասէի, և 'ի հարաւոյ զցեղն բենիամենի: Յես. 16. 5: Այլև ըզ մեծ մասն գաւառին սամարիոյ պարունակէր: Իսկ լեառն Եփրեմի կոչին այնք լերինքն, որք սկսեալ 'ի մասնէ կիսոյ ցեղին մանասէի, տարածին ընդ մէջ ցեղն Եփրեմի մինչև 'ի ցեղն բենիամենի. և գլխաւոր մասն նոցա բաժանելով զցեղն բենիամենի 'ի ցեղէն Եփրեմի, էր եզր և սահման թագաւորութեան յուդայ 'ի հիւսիսոյ կողմանէ որոշելով զայն 'ի թագաւորութենէն իսրայէլի: Իսկ զլուխ քաղաքն անդամ յիշէ ոչ գիրն. ոմն յայտ է. Յես. 17. 15: և 24. 31. և 33: Դատ. 10. 1: 3. Թագ. 12. 25: 4. Թագ. 5. 22: տե՛ս զայսմանէ և զՍամ: Դուռն Եփրեմի առասցի մի 'ի դրանցն հիւսիսային կողման քաղաքին երուսաղեմի: 4. Թագ. 14. 13: 3. Եզր. 8. 16: Անտառ Եփրեմայ կոչեցաւ անտառն այն՝ որ էր 'ի վիճակի ցեղին գադայ. և զայն անուն առեալ երևի 'ի մեծէ կոտորածէ անտի, որ եղև անդ որդւոյն Եփրեմի 'ի գաղաադացւոց. ոմն գրի. Դատ. 12. 1. և 6: Եւ անդ մերձ էր գաւառն, ուր եղին զորսն դաւթի, և կռուեցան ընդ զօրացն աբեսաղոմայ. 2. Թագ. 18. 6: տե՛ս և Եփրայիմ:

Եփրոն. կմ՛ Եփրոնի. կմ՛ Եփրօն. ի: || փոշի. կմ՛ ուլ. կմ՛ կապարեայ: Է անուն որդւոյ սահառայ քետացւոյ, յորմէ գնեաց աբրահամ զայրն կրկին, և զագարակն 'ի տապանաց շիրմի: Ծննդ. 23. 8. և 10. և 16: և 49. 29: Դիմձ Եփրոն, է անուն մեծի և ամուր քաղաքի, որ էր յայնկոյս յորդանանու յերկրի կէսոյ ցեղին մանասէի ընդ հարաւակողմն. և ընդ արևմուտս կոյս: 1. Մակ. 5. 46: 2. Մակ. 12. 27: Դիմձ՝ է անուն և այլոյ քաղաքի, որ էր 'ի վիճակի ցեղին Եփրեմի, զոր էառ աբիա 'ի ձեռաց յերոբովամայ: 2. Մնաց. 13. 19: Եւ սա ոչ է յայտ՝ թէ իցէ նոյն, կմ՛ այլ 'ի քաղաքէն, որ կոչի Եփրայիմ: Յոհան. 11. 54:

Եփրոնա. այ: || նոյն է նշանակութեամբ ընդ վերնոյն: ┼ Է անուն տեղւոյ, որ էր 'ի սահմանի երկրին աւետեաց ընդ հիւսիսակողմն ցեղին նեփթաղիմայ: Թիւ. 34. 9:

Եփրոնի: || տե՛ս Եփրոն:

Եփրօն: || տե՛ս Եփրոն:

Ե Ք

Եքեղաա: || տառ մերձաւորականիւ տա, է բառ յունական, և գնի 'ի վերայ բանից՝ կամ իբրև յարաբերական ըստ, և կամ իբրև դերանուական ն: Ձի յունարէն գրի այսպէս. ենփօ եաւօ փա եւելա փա եիդեւ-ուօն, որ թարգմանի այսպէս՝ 'ի լերին եքեղոյ, որ ընդ աջմէ: կմ՛ այսպէս, 'ի լերին եքեղոյն ընդ աջմէ, և այլն: Այլ՝ Եքեղա, թարգմանի՝ յոյս 'ի նմա. կամ կարթ 'ի նմա. կմ՛ քեռք. կմ՛ քաղցրութիւն 'ի նմա: Եւ է անուն բլրոյ՝ որ էր 'ի վիճակի ցեղին յուդայ ընդ արևելակողմն անապատին զիփայ ընդ աջմէ յեսսեմոնայ: * 1. Թագ. 23. 19: և 26. 1:

Եքեղիա: || տե՛ս Յեքելիա:

Եքթիերան: || է բառ յունական, և թարգմանի, հինարան: Եւ է անուն միոյ 'ի դըրանց քաղաքին եղէմի, և կոչի դուռն եքթիերան: 3. Եզր. 12. 39: որ 3. 3. սխալմամբ գրեալ գրի 'ի մեզ՝ Նեքանիւբերան: Այլ թէ մի այսորիկ կոչեցաւ այսպէս. զի ընդ այն մուծանէին 'ի քաղաքն զհիւանդս, զորս բերէին 'ի ծովեզերեայ քաղաքաց: Եւ զի քանզի կացին յորժամ առին զեղեմ, նախ ընդ այն դուռն մտին. և սկսան խոցոտել զորս և զանին, մի այնորիկ Սոփ. 1. 10. կոչի դուռն խոցոտելոյ:

Եքրան. այ: || պղտորել. կմ՛ խռովել: * Է անուն հօր փագիէլի իշխանի ցեղին ասերայ: Թւ. 1. 13:

Ե Օ

Եօթնաձոր: || նա, որ ունի զեօթն ձորս. կմ՛ որ բաժանի յեօթն հեղեղատս: Եսայ. 11. 15. * հիւսիսայինն մասն նեղոսի գետոյն կոչի եօթնաձոր, զի 'ի մտանելն 'ի ծովն միջերկրական՝ բաժանի 'ի յեօթն ձորս, կմ՛ 'ի յեօթն հեղեղատս:

Զ Ա

Զաբադ: || օժիտ. կմ՛ օժտեցեալ: Է անուն միոյ 'ի զօրականացն դաւթի: 1. Մնաց. 11. 41: Դիմձ՝ է անուն առն՝ յորդւոցն զաթուայ. 2. Եզր. 10. 27: որ 1. Եզր. 9. 28. * գրի՝ Սաբաթոս: Դիմձ՝ է անուն այլոյ առն՝ յորդւոցն ասոմայ. 2. Եզր. 10. 43: որ 1. Եզր. 9. 35. գրի Զաբադիաս: Դիմձ Զաբադ. 1. Մնաց. 12. 4. սոր բառ արտաքացւոց գրի Զաբադ, է անուն միոյ յիշխանաց զօրացն դաւթի:

Զաբադիա: || օժիտ տն. կմ՛ օժտաւորութիւն տն. կմ՛ օժտեաց տր: Է անուն միոյ յիշ

[illegible] ցեղին Բենիամենի: 1. Մնաց. 8. 15: Որդի՛ է անուն միոյ յորդւոցն [illegible]. 1. Մնաց. 8. 17.

Զաբդիաս. || [illegible] է [illegible] [illegible] [illegible]: Էր անուն որդւոյ [illegible] [illegible] 'ի [illegible] [illegible]: 2. Մնաց. 19. 11: [illegible] և Զաբդայ:

Զաբադիաս. ըստ [illegible] որ է Զաբդիաս: || [illegible] է [illegible] [illegible] [illegible]: Էր անուն միոյ [illegible] [illegible] [illegible]. 1. Մնաց. 12. 7.

Զաբդիաս. ըստ [illegible] որ է Զաբդայ. || [illegible] կամ [illegible]: Էր անուն որդւոյ [illegible]: 2. Մնաց. 24. 26: որ 4. [illegible] 12. 21. [illegible]

Զաբդեցիս: || [illegible] կամ [illegible]: Էր անուն միոյ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. 1. Մնաց. 12. 38. [illegible]

Զաբդէաս. || [illegible] [illegible]: * Էր անուն [illegible] [illegible]. 1. Մնաց. 27. 7:

Զաբդի. || [illegible] կամ [illegible] [illegible] [illegible]: Էր անուն միոյ [illegible] [illegible] [illegible]: 1. Մնաց. 8. 19: Որդի՛ * է անուն միոյ 'ի [illegible] [illegible] [illegible]. 1. Մնաց. 27. 27:

Զաբդիէլ. || 1. Մնաց. 27. 21: [illegible] [illegible] որ է Զաբդիէլ: [illegible] [illegible] և ըստ [illegible] [illegible]: Էր անուն [illegible] [illegible] [illegible]:

Զաբդիոն: || [illegible] [illegible]: * Էր անուն [illegible] [illegible]: 2. Մնաց. 17. 8:

Զաբեէլ: [illegible] որ է Զաբդիէլ: || [illegible] կամ [illegible] [illegible]: Էր անուն [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: 1. Մնաց. 11. 17:

Զաբէթ: ըստ [illegible] որ է Զաբադ: || [illegible] կամ [illegible]: Էր անուն [illegible] [illegible]: 1. Մնաց. 2. 36: որ 'ի 37. [illegible] որ է [illegible] [illegible]:

Զաբոնի: ըստ [illegible] որ է Զաբոնի: || [illegible] [illegible] կամ [illegible]: Էր անուն [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] 36. 43: որ 1. Մնաց. 1. 54. որ է [illegible] [illegible]:

Զաբու. || [illegible] կամ [illegible]: * Էր անուն [illegible] [illegible]: 3. Եզր. 3. 20:

Զաբուդ: || [illegible] կամ [illegible]: Էր անուն [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. 3. Թագ. 4. 5: Որդի՛ * է անուն [illegible] [illegible]: 2. Եզր. 8. 14: որ 1. Եզր. 8. 42: որ է [illegible] [illegible]:

Զաբուղոն. կամ Զաբուղոն. [illegible]. || [illegible] կամ [illegible] [illegible] [illegible]: Էր անուն [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] 30. 20: Էր և անուն ցեղին [illegible]. որում եւ մինչեւ ժամանակաց [illegible] [illegible] 'ի [illegible] [illegible] և [illegible] [illegible] [illegible]. 'ի [illegible] [illegible] [illegible] 'ի [illegible] [illegible] [illegible] 'ի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. և 'ի [illegible] [illegible] [illegible]: Յես. 19. 10: 'ի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. և [illegible] [illegible] Զաբուղոնացի. Դատ. 12. 11:

Զաբուղոնացի: || տես 'ի վեր Զաբուղոն:

Զաբուդ: ըստ Եբր. որ է Զաբուդ: || [illegible] կամ [illegible]: Էր անուն [illegible] յորդւոցն [illegible]: 2. Եզր. 10. 28: որ 1. Եզր. 9. 29. * որ է Յովաբադ:

Զագամ: || տես Զակխեա:

Զադաւէ: ըստ [illegible] որ է [illegible]: || [illegible] կամ [illegible]: Էր անուն միոյ [illegible] [illegible]: 3. Եզր. 10. 21:

Զադիաս: ըստ [illegible] որ է [illegible]: || [illegible] կամ [illegible]: Էր անուն [illegible] [illegible]: 2. Եզր. 10. 27: որ 1. Եզր. 9. 28. որ է 'ի [illegible] Զադդաւա:

Զադիէնոս. || տես [illegible]:

Զաթուացի: որ [illegible] է Զաթուա: || [illegible] [illegible] * Էր անուն միոյ [illegible] [illegible] 'ի [illegible]. 1. Եզր. 8. 35: որ 2. Եզր. 8. 5. որ է 'ի [illegible] Զաթուա:

Զաթուա. որ: || [illegible] [illegible]: Էր անուն միոյ [illegible] [illegible] [illegible]: 3. Եզր. 7. 13: 2. Եզր. 10. 27: որ 2. 8. որ է 'ի [illegible] Զաթուա: և 3. Եզր. 10. 14. [illegible] և 1. Եզր. 5. 12. [illegible] և 9. 28. [illegible]

Զաքարիա: [illegible] կամ [illegible] կամ [illegible]: Էր անուն [illegible] [illegible] [illegible]: 1. Մնաց. 24. 27: Որդի՛ է անուն [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: 1. Մնաց. 25. 2. և 10:

Զաքամ: || տես [illegible]:

Զաքարիա: ըստ [illegible] որ է Զաքարի: || [illegible] [illegible] 'ի Զաքարի: Էր անուն [illegible]: 1. Մնաց. 8. 36: որ 9. 42. [illegible] 'ի [illegible] որ է Զաքարի: և [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]:

Զաքարիաս: || [illegible] [illegible] կամ [illegible] [illegible]: * Էր անուն [illegible] [illegible] [illegible]. 1. Մնաց. 7. 8:

Զաքարիաս. || [illegible] [illegible] կամ [illegible] [illegible]: * Էր անուն միոյ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: 2. Եզր. 8. 8: որ 1. Եզր. 8. 37. որ է Զաքարիաս:

Զաքարիա. որ [illegible] || [illegible] կամ [illegible]. կամ [illegible]. կամ [illegible]: Էր անուն [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] 85. 14: [illegible] 1. Մնաց. 2. 26. որ է 'ի [illegible] [illegible] [illegible] Սամուէլ: Որդի՛ * է անուն որդ-

բովամայ արքայի Իէլի ։ 4. Թագ. 15. 8 ։ Դրձլ՝ է անուն հօր Աբուեթայ մօր Եզեկիայ արքայի յուդայ ։ 4. Թագ. 18. 2։ Դրձլ՝ է անուն միոյ յիշխանաց տոհմից ցեղին Ռուբենի ։ 1. Մնաց. 5. 7։ Դրձլ՝ է անուն որդւոյ Մասաղամայ ։ 1. Մնաց. 9. 21. և 26. 2։ Դրձլ՝ է անուն միոյ 'ի ղևտացւոց սաղմոսանուագաց ։ 1. Մնաց. 15. 18. և 20։ Դրձլ՝ է անուն սուրբ քահանայի ։ 1. Մնաց. 15. 24։ Դրձլ՝ է անուն որդւոյ յեսիայ ղևտացւոյ ։ 1. Մնաց. 24. 25։ Դրձլ՝ է անուն որդւոյ Ոսայեայ ։ 1. Մնաց. 26. 11։ Դրձլ՝ է անուն միոյ յիշխանաց արքայի յովսափատու ։ 2. Մնաց. 17. 7։ Դրձլ՝ է անուն հօր Յոզիէլի ղևտացւոյ. 2. Մնաց. 20. 14։ Դրձլ՝ է անուն որդւոյ յովսափատու արքայի յուդայ ։ 2. Մնաց. 21. 2։ Դրձլ՝ * է անուն հօր Եղիսափատայ հարիւրապետի ։ 2. Մնաց. 23. 1։ Դարձեալ՝ է անուն սուրբ ղևտացւոյ յորդւոցն Ասափայ ։ 2. Մնաց. 29. 13։ Դարձեալ՝ է անուն սուրբ ղևտացւոյ յորդւոցն կահաթու ։ 2. Մնաց. 34. 12։ Դրձլ՝ է անուն միոյ յիշխանաց տանն Այ ։ 2. Մնաց. 35. 8։ Դրձլ՝ է անուն միոյ յիշխանաց հայրապետաց՝ յորդւոցն Փորոսայ ։ 1. Եզր. 8. 33։ 2. Եզր. 8. 3։ Դրձլ՝ է անուն միոյ յիշխանաց հայրապետաց որդւոյ Բաբի ։ 1. Եզր. 8. 40։ 2. Եզր. 8. 11։ Դրձլ՝ է անուն միոյ յիշխանաց եկելոց 'ի Բաբելոնէ ԺԲ եղբր ։ 1. Եզր. 8. 45։ 2. Եզր. 8. 16։ Դրձլ՝ է անուն առն յորդւոցն Եղամ ։ 1. Եզր. 9. 27։ 2. Եզր. 10. 26։ Դրձլ՝ է անուն սուրբ ղևտացւոյ ։ 1. Եզր. 9. 44. 3. Եզր. 8. 4։ Դրձլ՝ է անուն որդւոյ Սամարիայ՝ յորդւոցն յուդայ. 3. Եզր. 11. 4։ Դրձլ՝ է անուն հօր յովարիբայ ։ 3. Եզր. 11. 5։ Դրձլ՝ է անուն սուրբ որդւոյ Բարաքեայ ։ Եսայ. 8. 2։ Սա ըստ կարծեաց ոմանց է նոյն, որ 2. Մնաց. 26. 5. կոչի Զաքարիա իմաստուն ։ Դրձլ՝ է անուն միոյ յերկոտասան մարգարէից՝ որդւոյ Բարաքեայ՝ որդւոյ Ադդովայ ։ Զաքար. 1. 1։ 1. Եզր. 6. 1։ Դրձլ՝ է անուն որդւոյ Բարաքեայ, որ է յոյեդայեայ քահանայի ։ Մատթ. 23. 35։ Սա է նոյն, որ 2. Մնաց. 24. 20. * գրի Ազարիա. զոր սպան յովաս արքայ յուդայ ։ Դրձլ՝ է անուն քահանայ և հօր Յովհաննու մկրտչին ։ Ղուկ. 1. 5։ Դրձլ՝ Զաքարիա. 2. Մնաց. 17. 16. ուր ըստ Եբր գրի Զաքրի, է անուն հօր Ամասեայ իշխանի զօրաց յովսափատայ ։ Դրձլ՝ Զաքարիա. 2. Մնաց. 29. 12. ուր ըստ այլոց գրի Ազարիա, է անուն հօր Յովէլայ ղևտացւոյ ։ Դրձլ՝ Զաքարիա. 1. Մակ. 5. 18. և 56. և 60. յորս ըստ այլոց գրի՝ Ազարիա. է անուն միոյ 'ի զօրավարացն Մակաբայեցւոց ։ տե՛ս և Յովսէփ ։

Զաքէ ։ ‖ մաքուր. կմ՝ ջինջ. և կմ՝ ասորերէն՝ արդար. կմ՝ արդարացեալ ։ Է անուն զօրավարի 'ի գնդէ Մակաբայեցւոց ։ 2. Մակ. 10. 19։

Զաքէոս ։ ‖ նոյն է նշանակութեամբ ընդ վերնոյն ։ է անուն սուրբ մաքսապետի, որ ընկալաւ զՔս ուրախութեամբ 'ի տուն իւր ։ Ղուկ. 19. 2։

Զաքու. ըստ Եբր գրի՝ Զաքքու ։ ‖ մաքուր. կմ՝ ջինջ. և կմ՝ ասորերէն արդար ։ Է անուն միոյ յիշխանաց տոհմից եկելոց 'ի գերութենէ ընդ Զօրաբաբելի ։ 3. Եզր. 7. 14։ որ 1. Եզր. 5. 12. * գրի՝ Քորբեայ, որոյ անուանականն է Քորբէ ։ և 2. Եզր. 2. 9. Քորբա ։

Զաքուր ։ ‖ յիշող. կմ՝ յիշեցուցիչ. կմ՝ արու ։ Է անուն որդւոյ Ամուէլի ։ 1. Մնաց. 4. 26։ Դրձլ՝ * է անուն միոյ յիշխանաց տոհմից ցեղին Բենիամենի ։ 1. Մնաց. 8. 31։ որ 9. 37. գրեալ է այսպէս, և եղբարք նր՝ Այիոն, և Զաքուր, և Մակեղովթ ։ Դրձլ՝ է անուն որդւոյ Ամրի, որ էր մի 'ի շինողաց պարսպին Երուսաղէմի ։ 3. Եզր. 3. 2։ Բայց աստ 'ի մէջ փոխանակ գրելոյ՝ որդւոյն Ամրի. գրի՝ որդւոյն Ամրի ։ Դարձեալ՝ է անուն սուրբ ղևտացւոյ ։ 3. Եզր. 10. 12։

ԶԵ

Զեբեդեոս. դեայ. եաւ ։ ‖ օժիտ. կմ՝ օժտեցեալ. կմ՝ հոսումն սատարիկ ։ Է անուն հօր Յակոբայ և Յովհաննու առաքելոցն Քի ։ Մատթ. 4. 21։ Մարկ. 1. 20։

Զեբէէ. եի ։ ‖ զոհ. կմ՝ պատարագ. կմ՝ զենումն. կմ՝ գլխատումն ։ Է անուն Թագաւորի Մադիանացւոց, զոր սպան Գեդէոն ։ Դատ. 8. 7. և 21։ Սաղմ. 82. 12։

Զեբինաս ։ ‖ հոսումն. կմ՝ հոսեալ այժմ. և կամ ասորերէն՝ գնումն. կմ՝ վաճառումն ։ † Է անուն առն յորդւոցն Նաբաւէ ։ 2. Եզր. 10. 43։ որ 1. Եզր. 9. 35. գրի 'ի մէջ՝ Զաղիկիաս ։

Զեբուղ ։ ‖ բնակարան. և կամ ասորերէն, աղբ. կմ՝ աղբիւր ։ Է անուն ծառայի և սատրապի Աբիմելէքայ, յորմէ և կացուցեալ իշխան քաղաքին Սիկիմայ ։ Դատ. 9. 28. և 30։

Զեգամ ։ ըստ ոմանց գրի՝ Զեթան ։ ‖ ձիթենիք ։ Է անուն որդւոյ Բաղաանու՝ որդւոյ Աքիէլի ։ 1. Մնաց. 7. 10։

Զեթամ ։ ‖ ձիթենիք նց. կմ՝ սա կատարեալ. կմ՝ սա աճապարեալ. կմ՝ սա պարզ ։ * Է անուն սուրբ ղևտացւոյ որդւոյ Յէիէլի ։ 1. Մնաց. 26. 22։ որ 23. 8. գրի 'ի մէջ՝ Եթօմ ։

Զեկքորա ։ ‖ յիշող նր. կմ՝ յիշեցուցիչ նր ։ * Է անուն մօր Յովակիմայ արքայի յուդայ ։ 2. Մնաց. 36. 5։ որ 4. Թագ. 23. 36. գրի 'ի մէջ՝ Եղգափ ։

Զելփա. այ ։ ‖ կաթուցեալ բերանոյ. կամ նուաստութիւն. կմ՝ արհամարհումն բերանոյ ։ Է անուն նաժշտին Լիայ կնոջ Յակոբայ ։ Ծննդ. 29. 24։ և 30. 9։ և 46. 18։

Զեմաթ. այ ։ ըստ Եբր գրի՝ Ցեմմաթ. իսկ ըստ Լատինացւոց՝ Զեմմա ։ ‖ եղեռնութի. կմ՝ խորհուրդ թիւր ։ Է անուն սուրբ ղևտացւոյ հօր Յովայ ։ 2. Մնաց. 29. 12։

Զեմրան ։ ‖ երգեցիկ. կմ՝ երգ ։ * Է անուն որդւոյ Աբրահամու 'ի Քետուրայ հարճէ իւրմէ ։ Ծննդ. 25. 2։ 1. Մնաց. 1. 32. յորս գրի 'ի մէջ իբրև անորոշ հայցական՝ զԶեմ

րան, փոխանակ գրելոյ՝ զզեմրան։

Զենան։ ‖ Է բառ յունական, և բառ նշ գրի՝ Զենան, որ առաջադրանի՝ կեցող։ Էր անուն ուրումն օրինական այրի աշակերտի առաքելոյն Պօղոսի։ Տիտ. 3. 13։

Զերծեալ։ ‖ տե՛ս Աեգաւր։

Զեպեթ. այ։ ‖ 1. Մնաց. 7. 31։ Ը Նեց գրի՝ Բերթայիթ. և բառ լատինացւոց՝ Բարզայիթ, որ առաջադրանի՝ որդի արծուոյ, կամ որդի ձիթենւոյ։ Առ երևի՝ թե էջե անուն քաղաքի, քան մարդոյ, որոյ հայր, ցի իշխան անուանի բնակչաց եղև մեղջեբել որդի բարերայ։

Զեփ։ ‖ Ծննդ. 49. 4։ Այս բառ ոչ երևի յիմիք թարգմանութեն։

Զեփայ։ ‖ այս բերան, կամ սատութեն. կամ սուտ։ Էր անուն որդւոյ յովսելեեղի։ 1. Մնաց. 4. 16։

Զեքրի. րեայ։ ‖ յիշող. կամ յիշեցուցիչ. կամ արական։ Էր անուն որդւոյ սահառայ։ Ելից. 6. 21։ Դրեմ՝ է անուն միոյ յիշխանաց ահամից ցեղին բենիամենի՝ որդւոյ ամարեայ։ 1. Մնաց. 8. 19։ Դրեմ՝ է անուն այլոյ միոյ յիշխանաց ահամից ցեղին բենիամենի՝ որդւոյ երամայ։ 1. Մնաց. 8. 27։ Դրեմ՝ է անուն որդւոյ ասափայ։ 1. Մնաց. 9. 15։ Դրեմ՝ է անուն հօր եղիեզերայ իշխանին գաւթի։ 1. Մնաց. 27. 16։ Դրեմ՝ է անուն ուրումն զօրավարի որդւոյն եփրեմայ։ 2. Մնաց. 28. 7։ Դրեմ՝ է անուն հօր յովելի։ 3. Եզր. 11. 9։ Դրեմ՝ զեքրի. 1. Մնաց. 9. 37. ոչ երևի յիմիք թարգմանութեն։

Զեքրիել։ ‖ յիշող այ։ * Էր անուն միոյ 'ի մեծաց իշխանաց քահանայից։ 3. Եզր. 11. 14։

ԶԷ

Զէբ. զեբայ։ ‖ գայլ։ Էր անուն իշխանի մադիանու, զոր սպանին որդիքն եփրեմի յանկերպելոյ։ Դատ. 7. 25։ Սաղմ. 82. 12։

Զէլեթ։ ‖ տե՛ս Սաւաթիթ։

Զէգրի։ ‖ ընշանակութեն տե՛ս 'ի Զեքրի։ Էր անուն որդւոյ յովրամայ յորդւոյն եղիազարու՝ որդւոյ մովսեսի։ 1. Մնաց. 26. 25։

ԶԻ

Զիզա։ ‖ գաւազան. կամ ընդհանուր. կամ առանձնական. կամ լուսաւորայլ. և կամ ասարկեալ հեռացեալ։ Էր անուն որդւոյ սեմեայ։ 1. Մնաց. 23. 10։ Դրեմ՝ է անուն որդւոյ առաջնմայ որդւոյ ռոբովամայ յուդայ։ 2. Մնաց. 11. 20։

Զիմաւհ։ ‖ 1. Մնաց. 6. 21։ բառ այլոց գրի՝ Զարրայ, որ թարգմանի՝ արևելք. կամ այոյ ծագութիւն։ Էր անուն որդւոյ աղգեայ։

Զիփ. այ. կամ այփ։ ‖ այս բերան. և կամ սառ բերքն՝ սուտութեն. կամ սուտ։ Էր անուն քաղաքի, որ էր 'ի վիճակի ցեղին յուդայ մերձ 'ի սահմանս ցեղին շմաւոնի ընդ հարաւա կողմն։ Զսա ոմանք համարին իբրև մի անուն ընդ բառին քեթնամ. քանզի ընթեռնուն առանց կեռոյ բառն, քեթնամ զիփ։ Յես. 15. 23. և 24։ Դրեմ՝ է անուն և այլոյ քաղաքի ցեղին յուդայ։ Յես. 15. 55։

Զսա թեպէտ ոմանք համարին նոյն ընդ առաջնոյն. բայց առաջնորդութիւն ցուցանէ յայտնապէս. զի սա թուի 'ի կարգս քաղաքացն, որք են ընդ արևելակողմն մերձ 'ի ծովն մեռեալ։ Իսկ նա 'ի կարգս քաղաքաց, որք են ընդ կողմն արևմտից։ Որոյ բնակիչքն կոչին Զիփացիք. 1. Թագ. 23. 19։ Սաղմ. 53. 2։ Այլ և մերձակայ լեառն, և անապատն՝ կոչին նորին անուամբ՝ զիփ։ 1. Թագ. 23. 14. և 15։ Զքաղաքս զայս էր նեալ նորոգեաց ռոբովամ արքայ յուդայ. 2. Մնաց. 11. 8։ Որոյ հայր, ցի իշխան առաջի բնակչացն եղև մարեսա որդի յերեմեելի։ 1. Մնաց. 2. 42։

Զիփացիք։ ‖ տե՛ս 'ի վեր Զիփ։

ԶՄ

Զմիւռնացիք։ ‖ տե՛ս 'ի ներքոյ Զմիւռնիա։

Զմիւռնիա. այ. բառ այլոց գրի՝ Սմիւռնիա։ ‖ է բառ յունական, և թարգմանի՝ զմուռս։ Էր անուն ծովեզերեայ և գլխաւոր քաղաքի յոնիայ գաւառի փոքուն ասիոյ։ Առ բառ ոմանց՝ յառաջագոյն կոչիւր Նյասմացի. և էր մերձ 'ի մուտս գետոյն հերմայ։ Ըստ բնակիչք սորա կոչին՝ Զմիւռնացիք. Յայտ. 1. 11։ և 2. 8։ Քաղաքս այս այժմ է կարի հռչակաւոր, և կոչի՝ Իզմիր։

ԶՈ

Զոմմիկք։ ‖ ազգիրաստախորհուրդք. կամ չար ամախորհուրդք։ Էր անուն ազգի հսկայից, զորս կորոյս ամ յերեսաց ամոնացւոց. և բնակեցոյց զնոսա փոխանակ նոցա։ 2. Օրին. 2. 20։ Ըստ բառ կարծեաց ոմանց առաջ էին այս նոքիկ. որք Ծննդ. 14. 5. կոչին՝ Սոմացիք։

Զոփեգ. այ։ բառ յունաց գրի՝ Զոփեթ։ ‖ աղաղացող. կամ քարոզող։ Էր անուն վիմի, որ էր մօտ յաղբիւրն ռոգելայ մերձ յերուսաղեմ ընդ արևելակողմն։ 3. Թագ. 1. 9։

Զորա։ ‖ արտաքսելն. կամ ցրումն։ * Էր անուն միոյ 'ի հնգից քաղաքացն երկրին սաղամոնաց. Ծննդ. 13. 10։ Քաղաքս այս կոչի և Սեգովր. տե՛ս անդ։

Զօհզ։ ‖ Թուոց 21. 14։ * Առ երևի գոլ անուն տեղւոյ. իսկ թէ զինչ տեղի էր, այժմ ոչ է յայտնի։ Այլ զի 'ի հնումն յայտնի էր սա որդւոցն իսրէլի. վասն այսորիկ յառաջ բերէ նա զսա մովսէս իբրև օրինակ ասելով. զինչ հրէից արար, նոյնպէս առնելոց է տէր ցորդ զԶօհզ հզօրս արար. նոյնպէս հզօր ձեռք արարանց և զձորս առնոնաց առաւել ձեռ, անցուցանելով զձեռ ընդ այն անկեղական, և մտանելով 'ի ձեռս ձեռ զանձան արքայից ամորհացւոց, որ է յայտնելոյ ձորոյն առնոնայ։ տե՛ս և Սզգ։

Զօզարա։ ‖ պատիկ ժառանգութիւն, կամ թշուառութիւն. կամ արտաքին թշուառութիւն, կամ ժառանգութիւն. կամ ցրուեալ թշուառութիւն։ * Էր անուն կնոջն համանայ։ Եսթ. 5. 10. և 14։ և 6. 13։

Զօմրաթ. այ։ ‖ բաժանումն. կամ սա պատկուցեալ. կամ երկչոտ. կամ սա բեկեալ։ *

* Է անուն որդւոյ սեթայ՝ յորդւոցն յուդայ: 1. Մնաց. 4. 20:

Զուզայ: || զնշանակութիւն տե՛ս 'ի Զիզա: * Է անուն միոյ յիշխանաց տոհմից ցեղին շմաւօնի՝ որդւոյ սեփերեայ՝ որդւոյ ալօնայ: 1. Մնաց. 4. 37:

Զուկան: || գողացօղ. կամ գողացումն. կամ անձկութիւն: * Է անուն որդւոյ եսերայ՝ որդւոյ սեիրայ քոռացւոյ: Ծննդ. 36. 27: որ 1. Մնաց. 1. 42. գրի 'ի մեզ՝ Յաւան. իսկ Թ ոմանց՝ Զաւան:

Զ Օ

Օօնան: || տե՛ս Զանով:

Զօրաբաբէլ. բելի: || օտար 'ի շփոթմանէ. կամ օտար, կամ արտաքին շփոթումն, կամ խառնակութիւն. կամ ցրումն շփոթման: Է անուն որդւոյ սաղաթիէլի՝ որդւոյ յեքոնիայ՝ յազգէ յուդայ: Աճնգ. 1. 1: Մտթ. 1. 12: Սա հրամանաւ դարեհի արքայի պարսից եկեալ 'ի գերութէ շինեաց զտաճարն ՜ն յէմ. 1. Եզր. 4. 13. և 47: 2. Եզր. 5. 2: Զաք. 4. 9. Զսա ոմանք կարծեն գոլ զանազան յայնմանէ, որ գրի, 1. Մնաց. 3. 19: Բայց այլք հաստատեն, թէ իցէ նոյն:

Զօրէք: || տե՛ս Օրէբ:

Զօրութիւն: || տե՛ս Բոոզ:

Է Ա

Էակիմ: || Թ յունաց գրի Մէլքին, որ թարգմանի՝ այլ. կամ զօրութիւն պատրաստօղ: Է անուն առն յորդւոցն փորոսայ: 2. Եզր. 10. 25: որ 1. Եզր. 9. 26. գրի 'ի մեզ՝ Մելքեա. իսկ Թ Հից Մաքեդա:

Էաղոն: || մրտենի. կամ կաղնի. կամ զօրութիւն: * Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ, զոր շինեաց ամրացոյց Ռոբովամ արքայ յուդայ. 2. Մնաց. 11. 10: Քաղաքս այս է նոյն՝ որ կոչի Այեղոն. տե՛ս անդ:

Է Գ

Էգղա: || տե՛ս Եգղա:

Էգղոմ: || տե՛ս Եգղոմ:

Էգղոն: || զուարակ. կամ կառք. կամ կամարաձև: Է անուն քաղաքի, որ 'ի հնումն էր արքայանիստ, և վիճակեցաւ ցեղին յուդայ: Յեսու. 12. 12: որ 15. 39. կոչի Եգղոմ: և 10. 3. Ոգղոմ:

Է Դ

Էդեն. այ: || փափկութիւն. կամ զուարճութիւն: * Է անուն որդւոյ սուտաղայի՝ որդւոյ եփրեմայ: Թուոց. 26. 36: որ Ծննդ. 46. 20. փոխանակ գրելոյ Եդեմ. սխալմամբ գրի՝ Եդեմ:

Էդավմէն. այ. աւ: || արևմտայինք. կամ շինականք: Է անուն բլրոյ, և կոչի՝ զառ 'ի վեր եղովմնայ, ՚ի արեւմտայնոց, վ՛ն բազում արեանցն հեղման, որ լինէր անդ. զի էր տեղի աւազակաց՝ և սպանութեց: Էր սա 'ի վիճակի ցեղին բենիամենի առ սահմանօք ցեղին յուդայ՝ ՚ի վ՛ր ճանապարհին, որ իջանէ յերէմէ յերիքով. ուր և 'ի հնումն էր գիւղ մի փոքրիկ. և յետոյ շինեցաւ անդ ամրոց 'ի զգուշութիւն ճանապարհորդաց. Յեսու. 18. 18: որ 15. 7. գրի 'ի մեզ՝ Էդոմիմ: Զտեղիս զայս յիշէ տէրն մեր առակաւ: Ղուկ. 10. 30:

Է Զ

Էզեկիէլ: || տե՛ս Եզեկիէլ:

Է Է

Էէլ: || ամբարձեալ. կամ այծեամն: Է անուն որդւոյ յովսափատու արքայի յուդայ: 2. Մնաց. 21. 2: Դիր՛ճ. էէլ, որ ըստ եօթանասնից գրի՝ Յէիէլ. է անուն ուրումն ղևտացւոյ 'ի դռնապանացն: 1. Մնաց. 15. 18: որ 'ի 20. համարն գրի 'ի մեզ՝ Եղիէլ: իսկ 16. 5. Յայէլ: տե՛ս և Ոզիէլ:

Է Ի

Էիէլ: ըստ Հից գրի Յէիէլ: || կենդանի է ած: Է անուն ուրումն ղևտացւոյ՝ յորդւոցն եղիսափանայ: 2. Մնաց. 29. 13: Դիր՛ճ. է անուն և այլոյ ուրումն ղևտացւոյ՝ յորդւոցն եմանայ: 2. Մնաց. 29. 14:

Է Լ

Էլա. այ: || սօս. կամ կաղնի. կամ զօրութիւն. կամ անէծք. կամ երդումն, որ լինի նզովիւք համերձ: Է անուն որդւոյ բաասայ արքայ իէղի: 3. Թագ. 16. 6. և 8. և 14:

Էլամ: || պատանեակ. կամ կոյս. կամ յաւիտեան: * Է անուն արքայի քեբրօնայ: Յեսու. 10. 3: Դիր՛ճ. * է անուն արքայի գազերայ: Յեսու. 10. 33: Դիր՛ճ. * Էլամ է անուն դաշտի, որ էր շուրջ զպատնականաւն, և գուցէ է նոյն, որ և Եմաթ կոչի: 2. Թագ. 10. 16: Բայց աստ 'ի մեզ փոխանակ գրելոյ, Հաւին ելամ. և աղէկօք իւլամ զօրացն ադրազարայ յառաջ քան զնաա. գրի սխալմամբ գրչաց, Հաւին՝ էլամ և աղէկօք իւլամ զօրաց, և այլն: Տեղիս այս կոչի * և Քաղամակ 'ի նոյն գլխն. և 'ի 17. գլխն:

Էլէմովամ: ըստ Հից գրի Ելովմ: || կաղնի. կամ հզօր: Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ: Յեսու. 15. 44: Եւ աստ գիտելի է, զի սա 'ի թարգմանութե ոմանց ոչ գոյ. և վ՛ն այսորիկ գրի 'ի նմ, աստղ ի՛նն: Բայց որով հետև 'ի մեզ ըստ Հից՝ ամբողջ աւանդեցեալ է թիւ քաղաքացն. վ՛ն այսորիկ գումարն գրելի է աստղ թուոյ. և ոչ ի՛նն:

Էլէփ: || հազար. կամ վարդապետութիւն. կամ առաջնորդ. կամ եզն: Է անուն քաղաքի ցեղին բենիամենի: Յեսու. 18. 28:

Էլթեկէն: || ա՛յ ուղղութիւն. կամ ա՛յ նախապատրաստութիւն: * Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ: Յեսու. 15. 59:

Էլթոլադ: || ա՛յ ծնունդ: Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ, որ յետոյ տուաւ ցեղին շմաւօնի: Յեսու. 15. 30: որ 19. 4. գրի

կոչեցեալ Եղթուղադ. իսկ ըստ Յոյն՝ Եղա-
թուղա: Եւ ստ 1. Մնաց. 4. 29. * կոչի՝
Թողադ:

Եղթաւլադ: || տե՛ս Եղթուղադ:

Եղիամ. այ: || Ած իմ հայր: * Եւ անուն հօր Բերսաբէեայ կնոջ ուրիայ քետացւոյ: 2. Թագ. 11. 3: Այլ՝ թէ սա է նոյն՝ որ 2. Թագ. 23. 34. կոչի Եղիաբ որդի Աքիտո-
փելայ:

Եղիեւ. ի: || Ած իմ Ած. կամ այ զօրութիւն: Եւ անուն որդւոյ Թովկեայ՝ որդւոյ Սու-
փեայ: 1. Մնաց. 6. 34: Ուր է նոյն, որ 'ի 27. համարն կոչի Եղիաբ: Իսկ 1. Թագ. 1. 1. * Հեղիու:

Եղիմ: || Ածք. կամ զօրութիւն: * Եւ անուն տեղ-
ւոյ, կամ քաղաքի ցեղին զաբուղոնի. ուր թաղեցաւ Եղոն դատաւոր իւրեանց: Դատ. 12. 12:

Եղիեղայ: || 1. Թագ. 24. 3: Այս բառ յաւելեալ երեւի 'ի յունարէն բնագրին եղեալ, որ Թարգմանի կոչէր: Ըստ որում տանի, Եղիեղայ՝ է տանել եղջերուաց: Եւ յաւելին. համբաւ եւ իմաց ապայն Եղիբուայ. է կրկնումն նոյնոյ բառի: Այլք՝ որս եղջեր. կամ եղջերուաց՝ է անուն տեղւոյ. որ էր 'ի միջնակի ցեղին յուդայ, ուր գնաց Սաւուղ խնդրել զԴաւիթ:

Եղիաբա: || 2. Թագ. 23. 24: Այս բառ ոչ երեւի յԵբր. Թարգմանութեան:

Եղիասամա: || տե՛ս Եղիսամա:

Եղիասուբ: || տե՛ս Եղիասուբ:

Եղլեհադդեբարիմ: || այսինն պատգամք: 2. Օրին. 1: Եւ անուն, կամ խորագիր հինգե-
րորդ գրոցն Մովսէսի. զոր Եօթանասունքն 'ի յոյն բարբառ կոչեցին՝ Դեւտերոնոմիոն որ Թարգմանի, երկրորդ օրինաց. կամ երկրորդումն օրինաց: 2. Օրին. 17. 18: Եւ մի այսորիկ այսպէս կոչեցաւ, զի 'ի նմա վերստին կրկնեցան 'ի Մովսէսէ 'ի լսելիս ժողովրդեանն ամ բանք օրինաց. որք տուեալ 'ի լերինն սինեայ 'ի ձեռն նր:

Եղլէզ. այ: || երբայեցերէն գրի Հեղլէլ: որ Թարգմանի, գովող. կամ լուսաւորեր. կամ յիմարութիւն: Եւ անուն հօր աբդոնայ դատաւորի իւրեանց: Դատ. 12. 13:

Եղլոն: || տե՛ս Եղոն:

Եղլամիմ: || տե՛ս Եղամիմ:

Եղոն. այ: || կաղնի. կամ զօրութիւն: Եւ անուն հօր ադայ կնոջ եսաւայ: Ծննդ. 36. 2:

Եղոն. այ: || կաղնի. կամ զօրութիւն: * Եւ ա-
նուն ձորոյ, որ էր 'ի միջնակի ցեղին զա-
բուղոնի մերձ 'ի քաղաքն այեղոն, կամ եղոն. եւ եղամ. յորում ձորն եղեւ դատաւոր. հանգեաւ որոց եղեալ լուսնին հրամանաւ յեսուայ. Յեսու. 10. 12: Կոչի՝ Եղոն. Դատ. 12. 11. է անուն դատաւորի իւրեանց 'ի ցեղէն զաբու-
ղոնի:

Ե Կ

Եկիմ: բառ յունաց գրի Եղիկին: || աստուա-
ծուած. կամ գնացումն. կամ քնքն: Եւ անուն քա-
ղաքի, որ էր 'ի միջնակի ցեղին յուդայ յա
նապատին Թեկուայ: Յեսու. 15. 57:

Եկզեսիաստէս: || Բառ յունարէն. եւ Թարգ-
մանի, ժողովող. կամ քարոզող. կամ ատենաբա
նող: Սա եբրայեցերէն գրի՝ կոհելէթ, որ զնոյն նշանակէ: Եւ է անուն միոյ 'ի չորից կանոնական գրոցն սողոմոնի: Եւ գիտողութիւն ժո
ղովելոյ առ ինքն զորդիսն իւրի քարոզելոյ եւ ուսուցանելոյ զնոսա զգոյս այսորիկ. մի
տոյ եւ ինքն կոչեցաւ ժողովող: Ժողով. 1. 1:

Եկեղեսիաստիկոս. կեայ: || է բառ յունարէն, եւ Թարգմանի՝ ժողովողական: Եւ է ա-
նուն գրոցն յեսուայ որդւոյ սիրաքայ: Սիր. 1: Եւ գրի այսպէս ըստ լատինացւոց՝ կամ առ 'ի զանազանելոյ զսա 'ի գրոցն ժողովողի. եւ կամ առ 'ի ցուցանելոյ, թէ ոչ այն չափ աստիճանօք 'ի նմանէ պարունակի զայս տնտեսս. եւ զիրատու իմաստութիւն: Եւ մի այսորիկ 'ի յունաց կոչի՝ իմաստութիւն. կամ Պանարետոս, որ Թարգմանի՝ ամենա բարի. զի 'ի նմա գտին կանոնք բարեկեցութեն ամ հասակի՝ եւ ազգի մարդկան:

Ե Ղ

Եղիազար: || այ օգնական: Եւ անուն որդւոյ Եղիուդայ: Մատթ. 1. 15:

Էլի էլի: || Ած իմ, Ած իմ: Այս էր չոր-
րորդ բանն, զոր ասաց Քս 'ի վերայ խաչին: Մատթ. 27. 46:

Եղիմելէք: || տե՛ս Եղիմելէք:

Եղիուդ: || Ած գովութեան. կամ Ած խոստովա-
նութեան. կամ այ խոստովանութիւն: Եւ անուն որդ-
ւոյ աքիմայ, որդւոյ սադովկայ: Մատ. 1. 14:

Եղիսափան: || Ած հիւսիսոյ. կամ Ած Թա-
գուցեալ. կամ Ած դիտող: Եւ անուն որդ-
ւոյ փառնաքայ՝ իշխանի ցեղին զաբուղոնի: Թուոց 34. 25: տե՛ս եւ Եղիսափան:

Եղիփաղայ: || Ած պաշտելի. կամ Ած գաղտնա
սանի: Եւ անուն ղեւտացւոց պետ: 1. Մնաց. 15. 18: որ 'ի 21. համարն գրի 'ի մէջ Եղիփաղէաս:

Եղիփաղէաս: || տե՛ս Եղիփաղա:

Ե Մ

Եմաթ: || տե՛ս Եմաթ:

Եմիուդ. այ: || ընդ իս խոստովանութիւն, կամ գովութիւն: * Եւ անուն հօր Թողմեայ արքայի գեսուրայ: 2. Թագ. 13. 37:

Եմմանուէլ: || ընդ մեզ Ած: Այսպէս ան-
ուանի նախաւանդայինն գուշակելոյ մար-
գարէին եսայեայ զԴաւթեան մեսիային: Եսայ. 7. 14: Եւ զայն եղալ Մատթէոս լսել եւ կատարել զաւետարանին ՅԻ ՔԻ: Քանզի եղեւ, եւ կոչի զինութիւն մեր 'ի կուսէն, եւ ծնաւ 'ի նմանէ. եւ այսպէս եղեւ ընդ մեզ: Մատթ. 1. 23:

Եմմաւուս: || երկիւղակից խորհուրդ. կամ մօր. կամ ազգի խորհուրդ. կամ ժողովուրդ լսելոյ: Եւ անուն քաղաքի, որ էր 'ի միջնակի ցեղին բենիամինի: Սա հեռի էր յԵրուսաղեմէ վաթսուն ասպարիսաւ յարեւմտից կողմանէ: Ղուկ. 24. 13: Ոմանք ասեն, թէ սա այլ է յայն մանէ, որ 1. Մակ. 3. 40. եւ 57. գրի 'ի մէջ

Ամառայ․ իսկ ըստ յունաց՝ Եմմաւս ։ և 9․ 50․ Աեմմաւսայ․ իսկ ըստ յունաց՝ Եմմաւում։ Աւրդ․ գիւղս այս յետ ժամանակաց այրե ցաւ՝ ՚ի վառաւմ․ և ՚ի նորոգել սորա շինեցաւ քաղաք, և կոչեցաւ Նիկոպոլիս․ որ և նա պղծեալ աւերեալ է ։

Ե Ն

Ենայիմ ։ || երկաղբերք․ կմ՝ երկակնեան ։ * Ե անուն քաղաքի ցեղին յուդայ ։ Յես․ 15․ 34։ Քաղաքս այս Ծնն․ 38․ 14․ և 21․ * գրի Ենան․ կմ՝ Ենան․ իսկ ըստ եբրայեցւոց Ենայիմ։ Եր սա յանդս Թամնայ, ցո՛ ՚ի վիճ ճանապարհին, որ հանէ ՚ի քերթանէ ՚ի Թամնա․ ուր գրեաց տրոյ նստաւ Թամար նուռ յուդայի ։

Ենան․ աւ ։ || տե՛ս Ենայիմ։

Ենեասոն ։ || տե՛ս Եղեաթան ։

Ենոք ։ || տե՛ս Ենոք ։

Ենաս ։ || տե՛ս Աէնս ։

Ենուս ։ || տե՛ս Յեսուս ։

Ենուաթացի ։ || տե՛ս Աստաթացի ։

Ե Ս

Եսեբոն ։ || տե՛ս Եսեբոն ։

Եսեր ։ || սկզբնատառիւն Հ, Թարգմանի՝ գաւ հիթ, կմ՝ խոտ ։ Ե անուն քաղաքի, զոր շինեաց Սողոմոն ։ 3․ Թագ․ 9․ 15։ Սա վերջս ամն կրկնեցեալ ՚ի նոյն տան գրի ՚ի մեկ ը այլազան թարգմանութե, Ասոր ։ զոր ո․ մանք համարին նոյն ընդ քաղաքին, որ է ՚ի միջնակի ցեղին նեփթաղիմայ․ և կոչի Ասոր ։

Եսէլ ։ || տե՛ս Եսէլ ։

Եսթամոէ ։ || տե՛ս Եսթամոէ ։

Եսրոն ։ || նոր ցնծութե․ կմ՝ բաժանումն եր գոց, կմ՝ գաւիթ․ կմ՝ խոտ ։ Ե անուն քա ղաքի, որ էր ՚ի միջնակի ցեղին յուդայ Ը հա րաւակողմն ։ Յես․ 15․ 25 ։ Քաղաքս այս կոչի և Ասոր․ և * քաղաք Եսրոն․ և † կա րիոթ Եսրոն ։ Եւ սակն որանք, թէ բառս կարիոթ, ոչ է յատուկ անուն, այլ է հա սարակ բառ եբրայական, և թարգմանի՝ քաղաք․ ըստ որում ՚ի թարգմանութեան հից՝ փոխանակ այսորին՝ կարիոթ Եսրոն․ գրի՝ քաղաքն Եսրոն ։

Ե Վ

Եվերղեաացի ։ || ըստ յունաց գրի՝ Եվեր գետես, և է բառ յունական, և թարգմա նի՝ բարերար ։ Ե մականուն եօթներորդի պտղոմեայ արքայի եգիպտացւոց, որոյ յե րեսուն և ութերորդ ամի թագաւորութեն՝ յեսու որդի սիրաքայ եր յեգիպտոս, և թարգմանեաց անդ զգիրս եկլեսիաստի կեայ յեբրայականէն ՚ի յոյն բարբառ ։ Սիրաք․ ՚ի նախաբանութե ։

Ե Տ

Ետամ ։ || հաւ նշ․ կմ՝ եղեգն նշ․ կմ՝ պա րարումն նշ ։ * Ե անուն քաղաքի ցեղին յուդայ ։ Յես․ 15․ 59։

Ե Ր

Եր․ այ ։ || սկզբնատառիւն Հ, Թարգմանի՝ հսկումն․ կմ՝ թշնամի․ կմ՝ հեղձ․ կմ՝ յայտ նիչ ։ * Ե անուն որդւոյ անդրանկանն յու դայ ՚ի շուէայ կնոջէ իւրմէ ։ Ծննդ․ 38․ 3։ և 46․ 12։ 1․ Մնաց․ 2․ 3։ Դրդ՛ է անուն որդ ւոյ ելլոմայ՝ որդւոյ յուդայ ։ 1․ Մնաց․ 4․ 21։ Դրդ՛ * եր՝ է անուն քաղաքի․ Թուոց․ 21․ 15։ Սա է նոյն՝ որ կոչի Արոէր ։ տե՛ս անդ ։

Երաս․ այ ։ || հսկումն նր․ կմ՝ թշնամի նր ։ * Ե անուն հօր սաքենիայ ։ 3․ Եզր․ 6․ 18։

Երամ ։ || հսկումն նշ․ կմ՝ թշնամի նշ ։ * Ե անուն միոյ յիշխանաց տաճարին քահա նայից ։ 3․ Եզր․ 7․ 42։ որ 2․ Եզր․ 2․ 39․ կո չի Երեմ։

Երեմա ։ || տե՛ս Հերեմա ։

Երբումա․ այ ։ ըստ ոմանց գրի Րումա ։ || բարձր․ կմ՝ գերամբարձ․ կմ՝ ընկեցեալ ՚ի բաց ։ Ե անուն քաղաքի՝ որ էր ՚ի միջնակի ցեղին յուդայ ընդ հարաւակողմն ։ Յես․ 15․ 52։ որ 2․ Մնաց․ 36․ 5․ * գրի՝ Հռամա ։ իսկ 4․ Թագ․ 23․ 36․ գրի ՚ի մեջ՝ Ռեմա ։

Ե Փ

Եփթասֆեթ ։ || ըստ լատինացւոց գրի՝ Սէ փամոթ, որ թարգմանի, աւերք․ կմ՝ մո րուք․ կմ՝ շրթունք․ կմ՝ եղր մահու․ կմ՝ խորտակող զման ։ Ե անուն միոյ ՚ի տեղեաց ծերոցն յուդայ․ յորս առաքեաց դաւիթ ընծայս յաւարէ ամաղեկացւոց ։ 1․ Թագ․ 30․ 28 ։

Եփսիբայ ։ || կամք իմ ՚ի նմա ։ * Ե անուն մօր մանասէի արքայի յուդայ ։ 4․ Թագ․ 21․ 1։

Թ Ա

Թաաթ․ Թեայ ։ || ՚ի ներքոյ․ կմ՝ տակ․ կմ՝ ահ․ կմ՝ երկիւղ․ և կամ ապարանքն իջման ։ Ե ա նուն որդւոյ ասերայ՝ որդւոյ ա բիասափայ յորդւոցն կահաթու ։ 1․ Մնաց․ 6․ 37։ որ ՚ի 24․ համարի գրի՝ Տաաթ ։ Դրդ՛ է անուն որդւոյ եփրեմայ ։ 1․ Մնաց․ 7․ 20։

Թաան ։ || մաղթող․ կմ՝ աղօթական․ կմ՝ շնոր հաւոր․ կմ՝ շնորհ ։ Ե անուն որդւոյ եփ րեմայ ։ 1․ Մնաց․ 7․ 25։

Թաբաասոն ։ || 2․ Թագ․ 24․ 6 ։ * Ե անուն տեղւոյ․ կմ՝ գաւառի, որ էր յայնկոյս յոր դանանու յերկրի կեսոյ ցեղին մանասէի ։ Սա երևի զոլ նոյն․ որ այլով անուամբ կոչի բասան ։

Թաբաթ ։ ըստ ոմանց գրի Թաբոր ։ || ըղ նշանակութեն տե՛ս ՚ի Թաբոր ։ Ե անուն տեղւոյ, և քաղաքի․ որ էր ՚ի սահմանի ցե ղին իսաքարայ ։ Յես․ 19․ 22։

Թաբոր․ այ ։ || ընտրութե․ կմ՝ մաքրութե․ և կմ՝ ապարերէն խորտակումն․ կմ՝ բեկումն ։ Ե անուն լերին բարձու, որ էր ՚ի միջնակի ցեղին զաբուղոնի ՚ի գալիլեայ ։ Դատ․ 4․ 6։ Սաղ․ 88․ 13։ Ջորմէ գոյ աւանդութի, թէ անդ եղ Քն․ յորժամ այլակերպեցաւ

տուեալն աշակերտացն: Սա 'ի Թադէոսն կոչեցաւ թե ... Եփես. 46. 18: Ովս. 5. 1. գրի խառ_ նելովն, որ Թարգմանի առ մեզ՝ գանձա_ ւոնդ. ... բարձրացեալ. ... և եր_ բայեցելոցն Թարգմանի՝ ...

Թադ... 1. Մակ. 6. 77: ... Յես. 21. 34:

Թաղ... Թագ... 4. Թագ. 15. 29: 1. Մակ. 5. 6. և 26: որ 2. Մակ. 28. 20. ... Գործ. 16. 7. և 9:

Թաղիոս: ... Մատթ. 10. 3: ... Մարկ. 6. 3: Յով. 14. 22: ... Ղուկ. 6. 16: ... Յուդայի. 1:

Թամար: ... տես Աստղին:

Թամթաղին: ... 2. Եզր. 5. 3. որ 'ի 6. ... 1. Եզր. 6. 3. և 27 և 7. 1. ...

Թանաքին: ... Եզեկ. 4. 4: ...

Թանաքեան: ... տես Թաքուն:

Թանուտ: ... 4. Թագ. 21. 14: 2. Մնաց. 34. 22:

Թանք: ... տես Թանքի:

Թաշկ: ... 1. Մակ. 7. 25:

Թառամ: ... տես Թառամ:

Թառամեր: ... տես Թառամ:

Թառամեալ: ... Թառամել: ...

... Ծննդ. 36. 40: 1. Մնաց. 1. 51:

Թառամութիւն: ... տես Թառամ:

Թառամել: ... տես Թառամել:

Թարախ. այլ: ... Ծննդ. 38. 6: ... Ծննդ. 38. 27: Մատթ. 1. 3: ... 2. Թագ. 13. 1: 1. Մնաց. 3. 9: ... 2. Թագ. 14. 27: ... 3. Թագ. 15. 2: 2. Մնաց. 11. 20. ... տես և Թամար. և Մաաքա:

Թարախի. այլ: ... Ծննդ. 36. 22: ... 1. Մնաց. 1. 36: որ Ծննդ. 36. 12. ... Ծննդ. 38. 13: Յես. 19. 42: 2. Մնաց. 28. 18: ... Դատ. 15. 6: ... Դատ. 14. 1. և 5: որ 1. Մակ. 9. 50. ... Յես. 15. 57:

Թարախաթա: ... տես 'ի վեր Թարախ:

Թարախաթաթար: ... Յես. 19. 50: և 24. 31: որ 21. 42. ... Դատ. 2. 9. ...

Թարախաթարեա: ... տես 'ի վեր Թարախաթ ...

Թարախաթարեր: ... տես Թարախաթաթար:

Թարախացի: ... տես Թարախ:

Թարախի. ... 3. Թագ. 16. 21. և 22:

Թարգմանք: ... Եզեկ. 8. 41: ...

հեթանոսս, որ զամենայն պատկերսն արձանա[illegible] կանգնեալ էր ընդ երկինս, և ընդ երկիր։ Եւ յորժամ սպան զնա որդւոյն բաբելոնացւոց, [illegible] կռւոց զամենայնն 'ի միասին հաւաքեալ առաջի այնր պատկերի՝ սկսան ողբալ զմահ նր. Եւ զի 'ի կռապաշտութեան հաստատեցաւ նա, և որ յորում ամի ամի կատարէին զտօն ողբոց նր. վն այսորիկ ամիսն, յորում կատարիւր տօն նր, կոչեցաւ Թամուզ. որ պատասխանէ Յունիսի ամսոյ հռովմայեցւոց։ Նաև սաւ ամսաւուն, որ լինի յայնժամ, կոչեցաւ Թամուզի շող. Զայն տօնն կատարէին և կանայքն երուսաղէմացւոց. [illegible] եղեկիէլ. բայց որ ձան նր էր արարեալ 'ի պղնձոյ. և 'ի ներքոյ էր ունայն. և ունէր զաչս 'ի կապարէ. և յորժամ պաշտօնեայքն նր վառէին զհուր առաջի 'ի ներքոյ նր, հալէին աչքն, և հոսէին 'ի վայր իբրև արտասուս ողբալոյ։ Եւ ասեն ոմանք, թէ սա է նոյն կուռքն, զոր մովաբացիք կոչէին բեղփեգոր. իսկ այլք կոչեն զսա Ադոնիս։

Թանաթեմ. այ։ ըստ ասորւոց գրի՝ Թենհումեթ. իսկ ըստ յունաց Թանեհոմաթ։ || մխիթարութիւն. կմ ապաշխարութիւն. կմ պարգև սափորի. կամ պարգև որոմնութեան։ Էր անուն հօր սարայիայ. Երեմ. 40. 8։ որ 4. Թագ. 25. 23. փոխանակ գրելոյ. Թանամեթ նետոփաթացի. գրի 'ի մէջ՝ Թանայի նետոփաթացի։

Թանաք։ ըստ յունաց գրի՝ Թեեկնա։ || մաղթանք. կմ ողորմած. կմ շնորհատու. կմ շնորհ։ Էր անուն որդւոյ [illegible]։ 1. Մնաց. 4. 12։

Թանայի. || տե՛ս Թանաթեմ։

Թանաք. այ։ || բնակաւոր ըզէզ. կմ խոնարհեցուցանող ըզէզ. կմ պատասխանող քեզ։ Էր անուն առաջնորդ քաղաքի քանանացւոց, որ յետոյ վիճակեցաւ կիսոյ ցեղին մանասէի յայսկոյս յորդանանու. և ասեմ. մնացւոց։ Յես. 12. 21։ և 21. 25։ Դատ. 1. 27։ 3. Թագ. 4. 12։ 1. Մնաց. 7. 29։ որ Յես. 17. 11. * կոչի՝ Տանաք։ և 1. Մնաց. 6. 70. Ենէր։

Թանուբիմ։ || Թանիլոք. կմ հնոցք։ * Էր անուն միոյ 'ի յաշտարակաց քաղաքին երուսաղէմի։ 3. Եզր. 3. 11։

Թաուաթայ։ || հեռացուցող, կմ քննիչ հոր. կմ նկատող անարգանաց։ * Էր անուն միոյ 'ի յեօթանց ներքինեացն արտաշէսի արքայի պարսից։ Եսթեր. 1. 10։

Թառաս։ || հեռացուցող. կմ քննող. կամ նկատող։ * Էր անուն միոյ 'ի յեօթանց ներքինեացն արտաշէսի արքայի պարսից։ Եսթ. 1. 10։

Թասիր. այ։ || եռացեալ. կմ տկար. կմ մոռացող։ * Էր անուն քաղաքի և գաւառի, որ էր 'ի սահմանի երկրին [illegible] յայն կողմ յորդանանու ընդ հիւսիսակողմն 'ի սիւրիայ։ 2. Թագ. 2. 9։ Սա է նոյն, որ կոչի՝ գեսուր. տե՛ս անդ։

Թասամես։ || տե՛ս Բեթսամես։

Թարա. կմ Թարայ. բայի։ || բարկութիւն. կմ հոտաառութիւն թիւր. կմ բարկութիւն ընկերին. կմ հոտոտիչ. կմ շնչող։ Էր անուն որդւոյ նաքովրայ՝ և հօր աբրահամու։ Ծննդ. 11. 24. և 27։ Յես. 24. 2։ Ղուկ. 3. 34։ Դարձեալ է անուն որդւոյ միքայի՝ որդւոյ մեմփիբոսթեայ. 1. Մնաց. 9. 41։ որ 8. 35. գրի 'ի մէջ՝ Թարէէ։

Թարաթա։ || տե՛ս Տարաթայն.

Թարակ։ || տե՛ս 'ի ներքոյ Թարակսա։

Թարակսա. այ։ || լրտես. կմ գէտ նաւավարու. կմ օրինաց արգելուած. կմ տարրակի սաղչութիւն։ Էր անուն արքային եթէովպացւոց։ 4. Թագ. 19. 9։ որ Եսայ. 37. 9. գրի 'ի մէջ՝ Թարակ։

Թարաղա։ || լրտեսութիւն. կմ տատրակ անեծից. կմ զգաւութիւն, կմ կաշնեայ։ Էր անուն քաղաքի ցեղին բենիամենի։ Յես. 18. 27։

Թարգաղ։ || լրտես փոփոխման. կմ տատրակ ընկեցեալ. * Էր անուն արքայի ազգաց, որ է արքայ գալիլեայ հեթանոսաց։ Ծնն. 14. 1։

Թարեհ։ || տե՛ս Թարա.

Թարթակ։ || աղխաղխեալ. կմ թագուցեալ. կմ փակեալ։ Էր անուն կռոցն աբեացւոց։ 4. Թագ. 17. 31։ Զորմէ ասեն թէ ունէր զկերպարան իշոյ։

Թարշիշ։ || տե՛ս 'ի ներքոյ Թարսիս։

Թարսիս. կմ Թարշիշ. աւր. կմ աւաղ։ || ծով. կմ նկատումն աղքատութեան. կմ սեռութեան մարմարիոնի. կմ տատրակ աղքատութեան. կմ ուրախութիւն. որ է ուլկան։ Էր անուն որդւոյ յաւանայ՝ որդւոյ յաբեթի։ Ծնն. 10. 4։ 1. Մնաց. 1. 7։ Դարձեալ է անուն որդւոյ բալիանու. 1. Մնաց. 7. 10. Դարձեալ՝ Թարսիս է անուն գաւառի, ուր առաքէր սողոմոն զնաւս բերել ոսկի և զարծաթ։ 3. Թագ. 10. 22։ 2. Մնաց. 9. 21։ Զորմէ թէ զինչ. կմ ուր արդեօք իցէ, բազումք զբաղում ինչ ասեն։ Քանզի ոմանք ըստ եօթանասնից և ըստ հերոնիմոսի, համարին՝ թէ իցէ կարթագինէ, որ է ծովեզերեայ քաղաք կարկեդոնացւոց. ի թունիզոյ։ Վն զի Եզեկ. 38. 13. ուր ը թարգմանութիւն ամենայն գրի՝ կարկեդոնացիք, ըստ Հեբ գրի՝ [illegible] խարկեդոնացւոց։ Եւ վն այնորիկ ասեն, թէ է այն զոր ասեն յէշէ յօնան. ուր և կամէր փախչել յերեսաց տն, յորժամ կոչեալ 'ի յարուել երթալ 'ի նուէ։ Յոնան. 1. 3։ Բայց դժուարին է. զի երրայեցիք 'ի բազմաւս խարեալ բառիւս Թարսիս՝ խմանան զծով. որով խմանի և ծովն միջերկրական. և ովկիանոսն, [illegible] վն այսորիկ երբեմն 'ի մբ գիրս գնի փոխանակ ծովու. ըստ այնմ. Սաղմ. 47. 8. [illegible] 'ի ծովու. և երբեմն փոխանակ կղզեաց. և ծովեզերեայ գաւառաց. ըստ այնմ, Սաղմ. 71. 10. Թագաւորք թարշիշ. և կղզեաց պատարագս մատուսցեն։ ըստ այսմ է և Եսայ. 66. 19։ Արդ՝ քանզի նաւքն սողոմոնի առաքեալք 'ի գաւառն գաղիերայ, որ է առ ափն կադիզի ծովուն, անցանէին ընդ հարաւային ով-

[illegible] 2. Եզր. 2. 59: 3. Եզր. 7. 61: որ 1. Եզր. 5. 36. [illegible]

[illegible]

[illegible] 2. Թագ. 3. 12: [illegible]

[illegible]

մեղաց, կամ հեղեալ ջուր. կամ ծծմասուր: Էր անուն ուրումն սուտ մարգարէի, որ զօրս չորեքհարիւր ձայնից զինի իւր, և սպանաւ ինքն, և ցրուեցան հետեւեալք նորա: Գործ. 5. 26:

Թ Ե

Թենաթսելով: Եղանակ գրի՝ Թենաթսելով. || զթուղ, կամ զթղենի կերակուր. կամ թզենի մայրերի. կամ թզենի ատամունք, կամ խառ զարգուն: Էր անուն աւանի, որ էր 'ի սահմանի ցեղին եփրեմայ 'ի արեւելակողմն, և 'ի հիւսիսակողմն: Յես. 16. 6:

Թեկեկեմնա. այ: || նշան թագաւորի. կամ ծառայութիւն պատրաստելու: Էր անուն կնոջն փարաւոնի արքայի եգիպտացւոց: 3. Թագ. 11. 19. և 20:

Թեկով. || նշանակութիւն տես 'ի Թեկուէա: * Էր անուն քաղաքի ցեղին յուդայ: Յես. 15. 59: Սա է նոյն քաղաքն, որ կոչի Թեկուէա. 2. Թագ. 14. 2:

Թեկուէա: || տես Թեկուէա:

Թեկման: || տես Թեկման:

Թեոդոտոս: || է բառ յունական, և թարգմանի՝ աստուածատուր: Էր անուն ուրումն զօրավարի, որ 'ի կողմանէ անտիոքայ արքայի խորհեցաւ զաղտ սպանանել զփիլոպատոր պտղոմէոս արքայ եգիպտացւոց. 3. Մակ. 1. 2:

Թեոփէլ: բառ եկեղ գրի՝ Փաղտի, որ թարգմանի՝ փրկիչ քո, կամ նմանութիւն քո: Էր անուն որդւոյ յափաղէթայ: 1. Մնաց. 7. 33:

Թերաֆիմ: || տես Թերաս.

Թեոփիլոս: || է բառ յունական, և թարգմանի՝ աստուածասէր, կամ բարեկամ այ: Էր անուն ուրումն մեծազգի առն, որ էր նախարար յանտիոք քաղաքի, առ որ գրեաց ղուկաս զգիրս աւետարանին, և զգիրս գործոց առաքելոց: Ղուկ. 1. 3: Գործ. 1. 1:

Թ Ի

Թիղոն: || տրտմեցող. կամ կայծ նորա. կամ կերակրումն նորա: Էր անուն սան յորդւոցն յուդայ: 1. Մնաց. 4. 20:

Թիոդոտոս: || է բառ յունական. և թարգմանի՝ աստուածատուր: Էր անուն միոյ 'ի դեսպանաց երից զորս առաքեաց նիկանովր մակաբայեցւոց, որոց միջնորդութեամբ դաշինս կռեաց նիկանովր ընդ յուդայի: 2. Մակ. 14. 19:

Թիրիա: բառ այլոց գրի՝ Թիրիա: || լրտեսութիւն. կամ զխաղութիւն: Էր անուն որդւոյ յալելիէլի: 1. Մնաց. 4. 16:

Թիրաս: || աւերիչ, կամ խանգարիչ. կամ ցօղիչ. կամ ցօղեալ: Էր անուն որդւոյ յաբեթի որդւոյ նոյի: Ծննդ. 10. 2: 1. Մնաց. 1. 5: Ասեն բազումք ասելն, թէ սա է հայր թրակացւոց:

Թիւատիրա. տրոյ: || է բառ յունական. և սաստ զաւակի, բազում. կամ զոհ աշխատութե, կամ զղջման: Էր անուն քաղաքի, որ է 'ի փռիւգիոյ գաւառի փոքուն ասիոյ առ լի կաս գետոյն: Գործ. 16. 14: Յայտ. 1. 11:

և 2. 2ը: Սա այժմ կոչի՝ Թիգրիս:

Թիւմաստաքայէ: || տես. Աղբանաս:

Թ Ո

Թոբել. բելոց: || աշխարհիկ. կամ աշխարհայինն. կամ ամօթ. կամ խայտառակութիւն. կամ բերելով. կամ ածելով: Էր անուն որդւոյ յաբեթի որդւոյ նոյի: Ծննդ. 10. 2: 1. Մնաց. 1. 5: Յերկիրն և ազգն նորա կոչի Թոբել. Եզեկ. 38. 2: որ 32. 26. գրի 'ի մէջ Թոբէլ: Որով խնանեան ասենք զգեղս. և ասենք զազգն իւրեանց, Ը որում ասենք 'ի սպանիացւոց յառաջ եկեալ 'ի վրաց: Իսկ այլք են ասեն՝ թէ Թոբել է անուն միոյ 'ի գաւառացն յունաստանի, և կամ միոյ 'ի մերձակայ կղզեաց նորա. ըստ որում Եսայ. 66. 19. ուր 'ի մէջ ըստ յունաց և ըստ հին գրի Թոբել, յայլում թարգմանութեան գրի յունաստան: Նոյն գործել Եզեկ. 27. 13. ուր 'ի մէջ Ը հին գրի՝ Յոյնք, ... յայլում թարգմանութեան գրի՝ Յոյնք. Թոբել. Մոսոք:

Թոզմի: || տես Թոզմի:

Թոզմեկեան: || տես 'ի նմանաց Թոզմի:

Թոզմի. կամ Թոզմի. մեայ: || ասպետ. կամ կշռօղ զգեստս. կամ ջրահեղյա: * Էր անուն միոյ 'ի հանգոյից ծննդոցն եսաւայ. զորս սատակեցին որդիքն յուդայ: Դատ. 1. 10: որ Յես. 15. 14. գրի 'ի մէջ Թոզմայի: և Թուոց. 13. 23. Թալմայի. իսկ ըստ հին Թեղմայի: Դ-րդ է անուն արքայի գեսուրայ որդւոյ եմիուդայ՝ և հօր մաաքայ կնոջ արքայի դաւթի: 1. Մնաց. 3. 2: 2. Թագ. 3. 3: որ 13. 37. գրի 'ի մէջ՝ Թոզմեկեան:

Թոզկեայ: սորա անուանականն է Թոզկէ: || մէջ. կամ միջին. կամ նախապատրաստութիւն: * Էր անուն որդւոյ սուփեայ՝ որդւոյ եղկանայ յորդւոցն կահաթու: 1. Թագ. 1. 1: 1. Մնաց. 6. 34: Սա երևի գոլ նոյն. որ 'ի 26. համարն գրի 'ի մէջ Կահաթ. իսկ Ը հին՝ կենաաթ:

Թոլա. կամ Թոլա. կամ Թովլայ. ի. կամ այ: || որդն. կամ որդան կարմիր. կամ ծիրանիք: Էր անուն որդւոյ իսաքարայ: Ծննդ. 46. 13: Թուոց. 26. 23: 1. Մնաց. 7. 1. և 2: որ 'ի սկիզբն առաջ ասորւ գրի 'ի մէջ Թուղայ: Դ-րդ է անուն դատաւորի իէլի որդւոյ փուայ: Դատ. 10. 1:

Թովլմայի: || տես Թոզմի:

Թովու. վուայ: || մոլորեալ: Էր անուն արքայի եմաթայ: 2. Թագ. 8. 9. և 10: 1. Մնաց. 18. 9:

Թորգոմ: ըստ հին գրի՝ Թորգոմա: || սա կրեայ. կամ կորուսի. կամ խորտակումն սակերաց. կամ երկչոտ յոյժ. կամ անձկութիւն բարձրութե: Էր անուն որդւոյ գամերայ՝ որդւոյ յաբեթի: Ծննդ. 10. 3: 1. Մնաց. 1. 6: Որոյ ազգն կոչի տուն Թորգոմայ. Եզեկ. 27. 14: Աւրդ՝ զոմանք ասեն բազումք, թէ սա է հայր ազգին հայոց. և կապադովկացւոց. և մեք այսպէս երբեմն հայք կոչին որդիք Թորգոմայ, և տուն Թորգոմայ: Եւ ոմանք ասեն, թէ 'ի սմանէ են

նաև սկիւթացիք, և տղջն թաթարաց հիւսիսային կողմանց. և զայս յայտ առնեն բանք մարգարէին յասելն, և զան Թորգոմայ 'ի ծագաց հիւսիսոյ: Եզեկ. 38. 6: Յաւելուն եւ ոմանք ասել, թէ 'ի սմանէ յառաջ եկին և փռիւգացիք, և գերմանացիք որք են ալամանք:

Թուղ: || տես Թովլդա:

Թուղաթ. այ: || ծնունդ. կմ ծնելուն: * Է անուն քաղաքի ցեղին շմաւօնի: 1. Մնաց. 4. 29: Քաղաքս այս կոչի և Էլթողադ. տես անդ:

Թումիա: || տես Թեմա:

Թոփէլ: || տես Թոբէլ:

Թոփոթ: || տես Տօփեթ:

Թոքան: || մէջ. կմ միջին. կմ պատրաստ: Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ, որ յետոյ տուաւ ցեղին շմաւօնի: 1. Մնաց. 4. 32: Բայց գիտելի է, զի աստ 'ի մեզ գրի և Թեկէն, որ է նոյն Ը բառիս Թոքան, և միայն կրկնումն եղեալ է. և է աւելորդ: Այլ զի պահեսցի թիւն քաղաքաց հինգ, պիտոյ է զբառն երեմօն յերկուս բաժանել, և ընթեռնուլ ըստ այլոց թարգմանութեանց՝ Ային. և Րեմօն. որք են անուանք տարբեր քաղաքաց: Իսկ Թոքան կմ Թեկէն է նոյն, որ Յես. 19. 7. կոչի Եթեր:

Թ Ր

Թրակա. այ: || սա ըստ յունաց գրի Թրակէ. որ ելեալ 'ի յունական բառէն՝ տրաքիս, ստուգաբանի՝ խիստ. կմ դժուարին. կմ առապար: Է անուն գաւառի եւրոպիոյ, որ ունի սահման 'ի հիւսիսոյ կողմանէ զհեմոս լեառն, որով բաժանի 'ի միւսեայ, որ է բուլղարաց Ծ. յարևելից ունի զծովն պոնտոսի, և զպրոպոնտոս. 'ի հարաւոյ զծովն յունաց. և յարևմտից զնեստոս գետ, և զպանգեոս լեառն, որով բաժանի 'ի մակեդոնիոյ: Արդ՝ 'ի զօրաց բնակչաց գաւառիս այսորիկ էր խումբ մի զօրաց հռոմայեցւոց անտիոքայ արքայի, և կոչիւր գունդ թրակայ: 2. Մակ. 12. 35: Գաւառս այս 'ի հնումն կոչիւր Սկիւթոն. և յետոյ կոչեցաւ Թրակիա, կմ վս Թրակայ որդւոյ հրատին. և կմ վս կոշտութե երկրին. իսկ այժմ կոչի Րօմանիա, որ է հռոմք, կմ հռոմաստան. զի մեծն կոստանդիանոս 'ի գաւառն յայն փոխադրեաց զկայսերութին հռոմայեցւոց. և վս այսորիկ նաև մայրաքաղաքն նր, որ յառաջագոյն կոչիւր բիւզանթիա. յետոյ կոչեցաւ նոր հռոմ. և զի կոստանդիանոս շինեաց զնա, և պայծառացոյց. վս այսորիկ կոչեցաւ կոստանդնուպօլիս: Եւ այժմ կոչի՝ Ստամպօլ: Եւ քանզի բազումք 'ի բնակչաց նր էին յոյնք. և տէրութին էր 'ի ձեռս յունաց, վս այսորիկ սովորութի եղև զայնս կոչել՝ Րում, որ հռոմ:

Թրէնի: || ողբք: Ողբոց. 1:

Թ Օ

Թօբէլ. բելայ: || զնշանակութիւն տես 'ի Թոբէլ: * Է անուն որդւոյ ղամեքայ յորդւոցն կայենի: Ծննդ. 4. 22:

Թօղա: || տես Թովլդա:

Թօմաս: || եբրայեցերէն նշանակէ, երկուորեակ: Իսկ յունարէն ասի՝ Դիդիմոս, որ զնոյն նշանակէ: Է անուն միոյ յերկոտասան առաքելոցն Քի: Մատ. 10. 3: Յօհ. 11. 16: և 20. 24: Եւ այս անուն եդաւ նմա՝ կամ վս այսորիկ, զի թերևս ունէր զեղբայր. ընդ որում 'ի միասին ծնաւ 'ի մօրէն. և կմ գուցէ զայս անուն էառ 'ի նախնեաց իւրոց՝ որոց էր իբրև մականուանուն, կմ տոհմի բառս երկուորեակ:

Ի Ա.

Իատուր: || դարձումն. կմ բնակութն, կմ նստումն: Է անուն առն յորդւոցն բանի: 2. Եզր. 10. 29: որ 1. Եզր. 9. 30. * գրի՝ Յասուբոս:

Իաքին: || յարուցեալ, կմ հաստատիչ: Է անուն ուրումն քահանայի: 3. Եզր. 11. 10: որ 1. Մնաց. 9. 10. գրի 'ի մեզ՝ Աքին:

Ի Բ

Իբաաղամայ: || տես Բեթսան:

Ի Գ

Իգիէլ: ըստ այլոց գրի Իդիէլ: || գիտութի այ: Է անուն ուրումն, որ էր մի յիշխանաց տոհմից կիսոյ ցեղին մանասէի 'ի բասան: 1. Մնաց. 5. 24:

Ի Դ

Իդիթում. կմ Իդիթուն. այ: || օրէնք նր. կմ տուօղ զգովութի, կմ զխոստովանութի: Է անուն միոյ յիշխանաց ղևտացւոց սաղմոսերգողաց 'ի տոհմէ մերարեայ: 1. Մնաց. 16. 41: և 25. 3: 2. Մնաց. 5. 12: Սաղմ. 38. 1: որ 1. Մնաց. 9. 16. գրի՝ Իդիթօն: Իսկ 1. Եզր. 1. 15. գրի 'ի մեզ՝ Եդդինոն. իսկ ըստ հելլ՝ Եդդինուս: Ասի՝ թէ առ է նոյն. որ 1. Մնաց. 15. 17. կոչի Եթան: և Սաղմ. 88. 1. գրի 'ի մեզ՝ Եմման: տես և Աբեդոմ:

Իդիթօն: || տես 'ի վեր Իդիթում:

Իդուայ: || գիտացեալ. կմ ծանուցեալ: * Է անուն միոյ 'ի քահանայապետիցն ինչլի. 3. Եզր. 12. 22: Սա է որդի յօնաթանայ քահանայապետին. և անդէն 'ի 9. համարն գրի 'ի մեզ՝ Յադդուա:

Իդումա: || չեկակարմիր. կմ մարդկային: * Է անուն որդւոյ իսմայէլի՝ որդւոյ աբրահամու: Ծննդ. 25. 14: 1. Մնաց. 1. 30:

Իդումեա: || տես Եդոմ:

Իդումեաս: || տես Եդոմ:

Ի Ե

Իեդիէլ: || տե՛ս Յեդիէլ:

Իելու: || ըստ այլոց գրի՝ Յեհիէլ, որ թարգմանի՝ 'ի բաց բարձող ած. կմ՛ հաւաքօղ ած: Է անուն հօր յեքօնիայ: 1. Եզր. 8. 93: որ 2. Եզր. 10. 2. գրի 'ի մեզ՝ Եղիայ:

Ի Զ

Իզբաամ: || նստեալ ժողովուրդ. կմ՛ դարձումն. կմ՛ արծարծումն, կմ՛ գերութիւն ժողովրդեան: Է անուն առաջնոյ երից զօրավարացն դաւթի: 1. Մնաց. 11. 11: որ 2. Թագ. 23. 8. կոչի 'ի մեզ ըստ Հէից՝ Յեբուսթէ:

Իզբակոս: ըստ Հէից գրի՝ Իզբակոն: || նրա աւումն նշ. կմ՛ դարձումն, կմ՛ փչումն նշ: Է անուն որդւոյ սեմայայ: 1. Մնաց. 26. 7:

Իզբայէլ. ելի: ըստ Հէից գրի՝ Յեզբաաղ: || նստեալ տր. կմ՛ բնակեալ տր. կմ՛ գերութիւն տն: Է անուն միոյ 'ի քահանայապետ իշխանաց առհմիցն քահանայից: 1. Մնաց. 24. 13:

Ի Է

Իէուէլ: ըստ այլոց գրի՝ Իէիէլ: || 'ի բաց բարձող, կմ՛ հաւաքօղ ած: Է անուն առն յորդւոցն աբուսիէ: 2. Եզր. 10. 43:

Ի Թ

Իթամար. այ: || կղզի արմաւենեաց, կմ՛ արմաւոյ. կմ՛ կղզեաց փոփոխութիւն. կմ՛ վայ արմաւենեաց, կմ՛ փոփոխութիւն: Է անուն որդւոյ ահարոնի քահանայի: Ելից. 6. 23: 1. Մնաց. 6. 3:

Իթնամ: ըստ ոմանց գրի՝ Իէթնամ: || պատմեսցէ. կմ՛ ողբասցէ: Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ: Յեսու. 15. 23:

Իթրան: || տես Յեթրան:

Ի Լ

Իլամացիք: || տես Եղամ:

Ի Կ

Իկոնիոն: || է բառ. յունական, և առուգաբաններ, պատկերիկ. կմ՛ փոքրիկ պատկեր: Է անուն քաղաքի, որ է 'ի լիկայոնիայ գաւառի փոքուն ասիայ: Սա երբեմն էր մայր քաղաքաց գաւառին այնորիկ. ուր այժմ այօրս, և բազմաթիւ քարոզեցին զաւետարանն: Գործ. 13. 51: և 14. 1: 2. Տիմ. 3. 11: Սա այժմ 'ի տաճկաց կոչի՝ Կոնիա:

Ի Ղ

Իղանայ: ըստ Հէից գրի Կիղան. (սեռականն՝ կիղանայ:) || թագաւոր նշ. կմ՛ բոլորութիւն նշ: Է անուն միոյ յիշխանաց առհմից եկելոց 'ի գերութենէ ընդ զօրաբաբելի: 1. Եզր. 5. 15:

Ի Մ

Իմաղկուա: ըստ յունաց գրի Սիմաղկուէ: || թագաւոր, կմ՛ թագաւորութիւն. կամ հրեշտակ. կմ՛ աւետաւոր: Է անուն ուրումն իշխանի արաբացւոց, որ սնուցանէր զանտիոքոս զպատանեակն արքայազն. դրի աղեքսէ: 1. Մակ. 11. 39:

Իմրի: || բարբառող. կմ՛ խօսօղ. կմ՛ բարձրութիւն. կմ՛ գառն. և կմ՛ առաջերէն խօյ: Է անուն որդւոյ բանիայ յորդւոցն փարէսի. 1. Մնաց. 9. 4:

Ի Շ

Իշխան: || տես Մոսոք:

Ի Ս

Իսաքիա: || բնակարան, կմ՛ աթոռ տն. կմ՛ դարձումն, կմ՛ փչումն տն. կմ՛ գերութիւն տն: Է անուն որդւոյ սարիայ որդւոյ ասիելի: 1. Մնաց. 4. 35:

Իսախաա: || փրկութիւն տն: Է անուն միոյ յիշխանաց հայրապետաց որդւոյ աթալիայ՝ յորդւոցն եղամի: 2. Եզր. 8. 7: իսկ 1. Եզր. 8. 36. փոխանակ գրելոյ՝ յորդւոցն եղամի եսեաս. կմ՛ ըստ Հէից, յորդւոցն եղամի յեսիաա, գրի 'ի մեզ՝ յորդւոցն եղամեսեայ:

Իսահակ. այ: || ծաղր: Է անուն որդւոյ աբրահամու 'ի սառայէ, որ ծնաւ ը աւետեացն այ: Ծննդ. 17. 19: և 21. 3:

Իսահար. այ: || Հէթ. կմ՛ պայծառութիւն. կմ՛ հարաւայինն: Է անուն որդւոյ կահաթու՝ որդւոյ ղևեայ: Ելից. 6. 18: Թուոց. 3. 19: որ 16. 1. 1. Մնաց. 6. 2. և 22. գրի 'ի մեզ՝ Սահառ: և 'ի 38. համարն՝ Յեսսար. իսկ ըստ արաբացւոց՝ Յեսար: այլ և 24. 22. գրի 'ի մեզ՝ Սարխաա:

Իսաքար. այ. կմ՛ ու: || վարձ. կմ՛ հատուցումն: Է անուն հինգերորդի որդւոյ յակոբայ 'ի լիայէ կնոջէ իւրմէ: Ծննդ. 30. 18: Է և անուն ցեղի նր, որում եւ վիճակ ժառանգութեան յերկրին աւետեաց ընդ հարաւակողմն սարին գաղիլեայ. և ընդ երկայն տարածեալ ձգի 'ի ծովէն մեծէ առ լերամբն կարմեղայ մինչև 'ի յորդանան գետ, և ունի առհմանակից 'ի հիւսիսոյ կողմանէ զցեղն զաբուղոնի. իսկ 'ի հարաւոյ զկէս ցեղին մանասէի: Յեսու. 19. 17: Դրուճ Իսաքար՝ է անուն որդւոյ աբեդդոմայ: 1. Մնաց. 26. 5:

Իսխաա: ըստ յունաց գրի՝ Իսախա: || փրկութիւն տն: Է անուն միոյ յիշխանաց տոհմի ղևտացւոց: 1. Մնաց. 25. 15:

Իսկարիովտացի: || այր ապանութեան. կմ՛ սատակման. կմ՛ այր աղականիչ: Է մականուն յուդայի, որ էր մի յերկոտասան առաքելոցն քի. Մատթ. 10. 4: և կոչեցաւ այսպէս. կամ վն լինելոյն 'ի գեղջէն, որ կոչի Իսկարիովտ. և է յերկրի ցեղին եփրեմի մերձ 'ի քաղաքն սամարիա յարևելից կողմանէ, և կմ՛ վն լինելոյն 'ի ցեղէն իսաքարայ, ուստի սա իսկարիովտացի իբրու իսաքարացի, որ թարգմանի՝ այր վարձուց. և այս յիրաւի յարմարի նմ. զի վն վարձուցն երեսուն արծաթոյ մատնեաց զտրն: Եւ կմ՛ թերևս էր 'ի կարիօթայ, որ է քաղաք ցեղին յուդայ. և է այն, որ գրի Յեսու. 15. 25: Եւ յայնմանէ կոչի իսկարիովտացի, իբր այր 'ի կարիօթայ:

Իսմաերոս: || ունկնդիր. կմ՛ այր դնահաւտող: * Է անուն առն յորդւոցն բանիի: 1.

Եզր. 9. 34։ Սա երեւի գալ նոյն, որ 2. Եզր. 10. 34. կոչի՝ Ամրամ։

Իսմայել. ի։ Լ ամենալսողութիւն այ. կամ լսման ան։ Էր անուն որդւոյ աբրահամու, զոր ծնաւ նմա աղար աղախինն սառայի։ Ծնն. 16. 15. և 25. 12։ Դարձեալ է անուն որդւոյ նաթանիայ՝ որդւոյ եղիսամայ 'ի զաւակէ թագաւորաց։ 4. Թագ. 25. 23. և 25։ Երեմ. 40. 8։ և 41. 1։ Դարձեալ է անուն միոյ յիշխանաց ազգին որդւոցն շմաւոնի։ 1. Մնաց. 4. 36։ Դարձեալ է անուն որդւոյ Ասէլի. 1. Մնաց. 8. 38։ և 9. 44։ Դարձեալ է անուն հօր զաբադիայ իշխանի տանն յուդայ յաւուրս յովսափատու։ 2. Մնաց. 19. 11։ Դարձեալ է անուն միոյ 'ի հարիւրապետաց՝ որդւոյ յովնանայ։ 2. Մնաց. 23. 1։ Դարձեալ է անուն միոյ 'ի քահանայից յորդւոցն փասուրայ։ 1. Եզր. 9. 22։ որ 2. Եզր. 10. 22. գրի 'ի մէջ Մսմայէլ. Դարձեալ Իսմայէլ. 1. Մնաց. 8. 33։ որ 9. 39. գրի 'ի մէջ Բաաղ. իսկ ըստ հեբր Աշբաաղ, է անուն որդւոյ սաւուղայ արքայի։ Դարձեալ Իսմայէլ. 1. Մնաց. 24. 29. ուր ըստ այլոց գրի Յերամիէլ, է անուն որդւոյ կիսեայ՝ որդւոյ մոոլեայ։

Իսմայելացիք։ Լ ամենալսողք այ։ Էր անուն ազգի և ժողովրդեան իսմայելի որդւոյ աբրահամու, որք էին բնակեալք 'ի յա զուռ աղջս, զի 'ի սարակինոսացիս, և յարաբացիս։ Ծնն. 37. 25։ Սաղմ. 82. 7։ Եւ զա հաւս բնակութիւն նոցա էր յանապատս։ Քանզի զի ոչ գրի Ծննդ. 21. 21։ և 25. 18. իսմայել բնակէր յանապատին փառանայ։ և բր նակեցաւ յեւիլայ մինչև սուր, որ է յանդիման եգիպտոսի մինչև 'ի գալ յասորես տանեայս։ Որ պարունակէ զամենապատն ա֊ րաբիայ, և զեթովպիայ։

Իստովբ. այ։ Լ այր բարի։ 2. Թագ. 10. 6. և 8։ Սա ոչ է յատուկ անուն մարդոյ, այլ նշանակէ զնահանգս, կամ զիշխանս գաւառ֊ ացն ասորւոց։ Քանզի իշ, թարգմանի՝ այր. և տովբ է անուն գաւառի, որ է 'ի սահ֊ մանս գաղաադու։ Ասորի ասանէին իսխովբ է ատեղ, և այլ տովբայ։ ուստի ասի՝ այր յա֊ գայ. և այր տովբ. և այլն։

Իսրայելացի։ Լ տես 'ի ներքոյ Իսրայէլ։

Իսրայէլ. ի։ Լ զօրացեալ ընդ այ. կամ յաղթեալ այ. կամ այր տեսանող։ Էր անուն յակոբայ նա հապետին. և զայս անուն եդ նմա հրեշտակն, յորժամ պատերազմեաց ընդ նմա յաղթեցաւ 'ի նմանէ։ Ծննդ. 32. 28։ Եւ զայն յետոյ հաստատեաց այս։ Ծննդ. 35. 10։ Եւ յայնժամ հետէ մինչև 'ի թագա֊ ւորութիւն ռոբովամու ամենայն ազգ նորա կոչեցաւ իսրայէլ։ 2. Օրին. 6. 4։ 2. Թագ. 7. 8։ Եւ ապա յետոյ բաժանեցաւ թագաւորութիւն նոր յերկուս, կոչեցաւ իսրայէլ միայն տասն ցեղին բաց 'ի ցեղէն յուդայ, և բենիամինի։ 3. Թագ. 4. 25։ և 12. 18։ և 19. 16։ Եւ ամ այր, կամ կին, որ է յազգին եբրայեցւոց, կոչի՝ իս րայելացի։ Ղևտ. 24. 10։ Դատ. 7. 14։

Ի Տ

Իտալիա. կանոյ։ Լ սա երկիր 'ի յարևմտեան բաժին աշխարհին՝ աստուածաւանդի. արջառ. կամ ցուլ։ Էր անուն գաւառի, և կոչեցաւ այսպէս՝ կամ 'ի բազմութենէ, և գե֊ ղեցկութեան արջառոց՝ և ցլուց. որք լինէին անդ. և կամ յանուանէ իտալո֊ սի արքայի սիկիլիացւոց, որ եղև օրէնս֊ դիր իտալիացւոց։ Այդ՝ իտալիա է հա֊ ջակաւոր գաւառ եւրոպիոյ, և ունի սահ֊ ման 'ի հիւսիսոյ կողմանէ զլերինսն ալ֊ պեայ, յարեւմտից զգաղիայ, և զծովն հիւ֊ սիսոյ, և զծովն վերին, որ և ադրիական կոչի ասի. 'ի հարաւոյ զծովն ստորին. կամ զթոսկանականն. իսկ յարևմտից զարձեալ զլերինսն ալպեայ, և զվարս գետ։ Եւ ունի մայրաքաղաք զմեծն Հռոմ։ Եւ բնա կիչք այսորիկ գաւառի կոչին իտալիացիք։ Գործ. 18. 2։ և 27. 1. և 6։ Եբր. 13. 24։ Եւ զի ըստ կարծեաց ոմանց 'ի գաւառէ ա֊ սա էր գունդն կոռնելիոսի հարիւրապետ֊ ին, վա այսորիկ կոչի իտալիացի։ Գործ. 10. 1։ Գաւառս այս ըստ ոմանց է նոյն, որ կոչի Մառոք։ տես Մառոք։

Իտալիացի։ Լ տես 'ի վեր Իտալիա։

Իտուր։ Լ տես Յետուր։

Իտուրացիք։ Լ Ղուկ. 3. 1։ որ 1. Մնաց. 5. 19. գրի 'ի մէջ՝ Տուրեցիք։ Էր անուն բնակչաց գաւառին, որ կոչի իտուրեա, որ երբեմն եբրայեցերէն նշանակէ, պահպանեալ. իսկ ա֊ սորերէն, լեռնակողմն, կամ լեռնային։ Գա֊ ւառս այս է ընդ մէջ ասորւոց և սամա֊ րիոյ յերկրի ցեղին գադայ, և մնացորդի ի֊ շխանաց երկրի ցեղին ռուբենի։ Սա 'ի թա֊ գաւորութեան տիբերիոսի կայսեր եղև չոր֊ րորդապետութիւն, որոյ չորրորդապետ էր փի֊ լիպպոս որդի հերովդեսի արքայի։

Ի Ր

Իրան։ Լ 1. Մնաց. 1. 21։ Այս բառս ոչ երևի յեբր թարգմանութեան։

Իրաս։ Լ քաղաք. կամ արթուն. կամ մերկութի. կամ հեղումն. կամ կարկառ աւերման։ Էր անուն քահանայի արքային դաւթի։ 2. Թագ. 20. 26։ Դարձեալ է անուն միոյ 'ի զօրական֊ ացն դաւթի՝ որդւոյ եկկեսայ թեկուացւոյ։ 2. Թագ. 23. 26։ որ 1. Մնաց. 11. 28. գրի 'ի մէջ Օրէ. իսկ ըստ հեբր Օրա։ Եւ 27. 9. գրի 'ի մէջ Իրեւս. իսկ ըստ այլոց Իրաս։ Դարձեալ՝ է անուն այլոյ զօրակա րի դաւթի, որ էր յեթերացի։ 2. Թագ. 23. 38։ 1. Մնաց. 11. 40։ Դարձեալ * է անուն առն քանանացւոյ, որ եղև ընկեր յուդայի որդւոյ յակոբայ։ Ծնն. 38. 1. և 2։

Ի Ւ

Իւկիթեայ։ ըստ հեբր և ըստ յունաց գրի Ոկկինա։ Լ նեղութիւն նոր. կամ առաջնորդ։ Էր անուն քաղաքի ցեղին աշերայ։ Յեսու. 19. 18։ Սա է նոյն քաղաքն, որ կոչի Ակքոն, և Պտղոմայիս, այժմ ակոն քաղաք։

ԼԱ

Լաբան . կամ Ղաբաւն . այ . կոչ. : [illegible] Ծննդ. 24. 19. և 50. և 29. 10. և 16:

Լադաբարայ . [illegible] 2. Թագ. 17. 27. [illegible] Լադաբարացի : 2. Թագ. 9. 4. և 5: [illegible]

Լադաբարացի : [illegible] 2. Թագ. 23. 31: [illegible]

Լաէլ [illegible] Թուոց. 3. 24. [illegible]

Լազարոս [illegible] 2. Թագ. 5. 23. և 24: [illegible]

Լաբանա [illegible]

Լահմաս [illegible] Յես. 15. 40:

Լաիսա [illegible] Դատ. 18. 29: [illegible]

[illegible] 10. 30. [illegible] 19. [illegible] Յես. 19. 47. [illegible] 1. Մակ. 9. 5. [illegible] Դատ. 20. 1: 1. Թագ. 3. 20: 2. Թագ. 3. 10: և 17. 11: [illegible] Մատ. 16. 13: Մարկ. 8. 27:

Լասեայ : [illegible] Գործ. 27. 8:

Լասարոնիա : [illegible] Ծննդ. 25. 3: [illegible] 1. Մնաց. 1. 32. [illegible]

Լաւոդիկեցիք : [illegible]

Լաւոդիկիա . [illegible] Կողոս. 2. 1: և 4. 15. և 16: Յայտ. 1. 11: և 3. 14: [illegible]

Լաւրդեան : [illegible] 2. Տիմ. 1. 5:

Լափիդ . կամ Ղափիդ . այ : [illegible] Յես. 10. 3: և 15. 39: 4. Թագ. 18. 14: Եսայ. 34. 7: [illegible] 2. Մնաց. 11. 9: [illegible] 4. Թագ. 14. 19: 2. Մնաց. 25. 27:

ԼԵ

Լեբան [illegible]

Լեբանան [illegible] 2. Մնաց. 3. 1: [illegible]

[illegible] ... Յովբ. 22. 24. ... 2. Օրին. 3. 25.

Լեառն Ամորհացւոց։ Տե՛ս Ամորհացւոց լեառն։

Լեառն բարձր յոյժ. ... Մատ. 4. 8. ...

Լեառն Գաղաադու։ Տե՛ս Գաղաադու լեառն։

Լեառն Եփրեմի։ Տե՛ս Եփրեմ։

Լեառն Իսրայէլի։ Յես. 11. 16. ... լեառն Եփրեմի ... Լեառն Իսրայէլի։

Լեառն Ձիթենեաց։ ... Զաք. 14. 4. ... 2. Թագ. 15. 30. ... Գործ. 1. 12. ... Մատ. 24. 3. Ղուկ. 21. 37. և 22. 39. Գործ. 1. 12.

Լեառն։ ... Մատ. 5. 1. ...

[illegible]

Լեռնաւ. ... Յես. 10. 29. և 30. ... Յես. 12. 15. ...

... Յես. 15. 42. և 21. 13. ... 1. Մնաց. 6. 57. ... 4. Թագ. 8. 22. ... և 19. 8. ... 2. Մնաց. 21. 10. ... 4. Թագ. 23. 31. և Երեմ. 52. 1. ... Եսայ. 37. 8. ...

Լ.Ե

Լեզու. [illegible]

Լ.Ի

Լի. [illegible] ... Յովբ. 39. 16. և 23.

Լիութիւն. ... 2. Օրին. 1. 7. և 3. 25. և 11. 24. Յես. 1. 4. և 9. 1. ... Գործ. 3. 3. ... Յովբ. 9. 15. ... 4. Թագ. 5. 8. ... Սաղմ. 91. 13. ... Ելից. 34. 7. ... Յես. 11. 17. ... Եզեկ. 7. 4.

Լիբանանու։ Տե՛ս Լիբանան։

Լիբանանայի. ... 2. Մնաց. 2. 3. Եզեկ. 46. 9. Եզեկ. 27. 10. և 30. 5. Գործ. 11. 43. Գործ. 2. 10. ...

նուն քաղաքի Ափրիկէոյ․ բայց շինեալ յառ ջագոյն աւերեալ , է մնան ափրիկոյ 'ի մէջ ասորին եգիպտոսի յարեւմտից կողմանէ , և 'ի մէջ կիւրենական դաշտաւն յարեւելից կուսէ ։ Իբր առ երբեմն * կոչի Փուդ ։ Իբր [illegible] յերկրաւ , [illegible] աւուրին , և 'ի ներքին , այժմ արտաքին մերձայն , և անապատն նորին կոչի՝ երկիր բարբարոս , որ է մասն բարբարոսաց աշխարհին ։ Իսկ ներքին լիբիայն կոչի՝ Բիլէտ-ըլճերիտ հանդերձ անապատաւն ։

Լիբիա ։ Ն սոյն 'ի վեր Լիբեացիք ։

Լիբեացիք ։ Ն ծնունդ․ կամ ծնեալք ։ Էր անուն ազգի 'ի ժառանգութեան ափրիկէոյ ։ Երեմ․ 46․ 9 ։ Եզեկ․ 27․ 10 ։ և 30․ 5 ։ Այսպէս գաւառականութիւն կարծի լինել այն , որ կոչի Լուդ․ և է 'ի մէջ Լիբիայ․ և [illegible] ափրիկէոյ ։ 'Ի [illegible] Լիբեացիք․ 1․ Մն․ 8․ 8․ [illegible] գաւառաւն [illegible] , որ [illegible] 'ի [illegible] , է [illegible] ։

Լիբէոս․ կամ Ղիբէոս․ այ ։ Ն ծնունդ ։ Էր անուն [illegible] , որ էր ծերունի [illegible] 'ի Թիւատիր քաղաքէ․ [illegible] 'ի [illegible] ։ Գործ․ 16․ 14․ և 40 ։

Լիգղեն ։ Ն 2․ Եզր 2․ 33 ։ [illegible] Թարգմանութիւն ։

Լիկայոնացիք ։ Ն Գործ․ 14․ 6 ։ Էր անուն բնակչաց գաւառաւին , որ կոչի Լիկայոնիա․ և յանորէն սոսագարանի գայլային ։ [illegible] կայսերաց և [illegible] գաւառ փոքուն ասիոյ , և [illegible] մասն [illegible] գաղատիոյ․ և ունի սահմանակից 'ի հիւսիսոյ կողմանէ զգաղատիա․ յարեւմտից կողմանէ զփռիւգիա․ 'ի հարաւոյ զպիսիդիա․ և յարեւելից կուսէ զկապադովկիա ։ Իբր [illegible] ունի [illegible] , յորս է գաւառն նա այժմ 'ի [illegible] կոչի՝ Գոնիա ։

Լիկայոնիա ։ Ն սոյն 'ի վեր Լիկայոնացիք ։

Լիկիա ։ Ն սոյն 'ի ներքոյ Լիկիացիք ։

Լիկիացիք ։ Ն Գործ․ 27․ 5 ։ Էր անուն բնակչաց գաւառաւին , որ կոչի Լիկիա․ և է բառ յունական , և [illegible] գայլային ։ Էր առ [illegible] գաւառ փոքուն ասիոյ 'ի հարաւակողմն․ և ունի սահման յարեւմտից և 'ի հիւսիսոյ կողմանէ զասիա աւանակի․ 'ի հարաւոյ [illegible] և յարեւելից [illegible] ։

Լիմնեայ ։ Ն սոյն գրելի է՝ Եղիմեայ․ որոյ անուան նախանձ [illegible] ։ [illegible] 'ի Եգիպտ ։ Էր անուն քաղաքի , որ է 'ի [illegible] աշխարհին , որոյ անուանք կոչի և [illegible] 'ի [illegible] էր [illegible] , [illegible] ։ 1․ Մն․ 6․ 1 ։ որոյ [illegible] կոչին Եղիմեացիք ։ Յակոբ․ 1․ 6 ։ Եզր 21․ 2 ։ [illegible] 'ի [illegible] , [illegible] ։ 2․ Մն․ 9․ 1 ։ Էր [illegible] , և [illegible] 'ի [illegible] , որ

այժմ կոչի Շէքա․ կամ Շեալիա ։

Լիննա ։ Ն է բառ յունական , և սոսագարանի , ցանց , կամ ուռկան ։ Էր անուն միոյ յա շակերտաց առաքելոց ։ 2․ Տիմ․ 4․ 21 ։ Այս [illegible] յաջորդեաց [illegible] յաթոռ քահանայապետութեան 'ի հռով․ [illegible] ։

Լիւդդա․ դեայ ։ Ն երբայեցերէն Լուդ․ և թարգմանի՝ ծնունդ ։ Էր անուն քաղաքի , որ էր 'ի [illegible] ցեղին Եփրեմի մերձ 'ի յոպպէ , ուր [illegible] գամակալն մի կոչեցեալ Ենէաս ։ Գործ․ 9․ 32․ և 35․ և 38 ։ [illegible] 1․ Մկ․ 11․ 34․ ուր 'ի մէջ երից Ղուդայ ։

Լիսանիաս ։ [illegible] Լիսանիաս ։ Ն է բառ յունական , և սոսագարանի փարատիչ տրտմութեան ։ Էր անուն չոր րորդապետի աշխարհին աբիլինացւոց ։ Ղուկ 3․ 1 ։

Լիւսի ։ Ն սոյն Լիսիաս ։

Լիսանիայ ։ Ն սոյն 'ի ներքոյ Լիսանիաս ։

Լիւսիաս․ կամ Ղիւսիաս․ այ ։ Ն է բառ յունական , և սոսագարանի փարատիչ․ կամ լուծիչ ։ Էր անուն զօրավարի և [illegible] [illegible] երկուց ։ 1․ Մկ․ 3․ 32 ։ 2․ Մկ․ 10․ 11 ։ որ 11․ 15 ։ և 13․ 4․ [illegible] Լիւսի ։ Այս [illegible] կոչի և [illegible] ։ 2․ Մկ․ 11․ 22 ։ և 14․ 2 ։ Երկրի թէ սա է նոյն , [illegible] 2․ Մկ․ 12․ 27․ թէ էր [illegible] քաղաք․ [illegible] ։ 'Ի [illegible] է անուն [illegible] , որ և կոչի՝ Կղօդիոս Լիւսիաս ։ Գործ․ 23․ 26 ։ և 24․ 7․ և 22 ։

Լիւսիմաքոս․ քեայ ։ Ն է բառ յունական , և սոսագարանի լուծիչ , կամ [illegible] ։ Էր անուն եղբօր մենելաւոսի , որ [illegible] ։ 2․ Մկ․ 4․ 29․ և 39․ և 40 ։

Լիւսիա ։ Ն սոյն Լիւսիաս ։

Լիւստրա․ կամ Ղիւստրայ ։ Ն է բառ յունական , և սոսագարանի լուծիչ․ կամ [illegible] ։ Էր անուն քաղաքի , որ էր 'ի գաւառին լիկայոնիոյ ։ Գործ․ 14․ 6 ։ և 16․ 1 ։ 2․ Տիմ․ 3․ 11 ։ Այս այժմ ոչ երեւի , այլ կործանեալ է ։

Լիւրկիացիք ։ Ն Հռովմ․ 15․ 19 ։ Էր անուն բնակչաց գաւառաւին , որ կոչի Լիւրիկէ․ կամ Լիւրիկոն , և յանորէն սոսագարանի , [illegible] , կամ [illegible] ։ Էր սա գաւառ եւրոպիոյ , և ունի սա երկիր յարեւմտից կողմանէ [illegible] , և [illegible] 'ի [illegible] , և 'ի հիւսիսոյ [illegible] , և [illegible] 'ի [illegible] ։ Իբր [illegible] և [illegible] ։ Իբր այժմ մասն այն , որ [illegible] Դալմատիոյ , կոչի

Շիլաւնեանս :

Լեւբենէ : || տե՛ս 'ի վեր Լեւբենացիք :

ԼՈ

Լոբնայ : || տե՛ս Լեբնա :

Լոմմաւնոս : || տե՛ս Լուզա :

Լոմմիմ : || Ազգք . կամ անձինք . կամ ամենայնք : Է անուն որդւոյ Դադանայ որդւոյ Յեկսանու : Ծնն. 25. 3. Քաղ 1. Մնաց. 1. 32. գրի 'ի մեջ Ղովմին . իսկ ըստ արաբացւոց Մոմին :

Լուդ : || Ծնունդ . կամ ծննդութիւն : Է անուն գաւառի : Եսայ. 66. 19: Ձայնմանէ զանուանն են կարծիք վարդապետաց . քանզի ոմանք այսու անուամբ իմանան զգաւառն մեծ ափրիկոյ մերձակայ աշխարհին եգիպտացւոց , և զգաւառն , որ կոչի Փուդ : Իսկ այլք իմանան զգաւառն , որ է 'ի փոքրն ասիայ , և կոչի Լիւդիա , և է ընդ մէջ կարիայ և փռիւգիայ ունելով առ եզր 'ի հարաւոյ կողմանէ զկարիա . յարեւմտից զաւոլիա ասանձնակի . 'ի հիւսիսոյ և յարեւելից կուսէ զփռիւգիա : Բայց քաղաքն 'ի ձեռն այնր բանի , որ ասի Յուդիթ . 2. 13. վն հն ... թէ էհար նա զփուդ և զլուդ , իմանան զփոքր ասիա : Եւ զի անդ 'ի լատին թարգմանութեան գրի , ենար նա զամենայն փաղաքն մելոթի , և զորդիս Թարսոսի , ասեն թէ թարսիս մելոթի , իմանի քաղաքն մելիտինէ , որ և մելիտա ասի , և այժմ Մալաթիա կոչի , և է 'ի փոքրն հայաստան առ եփրատ գետով : Իսկ թարսիս Թարսոն , (որ 'ի մեջ գրի Հռամասա , և ըստ յունաց Հռամսէս) իմանի տարսոն քաղաքն կիլիկեցւոց : Եւ այս յայտ է յայնմանէ , որ 'ի 12. համարն ասի . և բանակեցան նոքա մերձ առ եզրին 'ի յաղոթկողմն վերին կիլիկիոյ : Եւ լեառնս այս է լեառն ամանոս , որ ձգի մինչև ցեփրատ , և 'ի մելիտինէ :

Լուզ : || տե՛ս 'ի ներքոյ Լուզա :

Լուզա . այ : || Նուշ . կամ նշենի . կամ խառնափոխանն . կամ խոտորումն : Է անուն քաղաքի ցեղին բենիամենի : Յես. 18. 13: Զոր յակոբ մինչ անուանեաց , զոր եւ նա անուանեաց ... բեթէլ , որ թարգմանի . տուն այ . Ծնն. 35. 6: որ 28. 19. գրի 'ի մեջ Լամմաուս , և ըստ յունաց Ուլամմաուս : և 48. 3. Լուզ : Որ Ծ Լուզայ է անուն այլոյ քաղաքի , որ էր յերկրին քետացւոց : Դատ. 1. 26:

Լուսինարքաս : ըստ այլոց գրի Լիւսանիաս : || է բառ յունական . և ստուգաբանի , լուծիչ . կամ փրկարար մարդոյ : Է անուն որդւոյ պատրիարքի եզեքիայ . որ զգիրս Եսթերայ 'ի յերուսաղեմէն 'ի յոյն բարբառ թարգմանեաց : Եւ զթարգմանութիւն զայն գտանեմ սոյն քահանայ և զեւայցի ընդ որդւոյ իւրում պտղոմեայ տարաւ յեգիպտոս 'ի չորրորդ ամի թագաւորութեան պտղոմեայ փիլոմետորայ և կղէոպատրայ :

Եսթեր. 11. 1:

ԽԱ.

Խաղտեք . եայ : || տե՛ս Սեկեթացի :

Խառան : || բարկութիւն . կամ բարկացող . և կամ տաքերեն աղաւաղութիւն : Է անուն քաղաքի , որ էր 'ի միջագետս տարեւոց մերձ առ քաղաքն գետոյն , որ հոսի յեփրատ , և մօտ յեդեսիա քաղաք , որ է Ուռհայ : Անդ բնակեցաւ Թարա հայր աբրահամու : Ծնն. 11. 31: և 27. 43: Գործ. 7. 4: Անդ բնակեր և նաքոր եղբայրն աբրահամու , յորմէ և կոչեցաւ քաղաք նաքորայ . Ծնն. 24. 10: Եւ սա այժմ կոչի Հառան . կամ խառան : Այլ երբեմն խառան կոչին բնակիչք միջագետաց : Եսայ. 37. 12: Եզեկ. 27. 23: որ 4. Թագ. 19. 12. գրի Քառան :

ԽԵ

Խեթացի : || կեանք իմ . կամ անօրէնութիւն . կամ անօրէն . կամ թիւրեալ : Է անուն որդւոյ քանանու որդւոյ քամայ : Ծնն. 10. 17: Որոյ և ազգն և ժողովուրդքն կոչին Խեթացիք : Ելից. 3. 8: Յորոյ մասն ինչ ընդ ... յաւիտեան մինչև ցդաւթայ . 2. Օրին. 2. 23: Եւ մասն ինչ ընդ ահերամանիւ 'ի մասեփայ . Յես. 11. 3: և մասն ինչ 'ի թեման , յր 'ի հարաւակողմն երկրին աւետեաց : Յեսուայ. 13. 3: և մասն ինչ 'ի լիբանան : Դատ. 3. 3: և մասն ինչ 'ի մեջ երկրին աւետեաց 'ի գաբաւոն : Յես. 11. 19:

ԽՈ

Խորանն յայտնութեան քահանայի կենեցւոյ : || Դատ. 4. 17: Սա էր 'ի վերձակի ցեղին նեփթաղիմայ առ սահմանօք ցեղին աւերայ մօտ 'ի քաղաքն ասոր , և մերձ 'ի կադես առ կողմանն հանգուցելոյ , որպէս գրի 'ի 11. համարն :

Խորանք : || տե՛ս Սոկքոթ :

ԽՐ

Խրան : || տե՛ս Մելքոն :

Խրամանիկ : || տե՛ս Բաաղփեգորատն :

ԾԱ.

Ծաղկան . ու . կամ այ : || Հենորարութիւն : Է անուն ծովեզերեայ քաղաքի քանանացւոց : Սա էր 'ի փիւնիկէ 'ի վերջին սահմանս երկրին աւետեաց . 1. Մն. 5. 15: Եզեկ. 47. 4: Եզեկ. 28. 21: Քաղաքս այս է նոյն , որ

կոչի Սեղան։ տե՛ս անդ։

ԾՆ

Ծնօտ. կամ կզակ ծնօտին։ Ա Դատ. 15. 14. և 17։ 2. Թագ. 23. 11։ Իշանաւն տեղւոյ, որ էր յերկրին յուդայ 'ի միջնակի ցեղին Դանայ, ուր Սամփսոն ծնօտիւ իշոյ կոտորեաց զայլազգիս, և վն այնորիկ եդ նմա զայս անուն։ Տեղիս այս կոչեցաւ և աղբիւր անուանեալ ծնօտի. Դատ. 15. 19. քանզի անդ բղխեաց ջուր 'ի ծնօտէ իշոյն. զոր եարբ Սամփսոն։ տե՛ս և Եղեքի։

ԾՈ

Ծով աղի։ Ա Թուոց 34. 3։ Յեսու 15. 5։ Այս ծով է յերկրին աւետեաց ընդ արեւելա֊կողմն միջնակի ցեղին յուդայ. և ունի առ երի զմասն ինչ ցեղին Շմաւոնի յարեւելից կողմանէ առ եզերբն 'ի մասս յորդանա֊նու. և 'ի հարաւոյ ունի զերկիրն սոդո֊մացւոց։ Եւ ընդ երկայն տարածեալ ձգի 'ի հիւսիսոյ ընդ հարաւ տասարեաւ՛ յկ, և 'ի լայնութի տասարեաւ՛ ԺԵ, թէպէտ յոմանց ասել գտնէ։ Եւ զսա զանազան ա֊նուամբք յիշէ սբ գիրն. քանզի Ծննդ. 14. 3. կոչէ՛ ծով աղտից. և Զօր աղի։ և 2. Օրին. 4. 49։ Յեսու 3. 16. ծով արաբացւոց։ և 4. Թագ. 14. 25. ծով արաբայ։ և 2. Օրին. 3. 17. ծով արաբիայ։ և Եզեկ. 47. 18. ծով արեւե֊լից։ և Զաքար. 14. 8. ծով առաջին։ Զսա եբրայեցիք կոչեն՛ ծով ասփալտայ, որ թարգմանի, ծով կպրոյ. կամ նաւթի։ Քանզի ասի՛ թէ յորմէ հետէ եղ հուր և ծծումբ յերկիրն սոդոմացւոց, այս ծով, որ է առ նովաւ, բերէ յինքենէ արտաքս զկուպր մինչև ցայսօր։ Եւ զի կորիւ զատուցաւ, և անընդունակ եղև կենդանեաց և ձկանց. վն այսորիկ կոչեցաւ ծով աղի։ Եւ զի ըստ կարծեաց ոմանց ոչ ունի առ զհաղոր֊դութն ընդ ծովուն մեծի. վն այնորիկ կոչեցաւ ծով մեռեալ։

Ծով աղտից։ ‖ տե՛ս 'ի վեր ծով աղի։

Ծով առաջին։ ‖ տե՛ս ծով աղի։

Ծով արաբա։ ‖ տե՛ս ծով աղի։

Ծով արաբիայ։ ‖ տե՛ս ծով աղի։

Ծով արեւելից։ ‖ տե՛ս ծով աղի։

Ծով արեւմտից։ ‖ տե՛ս ծով մեծ։

Ծով բաղեղեաց։ ‖ ըստ Յնց գրի՛ 'ի ծովէն յե֊րախոն։ իսկ եբրայեցերէն ասի Մէարկոն՛ որ թարգմանի. ծով ժանդաւահար. կմ ջուր դեղնաւունեալ։ Այլ 'ի մէջ եղեալ է մի ջրուածս բանին՛ Յերախոն. քանզի կամ 'ի սխալ֊մանէ գրչացն յանձնաց գրեցեալ է Յերաք֊ոն. փոխանակ գրելոյ՛ Յերախոն. և կմ թարգմանիչքն կարծեցեալ թէ իցէ յերաք֊ոն, եդեալ է՛ բաղեղեաց. քանզի յերաքոս յունարէն նշանակէ բաղեղն։ Այլ՛ Մէար֊կոն, կմ ըստ Յնց՛ ծով յերախոն՛ է անուն քաղաքի. որ էր 'ի սահմանի ցեղին Դանայ մերձ 'ի Յոպպէ։ Յեսու 19. 46։

Ծով գալիլեացւոց։ ‖ Մատ. 4. 18։ Սա կո֊չի և ծովակ գեննեսարեթայ. Ղուկ. 5. 1։ կոչի և ծով տիբերեայ։ Յովհ. 21. 1։ Կոչի և ծով քեններեթայ. Յեսու 13. 27։ Եւ է յերկ֊րին աւետեաց, և ունի առ երի յարեւելից կողմանէ զկէս ցեղին մանասէի, որ է յայն կոյս յորդանանու. 'ի հիւսիսոյ զմասն ինչ ցեղին նեփթաղիմայ. յարեւմտից զցեղն զա֊բուղոնի. և 'ի հարաւոյ զմասն ինչ ցեղին իսա֊քարայ։ տե՛ս զայսմանէ և զԳեննեսարեթ։

Ծով եգիպտացւոց։ ‖ Եսայ. 11. 15։ Այս֊պէս կոչի այն մասն ծովուն միջերկրակա֊նի, որ լեզուաձև յերկայն տարածի ընդ երկիրն եգիպտացւոց 'ի մասս նեղոսի. Եւ վն այսորիկ 'ի թարգմանութեն ոմանց կոչի՛ լեզու ծովուն եգիպտացւոց։

Ծով կարմիր։ ‖ Ելից. 13. 18։ 2. Օրին. 1. 1։ Զսա բազում անգամ յիշէ սբ գիրն. և է այն, ընդ որ որդիքն իէլի ելեալք յե֊գիպտոսէ անցին ընդ ցամաք։ Իսկ միջոցն՛ ընդ որ նոքա անցին, երեք փարսախ էր. կմ երեք միամժամանակ մղոն. որպէս ասեն բա֊զումք։ Եւ սա յատկապէս կոչի ծով արա֊բացւոց. քանզի պատէ զնմ արաբիա։ և յեբրայեցւոց կոչի՛ ծով սուֆ. որ թարգ֊մանի՛ ծով կնիւնոյ. կմ [illegible]։ քանզի ասի՛ թէ առատ լինի անդ առ ափն, և 'ի խորս նր կնիւն։ Սա է լերև նեղուց, կմ ծոց 'ի մէջ ափրիկեայ. և ասիոյ. և սահմա֊նի յարեւմտից կողմանէ առ եթէովպաց֊ւովք և եգիպտոսիւ. և յարեւելից կուսէ ունի առ երի զարաբիա զերջանիկն և զա֊պառաժն. իսկ 'ի հիւսիսոյ կողմանէ զէ֊գովմայ, որ է եդոմ։ Եւ ընդ երկայն տա֊րածի աւելի քան զհազար և զերկերիւր մղոն. և միանայ ընդ ծովուն արաբիոյ, որ է ովկիանոս 'ի հարաւոյ կողմանէ։ Եւ սորա արեւելեան մասն, որ է առ սահմա֊նօք երկրին եդովմայ, ուր էր եսիոնգա֊բեր, կոչի՛ ծով վերջին։ 3. Թագ. 9. 26։ Եւ թէ վն էր կոչեցաւ ծով կարմիր. ոմանք ասեն, թէ վն այնորիկ, զի 'ի խորս նր լի նի աւազ բազում, կմ մերձան, որ է կար֊միրագոյն։ Իսկ այլք կարծեն՛ թէ կոչեցաւ կարմիր յանուանէ եդովմայ, որ թարգմանի չէկ կամ կարմիր. որոյ տէրութին և երկիրն տա֊րածեցաւ մինչև 'ի կարմիր ծով. որպէս յայտ է. 3. Թագ. 9. 26։ Իսկ 2. Մնաց. 8. 17. փո֊խանակ գրելոյ՛ առ ծովեզերբն եդովմայ, գրի 'ի մէջ հրէաստանի։

Ծով մեծ։ ‖ Թուոց. 34. 6։ Յեսու 9. 1։ և 15. 47։ Այս ծով է արեւելեան մասն ծովուն մի֊ջերկրականի, որ պատէ զնմ երկիրն աւե֊տեաց յարեւմտից կողմանէ. և վն այսորիկ նկատմամբ նր կոչի՛ ծով արեւմտից. 2. Օրին. 11. 24։ Կոչի և ծով վերջին. կմ յետին։ 2. Օրին. 34. 2։ Յեսու 1. 4։ Զաքար. 14. 8։ Իսկ ծով մեծ վն այնորիկ կոչեցաւ, զի մեծ է քան զամ ծովս, որք են յերկրին աւետեաց։ Եւ սա բազում անգամ 'ի սբ գիրս կոչի արտաքագոյն ծով։ Յեսու 18. 14։ և 19. 29։ 3. Թագ. 5. 9։ Եւ քանզի է 'ի կողմն արեւմտից երկրին աւետեաց. վն այսորիկ երբեմն փոխանակ ասելոյ, ընդ կողմն արեւմտից,

տան՝ ընդ ծովակողմն ։ Յես. 16. 3 ։ Եզեկ. 48. 1. և 4 ։ Սա յամենայն կոչի և ծով արտաքոյ. և ծով գաղիլեական ։

Ծով յատակին ։ Տես 'ի վեր Ծով մեծ ։

Ծով վերջին ։ Տես Ծով մեծ. և Ծով կարմիր ։

Ծով փղշտացւոց ։ Ելից. 23. 31 ։ Այսպէս կոչի այն մասն ծովուն միջերկրականին, որ պատէ զեզերս փղշտացւոց յարևմտից կողմանէ երկրին աւետեաց ։

Ծործոր քերրոթի ։ Տես Քերրոթի ։

Ծուր. այ ։ Հ զօրութիւն. կմ վէմ. կմ առաջնորդ. կմ սուր. կմ սրեալ ։ * Է անուն քաղաքի, որ էր 'ի սահմանս երկրի ցեղին ասերայ ։ Սա էր ծովեզերեայ մայրաքաղաք փիւնիկեցւոց շինեալ 'ի վերայ ապառաժ վիմի, և շուրջ պատեալ 'ի ծովէ երեք կողմէ ։ 1. Մնաց. 5. 15 ։ Սաղմ. 82. 8 ։ Եսայ. 23. 15 ։ Եզեկ. 26. 2 ։ և 28. 2 ։ Որոյ բնակիչքն կոչին ծուրացիք. 2. Մնաց. 4. 49 ։ Քաղաքս այս է նոյն, որ կոչի Տիւրոս. 3. Թագ. 7. 13 ։ Զաք. 9. 2 ։ Սա կոչեցաւ երբեմն Սարրա. և այժմ տան՝ Սուր, կմ Ծուր.

ԿԱ

Կաբեա. այ ։ ըստ յունաց գրի՝ Գաբբէա ։ Հ ցաւ. կմ տրտմութիւն ։ Է անուն քաղաքի, որ երևի գոլ 'ի վիճակի ցեղին բենիամենի, և նոյն որ կոչի գաբաա, յորմէ էին ամենք յեւելոց 'ի գերութէ ։ 1. Եզր. 5. 20 ։

Կաբսէէլ ։ Հ ժողով Եյ ։ * Է անուն քաղաքի, որ էր յերկրի ցեղին յուդայ 'ի սահմանս եդովմայ, կմ լերինն սէիրայ ։ 1. Մնաց. 11. 22 ։ որ Յես. 15. 21. գրի 'ի մեզ՝ Կաբսէէլ ։ և 2. Թագ. 23. 20. Կաբէէլ ։

Կաբէէլ ։ Տես 'ի վեր Կաբսէէլ ։

Կաբէլ ։ Տես Ակեղդամայն ։

Կադդիս ։ ըստ այլոց գրի՝ Գադդիս ։ Հ գադիս, Ձ դէզ խրձոց որայից 'ի կալն. կամ երջանիկ. կմ գօտեւորեալ այր ։ Է մականուն Յովհաննու եղբօր յուդայի մակաբէի որդւոյ մատաթեայ ։ 1. Մակ. 2. 2 ։

Կադեմօթ ։ Հ հնադոյնք. կամ առաջինք. կմ արևելեայք. կմ հրդեհումն. կամ կորացումն մահուան ։ Է անուն քաղաքի, որ էր յերկրի ցեղին ռուբենի, և տուաւ ղևտացւոց ։ 1. Մնաց. 6. 79 ։ որ Յես. 13. 18. գրի 'ի մեզ՝ Կեդմօթ ։ Իսկ Յես. 21. 37. * կոչի Կեդմոն ։ Որոյ անապատն կոչի՝ անապատ կեդմօթայ ։ 2. Օրին. 2. 26 ։

Կադեմիմ. այ ։ ըստ յունաց գրի՝ Կադեմիմ ։ Հ հինք. կմ առաջինք. կմ արևելեայք. կմ արևելեան ծով. կմ հրդեհումն. կմ խանարհումն ջուրց ։ Է անուն հեղեղատի, որ միջանէ 'ի մէջ երկրի ցեղին զաբուղոնի, և ընթացեալ 'ի հիւսիսոյ ընդ հարաւ խառնի 'ի հեղեղատն կիսոնի ։ Դատ. 5. 21 ։

Կադէս. դեսայ. Հ սրբութիւն ։ Է անուն անապատի, և քաղաքի ։ Անապատն է ը հարաւակողմն երկրին աւետեաց յաղագաւորն արաբիոյ առ սահմանօք ցեղին յուդայ և եդովմայ ։ Յովէլ. 1. 9 ։ Սաղմ. 28. 8 ։ Սա կոչի և Սին անապատ. Թւոց. 27. 14 ։ որ 20. 1. գրի 'ի մեզ՝ անապատ սինայի ։ Կոչի և փառան, և * փառան կադէս. Թւոց. 13. 1. և 27 ։ Իսկ քաղաքն էր յանապատի անդ, ուր եղև երեսներորդ երրորդ իջեւան որդւոցն իէլի ։ Թւոց. 20. 1. և 16 ։ և 33. 36 ։ Յովէլ. 1. 9 ։ Ըստ մովսէս Ծննդ. 14. 7. կոչէ՝ աղբիւր դատաստանի, վասն հակառակութեան, որ եղև անդ վն ջրոյ ։ Դիտէլ՝ Կադէս՝ է անուն քաղաքի, որ էր 'ի վերին գալիլեայ, և յառաջագոյն էր արքայանիստ ։ Սա վիճակեցաւ ցեղին նեփթաղիմայ. և վնկ կոչի կադէս նեփթաղիմի ։ Յես. 12. 22 ։ և 19. 37 ։ Դատ. 4. 6 ։ 1. Մակ. 11. 63 ։ Սա տուաւ ղևտացւոց, և եղև քաղաք ապաստանի ։ Յես. 20. 7 ։ և 21. 32 ։ Քաղաքս այս 4. Թագ. 15. 29. * կոչի՝ Կենէզ ։ Իսկ 1. Մնաց. 6. 76. գրի՝ Կեդէս ։ Եւ Դատ. 4. 9. գրի 'ի մեզ՝ 'ի կադիսայ, փոխանակ գրելոյ՝ 'ի կադէս ։ Դիտէլ՝ է անուն քաղաքի՝ որ էր ցեղին յուդայ ։ Յես. 15. 23 ։ Դիտէլ՝ * է անուն այլոյ քաղաքի, որ էր 'ի սահմանս երկրի ցեղին յուդայ ընդ հարաւակողմն, և ընդ արևմուտս կոյս մերձ 'ի հեղեղատն բասորայ, որ և կոչի ձոր եգիպտացւոց ։ Յես. 15. 3 ։ Դիտէլ՝ բառս Կադէս. 1. Մնաց. 6. 77. ոչ երևի յինքն թարգմանութեն. բայց եդեալ է 'ի մեզ փոխանակ բառին Նաալոլ. որ գրի Յես. 21. 35 ։ տես և Կադէսբառնեայ ։

Կադէս բառնեայ ։ Հ սրբութիւն, կմ մաքրութիւն որդւոյ, կմ ցորենոյ, կմ փոփոխականի ։ Է անուն տեղւոյ, որ էր յանապատին փառանու, կմ եդովմայ 'ի սահմանս երկրին աւետեաց ընդ հարաւակողմն. ուստի առաքեաց մովսէս արս լրտեսել զերկիրն աւետեաց ։ Թւոց. 32. 8 ։ և 34. 4 ։ Սա կոչի և պարզապէս՝ Կադէս ։ * 2. Օրին. 1. 46 ։

Կադէսիմք. մաց ։ Հ 4. Թագ. 23. 7 ։ Է համառօտ բառ եբրայական, և թարգմանի, որբեալք, կմ նուիրեալք. կմ սրբութիւնք. կմ նուէրք ։ Եւ վն այսորիկ բազում անգամ փոխանակ գրելոյ՝ Կադէսիմ, գրի նուէրք, կամ նուիրեալք. * 3. Թագ. 14. 24 ։ և 15. 12 ։ և 22. 47 ։ Ովս. 4. 14 ։ Արդ՝ հեգնօրէն կադէսիմն՝ ցն սրբութիւն, կմ նուիրեալս կոչէ սբ գիրն զնս, որք նուիրէին զինքեանս 'ի պաշտօն կռոցն բահաղու, կմ աստարովթայ. և տանէին խուրանս զփողերիկ տուեալս յանտառս, և 'ի գաղտագողի 'ի գործ պղծութեն վաւաշոտութեն ։

Կադիսայ ։ Տես Կադէս ։

Կադիր ։ Տես Դաբարաթ ։

Կադմիէլ. ի։ || Հինաւուրց ած. կամ արևե_ լից ած։ Է անուն ուրումն ղևտացւոյ՝ յորդ_ ւոցն ովդուիայ։ 2. Եզր. 2. 40։ և 3. 9։ 3. Եզր. 7. 43։ և 12. 8։ որ 10. 9. գրի 'ի մեզ՝ Կադմիէլ. իսկ ըստ յունաց՝ Գադմիէլ։ Եւ 1. Եզր. 5. 26. գրի 'ի մեզ՝ Կոդովիա. իսկ ը՟ Հից՝ Կաթուէղ։

Կաթուէա. այ։ || տե՛ս Գերգդել։

Կալիսթենէս։ || է բառ յունական, և ստու_ գաբանի, գեղեցիկ զօրութիւն, կամ կարողու_ թիւն։ Է անուն պաշտօնէի ուրումն արքայի սելևկեայ, որ վա այրելոյ զդրունան տաճա րին. կենդանւոյն այրեցաւ 'ի մակաբայեց ւոց 'ի տուն միում, ուր փախուցեալ էր։ 2. Մակ. 8. 33։

Կահաթ. ու։ || ժողով. կամ կաինձ. կամ ըթու_ թիւ։ Է անուն որդւոյ ղևեայ՝ որդւոյ յա կոբայ։ Ծննդ. 46. 11։ 1. Մնաց. 6. 1։

Կաղկանձիւն։ || տե՛ս Ղողգոթայ։

Կաղնեաւն։ || աղաւնէն. կամ գաւառութիւն. կամ ձայնի նուէրագուոյն։ * Է անուն ուրումն ղևտացւոյ. 3. Եզր. 10. 10։ որ 1. Եզր. 9. 48. * գրի՝ Կաղինաս։

Կաղինաս։ || տե՛ս 'ի վեր Կաղնեաւն։

Կաղնի բարձր։ || տե՛ս Շաւէ։

Կաղնի գերօրայ։ || 1. Թագ. 10. 3։ ը՟ այլոց գրի՝ Կաղնի Թաբօրայ։ Է անուն տեղ_ ւոյ, որ երևի գոլ 'ի մէջ բեթղէհեմի՝ և բեթելայ։

Կաղնի կուռոց։ || տե՛ս Բեևեկնի։

Կաղնի հանդուցելոց։ || Դատ. 4. 11։ * Է անուն ծորոյ՝ որ էր 'ի վիճակի ցեղին նեփ թաղիմայ մերձ 'ի յասոր, և 'ի կադէս։

Կաղնի մամբրէի։ || տե՛ս Մամբրէ։

Կաղնի սգոյ։ || Ծննդ. 35. 8։ Սա էր մերձ 'ի քաղաքն բեթելի, ուր մեռաւ դեբովրա դայ եակն ռեբեկայ, և թաղեցաւ ընդ կաղ նեաւն այնուիկ։ Եւ սա երևի գոլ նոյն՝ որ 1. Թագ. 10. 3. գրի 'ի մեզ՝ Կաղնի գե բօրայ։

Կաղնիք բաստնու։ || տե՛ս Բասան։

Կամիսան։ || տե՛ս Գերասէ։

Կամուէլ. ելի։ || յարեաւ ած. կամ յարոյց. կամ հաստատեաց զնա ած։ Է անուն որդ ւոյ նաքովրայ՝ հօր աբրահամու։ Ծնն. 22. 21։ Դարձեալ՝ է անուն որդւոյ սաբաթայ իշխա_ նի ցեղին եփրեմայ։ Թուոց. 34. 24։ Դարձեալ՝ է անուն հօր ասաբիայ, որ էր իշխան 'ի վր ցեղին ղևեայ։ 1. Մնաց. 27. 17։

Կամոն։ || յարութիւն. կամ հաստատութիւն նր. Է անուն տեղւոյ. կամ քաղաքի կիսոյ ցեղին մանասէի յայնկոյս յորդանանու 'ի գա_ ղաադ։ Դատ. 10. 5։

Կայէն։ || տե՛ս Կային։

Կայիափա. այ. կամ այի։ || հետազօտող. կամ խորամանկ. կամ ժայթքող 'ի բերանոյ. կամ փախած բերանոյ։ Էր անուն քահանայապե տի հրէից. որ դատապարտեաց զՔս 'ի մահ։ Մատթ. 26. 3։ Ղուկ. 3. 2։ Յովհ. 11. 49։ և 18. 13։ Գործ. 4. 6։

Կային. կամ Կայէն. ենի։ || ստացուած. կամ ստացեալ։ Է անուն առաջնոյ որդւոյ ա_ դամայ. որ նախանձեալ ընդ հաբէլ եղ բօրն իւր՝ սպան զնա։ Ծննդ. 4. 1. և 8։ 1. Յովհ. 3. 12։ Յուդայ. 11։

Կայինան։ || տե՛ս Կայնան։

Կայինդաս։ || ըստ այլոց գրի՝ Կուէնդաս, որ է բառ լատինական, և թարգմանի՝ հին_ գերորդ։ Է մականուն միմիոսի դեսպա_ նի հռոմայեցւոց, որ առաքեցաւ 'ի ծե_ րակուտէ խաղաղ առ անտիոքոս և առ լիւ սիաս 'ի քաղաքն անտիոքացւոց ընդ գեւ ոյանակցի իւրում տիտոսի մանլիոսի՝ գրելոց թղթով առ ծերակոյտն հրէից յաղագս։ 2. Մակ. 11. 34։

Կայնան. այ։ || ստացօղ. կամ գնօղ. կամ ողբա ցօղ. կամ բոյն։ Է անուն որդւոյ ենով սայ։ Ծննդ. 5. 10։ Ղուկ. 3. 37։ Դարձեալ՝ է անուն որդւոյ արփաքսադայ՝ որդւոյ սե մայ։ Ղուկ. 3. 36։ որ 1. Մնաց. 1. 18. գրի 'ի մեզ՝ Կայինան։ Եւ զի սա 'ի գիրս Ծնն. 10. 24։ և 11. 12. գտանի միայն 'ի թարգմա նութեն Հից. իսկ 'ի յայլ ամ թարգմա_ նութիս ոչ երևի։ Վն այսորիկ 'ի բազ ե_ ղեալ զնմ կարծիս, ասացեալ հաստատական է ասել, թէ զանազանութիւն թարգմա_ նութեանցն եղև 'ի զանազանութէ օրինա_ կաց ամփոփումն գրոց առ եբրայեցիս։ և վն այսորիկ 'ի թարգմանութե եօթանասու նից գոյ այս անուն 'ի գիրս ծննդոց, և մնացորդաց. իսկ այլոց ոչ։

Կանաթ։ || գնութն. կամ ստացուած. կամ ողբ։ Է անուն քաղաքի՝ որ էր կիսոյ ցեղին մանասէի յայնկոյս յորդանանու մերձ 'ի գերասա. զոր էառ նաբաւ. և ան ուանեաց զնա նաբօթ ըստ անուան իւ_ րոյ։ Թուոց. 32. 42։ 1. Մնաց. 2. 23։ Դարձեալ՝ Կանաթ. 1. Մնաց. 6. 26. այլ ըստ Հից գրի՝ Կենաաթ, է անուն որդւոյ ասափայ։

Կանաթան։ ըստ Հից գրի՝ Կանննաթան։ || ողորմեալ. կամ բարերարան. կամ խնամակա_ լութե նր։ Է անուն ուրումն քահանայի։ 3. Եզր. 10. 6։

Կանայ. ի։ || նախանձ. կամ նախանձայուզու թիւ. կամ ստացուած. կամ ողբ. կամ բոյն նր. կամ եղէգն. կամ շամբ։ Է անուն քաղաքի, որ էր 'ի վիճակի ցեղին զաբուղոնի 'ի մէջ պտղոմայիդայ՝ և կափառնայ. 'ի սահմանս գալիլեայ. և վն այսորիկ կոչի՝ Կանայ գա լիլեացւոց։ Անդ զջուրն գինի արար Յս. Յովհ. 2. 1։ և 4. 46։ Դարձեալ՝ * Կանայ է անուն հեղեղատին, որ անցանէ ընդ մէջ սահմա նաց ցեղին եփրեմայ, և կիսոյ ցեղին մա նասէի՝ և երթայ մտանէ 'ի գետն յորդա նան մերձ 'ի քաղաքն թափուա. Յեսու. 16. 8։ որ 17. 9. † կոչի՝ Ձոր կանայի։

Կանայի։ || ըստ անանց գրի՝ Կանա, որոյ նշ_ շանակութիւն նոյն է ընդ վերնոյն։ Է ա_ նուն քաղաքի, որ էր ցեղին ասերայ մերձ 'ի գետն եղևթերոս, որ թարգմանի ազատ։ Յեսու. 19. 28։ Ոմանք համարին, թէ 'ի քա ղաքէ աստի էր կինն փիւնիկեցի աստի. քանզի Մատթ. 15. 22. ուր 'ի մեզ գրի * Քանանացի, ը՟ անանց գրի՝ Կանանացի։

Կանանացի : || Նախանձայոյզ : Այսպէս էր անուանեալ մին 'ի յերկոտասան առաքելոցն քն կոչեցեալ Սիմոն վասն լինելոյն 'ի քաղաքէն Կանայ : Մատթ. 10. 4. Մարկ. 3. 18. որ Ղուկ. 6. 15. գրի ըստ նշանակու թեան անուանն Նախանձայոյզ :

Կանդակէ . այ : || տնացօղ խորտակման . կմ զղջման . և կմ երբայեցերէն և ասորերէն տառացեալ ամ , կմ մաքուր : Էր անուն ան Նոյն եթեովպացւոց , որոյ ներքինին քարո զութբն փիլիպպոսի հաւատաց 'ի Քս. Գործ. 8. 27. Ասի՝ թէ այս է հասարակ անուն ամ ոխնոց , կմ թագուհեաց եթեովպաց ւոց . որք իշխէին 'ի կղզւոջն , որ կոչի՝ Մե րովէ , և այլով անուամբ եթեովպիա :

Կապադովկացիք : || Երբայեցերէն ասի՝ Կափ թորիմ , և թարգմանի՝ գնդակք . կմ խն ձորք . կմ ափ . կմ թաթ առաքելոց . կմ ըլ ամրոց : Էր անուն բնակչաց գաւառին կապ պադովկիոյ . առ որս , և առ տաճկաստանեայս նոյ գրեաց ս՛ն պետրոս զառաջին թուղթն կաթուղիկեայց : 1. Պետր. 1. 1 : Սոյա գա ւառ բնակչութեամբ , և ինքեանք իսկ կոչին՝ 'ի հայս բարբառ Գամիրք . Գործ. 2. 9. առ ն ըով զայս անուն 'ի գամերայ որդւոյ յաբե թի , յորմէ յառաջ եկին : Էր 'ի սոցանէ ոմանք եկեալ չոգան 'ի պաղեստին , և զխոա ցեալ զբնակիչսն , յաղթող մինչև գգազայ՝ աստանեցին , և բնակեցան փոխանակ նց . ոմ գրի 2. Օրին. 2. 23 : Էն զի ոչ էին 'ի զաւակէ քանանացւոց . այլ օտար ազգ . վս այսորիկ կոչեցան այլազգիք : Երեմ. 47. 4 : Ամովս 9. 7 : Այգ՝ կապպադովկիա , կմ գամիրք է գաւառ փոքուն ասիոյ , և անուն տաճկաստանեայց 'ի հիւսիսոյ կողմանէ զպոն տոս . յարևելից զփոքրն հայաստան . 'ի հա րաւոյ զտաւրոս լեառն , որով և բաժանի 'ի կիլիկիոյ , և 'ի արեւմտից ... յարևմտից ... գաղատիա : Էն այժմ պարունակէ զգաւառսն , որք կոչին քէօստ. սիվաս . և ձէ նիկ . և գրեթէ զամ նախապարապաթեամբ ամա սիոյ : Սորա հարաւային մասն հանդերձ լինէր . երբեմն գաւառն Արիարաթեա :

Կապպաթա . || Յոհան. 19. 13 : Էր հասարակ բառ երբայեցւոց և ասորւոց , և թարգ մանի քարայատակ . և է նոյն . որ յունա րէն ասի լիթոստրոտոն , յն տեղի . որոյ յատակն է 'ի բազմագոյն քարանց . այսպի սի էր բարձրագոյն և երևելի վանդակա պատ տեղին այն յապարանին պիղատոսի ուր նստեալ նա դատաւորեալ զՔն 'ի մահ :

Կառնայիմ : || եղջիւրք : Էր անուն պարսպա ւոր քաղաքի , որ էր 'ի սահմանի կիսոյ ցե ղին մանասէի 'ի գաղաադ : 1. Մակ. 5. 43. և 44 : որ 'ի 26. համարն գրի 'ի մէջ՝ Զառ նաասպաաւայ : Ոմանք ասեն , թէ քաղաքս այս է նոյն , որ կոչի՝ Աստարոթ կառնայիմ . բայց 'ի բանից սոյն գրոց երևի գոլ այլ 'ի նմանէ . քանզի այն էր 'ի բասանաստան . իսկ սա 'ի գաղաադ մերձ 'ի հեղեղատն յաբոկայ . և նոյն ընդ այնմ , որ ըստ ոմանց գրի Կառ նիոն , որոյ բնակիչքն կոչին՝ Կառնայեցիք : 2. Մակ. 12. 21 :

Կառնեցիք : || տե՛ս 'ի վեր Կառնայիմ :

Կասեհէլ : || տե՛ս Կաբսեհէլ :

Կասիա : || այց. ինչ անուշահոտ ծխանե լեաց : նշանակէ նաև մակերևոյթ . կմ ան կիւն : Էր անուն երկրորդ դստեր յոբայ : Յոբ. 42. 14 :

Կասիմ : || Յես. 19. 22 : ըստ յունաց գրի՝ Սա սիմա , որ թարգմանի՝ խոնարհութիւն պա հոց . կմ խնկումն պահոց . կմ հաստատուն ծովու : Էր անուն տեղւոյ , որ էր 'ի սահմա նի ցեղին իսաքարայ ընդ կողմն արևմտից մերձ 'ի ծովն մեծ :

Կասողայ : ըստ հեյց գրի՝ Կասոտի : || ժամ . կմ ժամանակ հեծոց . կմ զրոյց : Սա ե րևի գոլ անուն վիճին՝ ուր էր այլոյն ոգւոյն մայ 'ի վիճակի ցեղին յուդայ . ուր և երբեմն թագաւորեալ նստէր դաւիթ յերկուց ամ հուիւայ . 2. Թագ. 23. 13 :

Կասպին : || 2. Մակ. 12. 13 : Այս 'ի մեջ այս մին բառ է նախադրեալ վանիս շէն , որ ոչ ե րևի 'ի յայլս թարգմանութիւնս : Այգ՝ կաս պին երբայեցերէն առաւօտեան , արծա թեղէն , կմ արծաթախրութիւն . և կմ սառ բերէն ամեթ . կմ սպառնալիք : Էր անուն ամուր քաղաքի , ուր թեպէտ ոմանք դնեն ընդ հիւսիսակողմն ցեղին գադայ մերձ 'ի Յաւնիա . բայց ըստ համաձայնութեան կար ծեաց՝ էր յայնկոյս յորդանանու 'ի վիճակի ցեղին գադայ , և նոյն ընդ քաղաքին , որ կոչի եսեբոն , որոյ ծովակն էր ըստ չափու երկուց փռանկաց , որ 'ի բազմապատ կառապա ծէ զօրաց խառնեցան արեամբ :

Կատան : || տե՛ս Սակատան :

Կատաթիմ : || ժամ . կմ ժամանակ իշխանի . կմ այժմ իշխան : * Էր անուն քաղաքի , որ էր 'ի սահմանի ցեղին զաբուղոնի ընդ արևելակողմն : Յես. 19. 13 :

Կատար կոփածուի . || տե՛ս Փաղայ :

Կատապատթայ : || ահաբեկութիւն : * Էր ա նուն տեղւոյ , որ էր յապարաժն արա բիոյ , ուր եղև քսաներորդ երրորդ իջե վան որդւոցն իսրայէլի . Թուոց 33. 26 :

Կատաստաթ : ըստ հեյց գրի՝ Կատտանաթ : || ձանձրութիւն . կմ սաղարկութիւն . կմ հակա ռակութիւն : Էր անուն քաղաքի ցեղին զա բուղոնի : Յես. 19. 15 :

Կարատթ . այ : || Թուոց. 33. 27 : ըստ հեյց գրի՝ Թարաթ . կմ Թարաթ , որ առուգացանել , հասատող . կմ շնչող . կմ ապարանդրծող : Էր անուն տեղւոյ , որ էր յապարաժն արա բիոյ , ուր եղև քսաներորդ չորրորդ իջե վան որդւոցն իսրայէլի յանապատի 'ի մեջ կառ ատաթայ . և մաթեկայ :

Կարդագայ : սորա անուանական բառ յու նաց գրի՝ Կարփա , և հայկական հոլովն Կարփիքայ : || է բառ յունական , և թարգ մանի , զլխաւոր : Էր անուն գաւառի փո քուն ասիոյ . սա ունի առ երի 'ի հիւսիսոյ կողմանէ զփռիւգիա . յարևելից կաւսէ զլի կիա . և 'ի հարաւոյ զծովն միջերկրական .

խակ յարեւմտից գծանէն յուդայ։ 1. Մակ. 15. 23։ Եւ՛ սա այժմ կոչի՝ Ալլբեննոլէ։

Կարէն։ տորա անուանականն է Կարէնէ։ || Ճաղատ. կամ կնտակ. կամ սատձ։ Է անուն հօր յուդամնու եւ յետնաքեանց զօրականաց։ 4. Թագ. 25. 23։ Երեմ. 40. 8։

Կարէամ։ || Ճաղատք. կամ կնտակք։ * Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ։ Յես. 15. 59։ Դուսր մեան՝ Կարէամ. Յես. 18. 24. ուր ըստ եբր գրի՝ Մանի, և ըստ լատինացւոց՝ անան եմնեայ, է անուն քաղաքի ցեղին բենիամենի։

Կարթա։ || Քաղաք. կամ կոչումն. կամ ընթերցումն. կամ համեղխաղումն։ Է անուն քաղաքի ցեղին զաբուղոնի. որ տուաւ ղեւտացւոց։ Յես. 21. 34։ Սա կոչի և Թաբոր. 1. Մնաց. 6. 77։ Եւ՛ ըստ ոմանց է նոյն, որ Յես. 19. 12. գրի 'ի մէջ՝ Քասաղովթ Թաբոր. խակ Ը յունաց՝ Քասալովթ Թաբոր։

Կարիաթարբա։ || Քաղաք չորս։ Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ։ 3. Եզր. 11. 25։ Քաղաքս այս է նոյն, որ և կոչի Քեբրոն, և Մամբրէ։ Սա Յես. 21. 11. * կոչի՝ Կարիաթ արբոկ։ և Դատ. 1. 10. Կարիաթ արբոկ սեփեր. ուր բառս Սեփեր՝ Թարգմանի, Նամակաց։ տե՛ս զայսմանէ և ըղ Քեբրոնին։

Կարիաթ արբոկ։ || տե՛ս 'ի վեր Կարիա- թարբա։

Կարիաթ արբոկ սեփեր։ || տե՛ս Կարիա- թարբա։

Կարիաթարիմ. այ։ || Քաղաքք երկոց. կամ քաղաք անտառաց. կամ քաղաք պարհապա- նաց. կամ երգայեցեացն և առուրերեն, քա- ղաք Թշնամեաց։ * Է անուն քաղաքի ցե- ղին յուդայ, և մետասանից կոչի՝ Կարիա- թարիմ քաղաք որդւոցն յուդայ։ Սա յա- ռաջագոյն էր քաղաք գաբաւոնացւոց։ և յետոյ եղև 'ի սահմանս երկուց ցեղին յու- դայ. բենիամինի, և դանայ։ Յես. 18. 14։ Դատ. 18. 12։ 2. Մնաց. 1. 4։ 'Ի քաղաքի յայսմիկ էր ընդարս. և 'ի տան էր տապանն աստուածոյ, յորմէ և կոչեցաւ ըղքաղաքն։ 2. Թագ. 6. 4։ Առ նմա եղև տապանակին 20. ամս. 1. Թագ. 7. 2։ Եւ՛ սորա բնակչաց երկուսն տոհմէ էր ատեբացւոց որդին ովարայ. 1. Մնաց. 2. 50։ Քաղաքս այս է նոյն, որ և կոչի Բաալ. և Կարիաթ բաալ. և Քեաալ. և Քաղաք յարիմայ, որ թարգմանի քաղաք անտառաց։ Յես. 9. 17։ և 15. 9. և 60։ 1. Մնաց. 13. 5։ որ 'ի 6. հանդէսն գրի 'ի մէջ՝ քաղաք գաւաթի փոխանակ գրելոյ՝ քա- ղաք յարիմայ։ 'Ի սմանէ էին ոմանք յեղե- լոց 'ի գերութէ, և մի այսորիկ կոչին որ- դիք կարիաթարիմայ. 1. Եզր. 5. 19։ 2. Եզր. 2. 23։ Դրիճ՝ Կարիաթարիմ. որ ըստ լատինացւոց գրի՝ Կարիաթաիմ, է անուն քաղաքի ցեղին նեփթաղիմայ, որ տուաւ ղեւտացւոց։ 1. Մնաց. 6. 76։ Սա Յես. 21. 32. գրի 'ի մէջ՝ Նոյեմոն. խակ ըստ եօթա- նասնից Թեմմոն։ Եւ՛ երեւի զոլ նոյն, որ կոչի՝ Արիաթ ազգաց, յի անտառ ազ- գաց։ Դատ. 4. 2. և 16։ Դրիճ՝ * Կարիա- թարիմ, է անուն քաղաքի, որ էր յերկրի ցեղին գադայ ընդ հիւսիսականին առ ափն յորդանանու մերձ 'ի ծովն քեներեթայ. առաւել արևելեան յորդանանու, և երթայ ընդ- հարաւ 'ի ծովն աղի։ Յես. 3. 16։ Քաղաքս այս է նոյն, որ և կոչի 'ի մէջ՝ Եղատրթան։ տե՛ս անդ։

Կարիաթբաալ։ || տե՛ս 'ի վեր Կարիաթա- րիմ։

Կարիաթեմ. || Քաղաքք. կամ կոչմունք. կամ ընթերցմանք. կամ համաղխաղմունք։ * Է անուն քաղաքի մովաբացւոց. որ յետոյ մի- ճակեցաւ ցեղին ռուբինի։ Յես. 13. 19։ Երեմ. 48. 1. և 23։ Զայս շինեցին որդիքն ռուբինի. Թուոց. 32. 37. ուր 'ի մէջ գրի՝ Կարիաթեմ. խակ ըստ եբր՝ Կարիաթայիմ։

Կարիեթեմ։ || տե՛ս 'ի վեր Կարիաթեմ։

Կարիոթ։ || Նոյնէ նշանակութեամբ ընդ վեր նոյն։ Է անուն քաղաքի, որ էր յայնկոյս յորդանանու յերկրին մովաբացւոց։ Երեմ. 48. 24. և 41։ Եւ՛ է նոյն, որ Ամովս 2. 2. * գրի՝ քաղաքացն. որ է թարգմանութի բառիս կարիոթ։ Դրիճ՝ Կարիոթ. Յես. 15. 25. Ը կարծեաց ոմանց ոչէ յատուկ անուն այլ քաղաքի 'ի Հրէաստան, զի Կարիոթ, թարգմանի՝ քաղաք. աստի ասելն՝ Կա- րիոթ եսրոն, է ասել՝ քաղաքն եսրոն։ խակ այլք կա կարծեն, թէ կարիոթ է անուն առանձին քաղաքի 'ի Հրէաստան, և է 'ի վիճա- կի ցեղին յուդայ, յորմէ էր յուդա մատ- նիչն. և մի այսորիկ կոչեցաւ իսկարիովտա- ցի. յի այր 'ի կարիոթայ. քանզի իս, թարգ- մանի՝ այր։

Կարկար։ || Ծածկոյթ. կամ համդխաս. կամ օթոց. * Է անուն տեղւոյ. կամ դաշտի, ուր փախուցեալ էին զեբէէ. և սաղմա- նա թագաւորք մադիանու յերկուց գնդաւո- րաց։ Դատ. 8. 10։ Տեղիս այս ըստ հաւա- նականագոյն կարծեաց էր յերկրի ցեղին գադայ յայնկոյս յորդանանու. զի գեդեովն անցեալ առ սուքովթաւ եկեալ ցեղին մա- նասէի ընդ ճանապարհ անապատին արա- բիայ, պատահեցաւ զզաւաներ ոչ յարեւելից կողմանէ համբերեալ նաբեայ. որ է քաղաք ցեղին գադայ, և եհար զնա։

Կարկեդանացիք։ || տե՛ս 'ի ներքոյ Կարկե- դոն։

Կարկեդոն. այ։ || Քաղաք նոր։ Սա երրորդ- ցեալն կոչի՝ Թարսիս, որ թարգմանի ծով։ * Է անուն մեծի ծովեզերեայ մեծ քաղաքի լիբիայ. որև ափրիկէ։ Քաղաքս այս 'ի յառաջագոյն ամենեցուն ամե- րեալ կործանեցաւ. և անխռովք նոր մի- ջև ցայսօր երեւին. բայց յետ ժամանակաց մերձ 'ի նոյն աւերակն փոխանակ նորա յա- ճորդեալ քաղաքն թունիզայ. և կոչի՝ Կար Թագինէ։ Եսայ. 23. 6. և 10։ Բնակիչք քա- ղաքիս այսորիկ կոչին՝ Կարկեդոնացիք։ Եզ- րաս. 23. 12։ Եզեկ. 27. 12։ որ 38. 13. գրի 'ի մէջ՝ Կարկեդոնացիք։

Կարկեդոնացիք ։ Տե՛ս 'ի ներքս Կարկեդոն ։
Կարմել ։ Տե՛ս Կարմելոս ։
Կարմելացի ։ Տե՛ս Կարմելոս ։
Կարմելեա ։ Տե՛ս 'ի ներքոյ Կարմելոս ։
Կարմելոս . կամ Կարմելեա . կամ Կարմել . ձայն ։ Ա զիտութիւն թլփատութեան . կամ գառն թլփատեցեալ . կամ փառաւոր . կամ ծիրանագոյն . կամ հնձնարան ։ Է անուն լերին . որ է 'ի միջնակի ցեղին Իսաքարայ առ ծովուն մեծի . ուստի տարածեալ ձգի ընդ ցեղն Զաբուղոնի մինչև 'ի սահմանս ցեղին Ասերայ ։ Յես. 19. 26։ Առ եղև հռչակաւոր՝ մա յաճախ բնակելով անդ մարգարէին Եղիայի . և Եղիսէի . և վասն բազմաց հրաշիցն , որք եղեն անդ ։ 3. Թագ. 18. 19։ 4. Թագ. 4. 25։ Անդ կալեալ Եղիա զմարգարէսն բահաղու , և կոտորեաց զնոսա 'ի հեղեղ ջուրն կիսոնի . 3. Թագ. 18. 40։ Եւ ասի . թէ լեառն այս էր մեծ , և բարձր , և անտառաբեր . պտղաւէտ , և այգաւէտ . և վասն այսպիսի կատարելութեանց համեմատի գլուխ հարսին . Երգ. 7. 5։ Զաս բաղդատ մանաւանդ յիշէ որ գիրն . Եսայ. 33. 9։ Երեմ. 4. 26։ Ամովս. 1. 2։ Լեառն այս Յես. 12. 22. * գրի Քերմել ։ և Եսայ. 29. 17։ և 32. 15. * Քերմելի։ Երեմ. 2. 7. † Քարմելի։ Դարձ՝ Կարմելոս . կամ Կարմելոս , է անուն լերին , որ էր 'ի միջնակի ցեղին յուդայ ընդ հարաւ կողմն առ անապատին մաոնայ մերձ 'ի ծովն աղի , և մօտ 'ի քաղաքս Քերմել . յորմէ և զայս անուն էառ ։ 1. Թագ. 15. 12։ և 25. 2։ Եւ զի Նաբաղ , և աբիգեա կինն նորա բնակէին 'ի լերինն յայնմիկ . վասն այսորիկ կոչին Կարմելացի , կամ Կարմելեացի ։ 1. Թագ. 25. 4։ 1. Մնաց. 3. 1։
Կարմիր ծով ։ Տե՛ս Ծով կարմիր ։
Կարպոս . ի ։ Է բառ յունական , և թարգմանի , պտուղ . կամ միրգ . կամ բաղդատ . կամ արդիւնք . կամ օգտութիւն ։ Է անուն աշակերտի առաքելոյն պօղոսի , առ որում առաքեալն թողեալ էր 'ի տրովադայ 'ի յարոտագայ զփելոնն , և զգիրս իւր ։ 2. Տիմ. 4. 13։
Կարսոմ ։ ըստ յունաց գրի Կարսոմ ։ Ա ժողովք ։ Է անուն քաղաքի ցեղին եփրեմի , որ տուաւ ղեւտացւոց ։ Յես. 21. 22։ Քաղաքս այս 1. Մնաց. 6. 68. գրի 'ի մեզ՝ Յեկմաամ ։ և [illegible] է նոյն , որ կոչի՝ Եկմաամ . 3. Թագ. 4. 13։
Կարքամիւս ։ Տե՛ս Քարքամիս ։
Կարքեդոնացիք ։ Տե՛ս Կարկեդոն ։
Կափառնաում . կամ Կափառնայում ։ Ա ագարակ ապաշխարութեան . կամ գեղ միխիթարութեան . կամ քաղաքութեան ապաշխարողի . կամ քաղաք գեղեցիկ ։ Է անուն միոյ 'ի քաղաքացն գալիլեացւոց ։ Առ էր մայրաքաղաք գալիլեայ 'ի սահմանս ցեղին նեփթաղիմի , և զաբուղոնի առ ծովեզերբն գալիլեացւոց 'ի մուտս յորդանանու ընդ աջմէ՝ յարևմտից կողմանէ ։ Քաղաքս այս եղև անուանի ընդ երկար բնակութիւն տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի . վասն այսորիկ և քաղաք նորա կոչեցաւ ։ Մատթ. 4. 13։ և 9. 1։ և 11. 23։ Մարկ. 2. 1։ Յովհ. 6. 17։
Կափիեան ։ ըստ այլոց գրի Կաղփեան ։ Ա է անձնագրական եղեալ 'ի բառէն Կաղփի . որ երբայեցերէն նշանակէ , բարբառ բերանոյ . կամ աւետարանող , կամ կատարեալ բերան ։ Եւ է անուն առնն , որոյ որդին յուդայ , որ էր մի 'ի զօրավարացն մակաբայեցւոց , կոչի Կաղփեան . զի որդի կաղփեայ ։ 1. Մակ. 11. 70։
Կափթորիմացիք ։ Երբայեցերէն գրի Կափթորիմ , և թարգմանի , գնդակք . կամ խնձոր . կամ թաթ . կամ ափ տատրակաց . կամ լծակաց ։ Է անուն աշխարհի որդւոց Մեսրեմայ՝ որդւոյ քամայ ։ Ծննդ. 10. 14։ որ 1. Մնաց. 1. 12. գրի 'ի մեզ՝ Քափթորիմացիք ։ Զորոց ասի՝ թէ դուրս բնակութիւն էր յերկրին այլազգեաց՝ 'ի մէջ եգիպտոսի , և երկրին աւետեաց ։ Եւ երևի , թէ սոքա առին զայս անուն 'ի կապադովկացւոց , կամ 'ի գաղիայ , որք եղեալ 'ի գաւառոյ՝ եկին , և բնակեցան անդ ։

ԿԵ

Կեբղաամ ։ 4. Թագ. 15. 10։ ըստ հին՝ և ըստ յունաց գրի՝ Կեբղաամ ։ և թարգմանի՝ յանդիման ժողովրդեան ։ Առ ըստ թարգմանութեան հին երևի գոլ յատուկ անուն մարդոյ . ըստ որում գրի՝ Եւ գամուեցաւ 'ի վերայ նորա Սեղղում որդի յաբիսու՝ և կեբղաամ . և հարին զնա յանդիման ժողովրդեան . և այլն ։ Այլ քանզի յայլում թարգմանութեան գրի եղանակաւս , Եւ գամուեցաւ 'ի վերայ նորա Սեղղում որդի յաբիսու , և եհար զնա յանդիման ժողովրդեան . թուի՝ թէ կրկնութիւն եղեալ է նոյնոյ բառի . զի կեբղաամ է նոյն , որ ասի՝ յանդիման ժողովրդեան ։
Կեդամ ։ Տե՛ս Կեդմա ։
Կեդար . ու . ։ Խաւար . կամ սևութիւն . կամ տրտմութիւն ։ Է անուն որդւոյ իսմայելի՝ որդւոյ աբրահամու ։ Ծննդ. 25. 13։ 1. Մնաց. 1. 29։ Դարձ՝ Կեդար՝ է անուն գաւառի , որ էր յերկրին արաբիկացւոց՝ յարաբիայ անապատին , և զայս անուն էառ 'ի կեդարայ որդւոյ իսմայելի , որոյ ժողովուրդքն բնակէին 'ի վրանս ։ Եւ կոչին որդիք կեդարու ։ Զորոց յիշէ յիշատակն ։ Սաղմ. 119. 5։ Երգ. 1. 4։ Եսայ. 21. 16։ և 42. 11։ և 60. 7։ Երեմ. 2. 10։ և 49. 28։ Եզեկ. 27. 21։
Կեդեմ ։ Տե՛ս Կեդմա ։
Կեդէս ։ Տե՛ս Կադէս . և Կեդեսոն ։
Կեդմա ։ Արևելք . կամ արևելեան . կամ հին . կամ առաջին ։ Է անուն որդւոյ իսմայելի՝ որդւոյ աբրահամու ։ Ծննդ. 25. 15։ 1. Մնաց. 1. 31։ Սորա որդին՝ և ժողովուրդքն կոչին որդիք կեդմեմայ ։ * Եզեկ. 25. 10։ կամ որդիք կեդմոնայ ։ Երեմ. 49. 28։ Եւ դատեա բնակութիւն նոցա էր ընդ արևելակողմն երկրին գաղատացւոց յարաբիայ անապատին ։ Սոքա և կոչին որդիք արևելից ։ Դատ. 6. 3։ և 7. 12։

Կեդմոնեանցիք ։ Յարևելեանք. կմ՝ հնագոյնք. կմ՝ առաջինք ։ Էր անուն միոյ 'ի յազգացն ա֊ռաջնոց բնակչաց երկրին աւետեաց. զորս խոստացաւ Տէր աբրահամու ընծեռել յերկ֊րէ ։ Ծննդ. 15. 19։

Կեդմովթ ։ Տե՛ս Կադեմովթ ։

Կեդասոն ։ Տե՛ս Կադեմովթ ։

Կեդրաւրան ։ Տե՛ս Ոդորամ ։

Կեդրոն. ի. կմ՝ այ ։ Նսեմութիւն. կմ՝ նսեմ ։ Էր անուն հեղեղատի, որ յարևմտից յա֊րևելս ընթանայեալ անցանէ ընդ մէջ քա֊ղաքին եէմի, և լերինն ձիթենեաց. և պատէ զձորն յովսափատու. և զջեղն բե֊նիամենի անձրևայինս 'ի ցերեկն յաւուց ; և այլա երթայ անկանի 'ի ծովն մեռեալ ։ Եւ կոչի սա հեղեղատ կեդրոնի. և ձոր կեդրոնի ։ 2. Թագ. 15. 23։ 3. Թագ. 2. 37։ և 15. 13։ Երեմ. 31. 40։ Յովհան. 18. 1։ Դրձլ՝ Կեդրոն՝ է անուն քաղաքի ցե֊ղին յուդայ, զոր շինեաց կենդեբեոս ։ 1. Մակ. 15. 40։ և 16. 9։ Սա իբր ամենայն է նոյն, որ կոչի գեդօր ։ Դրձլ * է անուն քաղա֊քի ցեղին զաբուղոնի ։ Դատ. 1. 30։

Կեղամթացի ։ է ածանցական եղեալ 'ի բա֊ռէն՝ կեղամթի. որ թարգմանի՝ ապա֊ւէն. կմ՝ պալարումն. և է անուն տեղւոյ, կմ՝ առհմի. յորմէ էր ակլամ զօրավար դա֊ւթի. և վն այսորիկ կոչի՝ Կեղամթացի ։ * 2. Թագ. 23. 25։

Կենդեբեոս. եայ ։ Նախանձ. կմ՝ ատացեալ ցանցոյ. կմ՝ նախանձաւ բղխումն ։ Էր անուն արքունի իշխանի զօրաց, որ էր կարգեալ ծովեզերեայց սահմանակալ յանտիոքայ անտի֊ոքայ որդւոյ դեմետրեայ ։ 1. Մակ. 15. 38։ և 16. 4։

Կենեզ. կմ՝ Կենէզ. ի. կմ՝ այ ։ Բոյնս այս. կմ՝ ազգս այս. կամ ստացուածս այս ։ Էր անուն որդւոյ եղիփազայ՝ որդւոյ եսա֊ւայ. Ծննդ. 36. 11։ 1. Մնաց. 1. 36։ Դրձլ՝ է անուն միոյ յիշխանացն եդովմայ ։ Ծնն. 36. 42։ 1. Մնաց. 1. 53։ Դրձլ՝ է անուն հօր գոթոնիելի կրսեր եղբօր քաղէբայ ։ Յես. 15. 17։ Դատ. 3. 9։ 1. Մնաց. 4. 13։ յորմէ և քաղէբ որդի յեփոնեայ՝ կոչեցաւ կենեզեան. կմ՝ Կենեզացի ։ Յես. 14. 6. և 14։ Իսկ պատ֊ճառն, թէ վն էր քաղէբ. որ է որդի յեփո֊նեայ. կոչի կենեզեան, որովհետև կե֊նեզ ոչ է հայր իւր. և թէ վասն էր գո֊թոնիէլ՝ որ է որդի կենեզի, և ոչ յեփո֊նեայ՝ կոչի՝ եղբայր քաղէբայ, զանազան են կարծիք վարդապետաց ։ Ոմանք ասեն, թէ վասն այսորիկ քաղէբ կոչի կենեզեան, զի Կենեզ էր հօր եղբայր նր. վասն որոյ և գոթոնիէլ կոչի եղբայր քաղէբայ, զի էր հօր եղբօր որդի ։ Իսկ այլք ասեն, թէ Կենեզ էր այր, կմ՝ հանճարոյ քաղէբայ. և վասն լինելոյն նր այր երևելի, քաղէբ կո֊չեցաւ կենեզեան ։ Դրձլ * Կենեզ՝ է ա֊նուն քաղաքի, որ էր 'ի միջնակի ցեղին յուդայ ընդ հարաւակողմն մերձ յեդովմ. 1. Թագ. 27. 10։ Որոյ բնակիչն և ժողո֊վուրդն՝ 1. Թագ. 30. 29. կոչի Կինեցի ։

Դրձլ՝ * Կենեզ է անուն քաղաքի ցեղին նեփթաղիմայ ։ 4. Թագ. 15. 29։ Սա է նոյն որ և կոչի՝ Կադէս.

Կենեզացի. Տե՛ս 'ի վեր Կենեզ ։

Կենեզացիք ։ Նոյն է նշանակութեամբ ընդ վերինոյն ։ Էր անուն միոյ 'ի յազգացն ա֊ռաջնոց բնակչաց երկրին աւետեաց ։ Ծննդ. 15. 19։

Կենեզեան ։ Տե՛ս Կենեզ ։

Կենեցի ։ Տե՛ս Կինեայ ։

Կենեցիք ։ Տե՛ս Կինեայ ։

Կենէզ ։ Տե՛ս Կենեզ ։

Կենքրեա. այ ։ է բառ յունական, և թարգ֊մանի. կորեակ. կմ՝ ունդ մանր ։ Էր անուն նաւահանգստի կորնթացւոց ։ Սա էր Է արևելակողմն առ ծոցովն սարոնիկեայ ։ Գործ. 18. 18։ Որոյ բնակիչքն կոչին Կեն֊քրացիք ։ Հռովմ. 16. 1։

Կենքրացիք ։ Տե՛ս 'ի վեր Կենքրեա ։

Կեսարացիք ։ Տե՛ս Կեսարիա ։

Կեսարիա. բեայ ։ է բառ լատինական, և ելանէ 'ի բառէն՝ կեսար. որ ստուգա֊բանի, հատեալ. կմ՝ հեր. կմ՝ վարս. կամ խաժական ։ Էր անուն քաղաքի գաղիլեաց֊ւոց, և կոչի փիլիպպեայ՝ Կեսարիա, և է նոյն քաղաքն, որ 'ի հնումն կոչէր լայիսա. տե՛ս անդ ։ Դրձլ՝ Կեսարիա՝ պաղեստինա֊ցւոց ասացեալ՝ է անուն ծովեզերեայ քաղաքի. որ էր 'ի պաղեստինեան յերկրի կիսոյ ցեղին մանասէի. և կոչի կեսարիա պաղեստինոյ ։ Եւ ասի՝ թէ զսա շինեաց մեծն հերովդէս 'ի պատիւ օգոստոսի կայսեր ։ Եւ 'ի հնումն կոչէր աշտարակ ստրատոնի. և կեսարիա ստրատոնի ։ Իսկ 'ի վեսպասիանոսէ փլա֊բիանոսէ կոչեցաւ Կոլոնիա հռովմայեցւոց ։ 'Ի քաղաքս յայս սբն պետրոս մկրտեաց զԿ կոռնելիոս հարիւրապետն. Գործ. 10. 1. և 24։ Անդ ագրիպպաս հերովդէս հա֊րաւ 'ի հրեշտակէ. և որդնալից եղեալ՝ սա սատկեցաւ. Գործ. 12. 23։ Եւ 'ի նմա էր տունն փիլիպպոսի աւետարանչի. Գործ. 21. 8։ Եւ անդ սբն պօղոս դատեցաւ առաջի փեղիքսի, և փեստոսի. Գործ. 23. 33։ և 25. 6։ Եւ բնակիչք նր կոչին Կեսա֊րացիք. Գործ. 21. 16։ Քաղաքս այս յետոյ եղև եպիսկոպոսարան, և ապա պատրիարք֊արան ունելով ընդ իւրև զբազում եպիս֊կոպոսունս. և յետ ժամանակաց պատրի֊արգութիւն այն փոխադրեցաւ յերէմ. Դրձլ՝ Կեսարիա՝ է անուն մայրաքաղաքի կապադովկիոյ, և առաջին հայոց ։ Սա յառաջագոյն կոչեցաւ Մաժակ. իսկ յետ ժամանակաց առին զնա հռովմայեցիք. և 'ի յօգոստոս կայսերէ կոչեցաւ լատիներէն Կեսարիա. իսկ այժմ առանձինն բարբա֊ռովն կոչի՝ Ղայսերի ։ 'Ի քաղաքս յայս իջեալ սբն պօղոս քարոզեաց զաւետարանն ։ Գործ. 18. 22։

Կեսնեայ ։ Տե՛ս Կէիլա ։

Կեսլոն. կմ՝ Կէսլոն ։ Յուսումն. կմ՝ խաբէ. կմ՝ սեխենեաց ։ Էր անուն քաղաքի ցեղին յուդայ. որ ասեն յարիմ ։ Յես.

19. 21: և 21. 28: որ 1. Մնաց. 6. 72. կոչի՝ Կեդեսս:

Կեդմանաթայ: || 1. Մնաց. 2. 54: Այսոր՝ ի մէջ երկու բառքն մի եղեալ են, զի գրելի է՝ Կեդ մանաթայ, ըստ որում է՝ ի թարգմանութեան յունաց: Այլ Կեդ՝ բառս կէս՝ է հայերէն. իսկ բառս՝ Մանաթ, է բառ եբրայական, և թարգմանի՝ հանգստութիւն. և է ասել, կէս հանգստութեանց: Եւ է անուն տան, կամ առնմի որդւոցն սաղմոնի՝ որդւոյ ովբրայ՝ որդւոյ քաղէբայ:

Կեմառ. այ: || բեկումն հօր. կամ երկեալ հօր: * Է անուն միոյ յիշխանաց առհմեցն Նաթանիմեայց: 1. Եզր. 5. 30: որ 3. Եզր. 7. 48. գրի ՝ի մէջ՝ Կեմառ, և առ ՝ի յայլ թարգմանութիւնս ոչ երեւի այս բառ:

Կէմառ: || տե՛ս ՝ի վեր Կեմառ:

Կեռոս. այ: || կեռ. կամ կորացումն: * Է անուն միոյ յիշխանաց առհմեցն Նաթանիմեայց: 1. Եզր. 5. 30: որ 2. Եզր. 2. 44. գրի ՝ի մէջ՝ Կերաւոս, և ըստ լատինացւոց՝ Կերոս: Իսկ 3. Եզր. 7. 48. գրի ՝ի մէջ՝ Սարիսա:

Կերգեհել: || տե՛ս Գադեհել:

Կերիա: || 1. Մնաց. 4. 2: Այսոր՝ ի մէջ երկու բառքն մի եղեալ են: Քանզի մանկունք՝ է, է շաղկապ յունական, և նշանակէ, և, բայց վրիպմամբ միացեալ է ընդ հետևեալ բառին՝ Րիա: Այլ՝ Րիա, թարգմանի՝ տեսիլ տն: Եւ է անուն որդւոյ Սուփաղայ՝ յորդւոցն Փարեսի:

Կեփաղ. եայ: || տե՛ս Ոփաղ:

Կեփաս. փայի: || սա եղեալ ՝ի յասորւոց բառէն՝ կեփա, թարգմանի վէմ. իսկ եկեալ ՝ի յունական բառէն՝ կեփալէ, թարգմանի գլուխ: Զայս անուն եդ Քս առաջ առաքելոյն սիմոնի եղբօրն անդրէի առաքելոյն, յորժամ ընտրեաց զնա առաջին և գլուխ երկոտասան առաքելոց իւրոց: Յովհ. 1. 42: 1. Կորն. 3. 22: և 9. 5: և 15. 5: Գաղատ. 2. 9:

Կեփիրա: || կորիւն առիւծու. կամ քանքուն. կամ գիւղ. կամ գղեակ. կամ սանն. և կամ սարերկեն, ուրացութիւն: Է անուն քաղաքի, որ էր ՝ի վիճակի ցեղին բենիամենի ընդ արևմտեան կողմն: Յես. 18. 26: որ 9. 17. գրի ՝ի մէջ Կեփիրոն: Քաղաքս այս է նոյն, որ կոչի Քափիրա. յորմէ էին ոմանք յեկելոց ՝ի գերութենէ: * 1. Եզր. 5. 19: 2. Եզր. 2. 23:

Կեփիրոն: || տե՛ս ՝ի վեր Կեփիրա:

Կեքար. այ: || 2. Թագ. 18. 23: * Սա թարգմանի՝ համառօտ. կամ հարթ. կամ գիւղին: Եւ երևի դաշտ անուն տեղւոյ, որ էր յայն կոյս յորդանանու:

ԿԷ

Կէիլա. կամ Կէիլա. այ: || լուծանող զնա. կամ բաժանող զնա. կամ ոսկեռումն նորա. կամ վերացուցանող խիճերանց: Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ ընդ կողմն արևմտից, որոյ և մերձակայ գաւառն կոչի Կէիլա: Յես. 15. 44: 1. Թագ. 23. 1: 3. Եզր. 3. 17: Եւ զի նախ եղև իշխան ասկէի բնակչաց նր. վասն այսորիկ * կոչի հայր Քէիլայ: 1. Մնաց. 4. 19: ուր և մերառնի կրկնեցեալ գրի ՝ի մէջ՝ հայր կեռեայ. փոխանակ գրելոյ՝ հայր Կէիլայ. իսկ բնակիչք քաղաքիս կոչին՝ Կէիլացիք: 1. Թագ. 23. 12:

Կէիլացիք: || տե՛ս ՝ի վեր Կէիլա:

Կէսխոն: || տե՛ս Կեսխոն.

Կէսն առաւօտին: || տե՛ս Առաւօտին.

ԿԻ

Կիամ: || խոյլ ժողովուրդ. կամ խոյլ զնա: Է անուն քաղաքի, որ էր յերկիրի ցեղին զաբուղոնի հանդէպ եղբայրելոց մերձ ՝ի բեթսեհմելայ: Յուդիթ. 7. 3:

Կիլիկեցիք: || տե՛ս ՝ի ներքոյ Կիլիկիա:

Կիլիկիա. կեայ. կամ կեայ: || թաւալող. կամ թաւալեալ: Իսկ յունարէն նշանակէ, խորգ. կամ մազ: Է անուն գաւառի փոքուն ասիոյ: որ ընդ երկայն տարածեալ ծովի յարևմտից յարևելս. և ունի առ երի ՝ի հիւսիսոյ կողմանէ զտաւրոս լեառն, որով բաժանի ՝ի կապադովկեցւոց՝ և ՝ի փոքուն հայոց. և ՝ի հարաւոյ ծովն կիլիկեցւոց. յարևմտից զպամփիլիա: և յարևելից զսիւրիա: 2. Մակ. 4. 36: Եւ սա այժմ կոչի՝ խարամանիա. և ունի մայրաքաղաք զտարսոն, յորմէ էր սբն պօղոս. ուր և քարոզեաց զՔն: Գործ. 15. 23: և 23. 34: Բնակիչք այսորիկ գաւառի կոչին Կիլիկեցիք. կամ Կիլիկեցիք: Յուդիթ. 1. 7: Գաղ. 1. 21: որ 1. Մակ. 11. 14. գրի ՝ի մէջ՝ Կիլիկեցիք:

Կիմարայ: ըստ ոմանց գրի՝ Կիրամա: || խոյլ ժողովուրդ նր. կամ խոյլ զնա: Է անուն քաղաքի, յորմէ էին ոմանք յեկելոց ՝ի գերութէ: 1. Եզր. 5. 20: Սա երևի դաշտ յերկրի ցեղին բենիամենի. և նոյն՝ որ 3. Եզր. 7. 30. կոչի՝ * Արամա:

Կինա: || սասացուած. կամ դնումն. կամ բոյն. կամ ողբումն: Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ մերձ յեդոմ: Յես. 15. 22:

Կինացիք: || տե՛ս Կինաս:

Կինեայ: ըստ ոմանց գրի Կինեա: || տե՛ս զնշանակութիւն ՝ի Կինա: Է անուն գաւառի, որ էր ՝ի սահմանի ցեղին յուդայ ընդ հարաւակողմն մերձ ՝ի սահմանս ամաղեկայ: Դատ. 4. 11: 1. Թագ. 30. 29: որ 27. 10. * կոչի՝ Կենեզ: Իսկ ժողովուրդք, և բնակիչք գաւառիս այսորիկ կոչին Կինեցիք: Ծնն. 15. 19: Թուոց. 24. 21: ՝Ի սոցանէ էր յոթոր աներն մովսեսի. և տունն նր. և վասն այսորիկ կոչի Կինեցի: Դատ. 1. 16: Յորոց էին և ոմանք, որք բնակէին ՝ի մէջ ամաղեկայ, զորս խնայեաց սաւուղ կոտորել: 1. Թագ. 15. 6:

Կինեցիք: || տե՛ս Կինեայ. և Կենեզ:

Կիպրացիք: || տե՛ս Կիպրոս:

Կիպրոս. րեայ: || է բառ յունական, և թարգմանի՝ նուռ. կամ գեղեցիկ. կամ վայելուչ: Է անուն մեծի կղզւոյ, որ է ՝ի ծովուն մի

ջերկրականի. առ ծոցովն պամփիւլեայ մերձ 'ի Կիլիկիայ, և 'ի Փռիւգիա։ 1. Մակ. 15. 23։ Գործ. 11. 19։ և 21. 3։ և 27. 4։ Սորա բնակիչքն կոչին Կիպրացիք. Գործ. 11. 20։ Կղզիս այս յեբրայեցւոց կոչի՝ երկիր կետիմայ. իսկ այժմ 'ի տաճկաց կոչի՝ Խպրըզ։ տե՛ս և Կիտիմ.

Կիս. սեայ։ || խռան. կմ խուռն. կմ սեխե_ նայ։ Է անուն հօր սաւուղայ արքայի իս րայելի։ 1. Թագ. 9. 1. և 10. 11։ 1. Մնաց. 8. 33։ Դրձլ՝ է անուն որդւոյ յայելի հօրն գաբաւօնի։ 1. Մնաց. 8. 30։ և 9. 36։ Դարձեալ՝ է անուն որդւոյ մոողեայ՝ որդւոյ մերարեայ։ 1. Մնաց. 23. 21։ Դրձլ՝ է անուն որդւոյ աբդիայ՝ յորդւոցն մերարեայ։ 2. Մնաց. 29. 12։

Կիսանեայ։ || տե՛ս 'ի ներքոյ Կիսեայ։

Կիսեայ։ սորա անուանականն է Կիսեա։ || զնշանակութիւն տե՛ս 'ի վեր։ * Է անուն հօր եթանայ ղևտացւոյ։ 1. Մնաց. 15. 17։ որ 6. 44. գրի 'ի մէջ 'ի սեռական հոլովի՝ Կիսանեայ. փոխանակ գրելոյ՝ Կիսեայ։

Կիսոն. կմ Կիսօն. ի։ || նոյն է նշանակութիւն ընդ վերնոյն։ Է անուն հեղեղատի, որ ելեալ 'ի Թաբօր լեռնէ՝ բաժանի յերկուս առուս, որոց մին երթայ ընդ արևելա_ կողմն, և մտանէ 'ի ծովն գալիլեացւոց. և անուն նր Կիսոն աջոյ ասացաւ։ Իսկ միւսն ընդ կողմն արևմտից հոսեալ երթայ անկանի 'ի ծովն մեծ, և անուն նր Կիսոն ձախոյ կոչեցաւ։ Հեղեղատս այս սահմանէ 'ի հարաւոյ կողմանէ զդաշտն զաբուղօնի բաժանելով զնա 'ի ցեղէն իսաքարայ։ Դատ. 4. 7։ և 5. 21։ 3. Թագ. 13. 40։ Սաղ. 82. 10։

Կիսօն։ || տե՛ս 'ի վեր Կիսոն։

Կիվլօս։ || Յայտ. 21. 16։ Է բառ յունական, և նշանակէ զգործին խորանարդ. ք համակողմեան քառակուսի, որպիսի է զառն. և այլք նմանք։ Եւ յայսմանէ ամ ինչ, որ է համակողմեան քառակուսի, կարէ ասիլ Կիվլօս։ Եւ այսպիսի էր քաղաքն սբ վերինն եղէմ, զոր ետես սբն յոհաննէս։

Կիտացիք։ || տե՛ս Կիտիմ։

Կիտիացիք։ || տե՛ս 'ի ներքոյ Կիտիմ։

Կիտիմ։ || խորտակօղ. կմ ոսկի. կմ երանգ։ * Է անուն տեղւոյ, որ յեբրայեցւոց կոչի՝ Երկիր կետիմայ. Եսայ. 23. 12։ Արդ՝ զայսմանէ թէպէտ զանազան են կարծիք. բայց առաւել հաւանականն է բանն որբոյն եպիփանու կիպրացւոյ. և այլոց բազմաց, որք ասեն թէ անուամբս Կիտիմ, կմ Կիտիմ, 'ի սբ գիրս իմանի Կիպրոս կղզին։ Եւ ուրանօր 'ի սբ գիրս գրի՝ Կիտացիք, իմանին կիպրացիք։ Թուոց. 24. 24։ 1. Մնաց. 1. 7։ Եսայ. 23. 1։ Դան. 11. 30։ որ Ծննդ. 10. 4. * գրի Կիտիացիք։ և Երեմ. 2. 10. † Քիտիմացիք։ և Եզեկ. 27. 6. * Քետիմացիք։ Եւ քանզի ոմանք 'ի կիպրացւոց գնացեալ բնակեցան 'ի մակեդոնիայ. վն այսորիկ և մակեդոնիա 'ի յոմանց ասացաւ Կիտիմ. և բնակիչք նր կոչեցան կիտիմացիք։ Եւ այս է այն, որ ասի վասն աղէքսանդրի մեծի. թէ ելեալ յերկրէ կիտիմացւոց. 1. Մակ. 1. 1. ուր 'ի մէջ գրի՝ Քետացւոց։ այլև 8. 5. փոխանակ գրելոյ կիտիմացւոց. գրի՝ Կիտացւոց։

Կիրճ այլազգեաց։ || տե՛ս Նաւիք։

Կիւլիկեայ։ || տե՛ս Կիլիկիա։

Կիւլիկեցիք։ || տե՛ս Կիլիկիա։

Կիւլիկէացիք։ || տե՛ս Կիլիկիա։

Կիւլիկեցիք։ || տե՛ս Կիլիկիա։

Կիւրենեայ։ սորա անուանականն է Կիւրենոս։ || է բառ յունական, և թարգմանի՝ տր։ Է անուն կառավարի սուրիոյ։ Ղուկ. 2. 2։

Կիւրենացիք։ || տե՛ս 'ի ներքոյ Կիւրէն։

Կիւրէն։ || որմ. կմ գերան. կմ ցրտութիւն. կմ հանդիպումն։ Է անուն քաղաքի լի_ բիոյ։ Սա էր գլխաւոր քաղաք գաւառին կիւրենականի, որ է պենտապօլիս։ Եւ երբեմն էր արքեպիսկոպոսարան. իսկ այժմ է ընդ իշխանութբ տաճկաց, և կոչի կո րենա. կմ կարվէննա։ 1. Մակ. 15. 23։ Սորա բնակիչքն. նաև ոմանք յեկելոց անտի հր րէից՝ կոչին Կիւրենացիք. Գործ. 2. 10։ և 6. 9։ 'Ի քաղաքէ աստի էր յասօն, և վասն այսորիկ կոչեցաւ կիւրենացի. 2. Մակ. 2. 24։ Նոյնպէս և Սիմոն, որ եբարձ զխաչն Յի. Մատթ. 27. 32։ Մարկ. 15. 21։ Դրձլ՝ Կիւրէն՝ է անուն այլոյ քաղաքի, որ էր 'ի սահմանս պարսից ընդ իշխանութբ ա_ սորեստանեայց, ուր թագլաթփաղասար վարեաց զդամասկոս 'ի գերութիւն. 4. Թագ. 16. 9։ Եւ է նոյն քաղաքն, որ Ամովս. 9. 7. կոչի՝ Բոթոր։

Կիւրիա։ || է բառ յունական, և թարգմանի, տիրուհի։ Է յատուկ անուն ուրումն տիկնոջ հաւատացելոյ, որոյ տունն էր մերձ յեփեսոս, առ որ սբն յոհաննէս գրեաց զերկրորդ թուղթն կաթուղիկեայս։ 2. Յոհ. 1. և 5։

Կիւրոս. ի։ || իբրև թշուառ. կմ իբրև ժառանգ. և կմ որովայն։ Է անուն արքայի պարսից, որ յետ մահուան դարեհի ար_ քայի որդւոյ արշաւրոյ եառ զթագաւո_ րութիւն բաբելացւոց և քաղդէացւոց։ Սա հրաման ետ հրէից ելանել 'ի գերութենէ, և շինել զտաճարն նր յերուսաղէմ։ 2. Մնաց. 36. 22։ 1. Եզր. 2. 3։ 2. Եզր. 1. 1։ Եսայ. 44. 28։ և 45. 1։ Դան. 1. 21։ և 6. 28։ և 10. 1։

Կղ

Կղեմայ. աւ։ սորա անուանականն է Կղե_ մէս։ || է բառ լատինական, և թարգմանի, գթած. կմ հեզաբարոյ։ Է անուն ա_ շակերտի առաքելոց, որ ընդ սրբոյն պօ_ ղոսի կրեաց զբազում նեղութիւնս 'ի քարո զութեն աւետարանին Քի. Փիլիպ. 4. 3։ Զսմանէ բազումք վկայեն, թէ յետ լինո սի՝ սա յաջորդեաց յաթոռ քահանայապե տութեն 'ի հռոմ։

Կղէոպատրա. այ. կմ եայ։ || է բառ յունա

կան․ և ստուգաբանի, փառք հօր․ կամ փառք հայրենեաց։ Եւ անուն դստեր պտղո-մեայ երկրորդի՝ արքայի եգիպտացւոց։ Ասէ՝ թէ սա էր քոյր պտղոմեայ փիլո-մետորայ, ընդ որում և ամուսնացաւ․ և ընդ նմա վարէր զթագաւորութիւն․ և է այն, որ յիշի Եսթեր․ 11․1։ Դարձեալ է անուն դստեր պտղոմեայ փիլոմետորայ արքայի եգիպտացւոց, որ եղև կին նախ աղեք-սանդրեայ արքայի․ և ապա դեմետրեայ արքայի։ 1․ Մակ․ 10․58։ և 11․9։

Կղէոպաս․ պայ։ || է բառ յունական, և ստու-գաբանի՝ ամենափառ․ կմ ամենագովե-լի։ Եւ անուն հօր յակոբայ առաքելոյ փոքու-կան։ Սա կոչի և Աղփէոս, որոյ կին էր մարիամ քոյր մօր տն, և կոչի՝ մարիամ կղէոպայ։ Յովհ․ 19․25։ Եւ ըստ կարծեաց բազմաց՝ սա էր մին յերկուց անտի, որք ճանապարհորդակից եղեն տն յետ յարու-թե նր․ մինչդեռ երթային յէմմաւուս։ Ղուկ․ 24․18։

Կղօդա։ || յունարէն ստուգաբանի, ձայն բե-կեալ, կմ ողբերգական։ Իսկ լատիներէն նշանակէ՝ կաղ։ Եւ անուն կղզւոյ, որ է մերձ 'ի կղզին կրետէ ընդ հարաւակողմն նր։ Գործ․ 27․16։ Եւ գուցէ սա այն է, որ այժմ կոչի՝ Գոզօ․ կմ Գոզէ։

Կղօդիա․ դեայ․ եաւ։ || է բառ լատինական, և թարգմանի, կաղ։ Եւ անուն ուրումն անկնոջ հռովմայեցւոյ հաւատացելոյ։ 2․ Տիմ․ 4․21։

Կղօդիոս․ գեայ։ || է բառ լատինական, և թարգմանի՝ կաղ․ Եւ անուն կայսեր հռո-մայեցւոց․ յորոյ աւուրս եղև սով մեծ ընդ ամ աշխարհ։ Գործ․ 11․28։ Եւ վն խռո-վութեն իրիք եղելոյ 'ի հրէից 'ի հռոմ, հր-րամայեաց արտաքսել զամ հրէայս 'ի հռո-մայ․ Գործ․ 18․2։ Դարձեալ է անուն հազարա-պետի զօրաց հռոմայեցւոց, և կոչի՝ Կղօդիոս Լիւսիաս։ Գործ․ 23․26։

Կ Ն

Կնիդոս․ դայ․ աւ։ || է բառ յունական, և թարգմանի՝ մեղանախոտ, որ է ազգ ինչ խոտոյ մաքրողական, և լուծողական։ Եւ անուն քաղաքի, որ է 'ի փոքուն ասիոյ 'ի ցամաքակղզւոյն դորիդայ։ Եւ կամ ըստ ոմանց է անուն կղզւոյ, որ է ը մէջ ցամա-քակղզւոյն դորիդայ, և կրետեայ կղզւոյն։ 1․ Մակ․ 15․23։ որ Գործ․ 27․7․ գրի՝ Գնի-դոս։ Եւ սա ըստ ոմանց է այն, որ այժմ կո-չի՝ Ստադիա․ կմ Կապօ կրիոն։

Կ Ո

Կոդամիայ։ || տե՛ս Կադմիէլ։

Կողէմտելէս։ || 2․ Եզր․ 10․24։ Ասա 'ի մէջ երկու անուանն մի եղեալ է․ քանզի գրե-լի է այսպէս, Սողէն, և Տեղէն․ ըստ ս-րբում և 'ի թարգմանութե յունաց գրի՝ Սո-ղէն, և Տեղէն։ Եւ այս յայտնապէս երևի և 'ի մէջ․ 1․ Եզր․ 9․25․ ուր զատաբար գրի Սողոմոն, և Տօղբանէս․ իսկ ըստ ձեզ՝ Սողոմոս, և Տօղբանէս․ զորս ուրոյն ու-րոյն տե՛ս 'ի տեղիս իւրեանց։

Կողոնիայ։ || է բառ լատինական, և թարգ-մանի, օտար ազգաց ամբոխ, կմ բնակութիւն, կմ բնակարան։ Եւ զի 'ի փիլիպպեցւոց քա-ղաքի մակեդոնացւոց բնակեալ էին քաղաքացիք 'ի յատար ազգաց, մանաւանդ 'ի հռոմայեցւ-ւոց․ վն այսորիկ կոչեցաւ քաղաքն կողոնիա։ Գործ․ 16․12։

Կողոսացիք։ || Կողոս․ 1․2։ Եւ անուն բնակ-չաց քաղաքին Կողոսսայ։ Սա է բառ յունա-կան, և ստուգաբանի, պատուհաս․ կամ տանջանք։ Եւ քաղաքս այս է 'ի մեծին փռիւգիայ առ լիկոս գետով անդ՝ ուր մե-տանէ նա 'ի մէանդրոս գետ․ և է ընդ մէջ լաւոդիկեայ, և երապոլեայ։ Եւ այժմ աւերակք նր երևին մերձ 'ի քաղաքն, որ 'ի տաճկաց Խօնէ հիսար կոչի։

Կոնոս։ || տե՛ս Կովլիա։

Կով։ || սա ելեալ 'ի յունական բառեն, կոխս, ստուգաբանի՝ գեղձն ոսկերաց․ կմ գոգ։ Եւ անուն նշանաւոր կղզւոյ, որ է 'ի ծո-վուն յունաց․ որոյ և քաղաքն զնոյն անուն ունի․ և է մերձ 'ի դորիդէ գաւառ փոքուն ասիոյ։ Գործ․ 21․1։

Կովլայ։ || աղխամախ․ կմ յոյս․ կմ ժողով․ կմ գիծ․ կմ կանոն։ * Եւ անուն քաղաքի, որ երևի գոլ 'ի վիճակի ցեղին նեփթաղիմայ։ Յուդիթ․ 15․5։ Եւ թերևս է նոյն քա-ղաքն, որ Յեսու 19․34․ կոչի Իկոկ։

Կովլիա։ || ձայն տն․ կմ թեթևացուցումն, կմ խորովումն տն։ * Եւ անուն ուրումն ղևտացւոյ, որ և կոչի՝ Կոդիտաս։ 2․ Եզր․ 10․23։ Սա 1․ Եզր․ 9․23․ գրի 'ի մէջ՝ Կո-նոս․ իսկ ըստ ձեզ՝ Կովլիա։

Կովս։ || փուշ․ կմ ամառն․ կմ ձանձրութի․ կմ հակումն․ կմ վախճան։ Եւ անուն հօր եղնոփայ և սոբեբայ։ 1․ Մնաց․ 4․8։

Կովրեայ։ սորա անուանականն է Կովրէ։ || կոչող․ կմ ընթերցող․ կմ կաքաւ։ Եւ անուն հօր սաղովմայ ղևտացւոյ։ 1․ Մնաց․ 9․19։

Կոտորած ծնօտի։ || տե՛ս Ծնօտ։

Կորէ։ || զնշանակութիւն տե՛ս 'ի կովրեայ։ Եւ անուն որդւոյ յեմնեայ ղևտացւոյ։ 2․ Մնաց․ 31․14։ տե՛ս և Կորխ։

Կորխ․ այ։ || կնտակ․ կմ կնտութի․ կամ պաղ․ կմ սառն։ Եւ անուն որդւոյ եսա-ւայ 'ի կնոջէ իւրմէ ոլիբամեայ։ Ծննդ․ 36․5։ որ 1․ Մնաց․ 1․35․ գրի՝ Կորէ։ Դարձեալ է անուն որդւոյ եղիփազայ՝ որդւոյ եսա-ւայ։ Ծննդ․ 36․16։ Դարձեալ է անուն որդ-ւոյ իսահառայ՝ որդւոյ կահաթու։ Ելից․ 6․21։ 1․ Մնաց․ 6․22։ Սա ապստամբեցաւ ընդդէմ մովսէսի․ և ահարօնի, և կորեաւ ընդ դաթանայ և աբիրոնի․ Թուոց 16․1։ և 26․10։ Եւ զի որդիք նր ոչ մեռան․ որպէս գրի Թուոց․ 26․11․ այլ 'ի նոցանէ էին ո-մանք դռնապանք տաճարին, և ոմանք սաղ-մոսասացք․ վասն այսորիկ ոմանք 'ի սաղ-մոսացն գունեն, զորս նոքա երգէին, անուանեն որդւոց նր մակագրին․ զի սաղմոսն

41. և 43. և 44. և այլն: Պիրձէ՝ է անուն որդւոյ Քերրոնի: 1. Մնաց. 2. 43: Պղնձէ՝ է անուն հօր մոսաֆամայ: 1. Մնաց. 26. 1:

Կորնթացիք: || տե՛ս ՚ի ներքոյ Կորնթոս:

Կորնթոս: || է բառ յունական, և ստուգաբանի, յագուրդ. կամ յղփութիւն. կամ զարդ. կամ գեղեցկութիւն: Էր անուն հռչակաւոր մայրաքաղաքի բաժանման աքայիոյ. Սա է առ խաթմանի ընդ մէջ երկրորդներոյ. և առափնեայ. ուր սքն ծովուս քաղաքեաց զանտառաւն. Գործ. 18. 1: Որոյ բնակիչքն կոչին Կորնթացիք. առ որս առաքեալն գրեաց երկուս թուղթս կանոնականս: 1. Կորնթ. 1. 2: 2. Կորնթ. 1. 1: Եւ սա այժմ ՚ի թուրքաց կոչի Կորոնթոս:

Կորքոդ: ըստ Հիւ և ըստ արաբացւոց գրի Կորքոր. և ըստ ասորւոց՝ Կորքոդ: || Սա ոչ է յատուկ անուն տեղւոյ, կամ մարդոյ. այլ նշանակէ զայնս մեծագին իրաց վաճառակ լեաց, որպիսիք են կերպասք, բեհեզք, գո հար ակունք. և անօթք պատուականք. որք ասորերէն կոչին նաքան: Եւ մի այ ապիկ զայս բառ զանազան կերպիւ թարգմանեցին թարգմանիչք: Եզեկ. 27. 16:

Կոսդրոս: || է բառ լատինական. և թարգմանի, չորրորդ: Էր անուն միոյ յաշակերտացն առաքելոց. զոր յիշէ սքն պօղոս: Հռոմ. 16. 23:

Կուէ: || տե՛ս Փակուզ:

Կութ. ու. այ: || * Էր անուն միոյ յիշխանաց տոհմիցն նաթանինեայց: 1. Եզր. 5. 32:

Կուսակաժ: || Ե. Մ. կամ ձայն զօրութեան. կամ ձայն անօրէնութեան: * Էր անուն քաղաքի ցեղին յուդայ: Յես. 15. 59:

Կուռնելիոս. կամ Կոռնելիոս. լեայ: || է բառ լատինական. և թարգմանի՝ եղջերիկ. կամ եղջերոյին: Էր անուն հարիւրապետի ՚ի գնդէ, որ կոչէր իտալեացի: Սա էր այր բարեպաշտօն, և երկիւղած յայ. որ քաղաքութիւ սրբոյն պետրոսի ձեռամբ ընդ ամ հաւատոյ ՚ի քս, և մկրտեցաւ: Գործ. 10. 1. և 3. և 7:

Կուսաս: ըստ Հիւ գրի Ուսաս: || ժառանգակից. կամ ժամանակ: Էր անուն միոյ յիշխանաց տոհմիցն նաթանինեայց. 1. Եզր. 5. 30. որ 3. Եզր. 7. 48. նաև ՚ի մեզ գրի՝ Ուսաս. բայց սա ՚ի յայլ թարգմանութիւս ոչ երևի ամ:

Կոփանոս: || տե՛ս Փաւզաս:

Կ Ր

Կրետ: || տե՛ս Կրետէ:

Կրետացիք: || տե՛ս ՚ի ներքոյ Կրետէ:

Կրետէ. կամ Կրետէ. տեայ. տէ: || է բառ յունական, և ստուգաբանի, մարմնեղէն. կամ մարմնական, (և եղանէ ՚ի յունական բառէն Կրէաս. որ թարգմանի, միս:) Էր անուն մեծի կղզւոյ, որ է ՚ի ծովուն միջերկրական նի մերձ ՚ի պելոպոնեսիս, որ է մօտ ՚ի հա բաղաց կողմանէ: Անդ նաւարկեալ եհաս նաւն սրբոյն պօղոսի, մինչ եր թայր ՚ի Հռոմ: Գործ. 27. 7: և 13. և 21: Անդ ամենայն կացուցանէ յառաքելոյն եպս. փոխանորդ իւր: Տիտ. 1. 5: Եւ բնակիչք նր կոչին՝ Կրետացիք. 1. Մակ. 10. 67: Գործ. 2. 11: Տիտ. 1. 12: Կղզին այս ՚ի յունաց աւ ասացաւ. Հեկատոմպօլիս, որ թարգմանի, հարիւր քաղաքեան. զի ունէր զհարիւր քաղաքս: Եւ այժմ տաճ կանդիա. և ՚ի թուր քաց կոչի Կիրիտ: Իսկ բառս Կրետ, Սոփոն. 2. 6. ուր ըստ Հիւ գրի, Կրետոթ: Նոյն պէս և բառս Կրետացիք. Եզեկ. 25. 16: և Սոփոն. 2. 5. տակաւին լինին փոխանակ երկ րի, և բնակչացն փղշտացւոց, ըստ որում թողումք ՚ի նոցանէ եկեալ էին ՚ի կրետայ կղզւոյն. տես ասէն մեկնիչք:

Կրեսկէս: || է բառ լատինական. և թարգմանի. աճեցեալ. կամ աճեցող: Էր անուն միոյ յաշակերտացն սրբոյն պօղոսի: 2. Տիմ. 4. 10:

Կրէտացիք: || տե՛ս Կրետէ:

Կրէտէ: || տե՛ս Կրետէ:

Կրիսպոս: || է բառ լատինական, և թարգմանի, գանգրահեր: Էր անուն ատրաւն ժողովրդապետի հրէից, որ էր ՚ի կորնթոս. զոր մկրտեաց սքն պօղոս: Գործ. 18. 8: 1. Կորն. 1. 14:

Կ Օ

Կօէ: || Յես. 19. 34: ըստ յունաց գրի՝ Իկոկ: Որոյ սկզբնատառն՝ ի. գնի ՚ի մեզ փոխանակ նախդրի. քանզի գրի այսպէս. Եւ անցցէն անդի ՚ի Իկոկ: Արդ՝ Իկոկ թարգմանի՝ գրօշեալ. կամ պատուէրան. կամ օրինադրութիւն: Եւ է անուն քաղաքի, որ էր ՚ի միջնակի ցեղին նեփթաղիմայ ընդ հարաւ կողմն առ ասհմանաւ ցեղին զաբուղոնի, և ասերայ: Սա երևի զալ նոյն. որ Յուդի. 15. 5. կոչի՝ Կոմայ:

Կօհէլէթ: || ժողովող. կամ քարոզող: Էր անուն միոյ ՚ի չորից կանոնական գրոցն սողոմոնի. փոխ. 1: Սա կոչի և Եկլեսիաստէս. տե՛ս անդ:

Կօզիա. զեայ. կամ զիայ: || ձայն տն. կամ թե թևացուցիչ տն, կամ խորամանութիւն: Էր անուն հօր աքիաբայ սուտ մարգարէի: Երեմ. 29. 21: Կուսայեան * է անուն հօր փաթայի յորդւոցն բենիամենի: 3. Եզր. 11. 7:

Կօզիաս: ըստ յունաց գրի՝ Կօզիաս: || առաքելոյն. կամ գաշտպանութիւն. կամ ձայն խոնար հեալ: Էր անուն նախնեաց ղևտացւոց, որ և կոչի Կոզիա: 2. Եզր. 10. 23: Սա 1. Եզր. 9. 23. գրի ՚ի մեզ՝ Սամփաս. իսկ ըստ Հիւ՝ Կողիտաս:

Կօդրոտրոն: || Յուդիթ. 4. 3: Այս ՚ի մեզ եր կու անուանս մի եղեալ է, զի վանկս՝ Կօն, որ ըստ Հիւ գրի՝ Կօնաս. է բառ յունա կան. և թարգմանի, գեղեցիկ. կամ առանք: Իսկ Բեթրոն, որ ըստ Հիւ գրի՝ Բեթթորօ, է անուն քաղաքի, որ և կոչի Բեթորոնեթ, ըստ որում տե՛ս բեթորոն: Որ առաջի անուն ... [illegible]

կռնբեթրձ․ է առեր․ և առաջեցին նորա յետ սահմանս շամրին, և 'ի գիւղօրէս բեթո- րոնի ։
Կոսամ․ այ ։ || Հմայօղ ։ Է անուն հօր ադ- դեայ՝ հօր մելքեայ ։ Ղուկ․ 3․ 28 ։

ՀՈ.

Հաբէլ․ ի ։ || ունայնութիւն․ կամ ընչա- ւորութիւն․ և կամ սարսափեն՝ գոլորշիք ։ Է անուն երկրորդի որդւոյ Ադամայ, ընդ որ նախանձեալ կայենի եղբօր նորա սպան զնա ։ Ծննդ․ 4․ 2․ և 8 ։ Եբր․ 11․ 4 ։ որ Մատ․ 23․ 35․ գրի Աբէլ ։
Հագար․ ու ։ || տես Ագար ։
Հագարացիք ։ || տես Ագարացիք ։
Համան․ այ ։ || տրտունջ․ կամ քրթմնջիւն․ կամ աղմուկ․ կամ խռովիչ ։ Է անուն մեծի իշխա- նի, որ էր երկրորդն արտաշէսի արքայի պարսից․ սա կամեցաւ կորուսանել զազգն հրէից․ և ինքն կորեաւ կախեալ զփայտէն, զոր պատրաստեալ էր վճո մուրթքեի ։ Եսթ․ 3․ 1․ և 6 ։ և 7․ 10 ։ որ 14․ 17․ գրի՝ Աման ։
Համուէլ ։ || գթած․ կամ ողորմած ։ Է անուն որդւոյ փարեսի, որդւոյ յուդայ ։ 1․ Մնաց․ 2․ 5 ։ որ Թուոց․ 26․ 21․ † գրի՝ Յամուէլ ։ իսկ Ծննդ․ 46․ 12․ Յամուելէլ ։
Հայք․ ոց ։ || Տօբ․ 1․ 24 ։ Եսայ․ 37․ 38 ։ Է ա- նուն ընդարձակագոյն գաւառի մեծին ա- սիոյ, որ և կոչի Հայաստան․ և զայս անուն եառ 'ի Հայկայ նախնագոյն հայոց․ յորմէ և ազգն, և բնակիչք նորա կոչեցան Հայք ։ Եւ զի յետ ժամանակաց Արամ որդի հար- մայ յորդւոցն հայկայ զօրացուցեալ զործս քա- ջութեան տարածեալ՝ ընդարձակեաց զաշխարհն հայոց, և տիրեաց գաւառաց բազմաց․ վասն այսորիկ յանուն նորա այլ ազգք կոչեն զՀայս՝ Արմենի․ և զաշխարհն նոցա՝ Արմե- նիա ։ Իսկ եբրայեցիք առեալ զանունն 'ի յարարատեան աշխարհէն, և 'ի լեռնէն, ուր հանգեաւ տապանն նոյի յետ ջրհեղեղին, կոչեն զաշխարհն, և զազգն հայոց՝ Արա- րատ ։ Ծննդ․ 8․ 4 ։ 4․ Թագ․ 19․ 37 ։ Երեմ․ 51․ 27 ։ Արդ՝ հայք, կամ Հայաստան՝ է երկայն տարածեալ ձգի յարևմտից ընդ արևելս 'ի կապադովկիոյ մինչև 'ի մուտս երասխայ 'ի կասպից ծով ։ Եւ բաժանի 'ի մեծ և 'ի փոքր հայք ։ Մեծ հայք, զորմէ միայն լինի յիշումն 'ի սբ գիրս, ունի սահմանս կից յարևելից կողմանէ զմարս, և զկասպից ծով․ 'ի հիւսիսոյ զաղուանս, զվիրս, և զեգերացիս․ յարևմտից զպոնտոս կապադովկիոյ, և զեփրատ գետ, որով և բա- ժանի 'ի փոքուն հայոց մինչև 'ի տորոս լեառն․ իսկ 'ի հարաւոյ զմիջագետս և զա- սորեստան ։ Եւ ունի մեծ հայք լերինս ան- ուանիս, զԱրարատ, ուր հանգեաւ տա- պանն նոյի ։ զՄասիս, որ ձգի մինչև ցկապադովկիա ։ զՄեղուհ լերինն, յո- րոց ելանեն գետքն Եփրատ, և Տի- գրիս ։ զԱնտիտորոս, զոր յերկուս բաժա- նէ Եփրատ ։ զԿորդուաց լեառն, յոր մէ ելանէ Տիգրիս ։ զՏօրոս․ և զնիփատ լե- րինս, որք զՄիջագետս և զասորեստան բա- ժանեն 'ի հայոց ։ զկովկաս, կամ զկաւկաս լեառն, որ զվիրս, և զաղուանս որոշէ 'ի հայոց 'ի հիւսիսոյ կողմանէ ։ և զլերինս կաս պից, որք զմարս բաժանեն 'ի հայոց յա- րևելից կուսէ ։ Ունի հայք և գետս ան- ուանիս մեծամեծս, և մանունս․ զԵփրատ ես․ զՏիգրիս․ և զԵրասխ, որ է գեհոն․ և զՓասիս, որ է Փիսոն․ որք և ելանեն 'ի դրախտէն, զորմէ բազում և մեծամեծ հեղե- նակք ասեն, թէ է 'ի հայս ։ Ունի հայք և ծովս երիս, զծովն գեղամայ, որ այժմ սե- ւանու ծով ասի․ զծովն բզնունեաց, կամ տոսբայ, որ այժմ վանայ կամ ախթամարայ ծով ասի․ զծովն կապուտան, որ այժմ ուրմի․ կամ քաղաքայ ծով ասի ։ Ունի և փոքր աշ- խարհս հնգետասան, որք են այսոքիկ․ Բարձր հայք․ Չորրորդ հայք․ Աղձնիք․ Տուրու- բերան․ Մոկք․ Կորճայք․ Պարսկահայք․ Վասպուրական․ Սիւնիք․ Արցախ․ Փայ- տակարան․ Ուտի․ Գուգարք․ Տայք․ և Այրարատ ։ Ունէր և քաղաքս անուանիս, զԱնի․ զԱրտաշատ, զՎաղարշապատ․ զԱրմաւիր․ զՏիգրանակերտ․ զՏարօն․ զԿարնոյ քաղաք․ և զայլս ։ Եւ բազումք համարին, թէ աշխարհն հայոց է բարձ- րագոյն քան զամ գաւառս երկրի ։ իսկ փոքր Հայք ունի սահման յարևելից կող- մանէ զԵփրատ գետ․ 'ի հարաւոյ զտօ- րոս լեառն, որով բաժանի յասորւոց․ և 'ի կիլիկեցւոց․ յարևմտից զկապադովկիոյ․ իսկ 'ի հիւսիսոյ զպոնտոս կապադո- վկիոյ ։ Եւ ունի փոքր հայք լերինս, և գետս․ և քաղաքս բազումս ։ Եւ բաժա- նի յԱռաջին․ և յերկրորդ հայք ։ իսկ այժմ բովանդակ հայաստան է ընդ մասին մի տէրութեան օսմանցւոց․ և ընդ մասին մի ընդ իշխանութեամբ պարսից ։
Հանդրուան ։ || տես Եպիրօթ ։
Հանդրուանք ոսկեկայ ։ || 2․ Օրին․ 1․ 1 ։ ասա թ․ նից գրի՝ Հանդրուանք և Ոսկեհանք․ իսկ յայլում թարգմանութեան գրի՝ Ասերոթ, ուր ոսկի բազում է ։ Եւ սա 'ի մէջ եղեալ է կրկնումն նոյնոյ բառի, քանզի գրի՝ և Ասերոթայ, և հանդրուանացն ոսկեկայ․ վասն զի ասերոթ թարգմանի հանդրուանք ։ Արդ երևի՝ թէ սա իցէ նոյն ընդ ասե- րոթթայ, որ էր յապաստան արաբիայ, ուր եղև չորեքտասաներորդ իջևան որդւոցն իէլի յանապատի․ ուր գրի Թուոց․ 33․ 17 ։
Հանդրէն անդունդք ։ || ըստ ոմանց ասի Հա- դրիա․ իսկ ըստ լատինացւոց գրի՝ Ադրիա ։ Է անուն քաղաքի, որ է յիտալիոյ մերձ 'ի վենետիկ քաղաք․ յորմէ ծովն նորա առեալ զանուն կոչեցաւ ծով ադրիական, որ և ասի, ծով վերին ։ Եւ այժմ կո-

չի

չի ծով Վենետիկոյ. և խորշ ադրիական: Զի է իբրև խորշ իմն, կամ ծոց, որ ընդերկայն տարածեալ ձգի 'ի հիւսիսոյ ընդ հարաւ. և բաժանէ զիտալիա 'ի դալմատիոյ, և յեպիրոսէ: Իսկ առաքեալն, կամ հարաւային մասն նորա կոչի Հոնդրբին անդունդք, և այժմ ասի ծով յոնիական, որ տարածել ձգի 'ի սիկիլիոյ մինչև 'ի կրետէ կղզի, և է 'ի մէջ պելոպոնեսոյ, և իտալիոյ: Ընդ այն պտոյտ կրեաց զնաւաբեկութիւն: Գործ. 27. 27:

Հասուածոյ: || լռութ նորա. կամ փութացումն նորա: Է անուն միոյ յիշխանաց առնմից եւեւ լեալ 'ի գերութենէ ընդ զօրաբաբելի: 3. Եզր. 7. 22: Սա երևի գոլ նոյն, որ 10. 18. գրի 'ի մէջ Ասամ. իսկ ըստ հեբ՝ Եռաամ

Հ Ե

Հեբրայեցիք: || տե՛ս Եբրայեցիք:

Հեգեմոնիդէս: || 2. Մակ. 13. 24: է բառ յունական, և թարգմանի, իշխան, կամ նախարար: Եւ ոչ է յատուկ անուն, այլ ա_ծականն անուն ինչ 'ի վ֊ յուդայի մակաբեի: Սակայն աստ 'ի մէջ բանին խանգարեալ է 'ի գրչաց. և բառս հեգեմոնիդէս եղեալ է իբրև յատուկ անուն այլոյ ուրումն. քանզի գրի, Փտղոմէոս զմակաբէն. Եւ ծախողոյն եւս յոյժ զնա 'ի վերայ նորա քան զառաջինն. Եւ եթող անդ զօրագլուխ 'ի վերայ աշխարհին զհեգեմոնիդէս 'ի տօրայ մինչ 'ի գերար, որ գրելի է այսպէս, Փտղոմէոս զմակաբէն, եւ ծախողոյն եւս յոյժ զնա 'ի վերայ նորա քան զառաջինն. եւ եթող անդ զօրագլուխ 'ի վերայ աշխարհին եւ հեգեմոնիդէս 'ի պտղոմայիդայ մինչ 'ի գերար: Յանախորդս արքայ փառաւորեաց զմակաբէ. և ոչ միայն եթող զնա լինել զօրագլուխ, այլև արար զնա հեգեմոնիդէս, այսինքն, կամ նախարար 'ի վ֊ աշխարհին հրէաստանի:

Հեգնա: || հանդիստ. կամ վկայութիւն. կամ յանձնառականութիւն: * Է անուն կնոջն Հռագուէլայ աներոյն տօբիայ: Տոբ. 7. 2. և 10. 13:

Հեման: || զօրք. կամ զօրութիւն. կամ ցաւ: * Է անուն միոյ յիշխանացն եդովմայ: Ծննդ. 36. 41: որ 1. Մնաց. 1. 52. * կոչի Եմա:

Հեղեղատն, յորում գտանին ընտրեաց հինգ քարինս ողորկս. 1. Թագ. 17. 40. եղանէ 'ի լերանցն հրէաստանի, և անցեալ հոսեալ ձորոյն եղօմայ երթայ ընդ հիւսի_սահմանն ցեղին դանայ, և ապա մերձ 'ի քաղաքն յամնիա մտանէ 'ի ծովն մեծ: Եւ ըստ ոմանց սա է այն, որ յիշի 1. Մակ. 16. 5:

Հեղեղատ արևմտից: || տե՛ս Բեսոր:

Հեղեղատ բասորայ: || տե՛ս Բեսոր:

Հեղեղատ եգիպտոսի: || տե՛ս Բեսոր:

Հեղի. Հեղեայ: || վերացումն. կամ նուիրումն. կամ զինուորեալ: Է անուն քահանայի մեծի յորդւոյն իթամարայ՝ որդւոյ ահարոնի: Սա դատաւոր եղև ամս քառասուն: 1. Թագ. 1. 3: և 4. 18: որ 14. 3. փոխանակ գրելոյ՝ Հե_ղեայ. գրի 'ի մէջ՝ Եղեայ: Գուշակեալ * է անուն որդւոյ Թովկեայ՝ որդւոյ սու_փեայ: 1. Թագ. 1. 1: որ 1. Մնաց. 6. 34. կոչի՝ Եղիէլ: Գ. Նորա՝ Հեղի՝ է անուն որդւոյ մատաթայ. Ղուկ. 3. 23: Սա այլով ան_ուամբ կոչի Յովակիմ. և է բնական հայր Մարիամու ածածնին. և աներ Յովսե_փայ ածահօրն:

Հեղիա: || զօրութիւն տն. կամ ցաւ տն. կամ ած տր. կամ հզօր տր: Է անուն որդւոյ երոամայ, որ էր մի յիշխանաց առնմից ցեղին բենիամինի: 1. Մնաց. 8. 27:

Հեղիոդորոս. ի. կամ րոյ: || է բառ յունա_կան, և ստուգաբանի, արեգական տուրք. կամ պարգև: Իսկ եբրայեցերէն կարէ նշանակել, ցաւ ծննդեան: Է անուն հանդերձապետի արքային սելևկեայ եղբօր անտիոքայ եպիփանեայ: Սա առաքեցաւ 'ի նմանէ յեմ վն գանձի տան տն. 2. Մակ. 3. 7. և 33. և 40: և 5. 18:

Հեմատարին: || 1. Մնաց. 2. 53: Աստ 'ի մէջ սկզբնականն հէ, դնի փոխանակ շաղկա_պիս եւ, ըստ որում հէ 'ի յոյն բարբառն նշանակէ եւ: Իսկ Մատարին, որ ըստ հեբ գրի՝ Մատարաիմ, է բառ եբրայական, և թարգմանի՝ անկողինք. կամ մերձեցօղք 'ի բարեկամ, կամ յղեկեր, կամ 'ի հովիւ, կամ 'ի չարութիւն: Եւ է անուն տան, որ էր 'ի առնմէ կարիաթարիմայ՝ յորդւոցն սաղ_մոնայ:

Հեմաս: || տե՛ս Եմմէի:

Հերմա. մեայ: || նզովք. կամ աւերումն. կամ ուղակումն. կամ ցանց. կամ նուիրեալ: Է անուն արքայանիստ քաղաքի քանանացւոց, որ նախ միջնակեցաւ ցեղին յուդայ, և յետոյ տուաւ ցեղին շմաւոնի: Յես. 12. 14: որ 15. 30: և 19. 4. գրի 'ի մէջ՝ Երմա: և 1. Մնաց. 4. 30. Երմայ: Քաղաքս այս է նոյն, որ Դատ. 1. 17. գրի 'ի մէջ՝ Ափեթ. իսկ ըստ հեբ Սեփեթ: Գ. Նորա՝ Հերմա՝ է ա_նուն քաղաքի, որ էր 'ի սահմանի ցեղին յուդայ մերձ 'ի ծովն մեռեալ: Թուոց 14. 45: 2. Օրին. 1. 44: Քաղաքս այս է նոյն, որ և կոչի Արադ. զոր առին որդիքն իս_րայելի, և կործանեցին զնա, և կոչեցին զանուն նորա հերմա, կամ հորմա, այն է նզովք: Թուոց 21. 3:

Հերմեայ: || տե՛ս 'ի վեր Հերմա:

Հերմէս: || է բառ յունական, և թարգմանի փայլածու. իսկ ըստ որում ելանէ 'ի բառէն Երմէնևս, ստուգաբանի ճարտասան, կամ թարգման: Է անուն կռոց, զորմէ հեթանոսք առասպելաբանէին, թէ իցէ որդի դիոսի. և վն այսորիկ կոչեցաւ 'ի յունաց Հերմէս, այն թարգման. զի համարեացեալ լինէր, թէ սա իցէ աստ ճարտարա_խօսութեան, և յայտնօղ մարդկան զկամս այլոց չաստուածոց: Նոյն լիւաւորացիք իբրև տեսին՝ թէ պօղոս էր յառաջադէմն, և առաջակայն ատենաբանական բանիցն, զոր քարոզէր, համարեցան՝ թէ նա իցէ հերմէս. և վասն այսորիկ կոչեցին զնա այսու անուամբ: Գործ. 14. 11: Սա 19. 35. * կոչի

Գինեպանակս, ցը գինւոյ զաւակ։

Հերմոգինէս ։ || Յունարէն ստուգաբանի, 'ի փայլածանէ ծնեալ, կամ շաղկու ծնունդ. կամ ապաւէնի ծննդեան։ Էր անուն ազգաւ ասիացւոյ, զորմէ ասէ, թէ էր մի ոմն 'ի Քն քարոզութեան առաքելոյն յանձնեալ մեծի. բայց յետոյ անտանելով զնա ապաւինաւ վն հաւատոյ հրաժարեցաւ 'ի նմա ունելոյ նմա. 2. Տիմ. 1. 15։

Հերմոն. լեառն. || Նշանակէ. կամ կործանումն։ Է անուն լերին, որ 'ի լեռնէն Լիբանանու տարածեալ ձգի մինչեւ 'ի լերինն Գաղաադու. եւ է 'ի սահմանի կիսոյ ցեղին Մանասէի յայնկոյս Յորդանանու, բաժանելով զնա յարաբիոյ։ Եւ 'ի հնումն էր մասն թագաւորութեան Ովգայ արքային Բասանու։ 1. Մնաց. 5. 23։ Սաղմ. 88. 13։ եւ 132. 3։ Կոչի եւ այս 2. Օրին. 3. 8։ Յես. 11. 3։ *Կոչէ Ամորհեա. Զոր փիւնիկեցիքն անուանեն Սանիոր. եւ ամորհացիքն անուանեալ զնա Սանիր. որպէս 2. Օրին. 3. 9։ 1. Մնաց. 5. 23։ Կոչի սա եւ բաղահերմոն. որ 'ի միջ' Դատ. 3. 3. գրի՝ Բաղհերմոն. եւ կոչեցաւ այսպէս վն մեհենին բահաղու, որ էր շինեալ 'ի վր նր։ Կոչի սա եւ Սեհոն. 2. Օրին. 4. 48։ Եւ սա գիտելի է, զի են ոմանք, որք կարծեն, թէ Հերմոն իցէ եւ անուն այլոյ լերին, զորմէ ասեն լինիլ 'ի դաշտին մեծի 'ի միջնակի ցեղին Իսաքարայ. եւ կոչի՝ լեառն փոքր. Սաղմ. 41. 7։ Բայց այս ոչ ունի զհաստատութիւն. Դրձլ՝ Հերմոն. 3. Մակ. 5. 1. եղեալ 'ի յունական բառէն Հերմէս. ստուգաբանի. նշանակէ անկողնոց, կամ հաստատութեան։ Եւ է անուն փղապետին պտղոմեայ արքային եգիպտացւոց։

Հերովդէս. դէի. կամ դէ։ || Յունարէն ստուգաբանի. փառք մորթոյ. կամ մորթովք պարծող. կամ լեառն փառաց, կամ ժայռութիւն. եւ կամ առաքելոյն, վիշապ հսկայն։ Էր անուն արքայի հրէաստանի հօր արքելայոսի. սա բստ կարծեաց ոմանց էր ազգաւ եդոմայեցի, եւ վարժեալ հռոմայեցւոց օրէնսք. եւ կոչեցաւ հերովդէս մեծ։ Յաւուրս սորա ծնաւ փրկիչն աշխարհի, զոր եւ կամեցաւ սպանանել ընդ մանկանցն բեթղեհեմի, զորս կոտորեաց։ Մատթ. 2. 1. եւ 13. եւ 16։ Ղուկ. 1. 5։ Դրձլ՝ Հերովդէս է անուն այլոյ արքայի որդւոյ վերոյասացեալ հերովդէի մեծի։ Սա մականուանեալ կոչեցաւ Անթիպաս հերովդէս, եւ էր չորրորդապետ աշխարհին գալիլեացւոց։ Սա եառ զկին եղբօր իւրոյ փիլիպպոսի զհերովդիադա, եւ սպան զյովհաննէս մկրտիչն, եւ արհամարհեալ զՔրիստոս, եարկ զնովաւ հանդերձ սպիտակ։ Մարկ. 6. 14. եւ 17։ Ղուկ. 3. 1։ եւ 23. 11։ Դրձլ՝ է անուն այլոյ արքայի որդւոյ արիստաբուլոսի եղբօր անթիպաս հերովդէի։ Սա յետ մահուան անթիպասայ թագաւորեաց փոխանակ նր. եւ կոչեցաւ Ագրիպպաս հերովդէս։ Որ զյակոբոս զեղբայրն յովհաննու սպան սրով. եւ կալաւ զպետրոս. եւ եդ 'ի բանտի։ Եւ յետոյ հարաւ 'ի հրեշտակէ տն, եւ որդնալից եղեալ սատակեցաւ։ Գործ. 12. 1. եւ 2. եւ 3. եւ 23։ Եւ սորա որդի նր թագաւորեաց փոխանակ նր. եւ կոչեցաւ բստ անուան հօրն ագրիպպաս հերովդէս՝ մինչ անուանեալ փոքր։ Եւ յառաջ նր սա կացուցաւ սբն պօղոս։ Գործ. 26. 2։

Հերովդիա. կամ Հերովդիադա. այ։ || Նոյն է նշանակութիւն ընդ վերնոյն։ Էր անուն կնոջն փիլիպպոսի չորրորդապետի, որ յետոյ եղեւ ապօրինաւոր կին անթիպաս հերովդէի եղբօր փիլիպպոսի։ Մատթ. 14. 3. եւ 6։ Մարկ. 6. 19։

Հերովդիանոսք. աց. օք։ || Նոյն է նշանակութիւն ընդ վերնոյն։ Էր անուն աղանդաւորաց ոմանց հրէից։ Մատթ. 22. 16։ Մարկ. 12. 13։ Զսոցանէ զանազան են կարծիք. ոմանք ասեն, թէ հերովդիանոսք կոչեցան այնոքիկ. որք զհերովդէս արքայն հրէաստանի իբրեւ զմեսիայ համարէին։ Իսկ այլք ասեն, թէ որք էին հետեւողք աղանդոյն յուդայի գալիլեացւոյ, եւ կոչեցան հերովդիանոսք վն զաղտեղին, որ էր ընդ իշխանութեամբ անթիպաս հերովդէի։ Բայց այլք եւս կարծեն, թէ հերովդիանոսք կոչէին արքունի սպասաւորքն հերովդէի արքային. որք էին յեղյեալ 'ի միջ հրէից։

Հերովդիոն. այ։ || Յունարէն ստուգաբանի. առաքելութեան յունին։ Էր անուն ազգականի սբյն պօղոսի. որում ողջոյն մատուցանէ առաքեալն։ Հռոմ. 16. 11։

Հ Ի.

Հիդասպէս։ բստ Յնից գրի՝ Հիդասպեն։ || Ծանօթութիւն խաչին, կամ փոփոխութիւն։ Յուդթ. 1. 6։ Է անուն գետոյ, որ բստ հաճանական կարծեաց երեւի զօրլ այն, որ է 'ի սահմանս երկրին պարսից. եւ նոյն է այժմ, որ հասարակ անուանեալ կոչի՝ Ուղայ. Դան. 8. 2։ Իսկ յատուկ անուանք՝ Ուլայի. եւ բստ թարգմանութեան ասորւոց գրի՝ Եւլէոս։

Հիմենոս։ || Յունարէն ստուգաբանի, երգ հարսանեաց։ Է անուն ուրումն եփեսացւոյ, որ քարոզութբ առաքելոյն պաշտօն հաւատոյ 'ի Քն. եւ յետոյ ստահակ 'ի մոլորութե ուրացողաց զյարութե մեռելոց՝ բանադրեցաւ յառաքելոյն։ 1. Տիմ. 1. 20։ 2. Տիմ. 2. 17։

Հ Ն.

Հնդիկք. հնդկաց։ || Եսթ. 1. 1։ եւ 3. 12։ 1. Մակ. 8. 8։ Է անուն ազգի եւ բնակչաց գաւառին, որ կոչի հնդկաց աշխարհ. եւ այժմ Հնդկաստան. կամ Հնդուստան ասի. եւ եբրայեցերէն՝ Հօդու կոչի. որ թարգմանի, գովութիւն, կամ խոստովանութիւն. կամ վայելչութիւն. կամ գեղեցկութիւն։ Այդ՝ Հնդիկք. կամ Հնդկաստան է ընդարձակագոյն գաւառ մեծին ասիոյ. եւ ունի սահմանս յարեւմտից կողմանէ զգետն Հնդոս, յորմէ եւ զանուանն եառ. 'ի հիւսիսոյ զերկրին եմաւոն, որով եւ բաժանի 'ի սկիւթիայ. յարեւելից կուսէ ունի սահմանակից ըզ

թագաւորութեան ամենեցունց • իսկ 'ի հա_
րաւոյ ունէր զծովն Հնդկաց : Եւ է հնդիկք
բաժանեալ յերկուս աշխարհս • զորս բաժա
նէ գանգէս գետն : Մին է յայնկոյս գե
տոյն ընդ կողմն արեւելից • իսկ միւսն յայս
կոյս գետոյն՝ ընդ կողմն արեւմտից • Դի
ճառս յայս է յանձախութեան ականց պատ_
ուականաց, և ազնիւ ոսկւոյ : Սա կոչի և
Սոփիր, կմ Սոփերա : * Յոբ. 28. 16 : Անգր
տուապէր տարեքին զեաւս բերել անտի : 3.
Թագ. 9. 28 : 2. Մնաց. 8. 18 : Պատճառս այս
կոչի և ոսկիիր : 3. Թագ. 22. 49 : Նաև Ու_
փազ • Դան. 10. 5 : Եւ սորա մի գաւառն
այժմ կոչի բանգալա, յորում է առատու
թեան բարեաց բաղձանաց : տե՛ս և Եթեովպիա :

Հ Ո

Հոլոփեռնէս : || զօրութիւն նոր • կմ խոստովա_
նութիւն նորա : * Է անուն ուրուամն ջնաւոց
ւոյ : 3. Եզր. 10. 13 :

Հոլոփեռնէս • նեայ : || Երբայեցերէն և ասո
րերէն տառապանք, հզօր եղեան • բայց
զի սա է բառ պարսից, վասն այնորիկ տառ
ճել գրեցան առուագարանի 'ի բարբառս
նց, խորտակող զբարկութիւն • կմ օձ • կամ
առաջնորդ տառապանաց : Է անուն զօրա_
գլխի զօրաց Նաբուգոդոնոսորայ արքային
Ասորեստանեայց, զորոյ զգլուխն էհատ
Յուդիթ գաւառաւ մերձաւորաց : Յուդի. 2. 5 :
և 13. 10 :

Հոռոմք • ոց : || 1. Մակ. 1. 1 : Թէպէտ այս
բառս ոչ երեւի առ 'ի յայլ թարգմանութիս •
սակայն երեւեալ է 'ի միոջ առ 'ի նշանակել
զընակիչս Թրակիոյ գաւառին, որոյ մայր
քաղաքն է մեծն Կոստանդնուպօլիս • և
առ աշխարհս հոռոմոց • իսկ այժմ կոչի ռո
մանիա, կմ հոռոմստան • և է սահմանա_
կից աշխարհին յունաց, որ է մակեդոնիա :
Արդ՝ յաւելն, որ Քաղաքաբնակք յետ նոցա
'ի վերոյ յունաց աշխարհին, և հոռոմոց, յայտ
առնէ՝ թէ ալեքսանդր, որ էր արքայ մա
կեդոնացւոց, ոչ կարէր անցանել • և տիրել
ասիոյ • և յաղթել դարեհի արքային պար
սից • եթէ ոչ նախ թագաւորեալ էր 'ի
վերայ աշխարհին հոռոմոց, որ Թրակիոյ : իսկ
թէ ուստի յառաջեցաւ զԹրակիա կոչել
հոռոմք, կմ հոռոմստան, և զբնակիչս նր
հոռոմս, այս է պատճառն • զի յորժամ
մեծն կոստանդիանոս զաւրութեան հռովմայ
եցւոց փոխադրեաց 'ի գաւառն յայն • բա
զումք 'ի հռովմայեցւոց փոխեցան անդր ընդ
նմա • և յայս թէ Թրակիա եղև աշխարհ
հռովմայեցւոց : Եւ վասն այսորիկ Թարգ_
մանիչքն մեր փոխանակ գրելոյ հռովմայե
ցիք • գրեցին Հոռոմք • Յով. 11. 48 • բա
րոյ 'ի ժամանակս Իւրեանց անուամբ
հռովմայեցւոց էր 'ի հոռոմստան, որ 'ի Թրա
կիայ : Եւ զի մեծ մասն զնակչաց նր էին
յոյնք • և անուն այն յետ ժամանա_
կաց եղև յունաց • վասն այնորիկ յոյնք կո
չեցան հոռոմք • և սահմանակիցք նց հայք •
կոչեցան՝ հոռոմք :

Հովիտ աղտից : || տե՛ս Գաբաղեմ :
Հովիտ Թագաւորաց : || տե՛ս Շաւէ :
Հովիտ կաղնեաց : || տե՛ս Եղա :
Հովիտ Հսկայից : || Է անուն ձորոյ • կմ հով
տի, որ յերկին ընդ հիւսիս Երուսաղէ
մայ ընդ ցեղին փղշտացւոց մինչև 'ի ցեղն
Եփրեմի : Անդ ժողովեցան այլազգիքն պա
տերազմել ընդ Դաւթի • 1. Մնաց. 11. 15 :
և 14. 9 : Սա կոչի և հովիտ ռափայնոց •
2. Թագ. 23. 13 : և հովիտ տիտանաց • կամ
տիտանացւոց • 2. Թագ. 5. 18 : և 22 :
Հովիտ որդւոյն Ենովմայ : || տե՛ս Գեհեմն :
Հովիտ ռափայնոց : || տե՛ս Հովիտ Հսկայից :
Հովիտ տիտանաց : || տե՛ս Հովիտ Հսկայից :
Հովիտք : || տե՛ս Եղա :
Հովիտ օրհնութեան : || 2. Մնաց. 20. 26 : Է անուն
հովտի, որ մերձ էր յանապատն Թեկուեայ
'ի միջնակի ցեղին յուդայ :
Հովն : || տե՛ս Աւոր :
Հովր : || լեառն • կմ լեռ • կմ ցուցանող : Է
անուն լերին, որ է 'ի սահմանս երկրին Ե_
դովմայ • և երկրին քանանացւոց • ուր եղև
երեսներորդ չորրորդ իջեւանն որդւոցն
Իսրայէլի յանապատին : Անդ եւ ահարոն քահա
նայապետ վախճանեցաւ ... :
Թուոց 20. 22 : և 33. 37 :
Հուս : || խորհուրդ • կմ փախուստ • և կմ տառ
պեալ, ամենեւին : Է անուն որդւոյ արա
մայ՝ որդւոյ սեմայ : Ծննդ. 10. 23 : 1. Մնա
ցոց. 1. 17 :

Հ Ռ

Հռաամ : || գութ • կմ ողորմութիւն • և կամ
տարերերեն, բարեկամ : Է անուն որդւոյ
սեմայ՝ որդւոյ քեբրոնի • 1. Մնաց. 2. 44 :
Հռաբա • այ : || մեծ • կմ բազմութիւն • կմ կռիւ :
Է անուն արքայանիստ քաղաքի ամոնաց
ւոց : Երկ. 49. 3 : Աւրինա. 1. 14 : Քաղաքս
այս է. նոյն, որ կոչի Արաբաթ • տե՛ս անդ :
Դրդ՝ Հռաբա • Աւրինա. 6. 2 • ոչ է անուն
տարբեր քաղաքի 'ի յերկրին Թայ • այլ ասելն՝
Աւրինակ՝ ասէ 'ի մեծն Եմաթայ հռաբայ, է ա_
սել, մինչև 'ի յեմաթ մեծ • զի հռաբա թարգ
մանի՝ մեծ :
Հռաբաթ : || տե՛ս Արաբաթ :
Հռաբիա • այ : || լայնութիւն նր • կմ ընդար
ձակութիւն նր • կմ հրապարակ նր : * Է
անուն որդւոյ Եղիեզերայ՝ որդւոյ մով
սէսի : 1. Մնաց. 23. 17 : որ 24. 21 : և 26. 25 •
գրի 'ի միոջ՝ Արիա :
Հռագաւ : || տե՛ս Հռագուէլ :
Հռագուէլ : || տե՛ս Հռագաւ :
Հռագեմ : || բարեկամ • կմ բարեկամութեան •
կմ ծիրանագոյն : * Է անուն որդւոյ ա_
դայի : 1. Մնաց. 2. 47 :
Հռագէս : || մերձ • կմ գիրգութիւն : Է անուն
քաղաքի, որ էր յերկրին մարաց ընդ հա
րաւակողմն մերձ 'ի սահմանս լերանցն պար
թեւաց • և զայս անուն առեալ երեւի 'ի
գաւառէն հռագաւեայ, յորում էր շինեալ •
և կամ 'ի լեռնէն, ուր էր քաղաքն երկրա
ւոնայ հեռի 'ի նմանէ իբրու երկուց ա_

ճուրց Ճանապարհաւ : Տօբ. 4. 1: Քաղաքս այս կոչի և Ռագաւ . և Ռագաւէ, և Ռագուէլ : Տօբ. 1. 15: և 4. 21: և 6. 10: Իսկ բնակիչք նր կոչին Ռագաւեցիք: Տօբ. 6. 13:

Ռագաւեայ : սորա անուանակոչին ը ոմանց գրի Ռագաւէ : || ընկեր, կմ հովիւ նր. կմ անբաժանութիւն նր: Էր անուն գաւառի որ էր յերկրին մարաց յորում էր քաղաքն Ռագեսս : Յուդիթ. 1. 5:

Ռագաւեցիք : || տես Ռագեսս :

Ռագուէ : || տես Ռագեսս :

Ռագուէլ . կմ Ռագուէլ . ելայ . կմ իլի : || հովիւ այ . կմ բարեկամ այ . կմ բնակութիւն յայ : * Էր անուն որդւոյ եսաւայ ՚ի բաս_ սեմաթայ կնոջէ իւրմէ : Ծննդ. 36. 10: 1. Մնաց. 1. 35: Դարձեալ է անուն քրմի մադիա_ նացւոց աներոյն մովսէսի : Ելից. 2. 18: Թուոց. 10. 29: որ Ելից. 3. 1: և 18. 1. կոչի Յոթոր: Դարձեալ է անուն աներոյն տոբիայ որդւոյ տոբիթայ : Տօբ. 3. 7. և 25: և 10. 8:

Ռագուայի : || զեղանօղ . կմ տխրօղ: Էր անուն հինգերորդի որդւոյ յեսսեայ՝ և եղբօր դաւթի: 1. Մնաց. 2. 14:

Ռադիայ : || տես Ռեբեայ :

Ռաթիմա : || տես Ռէում բաաղկեմ :

Ռաիէլ : || 1. Մնաց. 7. 39: ըստ Հնց գրի Ռաասիա, որ թարգմանի կամք . կմ կա_ մաւոր . կմ սուրհանդակ . կմ թղթատար : Էր անուն որդւոյ ոլղայ :

Ռամ : || տես Ռամա :

Ռամա . կմ Ռամայ . այ : || բարձր . կմ գե_ րամբարձ . կմ ընկեցեալ : Էր անուն քաղա քի ցեղին բենիամենի : Յեսու. 19. 13: Սա էր շինեալ ՚ի վր բլրոյ ընդ մէջ երէքի և գաբաայ . և էր անդ ծառաստանք . ընդ որով նստէր երբեմն սաւուղ : 1. Թագ. 22. 6: 3. Թագ. 15. 17: 2. Մնաց. 16. 1: Երեմ. 31. 15: Մատթ. 2. 18: Քաղաքս այս Յես. 18. 25. գրի ՚ի մեզ Ռամմա : և Զաքար. 14. 10. Ռամ: և 2. Եզր. 2. 24. Ռաասամա : իսկ 3. Եզր. 7. 30. * գրի Արամա : Սա ըստ ոմանց է նոյն . որ Եսայ. 10. 29. կոչի քաղաք շաւուղի: Դարձեալ † է անուն քա_ ղաքի ցեղին յուդայ . 1. Թագ. 30. 30: Սա է նոյն քաղաքն, որ կոչի Յերիմութ . տես անդ : Դարձեալ * է անուն և այլոյ քաղաքի ցեղին յուդայ : 2. Մնաց. 36. 5: Սա է նոյն քաղաքն, որ կոչի Էրուսա . տես անդ : Դարձեալ Ռամա . 1. Մնաց. 2. 25. ուր ըստ Հնց գրի Ռամ, է անուն անդրանկանն յերեմիէլի որդւոյ եսրոմայ : տես և Ա_ րիմաթեմ :

Ռամմաթայ : || տես Լուդ :

Ռամեսա . կմ Ռամեսայ . այ : || որոտումն . կմ անարգութիւն ցեցոյ . կմ ընջող չարիս . կմ ցրօղ զբեկումն : Էր անուն ամուր քա_ ղաքի, որ էր ՚ի սահմանս եգիպտոսի յերկ րին գեսեմ առ գետովն նեղոսի . ուր բը նակեցան յակոբ ծննդովք իւրովք : Ծնն. 47. 11: Զքաղաքս զայս շինեցին որդիքն իէլի հրամանաւ փարաւոնի . Ելից. 12. 37: Թուոց. 33. 3: որ Ելից. 1. 11. գրի ՚ի մեզ Ռամսէ :

Ռամիա : || բարձր տր . կմ ՚ի բաց ընկեցեալ ՚ի տնէ : * Էր անուն առն յորդւոցն փորոսայ : 2. Եզր. 10. 25: որ 1. Եզր. 9. 26. գրի ՚ի մեզ Երեմիա . իսկ ը եօթանասնից՝ Յերեմիաս :

Ռամոթ . կմ Ռամոթ . կամ Ռամովթ : || բարձրութիւնք . կմ բարձրացեալք : Էր ա_ նուն քաղաքի՝ որ էր յերկրի ցեղին գադայ ՚ի գաղաադ . և առաւել ղեւտացւոց(?) . և եղև քաղաք ապաստանի : 2. Օրին. 4. 43: Յես. 13. 26: և 21. 38: 1. Մնաց. 6. 80: Քաղաքս այս կոչի և Ռամովթ գաղաադ . կմ Ռա մաթ գաղաադու . կմ Ռամոթ գաղաադ . կմ ռամոթ, որ է ՚ի գաղաադ : 3. Թագ. 4. 13: և 22. 3: 4. Թագ. 8. 28: որ 2. Մնաց. 18. 2. գրի ՚ի մեզ Ռամոթ գաղաադացւոյն . և 22. 5. Ռամաթ գաղաադ : Դարձեալ Ռամոթ . Եզեկ. 27. 16. * ոչ է յատուկ անուն տեղւոյ, կմ մարդոյ . այլ նշանակէ զազգ ինչ մեծագին իրաց վաճառելեաց, որպիսի են կերպասեայ հանդերձք . կամ բեհեզեայ զգեստք . և այլք նմանք . որք ռամկօրէն կոչին՝ ձաթա(?) : Իսկ վն այսորիկ փոխանակ այսր բառի ՚ի թարգմանութեան ոմանց գրի մետաքս . ոմանց՝ ակուտակպատ ուլականք(?) . և ոմանց՝ բեհեզ, որ է մեքճան(?) : տես և Արամոթ :

Ռայում : || բարեպաշտ . կմ ողորմած . և կմ սարերէն . բարեկամ : * Էր անուն ուրումն ղեւտացւոյ(?) որդւոյ բանեայ : 3. Եզր. 3. 17: Դարձեալ է անուն միոյ յիշխանաց ժողովր_ դեան իլի : 3. Եզր. 10. 25:

Ռանոն : || 1. Մնաց. 4. 20: ըստ յունաց գրի Ռինա, որ թարգմանի երգ : կմ ցնծութի : Էր անուն որդւոյ անանայ :

Ռասագայ : ըստ Հնց գրի Ռասագա . իսկ ը լա տինացւոց՝ Ռասագա : || յաղթեալ . կմ ար բեալ խորհրդով . կմ բանիւ . կմ առանձ նութիւն : Էր անուն որդւոյ ամեթայ(?) : 1. Մնաց. 7. 34:

Ռասասամա : || տես Ռամա :

Ռասեթ : ըստ յունաց գրի Ռասեփ : || սովալատակ(?) . կմ սփիւռ . կմ խարոյկ : Էր անուն որդւոյ եփրեմայ : 1. Մնաց. 7. 25:

Ռասիմ : || տես Ռասոնի :

Ռասոնի . կմ Ռասոն : || կամք . կմ կամա ւոր . կմ սուրհանդակ . կմ թղթատար : Էր անուն միոյ յիշխանաց առաջնոցն նաթա նիմացւոց : 2. Եզր. 2. 48: 3. Եզր. 7. 50: որ 1. Եզր. 5. 31. գրի ՚ի մեզ Գեսանայ . իսկ ը Հնց՝ Դեասնա .

Ռափա . կմ Ռափա . այ : || գեղ . կմ բժիշկ . կմ թուլացումն . կմ հսկայ : Էր անուն հօր հսկայիցն պաղեստինացւոց, յորմէ որդիք նր կոչեցան՝ Ռափայիմք : 2. Թագ. 21. 16: 1. Մնաց. 20. 7: Դարձեալ Ռափա . Թուոց. 33. 12. ուր ըստ Հնց գրի Ռափակա, է ա_ նուն տեղւոյ, ուր եղև իններորդ բնակութիւն որդւոցն իէլի ընդ մէջ սին անապատին, և եղիմայ :

Ռափայեցիք : || նոյն է նշանակութեամբ ընդ

վերինոյն ։ Էր անուն բնակչաց քաղաքին Հռափիացւոց, որ է 'ի սահմանս եգիպտոսի 'ի մէջ ահնուպէտրայ՝ անեալ զնա 'ի հարաւ կուսէ. և 'ի մէջ գաղայ՝ անեալ զնա 'ի հիւսիսոյ կողմանէ ։ Եւ է առաջին քաղաք սեպէոյ 'ի մասին յայնմիկ . 3. Մակ. 1. 1։

Հռափայէ ։ ըստ Ելից գրի Հռափայէ ։ || Նոյն է նշանակութեամբ ընդ վերինոյն ։ Էր անուն որդւոյ եփրեմայ ։ 1. Մնաց. 7. 25։

Հռափայել ։ || գեղ. կամ բժշկութիւն այ ։ Էր անուն որդւոյ սեմեայայ ։ 1. Մնաց. 26. 7։

Հռափայիա. կամ Հռափայիաս ։ || բժշկութիւն տն. կամ թուլացուցումն տն ։ Էր անուն որդւոյ յեսեայ, որդւոյ փաղտեայ ։ 1. Մնաց. 3. 21։ Դարձեալ է անուն որդւոյ յեթեսեայ ։ 1. Մնաց. 4. 42։ Դարձեալ է անուն որդւոյ թողայ ։ 1. Մնաց. 7. 2։

Հռափիեայ ։ || Նոյն է նշանակութեամբ ընդ վերինոյն. Էր անուն որդւոյ բաանայ ։ 1. Մնաց. 8. 37։ որ 9. 43. գրի՝ Ռափա ։

Հռափեթ ։ || գերեզմանք. կամ բժշկութիւնք ։ * Էր անուն քաղաքի, որ էր 'ի սիւքեմ ։ Եսայ. 37. 12։ որ 4. Թագ. 19. 12. գրի 'ի մէջ Ռափաթ. իսկ ըստ Ելից՝ Հռափիթէ ։

Հռափէ ։ || գեղ բժշկութեան. կամ բժիշկ ։ Էր անուն հինգերորդի որդւոյ բենիամենի ։ 1. Մնաց. 8. 2։

Հռափիխս ։ ըստ ամենց գրի Հռափայխս ։ || բժշկութիւն տն ։ Էր անուն իշխանի ամեղեաց կողմանցն եգիպտի ։ 3. Եզր. 3. 9։

Հռաքէլ. կամ Ռաքէլ. ելք. կամ ելայ ։ || հօտ. կամ ոչխար. կամ առաօղ աղջկան. կամ առաաանօղ այ ։ Էր անուն կրտսերոյ դստեր լաբանայ. սա եղև կին յակոբայ, և ծնաւ նը նմա զյովսէփ, և զբենիամին ։ Ծննդ. 29. 16։ և 18. 28։ Եւ զի սա մեռաւ 'ի ճանապարհ հին եփրաթայ, և թաղեցաւ 'ի բեթղէհէմ. որպէս գրի Ծննդ. 35. 19։ և 48. 7։ վա այսորիկ մանկանցն բեթղէհէմի, զորս կոտորեաց հերովդէս, կոչին որդիք հռաքելայ ։ Ըստ որում մարգարէն ցոյց էր ասել ։ Եւ սա ասէ՝ զի բարբառ 'ի մանկանցն կոտորելոց՝ եկին 'ի ցեղէն բենիամենի որդւոյ հռաքելայ ։ Երեմ. 31. 15։ Մատ. 2. 18։

Հռամա ։ || ըստ յունաց գրի՝ Հռամաս, որ եբրայեցերէն նշանակէ, գաղաղնիք. կամ խորհուրդ ։ Էր անուն բարեհամբաւ, և օրէնս ուսուցիչ մեծի վարդապետի հերովդեցւոց, որ յիշէ. 2. Մակ. 14. 37։

Հռեու. այ ։ || առաքել տն ։ * Էր անուն միոյ յեկեղեցւոց առաջնոյն նաթանաեղեցւոց. 3. Եզր. 7. 50։ որ 2. Եզր. 2. 47. գրի 'ի մէջ՝ Հռաագիայ ։ և 1 Եզր. 5. 31. Յառումայ ։

Հռեբեկա ։ || տես Ռեբեկա ։

Հռեգեմմելէք ։ ըստ այլոց գրի՝ Հռեգեմէլ ։ || արքայութիւն. կամ կշռամբութիւն. կամ չար ինչ. կամ ընկերութիւն ինչ. կամ բեկումն ինչ ։ Էր անուն ժողովրդականի, և ազգի հռեգմեայ որդւոյ քուշայ . որոց գնացեալ բնակութեան տան բեթայ յերկնայնին առաքեցան առ զաքարիա կայսեր ծագումն ։ Եզեկ. 27. 22։

Հռեգեմեա. կամ Ռեգեմեա. այ ։ || տես զխշանա

Հռեմմաթ ։ || բարձրութիւնք. կամ բարձրացեալք ։ * Էր անուն առն յորդւոցն բանիի ։ 2. Եզր. 10. 29։ որ 1. Եզր. 9. 30. գրի * Յերեմոթ ։

Հռեմթի ։ || տես Հռօմիեթեզեր ։

Հռեմոն ։ || տես Ռեմմոն ։

Հռեմփա. կամ Ռեմփայայ ։ || հսկայ. կամ բժիշկ. կամ բարձրութիւն բերանոյ ։ Էր անուն կռոց. զոր եբրայեցիք և այլ ազգք կոչէին Քիուն. կամ Քիուան. կամ Քեւան ։ և էր սա մին 'ի յասուեղաց երկնից. զոր պաշտեցին և խոր բայեցուցին ։ Ամովս. 5. 26։ Գործ. 7. 43։

Հռեսէ ։ || տես Հռէսիւէսա ։

Հռեսին ։ || տես Հռէսում բաադբէէմ ։

Հռեփա. այ ։ ըստ յունաց գրի՝ Հռեփա ։ || գիրգ. կամ փափուկ ։ Սա ոչ է յայտ՝ թէ իցէ անուն քաղաքի. կամ առնմի ։ 1. Մնաց. 4. 12։

Հռեքաբ. այ ։ || կառք. կամ հեծելազօր. կամ հեծեալ ։ Էր անուն հօր մելքիայ իշխանին ։ 3. Եզր. 3. 14։ տես և Ռեքաբ ։

Հռեքեբ ։ ըստ Ելից գրի՝ Հռեքաբ ։ || Նոյն է նշանակութեամբ ընդ վերինոյն ։ Էր անուն որդւոյ յարեմայ ։ 1. Մնաց. 4. 8։ տես և Ռոսխար ։

Հռեգիոն ։ || է բառ յունական. և թարգմանի հատուածս. կամ պատառուած ։ Էր անուն միոյ քաղաքի, որ է յիտալիայ յայնկոյս ծովուն սիկիլիոյ 'ի թագաւորութեան նէապօլսի առ ծովեզերբն առաջին կալաբրիոյ հանդէպ մեսսինայ. ուր եհաս նաւաւն սուրբ պօղոս, յորժամ տանէին զնա 'ի հռոմ ։ Գործ. 28. 13։

Հռէսիւէսա ։ ըստ յունաց գրի՝ Հռէսէիաս ։ || թմբութիւն տն. կամ արբեցուցիչ տր. կամ ընկեր, կամ հովիւ տն ։ Էր անուն միոյ յիշխանաց եկելոց 'ի գերութենէ ընդ զօրաբաբելի ։ 2. Եզր. 2. 2։ որ 3. Եզր. 7. 7. գրի 'ի մէջ Դոյէփեմայ ։ իսկ 1. Եզր. 5. 8. գրի 'ի մէջ Հռեսէ. և ըստ Ելից՝ Հռեսեա ։

Հռէսում ։ || բարեպաշտ. կամ ողորմած. և կամ ատորերէն. բարեկամ ։ Էր անուն միոյ յիշխանաց եկելոց 'ի գերութենէ ընդ զօրաբաբելի ։ 2. Եզր. 2. 2։ 3. Եզր. 10. 27։ որ 1. Եզր. 5. 8. գրի 'ի մէջ Հռաուխ ։ Սա երևի գոլ նոյն. որ 3. Եզր. 7. 7. կոչի՝ Նաէում ։

Հռէսում բաադբէէմ ։ || 2. Եզր. 4. 9. և 17. սա երկու բառք են. զի Հռէսում, որ թարգմանի՝ բարեկամ. կամ ընկեր. կամ հովիւ. կամ չար. կամ բեկումն, է անուն միոյ յիշխանացն սամարիոյ. որ 'ի 23. համարն գրի 'ի մէջ՝ Հռեսին ։ Իսկ բաադբէէմ, որ թարգմանի, տր. կամ սատացօղ համայ. կամ ճաշակի, կամ բանի. կամ խօսից, է անուն արժանաւորութեան. կամ պաշտօնի իշխանին այնորիկ ։ Քանզի այրս այս էր իշխան 'ի վր տան գործոց նախարարաց կողմանցն սամարիոյ, զորս կացուցեալ էր արքայն ասորւոց ։ Եւ թերևս էր գաղրաւոր. կամ հարկապետ կողմանցն այնոցիկ ։ որ 1. Եզր. 2. 16. և 17. գրի 'ի մէջ՝ Հռաաթիմոս՝ և Բէեղ

ակեթիմոս. և 'ի 25. համարն գրի 'ի սեպտուական հուն. Հրապեթիմոս, և Բենյամեթիմոս:

Հոխաւէթօր: || տե՛ս Աքարեալ:

Հոխոզն. կամ Ոխոզն. ի: || ցօղաւէտ անդաստանաւէ: * Էր անուն որդւոյ սեիրայ քոռայ ացոյ: Ծննդ. 36. 21: 1. Մնաց. 1. 38: որ Ծնն. 36. 30. գրի 'ի մեզ՝ Ղսխազն: և 1. Մնաց. 1. 42. Դիշան. իսկ ըստ լատինացւոց՝ Դիշոն:

Հոփփաթ. կամ Րիփաթ: || ամչէութեն. կամ թուլացութի. կամ գոմ, ուր պաշ՞ին եզինք: Էր անուն որդւոյ գամերայ՝ որդւոյ յաբեթի: Ծննդ. 10. 3: 1. Մնաց. 1. 6:

Հոփիայ: || տե՛ս Ոփիայ:

Հոռոդոն: || է բառ յունական, և թարգմանի, վարդ: * Էր անուն գերահռչակ քաղաքի կղզւոյն, որ ունի զնոյն անուն: Եւ կոչեցաւ այսպէս՝ կամ վա ձևոյն, զի է վարդաձև. և կամ վա առատութե վարդիցն, որք լինին անդ: Եւ է առ մի 'ի կղզեաց ծովուն միջերկրականի յանդիման կարիաթեայ. մերձ առ ափն կարիայ: Ընդ այն եանց սէն ոտ֊ոռ նաւեալն, մինչ երթայր յերէմ: Գործ. 21. 1: Որոյ բնակիչքն կոչին Հռոդացիք. կամ Ռոդացիք: Ծնն. 10. 4: 1. Մնաց. 1. 7: Կղզիս այս 'ի ժամանակս կոչէր օփիուսա, և Եթրեա. և Ստադիա. և էր անուանի վա պատկերին արեգական, որ էր անդ. և յետոյ եղև աթոռ կարգի հեծելոցն սրբոյն յոհաննու երուսաղեմացւոյ. իսկ այժմ է ընդ իշխանութ. տաճկաց. և կոչի Հռոդոս:

Հոռկոմ: ըստ յունաց գրի Հռոմկեմ. իսկ ըստ եբրեց հռեկոմ: || գունաւոր. կամ ռանգին. կամ նկարեն. կամ առողջ նը: Էր անուն որդւոյ քեբրոնի: 1. Մնաց. 2. 43:

Հոռոկեկիմ: ըստ եբրեց գրի՝ Հռոկեկիմ: || խողազործաց: Էր անուն տան, կամ տոհմի անանիայի իշխանի հէմի: 3. Եզր. 3. 8:

Հոռովամ: || տե՛ս Յովրամ:

Հոռովմելայ. կամ Հռոմելա. կամ Ռովմելա. այ. կամ լի: || բարձր Տր. կամ բարձրութի Տն. կամ 'ի բարձունս ցեալ 'ի Տնէ: Էր անուն հօր փակէի արքայի իէղի: 4. Թագ. 15. 27: և 16. 5: 2. Մնաց. 28. 6: Եսայ. 7. 1. և 9:

Հռովմ: || 2. Թագ. 15. 32: և 16. 1: * Ըստ թարգմանչի՝ գագաթ. կամ գլուխ. կամ կատար, և ոչ է յատուկ անուն մասնաւոր տեղւոյ, այլ է հասարակ բառ եբրայական. և դնի առ 'ի նշանակել զգլուխ լերինն ձիթենեաց, ուր եւ դաւիթ՝ յոր ժամ փախուցեալ երթայր յերեսաց աբեսաղոմայ. և անդ երկիրպագ Այ: Զորմէ ասի, թէ է այն տեղին, ուստի քս համբարձաւ յերկինս:

Հռութ. այ: || յագեալ. կամ արբեալ: Էր անուն կնոջ մովաբացւոյ՝ որդւոյ եղիմելեքայ բեթղեհեմացւոյ, որ և յետ մահուան նր եղև կին բոոսայ, և ծնաւ նմա զովբէթ: Հռութ. 1. 4: և 4. 10. և 13. և 17: Մատթ. 1. 5:

Հռութիր: || տե՛ս Հաքուամ:

Հռօպ: || տե՛ս Յովսաբ. և Րոոբ:

Հռոդացիք. կամ Ռոդացիք: || է բառ յունական, և թարգմանի, վարդք. կամ վարդենիք: * Էր անուն ազգի և ժողովրդեան յաւանայ որդւոյ յաբեթի: Ծննդ. 10. 4: 1. Մնաց. 1. 7: Զորոց ասի, թէ գաւառ բնակութե նց եղև կղզին, որ կոչի Հռոդոս. յորմէ և կոչեցան Հռոդացիք: Եզեկ. 27. 15: ուր 'ի մեզ գրի Հռովմայեցիք. փոխանակ գրելոյ հռոդացիք:

Հռոդէ: || է բառ յունական. և թարգմանի, վարդ: Էր անուն աղախնոյ մարիամու մօր յոհաննու, որ կոչեցաւ մարկոս: Գործ. 12. 13:

Հռոմ. այ: || յունարէն աստուածաբանի զօրութե. կամ կորովութե. կամ ամրութեն: Էր անուն մեծի, և գերահռչակ մայրաքաղաքի իտալիոյ, որ զայս անուն էառ 'ի հռոմուղ. և 'ի հռոմիւղոսէ, որք շինեցին զնա 'ի լերանն պաղատինու, որ է առ տիբերիանաւ, և ընդ մէջ նը անցանէ գետն տիբերիս: Ստ եղև գլուխ ամ աշխարհաց երբեմն առ կայսերաց. և այժմ գոլով աթոռ քահանայապետաց փոխանորդացն քի: Զնմանէ լինի յիշատակ. 1. Մակ. 1. 11: և 7. 1: և 8. 17: Գործ. 28. 14: Որոյ բնակիչքն կոչին Հռովմայեցիք, առ որս գրեաց սբն պօղոս թուղթ: Հռով. 1: Դարձ՝ Հռովմայեցիքն կոչեցան իշխանք, և ծերակոյտն հռոմայ. 1. Մակ. 8. 1: Հռովմայեցիք կոչեցան և նոքա, որք ունէին զաղատութիւն ինչ 'ի հարկաց. կամ 'ի արքունն շնորհաւորութեան կայսերացն հռովմայ: Գործ. 16. 21: Յորոց մի էր և սբն պօղոս: Գործ. 22. 25:

Հռովմայեցիք: || տե՛ս 'ի վեր Հռոմ. և Հռոդացիք:

Հռովմելա: || տե՛ս Հռովմելայ:

Հռովմեմթիեզեր. ըստ յունաց գրի՝ Հռովմէթիեզեր: || բարձրացուցանող զօգնական, կամ զօգնութեն. կամ բարձրացուցի զշտապել: Էր անուն որդւոյ եմանայ. 1. Մնաց. 25. 31: որ 'ի 4. համարն՝ գրի 'ի մեզ սխալմամբ գրչաց Հռոմամեթի, և Եզեր:

ՀՐ

Հրեայ. էի. էիւ. Հրեայք. եից. իւք: || է անուն ինչ յարմարեալ 'ի լեզուի ամրամ, որով այժմ կոչին ազգք որդւոցն իէղի. և է յառաջացեալ յանուանէ յուդայ որդւոյ յակոբայ. որոյ ազգն և եթ յատկապէս կոչի հրեայ. զի յուդայական, մնացեալ յառաջնոյն զգերութեն բաբելացւոց. եւ զի միայն ցեղն յուդայ եղև ամբողջ մնալ 'ի գերութե, և գաւառաւ անցքերն յերկիրն իէղի. իսկ այլ ցեղք ըստ մեծի մասին այս կանեալ ցրուեցան ընդ հեթանոսս, վասն այնորիկ ամ միացեալքն յորդւոցն իէղի առին զայս անուն յանուանէ ցեղին յուդայ. և կոչեցան հրեայք. զի յուդայեանք: Եսթեր. 2. 3: և 3. 6: և 11. 3: 1. Մակ. 2. 23: Գործ. 2. 11: Եւ որ յատուկ միայն եղելոյն յուդայ կոչիւր հրէաստանի: 1. Թագ. 23. 3:

Սաղմ. 75. 2: Մատթ. 2. 1: յետ այնորիկ բոլոր երկիրն Իէլի կոչեցաւ Հրէաստան: 1. Մակ. 3. 34: Մարկ. 1. 5: Գործ. 10. 37:

Հրէաստան. ի: || այսու անուամբ կոչիւր միայն երկիրն և թագաւորութիւն ցեղին յուդայ յառաջ քան զգերութիւն. 1. Թագ. 23. 3: 2. Մնաց. 17. 19: (այլ և երբեմն յետ գերութեան: 1. Մակ. 7. 24: որ և յատկապէս կոչի՝ երկիր յուդայ: 1. Թագ. 22. 5:) Բայց յետ կատարեալ գերութեան՝ ամ երկիրն Իէլի կոչեցաւ Հրէաստան: Արդ՝ սա թէպէտ է փոքրագոյն գաւառ մեծին Ասիոյ. բայց է կարի պատուականագոյն: Եւ ունի առ երի 'ի հիւսիսոյ կողմանէ ըզ սիւրիա, որոյ և մասն էր. յարևելից կուսէ զարաբիա անապատն, և զապառաժն արաբիա. իսկ 'ի հարաւոյ կողմանէ զեդոմ. և յարևմտից կուսէ զծովն մեծ, որ և ասորւոց ծով ասի: Գաւառս այս զանազան անուամբք կոչի 'ի սբ գիրս, քանզի ասի՝ Երկիր աւետեաց. երկիր քանանացւոց. երկիր Իէլի. և երկիր յուդայ. և 'ի փղշտացւոց կոչեցաւ Պաղեստինէ: Եւ էր բաժանեալ յերկոտասան ցեղս ըստ թուոյ երկոտասան ազգաց որդւոցն Իէլի: Իսկ յետոյ հռոմայեցիք բաժանեցին յերիս առ ժամանակօք տերեռեայ կայսեր: Եւ ապա անջատեցաւ 'ի վեց գաւառս, որոց երեքն են յայսկոյս յորդանանու, և են սոքա, Գալիլեա. Սամարիա, և Հրէաստան յատկապէս ասացեալ: և երեքն յայնկոյս յորդանանու, և են սոքա, աշխարհն տրաքոնացւոց. աշխարհն իտուրացւոց, կմ պերեա. և Իդումեա: Իսկ այժմ ընդ ամ տեղերս յամենեցունց կոչի՝ սբ երկիր. և Ը իշխանութբ տաճկաց հնծէ.

Հրոք: ըստ ոմանց գրի Հրոպ: || լայնութիւն. կմ ընդարձակութիւն. կմ հրապարակ: Է անուն սարուամն ջետացւոյ: 3. Եզր. 10. 11:

ՀՕ

Հօրամին: || 1. Մակ. 6. 17: Այս բառ է հայերէն, և նշանակէ, բաջահայր. և նոյն է ընդ այնմ, որ յունարէն ասի՝ Եւպատոր. և զայսմանէ տես և 'ի բառագիրքն հասարակ անուանց: Է մականուն անտիոքայ արքայի որդւոյ անտիոքայ արքայի երևելւոյ:

Հօրմա: || նզովք: Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ: Թուոց. 21. 3: Սա է նոյն քաղաքն, որ կոչի Արադ. տես անդ:

ՁՈ

Ձոր աղի: || տես Ծով աղի:
Ձոր աղտից: || տես Գայէնէմ:
Ձոր եգիպտացւոց: || տես Բոտոր:
Ձոր էլօնայ: || տես Էլօն:
Ձոր յայիրայ: || տես Յայիր:
Ձոր յեզրայէլի: || տես Յեզրայէլ:
Ձոր յոսափաթու: || Յովէլ. 3. 2. և 12: Է անուն ձորոյ, որ էր 'ի մէջ Երէմի, և լերինն ձիթենեաց. ընդ որ հեղեղատն կեդրոնի անցեալ գնայր: Արդ՝ կոչի՝ ձոր յովսափաթու, որ թարգմանի՝ ձոր դատաստանի տն. և է նոյն, որ և կոչի ձոր դատաստանի. Յովէլ. 3. 14: Եւ ասի, թէ վս այսորիկ այսպէս կոչեցաւ տեղին այն. զի ըստ կանխագուշակ բանից մարգարէին՝ վերջին դատաստանն քի անդ լինելոց է:
Ձոր ողկուզոյ: || Թուոց. 13. 25: և 32. 9: Է անուն տեղւոյ. որ էր յերկրին քանանացւոց, և յետոյ վիճակեցաւ ցեղին գադայ ընդ արևելակողմն ոչ հեռի 'ի հեղեղատէն սովրեկայ, կմ սորեկայ. ուստի լրտեսքն երկրին աւետեաց հատին ուռ որթոյ, յորում էր ողկոյզ մի խաղողոյ, և յայնմանէ տեղին կոչեցաւ ձոր ողկուզոյ:
Ձոր որդւոցն Ենովմայ: || տես Ենովմ:
Ձոր վիճակաց: || տես Սալիմ:
Ձորք 'ի սբ գիրսն բազումք. և ամ ոք կարէ խմանալ զզանազանութիւնս 'ի զանազանութէ անուանց մերձակայ քաղաքաց, կամ տեղեաց նոցա:

ՂԱ

Ղաբան. կմ Լաբան. ու. կմ այ: || սպիտակ. կմ փայլուն. կմ աղիւս: Է անուն որդւոյ բաթուէլի, և եղբօր ռեբեկայ: Ծննդ. 24. 29. և 50: և 27. 43: և 29. 15:
Ղաբանա. այ: || լուսին. կմ սպիտակութիւն. կմ կնդրուկ. կմ աղիւս: * Է անուն միոյ յիշխանաց տոհմիցն նաթանիմացւոց. 1. Եզր. 5. 30: 2. Եզր. 2. 45: Սա 3. Եզր. 7. 48. * գրի Ղաբանու. որ ոչ է սեռական, այլ անուանական:
Ղաբանու: || տես 'ի վեր Ղաբանա:
Ղաբեկ. այ: || Յեսու. 17. 5: * Սա թարգմանի՝ առանց. կմ բաց 'ի: Եւ երևի թէ իցէ

անուն գաւառի, որ էր յայնկոյս յորդանա-
նու. 'ի վիճակի կիսոյ ցեղին մանասէի։ Բայց
ասելոյն փոխանակ այսր բանի, որ 'ի մէջ
գրի՝ Եւ ես վիճակն մանասէի գաւառն ղոբէկոյ
և գաւառի. և այլն. 'ի թարգմանութեան ա-
մանց գրի այսպէս. Եւ ես վիճակն մանասէի
գաւառ բաց 'ի յերկրին գաւառաց. և այլն։

Ղաբէէ։ ‖ 1. Մնաց. 6. 60։ Այս բառ ոչ
երևի յեբրա թարգմանութեան։ Բայց գտնի 'ի
մէջ փոխանակ բառիս՝ գաբաւոն. որ գրի
Յես. 21. 17. որ և տեսանէ վեասացեալ։

Ղաբիդոթ. այ։ ըստ այլոց գրի՝ Ղափի-
դոթ։ ‖ փայլակք. կամ կամարայք։ Էր ա-
նուն առն դեբորայ կնոջ մարգարէի։
Դատ. 4. 4։

Ղաբենացիք։ ‖ բոցաբորբոքեալք. կամ բոցք. կամ
սուսերք։ * Էր անուն ազգի որդւոյ մես-
րայիմայ՝ որդւոյ քամայ։ 1. Մնաց. 1. 11։ որ
Ծննդ. 10. 13. գրի 'ի մէջ՝ Տաղբենացիք։
Որոց գաւառ բնակութեան ըստ կարծեաց
ոմանց եղև 'ի լիբիայ։

Ղաբնա։ ‖ տես Լեբնա։

Ղաբանեմոթ։ ‖ Դատ. 3. 3։ * Այս երկու
բառքն իբրև մի անուն գրին. զի Ղաբան
է բառ եբրայական, և թարգմանի՝ գունդ.
կամ մուտ։ Իսկ Եմաթ է անուն գաւառի։
Եւ փոխանակ ասելոյ՝ մինչև 'ի մուտս Էմա-
թայ, ասէ եբրայականն Հեմայեմաթ, մինչև ցղա-
բօղ Էմաթ։ Եւ զայսմանէ տես զԷմաթ։

Ղաադա. ըստ այլոց գրի՝ Ղաադա։ ‖ փո-
խանակ զարդու. կամ առ 'ի ժողովել. կամ
առ 'ի վկայել. կամ անցանող. կամ աւարող.
և կամ առաջերէն 'ի բաց բարձող։ Էր անուն
որդւոյ սեղոմայ՝ որդւոյ յուդայ։ Սա եղև
հայր, և իշխան առնամի բնակչաց քաղաքին
մարեսայ։ 1. Մնաց. 4. 21։

Ղաադայ. ըստ այլոց գրի՝ Ղաադ։ ‖ գովող.
կամ առ 'ի գովել. կամ առ 'ի խոստովանել։
Էր անուն որդւոյ յեթայ՝ յորդւոցն յու-
դայ։ 1. Մնաց. 4. 2։

Ղազարոս. կամ Ղազար. ու. ‖ Օգնականութիւն
Ած։ Էր անուն բարեկամին Քսի. և եղբօր
քերցն մարթայի, և մարեմայ։ Սոքա էին
'ի բեթանիայ գեղջէ, ուր Քս յարոյց զղ-
ղազար 'ի մեռելոց։ Յովհ. 11. 1. և 43։ և 12. 2։
Դարձեալ է անուն աղքատի աղքատի, որ առ
կեալ դնէր առ դրան խորտկածաւ մեծա-
տանն։ Ղուկ. 16. 20։

Ղաիս։ ‖ տես Լայիսա։

Ղակէիմ։ ըստ հէլլ գրի՝ Ղակիմ, որ թարգ-
մանի, ոսկերք, կամ ուսումն. կամ փոփո-
խումն իմ։ Էր անուն որդւոյ սեմիդայ։ 1.
Մնաց. 7. 19։

Ղակուդոս։ ըստ հէլլ գրի՝ Ղուկկուդոս։ ‖
օրէնք նոյ։ Էր անուն առն յորդւոցն ադ-
դեայ։ 1. Եզր. 9. 31։

Ղամա սաբաքթանի։ ‖ Մատթ. 27. 46։ Մարկ.
15. 34։ Ղամմա է բառ եբրայական, և
թարգմանի, ընդէ՞ր։ Իսկ Սաբաքթանի է
բառ քաղդէացւոց, կամ ասորւոց, և թարգ-
մանի, թողեր զիս։ Զայս բան խօսեցաւ
Յս առ հայր 'ի վերայ խաչին,

Ղամեք. այ։ ‖ աղքատ. կամ նուաստացեալ.
կամ հարստահարեալ։ Էր անուն որդւոյ մա-
թուսաղայի՝ յորդւոցն կայենի։ Ծննդ. 4.
18։ Դարձեալ է անուն որդւոյ այլոյ մաթու-
սաղայի՝ յորդւոցն սեթայ։ Սա ծնաւ զնոյ։
Ծննդ. 5. 20. և 30։ Ղուկ. 3. 36։

Ղամիա։ ‖ տես Մասղամ։

Ղամոթ։ ‖ 1. Մնաց. 9. 12։ ըստ յունաց գրի՝
մասեփիմոթ, որ թարգմանի խաղաղ. կամ
կատարեալ. կամ հատուցանող. կամ առաչ
մահու. կամ ակրութիւն մահու։ Էր անուն որդ-
ւոյ ասերայ՝ յազգէ քահանայից։ տես և
Բեթղաբաթ։

Ղասա։ ‖ առ 'ի աղաղակել. կամ առ 'ի ապ-
րեցուցանել. կամ առ 'ի ծնեփել։ Էր անուն
քաղաքի, որ էր 'ի սահմանս երկրին քա-
նանացւոց։ Ծննդ. 10. 19։ Սա է նոյն, որ
կոչի Լայիսա. և Դան։ տես զայսմանէ
զԼայիսա։

Ղաստենէս։ ‖ է բառ յունական, և առա-
ջաբանէ, զօրութիւն վիճի։ Էր անուն իշխա-
նի կրետացւոյ կեղեւոյն, որ զօրօք, և զինու-
օգնական եղեալ դեմետրեայ արքայի որդ-
ւոյ դեմետրի նստոյց զնա յաթոռ հօր իւ-
րոյ, և 'ի նմանէ մեծարեալ կոչեցաւ իբ-
րև երկրորդ 'ի թագաւորութեան նր. և ըն-
կալաւ 'ի նմանէ զանուն և զպատիւ եղբօր,
և հօր։ 1. Մակ. 11. 31. և 32։

Ղասաւսեբիմ։ ‖ տես Լասաւսեբիմ։

Ղաքիս։ ‖ տես Լաքիս։

Ղ Ե

Ղեբնա։ ‖ տես Լեբնա։

Ղեբոնա. այ։ ‖ լուսին. կամ սպիտակութիւն.
կամ կնդրուկ. կամ աղիւս։ * Էր անուն տեղ-
ւոյ, ուր եղև երեսուն և երկրորդ իջեւան
որդւոցն իսրայելի յանապատի։ Թուոց 33. 20։
Եւ երևի, թէ սա է նոյն, որ 2. Օրին. 1.
1. կոչի՝ Ղոբան։

Ղեկփաոյի։ ‖ 1. Մնաց. 4. 16։ Այս 'ի մէջ
սխալմամբ գրչաց շփոթեալք են երկու
անուանքն։ Քանզի գրի. Եւ որդիք յայելէ
զեփէաղէ, և զեփա, փոխանակ գրելոյ, և
որդիք յայելեղէ զիփ, և զիփա։ Արդ՝
Զիփ, որ թարգմանի՝ այս բերան, և կամ
առորերէն, առութիւն, է անուն որդւոյ յայ
ելեղի։

Ղեասեմին։ ‖ տես Տեկեմին։

Ղեւի. վեւեայ։ ‖ զուգակցեալ. կամ յօդեալ։
Էր անուն երրորդ որդւոյ յակոբայ 'ի լի-
այէ կնոջէ իւրմէ։ Ծննդ. 29. 34։ Էր և ա-
նուն ցեղի նր, զոր ած որոշեաց յայլոց
ցեղիցն, և կարգեաց 'ի նմանէ քահանայս
'ի մատուցանել զպատարագս և զզոհս. և վկա
յեա 'ի պաշտօն խորանին վկայութեան, և ոչ
ետ նմ զմասնաւոր վիճակ ժառանգութեան
յերկրին աւետեաց, որպէս գրի 2. Օրին. 10.
9։ Յես. 13. 14։ Այլ էին ցրուեալք ընդ
ամ ցեղս իէլի 'ի զանազան քաղաքս, ըստ
մարգարէութեան նահապետին յակոբայ,
որ ասաց վասն շմաւոնի և վեւեայ. բաժա

նեցից զնոսա 'ի մէջ Յակոբայ, և ցրուեցից զնոսա 'ի մէջ Իսրայէլի. Ծննդ. 49. 7: Եւ 'ի նոցանէ ա_մենեքեան, որք ոչ էին քահանայք, պաշտօնեայք կոչեցան Ղևտացիք. և ունէին ընդ ձեռամբ զամենայն պաշտօնս խորանին, և կահից նր: Թուոց. 3. 39. և 45: Դարձեալ Ղևի է անուն որդւոյ Ալփեայ: Սա եղև մի 'ի յերկոտասան առաքելոցն քն. և կոչեցաւ Մատթէոս: Մարկ. 2. 14: Ղուկ. 5. 27: Դարձեալ է անուն որդւոյ Մելքեայ՝ որդւոյ Յաննեայ: Ղուկ. 3. 24: Դարձեալ է անուն որդւոյ Սիմեոնի. Ղուկ. 3. 29: Դարձեալ Ղևի. 1. Եզր. 9. 14. ուր ըստ Հելլ. գրի Ղևիս, է անուն միոյ յԵղիա_նոսց ժողովրդեանն Իսրայէլի. տե՛ս և զբառն Եբրի. և Հնդի:

Ղևտացիք: || տե՛ս Ղևի:

Ղեքաթ. այլ: ըստ Հելլ. գրի՝ Ղեքար. իսկ ըստ ոմանց Ղեքա: || ծնօտ. կմ՝ ընթացօղ. կմ՝ գնացօղ: Է անուն քաղաքի. ո_րոյ բնակչաց հայր, զի իշխան առհմի՝ եղև Էր. որդի Սելովմայ՝ որդւոյ Յուդայ: 1. Մնաց. 4. 21: Ոմանք կարծեն, թէ քաղաքս այս է 'ի նոյն տեղւոջ, ուր Սամփսոն կոտո_րեաց զայլազգիս ծնօտիւ իշոյ. և յայնմա_նէ կոչեցաւ Ղեքա, որ թարգմանի ծնօտ. և է 'ի վիճակի ցեղին Դանայ:

ՂԷ

Ղէբէոս: || քաջասիրտ. կմ՝ սրտեղ. կամ խնամատուն: Է անուն միոյ 'ի յերկոտասան առաքելոցն քն: Մատթ. 10. 3: Սա կոչի և Թադէոս. տե՛ս անդ:

Ղէեմի: ըստ յունաց գրի Ղաքմի. և ըստ ասորւոց Ղամի: || միս. կմ՝ մարմին: Է ա_նուն հսկայի, զոր եհար Եղէանան որդի Յայիրայ. 1. Մնաց. 20. 5: Սա կոչի և Գո_ղիաթ: տե՛ս անդ:

ՂԻ

Ղիբէացիք: || տե՛ս Լիբէացիք:

Ղիդիա: || տե՛ս Լիդիա:

Ղիւսիաս: || տե՛ս Լիւսիաս:

Ղիւստրայ: || տե՛ս Լիւստրա:

ՂՈ

Ղոբան. այլ: || լուսին. կմ՝ սպիտակութի: Է անուն տեղւոյ, որ էր յապառաժն ա_րաբիայ: 2. Օրին. 1. 1: Եւ երևի թէ սա է նոյն տեղին, որ Թուոց. 33. 20. կոչի՝ Ղե_բնա:

Ղոբենի. կմ՝ Ղօբենի. նայ: || լուսին. կմ՝ սպիտակութի. կմ՝ կնդրուկ. կմ՝ աղիւս: * Է անուն որդւոյ Գերսոնի՝ որդւոյ Ղևեայ: Ելից. 6. 17: 1. Մնաց. 6. 17: Թուոց. 3. 18: ուր 26. 58. գրի՝ Ղուբենի: Դարձեալ է անուն որդւոյ Մոոլեայ՝ որդւոյ Մերարեայ: 1. Մնաց. 6. 29:

Ղոդէոն: || տե՛ս Ղօդէոմ:

Ղոբնա: || տե՛ս Լեբնա:

Ղոբնաս: || տե՛ս Լեբնաս:

Ղոդ: || տե՛ս Ղովդաւդիա:

Ղոդոն: || տե՛ս Դերբոն:

Ղոդայ: || 1. Մնաց. 7. 25: ըստ այլոց գրի՝ Ղաադան, որ թարգմանի՝ փոփոխմանց փափ_կութեան. կմ՝ փոփոխմանց զարդու. կմ՝ վկայու_թեն. կմ՝ կլանօղ դատաստանի. և կմ՝ սա_րերէն, առ ժամանակ մի: Է անուն որդ_ւոյ Եփրեմայ:

Ղոդ: || ծնունդ. կմ՝ ծննդեան թի: Է անուն քաղաքի, զոր շինեաց Սեմեր 'ի ցեղէն բե_նիամենի: 1. Մնաց. 8. 12: Եւ վասն այսո_րիկ զաս ոմանք դնեն 'ի վիճակի ցեղին բե_նիամենի մերձ 'ի Յորդանան. և երևի թէ իցէ նոյն քաղաքն, որ կոչի Ղովդաւդիա:

Ղովդաւդիա: || ծնունդ ուրախական. և կմ՝ եբրայեցերէն և ասորերէն, ծնունդ նոր: * Է անուն քաղաքի ցեղին բենիամենի, յորում էին ոմանք յեկելոց 'ի դարձութէն Է_զօրաբաբէլի, և կոչին որդիք Ղովդաւդիդ: 2. Եզր. 2. 33: ուր 3. Եզր. 7. 37. † գրի զա_պարար՝ Ղոդ ադիդ: Եւ սա 1. Եզր. 5. 22. * կոչի՝ Կաղամոգա:

Ղովմին: || տե՛ս Լովովմիմ:

Ղովտ. կմ՝ Ղօտ. այլ: || պատարող. կմ՝ ծրա_րեալ. կմ՝ հաւաքեալ. կմ՝ ծածկեալ. կամ զմուռս. կմ՝ ակունք: Է անուն որդւոյ Ա_ռանայ եղբօր Աբրահամու. զոր ած ընդ իւր կեալ 'ի Կարծատանէն Ասորւոյ: Ծննդ. 11. 27: և 12. 5: և 19. 12. և 29: 2. Օրին. 2. 9. և 19: Զսա գովէ սբն Պետրոս: 2. Պետ. 2. 7:

Ղոտան. կմ՝ Ղօտան. այլ: || նոյն է նշանա_կութիւն ընդ վերինոյն: Է անուն որդւոյ Սէիրայ քոռեցւոյ: Ծննդ. 36. 20: 1. Մնաց. 1. 38:

Ղուբենի: || տե՛ս Ղոբենի:

Ղուբնաս: || տե՛ս Լեբնաս:

Ղուդ: || ծնունդ. կմ՝ ծննդեան թի: Է անուն որդւոյ Սեմայ. Ծննդ. 10. 22: 1. Մնաց. 1. 17:

Ղուդդայ: || տե՛ս Լիւդդիայ:

Ղուդիիմացիք. կմ՝ Ղուդիմացիք: || ծնունդք: Է անուն ազգի որդւոյ Մեստրեմայ՝ որդ_ւոյ Քամայ: Ծննդ. 10. 13: 1. Մնաց. 1. 11: Որոց դաւանէ բնակութիւն եղև յԱփրիկէ:

Ղուիթ. այլ: || տախտակամած. կամ տախ_տակ. կմ՝ դալարութի: Է անուն գեղջ, որ էր 'ի մէջ լերին յերկիրն Մովաբու մերձ յորդանոյին. և վիճակեցաւ ցեղին Ռու_բենի: Եսայ. 15. 5: ու Երեմ. 48. 5. * գրի՝ Ալովթ:

Ղուկաս. սու. կմ՝ կոյս. || լատիներէն լուսա_ւորեալ՝ լուսաւոր. իսկ եբրայեցերէն, նման յարութի: Է անուն միոյ 'ի չորից ա_ւետարանչացն, որ և գրեաց զգիրս գոր_ծոցն առաքելոց: Սա էր ազգաւ ասորի 'ի յԱնտիոք քաղաքէ, և արհեստիւ բժիշկ. որ և ըստ կարծեաց բազմաց եղև 'ի թը_ւոյ եօթանասուն և երկուց աշակերտացն քսի. և 'ի բազում տեղիս շրջեցաւ ընդ սրբոյն Պօղոսի 'ի քարոզել զաւետարանն. զոր և յիշէ առաքեալն: Կողոս. 4. 14: 2. Տիմ. 4. 11: Փիլիմ. 24:

Ղուկիոս: || է բառ լատինական, և սոտ_դարանի. լուսաւոր: Է անուն հիւպատո_սի հռովմայեցւոց: 1. Մակ. 15. 16: Դարձեալ է

[illegible] Գործ. 13. 1: Դրինչ՝ է անուան [illegible] Հռովմ. 16. 21.

Ղ Օ

Ղ[illegible]: Տե՛ս Ղ[illegible]:

Ղօ[illegible]: Տե՛ս [illegible]:

Ղօ[illegible]: [illegible] 1. Եզր. 8. 46: որ ՚ի 47. [illegible] ՚ի մէջ՝ Ղ[illegible]:

Ղօ[illegible]: 1. Եզր. 9. 44: [illegible] ՚ի մէջ [illegible] է անուն [illegible]:

Ղօ[illegible]: Տե՛ս Ղ[illegible]:

Ղօ[illegible]: Տե՛ս Ղ[illegible] և Գ[illegible]:

Ճ Ա

Ճ[illegible]: Տե՛ս Գ[illegible]:

Ճ[illegible]: Տե՛ս [illegible]:

Մ Ա.

Մ[illegible]: [illegible] Է անուն [illegible] 2. Մնաց. 31. 13: [illegible] որ 29. 12. [illegible] ՚ի մէջ՝ Մ[illegible]:

Մ[illegible]: [illegible] Է անուն [illegible] Թուոց. 26. 33: և 36. 11: Յեսու. 17. 3. որ [illegible] 27. 1. [illegible] ՚ի մէջ՝ Մ[illegible]:

Մ[illegible]: [illegible] Է անուն [illegible] Հռովմ. 1. 2: Դրինչ՝ է անուան [illegible] ՚ի [illegible] 9. 6. և 20:

Մ[illegible]: Տե՛ս Մ[illegible]:

Մ[illegible]: Տե՛ս Մ[illegible]:

Մ[illegible]: Տե՛ս Մ[illegible]:

Մ[illegible]: [illegible] Է անուն որդւոյ [illegible] 1. Մնաց. 2. 27:

Մ[illegible]: [illegible] Է անուն [illegible] Եզր. 32. 12: որ 51. 59. [illegible] ՚ի մէջ՝ Մ[illegible] Դրինչ՝ Մ[illegible] 3. Եզր. 11. 7. [illegible] Մ[illegible]

[illegible] Է անուն որդւոյ [illegible] Տե՛ս և Մ[illegible]:

Մ[illegible]: [illegible] Է անուն որդւոյ [illegible] 2. Մնաց. 28. 7. Դրինչ՝ է անուն որդւոյ [illegible] Եզր. 35. և Դրինչ՝ է անուան [illegible] 3. Եզր. 8. 4: որ 1. Եզր. 9. 43. [illegible]:

Մ[illegible]: Է անուն [illegible] 3. Թագ. 2. 39: որ 1. Թագ. 27. 2. [illegible] ՚ի մէջ Մ[illegible] Մ[illegible]: Դրինչ՝ Մ[illegible] է անուն [illegible] 2. Թագ. 3. 3: որ 1. Մնաց. 3. 2. [illegible] 2. Թագ. 14. 27: [illegible] 3. Թագ. 15. 2: 2. Մնաց. 11. 20: և 13. 2: [illegible] 3. Թագ. 15. 10. և 13: 2. Մնաց. 15. 16. [illegible] Դրինչ՝ Մ[illegible] է անուն [illegible] 1. Մնաց. 8. 29: որ 9. 35. [illegible] Մ[illegible]: Դրինչ՝ Մ[illegible] է անուն [illegible] Մ[illegible] 1. Մնաց. 19. 6: [illegible] 2. Թագ. 10. 6. և 8: [illegible] 1. Մնաց. 19. 7. [illegible] ՚ի մէջ [illegible]:

Մ[illegible]: [illegible] Մ[illegible] Է անուն [illegible] 1. Մնաց. 11. 38: [illegible] 2. Թագ. 23. 36. [illegible]:

Մ[illegible]: Տե՛ս Մ[illegible]:

Մ[illegible]: Յեսու. 18. 12: [illegible]:

Մ[illegible]: [illegible] Է անուն [illegible] 1. Եզր. 9. 34:

Մ[illegible]: Մ[illegible]: [illegible] Է անուն որդւոյ [illegible] Ծննդ. 25. 13: 1. Մնաց. 1. 29:

Մ[illegible]: [illegible] Մ[illegible] Է անուն [illegible]

թի։ 1. Մնաց. 27. 4։

Մագդաղենայ. տորա անուանականն է Մագդաղա։ || Երբայեցերէն նշանակէ, աշտարակ. կամ մեծութիւն։ * Է անուն տեղւոյ, կամ գաւառի, որ էր ընդ արեւելակողմն ծովակին Գալիլեացւոց յերկիր կէսոյ ցեղին Մանասէի յայնկոյս Յորդանանու. և երբեմն դալ նոյն ընդ Դալմանութայ, կամ գանէ մերձ առ նա։ Մատթ. 15. 39։

Մագդաղենացի։ || մեծացեալ. կամ մեծացուցեալ. կամ բարձրացեալ. կամ աշտարակ։ Է մականուն Մարիամու, որ զայս անուն էառ վասն բնակելոյն երբեմն կամ ի գաւառին Մագդաղենայ, որ է ի Գալիլեայ յայնկոյս Յորդանանու. և կամ ի քաղաքին Մակեդոնայ, որ է յայսկոյս Յորդանանու ի վիճակի կէսոյ ցեղին Մանասէի. և կամ գուցէ ըստ ոմանց՝ ի Դղըկեայն, որ կոչի Մագդաղան, և է ի վիճակի ցեղին Զաբուղոնի առ ծովեզերբն Գալիլեացւոց։ Մատթ. 27. 56։ Սա է կինն այն, յորմէ Քն եհան զեօթն դեւսն. և յայնժամ հետեւէ ընդ այլոց ոմանց կանանց երթայր զհետ նր. և պաշտէր զն նա։ Մարկ. 16. 9։ Ղուկ. 8. 2։ Սա Է Մարիամու ամենածանին կայր առ խաչին Յսի. և ի գերեզմանն նր կանխեալ՝ նախ եւես զնա յարուցեալ ի մեռելոց։ Յով. 19. 25։ և 20. 14։ Մարկ. 16. 9։

Մագդաղ. կամ Մագդոլոս. այ։ || աշտարակ. կամ բարձրութիւն։ * Է անուն տեղւոյ. կամ քաղաքի առ որ Եգիպտոսի։ Սա էր շինեալ ի մէջ Լերինն ընդ մէջ կարմիր ծովուն, և Նեղոս գետոյն։ Ելից. 14. 2։ Երեմ. 44. 1։ և 46. 14։ որ Թուոց. 33. 7. գրի ի մէջ Մակդոլ։ և Եզեկ. 29. 10. Մակդող։

Մագդոլոս։ || տե՛ս ի վեր Մագդոլ։ և Մագեդով։

Մագեդիէլ։ || ամենազօր այ. կամ ամենաբարեղ այ. կամ պտուղ այ։ * Է անուն միոյ իշխանացն Եդովմայեցւոց. Ծննդ. 36. 43։ որ 1. Մնաց. 1. 54. գրի ի մէջ Մեգեդիէլ։

Մագեդով։ ըստ Հեբ՝ և ըստ յունաց գրի Մագեդոն։ || երկիւղ. կամ արհաւիրք. կամ կողոպուտ։ Է անուն տեղւոյ, որ էր յերկիր քանանացւոց ի վիճակի ցեղին բենիամենի ի մէջ դաշտին [illegible], ուր էր [illegible], Է որով [illegible]։ Ընդ որ մարգարէանայ [illegible]։ Իսու. 10. 28։ որ 1. Թագ. 14. 2. գրի ի մէջ Մագեդովն. իսկ ըստ Հեբ Մագդոնիա։ տե՛ս և Մակեդոնիա։

Մագեդոն. այ։ ըստ Հեբ գրի Մագեդոն։ || չափ Թուոյ. կամ ընծայի. կամ հանդերձի պատրաստութիւն. կամ Թիւ. կամ [illegible]։ Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ, որոյ [illegible] հայր. [illegible]։ 1. Մնաց. 2. 49. [illegible]

այս է նոյն, որ կոչի Մադեբենա. Եսայ. 15. 31։

Մադոն. այ։ || Թագաւորութիւն. կամ ծածկեալ. կամ հաշուեալ. կամ հալեալ։ Է անուն որդւոյ յաբեթի որդւոյ նոյի։ Ծննդ. 10. 2։ 1. Մնաց. 1. 5։ Յորմէ և ազգն նր կոչի [illegible]։ Եզեկ. 38. 2։ Յայտ. 20. 7։ [illegible]

Մադայ. կամ Մադայի։ Չափ. կամ դատող. կամ հանդերձ։ Է անուն որդւոյ յաբեթի որդւոյ նոյի։ Ծննդ. 10. 2։ 1. Մնաց. 1. 5։ Այս Թէ ի սմանէ յառաջեկեն ազգն մարաց, և մակեդոնացւոց։

Մադայի։ || տե՛ս ի վեր Մադայ։

Մադան։ || վէճ. կամ դատաստան. կամ չափ. կամ հանդերձ։ Է անուն որդւոյ աբրահամու ի քետուրայ հարճէ իւրմէ։ Ծննդ. 25. 2։ 1. Մնաց. 1. 32։

Մադդաբոթ. այ։ ըստ յունաց գրի Մադաբոթ։ || Դատ. 5. 22։ [illegible]

Մադեբենա։ || չափ Թուոյ, կամ ընծայի. կամ հանդերձի աղաչանօք, կամ պատրաստութիւն։ Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ։ Յես. 15. 31։ որ Եսայ. 10. 31. գրի ի մէջ Մադեբէն։ [illegible]

Մադեբոն։ || տե՛ս Մադեբենա։

Մադիա։ || 3. Եզր. 10. 8։ [illegible]

Մադիամ. կամ Մադիանացի. կամ այ։ || դատաստան. կամ դատող. կամ վէճ. կամ կռիւ։ Է անուն որդւոյ աբրահամու ի քետուրայ հարճէ իւրմէ։ Ծննդ. 25. 2. և 4։ 1. Մնաց. 1. 32. և 33։ [illegible] Ծննդ. 36. 35։ և 37. 28։ Թուոց. 22. 4։ և 25. 15։ և 31. 2։ Դատ. 6. 1։ Սաղմ. 82. 10։ իսկ Յուդթ. 42. 16. [illegible] Մադիամ։ [illegible] 3. Թագ. 11. 18. [illegible] Ելից. 2. 15. և 16։ և 4. 19։ Գործ. 7. 29։ [illegible]

ութեւտասնից գաւառացն, որ է 'ի մէջ եգիպ-
տոսի, և աղաւաղած արաբիոյ, վն այսո-
րիկ կինն մովսէսի, որ էր մադիանացի
կոչի եթովպացի: Թուոց. 12. 1: Իսկ ըստ գիտն-
ակէ, զի ամենք 'ի մադիանացւոց բնակէին
յերկրին արաբիոյ, որ կոչի սաբա, սա-
բովմէացւոց երկրին գեփայ, զորս յիշէ եսայի
յասելն. ծածկեսցեն զքեզ ուղտք բազմութեան
մադիանու, և գեփայ. ամենեքեան 'ի սա-
բայէ եկեսցեն: Եսայ. 60. 6:

Մադիան: || տես 'ի վեր Մադիամ:

Մադիանացիք: || տես Մադիամ:

Մադմեննայ: || տես Մադմենա:

Մադոն. կմ Մադօն. այ: || չափ նր. կմ կը-
ռիւ. կմ գլխաւոր նր: Էր անուն արքայա-
նիստ քաղաքի քանանացւոց: Յես. 11. 1:
և 12. 19: Սա ըստ կարծեաց ոմանց է նոյն.
որ այլով անուամբ կոչի Ասդոդն. և
Ազոտոս:

Մադովին. ըստ յունաց գրի Մադդըն: ||
դատաստան. կմ վրիժող. կմ կռուող: Էր ա-
նուն քաղաքի, որ էր 'ի վիճակի ցեղին յու-
դայ ընդ արեւելակողմն նր 'ի մէջ անապա-
տին Թեկուայ և յերիքովի: Յես. 15. 61:

Մադղամ: || տես Մադիամ:

Մադօն: || տես Մադոն:

Մաեթ: ըստ այլոց գրի Մաաթ: || մաք-
րող. կմ ջնջող. կմ խորտակող: Էր անուն
որդւոյ ամասայ ղեւտացւոյ. 2. Մնաց. 29. 12:

Մազար: || ամրութիւն. կմ շանմարան.
կմ ...: * Էր անուն միոյ յեդ-
ովմայեցւոց իշխանաց. Ծննդ. 36. 42: որ 1. Մնաց.
1. 53. գրի 'ի մէջ Մաբսար:

Մազզա: ըստ ոմանց գրի Մասմա: || լսող.
կմ հնազանդ. կմ լուր. կմ ունկնդրութիւն:
Էր անուն հօր ամուէլի: 1. Մնաց. 4. 25:

Մազիովթ: || նշանաւորս. կմ թղթատեսս.
* Էր անուն որդւոյ եմանայ ղեւտացւոյ: 1.
Մնաց. 25. 4. և 30:

Մազրաք. այ: || ոսկեզօծ. կմ ոսկեջուր. կմ
զինչ ոսկի: * Էր անուն հօր մատրեթեայ:
Ծննդ. 36. 39:

Մաթաա: || տես Աքիմաթ:

Մաթան: || տես Մատթան:

Մաթանիայ. է: || պարգեւ. կմ մէջք. կամ
մահ նյ. և կմ ատորերկեն՝ անձկալութի.
կմ յոյս: Էր անուն առն յորդւոցն բանի.
2. Եզր. 10. 37: Դարձեալ՝ Մաթանիայ. 3. Եզր.
13. 13. որ ըստ ոմանց գրի Մաթանիա,
է անուն հօր զաքուրայ:

Մաթանացիք: || տես 'ի ներքոյ Մաթա-
նիա:

Մաթանիա. կմ Մաթանիաս. այ: || պար-
գեւ տն. կմ երկիւղածաց տր. կմ եբրայե-
ցերէն և ասորերէն՝ յոյս տն: Էր անուն
ուրումն ղեւտացւոյ յորդւոցն ասափայ. 2.
Մնաց. 20. 14: Դարձեալ՝ է անուն այլոյ ու-
րումն ղեւտացւոյ որդւոյ միքայի. 1. Մնաց.
9. 15: որ 3. Եզր. 12. 35. գրի 'ի մէջ Մա-
թանիա: և 11. 17. Մաթանացիք: Իսկ 'ի
22. համարն՝ Մատթան: Դարձեալ՝ է անուն
առն յորդւոցն եղամ. 1. Եզր. 9. 27: որ

2. Եզր. 10. 26. գրի 'ի մէջ Մատաթանիա:
Դարձեալ՝ է անուն առն յորդւոցն բանի: 2.
Եզր. 10. 37: տես և Մատթանիա:

Մաթանիա: || տես 'ի վեր Մաթանիա:

Մաթեփաա. այ: || մահ զօրութե. կմ մահ
այ: * Էր անուն եզրօր յեսուայ յաւեդե-
կեանց. 1. Եզր. 9. 19: որ 2. Եզր. 10. 18.
գրի 'ի մէջ Մանասէ. իսկ ըստ եօթա-
նասնից Մաասիա:

Մաթթանացի: ըստ ոմանց գրի Մաաթանա-
ցի: || պարգեւ. կմ մէջք. կմ մահ նոցա:
Այսպէս կոչի յովսափատ զօրավարն դաւ-
թի վասն լինելոյ 'ի քաղաքէն, որ կոչի՝
Մաթթան: Զոյգէ ոմանք ասեն՝ թէ էր
յերկրի ցեղին ռուբենի առ հեթեղաստան
առնոնայ: 1. Մնաց. 11. 43:

Մաթուսաղայ. է: || զմահ իւր եթող. կմ
մահուամբ իւրոյ զէն. և կմ եբրայեցերէն
և ասորերէն՝ զմահ իւր կողոպտող. կամ
մահուամբ կողոպուտ: Էր անուն որդւոյ ե-
նովքայ՝ որդւոյ յարեդի. Ծննդ. 5. 22: 1.
Մնաց. 1. 3: Ղուկ. 3. 37: Դարձեալ * է անուն
որդւոյ մայիէլի՝ որդւոյ գայիերիդադայ:
Ծննդ. 4. 18:

Մալաքիա: || Թագաւորաց: Էր անուն, կմ
խորագիր գրոցն երրորդ և չորրորդ Թա-
գաւորաց: 3. Թագ. 1: 4. Թագ. 1:

Մալուք. կմ Մալուք: || Թագաւորող. կմ
խորհրդատու: * Էր անուն ուրումն քահա-
նայի. 3. Եզր. 10. 4: և 12. 2:

Մակաբայեցիք: || տես 'ի ներքոյ Մակաբէ:

Մակաբէ. կմ Մակաբէոս. էի: || առ եբրայե-
ցերէն ատուգաբանի՝ հարկանող. իսկ
յունարէն՝ մարտիկ, կմ պատերազմող:
Եւ կմ ըստ որում ասեն ոմանք, համա-
ռօտ է, թէ անունս այս իցէ համառօտու-
թե իմն եբրայական բառիցն այնր բանի
Ելից. 15. 11. ով կամոյ քեզ 'ի դիս տէր.
որ Թարգմանի՝ ով իցէ նման քեզ յաստուածս տր:
Քանզի ասէ՝ թէ մակաբայեցիք կրէին 'ի
վր նշանաց՝ և դրօշակաց իւրեանց զգրս
տառս զայսոսիկ Մ. Կ. Բ. Յ. որք զառջ-
ին բառն նշանակէին: Արդ՝ այս եղև մակա-
նուն յուդայի որդւոյ մատաթեայ. 1.
Մակ. 2. 4: և 3. 1: 2. Մակ. 10. 1: Եւ 'ի նմա-
նէ ածանցեալ հաղորդեցաւ և եղբարց
նր, և որոց ընդ նմա զնոյն գործ քաջուե-
ցուցին հզնութի, և մարտիւ պատերազմի
'ի վր օրինացն այ, և կոչեցան մակաբայե-
ցիք: 2. Մակ. 11. 6: և 12. 19: Յորոց ասեն
ևն և եօթն եղբարքն հանդերձ մարբն իւ-
րեանց, որք նահատակեցան վն օրինացն
այ: Իսկ նոյն անուամբ մակագրի գիրք
պատմութեց նց, և կոչի գիրք մակաբայեցւոց:

Մակմաքոն. այ: || տես Մաքմաս:

Մագդաղգադ: ըստ այլոց գրի՝ Մագդաղգա-
դայ: || աշտարակ երջանիկ. կմ զինուոր.
կմ մեծութիւն գնդի ...: Էր անուն քա-
ղաքի ցեղին յուդայ: Յես. 15. 37:

Մագդաղիէլ: || աշտարակ այ. կմ մեծութի
այ: * Էր անուն պարսպաւոր քաղաքի ցե-
ղին նեփթաղիմայ. Յես. 19. 38: Սա ըստ

ամանց է նոյն ընդ քաղաքին, որ կոչի Ա-
մոր. քանզի 'ի Թարգմանութեան յունաց գրի
երբեմն մի անուն՝ Մագդալիէլորամ. ուր և
'ի մէջ առանց միջարկութեան շաղկապին՝ և.
գրի՝ Մակդալիէլ. ամօր ։

Մակդիոն ։ || 2. Թագ. 21. 20։ Աստ ըստ Հեբ.
գրի այսպէս. Եւ էր այր մի մադովէն ։ Իսկ
ըստ յունաց գրի. Եւ էր անդ այր մի 'ի
մադովնայ ։ Արդ՝ զայսմանէ ոմանք ասեն,
թէ մադովէն է բառ եբրայական, և թարգ-
մանի՝ չափ. և ոչ է յատուկ անուն տեղ-
ւոյ. այլ նշանակէ զմեծութիւն դրակի առն
այնորիկ հսկայի, որոյ մատունք ձեռաց և
ոտիցն էին վեց վեց ։ Իսկ այլք ասեն, թէ
Մադովն է անուն քաղաքի, յորմէ էր այրն
այն, և է այն, որ գրի Մադոն ։ Յես. 11. 1։

Մակդող ։ || տես Մագդող ։

Մակդօղ ։ || տես Մագդօղ ։

Մակեբիա ։ ըստ Հեբ. գրի՝ Մագեբիա ։ || Վը-
տէմ. կամ բարձրութիւն ։ Է անուն տեղւոյ.
կամ քաղաքի, յորմէ էին ոմանք յեւելոց 'ի
գերութենէ ընդ զօրաբաբելի. 2. Եզր. 2.
30։ որ 3. Եզր. 7. 33. գրի 'ի մէջ Մակէ-
բոս ։ Իսկ 1. Եզր. 5. 21. * կոչի Նեփիսայ,
'ի սխալանս հոլովէ ։

Մակեդա. այ ։ || Հովուհեումն. կամ երկրպա-
գութիւն. կամ կորացումն ։ Է անուն արքայա-
նիստ քաղաքի քանանացւոց. զոր առին
որդիքն Իէլի. և վիճակեցաւ ցեղին յուդայ.
Յես. 10. 10. և 28. և 29։ և 12. 16։ որ 15. 41.
գրի 'ի մէջ՝ Մակեդդա ։

Մակեդդա ։ || տես 'ի վեր Մակեդա ։

Մակեդդով. այ ։ || աւետիք. կամ աւետարա-
նումն. կամ խնձոր. կամ պտուղ ընտիր ։ Է
անուն արքայանիստ քաղաքի քանանաց-
ւոց. զոր առին որդիքն Իէլի. և եռուն
կերպ ցեղին մանասէի յայս կոյս յորդանա-
նու. Յես. 12. 21։ որ 17. 11. գրի 'ի մէջ՝
Մակեդով ։ Իսկ 3. Թագ. 4. 12. Մաքդով ։
և 1. Մնաց. 7. 29. Մագեդով ։ Զքաղաքս
զայս շինեաց սողոմոն. 3. Թագ. 9. 15։ Անդր
փախեաւ ոքոզիա արքայ յուդայ. և անդ
մեռաւ. 4. Թագ. 9. 27։ Անդ սպանաւ և
յովսիա արքայ յուդայ 'ի նեքաւովայ ար-
քայէ եգիպտացւոց. 4. Թագ. 23. 30։ Իսկ
դաշտն նր, ուր պատերազմեցաւ նա ընդ
նեքաւ, կոչի դաշտ մակեդդովայ ։ 2. Մնաց.
35. 22։ որ 1. Եզր. 1. 29. գրի 'ի մէջ՝ 'ի դաշ-
տին եդմակեդդովայ դաւուա ։ Իսկ Հեղե-
ղատն, որ անցանէ ընդ մէջ քաղաքին, և
երթայ մտանէ 'ի ծովն մեծ, կոչի՝ Ջուր մա-
կեդդովայ ։ Դատ. 5. 19։

Մակեդեայ ։ || տես Մակեթ ։

Մակեդիաս ։ ըստ Հեբ. գրի՝ Մակեփիա ։ ||
դառնալոյն տէր. կամ ցուցող տէր ։ Է անուն ա-
րուեստ մեսեայ 'ի դռնապանաց ։ 1. Մնաց.
15. 18. և 21։

Մակեդոն. կամ Մակեդօն ։ || եբրայեցերէն
առուդարանի, երկրպագութիւն. կամ ան-
կումն 'ի վերայ երեսաց. իսկ յունարէն. եր-
կայնանիստ. կամ ըստ ոմանց գերագոյն. կամ
բարձրացեալ ։ Սա է երբեմ ածանցական,
և զնի փոխանակ ասելոյ մակեդոնացի ։
Այսպէս կոչի նաս, որ է ազգաւ մակեդո-
նացի. Եսթ. 9. 24։ և 16. 10։ Գործ. 27. 2։ Եւ
գիտելի է, զի մի Համանայ ոմանք ասեն,
թէ նա ոչ էր ազգաւ մակեդոնացի, այլ
ամաղէկացի 'ի զարմէ ագագայ արքայի
ամաղէկայ. բայց կոչի՝ մակեդոն՝ վս թշնա-
մութեան. ըն որում կամելով կորուսանել
զՀրէայս, եղև թշնամի թագաւորութեան
պարսից, երբև զմակեդոնացիսն. որք էին
թշնամիք պարսից ։

Մակեդոնիա. կամ Մակեդօնիա ։ || յունարէն
առուդարանի. երկայնանիստ. կամ ըստ
ոմանց բարձր. կամ գերագոյն ։ Է անուն
ընդարձակագոյն գաւառի եւրոպիոյ. առ
ունի առ երի յարևելից կողմանէ զծովն
յունաց. 'ի հարաւոյ զթեսաղիա. յարև-
մտից կուսէ զիլլիւրիա և զԱլբանիա. իսկ
'ի հիւսիսոյ կողմանէ զլեառն Սկարդուս, և
Որբելլոս. և սահմանակից ունի մասամբ
նաև զՄիւսիա. (որ և մէզիա ասի. իսկ
այժմ Սերվիա կոչի.) և զբուլղարաց աշ-
խարհն, և զմասն Թրակիոյ, որ է հոռո-
մանեան ։ Սա 'ի հնումն կոչիւր Եմաթիա,
և Միգդոնիա. իսկ այժմ արևմտեան մասն
նր կոչի՝ Ալբանիա ։ 'Ի գաւառս յայս առաքեալ
շրջեալ քարոզեաց սբն պօղոս զաւետա-
րանն. Գործ. 16. 9։ և 19. 21։ Փիլիպ. 4. 15։
1. Տիմ. 1. 3։ Որոյ բնակիչքն կոչին մակեդո-
նացիք. Եսթ. 16. 14։ 1. Մակ. 1. 1։ Գործ. 16.
9։ 2. Կորն. 8. 1։

Մակեդով ։ || տես Մակեդդով ։

Մակեդօն ։ || տես Մակեդոն ։

Մակեդոնացիք ։ || տես Մակեդոնիա ։

Մակեդօնիա ։ || տես Մակեդոնիա ։

Մակեթ ։ || Հնձան. կամ Հալումն ։ * Է անուն
մեծի և պարսպաւոր քաղաքի. որ էր յերկ-
րի ցեղին դադայ 'ի դաղաադ. 1. Մակ. 5.
36։ որ 'ի 26. համարն 'ի սխալսն հոլովէ գրի
'ի մէջ՝ Մակեդեայ ։ և յերկաքանչիւր տե-
ղիս 'ի մէջ պակասամասն կէտադրութեան եր-
կու անուանն մի եղեալ է. քանզի 'ի 26. հա-
մարն գրելի է, սեփովրայ, մակեդեայ ։ Իսկ
'ի 36. համարն. զքասփոն. զմակեդ. զի են
անուանք զանազան քաղաքաց ։

Մակեդովթ. այ ։ || եկեղեցիք. կամ ժողովք.
կամ խումբք ։ Է անուն տեղւոյ, որ էր յապա-
ռաժ արարածոյ 'ի մէջ քարադովթայ, և
կապաթաթայ. ուր եղև բանակորդ որդ-
ւոցն Իէլի ։ Թուոց. 33. 25։
Դրձլ * Մակեհովթ, ըստ որում աւուդա-
րանի՝ գաւառաղամք. կամ ցուցակք. կամ ձայնք.
կամ թեթեւութիւնք. կամ արհամարհանք. է
անուն որդւոյ յայեղի հօրն գաբաւոնի. 1.
Մնաց. 9. 38։ որ 8. 32. գրի 'ի մէջ Մաքեղովթ ։

Մակեբոս ։ || տես Մակեբիա ։

Մակելլովթ. այ ։ || եկեղեցի. կամ ժողով. կամ
խումբ ։ * Է անուն տեղւոյ, որ էր յա-
պառաժ արարածոյ 'ի մէջ գէսսայ, և լերինն
սափարայ. ուր եղև բնն և տասներորդ
իջեվանն որդւոցն Իէլի ։ Թուոց. 33. 22։

Մակքեայ ։ ըստ այլոց գրի Մաաքա. || Ճմ

ճեալ. կամ լռեալ: Է անուն հօր սափա-տեայ իշխանի ցեղին շմաւոնի: 1. Մնաց. 27. 16:

Մակօթի: || տե՛ս Մակեթօթ:

Մահաթ. այ: || մաքրող. կամ ջնջող. կամ խոր-տակող. կամ երկեցուցիչ. և կամ սարսեցեն հարուածի: Է անուն որդւոյ մատաթեայ. Ղուկ. 3. 26:

Մահելէթ. կամ Մաելեթ. այ: || Սաղմ. 87. 1: և 52. 1: պար. կամ քնար. կամ քաղցրանուագ երգ. կամ հիւանդութիւն. կամ ցաւ. կամ եր կունք: Զայսմանէ ոմանք ասեն՝ թէ է ա-նուն գործոյ. կամ պարոյ սաղմոսերգու-թեանց: իսկ այլք ասեն՝ թէ է անուն գոր-ծեաց երաժշտական երգարանաց. կամ սկսման իւիք տաղասացութեան, ըստ որոյ եղանակի հրամայի երգել զայս սաղ-մոս:

Մահասա: || տե՛ս Մասսա:

Մահաղէել. կամ Մահաղալէել. ի: || գովող զԱծ. կամ լուսաւորութիւն այ: Է անուն որդւոյ կայնանայ՝ որդւոյ Ենովսայ. Ծնն. 5. 12: 1. Մնաց. 1. 1: Ղուկ. 3. 37:

Մահաւաղ: ըստ Հնց գրի՝ Աւիհաւաղ. իսկ ըստ ոմանց՝ Մահաւար: || հաստատութիւն անձ-կութեան, կամ կապանաց. կամ մատակարար: Է անուն ուրուք վերակացուի, զոր կա-ցոյց ներքինապետն Նաբուգոդոնոսորայ արքայի բաբելացւոց ՚ի վ[ե]ր դանիէլի. և ըն կերաց նորա: Դանիէլ. 1. 11:

Մահասիա: ըստ յունաց գրի՝ Մաասիա: || երգ տն: Է անուն միոյ յիշխանաց՝ որդ-ւոյ բարուքայ յորդւոցն փարեսայ՝ որդւոյ յուդայ: 3. Եզր. 11. 5:

Մահաք: ըստ Հնց գրի՝ Մահուք: || թա-գաւորող, կամ խորհրդատու: Է անուն առն յորդւոցն բանիի. 2. Եզր. 10. 29: որ 1. Եզր. 9. 30. գրի ՚ի մէջ Սամուսիա. իսկ ըստ Հնց Մամուքա:

Մահլաքիա: || հրեշտակ իմ. կամ աւետակ իմ: Է անուն միոյ յերկոտասան փոքր մար-գարէից: Մաղաք. 1. 1. ուր ՚ի մէջ ըստ Հնց գրի՝ հրեշտակ իւր. որ է նշանակութիւն անուանն:

Մահեիլա: ըստ այլոց գրի՝ Մահաղէել: || գովող զԱծ. կամ լուսաւորութիւն այ: Է անուն հօր սափատեայ. 3. Եզր. 11. 4:

Մահէքէթ: || թագուհի: * Է անուն քեռ բաղխմայ: 1. Մնաց. 7. 18:

Մահէթ: || տե՛ս Մահելէթ:

Մահթեղջիւր: || Յոբ. 42. 14: ըստ Հնց գրի՝ Ամալթեայ եղջիւր: Զորմէ ասեն՝ թէ էր անուն դայեկացն արամազդայ, որք սնու-ցին զնա մեղու և կաթամբ այծու. բայց այլք ամալթեայ կոչեն զնոյն իսկ զայծն. զոր ըստ առասպելաբանութեան հեթանոսաց արամազդ յերկինս վերացուցեալ փոխեաց յաստղ ինչ. յորոյ ծագելն՝ ըմբռնին յորդ անձ-րևք: Զեղջիւր սո զայծոյ ետ նա դայեկաց իւրոց ասելով, զնա բարի. զոր մինչդեռ կամիցին, յեղջերէ անտի առատաձեռնեսցին ձեզ: Եւ յայսմանէ առնուլ սովորութ եղև ՚ի մէջ

յունաց դիցաբանութեան և [illegible] զուռն բարեաց կոչել ամալթեայ եղջիւր. որ ՚ի մէջ բարգաւաճ հա մբաւել կոչեցաւ մեղթեղջիւր: Այս և յոր այս անուամբ յորջորջէր զերրորդ դուստրն իւր առ ՚ի յիշատակ յետին շնորհաց իւ-րոց: Եւ կամ առ ՚ի նշանակել զերկրաւոր հանդարտութիւն նր. որով երեւէր եր կրա-ւոր մեղթեղջիւր: Եւ յայս մեղս ըստ եբրայեցւոց այլ եւս կոչի կերեն հա-պուք, որ եղջիւր ծարրոյ, կամ ներկողի, իբր թէ անօթ գեղեցկութեան և վայելչու-թեանց. վն զի զծարիրն, կամ զանգալին, ո-րով կանայք գեղապաճուճեալ զաչս և զյօնս իւրեանց շպարեն, ՚ի ներքս յեղջերեայ անօթս պահէին:

Մաքսեսար: || հաստատութիւն անձկութեան, կամ թշուառութեան. կամ մատակարար. կամ ՚ի կապանս: * Է անուն միոյ յիշխանաց որ առաջէին արքային պարսից: Եսթ. 1. 14:

Մաքոքոթ: || տե՛ս Մակեթօթ:

Մաղոմա: ըստ այլոց գրի Մահաղաք: || թա-գաւորող. կամ խորհրդատու: Է անուն որդ-ւոյ աւեքիայ՝ որդւոյ ամասիայ. 1. Մը նաց. 6. 44:

Մաղակք. կամ Մաղոքք: ըստ Հնց գրի՝ Մա-ղուք: || թագաւոր. կամ խորհրդական: Է անուն որդւոյ միքայի՝ որդւոյ մեմփիբոսթեայ: 1. Մնաց. 8. 35: և 9. 41:

Մաղուս: ըստ այլոց գրի Մաղուք: || թա-գաւոր: Է անուն միոյ յիշխանաց ժողովր դեանն իւրի. 3. Եզր. 10. 27:

Մաղուք: || թագաւորող. կամ խորհրդատու: Է անուն առն յորդւոցն երամ. 2. Եզր. 10. 32: տե՛ս և Մալուք:

Մաղքոս: || թագաւոր. կամ թագաւորութիւն. կամ արքայական. կամ խորհրդական: Է ա-նուն ծառայի կայիափայ քահանայապետ-ին, զորոյ զունկն կտրեաց պետրոս առաքեալ ՚ի պարտիզին. Յով. 18. 10: Զամանէ ոմանք ասեն՝ թէ յետոյ քրիստոնեայ եղև:

Մաճառացիք. ցւոց: || երբայեցերէն տառ-դարանի, լցուցիչք. կամ աղքատաց. իսկ յունարէն, ճգնողք. կամ թանձք: Է անուն բնակչաց քաղաքին, որ կոչի՝ Մաճառ. և է ծովեզերեայ քաղաք կիւլիկեցւոց ՚ի մեծա-պետութեան գեառոյ: 2. Մակ. 4. 30: Սա այժմ կոչի՝ Մալօ:

Մաճշք: || տե՛ս Մաղոմք:

Մամբրալա: || տե՛ս Եկմակ:

Մամբրէ. ի: || տապատակ. կամ դատան. կամ փոփոխող. կամ փախստական. կամ ըստ ոմանց յատակութիւն: Է անուն եղբօր ենանայ՝ և եսքողայ ամուրհացւոյ, որք էին դաշնա-կորք աբրահամու: Ծննդ. 14. 24: Դարձեալ Մամբրէ է անուն քաղաքի քանանացւոց, որ և կոչի քաղաք դաշտի. և Քեբրոն: Ծնն. 35. 27: զորմէ տե՛ս զՔեբրոն: Մերձ ՚ի քաղաքս յայս էր ծառաստանիկ ինչ կաղն-ւոյ, որ կոչիւր կաղնի մամբրէի՝ ըստ ան ուան տն աեղւոյն, ընդ որով բնակէր աբ րահամ: Ծննդ. 13. 18: և 14. 13: և 18. 1:

Զայրանալ կարծեալ առն՝ թէ առաքելին մինչև 'ի ժամանակս քրիստոնէութեան կոչը. և ժողովուրդ բազում երթայր յուխտ 'ի տեղին յայն: Նաև առն՝ թէ կարէր հրամ վառել. բայց ոչ այրել:

Մաանխամանեմա: ըստ Էից գրի՝ Մաանեմաանեմա: || 1. Եզր. 9. 34: Էր անուն առն յորդւոցն քահանի:

Մաամիրեմ. || 'ի բերանոյ. և կմ՝ առարերկն՝ ծածկոյթք: * Էր անուն որդւոյ բաղեայ՝ որդւոյ բենիամենի: Ծննդ. 46. 21:

Մայաղեա: || ըստ այլոց գրի Մաասեա. որ թարգմանի՝ գործ տն: Էր անուն միոյ յիշխանաց ժողովրդեանն երէ. 3. Եզր. 10. 25:

Մայաայ: ըստ յունաց գրի՝ Մաասեա. այ: || գործ տն: Էր անուն հօր սեդեկիայ սուտ մարգարէին: Երեմ. 29. 21: տե՛ս և Մաասեա:

Մայաքա: || տե՛ս Մաաքա:

Մայելոմ: ըստ քաղդէացւոց գրի՝ Մէելոմ: || Ջուր կողնաց. կմ՝ Ջուր հզօր: Էր անուն քաղաքի ցեղին նեփթաղիմայ. Յես. 19. 33:

Մայելէթ: || քաղցրանուագ երգ. կմ՝ հիւանդութիւն: Էր անուն դստեր իսմայելի, և կնոջ եսաւայ. Ծննդ. 28. 9: որ 36. 10. կոչի Բասեմաթ:

Մայիդան: || Ջուր գատաստանի: Էր անուն քաղաքի, զոր շինեաց սողոմոն. 3. Թագ. 9. 15: ուր 'ի յայլ թարգմանութիւնս ոչ երեւի այս բառ, և թուի, թէ իցէ նոյն ընդ քաղաքին, որ առաջև 'ի նոյն տան կոչի՝ Մակեդդով. և գուցէ լաւ է կրկնումն անուան:

Մայիէլ: || պատմող այ. կմ՝ ընչող ած. կմ՝ առարերէն և երրայեցերէն՝ հարկաւլ յայ: * Էր անուն որդւոյ գայերիդադայ. Ծննդ. 4. 18:

Մայիլա: || տե՛ս Գաղէլէմ:

Մայոնէ: || բնակարան. կմ՝ յանցանք. կմ՝ վն մեղաց: Էր անուն որդւոյ սամմայի հօր բեթսուրայ: 1. Մնաց. 2. 45:

Մայսոփառացի: || տե՛ս Թանաթեմ. և Նետոփաթ:

Մանաթի: || իշխեցեան իմ. կմ՝ մեղք իմ: * Էր անուն որդւոյ գոթոնիէլի՝ որդւոյ կենեզայ. 1. Մնաց. 4. 14:

Մանայեմ. այ: || մխիթարիչ. կմ՝ առաջնորդ նշ. կամ պատրաստութիւն տառաց. կամ թուղթ աքերմութիւն: Էր անուն արքային իսրայելի որդւոյ գադդեայ. 4. Թագ. 15. 14. և 21: տե՛ս և Մանայիմ:

Մանայեն: || նոյն է նշանակութեամբ ընդ վերնոյն: Էր անուն միոյ 'ի մարգարէիցն հանատացելոց, որ էր դայեակ որդի անթի պաս հերովդէի չորրորդապետի. Գործ. 13. 1:

Մանայէլ-եիէ: || ը Էից գրի՝ Նաասեէլ. որ թարգմանի. հեղեղատ այ. կմ՝ ձոր այ. կմ՝ ժառանգութիւն այ: Էր անուն տեղւոյ, որ էր 'ի մէջ անապատին մանթանինայ, և բամովթայ առ սահմանաւ երկրին մովաբու ընդ արեւմտեան կողմն մերձ 'ի հեղեղատն առնոնայ. Թուոց. 21. 19:

Մանայիմ: || բանակք: Էր անուն տեղւոյ, առուամ զայս անուն եդ յակոբ նահապետն, յորժամ յետ կռուոյն դարձն ընդ անդրոյ իսրուամ լաբանայ 'ի յերկիրն գաղաադու, գնաց, և եհաս 'ի տեղին յայն, և եւես անդ զբանակս հրեշտակաց այ բանակեալ. և ասէ, այս բանակ այ է, և կոչեաց զանուն տեղւոյն այնորիկ մանայիմ, որ բանակս: Ծննդ. 32. 2: Եւ յայնմ հետէ քաղաքն, որ էր մերձ 'ի նոյն տեղին, կոչեցաւ մանայիմ: Սա վիճակեցաւ ցեղին գադայ ընդ հիւսիսակողմն առ սահմանօքն ար ցեղին մանասէի. և տուաւ ղեւտացւոց. 1. Մնաց. 6. 80: որ Յես. 13. 26: և 21. 38: 3. Թագ. 4. 14. գրի Մանայեմ: Իսկ 2. Թագ. 2. 29: և 17. 24. գրի ըստ նշանակութեան՝ բանակս:

Մանասա: || տե՛ս Մանասէ:

Մանասէ. ի: || մոռացօղ. կմ՝ մոռացումն: Էր անուն անդրանկանն յովսեփայ՝ որդւոյ յակոբայ. Ծննդ. 41. 51: և 48. 1: Էր և անուն ցեղի նորա, որ բաժանեցաւ յերկուս մասունս, և բազմանայր մինն կոչեցաւ կէս ցեղ մանասէի: Որոց առաջնոյ մասին եղ վիճակ ժառանգութեան յերկրին աքեւելեան յայսկոյս յորդանանու. և սա յարեմտից ընդ արևելս յերկայն տարածեալ՝ ունէր սահման յարևելից կողմանէ զյորդանան գետ. յարեւմտից կուսէ զծովն մեծ. իսկ 'ի հարաւոյ կողմանէ ունէր սահմանակից զցեղն եփրեմի. և 'ի հիւսիսոյ զցեղն իսաքարայ. Յես. 17. 7: Իսկ միւսոյ մասին տուաւ ժառանգութիւն յայնկոյս յորդանանու 'ի բասանաստան: և սա ունէր սահման յարեւմտից կողմանէ զյորդանան գետ, և զծովակն գեննեսարեթայ; որով և բաժանի 'ի ցեղէն նեփթաղիմայ, և զաբուղոնի: 'ի հիւսիսոյ ունէր սահմանակից զլիբանան. յարևելից զանապատն արաբիա. իսկ 'ի հարաւոյ զցեղն գադայ. Թուոց. 32. 33: 2. Օրին. 3. 13: Յես. 13. 29: և 17. 5: Դրձլ՝ Մանասէ, կմ՝ Մանասսէ՝ է անուն արքային յուդայ՝ որդւոյ եզեկիայ արքային. 4. Թագ. 20. 21: և 21. 1: 2. Մնաց. 33. 1: Մատթ. 1. 10: Դրձլ՝ է անուն առն յորդւոցն ադդեթ. կմ՝ փաաթմովաբ. 1. Եզր. 9. 31: 2. Եզր. 10. 30: Դրձլ՝ է անուն առն յորդւոցն ասեմ. 1. Եզր. 9. 33: 2. Եզր. 10. 33: Դրձլ՝ է անուն առն յուդիթայ՝ յազգէ շմաւօնի որդւոյ իկլի. Յուդիթ. 8. 2: Դրձլ * է անուն առն միոյ, զոր գովէ տոբիթ. Տոբ. 14. 12. տե՛ս և Մանթեոնեա:

Մանաքաթ: || հանգիստ. կմ՝ պարգև. կմ՝ պատարագատեղ ած. կմ՝ բեկումն: * Էր անուն որդւոյ սոբաղայ. Ծննդ. 36. 23: 1. Մնաց. 1. 40:

Մանաքաթի: || նոյն է նշանակութեամբ ընդ վերնոյն: * Էր անուն գաւառի, որ էր կիսոյ ցեղին մանասէի յայսկոյս յորդանանու առ լերամբն եփրեմի ոչ հեռի 'ի բենէն սարօնայ. 1. Մնաց. 8. 6:

Մանթանին. այ: || ըստ Էից գրի՝ Մանթա

նային.

նախին։ || պարգև նոյ. կամ մահ նոյ։ Էր անուն անապատի, որ էր առ ասորմանովքն մովաբայ մերձ 'ի հեղեղատն առնոնայ, ընդ որ անցին որդիքն Իսրայէլի. Թուոց. 21. 18։ Սա յետոյ եղև ցեղին ռուբինի։

Մանի։ || տես Բանի։

Մանիոս։ ըստ յունաց գրի՝ Մանլիոս։ || է բառ յունական, և սուսզարանի, արձակ. կամ ոչ կապեալ։ Էր անուն դեսպանի հռոմայեցւոց. որ ընդ դեսպանակցի իւրում Կոյինդոսի Մեմիոսի հրամանաւ ծերակուտին հռոմայ եկին յանտիոք. և անտի երկոքին 'ի միասին գրեցին թուղթ առ ծերակոյտն հրէից յաղագս հաստատելոյ զխաղաղ, զոր ինչ շնորհեալ էր Լիւսիաս հրէից։ 2. Մակ. 11. 34։

Մաննէաս։ ըստ այլոց գրի՝ Մէաննաս։ || է անուն ուրումն ղևտացւոյ. 1. Եզր. 9. 48։

Մանուէ. ի։ || հանգիստ. կամ պարգև։ Էր անուն հօր սամփսոնի. Դատ. 13. 2. և 9։

Մանոքով։ || հանգիստ. կամ պարգև։ * Էր անուն քաղաքի ցեղին յուդայ։ Յես. 15. 59։

Մանօղա. այ։ ըստ այլոց գրի՝ Մաօղի. իսկ ըստ յունաց՝ Մաօղ։ || Դատ. 6. 26։ Սա թարգմանի, ամրոց. կամ հզօր. կամ զօրաւոր։ Եւ է անուն տեղւոյ, ուր երևեցաւ Տէր գեդէոնի. և նա շինեաց նմա անդ սեղան, և եհան ողջակէզ։

Մաշուէ։ || 2. Մակ. 5. 24։ Այս բառ երևի 'ի մէջ յառաջբերեալ 'ի յունական բառէն՝ միսարքէն, որ է բարդեալ 'ի յերկուց բառից յունականաց՝ միսոս, և արքոս։ Արդ՝ միսոս՝ թարգմանի ատելութիւն. և արքոս՝ թարգմանի իշխան։ Ուստի Մաշուէ, որ յունարէն գրի միսարքէն, թարգմանի՝ ատելի իշխան։ Այսպէս կոչեցաւ ապողոնիոս զօրավարն զօրաց անտիոքայ արքայի երևելւոյ վն խստաբարոյութեան, և չարութեան, զոր եցոյց 'ի վն ազգին հրէից։ Եւ ոմանք ասեն, թէ դուցէ սա էր իշխան գաւառին միւսեայ, և վն այսորիկ կոչեցաւ մաշուէ, կամ միսարքէն. այն է միւսեայ իշխան։

Մաոն. կամ Մաօն. կամ Մաւոն. այ։ || բնակարան. կամ յանցանք. կամ վն մեղաց։ Էր անուն քաղաքի ցեղին յուդայ. Յես. 15. 55։ Յորում էր յենլեալ մի 'ի զօրավարացն դաւթի, և վն այսորիկ կոչի մաօնացի։ * 1. Մնաց. 11. 46։ Իսկ մերձակայ անապատն, ուր փախեաւ դաւիթ յերեսաց սաւուղայ. կոչի անապատ մաօնայ. և է ընդ աջմէ յեսսեմոնայ մերձ 'ի ծովն աղի. 1. Թագ. 23. 24։ և 25. 1։

Մաւօն. այ։ || բարձրութիւնք. կամ խորութիւնք։ * Էր անուն լճի, և կոչի ջուր մաւօնայ, առ որով կոտորեաց յեսու զթագաւորս քանանացւոց՝ ժողովեալս պատերազմ ընդ նմա։ Յես. 11. 5. և 7։ Լիճս այս է 'ի մէջ քաղաքին փիլիպպեայ կեսարեայ, և ծովակին գալիլեացւոց ընդ արևելակողմն ցեղին նեփթաղիմայ. և գետն յորդանան մտեալ 'ի նա 'ի հիւսիսոյ կողմանէ, անցանէ ընդ մէջ նր, և ելթայ ընդ հարաւակողմն։ Դրձլ † Մաւօն՝ է անուն աղբերանիստ քաղաքի քանանացւոց։ Յես. 12. 20։ Սա երևի դոլ յերկիր ցեղին նեփթաղիմայ։

Մասաաղ։ || տես 'ի ներքոյ Մասաղ։

Մասաղ։ || առակ. կամ առասպել. կամ իշխօղ. կամ տիրօղ։ Էր անուն քաղաքի, որ վիճակեցաւ ցեղին ասերայ մերձ 'ի լեառն կարմեղոս ընդ ծովակողմն. և տուաւ ղևտացւոց։ Յես. 19. 26։ 1. Մնաց. 6. 74։ որ Յես. 21. 30. գրի 'ի մէջ Մասաաղ։

Մասաղամ։ || առակ նոյ. կամ իշխանութիւն նոյ։ Էր անուն որդւոյ սափատիայ. 1. Մնաց. 9. 8. ուր Ը թարգմանչաց գրի՝ Մասաղամ։

Մասայ։ || բաղարջ. կամ գիւտ. կամ եւս. կամ ճմլօղ։ * Էր անուն որդւոյ զամբրեայ. 1. Մնաց. 9. 42։ որ 8. 36. գրի 'ի մէջ՝ Մեսաայ. իսկ ըստ այլոց՝ Մեսա։

Մասարայ։ || 1. Թագ. 24. 23։ Սա թարգմանի՝ անձուկ. և ոչ է յատուկ անուն տեղւոյ, այլ գրի բառն եբրայական հանդերձ նշանակութեամբն, 'ի մասորիս յանձուկն։ Եւ է նոյն, որ 1. Թագ. 23. 19. գրի 'ի մասերա յանձուկս. և 'ի 14. համարն, 'ի մասերեթ յանձուկսն. ուր ըստ այլոց գրի 'ի Մասերեմ յանձուկս։ Եւ քանզի անձուկ տեղին լինի և ապահով. վասն այսորիկ 'ի թարգմանութեան ոմանց գրի՝ ապահով տեղի։ Արդ՝ այսպիսի անձուկ, կամ ապահով տեղիս, ուր թաքուցեալ էր դաւիթ յերեսաց սաւուղայ, էր 'ի վիճակի ցեղին յուդայ յանապատին զիփայ։

Մասբակ. այ։ || տես Մասերեթ։

Մասեփայ։ սորա անուանականն ըստ այլոց գրի՝ Մասսփա։ || գործ տեն։ Էր անուն հօր սափոնեայ քահանայի։ Երեմ. 21. 1։ որ 29. 25։ և 37. 3. գրի 'ի մէջ՝ Մաասեայ. Դրձլ՝ է անուն ուրումն գաւառի ազգին արքայի յուդայ. 2. Մնաց. 26. 11։ Դարձեալ.

Մասեփայ. որոյ անուանականն ըստ այլոց գրի Մասսփի. սուրգարանի՝ բեռն. կամ առած. կամ վերացումն. և կամ այլաբանօրէն՝ տեսիլ. կամ մարգարէութիւն։ Էր անուն նաւահանգստի երջանիկ արաբիոյ. Սա է առ եզերբ կարմիր ծովուն ընդ հարաւակողմն։ Ծննդ. 10. 30։

Մասեկա. կամ Մասեկկա. այ։ || շշիւն. կամ շշօղ. կամ մերձեցօղ յանդիմանութեամբ, կամ 'ի դատարկութիւն. կամ որթ։ * Էր անուն քաղաքի, որ երևի դոլ յերկրին եդովմայ, յորմէ էր սամաղա արքայ եդովմայ. Ծնն. 36. 36։ 1. Մնաց. 1. 47։

Մասեկաց. սորա անուանականն է Մասեկ։ || Ծննդ. 15. 2։ * Սա ոչ է յատուկ անուն, այլ է հասարակ բառ եբրայական, և թարգմանի՝ հաղորդակցս, կամ վերակացու տան։ Այսպէս կոչի եղիեզեր դամասկացին ընտանին աբրահամու, զի էր վերակացու տան ստացուածոցն աբրահամու։ Իսկ ոմանք ասեն, թէ սա բառս մասեկ է յատուկ անուն միոյ 'ի յազգականացն աբրահամու.

որոյ որդի էր Եղեազար քահանայապետն :

Մասեղեմա . այ : ըստ յունաց գրի՝ Մեսեղեմա : || խաղաղութեն . կամ կատարելութե . կամ հատուցումն . կամ տուաւ . կամ տէրութեն : Է անուն որդւոյ կորխայ, և հօր զաքարիայ՝ և յայտնելի : 1 . Մնաց . 26 . 2 : որ 'ի 1 . համարն գրի 'ի միջ՝ Մասողամ : Իսկ 'ի 9 . համարն Մեղեմիա : Եւ 9 . 21 . Մասողեմա :

Մասեմա : ըստ ոմանց գրի՝ Բասեմաթ . || տե՛ս զնշանակութեն 'ի Բասեմաթ : Է անուն կնոջն եսաւայ, դստեր եղոմայ խեւացւոյ . Ծննդ . 26 . 34 :

Մասեմաթ : ըստ այլոց գրի՝ Բասեմաթ : || տե՛ս զնշանակութեն 'ի Բասեմաթ : Է անուն դստեր սողոմոնի արքայի . 3 . Թագ . 4 . 15 :

Մասենա . այ : || 4 . Թագ . 22 . 14 : * Սա թարգմանի՝ երկրորդ . զորմէ ասի, թէ է անուն տեղւոյ, որ էր յԵմէմ, ուր էր գալրոց ուսման . և կոչեցաւ այսպէս, զի յետ տաճարին, երկրորդաբար սա էր 'ի պատուէի : Եւ ոմանք ասեն՝ թէ է անուն երկրորդի մասին եմէմի, որ էր արտաքոյ միջնաբերդին :

Մասերա : || տե՛ս Մասարա :

Մասերեթ : || տե՛ս Մասարա :

Մասերեփոթմայիմ : || կերկրուկք ջրոց . կամ հրդեհմունք ջրոց : Է անուն տեղւոյ . որ էր առ ծովուն մեծի յայնկոյս սիդոնի ը հիւսիսակողմն 'ի սահմանի ցեղին ասերայ . ուր էին ճահիճք, կամ ճահիճք աղից, յորմէ և զնոյն անուն էառ . Յես . 13 . 6 : որ 11 . 8 . † գրի Մասրեփոթմայիմ :

Մասեփա . այ : || նկատումն . կամ դիտանոց . կամ ակնկալու : * Է անուն քաղաքի ցեղին բենիամենի . սա էր առ սահմանօք ցեղին յուդայ . ուր երբեմն եղև տեղի աղօթից իէլացւոց . Դատ . 20 . 1 : 1 . Թագ . 7 . 12 : 1 . Մակ . 3 . 46 : Քաղաքս այս է նոյն, որ Յես . 18 . 26 : 2 . Մնաց . 16 . 6 . կոչի Մասփա : Իսկ 1 . Թագ . 7 . 5 . * Մասփաթ : Սա է, որ յիշի Երեմ . 40 . 6 : Եւ 3 . Թագ . 15 . 22 . գրի դիտանոց, որ է նշանակութիւն անւանն : Դրձլ * Մասեփա է անուն գաւառի, կամ երկրի, որ էր առ ստորոտ լիբանանու մերձ 'ի աեհերմոն՝ ը արևելակողմն սիդոնի . ցոր վայր հալածեաց յեսու ըզքանանացիս . Յես . 11 . 3 . և 8 : Սա էր 'ի հիւսիսակողմն երկրի ցեղին ասերայ . տե՛ս և Մասփա :

Մասեփաթ : || նոյն է նշանակութիւն ը վեր նոյն : * Է անուն քաղաքի ցեղին ռուբենի . որ առաւել զկնաւոցւոց . և կոչի Մասեփաթ մովաբայ, զի երբեմն էր մովաբացւոց . 1 . Թագ . 22 . 3 : որ Յես . 21 . 37 . կոչի Մափա : և 13 . 18 . Մեփայաթ : իսկ 1 . Մնաց . 6 . 79 . գրի 'ի միջ Մափաաթ : տե՛ս և Մասեփա :

Մասէ : ըստ յունաց գրի՝ Մաասէ : || գործ իմ : Է անուն որդւոյ ադիելի . 1 . Մնաց . 9 . 12 : տե՛ս և Մաասէ :

Մասէա : Ըստ ոմանց գրի՝ Մաասիա : || գործ տեառն : Է անուն առն յորդւոցն փաաթմովաբ . 2 . Եզր . 10 . 30 : որ 1 . Եզր . 9 . 31 . կոչի Մոասիաս :

Մասիա : || գործ տեառն : Է անուն ուրումն ղևտացւոյ . 1 . Մնաց . 15 . 18 . և 20 : Դրձլ՝ է անուն միոյ 'ի հարիւրապետաց՝ որդւոյ ադայեայ . 2 . Մնաց . 23 . 1 : Դրձլ՝ է անուն միոյ յիշխանացն յովսիայ արքայի յուդայ : 2 . Մնաց . 34 . 8 : Դրձլ՝ է անուն միոյ 'ի քահանայից յորդւոցն երամ . 2 . Եզր . 10 . 20 : որ 1 . Եզր . 9 . 21 . գրի 'ի միջ՝ Մանաս . իսկ ըստ Հելլ՝ Մանէս : Դրձլ՝ Մասիաս . 1 . Եզր . 9 . 22 . ուր ըստ Հէլլ գրի Մասսիաս . է անուն միոյ 'ի քահանայից յորդւոցն փասուրայ :

Մասիզեբէլ : || բարձող զհոսումն տն . և կամ եբրայեցերէն և ասորերէն՝ ազատութի, կամ փրկութի տն : Է անուն հօր բարաքի՝ հօր մոսողամայ . 3 . Եզր . 3 . 4 : որ 11 . 24 . գրի 'ի միջ՝ Մեսիզաբէլ : իսկ 10 . 21 . Նոզաբէլ :

Մասիէլ : Ըստ ոմանց գրի՝ Մաասիա : || գործ տն : Է անուն միոյ 'ի քահանայից յորդւոցն փասուր : 1 . Եզր . 10 . 22 : որ 1 . Եզր . 9 . 22 . գրի Մասիաս :

Մասիմա : || հնազանդ . կամ լսող . կամ անսացումն : Է անուն որդւոյ իսմայէլի որդւոյ աբրահամու . Ծննդ . 25 . 14 : 1 . Մնաց . 1 . 30 :

Մասիման : ըստ այլոց գրի՝ Մասմանա : || պարարտութեն նր . կամ ձէթ նր . կամ մերձեցող 'ի պատրաստութեն, կամ 'ի թիւ, կամ 'ի պարգև : Է անուն միոյ յիշխանաց զօրաց գաւթի յորդւոցն գադայ . 1 . Մնաց . 12 . 10 :

Մասոգամբ : || Երեմ . 48 . 1 : ըստ ոմանց գրի Մասիգաթ . իսկ եբրայեցերէն՝ Համիսգաբ . զորմէ ասի՝ թէ նշանակէ, ամրոց . և է անուն ամուր քաղաքի մովաբացւոց, և է նոյն՝ որ կոչի՝ Կարիաթեմ :

Մասողամա : || խաղաղարար . կամ կատարեալ . կամ հատուցմունք . կամ տուաւ նմ : Է անուն որդւոյ զօրաբաբելի . 1 . Մնաց . 3 . 19 :

Մասու : ըստ այլոց գրի Մաասիա : || գործ տն : Է անուն որդւոյ անանիայ : 3 . Եզր . 3 . 23 :

Մասուրութ . այ : || ուսումն . կամ խրատ . կամ կապանք : * Է անուն տեղւոյ, որ էր յապատաւծն արաբիայ 'ի մէջ սելմոնայ, և բանեայ, ուր եղև քսաներորդ եօթներորդ իջեվան որդւոցն իէլի : Թուոց . 33 . 30 :

Մասսեայ : ըստ Հէլլ գրի՝ Միսափայ . որոյ անուանականն է Միսաքա : || Է անուն միոյ յիշխանաց տոհմից ծառայից սողոմոնի . 1 . Եզր . 5 . 34 :

Մասսէ : || բեռն . կամ տուած . կամ վերացումն . կամ անսիլ . կամ մարգարէութի : * Է անուն որդւոյ իսմայէլի . 1 . Մնաց . 1 . 30 : որ Ծննդ . 25 . 14 . գրի 'ի միջ՝ Մասէ :

Մասրեփոթմայիմ : || տե՛ս Մասերեփոթմայիմ :

Մասփա . այ . իմ : || հայեցողութե . կամ տեսարան . կամ դիտանոց . կամ ծածկայթ . կամ ակնկալութե : Է անուն քաղաքի, որ էր

'ի

՚ի գաղաադ յերկիր ցեղին Գադայ. որ էր անուն յեփթայեայ դատաւորին Իլի. Յես. 13.26: որ Դատ. 11.11. և 34. * կոչի Մասեփա : Իսկ 1. Մակ. 5.35. գրի ՚ի մէջ Մայսփա : Եւ սա Դատ. 10.17. և 11.29. * գրի ըստ նշանակութեան՝ Դիտանոց : Դարձեալ Մասփա՝ է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ. Յես. 15.38: որ 4. Թագ. 25.23: Երեմ. 40.8. կոչի Մասեփա : Իսկ 3. Եզր. 3.19. ՚ի օձաձորին հուզեւ գրի Մասփեայ : տես և Մասեփաթ. և Մասեփա :

Մասփար : || Թիւ. կամ պատմութիւն. կամ գրոց գիր. կամ գտիչ. կամ բաժ ցրու : * Էր անուն միոյ յիշխանաց Եբրայեցւոց ՚ի գերութենէ ընդ Զօրաբաբելի. 2. Եզր. 2.2: որ 1. Եզր. 5.8. * կոչի Ասփարա : Իսկ 3. Եզր. 7.7. գրի ՚ի մէջ Մասափարաթ. և ըստ յունաց՝ Մասափարաթ :

Մատաթ. այ : || պարգև. կամ պարգևատու : Էր անուն որդւոյ Լեւեայ, որդւոյ Սիմեոնի. Ղուկ. 3.29:

Մատաթա. այ : || պարգև նի : Էր անուն որդւոյ Նաթանայ՝ որդւոյ Դաւթի. Ղուկ. 3.31:

Մատաթանիա : || տես Մաթթանիա :

Մատաթեայ. որպէս անձնանուանականն ըստ այլոց գրի Մատաթա : || պարգև նի : Էր անուն հօր Հելիեայ, որ յովակիմ յովակիմեայ. հօր մարիամու ամենածնին : Ղուկ. 3.23:

Մատաթիա. Թեայ : || պարգև տն : Էր անուն որդւոյ Յոհաննու՝ որդւոյ Շմաւոնի քահանայի յորդւոցն յովարիմ յեղեալ. որ հանդերձ եղբարբքն, և հինգ որդւովքն իւրովք քաջութեամբ անօրինաց զանօրէնս հրամանն անտիոքացւոց. և յաւուր մահուանն իւրոյ յորդորական խրատիւք քաջալերեաց զորդիսն իւր, կացուցեալ առաջնորդ զօրավար զՅուդայ զՄակաբէ. 1. Մակ. 2.1. և 49. և 66: Դարձեալ Մատաթիա է անուն որդւոյ Շմաւոնի եղբօր յուդայի մակաբէի. 1. Մակ. 16.14: տես և Մատաթիա :

Մատաթիա. կամ Մատաթիաս. Թեայ : || պարգև տն. կամ պարգևեալ ՚ի տնէ : Էր անուն անդրանկան Սալոմայ ղևտացւոյ յորդւոցն կորխայ. 1. Մնաց. 9.31: Դարձեալ է անուն ուրումն ղևտացւոյ յորդւոցն Մերարեայ. 1. Մնաց. 15.18: և 16.5: որ 15.21. գրի ՚ի մէջ Մատաթիա : Դարձեալ է անուն որդւոյ Իդիթունայ. 1. Մնաց. 25.3. և 21: Դարձեալ է անուն առն յորդւոցն Աղդի. 1. Եզր. 9.31: Դարձեալ է անուն առն յորդւոցն Նաբաւեայ. 2. Եզր. 10.43: Դարձեալ է անուն միոյ ՚ի ղևտացւոց. 3. Եզր. 8.4: որ 1. Եզր. 9.43. գրի Մատաթի : Դարձեալ է անուն միոյ ՚ի զօրավարացն մակաբայեցւոց՝ որդւոյ Աբեսաղոմայ. 1. Մակ. 11.70: Դարձեալ է անուն որդւոյ Ամովսայ. Ղուկ. 3.25: Դարձեալ է անուն որդւոյ Սեմեայ. Ղուկ. 3.26: Դարձեալ Մատաթիա է անուն ուրումն հրէի, որ ընդ այլոց ածանց եկեալ միջնորդ խաղաղութեան ՚ի մէջ նիկանորայ՝ և յուդայի մակաբէի. 2. Մակ. 14.19: Դարձեալ է անուն միոյ յերկոտասան առաքելոցն քնի. որ յետ համբարձման տն յերկինս՝ ընտրեցաւ յառաքելութիւն ՚ի տեղի յուդայի. Գործ. 1.23: Դարձեալ է անուն առն յորդւոցն Ասոմ. 1. Եզր. 9.33: 2. Եզր. 10.33:

Մատաթարաթ : || տես Մասփար :

Մատրիթ. այ : ըստ հեյց գրի՝ Մատարիթ : || ՚ի բարձրոյ. կամ ՚ի բարութենէ : Էր անուն միոյ ՚ի քաղաքացն ազգականաց. և զի ազգապետ էր արքայ [illegible] Մատրիթ և քաղաքաւ այս եղև՝ Թիւ կեր ըլաւ ՚ի գաւառին առաքաց [illegible]. 1. Մնաց. 18.8: որ 2. Թագ. 8.8. գրի ՚ի մէջ Մաբաթ. Իսկ ըստ հեյց Մետեբաթ :

Մատեկա. այ : ըստ հեյց գրի՝ Մատեկեա : || քաղցրութիւն. կամ անուշութիւն : Էր անուն անդղւոյ, որ էր յարդարածն արարեալ ՚ի մէջ կարմիրթայ, և որ եղև քառասներորդ հինգերորդ իջեվանն որդւոցն Իլի : Թւոց. 33.28:

Մատթան. այ : || պարգև նի. կամ մեղր. կամ մահ նի. և կամ առաքումն ակնկալութեան. կամ յոյս : * Էր անուն քրմին բահաղայ, զոր սպանին որդիքն իսրայէլի առաջի նորին սեղանոյ. 2. Մնաց. 23.17: որ 4. Թագ. 11.18. * գրի Մաթթան : Դարձեալ է անուն հօր սափատեայ. Երեմ. 38.1: Դարձեալ է անուն հօր յակոբայ, որ ծնաւ զյովսէփ զայրն մարիամու ածածնին. Մատթ. 1.15: տես և Մատթանիա :

Մատթանայ : Ըստ այլոց գրի՝ Մաթթանիա : || պարգև տն. կամ յոյս տն : Էր անուն առանձին յորդւոցն զաթուայ. 2. Եզր. 10.27.

Մատթանիա. կամ Մաթթանիաս : || պարգև տն. կամ յոյս տն : * Էր անուն որդւոյ Եմանայ. 1. Մնաց. 25.4: որ ՚ի 16. համարն գրի Մաթթանիաս : Դարձեալ է անուն ուրումն ղևտացւոյ յորդւոցն ասափայ. 2. Մնաց. 29.13: Դարձեալ է անուն առն յորդւոցն աամ. 2. Եզր. 10.33. Դարձեալ * է անուն միոյ ՚ի ղևտացւոց. 3. Եզր. 12.8:

Մատթէա : ըստ հեյց գրի՝ Մաթթանիա : || պարգև տն. կամ յոյս տն : Էր անուն առն յորդւոցն փատաթմովաբ : 2. Եզր. 10.30:

Մատթէոս : || երբայեցերէն նշանակէ պարգև. կամ պարգևեալ. կամ՝ տուեալ : Այսպէս կոչեցաւ մին ՚ի յերկոտասան առաքելոցն քնի. Մատթ. 10.3: Մարկ. 3.18: որ և այլով անուամբ կոչի Ղևի. և զի էր որդի Ալփեայ. զնա այսօրինակ կոչի Ղևի Ալփեայ. Մարկ. 2.14: Ղուկ. 5.27: Սա եղև առաջին ՚ի չորից աւետարանչացն. և գրեաց զին զաւետարանն :

Մատթիաս : || տես Մատաթիա :

Մատրադ : || տես ՚ի ներքոյ Մատրիթ :

Մատրեթ. Թեայ : || գաւազան փոխանց. կամ գաւազանի իշխանի. կամ գաւազան Գինեաց. կամ իշխանութիւն. և կամ առաքելոյ աղխամանք : Էր անուն հօր Մետաբեէղայ կնոջ Ադադայ արքային եդովմայ. Ծննդ. 36.39: որ 1. Մնաց. 1.50. գրի ՚ի մէջ Մատրադ :

Մասանթօնայ : || երգեցող. կամ գինեցող.

կամ աղաղակօղ. և կամ տօրերկն՝ յուրօղ: * Է մակաւնուն յազգաւյ վերակացուին երոջն դաւթի. 1. Մնաց. 27. 30:

Մարալա: ‖ Թժրութին. կամ արբեցութին. կամ դառնութին եղման, կամ ողջակէզի. կամ զմաւոյ ողջակէզ, կամ ուրկ. կամ ուսուցանող զողջակէզ. կամ ժելուժն:* Է անուն քաղաքի, որ էր 'ի վիճակի ցեղին զաբուղոնի մերձ 'ի ծովն մեծ: Յես. 19. 11:

Մարանաթայ: ‖ 1. Կորն. 16. 22: զայսմանէ տես 'ի բառգիրքն հասարակ անուանց:

Մարասօթ: ‖ տես Մարեովթ:

Մարդոքեոս: ‖ դառն զղջումն. կամ բեկումն. կամ զմռաս լռանալ. կամ ուսուցանող զղջման. և կամ զմռաս մաքրագոյն: Է անուն միոյ յեշխանաց եկելոց 'ի գերութէ ընդ զօրաբաբէլի. 2. Եզր. 2. 2: 3. Եզր. 7. 7: Սա է նոյն՝ որ կոչի մուրքեէ. 1. Եզր. 5. 8: Եւ ըստ կարծեաց բազմաց է այն, որ էր հօրեղբօր որդի եսթերայ թագուհւոյն. և գրի 'ի մեզ մուրթքէոս. կամ մուրթքէ. Եսթ. 2. 5: և 11. 2. և 12:

Մարեմովթ: ‖ տես Մերամօթ:

Մարեսա. այ: ‖ 'ի գլխոյ. կամ 'ի սկզբանէ. կամ գլուխ. կամ սկիզբն. կամ ժառանգութիւն. կամ դառնութին կնոջ. կամ դառն կին: Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ. 2. Մնաց. 14. 9. և 10: և 20. 37: որ 11. 8. * կոչի՝ Մարիսան: իսկ Յես. 15. 44. գրի 'ի մեզ՝ Մարիսա: և 1. Մնաց. 4. 21. մարեսա: Քաղաքս այս է նոյն, որ 2. Մակ. 12. 35. գրի մարէս:

Մարերօթ: ‖ տես Մարեօթ:

Մարէս: ‖ տես Մարեսա:

Մարթայ. ի: ‖ եբրայեցերէն սառուգաբանի՝ դրդռօղ. կամ դառնացուցիչ. իսկ ասորերէն՝ տիրուհի. կամ ուսուցիչ: Է անուն քեռ մարիամու, և ղազարու, որ զՔս ընկալաւ 'ի տուն իւրում, և արար նմա ընդունելութին, և եկեղն իւր կայր նմա 'ի սպասու. Ղուկ. 10. 38: Յոհ. 11. 1: և 12. 2:

Մարի: ըստ յունաց գրի՝ Մաարի: ‖ փոխեցող. կամ օժտաւորումն. կամ լեռնական. կամ 'ի լեռնէ խեմէ: Է անուն միոյ յեշխանացն զօրաց դաւթի՝ յազգէ զարայի 'ի նետոփաթայ. 1. Մնաց. 27. 13: որ 11. 30. գրի 'ի մեզ մաղարէն. իսկ ըստ յունաց մաքարայի: Սա է նոյն, որ 2. Թագ. 23. 28. * կոչի նաէրէ:

Մարիա. այ: ‖ ընչաւնակութին տես 'ի Մարիամ: Է անուն ուրումն կնոջ հաւատացելոյ, որ 'ի հռոմ քաղաքում վաստակս վաստակեցաւ 'ի քարոզութե առաքելոցն. զոր ողջունէ առաքեալն: Հռով. 16. 6:

Մարիամ. ու. կամ այ. ամ: կամ մարեմայ. ամ: ‖ բարձրացեալ. կամ դառնութե ծովու. կամ զմռաս ծովու. կամ ուսուցիչ. կամ տէրունի ծովու. կամ լուսաւոր. կամ լուսաւորայ ծովու: * Է անուն դստեր ամրամայ, և քեռ ահարոնի և մովսեսի. Ելից. 6. 20: Թուոց. 12. 1: 1. Մնաց. 6. 3: Իւր զի սա ասացեր զհոգի մարգարէութէ. վասն կոչի մարգարէ. Ելից. 15. 20: Դարձեալ:

ՄԱՐԻԱՄ. է անուն ամենասուրբ Կուսին Աստուածածնին. որ էր դուստր յովակիմայ և աննայի 'ի տանէ դաւթի յազգէ յուդայ՝ խօսեցեալ սրբոյն յովսեփայ ծերունւոյն: Սա յղացաւ 'ի հոգւոյն սրբոյ, և ծնաւ զՔն Փրկիչն տեառն աշխարհի. Մատթ. 1. 16: Ղուկ. 1. 27: Դարձեալ Մարիամ, է անուն քեռ մօր տեառն. սա եղև կին կղէովպայ, և մայր յակոբայ առաքելոյ փոքերկան. և վն այսորիկ կոչի մարիամ կղէովպայ, և մարիամ յակոբայ և յօսեայ մայր. Մատթ. 27. 56. և 61: Մարկ. 15. 47: Յոհ. 19. 25: Դարձեալ է անուն քեռ ղազարու, և մարթայի, որ եօծ զՏրն մեծագին իւղով. Ղուկ. 10. 39: Յոհ. 10. 1. և 28: Չորրորդ քաղուածք ասեն, թէ է նոյն, որ կոչի մագդաղենացի. Մատթ. 27. 56: Ղուկ. 8. 2: Յոհ. 20. 1: Դարձեալ է անուն մօր յովհաննու, որ կոչեցաւ մարկոս. Գործ. 12. 12:

Մարիսա. այ: ըստ այլոց գրի՝ Մարիսա: ‖ տեսէ Տէր. կամ բարձրութին տն: Է անուն ուրումն քաղաքի: 2. Մնաց. 31. 15:

Մարիօթ: ըստ յունաց գրի Մարեօթ: ‖ ջրոյ հակառակութին: Է անուն տեղւոյ, ուր էր յանապատին կադեսայ, ուր վն ջրոյ հակառակեցան որդիքն իսի: Եզեկ. 47. 19: որ 48. 28. գրի՝ ջուր ռամօթ: տեղիս այս է նոյն, որ Թուոց. 20. 13. կոչի ջուր բամբասանաց: իսկ Ծննդ. 14. 7. աղբիւր դատաստանի:

Մարիմովթ. այ: ‖ դառնութիւնք. կամ ապստամբութիւնք. կամ փոփոխութիւնք. կամ փոխադրութիւնք: * Է անուն որդւոյ աքիտովբայ. 1. Մնաց. 9. 11: որ 3. Եզր. 11. 11. գրի 'ի մեզ՝ Մարաւօթ: Դարձեալ մարիմովթ. 2. Եզր. 10. 36. ուր ըստ Հնց գրի մարիմովթ, է անուն առն յորդւոցն բանիի: որ 1. Եզր. 9. 34. կոչի Բարասիոն:

Մարիսա: ‖ ընչաւնակութին տես 'ի Մարեսայ: * Է անուն անդրանկանն քաղեբայ. 1. Մնաց. 2. 42: որ սորա 'ի նոյն տան 'ի կրկնելն՝ փոխանակ զիփայ մարիսա, գրի 'ի մեզ արամիա: Դարձեալ Մարիսա. 1. Մակ. 5. 66. ուր ըստ ոմանց թարգմանութեց գրի՝ Սամարիա, է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ:

Մարիսան: ‖ տես Մարեսա:

Մարիօթ: ‖ դառնութիւնք. կամ փոփոխութիւնք: Է անուն հօր ամարիայ՝ հօր ազարիայ քահանայի. 1. Մնաց. 6. 7: որ 'ի 52. համարն գրի † մերարութ: իսկ 1. Եզր. 8. 2. գրի 'ի մեզ՝ մարերօթ: և 2. Եզր. 7. 3. մարաօթ:

Մարկոս. ի: ‖ եբրայեցերէն սառուգաբանի՝ փայլուն. կամ ողորկ. կամ կոկ. կամ հալած. կամ ջինջ. և կամ բարձր պատուական: Է անուն միոյ 'ի չորից աւետարանչացն. զորմէ քաղուածք ասեն, թէ է այն, որ էր աշակերտ սրբոյն պետրոսի առաքելոյն. և կոչի 'ի նմանէ՝ որդի իւր. 1. Պետ. 5. 13: Սա 'ի քաղաքում աղէքս քարոզութե աւետարանին եղև նմա

ընկեր 'ի Ճանապարհի, և 'ի հաւատ, ուր և գրեաց զաւետարանն, որ կոչի աւետարան Մարկոսի։ Դիպող Մարկոս՝ է անուն եղբօր որդւոյ Բառնաբայ առաքելոյն. Կողոս. 4. 10։ Սա յառաջագոյն կոչիւր Յօհաննէս. և մայր նորա կոչէր Մարիամ. Գործ. 12. 12։ և 15. 37։ Սա ընդ այլոց ոմանց աշակերտացն եղև գործակից նոցին պօղոսի 'ի քարոզութեան աւետարանին. զոր և յիշէ առաքեալն։ Փիլիմ. 24։ 2. Տիմոթ. 4. 11։

Մարմայ։ || Նենգութիւն. կամ խաբէութիւն. կամ բարձրութիւն. կամ ամբարձող զանձն։ Է անուն որդւոյ Սաարիմայ. որ էր մի յիշխանաց տոհմից ցեղին բենիամենի. 1. Մնաց. 8. 10։

Մարմասխա։ ըստ Հէբր գրի՝ Մարմասխտա։ || դառնութիւն, կամ զմուռս մորենայ. կամ թշնամւոյ. կամ ցուցանող զմորենին. կամ զթշնամի։ Է անուն միոյ յորդւոցն Համանայ։ Եսթ. 9. 8։

Մարմոթի։ || տես Մերամոթ։

Մարովդակ բաղադան։ || 4. Թագ. 20. 12։ սա երկու բառքեն. մի Մարովդակ, որ սուտ դարձանի՝ դառն զղջումն. կամ զմուռս լը-ռեալ. կամ զմուռս մաքրագոյն. և կամ քաղ-դեացւոցն՝ փոքրիկ տէր։ Եւ է անուն ար-քայի բաբելացւոց որդւոյ բաղադանայ ար-քայի բաբելոնի։ Իսկ բաղադան է հին բայցայայտիչ նա, մնկանութեանն յանուա-նէ հօրն։ Եւ սա Եսայ. 39. 1. գրի 'ի մեզ Մարովդաք բաղան։

Մարովդաք։ || տես Մարովդակ բաղադան։

Մարովդ. ըստ Հէբր գրի՝ Մերովզ։ || դառը-նիք. կամ նեղհարութիւն։ Է անուն տեղւոյ, կամ քաղաքի, որ հաւանագոյն լինի՝ թէ էր մերձ 'ի տեղին պատերազմի, որ եղև ընդդէմ սիսարայ, որոյ բնակիչքն ոչ կամե-ցան գալ յօգնականութիւն Բարակայ, նզո-վեցան. և անիծիւք պատուհասեցան 'ի տեառնէ. մինչ զի յիշատակ նոցա ոչ ևս երևի այլուր։ Դատ. 5. 23։

Մարք. մարաց։ || երրայեցերէն ասի՝ Մա-դայ, և սուրիացւոց չափք։ Է անուն աշ-գի, զորմէ ասի՝ թէ յառաջ եկն 'ի Մա-դայ որդւոյ յաբեթի. կամ ըստ ոմանց 'ի մի-դոսէ ումեմնէ որդւոյ յաւանայ. որոյ աշ-խարհն կոչի երկիր մարաց, և է ընդարձա-կագոյն դաւառ մեծին ասիոյ, և ունի սա-հման 'ի հիւսիսոյ կողմանէ զծովն կասպից՝ յարևելից զվրկան և զպարթևս. 'ի հարա-ւոյ զպարս, և զԱսորեստան. իսկ յարև-մտից կուսէ զմեծն հայաստան։ Եւ այժմ պարունակէ զգաւառսն զայնոսիկ, որք կոչին՝ Շիրվան. և Կարաբաղ, և Կի-լան, և Ատրպ։ Զաղգէ զայսմանէ, և զեր-կրէ սորա լինի յիշումն. 4. Թագ. 17. 6։ Տօբ. 4. 1։ Եսայ. 13. 17։ Երեմ. 25. 25։ և 51. 28։ Դան. 6. 15։ Եւ գիտելի է. զի երբեմն իշխանութիւն մարաց ընդարձակեցաւ յոյժ, այլ և թագաւորութիւն ասորեստանեայց. մինչ զի ունէին ընդ ձեռամբ իւրեանց զնինուէն նիս մեծին հայոց, և զասորեստան,

և զմիջագետս, և զմասն ինչ երկրին պար-սից։ Եւ մի այսպիսի երբեմն 'ի սոյն գիրս քաղաքք մարաց ասին այնք, որք թէպէտ էին յայլում գաւառի, այլ յասորեստանի, կամ 'ի միջագետս, բայց էին ընդ իշխանու-թեամբ մարաց. այն այն, որ Եզեկ. 27. 23. կո-չի 'ի մեզ՝ Քաղմանն. և ըստ ոմանց՝ Քեղ-մադ, կամ Քարման. էր գաւառ ընդ իշ-խանութեամբ մարաց 'ի միջագետս տարւոց։

Մարքարովթ։ || տես Բեթթամ։

Մարօթ։ ըստ յունաց գրի՝ Մասարօթ։ || փա-պարք. կամ անձաւք. կամ դառնարկութիւն. կամ հոտումն. կամ հալածի առնող. կամ զարթու-ցեալ։ Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ. Յես. 15. 59։ տես և Մարիօթ։

Մարօն։ || բարձրութիւն. կամ խորութիւնք։ * Է անուն որդւոյ յեթերայ. 1. Մնաց. 4. 17։ Բայց սա 'ի մեզ փոխանակ գրելոյ Մա-րոն. ենթադրել ... զմարօն. և այլն. մերձա-մամբ գրի՝ ... և այլն։

Մաճուղ. այ։ || դաս. կամ պար։ 3. Թագ. 4. 31։ Զորմէ ոմանք ասեն՝ թէ է անուն մօր դարդանայ և քաղքաղայ իմաստնոց, Քաղցա-սաղմոսանուագաց. կամ երաժշտաց, որք էին յորդւոցն զարայ՝ որդւոյ յուդայ։ Իսկ այլք ասեն. թէ բառս մաճուղ է ա-նուն դասու, կամ պարու երաժշտաց։ սա-ռի ասելն՝ որդիս մաճուղայ, է ասել որ-դիս դասու, կամ պարու երաժշտաց. կամ սաղմոսանուագաց։

Մաճուղ։ || տես Սաճուղ։

Մաճօն. այ։ || բնակութիւն. կամ մեղք. կամ անօրէնութիւն։ Է անուն քաղաքի, որ էր յերկրին մովաբու. և եղև ցեղին ռուբէ-նի. Երեմ. 48. 23։ Զսա ոմանք կարծեն զալ անուն տանն, և ոչ քաղաքի. քանզի գրի տուն Մաճօնայ։ Բայց երևի զալ նոյն քա-ղաքն, որ կոչի բէէլմօն։ տես և Մաօն։

Մափկաթ։ ըստ Հէբ գրի Մափեկաթ։ || հրամանն. կամ դատաստան։ Է անուն միոյ 'ի դրանց քաղաքին Երուս. 3. Եզր. 3. 30։

Մափսար։ || ամրոց. կամ դղեակ։ * Է ա-նուն քաղաքի, որ էր նորոգ շինեալ 'ի կող-մանէ մերձ 'ի քաղաքն տիւրոս. և կոչի մասն տար տիւրոսի։ 2. Թագ. 24. 7։ Եւ սա է նոյն, որ Յես. 19. 29. գրի՝ քաղաք ամրա-ցին տիւրացւոց։

Մաքաբանիայ։ || աստուածեալ. կամ աղքատ որդի իմ. կամ աղքատութիւն. կամ նուաստու-թիւն որդւոյ, կամ իմացումն, կամ շինութիւն։ Է անուն միոյ յիշխանաց զօրաց դաւթի յորդւոցն գադայ։ 1. Մնաց. 12. 13։

Մաքաթ. այ։ || նեղեալ. կամ անդեալ. կամ լուծեալ. կամ սեւեռեալ. կամ պատառումն որովայնի։ * Է անուն հօր յեզօնիայ. 4. Թագ. 25. 23։ Երեմ. 40. 8։

Մաքաթի. թեայ։ || նոյն է նշանակութիւն ընդ վերնոյն։ Է անուն քաղաքի, կամ գա-ւառի, որ յառաջագոյն էր ամէայ ար-քայի բասանու. և յետոյ միաւորեցաւ կի-սոյ ցեղին մանասէի յայնկոյս յորդանանու.

Յեսու. 12. 5: և 13. 11: որ 2. Օրին. 3. 14. գրի 'ի մեզ Մաքաթի: Մանուք ասեն, թէ սա է նոյն, որոյ բնակիչքն կոչին ատարկք մաաքայ. 1. Մնաց. 19. 6: Դ՚րձլ՝ Մաաքաթի՝ է անուն որդւոյ նայեմայ եղբօր կնոջն ովդեայ. 1. Մնաց. 4. 19:

Մաքբենա. այ: ըստ Եբր. գրի Մաքբէնա: || գնչանականն անս 'ի Մաքբանա: Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ, որոյ հայր. ք իշխան առնմի բնակչացն. եղև աճուձ որդի աագայափայ. 1. Մնաց. 2. 49:

Մաքբադով: || տե՛ս Մակեդդով:

Մաքեայ: ըստ այլոց գրի Մաաքա: || Ճմլեալ. կամ լռեալ. կամ սեւեալ: Է անուն հօր անանայ զօրավարի Դաւթի. 1. Մնաց. 11. 43:

Մաքեմաս: || տե՛ս Մաքմաս:

Մաքթօթ. այ: || պարգև հարկանաց, կամ աղքատի: * Է անուն քաղաքի, որ էր 'ի վէճակի կիսոյ ցեղին մանասէի յայակոյս յորդանանու մերձ 'ի սահմանս ցեղին եփրեմի. Յես. 17. 7: որ 16. 6. գրի 'ի մեզ Մակօթ. իսկ ըստ Հէց մաքթով: Զսա ոմանք համարին գոլ նոյն ընդ քաղաքին, որ կոչի Ասեր. քանզի յօրինակս ոմանս, ոչ և 'ի մեզ գրի առաջնոյ միջավայրութեն շաղկապի և, յԱսերմաքթօթայ:

Մաքիր. այ: || վաճառօղ. կամ ճանաչօղ: Է անուն որդւոյ մանասէի՝ որդւոյ յովսեփայ: Ծննդ. 50. 22: Սա ծնաւ զգաղաադ. Թուոց. 26. 29: 1. Մնաց. 2. 21: և 7. 14: Դ՚րձլ՝ է անուն որդւոյ ամիելի լոդաբարացւոյ. 2. Թագ. 9. 4: և 17. 27: Դ՚րձլ * է անուն որդւոյ քաղեբայ. 1. Մնաց. 4. 11:

Մաքփիլ, և Գափիլ: || Եզեկ. 27. 24: * Ոքա են բառք եբրայականք, որք ըստ եբրայեցւոց գրին հայս. մի անուն՝ Բեմիքփոփիլ, որ թարգմանի՝ զանազանք, և պէսպէսք, և ոչ է յատուկ անուն տեղւոյ, այլ ասելն, որք բերեն քեզ վաճառս Ը մաքփիլ, և ընդ գափիլ. կամ Ը եբրայեցւոյ՝ ընդ բեմիքփիլ, է ասել՝ բերեն քեզ վաճառս զանազանս՝ և պէսպէսս:

Մաքմաս. այ: || հարկանօղ. կամ աղքատ 'ի բաց բարձեալ. կամ խորտակօղ. կամ շշափօղ. կամ 'ի բաց բարձօղ: Է անուն քաղաքի. որ էր 'ի սահմանի ցեղին եփրեմի Ը հարաւակողմն մերձ 'ի գաբաայ բենիամենի. 1. Թագ. 13. 2. և 23: և 14. 5: Եսայ. 10. 28: 'Ի քաղաքէ աստի էին ոմանք յեւելոց 'ի գերութենէ. և վասն այսորիկ կոչին որդիք մաքմասու. 2. Եզր. 2. 25: որ 3. Եզր. 7. 31. գրի 'ի մեզ Մաքեմաս. իսկ ըստ Հէց մաքեմաս: Եւ է նոյն՝ որ 1. Եզր. 5. 20. * կոչի Մակալոն: 'Ի քաղաքս յայս բնակէր յոնաթան եղբայրն յուդայի մակաբէի. 1. Մակ. 9. 73: Դ՚րձլ մաքմաս. 3. Թագ. 4. 9. ուր ըստ յունաց գրի Մաքաս, է անուն քաղաքի ցեղին դանայ: Դ՚րձլ յայնմիկ բանի Ովսէայ. 9. 6. ու թաղեսցէ զնոսա մեմփիս, ղողձոտ նոցա 'ի կորուստ ժառանգեսցէ. բառս մաքմաս՝ ըստ կարծեաց ոմանց ոչ է անուն տեղւոյ, այլ է համառօտ բառ եբրայական և զնի փոփոխեալ բառին մաքմադ. որ թարգմանի ցանկալի. և է ասել ընկալցի զնա մեմփիս, և թաղեսցէ զնա: և զմաքմադ. զի ցանկալի արծաթ նց կորուստ ժառանգեսցէ:

Մաքնադաբայ. ըստ արաբացւոց գրի՝ Մաքնադաբու: || աղքատ ուխտադիր. կամ յօժարամիտ: Է անուն առն յորդւոցն բանի. 2. Եզր. 10. 40:

Մաքրի. այ: || վաճառումն. կամ ճանաչումն: Է անուն հօր ոզիայ՝ յորդւոցն բենիամենի. 1. Մնաց. 9. 8:

Մաքսուլա. այ: || 2. Թագ. 13. 37: Առ 'ի մեզ գրի՝ յերկիր մաքսուլայ: իսկ ըստ Հէց գրի՝ յերկիր քամաղադայ: Է անուն գաւառի, ուր փախեաւ աբեսաղոմ յերեսաց դաւթի առ թողմեղեմ արքայ գեսուրայ:

Մաքքեայ. սորա անուանականն է Մաքքի: || հարկանօղ. կամ աղքատ. կամ խոնարհ: Է անուն հօր գուդիէլի: Թուոց. 13. 16:

Մաշն: || տե՛ս Մասն:

Մաշնացի: || տե՛ս Մասն:

Մ Ե

Մեդաբա: || տե՛ս Ադաբի:

Մեգարա. այ: || ջուրք ցածեայ. կամ ջուրք թափեալք: Է անուն քաղաքի, որ յառաջագոյն էր մաղարացւոց. և ապա եղև ամօրհացւոց. և հուսկ յետոյ վիճակեցաւ ցեղին ռուբենի. և է առ հեշբոնաւ առնանայ յարևելից կողմանէ: Յես. 13. 9: 1. Մնաց. 19. 7: որ 1. Մակ. 9. 36. գրի 'ի մեզ՝ Մադաբա. և 'ի 37. համարն՝ Ադաբաթայ:

Մեթթանիայ: || պարգև տն. կամ յոյս տն: † Է առաջին անուն սեդեկիայ արքային յուդայ. 4. Թագ. 24. 17:

Մեթոր: || տե՛ս Նովադիա:

Մեթրիդատես: || լցանօղ. կամ նկատօղ օրինաց. կամ լուծանօղ զօրէնս. կամ մանուկ ծառայութեան: Է անուն միոյ 'ի հարկահանաց սամարիայ, որ ընդ այլոց ոմանց միաբանեալ գրեաց զթուղթ առ արտաշէս արքայ պարսից՝ խափանել զշինութիւն տաճարին յեկեղ. 2. Եզր. 4. 7: որ 1. Եզր. 2. 16. * գրի՝ Միթրիդատ:

Մեհիդայ: || առակ օրինակի. կամ ասացուած. կամ առակիչ. կամ զերծօղ ձեռն. և կամ սարերէն՝ հարթեալ ձեռն: Է անուն միոյ յեւ խանաց առ հէթս նաթանինեացւոց: 3. Եզր. 7. 54: որ 2. Եզր. 2. 52. գրի 'ի մեզ՝ միդա: Եւ 1. Եզր. 5. 32. գրի 'ի մեզ՝ Դեդաս. իսկ ըստ Հէց Մեէդդա:

Մելքոսաս. կամ Մելխեսոս. կամ Մելքէսան. անէայ: || որ եղեւ 'ի յամմոնական բառէն մելքա, ասեն ոմանք՝ թագաւորութիւն. կամ նկար. կամ կարգ. կամ ծփրանաց գոյն. իսկ եղեալ 'ի բառէն մելք՝ ասի թագաւորի՝ մեղքանիրսան. կամ քաղաք. կամ ախոյշ: Է անուն ծովեղերեայ հաշանա-

ճոր քաղաքի, որ է 'ի փոքուն ասիոյ 'ի կաբերոյ գաւառակին առ յամինաւ ոչ հեռի 'ի մըջոց գետոյն մէանդրայ : Քաղաքս այս յառաջագոյն կոչէր Լելեգէիս . յետոյ Պիթիուսա . ապա Անակտորիա . և հուսկ յետոյ կոչեցաւ Մելիտոս, ուր գնաց առնուղաւ Նաւաւ, յորժամ երթայր յԵրուս. Գործ. 20 . 15 . և 17 : 2 . Տիմ. 4 . 20 : Եւ առ այժմ կոչի Մելասսօ :

Մելքա : || տե՛ս Մեղքա :

Մելքիէլ : || տե՛ս Մեղքիէլ :

Մելքիսուաէ : || տե՛ս Մեղքիսուաէ :

Մելքիսեդեկ . կամ Մեղքիսեդեկ . ի : || Թագաւոր արդարութե՛ : Էր անուն քահանայի միոյ բարձրելոյ, և թագաւորի սաղիմայ, որ է թագաւոր խաղաղութե՛ . որում առատորդս ետ աբրահամ յամէ : Ծննդ. 14 . 18 : Եբր. 7 . 1 . և 2 . և 3 : և զի սա էր քահանայ, և թագաւոր, և հովիւ, և ոչ ուրուք նման կոյս, վն այսորիկ եղև օրէն՝ և օրինակ որդւոյն այ : Սաղմ. 109 . 4 :

Մելքոմ : || տե՛ս Մեղքոմ :

Մելօն : || լնութիւն . կամ լրումն : Էր անուն խորափոր . կամ ձորոյ, որ էր 'ի մէջ քաղաքին Երուս : և էր այն իբրև խրամ, կամ ցանկ, որով բաժանէր քաղաքն 'ի լեռնէն սիոնի : Ջնաւ եղեւ ստեղծման հողով . և շինեալ անդ զշինուածս բազումս : Սաղոմոն անուանեաց զնա Մելօն, նոյն է ի այնմ, որ ասէ՝ եհեց զպարսպ քաղաքի դաւթի . 3 . Թագ. 9 . 15 : և 11 . 27 : Տեղիս այս 4 . Թագ. 12 . 20 . գրի 'ի մէջ Մաաղովի . իսկ ըստ Եբր Մաղլոնի : Եւ ասա փոխանակ գրելոյ ըստ Եբր հարլա պսակաւ 'ի տան Մաղլոյոյ, որ է 'ի Սիլլոյ . գրի 'ի մէջ՝ հարլա պսակա 'ի տան Մաղլոյիոյ իջեալ 'ի գաղաադ : Որք բանս զայսպիոչ երևին յինքն թարգմանութե . իսկ բանս մելլա՝ է անուն աշտարակ, որ էր 'ի մէջ քաղաքին Երուս 'ի ղաւախոցորի լերինն սիոնի, որ իջանէ առ խորափորն : Եւ խորափորն այն, որ և խրամ ասի . և յետոյ կոչեցաւ Մելօն, է նոյն ընդ այնմ, որ 2 . Մնանոց . 32 . 5 . կոչի պատուանդանք քաղաքի դաւթի, զորս ամրացոյց Եզեկիա արքայ յուդայ :

Մեկեդաբեէլ : || տե՛ս Մադեբաբեէլ :

Մեհիամոթ : || տե՛ս Մեհիեթի :

Մեհիեթի : || լնութիւն . կմ թլփատութիւն . կմ բանից իմ : Էր անուն որդւոյ եմանայ . 1 . Մնաց . 25 . 26 : որ 'ի 4 . համարն գրի 'ի մէջ՝ Մեհիամոթ :

Մեղիտենէ : ըստ յունաց գրի՝ Մեղիտէ : || է բառ յունական . և ստուգաբանի՝ մեղրաբուղխ . կմ քաղցր : Էր անուն կղզւոյ, որ է 'ի ծովուն միջերկրականի ընդ հարաւակողմն սիկիլիոյ 'ի մէջ ափրիկոյ, և իտալիոյ : Սա նաւաբեկութեամբ առաքելոյն պօղոսի, եղև անուանի Գործ. 28 . 1 : Կղզիս այս 'ի հնումն էր կոչեցեալ կարկեդոնացւոց, ապա թուրքաց . իսկ այժմ է ամրագոյն աթոռ հեծելոց սրբոյն Յովհաննու Երուսաղէմայ հայրապետին . և կոչի Մալթա :

Մեղիտոս : || տե՛ս Մեղիտոս :

Մեղկեայ . այ : || ըստ յունաց գրի Մելքայ . որ երբայեցերէն ստուգաբանի լցուցիչ . կմ լցեալ : Էր անուն որդւոյ Մեննեայ . Ղուկ . 3 . 31 :

Մեղքեայ : || տե՛ս Մեղքիա :

Մեղքա . կմ Մելքա . այ . կմ եայ : || Թագուհի . կմ խորհրդական : Էր անուն կնոջ Նաքովրայ՝ եղբօր աբրահամու, և որդւոյ թարայի : Ծննդ . 11 . 29 : և 24 . 15 . և 24 : Դարձեալ է անուն միոյ 'ի դստերացն սաղպաադայ . Թուոց . 26 . 33 : և 36 . 11 : Յես . 17 . 3 :

Մեղքամ : || Թագաւոր նց . կմ խորհրդական նց : Էր անուն որդւոյ զաարիմայ 'ի յաղագս կնոջէ իւրմէ : 1 . Մնաց . 8 . 9 :

Մեղքեայ . սորա անուանակոչն է Մեղքի : || Թագաւոր իմ . կմ խորհուրդ իմ : Էր անուն որդւոյ յաննեայ . Ղուկ . 3 . 24 : Դարձեալ է անուն որդւոյ ադդեայ . Ղուկ . 3 . 28 : տե՛ս և Մեղքիա :

Մեղքիա . կմ Մեղքիասա . այ . կմ եայ : || Թագաւոր Տր . կմ խորհրդական տր : Էր անուն հօր բաասեայ, և որդւոյ աթանեայ . 1 . Մնանոց . 6 . 40 : Դարձեալ է անուն միոյ 'ի քահանայ և չորս իշխանաց տոհմիցն քահանայից . 1 . Մնաց . 24 . 9 : Դարձեալ է անուն հօր պասաքորայ : Երեմ . 21 . 1 : և 38 . 1 : 3 . Եզր . 11 . 12 : որ 1 . Մնաց . 9 . 12 . գրի 'ի մէջ Մեղքեայ : Դարձեալ է անուն առն յորդւոցն փարոսայ . 1 . Եզր . 9 . 26 : 2 . Եզր . 10 . 25 : Դարձեալ է անուն առն յորդւոցն եբամ . 1 . Եզր . 9 . 32 : 2 . Եզր . 10 . 31 : Սա երևի զոլ նոյն, որ 3 . Եզր . 3 . 11 . կոչի՝ Մեղքիասա որդի երամ : Դարձեալ է անուն ուրումն միոյ . 1 . Եզր . 9 . 44 : 2 . Եզր . 8 . 4 : Դարձեալ է անուն որդւոյ հաւքաբայ . 3 . Եզր . 3 . 14 : Դարձեալ է անուն որդւոյ ոսկերչի . 3 . Եզր . 3 . 30 : Դարձեալ է անուն ուրումն բանտապետի Երուս, և կոչի որդի թագաւորի . Երեմ . 38 . 6 :

Մեղքիէլ . կամ Մելքիէլ . ի : || Թագաւոր իմած . կմ արքայութե այ . կմ խորհրդակից իմ ած : Էր անուն որդւոյ բարիեայ որդւոյ ասերայ . Ծննդ . 46 . 17 : Թուոց . 26 . 45 : 1 . Մնաց . 7 . 31 : Դարձեալ * է անուն հօր քարմիայ իշխանին բեթուլիայոյ . Յուդիթ . 6 . 11 :

Մեղքիսուաէ . կմ Մելքիսուաէ . կամ Մեղքիսուէ : || Թագաւոր փրկիչ . կմ մեծագործ . կամ խորհուրդ փրկչի . կմ փրկութե : Էր անուն որդւոյ սաւուղայ արքայի . 1 . Թագ . 14 . 49 : և 31 . 2 : 1 . Մնաց . 8 . 33 :

Մեղքիսեդեկ : || տե՛ս Մելքիսեդեկ :

Մեղքիսուէ . || տե՛ս Մեղքիսուաէ :

Մեղքիրամ . || Թագաւոր բարձր . կմ խորհրդակից . կմ խորհուրդ բարձր : Էր անուն որդւոյ յեքոնիայ արքայի յուդայ . 1 . Մնանոց . 3 . 18 :

Մեղքոդ . այ . || Թագաւոր ամե . կամ խորհուրդ կատարեալ : * Էր անուն դստեր սաւուղայ արքայի, որ եղև կին դաւթի . 1 . Թագ . 14 . 49 : և 18 . 27 : 2 . Թագ . 6 . 23 :

Մեղքոմ . կմ Մելքոմ . կմ Մեղքոմմ . այ : || Թագաւոր նց . կմ խորհրդակից նց : Էր անուն կռոցն ամմոնացւոց : 3 . Թագ . 11 . 5 :

4. Թագ. 23. 10: Իսկ յայնմիկ բանի 2. Թագ. 12. 30. ուր գրի՝ * և էառ զպսակ զպսակն Մելքոմայ թագաւորին նոցա 'ի գլխոյ նորա. բառս Մելքոմ եղեալ է համառօտ նշանակութեամբ, և է առեալ էառ զպսակն Մելքոմայ, որ թարգմանի՝ թագաւոր նոյ: Իսկ Մելքո_մաւէն անգէն կարէ նշանակել համանգա_մայն կուռքն Մոլքոմայ, նաև թագաւորին որդւոցն Ամոնայ. Կրկնի այս 1. Մնաց. 20. 2. գրի 'ի մէջ Մոլքոմ. իսկ ըստ Եբր Մողքոմ: Եւ է նոյն, որ կոչի Մոլոք: տես Մոլոք:

Մեղքոմ: || տես 'ի վեր Մելքոմ:

Մեմիոս. || առ ըստ ոմանց առաւելութեան բերանոյ. կամ արհամարհեալ: Էր անուն միոյ 'ի դեսպանացն հռօմայեցւոց, որք առա քեցան առ հօրամոյնն անտիոքոս 'ի քաղաքն Անտիոքացւոց. և անուն գրեցին առ ծերա կոյտն հրէից յետ մեծ զգիր հաստատութեան բանիցն, զոր ետ շնորհելոյ նմ լիսիաս: 2. Մակ. 11. 34:

Մեմփաթ. || տես Ոփազ:

Մեմփայ. || տես Մեմփիս:

Մեմփացիք. || տես Մեմփիս.

Մեմփիբոսթայ: || տես 'ի վայր Մեմփիբոսթէ:

Մեմփիբոսթէ. թեայ: || 'ի բերանոյ ամօթ զանգ, կամ ամօթ, կամ բերանոյ պատկա_ռանաց, կամ յապաղութիւն: * Էր անուն որդւոյ Յովնաթանու որդւոյ Սաւուղայ արքայի. զոր Դաւիթ առնոր ինքեան սեղանակից համապատուող վասն յիշատակաց հօր նո_րա. 2. Թագ. 4. 4: և 9. 6: և 16. 1: Սա է նոյն, որ 1. Մնաց. 8. 34. կոչի Մեմփիբաաղ. իսկ ըստ ոմանց՝ Մերիբաաղ:

Մեմփիս. փայ: || 'ի բերանոյ: Սա երբեմն ցերեկն ասէր՝ Նոփ. կամ Մոփ. որ առա_ գաւանի՝ խորհուրդ. կամ կաթուած. կամ առ բարձումն. կամ խորշանք: Էր անուն մեծի, և հռչակաւոր մայրաքաղաքի Եգիպտոսի: Սա էր շինեալ առ անկեան զառանցին գետ_ ոյ, ուստի նեղոս գետն յերկուս բաժա նեալ պատէ զնոյն զառանցն զայն եօթնա ձոր վտակօք: Քաղաքս այս երբեմն էր բազ մամարդ, և արքայանիստ թագաւորացն Ե_գիպտացւոց մինչև 'ի ժամանակս պտղոմեանց արքայի Եգիպտացւոց, որ զվայելչութիւն նո փոխադրեաց յԱղեքսանդրիա քաղաք ծովեզերեայ. զոր շինեաց. և առ գրեթէ բոլորովին աւերեցաւ ըստ կանխագուշակ բա նիցն մարգարէից. Յովէլ. 1. 10: Երեմ. 44. 1: Ովսէ. 9. 6: Որոյ բնակիչքն կոչին Մեմ փացիք. Եսայ. 19. 13: Երեմ. 2. 16: Եզեկ. 30. 15: Զսա երբեմն եբրայեցիք կոչէին Մեփ_ գոհ. իսկ այժմ յամենայն կոչի Աղեքսանդրիա. կամ Աղեքսանդրիա. և յոմանց կոչի Միսիր, նաև բոլոր երկիրն Եգիպտոսի կոչի Միսիր՝ առեալ զայս անուան յանուանէ Միսրայեմ որդւոյ Քամայ, յորմէ յառաջ եկին Ե_գիպտացիք: Այլ և ոմանք ասեն՝ թէ ասա կոչեցաւ նաև բաբելոն Եգիպտոսի:

Մենելաոս. կամ Մենելաւոս. ղայ. կամ ղոյ: || յանուարէն սաստկութեան զօրութեան ժողովրդեան: Էր անուն եղբօր սիմոնի բե նիամենի, որ զքահանայապետութիւն յասոն նայ գանձով յինքն ձգեաց. և զքաղաքս շարքս հասոյց աղքատն հրէից. 2. Մակ. 4. 23. և 39. և 43: և 5. 5. և 15. և 23: և 11. 32: Եւ առ 2. Մակ. 13. 3. և 4. և 7. գրի 'ի մէջ չիմեն:

Մենեսթեայ: || 2. Մակ. 4. 21: Էր անուն_ մականուն եղեալ 'ի բառէն մենեսթէոս, որ յանուարէն սաստկութեան զօրութեան նոյ. և է անուն առն, որոյ որդին Ապողոնիոս կոչի Մենեսթեայ. այս որդի Մենեսթեայ:

Մեննեա. նայ: || Թուեալ. կամ վարձատրել. կամ պատրաստեալ: Էր անուն հօր Մելքեայ: Ղուկ. 3. 31:

Մեոնսիմ: || ընտրութիւնք. կամ փութաջանք. կամ զգայունք: Էր անուն հօր աշխատխեայ և աղխաժայ. 1. Մնաց. 8. 11:

Մեռայ: || դառն. կամ դառնութիւն: Էր անուն աղբերոյ. որ էր յանապատին Սուրայ. ուր եղև հնդերորդ բանակեալ որդւոցն Իսրայէլի. և զի դառն էր ջուր աղբերոյն այնորիկ, վասն այնորիկ կոչեցաւ Մեռայ, որ դառնութիւն, և դառն աղբիւրք. զոր և քաղցրացոյց Մովսէս փայտիւն, զոր էարկ 'ի նմա: Ել. 15. 23: Թուոց. 33. 8:

Մեռեալ ծով: || տես Ծով աղի.

Մեսաղամամ: || խաղաղարար. կամ կատարեալ. կամ առաւ նոյ. կամ խրխանութիւն նոյ: Էր ա_նուն միոյ յիշխանաց եղելոց 'ի բաբելոնէ եղբի. 2. Եզր. 8. 16: որ 1. Եզր. 8. 45. գրի 'ի մէջ Մոսողամոն. իսկ ըստ Եբր Մեսուղամ:

Մեսաղեմոթ: || նոյն է նշանակութեամբ ընդ վեր նոյն: Էր անուն որդւոյ բարուքայ: 3. Եզր. 3. 6:

Մեսաքոթ. || առաւելք. կամ նմանութիւնք. կամ ակրութիւնք: Էր անուն քաղաքի, որ էր 'ի վերին գալիլեայ 'ի միջնակի ցեղին նեփթաղեմայ. 1. Մակ. 9. 2:

Մեսելոմ: ըստ ոմանց գրի Մոսոլամ: || խաղաղարար. կամ կատարեալ. կամ առաւ նոյ: Էր անուն հօր սեղոնայ. 3. Եզր. 11. 7: որ 1. Մնաց. 9. 7. փոխանակ գրելոյ Մոսոլ_ լամայ, գրի 'ի մէջ Մոսոմայ:

Մեսթաղայ: || տես Սուսաղայ:

Մեսիայ: || Յովհ. 1. 41: և 4. 25: Սա թարգմանի, օծեալ. և յունարէն ասի՝ Քս: Այս անուանեցաւ այրն մեր Յս Քս: քանզի օծաւ ոչ նիւթական իւղով, այլ շնորհօք անձնաւորական միաւորութեան եբրև ճշ մարիտ քահանայապետ 'ի մէջ մեր քահա_ նայից. և մարգարէ 'ի վերայ զամ մար գարէս, և թագաւոր 'ի վերայ զամ թա գաւորս:

Մեսիզաբէլ: || տես Մասիզեբէլ:

Մեսողամամ: || առաւ նոյ. կամ նմանութիւն նոյ: Էր անուն ուրուեք ղեւտացւոց յորդւոցն կահա թու: 2. Մնաց. 34. 12:

Մեսողոմ. այ: || հատուցանող. կամ առաւ նոյ: Էր անուն հօր եսեղեայ՝ հօր սափանայ դպրապետի: 4. Թագ. 22. 3:

Մեսուղամ․ այ ։ ‖ հատուցանող ․ կամ խաղաղարար ․ կամ սաակ նշ ։ * Է անուն որդւոյ թագաւորին ։ 3․ Եզր․ 3․ 29։ և 6․ 18։ Դարձեալ է անուն միոյ ՚ի քահանայից ․ 3․ Եզր․ 10․ 7։ Դարձեալ է անուն միոյ յիշխանաց ժողովրդեան ․ 3․ Եզր․ 10․ 20։ Դարձեալ է անուն հօր Եզրիայ ․ 3․ Եզր․ 11․ 11։

Մեսսայ ։ ‖ տես Մասսայ ։

Մեսրեմ ։ բառ ասորոց գրի՝ Մեսրայեմ ։ ‖ անձկութիւնք ․ կամ նեղութիւնք ։ Է անուն որդւոյ քամայ ։ Ծննդ․ 10․ 6․ և 13։ 1․ Մնաց․ 1․ 8․ և 11։ ՚ի սմանէ յառաջեկին եգիպտացիք․ յորմէ և երկիրն և միջագետքն նշ մին չև ցայսօր յարաբացւոց կոչի Մեսր ․ որ է Մըսըր ։

Մեսրոփ ։ ‖ տես Նեբրովթ ։

Մետաբէէլ ։ ‖ երբև զի բարի է Աստ․ կամ բարերար Աստ ։ Է անուն կնոջն Ադադայ արքային Եդովմայ ։ Ծննդ․ 36․ 39։ որ 1․ Մնաց․ 1․ 50․ գրի ՚ի միւս՝ Ամետաբէէլ ։

Մետաբիէլ․ այ ։ ‖ երբև զի բարի է նա ։ Է անուն հօր Դալայիայ ․ 3․ Եզր․ 6․ 10։

Մերամօթ ։ ‖ խարէութիւն․ կամ դառնութիւն մահու ․ կամ զմուռս մահու ․ կամ բարձրութիւնք ։ Է անուն ուրումն քահանայի որդւոյ Ուրիայ ․ 3․ Եզր․ 3․ 21։ և 10․ 5։ որ 2․ Եզր․ 8․ 33․ գրի ՚ի միւս՝ Մարեմովթ ։ իսկ 1․ Եզր․ 8․ 63․ * կոչի Մարիմոթի ։

Մերայ ։ ‖ դառնութիւն ․ կամ զմուռս ։ Է անուն միոյ ՚ի քառասուն և չորս իշխանաց տանհայրն քահանայից ․ 1․ Մնաց․ 24․ 9։

Մերանայ ․ սորա անուանականն է Մերան ։ ‖ դառնութիւն․ կամ ապստամբութիւն նշ ։ * Է անուն աշխարհի ․ զոր ոմանք ասեն լինել յերկրին Եդովմայ, կամ յապաստանն արաբիայ առ կարմիր ծովուն ։ Բարուք․ 3․ 23։

Մերաւոթ ։ ‖ տես Մարիօթ ։

Մերարի ․ բեռայ ․ կամ բայի ։ ‖ դառն ․ կամ դրդուեալ․ կամ զայրացեալ ։ Է անուն որդւոյ Ղևեայ որդւոյ Յակոբայ ․ Ծննդ․ 46․ 11։ Ելից․ 6․ 16․ և 19։ 1․ Մնաց․ 6․ 1։ Դարձեալ է անուն հօր Յուդիթայ ․ Յուդիթ․ 8․ 1։ և 16․ 8։

Մերոբ ։ ‖ մարտիկ․ կամ կռուօղ․ կամ բազմապատիկ․ և կամ ապստամբեալ՝ վարդապետութիւն ։ Է անուն երկրորդ դստեր սաւուղայ արքայի ․ 1․ Թագ․ 18․ 17։ որ 14․ 49․ գրի ՚ի միւս՝ Ներոբ ։

Մերոդաք ։ ‖ դառն զղջումն․ կամ զմուռս լուծեալ․ կամ զմուռս մաքրագոյն ։ Է անուն արքայի բաբելացւոց ․ Երեմ․ 50․ 2։ Զորմէ ասի՝ թէ է նոյն, որ Երեմ․ 52․ 31․ կոչի Եւիլմարոդաք ։ իսկ Դանիէ․ 5․ 1։ և 7․ 1․ Բաղդասար ։ և է որդի մեծի նաբուգոդոնոսորայ արքայի բաբելացւոց ։

Մեփաաթ ։ ‖ ջրոց երևումն․ կամ ջրոց յայտնութիւն ։ Է անուն քաղաքի մովաբացւոց, որ յետոյ վիճակեցաւ ցեղին ռուբենեան ամոնական ․ Յեսու․ 13․ 18։ որ Երեմ․ 48․ 21․ * կոչի Մոփաաթ ։ իսկ 1․ Մնաց․ 6․ 79․ գրի ՚ի միւս՝ Մափաաթ ։ Եւ է նոյն, որ կոչի Մասեփաթ ։ տես անդ ։

Մեքրի ։ բառ այլոց գրի՝ Զեքրի ։ ‖ յիշող․ կամ յիշեցուցիչ ։ Է անուն որդւոյ սովաեկայ, որ էր մի յիշխանաց տանհայց ցեղին բենիամենի ։ 1․ Մնաց․ 8․ 23։

Մ Է

Մէզայ ։ ‖ ցօղումն․ կամ սրսկումն․ կամ յայտնումն․ և կամ ատամերբէն՝ հալեհումն․ կամ ապականումն ։ Է անուն որդւոյ Ռագուէլի՝ որդւոյ Եսաւայ ։ Ծննդ․ 36․ 13։ որ ՚ի 17․ համարն․ և 1․ Մնաց․ 1․ 37․ * կոչի Մոզէ ։

Մէկլէփ ։ ‖ յանցելն, կամ ՚ի փոփոխութենէ ։ * Է անուն քաղաքի․ որ էր ՚ի սահմանս ցեղին նեփթաղիմայ ընդ հիւսիսակողմն ․ Յեսու․ 19․ 33։

Մէլիսսա ։ ‖ տես Մոլանիմ ։

Մէլասար ։ ‖ Թւոց․ 33․ 49․ Այս բառ ՚ի թարգմանութենէ Եից գրի՝ Բելսա ․ այսինքն վերջին վանքն տեղ, է բառ յունական, և ՚ի յոյն բարբառ զնի երբև յարաբերական՝ որ ։ Քանզի ըստ Եից գրի այսպէս, եւ Բելսատիմ ․ որ թարգմանի միայն ցրկեալ՝ որ ընդ արևմուտս մովաբու ։ Այլ Բելսա ․ կամ բառ այլոց ամենից՝ Բելսատիմ․ և կամ բառ ամենից՝ Աբելսատիմ․ որ թարգմանի, սուգ փշոց կամ յանցանաց ։ Է անուն տեղւոյ, որ էր ընդ արևմուտս մովաբու առ յորդանանու ՚ի դաշտավայրի, առ որով եղև բանակեցան որդւոցն իսրայելի ։ Տեղիս այս յետոյ եղև ցեղին ռուբենի ։ Եւ է նոյն, որ կոչի Սատիմ Թւոց․ 25․ 1։ կամ Սատիմ․ Յեսու․ 2․ 1։ տես Սատիմ ։

Մէփէաթ ։ ‖ տես Մէլիսսա ։

Մէսուգ․ այ ։ բառ յունաց գրի՝ Ամիուդ ։ ‖ ժողովրդեան գովութիւն, կամ խոստովանութիւն ․ կամ ընդդէմ գովութիւն, կամ խոստովանութիւն ։ Է անուն հօր փագայէլի իշխանին ցեղին նեփթաղիմայ ։ Թւոց․ 34․ 28։

Մէհոնօմիգ ։ ‖ խաղաղութիւն ․ կամ կատարելութիւն ․ կամ հատուցումն ․ կամ սաակ մահու ․ կամ ակրութիւն մահու ։ Է անուն մօր ամոնայ արքայի յուդայ ․ 4․ Թագ․ 21․ 19։

Մէօզէնայ ․ սորա անուանականն է Մէօզէն ։ ‖ Եզեկ․ 27․ 19։ * Է անուն աշխարհի, որ ոչ է յայտնի՝ թէ ուր էր ․ զի ոմանք կարծեն՝ թէ էր ՚ի յունաստան, և ոմանք ՚ի յարաբիայ ։

Մ Ի

Միաղէն ։ ‖ տես Եզակիմ ։

Միամին ։ ‖ աջ․ կամ զօրաւոր պատրաստող ։ Է անուն միոյ ՚ի քահանայից ․ 3․ Եզր․ 10․ 7։

Միասմին ։ ‖ տես Այլամաղնիսայք ։ տես զայսմանէ և ՚ի բառագիրքն հասարակ անուանց ։

Միգա ։ ‖ տես Միքիայ ։

Միգօնայ ։ ‖ 1․ Մակ․ 15․ 23։ Է բառ յունաց, և ստուգաբանի, մարմին խաչելութեան․ կամ վիրաւոր ․ կամ ներխոնալ ։ Է անուն ծովեզերեայ քաղաքի ․ որ է ՚ի փոխ–

քան

քուն ասիոյ 'ի գաւառին կարիայ 'ի մէջ միլիտեայ և հալիկառնասսեայ. և այժմ կոչի Մենտեշէ:

Միթրիդատ. այ: || Նկատող զօրէնս. կամ լուծիչ օրինաց. կմ մահուան աերութե: Էր անուն գանձաւորի, կմ գանձապետի կիւրոսի արքայի պարսից, որ հրամանաւ նորա զմեծ սպաս տաճարին ետ Սասանասարայ իշխանի յուդայ: 1. Եզր. 2. 11: 2. Եզր. 1. 8: տե՛ս և Միթրիդատէս:

Միլէտոյ. սորա անուանականն է Միլէտոս: || Է բառ յունական. և ստուգաբանի՝ մեղ րածորան. կմ քաղցր. կմ նկար: * Էր անուն տեղւոյ, կմ քաղաքի. որոյ ասր էր ազնիւ, և վնկ յանուանէ տեղւոյն կոչի ասր 'ի միլետոյ: Եզեկ. 27. 18: Իշէմս կմ է Միլէտոս քաղաքն կարիոյ, և կմ Միլէտինէ քաղաքն փոքուն հայոց:

Միհաթարոմէթ: || տե՛ս Թումմիմ:

Միննեցիք. ցւոց: || պատրաստեալք. կամ Թուեալք: * Էր անուն ազգի՝ և ժողովրդեան, որոց էր արքայ՝ սոփար մի 'ի յերից բարեկամացն յոբայ. Յոբ. 2. 11: և 11. 1: Սոցա գաւառն բնակութեան ըստ ոմանց էր յերկրամասին արաբիոյ առ ափն կարմիր ծովուն: Իսկ այլք ասեն՝ թէ սոքա էին ազգ մի արաբացւոց, որք բնակէին առ սահմանօք լերինն սէիրայ խառն ընդ հագարացւոց, և ընդ ամմոնացւոց. զորոց լինի յիշումն. 2. Մնաց. 20. 1: և 26. 7. և 8: Եւ 'ի սոցանէ էին այնք, զորս կոտորեցին որդիքն շմաւոնի. 1. Մնաց. 4. 41:

Միջագետք. աց: || Ծննդ. 24. 10: և 25. 20: Դատ. 3. 8: Էր անուն հռչակաւոր գաւառի մեծին ասիոյ. որ եբրայեցերէն ասի՝ Արամ նահարայիմ: և 'ի մեզ թարգմանի՝ Միջագետք ասորւոց. և յունարէն ասի՝ Մէսոպոտամիա: Եւ զայս անուն կալ յանձնանէ, զի արամ հայր ասորւոց բնակեցաւ 'ի գաւառս յայս. որ է 'ի մէջ երկուց գետոց դրախտին, այն է Եփրատայ և տիգրիսի. ուր և ազգն նր տարածեալ սփռեցաւ, և կոչի ասորիք միջագետաց: Արդ՝ գաւառս այս առ երի ունի 'ի հիւսիսոյ կողմանէ զմեծն հայաստան. յարևելից կուսէ զասորեստան, յորմէ և բաժանի տիգրիս գետով. 'ի հարաւոյ կողմանէ զաշխարհն բաբելացւոց և քաղդէացւոց. իսկ յարևմտից կուսէ զասորիս, որ է սիւրիա. և զփոքր հայաստան, յորոց և բաժանի Եփրատ գետով: Սա երբեմն ասացաւ խառան. իսկ Յուդթ. 12. 12. կոչի գաւառ ասորւոց:

Միսադայի: || տե՛ս Միսայէլ:

Միսադանայ: || տե՛ս Աղխադայ:

Միսայէլ. ի: || ով է հայցող, կմ ով է հայցեալ. կմ խնդրած ած. կմ մեկնեցաւ ած: Էր անուն որդւոյ ազիելայ՝ որդւոյ կահաթու. Ել. 6. 22: որ Ղևտ. 10. 4. * կոչի Միսադայի: Դ̄րձ՝ է անուն միոյ յերից ընկերացն դանիէլի, որ և կոչեցաւ Միսաք. Դան. 1. 6. և 7: Դ̄րձ՝ է անուն ազատի ղևտացւոյ. 1. Եզր. 9. 44: 3. Եզր. 8. 4: Դ̄րձ՝ Միսայէլ. 1. Մնաց. 8. 12. ուր ըստ Եբր գրի՝ Միսաամ, է անուն որդւոյ եղփաաղայ: Դ̄րձ՝ Միսայէլ. 2. Մնաց. 21. 2. ուր ըստ այլոց գրի՝ Միքայէլ, է անուն որդւոյ յովսափատու արքայի յուդայ: տե՛ս և Իսմայէլ:

Միսաք. այ: || ընդերկայօղ. կմ քարշօղ. կմ պարսաօղ. կմ ցանկօղ: Էր անուն միոյ յերից ընկերացն դանիէլի. որ և կոչի Միսայէլ: Դան. 1. 7. և 3. 13. և 19.

Միսթառայ: || * 4. Թագ. 10. 22: զայսմանէ տե՛ս 'ի բառագիրքն հասարակ անուանց:

Միսլէ: || առակք. կմ նմանութիւնք: Էր անուն, կմ խորագիր գրոցն առակաց սողոմոնի: Առակ. 1:

Միսոր. կմ Միսօր. այ: || դաշտ. կմ դաշտավայր. կմ ուղիղ. կմ պարկեշտ. կմ պարսպեալ. կմ եզն: Էր անուն դաշտավայր գաւառի, և անապատի, որ էր յերկիրն մովաբու. և վէմ ապաստանի 2. Օրէն. 4. 43. կոչի դաշտ. իսկ Երեմ. 48. 21. երկիր միսորայ, յորում էր քաղաքն բոսոր. և վիճակեցաւ ցեղին ռուբենի. 2. Օրէն. 3. 10: Յես. 13. 9. և 16: և 21. 36:

Միտիլինէ: || է բառ յունական, և ստուգաբանի՝ կրճատեալ. կմ հատեալ. կամ ըստ ոմանց՝ մաքրութիւն: Էր անուն միոյ 'ի կղզեացն յունաց ծովուն: Սա է մերձ 'ի Ասիոյ ծովեզերեայ քաղաքաց միւսեայ գաւառի փոքուն ասիոյ հանդէպ մանիցն կայիկոս գետոյ: Սա յառաջագոյն կոչէր Լեսբոս, և Լեսբիայ. և յետոյ կոչեցաւ Միտիլինէ ըստ անուան երոյ մայրաքաղաքին. որ և ըստ ոմանց ասի Միտիլինիդա. իսկ այժմ կոչի Միտիլլի: Անդ գնաց սուրբ Պօղոս հանդերձ ամենայն աշակերտօք իւրովք: Գործ. 20. 14:

Միւսիա. կմ Միւսեայ. սորա անուանականն է Միւսիս: || Է բառ յունական. և ստուգաբանի՝ չարագործ. կմ եղեան. կամ զաղիր. կմ գարշելի: Էր անուն գաւառի փոքուն ասիոյ, որ բաժանի յերկուս, այս 'ի փոքր և 'ի մեծ. փոքրն, որ և հելլեսպոնտականն ասի. զի է առ հելլեսպոնտոսիւ, 'ի հարաւ կուսէ ունի զՏրովադա: Իսկ մեծն որ և Ոլիմպիականն ասի. զի անդ են ոլիմպեայք. ունի սահմանակից յարևմտից կողմանէ զՄիւսիա փոքր և զՏրովադա. 'ի հիւսիսոյ զԲիւթանիա. յարևելից կուսէ զՓռիւգիա. իսկ 'ի հարաւոյ զասիա առանձնակի ասացեալ: Ընդ գաւառս այս անցեալ սուրբ Պօղոս աշակերտօք իւրովք գնաց 'ի տրովադա: Գործ. 16. 7. և 8:

Միքա. կմ Միքայ. այ. կմ այի: || աղքատ. կմ խոնարհ. կմ հարկանօղ. կմ հարկէ. կմ ով է սա. կմ Ջուրքաս: Էր անուն առն եփրեմացւոյ՝ 'ի լեռնէն եփրեմի, որոյ 'ի տանն մայր նր արար դրօշեալ և ձուլածոյ յերկերիւր արծաթոյ, և եղև տունն նր բարձուն կռոց. Դատ. 17. 1. և 4. և 5. և 12: Դ̄րձ՝ է անուն որդւոյ մեմփիբոսթեայ՝ որդւոյ յովնաթանու. 2. Թագ. 9. 12: 1.

Մնաց. 8. 34: Դարձեալ է անուն որդւոյ Զեքե-րիայ. 1. Մնաց. 9. 15: 3. Եզր. 11. 17: Դարձեալ է անուն իշխանի ղևտացւոյ՝ որդւոյ Ազի-ելի. 1. Մնաց. 24. 25: որ 23. 20. գրի 'ի մեզ Միքիա: Դարձեալ է անուն ստորագրողի ուխ-տացւոյ. 3. Եզր. 10. 11:

Միքայէլ. ելի: || ով է որպէս Աստուած. կամ խոնարհ-ութիւն, կամ աղքատութիւն, կամ հարուած Աստուծոյ: Է անուն հրեշտակապետի միոյ. որ երևեալ էր իշխան և պահապան հնոյ ե-կեղեցւոյն. որպէս յայտ է Դան. 10. 13. և 21: և 12. 1: Իսկ այժմ է իշխան, և հովանաւոր նորոյս եկեղեցւոյ: Սա մղեցաւ ընդ բանսարկուին վասն մարմնոյն Մովսէսի. և սաստեաց նմա. Յուդայ. 9: Եւ պատերազ-մեաց ընդ վիշապին մեծի, և ընդ սատանայի՝ հանդերձ հրեշտակօք իւրովք, յաղթեաց. և ընկէց զնա յերկնից յերկիր. Յայտ. 12. 7: Դարձեալ Միքայէլ է անուն հօր Սաթու-րայ, որ էր մի 'ի լրտեսաց երկրին աւե-տեաց: Թուոց. 13. 14: Դարձեալ է անուն որդ-ւոյ Աբիքայիլայ: 1. Մնաց. 5. 13: Դարձեալ է անուն հօր Գաղաադու. 1. Մնաց. 5. 14: Դարձեալ է անուն որդւոյ Բաասիայ. 1. Մնաց. 6. 40: Դարձեալ է անուն որդւոյ Յեզրե-բիայ. 1. Մնաց. 7. 3: Դարձեալ է անուն որդ-ւոյ Բարիգայ, որ էր մի յիշխանաց տոհմից ցեղին Բենիամենի. 1. Մնաց. 8. 16: Դարձեալ է անուն միոյ յիշխանաց զօրաց գնդին 'ի ցեղէն Մանասէի. 1. Մնաց. 12. 20: Դարձեալ է անուն հօր Ամարիայ իշխանի. 1. Մնաց. 27. 18: Դարձեալ է անուն հօր Զաբադիայ յորդ-ւոցն Սափատիայ: 1. Եզր. 8. 37: 2. Եզր. 8. 8:

Միքեա: || զնշանակութիւն տե՛ս 'ի Միքեաս: Է անուն որդւոյ Գամարիայ՝ որդւոյ Սա-փանայ: Երեմ. 36. 11: որ 'ի 13. համարն, գրի Միքէ:

Միքեայ. կամ Միքէի. որոց անուանականն ըստ ուղղոյ գրի Միքեա: || զնշանակութիւն տե՛ս 'ի Միքեա: Է անուն հօր Աքոբորայ. 4. Թագ. 22. 12: 2. Մնաց. 34. 20:

Միքէ: || տե՛ս Միքեա:

Միքեաս. կամ Միքեա. Միքեայի. կամ Միքիայի. || զնշանակութիւն տե՛ս 'ի Միքեա: Է անուն մարգարէի որդւոյ Յեմլեայ. 3. Թագ. 22. 8. և 24: 2. Մնաց. 18. 7. և 23: Դարձեալ է ա-նուն միոյ յիշխանաց յուղարկելոց ուսուցանել յՈւդայ. 2. Մնաց. 17. 7:

Միքիա. այ: || Յուդթ. 6. 11: ըստ այլոց գրի Միքեա. զնշանակութիւն տե՛ս 'ի Միքեա: Է անուն հօր Ոզիայ իշխանին բետիւղուայ: Դարձեալ Միքիա. 3. Եզր. 10. 3. ուր ըստ Եբ. գրի Միքայիա. է անուն միոյ 'ի քահա-նայից: տե՛ս և Միքեաս. և Միքեա:

Միքիէ. Միքեայ. || տե՛ս զնշանակութիւն 'ի Միքեա: Է անուն միոյ 'ի յերկոտասան փոքր մարգարէից: Սա էր 'ի Մորասթի ցե-ղէն, և վասն այսորիկ կոչի Մորասթացի. Միք. 1. 1: Երեմ. 26. 18:

ՄՆ

Մնասոն. ի: || է բառ յունական, և սոսա-ցուցանէ՝ յիշատակօղ. կամ յիշեցուցիչ: Է անուն աշակերտի կիպրացւոյ առաջնոյ ըստ կարծեաց 'ի Թուոյ եօթանասուն և երկու աշակերտացն Քրիստոսի. որ զՊօղոս ընդ այլոց ոմանց հիւր ընկալաւ 'ի տուն իւր յԵրուսաղէմ. Գործ. 21. 16:

ՄՈ

Մոադիաս: ըստ Եբ. գրի Մեադիաս: || մարմին տնկեալ. կամ զարդեալ. կամ ժողո-վեալ. կամ ցեղ մարմնոյ. կամ համադրեալ: Է անուն միոյ յիշխանաց ժողովրդեանն նէի: 3. Եզր. 10. 20:

Մոզէ: || տե՛ս Մեզա:

Մոզիա. այ: ըստ յունաց գրի Մոոզիա: || զօրութիւն տն. կամ ապաւէն տն: Է անուն միոյ 'ի քսան և չորս իշխանաց տոհմիցն քա-հանայից: 1. Մնաց. 24. 18:

Մողոք. այ: || Թագաւոր. կամ իշխան: Է ա-նուն կռոցն ամոնացւոց, զոր պաշտեցին և որդիքն Իսրայէլի: որում շինեալ բագինս ընդ աջմէ լերինն Ձիթենեաց 'ի ձոր որդւոցն Ենովմայ. ուր 'ի պատիւ նո-րա այրէին 'ի հուր զուստերս, և զդստերս իւրեանց. Երեմ. 32. 35: Ամովս. 5. 26: Գործ. 7. 43: Կոչեցաւ այս և նոյն, որ Երեմ. 49. 1. կոչի՝ Մելքոմ: և 3. Թագ. 11. 7. Մեղքոմ: Իսկ Ղևտ. 18. 21: և 20. 2. * գրի իշխան. որ է իբրու Թագաւորութեան բանիս Մողոք: Զայսմանէ ասեն՝ թէ էր սա ձուլածոյ պղնձի նստեալ յաթոռ պղնձի ձեռօք. և գլուխ նորա էր իբրև զգլուխ եզին. և 'ի մէջ նորա Թագ ունէին ակամբք զար-դարեալ. և բազուկք իւր տարածեալ առ 'ի ընդունելոյ: Իսկ 'ի ժամ զոհից յորժամ զհնոր բորբոքէին 'ի ներքոյ նորա, և ջեռու-ցանէին զնա, առեալ զորդիսն մանկունս 'ի գիրկս նորա: Եւ զի մի լսելի լինիցի ձայն զուարճ մանկանցն, առաժամայն փող հար-կանէին. և Թմբուկ. և լինէր զգայականն երաժշտականն երգոց, մինչև սպանեալ այրե-լով 'ի տապոյ անտի զաւակն 'ի ծուխս:

Մոլեքոմ. այ: || տե՛ս Մողոք:

Մոողայ: || գառն. կամ պար. կամ քնար. կամ հիւանդութիւն. և կամ առողջերէն՝ ներքուստ: Է անուն որդւոյ Մաղեքեթայ: 1. Մնաց. 7. 18:

Մոողի. կամ Մոոլի. եայ: || նոյն է նշանա-կութիւն ընդ վերնոյն: Է անուն որդւոյ Մերարեայ. Ելից. 6. 19: Թուոց. 3. 20: 1. Մնաց. 6. 19: որ 'ի 29. համարն՝ գրի 'ի մեզ Մո-ոլի: Դարձեալ է անուն որդւոյ Մուսեայ՝ որդւոյ Մերարեայ. 1. Մնաց. 23. 23: և 24. 30:

Մոսոխա: || տե՛ս Մոսոքա:

Մոսոդոմիմ: || տե՛ս Մասերիմաս:

Մոոքա. այ: || Խմելով. կամ լռելով. կամ սնե-ւելով: * Է անուն քեռ Մաքիրայ որդւոյ Մանասէի. 1. Մնաց. 7. 15: Դարձեալ * է անուն

կնոջն մաքիրայ հօր գաղաադու. 1 Մնաց. 7. 16: Գրիձլ * է անուն կնոջն յայէլի հօրն գաբաւոնի. 1 Մնաց. 9. 35: որ 8. 29. կոչի Մաաքայ:

Մոաւթ. այ: ըստ Եբր. գրի Մոաւթաւթ: || 4 Թագ. 23. 13: աստուածութիւն. կամ պղծութիւն: Աստղիկ կոչեցեալ կռատն ձիթենեաց, որ և ը ամենից տեսեալ կռատն գայթագղութիւն վա պաշտամանց կռոցն, զոր էին անգ. զի տաճարն շինեալ անդ մեհեանս կռոց սատանայ գարշելեաց սիդոնացւոց, և քամովսայ պղծութեան մովաբայ, և մելքոմայ գարշելւոյ որդւոցն ամմոնայ:

Մոաք: || տես Մուաք:

Մոաբաբ: || դարձուցեալ. կամ կրկնեալ. կամ հրաժարեալ: Է անուն միոյ յիշխանաց տանն միոյ որդւոցն շմաւոնի: 1 Մնաց. 4. 34:

Մոսողամ: || խաղաղարար. կամ հատուցեալ. կամ հատուցանօղ. կամ սուրբ նշ. կամ իշխանութիւն նշ: * Է անուն որդւոյ աբիքայ իայ՝ իշխանի տանն ցեղին գադայ. 1 Մնաց. 5. 13:

Մոսողամոթ: || տես Մեսողամոթ:

Մոսողամ: || տես գնչանակութիւն 'ի վեր: Է անուն տան յորդւոցն բանի. 2 Եզր. 10. 29: որ 1 Եզր. 9. 30. գրի 'ի մէջ Ղամաս. իսկ ըստ Հեբ. Ոլմամա: Գրիձլ' է անուն որդւոյ բարաքի՝ որդւոյ մասիղեբելի. 3 Եզր. 3. 4: Գրիձլ' է անուն աւրուծն իմաստնոյ. 3 Եզր. 8. 4: տես և Մասեղամոյ:

Մոսողամա: || տես գնչանակութիւն 'ի Մոսողամ: * Է անուն միոյ յիշխանաց եկեղեց 'ի գերութենէ. 1 Եզր. 9. 14:

Մոսողի: || տես Մոսողի:

Մոսողոմ. այ: || նոյն է նշանակութեամբ ընդ վերինոյն: Է անուն որդւոյ սադովկայ. 1 Մնաց. 9. 11: որ 3 Եզր. 11. 11. գրի 'ի մէջ Մեսուղամ: Գրիձլ' է անուն հօր եզրիայ: 1 Մնաց. 9. 12:

Մոսոլմոյ: || տես Մեսեղլով:

Մոսոք. այ: || քարշօղ. կամ ընդերկարօղ. կամ պարապօղ. կամ ցանկօղ: Է անուն որդւոյ յաբեթի որդւոյ նոյի. Ծննդ. 10. 2: 1 Մնաց. 1. 5: Որոյ և ազգն կոչի Մոսոք. Եսայ. 66. 19: Եզեկ. 32. 26: Զորմէ ասենք աւանդ՝ թէ է ազգն մոսկովաց: Իսկ այլք ասեն անդանօր իմանան զգաւառս, ուր զկապադովկացիս. և ասենք զԿապադոկիա: Որոյ եւ իշխանն Եզեկ. 38. 2: և 39. 1. կոչի Ռոսի մոսոք. ուր գլուխ մոսոքայ. զի ասէ՝ Թագաւորն՝ գլուխ: Գրիձլ՝ Մոսոք: * Ծննդ. 10. 23: 1 Մնաց. 1. 17. է անուն որդւոյ արամայ՝ որդւոյ սեմայ:

Մոսորդամօթ. այ: ըստ ամենից գրի Մոսորդամօթ: || հատուցումն մահու. կամ ապաւէն. կամ աներութիւն մահու: Է անուն հօր բարաքիայ, որ էր մի յիշխանաց որդւոց եփրեմի. 2 Մնաց. 28. 12:

Մոսփաթեամ. այ: || Ծննդ. 5. 16: * կարգք. կամ սահմանք. կամ կողմանք. կամ անդք: Այսպէս կոչէ երկիր ցեղին ռուբենի, զի էր յամ կողմանց ամրացեալ 'ի գետոց և 'ի լե րանց: վասն այսորիկ ասէ լծ' ընդ էր նման ցեն 'ի մէջ մասիփաթեանց, և ասել 'ի մէջ սահմանաց, այ 'ի յանհոգութէ, կամ յապա հովութէ, զի որ յամ կողմանց ամրացեալ է. անհոգ է:

Մովաբ. կամ Մովաք. այ. կամ ու: || 'ի հօրէ: Է անուն որդւոյ ղովտայ 'ի դստերէ իւր մէ երիցունէ. Ծննդ. 19. 37: Յորմէ և ազգն նը կոչի մովաբ. և որդիք մովաբու. և մո վաբացիք: Ծննդ. 19. 37: Թուոց. 21. 11. և 13: և 36. 13: 2 Օրին. 2. 9: Սաղմ. 82. 7: Սոցա գաւառ բնակութեան եղև յայնկոյս յորդա նանու, և կոչի մովաբ, և երկիր մովաբու. և ունի սահման յարևելից կողմանէ զանապատն արաբիա. 'ի հարաւոյ զապառաժն արաբիա. յարևմտից լուսայ զերկիրն մա գիանու. և զհիւսիսային աոնոնայ. իսկ 'ի հիւսիսոյ կողմանէ զամմոնացիս: Եւ քան զի երբեմն թագաւորութիւն մովաբացւոց տարածեցաւ նաև յայնկոյս հեղեղատին առնոնայ. վա այսորիկ բազում անգամ 'ի սբ գիրս մասն ինչ երկրին ռուբենի, և ամենայն 'ի քաղաքաց, որք են յայնկոյս առ նոնայ յերկրի ցեղին ռուբենի, ասին երկիր, և քաղաքք մովաբու. և անդրան. կամ երկիրն միօրեայ կոչի դաշտ մովաբայ՝ և արաբովթ մօաբայ. Թուոց. 21. 20: 2 Օրին. 34. 1: Եսայ. 48. 21: Բայց յարեւմտ եհար մովաբս զսե հօն արքայ եսեբոնի, և եառ զթագաւորու թիւն նր, որ ձգեր յարալերայ մինչև 'ի մեհեան առնոնայ. և յառնոնայ մինչև 'ի յորդանան, և ետ զայն ցեղին ռուբենի՝ և գադայ. ապ գրի Յեսու. 13. 2. և 16. այսուհետև հեղե ղատն առնոնայ եղև սահման մովաբու յա րևմտից կողմանէ. ապ գրի Դատաւ. 11. 18: Իսկ յայնմհետէ բանի. 1 Մնաց. 8. 8. և դաւ իթ ծնաւ զմովաբ. և այլն. բառամովաբ ոչ է անուն մարդոյ. այլ գրելի է այսպէս. Եւ զառաջին ծնաւ 'ի դաշտին մովաբու, յետ որոյ եհերձ զնոսին, և զծառայս զնոսայ իւր: Եւ ծնաւ 'ի յարաջ իւրոյ խոլէ կոչել. և այլն:

Մովաբացիք: || տես Մովաբ:

Մովադիա: || համեղելի, կամ առն ամ. կամ ըստ ընդ ամ. կամ սահմանօք. կամ մխալօղ. կամ անցք. և կամ ասորերէն 'ի բաց բարձօղ: * Է անուն տան յորդւոցն բանի. 2 Եզր. 10. 34: որ 1 Եզր. 9. 34. գրի 'ի մէջ մօմդիա. իսկ ըստ Եբր մօմդուայ:

Մովանիմ: ըստ եօթանասնից գրի՝ մովա նիմ: || բնակարանք. կամ շարժարանք. կամ ապաստան. կամ պատսպարանք: Է անուն միոյ յիշխանաց առաջինոյն նաթա նինեայց. 2 Եզր. 2. 50: որ 3 Եզր. 7. 52. գրի 'ի մէջ Մեհունա. իսկ ըստ Եբր. միենում: Եւ 1 Եզր. 5. 31. գրի 'ի մէջ մեռանաց:

Մովարեն: || տես մարի:

Մովդար. այ: || տես Մաաղար:

Մովդադ: || շառաւօղ. կամ Լուծք սիրելոյ. կամ սահմանց. կամ' հօրեղբօր: * Է անուն միոյ 'ի յերթանասուն արանցն ընտրելոց եղէ, յորոյ վերայ հանգեաւ հոգի տն 'ի բանա

կին. Յուդ. 11. 26:

Մովդեբէլ.ի: ըստ յունաց գրի՝ Ոմդեբէլ: | զաւակութիւն այ. կամ մկրտութիւն այ: Էր անուն հօր ... 1. Մնաց. 27. 25:

Մովդեբիմ. կամ Մոդեբիմ. կամ Մովդեբիմ: | գաւառ. կամ կողմ. կամ կաւիճ: Էր անուն քաղաքի, որ էր յերկրի ցեղին գադայ՝ ի մէջ ... 1. Մակ. 2. 1: և 13. 25: և 16. 5: 2. Մակ. 13. 14:

Մովլաթացի. կամ Մովլաթացի: | գաւառ. կամ ... 1. Թագ. 18. 19: 2. Թագ. 21. 8:

Մովլադա. կամ Մոլադա. այլ: | ծնունդ: Էր անուն քաղաքի, որ նախ վիճակեցաւ ցեղին յուդայ. և յետոյ տուաւ ցեղին շմաւոնի: Յես. 15. 26: և 19. 2: 1. Մնաց. 4. 28:

Մովլիլ: | Թլփատութիւն. կամ հատուածն: Էր անուն որդւոյ ... 1. Մնաց. 2. 29:

Մովսոյ: | ... 1. Մնաց. 8. 9:

Մովքա: | ... 2Ծն. 22. 24: ... 1. Մնաց. 2. 48: տես և Մաաքա:

Մորասթացի. կամ Մորասթացի: | Է ածանցական ... Միքիա. 1. 1: Երեմ. 26. 18:

Մոսոխ. սեռ: | ... Ծննդ. 6. 19: 1. Մնաց. 6. 19. և 47: որ Թուոց 3. 20. գրի Մուսի:

Մուրասան. | տես Արգոն:

Մուրդքէ: | տես ... Մուրթքէ:

Մուրթքեա: | տես Մեքեա:

Մուրթքէ. կամ Մուրթքեա. էի: ըստ այլոց գրի Մորդոքեոս: | ... Եսթ. 11. 2. և 12: և 2. 5: ... 2. Եզր.

2. 2: 3. Եզր. 7. 7: Նաև 1. Եզր. 5. 8. գրի Մուրդքէ:

Մուրթքեա: | տես ի վեր Մուրթքէ:

Մուփատ: | տես Մեփայաթ:

Մուփիյ: | 3. Եզր. 7. 7: Այս և Հեց գրի Մաաֆար ... ընդ ...:

Մուղի: | տես Մուշի:

ՄՕ

Մօաբ: | տես Մովաբ:

Մօաբացիք: | տես Մովաբ:

Մօդեբիմ: | տես Մովդեբիմ:

Մօէ: | տես Սամօմէթ:

Մօլադա: | տես Մովլադա:

Մօլաթացի: | տես Մովլաթացի:

Մօհաթ: ըստ Հեց գրի Մաաւաթ: | գաւառ. կամ ... 2. Մնաց. 11. 18:

Մօղլի: | տես Մովադի:

Մօսաթացիք: ըստ Հեց գրի Մեսօբացիք. ... Մեսօբացիք: | ... 1. Մնաց. 11. 46:

Մօսէս. ի: | ... Ել. 2. 10: և 6. 20: 1. Մնաց. 6. 3: Գործ. 7. 20: ... 2. Օրին. 34. 10: Գործ. 7. 36:

Մօսէք: | տես Մոսոխ:

Մօսօլամ: | ... 3. Եզր. 12. 33:

Մօրադ. կամ Մօրեդ: | ... 1. Մնաց. 4. 17. և 18:

Մօրեդ: | տես ի վեր Մօրադ:

Մօրասթացի: | տես Մորասթացի:

Մօփաթ: | ... Երեմ. 48. 21: Սա է նոյն, որ կոչի Մեփայաթ: տես անդ:

Մօղօլամ: ըստ այլոց գրի Մօսօլամ: | ... 1. Մնաց. 8. 17:

ՅԱ.

Յաալօն : || տե՛ս Այլեօն :

Յաական : || ներկուԹիւն . կա՛մ աշխատուԹիւն . կա՛մ բարձումն ժառանգուԹեան , կա՛մ բուռն իւր : † Է անուն որդւոյ Եսերայ . 1 . Մնաց . 1 . 42 : որ Ծննդ . 36 . 27 . գրի 'ի մեզ' Ակամ . իսկ ըստ յունաց' Յուկամ :

Յաբաբ : ըստ Հիւց գրի' Յոբաբ : || ցաւօղ . կա՛մ հեծեծօղ . կա՛մ աշխարօղ : Է անուն որդւոյ Սարայիայ . 1 . Մնաց . 4 . 14 :

Յաբադայ . ի : ըստ Հիւց գրի' Փադադայ . իսկ ըստ լատինացւոց' Յափիէ : || լուսաւորօղ . կա՛մ երեւելի . կա՛մ հեծօղ : Է անուն քաղաքի , որ էր 'ի վիճակի ցեղին Զաբուղոնի 'ի հարաւակողմ , և ընդ արեւելս կողմն . Յես . 19 . 12 :

Յաբաստայ : || տե՛ս Աբխտա :

Յաբեթ . կա՛մ Յաբէթ . ի : || ընդարձակել . կա՛մ գեղեցիկ . կա՛մ համոզօղ : Է անուն միոյ յերից որդւոցն Նոյի . Ծննդ . 5 . 32 : և 10 . 2 : 1 . Մնաց . 1 . 4 :

Յաբեր : || 1 . Մնաց . 4 . 18 : * Է անուն որդւոյ Եսրաէլի . որ եղև հայր , կամ իշխան սահ մի բնակչաց քաղաքին Սոքովայ :

Յաբիայ : ըստ Հիւց գրի' Յաբի : || գեղօղ . կա՛մ գեղուն իմ . կա՛մ հանգիստ : Է անուն Հօր աբիայ , որ եղև մի 'ի լրտեսացն երկրին աւետեաց : Թուոց . 13 . 15 :

Յաբին . այ . || իմացօղ . կա՛մ շինօղ : Է անուն արքայի Ասորայ , որ միաբանեալ ընդ այլոց Թագաւորաց քանանացւոց' եւ պատերազմ ընդ յեսուայ . Յես . 11 . 1 : Դրձլ' է անուն և այլոյ արքայի Ասորայ , որոյ էր իշխան զօրու Սիսարա . և նա նեղեաց զԻէլ ամս քսան . Դատ . 4 . 2 : 1 . Թագ . 12 . 9 : որ Սաղմ . 82 . 10 . գրի 'ի մեզ Աբին : Դրձլ' Յաբին . 1 . Մնաց . 2 . 27 . ուր ըստ Հիւց գրի Յամին , է անուն որդւոյ Հռամայ անդրանկանն Յերամիէլի : Դրձեալ' բառս Յաբին . 2 . Թագ . 18 . 18 . ոչ է յատուկ անուն , այլ է հասարակ բառ . Թէպէտ ելեալ 'ի յունաց բառէն' լաբին , որ Թարգմանի' ընդունել , կա՛մ ունել : Ուստի ասելն' և առեալ կանգնեաց իւր արձան . և կանգնեաց 'ի յաբին զարձանն 'ի հովիտս Թագաւորաց . է առնել . և արհեստաւոր կանգնեաց զիէմ մի , կա՛մ զկոԹող առ 'ի ունել զարձանագիր 'ի յիշատակ յաւիտենական 'ի հովիտս Թագաւորաց :

Յաբիս . այ . ան : || չորուԹիւն . կա՛մ ամօԹ . կա՛մ ապաշաւուԹիւն : Է անուն քաղաքի , որ և աստի յաբիս գաղաադու , կա՛մ գաղաադացւոց , զի էր յերկիրն գաղաադու յայնկոյս յորդանանու 'ի վիճակի կիսոյ ցեղին Մանասէի 'ի մէջ բլրոյ առ գետովն Հերմոնա կայ . Դատ . 21 . 8 : 1 . Թագ . 11 . 1 : և 31 . 11 . և 12 : 1 . Մնաց . 10 . 12 : որ 2 . 55 . փոխանակ գրելոյ' յաբիս . գրի 'ի մեզ' Գաբէս : Դարձեալ Յաբիսայ . 2 . Մնաց . 26 . 6 . ուր ըստ ոմանց գրի' Յաբնիա . է անուն քաղաքի ցեղին Դանայ . զորմէ ոմանք ասեն զոլ նոյն' որ կոչի Յամնիա : տե՛ս Յամնիայ :

Յաբնեէլ : || շինուած այ . կա՛մ շինուԹիւն , կա՛մ իմացումն այ : Է անուն քաղաքի , որ էր 'ի վիճակի ցեղին ՆեփԹաղիմայ ոչ հեռի 'ի յորդանանէ ը հարաւակողմն : Յես . 19 . 33 :

Յաբոկ . կա՛մ Յաբօկ . այ : || ունայնացումն . կամ ցրումն . կամ ըմբշամարտուԹիւն : Է անուն հեղեղատի , որ ելեալ 'ի լերանցն արաբիոյ ընԹանայ յարեւելից յարեւմուտս կոյս , և պատէ զուարԹ քաղաք որդւոցն ամմոնայ . և անցեալ առ սահմանօք ցեղին գադայ և կիսոյ ցեղին մանասէի' եր Թայ մտանէ 'ի ծոցն գալիլեացւոց առ երիքովն յորդանանու . Ծննդ . 32 . 22 : Թուոց . 21 . 24 : Յես . 12 . 2 : Դատ . 11 . 13 : որ 2 . Օրին . 3 . 16 . սխալմամբ գրի 'ի մեզ Աբոկ :

Յաբուսայ : || տե՛ս Հուեա :

Յաբօկ : || տե՛ս Յաբոկ :

Յագուր : || պանդխտուԹիւն . կա՛մ եկ . կա՛մ երկիւղած . կա՛մ ժողովօղ : Է անուն քաղաքի , որ էր 'ի վիճակի ցեղին յուդայ ընդ կողմն հարաւոյ' և արեւելից : Յես . 15 . 21 :

Յադայի : ըստ Հիւց գրի' Յադայէ : || գիտօղ . կա՛մ ճանաչօղ : Է անուն որդւոյ ոնանայ . 1 . Մնաց . 2 . 28 : որ 'ի 32 . համարն գրի 'ի մեզ' Եդայէ : Դրձլ * Յադայի է անուն առն յորդւոցն Նաբաւէի . 2 . Եզր . 10 . 43 : Դրձլ * է անուն որդւոյ զաքարիայ , որ էր իշխան կիսոյ ցեղին մանասէի 'ի գաղաադ : 1 . Մնաց . 27 . 21 :

Յադայիայ : || գիտուԹիւն տն . կա՛մ ճանաչումն տն : * Է անուն ուրումն ղեւտացւոյ յորդւոցն ամրամայ . 1 . Մնաց . 24 . 20 :

Յադդուա : ըստ յունաց գրի' Յադդուա : || ձեռն նր . կա՛մ խոստովանուԹիւն նր : Է անուն քահանայապետի հրէից որդւոյ յոնաԹանայ . 3 . Եզր . 12 . 9 : որ անդէն 'ի 22 . համարն կոչի' Իդդուայ :

Յադեկլա : || ձեռն երդման , կա՛մ նզովից . կա՛մ անիծից . և կա՛մ ձեռն այ : Է անուն քաղաքի ցեղին զաբուղոնի . Յես . 19 . 15 :

Յադէ : || 2 . Եզր . 10 . 43 : Այս բառս ոչ երեւի յեբրէ ԹարգմանուԹեան :

Յադիսա : || 'ի միասին . կա՛մ միայն մր . կամ մի մր . և կա՛մ ուրախուԹիւն , կա՛մ սատակուԹիւն տն : Է անուն միոյ 'ի վերակացուացն ստացուածոց արքայի դաւԹի . 1 . Մնաց . 27 . 30 :

Յադին . այ : || գիտուԹիւն . կա՛մ ճանաչումն : Է անուն միոյ 'ի քսան և չորս իշխանաց առաջնոց քահանայից . 1 . Մնաց . 24 . 7 :

Յադինոս : || գիտուԹիւն . կա՛մ ճանաչումն : * Է անուն միոյ 'ի ղեւտացւոց , որք ուսուցանէին ժողովրդեանն զօրէնս այ : 1 . Եզր . 9 . 48 :

Յազեկիա : || տե՛ս Եզրա :

Յազեր · այ : || օգնական · կամ ուժանդակ : Է անուն քաղաքի, որ էր յայնկոյս յորդանանու, և նախ էր ամօրհացւոց, և յետոյ եղև ցեղին գադայ 'ի բաժանման երկրին գալաադու · որ և շինեցաւ յորդւոցն գադայ, և տուաւ ղևտացւոց · Թուոց 21. 32. և 32. 1. և 35. Յեսու 13. 25. 1. Մնաց. 6. 81. Այս երկրին փոխանակ գրելոյ 'ի Յազեր, գրի 'ի մէջ յազերա · որոյ սկզբնատառն ; · գնի փոխանակ նախդրութեան 'ի : 1. Մնաց. 26. 31. Եսայ. 16. 8. իսկ Յեսու 21. 39. 1. Մակ. 5. 8. փոխանակ գրելոյ Յազեր, գրի 'ի մէջ Ազերի : Զսա էառ յուդայ մակաբէ · և անդ զախմթեւս զօրագլուխ զօրացն ամմոնացւոց սպանեալ, և զդստերս նորա և զապականեալս 'ի նոյն գաւառ փոքրացին մակաբայեցիք · և գրի 'ի մէջ Գազար · իսկ ըստ յունաց գազարա : Քաղաքս այս յիշի · Երեմ. 48. 32. Այս և զամենայն, և հեղեղատն, և ծովակին, որ էր առ նովաւ, կոչէ նորին անուամբ : տե՛ս և Յասա : Դիտել՝ մի բառին՝ Յազեր տե՛ս 'ի բառգրքին համառօտ անուանց :

Յազիա : || սրբութիւն տն · կամ զօրութիւն տն : Է անուն ումն յորդւոցն փարոսայ · 2. Եզր. 10. 25. որ 1. Եզր. 9. 26. գրի 'ի մէջ Յեզգիա · իսկ ըստ հեբր՝ Յեզիա :

Յադիէլ : ըստ հեբր. գրի՝ Յադիաէլ : || գիտութիւն այ · կամ ճանաչութիւն այ : Է անուն որդւոյ մասեղիամայ · 1. Մնաց. 26. 2.

Յաթեր : || 2. Մնաց. 7. 12. Ի յունաց գրի՝ Աքեր · որ թարգմանի՝ այլ · կամ յետնորդ · կամ յետսին : Է անուն միոյ յիշխանաց տոհմից ցեղին բենիամինի :

Յաթրի : ըստ հեբր. գրի՝ Յեթրի : || լրանալով · և կամ առաւելեալն տեղի : Է անուն միոյ 'ի ղևտացւոց՝ յորդւոցն գերսոնի · 1. Մնաց. 6. 21.

Յակակ : || դատաւոր · կամ հրաման · կամ օրէնսդրութիւն : † Է անուն քաղաքի ցեղին ասերայ · որ տուաւ ղևտացւոց · 1. Մնաց. 6. 75. Այս է նոյն, որ կոչի՝ Քեղգաթ : Յեսու 21. 31.

Յակիմ : || հաստատիչ · կամ յարուցիչ : Է անուն որդւոյ սեմեյեայ : 1. Մնաց. 8. 19. տե՛ս և Բերաթ որդւոցն յակիմայ :

Յակինթոս · այ : || տե՛ս Ակինթոս :

Յակոբ · կամ Յակովբ · այ · կամ ու : || խաբող · կամ զարշապար · կամ նենգաւոր : Այսպէս կոչեցաւ երկրորդ որդին իսահակայ՝ որդւոյ աբրահամու, զի 'ի ծնանելն 'ի մօրէն ընդ եղբօր իւրոյ եսաւայ, ձեռն յակոբայ ունէր զզարշապարէ եսաւայ : Ծննդ. 25. 25. Եւ զի ունել զզարշապարէ ուրուք երբեմն 'ի բարբառս եբրայեցւոց նշանակէ ունել զխաբէութիւն ումեք, վն այսորիկ յորժամ խաբեցաւ եսաւ 'ի յակոբայ, ասաց, յիրաւի կոչեցաւ անուն նորա յակոբ, զի այս երկիցս խաբեաց զիս : Ծննդ. 27. 36. Սա յետ պատերազմելոյն ընդ հրեշտակին այ, կոչեցաւ 'ի նմանէ իսրայէլ · Ծննդ. 35. 10. Յորմէ և ազգն նորա նախնեաց զաւակն կոչեցաւ Յակոբ · և իսրայէլ : Թուոց 23. 7. 2. Օրին. 32. 15. Սաղմ. 77. 21. 1. Մակ. 3. 7. Դիտել՝ Յակոբ է անուն որդւոյ մատթանայ, և հօր յովսեփայ նշանողին : Մատթ. 1. 16.

Յակոբոս · բայ · կամ ու : || տե՛ս զնշանակութիւն 'ի վեր : Է անուն միոյ 'ի յերկոտասանից առաքելոցն քի, որ և մեծ անուանեալ կոչի մեծ առ 'ի զանազանութիւն միւսոյ առաքելոյն յակոբայ, որ կոչի փոքր : Սա է եղբայր Յովհաննու աւետարանչին, և որդի զեբեդեայ · և երկոքեան 'ի միասին կոչեցան 'ի քէ բանեկրգէս, որ թարգմանի՝ որդիք որոտման · Մատթ. 4. 21. և 10. 3. Մարկ. 3. 17. Զսա սպան հերովդէս սուրով · Գործ. 12. 2. Իսկ Յակոբոս մանկւանեալ փոքր, և ապաքէն է մի 'ի յերկոտասան առաքելոցն քի · Սա էր որդի ալփեայ, և վն այսորիկ կոչեցաւ յակոբոս ալփեայ, և զի էր որդի մարիամու քերոր մօր տն, վն այսորիկ կոչեցաւ եղբայր տն : Իսկ յաղագս առաքելոյն՝ զի էր եղբայր ուրա, կոչեցաւ յուդայ յակոբայ : Մատթ. 10. 3. և 13. 55. Մարկ. 3. 18. Գործ. 15. 13. 1. Կորն. 15. 7. Գաղատ. 1. 19. Յակոբ. 1. Սա գրեաց զառաջին թուղթն կաթուղիկեայց · Յակոբ. 1. 1.

Յակուբաս : || տե՛ս զնշանակութիւն 'ի վեր : * Է անուն միոյ 'ի ղևտացւոց · 1. Եզր. 9. 48.

Յակոփ : || տե՛ս Յակոբ :

Յաքին : || տե՛ս Աքին :

Յամաթայ : || Յեսու 19. 8. ըստ հեբր. գրի՝ Բաալաթ, որ թարգմանի՝ բարձունք : Է անուն տեղւոյ, որ էր 'ի բաժանման ցեղին շմաւոնի ընդ հարաւակողմն :

Յամնայ : || աջակողմեան · կամ թիկնօղ · կամ պատուաւոր · և կամ սարսեցեն հայեցիչ : Է անուն որդւոյ երեմայ · 1. Մնաց. 7. 35.

Յամբրի · բեայ : || դառնացուցիչ · կամ ապստամբող · կամ փոփոխիչ : Է անուն իշխանի քաղաքին մեդաբայ, (որ 'ի մէջ գրի՝ գաբասա) որոյ որդիքն ըմբռնեցին զՅօհաննէս եղբայրն յուդայի մակաբէի սպանին · իսկ յոնաթան և շմաւոն եղբարքն յոհաննու առին վրէժ արեան նր 'ի նոցանէ : 1. Մակ. 9. 36. և 38. որ 'ի 37. համարն գրի 'ի մէջ Ամբրի :

Յամինայ : || տե՛ս Յամինեայ :

Յամին · այ : || աջ · կամ աջակողմն · կամ հարաւ · կամ հարաւային : Է անուն որդւոյ շմաւոնի՝ որդւոյ յակոբայ · Ծննդ. 46. 10. Թուոց 26. 12. 1. Մնաց. 4. 24. Դիտել՝ * Է անուն որդւոյ ասերայ · Թուոց 26. 44. որ Ծննդ. 46. 17. կոչի՝ Յեմնա : Դիտել՝ Յամին · * Յեսու 17. 7. է անուն տեղւոյ, որ էր ընդ հարաւակողմն 'ի սահմանի կիսոյ ցեղին մանասէի յայնկոյս յորդանանու : տե՛ս և Յեմինայ :

Յամնաայ : || 1. Թագ. 17. 23. Այս յայտնեալ օրինակի յունաց գրի՝ Յամնայ, որ երեւալ 'ի յունական բառէն՝ մեծ, թարգ

մանի մեծնալոց, որ կոչեցաւ ՚ի միջի։ Եւ Հայաստանեայ յարմարի գոյնաթեայ, ըստ որում կայր արձանացեալ ՚ի մէջ երկուց Քակատուց։ Վա պղնձին սանն, ահա այսն յամենայնի նշանակ, և այն. խմանալի է, և ահա այսն. որ ՚ի միջի կայր, նշանէր և այլն։ իսկ ՚ի թարգմանութեան ոմանց փոխանակ բառիս յամինացի, գրի պատնէշ գէ. որ և այս կարէ սաել զգոյնաթու ՚ի նախկանէ. նշն։ տե՛ս և Յեմինայ։

Յամնեայ. տոհմ անուանականն է Յամնիա։ || Հրեաց. կմ՝ խմայօղ։ Է անուն քաղաքի, որ էր ՚ի գաւառակայս ՚ի վիճակի ցեղին Դանայ, և էր ծովեզերեայ քաղաք և նաւահանգիստ հռչակ. 1. Մակ. 5. 58։ Սա ՚ի մեզ երբեմն փոխանակ գրելոյ յամնեայ, գրի յամնիայ ՚ի խոխամաքն հայուն. 1. Մակ. 4. 15. և 10. 69. և 15. 40։ Որոյ բնակիչքն կոչին յամնիացիք. 2. Մակ. 12. 8. Այժմ թէև սա է քաղաքն այն, որ այժմ կոչի Ջամնիա։

Յամուէլ։ || տե՛ս Համուէլ։

Յամուէլ-ի։ || օր նոյ ա. կմ՝ ծով մյ։ Է անուն որդւոյ Շմաւոնի որդւոյ Յակոբայ։ Ծննդ. 46. 10։ Թուոց. 26. 12։ որ 1. Մնաց. 4. 24. գրի ՚ի մեզ Նամուէլ. իսկ ըստ այլոց Նամուէլ։ Նոյն Յամուէլ. Թուոց. 26. 9. ուր ըստ այլոց գրի Նամուէլ, է անուն որդւոյ եղիաբայ։ տե՛ս և Համուէլ։

Յամրէս։ ըստ յունաց գրի Յամբրէս։ || ծով կարօտութեան. կմ՝ ապստամբեցուցիչ։ Է անուն միոյ յերկուց կախարդացն, որք հակառակ կացին Մովսէսի յեգիպտոս. 2. Տիմ. 3. 8։

Յայել. ի։ || եղանօղ. կամ այծեամնիկ. կամ այծեամն։ Է անուն կնոջն քաբերայ կենեցւոյ, որ սպան զսիսարայ իշխան զօրու յաբինայ արքային քանանացւոց. Դատ. 4. 17։ և 5. 24։ Նոյն Յայէլ. 1. Մնաց. 9. 35. ուր ըստ յունաց գրի Յէեէլ, է անուն հօրն գաբաւոնի։ տե՛ս և Նեղիէլայի. և Եէէլ։

Յայիր. այ։ || լուսաւորօղ. կամ լուսաւորեալ։ Է անուն որդւոյ սեգուբայ որդւոյ եսրոմայ որդւոյ փարէսի. 1. Մնաց. 2. 22։ Եւ զի հայր սորա էր որդի գաղաադու մաքիրայ որդւոյ մանասէի, վա այսորիկ և սա կոչեցաւ մանասեան, և որդի մանասէի. Թուոց. 32. 41։ 2. Օրին. 3. 14։ Սա եղաւ գլխաւոր տոհմի, ՚ի բաբան. յորում էին վաթսուն քաղաքք, զորս և անուանեաց յիւր անուն Աւանս յայիրայ։ որ աւանս յայիրայ. Յես. 13. 30։ որ 3. Թագ. 4. 13. փոխանակ գրելոյ աւանք յայիրայ. պատահմամբ գրի ՚ի մեզ աւանս. յայիրայ։ Գաւառս այս է նոյն որ Թուոց. 32. 41. կոչի Աւօթ յեիր. իսկ 1. Մնաց. 2. 23. գրի գեաւղս յայիրայ։ Նոյն Յայիր է անուն միոյ ՚ի դատաւորացն իսրայէլի, որ էր գաղաադացի և դատեաց զիսրայէլ քսան և երկու ամ։ Եւ նա էին որդիք երեսուն և երկու. և քաղաքք նոցա երեսուն և երկու ՚ի գաղաադու, զորս կոչեաց յիւր անուն Աւանս յայիրայ. Դատ. 10. 3. և 4։ Նոյն * Յայիր է անուն հօր Եղհանանայ. 1. Մնաց. 20. 5։ որ 2. Թագ. 21. 19. գրի ՚ի մեզ Արիովդեիմ. իսկ ըստ Եբր՝ Արէոռէգիմ. Նոյն * է անուն հօր մուրթքեէի. Եսթ. 2. 5։ և 11. 2։ Նոյն * է անուն ձորոյ, և կոչի ձոր յայիրայ։ Յես. 17. 9։

Յայրոս։ || Եբրայեցերէն. առաւօտամն լուսաւորեալ. կմ՝ լոյս. կմ՝ Ճառագայթ. կմ՝ գետ։ Է անուն ժողովրդապետի հրէից, զորոյ զդուստրն յարոյց Քս ՚ի մահուանէ. Մարկ. 5. 22։ Ղուկ. 8. 41։

Յանաթ։ ըստ յունաց գրի Յաաթ։ || խաղաղական. կմ՝ ահաբեկ. և կամ ատաբերեն՝ խնամօղ։ Է անուն միոյ ՚ի ղեւտացւոց յորդւոցն սաքոմեթայ. 1. Մնաց. 24. 22։

Յանէս։ || պատասխանօղ. կմ՝ խօսօղ. կամ տառապեցեալ. կմ՝ աղքատացեալ։ Է անուն միոյ ՚ի յերկուց կախարդացն, որք հակառակ կացին Մովսէսի յեգիպտոս. 2. Տիմ. 3. 8։

Յաննեայ. տոհմ անուանականն է Յաննէ։ || տե՛ս գիշանակութիւն ՚ի վեր։ Է անուն որդւոյ յովսեփայ որդւոյ մատաթեայ։ Ղուկ. 3. 24։

Յանովէ. վայ. վաւ։ || հանգուցեալ. կամ դադարեալ. կմ՝ հանօղ։ Է անուն քաղաքի, որ էր ՚ի վիճակի ցեղին եփրեմի ընդ սահմանակիցն մերձ ՚ի յորդանան. Յես. 16. 6։ Զորանանք համարին զսա նոյն, որ 4. Թագ. 15. 29. գրի ՚ի մեզ Յանովա. և ըստ յունաց Յանովք. իսկ ըստ Եբր՝ Անովայ։ Բայց ՚ի Մեծիք մանից ոմ գրոյն երեւի այն տարբեր ՚ի սմանէ, զի նա գտի ՚ի հիւսիսային քաղաքացն ցեղին նեփթաղիմայ. իսկ սա ՚ի հարաւային քաղաքացն ցեղին եփրեմի։

Յանովք։ || տե՛ս ՚ի վեր Յանովէ։

Յանում։ || ննջեալ։ Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ. Յես. 15. 53։

Յանօք։ || տե՛ս Անօք։

Յասա. կմ՝ Յասսա. այ։ || կռիւ. կմ՝ հակառակութիւն. կմ՝ եղբ ոտն։ Է անուն քաղաքի, որ էր յայնկոյս յորդանանու. և նախ էր քաղաք մովաբու սեհոնի արքային ամորհացւոց. և յետոյ եղև ցեղին ռուբենի. և սահմանակից ղեւտացւոց. Յես. 13. 18։ Դատ. 11. 20։ Եսայ. 15. 4։ Երեմ. 48. 21։ Եւ սա 1. Մնաց. 6. 78. գրի ՚ի մեզ Յասսէ։ և Երեմ. 48. 34. Յասսա։ իսկ Թուոց. 21. 23։ 2. Օրին. 2. 32. Սիասար. Քաղաքս այս է նոյն, որ Յես. 21. 36. * կոչի Յասղեր։ Եւ գիտելի է, զի երբեմն ՚ի մեզ ըստ սխալմանս. գրի երբեմն նաեւ։

Յասաբէոս։ || տե՛ս Սաւաղ։

Յասասակոս || տե՛ս Ասակոս։

Յասասա։ || տե՛ս Յասա։

Յասասափիթ։ || տե՛ս Ասափիթ։

Յասեր. այ։ || կանգնեցեն. կմ՝ ձեւակերպութիւն. կմ՝ ստեղծուած. կմ՝ նեղիչ։ Է անուն որդւոյ նեփթաղիմայ. Թուոց. 26. 49։ որ Ծննդ. 46. 24. գրի ՚ի մեզ Ասսար. և ըստ Եբր՝ Յասսահառ. իսկ 1. Մնաց. 7. 13. գրի ՚ի մեզ Սաւսար։ տե՛ս և Ասեր։

Յամթէ : || 1. Մնաց. 4. 36: Այս բառ ոչ երևի յհինս թարգմանութեան :

Յասիէլ : || բաժանօղ Աստ. կամ փառաւորութիւն Աստ : Էր անուն որդւոյ Նեփթաղիմայ. 1. Մնաց. 7. 13: որ Ծննդ. 46. 24: Տօբ. 1. 1. * գրի Ասիէլ : Եւ ստ Թուոց. 26. 48. կոչի Ասէէլ :

Յասիր : || տե՛ս Յեսուր :

Յասուբոս : || տե՛ս Իասուբ :

Յասոնիա. կամ Յասոն. այ. կամ Իս : || Է բառ յունական. և թարգմանի՝ ողջացուցիչ. կամ բժշկօղ : Էր անուն որդւոյ Եղիազարու, զոր յուդայ Մակաբէ ի Եւրոպոլեմէ առաքեաց ի Հռովմ խնդրել ի Հռովմայեցւոց զհաշտութիւն և զդաշինս. 1. Մակ. 8. 17: Երկրորդ է անուն ուրումն հրէի կիւրենացւոյ, որ զպատմութիւն հալածանաց ազգին հրէից եղելոց առ ժամանակաւ երից տէրանց անտիոքեայ եպիփանու, և որդւոյ նորա Եւպատորայ անտիոքեայ՝ ի հինգ գիրս բովանդակեաց : Եւ այն ոմն, որ զերկրորդ գիրս մակաբայեցւոց գրեաց, զայն ամ՛ ի մի գիրս համառօտեաց. 2. Մակ. 2. 24: Երրորդ է անուն եղբօր յոնիայ քահանայապետին, որ գանձով զեղբօր իւրոյ զքահանայապետութիւն յափշտակեաց. և յետոյ նաև ինքն քահանայութեան ի մենելաւոսէ. 2. Մակ. 1. 7: և 4. 7. և 26. և 27: Սա զբազում կատարածս էած ի վերայ [illegible]. և տապ փախստական կորեաւ յօտար երկրի. 2. Մակ. 5. 5. և 7. և 9: Չորրորդ է անուն ուրումն աշակերտի սրբոյն Պօղոսի, որ ի Թեսաղոնիկէ ընկալաւ զնա յապարանս իւր. Գործ. 17. 5: Հռովմ. 16. 21:

Յասուբ. այ : || դարձուած. կամ բնակութ. կամ նստումն : Էր անուն որդւոյ Իսաքարայ. Թուոց. 26. 24: 1. Մնաց. 7. 1: որ Ծննդ. 46. 13. գրի ի մեզ՝ Յասուբ. իսկ ըստ Է՛նց՝ Ասուամ: Երկրորդ է անուն որդւոյ Եսայեայ մարգարէին : Եսայ. 7. 3:

Յասուբիա : || Նեղիչ տէր. կամ խոնարհեցուցիչ տէր. կամ խոնարհումն տեառն : * Էր անուն միոյ յիշխանաց տոհմից ցեղին որդւոցն Շմաւոնի. 1. Մնաց. 4. 36:

Յասուր : || 1. Մնաց. 7. 30: Այս բառ ոչ երևի յհինս թարգմանութեան :

Յասուրք : || տե՛ս Յասուբ :

Յասաա : || տե՛ս Յասսա :

Յասսէ : || տե՛ս Յասսա :

Յասօն : || տե՛ս Յասոնիա :

Յասոնեան. կամ Յասոնեանց : || 1. Մակ. 12. 16: և 14. 22: Էր ածականական ելեալ ի բառէն Յասօն, որ է անուն առն. որոյ որդին անտիոքացւոց կոչի յասոնեան :

Յասոփայ : || 1. Մնաց. 4. 12: ըստ յունաց գրի Բեթրափա, որ թարգմանի, տուն առողջութեան, կամ դեղոյ : Էր անուն որդւոյ Եսթոնայ :

Յարաք : || լուսին. կամ ամիս. կամ հոտոտօղ : * Էր անուն որդւոյ յեկտանայ. Ծննդ. 10. 26.

Յարեդ. ի : || հնազանդօղ. կամ իջանօղ : Էր անուն որդւոյ մաղաղիելի. Ծննդ. 5. 16: 1. Մնաց. 1. 2: Ղուկ. 3. 37: Երկրորդ է անուն որդւոյ եզրայի. 1. Մնաց. 4. 18:

Յարիմ. այ : || ընդդիմամարտ. կամ կշտամբօղ. կամ բարձրացուցանօղ : Էր անուն որդւոյ Շմաւոնի որդւոյ յակոբայ. 1. Մնաց. 4. 24: Սա է նոյն, որ կոչի Յամին. Ծննդ. 46. 10: Ելից. 6. 15: Երկրորդ Յարիմ. 1. Մնաց. 24. 7. ուր ըստ ամենից գրի Յովյարիմ, է անուն միոյ և առաջնոյ ի քսան և չորս իշխանաց տոհմից քահանայից. և սա է նոյն, որ 1. Մակ. 2. 1. կոչի Յովարիմ. յորոյ տոհմէ էր Մատաթի հայրն յուդայի մակաբէի :

Յարիմ. այ : || անտառ. կամ դարաստան : Էր անուն լերին, ուր էին ծառաստանեալք բազումք. և անդ էր քաղաքն բաալայ. և կոչէր ըստ անուան լերինն քաղաք յարիմայ. և է նոյն, որ և ասի՝ Կարիաթարիմ, որ թարգմանի՝ քաղաք յարիմայ : Էր սա Ը հեւախաւոնացւոց ցեղին յուդայ առ սահմանս ցեղին բենիամինի. Յես. 9. 17: և 15. 9: իսկ ի 10. համարն փոխանակ գրելոյ՝ քաղաքին յարիմայ ի հեւաւոնայ, գրի ի մեզ [illegible] քաղաքին յարիմայ հեւաւոնայ: Զայսմանէ տե՛ս և զԿարիաթարիմ: Երկրորդ * բառս Յարիմ. 1. Թագ. 15. 3. և 8. ոչ է յատուկ անուն տեղւոյ, կամ ազգի. այլ է բառ ինչ յաւելեալ ի յերբ. հասարակ բառէն քերիմ. կամ հերիմ, որ թարգմանի՝ անէծք. կամ նզովք : Վն որոյ ասելն՝ հարցես զամաղէկ, և զյարիմ. կամ զնմ ազգն յարիմայ. է ասել՝ հարցես զամաղէկ զանիծեալն. կամ զնզովականն. և կամ զնմ ազգն անիծից, կամ կորստեան. Երրորդ Յարիմ. 1. Մնաց. 4. 8. ուր ըստ Եբր գրի Յարիմն. է անուն հօր հաւերայ : Չորրորդ * Յարիմ. Ովսէ. 5. 13: և 10. 6. է անուն արքայի առողջատանեաց : Բայց ի մեզ փոխանակ գրելոյ՝ առ արքայն յարիմ. գրի առ արքայն յարիմայ : Այլ թէ սա է նոյն. որ 4. Թագ. 15. 19. կոչի Փուա :

Յարիմութ : || բարձրութիւնք. կամ երկնչօղ ի մահուանէ. կամ ատեսանօղ զմահ : Էր անուն միոյ յիշխանաց տոհմից ցեղին բենիամինի. 1. Մնաց. 8. 14: Երկրորդ է անուն միոյ յիշխանաց զօրացն դաւթի. 1. Մնաց. 12. 5: Երրորդ է անուն միոյ յիշխանացն դաւթի, որ էր ի վերայ ցեղին նեփթաղիմայ. 1. Մնաց. 27. 19:

Յարիոն : || 2. Թագ. 20. 26: Աստ ի մեզ գրի այսպէս՝ իրաս որ յարիոն : իսկ ըստ Եբր. գրի՝ իրաս. որ յարին : և ըստ այս բացւոց, իրաս՝ որ ի յայիրայ : իսկ ըստ լատինացւոց, իրաս յայիրացի : Այդ յայտնեալ մեկնաբերի՝ թէ ի մեզ բառս յարիոն, կամ ըստ Եբր՝ յարին, է երկու ածանցական, և գնի փոխանակ առելոյ յարինացի. կամ յարինացւոյ : Այսպէս կոչեցաւ իրաս քահանայ դաւթի վն ըննելոյն ի գաւառէն, յորում էին աւանքն յայիրայ :

Յարիփ ։ ըստ այլոց գրի՝ Յարիբ ։ ‖ ընդդէմ մամարտող · կամ հշտամբող · կամ քաղմատուցա-նող ։ Է անուն ուրումն քահանայի · 2․ Եզր․ 10․ 18։

Յարիմեղլացի ։ ըստ Հեբ գրի՝ Քարեմիեղ-լացի ։ ‖ Նախատանենք · կամ ձմեռն · կամ մանկութիւն · և կամ ատորերեն սրեալ ։ Այս-պէս կոչի սամայիսաս իշխան դաւթեան զօր-ընկերն 'ի Յարիմեղեայ, կամ 'ի Քարեմիեղե-այ, որ է անդի ինչ 'ի մինչևմեկ ցեղին բե-նիամենի, կամ յուդայ ։ 1․ Մնաց․ 12․ 5։

Յարմութ ։ ‖ զնշանակութիւն տես 'ի Յա-րիմութ ։ * Է անուն առն յորդւոցն Զա-թուայ · 2․ Եզր․ 10․ 27։ որ 1․ Եզր․ 9․ 28․ գրի 'ի միջ՝ Արիմոթ ։

Յարոն ։ ‖ երկնչող · կամ ուսուցիչ · կամ 'ի բաց ընկեցող զլոյս · կամ զզօրութիւն ։ Է անուն հը-զօր քաղաքի ցեղին նեփթաղիմայ · Յեսու 19․ 38։

Յաւան · այ ։ ‖ աղաւնի · կամ խաբող · կամ արտամեցուցիչ · կամ աղմուկ ։ Է անուն որդւոյ յաբեթի որդւոյ նոյի · Ծնն․ 10․ 2․ և 4։ որ 1․ Մնաց․ 1․ 5․ և 7․ գրի 'ի միջ Յովանան · իսկ ըստ Հեբ՝ Յաւան ։ Ասի՝ թէ 'ի սմանէ յառաջ եկին յոյնք բնակեալք 'ի գաւառին յո-նիայ, որ է կրկին, մին է 'ի յունաստան · իսկ միւսն 'ի յասիայ · և յայնմանէ յոյնք երբեմն կոչին յաւան · Եզեկ․ 27․ 19։ տես և Յովկան · և Եղլադա ։

Յաւեղ ։ ըստ Հեբ գրի՝ Յաւիէլ ։ ‖ կենդա-նի է Ած ։ Է անուն առն յորդւոցն եդամ · 2․ Եզր․ 10․ 26։ որ 1․ Եզր․ 9․ 27․ գրի 'ի միջ՝ Յեզորիէլ · իսկ ըստ Հեբ՝ Յեզորիէլոս ։

Յափաղէթ · այ ։ ‖ ըստ Հեբ գրի՝ Յափղէթ ։ զերծեալ · կամ 'ի բաց մերժեալ ։ Է անուն որդւոյ քեբերայ՝ որդւոյ բարեայ · 1․ Մնաց․ 7․ 32․ և 33։

Յափեթ · այ ։ ‖ ընդարձակեալ · կամ գեղե-ցիկ · կամ համոզող ։ Յուդիթ 2․ 15։ Ջայսմա-նէ ոմանք ասեն՝ թէ է քաղաքն Յոպպէ · իսկ այլք · թէ է գաւառ ինչ արաբիոյ, ուր բնակէին մադիանացիք ։ Բայց առա-ւել հաւանական է, թէ աստէն բառին յափեթ իմանի գաւառն, ուր բնակեցաւ յաբեթ որդի նոյի, և նորա զարմ ծնըն-դոցն իւրովք, զի է հիւսիսային մասն ա-սիոյ սկսեալ 'ի կիլիկիոյ գետոյն մինչև 'ի մէոտս ապեւոս, յորս էին գաւառք երկե-րիւր · և լեզուք բաժանեալք 'ի նոյ քան և երկուք ։ Եւ զի հայաստան է մի 'ի գա-ւառաց որդւոցն յաբեթի, և է առ սահ-մանօք գաւառաց որդւոցն սեմայ, զի ա-սորւոց · և միջագետաց · և ասորեստա-նեայց · վա այսորիկ յայնմիկ բանի յուդի-թայ, որ ասէ վասն հողոփեռնեայ, թէ եկն մինչև 'ի սահմանս յափեթայ 'ի հարա-ւակողմն · որ է գէմ յանդիման արաբիոյ · իմանալի է · թէ եկն մինչև 'ի սահմանս հայոց, որ է եղ՝ և սահման գաւառացն յափեթայ 'ի հարաւոյ կողմանէ գէմ յան-դիման ասորւոց · և արաբիոյ ։

Յափիեկայ ։ ‖ տես Դղփիէկ ։

Յափիէ ։ ‖ լուսաւորող · կամ երևեալ · կամ հեծօղ ։ Է անուն որդւոյ դաւթի · 1․ Մը-նաց․ 14․ 6։ որ 3․ 7․ գրի 'ի միջ՝ Նափիէ ։

Յափին · այ ։ ըստ Հեբ գրի՝ Ափիին ։ ‖ սառ-դատաք · կամ ծածկոյթք · կամ ծածկեղէնք ։ Է անուն որդւոյ մաքիրայ · 1․ Մնաց․ 7․ 15։ Բայց աստ 'ի միջ բանն փոքր ինչ զծուէ-րիմայ է · քանզի գրի · Եւ մաքիր էառ կին յափինայ՝ և սեփնայ · և այլն · յորում ոչ բա-ցայայտի որդիքն մաքիրայ ։ Իսկ յայլում թարգմանութեան բացայայտապար գրի այս-պէս · Եւ մաքիր էառ կին որդւոց խեփայ հափինայ՝ և սեփնայ · և այլն ։

Յափինա ։ ըստ Հեբ գրի՝ Յեփինա ։ ‖ նկա-տող · կամ նշմարող ։ Է անուն որդւոյ յե-թերայ՝ իշխանի առնհեզի ցեղին ասերայ · 1․ Մնաց․ 7․ 38։

Յաքան ։ ‖ խորտակիչ · կամ նեղիչ · կամ բար-ձումն խարսխի ։ Է անուն որդւոյ աբի քայիլայ 'ի ցեղէն գադայ · 1․ Մնաց․ 5․ 13։

Յաքին · այ ։ ‖ հաստատեսցէ · կամ հաստահիմն արասցէ ։ Է անուն որդւոյ շմաւօնի՝ որդ-ւոյ յակոբայ ։ Ծննդ․ 46․ 10։ Թուոց․ 26․ 12։ Գրի և՝ է անուն միոյ 'ի քահանայ և չորս իշխա-նաց առնհեզացն քահանայից · 1․ Մնաց․ 24․ 17։

Յաքիրան · այ ։ ըստ ոմանց գրի Աքիրամ ։ ‖ եղբօր բարձրութիւն · կամ եղբօր դաւաճա-նութիւն ։ * Է անուն որդւոյ բենիամենի · Թուոց․ 26․ 38։

Յաքում ։ ‖ ուղղութիւն · կամ հաստատութիւն ։ * Է անուն միոյ յերկուց սեանցն, զորս կանգնեաց սողոմոն առաջի տաճարին յաջ-մէ, և յահեկէ · և սա էր յաջակողմն · 3․ Թագ․ 7․ 21։ որ 2․ Մնաց․ 3․ 16․ կոչի ուղ-ղութիւն, որ է թարգմանութիւն անուան ։

Յ Ե

Յեաղէ ․ ‖ տես Յեհիա ։

Յեբաար ։ ‖ ընտրութիւն · կամ ընտիր ։ Է անուն որդւոյ դաւթի · 2․ Թագ․ 5․ 15։ 1․ Մնաց․ 3․ 6։

Յեբամ ։ ըստ յունաց գրի՝ Յիբսամ ։ ‖ խն-կահոտ · կամ չորութիւն նց · կամ անձեռա-ծութիւն նց ։ Է անուն որդւոյ Թովլայ · 1․ Մնաց․ 7․ 2։

Յեբանեա · այ ։ ըստ ոմանց գրի՝ Յեբանիաս ։ ‖ շինութիւն տն · կամ որդիութիւն տն · կամ իմացումն տն ։ Է անուն հօր ասողոմէլի · 1․ Մնաց․ 9․ 8։

Յեբդամ ։ ‖ հնութիւն ժողովրդեան · կամ հե-ղեալ ժողովուրդ · կամ բողբոջումն ժողո-վրդեան · կամ կլանող զնա ։ Է անուն հզօր քաղաքի կիսոյ ցեղին մանասէի, որ է յայսկոյս յորդանանու · 4․ Թագ․ 9․ 27։ որ Յեսու 17․ 11․ գրի 'ի միջ՝ Աեբլաամ ։ Իսկ 4․ Թագ․ 9․ 27․ գրի 'ի միջ՝ Բեբլայ․ և ըստ Հեբ՝ Գ․այի ։

Յեբնա ։ ‖ շինութիւն · կամ որդիութիւն · կամ իմացումն ։ * Է անուն որդւոյ յերեմայ · 1․ Մնաց․ 9․ 8։

Յերուա այ ։ ‖ ատենհասութիւն · կամ կոխումն · կամ գլորումն · կամ ցանկ ։ Է անուն արքայա

[illegible]

[illegible]

ցեղէն յուդայ. Յես. 15. 56:

Յեկտան. այ: || տղայ. կմ ձանձրութիւն. կմ համարտակութիւն: Է անուն որդւոյ եբերայ. Ծննդ. 10. 25: 1. Մնաց. 1. 19. և 23:

Յեհուդ. այ: || տես Յեուդ:

Յեհուեմ. այ: || 1. Եզր. 5. 58: Այսպէս 'ի մեզ գրի. Ոչ որդիք յեհուամայ բոսնան. և այլն: իսկ ըստ Հնց գրի, և որդիք եմագարուամ. և այլն: յորմէ երևի թէ 'ի մեր մի անուանն յերկուս անջատեալ է: Այրդ՝ եմագարուամ է անուն միոյ յիշխանաց տոհմի ղևտացւոց:

Յեղա. այ: || եղանօղ. կմ այծեամն իկ. կմ այծեամն: * Է անուն միոյ յիշխանաց տոհմիցն նաթանիմացւոց. կմ ծառայից սաղոմոնի. 2. Եզր. 2. 56: որ 3. Եզր. 7. 58. գրի 'ի մեզ՝ Յեալէ: և է նոյն՝ որ 1. Եզր. 5. 33. * գրի՝ Յեեղ:

Յեղամ. այ: || գոլութիւն ժողովրդեան. կմ պայծառութիւն ժողովրդեան: † Է անուն միոյ յիշխանաց տոհմից ելելոց 'ի գերութենէ ընդ զօրաբաբէլի. 1. Եզր. 5. 12: 2. Եզր. 2. 7: Սա է նոյն, որ և կոչի Եղամ: տես անդ:

Յեղայեղայ: || տես Եղեալէթ:

Յեղեբոնայ: ըստ Հնց գրի՝ Վեբոնա: || սպիտակ. կմ սպիտակութիւն: Է անուն գեղջ ցեղին եփրեմի. Դատ. 21. 19:

Յեղեղայ: ըստ Հնց գրի՝ Իղայեղեզ: || ակն կալօղ էյ. կմ աչօթօղ առ էծ: Է անուն հօր ազարիայ՝ յորդւոցն եփրեմայ: 2. Մնաց. 29. 12:

Յեղեւել: ըստ այլոց գրի Եղէել: || էծ իմ էծ: Է անուն միոյ 'ի զօրավարացն դաւթի. 1. Մնաց. 11. 46:

Յեղեմացիք. ցւոց: || Եզեկ. 27. 7: ըստ Հնց գրի Եղիսացիք: Է ածանցական եղեալ 'ի բառէն Եղիսա. որ ստուգաբանի՝ էծ իմ է. կմ էյ դատն: Եւ է անուն կղզւոյ, որոյ բնակիչքն կոչին եղիսացիք՝ յանուանէ եղիսայ որդւոյ յաւանայ, որ անդ բնակեցաւ. և ելից զնա ծննդովք իւրովք: Եւ սա կմ է ցամաքակղզին կիլիկեցւոց՝ մերձ 'ի կորիկոս, որ և երբեմն կոչեցաւ սեբաստեան: Եւ կմ է կղզին այն, որ է համդէպ եմուրեայ կիլիկեցւոց. որ և այժմ կոչի կորկու:

Յեղնաթան: ըստ Հնց գրի՝ Եղնաթան: || էծատուր. կմ էյ պարգև: Է անուն միոյ յիշխանաց ելելոց 'ի բաբելոնէ ընդ եզրի. 2. Եզր. 8. 16:

Յեմաութ. այ: || տես Սամեթ:

Յեմեսափ. սեայ: || տես Սեղա:

Յեմինայ. կմ Յեմինայ: || աջ. կմ աջակողմն: Այս անուն այսպէս 'ի սեռական հոլովն առեալ լինի 'ի սբ գիրս փոխանակ անուանս բենիամին. վս որոյ ասելն՝ որդի յեմինայ, կամ յամինայ, է ասել, որդի բենիամենի, կմ 'ի ցեղէն բենիամենի: Այսպէս ասացան կիս. և սեմէի, և քուսի, և այլք՝ որք էին 'ի ցեղէն բենիամենի. 1. Թագ. 14. 51: 2. Թագ. 16. 11: և 19. 16: Սաղմ. 7. 1: Նաև ասելն, որդի ամն յամինայւոյ, կմ յեմինացւոյ, և կամ յեմինեցւոյ, է ասել. 'ի ցեղէն բենիամենի. Դատ. 3. 15: 1. Թագ. 4. 12: և 9. 1. և 21: 2. Թագ. 20. 1: Նոյնպէս և յասելն՝ յերկիր յեմինացւոյ, խմանի երկիր ցեղին բենիամենի. 1. Թագ. 9. 4:

Յեմինացի: || տես 'ի վեր Յեմինայ:

Յեմինեցի: || տես Յեմինայ:

Յեմլեայ. կմ Յեմլեայ. սորա անուանակոչն է Յեմլա: || լցումն. կմ Թլփատութիւն: Է անուն հօր միքիայ մարգարէի. 3. Թագ. 22. 8: 2. Մնաց. 18. 7:

Յեմնա. մնեայ: || աջակողմեան. կմ Թուօղ. կմ պատրաստօղ. և կմ սարերէն՝ կարգիչ: Է անուն որդւոյ ասերայ. Ծննդ. 46. 17: 1. Մնաց. 7. 30: որ Թուոց. 26. 44. * կոչի՝ Յամին: Դրիձլ՝ է անուն հօր կորեայ ղևտացւոյ. 2. Մնաց. 31. 14: Դրիձլ Յեմնա. 1. Մնաց. 7. 36. առ ըստ յունաց գրի՝ Յեմնա, է անուն որդւոյ սոփայ:

Յեմնան. ու: ըստ Հնց գրի՝ Յեմնաան: || աջ, կմ պատրաստօղ նիզ: Է անուն քաղաքի, որ էր առ ծովեզերբն պաղեստինի. Յուդիթ. 2. 18: որ 1. Մակ. 5. 58. կոչի՝ Յամնիա:

Յեմնեայ: || տես Յեմնա:

Յեմու: ըստ ոմանց գրի՝ Յեմաւի: || ջերմացուցիչ. կմ ջերմ: Է անուն որդւոյ թովղայ որդւոյ իսաքարայ: 1. Մնաց. 7. 2:

Յենդագիմ: ըստ Հնց գրի՝ Ենգաղլիմ. իսկ ըստ լատինացւոց՝ Ենգալլիմ: || աղբիւր որթուց, կմ կառաց. կմ կամարաց: Է անուն տեղւոյ, կմ աւանի, որ էր 'ի վիճակի ցեղին յուդայ ընդ կողմն արևելից մերձ 'ի սար ծովուն աղւոյ. կմ մեռեալ ծովուն. առ յորդանան մտանէ 'ի նա. Եզեկ. 47. 10:

Յենեաթա: ըստ Հնց գրի՝ Յանաաթան: || չարչարանաց, կմ տառապանաց պարգև: Է անուն որդւոյ դաւթի. 2. Թագ. 5. 16:

Յեսրամ. այ: ըստ այլոց գրի՝ Յերաամ: || ողորմած. և կմ սարերէն՝ սիրեցեալ: Է անուն հօր զաբաթեայ, և յովելայ իշխանաց դաւթի: 1. Մնաց. 12. 7:

Յեուել: || իւրն. կմ գոյօղ: * Է անուն միոյ յիշխանացն դաւթի յազգէ բենիամենի: 1. Մնաց. 12. 3:

Յեուա: || ցեցակեր. կմ ցեց համբարեալ: Է անուն որդւոյ եսաւայ. Ծնն. 36. 5: որ 'ի 14. համարն գրի 'ի մեզ՝ Էուա: և 1. Մնաց. 1. 35. գրի Յէուղ. իսկ ըստ Հնց՝ Յեուղ:

Յեսաար: || տես Իսահար:

Յեսամայ: || տես Սեմայ:

Յեսամարի: || պահապան. կմ պահպանութիւն: Է անուն որդւոյ եփրաեայ, որ էր մի յիշխանաց տոհմի որդւոցն բենիամենի. 1. Մնաց. 8. 18:

Յերբէ: || նստեալ. կմ գերեզման: 2. Թագ. 21. 16: Այսպէս 'ի մեզ գրի այսպէս. Եւ առնէր 'ի ջեբէ: Բայց գրեալ է. Եւ ոբէսոբ յեսբէ: Այրդ՝ բառս արեսոբ է անուանն յեսբեայ, յանուանէ հօր նը. որ ը թարգմանութեան յունաց կոչի նովբ. քան

զի բառ ոչ գրի այսպէս. Եւ յերի ՚ի նոյն ճայ, զի որդի Նովբայ : Անուանի ասելն. և արեւմտի յերակ. և ասել յերակ որդի արեւմտի : Արք՝ Յերակ. կամ ը յունաց՝ յերակի, է անուն հսկայի ՚ի ծննդոցն ռա_փայ. որ ՚ի մէջ պատերազմի խորհէր սպա_նանել զդաւիթ. և եհարն սպանաւ ՚ի յա_բեսսեայ որդւոյ շարուհեայ :

Յեսբոկ : Ձ է ումնոյն. կամ պարապորդ. և կամ առաջերեքն լսելով. կամ լսանող : Է անուն որդւոյ աբրահամու ՚ի քետուրայ. Ծննդ. 25. 2 : որ 1. Մնաց. 1. 32. գրի ՚ի մէջ Յեզբոկ :

Յեսեա : Ձ է տէր : Է անուն սպասաւոր ... ղեւտացւոյ յորդւոցն մերարեայ. 2. Եզր. 8. 19 : որ 1. Եզր. 8. 49. գրի ՚ի մէջ Ասեա :

Յեսերոն : Ձ տես Եսերոն :

Յեսեմոն . այ : Ձ անապատ. կամ ամայութիւն : Է անուն անդեան, որ էր ՚ի մէջ Զիփայ ցեղին յուդայ ՚ի հիւսիսոյ անապատին մաւոնայ մերձ ՚ի ծովն մեռեալ. 1. Թագ. 23. 19. և 24. և 26. 1 :

Յեսթեմոն : բառ ՚նեց գրի՝ Եսթեմոն : Ձ անսպաւմն. կամ կնոջ արգանդ : Է անուն որդ_ւոյ նաեմայ. 1. Մնաց. 4. 19 :

Յեսթեր : Ձ տես Յեթեր :

Յեսիա. կամ Յեսիաս. այ : Ձ է տէր : Է ա_նուն որդւոյ յեզրեայ. 1. Մնաց. 7. 3 : Դրձլ՝ է անուն միոյ յիշխանաց դաւթի : 1. Մնաց. 12. 6 : Դրձլ՝ է անուն ուրումն իշխանի ղեւտացւոց յորդւոցն հաաբիայ՝ որդւոյ եղիազարու՝ որդւոյ մովսէսի. 1. Մնաց. 24. 21 : որ 26. 25. կոչի Յսուսէ : Դրձլ՝ է անուն որդւոյ ոզիէլի : 1. Մնաց. 23. 20 : և 24. 25 : որ ՚ի 25. համարն գրի ՚ի մէջ յեսիե. իսկ ՚ի 24. համարն՝ Յսաաա : Դրձլ * Յեսիա է անուն որդւոյ փաղեկայ. 1. Մնաց. 3. 21 :

Յեսիմոթ : Ձ տես Սամլաթ :

Յեսիքէ : Ձ տես Յեսիա :

Յեսիքէլ : Ձ բաժանող ած. կամ փութացումն այ : Է անուն միոյ ՚ի զօրավարացն դաւթի. 1. Մնաց. 11. 46 :

Յեսկան : Ձ տես Յեկման : և Եկեմոսալ :

Յեսմա : բառ յունաց գրի՝ Յեսամա : Ձ յանձնելով. կամ անուանանել. կամ պարունակութիւն. կամ ամայութիւն : Է անուն որդւոյ եստա_մայ. 1. Մնաց. 4. 3 :

Յեսմէ : Ձ 1. Մնաց. 4. 17 : բառ ՚նեց գրի՝ Սեմէի. և է անուն որդւոյ յեթերայ :

Յեսովա . այ : Ձ հարթ. կամ հաւասար. կամ եղեռալ : Է անուն իշխանի յովաբայ որ_քայի յուդայ. 4. Թագ. 23. 8 : տես և Յեսու. և Յեսուա :

Յեսովէան : Ձ տես ՚ի ներքոյ Յեսու :

Յեսու . ուայ : Ձ փրկիչ. կամ փրկող : Է ա_նուն որդւոյ նաւեայ՝ պաշտօնեայ մովսէ_սի : Սա յառաջագոյն էր իշխան ցեղին եփրեմի, և անուն նորա Օսէս. իսկ ապա յետ մովսէսի ընտրեցաւ յԱյ ա_ռաջնորդ ած ժողովրդեանն իւր, և կո_չեցաւ Յեսու. կամ Յեսուէ. և անցոյց զորդիսն Իէլի ընդ յորդանան, և ժառան_գեցոյց նոց զերկիրն աւետեաց. Թուոց 13. 9. և 17 : 2. Օրին. 31. 7. և 14 : Յես. 1. 1 : 1. Մնաց. 7. 27 : Դրձլ՝ Յեսու է անուն միոյ ՚ի քահանայից և չորս իշխանաց տանցն քահա_նայից : 1. Մնաց. 24. 11 : Դրձլ՝ է անուն ուրումն ղեւտացւոյ. 2. Մնաց. 31. 15 : Դրձլ՝ է անուն քահանայի մեծի որդւոյ յովսեդեկեայ. 2. Եզր. 3. 2 : Զաքար. 3. 1 : որ 3. Եզր. 12. 3. գրի ՚ի մէջ՝ Յեսուայ : Իսկ 1. Եզր. 5. 24. Յիսուէայ : Դրձլ՝ Յեսու է անուն ուրումն իշխանի տոհմի ղեւտացւոց. 1. Եզր. 5. 26 : 2. Եզր. 2. 40 : 3. Եզր. 7. 43 : Յորմէ որդի նր յաստարգաւ կոչի յեսուեան, զի որդի յեսուայ. 1. Եզր. 8. 64 : Դրձլ՝ է ա_նուն ուրումն ղեւտացւոյ. 1. Եզր. 9. 48 : 3. Եզր. 10. 9 : և 12. 8 : Դրձլ՝ է անուն միոյ յիշխանաց եկելոց ՚ի գերութենէ ընդ զօ_րաբաբելի. 2. Եզր. 2. 6 : 3. Եզր. 7. 11 : որ 1. Եզր. 5. 11. գրի ՚ի մէջ՝ Յիսու : Դրձլ՝ է անուն հօր աղուրայ. 3. Եզր. 3. 19 : Դրձլ՝ է անուն որդւոյ սիրաքայ. Սիրաք. 51. 1 : Դրձլ՝ է անուն պապու նր. Սիրաք. ՚ի յառաջաբանութեան : Զորմէ բազումք ասեն, թէ էր մին ՚ի յեօթանասնից թարգմանա_չաց : Դրձլ՝ է անուն որդւոյ եղիազա_րայ. Ղուկ. 3. 29 : Դրձլ * Յեսու՝ է ա_նուն որդւոյ ասերայ. Թուոց 26. 44 : 1. Մնաց. 7. 30 : որ Ծննդ. 46. 17. * կոչի՝ Յեսուէ : Դրձլ՝ Յեսու է անուն աւանի, կամ քա_ղաքի ցեղին յուդայ. 3. Եզր. 11. 25 : Դրձլ՝ Յեսու. 1. Մնաց. 4. 35. ուր բառ յունաց գրի՝ յեսուիա, է անուն որդւոյ իսաբեայ : Դրձլ՝ Յեսուեայ. 3. Եզր. 11. 7. ուր ը ՚նեց գրի՝ Յեսիա. այ. է անուն առն յորդ_ւոցն բենիամինի : Դրձլ՝ Յեսու. Մատթ. 27. 16. և 17. ըստ երկուց յեբրէ թարգմանութեան :

Յեսուա : Ձ հարթ. կամ հաւասար. կամ գնող. կամ եղեռալ : Է անուն որդւոյ ասերայ. Ծննդ. 46. 17 : որ 1. Մնաց. 7. 30. գրի ՚ի մէջ՝ Յեսուեայ :

Յեսուէ : Ձ տես Յեսու :

Յեսուէլ : ը ՚նեց գրի՝ Իսուրիէլ : Ձ յաղթա_հարող. կամ ուղղող ած. կամ ուղղութիւն այ. կամ երգ այ : Է անուն միոյ յիշխանաց տան_մի ղեւտացւոց առաջնորդողաց : 1. Մնաց. 25. 14 : Սա երեւի զոյլ նոյն, որ ՚ի 2. համարն գրի՝ Յեսիէլ :

Յեսուր : բառ այլոց գրի Սուր : Ձ վէմ. կամ պարիսպ. կամ եղն : Է անուն որդւոյ յաղելի հօրն գաբաւոնի. 1. Մնաց. 8. 30 : որ 9. 36. գրի՝ Յասիր :

Յեսսարի : բառ յունաց գրի՝ Իսարի : Ձ ձէթ. կամ պայծառութիւն. կամ հարաւային : Է անուն միոյ յիշխանաց ղեւտացւոց : 1. Մնաց. 26. 29 :

Յեսսէ . սեայ : Ձ էակ. կամ գոյ. կամ գոյացեալ. կամ պարգեւ. կամ նուէր. և կամ ը ոմանց՝ բարեր ջումն : Է անուն որդւոյ ովբեդայ. և հայր դաւթի արքայի : Հռոմ. 4. 17 : 1. Թագ. 16. 1 : Մատթ. 1. 5 : որ 2. Մնաց. 11. 18. գրի ՚ի մէջ Եսսէ : Դրձլ՝ Յեսսէ. 1. Մնաց. 5.

14. ուր ըստ հեց գրի՝ Յեմուէլ, է անուն հօր Սամուէլի:

Յեսի. այ: || փրկութիւն. կամ նկատող: * Է անուն միոյ յիշխանաց տոհմից կիսոյ ցեղին Մանասէի՝ որ յայնկոյս յորդանանու 'ի բնակեալ. 1. Մնաց. 5. 24: Դարձեալ * է անուն որդւոյ Ափփեմայ. 1. Մնաց. 2. 31:

Յեսփան: || Թաքուցեալ. կամ գաղտնի. կամ խորհրդական. կամ ածխի. կը լալ: Է անուն միոյ յիշխանաց տոհմից ցեղին Բենիամինի. 1. Մնաց. 8. 22:

Յեսփայ: ըստ այլոց գրի՝ Յեսփա: || յաւաղիս, որ է ածխի պատառեալն. կամ է ատամ. կամ շուրթն. կամ փշրող: Է անուն որդւոյ Բարիայ. 1. Մնաց. 8. 16:

Յեսքա. այ: || օծանող. կամ ծածկող. կամ հայելի վանի տանող. և կամ ասորերէն՝ դիտող: Է անուն դստեր Առանայ՝ որդւոյ Թարայի: Ծննդ. 11. 29:

Յետաբայ: || տե՛ս Յետեբաթա:

Յետեբաթայ: ըստ այլոց գրի՝ Յետեբա: || բարերար, կամ բարութիւն նր. կամ խառնարան 'ի նմ: Է անուն քաղաքի ցեղին Յուդայ, յորում էր Մեսուղամեթ մայրն Ամոնայ արքայի Յուդայ, 4. Թագ. 21. 19: Եւ աստ 'ի մեզ փոխանակ գրելոյ՝ 'ի Յետեբաթայ. գրի՝ յԵտեբաթայ: Եւ սա երևի գոլ նոյն, որ կոչի Յետա: Յես. 15. 55:

Յետեբաթա. այ: || բարութիւն նր. կամ խառնարան ջրոյ նր: Է անուն տեղւոյ, որ էր յապաստան առաջնոյ մերձ 'ի լեառն գադգադայ, և առնի երկիր վտակաց ջրոց. բայց ոչ է յայտ՝ թէ զինչ վտակք ջրոց էին անդ. զի առնի թէ յապաստան արաբիոյ ոչ գոյ գետ, և ոչ մի: Այդ եղև երեսներորդ բանակետղ որդւոցն Իէղի. Թուոց 33. 33: որ 2. Օրին. 10. 7. գրի 'ի մեզ՝ յԵտաբաթայ: Եւ յերկրաչափութեան անգղիան և այլ նկարագրութեան՝ յ, գրի 'ի մեզ փոխանակ նախադրութեան՝ 'ի:

Յետուր: || պահող. կամ կարգ. կամ շար. և կամ ասորերէն՝ լեռնական: Է անուն որդւոյ Իսմայելի. Ծննդ. 25. 15: որ 1. Մնաց. 1. 31. գրի 'ի մեզ՝ Իտուր:

Յետտա: || խոտորեալ: * Է անուն քաղաքի ցեղին Յուդայ. որ տուաւ Ղևտացւոց. Յես. 15. 55: և 21. 16:

Յերադիա: ըստ այլոց գրի՝ Յեդդոիա: || ձեռն Տեառն. կամ խոստովանութիւն Տեառն: Է անուն որդւոյ Յերոբոամայ. 3. Եզր. 3. 10:

Յերակեայամ. կայայ: || տարածումն Տեառն. կամ զէն Տեառն: † Է անուն հօր Ռաամայ: 1. Մնաց. 2. 44:

Յերամաս: || տե՛ս Հռամիա:

Յերամէլ. ի: || ողորմութիւն Տեառն. և կամ սէր Տեառն: † Է անուն գաւառի, որ էր 'ի հարաւակողմն ցեղին Յուդայ, զոր ժառանգեցին որդիքն Յերամէլի՝ որդւոյ Եսրոնի՝ որդւոյ Փարեսի. յորում և գաւառն էառ զանուն: Եւ բնակիչք նորա կոչին Յերամելացիք: 1. Թագ. 27. 10: և 30. 29:

Յերեմա. այ: || բարձրութիւն նր. կամ գերութեան զանցութիւն նր: Է անուն հօր Յեբնեայ. 1. Մնաց. 9. 8:

Յերեմիայ: ըստ ոմանց գրի՝ Յերամայ. որոյ անուանակիցն է Յերոամ: || ողորմութիւն տե՛ս 'ի Յերոամ: Է անուն որդւոյ փասխուրայ քահանայի: 1. Մնաց. 9. 12:

Յերեմելացիք: || տե՛ս Յերամէլ:

Յերեմի: || բարձրութիւն իմ: * Է անուն առն յորդւոցն Ասոմ: 2. Եզր. 10. 33:

Յերեմիա. կամ Յերեմիաս. այ: || բարձրութիւն Տեառն. կամ բարձրացուցանող Տէր: Է անուն միոյ յիշխանաց տոհմից կիսոյ ցեղին Մանասէի, որ է յայնկոյս յորդանանու 'ի բնակեալ: 1. Մնաց. 5. 24: Դարձեալ է անուն միոյ յիշխանացն դաւթի 'ի ցեղէն Բենիամինի: 1. Մնաց. 12. 4: Դարձեալ է անուն միոյ յիշխանացն դաւթի 'ի ցեղէն Գադայ. 1. Մնաց. 12. 10: Դարձեալ է անուն և այլում իշխանի դաւթի 'ի ցեղէն Գադայ. 1. Մնաց. 12. 13:

Յերեմիէլ. ի: || ողորմութիւն Տեառն. և կամ սէր Տեառն: Է անուն անդրանկանն Եսրոնի՝ որդւոյ փարեսի: 1. Մնաց. 2. 25. և 42: որ 'ի 9. համարն. գրի 'ի մեզ՝ Յերամէէլ: Դարձեալ * է անուն որդւոյ Եղիւայ: 1. Թագ. 1. 1: 1. Մնաց. 6. 34: Սա կոչի և Յերոամ:

Յերեմօթ: || տե՛ս Հռեմովթ:

Յերեքբա. այ: || տե՛ս Յերեբեայ:

Յերեմիաս: || տե՛ս Յերեմիա:

Յերիայ: || երկիւղ Տեառն. կամ ուսումն Տեառն. կամ մերձումն 'ի Տէր: * Է անուն իշխանի Ղևտացւոց՝ որդւոյ Քեբրոնի: 1. Մնաց. 23. 19: որ 24. 23. կոչի՝ Յեդիու:

Յերիէլ. ելի: || երկիւղ Տեառն. կամ ուսումն Տեառն. կամ մերձումն յՏէր: Է անուն միոյ յիշխանաց տոհմից որդւոցն Թովլայ՝ որդւոյ Իսաքարայ: 1. Մնաց. 7. 2: Դարձեալ Յերիէլ. 1. Մնաց. 29. 8. ուր ըստ հեց գրի՝ Յեքիէլ. է անուն ուրումն ղևտացւոյ 'ի տոհմէ Գերսոնի, և 'ի մեզ գրի որդի Եսրովմ. իսկ ըստ հեց որդի Գերսոնի: Դարձեալ * Յերիէլ է անուն անապատի, որ էր 'ի վիճակի ցեղին յուդայ Ը կողմն հիւսիսոյ՝ և արևելից առ եզերբ հեղեղատին՝ որ կոչի հեղեղատ յերիէլի: Հեղեղատս այս յարևմտից ընթացեալ կոյս հասանէր անկանէր 'ի ծովն մեռեալ. 2. Մնաց. 20. 16:

Յերիմոլթ: || բարձրութիւնք. կամ երկնչող 'ի մահուանէ. կամ անտառ զմահ. կամ մերձումն մահուան: Է անուն միոյ 'ի վերակացուաց ղևտացւոց: 2. Մնաց. 31. 13: Դարձեալ է անուն առն յորդւոցն Եղամ. 1. Եզր. 9. 27: որ 2. Եզր. 10. 26. գրի՝ Երիմովթ:

Յերիմութ. այ: || նոյն է նշանակութեան Ը վերինոյն: Է անուն որդւոյ Եմանայ: 1. Մնաց. 25. 4: որ 'ի 22. համարն գրի՝ Յերիմօթ: Դարձեալ է անուն որդւոյ Դաւթի՝ և հօր Մոաղաթայ կնոջ Ռոբովամայ արքայի յուդայ. 2. Մնաց. 11. 18: Դարձեալ Յերիմութ է անուն արքայանիստ քաղաքի քանանացւոց, որ յետոյ վիճակեցաւ ցեղին

վանկին : Սա թագաւորեաց փոխանակ հօր իւրոյ յերեք ամիս. և յետոյ գերեցաւ ՚ի Բաբելոն, և անդ մեռաւ: 4.Թագ. 24.6: 1.Մնաց. 3.16: 2.Մնաց. 36.8: Եսթ. 11.4: Երեմ. 24.1: և 37.1: Սա ծնաւ զսաղաթիէլ զհայրն զօրաբաբելի : 1.Մնաց. 3.17: Մատ. 1.12: Դիտել՝ † Յեքոնիա է անուն որդւոյ երեմիայի : Երեմ. 35.3: Դիտել * է անուն առն, կամ ահեղի, այսպէս որդւոցն անհամարից եղե՝ առ տեսանելն արարից բեթսամեացւոց զտապանակին տեառն : 1.Թագ. 6.18: Դիտել * է անուն որդւոյ եղիայ, կամ եղիա : 1.Եզր. 8.93: 2.Եզր. 10.2. ուր բառ հեգ գրի՝ Սեքենիա : Դիտել՝ յեքոնիա. 1.Մնաց. 2.41. ուր բառ հեգ գրի՝ Յեկեմիա. և անուն հօր եղիշամայ: տե՛ս և Քոնենիա. և Սեքենիա :

Յեքոնիաս : Ն տե՛ս ՚ի վեր Յեքոնիա .

Յ Ե

Յէէլ. յեիէլ : Ն կենդանի է նա : Է անուն միոյ ՚ի դռնապանացն ղևտացւոց : 1.Մնաց. 15.18. և 21: ուր 16.5. գրի ՚ի միւս՝ Յէ_իէլ : Դիտել՝ է անուն դպրապետի ոզիայ արքային յուդայ : 2.Մնաց. 26.11:

Յեխոա : Ն կենդանի է նա : Է անուն միոյ ՚ի ղևտացւոց դռնապանաց տապանակին նայ : 1.Մնաց. 15.24:

Յեիէլ. կամ Յեիէլի. ի : Ն կենդանի է նա . Է անուն առն յորդւոցն զաբայի. 1.Մնաց. 9.6: Դիտել՝ է անուն հօր գաբաւոնայ. 1.Մնաց. 26.22: ուր 23.8. փոխանակ գրելոյ՝ իշխան յեիէլ. սխալմամբ գրի ՚ի միւս իշխան Եզե : Դիտել՝ է անուն որդւոյ աքեմոնայ. 1.Մնաց. 27.32: Դիտել՝ է անուն միոյ ՚ի մերարիացւոցն ղևտացւոց: 2.Մնաց. 31.13: Դիտել՝ է անուն միոյ յիշխանաց տաճարին նա : 2.Մնաց. 35.8: Դիտել՝ է անուն միոյ յիշխանաց ղևտացւոց : 2.Մնաց. 35.9. ուր 1.Եզր. 1.9. կոչի՝ Ոզիէլ.

Յեիմ : բառ հեգ գրի՝ իմէա : Ն փրկութիւն նա : Է անուն միոյ ՚ի ղևտացւոց սաղմոսերգողաց. 1.Մնաց. 25.3. Սա երկեն զօր նոյն, որ ՚ի 15. համարն գրի ՚ի միւս իսեա :

Յեմինայ : Ն տե՛ս Յեմինայ:

Յեռիս : Ն ցեցակեր : Է անուն որդւոյ բանիամինա որդւոյ աքիելի : 1.Մնաց. 7.10:

Յեու. հայ : Ն նոյն. կամ գոյող. կամ Ն ողորմ՝ կորուսիչ. կամ շարադրող : Է անուն արքայի իէ՞ որդւոյ յովսափատայ՝ որդւոյ նամեսսեայ. 3.Թագ. 19.16: 4.Թագ. 9.2: ուր Ովս. 1.4. գրի՝ Յեհուէ : Դիտել՝ Յեու է անուն մարգարէի որդւոյ անանեայ, որ գրեաց զգիրս թագաւորացն իէ՞ : 3.Թագ. 16.1: 2.Մնաց. 19.2: և 20.34: Դիտել՝ է անուն որդւոյ ովբեթայ : 1.Մնաց. 2.38:

Յեուլ : Ն նոյն կամ գոյող : * Է անուն որդւոյ ասերայ : Ծնն. 46.17: ուր 1.Մնաց. 7.30. * կոչի՝ Յեսուի :

Յեուս : Ն ցեցակեր . կամ խորհրդատու . կամ խորատու . կամ փոյթընդէն : Է անուն որդւոյ զաարիմայ : 1.Մնաց. 8.10:

Յեսիէլ : բառ հեգ գրի՝ Եղաէլ : Ն երկնող [illegible] . կամ [illegible] : Է անուն որդւոյ ասափայ : 1.Մնաց. 25.2: Սա երկեն զօր նոյն, որ ՚ի 14. համարն գրի՝ Յերաէլ :

Յեսուայ : Ե այլոց գրի՝ Յեսուի : Ն հարթ . կամ հաւասար . կամ գեղօք . կամ եղբայր : Է անուն որդւոյ սաւուղայ արքայի : 1.Թագ. 14.49:

Յերիէլ : Ն զննութիւն տե՛ս ՚ի Յերիէլ : * Է անուն միոյ ՚ի քահանայից որդւոցն եմօրայ : 1.Եզր. 9.21:

Յեքենիա : բառ այլոց գրի՝ Յեկեմիա : Ն յարութիւն տն . կամ հաստատութիւն տն . կամ վրէժ տն : Է անուն որդւոյ յեքոնիայ՝ որդւոյ յովակիմայ արքայի յուդայ : 1.Մնաց. 3.18:

Յ Ի

Յիէլ : բառ հեգ գրի՝ Յէէլ : Ն կենդանի է նա : Է անուն առն յորդւոցն ադոնիկամայ : 2.Եզր. 8.13: ուր 1.Եզր. 8.42. * գրի՝ Գեւաէլ :

Յիշխա. այ : բառ յունաց գրի՝ Յեսբա : Ն խաղեր. կամ դարձուցեալ : Է անուն հօր սաթիաթայ իշխանի զաւթի : 1.Մնաց. 27.8: Բայց աստ [illegible] սպարապետ յի[illegible] խնամակէ է, սաթիաթ գրի յի[illegible] :

Յիսուս : Ն տե՛ս Յեսու :

ՅԻՍՈՒՍ : Ն է բառ եբրայական . և թարգմանի՝ փրկիչ . Այսպէս կոչեցաւ Քս տրն մեր ՚ի հրեշտակապետէն գաբրիէլէ, յորժամ աւետեաց նա յԱդ ած այ կուսին Մարիամ աւետել նմա զմարդեղութիւն բանին այ : Եւ այս անուն եղաւ նմ ՚ի թլփատութեան նր : Եւ յիրաւի կոչեցաւ Յս, քանզի նա եղև Ճշմարիտ փրկիչ. և փրկեաց զազգս մարդկան ՚ի մեղաց, և ՚ի դատապարտութենէ գեհենի, [illegible] և մեռանելոց յաղթութիւն յարութեան [illegible] նեց, և ՚ի փառսն երկնից : Մատթ. 1.21: Ղուկ. 1.31: Յով. 4.42: Դիտել՝ Յիսուս է անուն առաքեալ հրեայ հաւատացելոյ գործակցի պօղոսի առաքելոյ. որ և յետոյ կոչեցաւ Յուստոս : Կողոս. 4.11:

Յ Ո

Յոբաբ . այ : Ն ցանկալի . կամ հեծեծօղ . կամ աղաղակօղ : Է անուն որդւոյ՝ ռագուէլ մադիանացւոյ մօտակելա : Թուոց. 10.29: Մի է առն յորդւոց սորա, որ կոչի Քենեցի [illegible] Դիտել՝ Յոբաբ է անուն արքային մադոնայ : Յես. 11.1:

Յոդուիայ: || տե՛ս Բերեքիայ:

Յոզաբադա: ըստ Կէսից գրի՝ Յոզաբադաս: || Տեառն օժիտ: Էր անուն ուրումն ղևտացւոյ: 1. Եզր. 9. 48:

Յոզաքարոս: || տե՛ս Յեզաքար:

Յոթոր. այ. կամ այ: || գերապանծ. կամ մնացորդ. կամ՝ լաւութիւն. կամ լաւ: Էր անուն քրմի Մադիանացւոց աներոյն Մովսէսի: Ելից 3. 1: և 18. 1. և 14: Սա է նոյն՝ որ կոչի Ռագուէլ: Ելից 2. 18: տե՛ս և Յեթեր:

Յոյնք. յունաց: || Էր անուն մեծի և անուանի ազգի, զորմէ քաղուածք ասեն՝ թէ յառաջ եկն 'ի յաւանայ որդւոյ յաբեթի, յորմէ և զանուանս եառ: Եւ վս այսորիկ Եզեկ. 27. 19. թարգմանի յաւան փոխանակ յունաց: Նորա՝ զօրացեալ քաղաքաւ [illegible] նի յիշեալ 'ի սուրբ գիրս. Եզեկ. 27. 13: Դանիէ. 8. 21: Գործ. 6. 1: Հռոմ. 1. 14: Եւ սոյն գաւառ բնակութեանն է յեւրոպայ ընդ արևելեան, և կոչի յունաստան, և աշխարհ յունաց. իսկ պատմականաբար կոչի Ելլադա. կամ Ելլադոս. և ունի փոքր աշխարհս հինգ, զԵպիրոս. զԱքայիա. զՄակեդոնիա. զԹեսաղիա. և զՊելոպոնեսոս. և զայլ քաղաքս կղզեաց:

Յոպէ: || տե՛ս 'ի ներքոյ Յոպպէ:

Յոպպէ: || գեղեցկութիւն. կամ գեղ: Էր անուն ծովեզերեայ քաղաքի յերկրին Դանայ, որ և էր նաւահանգիստ Երուսաղեմի, շինեալ 'ի վր բարձր տարածեալ վիմի. և է այն՝ որ [illegible]. 2. Մնաց. 2. 16: 1. Եզր. 5. 55: 2. Եզր. 3. 7: Յովն. 1. 3: Գործ. 9. 36: Եւ սա Յեսու 19. 46. գրի 'ի մէջ՝ Յոպէ: Որոյ բնակիչքն կոչին՝ Յոպպեացիք: 1. Մակ. 10. 75: և 14. 34: 2. Մակ. 12. 3: Զքաղաքս զայս Լուդովիկոս սրբ արքայն Ֆրանսիոյ յամի Տն. 1250. շինեաց ամրացուցեալ աշտարակօք, և պարսպօք. և է այն, որ այժմ 'ի տաճկաց կոչի՝ Եաֆա:

Յոպպեացիք: || տե՛ս 'ի վեր Յոպպէ:

Յոստոս: || է բառ լատինական, և թարգմանի՝ արդար: Էր անուն ուրումն հրէի հաւատացելոյ գործակցի սրբոյն Պօղոսի, որ և կոչի՝ Յիսուս: Կողոս. 4. 11:

Յովաք: || եղբայրութիւն. կամ [illegible]: † Էր անուն որդւոյ զեմաթայ՝ յորդւոցն գերսոնի: 2. Մնաց. 29. 12: Դարձ. * է անուն քահանայապետի հրէից: 3. Եզր. 12. 22: որ 'ի 9. համարն կոչի՝ Յօնաթան:

Յովաբ. այ. կամ ու: || հայրութիւն. կամ հօր կամաւոր: Էր անուն եղբօր որդւոյ՝ որդւոյ Շարուհեայ. սա էր իշխանն, և զօրագլուխ զօրացն Դաւթի: 1. Թագ. 26. 6: 2. Թագ. 8. 16: Դարձ. Յովաբ է անուն միոյ յիշխանաց տոհմից [illegible] 'ի գերութէ: 1. Եզր. 8. 38: և 2. Եզր. 8. 9. որ 2. 6. գրի 'ի մէջ՝ Հաովաբ: իսկ 1. Եզր. 5. 11. Հովաբ: տե՛ս և Աստարոթ:

Յովաքիմ: || տե՛ս Յովակիմ:

Յովադ: || գիտացող. կամ ճանաչող. կամ ամենայն 'ի բաց բարձող: * Էր անուն որդւոյ փաղ[illegible]: 3. Եզր. 11. 7: Դարձ. Յովադ. 1. Մնաց. 26. 14. ուր ըստ Կէսից գրի Յովաս: Է անուն հօր [illegible]: Բայց սատ 'ի մէջ փոխանակ գրելոյ ըստ Կէսից, և [illegible] որդւոյ յովասու [illegible]. և այլն. գրի, և [illegible] որդւոյ նէ: յովադ [illegible]. և այլն. որով բանն մթացեալ է: տե՛ս և Յովխաղաս:

Յովադայ: || Տն խրատ, կամ ծանօթ. կամ Տն անձն. կամ մեծութիւն. կամ Տն զարդ. կամ ստոյգ. և կամ Տն բարձումն: * Էր անուն ուրումն քահանայապետի: 3. Եզր. 12. 22: որ 'ի 9. համարն գրի յովադէ: իսկ 1. Եզր. 5. 58. գրի 'ի մէջ՝ յովկեղայ. և ըստ Կէսից՝ յովդա: Դարձ. Յովադա. 1. Մնաց. 26. 4. ուր ըստ եօթանասնից գրի՝ յովադ. իսկ ըստ այլոց՝ յովանան, է անուն որդւոյ արքեղոմայ՝ որդւոյ Իսրայէլնայ: Դարձ. յովադա է անուն հօր զամբրեայ. 1. Մնաց. 9. 42. ուր ըստ եօթանասնից գրի՝ Յադա: իսկ 8. 36. գրի 'ի մէջ՝ Յովիադայ. և ըստ լատինացւոց՝ Յովադա:

Յովադան: || Տն բերկրութի. կամ Տն փափկութի. և կամ Տն ժամանակ: * Էր անուն որդւոյ յովադայ քահանայի յորդւոցն գերսոնի: 2. Մնաց. 29. 12: տե՛ս և Գադամ[illegible]:

Յովադէ: || տե՛ս Յովդայէ:

Յովադեն: || տե՛ս զնշանակութիւն 'ի վեր. * Էր անուն մօր ամասեայ արքայի յուդայ: 4. Թագ. 14. 2: 2. Մնաց. 25. 1:

Յովադիոս: ըստ Կէսից գրի՝ Յովադոդիոս: || Տն ծառայ: Էր անուն առն յորդւոցն Եղամ: 1. Եզր. 9. 27:

Յովաղ: || 1. Մնաց. 27. 31. ուր ըստ Կէսից գրի՝ Յաղիզ. և ստորագրարանի Ձիթաստ[illegible] կամ ասորերէն՝ հեռացուցումն: Էր անուն միոյ 'ի վերակացուաց ստացուածոյն Դաւթի: Դարձ. բառս՝ Յովաղ. Ովս. 5. 14: և 13. 7. ոչ է յատուկ անուն, այլ է բառ հայկական. զոր տեսցես 'ի բառագրքին հասարակ անուանց:

Յովազա: ըստ Կէսից գրի՝ Յովզաէ: || Ձիթաստ[illegible]: Էր անուն որդւոյ սամարեայ՝ զօրավարի Դաւթի: 1. Մնաց. 11. 45:

Յովաղարադ: || Տն օժիտ: Էր անուն որդւոյ աբեդդոմայ: 1. Մնաց. 26. 4: Դարձ. է անուն միոյ 'ի հազարապետացն յովսափատու արքային յուդայ: 2. Մնաց. 17. 18:

Յովաթամ. այ: || անարատեալ. կամ կատարեալ: Էր անուն կրտսեր որդւոյ գեդեոնի: Դատ. 9. 5. և 7: Դարձ. է անուն որդւոյ ոզիայ, կամ ազարիայ արքային յուդայ: 4. Թագ. 15. 32: 2. Մնաց. 27. 1: Մատթ. 1. 9:

Յովակիմ. այ: || Տն յարուցանումն, կամ հաստատութի, կամ յարութի: Էր անուն որդւոյ յոսիայ արքային յուդայ: 4. Թագ. 23. 34: և 24. 5: 1. Մնաց. 3. 15: Սա կոչի՝ և Եղիակիմ. և Յեքոնիա. 2. Մնաց. 36. 4: Երեմ. 22. 24: Դարձ. Յովակիմ է անուն

[illegible] 4. Թագ. 24. 6. 2. Մնաց. 36. 8. [illegible] 1. Եզր. 5. 5. [illegible] Յերեմ. 4. 5. և 15. 9. [illegible] Բարուք 1. 7. [illegible] յերուսաղեմ՝ որդւոյ [illegible] 3. Եզր. 12. 8 և 26. Սամձնաւ [illegible] Դանիէլ 13. 1. [illegible]

Յով[illegible] : || [illegible] 2. Մնաց. 28. 12.

Յով[illegible] : || տե՛ս Յ[illegible].

Յով[illegible] : || [illegible] Դատ. 6. 11. և 29. որ 2. Թագ. 11. 21. * [illegible] 3. Թագ. 22. 26. 2. Մնաց. 18. 25. [illegible] 4. Թագ. 11. 2. և 12. 1. 2. Մնաց. 22. 11. [illegible] 4. Թագ. 13. 10. և 14. 1. որ 2. Մնաց. 25. 17. [illegible] 1. Մնաց. 4. 22. [illegible] 1. Մնաց. 7. 8. [illegible] 1. Մնաց. 12. 3. [illegible] * [illegible] 1. Մնաց. 23. 10. [illegible] 1. Մնաց. 27. 28. [illegible] 2. Թագ. 21. 11. [illegible]

Յով[illegible] : || [illegible] 1. Մնաց. 2. 18.

Յով[illegible] : || [illegible] * [illegible] 3. Եզր. 11. 5. [illegible] 2. Եզր. 8. 16. [illegible] 3. Եզր. 11. 10. որ 1. Մնաց. 9. 10. [illegible]

Յով[illegible] : || [illegible] 1. Մակ. 2. 1. և 14. 29. որ 1. Մնաց. 24. 7. [illegible]

Յով[illegible] : || [illegible] 4. Թագ. 18. 18. Եսայ. 36. 3. [illegible] 1. Մնաց. 6. 21. [illegible] 2. Մնաց. 29. 12.

Յով[illegible] : || [illegible] 4. Թագ. 10. 35. և 13. 7. և 8. [illegible] 4. Թագ. 23. 30. 2. Մնաց. 36. 1. որ Երեմ. 22. 11. [illegible] 1. Մնաց. 3. 15. [illegible] 2. Մնաց. 34. 8. [illegible] Երեմ. 37. 3. և 38. 1. [illegible]

Յով[illegible] : || [illegible] 1. Մնաց. 8. 16.

Յով[illegible] : || [illegible] 1. Մնաց. 8. 9.

Յով[illegible] : || [illegible] 3. Թագ. 16. 31.

Յով[illegible] : || [illegible] 1. Մնաց. 26. 7.

Յով[illegible] : || տե՛ս [illegible]

Յով[illegible] : || [illegible] * [illegible] 1. Մնաց. 9. 10. [illegible] 3. Եզր. 12. 9. [illegible] 13. 28. [illegible] 12. 23. [illegible]

Յով[illegible] : || Ղուկ. 3. 26. [illegible]

Յով[illegible] : || [illegible] 1. Մնաց. 5. 24.

Յով[illegible] : || [illegible] 2. Եզր. 10. 43.

Յովէլ։ Ա տե՛ս Յովէլ. և Ովէլ։

Յովզաբադ։ Ա յիշատակօղ. կամ տրուեալն։ Էր անուն որդւոյ յեմմաւթայ։ 4. Թագ. 12.21։ որ 2. Մնաց. 24.26. կոչի՝ Զաբա_դեա։

Յովէլ. կամ Յովէլ. ի. կամ այ. կամ՝ եայ։ Ա կամեցօղ. կամ սկսանօղ. կամ երդնուօղ։ Էր անուն որդւոյ սամուէլի մարգարէին։ 1. Թագ. 8.2։ և 1. Մնաց. 6.28։ Դրձլ՝ է անուն միոյ յիշխանաց տանեկից ցեղին շմաւոնի։ 1. Մնաց. 4.35։ Դրձլ՝ է անուն միոյ յիշխանաց տանեկից ցեղին ռուբինի։ 1. Մնաց. 5.4։ Դրձլ՝ է անուն հօր սամայ. 1. Մնաց. 5.8։ Դրձլ՝ է անուն միոյ յիշխանաց տանեկից ցեղին գադայ։ 1. Մնաց. 5.12։ Դրձլ՝ է անուն որդւոյ ազարեայ։ 1. Մնաց. 6.36։ Դրձլ՝ է անուն որդւոյ յեզրեեայ։ 1. Մնաց. 7.3։ Դրձլ՝ է անուն միոյ ՚ի զօրաւորացն դաւթի։ 1. Մնաց. 11.38։ որ 2. Թագ. 23.36. գրի՝ Գաալա. Դրձլ՝ է անուն ազատի իշխանի ղեւտացւոց յորդւոցն գերսամի։ 1. Մնաց. 15.7։ Դրձլ՝ է անուն որդւոյ սամայեայ։ 1. Մնաց. 3.22։ Դրձլ՝ է անուն միոյ յիշխանաց տանեկից եղիազարեանց ղեւ_տացւոյ։ 1. Մնաց. 23.8։ և 26.22։ Դրձլ՝ է անուն միոյ յիշխանացն դաւթի, որ էր ՚ի վր̄ կիսոյ ցեղին մանասէի։ 1. Մնաց. 27.20։ Դրձլ՝ է անուն ազատի ղեւտաց_ւոյ։ 2. Մնաց. 29.12։ Դրձլ * է անուն միոյ յիշխանաց տանեկից ցեղին ռուբինի։ 1. Մնաց. 5.7։ Դրձլ՝ է անուն միոյ ՚ի յերկոտասան փոքր մարգարէիցն՝ որդւոյ բաթուէլի։ Յովէլ. 1.1։ Գործ. 2.16։ Դրձլ՝ Յովէլը 1. Մնաց. 12.7. ուր [illegible] լատինացւոց գրի՝ յովէլա, է անուն միոյ յիշխանաց զօրաց դաւթի։ տե՛ս և Աչգալ. և Ովէլ։

Յովիդաա. յովիդայեայ. կամ յովիդաեայ։ Ա տր̄ գիտութիւն. կամ տր̄ ծանօթութիւն. և կամ գիտացեալ. կամ ծանուցեալ։ Էր անուն հօր բանեայ խորհրդակցի արքայի դաւթի, և զօրավարի արքայի սողոմոնի. 2. Թագ. 8.18։ և 20.23։ 1. Մնաց. 11.24։ որ 27.5. գրի ՚ի միջ_ քահանայ։ Դրձլ՝ է անուն քահանայապետի երեւելւոյ. 4. Թագ. 11.4։ 2. Մնաց. 22.11։ և 24.20։ որ ՚ի 6. համարն՝ կոչի իշխան. և է ասել՝ գլուխ քահանայից, կամ քահանայապետ։ Իսկ յայնժամ բանի Երեմ. 29.26. ասի գրի, որ եա զերեզ քահանայ փոխանակ յովիդայեայ քահանայի, [illegible] եա զերեզ քահանայութեան [illegible] զյովիդաա քննողութեան, որ սպան զմարգարէն զաքարիա քահանայի զդա [illegible] նախանձայոյզ օրինացն էր։ Զանանեա բարուք ասեն՝ թէ է նոյն որ Մատթ. 23.35. կոչի՝ Բարաքեա. և որ գի նիր առաքեալն՝ կոչի զաքարիա։ Դրձլ՝ Յովիդաա է անուն և այլոյ քահանայապետի որ հրէից։ 3. Եզր. 13.28։

Յովկդայ։ Ա տե՛ս Յովադայ։

Յովիդայեայ։ բառ ՚ի չեղ գրի՝ Յովդաւէ։ Ա տե՛ս գիտնականութիւն ՚ի մեր։ Էր անուն որդւոյ բանեայ։ 1. Մնաց. 27.34։ տե՛ս և Յովիադա։

Յովկդան։ Ա տե՛ս Յաւնան։

Յովիդայեայ։ Ա տե՛ս Յովիադա։ և Յովդայէ. և Յեդաա։

Յովիկամ։ Ա 1. Մնաց. 2.25։ Այս բառս ոչ երևի յիմիք թարգմանութեան։

Յովհաննէս։ Ա տե՛ս Յօհան։

Յովնադաբ. կամ Յօնադաբ. այ։ Ա տր̄ իշխան, կամ յօժարամիտ. կամ ուխտօղ. կամ ուխտ։ Էր անուն որդւոյ սամայ եղբօր դաւթի։ 2. Թագ. 13.3։ և 21.21։ որ 1. Մնաց. 20.7. կոչի՝ յօնաթան։ Դրձլ՝ է անուն որդւոյ ռեքաբայ իշխանի տանն ռեքաբացւոց. որոյ որդիքն պահեցին զպատուէր հօրն խորհրդոյ չըմպելոյ զգինի յաւիտեան. և բնակելոյ ՚ի վրանս. և ոչ ՚ի շէնս։ Երեմ. 35.6. և 8. և 19։ Սա ընդ յէ_ուայ նստեալ ՚ի կառս եմուտ ՚ի սամա_րիա։ 4. Թագ. 10.15։ Եւ է այն՝ որ յիշի։ Սաղմ. 70.1։

Յովնաթան. կամ Յօնաթան. ու. կամ այ։ Ա տր̄ պարգև։ Էր անուն որդւոյ գերսա_նի։ Դատ. 18.30։ Դրձլ՝ է անուն որդ_ւոյ սաւուղայ արքայի։ 1. Թագ. 13.2։ և 18.1։ և 19.1։ Դրձլ՝ է անուն որդւոյ աբիաթարայ քահանայի։ 2. Թագ. 15.27։ 3. Թագ. 1.42։ Դրձլ՝ է անուն միոյ ՚ի զօրաւորացն դաւթի. 2. Թագ. 23.32։ 1. Մնաց. 11.34։ Դրձլ՝ է անուն որդւոյ յադայեայ։ 1. Մնաց. 2.32։ Դրձլ՝ է անուն հօրեղբօր և խորհրդականի արքայի դաւ_թի։ 1. Մնաց. 27.32։ Դրձլ՝ է անուն որդ_ւոյ սամեայ եղբօր դաւթի։ 1. Մնաց. 20.7։ Սա կոչի և յօնադաբ։ 2. Թագ. 13.3։ Դրձլ * է անուն որդւոյ մասահմայ։ 1. Մնաց. 26.3։ Դրձլ՝ է անուն միոյ ՚ի վերակացուաց ստացուածոցն դաւթի։ 1. Մնաց. 27.25։ Դրձլ՝ է անուն ազատի ղեւ_տացւոյ։ 2. Մնաց. 17.8։ Դրձլ * է անուն միոյ յիշխանաց [illegible]։ 1. Եզր. 9.14։ Դրձլ՝ է անուն որդւոյ յովդայեայ որդւոյ եղիասիբայ քահանայապետի. 3. Եզր. 12.9. ուր և ՚ի [illegible] Յօթանան, [illegible] յօնաթանայ։ Իսկ ՚ի 22. համարն. փոխա_նակ գրելոյ յովնաթանայ, գրի ՚ի մէջ յովայ. և յօնան։ Եւ է նոյն, որ յիշի. 2. Մակ. 1.23։ Դրձլ * է անուն որդւոյ աբիամայ։ Տօբ. 5.19։ Դրձլ՝ է անուն դպրապետի [illegible] արքային յուդայ։ Երեմ. 37.14։ և 38.26։ Դրձլ՝ է անուն որդւոյ կարէեայ։ Երեմ. 40.8։ Դրձլ՝ է անուն որդ_ւոյ մատաթեայ, և եղբօր յուդայի մա_կաբայեցւոյ, որ մականուանեալ կոչի ա_փփուս։ 1. Մակ. 2.5։ և 9.31։ որ ՚ի 37. հա_մարն. գրի ՚ի միջ [illegible] յօնան։ Դրձլ՝ է անուն միոյ ՚ի զօրավարացն սի_մովնի [illegible]։ 1. Մակ. 13.11։ տե՛ս և Յօ_հան։ և Յօհաննէս։

Յովնան։ Ա ընծայականութիւն տե՛ս ՚ի Յօնան։ † Էր անուն միոյ յիշխանաց զօրացն դաւ_թի ՚ի ցեղէն գադայ։ 1. Մնաց. 12.12։

տե՛ս և Յեհուն:

Յովսաբաթ: Տէր հանգիստ, կամ ժամա_նակ: * Էր անուն որդւոյ Յեսուայ քահա_նայի: 2. Եզր. 8. 33: որ 1. Եզր. 8. 64. * գրի յոզաբդոս:

Յովսափատ. կամ Յոսափատ. այ. կամ ատ: Տէր դատաւոր. կամ Տէր դատաստան. կամ դատեալ. կամ դատողութիւն: Էր անուն միոյ 'ի գործակալացն Սողոմոնի արքայի: 3. Թագ. 4. 17: Դարձեալ է անուն որդւոյ Ա_սայի, կամ Ասափայ արքայի Յուդայ. սա արար զխնամութիւն ընդ տանն Աքաաբու արքայի Իսրլի: 3. Թագ. 15. 24: և 22. 41: 2. Մնաց. 17. 1: Մատթ. 1. 8: Դարձեալ է անուն որդւոյ Աքիլուդայ դպրապետի արքայի Դաւթի: Սա էր և 'ի մէջ յիշատակաց ար_քայի Սողոմոնի: 2. Թագ. 8. 16: և 20. 24: 3. Թագ. 4. 3: Դարձեալ է անուն հօր Յէուայ արքայի Իսրլի: 4. Թագ. 9. 2: Դարձեալ է անուն միոյ 'ի զօրավարացն Դաւթի 1. Մնաց. 11. 43: Դարձեալ է անուն միոյ 'ի քահանայիցն փողա_հարաց առաջի տապանակին: 1. Մնաց. 15. 24:

Յովսեայ: Տե՛ս Յոսէա. և Յոսիա:

Յովսեդեկ. կամ Յոսեդեկ. կեայ: Տէր ար_դար. կամ նա արդարութիւն. կամ արդարա_ցեալ. կամ արդարացուցիչ. Էր անուն քա_հանայապետի Հրէից՝ որդւոյ Սարեայ, և հօր Յեսուայ: [illegible] որդի նր կոչի յովսեդեկեանց. 1. Մնաց. 6. 14: 2. Եզր. 3. 2: Անգեայ. 1. 1: Դարձեալ բառիս յովսե_դեկ. Երեմ. 23. 6. ուր գրի 'ի մէջ հան_դերձ նշանակութեամբ, Տէր արդարութիւն. խնդրի յՅն Քն Տրն մեր, որ արդարացոյց զհաւատացեալս 'ի մեղաց իւրեանց. և կեն_ցոյց զնո մահուամբ իւրով. և վն այսո_րիկ, յիրաւի կոչի՝ յովսեդեկ:

Յովսիփոս: Տե՛ս Յոսիա:

Յովսիմ: 1. Մնաց. 8. 10: Այս բառ ոչ երևի յեբրայ. թարգմանութեան:

Յովփ: Տե՛ս Յոփ:

Յովրամ. կամ Յորամ. այ: Բարձր. կամ վեհեալ. կամ մերժեալ: Էր անուն որդւոյ յովսափատու արքայի Յուդայ: 3. Թագ. 22. 51: 4. Թագ. 8. 16: Դարձեալ է անուն որդ_ւոյ Աքաաբու արքայի Իսրլի: 4. Թագ. 1. 17. և 3. 1: Դարձեալ է անուն որդւոյ յուսէեայ: 1. Մնաց. 26. 25: Դարձեալ է անուն միոյ 'ի քահանայից: 2. Մնաց. 17. 8: Դարձեալ * է անուն եղբօր Թամնեայ: 3. Թագ. 16. 22: Դարձեալ * է անուն հօր Ազարիայ հարիւրա_պետին: 2. Մնաց. 23. 1: Դարձեալ † է անուն որդւոյ Մատաթայ: Ղուկ. 3. 29: Դարձեալ Յովրամ. 1. Մնաց. 27. 22. ուր ըստ ոմանց գրի՝ Յերոհամ, է անուն հօր Եզրիելի:

Յովրէ: Ժամանակաւոր. կամ ցուցանող. կամ մերժող: Էր անուն որդւոյ Աբիքայելայ: 1. Մնաց. 5. 13:

Յովքեղ. ի: Տէր [illegible]: * Էր անուն ծա_ռայի եգիպտացւոյ: 1. Մնաց. 2. 34. և 35:

Յորդանան. ու. աւ: Գետ դատաստանի. կամ ցուցումն, կամ մերժումն դատաստա_նի. և կամ առաջերեն՝ և երրայեցի_լէն՝ կաթուածոյ դատաստանի: Էր անուն մե_ծի գետոյ, որ էր յերկրին աւետեաց. սա ելանէ 'ի ստորոտէ լերինն Լիբանանու կր_կին ակամբ. միոյն անցանէ առ քաղա_քաւն, որ կոչի Յոր. իսկ միւսոյն առ քաղա_քաւն. որ կոչի՝ Դան, որ է փիլիպպեան կեսարիայ. յորոց առեալ զանունն՝ կոչե_ցաւ Յորդանան, յ. 'ի յորայ և 'ի դանայ. և ընթացեալ 'ի հիւսիսոյ ընդ հարաւ եր_թայ մտանէ 'ի ծովն մահու. և անդր ան_ցեալ զծով ընդ մէջ ծովուն գալիլեաց_ւոց. և ապա հոսեալ անտի երթայ ան_կանի 'ի ծովն մեռեալ: Եւ բաժանէ ըզ ցեղն ռուբենի և գադայ. և կիսոյ ցեղին մանասէի յայլոց ցեղիցն ունելով զնս յա_րևմտից կուսէ. և զայսս յարևելից կող_մանէ: Գետս այս է յոյժ հռչակաւոր 'ի սբ գիրս: Ծննդ. 13. 10: Յես. 3. 15: 4. Թագ. 2. 13: Սաղմ. 113. 3: Մատթ. 3. 13:

Յորիբոս: Բազմապատկօղ. կամ ընդդիմա_մարտ. կամ վիճօղ: * Էր անուն տարուամ քա_հանայի: 1. Եզր. 9. 19: սա երևի գոլ նոյն, որ 2. Եզր. 10. 18. գրի 'ի մէջ՝ Յարիբ:

Յորձանուտ: Գործ. 27. 17: Էր վտանգա_ւոր տեղի 'ի մէջ ծովու: Եւ է կրկին 'ի ծովուն միջերկրականի. մին առ մեծ, և է սա առ եզերբ կիւրենական գաւառին ափրիկոյ յարևմտից կողմանէ, յոր անկա_նել կասկածէին նաւավարքն նաւին, յոր մտեալ էր սբն Պօղոս: Իսկ միւսն առ փոքր. և է առ եզերբ գաւառին կարքե_դոնացւոց յարևելից կուսէ: Եւ երկոքին են անուանիք. և երկիւղալիք յոյժ նաւ_որդաց վն բազմաց նաւաբեկութեանց եղե_լոց 'ի նս: զայսմանէ տե՛ս և 'ի բառագիրքն հասարակ անուանց:

Յուդա. կամ Յուդաս. այ. կամ այի. Գովու_թիւն. կամ խոստովանութիւն: Էր անուն չոր_րորդի որդւոյ Յակոբայ 'ի Լիայէ կնոջէ իւր_մէ: Ծննդ. 29. 35: յորդւոյ սորա ծագե_ցաւ Տրն մեր Յս Քս, ըստ մարգարէու_թեն Յակոբայ նահապետին. Ծննդ. 49. 20: Եբր. 7. 14: Էր և անուն ցեղի նր, որ 'ի մէջ երկոտասանիցն էր մեծագոյն և զօ_րաւոր. և եւ վիճակ ժառանգութեն նր յերկիրն աւետեաց ընդ հարաւակողմն. և եղև մեծագոյն քան զվիճակ այլոց ցե_ղիցն. և բաժանեցաւ 'ի մասունս մա_սունս՝ ունելով զծէ ի. քաղաքս, յորոց մասն ինչ տրոհեալ տուաւ ցեղին շմաւօնի, և մասն ինչ ցեղին դանայ 'ի ժառանգութիւն: Բայց բաժինն ցեղին Յուդայ առաւելին էր մեծագոյն, և ընդարձակագոյն քան զա_մենեցուն՝ ունելով սահման յարևելից կող_մանէ զծովն աղի. որ է ծով մեռեալ. 'ի հարաւոյ զանապատն սին. որ է փա_րան կադէս. և զեգիպտ: յարևմտից սահ_մանակից ունէր զցեղն շմաւօնի, և զցեղն դանայ. իսկ 'ի հիւսիսոյ զցեղն բենիամի_նի: Յես. 15. 1: Սա երբեմն կոչի Յուդայ, և երկիր Յուդայ, և տուն Յուդայ. և Հրէաստան: 1. Թագ. 22. 5: և 23. 3: և

27. 6: 2. Թագ. 2. 4. և 10: Դրնձ՝ Յուդայ է անուն միոյ 'ի փեսայացն, որք առաջին կանեալս պղլաղղեալց: 2. Եզր. 10. 23: 3. Եզր. 12. 8: Սա երևի գոլ նոյն, որ 10. 10. կոչի Ոդուիա: Դրնձ՝ է անուն որդ- ւոյ տառնայ: 3. Եզր. 11. 9: Դրնձ՝ է ա- նուն որդւոյ մատաթեայ. սա մականուա- նեալ կոչի մակաբէ, և մակաբէան. որ և եղև առաջնորդեալ զօրավար զօրաց ազգին հրէից. յորմէ և զօրն նորին կոչեցան զաւնդ- յուդայեան: 1. Մակ. 2. 4. և 66: 2. Մակ. 5. 27: և 10. 19: Դրնձ՝ է անուն միոյ 'ի զօ- րավարացն գնդի մակաբայեցւոց. 1. Մակ. 11. 70: Դրնձ՝ է անուն որդւոյ շմաւոնի եղբօր յուդայ,ի մակաբէի: 1. Մակ. 16. 2. և 9: Դրնձ՝ է անուն երկուց առաքելոցն Քրիստոսի, որոց մին է եղբայր յակոբայ փոքր- կան, յորմէ և կոչի յուդայ յակոբայ. և յատուկ կոչէր Ղեբէոս. և անուանեցաւ Թադէոս: Մատթ. 10. 3: և 13. 55: Ղուկ. 6. 16: Յովհ. 14. 22: Սա գրեաց զթուղթն թուղթն կաթուղիկեայց: Յուդայ. 1: Իսկ միւսն է որդի սիմոնի իսկարիովտացւոյ, որ և մատնեաց զՏէրն երեսուն ար- ծաթոյ: Մատթ. 10. 4: Յովհ. 13. 2: Դրնձ՝ է անուն որդւոյ յովսեփայ՝ որդւոյ յովա նայ: Ղուկ. 3. 30: Դրնձ՝ է անուն ուրումն առա քրիստոնէի գաղիլեացւոյ: Գործ. 5. 37: Դրնձեալ՝ է անուն հրէի ուրումն, որ զՍուղոս Պօղոս հիւր ընկալաւ յաղա- րանս իւր 'ի դամասկոս. Գործ. 9. 11: Դրնձեալ՝ է անուն ուրումն մարգարէի՝ և աշակերտի առաքելոց, որ մականուա- նեալ կոչի բարսաբայ: Գործ. 15. 22. և 32: Դրնձ՝ Յուդայ. 3. Եզր. 3. 6. ուր բառ նկից գրի՝ Յովդայ, է անուն որդւոյ փա- սեկայ: տե՛ս և Սարաբիա:
Յուդայական: || տե՛ս Դրնձական:
Յուդայեան: || տե՛ս Յուդայ:
Յուդայս: || տե՛ս Յուդայ:
Յուդիթ: || գովութիւն. կամ խոստովանութիւն: Է անուն որդւոյ նաւթանայ՝ որդւոյ սե- լեմայ: Երեմ. 36. 14:
Յուդիթել: բառ նկից գրի՝ Գոդիթել: և ըստ ոմանց Գեդդիթել: || նոխազ իմ. կամ զորք իմ: Է անուն միոյ 'ի լրտեսացն որդւոց սաւլեայ: Թուոց. 13. 11:
Յուդիթ. դիթայ. կամ գթայ: || գովող: Է անուն կնոջ եսաւայ՝ դստեր բեէրայ քետացւոյ: Ծննդ. 26. 34: Դրնձ՝ է ա- նուն դստեր մերարեայ 'ի ցեղէն շմաւո- նի, որ յետ մահուան առն իւրոյ մանա- սէի եկաց այրի. սա եհատ զգլուխն հոլո- փեռնեայ, և ազատեաց զբեթուղիա, և զամ հրէաստան: Յուդ. 8. 1. և 10. 14:
Յութիա: || տե՛ս Սեթայի:
Յուկ. այ: || զօրութիւն. կամ ամենութիւն: Է անուն հօր սևեքիայ հարճիս առանայ: 2. Թագ. 3. 7. որ 21. 10. կոչի՝ Ալբա:
Յումիա. եայ: || է բառ յունական, և առա- ւորանիք՝ զեղջերու. կամ Թաւն: Է անուն կնոջ հաւատացելոյ հանրաստեղծելոյ. որում

աղջկոյն գրէ Սբն Պօղոս: Հռոմ. 16. 15:
Յուլիոս. լեայ: || զնշանակութիւնն տե՛ս 'ի վերը: Է անուն հարիւրապետի հռոմայեցւոց. որում յանձնեցաւ Սբն Պօղոս կապեալ, որ և մարդաւ էր 'ի հռոմ: Գործ. 27. 1. և 3:
Յունան: || տե՛ս Յոնան:
Յունաստան: || տե՛ս Եղլադա:
Յունիա. եայ: || է բառ լատինական, և առա- ւորանիք՝ մանկամարդ. կամ ըստ ոմանց՝ ուրիշն: Է անուն ուրումն կնոջ հաւատա- ցելոյ աղքատական և գերեկցի սրբոյն Պօ- ղոսի: Հռոմ. 16. 7:
Յուսա: || տե՛ս Յեսիա:
Յուսէկ: || փրկիչ. կամ փրկութիւն: * Է ա- նուն որդւոյ հանանիայ՝ որդւոյ եմմաղա- րոա: 1. Մնաց. 26. 25: որ 24. 21. կոչի՝ Յե սիաա:
Յուստոս: || է բառ լատինական, և թարգ- մանի՝ արդար: Է անուն միոյ յաշակերտ- ացն Քրիստոսի, որ և կոչի Յովսեփ. և Բար սաբա: Գործ. 1. 23: Դրնձ՝ է անուն ու- րումն կորնթացւոյ աշտանեցւոց իմ կոչե- ցելոյ տիտոս յուստոս. որ ընկալաւ զՍբն Պօղոս 'ի տուն իւր: Գործ. 18. 7: Զայս բառ զուգէ հասարակն, թէ իցէ նոյն, առ որ սբն Պօղոս գրեաց զմին 'ի թղթոցն կա- նոնականաց: Տիտ. 1:
Յուփիլոյ: || տե՛ս Ոփալլոս:
Յղջարեգ: || փառաւոր. կամ ծանր. կամ ծառ բանկցիս: Է անուն կնոջն աւրանայ, որ ծնաւ նմա զահարոն, և զմովսէս, և զմա րիամ զքոյր նց: Ել. 6. 20: որ Թուոց 26. 59. գրի 'ի մեջ Յոքաբեթ:

ՅՕ

Յօր. րայ: || ցաւող. կամ ցաւագին. կամ հե- ծող. կամ աշխարող: կամ առեալ. կամ փորձեալ: Է անուն որդւոյ զարեհի յորդ- ւոցն եսաւայ. որ թագաւորէր յետ ամենայն աշխարհ հին: Սա էր այր արդար, անարատ, բառ որում գովէ զնա Տր: Յոբ. 1. 1. և 8: և 2. 3: Սա յիշի՝ Եզեկ. 14. 14: Յակոբ. 5. 11: Իմ է նոյն, որ կոչի Յոբաբ. և եղև երկրորդ թագաւոր, որ յետ բալաակայ թագաւորեաց յեդոմ: Յոբ. 42. 16: Ծննդ. 36. 33: 1. Մնաց. 1. 44:
Յոբաբ: || նոյն է նշանակութիւնն ընդ վերո- նոյն: Է անուն որդւոյ յեկտանայ: Ծննդ. 10. 29: որ 1. Մնաց. 1. 23. գրի 'ի մեջ՝ Օբաղ: Դրնձ՝ է անուն որդւոյ եղփաա- ղայ: 1. Մնաց. 8. 18: տե՛ս և Յոբ:
Յօբադ. այ: բառ այլոց գրի Օբեդ. || ծա- ռայ. կամ մշակ: Է անուն հօր ազարիայ հարիւրապետի: 2. Մնաց. 23. 1:
Յօբալ: || հնազանդ. կամ բերող. կամ հնչեցեալ. կամ բաւեալ. կամ յաբելեան փող: Է ա- նուն որդւոյ ղամեքայ 'ի յադդայէ կնոջէ իւրմէ: Ծննդ. 4. 21:
Յօբէթ: || տե՛ս Ոբեթդ:
Յօբել: || զնշանակութիւնն տե՛ս 'ի Յօբալ: * Է անուն որդւոյ ղամեքայ 'ի յադդայէ

կնոջէ խորմն : Ծննդ. 4. 20:

Յօգբեհայ. ըստ քաղդէացւոց գրի՝ Յագբեհա : || բարձրութիւն. Է անուն քաղաքի ցեղին Գադայ, զոր շինեցին որդիքն Գադայ: Թուոց. 32. 35: որ Դատ. 8. 11. † գրի Նաբէ:

Յօզաբադ : || Տէր օժնէ : Է անուն երկուց իշխանաց զօրացն Դաւթի 'ի ցեղէն Մանասէ. 1. Մնաց. 12. 20: Դ՞րձ Է անուն միոյ 'ի վերակացուացն Եզեկիայ : 2. Մնաց. 31. 13: Դ՞րձ Է անուն միոյ յիշխանացն Ղեւտացւոց : 2. Մնաց. 35. 9: որ 1. Եզր. 1. 9. գրի 'ի մեզ՝ Յօզաբադ: Դ՞րձ Է անուն միոյ 'ի քահանայից որդւոցն Փասուր. 2. Եզր. 10. 22: որ 1. Եզր. 9. 22. գրի 'ի մեզ Ոսկեթեկղեգոս. իսկ ըստ Եից՝ Ոկեղթեկոս:

Յօզաբգոս : || տե՛ս Զաբուտ :

Յօթամա : || տե՛ս Յովաթամ :

Յօթիրի : ըստ Եից գրի՝ Օթիրի : || գերազանց . կմ յաւելուած : Է անուն որդւոյ Եմանայ : 1. Մնաց. 25. 4: որ 'ի 28. համարն գրի 'ի մեզ՝ Յեթիրի:

Յօհան : || զնշանակութիւն տե՛ս 'ի Յօհաննէս : Է անուն որդւոյ Եղիասիբայ : 2. Եզր. 10. 6: որ 1. Եզր. 9. 1. գրի 'ի ռեսուխոն հայրն Յովհաննեայ: Դ՞րձ Է անուն որդւոյ Շմաւոնի եղբօր յուդայի մակաբէի . 1. Մակ. 16. 1. և 2: որ 13. 54. գրի 'ի մեզ սխալմամբ գրչաց՝ Յօնաթան : Սա կոչի և Յօհաննէս :

Յօհանան : || Տէր շնորհ . կամ պարգև . կմ ողորմութիւն : Է անուն միոյ յորդւոցն բաբէի : 2. Եզր. 10. 28: որ 1. Եզր. 9. 29. գրի 'ի մեզ՝ Յովաննէս :

Յօհաննա : || Նոյն է նշանակութիւն ընդ վերնոյն : Է անուն կնոջն քուզայ հազարապետի Հերովդէի արքայի: Կինս այս աշակերտեցաւ Յի, և ընդ այլոց անանց կանանց պաշտէր զնա յընչից իւրոց : և գըտնաւ 'ի գերեզմանն տն օծանել զմարմինն նր: Ղուկ. 8. 3: և 24. 10:

Յօհաննէս . նոս : || Տէր շնորհ . կմ պարգև . կմ ողորմութիւն . կմ ողորմած . կմ շնորհաւոր : Է անուն հօր Մատաթեայ յորդւոցն յովարիմ: 1. Մակ. 2. 1: Դ՞րձ Է անուն որդւոյ Մատաթեայ, և եղբօր յուդայի մակաբէի . սա մականուանեալ կաջի գադդիշ: 1. Մակ. 2. 2: և 9. 38: Դ՞րձ Է անուն որդւոյ Շմաւոնի եղբօր յուդայի մակաբէի : 1. Մակ. 16. 19: որ 'ի 1. համարն կոչի՝ Յօհան : Դ՞րձ Է անուն հօր Եւպողեմեայ, զոր իւրև դեսպան առաքեաց 'ի Հռոմ յուդայ մակաբէ : 2. Մակ. 4. 11: որ 1. Մակ. 8. 17. սխալմամբ գրչաց գրի 'ի մեզ՝ յօնաթան : Դ՞րձ Է անուն առն, զոր մակաբէոս առաքեաց իբրև դեսպան առ Լիւսիաս : 2. Մակ. 11. 17: Դ՞րձ Է անուն որդւոյ Զաքարիայ քահանայի : Սա եղև կարապետ, և մկրտիչ որդւոյն Այ: Ղուկ. 1. 13: Մատթ. 3. 1. և 13: Դ՞րձ Է անուն միոյ 'ի յերկոտասանից առաքելոցն Քի. որդւոյ զեբեդեայ, և եղբօր յակոբայ մեծի . և երկուքեանն 'ի միասին կոչեցան 'ի Քնէ՝ որդիք որոտման : Մատթ. 10. 3: Մարկ. 3. 17: Սա եղև մի 'ի չորից աւետարանչացն . և կոչի սիրելի աշակերտ Յի . Յովհ. 13. 23: և 21. 24: որ և գրեաց զերիս թուղթս կաթուղիկեայս, և զգիրս յայտնութե: Յայտ. 1. 4: Զսա յիշէ առաքեալն : Գաղատ. 2. 9: Դարձեալ՝ Է անուն որդւոյ Մարիամու . որ և կոչեցաւ Մարկոս : Գործ. 12. 12: և 15. 37: Դ՞րձ Է անուն ազգատոհմ քահանայապետին հրէից : Գործ. 4. 6: Սա էր որդի Անանիայ . ոյր աներ յովկեփայ :

Յօհաննայ : || 1. Մնաց. 4. 19: Այս բառս ոչ երևի յեբրէ Թարգմանութե :

Յօնադաբ : || տե՛ս Յովնադաբ :

Յօնաթան : || տե՛ս Յովնաթան : և Յօհաննէս :

Յօնամ . այ : || աղաւնի . կմ աւերիչ . կամ բազմացուցիչ: † Է անուն որդւոյ Եղիակիմայ : Ղուկ. 3. 30:

Յօնան . կամ Յովնան . ու . կամ այ : || ըղ նշանակութիւնն տե՛ս 'ի վեր : Է անուն միոյ 'ի յերկոտասան փոքր մարգարէից որդւոյ Ամաթեայ : 4. Թագ. 14. 25: Տոբ. 14. 6: Եբրէ. 14. 5: Յովն. 1. 1: Մատթ. 12. 40: Դ՞րձ † Է անուն միոյ 'ի քահանայից իշխանաց հայրապետաց : 3. Եզր. 12. 22: Դ՞րձ Է անուն հօր Պետրոսի առաքելոյն : Մատթ. 16. 17: Յովհ. 1. 42: և 21. 15: Դ՞րձ * Է անուն որդւոյ Սախաոանայ : 2. Եզր. 8. 12: որ 1. Եզր. 8. 41. * գրի Յովանէս : Դ՞րձ * Է անուն միոյ յիշխանաց զօրացն Դաւթի : 1. Մնաց. 12. 4: Դ՞րձ † Է անուն որդւոյ Կարեէի՝ զօրավարի զօրաց. Երեմ. 40. 8: որ 4. Թագ. 25. 23. գրի Յունան : Դ՞րձ Է անուն որդւոյ Բեսայ : Ղուկ. 3. 27: Դ՞րձ Յօնան . 1. Մնաց. 3. 24. ուր ըստ այլոց գրի Յօնանան, Է անուն որդւոյ Եղիոնեայ՝ որդւոյ Նէարիայ : Դ՞րձ Յօնան . 2. Մնաց. 17. 15. ուր ըստ այլոց գրի՝ Յօհանան, Է անուն միոյ յիշխանաց զօրաց յովսափատայ արքային յուդայ : Դ՞րձ Յօնան . 2. Մնաց. 23. 1. ուր ըստ այլոց գրի՝ Յօհանան . Է անուն հօր Իսմայէլի հարիւրապետի : Դ՞րձ Յօնան . 3. Եզր. 12. 23. ուր ըստ Եից գրի Յօանան, Է անուն որդւոյ Եղիասիբայ . որ 'ի 9. համարն գրի՝ Յովադէ : տե՛ս և Օնան : և Յովնաթան :

Յօնաս : || զնշանակութիւն տե՛ս 'ի վեր : * Է անուն որդւոյ աղարիայ՝ որդւոյ, աքիմաասայ քահանայի : 1. Մնաց. 6. 9: Դ՞րձ * Է անուն միոյ 'ի ղևտացւոց : 1. Եզր. 9. 23:

Յօսաբգոս : || տե՛ս Յովսաբաթ :

Յօսաբեգ : || Տէր օժնէ : Է անուն որդւոյ սամարիթայ : 2. Մնաց. 24. 26: որ 4. Թագ. 12. 21. կոչի՝ Յեզեբութ :

Յօսաբեթ : || Տէր յագեցուած . կմ երդուած . կմ տն ժամանակ : Է անուն կնոջն յովիդայեայ քահանայի, և դստեր յովրամայ արքայի յուդայ : 2. Մնաց. 22. 11: որ 4. Թագ. 11. 2. * կոչի յոսաբէէ :

Յօսաբէէ : || տե՛ս 'ի վեր Յօսաբեթ :

Յոաս. ըստ այլոց գրի՝ Մոաս։ || բաղդաւոր. կամ անխափան. կամ զօրաւոր. կամ եռլք։ Է անուն որդւոյ քաղեբայ՝ ՚ի դստերաց հարճից խալեփ։ 1. Մնաց. 2. 46։

Յոասափաթ։ || տե՛ս Յովսափատ։

Յոասփատ։ || տե՛ս Յովսափատ։

Յոասփեանց։ || տե՛ս Յովսէփ։

Յոեդդեկ։ || տե՛ս Յովեդդեկ։

Յոեդդեկեանց։ || տե՛ս Յովեդդեկ։

Յոեքեայ. ըստ այլոց գրի՝ Յոսէփ. այ։ || Է անուն որդւոյ յուդայի։ Ղուկ. 3. 26։

Յոէ։ || համաստուածութիւն. կամ արդարութիւն. կամ հաւատարմութիւն։ Է անուն միոյ ՚ի զօրավարացն դաւթի։ 1. Մնաց. 11. 46։

Յոէլ։ || տե՛ս Յովէլ։

Յոէզաբա. կամ Յովզաբա։ || առնումն, կամ զար գացումն։ Է անուն միոյ ՚ի զօրավարացն գնդի մակաբայեցւոց՝ որդւոյ զաքարիայ։ 1. Մակ. 5. 18. և 60։ 2. Մակ. 10. 19։

Յոէս. յոսէայ. կամ յովսեայ։ || խնայող. կամ բարձրացեալ. կամ գոյող։ Է անուն որդւոյ կղէովպայ, և եղբօր Յակոբայ առաքելոյ փոքրկան։ Մատթ. 13. 55։ Մարկ. 6. 3։ Սա ըստ կարծեաց ոմանց է նոյն՝ որ Գործ. 1. 23. կոչի յոսէփ։ Որդի՝ Յոէսա։ 3. Եզր. 11. 9. ուր ըստ այլոց գրի՝ Յովէլ. է անուն որդւոյ զէբբէայ։

Յոսէփ։ || աճեցեալ. կամ աւ։ || ընդ առնումն. կամ աւելցեալ։ Է անուն մետասաներորդի որդւոյ յակոբայ ՚ի հռաքելայ կնոջէ իւրմէ։ Ծննդ. 30. 24։ Ընդ որ նախանձեալ եղբարցն վաճառեցին զնա իսմայելացւոց քսան դահեկանի. և նոքա իջուցին զնա յեգիպտոս. և նա եղև անդ մեծ՝ որ ած եր կրին եգիպտացւոց։ Ծննդ. 37. 28։ և 41. 41։ Գործ. 7. 9։ Որոյ անուամբ կոչի և ցեղն իւր. որ յերկուս բաժանեցաւ, կոչի և ըստ անուանց երկուց որդւոցն իւր, ցեղ Մանասէի, և ցեղ եփրեմի։ Յես. 16. 1. և 4։ Սաղմ. 79. 3։ Որդի՝ Յոսէփ է անուն հօր իգադայ։ Թուոց. 13. 8։ Որդի՝ է անուն որդւոյ ասափայ ղեւտացւոյ։ 1. Մնաց. 25. 2. և 9։ Որդի՝ է անուն առն յորդւոցն ելոմայ. կամ բանի։ 1. Եզր. 9. 34։ 2. Եզր. 10. 42։ Որդի՝ է անուն միոյ ՚ի զօրավարացն գնդի մակաբայեցւոց։ 2. Մակ. 8. 22։ Որդի՝ յակոբայ է անուն որդւոյ յակոբայ՝ որդւոյ մատթանայ՝ ՚ի ցեղէ և յազգէ դաւթի, և փեսայ կոչի որդի դաւթի։ Սա եղև այր մարիամայ Աստուածածնին, և կոչի Աստուածահայր։ Մատթ. 1. 16։ Ղուկ. 3. 23։ Որդի՝ Յոսէփ է անուն իշխանի հրէից յարիմաթեայ քաղաքէ։ Սա էր աշակերտ յիսուսի ՚ի ծածուկ. որ և իջուցեալ զմարմինն նորա ՚ի խաչէն, եդ ՚ի նորաշէն գերեզմանի իւրում։ Մատթ. 27. 57։ Յով. 19. 38։ Որդի՝ է անուն որդւոյ մատաթեայ։ Ղուկ. 3. 24։ Որդի՝ է անուն որդւոյ յօնանայ։ Ղուկ. 3. 30։ Որդի՝ է անուն միոյ յաշակերտացն քրիստոսի, որ և կոչի յուստոս, և բարսաբայ։ Գործ. 1. 23։ Սա ըստ ոմանց է նոյն, որ կոչի՝ Յոսէս։ Մատթ. 13. 55։ Որդի՝ է անուն ղեւտացւոյն բառնաբայ։ Գործ. 4. 36։ Որդի՝ Յոսէփ. 2. Եզր. 8. 10։ ուր ըստ հնոց գրի՝ Յոսեփիա. և անուն հօր սելեմովթայ, և Սրոյ որդին սելեմովթ կոչի յասափեանց, և որդի յոսեփեայ։ 1. Եզր. 8. 39։

Յոսիա. կամ Յոսիաա. կամ Յովսիա. սիայ. կամ սեայ։ || հուր տն. կամ կիզանող տր։ Է անուն որդւոյ ամոնայ արքայի յուդայ, որ խնդրեաց զտր տն կատարելութեամբ իւր սրտի։ 4. Թագ. 22. 1։ և 23. 30։ 2. Մնաց. 34. 3։ և 35. 7։ Երեմ. 36. 1։ Մատթ. 1. 11։ Որդի՝ * է անուն որդւոյ ամասիայ։ 1. Մնաց. 4. 34։ Որդի՝ է անուն որդւոյ սոփոնեայ։ Զաքար. 6. 10։ Որդի՝ յոսիա. 2. Մնաց. 34. 8. ուր ըստ հնոց գրի՝ Յովաք, է անուն որդւոյ յովաքազայ, որ էր գրիչ յիշատակաց արքային յովսիայ։ տե՛ս և Յովաս։

Յորամ։ || տե՛ս Յովրամ։ և Յոզաբադ։

Յորէք. ըստ հնոց գրի՝ Յորէբ։ || ցանա_ գին. կամ աշխարող. կամ հեծեծող։ Է անուն որդւոյ սամիէի. 3. Եզր. 11. 17։

Յուքաբեթ։ || տե՛ս Յոքաբեդ։

ՆԱ

Նաաբէլ։ || մերձեալ տր. կամ հանգիստ տր։ Է անուն միոյ ՚ի գլխաւորացն ղեւտացւոց դռնապանաց՝ որդւոյ ոսայեայ։ 1. Մնաց. 26. 11։

Նաաթան։ || տե՛ս Նաթան։

Նաաղոլ։ || զովեալ. կամ ըսպառեալ. կամ զօրեղ։ Է անուն քաղաքի ցեղին զաբուղոնի. որ տուաւ ղեւտացւոց։ Յես. 19. 15։ և 21. 35։ որ Դատ. 1. 30. գրի ՚ի մեզ՝ Ենադա. իսկ ըստ հնոց՝ գոմմանա։ Եւ փոխանակ սորա. 1. Մնաց. 6. 77. գրի ՚ի մեզ՝ Կադէս։

Նաամ։ || գեղեցիկ. կամ հաճոյ. կամ շարժող զնո։ Է անուն որդւոյ քաղեբայ՝ որդւոյ յեփոնեայ. 1. Մնաց. 4. 15։ որ ՚ի 19. համարն գրի ՚ի սխալմանէ հօրն նաքէմեայ, և նոյնն անդէն մերձաւորին գրի՝ նաաբմայ։

Նաամա։ || զուարճութիւն. տե՛ս ՚ի մեր։ Է անուն մօր ռոբովամայ արքային յուդայ։ 3. Թագ. 14. 21։ որ 2. Մնաց. 12. 13. * գրի Նոոմա։

Նաաման։ || գեղեցիկ. կամ վայելչութիւն. կամ ըղ շարժումն պատուհասող։ Է անուն որդւոյ բաղեմայ՝ որդւոյ բենիամենի։ 1. Մնաց. 8. 4։ որ ՚ի 7. համարն գրի՝ * Նոոմա։ և Թուոց. 26. 40։ Նոյեման։ իսկ Ծննդ. 46. 21. գրի ՚ի մեզ՝ Նեեման։

Նաաս. այ։ || օձ. կամ ոչ. կամ գուշակ. կամ պղինձ։ Է անուն արքայի ամոնացւոց. որ յետ ամաց միոյ օծանելոյ սաւուղայ

թագաւոր 'ի մէջ իէշէն, եկ և պաշարեաց զյաբիսն գաղաադու: 1. Թագ. 11. 1: Դիպի՛ է անուն և այլոյ արքայի ամմոնացւոց բարեկամի արքային Դաւթի: 2. Թագ. 10. 2: 1. Մնաց. 19. 1: Սա կարծի լինել որդի առաջնոյ Նաասայ: Դիպի՛ է անուն հօր մերսերայ բարեկամի արքային Դաւթի: 2. Թագ. 17. 27:

Նաասոնիւ: || տե՛ս Նաասոն:

Նաասոն. կմ Նաասոնիւ. ի: || գիւթ, կամ հմայութիւն ոչ. կմ օձ: Է անուն որդւոյ Ամինադաբայ իշխանի ցեղին Յուդայ: Ել. 6. 23: Հռութ. 4. 20: Մատթ. 1. 4:

Նաարայ Բերօթացի: ըստ այլոց գրի Նաարա Բերօթացի: || Ըստ՛ Նաարայ առաջնորդ մանուկ. կմ Թօթափումն. կամ հնչող. և է անուն միոյ 'ի զօրավարացն Դաւթի, որ և էր կապարճակիր Յովաբայ որդւոյ Շարուհեայ. և զի էր 'ի քաղաքէն Բերովթայ, վն այսորիկ կոչի՝ Բերօթացի: 1. Մնաց. 11. 39: որ 2. Թագ. 23. 37. կոչի * Գերըովրէ:

Նաարաթա: || մանուկ. կմ Թօթափումն. կմ հնչող: Է անուն քաղաքի, որ էր 'ի սահմանի ցեղին եփրեմի առ յորդանանու. Յես. 16. 7:

Նաարայ Նիա: || 2. Եզր. 8. 3: Այս բառ խառն գարեալ է 'ի մէջ 'ի գրչաց, և յերկուս բաժանեալ. զի գրեալ է ըստ յունաց՝ Սաքանիա. որ ստուգաբանի՝ մերձաւորութիւն. կմ բնակութիւն տն: Է անուն միոյ յերկոտասանից առնեկից եկելոց 'ի բաբելոնէ ընդ եզրի:

Նաբադաթիա: || մարգարէութիւն տն. կմ բանն տն: Է անուն առաջնոյ վիճակացւոյ: 1. Եզր. 9. 44:

Նաբաթ. ի: || խօսք իմ. կմ մարգարէութիւն իմ: Է անուն քաղաքի. որ էր 'ի գաւառս 'ի մէջ ցեղին գադայ: Դատ. 8. 11:

Նաբաւթ: || տե՛ս Նաբաթ:

Նաբաղ. ու. կմ այ: || յիմար. կմ ծեր. կմ անզգամ: Է անուն առն արքեական կարմեղացւոյ. 1. Թագ. 25. 3. և 14. և 19: տե՛ս և Նաբաւ:

Նաբանա: || 4. Թագ. 5. 12: ըստ այլոց գրի Աբանա. որ ստուգաբանի՝ քարեղէն. կմ շինութիւն: Է անուն գետոյ, որ և յոյնաց կոչի Աման. և Ամանա. զի 'ի տաւրոս լերինն ամանայ ելանէ. և գնայ առ պարսպօքն դամասկոսի 'ի հարաւոյ և յարևմտից կուսէ, յորմէ և գետ դամասկոսի ասացեալ, և ապա 'ի մերձ առ իւր երկու հարևանաց հեռաւորութեամբ գետոյն փարփարայ յայնկողմանէ, և ընթանալ 'ի մայրենի ... 'ի ծովն ասորւոց:

Նաբատ. այ: || նկատօղ. կմ տեսանօղ: Է անուն հօր յերոբովամայ արքային իսի: 3. Թագ. 11. 26: Դիպի՛ է անուն որդւոյ յերոբովամայ արքային իսի: 3. Թագ. 14. 20:

Նաբատացիք: || խօսօղք. կմ մարգարէացօղք. կմ նկատօղք: Է անուն միոյ 'ի յազգացն արաբացւոց, որք էին սահմանակիցք ցեղին գադայ յարեւելից կողմանէ. և բարեկամք մակաբայեցւոց: 1. Մակ. 5. 25: և 9. 35: տե՛ս և Տօբիայ:

Նաբաւթ: || 1. Մնաց. 6. 29: Այս բառ ոչ երևի յեբր. թարգմանութեան:

Նաբաւ. այ: || խօսք. կմ մարգարէութիւն. կմ պատգամաբեր. կմ բաւական: Է անուն լերին բարձու, կմ մերձագոյն մասին լերինն աբարիմայ. որ էր յերկրին մովաբու. որոյ գագաթն կոչի փասգայ: Թուոց 27. 12: 2. Օրին. 32. 49: Սա միաւորեցաւ ցեղին ռուբենի: Զորմէ տե՛ս և զԱբարիմ: Դիպի՛ Նաբաւ է անուն քաղաքի մովաբացւոց. որ յետոյ միաւորեցաւ ցեղին ռուբենի: Թուոց 32. 3: 1. Մնաց. 5. 8: Երեմ. 48. 22: որ Թուոց 32. 38. † կոչի՝ Նեբօ: Իսկ Եսայ. 15. 2. գրի 'ի մէջ՝ մովաբու: և Երեմ. 48. 1. Նաբաւ: Սա երևի գոլ նոյն՝ որ կոչի Նաբաւթ բաղադ: Յես. 13. 17: Դիպի՛ * Նաբաւ է անուն առաջնոյ բնակչաց, որ գնաց. և էառ զքաղաքն կանաթ, և զգեղս նորա. և անուանեաց զնա Նաբօթ ըստ անուան իւրոյ: Թուոց 32. 42:

Նաբդեէլ: || բան, կմ մարգարէութիւն այ: * Է անուն որդւոյ իսմայէլի: 1. Մնաց. 1. 29: որ Ծննդ. 25. 13. կոչի Աբդէէլ: Դիպի՛ Նաբդէէլ: Ծննդ. 25. 3. ոչ երևի յեբր. թարգմանութեան:

Նաբէայ: || տե՛ս Նաբէ:

Նաբէգ: ըստ այլոց գրի Նափեգ: || անձրեւ. կմ թոյլ. կմ տկար: Է անուն որդւոյ Իսահառայ: Ել. 6. 21:

Նաբէդամիւացիք: ըստ եբր. գրի Նաբաթացիք. իսկ ըստ յունաց՝ Նաբաթայեցիք: || յօժարամիտ. կմ կամեցողք: Է անուն միոյ 'ի յազգացն արաբացւոց, որք բնակէին առ սահմանօք ցեղին գադայ, և ռուբենի. և զորս պատերազմաւ հալածեցին զադայ և ռուբեն և կէսն ցեղին մանասէի յաղթանակութեամբ: 1. Մնաց. 5. 19: Երևի թէ սոքա են այնոքիկ, որք յետոյ կոչեցան Նաբատացիք: 1. Մակ. 5. 25:

Նաբէովթ. կմ Նաբէօթ. այ: || բանք. կմ մարգարէութիւնք. կմ պատգամաբերք: Է անուն անդրանկանն իսմայէլի որդւոյ աբրահամու: Ծննդ. 25. 13: 1. Մնաց. 1. 29: որ Ծննդ. 28. 9. գրի 'ի մէջ Նաբէութ. իսկ ըստ յունաց Նաբէութ: Յորմէ և գաւառն, ուր բնակեցան նա և ժառանգք նորա, կոչեցաւ Նաբէօթ: Եսայ. 60. 7: Եւ է այն յարաբիայ. և երևի գոլ նոյն, որոց բնակիչքն կոչին Նաբատացիք: 1. Մակ. 5. 25:

Նաբէութ: || տե՛ս 'ի վեր Նաբէովթ:

Նաբէ. բեայ: || բան. կմ մարգարէութիւն: Է անուն քաղաքի ցեղին գադայ: Դատ. 8. 11. որ Թուոց 32. 35. կոչի Յօգբեհայ:

Նաբէթդամբ: || տե՛ս Դամբ:

Նաբէօթ: || տե՛ս Նաբէովթ:

Նաբիա. այ: || բան տն. կմ մարգարէութիւն

ման ։ Էր անուն քաղաքի, որ երևի, թէ իցէ 'ի վիճակի ցեղին Բենիամենի, յորմէ էին ոմանք յեկելոց 'ի գերութենէ ։ 3․Եզր․7․33․ որ 2․Եզր․2․29․ գրի 'ի մէջ Նաբօթ ։

Նաբիխացիք[?] ։ || 1․Մնաց․5․19։ Այս բառ ոչ երևի յիմիք թարգմանութե ։

Նաբեթի ։ ըստ Հնից գրի Նաւեթի․ իսկ ըստ յունաց՝ Նաւիթ ։ || 3․Թագ․4․19։ Սա ոչ է յայտնի անուն մարդոյ, կմ տեղւոյ, այլ է բառ այլազգական, և թարգմանի վերակացու․ կմ իշխան ։ Զի որոյ սակէն՝ Նաւեթի յերկրին․ է սակէ՝ իշխան յերկրին ։

Նաբովթ․ կմ Նաբօթ․ այ ։ || բանք․ կմ մարգարէութիւնք ։ Էր անուն առն յեզրայելացւոյ ։ 3․Թագ․21․1․և 4։

Նաբու ։ || տե՛ս Սամագար՝ Նաբու ։

Նաբուգոդոնոսոր․ այ ։ || կոծ, կմ հեծութե դատաստանի, կամ նեղութե ։ Էր անուն արքայի ասորեստանեայց, որ պատերազմեալ ընդ Արփաքսադու արքայի մարաց․ յաղթեաց նմա ։ Յուդթ․1․1․և 5․ Սա է որդի ասորդանայ՝ որդւոյ սենեքերիմ արքայի ասորեստանեայց՝ որ թագաւորեաց 'ի Նինուէ մեծի քաղաքի ։ Դ՞րջ՝ Նաբուգոդոնոսոր է անուն արքայի բաբելացւոց․ որ էր հայր մեծին Նաբուգոդոնոսորայ ։ Սա այլով անուամբ կոչի Նաբուպոլասար, որ միաբանեալ ընդ ասուեր արքայի մարաց՝ կործանեաց զՆինուէ ։ Տօբ․14․17։ Դ՞րջ՝ Նաբուգոդոնոսոր է անուն այլոյ արքայի բաբելացւոց որդւոյ Նաբուպոլասարայ, որ մարտեաւ ընդ Նեքաւովայ արքայի եգիպտացւոց, և յաղթեաց նմա․ և ապա գերեաց զՀրէաստան 'ի բաբելոն, և այրեաց զտաճարն տն ։ 4․Թագ․25․1։ 2․Մնաց․36․10։ Երեմ․39․1։ և 46․2։ Դանիէ․1․1։ Սա մականուամբ կոչիւր մեծ․ և վասն հպարտութեանն պատուհասեցաւ յԱյ, և փոխեցաւ 'ի կերպարանս գազանաց ամս եօթն․ կմ ըստ ոմանց՝ ամիս եօթն․ և ապա դարձաւ յառաջին կերպարանս իւր և 'ի թագաւորութիւն․ և ընդ նմ ամ թագաւորեաց ամս խ̃է ։ Դան․4․29․և 30։ և 5․20։

Նաբուզարդան․ այ ։ || պտուղ, կմ մարգարէութիւնք դատաստանի, կմ հատման ։ Էր անուն դահճապետի, զի զօրավարն զօրաց Նաբուգոդոնոսորայ արքայի բաբելացւոց, որ ընդհատառն գերեաց 'ի բաբելոն, և զտունն տն այրեաց ։ 4․Թագ․25․8։ Երեմ․39․10։

Նաբամէլ[?] ։ ըստ այլոց գրի Նամուէլ ։ || Ներբողեալ տն․ կմ քուն այ ։ Էր անուն որդւոյ շմաւոնի՝ որդւոյ յակոբայ ։ 1․Մնաց․4․24։ որ Ծննդ․46․10․ կոչի Յամուէլ ։

Նաբուսազբան ։ ըստ այլոց գրի՝ Նաբուսեզբան ։ || բան․ կմ մարգարէութիւն․ կմ բաղ խօսեալ․ կմ հատեալ․ և կմ երբայեցւոց (?) ապաւէն ։ Էր անուն ներքինապետի Նաբուգոդոնոսորայ արքայի բաբելացւոց ։ Երեմ․39․13։

Նաբրոնայ ։ ըստ Հնից՝ և ըստ յունաց գրի՝ Աբրոնա ։ || անցաւոր․ կմ բարեկացող ։ Էր անուն ձորոյ, կմ հեղեղատի․ որ է 'ի միջա գետս․ և դուցէ այն է, որ կոչի Քոբարն ։ Յուդթ․2․14։

Նաբօթ ։ || տե՛ս Նաբովթ ։ և Նաբիա ։

Նագեբ․ կմ Նագէբ․ այ ։ || հարաւ․ կմ հարաւային ։ Էր անուն հարաւային կողման, կմ գաւառի երկրին աւետեաց․ որ էր 'ի վիճակի ցեղին յուդայ ։ Զի այսորիկ բառ զուամ անդամ փոխանակ ասելոյ, զքաղաքս հարաւային կողման, ասացեալ լինի, զքաղաքս Նագեբայ ։ Յեսու․10․40։ և 15․19։ Երեմ․32․44։ և 33․13։ Դ՞րջ՝ Նագեբ․ Յեսու․19․33․ ուր ըստ ոմանց գրի՝ Նեկեբ․ և է նոյն, որ առն՝ ապաք նեկեբ ։ Էր անուն քաղաքի ցեղին Նեփթաղիմայ ։ տե՛ս և Նագեբթ ։

Նագեբացիք ։ || հարաւայինք ։ Այսպէս կոչին բնակիչք Նագեբայ, զի հարաւային կողման երկրին աւետեաց ։ Աբդ․19։

Նագեբթ․ կմ Նագէբթ ։ || չորեքօղ հնձանի ։ * Էր անուն որդւոյ արքայի դաւթի ։ 2․Թագ․5․15։ 1․Մնաց․14․6։ որ 3․7․ գրի 'ի մէջ Նագեբ ։

Նագէբ ։ || տե՛ս Նագեբ․ և Նագեբթ ։

Նադաբ․ այ ։ || իշխան․ կմ յօժարամիտ․ կմ ուխտադիր․ կմ պարգև կամաւոր ։ Էր անուն որդւոյ ահարոնի քահանայի ։ Ելից․24․1։ և 28․1։ որ 6․23․ գրի 'ի մէջ Նաբաթ ։ Դ՞րջ՝ Նադաբ է անուն որդւոյ սամմայայ ։ 1․Մնաց․2․28․ և 30։ Դ՞րջ՝ է անուն որդւոյ յայէլի հօրն գաբաւոնի ։ 1․Մնաց․8․30։ և 9․36։ Իսկ յայնմիկ բանի Երգ․ց․7․1․ ուր գրի՝ * դուստր Նադաբայ․ բառս Նադաբ ոչ է յայտնի անուն մարդոյ․ այլ է հասարակ բառ եբրայական, և թարգմանի՝ իշխան, և է ասել՝ դուստր իշխանի ։

Նադաբիա ։ || ուխտ․ կմ պարգև տն․ կամ յօժարամիտ․ կմ իշխան տն ։ Էր անուն որդւոյ յեքոնիայ ։ 1․Մնաց․3․18։

Նաեմ․ այ ։ || տե՛ս Նաամ ։

Նաեմանի ։ || գեղեցիկն կմ վայելչուչ․ կամ չորեքօղ դին ։ Էր անուն միոյ յիշխանացն եկելոց 'ի գերութե ընդ զօրաբաբելի ։ 3․Եզր․7․7։

Նազարէթ․ || սրբեալ․ կմ որոշեալ․ կամ պահպանեալ ։ Իսկ յորժամ գրի առանց․ Զ ասէ, տնտեսաբանի պաշտեցեալ․ կամ ծաղկեալ․ կմ տունկ ։ Էր անուն քաղաքի, որ էր ի գալիլեայ 'ի վիճակի ցեղին զաբուղոնի 'ի մէջ լերին քառասուն ասպարէզ հեռի 'ի թաբոր լեռնէն, և երեք աւուրբք հեռի յերուսաղեմէ ։ Սա եղև դերաւ պատճառ մարգարէութեան, և սնընդեան որդւոյն այ, որ եղև անդ ։ Ղուկ․1․26։ և 4․16։ Մատթ․2․23։

Նազովրեցի․ կմ Նազովրեցիս ։ || տե՛ս զնշանակութիւն 'ի վեր ։ Այսպէս անուամբ կոչեցաւ Տէրն մեր, զի 'ի քաղաքին Նազարեթ եղև մարգարէութեան և սնանդոյ ն՞ր ։ Մատթ․2․23։

2. 23: Ղուկ. 24. 19: Որդիք՝ Նազովրացիք կո_չեցան և աշակերտքն Քի 'ի Հրէից, ա_նարգել զայս անուն 'ի Նազովրեթէ քաղաքէ ան մերոյ: Գործ. 24. 5:

Նաթան. այ: ‖ տուեալ. կամ պարգևեալ: Է անուն մարգարէի աւուրցն Դաւթի: 2. Թագ. 7. 2: և 12. 1: 1. Մնաց. 17. 1: Որդի՛ է անուն որդւոյ Դաւթի: 1. Թագ. 5. 14: 1. Մնաց. 3. 5: Ղուկ. 3. 31: Որդի՛ է անուն հօր Իգաղայ զօրավարի Դաւթի. 2. Թագ. 23. 36: Որդի՛ է անուն հօր Աղաբիայ գործակալի ասպնջանի: 3. Թագ. 4. 5: Որդի՛ է անուն հօր Զաբուդայ քահանայի բարեկամի արքայի Սողոմոնի: 3. Թագ. 4. 3: Որդի՛ է անուն որդւոյ Եթթեայ: 1. Մնաց. 2. 36: Որդի՛ է անուն միոյ յիշխանաց եկելոց 'ի բաբելոնէ ընդ Եզրի. 1. Եզր. 8. 45: որ 2. Եզր. 8. 16. գրի 'ի մէջ Նաթան. Որդի՛ է անուն առն յորդւոցն Բանի: 2. Եզր. 10. 39: որ 1. Եզր. 9. 34. գրի Նաթանիաս: Որդի * է անուն ուրումն նախնեաց արքայի. 4. Թագ. 23. 11: Որդի՛ Նաթան. 2. Մնաց. 31. 13. ըստ էից գրի Նաւէթ, է անուն միոյ 'ի վերակացուաց ղևտացւոց: տե՛ս և Նաթանիաս: և Եղիաթան:

Նաթանա: ըստ աղաղաքացւոց գրի Նաթանայէլ: ‖ տուրք. կամ պարգև այ: Է անուն դռնապանի ղևտացւոց որդւոց Մոսողամայ: 1. Մնաց. 26. 2:

Նաթանատա: ըստ այլոց գրի Նաթանաթան: ‖ պարգև տն: Է անուն ղևտացւոց: 2. Մնաց. 17. 8:

Նաթանայ: սորա անուանականն է այլոց գրի Նաթանիա: ‖ պարգև տն: Է անուն որդւոյ Սեղոմայ: Երեմ. 36. 14: տե՛ս և Նաթանիմացիք:

Նաթանայէլ. ի: ‖ պարգև այ: Է անուն իշխանի ցեղին Իսաքարայ՝ որդւոյ Սովգարայ: Թուոց. 1. 8: և 7. 18: Որդի՛ է անուն եղբօր Դաւթի, չորրորդի որդւոյ Յեսսեայ. 1. Մնաց. 2. 14: Որդի՛ է անուն ուրումն քահանայի. 1. Մնաց. 15. 24: Որդի՛ է անուն հօր Սամէայ դպրի. 1. Մնաց. 24. 6: Որդի՛ է անուն որդւոյ Աբեդդոմայ. 1. Մնաց. 26. 4: Որդի՛ է անուն միոյ յիշխանաց յոսափատայ արքայի յուդայ: 2. Մնաց. 17. 7: Որդի՛ է անուն միոյ յիշխանաց ղևտացւոց. 2. Մնաց. 35. 9: 1. Եզր. 1. 9: Որդի՛ է անուն միոյ 'ի քահանայից յորդւոցն Փասուր. 1. Եզր. 9. 22: 2. Եզր. 10. 22: Որդի * է անուն հօր Եղիաբու: Յուդիթ. 8. 1: Որդի՛ է անուն միոյ յաշակերտացն Քի, որ էր 'ի Կանայ քաղաքէ Գալիլեացւոց: Յովհ. 1. 45: և 21. 2: Զորմէ ասի՝ թէ է նոյն, որ յայլոց աւետարանչաց կոչի՝ Բարթուղիմէոս, և է 'ի թուոյ երկոտասան առաքելոցն Քի:

Նաթանախիք: ‖ տե՛ս Նաթանիմացիք:

Նաթանացիք: ‖ տե՛ս Նաթանիմացիք:

Նաթանեցիք: ‖ տե՛ս Նաթանիմացիք:

Նաթանիա. կամ Նաթանիաս. այ: ‖ պարգև տն: Է անուն հօր Իսմայելի, որ ըսպան զԳոդողիա զդատաւոր աքսորելոց: 4. Թագ. 25. 25: որ Երեմ. 41. 1. գրի 'ի մէջ Նաթանայ: Որդի՛ է անուն որդւոյ Ասափայ վեղացւոյ: 1. Մնաց. 25. 2. և 12: տե՛ս և Նաթան:

Նաթանիմ: ‖ տե՛ս 'ի ներքոյ Նաթանիմացիք:

Նաթանիմացիք: ‖ տուեալք. կամ պարգևեալք. կամ նուիրեալք: Է անուն նուիրատուացն պաշտօնէից խորանին և տաճարին, որոց պաշտօնն էր կրել զջուր և զփայտ 'ի պէտս զոհից, և քահանայից: Եւ զայս պաշտօն նախ եդ յեսու գաբաւոնացւոց. Յեսու. 9. 27: Եւ յետոյ պաշտօնն այն եդաւ 'ի վերայ մնացելոց քանանացւոց. որք տարեցանն, և եղեն ծառայք որդւոցն Իէի: Զորս և Դաւիթ և Սողոմոն կարգեցին 'ի սպասաւորութիւն տաճարին, և 'ի զանազան պաշտօնս, և 'ի պէտս քահանայից. և վա այսորիկ կոչեցան նաթանիմացիք, այսինքն նուիրեալք. 1. Եզր. 5. 30. և 35: 3. Եզր. 7. 47: Զնոյն նշանակէ և անունն Նաթանացիք. կամ Նաթանեցիք. 2. Եզր. 2. 70: 3. Եզր. 11. 3: Եւ Նաթանայիմք. կամ Նաթանիմք: 2. Եզր. 8. 17. և 20: 3. Եզր. 3. 26: Սոքա կոչին և որդիք նաթանայ. 2. Եզր. 2. 43. և 58: Եւ զի զրաւղուեալ 'ի սոցանէ աստղանն կարգեաց 'ի սպասաւորութիւն քահանայից. մի այսորիկ կոչեցան ծառայք սողոմոնի, և ծառայք քահանայից. որք և եկին բաժանեալք 'ի բազում անգամ. 1. Եզր. 5. 35: 2. Եզր. 2. 55:

Նաթխաս: ‖ տե՛ս Բանէկաս:

Նաթոս: ըստ էից գրի Նաւաթոս: ‖ հանգիստ. կամ առաջնորդ. և կամ ասպարէզն ինչ: Է անուն առն յորդւոցն ազգերայ: 1. Եզր. 9. 31:

Նաթտուա: ‖ տե՛ս Անաթովթ:

Նափղաս: ըստ էից գրի Նափղոս: ‖ երերեալ. կամ տատանեալ: Է անուն առն յորդւոցն ազգերայ: 1. Եզր. 9. 31:

Նափաթ: ‖ տե՛ս Նոքաթ:

Նամաթիայ: ‖ տե՛ս Եմաթ:

Նաման: ‖ տե՛ս Եման:

Նամրան: ‖ տե՛ս Բեթնամրա:

Նայիդ: ‖ Ծննդ. 4. 16: * երերեալ. և տատանեալ. կամ անհաստատ. և փախստական: Զանուն տեղւոյ մեկնիչք, թէ է անուն գաւառի, որ էր ընդ արևելակողմն եդեմայ. և զայս անուն էառ յայնմանէ. զի անդ փախուցեալ կայցէ, և բնակեցաւ անդ երերեալ և տատանեալ ըստ բանին տն:

Նային: ‖ գեղեցկութիւն. կամ վայելչութիւն. կամ գեղազարդ. կամ շարժուած ինչ: Է անուն քաղաքի, որ էր 'ի վիճակի ցեղին Իսաքարայ 'ի սահմանի ցեղին զաբուղոնի առ հեղեղատաւն կիսոնի 'ի հարաւոյ կողմաննէ լերին Թաբօրայ փառաւորեալ հրաշիւ 'ի Քրիստոսէ. և է մերձ 'ի քաղաքն նաղարեթ. անդ յարոյց Քն 'ի մահուանէ զպատանեակն միածին մօր իւրոյ: Ղուկ. 7. 11:

Նանգէ. գեայ: || պայծառութիւն. կամ ճառագայթ: Էր անուն որդւոյ Մաաթայ: Ղուկ. 3. 25:

Նաուամայ: || տե՛ս Աբուբէ:

Նաաս: || տե՛ս Նեեսիա:

Նասբաս: || Լքանելագործ: * Էր անուն եղբօր որդւոյ տօբիթայ: Տոբ. 11. 20:

Նասիբ: || 1. Թագ. 13. 3. և 4: * Սա թարգմանի՝ ճանապար. կամ կիրճ. կամ գունդ. որ երեւի. 1. Թագ. 10. 5. և 13. 23: և 14. 4. և 11: 2. Թագ. 23. 14: Այդ՝ այսու ան֊ուանմբ իմանի գունդ զինուորաց պահապանաց. զորս կացուցեալ էին այլազգիք 'ի սահմանս սեղխս յերկրին իէլացւոց, յոր ժամ տիրէին նց, առ 'ի արգելուլ զնո 'ի գործելոյ զերկաթ, և կազմելոյ զզէնս, զի մի՛ ապստամբեսցին. ուստի սաելն, և եհար յոնաթան զնասիբ այլազ֊գի, որ էր 'ի բլուրն. է սաել. եհար զպահապան զօրս այլազգեաց, որք էին 'ի գաբաայ բենիամինի:

Նասիփ: || գեղեցկագիտակ: * Էր անուն լերին. որ և կոչի լեառն Եփրեմի, ուր էր շինեալ քաղաքն Սիփ, որ և կոչի Արի֊մաթեմ: 1. Թագ. 1. 1:

Նասօր. այ: || գաւիթ. կամ խոտ: * Էր ա֊նուն քաղաքի, որ էր 'ի վիճակի ցեղին նեփթաղիմայ մերձ առ սահմանս ցեղին ասերայ, և է նոյն, որ կոչի Ասոր. և մեր֊ձակայ դաշտն նր կոչի՝ դաշտ Նասօրայ: 1. Մակ. 11. 67:

Նասոփ: || տե՛ս Նետոփ:

Նարեթ: ըստ յունաց գրի՝ Սարեթ: || անձ֊կութիւն. կամ նեղութիւն. կամ կապանք. կամ կազմածկերպութիւն: Էր անուն որդւոյ աշ֊քուրայ 'ի թաւյայ կնոջէ իւրմէ: 1. Մնաց. 4. 7:

Նարկիս. կիսեայ: || յունարէն ատուգարա֊նի, թմրութիւն. կամ ապշութիւն. նշանա֊կէ նաև զծաղիկն, որ կոչի՝ Նարգէս, կամ Նարկիս: Էր անուն ուրումն առն, որոյ ընտանեացն ողջոյն գրէ սբն Պօղոս: Հռոմ. 16. 11:

Նաւէ: || 1. Մնաց. 7. 8: Այս բառ ոչ երեւի յինիք թարգմանութեան:

Նաւաթ. այ: || գեղեցկութիւնք. կամ օթե֊ւանք. կամ բնակութիւնք: * Էր անուն տեղ֊ւոյ, որ էր 'ի քաղաքն Հռամայ, ծ'ի յա֊բրիմաթեմ, և կամ մերձ առ նա, յորմէ և կո֊չեցաւ՝ Նաւաթ Հռամայ, և ասի թէ էր այն երբեմն վէգ մարգարէից հեռի յեբէմէ ու Հիւսախաբանոցն և ըստ արեւմտից կոյս 'ի սահմանի ցեղին բենիամինի: 1. Թագ. 19. 18: և 20. 1:

Նաւէ. Նաւէայ: || յաւիտենական. կամ զարմ. կամ որդի. կամ յաւիտենական. կամ կայուն. կամ գեղեցկութիւն. կամ բնակարան. և կամ ասորերէն՝ ձուկն: Էր անուն հօր յեսուեայ պաշտօնէի մովսեսի: Ելից. 33. 11: Յես. 1. 1: որ 1. Մնաց. 7. 27. կոչի Նուն:

Նաւաամ. այ: || միսիթարիչ. կամ պատասխա֊նող. կամ առաջնորդ նց: Էր անուն միոյ 'ի յերկոտասան փոքր մարգարէիցն: Նաւ. 1. 1: Գոծէլ՝ է անուն միոյ յեշխանացն եկե֊լոց 'ի գերութենէ ընդ զօրաբաբելի: 3. Եզր. 7. 7: Գոծէլ՝ է անուն որդւոյ եսղեայ: Ղուկ. 3. 25:

Նափաթ: || տե՛ս Նափեթ:

Նափեթ. այ: || խորխոխ մեղու. կամ խոտորեալ. կամ ցօղումն: Էր անուն քաղաքի, որոյ երրորդ մասն էր կիսոյ ցեղին մանա֊սէի, որ է յայսկոյս յորդանանու. և զնա այսորիկ քաղաքս այս էր 'ի մէջ սահմանաց կիսոյ ցեղին մանասէի, և խառնարայ ընդ կողմն արեւմտից: Յես. 17. 11:

Նափեթդօր: || տե՛ս Դովր:

Նափեկ. այ: || անզօր. կամ թոյլ. կամ ակար: Էր անուն որդւոյ արքայի դաւթի: 2. Թագ. 5. 15: 1. Մնաց. 3. 7: որ 14. 6. * գրի՝ Նափաադ: տե՛ս և Ափեկ:

Նափիս. կամ Նափէս. այ: || հոգի. կամ շունչ. կամ զովացեալ. կամ հանգուցեալ, և կամ ասորերէն՝ բազմացուցիչ: Էր անուն որդւոյ իսմայելի՝ որդւոյ աբրահամու: Ծննդ. 25. 15: 1. Մնաց. 1. 31:

Նափեսացիք: || տե՛ս զնշանակութիւնն 'ի վեր: Էր անուն ազգի, և ժողովր֊դեան նափեսայ՝ որդւոյ իսմայելի, որոց բնակութիւն էր յարաբիոյ առ սահմա֊նօք ցեղին ռուբինի և գադայ: 1. Մնաց. 5. 19:

Նափէս: || տե՛ս Նափիս:

Նափթոայ. այ: || բացումն. կամ դրօշեալ: Էր անուն աղբեր. և կոչի՝ աղբիւր Նափ֊թոայ. և է 'ի մէջ սահմանաց ցեղին յու֊դայ, և բենիամինի: Յես. 18. 15: որ 15. 9. գրի 'ի մեզ՝ աղբիւր ջրոյն ափօթայ:

Նափիթ: || տե՛ս Յափէթ:

Նափիս. այ: || տե՛ս Նեփուսիմ:

Նաքաղա. կամ Նեքեղա. այ: || 2. Թագ. 23. 31: 1. Մնաց. 11. 32: * Սա թարգմանի՝ ձոր. կամ հեղեղատ. և չէ յատուկ անուն. այլ յատուկ անուն այսորիկ հեղեղատի էր գաաս: Բայց առս 'ի մեզ փոխանակ գրե֊լոյ 'ի նեքեղայ գաասայ, ծ'ի ձորոյն գա֊ասայ, սխալմամբ գրի միջնագրու՞ հեղեղի. 'ի նեքելայ. գաասայ:

Նաքեթ: || տե՛ս Նաքաթ:

Նաքիմ: || տե՛ս Նաեմ:

Նաքոդա: || տե՛ս Նեկոդա:

Նաքաթ: || հանգիստ. կամ առաջնորդ: և կամ ասորերէն՝ իջումն: Էր անուն իշխանի ե֊դովմայեցւոց որդւոյ ռագուէլի: Ծննդ. 36. 13: որ 1. Մնաց. 1. 37. * գրի Նաքեթ: իսկ Ծննդ. 36. 17. գրի 'ի մեզ՝ Նաքոթ:

Նաքամթա. այ: || ըստ Եբր՝ և ըստ յունաց գրի Նեքամթա: || 4. Թագ. 20. 13: Սա թարգմանի՝ ցանկալիք. և չէ յատուկ ա֊նուն. այլ սաելն, տուն նաքամթայ: է սաել՝ տուն ցանկալեաց: Այսպէս կո֊չեցաւ տեղին, կամ տունն, ուր էին զանա֊զան իրք ցանկալիք, ծ'ա մեօթք ոսկեղէնք, և արծաթեղէնք և անուշք պատուականք, և իւղք անուշունք. և ծանրագինք:

Նաքովր · կմ՝ Նաքոր · այ ։ || կերպկերեալ · կմ՝ ցամաքեալ · կամ՝ չորացեալ · կմ՝ բարկացեալ · և կմ՝ ասորերէն՝ հեղձուցեալ ։ Է անուն որդւոյ սերուքայ ։ Ծննդ․ 11․23 ։ Ղուկ․ 3․34 ։ Դիտել՝ է անուն որդւոյ Թարայի, և եղբօր աբրահամու ։ Ծննդ․ 11․27 ։ տես և Աքովր ։

Նաքոր ։ || տես 'ի վեր Նաքովր ։

Ն Ե

Նեբաաս ։ ըստ ոմանց գրի՝ Նիբաաս · կմ՝ Նեբաազ ։ || պատգամաբերօղ · կմ՝ առնօղ զանաստութիւն · կմ՝ գուշակօղ · կմ՝ մարգարէ ։ Է անուն կռոց, զոր պաշտէին աւեացիք ։ 4․ Թագ․ 17․31 ։ Զորմէ ասի՝ թէ էր կուռք շան, զի գլուխ նր էր իբրև գլուխ շան ։

Նեբսան ։ || պատգամանս, կմ՝ մարգարէութիւն, կմ՝ պտուղ նիւթական, կմ՝ փոփոխութիւն ։ Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ ։ Յես․ 15․62 ։

Նեբրովթ · կմ՝ Նեբրօթ · այ ։ || ապստամբ · կմ՝ ապստամբութիւն ։ Է անուն որդւոյ քուշայ՝ որդւոյ քամայ․ սա սկսաւ լինել հսկայ որսորդ ի վր երկրի ։ Ծնն․ 10․8 ։ որ 1․ Մնաց․ 1․10․ գրի՝ 'ի մէջ՝ մեսրոզ ։ Իսկ յայտնի է բանի Միք․ 5․6․ ուր գրի՝ և զերկիրն Նեբրովթայ․ իմանի երկիրն ասորեստանի․ զի մն անդէն զօրանալոյ իշխանութեան Նեբրովթայ, կոչեցաւ այն՝ երկիր Նեբրովթայ ։

Նեբրօթ ։ || տես 'ի վեր Նեբրովթ ։

Նեգեղ ։ || գրգռումն, կմ՝ շարժումն յայտնել ։ * Է անուն միոյ յիշխանացն զօրաց Նաբուգոդոնոսորայ արքային բաբելացւոց ։ Երեմ․ 39․3 ։

Նեկեթ ։ ըստ հեբ՝ և ըստ յունաց գրի՝ Նօկեթ ։ || խաշնարածն, կմ՝ հովուապետ ։ Այսպէս կոչեցաւ ամօս արքայն մովաբայ, զի ունէր զանդեայս՝ և զհօտս բազումս, և դարմանէր զնա․ և յայնցանէ տայր արքային Իսր հարկս․ 4․ Թագ․ 3․4 ։

Նեկոդա ։ || տես Նեկովդա ։

Նեկոդան ։ || տես 'ի ներքոյ Նեկովդա ։

Նեկովդա · կմ՝ Նեկոդա · այ ։ || նկարեն · կմ՝ ծաղկեալ · կմ՝ խայտախարիւ · կմ՝ հովիւ · կմ՝ կորացեալ · կմ՝ հրդեհեալ ։ Է անուն միոյ յիշխանաց առհմիցն նաթանինեայց ։ 2․ Եզր․ 2․60 ։ 3․ Եզր․ 7․50․ և 62 ։ որ 2․ Եզր․ 2․48․ գրի՝ 'ի մէջ՝ Նեկովդան ։ և 1․ Եզր․ 5․37․ գրի՝ Նեկոդան ։ Իսկ 'ի 31․ համարն Նաքոդա ։

Նեմբրա ։ || տես Բեթնամրա ։

Նեմեսար ։ || տես Ենեմեսար ։

Նեմերիմ · այ ։ || դառնութիւնք · կմ՝ փափախութիւնք ։ Է անուն ջրարբի տեղւոյ, որ էր յերկրին մովաբու առ երկրաւ ցեղին ռուբենի մերձ 'ի ծովն մեռեալ․ և կոչեցաւ այսպէս վասն դառնութեան ջրոցն, որք դառնացան յոյժ յետ կործանման քաղաքացն սոդոմայեցւոց, որոց մին էր մերձ 'ի նոյն տեղին ։ Եսայ․ 15․6 ։ Երեմ․ 48․34 ։

Նեսար ։ || տես 'ի բառագիրքն հասարակ անուանց ։

Նեսիա · այ ։ || յաղթօղ · կմ՝ յաւիտենական · կմ՝ հզօր ։ * Է անուն միոյ յիշխանաց առհմիցն նաթանինեայց․ 3․ Եզր․ 7․56․ որ 2․ Եզր․ 2․54․ գրի՝ 'ի մէջ՝ Նեսուեա ։ և 1․ Եզր․ 5․32․ Նասաա ։

Նեսիբ ։ || հաստատ · կմ՝ պատուանդ · և կմ՝ ասորերէն՝ անկումն ։ Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ, որ էր մերձ 'ի քեբրոն ։ Յես․ 15․43 ։

Նեսոքայ ։ || տես Աղուսատն ։

Նեսուեա ։ || տես Նեսիա ։

Նեսուեքն ։ || տես Փարաւքն ։

Նեսրաք · այ ։ || փախուստ · կմ՝ փորձութիւն մեղմ․ կմ՝ գրաւական փափուկ․ և կմ՝ ասորերէն՝ տախտակ ։ Է անուն կռոցն ասորեստանեայց, զոր պաշտէր սենեքերիմ արքայն․ 4․ Թագ․ 19․37 ։ որ Եսայ․ 37․38․ գրի 'ի մէջ՝ Ասրաք․ իսկ ըստ հեբ՝ Նասարաք ։

Նետոփա · այ ։ || տես Նետոփատ ։

Նետովփա · այ ։ || տես Նետոփատ ։

Նետոփաթացի ։ || տես Նետոփատ ։

Նետոփաթի ։ || զնշանակութիւն տես 'ի Նետոփատ ։ Է անուն որդւոյ սաղօմոնի, որդւոյ քաղեբայ․ 1․ Մնաց․ 2․54 ։ Սա յոմանց կարծեալ լինի, թէ եղէ հայր բնակչաց քաղաքին Նետոփայ ։

Նետոփատ · այ ։ || կաթիլ · կամ կաթուած · կմ՝ խիժ յերանոյ ։ Սա երևի՝ թէ եղէ անուն տեղւոյ, կմ՝ քաղաքի ցեղին յուդայ ։ 1․ Մնաց․ 9․16 ։ և 27․15 ։ որ 3․ Եզր․ 7․26․ կոչի Նետոփա ։ Իսկ 2․ Եզր․ 2․20․ գրի 'ի մէջ՝ Նետոփա ։ և 1․ Եզր․ 5․18 ։ Նատոոփա ։ 'ի քաղաքէ աստի էին ոմանք․ և մն այսորիկ կոչին՝ Նետոփաթացի․ կմ՝ Նետոփատացի ։ 1․ Մնաց․ 11․30 ։ 2․ Թագ․ 23․28 ։ որ 'ի 29․ համարն գրի 'ի մէջ՝ Նեփլաթացի ։ և 4․ Թագ․ 25․23․ Մայտոփատացի ։ Իսկ Երեմ․ 40․8․ փոխանակ լինելոյ՝ որդւոյ Նետոփատայ, որ է ասել՝ Նետոփատացի․ եղեալ է 'ի մէջ՝ որդւոյն Եռոփատայ ։ Նաև 1․ Մնաց․ 27․13․ փոխանակ լինելոյ՝ Նետոփատացւոյ․ եդեալ է՝ Նէտոպաթեանք ։

Նետոփատացի ։ || տես 'ի վեր Նետոփատ ։

Ներ · Ներեայ ։ || ճրագ · կմ՝ ճառագայթ · կմ՝ անդ ամրար ։ Է անուն որդւոյ աբիէլի յամինեայ, և հօր աբեններայ զօրավարի սաւուղայ․ 1․ Թագ․ 14․51 ։ Դիտել՝ է անուն որդւոյ յայելի ։ Սա էր հայր կիսայ հօր սաւուղայ․ և հայր Ներեայ՝ հօր աբեններայ ։ 1․ Մնաց․ 8․33 ։ և 9․36 ։ որ 1․ Թագ․ 9․1 ։ և 14․51․ կոչի Աբիէլ ։ Դիտել՝ * Ներ, է անուն հօր յերոբաաղայ ։ 2․ Թագ․ 11․21 ։ որ Դատ․ 6․11․ կոչի՝ Յովաս ։

Ներգեղ ։ || լապտեր · կմ՝ հետեւակ · կմ՝ ճրագ անծանծկայթ · կմ՝ անդ ամրար ընդարձակ ։ Է անուն միոյ յիշխանացն զօրաց Նաբուգոդոնոսորայ արքային ։ Երեմ․ 39․3 ։

Ներեայ · րեայ ։ || ճրագ · կմ՝ ճառագայթ · կմ՝ անդ ամրար ։ Է անուն ուրումն հաւատացելոյ, որում ողջոյն գրէ սբն Պօղոս ։ Հռով․ 16․15 ։ տես և Ներ ։

Ներգի. Ներգեայ: || տե՛ս զնշանակութիւն ՚ի Ներ: Է անուն որդւոյ Մելքեայ. Ղուկ. 3. 27:

Ներիայ. այ: || Հրաշ. տն. կամ Հաստատութիւն: * Է անուն հօր Զեկեզորայ մօր յովակիմայ արքայի յուդայ: 2. Մնաց. 36. 5: որ 4. Թագ. 23. 36. գրի ՚ի մէջ Յերեմեայ. իսկ ըստ Հից՝ Փադայեայ:

Ներիաս. կամ Ներգի. Ներգեայ: || Հրաշ. տն. կամ Հաստատութիւն տն: Է անուն հօր Բարուքայ՝ և Սարեայ: Երեմ. 32. 12: և 51. 59:

Ներսէմ: ըստ Հից գրի՝ Մեսիրամ: || ապա_ տամբ. կամ փոփոխող. կամ գառն: Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ: Յես. 15. 35:

Ներոպ: || տե՛ս Մերոպա:

Նեփաթ: ըստ Հից գրի՝ Եփաղ. իսկ ըստ ոմանց՝ Հեփեեր: || ակամն Հասատեալ. կամ Հետազօտող. կամ Նախատեսէք. կամ ամօթ: Է անուն որդւոյ տաքուրայ ՚ի Նոոռայ կնոջէ իւրմէ: 1. Մնաց. 4. 6:

Նեփագոմ: || տե՛ս Դոմք:

Նեփեսայ. տարա անուանեալսն է Նեփեսս: || տե՛ս Մակերբոս:

Նեփթաղիմեանք. || Համեմատութիւնք. կամ գալարութիւնք. կամ մարտիկք: * Է անուն ազգի որդւոյ Մեսրեմայ՝ որդւոյ քամայ: Ծննդ. 10. 13: 1. Մնաց. 1. 11: Այսք զա_ ւառ բնակութեան առ եզերբ յեգիպտոս ՚ի մէջ առուհեաց, և Սերոնայ:

Նեփթաղիմ. այ. կամ Նեփթաղի: || Գալարութիւն. կամ մարտիկ. կամ պաշարումն. կամ Համեմատութիւն: Է անուն վեցերորդի որդւոյ յակոբայ ՚ի բալլայ նաժշտէ Հաւաքելոյ: Ծննդ. 30. 8: Է անուն և ցեղի նր, յորում էր մեծ ժառանգութիւն յերկրին աւե_ տեաց ընդ հիւսիսակողմն մերձ ՚ի սահմա_ նս Սիդոնացւոց յարեւելից կողմանէ զծո_ վն մասն յորդանանու, որով և քաղա_ քն ՚ի կէսոյ ցեղէն մանասէի, որ է յայն_ կոյս յորդանանու. ՚ի հարաւոյ կողմանէ ունէր զահմանակից զցեղն զաբուղոնի. իսկ յարեւմտից կուսէ զցեղն ասերայ: Յես. 19. 32: Դրժել * Նեփթաղիմ է անուն քա ղաքի ցեղին Նեփթաղիմայ, որ էր Է հա րաւակողմն: Տօբ. 1. 2: Այս երկիր զուլ նայն, որ ըստ Թարգմանութեան ոմանց կո չի՝ Մեփիս: տե՛ս և Փառաթ մոխաք:

Նեփթէ: ըստ յունաց գրի Նեփթար: || սրբիչ. կամ մաքրութիւն: Է անուն տեղւոյ, ուր քահանայքն գերեալք ՚ի բաբելոն. Թագուցին զհուր հաւրն սուրբ, և յայն մանէ եղաւ զայս անուն: 2. Մակ. 1. 36:

Նեփիլաթացի: || տե՛ս Նեսովփատ:

Նեփոմակայիս: || տե՛ս Նեփուսիմ:

Նեփուսիմ: || ընդարձակք. կամ յօշոտեալք: Է անուն միոյ յերկարանաց տաճարին նա_ թանայիմացւոյ: 2. Եզր. 2. 50: որ 1. Եզր. 5. 31. * գրի Նափիսի: իսկ 3. Եզր. 7. 52. գրի ՚ի մէջ Նեփոմակայիս. և ըստ Հից Նե փուսասայ:

Նեքաւով. այ: || կաղ. կամ հարուածեալ: Է անուն արքայի եգիպտացւոց, որ եառ զա ներաւղ ընդ արքային բաբելացւոց, և պատերազմեալ ընդ յովսիայ արքայի յու դայ, սպան զնա: 4. Թագ. 23. 29: 2. Մնաց. 35. 20: Երեմ. 46. 2:

Նեքեկայ: || տե՛ս Նաքազա:

Նեքմիութեան: || տե՛ս Եզեթիերան:

Ն Է

Նէեր: || տե՛ս Նաբաւէ:

Նէեմեան. այ: || գթացեալ. կամ մխիթարութիւն. կամ շարժող զնա: Է անուն իշխանի զօրու ար քային ասորւոց, որ ընծայեաց եօթն ան_ գամ ՚ի յորդանան գետ ըստ բանին եղի սէի՝ և սրբեցաւ ՚ի բորոտութենէ իւրմէ: 4. Թագ. 5. 1. և 14: Ղուկ. 4. 27:

Նէեմաս: || զնշանակութիւն տե՛ս ՚ի Նէեմ_ իա: Է անուն իշխանի կողմանն բեթ_ սուրայ: 3. Եզր. 3. 16:

Նէեմի. մայ: || տե՛ս ՚ի Ներքոյ Նէեմիա:

Նէեմիա. կամ Նէեմիա. կամ Նէեմիաս. մեայ: || մխիթարութիւն տն. կամ հանգիստ տն. կամ զղջացեալ տր. կամ ուղղութիւն տն: Է անուն որդւոյ աքաղիայ. զառ ոմանք հա_ մարին յազգէ քահանայից. զի 3. Եզր. 10. 1. և 8. ՚ի մէջ քահանայից թուի: և 2. Մակ. 1. 21. և 23. քահանայապետ կոչի: իսկ այլք ասեն՝ թէ էր ՚ի ցեղէն յուդայ՝ ՚ի թագա ւորական զարմէ, և ոչ քահանայ. և յայտ է յայնմանէ, զի երկեալ մատնել ՚ի տուն տն. որպէս գրի 3. Եզր. 6. 11. և 13. բայց առ քահանայ, և քահանայապետ մի իշխանու թեան, զոր ունէր ՚ի կեանս իւրում հրէից: Սա էր մի յիշխանացն եկեալ ՚ի գերութենէ Է զօ_ րաբաբելոյ. և էր մատռուակ արտա_ շեսի արքայի պարսից, և վասն այսորիկ կոչեցաւ Աթարսաթայ, որ թարգմանի մատռուակ: Եւ հրամանաւ նր եկ. և շինեաց զպարիսպն երէմի. և արար բա_ րութիւն բազում իւրն: 1. Եզր. 5. 40: 3. Եզր. 10. 1: Սա երկրորդ գրի ՚ի մէջ Նէեմի. այլ յայտ է 1. Եզր. 5. 8: 2. Եզր. 2. 2: 2. Մակ. 1. 18. և 20: տե՛ս և Աթարսաթայ:

Նէեսթան: || պղինձի. կամ օձ. կամ գիւթ: Է անուն պղնձի օձին, զոր արար մովսէս յա նապատի. զոր և յետոյ պաշտեցին որ_ դիքն իէլի զծամանակս ինչ, մինչև եզեկիա արքայ յուդայ խորտակեաց զայն, և ե_ բարձ ՚ի միջոյ: 4. Թագ. 18. 4:

Նէէման: || տե՛ս Նաաման:

Նէէմի: || տե՛ս Նէեմիա:

Նէտովփաթեանք: || տե՛ս Նետովփատ:

Ն Ի

Նիա: || տե՛ս Նաաքա՝ Նիա:

Նիբանայիս: || տե՛ս Բանէաս:

Նիկանովր. կամ Նիկանոր. կամ Նիկանորայ. այ: || է բառ յունական, և ստուգաբա_ նի՝ յաղթող. կամ յաղթանակաւոր: Է ա_ նուն զօրավարի, և բարեկամի անտիոքայ արքայի եւեպատրի: 1. Մակ. 3. 38: 2. Մակ. 8. 9: և 12. 2: Այլ էր ստասեղծան անտիո քայ եւպատորայ, և որդւոյ նր հօրանցն

անօրինաց, եղև փախստական. և կացուցած
առաջնորդեալ հրեշտակին յարձակի գիշե-
րական. և 'ի պատերազմի սպանաւ 'ի զօ-
րացն մակաբայեցւոց: 1. Մակ. 7. 26. և 47:
2. Մակ. 14. 12: և 15. 28:

Նիկանովր. այ: || յաղթականութիւն տես 'ի
վեր: Է անուն միոյ 'ի յեօթանց սարկա-
ւագացն. զորս կացուցին առաքեալք:
Գործ. 6. 5: տես և Նիկանովր:

Նիկոդեմոս: || եբրայեցերէն ստուգաբանի՝
անպարտ արիւն. իսկ յունարէն՝ յաղթու-
թիւն ժողովրդեան: Է անուն միոյ 'ի փա-
րիսեցւոց, որ էր իշխան հրէից, և աշա-
կերտ Յի 'ի ծածուկ. Յով. 3. 1: և 7. 50:
և 19. 39:

Նիկողայեցիք. եցեաց: || տես Նիկողայոս:

Նիկոպօլիս: || է բառ յունական. և ստուգա-
բանի՝ յաղթութեան քաղաք. կամ յաղթանակա-
ւոր քաղաք: Է անուն ծովեզերեայ քաղա-
քի գաւառին եպիրոսի, որ է 'ի յունաս-
տան առ մուտս ծոցոյն ամբրակեայ առ
գետովն, որ կոչի Աքելոոս: Անդ ձմե-
ռօրեալ եղ 'ի մտի ձմերել. առ կարծեն ո-
մանք: Տիտ. 3. 12: Քաղաքս այս այժմ կո-
չի՝ Պրեվեզա: Բայց այլք կարծեն՝ թէ
այն, ուր դեռ Պօղոս եղ 'ի մտի ձմերել.
էր Նիկոպօլիս քաղաքն թրակիոյ, որ է
'ի սահմանս մակեդոնիոյ առ գետովն, որ
կոչի Նեստոս:

Նիկողայոս. ի: || յունարէն ստուգաբանի.
յաղթութիւն ժողովրդեան: Է անուն միոյ
յեօթանց սարկաւագացն. զորս կացու-
ցին առաքեալք: Գործ. 6. 5: Սա է այն,
որ ըստ կարծեաց բազմաց եղև առաջ-
նորդ և գլուխ աղանդաւորացն. որք կո-
չին Նիկողայեցիք: Յայտ. 2. 6. և 15:

Նիմփա: || է բառ յունական, և թարգմա-
նի՝ հարսն: Է անուն ուրումն հաւատա-
ցելոյ, և բարեկամի սիրելւոյ Պօղոսի, որում
ողջոյն գրէ առաքեալն: Կողոս. 4. 15:
Զսա բազումք համարեն այր մարդ, և
ոչ կին:

Նինուէ. ի: || գեղեցիկ. կամ շքեղ. կամ բնա-
կարան: Է անուն քաղաքի մեծի, զոր շի-
նեաց ասուր որդի սեմայ 'ի յասորեստա-
նի ընդ ձախմէ տիգրիս գետոյն, և էր մե-
ծութիւ իբրև գնացս երից աւուրց ճանա-
պարհի: Ծննդ. 10. 11: Յովն. 1. 1: Եսայ.
37. 37: Յովն. 3. 3: Որոյ բնակիչքն կոչին
Նինուէացիք: Յովն. 3. 5: Զսա աւերեն՝ և
կործանեցին Նաբուգոդոնոսոր և Ասուե-
րոս թագաւորք, ըստ մարգարէութեան յո-
նանու և սոփոնիայ մարգարէից: Տոբ.
14. 10. և 17: Յովն. 3. 4: Սոփոն. 2. 13: իսկ
յետ ժամանակաց շինեցաւ փոխանակ նո-
այլ քաղաք ոչ յայժ հեռի 'ի տեղւոջէ ան-
տի, և կոչի այժմ Մուսուլ:

Նինուէացիք: || տես 'ի վեր Նինուէ:

Նիւգէր: || է բառ լատինական, և թարգ-
մանի սեաւ, կամ թուխ: Է մականուն շմա-
ւոնի ուրումն մարգարէի, և վարդապետի
եկեղեցւոյն անտիոքայ: Գործ. 13. 1:

Ն Ո

Նոեմայ: || գեղեցիկ. կամ շքեղ. կամ շար-
ժօղ յայժ: Է անուն քեռ թօբելայ դո-
ստր ղամեքայ: Ծննդ. 4. 22:

Նոեմի. մինայ: || գեղեցիկ. կամ շքեղ: Է
անուն կնոջն եղիմելեքայ բեթղեհեմաց-
ւոյ: Հռութ. 1. 2. և 3. և 20:

Նոերէ: || տես Մարի:

Նոզաբէլ: || տես Մաւխզէբէլ:

Նոփերամա: || տես Ոփերամա:

Նոմբա: || եբրայեցերէն գրի՝ Նոբ. և ստու-
գաբանի՝ պատգամ. կամ մարգարէութիւն.
կամ պաղատանք: * Է անուն քաղաքի քա-
հանայից, որ էր 'ի վիճակի ցեղին բենիա-
մենի 'ի ճանապարհին. որ յերեմէ հանէ յա-
րիմաթեմ, և 'ի գիտոպօլիս: Զսա եհար
սաւուղ արքայ սուսերի: 1. Թագ. 21. 1:
և 22. 19:

Նոմէէ: || ըստ Եից գրի՝ Նաամթ: Է անուն
որդւոյ եփրեմայ: 1. Մնաց. 7. 20:

Նոյ. ի: || հանգիստ. կամ դադարումն: Է
անուն որդւոյ ղամեքայ՝ որդւոյ մաթու-
սաղայի: Սա եգիտ շնորհս առաջի ած,
զի էր արդար, և ապրեցաւ 'ի ջրհեղեղէն
տապանաւն, զոր շինեաց հրամանաւ ածն.
Ծննդ. 5. 29: Ղուկ. 3. 36:

Նոյեման: || տես Նաաման:

Նոյեմօն: || տես Կարիաթարիմ:

Նոաարէ: ըստ այլոց գրի՝ Նաարէ. կամ Նա-
արաի: || մանկունք իմ. կամ թօթափօղք իմ. կամ
հսկօղք իմ: Է անուն միոյ 'ի զօրավարացն
դաւթի՝ որդւոյ ազբիայ: 1. Մնաց. 11. 37:
որ 2. Թագ. 23. 35. կոչի Տուուր:

Նոոբա. այ: || ըստ յունաց գրի՝ Նաէբա:
Է անուն կնոջն ասքուրայ: 1. Մնաց. 4.
5. և 6:

Նոոմայ: || տես Նաամա. և Նաաման:

Նովա: || հանգուցեալ. կամ առաջնորդ. *
Է անուն չորրորդի որդւոյ բենիամենի:
1. Մնաց. 8. 2:

Նովադիա. այ: || վկայութիւն. կամ ժողով տն.
կամ զարդ տն: Է անուն ուրումն ղեւտա-
ցւոյ: 2. Եզր. 8. 33: որ 1. Եզր. 8. 64. գրի
'ի մեզ Մեթող. իսկ ըստ Եից՝ Մովեթ:
Դիրձլ * է անուն որդւոյ սամայեայ: 1.
Մնաց. 3. 22. և 23: Դիրձլ * է անուն որդ-
ւոյ յեթեսեայ իշխանի որդւոց ցեղին շը-
մաւոնի. 1. Մնաց. 4. 42:

Նովիմա: || գեղեցիկ. կամ շքեղ. կամ շարժօղ
գետ: * Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ:
Յեսու. 15. 41:

Նովսիմ: ըստ Եից գրի՝ Ովսին. իսկ ըստ
սմանց՝ Հուսիմ: || փութացօղ. կամ լռել.
կամ զգայութեն: Է անուն երկրորդ կնոջն գա-
արեմայ. 1. Մնաց. 8. 8: տես Հուսիմանէ
և Զբաարա:

Նովրա: || ըստ յունաց գրի՝ Նովրաի. որ
ստուգաբանի՝ պաղատանօք. կամ խօսօղ.
կամ մարգարէ: Է անուն միոյ յիշխա-
նաց ժողովրդեանն իւրի: 3. Եզր. 10. 19:

Նոդգիա։ || տես Ագաբիա։

Նոր քաղաք։ || յունարէն ասի՝ Նէապօլիս, որ թարգմանի՝ Նոր քաղաք։ Էր անուն ծովեզերեայ քաղաքի Մակեդոնիոյ։ Սա էր՝ 'ի սահմանս Թրակիոյ առ ստրիմոնական ծոցովն. և ասի՝ թէ է այն, որ այժմ կոչի՝ Քրիստապօլի. ընդ որ անցեալ սբն Պօղոս գնաց 'ի Մակեդոնիա։ Գործ. 16. 11։

Նուա. այ։ || շարժումն. կմ՝ շարժեալ։ Էր անուն դստեր սաղպաադայ որդւոյ ափերայ։ Թուոց 26. 33։ Յեսու. 17. 3։ Դրժ՛լ * է անուն տեղւոյ, որ էր 'ի վիճակի ցեղին Բենիամենի յարևելից կողմանէ հանդէպ Գաբաայ։ Դատ. 20. 43։

Նուէրք։ || տես Կաղէսիմք։

Նուիրեալք։ || տես Կաղէսիմք։

Նումենիոս։ || Նոր ամիս. կմ՝ Նորումն լուսնի։ Էր անուն որդւոյ Անտիոքայ, յորմէ և հայր Անտիոքեան, զոր յովնաթան իւրև դեսպան առաքեաց 'ի Հռոմ. և առ սպարտացիս։ 1. Մակ. 12. 16։ և 14. 22։ և 15. 15։

Նուն։ || ձուկն. կմ՝ որդի. կմ՝ յաւիտենական. կմ՝ հաստատուն. և կմ՝ տարրերէն՝ ձուկն։ Էր անուն հօր յեսուայ պաշտօնէի Մովսէսի։ 1. Մնաց. 7. 27։ որ և կոչի՝ Նաւէ։ Ելից. 33. 11։

Ն Ռ

Նյաննի։ || տես Մաղեդով։

Շ Ա

Շաբաթ։ || տես զայսմանէ 'ի բառագիրքն հասարակ անուանց։

Շաղիէմ։ || տես Սաղիէմ։

Շաղիմ։ || տես Սաղիմ։

Շամարի։ || պահպանութիւն. կմ՝ անդամանդ. կմ՝ տատասկ. կմ՝ փուշ. կմ՝ մորենի իմ։ * Էր անուն որդւոյ Ոսայեայ կեաթացւոյ յորդւոցն Մերարեայ։ 1. Մնաց. 26. 10։

Շամիրին. րնի։ || տես Սամարիա։ Իսկ որ յիշի 'ի մէջ Յուդիթ. 6. 8. ոչ երևի յեբր. թարգմանութեան։

Շամրատացիք։ || տես Սամարիա։

Շարուհեա. այ. կմ՝ հի։ || անձկութեան. կմ՝ ներղութեան. կմ՝ կազմութեան։ Էր անուն քեռ Դաւթի, մայր յովաբայ և Աբեսսայ՝ և Ասայելայ։ 1. Թագ. 26. 6։ 2. Թագ. 2. 18։ 1. Մակ. 4. 30։ որ 1. Մնաց. 2. 16. գրի՝ Սարուհիա։ տես և Սարուիա։

Շաւա. այ։ || հարթութիւն. կմ՝ հաւասարութիւն. կմ՝ գիծ. կմ՝ եղեալ։ Էր անուն կնոջն յուդայի որդւոյ յակոբայ։ Ծննդ. 38. 2։ որ 1. Մնաց. 2. 3. գրի՝ Սաւա։

Շաւէ։ || ընդհանրականութիւն. տես 'ի վեր։ Էր անուն քաղաքի. որ էր յայնկոյս յորդանանու յերկիրն ամմոնացւոց, ուր քոդողոմոր, և թագաւորքն, որք ընդ նմա, կոտորեցին զուզմացիսն։ Ծննդ. 14. 5։ Ասի՝ թէ սա է՝ այլ յայնմանէ, որ Ծննդ. 14. 17. կոչի ձոր Շաւէ, և դաշտ թագաւորաց. ուր արքայն սոդոմայեցւոց ել ընդ առաջ Աբրահամու 'ի դառնալ նր 'ի կոտորածէ թագաւորաց։ Եւ է նոյն, որ 2. Թագ. 18. 18. կոչի հովիտ թագաւորաց։ Իսկ Ծնն. 12. 6. կոչի կաղնի բարձր. և է յանդիման ենէմի ըստ Եւսեբիոսի։

Շաւուհ. ի։ || տես Հաւիմա։

Շ Ե

Շէլով։ || տես Սելով։

Շելովմ։ || տես Սելով։

Շ Ի

Շիղայ. ի։ || լատիններէն ասուգաբանի, լուռ. կմ՝ լռեալ. կմ՝ ըստ ոմանց՝ լոյս. իսկ եբրայեցերէն՝ երրորդ։ Էր անուն միոյ յաշակերտացն առաքելոց, զոր առաքեցին և երիցունք, որք յԵրուս. առաքեցին ընդ պօղոսի յանտիոք։ Գործ. 15. 22։ Սա շրջեցաւ ընդ սրբոյն Պօղոսի 'ի բազում տեղիս քարոզել զաւետարանն։ Գործ. 15. 40։ Եւ ասի՝ թէ է նոյն, որ կոչի Սիղուանոս։ 1. Թես. 1. 1։ 1. Պետր. 5. 12։ Եւ նոյն, որ Հռոմ. 16. 22. կոչի՝ Տերտիոս։ Քանզի և բառս Տերտիոս լատիններէն նշանակէ երրորդ։

Շիմոնեանք։ || 2. Մակ. 10. 20։ Էր ածանցական անուն. որով՝ նշանակին զօրքն, և զօրավարքն, որք էին ընդ ձեռամբ Շմաւոնի եղբօր յուդայի Մակաբէի։

Շիմօն։ || տես Մենեղաւոս։

Շ Մ

Շմաւօն. կմ՝ Շմաւոնիա. նի. կմ՝ նեայ։ || լսող. կմ՝ հնազանդ։ Էր անուն երկրորդի որդւոյ յակոբայ 'ի Լիայէ կնոջէ իւրմէ։ Ծննդ. 29. 33։ և 34. 25։ Էր անուն և ցեղին նր. որում ել վիճակ ժառանգութեան յերկրին աւետեաց 'ի մէջ վիճակի ցեղին յուդայ՝ ունելով սահմանակից յարևելից կողմանէ զցեղն յուդայ, 'ի հարաւոյ զիդումեա. որ է եդոմ, և զանապատն սուր. իսկ յարևմտից զերկիրն փղշտացւոց, և 'ի հիւսիսոյ զցեղն դանայ, և զմասն ինչ երկրի ցեղին յուդայ։ Յեսու. 19. 1։ Դրժ՛լ Շմաւօն է անուն հօր յօհաննու՝ հօր մատաթեայ։ 1. Մակ. 2. 1։ Դրժ՛լ է անուն եղբօր յուդայի մակաբէի՝ որդւոյ մատաթեայ։ Սա մականուանեալ կոչի՝ Թասի։ 1. Մակ. 2. 3։ և 5. 17։ Դրժ՛լ է անուն ուրումն մարգարէի և վարդապետի եկեղեցւոյն անտիոքայ, որ մականուամբ կոչի՝ Նիգեր։ Գործ. 13. 1։ Դրժ՛լ է առաջին անուն սբյ առաքելոյն պետրոսի, որ և կոչի սիմօն։ Գործ. 15. 14։

Շ Ո

Շուշ։ || տես 'ի ներքոյ Շուշան։

Շուշան. այ։ || է բառ հասարակ հայոց՝ և պարսից, և այլոց ամանց լեզուաց. որով նշանակի ծաղիկն, որ ռամկի ասի՝ զամբակ։

Է յատուկ անուն դստեր քեղկեայ, և
կնոջ յովակիմայ, որ վն անմեղութեն ապ
րեցաւ 'ի զրպարտութէ երկուց անօրէն
ծերոցն, որք 'ի բաբելոն: Դան. 13. 2:
Սա երևի գոլ նոյն, զոր յիշէ եսթեր:
Եսթ. 14. 5: Դրձլ՝ է անուն ուրումն կնոջ
բարեպաշտի, որ ընդ այլոց ոմանց կա_
նանց բարեպաշտից պաշտէր զՔն յընչից
իւրոց: Ղուկ. 8. 3: Դրձլ՝ Շուշան. կմ
Սուսէն. կմ Սուսիս. կմ Սիսիս. և կմ Սի
սան՝ է անուն մայրաքաղաքի գաւառին,
որ է 'ի մէջ երկրին պարսից՝ և բաբիլոնի, և
կոչի խուժաստան. կմ շուշանաստան վն ա_
ռատ լինելոյ անդր շուշան ծաղկան: Քա
ղաքս այս էր շինեալ առ գետովն, որ կո
չի Եւլէոս, և Ուբաղ. և 'ի հնումն էր ար
քայանիստ քաղաք թագաւորացն պարսից,
ոստ յայտ է: Եսթ. 2. 3. և 8: և 4. 8: և 8. 14:
և 11. 3: և 13. 8: որ 3. Եզր. 1. 1. գրի 'ի
մեզ՝ Շուշ: և Դան. 8. 2. Շօշ: Որոյ բը
նակիչքն կոչին՝ Սիսացիք: Եսթէ. 16. 18:
Քաղաքս այս այժմ կոչի Սուսա:

ՇՕ

Շօշ. այ: || տե՛ս 'ի վեր Շուշան:

ՈԲ

Ոբդիա. կմ Ոբդիաս: || Ծառայ տն
կամ մշակ տն: Է անուն որդւոյ
սամեայ: 1. Մնաց. 9. 16: որ 3. Եզր.
11. 17. գրի 'ի մեզ՝ Յօրէբ: Դրձլ՝
Ոբդիաս. 1. Մնաց. 9. 12. ուր ըստ
հնից գրի Ադաիա, է անուն որդւոյ յե
րեմեայ: Դրձլ՝ Ոբդիա. 1. Մնաց. 24. 27.
ուր ըստ եօթանասնից գրի՝ Աբաի, է
անուն ուրումն ղևտացւոյ յորդւոցն մե_
րարեայ:

Ոբովթ. այ: || վհուկք. կմ տիկք. կմ հարցք.
կմ ցանկութիք: Է անուն տեղւոյ, որ էր
յապաւած արաբիայ առ սահմանօք եդօ
մայ, կմ լերինն սէիրայ ընդ հարաւա_
կողմն, և ընդ արևելակոյս, ուր եղև ե_
րեսներորդ եօթներորդ բանակետղ որդ
ւոցն Իղի: Թուոց. 33. 43: որ 21. 10. գրի 'ի
մեզ՝ Աբովթ:

ՈԳ

Ոգա: || ըստ հնից՝ և ըստ յունաց գրի Յա
բա. որ ստուգաբանի՝ թագուստ. կմ սէր.
և կմ ասորերէն՝ մեղք. կմ պարտաճորու
թիւն: Է անուն որդւոյ սովմերայ: 1.
Մնաց. 7. 34:

ՈԴ

Ոդողամ. կմ Ոդողոմ. այ: || վկայութի, կմ
զարդ, կմ աւար նց, կմ թշուառութէ:
Է անուն արքայանիստ քաղաքի քանա_
նացւոց, որ յետոյ վիճակեցաւ ցեղին յու
դայ: Յեսու. 12. 15: և 15. 35: Յորմէ էր ա_
ներն յուդայի, և վն այսորիկ կոչի ոդո_
ղոմացի: Ծննդ. 38. 1. և 20: Զքաղաքս
զայս շինեալ ամրացոյց ռոբովամ արքայ
յուդայ: 2. Մնաց. 11. 7: Սորա մերձա_
կայ քարայրն կոչի այր ոդողոմայ, ուր էր
բեկն փախուցեալ նստէր դաւիթ յերե_
սաց սաւուղայ. 2. Թագ. 23. 13: 1. Մնաց.
11. 15: Եւ է նոյն, որ 1. Թագ. 22. 1. փո
խանակ գրելոյ՝ զերծաւ յայրն ոդողոմայ,
գրի 'ի մեզ՝ զերծաւ ոդողոմայ: Դրձլ * Ոդո
ղոմ է անուն և այլոյ արքայանիստ քաղաքի
քանանացւոց, որ յետոյ վիճակեցաւ ցեղին
յուդայ: Յեսու. 10. 3: որ 15. 39. կոչի՝ Եգ
ղոմ: և 12. 12. գրի՝ Էգղօն: Իսկ 2. Մակ.
12. 38. գրի 'ի մեզ՝ Ոդոմ:

Ոդողոմ: || տե՛ս 'ի վեր Ոդողամ:

Ոդողոմացի: || տե՛ս Ոդողամ:

Ոդոմ. այ: || երգ. կմ գովութի: * Է ա_
նուն ուրումն ղևտացւոյ: 2. Մնաց. 31. 15:

Ոդորամ: || երգ նց. կամ գովութի նոցա.
կմ խոստովանութի բարձր: Է անուն որդ
ւոյ յեկտանայ: Ծննդ. 10. 27: որ 1. Մնաց.
1. 21. գրի 'ի մեզ՝ Կեդրուրան:

Ոդուիա: || գովութի տն. կմ խոստովա_
նութի տն: * Է անուն ուրումն ղևտաց
ւոյ: 3. Եզր. 10. 10: Սա երևի գոլ նոյն,
որ 12. 8. կոչի Յուդա:

Ոդստերայ: ըստ յունաց գրի Ոդոմերայ: ||
երգ գովութէ. կմ վկայութի տապանա
կի: Է անուն ուրումն 'ի թշնամեաց հրէ
ից 'ի ժնդէ բաքիդեայ, զոր սպան յոնա
թան եղբայրն յուդայի մակաբէի: 1.
Մակ. 9. 66:

ՈԶ

Ոզա. այ: || զօրութի. կմ այծ: Է անուն
ուրումն ղևտացւոյ: 1. Մնաց. 6. 29: Դրձլ՝
Ոզա է անուն որդւոյ ամինադաբայ բլրաց
ւոյ: Սա վն ձգելոյն զձեռն իւր 'ի տա_
պանակն հարաւ 'ի տնէ, և մեռաւ: 2.
Թագ. 6. 4. և 7: 1. Մնաց. 13. 7: Յորմէ
տեղին, ուր մեռաւ նա, որ էր մերձ
յիէմ, և պարտէզն արքունի, որ էր անդ,
կոչի պարտէզ ոզայ: 4. Թագ. 21. 18. և 26:

Ոզազա: ըստ հնից գրի՝ Ոզամի: || զօրութի
նց. կմ այծ նց: Է անուն որդւոյ յոնա
թանայ: 1. Մնաց. 2. 33:

Ոզան սէերայ. ոզանայ սէերայ: || ունկն
մարմնոյ կմ ազգականութէ: * Է անուն
քաղաքի ցեղին եփրեմի, զոր շինեաց սա
ռայ դուստր եփրեմի: 1. Մնաց. 7. 24: Ո_
մանք կարծեն, թէ սա է անուն մարդոյ,
և ոչ անուն քաղաքի. զի գրի՝ որդիք ոզա
նայ սէերայ: Բայց գիտելի է, զի ոստ 'ի
բազում տեղիս, ասելով՝ հայր գեդօրայ.
կմ հայր կէիլայ. իմանի իշխան տոհմի բը
նակչաց քաղաքին գեդօրայ. կմ կէիլայ.
նոյնպէս աստէն ասելով՝ որդիք ոզանայ
սէերայ, իմանին բնակիչք քաղաքին ոզա

նայ, աքեկրայ: որոյ մայր եղև սաւուայ, որ էր դուստր, կամ մանաւանդ թոռն Նիսոյ երկրորդի որդւոյ յովսեփայ:

Ոզի․ ոյ: Ս զօրութիւն իմ․ կամ հզօր․ կամ նախաղ իմ: Է անուն որդւոյ բոկկեայ: 1․ Մնաց․ 6․ 51: որ ՚ի 6․ համարն գրի՝ Ոզիայ: Իսկ 1․ Եզր․ 8․ 2․ գրի ՚ի մէջ՝ Սեռուիա: Դրձլ՝ է անուն որդւոյ թովլայ: 1․ Մնաց․ 7․ 2․ և 3: Դրձլ՝ է անուն որդւոյ բաղէայ՝ որդւոյ բենիամենի: 1․ Մնաց․ 7․ 7: Դրձլ՝ է անուն որդւոյ միքրայ: 1․ Մնաց․ 9․ 8: Դրձլ * է անուն միոյ յիշխանաց տոհմիցն նաթանայի մանկանց: 1․ Եզր․ 5․ 31: 3․ Եզր․ 7․ 51: որ 2․ Եզր․ 2․ 49․ գրի ՚ի մէջ Գազայ․ իսկ Ը նից՝ Ազա:

Ոզիա․ կմ Ոզիաս․ այ: Ս զօրութիւն տն․ կմ նախաղ տն: Է անուն որդւոյ ամասիայ արքային յուդայ: 2․ Մնաց․ 26․ 1․ և 8: Եսայ․ 6․ 1: Մատթ․ 1․ 9: որ 4․ Թագ․ 14․ 21: 1․ Մնաց․ 3․ 12․ կոչի՝ Ազարիա: Դրձլ՝ Ոզիա է անուն միոյ ՚ի զօրավարացն դաւթի: 1․ Մնաց․ 11․ 44: Դրձլ՝ է անուն հօր ովսեայ: 1․ Մնաց․ 27․ 20: Դրձլ՝ է անուն հօր յովնաթանու գանձապետի արքային դաւթի: 1․ Մնաց․ 27․ 25: Դրձլ՝ է անուն իշխանի քաղաքին բեթուղիայ․ Յուդիթ․ 6․ 11: և 13․ 23: Դրձլ * է անուն ուրումն ղևտացւոյ: 1․ Մնաց․ 15․ 18․ և 21: Դրձլ * է անուն որդւոյ աղեայ՝ յորդւոցն յուդայ: 3․ Եզր․ 11․ 5: Դրձլ * է անուն հօր փաղտիելի իշխանի ցեղին իսաքարայ: Թուոց․ 34․ 26: Դրձլ Ոզիա․ 3․ Եզր․ 11․ 4․ ուր Ը նից գրի՝ Ազիա, է անուն որդւոյ զաքարիայ յորդւոցն յուդայ: Դրձլ՝ Ոզիաս: 1․ Մնաց․ 6․ 23․ ոչ երևի յեբրայեցին թարգմանութե:

Ոզիա: Ս տե՛ս Ոզի․ և Ոզիա:

Ոզիաս: Ս տե՛ս Ոզիա:

Ոզիէլեան: Ս տե՛ս ՚ի ներքոյ Ոզիէլ:

Ոզիէլ․ կմ Ոզիէլ․ ի․ կմ այ: Ս զօրութի այ․ կմ նախաղ այ: Է անուն որդւոյ կահաթու՝ որդւոյ ղևեայ: Ելից․ 6․ 18․ և 22: Ղևտ․ 10․ 4: Դարձեալ՝ է անուն որդւոյ բաղէայ՝ որդւոյ բենիամենի: 1․ Մնաց․ 7․ 7: Դրձլ՝ է անուն որդւոյ յեթեսեայ իշխանի ցեղին շմաւոնի: 1․ Մնաց․ 4․ 42: Դրձլ՝ է անուն ուրումն ղևտացւոյ ՚ի դասապետից, և ՚ի սաղմոսանուագաց: 1․ Մնաց․ 15․ 20: որ ՚ի 18․ համարն գրի ՚ի մէջ՝ Յովէլ: Իսկ 16․ 5․ գրի Եդէլ․ և Ը նից՝ Յեհիէլ: Դրձլ՝ է անուն որդւոյ եմանայ ղևտացւոյ: 1․ Մնաց․ 25․ 4: Դրձլ՝ է անուն հօր յարիմութայ իշխանի ցեղին նեփթաղիմայ․ 1․ Մնաց․ 27․ 19: Դրձլ՝ է անուն ուրումն ղևտացւոյ յորդւոցն իդիթունայ: 2․ Մնաց․ 29․ 14: Դրձլ * է անուն ուրումն քահանայի: 1․ Մնաց․ 16․ 6: Դրձլ * է անուն որդւոյ զաքարիայ յորդւոցն ասափայ: 2․ Մնաց․ 20․ 14: Դրձլ * է անուն որդւոյ եղիկայ: Յուդիթ․ 8․ 1: տե՛ս Յեզիէլ․ և Յեիէլ:

Ոզուզ․ այ: Ս զօրեղ․ կամ հզօր: † Է անուն որդւոյ սամայ: 1․ Մնաց․ 5․ 8:

Ո Թ

Ոթամ: Ս զօրութին նշ․ կմ նշան նշ: * Է անուն տեղւոյ, որ էր ընդ մէջ եգիպտոսի, և կարմիր ծովուն առ անապատաւն Թեբայիդայ, ուր եղև երրորդ բանակեալ որդւոցն Իդի յելանելն իւրեանց յեգիպտոսէ: Ելից․ 13․ 20: որ Թուոց․ 33․ 6․ * կոչի Բօթան:

Ոթոնիաս: Ս ժամանակ տն․ կմ ժամ տն: * Է անուն առն յորդւոցն զաթուեայ: 1․ Եզր․ 9․ 28: Սա երևի գոլ նոյն, որ 2․ Եզր․ 10․ 27․ գրի ՚ի մէջ՝ Մատթանիայ:

Ո Ղ

Ողգա, Ս տե՛ս Ողգան:

Ողգան: Ս աշխարհ․ կմ տիեզերք․ կմ աքիս: † Է անուն մարգարէի կնոջ սեղոմայ՝ որդւոյ Թեկուէայ: 2․ Մնաց․ 34․ 22: որ 4․ Թագ․ 22․ 14․ գրի ՚ի մէջ՝ Ողգա:

Ողի: ըստ յունաց գրի՝ Աղի: Ս տերև: Է անուն քաղաքի, որ էր ՚ի վիճակի ցեղին ասերայ ընդ հիւսիսակողմն: Յես․ 19․ 25:

Ողիբամա․ կամ Օղիբամա․ այ: Ս խորան, կմ վրան իմ բարձր․ կմ ճառագայթ բարձանց: Է անուն կնոջն եսաւայ: Ծննդ․ 36․ 2․ և 5: որ ՚ի 25․ համարն գրի ՚ի մէջ՝ Նողիբամա: և 1․ Մնաց․ 1․ 40․ Եղիբամա: Դրձլ՝ է անուն միոյ յիշխանացն եդովմայ: Ծննդ․ 36․ 41: որ 1․ Մնաց․ 1․ 52․ գրի ՚ի մէջ՝ Եղիսակամա․ իսկ ըստ Ը նից՝ Եղիբամա:

Ողիմպեացիք: Ս տե՛ս զայսմանէ ՚ի բառագիրքն հասարակ անուանց:

Ո Մ

Ոմեքես: ըստ Ը նից գրի՝ օՄուքէոս: Ս որոյ սկզբնատառն՝ ո․ ՚ի յունաց բարբառ՝ է իբրև դդիմորոշական՝ ն: Իսկ Մուքէոս, ստուգաբանի աղքատ՝ կմ տնանկ: Է անուն միոյ յիշխանացն պարսից: Եսթ․ 1․ 16: որ ՚ի 21․ համարն գրի ՚ի մէջ ՚ի սխալմանէ գրչաց Մուրթքէոս:

Ոմմինք: Ս ժողովուրդք: * Է անուն միոյ ՚ի յազգացն քանանացւոց, որք էին հսկայք, զորս սատակեաց ած յերեսաց որդւոցն ղովտայ, և բնակեցոյց զնս փոխանակ նց: 2․ Օրին․ 2․ 10:

Ոմքաթի․ տեայ: Ս տե՛ս Մաքաթի:

Ո Ն

Ոնա: Ս տե՛ս Ովնան:

Ոնեսիմոս․ մայ․ մաւ: Ս է բառ յունական, և Թարգմանի օգտակար: Է անուն ծառայի փիլիմոնի, որ էր ՚ի գաւառէն փռիւգիայ, և աշակերտ սրբոյն Պօղոսի․ Կողոս․ 4․ 9: Փիլիմ․ 10:

Ոնեսիփորոս․ րոյ: Ս է բառ յունական, և Թարգմանի՝ շահաբեր: Է անուն ուրումն հաւատացելոյ, որ բազում անգամ հանգոյց զսիրտն Պօղոսի յորմէ և գովի յոյժ: 2․ Տիմ․ 1․ 16: և 4․ 19:

Ոնիա · նիայ · կամ անեայ : || զօրութիւն · կամ նուէր տն : Էր անուն քահանայապետի հրէից, զոր անօրէնն անդրոնիկոս նենգու թեամբ հանեալ յամրէն · խողխողեաց : 1. Մակ. 12. 7: 2. Մակ. 3. 1: և 4. 34:

Ո Ո

Ոոէլ : || մաղթօղ · կամ ակնկալօղ · կամ սպաս նօղ · կամ ցանկացեալ : Էր անուն որդւոյ զօրաբաբէլի : 1. Մնաց. 3. 20:

Ոողա : || տաղաւար · կամ խորան նր · կամ ձեռ նարկութիւն նր : Այսպիսի անուամբ անուա նի թագաւորութիւն իէլի · զի է սա մարիա, ըստ որում էին 'ի նմա երկիրպագու թիւնք 'ի դան · և 'ի բեթէլ · և նմանութեամբ կնոջ կոչի երէց քոյր թագաւորութեանն յու դայ · զի նա էր սակաւամարդ · իսկ սա էր բազմամարդ, քանզի պարունակէր զտասն ցեղսն : Եզեկ. 23. 4:

Ոողիբայ : || տաղաւար իմ 'ի նմա · կամ խորան իմ 'ի նմա : Այսու անուամբ յորջորջի թագաւորութիւն յուդայ, զի է իմ, զի անդ էր տաճարն, և խորանն տն · և նմա նութեամբ կնոջ կոչի կրտսեր քոյր թագա ւորութեանն իէլի · զի պարունակէր միայն զերկուս ցեղս, զյուդայ՝ և զբենիամին : Եզեկ. 23. 41:

Ո Ռ

Ոռնա · նայ · կամ նեայ : || առաքեալ · կամ երգ · կամ ցնծութիւն, և կամ լոյս նր : * Էր անուն առն յեբուսացւոյ, որոյ զկալն գը նեաց դաւիթ, և շինեաց անդ զսեղան ողջակիզի տն : Անդ յետոյ սաղոմոն շի նեաց զտաճարն տն : 2. Թագ. 24. 16. և 20: 1. Մնաց. 21. 15: 2. Մնաց. 3. 1: Դարձեալ * է անուն որդւոյ սեքենիայ : 1. Մնաց. 3. 21: Դարձեալ՝ Ոռնա · 1. Մնաց. 2. 18. ուր ըստ ոմանց գրի՝ Արդոն, է անուն որդւոյ քաղէբայ :

Ո Ս

Ոսէասն : || տե՛ս Յեսուա :
Ոսկեթեկղեգոս : || տե՛ս Յօզաբադ :
Ոսկեկայ : || տե՛ս Հանգրոնանք ոսկեկայ :
Ոսնիկան : || Ծննդ. 36. 27: Այս բառս ոչ երևի յեդիք թարգմանութեան :

Ո Վ

Ովասայ : || տե՛ս Ոզասայ :

Ովբեդ · կամ Ովբէդ · կամ Օբէդ · այ : || ծառայ · կամ մշակ · կամ գործօղ : Էր անուն որդ ւոյ բոոսայ : Հռութ. 4. 17: 1. Մնաց. 2. 12: Ղուկ. 3. 32: որ Մատթ. 1. 5. գրի 'ի միջ՝ Յօ բէդ : և Հռութ. 4. 21. Օբէդ : Դարձեալ * Ովբեդ՝ է անուն միոյ յիշխանաց տոհմից ցեղին բենիամենի : 1. Մնաց. 8. 22:

Ովբէթ · կամ Ովբէթ : || ծառայ · կամ մշակ : * Էր անուն որդւոյ ոփղալայ : 1. Մնաց. 2. 37: Դարձեալ * է անուն որդւոյ աբի քայիլայ 'ի ցեղէն գադայ : 1. Մնաց. 5. 13: Դարձեալ՝ է անուն միոյ 'ի զօրավարացն դաւ թի : 1. Մնաց. 11. 46:

Ովգ · գայ : || նկան · կամ կարկանդակ · կամ պղպջակ · և կամ սարերէն խափանեալ : Էր անուն թագաւորի բասանու, որ էր մնա ցեալ 'ի հսկայից անտի առաջնոյնոց · զոր եհար մովսէս · և սատակեաց · և առեալ զամ թագաւորութիւն նր ետ կիսոյ ցեղին մանասէի, որ է յայնկոյս յորդանանու : Թուոց. 21. 33: 2. Օրէն. 3. 3: որ Սաղմ. 134. 11. փոխանակ գրելոյ՝ զովգ · գրի 'ի միջ՝ զզովգ : տե՛ս և Զովգ :

Ովզիա · եայ : || խորհուրդ · կամ խօսք · կամ հեծութիւն · կամ բարձումն : Էր անուն ներ քինեաց արտաշէսի արքայի : Եզր. 2. 3: որ 'ի 14. համարի գրի 'ի միջ՝ Ոզգա :

Ովզ · այ : || զովութիւն · կամ խստասրտութիւն : Էր անուն որդւոյ սովփայ իշխանի տանն ցեղին ասերայ · 1. Մնաց. 7. 37: Դարձեալ՝ Ովզ · 1. Մնաց. 8. 6. ուր ըստ հեյ գրի՝ Աովզ · է անուն սան յորդւոցն բենիամենի :

Ովզամ : || ըստ հեյ գրի՝ Յովզամ : Էր անուն հինգերորդի որդւոյ մասեղեմիայ : 1. Մնաց. 26. 3:

Ովզեդ : || կաղդուրիչ · կամ ըմբռնօղ · կամ կանգնօղ : Էր անուն սրուն մարգարէի տն, որ բնակէր 'ի սամարիայ : 2. Մնաց. 28. 9:

Ովզեիայ · եայ : || զովեստ տն · կամ խոստո վանութիւն տն : * Էր անուն առն, որոյ էր կին քոյրն նաեմայ հօր կէիլայ : 1. Մնաց. 4. 19:

Ովդուիայ : || զովութիւն տն · կամ խոստովա նութիւն տն : Էր անուն որդւոյ եղիովենեայ : 1. Մնաց. 3. 24:

Ովեդ : ըստ հեյ գրի՝ Ովբեդ : || ծառայ · կամ մշակ : Էր անուն որդւոյ եղփաաղայ : 1. Մնաց. 8. 12:

Ովթամ : ըստ յունաց գրի՝ Յովթամ : || տն կատարելութիւն : Էր անուն որդւոյ ադայի : 1. Մնաց. 2. 47:

Ովիմ : ըստ արտաքացւոց գրի՝ Ովփիմ : || առագաստ · կամ ծածկարան · կամ ծովեզր : Էր անուն որդւոյ ովդայ : 1. Մնաց. 8. 5:

Ովղա · այ : || մերձաւորութիւն · կամ ողջակէզ · կամ տղայ · կամ մանուկ · կամ անիկ : * Էր անուն հօր արքայ՝ և անիէլի : 1. Մնաց. 7. 39:

Ովմա : || տե՛ս Եղուամ :

Ովն · այ : || անօրէնութիւն · կամ ունայնութիւն : Էր անուն քաղաքի, և կոչի սոյն անուն ովնայ : զորմէ տե՛ս զԲեթէլ :

Ովնոյ : || տե՛ս Ովնով :

Ովնով · կամ Ովնոյ : || ցաւ · կամ զօրութիւն նր · կամ անօրէնութիւն նր : Էր անուն քաղաքի · զոր շինեաց սեմմեր 'ի դաշտի սու հով անին 'ի մփիծանկէր ցեղին բենիամենի : 1. Մնաց. 8. 12: 'ի քաղաքէ աստի էին ոմանք յեւելոց 'ի գերութենէ : 3. Եզր. 6. 2: որ 7. 37. գրի 'ի միջ՝ Անոն : և 2. Եզր. 2. 33. Ովնաս : և 1. Եզր. 5. 22. Ոնիս :

Ովս · կամ Օս : || խորհուրդ · կամ փայլուն և կամ սարերէն սեւեալ : Էր անուն որդւոյ դիսոնի : Ծննդ. 36. 28: 1. Մնաց. 1. 42:

Ովսամով : ըստ յունաց գրի՝ Ովսամեա : ||

տանկնդէր. կամ հնազանդ. կամ փրկիչ ժողովրդեան ։ Էր անուն որդւոյ յեքոնիայ ։ 1. Մնաց. 3. 18։

Ովզացի ։ || Է ածանցական ելեալ 'ի բառէն՝ Ովզ. որ երևի գոլ անուն տեղւոյ, որ էր 'ի վիճակի ցեղին Շմաւոնի. յորմէ էր առն քաջ զօրավար Դաւթի, և մն այսորիկ կոչի Ովզացի։ 2. Թագ. 21. 18։ Իսկ 1. Մնաց. 11. 29. կոչի՝ Ասոթացի ։ տե՛ս և Ասովթացի ։

Ովզէ. եայ ։ || փրկիչ. կամ փրկութիւն ։ * Էր անուն առն բեթսամիւսացւոյ ։ 1. Թագ. 6. 14. և 18։

Ովսէէ. սէայ. կամ սէի ։ || փրկիչ. կամ փրկութիւն ։ Էր անուն միոյ 'ի յերկոտասան փոքր մարգարէից, որդւոյ Բերայ ։ Ովս. 1. 1։ Հռոմ. 9. 25։ Դարձեալ է անուն որդւոյ Էլայի՝ որ սպան զփակէէ զորդի Ռոմելեայ, և թագաւորեաց փոխանակ նր ։ 4. Թագ. 15. 30։ և 17. 6։ և 18. 1։ Դարձեալ Ովսէէ. 1. Մնաց. 16. 38. այլ ըստ հեբ գրի՝ Ոսա. է անուն ազրուամի ղևտացւոյ 'ի դռնապանաց ։

Ովսէր ։ ըստ հեբ գրի՝ Ովսէ. իսկ ըստ այլոց Ովսէէ ։ || Էր անուն որդւոյ Ոզիայ իշխանի ցեղին Եփրեմի ։ 1. Մնաց. 27. 20։

Ովր. այ ։ || հաւր. կամ լոյս ։ Էր անուն որդւոյ քաղեբայ ։ 1. Մնաց. 2. 19. և 50։ և 4. 1։ Սա եղև հայր, Փ իշխան առնձի ընտանեացն բեթղեհեմայ ։ 1. Մնաց. 4. 4։ Եւ ասի գոլ նոյն, որ ընդ ահարոնի հաստատեր զձեռան մովսէսի 'ի գլուխ բլրին ընդդէմ ամաղէկայ ։ Ելից. 17. 10։ որ 2. Մնաց. 1. 5. գրի 'ի մէջ՝ Յովր ։ Իսկ Ելից. 35. 30. 'ի սեպհական հոլովմ գրի 'ի մէջ՝ Ովրեայ ։ և 38. 22. Ուրայի ։ Դարձեալ Ովր է անուն հօր Եղիփաղայ զօրավարի Դաւթի ։ 1. Մնաց. 11. 35։

Ովրայոյ ։ || ըստ ոմանց գրի՝ Հիր. որ ստուգաբանի՝ քաղաք. կամ գէտ. կամ հեղումն. կամ կարկառ տեսլեան ։ Էր անուն միոյ յիշխանաց առնձից ցեղին բենիամենի ։ 1. Մնաց. 7. 12։

Ովրեկ. այ ։ ըստ այլոց գրի՝ Սովրեկ ։ || այգի. կամ որթ. կամ շքեղ. կամ շղօղ ։ Էր անուն հեղեղատի, որ ելանէ 'ի լերանց ցեղին յուդայ, և ընթացեալ յարևելից յարևմուտս կոյս 'ի մէջ սահմանաց ցեղին դանայ՝ և շմաւոնի երթայ ընդ մէջ ասկաղոնի՝ և ազովտայ, և մտանէ 'ի ծովն մեծ ։ Դատ. 16. 4։

Ովրի ։ || տե՛ս Ուրի ։

Ովփեր ։ || մոխիր. կամ ագռաւ. կամ կաղապար ։ * Էր անուն միոյ յիշխանաց տանց առնձից կիսոյ ցեղին մանասէի, որ է յայնկոյս յորդանանու ։ 1. Մնաց. 5. 24։

Ովփիր ։ || մոխիր. կամ ապաղաբերութիւն ։ Էր անուն գաւառի, ուր յովսափատ արքայ յուդայ կամեցաւ առաքել նաւս 'ի գասիոնգաբերայ վն ոսկւոյ ։ 3. Թագ. 22. 49։ Եւ թէ զինչ գաւառ է այս, տե՛ս զՍոփեր ։

Ովս ։ ըստ յունաց գրի՝ Ովզ ։ || խորհրդեալ. կամ փոյթ. կամ սևեռեալ ։ Էր անուն անդրանկանն Նաքովրայ՝ եղբօրն աբրահամու ։ Ծննդ. 22. 21։

ՈՐ

Որդոսսայ ապփեայ ։ || Գործ. 28. 15։ Այս են երկու բառք են, յ որդոսսայ, որ նշանակէ՝ փողոց. կամ հրապարակ. և ապփեայ, որ է յառաջացուցիչ նր ։ Եւ երկոքեան 'ի միասին՝ են իբրև մի անուն միոյ քաղաքի, որ էր յիտալիայ առ [illegible] տեղւոյ 'ի մէջ ապպրակինայ, և երից կրպակաց. և 'ի հնումն էր քաղաք լատինայ. բայց յետոյ աւերեցաւ ։ Եւ կոչի որդոսսայ ապփեայ յանուանէ ապփեայ կղօդեայ, որոյ արձանն էր անդ ։

Որդի ադերայ ։ || տե՛ս Ադեր ։

Որէք ։ || Չիւք. կամ յօդք. և կամ ասորերէն՝ փախստական ։ * Էր անուն որդւոյ ողղայ ։ 1. Մնաց. 7. 39։

Որթոսիա ։ || է բառ յունական, և թարգմանի՝ ուղղութիւն ։ Էր անուն ծովեզերեայ քաղաքի, որ է 'ի փիւնիկէ 'ի մէջ տրիպօլեայ, և տորտոսայ ։ 1. Մակ. 15. 37։ Սա այժմ կոչի՝ Թորթոսա ։

Որիոն ։ || տե՛ս Արիէ ։

Որկանոս. նեայ ։ ըստ յունաց գրի Իրկանոս ։ || քաղաքի սասցօղ, կամ Ծր. կամ հսկօղ նախանձաւոր ։ Էր անուն առն աւագի, որ էր 'ի տանէ տուբեանց ։ 2. Մակ. 3. 11։

Որմզդական գիր ։ || տե՛ս զայսմանէ 'ի բառագիրքն հասարակ անուանց ։

Որոնաիմ. կամ Որոնայիմ. այ ։ || քարկութիւն. կամ սրտմտութիւն. կամ փայլակ. կամ ասորերէն՝ ազատութիւն ։ Էր անուն քաղաքի, որ յառաջագոյն էր մովաբացւոց. և յետոյ եղև ցեղին ռուբենի ։ Երեմ. 48. 5. և 34։ որ 2. Թագ. 13. 34. * գրի Որովնիմ ։ և Եսայ. 15. 5. * Արոնիիմ ։ Իսկ Երեմ. 48. 3. Որոնայիմ ։

Որովնիմ. այ ։ || տե՛ս 'ի վեր Որոնաիմ ։

Որփա ։ || պարանոց. կամ հաստատելիք. կամ բացումն բերանոյ ։ Էր անուն կնոջն քելոնայ՝ որդւոյ Եղիմելէքայ բեթղեհեմացւոյ ։ Հռութ. 1. 4։

ՈՒ

Ուանիայ ։ || անունդ. տն. կամ զէն տն ։ Էր անուն առն յորդւոցն բանի ։ 2. Եզր. 10. 36։ որ 1. Եզր. 9. 34. * կոչի՝ Անոս ։

Ուբաղ. այ ։ || Դանի. 8. 2. և 16։ * Սա թարգմանի՝ գետ և չէ յատուկ անուն ։ Եւ է այն գետն, որ 'ի թարգմանութեն ոմանց գրի՝ Ուլայ. կամ Եւլէոս ։ Սա ելանէ 'ի մարաց, և ընթացեալ 'ի հիւսիսոյ ընդ հարաւ, անցանէ առ քաղաքաւն շօշայ, որ այժմ ասի՝ Սուսա. և ապա երթայ՝ անկանի 'ի ծոցն պարսկային ։

Ուբիաս ։ ըստ հեբ գրի՝ Աբիաս ։ || հայր տն. կամ կամք տն ։ Էր անուն միոյ 'ի վերակացուաց ուղտուցն Դաւթի ։ 1. Մնաց. 27. 30։

Ուզա։ || տե՛ս. Ոզեթա։

Ուզայ։ || տե՛ս Ոզզեա։

Ուզայիզ։ ըստ եօթանասնից գրի՝ Ու- փազիա։ || զօրութիւն տն. կամ խոստո- վանութիւն տն։ Էր անուն միոյ յեշխանաց ղեւտացւոց եղելոց 'ի գերութենէ։ 3. Եզր. 7. 44։ որ 1. Եզր. 5. 26. * կոչի Ոսզիա։ իսկ 2. Եզր. 2. 40. գրի 'ի մէջ Ոսգուիա։

Ուզի. այ։ || այժմ. և կամ նա։ Էր անուն հօր փաղաղայ։ 3. Եզր. 3. 25։

Ուէլ։ || կամ առ. և կամ հզօր. կամ փափաքող այ։ Էր անուն առն յորդւոցն բանի։ 2. Եզր. 10. 34։ Սա երևի գոլ նոյն, որ 1. Եզր. 9. 34. գրի Յովէլ։

Ութայի։ || թիւրութիւն. կամ ժամ. կամ ժա մանակեայ։ Էր անուն առն յորդւոցն բա գուէի։ 2. Եզր. 8. 14։ որ 1. Եզր. 8. 42. գրի 'ի մէջ Յութիա։

Ուկամ։ || 1. Մնաց. 2. 25։ Այս բառ ոչ երևի յինքն թարգմանութե։ տե՛ս և Ցասական։

Ուղամ. այ։ || սրահ. կամ գաւիթ. կամ զօրու թիւնք. կամ անզգամութիւն նց։ Էր անուն անդ րանկանն եսեկկանայ։ 1. Մնաց. 8. 39. և 40։

Ուղամա. այ։ ըստ այլոց գրի՝ Ուղամ. || տե՛ս զնշանակութիւն 'ի վեր։ Էր անուն որդւոյ սորոմայ։ 1. Մնաց. 7. 16. և 17։ Բայց առա 'ի մէջ փոխանակ գրելոյ՝ որ գիրք նը ուղամ, և ռեկեմ, գրի՝ որդւոց նը ուղամա և ռեկեմ։

Ուղիմպիա. եայ։ || է բառ յունական. և թարգմանի՝ երկնային։ Էր անուն ուրումն հաւատացելոյ, որում ողջոյն մատուցանէ սբն Պօղոս։ Հռով. 16. 15։

Ուղղութիւն։ || տե՛ս Ցաքում։

Ուղմարաղաք։ || տե՛ս Եղմարովդաք. և Մերոդաք։

Ունամ. այ։ || յաւէ նց. կամ զօրութիւն, կամ ա- նօրէնութիւն նց։ Էր անուն որդւոյ յերե- միելի։ 1. Մնաց. 2. 28։ որ 'ի 26. համարն, գրի՝ Ունում։

Ունում։ || տե՛ս 'ի վեր Ունամ։

Ուսայ. այեայ։ || յուսացող. կամ նախախնամիչ։ Էր անուն ուրումն ղեւտացւոյ յորդ- ւոցն մերարեայ։ 1. Մնաց. 26. 11։ որ 'ի 10. համարն գրի 'ի մէջ Ցեսասեայ. և 'ի 16. համարն՝ Ոզասայ։

Ուսաք։ || տե՛ս Սովբաք։

Ուսաս։ || տե՛ս Կոսաս։

Ուր։ || հուր. կամ լոյս. կամ ձոր։ Էր անուն միոյ 'ի հնգից թագաւորացն մադիանաց ւոց, զորս կոտորեցին որդիքն Իէլի։ Թուոց. 31. 8։ Յես. 13. 21։

Ուրբանոս. նեայ։ || է բառ լատինական. և թարգմանի՝ քաղաքացի. կամ քաղաքա- կան։ Էր անուն ուրումն աշակերտի, որ էր գործակից սբյն Պօղոսի 'ի քարոզութ աւետարանին։ Հռով. 16. 9։

Ուրեայ։ || տե՛ս Ուրի. և Ովր։

Ուրեան։ || տե՛ս Ուրի։

Ուրեանց։ || տե՛ս Ուրիա։

Ուրի. ուրիայ. կամ ուրեայ։ || հուր. կամ լոյս. կամ նշոյլ։ Էր անուն որդւոյ ովրայ, և հօր բեսելիէլի ճարտարապետին խորանին. և վսն կոչի՝ ուրեան՝ ցգ որդի ուրեայ։ Ելից. 31. 2։ և 35. 30։ 2. Մնաց. 1. 5։ որ 1. Մնաց. 2. 20. գրի 'ի մէջ՝ Ովրի. Դրձլ * Ուրի է անուն որդւոյ բաղեայ՝ որդւոյ բե նիամենի։ 1. Մնաց. 7. 7։ Դրձլ * է անուն միոյ 'ի զօրավարացն դաւթի։ 1. Մնաց. 11. 32։ որ 2. Թագ. 23. 30. կոչի Աղդայի։ Դրձլ * է անուն հօր աբիքայելայ. 1. Մնաց. 5. 14։ Դրձլ՝ է անուն ուրումն ղեւտաց- ւոյ 'ի դռնապանաց։ 2. Եզր. 10. 24։

Ուրիա. կամ Ուրիաս. այ. կամ եայ։ || հուր տեառն. կամ լոյս տեառն։ Էր անուն միոյ 'ի զօրավարացն դաւթի, որ էր այ- գաւ քետացի. և այր բերսաբէեայ։ 2. Թագ. 11. 3. և 26։ և 23. 39։ 1. Մնաց. 11. 41։ Դրձլ է անուն քահանայապետի հրէից։ 4. Թագ. 16. 11։ Եսայ. 8. 2։ Իսկ 21. 7. * ը առնեաց խմանի նոյն անձն. բայց ըստ այլոց փո- խանակ բառիս՝ ուրիա, գրի անդէն՝ ա- ռիւծ, եղեալ 'ի յեբրայական բառէն Ա- րիի։ Դրձլ՝ է անուն ուրումն մարգարէի որդւոյ սամեեայ 'ի կարիաթարիմայ. Երեմ. 26. 20։ Դրձլ՝ է անուն հօր մերամոթայ քա հանայի։ 3. Եզր. 3. 21։ որ 2. Եզր. 8. 33. գրի 'ի մէջ՝ Ուրիա։ Որոյ որդին մերամոթ կոչի ուրեանց։ 1. Եզր. 8։ 62։ Դրձլ՝ է ա- նուն ուրումն ղեւտացւոյ։ 1. Եզր. 9. 43։ 3. Եզր. 8. 4։ Դրձլ * է անուն միոյ յեշ խանաց ղեւտացւոց յորդւոցն քեբրոնի։ 1. Մնաց. 26. 31։

Ուրիաս։ || տե՛ս 'ի վեր Ուրիա։

Ուրիէլ։ || հուր այ. կամ լոյս այ։ Էր անուն որդւոյ թաաթայ։ 1. Մնաց. 6. 24։ Դրձլ՝ է անուն ուրումն իշխանի ղեւտացւոց յորդ ւոցն կահաթու։ 1. Մնաց. 15. 5։

Ուփիր։ || մոխիր. կամ պարարտութիւն։ Էր անուն որդւոյ յեկտանայ՝ որդւոյ եբե- րայ։ Ծննդ. 10. 29։ որ 1. Մնաց. 1. 23. գրի 'ի մէջ՝ Սուփիր։

Ուփազ. այ։ || Դան. 10. 5։ * Սա ոչ է յա- տուկ անուն, այլ տեղին՝ ոսկի ափազայ, է տեղ ոսկի մաքուր։ Նոյն է և տ- ղին՝ ոսկի կեփազեայ. Երգոց. 5. 11. Եւ փոխանակ սորա Երեմ. 10. 9. գրի 'ի մէջ, ոսկի սոփարթայ, և 'ի 4. համարն գրի՝ ոսկի եկեալ 'ի մեծափարթայ. յորս ը հնից գրի՝ ոսկի ծոփարայ։ Եւ գիտելի է, զի այսպիսի անուանք կարեն նշանակել և զաշ խարհն հնդկաց, որ 'ի սբ գիրս կոչի սո- փիր. և Սոփերա և Սոփիրայ. Ը որում ոս կի երկրին այնպիսի է մաքուր, և ազնիւ։

Ուփարսին։ || 3. Եզր. 3. 26։ Ասա 'ի մէջ եր կու բառքն միացեալ են։ քանզի Ուփար է բառ եբրայական, և սատաղաքանի՝ աշ տարակ. կամ մթութիւն. կամ մէզ։ Այս պէս կոչեցաւ մի կողմն պատուոյ քաղաքին նէէմի, զի աշտարակի միոյ բարձու, որ էր անդ։ Իսկ փարսին է բառ յունական. և թարգ մանի՝ միջէկ։ Եւ 'ի մէջ փոխանակ գրե- լոյ՝ որ բնակէին յոփղ մինչև 'ի պարտէ- զըն, գրեցեալ է՝ որ բնակէին յոփաղէսս պար

փէլի դրան։ Աշտարակս այս է նոյն, որ 2. Մնաց. 27. 3։ և 33. 14. գրի՝ 'ի մէջ Ոփղայ։

Ոփեթխա. այ։ ըստ յունաց գրի՝ Փաթխա։ || գուշն տն. կմ բացօղ տր։ Է անուն միոյ 'ի քսան և չորս իշխանաց տոհմիցն քահանայից։ 1. Մնաց. 24. 16։

Ոփելեթլին. թայն։ || այսորիկ բառի սկզբնատառն՝ . . է իբրև գլխորոշականն, 'ի յոյն բարբառ. և 'ի մեզ վս քաղցրահնչութե թողեալ է յունականն ձայնիւն։ Արդ՝ փելեթին, կմ փելեթի, է եբրայեցերէն, և ստուգաբանի՝ գատաւորք. կմ սպականիչք։ Եւ է անուն միոյ գասու քաջ և արի զօրականաց, որք էին ազգաւ փղշտացիք, և թիկնապահք արքայի դաւթի։ 2. Թագ. 8. 18։ 1. Մնաց. 18. 17։ Եւ այսպիսի անձնապահ զօրքս կոչին և Որասիմ։ 4. Թագ. 11. 4. և 19։

Ոփեր. այ։ || մոխիր. կմ պողպաերութի։ Է անուն որդւոյ մադիանու։ 1. Մնաց. 1. 33։ որ Ծննդ. 25. 4. կոչի՝ Ափեր։ Դարձեալ * է անուն որդւոյ գաղաադու, և հօր սաղպաադայ։ Թուոց. 26. 32։ Յեսու. 17. 3։ Դարձեալ՝ Ոփեր է անուն արքայանիստ քաղաքի քանանացւոց, որ վիճակեցաւ ցեղին զաբուղոնի. և գաւառն նր կոչի՝ երկիր ոփերայ։ Յեսու. 12. 17։ 3. Թագ. 4. 10։ որ 4. Թագ. 14. 25. * կոչի՝ գեթքոփեր. և գրեալ է 'ի գէթ-օ-ֆէէր-այ. որ և յետոյ կոչեցաւ Յոտապատա։ Դարձեալ Ոփեր 1. Թագ. 13. 17. ուր ըստ յունաց գրի՝ գոփեր, է անուն քաղաքի, և երևի գոլ նոյն, որ կոչի Եփրայիմ. և է 'ի վիճակի ցեղին եփրեմի մերձ 'ի սահմանս ցեղին բենիամենի։

Ոփեղանացի։ || ըստ ոմանց գրի՝ Փեղանացի. կմ ըստ հնից Փեղլօնացի։ որ ստուգաբանի՝ անկեալ. կմ գաղտնի. և է մականուն աքիայ զօրավարի դաւթի։ 1. Մնաց. 11. 36։ Եւ կոչեցաւ այսպէս գուցէ վս լինելոյն 'ի քաղաքէն, որ կոչի Փեղոն, և է 'ի վիճակի ցեղին յուդայ։

Ոփիմին. || առագաստ. կմ ծածկոյթ. կմ ծոմեզր։ * Է անուն որդւոյ բաղայ՝ որդւոյ բենիամենի. Ծննդ. 46. 21։

Ոփղայ։ || գաւօղ. կմ մաղթօղ։ Է անուն որդւոյ զաբեթայ։ 1. Մնաց. 2. 37։

Ոփղայ։ || տես Ոփաղէոս։

Ոփնի. նեայ։ || բռունն, կմ ափ իմ. կմ ծածկօղ։ Է անուն որդւոյ հեղեայ քահանայապետի։ 1. Թագ. 1. 3։ և 2. 34։

Ոփփա. այ։ || առագաստ, կմ ծածկոյթ, կմ եզր, կմ ափ նր։ Է անուն միոյ 'ի քսան և չորս իշխանաց տոհմիցն քահանայից։ 1. Մնաց. 24. 13։

Ո Ք

Ոքոբէէլ։ || 1. Մնաց. 2. 9. ըստ յունաց գրի՝ կաղոբի։ որ ստուգաբանի՝ շուն իմ. կմ կողով իմ։ Է անուն որդւոյ եսրոնի։ որ 'ի 18. համարն կոչի Քաղէբ։

Ոքոբաւր։ || տես Աքոբովր։

Ոքոբոր։ || տես Աքոբովր։

Ոքոզաթ։ || ստացուած. կմ ըմբռնումն. կմ ժողովումն. կամ տեսութի. կամ եղբօր ձիթենի։ Է անուն տաճարապետի աբիմելէքայ արքայի գերարացւոց։ Ծննդ. 21. 22։ և 26. 26։

Ոքոզամ։ ըստ հնից գրի՝ Ոքէա. իսկ ըստ ոմանց՝ Ոզամ։ || ըմբռնումն, կամ ստացումն, կամ տեսութի նց։ Է անուն որդւոյ ասքուրայ 'ի նոորայ կնոջէ իւրմէ։ 1. Մնաց. 4. 6։

Ոքոզեայ։ || ըստ հնից գրի՝ Ոզեայ. որոյ անուանականն է՝ Ոզիա։ և ստուգաբանի՝ կամնաւոյլ. կմ բերկրալի։ Է անուն հօր մերարեայ՝ հօր յուդիթայ։ Յուդթ. 8. 1։ տես և Ոքոզիա։

Ոքոզիա. կմ Ոքոզիաս. իայ. կմ եայ։ || ըմբռնումն, կմ ստացումն տն. կմ տեսութի տն։ Է անուն որդւոյ աքայաբու արքայի իէլի։ 3. Թագ. 22. 40։ 2. Մնաց. 20. 35։ Դարձեալ՝ է անուն որդւոյ յովրամայ արքայի յուդայ։ 4. Թագ. 8. 25։ 2. Մնաց. 21. 17։

Ոքոզիաս։ || տես 'ի վեր Ոքոզիա։

Ոքուէէ։ ըստ յունաց գրի՝ Արքուէոի. իսկ ըստ ոմանց՝ Երքուէլ։ || երկարք. կմ ողջացուցիչք. կմ անէծք այրման։ Է անուն միոյ 'ի յազգացն, որք բնակեալէին 'ի սամարիայ։ 2. Եզր. 4. 9։

Պ Ա.

Պաթուրէ. կամ Պաթուրէս։ || կաթիլ ցօղոյ. կամ համոզումն. կամ ընդարձակութի կործանման։ Է անուն գաւառի եգիպտացւոց, և կոչի երկիր պաթուրէս։ Երեմ. 44. 1։ Եզեկ. 29. 14։ և 30. 14։ Ասի՝ թէ սա էր մասն մի վերին եգիպտոսի, որոյ և քաղաքն զնոյն անուն ունէր. որ այժմ կործանեալ է ըստ կանխագուշակ սպառնալեաց մարգարէիցն վս մեղաց հրէից, որք բնակեալ էին անդ։

Պամփիղիա։ || տես 'ի ներքոյ Պամփիւլիա։

Պամփիւլիա. կամ Պամփիղիա. լեայ։ || է բառ յունական, և թարգմանի՝ ամենասաբելի։ Է անուն ծովեզերեայ գաւառի փոքուն ասիոյ. սա կայով 'ի հրմաւկողմն առծովուն պամփիւլիականի՝ ունի սահմանակից յարևմտից կողմանէ զլիկիա. յարևելից կուսէ զկիլիկիայ. իսկ 'ի հիւսիսոյ կողմանէ զմեծն փռիւգիա, յորմէ և բաժանի տորոս լերամբ։ Եւ այժմ համարեալ լինի արևմտեան մասն կիլիկիոյ, որ է խառամանիա։ Զամանէ լինի յիշումն. 1. Մակ. 15. 23։ Գործ. 2. 10։ և 13. 13։

Պաշքուր. կամ Պաշքոր. այ: || տարածող զա-
ղատութի. կամ զերծանութի. կամ լայնող
զծակ, կամ գերափայլ: Է անուն ուրումն
քահանայի որդւոյ Մեղքեայ, յորդւոյն Եմ-
մերեայ: Երեմ. 20. 1: և 21. 1: և 38. 1: որ
1. Մնաց. 9. 12. կոչի՝ Փասուր: Եւ երևի գոլ
նոյն, որ առ հայր Գոդողիայ: Երեմ. 38. 1:

Պաշքոր: || տե՛ս 'ի վեր Պաշքուր:

Պատարա: || է բառ յունական. և ստուգա-
բանի՝ կոխան եղեալ. կամ մանհարեր: Է
անուն ծովեզերեայ քաղաքի գաւառին Լի-
կիոյ, որ է 'ի փոքուն Ասիոյ. ուստի նա-
ւարկեաց սուրբն Պօղոս գնաց 'ի Փիւնիկէ:
Գործ. 21. 1: Սա այժմ կոչի Պատերա:

Պատիոլոս: || է բառ լատինացւոց, և ըստ
նշ գրի Պուտէոլի, որ թարգմանի՝ ջրը
հորք. կամ փոքրիկ գուբք: Է անուն ծո-
վեզերեայ քաղաքի գաւառին Կամպա-
նիոյ, որ է յԻտալիայ 'ի թագաւորութն Նա-
պօլսի: Անդ եհաս նաւն սրբյն Պօղոսի,
մինչ տանէին զնա կապեալ յԵհմէ 'ի Հը-
ռոմ: Գործ. 28. 13:

Պատմոս: || է բառ յունական. և ստուգաբա-
նի՝ ստացումն. կամ ըստ ոմանց՝ մահացու: Է ա-
նուն միոյ 'ի մանր կղզեաց ծովուն յունաց:
Սա է 'ի մէջ երկուց կղզեացն, որք կոչին Իկա-
րիա, և Սամոս, կալով նշ հուպ 'ի հարաւ-
կուսէ: Անդ սրբն Յօհաննէս առաքեցաւ
յաքսորս, և ետես անդ զայն տեսիլ, որ ինչ
գրի 'ի գիրս յայտնութե. Յայտ. 1. 9: Սա
յոմանց այժմ կոչի՝ Պեռինէ. և Պաթմոս:

Պատրաւար: || տե՛ս Մելօն:

Պատրոկղեանց: || է ածանցական եղեալ 'ի
յունական բառէն Պատրոկղոս. որ ստու-
գաբանի՝ հօր փառք, կամ հայրենեաց փառք.
և է անուն հօր Նիկանօրայ, յորմէ և կոչի
պատրոկղեանց, ցն որդի պատրոկղեայ:
2. Մակ. 8. 9:

Պատրուսիմացիք: || կաթիլք ցօղոյ. կամ հա-
մոզմունք, կամ ընդարձակութիք կործա-
ման, կամ սրսկման: Է անուն ազգի Մեստ-
րեմայ՝ որդւոյ Քամայ: 1. Մնաց. 1. 12: որ
Ծնն. 10. 14. * գրի՝ Պատրոսոնիմացիք:
Որոց գաւառ բնակութեն ըստ հաւանա-
կան կարծեաց եղև 'ի վերին Եգիպտոս յեր-
կիրն պաթուրէս:

Պատրոսոնիմացիք: || տե՛ս 'ի վեր Պատրու-
սիմացիք:

Պատրոբա. այ || է բառ յունական. և ստու-
գաբանի՝ հայրական. կամ՝ հօր հետեւող: Է
անուն ուրումն աշակերտի առաքելոց,
որում ողջոյն գրէ սրբն Պօղոս: Հռով. 16. 14:

Պարասխոնաց: || Յես. 13. 21: Պարա՝ է բառ յու-
նական, և նշանակէ առ. կամ 'ի: Իսկ սխոն.
կամ ըստ ոմանց՝ սեհօն, է անուն արքայի
եսեբոնի: Ուստի յառէջն' 'ի մէջ, և զիշխանս
պարասխոնաց, իմանալի է, և զիշխանս,
որ առ սեհոնիւ. կամ զիշխանս, որք ընդ
թագաւորութբ սեհոնի էին, եհար Մովսէս

Պարգևական: || 1. Մակ. 3. 38: Աստ ըստ
յունաց, և ըստ այլոց գրի՝ Դորիմին, որ
եբրայեցերէն ստուգաբանի՝ ծնունդ, կամ
բնակութի աչոյ. իսկ յունարէն՝ տիգա-
ւոր. կամ Նիզակաւոր: Եւ է անուն հօր
պտղոմեայ զօրավարի անտիոքայ արքայի:
Բայց զի թերևս 'ի յոյնս փոխանակ գրե-
լոյ՝ գորիմին, գրեցին ուրեք դօրէսմին.
որ երևի եղեալ 'ի յունական բառէն՝ դօ-
րէմա, որ թարգմանի՝ պարգև. վա այսո-
րիկ 'ի մեզ եդաւ պարգևական՝ իբրև մա-
կանուն պտղոմեայ:

Պարթևք. աց: || եբրայեցերէն նշանակէ
հեծեալք: Է անուն ազգի, և բնակչաց
գաւառի մեծին Ասիոյ, որ և ըստ անուան
բնակչացն կոչի պարթևք, և աշխարհ պար-
թևաց: Գաւառս այս ունի սահմանակից
յարևմտից կողմանէ զՄարս. 'ի հարաւոյ
զպարսիկս. յարևելից զարիս, որք կոչին
քուատիստրաստան. իսկ 'ի հիւսիսոյ զՀը-
կոմն. և զվրկան: Զայսմանէ ազգէ լի-
նի յիշումն: Գործ. 2. 9: 'ի սմանէ ելին
ոմանք, և խառնեցան ընդ ազգս հայոց.
յորոց զարմէն ծագեցաւ Լուսաւորիչն
մեր, և վա այսորիկ կոչի պարթևազեան:
Բայց այն. որ 1. Մակ. 6. 56: և 8. 8. գրի
'ի մեզ պարթևք, ըստ այլոց գրի մարք: Իսկ 'ի
վն այնր բանի Դան. 1. 3. ուր 'ի մեզ ըստ
թարգմանութե սիմաքոսի գրի, և 'ի պար-
թևաց, առ ի թէ անդէն փնկ բառիս պար-
թևք, ըստ եբրայեցւոց գրի՝ պարթե-
միմ, որ ոչ նշանակէ զազգն պարթևաց,
այլ է բառ եբրայական, և թարգմանի իշ-
խանք, կամ կուսակալք. կամ ըստ ոմանց՝
բռնաւորք: այլ 'ի թարգմանութե Հելց գրի՝
պարթոմմին, որ ըստ ոմանց՝ թարգմանի՝
ընտիրք. իսկ եղեալ 'ի յունական բառէն՝
պարթենոս՝ թարգմանի՝ կոյսք:

Պարմենա: || է բառ յունական, և թարգ-
մանի՝ յարատև. կամ հաստատուն: Է անուն
միոյ յեօթանց սարկաւագացն, զորս կա-
ցուցին առաքեալքն: Գործ. 6. 5:

Պարսիկք. կամ Պարսք. սից: || հատանող.
կամ բաժանող. կամ ձեռնակք. կամ կորիզք:
Է անուն ազգի. և բնակչաց ընդարձա-
կագոյն գաւառի մեծին Ասիոյ, որ և ըստ
անուան բնակչացն կոչի, պարսք. և եր-
կիր. կամ աշխարհ պարսից: Գաւառս այս
ունի սահման յարևմտից կողմանէ զեր-
կիրն եղամայ, որ է շուշանաստան. կամ խու-
ժաստան. 'ի հիւսիսոյ զՄարս՝ և զպարթևս.
յարևելից զքերման. իսկ 'ի հարաւոյ ըզ-
ծոցն պարսկային: Եւ յառկայէս հարա-
ւային մասն սորա կոչի պարսկաստան, և
այլազգօրէն՝ ֆարսիստան. որոյ արքայա-
նիստ մայրաքաղաք էր 'ի հնումն Եղիմիս,
յորմէ պարսիկք նախ կոչեցան եղիմացիք:
Իսկ հիւսիսային մասն սորա այժմ ա-
րակ, կամ իրակ աճէմ, որոյ արքայանիստ
մայրաքաղաք է Սպահան: Եւ գիտելի է,
զի թագաւորութին պարսից երբեմն եղև
կարի մեծ, և ընդարձակ, ոչ է և այժմ,
անկելով ըիւրև զիշխանութին պարթևաց,
և մարաց, և ասորեստանեայց, և բաբիլոց-
ւոց, մանաւանդ 'ի ժամանակս կիւրոսի,

և զարկեր թագաւորացն սորայց: Եւ զաւրանն լինի յիշումն: 1. Եզր. 2. 1. և 3. 1: 2. Եզր. 1. 2: Ելից. 16. 14: 1. Մակ. 3. 31: Եսայ. 21. 2:

Պափոս: || Է բառ յունական, և ստուգաբանի եռանդնեալ. կամ ստացեալ: Էր անուն ծովեզերեայ քաղաքի, որ է 'ի կղզւոյն Կիպրոսի ընդ կողմն արևմտից՝ եօթն մղոնաւ հեռի 'ի ծովէ ափանց, որ է ընդ հարաւակողմն. և կոչի այժմ Պաֆֆօ: Անդ քարոզեաց սուրբ առաքեալն ընդ տեղեակն Կիպրացւոց: Գործ. 13. 6. և 13:

Պարթև. աց: || սա եղեւ 'ի յունական բառէն՝ պարթոս. ստուգաբանի՝ խիստ. կամ թանձր. կամ առաւօտ: Եւ է անուն ազգաց եգիպտացւոց, և հաւանօրէն սերեալ ազգի հաւատացելոց և անհեթեթ ազգաց հայոց: 3. Մակ. 6. 27:

Պ Ե

Պեղիաս: | տե՛ս Բաղաղիաս:

Պետափրես. րեայ: || պարապայութիւն ցլոյ: Էր անուն ներքինւոյ՝ զաւրավարի փարաւոնի արքայի եգիպտացւոց, որում վաճառեցին զՅովսէփ եղբարքն յեգիպտոս: Ծննդ. 37. 36. և 39. 1: Դիր՛ս * է անուն քրմի արեգ քաղաքի: Ծննդ. 41. 45:

Պետրոս. ի: || է բառ յունական, և թարգմանի վէմ: Զայս անուն ետ Քրիստոս առաջին առաքելոյն, յորժամ ընտրեաց զնա առաքեալ, և զլուխ երկոտասան առաքելոց իւրոց, վասն որոյ և կոչեաց զնա Կեփաս, որ յունարէն նշանակէ գլուխ. իսկ ասորերէն՝ վէմ: Մատթ. 16. 18: Սա կոչի և սիմոն, և շմաւոն, և է որդի յովնանու, և եղբայր անդրէի առաքելոյն: Մատ. 10. 2: Մարկ. 3. 16:

Պերգամոն. մոյ: || է բառ յունական, և թարգմանի բարձրութիւն. կամ վսեմութիւն: Էր անուն քաղաքի, որ է յասիոյ պոկանն_դիկէ: և մի է 'ի միջէ սուհամանաց եկեղեցեաց գաւառացն լիւդիոյ, և միաւորս առ կայր հաւ զեկալ մերձ 'ի տրովադայ, վասն այսո րինին անունք համաճարակ քաղաքաց միաւորաց, և անունք լիւդեայ: Յայտ. 1. 11: և 2. 12: և այժմ կոչի Պերգամոս:

Պերգէ. գեայ: || եբրայեցերէն նշանակէ՝ վաստակ. իսկ յունարէն ստուգաբանի՝ երկրաւոր: Էր անուն քաղաքի, որ է միջերկրեայ քաղաքաց պամփիլիացւոց գաւառի փոքրին ասիոյ առ կեղտորինն գետով. և այժմ աղաւաղաբար կոչի Փիրճէ: Անդ քարոզեաց սուրբ առաքեալն: Գործ. 13. 14: և 14. 24:

Պերսիդէ. դեայ: || սա եղեւ 'ի յունական բառէն պերսիս, թարգմանի՝ կիսալուսն. կամ եղանակն: Էր անուն սուրբ աղջկան հաւատացելոց, որում ողջոյն գրէ առաքեալն: Հռով. 16. 12:

Պ Ի

Պիլա: ըստ Հեց գրի՝ Փաւլաք: || եռաղօր. կամ փշոտ. կամ պատառատեալ. կամ սառ_ բերեքն՝ պտուղաւն: Էր անուն միոյ յիշխանաց ժողովրդեանն Իսր: 3. Եզր. 10. 24:

Պիղատոս. ի: || է բառ լատինական, և ստուգաբանի՝ նետաւոր զինեալ. կամ հերարձակ: Էր անուն դատաւորի հրէաստանի, որ էր առաջին հաւատացելոց, և զի էր 'ի դատաւորաց կեսարու իշխանաց՝ կնքեալ կուսակալն Մատթ. 27. 2: որ Գործ. 4. 27. կոչի պոնտացի կուսակալ. և է տակն՝ պոնտացի: Սա կանխեաց հաւանեալ զմահուանն գաղտնապէս զՅիսուս դատաւորաց զնա 'ի մեծի խաչի: Ղուկ. 3. 1: և 13. 1:

Պիւռոս. ռայ: || է բառ յունական, որ եղեւ 'ի բառէն՝ պիւրոս, թարգմանի՝ շիկակարմիր. կամ խարտեաշ: Իսկ եղեւ 'ի բառէն պիր, թարգմանի կրակ. կամ մաքրեալ: Էր անուն հօր սոպատրոսի բերիացւոյ ուղեկցի սրբոյն պօղոսի: Զի ասեն՝ սոպատրոս պիւռոսեան բերիացի. է տակն՝ սոպատրոս որդի պիւռոսի. և այլն: Գործ. 20. 4:

Պիսիդիա. դեայ: || սա եղեւ 'ի յունական բառէն՝ պիսոս և գեա, ստուգաբանի՝ պարարտ երկիր: Էր անուն գաւառի փոքրին ասիոյ. որ ունի սահմանակից յարևմտից կողմանէ զփռիւգիա. 'ի հիւսիսոյ զգաղատիա. յարևելից զկապադովկիա. իսկ 'ի հարաւոյ զպամփիլիա, որոյ և հիւսիսային մասն համարեալ լինի: Անդ քարոզեաց սուրբ առաքեալն: Գործ. 13. 14: և 14. 23:

Պիսիդոնիոս: || է բառ յունաց. և ըստ նոյն գրի՝ Պոսիդոնիոս: որ ստուգաբանի՝ ուրախացեալ: Էր անուն միոյ 'ի պատգամաւորաց նիկանորայ, որոյ միջնորդութիւն եղեալ էին կենաց ներկայութեան ընդ յուդայի մակաբայեցւոյ: 2. Մակ. 14. 19:

Պիսիկոս: || 3. Մակ. 6. 27. և 28: Այլ բառ 'ի մէջ գրոց հանդերձ մակաբայեցւոց 'ի պղծ_ գոյց. որ գրեալ է առանց մակաբայեցւոց. և որ պնդութեան է խաղից: Էր անուն ասիոյ եգիպտացւոց, և հաւանօրէն յու_ նիս ազգաց հաւատացելոց, և մարդկան ազ ազգ հայոց:

Պ Ո

Պոնտացիք: || տե՛ս 'ի ներքոյ Պոնտոս:

Պոնտոս: || է բառ յունական. և թարգմանի ծով: Եւ այսպէս յատկապէս նշանակէ զսեաւ ծովն, որ և սեւ ծով կոչի, և ապա անուանեալ գաւառ 'ի միջոյ ծովեզերեայ մերձ 'ի սեաւ ծովն, որ է 'ի ծովեզերեայ կիլիկիա_ ցւոց: Եւ յայտնապէս եղաւ անուն և գաւառի, որ է 'ի փոքրն ասիոյ առ ծով ծովուն սեաւ. և բաժանի 'ի լիւդիացւոց 'ի սպանիոյ ազգաց, և 'ի պոնտոսի կողմ ասիացւոց: Եւ առ հասարակ սահմանակից այս պետութեան նիւ բառն կապադովկիոյ կողմն նէ զպափլագոնիա, և զգաղատիա, 'ի հա

րաւոյ զկապպադովկիա՝ և զփոքր հայս․ իսկ յարևելից՝ զմեծ հայս ։ Գործ․ 2․9։ Որոյ բնակիչքն կոչին պոնտացիք․ Գործ․ 18․2։ 1․Պետ․ 1․1։ տե՛ս և Պիղատոս ։

Պոպլիոս․ լեայ։ || է բառ լատինական, և թարգմանի հաչակաւոր․ կա՛մ հրապարակեալ։ Է անուն գլխաւորի կղզւոյն մելիտինեայ, որ սիրով ընկալաւ զՊօղոս, և զորս ընդ նմա էին ։ Գործ․ 28․7․և 8։

Պորկիոս ։ || է բառ յունական, և թարգմանի, ձկնորս ։ * Է անուն դատաւորի պաղեստինոյ և հրէաստանի, որ մականուամբ կոչի փեստոս ։ Գործ․ 24․27։

Պորտունիա․ այ։ ըստ յունաց գրի՝ Գորտինա։ || որ ելեալ 'ի յունական բառէն գորտատս, ստուգաբանի՝ կապարձք։ Է անուն քաղաքի, որ էր 'ի կրետէ կղզին ի հարաւակողմն, և 'ի հնումն կարի հաչակաւոր․ իսկ այժմ աւերակք նո՛ր երևին ։ 1․Մակ․ 15․23։

Պուդէս ։ || է բառ լատինական, և թարգմանի՝ ամօթխած ։ Է անուն առն հաւատացելոյ յաճախ ծերակուտին հռովմայեցւոց․ յորմէ ողջոյն գրէ սն պօղոս առաքեալն ։ 2․Տիմ․ 4․21։

ՊՏ

Պտղոմեացիք ։ || տե՛ս Պտղոմայիս ։

Պտղոմէոս ։ || տե՛ս Պտողոմէոս ։

Պտղոմեմայիդա ։ || տե՛ս 'ի ներքոյ Պտղոմայիս ։

Պտղոմայիս․ պտղոմեայ․ կա՛մ պտղոմեայ։ || սա ելեալ 'ի յունական բառէն պտղեմոս, թարգմանի պատերազմող․ կամ մարտիկ ։ Է անուն ծովեզերեայ քաղաքի փիւնիկեցւոց․ որ 'ի հնումն էր քաղաք ցեղին ասերայ, և կոչիւր ակքով․ Դատ․ 1․31։ և յետոյ եղև վանատաւեղի նաւուց առ ծովեզերբն ասորւոց ։ 1․Մակ․ 5․15 ։ 2․Մակ․ 13․25։ Սա կոչի և Պտղեմայիդա․ Գործ․ 21․7։ կոչի և քաղաք պտղոմեայցւոց․ 1․Մակ․ 10․1․ և 57։ 3․Մակ․ 7․12 ։ իսկ 1․Մակ․ 11․22․ գրի 'ի մեզ Պտղոմէոս ։ Եւ բնակիչք նո՛ր կոչին պտղոմեացիք ։ 2․Մակ․ 6․8։

Պտղոմեայ ։ || տե՛ս 'ի վեր Պտղոմայիս ։

Պտղոմեացիք ։ || տե՛ս Պտղոմայիս ։

Պտղոմէոս․ մեոսի․ կա՛մ ոմեայ ։ || եբրայեցերէն ստուգաբանի՝ ակօս․ կա՛մ կչռօղ ըզ ջուրս․ կամ ժողովէ ջրոց․ և կա՛մ յունարէն պատերազմող։ Է անուն արքայի եգիպտացւոց որդւոյ երրորդի պտղոմեայ եւերգետեայ․ սա մականուամբ կոչի յունարէն փիլոպատոր, որ թարգմանի հայրասէր ։ Որ և յետ յաղթութեան, զոր եառ 'ի վ՛ր անտիոքայ մեծի, կամեցաւ մտանել 'ի տաճարն․ և իբրև պատուհասեցաւ 'ի նմնէ, բարկացաւ, և հրամայեաց ժողովել զհրէայս յանտիոքանդրիա եգիպտոսի, և կոտորել ։ 3․Մակ․ 1․1։ և 7․1։ Սորա պապն, որ է երկրորդ պտղոմէոս արքայ եգիպտացւոց, և մականուամբ կոչի յունարէն փիղադելփոս, որ թարգմանի եղբայրասէր, եա թարգմանել ետ զաստուածաշունչ գիրս յեբրայականէն 'ի յոյն բարբառ ։ Դ՛րձ՛ Պտղոմէոս է հինգերորդ արքայ եգիպտացւոց որդի չորրորդի պտղոմեայ փիլոպատորայ։ Սա մականուամբ կոչի յունարէն եպիփան, որ թարգմանի երևելի ։ Եւ սա 'ի պարտութեն մատնեցաւ յերեսաց անտիոքայ արքայի երևելւոյ․ 1․Մակ․ 1․19։ Դ՛րձ՛ Պտղոմէոս է վեցերորդ արքայ եգիպտացւոց որդի հինգերորդի պտղոմեայ եպիփանու ։ Սա մականուամբ կոչի յունարէն փիլեմիտոր, որ թարգմանի մայրասէր․ 2․Մակ․ 10․13։ Որ զդուստր իւր զկղեոպատրա ետ աղեքսանդրեայ արքայի կնութե․ և յետոյ նենգութեամբ եառ զթագաւորութիւն նո՛ր ։ 1․Մակ․ 10․51։ և 11․15․ և 17։ Սա է որ յիշի Եսթ․ 11․1։ 2․Մակ․ 9․29։ Դ՛րձ՛ Պտղոմէոս է եօթներորդ արքայ եգիպտացւոց․ որ էր եղբայր վեցերորդի պտղոմեայ փիլեմիտորայ․ և մականուամբ կոչի յունարէն Եւերգետէս, որ թարգմանի՝ բարերար։ Առ որ հռովմայեցիք գրեցին թուղթ յանձնարարական վ՛ն հրէից ։ 1․Մակ․ 15․16։ Եւ 'ի սորա երեսուն և ութերորդ ամի թագաւորութեան յեսու որդի սիրաքայ թարգմանեաց զգիրս եկղեսիաստիկեայ յեգիպտոս ։ Սիրաք․ 'ի յառաջաբանութե ։ Դ՛րձ՛ Պտղոմէոս է անուն միոյ 'ի զօրավարաց՝ և բարեկամաց անտիոքայ արքայի երևելւոյ ։ 1․Մակ․ 3․38։ 2․Մակ․ 4․45։ Սա մականուամբ կոչի յունարէն մակրոն, որ թարգմանի 'ի մեզ՝ բարձր անձն, կա՛մ երկայնահասակ․ և էր սպարապետ ասորւոց, և տաճկաստանի ։ 2․Մակ․ 8․8։ և 10․12։ Դ՛րձ՛ Պտղոմէոս է անուն՝ որդւոյ դաւթեայ ղևտացւոյ՝ և քահանայի ։ Եսթ․ 11․1։ Դ՛րձ՛ Պտղոմէոս է անուն փեսայի շմաւոնի եղբօր յուդայի մակաբէի ։ Սա էր որդի աբուբեայ, յորմէ և կոչի աբուբեանց ։ 1․Մակ․ 16․11։ տե՛ս և Պտղոմայիս ։ և Եպողէմոս ։

ՊՐ

Պրիսկէ․ եայ։ || է բառ լատինական, և թարգմանի՝ հին․ կա՛մ վաղեմի ։ Է անուն կնոջն ակիւղեայ, որ ընդ առն իւրում էր գործակից սրբոյն պօղոսի 'ի քարոզութե աւետարանին ։ Հռոմ․ 16․3։ 2․Տիմ․ 4․19։ որ Գործ․ 18․2։ 1․Կորն․ 16․19․ կոչի Պրիսկիղա․ որ է նուազական բառիւ՝ պրիսկէ ։

Պրիսկիղա ։ || տե՛ս 'ի վեր Պրիսկէ ։

Պրոբատիկէ ։ || է բառ յունական, և թարգմանի՝ խաշնային, կա՛մ ոչխարական․ քանզի ելեալ է 'ի բառէն պրոբատոն, որ թարգմանի՝ խաշն․ կամ ոչխար ։ Առ յայսէս կոչեցաւ տեղին․ կա՛մ աւազանն, ուր լուանային, և մաքրէին զխաշինսն․ զորս տանէին յողջակէզ և 'ի զոհս տաճարին ։ Եւ էր աւազանս այս մերձ առ տաճարն՝ և առ պարիսպն եհեմի 'ի մէջ քաղաքին ։ Եւ

շուրջ զնովաւ էին հինգ սրահք շինեալք վն աղքատաց, և ախտաժետաց. որք ակն ունելով ջուրցն յուզման անդ անկեալ կային: Եւ սա եբրայեցերէն կոչեցաւ Բեթհեզդա, որ ըստ ոմանց թարգմանի՝ տուն ողորմութե: Յօհ. 5. 2. որ 3. Եզր. 3. 1. գրի 'ի մեզ, աւազանք ջրմղի. իսկ ըստ ոմանց ասի՝ աւազան հօտի:

Պրոքորոն: || է բառ յունական, և առաջադա բանի՝ դասադրուլ: Է անուն միոյ յեօթանց սարկաւագացն, զորս կացուցին առաքեալք: Գործ. 6. 5:

Պ Օ

Պօղոս. ի: || է բառ լատինական, և ըստ նմ ասի փաւլոս, որ թարգմանի՝ փոքր. կամ սակաւ: Այսպէս կոչեցաւ երեքտասաներորդ առաքեալն քսի, և վարդապետն հեթանոսաց յանուանէ սերգեայ պօղոսի փոխանակի բդեշխի հռօմայեցւոց, զոր դարձոյց 'ի հաւատս: Հռօմ. 1. 1: 2. Պետ. 3. 15: սա յառաջագոյն կոչիւր սաւուղ և սօղոս: Պօղոս՝ է մականուն սերգեայ փոխանակ բդեշխի հռօմայեցւոց: Գործ. 13. 7:

Ջ Ո

Ջուր մակեդդովայ: || տե՛ս Մակեդդով:

Ջուր մառօնայ: || տե՛ս Մառօն:

Ջրհոր այնորիկ, զոր յանդիման տեսի: || Ծննդ. 16. 14: Այսպէս կոչեցաւ ջրհորն այն՝ ուր հրեշտակ տն երևեցաւ ագարայ աղախնոյն սառայի յորժամ փախուցեալ էր յերեսաց նր: Եւ է նոյն, որ կոչի՝ Ջրհոր տեսլեան. Ծննդ. 24. 62: և 25. 11: Իսկ այժմ կոչի աղբիւր ագարայ: Սա էր ընդ մէջ կադեսայ՝ և բարադայ յանապատի ընդ հարաւակողմն ցեղին շմաւոնի 'ի վէր ճանապարհին, որ իջանէ յանապատն սուր:

Ջրհոր երդման: || տե՛ս Բերսաբէէ:

Ջրհոր սէխրայ: || տե՛ս Սէխրա:

Ջրհոր տեսլեան: || տե՛ս Ջրհոր այնորիկ:

Ջրհորք նաւթի: || Ծնն. 14. 10: Այսպէս կոչին ջրհորքն, յորոց ելանէր նաւթն. և էին 'ի ձորն աղտից՝ 'ի վիճակի ցեղին յուդայ առ մեռեալ ծովուն յարևմտից կողմանէ, որք և մինչև ցայժմ կան:

Ռ Ա.

Ռաբաթ. այ. աւ: ըստ այլոց գրի՝ Ռաբբաթ: || բազում. կամ ընդարձակ. կամ մեծ: Է անուն արքայանիստ մայրաքաղաքի ամմօնացւոց, որ էր մերձ 'ի սահմանս ցեղին գադայ՝ և կիսոյ ցեղին մանասէի առ հեղեղատաւն յաբոկայ. 2. Թագ. 11. 1: և 12. 26: որ 'ի 27. համարն կոչի՝ քաղաք ջրոց, վն բազմութե ջրոցն, որք բղխեալ առնովաւ շուրջ պատեալ ունէին զնա: Քաղաքս այս 1. Մնաց. 20. 1. կոչի Հռաբաթ: և Երէմ. 49. 3: Աշխ. 1. 14. Հռաբա: և 2. Օրին. 3. 11. ամրոց որդւոցն ամոնայ: Իսկ Երէմ. 49. 2. գրի 'ի մեզ՝ Ռաբովթ: և Յես. 13. 25. Արաբա: Սա յետ ժամանակաց կոչեցաւ Փիղադելփիա: տե՛ս և Արաբովթ:

Ռաբբօթ: || տոկոսի. կամ վաշխ. կամ բազմութի. կամ կուիւ. կամ մարտ: Է անուն քաղաքի ցեղին իսաքարայ: Յես. 19. 21: Սա ըստ ոմանց է նոյն՝ որ կոչի՝ Դաբարաթ:

Ռաբիսա: || տե՛ս Ասաբիա:

Ռաբլդիմ: || տե՛ս Ռափիդիմ:

Ռաբմագ: || զբաղմութե ցրուօղ. կամ վարդապետ լուծման. կամ իշխան լուծեալ, կամ լքեալ: Է անուն միոյ յիշխանաց զօրաց նաբուգոդոնոսորայ արքայի բաբելացւոց: Երեմ. 39. 3:

Ռաբովթ անապատի: || 2. Թագ. 17. 16: Ռաբովթ՝ թարգմանի դաշտավայրք. և է անուն դաշտավայր տեղւոյ, յորում էր և անապատն քառանեկի 'ի վիճակի ցեղին բենիամենի 'ի հարաւակողմն մերձ 'ի յորդանան 'ի մէջ երիքովի. և մեռեալ ծովուն: տե՛ս և Ռաբաթ: և Արաբովթ:

Ռաբսարիս: || վերակացու ներքինեաց. կամ ներքինապետ: Է անուն ներքինապետի սենեքերիմայ արքայի ասորեստանեայց. 4. Թագ. 18. 17:

Ռաբօթ: || Եզեկ. 48. 28: ըստ եբրայեցւոց գրի՝ Մարիբօթ. որ թարգմանի՝ ջուր ռիբօթ. այսինքն ջուր հակառակութե: Այսպէս կոչեցաւ տեղին այն, ուր որդիքն իլի հակառակեցան մովսէսի վն ջրոյ. և էր այն յանապատին կադեսայ: Թուոց. 27. 14: որ Եզեկ. 47. 19. գրի 'ի մեզ՝ ջուր մարիբօթ. իսկ ըստ յունաց՝ ջուր մարիբօդ: տե՛ս և Արաբովթ:

Ռագաւ. այ: || ընկեր. կամ հովիւ նր. կամ չարի. կամ բնակութիւն նր: Է անուն որդւոյ փաղեկայ: Ծննդ. 11. 19: Ղուկ. 3. 35:

Ռագուէլ. ի: || հովիւ այ. կամ բարեկամ այ. կամ բնակութիւն այ: * Է անուն հօր եղիասափայ իշխանի ցեղին գադայ: Թուոց. 1. 14: Դրօշ՝ * է անուն որդւոյ յեբանայ:

1. Մնաց. 9. 8: Դրիձ՝ Ռաղուէլ. Ծննդ. 25. 3: 1. Մնաց. 1. 32. ոչ երևի յայլում թարգմանութիւն : տե՛ս և Հռաղուէլ:

Ռազոն : || Նեխեար. կամ վախար. կամ խորհուրդ. կամ խորհրդական. կամ իշխան : Էր անուն որդւոյ եղիադայ արքայի դամասկոսի : 3. Թագ. 11. 23:

Ռաթամա. այ: || բևեկնի. կամ հեծեալն. կամ շղթայեալն : * Էր անուն տեղւոյ, որ էր յանապատին փառանու, ուր եղև հանգիստ անկեղութ բանակելոց որդւոցն իսրայէլի: Թուոց. 33. 18:

Ռաթամիմ : || տե՛ս Արիմաթեմ:

Ռախաբ. կամ Ռահաբ. կամ Րախաբ : || լայն. կամ լայնութիւն. կամ ընդարձակ. կամ հպարտ : Էր անուն ատրուսի կնոջ պոռնկի, որ բնակէր ՚ի պարսպաց երիքովի, և զի թաքուցանելով զլրտեսսն. ապրեցաւ ՚ի սատակմանէ : Յեսու. 2. 1: և 6. 23: Եբր. 11. 31: Յակոբ. 2. 25: Սա եղև կին սաղմոնայ եւ խանի ցեղին յուդայ, և ծնաւ զբոոս : Մատթ. 1. 5. ուր ՚ի հին գրի՝ Հռաքեբայ: Իսկ ՚ի մի այլում բանի. Սաղմ. 86. 4. Յիշեցի ըզ Ռահաբ. և զբաբելոն՝ որք ճանաչեն զիս. բարբառեալ մեկնիչք ասեն՝ թէ աստ բանիս Ռահաբ ոչ է պոռնիկ խնամոյ զաւակաց պոռնկին, զի նա գրի տառիւ խ. իսկ աստ գրի տառիւ հ. և թարգմանի՝ հպարտ. կամ ամբարտաւան. և նշանակէ զեգիպտոս : Եւ այս յայտ առնէ է. զի Սաղմ. 88. 11. ուր ՚ի մերն և ՚ի յայլս գրի, դու խոնարհեցուցեր որպէս զվիրաւոր զամբարտաւանս. եբրայեցւոցն գրի՝ դու խոնարհեցուցեր որպէս զվիրաւոր զռահաբ : Եւ զի բառս ռահաբ, թարգմանի նաև լայնութիւն, զի այսպիսի Եսայ. 51. 9. գրի՝ ոչ դու այն ես. որ սատակեցեր զլայնութիւն: Եւ է նոյն. որ ըստ այլ մանեաց գրի՝ որ հարկեր զհպարտն. Եւ այս եւս է զի եգիպտոսի:

Ռահաբ : || տե՛ս Ռախաբ:

Ռաման. այ: || բարձր. կամ գերագոյնսարձ. կամ ընկեցեալ: * Էր անուն քաղաքի. որ էր ՚ի միջնակի ցեղին ասերայ առ գետովն, որ կոչի աղամա: Յես. 19. 29: տե՛ս և Հռաման:

Ռամաթ : || բարձր. կամ գերագոյնսարձ: Էր անուն քաղաքի ցեղին իսաքարայ. որ առնէ սահմանացն: Յես. 19. 20: որ ՚ի 21. համարն գրի ՚ի մերն՝ Ռեմաթ. իսկ ըստ քաղդէացւոց՝ Ռեմեթ : Եւ Յես. 21. 29. գրի Երիմութ: և 1. Մնաց. 6. 73. Ռամոթ : տե՛ս և Հռամոթ:

Ռամեսէս : || տե՛ս Հռամեսէս:

Ռամեսսէ : || որոտումն, կամ յանց խնամութեան ցեցոյ. կամ չարեաց ընծոյ: * Էր անուն քաղաքի. որ էր ՚ի սահմանս եգիպտոսի յերկրին գեսեմ: Յուդիթ. 1. 9: Սա է նոյն՝ որ կոչի Հռամեսէս:

Ռամոթ : Ըստ յունաց գրի՝ Ռաման: || բարձր. կամ փոխեալ: Էր անուն ամուր քաղաքի, որ էր ՚ի միջնակի ցեղին նեփթաղիմայ առ սահմանօք ցեղին ասերայ: Յես. 19. 36: տե՛ս և Արօր. և Հռաման:

Ռամաթիմ : || տե՛ս Հռամաթեմ:

Ռամաթ : || տե՛ս Հռամաթաս:

Ռամոթ : || տե՛ս Բեեր. ռամեթ : և Հռամոթ : և Ռամաթ:

Ռամոնն : ըստ ՚ինչ գրի՝ Ռամանն : || բարձր. կամ ամբարձեալ : Էր անուն քաղաքի ցեղին յուդայ : Յես. 15. 34:

Ռանիմ : || ասորեհականգամաց : * Էր անուն միոյ դասու ըզձմեռոց սահմանաւորեաց արքայի յովսեփու : 4. Թագ. 11. 4. և 19: զոյդ նմին է տե՛ս զՈփիելեթին:

Ռաստիկ. կամ Ռասոն. կամ Րասոնի : || տեր հանգուցի. կամ թղթատար. կամ կառավար. կամ կառք : Էր անուն արքայի ասորւոց : 4. Թագ. 15. 37: և 16. 5. և 9: որ Եսայ. 7. 1. գրի ՚ի մերն՝ Հռասոսիմ. իսկ ըստ այնոց՝ Ռասսին:

Ռասեփա : || տե՛ս Րափա:

Ռափա. այ: || դեղ բժշկութեան. կամ բժիշկ. կամ հսկայ: Էր անուն հօր հսկայիցն երկրին քանանացւոց. որոյ որդիքն կոչին ծնունդք ռափայ. և ռափայիմք: 2. Թագ. 21. 16: 1. Մնաց. 20. 7:

Ռափաթ : || տե՛ս Հռափեթ:

Ռափայէլ. այ. կամ ի : || դեղ բժշկութեան այ: Էր անուն միոյ յեօթանց անտի հրեշտակաց, որ առաքեցաւ յԱՅ բժշկել զտոբիթ, և զծոռւ նորա զսառայ: Տոբ. 3. 24: և 5. 5: և 8. 2: և 12. 15:

Ռափայի : ըստ այլոց գրի՝ Ռափայիմ : || հսկայք. կամ բժիշկք. կամ թուլացեալք : Էր անուն որդւոց եկեղուս : Յուդիթ. 8. 1:

Ռափայիմք. նոց: || հսկայք. կամ բժիշկք. կամ թուլացեալք : Էր անուն ազգի հսկայից. որք էին յերկրին քանանացւոց յառաջ քան զեկեալ ՚ի ռափայ հսկայէ, յորմէ և ռափայիմք կոչե ցան: 2. Օրին. 2. 11: և 3. 11: Յես. 15. 8: Իսկ Ծնն. 15. 20. գրի ՚ի մերն՝ Ռափայիմացիք: և 2. Օրին. 2. 20. փոխանակ զերկրն՝ երկիր ռափայնոց, գրի ՚ի մերն՝ երկիր որ ռափայնայ:

Ռափայնայ : || տե՛ս ՚ի վեր Ռափայիմք:

Ռափիդիմ. այ : || անհանգիստ. կամ ձեռնթողք. կամ թուլացեալ ձեռաց. կամ դեղ ձեռաց : Էր անուն տեղւոյ, որ էր յանապատին արաբիոյ, յանապատին սինայ իմա առ սահմանս երկրին քորեբայ. ուր եղև մետասաներորդ բանակելոյ որդւոցն իէլի. և անդ եհն ամաղեկ. և եւ պատերազմ ընդ իէլի : Ելից. 17. 1. և 8: Թուոց. 33. 14: որ Ելից. 19. 2. գրի ՚ի մերն՝ Ռափադիմ:

Ռափիմացիք : || տե՛ս Ռափայիմք:

Ռափու. ուայ : || դեղ բժշկութեան. կամ թուլացումն. կամ հսկայ : Էր անուն հօր փաղտեայ : Թուոց. 13. 10:

Ռափսակէ. այ : ըստ եբրայեցւոց գրի՝ Ռաբսակէս : || մատռուակապետ : Էր անուն իշխանի զօրաց սենեքերիմայ արքայի ասորեստանեայց : 4. Թագ. 18. 17: Եսայ. 36. 2:

Ռափսարիս : ըստ եբրայեցւոց գրի՝ Ռաբսարիս : || ներքինապետ : Էր անուն միոյ յիշխանաց զօրաց նաբուգոդոնոսորայ արքայի բաբելացւոց : Երեմ. 39. 3:

Ռաքքոն. այ: Ա գեղ յանչխութեան. կամ թուլութեան. կամ հալոյ: Էր անուն անդեան որ էր յայնկոյս Յերկրաչափն յարանկոյ 'ի գաւառաց 'ի մէջ Տանձանաց ցեղին Դա՛նայ և կենաց ցեղին Մանասէի: 1. Մնաց. 6.37.

Ռաքէլ: տե՛ս Հռաքէլ:

Ռ Ե

Ռեբեկա. կամ Հռեբեկա. այ: Ա պարարտութիւն. կամ համբերութիւն խոսս, կամ ցածուցեալ: Էր անուն դստեր Բաթուէլի, որ եղեւ կին Իսահակայ որդւոյ Աբրահամու: և ծնաւ նմա զԵսաւ և զՅակոբ: Ծննդ. 25.20 և 21: Հռովմ. 9.10.

Ռեբլաթա: Ա հոգ. կամ մեծութիւն նոր. կամ հաւէ ցեղեալ. կամ խառնեալ. կամ գե-ղեալ: Էր անուն դեբրաբնակ քաղաքի, որ էր 'ի սահմանի ցեղին Նեփթաղիմայ առ-ընթեր յարգանանու յերկրին Եմաթայ: Երեմ. 52.9: որ 4. Թագ. 23.33. * գրի Դեբ-լաթա: և 2. Մնաց. 36.3. * Դեբլաթա. իսկ Թուոց 34.11. * կոչի Բեբլա:

Ռեգգալիա: Ա տե՛ս Հռեգգալիա:

Ռեհեմա: ըստ ոմանց գրի՛ Ռեէուամ: Ա բարձրութիւն ինչ. կամ տեսութիւն ինչ. կամ բար ինչ: Էր անուն հարճի Նաքովրայ եղբօրն Աբրահամու: Ծննդ. 22.24.

Ռեհեբոթ: ըստ ոմանց գրի՛ Ռամաթ: Ա բարձր. կամ բարձրաբերձ: Էր անուն քաղաքի, որ եղեւ բաժին 'ի սահմանի ցեղին Շմաւոնի, և նոյն՝ որ կոչի՝ Ռեհեբոամոթ, որ էր ընդ հարաւակողմն, և ուր աղօթեաց կոչի՝ Ռամաթ հարաւոյ: 1. Թագ. 30.27.

Ռեհոբ: Ա 2. Թագ. 23.9. Այս բառս ոչ երեւի յեբրէ թարգմանութեան:

Ռեմման. այ: ըստ Երից՝ և ըստ յունաց գրի՛ Ռեմմոն: Ա նռան. կամ բարձրութիւն: Այս առ բառն. Եզեկ. 4.3. ուր գրի նռան ծոց 'ի մէջն ոսկւոյ. բաղդամբ խնձոր պղնձեայ. ըստ որում և 'ի թարգմա-նութեան ոմանց գրի՛ արմենիա. զի է հայրա-պետ. Արդ՝ այրս մերձաւորեալ ասեն զեղերութեան նէր, որ եղեւ 'ի ձեռն ասորեստանեայ արքայի առաջնահամարն, զի գե-րեաց նա զամենեցին, և զբազումս յիս-րայէլացւոց փոխեաց 'ի լերինս հայոց՝ և մարաց. այլ եղեւ. 4. Թագ. 17.6: և 18.11: Դրիմըն՝ Ռեմմոն է անուն կռոց դամաս-կացւոց, որ էր մի 'ի յարձանագրացն մեղաւո-րաց, զոր պաշտեաց արքայն ասորւոց արքայ ասորւոց: 4. Թագ. 5.18.

Ռեմմոն: Ա նռան. կամ բարձրութիւն: Էր ա-նուն քաղաքի ցեղին Զաբուղոնի, որ առաւել ղեւտացւոց: Յես. 19.13: որ 1. Մնաց. 6.77. գրի՛ Հռեմմոն: իսկ Յես. 21.35. կոչի Դեմնա:

Ռեմոն. կամ Ռեմմոն. այ. կամ Հռէ: Ա նռան. կամ բարձրութիւն: Էր անուն հօր բաանայ, և ռեքաբայ, որք սպանին զԻշբոսթէ: 2. Թագ. 4.2. և 5: Դրիմըն՝ է անուն քաղաքի՝ որ էր առ սահմանաւ ցեղին յուդայ. և առաւել ցեղին Շմաւոնի: Յես. 15.32. և 19.7: Զաք. 14.10: որ 1. Մնաց. 4.32. ոչ է գրեալ երեմոն. այլ գրեալ է ըստ այլոց՝ այնին կամ ային. բեմոն. կամ երկու անուանք զա-նազան քաղաքաց: Դրիմըն՝ է անուն վիմի, և կոչի վէմ ռեմոնայ. առ էր 'ի սահմանի ցե-ղին բենիամինի մերձ 'ի գաբաա ընդ ա-րեւելակողմն: Դատ. 20.45. և 47: Դրիմըն՝ Ծնդ. 15.9. ուր ըստ Երից գրի՛ Ռեմմոն. և ըստ լատինացւոց Դեմոն՝ է անուն քա-ղաքի մովաբացւոց. որ եղեւ գաղ նոյն Է Դեմոնացւոց՝ որ երբեմն հեղեղատան ջրեցաց. աւազի հեղեղատն կոչի Հաւր ռեմոնայ:

Ռեմմոն: Ա տե՛ս Հռեմմոն:

Ռեմոն: Ա տե՛ս Ռեմմոն:

Ռեմոնփարէս. այ: Ա նռան բաժանման. կամ բարձրութիւն բաժանման: Էր անուն անդեան, որ էր յապառաժ արտաքնոյ մերձ 'ի կադէս բարնեայ. ուր եղեւ վերջապէս նստեալ բանակեալ որդւոցն իսրայէլի: Թուոց 33.19:

Ռենաթ: Ա Յես. 19.20: Այս բառս ոչ ե-րեւի յեբրէ թարգմանութեան:

Ռեսփա. այ: Ա տարածումն. կամ քարայա-տակ. կամ կայծ: Էր անուն հարճին սա-ւուղայ: 2. Թագ. 3.7. և 21.8:

Ռեքաբ. այ: Ա կառք. կամ հեծեալ. կամ հեծեալ: Էր անուն որդւոյ ռեմմոնայ բե-րովթացւոյ: 2. Թագ. 4.2. և 9: Դրիմըն՝ է անուն հօր յովնադաբայ, որ պատուէր ետ որդւոց իւրոց չըմպել գինի: 4. Թագ. 10.15: Երեմ. 35.6: որ 1. Մնաց. 2.55. գրի Հռեքաբ. յորմէ ռեքաբացիքն կոչեցան որդիք ռեքաբիմայ. կամ ռեքաբեանք. Երեմ. 35.2. և 5: Դրիմըն * ռեքաբ. Դատ. 1.19. գրի փոխանակ առեալ՝ կառք. իսկ ըստ ոմանց է յատուկ անուն առն միոյ բարւոյ:

Ռեքաբիմ. այ: Ա տե՛ս 'ի վեր Ռեքաբ:

Ռ Է

Ռէի: Ա ընկեր, կամ հովիւ. կամ չարս. կամ չարութիւն, կամ տեսութիւն իմ: Էր անուն քա-հանայի դաւթի: 3. Թագ. 1.8: որ 2. Թագ. 20.26. կոչի իրաս: Բայց ըստ ոմանց խօսի նին առաւել բարեկամաց դաւթի, որք ոչ ե-ղեն ընդ ադոնիայ:

Ռէկեմ: Ա գաւառակ. կամ ունայն. կամ նկա-րեն. կամ աղաւնեաց նոյ: Էր անուն քաղաքի ցեղին բենիամինի: Յես. 18.27:

Ռէկեմ: Ա զեղծանախութիւն. տե՛ս 'ի վեր: Էր անուն որդւոյ սարասայ: 1. Մնաց. 7.16: Բայց աստ գրեալ է այսպէս, և անուն որդւոյ նր ուղամ և ռեկեմ:

Ռէկկաթ: Ա գաւառակութիւն. կամ թուղ: Էր անուն պարսպաւոր քաղաքի ցեղին նեփ-թաղիմայ: Յես. 19.35:

Ռէմաթ: Ա տե՛ս Ռամաթ:

Ռէսիմ: Ա 2. Եզր. 5.6: Այս բառս ոչ երեւի յեբրէ թարգմանութեան:

Ռ Ի

Ռիբայ. այ. կմ այի: || մարտիկ. կմ կատաղ. կմ բազմապատկող: Էր անուն հօր եթ-Թեայ զօրավարի դաւթի: 2. Թագ. 23. 29: որ 1. Մնաց. 11. 31. գրի Հռիբիայ:

Ռինոկորուրա. այ: || Եսայ. 27. 12: ըստ Եօթանասնից գրի՝ Ռինոկորուրա. և ըստ Եբրայեցւոց՝ առ Նոսկորուրա. է բառ յունական և թարգմանի՝ ակնչատ: Էր անուն քաղաքի, որ էր 'ի վերջին սահմանս երկրին աւետեաց, առ որով հեղեղատն Եգիպտոսի մտանէ 'ի ծովն մեծ 'ի հարաւ կուսէ: Ա՛յսպէս կոչեցաւ քաղաքն այն, զի սովոր էին դատաւորք չարագործաց կտրել զքիթս նոցա. և ապա աքսորել 'ի քաղաքն այն։

Ռիփաթ: || տե՛ս Հռիփաթ:

Ռ Ո

Ռոբոթ: || տե՛ս Ռոբովթ:

Ռոբովամ. կմ Ռոբովամ. Ռոբովամ. այ. կմ ու: || ընդարձակօղ ժողովրդեան. կմ ընդարձակութիւն, կմ հրապարակ ժողովրդեան: Էր անուն որդւոյ Սողոմոնի որ թագաւոր յուդայ: 3. Թագ. 12. 1. և 23: 2. Մնաց. 11. 1. և 3: Մատթ. 1. 7:

Ռոբովթ. կմ Ռոբոթ. այ: || ընդարձակութիւնք. կմ հրապարակք: Էր անուն քաղաքի, զոր շինեաց Ասուր որդի Սեմայ առ գետով Եփրատայ: Ծննդ. 10. 11: Անուն էր նաև քաղաքի Եդովմայ: Ծննդ. 36. 37: 1. Մնաց. 1. 48: Սաւթ թուի է նոյն, որ այժմ կոչի՝ Ռաքքա:

Ռոգէք: || տե՛ս Ռոքէ:

Ռոգելիմ. այ: || ոտք. կմ հետևակ. կմ լրտես. կմ գառագեղ. կմ չարախօս. և կմ ասորերէն՝ բարք: Էր անուն տեղւոյ, կմ գիւղի, որ էր 'ի գաւառին Գաղաադու: ուսափ էր բերզելի գաղաադացի: 2. Թագ. 17. 27: և 19. 31:

Ռոդացիք: || տե՛ս Հռոդացիք:

Ռոդոն: || ըստ յունաց գրի՝ Ռոդոն. և սաստկացեալն՝ վարդենեաց կղզի: Էր անուն ծովային կղզւոյ, որ եղև մասնաւոր քաղաքաց կաղապատեցւոյ: 2. Մակ. 13. 21:

Ռովմէացիք: || տե՛ս Ռոմայեցիք:

Ռոմամ: || տե՛ս Ռովմ:

Ռոմէ: ըստ Ebր գրի՝ Ռոմէ. իսկ ըստ Ա. մանց՝ Գոմէր: || գուբ. կմ մարմին. կմ խոռոչ. կմ բարձրութիւն: Էր անուն քաղաքի: 2 Թագ. 21. 19: զորմէ տե՛ս զԳոմէր: տե՛ս և Բոմէ:

Ռոմեզէլ. կմ Ռոգէլ. այ: || տե՛ս զնշանակութիւն 'ի Ռոգելիմ: Էր անուն աղբեր, որ էր 'ի պարտիզին արքունի մերձ յԵրուսաղէմ ընդ արևելակողմն և ընդ հարաւակողմն. և կոչի աղբիւր ռոմզելայ: Յես. 15. 7: և 18. 16: 2. Թագ. 17. 17: 3. Թագ. 1. 9:

Ռոմմացի: || տե՛ս Գամիէլ:

Ռոմմելա: || տե՛ս Հռոմմելա:

Ռոմևելք. կմ Ռոմնելք. այ: || առ է

երկուսքումբ, յորս ասի՝ և ժողովն ամենայն թագաւորաց ազգաց, և ոչ է յատուկ անուն: Իսկ ժողով է անուն աշխարհի: Այլք՝ կարծեն առ զի ի ժողով կոչեցաւ ժողովոյ, յոր գլուխ ժողովրդեանն: Եզեկ. 38. 2. և 3: որ 39. 1. գրի 'ի մէջ՝ ամենայն ժողովրդեան: Եւ թէ զինչ է Ռո՛ս ազգ. տե՛ս Մոսոք:

Ռոոբ. այ: ըստ յունաց գրի՝ Ռովոբ: || լայնութիւն. կմ ընդարձակութիւն. կմ հրապարակ: Էր անուն հօր Ադրաազարայ արքային Սուբայ: 2. Թագ. 8. 12: որ 'ի 3. համարն գրի 'ի մէջ՝ առաջնոյն:

Ռուբէն. բէնի. կմ բինայ: || տեսանօղ զորդի. կմ տեսութիւն որդւոյ: Էր անուն անդրանկանն Յակոբայ 'ի Լիայէ կնոջէ իւրմէ: Ծննդ. 29. 32: 1. Մնաց. 26. 32: Էր անուն և ազգի նր. որում անկաւ վիճակ ժառանգութեան յայնկոյս Յորդանանու յերկիրն սեհոնի արքային ամորհացւոց. և ունէր սահմանս 'ի հիւսիսոյ կողմանէ զգետն Յաբոկայ. յարևելից և 'ի հարաւոյ կուսէ զերկիրն մովաբացւոց. որով և բաժանէր 'ի մովաբացւոց. իսկ յարևմտից կողմանէ զՅորդանան գետ. և զգետն յորդանան, որով և բաժանէր 'ի ցեղէն բենիամինի և եփրեմի: Յես. 13. 15: Եւ զի երկիրն ուրութեան մովաբացւոց առաջնեցաւ մինչև յայնկոյս հեղեղատին Առնոնայ. վն այսորիկ գաւառն նոց, և քաղաքք ցեղին ռուբենի, որք յառաջագոյն էին մովաբացւոց. կոչին երբեք, և քաղաքք մովաբացւոց: Երեմ. 48. 21:

Ռուգացի: || 2. Թագ. 23. 25: * Էր անուն ցեղին, որ եղեալ 'ի յունական բառէն՝ Հռոդոս, սաստկացեալն՝ վարդենի: Էր մականուն սամմայ զօրավարի դաւթի: և գուցէ էր 'ի հռոդոս կղզւոյն, վն այսորիկ կոչի ռուգացի:

Ռուփոս. այ. կմ եայ: || է բառ լատինական, և թարգմանի՝ խարտեաշ. կմ շիկահեր: Էր անուն որդւոյ սիմոնի կիւրենացւոյ, որ տարաւ զխաչափայտն զՅիսուսի: Մարկ. 15. 21: Եւ երևի թէ է այն, որում ողջոյն մատուցանէ առն Պօղոս: Հռոմ. 16. 13:

Ռ Օ

Ռօբ: || տե՛ս Բոոբ:

Ռոքէ: || շրջագայ. կմ շրջակայութիւն. կմ բազմեալ: * Էր անուն միոյ 'ի հնգից իշխանաց կմ թագաւորացն մադիանու: Յես. 13. 21: որ Թուոց. 31. 8. * կոչի Ռոգէմ:

Ռոբովամ: || տե՛ս Ռոբովամ:

Ռոգէլ: || տե՛ս Ռոմեզէլ:

Ռոմելիա: || տե՛ս Հռոմմելա:

Ռոս: || գլուխ. կմ գագաթ. կմ կատար. կմ սկիզբն: Էր անուն որդւոյ բենիամինի որդւոյ բենիամինի: Ծննդ. 46. 21:

Ռոստակեցիք: || է բառ յունաց՝ և ընդ գրի՝ ռոստակեցիք, որ թարգմանի հզօրք. կմ զօրաւորք: Եւ ոչ է յատուկ անուն, այլ ածական, ռոստակեցիք բազումք. է ասել. զօրաւորք բազումք: 2. Մակ. 12. 27:

Ռոփ: || տե՛ս Բոոփ:

ՍԱ.

Սաաղ: || Հայցօղ. կամ հայցեալ. կամ փոխ առեալ. կամ գերեզման. կամ խորխորատ: Էր անուն առն յորդւոցն Բանիի: 2. Եզր. 10. 29: որ 1. Եզր. 9. 30. * կոչի Յասաւէլոս:

Սաբա. այ: || արբեալ. կամ շրջապատող. կամ դերութիւն. կամ դարձուած: և կամ ասորերէն՝ ծեր: Էր անուն որդւոյ Քուշայ՝ որդւոյ Քամայ: Ծննդ. 10. 7: 1. Մնաց. 1. 9: Դրձլ՝ է անուն որդւոյ Հռեգմայ՝ որդւոյ Քուշայ: Ծննդ. 10. 7: 1. Մնաց. 1. 9: Որոյ և ազգն, և երկիր բնակութեան նց կոչի Սաբա: Եզեկ. 27. 22: և 38. 13: Դրձլ՝ է անուն որդւոյ Յեկտանայ: 1. Մնաց. 1. 22: որ Ծննդ. 10. 28. գրի 'ի մէջ՝ Սաբեէլ: Դարձեալ՝ է անուն որդւոյ Յեկտանայ՝ որդւոյ Աբրահամու 'ի Քետուրայ: Ծննդ. 25. 3: 1. Մնաց. 1. 32: Որոյ և ազգն կոչի Սաբայ: Եզեկ. 27. 23: Որոց գաւառ բնակութեան երեւի լեալ 'ի միջագետս. մինչ զի Թուէր ընդ ասորւոյ՝ և ընդ քաղդեանոյ. և զի ապրանաւ պարգեւս հարճից իւրոց արձակեաց ընդ արեւելս: Դրձլ՝ Սաբա է անուն գաւառի, որ է յարաւակողմն արաբիոյ առ սահմանօք երջանիկ արաբիոյ. և զայս անուն եառ յանուանէ որդւոյ Հռեգմայ՝ որդւոյ Քուշայ որոյ ազգն անդ բնակեցաւ: Եւ յայսմանէ քաղաքմ արքայ Սաբա կոչի և երջանիկին արաբիա: Յոբ. 6. 19: Սաղմ. 71. 10: Եսայ. 60. 6: Երեմ. 6. 20: 'Ի գաւառէ աստի ասի եկեալ տիկինն սաբայ յէկմ լսել զիմաստութիւն սողոմոնի: 3. Թագ. 10. 1: 2. Մնաց. 9. 1: Իսկ ոմանք կարծեն՝ թէ եկն 'ի Մերովէ կղզւոյն, որ է առ վերին եգիպտոսիւ շուրջ պատեալ յերկուց վտակաց նեղոսի: Քանզի առ յառաջագոյն կոչէր Սաբա, և յետոյ կոչեցաւ Մերովէ յանուանէ քաղաքին, զոր շինեաց անդ կամբիւսէս արքայ յանուն քեռ իւրոյ Մերովեայ: Եւ ոմանք ևս կարծեն՝ թէ եկն 'ի Սաբայ քաղաքէ եգիպտոսի, որ և կոչի Սուենէ: Բայց առաջինն կարծիքն առաւել հաւանական երեւի՝ թէ տիկինն սաբայ էր յերջանիկ արաբիոյ. քանզի Մատթ. 12. 42. կոչի դշխոյ հարաւոյ, և ասի եկեալ 'ի ծագաց երկրի, որ առաւել յարմարի երջանիկ արաբիոյ:

Սաբաթա. այ: || շրջանակ. կամ շրջապատող. կամ պատճառող. և կամ ասորերէն՝ ծեր: Էր անուն որդւոյ Քուշայ՝ որդւոյ Քամայ: Ծննդ. 10. 7: 1. Մնաց. 1. 9: Դրձլ՝ Սաբաթա. Թւ. 34. 24. ուր ըստ Հեբր գրի Սաբաթան, է անուն հօր կամուէլի իշխանի ցեղին եփրեմի:

Սաբաթոն: || տե՛ս Զաբադ:

Սաբակաթա: || տե՛ս Սեբեթաքա:

Սաբայեցիք: || զնշանակութիւն տե՛ս 'ի Սաբա: Էր անուն բնակչաց գաւառին Սաբայ. և ասա Եսայ. 45. 14. իմանին մանաւանդ բնակիչքն սաբայ քաղաքի եգիպտացւոց, որ և կոչի Սուենէ:

Սաբայիմ: || արբեալք. կամ շրջապատողք. և կամ ասորերէն՝ ծերք: * Էր անուն միոյ յերկուանից առհնիցն նաթանիմացւոց: 3. Եզր. 7. 59: որ 2. Եզր. 2. 57. գրի 'ի մէջ՝ Ասաբաւամ: Դրձլ՝ * Սաբայիմ. Դան. 11. 41. ուր ըստ եբրայեցւոց գրի՝ Սեբի. կամ Սեբիա. Թարգմանի յուսաթի. կամ փառաւորեալ. կամ գեղեցիկ. կամ սիրելի: Այսպէս կոչի նաև երկիրն հրէաստանի վն օրհնութեան՝ և ածպաշտութե., և առաւելին, որ էր 'ի նմա: որ 'ի 16. համարն գրի 'ի մէջ՝ երկիր սաբիրայ: Իսկ ըստ եբրայեցւոց երկիր սաբիհայ:

Սաբայիմ: ըստ ոմանց գրի՝ Սեբայիմ. իսկ ըստ այլոց՝ Սեբոյիմ: || Ներկեալք. կամ թաթաւեալ. կամ գէղ: Էր անուն ձորոյ. կամ անապատի, որ էր 'ի սահմանս երկրի ցեղին եփրեմի՝ և բենիամենի առ սահմանօք լերինն եփրեմի 'ի մէջ գաբաայ, և գայեայ: 1. Թագ. 13. 18: Դրձլ * Սաբայիմ. Դան. 11. 45. ուր ըստ եբրայեցւոց գրի՝ Սաբի. և Թարգմանի՝ գեղեցիկ. կամ վայելուչ. կամ սիրելի. նշանակէ զլեառն սիոնի, կամ զլեառն ձիթենեաց:

Սաբանեան: || տե՛ս Բանէա:

Սաբանիա. այ: || դարձուցիչ. կամ գերող տն. կամ խնայօղ. կամ շինօղ տն: Էր անուն ուրումն ղեւտացւոյ: 3. Եզր. 9. 4: Դրձլ՝ Սաբանիա. 3. Եզր. 3. 10. ուր ըստ յունաց գրի՝ Ասաբանիա, է անուն հօր ատտուսայ:

Սաբատէաս: || գաւառական. կամ ցեղ: * Էր անուն ուրումն դպրաւորի ժողովրդեանն իէլի: 1. Եզր. 9. 14: Դրձլ՝ է անուն ուրումն ղեւտացւոյ: 1. Եզր. 9. 48:

Սաբարիմ: || տե՛ս Աբարիմ:

Սաբարգաիմ. այ: ըստ այլոց գրի՝ Սաբարիմ: || շրջանակ բարձրութե. և կամ ասորերէն՝ կարծիք. կամ խորհուրդք. կամ յայս: Էր անուն քաղաքի. կամ տեղւոյ, որ էր 'ի հիւսիսակողմն երկրին աւետեաց 'ի մէջ սահմանացն եմաթայ՝ և դամասկոսի 'ի վիճակի ցեղին նեփթաղիմայ. Եզեկ. 47. 16:

Սաբեայ: || տե՛ս Սուբայի:

Սաբեգ. այ: || ըստ հեբր գրի՝ Յաբեգ. և ըստ յունաց՝ Սարար. որ թարգմանի՝ նեղեց. կամ կապանք. կամ կապիճ: Էր անուն որդւոյ բենիամենայ: 1. Թագ. 9. 1:

Սաբեէ. բեեայ: || եօթն. կամ եօթներորդ. կամ յագուրդ. կամ երդումն: * Էր անուն որդւոյ բոքորայ, որ համբարձ զձեռն իւր 'ի վր արքայի դաւթի, և սպանաւ: 2. Թագ. 20. 1. և 22:

Սաբեէլ: || տե՛ս Սաբա:

Սաբեհմա. կամ Սեբամա. կամ Սեբեհմա. այ: || դարձուած. կամ գերութե առաւել. կամ ծե-

րութիւն. կամ հանգիստ բաղդատ: Էր անուն քաղաքի ցեղին Ռուբենի, զոր շինեցին որդիքն Ռուբենի, որ և երբեմն էր քաղաք մովաբացւոց: Թուոց 32.3. և 38: Յեսու 13.19: Եսայ. 16.8: Երեմ. 48.32:

Սաբէէ. եի. կամ Սաբա: ‖ եօթն. կամ եօթներորդ. կամ յագուրդ. կամ երդումն: Էր անուն քաղաքի ցեղին յուդայ. որ յետոյ տուաւ ցեղին շմաւոնի: Յեսու 19.2: որ 15.26. կոչի՝ Սամաա: Իսկ 1. Մնաց. 4.28. գրի՝ ՚ի մէջ՝ Սամաայ: տե՛ս և Սուբայ:

Սաբեկոս: ‖ տե՛ս Սաբեկայս:

Սաբիա: ‖ այծեամն. կամ այծ. կամ գեղեցիկ. կամ՝ գերապայծառն. և կամ տարբերեն՝ կամաւոր: * Էր անուն մօր յովասու արքային յուդայ: 4. Թագ. 12.1: 2. Մնաց. 24.1:

Սաբիր. այ: ‖ տե՛ս Սաբարայիմ:

Սաբուդ: ‖ հանգիստ գործութիւն: * Էր անուան հօր զաքքուրայ. 1. Մնաց. 4.26:

Սագաաֆ: ըստ Կից գրի՝ Սագաաէ. և ըստ ոմանց՝ Սաաաֆ: ‖ խորհրդական. կամ թռուցեալ: Էր անուն որդւոյ Յադայի: 1. Մնաց. 2.47. և 49:

Սագէ. ի: ‖ անդէա. կամ հասու. և կամ տարբերեն՝ բաղդատ: Էր անուն հօր յովնաթանու զօրականի դաւթի: 1. Մնաց. 11.34:

Սագաթա: ‖ տե՛ս Եղաաթան:

Սագայի: ըստ Կից գրի Միսագայի: ‖ մե՛կ ամենակարող: Էր անուն մէկ դւոյ, որ էր յանապատին փախստեան առ առաւմէք հալածելոյն, ուր եղև երեւմներորդ չորրորդ բանակետեղ որդւոցն իէլի. անդ մեռաւ ահարոն, և անդէն թաղեցաւ. 2. Օրին. 10.6: տե՛ս և Սագգայի:

Սագարոթ: ‖ տե՛ս Սագերոթ:

Սագգայի. կամ Սագայի: ‖ ամենակարող. կամ ամենազօրական: * Էր մի յանուանցն այ: Եզեկ. 1.24: և 10.5:

Սագեմօթ: ‖ հովիւք. կամ ծործորք: Սա ոչ է յատուկ անուն, այլ ասելն՝ ՚ի սագեմօթ կերպոնի, և ասել՝ ՚ի ծործորս կերպոնի: * 4. Թագ. 23.4:

Սագերա: ըստ յունաց գրի՝ Գագերա: ‖ ցանկք: Էր անուն տեղւոյ, որ էր ՚ի վիճակի ցեղին յուդայ. 1. Մնաց. 4.23: Սա թերևս է նոյն որ կոչի գագերա: Յես. 15.36:

Սագերոթ, կամ Սագարոթ. այ: ըստ եբրայեցւոց գրի՝ Գագերոթ: ‖ ցանկք: Այսպէս կոչի սրահն որ էր ՚ի մէջ տաճարին. զի էր երբև ցանկք, և որոշէր զքահանայսն կողմն տաճարին յարտաքինն տեղեաց: * 4. Թագ. 11.8. և 15:

Սագիոս: ըստ այլոց գրի՝ Հասսարիա: ‖ Թիւէ. կամ հաւասար. կամ խորհրդոյ տէր. կամ արհեստ տէր: Էր անուն միոյ ՚ի վերակացուաց ջնաւոցաց յորդւոցն քեբրոնի: 1. Մնաց. 26.30:

Սագիուր: ‖ տե՛ս Սեգիուր:

Սագովկ. կամ Սագոկ. կամ Սադուկ. այ: ‖ արդար. կամ արդարացեալ: Էր անուն որդւոյ աքիտովբայ քահանայի յորդւոցն եղեազարու՝ որդւոյ ահարոնի: 2. Թագ. 8.17: 1. Մնաց. 6.8: Եզեկ. 44.15: և 48.11: Դրձլ՝ է անուն հօր սեղլումայ քահանայի: 1. Մնաց. 6.12: Դրձլ՝ է անուն հօր մասսաղամայ քահանայի: 1. Մնաց. 9.11: 3. Եզր. 11.11: Դրձլ՝ է անուն հօր յերուսայ մօր յովաթամայ արքային յուդայ: 4. Թագ. 15.33: 2. Մնաց. 27.1: Դրձլ՝ է անուն որդւոյ բաանայ: 3. Եզր. 3.4: Դրձլ՝ է անուն որդւոյ եմմերայ: 3. Եզր. 3.29: Դրձլ՝ է անուն ուրումն դպրի: 3. Եզր. 13.13: Դրձլ՝ է անուն որդւոյ ազովրայ: Մատթ. 1.14:

Սադուկ: ‖ տե՛ս Սադովկ:

Սադուկեցիք: ‖ արդարք. կամ արդարացեալք. և կամ տարբերեն՝ հերձուածողք. կամ հերձուածողք: Էր անուն աղանդաւորաց ոմանց հրեայից հերձուածողաց որ ըստ ոմանց հետեւեցին Սադուկ, յորմէ և սադուկեցիք անուանեալ ցան: Սոցա մոլորութիւն էր. զի ոչ ընդունէին զգիրս մարգարէից՝ բայց միայն զհինգ գիրսն մովսէսի. և ասէին, թէ չիք յարութիւն. և թէ ոչ գոյ հրեշտակ, և ոչ հոգի: որպէս գրի Գործ. 23.8: Եւ զի այսուրիկ խոստովանեն յանդիմանեալ ՚ի Յիսուսէ նու մկրտչէ՝ կոչեցան ծնունդք իժից. և ՚ի Քրիստոսէ կոչեցան՝ մոլորեալք: Մատթ. 3.7: և 22.23: Մարկ. 12.18:

Սադօկ: ‖ տե՛ս Սադովկ:

Սաէզ: ‖ տե՛ս Գազզէլ:

Սամհովթ: ըստ յունաց գրի՝ Սամաովթ: ‖ անուանք. կամ ամայութիւնք. կամ կորուստ. կամ թշուառութիւնք: Էր անուն միոյ յիշխանաց զօրաց դաւթի: 1. Մնաց. 27.8:

Սաթուր: ‖ գաղտնի. կամ ծածուկ. կամ խառն գործ. կամ ապաշխարհիչ: * Էր անուն միոյ ՚ի լրտեսացն: Թուոց 13.14:

Սաթրապունգան. այ: ‖ է բառ մարաց, կամ պարսից. և թարգմանի՝ արհամարհիչ. կամ քննիչք: * Էր անուն միոյ ՚ի գործակալաց դարեհի արքայի պարսից: 1. Եզր. 6.3: 2. Եզր. 5.3: և 6.6:

Սաիս. այ: ըստ եբրայեցւոց գրի՝ Սին: ‖ մորենի: * Էր անուն քաղաքի տարբեր եգիպտոսի. որ և կոչի ամրութիւն, կամ զօրութիւն եգիպտացւոց: Էր սա ՚ի մէտա ... ոյ ընդ կողմն արևելից ՚ի վերայ ծովուն մէջ երկրականի: Եզեկ. 30.15: որ ՚ի 16. համարն * կոչի Սայիս: Իսկ այժմ ասի՝ Բելուսիոս. կամ Բեղբեկիս, զոր և ոմանք կոչեն՝ Դամմիետա:

Սաղաբիմ: ‖ տե՛ս Սաղաբին:

Սաղաբոնացի: ‖ աղուեսաբնակ: Այսպէս կոչեցաւ եղիաբա զօրավար դաւթի դուցէ վա ընձելոյ ՚ի քաղաքին, որ կոչի՝ Սաղաբին: 2. Թագ. 23.32: 1. Մնաց. 11.33:

Սաղամիմ: ‖ տե՛ս Սաղաբին:

Սաղպաադ. կամ Սաղպաաադ. այ. կամ սա: ‖ ստուեր. կամ թնդիւն զարհուրանաց: Էր անուն որդւոյ ոփերայ՝ որդւոյ մանասէի: Թուոց 26.33: և 36.10: Յեսու 17.3:

Սաքառան. այ: ըստ յունաց գրի Աքառան: ‖ փոքր. կամ սպաս: Էր անուն հօր յովանայ: 2. Եզր. 8.12: որ 1. Եզր. 8.41.

գրի 'ի մէջ Կատան:

Սահառ. այ: || պայծառ. կամ ամփոփակ: * Էր անուն հօր Եփրոնի քետացւոյ. Ծնն. 23. 8: որ Գործ. 7. 16. կոչի Եմօր: Դարձեալ է անուն որդւոյ Շմաւոնի՝ որդւոյ յակոբայ: Ծննդ. 46. 10: Ելից. 6. 15: Դարձեալ է անուն որդւոյ Նեփթաղիմայ: 1. Մնաց. 7. 13: որ Ծնն. 46. 24. գրի 'ի մէջ Աստուր: տես և Խասհառ:

Սահմանք: || տես Վքարօղ:

Սաղաբին. կամ Սալաբիմ. կամ Սաղաբիմ: || աղուէսաստան: Էր անուն քաղաքի ցեղին դանայ: Յես. 19. 42: 3. Թագ. 4. 9: Դատաւ. 1. 35: որ Յես. 19. 49. * գրի Սալաբիմ:

Սաղաղ: || չարչարանք. և կամ ասորերէն՝ ջերմութին. կամ կիզումն: Էր անուն որդւոյ նադաբայ: 1. Մնաց. 2. 30:

Սաղաթիէլ. ելի: || հայցուած այ. կամ աղաչեցի զած. կամ փոխատուեալ այ: Էր անուն որդւոյ յեքոնիայ՝ որդւոյ յովակիմայ արքային յուդայ: 1. Մնաց. 3. 17: Մատթ. 1. 12: Սա ծնաւ զզօրաբաբէլ: 2. Եզր. 3. 2: Ղուկ. 3. 27: Յորմէ զօրաբաբէլ կոչի՝ Սաղաթիէլեանց. այս որդի Սաղաթիէլի: 2. Եզր. 3. 8:

Սաղակիմ. այ: ըստ այլոց գրի՝ Յակիմ: || յարուցիչ. կամ հաստատիչ: Էր անուն միոյ 'ի քսան և չորս իշխանաց տոհմիցն քահանայից: 1. Մնաց. 24. 12:

Սաղամայ: ըստ ձեց գրի՝ Սամաի: || անուն իմ. կամ կորուսեալ իմ. կամ Թմրութիւն իմ. կամ երկինք: Էր անուն որդւոյ յերաղայայ: 1. Մնաց. 2. 44:

Սաղամէի: ըստ արաբացւոց գրի Սաղամի: || խաղաղութիւն իմ: Էր անուն միոյ յիշխանաց տոհմիցն նաթանիմացւոց: 2. Եզր. 2. 46: որ 3. Եզր. 7. 48. գրի 'ի մէջ Սեղմի. իսկ ըստ ձեց Սեղմէի: և 1. Եզր. 5. 30. գրի 'ի մէջ Սուբայիմ. իսկ ըստ եօթանասնից՝ Սուբայի:

Սաղամիաս: ըստ յունաց գրի Սեղեմիաս: || խաղաղութիւն տն. կամ կատարելութիւն տն. կամ հատուցումն տն: Էր անուն առն յորդւոցն բանւի: 2. Եզր. 10. 41:

Սաղամիէլ. լի: || խաղաղութիւն այ. կամ կատարելութիւն այ. կամ հատուցումն այ: Էր անուն իշխանի ցեղին շմաւոնի: Թուոց. 1. 6: և 7. 41: Դարձեալ * է անուն այլոյ իշխանի ցեղին շմաւոնի: Թուոց. 34. 20: Դարձեալ Սաղամիէլ. Թուոց. 13. 5. ուր ըստ ձեց գրի՝ Սամուէլ, է անուն միոյ 'ի լրտեսացն՝ որդւոյ ամիուդայ:

Սաղամիթ: || խաղաղ. կամ կատարեալ. կամ հատուցանօղ: * Էր անուն որդւոյ զիքրեայ: 1. Մնաց. 26. 26: որ 'ի 25. համարն, գրի 'ի մէջ Զելմիթ: և 'ի 28. համարն՝ Սաղամոթ. իսկ ըստ յունաց գրի Սաղոմմիթ: Դարձեալ Սաղամիթ. Ղեւտ. 24. 11. ուր ըստ ձեց գրի՝ Սաղոմիթ, է անուն դստեր դաբրեայ յազգէ դանայ:

Սաղամմանաս: || է ըստ յունականն. և ըստ ... չարչարեալ, կամ դղրդեալ. կամ ըստ

ոմանց՝ աղաւնեան: Էր անուն քաղաքի, որ էր ամենամեծագոյն կիպրոսի կղզւոյն ընդ արեւելակողմն. ուր սքն Պօղոս 'ի միասին ընդ բառնաբայ երթեալ քարոզեաց զաւետարանն: Գործ. 13. 5: Սա 'ի հնումն կոչէր Սաղամինա. յետոյ կոչեցաւ Կոստանդեա. իսկ այժմ աւերակք նր երեւին մերձ 'ի քաղաքն Փամագուստա ասացեալ 'ի հիւսիսակողմն:

Սաղայի: || առաքումն. կամ բարունակ. կամ փքին. և կամ ասորերէն կողոպտիչ. կամ կողոպտեալ: Էր անուն որդւոյ կայնանայ՝ որդւոյ արփաքսադայ: 1. Մնաց. 1. 18. Ղուկ. 3. 35:

Սաղաղբին: || տես Սաղաբին:

Սաղաֆ: || հանեալ 'ի պատանեաց. կամ բաժանիչ: Էր անուն որդւոյ յեկտանայ: 1. Մնաց. 1. 20: որ Ծննդ. 10. 26. գրի 'ի մէջ Սալեփ:

Սաղեմ. կամ Սաղէմ. այ: || կատարեալ. կամ ողջ. կամ խաղաղութիւն: * Էր անուն հօր բասմանայ: 1. Մնաց. 4. 25: Դարձեալ է անուն քաղաքի սիկիմացւոց, որ յետոյ կոչեցաւ Սիկիմ: Անդ եկն յակոբ, և բնակեցաւ յանդիման քաղաքին 'ի դառնալն իւր 'ի միջագետաց ասորւոց: Ծննդ. 33. 18: և 35. 4: Բայց ոմանք ասեն՝ թէ առանձինն Սաղէմ ոչ է անուն քաղաքին սիկիմայ. այլ ասելն՝ եկն 'ի Սաղէմ քաղաք սիկիմացւոց, է՝ ասել՝ եկն ողջամբ 'ի քաղաքն սիկիմացւոց: տես և Սեղուեմ. և Սաղիմ:

Սաղէք: || տես Սաղաֆ:

Սաղէմ: || տես Սաղեմ:

Սաղէմօթ: || խաղաղութիւն. կամ կատարելութիւն. կամ հատուցումն: * Էր անուն որդւոյ ռոբովամայ արքային յուդայ: 2. Մնաց. 11. 20:

Սաղիթի: ըստ ձեց գրի՝ Սաղաթի: || ըստ աւետր. կամ ... կամ խորովեալ. և կամ ասորերէն՝ աղօթօղ: Էր անուն միոյ յիշխանաց տոհմից ցեղին բենիամենի: 1. Մնաց. 8. 20: Դարձեալ է անուն միոյ յիշխանաց զօրաց դաւթի: 1. Մնաց. 12. 20:

Սաղիթուս: || տես Եղիասա:

Սաղիի. այ: || միջնորդութիւն տես 'ի Սաղղայ: * Էր անուն հօր ազուբայ մօր յովսափատու արքային յուդայ: 2. Մնաց. 20. 31: որ 3. Թագ. 22. 42. գրի 'ի մէջ Սաղաղա:

Սաղիմ. կամ Շաղէմ. այ: || խաղաղութիւն. կամ կատարումն. կամ աղաւնեակ. կամ չաւելեալ: Էր անուն քաղաքի. որ 'ի հնումն երուսաղէմ նիստ քաղաք մելքիսեդեկի թագաւորին և քահանայքին այ. և յետոյ միացուցեալ կէսոյ ցեղին մանասէի, որ է յայնկոյս յորդանանու. և էր 'ի մէջ քաղաքին բեթսանայ: և այնմանէ առ եզըն յորդանանու. ուր մկրտէր Յովհաննէս: Ծննդ. 14. 18: Յովհ. 4. 3: Յովհ. 3. 23: Եբր. 7. 1: տես և Տարիսայ:

Սաղիմա. այ: ըստ յունաց գրի՝ Սեղեմնա: և ըստ եբրայեցւոց՝ Սաղիմայ: || երբեակ.

կամ գլխաւոր : Էր անուն քաղաքի մովաբացւոց, որ յիշատակի եղև ցեղին առուբենի : Երեմ. 48. 34: Սա երևի թէ նոյն, որ 'ի 5. համարն կոչի՝ Աղոթ : Իսկ Եսայ. 15. 5. Զողուիթ :

Սաղիսա : || երրեակ. կամ իշխանն : Էր անուն որդւոյ սոփայայ : 1. Մնաց. 7. 37:

Սաղիասա :|| տե՛ս Կոզիասա :

Սաղման : || տե՛ս Սաղմոն :

Սաղմանա. այ : || խաղաղ. կամ կատարեալ. կամ հատուցանօղ : Էր անուն միոյ 'ի թագաւորացն մադիանու, զոր սպան գեդէոն : Դատ. 8. 5. և 21: Սաղմ. 82. 12: Ովս. 10. 14:

Սաղմանասար : || խաղաղութիւն բարձեալ. կամ կատարելութիւն. կամ հատուցումն կապեալ : Էր անուն արքայի ասորեստանեայց. որ յաւուրս ովսէի արքայի Իէլի եկ, և էառ զսամարիա. և զամ մնացեալ ցեղս իէլի բաց 'ի ցեղէն յուդայ՝ և բենիամենի գերեաց յասորեստանեայս, և բնակեցոյց զնո առ սահմանօք մեծին հայոց, և առ գետովն գոզանայ. և առ լերամբքն մարաց, կամ առ լերամբքն տորոսի և կաւկասու : 4. Թագ. 17. 3: և 18. 9: Սա թագաւորեաց յետ թագլաթփաղասարայ. և է հայր սենեքերիմայ արքայի. և է նոյն, որ Տօբ. 1. 2. * կոչի Ենեմեսար : տե՛ս և Սամանասար : և Աստրդան :

Սաղմոնա. այ. ան : || է բառ յունական, և ստուգաբանի՝ ալէկոծութիւն. կամ գզրգութիւն. կամ խորտակումն : Էր անուն ծովեզերեայ քաղաքի և նաւահանգստի, որ էր 'ի ծայր կղզւոյն կրետեայ իբրև ցամաքակղզի 'ի կողմն արևելից : Գործ. 27. 7:

Սաղմոն. այ : || խաղաղարար. կամ կատարեալ. կամ հատուցանօղ : Էր անուն որդւոյ Նաասոնի : Հռութ. 4. 20: Մատթ. 1. 4: որ 1. Մնաց. 2. 11. գրի 'ի մեզ՝ Սաղման. իսկ ըստ լատինացւոց՝ Սաղմա : տե՛ս և Գաւազանութիւն. և Սեղմոն :

Սաղոմոս. ըստ Հեբր գրի՝ Սաղումամ : || ըստ նշանակութեան տե՛ս 'ի վեր : Էր անուն ուրումն ղևտացւոյ 'ի դռնապանաց : 1. Եզր. 9. 25:

Սաղոմի. մեայ : || խաղաղարար. կամ կատարեալ իմ : * Էր անուն հօր քեղիելայ՝ հօր յովակիմայ քահանայի : Բարուք. 1. 7: տե՛ս և Սաղում :

Սաղոմոն. կամ Սաղոմոն. ի : || խաղաղարար. կամ կատարեալ : Էր անուն արքայի Իէլի, որդւոյ դաւթի : Եւ զայս անուն եդ նմա աստ ծ : 1. Մնաց. 22. 9: Զոր և կոչեաց Յեդեդի. որ թարգմանի՝ սիրելի : 2. Թագ. 12. 25: որ 2. Թագ. 5. 14. * կոչի Գաղաղամաան : Դրձլ * Սաղոմոն է անուն որդւոյ ովրայ որդւոյ քաղեբայ՝ իշխանի բեթ նակեմայ քաղաքին բեթայ : 1. Մնաց. 2. 51. և 54: զորմէ տե՛ս զԲեթղեհէմայ :

Դրձլ * Սաղոմոն. Աճխմ. 1. 6. և 9. ոչ է յատուկ անուն, այլ ասելն՝ գերեգին ըստ գերութեան սաղոմոնի. է ասել գերեգին գերութիւն կատարեալ : զի սաղոմոն թարգմանի՝ կատարեալ :

Սաղոմեմ. մեայ : || տե՛ս Սաղոմիթ :

Սաղում : || խաղաղարար. կամ կատարեալ : † Էր անուն որդւոյ սոսոմեայ. 1. Մնաց. 2. 40: Դրձլ † է անուն որդւոյ յովսիայ արքայի յուդայ : 1. Մնաց. 3. 15: որ Երեմ. 22. 11. * կոչի՝ Սելլեմ : Դրձլ * է անուն ուրումն ղևտացւոյ՝ որ էր իշխան 'ի վերայ դռնապանաց : 1. Մնաց. 9. 17: որ 2. Եզր. 2. 42. կոչի Սեղում: և 1. Եզր. 5. 29. 'ի սե տախն հօրն գրի 'ի մեզ՝ Սաղումեայ. իսկ 3. Եզր. 7. 46. եղումեայ : Դրձլ * Սաղում է անուն որդւոյ աղոհեսայ. 3. Եզր. 3. 12: տե՛ս և Սաղոմ :

Սաղպաադ : || տե՛ս Սալպաադ :

Սաղպատիա : || տե՛ս Սաղի :

Սաղոմ. այ : || խաղաղարար. կամ կատարեալ : † Էր անուն հօր զամբրեայ իշխանի տան ազգի որդւոցն շմաւոնի : Թւոց. 25. 14: որ 1. Մակ. 2. 26. գրի 'ի մեզ՝ Եզոմէմ: Դրձլ * է անուն որդւոյ մոսողեայ : 1. Մնաց. 9. 7: որ 3. Եզր. 11. 7. կոչի Մելոն : Դրձլ՝ է անուն որդւոյ կովրեայ յորդւացն կորխայ : 1. Մնաց. 9. 19. որ 'ի 31. համարն գրի՝ Սաղում:

Սաղոմէ : || խաղաղարար. կամ կատարեալ : Էր անուն դստեր կղէօպայ՝ և մարիամու քեռ մօր նորա : Սա էր կին զեբեդեայ. և մայր երկուց եղբարցն յակոբայ և յօհաննու՝ առաքելոցն քն : Որ և ընդ այլոց կանանց իւղաբերից գնաց 'ի գերեզմանն տն : Մարկ. 15. 40: և 16. 1: Դրձլ՝ Սաղոմէ. 1. Մնաց. 3. 19. ուր ըստ ոմանց գրի՝ Սաղոմիթ, է անուն դստեր զօրաբաբելի :

Սաղոմիթ : || խաղաղարար. կամ կատարեալ : Էր անուն որդւոյ սեմեայ, որ էր մի յիշխանաց տոհմից եդիանացւոց : 1. Մնաց. 23. 9:

Սաղոմոթ. այ : || խաղաղութիւն. կամ կատարելութիւն : * Էր անուն միոյ 'ի ղևտացւոց որդւոցն խաահառայ : 1. Մնաց. 24. 22: որ 23. 18. գրի 'ի մեզ՝ Սալոմոյ. և մեծ իշխանք. իսկ ըստ Հեբր գրի՝ Սաղոմոթ իշխան :

Սաղոմոն : || տե՛ս Սաղոմոն :

Սամա. այ : || լսող. կամ հնազանդ : Էր անուն միոյ յիշխանաց տոհմից ցեղին բենիամենի : 1. Մնաց. 8. 13: Դրձլ * է անուն որդւոյ յովելի : 1. Մնաց. 5. 8. Դրձլ † է անուն որդւոյ ռագուէլի : Ծննդ. 36. 17: որ 'ի 13. համարն կոչի՝ Սամմա : Իսկ 1. Մնաց. 1. 37. * Սոմէ : Դրձլ՝ Սամա. * 1. Մնաց. 6. 39. է անուն որդւոյ միքայէլի : Դրձլ՝ Սամա. 1. Մնաց. 12. 3. ուր ըստ Հեբր գրի՝ Ասմա, է անուն հօր յովասայ : Դրձլ՝ Սամա. 2. Եզր. 8. 13. ուր ըստ Հեբր գրի Սամաիա. է անուն առն յորդւացն ադոնիկամայ. որ 1. Եզր. 8. 42. գրի 'ի մեզ՝ Սամէաս :

Սամաս. այ : || անուանեալ. կամ յաւելեալ. կամ կորուստ. կամ ըղձումն. կամ համբաւ. կամ շչուկ. կամ թնդիւն : Էր անուն երրորդի որդւոյ յեսսեայ, և եղբօր դաւթի : 1. Թագ. 17. 13: 2. Թագ. 13. 3: որ 1. Թագ. 16. 9. † կոչի՝ Սամմա : Դրձլ * է անուն

ուրուցն դէտացելոյ որդւոյ տատրեայ: 1. Մնաց. 9. 14: որ 3. Եզր. 11. 15. գրի՝ Սամեթա: Դ-րդ՝ է անուն որդւոյ Սալայ: 1. Մնաց. 6. 30: Դ-րդ * է անուն որդւոյ Դաւթի: 1. Մնաց. 3. 5: և 14. 4: որ 2. Թագ. 5. 14. գրի 'ի մէջ՝ Սամաաթ: Դ-րդ՝ է անուն որդւոյ մանկերցեթայ: 1. Մնաց. 9. 38: որ 8. 32. * կոչի Սամեմա: Դ-րդ * է անուն միոյ 'ի զօրավարացն դաւթի: 2. Թագ. 23. 11: Զսա ոմանք ասեն զոյն նոյն, որ 1. Մնաց. 11. 44. կոչի Սամեմա: Դ-րդ՝ Սամաա. 2. Թագ. 23. 25. ուր ըստ հէյ գրի՝ Սեմա. է անուն միոյ 'ի զօրավարացն դաւթի: որ 1. Մնաց. 11. 27. կոչի Սամօթ: տե՛ս Սամայիա. և Սամէէ:

Սամաաթ: || տե՛ս 'ի վեր Սամաա:

Սամագադ՝ Նաբու: || Երեմ. 39. 3: ըստ եբրայեցւոց գրի Սեմեգարնաբու, և սուսագարանի՝ խուճկ պանդխտի խոողի: Է անուն զօրավարի արքային բաբելացւոց:

Սամաթաիմ: || քնարահարք. կամ նուագիչք: * Է անուն տոհմի որդւոյն սաղոմոնի որդւոյ ոմրայ՝ որդւոյ քաղերայ: 1. Մնաց. 2. 55:

Սամաթին: || զինչանակութիւն տե՛ս 'ի վեր: * Է անուն տան, որ էր 'ի տոհմէ կարիաթարիմայ: 1. Մնաց. 2. 53:

Սամայիա: ըստ ոմանց գրի, Սեմիա: || զէն Հակ. կամ ահեակ նշ. կամ անուն նմա, կամ Թմրութիւն: Է անուն արքայի եդոմայ, որ էր 'ի մասրեկայ քաղաքէ: Ծննդ. 36. 36: որ 1. Մնաց. 1. 47. գրի 'ի մէջ՝ Սամաա. իսկ ըստ յունաց՝ Սամլա:

Սամամիէլ. լեայ: ըստ յունաց գրի՝ Սամաւ լիէլ: || Հլու, կամ հնազանդ նմա: Է անուն որդւոյ սարասադդեայ: Յուդիթ. 8. 1:

Սամայի. այայ: || Հլու. կամ հնազանդ: * Է անուն որդւոյ ոնոմայ: 1. Մնաց. 2. 28:

Սամայիա. եայ: || Հլու. կամ հնազանդ տն: * Է անուն որդւոյ սեքենիայ: 1. Մնաց. 3. 22: Դ-րդ՝ է անուն միոյ 'ի քահանայից որդւոցն երամ: 2. Եզր. 10. 20: որ 1. Եզր. 9. 21. գրի՝ Սամէէա:

Սամանեայ: || տե՛ս Սամէէա:

Սամանասար: || հնազանդ կապեալ. Է անուն իշխանի յուդայ, որ դրամանաւ կիւրոսի արքայի պարսից եբեր 'ի բաբելոնէ զամ ձիւք տանն տն, և էարկ զհիմն տաճարին յերէմ: 2. Եզր. 1. 8: և 5. 16: որ 1. Եզր. 2. 12: և 6. 18. և 20. գրի 'ի մէջ՝ Սաղմանասար:

Սամաա. || Հլու. կամ հնազանդ: Է անուն քաղաքի: զոր ասացեալ 'ի բանն Սամէէ: տե՛ս և Սամաա:

Սամաւաա: || անուանի. կամ լսելով: * Է անուն տան յորդւոցն եղովմայ: 1. Եզր. 9. 34:

Սամարացի: || տար. կամ գերդն. կամ ուղեղ. կամ պահապան: Է անուն որդւոյ քանանու, յորմէ և ազգն նա կոչեցաւ սամարացի. որոց գաւառն բնակութեան էր 'ի սահմանս: Ծննդ. 10. 18: 1. Մնաց. 1. 16: Դ-րդ՝ Սամարացի, կամ Շամրոնացի կոչին բնակիչք քաղաքին, և գաւառին սամարիայ: 3. Եզր. 4. 2: Ղուկ. 10. 33: Յովհ. 4. 9: Եւ գիտելի է, զի յառաջագոյն սամարացի կոչեցան ազգքն, զորս տարրդաւն ասորեստանեայց եած 'ի զանազան գաւառաց հեթանոսաց, և բնակեցոյց փոխանակ որդւոցն իսրայէլի 'ի սամարիայ: 4. Թագ. 17. 26: 1. Եզր. 5. 69: 2. Եզր. 4. 2: Եւ առաջին թէպէտ էին կռապաշտք, բայց վն ահի պատժոյ, զի մի՝ պատուհասեսցին յդյ, ընկալան 'ի հրէից և զօրէն թլփատութեան, և զոհից՝ և շաբաթուց, և զհնգ գրեանս 'ի հինգ գիրսն մովսէսի. իսկ զայլ սրբ գիրս ոչ ընդունէին: Եւ վն այսորիկ խառնակրօն գտանէին ոչ միայն էին ծառայ իւրեանց մեր ձեռին ազգաց, այլ և առաւել յոյժ՝ մանաւանդ հրէից. ուստի հրէայք ոչ խառնակէին ընդ սամարացիս. և զոր միանգամ ատէին՝ Սամարացի կոչէին. վն այսորիկ և զմերն մեր այսու անուամբ նախատեցին. Յով. 8. 48: Նոյնպէս և սամարացիք էին հակառակ հրէից. որպէս երևի 3. Եզր. 4. 1. Բայց երբեմն վն իրիք հարկի, և օգտի ցուցանէին զանձինս զօլ հրէայս, և մերթ ամենևին օտարս յազգէ, և 'ի կրօնէ նց, որպէս և էին իսկ: տե՛ս և Սամարիա:

Սամարեայ: || տե՛ս Սամարի:

Սամարէք: ըստ յունաց գրի՝ Սարամէլ: || Տր մասին նմ. կամ իշխան ժողովրդեանն նմ: Այսու անունք իմանին զշմոնն քահանայապետեան, և կէսք զքաղաքն եջմ: 1. Մակ. 14. 27:

Սամարի. րեայ: || պահապանող. կամ փուշ. կամ մրուր. կամ անդամանդ: * Է անուն հօր յեդիելի զօրավարի դաւթի: 1. Մնաց. 11. 45: Դ-րդ՝ է անուն տարուն դէտացելոյ յորդւոցն եփիսափանայ: 2. Մնաց. 29. 13:

Սամարիա. իայ. կամ եայ. եան: || զինչանակութիւն տե՛ս 'ի վեր: Է անուն գաւառի երկրին աւետեաց, որ էր 'ի միջին տեղւոյ 'ի մէջ հրէաստանի, և գալիլեայ, ունելով առերի զհրէաստան 'ի հարաւոյ կողմանէ. իսկ զգալիլեայ 'ի հիւսիսոյ կողմանէ. և պարունակէր զցեղն եփրեմի, և զկէս ցեղն մանասէի, որ է յայսկոյս յորդանանու: Որոյ բնակիչքն կոչին սամարացիք: 3. Թագ. 13. 32: 4. Թագ. 17. 24: 3. Եզր. 4. 2: Գաւառս այս 2. Եզր. 4. 10. գրի 'ի մէջ Սոմարոն. իսկ ըստ հէյ՝ Սոմրոն: Եւ Յուդիթ. 1. 9: 1. Մակ. 11. 34. կոչի Շամրին: և բնակիչքն կոչին շամրացիք: 1. Մակ. 3. 10: Դ-րդ՝ Սամարիա է անուն մայրաքաղաքի գաւառին սամարիայ. որ էր 'ի միձակի ցեղին եփրեմի. և շինեաց զնա ամրի արքայ իէլ 'ի վճ ւերինն սոմորոնի: Անդ եղև աթոռ թագաւորացն իէլի: 3. Թագ. 16. 24. և 29: և 20. 10: 4. Թագ. 3. 1: 2. Մնաց. 18. 2: Քաղաքս այս 3. Թագ. 16. 24. գրի 'ի մէջ Սամիրոն. իսկ ըստ հէյ՝ Սեմերոն: Յայսմանէ էր կինն սամարացի: Յով. 4. 7: Եւ սա ըստ յովսեպոսի յետ ժամանակաց կոչեցաւ Սամարիտա, և Էփիանէիա, և Մա

ըեամբք. և Սարեպթէ. և յետոյ կոչեցաւ Սեբաստէ, և Սեբաստոպօլիս. իսկ այժմ անուանեալ Նափլըս ոչ երբեք: Դարձեալ Սամարիա է անուն հօր յերգչաց. 1. Մնաց. 11. 45: Դարձեալ է անուն միոյ յերկաննոցն զաւթի: 1. Մնաց. 12. 5: Դարձեալ է անուն առն յորդւոցն Երամ: 2. Եզր. 10. 32: Դարձեալ * է անուն որդւոյ Սամուէլայ: 1. Մնաց. 4. 37: Դարձեալ * է անուն որդւոյ Եզրայ: 2. Եզր. 7. 3: Դարձեալ * է անուն որդւոյ Սափատեայ: 3. Եզր. 11. 4: Դարձեալ Սամարիա. 2. Մնաց. 11. 19. ուր Եբ. ձեռ. գրի Սամորիա, է անուն որդւոյ Ռոբովամայ արքային յուդայ: Դարձեալ Սամարիա. Դատաւ. 10. 1. ուր բառ ամանց գրի Սամիր. է անուն քաղաքի, որ էր 'ի միջնակի յերկրին եփրեմի 'ի լեռն լերինն: տե՛ս և Սամարիա:

Սամարիտան: բառ այլոց գրի Սամարատ: || տե՛ս բնակչաց ազգ 'ի Սամարիա: Է անուն որդւոյ Ամաղեկայ: 1. Մնաց. 8. 21:

Սամարիտաց: || տե՛ս բնակչաց ազգ 'ի Սամարիա: * Է անուն առն յորդւոցն բառնի: 2. Եզր. 10. 41:

Սամարեթ. այ: || տե՛ս Սեմեր:

Սամաքիա. կամ Սամաքիաս: || յեցեալ 'ի տէր. կամ մերձեցեալ 'ի տէր: Է անուն որդւոյ Սեմայայ: 1. Մնաց. 26. 7: Դարձեալ * է անուն ուրումն ղևտացւոյ: 2. Մնաց. 31. 13:

Սամեա. կամ Սամեաս. եայ: || Հբր. տն. կամ հնազանդ տն: * Է անուն ուրումն առն այ և մարգարէի: 3. Թագ. 12. 22: 2. Մնաց. 11. 2: և 12. 15: Դարձեալ * է անուն որդւոյ Գոդողիայ: 1. Մնաց. 9. 16: որ * 3. Եզր. 11. 17. կոչի Սամուէլի: Դարձեալ * է անուն ուրումն սուտ մարգարէի Նեղամեայ: Երեմ. 29. 24: որ 'ի 31. համարն գրի 'ի մեզ Սամեա: տե՛ս և Սէմեա:

Սամեգար: || անուանեալ եկ. կամ անդ պանդխտիս. կամ Թմբութեն պանդխտի: Է անուն որդւոյ Անաթայ դատաւորի իսրայէլի: Դատաւ. 3. 31: և 5. 6:

Սամեկեաս: || տե՛ս Սամաքիա:

Սամեթ. այ: բառ ձեռաց և բառ յունաց գրի Սամաւաթ: || Հբր. կամ հնազանդ: Է անուն հօր զաքարեայ: 2. Մնաց. 24. 26: որ 4. Թագ. 12. 21. գրի 'ի մեզ Յեմաւաթ. իսկ բառ ձեռաց Յեմուաթ:

Սամեղ. ի: || տե՛ս Սամսայի:

Սամեղիա: || տե՛ս Սամսայի:

Սամեա: բառ ձեռաց գրի Սամեդեա: || անուն խաղաղութեան. կամ կորուստ, կամ Թմբուան խաղ: Է անուն քաղաքի ցեղին դանայ: և կոչի քաղաքք Սամեա. Յես. 19. 44:

Սամեր. րեայ: || պահապան. կամ անդաստանդ. կամ փուշ. կամ գերդ: * Է անուն որդւոյ միքայի ղևտացւոյ: 1. Մնաց. 24. 24: Դարձեալ † է անուն տեառն լերինն սամարայի. որ և 'ի Սամարիայ: 3. Թագ. 16. 24:

Սամերիա: բառ այլոց գրի Սամարիա: || անուն երգող, կամ իշխանի. կամ անդ երգող. կամ անդ իշխան: Է անուն որդւոյ երոամայ: 1. Մնաց. 8. 26:

Սամեսաս: || Հբր. կամ հնազանդ տն: * Է անուն որդւոյ Նաթանայէլի դպրի 'ի ղևտացւոց: 1. Մնաց. 24. 6: Դարձեալ * է անուն միոյ յերկաննոցն զաւթի: 1. Մնաց. 12. 4: Դարձեալ * է անուն անդրանկանն աբեդդոմայ: 1. Մնաց. 26. 4: որ 'ի 6. համարն գրի 'ի մեզ Սամանայ. իսկ 'ի 7. համարն Սեմայայ: Դարձեալ * է անուն միոյ յերկաննոցն ղևտացւոց: 2. Մնաց. 35. 9: 1. Եզր. 1. 9: Դարձեալ Սամէաս. 1. Մնաց. 27. 19. ուր Եբ. ձեռ. գրի Սամաիաս. է անուն որդւոյ աբդիայ. տե՛ս և Սամայ. և Սամուա:

Սամէի: || Հբր. կամ հնազանդ: Է անուն առն յորդւոցն առամ: 2. Եզր. 10. 33: որ 1. Եզր. 9. 33. գրի Սեմէի:

Սամէիա: || Հբր. կամ հնազանդ տն: Է անուն որդւոյ սեքենիայ. 3. Եզր. 3. 29: Դարձեալ է անուն ուրումն ղևտացւոյ որդւոյ աստաբայ: 3. Եզր. 11. 15: որ 1. Մնաց. 9. 14. * գրի Սամայա:

Սամէրաս: բառ այլոց գրի Սեմէիաս. կամ Սամաիաս: || Հբր. կամ հնազանդ տն: Է անուն առն յորդւոցն Երամ: 2. Եզր. 10. 31: որ 1. Եզր. 9. 32. գրի 'ի մեզ Սաբէաս: իսկ բառ ձեռ. Սաբբէաս:

Սամի. մեայ: || Հբր. կամ հնազանդ: * Է անուն որդւոյ գադայ: Թւոց. 26. 42: որ Ծննդ. 46. 23. կոչի Ասոմ:

Սամիաս: || Հբր. կամ հնազանդ տն: * Է անուն ուրումն իշխանի ղևտացւոց յորդւոցն եղիսափանայ: 1. Մնաց. 15. 8: որ 'ի 11. համարն կոչի Սեմայիաս: և 25. 3. գրի Սեմէի: Դարձեալ * է անուն ուրումն ղևտացւոյ յորդւոցն իդիթամայ: 2. Մնաց. 29. 14:

Սամիրոն: || տե՛ս Սամարիա:

Սամմա: || Հբր. կամ հնազանդ: Է անուն որդւոյ ռագուէլի: Ծննդ. 36. 13: որ 'ի 17. համարն † գրի Սամա: իսկ 1. Մնաց. 1. 37. * կոչի Սամէ: Դարձեալ է անուն միոյ 'ի զօրավարացն դաւթի: 1. Մնաց. 11. 44: Դարձեալ * է անուն որդւոյ մակեղոթայ: 1. Մնաց. 8. 32: որ 9. 38. գրի Սամաայ:

Սամման: || կորուսեալ. կամ լքեալ: * Է անուն միոյ 'ի զօրավարացն դաւթի. 2. Թագ. 23. 33:

Սամնէ. նեայ: բառ ձեռ. գրի Սամնէ: || Հբր. կամ հնազանդ: Է անուն հօր աւրիայ մարգարէի: Երեմ. 26. 20:

Սամոս: || ան կղզեաւ 'ի յունական ծովուն փամփիլիա. առաջադրաբանի անուան. կամ անապատ: Է անուն կղզւոյ, որ է 'ի ծովեզերն յունաց մերձ 'ի կարիա գաւառ փոքուն ասիոյ յանդիման քաղաքին եփեսոսի: Գործ. 20. 15: որ 1. Մակ. 15. 23. գրի Սամոն:

Սամուէայ: բառ ձեռ. գրի Սամուէլ. եայ: || Հբր. կամ հնազանդ: Է անուն հօր սամեայ: 1. Մնաց. 4. 37:

Սամուէաս: բառ այլոց գրի Սեմէիաս: || Հբր. կամ հնազանդ տն: Է անուն ուրումն ղևտացւոյ: 2. Մնաց. 17. 8:

Սամուէլ. ի: || անդադէր. կամ անդադոյց. կամ անուան նորա յԱյ: Էր անուն մեծի մարգարէի որդւոյ Եղկանայ, որ էր ի ցեղէն Ղևեայ ի տանէն քահանայութեան: 1. Թագ. 1. 20: 1. Մնաց. 6. 28. և 33: Դարձեալ է անուն որդւոյ Թողայի՝ որդւոյ Իսաքարայ: 1. Մնաց. 7. 2:

Սամուաթ: ըստ այլոց գրի՝ Սամուա: || Լսելեալ. կամ անուանեալ նորա. կամ հլու: Էր անուն ուրումն Ղևտացւոյ: 2. Եզր. 10. 23: որ 1. Եզր. 9. 23. գրի ի մէջ Սեմէի:

Սամուէլի: || տե՛ս Սամեա:

Սամուման: || տե՛ս Մաղաք:

Սամուա. || հլու. կամ հնազանդ: Էր անուն ուրումն Ղևտացւոյ: 1. Եզր. 9. 43: որ 3. Եզր. 8. 4. կոչի Սամէաս:

Սամսայ. այի: || արեգականն իմ. կամ անուան ընծայի. կամ անդ ընծայ. և կամ ատորեգրքին պաշտօնեայ: Էր անուն միոյ յիշխանաց առ քաղաքաց հրամանացն պարսկաստանեայ: 2. Եզր. 4. 9. և 17: որ 1. Եզր. 2. 16. և 17. կոչի Սամեղիոս: և ի 20. և ի 30. համարն * Սամեղ:

Սամսոն: || տե՛ս Սամփսոն:

Սամփսոն: ըստ Եբրայեցւոց գրի՝ Սամրոն: || պահպանութիւն. կամ անդ ամենայն. կամ սատանայի. կամ փշոց նորա: Էր անուն որդւոյ Իսաքարայ: 1. Մնաց. 7. 1: որ Թուոց 26. 24. գրի ի մէջ՝ Ասեման: իսկ Ծննդ. 46. 13. Զամամ:

Սամրոն: || տե՛ս Սեմերոն:

Սամփսոն. կամ Սամսոն. ի: || արեգական նորա. կամ անուանն փոխարինութեան. կամ անուան նշխարի. կամ անդ նշխարաց: Էր անուն որդւոյ Մանուէի ի ցեղէն Դանայ, որ եհար զայլազգիս, և դատեաց զԻսրայէլ ամս քսան: Դատաւ. 13. 24: Եբր. 11. 32:

Սամոթ: || անուանեալք. կամ ամբարշտութիւնք. կամ կործանումն: Էր անուն միոյ ի զօրավարացն Դաւթի: 1. Մնաց. 11. 27: որ 2. Թագ. 23. 25. կոչի Սամմա:

Սամոթրակէ: || սա կղզի մի է ի յունական ծովն, առընթեր Թրակիոյ, ուստի գտանի աւազ խիստ. կամ աւազուտ և կարմ: Էր անուն կղզւոյ, որ է ի ծովուն յունաց մերձ ի Թրակիոյ ընդ հիւսիսականան կողմն Լիմնոս կղզւոյն Եգէական ծովուն. որոյ և քաղաքն կոչի Սամոթրակէ. և զայս անուն էառ ի սամոսեաց և ի Թրակացւոց, որք ածեալ բնակեցին անդ. զի յառաջագոյն անուն նորա էր Դարդանիա. իսկ այժմ կոչի Սամանդրաքի: Գործ. 16. 11:

Սամոն: || տե՛ս Սամսոն:

Սայրա: || տե՛ս Սարիա:

Սայիր: || տե՛ս Սաիր:

Սան. այ: || տե՛ս Բեթսան:

Սանաբալատ. ատայ. կամ ատոյ: || թշնամի ի ծածուկ. և կամ երբայեցիցն և սամարացւոց, թշնամի ի ծածուկ: Էր անուն իշխանի, կամ նախարարի սամարացւոց: 3. Եզր. 2. 19: և 4. 1: և 6. 14:

Սանայեր: || տե՛ս Սանիր:

Սանասար: || տե՛ս Սենեա:

Սանասարուն: || տե՛ս Սենեաղքեր:

Սանեկան: || ժանեաց գանձ. կամ նշխարի գանձ. կամ փոփոխութիւն անձկութեան. կամ թշնամի անձկութեան: * Էր անուն որդւոյ յեքոնիայ՝ որդւոյ յովակիմայ: 1. Մնաց. 3. 18:

Սանիր. այ: || փոփոխութիւն ծրագի: Էր անուն լերին: Երգ. 4. 8: որ և կոչի Հերմոն. և քաղաք Հերմոն. և ահերմոն. և սանիոր: * 2. Օրին. 3. 9: որ Եզեկ. 27. 5. գրի ի մէջ Սանայեր. իսկ ըստ յունաց Սանեիր: տե՛ս և Հերմոն:

Սանիոր: || տե՛ս ի վերոյ Սանիր:

Սանսանա: || աստ. կամ բարութեան. կամ մորենի մորենւոյ: և կամ աստղերեն, և եբրայեցերէն՝ մորենի թշնամեաց: Էր անուն քաղաքի ցեղին յուդայ. որ յետոյ տուաւ ցեղին շմաւոնի: Յես. 15. 31: որ 19. 5. կոչի Ասերսուսիմ:

Սաոլն. և երբեմն. ամենեքեան: ըստ յունաց գրի՝ Սաոն երկնեմոնեմեգ: || խաղաղութեան, զոր հայոց ժամանակն: Այսպէս կոչեաց զԵ դիպաբանն առաջ եղանակացւոյ ի ձեռն մարգարէին, ապառնալով նմա զկործանումն եգիպտոսի: Երեմ. 46. 17:

Սապփիր: || տե՛ս Ասաֆ:

Սառա. կամ Սառայ. այի: || իշխանուհի. կամ տիկին. կամ իշխան: Էր անուն կնոջն Աբրահամու. և զայս անուն եդ նմա Տր, և փոխեաց զառաջին անուն նր, որ էր Սարայ: Քանզի Սարայ՝ միրիհնաստաւ ի, յ Թարգմանի տիրուհի իմ. իսկ Սառա, կամ Սարրա՝ առանց միրմնատառին, կամ ի Թարգմանի տիրուհի. որով ցուցանի թէ նա եղիցի մայր ոչ միոյ ազգի և եթ, այլ բազմութեան ազգաց, և թագաւորաց: Ծննդ. 17. 15: և 20. 16: Եբր. 11. 11: Դարձեալ Սառայէ անուն դստեր երփիեմի որդւոյ յոփակիայ, որ շինեաց զքեթորոն ներքին, և զվերին: 1. Մնաց. 7. 24: Դարձեալ է անուն դստեր հռագուէլեայ: Տոբ. 3. 7: և 6. 15:

Սառաանիս: || 3. Եզր. 10. 12. և 13: Այսր բառս ոչ երևի յԵբր Թարգմանութեան:

Սառաքիէլ. այ: || արքայածունք. կամ իշխանիչք. կամ գանձք. կամ փուշք: Էր անուն տեղւոյ, որ էր յերկրին մովաբու յարևմտից կողմանն է մերձ ի յորդանան. սա եղև բնակութիւն երկրորդ բանակետղ որդւոցն Իսր: Յես. 2. 1: և 3. 1: որ Թուոց 25. 1. * գրի՝ Սատտիմ: իսկ Միք. 6. 5. * գրի մեխանեաց: և ըստ ոմանց է նոյն՝ որ Յովելեայ. 3. 18. գրի՝ ձոր մեխանեաց:

Սառաքէլ: || տե՛ս ի վերոյ Սատիմ:

Սար ակեղաքոնաց: || տե՛ս Ակեղաքիմ:

Սար մեծ: || Յովբել. 3. 14: Այսպէս կոչին լերինքն երփին. այսինքն ի Թարգմանութեանն Հին ասին տաղք մեծ. քանզի ասի թէ են բազում լերինք, որք երկին գատառանձնա ազազի մի զինի միոյ աշխարհագիրաց բաժանեալ զհին բաժանեալն ոմանց ի հաբեսաստանէ:

Սար ծովուն աղւոյ: || Յես. 15. 1: և 18. 19: Այսպէս կոչին երկու ծայրքն, զի հարա

Հայքն․ և հիւսիսային եզերքն մնացեալ ծովուն․ քանզի իբրև գաւառ լերինն ձևացեալ սահմանեն զերկիր ցեղին յուդայ յարևելից կողմանէ։

Սարա։ || ակկին․ կմ՛ երգ։ Է անուն դստեր Ասերայ։ Ծննդ․ 46․ 17։ Թուոց․ 26․ 46։ 1․ Մնաց․ 7․ 30։ տե՛ս և Սարայ։

Սարասա․ այ։ || բոր․ կմ՛ քոս։ Է անուն քաղաքի՛ որ էր ցեղին յուդայ ՚ի դաշտավայրս, և առՃաւ ցեղին դանայ։ Յեսու․ 15․ 33։ Դատ․ 13․ 2։ 2․ Մնաց․ 11․ 10։

Սարաբաքայ։ ըստ Հին գրի՛ Սարբակա։ || տէր ունայն․ կմ՛ իշխան Թափուր։ Է անուն որդւոյ Համանայ։ Եսթ․ 9․ 8։

Սարաբիա։ || զօրացեալ ՚ի տէր․ կմ՛ սաղմոսող առ տէր։ Է անուն միոյ յիշխանաց քահանայից։ 2․ Եզր․ 8․ 24։ որ 1․ Եզր․ 8․ 55․ գրի ՚ի մէջ Սեբիան։ Դարձեալ * է անուն ուրումն ղևտացւոյ․ 3․ Եզր․ 10․ 12։ և 12․ 24։ Դարձ՛ Սարաբիա յուդա․ 3․ Եզր․ 12․ 8․ ոչ է մի անուն, այլ երկու․ զի գրելի է միջակէտիւ Սարաբիա․ յուդա։ Որք են անուանք երկուց ղևտացւոց։

Սարագօն։ ըստ յունաց գրի՛ Արագօն։ || Թմբութի․ կմ՛ գողութն․ կմ՛ խլութն․ կամ աէրութի․ իսկ յունարէն՝ բաղխումն։ Է անուն միոյ ՚ի տեղեաց, կմ՛ ՚ի կղզեաց, առ որս հռովմայեցիք գրեցին զթուղթ։ 1․ Մակ․ 15․ 23։ Ոմանք ասեն՝ թէ սա է քաղաք ՚ի Կրետէ կղզին՝ շինեալ ՚ի բարձր տեղւոջ, և մն այսօրիկ յունարէն կոչեցաւ Անովպօլիս, որ բարձր, կմ՛ վերին քաղաք։

Սարաթացիք։ || բորոտք․ կմ՛ քսոտք։ Է անուն բնակչաց քաղաքին Սարասայ, որ է ՚ի վիճակի ցեղին դանայ։ 1․ Մնաց․ 2․ 53։ որք և 4․ 2․ կոչին ծնունդք սարաթիայ, որ ասարաթացիք, կմ՛ սարասացիք։

Սարաթի։ || տե՛ս ՚ի վեր Սարաթացիք։

Սարախա։ || իշխան տն․ կմ՛ երգ տն։ Է անուն որդւոյ Թանաթեմայ։ 4․ Թագ․ 25․ 23։ որ Երեմ․ 40․ 8․ գրի ՚ի մէջ Սարեմ։

Սարախտա․ || տե՛ս Սարիա։

Սարայ․ ի։ || ակկին իմ․ կմ՛ իշխան իմ։ Է անուն կնոջն աբրահամու․ և այս էր առաջին անուն նր, բայց յետոյ կոչեցաւ զնա տր Սառա․ կմ՛ Սառրա։ Ծննդ․ 11․ 29։ որ 16․ 1։ և 17․ 15․ գրի ՚ի մէջ Սարա։ տե՛ս և զՍառա։

Սարայի։ || տե՛ս Սարեայ։

Սարայիա։ || իշխան տն․ կմ՛ երգ տն։ Է անուն որդւոյ կենեզայ․ 1․ Մնաց․ 4․ 13։ որ ՚ի 14․ համարն գրի ՚ի մէջ Սարիա։ Դարձ՛ է անուն ուրումն քահանայի։ 3․ Եզր․ 12։ 1։ որ 10․ 2․ գրի ՚ի մէջ Սարերա։ Դարձ՛ Սարայիա․ 1․ Մնաց․ 8․ 26․ ուր ըստ Հին գրի՛ Սասարիա․ է անուն որդւոյ երոմայ, որ էր մի յիշխանաց տոհմից ցեղին բենիամենի։

Սարասադադէ։ || տէր ամենակալ․ կմ՛ իշխան հզօր։ * Է անուն հօր սամամիէլեայ։ Յուդիթ․ 8․ 1։ Եւ սա սակի որդի իէլի՛ միջնորդութե հաՃապայուցն յուդիթայ յառաջացեալ ՚ի շմաւոնէ որդւոյ Իլի, ոչ երևի Յուդիթ․ 9․ 2։

Սարասար։ || գանձապետ․ կմ՛ մատակարար։ Է անուն որդւոյ սենեքերիմայ արքայի ասորեստանեայց․ 4․ Թագ․ 19․ 37։ Եսայ․ 37․ 38։ Տօբ․ 1․ 24։ Դարձ՛ է անուն միոյ յիշխանացն գաբելի արքայի պարսից։ Զաքար․ 7․ 2։ Դարձ՛ * Սարասար է անուն երկուց զօրավարաց նաբուգոդոնոսորայ արքայի բաբելացւոց։ Երեմ․ 39․ 3։

Սարարիա։ ըստ Հին գրի՛ Սարաբիա։ || զօրացեալ ՚ի տր։ Է անուն ուրումն ղևտացւոյ։ 3․ Եզր․ 8․ 7։ որ 1․ Եզր․ 9․ 48․ գրի ՚ի մէջ Աորաբիա։

Սարաֆ։ || կիզանող․ կմ՛ հրացեալ։ * Է անուն առնմի որդւոցն սելովմայ՝ որդւոյ յուդայ։ 1․ Մնաց․ 4․ 22։

Սարափթացի։ || ըստ Հին գրի՛ Գարաբեթացի։ Իսկ ըստ ոմանց՝ Արբաթացի․ որ թարգմանի՛ ՚ի դաշտավայրաց։ Այսպէս կոչեցաւ աբիէլ զօրավար դաւթի․ զի էր ՚ի միոյ ՚ի քաղաքացն դաշտավայրաց։ 1․ Մնաց․ 11․ 32։ որ 2․ Թագ․ 23․ 31․ գրի թարգմանաբար՝ ՚ի դաշտավայրաց։

Սարգարիմ։ ըստ Հին գրի՛ Սակարիմ․ իսկ ը քաղդէացւոց՝ Սեգարարիմ։ || գրաւք։ Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ։ Յեսու․ 15․ 36։ որ 1․ Թագ․ 17․ 52․ * գրի դրունք, որ է թարգմանութի բառիս Սագարիմ, կմ՛ Սաարիմ։ Իբր սա մերձ ՚ի տեղին, ուր դաւիթ եհար զգողիաթ։ Բայց աստ գրի ՚ի մէջ զճանապարհն մինչև ցդրունս գեթայ, և ակկարոնի, փոխանակ գրելոյ՝ զճանապարհ դրանց (որ սաարիմայ,) մինչև ցգէթ, և մինչև ցակկարոն։

Սարգանա։ ըստ յունաց գրի՛ Ասարգանա։ || խորհուրդ, կմ՛ համար դատաստանի։ Է անուն ուրումն ղևտացւոյ։ 3․ Եզր․ 8․ 4։ Սա երևի նոյն, որ 1․ Եզր․ 9․ 44․ կոչի Նաբադիա։

Սարգիթ։ || տե՛ս Սարիդ։

Սարգիկայ։ ըստ յունաց գրի՛ Սարդիս։ || իշխան, կմ՛ երգ ցնծութե․ կմ՛ մնացորդ․ իսկ ասորերէն՝ սան․ կմ՛ այս։ Է անուն քաղաքի, որ է ՚ի գաւառին լիւդիայ ՚ի փոքուն ասիայ առ ամոլեայ լերամբ։ Յայտ․ 1․ 11։ Սա ՚ի հնումն կոչէր Տարմա․ և Հիդէ․ իսկ այժմ կոչի՛ Սարդիս․ որոյ բնակիչքն կոչին սարդիկեցիք։ Յայտ․ 3․ 1․ և ՚ի 4․ համարն՝ սարդիանացիք։

Սարդիկեցիք։ || տե՛ս ՚ի վեր Սարդիկայ։

Սարդիանացիք։ || տե՛ս Սարդիկայ։

Սարեայ․ կմ՛ Սարեասա․ եայ։ || իշխան տն․ կմ՛ երգ տն։ * Է անուն քահանայապետակի հրէից՝ որդւոյ ազարիայ, զոր ապան նաբուգոդոնոսոր արքայ բաբելացւոց ՚ի դեբղաթայ։ 1․ Մնաց․ 6․ 14։ Երեմ․ 52․ 24։ որ 4․ Թագ․ 25․ 18․ գրի ՚ի մէջ Սարայի։ Դարձ՛ * է անուն որդւոյ եզրիէլի։ Երեմ․ 36․ 26։ Դարձ՛ * է անուն որդւոյ ներեայ՝ և եղբօր բարուքայ․ Երեմ․ 51․ 59։ տե՛ս և Սարուհա։

Սարեբիա · այ : || զօրացեալ 'ի Տէր · կամ սաղ մոսօղ առ Տէր : Է անուն ուրումն ղեւտաց ւոյ : 3· Եզր· 9· 4:

Սարեդ · կամ Սերեդ · այ : || բարձումն աէ_ րութեան · և կամ ասորերէն՝ սան · կամ կալթ_ առյ : Է անուն որդւոյ զաբուղոնի : Ծնն· 46· 14: Թուոց 26· 26:

Սարեմ : || տե՛ս Սարոսա :

Սարեմօթ : ըստ Եբր կից գրի՝ Սաերեմօթ : || գա հէթ մահու · կամ քննութիւն մահու : Է անուն տեղւոյ, որ էր առ պարսպօքն Երուս. և կոչեցաւ այսպէս, զի անդ մեռծ էին տե ղեօք · ուր սպանանէին զմահապարտս, և թա ղէին · Երեմ· 31· 40: Սա ըստ ոմանց է նոյն, որ յետոյ կոչեցաւ գողգոթա :

Սարերա : || տե՛ս Սարայիա :

Սարեփի · փի : || կեղեւ · կամ հրապուրիչ : * Է անուն հօր մեղքիայ · 3· Եզր· 3· 30:

Սարեփթա : || Նենգութիւն բերանոյ · կամ բովք : Է անուն քաղաքի, որ էր 'ի միջոցի ցեղին ասերայ առ ծովեզերբն փիւնիկ եցւոց մերձ 'ի գետն աղատ 'ի մէջ տիւրոսի՝ և սիդոնի և կոչի սարեփթա սիդոնացւոց : 3· Թագ· 17· 9: Ղուկ· 4· 26: որ Աբդի· 20· † գրի՝ Սարփաթ : Իսկ ըստ ոմանց Սա_ րեփթա :

Սարէաս : || Իշխան Տեառն · կամ երգ Տեառն : Է ա_ նուն միոյ յիշխանաց եկելոց 'ի գերութենէ ընդ զօրաբաբելի : 2· Եզր· 2· 2 : որ 1· Եզր· 5· 8· գրի 'ի մէջ՝ Զարեհ · իսկ ըստ Եբր կից՝ Զարեա : Եւ 3· Եզր· 7· 7· փոխանակ գրելոյ Սարէաս, կամ Զարեա, գրի 'ի մէջ՝ Ազարեանց :

Սարթ : || անձկութիւն · կամ նեղիս · կամ կապ մութիւն · կամ ձև : * Է անուն քաղաքի ցե ղին ռուբենի : Յեսու· 13· 19: Եւ երևի նոյն, որ յետոյ կոչեցաւ Ղուիթ : Եսայ· 15· 5: տե՛ս և Սեգոր :

Սարիա · այ : || գուան Տեառն · կամ հանգստութիւն, կամ հեր Տեառն : Է անուն որդւոյ եսաելի : 1· Մնաց· 9· 44: որ 8· 38· գրի 'ի մէջ՝ Սարա_ իաս : Դրձլ * է անուն որդւոյ սամեղի : 1· Մնաց· 4· 35: Դրձլ * է անուն որդւոյ եզեքիայ : 3· Եզր· 11· 11: որ 1· Մնաց· 9· 11· կոչի՝ Ազարիաս : տե՛ս և Սարայիա :

Սարիաս : || տե՛ս Կերաս :

Սարիդ · այ : || իշխանք ձեռան · կամ երգ ձե_ ռին · կամ մնացորդ : Է անուն քաղաքի, որ էր առ սահմանօք երկրի ցեղին զա_ բուղոնի է արեւմտից առ հեղեղատաւն կիսոնի 'ի մէջ ծովուն մեծի, և քասաղովթ թաթովրայ : Յեսու· 19· 12: Սա երևի նոյն, որ 'ի 10· համարի գրի 'ի մէջ՝ Սարդիթ :

Սարիթ : ըստ Եբր կից գրի Սարիեթ · իսկ ըստ յունաց՝ Քարիթ : || գրօշեալ · կամ աղա_ տութիւն : Է անուն տեղւոյ, կամ քաղաքի, որ էր յերկրի ցեղին յուդայ : 1· Թագ· 22· 5:

Սարիսայ : ըստ այլոց գրի՝ Սալիսա : || եր րեակ · կամ իշխան : Է անուն տեղւոյ · զոր ոմանք կարծեն լինել 'ի միջոցի ցեղին եփ րեմի · և ոմանք նոյն ընդ քաղաքին, որ կո չի Սեգաղիս : 1· Թագ· 9· 4: Բայց առա_ ւել հաւանականն երևի ասել՝ թէ առա ջա րէմս երկիր, կամ լեառն սամիրայ, խմա_ նի երկիր, կամ լեառն քաղաքին սամուէլեայ, որ է հռամա · կամ ռամաթա, ուր էր տունն սամուէլեայ : Ուստի եկեալ սաւուղայ ընդ սպասաւորացն խնդրել զէշս հօր իւրոյ · ան ցին ընդ երկիրն սալիսայ, որ եկեմայ : Եւ անտի անցեալ ընդ սահմանս երկիրն յե մինացւոց · որ բենիամինի, յերիս աւուրս հասին 'ի սիփ · ուր էր մարգարէն սա_ մուէլ : Իսկ յասելն՝ և անցին ընդ լեառն եփրեմի, խմանին լերինքն, որք ձգէին յերկ րէ ցեղին եփրեմի մինչև յերկիր ցեղին բե նիամինի : տե՛ս և Ռամա :

Սարէրա · այ : || Իշխան · կամ երգ Տեառն : * Է անուն քաղաքի ցեղին եփրեմի, ուստի էր յերոբովամ արքայ Իղի : 3· Թագ· 11· 26: տե՛ս և Թերսա :

Սարփփա : || տե՛ս Ասուփա :

Սարու : ըստ Եբր կից գրի՝ Սարուխա : || գնչանա կութիւն տե՛ս 'ի Սարուճիա : Է անուն որդ ւոյ սեղեմեայ որդւոյ ամանիայ : Երեմ· 37· 12:

Սարուճա · այ : || բարա · կամ պինդակ : Է ա_ նուն մօր յերոբովամայ արքայի Իղի : 3· Թագ· 11· 26: Դրձլ է անուն որդւոյ ա_ ղարիայ, և հօր եզրայ : 2· Եզր· 7· 1: որ 1· Մնաց· 6· 14· կոչի Սարեայ : Իսկ 1· Եզր· 8· 1· կոչի՝ Ազարիա :

Սարուճիա · կամ Սարուհեա · կամ Շարուհեա · իայ · կամ եայ : || պատառիչ, կամ անձկութիւն, կամ սահղձուեալ Տէր : Է անուն դստեր յեսսեայ, և քեռ դաւթի, և մօր յովաբայ, և աբեսսայ, և ասայելի : 2· Թագ· 2· 18: 1· Մնաց· 2· 16: և 11· 6: և 27· 24:

Սարուհեա : || տե՛ս 'ի վերը Սարուճիա :

Սարսար : || տե՛ս Մաղար :

Սարսեքիմ : || հանդերձապետ · կամ վերակա ցու օծանելեաց : Է անուն միոյ յիշխա_ նաց զօրաց նաբուգոդոնոսորայ արքայի բա բելացւոց · Երեմ· 39· 3:

Սարտոն : || տե՛ս Եսրոմէլ :

Սարրա : || տե՛ս Սառա :

Սարփաթ : || տե՛ս Սարեփթա :

Սարքայոնա · այ : ըստ յունաց գրի՝ Սարքա ռոնայ : || վանկաւ նոր · կամ գին, կամ վարձք · կամ արքայութիւն նոր : Է անուն տեղւոյ, որ էր առ սահմանօք երկրի ցեղին յուդայ 'ի մէջ ակկարոնի և ազովտայ · 'ի թիկանց ակկարոնի ընդ հիւսիսի · և եղև ցեղին դա նայ : Յեսու· 15· 11:

Սարօթ · այ : || հարթութեան · կամ երգք : * Է անուն միոյ յիշխանաց տոհմիցն նաւթա նեթոփացւոց : 1· Եզր· 5· 34:

Սարօն · այ : || հարթութիւն · կամ դաշտ · կամ երգ նոր · կամ ըստ ոմանց՝ զգաւ : Է անուն դաշտաց, որ էր յերկրի ցեղին գադայ յարեւելից յորդանանու : 1· Մնաց· 5· 16: Սա երևի նոյն, որ Յեսու· 13· 27· * կոչի Ե_ մեկ : Դրձլ Սարօն · Եսայ· 33· 9· է անուն դաշտաց, որ էր մերձ 'ի կիւսարիա, և 'ի յաղագս 'ի սահմանս ցեղին եփրեմի և գա

նայ, յորում էին գօշաք ընդարձակք, և պարարտք, և արօտք անասնոց. ուր առեն բաղուածք: Եւ մի պաշտօնէից յածեալ. 1. Մնաց. 27. 29. որք էին ի հովիտն, խնամէր՝ որք էին ի Սարոն: տե՛ս և Սարոնա:

Սարոնա. այ: || տե՛ս զնշանակութիւն ի վեր: Է անուն արքայանիստ քաղաքի քանանացւոց, որ էր ի դաշտավայրն Սարոնայ ի մէջ լերինն մերձ ի Լիւդդիա. և միջնակէտ ցեղին եփրեմի: Գործ. 9. 35: որ Յես. 12. 18. կոչի Սարոն:

Սաւա: || տե՛ս Շաւա:

Սաւուղ. այ: || հայցեալ. կամ փոխ առեալ. կամ խորխորատ. կամ գերեզման. և կամ ըստ ոմանց՝ չարաչար ի կիրառող: Է անուն արքայի եդովմայ, որ էր ի քաղաքէն Ռովովթայ: Ծննդ. 36. 37: 1. Մնաց. 1. 48: Դ՛րձ՛ է անուն որդւոյ շմաւոնի որդւոյ յակոբայ, և կոչի որդի քանանացւոյն. զի էր ի մօրէ քանանացւոյ: Ծնն. 46. 10: 1. Մնաց. 4. 24: որ Թուոց 26. 13. գրի ի մէջ Սաւուղ: Դ՛րձ՛ է անուն որդւոյ կիսեայ՝ առաջնոյ թագաւորի Իսրայէլի, որ վն անհնազանդութեան ընկեցաւ յերեսացն այ, և զրկեցաւ ի թագաւորութենէ: 1. Թագ. 9. 2: և 13. 1: որ 1. Մակ. 4. 30. գրի ի մէջ ի սխալ մանէ գրչաց Շաւուղ, փոխանակ գրելոյ շաւուղի. կամ սաւուղի: Դ՛րձ՛ է անուն որդւոյ ուրիէլի: 1. Մնաց. 6. 24: Դ՛րձ՛ է առաջին անուն սրբոյն Պօղոսի առաքելոյն: Գործ. 7. 57: և 9. 4: տե՛ս և Սաւղոմեթ:

Սափ. այ: || կոնք. կամ սպառեալ. կամ բաժակ. կամ ոտանս. կամ վերջ. կամ աւարտ. կամ պրտուղ. կամ լիճ: * Է անուն հօր եղիափայ շահապի արքայի սողոմոնի. 3. Թագ. 4. 6:

Սափատայ. այ: || դատաւոր. կամ դատող: * Է անուն երկրորդի քեռ մաքայեայ որդւոյ մանասէի: 1. Մնաց. 7. 15:

Սափաթայ բեթմաքէկ: || տե՛ս Բեթմաքէկ:

Սափան. այ. կամ եայ: || ոզնի. կամ նապաստակ. կամ ծածկող. կամ գաղտնիք. կամ շըլթունք. կամ երդ. կամ բեկումն նց: Է անուն որդւոյ եսելիայ դպրապետի արքայի յովսիայ. 4. Թագ. 22. 3. և 12: 2. Մնաց. 34. 8: Դ՛րձ՛ է անուն հօր աքիկամայ՝ հօր գոդողեայ: 4. Թագ. 22. 12: Երեմ. 40. 5: որ 26. 24. գրի ի մէջ Սափանեայ: և 43. 6. Սափանայ: Դ՛րձ՛ է անուն հօր եզոնեայ: Երեմ. 29. 3: Դ՛րձ՛ է անուն հօր գամարեայ դպրապետի: Երեմ. 36. 10. և 11: Դ՛րձ՛ է անուն միոյ յիշխանաց որդւոցն գադայ: 1. Մնաց. 5. 12: Դ՛րձ՛ Սափան. Թուոց 26. 39. ուր ըստ յունաց և ըստ Հկց՝ գրի Սուփան, է անուն որդւոյ բենիամենի:

Սափանեայ. եայ. կամ եայ: || ոզնի տն. կամ գաղտնիք տն: * Է անուն որդւոյ թաաթեայ. 1. Մնաց. 6. 36: Դ՛րձ՛ է անուն հօր յեզոնեայ: Եզեկ. 8. 11: տե՛ս և Սափան:

Սափատ. այ: || դատաւոր. կամ դատող: Է անուն միոյ ի լրտեսացն: Թուոց 13. 6: Դ՛րձ՛ է անուն հօր եղիսեէի մարգարէին: 3. Թագ. 19. 16. Դ՛րձ՛ է անուն որդւոյ սամայեայ: 1. Մնաց. 3. 22: Դ՛րձ՛ Սափատ. 1. Եզր. 5. 34. ուր ըստ Հկց գրի Սափաթայ. է անուն միոյ յիշխանաց տոհմիցն նաթանիմայեցւոց: տե՛ս և Սափատիա. և Սափատն:

Սափատեա: || դատող տր. կամ դատաստան տն: Է անուն որդւոյ մակքեայ իշխանի ցեղին շմաւոնի: 1. Մնաց. 27. 16:

Սափատիա. կամ Սափատիաս. այ: || դատող տր. կամ դատաստան տն: Է անուն որդւոյ դաւթի յաբիտալեայ կնոջէ իւրմէ: 2. Թագ. 3. 4: 1. Մնաց. 3. 3: Դ՛րձ՛ է անուն որդւոյ ռագուէլի: 1. Մնաց. 9. 8: Դ՛րձ՛ է անուն միոյ յիշխանացն դաւթի. 1. Մնաց. 12. 5: Դ՛րձ՛ է անուն որդւոյ յովսափատայ արքայի յուդայ: 2. Մնաց. 21. 2: Դ՛րձ՛ է անուն միոյ յիշխանաց եկելոց ի գերութենէ ընդ զօրաբաբելի, և ընդ եզրի: 1. Եզր. 5. 9: և 8. 37: 2. Եզր. 8. 8: որ 2. 4. գրի ի մէջ Սափատայ. Դ՛րձեալ՝ է անուն միոյ յիշխանաց տոհմիցն նաթանիմայեցւոց: 2. Եզր. 2. 57: որ 1. Եզր. 5. 33. գրի ի մէջ Սափիա. իսկ ըստ Հկց՝ Սափատի. Դ՛րձ՛ է անուն հօր ամարիայ յորդւոցն յուդայ: 3. Եզր. 11. 4: Դ՛րձ՛ է անուն որդւոյ մաաթանայ: Երեմ. 38. 1:

Սափարաթ: || հաշուող. կամ պատմող. կամ գպիր: * Է անուն միոյ յիշխանաց տոհմիցն նաթանիմայեցւոց. 3. Եզր. 7. 57: որ 2. Եզր. 2. 55. գրի ի մէջ Ասափերաթ: և 1. Եզր. 5. 33. Սափփիրաթ:

Սափեք: || ըստ եբրայեցւոց գրի՝ Սեսաոր թարգմանի վէց: Է անուն որդւոյ սամայեայ: 1. Մնաց. 3. 22:

Սափիայ: ըստ Հկց գրի՝ Սաբէ. այ: || այ ծեամն. կամ գեղեցիկ. կամ գերաղանց: Է անուն միոյ յիշխանաց տոհմից որդւոցն ծառայից սողոմոնի. 1. Եզր. 5. 34: տե՛ս և Սափատիա:

Սափիմ: || մօրուք. կամ շրթունք նց. կամ եզր. կամ բեկումն նց: * Է անուն միոյ յիշխանաց տոհմից ցեղին բենիամենի: 1. Մնաց. 7. 12:

Սափիր: || զնշանակութիւն տե՛ս ի Սափիրայ: * Է անուն քաղաքի. որ էր ի միջնակէ ցեղին յուդայ ի լեռնակողմն: Յես. 15. 48:

Սափիրա. այ. աւ: || պատմող. կամ թուող. կամ գպիր. կամ դրբանաւուն. և կամ սափիրէն՝ գեղեցիկ: Է անուն կնոջ անանիայ, որ խաբեաց ի գնոց գեղջն, և եղև յանկարծամահ. Գործ. 5. 1. և 10:

Սափոն. կամ Սափոն. այ: || հիւսիս. կամ թաքուցեալ. կամ դէտ. Է անուն որդւոյ գադայ. Ծննդ. 46. 16: Թուոց 26. 15: Դ՛րձ՛ է անուն քաղաքի ցեղին գադայ մերձ ի յորդանան. Յես. 13. 27:

Սափուա: || տե՛ս Ափուա:

Սափփիռաթ: || տե՛ս Սափարաթ:

Սափոն: || տե՛ս Սափուն:

Սաքար: || վարձու. կամ վարձ. կամ գին. կամ

տրութիւն: Է անուն չորրորդի որդւոյ Աբեդոմայ. 1. Մնաց. 26. 4:

Սաքքովթ, և Բանովթ: ըստ ոմանց գրի՝ Սաքքովթ բանովթ: || Խորանք աղջկանց: Է անուն կռոց, զոր պաշտէին արք Բաբելոնի բնակեալք 'ի Սամարիայ. 4. Թագ. 17. 30:

Սաքքոն. այ: || տե՛ս Սոքով:

Սաօն. այ: || Խռովութիւն. կամ աղմուկ: Սա ըստ մեկնչաց ոչ է յատուկ անուն, այլ ասելն՝ որդիք սաօնայ, է ասել՝ որդիք խռովութեան: Այսպէս կոչեցան իշխանքն մովաբու վն յարուցանելոյ նց զխռովութիւն 'ի մէջ բնակչացն մովաբու, և քաղդէացւոց, և 'ի մէջ իւրեանց: Երեմ. 48. 45:

Սե

Սեբայ: || տե՛ս Սոբայ:

Սեբամա: || տե՛ս Սաբեմա:

Սեբանտատան: || տե՛ս Եղբակատան:

Սեբանիա: || դարձուցիչ. կամ գերիչ Տր: Է անուն ուրումն ղեւտացւոյ: 3. Եզր. 10. 10:

Սեբաստեան: || է բառ յունական, և ծանցական եղեալ 'ի բառէն՝ սեբաստոս, որ թարգմանի՝ օգոստափառ. կամ վեհափառ. կամ կայսերական: Որոյ ասելն սեբաստեան գունդ, է ասել՝ կայսերական գունդ: Այսպէս կոչեցաւ թիկնապահ գունդքն զօրաց կայսեր 'ի պատիւ կայսերն. Գործ. 27. 1:

Սեբեգոն. ի. կամ այ: || արձանացեալ անօրէնութի. կամ այսուց մեղաց. և կամ ասորերէն՝ ներկեալ: * Է անուն սեիրայ քոռեցւոյ: Ծննդ. 36. 20. և 24: 1. Մնաց. 1. 38. և 40:

Սեբեթագա: || պտտումն հարուածոց. և կամ ասորերէն և եբրայեցերէն՝ ծերութե հարուածոյ: Է անուն որդւոյ քուշայ՝ որդւոյ քամայ: 1. Մնաց. 1. 9: որ Ծննդ. 10. 7. գրի 'ի մէջ՝ Սաբաքաթայ:

Սեբեմա: || տե՛ս Սաբեմա:

Սեբեր: || խորտակումն. կամ յոյս. կամ ցորեան: Է անուն որդւոյ քաղեբայ 'ի մոաքայ հարճէ իւրմէ. 1. Մնաց. 2. 48:

Սեբիա: || այծեամն. կամ գեղեցիկ. կամ պատուական. և կամ ասորերէն՝ կամաւոր: Է անուն որդւոյ Սաարիմայ 'ի յադոսայէ կնոջէ իւրմէ: 1. Մնաց. 8. 9: Դ՟րձ՟ Սեբիա. 1. Մնաց. 8. 10. ուր Ը Դիցգրի՝ Զաբիա. իսկ Ը յունաց՝ Սեքիա, է անուն այլոյ որդւոյ Սաարիմայ:

Սեբիան: || տե՛ս Սարաբիա:

Սեբիէլ: || տե՛ս Սուբայէլ:

Սեբոյիմ: || այծեամնիկք. կամ այծք. կամ գեղեցիկք. կամ պատուականք. կամ փքացեալք. և կամ ասորերէն՝ կամաւորք: Է անուն միոյ 'ի հնգից քաղաքացն երկրին սոդոմայեցւոց, որ ընդ այլոց երկեցն՝ ց ընդ սոդոմայ, Ը գոմորայ. և ընդ ադամայ կործանեցաւ երկնաւորեալ հրով և ծծմբով: Սա էր որ քայլանեկաւ քաղաք պենտապօլեայ՝ Ը հաւանականն յարևելից կողմանէ մեռեալ ծովուն. Ծննդ. 10. 19: 2. Օրէն. 29. 23: Ովս. 11. 8: Որոյ բնակիչքն կոչէին սեբոյիմացիք. Ծննդ. 14. 2:

Սեբոյիմացիք: || տե՛ս 'ի վեր Սեբոյիմ:

Սեգովր. կամ Սեգոր. այ: || փոքրիկ: Է անուն միոյ 'ի հնգից քաղաքացն երկրին սոդոմայեցւոց, որ վասն աղաչանացն ղովտայ ապրեցաւ 'ի կործանմանէ. և զի էր փոքր քան զայլս. վն այսորիկ կոչեցաւ 'ի ղովտայ սեգովր, և ասորերէն՝ զոորա. ց փոքրիկ. Ծննդ. 13. 10: և 19. 22. և 30: Էր առ քայլանեկեալ քաղաք չինեալ առ եզերբ մեռեալ ծովուն ընդ հարաւակողմն. և նախ կոչիւր Բաղակ. Ծննդ. 14. 2. և 8: Իսկ յերբայեցւոց կոչեցաւ Սաղիսա: Երեմ. 48. 34. ուր 'ի մեզ գրի՝ Սաղիմա:

Սեգուբ. այ. աւ: || զօրացուցեալ. կամ բարձրացուցեալ: Է անուն կրտսերոյ որդւոյ աքիելի բեթելացւոյ, որ ըստ անիծիցն յեսուայ մեռաւ, յորժամ հայրն նր կանգնեաց զդրունս երիքովայ. 3. Թագ. 16. 34: որ Յես. 6. 26. * գրի՝ զերծեալ: Դ՟րձ՟ է անուն որդւոյ եսրօմայ՝ և հօր յայիրայ: 1. Մնաց. 2. 21:

Սեգոր: || տե՛ս Սեգովր:

Սեդեկիա. կամ Սեդեկիաս. այ: || արդար Տն. կամ արդարութիւն Տն: Է անուն որդւոյ յովսիայ արքայի յուդայ. 2. Մնաց. 36. 11: Երեմ. 37. 1: որ 4. Թագ. 24. 17. կոչի՝ մաթթանիա: Դ՟րձ՟ է անուն ուրումն սուտ մարգարէի. որ վն չարութեն կոչի որդի քանանու. ոմք և մին 'ի ծերոց կոչեցաւ 'ի դանիէլէ որդի քանանու, և ոչ յուդայի: 3. Թագ. 22. 11: 2. Մնաց. 18. 10: Դ՟րձ՟ է անուն ուրումն քահանայի: 3. Եզր. 10. 1: Դ՟րձ՟ է անուն այլոյ ուրումն սուտ մարգարէի որդւոյ մաասայ: Երեմ. 29. 21. և 22: Դ՟րձ՟ է անուն որդւոյ անանիայ: Երեմ. 36. 12: Դ՟րձ՟ է անուն որդւոյ ասադայ՝ որդւոյ քեղկեայ. Բարուք. 1. 1:

Սեդիուր. այ: || ամենակարողի լոյս, կամ հուր: Է անուն հօր եղիսուրայ իշխանի ցեղին ռուբենի. Թուոց. 2. 10: որ 1. 5. գրի 'ի մէջ՝ Սադիուր:

Սեդոմայ: || տե՛ս Սովդոմ:

Սեդուխա: || տե՛ս Ռեդայիա:

Սեդրայինն: || տե՛ս Եդրայինն:

Սեդրաք. այ: || տանիք փափուկ. և կամ ասորերէն՝ առաքումն քո: Է անուն միոյ յերից ընկերացն դանիէլի. որք էին 'ի բաբելոն: Սա կոչի և անանիա: Դանիէ. 1. 7: Դ՟րձ՟ * է անուն քաղաքի, որ էր յանդապատին արամիայ, որ և այլով անուամբ կոչի յոմանց՝ Ադրաք. և Ադրա. և Ադրան. և Ադրաստոմ. որոյ և գաւառն կոչի երկիր սեդրաքայ. Զաքար. 9. 1: Իսկ այլք ասեն՝ թէ ասեն Սեդրաքէ անուն մայրաքաղաքի ասորին ասորւոց:

Սեթայ: || տե՛ս Սէթ:

Սեթեմոն: || տե՛ս Եսթեմով:

Սեթրի: || գաղտնի. կամ ծածուկ. կամ քանդիչ. կամ ապառէն իմ: Է անուն որդւոյ

ողջունելոյ՝ որդւոյ կահաթու ։ Ել. 6. 22։

Սելա ։ || կող. կամ կողացուածք. կամ խաղաղ ։ Է անուն քաղաքի ցեղին բենիամենի ։ Յես. 18. 28։

Սելեկով ։ ըստ այլոց գրի՝ Սելեկ ։ || սատակեր. կամ հնչիւն լեզուանողի ։ Է անուն միոյ 'ի զօրավարացն Դաւթի. 1. Մնաց. 11. 39։ որ 2. Թագ. 23. 37. * կոչի Եղիէ.

Սելեմ ։ || տե՛ս Սելովմ ։

Սելեմիա. իայ. կամ եայ ։ || խաղաղութիւն տն. կամ կատարելութիւն. կամ հատուցումն տն ։ Է անուն որդւոյ աբդիելի ։ Երեմ. 36. 26։ Դ̃րձ՝ է անուն հօր յովաքաղայ. Երեմ. 37. 3։ Դ̃րձ՝ է անուն որդւոյ անանիայ ։ Երեմ. 37. 12։ Դ̃րձ * է անուն առն յորդւոցն բանիի ։ 2. Եզր. 10. 39։ որ 1. Եզր. 9. 34. գրի Սեղեմիաս ։

Սելեւկեան ։ || տե՛ս Սելեւկիա ։

Սելեւկիա ։ || տե՛ս Սեղեւկիա ։

Սելեւկիացիք ։ || տե՛ս Սելեւկիա ։

Սելեւկոս. իայ ։ || առ ելեալ 'ի յունականն բառէն՝ սելաս, առաւօտաւանի՝ գլորելով. կամ ալէկոծել ։ Է անուն արքայի ասորւոց, որդւոյ անտիոքայ մեծի. Սա մականուանեալ կոչիւր յունարէն փիլոպատոր՝ զի հայրասէր. և սոտեր, զի փրկիչ ։ Որոյ կրտսեր եղբայր էր եպեփանէս անտիոքոս ։ Սա առաքեաց զհելիոդորոս յեւէմ կառն գանձսն տաճարին տն ։ 2. Մակ. 3. 3։ և 4. 7։ և 5. 18։ Ե՛ որդի սորա Դեմետր՝ կոչի սելեւկեան, կամ սելեւկեանց. 1. Մակ. 7. 1. 2. Մակ. 14. 1։ տե՛ս և Սելեւկիա ։

Սելէփ ։ || բարձրութիւն իմ. կամ ճանապարհ իմ. կամ կողով իմ ։ * Է անուն միոյ յիշխանաց ցեղին բենիամենի. 3. Եզր. 11. 8։

Սելէա ։ || երրեակ. կամ իշխան. կամ առաջնորդ ։ Է անուն որդւոյ եղամայ. 1. Մնաց. 7. 35։

Սելլա ։ || սատակեր. կամ խորտակումն. կամ խառն ձայնումն. կամ հնչիւն. և կամ ստորերեն՝ աղօթք ։ Է անուն երկրորդի կնոջ ղամեքայ. Ծննդ. 4. 19։

Սելլասար. այ ։ ըստ երբայեցւոց՝ և ըստ հինց գրի՝ Ելլասար ։ || կամելի իշխանի ։ Է անուն գաւառի, զորմէ ասի՝ թէ է այն, որ կոչի ասորինս ասորիք, որ և երեւեալ կոչեցաւ Ելլաս. և Պոնտոս. ուստի եկն արիովք արքայ ընդ այլոց երից թագաւորաց ։ Ծննդ. 14. 1. և 9։

Սելլեմ. այ ։ || խաղաղարար. կամ կատարեալ. կամ հատուցանօղ ։ Է անուն որդւոյ նեփթաղիմայ. Թուոց. 26. 49։ որ Ծննդ. 46. 24. գրի՝ Սիլլէմ. և 1. Մնաց. 7. 13։ Սեղղում ։

Սելլեն. այ ։ || տե՛ս Սաղում. և Յովակազ ։

Սելլում ։ ըստ հինց գրի՝ Սելլեա ։ || երրեակ. կամ իշխան. կամ առաջնորդ ։ Է անուն միոյ 'ի զօրավարացն Դաւթի. 2. Թագ. 23. 25։

Սելմոն. կամ Սեղմոն ։ || ստուերք. կամ պատկեր նր ։ Է անուն լերին, որ էր 'ի վիճակին ցեղին եփրեմի մերձ 'ի քաղաքն սիկեմ. Դատ. 9. 48։ որ Սաղմ. 67. 15. յոմանս օրինակս գրի 'ի մէջ՝ Սաղմոն ։

Սելմոնիա. այ ։ || ստուերք, կամ պատկեր նր ։ * Է անուն անեղւոյ, որ էր յազատածին արարածոյ. ուր եղեւ քսաներորդ վեցերորդ բանակետեղ որդւոցն իսրայէլի. Թուոց. 33. 29։

Սելով. այ ։ || լռածանօղ. կամ բնակացուցիչ. կամ խաղաղութի. կամ առատութի. և կամ առաքեալն՝ խաղաղարար. կամ խաղաղ ։ Է անուն քաղաքի, որ էր 'ի մէջ լերինն 'ի վիճակի ցեղին եփրեմի, ընդ հիւսիսակողմն բեթելայ, և ընդ արեւելակողմն ճանապարհին, որ հանէ 'ի բեթելայ 'ի սիկիմ, և ընդ հարաւակողմն գեղեկին յլեբովնայ. Յես. 18. 1։ Դատ. 18. 31։ 1. Թագ. 1. 3։ Սաղմ. 77. 60։ Սա գրի և Շելով. և Շելովմ ։ Երեմ. 7. 14։ և 26. 6։ Եւ ա՛յդ ընդարձակութ ժամանակ 'ի սմա եղեւ տապանակն, և խորանն տն, մինչ այսպիսի Դատ. 21. 2. կոչի Բեթէլ. զի է տուն տն ։ Աստ էր աքիա մարգարէն, մինչ այնպիսի կոչի սելոնացի. 3. Թագ. 11. 29։ և 14. 2։

Սելովմ. այ ։ || խաղաղարար. կամ կատարեալ. կամ հատուցանօղ ։ * Է անուն հօր մաասիայ. Երեմ. 35. 4։ Դ̃րձ՝ է անուն առն ողդանայ, որ էր կին մարգարէ. 4. Թագ. 22. 14։ որ 2. Մնաց. 34. 22. գրի 'ի մէջ՝ Սելեմ. իսկ ըստ յունաց՝ Սելլեմ ։

Սելում. այ ։ || խաղաղարար. կամ կատարեալ ։ Է անուն որդւոյ սադովկայ. 1. Մնաց. 6. 12։ 2. Եզր. 7. 2։ որ 1. Եզր. 8. 1. գրի 'ի մէջ՝ Սաղեմ ։

Սելքա. կամ Սեղքա. այ ։ || խառն, կամ կողով քոյ. կամ բարձրութիւն քո ։ Է անուն քաղաքի ովգայ արքայի բասանու. սա յետոյ եղեւ կիսոյ ցեղին մանասէի, և էր ընդ հարաւակողմն մերձ 'ի սահմանս ցեղին գադայ. 2. Օրին. 3. 10։ Յես. 12. 5։ և 13. 11։ որ 1. Մնաց. 5. 11. գրի 'ի մէջ՝ Սեղքէ ։ Դ̃րձ՝ Սելքա. 1. Մնաց. 11. 4։ ուր ըստ երբայեցւոց գրի՝ Սեքար, է անուն հօր ազգնոյ զօրավարի Դաւթի ։

Սելօմ. այ ։ || խաղաղարար. կամ կատարեալ. կամ հատուցանօղ ։ * Է անուն որդւոյ յուդայ՝ որդւոյ յակոբայ ։ Ծննդ. 38. 5։ 1. Մնաց. 2. 3։ Դ̃րձ * է անուն հօր ազիովրայ իշխանի ցեղին ասերայ. Թուոց. 34. 27։ Դ̃րձ՝ է անուն հօր անամայելի, և հօրեղբօր երեմիայ մարգարէի. Երեմ. 32. 7։ Դ̃րձ՝ Սելօմ. Երեմ. 36. 14. ուր ըստ ոմանց գրի՝ Սելեմիա, է անուն որդւոյ քուսայ ։

Սելօն ։ || խաղաղարար. կամ կատարեալ ։ * Է անուն որդւոյ մեսեղոմայ ։ 3. Եզր. 11. 7։ որ 1. Մնաց. 9. 7. * գրի Սաղօմ ։

Սեկունդոս ։ || է բառ լատինական, և թարգմանի երկրորդ ։ Է անուն աշակերտի, և ուղեկցի առաքելոյն Պօղոսի. Գործ. 20. 4։

Սեհոն. կամ Սեհօն. ի. հայր այ ։ || արմատախլումն. կամ շրջափոխումն ։ Է անուն արքայի ամորհացւոց. զոր եհար մովսէս, և էառ զամ երկիրն նր, և ետ զայն ցեղին ռուբենի, և գադայ ։ Թուոց. 21. 23։ 2. Օրին. 2. 24։ Երեմ. 48. 45։ Դ̃րձ * Սեհօն է անուն լերին. 2. Օրին. 4. 48։ Եւ է այն, որ կոչի Հերմոն ։ տե՛ս անդ ։

Սելեմի։ || տե՛ս Սաղովմի։

Սելեմիա. այ։ || Խաղաղութիւն տն. կամ կատարելութիւն, կամ հաստատութիւն տն։ Էր անուն հօր անանիայ. 3. Եզր. 3. 29։ տե՛ս և Մասսեմիա։

Սելեմիաս։ || տե՛ս Սելեմիա։

Սելեւկիա. կամ Սելեւկիա. եայ։ || ընշանաւորութիւն տե՛ս 'ի Սելեւկիաս։ Էր անուն ծովեզերեայ քաղաքի ասորւոց. սա է 'ի մէջ [illegible] 'ի քաղաքն ան- տիոքայ. 1. Մակ. 11. 12։ Գործ. 13. 4։ Որոյ բնակիչքն կոչին սելեւկիացիք. 1. Մակ. 11. 8։ Եւ առ ըստ ոմանց՝ այժմ կոչի Սուլիմ։

Սելեփ. այ։ || առանձ. կամ հնչիւն. կամ բաղ խումն։ Էր անուն հօր անունեայ եշխանի։ 3. Եզր. 3. 29։

Սելիա։ || տե՛ս Եսելիա։

Սելիմութ։ || Խաղաղութիւն. կամ կատարելութիւն. կամ հաստատութիւն։ * Էր անուն միոյ յեղբարց հայրապետաց՝ որդւոյ յօսա- փիայ։ 2. Եզր. 8. 10։ որ 1. Եզր. 8. 39. գրի 'ի մէջ՝ Սաղիմովթ։

Սելղուամ։ || տե՛ս Սեղղեմ։

Սելղուամ։ || Խաղաղարար. կամ կատարեալ։ Էր անուն արքայի էլի որդւոյ աբիսայ։ 4. Թագ. 15. 10։

Սելմոն։ || տե՛ս Սեղմոն։

Սելումեայ։ || տե՛ս Սաղում։

Սելում։ || Խաղաղարար. կամ կատարեալ։ Էր անուն առն յորդւոցն բանի. 2. Եզր. 10. 42։ տե՛ս և Սաղում։

Սելփէ։ || տե՛ս Սելփա։

Սեփրամ։ || տե՛ս Սեփրամամ։

Սեփրամ։ || տե՛ս Սեփրամամ։

Սեմ. կամ Սէմ. այ։ || անուն. կամ համբաւ. կամ եղեալ. կամ անդ։ Էր անուն միոյ յերից որդւոցն Նոյի. զորմէ բազումք ասեն, թէ է երէց որդին. որոյ ծննդոցն լցաւ մեծ մասն, և [illegible] մասն աշխարհի. [illegible] է [illegible]. յորոյ առաջնոյ երեն և երեն մեր։ Ծննդ. 5. 32։ և 11. 10։ Ղուկ. 3. 36։

Սեմա։ || Լուր. կամ հնազանդ։ * Էր անուն որդւոյ սովփայ. 1. Մնաց. 7. 37։ Դարձեալ † է անուն որդւոյ քեբրոնի։ 1. Մնաց. 2. 43։ Դարձեալ յաջորդ քաղաքի. Տօբ. 5. 19. ուր գրի 'ի մէջ [illegible], [illegible], [illegible]. [illegible] է ըստ հելլ և ըստ յունաց. և [illegible] [illegible] մեծի։ Այլ՝ սեմա, կամ սեմէի էր հայր երկուց [illegible] երկիւղածաց յոյժ՝ ա- նանիայ և յովնաթանայ, որք էին ծանօթք տօբիթայ յերկրին մեր։

Սեմայա։ || տե՛ս Սամէաս։

Սեմայիաս։ || տե՛ս Սամիաս։

Սեմարիմ։ || սանգ. կամ ուղերդք։ † Էր ա- նուն քաղաքի ցեղին բենիամենի։ Յես. 18. 22։

Սեմէայ։ այսպէս անուանեալ է Սեմէիաս։ || Լսող տն. կամ հնազանդող տն։ Էր անուն [illegible] ղևտացւոյ. 2. Մնաց. 31. 15։ Դարձեալ Սեմէայ. 1. Մնաց. 26. 14. ուր ըստ [illegible] գրի սելեմի. ([illegible] . [illegible].) է անուն միոյ 'ի ղևտացւոց։ տե՛ս և Սե- մա. և Սեմէի։

Սեմեննիթ. այ։ ըստ այլոց գրի՝ Մեննիթ։ || որոյ [illegible], է գերանուն [illegible], և [illegible] [illegible]. կամ [illegible], և 'ի մէջ [illegible] ընդ [illegible] Մեննիթ։ [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], որ [illegible], [illegible] 'ի [illegible] 'ի Մեննիթ։ Այլք՝ Մեննիթ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. կամ [illegible]. կամ [illegible]. և է անուն քաղաքի [illegible] [illegible]. որ էր առ [illegible] ցեղին գա- դայ։ Դատ. 11. 33։

Սեմեր. այ։ || պահապան. կամ [illegible]. կամ փուշ. կամ մրուր։ * Էր անուն հօր բաա- նայ. 1. Մնաց. 6. 46։ Դարձեալ է անուն որդւոյ [illegible], որ շինեաց զքաղաքն զՈվնոն, և զՂովդ. 1. Մնաց. 8. 12։ Դարձեալ է անուն հօր յեզերութայ. 4. Թագ. 12. 21։ որ * 2. Մնաց. 24. 26. կոչի Սա- մարիթ։

Սեմերոն. ի։ || պահապան. կամ փուշ. կամ մրուր նր։ Էր անուն [illegible] քա- ղաքի քանանացւոց. որ յետոյ վիճակե- ցաւ ցեղին զաբուղոնի. Յես. 11. 1։ որ 19. 15. † գրի Սեմրոն։ և 12. 20. Սա- մրոն։

Սեմէ։ || տե՛ս Սեմա։

Սեմէի. մեայ. կամ մայ։ || Լուր. կամ հնա- զանդ. կամ անուն իմ։ Էր անուն որդւոյ յեթեայ՝ որդւոյ գերսոնի. Ելից. 6. 17։ 1. Մնաց. 6. 17. և 42։ Դարձեալ է անուն որդ- ւոյ գերեայ առն յեմինեացւոյ, որ անէծ զդաւիթ. 2. Թագ. 16. 5։ Դարձեալ է անուն որդւոյ ելայ. 3. Թագ. 4. 18։ Դարձեալ է անուն որդւոյ սափաթիելի. 1. Մնաց. 3. 19։ Դարձեալ է անուն որդւոյ զաքուրայ։ 1. Մնաց. 4. 26. և 27։ Դարձեալ է անուն միոյ 'ի վերակացուաց [illegible] դաւթի։ 1. Մնաց. 27. 27։ Դարձեալ է անուն [illegible] ղևտացւոյ յորդւոցն եմանայ. 2. Մնաց. 29. 14։ Դարձեալ է անուն միոյ 'ի վերակացուացն ղևտացւոց. 2. Մնաց. 31. 12. և 13։ Դարձեալ է անուն առն յորդւոցն բանի. 2. Եզր. 10. 38։ որ 1. Եզր. 9. 34. գրի 'ի մէջ՝ Սամեիա. իսկ ըստ հելլ՝ Սամէիս։ Դարձեալ է անուն միոյ 'ի քահանայից. 3. Եզր. 10. 8։ Դարձեալ է անուն որդւոյ յովսեփայ՝ որդ- ւոյ յովդայ. Ղուկ. 3. 26։ Դարձեալ * է ա- նուն որդւոյ յովելայ՝ յորդւոցն ռուբե- նի. 1. Մնաց. 5. 4։ Դարձեալ Սեմէի. 3. Թագ. 1. 8. ըստ կարծեաց ոմանց ոչ է յատուկ անուն ուրուք. այլ նշանակէ զհնազանդ զերալն, և զարբեկամն դաւթի, և որդ- ւոյ նր սաղովմոնի. որք ոչ միաբանեցան ընդ ադոնիայ։ տե՛ս և Սամիաս. և Սամէի։

Սեմիդա. այ։ || անուն գիտութեան, կամ դնող գիտութեան. կամ երկնից գիտութեան։ Էր անուն որդւոյ գաղաադու՝ որդւոյ մաքիրայ։ 1. Մնաց. 7. 19։ որ Թուոց. 26. 32. գրի 'ի մէջ՝ Սիմայի։ և Յես. 17. 2. Սեմերայեայ։

Սեմիուդ։ || տե՛ս Եմիուդ։

Սեմիոն. կամ Սեմիոն. այ։ ըստ յունաց գրի՝

Սեմէոն ։ || Հլու․ կմ՝ հնազանդութիւն ։ Էր անուն հօր աթենեայ․ 1․ Մնաց․ 4․ 19․ և 20։

Սեմիա ։ || տե՛ս Սամուէլ ։

Սեմիրամիմութ․ կմ՝ Սեմիրամութ ։ || երկնից, կմ՝ անուան բարձրութիւն ։ Էր անուն ուրուամն ղևտացւոյ․ 2․ Մնաց․ 17․ 8։ Դարձեալ է անուն այլոյ ուրուամն ղևտացւոյ 'ի դանապանացն․ 1․ Մնաց․ 15․ 18․ և 20։

Սեմիոն ։ || տե՛ս Սեմիովն ։

Սեմողի ։ || 1․ Մնաց․ 26․ 16։ ըստ ոմանց գրի՝ Սեփիմ ։ և ստուգաբանի՝ մորուք․ կամ շրթունք․ կմ՝ եզր․ կամ խորտակումն նոյ ։ Էր անուն միոյ 'ի ղևտացւոց դռնապանաց ։

Սեմրոն ։ || տե՛ս Սեմերոն ։

Սենա․ այ ։ ըստ ոմանց գրի՝ Սենաար ։ || ատամն հօր․ կմ՝ փոփոխութիւն, կմ՝ նիրհումն հօր ։ Էր անուն արքայի աղամաւցւոց․ Ծննդ․ 14․ 2։

Սենաար ։ || Նոհողի արթնութիւն ։ Էր անուն դաշտաց, և կոչի երկիր սենաար․ և է սա հարաւային մասն միջագետաց ։ Անդ էր դաշտն դեղեցիկ․ ուր մարդիկն, որք յետ ջրհեղեղին խաղացին յարևելից, ցո 'ի հայաստանէ, եկին ընդ կողմն հարաւոյ 'ի միջագետս, և սկսան շինել զաշտարակն․ և զքաղաքն է․ և զի անդ խառնակեաց Տր զլեզուս ամ երկրի, վն այսորիկ կոչեցաւ անուամբ նո բաբելոն, ցո խառնակութիւն ։ Ծննդ․ 10․ 10։ և 11․ 2․ և 9։ Դաշտաւս այս երբեմն ասելով լինի փոխանակ երկրին քաղդէացւոց․ և բաբելացւոց ։ Դանիէ․ 1․ 2․ ուր 'ի մեզ գրի՝ երկիր սենայար ։ Իսկ Ծննդ․ 14․ 1․ և 9․ Սենաարայ, փոխանակ գրի ըն սենաարայ ։

Սենայար ։ || տե՛ս 'ի վեր Սենաար ։

Սենարա․ այ ։ ըստ Հից գրի Սենա ։ || մորենի․ կմ՝ ասորերէն՝ Թշնամի ։ Էր անուն քաղաքի, որ էր 'ի վիճակի ցեղին բենիամենի մերձ 'ի դաբաա ընդ հարաւակողմն միւսոյ քարաժայռին, որ կոչի Բազէս․ 1․ Թագ․ 14․ 4։ Դարձեալ՝ Սենարա․ Մակ․ 1․ 11․ ուր ըստ Հից գրի՝ Սեննաար․ իսկ ըստ եբրայեցւոց՝ Սաանան․ է անուն գեղջի, կմ՝ աւանի, որ էր 'ի դաշտին 'ի սահմանս ցեղին նեփթաղիմայ ընդ հիւսիսակողմն ։ տե՛ս և Սենաար ։

Սենաքերիմ ։ || տե՛ս Սեննաքերիմ ։

Սենեթիաս ։ || 1․ Մնաց․ 15․ 21։ ըստ Հից գրի՝ Ամասենիթ․ իսկ ըստ եբրայեցւոց՝ Ալ շեմինիթ․ որ թարգմանի՝ ութերորդ․ և է անուն քնարի, որ էր ութնաղեայ․ և այսպիսի քնարաւ երգէին զերգս յաղթութեան ։ Իսկ զի սաղմոսքն 6․ և 11․ ութնաղեայ քնարաւ երգելով լինէին, վն այսորիկ ունին զայս խորագիր․ վն ութերորդացն․ կմ՝ 'ի վերայ ութերորդացն ։

Սենեքարիմ ։ || տե՛ս Սեննաքերիմ ։

Սենեքերիմ ։ || տե՛ս Սեննաքերիմ ։

Սենիխմացիք ։ || տե՛ս Անախմացիք ։

Սեննա․ այ ։ || մորենի․ կմ՝ ասորերէն թըշնամի ։ Էր անուն աւերոյ, որ երևի գոլ 'ի վիճակի ցեղին յուդայ․ կմ՝ բենիամինի, յորմէ էին անանք յեկեալք 'ի գերութենէ, և կոչին որդիք սեննայ․ 2․ Եզր․ 2․ 35։ որ 3․ Եզր․ 7․ 38․ գրի 'ի մեզ՝ Անանա․ և 1․ Եզր․ 5․ 23․ գրի 'ի մեզ՝ Սանաաաա․ իսկ ըստ Հից՝ Սանաաս ։

Սեննաքերիմ․ այ ։ || մորենի անապատի․ կմ՝ Թշնամեաց աւերած ։ Էր անուն արքայի ասորեստանեայց, որ էր որդի սենեմոսարու․ և թագաւորէր 'ի նինուէի քաղաքի մեծի․ 4․ Թագ․ 18․ 13։ որ Եսայ․ 36․ 1․ և 37․ 17․ * գրի Սենաքերիմ ։ իսկ 4․ Թագ․ 19․ 36։ 2․ Մնաց․ 32․ 1․ և 22։ Տօբի․ 1․ 18․ Սենեքերիմ ։ իսկ Եսայ․ 37․ 37։ 1․ Մակ․ 7․ 41․ Սենեքարիմ ։ և 2․ Մակ․ 15․ 22․ 'ի յետակամ հոլովս գրի՝ Սենեքերեմ ։ և 3․ Մակ․ 6․ 4․ գրի 'ի մեզ՝ Սանաարայ ։ իսկ Եսայ․ 20․ 1․ կոչի՝ Արամն ։

Սեովսիմ ։ || տե՛ս Աեկտաուսիմ ։

Սեուխայ ։ || տե՛ս Ողի ։

Սեպփամար․ այ ։ || մորուք, կամ շրթունքնդ․ կմ՝ բերկումն սասանին ։ * Էր անուն քաղաքի, կմ՝ աւերոյ, որ էր առ ափն յորդանանու 'ի վիճակի ցեղին նեփթաղիմայ, յարևելից՝ և 'ի հիւսիսոյ կողմանէ 'ի մէջ աւեբնայիդայ, և բեկղայ․ Թուոց․ 34․ 10։

Սեպփովլ․ կմ՝ Սեպփոր․ կմ՝ Սեփոր․ այ ։ || հաւ․ կմ՝ ճնճղուկ․ կմ՝ պատիկ․ կմ՝ անապատ․ և կմ՝ ասորերէն՝ վաղորդեայն․ կմ՝ ուլ ։ Էր անուն հօր բաղակայ արքային մովաբու․ Թուոց․ 22․ 2․ և 10 ։ Յեսու․ 24․ 9։ Դատաւ․ 11․ 25։

Սեպփոր ։ || տե՛ս 'ի վեր Սեպփովլ ։

Սեպփորա․ կամ Սեփորա․ այ․ կմ՝ այծ ։ || գեղեցիկ․ կմ՝ փող․ և կմ՝ ասորերէն՝ բարերար ։ Էր անուն միոյ 'ի ծնուցչացն եբրայեցւոց․ որք էին յեգիպտոս․ Ելից․ 1․ 15։ Դարձեալ է անուն դստեր հռագուելի քրմի մադիանացւոց, որ եղև կին մովսէսի, և ծնաւ նմա զգերսամ, և զեղիազար․ Ելից․ 2․ 21։ և 4․ 25։ և 18․ 2։

Սեսար ։ || տե՛ս Սիսարա ։

Սեսեարու ։ || 2․ Եզր․ 10․ 40։ ըստ Հից գրի՝ Սեսեէ, Սարիու․ որք են անուանք երկուց արանց յորդւոցն բանեի ։ Այլ՝ Սեսէի՝ ստուգաբանի, վեցեակ․ կամ վեցերորդ, կամ սպիտակ․ կամ կտաւեի ։ Իսկ Սարիու ստուգաբանի դուռն մն․ կամ իշխան մն ։

Սեսթէլ ։ || պարգևի կոյս ։ * Էր անուն առն յորդւոցն ադդայի․ 1․ Եզր․ 9․ 31։

Սերեդ ։ || տե՛ս Սարեդ ։

Սերուգ ։ || տե՛ս 'ի ներքոյ Սերուք ։

Սերուք․ կմ՝ Սերուգ․ այ ։ || ուռ․ կամ ընձիւղ․ կմ՝ սատ ։ Էր անուն որդւոյ ռագաււայ․ Ծննդ․ 11․ 20։ 1․ Մնաց․ 1․ 26։ Ղուկ․ 3․ 35։

Սերսուգեա․ այ ։ || տե՛ս Ասերսուաջ ։

Սեփարուեիմ․ կմ՝ Սեփփարուեիմ․ այ ։ || գիրք․ կմ՝ դպիրք․ կմ՝ պատմութիւնք․ կմ՝ Թիւք․ կմ՝ ասորերէն․ և եբրայեցերէն՝ նաւահանգիստ ծովու ։ Էր անուն դաւառի․ որոյ և արքայանիստ քաղաքն կոչի սեփարուեիմ․

4. Թագ. 18. 34։ և 19. 13։ Եսայ. 36. 19։ Գա-ւառս՝ և քաղաքս այս ասի լինել Է. արև-մտեան կողմն աշխարհին քաղդէացւոց, և ընդ հարաւակողմն միջագետաց առ. Եփրատ գետով ․ յորմէ եկին ոմանք ՚ի յաղ-դացն, զորս եած ․ և բնակեցոյց արքայն ասորեստանեայց ՚ի սամարիա ․ 4. Թագ. 17. 24. և 31. ուր փոխանակ գրելոյ, Նաւր-փէֆարուածիմայ աչքէին, գրի ՚ի մեզ՝ Նո փէֆար-ուածիմ, առ աչքէին ։ Դրձլ՝ Սեփփարուեիմ․ 2. Մնաց. 3. 6. ուր ըստ հիւ գրի՝ Փարուեիմ․ որ թարգմանի՝ պտղաբերս․ է անուն գա-ւառի, զոր թէպէտ ոմանք կարծեն նոյն ընդ վերնոյն․ բայց առաւել հաւանական երևի՝ թէ իցէ աշխարհն հնդկաց, որ այ-լով անուամբ կոչի Ոփիր․ և Սոփիր․ և վն առատութե ոսկւոյ, և ականց պատ-ուականաց, և այլոց բարեաց․ կոչի փա-րուեիմ, այս պտղաբերս ։

Սեփփելեայ ։ || տես ՚ի ներքոյ Սեփփելա ։

Սեփփելա․ կամ Սեփփելայ․ այ․ կամ եայ ։ || դաշտ․ կմ դաշտային․ կամ դաշտավայր ։ Է անուն գաւառի, որ էր ՚ի վիճակի ցե-ղին եփրեմի ընդ կողմն արևմտից առ սահ-մանօք ցեղին դանայ և յուդայ․ և երևի նոյն՝ որ կոչի սարոն ։ Եւ զի էր դաշտային, վն այսորիկ կոչեցաւ Սեփփելա․ 2. Մնաց. 26. 10. * ուր գրի ՚ի մեզ համբերձ նշա-նակութեան, և սեփփելայ՝ և ՚ի դաշտին․ որ և յիշի Երեմ. 32. 44։ և 33. 13։ Իսկ 1. Մակ. 12. 38. գրի ՚ի մեզ՝ Ադիդա ։ Որոյ բնա-կիչքն կոչին Սեփփելացիք ։ Աբդ. 19։

Սեփփելացիք ։ || տես ՚ի վեր Սեփփելա ։

Սեփփենա ։ ըստ եբրայեցւոց գրի՝ Ջեփո-նա ։ || հիւսիս ։ * Է անուն տեղւոյ, կմ քաղաքի․ որ էր յայնկոյս յորդանանու յերկրի ցեղին գադայ մերձ ՚ի յորդանան, ուր ժողովեցան որդիքն եփրեմի ՚ի պատե-րազմ ՚ի վերայ յեփթայեայ ։ Դատ. 12. 1։ Սա երևի նոյն, որ կոչի Սափան ։ Յես. 13. 27։

Սեփփերի․ այ ։ ըստ ոմանց գրի՝ Սեփփէի ։ || յորդութիւն․ կմ բազմութիւն ։ Է անուն որդ-ւոյ ազնեայ ։ 1. Մնաց. 4. 37։

Սեփփիա ։ || կոնք, կմ սկաւառակ տն․ կմ սեմ, կմ վերջ տն ։ Է անուն միոյ ՚ի հըս-կայից ՚ի ծննդոցն ռափայ ։ 1. Մնաց. 20. 4։ որ 2. Թագ. 21. 18. գրի ՚ի մեզ՝ Սեփփան ։

Սեփփին․ փնայ ։ ըստ հիւ գրի՝ Սափփին ։ || տես նշանակութիւն ՚ի վեր ։ Է անուն որդ-ւոյ մաքիրայ ։ 1. Մնաց. 7. 15։ տես և Ցափին ։

Սեփփինի․ նեայ ։ ըստ յունաց գրի՝ Սափամի ։ || մօրուք․ կմ շրթունք․ կմ եզր նշ․ կամ բերկութ․ կմ անապատ նշ ։ Է անուն հօր զաբդեայ գործակալի գանձի ։ 1. Մնաց. 27. 27։

Սեփփովր ։ || տես Քափփոն ։

Սեփփոր ։ || տես Բեովր ։

Սեփփան ։ || տես Սեփփիա ։

Սեփփարուեիմ ։ || տես Սեփփարուեմ ։

Սեփփօր ։ || տես Սեպփովր ։

Սեփփօրա ։ || տես Սեպփօրա․ և Բեովր ։

Սեքենիա․ այ ։ || մերձաւոր տր․ կմ բնակու-թի տն ։ Է անուն որդւոյ աբդիայ, և հօր սամայեայ․ 1. Մնաց. 3. 21։ Դրձլ՝ է ա-նուն միոյ ՚ի քահանայից և չորս իշխանաց առա-ջին քահանայից․ 1. Մնաց. 24. 11։ Դրձլ՝ է անուն միոյ յիշխանաց հայրապետաց ։ 2. Եզր. 8. 5։ որ 1. Եզր. 8. 35. գրի՝ Ցեքո-նիա ։ Դրձլ՝ է անուն հօր սամէիայ ։ 3. Եզր. 3. 29։ Սա երևի դոլ նոյն՝ որ ասի որդի երայ ։ 3. Եզր. 6. 18։ Դրձլ * է ա-նուն միոյ յիշխանաց քահանայից ։ 3. Եզր. 12. 3։

Սեքենեայ ։ ըստ այլոց գրի՝ Սեքենիա ։ || մեր-ձաւոր տր․ կմ բնակութի տն ։ Է անուն աւրուան ղեւտացւոյ ։ 2. Մնաց. 31. 15։

ՍԷ

Սէերա ։ || տես Ոզան սէերայ ։

Սէթ․ սէթայ ։ || եդեալ․ կմ եդ ։ Է անուն որդւոյ ադամայ, զոր ծնաւ նմա եւայ, փոխանակ հաբելի ։ Ծննդ. 4. 25։ Ղուկ. 3. 38։ Որոյ որդիք ասին նա մարդիկ ։ Թուոց. 24. 17. զի յետ ադամայ, նա է հայր ամե-նեցուն ։ Դրձլ՝ Սէթ․ 1. Մնաց. 4. 20. ուր ըստ հիւ գրի՝ Սէի․ է անուն հօր զովքա-թայ, և բենզօհէթայ ։

Սէիր․ այ ։ || թաւ․ կմ ալլ․ կմ գև․ կմ գա-րեգէն․ կմ մորիկ ։ Է անուն լերին, և գա-ւառի, որ էր ընդ հարաւակողմն մեռեալ ծովուն ՚ի մէջ պաղեստինէ արաբիոյ․ և երկ-րին քանանացւոց, և կոչեցաւ այսպէս կամ վն այսորիկ, զի էր անտառախիտ, և բա-ռաբեր յոյժ՝ ներհակ լերինն Ադոկայ, կմ Ադքելայ, որ թարգմանի՝ կնտակ, կմ ճաղատ, զի ՚ի վն նր ոչ երևէին բոյսք, և ծառք ։ Եւ կամ կոչեցաւ սէիր յանուանէ եսաւայ, որ թարգմանի թաւ, զի նա գնաց որդւովք իւրովք անդր, և սա-տակեաց զքոռացիսն անտի, և բնակեցաւ փոխանակ նց ։ Ծնն. 14. 6։ և 36. 8։ 2. Օրի. 2. 12։ Յես. 12. 7։ և 24. 4։ Եւ վն այսորիկ բնակիչք նր երբեմն կոչին սէիր․ Եզեկ. 25. 8։ և 35. 3։ և երբեմն որդիք սէիրայ ։ 2. Մնաց. 25. 11։ Եւ զի հայր նց եսաւ կո-չի և եդովմ, վն այսորիկ և նոքա կոչին եր-բեմն եդոմ․ և եդովմայեցիք ։ 4. Թագ. 14. 7։ 1. Մնաց. 18. 12. և 13։ Լեառն այս․ Յես. 11. 17. գրի ՚ի մեզ՝ Սուր ։ Անդր գը-նացին երբեմն ոմանք յորդւոցն շմաւոնի, և սատակեցին անտի զմնացորդս ամաղէ-կայ, և բնակեցան փոխանակ նց ։ 1. Մնաց. 4. 42. և 43։ Դրձլ՝ Սէիր է անուն այլոյ լերին, որ էր ՚ի սահմանս ցեղին յուդայ՝ և դանայ, և բենիամենի ։ Յես. 15. 10։ տես և Արոեր ։

Սէիրա․ այ ։ ըստ հիւ գրի Սէիրամ․ իսկ ը ոմանց՝ Սիրա ։ || սան․ կմ կաթսայ ։ Է ա-նուն ջրհորոյ, որ էր ՚ի վիճակի ցե-ղին յուդայ մերձ ՚ի քեբրոն ընդ հիւսի-սակողմն, և կոչի ջրհոր սէիրայ ։ 2. Թագ. 3. 27։ Եւ դուցէ ջրհորս այս էր առ քա

պաշտաման սիոնիայ, որ էր մերձ 'ի Քեբե-
րոնն։

Սելեմի․ ըստ յունաց գրի՝ Սելեմա։ || սատա-
կեալք․ կամ բարեխաղաղք․ կամ տուրք․ կամ
զէնք․ և կամ ասորերէն՝ կատարեալք։ Էր
անուն առանց քաղաքի ցեղին յուդայ։
Յես․ 15․ 32։ Սա տուաւ ցեղին Շմաւոնի․
և ասի՝ թէ է այն, որ Յես․ 19․ 6․ * գրի
սալարանք ...․ որ և 1․ Մնաց․ 4․ 31․ գրի 'ի
մէջ՝ Սեսմբրիմայ․ իսկ ըստ հեբ գրի տուն բա-
րութեամբ։

Սելլեա․ այ։ ըստ հեբ գրի՝ Սելլես։ || եր-
բեմն․ կամ իշխան․ կամ առաջնորդ։ Էր ա-
նուն հօր փակողիեալ․ 2․ Թագ․ 3․ 15։ որ
1․ Թագ․ 25․ 44․ գրի 'ի մէջ՝ Յեմնայի․ իսկ
ըստ հեբ՝ Լայիս։

Սելմոնա․ այ։ || սատակեր․ կամ պատկեր նը։
Էր անուն աեղւոյ․ որ էր 'ի յապառաժ ա-
րաբիայ 'ի մէջ հովտ լերին․ և փեռնայ
առ. սահմանօք երկրին Եդովմայեցւոց․ կր
լերինն սեիրայ, ուր եղև երեսներորդ հին
գերորդ բանակեալ որդւոցն Իսր։ Թուոց
33․ 41։ Եւ երևի՝ թէ յայսմ տեղւոջ կանգ-
նեալ մեծակէս օձն պղնձի, որ էր պատ-
կեր․ և օրինակ խաչին Քրի․ զի սելմոնա
թարգմանի՝ պատկեր։

Սելքայ։ || տե'ս Սեղքա։

Լեմ։ || տե'ս Սեմ։

Սեմեա․ սեմեայ։ || հլու․ կամ հնազանդ նմն։
Էր անուն միոյ յիշխանաց ևլեւոց 'ի բարի
լնէն ընդ եզրի։ 2․ Եզր․ 8․ 16։ որ 1․ Եզր․
8․ 45․ գրի 'ի մէջ՝ Սամեայ։

Սեմիրամեայ։ || տե'ս Սեմիգա։

Սեննան։ || ցրտութիւն․ կամ վահան․ կամ զէն։
✝ Էր անուն քաղաքի ցեղին յուդայ։
Յես․ 15․ 37։

Սեսմբրիմայ։ || տե'ս Սելեմի։

Սեուրին․ այ։ || գրութիւն․ կամ հերք․ կամ թաւք։
Էր անուն միոյ 'ի քահան և չորս իշխանաց
տոհմիցն քահանայից։ 1․ Մնաց․ 24․ 8։

Սեփ։ || վերջնակ․ կամ վերջերորդ․ կամ սեղան․
կամ կատարել։ Էր անուն միոյ 'ի հսկայիցն որդ-
ւոցն ենակայ․ Թուոց․ 13․ 23։ Դատ․ 1․ 10։ որ
Յես․ 15․ 14․ * կոչի Սուսի։

Սերգիոս․ սերգեայ։ || սա եղեւ 'ի յունա
կան բառէն Սարգինէ․ սառագարանի,
վարմ․ կամ ուռկան։ Էր անուն որումն փո
խանակի բդեշխի հռովմայեցւոց, որ մա-
կանուամբ կոչի Պօղոս․ Գործ․ 13․ 7։

Ս Ի

Սիա․ այ։ ըստ այլոց գրի՝ Սիաա։ || շար-
ժումն․ և կամ ասորերէն՝ օգնութիւն։ Էր ա-
նուն միոյ յիշխանաց տոհմիցն Նաթանի-
մացւոց․ 2․ Եզր․ 2․ 44։ 3․ Եզր․ 7․ 48։ որ
1․ Եզր․ 5․ 30․ կոչի Սուա։

Սիաւն։ ըստ արաբացւոց գրի՝ Սիաօն․ իսկ
ըստ յունաց՝ Սեօն։ || հնչիւն, կամ թնդիւն,
կամ պարիսպ զօրութ, կամ յաւէտ։ Էր անուն
քաղաքի, որ էր 'ի վիճակի ցեղին Իսաքա
րայ մերձ 'ի Թաբօր լերանն։ Յես․ 19․ 19։

Սիասար։ || տե'ս Յասա։

Սիբա․ այէ։ || շողք․ կամ շողութիւն․ կամ եղ
ջերու։ Էր անուն ծառայի սաւուղայ, և
մեմփիբոսթեայ որդւոյ յովնաթանու։ 2․
Թագ․ 9․ 2։ և 16․ 1։

Սիգեն։ || սրա․ կամ գարշան․ կամ պաշար․ իսկ
յունարէն՝ նուաճ․ կամ նանենի։ Էր անուն
քաղաքի պամփիւլիոյ գաւառի փոքուն
ասիոյ․ էր սա ծովեզերեայ քաղաք մերձ
'ի սահմանս կիլիկիոյ 'ի մուտս գետոյն եւ-
րիմեդոնայ։ 1․ Մակ․ 15․ 23։ Եւ այժմ կո
չի՝ կանդելորա։

Սիդոն․ կամ Սիդովն․ այ։ || որս․ կամ գարշան
կամ պաշար։ Էր անուն անդրանկանն քա-
նանու․ Ծնն․ 10․ 15։ 1․ Մնաց․ 1․ 13։ Դարձ-
եալ է անուն ծովեզերեայ քաղաքի քանանաց
ւոց․ զոր շինեաց սիդոն որդի քանանու
'ի փիւնիկէ 'ի վերայ ծովուն սահմանս երկրին
աւետեաց ընդ կողմն արևմտից, և 'ի հը-
նումն էր արքայանիստ․ և վիճակեցաւ
ցեղին ասերայ․ բայց ասեր ոչ կարաց բառ-
նալ զբնակիչս նր։ Ծննդ․ 10․ 19։ Յես․ 19․
28։ Դատ․ 1․ 31։ Գործ․ 27․ 3։ Քաղաքս այս
կոչի Սիդոն մեծ։ Յես․ 11․ 8։ կոչի և ծայ
դան։ ✝ 1․ Մակ․ 5․ 15։ Երեմ․ 47․ 4։ Եզեկ․
28․ 20։ Եւ այժմ կոչի՝ ծայդա․ կամ Սայդա։
Որոյ բնակիչքն կոչին սիդոնացիք։ Յես․
13․ 6։ 3․ Թագ․ 11․ 5։

Սիդոնացիք։ || տե'ս 'ի վեր Սիդոն։

Սիլեմ։ || տե'ս Սելլեմ։

Սիլովամ․ || տե'ս Սիլովամ։

Սիլոնացի։ || տե'ս Սիլով։

Սիկելագ․ կամ Սիկեղակ․ կամ Սիկելեկ։ || ա-
ձուկ չափ։ Էր անուն քաղաքի ցեղին յու-
դայ, որ յետոյ տուաւ ցեղին Շմաւոնի․
և է 'ի միջին տեղւոջ վիճակին նր․ բայց էր
բռնի տուաւ յայլազգեաց․ և յետոյ վեր
բնակեցաւ անդ դաւիթ, եղև այն արքայի
հրէաստանի։ Յես․ 15․ 31։ և 19․ 5։ 1․ Թագ․
27․ 6։ 1․ Մնաց․ 4․ 30․ և 12․ 1։

Սիկիմ․ կամ Սիքիմ․ կամ Սիքեմ․ կամ Սիւքեմ․
կամ Սիւքեմ․ այ։ || ուս․ կամ առաւօտ․ կամ
երջանկութիւն։ Էր անուն քաղաքի․ որ էր
'ի վիճակի ցեղին եփրեմի՝ 'ի սամարիայ՝
'ի վերայ լերին։ Ծննդ․ 12․ 6։ և 35․ 4։ Յես․
17․ 7։ 1․ Մնաց․ 7․ 28։ Երեմ․ 41․ 5։ Սա տուաւ
ղևտացւոց, և եղև քաղաք ապաստանի։
Յես․ 20․ 4։ և 21․ 21։ Որոյ բնակիչքն կո-
չին սիկիմացիք։ Ծննդ․ 33․ 18։ Դատ․ 9․ 6․ և
26։ քաղաքս այս է նոյն՝ որ կոչի Սիւքար․
Յովհան․ 4․ 5։ Զսա շինեաց արքայից յերո
բովամ արքայ Իսր, և բնակէր անդ։ 3․
Թագ․ 12․ 25։ Եւ զի սա էր գլխաւոր քա-
ղաք սամարիոյ, վա այսորիկ Սաղմ․ 59․ 8․
անուամբ սորա խմանի երկիրն սամարիոյ։
Սա երբեմն կոչեցաւ Նէապօլիս․ իսկ
այժմ կոչի Փէլուսա, կամ Նափլուսա։

Սիկիմացիք։ || տե'ս 'ի վեր Սիկիմ։

Սիկիոն։ ըստ յունաց գրի՝ Սիկիոն։ || հա
սուն․ կամ անձկութ․ և կամ յունարէն՝ սե
խենիք։ Էր անուն քաղաքի պելոպոննեսայ,
որ և երբեմն կոչեցաւ մեկոն, և տեղւոջ

նիա։

նիա։ էր սա մերձ առ ծոցն կորնթոսի, և 'ի հնումն էր գլխաւոր քաղաք Թագաւորութեանն այնորիկ. և գաւառն նորին կոչիւր Սիկիոնիա. և բնակիչքն սիկիոնացիք. առ որս հաւատացեալ գրեցին գիր յանձնարարական վասն հրէից։ 1. Մակ. 15. 23։ Սա այժմ կոչի՝ Վասիլիքա։

Սիհեմ։ ըստ ոմանց գրի՝ Սիխեմ։ || այսպէս կոչի ազգն ասորեստանեայց, որք արկին զհիմն տէրութեան քաղդեացւոց, և Թագաւորութեան բաբիլոնացւոց. Եսայ. 23. 13։

Սիհա. այ։ ըստ յունաց գրի Սիհա։ || ձայնաւորութ. կամ փայլումն. կամ չորութիւն։ Է անուն միոյ յիշխանաց տոհմիցն նաթանեանցւոց. 3. Եզր. 7. 47. որ 2. Եզր. 2. 43. գրի 'ի մեզ՝ Սուահա։

Սիղովամ. կամ Սեղոամ. կամ Սիլովա. այ։ || առաքեալ. կամ առաքող. կամ ատոյ. կամ փքին. կամ զէն. և կամ ասորերէն՝ կողոպտիչ. կամ կողոպտեալ։ Է անուն աւազանի. կամ աղբեր, որ էր 'ի ներքոյ պարսպացն երուսաղէմի ընդ արեւելակողմն 'ի մէջ քաղաքին երուսաղէմի և հեղեղատին կեդրոնի։ Եսայ. 8. 6։ Յովհ. 9. 11։ որ 'ի 7. համարն գրի 'ի մեզ՝ Սեղովմայ։

Սիղուանոս. ի. ոսէ։ || է բառ լատինական, և Թարգմանի՝ անտառային։ Է անուն աշակերտի սրբոյն Պօղոսի. որ ընդ նմա քարոզեաց զաւետարանն 'ի մէջ կորնթացւոց. 2. Կորն. 1. 19։ 1. Թես. 1. 1։ Զսա յիշէ սբն Պետրոս. 1. Պետ. 5. 12։ Որ և ըստ ոմանց է նոյն՝ որ կոչի՝ Շիղա։ տես զՇիղա։

Սիմայ։ ըստ եբր՝ և ըստ յունաց գրի՝ Սեմէի. իսկ ըստ ոմանց՝ Սեմայա։ || հլու, կամ հնազանդ ՏՆ։ Է անուն որդւոյ գաղայեայ. 3. Եզր. 6. 10։

Սիմայէ։ || տես Սեմայա։

Սիմէօն. ի։ || հլու. կամ ունկնդրութիւն։ Է անուն առն յորդւոցն երամ. 2. Եզր. 10. 31։ որ 1. Եզր. 9. 32. գրի Սիմոն։ Դրձլ. է անուն ուրումն առն արդարոյ և երկիւղածի, որ ազդմամբ հոգւոյն սրբոյ եկն 'ի տաճարն. և առ ընկալեալ զտղայն ծայ 'ի գիրկս իւր. Ղուկ. 2. 25։ Դրձլ. Սիմէօն. Սիրաք. 50. 1. ուր ըստ այլոց գրի Սիմոն, է անուն քահանայապետի հրէից. որ ըստ կարծեաց ոմանց է որդի առաջնոյ ոնեայ քահանայապետի։ իսկ ըստ այլոց է որդի երկրորդի ոնեայ քահանայապետի։ Դրձլ. Սիմէօն է անուն որդւոյ յուդայ, և հօր ղեւեայ. Ղուկ. 3. 30։

Սիմովոր. այ։ || անուն քաղցութեան. կամ համբաւ հզօրի, կամ Թեւաւորի. կամ եղծիչ զօրութեան։ * Է անուն արքայի սեբոյիմաց. Ծննդ. 14. 2։

Սիմոն. ի։ || հլու. կամ հնազանդ։ Է առաջին անուն պետրոսի առաքելոյն, զոր փոխեաց Քս, և կոչեաց կեփաս. և պետրոս։ Մատթ. 10. 2։ Մարկ. 3. 16։ 2. Պետ. 1. 1։ որ Գործ. 15. 14. կոչի՝ Շմաւոն։ Դրձլ. է անուն միոյ 'ի յերկոտասան առաքելոցն Քի, որ էր 'ի քանանացւոցն կանայ, և վն կոչի կանանացի, որ Թարգմանի նախանձայոյզ։ Մատթ. 10. 4։ Ղուկ. 6. 15։ Դրձլ. է անուն եղբօր յակոբայ, և յուդայի. և յովսեայ որդւոցն կղէօպայ։ Մատթ. 13. 55։ Մարկ. 6. 3։ Դրձլ. է անուն հօր աղեքսանդրի և ռուփայ. որ եբարձ զխաչն Յի զկնի նորա։ Մատթ. 27. 32։ Մարկ. 15. 21։ Դրձլ. է անուն հօր յուդայի իսկարիովտացւոյ։ Յովհ. 13. 2։ Դրձլ. է անուն ուրումն փարիսեցւոյ, որոյ 'ի տունն եմուտ Յս ուտել հաց ընդ նմա։ Ղուկ. 7. 40։ Դրձլ. է անուն և այլոյ փարիսեցւոյ. որ կոչի բորոտ։ Մատթ. 26. 6։ Մարկ. 14. 3։ Դրձլ. է անուն ուրումն որ էր մոգ, և ապշեցուցանէր զազգն սամարացւոց։ Գործ. 8. 9։ Դրձլ. է անուն ուրումն խաղախորդի, որ էր 'ի յոպպէ։ Գործ. 9. 43։ Դրձլ. է անուն ուրումն հրէի, որ էր 'ի ցեղէն բենիամենի. և գրի 'ի մեզ 'ի բազմիցն գնդէ։ 2. Մակ. 3. 4։ և 4. 1։ որ 'ի 3. համարն կոչի՝ շմաւոն։ տես և Սիմէօն։

Սին. այ։ || մորենի. կամ վահան. կամ ցրտութիւն. և կամ ասորերէն՝ Թշնամութիւն։ Է անուն անապատի, որ էր յապաւած արաբիոյ 'ի մէջ եղիմայ՝ և անապատի լերինն սինայի մերձ 'ի կարմիր ծով. ուր եղև ութերորդ բանակեալ որդւոցն իէլի. և անդ առաքեաց նց ած ընդ երեկոյս զլորամարգին. և ընդ առաւօտն անձրեւեաց յերկնից զմանանայն։ Ելից. 16. 1։ Թուոց. 33. 11։ Դարձեալ՝ Սին է անուն այլոյ անապատի, որ էր յապաւած արաբիոյ ընդ հարաւակողմն երկրին աւետեաց առ սահմանօք ցեղին յուդայ և երկրին եդովմայ. ուր կրկին անգամ բանակեցան որդիքն իսրայէլի եկեալք յեգիպտոսէ. առաջին բանակեալքն եղև հնգետասաներորդ 'ի ռամեսէսայ։ իսկ երկրորդն եղև երեսներորդ երրորդ մերձ 'ի կողմն մի քաղաքին կադէսայ. որ էր յանապատի անդ. Թուոց. 13. 1. և 22։ և 27։ և 33. 36։ և 34. 3։ որ Յես. 15. 3. գրի 'ի մեզ՝ Սինայ. իսկ ըստ ոմանց՝ Սինա։ իսկ Թուոց. 20. 1. փոխանակ գրելոյ՝ յանապատն սին, կամ սինայ, գրի 'ի մեզ՝ յանապատն սինայի։

Սինայ. այ. կամ այի։ || մորենի. և կամ ասորերէն՝ Թշնամութիւն։ Է անուն լերին, ուր էջ ած. և ետ զօրէնս, և զտասն պատուիրանս 'ի ձեռն մովսէսի. և վն այսորիկ կոչեցաւ լեառն ած, և լեառն սբ։ Ելից. 19. 3. և 20։ և 24. 12։ Սաղմ. 67. 9։ որ 'ի 18. համարն գրի 'ի մեզ՝ Սինէ։ Սա է յապաւած արաբիայ. Գաղ. 4. 25։ Որոյ անապատն կոչի անապատ սինայի, ուր եղև երկոտասաներորդ բանակեալ որդւոցն իէլի հանդէպ լերինն։ Ելից. 19. 2։ Թուոց. 10. 12։ և 33. 15։ Եւ զի լեառն այս է կից լերինն քորեբայ, վն այսորիկ երբեմն փոխանակ միմեանց դնին. 2. Օրին. 4. 10։ Եւ ոմանք զերկուսինն համարին նոյն. զի ասեն, Թէ վն այնորիկ կոչի սինա, զի մո

քենի, զի անդ եառ մովսէս զպատուիրանն․ իսկ քորեբ կոչի․ զի է անձրևի: Բայց այս ոչ է ճշմարիտ․ նախ՝ զի մովսէս ոչ ՚ի սինայ, այլ ՚ի քորեբ եառ զպատուիրանն, որպէս գրի Ելից 3·1: Երկրորդ՝ զի սինա ոչ է անձրևի․ քանզի անտի իջանէ հեղեղատ մի փոքրիկ, ուր ընկեց մովսէս զփոշի որթոյն, զոր մանրեաց: 2 Օրին. 9·21: զսա այժմ մուղանիք կոչեն Տուր: տե՛ս և Սին:

Սինաք: || տե՛ս Սին:

Սինէ: || տե՛ս Սինայ:

Սիովր: || մանուկ․ կամ նաւահանգիստ․ կամ թշնամեայ: Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ: Յես. 15·54: Գրեալ * է անուն քաղաքի, որ էր յերկրին եդովմայ: Թուեալս ... զերկիրն սեիրայ: 4 Թագ. 8·21: Գրեալ * Սիովր է անուն քաղաքի, որ էր ՚ի մէջ լերինն եռանկայ յերկրին մովաբու, և առեալ ցեղին ռուբենի: Յես. 13·19: Սա երևի զոլ նոյն՝ որ յետոյ կոչեցաւ Որոնայիմ:

Սիսա․ այ: || վեցերորդ․ կամ զուարճացեալ: Է անուն հօր սաքիայ, և եղիափարեայ դպրաց արքային սողոմոնի: 3 Թագ. 4·3: Գրեալ՝ Սիսա․ 2 Թագ. 23·11․ ուր ըստ եօթանասնից գրի՝ Ասա, է անուն հօր սամմայ զօրավարի դաւթի:

Սիսակ: || կտաւ քո․ կամ ուրախութիւն քո: Ոմանք ասեն՝ թէ այս է հասարակ անուն, որով մարգարէն երեմիայ անուանէ զբաբելոն, և զթագաւորն նր ցուցանելով զերութիւն փոփոխակ զգեստուց, և ուրախութեանց, որք ՚ի նմա: Երեմ. 25·26: և 51·41:

Սիսան: || տե՛ս Շուշան:

Սիսարա․ այ․ կամ այի: || ծիծռան, կամ ձիոյ տեսօղ: Է անուն իշխանի զօրու յաբինայ արքայի քանանացւոց: Դատ. 4·2. և 22: Գրեալ՝ է անուն միոյ յիշխանաց առաջնոյն նաթանինեայց: 2 Եզր. 2·53: 3 Եզր. 7·55: որ 1 Եզր. 5·32 գրի ՚ի մերս՝ Սերար․ իսկ ըստ եօթ՝ Սերար:

Սիսացիք: || տե՛ս Շուշան:

Սիսին: || տե՛ս Թաթանայի:

Սիսիս: || տե՛ս Շուշան:

Սիրակուսա: || է բառ յունական, և տառադարանի՝ ակամայ, կամ բռնի ձգեալ․ քանզի եղանէ ՚ի բառէս սիւռօ, որ թարգմանի՝ ձգել, կամ քարշել․ և ակուսիոս, որ թարգմանի՝ ակամայ, կամ բռնի: Է անուն ծովեզերեայ քաղաքի, որ է ՚ի Սիկիլիայ կղզին Է արևելակողմն ոչ հեռի ՚ի գետոյն անանեայ: Գործ. 28·12:

Սիրաթամ: || տե՛ս Եղաթամ:

Սիրաք․ այ: || շքեղ, կամ երգ երգոց: Է անուն հօր յեսուայ, որ գրեաց զգիրս եկղեսիաստիկեայ: Սիրաք. ՚ի յառաջաբանութ. և 50·29:

Սիրոթա․ այ: || ուղ․ կամ թառ․ կամ գև․ կամ մրրիկ․ կամ զարդ: * Է անուն տեղւոյ, որ էր ՚ի լերին, և ՚ի մէջ անտառի ցեղին եփրեմի առ սահմանօք ցեղին բենիամենի: Դատ. 3·26:

Սիւնտիքէ: || է բառ յունական, և թարգմանի՝ ձայնեցելական․ կամ դիպողական: Է անուն ուրումն կնոջ աղջկայ, որ ընդ Եւոդիայ ունէր զխռովութիւն յեկեղեցեցւոյն փիլիպպեցւոց, զորս աղաչէ սուրբ Պօղոս ունել զմիաբանութիւն ընդ միմեանս: Փիլիպ. 4·2:

Սիւր․ այ: ըստ եօթանասնից գրի՝ Սուր: || պարիսպ․ կամ եղն․ կամ նշմարօղ: Է անուն ծովեզերեայ քաղաքի պարսկաստանեայ: Յուդի. 2·18: Սա է նոյն, որ կոչի՝ Ծուր․ և Տիւրոս: Բայց այսու անուամբ կարէ իմանիլ և զամենայն աշխարհ, որ է Սիւրիա:

Սիւրիա: || փառք․ կամ սառն․ կամ հեռացեալ: Է անուն գաւառի աշխարհի, որ եբրայեցերէն կոչի՝ Արամ․ և ՚ի մեզ բազում անգամ գրի Ասորիք: Գործ. 15·23: տե՛ս և Ասորիք:

Սիւքեմ․ կամ Սիւքէմ․ կամ Սիքեմ․ այ: || ուս․ կամ արշալոյս: Է անուն որդւոյ եմովրայ քանանացւոյ իշխանի քաղաքին սիւքիմացւոց: Ծննդ. 34·2: Գրեալ՝ որդի սիւքեմայ կոչի՝ աբիմելէք որդի հարճի գեդէոնի կամ նմանօրէն մի չարութեան․ կամ մանկամանդաղի մայր նր էր սիկիմացի: Դատ. 9·28: Գրեալ՝ է անուն որդւոյ սեմիդայ: 1 Մնաց. 7·19: Գրեալ՝ է անուն հօր եմորայ, կամ սա հաւայ՝ հօր եմորացւոց: Գործ. 7·16: Գրեալ՝ է անուն որդւոյ գաղաադու որդւոյ մանասէի: Թուոց 26·31: Յես. 17·2: տե՛ս և Սիկիմ:

Սիւքէմ: || տե՛ս Սիւքեմ․ և Սիկիմ:

Սիփ․ կամ Սիփա․ այ: || խորհուրդ․ կամ դիտանոց․ կամ ծանծաղութ․ կամ լուսաւոր: * Է անուն քաղաքի, որ էր ՚ի մէջ լերինն եփրեմի․ ուր էր տունն սամուէլի մարգարէին: 1 Թագ. 9·5: որ և կոչի Արիմաթեմ սիփայ․ և երկրորդ Արիմաթեմ: 1 Թագ. 1·1: և 7·17:

Սիփա․ այ: || տե՛ս ՚ի վեր Սիփ:

Սիքեմ: || տե՛ս Սիւքեմ․ և Սիկիմ:

Սիքիմ: || տե՛ս Սիկիմ:

Սիօն․ ի: || դիտանոց․ կամ կարկառ․ կամ ըստ ոմանց՝ յամրութիւն․ կամ չորութիւն: Է անուն լերին, որ էր ՚ի մէջ քաղաքին երուսաղէմի ընդ հարաւակողմն․ յորոյ վր էր ամրոցն, զոր եառ դաւիթ ՚ի ձեռաց յեբուսացւոց․ և շինեաց զնա, և կոչեցաւ այն քաղաք դաւթի: 2 Թագ. 5·7: 3 Թագ. 8·1: 1 Մնաց. 11·5: Յորժամ և քաղաքն երուսաղէմ կոչի սիօն: 3 Թագ. 8·1: Եսայ. 1·21: Իսկ 1 Մակ. 4·37 կոչի լեառն սիօն: Եւ սա այժմ է աւերակ:

Սիօր: || փոքրիկ: Է անուն քաղաքի ցեղին ասերայ: Յես. 19·26:

Ս Կ

Սկևա․ սկևեայ: || հաւատարիմ․ կամ յունարէն՝ հանդերձանք․ կամ զարդ․ կամ կազմած: Է անուն ուրումն քահանայապետի հրէից, որոյ էին որդիք եօթն, որք էին երդմնեցուցիչք: Գործ. 19·14:

Սկիւթացի ։ || Է ազգանունական՝ որ նշանակէ 'ի յունական բառէն՝ Սկիւթաս, ստուգաբանի՝ խաղախորդ. կամ հնականի. կամ կարծեմ կամ թէ անձանց՝ բարձրականութեան ։ Իսկ նշանակէ 'ի բառէն սկիւթոյ. ստուգաբանի՝ կատաղի ։ Այսպէս կոչին ազգքն հիւսիսային բնակեալ, զի է թաթարաց մեծ գաղթական բարբարոսութեան խաղխաղ ։ Կողոս. 3. 11։ Որք և 2. Մակ. 4. 47. կոչին 'ի մեզ՝ խաղխաղք ։

Սկիւթացիք ։ || տես 'ի ներքոյ Սկիւթուպօլիս ։

Սկիւթուպօլիս ։ || սա երկու բառ է ; զի սկիւթ. որ ստուգաբանի ուղ 'ի վեր. և պօլիս, որ է բառ յունական, և թարգմանի՝ քաղաք ։ * Էր անուն քաղաքի կիսոյ ցեղին մանասէի յայնկոյս յորդանանու. որոյ բնակիչքն կոչին սկիւթացիք ։ Դատ. 1. 27։ 2. Մակ. 12. 29։ Սա կոչի և Բեթսան ։ տես անդ ։

ՍՂ

Սղադադան ։ || տես Եղիադադան ։

ՍՄ

Սմիւռայ ։ ըստ յունաց գրի՝ Միւռա ։ || է բառ յունական, և թարգմանի՝ հեղեալ ։ Էր անուն ծովեզերեայ քաղաքի գաւառին լիւկիայ, որ է 'ի փոքուն ասիայ. Գործ. 27. 5։ Սա այժմ կոչի՝ Միւռէ ։

ՍՈ

Սոբալ. այ ։ || շաւիղ. կամ հասկ. կամ որոմնք. կամ աղբր ։ Էր անուն որդւոյ սեիրայ քորեցւոյ ։ Ծննդ. 36. 23 ։ 1. Մնաց. 1. 38. և 40։ որ Ծննդ. 36. 20. գրի 'ի մեզ Սեբաղ. և 'ի 29. համարն՝ Սաբաղ ։

Սոբայէլ ։ || տես Շուբայէլ ։

Սոբոք ։ || 1. Մնաց. 7. 12։ ըստ եբր. գրի Ասամ ։ Էր անուն միոյ յիշխանաց առհմից ցեղին բենիամենի ։

Սողոմիկ. այ ։ ըստ եբր. և ըստ յունաց գրի Սովգաղ ։ || ձանձրապարհ յայտնի. կամ հատակ գիլալցեալ ։ Էր անուն աշխարհի. կամ տեղւոյ, որ կոչի աշխարհ սողոմիկայ. և ասի թէ էր 'ի վիճակի ցեղին եփրեմի ։ 1. Թագ. 13. 17։

Սոդոմ. կամ Սոդոմ. կամ Սօդոմ. այ ։ || գաղտնիք նց. կամ կիր, կամ շաղախ նց ։ Էր անուն քաղաքի, որ էր գլխաւորն հնգից քաղաքաց երկրին սոդոմացւոց, զորս կործանեաց ած երկնաառաքեալ հրով և ծծմբով ։ Ծննդ. 19. 24։ Սա էր արքայանիստ, և էր առ ափն մեռեալ ծովուն յարևելից կողմանէ 'ի մէջ այլոց չորից քաղաքաց ։ Ծնն. 10. 19։ և 13. 12։ Որոյ բնակիչքն կոչին Սոդոմացիք ։ Ծննդ. 14. 2։ Եսայ. 3. 9։ տես և Գոմոր ։

Սոդոմացիք ։ || տես 'ի վեր Սոդոմ ։

Սօդոմ ։ || տես Սոդոմ ։

Սոկքով ։ || վրանք ։ Էր անուն տեղւոյ, ուր էր ջրհոր մեծ յերկրի ցեղին բենիամենի մերձ 'ի սահմանս ցեղին եփրեմեայ ոչ հեռի 'ի Նաւաթայ Հռամայ ։ 1. Թագ. 19. 22։ Դարձեալ՝ բառս Սոկքով. * 3. Թագ. 20. 16. ոչ է յայտնի անուն տեղւոյ. այլ ասեն՝ որ բնակեալ էր 'ի սոկքով, և ասել 'ի վրանս ։ տես և Սոքով ։

Սոկքովթ. կամ Սոկքօթ. կամ Սոքքօթ. այ ։ || վրանք. կամ խորանք ։ Էր անուն քաղաքի, որ էր 'ի վիճակի ցեղին գադայ առ գետովն յորդանանու ։ Դատ. 8. 5։ 3. Թագ. 7. 46։ որ Յես. 13. 27. գրի 'ի մեզ Սոքով ։ Իսկ 2. Մնաց. 4. 17. Սոքովթ ։ Ձայս անուն եդ յակոբ նահապետն, յորժամ աւ_բար անդ իւր տունս, և խաշանց իւրոց դադարս ։ որպէս գրի Ծննդ. 33. 17։ Եւ ասի՝ թէ է այն, որ Սաղմ. 59. 8. կոչի՝ հովիտ յարկաց. իսկ ըստ ոմանց՝ հովիտ խորանաց ։ Դարձեալ է անուն տեղւոյ, որ էր 'ի սահմանն եգիպտոս 'ի վերայ գետոյն տրախոնաի 'ի մէջ ռամեսայ՝ և բոթմանայ, ուր եղև երկրորդ բանակետղ որդւոցն իսրայէլի. և կոչեցաւ այսպէս, զի նախ անդ հարին զվրանս որդիքն իսրայելի յելանելն իւրեանց յեգիպտոսէ ։ Ելից. 12. 37։ Թուոց. 33. 5 ։

Սոմարոմ ։ || տես Սամարիա ։

Սոմեխա ։ || տես Սեմէքի ։

Սոմէ ։ || տես Սամմա ։

Սոմնաս. կամ Սոմնաաս. կամ Սօմնաս ։ || նիւս այժմ. կամ գերեալ այժմ ։ Էր անուն դպրապետի արքային եզեկիայ ։ 4. Թագ. 18. 18. և 26։ Եսայ. 36. 3։ Սա ըստ ոմանց է նոյն, որ Եսայ. 22. 15. կոչի հանդերձապետս ։

Սոմնացի ։ || Երգ. 6. 12։ և 7. 1։ ըստ ոմանց գրի սուղամացի, որ թարգմանի խաղաղարար. կամ կատարեալ ։ Եւ այս ըստ նկարագրին յարմարի հարսին սաղոմոնի. իսկ հոգեւորապէս ասի վա հարսին քի, որ է եկեղեցին ։ տես և Սուղամ ։

Սոմորոն. կամ Սոմորոնի. կամ Սոմերոն. այ. կամ էի ։ || պահպանութիւն. կամ անդամանդ. կամ փուշ. կամ մրուր ։ Էր անուն լերին, որ էր 'ի վիճակի ցեղին եփրեմի ։ 3. Թագ. 16. 24։ 2. Մնաց. 13. 4։ Եւ զի քաղաքն սամարիա էր 'ի վր նորա. այսուհետև և սամարիա կոչի Սոմորոն ։ Եսայ. 7. 9։

Սոմօրոն ։ || տես 'ի վեր Սոմորոն ։

Սոսթենէս ։ || է բառ յունական, և ստուգաբանի՝ փրկիչ հզօր ։ Էր անուն ժողովրդապետի հրէից, որ էր 'ի կորնթոս ։ Գործ. 18. 17։ Զսա ոմանք համարին այլ յայն մանէ, որ գրի 1. Կոր. 1. 1. և ասեն՝ թէ էր մի յեօթանասունս և երկու աշակերտացն քի ։

Սոսիպատրոս. օրեայ ։ || է բառ յունական, և ստուգաբանի, փրկիչ հօր. կամ փրկութիւն հօր ։ Էր անուն միոյ 'ի զօրավարացն գնդի մակաբայեցւոց ։ 2. Մակ. 12. 19. և 24։ Դարձեալ է անուն որդւոյ պիւռայ բերիացւոյ ուղեկցի սրբոյն պօղոսի ։ Գործ. 20. 4։ Սա երևի նոյն, զոր սբն պօղոս կոչէ ազգական իւր ։ Հռոմ. 16. 21։

Սոփար ։ || երկնաւոր. կամ ծիծեռնակ վաղոց. և կամ առաւօտեան կուրութիւն. * Էր անուն որդ

ւոյ եղիասայ : 1. Մնաց. 2. 40.

Սովա : || դըրիճ . կմ չափ . կմ վարդապր : Է անուն արքայի եգիպտացւոց : 4. Թագ. 17. 4:

Սովբաբ : || դարձեալ . կմ դարձուցեալ . և կմ ասորերէն՝ կայծակն : Է անուն որդ_ւոյ արքայի դաւթի : 1. Մնաց. 3. 5: և 14. 4: որ 2. Թագ. 5. 14. գրի 'ի մեզ՝ Յեսի_բաթ : Դրձ՝ է անուն որդւոյ քաղեբայ : 1. Մնաց. 2. 18:

Սովբակ : || ուսկան . կմ վանդակ . կմ դե_րութի . կմ դարձ ձեր . և կմ ասորերէն՝ աղաւնեաց բնակարան : Է անուն իշխա_նի զօրացն ադրաազարայ արքայի սուբայ : 2. Թագ. 10. 16. և 18: որ 1. Մնաց. 19. 16. կո_չի՝ Սօփաք :

Սովբալ . այ : || ընչանակութիւն տե՛ս 'ի սո_բալ : Է անուն որդւոյ ովրայ՝ որդւոյ քա_ղեբայ : 1. Մնաց. 2. 50. և 52:

Սովբայէ : ըստ հեց գրի՝ Սեբէէ : || եօթ_ներորդ . կմ յագուրդ . կմ երդումն : Է անուն որդւոյ աբիքայիլայ : 1. Մնաց. 5. 13:

Սովբաք . կմ Սոբաք . կամ Սուբաք : || տե՛ս ընչանակութիւն 'ի Սովբակ : * Է անուն միոյ 'ի զօրավարացն դաւթի : 2. Թագ. 21. 18: 1. Մնաց. 11. 29. և 20. 4: որ 27. 11. գրի 'ի մեզ Ոսաաք :

Սովգար . այ : ըստ հեց գրի՝ Սովգար : || մանուկ . կմ ասորերէն՝ նեղիչ : Է անուն հօր նաթանայէլի իշխանի ցեղին իսաքա_րայ : Թուոց 1. 8: որ 2. 5. գրի 'ի մեզ՝ Սե_գովր : և 10. 15. Սօգովր :

Սովէ . կմ Սովիէ : || խօսօղ . կմ բան . կամ խորհրդատու . կմ խոնարհութիւն . կմ լուղոր_դութիւն : Է անուն որդւոյ աբրահամու 'ի քետուրայ : Ծննդ. 25. 2: 1. Մնաց. 1. 32:

Սովթել : ըստ հեց գրի՝ Սովթելի : || տունկ գալար : Է անուն որդւոյ եփրեմի : 1. Մնաց. 7. 21:

Սովիէ : || տե՛ս Սովէ :

Սովկաթիիմ : || վրանաբնակք : * Այսպէս կոչին տոհմ որդւոցն սաղամոնի՝ որդւոյ ով_րայ՝ որդւոյ քաղեբայ : Զի սոքա բնա_կէին 'ի վրանս, և ոչ 'ի քաղաքս : 1. Մնաց. 2. 55: Եւ 'ի սոցանէ էր տոհմ ռեքաբի_մայ՝ հօր յովնադաբայ, որ պատուիրեաց որդւոց իւրոց չըմպել գինի յաւիտեան, և բնակել 'ի վրանս . որպէս գրի Երեմ. 35. 6. և 7.

Սովհամ : ըստ հեց գրի՝ Սովիմ : || խաղա_ղարար . կմ կատարեալ . կմ հատուցա_նող : Է անուն դստեր հեբերայ : 1. Մնաց. 7. 32:

Սովման : || տե՛ս Սունամ :

Սովմեր . այ : || պահապան . կմ անդաման . կմ փուշ . կմ մրուր : Է անուն որդւոյ հե_բերայ : 1. Մնաց. 7. 32. և 34:

Սովմնա : || տե՛ս Սունամ :

Սովմնաա : || տե՛ս Սոմնաա :

Սովմնացի : || տե՛ս Սունամ :

Սովսան . այ : || շուշան . կմ ուրախութիւն . կմ կտաւ : * Է անուն որդւոյ յեսսեայ՝ որդւոյ Ափփեմայ : 1. Մնաց. 2. 31. և 35.

Սովսացի : || տե՛ս Աքուքացի :

Սովսեկ . այ : || կտաւ քո . կմ ուրախութիւն քո : * Է անուն միոյ յիշխանաց տոհմից որդւոցն բենիամենի : 1. Մնաց. 8. 25: որ 'ի 14. համարն գրի 'ի մեզ՝ Սօսէք :

Սովփա . այ : || կամիսակ . կմ հրաման աղ_դեալ : Է անուն հօր սուայ : 1. Մնաց. 7. 36: որ 'ի 35. համարն՝ գրի 'ի մեզ՝ Սափար :

Սովփան : ըստ յունաց գրի՝ Սեպփան : || օձ . կմ իժ : Է անուն որդւոյ բաղեկայ՝ որդւոյ բենիամենի : 1. Մնաց. 8. 5:

Սովփատ : || դիտանոց . կմ ծածկոյթ . կմ խարխափ : * Է անուն որդւոյ ադայեայ : 1. Մնաց. 27. 29:

Սովփար . կմ Սոփար : || առաւօտեան . կմ սպառ . կմ բոլորակ . կմ ձնծղուկ . և կմ ասորերէն՝ ուլ : * Է անուն որդւոյ ե_ղիփազայ՝ որդւոյ եսաւայ : Ծննդ. 36. 11. և 15: 1. Մնաց. 1. 36. Դարձեալ * է անուն քաղաքի ցեղին գադայ, զոր շի_նեցին որդիքն գադայ : Թուոց. 32. 35: Եւ՛ զի սա ըստ եբրայեցւոց գրի Ա_րօթ սովփար, առանց շաղկապի՝ և . վն այսորիկ յոմանց համարեալ լինի մի քաղաք ընդ ատրօթայ : Դրձ՝ Սովփար . 1. Մնաց. 1. 40. ուր ըստ հեց գրի՝ Սով_փի, է անուն որդւոյ սովբաղայ :

Սովփեկա . այ : ըստ հեց գրի՝ Ովփեկա : || բարձրաբերձ . կմ աշտարակ : Այսպէս կո_չի մի կողմն պարսպին եղէմի , վն աշտա_րակին միոյ բարձու , որ էր անդ : 3. Եզր. 3. 27: որ 'ի 26. համարն գրի՝ Ովփաղ : տե՛ս Ոփաղէոս :

Սովքով : || խորան : * Է անուն քաղաքի՝ որ էր 'ի վիճակի ցեղին յուդայ 'ի լեռնա_վայրս : Յես. 15. 48:

Սովքովա : || խորան նր : Է անուն քաղա_քի՝ որ էր 'ի վիճակի ցեղին յուդայ ընդ ա_րեւելակողմն : Յես. 15. 61:

Սուաղ : ըստ հեց գրի Սուաա . իսկ ըստ ամնց՝ Սուաղ : || աղուէս . կմ շաւիղ . կմ բուռն . կամ ափ : Է անուն որդւոյ սով_փայ : 1. Մնաց. 7. 36:

Սուաէ . կմ Սուաի : || խոստովանեցուցիչ . կամ անկեալ : Է անուն միոյ յիշխանաց տոհ_միցն նաթանինմացւոց : 2. Եզր. 2. 55 : 3. Եզր. 7. 57:

Սուբէս : ըստ հեց գրի՝ Թովբէս : || բարի տակր . կմ զօրութիւն . կամ բարութիւն փոյ տուն : Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ : Յես. 15. 59:

Սուրամ : ըստ հեց գրի՝ Սուրոս . իսկ ըստ յունաց՝ սարոս : || արմատ . կմ շղթայիկ : Է անուն որդւոյ մաքիրայ՝ որդւոյ մանա_սէի : 1. Մնաց. 7. 16:

Սուա : || արմատախիլ առնօղ . կմ արհամար_հիչ : Է անուն որդւոյ սովփայ : 1. Մնաց. 7. 36: տե՛ս և Սիա :

Սուբա . այ : || զօրք . կամ պատերազմ . Է անուն արքայանիստ մայրաքաղաքի դա_մասկին եմաթայ , ուր թագաւորէր ադ_

բաժանաւոր աշխարհ ասորւոց . որոյ բնակիչքն կոչին ասորիք սուբայոյ : 1. Թագ. 14. 47: 2. Թագ. 8. 3: և 10. 6: 1. Մնաց. 18. 3: որ 2. Մնաց. 8. 3. գրի՝ Սոբայ: Եւ երբեմն նոյն, որ Ծննդ. 14. 15. կոչի՝ Քոբայ:

Սուբաղ : || շաւիղ . կմ՝ հասկ . կմ՝ աղբիւր : Է անուն առն յազգականն յուդայ . 1. Մնաց. 4. 1:

Սուբայ . ի : || դարձուածն . կմ՝ գերութեն . կմ՝ նստեալ : Է անուն միոյ յիշխանաց ընտանեաց դռնապանաց : 2. Եզր. 2. 42: որ 1. Եզր. 5. 28: և 3. Եզր. 7. 46. գրի 'ի մէջ՝ Սաբէէ: Իսկ ըստ յունաց Սաբի:

Սուբայէլ : || դարձուածն Այ . կմ՝ գերութեն, կմ՝ նստումն Այ : Է անուն որդւոյ գերսոմայ՝ որդւոյ մովսեսի : 1. Մնաց. 23. 16: և 24. 20: որ 26. 24. գրի 'ի մէջ՝ Սեբուէլ : Դարձեալ է անուն որդւոյ եմանայ : 1. Մնաց. 25. 20: որ 'ի 4. համարն գրի Սաբայէլ:

Սուբայիմ : || տե՛ս Սաբայիմ :

Սուբաք : || տե՛ս Սովբաք:

Սուդ : || գաղտնիք . կմ՝ խորհուրդ : Է անուն գետոյ, որ էր յաշխարհին բաբելացւոց, ուր անտանք հաւաքէին . Թէ իցէ Եփրատ գետ . բայց երեւի թէ իցէ մի 'ի ձիւղից նորա . Բարուք. 1. 4:

Սուդանէ : || տե՛ս Սուսա :

Սուդի . այ : || գաղտնիք իմ . կմ՝ խորհուրդ իմ : Է անուն հօր գադդիելի : Թուոց. 13. 11: տե՛ս և Գադդիէլ :

Սուէլ : || տե՛ս Փասուդ :

Սուենէն . հենայ : || մորենի . կմ՝ թաթերքն՝ թշնամութե : Է անուն քաղաքի, որ էր 'ի վերջին եգիպտոս ընդ հարաւակողմն 'ի վերջին սահմանս մերձ յեթէովպիա սա . . . նեղուց յարեւելից կողմանէ : Եզեկ. 29. 10: և 30. 6: Սա կոչեցաւ և Սաբայ . իսկ այժմ կոչի՝ Ասուան :

Սունամ . կմ՝ Սուլամա : || փոփոխութե . կմ՝ կրկնումն նոյ : Է անուն քաղաքի ցեղին իսաքարայ . Յեսու. 19. 18: 4. Թագ. 4. 8: որ 1. Թագ. 28. 4. գրի 'ի մէջ՝ Սոմամն . իսկ ըստ հրեց Սուիլամ: 'Ի քաղաքէ աստի էր աբիսակ կին դաւթի . և վզն այսորիկ կոչի սոմնացի : 3. Թագ. 1. 3: Աստի էր և կինն, որոյ զորդին յարոյց եղիսէէ, և կոչի՝ սոմանացի: 4. Թագ. 4. 12. և 25:

Սունի . նեայ : || փոփոխեալ . կմ՝ կրկնեալ : Է անուն որդւոյ գադայ՝ որդւոյ յակոբայ: Թուոց. 26. 15: որ Ծննդ. 46. 16. գրի 'ի մէջ՝ Սաւնիս :

Սուսա : || ամբարձումն . կմ՝ ցնծութե : Է անուն դպրապետի արքային դաւթի : 1. Մնաց. 18. 16: որ 2. Թագ. 20. 25. գրի 'ի մէջ՝ Սուդանէ :

Սուսակիմ . կմ՝ Սօսակիմ . այ : || զնշանակութիւն տե՛ս 'ի Սիսակ : * Է անուն արքային եգիպտացւոց : 3. Թագ. 11. 40: և 14. 25: 2. Մնաց. 12. 2. և 5:

Սուսայ : սոյն անուանակիւն ըստ այլոց գրի՝ Յուսաւ : || երիվար . կմ՝ ծիծեռն : Է անուն հօր գադդիայ : Թուոց. 13. 12:

Սուսանայ : ըստ յունաց գրի՝ Ոսաան : || փայլթ . կմ՝ զգայուն : Է անուն որդւոյ եզերայ . 1. Մնաց. 4. 4:

Սուսանայքեէ : || 2. Եզր. 4. 9: Սա գրեալ է աստանց մեկնագրութե կեսաք այսպես . Սուսանայքեէ . որ է ասել՝ շուշանացիք: Այսպէս կոչի մին 'ի յազգացն, որք բնակեալ էին 'ի սամարիայ . վզն լինելոյն 'ի գաւառէն կամ 'ի քաղաքէն, որ կոչի Սուսան . կամ Շուշան:

Սուսեմ : || տե՛ս Շուշան:

Սուսի : || տե՛ս Սեսի:

Սուսիս : || տե՛ս Շուշան:

Սուստրատոս : || է բառ յունական, և նշանակէ զօրավար . փոխեւ . կմ՝ փոխանորդ զօրաց : Է անուն միոյ յիշխանաց անտիոքայ արքային եպիփանեայ: 2. Մակ. 4. 29:

Սուտաղա . այի : || ատենի գաւառ : Է անուն որդւոյ եփրեմայ որդւոյ յովսեփայ : Թուոց. 26. 35: որ Ծննդ. 46. 20. * գրի՝ Սուտաղամ: Իսկ 1. Մնաց. 7. 20. գրի 'ի մէջ՝ Մեթաղայ:

Սուտաղամ : || տե՛ս 'ի վեր Սուտաղա:

Սուտի : || տե՛ս Սոտէ :

Սուր . այ : || ապրեալ . կմ՝ եղն : Է անուն անապատի, որ է յառաջոյ արաբիայ հանդէպ եգիպտոսի : Եւ ասպանդեալ ձգի յանապատէն կադեսայ յարեւմուտս կոյս մինչև յեգիպտոս, և 'ի կարմիր ծով. Ծննդ. 16. 7: և 20. 1: Ելից. 15. 22: 1. Թագ. 17. 7: Դարձեալ Սուր ըստ ոմանց թարգմանի վէմ . կմ՝ հզօր . կմ՝ սպաշարող . կմ՝ կասող . է անուն իշխանի մադիանացւոց հօր քոզբեայ . Թուոց. 25. 15: Յեսու. 13. 21: տե՛ս և Ասոր . և Սեիր:

Սուրի . րեայ : || վէմ . կմ՝ զօրութե . կամ հաստատուն իմ : * Է անուն հօր սափատայ . Թուոց. 13. 6: Դարձեալ է անուն որդւոյ իդիթունեայ : 1. Մնաց. 25. 3:

Սուրիէլ : || վէմ Այ . կմ՝ զօրութե Այ . կմ՝ ամենակալն Այ : Է անուն որդւոյ աբիքեայ իշխանի : Թուոց. 3. 35:

Սուրիսադայ . ի : || վէմ . կմ՝ զօրութի . կմ՝ ամենակալն ամենակարողի : Է անուն հօր սաղամիելի իշխանի ցեղին շմաւոնի . Թուոց. 1. 6: և 2. 12:

Սուփաս . այ : ըստ հրեց գրի՝ Սուփաս : || զօրք . կմ՝ մարտ : Է անուն միոյ յիշխանաց տան միջ ծառայից սողոմոնի : 1. Եզր. 5. 34:

Սուփի . փեայ : || գիտանոց . կմ՝ խորհուրդ . կամ ծածկոյթ . կամ լուսաւոր : * Է անուն որդւոյ եղկանայ : 1. Մնաց. 6. 26. և 35:

Սուփիմ . այ : ըստ հրեց գրի՝ Սուփի : || տե՛ս զնշանակութիւն 'ի վեր : Է անուն հօր անեկլի իշխանի ցեղին մանասէի : Թուոց. 34. 23:

Սուփիր : || տե՛ս Ոփիր:

Սուքար : ըստ յունաց գրի՝ Սիքար : || ուռ . կմ՝ առանձին : Է անուն քաղաքի, որ էր 'ի սամարիայ 'ի վիճակի ցեղին եփրեմի . Յոհ. 4. 5: Սա կոչի և սիքեմ: տե՛ս անդ.

Սոփերա ։ Ն. տե՛ս Սովփերա . և Սոփերա . և Սովփիրա ։

Սոփոնիա . կամ Սոփոնիաս . այ ։ Ն. Թագաւոր , կամ պահպանեալ ՏԷ . կամ հիւսիսային ։ Էր անուն քահանայի որդւոյ Մաասեայ ։ 4. Թագ. 25. 18։ Երեմ. 21. 1 ։ և 37. 3։ Զաքար. 6. 10։ Որդի՛ն է անուն միոյ 'ի յերկոտասան փոքր մարգարէիցն ։ Սոփ. 1. 1։

Սոքով ։ Ն. օգնութիւն . կամ սաւ . կամ գաղափարումն . կամ վրան ։ Էր անուն քաղաքի , որ էր 'ի գաշտավայրս մերձ յազգէ կայ 'ի վիճակի ցեղին յուդայ , և մնէ կոչի սոկքով հիւսիսային ։ Յես. 15. 35։ որ 1. Թագ. 17. 1։ 2. Մնաց. 11. 7. և 28. 18. գրի 'ի միոյ' Սոկքով ։ Իսկ 1. Մնաց. 4. 18. Սոքոն ։ տե՛ս և Սոկքովթ ։

Սոքովթ ։ Ն. տե՛ս Սոկքովթ ։

Սոկքոթ ։ Ն. տե՛ս Սոկքովթ ։

Ս Պ

Սպանդապետութիւն . ի ։ Ն. 2. Մակ. 6. 7։ տե՛ս 'ի բառագիրքն հասարակ անուանց ։

Սպանիա ։ Ն. յունարէն տառադարձութիւն՝ Սպանիա ։ Էր անուն ընդարձակագոյն գաւառի արեւմտեան մասին Եւրոպիոյ . որ և երբեմն ասէր գաղտնի յերկրոր գլխոյն կոչեցեալ Իբերիա . և 'ի յունաց Հեսպերիա ։ Որոյ առաջնում յարեւելից և 'ի հարաւոյ կող մանէ գոտւոյ միջերկրականն , և 'ի արեւմտից պատեալ ովկիանոսի . և յարեւմտից կուսէ գովկիանոս ատլանտական . իսկ 'ի հիւսիսոյ կող մանէ գովկիանոսն կանտաբրիոյ , և զլեռինս պիրենեանս , որովք և բաժանի 'ի Փռանսիոյ ։ Սա 'ի հնումն էր բաժա նեալ 'ի ասորին և 'ի վերին . և 'ի հռովմայեցւոց անուանեալ 'ի Բեթիքիա , 'ի Տարրակոնիա , և 'ի Լուսիտանիա ։ Իսկ այժմ բա ժանի 'ի բազում թագաւորութիւնս , որք կոչին թագաւորութիւնք սպանիոյ . որոց բնա կիչքն կոչին սպանիացիք ։ 1. Մակ. 8. 3։ Հռ ոմ. 15. 24. և 28։

Սպանիացիք ։ Ն. տե՛ս 'ի վեր Սպանիա ։

Սպարտացիք . կամ Սպարտիատացիք ։ Ն. է բառ յունական , և առ ուղղագրութեան սպարտացւոց կամ սպարտացւոց ։ Էին բնակիչք 'ի բառն Սպարտա , որ է անուն քաղաքի ։ Սա էր գլխաւոր աշխարհին Լակեդեմոնի ։ Իսկ այժմ կոչի՝ Միսիթրա ։ Էին և ընկերք քաղաքացւոց և պարագլխութեան Մակաբայեցւոց , (որ է հրէա ,) 'ի գահաւորին ընկերութեան՝ առ գլխաւորն Եբրայեցւոց , որոյ բնակիչքն կոչին սպարտացիք , որոց թագաւորին կոչեցեալ Արեւս , գրեաց մտերմական հրովարտակաց առ Յովնաթան քահանայապետ ։ 1. Մակ. 12. 2. և 7. և 20։ և 14. 16. և 20։

Ս Տ

Ստաքիս ։ բառ յունաց գրի՝ Ստաքիս . իսկ բառ ասորւոց՝ գաբրիելի ։ Ն. սամի խմ. կամ Հասկ մանկատեայ . և կամ սաստկագոյն խմ։ Էր անուն որդւոյ Նաթանայ ։ 1. Մնաց. 4. 19։

Սուագիտ . գիտոյ ։ Ն. է բառ յունական , և թարգմանի՝ կարող . կամ հզօր ։ Էր անուն աղեկտրոսի ոսկին Պաշտսի ։ Հռոմ. 16. 9։

Սանեփրայ ։ Ն. տե՛ս Փարամիթեա ։

Սանեփանեկեա . նեայ ։ Ն. է բառ յունական . և թարգմանի՝ պարագլուխ ։ Էր անուն միոյ յառաջ նոց հաւատացելոցն կորնթացւոց ։ 1. Կորնթ. 1. 16։ և 16. 17։

Ստեփանոսէր . ի ։ Ն. տե՛ս վերջնականութիւն Դ վէր ։ Էր անուն առաջնոյ յեօթանց սար կաւագացն , զոր ընտրեցին առաքեալքն ։ որ և եղև առաջին վկայ Քրիստոսի ։ Գործ. 6. 5։ և 7. 58։

Ստոյիկեանք . եանց ։ Ն. է անուանական ե րեւոյ 'ի յունականն բառէն՝ Ստոա . որ թարգմանի՝ սրահ . կամ գաւիթ ։ Զենոնեանք 'ի փիլիսոփայից կոչեցան ստոյի կեանք , քանզի 'ի սրահի առանձին , և վի ճաբանէին . որոց դէմ ուսուցանէ եղև Զենոն փի լիսոփայն ։ Գործ. 17. 18։

Ստորին ասորիք ։ Ն. տե՛ս Ասորիք ։

Ս Ր

Սրեն ։ բառ յունաց գրի՝ Սեւրոն ։ Ն. նշանա կութիւն . կամ երգիչ ազատութեան ։ Իսկ ե րեւոյ 'ի յունականն բառէն՝ Սեւիրո , տառ դարձանի՝ չոր ։ Էր անուն իշխանի որդւոյն աստուծոյ ։ 1. Մակ. 3. 13։ որ 'ի 23. համարն , գրի 'ի միոյ՝ աստուծոյ . փոխանակ գրելոյ իշ խան . և թերեւս 'ի թարգմանչաց միոց գրեցաւ յունականն բառն . աստուծոյ (որ է իշխան ,) այլ ոմն ոչ հասկացեալ զայն՝ գրեաց աստուծոյ ։

Ս Փ

Սփարաթացայն ։ Ըստ ասորւոց գրի՝ Եսփար աթայն ։ Ն. պատուական բնակարանք ։ Էր անուն միոյ 'ի յաշխարհաց , որք բնակեցան նորա 'ի ասորեստանեայ ։ 2. Եզր. 4. 9։

Ս Օ

Սօբա . այ ։ Ն. տե՛ս Եփմաթ . և Սուբա ։

Սօրաղ ։ Ն. տե՛ս Սորաղ ։

Սօրոս ։ Ն. տե՛ս Սուքոր ։

Սօրեբա . այ ։ Ն. շորբ . կամ առանձնապէս 'ի նը ման ։ Էր անուն որդւոյ կորխայ ։ 1. Մնաց. 4. 8։

Սօրինիաս ։ Ըստ ասորւոց գրի՝ Սեբինիաս ։ Ն. պարծանաց տեղ . կամ գերող ծով ։ Էր անուն աս րատի քահանայի ։ 1. Մնաց. 15. 24։

Սօրեկ ։ Ն. ընտանականութիւն . տե՛ս 'ի Սովրանկ ։ Էր ա նուն միոյ յիշխանաց ժողովրդեանն ։ Եզր. 3. Եզր. 10. 24։

Սօղոմ ։ Ն. տե՛ս Սողոմ ։

Սօղոմր ։ Ն. տե՛ս Սովղար ։

Սօգոմ ։ Ն. տե՛ս Սողոմ ։

Սօգոմացիք ։ Ն. տե՛ս Սողոմ ։

Սօլոս ։ Ն. հայցեալ . կամ փոխ առեալ . կամ թաղեալ ։ Էր առաջին անուն սրբոյն Պօ ղոսի յառաջ քան զդարձումն նորա ։ Գործ. 7. 58։ և 9. 1։ որ և կոչի Սաւուղ ։

Սօվայ ։ Ն. Յուդիթ. 4. 3։ ըստ Եբր գրի՝ Ասօ րա ։

րա ։ Էր անուն քաղաքի, որ էր 'ի միջնա-
կի ցեղին Նեփթաղիմայ, որ և կոչի Ասոր ։
տե՛ս անդ ։

Սոմացիք ։ ըստ Հեբր գրի՝ Ոզմացիք ։ || Ժողովուրդ ։ Էր անուն ազգի, և ժողովրդեան, որք բնակէին եհն յամէնայ յորդանանու ցեղիցն Ամմովնացւոց ։ Ծննդ. 14. 5 ։ Սո-քա երկաքին զօրք նոցին, որք կոչէին ռափայիմք, և զոմմիմք. 2. Օրին. 2. 20 ։

Սոմնաս ։ || տե՛ս Սոմնաս ։

Սոնիա ։ || տե՛ս Սոանի ։

Սոսա . այ ։ ըստ յունաց գրի՝ Ովսա ։ || Ապատառեալ . կամ պատառազարդ ։ Էր անուն քաղաքի ցեղին Ասերայ ։ Յես. 19. 29 ։

Սոսակիմ ։ || տե՛ս Սոսակիմ ։

Սոր օրեայ ։ || միեմ օրեայ ։ Այսպէս կոչե ցաւ միեծն, յորոյ մի որդիքն Իսրայէլին զօրէք երկեանն մադիանացւոց ։ Էր սա 'ի միջնակի ցեղին եփրեմի ընդ կողմն արևե լից մերձ 'ի յորդանան գետ ։ Դատ. 7. 25 ։

Սոփաթ ։ || տե՛ս Ոփազ ։

Սոփար . կամ Սոփար . այ ։ || ընդանակութիւն տե՛ս 'ի Սոլփար ։ Էր անուն արքայի մինեց ւոց . Յոբ. 2. 11 ։ և 42. 9 ։ Դրի՛ւ * է անուն որդւոյ սորափայ ։ Ծննդ. 36. 23 ։ Դրի՛ւ † է անուն գերդաստանի լերին միոյ, որ էր յասպատած արաբիայ . ուր եղև քանան բորբ բանակեալ որդւոցն Իսրայէլի ։ Թուոց. 33. 23 ։

Սոփազ ։ || տե՛ս Սոփազ ։

Սոփեր . կամ Սոփերա . այ ։ || գարկեր . կամ մա տեան . կամ պատմիչ . կամ թուող ։ Էր անուն դաւառի, զորմէ բազում ասեն, թէ է աշխարհն հնդկաց, որ այժմ ասի հնդկիք, կամ արևելեան հնդկաստան . Ծննդ. 10. 30 ։ Եւ քանզի անդ է առատութիւն ոսկւոյ և ականց պատուականաց . վա սյստ ըմբռնողութիւն անդամ միանգամ առեալ՝ ա ծեն ոսկի, և ակն պատուականս . առաջեալ ընդ ոսկի սոփերայ . և ակունք սոփերայ ։ 1. Մնաց. 29. 4 ։ Յոբ. 28. 16 ։ Եսայ. 13. 12 ։ Եւ սպասք որ առաքման անդր փնտռեմ 'ի գա ւառն թարշիշ՝ բերել անտի ոսկի, և ակունս պատուականս . 3. Թագ. 9. 28 ։ 2. Մնաց. 8. 18 ։ Եւ սա 3. Թագ. 22. 49. կոչի՝ Ովփիր յանուանէ առաջնոյ որդւոյ յեկտանայ, յորմէ յառաջ եկին հնդկիք ։ Իսկ ասեն թէ մինչև ցայսօր զայ աւանդութիւն 'ի մէջ հնդկաց ամենայն . որք կոչեն երկրպագուք, թէ են 'ի զարմէ հրէիցն, զորս առաքեաց սողոմոն անդր 'ի խնդիր ոսկւոյ ։ տե՛ս և Հնդկիք ։

Սոփեդմէ ։ || զատաւորք ։ Էր անուն, և խո րագիր զրոց զատաւորաց . և կոչեցաւ այս պէս, քանզի 'ի նմա գրի պատմութիւն զատա ւորացն իւրէ ։ Դատ. 1 ։

Սոփոնիա ։ || տե՛ս Սոփոնիա ։

Սոքեցիք ։ || է ազանդական անուն, որ նշ մանակէ ազգի, որ ըստ կարծեաց ոմանց զայս անուն էառ 'ի սովխերայ որդւոյ աբրա համու, յորմէ յառաջ եկին, կամ է այլոց 'ի քաղաքէն սոքայ, զոր ոմանք գնեն յայն կոյս յորդանանու յերկրի երկոյ ցեղին մա նասէի ։ Այլ առաւել համանական կար ծիքն է, թէ սոքա զաւառ բնակութեան էր յապաստած արաբիոյ առ սահ մանօք եգիպտոսի, արաբիոյ ։ Յոբ. 2. 11 ։ և 8. 1 ։

ՎԱ

Վայելչաքեր ։ || և խոնարհ ։ Էր անուն և խորագիր չորրորդ գրոցն մովսեսի ։ Այսպէս սովոր էին հրեայք անուանել զհինգ գիրսն մովսեսի 'ի նոցին սկզ բանցն . իսկ եօթանասունքն . և այլք կո չեն զսա գիրք թուոց, քանզի 'ի սմա գրի թիւ և հանդէս ժողովրդեանն իսրայե լի ։ Թուոց. 1 ։

Վայիկրա ։ || և կոչեաց ։ Էր անուն, կամ խո րագիր երրորդ գրոցն մովսեսի ։ Զոր եօ թանասունքն, և այլք կոչեն գիրք ղևտաց ւոց . քանզի 'ի նմա գրին ամ բանքն, որ վասն ղևտացւոց ։ Ղևտ. 1 ։

Վայքաբոթ ։ || վայ փառաց ։ Այսպէս կո չեցաւ որդին փենեհեսի՝ որդւոյ հեղեայ քահանայի ։ Քանզի մայր նորա վասն ցա ւոյ առաքմանց թեան 'ի մէջ ծննդեան անուն. և սպառելոյն հօրն, և 'ի մէջ տապանակին այ, որ գերեցաւ ապառնամ եհաս յերկունս, և մեռաւ . և որդւոյ ծնելոյ կոչեաց զանուն նորա վայքաբոթ . որ է թէ ա սէր, վայ բարձան փառքն իսրայէլի ։ 1. Թագ. 4. 21 ։ որ 14. 3. գրի 'ի մէջ՝ Քաբեթ ։

Վափսա ։ || ըստ Հեբր՝ և ըստ յունաց գրի՝ Վափսէ . իսկ 'ի թարգմանութեան ասոր ւոց՝ և քաղդէացւոց գրի՝ Նարդ . որ երևի զոլ թարգմանութիւն բառիս վափսէ ։ Էր անուն փարաւոնի արքայի եգիպտացւոց ։ Երեմ. 44. 30 ։ Ասէ՝ թէ ես եմ թոյն նե քաւոնայ արքայի եգիպտացւոց ։

ՎԵ

Վեաքի ։ ըստ ոմանց գրի՝ Սաքի ։ || զարմ . կամ գերութիւն . կամ նիստ . կամ հանգիստ ։ * Էր անուն որդւոյ նաաստայ բաբելացւոց թի ։ 2. Թագ. 17. 27 ։

ՎԷ

Վէելզեբուղ ։ || և այս են անուանք ։ Էր անուն, կամ խորագիր՝ երկրորդ գրոցն մով սեսի, զոր այլք կոչեն գիրք ելից, զի 'ի նմա գրի ելից որդւոցն իսր յեգիպտո սէ . Ելից. 1 ։

Վէմ ։ || տե՛ս Արաբիա ։

Վէմ մեծ ։ || տե՛ս Բաամա ։

Վ Ի

Վիճակ նաբովթեայ յեզրայելացւոյ։ || Էր անուն տեղւոյ, որ էր արտաքոյ քաղաքին յեզրայելի ընդ հարաւակողմն, ուր էր այգին նաբովթեայ յեզրայելացւոյ, զոր սպան յեզաբէլ. 3. Թագ. 21. 15։ 4. Թագ. 9. 21։

Վիճակք։ || տե՛ս Սատեմ։

Տ Ր

Տաւթ։ || տե՛ս Թանաք։

Տաամ։ || տե՛ս Տանաք։

Տաբաձմայ։ || տե՛ս 'ի ներքոյ Տաբովթ։

Տաբովթ։ || մատանիք. կմ՛ մանեակք. կմ՛ սուղեալք. կմ՛ բարի ժամանակ։ Է անուն միոյ յիշխանաց տոհմիցն նաթանիմացւոյ։ 2. Եզր. 2. 43։ որ 3. Եզր. 7. 47. գրի 'ի մէջ Տաբովթ։ իսկ 1. Եզր. 5. 30. Տաբաձայ։

Տաբեկ։ || զենումն. կմ՛ ապանութիւն. կամ անձնապահ. կմ՛ խոհարար։ * Է անուն որդւոյ նաքովրայ։ Ծննդ. 22. 24։

Տաբել. ելայ։ || բարի տծ։ Է անուն առն, որոյ զորդին հասանիմ արքայ ասորւոց. և փակէէ որդի ռոմելայ խորհէին կացուցանել արքայ հրէաստանի։ Եսայ. 7. 6։

Տաբէէլ։ || բարի տծ։ Է անուն միոյ 'ի գործակալացն կողմանց պարսկաստանացւոց. 2. Եզր. 4. 7։ որ 1. Եզր. 2. 16. գրի 'ի մէջ՝ Բելլեմոս. իսկ ըստ հեյց՝ Տաբելլիոս։

Տաբէթ։ ըստ հեյց գրի՝ Տաբաթ։ || բարի. կմ՛ բարութիւն։ Է անուն տեղւոյ՝ կմ՛ գաւառի, որ էր 'ի վիճակի կիսոյ ցեղին մանասէի յայսկոյս յորդանանու. ուր էր քաղաքն աբելմաուլա։ Դատ. 7. 23։

Տաբիթա։ || այծեմնիկ. իսկ ասորերէն՝ սրատես։ Է անուն ուրուքն կնոջ հաւատացելոյ, զոր յարոյց ոգն Պետրոս 'ի մահուանէ։ Գործ. 9. 36. և 40։

Տաբովթ։ || տե՛ս Տաբբովթ։

Տաձա. այ։ ըստ հեյց գրի՝ Թաադա. իսկ ը յունաց՝ Եձաա։ || հիմանդութիւն. կամ ժանգ։ Է անուն կնոջն աշքուրայ հօրն թեկուայ։ 1. Մնաց. 4. 5. և 7։

Տաձեխմացիք։ || տե՛ս Ղաքինացիք։

Տաղիթա կումի։ || տաղիթա է բառ ասորւոց, և թարգմանի, աղջիկ. իսկ կումի է բառ եբրայական, և թարգմանի՝ արի։ Մարկ. 5. 41։

Տաճիկք։ || 2. Մակ. 12. 10։ Է անուն խուժադուժ ազգաց, որք բնակեալ էին յարաբիայ, զորս եբրայեցիք կոչէին արաբիմս, որ թարգմանի՝ արևմտեայք։ Զի արաբիա անկանի ընդ արևմտեան կողմն Եբրայաստանյ։ Եւ ապա երբեմն կոչէին արաբացիք։ 1. Մակ. 12. 31։ կոչին և արտաքանք. զի էին խաշնարածք, և 'ի վրանս բնակէին. 2. Մակ. 12. 11։

Տաճկաստան. ի։ || տե՛ս Փիւնիկէ։

Տայանիս. նոու։ || եբրայեցերէն կոչի Ցօան, որ թարգմանի՝ շարժօղ. կմ՛ շարժումն։ Է անուն մեծի մայրաքաղաքի, որ էր 'ի ստորին եգիպտոս 'ի մէտս նեղոսի։ Սա 'ի հնումն էր արքայանիստ. և գաւառ նր կոչիւր դաշտ տայանու. ուր արար մովսէս զնշանս մեծամեծս առաջի եգիպտացւոց։ Թուոց. 13. 23։ Սաղմ. 77. 12։ Եսայ. 19. 11։ Քաղաքս այս այլով անուամբ կոչի՝ Տափնաս։ Երեմ. 43. 7։ իսկ Յուդիթ. 1. 10. կոչի՝ Տանիս, Եւ այժմ ասի՝ Տանէս։

Տանաք. այ։ || խոնարհեցուցանօղ զքեզ. կմ՛ պատասխանօղ քեզ։ * Է անուն որդւոյ եփրեմայ՝ որդւոյ յովսեփայ։ Թուոց. 26. 35։ որ Ծննդ. 46. 20. * կոչի Տաամ։ տե՛ս և Թանաք։

Տանիս. նեայ։ || տե՛ս Տայանիս։

Տաստամի։ ըստ հեյց գրի՝ Տաստամ։ || տուեալ. կմ՛ պարգևեալ։ * Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ։ Յես. 15. 59։

Տարաթան։ || խնդրօղ պարգևի. կմ՛ օրէննց։ Է անուն միոյ յիշխանաց սենեակապետ արքային ասորեստանեայց։ Եսայ. 20. 1։ որ 4. Թագ. 18. 17. գրի 'ի մէջ՝ Թարաթայ։

Տարսացիք։ || տե՛ս 'ի ներքոյ Տարսոն։

Տարսոն. ի։ || յունարէն ստուգաբանի թևաճող. կմ՛ փետրաւոր։ Է անուն հռչակաւոր քաղաքի, որ էր 'ի կիլիկիայ գաւառի փոքուն ասիոյ մերձ 'ի ծովեզր. ուր գետն կիդնոս ընդ մէջ նր անցեալ մտանէ 'ի ծով։ Սա է քաղաք ծննդեան սբյն Պօղոսի. Գործ. 9. 30։ և 21. 39։ Որոյ բնակիչքն կոչին տարսոնացիք. Գործ. 9. 11։ իսկ 2. Մակ. 4. 30. կոչին տարսացիք։ Քաղաքս այս այժմ յոմանց կոչի՝ Տուրսուս. իսկ յայլոց Տէրսիս։

Տարսոնացի։ || տե՛ս 'ի վեր Տարսոն։

Տարփաղէէ։ || վաստակեալք. կմ՛ կարգ պքան չէլի։ Է անուն միոյ 'ի յազգացն, որք բնակեալ էին 'ի սամարիայ. 2. Եզր. 4. 9։

Տաւկուրեանց։ || տե՛ս Ջարութ։

Տափաթ։ || դուստր փոքրիկ։ * Է անուն դստեր արքային սողոմոնի։ 3. Թագ. 4. 11։

Տափարակ։ || 1. Թագ. 17. 20։ Այսպէս կոչի հարթ տեղին այն, ուր բանակեալ էին որդիքն իսրէլի ընդդէմ այլազգեացն 'ի պատերազմ։ Եւ էր այն 'ի վիճակի ցեղին յուդայ մերձ 'ի ձորն ելայ։

Տափէթ։ || տե՛ս Տօփէթ։

Տափնաս։ || ծածկոյթ ապաւինի։ Է անուն արքայանիստ մայրաքաղաքի ստորին եգիպտոսի. Երեմ. 43. 7։ Եզեկ. 30. 18։ Յուդիթ. 1. 9։ Որոյ բնակիչքն կոչին տափնացիք։ Երեմ. 2. 16։ Սա է նոյն՝ որ կոչի՝ Տայանիս։ տե՛ս անդ։

Տափնացիք։ || տե՛ս 'ի վեր Տափնաս։

Տ Ե

Տեղամ: ըստ այլոց գրի՝ Եղամ: || պատառնի. կամ կոյս. կամ յաշխտեան: Է անուն որդւոյ սոմսեկայ. որ էր մի յիշխանաց տանեմից ցեղին բենիամենի: 1. Մնաց. 8. 24:

Տեղմոն: || ցօղ պատրաստական: Է անուն միոյ յիշխանաց տանեմից ղեւտացւոց գանձապանաց. 2. Եզր. 2. 42: որ 1. Մնաց. 9. 17. գրի 'ի մեզ՝ Տեղմոն: իսկ 1. Եզր. 5. 28. * կոչի տողման: Եւ սա 3. Եզր. 7. 46. գրի 'ի մեզ Տեղմոնէ: և 11. 19. Դեսեմին:

Տեմինէ: || տե՛ս 'ի վեր Տեղմոն:

Տեսիլ էայ: || տե՛ս փանուէլ:

Տերտուղոս. ղայ. ա՛ւ: || է բառ յունական, և սատուգաբանի, ստախօս. կամ սուտակասպաս. կամ անձնանի: Է անուն ուրումն ճարտարախօսի անաւրինաց քահանայապետին հրէից: Գործ. 24. 1. և 2:

Տ Է

Տէլէմ: || գառն. կամ ցօղ նց: Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ: Յես. 15. 24:

Տէղմոն: || տե՛ս Տեղմոն:

Տէրտիոս: || է բառ լատինական. և թարգմանի՝ երրորդ: Է անուն գպրի, որ գրեաց զթուղթն սբյն պօղոսի առ հռոմայեցիս: Հռոմ. 16. 22: զորմէ տե՛ս և զՂիծայ:

Տ Ի

Տիբերիա. րեայ: || բարի տեսիլ. կամ բեկումն ծն: Է անուն մայրաքաղաքի, որ էր մի 'ի քաղաքացն դեկապօլեայ 'ի վիճակի ցեղին զաբուղոնի առ ծովեզերն գալիլեացւոց, յորմէ և ծովն կոչեցաւ ծովակ տիբերեայ. Յով. 6. 1: և 21. 1: Ասի՝ թէ քաղաքս այս 'ի հնումն կոչիւր քեններեթ. բայց յորժամ շինեաց զնա հերովդէս, եդ նմա անուն տիբերիա 'ի պատիւ տիբերեայ կայսեր: Եւ այժմ կոչի՝ Տաբարիէ:

Տիբերիոս. րեայ: || տե՛ս զնշանակութիւն 'ի վեր: Է անուն կայսեր հռոմայեցւոց, որ յետ Օգոստոս կայսեր յաջորդեաց 'ի կայսրութիւն: Ղուկ. 3. 1:

Տիգրիս: || Ծննդ. 2. 14: Է անուն միոյ 'ի չորից գետոց դրախտին. որ վն սաստիկ արընթացութեան կոչեցաւ տիգրիս. որ 'ի բարբառս մարաց նշանակէ նետ, և 'ի մեզ՝ տէգ: Եւ վն այսորիկ յեբրայեցւոց կոչի՝ Խիդդեկէլ. որ թարգմանի՝ սրընթաց. կամ սրածայն: Գետս այս ելանէ 'ի հայս 'ի լերանցն կորդուաց. և պատահեալ տօրոս լերինն՝ ընկղմի յերկիր, և ապա ելեալ յայնմ կողմանէ լերին ընթանայ 'ի հիւսիսոյ ՚ի հարաւ յանդիման տարսոնի, զոր և բաժանեալ 'ի միջագետաց մասանէ յերկիրն բաբելոնացւոց. և անդ յինքն ընկալեալ զԵփրատէս յարևմտից կողմանէ, երթայ անկանի 'ի ծովն պարսկային: Սա զանազան անուամբ յաջորդի 'ի սբ գիրս. քանզի Տոբ. 6. 1: Յուդիթ. 1. 6: Դան. 10. 4. կոչի Դեգղաթ, կամ Դեկղաթ: և 1. Եզր. 8. 43. գրի 'ի մեզ՝ Թեբերայ. և 'ի 62. հանգն, Թիբրա: և 2. Եզր. 8. 21. կոչի Ոշխա: իսկ այժմ կոչի՝ Տեգիլ. կամ Տիգիլ. և կամ ըստ ոմանց՝ Դիկլաթ:

Տիմէոս. էի: || է բառ յունական, և թարգմանի՝ պատուելի. կամ գովելի: իսկ եբրայեցերէն սատուգաբանի՝ սքանչելի, կամ ըստ ոմանց՝ կոյր: Է անուն հօր բարտիմէի, որ էր կոյր մուրացիկ. Մարկ. 10. 46:

Տիմոթէոս. կամ Տիմօթէոս. ի. կամ թեայ. կամ թէի. իւ: || է բառ յունական, և սատուգաբանի, ածապաշտ. կամ պատիւ էայ: Է անուն միոյ 'ի զօրավարացն զօրաց հօրամոյն անտիոքայ արքայի: Սա ետ զինեալ մեծ պատերազմունս ընդ յուդայի մակաբեի. և հուսկ յետոյ անկաւ 'ի ձեռս մակաբայեցւոց: 1. Մակ. 5. 6: 2. Մակ. 10. 24: Դրժմ՝ է անուն այլոյ զօրավարի զօրաց հօրամոյն անտիոքայ արքայի. 1. Մակ. 5. 11: 2. Մակ. 12. 2. և 20: Սա երևի գոլ նոյն՝ որ յառաջագոյն ընդ բաքիդեայ էր զօրավար զօրուց անտիոքայ արքայի երևելւոյ. 2. Մակ. 8. 30: Դրժմ՝ է անուն աշակերտին սբյն Պօղոսի. առ որ առաքեալն գրեաց զերկուս թուղթս կանոնականս. 1. Տիմ. 1. 2: 2. Տիմ. 1. 2: Սա էր ազգաւ լիւկայոնացի, և քաղաքաւ լիւստրացի որդի կնոջ հրէի հաւատացելոյ՝ և հօր հեթանոսի. Գործ. 16. 1: և 17. 15:

Տիմոնա: || է բառ յունական. և թարգմանի՝ պատուելի. կամ պատուական: Է անուն միոյ յեօթանց սարկաւագացն, զորս ընտրեցին առաքեալքն. Գործ. 6. 5:

Տիտանք. անց: || տե՛ս 'ի բառագիրքն հասարակ անուանց:

Տիտոս. ի: || է բառ յունական, և թարգմանի՝ պատուելի: Է անուն ուրումն հաւատացելոյ կորնթացւոյ, որ մականուանմբ կոչի Յուստոս: Գործ. 18. 7: Դրժմ՝ է անուն ուրումն աշակերտի սբյն Պօղոսի. զոր առաքեալն կացոյց եպիսկոպոս կրետացւոց կղզւոյն. առ որ գրեաց և զթուղթ մի կանոնական: Տիտ. 1. 4:

Տիւ: || Յոբ. 42. 14: տե՛ս զայսմանէ 'ի բառագիրքն հասարակ անուանց:

Տիւրան. ի: || է բառ յունական, և թարգմանի՝ բռնաւոր: Եւ ըստ հաւանական կարծեաց է անուն ուրումն հեթանոսի, որ էր յեփեսոս. և զի էր բարեկամ սբյն Պօղոսի, ընկալաւ զնա 'ի դպրոցի իւրում, ուր առաքեալն հանապազօր քարոզէր զաւետարանն: Գործ. 19. 9:

Տիւրացիք: || տե՛ս 'ի ներքոյ Տիւրոս:

Տիւրոս. ի: || է բառ յունական, և թարգմանի՝ պանիր: Է անուն ծովեզերեայ մայրաքաղաքի փիւնիկեցւոց, որ և կոչի Ծուր: տե՛ս անդ:

Տիւրօս: || տե՛ս Ասեդիմ:

Տիւքիկոս. կամ Տիքիկոս: || է բառ յունական. և թարգմանի՝ պատահական, կամ դիպուածական: Է անուն ուրումն աշակերտի սբյն Պօղոսի: Գործ. 20. 4: Եփես. 6. 21:

Տիփոզ. այ. ըստ Դէկ՝ և ըստ յունաց գրի՝ Տրփոզ: || աւերակ. կամ յիմարութիւն: Է

անուն տեղւոյ, որ երեւի գոլ նոյն, որ առաջի փառանն անապատ. զի 'ի մէջ բառ հէբ գրի կրկին անունն, 'ի մէջ փառան անապատի, որ է առել` 'ի մէջ փառան անապատի. զի ամփոփ թարգմանի` աւերակ, կամ անապատ. 2. Օրին. 1. 1:

Տեղեկոս: || տե՛ս Տիւքիկոս:

ՏՈ

Տոբադոնիաս: || բարի տէրն իմ. կամ բարի խորհուրդ իմ: Էր անուն ուրումն ղեւտացւոյ. 2. Մնաց. 17. 8:

Տողմոն: || տե՛ս Տեղմոն:

Տոկէ. այ: || տե՛ս Տօբեայ:

Տուբանեայ: || տե՛ս Տուբիա:

Տուբեանց: || է ածանցական եղեալ 'ի բառէն` Տուբիա, որ սառւաբարանի` բարի տէր. կամ բարութիւն իմ. եւ է անուն երկրորդ կնոջն անիսոյ քանանացւոյ, որոյ թոռն ոքկանոս` կոչի տուբեանց. զ'ի ամնէ, կամ 'ի ղանա կէ տուբիայ. 2. Մակ. 3. 11:

Տուբեանկանք: || տե՛ս Տօբեայ:

Տուբիա. կամ Տուբիաա. այ: || բարի տէր. կամ բարութիւն իմ: Էր անուն միոյ յեղեանոց առաջնոյն նաթանիմացւոց. 2. Եզր. 2. 60: 3. Եզր. 7. 62: որ 1. Եզր. 5. 37. գրի 'ի մէջ` Տուբանեայ: Դրէլ` է անուն միոյ յեղեանացն առաջարացւոց: 3. Եզր. 2. 10: եւ 4. 3: որ 13. 4. եւ 7. գրի` Տօբիա:

Տուն անտառին լիբանանու: || 3. Թագ. 7. 2: եւ 10. 17: Էր անուն ապարանիցն արքայի սողոմոնի, զոր շինեաց յերեմ քաղաքի. եւ կոչեցաւ այսպէս կամ վա նորեթեան. որ էր 'ի մայրեացն, եւ յեղինափայտեցն լիբանանու. եւ կամ վա բազմութեան սեանցն, որք 'ի նմա. եւ կամ վա գրաւորացն, եւ բուրաստանաց, որք էին շուրջ զնովաւ:

Տուն էլ: || տե՛ս Բեթէլ:

Տուննն բարութեան: || տե՛ս Բեթլաւաւթ:

Տուռուր: || Էր անուն միոյ 'ի զօրավարացն դաւթի: 2. Թագ. 23. 35: որ 1. Մնաց. 11. 37. կոչի` Նաարէ:

Տուս: || տե՛ս Քետուրա:

Տուրեցիք: || տե՛ս Իտուրեացիք:

Տոքոս: ըստ եբրայեցւոց գրի` Թախաս: || կապուտակ. կամ փութացօղ: * Էր անուն որդւոյ նաքովրայ: Ծննդ. 22. 24:

ՏՐ

Տրաքոնացիք. ցւոց: || է ածանցական եղեալ 'ի յունական բառէն տրաքոն. որ սառւաբարանի` խիստ, կամ առապար: Եւ է անուն գաւառի, եւ կոչի տրաքոնացւոց աշխարհ. եւ է յայնկոյս յորդանանու յերկրի կիսոյ ցեղին մանասէի` ունելով սահմանս յարեւմտից կողմանէ զյորդանան գետ. յարեւելից կոսմէ զանապատն արաբիա. 'ի հիւսիսոյ զլիբանան եւ զաւուրեն սարին. իսկ 'ի հարաւոյ զաշխարհն իտուրացւոց. եւ տարածել հասանի մինչեւ 'ի ծովեզր տիբերեայ: Ղուկ. 3. 1:

Տրիփոն. կամ Տրիփոն. այ: || է բառ յունական, եւ սառւաբարանի` հեշտալի. կամ փափուկ. կամ զեղխ: Էր անուն զօրավարի զօրաց աղեքսանդրի արքայի ասորւոց. որ յետ թագաւորեցուցանելոյ զանտիոքոս մանուկն աղեքսանդրի, նենգութեամբ սպան զնա. եւ ինքն թագաւորեաց փոխանակ նորա, եւ կոչեցաւ Դիոդոտոս: 1. Մակ. 11. 39. եւ 54: եւ 13. 31: եւ 15. 37:

Տրիփանէ. նեայ: || տե՛ս զնշանակութիւն` 'ի վեր: Էր անուն ուրումն կնոջ հաւատացելոյ: Հռոմ. 16. 12:

Տրիփոսէ. սեայ: || է բառ յունական եւ սառւաբարանի` փափկական: Էր անուն ուրումն կնոջ հաւատացելոյ: Հռոմ. 16. 12:

Տրոգիոգացիք: || բնակիչք ծերպից, կամ քարայրաց: Էր անուն ազգի, կամ ժողովրդեան, որոց գաւառ բնակութեան էր յափրիկէ առ եզեր կարմիր ծովուն ունելով զեթէովպիա յարեւմտից կողմանէ: 2. Մնաց. 12. 3:

Տրոփիմոս: || է բառ յունական, եւ թարգմանի` սնուցեալ. կամ նորոգեալ: Էր անուն ուրումն եփեսացւոյ աշակերտի սրբոյն Պօղոսի: Գործ. 20. 4: 2. Տիմ. 4. 20:

Տրովադա: || սա անուանականն 'ի յոյն բարբառն գրի` Տրովաս. իսկ հայկականն տրովադա. որ 'ի մէջ մարի երրեւ անուանական: Եւ անէ 'ի յունական բառէն տրոս, եւ սառւաբարանի ծակոտել. կամ թափանցել: Էր անուն գաւառի փոքուն ասիոյ: Սա 'ի հնումն էր մասն փռիւգիոյ առ ծովուն հելլեսպոնտոսի. որոյ եւ մայրաքաղաքն զնոյն անուն ունէր. որ եւ այժմ աւերակ է: Անդ բազում անգամ գնաց սուրբն Պօղոս, եւ քարոզեաց զաւետարանն: Գործ. 16. 8. եւ 11: 2. Կորնթ. 2. 12:

ՏՕ

Տօբեայ. սորա անուանականն է Տօբիա: || բարեշաւփ: * Էր անուն գաւառի, որ էր յայնկոյս յորդանանու 'ի գաղաադ առ սահմանօք ցեղին գադայ ընդ արեւելակողմն: 1. Մակ. 5. 13: որ Դատ. 11. 3. եւ 5. կոչի երկիր տովբայ: Որոյ բնակիչքն կոչին տուբեանկանք: 2. Մակ. 12. 17: Որք եւ ըստ ոմանց են այնք, որք կոչին նաբատացիք: 1. Մակ. 5. 25:

Տօբեղեայ. որոյ անուանականն է Տօբիէլ: || մեծ իմ բարի: * Էր անուն հօր տօբիթայ: Տօբ. 1. 1:

Տօբի: || տե՛ս 'ի ներքոյ Տօբիա:

Տօբիա. այ: || բարի տէր. կամ բարութիւն իմ: Էր անուն որդւոյ տօբիթայ: Տօբիթ. 5. 1: որ 1. 9: եւ 9. 1. գրի 'ի մէջ` Տօբի: տե՛ս եւ Տուբիա:

Տօբիթ. այ: || բարի իմ: * Էր անուն առն բարեգործի, որ էր հայր տօբիայ. եւ որդի Տօբեղեայ` յազգէ նեփթաղիմայ: Տօբ. 1. 1. եւ 3:

Տօգաբանես: || կերպ խնամութեան: Էր անուն ուրումն ղեւտացւոյ 'ի դռնապանացն: 1. Եզր. 9. 25:

Տօփեթ. այ: || թմբուկ. կամ խարկութիւն. կամ ընդարձակութիւն: Էր անուն տեղւոյ, որ էր արտաքոյ պարսպին երուսաղեմի. ուր էր մեհեան, եւ բագինն կայոցն մողոքայ, կամ

մեղքամայ . որոյ 'ի պատիւ այրէին որդիքն
Իսրայէլի զուստերս իւրեանց և զդստերս իւրեանց : Եւ
զի 'ի ժամ զոհին ոչ լսելի լինիցի
ձայն գուժի տղայոցն, զորս այրէին, թմ
բուկս հարկանէին . վասն այնորիկ կոչեցաւ
անուն տեղւոյն Տօփեթ . այսինքն թմբուկ :
Երեմ. 7. 31. և 32: որ 19. 11. գրի Տափեթ :
Իսկ 4. Թագ. 23. 10. Թոփոթ : Եւ սա զա
նազան անուամբք անուանի 'ի սուրբ գիրս :
Քանզի կոչի Գայի ենովմայ . և երկիր
բէենոմայ : Եւ ձոր որդւոցն ենովմայ :
Կոչի և գերեզման որդւոյն ենովմայ . և
Փագաղիմ . կամ ը յունաց փագարիմ, որ
թարգմանի գխտխուխք, կամ գլորմունք, վասն
զի անդ ընկենուին երկաթի գաւազանաւ, կամ
առ 'ի թաղելոյ և կամ առ 'ի այրելոյ : Իսկ յետոյ
կոչեցաւ ձոր կոտորածի ը մարգարէութեան
երեմիայի : Երեմ. 19.6: և 31.40: Քանզի ա-
սի՝ թէ նորոգեսցի սա արքայ բաբե-
լոնացւոց յորժամ եկն զեէմ, անդ
կոտորեաց զբազումս
'ի հրէից :

ՐՐ

Ռաբսախոն : || տե՛ս Մարիովթ :
Րախաբ : || տե՛ս Ռախաբ :
Րաամսէ : || տե՛ս Ռաամսէ :
Րեսա . այ : || գլուխ . կամ կամք . կամ առ
չաման : Է անուն որդւոյ զօրաբա-
բելի : Ղուկ. 3. 27:
Րիփաթ : || տե՛ս Հռիփաթ :
Րոկոմ : || դատաւորք . կամ ուղղայն . կամ նկարէն .
կամ խուլի նշ : Է անուն միոյ 'ի թագաւո
րացն մադիանացւոց : Թուոց. 31. 8: Յեսու
13. 21:
Րոոբ : || լայնութիւն . կամ ընդարձակութիւն .
կամ հրապարակ : Է անուն քաղաքի ցեղին
ասերայ, որ էր 'ի վերջին սահմանս երկրին
աւետեաց ը հիւսիսակողմն մերձ 'ի մուտս
եմաթայ . և առաւ ղևտացւոց : Սոյն և
դաւնաւան կոչի Րոոբ . Թուոց. 13. 22: որ 'ի Դատ.
1. 31. գրի 'ի մէջ Ռոոբ : և 18. 28. Ռոոբ : և
1. Մնաց. 6. 75. Հուքոք : Իսկ Յես. 19. 28: և
21. 31: 2. Թագ. 10. 6. և 8. Ռոովբ : Իսկ զայն
մանէ, որ Յես. 19. 30. գրի 'ի մէջ Ռաաօ-
բաւ և ը ոմանց Ռաաբա . ասի՝ թէ ոչ է այլ
յայսմանէ, որ գրի 'ի 28 . համարն . Ռոովբ :
Րոբովամ : || տե՛ս Ռոբովամ :
Րոբոամ . ու : || Ովսէայ . 10. 14: ըստ յունաց՝
և ը արաբացւոց գրի՝ Յերոբովամ : || բայց
յայլում օրինակի. հեց. գրի՝ Յերոբոամ,
որ թարգմանի դատաստանն բահաղու : Յոր
մէ յայտնապէս երևի, թէ սա է գեդէոն
որդի յովասու, որ աւերեաց
և զաւանեաց զերկուս թա
գաւորսն մադիա
նու :

ՓՐ

Փաաթ մովաբ : || իշխան 'ի հօրէ : Է
անուն միոյ յիշխանաց առհմից եւ ըն
լոց 'ի գերութենէ . 1. Եզր. 8. 34: 2.
Եզր. 8. 4: որ 3. Եզր. 7. 11: և 10. 14.
գրի 'ի մէջ՝ Փաաթ մովաբ : Իսկ
1. Եզր. 5. 11. գրի՝ Նեփթայիմ մովաբաց
ւոց: և 2. Եզր. 2. 6. Նեփթայիմ մովաբացի:
Փագաղիմ . այ : || տե՛ս Տօփեթ :
Փագիէլ . ի : || հանդիպումն այ . կամ մաղ-
թանք այ : Է անուն որդւոյ եքրանայ իշ
խանի ցեղին ասերայ : Թուոց. 1. 13: և 7. 77:
Փաղայէլ : || փրկութիւն այ : * Է անուն որդ-
ւոյ ամէուդայ իշխանի ցեղին նեփթաղի
մայ : Թուոց. 34. 28:
Փաղայի : ըստ այլոց գրի՝ Փաղայիա : || փր
կութիւն տն : Է անուն որդւոյ կօզիայ : 3.
Եզր. 11. 7:
Փաղայիա . կամ Փաղախիա . այ : || փրկութիւն
տն : Է անուն որդւոյ յեքոնիայ՝ որդւոյ
յովակիմայ : 1. Մնաց. 3. 18: Դարձ * է
անուն որդւոյ եղիօնեայ . 1. Մնաց. 3. 24:
Դարձ՝ է անուն ուրումն ղևտացւոյ՝ որդ-
ւոյ փորոսայ : 3. Եզր. 8. 4: և 13. 13: որ
1. Եզր. 9. 44. * կոչի փաղդէոս : Իսկ 3.
Եզր. 3. 25. գրի 'ի մէջ՝ փաթաւայ :
Փադասուր . այ : || փրկիչ հզօր . կամ պա-
տիչ վէմ : Է անուն հօր գամաղիէլի իշխա
նի ցեղին մանասէի : Թուոց. 1. 10: որ 7. 54.
գրի 'ի մէջ՝ Փառասուր :
Փադօն : || փրկութիւն նր . և կամ ասորերէն՝
լուծ : Է անուն միոյ յիշխանաց առհմիցն
նաթանիմայեցւոց : 2. Եզր. 2. 44: 3. Եզր. 7.
48: որ 1. Եզր. 5. 30. * կոչի Փադեայ :
Փազզա : || բլուր . կամ ամրոց : * Է անուն
որդւոյ համանայ : Եսթ. 9. 7:
Փաթաճայ : ըստ ոմանց գրի՝ Փաթայիա : ||
դուռն տն . կամ բացօղ տր : Է անուն որդ-
ւոյ մեսիզաբէլիայ . 3. Եզր. 11. 24: տե՛ս
և Փադայիա :
Փաթէոս : || դուռն . կամ բացօղ : * Է անուն
ուրումն ղևտացւոյ . 1. Եզր. 9. 23: որ 2.
Եզր. 10. 23. գրի 'ի մէջ՝ Աղեթիաս :
Փաթուր : ը հեց գրի Փաթուրա . և ը եբր
բայեցւոց՝ Պեթուրա, կամ Պաթուրա : ||
հաստատած հցայ, կամ լուսոյ նր : Է անուն
քաղաքի, որ էր 'ի միջագետս առ եփրատ
գետոյն եւփրատայ, ուր բնակէր բաղաամ
որդի բէովրայ . Թուոց. 22. 5: Բայց 'ի մէջ
փոխանակ գրելոյ առ քաղաամ որդի բէովրայ
'ի փաթուր, գրի, առ քաղաամ որդի բէովրայ ա-
ռաջնորդն : Ասի՝ թէ քաղաքս այս այժմ ը
պարսկաց կոչի՝ Պաքորա
Փալաւիէլ : || տե՛ս Փաղաւիէլ :
Փակդուրա : || տե՛ս Փարեգա :
Փակէէ . կեայ . կամ կէէ : || բացօղ : Է անուն

որդւոյ ռամելայ արքայի Իլի. 4. Թագ. 15. 25. և 29: Եսայ. 7. 1: Իսկ Փակէէ, 4. Թագ. 15. 22. և 26. ուր ըստ ոմանց գրի՝ Փակեէիա. կամ Փակեսիա. է անուն որդւոյ մանայեմայ արքայի իսրայելի:

Փակնթա: Եբրայեցւոց գրի՝ Կափենաթա: || ձեռն պարզելի. և կամ առօրերէն՝ կապանք: Է անուն միոյ կողման պարսպին Երուսաղեմի, որ էր ընդ կողմն արևելից 'ի վերայ հեղեղատին Կեդրոնի: 1. Մակ. 12. 37:

Փակուդ, և Սուէ. և Կուէ: ըստ Հելլենաց գրի՝ Փակուկ. Սուէ. Ցիկուէ: Իսկ ըստ եբրայեցւոց գրի՝ Փեկուդ, և Սուաք, և Կուահ: || Եզեկ. 23. 23: Այդ՝ զբառս զոյ սուրբ ոմանք թարգմանեն՝ աղնուականք. և բռնաւորք, և իշխանք: Եւ ոմանք. այցելու, և բռնաւոր, և իշխան: Իսկ ասեն, թէ են անուանք մեծութեան և իշխանութեան քաղդէացւոց. կամ անուանք երից մասանց աշխարհին քաղդէացւոց, յորս բաժանէր տէրութիւն նց:

Փաղայիա. այ: ըստ յունաց գրի՝ Փաղաղիա: || խորհօղ զՏէր. կամ աղօթօղ առ Տէր: Է անուն որդւոյ ամասեայ: 3. Եզր. 11. 12:

Փաղատիա: ըստ արաբացւոց գրի՝ Փեղատիա: || ազատութիւն Տն: Է անուն միոյ յիշխանաց ցեղին շմաւոնի: 1. Մնաց. 4. 42:

Փաղաք: || հատումն. կամ բաժանումն: * Է անուն որդւոյ ուզիայ. 3. Եզր. 3. 25:

Փաղդաս: || աւերած կամնաւայլի: Է անուն որդւոյ Նաքովրայ. Ծննդ. 22. 22:

Փաղդէոս: || տե՛ս Փաղդայիա:

Փաղդիա. այ: ըստ այլոց գրի՝ Փաղդայիա: || փրկութիւն Տն: Է անուն հօր յովելայ իշխանի կիսոյ ցեղին մանասէի: 1. Մնաց. 27. 20:

Փաղէայ: || տե՛ս Փաղդօն:

Փաղէթ. այ: || գլորումն: Է անուն որդւոյ յոնաթանայ: 1. Մնաց. 2. 33: Դարձեալ * է անուն հօր օնանայ յորդւոցն ռուբէնի: Թուոց. 16. 1:

Փաղէկ. կամ Փաղէկ. այ: || բաժանումն: Է անուն որդւոյ եբերայ՝ որդւոյ սաղայի: Ծննդ. 10. 25: 1. Մնաց. 1. 19: Ղուկ. 3. 35:

Փաղէս. այ: || է բառ յունական, և թարգմանի՝ հին. կամ վաղնջական: Է անուն տեղւոյ, որ էր 'ի միջոցի ցեղին դանայ: 1. Թագ. 7. 12:

Փաղէտ: || ազատութիւն. կամ մերժումն: Է անուն որդւոյ ադդայի: 1. Մնաց. 2. 47:

Փաղէտիա: || ազատութիւն Տն: Է անուն որդւոյ անանիայ. 1. Մնաց. 3. 21:

Փաղէկ: || տե՛ս Փաղէկ:

Փաղլուս. այ: || զարմանալի. կամ գաղտնի: Է անուն որդւոյ ռուբենի՝ որդւոյ յակոբայ: Ծննդ. 46. 9: Թուոց. 26. 5:

Փաղոմեանց: || տե՛ս Փաղոնացի:

Փաղտի: || ազատութիւն. կամ՝ մերժումն: Է անուն միոյ 'ի լրտեսացն՝ 'ի ցեղէն բենիամենի. Թուոց. 13. 10:

Փաղտիա: || ազատութիւն Տն: Է անուն միոյ յիշխանաց ժողովրդեանն Իլի. 3. Եզր. 10. 22: Դարձեալ է անուն որդւոյ բանեայ առաջնորդի ժողովրդեանն իսրայելի: Եզեկ. 11. 1. և 13:

Փաղտիէլ. կամ Փաղտիէլ. ի: || ազատութիւն Այ: Է անուն որդւոյ ոզայ իշխանի ցեղին իսաքարայ. Թուոց. 34. 26: Դարձեալ է անուն որդւոյ սեղայ. կամ յեմեսայ: 1. Թագ. 25. 44: 2. Թագ. 3. 15:

Փաղոնացի: || է ածանցական ելեալ 'ի բառէն Փաղօն, որ ստուգաբանի՝ անկեալ. կամ գլորեալ. կամ գաղտնի. և է անուն տեղւոյ, որ երևի լեալ 'ի միջոցի ցեղին եփրեմի. յորմէ էր այլաս զօրավոր գաւթի, և մի այնորիկ կոչի փաղոնացի: 1. Մնաց. 11. 27: որ 2. Թագ. 23. 26. † կոչի փէլտատացի: Իսկ 1. Մնաց. 27. 10. գրի 'ի մէջ՝ Քեհի փաղոմեանց: Իսկ ըստ այլոց Քեհիյէս փաղոնացի:

Փամփանայ: || տե՛ս Բաանա:

Փանեայ: || տե՛ս Փանէ:

Փանուէլ. ի. կամ այ: || տեսիլ Այ. կամ Տեառ: Այսպէս կոչեաց յակոբ նահապետն զտեղին, ուր գօտեմարտեցաւ ընդ հրեշտակին. Ծննդ. 32. 30: Էր սա յայնկոյս յորդանանու 'ի սահմանս երկրին ամօրհացւոց յանդիման հեղեղատին յաբոկայ յերկրի ցեղին գադայ ընդ հիւսիսակողմն, ուր յետոյ շինեցաւ քաղաք, և աշտարակ, զոր կործանեաց գեդէօն. զոր և յետոյ շինեաց յերոբովամ արքայ Իէլի: Դատաւ. 8. և 17: 3. Թագ. 12. 25: Դարձեալ փանուէլ է անուն հօր գեդուրայ: 1. Մնաց. 4. 4: Դարձեալ է անուն որդւոյ սովակեայ իշխանի տոհմի ցեղին բենիամենի. 1. Մնաց. 8. 25: Դարձեալ է անուն հօր աննայի մարգարէի. Ղուկ. 2. 36:

Փանոք. այ: || տե՛ս Փուա:

Փառան. կամ Փարան. ու: || գեղեցկութիւն. կամ զարդութիւն. կամ պարծանք. կամ զարդ. կամ բարունակ: Է անուն անապատի, որ էր յարաւակողմ արաբիայ Ը հարաւակողմն երկրին քանանացւոց. և կոչի անապատ փառանու: Ծննդ. 21. 21: Կադէս և Փառան կադէս. և Սին անապատ. և Կադէս. ուր բանակեցան որդիքն Իլի զամուրս բազումս: Թուոց. 13. 1: և 33. 37: Յանապատի անդ էր լեառն, և քաղաք. որք կոչէին նորին անուամբ Փարան. և կադէս. Թուոց. 20. 14: 3. Թագ. 11. 18: Քաղաքս այս է նոյն, որ կոչի՝ բեւեկնի ձորոյն. Ծննդ. 14. 6: Եւ ասի՝ թէ էր արքայանիստ քաղաք եդոմեւոյն յոբայ: տե՛ս և Տէփող:

Փառասուր: || տե՛ս Փաղասուր:

Փառնակ. այ: || ցուլ հարկանող. կամ հարեալ. կամ պտուղ խնկոց: Է անուն հօր եղիսափանայ իշխանի ցեղին զաբուղոնի: Թուոց. 34. 25:

Փասախօթ: || տե՛ս Ասախօթ:

Փասասդամմին: || տե՛ս Ափեսդոմմին:

Փասգա. այ: || բլուր. կամ բարձրութիւն. կամ ամրութիւն: Է անուն գագաթան լերինն նաբաւայ. 2. Օրին. 3. 17: Յես. 12. 3: որ և կոչի կատար կոփածոյի. կամ կոփածոյի. ուր

եւ մովսէս հրամանաւն տն. եւ ետես անտի զերկիրն աւետեաց. եւ անդ վախճանեցաւ: Թուոց. 21. 20: եւ 23. 14: Յորում երբեմն եւ լեառն Նաբաւ՝ կոչի փասգա. եւ կատար կոփածոյն: Եւ մտ մերձաւորութե լերինն միոգոմրայ՝ կոչի կատար փոգովրայ: 2. Օրին. 34. 1:

Փասեղիդա: || անգք. ծննդեան: Է անուն ծանուցեալ քաղաքի պամփիլեայ: 1. Մակ. 15. 23: Սա այժմ կոչի՝ Փիոնդա:

Փասէ: || անցք: * Է անուն միոյ յիշխանաց առնմիցն Նաթանինացւոց. 2. Եզր. 2. 49: որ 3. Եզր. 7. 51. * գրի՝ Փեսէ: եւ 1. Եզր. 5. 31. գրի 'ի մեզ՝ Փասեայ. իսկ ը եից՝ Փինոնա:

Փասէկ: || եւք. կմ. անցք: * Է անուն հօր յովիդայ. 3. Եզր. 3. 6:

Փասէուր: || տես Փասուր:

Փասիրօն. այ: || թերանոյ երգ: Է անուն ազն, որոյ զորդիսն կոտորեաց յոնաթան եղբայր յուդայի մակաբէի. 1. Մակ. 9. 66:

Փասոր: || տես 'ի ներքոյ Փասուր:

Փասուր կմ Փասոր. այ: || ընդարձակող զազատութե, կմ զիշխանութե. կամ բացող զծերս: Է անուն միոյ յիշխանաց առնմիցն քահանայից. 1. Եզր. 5. 25: 2. Եզր. 2. 38: որ 3. Եզր. 7. 41. * գրի՝ Փասեուր: Եւ երեւի գոլ նոյն, որ ը այլոց կնքեաց զգիր ուխտին. 3. Եզր. 10. 3: Դրձ՝ է անուն ուրուած քահանայի որդւոյ մելքեայ. 1. Մնաց. 9. 12: որ 3. Եզր. 11. 12. գրի՝ փասեուր: իսկ Երեմ. 21. 1: եւ 38. 1. կոչի Պասքոր:

Փասփա: || նմանաղուած բերանոյ. կմ փաղրեկ բերան: Է անուն որդւոյ յեթերայ: 1. Մնաց. 7. 38:

Փարա: || պտղաբեր. կմ աճեցեալ. կմ յաւելթի. կմ երբեմ: Է անուն ծառայի գեդեօնի: Դատ. 7. 10:

Փարաթ մովլար: || տես Փասաթմովլար:

Փարաթոնացի: || տես 'ի ներքոյ Փարաթոն:

Փարաթոն. այ: || ցրուած, կմ պատառումն, կմ բացումն նր. եւ կմ տարերեքն՝ վրէժ նր: Է անուն քաղաքի, որ էր 'ի միջնակի ցեղին եփրեմի 'ի լերինն ամաղեկայ: Յոր մէ էին աբդօն դատաւոր իէլի, եւ բանաիաս զօրավար դաւթի, եւ մն այսորիկ կոչին փարաթոնացի: Դատ. 12. 13. եւ 15: 1. Մնաց. 11. 31: Քաղաքս այս Դատ. 12. 15. + կոչի Եփրաթան: իսկ 1. Մակ. 9. 50. գրի 'ի մեզ Սաւեփա. եւ ը յունաց՝ Տեփոն:

Փարակայ: ը եից գրի՝ Փարակիմ: || ցաւլ հարկանող: Է անուն միոյ յիշխանաց առնմիցն Նաթանինացւոց: 1. Եզր. 5. 31:

Փարսան եւ Նեսաէն: || ը եից գրի՝ Փարսան նես. եւ ը յունաց՝ փարսանդատա. որ տառադարձի՝ յայտնութե շարժման նր. կմ շարժումն հեծելոց, կմ այրեաց: Է անուն որդւոյ համանայ: Եսթ. 9. 7:

Փարան: || տես Փառան:

Փարասին: || տես Բասփարասին:

Փարաւոն. ի: || ցրուող. կմ բացող. եւ կմ տարերեքն՝ վրէժխնդիր. իսկ 'ի բարբառս եգիպտացւոց նշենէ՝ թագաւոր. որով կոչեցան ամ թագաւորքն եգիպտացւոց 'ի ժամանակէ աբրահամու մինչեւ 'ի ժամանակս սողոմոնի. Ծննդ. 12. 15: եւ 41. 1: Ելից. 1. 11: եւ 3. 10: իսկ յետ սողոմոնի փարաւոն կոչեցան ոմանք 'ի թագաւորացն եգիպտացւոց, բայց հանդերձ յատուկ անուամբ իւրեանց, որպէս փարաւոն նեքաւով. 4. Թագ. 23. 29: եւ փարաւոն վափրա: Երեմ. 44. 30: Այլ 'ի ժամանակս մակաբայեցւոց յետ աղեքսանդրի կայսեր մակեդոնացւոց ամ թագաւորքն եգիպտացւոց փոխանակ փարաւոնի կոչեցան պտղոմէոս հանդերձ մականուամբ իւրեք. որպէս ասացի 'ի բառն Պտղոմէոս:

Փարդաթայ: ըստ եից գրի՝ Փարադաթա: || պտղաբերութե. կմ միջնակընկեց: Է անուն որդւոյ համանայ: Եսթ. 9. 8:

Փարեգա. կմ Փարիգա. այ: || ցրուեալ. կմ բաժանեալ. կամ դրաստ: Է անուն միոյ յիշխանաց առնմիցն Նաթանինացւոց: 1. Եզր. 5. 33: 3. Եզր. 7. 57: որ 2. Եզր. 2. 55. գրի 'ի մեզ՝ փակդուրա. իսկ ըստ արաբացւոց՝ փադուր:

Փարէս. բեսի. կմ բեսայ: || բաժանումն. կմ բաժանող. կմ հերձեալ: Է անուն որդւոյ յուդայի 'ի թամարայ: Ծննդ. 38. 29: Մատթ. 1. 3: Դրձ՝ է անուն որդւոյ մաքիրայ՝ որդւոյ մանասէի. 1. Մնաց. 7. 16: Դրձ՝ փարէս է մին յերից բառիցն, զորս ետես բաղտասար արքայ գրեալ յորմն թաթին ձեռին: Դան. 5. 25: տես եւ Փեռեսոս:

Փարիգա: || տես Փարեգա:

Փարիսեցի: || բաժանեալ. կամ մեկնեալ: Այսպէս կոչեցան ոմանք 'ի ժողովրդեանէ հրէից. զի վարդապետութեամբ, խորհրդով, եւ զգեստուք բաժանեալ, եւ մեկնեալ էին զանձինս յայլոց աղանդաւորաց, եւ զի էին իբրու տոհմիկ օրինապահք քան զհասարակ ժողովրդականն: Բայց 'ի ժամանակս քարոզութեան Քի մտ սաստիկ կեղծաւորութեան իւրեանց՝ խստապէս յանդիմանեցան 'ի Յօհաննու մկրտչէ. եւ 'ի Քէ: Մատթ. 3. 7: եւ 23. 13:

Փարոս: || տես Փորոս:

Փարսէա. այ: || ծաղկեալ. եւ կմ տարերեքն, թռուցեալ: Է անուն հօր յովսափատայ գործակալի արքայի սողոմոնի. 3. Թագ. 4. 17:

Փարտուրիմ: || տունք. կմ կալթայք. կմ առ ձախակողմայք. կմ արուարձանեայք: Է անուն տեղւոյ, որ էր 'ի քաղաքին եէմ մերձ 'ի տաճարն. 4. Թագ. 23. 11:

Փարսաղա. այ: ըստ յունաց գրի՝ Կափարսաղամ. կմ Կափարսաղամա: || ազատակ, կմ գեղ խաղաղութե, կմ հատուցմունք: Է անուն գաւառի, որ էր յայսկոյս յորդանանու 'ի միջնակի կիսոյ ցեղին մանասէի. յորում էր քաղաքն Անտիպատրոս: 1. Մակ. 7. 31:

Փարսաքէէ: ըստ այլոց գրի՝ Աւփարսաքէի: || բաժանօղք. կմ յօշատօղք: Է անուն միոյ

յիշխանաց կողմանց գնդոյն Երկրաւորաց ։ 2. Եզր. 5. 6։

Փարփարա ։ || Նմանաձևեալ. կամ պտղաբերութիւն. կամ ցուլ ցլու ։ Է անուն գետոյ, որ կոչի գետ Դամասկոսի ։ 4. Թագ. 5. 12. քանզի 'ի յամենայն լերանէ Լիբանանու ելեալ անցանէ ընդ քաղաքաւն Դամասկոսի՝ անձրևով յաւ բևեռից կողմանէ հանապազորդաբար հեռա֊ ցեալ ... զգետն Աբանա. և ընթացեալ 'ի կողմն անապատաց, անցանէ ընդ մէջ նոց. և երթայ՝ անկանի 'ի գետն Որոնտէս ։ Զոր ոմանք ասեն գոլ նոյն, որ յունա֊ րէն կոչի՝ Քրիսոռռոհաս, որ թարգմանի ոսկեգետ. կամ ոսկեհոս. զի զոր ինչ ըմպեա նայ, 'ի լաւ անգր դարձուցանէ ։

Փաքարոթ ։ || Թերանոյ տղայութիւն ։ * Է անուն միոյ յիշխանաց տոհմից ծառայ էից սաղոմոնի ։ 3. Եզր. 7. 59։ որ 2. Եզր. 2. 57. գրի 'ի մէջ՝ փաքերոթ ։ Իսկ 1. Եզր. 5. 34. փաքարեթայ ։

Փաքարեթայ ։ || տե՛ս 'ի վեր Փաքարոթ ։

Փաքերոթ ։ || տե՛ս Փաքարոթ ։

Փ Ե

Փեգովր ։ || տե՛ս Բեւլփեգովր. կամ Փագովր ։

Փելիքս. կամ Փելիքս. ի ։ || է բառ լատինա֊ կան. և թարգմանի՝ երջանիկ ։ Է անուն ուրումն հռոմայեցւոյ դատաւորի Հրէաս֊ տանի. Գործ. 23. 26։ և 24. 24։

Փեկաթթի ։ || զարդք իմ ։ * Է անուն որդւոյ աբեդդոմայ ղևտացւոյ ։ 1. Մնաց. 26. 5։

Փեղիա ։ || պայծառացեալ տն. կամ զարմանելի տն ։ * Է անուն ուրումն ղևտացւոյ. 3. Եզր. 10. 10։ որ 'ի 13. համարն գրի 'ի մէջ՝ Փեղիաա մամ, փոխանակ գրելոյ Փեղիա, Ասնա ։

Փեղիքս ։ || տե՛ս Փելիքս ։

Փենանա. այի ։ || գոհար. կամ ակն. կամ ան֊ սխալ նմ ։ Է անուն երկրորդ կնոջն Եղկա֊ նայ ։ 1. Թագ. 1. 2։

Փենեէլ. կամ Փենուէլ. ի ։ || տեսիլ. կամ դէմք Աստուածոյ ։ Է անուն որդւոյ Ե֊ ղիազարու՝ որդւոյ Ահարոնի քահանայի ։ Ելից. 6. 25։ Թուոց. 25. 7. և 13։ Դարձեալ է ա֊ նուն որդւոյ Հեղիայ քահանայի ։ 1. Թագ. 1. 3։ և 4. 4։

Փենով. այ ։ || գոհար. կամ նկատող ։ Է անուն տեղւոյ, որ էր առ սահմանօք եդովմայ, ուր եղև երեսներորդ մէջ երորդ բանակետղ որդւոցն իսրայէլի ։ Թուոց. 33. 42. և 43։

Փենոն ։ || տե՛ս Փինոն ։

Փեսէ ։ || անցք ։ Է անուն որդւոյ Եսթօ֊ նայ. 1. Մնաց. 4. 12։ տե՛ս և Փասէ ։

Փեստոս. ի ։ || է բառ լատինական, և թարգ֊ մանի՝ տօն ։ Է մականուն Պորկիոսի դա֊ տաւորի Հրէաստանի. Գործ. 24. 27։

Փերեզացիք ։ || չինականք. կամ ագարակա֊ բնակք. և կամ ըստ ոմանց՝ ցրուեալք. կամ սփռե֊ ալք. Այսպէս կոչեցաւ ազգն 'ի յազգացն անօրէ֊ նից երկրին քանանացւոց, զորս խոստացաւ Աստ֊ ուած մերժել յերեսաց որդւոցն իսրայէլի ։ Քան֊ զի ազգս ոչ ունէին զամենայն. կամ զանձ֊

Թափառականս բնակէին յագարակս գեղջ. և յամենայն տեղիս, 'ի գիւղս, և յագա֊ րակս. Ծննդ. 13. 7։ 2. Օրէ. 3. 5։ Յես. 17. 15։

Փերոմ քաղաքացի ։ || 1. Մնաց. 11. 36։ Այս֊ պէս կ՝ Եփեր մեքերաթացի ։ Եփեր. թարգմանի՝ ակին հատանող. կամ լրանաձև. կամ նախատինք. կամ սմօթ ։ Եւ է անուն միոյ 'ի զօրավարացն դաւթի ։ Իսկ մե֊ քերաթացի՝ թարգմանի՝ վաճառական. և է մականուն նր ։

Փ Է

Փէլլաացի ։ || տե՛ս Փաղոնացի ։

Փ Ի

Փիբէ ։ || ըստ ելեալ 'ի յունական բառէն փոյփեա, թարգմանի՝ լուսաւորեալ. կամ փայլուն ։ Է անուն սարկաւագուհւոյ՝ և սպասաւորի եկեղեցւոյն կենքրացւոց ։ Հռով. 16. 1։

Փիգեղոս ։ || է բառ յունական, և թարգմա֊ նի՝ փախստական ։ Է անուն ուրումն հաւատացելոյ ։ 2. Տիմ. 1. 15։

Փիգոն ։ ըստ այլոց գրի՝ փիսոն ։ || պարարտ նշ. կամ թերանոյ արարք ։ Է անուն քաղա֊ քի առաջին երկխաղարի, զոր չմտեցին որ֊ դիքն իէլի հզաւմանաւ փարաւոնի առ գե֊ տոյն նեղոսի, անդ՝ ուր նա բաժանի 'ի զա֊ նազան վտակս ։ Ելից. 1. 11։

Փիթոն ։ || տե՛ս Միքայելական 'ի վեր ։ Է ա֊ նուն որդւոյ միքայի ։ 1. Մնաց. 8. 35։

Փիղաթաս ։ ըստ այլոց գրի՝ Փաղիաս ։ || պայծ֊ առեալ տն. կամ զարմանելի տն ։ Է անուն ու֊ րումն ղևտացւոյ ։ 1. Եզր. 9. 48։ Այս երևի գոլ նոյն. որ կոչի՝ փեղիա ։ 3. Եզր. 10. 10։

Փիլադելփեա. այ ։ || է բառ յունական. որ թարգ֊ մանի՝ մայրասէր ։ Է մականուն վերջերորդ Պտղոմէոսի արքայի եգիպտացւոց ։ 2. Մակ. 10. 13։

Փիլիմոն. կամ Փիլիմոն. ի ։ || ըստ ելեալ 'ի յունական բառէն փիլէմա. թարգմանի՝ համբուրող ։ Է անուն ուրումն կողո֊ սացւոյ. որ էր աշակերտ պօղոսի հանապազ 'ի քրիստոսի, դուրս էր զոր վարդապետութեան արժանաւորեցաւ. որ ... ։ Առ որ գրեաց առաքեալն զմի թուղթ իւր կաթողիկէ ։ Փի֊ լիմ. 1. 1։

Փիլիպպեցիք. կամ Փիլիպպեցիք ։ || տե՛ս Փի֊ լիպպիա ։

Փիլիպպոս. կամ Փիլիպպոս. այի. կամ պո֊ սի ։ || է բառ յունական, և թարգմանի՝ պատերազմող. կամ երիվարասէր ։ Է անուն կայսեր մակեդոնացւոց՝ հօր մեծին աղեք֊ սանդրի կայսեր. 1. Մակ. 1. 1։ Դարձեալ է անուն դայեակորդւոյ անտիոքայ արքայի եպիփանու. 1. Մակ. 6. 14. և 55։ 2. Մակ. 5. 22։ և 8. 8։ և 9. 29։ և 13. 23։ Դարձեալ է ա֊ նուն այլոյ արքայի մակեդոնացւոց, զոր ընդ պերսեայ արքայի կիտիեցւոց յաղթե֊ ցին, և սատակեցին հռոմայեցիք ։ 1. Մակ. 8. 5։ Դարձեալ է անուն որդւոյ հերովդէի մեծի արքայի հրէաստանի. որ յետ մահ֊ ուան հօրն եղև չորրորդապետ իտուրեաց֊ ւոց և տրաքոնացւոց աշխարհին ։ Ղուկ.

3. 1։ Որոյ եղբայր էր հերովդէս չորրորդապետ գալիլեացւոց աշխարհին։ Մատ. 14. 3։ Մարկ. 6. 17։ Սա զքաղաքն լայնաս, որ և Պանեադ կոչի, շինեալ նորոգեաց. և 'ի պատիւ կայսեր հռովմայեցւոց կոչեաց զանուն նր փիլիպպեայ կեսարեայ։ Մատթ. 16. 13։ Դի՛րձ է անուն միոյ 'ի յերկոտասան առաքելոցն Քրիստոսի 'ի բեթսայիդայ քաղաքէ գալիլեացւոց։ Մատթ. 10. 3։ Յովհ. 1. 43։ Դի՛րձ է անուն միոյ յեօթանց սարկաւագացն, զորս ընտրեցին առաքեալք։ Գործ. 6. 5։ Սա քարոզեաց 'ի քաղաքն սամարացւոց. և մկրտեաց զներքինին կանդակեայ արքայի եթէովպացւոց։ Եւ 'ի տան սորա օթեվանս կալաւ սբն Պօղոս։ Գործ. 8. 5. և 38։ և 21. 8։ Դի՛րձ Փիլիպպոս, որ ըստ այլոց գրի փիլիպպէ. է անուն քաղաքի, որ էր 'ի սահմանս մակեդոնիայ մերձ 'ի թրակիա, և վն այսորիկ կոչի առաջին մասն մակեդոնացւոց. էր սա մերձ յեզր ծովուն յունաց, և 'ի պանդխտութեան. և 'ի հնումն էր քաղաք հռոմէական։ Անդ գնաց սբն Պօղոս քարոզել զաւետարանն։ Գործ. 16. 12։ և 20. 6։ Որոյ բնակիչքն կոչին փիլիպպեցիք. առ որս գրեաց առաքեալն զթուղթ մի կանոնական։ Փիլիպ. 1. 1։

Փիլիստիմ։ || տե՛ս Փղշտացիք։

Փիլոպատոր. կմ Փիլոպատորն. այ։ || է բառ. յունական, և ստուգաբանի՝ հայրասէր։ Է մականուն չորրորդի պտղոմեայ արքայի եգիպտացւոց որդւոյ երրորդի պտղոմեայ Եւերգետեայ։ Եւ եղաւ նմա մականունս այս ներհակաբար. քանզի ասի՝ թէ սպան զհայր իւր, ուստի մականուանեալ որ ժամն էր կոչել զնա հայրասպան, քան հայրասէր. 3. Մակ. 1. 1։ և 7. 1։ որ 3. 8. գրի 'ի մեզ՝ Անտիոքայ՝ փոխանակ գրելոյ փիլոպատորն։ Սա կոչեցաւ և այլով մականուամբ յունարէն՝ Տրիփոն. որ ստուգաբանի՝ փափկասէր. քանզի ասի՝ թէ զամ զկեանս իւր եա 'ի խրախճանս ուտելոյ և ըմպելոյ. որպէս իւր երկու։ 3. Մակ. 5. 2. և 8։ և 6. 24։

Փիլոպատորն։ || տե՛ս 'ի վեր Փիլոպատոր։

Փիլադէլփիա։ || է բառ. յունական, և ստուգաբանի՝ եղբայրսիրութիւն։ Է անուն քաղաքի, որ էր 'ի փոքուն ասիոյ 'ի գաւառին լիւդիոյ առ ստորոտովք սմոզիս լերին։ Յայտ. 1. 11։ որ 3. 7. գրի թարգմանաբար՝ եղբայրսիրութեան։

Փիլետոս։ || է բառ. յունական, և ստուգաբանի՝ Սիրելի։ Է անուն միոյ 'ի հաւատացելոց ասիոյ հրէից, զոր հակառակէին սբյն Պօղոսի. 2. Տիմ. 2. 17։

Փիլեմոն։ || տե՛ս Փիլիմոն։

Փիլիպպեցիք։ || տե՛ս Փիլիպպոս։

Փիլիպպեայ։ || տե՛ս Փիլիպպոս։

Փիլոլոգոս. գեայ։ || է բառ. յունական, և թարգմանի՝ բանասէր։ Է անուն ուրումն հաւատացելոյ, որում ողջոյն գրէ սբն Պօղոս. Հռով. 16. 15։

Փինոն. կմ փենոն։ || դռնակար. կմ ամսակ նր։ Է անուն իշխանի եդոմայ։ Ծննդ. 36. 41։ 1. Մնաց. 1. 52։

Փիսոն. կմ Փիսոնն || եբրայեցւոյ փոփոխութիւն. կմ բազմութիւն. կմ տարածումն։ Է անուն միոյ 'ի չորից գետոց դրախտին փափկութեան. Ծննդ. 2. 11։ Սա ըստ կարծեաց մերոց ժամանակի աշխարհագրաց է այն, որ այժմ կոչի փասիս. և ճորոխ։ Եւ ելանէ 'ի լերանցն հայոց 'ի հիւսիսոյ կողմանէ, և երթայ պատէ զամ երկիրն եւիլատայ, որ է եգեր. և կողքիս. և խառնեալ ընդ արևմտաս կոյս՝ մտանէ 'ի ծովն պոնտոսի, որ է սև ծով։

Փիւնիկ ասորի։ || Մարկ. 7. 26։ Փիւնիկ է բառ. յունական, և թարգմանի՝ ծիրանագոյն. կմ կարմրերփեան. կմ արմաւենի։ Արդ՝ քանզի կինն քանանացի, որ հայցէր 'ի քն՝ զբժշկութիւն դստերն իւրոյ, էր 'ի սահմանաց փիւնիկեցւոց՝ և ասորւոց, վն այսորիկ կոչի փիւնիկ ասորի։ Եւ զի գաւառն, յորում նա բնակէր, 'ի հնումն էր քանանացւոց, վն այսորիկ կոչի քանանացի։ Մատթ. 15. 22։

Փիւնիկեցիք։ || տե՛ս 'ի ներքոյ Փիւնիկէ։

Փիւնիկէ։ || զնշանակութիւն տե՛ս 'ի Փիւնիկ։ Է անուն գաւառի, որ 'ի հնումն էր մասն սիւրիոյ։ Ունի առ եզր 'ի հիւսիսոյ կողմանէ զասորիս. 'ի հարաւոյ՝ և յարևելից կուսէ զերկիրն անաւաց. իսկ յարևմտից կուսէ՝ զծովն մեծ։ Ունի և զքաղաքս բազումս, որոց գլխաւորքն են Սիդոն, Տիւրոս, և Պտղոմայիս։ Գործ. 11. 19։ և 15. 3։ Եւ բաժանի յերկուս, յս 'ի փիւնիկէ ծովեզերեայ, որ է ընդ կողմն արևմտից. և 'ի փիւնիկէ լիբանանու, որ է ընդ կողմն արևելից. և պարունակէ զփիւնիկ ասորիս, և զգալիլեա հեթանոսաց։ Եւ սա 'ի մեզ 2. Մակ. 3. 5. կոչի տաճկաստան։ Իսկ բնակիչք գաւառին կոչին փիւնիկեցիք. որք էին յառաջագոյն 'ի սերմանէ անդրանկէ քանանու որդւոյ քամայ։ 2. Օրին. 3. 9։ 1. Թագ. 4. 48։ Եսայ. 23. 2։ Եւ զի յառաջ քան զյաղթանակն յեսուայ զերկիրն քանանացւոց, Քաղդէականն էր մրուն փիւնիկեցւոց 'ի մն քանանացւոց. վն որոյ քանանացիք կոչին փիւնիկեցիք։ * Ելից. 6. 15։ և 16. 35։ Յեսու. 5. 1։ Յոբ. 40. 25։ Դի՛րձ Փիւնիկէ է անուն նաւահանգստի կղզւոյն կրետեայ, որ հայի ընդ հարաւակողմն։ Գործ. 27. 12։

Փիւզոն։ || եբրայ. աւետեացուն. կմ բոլորումն եբրային։ Է անուն սպարապետի զօրաց աբիմելեքայ արքային գերարացւոց. Ծնն. 21. 22։ և 26. 26։

Փ Ղ

Փղեգոնտ. եայ։ || է բառ. յունական, և ընձյ գրի՝ փղեգոն, և թարգմանի՝ կիզանող. կմ այրեցող։ Է անուն ուրումն հաւատացելոյ, որում ողջոյն գրէ սբն Պօղոս։ Հռով. 16. 14։

Փղշտացիք. կմ Փիլիստիմ։ || Թօթափեալք. կմ արտաքսեալք։ Է անուն ազգի և ժողովր_

դեան, որք ը հաճանականագոյն կարծեաց ելին 'ի կրետացւոց կղզւոյն, և եկեալ բնակեցան յերկրին քանանացւոց, և վն այնորիկ երբեմն կոչին կրետացիք: * Եզեկ. 25. 16: Սոփոն. 2. 5: Եւ ոչ եթէ սոքա յառաջ եկին յորդւոցն մեստրեմայ՝ որդւոյ քամայ, այլ թէ ելին, և բնակեցան յերկրի նն. ուստի բառ այսմ իմանալի է բանն. Ծննդ. 10. 14: 1. Մնաց. 1. 12: Եւ զի 'ի սոցանէ ոմանք ևս էին 'ի գաւրաց, ք 'ի կապադովկիայ գաւառէ փոքուն ասիոյ, վն այնորիկ երբեմն ևս կոչին գամիրք. 2. Օրին. 2. 23: Իսկ բազում անգամ առ հասարակ կոչին այլազգիք: * Դատ. 13. 1: Եզեկ. 47. 1. և 4: Աղմ. 9. 7: Զաքար. 9. 6: Եւ վաճառ բնակութեն նց կոչի երկիր փղշտացւոց. Եսայ. 13. 17: և երկիր այլազգեաց. 1. Թագ. 31. 9: Եւ զի սա էր 'ի պաղեստին, վն այսորիկ պաղեստինացիք երբեմն կոչին փղշտացիք. Ծնն. 22. 32. և 34: Արդ՝ երկիրն փղշտացւոց, կմ այլազգեաց է յերկրին աւետեաց ունելով առ երի յարևմտից կողմանէ զծովն մեծ. և ընդ երկայն տարածի 'ի հարաւոյ ընդ հիւսիս 'ի գետոյն եգիպտացւոց, ք 'ի հեղեղատէն բոսորայ մինչև գյամնիա ունելով սահմանակից յարևելից կուսէ զցեղն շմաւոնի և դանայ. և բաժանի 'ի հինգ թագաւորութիս կմ նախարարութիւս. որոց քաղաքքն էին այսոքիկ, Գազա 'ի հարաւակողմն. և յետ նր Ասկաղոն. ապա Ազովտոս 'ի միջի. յետոյ Ակկարոն. և հուսկ յետոյ գեթ 'ի հիւսիսակողմն: Յես. 13. 2. և 3: 1. Թագ. 6. 4. և 17: 1. Մակ. 3. 24:

Փ Ո

Փոգոմ: || տես 'ի ներքոյ Փոգովր:

Փոգովր. կմ Փոգոր. կմ Փոգօր. այ. աւէ: || բացումն. կմ պատառուածոյ: Է անուն լերին, որ էր յերկրին մովաբացւոց, և էր մի 'ի լերանցն աբարիմայ. Թուոց. 23. 28: Ասի՝ թէ լեառնս այսէառ զայս անուն 'ի կռոցն փոգովրայ, որ պաշտեալ լինէր 'ի գաւառին յայնմիկ: Նաև փոգովր կոչի երբեմն լեառն փաղգա վն մերձաւորութե միմեանց. 2. Օրին. 34. 1: Դրձլ՝ Փոգովր. կմ փոգոր է անուն կռոցն մովաբացւոց. Թուոց. 25. 18: և 31. 16: որ Յես. 22. 17. գրի Փեգովր: Իսկ Թուոց. 25. 3. Բէլփեգովր: Եւ յայնմանէ քաղաքն, ուր էր մեծագոյն պաշտօն, և մեհեան նր. կոչեցաւ տուն փոգովրայ: 2. Օրին. 3. 29: և 34. 6: որ 4. 46. գրի տուն փեգովրայ: Եւ Յես. 13. 20. գրի՝ Բեթփագովր: որ թարգմանի՝ տուն փեգովրայ: Դրձլ * փոգովր է անուն քաղաքի ազգազգ որքայի եդոմայ. 1. Մնաց. 1. 50: որ Ծննդ. 36. 39. գրի 'ի մէջ՝ փոգով: Զաս ոմանք կարծեն նոյն քաղաք ընդ վերնոյն:

Փոգոր: || տես 'ի վեր Փոգովր:

Փոգօր: || տես Փոգովր:

Փորխ: || տես Փորոս:

Փորոն: || տես 'ի ներքոյ Փորոս:

Փորոս. կմ Փարոս. այ: || լու. կմ մժղուկ. կմ մուն: Է անուն միոյ յիշխանաց տաճմից ելելոց 'ի գերութէ. 1. Եզր. 5. 9: և 8. 33: և 9. 26: 2. Եզր. 2. 3: և 8. 3: որ 3. Եզր. 3. 25. գրի 'ի մէջ՝ Փորոն: և 10. 14. Փորխ:

Փորտունատոս. տեայ. || է բառ լատինական, և թարգմանի՝ բարեբախտ: Է անուն ուրումն հաւատացելոյ կորնթացւոյ. 1. Կորն. 16. 15. և 17:

Փուա. այ. կմ այի: || ասա. կմ բերան. կմ անկիւն. կմ վարսք. կմ հեծեծող. կմ աղաղակող: Է անուն որդւոյ իսաքարայ՝ որդւոյ յակոբայ: Թուոց. 26. 23: 1. Մնաց. 7. 1: որ Ծննդ. 46. 13. գրի 'ի մէջ՝ Փուդ. Դրձլ՝ փուա է անուն միոյ 'ի ծննդածայն եբրայեցւոց: Ելից. 1. 15: Դրձլ՝ է անուն հօր թողայ դատաւորի իլի: Դատ. 10. 1: Դրձլ * է անուն արքայի ասորեստանեայց: 4. Թագ. 15. 19: որ 1. Մնաց. 5. 26. * կոչի՝ փաղոք: և Ովս. 5. 13. արքայ յարիմայ:

Փուդ. կմ Փութ: || հարուստ. կմ ափրիկէ. և կմ ասորերէն՝ պարարտ. կմ գէր: Է անուն որդւոյ քամայ: Ծննդ. 10. 6: 1. Մնաց. 1. 8: Յորմէ և աշխարհն, կմ գաւառն, ուր բնակեցան ազգ, և ժողովուրդք նր կոչեցաւ փուդ: Որով նախ իմանի Է հանրապէս բովանդակ գաւառն հարաւոյ, որ է մին յերից մասանց աշխարհի. և կոչի Ափրիկէ և Լիբիա: Երկրորդ իմանի մին 'ի մասանց՝ կմ յաշխարհաց նր, որ կոչի Ափրիկէ յատկապէս ասացեալ. և է 'ի մէջ մաւրիտանիոյ՝ ունելով զնա առ երի յարևմտից կողմանէ, և 'ի մէջ կիւրենականին՝ ունելով զնա յարևելից կուսէ. և ձգի 'ի հիւսիսոյ առ ծովեզերբ ծովուն միջերկրականի. և այժմ կոչի՝ Զեգիտանա: Եւ երրորդ՝ իմանի մին 'ի գաւառաց նր, որ կոչի Ափրիկէ տուանձնակի, որ և տրապոլիս ասի: Եւ առ է 'ի մէջ Նումիդիայ՝ ունելով զնա առ երի յարևմտից կողմանէ. և 'ի մէջ Բիզակենայ գաւառին՝ ունելով զնա յարևելից կուսէ. որ և այժմ է թագաւորութիւն թունիզայ. և ունի մայրաքաղաք զԿարթագենէ: Եւ զայսցանէ ասացեալ գաւառաց կարէ իմանիլ բանն եսայեայ: Եսայ. 66. 19: տես և Լուդ. և Փուա:

Փութ: || տես 'ի վեր Փուդ:

Փուտիէլ. ի: || հարաւ ած: Է անուն առն, յորոյ դստերացն էառ կին եղեազար որդի ահարոնի: Ելից. 6. 25:

Փ Ռ

Փռիգիա. կմ Փռիւգիա: || է բառ յունական. և տուգաբանի՝ չոր. կմ ցամաք. կմ այրեցեալ. կմ խանձատեալ: Է անուն գաւառի փոքուն ասիոյ: Եւ բաժանի 'ի մեծ, և 'ի փոքր: Փռիւգիա մեծ առ երի ունի 'ի հիւսիսոյ կողմանէ զԲիւթանիա, յարևելից կուսէ զԳաղատիա. 'ի հարաւոյ զՊամփիւլիա, և զԼիկիա. իսկ յարևմտից

զՍիւղիա, և զՄիւսիա: Իսկ փաւղիա փոքր՝ է առ ծովուն եղիպտոսական. և քաղաքն յելլիսպոնտոս, 'ի տրովադա, և 'ի Միսիա, Գործ. 2. 10: և 16. 1: 'ի գաւառէ աստի էր փիլիպպոս գայթակղեցի անտիոքայ արքայի. և վասն այնորիկ կոչի փռիւգացի. փաւեղացի. 2. Մակ. 5. 22:

Փ Ս

Փսոմփթոմփանէ: || Է բառ եգիպտացւոց, և թարգմանի՝ փրկիչ աշխարհի: Զայս անուն ետ յովսէփայ փարաւոն արքայ եգիպտացւոց, յորժամ մեկնեաց նմա զերազն նորա և իմաստութեամբ իւրով ապրեցոյց զեգիպտոս 'ի սովու: Ծննդ. 41. 45:

Փ Ր

Փռանկք: || տես Փռիւգիա:

Փուրիմ: || Եսթեր. 11. 1: Է անուանական ելեալ յեբրայական բառէն՝ փուրիմ, որ թարգմանի վիճակք: Այսպէս կոչեցան տօնքն եսթերայ. զի 'ի նմա պատմի վիճակընկեցութիւն համանայ վա կոտորածելոյ զհրէայս. տե՛ս Եսթ. 9. 24:

Ք Ա

Քաաղ: ըստ հինց՝ և ըստ յունաց գրի Աքազ: || ըմբռնօղ. կամ ատացօղ. կմ տեսանօղ: Է անուն որդւոյ միքայի: 1. Մնաց. 8. 35: որ 9. 42. գրի 'ի մեզ՝ Քաղ:

Քաբասիէ. այ: || վաճառականք. կմ վաճառ ամբոխոց: * Է անուն հօր երեմիայի հօր յեքոնիայ: Երեմ. 35. 3:

Քաբբա: ըստ յունաց գրի՝ Քաբբադ: || ձի ջնջօղ. կմ ջնջուցեալ: Է անուն քաղաքի ցեղին յուդայ: Յես. 15. 40:

Քաբգորեխմոցիք: || տես Կափթորիմացիք:

Քաբէր, այ: || ընկեր. կմ հաղորդ. կմ թովիչ. կմ հարուած: Է անուն ուրումն կինեցւոյ առն յայէլի: Դատ. 4. 17:

Քաբիէլ: || տես Կայքաբօթ:

Քաբօղ: || ընկեր. կմ հաղորդ. կմ թովիչ: Է անուն տեղւոյ, կմ քաղաքի, որ էր առ գետովն գովզանայ 'ի սահմանս հայոց և մարաց, ուր խաղացոյց սաղմանասար արքայ ասորեստանեայց զիէլ: 1. Մնաց. 5. 26: որ 4. Թագ. 17. 6: և 18. 11. գրի 'ի մեզ Աբօր: Ոմանք կարծեն՝ թէ աստ քաբօր իմանի այն գետն, որ այժմ կոչի քաբուր, և է 'ի միջագետս, և հեղանի յեփրատ: Բայց այս ընդդէմ երևի մեզ գրոյն. զի ասէ 'ի քաբօր առ գետովքն գովզանայ: Իսկ գովզան է 'ի սահմանս հայոց և մարաց:

Քաբօրայ: || տես Բեթաւ:

Քաբրաթայ: || * Ծննդ. 35. 16: և 48. 7: Սա ըստ եբրայեցւոց գրի՝ Քիբերաթ. կամ Քիբրաթ. որ յոմանց թարգմանի՝ գարնանային ժամանակ. և յոմանց՝ ընտիր ժամանակ: Այլ զի ըստ մեկնչաց նշանակէ և ասպարէզ, վասն ոչ գրեցին համ գերձ նշանակութիւն. 'ի մերձենալ ինչ յասպարէզ երկրին եփրաթայ: Այդ՝ քաբրաթ, ոչ է յատուկ անուն տեղւոյ, այլ է ասել, 'ի մերձենալ ինձ ասպարիզաչափ հեռաւորութիւն յեփրաթայ, որ է բեթղեհէմ. եհաս ժամ երկանց ծննդեանն ռաքելայ, և մեռաւ: Եւ այսու ցուցանի տարաժամ երկունքն ռաքելայ:

Քաբրին: || ընկեր. կմ հաղորդ. կմ թովիչ: Է անուն միոյ յերիցանց, կմ 'ի ծերոց ժողովրդեան քաղաքին բետուղիաւ: Յուդի. 8. 9: որ 10. 6. գրի 'ի մեզ՝ Քաբրեմ:

Քաբօղ: || կապեալ. կմ իբր հասօղ. կմ իբր հնացեալ: Է անուն քաղաքի. որ էր 'ի սահմանս ցեղին ասերայ ընդ արևելակողմն 'ի վերին գալիլեայ: Յես. 19. 27: Եւ երևի թէ յայսմանէ և գաւառն, յորում էին քսան քաղաքք, զորս սողոմոն ետ քիրամայ, կոչեցաւ 'ի թարգմանութեան ոմանց՝ Քաբօղ. իսկ 'ի մեզ գրի՝ սահմանք. * 3. Թագ. 9. 13: Եւ զի պատճառս այս էր 'ի գալիլեայ մերձ 'ի սահմանս տիւրոսի և սիդոնի, վա այսորիկ կոչեցաւ գալիլեա հեթանոսաց:

Քադիաւէ. սեայ: || Նորութիւն: * Է անուն տեղւոյ՝ կմ քաղաքի, և երևի գոլ մի 'ի քաղաքացն ցեղին բենիամենի, յորմէ էին ոմանք յելելոց 'ի գերութենէ: 1. Եզր. 5. 19:

Քաղ: || տես Քաաղ:

Քաղադ: || գիճանման. կմ իբր անապատ: * Է անուն որդւոյ նաքովրայ 'ի մեղքայ կնոջէ իւրմէ: Ծննդ. 22. 22:

Քաղքի. բեայ. աւ: || սաստկաց. կմ դադարօղ. կմ իբր հասօղ. կմ իբր հասեալ: Է անուն գաւառի սուրբայ իշխանի տան նահապետութե մադիանու: Թուոց. 25. 15. և 18:

Քալբօլ: || տես Քաղքայ:

Քաղա. այ: || պարապ. կմ իբրև դալարի: Է անուն տեղւոյ, կմ քաղաքի. որ էր 'ի յասորեստան ոչ հեռի 'ի գետոյն գովզանայ ընդ հիւսիսակողմն առ սահմանօքն ծին հայոց: 1. Մնաց. 5. 26: որ 4. Թագ. 17. 6: և 18. 11. գրի 'ի մեզ՝ Աղաթ: Իսկ ըստ հինց Ալաէ: Սա երևի գոլ նոյն որ Ծննդ. 10. 11. գրի 'ի մեզ՝ Քալան. իսկ Ը հինց՝ Քաղաք: Եւ երևի գոլ նոյն, որ այժմ կոչի՝ Քալա:

Քաղաթնարեմ: || Յես. 18. 28: ըստ ոմանց գրի Կարիաթ. և Ը հինց՝ Յարիմ: Իսկ 'ի մեզ փոխել լինելոյ՝ կարիաթ յարեմ. կմ քաղաքն յարեմ, որ զնոյն նշանակէ ուղեղ է՝ քաղաթ նարեմ: Այդ՝ քաղաքս այս որ թուի 'ի մէջ քաղաքացն, որք էին յարևելակողմն երկրի ցեղին բենիամենի, ոչ է նոյն ընդ այնմ, որ կոչի՝ Կարիաթարիմ, և Կարիաթբաալ: զի այն էր քաղաք գաբաւոնացւոց ընդ

արեւմտեան կողմն երկրի ցեղին բենիամե-
նի առ սահմանօք ցեղին յուդայ. վասն որոյ
և կոչի՝ Կարիաթարիմ յուդայ. որում մօտ
էր 'ի սմանէ:

Քաղամանք: || տե՛ս Եղամ:

Քաղանայ. այ: || տե՛ս Քանայ.

Քաղանէ. || մեծ ամենակալեան. կամ կառավա-
րութիւն մեր. կամ եւր որոնվօղ: Էր անուն
քաղաքի, որ էր յերկրին սենաար. ուր
աշտարակն շինեցաւ: Ծննդ. 10. 10: Եսայ.
10. 9: Սա եւեւ գող նոյն, որ այժմ կոչի՝
Հալէպ:

Քաղաք աղաց: || Յեսու. 15. 62: Այսպէս կո-
չեցաւ մին 'ի քաղաքաց ցեղին յուդայ, զի
էր առ եզերբ ծովուն աղի: Եւ ըստ ոմանց
կոչի՝ Սոդոմ:

Քաղաք արմաւենեաց: || տե՛ս Երիքով:

Քաղաք յարիմայ: || տե՛ս Կարիաթարիմ:

Քաղաք նաւահանգ: || տե՛ս Պտղոմէ:

Քաղաք նաւօրայ: || տե՛ս Խառան:

Քաղաք ձիոց: || տե՛ս Ռաբաթ:

Քաղաք տանն բահաղու: || 4. Թագ. 10. 25:
ըստ ոմանց է անուն միոյ 'ի քաղաքացն
սամարիոյ, որ վասն մեծի մեհենին բահաղու,
որ էր անդ, կոչեցաւ քաղաք տանն բահա-
ղու: Իսկ ըստ այլոց քաղաք կոչի տաճարն
մեհեանն բահաղու վասն լինելոյն կարի մեծ:

Քաղդէացիք: || Իբրև դեւք. կամ իբրև դիւաղ
թօղս. կամ իբրև դատաւոր. կամ իբրև դիւաց:
Էր անուն ազգի, և ժողովրդեան, որոց գա-
հաւորութեան կոչի երկիր. կամ աշխարհ
քաղդէացւոց: Եւ է հաշտեանութ գաւառ
մեծին ասորւոց և մասն բաբելոնի 'ի հարա-
ւոյ կողմանէ, որոյ արքայանիստ մայրաքա-
ղաք էր բաբելոն: Եւ ունի առ եւր յա-
րեւմտից կողմանէ զանապատն արաբիա.
իսկ յարեւելից հոսէ զՏիգրիս գետ. և
այժմ կոչի՝ Իրաք. կամ Իրաք արաբ: Եւ
զի սա երկիրն էր ընդ իշխանութեամբ թա-
գաւորացն ասորեստանեայց, վասն այնորիկ
նոքա բազում անգամ կոչեցան թագա-
ւորք քաղդէացւոց, և թագաւորք բաբե-
լացւոց: Ծննդ. 11. 28: 4. Թագ. 25. 5: Ե-
րեմ. 50. 8: և 51. 24:

Քաղէբ. կամ Քաղէբա. այ: || Իբրև զենրս. կամ
շուն, կամ խաւն: Էր անուն որդւոյ եսրոմայ:
1. Մնաց. 2. 18. և 24. և 42: որ 'ի 9. համարն
գրի 'ի մեզ՝ Քելուբէ: Դարձեալ է անուն որդ-
ւոյ յեփոնեայ 'ի ցեղէն յուդայ, որ էր մի
'ի լրտեսաց երկրին աւետեաց. 1. Մնաց.
4. 15: Իսկ քաղէբ Հուսի. կամ ըստ ոմանց եղ-
բայր եսքասայ. 1. Մնաց. 4. 11. տար գոլ
այլ յերկուցունց: Դարձեալ Քաղէբ է անուն
գաւառի, յորում էր քաղաքն Կարիաթ-
արբոկսեփեր, որ է քեբրոն: Էր սա 'ի մի-
ճակի ցեղին յուդայ ընդ հարաւակողմն.
և կոչեցաւ այսպէս յանուանէ քաղէբայ
որդւոյ յեփոնեայ, որում տուաւ 'ի ժա-
ռանգութիւն. 1. Թագ. 30. 14:

Քաղմադ: ըստ ձեռին գրի՝ Քարմադ. իսկ ըստ
յունաց՝ Քաղմադ: || Իբր ուսուցիչ: Էր
անուն գաւառի, զոր ոմանք դնեն յերկ-
րին մադայ. բայց ոմանք լինել 'ի միջա-
գետս: Եզեկ. 27. 23: տե՛ս և Մադէ:

Քաղկոլ: || Սնուցիչ. կամ կատարող ամէն. կամ
յամենայն առող զամէն: Էր անուն առն իմաստու-
նոյ որդւոյ զարայի՝ որդւոյ յուդայ: 3.
Թագ. 4. 31: որ 1. Մնաց. 2. 6. կոչի՝ Քաղ-
քող: տե՛ս զՄահոլ:

Քասղոնիիմացիք: || տե՛ս Քասղուքթիիմացիք:

Քամ. այ: || Ջերմ. կամ ջերմութիւն. կամ սեաւ:
Էր անուն որդւոյ նոյի, և հօր քանանու:
Ծննդ. 5. 32: և 10. 6: 1. Մնաց. 1. 8: Որոյ
անուամբ քանանացիք եղբայրն կոչին որդիք
քամայ: 1. Մնաց. 4. 40: տե՛ս և զԵգիպտոս:

Քամաամ: || Իբրև զնա. կամ իբրև զնմանու-
թիւն: Էր անուն որդւոյ բերզելեայ գա-
ղաադացւոյ: 2. Թագ. 19. 37:

Քամթաա: || Կամկապէյ. կամ մոլէս. կամ
շուղտ: * Էր անուն քաղաքի ցեղին յու-
դայ: և էր սա 'ի միջին անդաստանի
նր: Յեսու. 15. 54:

Քամով: || տե՛ս Եմաթգայիք:

Քամոս, կամ Քամոսա. այ: || Իբրև հեռացեալ:
Էր անուն կռոց մովաբացւոց. յորմէ և մո-
ւաբացիք կոչին ժողովուրդք քամոսայ:
Թուոց. 21. 29: Զսա պաշտէին և ամոնա-
ցիք. և սողոմոն շինեաց նմա զբագին
'ի լերինն ձիթենեաց: Դատ.
11. 24: 3. Թագ. 11. 7. և 33: Երեմ.
48. 7. և 46: Ասեն ոմանք, թէ սա
էր կուռք արեգական. քանզի քամոս ե-
լեալ 'ի յարաբացւոց բառէն՝ Շեմս,
թարգմանի՝ արեգակն: Իսկ այլք ասեն,
թէ էր կուռք արբեցութե, վասն զի քա-
մոս ելեալ 'ի յունական բառէն՝ Քոմոս,
թարգմանի՝ արբեցութիւն. կամ շուայտութիւն:

Քամոս: || տե՛ս 'ի վեր Քամոսա:

Քանաան: || վաճառական. կամ չարչարող:
* Էր անուն որդւոյ բաղաանեայ: 1. Մնաց.
7. 10: տե՛ս և Քանան:

Քանան. կամ Քանաան. ու: || վաճառականու-
թիւն 'ի վեր: Էր անուն որդւոյ քամայ.
զոր անէծ նոյ նահապետն: Ծննդ. 9. 22.
և 25: և 10. 6: Որոյ և ազգն, և գաւառն բնա-
կութե՛ նորա կոչի Քանան: Գործ. 7. 11:
Կոչին և որդիք քանանու. և քանանացիք:
Որոց բնակութիւն էր յերկրին աւետեաց.
տե՛ս գրի Ծննդ. 10. 19. Եւ եղեն սահմանք նո-
ցա 'ի սիդոնէ մինչև 'ի գալ 'ի գերարա, և 'ի գա-
զա, մինչև 'ի գալ 'ի սոդոմ, և 'ի գոմոր. և յա-
դամ, և 'ի սեբոյիմ, մինչև 'ի լասա: Բայց որ-
դիք սիդոնի անդրանկանն քանանու կո-
չին փիւնիկեցիք: Իսկ այլքն առ հասա-
րակ կոչին քանանացիք. և էին բնածնու-
նեալք 'ի տասն ազգս, որք կոչին Քետա-
ցիք. Յեբուսացիք. Ամուրհացիք. Գերգե-
սացիք. Խեւացիք. Արուկացիք. Ասե-
նացիք. Արադիոնացիք. Սամարացիք. և
Ամաթացիք: Ծննդ. 10. 15: 1. Մնաց. 1.
13: Որոց հզօրագոյնք՝ և մեծամեծք էին
եօթն, զորս և բազում անգամ յիշէ սր
գիրն: Ելից. 23. 23: 2. Օրին. 7. 1: Դարձեալ
Քանան. Եզեկ. 27. 23. ուր ըստ յունաց

գրի՝ Քանանու: և Աբդիու. 6. 2. ուր ըստ ոմանց գրի՝ Քանանացիքն. նոյն է Ը. այնու, որ կոչի Քանանիք:

Քանանացիք: || տե՛ս 'ի վեր Քանան:

Քանանեւս. կամ Քանանիս: || վաճառականութ- եամբ: Էր անուն տեղւոյն պատերազմի, որ եա պատերազմ ընդ Իսր: Թուոց. 21. 1: և 33. 40:

Քանանիտս: || տե՛ս Քանանացիս:

Քանանացւոց: || տե՛ս Քանանիտս:

Քաղաք քաղաքաց: || Ծննդ. 46. 28. և 29: * Էր անուն քաղաքի՝ որ էր 'ի սահմանին Եգիպ- տոսի՝ յերկիրն Գեսեմ. ուր յանդիման եկեաց Յովսէփ ընդ առաջ հօր իւրոյ յակոբայ նա- հապետին: Սա յաւանդութեան կոչի յերեւոյթին. և առաւ Թէ այսպէս կոչեցաւ զառ պատճառաւն արդեօք եգիպտացւոց մեծ բազմութեան քաղ- աքաց՝ և մեհենից. որք էին անդ: զի յե- րեւս, Թարգմանի՝ քաղ. կամ ազգ. իսկ այսպէս՝ քաղաքաց:

Քաղեբան: || տե՛ս Աղօթինքս:

Քառասնաթամն: || 1. Եզր. 5. 36: ըստ Եբր. գրի՝ Քառասա. Թաղզան: Քառասա է անուն միոյ յերկոտասանց առաջնոց եկելոց 'ի գերու- թենէ: որ 2. Եզր. 2. 59: 3. Եզր. 7. 61. կոչի Քերուբ: Նոյնպէս և Թաղզան է անուն միոյ յերկոտասանց առաջնոց եկելոց 'ի գերութենէ: որ 2. Եզր. 2. 59. կոչի Եդդան: իսկ 3. Եզր. 7. 61. Եդրոն:

Քառան: || կոյս երգող. կամ գառն նշ: Էր ա- նուն որդւոյ գեսոնի՝ Ծննդ. 36. 26: որ 1. Մնաց. 1. 41. գրի 'ի մէջ՝ Քերան: Որդ՝ Քառան. 1. Մնաց. 2. 25. ոչ երեւի յեղջէ Թարգմանութիւն: տե՛ս և Խառան:

Քառասնաթլթաթաթ: || տե՛ս Կարթա:

Քասբի: ըստ Եբրայեցւոց գրի՝ Քասբի: || սուտ. կամ զարդարելով: * Էր անուն տեղ- ւոյ, որ էր մերձ 'ի յՈդողամ. և 'ի մամբ- րէ. Ծննդ. 38. 5: Սա ըստ ոմանց է նոյն՝ որ կոչի Աքզիբ: Յեսու 15. 44:

Քասղուեւ. այ: ըստ Եբր. և ըստ արաբացւոց գրի՝ Քասղիոն: || յոյս. կամ համարձակութիւն նը. կամ զանձնաւորութիւն նը: Էր անուն հօր Եղդա- դայ իշխանի ցեղին բենիամինի: Թուոց. 34. 21:

Քասղուխիմացիք: || յոյս. կամ համարձակու- թիւն նը: Էր անուն ազգի և ժառանգութեան որդւոյ Մեստրեմայ՝ որդւոյ Քամայ: Ծննդ. 10. 14: որ 1. Մնաց. 1. 12. գրի 'ի մէջ՝ Քաս- ղուխիմացիք: Սոցա զաւակաց բնակութեան Երկիր ընդ առ Եգիպտոսի:

Քաղղոմ: ըստ յունաց գրի՝ Կաթաղիս: || պոմ. և կամ սատրապեցն և երրայեցերէն՝ ջուր տուեալ: Էր անուն քաղաքի ցեղին յու- դայ: Յես. 15. 40:

Քասղիկ: || զնշանակութիւն տե՛ս 'ի Քասղուեւ: Էր անուն քաղաքի ցեղին յուդայ. Յես. 15. 10: որ և կոչի՝ քաղաք յարիմաց. և կա րիաթարիմ:

Քասփոն: || արծաթ նշ. կամ արծաթափայլու- թիւն: Էր անուն քաղաքի, որ էր 'ի գաղաադ երկրի ցեղին գադայ: 1. Մակ. 5. 36: որ 'ի 26. համարն գրի 'ի մէջ՝ Ասփոնի. իսկ Ը յունաց՝ Քասփոր:

Քաւաղաթ. այ: || գառն զինուց: * Էր ա- նուն տեղւոյ, որ էր յաղագս ամրոցին, ուր եղեն բանակեցեալ առաջնորդքն բանա- կաց որդւոցն Իսր: Թուոց. 33. 24:

Քարայր: Ը յունաց գրի՝ Քարուխա: || հան գերծ. կամ մերկացեալ. իսկ եւեւսն 'ի յունա- կան բառէն՝ քարայր. առաւ զարմանն՝ այր Նե՛շ: Էր անուն տեղւոյ, որ էր յայնկոյս յորդանանու 'ի գաւառս երկրին ցեղին գա դայ: 2. Մակ. 12. 17:

Քարբիթ: || տե՛ս Քարքրին:

Քարմէլ. այ: || հորթանայ. կամ նշանակեալ. կամ մարմ. կամ ուսպուն: Էր անուն միոյ 'ի քահան. և չորս իշխանաց առաջնոյ քահա- նայից: 1. Մնաց. 24. 8:

Քարեսայ: || տե՛ս Աքրաս:

Քարմեայ: || տե՛ս Երբեմ. և Քարմի:

Քարմէլ: || տե՛ս Կարմելեան:

Քարմի. մեայ: || այգի իմ. կամ գառն ջրոց: Էր անուն որդւոյ ռուբինի՝ որդւոյ յակոբայ: Ծնն. 46. 9: Ելից. 6. 14: Որդ՝ է անուն հօր աքարայ: Յես. 7. 1: Որդ՝ * է անուն միոյ յերկոտասանց առաջնոց եկելոց 'ի գերութենէ: 1. Եզր. 5. 25: տե՛ս և Քարմին:

Քարմին: || զնշանակութիւն տե՛ս 'ի վեր: Էր անուն միոյ 'ի ծերոց ժողովրդեան քաղա- քին բեթուղիայ. Յուդիթ. 8. 9: և 10. 6: որ 6. 11. կոչի՝ Քարմի:

Քարսիդ. այ: ըստ Եբր. գրի՝ Քարսիթ: || խնցի. և կամ սատրերեն՝ անասուն: Էր անուն միոյ 'ի գրանց քաղաքին Եգիպ. որ էր 'ի հա րաւակողմն՝ և ընդ արեւելակողմ. և հանէր 'ի ձոր որդւոցն Ենոմայ: Եւ կոչեցաւ դրունն քարսիթայ՝ կամ վասն այսորիկ՝ զի անդ ընկե նուին զխեցեղէն անօթոց խեցեաց. և կամ զի անդ էին առանց բրուտաց: Երեմ. 19. 2:

Քարքամիս: || գառն բարձրաց: Էր անուն քաղաքի, որ էր առ Եփրատ գետով, ուր Նեքաւով արքայ Եգիպտացւոց պա- տերազմեցաւ ընդ Նաբուգոդոնոսորայ ար քային բաբելացւոց: Երեմ. 46. 2: որ 1. Եզր. 1. 25. գրի 'ի մէջ Կարքամիս. իսկ ըստ այլոց՝ Կարքամիս: Քարքամիս այս Ը անուանց է այն՝ որ է 'ի Միջագետս, և է իբրև կղզի շուրջ պատեալ 'ի գետոցն Եփրատայ՝ և Քաբովրայ. և կոչի յոմանց՝ Կերկեսիոն. կամ Կերկեսում. կամ Կերկեսիում. իսկ այժմ առ՝ Կերկիսիա:

Քափերնաումն: || գաղտ. կամ գեղեցիկ ագայ: * Էր անուն քաղաքի ցեղին բենիամինի: Յես. 18. 24:

Քափիրա. այ: || տե՛ս Կեփիրա:

Ք Ե

Քեբեր: || ընկեր. կամ հաղորդ. կամ Թովիկ: Էր անուն որդւոյ բարիայ՝ որդւոյ ասե- րայ: 1. Մնաց. 7. 31: որ Ծննդ. 46. 17. * գրի՝ Քոբոր: իսկ Թուոց. 26. 45. * Քոբեր:

Քերովբէ. կամ Քերովբիմ. կամ Քերովբէք. ի: || ընկերութիւն. կամ հաղորդութիւն. կամ Թովկու-

թի ։ Էր անուն որքայանիստ քաղաքի քանանացւոց ։ Թուոց. 13. 23։ Եւ կոչի զանազան անուամբ 'ի սբ. գիրս ։ Քանզի յառաջագոյն կոչիւր Արբոկ ։ Ծննդ. 23. 2։ Յեսու. 15. 13։ և քաղաք արբոկ. և կարիաթարբոկ ։ Յեսու. 14. 15։ և 21. 11։ Եւ է նոյն, որ 3. Թագ. 11. 25. գրի՝ Կարիաթարբա ։ Իսկ յետոյ կոչեցաւ Մամբրէ. և քաղաք գաշտի. և Քեբրոնի ։ Ծննդ. 35. 27։ Եւ յայնմանէ կաղնին, որ մերձ էր 'ի քաղաք անդր. ՚Ի որով բնակէր աբրահամ, կոչեցաւ կաղնի մամբրէի ։ Իսկ ծործորն, յորում մօտ էր քաղաքն, կոչեցաւ ծործոր քեբրոնի ։ Ծննդ. 13. 18։ և 37. 14։ Քաղաքս այս յետոյ մինձանեցաւ ցեղին յուդայ. և տուաւ քահանայ որդւոց յեփոնեայ 'ի ժառանգութիւն ։ Յեսու. 14. 13։ և 15. 13։ Եւ էր մեծագոյն քաղաքաց բաժանման ցեղին յուդայ. և տուաւ ղեւտացւոց. և եղև քաղաք ապաստանի ։ Յեսու. 20. 7։ և 21. 13։ 1. Մնաց. 6. 57։ Եւ սա այժմ կոչի 'ի բնակչաց իւրոց՝ Խալիլ ռահման ։

Քեբրոն. ի. կմ. այ ։ Ընկերութի. կմ. հաղորդակցութիւն ։ Էր անուն որդւոյ կահաթու՝ որդւոյ ղեւեայ ։ Ելից. 6. 18։ 1. Մնաց. 6. 2։ Դիրձլ է անուն որդւոյ քաղէբայ ։ 1. Մնաց. 2. 43։ տե՛ս և Քեբրոնի ։

Քեըլոն ։ ըստ հրէց՝ և ըստ յունաց գրի՝ Քելէոն ։ Աւարտեալ. կմ. կատարեալ ։ Էր անուն որդւոյ եղիմելեքայ բեթղեհեմացւոյ ։ Հռութ. 1. 2։ տե՛ս և Քելոն ։

Քեհըոն. այ ։ Եզեկ. 27. 18։ * Էր անուն տեղւոյ. կմ. քաղաքի, որ էր 'ի գաւառին դամասկոսի ։

Քեհէգ. այ ։ Բաժին. կմ. մասն ։ Էր անուն որդւոյ գաղաադու՝ որդւոյ մաքիրայ ։ Թուոց. 26. 30։ որ Յեսու. 17. 2. գրի 'ի բնագրին հոգնակի քեհէկեայ ։

Քեհէլայ ։ Ամս. կմ. բոլոր ։ Էր անուն միոյ 'ի յարանից որդւոցն բանիի ։ 2. Եզր. 10. 35։

Քեհէկաթ ։ տե՛ս Յակաթ ։

Քեհէլեայ ։ տե՛ս 'ի ներքոյ Քեհիլիա. և Քեհէգ ։

Քեհիլիա. կմ. Քեհիլիաս. կմ. Քեհիլեա. եայ ։ Բաժին. կմ. մասն տէր ։ Էր անուն հօր եղիակիմայ հազարապետի եզեկիայ արքայի ։ 4. Թագ. 18. 18։ Եսայ. 22. 20։ Դիրձլ է անուն որդւոյ ամասիայ ղեւտացւոյ ։ 1. Մնաց. 6. 45։ Դարձեալ է անուն տարոմի քահանայի մեծի. 4. Թագ. 22. 4. և 8։ 2. Մնաց. 34. 9։ Որ ըստ ոմանց է հայր երեմիայ մարգարէին ։ Երեմ. 1. 1։ Դիրձլ է անուն և այլոյ քահանայի մեծի որդւոյ սելլումայ ։ 1. Մնաց. 6. 13։ և 9. 11։ որ 3. Եզր. 11. 11. գրի՝ Եղկիա ։ Դարձեալ է անուն որդւոյ ամասիայ յորդւոցն մերարեայ ։ 1. Մնաց. 26. 11։ Դարձեալ է անուն հօր շուշանայ կնոջն յովակիմայ ։ Դանիէ. 13. 2. և 63։ Դարձեալ է անուն որդւոյ սալեմայ քահանայի ։ 1. Եզր. 8. 1։ 2. Եզր. 7. 1։ Դարձեալ է անուն ուրամայ ղեւտացւոյ. 3. Եզր. 8. 44։ որ 1. Եզր. 9. 43։ կոչի Եղկիա ։ Դարձեալ է անուն հօր գամարիայ ։ Երեմ. 29. 3։ Դիրձլ * է անուն որդւոյ եփիարա ։ Յուդիթ. 8. 1։ Դիրձլ քեղկիա. 3. Եզր. 3. 31. ոչ է յատուկ անուն մարդոյ. այլ գրելի է քաղկէիս, որ է բառ յունական, և թարգմանի պղնձագործ ։ Որպէս և մեսրոպն, որ անդէն գրէ 'ի մէջ՝ մեծատունք քաղաքին, կարծեցեալ է գոլ 'ի յունա քրէ մաղօլիս, որ ստուգաբանի՝ մեծատունք քաղաքին ։ Բայց ոչ է քրիմաղօլիս, այլ փրիտապօլիս, որ թարգմանի՝ փորեղկի, կմ. մանրավաճառ ։ Ուստի յայսմիկ բանի պիտոյ է իմանալ՝ թէ պղնձագործք, և փորեղիկք չենեցին ծախիւք իւրեանց զմասն ինչ պարսպին եղէմի. և ոչ քեղկիա, և մեծատունք քաղաքին ։

Քեղղեա ։ Զինեալ. կամ ազատեալ. կամ կողոպտեալ ։ Էր անուն որդւոյ ազարիայ ։ 1. Մնաց. 2. 39։

Քեղոն. կմ. Քեղոն. ի. կմ. այ ։ Զնշանակութիւն տե՛ս 'ի Քեղոն ։ Էր անուն հօր եղիսափայ իշխանի ցեղին զաբուղոնի ։ Թուոց. 1. 9։ և 10. 16։ որ 7. 24. գրի 'ի մէջ՝ քելլոն ։

Քեղուբ. այ ։ Խառն. կմ. շուն ։ Էր անուն հօր եզրայ գործակալի արքայի գութի ։ 1. Մնաց. 27. 26։

Քեղոս ։ Զնշանակութիւն տե՛ս 'ի Քեղղեա ։ Էր անուն քաղաքի. որ էր յերկրին եգովմայ մերձ 'ի մայրաքաղաքն կոչեցեալ մէմ, որ է յաղագս ... արքայիս ։ Յուդի. 1. 9։

Քեղ փաղանթեանց ։ տե՛ս Ագլեկեղէս. և Փաղօնացի ։

Քեղօթ. այ ։ Յուդիթ. 1. 6։ * Էր անուն տեղւոյ. կմ. գաւառի. զոր ոմանք կարծեն գոլ 'ի յասորեստան. բայց աւանդել երևի լինել յերկրին մարաց. որովհետև պատերազմ նաբուգոդոնոսորայ էր ընդ արփաքսադայ արքայի մարաց 'ի սահմանս հռագաւայ ։ Վասն որոյ յասելն՝ պատերազմ փոր ընդ որդին ... խմանի՝ պատերազմ առել ընդ քաղկէա քեղօթայ ։

Քեղիօն. այ ։ ըստ ոմանց գրի՝ քեղիօն ։ Ապաստան. կմ. պղծութիւն. կմ. ցաւ. կմ. հիւանդութիւն ։ Էր անուն երկրի. կմ. գաւառի, որ երևի գոլ 'ի մէջ անապատին թաբորայ, և միջագետաց ։ Յուդիթ. 2. 13։ Դիրձլ քեղիօն. 1. Մնաց. 13. 9. ուր ըստ յունաց գրի՝ քեգօն. և ըստ ոմանց՝ քեգօն. և ստուգաբանի՝ անբաւականութիւն. կմ. նետ ։ Էր անուն տեղւոյ, որ էր 'ի մէջ երուսաղեմի, և կարիաթարիմայ. որ և կոչի կալ ամինադաբայ. 2. Թագ. 6. 6։ Իսկ յետոյ կոչեցաւ խորտակումն ոզայ. քանզի անդ եհար զնա տր ։ 2. Թագ. 6. 8։ տե՛ս և Քեղոն ։

Քենեբեթ. կմ. Քենեբեթ. այ ։ Քնար. կմ. իւրև ձրագ ։ Էր անուն պարսպաւոր քաղաքի ցեղին նեփթաղիմայ ։ Յեսու 19. 35։ Դիրձլ է անուն գաւառի. որ էր շուրջ զայնու քաղաքաւ. յորում գրեթէ և ծով

երկիրն Նեփթաղիմայ կոչի՝ Քեններեթ : 2. Օրին. 3.17: Յես. 11.2: 3. Թագ. 15.20: Սոյնպէս կոչեցաւ գեննեսարէթ : Մատ. 14.34: Իսկ Մարկ. 6.53. կոչի երկիր գեննեսարէթ : Եւ զի առ այսու գաւառաւ է ծովակն գալիլեացւոց . մի այսորիկ կանի ծով քեններեթայ : Յես. 12.3: Իսկ Թուոց. 34.11. գրի 'ի մէջ՝ ծով քենարայ : Իսկ յետոյ կոչեցաւ ծովակ գեննեսարէթայ : տե՛ս Գեննեսարէթ :

Քետ. այ : || բեկեալ. կամ ահաւոր : Է անուն որդւոյ քանանու՝ որդւոյ քամայ, որև կոչի քետացի : Ծննդ. 10.15: և 23.3: որ 1. Մնաց. 1.13. գրի 'ի մէջ՝ քանանացի : Յորմէ և ազգն և ժողովուրդքն կոչին որդիք քետայ, և քետացիք : Ծննդ. 15.20: և 27.46: Ելից. 3.8 : Սոցա գաւառն բնակութեան էր յերկրին աւետեաց 'ի հարաւակողմն առ քեբրոն քաղաքաւն, որ յետոյ միւծակեցաւ ցեղին յուդայ : Եւ էին սոցա թագաւորք բազումք, որք կոչին թագաւորք քետտեանց, կամ քետացւոց : 3. Թագ. 10.29: տե՛ս և Կիտիս :

Քետացիք : || տե՛ս 'ի վեր Քետ :

Քետիմ : || խորտակեալք. կամ ահացուցիչք : Է անուն երկրի, կամ գաւառի, զորմէ ոմանք ասեն թէ էր 'ի միջնակի ցեղին եփրեմի : Բայց առաւել հաւանական երևի թէ եղէ նոյն երկրին քետացւոց, որ էր 'ի հարաւակողմն ցեղին յուդայ : Իսկ այլք կարծեն թէ եղէ Կիտիս կղզին, որ է Կիպրոս : Դատ. 1.26:

Քետիմացիք : || տե՛ս Կիտիս :

Քետուրա. այ : || խնկահոտ. կամ բուրող. կամ կապեալ : Է անուն հարճին աբրահամու : Ծննդ. 25.1: 1. Մնաց. 1.32:

Քետտիմ. այ : || տե՛ս Քետ :

Քետտուս : || մեղապարտ : * Է անուն որդւոյ սամայեայ յազգէ դաւթի : 1. Մնաց. 3.22: որ 2. Եզր. 8.2. գրի 'ի մէջ Տուս : Իսկ 1. Եզր. 8.32. Փարես :

Քերամ : ըստ յունաց գրի՝ Փերամ : || ցեռնչ. կամ ցուլ նչ : Է անուն արքային քաղաքին յերիմութայ . Յես. 10.3:

Քերան : || տե՛ս Քառան :

Քերդոյն : || տե՛ս Ասորդան :

Քերեթեա. այ : ըստ ոմանց գրի՝ Քերեթի : || հարկանօղ. կամ խոցող. կամ սպանանիչ. կամ կորուսիչ : Այսպէս կոչի մասն ինչ երկրին փղշտացւոց՝ կամ մի այսորիկ. զի ոմանք 'ի նոցանէ եկեալ էին 'ի կղերանոյ կղզւոյն, որ ասի մեծփիշ. և կամ մի այսորիկ. զի բնակիչք երկրին փղշտացւոց էին որք պատերազմողք յոյժ յորոց էին երկու գունդք թագաւորին զօրաց դաւթի, որք կոչին քերեթիք. և Փելեթիք : 1. Թագ. 30.14

Քերեթեթին. թայ : || զինուորութիւն տե՛ս 'ի վեր : Է անուն միոյ դասու թագաւորական զօրականաց, որք էին ազգաւ փղշտացիք. և անձնապահք արքային դաւթի : 2. Թագ. 8.18: և 15.18: Այսպիսի թագաւորական զօրքս կոչին նաև ըստ երբայեցւոց՝ քորին, որ թարգմանի՝ քաջազունք. կամ բարեկացող. 4. Թագ. 11.4. և 19:

Քերմէլ : || տե՛ս Կարմեղոս :

Քերմեզ : || տե՛ս Կարմեղոս :

Քերուբ : || բազմութիւն գիտութեան, կամ ճանաչման. կամ իբրև մանուկ. կամ իբր բազմապատկող. կամ իբրև մարտիկ : Է անուն միոյ յեղխմանց տաճարին եղելոց 'ի գերութէ : 2. Եզր. 2.59: 3. Եզր. 7.61:

Քեփիրան : || տե՛ս Քեփիրա :

Ք Է

Քէէ : || տե՛ս Սոսանայ. քէէ .

Քէիղայ : || տե՛ս Կէիլա :

Քէնար. այ : || տե՛ս Քեններեթ :

Քէններեթ : || տե՛ս Քեններեթ :

Քէնա : || Եզեկ. 48.20: Այս բառս ոչ երևի յեբրայ թարգմանութեան :

Քէրէաս : || է բառ յունական, և առաւել բանի՝ ոսկեխ. կամ ղունարճ : Է անուն զօրավարի քաղաքին յազերայ, կամ գազարայ : 2. Մակ. 10.32. և 37:

Քէրմէլ : || տե՛ս Կարմեղոս :

Ք Ի

Քիոս . բառս անուանականն է քիոս : || որ ելեալ 'ի յունական բառէն՝ Քիօ, առաւգանի հեղել. կամ հաւել : Իսկ այլք ստուգաբանեն՝ բացել. կամ բացումն : Է անուն միոյ 'ի կղզեացն, որք են 'ի ծովուն յունաց . 'ի մէջ կղզեացն միտիլինեայ՝ և կարիայ հանդէպ յոնիայ գաւառի փոքուն ասիոյ մերձ 'ի Զմիւռնիա : Գործ. 20.15: Կղզիս այս այժմ կոչի՝ Շիօ. իսկ 'ի տաճկաց՝ Սաքիզ :

Քիլոն : || վիշտանալութիւն տե՛ս 'ի Քեղոն : Է անուն քաղաքի, որ էր յերկրին մովաբու, 'ի միջնակի ցեղին ռուբինի : Եզեկ. 48.21:

Քիղեան : || տե՛ս Աքոն :

Քիտիմացիք. || տե՛ս Կիտիս :

Քիրամ. այ : || կենաց բարձրութիւն. և կամ սպիտակութիւն նց. կամ նզովիչ : Է անուն արքային տիւրոսի բարեկամի արքային դաւթի. որ առաքեաց փայտս մայրս՝ և եղևնափայտս 'ի շինութիւն յաշէմ 'ի շինուած տանն արքունի, և տանն նն : 2. Թագ. 5.11: 3. Թագ. 5.1: Դարձեալ՝ Քիրամ . Է անուն որդւոյ կնոջ այրւոյ 'ի ցեղէն նեփթաղիմայ, 'ի դստերացն դանայ. զի 'ի բնակչաց քաղաքին դանայ, որ է Լայիսա 'ի միջնակի ցեղին նեփթաղիմայ : 3. Թագ. 7.13: 2. Մնաց. 2.13:

Քղոէացիք : || սա Թ այլոց գրի՝ եղտացանայր . և երևի 'ի յունական բառէն քիմա . որ թարգմանի՝ խոնաւ գոլար . կամ բանձր : Եւ ասի թէ է անուն ազգաց կնոջ կարծեթայ ւոյ հաւատացելոյ . կամ այլոց ազգաց առն 'ի տանն նց, որ մի էրէք հակառակութե ելելոյ 'ի կորնթոս գրեաց զթուղթ առ զարմացոյն առ սբն Պօղոս : 1. Կորն. 1.11:

Ք Ո

Քոբա. այ: || Թագուստ. և կամ ատրերեն՝ պարտապան: * Է անուն տեղւոյ, որ էր 'ի սահմանս երկրին Դէբ 'ի գաղիլեայ. կամ 'ի բաբանտաստան: Յուդիթ. 15. 5: որ 4. 3. գրի 'ի մէջ՝ Քօբայ:

Քոբաղ: || Թագուստ: * Է անուն քաղաքի, որ էր 'ի գաւառին դամասկոսի 'ի ձախակողմն: Ծննդ. 14. 15: և ըստ ոմանց է նոյն՝ որ կոչի Սուբայ. 2. Թագ. 8. 3:

Քոբար: || զօրութիւն. կամ կարողութիւն. կամ երբեմ արդէն. կամ երբ ծածկութիւն: Է անուն գետոյ, որ է յերկրին բաբելացւոց 'ի մէջ Քաղդէաց. և կոչի յատորեստանեայց՝ գետ արզանի: Այս ելանէ յեփրատայ երբեմ փոքրիկ 'ի մի. և երթայ՝ խառնի 'ի տիգրիս գետ: Եւ կոչի քոբար վս ուժգնութեան, և առատութեան ջուրցն. կամ ըստ ոմանց՝ զայս անուն էառ 'ի քաղաքէ իշխանէ բաբելոնի, որ զջուրս եփրատայ բաժանեաց հանելով անտի զգետն քոբար, մի գուցէ կարի յորդութեամբ, և բուռն յարձակմամբ ծածկեսցեն զբաբելոն: Իսկ այլք ասեն՝ թէ մարգարէն եզեկիէլ զայս անուն առ նոա փոխանակ գետոյն եփրատայ, կամ տիգրիսի: Եզեկ. 1. 1: և 3. 15: և 43. 3:

Քոբեր: || տե՛ս Քեբեր:

Քեբար: || տե՛ս Քեբեր:

Քոդագ: || տե՛ս Քոդդագ:

Քոդողոգոմոր. այ: || երբեմ ծնունդ ծառայութեան. կամ բոլորութիւն ոտայի: Է անուն արքայի եղամայ, որ ընդ այլոց երից թագաւորաց միաբանեալ եռ պատերազմ ը հնգից թագաւորացն սոդոմայեցւոց: Ծննդ. 14. 1. և 9:

Քոդդադ: || անհնաւորելի: * Է անուն որդւոյ իսմայէլի: Ծննդ. 25. 15: որ 1. Մնաց. 1. 30. գրի 'ի մէջ Քոդադ:

Քոդդայի: ըստ յաւնաց գրի Ողդայ. իսկ ը եբր՝ Քոդղեա: || աշխարհ. կամ անկեղծք. կամ արքիս. և կամ ատրերեն՝ ժամուց: Է անուն միոյ յիշխանացն արքայի դաւթի: 1. Մնաց. 27. 15: այլ ասա փոխանակ գրելոյ. [illegible] գոթոնիէլի. [illegible] գրելոց գրի 'ի մէջ քողդայի. [illegible] որդի գոթոնիէլի:

Քոնենիա: || պատրաստութիւն. կամ հաստատութիւն. կամ ուղղութիւն տն: Է անուն միոյ յիշխանաց ղևտացւոց: 2. Մնաց. 35. 9: որ 1. Եզր. 1. 9. կոչի Յեքոնիա:

Քոնիա: || տե՛ս Քոնենիա:

Քոնանիա. կամ Քոնոնիա: || զինուորականութիւն տե՛ս 'ի վեր: * Է անուն միոյ յիշխանաց ղևտացւոց: 1. Մնաց. 26. 29: և 15. 27: որ 'ի 22. համարն գրի 'ի մէջ՝ Քոնենիա. և 1. Եզր. 8. 49. * քանանեայ:

Քոռաթ. ու. կամ այ: || հարուածն. կամ խոցումն: * Է անուն հեղեղատի, որ էր 'ի միջնակի ցեղին եփրեմի առ սահմանօք ցեղին բենիամենի. որ 'ի հիւսիսոյ ընդ հարաւ հոսէր, ընդ արեւելակողմն կոյս խառնէր. և մտանէ 'ի յորդանան գետ: Առ Թաղեաւ եղիայ մարգարէն: 3. Թագ. 17. 3. և 5:

Քուացիք. կամ Քուեցիք: || իշխանք. կամ ազատք. կամ քաջազունք. կամ բարկացօղք: Է անուն ազգի և ժողովրդեան, որք 'ի վաղ ժամանակաց հետէ բնակեալ էին 'ի լերինն սէիրայ՝ յերկրին եդովմայ ը հարաւ ճակոյմն սահմանաց երկրին քանանացւոց: Եւ էին նք իշխանք զօրաւորք. որք կոչին իշխանք քուեցւոց, և քուեայ: Ծննդ. 36. 20. և 21. և 29: Զմասն ինչ 'ի սոցանէ կոտորեցին թագաւորքն. որք էին ընդ քոդողոգոմորայ արքայի եղամայ: Ծննդ. 14. 6: Եւ յետոյ որդիքն եսաւայ սատակեցին, և կորուսին զնա յերեսաց իւրեանց. և բնակեցան փոխանակ նց. 2. Օրին. 2. 12:

Քուեայ: || տե՛ս 'ի վեր Քուացիք:

Քուեցի: || տե՛ս Քուացիք:

Քուի: || իշխան. կամ ազատ. կամ քաջազուն. կամ բարկացող: Է անուն որդւոյ լօտանայ՝ որդւոյ սէիրայ քուացւոյ: Ծննդ. 36. 22: 1. Մնաց. 1. 39:

Քուսի: || զինուորականութիւն տե՛ս 'ի վեր: * Է անուն միոյ գաւառ քաջ զօրականաց թիկնապահաց արքային յովասու: 4. Թագ. 11. 4. և 19:

Քուսամիտ: || սեաւ ժողովուրդք: * Է անուն առն յորդւոցն անակայ: 1. Եզր. 9. 32:

Քովթամ: || կնիք. կամ փականք: Է անուն որդւոյ քեբերայ: 1. Մնաց. 7. 32:

Քովթանացի: || կնիք. կամ փականք: Այս բառ թէպէտ ածանցականաբար գրի 'ի մէջ ըստ յունաց օրինակ է յատուկ անուն հօր յեհելայ. և սամմայ զօրավարացն դաւթի: 1. Մնաց. 11. 44:

Քովմարիմ: || 4. Թագ. 23. 5: * Ը եբրայեցւոց գրի՝ քամարիմ. և թարգմանի սեաւ զգեցօղք. կամ աղօթօղք: Այսպէս կոչեցան պաշտօնեայք կռոց երկրին, և քուրմք կռոց. զի որք երբեմն սևազգեստ լինէին, և աղաղակաւ մեծաւ յուզէին զնոսա: 3. Թագ. 18. 28:

Քովքենիա. նեայ: Ը այլոց գրի՝ Քոնենիա: || պատրաստութիւն. կամ հաստատութիւն. կամ ուղղութիւն: Է անուն միոյ յիշխանաց ղևտացւոց. 2. Մնաց. 31. 12. և 13:

Քորազին: || այս գաղտնիք. կամ աստ է խորհուրդ: Է անուն միոյ 'ի քաղաքացն գալիլեայ, որ էր 'ի գալիլեայ: Քաղաքս այս է յայնկոյս յորդանանու առ սահմանօք կիսոյ ցեղին մանասէի մերձ 'ի ծովն գալիլեացւոց. Մատ. 11. 21: Ղուկ. 10. 13:

Քորբայ: || տե՛ս [illegible]:

Քորբեայ: || տե՛ս [illegible]:

Քորեբ. կամ Քորէբ. կամ Քօրեբ. այ: || անշէջ. կամ անապատ. կամ աւերակ. կամ սուր: Է անուն լերին, որ է յապառաժ արաբիոյ յանապատին լերինն սինեայ մերձ առ անապատն մադիամու: Եւ զի անդ երեւեցաւ տր մովսէսի 'ի մորենւոջն, վասն այսորիկ կոչեցաւ լեառն այ. և լեառն տն: Ել. 3. 1: և 18. 5: 3. Թագ. 19. 8: Գործ. 7.

30: Եւ քանզի սա է կէց լերինն սեհայի, զի այնորիկ լեառն սինա երբեմն կոչի քո-րեբ. 2. Օրին. 1. 19: և 4. 10: 2. Մնաց. 5. 10: Սաղմ. 105. 19: Մաղաք. 4. 4: Աշ աստուածական այսր լերին եհան մովսէս ջուր 'ի վիմէն, և արբոյց ժողովրդեան: Ելից. 17. 6:

Քուշանան: || տե՛ս Աշան:

Քուլիքա. այ: || անտանելի. կամ մատրդարէ. կամ անտուոթեան: Էր անուն հայրապետի, զի անուանի ամենն հեթանոսաց ծառ-րարդատ: Ղուկ. 8. 3:

Քուղերա. այ: || ասատակ. կմ ցիր հանեալ: * Էր անուն առաջի որդւոցն սեղմիոյ տոհ-մայ յուդայ: 1. Մնաց. 4. 22:

Քուսթա. այ: || կերպանի. կմ լրանումն: Էր անուն գաւառի, ուստի եհան տիեզուն ա-սորեստանեայց զբնակս 'ի յօւդէայ, և բնա-կեցոյց 'ի սամարիայ: 4. Թագ. 17. 24. և 30: Եւ զայսմանէ ասենք ասեն, թէ է շուշան գաւառ պարսից. իսկ այլք կարծեն՝ թէ ասէ այն, որ այժմ է ասեն խոշ մերձ առ-աֆղրիս գետ, և կոչի քուքէ, և բնակիչք նը կոչին քուրդք. և կմ այն՝ որ այժմ առ-ռի՝ քրդուշ, և է 'ի յասորեստանն:

Քուղ: || տե՛ս Քեթուրայ:

Քուշար. այ: || Ը ներ և Ը յունաց գրի՝ Մովսէսի: Էր անուն ձորոյ՝ կմ հեղեղա-տի. որ եղեալ 'ի լեռնառանէ քաղաքին բե-թղոմայ 'ի հիւսիսոյ կողմանէ, երթայ անկանի 'ի ծովն գալիլեացւոց: Յովբ. 7. 10: որ 12. 7. կոչի ձոր բեթզամանուայ:

Քուշ. կմ Քուս. այ: || սեւ, կմ եթովպ պացի: Էր անուն որդւոյ քամայ՝ որդւոյ նոյի: Ծնն. 10. 6: 1. Մնաց. 1. 8: Դիտել * քուշ է անուն աշխարհի, որ էր մերձ 'ի քաղաքն բեթղեհէմայ 'ի կէ մօտոյն քաշա-ռայ: Յովբ. 7. 10:

Քուս: || տե՛ս Քուշ:

Քուսայ: առա անուանական թ այլոց գրի՝ Քուսի: || հեգնել. կմ սեւ: Էր անուն որդ-ւոյ գադայ, և հօր սեփնինայ մարգարէի: Սոփ. 1. 1: Դիտել է անուն հօր սեղ-մայ հօր նաթանայ: Երեմ. 36. 14:

Քուսարսաթեմ. այ: || հեգնել. կմ սեւութ անօրէնութե: * Էր անուն արքայի ասոր-ւոց միջագետաց: Դատ. 3. 8:

Քուսի. ստոյ: || հեգնել. կմ սեւ: Էր ա-նուն բարեկամի, և խորհրդականի արքային դաւթի. որ եւս զհորհրդն աքիտոփելայ, և ցրեաց զխորհրդոյն աբիսողոմայ 'ի դաւթէ: 2. Թագ. 15. 32: և 17. 7: Ոմանք ասեն՝ թէ սա է արքայն յայտնեալ, որ տարաւ գաւեաիս յաղթութեն յաբիսողոմ առ դաւիթ: 2. Թագ. 18. 21: Դիտել * է անուն հօր բանաւոյ գործակալի սողոմո-նի: 3. Թագ. 4. 16:

Քուրաթացի: || տե՛ս Փերետէ:

Ք Ր

Քրիստոնեայ: || տե՛ս 'ի բառագիրքն հասա-րակ անուանց:

ՔՐԻՍՏՈՍ: || Մատթ. 1. 1. և 16: Յովհ. 1. 41: Էր բառ յունական, և թարգմանի՝ օծեալ:

Եւ է նոյն. որ եբրայեցերէն ասի՝ Մեսիայ: տե՛ս Մեսիայ:

Ք Օ

Քօրխա: || տե՛ս Քորխա:

Քօփերի: || Եզեկ. 40. 8: Աստ 'ի մեզ մա-խանեալ գրեալ՝ դրունք օփերի՝ դրացոյն նե-րաքսասայ. սխալմամբ գրի՝ ուր նորա մոտեն րն որդւոյն եսայիասայ: Այլ՝ Օփերի. որ բառ յունաց գրի՝ Օփէլի. աստուածու նի՝ վարանելեաց. կմ թանձրեալ. և կամ ամրութեան ռաչեալ. կմ պարսպաբակ: Էր ա-նուն տան, որ էր 'ի քոլաբերն հետեւեա-լայ, և վն այն սովորեալ նեղասաղմաւորք նեթանիտեացն:

Քօփա: || տե՛ս Քոփա:

Օ Բ

Օբեդ: || տե՛ս Աբեդեդ:

Օբեթ: || տե՛ս Աբեդեդ:

Օգաստոս: || է բառ լատին կանքն, և թարգմանի՝ օգոստա-փառ. կմ վեհապատուական: Էր ա-նուն կայսեր հռոմայեցւոց, որ թագաւոր եցաւ յետ Յուլիոսի կայսեր. որոյ յա-ւուրս ծնաւ փրկիչն մեր աշխարհի քս տէրն մեր. Ղուկ. 2. 1:

Օզիա: || զօրութիւն տն. կմ խնամակալութե տն: * Էր անուն հօր սերացւոց: 1. Եզր. 9. 48:

Օզնի. այ: բառ ներ գրի՝ Դոզնի: || ակըրմն: Էր անուն հօր եղերադորս մարգարէի 'ի մերեայ: 2. Մնաց. 20. 37:

Օթոնի. բառ ներ գրի՝ Գոթոնիայ: || զգ-նութե. կմ զօրութե: Էր անուն միոյ յե խանացն դաւթի: 1. Մնաց. 12. 6:

Օթնիքամ: || տե՛ս Ոթնիքամ:

Օմար: || առոյգ. կմ խօսող. կմ գառն: Էր անուն որդւոյ եղիփազայ՝ որդւոյ եսա-ւայ: Ծննդ. 36. 11. և 15:

Օ Ն

Օն. այ: || զօրութիւն. կմ ցաւ. կմ անօրէ-նութի: Էր անուն քաղաքի տորին եգիպ-տոսի. որ և կոչի Արեգ քաղաք: Ելից. 1. 11: զորմէ տե՛ս Արեգաքաղաք: Դիտել * Օն. Եզեկ. 30. 17. է անուն քաղաքի, որ էր 'ի սիւքեմ. զոր տարրեն կոչէին՝ Բե-թէլ՝ բաց. իսկ եբրայեցիք առ 'ի անար գանս կոչէին՝ որ զանս պաշտեալ լինէին, կոչէին զնա Ավէն, որ թարգմանի՝ անօ րէնութե. կմ ունայնութե: Քաղաքս այս էր 'ի վերջին սահմանս գաւառին գաւառա-ցի, որ 'ի մէջ լինելո, և անտերոյն լի բանական առաքեալ նըք 'ի հարաւոյ հիւսիսո յերկայն, և կոչի Բէթէլ. կմ Բե-թէլ. և բառ ոմանց՝ Մաքսեմա. կմ տուն հին ասորիք: տե՛ս և Բեթէլ:

Օնան. այ. կմ ու: || ցաւ. կմ վիշտ. կմ ա-նօրէնութի. կմ զօրութե: Էր անուն որդ-

ւոյ յուդայ՝ որդւոյ յակոբայ ։ Ծննդ. 38. 4։ և 46. 12։ 1. Մնաց. 2. 3։ Դրձլ † է ա֊նուն որդւոյ սոբաղայ։ Ծննդ. 36. 23։ որ 1. Մնաց. 1. 40. գրի 'ի մեզ՝ Յօնան ։ Դրձլ * է անուն եղբօր եսքողայ՝ և մամբրէի ամօրհացւոյ, որք էին բարեկամք աբրահամու ։ Ծննդ. 14. 13. և 24։ Դրձլ * է անուն որդւոյ փաղեթայ՝ որդւոյ ռուբենի ։ Թուոց. 16. 1 ։ Դրձլ՝ Օնան. 3. Եզր. 10. 26. ուր ըստ ոմանց գրի Անան, է անուն միոյ յիշխանաց ժողովրդեանն իէլի ։ Դրձլ Օնան. Եզեկ. 47. 16. ուր ըստ արաբացւոց գրի Ուննան, է անուն տեղւոյ, որ ըստ ոմանց էր 'ի վախճանի ցեղին նեփթաղիմայ առ յորդանանու ը հարաւակոյս մերձ 'ի քաղաքն դան, որ է լայիսա ։ Դրձլ Օնան. Եզեկ. 47. 17։ և 48. 1. ուր ըստ ոմանց գրի Ենօն, կմ Ենան՝ է անուն տեղւոյ, և կոչի՝ հանդրուան օնանու. և է 'ի սահմանս ցեղին նեփթաղի֊մայ ընդ հիւսիսակողմն. մերձ 'ի սահմանս դամասկոսի ։ որ Թուոց. 34. 9. կոչի Ասիրնայիդ ։ տես և Անա ։

Օնիաս ։ || տես Եղիանայ ։

ՕՍ

Օս ։ || տես Ովս ։

Օսէ. ի ։ || փրկիչ. կմ փրկութի ։ * Է անուն հօր յեզոնիայ զօրավարի ։ Երեմ. 42. 1։ և 43. 2։

Օսէէ ։ || փրկիչ. կմ փրկութի ։ Է անուն միոյ յիշխանաց ժողովրդեանն խորայելի ։ 3. Եզր. 10. 23։

Օսէս. օսեայ ։ || փրկիչ. կմ փրկութի ։ Է առաջին անուն յեսուեայ որդւոյ նաւեայ պաշտօնէի մովսէսի ։ Թուոց. 13. 9. և 17։

Օստացիք ։ || տես 'ի ներքոյ Օստեր ։

Օստեր ։ || եբրայեցերէն ասի՝ Հուս. որ թարգմանի՝ խորհուրդ. կմ փայտ. և կմ՝ ասորերէն սեեռեալ. կամ սեեռումն ։ Է անուն գաւառի, յորում բնակէր երանելին յոբ ։ Յոբ. 1. 1։ Գաւառս այս ըստ ո֊մանց ասի լեալ յայնկոյս յորդանանու յերկրի կիսոյ ցեղին մանասէի յաշխար֊հին տրաքոնացւոց ։ Բայց այլք լաւագոյն եւս ասեն, թէ էր յապառաժ արաբիայ՝ յերկրին եդօմայ՝ յանապատին փառանու. որոյ և քաղաքն կոչեցեալ փառան՝ էր քաղաք յոբայ ։ Եւ յայտ անտի է, զի յոբ էր 'ի զաւակէ և յազգէ եսաւայ, հինգերորդ յաբրահամէ. և թագաւորէր յերկրին եդօմայ, որ էր յապառաժ արաբիայ ընդ հարաւակողմն երկրին աւետեաց ։ Այլև Ողբոց. 4. 21. յայտնապէս ասի զեդօմայ լինել յերկրին օստրացւոց ։ Եւ է նոյն՝ որ * Յոբ. 32. 2։ և 42. 16. գրի աշխարհ. կմ երկիր Օստացւոց.

Օստրացիք ։ || տես 'ի վեր Օստեր ։

ՕՐ

Օրամ ։ || տես Յօրամ ։

Օրանացի. ցւոյ ։ || ծակ. կմ ազատութի. կմ ազխտակութի ։ * Է անուն գաւառի, որ էր յայնկոյս յորդանանու յերկրի կիսոյ ցեղին մանասէի 'ի մէջ փիլիպպեայ կեսարեայ՝ և դամասկոսի ։ Եւ զայս անուն էառ 'ի քաղաքէն, որ կոչի Աւրան ։ Եզեկ. 47. 16. և 18։

Օրէ ։ || տես Իրաս ։

Օրէբ. օրեբայ ։ || ագռաւ. կմ համեղ. կմ երաշխաւոր. կմ խառնիչ. կմ երեկոյեան ։ Է անուն միոյ յիշխանացն մադիամու, զոր սպանին որդիքն եփրեմի 'ի սոր օրեբայ ։ Դատ. 7. 25։ Սաղմ. 82. 12։ որ Դատ. 8. 3. գրի 'ի մեզ 'ի հայոցական հոլովս զզօրէբ ։

Օրօնայիմ ։ || տես Որոնայիմ ։

ՎԵՐՋ ։

ԲԱՌԱՐԱՆ ՅԱՏՈՒԿ ԱՆՈՒԱՆՑ
ՈՐՔ ԳՏԱՆԻՆ ՅԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼ ԳԻՐՍ ԱՐՏԱՔՈՅ ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՉ ԳՐՈՑ·

Ա. Բ

Աբանդ. կմ հաբանդ. այ. աւ: ‖ ուամկօր. խաբան. կմ խաբանատան. է ընդարձակ գաւառ մեծին հայոց յաշխարհին սիւնեաց՝ յարեւելից կողմանէ արաբատեան աշխարհի առգետամն որոտնայ, և առ երասխաւ: Ըստ յիրաւի կոչեցաւ աբանդ, իբր թէ ահաբանդ. քանզի իբրև զբանտ շուրջ փակեալ է յանմատոյց լերանց և 'ի գետոց: Ունի փոքր գաւառս զԳոհարհամ, զԿենաճուզ, և զայլս: Ունի և աւանս և ամուր բերդս, զՀալիձոր, զՉեու, զՄանլև, զԽաշտուն, զՄազրան, զՄեղրի, և զայլս բազումս: Իսկ բնակիչք աբանդայ, որք են խաբանցիք, են այր կորովիք, և քաջ պատերազմողք. որք 'ի թուականիս հայոց իբր ՌՃԿԵ. զօրացան յոյժ. և եւսուն մարտ պատերազմի ընդ թշնամին հաւատոյ, և արարին յաղթութիւս բազումս: Խորէն. յաշխարհագրութե:

Աբաս. այ. կմ ու. աւ: ‖ էր մեծ սպարապետ հայոց՝ եղբայր առաջներորդ աշոտոյ արքայի, այր քաջ՝ անձնեայ և թիկնաւէտ, առոյգանձն և գեղեցիկ հասակաւ, կորովի և յաջողակ 'ի պատերազմունս. որ և աջակցեալ եղբօր իւրում աշոտոյ արար քաջութիւս բազումս. և եղև հաշակաւոր և հռչակաւոր 'ի մէջ բազմաց: Առ սա գրեաց թուղթ յանդիմանութէ և խրատու իմաստնաբար մեծ վարդապետն հայոց մաշտոց: 'Ի հին պատմագիրս: Դր՞ծ Աբաս էր արքայ հայոց որդի սմբատայ արքայի, և եղբայր չորրորդ աշոտոյ արքայի: Սա թագաւորեաց յԱնի ամս՝ իէ: 'Ի հին պատմագ: Դր՞ծ Աբաս էր այլ արքայ հայոց, որ և կոչիւր շահն շահ: Սա թագաւորեաց 'ի կարս քաղաքի, որ է խարս, հրամանաւ ազգապետին իւրոյ գագկայ արքայի, որ թագաւորէր յանի 'ի դՃԾ. թուականիս հայոց: 'Ի հին պատմագիրս:

Աբգար. կմ աբգարոս. յու. աւ: ‖ էր որդի արքայ հայոց որդի արշամայ, և եղբօրորդի վերջնոյն տիգրանայ 'ի ցեղէ արշակունեաց: Ըստ կոչիւր՝ Աւագայր՝ վասն առաւել հեզութեն և իմաստութեն, յետոյ և վն տիոցն. իսկ ասորիք և յոյնք ոչ կարելով ուղղակի ասել աւագայր՝ ասէին Աւգար. յորմէ և սովորութէ եղև 'ի մեզ կոչել՝ Աբգար: 'Ի սորա երկրորդ ամի թագաւորութեն ծնաւ փրկիչն մեր: Սա շինեաց զեդեսիա քաղաք, որ է յուռհայ, և անդր փոխեաց զարքունիսն 'ի մծբին քաղաքէ: Ետ պատերազմ ընդ հերովդէի արքայի հրէաստանի, և սպան զյովսէփ զեղբօր որդի նորա. և փախստական արար զզօրս նր: Ապա երթեալ յարևելս թագաւորեցոյց 'ի վերայ պարսից զարտաշէս զորդի արշօրի, որ էր 'ի զարմէ արշակայ մեծի՝ եղբօր վաղարշակայ. յորոյ զարմէ եկն լուսաւորիչն մեր: Ըստ իբրև դարձաւ 'ի հայս, ետ օգնականութե արետայ արքայի 'ի մարտ ընդդէմ հերովդէի չորրորդապետի: Ըստ լուեալ զլուրն քնի՝ գրեաց թուղթ առ նա. և եղև առաջին թագաւոր, որ ոչ տեսեալ հաւատաց 'ի քս. և ընկալաւ 'ի նմանէ զերանելին՝ և զպատասխանի թղթոյն, և զանձեռագիր պատկերն: Ըստ յետ համբարձման տն գնաց առ նա մի առաքեալն թադէոս, որ 'ի թուոյ հ. աշակերտացն քի, և բժշկեաց զնա 'ի ցաւոցն. և հաստատեաց զնա և զամ քաղաք նր 'ի հաւատս: Սա գրեաց նամակ և առ տիբերիոս կայսր հրաւիրելով զնա հաւատալ 'ի քն. զնոյն արար և առ ներսեհ արքայ բաբելոնի, և առ արտաշէս արքայ պարսից. և մինչև ընկալեալ 'ի նոցանէ զպատասխանի թղթոցն՝ վախճանի, թագաւորեալ ընդ ամ ամս՝ լը: Խորէն. բ. գլ. 25. և 29: և այլ ուրեք:

Աբդլմելէք. այ. աւ: ‖ էր ամիրապետ տին իսմայելացւոց, որ նստէր 'ի դամասկոս:

Սա առաջնորդ զզօրս իւր 'ի Հայս · որոց եկեալ նենգաւորապէս խոստմամբք 'ի մի վայր գումարեցին զայրս և զհեծելա- զօր գունդս Հայոց · և ապա զպատերազ մական զէնսն 'ի նոցանէ 'ի բաց առեալ · մուծին զնս յեկեղեցին 'ի Նախճաւան քա ղաքի · և զդուրսն ամրացուցեալ այրե- ցին զեկեղեցին 'ի վր նց · և նոքա այն- պէս կատարեցան վն 'ի քն հաւատոցն : Ջնոյն արարին և 'ի Խրամ քաղաքի 'ի Թմակաւորս հայոց՝ ձճբ : 'ի հին պատմագ: և յայսմաւուրս. Նոյեմ. 28:

Աբեղեանց · կմ աբեղեանք · ենից · կամ եանց · իւք : || Էր նախարարութիւն ինչ և գաւառ յարարատեան աշխարհի մեծին Հայոց · որոյ նախնի և նահապետ եղե- ալ էր ոմն սպասաւոր և գահաւոր վաղար- շակայ արքայի Հայոց · և յանուն նր գա- ւառն այն կոչեցաւ աբեղեանք : Խորէն. Բ. գլ. 7. և 57: և յաշխարհագրութեն:

Աբիւգետնոս · նայ · առ : || Էր ոմն հաւատա- րիմ պաշտօնէ հնոց , որ զերկուց զպատմու- թիւն առաքինոց , և զանցեալն՝ առ անցին յետ ջրհեղեղին : Խորէն. Ա. գլ. 3. և 4:

Աբղաս · այ · առ : || Էր քաղաք փոքուն Հայոց 'ի գաւառին կոմանաց : ըստ գրողներ:

Աբրահամ · ու , ամ : || Էր Տր խոստմա- նաց քին , և մի յաշակերտաց սբյ զեւոն- դեանց : Սա ընդ խորենայ աշակերտակ ցին իւրոյ կրեաց զնահատակութիւն 'ի պար սից վն 'ի քն հաւատոցն · և իբրև գաղ- ձաւ 'ի հայս՝ եղթեալ բնակեցաւ 'ի գա- ւառն հայոցձորոյ մեծաւ Ճգնութբ · և ապա էր պայծառակերպ և ժաշկութն · և կեցեալ անդ զբազում ժամանակս՝ փոխեցաւ 'ի քն : յայսմաւուրս · դեկտ. 20:

Աբրահամեանք · եանց : || Էր տոհմ ինչ հայոց յաւուրս արշակայ արքայի , և սբյ մեծին ներսեսի : 'ի հին պատմագիրս :

Աբուլան · այ · առ : || Էր սուլտան ոմն պար սից · որ 'ի Թմակաւորս հայոց՝ ՆԶԺԳ. ամե- համար զօրօք մտեալ 'ի հայաստան աշ- խարհ՝ էառ զայդքայականիստ քաղաքն հայոց Անի : 'ի հին պատմագիրս :

Ա Գ

Ագաթանգեղոս · ի · իւ : || Է բառ յունաց · և թարգմանի՝ բարի հրեշտակ · կմ բաշ խաւանութր · է անուն սքող քարտուղա րի սբյ մեծին տրդատայ արքայի Հայոց · որ գրեաց զվարս և զքարոզութն սբ Լու- սաւորչին · և զդարձն հայաստանեայց 'ի հաւատս քնի : Խորէն. Բ. գլ. 64:

Ագուլեցիք · ցւոց · ւովք : || տե՛ս 'ի ներքոյ Ագուլիս:

Ագուլիս · այ · աւ : || Է աւան ինչ մեծ 'ի վասպուրականն աշխարհի մեծին հայոց 'ի գողթան գաւառի · որոյ բնակիչքն կոչին ագուլեցիք:

Ագրոյ : || տե՛ս Եղրոյ:

Ագրիս · այ · կմ իայ · առ : || ասորն. կայր էր հի · է քաղաք ինչ յարեւմտս 'ի պան- նոնիայ աշխարհի , որ է մաճառաստան:

Ա Դ

Ադդէ · ի · իւ : || Էր առաքեալ մի հայրա- պետ Հայոց · զոր Տրն Թադէոս աշակեր տեալ ձեռնադրեաց եպիսկոպոս եդե- սիոյ մայրաքաղաքի յաւուրս սբյն Աբ գարու արքայի Հայոց : Սա կատարեցաւ նահատակութբ վն 'ի քն հաւատոցն յա- նանուանոյ որդւոյ աբգարու : Խորէն. Բ. գլ. 30:

Ադրիական ծովէ : || տե՛ս ընդ ով ադրիա- կան :

Ադրիանոս · ի · իւ : || Էր հեղեստանեա- բորդ կայսր հռովմայեցւոց , որ Թադէո- Լոսիաց յետ արտաքսանելն ամս ինն · և էր եղբօրորդի նր : Սա շինեաց զերեմ զաւե րակն 'ի վերայպաղեստինեան և 'ի սիոնան · և անուանեաց յիւր անուն Հելիոս · զի էր մականուն նր Հելիոս , որ թարգմա- նի՝ արեգակն : Խորէն. Բ. գլ. 57:

Ա Զ

Ազաղ · այ · առ : || կոչի և այժմ ազաղ · է քաղաք սարուաց մերձ 'ի բերիոա քաղաք , որ է հալապ : 'ի հին պատմագիրս :

Ազանիս · այ · կմ իայ · առ : || կոչի և քա- ղա · է մի 'ի փոքր աշխարհաց վերին ե- թովպիոյ : Խորէն. յաշխարհագ:

Ազատ գետ · այ · ով : || կոչի և մեծամօր · է գետ ինչ մեծին հայոց 'ի սահմանս արա րատեան աշխարհին յարեւելից կուսէ · ե- լանէ 'ի սեւանեաց , և գայ անցանէ առ քա ղաքաւն գեհոյ , և խառնի յերասխ գետ մերձ 'ի քաղաքն արտաշատ : Խորէն. Բ. գլ. 46: և Գ. գլ. 8: և 'ի հին պատմագ: տե՛ս և 'ի բառարանի յառաջ անուանց ծնա- շունչ գրոց :

Ազնուաց ձոր · այ · ով : || է մի 'ի գաւառաց աղձնեաց աշխարհի մեծին հայոց : Խորէն. յաշխարհագրութեն :

Ազորդ · այ · առ : || է մի 'ի գաւառաց տայոց աշխարհի մեծին հայոց : Խոր. յաշխարհագ:

Ազպարադ · աց · ով : || Էր տոհմ ինչ հայոց յաւուրս արշակայ արքայի , և սբյ մեծին ներսեսի : 'ի հին պատմագիրս :

Ա Թ

Աթախ · այ · առ : || Էր քաղաք յաշխարհին բարձր հայոց 'ի դերջան գաւառի : յայս- մաւուրս :

Աթանագինէ · նեայ · եաւ : || Էր Տր հայ- րապետ սեբաստիոյ քաղաքի հայոց · որ նահատակեցաւ 'ի հալածման դիոկղետիա նոսի կայսեր : Զսորա մարմինն առեալ պարգև մերոյ Տր Լուսաւորչին 'ի դեան- գէ պատրիարգէ կեսարիոյ՝ եբեր յաշ- խարհս մեր 'ի գաւառն տարօնոյ ընդ նշ

խաչգոյն այն կարապետեանն։ Յայսմաւուրք յունիս 17։ և ՚ի զարուխեայն։

Աթանաս. ի. իւ։ Եր մի պատրիարք ա-ղեքսանդրիոյ քաղաքի եգիպտացւոց, և մի ՚ի վարդապետաց եկեղեցւոյ. որ յա-ճախ ցուցն մեծին կոստանդիանոսի մինչև ՚ի ժամանակս վաղենտի կայսեր եղև միշտ ջատագով ուղղափառ հաւատոյ՝ և քաջ ախոյեան ընդդէմ արիանոսաց աղան-դոյն՝ կրելով հալածանս ՚ի վիշտս և ՚ի հա-լածանս իբրև ամս խը. յայսմաւուրք. յուն-վարի. 19։

Աթասոս. այ. ու.։ Է մի ՚ի գաւառաց ուտի աշխարհի մեծին հայոց։ Խորէն. յաշ-խարհագր։

Աթենաս. այ. ու.։ Է անուն միոյ ՚ի գեղջն տարօնոյ, զոր լսեմք Մամիկոնեայ կոչեն. և հաւատոյն զնա հեթանոսք ընդ իւր ան խնամութե, և արհեստից, և պատե-րազմաց, և մանկանց զգեստեաց։ Իսկ վասն այսորիկ բանսարկութեք առասպելեքն ըղ նմանէ ելեալ յուղղոյ գլխոյն գետոյ իւ-րև զինուոր ազ։ Սուսեր և նիզակն զնա մեծագործեալ և զդրահաղեալ։ Խորէն. բ. գլ. 11. և 13։

Աթլանտեան եղջեր. Ետ'ս Երանեալեաց եղջեր։

Աթլի. լեայ. եաւ։ Է մի ՚ի գաւառաց փայտակարան աշխարհի մեծին հայոց։ Խորէն. յաշխարհագր։

Ա Ժ

Աժդահակ. այ. ու.։ Է թագ. այլազգա-կան, և թարգմանի ՚ի հայ բարբառ վի-շապ. է անուն արքայի մարաց. որ զհե-տայագետ մեծին տիգրանայ արքայի հայոց՝ եառ իւր կնութե զբոյր նր տիգրանու-հի. և խորհէր ՚ի ձեռն տիգրանայ խոր-հուրդ ապանաւթե. իսկ իբրև յայտնի եղև խորհուրդ նենգութե նր, գումա-րեցան թագաւորքն երկոքին ՚ի մարտ պա-տերազմի ընդ միմեանս. և տիգրան ե-հար՝ և սպան զնա նիզակաւ. և զկին ըղ բանակ նր խաղաց խորասակեաց. Այս այն աժդահակ է, որ ՚ի գիրս տոբե. 14. և դանիէ 9. կոչի Ասուերոս, և Արշաւիր։ Խորէն. ա. գլ. 24։

Ա Լ

Ալամանք. նաց. նօք։ Ատեկեր. և՛ ալա-ման. կմ նեմցէ. է անուն ազգի գերմա-նացւոց. իսկ առանձին ալամանք կոչին նոքա, որք բնակեալ են մերձ ՚ի սահմանս զուիցերացւոց առ հռենոս գետով. և առ-ալպեան լերամբք, որք են ալամանու լե-րինք մօտ ՚ի սահմանս իտալիոյ։ ՚Ի հին պորտակիրս։

Ալանք. աց. օք։ Է կոչին և աղուանք. իսկ տանիկք. լեհզի, կմ լեզգի թաթար. են ազգ միապարմաացւոց հիւսիսականք, որք և կոչին լեռնականք. զի են բնակեալ առ լեռամբ կովկասու, որ է եռալալով առա-ջոյն և բաժանեին ՚ի վրաց և ՚ի հայոց. ուստի և գաւառ բնակութե նց կոչի առան կեր. աղուանն։ Իսկ ունին այնք սահ-մանակից ՚ի հարաւոյ զմեծ հայս. յարև-մտից զվիրս. իսկ ՚ի հիւսիսոյ զաշխարհն մազքթաց, և ձգի մինչև ցեզր ծովուն կասպից։ Իսկ եթէ ալանք ՚ի հնումն ազգ-քաջ. ազերզնաւորք, և հզօր պատերազ-մօղք. և ունէին իւրեանց թագաւոր. որ եւ մերթ պատերազմի ընդ մերոց արքայ-չէանի, և պարտեալ ՚ի նմանէ արար զնա մաւթե ընդ նմա։ Խորէն. բ. գլ. 46. և 47։ և յաշխարհագր։ և Աչգաբ։

Ալանաց դուռն. դրան. դրունք. դրանց. Կոչի և պարհան դուռն. և դուռն հոնաց. և դուռն ճորայ. և կապան ճորայ. ատմե. եր կաթի դուռ. իսկ տաճիկ. տեմիր զաբու. է կապան ինչ, կմ կիրճ ՚ի հիւսիսոյ մեծին հայոց ՚ի սահմանս ալանաց, ուր բազում կովկասու լերին հայի յեզր կասպից ծո-վուն, ուստի և կոչի դուռն կասպից։ Իսկ անդ է դուռն երկաթի, զոր առեն շինեալ աղեքսանդրի կայսեր մակեդոնացւոյ։ Է անդ առ կիրճին և աշտարակ բարձր և քա-ղաք ամուր ՚ի վերայ ծովուն, որ կոչի Դար-բանդ. զոր երբեմն ունէին թագաւորք հայոց ընդ իշխանութե իւրեանց՝ չառել անցս հիւսից թշնամեաց յաշխարհս մեր։ Խորէն. բ. գլ. 62։ Աչգաբ։ և ՚ի հին պորտակ։

Ալանկեղ. ի. աւ։ Է անուն լերանց մե-ծին հայոց. որք ձգին ՚ի հիւսիսոյ երզրու-մայ՝ և ուրդովար քաղաքի մինչև ցնախ-չուան, և անտի մինչև ցսիսական գաւառ. և բաժանեն զաբանդ՝ և կամ զաշխարհն սիւնեաց ՚ի վասպուրականէն։

Ալեան. այ. ան։ Է մի ՚ի գաւառաց փայ-տակարան աշխարհի մեծին հայոց։ Խոր. յաշխարհագրութե։

Ալեքսիոս. կմ ալեքսիանոս. ի. իւ։ Նշան կօր. ալեքսան. է անուն առն այ կամա-ւոր աղքատացելոյ վս քի։ Սա էր որդի մեծի իշխանի, որոյ անուն եփիփանոս, ՚ի հռոմ քաղաքի յաւուրս արկադեայ և ոնորեայ որդւոց մեծին թէոդոսի. և ՚ի հայրապետութե ասոնիներոսի ենովկեն ոփաւի։ Որ ելեալ ՚ի տանէ հօր իւրոյ տե-այքն ազգամայքն. և շրջեալ պանդխտու-թե իբրև մուրացիկ եհաս մինչև ՚ի յուռ-հայ քաղաքն հայոց. և անտ դարձաւ ՚ի տուն հօր իւրոյ, և եկաց անդ ՚ի տառա-պանս աղքատութե իբրև ամս ժէ. ան-ծանօթ լեալ ՚ի մարդկանէ մինչ ՚ի վախ-ճան կենաց իւրոց։ Իսկ յետ մահուանն յայտնի եղեալ փառքեցաւ սքանչելեօք։ յայսմաւ. ՚ի ձշմարտ. հատոյն. յուլիս 17։ և ՚ի վարս հարց. ժդ։

Ալիս. այ. աւ։ Է լոա պատգամեայ՝ Աղա-նիա. է գաւառ ինչ յարևմտեան աշխար-հի յուռնաց ՚ի պեղլոպոնեսեայ ցամաք եղե-ռոյն, որ է մորէայ։ Խորէն. յաշխարհագր։

Ալինախ. այ. աւ։ Էր իշխան ամն հայոց.

Թղթայր օձի աղբայր, և Թր քաղաքայն տարածանի, և Լամբրոնի 'ի կիլիկիայ : 'ի հին պատմագիրս :

Ալիս գետ. ոյ. ով : || տաճկեր. խըզըլ ըրմախ . է հռչակաւոր և հզօր գետ յարևելեան եզերս 'ի փոքրումն հայոց . և անցեալ ընդ սեբաստիա քաղաքաւն երթայ յարևմուտս կոյս ընդ աշխարհն գամրաց մերձ 'ի նեոկեսարիա քաղաք, որ է նիկսար . և անտի ոլորեալ 'ի կողմն հիւսիսոյ՝ երթայ մտանէ 'ի գանգր քաղաք՝ և 'ի Թոսիա ընդ պափլագոնիայ գաւառ . և ապա անկանի 'ի ծովն պոնտոսի, որ է սեաւ ծովն : Խորէն. Բ. գլ. 12 : և յաշխարհագ :

Ալկի. կւոյ. ով : || Էր քաղաք մեծին հայոց 'ի կողմանս աշխարհին մոկաց . ուր հաւաքեալ Տր. կուսանքն հռիփսիմեանք, զանտառաւ ջուրն որբեցին աղօթիւք : Խորէն. Բ. գլ. 50 : և յայսմաւուր :

Ալպիոյ լերինք. լերանց. բամիք : || տաճկ. ալպեան տաղլարը : տե՛ս Ալպիացիք :

Ալսատիա. այ. կամ իայ. աւ : || ռամկ. ալսացիա . է գաւառ ինչ ալամանաց յարևմտից կողմանէ հռենոս գետոյ, որ է ռէնոս, սահմանակից երկրին լօրենայ յարևելից կուսէ . և բաժանի 'ի վերին, և 'ի ստորին :

Ալքայիրոն. ի. իւ : || կոչի և Քայիրոս . իսկ տաճկեր. էլքայիրէ . կամ մըսըր . է անուն մայրաքաղաքին եգիպտացւոց, որ է 'ի մօտ նեղոս գետոյ . ուր և է աթոռ սուլտանին եգիպտոսի . և է նոյն՝ որ յառաջագոյն գիրս կոչի Մեմփիս : զոր տեսցես 'ի բառարանի յատուկ անուանց աստուածաշունչ գրոց :

Ա Խ

Ախազարեանք. եանց : || Էր տոհմ ինչ հայոց յաւուրս արշակայ արքայի, և այլ մեծին ներսէսի : 'ի հին պատմագիրս :

Ախաղ. այ. աւ : || Էր քաղաք մեծին հայոց յաշխարհին գուգարացւոց . զոր յետոյ վիրք առին : 'ի հին պատմագիրս :

Ախուրեան. րենոյ. աւ : || ռամկ. ախուրեայ . կամ ահուրեան գետ . և կամ գարեգետ . իսկ տաճկեր. առփայ չայը . է հզօր գետ մեծին հայոց 'ի գաւառին շիրակայ յարարատեան աշխարհի . եզանէ 'ի կողմանցն կարնոյ, և երթայ անցանէ զկարս քաղաքաւ, և պատէ զԱնի քաղաք . և անտի անցեալ խառնի յերասխ գետ : Խորէն. Բ. գլ. 36. և 37 : և 'ի հին պատմագ :

Ա Կ

Ակեացիք. ցւոց. ասիք : || Էր տոհմ ինչ հայոց յաւուրս վաղարշակայ արքայի : 'ի տոհմէ սոսի եր քաջ վկայն քնի գէորգ, որ ընդ խոսրովու արեղային նահատակեցաւ 'ի տաճկաց մօ 'ի քմ հաւատոցն . Խորէն. Բ. գլ. 7 : և յայսմաւ. ապրիլ. 21 :

Ակլ. այ. աւ : || ռամկ. եա՛ ակլ . է քաղաք յաշխարհին չորրորդ հայոց 'ի մէջ գնձւոյ և բալուայ : յայսմաւուր :

Ակն. այ. աւ : || տաճկեր. էկին . է քաղաք փոքրումն հայոց շինեալ 'ի քարաժայռ վայրի մերձ յեփրատ գետ յարևմտից կուսէ . անուանեալ այսպէս՝ ըստ աւանդելոյ թէ նախկեացն՝ յակնանէ աղբերն, զոր եդին անդ առաջին բնակիչ տեղւոյն : Բնակիչք գաւառին կոչին ակնայ հայք . կամ ակնեցիք :

Ակոռի. կամ ակօռի. ռւոյ. ով : || է բառ հայոց, և սուրբգրքանի արկ ռաբ . է անուն գեղջն, որ կայ առ ստորոտն լերինն մեծամասեաց, որ է լեառն արարատայ : Քանզի իբրև ել Նոյ 'ի տապանէ . և էջ 'ի լեռնէ անտի արարատայ, անկեալ անդ ուռ որթոյ, և սրար այգի . և վս այսորիկ կոչեցաւ անուն տեղւոյն այսպիսի ակոռի : յայսմաւուր : և 'ի հին պատմագիրս :

Ակուիտանիա. այ. կամ իոյ. աւ : || ռամկօր. կվիէննէ . է գաւառ ինչ յարևմուտս յաշխարհին գաղղիացւոց, որ է ֆրանսա . և ունի առ երի յարևմտից կողմանէ զծովն ովկիանոս . 'ի հարաւոյ զպաղանիա . իսկ 'ի հիւսիսոյ զլուգդունեան գաւառ . և յարևելից զնարբոնեան նահանգ : Ունի և գետս, և քաղաքս բազումս :

Ակտիոն. ի. իւ : || է անուն տեղւոյ, որ է իբրև ծայր ինչ երկրի արտաքս եզեալ առ յանկուն ծոցով յեպիրոս գաւառի յունաց հանդէպ կղզւոյն կեփաղլենեայ, որ է քեֆալօնիա . ուր օգոստոս կայսր շինեաց քաղաք . և կոչեաց զանուն նր նիկոպօլիս, որ թարգմանի քաղաք յաղթութե . քանզի անդ պատերազմեալ յաղթեաց անտոնեայ և կղէոպատրեայ 'ի նաւամարտին :

Ակրականդիա. իոյ. աւ : || ռամկօր. ակրականթէ . է անուն քաղաքի, և գետոյ, և լերին, որք են յարևմուտս 'ի սիկիլիայ կղզին . ուստի էր Տր. հայրապետ գրիգոր . վս որոյ և կոչի ակրականդացի . յայսմաւուր. նոյեմբ. 23 :

Ակրականդացի. ցւոյ. ով . ւոց ացւովք : || նա որ է 'ի քաղաքէն ակրականդիոյ :

Ակօռի : || տե՛ս Ակոռի :

Ա Հ

Ահար. այ. աւ : || է քաղաք մեծին հայոց 'ի վասպուրականն աշխարհի 'ի հիւսիսոյ արտաճիլայ մերձ յերասխ գետ :

Ահմատան. նի. իւ : || ռամկօր. համատան . է գաւառ յերկրին մարաց յաշխարհին՝ որ այժմ կոչի՝ արաղստան, ընդ իշխանութ պարսից . և ունի զհամանուն իւր մայրաքաղաք մերձ 'ի ստորոտ լերինն մարաց, որ այժմ կոչի կարաղան : Զայս քաղաք առին տաճիկք յամի տն. 1725 . և առ արին հարուածս սաստիկս և գերութիւն բնակչացն նր : Խորէն. Բ. գլ. 54 : և յաշխարհագ :

Ա Ղ

Աղահեճք. ճից. ճաց: || Է մի՛ի գաւառաց Սիւնեաց աշխարհի Մեծին Հայոց: Խորէն. յաշխարհագրութեան:

Աղստեւ. ոյ. ով: || ամփոփ. տեսանելու գաւառ. է գաւառ ինչ Մեծին Հայոց յաշխարհին Գուգարաց. և ունի ամուրս խորաձորս, ուր աշոտ արքայ Հայոց 'ի սուր սուսերի մաշեաց զՀագարացիս: Այժմ է Խնձայոյ ձորն: 'Ի հին պատմագիրս:

Աղաւէխս. այ. աւ: || Է մի 'ի գաւառաց Վասպուրական աշխարհի Մեծին Հայոց: Խորէն. յաշխարհագր:

Աղբակ. այ. աւ: || Կոչի և այժմ Աղբակ. է անուն գաւառի Մեծին Հայոց. և է կրկին: Մին ասի Մեծ Աղբակ. և է 'ի Վասպուրական աշխարհի մերձ 'ի Նախչաւան և 'ի Մակու: Ընդ է օթեաց Դր խաչն 'ի յարտաշատ բլրին. ուր օթեցան Դր առաքեալքն Բարթուղիմէոս և Թադէոս, և կանգնեցին զխաչ: Խորէն. յաշխարհագր: և յայսմ. դէկ. 8: Իսկ միւսն կոչի փոքր Աղբակ. և է յաշխարհին Կորճէից. և ունի զՀամանուն իւր քաղաք 'ի Հարաւոյ ծովուն Աղթամարայ՝ մերձ 'ի յԱմիկ քաղաք, որ է ամուր: Այս Աղբակ կոչի և խորին Հայք. իսկ քաղաքն Դր Աղբակ՝ յառաջագոյն կոչիւր Արբերանոս, և Բարձմ. ուր կատարեցաւ Բարթուղիմէոս առաքեալն. և անդ թաղեցաւ: Խորէն. Բ. գլ. 31: և յաշխար: և յայսմաւուր:

Աղուանիա. այ. կմ իոյ. աւ: || Տե՛ս Աղուանք:

Աղեղնադրոշք. կց. կաց: || Էր տոհմ ինչ Հայոց յաւուրս Արշակայ արքայի, և սրբոյ Մեծին Ներսէսի: 'Ի հին պատմագիրս:

Աղեքսանդր: || Տե՛ս 'ի բառարանի յատուկ անուանց Աստուածային գրոց:

Աղեքսանդրիա. այ. կմ իոյ. աւ: || Կոչի և Աղեքսանդրացւոց քաղաք. ռամկ. Իսկենդերիէ. է անուն քաղաքի. և է բազում: Առաջին և Մեծն է ծովեզերեայ մայրաքաղաք Եգիպտացւոց շինեալ յանուն Աղեքսանդրի Մեծի կայսեր Մակեդոնացւոց. և կոչի Աղեքսանդրիա Եգիպտոսի: Այլ յառաջագոյն կոչիւր Դիոսպոլիս. զոր տեսցես 'ի բառն Դիոսպոլացիք 'ի բառարանի յատուկ անուանց Աստուածային գրոց: Դրձլ Աղեքսանդրիա. տաճկ. Իսկէնտրէ. կմ իսկէնտէրի քաղաքաւոր. է ծովեզերեայ քաղաք Ասորւոց առ սահմանօք Կիլիկեցւոց մերձ 'ի քաղաքն Այաս, ուր են գրուանքն Ասորւոց. և անդ է այժմ նաւահանգիստ Մեծի քաղաքի Հալապայ:

Աղթամար. այ. աւ: || Է կղզի ինչ և ամուր աւան Մեծին Հայոց 'ի մէջ ծովուն Բզնունեաց, որ է ծովն Վանայ, որ և յանուն կղզւոյն կոչի ծով Աղթամարայ: Անդ է մի 'ի չորից կաթուղիկոսարանացն Հայոց:

Անդ էր տունն քաղ ապարապետանցն Հայոց. և նահապետացն Ռուշտունեաց զօրաց. զոր սպան Մերուժան արքայ Հայոց. և զտունն նր կոտորեաց: Խորէն. Գ. գլ. 15: և յայսմաւուր:

Աղիովիտ. կմ Աղիովտ. վտի. իւ. ից. իւք: || Է մի 'ի գաւառաց Տուրուբերան աշխարհի Մեծին Հայոց առ սահմանօք Արարատայ. ուր սովորութիւն էր բնակել որդւոց և դստերաց Թագաւորին Հայոց յարքունական քաղաքին Վարիշապատի: Խորէն. Բ. գլ. 58: և Գ. գլ. 22. և 23: և յաշխարհագր:

Աղիովտ: || Տե՛ս 'ի վեր Աղիովիտ:

Աղկմէոն. ի. իւ: || Էր որդի Ամփիարեայ. որ 'ի վրէժխնդրութիւն արեան Հօրն սպան զմայր իւր, որ գաւռով սպանեալ էր ընդ նմա: Դրձլ Աղկմէոն էր իմաստասէր ոմն 'ի Կրոտոն քաղաքէ Կաղաբրիոյ՝ աշակերտ Պիւթագորայ: Սա գրեաց զպատճառս բնութեան 'ի գովելեաց բարբառ:

Աղձն: || Տե՛ս 'ի ներքոյ Աղձնիք:

Աղձնիք. նեաց. եօք: || Կոչի և Աղձն, որ 'ի տպագրութեան վրիպմամբ գնի՝ արձն. է մի 'ի ժե. աշխարհաց Մեծին Հայոց. և էր սա Մեծ բդեշխութիւն, և կուսակալութիւն Հայոց յաւուրցն Վաղարշակայ մինչև ցԱրշակ արքայ: Եւ է Աղձնիք 'ի մէջ աշխարհին չորրորդ Հայոց՝ և աշխարհին Մոկաց առ տորեստանիւ, և առ Տիգրիս գետով: Եւ գաւառք են 'ի նմա տասն. Արզն. Նփրկերտ. Քեղ. Կեթէկ. Տատիկ. Աղնոհւոյ ձոր. Խերհեթք. Գզեխ. Սալնոյ ձոր. և Սասուն: Եւ ունի քաղաքս բազումս՝ և մայրաքաղաք զՏիգրանակերտ, որ է Ամիդ. և զԵրեառն տորոս, և զաւիլ լերանն: Ունի և զնաւթ, և զերկաթ. առաւել ևս զպղինձ. և զպղնձակ հող. և 'ի գունոց զկարմիր ներկ պատուական: Խորէն. Բ. գլ. 7: և յաշխարհագր:

Աղձք: || Տե՛ս Աղցք:

Աղուանդրոտ. այ. աւ: || Է մի 'ի գաւառաց Վասպուրական աշխարհի Մեծին Հայոց: Խորէն. յաշխարհագր:

Աղուանք. նից. իւք: || Կոչի և Աղբանիա. է անուն ազգի և գաւառի. և է կրկին: Մին է յարևելեան կողմն Մեծին Հայոց յարևելից հիւսիսոյ առ Կուր գետով. և ձգի մինչև 'ի կասպից ծով. և 'ի դետոյ Դերբենտայ մինչև ցամուրն Հոնաբարակերտ: Իսկ այժմ կոչի Շրուան: Եւ կոչեցաւ Աղուանք յանուն քաղցրութեան բարուցն Սիսակայ, որ էր որդի գեղամայ յորդւոցն հայկայ. զի նա եղև հայր ազգին Աղուանից, և նա ժառանգեաց զսա: Զի առու ձայնէին զնա վասն քաղցրութեան բարուցն: Ունի Աղուանք քաղաքս բազումս. և մայրաքաղաք զՇամախի: Գաւառս այս կոչի և խորին Հայք: Խորէն. Բ. գլ. 7: և յաշխարհագրութեան: և 'ի հին պատմագիրս: Իսկ միւս Աղուանք է յարևմուտս. և կոչի ռամկօր. Ալպանիա. իսկ տաճկ. Առնաւուտ. կմ Առնաւուտլըք. և է 'ի մէջ Մա

Լանգուածարարք :) տե՛ս Լանգուածարարք ·
Լանձկվարք :)

Լուսաւորչեանցի · ցայ · ևաց · ևաց · ևայք : || տեղի · փորթուկեղ · խոկ սանձկեր · փորթուգալը · նա՝ որ է 'ի Լուսաւորչեան կողմն խորհէին :

Լուսաւորչեան · այ · աւ : || տեղի · փորթուգալ · է աշխարհ և հզօր թագաւորութեն եւրոպիոյ և մեան սոցանիոյ առ արևմտեան ովկիանոսին : Ընդ է հրաշագործ պտուղեր որ ծնանին, որ կոչի եղբ ծնանին : Ունի Լուսաւորչեան մայրաքաղաքն որ քաղաքն ըլիսբոնա · ունի և գաւառս և կղզիս և քաղաքս բազումս · այլև 'ի Հնդկաց աշխարհին արևելից, և 'ի ծովուն ովկիանոս, և 'ի Նորագիւտ աշխարհին, որ կոչի ամերիկա, ունի գաւառս՝ և կղզիս և քաղաքս բազումս :

Լուսնի լեառն · լերին · լերամբ : || են բազում ասք լերանց բարձանց, որք հանդէպ խոնարհ կան 'ի Ներքին եթովպիոյ՝ 'ի մէջ Նուբեացւոց աշխարհին · և կոչին լուսնի լեառն վա սպիտակութեն ձեանն, որ է 'ի վերայ նոց հանապազ : Խորէն · յաշխարհագրութեան :

Լուսատափ · այ · աւ : || տեղիորէն · փարիզ · է արքայանիստ՝ և մեծ մայրաքաղաք գաղղիացւոց, որ Ֆրանսացոց · յորում է դըրոց ծոց գիտութեանց, և ճարտարութեանց՝ և ազգի ազգի արհեստից, և վաճառականաց մեծ վաճառաց · ընդ որ անցանէ գետոյ սեկանակիս գետն Ֆրանսիոյ, որ կոչի սեկուանա :

Լ Փ

Լփինկք · նեայ · նեաց : || էին ազգ ինչ ալանաց՝ սահմանակից աղուանից, որք էին հարկատուք մեծին խոսրովու արքայի հայոց : Աշխարհ :

Լ Օ

Լօրէ · կամ Լօռի · էի · իւ : | էր արքայանիստ քաղաք հայոց յազգս գաւառին՝ յուտի աշխարհին, ուր նստէին թագաւորք հայոց 'ի տոհմէ բագրատունեաց 'ի թուականին հայոց՝ ՃԼ · յորոց մի էր Կորիկէ որդի անհողնանին գուրգէն, որդւոյ գագկայ : 'Ի հին պատմագիրս :

Լօռի : || տե՛ս 'ի վեր Լօռէ :

Լօրենտոս · ի · իւ : || էր ոք և փառաւոր մկայ քղի, և նախապատրկական ողջի քահանայի հռովմայ հայրապետին : Սա 'ի հաւատոյ մարտիրոս ճեկոսի կայսեր յետ բազում տանջանացն բանտից և գանից՝ քաղութեամբ կատարեցաւ 'ի վերայ հրացեալ կառափարայի վս 'ի քն հաւատոյն · որոյ մարմինն հանգչի այժմ 'ի մեծն հռոմ 'ի հոյակապ եկեղեցւոյ նորուն : յայսմաւ · օգոստ · 12 : և 'ի Հնկացն · հատոր · օգոստ · 10 :

Խ Ա

Խագ · այ · աւ : || էր որ եպիսկոպոս բագրեւանդայ և աղշարունեաց գաւառի հայոց : Սա էր 'ի կարգին գաւառի 'ի մարզաց կանոնաց՝ ձեռնադրեալ ողջի մեծին ներսեսի · յորմէ ձեռնադրեցաւ նախ սարկաւագ, և յետոյ եպիսկոպոս · եղև նմանող նմա յամենայն սրբութեամբ և գթասիրութեամբ : Խորէն · Գ · գլ · 20 · և 32 : և 'ի հին պատմագիրս :

Խաղերք : || տե՛ս Կաղերք :

Խաղերք · ղերաց · ղերօք : || էին ազգ ինչ սոսկամարդոց անտոյ բնակեալ առ եզերբ գետոյն 'ի հիւսիսոյ կովկասու լերին · որոց միաբանեալ ընդ բարսլեաց յաւուրս վաղարշու արքայի հայոց՝ եկին արշաւաքան զգուշան ճորայ · և եսուն մարտ ընդ վաղարշայ, և հարին զնա : Խորէն · Բ · գլ · 62 : և յաշխարհագր :

Խաղխ գետով · գետովք : || էր գետ ինչ, կամ ասան մեծին հայոց յեկեղեաց գաւառին · ուր փոխեցաւ յաշխարհէ որ մեծն 'ի Սրբ ոհաս : Խորէն · Գ · գլ · 38 : և 'ի հին պատմագիրս :

Խաղխաղիք · տեղաց · եաց : || տեղի · բարեխառն գաւառ · է գաւառ յաշխարհին բարձր հայոց, որ ունի զանուն քաղաքի բայբերդ : յայսմաւուր :

Խալկանն · կամ խաղքանն · այ · աւ : || սա ոչ է յատուկ անուանն · այլ է բառ ասպանայացւոց՝ և թաթարմանի թագաւոր, կամ արքայ · այսինքն անուանի թագաւորն հիւսիսոյ, որ է տէր խաղզաց : Խորէն · Բ · գլ · 84 : և յաշխարհագր :

Խաղտեանք · եանց · եաք : || էր տոհմ ինչ ազգին հայոց յաւուրս արշակայ արքայի, և ողջի մեծին ներսեսի : 'Ի հին պատմագիրս :

Խաղխաղ · այ · աւ : || կոչի և այժմ խաղխաղ · է քաղաք յուտի գաւառի յաշխարհին պարսկահայոց առ գետովն գողգանայ, ուր էր ձմերոց թագաւորացն հայոց · ուր և եկին յանդիմանն եղև թագաւորին խոսրովու անունն՝ հայր ողջի գրիգորի : Աշխարհ :

Խաղտիք · տեաց · տեօք : || կոչի և Ճանիք · կամ Ճանիք · խոկ սանձկեր · Ճենիկ · է մի 'ի փոքր աշխարհաց եգերայ, որ է կոլքիս սէ : Եւ է սա յարևմտից հիւսիսոյ մեծին հայոց առ փոքրիս գետով, որ է Ճորոխ, 'ի մէջ աշխարհին վրաց՝ և պոնտոսի ծովուն, որ է սեաւ ծով · և ունի զգաւառն լազիկիա, որ է լազու երկիր : Այսոյ բնակիչքն 'ի հնումն էին անկրօնք, և զազանաբարոյք եւրև գեղեցկութեան · վս այսորիկ փոխանակ մեծանց առնելով լինին եր բեռն 'ի գերիս : Խորէն · Բ · գլ · 40 և 73 : և յաշխարհագրութ :

Խաչեանք · եանց · եաք : || էր տոհմ ինչ ազգին հայոց յաւուրս արշակայ արքայի, և ողջի մեծին ներսեսի : 'Ի հին պատմագիրս :

Խաչենոյ ամրոց. ի. ու.: Ի եր ամրոց ինչ յարեւելս գաւառի Մեծին Հայոց, ուր բնակեալ էր ատրպետականն իշխանն Հայոց: 'Ի հին պատմագիրս:

Խաչաղբիւր սար. ոյ. ով.: Է լեառն ինչ 'ի սիւնեաց Ձի Մեծին Հայոց, ուր բաժանեալ է գաւառն 'ի Ձլաւանդացեաց:

Խարբերդ: ի. ու. Ի կոչի և այժմ Խարբերդ, իսկ առաջինք. քաղաքաւթ. Է պարսպաւոր քաղաք փոքուն Հայոց 'ի բարձրաւանդակ տեղւոյ մերձ յեփրատ գետ. ուր պայծառ առաքելոյն Թադէոսի 'ի բանակի զԹադէոս առաքեալ, և զՃնազին, և զկայսերաւն իշխանին Փռանկաց: 'Ի հին պատմագիրս:

Խաչքան: Ի տես Խաչքան:

ԽԵ

Խեցող գաւառ. ի. ու.: Է գաւառ ինչ Մեծին Հայոց առ եփրատ գետով յարեւելից կողմանէ. և ունի 'ի միջի զերկնային և երգնկայ զլխաւորն, որ է առաքելոյն քա զայն. և զպարթեւաց զգեստն, ուր նահատակեցաւ Սբ. վկայն քնի Թեոդորոս 'ի հօրէ իւրմէ: յայսմաւուր. մայիս. 11:

ԽԷ

Խէրթէֆք: (Նախկիդքէմ հայերէն.) Է մի 'ի գաւառաց, աղձնեաց աշխարհի Մեծին Հայոց: Խորէն. աշխարհագր:

ԽԻ

Խիզան. այ. ու.: Եր քաղաք Մեծին Հայոց, զոր անծնկքարեալ արքայ վասպուրական էա կայսեր յունաց: յայսմաւուր.

ԽԼ

Խլաթ. այ. ու.: Կոչի և այժմ Խլաթ. կամ Ախլաթ. է քաղաք Մեծին Հայոց 'ի գաւառին բզնունեաց: յայսմաւուր:

Խլբիճանաւան. այ. ու.: Եր աւանան անուն Թուրքաց՝ որդի մասուցեալ աւանանին եկեղեցւոյ. որ բաղում անգամ գրգեալ 'ի կայսերէն յունաց եւ 'ի մէջ Թորոսի իշխանին Հայոց 'ի կիլիկէ, և 'ի պարտութեն մասնեցաւ յերեւաց նր: 'Ի հին պատմագ:

ԽՆ

Խնձառակ. ու. ու.: Է բերդաւէր աւան Մեծին Հայոց 'ի սիւնեաց աշխարհի 'ի սիսական գաւառի:

Խնձորէկայ բերդ. ի. ու.: Է անուր բերդ Մեծին Հայոց 'ի սիւնեաց աշխարհի 'ի սիսական գաւառի:

Խնձորոմլիս. վանք. ու.: Էր քաղաք Հայոց 'ի կեսարիոյ յասորւոյ օձնի աղբերս կեր ընկեցաց: 'Ի հին պատմագիրս:

Խնուս. այ. ու.: Է աւան ինչ Մեծին Հայոց յարարատեան աշխարհի 'ի Հարքայ երասխայ առ սահմանաց բասենոյ:

ԽՈ

Խոզնեայ գաւառ. ի. ու.: Է գաւառ ինչ յաշխարհին չորրորդ Հայոց, որ ունի ըղ քաղաքն Հաշտեանք: 'Ի հին պատմագիրս:

Խոյս. այ. ու.: Եր քաղաք Մեծին Հայոց, զոր սենեքարիմ արքայ վասպուրականի եա կայսեր յունաց: յայսմաւուր: Խռնձ. Խոյս եր գետ ինչ Մեծին Հայոց 'ի յարդն գաւառի յաղձնեաց աշխարհի. ուր եր նր ուխտն Թոմասի առաքելոյն: յայսմաւ:

Խոռխոռունի. ի. իւ.: Ի նախկին քաղաք. է մի յաշխարհաց երկրին պարսից յայնկոյս ատրպատական լերանց 'ի հիւսիսա կողմն ատրպատականայ. և 'ի հարաւոյ կովկասայ և խորասանայ. և ունի զՏամանական եւս մերձաւորութիւն զխոռխոռունեաց: Խոր. աշխարհագրութի:

Խոյթ: (Նախկիդ. հայերէն.) Է մի 'ի գաւառաց տուրուբերան աշխարհի Մեծին Հայոց: Խորէն. աշխարհագրութեան:

Խոյ. ոյ. ով.: Կոչի և այժմ Խոյ. է անուր քաղաք Մեծին Հայոց 'ի վասպուրական աշխարհի:

Խոշակունիք. նեաց. եաց: Եր աւան ինչ Մեծին Հայոց 'ի Հարաւոյ երասխայ, և յարեւելից կուսէ Մեծի լերին Մասեաց հանդէպ նախիջեւանու: Խորէն. Ա. գլ. 29:

Խոռ. այ. ու.: Եր որդի Մեծին Հայկայ՝ և եղբայր արամենակայ և մանաւանդ: Սա երթեալ 'ի կողմանս հիւսիսոյ բնակեցաւ բաղմացաւ, և անդ կարգեաց զծնեալս իւր. և 'ի նմանէ յառաջ եկն տունն մեծ նախարարութե ազգին Խոռխոռունեաց: Խորէն. Ա. գլ. 11:

Խոռխոռունիք. կամ Խորխոռունիք. կամ Խոր խորունիք. նեաց. նեաց: Ի աւանի. Խոշոր նի. Է մի 'ի գաւառաց տուրուբերան աշխարհի Մեծին Հայոց 'ի հիւսիսոյ բզնունեաց: Եւ եր սա Մեծ նախարարութի Հայոց: Եւ եկին Խորխոռունիք 'ի գաւառացն Խոռայ որդւոյ Հայկայ, առաջ կարմիր և քաղ. և անուանի. և 'ի նոցանէ կարգեալ եկն Թիկնապահք արքային զմաւ հանդերձ արքայութեամբք նիզակակալութք, և սպասաւորութք: Խոր. Ա. գլ. 11. և Բ. գլ. 7. և Գ. գլ. 9:

Խոսրովաւան. այ. ու.: Եր գաւառ քաղաքս արքայի պարսկաց. սա 'ի ձեռս անկեալ յունաց 'ի պատերազմին, որ 'ի մէջ յուլիանոսի և շապհոյ: եկն 'ի յոյնս. և լեալ քրիստոնեայ՝ անուանեցաւ եղիազար. և յոյն լեզու ուսեալ պատմագրեաց ըղ գործս շապհոյ և յուլիանու, այլ և Թորգ մանեաց զպատմութեանն պատմութեան: Խորէն. Բ. գլ. 66. և 67:

Խոսրով. ու. կամ այ. ու.: Եր արքայ Հայոց որդի վաղարշայ՝ և հայր տրդատ Մեծին որ գտեալ էր սա քաջ և հզօր թագաւոր. որ 'ի վրէժխնդրութեան հօրն՝ անհամար զօրս ժողովեալ եւ 'ի մէջ հիւսիսական ազգացն, և Բ 'երկն Նուաճեաց զԲ.այս, մի 'ի Հարկեցաց

[illegible] 'ի նոցանէ։ Եւ վասն [illegible] մինչև յաշխարհն Տնգկաց, [illegible] տապառակեաց զնմ [illegible] ... Խորէն. Գ. գլ. 64։ Գրեձ՝ Խոսրով [illegible] ... Խորէն. Գ. գլ. 8։ [illegible] Խոսրով էր [illegible] հայոց յաղթէ արշակունեաց, [illegible] ... Խորէն. Գ. գլ. 4։ Գրեձ՝ Խոսրով էր [illegible] ... Այս Խոսրով [illegible] ... 'ի հին պատմագիրս։ Գրեձ՝ Խոսրով էր [illegible] ... 'ի հին պատմագիրս։

Խոսրովիդուխտ. [illegible] ... Խորէն. Բ. գլ. 79։

Խոսրովան. [illegible] ...

Խորէն. Գ. գլ. 37։

Խորենացի. [illegible] ... Նա' որ և 'ի Խորէն [illegible] մեծին հայոց։

Խորէն. ենայ. ու.։ Սէր [illegible] ... Խորէն. Բ. գլ. 28։ Գարեգինոս՝ Խորէն էր մի յիշխանացն հայոց [illegible] գանանց, որ նախաղուակեցաւ 'ի [illegible] մարտին' ժԹ. արամբք։ [illegible] ազգէն խորխոռունեաց. [illegible] 7։ Գրեձ՝ Խորէն էր նք խոսրովանող [illegible], և աշակերտ սբց [illegible], որ [illegible] բաՀամբ աշակերտակցին [illegible] ... [illegible] 20։

Խորէնն հայք. [illegible] ...

Խորխոռունիք։
Խորխոռունիք։ տե՛ս Խոռխոռունիք։

Խորձէն. [illegible] ...

Խորխի. [illegible] ...

Խոււժազատ. [illegible] ...

Խուժաստան. [illegible] ... Խորէն. Գ. գլ. 35։ [illegible]

ԽՐ

Խրամ. [illegible] ... Խորէն. Թ. գլ. 39. և 'ի հին պատմագիրս։

Խրիմ. [illegible] ...

[illegible]

ԽՕ

[illegible]

ԾԱ

[illegible]

ԾԳ

[illegible]

ԾԵ

[illegible]

ԾՈ

[illegible]

խորև ծոց կայ առ լուգդունի քաղաքաւն Փրանսիոյ․ որ է լիոն։

Ծով գեղամայ ։ ‖ ռամկօր․ սևանու ծով․ է ծովակ ինչ մեծին հայոց ՚ի սիւնեաց աշխարհի․ և կոչի ծով գեղամայ յա_ նուն գեղամայ որդւոյ ամասիայ, որ շինեաց առ նովաւ դաստակերտս։ Կո_ չի և գեղարքունի յանուն գաւառին գեղ_ արքունեաց, որ է առ նովաւ։ Անդ է կղզի մի, որ կոչի սևան, ուր մինչև ցայժմ բնակին միանձունք հայոց ՚ի վանս նո՛ և յանապատի։ Խորէն․ Ա․ գլ․ 11։ և ՚ի հին պատմագիրս։

Ծով գերմանացւոց ։ ‖ ռամկօր․ բալթիկ, կմ՛ տանձկու ծով․ իսկ տաճկեր․ ալաման տէնիզի․ է մասն հիւսիսային ծովու, որ պատէ զգերմանիա ՚ի հիւսիսոյ կողմանէ։

Ծով եգէոն ։ ‖ տե՛ս Եգէոն։

Ծով թուսկանայ ։ ‖ տե՛ս Միւռենեականն ազի ղագոս։

Ծով լիբէացւոց ։ ‖ տաճկեր․ լուպէթ տէ նիզի․ կմ՛ ճէզայիր տէնիզի․ կմ՛ թարապլուս ըլխաւայ։ Է մասն միջերկրկրեայ ծովուն, որ պատէ զծովեզերեայ գաւառս աշխար հին բարբարոսաց ՚ի սահմանացն եգիպտոս ի մինչև ՚ի կողմանս մօվրիտանիոյ։

Ծով կասպիական, կամ կասպից ։ ‖ տե՛ս Ծով վրկանի։

Ծով կարմիր ։ ‖ տաճկեր․ պահրիւլ քուլ_ զիւմ․ կմ՛ սիւվէյշ տէնիզի։ տե՛ս ՚ի բա_ ռարանի յատուկ անուանց ածաշունչ գը_ րոց։

Ծով կիպրոսեայ ։ ‖ տաճկեր․ կիպրիս տէնիզի․ է մասն միջերկրեայ ծովուն, որ պատէ զկիպրոսէ կղզին։

Ծով հնդկային․ ‖ տաճկերէն․ հինտիստան տէնիզի․ կմ՛ պահրի հինտ․ կմ՛ պահրիւլ էհզար․ է մասն արևելեան ովկիանու, որ պատէ զաշխարհն հնդկաց․ յորմէ ե_ լանէ և պարսկային ծոցն, և արաբացւոց ծոցն, որ է կարմիր ծով։ Խորէն․ յաշխար հագրութեան։

Ծով մեռեալ ։ ‖ տաճկեր․ լութ տէնիզի ։ տե՛ս Ծով աղի ՚ի բառարանի յատուկ ա_ նուանց ածաշունչ գրոց ։

Ծով միջերկրեայ․ կմ՛ միջերկրական ։ ‖ ռամկ․ ճերմակ ծով․ իսկ տաճկեր․ աք տէնիզ․ կմ՛ ախ տէնիզ։ Է ծով մեծ երկու խորոց անկեալ ՚ի մէջ երից մասանց մերոյ երկ_ րագնդի․ և ծնանի յարևմտեան ովկիա նոսէ ընդ նեղուցն ճպալթէի, որ է ճեպ_ ալթ տարիղը․ և լայնացեալ ձգի մինչև յասորիս ունելով յարևելից կուսէ զա_ սիա, յաջմէ զափրիկէ, և յահեկէ զեւ_ րոպէ։ Եւ ըստ զանազան մասանց իւ_ րոց, որովք պատէ զզանազան կողմանս միջերկրեայ գաւառաց ։ առնու զզանա_ զան անուանս, որք են առանձինն յատուկ_ կոյք։ Քանզի կոչի ծով յունաց․ զի պա տէ զգաւառս և զկղզիս յունաց։ Կոչի և ծով մեծ․ զի է մեծագոյն քան զամ ծովս միջերկրեայ գաւառաց ։ Խորէն․ յաշխարհ։

Ծով պոնտոսի ։ ‖ ռամկ․ սև ծով․ իսկ տաճ կեր․ գարա տէնիզ․ կմ՛ պահրի էսվէտ․ կմ՛ պահրի պոնթըս։ տե՛ս ՚ի բառարանի յատուկ անուանց ածաշունչ գրոց։

Ծով սկիւթացւոց ։ ‖ տաճկեր․ թաթարիս_ տան տէնիզի․ կմ՛ շիմալ տէնիզի․ է մասն պոնտոսի ծովուն, որ պատէ զաշխարհն սկիւթացւոց, որք են փոքր թաթարք։

Ծով վրկանի ։ ‖ կոչի և ծով կասպից՝ կամ կասպիական․ տաճկեր․ կիլան տէնիզի․ կմ՛ աճէմիստան տէնիզի․ կամ պահրիւլ քազվին։ Է ծով մեծ խորև զծովն պոն_ տոսի ՚ի մասին ասիոյ․ և ձգի երկայ_ նութեն նը ՚ի բևեռաւոյ երասխայ և կուր գետոյ մինչև ցմուտս պօղվետէնոյ գե_ տոյ․ և սահմանի յարևմտից հայոց․ իսկ յարևմտից հիւսիսոյ աղուանիւք և մաս_ քթօք․ և յարևելից հիւսիսոյ սկիւթաց_ ւովք․ իսկ յարևելից կուսէ արեօք․ և յարևելից հարաւոյ վրկան աշխարհա_ ւաւն և կոչի վրկանի ծով։ Իսկ ՚ի հարա ւոյ մարօք և կադուսեօք․ որ է գիլան․ ուս տի և կոչի կասպից ծով ։ Խորէն․ Գ․ գլ․ 3։ և յաշխարհագր։

Ծործոր․ այ․ աւ ։ ‖ էր քաղաք մեծին հայ ոց յաշխարհին պարսկահայոց․ որոյ բնա կիչքն կոչին ծործորեցիք ։ Բուզ պրղմ?ոյ։

Ծոց պարսկային ։ ‖ տե՛ս Պարսկային ծոց։

Ծոփաց աշխարհն ։ ‖ տե՛ս Ծոփք։

Ծոփք․ փաց․ օք ։ ‖ կոչի և ծոփաց աշխարհ։ Է գաւառ և նախարարութիւն մեծ յաշ_ խարհին չորրորդ հայոց․ և բաժանի յեր կուս․ մին կոչի ծոփք մեծ․ իսկ միւսն ծոփք շահունեաց ։ Եւ է ծոփք առ եփ_ րատ գետով յարևելից կողմանէ, և ու_ նի զակն արածանի գետոյ, և զայլ գետս, և զազգս անուանակոչ լերանց, յորս են_ նեին ձիւնաշէք բազգ (?)․ Ունի մայրա քաղաք զննիկկերտ, որ է մարտիրոսաց քաղաք․ և զամուր բերդն բնաբեղ, և զայլ բազմաց քաղաքս, և աւանս ամուրս։ Անդ կատարեցաւ նահատակութիւն սրբն Արիստակէս որդւոյ սրբոյն Գրիգորի ։ Խորէն․ Բ․ գլ․ 7․ և 88։ և յաշխարհագրութեան։ ՚ի հին պատմագիրս։

Կ Ա.

Կապադովկացիք · նաց · նօք ։ || տես 'ի ներքոյ Կապադովկիա ։

Կապադովկիա · մեծայ · երաւ ։ || Էր որդի ար- մենակեայ որդւոյ Հայկեայ նախնեայն Հայոց՝ որոյ ծննդեանքն կոչին Կապա- դովկացիք, և են բնակիչք աշխարհին կոր- դուաց ։ Այս Կապադովկ յորժամ խնդացաւ զգալն եկելոյ, և զմերձիլ նր 'ի տան իւր անմաքրութեանց ազգ. արար հայկեայ հաւատն իւրոյ · և ինքն ևս կարգեցաւ զօրավար ընդդէմ Ճանկատուն եկելոյ ։ Խորէն. Ա. գլ. 10. և Բ. գլ. 4 ։

Կաղուք ։ || տես Կապաք ։

Կաղմանինք · նեաց · նեօք ։ || Էր տոհմ իշխ Հայոց յաւուրս արշակայ արքայի, և սոյ մեծին ներսեսի ։ 'ի հին պատմագիրս ։

Կամթալոնիա · այ · աւ ։ || Է մի 'ի հնդեկից Թա գաւորութեց և գաւառաց սպանիոյ 'ի կողմն արևելից առ միջերկրեայ ծովուն, և ունի մայրաքաղաք զԲարկելոն ։

Կալլիպօլիս · լեայ · լեաւ ։ || տաճկերէն · կելիպօլու · Է ծովեզերեայ քաղաք Թրա կացոց առ նեղուցն ծովուն Հելլեսպոն տոսի ։

Կալքեդոն · ոնի՝ կմ ոնայ · աւ ։ || այժմ կադը գիւղ · Է քաղաք 'ի հիւսիսոյ գաղատիոյ 'ի պաղափղոնիայ գաւառի · ուստի էր նա մկայն քրիստոսի սրբոյն ։ յայսմաւ · յուլիսի · 6 ։

Կաղամարիա · իոյ · կմ այ · աւ ։ || տաճկերէն · քալաւրիա · Է գաւառ իմն յարևմուտս իտալիոյ 'ի Թագաւո րութեն նէապօլսի · և բաժանի 'ի վերին, և 'ի ստորին ։

Կաղանկատուք · տուց · իւք ։ || Է մի 'ի գաւառաց փայտակարանի աշխարհի մեծին Հայոց ։ Խորէն. աշխարհագ ։

Կաղարջք ։ || տես Կղարջք ։

Կաղզուան · կմ կաղզվան · այ · աւ ։ || կոչի և այժմ կաղզվան · Է քաղաքագիւղ ինչ մեծին Հայոց 'ի վն բլրոյ յարտաքանոյն աշխարհի 'ի գաւառին գաբեղենից · որ մերձ է մկչապանշտին յորում բնակէին նա խարարութիւնք թաւթուլ և վարոս ։ Երբ է կաղզուան երկիր այգաւէտ և բերրի ։ յայսմաւուր · մարտ · 6 ։

Կամուրջ բերդ · ի · աւ ։ || տաճկերէ · պոլ ոլա · Է անուն բերդ ինչ 'ի գաղթան գաւառին ոչ կարի հեռի 'ի գետոյն երասխայ ։

Կամախ · այ · աւ ։ || տես Անի ։

Կամբաւլու · ուեայ · աւ ։ || Էր արքայանիստ մայրաքաղաք ինքնակալ կայսերն Թաթա րաց յարևելս, ուր գնաց Հեթում ար- քայ Հայոց յամի տն · 1254 · և յանդիման եղև Մանգու խան կայսերն, որ Թագա- ւորէր յայնժամ 'ի վն Թաթարաց · ընդ որում արար ուխտ և միաբանութիւն, և դար ձոյց ևս զնա 'ի հաւատս Քրիստոնէից ։ 'ի հին պատմագիրս ։

Կամպանիա · կմ կամպանայ · նիա · կմ նիայ · աւ ։ || տաճկերէն · Քամփինիա ։ Է աշխա- րհ գաւառ իտալիոյ մերձ 'ի Հռովմ · և ունի մայրաքաղաք զնէապօլիս, որ է նաբօլի ։ 'ի գաւառէ աստ էին նա վկայքն քս սրբուհին Լու- կիա · և նա իշխանն Ըռաֆայէլ ։ յայսմաւուր · յուլիսի · 25 ։ և 'ի … յուլիսի · 6 ։

Կամբիւսէս · բիւսեայ · եաւ ։ || Էր անուանեալ … արքային · ընդ որում Աժդա- հակ արքայ մարաց և պարսից առաւելու- ցոյց զդուստր իւր Մանդանէ · յորմէ ծը նաւ Կիւրոս արքայ պարսից, որ յանուն հօրն կոչի կամբիւսեան ։ Խորէն. … ։ Դ … Կամբիւսէս էր արքայ պարսից որդի Կիւ- րոսի և Թոռն առաջնոյ կամբիւսեայ ։ Սա 'ի վն Թագաւորութեն հօր իւրոյ յա ւել և զեգիպտոս · և զշարեալ կրօնիցն եգիպտացւոց հրամայեաց կործանել զՔրմ բագինս մեհենից նց · և իբրև առա քեաց զօրս 'ի վերայ ամոնացւոց աւերանն դրացեացն ապաւենեալ, կորեաւ ինքն և ամ զօրն նր աւազահեղձ լեալ 'ի լե- բինոյ անապատին՝ որ է 'ի մարմարականն լիբիոյ ։ Երբ յայս մեռաւ խորհեսցին, և ոչ կամբիւսէս յոթն ամաց էր փոքր ։ Խորէն. Բ. գլ. 12 ։

Կամենից ։ (նախադրեալ Հոլոմին ։) || Է անուանի քաղաք և ամուրին ամրոց 'ի բարձրա ւանդակ տեղւոջ 'ի պոդոլիայ աշխարհին սարմատացւոց, որ է լեհաստան ։ Պոդո- լոկիոյ գաւառի 'ի հիւսիսոյ ռուսաց գե տոյն, որ է նիստր ։ Անդ են բազում ժո ղովուրդք Հայոց, 'ի վաղնջուց փախու- ցեալք 'ի բռնութե անհաւատից, և ե- կեալ բնակեալ 'ի քաղաքի անդ հանդերձ իշխանօք և գաւառօրօք իւրեանց · որք և մինչև ցայսօր ունին իշխանութի գա- ւառ, և սպասաւորս ևս ։

Կամինական տոհմ · մի · իմ ։ || Էր տոհմ իշխ Հայոց · յորմէ էր զնիթ իշխանն հաւատա նեաց · 'ի հին պատմագիրս ։

Կամսար · այ · աւ ։ || Էր մեծ նախարար ազն Հայոց ազգական և հարազատ մեծին ար- քայի արքայի ։ Էր սա առաջին որդի [illegible] յազգէ արշակունեաց՝ 'ի ցեղէ կարենեան պահլաւնի · որ յետ մահու ուան հօրն եկեալ յերկիրն պարսհաւա- նեաց … առաքեալ եկն առ արքայն մեր տրդատ, և միաբանեաց 'ի զինուորս … և ընկալեալ զնա արքայն 'ի … ևս նմա 'ի ժառանգութիւն զմեծ գաւառս կերան գաւառն … և զգաւառն շի- րակ · այլ նա յոթնորդի … ։ Սա կոչեցաւ կամսար · որ Թարգմանի … Երբ յա- նուն նր զազգն սերեալ 'ի նմանէ կոչեաց

մեծն

մեծին. որդւոց տանն. կամսարականաց. և կորդուաց զնա 'ի Թիւն նախարարութեանց. և այս նախարարութիւն էր 'ի գաւառին արշարունեաց, որ յառաջ երուանդաշատ կոչիւր. և քաղաքն տանին նոյն երուանդաշատ: խորէն. բ. գլ. 84. և 87:

Կամսարականաց տանն: || տե՛ս 'ի վերը Կամսարայ:

Կայծոն բերդ. ի. ու. || էր ամրոց ինչ մեծին հայոց 'ի մ.ը գաւառի, որ կոչի առհաւաց ձոր. ուր է և բերդն Կծօնն, և ամուան հայրապետ: 'ի հին. պատմութ:

Կայքառուրա. բայլ. բաւ. || էր քաղաք ինչ 'ի կիլիկիոյ 'ի սահմանս սաւրիոյ: ըստ պտղ:

Կայտառկ. այ. ու. || էր իշխանաց իշխան հայոց, որ յետ յաւտակոյ պատշաճառնաց զնիւրապետեալս: խորէն. ա. գլ. 18:

Կայսեր տունն. մի. իւ. || էր տունն ինչ հայոց, յորում էր իշխանանշանաց: 'ի հին պատմութեանց:

Կանդարիուլ կղզիք: || տե՛ս Ելառնիանաց կղզիք:

Կանգուառք. բաց. գք. || էր մի 'ի գաւառաց գուգարաց աշխարհի մեծին հայոց. և ա. նի ընդարձակ ևս քաղաքս 'ի հիւսիսոյ գրիմայ. և զետեղ մերին առ կուր գե. տով, զոր յետոյ վիրք առին: խորէն. բ. գլ. 7: և յաշխարհագրութ:

Կանդերոն. ի. իւ. || կոչի և Մասիոն: անուն կոր. քանդակ. է մայրաքաղաք 'ի կիլիկիոյ կղզւոյ առ ծովեզերբն 'ի կողմն հիւսիսոյ:

Կանչի. ճայ. աւ. || էր բերդ ինչ փոքրուն հայոց, ուր նահատակեցաւ Սրբն աստ. փանոս. ուխտեցին համագործ երևմունս. և չորս ընկերքն յայսմաւուր. օգոստ. 18:

Կանոնաբերիա. այ. կմ. իոյ. ու. || սամսոր. կանՃնիպաւրակ. է աշխարհաքաղաքան քաղաքն անգղիացւոց, որք են անգղիացիք 'ի հարաւոյ ասիական մերձ 'ի ծովեզերն:

Կապադովկիա. իոյ. կմ. այ. ու. || կոչի և գամիրք: տե՛ս Կապադովկացիք 'ի բառարանի յատուկ անուանց. մեծաշունչ գրոց:

Կապան. այ. ու. || էր գաւառ ինչ, կամ քաղաք հայոց 'ի կիլիկիոյ. զոր քաջաբար պաշտպանեն Թուրքաց բազում զօրք պաշարելով ոչ կարացին առնուլ յաւուրս լևոնի արքայի հայոց: 'ի հին պատմութեանց:

Կապարակեղիա. ըեալ. ըեամ. || էր քաղաք փոքուն հայոց առ մերձոյ գետոյ մերձ 'ի մելիտինէ: ըստ պտղոմեայ:

Կապոյտ բերդ: || տե՛ս Արտագերս:

Կապուտակայ. այ. ու. || նոյն՝ որ կոչի կապոյտ բերդ, և Արտագերս. էր անառիկ ամրոց մեծին հայոց 'ի ձորն երասխայ. ուր Որ արքայն հայոց ամբար ամրացուցանել զերեւաց խամայելաց: 'ի հին պատմ:

Կապուտակեցիք. ցւոց. աւք. || նոյն, որ ա. սեն՝ Կապադովկացիք:

Կապուտասար բերդ. ի. ու. || էր ամրոց ոչ զերան մեծին հայոց 'ի յարաշոտից գաւառի: 'ի հին պատմութեանց:

Կառանոս. ի. իւ. || էր ինքնակալ կայսր Թաթարաց որդի արղուն խանին. Սա եղև նա կին զրաւոր Գեթում արքայի հայոց յամի տն. 1300. և հաւատացեալ 'ի քրիստ մկրտեցաւ հանդերձ բազում մեծամեծօք Թաթարաց՝ մի պահելեալ եղելոց 'ի մէջ մահկանի, զոր ծնաւ կին նը գաւառ հայոց. քանզի ծնաւ նա մանուկ մի զաւր շատակալ, և կոչտաստարան. այլ յորժամ մկրտեցին զմանուկն բառ. խաչատուածոյն, եղև նա յայտ գեղեցիկ և մարդաբար: Սա զամ աւտարս կենդաց խաչոյ եր նախարարնեց աշխարհին հայոց ընդդէմ Թաթարաց, և ա. րար յաղթութիւն բազումս. և վախճանեցաւ յամի տն. 1304: ամ պատմեն այն աս. տանիկոս: 'ի հին պատմութ:

Կառաք. կմ. կառքը. կմ. կառաք. կմ. խառքք. եց. իւք. կմ. զք: || է անուն այգի և գաւառի. և է կրկին. մին է 'ի սարմատաց աշխարհին 'ի հիւսիսոյ մեծին հայոց առ ամենայն աղանաց. որք երբեմն մեր բանեալ ընդ այլոց ազգաց հիւսիսականաց նիզակակից լինէին Թագաւորացն հայոց: Աշխարհ. և խորէն. յաշխարհագր: և յայսմաւ. մարտ. 29. իսկ միւսն է յարևելից հայոց, և 'ի հիւսիսոյ մարաց առ կասպից ծովուն. ուստի ծովն մեկնին կոչի կաս պիականն, կմ կասպից ծով. և ըերինքն, որք են յարևմտից կասպից. կոչին լերինք կասպից: խորէն. բ. գլ. 83: և յաշխարհագր:

Կասպից ծով: || տե՛ս Ծով վրկանի:

Կասպք: || տե՛ս Կասպք:

Կաստաբալա. այ. ու. || էր քաղաք 'ի կի լիկիոյ 'ի մէջ նիկոպօլսոյ և անազարբայ: ըստ պտղոմ:

Կաստելլոնա. այ. ու. || է մի 'ի հնգից գաւառաց Թագաւորութեանց սպանիացւոց. և է կրկին. մին է 'ի հիւսիսականն սպանիոյ, և կոչի կաստելլիա հին: իսկ միւսն է միջերկրեայ. գաւառ. սպանիոյ 'ի հարաւ. կողմն, և կոչի կաստելլիա նոր: Անդ է աթոռ աշխարհաքաղաքն թագաւորութեան սպանիոյ, որ կոչի Մադրիտ: Եւ անտի եղանէ մեծ գետն սպանիացւոց տագոս, և երթայ 'ի լուսիտանիա:

Կաստամոնու. այ. ու. || էր քաղաք հայոց 'ի կողմանս եփրատացւոց յարևելից գերման նիկեայ: ըստ պտղոմեայ:

Կատանիա. կմ. կատանեա. այ. ու. || սամկ. քաղաքնիա. է ծովեզերեայ քաղաք յա. րևմտաս 'ի սիկիլիոյ կղզին 'ի մէջ սիրա կուսայ քաղաքին, և հռոմայ լերինն: Անդ նահատակեցաւ Սբ կոյսն եւգինէ աղա թի. և անդ է տապան նր: յայսմաւուրք. փետր. 14:

Կատարինէ. նեայ. նաւ. կմ. էի. իւ: || է անուն սրբոց կուսանաց. որոց երևելին է Սբ կոյսն, և վկայն քրիստոսի կատարինէ ա. ղեքսանդրացին, որ էր Թագաւորազն. իմաստասէր և հանճարեղ. զի էր ատենախօս ընդդէմ արտաքին գրոց զօրութեան: Սա մի 'ի քսան հնգետասան նահատակեցաւ յաղեքսանդ.

րեալ եգիպտոսի յաւուրս մաքսիմիանոսի կայսեր ։ Զի յետ բանտարկութեան, և սաստիկ գանից, և տանջանացն գլխատեցաւ․ և հրեշտակաց բարձեալ զմարմին նորա սրբոյն ջելալես տարան ՚ի լեառն սինեա․ ուր երթան ուխտաւորք յամ կողմանց ։ յայսմաւուր․ նոյեմ․ 27։

Կատինա․ այ․ աւ ։ ‖ էր աւան ինչ յասորիս․ ուստի էր մարիբաս ասորի պատմիչ ։ խորէն․ Ա․ գլ․ 7։

Կար․ այ․ աւ ։ ‖ էր իշխանաց իշխան հայոց, որ յետ վասակայ պայազատեաց ըզ մերուժանեայս ։ ՚ի հին պատմագիրս ։

Կարասայ․ այ․ աւ ։ ‖ էր քաղաք փոքուն հայոց ՚ի հիւսիսոյ լերանցն անտիտորոսի ՚ի մէջ սեբաստիոյ և եփրատ գետոյ ։ ըստ պտղ։

Կարբի․ բւոյ․ ւով ։ ‖ ռամկօր․ քարբի․ է ամուր աւան ինչ մեծին հայոց յարարատեան աշխարհի յարևմտից կուսէ արագած լերին առ քասաղ գետով․ որ կոչի ռամկ․ քարբայ ջուր ։ Աստ նք վարդապետն մեսրովբ հանգոյց պատուեալ զմարմին սրբոյն սարգսի վկային ։ յայսմաւուրս յունվ․ 31։

Կարգոս․ ի․ իւ ։ ‖ էր որդի արայի գեղեցկին․ զոր շամիրամ տիկինն անուանեաց արայ արայեան յանուն հօր նր արայի․ և կարգեաց զնա փոխանակ հօր նորա ՚ի վերակացութիւն հայաստանեայց ։ խորէն․ Ա․ գլ․ 14․ և 19։

Կարէն․ էնի․ իւ ։ ‖ էր որդի արշաւիրայ արքայի պարսից ՚ի զարմէ մեծին արշակայ եղբօր վաղարշակայ արքայի հայոց ։ Զսորա ցեղն կարգեալ որոշեաց աբգար արքայ հայոց՝ կոչելով զնա կարենի պահլաւ․ կմ կարենեան պահլաւ ։ խորէն․ Բ․ գլ․ 27։ Դարձեալ՝ կարէն էր մի ոմն յիշխանացն հայոց ոչէց վարդանանց՝ ՚ի սահմն սահառունեաց․ որ նահատակեցաւ ՚ի մեծի պատերազմին ։ յայսմաւուր․ օգոս․ 7։

Կարթագինէ․ նեայ․ եաւ ։ ‖ կոչի և կարկեդոն․ տաճկեր․ թունուզ ։ տես զկարկեդոն ՚ի բառարանի յատուկ անուանց ծծաշունչ գրոց ։ Դարձեալ՝ կարթագինէ, որ և կոչի նոր կարթագինէ, է քաղաք սպանիացւոց ՚ի մուրկիայ գաւառի ՚ի վր միջերկրեայ ծովուն ։

Կարթունիք․ նեաց․ նեօք ։ ‖ է մի ՚ի գաւառաց կորճէից աշխարհի մեծին հայոց ։ խորէն․ յաշխարհագրութ ։

Կարիա․ այ․ աւ ։ ‖ տաճկեր․ այտըն․ է գաւառ յատանձնակի ասիայ․ և ունի ծովեզերեայ մայրաքաղաք զՄ՛եղիտոս ։ խորէն․ յաշխարհագր։ տես և զկարգա ՚ի բառարանի յատուկ անուանց ծծաշունչ գրոց ։

Կարին․ րնոյ․ ով ։ ‖ ռամկօր․ արզրում․ իսկ տաճկեր․ էրզըրըմ․ կմ էրզիւրիւմ․ է մեծ և ամուր մայրաքաղաք մեծին հայոց ՚ի համանուն իւր գաւառի՝ յԵ՛ին բարձր հայոց ։ Զայս քաղաք նորոգեալ անացոյց անատօլիս զօրավարն փոքուն թէոդոսի կայսեր յաւուրս ոչ՞ մեծին սահակայ և մեսրովբայ վարդապետին ։ քանզի շըջափակեաց զնա խորափոսիւ և կրկնակի պարսպաւք․ շինեաց ՚ի նմա աշտարակս բարձրաբերձս, և ՚ի մէջ քաղաքին մթերանոցս․ և լցեալ զքաղաքն զինու և պահապան գնդաւ, անուանեաց զնա թէոդոսուպօլիս ՚ի յիշատակ անուան կայսեր թէոդոսի ։ խորէն․ Գ․ գլ․ 59։ Դարձեալ՝ կարին է մի ՚ի գաւառաց Ց՛ին բարձր հայոց․ և ունի զհամանուն իւր մայրաքաղաք զկարին․ որ է թէոդոսուպօլիս ։ Եւ է կարին արգաւանդահող․ շատաջուր, և բերրի, և ունի զաղբիւրս եփրատայ․ յորում լինի բազմութիւն ձկանց, և հաւուց․ և լերինք նր են լի երէօք, և պտղաբերօք անասնոց, և դաշտքն խոտաւէտք ։ խորէն․ Գ․ գլ․ 59։ և յաշխարհագր։

Կարկառ․ այ․ աւ ։ ‖ էր մեծ աւան և գիւղակ փոքուն հայոց ՚ի կողմանս եփրատացւոց․ որոյ իշխան էր վասիլ եղբայր կաթուղիկոսին հայոց ։ ՚ի հին պատմագիրս ։

Կարկինէ․ նեայ․ եաւ ։ ‖ է քաղաք սկիւթացւոց նէրոպոլիս, որք են փոքր թաթարք, առ հեղեղատաւն կարկինեայ․ յորոյ անուն խորշ ծովուն պոնտոսի, որ է առ քերսոն խրիմաւ, կոչի կարկինէտեան ծոց ։ խորէն․ յաշխարհագր։

Կարկինէտեան ծոց ։ ‖ տես ՚ի վեր Կարկինէ ։

Կարմնանք․ ենից․ նօք ։ ‖ էր տոհմ ինչ հայոց յաւուրս արշակայ արքայի, և ոչ մեծին ներսեսի ։ ՚ի հին պատմագիրս ։

Կարնալիս․ լեայ․ լեաւ ։ ‖ էր քաղաք փոքուն հայոց ՚ի հարաւոյ նիկոյ քաղաքին ։ ըստ պտղոմեայ ։

Կարնապէ․ ի․ իւ ։ ‖ էր քաղաք փոքուն հայոց մերձ ՚ի կարնալիս ։ ըստ պտղոմեայ ։

Կարուց ամուր․ մրոյ․ ով ։ ‖ այժմ ռամկօ․ կարուց գեղ․ էր սա ՚ի հնումն ամուր գիւղակ, կմ ամրոց մեծին հայոց ՚ի վանանդ գաւառի․ ուր ամրացան յերեսաց իսմայէլացւոց՝ կին աշոտոյ արքայի հայոց, և այլ կանայք ազատազունդ արանց ։ ՚ի հին պատմագիրս ։

Կարս․ այ․ աւ ։ ‖ ռամկօր․ ղարս․ կմ խարս․ էր արքայանիստ մայրաքաղաք մեծին հայոց յարարատեան աշխարհի ՚ի վր ախուրեան գետոյ․ ուր թագաւորէր աբաս հրամանաւ գագկայ արքայի հայոց, որ էր յԱնի ։ Զայս քաղաք գագիկ արքայ որդի աբասայ ետ յունաց, և փոխանակ նր եառ զծամնդաւ ։ Յն որդի ։ յայսմաւուր։ և ՚ի հին պատմագիրս ։

Կաւակերտ․ ի․ իւ ։ ‖ էր գեղեցիկ աւան մեծին հայոց յարարատեան Ց՛ի ՚ի վր հուրատան գետոյ ՚ի հիւսիսոյ երևանայ ։ ՚ի հին պատմ։

Կաւատ․ այ․ աւ ։ ‖ էր արքայ պարսից, հայր խոսրովու արքայի, որ հաւատաց ՚ի քս ։ ՚ի հին պատմագիրս ։ Դարձեալ՝ կաւատ էր այլ ոմն արքայ պարսից՝ որդի սաաշնոյ խոսրովու․ սա սպանեալ զերկրորդն խոսրով՝ թագաւորեաց փոխանակ նր, և զմարզպանութիւն հայոց ետ վարազտիրոցի որդւոյ բաշխին ամբատայ ։ ՚ի հին պատմ։

Կամիզոն. այ. ու. || էր քաղաք մեծին Հայոց 'ի գաւառին Տարօնոյ յանձեռայն ... 'ի հին պատմագիրս. Գրի՛ է և յանուան լերին, որ և կոչի կամիզոս. տե՛ս անդ :

Կամսոնք մեծ : || տե՛ս Կոսոնք մեծ :

Կափիր. այ. ու. || է մի 'ի գաւառաց Տայոց աշխարհի մեծին Հայոց : Խորէն. յաշխարհ :

Կարբուր. այ. ու. || էր քաղաք մեծին Հայոց առ լեռամբքն անանուանս յարևելից Եփրատայ : ըստ պտղոմեայ :

ԿԵ

Կեանց : (Նախադրիւ հոլովի.) || էր քաղաք մեծին Հայոց 'ի Վասպուրականն աշխարհի, զոր անհեթեթեալ ասէ այս եր կայսեր յունաց : յայսմաւուր :

Կեթեկ. այ. ու. || է մի 'ի գաւառաց աղձնեաց աշխարհի մեծին Հայոց : Խորէն. յաշխարհագրութ :

Կեղզ : || տե՛ս Կեղաքէ :

Կենդորոս. բայ. ու. || է բառ յունաց. և Թարգմանի ցլավար. որ ըստ բանաստեղծից է խառնատեսակ կենդանի. որ և ձիացուլ կոչի : տե՛ս Ձիացուլ 'ի բառագիրքն հասարակ անուանց : Խոր. Թ. պր. 31 :

Կեռան. այ. ու. || էր գեղջ Հայոց. և բարեպաշտօն կին լեռնն ... կենակեցուաց : 'ի հին պատմագիրս :

Կեսար. կմ՛ կեսարոս. ի. իւ. || է մականունն յուլեայ կայսեր, որ Թագաւորեաց յառաջքան զօգոստոս կայսր. և եղև առաջին իշխանակալ և միանձնեան Թագաւոր հռոմայեցւոց. յորոյ անուն և որք զկնի նորա միապետեցին անուանեցան կեսար, զի է կայսր : Սա ընդ իւրեաւ նուաճեալ, և իւր զօրավարացն արարեալ զերմանիացիս, և զգաղղիացիս, և զբրիտանացիս, Հակառ յարգարեաց ընդդէմ պոմպէոսի զօրավարին հռոմայեցւոց. և յաղթական եղեալ անձնեցուն փոխեաց զծերակոյտն հռոմայեցւոց 'ի միապետութիւն : տե՛ս 'ի բառագիրսն հասարակ անուանց զբացան Կայսր.

Կեսարացի. ցւոյ. ւով. ւոց. ւովք : || ռամկ. ղայսերցի. նա, որ է 'ի կեսարիայ քաղաքէ : Խորէն. Բ. պր. 75 :

Կեսարիա. րեայ. կմ՛ րու. եաւ. || է անուն քաղաքի. և է բազում : Առաջինն է մայրաքաղաք առաջին Հայոց 'ի գամիրս, որ և կոչի Մաժաք. կմ՛ մաժակ. իսկ տաճկեր. ղայսերի : տե՛ս 'ի բառն Մաժաք : Երկրորդն է մայրաքաղաք պաղեստինեցւոց 'ի պաղեստեայ գաւառի. և կոչի փիլիպպեայ կեսարիա. և կեսարիան. իսկ երրորդն է դարձեալ քաղաք պաղեստինեցւոց առ ծովեզերբն տիւրոսի, և կոչի կեսարիա պաղեստինոյ. իսկ տաճկեր. ղազուն : յայսմաւ. դեկտ. 28 : տե՛ս և 'ի բառարանի յատուկ անուանց նորաշունչ գրոց :

Կեռղէք. էից. իւք. || կոչի և Կեղզ. էր առան իւր մեծ 'ի գաւառին տարօնոյ. որ ասէր երգի՛ անձն. և հեծեալս՝ ՃԾ. իսկ հետևակս՝ ՂՃ. 'ի հին պատմագիրս.

Կերասոս. այ. ու. || է ծովեզերեայ քաղաք 'ի գաւառին պոնտոս կապադովկիոյ յարևմտից տրապիզոնայ. ըստ պտղոմ.

Կեփալենէ. կամ կեփալենիա. այ. ու. || ռամկօր. քէֆալօնիա. իսկ տաճկ. կեֆալոնիա ատասը. է մեծ կղզի յունաց 'ի յոնիական ծովուն յանդիման եպիրոս գաւառի Է. իշխանութ. միացելոց կղզեաց :

ԿԷ

Կէա. կմ՛ կիա. այ. ու. || խառակեր. ծիա. կմ՛ ծեա. իսկ տաճկեր. քէշիշե ատասը. է մի 'ի մանր կղզեաց ծովուն յունաց յանդիման ծայրի ատտիկեայ գաւառի եղլադայ :

Կէշ. կմ՛ կէշոր. այ. ու. || էր քաղաք մեծին Հայոց յարարատեան աշխարհի 'ի գաւառին գառնեղենից : 'ի հին պատմագիրս :

ԿԻ

Կիա : || տե՛ս Կէա :

Կիակիս. այ. ու. || էր քաղաք փոքուն Հայոց 'ի գաւառին մելիտինոյ : ըստ պտղոմեայ :

Կիգնոս. ի. իւ. || տաճկեր. սէյհան. է գետ իմն փոքուն Հայոց. որ ելանէ 'ի լերանցն անտիտաւրոսի. և անցեալ ընդ լեռանն տաբոս մտանէ 'ի կիլիկիա, և առոգեալ զտարսոն քաղաք, երթայ անկանի 'ի ծովն կիլիկեցւոց : Սա վասն սպիտակութեան ջուրցն կոչեցաւ կիգնոս, որ թարգմանի յարակ. և է առողջարար առաւելութեամբ, որ ասէ աշխարհագրօրէն փառաւորայ :

Կիղարա. այ. ու. || էր քաղաք փոքուն Հայոց 'ի հարաւոյ մելիտինէ գետոյ : ըստ պտղոմ.

Կիզիկոն. կմ՛ կիզիկոս. ի. իւ. || է անուն քաղաքի. և է կրկին. մին էր ծովեզերեայ մայրաքաղաք 'ի միւսիայ գաւառի առ հելլեսպոնտոսիւ, 'ի ցամաք կղզին, որ է 'ի մէջ պրոպոնտոսի ծովուն, և կոչի արջոց կղզի : Այս քաղաք էր մեծ և հոյակապ, քարաշէն և գեղեցիկ. զոր շինեաց կիզիկոս ասքայն, և կոչեաց զնա յիւր անուն Կիզիկոն. իսկ այժմ աւերակ է : Խորէն. յաշխարհագր. Իսկ միւս Կիզիկոն էր քաղաք 'ի բիւթանիայ գաւառի մերձ 'ի ծովեզերն պրոպոնտոսի, ալնիւ, և ամբարապարտոսիւ, և աշտարակապարտ. և պատանեալ 'ի հռոմայեցւոց աղաւաղ թէ իւրև քաղաք ազատ :

Կիղիստաա. այ. ու. || տե՛ս և Կինգասմա Ճիա :

Կիթամամ. այ. ու. || էր քաղաք մեծին Հայոց 'ի Վասպուրականն աշխարհի : ըստ պտղոմեայ :

Կիթերայ. ի. իւ. || խառակեր. չէրիկօ. իսկ տաճկեր. չիւխա ատասը. է փոքրիկ կղզի 'ի ծովուն յունաց 'ի հարաւոյ պելոպոն_

նիգայ ցամաք կղզւոյն յունաց, որ է մօտայ, ընդ իշխանութեամբ վենետիկեցւոց ։

Կիլզա. այ. ու. ։ || տե՛ս Լամաւնոն ։ յայսմաւուր. յուլիս. 9 ։

Կիլիկէ. կամ կիլիկիա. այ. կամ իոյ. ու. ։ || տաճկերէն. գարամանն. կամ խառամանն. կամ չիւլ քաւուրէ ։ է ընդարձակ աշխարհ 'ի փոքուն ասիոյ. և բաժանի յառաջին և յերկրորդ. և ունի առ երի յարևմտից զաւերիա. 'ի հիւսիսոյ պոնտոս լեառն. արով բաժանի 'ի գամրաց և 'ի փոքուն հայոց. իսկ յարևելից ղաման լեառն, որով բաժանի յասորւոց. և 'ի հարաւոյ զմիջերկրեայ ծովն հանդէպ կիպրոսի կղզւոյն ։ Ունի կիլիկէ գետս վեց. և մայրաքաղաքս՝ զՏարսոն, և զԱտանայ, որք էին աթոռանիստ թագաւորացն հայոց. և զԱնարզաբայ, և զՍիս կաթուղիկոսարան հայոց. և զայլ քաղաքս բազում. և բերդս՝ 365. և գրուանս երկու եղանելոյ աստրեաց ։ Եւ է կիլիկէ ամենաբեր և արգաւանդ աշխարհ ։ Խորէն. յաշխարհագ ։ տե՛ս և զԿիլիկիա 'ի բառարանի յատուկ անուանց Ածաշունչ գրոց ։

Կիծէն. այ. ու. ։ || էր բերդ ինչ մեծին հայոց 'ի վր՝ գետոյն, որ կոչի սաւարդաց ձոր. ուր է և մը ուխտ հաղբատ և բերդն կայէն ։ 'ի հին պատմագիրս ։

Կիկերոն. ի. իմ ։ || էր իշխան պերճաբանութեն լեզուին հռովմայեցւոց ։

Կիմայք. այից. եաց ։ || էր տոհմ ինչ յազգին հայոց յաւուրս արշակայ արքայի և արյ մեծին ներսէսի ։ 'ի հին պատմագիրս ։

Կիսանեանք. եանց ։ || էր տոհմ ինչ հայոց յաւուրս արշակայ արքայի՝ և արյ մեծին ներսէսի ։ 'ի հին պատմագիրս ։

Կիտ. այ. ու. ։ || էր եղբայր յօհաննու արքայի հայոց, որ թագաւորեաց 'ի կիլիկիոյ ամս երկուս ։ Զատ ընդ եղբօրն սպանին հայք 'ի թուականին հայոց՝ ըԶէ ։ 'ի հին պատմագիրս ։

Կիրակոս. կամ Կիւրակոս. ի. իմ ։ || ըստ այլոց՝ Կաւէրիոակոս ։ էր մը վկայ քնի մանուկ երեմեայ, որ ընդ մօրն իւրոյ սըյն յուղիտայ նահատակեցաւ 'ի տարսոնի կիլիկեցւոց յաւուրս գիոկղետիանոսի ։ յայսմաւուր. յուլիս. 15 ։ և 'ի շարակնոցն ։ և 'ի ճաշոց. յունիս. 16 ։

Կիւզիկոս ։ || տե՛ս Կիզիկոս ։

Կիւլի. լեայ. լեաւ ։ || էր քաղաք եգիպտացւոց 'ի հիւսիսոյ նեղոսի, 'ի գաւառին՝ որ կոչի աստրին եգիպտոս. ուստի էր ծերունի քահանայն Կոնոն ։ 'ի վարս հարանց. ի ։

Կիւլուպօլիս. լեայ. եաւ ։ || կոչի և Բիպաղոն. է ծովեզերեայ քաղաք փիւնիկեցւոց. ուստի էր մը կոյսն ակիւղինա. որ և նահատակեցաւ անդ ։ յայսմաւ. յունիս. 13 ։

Կիւկլադա. այ. ու. ։ || տաճկերէն՝ ակյիր մէնլէր. են բազում. մանր կղզիք 'ի ծովուն յունաց պարսաւորել բոլորաձև շուրջ զդելոս կղզեաւ. ուստի և կոչեցան կղզիք կիւկլադայ, որ թարգմանի՝ բոլորակ, կամ շրջանակ. զորոց ասեն լինել թուով իբրև՝ ծզ ։ Զատաս աւետ առեն ազգ ինչ գերմանացւոց կոչեցեալ գաւնգք, յաւուրս վաղերիանոսի կայսեր հռովմայեցւոց ։ Խորէն. Բ. գլ. 73 ։

Կիւրենեական գաւառ. ի. ու. ։ || կոչի և Պէնտապօլիս. տաճկերէն՝ քայրէվան. կամ քէյրիւվան մէմլէքէթի ։ է ընդարձակ գաւառ աշխարհին բարբարոսաց, որ է Ճէզայիր, առ եզերբ միջերկրեայ ծովուն՝ ունելով առ երի յարևմտից կուռէ զափրիկէ, որ է թունուզ ճէզայիրը. իսկ յարևելից զմարմարականն լիբիա, որ է մասն եգիպտոսի ։ Գաւառս այս կոչեցաւ կիւրենեական յանուն իւրոյ մայրաքաղաքին կիւրենեայ. իսկ պէնտապօլիս կոչեցաւ 'ի յոյն բառէս, որ թարգմանի՝ հինգ քաղաքեան. քանզի ունէր զհինգ մայրաքաղաքս՝ զԲերոնիկէ, զԱրսինոյէ, զՊտղոմայիդա, զԱպողոնիա, և զԿիւրենէ ։ Խորէն. յաշխարհագր ։

Կիւռաժան ։ || տե՛ս Ղմշկիկ ։

Կիւրակոս ։ || տե՛ս Կիրակոս ։

Կիւրեղ. րղի. իմ ։ || էր սուրբ հայրապետ եէմի, որ յառաջագոյն էր հրէայ և կաշեալ յուդայ. իսկ իբրև եգիտ զխաչափայտն քնի հրամանաւ հեղինեայ գշխոյին հաւատաց 'ի քս. և հանդերձ մօրբն իւրով անուանին նահատակեցաւ 'ի հալածման մանն յուլիանոսի ուրացողին ։ յայսմաւուր. յունիս. 6 ։ և 'ի շարակնոցն ։ Իբրև՝ Կիւրեղ է այլ ոմն մը հայրապետ եէմի, վարդապետ մծաբան. որ յաւուրս կոստանդգեայ որդւոյ մեծին կոստանդիանոսի ըղ բազում հալածանս կրեաց 'ի յարիանոսաց ։ 'Ի սորա աւուրս երևեցաւ նը խաչն լուսեղէն յերուսաղէմ՝ 'ի լեառն գողգոթայ, և ցոլացաւ մինչև 'ի մը լեառն ձիթենեաց ։ Սա արար զգիրս երախայից, և զմեկնութին ընթերցուածոցն, որ տաի կոչումն ընծայութե. և զայլ բազ զարդութիւս եկեղեցւոյ. և փայլեալ որբութբ՝ հանգեաւ խաղաղութբ 'ի քս ։ յայսմաւ. մարտ. 18 ։ և Խորէն. Գ. գլ. 12 ։ Իբրև՝ Կիւրեղ էր այլ ոմն մը հայրապետ աղեքսանդրիոյ եգիպտոսի, և մծ վարդապետ եկեղեցւոյ, և ախոյեան ուղղափառ հաւատոյ ։ Սա քաջութբ զինեցաւ ընդդէմ մարդադաւան չարին նեստորի, և գումարեաց զամենօրհնեալ կոյսն մարիամ Ածածին ։ Արար զգիրս գանձուցն և պարապմանցն լի իմաստութբ. և զայլ բազում ճառս՝ և մեկնութիւս Ածային գրոց. և կեցեալ սրբութբ՝ հանգեաւ խաղաղութբ 'ի քս ։ յայսմաւ. հոկտ. 1 ։

Կիւրէն. ենայ. ու. ։ || տաճկերէն՝ քայրէվան. կամ քէյրիւվան. է մայրաքաղաք լիբէացւոց 'ի գաւառն կիւրենեական ։ տե՛ս 'ի բառարանի յատուկ անուանց Ածաշունչ գրոց ։

Կիւրոս. կամ Կրիւսոս. ի. իմ ։ || ըստ այլոց՝ կիւռոս. էր արքայ լիւդացւոց՝ այր ըն-

շուէտ, և բարեբախտիկ, որ յայն սակս համարէր զանձն երանելի: Զսա ձերբակալ արար առաջին արտաշէս արքայ հայոց. և հրամայեաց տապակել. իսկ նա յիշեաց զբանսն սոլոնի իմաստնոյն առաջեալ առ նա, չերանել զբարեբախտութիւն մարդոյ մինչև 'ի վախճան: Խորէն. Բ. գլ. 11. և 12: և Ցմ որդի:

Կ Լ

Կլաւդիոս. կմ կլաւդիոս. գեայ. եաւ: || Նոյն՝ որ կղօդիոս. էր ինքնակալ կայսր հռովմայեցւոց. և է սա առաջին կղօդիոս. զոր տեսցես 'ի բառարանի յատուկ անուանց Ածաշունչ գրոց: Խորէն. Բ. գլ. 32: Դոյնձև Կլաւդիոս էր ինքնակալ կայսր հռովմայեցւոց երկրորդ յայս անուն. որ զկառավարեաց յաջորդեալ յամի տն. 272. Թագաւորեաց ամիսս Ժ. և եհար 'ի հարուածս սաստիկս զԳութս՝ որք աւերեցին զիւրիկէ. և յայն սակս արժանի եղև ունել յորջորջումն ոսկի վահան, և 'ի կապիտոլիոնի ոսկի անդրի. և հիւանդացեալ մեռաւ 'ի զմիռնիոյ քաղաքի: Զսա յիշէ խորենացին յասելն. բայց քանզի գունդք անցին ընդ գանոր գետ, զբազում գաւառս գերի վարեցին. մի որոյ ոչ մերոյ աշխարհիս ժամանէ թեւարկել վաղերիանոս, նաև ոչ յերկարեաց զկեանսն, առնլով 'ի նմանէ զթագաւորութիւն կլավդիոս: Խորէն. Բ. գլ. 73:

Կլեսուր. այ. աւ: || ըստ յունաց՝ կելեսիւրիա, որ Թարգմանի՝ սորին սորիք: է անուն գաւառի սորւոց: Խորէն. Բ. գլ. 7: տես Ասորիք 'ի բառարանի յատուկ անուանց Ածաշունչ գրոց:

Կ Ղ

Կղարջք. կմ կաղարջք. ջից. կմ աց. աք: || է մի 'ի գաւառաց գուգարաց աշխարհի մեծին հայոց. ուր էին անմատչելի, և ամրախիտ տեղիք 'ի սահմանս վրաց: Աշգաբ: և Խորէն. Ե. գլ. 83: և յաշխարհագր:

Կղզունիք. նեաց. նեօք: || էր սոհմ ինչ հայոց յաճուրս արշակայ արքայի, և սոյն մեծին ներսէսի: 'Ի հին պատմագիրս:

Կղօդիա. այ. աւ: || էր քաղաք փոքուն հայոց առ եփրատ գետով: ըստ պտղոմ:

Կղօդիոս: || տես Կլաւդիոս:

Կղօգիուպօլիս. լեայ. լեաւ: || տաճկե. կեստեմոնի. կմ զաստամոնի. կմ կաստամոն. էր մայրաքաղաք յոնորիոյ գաւառի փոքրուն ասիոյ առ սահմանօք բիւթանացւոց 'ի հարաւոյ արակլիոյ. որ է երէկլի: Անդ գրեաց՝ սահն, ըստ Լուկաս զաւետարանն, և զգիրս գործոյն առաքելոց: Խորէն. յաշխարհագր: Դոյնձև Կղօդիուպօլիս էր քաղաք 'ի գաղատիոյ գաւառի 'ի վն ալիս գետոյ: ըստ պտղոմ: Դարձեալ Կղօդիուպօլիս էր քաղաք փոքուն հայոց 'ի հիւսիսոյ արտա լեռին առ սահմանօք կելիկեցւոց: ըստ պտղոմեայ:

Կ Ն

Կնդուսկաւիս. հեայ. եաւ: || կոչի և կիզիստռա. էր ամուր բերդ ինչ հռովմոց բարձրապարիսպ՝ և լեռնահայեաց 'ի գաւառաց աշխարհին յարեւելից կեսարիոյ 'ի վն մեղաս գետոյ, մերձ 'ի յերկիրն, որ կոչի ձկնջուր: Առ իշխանքն հռովմոց մանաւանդ կալան զդաստիկ արքայ հայոց, և սպանին: այլ յետոյ թորոս քաջ իշխանն հայոց քննախնդիր եղեւ մահուան նր կառ զբերդն, և քակեաց զնա. և սպան զորդիսն մանաւիլէի: յոյժ վահր: և 'ի հին պատմագիրս:

Կնչիմ. այ. աւ: || նոյն՝ որ Կեսարիա: Խորէն. յաշխարհագր:

Կ Ո

Կոգ. այ. աւ: || կոչի և կոգայովիտ. կամ կոգովիտ. կամ կովգայովտ. իսկ այժմ տավկօր. սարթափ. է գաւառ յարարատեան աշխարհի մեծին հայոց՝ զթիկամբք մասեաց լերին՝ սահմանակից ծաղկոտն կոչեցեալ գաւառին: Ասի կոգովիտ քաղաքն՝ զԱրշակաւան. զԱրտաւազ. և զամուր բերդն Դարոյնից: Խորէն. Գ. գլ. 23. և 37: և յաշխարհագր: և 'ի հին պատմագիրս:

Կոգայովտ. վտի. իմ. || տես 'ի վեր Կոգ:

Կոգովիտ. վտի: || տես Կոգ:

Կոգրիք. րեաց. րեօք: || է մի 'ի գաւառաց կորճէից աշխարհի մեծին հայոց: Խորէն. յաշխարհագր:

Կոդունիա. այ. աւ: || ռամկօր. կոնյահա. է արքայանիստ մայրաքաղաք գանեաց, որ է գանիմարքայ, 'ի շեւլանդայ կղզին 'ի հիւսիսոյ ծովուն գերմանացւոց:

Կոլզիմա: (Նախագրիմ հոլովի.) || էր աւան ինչ. կմ դղեակ արաբացւոց 'ի սահմանն եգիպտոս՝ մերձ 'ի ծովն կարմիր յարեւմտից կուսէ. ուր էր անապատ մեծին անտոնի: 'Ի վարս հարանց. Գ. և Դ:

Կոխթ: || տես Կողթ:

Կոկիսոն. ի. իմ: || տաճկերէ. կեօկսիւ. է քաղաք փոքուն հայոց 'ի մէջ մարաշոյ և մելիտինոյ. ուր ոսկեբերանն եկաց յաքսորս ամսի մի: 'Ի քաղաքէ անտի էր Ներ վկայն քնի ասեփաննոս ուլնեցին. յայս մաւուր. օգոս. 18: և նոյէմ. 13:

Կողա. այ. աւ: || էր մեծ գաւառակերտ ինչ մեծին հայոց 'ի վասպուրական աշխարհի յարեւելից ուսոյ մեծի լերին արարատայ՝ առ եզերբ գետոյն երասխայ: Խորէն. Ա. գլ. 29: Դոյնձև Կողա էր քաղաք յաշխարհին բարձր հայոց 'ի սահմանս տայոց: Խորէն. Բ. գլ. 6. և 8:

Կողբ. այ. աւ: || կոչի և Կողբափոր. է մի 'ի գաւառաց գուգարաց աշխարհի մեծին,

հայոց ։ Խորէն. Ձ. գր. 7։ և յաշխարհագրութեան։ Դարձեալ՝ Կողբ է այլ գաւառ մեծին հայոց յաշխարհին տայոց, որ ունէր զհամանուն իւր քաղաքագիւղ. Խորէն. յաշխարհագր։ և 'ի հին տպագրին ։ Դրձլ՝ Կողբ. որ և աղի Կողբ, է աւան ինչ մեծին հայոց յարարատեան աշխարհի մերձ յերկիրն սահմանաց ։

Կողբափոր ։ Տես 'ի վեր Կողբ։

Կողթ. կամ Կոխթ. այ. ան. ։ Է մի 'ի գաւառաց արցախի աշխարհի մեծին հայոց. զոր յետոյ աղուանք առին ։ Խորէն. յաշխարհագրութեան ։

Կողմանտար. այ. ան. ։ Էր քաղաք փոքուն հայոց 'ի կողմանս եփրատացւոց առ եփրատ գետով։ ըստ պտղոմ։

Կողոնիա. այ. կամ իայ. ան. ։ Ըստ պատողոմեայ՝ կոչի սինիս Կողոնիա. էր քաղաք փոքուն հայոց 'ի հիւսիսոյ քաղաքին մելիտինոյ առ եփրատ գետով. որոյ եպիսկոպոսեալ սբն յօհաննէս նիկոպօլսեցի։ Յայսմաւ. մայիս. 15։ Դրձլ՝ Կողոնիա, կոչեցեալ ագրիպպեան՝ յանուն ագրիպպինեայ մօր ներոնի կայսեր, որ անդ ծնաւ, է քաղաք ալամանաց 'ի համանուն իւր գաւառի 'ի ստորին գերմանիայ առ հռենոս գետով։ 'ի սորա գաւառի է քաղաքն Բոննա. ուր նստի մի ոմն յերից արհիեպիսկոպոսացն, որք են 'ի թուոյ ինն կայսրընտիր իշխանաց գերմանիոյ ։ տես և 'ի բառարանի յատուկ անուանց ածաշունչ գրոց։

Կողքիս. այ. ան. ։ Էր քաղաք մեծին հայոց յաշխարհին կորդուաց առ տիգրիս գետով ։ ըստ պտղոմէայ։

Կողքիսէ ։ Տես Եգեր.

Կոմանայ. ի. իէ. ։ ռամկ. եւս կոմանայ. էր քաղաք անուանի և իշխանանիստ առաջին հայոց 'ի համանուն իւր գաւառի՝ առ իրիս գետով 'ի հիւսիսոյ արեւելից եւդոկիայ. իսկ այժմ աւերակ է ։ Անդ պատուեցաւ ոսկեբերանն՝ յորժամ տանէին զնա յաքսորս. և անդ հանգեաւ խաղաղութեամբ 'ի քս. ուր է գերեզմանն նր մինչև ցայսօր։ յայսմաւուր. նոյեմ. 13։ Դարձեալ՝ Կոմանայ էր այլ քաղաք փոքուն հայոց 'ի գամիրս. ուստի և կոչի կոմանայ գամիրաց, մերձ 'ի սահմանս կիլիկեցւոց 'ի հիւսիսոյ տորոս լերին ։ ըստ պտղոմ։

Կոմիտաս. այ. ան. ։ Էր կաթուղիկոս հայոց յամս հերակլեայ կայսեր յունաց՝ փոխանորդ և հերակլի. յարարատեան գաւառէ 'ի գեղջէ աղցից ։ Սա շինեաց զեկեղեցի սրբոց կուսանացն հռիփսիմեանց վայելչուչ և պայծառ շինուածով. շինեաց և զգմբէթ սրբոյ կաթուղիկէին, որ 'ի վաղարշապատ քաղաքի ։ գեղեցկայարմար և չքնաղ նախշածոյ քարամբք ։ 'ի հին տպագրի ։

Կոմշ. այ. ան. ։ Տաճկե. կերմիշ. է մի յաշխարհաց երկրին արեւոց 'ի մէջ վրկանու [illegible] և խոռնհրամանի ։ Խորէն. յաշխարհագր։

Կոմպոստելլայ. ի. իէ. ։ Է մայրաքաղաք ինչ յարեւմտս 'ի գաղիկիոյ գաւառի սպանիացւոց. ուր է գերեզման սրբոյն յակոբայ առաքելոյ եղբօրն յօհաննու, և կոչի ՍԲ յակոբ սպանիոյ. ուր գիմեն ուխտաւորք 'ի հեռաւոր աշխարհաց ։ Եւ է առ մերձ յեզր համատարած ծովուն ովկիանոսի. ուստի և կոչի ծայր, կամ եզր երկրի ։

Կոմս. ի. իէ. ։ Էր քաջ զօրավար ոմն հայոց՝ եղբայր մանուէլի քաջ զօրավարին [illegible] հայոց. 'ի հին տպագրի ։

Կոնգ. այ. ան. ։ Է աշխարհ նեգրեաց եթովպիոյ ընդ արեւելեան գօտեաւ սահմանակից ենօսոյ լերինս 'ի հիւսիսոյ կողմանն է, և առ երի ովկիանու ծովուն ։ Ունի կոնգ գաւառս բազումս. և է երկիր արգաւանդ, գահաւոր և բերրի. և ունի հանքս պղնձոյ և երկաթոյ և արծաթոյ, և ականս պատուականս ։ Եւ են բնակիչք նորա քրիստոնեայք են, և կոչին երեկորականն եթովպացիք ։ Խորէն. յաշխարհագր։

Կոնգանակ. այ. ան. ։ Է անջրդի լեառն մեծին հայոց 'ի մոկաց գաւառի յարեւելից տիգրիս գետոյ, ուր Ճգնէր սքանչելագործ միայնակեացն մարկոս յաւուրս հայրապետութեան հայոց գրիգորի վկայասէրին ։ 'ի հին տպագրի ։

Կոնոպէ. կամ կոնոպոն. ի. իէ. ։ Տաճկեր. պեսպեր. կամ պիսքըր. է ծովեզերեայ քաղաք եգիպտացւոց 'ի ստորինն եգիպտոս՝ յարեւելից հիւսիսոյ աղեքսանդրիոյ իբրև տասն մղոնաւ մերձ 'ի քաղաքն. և կոչի կոնոպոն աղեքսանդրոյ. ուր բնակէր երբեմն ՍԲ հայրն Արսենիոս ։ 'ի ճառ հարանց. գ. և գ. և ժէ ։

Կոպխատուայ. ուոյ. ան. ։ Էր քաղաք հայոց 'ի սահմանս կիլիկիոյ 'ի գաւառին մարաշայ առ տորոս լերամբ ։ 'ի հին տպագրի ։

Կոռենակ. այ. ան. ։ Էր արքայ հայոց. որ թագաւորեաց յետ [illegible] ։ Խորէն. Բ. գր. 21։

Կոստանդիա. գեայ. եան. ։ Կոչի և Սալամինա ։ տես 'ի բառարանի յատուկ անուանց ածաշունչ գրոց։ Խորէն. Բ. գր. 5։

Կոստանդիանոս. ի. իէ. ։ Էր ՍԲ ինքնակալ կայսր հռովմայեցւոց, անուանեալ մեծ. որդի կոստայ. որոյ մայր էր սրբուհին հեղինէ ։ Սա թագաւորեաց յամին ՔՆ. 324. և ինքնակալեաց ամս՝ 30. և ամիսս՝ 10։ Եւ զօրացեալ նշանաւ խաչին, զոր ետես յօդս, յաղթեաց անօրէն թագաւորացն՝ գինդղեանոսի, մաքսիմիանոսի, լիկիանոսի և մաքսենտիոսի ։ Եւ հաւատացեալ 'ի քն սրբեցաւ իմաստութեամբ լուսաւորեալն աւազանին մկրտութե 'ի ձեռն սբյն սեղբեստրոսի ։ Շինեաց զեկեղեցիս, և բարձրացոյց զհաւատս ։ յորոյ աւուրս գումարեցաւ առաջին սբ ժողովն 'ի նիկիա քաղաքի ընդդէմ արիոսի ։ Սա շինեաց զմեծ մայրաքաղաքն Բիւզանդիոն, որ յետոյ կոչեցաւ յանուն նր Կոստանդինուպօլիս ։

Առ նա գնացին 'ի մեծն հռոմ մի ար֊
քային արգաւ՝ և մի լուսաւորչին մեր դրէ
գոր․ և արարին ընդ նմա սէր և միաբա
նութիւն։ Ագաթ․ և Խորէն․ բ․ գլ․ 80։

Կոստանդին․ դեայ․ եաւ։ || էր մեծ իշխան ումն հայոց 'ի կիլիկիոյ՝ որդի ռուբենի։ Սա յետ մահուանն հօրն կալաւ զդղեակն վահկայ, և անդ հաստատեաց զտէրութիւն․ և արար պատերազմունս սաստիկս։ 'ի հին պատմագ։ Դրբ․ Կոստանդին էր սպարապետ ումն հայոց, որ յետ մահուանն լևոնի արքայի կիլիկեցւոց՝ նուաճեաց զամ իշխանս հայոց․ և առնուցեալ զԶապել դուստր արքային լևոնի լծակցեաց ընդ որդւոյ իւրում հեթմոյ։ 'ի հին պատմագ։ Դրբ․ Կոստանդին էր կաթուղիկոս հայոց յամի տն․ 1307։ Յորոյ աւուրս գումարեցաւ ընդհանրական ժողով հայոց յատանայ քաղաքի կիլիկեցւոց վն միաբանութեան ընդ հռոմեայ եկեղեցւոյն 'ի թուականին հայոց՝ ՉԾԶ։ 'ի հին պատմագիրս։ Դրբ․ Կոստանդին էր արքայ հայոց 'ի կիլիկիոյ՝ եղբայր ամբառոյ, որ թագաւորեաց տարի մի։ 'ի հին պատմագիրս։ Դրբ․ Կոստանդին էր այլ ումն արքայ հայոց 'ի կիլիկիոյ՝ ազգական լևոնի արքային՝ և որդի պաղտին մարաջախտի․ որ թագաւորեաց ամս՝ եօթն։ 'ի հին պատմագիրս։

Կոստանդինուպօլիս․ կմ կոստանդնուպօլիս․ լսի․ իւ։ || է քաղ յունաց․ և թարգմանի՝ կոստանդիանու քաղաք․ յառաջագոյն կոչեցեալ Բիւզանդիոն․ կմ Բիւզանդիա․ իսկ այժմ կոչի Ըստամպօլ։ Է մեծ մայրաքաղաք թրակեցւոց՝ ծովածաւալ բարձրագիտակ՝ բազմամբոխ (?), մարդաշատ, բարեկեր (?), և վաճառականաց տեղի ամ ազգաց։ Զոր նախ շինեաց պաւսանիաս արքայ սպարտացւոց․ իսկ յետոյ ընդարձակեաց զնա մեծն կոստանդիանոս կայսր հռոմայ՝ հինգպատիկ յաւելեալ 'ի մեծութիւն նր, գերապայծառ առնելով 'ի նմա շինուածս․ և անուանեաց զնա նոր հռոմ․ և հաստատեաց անդ զաթոռ իւր․ և եղև կայսերանիստ արևելեան քրիստոնէից (?), և բազում բնակութիւն հոռոմոց տանն։ Իսկ այժմ է աթոռ սուլտանի օսմանցւոց․ զոր եառ սուլտան մահմետն 'ի ձեռաց կոստանդին կայսեր հոռոմոց․ յամի տն․ 1453․ իսկ 'ի թուականութեան հայոց ԹՋԲ։ Խորէն․ բ․ գլ․ 85։ Նորէն։ և 'ի հին պատմագիրս։

Կոստանդնոս․ դեայ․ եաւ։ || էր կայսր հռոմայ՝ որդի մեծին կոստանդիանոսի։ Սա ըստ խնդրոյ որդւոյ մեծին Վրթանիսի ետ հրաման և զօր յօգնականութեան թագաւորեցուցանել զխոսրով որդի մեծին տրդատայ 'ի վր հայոց։ Խորէն․ գ․ գլ․ 5։

Կովկասոսեան (?)։ || տես Կովկ։

Կովկայ երկիր․ երի․ րաւ։ || էր գաւառ մեծին հայոց 'ի ծոփաց աշխարհին․ յորում էր ամուր բերդն գարեանից (?)։ 'ի հին պատմագիրս։

Կովկաս․ կմ կաւկաս․ ու․ կմ այ․ աւ։ || ռամիօր (?)․ եալբրուզ սար․ իսկ տաճկերէն․ քաֆ տաղը․ է լեառն բարձր՝ և մեծ և երկայն․ և ձգի յերկայն 'ի սահմանաց մեծին հայոց 'ի հիւսիսոյ պատելով զաշխարհն վրաց և աղուանից, և տարածի ընդ երկիրն սարմատացւոց՝ և սկիւթացւոց մինչև 'ի կողմանս հնդկաց․ և Ը ազգեաց ազգեաց փակէ զանուն իւր։ Խորէն․ Ա․ գլ․ 7։ և Բ․ գլ․ 21։ և յաշխարհագրութ։

Կովկեանք․ եանց։ || էր տոհմ ինչ, կամ իշխանութիւն հայոց յաւուրս արշակայ արքայի․ և այլ մեծին ներսեսի։ 'ի հին պատմագիրս։

Կոտայք․ կմ կոտէք․ից․ իւք։ || տաճկեր․ ղըրխբուլաղ, որ թարգմանի քառասնաղբիւր։ Քանզի է գաւառ ինչ յարարատեան աշխարհի մեծին հայոց, որ ունի զքառասուն աղբիւրս վտակաց անուշահամ ջրոց։ Ունի և քաղաքս և աւանս բազումս․ և մայրաքաղաք զերևան․ և զմեծ գաստակերտն եղիվարդ։ Խորէն․ յաշխարհագր։ և 'ի հին պատմագիրս։

Կոտեն․ այ․ աւ։ || էր քաղաք փոքրուն հայոց առ մեծաւ գետով։ ըստ պտղոմէոսի։

Կոտէք։ || տես Կոտայք։

Կորդիք․ գեաց․ գունք։ || տաճկ․ քիւրտ․ են բնակիչք աշխարհի մեծին հայոց 'ի հարաւոյ առ լերամբքն կորդուաց, և առ ասորեստանիւ, որոց աշխարհք են մոկք և կորճայք․ և տուրուբերան․ և կոչին կորդիք վն կորդութեան վայրաց բնակութենց․ զի է երկիր լեռնային։ Ագաթ․ և 'ի հին պատմագիրս։

Կորդուաց աշխարհ․ ի․ աւ։ || տաճկերէն․ քիւրտիստան․ է հարաւային մասն աշխարհի մեծին հայոց, յորում են բազմախիտ լերինք կորդուաց․ և աշխարհք են 'ի նմա տուրուբերան, մոկք, և կորճայք։ Եւ է սա երկիր պարարտ, և բերրի, և բարեխառն․ և ունի զակունս եփրատայ, և տիգրիս գետոյ, այլ եղանակն 'ի գրաւուէն փափկութեան․ ունի և զդրախտն յայսմ աշխարհի լեալ հաստատեալ բազումք 'ի վարդապետաց, 'ի հին պատմագ։

Կորդուաց լերինք․ րանց․ րամբք։ || են բազմախիտ լերինք մեծին հայոց յաշխարհին Կորդուաց․ այլ ձգին յարարատոյ մինչև 'ի սահմանս ասորեստանեայց և միջագետաց․ և ունին զակունս եփրատայ և տիգրիս գետոյ․ ունին և զանկեալս ամուր վայրաց։ Նորէն․ գլ․ և յայսմաւուր։

Կորդուբա․ այ․ աւ։ || տաճկեր․ քուրթուպէթ․ է քաղաք 'ի բետոյիկ գաւառի սպանիացւոց․ ուստի էր սենեկայ քաջ իմաստասէրն։

Կորդուք․ ուաց․ ուօք։ || է մի 'ի գաւառաց կորճէից աշխարհի մեծին հայոց․ էր ան և նախարարութիւն յաւուրս թագաւորացն հայոց։ Ագաթ․ և Խորէն․ Բ․ գլ․ 7։ և յաշխար։

Կորզրէք։ || տես Տմորիք։

Կորիկոս․ կոյ․ աւ։ || տաճկեր․ գորգոս․ է դղեակ ինչ 'ի կիլիկիոյ մերձ 'ի ծովեզրն

յարևելից անկեանն. որոյ տէր էր ուշին իշխանն հայոց յաւուրս Օշնի արքայի: 'ի հին պատմագիրս:

Կորկիւռայ. այ. աւ: Կղզի և Փէակեան. խառալէր. քօրֆու. իսկ տաճկեր. քէօրֆէզ: Է երկայնանիստ կղզի 'ի յոնիական ծովուն հանդէպ էպիրոս գաւառի յունաց ընդ իշխանութեամբ վենետիկեցւոց. և ունի զհամանուն իւր քաղաք ծովեզերեայ՝ վայելուչ, և ամրապարիսպ, և նաւահանգիստ նաւուց: Անդ է մարմին սրբոյն սպիրիտոնի եպիսկոպոսին:

Կորճայք. ճէլլ. իւք: Է մի 'ի ժէ. աշխարհաց մեծին հայոց; և ունի առ երի յարևմտից զաշխարհն մոկաց. 'ի հարաւոյ զասորեստան. յարևելից զաշխարհն պարսկահայոց. իսկ 'ի հիւսիսոյ զաշխարհն վասպուրականի: Եւ գաւառք են 'ի նմա՝ ժա. Կորդուք. Կորդիք. Այտուանք. Մոգոզանք. Պախրանք. Կարթունիք. Ճահուկ. Փոքրաղբակ. և այլք: և ունի քաղաքս զԱրզասնոս, որ է տղրակ. և զՍաղամաս: Խորէն. բ. գլ. 61: և 'ի հին պատմագիրս:

Կորնէ. ի. իմ: Էր քաղաք փոքրուն հայոց 'ի հարաւոյ քաղաքին մելիտինոյ մերձ 'ի խառնուրդ մեղոս գետոյ յեփրատ: ըստ պտղոմեայ:

Կորոնէ. նեայ. եաւ: Տաճկեր. քօրօնի. կմ քօրօն. Է ծովեզերեայ քաղաք 'ի մէջ լաղոնիկեայ ցամաք կղզին յունաց, որ է մօրայ 'ի կողմն հարաւոյ:

Կորսաբիա. այ. աւ: Էր քաղաք փոքրուն հայոց յարևելից նիկոպոլիս քաղաքին: ըստ պտղոմեայ:

Կուեանք մեծ: (Նախարարին հողմի.) Կոչի և մեծ կուարանք. Էր մի 'ի գաւառաց արցախ աշխարհի մեծին հայոց. զոր յետոյ աղուանք առին: Խորէն. յաշխարհագր:

Կուեաշ աւան. ի. աւ: Էր աւան ինչ մեծին հայոց յառաջ տարագածն կոչեցեալ լերին. ուր բնակէր ասիրան հայր արշակայ արքայի հայոց. ուր և սպանեալ թաղեցաւ: Խորէն. գ. գլ. 22:

Կուեասա. սայ. սաք: Էր աւան ինչ յաշխարհին չորրորդ հայոց 'ի գաւառին հաշտեանից. զոր շինեաց կուեասա անուն որդի անեալ յաւուրս վաղարշակայ արքայի հայոց. և կոչեաց զնա յիւր անուն կուեասա: Այժմ աւանն էր մեծ. և ունէր երգս՝ գէժ[illegible]. հեծեալս՝ [illegible]. և հետևակս՝ [illegible]: 'ի հին պատմագ:

Կուեբիճան: Տե՛ս Ա[illegible]:

Կուռարիա. այ. աւ: Ըստ այլոց՝ կուռարիա. տաճկերէն՝ քէօթահիայ. Է անուանի քաղաք յարևելս 'ի փռիւգիոյ գաւառի [illegible]. ուր նահատակեցաւ սուրբ Միհրան եպիսկոպոսին: յայսմաւուր. նոյեմ. 10: և 'ի վկայաբան. հոռոմոց. նոյեմ. 11:

Կուրգետ. ոյ. ով: Ասորի. քուռ գետ. իսկ տաճկեր. քիւռ սույու. Է անուանի գետոյ. և է կուրն. որ է 'ի սահմանս մեծին հայոց. և հոսեալ 'ի լերանցն կողմանս 'ի կողմանցն տայոց. և երթայ պատէ զաշխարհն վրաց, և անցեալ անտի՝ դարձեալ գայ 'ի հայս. և խառնի յերասխ գետ՝ յարցախ [illegible]. և ը. նմա երթայ անկանի 'ի ծովն կասպիական: Սա 'ի հնումն յերկուս առաջս բաժանէր. մի առաջն երթայր խառնէր յերասխ գետ, որ և այժմ. իսկ միւս առաջն անցեալ ընդ աշխարհն ուտացւոց, երթայր անկանէր 'ի ծովն կասպից մերձ 'ի դրունս աղուանից. որ յայտ է 'ի բանից խորենացւոյն. որ 'ի սահմանելն զծովն կասպից՝ ասէ, թէ երկայնութիւն նր ձգի 'ի բերանոյ երասխայ և կուր գետոյ, այսպէս երևի և 'ի հին աշխարհագիրս: Խորէն. բ. գլ. 7: և յաշխարհագրութեան: Իսկ միւս կուր գետ, որ և կիւրոս կոչի յանուն կիւրոսի արքային պարսից, որ առ նովաւ սպանաւ. է գետ յաշխարհին մարաց, որ երթայ խառնի 'ի գոլգան գետ, և ընդ նմա անկանի 'ի ծովն կասպից: Պարսից Կուր է կղզի ինչ 'ի կասպիական ծովուն առ [illegible] կարան աշխարհաւ հանդէպ մօտ երասխայ և կուր գետոյ 'ի ծով:

Կուրան. այ. աւ: Այժմ մողոտոան. է մի յաշխարհաց երկրին պարսից 'ի հարաւոյ կողման աշխարհին, և յարևմտից մակուրանայ՝ առ ծովեզերբ պարսկային ծոցոյն. ուր է փոքր ինչ կղզին կոչեցեալ հօրմուզ: Խորէն. յաշխարհագր:

Կուֆա. այ. աւ: Տաճկերէն. քիւֆէ. Է քաղաք յաշխարհին քաղդէացւոց յարևմտից եփրատայ:

ԿՌ

Կռաունք. նեաց. եաք: Էր աւան ինչ հայոց յաւուրս արշակայ արքայի, և տէր մեծին ներսէսի: 'ի հին պատմագիրս:

ԿՏ

Կտուց կղզի. զւոյ. աւ: Է կղզի ինչ 'ի ծովուն վասպուրականի, որ է վանայ ծով. ուր է անապատ կրօնաւորաց հայոց:

ԿՐ

Կրակոլ. այ. աւ: Տաճկեր. գրաքօլ. է մայրաքաղաք լեհաց. ուր օծանեն զթագաւորն լեհաստանի:

Կրասոս. ի. իմ: Էր սպարապետ ոմն հռովմայեցւոց, որ էառ զգանձս տաճարին երուսաղէմի. և 'ի խաղաղ խորհուրդ 'ի վերայ տիգրանայ արքայի հայոց յայնկոյս եփրատայ, սատակի 'ի նմանէ հանդերձ ամ զօրուն 'ի պատերազմի. զորոյ զգանձն առեալ տիգրանայ դառնայ 'ի հայս: Խոր. բ. գլ. 16:

Կրետաս:)
Կրիւսոս:) տե՛ս Կիւրոսոս:

Կրճունիք. նեաց. եաք: Է մի 'ի գաւառաց

վանապատականն աշխարհի մեծին Հայոց ։ Խորէն. յաշխարհագրութեան ։

Կոռնկան. այ. ու. ։ Է աւան ինչ մեծին Հայոց 'ի յարքունի գաւառի 'ի սիւնեաց աշխարհի 'ի վերայ կոռնին, որ կոչի առոճկե. ուզունեայլեն, առ երասխաւ յեզր սահմանաց գողթան գաւառին ։

Կորճայն. այ. ու. ։ Ռամկօր. քիւրմն. է մի յաշխարհաց երկրին պարսից. որ ունի առ երի յարեւմտից զԳայա, և 'ի հիւսիսոյ զՍպագունան. և զԿորճան համանուն իւր մայրաքաղաք ։ Խորէն. յաշխարհագր ։

Կրօնիդէս. դեայ. եաւ. ։ Տե՛ս Աշտոնիոս ։

Կ Օ

Կօսիկ. այ. ու. ։ Ըստ յունաց կոչի և Սկիւռնոս. կմ սկիւռնոս. իսկ իտալերէն՝ քօրսիքա ։ Է կղզի ինչ յարեւմտից իտալիոյ. և ունի 'ի հիւսիսոյ զծոցն լիգուստրական, որ է ծոցն գենուեայ. յարեւելից ըզծոցն սիւղենական, որ է ծոցն Թոսկանայ. իսկ 'ի հարաւոյ զսարդինիա կղզին վաթսուն ասպարիզաւ հեռի 'ի նմանէ ։ Որոյ երկայնութիւն է մղոնս՝ ՃԾ. իսկ լայնութիւն մղոնս՝ Ծ ։ Ունի գաւառս և գետս. և լեառն մի ոսկի անուն՝ ուր սակի և արծաթ հատանի ։ Ունի և ամրոցս և քաղաքս. և է երկիր կորդ և անվար ։ Խորէն. յաշխարհագր ։

Կօսխառու. այ. ու. ։ Էր դղեակ ինչ 'ի կիլիկիայ, զոր էառ ռուբէն իշխանն հայոց ։ 'Ի հին պատմագիրս ։

Հ Ա

Հաբանդ. այ. ու. ։ Ռամկ. ծարսույ. է մի 'ի գաւառաց արցախ աշխարհի մեծին Հայոց. զոր յետոյ աղուանք առին. և կոչի միւս հաբանդ. կմ փոքր համանուն առ 'ի որոշել 'ի մեծ աբանդայ, որ է խաչէն ։ Սա կոչի և փոքր սիւնիս. ուր բերեալ հանգուցին զմարմին սրբոյն Գրիգորիսի աղուանից կաթողիկոսի յԱմարէն աւանին ։ Խորէն. գ. գր. 3. և յաշխարհագր. և 'ի հին պատմագիրս. տե՛ս և Աբանդ ։

Հաբուժեանք ։ Տե՛ս Համբուժեանք ։

Հաղամին. ի. ին. ։ Էր եղբայր Մանգոյ խանին՝ կայսեր Թաթարաց, որ յետ մահուան եղբօրն պայազատեաց զիշխանութիւն ։ Սա հաւատաց 'ի քս. և միաբանեալ ընդ հեթմոյ արքայի Հայոց էառ զբաղդատ և զհալէպ քաղաքս 'ի տաճկաց ։ Իբր մինչ գնա զօրաժողով լինէր երթալ առնուլ զսբ երկիրն, փոխեցաւ յաշխարհէ ։ 'Ի հին պատմագ ։

Հաղապ. այ. ու. ։ Տե՛ս Բերիա ։

Հաղիձոր. ոյ. ով. ։ Է աւան ինչ մեծին Հայոց 'ի գաւառին աբանդայ, որ է խաչէն մերձ 'ի յամուր բերդն գանձեկ ։

Համա ։ Տե՛ս Եպիփանիա ։

Համազասպ. այ. ու. ։ Էր մեծ իշխան և հրամանատար Հայոց 'ի մամիկոնեան տոհմէ՝ այր ընթերցասէր և վարժ յամ հրահանգս յաճախ ներբողի հայրապետին, որ շնորհալին կոչի ։ Յաւուրս սորա Հայք 'ի բաց կացին յիշխանութենէն բռնակալաց ասկս անհնարին ծառայութեան, և հնազանդեցան կայսեր յունաց. մինչ կոտորեաց ամիրապետն առ հասարակ զամ պատուականս Հայոց՝ ազատս իբրև 1775 ։ 'Ի հին պատմագիրս ։ տե՛ս և Մուշեղ ։

Համազասպուհի. հւոյ. եաւ. ։ Էր որբուհի տիկին Հայոց 'ի մամիկոնեան տոհմէ կին գարեգինի տեառն ռշտունեաց գաւառի ։ Սա 'ի մէջ նահապետեալ քաղաքին վանայ նահատակեցաւ 'ի պարսից զօրաց մի 'ի քն հաւատոյն յաւուրս սբյ մեծին ներսէսի ։ 'Ի հին պատմագիրս ։

Համազգունիք. նեաց. եօք. ։ Էր տոհմ ինչ Հայոց յաւուրս արշակայ արքայի և սբյ մեծին ներսէսի ։ 'Ի հին պատմագիրս ։

Համամ. այ. ու. ։ Էր իշխան առն քեռորդի վաչէի իշխանին վրաց. որ զնորին դաւթին վաչէի ծառայից վարհանայ իշխանին Հայոց. և զգուշացուցեալ զնա. և յայն ասկս ծառայականութիւն լինէր 'ի վաչէ ։ Սա շինեաց զառամբուր քաղաքի, ուր հիմնէր ըղ նահկեր, և կոչեաց զնա յիւր անուն համամաշէն. որ ռամկօր. կոչի համշէն ։ 'Ի հին պատմագիրս ։

Համամաշէն ։ Տե՛ս 'ի վեր Համամ ։

Համանդ ։ Տե՛ս Հաբանդ ։

Համբուժեանք. կամ Հաբուժեանք. նից. նիւք ։ Էր տոհմ ինչ Հայոց յաւուրս արշակայ արքայի. և սբյ մեծին ներսէսի ։ 'Ի հին պատմագ ։

Համբուրգ. այ. ու. ։ Է քաղաք մեծ և անուանի և վաճառաշահեղի յարեւմտեան 'ի վերջին սահմանս ստորին սաքսոնիոյ 'ի մուտս գետոյն ելպայ 'ի կողմն հիւսիսոյ ։

Հայաստան աշխարհ. ի. աւ. ։ Կոչի և Հայք. կմ երկիր՝ և աշխարհ Հայոց յանուն մեծին Հայկայ նախնւոյն Հայոց. որ յետ ջրհեղեղին և բաժանման աշտարակին նախ ստացաւ և ժառանգեաց զսա. այլ և կոչի տուն Թորգոմայ յանուն Թորգոմայ հօր մեծին Հայկայ. կոչի և արարատ, կմ արա րատ յանուն արայի գեղեցկին, որ յետ արամայ հօր իւրոյ պայազատեաց զմիապետութիւն նոցա ։ Իսկ այլք ազգք կոչեն զսա արմենիա յանուն արամայ որդւոյ Թորգոմայ Հայկայ. զի նա բազում քաջութիւնս արարեալ ընդդէմ ձգեաց զսահմանս Հայոց յամ կողմանց ։ Արդ՝ Հայաստան աշխարհն է 'ի մէջ այլ ազգաց իբրև սիրտ 'ի մարմնի, և իբրև գը լուխ և սիրտն ամ գաւառաց. և կմ ող

արժան է կոչել զնա՝ հայր և հաւ մարդ-
կութեա․ քանզի անտի դարձեալ սերե-
ցաւ զարմ մարդկան ընդ ամ աշխարհ․
յետ անկել Նոյի 'ի տապանէ։ Անդ օրհ-
նեաց տր ած զնոյ և զորդիս նր․ և անդ
նախ ծագեաց համաստիւ լոյսն հեթա
նոսաց, զի է արեգակն արդարութե քն
'ի հաւատալ աբգարու արքայի հայոց 'ի
նա։ Եւ է երկիրն հայոց 'ի մասին ասիայ
գաւառ ընդարձակ, արգաւանդաւոր, և
բերրի, և բարձր քան զամ երկիր․ որոյ
օդոյն բարեխառնութե, և ջրոցն քաղց
րահամութե չիք ուրեք համեմատութի․
և է 'ի մէջ երից ծովուց, որք առ երի կան
նմա, ծովն միջերկրեայ, և պոնտոսի, և
կասպից․ և ինքն իբրև 'ի բարձանց արձա
կէ ընդ ամ կողմն գետս մեծամեծս և մա
նունս։ Ունի զգաւառս, որ իբրև զզօղ գի
հերոյ լինանէ, և է քաղցր և առողջարար․
ունի և հանքս ոսկւոյ և արծաթոյ՝ և ա-
կանց պատուականաց։ Եւ բաժանի 'ի
մեծ և 'ի փոքր հայք։

Մեծ հայք ձգի յերկայն 'ի գետոյն եփ
րատայ մինչև 'ի կասբից ծով․ և սահմա-
նի յարևելից կապուտակիւ, որ է մասն
պոնտոս կապադովկիոյ առ եփրատ գե
տով, որ զատուցանէ զնա 'ի փոքուն հայ
ոց՝ մինչև 'ի տորոս լեառն. որ բաժանէ
զնա 'ի միջագետաց․ և 'ի հարաւոյ սահ-
մանի առ ասորեստանիւ․ և զատնայ առ
ատրպատականաւ և մարս մինչև 'ի մուտս
երասխայ 'ի կասբից ծով։ Իսկ 'ի հիւսի
սոյ առ երի կայ աղուանից՝ և վրաց՝ և
եգերայ մինչև ցնոյն գարձանան եփրա
տայ 'ի հարաւ կոյս։ Եւ ունի մեծ հայք
լերինս անուանիս, զՄասիս լեառն մեծ
և երևելի, որ և արարատ կոչի, ուր հան
գեաւ տապանն նոյի յետ ջրհեղեղին․ ըղ
լեառն կորդուաց, ուստի ելանէ տիգրիս․
զկարնոյ լերինս, ուստի բղխեն եփրատ
և երասխ․ զլեառն արագած, և զՆպատ․
և զՍիմ լեառն․ և զլեառն սեպուհոյ,
ուր է այրն մանեայ․ և զԱռիւծ լեառն․
որ կոչի տաճկեր․ ասլան տաղը․ և զՍու
կաւէտ․ որ է քեօսէ տաղը։ Ունի մեծ
հայք և գետս հզօրս, զԵփրատես, և ըղ
Տիգրիս, և զԵրասխ, որ է գեհոն, և ըղ
Փասիս, որ է փիսոն․ որք ելանեն 'ի
դրախտէն փափկութե․ զոր մեծամեծ
վարդապետք ասեն լեալ 'ի հայս։ Ունի
և զայլ գետս մեծամեծս և մանունս․ ըղ
Կուր գետ, զՀրազդան, զԱխուրեան գետ,
զԱզատ գետ, զԱրածանի, զԳոմզան,
և զայլս։ Ունի և ծովակս երեք, զծովն
ազի, որ կոչի ծով աղթամարայ՝ կմ բզ
նունեաց, և զծովն գեղարքունեաց, որ
է ծովն սևանու․ և զծովակն քապոտան,
զոր այժմ մարք ունին։ Դրձ՝ ունի մեծ
հայք Նհ՝ ԺԵ․ որք են այսոքիկ, Բարձր
հայք․ Չորրորդ հայք․ Աղձնիք․ Տուրու
բերան․ Մոկք․ Կորճայք․ Պարսկահայք․
Վասպուրական․ Սիւնիք․ Արցախ․ Փայ

տակարան․ Ուտիք․ Գուգարք․ Տայք․
Արարատ։ Յորս են գաւառք մեծամեծք
Ծղ․ բասէնք․ սասուն․ աղբակ․ գողթն․
նախջուան․ ջահուկ․ հաբանդ․ սիսական․
վանանդ․ և այլք։ Իսկ արքայանիստ մայ
րաքաղաքք էին սոքա․ Արմաւիր․ Վա-
ղարշապատ․ Արտաշատ․ և Անի յայրա-
րատեան աշխարհին։ Վան 'ի վասպուրա
կան Ծին։ Տփխիս, որ է փայտակարան
'ի համանուն իւր աշխարհի։ Մծբին և
Եդեսիա 'ի միջագետս։ Եւ այլ ևս քա-
ղաքք մեծամեծք, և անուանիք․ Նախ-
ջուան․ Երևան․ Կարս․ Կարին․ Բայեզդ․
ամուրն Անի՝ որ է կամախ․ Տիգրանա
կերտ․ Վան․ Թաւրէզ․ Ուռհ․ Աղբակ․
Մարանդ․ Բաղէշ․ Մուշ․ Դուէին․
Մանծկերտ․ Կեանց․ Խլաթ․ Խարբերդ․
Սուլտանիա․ Ոստան․ Բերկրի․ Ջաղա-
մաս․ Հիզան․ Արծկէ․ Խոյ․ Մանա-
կերտ․ Խրամ․ Գանձակ․ Պարտաւ․ Բա
լու․ Տամբուր․ և այլք։

Իսկ փոքր հայք յարևմտից կայ մեծին
հայոց առ եփրատաւ․ և ունի առ երի 'ի
հիւսիսոյ զպոնտոս կապադովկիոյ․ յա-
րևմտից զԾն գամրաց և զլիկայոնիա․ իսկ
'ի հարաւոյ զտորոս լեառն։ Բայց յա-
ռաջս յետ իհոծ 'ի զօրանալ ռուբինեանց 'ի
տոհմէ գագկայ արքայի բագրատունւոյ
առին հայք զբովանդակ կիլիկիա, և ըղ
սաւրիա, և զկողմանս գերմանացւոց և
եփրատացւոց․ և տիրեցին նշ իբրև ամս
չորեքհարիւր։ Արդ՝ փոքր հայք բաժա
նի յառաջին, յերկրորդ, և յերրորդ։ Առա
ջին հայք ունի մայրաքաղաք զՍեբաս-
տիա, և զԿեսարիա․ և ձգի մինչև յեփ-
րատ գետ․ ունի և զառգէոս լեառն․ և
զալիս գետ․ և զայլ գետս մանունս։ Իսկ
երկրորդ և երրորդ հայք յելից կալամ
լիկայոնիոյ, որ է զոնիա․ և 'ի հարաւոյ
առաջին հայոց, երկայն տարածի մինչև
ցեփրատ գետ․ և ունի մայրաքաղաք ան
ուանի զՄելիտինէ, որ է մալաթիա, և
լերինս մեծամեծս՝ իբ․ և գետ զմեղոս․
և զկիդնոս։ Եւ էին արքայանիստ մայ-
րաքաղաքք փոքուն հայոց՝ կեսարիա․ և
Սեբաստիա յառաջին հայս․ և Ատանա
'ի կիլիկիայ։ Իսկ անուանի քաղաքք էին
Կոմանա․ Եւդոկիա․ Նիկոպօլիս․ տառա-
լիա․ մելիտինէ․ կոկիսոն․ կոզանիա․ գեր
մանիկ, որ է մարաշ․ ամասիա․ քեսուն․
պեհեսնին․ անթափ․ սիս․ անարզաբա․
Տարսոն․ լամբրոն․ մամեստիա․
կոռիկոս․ և այլք բազումք։ Խորէն․ յաշխար
հագրութ․ և 'ի հին պատմագիրս։

Հայկ․ այ․ կամ ի․ աւ։ Էր նախնի ազգին
հայոց, որդի Թորգոմայ՝ որդւոյ Թիրա-
սայ, որդւոյ գամերայ՝ որդւոյ յաբեթի,
որդւոյ Նոյի․ յորոյ անուանն կոչեմք մեք
հայք։ Էր սա այր անձնեայ՝ քաջազուն,
դուր, խայտակն, և հաստաբազուկ, որ
'ի մէջ հսկայիցն քաջ և երևելի լեալ,
անուանեցաւ մեծ գիւցազանց․ և էր մի

յայն

յայնցանէ, որք շինէին զաշտարակին բաբելական: Որ և ոչ կամեցեալ հնազանդ լինել բելայ, որ նեբրովթն անուանի, չու արարեալ գայ հասանէ յերկիրն արարատայ ամ տամբ իւրով. և շինէ անդ տուն բնակութեան կալուածոց. և զգաւառ բնակութեան իւրոյ անուանէ հարք. և ըզ գաստակերտն, զոր շինեաց՝ հայկաշէն: Իսկ 'ի խաղալ բելայ 'ի վ(ե)րայ նորա մարտիւ պատերազմի, ել հայկ ընդդէմ նորա սակաւ արամբք. եհար և սատակեաց զնա երեքթևեան նետիւն. և զամբոխն, որ ը(նդ) նմա, ցիր և ցան կացոյց 'ի լերինս և 'ի դաշտս, և զանուն ճակատուն շինեաց դաստակերտ, և անուանեաց զնա հայք. ուստի և գաւառն այժմ անուանի հայոց ձոր: Իսկ յետ այսորիկ բազում գործս քաջաքականս յարդարեալ, և շինութեանց աշխարհի պատրաստեալ. և կեցեալ ամս ոչ սակաւս մեռանի՝ յանձն առնելով զիշխանութիւն զաւակ ազգին՝ արամենակայ որդւոյ իւրոյ: Խորէն. Ա. գլ. 11: և 'ի հին պատմագիրս:

Հայկակ. այ. աւ: || Էր իշխանաց իշխան ոմն հայոց, որ յետ վաղշտակայ պայազատեաց զմարգարէութեանս: Խորէն. Ա. գլ. 18: Դիպի՛ է և այլ հայկակ արքայ հայոց՝ որդի փառնաւ, և հայր երուանդայ սակաւակեցին: Խորէն. Ա. գլ. 21:

Հայկաշէն. շինի. իւ: || Էր դաստակերտ ինչ մեծին հայոց 'ի տուրուբերան Ծի 'ի հարք գաւառի, զոր շինեաց մեծն հայկ. և անուանեաց զնա յիւր անուն հայկաշէն. և անդ հրամայեաց թաղել զդին բելայ, զոր սպան: Խորէն. Ա. գլ. 9:

Հայոց ձոր. այ. ով: || տամկօր. հայու ձոր. է գաւառ մեծին հայոց 'ի վասպուրական աշխարհի յարևմտից տոսբ գաւառին: Ուր ճակատեցաւ մեծն հայկ ընդդէմ բելայ, և սպան զնա. և շինեաց անդ ձեռակերտ, և անուանեաց զնա հայք վասն յաղթութեան պատերազմին. ուստի և գաւառն այժմ անուանի հայոց ձոր: 'Ի գաւառի անդ յանապատի ճգնէր Սբն սարգիս համ աշակերտս ոչ ընտրելոց: Խորէն. Ա. գլ. 10: և յայսմաւ. դեկտ. 20:

Հայք. հայոց. ովք: || Էր դաստակերտ ինչ 'ի գաւառին հայոց ձորոյ, զոր շինեաց հայկ նախնին հայոց 'ի տեղի ճակատուն, ուր յաղթեաց և սպան նա զբէլ: Խորէն. Ա. գլ. 10. Դիպի՛ Հայք է անուն ազգի, և աշխարհին հայոց. զոր տեսցես 'ի վեր 'ի բառն Հայաստան Ծ. և 'ի բառն Հայք 'ի բառարանի յառաջ անուանց ծծաշուանչ գրոց:

Հանձիթ. ձիթայ. աւ: || տամկօր. եա՛ հանձիթ. է մի 'ի գաւառաց չորրորդ հայոց, որ ունէր զհամանուն իւր քաղաք հանձիթ. և զքաղաքն վասակաւան. ուր չմշկիկ կայսր հոռոմոց փախուցը զվասիլ. և զկոստանդիոն զորդիսն ռոմանոսի կայսեր յերեսաց անօրէն թագուհւոյն: Խորէն. յաշխարհագր: և 'ի հին պատմագիրս:

Հաննովեր. այ. աւ: || Է մայրաքաղաք ալամանաց 'ի սարորին սաքսոնիայ աւլեփնէ գետոյ 'ի համանուն իւր գաւառի. որոյ իշխանն է 'ի թուոյ ինն կայսրընտրի իշխանաց գերմանիոյ. և իշխանութիւն քաղաք նորա է Բրաունշվիգ: Իսկ է այժմ արքայ բրիտանիացւոց, ի՞ անգղիացւոց, որք են ինկիլիզք:

Հաշտեանք. ենից. իւք: || Էր մի 'ի գաւառաց աշխարհին չորրորդ հայոց, որ և էր նախարարութիւն յատուկ արշակայ արքայի. և մէջ մեծին ներսէսի, սահմանակից տարօնոյ յարևմտից կուսէ: Անդ բնակէին որդիքն թագաւորացն հայոց: Ունի գաւառն հաշտենից զքաղաքն Վիշապ. և ըզ մեծ աւանն Պարեխ, և զկոռնառ. և զայլ աւանս: Խորէն. Բ. գլ. 7: և յաշխարհագր: և 'ի հին պատմագիրս:

Հասան. այ. աւ: || Էր նախարար ոմն հայոց, և հրամանատար տանն ամիրայ արքայի. ընդ որում թշնամացեալ փախունեցաւ ընդ թագաւորին վրաց սպանանել զամիրայ: Իսկ ամիրայ իրազեկ եղեալ այնմ, կալաւ զնա, և կուրացոյց զաչս նր: 'Ի հին պատմագիրս:

Հաստանմանսուր. մարոյ. ով: || տամկօ. հասան մանսուր. էր քաղաք փոքուն հայոց 'ի համանուն իւր գաւառի 'ի հարաւոյ մելիտինոյ, որ է մալաթիա. էր սա արգաւանդահող և բերրի. զոր 'ի թուականութեան հայոց ՇԽԸԻ. սպարապետ ոմն պարսից՝ գօմէշաիկին անուն եհար 'ի սուր ուստրի. և զբազում 'ի գերութիւն վարեաց: 'Ի հին պատմագիրս:

Հասսիա. այ. աւ: || Է գաւառ ինչ ալամանաց 'ի հիւսիսոյ փռանկանիոյ, և յարևմտից սաքսոնիոյ:

Հատու. այ. աւ: || Էր քաղաք յԾին չորրորդ հայոց մերձ յեփրատ գետ: 'Ի հին պատմագիրս:

Հարթան. այ. աւ: || Էր գիւղակ ինչ հայոց 'ի կողմանս եփրատացւոց մերձ 'ի հասանմանսուր քաղաք յանուրսդող վասն ելխանին հայոց: 'Ի հին պատմագ:

Հարճլանք. կամ հարքլանք. նաց. ցք: || Է մի 'ի գաւառաց արցախ աշխարհի մեծին հայոց. զոր այժմ ազուանք ունին: Խորէն. յաշխարհագր:

Հարմայ. այ. կամ մեայ. եաւ: || Էր որդի գեղամայ հայկազնոյ, և հայր քաջին արամայ նախնւոյն հայոց: Խորէն. Ա. գլ. 4. և 11:

Հարքլանք: || տե՛ս Հարճլանք:

Հարք. այ. աւ: || Է մի 'ի գաւառաց տուրուբերան Ծի մեծին հայոց առ եփրատաւ 'ի հիւսիսոյ պալունեաց 'ի լեռնադաշտակ վայրի, ուր բնակեալ մերոյն հայկայ անուանեաց զնա հարք, և շինեալ անդ ձեռակերտ անուանեաց զնա հայկաշէն: Խորէն. Ա. գլ. 9. և 10: և յաշխարհագր:

Հացեկաց աւան. ի. աւ: || Էր աւան ինչ հայոց 'ի գաւառին տարօնոյ. ուստի էր Սբ

և սքանչելագործ վարդապետն մեր երանելին Մեսրովբ․ Խորէն․ Գ․ գլ․ 47։

Հաւանակ․ կմ Հանակ․ այ․ աւ․ ։ || Էր իշխանաց իշխան հայոց, որ յետ սուրբ պայազատաց զմերուժանեայս․ Խորէն․ Ա․ գլ․ 18։ և ՚ի հին պատմագ։

Հաւունիք․ Նեաց․ Նեաւք։ || Էր տոհմ ինչ հայոց, յորմէ էին կարգեալք բազեկալք Թագաւորացն հայոց յաւուրցն Վաղարշակայ արքայի, և վնկ բնակէին ՚ի մայրիս յաղագս հանգստութեն։ Խորէն․ Բ․ գլ․ 7։

ՀԵ

Հեբրոն․ կմ Էբրոն․ ի․ իմ։ || տաճկեր․ մերիճ․ կմ Թուանճայ․ է գետ ինչ յարևմուտս յԾին Թրակացւոց, որ ելանէ ՚ի լերանցն բուլղարաց, և անցեալ ընդ փիլիպուպօլիս քաղաքաւ, գայ յանդրիանուպօլիս, որ է Էտրէնէ․ և անտի երթայ ՚ի հարաւակողմն; և անկանի ՚ի ծովն յունաց առ Էնոս քաղաքաւ․

Հեթում․ Թմոյ․ ով։ || Էր արքայ հայոց ՚ի կիլիկիայ՝ որդի կոստանդ պարոնին հայոց կոստանդեայ։ Սա Թագաւորեաց ՚ի Թուականին հայոց՝ ՈՀԲ․ և գնաց առ Մանդգոյ խանն, որ էր կայսր Թաթարաց, և դարձոյց զնա ՚ի հաւատս․ և ընկալեալ ՚ի նմանէ զխնդրուածս իւր, դարձաւ անտի փառօք ՚ի հայս․ և էառ ՚ի Թուրքաց զգերմանիկ և զպեհեսնին։ Եւ մինչ էր նա յերկիրն Թաթարաց եկ սուլտանն եգիպտոսի․ և էառ զսիս, և մտեալ ՚ի կիլիկէ՝ գերեաց զորդի արքային հեթմոյ զլևոն․ զոր Թափեալ հեթմոյ՝ եհան յեգիպտոսէ, և Թագաւորեցոյց փոխանակ իւր․ և ինքն կրօնաւորեալ մեռանի առեալ զանուն մակար, որ Թագաւորեաց ամս խե․ ՚ի հին պատմ։ Իսկ՝ Հեթում էր պատմիչ ոմն՝ իշխան կոռիկայ գղեկին, և ազգական արքային հայոց, որ կրօնաւորեցաւ ՚ի կիպրոս ՚ի կարգ Պրանկաց պրէմոնստրատեցւոց․ և երթեալ յարևմուտս գրեաց զպատմութիւն արևելեան ՌՅին Է խնդրոյ հինգերորդ կղեմայ պապին հռովմայ։ ՚ի հին պատմագիրս։ Իսկ երկրորդ Հեթում էր այլ ոմն արքայ հայոց ՚ի կիլիկիայ՝ որդի լևոնի երկրորդի՝ որդւոյ հեթմոյ արքայի առաջնոյ։ Սա մտեալ ՚ի կարգ կրօնաւորութեն սրբոյն Փրանչիսկոսի՝ կոչեցաւ յօհաննէս․ և ոչ կամէր դնել զթագ ՚ի գլուխ իւր իբրև ամս Է։ Եւ կարացուցեալ յեղբարէ իւրմէ սմբատայ՝ մերժեալ ընկալաւ յայն զաթոռութիւն․ և անդրէն կալաւ զթագաւորութիւն այլ ևս երկու ամ։ Եւ միաբանեալ ընդ կատանաւ կայսեր Թաթարաց, եառ պատերազմ սաստիկ ընդդէմ Թուրքաց։ Եւ առեալ ըզ դուստր իւր Նման կնութ դարձոյց զնա ՚ի հաւատս։ Սորա է արարեալ զհամառօտ պատմութիւն զանձնն և զերկրոց ոստանւոյ առաջին ՚ի վերջն ամաւշունէ մասե-

նէն։ ՚ի հին պատմագիրս։

Հելլեսպոնտոս․ կմ Ելլեսպոնտոս․ կմ Ելլիսպոնտոս․ ի․ իմ։ || կոչի և Նեղուց կալլիպօլեայ․ տաճկեր․ կելլիպօլու պօղազը․ կմ պօղազ։ Է Նեղ ծովակ ինչ ՚ի մէջ յունաց ծովուն՝ և պրոպոնտոսի, որ է մարմարա, տարածեալ յերկայն պարասանգաւք իրրև վաթսուն եօթն․ և բաժանէ զասիա ՚ի Թրակիոյ։ Եւ կոչեցաւ հելլեսպոնտոս յանուն հելլեայ դստեր աթամանտեայ արքայի Թեբայ, որ անդ ընկղմեցաւ։ Ասաւ և մետսիս գաւառն, որ է առ հելլեսպոնտոսիւ, կոչի եղիապոնտոս, և հելլեսպոնտական։ Խորէն․ Բ․ գլ․ 12։ և յաշխարհագրութեան։

Հելլադացի․ ցւոյ․ ւով․ ւոց․ ւովք։ || Նա՛ որ է յհելլադայ աշխարհէ յունաց։ Խորէն․ Գ․ գլ․ 40։

Հեղինէ․ Նեայ․ եաւ։ || Էր բարեպաշտ դշխոյ հայոց՝ կին սքչն աբգարու արքայի, զարդարեալ հաճարով և բարի գործովք․ որում յետ վախճանի աբգարու եթող սանատրուկ արքայ հայոց զաշխնութիւն միջագետաց․ իսկ նա ոչ հանդուրժեալ բնակել ՚ի մէջ կռապաշտիցն՝ չոգաւ յերէմ․ և անդ յաւուրս սովու բաշխեաց գանձս բազումս կարօտելոց․ ուր և վախճանեալ Թաղեցաւ առաջի դրանն երէմի։ Խորէն․ Բ․ գլ․ 32։ Իսկ՝ Հեղինէ էր այլ ոմն Նր դշխոյ՝ մայր մեծի կայսերն կոստանդիանոսի։ Սա չոգաւ յերէմ, և գտա փայտ խնդրեաց զպատուական խաչն փրկչին․ զոր և եգիտ հանդերձ հինգ բևեռօք ՚ի ձեռն յուդայի ուրացեալ հրէի ՚ի Նր լեռանն գողգոթայ։ Խորէն․ Բ․ գլ․ 84։ և յայսմաւուր․ մայիս․ 17․ և 21։

Հեձայատկեանք․ եաց․ իւք։ || Էր տոհմ ինչ հայոց յաւուրս արշակայ արքայի, և սոյն մեծին ներսիսի։ ՚ի հին պատմագիրս։

Հեմոս․ կմ Եմոս․ ու․ ով։ || տաճկ․ Համուս․ կմ Հէմուս․ իսկ տաճկեր․ Հըմուս․ Է լեռ առաւրոյ մեծ ՚ի լեռանն ըռոդոպեայ յարևելից կողմանէ։ Որոյ եղերակացու էր Նր վիկայն քրիս սեղբեստրոս։ Խորէն․ Գ․ գլ․ 61։ և յայսմաւուր․ դեկտ․ 22։

Հենի․ Նւոյ․ ւով։ | տաճկ․ հինի․ էր քաղաք մեծին հայոց ՚ի գերդման գաւառի յարևելից եփրատայ։ յայսմաւուր։

Հեռիովդոս․ դայ․ աւ։ || Էր բանաստեղծ ոմն հեն՝ աղգաւ յոյն յԱսկրայ անմանէ բիւոտացւոց․ ուստի կոչեցաւ ասկրացի։

Հետրուրիա ։ || տես Ետրուրիա։

Հեր․ կմ Հեր․ Հերայ․ աւ։ || Է գաւառ յաշխարհին պարսկահայոց առհմանակից զարեւանդայ։ Խորէն․ Բ․ գլ․ 34։ և յաշխարհագրութեան։ և ՚ի հին պատմագիրս։

Հերակլ․ կմ Հերակլէս․ ի․ իմ։ || Էր բարեպաշտ կայսր հոռոմոց, որ սպան զփոկաս արքայ, և Թագաւորեաց փոխանակ Նր․ և կալաւ զինքնակալութիւն ընդ որդւոյ իւրում կոստանդեայ յամի տն․ 610․ և Թագաւորեաց ամս իթ։ Սա եկ ՚ի վերայ

[illegible]

Հ Ե

Հեզապարապատ. այ. ատ. ։ Է մեծ և անւանի մայրաքաղաք Հնդկաց յարևելս. բազմամարդ և վաճառականութեամբ առլցեալ։

Հէր. Հերայ. ան. ։ տե՛ս Հեր։

Հ Ի

Հիզան. այ. ատ. ։ Եր քաղաք մեծեն հայոց 'ի տուրուբերան գա՛ւ 'ի բզնունեաց գաւառի 'ի հիւսիսոյ կոյն քաղաքին։ յայսմաւ. և 'ի հին պատմագիրս։

[illegible]

Հ Մ

[illegible]

Հ Ն

[illegible]

մանկց պանդուխտ գնացող · եղանել յնմանէ ամ լեալն · և անկեալ ընդ երկիրն մուրթա նոյ՝ երբեմ անկանի 'ի ծովն Հնդկաց :

Հնդկիկք · գկաց · աց : || աշխ. Հիւսաւ · կմ Հինափառանըք · կմ Հինափառան : տես 'ի բառարանի յատուկ անուանց ածաշունչ գրոց :

Հնդկաստան · ի · իւ : || նոյն՝ որ Հնդիկք · ռամկօր. Հնդստան · կմ Հնդստան · իսկ աշխ. Հիւսւ. կմ Հինափառան : Խորէն. յաշխարհագրութեան :

Հ Ո

Հողմանգանա · այ · կմ այի · իւ : || կղզի և Վրաստան · ռամկօր. օղանոսայ · իսկ աշխ. վաղանտեայ մարկէզեան : Էր աշխարհ և թագաւորութիւն Փռանսիականաց սահմանակից ասորին գերմանիոյ առ արևմտեայ ան կեղանոսին · և անդ առ երի 'ի հարաւոյ զՓլանդրիա, որ է Փիանդրա :

Հովուածաս · այ · կմ իոյ · աւ : || է գաւառ ինչ արարանաց 'ի հիւսիսոյ փարանդանիոյ, և յարևմտից առեանիոյ :

Հոդոց գեաղ · գեղջ · գիւղիւ : || էր աւան ինչ մեծին հայոց 'ի գաւառին վայոցձո րոյ · ուստի էր Ռը յոհանէս հայրապետն հայոց, որ նահատակեցաւ ընդ որոց զհնդկեանց քահանայից : Խորէն. գ. գլ. 67 : և 'ի հին պատմագիրս :

Հողա · այ · աւ : || էր քաղաքագաւառ ինչ մեծին հայոց 'ի կողմանս բզնունեաց յարև ելից տարօնոյ : 'ի հին պատմագիրս :

Հոմերոս · ի · իւ : || Խորէն. ա. գլ. 31 : տես 'ի բառգիրքն հասարակ անուանց :

Հոյ · այ · աւ : || էր իշխանաց իշխան հայոց, որ յետ բառնիլ դայեակաց զնրրաշ նեայ : Խորէն. ա. գլ. 18 :

Հոն կղզի · ղւոյ · ղեաւ : || կոչի և 'ի յունաց հոն · և Փինիս · կմ քիօս · խառանաքեն՝ քիօ · իսկ աշխ. առագըռ · կմ առանգըռ · է ազնիւ կղզի հանդէպ յանիոյ գաւառաց ասիոյ, որոյ շրջապատութիւն է իննհարիւր ասպա րէզ : Անդ նահատակեցաւ Ռը մկայն քն իսիգորոս · յորոյ անուանն կառուցեալ է անդ հոյակապ եկեղեցի, յորում է և ջրհոր · յոր արկեալ աւեն զմարմին սրբյն · որոյ ջուրն ընկեալ բժշկէ ամեն զհիւանդս : յայսմաւ. մայիսի 15 : և 'ի Վկայաբ. հատն. տես և զբան փեփոյ 'ի բառարանի յատուկ անուանց ածաշունչ գրոց :

Հոնակ : || տես Հաւնանակ :

Հոնի · նւոյ · ւով : || էր քաղաք մայրաքան հայոց 'ի ջրահան գաւառի · ուր նստուցին յա թոռ կաթողիկոսութեան հայոց զՏր սար գիս քահանայ ան պետութ 'ի թուականի հայոց ՆԿԴ : 'ի հին պատմագիրս :

Հոնք · նաց · օք : || աշխ. Թաթար · են ազգք ինչ սարմատացւոց հիւսիսականաց · որոց մասն ինչ գնացեալ էր 'ի սարմատեաց ա սիոյ առ ռուսմեօք խազրաց, և մասքեթաց, և բազեաց · և մասն ինչ 'ի սարմատիոյ

եւրոպայ առ մեոտիս ծովակաւ : Սոքա յանուար թագաւորութեան մարկիանոսի և վաղեն տինիանոսի յամի Տն. 464 գնացին կողոպտել անթիւ զօրօք · որոց թագաւորն էր ատտիլ , գա անուանեալ աՀ Ած՝ այլ անողորմ , յարձակեցան 'ի դալմատիա , որ է մաճա րստան , և անդի եկեալ շրջեցան զբե թէ ընդ բոլոր եւրոպիա · և աւերեցին հա րամանս ասպարիա · մինչև հասեալ յեւոյ Ռը հայրապետն հռովմայ զեւոն պապն զբ նոյ Ա առաջ ատտիլայ, և աղաչեալ զնա դարձոյց անդրէն յետս 'ի դալմատիա : Եւ անդ յայնժամ հաստատեցին հանգ զտէ րութիւն իւրեանց · յորոց ընկալաւ զգա նն մաճառաց , անուանեցան խաւլերեն , հունգարք , իսկ հայերէն հոնք : Խորէն. բ. գլ. 82 : և յաշխարհագ : և 'ի հին պատմագ :

Հոռանդք · կմ Հոռետանք : (Նախագրիւ Հոլանդի.) || էր աւան ինչ մեծին հայոց 'ի տարօրա նեան աշխարհի 'ի պալաւունեաց գաւա ռի · զոր շինեաց հռետան որդի գեղա նեայ : 'ի հին պատմագիրս :

Հոռետանք : || տես 'ի վեր Հոռանդք :

Հոռոմոց մարգ : (Նախագրիւ Հոլանդի.) || էր գեղեցիկ և մեծ գաւառակերպ ինչ մեծին հայոց յարարատեան աշխարհի ընդ իշ խանութ կաթողիկոսարանին , որ յէջ միածին : 'ի հին պատմագիրս :

Հովհեանք : || տես Թադէոսեանք :

Հորդա · այ · աւ : || էր քաղաք փոքրան հայոց 'ի հիւսիսոյ մերձ գետոյ 'ի հասանողական իւր գաւառի : ըստ պտղոմեայ :

Հովնդարակերտ · ի · իւ : || էր անուն քաղաքի մեծին հայոց յուտի գաւառի յեզր արաս մանեաց շարայի և սիւնեաց : Խորէն. բ. գլ. 7 :

Հոնդարաբես : || տես Պանդոնաբես :

Հովդասան : || տես Հնդկաստան :

Հ Ռ

Հռանդ · այ · աւ : || տես Ցամբրենն :

Հռոմա · այ · ավ : || աշխ. ռամկէ · կամ ռէմէ : տես 'ի բառարանի յատուկ ան ուանց ածաշունչ գրոց՝ զՍրբոսթեամ :

Հռեգենսան · կմ ռեգեսան · ի · իւ : || աշխ. ռեգենսպուրգ · կմ Թեքլիր առաջ · է քաղաք յաշխարհին Բաւարիա առ ծովեզերբն դանուբ գետոյ, որ է մայրաքաղաք : Անդ է աւանն բևեռն վերդաղոփ խաչին քնի · որ կոչի Թագաւոր · և աւանէ զբժշկութիւն հիւանդաց · և երբեմն անդ ժողովք ազ գաց սահ :

Հռեմիա · կմ ռեմիա · մաայ · աւ : || ռամկօր. ռէմս · կմ ռէյմս · է մայրաքաղաք յաշ խարհին Փռանկաց · ուր օծանեն զԹա գաւորն Փռանկիոյ :

Հռեննա · ի · կմ նոյ · իւ : || ռամկօրէն՝ ռէ նոյ : է անուն գետոյ յեւրոպա, որք են յա րեմտեան աշխարհին գերմանիոյ եւ, որք են ալեմանք · յորոց անուն և աշ

խարհն, որ է առ գետեզերբն, կոչի Հաւնոա: Իսկ երկրորդն է յԻտալիայ. և է փոքր գետ. անցանէ մերձ 'ի Ռաւեննիս քաղաք, և երթայ խառնի 'ի Պադոս գետ, որ է Փօ:

Հռիփսիմէ. մեայ. եաւ: || Էր մի կոյս և մկայ քնի ազգաւ Հռոմայեցի 'ի Թագաւորական տոհմէ 'ի տանէ կղոդիայ կայսեր: Սա քրիստոնեայ գոլով 'ի ծննդոցն յաւուրս դիոկղետիանոսի կայսեր' կրօնաւորեցաւ 'ի Հռոմ 'ի հռչակաւոր վանս կուսանաց, որոց գլխաւորի անունն էր Գայիանէ: Ի ժմ հալածմանն դիոկղետիանոսի ելին 'ի Հռոմայ, և փախեան 'ի Հայս. և նահատակեցան հրամանաւ տրդատայ արքային հայոց յայգեստանս վաղարշապատ քաղաքի. քանզի տրդատ կամէր կին առնել զգեղեցիկն Հռիփսիմէ յաղագս հրաշալի վայելչութեն նր. իսկ նա ոչ էառ յանձն: Իսկ զի Հռիփսիմէ էր երևելի 'ի մէջ երեսուն և եօթն ընկերաց իւրոց. վն այնորիկ այլքն յանուն նորա կոչեցան Հռիփսիմեանք: Ագաթ. և յայսմ աւր. հոկտ. 5: և 'ի շարակնոցն:

Հռոդանոս. նոս. սիւ: || ռամկօրէն. ռօնէ. է սրընթաց և հզօր գետ յաշխարհին գաղլիացւոց, որ է ֆրանսա: Ելանէ յալպեան լերանց. և խաղացեալ յարևմուտս կոյս' յինքն ընդունի զԱրարիս գետ. և խոտորեալ 'ի հարաւ կոյս' անկանի 'ի ծովն տերրենական, որ է մասն միջերկրեայ ծովուն:

Հռոդոն. այ. աւ: || տաճկեր. ռատօս: տե՛ս 'ի բառարանի յատուկ անուանց ածաշունչ գրոց:

Հռոմկլայ. ի. իւ: || տաճկեր. ռումում ղալայ. էր ամուրիկ դղեակ կմ ամրոց հայոց 'ի սահմանս միջագետաց 'ի մէջ գետոյն եփրատայ շուրջ պատեալ 'ի հոսանաց գետոյն իբրև կղզի: Անդ բնակէր գրիգորիս կաթուղիկոսն հայոց, և նորին եղբայր երանելին Ներսէս Շնորհալի. ուստի կոչեցաւ կլայեցի, որոյ գերեզմանն է անդ մինչև ցայսօր: Զայս ամրոց էառ սուլտանն եգիպտոսի աշրաֆն յաւուրս երկրորդ հեթմոյ արքային հայոց, 'ի թուականին հայոց ՉԽԱ. և 'ի գերութեն վարեաց զբնակիչս նր, և զկաթուղիկոսն Ստեփաննոս, և զաջ սրբ լուսաւորչին: 'Ի հին պատմագիրս:

Հռոմ. կմ հռոմ. այ. աւ: || ռամկօ. Հռօմա. իսկ տաճկեր. ռումա. կմ ռօմա. կմ ռումիէ. կմ րումիէթ. կմ քըզըլ ալմա. կմ ղըզըլ էլմա: տե՛ս 'ի բառարանի յատուկ անուանց ածաշունչ գրոց:

Հ Ր

Հրազդան. կամ հուրաստան. այ. աւ: || ռամկօր. զանկու գետ. կմ բջնոյ ջուր. է գետ ինչ մեծին հայոց. որ ելանէ 'ի ծովակէն գեղամայ յարևմտից կուսէ, և անցեալ ընդ բջնի ամրոցն, և ը՛ երևանա քաղաք, երթայ խառնի յերասխ գետ: Խորէն. Ա. գլ. 11: և Բ. գլ. 10: և 'ի հին պատմ:

Հրանտ. կմ հրատան. այ. աւ: || Էր իշխանաց իշխան հայոց, որ յետ դպակայ պայազատեաց զմերուժանայ: Խորէն. Ա. գլ. 18: և 'ի հին պատմագ:

Հրաչեայ. չէի. իւ: || Էր արքայ հայոց' որդի պարոյրայ սկայորդւոյ պսակաւորի հայոց. և կոչեցաւ հրաչեայ վն առաւել պայծառերես, և բոցակնագոյն լինելոյ: Խորէն. Ա. գլ. 21:

Հրաման: || տե՛ս Հրանտ:

Հրաքոտ. այ. աւ: || Է մի 'ի գաւառաց փայտակարան աշխարհի մեծին հայոց: Խորէն. յաշխարհագրութեան:

Հրէաստան. ի. իւ: || տաճկե. եահուտիեթ: տե՛ս 'ի բառարանի յատուկ անուանց ածաշունչ գրոց:

Հրչէ. ի. իւ: || Էր արքայ գոթաց. զորա ասեն լինիլ հօրաքեռ որդի սրբյն Գրիգորի լուսաւորչին, և եղբայր սրբյն յակոբայ մծբնայ հայրապետին: Սա ընդդիմացեալ դիոկղետիանոսի կայսեր, յղեաց առ նա գալ և մենամարտիլ ընդ միմեանս: իսկ տրդատ արքայ հայոց եկեալ ընդդէմ նորա 'ի կայսեր կողմանէ, և ձերբակալ արար զնա 'ի պատերազմի. և կացոյց առաջի դիոկղետիանոսի կայսեր: յայսմաւուր. նոյեմ. 18:

Հրակի ձոր. ոյ. ով: || Էր գաւառ ինչ և նախարարութի մեծին հայոց, որոյ նահապետ էր տուրիկ անուն իշխան հայոց յաւուրս արշակայ արքայի. և որդւոյ մեծին ներսէսի: 'Ի հին պատմագիրս:

Հ Օ

Հօրոխ: || տե՛ս Ճորոխ:

Հօրոյ. կմ հօրայ. այ. աւ: || Էր իշխանաց իշխան հայոց, որ յետ դպակայ պայազատեաց զմերուժանայ: Խորէն. Ա. գլ. 18: և 'ի հին պատմագիրս:

Ձ Ա.

Ձագ. այ. աւ: || ռամկօ. և ա' ձագ. էր անուանի աւան մեծին հայոց 'ի կողմանց նահանգին յարևելից հիւսիսոյ երևանայ, զոր գրիգոր մեծ իշխանն հայոց եառ 'ի բնակութիւն սմ մկայեին քնի դաւանեի դվնեցւոյն: 'Ի հին պատմագիրս:

Ձ Ի

Ձիւնական լեռն. լերին. լերամբ: || Է լեառն մեծ և երևելի 'ի սարմատիայ աւխոյ' կոչեցեալ այսպէս վասն յանուն ձիւնիեր

ազգին սարմատացւոց, որք բնակեալ էին առ Նոյլաւ. և կմ՛ վմ՛ բազում լինելոյ անդ ձիոց։ Խորէն. յաշխարհագր։

Ձիանկանք. նաց. օք։ || էր տոհմ ինչ հայոց յաճախս արշակայ արքայի. և սոյ մեծին ներսէսի։ 'ի հին պատմագիրս։

Ձիրաւ. այ. աւ։ || ռամկ. ապաղի դաշտ. է դաշտ ինչ մեծին հայոց 'ի մէջ արարատայ և տուրուբերան աշխարհին մերձ յակունս եփրատայ հանդէպ նպատ լերին. ուր խմբեցաւ պատերազմ սաստիկ հայոց ընդ պարսից յաւուրս պապայ արքայի, և սոյ մեծին ներսէսի։ Խորէն. գ. գլ. 37.

Ձիւնկերտ։ || տես Պորպէս։

Ձ Ո

Ձոր։
Ձորափոր։
Ձորոց աշխարհ։) տես 'ի ներքոյ Ձորոց փոր։

Ձորոց փոր. կմ ձորափոր. ոյ. ով։ || կոչի և ձոր. և ձորոց աշխարհ. է մի 'ի գաւառաց գուգարաց աշխարհի մեծին հայոց. զոր այժմ վերք ունին։ յորում էր աւանն, որ կոչի արքունաշէն. ռամկ. արտաշէն։ Խորէն. ա. գլ. 7։ և յաշխարհագրութեան։ և 'ի հին պատմագիրս։

Ղ Ա

Ղազար. ու. ու։ || էր վարդապետ և պատմագիր ազգին հայոց՝ յերևելի և 'ի գլխաւոր աշակերտաց սրբոյն սահակայ և մեսրովբայ։ յայսմաւ. մեհեկ. 17։ տես և 'ի բառարանի յատուկ անուանց ածաշունչ գրոց։

Ղազկին. կմ ղազգին. այ. աւ։ || է քաղաք մարաց առ գետովն գոզանայ յարևելից սուլտանիայ քաղաքի հայոց։

Ղ Ե

Ղեկք. կաց. օք։ || են ազգ ինչ հիւսիսականաց բնակեալք 'ի սարմատիայ ասիոյ. որոց զլծագաւորն զչերգիր ասեն 'ի պատերազմի ընդ կամսարականն սպանդարատ՝ զօրավարն հայոց։ Խորէն. գ. գլ. 37. և 38։ և յաշխարհագր։

Ղեւոնդ. կմ ղեւոնդիոս. դի. կամ դեայ. եաւ։ || էր սբ հայրապետ կեսարիայ մայրաքաղաքի կապադովկացւոց, որ զսբ Գրիգոր լուսաւորիչն մեր ձեռնադրեաց հայրապետ հայաստանեայց։ Խորէն. բ. գլ. 86. և 87։ և 'ի հին պատմագիրս։ Դարձեալ՝ Ղեւոնդ էր սբ քահանայ ազգին 'ի վանանդ գաւառէ հայոց, աշակերտ սրբոյն սահակայ և մեսրովբայ։ Սա ընդ այլ ընկերաց իւրոց նահատակեցաւ 'ի պարս, յորոյ անուն ընկերքն նր կոչեցան ղեւոնդեանք։ յայսմաւուր։ յուլիս. 31. և 'ի շարականս։ Դարձեալ՝ Ղեւոնդ, կմ ղեւոնդիոս, որ այլազգօրէն ասի՝ Լևոն. կմ Լէոն. էր սբ հայրապետ հռովմայ, որոյ հրամանաւն գումարեցաւ տիեզերական ժողովն ՈԼ. կամ ՈԼԸ. հայրապետաց 'ի Քաղկեդոն քաղաքի բիւթանացւոց յաւուրս մարկիանոսի կայսեր ընդդէմ եւտիքեայ և դիոսկորոսի։ Այս սբ հայրապետս աւուրս քառասուն մնաց 'ի տապան սբյն պետրոսի առաքելոյն խնդրելով 'ի նմանէ աղաչել զած վն իւր. և երևեալ նմա սբ առաքեալն խօսեցաւ ընդ նմա, 'ի հին պատմագիրս։ և 'ի ճառս հարանց՝ ևն. 'ի ճառս [illegible]։

Ղեւոնդեանք. եանց։ || տես 'ի վեր Ղեւոնդ։

Ղեւոնիդէս. դեայ. եաւ։ || էր դաստիարակ աղեքսանդրի մեծի, որոյ տեսեալ զմանուկն աղեքսանդր, զի առատ խունկ դնէր 'ի վր բագնոյն, խրատեաց զնա, և ասէ, զայդ այդպէս արասցես, յորժամ եղիցիս տէր խնկաբեր գաւառաց։ Զայս բան յիշեաց աղեքսանդր, յորժամ էառ զարաբիա. ուստի առաքեաց նմա նաւ մի լի խնկով. և յորդորէր զնա չլինիլ ժլատ առ դիցն պաշտօն։

Ղ Է

Ղէկք։ || տես Ղեկք։

Ղ Ո

Ղովկիացիք. կամ ղոկացիք. կամ լովկիացիք. ցւոց. ւովք։ || էին ժողովուրդք և բնակիչք աքայիայ գաւառի յունաց։ Խորէն. բ. գլ. 12։ և 'ի հին պատմագիրս։

Ղուկիանոս. ի. իւ։ || էր հարիւրապետ ազգն հռովմայեցւոց 'ի կապադովկացւոց աշխարհէն, որ հաւատաց 'ի խաչելութիւն քսի. և նահատակեցաւ վն 'ի քս հաւատոյն։ յայսմաւ. հոկտեմ. 16։

Ղում. այ. աւ։ || է քաղաք պարսից յաշխարհին ատրպատականայ 'ի հիւսիսոյ քաշանայ մերձ 'ի սահմանս մարաց։

ԾԱ.

Ծաղկաստան. այ. ան. Է մի 'ի գաւառաց տայոց աշխարհին մեծին Հայոց: Խորէն. յաշխարհագրութ:

Ծաղկավանք. վանուց. վանաւք: Է մի 'ի գաւառաց արարատայ աշխարհին մեծին Հայոց: Խորէն. յաշխարհագ:

Ծաղկոտնամուտք. ւից. փ: Էր աւան ինչ Հայոց յաւուրս արշակայ արքայի, և այժմ մեծին Ներսէսի: 'ի հին պատմագիրս:

Ծաղկոտն. այ. ան: Էր մի 'ի գաւառաց կորճէից աշխարհին մեծին Հայոց: Խորէն. յաշխարհագ:

Ծանիւ. կամ Ծանիւք: Տե՛ս Խաղդիք:

Ծապղջուր. ջրոյ. ով: Էր քաղաք մեծին Հայոց յաշխարհին աղձնեաց յարեւմտից սահմանաց դաւառութ [illegible]: 'ի հին պատմագիրս:

ԾԵ

Ծննաստան. ան. ին: Կոչի և Ծննք. առաջի. Ճահճեն. Է ընդարձակ աշխարհ մեծին ասորւոյ յարեւելից սահմանակից սիւնեաց յարեւելից կողմանէ, և տարածի մինչև ցանծանօթ երկիր. և ունի առ երի 'ի հարաւոյ զաշխարհն [illegible], որ է քինաւ, կամ չինումաչին: Իսկ լինի 'ի Ծննաց աշխարհին զարթենիկ, որ է զարչին. և կասխմն, և սրիկոն. և քրքում անուանեալ [illegible], և [illegible], որ է [illegible], [illegible] և այլնիւ. [illegible] որոց և բնակ [illegible] են [illegible], և [illegible]. որոց արքային կոչի Ծննգաւկուր, որ նստի 'ի քաղաքին [illegible] [illegible] երկրան: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 'ի Ծննաց արքային Ծննաց [illegible] 'ի Հայս առ արքայն մեր [illegible]. և նա [illegible] [illegible] բնակութիւն. յարմէ [illegible] [illegible] [illegible]: Խորէն. բ. գլ. 78: և յաշխարհագրութ:

Ծենք. նաց. օք: Են ազգք և բնակիչք աշխարհին Ծննաց, որ է Ծննաստան: տե՛ս 'ի վեր: Դիտե՛լ Ծենք կոչեն [illegible] [illegible] գաւառին զիլանտա, որ է [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 'ի Հարաւոյ: [illegible]:

ԾԻ

Ծիրանք. րանց. օք: Էր աւան ինչ սահման տայոց 'ի կողմանս Հայոց Հարկասու մեծին խոսրովու արքային Հայոց: Աշխարհ:

ԾՈ

Ծորայ: Տե՛ս Աղուանից դաւառ:

Ծորոփոր գետ. այ. ով: Կոչի և Ճորոխ. և փասիս. որ բառ [illegible] [illegible]՝ է գետ [illegible], որ է մի 'ի չորից գետոց դրախտին. ելանէ 'ի կողմանցն տայոց [illegible], և [illegible], և երթայ ընդ հանդէպ գաւառա Հայոց. և անցանէ 'ի [illegible]. և [illegible] յարեւմտա կոյս [illegible] զաշխարհն եղե [illegible], [illegible] են [illegible]. և [illegible] 'ի ծովն պոնտոսի, որ է սեւ ծով: 'ի հին պատմ:

Ծոփաշ. կամ Ծոփացուր. այ. աւ: Է մի 'ի գաւառաց վասպուրականի աշխարհին մեծին Հայոց: Խորէն. բ. գլ. 7: և յաշխարհագ: և 'ի հին պատմագ:

Ծոփաշատ: Տե՛ս 'ի վեր Ծոփաշ:

ՄԱ.

Մաքսմխայ. այ. կամ խոյ. ան: Աստեղք. կիւլլիկիա. է քաղաք յառանձնակի սահման. առաջ և կոչ էր մաղնեխիա սահմանաց. 'ի յանխոյ գաւառի ժը. մղոնաւ հեռի յերկր նաւ քաղաքէ յարեւելից կուսէ առ մերձանք պաս գետով. ուր չխաքն սահմանին եհար զանատիրքս արքայ 'ի հարաւածս առ տեղս: 'ի քաղաքի անդ որին սնեալ կենարացին շնեաց վաճս, և ժողովեաց ըղ[illegible] կրթեալսի: յայսմաւ. օգոստ. 18:

Մաղաղասաքար. այ. աւ: Հ. խառնելի եւ սահն [illegible]. Է մեծ կղզի 'ի կողմն հարաւոյ 'ի ծովուն եթովպացւոց յարեւելից եթեովպիոյ. ութ հարիւր մղոնաւ շրջապատութե. ունի. ղերատին երկրին [illegible] [illegible]. այլ [illegible] 'ի բաց [illegible]: Անդ են զանազան ազգք ծխանելեաց, և գետք ոսկեղէն, և այգի այգի զանազանք: Իւր բնակիչք [illegible] են սարակինոսք, և մահմեդականք:

Մաղխամ. մնու. մնաւ: Անանձինք. մեանին է: տե՛ս 'ի բասարանին յատուկ անուանց Աստուածաշնչ գրոց:

Մաղրիբա. այ. աւ: Է արքայանիստ մայր քաղաքաց [illegible] 'ի մէջ [illegible] [illegible] [illegible] առ [illegible] [illegible] յարեւմտից Սենալ:

Մաղաղ: Տե՛ս Մաղաղ:

Մաղանդարան. կամ Մազանդարան. այ. աւ: Հ. [illegible]. [illegible]. Է գաւառ յաշխարհին մարաց 'ի հիւսիսոյ կասպից ծովուն, և յարեւելից [illegible] [illegible]. և ունի զհանքն [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. 'ի յոր մերձ եղև [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 'ի [illegible] [illegible] [illegible]: յաւել: 37: և 'ի հին պատմագիրս:

Մաղխութիք: Տե՛ս Մաղաղութիք:

Մաղխազապետ : Տե՛ս Մաղախազապետ :

Մաղաքիա · այ · աւ : Էր քաղաք փոքուն Հայոց յարեւմտից զիմմարայ : ըստ պտղոմէոսի :

Մաղդաւթք : Տե՛ս Մադաւթք :

Մաժաք · կամ Մաժակ · կամ Մազաք · և կամ Մազակ · այ · աւ : Կոչի և Կեսարիա · նաև Ամաձիկեր · Գայսերի · Էր մայրաքաղաք առաջին Հայոց՝ ի Կապադովկիոյ կողմանս, որ և երբեմն եղև աթոռ թագաւորաց Հայոց : Զայս քաղաք շինեաց կողմնակալն մեծ Հայոց Մաժակ անուն · և յանուն նորին կոչեցաւ նախ Մաժակ, կամ Մաժաք · իսկ յե-տոյ Կեսարիա կոչեցաւ յանուն Կեսարուն Տիբերի · ... Կաղկեդոնի ...։ Խորէն · Ա· գլ· 13 : և Բ· գլ· 13 · և 17 : և ՚ի հին պատմագիրս :

Մաժեժ : Տե՛ս Մժեժ :

Մալաթիա · այ · աւ : Կոչի և Մալաթիա · նաև Ամաձիկեր · Մելիտինէ · Է մեծ և փառաւոր քաղաք յարեւելս յաշխարհին Փոքր Հայոց ՚ի հանդէպ Եփրատ գետոյ, որ է Վերին Հայոց ... ԺԳ ...

Մալխասեանք · նեաց · կամ : Էր տոհմ իշխան Հայոց յառաջ արշակունի տոհմի, և ազգ մեծին Ներսէսի : ՚ի հին պատմագիրս :

Մակար · այ · աւ : Է բառ յունաց՝ և թարգմանի՝ երանելի · կամ երջանիկ · Էր նա Հայ եպիսկոպոսի, որ ՚ի ժամանակս Վաղարշակայ ..., թագաւորին Հայոց ... : յայսմաւուրս · Տուրք · 4 : Դրդճ՝ Մակար էր նա Հայոց Դուինի ... : Սա էր յաջորդ ...

Մակեդոնիա · այ · կամ խոյ · աւ : Կոչի Մակեդոն · կամ Փիլիպեան Մելիտինէ : Տե՛ս ՚ի բառագիրս յատուկ անուանց Եւրոպական երկրի :

Մակեդոնիք · կամ Մակեդոնացիք · ի · իւ : Էր պատերազմ Կոստանդին Նուազողին ... ՚ի Հայոց ... և զօրք Յունաց ... Խորէն · Բ· գլ· 30 · և 33 : և ՚ի շարակնոցն :

Մակու · ռւայ · աւ : Էր քաղաք մեծին Հայոց ՚ի Վասպուրական աշխարհի ՚ի յար-տուղ գաւառի ... ՚ի հա-

րաւոյ մասանց լերինն : ՚ի հին պատմագիրս : և յայսմաւուրս :

Մահուրեան · այ · աւ : Եղանակ մանկական · և մի յաշխարհաց երկրին պարսից ՚ի կողմն Հարաւոյ առ ծովեզերն պարսից յարեւմտից Տիգրիս · և ունի զհամանուն իւր մայրաքաղաք ՚ի ծովեզերն : Խորէն · յաշխարհագրութեան : և յայսմաւուրս :

Մահկանք · նեաց · իւք : Էր տոհմ իշխան Հայոց յառաջ արշակունի տոհմի, և ազգ մեծին Ներսէսի · ՚ի հին պատմագիրս :

Մահմետ · մետի · իւ : Էր սուտ մարգարէ և գլուխ աղանդոյն մահմետականաց՝ ազգաւ արաբացի ՚ի Մեքքա քաղաքի արաբաց, որ յայտնեցաւ յամս Հերակլի կայսեր յունաց, և յաւուրս Եզրի կաթողիկոսին Հայոց : Սմա զհետ գնացին նախ Սարակինոսք և Հագարացիք · իսկ ՚ի յե-տոյ իշխանութիւնն՝ Պարսկինքն և այլ ազգք, և Թուրքաց ազգն, և Քրդացիք, և այլք բազումք · որք անուանեցան ՚ի Հաւատոյ նորա մահմետականք : ՚ի հին պատմագիրս :

Մաղաղ · կամ Մաղխազ · այ · աւ : Է մի ՚ի գաւառաց Արարատեան աշխարհի մեծին Հայոց : Խորէն · յաշխարհագր :

Մաղխազունիք · նեաց · եօք : Կոչին և Մաղ-խազունեան տուն · Էր տոհմ իշխան և նա-խարարութիւն Հայոց ՚ի Մաղազ գաւառի Այրարատեան աշխարհի : Ագաթ : և ՚ի հին պատմագիրս :

Մամբրէ · ի · իւ : Էր վարդապետ Հայոց, և եղբայր Մովսէսի Խորենացւոյ, և մի յերեւելի աշա-կերտաց սուրբ Սահակայ և Մեսրոպայ, և եղբայր Մովսէսի Խորենացւոյ : յայսմաւուրս · Փետր· 17 : Դրդճ՝ Մամբրէ էր անապատ ինչ մեծին Հայոց ՚ի Տարօնոյ աշխարհի ՚ի վերայ Մամուշեղ գետոյն · ուր բնակէր Դրդճ Մանուէլ եպիսկոպոսն աշակերտ սրբոյ մեծին Գրիգորի : ՚ի հին պատմագիրս : տե՛ս և ՚ի բառարանի յատուկ անուանց Աստուածաշունչ գրոց :

Մամիգոն · այ · աւ : Տե՛ս Ճենաստան · և Մամիկոնեանք :

Մանազկերտ · այ · կամ խոյ · աւ : Կամ Մանազկերտ · Մուխ · Էր մայրաքաղաք Հայոց ՚ի Հարքայ ՚ի մէջ սորոյ և մաղաղայ · ուր Թորոս քաջ իշխանն Հայոց ՚ի պաշարել Կուրում ՚ի զօ-րացն յունաց՝ եւ քաջութեամբ արտաքս ՚ի պարսպէն, և ետ զնա ՚ի ձեռս սուլտանի իւրոյ : Այնպէս չարչարեցան նա մեծաւն քէն տարագիր՝ պորտոս, և անդրոնիկոս, յա-ւուրս Գիրիգէոս Մոնոմախոսի կայսեր : յայսմաւուրս · 11 : և ՚ի հին պատմագ :

Մամիկոնեանք · նեից · կամ Նեանց · իւք : Էր տոհմ ինչ և նախարարութիւն Հայոց, որք բնակէին մասն ինչ յամաւուր աշխարհին տայոց յառաջ արշակայ արքային, և ազգ մեծին Ներսէսի · և մասն ինչ ՚ի կողմանս գաւառին տարօնոյ ՚ի բուն բնա-կութիւն իւրեանց յերկրին Ճենաց : Քանզի ՚ի սպանանել մամգունայ իշխանի

ընտանեալ ազգին օլկանեաց, մեծն որ գատ նմա եա զամ երկիր նր. և յայնմ հետէ 'ի Մամգոնէ սերեալ ազգն կոչեցաւ Մամիկոնեան։ Եւ էին Մամիկոնեանք որք պատերազմօղք, քաջասիրողք, նահատակք, և 'ի բուն նախնեացն կարգեալք 'ի սպարապետութե 'ի վեր ամ զօրացն հայոց. որոց սակի էին' քաջն Վասակ. և որդի նր Մուշեղ. և յետ նր քաջակորովն Մանուէլ. և որդի նր Արտաշիր. և այլք զենի։ Խորէն. բ. գլ. 78։ և 'ի հին պատմագ։

Մամուշեղ. ի. իւ։ || ռամկօր. Մամուշ. է գետ ինչ մեծին հայոց 'ի գաւառին' որ կոչի Մեծ ծոփք, յաշխարհին չորրորդ հայոց. առ որով է անապատն Մամբրէ. ուր բնակէր սբ ճգնաւորն Եպիփան։ 'ի հին պատմագիրս։ և յայսմաւ փետր. 3։

Մամպսալ. այ. աւ։ || երեւի գիւղ նոյն, որ այժմ կոչի 'տաճկեր. մերտին. է քաղաք հայոց յարեւմտից մծբին քաղաքին 'ի բար ձրաւանդակ վայրի առ ստորոտ լե րին։ ըստ պտղոմեայ։

Մայորիկա. այ. աւ. || ռամկօր. Մայօրքա. է կղզի ինչ սպանիացւոց 'ի ծովուն արև- մտից հանդէպ կէթալոնիոյ գաւառի սպա նիոյ 'ի հիւսիսոյ մինորկայ կղզւոյն. և ու նի դշխամանուն իւր քաղաք ամուր 'ի ծով եզրն։

Մայունիք. նեաց. նեօք։ || էր տոհմ ինչ հայոց յաւուրս արշակայ, և այլ մեծին ներսէսի։ 'ի հին պատմագիրս։

Մանակերտ. ի. իւ։ || այժմ քարադաշտ. էր քաղաք մեծին հայոց յաշխարհին վաս պուրականի, 'ի գաւառին աշտունեաց առ ծովուն աղթամարայ 'ի հարաւ կուսէ. ուր նստէր մանաճիհր նահապետ աշտու նեաց, և սպարապետ հարաւային զօրուն հայոց. ուստի և կոչի յանուն նր բերդ մանաճհրի։ Այս մանաճիհր ցասուցեալ 'ի տրդ յակոբ մծբնայ հայրապետն' զու թն սարկաւագունս նր հեղձամահ արար 'ի ծով անդր։ յայսմաւ. դեկտ. 15։

Մանանաղի. ղւոյ. ղեաւ։ || է մի 'ի գաւառ աց աշխարհին բարձր հայոց, որ ունի գլեաւն անտառոտ, և զքարանձաւ լե րանց 'ի հիւսիսոյ մասին եփրատայ, որ գոյ 'ի բագրևանդայ։ Անդ սահակ սպա- պետն խորոմայ արքայի հայոց պատե րազմեալ ընդ զօրաց արշակայ վն գան ձուն, զոր յափշտակեալ էին, հալածա կան արար զնս։ Խորէն. գ. գլ. 44. և 45։

Մանաւազ. այ. աւ։ || էր որդի մեծին հայ կայ, որ ժառանգեաց զհարք գաւառն. որոյ տոհմ և նախարարութեն կոչեցաւ յանուն նր մանաւազեան. և ձեռակերտն' զոր շինեաց, մանաւազակերտ։ Խորէն. ա. գլ. 11։

Մանաւազակերտ. ի. իւ։ || էր աւան մե- ծին հայոց 'ի հարք գաւառի 'ի հարաւոյ եփրատայ. զոր շինեաց մանաւազ որդի մեծին հայկայ։ 'ի հին պատմագիրս։

Մանաւազեան։ || տես Մանաւազ։

Մանգօխան. ի. իւ։ || էր ինքնակալ կայսր թաթարաց, որ յորդորմամբ հեթմոյ արքայի հայոց' հաւատաց 'ի քս ամ տանն իւրով. և եա օգնութի բազում զօրա- ւորաց ազատել զհր երկիրն. և էր թէ ի կուռքս հայոց զամ աւուրս կենաց իւրոց։ 'ի հին պատմագիրս։

Մանդակունիք. նեաց. նեօք։ || էր տոհմ ինչ և նախարարութի հայոց սերեալ յա- մեմէ միանդակն կոչեցելոյ, որոյ գաւառ բնակութեն էր առ երի արածոյ 'ի հիւ սիսոյ կողմանէ. յորմէ էր նախարար ամն հայոց արտաւազդ անուն. դայեակորդի արդասայ արքայի, և սպարապետ ամ զօ րացն հայոց։ Խորէն. բ. գլ. 7. և 75. և 79։

Մանեայ այրք։ (նախադրիւ հոլովի.) || տես 'ի ներքոյ Մանի։

Մանի. նեայ. եաւ։ || էր մի ոմն յընկերաց սբց կուսանացն հռիփսիմեանց, որ ոչ փու թացեալ հետևել ընկերաց իւրոց 'ի գաւ նդ 'ի հայս, համոյ թուեցաւ նմա բնա կել 'ի դատանայեաց գաւառի' յաշխար հին բարձր հայոց' 'ի լերինն սեպուհոյ յայրս ինչ քարանց. ուստի կոչեցաւ ա նուն լերինն մանեայ այրք։ Խորէն. բ. գլ. 88։ Գիրձլ Մանի. կն մանէ, որ և կոսմը- րիկոս անուանիւր, էր սատանորդ և գլ խակ աղանդոյն մանիքեցւոց, որ յաւա նեցաւ յամս Աւրելիանոսի կայսեր, և ա սէր զանձնէ, թէ ինքն իցէ հոգին մխի թարիչ։ Զոր կալեալ արքային պարսից, հրամայեաց կենդանւոյն մորթ հանել ըղ նա. քանզի նա 'ի բաց հանեալ զբժիշկսն' խոստացաւ ինքնին աղօթիւք բժշկել զոր դի նր, և ոչ կարաց. քանզի մեռաւ մա նուկն։ Կիւրղի Երուս. Զ։

Մանիքեցիք. ցւոց. ւովք։ || էին հերետի կոսք ոմանք հետևողք աղանդոյն մանեայ հերետիկոսապետին. որք ասէին երկու ածս լինել և երկու սկզբունս։ Զմին բա րի կոչէին, և սկիզբն ամ բարեաց. իսկ զմիւսն չար, և սկիզբն ամ չարեաց, մա նաւանդ թէ սկիզբն ամ երևելեաց, և աղականացուաց։ Կիւրղի Երուս. Զ։

Մանծկերտ. ի. իւ։ || ռամկօ. Մանազկերտ. էր ամուր քաղաք մեծին հայոց 'ի տու րուբերան աշխարհի 'ի գաւառին ապա հունեաց, զոր 'ի թուականին հայոց ԾՀԳ. աուղբիլ սուլտանն պարսից եկեալ պա շարեաց անհամար բազմութբ. և պատե րազմեալ զաւուրս բազումս' ոչ կարաց առնուլ զնա. այլ դարձաւ անտի ամօ թով յետս։ 'ի հին պատմագիրս։

Մանկաս. ի. իւ։ || էր մարզպան ոմն հայ- ոց, որ սփռեաց յետ մեծին վարդանայ ամս ժԷ։ 'ի հին պատմագիրս։

Մանուէլ. ի. իւ։ || էր քաջ, և բարեպաշտ սպարապետ և զօրավար հայոց 'ի մամի կոնեան տոհմէ յաւուրս վարազդատայ ար քայի հայոց. Սա պատուեցաւ յոյժ 'ի պարսից արքայէն, և տայր հրաման աշ խարհին հայոց փոխանակ թագաւորի։

Իւ պատերազմեալ Է պարսից բազում անգամ, մինչ յաղթող գտաւ նոյ. և թագաւորեցուցեալ զորշակ որդի պապայ 'ի վ ռ հայոց՝ մեռանի ինքն 'ի բարւոք ծերութե. և եղեւ գնա ամ աշխարհն հայոց կան մեծ եզեալ 'ի վ ռ նր: 'ի հին պատմ: Խորենացւոյ՝ Մանուէլ էր քեռայր կայսր յունաց, որ կամեցաւ առնել զմիաբանութն հայոց ընդ կաթուղիկէ եկեղեցւոյն. և գրեաց առ նա հայրապետն ներսէս շնորհալի թուղթ մի սիրոյ, և հաւանութե, և մինչ յայս խորհրդական էին, և պատգամաւորքն երթային և գային, եհաս վախճան նր հայրապետին ներսէսի, և խափանեցաւ գործն: 'ի հին պատմագիրս: և յայսմաւուր օգոստ. 25:

Մանուշակ. այ. ան: || էր պարուհի կին ամե 'ի վիզանդիա քաղաքէ, որ գերեցաւ 'ի շահնհոյ պարսից արքայէ. և վասն 'ի քս հաւատոցն մեռանիլ 'ի պատիս: յայսմաւ. նոյեմբ. 11:

Մանազկերտ. ի. իմ: || ռամկօր. մանեմզկերտ. է մեծ՝ և երկամանախառն և ամրար մայրաքաղաք յաշխարհին ըանդաւանդ 'ի հանդիման ծով գաւառի ընդ եզ խանութի թագաւորաց հանդարտեալ: Անդ հանդերձեալ 'ի քմ նր Հղնաւորն սի մեծոն, որ էր առաջ աւ հայ: 'ի հին պատմ:

Մաշոց: || տես Մաշտոց:

Մաշտոց. ի. ան: || էր մեծ վարդապետ հայոց 'ի գեղջէ եղիվարդայ՝ այր հզօրազգեաց և ճմաստուն յաւուրս աշտարայ արքայի հայոց: Սա արար զգիրս կարգաց, և ծիսից կատարման խորհրդոց եկեղեցւոյ 'ի մի ժողովեալ, և յօրինեալ զկարգաւս 'ի հարցն սրբ. և կոչեցաւ գիրքն այն յանուն նր մաշտոց: Իւ նուաստեալ յաթոռ հայրապետութե հայոց ամիսս եօթն փոխեցաւ յաստեացս առ նախնիս: յայսմաւուր. հոկտ. 3: և 'ի հին պատմագ:

Մասեացոտն. ոտին. ոտամբ: || է մի 'ի գաւառաց արարատայ աշխարհի մեծին հայոց առ ոտիւք մասեաց լերինն 'ի հիւսիսոյ կողմանէ: Խորէն. յաշխարհագ:

Մասիս. մասեաց. մասիւք: || ռամկօր. մասիս լեռ. կմ արարատու լեռ. խակ ասեն կեր. աղրը տաղ. կմ տաղըր տաղը. կմ չիւտ տաղը. է մեծ, և անուանի լեառն մեծին հայոց յարարատեան աշխարհի, ուր հանգեաւ տապանն նոյի յետ ջրհեղեղին: Զսա ամասիս որդի արամայիսայ հայկազնոյ անուանեաց յիւր անուն Մասիս: որոյ բարձրութն է երկնաձիգ. գագաթն ալիտակաձիւն. զի անդադար է ձիւն 'ի վ ռ նր. ուղղորդ յերկիրէ բուսեալ. զոր հնար է միայն աւն քաղաքաւոյ շրջապատել երկրորդաւ հանապարհաւ: Խորէն. ա. գլ. 11. և 29: և բ. գլ. 45. և 46: տես և զբառն Արարատ:

Մատուռ. այ. աւ: || էր աւանական ամն թուրքաց հայք խլերձուղանի: Սա էր. երկան յեկեղեցին մեղրագետազեր լեռնային շրջանակ.

Եւ աստ բազում անգամ մարտ պատերազմի ընդ քրիստոնէից՝ ընդ հայոց՝ և ընդ այլոց, որ և եղաւ զգլերմանեն, որ է մարաշ. և զայլ քաղաքս 'ի թուականս հայոց. Եհզլ: Ըմ որդի: և 'ի հին պատմագիրս:

Մառոտիկոս. խոյ. կմ խոյ. աւ: || ռամկօր. մառաթիկոս. կմ մառաչիկոս. է ծովեզերեայ քաղաք 'ի պոնտոսեայ գաւառի գալլիաց ազգ 'ի վ ռ արևմտեան ծովուն:

Մարգութք. կմ մարկութք. կմ մարգութք. քթոց. քթօք: || ռամկօր. ամգարխան. կմ աժտարխան. են աղգք ինչ սարմատացւոց ասիոյ՝ բնակեալք առ կասպից ծովուն 'ի հիւսիսոյ առ երի աղուանից, ցի ալանաց, որ է տաղստան. որոց թագաւոր էր 'ի հնումն սանեսան յազգականութէ առհամն արշակունեաց. որ խոնարհեալ 'ի բանս հրապուրանաց զօրաց իւրոց՝ թողեալ նա ոչ սպանանել զնր կաթուղիկոսն աղուանից զնր Գրիգորիս: Խորէն. յաշխարհագ: և 'ի հին պատմագիրս:

Մարիան: || տես Կանդիան:

Մարակերտ. ի. իմ: || էր քաղաք մեծին հայոց, զոր շինեաց արտաւազդ արքայ հայոց որդի արտաշիսի 'ի գաւառին շարուրայ. և կոչի մարակերտ յանուն բնակչաց գաւառին շարուրայ. քանզի անդ բնակեցոյց ոմն աւագ արքայ հայոց զգերիսն, զորս եած 'ի մարաց, յորժամ եհար զաժդահակ արքայ մարաց: Խորէն. ա. գլ. 29:

Մարաղա. այ. աւ: || է քաղաք յաշխարհին պարսկահայոց՝ ընդ մղոնաւ հեռի 'ի մեծ քաղաքէն դաւրիժայ 'ի հարաւոյ կողմանէ. որոյ եպիսկոպոս էր երանելին բարթողիմէոս 'ի կարգէ քարոզողաց: 'ի հին պատմագիրս:

Մարանդ. այ. աւ: || ռամկօր. և ա՛ մարանդ. է մի 'ի գաւառաց վասպուրական աշխարհի մեծին հայոց. և անուն գլխաւոր քաղաքն 'ի հարաւոյ կողմանէ հին ջուղայի. և յիւրուն կոչի մարանդ, որ ասու գաւառն 'ի մերս բարբառ՝ մայր է անդ. քանզի անդ լինել ասեն զտապան շիրմի նոյեան մարց կնոջ նոյի, որ է մայր աշխարհի. այն և նոյն հայր աշխարհի: Ուստի մարանդ և գաւառն բանադրականերս. և զայլ աւանս: Խորէն. բ. գլ. 57: և յաշխարհագ: և 'ի հին պատմագիրս:

Մարաշ. այ. կմ բշայ. աւ: || տես Գերմանիկէ:

Մարգաստան. ի. աւ: || ռամկօր. համպարձման գաւառ. է խառնակեալ գաւառ մեծին հայոց 'ի վասպուրական աշխարհի 'ի մէջ մարանդայ և թորնիկայ. և կոչի մարգաստան, զոր մարդաց ասէր: Խորէն. յաշխարհագ: և 'ի հին պատմագիրս:

Մարդաղի. ղւոյ. ղեաւ: || կոչի և մարգաղենիք. էր մի 'ի գաւառաց տուրուբերան աշխարհի մեծին հայոց, և նախարարութն ինչ յաւուրս արշակայ արքայի և այլ մեծին ներսէսի: Խորէն. յաշխարհ: և 'ի հին պատմագիրս:

[illegible]

ՄԵ

[illegible] 1706 [illegible]

յունվարի 9։ և 'ի հին տօնացոյցս։ Դիտեա՛ Մելիտինէ. տաճկերէն. մալաթիա. է կղզի ինչ 'ի ծովուն միջերկրականի. զոր տեսցես 'ի բառարանի յատուկ անուանց ածաշունչ գրոց։

Մեղաս։ || տե՛ս Մեղաս։

Մեծամօր. ի. իւ։ || տե՛ս Արաքս գետ։

Մեծ ծով։ || տե՛ս Ծովք։

Մեհրուժան. կամ Միհրուժան. այ. աւ։ || էր մեծ նախարար ազն հայոց արծրունի, որ ապստամբեցաւ յաշխարհս արքային յունաց ընդ մեծին ներսէսի, չոգաւ առ շապուհ արքայ պարսից, և ուրացաւ զքրիստոնէութիւն, և եկն բազ կին զօրօք նորա զարմանալ. և եգ ընդ նմա ախոյեան նախարարս նոցա աշխարհս, և զարմացուցանել յօրէնս մոգութեանց։ Եւ առնել զօրս 'ի պարսից բազում առ զամենայն պատերազմ ընդ հայոց. և յաւելու 'ի պարտութիւն մատնեալ յերեսաց նոցա. հաւան յետոյ ձերբակալ եղև 'ի նոցանէ, և սպանաւ։ Խորենա. գ. գլ. 35. և 37. և 'ի հին տօնացոյցս։

Մեղեայ գետ։ || տե՛ս Մեղտի։

Մեղտա. կամ Մեղտա. ի. իւ։ || բառ պարսկերէն մեղտա. հոգ տաճկերէն. գետակ առ. կամ ձան սույու. է մեծ գետ յարևելս 'ի փոքուն ասիոյ, որ եղանի 'ի լերանցն զաղա տիոյ, և անցեալ ընդ կապադովկիայ մէջ 'ի կեսարիա քաղաքաց ասացին հայոց կրթեայ խառնի յեփրատ գետ մօտ 'ի մե լիտինէ քաղաքի հայոց, որ է մալաթիա, 'ի հարաւոյ կողմանէ։ Խորենա. յաշխարհագ.

Մեղտակուս. ենից. կամ ամաց։ || էր ազգ ինչ հայոց յաւուրս արշակայ արքայի, և ընդ մեծին ներսէսի։ 'ի հին տօնաց.

Մեղտի. կամ Մեղտեա. անիայ. կամ անեայ. աւ։ || էր աւան ինչ մեծին հայոց 'ի գաւառին տարօնոյ. զոր շինեաց 'ի գաւառի մեղտեա գետանեայ յաւուրս վաղարշակայ արքայի հայոց յեղր գետոյն, որ յանուն սորին կոչի մեղտի, կամ մեղեայ գետ. տաճկար. մեղտգաշեա։ Ունէր մեղտի աւանն թէմ. և հեծելա՛ ձ. և հետևակս՛ ռէ։ 'ի հին տօնացոյցս։

Մեղրի. բալյ. ըեան։ || է աւանն անուն մե ծին հայոց 'ի սիւնեաց աշխարհի 'ի յա րաւոյ զաւառի, որ է խորանն, 'ի մերձոյ գետոյն, որ կոչի յանուն աւանին մեղրի։

Մենճիլէ։ || տաճկերէն. մենճիլ. կամ մինճի. կամ եղ գուզէլէ։ տե՛ս 'ի բառարանի յատուկ անուանց ածաշունչ գրոց։

Մեննադիյոս. ի. իւ։ || էր քաղաքակից ամն գերմանիոյ աշակերտ թէոփիլոսեայ. որ գրեաց զգրոցակ ինչ. ընդդէմ եւթնաժո ղովոյ պատարագին սուրբ։

Մեսեմբրիոյ ծով. ոյ։ || յոյնէրէն. մեսեմբրիա ծով. տաճկերէն. զաւ. անկերէի։ 'ի մէջ հայոց. ի։ տե՛ս Ծով սև 'ի բառարանի յատուկ անուանց ածաշունչ գրոց։

Մեսոպոտամիա. կամ Միջագետք. ի. իւ։ || էր

կեսարիոյ. որ 'ի նոյն ազգաց յաջորդի. 'ի ձեռս կաթողիկոսաց

կեսարեայ 'ի կողմանցն թուրքաստանի. որ նախատեսեցաւ 'ի կեսարիոյ կայսեր գոմկայացոյ։ Սա եհաս և զայն զյուշիս նոտ ուրացան 'ի պարսս մեծարեալ ըն րութեան ընտրեալն, զոր եւս սրբոց ազդ կատարեսցէ։ յայսմաւուրս. նոյեմ. 27. և 'ի վարս հարց ...։

Մեսամնայ. ի. իւ։ || ռամկօր. միսինայ. է ծովահայեաց քաղաք յարևմուտս 'ի սիկի լիոյ կղզւոյն 'ի կողմն արևելից հիւսիսոյ մօտ 'ի հրաբխային լերանն բաւականաւ։

Մեսրոպ. կամ Մեսրոպ. այ. աւ։ || էր մեծ և սքանչելագործ սուրբ վարդապետ հայոց 'ի հացեկաց տարօնոյ՝ ծնեալ և սնեալ նախ առ մեծին ներսէսի հայրապետին. որ յետոյ գործակից եղև սրբոյ մեծին իսահա կայ 'ի թարգմանութիւն ածաշունչ գրոց, նո րին խորհրդակցութեամբ ածային յայտնութեան եգիտ զնշանագիրս հայոց լեզուին. Որոյ երթեալ և յաշխարհս վրաց և աղուանից, արար նշանագիրս լեզուի նոցա։ Սա հրամանաւ վռամշապհոյ արքային հայոց՝ և մե ծին իսահակայ կաթողիկոսի գաւառս յամ գաւառս, և ուսոյց զմանկունս ուսմամբ. և եղև երկրորդ լուսաւորիչ հայաստան եայց աշխարհի. որ և նստաւ յաթոռ հայ րապետութեան յետ սրբոյն իսահակայ ամիսս վեց. և կատարեալ զկեանս սրբութեամբ փոխեցաւ յերանելի կեանս 'ի վաղարշապատ քաղաքի. և երևեցաւ նշան սքանչելի խաչ լուսեղէն 'ի վերայ մարմնոյ նորա յետ մահուն. մինչև տարեալ հանգուցին զնա յօշական աւանն։ Խորենա. գ. գլ. 47. և 56. և յայսմա ւուրս. փետր. 19.

Մեսրիա. այ. ան։ || էր քաղաք փոքրան հայոց առ եփրատ գետով 'ի հարաւոյ մե րձ գետոյ։ Յոյն պտղոմ։

Մերկերախոս։ || տե՛ս Մեռակեռախոս։

Մերհուանից. նեայ. նէիք։ || էր առն ինչ հայոց յաւուրս արշակայ, և ընդ մեծին ներսէսի։ 'ի հին տօնացոյցս։

Մերովէ. ի. կամ եայ. իւ։ || տե՛ս գլխաւոր 'ի բառարանի յատուկ անուանց ածաշունչ գրոց։

Մերուժան։ || տե՛ս Մեհրուժան։

ՄԷ

Մէգրայ. ի. իւ։ || տաճկերէն. մեքրի. կամ պէքրի. կամ քէրատէ. է մեծ մայրաքաղաք յատուկ արարիայ 'ի գաւառին, որ կո չի տաճկերէն հըճազ։ Անդ էր մահմետ ապաշխարհի տաճկաց. և անդ է գերեզ մանն նորա. ուր երթան մահմետականք խուռն բազմութեամբ ամի ամի, որք կոչին տաճկերէն հաճիլէր. Շնորհալին յաղէկն ե դեսիոյ։

ՄԹ

Մթին լեռն։ || տե՛ս Կամիրարք։

Մ Ժ

Մժեժ · կմ Մաժեժ · եժի · իւ : Էր իշխանաց իշխան Հայոց 'ի տոհմէ Գնունեաց յաւուրս Մովսէսի կաթուղիկոսին · յորոյ հրամանէն եղաւ Թուականն Հայոց : Սա յետ Համազասպայ տիրեաց Հայոց ամս իթ : 'Ի հին պատմագիրս :

Մժնկերտ · ի · իւ : Է աւան ինչ յՑՅին քաղաքն Հայոց :

Մ Ի

Միգդոնիա · այ · աւ : Է ծովեզերեայ գաւառ յունաց 'ի Մակեդոնիայ աշխարհի · ուր Ներսէս կին ամփիոնի դարձաւ և եղև քոր : Դիպձ՝ Միգդոնիա է գաւառ ասիոյ 'ի Փռիւգիոյ մեծի :

Միդուլանան : Տե՛ս 'ի ներքոյ Միդուլէ :

Միդուլէ · կմ Մեդիոլէ · լերայ · եաւ : Որ այլոց՝ Միդուլան · կմ Միդուլանան · Ամիդ · Միլան · կմ Միլան · է մեծ մայրաքաղաք Լանգոբարդաց , որք յայս կոյս Ալպեան լերին , քաղաք բազմամարդ , և պարսպեալ՝ շինեալ 359 ամաւ յառաջ քան զԲ գալուստն Քրիստոսի 'ի Գաղղիացւոց : Սորա այր քեպիսկոպոս էր սուրբն Ամբրոսիոս վարդապետ եկեղեցւոյ : Յայսմաւուրք · դեկտ · 12 : Այս քաղաք՝ Խորէն · Գ · գլ · 41 · գրի Միջուգանան , վերնագրեալ գրչաց՝ փոխանակ գրելոյ՝ Միդուլանան :

Միղուգանան : Տե՛ս 'ի վեր Միդուլէ :

Միժակ : Տե՛ս Մաժակ :

Միհրան · այ · ան : Էր տանուտէրն ազգի Վի րաց՝ և բդեշխ Գուգարացւոց , որ քա ջութեամբ արութեան Հայոց նահանգաց հանապազ 'ի քէն ամենայն մակերոյ բերող : Զսա մեծն Տրդատ արքայ Հայոց կացոյց սատրապ 'ի վերայ հիւսիսային զօրաց Հայոց · որ և 'ի նոյն սատրապութեան եկաց յաւուրս Խոսրովու որդւոյ Տրդատայ : Խորէն · Բ · գլ · 83 : և Գ · գլ · 6 : Դիպձ՝ Միհրան էր ազգաւ Պարսիկ՝ քեռորդի Խոսրովու արքայի Պարսից · որ երևեցաւ հաւատաց եղև 'ի աւուրսն յաւուրս Մուշեղայ Մամիկոնեան ասպարապետին Հայոց · և սա զնա գեղեցիկ խոստովանութեամբ յանկանելոյն վաճառ ասպարապետին · և ինքն կորեաւ ամ զօրօք իւրովք 'ի գայլոյն վանահայր որդւոյ Մուշեղայ : 'Ի հին պատմագ :

Միհրդատ · այ · աւ : Էր մեծ կուսակալ ամն Հայոց՝ քեռայր երկրորդ Տիգրանայ արքայի : Զսա Տիգրան արքայ յերկրորդական կարգ իւր նուաճեցեալ Հայաստանեայց 'ի նա զմաժակ , և զհարս Միջերկրեայց · և զոր բազում Թողեալ առ նմա , դառ նայ ինքն 'ի մեծ Հայքն : Այս Միհրդատ շինեաց զամասիա քաղաք պոնտացւոց · և 'ի պարտութեան մանկեալ յերեսաց պոմպեայ զօրավարի Հռովմայեցւոց՝ մեռանի դաւով 'ի Նեմանէ : Խորէն · Բ · գլ · 13 · և 14 :

Դիպձեալ՝ Միհրդատ էր որդի տանուտե րոյն Միհրդատայ՝ և քեռորդի Տիգրա նայ արքայի : Զսա կալաւ պոմպէոս 'ի մանկութ · այլ յետոյ դարձեալ արձա կեաց զնա՝ գտանելով հաւատարմութիւն բարե կաւ ընդ Տիգրանայ : Սա տապանեաց 'ի Տիգրանայ կամակից անձնատուր լինի կեսարու · և զմանկութն անուանէ կեսա րու 'ի պատանի կեսարու · և յայնմհետէ բարձեալ լինի իշխանութիւն Հայոց 'ի քա ղաքէն յայնմանէ : Խորէն · Բ · գլ · 15 · և 17 :

Միհրան · այ · աւ : Էր յայլմն զօրական ոմն ազդաւ եգիպտացի յաւուր մարտախմբա նոսի կայսեր : Սա նահատակեցաւ ընդ 'ի քս հաւատոցն 'ի փռիւգիայ 'ի կոտիանոյ քաղաքի , որ է քեռթահիայ · և փոխեցաւ յայս ազգաւորեալ յետ մահուանն : յայս մաւուր · դեկտ · 10 : Դիպձ՝ Միհրան էր այր ամն ատհենացի խնատարակօր և խնատարան , զոր մարտիրոսաց կայսր տարեաց յա չերատիպրիս եգիպտոսի առ 'ի խաղաղա ցուցանել զխռովութեան քաղաքին : Եւ նա երթեալ անդր հաւատաց 'ի քս · և նա հատակեցաւ 'ի մարտիրոսաց ընդ հեր մողինեայ եպարքոսի , և ընդ գրագրաց իւրոյ նստորի : յայսմաւուր · դեկտ · 10 · և 'ի Շարագրոցն :

Միկդուլէ : Տե՛ս Միդուլէ :

Միշլա · այ · աւ : Է մի 'ի գաւառաց մեծաց Ծփ մեծին Հայոց : Խորէն · յաշխարհագր :

Միջագետք · աց · օք : Մատենի · Միջա գետս · կմ Մեսոպոտամիա · կմ Դաշտ ասորւոց : Է ընդարձակ աշխարհ ասորւոց 'ի մէջ եր կուց գետոցն Եփրատայ և Տիգրիսի · ուս տի և կոչի Միջագետք : Այլոյ հարաւային կողմն կոչի Միջագետք ասորւոց · ուր էր երբեմն բաբելոնն աւանին · որ և է այժմ Ալխանէ , որ է Մուսուլ · և Խառան : Իսկ հիւսիսային կողմն կոչի Միջագետք Հայոց · ուր է Մծբին քաղաք Հայոց · և Ուռհայ , որ է Եդեսիա · և Տիգրանա կերտ , որ է Ամիդ : Տե՛ս և 'ի բառարանի յատուկ անուանց Աստուածաշունչ գրոց :

Միջագետք եգիպտոսի : Տե՛ս Դելտայ : 'ի վերոյ հարանց · Ժա :

Միջերկրական ծով : Տե՛ս ծով Միջեր կրեայ :

Միջերկրեայք : Տե՛ս 'ի բառագիրսն հասա րակ անուանց :

Միտիլինէ · այ · աւ : Է գաւառ գեղեցկաշէն տունհմանակից բոլորակի 'ի հիւսիսոյ կող մանէ · և ուստի զհամանունն իւր մայրաքաղա քաց զՄիտիլինէ 'ի մէջ այսօր ունի :

Միրանդոլայ · ի · իւ : Է իշխանութիւն քա ղաք յիտալիայ 'ի հանդէպ իւր գաւա ռի 'ի հարաւոյ կողմանէ Մանտուայ · և յորմէ երէց կոչէ մտաւորեայ :

Միծփնոյ : Տե՛ս Զմիւռնիա : Խորէն · յաշ խարհագր :

Միքայլիկոս · ոյ · ոց : Էր քաղաք ինչ Հայոց 'ի Կիլիկիոյ , ուր տէր էր մեծ իշ խանն Հայոց Ռուբինեանց տեառն Լեւոնի յա

Հօրն լեռնի սրբոյ։ Տե՛ս պատմագիրս։

Միառնոս ծովակ. ի. ան.։ || ա[յլ]անուն. աղախոռ ծով. տաճկերէն՝ աղաք անէնիզի. է ծովակ ինչ ոխիւթացւոց, կամ համաց. որք են փոքր թաթարք 'ի հիւսիսոյ քերսոն խերսոնայ, և պտղատոր ծովուն, որ է սեաւ ծով։ Անդր անկանի տանայիս գետ յառաջելից կոչէ յերկուս տաճիկս բաժանեալ։ Խորէն. աշխարհագր։

Մ Լ

Մլեհ. ի. իէ.։ || էր մեծ իշխան հայոց որ կոչէր լեռնի. որ յետ մահուան եղբարց իւրոց ամիրայից հայոց 'ի կիլիկիայ առս եօթն։ Տե՛ս հին պատմագիրս։

Մ Խ

Մխիթար. այ. ան.։ | է բառ հայոց, և նշանակէ մխիթարիչ. կամ մխիթարութիւն. է անուն վարդապետի հայոց. որ էր 'ի սոսուն գաւառէ աշակերտակից եսայեայ վարդապետի նչեցւոյ, ճգնաւոր յոյժ և մեծախոհ, առաքինի և համեստ. որ փայլեալ արբութեամբ և առաքինի վարդապետութեամբ համբաւեալ 'ի քի 'ի բարբառ ծերութեան 'ի թուականին հայոց՝ է ձձէ։ յայսմաւուր. հերք. 11։ Դարձեալ Մխիթար է անուն մեծի սրբազան մերոյ գերիմաստ վարդապետի, որ 'ի սեբաստիոյ մայրաքաղաքէ առաջին հայոց, ննեալ 'ի մանկութենէ անդէն վարուք. և վարժեալ յուսումն գրրութեան իմաստից։ Սա հիմնարկեաց չինեաց զերկուս վանս միաբանից հայոց, զմինն 'ի մեթոնն պեղլեպոնիսոյ. իսկ զմիւսն յիմաստասիրացն վենետիկ 'ի կղզի սրբոյն ղազարու։ Աշակերտեաց 'ի կարգ կրօնաւորութեան անձինս բազումս։ Արար գիրս աստուածային գրութեանց, և մեկնութիւնս ինչ ծածկագրաց. և կատարեաց զկեանս իւր վախճանեալ ամաց եօթանասնից և չորից 'ի թուականին հայոց՝ ռճղէ։

Մ Ծ

Մծբին. բնայ. ան.։ || անունը. նեսեբին. կամ նսեպին. իսկ տաճիկը. նուսըպին. էր առաջնորդին մայրաքաղաք հայոց 'ի միջագետս՝ յասորոց վաղարշակայ արքայի եղբօր արշակայ մեծի՝ մինչև 'ի թագաւորութիւն նոյն արգասաւոր աշխարհի հայոց, որ զարդարեալ իւր փառօք անուն 'ի յաւա հայ քաղաք, որ է եզերս։ Զայս քաղաք նորոգեալ պարսկապետն չինեաց անմատչելի քան զեդեսիոյ, և կանգնեալ 'ի մէջ նը զիւր պատկերն՝ զքում մի 'ի ձեռսն առնելով 'ի նշան, թէ 'ի շինել քաղաքիս նմ զանձս պատմեցան, և այս միայն մնաց. և յայն սակս կոչեցաւ Մծբին, զի է մնաց միայն։ Սորա եպիսկոպոս էր նա և սրբազնակնքեալ հայրապետն յակոբ, որ է մծբնայ հայրապետ յուրախութեան։ Խորէն. բ. գլ. 7. և 33։ Եւ 'ի քաղաքէ աստի էր սրբուհի կոյսն և վկայն քրիստոսի փեբրոնիա. առ. և նոհատակեցաւ հանգերձ ընկերօք։ յայսմաւուր. յունիս. 25։

Մծխիթայ. այ. ան.։ || անունը. մըցխիթ. կամ ցըխիթայ. էր նախապարն քաղաք վրաց և պատերազմարան նց։ իսկ այժմ աւերակ է, և է վանք միաբանից մերձ 'ի քաղաքն տփխիզ. որ է թիֆլիզ։ Խորէն. բ. գլ. 83։ և յաշխարհագրութեան։

Մծուրք. կամ մզուրք. րաց. գք։ || էր քաղաք մեծին հայոց 'ի հանդիսնուն իւր գաւառի, զոր շինեալ էր սանատրուկ արքայ հայոց մերձ 'ի խառնումն երկուց վտակաց եփրատայ. առ շահապ արծրունիս ակն զհայր մարզպետն արշակայ արքայի։ 'Ի հին պատմ.։

Մ Ն

Մնձուր. այ. ան.։ || է մի 'ի գաւառաց մեծին բարձր հայոց։ Խորէն. աշխարհագր։

Մ Շ

Մշակ. այ. ան.։ || էր կողմնապետս առն մեծին արամայ նախնւոյն հայոց։ Սա շինեաց քաղաք 'ի կողմանս կապադովկեցւոց, որ յանուն նը կոչեցաւ մշակ. կամ մաժաք, որ է կեսարիա։ Խորէն. ա. գլ. 13։

Մ Ո

Մոգունտիա. այ. կամ իայ. ան.։ || անունը. մակոնցա. է մայրաքաղաք ալամանաց 'ի համանուն իւր գաւառի 'ի մէջ սահմանացն վերին և ստորին գերմանիոյ 'ի խառնումն մենոս գետոյ 'ի հռենոս գետ. սորայ իշխանն և արքեպիսկոպոսն է մի 'ի թւոյ եօթն կայսրընտիր իշխանաց գերմանիոյ. և է թագաւոր կայսեր. որ և երբեմն ընդաւ 'ի կիլիկիոյ, և պատկերաց թագին զարդքացն հայոց զնեան առաջնորդ՝ տարեալ 'ի պատրին համանյ և յիշատակարանն Գուտենպերգի 'ի քաղաքի անդ. սկսաւ նախ արհեստն տպագրութեան յամի տն. 1453։ Եւ նք առաջին եղիսկոպոս եղև կրեսկէս աշակերտ սրբոյն Պօղոսի առաքելոյն։

Մոգողանք. նաց. գք։ || է մի 'ի գաւառաց կորճէից աշխարհի մեծին հայոց։ Խորէն. աշխարհագրութեան։

Մոլոխ. ոլոյ. եան.։ || կուռ և մոլոխ. է ընդդարձակ աշխարհ յեհրայեցւոց 'ի հարաւ կոյ գանգոս գետոյ, և 'ի հիւսիսոյ մակեդոնիոյ. և բաժանի 'ի վերին, և 'ի ստորին. և պարունակէ զԹռանիա, որ է պօտնա. զՍերվիա, որ է սրբ. և զպալազգաց աշխարհն։

Մոդոնիա. այ. կամ իայ. ան.։ | անուն. բառ գանու երկիր. իսկ տաճկեր. պօղտան.

կը պատաղում միջոցներէն. եւ գաւառ յոր- բաղկեալ՝ եւ մեծ գաւառաց՝ ի Հնդկաց [illegible] ... եւ ՚ի հարաւոյ ընհանուանց: Եւ [illegible] եւ [illegible] ՚ի յանեաց [illegible] [illegible] եւ է հարկատու [illegible]: Եւ [illegible] քաղաք նոր կոչի [illegible]:

Մոլթան. այ. ու.: || է քաղաք մեծ եւ բաղ [illegible] յարեւելեան յաշխարհին Հնդկաց առ Հնդիկէս գետով:

Մոկք. կաց. ըք: || է մի ՚ի փոքր աշխարհաց մեծին Հայոց յարեւելից կողմանէ աղձնեաց՝ եւ արեւմտից [illegible] եւ ունի գաւառս [illegible] ընդ իւր. եւ գաւառս իւր. զԻշայր, զԽիւս Իշայր. զԻշոց գաւառ. զԱրուեննից ձոր. զՄոխ. զԱրանձնակ ձոր. զԱրգաստովիտ գաւառ. զԱրգաստանիճ. եւ զՋերմաձոր. եւ քաղաք զԱնկղ. [illegible] [illegible] զախտ աշխարհ [illegible]: Ունի եւ զայլ քաղաքս բազումս, եւ զան- ծանօթս ուխտս նա խաչին, որ ՚ի յաստա- [illegible]: Եւ էր աշխարհն մոկաց ՚ի հնումն մեծ նախարարութիւն Հայոց, եւ ունէր [illegible] [illegible]. ՚ի [illegible] ունի [illegible], եւ [illegible] [illegible]. եւ ՚ի [illegible] [illegible] [illegible]. եւ ՚ի հաւուց [illegible]: Խոր. գ. գլ. 7: եւ յաշխարհագր. եւ ՚ի Նորայրի [illegible]:

Մոնթեկատին. այ. ու.: || էր քաղաք կիլի- կեցւոց. [illegible] [illegible] [illegible] յաճոց: Խորեն. դ. գլ. 12:

Մոնտեւիտէօ. ի. ին.: || [illegible]. [illegible] է մայրաքաղաք [illegible] ՚ի [illegible] գաւառի, [illegible]. զի է կրկնակնունք կոչեցին նոր [illegible]. [illegible] [illegible] նդ [illegible] [illegible], ՚ի [illegible] [illegible] [illegible] ՚ի [illegible] [illegible] [illegible] յօհան- նու [illegible] յամի տն. 1535: Եւ կա- լեալ [illegible] [illegible] նդ [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], եւ [illegible] [illegible], ՚ի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], եւ [illegible] ՚ի [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]:

Մոնտոգոմերի. բայ. կամ ի. ին.: || [illegible] [illegible]. է [illegible] [illegible] եւ [illegible] [illegible]. է [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: Խորէն. ը. գլ. 34:

Մոնտեմուգ. այ. ու.: || է աշխարհ նեղքին եթէովպիոյ, որ է [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] աշխարհին ՚ի հա- րաւ կուսէ. եւ ունի [illegible] [illegible] ՚ի հիւսիսոյ կողմանէ. եւ է երկիր արգա- ւանդ եւ [illegible]:

Մոնոմոտապայ. այ. ու.: || կոչի եւ Բենոմո- տապա. է ընդարձակ աշխարհ ՚ի ներքին եթէովպիայ առ երի գաւառացւոց աշխար- հին, որ է [illegible] ՚ի հարաւոյ կող- մանէ. եւ կոչի աէրութեան նոր [illegible]-

քութեն. [illegible] [illegible] [illegible] ՚ի [illegible], կամ ՚ի [illegible] [illegible]. եւ ու- նի [illegible] [illegible] [illegible]. եւ զայլ քաղաքս: Եւ է երկիր [illegible] եւ որ գաւառս. եւ ունի հանքս [illegible], եւ այլ [illegible] [illegible]: Եւ մեծ [illegible] [illegible] նդ է [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] յաշխար- հագրութեն [illegible]:

Մոսոխ. այ. ու.: || էր քաղաք փոքրուն Հայոց մերձ ՚ի [illegible] գետ ՚ի հիւսիսոյ տորոս լերին: ըստ պտղոմէոյ:

Մոսկեկան լեառն. լերին. լերամբ: || է լեառն մեծ ՚ի հիւսիսակողմն մեծին Հայոց, որ ձգի ՚ի [illegible] [illegible] առ [illegible] ՚ի կողմանս [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. եւ [illegible]. եւ [illegible]. եւ այլ հանք [illegible]: ըստ պտղոմէոյ:

Մոսոնքի. գեաց. ներս.: || էր քաղաք [illegible] մեծին Հայոց ՚ի հարաւոյ [illegible] գետոյ: ըստ պտղոմէոյ:

Մոսկով. այ. ու.: || է. արքայանիստ մայ- րաքաղաք ռուսաց, որ մոսկովաց ՚ի հանդէ նուն [illegible] ՚ի [illegible] [illegible] գետոյն:

Մոսկովաց աշխարհն. ի. ւոց.: || կոչի եւ Ռուսաստան. մոսկով միապետութի. է ընդարձակ երկիր հիւսիսոյ, եւ մեծ [illegible] ՚ի [illegible] [illegible] [illegible] եւ [illegible]. եւ բա- ժանի ՚ի մեծ եւ ՚ի փոքր, կամ ՚ի հիւսիսայինն եւ ՚ի հարաւայինն: Եւ ունի [illegible]. եւ արքայանիստ մայրաքաղաք զՄոսկով, եւ զՊետերբուրգ, զոր նորոգ շինեաց [illegible] [illegible] մոսկովաց [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] մոսկովաց Զաար, որ [illegible] [illegible]: Ունի աշ- խարհն մոսկովաց քաղաքս [illegible]. եւ գետս մեծամեծս՝ եւ լերինս՝ եւ [illegible] բազումս. եւ [illegible] [illegible]՝ եւ [illegible] [illegible]. յորոց լինի [illegible]:

Մոսկովք. աց. օք.: || կոչին եւ Ռուսք. են ազգք եւ բնակիչք մոսկովաց աշխարհին. որոց թագաւորութիւն այժմ է [illegible] [illegible] մեծ ՚ի կողմանս հիւսիսոյ:

Մոսուլ. ի. ին.: || էր մի ՚ի մեծամեծ եւ յի- [illegible] [illegible] Հայոց՝ եւ յա- [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] եւ մեծ [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]՝ եւ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ՚ի [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. եւ զի էր քաղ. եւ [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: Սա [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Հայոց, եւ զաշխարհագրութե, եւ զայլ [illegible], եւ [illegible] [illegible]: յայսմաւուր. նոյեմ. 25: Դարձ՝ Մոսուլ էր կաթուղիկոս Հայոց. [illegible] [illegible] [illegible] թագաւորն Հայոց ՚ի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Հայոց: Յետոյ [illegible], եւ [illegible]

[illegible] հաւատոյ ուղղութեան, որ յաղթողացեալ ցնա՝ 'ի բազում կողմն մեծք 'ի մեծապատուութեան հայոց, և մեծապատուեցան ընդ [illegible] հռոմայ: Դ. հին պատմագիրք:

Մոկրիսանկոցի. ցւոյ. ւոլ. ւոց. ւոլք: || Կողմն և մոկրիսանկք. ռամիկ. [illegible] [illegible] [illegible]. կամ [illegible]. [illegible] որ է 'ի մոկրիսանկոյ: [illegible] ծագը. Ձ0:

Մոկրիսանկոս. կամ մոկրիսանկոս. ոյ. կամ կոյ. աւ: || [illegible]. մղալըրդ. կամ մաղլըրդ. կամ Թիկլիսած. է ընդարձակ աշխարհ 'ի [illegible], որ և կոչի [illegible], 'ի կողմն [illegible] [illegible] յանդիման [illegible]. և կոչի մոկրիսանկոս կամ բնակչաց մուղ բերացն, որք են Թիֆամտրթք. [illegible] գի՝ կամ [illegible] եղեալ 'ի յունաց [illegible] [illegible], Թարգմանի՝ Թուխ. կամ սեաւ: Իսկ բաժանի մոկրիսանկոս յերկուս: Առաջինն կոչի մոկրիսանկոս [illegible] յա նուան իւրոյ քաղաքին [illegible], զոր ան Թեկաս հուսայն չինեաց, և Թագաւորեաց անդ: Իսկ [illegible] 'ի [illegible] է հարաւա [illegible] [illegible] [illegible]. և կոչի [illegible] Ը [illegible] իւրոյ [illegible] [illegible] կոչի մոկրիսանկոս [illegible] յանուն քաղաքին յուլիայ [illegible], որ [illegible] [illegible]. [illegible]. և [illegible] կայ աւե րն մոկրիսանկոսոյ [illegible] յարևելից կողմանէ [illegible] ծովուն: Այդ քարտաշաց [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] քմի: Խորէն. յաշխարհագր: և յոյածոյ. [illegible]. 28:

Մորաւխա. այ. կամ խոյ. աւ: || Է գաւառ [illegible] 'ի մէջ [illegible] և [illegible] և [illegible]:

Մուխանք. նաց. օք: || Է մի 'ի գաւառաց [illegible] աշխարհին մեծին հայոց: Խորէն. յաշխարհագր:

Մուծղ: || տես Օրոնտոսան:

Մուղալ. ի. աւ: || [illegible]. մօղօլ. է [illegible] ինչ [illegible] յարևելս. որոց [illegible], որ էր [illegible] կողմանցն արև ելից, [illegible] և [illegible] ընդ [illegible] [illegible] հայոց և ընդ [illegible] [illegible] նի: Դ. հին պատմագ:

Մուշ. մշոյ. ով: || ռամիկօր. և մ՝ մուշ. է գա ւառն ինչ, կամ քաղաք մեծին հայոց 'ի գա [illegible] [illegible] 'ի [illegible] գետ 'ի [illegible] կողմանէ. յորոյ [illegible] և գա ւառն [illegible] կոչի [illegible] [illegible] [illegible]: Դ. քաղաքի [illegible] [illegible] քաղ [illegible] բազմաւոր հայոց [illegible] [illegible] [illegible]: Դ. հին պատմագիրք: և յոյածոյ:

Մուշեղ. ի. կամ այ. աւ: || էր քաջ [illegible] [illegible] և [illegible] հայոց՝ որդի [illegible] [illegible] [illegible] 'ի [illegible] [illegible], որ չոգաւ [illegible] մեծն, և [illegible] 'ի [illegible] [illegible] [illegible] ղազար որդի [illegible] 'ի մէջ հայոց. և [illegible] [illegible] մեծին [illegible], և [illegible] նորին [illegible] [illegible] [illegible] ընդ զօրսն պարսից, և [illegible] ըզ

կարէն [illegible] նշ. և [illegible] [illegible] նուաճեալ յամ կողմանց ըզ հակառակամարտսն՝ հնազանդեցոյց [illegible] հայաստան աշխարհ ընդ իշխանութեամբ [illegible] արքայի մինչև 'ի Թագաւորութեան վարազդատայ: Յորոյ անուրս [illegible] [illegible] առաջի արքայի 'ի բազում [illegible] [illegible] [illegible]՝ [illegible] [illegible] արքային վարազդատայ՝ նորին [illegible]: Խորէն. գ. գլ. 37: և Դ. հին պատմագիրք:

Գարեգնեալ՝ Մուշեղ էր այլ ոմն քաջ ըզ [illegible] հայոց 'ի [illegible] [illegible] 'ի գաւառին [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]՝ 'ի [illegible] [illegible] 'ի կող մանցն յունաց, [illegible] ընդ իւր 'ի [illegible], և [illegible] [illegible] հայոց [illegible] յա նուրս [illegible] [illegible]: 'Ի մի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ու Թոռն [illegible]. [illegible] 'ի [illegible] [illegible] մուշեղ զօրք հայ ոց, [illegible] [illegible], և [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] 'ի [illegible] [illegible] [illegible], որք [illegible] նեան [illegible] 'ի [illegible]: Դ. հին պատմագ:

Մուսխնայ. ի. իէ: || ռամիկօր. մոսխնայ. է իշխանանիստ քաղաք յիտալիայ 'ի հանդա նուն իւր գաւառի 'ի հարաւոյ [illegible] [illegible]. և յարևմտից [illegible]:

Մուրացեան տոհմ. ի. իէ: || էր տոհմ և նախարարութիւն ինչ հայոց 'ի ծննդոցն [illegible] 'ի մուրհաց գաւառի՝ 'ի կող մանս փոքուն հայոց. որոյ տանուտէր և նահապետ էր [illegible] քաջ նախարարն յաւուրս [illegible] [illegible]: Այսմ տոհմի նահապետաց անուն էր [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] հայոց, որ 'ի կողմանս [illegible]. [illegible] [illegible]՝ [illegible] [illegible] [illegible] էր իւրում [illegible] [illegible] [illegible]. իսկ յետ [illegible] [illegible] ոչ [illegible] [illegible] [illegible], մինչև [illegible] արքայ [illegible] [illegible]: Խորէն. բ. գլ. 41:

Մուրհաց գաւառ. ի. աւ: || Է գաւառ փո քուն հայոց [illegible] [illegible] [illegible] յարևելից կողմանէ, որոյ նախարարութիւն և տոհմն կոչի մուրացեան: Խորէն. բ. գլ. 62:

Մուրց գետ. ոյ. ով: || Է գետ ինչ մեծին հայոց 'ի գաւառին [illegible], որ երԹայ [illegible] յերասխ գետ 'ի [illegible]. ուր [illegible] արքայ հայոց որդի [illegible] [illegible], և չինեաց անդ աւան, զոր [illegible] յիւր անուն [illegible]: Խորէն. բ. գլ. 62:

Մ Ր

Մրեղ. այ. աւ: || Է գաւառ ինչ մեծին հայ ոց. ուր [illegible] [illegible] [illegible] հայոց [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] յետ [illegible] [illegible] արքայի յաւուրս [illegible] մեծին [illegible] [illegible]: Խորէն. բ. գլ. 10:

ՄՐ

Մրեն. այ. աւ.: || Էր քաղաքագիւղ ինչ մե-ծին Հայոց, ուր գտանէին տաճարանմն կաթուղիկոսարան եւ իշխանն Հայոց շինեաց ե-կեղեցի գեղեցկայօրինակ յանուն սրբոյ Նշա-նի կայսեր: 'ի հին պատմագիրս:

Մրջմնկան մեհեան. հենի. իէ.: || Էր կուռք ինչ 'ի բազմութիւն քաղաքի բարձր Հայոց. զոր կործանեաց սուրբ Գրիգոր Լուսաւո-րիչ: Զայս կուռս հաւատային հեթանոսք լինել որդի արամազդայ: Ագաթ:

Մրուան. այ. աւ.: || Էր ոստիկան անն յիս-մայելեան տոհմէ 'ի Հայս առաքեալ 'ի մահմետէ. սա մարտ եղեալ ընդ Աշոտ ամ-բարաց Հայոց, զորս միաբանեալ յինքն գը-րաւէր, առհասարակ քանդեաց ամե-րէր. որ եւ զնահան կղզին եառ. եւ կոտոր-ծեաց զամենայն նոյն: 'ի հին պատմագիրս:

Մրուանիք. նեաց. եաց.: || Էր տոհմ ինչ Հայ-ոց յանուրս տաշանեայ աշխարհի, եւ այլ մե-ծին նորակել: 'ի հին պատմագիրս:

ՄՕ

Մօրեկ. րեկայ. աւ.: || Էր ինքնակալ կայսր Հոռոմոց, որ թագաւորեաց յամի Տն. 582: Սա ծանուցեալ լեալ Խոսրովու Թա-գին հաւատացեալ Խոսրովու՝ հաստա-տեաց զնա 'ի թագաւորութիւն պարսից. եւ խնդրեալ եառ 'ինմանէ փոխանակ ե-րախտեացն զբազում գաւառս 'ի Հայոց աշխարհէ. եւ փոխեաց զսահմանս նոյն 'ի լեռնէն՝ որ կոչի ընծայքիւսր, մինչեւ ցա-ռեւանն ասեան, եւ ցհացիւն: Զսա սպան փոկաս, եւ թագաւորեաց ընդ նորա. եւ Խոսրովու քինախնդիր եղեալ մահու նո-րա 'ի վերայ փոկասու, եւ տարար Հայ-ոց սատակեաց 'ի մէջ երկրին: 'ի հին պատմագիրս:

Մօրխանիս: || տե՛ս Մովրխանիս:

Մօրիանիք. նեաց. նեաց. || տե՛ս Մովրի տանեացն:

ՅԱ

Յադերա. այ. աւ.: || Խառլերէն, զարա. իսկ տաճկերէն՝ զարարա. է քաղաք 'ի դալմատիայ 'ի կողմն արեւմտից:

Յաղկերտ. ի. իէ.: || Էր արքայ պարսից որ-դի վռամայ: Սա ընդ խնդրոյ այլ մե-ծին տաճկայ եառ զանկրութիւն Հայաս-տանեայց Խոսրովու որդւոյ արտաշիրի, եւ արձակեաց զնա 'ի Հայս. եւ յետ մահ-ուան նր թագաւորեցոյց 'ի վերայ Հայոց ըզ-շապուհ զորդի իւր, որ յետ մահուան յաղկերտի հօր իւրոյ թագաւորեաց 'ի վերայ պարսից: Խորէն. գ. գլ. 55: Դրացմէն Յազկերտ, որ եւ ակերող կոչի, էր այլ ան արքայ պարսից որդի վռամայ երկրորդի: Սա իսկ եւ իսկ ընդ թագաւորելն զինեաց 'ի վերայ յանուանց հրամայեալ եւ զնդին ա-տրպատականի եղանել 'ի վերայ Հայոց աշ-խարհին: Եւ յայնժամ այն իսկ հոգեւոր պատ-թեան փախի յաշխարհէս. եւ յետ մեկ ամ-սոց փախեցաւ եւ այն մտադիր: Եւ յաղ-կերտ յորդոյ հաղածանս 'ի վերայ նախարա-րացն Հայոց, եւ տարացոյց զամենս. եւ նա-հատակեաց զվարդանեանս, եւ զղեւոնդեանս. եւ մինչեւ զկոտուն աշխարհս ինքն կատարել, յանկարծակին սատակի 'ի քա-ղաքաց՝ խիշն եւ ամ զորք իւր: Խորէն. գ. գլ. 67: եւ 'ի հին պատմագիրս:

Յակոբ. այ. աւ.: || Էր Տր. եւ սքանչելագործ հայրապետ մծբնայ միայնպաշտաւորի Հայոց, զորմէ ասեն լինել հօրեղբայրորդի սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին: Սա զարդարեալ ճգնութեամբ եւ վարդապետութեամբ եղեւ մի 'ի խոստովանողացն 'ի հալածման գաղերիա-նի մաքսիմիանոսի. եւ 'ի ժողովն նիկիոյ էր մի 'ի 318 հայրապետացն, որք դա-տապարտեցին զարիոս. մանաւանդ զի տա-րեն աղօթիւք արիոս բառ արժանի եղ-բայ ամբարշտութեան 'ի գաղջէլեան ընկա լաւ զօրաւորանի: Այս Տր յակոբ ցան-կացաւ ելանել 'ի լեառն մասիս, եւ տե-սանել զտապանն նոյի. իսկ հրեշտակ Տն բերեալ եւ նմա զմասն ինչ 'ի տապանա-կացն, եւ ոչ եթող ելանել անդր: Եւ նա մատամբն այնու տանէր սքանչելիս: Սա յորդոյ զմեռեալս, եւ բժշկեաց զխոթա-ցեալս, բղխեցոյց զաղբիւրս, էանց ընդ գետ անթաց ոտիւք. եւ պատուհասեաց սքանչելագործ զօրս. յորոց մի էր մահու ճինե աշտանեաց նախարար, որ հակառակ երկոց նմին: Սա գրեաց գիրս զար-մանալի բանիւք, եւ վարդապետութիւն ը խնդրոյ սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին: Խորէն. բ. գլ. 86: յայսմաւուրք հոկտ. 15: եւ 'ի վկայաբանութեան հոռոմոց յուլիս. 15: եւ 'ի շարականսն:

Յակոբիկ. վէկայ. աւ.: || Նոյն՝ որ յակոբիկ. կամ յակոբ. էր գերագոյն վէկայ քան զայլ գաւ զպարսիկս, եւ հաւատալի քրիստոնեից: Սա յամս թէոդոսի փոքուն էր սիրելի յայտ վռամայ պարսից արքային 'ի գուսան արքայութեան. յորմէ զի ուրացաւ եւ չորրորդ գտանելոյ ուրացաւ զքս. եւ խո-րե յանդգնութեան զնա մօրն, եւ ապա-նոյն՝ մեկնեցաւ 'ինմանէ. նա ապաշխարե, եւ 'ի բազ երկայ յանհաւատութենէ. եւ կալ-եալ 'ի յազկերտէ որդւոյ վռամայ ար-քայի՝ կատարեալ նահատակութեամբ կատա-րեցաւ. յայնժամ նահատակեցան 'ի Հայս, եւ 'ի պարսիկս նր վարդանանքն, եւ այլք բազում քրիստոնեայք: յայսմաւ. դեկտ. 3: եւ 'ի վկայաբ. հռոմ. նոյեմ. 27:

Յանուար. ի. իէ.: || Էր կուռք ինչ հեթանոս-աց. զոր ասեն աստուած լինել արեգական,

կէսք ղաշխարհն, իսկ այլք զերկինս, և բազումք զաարին, և կամ զլեռն անդն. դոց. և առհասարակ հաւատային զնա լինել չաստուած ամ̃ աշխարհի. և նկա. րէին զնա երկդիմի, դէմք մի յառաջոյ, և դէմք մի յետոյ կողմանէ։ Պր̃ձլ՝ Յանոս էր տեղի ինչ ՚ի Հռոմ, ուր նստէին վաշխառուք. և զի կային անդ բագինք յա նուն դիցն. վն̃ այնորիկ անուանեցաւ տե ղին այն յանուս։

Յանուէայ։ || տե՛ս Գենուէայ։

Յապետոսաթէ. թեայ. եաւ. ։ || Թուէի գող նոյն, որ յածաշունչ գիրս կոչի յաբեթ. զորմէ գրեն հին պատմիչք, թէ էր որդի քաոսութրեայ նաւակատուացի. ք̃ նոյի. և եղբայր զրուէանայ և տիտանայ՝ այրքաջ. և երևելի։ Խորէն. ա. գլ. 5։

Յասոս. ի. իւ։ || էր քաղաք փոքրուն հայ. ոց ՚ի հիւսիսոյ մեծին գետոյ։ ըստ պտղոմեայ։

Յաւէայ. ի. իւ։ || ռամկօր. Ջաւա. կմ̃ եա. վայ. է երկայնանիստ մեծ կղզի ՚ի ծովուն արևելեան հնդկաց ՚ի հարաւէոյ տապա բանիոյ կղզւոյն. յորում են քաղաքք մե ծամեծք ընդ իշխանութ̃ հոլլանդացւոց, որք են օլանտեզք։ Ուր լինին ազգի ազ գի ծիրանելիք և դեղք ՚ի պէտս հանդեր ձանաց՝ և բժշկութե. և ընկոյզ հընդ. կային, և այլ ինչ բազում։ Իսկ բնա. կիչք նր̃ բռնանդակ կռապաշտք են։

Յաւրինոն. ի. իւ։ || կոչի և Հռաբ. ռամկ. եավարին. իսկ տաճկերէն՝ եանըք. է քա ղաք մեծ և անուանի յարևմուտս ՚ի պան նոնիայ աշխարհին առ գետովն դանուբայ, որ է թունայ. հեռի ՚ի վիեննայ մայրաքա ղաքէն իբրև մղոնս՝ յիսուն։

Յ Ե

Յերապօլիս. կմ̃ երապօլիս. լեայ. եաւ. ։ || է բառ յունաց, և թարգմանի՝ մաքուր քաղաք. կմ̃ սբ̃ քաղաք. է քաղաք մե. ծին հայոց ՚ի ծոփաց աշխարհին մերձ յեփրատ գետ. ուստի էր չմշկիկ կայսր հռոմոց ազգաւ հայ. վն̃ այնորիկ յա. նուն նր̃ կոչի այժմ Չմշկածագ. ռամկօ. չմշկայծակ, կմ̃ չմշկեծէկ. որ սուղ արա նի՝ չմշկայ ծագման, ք̃ ծննդեան քաղաք, կմ̃ հայրենիք։ Անդ նահատակեցաւ ՚ի տաճկաց սբ̃ քահանայն յօհաննէս. յայսմաւ. մարտ. 27։ Պր̃ձեալ՝ Յերապօլիս. որ կո. չի տաճկերէն. պէյամպէհիր. է քաղաք ՚ի փռիւգիոյ գաւառի ասիացւոց. ուր նահատակեցաւ սբ̃ առաքեալն Փիլիպ. պոս. Եւ առա եպիսկոպոս էր սր̃ն Ա. բերկիոս. յայսմաւուր. հոկտ. 22. և նոյեմ. 17։ Պր̃ձլ՝ Յերապօլիս էր քաղաք ՚ի կրետէ կղզւոյն, որոյ եպիսկոպոս կարգեաց զսն յաշակերտաց իւրոց սբ̃ն տիտոս աշակերտ սր̃ն պօղոսի. յայսմաւ. յունվ. 29։

Յերեմիապօլիս. լեայ. լեաւ. ։ || ըստ այլոց՝ Յերմոպօլիս. էր քաղաք եգիպտացւոց ՚ի թէբայս գաւառի յարևմտից նեղոսգե

տոյ. ուստի էր սբ̃ անտոնիոս միայնա. կեացն։ յայսմաւ. յունվ. 12։

Յ Ո

Յոբիանոս. նոս. ոսիւ։ || էր ինքնակալ կայսր հռոմոց. որ թագաւորեաց յետ յուլիանոսի ուրացողին յամի տն̃. 381։ Խորէն. գ. գլ. 67։

Յոբնադիոս. ի. իւ։ || էր հայրապետ եէձմ̃ ՚ի թուոյ երկերիւր հայրապետացն եփե սոսի սբ̃ ժողովոյն։ Խորէն. գ. գլ. 61։

Յոհան. նու. ու։ || էր տիեզերալոյս սբ̃ վար դապետ եկեղեցւոյ՝ ազգաւ տարի, և հայրապետ կոստանդնուպօլսի յաւուրս արկադեայ կայսեր որդւոյ մեծին թէո. դոսի։ Սա վասն ոսկիաբուղխ յորդահոս պերճաբանութեն կոչեցաւ ոսկեբերան։ Որ հալածեալ յեւդոքսիայ թագուհւոյն աքսորեցաւ յաթոռոյն ՚ի սահմանս փոք. րուն հայոց. և հասեալ ՚ի կոմանայ քա ղաք հայոց, անդ վախճանեցաւ. և անդ թաղեցաւ։ Եւ ապա բարձին անտի ըզ մարմին նր̃, և տարան ՚ի կոստանդնուպօլիս. և անտի ՚ի հռոմ։ յայսմաւ. սեպտեմ. 13։ և ՚ի Վկայաբ. հոկտեմ. յունվ. 27։ Դարձեալ՝ Յոհան անուանեալ մանդակունի էր յա ջորդ տանն աշակերտ սր̃ մեծին սահա. կայ։ Սա յաջորդեալ զգիւտ հայրապետն՝ նստաւ յաթոռ կաթուղիկոսութե հայոց ամս վեց յաւուրս վահանայ մամիկոնեան սպարապետին հայոց եղբօրորդւոյ սր̃ն վարդանայ։ Էր սա լցեալ ամ̃ հոգևոր հանճարով. և կոչիւր իմաստասէր. զի ե. դև քաջ հմուտ, և առաքինի, որ յօրինեաց հայաստանեայց աշխարհի զկարգ աղօթից և երգոց ժամակարգութեանց. արար և ճառս. և յաւելաւ զՏր̃ ած̃ զօրութեանցն ՚ի պատարագամատոյցն։ Նոյն պատմագիր։

Յոյնք. || տե՛ս ՚ի նիւթոյ Յոնիա։ տե՛ս և ըզ բառն Յոյնք ՚ի բառարանի յատուկ ան. ուանց ածաշունչ գրոց։

Յոնիա. այ. աւ. ։ || կոչի և յոյնք. է անուն երկուց գաւառաց. մին է յեղլադայ՝ կմ̃ յեւրոպիոյ աշխարհի յունաց. և կոչի այժմ ռամկօր. եանեայ. Իսկ միւսն է յատանձ նակի ասիոյ ՚ի մէջ կարիոյ և լիւդիոյ. և կոչի յոնիա կմ̃ յոյնք. զի բնակիչք նր̃ ՚ի յունաց եկեալ էին անդր։ Որոյ ծովե զերեայ մայրաքաղաք է եփեսոս. ուր գու մարեցաւ երրորդ տիեզերական ժողովն ընդդէմ նեստորի։ Խորէն. աշխարհագր։

Յոնիոն ծով. || տե՛ս Ծով ադրիական։

Յովակիմ. այ. աւ. ։ || էր սբ̃ նահապետ՝ այր արդարահոյն աննայի, և հայր սբ̃ կուսին ած̃ ածնին՝ ՚ի զաւակէ դաւթի։ յայսմաւ. յու լիս. 25։ տե՛ս և ՚ի բառարանի յատուկ ան. ուանց ածաշունչ գրոց։

Յովսէփ. կմ̃ յովսեփոս. այ. աւ. ։ || տաճ. կեր. իուսուֆ. էր հրէայ ազն պատմիչ հաւատարիմ կոչեցեալ յովսէփ փլաբիոս նոսորդի մատաթեայ՝ և քահանայ հրէից

յեջմ։ Սա ըմբռնեալ 'ի վեսպասիանոսէ՝ 'ի պաշարմանն Երմի, արձակեցաւ յետոյ յորդւոյ նր տիտոսէ։ Եւ վն նր իմաստութեն հռովմայեցիք արձան կանգնեցին յանուն նր 'ի հռոմ։ Գրեաց սա գիրս քան յաղագս տաւաճնոց՝ 'ի սկզբանէ աշխարհի մինչև 'ի ժամանակս ուր ինքն կայանր։ Գրեաց և վն նահատակութե մակաբայեցւոց ճոխաբան. և վասն Յնի Քնի տն մերոյ, զոր կոչէ այր իմաստուն, և քաջ վարդապետ, և զքանչելագործ. և ասէ՝ թէ մարթ էր հաւատալ զնա Քն։ Գրեաց և վն յօհաննու մկրտչին. զոր և գուշակէ ճշմարիտ մարգարէ. և վն յակոբայ առաքելոյն. և վն կործանմանն Երմի և տաճարին։ Խորէն. Բ. գլ. 9։ և 'ի հին տպագիրս։ Դարձեալ՝ Յովսէփ, էր Սբ հայրապետ հայոց՝ յաշակերտաց սբյն մեսրովբայ 'ի վայոց ձորոյ 'ի հողոց գեղջէ. զոր մեծակս խորենացին կարգէ ընդ թիւ կաթուղիկոսաց զկնի սբյ մեծին սահակայ. զի հայք զՍուրմակ ոչ ընկալան. խսկ մեսրովբ վարդապետ միայն ամիս վեց նստաւ հայրապետ. զոր փոխանորդեալ Սբն յովսէփ՝ նստաւ յաթոռ հայրապետութե հայոց ամս՝ Է. և ապա չարչարեալ վն 'ի Քն հաւատոցն յազկերտէ արքայէ պարսից կատարեցաւ Ը սբց ղևոնդեանց։ Խորէն. Գ. գլ. 67։ 'Ի հին տպագիրս։ և 'ի շարակնոցն։ Դարձեալ՝ Յովսէփ, որ կոչի նոր վկայ. էր 'ի դուինայ քաղաքէ հայոց՝ որդի տաճկի ծնողաց։ Սա հաւատաց 'ի Քն, և գնաց 'ի հաւատալիւն առ Սբ հայրապետն Ներսէս շնորհալի. և առեալ 'ի նմանէ զօրհնութե դարձաւ 'ի դուին, և անդ կատարեցաւ 'ի տաճկաց վն 'ի Քն հաւատոցն։ յայսմաւ. յունիս. 19։ Դարձեալ՝ Յովսէփ, որ և յուսուփ կոչի, էր ոստիկան ոմն յիսմայելեան տոհմէ, որ տիրէր 'ի վր կողմանցն հայոց, և մարտեաց և պարտեց յաւուրս սմպատայ արքայի հայոց։ Սա թագաւորեցոյց զգագիկ արծրունի 'ի վերայ վասպուրականն աշխարհի հայոց. և գաւաճանութբ կալեալ զսմպատ արքայ՝ նահատակեաց 'ի դուին քաղաքի։ 'Ի հին տպագիրս։ տե՛ս և 'ի բառարանի յատուկ անուանց ածաշունչ գրոց։

Յորդանան. ու. աճ։ ‖ տաճկերէն՝ խառ_ ռիւն. կամ հերոսն. կմ այնխաւելվան։ տե՛ս 'ի բառարանի յատուկ անուանց ածաշունչ գրոց։

Յուլիանոս. նու. կամ ի. իճ։ ‖ էր կայսր յունաց երկրորդի մեծին կոստանդիանոսի. որ ցանկացեալ լինել կայսր անձ_ նատուր եղև գիճաց, և ուրացաւ զՔն, և պաշտեաց զկուռս. ուստի կոչեցաւ ուրացող։ Սա յարոյց հալածանս 'ի վե_ րայ եկեղեցւոյն, և հնարիւք ջանայր չիջուցանել զհաւատ քրիստոնէութե, և թագաւորեալ յետ կոստանդեայ ամս՝ Բ. և ամիսս Ը. սատակեցաւ 'ի պարսս 'ի մեծի պատերազմի։ Խոց. Բ. գլ. 7։ և Գ. գլ. 12. 13։

Յուլիոպօլիս։ ‖ տե՛ս Ուլնեայ քաղաք։

Յուլիոս. լեայ. եաւ։ ‖ էր կայսր հռով_ մայեցւոց, որ կոչիւր յուլիոս կեսար, 'ի մէջ ամ ինքնակալացն հռովմայեցւոց փառաւորագոյն, և քան զամէքեանսն մակերդունացն մեծագոյն։ տե՛ս և զբառն կեսար։

Յուղիտայ. այի. իճ։ ‖ էր արքունի կին ոմն 'ի թագաւորականն ցեղէ յիկոնիոն քաղաքէ յամս կռապաշտ արքային դիոկղետիանոսի. որ նահատակեցաւ հան_ դերձ որդւովն կիւրակոսիւ 'ի տարսոնի կիլիկեցւոց։ յայսմաւուր. յուլիս. 15։ և 'ի շարակնոցն։

Յունական խաչ։ ‖ տե՛ս ծով ադրիական։

Յունական պէլագոս։ ‖ տե՛ս Եգէեան ծով։

Յունահայ։ ‖ տե՛ս Եգեաթա։

Յուսակ. այ. աւ։ ‖ էր իշխանաց իշխան հայոց, որ յետ հայոյ պայազատեաց զմերաղ_ նեայ։ Խորէն. Ա. գլ. 13։

Յուսիկ. սկան. կաւ։ ‖ էր որդի սբյն վրթանայ՝ որդւոյ սբյն Գրիգորի լուսաւորչին, և եղբայր սբյն գրիգորիսի։ Սա յետ մահուան հօրն նստաւ յաթոռ հայրապետութե հայոց ամս՝ Զ։ և նախանձաւոր լեալ օրինացն Այ՝ խորտակեաց զգիճանկար պատկեր յուլիանոսի ուրացողին. և յայն սակս բրածեծ լեալ կատարի 'ի տիրանայ ար_ քայէ։ Խորէն. Գ. գլ. 11. և 14։ և 'ի շարակնոցն։ տե՛ս և 'ի բառն Եմատրատիոս։

Յուսուփ. ափայ. աճ։ ‖ տե՛ս Յովսէփ։

Յուստինիանոս. նու. կամ ոսի. իճ։ ‖ ըստ այլոց կոչի Յուստինոս առաջներորդ. էր բարեպաշտ կայսր հռոմոց, որ թագա_ ւորեաց յետ անաստասայ ամս՝ Թ. յա_ ւուրս բաբգէն հայրապետին հայոց։ Սա լցեալ նախանձու՝ քաջութբ զինե_ ցաւ ընդդէմ հերձուածողաց, և 'ի բաց խլեաց զչար հերձուածս, և կրկին հաստատեաց զուղղափառ հաւատս։ 'Ի հին տպագիրս։

Յոփենայ քաղաք. ի. աւ։ ‖ էր քաղաք հայոց 'ի մամկոտեայ գաւառի կիլիկեցւոց։ 'Ի հին տպագիրս։

ՅՕ

Յօհաննէս. նու. ու։ ‖ էր արքայ հայոց՝ բագրատունի, որդի գագկայ՝ և եղբայր աշոտոյ։ Սա թագաւորեաց ընդ եղբօր իւրում յԱնի ամս՝ ԺԳ. և էր այր իմաստուն և հանճարեղ։ 'Ի հին տպագ։ Դրձլ՝ Յօհաննէս էր կաթուղիկոս հայոց՝ նախ աշակերտ լեալ մեծ վարդապետին մաշտոցի յաւուրս թագաւորացն հայոց սմ_ պատայ՝ և գագկայ։ Սա Ը խնդրոյ սմպատայ արքայի գրեաց զպատմութի ազգին հայոց 'ի սկզբանէ մինչև 'ի Ժմս իւր հասա_ ցեալ. և գրեաց զբազում տառապանս 'ի հագարացւոց ազգէ։ 'Ի հին տպագիրս։ տե՛ս և Տր. առ. տե՛ս և 'ի բառարանի յատուկ անուանց ածաշունչ գրոց։

ՆԱ.

Նապաստացիք. ցւոց. աւղք: || տաճկեր. նապլըթ. կմ նէպալթ: տե՛ս 'ի բառարանի յատուկ անուանց ածաշունչ գրոց:

Նազարէթ. րեթի. աւ: || տաճկեր. նասըրէթ: տե՛ս 'ի բառարանի յատուկ անուանց ածաշունչ գրոց:

Նազիանզ. զու. աւ: || կոչի և Արիանզոն. էր քաղաք Գամրաց յարևմտից հարաւոյ կեսարիոյ. ուստի էր Սբ Գրիգոր Աստուածաբանն. որ եղև եպիսկոպոս նորա յետ մահուան հօրն: Խորէն. Բ. գլ. 33: և յայսմաւ:

Նաթանայէլեանք. լեանց. լեամբք: || էր տոհմ իշխան հայոց, որք տիրեալ էին յաւուրս քաղաքի մեծին հայոց: 'ի հին պատմագիրս:

Նախճաւան: || տե՛ս 'ի ներքոյ Նախիջևան:

Նախիջևան. կմ Նախճաւան. ու. կամ այ. աւ: || ռամկօրէն և՛ Նախջուան. է քաղաք մեծին հայոց 'ի համանուն իւր գաւառի 'ի Վասպուրական աշխարհի յարևելից կողմանէ մեծի լերինն Արարատայ 'ի մէջ համանուն իւր գաւառի: Եւ կոչեցաւ Նախիջևան, իբր թէ նախկին իջևան. քանզի անդ եղև առաջին իջևան Նոյի և տան նորա յելանելն նր 'ի տապանէն. այլ և եղև նախկին աւան աշխարհի, զոր շինեցին որդիք Նոյի. և դարձեալ նախկին ջուր. զի անտի չուեցին խաղացին՝ և սփռեցան ընդ ամ աշխարհ ծնունդք Նոյի: Անդ աւանդի լինել գերեզման շիրմի մեծ նահապետին Նոյի: Խորէն. Ա. գլ. 29: և յաշխարհագրութ: և 'ի հին պատմագ:

Նանէակեան մեհեան. նեի. իւ: || կոչի և Անահտայ, կմ Նանէայ դիք: 2. Մակա. 1. 13. և 14: Զսա յոյնք կոչէին արտեմիս. իսկ լատինք դիանա. և հայք Անահիտ. զոր պաշտէին հեթանոսք, և ասէին զնա լինել դուստր մեծին արամազդայ, որ է դիոս: Զայս կուռք կործանեաց Սբն Գրիգոր 'ի թիլն աւանի, որ 'ի հաշտ. Աշխարհ: տե՛ս և զբատուն Անանեայ և Արտեմիս 'ի բառարանի յատուկ անուանց ածաշունչ գրոց:

Նարբոն. այ. աւ: || ռամկօր. նարպօնա. է ծովահայեաց մայրաքաղաք գաղղիացւոց 'ի թուղլեան արովենեայ գաւառի:

Նարեկ. այ. աւ: || էր վանք միաբանից հայոց 'ի վասպուրական աշխարհի՝ յանձաւացեաց գաւառի. ուր մնաց սՃն Գրիգոր Նարեկացի 'ի կարգ կրօնաւորութե. որ և եղև առաջնորդ այնր վանաց. ուստի կոչեցաւ Նարեկացի: Այլ ըստ որում ու նիմք խմանալ 'ի պատմութենէ, յորժամ պարսկապաշտ ազգայն հայոց անենքարեամ եա վաղէ ազգայի յանդուգն գաղթաքաղաքէն... պարսկական. և փոխեցաւ 'ի կողմանս վա քան հայոց. գետոյ եղև փոխել և միայն ձանց Նարեկայ վանաց 'ի կողմանս ան նայ. և չինել անդ վանս Նարեկ անուն մերձ յաւանն, կամ 'ի քաղաքագիւղն, որ մինչև ցայսօր կոչի Նարեկ՝ յանուն Նարեկայ վանից. ուր բերեալ հանգուցին ըզ մարմին սրբոյն գրիգորի Նարեկացւոյ հայազ եկեղեցւոյ սրբազնոյն սանդխտոյ. յոր երթեալ ուխտաւորք հաւատով ընդու նին զբժշկութի: յայսմաւուր. ֆէտր. 27. և 'ի հին պատմագ:

Նաճարիս. այ. կմ իոյ. աւ: || է մի 'ի հին գեղ աշխարհաց՝ կմ թագաւորութեանց սպանիոյ 'ի կողմն հիւսիսոյ առ սահմա նօք գալլիոյ:

Նաճկումնիք. նեաց. եօք. || էր տոհմ իշխ հայոց յաւուրս արշակայ արքայի, և սէպ մեծին ներսեսի: 'ի հին պատմագ:

Նաճուհան կղզի: || տե՛ս Չոն կղզի:

Նաճապոլիս. կմ նէապոլիս. ի. իւ: || տաճկե. նաբլուս. լը: է քաղաք յաքայիոյ գաւառի յունաց:

Նաճպլիա. այ. կմ իոյ. աւ: || ռամկօր. նապօլի հառոմայ. իսկ տաճկերէն՝ անապօլու. է ծովեզերեայ մայրաքաղաք 'ի դա զապատիկայ ցամաք կղզին յունաց. որ է մօրայ. և զի է գերամատոյց նաւահան գիստ նաւուց. վն այնորիկ կոչեցաւ յու նարէն նաւպլիա, որ թարգմանի՝ նաւա մատոյց: Զսա առին տաճիկք յամի Տն. 1715. և արարին հարուածս և գերութիւ սաստիկս 'ի նմա:

Նաքսոս. քսոյ. կմ ի. իւ: || տաճկեր. նեք չէ. կմ նախշէ ատասը. է մի 'ի կղզեացն կիւկլադեայ 'ի ծովուն յունաց մերձ 'ի դե ղոս կղզին:

ՆԵ

Նեղոս. ի. իւ: || տաճկերէն՝ միլ սույու. կմ նիլի մուպարէք. կմ նիլ: է մեծ և ա նուանի գետ 'ի լիբիոյ. և է մի 'ի մեծա մեծ գետոց աշխարհի, մինչզի ոմանք 'ի հնոց կարծեցին զնա գեհոն, որ է մի 'ի չորից գետոց դրախտին: Ելանէ 'ի ներ քին եթէովպիոյ. և դայ անցանէ Ը վե րին եթէովպիա, որ է հաբաշստան. և պատէ կրկին վասակօք զմերովէ կղզի շուրջ ջանակի. և անտի հոսեալ ընդ նուբիա դաւառ, դայ մտանէ յեգիպտոս, և ոռո գանէ զերկիրն եգիպտացւոց եօթնաձոր վտակօք. և ապա անկանի 'ի ծովն միջեր կրեայ ընդ եօթն մուտս. ուստի կոչի գետ եթէովպացւոց. և գետ եգիպտաց ւոց. և եօթնաձոր: Եսայ. 11. 15: Սոփոն. 3. 10: և Խորէն. յաշխարհագր: Դարձեալ Նեղոս էր Սբ հայր ոմն միայնակեաց. որ յառաջագոյն էր քաղաքապետ 'ի կոստանդ նուպոլիս, և յետոյ եղեալ միայնակեաց փայլեաց սրբութբ և վարդապետութբ յանուրս թէոդոսի կայսեր փոքու: 'ի հին պատմագիրս: և 'ի Հայսմաւ. նոյեմ. նոյեմ. 12:

Ն Ե

Նէապօլիս. լսի. իմ. կմ՚ լեայ. եաւ: ‖ Է բառ յունաց, և թարգմանի՝ նոր քաղաք. իտալերէն՝ Նափօլի առ սովանիա. իսկ տաճկերէն՝ անաբօլու: Է մեծ և անուանի ծովահայեաց և արքայանիստ մայրաքաղաք յիտալիոյ՝ ՚ի կամպանիոյ գաւառի մերձ ՚ի մեծն հռովմ: Անդ է գլուխ և նշխարք ոսկերաց գերերջանիկ սբ հօրն մերոյ Գրիգորի լուսաւորչին՝ ՚ի վանս միանձնուհեաց. որոյ տօնն կատարի անդ հաշակաւ ամի ամի յերեսներորդ աւուր սեպտեմբեր ամսոյ:

Նէոյկեսարիա: ‖ տես Նեոյկեսարիա:

Նէապակտոս: ‖ տես Նաւպակտոս:

Նէուստրիա: ‖ տես Նորմանտիա:

Ն Ի

Նիգ. կմ՚ Նիգք. Նգաց. գք: ‖ է մի ՚ի գաւառաց արարատեան Ծի մեծին հայոց՝ ՚ի հիւսիսոյ կոտեկայ, որ է պըխստուլախ, առ հուրազդան գետով, որ է զանկու գետ. և ունի զմեծ բերդն բջնոյ: Խորէն. յաշխարհագ: և ՚ի հին պատմագ:

Նիկիա. այ. աւ: ‖ ռամկօր. իզնիկ, կմ՚ չէ-նիզնիկ. էր անուանի մայրաքաղաք ՚ի բիւթանիոյ գաւառի փոքուն ասիոյ առ ասքանիոյ լճին, որ կոչի տաճկերէն իզնիկ կեօլի: Ուր գումարեցաւ առաջին տիեզերական ժողովն՝ 318. հայրապետաց ընդդէմ արիոսի հերձուածողին յաւուրս մեծին կոստանդիանոսի ինքնակալին: Խորէն. բ. պր. 86:

Նիկիտա. այ. աւ: ‖ տաճկերէն՝ Նիյտէ. է քաղաք ՚ի լիկաոնիոյ գաւառի, որ է ղոնիա:

Նիկողայոս. ի. իւ: ‖ էր սքանչելագործ սբ հայրապետ զմիւռնոյ քաղաքի լիկիացւոց յաւուրս կոստանդիանոսի մեծի կայսեր: Սա ՚ի մէջ անհամար սքանչելեացն զայն ինչ արար արժանի յիշատակի, զի ինքն հեռի գոլով յանդիմանեաց զկայսրն կոստանդիանոս ՚ի տեսլեան նր, և սաստիւ արգել զնա ՚ի սպանութէ երկուց անպարտ արանց, և շարժեաց զնա ՚ի գութ: յայսմաւ. դեկտ. 11: և ՚ի վկայաբ. հռովմ. դեկտ. 6:

Նիկոմիդիա. գեայ. եաւ: ‖ տաճկ. իզնիմիտ. էր մայրաքաղաք ՚ի բիւթանիոյ գաւառի փոքուն ասիոյ առ ծովեզերբն պրոպոնտեայ, որ է մառմառայի ծով մերձ ՚ի կոստանդնուպօլիս: Զայս քաղաք շինեաց նիկոմիդոս արքայ բիւթանացւոց. ուստի կոչեցաւ յանուն նր նիկոմիդիա: Անդ կատարեցան բազում նահատակք ՚ի հալածմանն կռապաշտ կայսերաց: Անդ վախճանեցաւ և մեծն կոստանդիանոս կայսր: Խորէն. բ. պր. 80: և 85: և յաշխարհագրութէ: և յայսմաւուրս:

Նիկոն. ի. իւ: ‖ էր ճգնաւոր ոմն նա առ գաւ հայ՝ ՚ի պոնտոս գաւառի ասիոյ: Սա քարոզեաց ՚ի հայս. և արարեալ զբազում սքանչելիս ՚ի կրետէս կղզին. և էր առ յաւուրս սբյն գրիգորի նարեկացւոյն. և հռչակեցաւ անունն նր ՚ի կողմանս արև-մտից. վն որոյ առնէ զյիշատակ նր այսմաւուրքն յունաց և լատինացւոց ՚ի նոյեմբերի իզ: Զմանէ ոմանք ՚ի յունաց սր տութեբ բարուրեն տասցեալ վն հայոց զպաշտօն մոլորութենս և հերձուածս, որ չէ այնպէս: ՚ի հին պատմագիրս:

Նիկոպօլիս. լեայ. լեաւ: ‖ ռամկօր. փռէ-վեզա. է քաղաք յեպիրոս գաւառի յու-նաց, զոր շինեաց օգոստոս կայսր մերձ ՚ի ծովեզրն, և կոչեաց նիկոպօլիս, որ թարգմանի՝ յաղթութե քաղաք. քանզի անդ յաղթեաց անտոնեայ և կղէոպատ-րայ: տես և ՚ի բառարանի յատուկ ան-ուանց ածաշունչ գրոց զբառն Նիկոպօ-լիս: Դարձեալ՝ Նիկոպօլիս էր անուա-նի քաղաք փոքուն հայոց ՚ի հարաւոյ սա-թաղիոյ առ գայլ գետով, ուր նահատա-կեցան՝ խէ. վկայքն: յայսմաւ. մարտ. 26: և ՚ի հին պատմագիրս: Դարձեալ՝ Նիկոպօ-լիս էր այլ քաղաք հայոց ՚ի կիլիկիոյ առ տորոս լերամբ. ուր ալեքսանդր կայսր յաղթեաց դարեհի, և յայն առիս ան-ուանեցաւ նիկոպօլիս: ՚ի հին պատմագիրս:

Նիհորական. ի. աւ: ‖ էր մի ՚ի նախարարու-թեց մեծին հայոց ՚ի կողմանս աղձնեաց յաւուրս արշակայ արքայի: ՚ի հին պատմ:

Նինոս. ի. իւ: ‖ էր առաջին արքայ ասո-րեստանեայց՝ որդի բելայ, որպ կար-ծեն ոմանք, այլ ՚ի զարմից նորա: Սա թա-գաւորեաց ՚ի նինուէ. և հրամանաւ քա-ջին արամայ նախնւոյն հայոց վարսակալ ածել մարգարտեայ, և երկրորդ նորա կոչիլ: Եւ իմացեալ զախտաւոր բարս կնոջ իւրոյ շամիրամայ, եթող զթագա-ւորութիւն, և փախստական եղեալ՝ ՚ի կրի-տէ կղզին, անդ մեռաւ: Խորէն. ա. պր. 4. և 12. և 16:

Նինուէ. ի. իւ: ‖ տաճկեր. մուսուլ: տես ՚ի բառարանի յատուկ անուանց ածա-շունչ գրոց:

Նինուաս. այ. աւ: ‖ էր արքայ ասորեստա-նեայց որդի նինոսի առաջնոյ: Սա կոչի և զամեսոս. որ սպանեալ զշամիրամ զմայր իւր՝ թագաւորեաց փոխանակ նր ՚ի նինուէ: Խորէն. ա. պր. 4. և 16. և 18:

Նիօբէ. բեայ. եաւ: ‖ էր դուստր տանտա-լեայ՝ քոյր պեղոպեայ, և կին ամփիոա-նի: Սա ըստ առասպելեացն բանաստեղ-ծից առ ցաւոցն սաստկութե դարձաւ և եղև քար ՚ի միգդոնիոյ գաւառի մա-կեդոնացւոց: Ըստ այսմ միտս առնի՝ Խո-րէն. ա. պր. 17. և շամիրամ քար առաջին քան զնիօբէ:

Նիւմբռանիա. այ. աւ: ‖ ըստ այլոց՝ Ի-վերնիա, կմ՚ իբեռնիա. իսկ այժմ իռլան-դիա. է մեծ կղզի բրիտանացւոց յարև-մտից անգլիոյ: Խորէն. յաշխարհագ: տես

Բրիտանացւոց աշխարհ։

Նիշ գաւառ. ի. աւ։ || ռամկօր. Նիշ. է գաւառ մի մեծին Հայոց 'ի տայս. ուստի էր մեծ վարդապետն Հայոց Եսայի։ 'ի հին պատմագիրս։

Նիլոպօլիս. լսոյ. կմ լեայ. լեաւ։ || Իբր այլոց Նիլոպօլիս, կմ Նեղոպօլիս. որ թարգմանի՝ Նեղոսի քաղաք. զի էր քաղաք մի Եգիպտացւոց 'ի մէջ Նեղոս գետոյն 'ի կղզի մի. յորում էր և անապատ և լեառն, որ կոչէր Նիլոպօլեայ անապատ։ 'ի վարս հարանց. ԺԹ։

Նիտրիա. իոյ. աւ։ || Էր քաղաք մի 'ի սահմանին Եգիպտոս 'ի մէջ վտակացն Նեղոսի յարևելից հիւսիսոյ սկիւտոյ. ուր էր անապատ միանձանց ճգնաւորաց, որ կոչէր լեառն Նիտրիոյ։ 'ի վարս հարանց. ԶԹ. և ԶԷ։

Նիւշապուհ քաղաք. ի. աւ։ || Էր քաղաք մի 'ի պարսս, ուր նստէր մոգպետն պարսից։ Անդ նահատակեցան ութ վկայքն քրիստոնէական քահանայք։ յայսմաւուր. յուլիսի. 31։

Նիւռիս. կմ Իրիս. ռսի. իւ. || Բառ այլոց՝ Իրիս. ռամկ. Իրիս. է գետ մի հզօր յասիայ, որ եղանէ յառաջին Հայոց, և անցեալ 'ի Լիկաոնիոյ գաւառ՝ ընդ մէջ հերձանէ զամասիա քաղաք. և երթայ անկանի 'ի ծովն պոնտոսի, որ է սեաւ ծով։ Խորէն. յաշխարհագիր։

Նիւս. այ. աւ։ || կոչի և Նէոյկեսարիա. ռամկօր. Նիկսար. և Նիքսան։ տե՛ս Նէոյ կեսարիա։ Խորէն. Գ. գլ. 33։ Երկրորդ Նիւս, որ տաճկեր. կոչի Նիշէ, է քաղաք փոքուն Հայոց 'ի հարաւոյ մելոս գետոյ։ Քոփ պատմ. Ձեայ։ Երրորդ Նիւս, որ կոչի ռամկօրէն. Նիշ. է քաղաք յարևմուտս 'ի սերվիայ աշխարհին, որ է սահմ մերձ 'ի Բելգրադ քաղաք ընդ իշխանութեամբ տաճկաց։

Նիւսացի. ցւոյ. ւով. ւոց. ւովք։ || Նա՛ որ է 'ի Նիւս քաղաքէ։

Նիւքար. այ. աւ։ || կոչի և մաղէս. էր առաջնորդ և զօրագլուխ ազն մարաց՝ այր հպարտ և պատերազմասէր. որ ամբոխեալ եւս արարեալ զսահմանս Հայոց ծառայեցուց ամս երկուս. որոյ 'ի վր հասեալ քաջն արամ սաստկեաց զզօրս նր. և ըզնա ձերբակալ արարեալ եած յարմաւիր քաղաք. և անդ 'ի ծայրս աշտարակի պարսպին ցից վարեալ երկաթի ընդ ճակատն յորմն վարսեալ հրամայեաց 'ի տեսիլ ամենեցուն։ Խորէն. Ա. գլ. 12։

ՆՇ

Նշենիկ. այ. աւ։ || Էր բերդ մի Հայոց մերձ 'ի յուրհա քաղաք. ուր պահեա իշխանն Հայոց մեծաւ քաջութ կռուեցաւ ընդ զօրս թուրքաց։ 'ի հին պատմագիրս։

ՆՈ

Նոյեմզարայ. ի. իէ։ || Էր կին նոյ նահապետին. զորմէ ասեն թաղեալ 'ի մարանդ քաղաքի մեծին Հայոց. 'ի հին պատմագիրս։

Նովգորոդ. այ. աւ։ || Է վաճառաշահ քաղաք մոսկովաց մերձ 'ի սահմանս լեհաց առ ափն դեղնայ գետոյն։

Նորայր. այ. աւ։ || Էր իշխանաց իշխան հայոց, որ յետ շաւարշայ պայազատեաց զմարզպանութիւն։ Խորէն. Ա. գլ. 19։

Նորաշէն. շինի. իէ։ || Էր քաղաք փոքուն Հայոց 'ի հարաւոյ մելոս գետոյ։ Քոփ պատմ. Ձեայ։

Նորիկա. այ. աւ։ || ռամկօր. Նորիմպերգ. է վաճառաշահ քաղաք աւստրիանց 'ի մէջ բաւարիայ գաւառի։

Նորմանդիա. այ. կմ իոյ. աւ։ || կոչի և Նէւստրիա։ ռամկօր. Նորմանդիոյ աշխարհ. է գաւառ 'ի գաղղիայ, որ է Ֆրանսա, 'ի հիւսիսոյ կողմանէ հանդէպ անգղիայ. զոր էառ փոխեալ ազգայ գաղղիացւոց 'ի թագաւորէն անգղիացւոց 'ի թուականին հայոց. ՉԾԹ. 'ի հին պատմագիրս։

Նորշիրական. ի. աւ։ || Էր գաւառ մեծին Հայոց 'ի հարաւակողմն մասանց աշխարհէն 'ի մէջ աղձնեաց, և կորդուաց երկրին։ Որ և էր մեծ բդեշխութիւն Հայոց յանուանէ արտաշիսի. և արշակայ արքային՝ և այլ մեծին Ներսեսի։ Աշխարհ. և 'ի հին պատմագիրս։

Նորսիա. այ. աւ։ || ռամկօր. Նորչիա. է քաղաք մի յարևմուտս յումբրիոյ գաւառի. ուստի էր երանելին բենեդիկտոս՝ հայրն միանձանց ճգնաւորաց։ 'ի Հիւսք. հարանց։

Նորվեգիա. այ. աւ։ || ռամկօր. Նորվերգա. կմ Նորվէշ. է գաւառ և մասն թագաւորութեան դանիոյ, որ է դանիմարքա, յարևմտից շուէտայ, և առ հիւսիսայինս ովկիանոսին. և ունի մայրաքաղաք զբերգէն անուանեալ։

Նուման. կմ Նումանք։ || տե՛ս Նումիդիա մեծ։

Նուբիա. բեաց. եօք։ || տաճկերէն՝ Նուպէ. են ազգք և բնակիչք նուբիոյ, որ է յետ աւլեբոյ 'ի վերին եթէովպիոյ, ըստ հաբաշստան, յարևելից կողմանէ Նեղոս գետոյն։ յայսմաւուր. սեպտ. 23։

Նումիդիա. այ. աւ։ || ըստ յունաց՝ Նոմադիկէ. ռամկօրէն՝ պիլէտիւլճերիտ. է գաւառ մի ափրիկոյ 'ի հարաւակողմն թունիզայ։

Նունի. կամ Նունէ. նեայ. կամ նէի. իէ։ || Էր սրբուհի կոյս ազն՝ յընկերաց սրբոց հռիփսիմեանց, որ 'ի ցրուելոյն փախստեամբ հասեալ յաշխարհն վրաց 'ի մծխիթայ քաղաքն նոցա նախապատ՝ եղև առաքելուհի կողմանցն այնոցիկ. և հնազանդութեամբ առեալ շնորհս բժշկութեան, զբազում ազգս և դարձոյց 'ի հաւատս զազգն վրաց։ Աշխարհ. և Խորէն. Բ. գլ. 83։

Նշանիկք մեծ : (Նախագրիւ հոլովի ·) || աւան կոչէին · Նշանն · կամ Նշանունք · է մի 'ի գաւառաց վասպուրականու աշխարհի մեծին հայոց · զոր անեկարծեալ արքայ հայոց Է. այլ քաղաքաց, և գաւառաց եւս ցեղանել կայսր յունաց : Խորէն· յաշխարհագր: և յայսմաւուր:

Ն Պ

Նպատ · այ · աւ : || կոչի և Նպատական լեառն · է լեառն ինչ մեծին հայոց 'ի մէջ Ճիրաւ գաւառին, որ կոչի առայժմ' աղաղի դաղ՝ յանդիման առակաւէտ լերին մերձ յակունս եփրատայ, և է մի 'ի լերանցն կորդուաց՝ և մասն տորոս լերին 'ի հիւսիսոյ տարօնոյ : Անդր 'ի գլուխ լերինն Նպատայ ելեալ եկաց յաղօթս Տրն Ներսէս բազկատարած, մինչև զօրքն հայոց յաղթեցին զօրացն պարսից : Խորէն: Է· գլ· 37: և 'ի հին պատմագիրս :

Նպատական լեառն · լերին · լերամբ : || Նոյն է ընդ վերինոյն : Աշխ:

Ն Ս

Նսխալքին · այնոյ · աւ : || կոչի և սևաւր · էր աւանի մեծ ինչ մեծին հայոց 'ի մէջ յունահայոց՝ և քաղաքին · որ կոչի սևաւեր բակք · զոր պաշարեալ առիրային պարսից 'ի Թէոդոսիոս հայոց ՆՃԺԸ· ոչ կարաց առնուլ : 'ի հին պատմագիրս :

Ն Փ

Նփրկերտ · ի · իւ : || է մի 'ի գաւառաց աղձնեաց աշխարհի մեծին հայոց : Խորէն· յաշխարհագր: Դիւղ՝ Նփրկերտ, որ առայժմ կոչի մուֆարղին · էր մայրաքաղաք յաշխարհին չորրորդ հայոց 'ի գաւառին ծոփաց 'ի սահմանս աղձնեաց : Սա կոչի և մարտիրոսաց քաղաք · քանզի երբեմն ըններաց զաւ սրբն մարտիրոսաց եղիսկոպոսն, անդր ժողովեաց 'ի մէջ պարսպացն զնշխարս մարտիրոսաց · զորս և եգիտ 'ի հայոց՝ 'ի պարսից ; և յասորւոց Թուով ՅՃԺԵ· յաւուրս Թէոդոսի կայսեր յունաց : յայսմաւուր· փետրվար ·25· և մայիս· 28: և 'ի հին պատմագիրս :

Շ Ա

Շադախ · կամ շատախ · այ · աւ : || էր մի 'ի գաւառաց աշխարհին չորրորդ հայոց սահմանակից տարօնոյ · որ ունէր զաւանն արծուեաց, և զծինծառն : Էր սա գաւառ իշխանի ուրումն, որոյ մականունն էր շատախեան · ուստի կոչեցաւ յանուն նորա շատախ : Խորէն· յաշխարհագր: և 'ի հին պատմագ:

Շաթարին · այ · ով : || յունարէն ասի՝ կերաւնիա, որ թարգմանի՝ չանթային · այսպէս կոչեցան ոմանք 'ի լերանց՝ կամ վասն յանախ կայծակնահար լինելոյ նց 'ի չանթից · և կամ վասն աստուած կայծակնացայտ վիմաց նց երբեմն զգանեն : Այսպիսի էր լեառն ինչ 'ի սարմատիայ ասիոյ առ կասպից ծովուն յաշխարհին թաթարաց : Խորէն· յաշխարհագր:

Շահակ · այ · աւ : || Նոյն՝ որ Սահակ : տե՛ս անդ :

Շահան շահ · կամ շահն շահ · ի · իւ : || է բառ պարսից, և թարգմանի արքայ արքայից · այսպէս կոչեցան ոմանք 'ի թագաւորացն հայոց 'ի տոհմէ բագրատունեաց · զի մերազոյն էին թագաւորաց ոմանց մերձաւորաց հայոց : Որք՝ էին շահնշահ Աշոտ, և Սմբատ, և այլ թագաւորք հայոց, որք իշխէին թագաւորաց եգերացւոց, և վրաց, և աղուանից : 'ի հին պատմագիրս :

Շահապիվան · ի · աւ : || է լեառն ինչ մեծին հայոց 'ի ծաղկան գաւառի · և է մի 'ի լերանցն ծաղկաց · կամ ծաղկէոյ · ուր զգնել մեծ իշխանն հայոց կամակցութե արշակայ արքայի ապանեին յորս երեկոց : Խորէն· Գ· գլ· 23: և 'ի հին պատմագիրս :

Շահապունիք · Նեաց · Նեօք : || էր տոհմ ինչ և գաւառ, և մի 'ի Նախարարութեց մեծին հայոց յաւուրս արշակայ, և սրբոյ մեծին Ներսէսի · յորում էր քաղաքն Ծմոյ : 'ի հին պատմագիրս :

Շահաստան · ի · իւ : || տե՛ս 'ի բառագիրքն հաստատուն անուանց :

Շահէն · էնի · իւ : || էր իշխան մի անձնացեաց տոհմին յաւուրս տիրանայ արքայի հայոց, և սրբոյ յուսկանն : 'ի հին պատմագ :

Շահնդուխտ · դխտոյ · ով : || է ամրոց ինչ, կամ աւան մեծին հայոց 'ի սիւնեաց աշխարհի 'ի հաբանդ գաւառի, որ է խաբան, մերձ 'ի գարդման աւանին :

Շահն շահ : || տե՛ս Շահան շահ :

Շահունիք · Նեաց · նօք : || էր տոհմ ինչ հայոց 'ի ծոփաց գաւառի, որ կոչի ծոփք շահունեաց : 'ի հին պատմագ:

Շաղիտայ · ի · իւ : || էր Տր անապատաւորման, որ ընդ սրբոյն եղիշէանու էր նախ աշակերտ մեծին դանիէլի աշակերտի սրբոյն

Գրիգորի Լուսաւորչին. ապա յետ հան գամեան սրբոյ մեծին Ներսիսի չոգաւ ՝ի գաւառն կորդուաց. և առնէր անդ նշանս. և սքանչելիս բազումս. և ծերա ցեալ ՝ի վարս սրբութե՛ փոխեցաւ յաս տեացս: ՝ի հին տպագրեր: և յայսմաւուր. ֆեպրվար. 3:

Շամ. այ. ատ.: || տե՛ս Դամասկոս:

Շամբաթ. բայ. ատ.: || էր գլխաւոր ոմն ՝ի գերելոցն հեբրայեցւոց յաւուրս Նաբու գոդոնոսորայ արքայի, որ եկեալ բնակե ցաւ ՝ի հայս բազում պատուով. յորոյ որդւոց էր բագարատ ոմն, յորմէ սերե ցաւ ազգն բագրատունեաց: Յորոց բա զումք կոչեցան յանուն շամբայ՝ նախնւոյն իւրեանց՝ սմբատ: Խորէն. ա. գլ. 21: և բ. գլ. 3:

Շամիրամ. կամ սամիրամ. այ. ատ.: || էր կին Նինոսի արքայի ասորեստանեայց՝ վաւա շոտ, և ատփոտ. որ յետ վախճանելոյն. կամ փախստականն լինելոյն Նինոսի ՝ի կրե տէ, թագաւորեաց փոխանակ նր յասո րեստանեայց մինչև ՝ի սահմանս հնդկաց ամս՝ խբ. կեցեալ ամս՝ կբ: Սա կալթոտ լեալ գեղեցիկ արայի որդւոյ արամայ Նախնւոյն հայոց՝ ցանկայր ունել զնա իւր այր. և ՝ի չառնուլ նր յանձն, պատահէ նմա պատերազմաւ. և յայնմ մարտի մե ռաւ արայն գեղեցիկ: Սա շինեաց շքեղա զարդ յօրինուածովք զմեծ քաղաքն հայ ոց զՎան. որ և յանուն նր կոչեցաւ շա միրամակերտ: Խորէն. ա. գլ. 12. և 14: և ՝ի հին տպագրեր:

Շամիրամակերտ. ի. իէ.: || տե՛ս Վան:

Շամշատ. այ. ատ.: || տե՛ս Սամոսատ: Խո րէն. բ. գլ. 20:

Շամշուղէ. կամ շամշուտէ. կամ շամշողդէ. ի. իէ.: || ռամկօր. շամշուլտէ. որ ՝ի լե զու վրաց նշանակէ՝ երեք նետ. էր ամ րոց իմն մեծ ՝ի գուգարաց աշխարհի մե ծին հայոց՝ ՝ի սահմանս վրաց. զոր շահան շահ անուանեալն աշոտ արքայ հայոց պա շարեալ քաղուեթե՛ էառ ՝ի ձեռաց վասա կայ գնթունւոյ: ՝ի հին տպագրեր: և Խո րէն. յաշխարհագր:

Շամցխէ: || տե՛ս Սամցխէ:

Շամքոր. այ. ատ.: || երևի գոլ՝ շամախի. էր քաղաք մեծին հայոց ՝ի փայտակարան աշխարհի, զոր էառ նբ արքայն հայոց սմպատ. և ընդ իւրեաւ նուաճեաց: ՝ի հին տպագրեր:

Շապուհ. պհոյ. ով.: || կոչի և սաբիւռոս. էր սա առաջին շապուհ արքայ պարսից՝ որդի արտաշրի, որդւոյ սասանայ: Սա թագաւորեաց ամս բազումս. և եա պա տերազմ ընդ մեծի արքային հայոց տրդ դատայ. և պարտեցաւ յերեսաց նորա: Խորէն. բ. գլ. 78. և 84. Դրձլ՝ Շապուհ էր այլ ոմն արքայ պարսից որդի յազկեր տի, կամ որմզդի. ուստի կոչի որմզդեան: Սա կոչեցաւ և բաղդան շապուհ, և հայր գինեաց. որ թագաւորեաց ամս եօթա նասուն և երեք. և եա պատերազմ ընդ յուլիանոսի ուրացողին, և վանեաց զը զօրս յունաց մինչև ՝ի սահմանս բիւթա նացւոց: Եւ խաբանօք կալեալ զարշակ արքայ հայոց՝ կուրացոյց զաչս նր, և թա գաւորեցոյց փոխանակ նորա զպապ որ դի նր: Սա էառ զամրականներս քա ղաք հայոց. և ՝ի հիմանց քանդեաց զնա. և միաբանեալ ընդ արկադեայ կայսեր յունաց՝ յերկուս բաժանեաց զաշխարհն հայոց: Խորէն. գ. գլ. 9. և 12. և 13. և 51: Դարձեալ՝ Շապուհ էր թագաւոր հայ ոց որդի յազկերտի արքայի պարսից: Սա հրամանաւ հօր իւրոյ թագաւորեաց ՝ի վր հայոց ամս չորս, և անարգեցաւ յաչս նախարարացն հայոց: Խորէն. գ. գլ. 55: Դարձեալ՝ Շապուհ էր հին պատմիչ ոմն հայոց բագրատունի յաւուրս իշխանու թեան առհմին բագրատունեաց: ՝ի հին տպագրեր:

Շատախ: || տե՛ս Շադախ:

Շատգոմք: (Նախադրիւ հոլովի.) || է մի ՝ի գաւառաց աշխարհին բարձր հայոց: Խո րէն. յաշխարհագր:

Շարայ. ի. իէ.: || էր որդի արմայիսայ՝ որդ ւոյ արամենակայ նախնւոյն հայոց. Սա էր այր յոլովածին և շատակեր, և երկիր բնակութե նր արագածոտն և բերրի. յո րոյ անուն առին և զգաւառն անուանեալ շիրակ: Վս որոյ յառակս է ՝ի մէջ գեղջ կաց ՝ի յանդիմանելն զորկորստութիւն ուրուք ասել. շարայի որկորն է ՝ի քեզ. շիրակայ ամբարքն չեն ՝ի մեզ: Խորէն. ա. գլ. 11:

Շարուր. կամ շարուրա. այ. աէ.: || է մի ՝ի գաւառաց արարատայ աշխարհի մեծին հայոց՝ յարևելից կուսէ մեծի՝ լերինն մա սեաց. և ունի զքաղաքն Մարակերտ: Խորէն. ա. գլ. 29: և յաշխարհագր:

Շաւասպ. այ. ատ.: || էր սա այր ոմն ար ծրունի, յաւուրս սբյ մեծին Ներսիսի, որ զաւով խաբեալ զհայր մարդպետն ար շակայ արքայի հայոց, խաւարեցոյց զնա յա ռանձին տեղի, և նենգիւ հարեալ սպան զնա: ՝ի հին տպագրեր:

Շաւարշ. այ. ատ.: || էր իշխանաց իշխան հայոց, որ յետ ատանակայ պայազատեաց զմերուժանեայս: Խորէն. ա. գլ. 18:

Շաւարշան: || կոչի և շաւարշական գաւառ: տե՛ս Արտազ:

Շ Ե

Շեղանդամ. այ. ատ.: || ռամկօր. սէլանդ. է մեծ կղզի յարևմուտս ՝ի կողմն հիւսի սոյ ՝ի ծովուն ովկիանոսի ՝ի հիւսիսոյ կող մանէ սակոնիոյ ընդ թագաւորութբ դա նեաց, որ է դանիմարքա. ուր է արքայա նիստ մայրաքաղաքն նց Կոփէնհագիա, որ է կօպնհագ:

Շ Ի

Շիրաշէն. շինի. իմ. ։ Է մի՛ ի գաւառաց Ուտի աշխարհին մեծին Հայոց, զոր Աղուանք ունէին։ Խորէն. յաշխարհագ.

Շիրազ. այ. աւ. ։ Է անուանի քաղաք պարսից 'ի պարս աշխարհին, որ է փարսիստան, 'ի մերայ գետոյն համդամանայ, որ այժմ կոչի շաքան, 'ի հարաւոյ լճմնեայ քաղաքին, որ է պերսեպոլիս։

Շիրակ. այ. աւ. ։ Ասամիօք Շիրակական. կամ զարաս երկիր. Է մի՛ ի գաւառաց Այրարատեան աշխարհի մեծին Հայոց 'ի հիւսիսոյ արեւմտից արարատ լերինն. զոր առնն անուանեալ այսպէս յանուն Շարայի շատակերի, որ ժառանգեաց զայս գաւառ։ Եւ է երկիր արգաւանդ, եւ բերրի. յորում էր տուն թագաւորութեանց. եւ արքայանիստ մայրաքաղաքն Անի, եւ մեծ քաղաքն Կարս. որ է ղարս. եւ քաղաք քադեօղն Երազգաւորք. եւ գետն Ախուրեան, որ է արփայ չայը։ Խորէն. Ա. գլ. 12։ եւ Բ. գլ. 38։ եւ յաշխարհագր։

Շ Ո

Շողը. ի. աւ. ։ Էր անապատ ինչ կամ վանք միանձանց յաշխարհին փոքուն Հայոց մերձ 'ի քեսուն քաղաք 'ի մէջ լերանցն տօրոսի առ եփրատ գետով. ուր է գերեզմանն շնորհ Հայրապետացն Հայոց՝ Գրիգորի վկայասէրին, եւ Բարսղի հայրապետին։ Յն ուղէ։ եւ 'ի հին պարմունքըս։ եւ յայս ժամանակ. յաշխ. 30։

Շուշան. այ. աւ. ։ Էր մի կին ազն գաւառ ոչէյ մեծին վարդանայ տարօնեցւոյ հայոց։ Սա առեալ յամուսնութիւն բդեշխին վրաց վազգենայ, որ յետ կատարման որ բոց վարդանանց շոգաւ 'ի պարս, եւ ուրացաւ զքս. եւ 'ի չհաւանելն ընդ նմա այնուհետեւ որդին Շուշանայ, չարաչար տան ջէր զնա իբրեւ ամս եօթն, մինչեւ փոխեցաւ նա կենօն յաւանեցա վկայական մահուամբ։ Էր անուն նր յառաջագոյն վարդուհի, այլ յետոյ կոչեցաւ Շուշան, կամ շուշանիկ վն գրդութեանն. յայսմաւ. դեկտ. 25։ տե՛ս եւ 'ի բառարանի յատուկ անուանց ածաշունչ գրոց։

Շուշտար. այ. աւ. ։ Ասամիօքէն՝ շուշանք. Է քաղաք անուանի յարեւելս 'ի խուժաստան աշխարհի պարսից առ ստորոտ լերինն, որ կոչի խառք. ուստի ելանէ գետ մեծ. եւ երթայ անկանի 'ի ծոցն պարսկային։

Շ Օ

Շօշ. այ. աւ. ։ Տե՛ս Շուշան 'ի բառարանի յատուկ անուանց ածաշունչ գրոց։

Շօղօթ. այ. աւ. ։ Է աւան ինչ մեծին հայոց 'ի գողթան գաւառի 'ի հիւսիսոյ հին

Ջուղայի՝ եւ երասխ գետոյ. որոյ բնակիչքն կոչին շօղօթեցիք։

Շօր գետ. այ. ով. ։ Է փոքրիկ գետ ինչ յատրպատականն աշխարհի մեծին հայոց, որ անցեալ 'ի հիւսիսոյ կողմանէ գաւառի ժայ՝ երթայ անկանի 'ի լճակ ինչ, կամ 'ի ջրակոյտ, որ է յարեւմտից կուռէ գաւառի ժայ։

Ո Գ

Ոգբայ. ի. իմ. ։ Էր մեծ զօրապետ ոմն խալիֆայելացւոց. որում 'ի գիծս հարեալ կամսարականն ոմն իշխան հայոց 'ի վանանդ գաւառի, կոտորեաց զզօրս նր, եւ զնա փախստեայ արար. իսկ նա անդրէն զօրաժողով եղեւ գալ 'ի վր հայոց. այլ նր կանխեալ կոտն հայոց սահակընդոց ընդդէմ նր, եւ արգել զնա 'ի չարեացն, զոր առնելոց էր նա։ 'ի հին պարմունքըս։

Ո Դ

Ոդիսեւս. այ. աւ. ։ Ըստ ոմանց՝ Ուլիսէս. էր որդի լայերտայ՝ եւ արքայ իթակայ եւ դուլիքեայ կղզեաց. այր հարստապատիւ եւ ճենգաւոր յոյժ. որոյ էր կին ընտրելագոյն պենելոպէ կատաղեայ, որ ծնաւ նմա որդի տելեմաքոս։ Եւ զի սա յոյժ սիրէր զկին իւր. վն այնորիկ իբրեւ գարձաւ 'ի տանն իւր 'ի պատերազմէ, ապան զամ սեղեխս կնոջ իւրոյ. իսկ տապա եւ ինքն սպանաւ 'ի տելեգոնայ որդւոյ իւրմէ, որ էր ծր նեալ 'ի կիրկեայ յանդգնոս։ Ասէ՝ այսմ տան քաղաքէ խորենացին զբանկուր ոմն իշխան հայոց, որ մարտուցեալ ընդ արք գատայ իշխանին 'ի վր հարճին իւրոյ, զոր նա խնդրէր 'ի բաց հանել 'ի նմանէ, սպանաւ 'ի նմանէ. վն որոյ ասէ. եւ անդ էր անուանել զնա ոդիսէս զոմպենելոպէ սատակելով։ Խորէն. Բ. գլ. 60։

Ո Ղ

Ողանդ. այ. աւ. ։ Ասամիօք՝ Ոլլանդ. է եր կոյնաձեւ կղզի ինչ շվէտաց 'ի կողմն հիւսիսոյ 'ի ծովուն գերմանացւոց։

Ողամպխոգօրոս. րայ. աւ. ։ Էր իմաստասէր ոմն յունաց, որ ուսոյց հարկանել արկնդա նպամինոնդեայ թեբայեցւոյ առն քաջա տոհմի՝ եւ առաքինւոյ։ Սա իբրեւ ծերա նի հին աւուրց ըստ նախնեացն աւանդութեան պատմեաց անդէր զօրացքս զզա զամ ինչ յառասպելեաց առասպելոց։ Խորէն. Ա. գլ. 5։ եւ Բ. գլ. 71։

Ո Ղ

Ողբիա. բայ. ան. : || Էր քաղաք 'ի Կիլիկիոյ առ Տաւրոս լերամբ 'ի հարաւոյ կողմանէ : ըստ պտղոմեայ : Դարձեալ Ողբիա էր քաղաք 'ի պամփիւլիոյ գաւառի առ գետովն կատառակտեայ : ըստ պտղոմեայ :

Ողիմպոս. պեայ. եան. : || Լատինօր. ողիմպուս լեռ. իսկ յունարէն՝ ալիմբոսող . որ թարգմանի Սբ. լեառն . տաճկեր. քեշիշ տաղը : Է լեառն ինչ բարձր 'ի բիւթանիոյ գաւառի մերձ 'ի քաղաքն պրուսա , որ է պուրսա : տե'ս Ողիմպոս 'ի բառագիրքն հնատարակ անուանց :

Ողկան. կամ ուղկան. կամ ողնական. ի. ան. : || Էր ամուր բերդ ինչ մեծին հայոց 'ի գաւառին տարօնոյ 'ի վերայ գետոյն եփրատայ : Ուր փախուցին իշխանքն հայոց զՍբն Գրիգոր լուսաւորիչ յերեսաց քրմացն կռոց : Անդ նստէր մուշեղ մամիկոնեան մեծ զօրավարն հայոց : 'Ի հին պատմագիրս :

Ողնական : || տե'ս 'ի վեր Ողկան :

Ողնու բերդ : || տե'ս Եղանց բերդ :

Ո Ն

Ոնորեա. այ. կամ եայ. ան. : || Է գաւառ փոքուն ասիոյ յարեւելից կողմանէ բիւթանիոյ գաւառի . եւ յարեւմտից պամփլագոնիոյ . իսկ 'ի հիւսիսոյ փաւլագոնիոյ , եւ տարածի մինչեւ ցպոնտոսի ծովն , որ է սեաւ ծով : Եւ ունի ոնորեա մայրաքաղաք զԿլաւդիուպոլիս , որ է կաստամոն . եւ զայլ քաղաքս բազումս . եւ գետ ունի զպարթենիոս զերկեզկաձակեան : Խորէն. յաշխարհագ:

Ո Շ

Ոշական. կամ օշական. ի. ան. : || Էր ամուր բերդ , կամ աւան ինչ մեծին հայոց 'ի վերայ բլրոյ յարարատեան աշխարհի 'ի հիւսիսոյ վաղարշապատ քաղաքի : Զայս աւան խոսրով արքայ տուեալ մեծին ազգատոհմայ պարթեւաց վահանոյ ամատունեաց նահապետի վասն որդւոյն քաջագործութեան . զի նա եհար անդ քաջութեամբ զՃանկառ հիւսիսային զօրացն , որք եկեալ հասեալ էին յանկարծ պաշարել զվաղարշապատ քաղաք : Անդ հանգուցին զՍբ մարմին մեծին մեսրոպայ վարդապետին : Խորէն. գ. գլ. 9. եւ 67 : եւ 'ի հին պատմագ:

Ո Ս

Ոսիա. այ. ան. : || Էր աւան ինչ յարարատեան աշխարհի մեծին հայոց 'ի գաւառն բասենոյ . ուր տրդատ արքայ հայոց եհար զբանակ արքային պարսից շապհոյ . բայց միայն թագաւորն շապուհ միայնակ մազապուր ճողոպրեր անտի : 'Ի հին պատմագիրս :

Ոսկեանք. եանց. եանցն : || տե'ս Ոսկի : 'ի շարակնոցն :

Ոսկեգետին գաւառ. ի. ան. : || այլազգաբար՝ բէրմինալը . է գաւառ ինչ յաշխարհին հնդկաց յարեւելից կողմանէ . ուստի բազում ոսկի ելանէ . եւ ունի քաղաքս մեծամեծս , եւ կղզիս բազումս . յորոց ելանեն ազգի ազգի խնկեղէնք , եւ անուշահոտք . եւ բնակիչք նր ոչ են հնդիկք , այլ զատուած կաչեն . եւ են կապապաշտ . եւ ունին զկենցաղս բարեաց , եւ զկենցաղս դպրոցաց բարեաց այլազգաց . բայց վաճառականք եւ ճանապարհորդք ոչ մերձենան , զի տարբեր բարեաց 'ի վաճառականաց լինին :

Ոսկեմանիք. նեաց. նեաք : || Էր տոհմ ինչ հայոց յաւուրս արշակայ արքային , եւ այլ մեծին ներսիսի : 'Ի հին պատմագ:

Ոսկի. կւոյ. եաւ. : || Է անուն գլխաւորի աշակերտաց այսին թադէի առաքելոյն . յորոյ անուն ընկերքն նր կոչեցան ոսկեանք . Սոքա յետ նր . ամի կատարման նր առաքելոյն յաւուրս արտաշիսի արքայի հայոց երթեալ բնակեցան յակունս եփրատայ 'ի ծաղկեակս լերին , եւ անդ աշակերտեալ միաբանին զամենս 'ի յաւանաց յաղթականաց սաթինիկան արքային , որ էր կին արտաշիսի : ընդ որս խանդագնեալ որդւոցն սաթինկան շաղաւ կոչեցան զնո , եւ անդէն խողխողեցին զՍբն ոսկի , որ էր քահանայ , եւ զայլ ընկերս նր : 'Ի հին պատմագիրս : եւ յայսմաւուրս . դեկտեմ. 19 : Դարձեալ Ոսկի էր դաստակերտ ինչ 'ի վասպուրական աշխարհի մեծին հայոց՝ յարեւելից կուսէ մասեաց լերինն առ եզերբ գետոյն երասխայ : Խորէն. ա. գլ. 29 :

Ոսկիք. կեաց. ակաւ : || Են աւանք ինչ յարարատեան աշխարհի մեծին հայոց 'ի ծաղկոտն գաւառի յակունս եփրատայ , ուր բնակեալ էին Սբ միանձունքն եւ վկայքն քնի ոսկեանք . ուստի աւանք բնակութեան նր կոչեցան ոսկիք : 'Ի հին պատմագիրս :

Ոստան. ի. ան. : || տաճկօրէն եւս՝ ոստան . է քաղաք մեծին հայոց մերձ 'ի ծովն բզնունեաց 'ի վասպուրական աշխարհի՝ յռշտունեաց գաւառի . ուր նախահանգեցաւ Սբ կաթուղիկոսն հայոց երանելին զաքարիա 'ի թուականութեան հայոց՝ ՅՃԲ : յայսմաւուրս . փետր. 26 . տե'ս եւ 'ի բառն Դաւին :

Ո Վ

Ովիդիոս. դիոյ. ան. : || Էր անուանի բանաստեղծ ազգաւ լատինացի 'ի Սուլմոն քաղաքէ իտալիոյ . զոր Օգոստոս կայսր արտաքսեաց 'ի Տոմեա . քանզի զըբեալ նա զերգս պագշոտս սիրոյ այուլեայ դստեր օգոստոսի կայսեր յանուն կորինեայ :

Ովկիանոս. նոսի . կամ ոսի . իէ : || Է բառ յունաց , եւ թարգմանի՝ երագ . տաճկեր. ահշ տենիզ . կամ պերօնքը տենիզ . կամ պահրը մուհիթ . կամ իպիտանուս . կամ ան-

բեալ մաւհրթ. կմ՛ ովկէանոս ։ Եւ հասա-
տարած ծովն մեծ, որ՝ դառնայ շուրջանա-
կի զբոլորագունդ ցամաքս երկրիս. և է մայր
ամ ծովուց, և աղբերաց և գետոց. և
ըստ չորեքին կողմանց աշխարհիս կոչի՝
ովկիանոս արևելեան, հարաւային, արև-
մտեան, և հիւսիսային ։ Խորէն. յաշխար-
հագր։ Դարձեալ՝ Ովկիանոս կոչի երբեմն
միջերկրեայ ծովն վս մեծութեան և խո-
րութեան. ըստ այնմ Խորէն. Բ. դպ. 11. բայց
աշխարհքն նաւաձևալ զդամուռա միջոցաց
ծովուցն երկոցունց, ընդ զովկիանոս
բազմութ՝ նաւուց, զի ծովն միջերկրեայ,
որ է սակաւ ծովին։

Ովրանեան. ի. եէ. ։ || կոչի և իկոնիոն. տաճ
կէր. ռնանւ. է անուն ինչ ծովեզերեայ՝ ի
մեծ քաղաքաց կետարեայ գաւառի ըն-
թէացեալ ՝ի բարբարոսաց աշխարհին ընդ
իշխանութի սպանիացւոց։

Ովրասիոս. ի. եէ. ։ || էր բաժանեալն ամե
անուանի ՝ի վենետկայ քաղաքէ իտալիոյ՝
յաւուրս օգոստոս կայսեր։

Ովքեստես. ոի. կմ՛ ովքայ. եալ. ։ || էր նա
մեծ քն յարօրական քաղաքէ փոքուն
հայոց. որ կատարեցաւ նահատակութբ
՝ի վերայ հրացեղ պատգարակի՝ ի սեբաս
տիայ քաղաքի ՛ի ևէաստական յաւուրս
զեղեկենադիանոսի կայսեր ։ յայսմաւ. դեկտ.
13. և ՛ի յայսմնոցն.։

Ովքսոս. կմ՛ Օքսոս. քսայ. աւ. ։ || կոչի և
բաձկարա. և արաբիկաւ. իսկ այժմ ջե-
հուն, կմ՛ ջահուն, կմ՛ ջահուն. և տաճկե.
ճէյհուն. է մեծ գետ յարևելս յաշխար
հին սկիւթացւոց. և է կրկին, մին կոչի
հին ջեհուն. սա ելանէ ՝ի կողմանցն հնդ-
կաց յիմաւսն լեռնէ, և անցեալ ապա
մանզու արեաց՝ երթայ անկանի ՝ի ծովն
կասպից ։ իսկ միւսն կոչի Օքսոս, կամ
սիհն, կմ՛ սիհուն, և սա ելանէ ՝ի լերանցն
սկիւթացւոց, և երթայ խառնի ՝ի ծո-
վակ ինչ. որ կոչի արալեան, և ան-
տի ելեալ երթայ անկանի ՝ի ծովն կաս-
պից ։

Ո Ր

Որաանոս ։ | նոյն՝ որ Արևանոս ։ տե՛ս ըղ-
բաւն Աղբակ ։ յայսմաւուր. յունիս. 30։

Որթոռիւս. այ. աւ. ։ || ռամկօր. Թորթում.
իսկ. տաճկե. արտաւզ. տե՛ս ՛ի բառարանի
յատուկ անուանց. ետ աշխարհաց գրոց։

Որեսուք. այ. աւ. ։ || ռամկօր. օրեհես. կամ
օրեսուք. են մասունք կղզիք ինչ Թուով ե-
րեսուն հիւսիսարևմտեան ատլանտեան ՝ի
միջնոյն, ՝ի ծովուն ովկիանոսի ՝ի հիւսի-
սայ շոտլանդացւոց աշխարհին ։

Որձնաղբերոյ. այ. աւ. ։ || է. մի ՛ի գաւառաց
փոքր հայոց աշխարհի մեծին հայոց ։
Խորէն. յաշխարհագրութեան ։

Որմի. մայ. ով. ։ || ռամկօրէն եւ որմի. է
քաղաք ՛ի վասպուրական աշխարհի մեծին
հայոց՝ մերձ ՛ի սահմանս ըուշտունեաց ՛ի
Թէկնոց բնակութեայ քաղաքին. Այժմ նա

տաճկացւոցն քնի յուզայ, որ և Թաւրէժու
անուանի, քաղաքաց զանձատարանն, և
բազում հզօրաց և ատենական հաւանեալ
կատարեցաւ ՛ի քն, և անդէն Թագաւոր-
յորում ամենայն բազում ներեալք երի
նէ ցայսօր ։ յայսմաւուր. փետր. 16։

Որմիզդ. մզդի. եէ. ։ | էր աղբայ պարսից՝
որ յետ ներսեհի Թագաւորեաց ՛ի վերայ
պարսից ամս երիս։ Սա կոչի և յազկերտ,
յորոյ երկրորդ ամի Թագաւորեաց ՛ի
վն հայոց խաղրով որդի մեծին տրդա-
տայ։ Խորէն. Գ. դպ. 86։ և Դ. դպ. 4. և 8։

Որմզդուխտ. կմ՛ որմզդուխտ. || տե՛ս ՛ի
բառգիրքն հայկական անուանց զբառն՝
Որմզդուխտ ։ ՛ի հին տպագրեալ։

Որոգինէս. ներայ. եալ. ։ || էր անուանի ծխո
բան վարդապետ յունաց, որ յաւուրս
փիլիպպոսի առաջներորդի հռոմայեցւոց
կայսեր հռովմայեցւոց՝ կարի պայծառա-
ցոյց զաստուածաբանն քնի գրովք, և բա-
նիւք ։ Սակայն աւելի վն նր անկեալ ՛ի
մոլորութիւն ինչ, զորս եկեղեցին դատա
պարտէ. և զայն կարծեն մաւծեալ ՛ի գիրս
նր ՛ի նենգաւորաց ումանց ։

Որոմանդոս. ի. եէ. ։ || էր քաղաք փոքուն
հայոց առ ոտամբք անտիտորոս լերինն ՛ի
հարաւոյ կողմանէ. ըստ պտղոմեայ։

Որոտան. այ. աւ. ։ || է աւան ինչ, և անուն
մեծին հայոց ՛ի սիւնական գաւառի, որ է
սիսիան. ՛ի սիւնեաց աշխարհի՝ առ գետովն
որոտանայ ՛ի հիւսիսոյ սահմանս ։ Անտի
էր յովհան որոտնեցին։

Որոտնայ գետ. ոյ. ով. ։ || է գետ ինչ մեծին
հայոց, որ ելեալ ՛ի սիւնական գաւառէ ան
ցանէ առ որոտնայ աւանաւ, ուստի և կո
չի որոտնայ գետ. և անտի երթայ խառ
նի յերասխ գետ ։

Որպելեանք. եանց. ։ || էր տոհմ ինչ, կմ՛
իշխանութիւն հայոց յաւուրս արշակայ ար
քայի, և սիւն մեծին ներսեսի. ՛ի հին տպա
գրեալ ։

Ո Ւ

Ուռնեայ քաղաք. ի. աւ. ։ | ըստ պտղոմեայ.
Յուլիոպոլիս. իսկ տաճկե. զէյթիւնի.
էր քաղաք փոքուն հայոց մերձ ՛ի գետն
եփրատ ՛ի հիւսիսոյ կողմանէ մալաթիայ.
ուր է այժմ գերեզման հանգստեան ս.
վկայիցն քառասնից սեբաստացւոց ։ ուս
տի կոչի նա ուռնեցի. Թէպէտ և ինքն էր
՛ի կեսարիոյ քաղաքէ փոքուն հայոց ։ յայսմ.
աւուր. օգոստ. 18։

Ուռնեցի. ցւոյ. ով. ։ || տե՛ս ՛ի վեր Ուռ-
նեայ քաղաք. ՛ի շարունակս ։

Ուղխանն || տե՛ս Ուղխան.

Ումբրիա. այ. կմ՛ իոյ. աւ. ։ || ռամկօ. ում
պրի. է ընդարձակ աշխարհ իտալիոյ ՛ի
մէջ ապենինեան լերանց, և ադրիական ծո
վուն. և ունի գաւառս և քաղաքս բա-
զումս. յորոց գլխաւորն է սպոլետոն.
ուստի և այժմ կոչի իշխանութիւն սպոլե-
տոնի ։

Ունապալ. ու. աւ. աց. օք: || ըստ այլոց Վանդալք. սոքա էին ազգք հիւսիսայինք վայրենի բարուք՝ զառաջինն բնակեալք յեւրոպիայ 'ի մեգապոլիս գաւառի ալամանաց. ուստի ելեալք և սփռեալք ընդ պոմերանիա, ընդ պոլոնիա, ընդ ալեսիա, ընդ առուսաց աշխարհ, և ընդ դաղմատիա, հասին 'ի գաղղիա, որ է Փրանսա, և անցեալք 'ի սպանիա, անդ հաստատեցին զաթոռ իւրեանց 'ի վանդալուզիայ գաւառի. և ապա անցին անտի յափրիկէ. և թագաւորեցուցին անդ իւրեանց թագաւոր. առ որ երթեալ սրբոյն Պօղինոսի եպիսկոպոսի Նոլայ քաղաքի, ետ զանձն իւր ցփեսայ թագաւորին 'ի փրկանս ազատութեան որդւոյ ուրումն այրի կնոջ: յայսմաւուր. յունիսի. 10:

Ուշպակ. այ. աւ: || էր բերդ ինչ մեծին հայոց՝ յանդիման յերապօլեայ քաղաքին, որ է չմշկածագ: յայսմա՛:

Ունայր. կամ ունար. ի. կամ այ. աւ: || էր արքայ աղուանից. որում հասեալ մուշեղ սպարապետն հայոց 'ի մեծի պատերազմին հայոց ը՟ պարսից՝ ոչ կամեցաւ սպանանել զնա, կամ կենդանւոյն ձերբակալ առնել. այլ մատուցեալ միայն էհար ուժգին զգլուխ նո՛ր նիզակաբնաւն ասելով. ես ոչ սպանից զայր թագաւոր. և թողեալ ետ նմա փախչել յերկիր իւր. Եւ նա գնացեալ յայնմհետէ եղև մտերիմ բարեկամ մուշեղի զամ ամս կենաց իւրոց: Խորէն. գ. գլ. 37: և 'ի հին պատմագիրս:

Ուտացիք. կամ ուտէացիք. ցւոց. ւովք: || էին բնակիչք ուտի աշխարհի մեծին հայոց: Աշխարհ. և Խորէն. բ. գլ. 41:

Ուտի. տւոյ. ւով: || ռամկօր. եւ ուտի. է մի 'ի ժե. աշխարհաց մեծին հայոց՝ ը՟ մէջ աշխարհին արցախայ և կուր գետոյ. և ունի սահմանակից յարևելից կողմանէ զփայտակարան աշխարհ. իսկ յարևմտից կուսէ զգուգարացիս. և գաւառք են 'ի նմա ութն, զորս աղուանք ունին. Առանռոտ. Տրի. Ռոտպացեան. Աղուէ. Տուչքատակ. Գարդման. Շիկաշէն. և Ուտի առանձնական. յորում է Պարտաւ քաղաք. և լինի 'ի նմա ձիթենի, և վարնկենի, և կատակ հաւ: Խորէն. աշխարհագր:

Ուտի առանձնական: || տե՛ս 'ի վեր Ուտի:

Ուտինոն. ի. իւ: || ռամկօրէն ուտինէ. է անուանի և մեծ քաղաք յարևմուտս 'ի մասին իտալիոյ 'ի գաւառին, որ կոչի փորոստայ յուլեայ. ռամկօր. Ֆուռլանու երկիր, ը՟ իշխանութ. վենետիկեցւոց մերձ 'ի յԱկիւլա քաղաք. յորում են երևելի ձեռակերտք իշխանացն աւստրիոյ, և դըղեակ ամուր 'ի մէջ քաղաքին:

Ուրդովար. այ. աւ: || է քաղաք ինչ մեծին հայոց 'ի գողթան գաւառի 'ի հիւսիսոյ երասխայ մերձ 'ի կիրճն, որ կոչի տաճկ. ուզունսալէնտ:

Ուրեմն. այ. աւ: || էր քաղաք փոքրուն հայոց 'ի կողմանս եփրատացւոց մերձ 'ի հասանմասուր, զոր գող վասիլ իշխանն հայոց էառ 'ի Ֆրանկաց: 'ի հին պատմագիրս:

Ուրհայ: || տե՛ս Եդեսիա:

ՈՔ

Ոքաղէ. ի. իւ: || է մի 'ի գաւառաց տայոց աշխարհի մեծին հայոց: Խորէն. աշխարհագր:

Ոքիոս. ի. իւ: || է լեառն ինչ մօտ 'ի քաղաքն եփեսոս. ուր փախուցեալ հանգեան 'ի քա՛ եօթն ո՛ք մանկունքն եփեսոսի՝ յերեսաց հալածմանն դեկոսի կայսեր: յայսմաւ. հոկտեմ. 24:

Ոքսիա. այ. աւ: || է լեառն ինչ չորային 'ի բիւթանիայ գաւառի 'ի մէջ նիկոմիդիայ և կոստանդնուպօլսի. ուր բնակէր ո՛ք Ճգնաւորն ստեփաննոս յաւուրս վեցերորդ կոստանդիանոսի պատկերամարտգու կայսեր հոռոմոց: յայսմաւ. դեկտ. 5:

ՉԱ

Չաւնդուր. այ. աւ: || է գաւառ մեծին հայոց 'ի սիւնեաց աշխարհի 'ի մէջ երասխայ և որոտնայ գետոյն. և ունի յարևելից կողմանէ զլեառն խաչպօլու, որով բաժանի 'ի յաբանդայ, որ է խաբան: Եւ են 'ի նմա առանք, և ամրոցք, և գիւղք բազումք:

ՉՄ

Չմշկածագ. այ. աւ: || ռամկօր. չըմշկայծակ. կամ չմշկեծէկ: տե՛ս Յերապօլիս:

Չմշկիկ. այ. աւ: || էր կայսր հոռոմոց ազգաւ հայ 'ի յերապօլեայ քաղաքէ հայոց, որ այժմ յանուն նո՛ր կոչի չմշկածագ: Սա կոչի և կիւռժան, և յոհաննէս. և էր ձորա 'ի տան թագաւորին նիկեփորայ. զոր ըսպանեալ խորհրդով թագուհւոյն էառ իւր կնութեան զթագուհին, և թագաւորեաց 'ի կոստանդնուպօլիս. և զօրաժողով եղեալ միաբան ընդ թագաւորին հայոց աշոտոյ, էառ 'ի կեսարիոյ մեծէ մինչև 'ի բաբիլոն, և մինչև յեդեմ, քաղաքս ՃՀ. և ետ բազում պարգևս և պատիւ արքային հայոց աշոտոյ: Եւ յետ հինգ ամաց հրաժարեալ 'ի թագաւորութենէն՝ թագաւորեցոյց փոխանակ իւր զվասիլ զորդի ռոմանոսի. և ինքն գնացեալ կրօնաւորեցաւ 'ի վանս. և բարւոք ապաշխարեալ վախճանեցաւ: յայսմաւ. յունիսի. 27: և 'ի հին պատմագիրս:

ՉՈ

Չուկերայք. այից. իւք: || Էր տոհմ ինչ հայոց յաւուրս արշակայ արքայի, և սբյ մեծին Ներսեսի: 'ի հին տպագրիս:

Չորս: (Նախադրիւէ հոլովի.) || Է երեւելի աւան ինչ մեծին հայոց 'ի վասպուրականն աշխարհի առ գետովն, որ երԹայ խառնի յերասխ գետ:

Չորրորդ հայք. հայոց. ովք: || Է մի 'ի ԺԵ. աշխարհաց մեծին հայոց. և ունի առ եւրի յարեւելից կողմանէ զտուրուբերան Ձ. 'ի հիւսիսոյ զԾն բարձր հայոց. յարեւմտից զեփրատ գետ. իսկ 'ի հարաւոյ զաղձնիս: Եւ գաւառք են 'ի նմա ինն. Խորձէն. Հաշտեանք. Բաղնատուն. Բալահովիտք. Ծոփք. Ճագախ. Հանձիթ. Գորէք. և Դեգիկ: Եւ ունի չորրորդ հայք բերդս՝ և գետս, և լերինս, և բերդեզս. ունի և երէս՝ և հաւս՝ և ձկունս. և 'ի գազանաց շառախ: Եւ ունի մայրաքաղաք զԲալու. և զՀանձիթ. և զՆփրկերտ. և զայլս: Եւ կոչեցաւ չորրորդ հայք 'ի մեծէն արամայ. քանզի առ երի կայ երրորդ հայոց յարեւելից եփրատայ: Խորէն. աշխարհագրութեան:

ՉՐ

Չրմէսաւան. ի. աէ: || Էր աւան ինչ յաշխարհին բարձր հայոց յեկեղեաց գաւառի. ուր երԹեալ տիրանայ արքայի հայոց, անդ հատատեաց զարքունիսն: Խորէն. Գ. գլ. 59:

ՊՐ

Պագոս. ի. իւ: || կոչի և Հերեգանոս. իտալերէն՝ Փօ. Է մեծ, և հռչակաւոր գետ յիտալիոյ յերկրին լանգոնաբարդաց. ելանէ 'ի Վեսուլոս լեռնէ. և ընԹացեալ յարեւմտից յարեւելս կոյս՝ ընդունի յինքն զանբաւ հեղեղատս առակէ անտի. և երԹայ անկանի 'ի ծովն ադրիական մերձ 'ի վենետիկ քաղաք 'ի բազում առաջս բաժանեալ:

Պալատինատ. այ. ատ: || ռամկօրէն՝ ֆալԹին. Է գաւառ ալամանաց յարեւմուտս առ հռենոս գետով. որոյ իշխանն Է մի 'ի Թուոյ ինն կայսրընտիր իշխանաց գերմանիոյ. և իշխանանիստ քաղաք նորա Է Մանհեմիոն, որ Է Մանհէյմ, 'ի խառնուածս նեկեր գետոյ 'ի հռենոս գետ:

Պալար: || տե՛ս Պուլղարք:

Պալհ. այ. ատ: || ռամկօրէն՝ պալխ. Է մի յաշխարհաց երկրին պարսից: Խորէն. աշխարհագրութեան:

Պաղհաւ:) Պաղհաւէնք:) Պաղհաւունիք:) տե՛ս 'ի բառագիրքն հատարակ անուանց:

Պալունիք. նեաց. նեօք: || Է մի 'ի գաւառաց վասպուրական աշխարհի մեծին հայոց: Խորէն. աշխարհագր: Դարձեալ՝ Պալունիք Է այլ փոքր գաւառ մեծին հայոց 'ի տուրուբերան աշխարհի սահմանակից հարքայ և հաշտենից. ուր էին մեծ աւանքն Գ. խաանէ, և Հոռանք: 'ի հին տպագրիս:

Պահարեայ. կամ պարխարայ լեառն. լերին. լերամբ: || Է լեառն ինչ մեծին հայոց 'ի մէջ տայոց 'ի մասամբ լուսատեղիս մայրեաց, և 'ի լուսաւէկաս: Խորէն. Բ. գլ. 6:

Պաղեստին. կամ պաղեստինէ. նայ. կամ նոյ. աւ: || տե՛ս Հրէաստան 'ի բառարանի յատուկ անուանց ածաշունչ գրոց: Խորէն. Ա. գլ. 7:

Պաղեստինացիք. ցւոց. ւովք: || են բնակիչք երկրին պաղեստինոյ: Խորէն. Գ. գլ. 62:

Պաղին. ղնայ. կամ ղնոյ. աւ: || Է գաւառ յաշխարհին չորրորդ հայոց 'ի հիւսիսոյ Թլխումյ գաւառին: Եւ ունի զմեծ և զբ բարձրապարիսպ ամրոցն արկնի, և զԹլ պաղասոյ բերդն: 'ի հին տպագրիս:

Պահրաւ. այ. աւ: || Էր գեղաւան ինչ յարասուս գաւառի կիլիկեցւոց, զոր քաղաքէ Էառ առաջներորդ լեւոն արքայ հայոց. և տիրեաց նմա: 'ի հին տպագրիս:

Պաճայճ. այ. աւ: || Էր արքայ հայոց, որ Թագաւորեաց յետ փառնաւազայ: Խորէն. Ա. գլ. 21:

Պամփիլիա: || ռամկերէն. Պէնթէղէ: տե՛ս Պամփիւլիա 'ի բառարանի յատուկ անուանց ածաշունչ գրոց:

Պամփիլագոնիա. իոյ. աւ: || կոչի և փեփղագոնիա. իսկ Թ այլոց Պափլագոնիա. Է գաւառ ասիոյ յարեւելից կողմանէ ոնորիոյ՝ առ ծովուն պոնտոսի: Եւ ունի քաղաքս անուանիս՝ զԳերմանուպօլիս մայրաքաղաք. զԳանգրա. զՍինոպ, որ Է ոնեայ. և զՍ...լիս գետ, որ Է ղըզըլ ըրմախ: Խորէն. աշխարհագր:

Պայասիս. կամ պարասիս. ի. աւ: || Էր բանակալ ամենաանուանեալ քաղաքայն տիրանեան պայասիս, որ տիրացեալ ունէր զմիջոց երկուց ծովուց մեծամեծաց՝ ըզ պոնտացւոցն, որ Է սեաւ ծով. և զմիկիանու, որ Է ասիական ծով: Նմա 'ի դէպ մի հարեալ քաջն արամ վանէ զնա՝ փախստական արկանելով 'ի կղզի ինչ ասիական ծովուն: Խորէն. Ա. գլ. 13:

Պայծկանք. կամ պարծկանք. աց. օք: || Է մի 'ի գաւառաց արցախ աշխարհի մեծին հայոց. զոր այժմ ղաղանք ունին: Խորէն. աշխարհագր:

Պաննոնիա. այ. աւ: || այժմ Հունգարիա. ռամկօր. ընկուռուզաց երկիր. կամ մաճառ ստանն. իսկ տաճկեր. Ինկիւրուզ. կամ մաճառ վիլայէԹի. Է ընդարձակ Ձ. և հզօր Թագաւորութիւն եւրոպիոյ. որոյ բնա-

ղօղմ Թագաւորութեան բարձաւ 'ի մէջոյ յաճախ Եկեղեցականն ուխտիցն Կոստանդին վեցերորդի . և եղև Թագաւոր հաւատացող Եկեղեցականն ուխտիցն ։ Եւ բաժանի պատմութիւն 'ի վերին և 'ի ստորին , որ և կոչի մեծ մասնաք , և փոքր մասնաք . և բաժանէ զնա գանոր գետ . որ է Թունայ ։ Վերին պատմութիւն է յարևելից կողմանէ գանորայ . իսկ ստորին պատմութիւն 'ի հարաւոյ և յարևմտից կուսէ ։ Եւ են 'ի նմա գաւառք և քաղաքք բազումք . և մայրաքաղաքն Սպրա արքունի , որ կոչի ատմիօր . սԹուլճէյմանէնպօլիս , ուր էր բնակ օծանէին զԹագաւորս մաճառաց ։ և այժմ յանիւս մայրաքաղաքն էր նի Բուդա , որ է Պուտաւին ։

Պանորմոս . մայ . ատ ։ || ատմիօր . փանէրմօ . է գլխաւոր քաղաք յարևմտա 'ի սիկելիայ կղզին առ ծովեզերբ յարևմտից հիւսիսոյ . և է անուանի յոյժ վս բազմութեան նաւուց , որք գնեն 'ի նաւահանգիստ նր ։ Անուն էր սբ կուսին և վկային քն Ագաթի ։ յայսմաւուր . փետր . 4 ։

Պանդալիա . այ . ատ . || Էր քաղաք մեծին հայոց յարաչատեան աշխարհի առ Եփրատ գետով , որ գայ 'ի բագրևանդայ ։ ըստ պտղոմեայ ։

Պապ . այ . ատ . || Էր արքայ հայոց որդի Արշակայ . առ Թագաւորաց սմս Եօթն . որ յաղագս զայլը վարուց իւրոց յանդիմանելով 'ի սոյն ներսէսէ մեծէ՝ ոչ եւս հանդերձ . այլ որոցց նմա գաղտ դեղ ժանն մահու , և եղեւ զնա 'ի կենաց . ապա և ինքն մինչդեռ ըմպեր զբաժակ գինւոյն . սակայն հարեալ յունականէ հրամանաւ Թէոդոսի կայսեր մեծի մեռաւ չարաչար ։ խորէն . Գ . գլ . 35 . և 38 ։ և 'ի հին պատմագիրս .

Պապանդուն . ի . իմ ։ || էր անծանօթ գաւառ հայոց 'ի կիլիկիայ 'ի գլուխ քաղաքին տարսոնի 'ի ստորոտ լերինն տաւրոսի . զոր աւերեալ ապստամբիւ իշխանն հայոց յաճախ ալեքսի կայսեր յոյնաց՝ սեփականեաց իւր զանձնուց ծառայութեան . և շինեալ անդ եկեղեցի մեծ՝ զամբարան հանգստեան տոհմանեաց իւր՝ և իւրոցն ։ 'ի հին պատմագիրս ։

Պասարա ։ || տե՛ս Բասարա ։

Պարզամ . այ . ատ . || Էր Թոռն մեծին հայկայ , յորմէ սերեալ տունն զզարմն անդեղեան ։ խորէն . Ա . գլ . 2 ։ և Բ . գլ . 7 ։

Պատուաշխան . այ . ատ . || է քաղաք ինչ յարեւելս յերկրին քուշանաց , որ է պալհ . մերձ յակքսոս գետ , որ է ջեհոն . ուստի եկեալ է զեղեցիկ լանջէներգն ։

Պատաւեայ . ի . իմ ։ || է մեծ և անուանի մայրաքաղաք յիտալիայ ընդ իշխանութեամբ վենետիկեցւոց , մերձ 'ի մայրաքաղաքն վենետիկ՝ իբր միօրեայ ճանապարհաւ հեռակայ ։ Անդ է մեծ և հռչակաւոր դըպրոց արհեստի բժշկութեան ։ Անդ է և մարմին սքանչելագործ սբ հօրն Անտոնի պադուացւոյ 'ի հոյակապ եկեղեցւոջ սր՝ անուանին ։

Պատրէ . ըէկեյ . եա . || իտալերէն՝ փաթրաս . իսկ տաճկերէն . պալեա պատրա . է քաղաք յաքայիայ գաւառի յունաց ։

Պատրիացիք . ցւոց . ուղք ։ || էր բառ յունաց . և Թարգմանի՝ վեհագոյնք . է անուանակոչ ծագ մայրաքաղաքին հռովմայեցւոց , որ կոչի յունարէն Պեւորս . և Թարգմանի 'ի հայ բարբառ վէմ . զոր անուանեաց 'ի բազարանի յաւուր անուանց ծնունդ դրոց 'ի բաշան Սարաքիա ։ խորէն . Բ . գլ . 28 ։

Պարալիխ . այ . ատ . || Էր քաղաք փոքուն հայոց յարևելից հարաւոյ մաժակայ , որ է կեսարիա ։ ըստ պտղոմեայ ։

Պարաստկս ։ || տե՛ս Պայլաստկս ։

Պարեխ . այ . կմ պարխեսյ . ատ ։ || ատմիօր բրէկ . էր անուն ինչ մեծին հայոց 'ի տարօն գաւառի , որ ունէր երգս ՌՃԺ . և հեծեալս ԸՃ . և հետեւակս ՂՃ ։ 'ի հին պատմագիրս ։

Պարիս ։ || տե՛ս Փարիզ ։

Պարթենիոս . ի . իմ ։ || է բառ յունաց , և Թարգմանի՝ կուսանաց . այսպէս կոչեցաւ լեառն ինչ , որ է յարկադիայ գաւառի յունաց 'ի պելոպոնեզայ ցամաք կղզին . որ է մօտայ . քանզի 'ի հնումն անդ զոհէին զկոյս աստուածոյ . ափրոդիտեայ դիցն ։ Դարձեալ Պարթենիոս է անուն գետոյ , որ է յիստորիայ գաւառի ասիոյ երկրպատակեան . և կոչի այժմ տաճկերէն ուլուս ըրմաղը . որոյ ակունքն է ցրտաշխին յոյժ ։ խորէն . յաշխարհ . Դարձեալ Պարթենիոս էր սբ եպիսկոպոս լամփակայ քաղաքի կիլիկեցւոց , 'ի մէջ լեռին է քաղաքէ փոքուն հայոց ։ յայսմաւ . փետրվար . 8 ։

Պարթենկց դղեակ . դղեկի . ատ . || էր դըղեակ ինչ յաշխարհին բարձր հայոց յերկրին առաւանութեանց 'ի խեցող գաւառէ 'ի մէջ գերջնոյ և երզնկայ ։ յայսմաւուր .

Պարթեւք . աց . ոք ։ || ըստ ոմանց Թարգմանի՝ բանութեան . տաճկերէն . խանուժ Թիւրան . կամ խոռոտոյ . կամ չէհրէզէլ ։ տե՛ս 'ի բառարանի յաւուր անուանց ծնունդ դրոց ։

Պարխարքայ ։ || տե՛ս Պահարկայ ։

Պարծկանք ։ || տե՛ս Պայծկանք ։

Պարկաշատ . այ . ատ ։ || է գաւառ ինչ մեծին հայոց յարցախ աշխարհի 'ի հիւսիսոյ չաւծիղատր գաւառին ։ Եւ ունի քաղաքս զգեղեցիկս . և գիւղս ։

Պարման . ի . իմ ։ || ատմիօր փառման . է իշխանութիւն մայրաքաղաքն յիտալիա 'ի համանուն իւր գաւառի 'ի մէջ համանուն իւր գետոյ . և ունի առ երի յարևմտից կողմանէ զպլակենտիա . 'ի հիւսիսոյ ըզ կրեմոնա , և զգետն պադոս , որ է փոքու յարևելից կուսէ զհուեգիոն քաղաք . և 'ի հարաւոյ զերկիրն գենուայ ։

Պարոյր . այ . ատ . || Էր առաջին պսակաւոր և արքայ հայոց՝ որդի սկայորդւոյ ; անուանեալ քաջ 'ի զարմիցն հայկայ յետ քա

չին արտաքոյ՝ և արգասիք նոցա : Սա միաբա-
նեալ ընդ Վարբակայ՝ արքայի մարաց , ե-
լին երկոքեան 'ի վե՛ր սարդանապաղայ ար-
քայի ասորեստանեայց . հարին զնա , և
բարձին զթագաւորութիւն նր . և յայն-
ժամ ընկալաւ մերս պարսիկ զշուք և զձև
թագաւորութե 'ի Վարբակայ : Խորէն . գր.
ա . 18 . և 20 : և 'ի հին պատմագիրս :

Պարս : (Նախնական հոլով .) || առանձինն՝ Ֆարսիստան . իսկ տաճկերէն՝ փարսը վիլայեթի . է մի յաշխարհաց երկրին պարսից . յորոյ անուն ծագեալ կոչեցեալ են բովանդակ երկիրն պարսից : Սմին պարս առ երի 'ի հիւսիսոյ կողմանէ զաշխարհն սպահանայ . իսկ 'ի հարաւ կառէ զպարսկայինն ծոցն : Անդ էր 'ի հնումն արքայանիստ մայրաքաղաքն պարսից՝ կոչեցեալ Եսթխր , կամ Եղեկիա , և կամ պերսեպոլիս . որ այժմ աւերակ է : Սմին պարս և այլ քաղաքս բազումս և մեծամեծս . որոց գլխաւորքն են Շիրազ . և Քազերուն ծովեզերեայ . և այլք : Խորէն . աշխարհագր : և 'ի շարունակսն :

Պարսիկ . սկի . կաւ . աց . գք : || տաճկերէն՝ աճէմ . կամ խզըլպաշ . կամ ֆարս . կամ ֆարսըլը . կամ փարս . և կամ փարսը : տե՛ս զբացատրուն Պարսիկք 'ի բառարանի յատուկ անուանց Մծայշուենց գրոց :

Պարսկահայք . ոց . ովք : || է մի 'ի ժե . աշխարհաց մեծին հայոց . և ունի առ երի յարեւմտից կողմանէ զաշխարհն կորճէից և զվասպուրականն աշխարհս առ ատրպատականաւ . 'ի հիւսիսոյ զփայտակարան աշխարհ . իսկ յարեւելից և 'ի հարաւոյ զերկիրն մարաց : Եւ են 'ի նմա գաւառք ինն . Այլի , որ է կոճեան . Մարի . Թրաբի . Ագաւէրս . Ըռնա . Տամբեր . Զարեհաւան . Զարաւանդ . և Հեր . Եւ ունի երկ դղեա , և զաւծեանն : Սմին և քաղաքս երեւելիս զՄարաղա . զԽոյ . զՍալմաստիա . և զայլս . և զգետն զոլզան : Խորէն . աշխարհագրութիւն :

Պարսկային ծոց . ոյ . ով : || տաճկերէն պահրը ֆարս . կամ պահրը էհշար . կամ աճէմ քէօրֆէզի : Է մասն ծովու հարաւային ովկիանոսի . որ իբրև ծոց ընդ մէջ մտեալ երկրին պարսից և արաբիոյ առբաժանէ յերկոսին մինչև 'ի մուտս գետոյն եփրատայ և տիգրիսի : Եւ են 'ի նմա կղզիք իբրև ժա : Խորէն . աշխարհագրութիւն :

Պարսկաստան . ի . իւ : || տաճկերէն՝ աճէմ . կամ աճէմ մէմլէքէթի . կամ աճէմիստան : նոյն՝ որ պարսիկք . տե՛ս 'ի բառարանի յատուկ անուանց Մծայշուենց գրոց :

Պարտաւորունիք . նեաց . եօք : || է մի 'ի գաւառաց՝ և 'ի նախարարութեանց վասպուրական աշխարհի մեծին հայոց : Խորէն . աշխարհագր :

Պարտաւ . ոյ . աւ : || ռամկօր . եւ՝ պարտաւ . էր մայրաքաղաք մեծին հայոց յաւանձնական ուտի գաւառի , որ է յարեւմտից կուր գետոյ մերձ 'ի գանձակ աղուանից , որ է գանձայ : Անդ էր երբեմն աթոռ կաթողիկոսացն աղուանից : Խորէն . աշխարհագր : և 'ի հին պատմագիրս :

Պարտիզաց վանք . ոյ . ով : || է մի 'ի գաւառաց տայոց աշխարհի մեծին հայոց : Խորէն . աշխարհագր :

Պափլագոնիա : || տե՛ս Պամփիլագոնիա :

Պ Ե

Պելեպոնեսեան պատերազմ : || տե՛ս Պօղիմոնեական պատերազմ :

Պեխա . ի . իւ : || էր քաջ զօրական առն հայոց , և իշխան քաղաքին անտիոքայ . որ 'ի թուականիս հայոց՝ ՌՃԺԸ . յարձակեցաւ զօրօք եգիպտոսի 'ի վե՛ր զօրաց թուրքաց . և եհար զնս 'ի հարաւային սահմանս : 'ի հին պատմագիրս :

Պեհլեւանի . ոյ . աւ : || ռամկօր . պեհլեւանի . իսկ տաճկերէ . պեհլիվան . էր անուանեալ և անուանի քաղաք փոքուն հայոց 'ի մէջ հասանմարոյ , և սատարակայ քաղաքին : Զայս քաղաք կառ 'ի ձեռաց թուրքաց հեթում արքայ հայոց որդի կոստանդեայ : 'ի հին պատմագիրս :

Պելոպոնեսոս . եսայ . սաւ : || տե՛ս Պելոպոնեսոս :

Պենտապոլիս . լեայ . եաւ : || տե՛ս Կիւրենական :

Պետրոս . ի . իւ . || էր մի հայրապետ հայոց կոչեցեալ գետադարձ . կամ գետադարձ . քանզի յաւուր Յօրհնեաց ջրանչելեալ էս դարձուցանել զընթացս ձորոյն գետոյն 'ի կողմանս արտաքինի տաճկի մեծի կայսերն յունաց վասն 'ի թուականութեան հայոց՝ ՌՃՁԴ : Սա բազում աւագանի որամբք գնաց 'ի կոստանդնուպօլիս առ միապետն կայսրն յունաց , և մեծամեծ փառօք պատուեցաւ 'ի նմանէ : Եւ յետ երից ամաց դարձ արարեալ յաթոռ իւր՝ ոչ ժամանեաց երթալ յԱնի . զի էառ զնա թուրքն , և կողոպտեաց : իսկ նա երթեալ 'ի սեբաստիա , անդ վախճանեցաւ , և եդաւ 'ի վանս մի նշանի 'ի թուականին մերոյ՝ ՆՃԺԵ . նստեալ յաթոռ կաթողիկոսութե հայոց ամս՝ խէ : Սա առաց զերկու կարգս շարականացն՝ զմեր ախրոացն և զհանգստեանն : յայսմաւուր . յունվար . 6 : և յուլիսի . 30 : և 'ի հին պատմագ : Դ'ր՞ԺԼ՝ Պետրոս էր այլ ոմն մի հայրապետ սեբաստիոյ քաղաքի փոքուն հայոց . եղբայր սբ՞յն բարսղի մեծի : 'ի Այսմաւուր . հարաւ . և 'ի հին պատմագ . տե՛ս և 'ի բառարանի յատուկ անուանց Մծայշուենց գրոց :

Պետրովարադին . ոյ . աւ : || ռամկօր . փետրօվարատին . իսկ տաճկերէն՝ վարատին . է ամուր քաղաք յարեւմուտս 'ի ունգարիայ գաւառի առ դանուբ գետոյ մերձ յերզ գանուբ գետոյ 'ի հարաւայ կողմանէ : Զսա յամի տն . 1716 . երկիցն սուլտանի տաճկաց այլ բազում անուն պատերազմաց

չորեք հարիւր հազար զօրօք, և ոչ կարաց անձնուլ. այլ վանեցաւ անդ 'ի պատերազմի ինքն և ամ զօրն նր 'ի զօրացն Եհգլնեա-նի զօրավարի ինքնակալին օսմանեանց: Անդ է այժմ ժողովուրդ հայոց. որք փա-խուցեալ 'ի բեւրլզղատայ շինեցին անդ ե-րեանց եկեղեցի յամի տն. 1747:

Պերիթոս. Թեայ. եաւ.: || տե՛ս 'ի բառագիրքն հասարակ անուանց զբառն՝ Պերիթոս. և Ցուշկապարիկ: Խորէն. Բ. գլ. 60:

Պերճ. այ. աւ.: || Էր իշխանաց իշխան հայոց, որ յետ 'զարմայրայ պայազատեաց զմերայինեայս: Խորէն. Ա. գլ. 18:

Պերոզ. ի. աւ.: || Թարգմանի 'ի մեզ յաղթօղ. է անուն արքայի պարսից: զոր տես ցես 'ի բառն Ցազկերտ:

Պերոզամատ. այ. աւ.: || Էր հայր կամսա-րայ նախարարին հայոց 'ի ցեղէ կարեն-եան պալհաւի. որ մինչ աղայն էր 'ի կո-տորել արտաշրի որդւոյ սասանայ զցեղն կարենեան, փախուցեալ գերծաւ 'ի ձեռն բուրզայ ուրումն իշխանի պարսից: Խո-րէն. Բ. գլ. 84:

Պերոժ. այ. աւ.: || Է մի 'ի գաւառաց փայ-տակարան աշխարհի մեծին հայոց: Խո-րէն. յաշխարհագր:

Պ Է

Պէգասոս. ի. իմ.: || Ըստ առասպելացն պատ-մութե էր թեւաւոր օդապարիկ երիվար ինչ ծնեալ 'ի նեպտոնէ և 'ի մեդուսայ. կամ ըստ աւելոյ այլոց՝ ծնեալ յարենէ գլխոյն մեդուսայ, զոր սպան պերսէոս. որում համեմատելով խորենացին զեր-կուս ձիս տիրանայ արքայի հայոց՝ ասէ, լեալ թեթեւ առաւել քան զպէգասոս՝ երագութե անբաւ: Խորէն. Բ. գլ. 59:

Պելլէսէպոնտացիք. ցւոց. ւովք.: || ըստ այ լոց՝ պելլէսպոնտացիք. են բնակիչք պել լոպոնեզայ ցամաք կղզւոյն յունաց, որ է մօռայ: Խորէն. Բ. գլ. 76:

Պելլոպոնեզոս. այ. աւ.: || ըստ այլոց՝ պե-ղոպոնեսոս. խոսլերէն՝ մօրէայ. իսկ տաճ կեր. մօռայ. կմ մօրէ. է մեծ ցամաք-կղզի յունաց 'ի հարաւոյ ելլադայ. ուր էր երբեմն հզօր թագաւորութիւն սպար տացւոց, որք են լակեդեմոնացիք: Սա յաշխարհագրութեան խորենացւոյն գրի պելլոպոնիոս:

Պէոփեռուժէն. ժենայ. աւ.: || Էր կայսր յունաց՝ հայր մանուէլի կայսեր: Սա լուեալ զգործոն քաջութե պարոնին հայ ոց լեւոնի, եւ բարկութե 'ի վր նր. և կալաւ զնա 'ի կիլիկիայ հանդերձ երկու որդւովք նր ռուբինիւ և թորոսիւ. և էարկ զնս 'ի բանտ. և յետ ժամանակաց հանեալ զնս 'ի բանտէ, պահէր զգա-նօք: Եւ յետ այնորիկ վերստին եկեալ զօ րօք 'ի կիլիկիա, հարաւ 'ի դեղեալ նետէ յանարզաբայ գաւառին. և անդ մեռաւ: 'Ի հին պատմագ: և յաթանաս. չամչեան:

Պ Ի

Պիանէք. նաց. գք.: || Է մի 'ի գաւառաց տա-յոց աշխարհի մեծին հայոց: Խորէն. յաշ խարհագրութե:

Պիթագոր. կմ պիւթագորաս. կմ պիթա գորաս. ըի. իմ. կմ այ. աւ.: || Էր անուանի իմաստասէր յունաց 'ի սամոսայ կղզ ւոյն, որդի գեմարատայ՝ առն մեծատուն վաճառականի. և կմ ըստ աւելոյ այլոց. էր որդի մնեսարքեայ քանդակագործի մատանեաց: Սա ուսոյց փոփոխումն լի նել հոգւոց 'ի մարմնոց 'ի մարմինս. և զայն ապացուցանէր հաւանեցուցանել՝ յանձն իւր առակելով. քանզի ասէր զանձնէ՝ թէ էի ես յառաջագոյն 'ի պատերազմին տրովադայ եւփորոբոս որդի պանթոսի, և անդ սպանեալ 'ի մենելայոս՝ վերստին կենդանացայ, և եղէ հերմոտիմոս. ապա մե ռայ՝ և եղէ սիրամանոր. և հուսկ յետոյ պիթագոր. որ եմ իսկ. և վն այնորիկ արգելուլր զաշակերտս իւր յուտելոյ զմիս: Գրեաց օրէնս կրօնաւորաց և մեղապարտ տացւոց, և զբաղում ժողովուրդս 'ի դեգե ցանկութեանց յետս նահանջեալ առաջ նորդութբ և վարդապետութբ սորա ըն դունեցան՝ և ուղղափառ. յայսմաւուրք 'ի հին պատմ:

Պիլոսիա. կմ պիլուսիա. իայ. կմ այ. աւ.: || տաճկեր. պելլպայըս. է քաղաք եգիպ-տացւոց յարեւելից գամիատայ՝ 'ի մաւտա ներգոյ գետոյն՝ մերձ յեզր միջերկրեայ ծո վուն 'ի տեղւոջն, ուստի սկիզբն բաժանի 'ի լիբիայ: 'Ի քաղաքէ անտի էր Ար միքայն քնքն եպիսկոպոս: յայսմաւուր. հոկտեմ. 31: և 'ի վարս հարանց. Ժը:

Պիսակք: || տե՛ս Պիսակ 'ի բառագիրքն հա սարակ անուանց:

Պիր. այ. աւ.: || տաճկօրէն ծեր՝ պիր. էր քա ղաք հայոց 'ի միջագետս յարեւմտից հարա ւոյ եդեսիայ քաղաքի մերձ յեփրատ գետ: Ուր մի էր իշխանն հայոց աշխարհիս եղբայր լիկոսին 'ի թուականին հայոց՝ ՆՃԿ: 'ի հին պատմագիրս:

Պիւթագորաս: || տե՛ս Պիթագոր:

Պիւթիա. այ. աւ.: || էր կին ոմն հեթա-նոս՝ քուրմ ապողոնի դէց 'ի դեղփեացւոց քաղաքի. և էր սա հարցուկ. և պատաս խանի տանէր վն ապագայ իրաց: Զոր հարցեալ կիւրոսի արքայի լիւդացւոց. էառ 'ի նմանէ զպատասխանի 'ի կործա-նումն իւր. քանզի ասաց, Կիւրոս ան-ցեալ ընդ ալիս գետ, քակեսցէ զիշխա-նութիւն. զոր նա զօտարաց կարծեալ, զինքն քակեաց. քանզի կալեալ զնա պարթեւին արտաշիսի արքայի հայոց՝ հր րամայեաց սպանանել զնա: Խորէն. Բ. գլ. 12:

Պիւռամոս. ի. իմ.: || տաճկե. ճըհըլ ըրմաղը. կմ չահըրլը սույու. է գետ ինչ 'ի կիլի-կիայ. որ ելանէ 'ի տորոս լեռնէ, և ան-ցեալ մօտ յԱտանա քաղաք հայոց՝ երթայ անկանի 'ի ծովն կիլիկեցւոց: ըստ պղպջեայ:

Պիւռենէ. նեայ. եաւ. ։ Է լեառն մեծ և անուանի յարևմուտս, որ բաժանէ զսպանիա 'ի գալլիոյ։ Խոր. Էն. յաշխարհագ։

Պիւռոն. ի. իՃ. ։ Էր իմաստասէր ոմն եղեացի, որ յառաջագոյն էր նկարիչ, և յետոյ եղև աշակերտ անաքսարքայ։ Ըստ յանուն նորա անուանեցան ոմանք 'ի փիլիսոփայից պիւռոնեանք. որք զոչինչ ընդունէին, այլ զամ ինչ 'ի կարծիս թողուին։

Պիւռոս. ռայ. ու. կմ՝ ռսի. իՃ. ։ Էր որդի քաջին աքիլլեայ. որ յետ մահուան հօրն մանուկ գոլով՝ չոգաւ 'ի պատերազմ, և արար հարուածս սաստիկս թշնամեաց. եառ զտրովադա, և կործանեաց զնա, և սպան զպրիամոս արքայ. իսկ 'ի դարձի իւրում դարան գործեաց նմա ոմն ոռեստէս անուն, և սպան զնա։

Պ Լ

Պլակենտիա. այ. աՃ. ։ Ռամկօր. փիաչէնցա. Է անուանի քաղաք իտալիոյ 'ի վերայ պադոս գետոյ 'ի հարաւոյ կողմանէ։ Սա երբեմն էր քաղաք լունգոպարտաց. իսկ այժմ է ընդ իշխանութեամբ թագուհւոյն հունգարիոյ։

Պլինիոս. կմ՝ պղինիոս. նիայ. կմ՝ ի. իՃ. ։ Կոչի սա պլինիոս սեկունդոս վերոնացի. որ կեցեալ յաւուրս վեսպասիանոսի կայսեր գրեաց զբնութէ իրաց գոլով ներհուն բնական իմաստասիրութե։ Ըստ կամելով իմանալ զպատճառ հրկիզութե վեզուվիայ հրահոս լերինն, եր անդր, և կորեաւ 'ի նմին։ Դ՟րձ՝ Պլինիոս՝ անուանեալ կեկիլիոս, էր քեռորդի պլինեայ սեկունդոսի։ Սա գրեաց զվարս տրաջանոյն, և արար ներբողեան, և ձօնեաց տրայիանոսի կայսեր. և հաճոյ եղեալ նմա, կարգեցաւ բդեաշխ։ Դ՟րձ՝ Պլինիոս՝ անուանեալ վաղերիանոս, էր քաջ բժիշկ. որ գրեաց զհինգ գիրս բժշկութե, զոր ոմանք սխալմամբ կարծեն գրեալ 'ի պլինիոսէ սեկունդոսէ։

Պ Ղ

Պղատոն. ի. իՃ. ։ Տե՛ս 'ի բառագիրքն հասարակ անուանց։

Պղինիոս։ Տե՛ս Պլինիոս։

Պղոտենէոս. ի. կմ՝ նեայ. իՃ. ։ Է բառ յունաց, և թարգմանի՝ մեծութի, կմ՝ փառաւորութի. այսպէս կոչեցաւ ըստ առասպելաբանիցն աստուածութե կրակի որդի կրոնոսի դից. քանզի 'ի բաժանել 'ի մէջ երից որդւոց կրոնոսի զթագաւորութեն, սմա անկաւ բաժին կողմն արևմտից, որ է ստորին կողմն երկրի. վն այն յառասպել թէ պղոտոնեայ վիճակեցաւ իշխանութիւն դժոխոց, որ է 'ի խորս երկրի. ուստի ելանէ նիւթ հարստութե ոսկի և արծաթ, և այլ ինչ բազում. վն որոյ և հեթանոսք համարէին զնա լինել աստծ հարստութե. և գուցէ արձան պատկերի նր էր հինգ գլխանի միշտ պակերպ, յայն սակս զի խորհեցին վն հարստութե ոսկեբանդրիայ քաղաքի եգիպտացւոց. այժմ ոչ անցեալ նաւի պղոտենէոս հնդակատար դադաթանքն զան ազատ աշխարհ պատելով, այլ մարկոս աւետարանական քարոզութեն։ Խոր. Էն. Գ. պր. 62։

Պ Ո

Պողեմոն. ի. կմ՝ այ. աւ. ։ Էր իմաստասէր ոմն աթենացի՝ որդի փիլոստրատոսի։ Սա 'ի տղայութեն կեայր անառակութ. որ երբեմն արբեալ եմուտ 'ի դպրոց քսենոկրատեայ. և իբրև լուաւ զբանս նր, որ յաղագս պարկեշտութե, այնպէս փոխեաց զվարս իւր. և զարգացաւ 'ի փիլիսոփայութե, մինչ զի յաջորդեաց զնա 'ի դպրոցի անդ։

Պողիւատէմէա. այ. աւ. ։ Է գետ մեծ յերկրին սկիւթացւոց ասիոյ. որ ելանէ 'ի լերանցն հիւսիսոյ, և գայ անկանի 'ի ծովն կասպից։ Խոր. Էն. յաշխարհագ։

Պոլոնիա. այ. կմ՝ իոյ. աւ. ։ Կոչի և պալաք. կմ՝ պօլաք. ռամկօր. իլախու երկիր. կմ՝ լեհաստան. իսկ առաջիկեր. լեհ. կամ լեհ. կմ՝ լեհէթ. և կմ՝ լեհ մեմլէքեթի. Է մի 'ի մեծամեծ թագաւորութեց եւրոպիոյ, և աշխարհ սարմատացւոց։ Եւ ունի սահմանակից յարևմտից կայսերն գերմանիա. 'ի հիւսիսոյ և յարևելից կողմանէ զռուսաց աշխարհ, որ է մոսկովաց երկիր. իսկ 'ի հարաւոյ զուանդոնիա, և զգաղղիա։ Ունի պաղոնիա արքայանիստ մայրաքաղաք զվարսովիա. և զկրակով, ուր օծանեն զթագաւորն լեհաց։

Պոմերանիա. այ. կմ՝ իոյ. աւ. ։ Է գաւառ գերմանիոյ 'ի կողմն հիւսիսոյ առ եզերբ վերին սակսոնիոյ, և առ ծովուն գերմանացւոց. և ունի սահմանակից յարևելից կողմանէ զպրուսիա. և մայրաքաղաք զՍտետինոն։

Պոմպէոս. էի. իՃ. ։ Էր քաջ զօրավար հռոմայեցւոց, որ եկ պատերազմ ընդ հայոց, և եառ զմաժաք, որ է կեսարիա՝ յաւուրս տիգրանայ արքայի հայոց։ Խոր. Էն. Բ. պր. 14։

Պոմպէուպօլիս. լեայ. եաւ. ։ Էր քաղաք հայոց 'ի կիլիկիայ մերձ 'ի ծովեզրն յարևմտից տարսոնի։ Սա յառաջագոյն կոչիւր սոլէ. որ և այժմ. այլ իբրև եառ զնա պոմպէոս զօրավար հռոմայեցւոց՝ անուանեաց զնա յիւր անուն պոմպէուպօլիս. իսկ տրայիանոս առեալ զնա կոչեաց՝ տրայիանուպօլիս։

Պոնտոս. ի. իՃ. ։ Տե՛ս 'ի բառագիրքն յատուկ անուանց Ածաշունչ գրոց։

Պոսիդոնիոս. նեայ. եաւ. կմ՝ ի. իՃ. ։ Էր իմաստասէր ոմն հեթանոս՝ որ յառաջ

աշակերտ լեալ պանեառայ, յետոյ եղեւ յաջորդ նորին։ Սա էր յապամեայ քաղաքէ ասորւոց. բայց կոչի հռոդացի. զի 'ի հռոդոս եկաց, և անդ իմաստասիրեաց։ Սա յորժամ ըմբռնեալ էր ցաւօք անդամոցն, և տանջեալ լինէր խստագոյն, առէր բազում անգամ այսպէս, ոչ պատմեն. ո՛ ցաւ, թէպէտ և տանջես, այլ ոչ խոստովանեցայց զքեզ չար. զի ասէինն մնասես. զայս ասէր, զի էր աղանդաւոր ստոյիկեան։ Սա գնաց 'ի հռոմ յաւուրս մարկեղիանոսի կայսեր. և գրեաց զբազում ինչ։

Պօրպէս. էի. իմ։ || ռամկօր. պորպ. է բառ պարսից, և թարգմանի՝ հաւնող. է անուն քաղաքի մեծին հայոց, որ էր 'ի գլուխ գաւառին տարօնոյ, և կոչէր յառաջագոյն Զիւնկերտ. բայց յետոյ կործանեցաւ։ Եւ իբրև եկն 'ի մէջ հայոց վախթանկ զօրագլուխն պարսից, շինեաց զնա 'ի վերաշինութեն մահուան միհրանայ, զոր սպանին հայք. և կոչեաց զանուն նր յանուն կնոջ իւրոյ պորպէս։ 'Ի հին պատմագիրս։

Պորփիւր. կմ պորփիւրոս. ի. իւ։ || տե՛ս 'ի բառագիրքն հասարակ անուանց։

Պուլղարք. աց. գք։ || կոչին և Ջաղուրս. և ըստ արեւմտեայց Պալղար. կմ Փօլղար. է միջապահման աշխարհ սարմատացւոց, և կայ յարևելից կողմանէ գերմանացւոց, ք ալամանաց, և ըստ կարծեաց հնոց՝ տարածի մինչև ցհիւսիսային ովկիանոսն, և ցանծանօթ երկիր. և պարունակէ զաշխարհն լեհաց, և ռուսաց, և մոսկովաց։ Իսկ այժմ Պալղար, կամ Փօլաք կոչի առանձնակի աշխարհ ինչ սարմատացւոց զատ 'ի ռուսաց և 'ի մոսկովաց. ք է Պողոնիա, որ է լեհաստան։ Խորէն. աշխարհագր։

Պուխարա. այ. աւ։ || է քաղաք մեծ յարեւելս յերկրին սկիւթացւոց, ք թաթարաց 'ի հիւսիսոյ ովքսոս գետոյն, որ է ջահուն գետ։

Պ Ռ

Պռիամոս. կմ պրիամոս. մու. մաւ։ || էր արքայ տրովադայ. որոյ թագաւորանիստ քաղաք էր եղիոն։ Որում Զարմայր ազգապետն մեր հայոց օգնական լեալ եթէովպացի զօրօք մեռանի 'ի քաջացն հելլենացւոց։ Խորէն. ա. գլ. 18. և 31։

Պռասիոն պեդիոն. ի. իւ։ || է բառ յունաց, և թարգմանի՝ հրագոյն դաշտ. է անուն դաշտի, որ է 'ի մովկանեանին գաւառի. և կոչեցաւ այսպէս, կմ վն կարմրութեն հողոյ երկրին, և կմ զի անդ հանապազ ցոլանայ հուր յերկրէ 'ի վեր։ Խորէն. աշխարհագր։

Պ Ս

Պսիլանք. աց. գք։ || է մի 'ի գաւառաց կողմնից աշխարհի մեծին հայոց։ Խորէն. աշխարհագր։

Պ Տ

Պտղոմէոս. մեայ. եաւ. || կոչի և կղօդէոս. էր սա քաջ աստեղագէտ ազգաւ եգիպտացի, քաղաքաւ ալեքսանդրացի. ներհուն աստղական արուեստից և յունական գիտութեանց յաւուրս անտոնինոսի կայսեր. ուր ինքն գրէ։ Սա եղեւ առաջին 'ի մէջ յունաց, որ զամ պատճառս երկնից ստուգագոյն ևս բացայայտեաց, և գիտակամօքն, զոր եգիտ հիպպարքոս, պայծառապէս եցոյց զամ. և արար զերկրագրութիւն ամ աշխարհաց. գրեաց և զերաժշտական արուեստ, և զայլ բազում իրաց։ Խորէն. աշխարհագր։ տե՛ս և 'ի բառարանի յատուկ անուանց ածաշունչ գրոց։

Պ Ր

Պրեկոննեսոս. կամ պրոկոննեսոս. եայ. աւ։ || այժմ մարմարա. իսկ տաճկերէն մէռմէռէ. կմ մառմառա ատասը. է կղզի ինչ 'ի ծովուն պրոպոնտեայ մերձ 'ի կոստանդնուպօլիս յանդիման կիւզիկոն մայրաքաղաքի բիւթանացւոց։

Պրիմիսա. սոյ. կմ այ. աւ։ || էր քաղաք 'ի փոքուն ասիայ 'ի փռիւգիայ գաւառի 'ի հարաւոյ սանգարոս գետոյ. որ է սագարա. ուր կատարեցաւ սրբուհի աղախինն քի արիադնէ։ յայսմաւուր. սեպտեմ. 19։

Պրոխորոն. ի. իւ։ || Նոյն՝ որ պրօքօրոն. զոր տեսցես 'ի բառարանի յատուկ անուանց ածաշունչ գրոց։ Սա էր աշակերտ սրբյն յօհաննու աւետարանչին, և մի յեօթն սարկաւագաց, լի հաւատով և շնորհաւ րեալ սքանչելեօք. և կատարեցաւ նահատակութբ վն 'ի քն հաւատոցն։ յայսմաւ. ապրիլ. 9։

Պրոկղ. կամ պրոկղոս. ի. իւ։ || էր ոք վկայ քնի 'ի քաղաքէն կալիայոյ, որ է մերձ յանկիւրիայ։ Սա կատարեցաւ ընդ իլարիոնի վկային յաւուրս տրայիանոսի կայսեր։ յայսմաւուր. յուլիսի. 6։ Դրձ՝ Պրոկղ, որ և կոչի Դիադոքոս, էր իմաստասէր մի 'ի պղատոնական աշակերտ սիւրիանոսի։ Սա գրեաց զբազում ինչ վն քերականութեան և փիլիսոփայութեն։ Արար բաւանդակութեն գրոցն հոմերոսի, և պղատոնի. և յետ պորփիւրի եղեւ երկրորդ, որ բարբանջեաց ընդդէմ քրիստոնէից։

Պրոմեթէոս. թեայ. եաւ։ || ըստ առասպելեացն հեթանոսաց էր սա որդի յաբեթի և հայր դեւկալիոնեայ. զորմէ ասեն գողացեալ զաւ 'ի յաստուածոցն զհուր,

և չնորհեալ մարդկան. ընդ որ զայրացեալ գիւղն՝ կալեալ զնա, և կապեցին 'ի լերինն կախկատաւ 'ի կողմանս հիւսիսոյ : Խորէն. ա. գլ. 6:

Պրոպոնտոս. ի. իհ. : || է բառ յունաց, և թարգմանի՝ առաջին ծովակ. տաճկերէ. մէրմէրէ. կմ մարմարա ծովակ: է ծովակ ինչ 'ի մէջ Նեղուցի Հելեսպոնտոսի և կոստանդնուպօլսի, և տարածի ընդլայն 'ի բիւթանիոյ մինչև 'ի Թրակիա :

Պրուտէոս. ի. իհ. : || ըստ բանաստեղծից առասպելեալ էր չաստուած ծովային՝ որդի ովկիանու և տեթիսի, Ներհուն դիւթութեց, և դիւրափոփոխ յամ կերպարանս :

Պրուսա. այ. կմ սեայ. աւ. : || տաճկերէն. պուրսա. կամ պրուսա. է անուանի մայրաքաղաք 'ի բիւթանիայ գաւառի ասիացւոց առ ստորոտով ոլիմպիայ լերին. որ է քէշիշ տաղը: Զայս քաղաք շինեաց նախ պրուսաս արքայ, որ եա պատերազմ ընդ կիւրոսի. և ապա Նորոգեաց զնա աննիբալ: Որոյ եպիսկոպոս էր Սբ վկայն քմի պատրիկոս. որ և անդ Նահատակեցաւ: Անդ կատարեցաւ և Սբ Տիմոթէոս քահանայն յաւուրս յուլիանոսի ուրացողին: յայսմաւ. մայիսի. 19: և յունիսի. 13:

Պրուսսիա. այ. աւ. : || ատմկօրէն՝ պրուսչը երկիր. է ընդարձակ աշխարհ յեւրոպիոյ յերկրին սարմատացւոց՝ 'ի հիւսիսոյ պոլոնիոյ՝ որ է լեհաստան. առ ծովուն ալամանաց, և առ երի բրանդէբուրգայ յարեւելից կողմանէ. և ունի քաղաքս բազումս. որոց անուանին է գանիսպերգ քաղաքն ծովեզերեայ, որ է մանծկայ : Ունի և գետս և ազգս հզօրս, յաղթանդամս, և պատերազմօղս. որոց թագաւոր կոչի իշխանն բրանդէբուրգայ, որ է մի 'ի թուոյ եօթն կայսրընտիր կուսակալացն գերմանիոյ:

Պ Օ

Պօղիկարպոս. ի. իհ. : || էր Սբ հայրապետ զմիւռնիոյ քաղաքի, որ է իզմիր, աշակերտ սբյն յովհաննու աւետարանչին, և աշակերտակից Սբյն իգնատիոսի աստուածազգեաց հայրապետին: Սա վն 'ի քմ հաւատոյն արկեալ 'ի հուր ոչ այրեցաւ, այլ յետոյ սրով կատարեցաւ. յայսմաւուր. փետրվար. 22. և 'ի վկայաբ. հատ.2.

Պօլիկրատէս. կամ պոլիկրատէս. տեայ. եաւ. : || էր բռնակալ սամոսի կղզին յաւուրս պիթագորայ իմաստասիրին : Սա զամ աւուրս իւր եկեաց բարեբախտութեամբ. այլ 'ի մահուան ընկալաւ զվախճան անհնարին թշուառութեամբ. քանզի ըմբռնեալ յօրոնտայ նախարարէ պարսից, կախեցաւ զփայտէ: Սորա ընծայեալ զգեղեցկութիւն արտաշէսի արքայի հայոց, գովեաց զնա ամենայն. մէհ կինն արքա_

չէս պարթեւ՝ քան զմակեդոնացին ալէքսանդր. ամ գրէ մովսէս խորենացին : Խորէնացի. գլ. 12: և ԺԵ գլ :

Պօլեմոնիական. կմ պօլեմոնիական պոնտոս. ի. իհ. : || է գաւառ պոնտացւոց առ ծովուն պոնտոսի, որ է սեաւ ծով՝ 'ի մէջ լիմնապոնտոսի, և պոնտոս կապադովկիոյ. և ունի առ երի 'ի հարաւոյ կողմանէ զաշխարհն գամրաց : Ունի և լերինս փոքունս և դժուարագնայս. և գետս ըստ թառմոնոս, որ է թերմէդան : Խորէն. աշխարհագր:

Պօլիեւկտոս. ի. իհ. : || էր Սբ վկայ քմի 'ի մելիտինէ քաղաքէ հայոց, որ է մալաթիա. ուր և նահատակեցաւ յաներբայ իւրմէ, որ էր իշխան քաղաքին մելիտոս անուն յամս դեկոսի կայսեր. և անդէն թաղեցաւ : յայսմաւ. յունվ. 9:

Պօղոս. ի. իհ. : || է առաջին Սբ ճանապարհկան 'ի թեբայիդայ քաղաքէ եգիպտացւոց. որ 'ի վեշտասաներորդ ամէ տղայութեան մինչև 'ի հարիւրերեքտասաներորդ ամն կենաց իւրոց եկաց յանապատի միայնացեալ: Որոյ 'ի խնդիր եկեալ երանելին Անտոնիոս, եգիտ զնա. և ետես զհոգին նր, զի տանէին հրեշտակք յերկինս 'ի մէջ առաքելոց և մարգարէից : Եւ դարձաւ ամփոփեաց զմարմին նորա 'ի գերեզմանի : յայսմաւուր. դեկտ. 6: և 'ի վկայաբ. հատ.2. յունվար. 10: տես և 'ի բառարանի յատուկ անուանց աստուածաշունչ գրոց :

Պօսիդոնոս. ի. իհ. : || ըստ այլոց Պոսիդոն. է անուն կռոց, զորմէ հեթանոսք առասպելէին լինել որդի կռոնոսի գից՝ եղբօր դիոսի և պլուտոնի. և հաւատային զնա լինել աստուած ծովու. ուստի բանաստեղծք բազում անգամ առնեն զանուն նր փոխանակ ծովու : Եւ էր նր մեհեան հռչակաւոր յելլադայ գաւառի յունաց : Խորէն. աշխարհագր:

Ջ Ա

Ջահան գաւառ. ի. աւ. : || է գաւառ փոքուն հայոց 'ի կողմանս եփրատացւոց. և ունի զքաղաքն աղլասթա. և զհանի. ուր նստէր երբեմն կաթողիկոսն հայոց : 'ի հին պատմիչս :

Ջահկեցի. ցւոյ. ով. ւոց. ւովք : || Որ է 'ի ջահկայ գաւառէ :

Ջահուկ. հկայ. աւ. : || ատմկօրէն եա՝ Ջահուկ. է մի 'ի գաւառաց սիւնեաց աշխարհի մեծին հայոց՝ սահմանակից նախջուանայ, և երնջակայ. որոյ և բնակիչքն կոչին ջահուկ, և ջահկեցիք : Խորէն. աշխարհագր: Սորա յամի տն. 1330. թողեալ զդաւանութիւն ուղղափառութեան. ծխեց եկեղեցւոյն

հայոց , մանեն ընդ կարգաց ծիսից եկե_ղեցւոյն լատինացւոց՝ սատարութեամբ յանձնանձն յովհաննու վարդապետի քռնեցւոյ , որ էր յաշակերտաց Եսայեայ վարդապե_տի Նչեցւոյ ։ Եւ մեկնեալ որոշեցան 'ի հայոց կարգօք և կանոնօք սկսեալ յերն_ջակ գաւառէ մինչև ցնախջաւան յաւուրս գէորգայ իշխանին հայոց , որ 'ի գինգա_քաղաքին քանի ։ 'ի հին պատմագիրս ։

Ջոհուն գետ ։ || տես Ովքսոս ։

Ջորեհանք · նից · իւք ։ || էր տոհմ մին հայոց յաւուրս արշակայ արքայի , և տէր մե ծին ներսէսի ։ 'ի հին պատմագիրս ։

Ջաւաղ · կամ Ջաւախ · այ · աւ · աց · օք ։ || ռամկօր․ Ջաւախք․ է մի 'ի գաւառաց գու_գարաց աշխարհի մեծին հայոց՝ սահմանա կից տաշրաց ․ զոր յետոյ առին վիրք ։ խորէն․ բ․ գլ․ 7 ։ և յաշխարհագր ։

Ջ Ե

Ջերմաձոր · ոյ · ով ։ || է մի 'ի գաւառաց մոկաց աշխարհի մեծին հայոց ։ խորէն․ յաշխարհագր ։

Ջերմուկ · այ · աւ ։ || ռամկ․ և ս՝ ջերմուկ ․ է քաղաք մեծին հայոց յաղձնեաց աշխար հի 'ի հիւսիսոյ քաղաքին սեւաւերակ կո չեցելոյ իբր երկօրեայ ճանապարհաւ հե ռի 'ի նմանէ ։

Ջ Ղ

Ջղամաթ · այ · աւ ։ || ռամկ․ ջուղամերկ ․ է մի 'ի քաղաքաց վասպուրական աշխարհի մեծին հայոց , զորս սենեքերիմ արքայ հայոց ետ վասլի արքայի յունաց ։ յայսմաւ ։

Ջ Ո

Ջուղայ · ի · իւ ։ || ռամկ․ ճուղայ ․ իսկ առա ջնորդ․ ջիւլֆայ ․ է քաղաք հայոց ․ և է կրկին ։ Մին կոչի հին Ջուղայ ․ և էր սա 'ի վասպուրական աշխարհի մեծին հայոց առ երասխաւ 'ի հիւսիսոյ կողմանէ՝ լցեալ յոյժ վաճառականութեամբ , և բնակչօք , զոր 'ի թուականին հայոց ՌԾ ․ առաջին շահ աբաս արքայ պարսից աւերեաց և տարաւ յերկիրն պարսից յասպահան ։ խորէն․ ա․ գլ․ 29 ․ և 'ի հին պատմագ ։ Իսկ միւսն կոչի նոր Ջուղայ ․ և է սա յերկրին պարսից առ քաղաքին ասպահանայ ․ զոր շինեաց առաջին շահաբաս արքայ պարսից փո_խանակ հին Ջուղայի ․ և անդ բնակեցոյց զժողովուրդս հայոց , զորս վարեաց անդր 'ի հայաստան աշխարհէ ․ և է այժմ ան_ուանի յոյժ քան զառաջինն ։

Ջ Ր

Ջրարաշխ լեառն ։ }
Ջրարաշխիս ։ } տես Սուկաւէտ ։

Ռ Ա.

Ռահա · այ · աւ ։ || ռամկօրէն և ս՝ ռուհա · կամ ռուհայ · է մայրա քաղաք 'ի միջագետս ասորւոց 'ի վերայ եփրատ գետոյ յարևելից կող մանէ , և 'ի հարաւոյ խառանայ ։ 'ի հին պատմագիրս ։

Ռաճունիք · նեաց · եօք ։ || էր տոհմ մին հայոց յաւուրս արշակայ արքայի , և տէր մեծին ներսէսի ։ 'ի հին պատմագիրս ։

Ռայիթա · թայ · կամ այ · աւ ։ || էր աւան ինչ 'ի սարրինն եգիպտոս մերձ 'ի կարմիր ծով 'ի հիւսիսոյ լերին սինա անուանի ․ ուր 'ի հնումն էր անապատ ճգնաւորաց ։ 'ի վարս հարանց ․ Դ․ և Զ ։

Ռապան · այ · աւ ։ || էր պարապատոր քա_ղաք փոքուն հայոց յաւուրս գող վասլի իշխանին հայոց՝ մերձ 'ի քեսուն քաղաք յարևմտից հարաւոյ ։ 'ի հին պատմագիրս ։

Ռաս · այ · աւ ։ || ըստ յունաց՝ արեւ է ա_նուն գետ ․ զոր պարսկերէն հեթանոսք , և ասէին զնա լինել որդի գետոյ ․ խորէն․ Գ․ գլ․ 15 ։

Ռ Ե

Ռեմպոս ։ || նոյն՝ որ Ողիմպոս ․ զոր տես ցես 'ի բառագիրքն հասարակ անուանց ։ խորէն․ յաշխարհագր ։

Ռեննայ · ի · իւ ։ || ռամկօր․ ռավեննայ ․ է վաղնջական հոյակապ մայրաքաղաք յարև մուտս 'ի հռոմանդիոլայ գաւառի իտա_լիոյ ընդ իշխանութեամբ հռովմայ եկեղեց ւոյն առ Վիտիս գետով մերձ 'ի ծովեզր ադրիականն ծոցոյն ։ խորէն․ յաշխարհագր ։

Ռ Է

Ռէ · ի · իւ ։ || է մի 'ի գաւառաց աշխար հին մարաց՝ սահմանակից ատրպատակա նի և գիլանայ ։ խորէն․ յաշխարհագր ։

Ռէվալիա · այ · կամ իոյ · աւ ։ || ռամկօրէն ․ ռէվէլ ․ կամ ռէվլա ․ է վաճառաշահ քա ղաք 'ի լիճոնիայ գաւառի մոսկովաց առ ծովեզերբ ծոցոյն փինլանդիայ ։

Ռ Ի

Ռիգա · այ · աւ ։ || է վաճառաշահ մայ րաքաղաք մոսկովաց 'ի լիւոնիայ գաւա_ռի 'ի մուտս գետոյն դվինայ 'ի հիւսի_սակողմն մերձ յեզր ծովուն գերմանաց_ւոց ։

Ռիդիման ։ || տես Դրինգիման ։

Ռիզոս · զայ · աւ ։ || ռամկ․ իրիզէ ․ է ծովե

զերեայ քաղաք 'ի գաւառին պոնտոսական պափղագոնիոյ յարեւելից տրապիզոնայ ։

Ռիմազոս · ի · իէ ։ ‖ ըստ այլոց՝ Եւրիմե_դոն · է գետ 'ի սպանիայ գաւառի · որ ելանէ 'ի լերանցն տարոսի առ սահմանօք կիլիկեցւոց · և երթայ անկանի 'ի ծովն պամփիլիական ։ Առ նովաւ աթենացիք եառուն մարտ պատերազմի ընդ մարս, և յաղթեցին նց ։ Խորէն · յաշխարհագ ։

Ռիս · այ · աւ ։ ‖ տե՛ս Նիւսիս ։

Ռ Շ

Ռշտունիք ։ ‖ տե՛ս Ըռշտունիք ։

Ռշտունեաց ծով ։ ‖ տե՛ս Ծով աղթամա_րայ ։

Ռ Ո

Ռոգոստուպոլիս · այ · աւ ։ ‖ ըստ այլոց՝ գոռուստուպոլ · էր քաղաք 'ի միւսիոյ գաւառի ստորնոյ · ուստի էին մեք վկայքն քնի գասիոս եպիսկոպոսն, և քաջ զօրա կանքն պասիկրատէս և վաղենտիոն · որք նահատակեցան անդ · յայսմաւուր · նոյեմ · 22 ։ և ապրիլի · 24 ։

Ռոտիբազայ · ի · իէ ։ ‖ է մի 'ի գաւառաց փայտակարան աշխարհի մեծին հայոց ։ Խորէն · յաշխարհագ ։

Ռոտակաց · կմ ռոտակայ նահանգ · ի · աւ ։ ‖ է նահանգ ինչ մեծին հայոց 'ի հարա_ւոյ վասպուրական աշխարհին · և ունի զսաղամաս, և զհեր՝ և զզարաւանդ գա ւառ ։ 'ի հին պատմագիրս ։

Ռուբէն · բենի · կմ բինայ · աւ ։ ‖ էր քաջ իշխան հայոց արեւմտեան գաւառաց տե_րութե · Սա 'ի թուականին հայոց՝ ՆՃԻԷ · զօրացեալ եւս նախ զկոսիռասոյ ամ_րոցն · և ապա եւ 'ի տորոս լերանն · և առ եալ եւս զերանայրին կողմանս փոքր գնոյ 'ի բաց վանելով զյոյնս 'ի վերեժխնդ րութե արեւան գագկայ արքայի ։ Եւ բը նակեալ 'ի կոռնօղոլօ, անդ վախճանեցաւ ։ Եւ 'ի նմանէ սերեալ ազգ իշխանաց և թագաւորաց հայոց 'ի կիլիկիայ կոչեցան ռուբինեանք · այլ յարշակայ սերեալքն արշակունիք ։ 'ի հին պատմ ։ և յապառնաւ ։ վարք ։ և հէբմոյ ։ Պարծեալ՝ Ռուբէն էր որդի լեւոնի երկրորդ թագաւորի իշխանին հայոց 'ի կիլիկիայ · զոր պէրփիռուժէն կայսր յունաց կալաւ ընդ հօր նր, և տարաւ ընդ իւր ։ Սա մինչ 'ի բանդին էր ընդ կայսերն, արփացեալ եւս մտաւոյ աստ չի կայսեր զաւրազան մի զբոսեալ լեալ 'ի զար մացուած աեսողաց · իսկ զօրացն յունաց մախացեալ ՃՆա, կուրացուցին զաչս նո րա · և ապա սպանին զնա ։ 'ի հին պատմ ։ Պարծեալ՝ Ռուբէն էր պարոն հայոց 'ի կիլիկիայ՝ որդի ստեփաննէի, և եղբայր ատամինայ լեւոնի արքայի ։ Սա խաբանօքն ըմբռնեալ յիշխանէն անտիոքայ քաղաքի՝ եդաւ 'ի բանտի · և ապա գտեալ ազա_ տութե դարձաւ յերկիր իւր, և առաք քարութեմբ քաղուամբ · և կրօնաւորեալ մեռանի ։ 'ի հին պատմագիրս ։ և յապառնաւոր վարք · և հէբմոյ · տե՛ս և 'ի բառարանի յա_ տուկ անուանց ՃՃտաշունչ գրոց ։

Ռուծափ ։ ‖ տե՛ս Ըռուծափ ։

Ռուզ · այ · աւ ։ ‖ ռամիօ · ռուձէն · է կղզի ինչ ձգձգեն 'ի հիւսիսային ծովու գերմա նացւոց առ պոմերանիայ գաւառաւ ։

Ռուշտունիք ։ ‖ տե՛ս Ըռշտունիք ։

Ռուստամ · այ · աւ ։ ‖ էր սպարապետ մին հագարացւոց, որ բաղուամ զօրօք եկն 'ի վր լեւոնի արքայի հայոց ։ Իսկ նա յու_ սացեալ յած սակաւ արամբք 'ի դիմի հա րաւ նմա, և սատակեաց զզօրս նր, ընդ որս մեռաւ և ռուստամ խոցեալ 'ի ձեռն Գէորգայ ։ 'ի հին պատմագ ։

Ռուսք · սաց · օք · ‖ ռուսիա · ըռուս · կմ ուռուս մսկովիթի · կմ ըռուս մոսկովիթի ։ է ազգ և աշխարհ հիւսիսային, որ ի հնումն հա մարեալ լինէր նոյն ընդ մոսկովաց · իսկ այժմ համարեալ լինի երրեւման նոցա · և է կէս նր Ը թագաւորութե լեհաց · և կէս նր Ը իշխանութե մոսկովաց ։ Խո րէն · յաշխարհագրութեան ։

Ս Ա

Սաբայ · ի · իէ ։ ‖ սաձէր · սեպա ։ տե՛ս 'ի բառարանի յատուկ ան_ ուանց ՃՃտաշունչ գրոց ։

Սաբաւդիա · այ · կմ իոյ · աւ ։ ‖ սավիօր · սաւոյա · է գաւառ և իշ_ խանութե ինչ յարեւմուտս 'ի մէջ գաղ ղիոյ, և իտալիոյ առ լեռնատամբն ալ_ պիացւոց · որոյ տէրն է ինքն իշխան · և ունի ընդ իւրև զսարդանիա կղզին · ուս տի կոչի թագաւոր սարդանիոյ ։ Ունի սաբաւդիա իշխանանիստ մայրաքաղաք զՏուռին առ ալպեան լերամբ · և գետ հզօր զՊոդոս, որ է փօ ։

Սաբէլ · բէլի ։ ‖ տե՛ս 'ի բառագիրքն հատա րակ անուանց ։

Սաբիւռոս ։ ‖ տե՛ս Հապուհ ։

Սագաստան · ի · իէ ։ ‖ սաձկե · սէձիսթան · կմ սիսթան · է մի յընդարձակ աշխար_ հաց երկրին պարսից, և գաւառ միջերկ րեայ՝ յարեւելից ասպահանոյ · և ունի զհամանուն իւր մայրաքաղաք առ գե_ տովն, որ կոչի՝ հինդմենդ ։ Անտի էին երեքն յեօթանց անց խոստովանողաց · որք յիննակննեան վանսն կատարեցան ։ Խորէն · յաշխարհագ ։ և յայսմաւ · նոյեմ · 30 ։

Սադարոս · կմ սանդարիոս · ի · իէ ։ ‖ կոչի և զախառաւիկոն · իսկ տաճկեր · սագարա · կամ սախարիա · է գետ մեծ 'ի փոքրն ասիայ · որ ելեալ 'ի դինդիմոս լեռնէ գա ղատիոյ ,

ղատերոյ, խաչարձանակի չքեղ ընդ փորագրիւ և ընդ բիւրեթանիւ զարդու, և երկաթեայ անկանի 'ի ծոցն պոնտոսի, որ է սևաւ ծովու:

Սադուկեցի· ցւոյ· ւոց· ւովք: || տաճկա· մուհցիատխա· կմ դէնտխտզ: տես 'ի բառարանի յատուկ անուանց աստուածաշունչ գրոց:

Սաթալիա: || տես Ատալիա:

Սաթինիկ· Թինկան· կանք: || էր դուստր ալանաց արքային, և կին արտաշիսի արքայի հայոց: Խորէն· Բ· գլ· 47:

Սալահունիք· կմ սահալունիք· նեաց· նօք: || էր գաւառ ինչ յաշխարհին բարձր հայոց· յորում էր խէցող գաւառն 'ի մէջ գերշանայ և կոզենկայ· և սահմանակիցն սարէն· և պարթենից դղեակին, ուստի էր որ վկայն քնի թէոդորոս յաւուրս մեծին արդատայ: յայսմաւուր նոյեմբ· 11:

Սալոյ· ի· իւ: || տաճկօր· ալիա· էր քաղաք մեծին հայոց 'ի տայոց աշխարհին: ըստ պտղոմեայ:

Սալնոյ ձոր· ոյ· ով: || է մի 'ի գաւառաց աղձնեաց աշխարհի մեծին հայոց: Խորէն· յաշխարհագ·

Սալոնաս նոր: || տես Սպալատոն:

Սակատնք· նից· իւք: || տաճկօր· սաս· է անուանի ազգ ինչ ալամանաց հիւսիսակողմնական, որոց աշխարհն կոչի սակատնիա· տաճկեր· սաս մէմլէքէթի· և բաժանի 'ի սակատնիա վերին և 'ի ստորին· և ունի գաւառս և քաղաքս բազումս և մեծամեծս: Որոյ իշխանն է մի 'ի թուոյ իննե կայսրընտիր իշխանաց գերմանիոյ· և իշխանանիստ քաղաք նր է Դրեսդա 'ի միջնոյ գաւառի· և է ինքն այժմ թագաւոր լեհաց· Իսկ էին սակատնք 'ի հնումն ազգ մի բարբարոսաց, որք յաւուրս մաքսիմիանոսի կայսեր ասպատակեալ եկին 'ի վր սահմանացն հռովմայեցւոց, և արարին շատ աւերումն և ինա: յայսմաւուր· մարտի· 20:

Սահալունիք: || տես Սալահունիք:

Սահակ· կմ Շահակ· այ· աւ: || էր ոմն հայրապետ հայոց հայրենեօք 'ի ձորափորոյ և մարզպանօք 'ի մանազկերտ գաւառէ յաւուրս դրաստամատի մեծի իշխանին հայոց: Զսա արգել տաճկապատն բռնակալացն կալեալ և կապեալ 'ի շղթայս, և եա տանել 'ի դամասկոս, ընդ նմին և զիշխանն հայոց ըղամբատ որդի ամբատայ: Իսկ սրն Սահակ յետ ամաց ինչ գնաց Հարէմ որբայ զօրապետին բռնակալացուց 'ի խառան· և անդ հիւանդացեալ վախճանեցաւ· և առաջ զօրապետին զհրաշալի նշանն 'ի մահուան նր· և ընթերցեալ զգիրն, զոր ունէր սրն 'ի ձեռին գրեալ առնա, զաղարեցաւ 'ի շարեացն, զոր առնելոց էր ազգին հայոց: Սորա է ասացեալ զշարականն խաչի և եկեղեցւոյ: 'ի հին պատմագիրս: Դարձեալ՝ Սահակ էր ոմն իշխան հայոց 'ի թուականութեան մերում ՃՇԼ· որ 'ի միաբանն Շ եղբայր իւրում համազասպայ մարզպանին հայոց նահատակեցաւ 'ի տաճկաց 'ի բար

դայ քաղաքի: յայսմաւ· սեպտեմ· 8: Դարձեալ՝ Սահակ էր քաջ իշխան հայոց· որ ընդ եղբօր իւրում վասակայ յաւուրս աշոտոյ ամբատայ արքայի հայոց պատերազմ եհար, և 'ի բաց ցրուեաց զբռնաւորութիւն իսմայելեան զօրաց: 'ի հին պատմագ: տես և Իսահակ:

Սահառա· այ· աւ: || էր քաղաք մեծին հայոց յուտի աշխարհին 'ի յազգուանս· ուր քարոզեաց նր եղիշէ աշակերտ թադէոսի առաքելոյն: յայսմաւ· յունվր· 21:

Սահառունիք· նեաց· նեօք: || էր տոհմ ինչ հայոց յաւուրս արշակայ, և սրբոյ մեծին ներսեսի: Յորմէ էին երկու մեծամեծ իշխանքն հայոց հմայեակ և կարէն, որք նահատակեցան ընդ սրբոյ վարդանանցն: յայսմաւ· փետր· 7: և 'ի հին պատմագիրս:

Սաղամաս· կմ սաղամաստ· այ· աւ: || տաճկ· սալամաս· կմ սալմաստ· է անուանի քաղաք մեծին հայոց յաշխարհին կորճէից առ սահմանօք վասպուրականի աշխարհին և պարսկահայոց մերձ 'ի հեր գաւառ: 'ի հին պատմագիրս:

Սաղիմ· այ· աւ: || տաճկեր· շէլէմ· կմ շէլլէմ: տես 'ի բառարանի յատուկ անուանց աստուածաշունչ գրոց:

Սամարիա· այ· կմ իոյ· աւ: || տաճկե· սամրէթ: տես 'ի բառարանի յատուկ անուանց աստուածաշունչ գրոց:

Սամիրամ: || տես Շամիրամ:

Սամոս· այ· աւ: || տաճկեր· շամուս ատասը: տես 'ի բառարանի յատուկ անուանց աստուածաշունչ գրոց:

Սամոսատիա· այ· աւ: || կոչի և Շամշատ· իսկ տաճկօր· սամսատ· կմ սամուսատ· էր անուն քաղաքի փոքուն հայոց մերձ յեփրատ գետ՝ 'ի հարաւոյ թիլուեաւեաց քաղաքին, որ է թիլպաշար: Անդ նահատակեցան ոմն վկայքն քնի հիպերիքեանք: Անդ բնակէին երբեմն և արտադրիք, առ որս գրեաց թուղթ դարձի նշ յուղիղ հաւատոյ Ներսէս շնորհալին ը նոցին խնդրոյ: յայսմաւուր· հոկտեմ· 19: և 'ի հին պատմագիրս:

Սամուէլ· էլի· իւ: || էր ոմն իշխան հայոց, որ նահատակեցաւ հրամանաւ տանուտէր կոյ արքայի· քանզի հաւատոց 'ի քս ամաչէր իւրով վն դրանչելեացն, որք եղեն 'ի վր սրբուհեացն սանդխտոյ: յայսմաւուր· դեկտ· 23: տես և 'ի բառարանի յատուկ անուանց աստուածաշունչ գրոց:

Սամուսատ: || տես Սամոսատիա:

Սամփսոնէ· կմ շամփսոնէ· ի· իւ: || տաճկօրէն· ափլըսօնա գաւառ· է մի 'ի գաւառաց աշխարհին վրաց՝ առ սահմանօք եգերաց՝ և ծովին սևոյ: Խորէն· յաշխարհագ:

Սանթրուկէ· կեայ· եաւ: || տաճկերէն՝ սէմմէնուրէք ատասը: տես 'ի բառարանի յատուկ անուանց աստուածաշունչ գրոց:

Սանատրուկ· արկոյ· ով: || էր արքայ հայոց՝ քեռորդի աբգարու թագաւորին· որ յետ մահուան աբգարու եառ

զնդեռնիւ, և կոտորեաց զորդիս նր, և թագաւորեաց փոխանակ նր 'ի վր ամ Հայոց: Իսկ ուրացեալ զՀամաստան յեր-կուց նախարարաց՝ սպան զԹադէոս առա-քեալն, և զորբուհին Սանդուխտ զդուստր իւր: Սա կոչեցաւ Սանատրուկ 'ի դայեկէն զանմահանալոյն տալ, ոմն թէ տուրք սանոտոյ. քանզի սանոտա էր անուն դայե կի նր: Սա նորոգեաց զՄծբին քաղաք. և թագաւորեալ ամս՝ 30. մեռաւ յորս երէոց, նետի ուրուք գնացեալ փորո-տեացն: Խորէն. բ. գլ. 31. և 33: Դարձեալ. Սանատրուկ էր իշխան ոմն Հայոց յազգէ Արշակունեաց, որ յետ մահուան որդւոյն Տրդատայ արքայի՝ Թագ. կապեալ ին-քեան՝ էառ զքաղաքն Փայտակարան, որ է Օփխիս. և թագաւորեաց անդ: Իսկ յետոյ յերեսաց խուսափեալ Որդւոյ արքայ Գառնայ փախստեայ անկաւ առ Շապուհ Պարսից արքայ: Խորէն. գ. գլ. 3. և 6: Դար ձեալ՝ Սանատրուկ է անուն լերին, որ է յարտաքոյ գաւառի Մծբին Հայոց մօտ 'ի Շահարշան քաղաք. ուր բնակէր ուխտաւոր ոմն Ճգնաւոր՝ Կիրակոս անուն. որ եղեւ անդ ամփոփեալ զնշխարս սրբոյ առաքելոյն Թադէի, և սրբոյն Սանդխտոյ, և այլոց մը(?) կուսից: յայսմաւ. Դեկտ. 30:

Սանդարիոս: || տես Սագարիոս:

Սանդիպատ. այ. աւ.: || էր քաղաք ինչ յա-րեւմուտս 'ի վերին մեծափոյ(?) գաւառի տաւան և ութ մղոնաւ հեռի 'ի գանողայ գետոյն, որ է Թունա. ուր կատարեցան Ծը վկայքն քնի երմողայսս՝ և սորատան յաւուրս լի-կիանոսի արքայի: յայսմաւ. յունվ. 13:

Սանդուխտ. դստեր. կմ այ. ով.: || էր սուր թուհի կոյս ոմն երկոտասանամեայ գեղե ցիկ տեսլեամբ և վայելչագեղ Հասակաւ՝ դուստր Սանատրկոյ արքային Հայոց: Սա քարոզութեան ըն առաքելոյն Թադէոսի Հաւատաց 'ի քն. և 'ի մկրտութեան նր լոյս մեծ ծագեաց, և ձայն յերկնից եղև 'ի վր նր. և վն այնորիկ բազումք Հաւատա ցին 'ի քն: Սա Հրամանաւ Հօր իւրոյ սա-նատրկոյ կատարեցաւ նահատակութեամբ. և 'ի մահուան նր բազումք Հաւատացին 'ի քն վն սքանչելեացն, որք եղեն 'ի վր նր: յայսմաւ. դեկտ. 23:

Սանէսան. այ. աւ.: || էր որդւոյ մասքթաց 'ի տոհմէ Արշակունեաց. որ զսըն Գրի-գորիս աղօթանից կաթուղիկոսն չարաչար մահուամբ նահատակեաց. և ապա եւ ան Համար զօրք 'ի վր աշխարհին Հայոց յա ճախ խուսափեալ որդւոյ մեծին Տրդա-տայ. և 'ի պարտութեն մատնեալ 'ի զօ-րացն Հայոց՝ կորեաւ ինքն և ամ զօրն նր: 'ի հին պատմագիրս:

Սանոտա. այ. աւ.: || է անուն դայեկի սա-նատրկոյ արքայի Հայոց: Խորէն. բ. գլ. 33:

Սաու: (նախադրեմ հոլովն.) || է գաւառ ինչ՝ և կմ քաղաք 'ի սահմանս մասքթաց յարեւելից հիւսիսոյ Հայոց: Աշխարհ:

Սասան. այ. աւ.: || էր Հայր արտաշիրայ ար քայի պարսից, որ սպան զարտաւան. և թագաւորեաց փոխանակ նր: Աշխարհ: և Խորէն. բ. գլ. 68:

Սասպիռ. այ. աւ.: || կոչի և Ասպեր. էր քաղաք յաշխարհին գամրաց. որոյ եպիս կոպոս ձեռնադրեցաւ Ծը դրիգոր մծա բանն: յայսմաւ. յունվ. 25:

Սասուն. սնոյ. ով.: || սասնոյ. կամ սասուն. կմ սասան. է մի 'ի գաւառաց աղձնեաց աշխարհի մեծին Հայոց առ Տիգրիս գե-տով 'ի Հարաւոյ բաղիշու, որ է պիթլիս: Իսկ է Սասուն երկիր ընդարձակ և պա-րարտ, և ունի ամուր վայրս լեռնայն կոր-դուաց: Որոյ բնակիչքն էին 'ի տոհմէ որ-դւոցն Ծրուենեաց՝ արք կորովիք, և քաջ պատե րազմօղք: Խորէն. յաշխարհագր: և 'ի հին պատմագիրս:

Սավրիա. կմ սօրիա. այ. կմ իայ. աւ.: || ըստ պտղոմեայ՝ իսաւրիա. է գաւառ 'ի փո-քուն ասիոյ. և ունի առ երի յարեւելից կամաւ զպամփիլիա. և յարեւմտից կողմա նէ զկիլիկիա. իսկ 'ի Հարաւոյ ծովն մի-ջերկրեայ Հանդէպ կիպրոս կղզւոյն: Ու-նի լեռանն՝ զտորոս. և գետ՝ զկիդնոս. և մայրաքաղաք զՍելեւկիա, և շայլ քա-ղաքս բազումս: Զայս գաւառ էառ և նուաճեաց Է իւրեաւ առաջին լևոն արքայ Հայոց, որ թագաւորեաց 'ի կիլիկիայ 'ի թուականին Հայոց՝ ՈԽԷ: Խորէն. յաշխար հագր: և 'ի հին պատմագիրս:

Սատաղ. ու. աւ.: || էր քաղաք ինչ մեծին Հայոց յարտաքատեան Յի 'ի գաւառին բա սենոյ: 'ի հին պատմագիրս:

Սարգիս. գսի. իմ.: || է անուն սըյ և մեծի վկայի քնի, և քաջ զօրավարի. որ էր 'ի կեսարիայ քաղաքէ գամրաց, կարգեալ 'ի մեծէն կոստանդիանոսէ սպարապետ 'ի վր Յյն կապադովկացւոց: Սա 'ի թա գաւորելն յուլիանոսի ուրացողին՝ եկ յերկ րէ իւրմէ ընդ Ծծայլին տեսլեանն, և գի-մեաց յաշխարհն Հայոց մարտիրոս որդ-ւոյն, և անտի եանց յերկիրն պարսից առ շապուհ արքայն, և անդ կատարեցաւ նա-հատակութեամբ 'ի մայրաքաղաքն 'ի վայելչագեղ վայրի մօտ 'ի քաղաքն գաղմին: Զսա Հայք ունին իւրեանց սեպհական բարե խօս, մինչ զի զմին 'ի շաբաթական պա-հոցն պահեն 'ի պատիւ նր, և կոչեն յա նուն նր Ծը սարգսի պահք: յայսմաւր. յունվար. 31: 'ի շարակնոցն: և 'ի ճնչայօք հասան. ֆէտրվ. 24:

Սարդանապալոս. լայ. աւ. կմ եա. || էր վերջին արքայ ասորեստանեայց որդի փուայ՝ անուանեալ թօնոս կոնկոլերոս վն յոլովութեն հեշտասէր թուլամոր-թութե: Իւ եղև, զի 'ի բառնալ թա-գաւորութե նորա յասորեստանեայց 'ի ձեռն վարբակայ արքայի մարաց, սկիզբն եղև թագաւորութե Հայոց. և եղև յայն ժամ առաջին պսակաւոր Հայոց պարոյրն քաջ: Խորէն. ա. գլ. 18. և 20:

Սարդոնիա. այ. կմ իայ. աւ.: || սամիորէն

սարտենիա. իսկ տաճկեւ սարտենա ասա
ռը. է կղզի ինչ յարեւմուտս 'ի միջերկ_
րեայ ծովուն առ երի ափեանս կղզւոյն,
որ է կորսիկա 'ի հիւսիսոյ կողմանէ. և է
մեծ քան զնա. և ունի յարեւելից կուսէ
զծոցն ախաղինականն, որ է ծոցն Թոսկա
նայ. իսկ յարեւմտից զծոցն արեւմտեայ.
և 'ի հարաւոյ զծոցն լիբիական. և է եր
կայն ձեւով 'ի հիւսիսոյ ընդ հարաւ: Ըստ
ունի գետս չորս, և լերինս դժնդակս և
ամուր ամեղիս. և գաւառս և քաղաքս բա
զումս. և կղզիս մանրունս շուրջանակի ինն:
Որոյ երկայնութիւն է մղոնս 220. իսկ լայ
նութիւն մղոնս 98: Անդ լինի բուսոս, որ
է մերձան: Որոյ Թագաւոր անուանի իշ
խանն սաւաւոյեայ, որ է սաւոյեա: Խոր. Էն.
յաշխարհագր:

Սարմատիա. իայ. կմ իոյ. աւ: Կոչի և սար
մատացւոց ... է երկիր հիւսիսային. և
բաժանի յերկուս. զոր բաժանէ տանա_
յիս գետ: Մասն' որ յայնկոյս տանա_
յիս գետոյ 'ի կողմն արեւելից' կոչի սարմա
տիա ասիոյ. իսկ մասն' որ յայս կոյս 'ի
կողմն արեւմտից' կոչի սարմատիա եւրո_
պիոյ: Ըստ սա պարունակէ զՊանոնիա,
զՊոլոնիա, զՇՅն ռուսաց և մոսկովաց,
զԼիւոնիա, զպրուսիա, և զպոլայս: Իսկ
Սարմատիա ասիոյ է ընդարձակագոյն եր
կիր բաժանեալ 'ի սարմատացւոց եւրո_
պիոյ' ցուպիաւ լերամբ, և տանայիս գե
տով, և միոտիս ծովակաւ, և անտի տա_
րածի ընդ կովկասային լերինն առ վրաք.
և աղուանիւք, և ձգի մինչև ցկասպից
ծով: Ըստ ունի լերինս և գաւառս' և ազգս
բազումս, որք են զանազան ազգք Թաթա
րաց: Խոր. Էն. յաշխարհագր:

Սարմատք. կմ սաւրոմատք. կմ սորամատք.
աց. ըք: Է բառ յունաց, և տուգա_
բանի' մողէսակն. փ ունօղ զաչս մողէսի.
այսպէս կոչեցան ազգք սարմատացւոց
վն մանրակն լինելոյ նց իբրև զմողէսս'
և զկովագեայս: Ըստ բաժանին սարմատք
'ի բազում ազգս հիւսիսականս, որք և
կոչին սարմատացիք. իսկ գաւառ բնա_
կութե նց կոչի սարմատիա: 'Ի հին պատմ:
և կիւրղի Եռ. ... տե'ս 'ի վեր Սարմատիա:

Սարմսատ. այ. աւ: Է քաղաք փոքուն
հայոց մերձ 'ի մեղաս գետ 'ի հիւսիսոյ
կողմանէ:

Սարոս. ի. իէ: Է գետ ինչ 'ի կիլիկիոյ
'ի մէջ երկուց գետոցն կիդնոսի և պիւ_
ռամոսի. ելանէ 'ի տօրոս լեռնէ. և եր
Թայ անկանի 'ի ծոցն կիլիկեցւոց. ըստ
պտղոմէոյ:

Սաւարգաց ձոր. ոյ. ով: Է գետ ինչ յաշ
խարհի մեծին հայոց. յորոյ վն շինեաց
անոյշ Թագուհին հայոց զնոյակալ և ըզ
հաշակաւոր ... ուխտն հազբատ սանա_
հին: 'Ի հին պատմագիրս:

Սաւրոմատք: Տե'ս Սարմատք:

Սաւրանի. նայ. եաւ: Էր քաղաք փոքուն
հայոց յարեւելից կուսէ կոմանայ: ըստ պտղ:

Սաւրիա: Տե'ս Սավրիա:

ՍԵ

Սեաւ լեառն. լերին. լերամբ: Լ ատմիօր.
սև լեռ. է գաւառ ինչ փոքուն հայոց
յերկրին տարօնոյ 'ի կողմանս եփրա_
տացւոց. ուր էին 'ի հնումն բազում ա_
նապատք կրօնաւորաց հայոց. յորոց մի
էր անուանի անապատն, որ կոչի արե_
գի. ուր բնակէր երբեմն կաթուղիկոսն
հայոց Տր Գրիգորիս. որ գումարեաց
անդ սիւնհոդոս մեծ Նր և առաքեաց ա_
րանց ազգիս հայոց աւելի քան զՃ ան
ձանց, եպիսկոպոսաց, վարդապետաց,
հարց վանականաց, և միանձանց սրբոյ
լերինն. որք նզովեալ հերքեցին զայնո_
սիկ, որք կապալեա ընդունէին զեպիս_
կոպոսութ: Ցն որդի: 'Ի հին պատմագիրս:
և 'ի գիրս շնորհալւոյն:

Սեաւ ծով: Տե'ս Ծով պոնտոսի:

Սեբաստացի. ցւոյ. ւով. ւոց. ւովք: Լ
նա' որ է 'ի սեբաստիոյ քաղաքէ: Խոր. Էն.
Բ. գլ. 77:

Սեբաստեանք. եանց. եօք: Լ էր տոհմ ինչ
կմ նախարարութի մեծին հայոց յաւուրս
արշակայ արքայի, և այլ մեծին ներսէսի:
'Ի հին պատմագիրս:

Սեբաստիա. կմ սեւաստիա. այ. կամ իոյ.
աւ: Լ ատմիօր. սեւաս. իսկ տաճկերէն'
սըվազ. է հռչակաւոր և մեծ մայրաքա_
ղաք առաջին հայոց 'ի վայելուչ վայրի'
'ի բարձրաւանդակ տեղւոջ մօտ յեզր ա_
լիս գետոյ' և մերձ 'ի սոսորոտ լերինն, որ
կոչի մարագուամ, ուստի ելանեն քաղց_
րահամ գետք, և ականակիտ աղբիւրք ըզ
րոց, որք ոռոգանեն զքաղաքն դմ. և
երթան խառնին 'ի գետն ալիս: Քաղաքս
այս էր արքայանիստ Թագաւորացն հայ_
ոց յաւուրցն սենեքերիմայ Թագաւորին
արծրունեաց. իսկ այժմ է իշխանանիստ
քաղաք մեծի նախարարի տաճկաց: Սա
'ի սկզբանէ անտի յաւուրցն հալածման
հռոմայեցւոց մինչև ցայժմ բարձրագլուխ
պարծի տառապանօք հեզման որեան յոգ
նախուռն վկայից, որք անդ կատարեցան:
քանզի անդ վկայեցին նահատակութբ
սբն վլասիոս եպիսկոպոս քաղաքին. սբն
աթանագինէս. Նր քառասուն մանկունքն.
և սեւերիանոս սեբաստացին. և այլք բա
զումք: յայսմաւուր: և 'ի հին պատմագիրս: 'Ի
սմանէ ելին ընդ ժամանակս ժամանակս
այրք անուանիք, և մեծարգոյ վարդա_
պետք. յորոց մի էր լուսաւորեալ հոգի
գերահանճար բարունապետն, և տառ_
ջին աբբայ հայրն մեր Մխիթար վար_
դապետ:

Սեբենիա. այ. կմ իոյ. աւ: Լ է քաղաք
ինչ յարեւմուտս 'ի լիւբիկիոյ աշխարհին.
ուստի էր Նր վկայն քնի ապաւինոս.
որ և էր զօրապետ և կոմս ոբերոնոյ գն
գին. և նահատակեցաւ անդ յամս մաք

ախմիանոսի կայսեր ։ յայսմաւ. փետր. 14։

Սելան. այ. ան. ։ ‖ իտալերէն՝ չէյլօն. կմ՝ չէյլան. իսկ տաճկերէն՝ սառանտըփ. է մեծ կղզի յարեւելից հարաւոյ հնդկաց աշխարհին ։ Ի յայս կղզւոջ ասեն հնդիկք բնակեցուցեալ զԱդամ, յորժամ ել ի դրախտէն փափկութեան։ Անուն եղանեն ազգի ազգի ականք պատուականք, և այլ մետաղքն և աղնիւ իրք։

Սելեւկիա. այ. կմ՝ իոյ. ան. ։ ‖ տաճկերէն. սիլեւքիա. կմ՝ սելեֆքէ. էր ծովեզերեայ մայրաքաղաք ՚ի սաւրիոյ գաւառի առ սահմանօք կիլիկեցւոց. ուստի էր սր թուհին խանթուշ ։ յայսմաւ. սեպտ. 3։ տես և զՍելեւկիա ՚ի բառարանի յատուկ անուանց ածաշունչ գրոց։

Սելիւմբրիա. այ. կմ՝ իոյ. ան. ։ ‖ տաճկեր. սիլիվրի. է քաղաք ինչ ՚ի Թրակիոյ աշխարհին առ ծովեզերբն պրոպոնտեան՝ աւուրբք միով հեռի ՚ի կոստանդնուպօլսէ յարեւմտից կողմանէ։

Սեկուանայ. ի. իմ. ։ ‖ ռամկօրէն՝ սէնէ. կմ՝ սէննա. է անուանի գետ ՚ի գաղլիացւոց աշխարհին, որ է Ֆրանսա. առ որով է արքայանիստ մայրաքաղաքն Լուտետիա՝ որ է փարէզ։

Սեղբեստրոս. ի. իմ. ։ ‖ ռամկօ. սեղբոս. էր նա հայրապետ հռովմայ, և պապ ամ քրիստոնէից, և մի յերկոտասան վարդապետաց։ Սա զմեծն կոստանդիանոս մկրտեաց, և որար զառաջին տիեզերական ժողովն Նիկիոյ ընդդէմ արիոսի. և սահմանեալ կանոնաց ամ քրիստոնէից զկնի լրման լուսնի յետ հասարակածին աւուր զզատկին ՚ի կիրակէի՝ որոշելով ՚ի տօնէ բազմաջնակերացն հրէից։ Սա բազում պատուով ընկալաւ ՚ի հռովմ զՍբ Գրիգոր լուսաւորիչն մեր և զարքայն հայոց. և մեծարեալ զնս յոյժ հաստատեաց ընդ նմ դաշինս սիրոյ և միաբանութ։ Եւ կր աւուրբք ծերացեալ հանգեաւ խաղաղութ ՚ի քս ։ յայսմաւուր. հոկտ. 1։ և յունվար. 3։ Աճգանէ։ և Խորէն. Բ. դր. 80. և 86։

Սեմիսոս. ի. իմ. ։ ‖ էր քաղաք փոքրուն հայոց ՚ի մէջ Մեղոս գետոյ մերձ ՚ի Մելիտինէ։ շրփ պտղոմէոս ։

Սենեքեայ. ի. իմ. ։ ‖ էր քաջ իմաստասէր ազգաւ սպանիացի ՚ի քաղաքէն կորդուբայ։ Սա վարդապետ լեալ ներոնի կայսեր պատուեցաւ յոյժ ՚ի նմանէ. յորմէ իբրև ՚ի մահ դատապարտեցաւ, խնդրեաց մեռանիլ ըստ նորին հրամանի հատանմամբ երակին։ Մրճ՚ է և այլ ոմն սենեքայ բանաստեղծ դերասան։

Սենեքարիմ. այ. ան. ։ ‖ էր արքայ հայոց ՚ի տոհմէ արծրունեաց՝ որ ՚ի մկրտութեն կոչեցաւ յովհաննէս։ Սա նախ թագաւորեաց ՚ի վասպուրականն աշխարհի մեծին հայոց. իսկ ՚ի զօրանալ ազգին թուրքաց ՚ի կողմանս արեւելից, ետես եթէ ոչ կարէ սա- նանել նց, եթող զաշխարհն իւր, և ետ ցվասիլ կայսր յունաց քաղաքս՝ 10։ բերդս 6։։ և գեօղս մեծամեծս՝ 4000։ և ինքն մեկնեալ ՚ի կողմանս արեւմտից չորեքհարիւր հազար անձամբք, եկն և բնակեցաւ ՚ի սեբաստիոյ մայրաքաղաքի առաջին հայոց։ Նորէկ. ըզ։ և յայսմաւ. յունիս. 1. տես և ՚ի բառարանի յատուկ անուանց ածաշունչ գրոց։

Սենիք. նեաց. նեօք ։ ‖ տաճկեր. Չէնիք. է գաւառ փոքուն հայոց սահմանակից պոնտոսկապադովկիոյ. ուստի Ճօրոխ գետն ելանէ։ Ունի զհամանուն իւր քաղաք յարեւելից հիւսիսոյ սեբաստիոյ։ ՚ի հին պատմագիրս։

Սեպուհ լեառն. հոյ լերին. լերամբք ։ ‖ կոչի և մանեայ այրք։ տես ՚ի բառագիրքն համառօտ անուանց։

Սեպտէ. ի. իմ. ։ ‖ կոչի և նեղուց կադիտանեան. ռամկօր. Ճիպիլթեռայ. իսկ տաճկերէն. սէպտէ պօղազը։ Է նեղուց ինչ ծովու յարեւմուտս, որ ընդ մէջ մաւրիտանիոյ և սպանիոյ պատառեալ եկեալ յովկիանոսէ ծնանի զյունաց ծովն, որ է միջերկրեայ ծով. կմ՝ սպիտակ ծով. և բաժանէ զեւրոպիա ՚ի լիբէիոյ։ Եւ կոչի սեպտէ, զի է եօթնեակ. քանզի զեօթն մղոն ունի լայնութի անցումն. և կմ՝ զի եօթն բարձրագոյն լերինք կան ՚ի վր նր առ որ և անուն համանմանք միմեանց իբրև եօթն եղբարք, որք կոչին հերակլեան արձանք ։ Խորէն. աշխարհագրութէ։

Սերապտիոն. ի. իմ. ։ ‖ ըստ այլոց Սորակտէ. է լեառն ինչ յիտալիոյ առ երկրին փալիսկեցւոց, որ է թուսկիա. ուր վն հալածանաց թագուցեալ կայր սբն Սեղբեստրոս հռովմայ հայրապետն. ուստի և կոչի յանուն նր լեառն սբյն Սեղբեստրոսի։ Եւ անդ էր ՚ի հնումն բագին ապողոնի դիցն ։ Խորէն. Բ. դր. 80։

Սերմիոն. այ. ան. ։ ‖ ռամկօր. սիրմիք. է քաղաք ինչ յարեւմուտս ՚ի ստորին պաննոնիոյ, որ է մաճառստան ոչ հեռի ՚ի դանուբայ գետոյն. ուստի էր Սբ եպիսկոպոսն Իրինոս, որ նահատակեցաւ անդ յաւուրս դիոկղետիանոսի կայսեր ։ յայսմաւ. օգոստ. 23։

Սերվիա. այ. կմ՝ իոյ. ան. ։ ‖ տաճկեր. սըրփ. կմ՝ սրբ վիլայէթի. է գաւառ ՚ի մնացեալ աշխարհի եւրոպիոյ առ գետովն դանուբայ ՚ի հարաւ կուսէ ՚ի մէջ բոսնիոյ, որ է պօսնա, և աշխարհին բուլղարաց ։ Եւ ունի ամուր քաղաք զՏաւրինոն, որ է բելըրղատ ։

Սեւան. այ. ան. ։ ‖ ռամկօրէն կա՛ սեւան. է անուանի կղզի մեծին հայոց յաշխարհէն սիւնեաց ՚ի մէջ ծովուն գեղամայ. ուր էր ՚ի հնումն ամուր ամրոց. զոր յետոյ էր կեալ մի ամաց պաշարելոյ էառ տաճիկն ամն խամայեղեացի մրուան անուն, և սպառ ապուռ քանդեալ աւերեաց զնա ։ Եւ անդ է մինչև ցայժմ վանք և անա-

պատ միաբանից Չգնաւորաց հայոց ։ 'Ի հին պատմագիրս ։ Դարձեալ՝ Սեան էր քաղաք մեծին հայոց 'ի վասպուրական տե . ղը սենեքարիմ արքայ հայոց Է այլ քաղաքացն եւ վայելի արքայի յունաց ։ յայսմաւուր ։ եւ 'ի հին պատմագիրս ։

Սեւաստիա ։ || տե՛ս Սեբաստիա ։

Սեւաւերակք . կաց . գք ։ || ռամկ . սեւերակ . է քաղաք յաղձնեաց աշխարհի մեծին հայոց 'ի հիւսիսոյ եդեսիոյ մերձ 'ի տորոս լեռանն ։ 'Ի հին պատմագիրս ։

Սեւերիանոս . ի . իմ ։ || էր քաղ զօրական ոմն լիկիանոսի արքայի հաճատոյն քրիստոնէայ 'ի սեբաստիոյ քաղաքի հայոց . որ սոէպ յայց եղանէր քառասնից վկայիցն 'ի բանտին . վն այնորիկ կալան զնա հրամանաւ լիւսիաս դատաւորին , և կախեցին զփայտէ կապեալ վէմ յոտս նր . և գզին հարին , և քերեցին զմարմին նր . և նա յայն տանջանս աւանդեաց զհոգին ։ յայսմաւ . սեպտ . 12 ։

Սեւորդիք . գեաց . եօք ։ || էր տոհմ ինչ հայոց յուտի գաւառի . որք սակս սեւ կոչեցելոյ հաւրուն իւրեանց՝ յայն անուն սեւորդիք անուանեցան ։ 'Ի հին պատմագ ։

Ս Է

Սէննեացւոց աշխարհ ։ || տե՛ս Սիննեացւոց աշխարհ ։

Ս Ի

Սիալա . այ . աւ ։ || էր քաղաք փոքուն հայոց 'ի հարաւոյ մեղուս գետոյ մերձ 'ի կիլիկիարաս բերդն ։ ըստ պտղոմեայ ։

Սիբար ։ || տե՛ս Նսեպին ։

Սիբիլլա . լեայ . եաւ ։ || է բառ յունաց , և ստուգաբանի 'ի դովրեաց բարբառ՝ ածի մասս , կմ ածուսոյց . այսպէս կոչեցան 'ի հնումն 'ի մէջ հեթանոսաց մարգարէուհի կոյս կանայք , որք զապագայս գուշակէին ։ Եւ էին թուով տասն . առաջինն էր պարսիկ ոմն կոյս . երկրորդն լիբեացի . երրորդն դելփացի . չորրորդն կումացի 'ի կումայ քաղաքէ իտալիոյ . հինգերորդն եռիւթրացի . վեցերորդն սամոսացի 'ի սամոս կղզւոյն . եօթներորդն կոմանացի՝ ամաղթէ անուն . ութերորդն հելեսպոնտացի . իններորդն փռիւգացի . տասներորդն տիբուրացի՝ ալբունէ անուն ։ Եւ էր մի 'ի նոցանէ գուսարն բերիոսի . ուստի կոչի բերիոսեանն սիբիլլա ։ Խորէն . ա . գլ . 5 ։

Սիգոն . ի . իմ . կմ այ . աւ ։ || տաճկերէն՝ սայտէ . կմ սայտա ։ տե՛ս 'ի բառարանի յատուկ անուանց ածաշունչ գրոց ։

Սիկօնիա . այ . աւ ։ || ըստ պտղոմեայ՝ սիւն նադա . սա 'ի հնումն էր մայրաքաղաք 'ի փռիւգիոյ գաւառի ասիոյ . իսկ այժմ աւերակ է ։ Խորէն . յաշխարհագր ։

Սիէ . ի . իմ ։ || էր քաղաք մեծին հայոց 'ի կորճէյս ։ ըստ պտղոմեայ ։

Սիլիսարիա . այ . կմ իոյ . աւ ։ || տաճկերէն սիլիսթիրէ . կմ սիլիսթրէ . է անուանի քաղաք բուլղարաց մերձ յափն դանուբ գետոյ 'ի հարաւոյ կողմանէ ։

Սիկիլիա . կամ սիկիլիա . այ . կամ իոյ . աւ ։ || ռամկօրէն . սիչիլիա . իսկ տաճկերէն չիչիլիա ատասը . է մեծ և անուանի կղզի յարեւմուտս՝ երեքանկիւնի ձեւով առ երի իտալիոյ յարեւմտից կուսէ 'ի ծովուն միջերկրեայց մօտ 'ի սարդինիա կղզին 'ի հիւսիսոյ կողմանէ . և պատի շուրջ ջանակի մղոնս՝ 613 ։ Յորում են գաւառք՝ և գետք բազումք . և բազկանոս լեռանն հրաբխատար , որ է եթնա ։ Եւ է սիկիլիա յոյժ արգաւանդ . և ունի քաղաքս երեւելիս՝ զՊանորմոս . զԿատանիա . զՍիրակուսա . զՄեսսանայ . զԼիբիլիս . և զԱկրագիոն ։ Եւ էր անդ 'ի հնումն հզօր թագաւորութիւն . իսկ այժմ է ընդ թագաւորութեամբ նէապոլսի ։ Խորէն . յաշխարհագր ։ և յայսմաւ ։

Սիկիլիա ։ || տե՛ս 'ի վեր Սիկիլիա ։

Սիմ լեառն . լերին . ամբ ։ || է անուն երկայնանիստ լերին , որ Է յաշխարհի մեծին հայոց՝ մասն լերինն տորոսի կամ կորդուաց . և ձգի 'ի բզնունեաց գաւառէ մինչև 'ի կողմանս տարօնոյ , գետոց ընդ մէջ նր անցանելով ։ Անդ բնակեալ սեմն զինեմ որդւոյն իւրն ամիսս երկու , և անուանեալ զլեառն յանունն իւր սիմ ։ Խորէն . ա . գլ . 5 ։ և բ . գլ . 7 ։

Սիմէոն . ի . իմ ։ || էր նք ճգնաւոր ոմն ազգաւ հայ , որ երթեալ 'ի մեծն հռոմ յաւուրս քահանայապետութեան պապին բենեդիկտոսի ութերորդի պայծառացաւ սրբութեամբ և սքանչելեօք . և շրջեալ յարեւմուտս 'ի կողմանս իտալիոյ , և գաղլիոյ , և սպանիոյ՝ եհաս 'ի մանտովա քաղաք լանգոբարդաց . ուր պատուեցաւ յոյժ 'ի բոնիփակիոսէ իշխանէ քաղաքին . և անդ հանգեաւ 'ի քն յամի տն . 1016 . յօգոստ . 26 ։ 'Ի հին պատմագիրս ։

Սինայ . ի . իմ ։ || էր քաղաք փոքուն հայոց 'ի հիւսիսոյ կեսարիոյ ։ ըստ պտղոմ ։ Դրձլ Սինայ է անուն լերին , որ է յարաբիայ . տաճկերէն՝ թուր տաղը . կմ թուրի մուսա . կմ ճէպիր . կմ թուրի սինա . կամ թուրի թինա ։ տե՛ս 'ի բառարանի յատուկ անուանց ածաշունչ գրոց ։

Սիննեացւոց . կամ սէննեացւոց աշխարհ . ի . աւ ։ || իտալերէն՝ քինա . իսկ տաճկերէն չին . կմ չինմաչին . կմ չինի մաչին . է ընդարձակ աշխարհ յարեւելս առ երի կալով ձենաց 'ի հիւսիսոյ կողմանէ , և հնդկաց յարեւմտից կուսէ . և տարածի մինչև ցանծանօթ երկիր յարեւելից և 'ի հարաւոյ կողմանէ ։ Յորում բնակեալ են զանազան ազգ կապապաշտից . և գաւառք անծանօթք , և այլանդակք ։ Ունի լերինս , և գետս բազումս . և արքայանիստ մայրաքաղաք զՓէքին մերձ 'ի սահմանս սկիւթացւոց ։ 'Ի սիննեացւոց եղանեն ազնիւ ազգի ծխանելիք , և դեղք բժշ_

կութե .

կութեան. և պատուական յախճապակեայ անօթք, և այլ ինչ բազում։ Խորէն. յաշխարհագր։

Սինիբալդ. այ. աւ։ || Էր եղբայր առաջնոյ հեթմոյ արքայի հայոց՝ և սպարապետ զօրաց նր։ Սա առաքեցաւ յեղբօրէ իւրմէ դեսպան առ մանգոյ խանն՝ ինքնակալն թաթարաց վա՛ սիրոյ և միաբանութե։ 'ի հին պատմագիրս։

Սինիբրա. այ. աւ։ || Էր քաղաք փոքուն հայոց առ եփրատ գետով 'ի հիւսիսոյ գայլ գետոյ։ ըստ պտղմ։

Սինիս կողմնիս։ || տե՛ս Կողմնիս։

Սինոպ. այ. աւ։ || տաճկերէն՝ Սինապ. է ծովեզերեայ քաղաք 'ի պափլագոնիայ գաւառի պոնտացւոց 'ի վե՛ր ծովուն պոնտոսի, որ է սեաւ ծով։ Սա 'ի հնումն էր անուանի քաղաք կողմնիս հռովմայեցւոց, և տեղի գիճանի հարկաց ոչ, և մեհեան իւն պատմութեց. զոր յետոյ փոխեցին նորա անուն յեդեսիա քաղաք հայոց։ Սա քա եպիսկոպոսներ ոչ վկայն քոն փոկաս. որ նահատակեցաւ անդ յամս տրայիանոսի կայսեր։ Խորէն. բ. գր. 9. և 35։ յայսմա. սեպտ. 22։ և 'ի ճշգրտ. հարց. յունուար. 14։

Սինուխթ. այ. աւ։ || Էր քաղաք փոքուն հայոց առ մեղաս գետով մերձ 'ի լեառն անտիտաւրոս։ ըստ պտղմէայ։

Սիս. սայ. աւ։ || ռամկօր. կա՛ սիս. էր մեծ մայրաքաղաք և կաթողիկոսարան հայոց 'ի կիլիկիոյ նահանգին մերձ 'ի տաւրոս լերինն առոսսի յարևելից կողմանէ անարզաբայ. իսկ այժմ աւերակ է. և իբրև գիւղ մի փոքրիկ։ Անդ 'ի հոյակապ եկեղեցւոջ սրբյն սոփիայ գումարեցաւ Է՛ հանուր ժողով առաջնորդաց հայոց հրամանաւ տն գրիգորի կաթողիկոսին, և Լեւոնի արքայի հայոց յամի տն. 1307. և 'ի թուականին հայոց՝ ՉԾԶ. վա՛ միաբանութեն հայոց ընդ եկեղեցւոյն հռովմայ։ 'ի հին պատմագիրս։

Սիսակ. այ. աւ։ || Էր որդի գեղամայ 'ի զաւակացն հայկայ՝ այր սեզ և անձնեայ, քաջագեղ կորովաձև, և գեղեցկադէմ. որոյ լցեալ շինութե՛ զանազանս իւրոյ բնակութեն, որ յարևելից հիւսիսոյ մեծին հայոց, կոչէ զաշխարհն իւրով անուամբ՝ սիւնիք. որ և կոչի սիսական. ռամկ. սիսիան։ Այլ դաշտն՝ և լեռնակողմն նորին, զոր ժառանգեաց նա 'ի գետոյն երասխայ մինչև ցամուրն հունարակերտ, և աշխարհն բովանդակ յանուն քաջութե բարուցն անուանեցաւ աղուանք. զի աղու ձայնէին զնա, թէ է քաղցր։ Խորէն. ա. գր. 11։ և բ. գր. 7։ տե՛ս և 'ի բառարանի յատուկ անուանց աստուածաշունչ գրոց։

Սիսական. նահ. || ռամկօր. սիսիան. է մի 'ի գաւառաց սիւնեաց աշխարհի մեծին հայոց՝ 'ի հիւսիսոյ արցախայ, որ է խաչեն։ Եւ ունի աւանս բազումս և մեծամեծս, և բերդս ամուրս, զՏաթև. զՍ-բաղան, զխնածախ, զՇնհեր, զխնձորեկք. և զայլս։ Խորէն. յաշխարհագր։ Դարձեալ՝ Սիսական՝ որ և կոչի Ըստխական, է մի 'ի գաւառաց արցախ ծի մեծին հայոց՝ զոր այժմ աղուանք ունին։ Խորէն. յաշխարհագր։

Սիսակեանք. եանց։ || Էր տոհմ ինչ հայոց յաւուրս արշակայ արքայի, և այլ մեծին ներսեսի։ 'ի հին պատմագիրս։

Սիսմարա. այ. աւ։ || Էր քաղաք փոքուն հայոց 'ի վե՛ր եփրատայ 'ի հիւսիսոյ կողմանէ զիմարայ։ ըստ պտղմ։

Սիրակուսա. այ. աւ։ || ռամկօր. սիրաքուզա. կմ սարակոզա. է քաղաք ինչ յարեմուտս 'ի սիկիլիոյ կղզին, ուստի էր սրբուհին կոյսն Լուկիա։ յայսմաւ. դեկտ. 14։ տե՛ս և 'ի բառարանի յատուկ անուանց աստուածաշունչ գրոց։

Սիրեանք. եանց. իւք։ || Էր տոհմ ինչ հայոց յաւուրս արշակայ արքայի, և այլ մեծին ներսեսի։ 'ի հին պատմագիրս։

Սիւղենական պեղագոս. ի. իւ։ || ըստ այլոց՝ սիւրենական ծով. իսկ տաճկերէն՝ տուզա ակենիզի. է սա ծոցն թոսկանայ՝ մասն միջերկրեայ ծովուն յարևմտից կուսէ իտալիոյ. յորում են կղզիք մեծամեծք երեք, Սիկիլիա մեծ կղզի, և Սարդանիա, և Կօսիկ, որ է քօրսիքա. և այլ մանր կղզիք բազումք։ Խորէն. յաշխարհագր։

Սիւնեկացւոց աշխարհ։ || տե՛ս Սիւնեկացւոց աշխարհ։

Սիւնիս փոքր։ || տե՛ս Հաբանդ։

Սիւնիք. նեաց. նեօք։ || է մի 'ի հնգետասան աշխարհաց մեծին հայոց կոչեցեալ այսպէս յանուն սիսակայ որդւոյ գեղամայ, որ ժառանգեալ զայս աշխարհ լցոյց շինութե՛, և ծննդովք իւրովք։ Եւ է սիւնիք յարևելից կողմանէ արարատայ. և ունի աւերս 'ի հարաւ կուսէ զգետն երասխ, և զաշխարհն վասպուրական. իսկ 'ի հիւսիսոյ զաշխարհն արցախոյ՝ և զգուգարացիս։ Եւ գաւառք են 'ի նմա երկոտասան, Երնջակ, Ճահուկ. Վայոցձոր. Գեղարքունի. Սոդք. Աղահէճք. Ծղուկք. Հաբանդ. Բաղքձորք. Արևիք. Սիսական. և Ձագիդուր։ Եւ ունի սիւնիք ամուր տեղիս, և ամուր աւանս՝ և զբազում քաղաքագեօղս. և լերինս և գետս ոչ սակաւս, և զծովն գեղամայ. և 'ի մէջ դայ՝ զմուրտ, և զդեղերկրի, և զնուռն։ Եւ էր սա 'ի թուոց նախարարութեանց մեծին հայոց յաւուրս արշակայ արքայի՝ և այլ մեծին ներսեսի։ Խորէն. յաշխարհագր։ և 'ի հին պատմագիրս։

Սիւսիա. այ. աւ։ || է մայրաքաղաք ձենաց առ անծանօթ երկրաւ. ուր նստէր արքայն ձենաց ձենբակուր։ Խորէն. յաշխար։

Սիւրիա. այ. կմ իոյ. աւ։ || տաճկեր. շամ վիլայեթի. կմ շամեթ։ տե՛ս 'ի բառարանի յատուկ անուանց աստուածաշունչ գրոց։

Սիօն լեառն։ || տաճկ. սայհուն։ տե՛ս 'ի բառարանի յատուկ անուանց աստուածաշունչ գրոց։

ՍԼ

Սլեաֆա · սեայ · աւ : || Է գաւառ Ալամանաց սահմանակից Պողոնիոյ, թէ Լեհաց, և ունի գլխաւոր մեծ զՍիլեզեբ · և զմայրաքաղաքն Վրատիսլաւեա, որ է պրեսլաւ · և զայլ քաղաքս բազումս :

Սլկունիք · կամ սլկունիք · նեաց · նեօք : || Էր տոհմ ինչ և նախարարութիւն մեծին Հայոց սերեալ յազնէ քաջէ, որոյ անուն կոչիւր Սլաք · կամ Սլուկ · յայն սակս և անուանն ազգին կոչեցաւ Սլկունիք : Սորա գաւառ բնակութեան էր 'ի Տարօն · և էին կարգեալ 'ի վաղարշակայ արքայէ որսալ զբոշանս 'ի լերինս : Եւ եղև իբրև ապստամբեցաւ նախարարն ազգին սլկունեաց 'ի տրդատայ արքայէ, գնաց մամիկոն իշխանն տրդատայ, և եհար սպառեաց զնոսա, և տրդատ կարգեաց զմամիկոնեան նախարար 'ի տեղի սպանելոյն՝ ընծայելով զգաղն յանուն իւր մամիկոնեան, որ է մամիկոնեան : Խորէն · Ա · գլ · 7 : և Բ · գլ · 81 :

ՍԿ

Սկալաւացի · ցւոյ · ցալ · ւոյ · ւովք : || Բառ կօռընզիկեանն · իսկ տաճիկ · պօշնաք · նա՝ որ է յազգէ , կամ 'ի գաւառէ սկալաւոնիոյ · որ է լիպրիկէ : Խորէն · յաշխարհագր :

Սկալաւոնիա · այ · կամ իոյ · աւ : || Ռամկօր · ըզլաւոնիա երկիր · իսկ տաճիկ · պօշնաղ էլի · է գաւառ եւրոպիոյ յարևմուտս , և նոյն՝ որ կոչի լիպրիկէ : տե՛ս Իլիւրիկս ցեց 'ի բառարանի յատուկ անուանց Աստուածաշունչ գրոց :

Սկայորդի · դւոյ · դւով : || Էր իշխանաց իշխան Հայոց 'ի պարթևացն մեծին հայկայ, որ յետ կայսրակեայ պայազատաց զմերս նախնեաց : Խորէն · Ա · գլ · 18 : և 'ի հին պատմագիրս :

Սկամանդրոս · րոյ · կամ ի · իւ : || Է գետ ինչ 'ի տրովադայ գաւառի փոքուն ասիոյ, որ իջանէ յիդեայ լեռնէ : Սա յառաջագոյն կոչիւր Քսանթոս · ընդ որ վազելով ա- ռեն յառաջագոյնս վս աքիլլէսայ հակայեն : Որում համեմատելով խորենացին զմա- ղէն վարդգէսայ 'ի մէջ եփրատայ՝ ա- սէ , անդ էր տեսանել զայն աքիլլէս ընդ սկամանդրոս գետ վազելով : Խորէն · Բ · գլ · 40 :

Սկանդինաւիա · այ · կամ իոյ · աւ : || Է ընդարձակ երկիր 'ի կողմն հիւսիսոյ եւրոպիոյ , որ իբրև ցամաք կղզի շրջապատեալ ձգի յարևմտից յարևելս կոյս մինչև ցլեհոնիա գաւառ ռուսաց , կամ մոսկովաց : Եւ են 'ի նմա ազգին ակերաց , որք են շուէտք · և նորվեգացիք , և գեթք · և այլ անհամար խուժադուժք :

Սկանդրի · բեայ · եաւ : || Բառ պարզաբար՝ Սկանդիա · ռամկօր · չեթլանդ · է կղզի ինչ փոքր 'ի հիւսիսային ովկիանոս ման- 'ի սկովտիա · որ է անգղիա : Խորէն · յաշ- խարհագր :

Սկեւռայ անապատ · ի · աւ : || Էր անապատ ինչ ճգնաւորաց Հայոց 'ի գաւառին կիլի- կեցւոց : 'ի հին պատմագիրս :

Սկիատէ · տոյ : || տե՛ս 'ի ներքոյ Սկիւթ :

Սկիւթ · այ · կամ այ · աւ : || Նոյն՝ որ Սկիատէ · է գաւառ ինչ յերկրին եգիպտացւոց 'ի լիբիոյ եգիպտոսի 'ի հարաւոյ կողմանէ ալեքսանդրիոյ , և յարևմտից նեղոսի : ուր երբեմն էր անապատ մեծ միաբանից ճգնաւորաց : յայսմաւուրք : և 'ի վարս հարանց · Է · Ե · և ԺԹ,

Սկիւթացի · ցւոյ · ւով · ւոց · ւովք : || Ռամկ · թաթար · կամ մուղալ · կամ թուրք · կամ մօ- ղօլ : Նա , որ է յազգէ , կամ յերկրէ սկիւ- թացւոց , որ է սկիւթիա · զոր տեսցես 'ի ներքոյ · յայսմաւուրք :

Սկիւթիա · այ · կամ իոյ · աւ : || Ռամկօ · թա- թարաց երկիր · իսկ տաճիկ · խաթայ մը- խաթայ · կամ թաթարէն · կամ թաթարիստան : Է մեծ և ըն- դարձակ երկիր հիւսիսոյ՝ բաժանեալ յեւրոպականն և յասիականն : Եւրո- պականն սկիւթիա ձգի 'ի տանայիս գե- տոյ , և պատի առ եզերբն միոտիս ծովա- կին և առ քերսոն կղզեաւ , որ է 'ի վերայ ծովուն պոնտոսի · և ձգի հասանէ մինչև 'ի բերան գետոյն դանուբայ , որ է թու- նայ : Եւ են 'ի նմա զանազան ազգք թա- թարաց · որք կոչին առհասարակ փոքր թաթարք : իսկ ասիականն սկիւթիա , որ և կոչի աշխարհ թաթարաց , թէ թուրք · ձգի յա- րևելից կէտ իշխանց , որ է վոլգա · և պա- տի առ կասպից ծովուն 'ի հիւսիսոյ կող- մանէ , և տարածի յերկայն մինչև ցչինա- ստան , և անդր մինչև ցնոյն ծով՝ մէջ սառնամանեացն և արևուց : Եւ են 'ի նմա յազգութիւն խուժադուժ ազգք թա- թարաց · որք կոչին ոգիք · թոխարք · հեփթաղք · և այլք · որք ռամկ · կոչին նօղ- այք · քարայ քալփաքլը · խալմուխ · պու- խարա · և այլք · և առ հասարակ կոչին մեծ թաթարք : Խորէն · յաշխարհագրութե :

Սկիւլէս · լեայ · եաւ : || տե՛ս Դիոնեսիոս :

Սկիւտառ : || տե՛ս Կոսիկ :

Սկովտիա · այ · կամ իոյ · աւ : || Ռամկօր · սքո- ցիա · էր հզօր թագաւորութիւն , իբրև գա- ւառ աշխարհն յարևմուտս 'ի հիւսիսային կողմն մեծի կղզւոյն բրիտանիացւոց , որ է ինկլթերա : Իսկ բաժանի 'ի հիւ- սիսայինն , և 'ի հարաւայինն : Եւ է այժմ ընդ թագաւորութեամբ արքային անգղիա- ցւոց · քանզի Աննայ թագուհին անգղիոյ յամի Տն · 1707 · համաձայնութեամբ տէրութեան զերկուս արքայութիւնս միաւորեաց , և կոչեաց 'ի մի երկոցունց թագաւորութեանց : Ունի սկովտիա գաւառս 35 · և քաղաքս բա- զումս · և մայրաքաղաք զԷտինպուրգն , որ է 'ի հարաւոյ կողմանէ մերձ 'ի ծով- եզերն :

Ս Ղ

Սղսակամքյ. ազգաւ. ։ Ա երէկի գօղ ծոյն որ կո չի Ողկան. էր առ ամուրին ամրոց ինչ մե ծին Հայոց ի գաւառին Տարօնոյ. ուր ուղուն նախարարս ազգին սկսունեաց ամ րացեալ ընդ դիմամարտել արքային տրդա տայ ։ Խորենա. բ. գլ. 81 ։

Սղկոնիկը ։ Ա տե՛ս Սըկունիք ։

Ս Մ

Սմբատ. կիր. սմբատայ. այ. ատ. ։ Ա էր քաղ աք իշխանին և տանուտեարցն և դայեակ տրդա տայ քաջ արքային Հայոց՝ որդւոյ սանատրկոյ ։ Սա հաւատարիմ խնամակալութիւն սնու ցեալ զմանուկն տրդատայ՝ Նատոյց յա թոռ հայրենի ։ և հնազանդեցոյց նմա զամենայն հակառակորդս նը ։ և ինքն քա ջ պատերազմօղ պատերազմեցաւ ի նեմինէ ։ ... ուր նորա ... յետ պատերազ մաց զնդին յաղթութեան կանգնէր վաղ վաղակի ։ Խորէն. բ. գլ. 34 ։ Դարձեալ Սմբատ էր այլ ոմն քաջ իշխան Հայոց բագ րատունի յաւուրս մօրկայ կայսեր յու նաց. ի թոռնակութիւն Հայոց՝ եկ ։ Սա զըս պառ կորեա քաջութեն ցուցեալ ի մարտս պատերազմաց ընդ դեմ թշնամեացն խոս րովու արքային պարսից, եւս ի նմանէ զմարզպանութիւն վրկան աշխարհին ։ Եւ ... ի Հայս առաք զբադզում գործս. որոյ իսկ հրամանաւ արքունեաց հաստատեցաւ Հայոց արար զմեծագոյն դուռ նայ ։ Եւ զկնի բազում արիական քաջու թեանց, և կրկին անդամ մեծամարտիկն ըն նելոյ ընդ նիւթապէս արքային քուշա նաց, և սպանանելոյ զնա, վախճանի ի բարձր ծերութեան ի տիզբոն քաղաքի. և բարձեալ մարմին զմարմին նը ի Հայս ։ Ի հին պատմագիրս. Դարձեալ Սմբատ էր քաջ սպարապետ Հայոց ի տարոն որդի վահանայ ի մամիկոնեան տոհմէ ։ Սա ըս պան զվախթանկ սպարապետն պարսից. և կոտորեաց զզօրս նը յաւուրս հերակլէ կայսեր յունաց՝ և խոսրովայ արքային պար սից ։ Ի հին պատմագիրս ։ Դրձլ. Սմբատ էր մեծ սպարապետ Հայոց՝ զոր բուղայ բռնաւորն տաճկաց ըմբռնեալ պատրա նօք ընդ այլ իշխանաց Հայոց տարաւ առ ամիրապետն ի բաբիլոն ։ Եւ նա անդէն բազում չարչարանս կրեալ վն հաւատոցն որ ի քս յս. վախճանեցաւ ի բանտի ըզ մարտիրոսականն ցուցեալ զհանդէս ։ Ի հին պատմագ. և յայսմաւուր. մարտի. 3 ։ Դար ձեալ Սմբատ էր արքայ Հայոց՝ որդի աշո տոյ արքային առաջնոյ ի տոհմէ բագրա տունեաց. որ թագաւորեաց ամս իդ ։ Էր սա խնամօղ յոյժ, և բարեպաշտ. և տարեալ քաջութեամբ բազում՝ պատե րազմս յաղթութեամբ ... կայսրեն ... և ի կայսրեն յունաց ։ Եւ

յետոյ ղ ... ըմբռնեալ յ... տաճկաց՝ զան պանդխտօք վիրայօքէն նա տարեցաւ վն ի քս հաւատոյն. ի դէն քա ղաքի ։ Ի հին պատմագիրս ։ և յայսմաւուրս. 16 ։ և մայիսի. 27 ։ Դարձեալ Սմբատ էր այլ ոմն արքայ Հայոց որդի երկրորդ աշո տոյ արքայի, որ թագաւորեաց յԱմի ամս լա ։ Ի հին պատմագիրս ։ Դրձլ Սմբատ էր երրորդ արքայ Հայոց յազգէ բագրա տունեաց, որ թագաւորեաց յԱնի ամս իա ։ Ի հին պատմագիրս ։ Դրձլ է և այլ ոմն Սմբատ արքայ Հայոց կոչեցեալ շահնշահ՝ եղբայր գագկայ արքայի ։ Սա թագաւո րեաց յետ աբասայ յԱնի ամս ժդ ։ Ի հին պատմագիրս ։ Դարձեալ՝ է և այլ ոմն Սըմ բատ արքայ Հայոց, որ թագաւորեաց ի կիլիկիոյ ամս երկուս ։ Ի հին պատմագիրս ։

Սմբատաշինկը. ի. իէ ։ Ա էր ամրոց ինչ Հայ ոց ի կիլիկիայ, որոյ տէր էր սմբատ ոմն իշխան Հայոց յաւուրս լևոնի արքայի ։ Ի հին պատմագիրս ։

Սմբատաւանն. ի. աւ. ։ Ա էր շէն ինչ մեծին Հայոց ի տայեր գաւառի, ուր բնակէր՝ էր ընծա սմբատ քաջ սպարապետն և դայ եակն տրդատայ արքայի ։ Խորէն. բ. գլ. 34 ։

Սմիւռնիկոն. ի. իէ ։ Ա ռամկ. ըսմըռնեցկայ. է անուանի վաճառականացն քաղաք մերձ կաց առ սահմանօք լիւտիոնիայ յարևմտից կողմանէ ։

Սմպատ ։ Ա տե՛ս Սմբատ ։

Սմրդանոր. այ. ատ. ։ Ա տաճկ. օէմէրքանտ. է մեծ և արքայանիստ մայրաքաղաք սկիւ թացւոց, որք են թաթարք. ի հիւսիսոյ ջահուն գետոյ. ուստի էր բազում զօրօք լանկ թամուրն. և տիրեաց աշխարհաց բազմաց ։ յայսմաւուր ։

Ս Ո

Սոբար. այ. աւ. ։ Ա էր քաղաք փոքուն Հայ ոց յարևելից հիւսիսոյ կեսարիոյ մայրա քաղաքին ։ ըստ պտղոմէոս ։

Սոկրատէս. տեայ. եաւ. ։ Ատե՛ս ի բառդիրքն հատորակ անուանց ։

Սողոն. ի. իէ. ։ Ա էր մի յեօթն իմաստնոցն յունաց յաթէնս՝ ի քաղաքէն սողամի նայ ։ Սա յորժամ գնաց առ կիւրոս ար քայ լիւդացւոց, եւես զպարերախտու թիւն նը. և ինքն էր թշուառացեալ և փախստական. և խրել հարցաւ յարքայէ, թէ ո՛ յերկրացւոցս է բարերախտիկ. պա տասխանի արար, ոչ երանել զոք, որ դ փոփոխութիւն ժամանակաց է. զի զբարե բախտութիւն մարդոյ ցուցանէ վախճանն ։ Իսկ յորժամ պատաչէս արքայ Հայոց կա լաւ զկիւրոս, և հրամայեաց տապակել զնա, յիշեաց նա զբանն սողոնի, և ասէ. Ո՛վ սողոն, սողոն, գեղեցիկս բարբառե ցար՝ ոչ երանել զբարերախտութիւն մար դոյ մինչև ի վախճան ։ Խորէն. բ. գլ. 12 ։

Սոպք. ոփց. իւք ։ Ա է մի ի գաւառաց սփա նեաց աշխարհի մեծին Հայոց առ երիգե

զարքաւնեաց ։ Խորէն. յաշխարհագրութեան ։

Սորմակ . այ . աւ ։ ‖ էր փառաւոր երեց ոմն արձակեցի . որ համախոհ լեալ չարախօսաց այլ մեծին Սահակայ պարթևի եպս. զաթոռ եպիսկոպոսութեան նր ըստ անօրէն հրամանին վռամայ պարսից արքային . բայց ոչ անեալ աւելի քան զմի ամ, հալածեցաւ յաթոռոյն ։ Խորէն. գ. գլ. 63. և 64: և ՚ի հին պատմագիրս ։

Սուէվլիա . այ . կմ̃ խոյ . աւ ։ ‖ է ընդարձակ գաւառ ալամանաց՝ առ երի բաւարիոյ յարևելից կուսէ . և վրանկոնիոյ ՚ի հիւսիսոյ կողմանէ . իսկ յարևմտից սահմանի հռենոս գետով ։

Սուլտանիա . այ . կմ̃ խոյ . աւ ։ ‖ ռամկօրէն սուլթանիա . է մեծ և անուանի քաղաք յաշխարհին պարսկահայոց առ սահմանօք մարաց մերձ յակն գուլզան գետոյ ։ ՚ի հին պատմագիրս ։

Սուկաւէտ լեառն . լերին . լերամբ ։ ‖ կոչի և սուկաւ . տաճկեր . քօսա . կամ քեօսէ տաղը . կամ զօշպայ տաղը . է անուանի լեառն մեծին հայոց յարարատեան աշխարհի ՚ի գաւառին վաղարշակերտի որ է ալաշկերտ, յանդիման բագրևանդայ ընդդէմ նպատ լերինն ։ Այս լեառն յառաջագոյն կոչիւր՝ ջերմաշխիս, կմ̃ ջրաբաշխ լեառն . այլ յետոյ կոչեցաւ սուկաւ, կմ̃ սուկաւէտ՝ յանուն այլն սուքիասայ գլխաւորի սուքիասանց, որք ձգնեցին անդ՝ խոտաճարակ լինելով իբրև զգօշս վայրենիս՝ ամս խ. . ուր և իսկ նահատակեցան ։ ՚ի հին պատմագիրս ։ և յայսմաւուրս . օգոստ . 27 ։ և ՚ի շարականս ։

Սուհէն . հէնայ . աւ ։ ‖ տաճկեր . լևան . տե՛ս ՚ի բառարանի յատուկ անուանց ածա շունչ գրոց ։

Սուր . այ . աւ ։ ‖ էր իշխանաց իշխան հայոց, որ յետ փառնասայ պայազատեաց ըզ մերազնեայս ։ Խորէն. ա. գլ. 17 ։

Սուրաթ . այ . աւ ։ ‖ է մեծ և անուանի քաղաք յաշխարհին հնդկաց՝ բազմամբոխ և վաճառաշահ մերձ ՚ի ծովեզրն հնդկաց յարևմտից կուսէ ։

Սուրէն . րենի . նէ ։ ‖ էր մի ոմն յորդւոց արշակ արքայի պարսից, որ էր ՚ի զարմէ մեծին արշակայ եղբօր վաղարշակայ արքայի հայոց ։ Զսորա ցեղն որոշեալ մեծն արքայ արքայ հայոց՝ եա կոչել սուրենի պահլաւ . յորմէ առեն լինել զերն Գրիգոր լուսաւորիչ ։ Խորէն . բ . գլ . 27 ։ Գրեա՛լ Սուրէն, որ և կոչի սուրէնաշէն . ռամկ. զուրէն . էր աւան ինչ յերկրին սալահունեաց յծին բարձր հայոց մերձ ՚ի գլխակն պարթենից . ուստի էր մր վկային քնի աթենագորայ, որ կոչեցաւ թէագորոս . որ և նահատակեցաւ անդ ։ յայսմաւ. մայիս. 11 ։

Սուրէնաշէն ։ ‖ տե՛ս ՚ի վեր Սուրէն ։

Սուրիկ . րկայ . աւ ։ ‖ էր մեծ իշխան հայոց և նահապետ տոհմին բագենից, որ ընդ այլ իշխանաց հայոց չոգաւ դեսպանութեամբ ՚ի սեր միաբանութեան առ վաղէս առաքեալ յարշակայ արքայէ հայոց ։ ՚ի հին պատմագիրս ։

Սուքիաս . այ . աւ ։ ‖ է անուն գլխաւորի աշակերտացն այլոց ոսկեանց ։ Սա յառաջ քան զմկրտութիւնն կոչէիւր բաւհագրաս, և էր իշխան արքային ալանաց՝ և ազգական սաթինկայ տիկնոջ ։ Սոյն հաւատացեալ ՚ի քն վեշտասան ընկերօք չոգաւ բնակեցաւ ձգնողական վարուք ՚ի ջերմաշխիս լերինն, որ յայնմհետէ յանուն նր կոչեցաւ սուկաւ, և սուկաւէտ ։ Եւ նահատակեցաւ անդ հանդերձ ընկերօքն վն ՚ի քն հաւատոյն ։ յայսմաւ. օգոստ. 27 ։ և ՚ի շարականս ։

Սոփի . կմ̃ սոփիա . այ . աւ ։ ‖ է բառ յունաց . և թարգմանի իմաստութիւն . է անուն սանուհւոյ որբոյն Գրիգորի, որ էր ազգաւ հոռոմ, քոյր եւթաղեայ ուրումն մեծատան կեսարացւոյ ։ Սա կին լեալ բուր դայեակ ուրումն պարսկի յերթալն իւր ՚ի պարսս՝ հանդիպեցաւ ծննդեան մերոյ լուսաւորչին ՚ի վաղարշապատ քաղաքի և առեալ յինքն զմանուկն գրիգոր՝ անցոյց ։ Խորէն . բ . գլ . 77 ։ և յայսմաւուրս նոյեմ . 18 ։ Գրեա՛լ Սոփիա էր այլ կին ոմն այրի ՚ի փառաւոր և ՚ի մեծ ազգէ յերկրէն իտալացւոց քրիստոնեայ հաւատով . որ յամս հալածմանն ադրիանոսի կայսեր չոգաւ ՚ի հռոմ հանդերձ երեք դստերօքն . որոց անուանքն էին պիստիս, էլպիս, և ագապի, այս է հաւատ, յոյս, և սէր ։ Եւ յետ կատարման դստերաց իւրոց անդ նահատակութեամբ վն ՚ի քն յն հաւատոյն, ամփոփեաց զնր մարմինս նց ՚ի տապանի . և մինչդեռ կայր յաղօթս ՚ի վր գերեզմանի նց, և ինքն հանգեաւ խաղաղութեամբ ՚ի քն ։ յայսմաւ. օգոստ. 4 ։ և ՚ի վկայաբ. հատոր. սեպտ. 30 ։ Գրեա՛լ Սոփիա . որ ռամկօր. ասի սօֆիա . է քաղաք բուլղարաց յարևմուտս մերձ ՚ի փիլիպուպօլիս . որ է հիւլիւպէ ։ Գրեա՛լ Սոփիա . որ ռամկօր. ասի սօֆիանա . է քաղաք մեծին հայոց ՚ի վասպուրական աշխարհի ՚ի մէջ մարանդայ և թաւրիժոյ ։

Ս Պ

Սպալ . կմ̃ սպալիս . այ . աւ ։ ‖ ռամկօր. սիվիլիա . է մայրաքաղաք ՚ի վանդալիսիոյ գաւառի սպանիացւոց ։ Սա ՚ի հնումն էր կողոնիա հռովմայեցւոց . իսկ այժմ է մեծագանձ և վաճառաշահ քաղաք սպանիոյ ։

Սպալատոն . ի . նէ ։ ‖ կոչի և նոր Սալոնա . իսկ տաճկերէն՝ սպլիթ . է ծովեզերեայ քաղաք յարևմուտս ՚ի դալմատիայ ծին, որ է տալմացիա ։

Սպանդարանպերոժ . ի . նէ ։ ‖ էր մի ՚ի գաւառաց փայտակարան աշխարհի մեծին հայոց ։ Խորէն . յաշխարհագր ։

Սպանդարատ . այ . աւ ։ ‖ էր քաջ զօրավար հայոց ՚ի կամսարական տոհմէ . որ ՚ի մեծի պատերազմին հայոց ընդ պարսից յաւուրս պապայ արքայի հերձեալ զխումբ

մի մեծ կուռ վառելոց՝ յորում էր շէր֊գիր քաջ արքային զէկաց, Եհար, և սատակեաց զնա: Խորէն. Գ. գլ. 37. և 38:

Սպանդունիք: || տե՛ս 'ի բառգիրքն հասարակ անուանց:

Սպարունիք. նեաց. եօք: || էր տոհմ ինչ հայոց յաւուրս արշակայ արքայի, և ա՞յ մեծին ներսեսի: 'ի հին պատմագիրս:

Սպեհաննիոս ցամաք կղզի: || նոյն՝ որ Պե֊ղոպոննեսոս: տե՛ս զբառն Պելոպոնիգա: Խորէն. յաշխարհագրութեան:

Սպեր. այ. աւ: || ռամկօր. և՛ սպեր. է մի 'ի գաւառաց աշխարհին բարձր հայոց սահմանակից տայոց աշխարհին. և ունի ըղ֊համանուն իւր աւան, և լեառն. ունի և զՍմբատաւանն. և զայլ բերդս և աւանս: Սրայ նահապետք նախարարութենն էին 'ի տոհմէ բագրատունեաց թագադիրք թագաւորացն արշակունեաց: Խորէն. Բ. գլ. 34. և Գ. գլ. 60: և 'ի հին պատմագիրս:

Ս Ս

Սոխս. այ. աւ: || էր քաղաք հայոց 'ի կի֊լիկիայ: 'ի հին պատմագիրս:

Ս Վ

Սվէտք. աց. օք: || ռամկօր. շվէտ. կմ շուէտ երկիր. լին տաճկեր. չիվէտ վիլայէթի. է ընդարձակ աշխարհ և մեծ թագաւորութիւն 'ի հիւսիսոյ եւրոպիոյ ընդ֊արջային շրջանակաւ. և ունի գաւառս և կղզիս և քաղաքս բազումս. և մայրաքաղաք արքայանիստ՝ զՇդօլմիա. որ կոչի ռամկօր. Ստոկոլմ:

Ս Տ

Ստագիրա. այ. աւ: || ռամկօր. ըսդաւնոլա. է անուանի քաղաք յունաց 'ի մակեդո֊նիայ գաւառի, ուստի էր մեծ իմաստասէրն արիստոտէլ. և վասն այնորիկ կոչի ստագիրացի:

Ստագիրացի: || տե՛ս 'ի վեր Ստագիրա:

Ստահր. այ. աւ: || է գաւառ ինչ յերկրին պարսկաստանեայց. ուստի էր արտաշիր արքայ պարսից որդի սասանայ. և վն այնորիկ կոչի ստահրացի: Ագաթ:

Ստահրացի: || տե՛ս 'ի վեր Ստահր:

Ստեփաննոս. ի. իւ: || էր մր վկայ քնի 'ի կոկիսոն քաղաքէ փոքուն հայոց, որ նա֊հատակեցաւ երեսուն և չորս ընկերօք 'ի կանչի բերդն. և է գերեզման նր յաւ֊ներայ քաղաքի հայոց մինչև ցայսօր. ուստի կոչի նա ուռնեցի: յայսմաւուր. օգոս. 18: և 'ի շարականսն: Կարծեմ՝ է և այլ մի Ստեփաննոս վկայ քնի, և արքեպիսկոպոս սեբաստիոյ. որ նահատակեցաւ 'ի դանիշմանէ ումեմնէ իմայելացւոյ, որ էր ամիրայ սեբաստիոյ 'ի թագաւորութեան հայոց. ըՃլէ: յայսմաւուր. յունիս. 23: տե՛ս և 'ի բառարանի յատուկ անուանց ածաշունչ գրոց:

Ստեփանէ. ի. կմ նեայ. իւ: || էր քաջ իշխան հայոց 'ի կիլիկիայ որդի լեւոնի, և եղբայր թորոսի և մլեհի. և հայր լեւոնի առաջներորդ արքայի կիլիկեցւոց: Սա կոլաւ քաջութեամբ զսեաւ լեառն, և զերկիրն գերմանիկոյ. և յետոյ գաւով բմ֊բռնեալ 'ի յունաց՝ արկաւ յեռանդեան կաթսայ: 'ի հին պատմագիրս:

Ս Ր

Սրուանձտեանք. տենից. իւք: || էր տոհմ ինչ հայոց յաւուրս արշակայ արքայի՝ և ա՞յ մեծին ներսեսի. ուստի էր քաջ իշխանն հայոց՝ և վկայն քնի յառաջադէմն դարեգին: 'ի հին պատմագիրս:

Սրուճ. սրճոյ. աւ: || ռամկօրէն և՛ սրուճ. էր քաղաք մեծին հայոց 'ի միջագետս 'ի հիւսիսոյ եդեսիոյ մերձ յեփրատ գետ: Զայս քաղաք եառ փռանկն 'ի թագաւորնիս հայոց՝ Եռխմ. և եած 'ի վերայ նր զանհնարին կոտորած վասն միաբանելոյ բնակչաց նորա ընդ թուրքաց. որք էին թշնամութեամբ ընդ փռանկաց: 'ի հին պատմագիրս:

Ս Օ

Սօգիք. եաց. եօք: || ռամկօր. խորխան. է մի յազգաց սկիւթացւոց ասիոյ յարևե֊լից կողմանէ կասպիական ծովուն 'ի մէջ թուրքաստանի և արեաց աշխարհին: Էւ էն սօգիք հարուստք և արուեստաւորք, և վաճառականք, և ունին քաղաքս բա֊զումս: Խորէն. յաշխարհագ:

Սօգոմ. այ. աւ: || տաճկերէն՝ սէտում. կմ լութ շէհիրի: տե՛ս 'ի բառարանի յատուկ անուանց ածաշունչ գրոց:

Սօս: || տե՛ս Անուշաւան:

Սօրամարք: || տե՛ս Սարմատք:

Սօրխա: || տե՛ս Սավրխա:

Վ, Ա.

Վալաքիա. այ. կմ. խոյ. ով.։ || Կամ կոր. օլախ. կմ ուլահու երկիր. իսկ տաճկերէն. իֆլաք. կմ իֆլաք վիլայէթի. կամ գառա ուլահ։ Է ընդարձակ աշխարհ եւրոպիոյ՝ և մասն դակիոյ առ դանուբ գետով. որ է թունայ, սահմանակից ըն բանսիլվանիոյ 'ի հիւսիսոյ և յարևմտից կուսէ։ Ունի քաղաքս և աւանս բազումս. և իշխանանիստ քաղաք զԲուգուրէշ։ Սոյ իշխանն է 'ի յունաց ազգէ հարկատու սուլտանին տաճկաց. և կոչի ուլահ պէյի։

Վալլիա. այ. աւ.։ || տասիօ. կալլիս. է մասն երկրին անգլիոյ, որ է ինկիլթերա։

Վախթանկ. այ. աւ.։ || Էր զօրավար մի զօրաց խոսրովու արքայի պարսից. որ երեսուն հազարաւ եկն 'ի տարօն. և նստաւ յապարանսն իւր։ Եւ շինեաց զքաղաքն Պորպէս 'ի գլուխ տարօնոյ. և զամրոցն գարհար 'ի վր լերինն տորոսի. և զաւանն դրգասս 'ի վր գոռոզ լերինն։ Սա պատերազմեալ ընդ քաջին վահանայ սպարապետին հայոց՝ 'ի պարտութիւն մատնեցաւ յերեսաց նր. և ապա անկեալ 'ի ձեռն սմբատայ որդւոյ վահանայ՝ 'ի կորուստ մատնեցաւ ամ զօրօք իւրովք։ 'Ի հին տպագրեր։

Վակունիք. նեաց. եզք։ || Է մի 'ի գաւառաց արցախ աշխարհի մեծին հայոց սահմանակից միւս հաբանդայ, որ է ծարայ։ Խորէն. յաշխարհագր։

Վահագն։ || տես 'ի բառագիրքն հատուկ անուանց։

Վահագունիք. նեաց. եզք։ || Է մի 'ի գաւառաց տրապատայ աշխարհի մեծին հայոց։ Խորէն. յաշխարհագր։

Վահան. այ. աւ.։ || Էր նահապետ ամն ամատունեաց տոհմին, և քաջ զօրավար արևելեայ գնդին հայոց յաւուրս մեծին տրդատայ՝ և որդւոյ նորին խոսրովու։ Սա զմծ օգնական կոչելով քաջութբ եհար և սպան զմծ հսկայ մի, և քաջ զօրական հիւսիսականաց 'ի մեծի պատերազմին, որ հանդէպ վաղարշապատ քաղաքին։ Խորէն. գ. գլ. 9։ Իսրձեալ՝ Վահան էր մի 'ի զօրավարացն սբց վարդանանց 'ի տոհմէ ամատունեաց, որ նահատակեցաւ 'ի մեծի պատերազմին։ յայսմաւ. օգոստ. 7։ Դրդ՝ Վահան էր սպարապետ հայոց 'ի մամիկոնեան տոհմէ որդի հմայեկի՝ և եղբօրորդի սրբյն վարդանայ։ Սա յաւուրս մեծի հայրապետին յովհաննու մանդակունւոյ արիաբար յաղթեալ ամ զօրաց եկելոց 'ի վր իւր, կացուցանի մարզպան հայոց՝ 'ի վաղարշ թագաւորէ պարսից. և շինէ զքաղաքն նորոգելով աւերակսն. և պայծառացուցեալ զեկեղեցիսն ամենայն. 'ի հին տպագրեր։ Գ.րդ՝ Վահան էր այլ ոմն քաջ զօրավար և մարզպան հայոց 'ի մամիկոնեան տոհմէ 'ի ժամանակս տարօնոյ՝ անուանեալ գայլ վահան. որ պայծառացոյց զեկեղեցիս յետ քաջին մուշեղայ։ Սա սպան զմիհրան քեռորդի խոսրովու արքայի պարսից, և բազում հնարիւք կոտորեաց զզօրս նր. և վախճանեալ 'ի բարւոք ծերութեան թաղեցաւ 'ի վանս գլակայ 'ի դուռն սր̄ կարապետին։ 'Ի հին տպագրեր։ Դրդ՝ Վահան էր որ վերոյ քնի 'ի գողթան գաւառէ հայոց որդի խոսրովու իշխանին։ Սա 'ի տղայութեն հանդերձ գերի վարեցաւ 'ի դամասկոս. և անտի դարձաւ 'ի հայս, և իշխեաց գողթան գաւառին։ Եւ ապա յօժարութբ չարչարեալ յամիրայ ամիրապետէ տաճկաց յըռուծանի քաղաքի դամասկացւոց, կատարեցաւ նահատակութբ 'ի քս 'ի թուականիս հայոց. ՃՀԷ. զկնի լԹ. ամի գերութեն իւրոյ։ յայսմաւ. մարտ. 28։ 'Ի հին տպագրեր։ և 'ի շարականս։ Իսրձեալ՝ Վահան էր ուղղափառ և իմաստուն հայրապետ հայոց 'ի բաղաց գաւառէ, զոր փափագականն արարին վասն կարծեաց դաւանութե ժողովոյն քաղկեդոնի, և զնա պատկերս մուծանելոյ յեկեղեցիս՝ և զանկանեալ նր։ Իսկ նորա երթեալ ուխտեաց 'ի կողմանս վասպուրականին. և յայն սակս կաթուղիկոսութեն հայոց բաժանեցաւ յերկուս։ Եւ էր յայն ժամ վահանայ համախոհ հրեշտակն 'ի մարմնի սուրբն Գրիգոր Նարեկացին։ յայսմաւ. մայիս. 27։ և 'ի հին տպագրեր։

Վահեւունիք. նեաց. եզք։ || Էր տոհմ ինչ հայոց յաւուրս արշակայ արքայի, և սերեալ մեծին նեբրովթի. ունէր գունդ մի քաջ զօրականաց, որք նահատակեցան 'ի ճակատամարտին ընդ սրբ վարդանանց։ յայսմաւ. օգոստ. 7։ և 'ի հին տպագրեր։

Վահէ. հեայ. եաւ։ || Էր արքայ հայոց որդի վանայ 'ի զաւակաց մեծին տիգրանայ. սա ընդդէմ ընդդիմանայ աղեքսանդրի մակեդոնացւոյ, և մեռանի 'ի նմանէ։ Խորէն. ա. գլ. 30։ և 'ի հին տպագրեր։

Վահէվահեան։ || տես 'ի բառագիրքն հատուկ անուանց։

Վահկայ. ի. իմ.։ || Էր ամուր և անուանի բերդ հայոց 'ի կիլիկիայ առ տորոս լերամբ. զոր մեծ իշխանն հայոց քաջն կոստանդին առեալ, անդ հաստատեաց զտուն և զտէրութիւն ռուբինեանց։ 'Ի հին տպագրեր։

Վահունիք։ || տես 'ի բառագիրքն հատուկ անուանց։

Վահրամ. այ. աւ.։ || Էր վարդապետ ամն հայոց, որ հրամանաւ երկրորդ Լևոնի արքայի կիլիկեցւոց գրեաց զպատմու. թիւն

ուրբենեանց տոհմին տանուտէր տալիւ։ 'Ի հին. պատմագիրս։

Վաղարշ. այ. կմ՝ ու. ատ.։ || Էր արքայ հայոց որդի տիգրանայ մեծին՝ և պապ արքայն արտաշատայ։ Սա շինեաց աւան մեծ զաւելն ծննդեան իւրոյ 'ի գաւառին բասենոյ, և կոչեաց յիւր անուն վաղարշաւան։ Որ և պատեաց պարսպաւ զաւանն վարդգեսի, որ 'ի վե՛ր քասաղ գետոյ, և անուանեաց զնա վաղարշապատ։ Եւ թագաւորեաց ամս՝ Ի. մեռաւ 'ի պատերազմի։ Խորէն. Բ. գլ. 62։ և Աշգարհ. ա։

Վաղարշակ. այ. ատ.։ || Էր արքայ հայոց եղբայր մեծին արշակայ արքայի պարսից և պարթևաց։ Սա թագաւորեցուցեալ յեղբօրէ իւրմէ 'ի վե՛ր հայոց՝ արար զբազում շինութիւնս և կարգաւորութիւնս յաշխարհի մերում. և ընդարձակեաց զսահմանս թագաւորութեն հայոց, և յօրինեաց զնախարարութիւնս իւրաքանչիւր կարգի ըստ նահապետութեանց ցեղից. և յետ բազում արութեանց և քաջութեանց և բարեկարգութեանց մեռաւ 'ի մծբին մայրաքաղաքի, թագաւորեալ ամս՝ իբ։ Խորէն. Ա. գլ. 7։ և Բ. գլ. 3։ Գրի՛ւ՝ Վաղարշակ էր այլ ան արքայ հայոց՝ որդի պապայ արքայի, զոր մեծն թէոդոս թագաւորեցոյց 'ի վերայ հայոց ընդ եղբօր նո՛ր արշակայ։ Խորէն. Գ. գլ. 41։

Վաղարշակերտ. ի. իճ.։ || տամիկոր. Վաղարշկերտ. կմ՝ ալաշկերտ. է գաւառ ինչ մեծին հայոց յայրարատեան աշխարհի. և ունի զհամանուն իւր ամուր քաղաք, և զերևելի աւան, որ կոչի տաշկեր. թօփրագ գալէ. և զգեաւն ուսկան. կամ ուսկան-Ճէա, որ է քեօսէ տաղը։ 'Ի հին պատմագ։

Վաղարշապատ. այ. ատ.։ || Էր արքայանիստ մայրաքաղաք հայոց յայրարատեան աշխարհի 'ի վե՛ր քասաղ գետոյ։ Սա յառաջագոյն կոչիւր արտիմէդ քաղաք. զոր առեալ վարդգեսի շինեաց, և կոչեաց զնա յիւր անուն աւան վարդգեսի։ Այլ յարժամ վաղարշ արքայ հայոց պատեաց զնա պարսպաւ, հզօր պատուարաւ, կոչեցաւ վաղարշապատ. այլև նոր քաղաք։ Անդ եղև իջանել որդւոյն այ միածնի, ըստ տեսլեանն սրբյն Գրիգորի լուսաւորչին. ուստի տեղին, ուր շինեցաւ մայրն եկեղեցեաց հայաստանեայց՝ կոչի մինչև ցայսօր Էջմիածին։ Իսկ այժմ վաղարշապատ աւերակ է. և է իբրև գիւղ մի։ Խորէն. Բ. գլ. 15. և 62։ և յաշխարհագր։

Վաղարշաւան. ի. ատ.։ || է աւան ինչ մեծին հայոց՝ մեծ և անուանի, զոր շինեաց վաղարշ արքայ հայոց 'ի տեղի ծննդեան իւրոյ 'ի վե՛ր Ճանապարհին 'ի գաւառին բասենոյ 'ի տեղւոջն, ուր խառնին մուրց գետ, և երասխ. և կոչեաց զնա յիւր անուն վաղարշաւան։ Խորէն. Բ. գլ. 62։

Վաղարշկերտ։ || տե՛ս Վաղարշակերտ։

Վաղենախ. այ. ատ.։ || տամիկոր. վաղենցա. իսկ տաճկերէն՝ վալենդէ. է մեծ մայրաքաղաք 'ի սահմանս 'ի համանուն իւր գաւառի յարևելից կողմանէ առ ծովուն միջերկրականի։

Վաղենտինիանոս. ի. իճ.։ || Էր ինքնակալ կայսր յունաց, որ թագաւորեաց յետ յոբիանոսի ամս չորս՝ յաւուրս արշակայ արքայի հայոց, և սրբյ մեծին ներսեսի. և հանապազ հակառակ եկաց արիանոսաց։ Սա սաստիկ և ահաւոր էր յոյժ 'ի վե՛ր անիրաւաց. քանզի զՌոդանոս ներքինապետն այրեաց կենդանւոյն. զի երկիցս հրամայեալ, ոչ դարձոյց զյափշտակութեն կնոջ միոյ այրւոյ։ Խորէն. Գ. գլ. 19. և 21։

Վաղերիանոս. ի. իճ.։ || Էր ինքնակալ կայսր հռովմայեցւոց. որ թագաւորեաց յետ կայլոսի ամս՝ ԺԵ։ Յաւուրս սորա սուսեր բանհար մեռանի յանակայ խոսրով արքայ հայոց հայր մեծին տրդատայ։ Եւ արտաշիր արքայի պարսից արշաւեալ յետ մեր յաղթէ զօրաց հռովմայեցւոց, որք եկեալ էին օգնական լինել հայոց։ Սա կենդանի ըմբռնեալ 'ի պարսից արքայէն վարեցաւ 'ի ծառայութիւն նր՛ զամ աւուրս կենաց իւրոց ըստ արժանի իւրոյ ամբարշտութեն. զի խստագոյնս հալածեաց զեկեղեցին այ։ Խորէն. Բ. գլ. 73։ և 'ի հին պատմագիրս։

Վաղէս. ի. իճ.։ || Էր ինքնակալ կայսր յունաց, որ թագաւորեաց ընդ վաղենտինիանոսի. և էր սա այր ժանտ արիոսական աղանդով. որ և զՍրբն ներսէս՝ զմեծ հայրապետն հայոց, որ գնաց առ նա լինել բարեխօս աշխարհիս, հրամայեաց տարասահմանել 'ի կղզի ինչ անբնակ. քանզի յանդիմանեաց զնա սրբն վս հերձուածոյն։ Բայց յետոյ ըստ արժանի անօրէն իւրոց խորհրդոցն հրկէզ եղեւ [illegible] տառապեցաւ։ Խորէն. Գ. գլ. 30. և 33։ և 'ի հին պատմագիրս։

Վայոց ձոր. ոյ. ով.։ || այժմ եղեգաձոր. է մի 'ի գաւառաց սիւնեաց աշխարհի մեծին հայոց 'ի մէջ նախջուանու և գեղարքունեաց. և ունի զհողոց գեօղն. ուստի էր սբ հայրապետն յովսէփ։ Խորէն. Գ. գլ. 67։ և յաշխարհագրութեան։

Վան. այ. ատ.։ || Էր արքայ հայոց որդի [illegible] 'ի զաւակաց մեծին տիգրանայ. որ պայազատեաց զմերձաւորաց յետ մահուան հօրն։ Խորէն. 'ի յիշատ. Ա. գլ. 30։ և 'ի հին պատմագ։ Իսկ Վան է անուն քաղաքի. զոր նախ շինեաց շամիրամ տիկինն ասորեստանեայց. ուստի յանուն նր՛ կոչիւր յառաջագոյն շամիրամակերտ. բայց յետոյ ընդարձակագոյն եւս շինեալ 'ի վանայ արքայէ հայոց՝ կոչեցաւ ըստ անուան նր՛ վան. կմ՝ վանակերտ. որ և մինչև ցայսօր կոչի Վան։ Իսկ այլք ասեն՝ թէ նախ կոչիւր երուանդաւան. իսկ 'ի բառնալ արտաշէսի զերուանդայ՝ անուանեցաւ վան։ Էր սա ամուր արքայանիստ քաղաք հայոց 'ի վասպուրական աշխարհի 'ի

տուք գաւառի յեզր ծովուն Աղթամա֊
րայ յարեւմտից կուսէ 'ի վայելչաւէտ և յա
մուր վայրի. իսկ այժմ է իշխանանիստ
մեծի նախարարի տաճկաց։ Զայս քաղաք
աւանն պարսպեալք յաւուրս սբյ մեծին Ներ
սէսի. և արարին անդ հաստատուն և գե
րութիւն անձնատրեալս. ուր և նահատակե
ցին զնոր ախոյեանն աշտանակաց զհաստատա
պատւէն՝ կախեալ պատարագէ միջնաբեր֊
դին։ Խորէն. բ. գլ. 62։ և գ. գլ. 35։ և յուշ֊
խարհագրութեան։ և 'ի հին տպագիր.

Վանտակերտ. ի. իւ։ || տես 'ի վեր Վան։

Վանանդ. այ. աւ։ || աւանդօրէն եւ՝ վան֊
անդ. է մի 'ի գաւառաց արարատայ աշ
խարհի մեծին հայոց. և ձգի յերկայն 'ի
սահմանացն տայոց՝ և բասենոյ մինչև 'ի
կողմանս փեռլաղբունեաց, 'ի հիւսիսոյ կող
մանէ շիրակայ և արագած լերին։ Երբեմն
բաժանի 'ի մեծ և 'ի փոքր։ Փոքր վանանդ
է 'ի կողմն արեւմտից 'ի մէջ տայոց և շի֊
րակայ գաւառին. և անուն զմայրաքաղաքն
կարս։ Իսկ վանանդ մեծ՝ է 'ի կողմն ա֊
րեւելից. և ունի զկարուց ամուրն. և զայլ
աւանս և ամրոցս բազումս, և զգաւառն
երևել. ուր քաջ զօրավարն հայոց վա֊
սակ եհար զճակատ զօրացն պարսից. և
'ի փախուստ դարձոյց։ Խորէն. յուշխարհագ։
և 'ի հին տպագ։ տես և Բասէն։

Վանանդացիք. ցեաց. կմ ցւոց. եօք։ || են
բնակիչք վանանդայ գաւառի մեծին հայ
ոց։ Խորէն. գ. գլ. 44։

Վանանդեանք. եանց. եամբք։ || էր տոհմ
ինչ հայոց 'ի վանանդ գաւառի յաւուրս
արշակայ արքայի և սբյ մեծին Ներսէսի։
'ի հին տպագ։

Վանդաշխատ. այ. կմ իոյ. աւ։|| կոչի և Բե
տիկ. լսկ տաճկէ. Էնտէլիւզ վիլայէթի.
է գաւառ սպանիոյ 'ի հարաւոյ կողմանէ
գրանատայ գաւառի. և կոչեցաւ վանդա
լիտիա յանուն ազգին վանդալաց. որք
'ի հնումն յարձակեալք հեղեղօրէն գա֊
ղանաբար 'ի կողմանցն հիւսիսոյ գերմա
նիոյ հասին անդր. և հաստատեցին անդ
զաթոռ տէրութեան իւրեանց։

Վանդալք. աց. օք։ || տես Անդալ.

Վաշտակ. այ. աւ։ || էր իշխանաց իշխան
հայոց. որ յետ հաւանակայ պայազատեաց
զմերաշխնեայս։ Խորէն. ա. գլ. 17։

Վաչէ. ի. իւ։ || էր քաջ զօրավար ազգ հայ
ոց որդի արտաւազդայ 'ի մամիկոնեան
տոհմէ յաւուրս խոսրովու արքայի որդ֊
ւոյ մեծին տրդատայ։ Սա մեծաւ քաջու
թբ ժողովեալ զզօրս հայոց յարձակեցաւ
'ի վր սանեսանայ արքայի մազքթաց և
հոնաց, և եհար՝ սատակեաց զնա. և զան
համար զօրս նր։ 'ի հին տպագիրս։ Դրծլ՝
Վաչէ էր իշխան անն հայոց 'ի մամիկոնեան
տոհմէ, զոր վարագդատ արքայ հայոց կա
ցոյց նահապետ ազգին մամիկոնէից։ 'ի
հին տպագիրս։

Վառաշան. այ. աւ։ || էր քաղաք հնոց
'ի հիւսիսակողմն կասպից ծովուն։ Խո֊
րէն. յաշխարհագրութեան։

Վասակ. այ. աւ։ || էր մամիկոնեան քաջ
զօրավար և սպարապետ ազ հայոց յա֊
ւուրս արշակայ արքայի. որ և էր դայ֊
եակ թագաւորին արշակայ։ Սա եսպա
նեպաղմունս տասնեկս ընդ յունաց. և
ընդ պարսից՝ իբրև ամս 30. և մերձ յաղ
թական եղև նյ. քանզի սպան զհազա֊
րաւորս նախարարն պարսից. և զԴմայ
սնդ վսեմական. և զՎահրիճ զօրա֊
գլուխն. և զդաւանանդ շահապ. և զԴեհ
կան նահապետն. և զԱսուրէն պալհաւ.
և զԱզտական վսեմականն. և զՉիկ
նաւերնակապետն. և ձերբակալ արար ըզ
Սուրէն պարսիկ. և սատակեաց զՖոյէ
կան մեծ նախարարն պարսից. և զՎաչա
կան նախարար. և զՄշկան. և զՄա֊
րեճան. և զՁինդկապետս ամն զօրագլուխ
պարսից հանդերձ զօրու իւրեանց 'ի հալա
ծականի մաշեաց։ Սա սպան և զՃապա֊
տան տանուտէրն. և զՄոգաց հան֊
դերձապետն. և զհանդերձապետն թա
գաւորին պարսից. և զՄանիկան մեծ զօ
րապետն։ Այլ հուսկ յետոյ շապուհ ար
քայ պարսից խաբանօք կալաւ զնա ընդ
արշակայ թագաւորին. և տանել զնա
անձամբ փողոցին, կոչեաց զնա արտաքս.
իսկ նա տարեալ պատասխանի տայ. այժմ
քո տեսեալ զիս անձամբս փողրեկ ոչ
առնէր զչափ մեծութե իմոյ. զի մինչև
ցայժմ եւ քեզ աւելի էի, և արդ աղ
ուէս։ Այսպես եւ հրաման թագաւորն մոր
թել զնա. և ածել հանել։ 'ի հին տպագ։
Դարձեալ՝ Վասակ էր քաջ իշխան անն
հայոց սիւնական, որ 'ի խուսափելն 'ի զօ֊
րաց բուզայի բանաւորի տաճկաց՝ հասին
զկնի նր հինգ իսմայելեան հրոսակին ա֊
նել զնա. իսկ նա սուսեր 'ի ձեռին դար
ձաւ անդրէն 'ի վր նց, և սատակեաց
զբազումս, և ինքն անցեալ գնաց յաշ֊
խարհն դարդմանաց։ 'ի հին տպագիրս։
Դարձեալ՝ Վասակ էր պատանի անն մա
նուկ՝ որդի աշոտոյ՝ գահերէց իշխանին
սիւնեաց։ Սա իբրամի անձնատուր լեալ
ոստիկանին տաճկաց՝ դնի 'ի գնալն դրան։
Իսկ 'ի գիշերի միում յանկարծակի հա֊
նեալ զվաղակաւորն պաղեստանին՝ կոտո֊
րեաց զզաւհապանն. և ինքն կախեալ
ընդ պատուհար պարսպի քաղաքին փա֊
խեաւ։ 'ի հին տպագիրս։ Դարձեալ՝ Վա
սակ էր այլ անն քաջ զօրավար հայոց, և
իշխան գաւառին նզայ 'ի թոռակակնիս
հայոց՝ դ. Ճ. յաւուրս թագաւորութե
բագրատունեաց։ Սա հինգհարիւր ա֊
րամբք եւ ընդդատաշ արքայինն գեղամ֊
նայց, որ յանկարծ մտեալ 'ի նիւգ գաւառ
սպատակէր զերկիրն. և յարձակեալ 'ի
վր զօրաց նր, զբազումս կոտորեաց. և
սպան յերկուս ձեռզակեալ զխափշիկ անն
սեաւ այր քաջ, զոր վն քաջութե եւթն
դայլ կոչէին։ 'ի հին տպագիրս։ Դրծլ՝
Վասակ էր այլ անն իշխան հայոց որդի

գիրկտոյ մագիստրոսի, և գուցէ անտի
քայ քաղաքի հայոց, զոր ասացին նեն-
գութեամբ անանք 'ի փոքրականաց հռոմոց 'ի
փողոցին անտիոքայ: իսկ գիլբերտ արեան
նի խնդրեաց 'ի հռոմոց փիլատոս եւ
խաման հայոց: 'ի հին պատմագիրս:

Վասակաշէն. չինի. իմ: || է աւան ինչ մե
ծին հայոց յաշխարհին սիւնեաց 'ի գա-
ւառն գեղաքունեաց:

Վասակաւան. ի. աւ: || էր քաղաք ինչ յաշ
խարհին չորրորդ հայոց 'ի հանձիթ գա-
ւառի. ուր չմշկիկ կայսր հռոմոց տա
քեաց զկամսիլ և շինատանգին զորդին ա
մանոսի կայսեր անուցանել: 'ի հին պատմ.

Վասիլ. այի. իմ: || էր իշխանական կայսր հո
ռոմոց եղբայր կոստանդեայ, և որդի ռո
մանոսի կայսեր: Սա թագաւորեաց յետ
չմշկիկ կայսեր 'ի թուականին հայոց՝ ՆԻԴ:
և էր այր քաջ, և աղօթամոլ. որ զբա-
ղում պատերազմս արար հնազանդել: Ցա
ճախս արար բերեալ զնշխար Աջոյ խաչին
'ի յունաց 'ի հայս եդին 'ի գաւառն մո-
կաց 'ի վանսն կոչեցեալ ապարանք. այլ
պրէ Նարեկացին 'ի Ճառս խաչին. ԿԹ:
Սմա նաանկեցաքիմ արքայ արծրունեաց
զամեղագո վասպուրական աշխարհի. և
ինքն եկեալ բնակեցաւ 'ի սեբաստիայ:
Այս Վասիլ թագաւորեաց ամս ԾԷ. և
մինչդեռ կենդանի էր, եդ զթագն 'ի
գլուխ եղբօր իւրոյ կոստանդեայ. և 'ի
նոյն յամսն արարեալ զաղգս հայոց խնա
մել բարի խոստովանութեամբ ինքեանց 'ի քՏ:
'ի հին պատմագիրս: Դարձեալ՝ Վասիլ մա
կանունեալ Եղնիղակ, կամ գող. էր իշ
խան հայոց. այր քաջ և հզօր պատերազ
մօղ, որ նստէր 'ի քաղաքն քեսուն՝ յա-
ճախս Դրիգորի վկայասիրին: Սա 'ի թուա
կանին հայոց՝ ՆՃԾԴ. զօրաժողով ե-
ղեւ՝ քաջութեամբ եւ ընդդէմ երկոտա
սան հազար զօրաց պարսից 'ի բերդուսն.
և կոտորեաց զնս. և 'ի դարձի տարւոյն
միւսանգամ եհար զնս ԵՃ. արամբք, և
կալաւ զաւուրանն նց: Եւ քաջութեամբ
յինքն գրաւեաց 'ի ձեռաց տարարազգաց
զբազմաւ քաղաքս և զգաւառս փոքուն
հայոց. սաստի անուա ժողովեցան կաթու
ղիկոսն. և ամ ազատագունդքն հայոց.
Յն ուրհ. և 'ի հին պատմագ: Դարձեալ՝ Վա
սիլ էր այլ ոմն իշխան և զօրավար հայոց՝
երեց եղբայր ամենաբախ շնորհալւոյ:
Յն ուրհ:

Վասպուրական. ի. աւ: || է մի 'ի ժն. աշ
խարհաց մեծին հայոց. և է երկիր ըն-
դարձակ. և երկրորդական գահ թագա
ւորութեն հայոց. և ունի սահմանակից
յարեւելից կողմանէ զաշխարհն պարսկա-
հայոց. 'ի հարաւոյ զաշխարհն կորճէից.
յարեւմտից տուրուբերան. իսկ 'ի հիւսի
սոյ զայրարատեան աշխարհն: Գաւառք
են 'ի նմա՝ ԼԷ. Ռշտունիք. Տոսպ. Բզնու-
նիք. Արճիշակովիտ. Աղուէիս. Բա
ռբիզովիտ. Կողանովիտ. Գառնի. Բա
լախովիտ. Առբերանի. Բուժունիք. Եր-
նոյան. Անձևացիք. Ատրպատունիք.
Երուանդունիք. Մարդաստան. Արտա
զակէ. Աղբակ մեծ. Անձախաձոր. Թոռ
նաւան. Ճուաշռոտ. Կրճունիք. մեծ Ռշտու
նիք. Պալունիք. Գուկան. Աղուանդ-
ռոտ. Պարսպատունիք. Արտաշիսեան.
Արտաւանեան. Բաքան. Գաբիթեան.
Գաղբիկէն. Տանկրիայն. Վարաժնունիք.
Գողթն գինեւէտ. Նախիջևան, յորում է
և համանուն իւր քաղաք. և Մարանդ:
Եւ ունի աշխարհն վասպուրական մայրա
քաղաք անուանեալ զՎան. և քաղաքս
անուանիս՝ զԱղթամար. զՄարանդ. զՈս-
կեանց. զՄանակերտ. զԿոռեան. և այլ
քաղաքս՝ և աւանս՝ և բերդս բազումս:
խորէն. յաշխարհագր:

Վանեան. կմ վանեայ. կամ վանախա-
նեան գաւառ: || ստմկօր. վանխարան. է
անուանի գաւառ ինչ յաշխարհին արարա-
տեան մերձ յեզր կասպիական ծովուն. ուր
կառուցեալ նահատակութ 'ի մազքթաց
Սբն Գրիգորիս կաթուղիկոսն աղուա-
նից: խորէն. Գ. գլ. 3: և յայսմաւուր. Յունվ. 6:
և 'ի հին պատմագ:

Վանխանեան: || տե՛ս 'ի վեր Վանեան:

Վարագ. ոյ. ու: || ստմկօր. վարագայ լեռ.
է լեառն մեծին հայոց 'ի վասպուրական
աշխարհի՝ 'ի մօտ գաւառի 'ի հարաւոյ
մայրաքաղաքին վանայ. ուր եղև երան-
ելւոյ երեւումն սբյ խաչին յաւուրս վարդ
պատրիկի իշխանին հայոց, և 'ի հայրապե
տութեն ներսեսի շինողի. սաստի կոչի վա
րագայ սբ խաչ: յայսմաւ. յեպրլ. 26: և 'ի
շարակնոցն:

Վարագինոն. կմ վարագինի. ոյ. կամ այ.
աւ: || տաճկեր. վարատըն. կմ վառատ.
է քաղաք ինչ յարեւմտից 'ի վերին մասն
նահնգիս, որ է մեծ մնձասաք՝ յարեւելից կող
մանէ տիբերիսկոս գետոյ, որ է Թիբռէ: Եւ
է այլ 'ի քաղաքէն Պետրովարադինոյ:

Վարազ. այ. աւ: || է լեառն ինչ մեծ և
անուանի յաշխարհի մեծին հայոց մերձ
'ի գաւառն բագրեւանդայ. ուր ամրացա-
ւորեկին հայոց՝ կենն պապայ արքայի հան
դերձ երկու որդւովքն արշակաւ և վա
ղարշակաւ յերեսաց զօրացն պարսից:
'ի հին պատմագիրս: Դարձեալ՝ Վարազ է
անուն զօրավարի պարսից, զոր եհար և
սատակեաց 'ի պատերազմի քաջ զօրա-
վարն հայոց Մանուէլ: 'ի հին պատմա-
գիրս:

Վարազաւանք. աւանց: || էր վանք ինչ
հայոց յաւուրս արշակայ արքայի, և սբյ
մեծին ներսեսի: 'ի հին պատմագ.

Վարազդատ. այ. աւ: || կոչի և Արտա-
ւազդ. էր արքայ հայոց մեծաց՝ 'ի տոհ-
մէ արշակունեաց՝ որդի մանուկ, արտեայ,
անձնեայ, ուժեղ, և յոյժ կորովի նետա-
ձգութեբ, բայց 'ի մտաց թեթև՝ մանկա
բարոյ: Որ 'ի աղայութեն կոտորեաց զա
ռիւծս յարեգ քաղաքի եղլադացւոց. և

դշխոյն նախարարական 'ի Թշնամեաց Ընդեմ իւր յարձակեալ, 'ի վ՛ր նորերաց տարան սուսերաւ. և 'ի բերդ ինչ գիւղաւ, 'ի վ՛ր պատուհասին արդ՝ ժէ. նետաւ հարեալ, վիրաւոր 'ի վայր հոսեաց միանգամայն զինի: Եւ 'ի գալ իւրում յաշխարհս մեր 'ի ծն. ամի շաւղաց արքայի պարսից պատուհասելով առ եփրատ գետով. և զնեա մեռեալ նա 'ի թ. կանգնոց չափ վաղէ զէփ րատա. և անցեալ յայնկոյս սատակէ զնա: Զսա Թագաւորեցոյց 'ի վ՛ր հայոց փոխանակ պապայ արքայի մեծն Թէոդոս կայսր 'ի քսաներորդ ամի Թագաւո րութեն իւրոյ. և 'ի տասնհինգերորդ ամի Թէոդոս. և հր րամայեաց առնել զնա երկամեթեղէն կապանօք 'ի Թուլիս կղզի ամենևին յաւե տեանս: Խորէն. գ. գլ. 41: Յայլ աւուրք: և 'ի հին պատմագիրս:

Վարազդատայ. իս. ա. : || Էր իշխան ոմն հայոց՝ որդի քաջին անծանօթ, զոր կամեցան արքայն պարսից կացոյց մարզպան հայոց: Եւ յետ ամաց փոխանակեալ լեալ յառա ջագոյն իշխանէ աշխարհականի՝ չոգաւ ընդ ընտանեօքն առ կայսր հոռոմ: 'Ի հին պատմագիրս:

Վարազ. այ. ա. : || Էր պատանի ոմն որդի գաւառի 'ի զանազան գաւառաց դեղձանկանց յաղթող յորս. երէոց, և կոչեալ 'ի նմանէ ձգուԹէ: Արշակ արքայ հայոց եւ զորդի իւր զանազան ուսուցանէր. և ա ռ այր զնա իշխան 'ի վ՛ր որսոց արքունա կանաց, և շէնս պարգեւաց նմա առ ե զերբ գետոյն հրազդանայ. յորմէ ասէին ազգն յանուն նր կոչեցաւ վարաժնունիք: Խորէն. բ. գլ. 7. և 10:

Վարաժնունիք. նեաց. նեօք: || Է անուն գա ւառի, և նախարարութե հայոց. և է երկրորդ: Առաջինն է յարարատեան աշ խարհի մեծին հայոց առ հրազդան գե տով. որոյ բնակեցաւ հայր եղև վարաժ նոյն իշխան 'ի վերայ որսոց արքունեկա նաց: Երկրորդն է 'ի տուրուբերան նհի: Իսկ երրորդն է 'ի վասպուրական աշխար հի: Խորէն. յաշխարհագր.

Վարբակիս. կմ վարբակէս. կայ. ա. : || Էր արքայ մարաց, զոր ոմանք կոչեն Արբա կես, կամ որբակես. իսկ այլք Փառնա կէս: Սա միաբանեալ ընդ իւր զբելեսա բաբելոնացին և զՊարոյր որդի սկայորդ ւոյն, պաշարեաց զնինուէ ամի գ. և եա պատերազմ ընդ սարդանապալայ. և եբ բարձ զԹագաւորուԹե ասորեստանեայց: Յորմէ տուաՀին պսակաւոր եղև հայոց պարոյր: Խորէն. ա. գլ. 20: և 'ի հին պատ մագիրս:

Վարդ. կմ վարդան. այ. ա. : || Էր իշխան ոմն հայոց եղբայր քաջին վահանայ՝ և որ դի հմայեկի: Սա յետ եղբօրն պայազա տեաց զհայս 'ի մարզպանուԹե ամս՝ գ. և աղատամեմեալ 'ի խոսրովու արքայէ պար սից տայան զմարզպանն սուրէն 'ի գլխն

քաղաքի. և ինքն հանդերձ այլովք նա խարարօք չոգաւ 'ի ծառայուԹե յունաց: Եւ զհրամանս պարսից եկեալս 'ի վերայ իւր, 'ի սուր սուսերի մաշեաց 'ի գաւառին խաղտեաց: 'Ի հին պատմագիրս: Դիրձ՝ Վարդ էր պատրիկ ոմն՝ և իշխանաց իշ խան հայոց. յորոյ աւուրս Ճառագայթա փայլ լուսով երևեցաւ նշան խաչին 'ի լերան վարագայ: յայսմաւ. ժէ փրկ. 26.

Վարդան. այ. աւ: || Էր նահապետ ազգին մամիկոնէից՝ եղբայր քաջին վասակայ ըս պարապետի ամ հայոց յաւուրս արշակայ արքայի: Սա միաբանեալ ընդ այլ իւրԹայ իշխանին սահ եղև անապատ մահուան գնելոյ. տայս և ինքն կորեաւ յեղբօրէ իւրմէ հարազատէ: Խորէն. գ. գլ. 22. և 25: Դարձեալ Վարդան էր նշ. վերոյ քն՝ և քաջ զօրավար հայոց՝ Թոռն մեծին սա հակայ. զոր փոքրն Թէոդոս արար սպա րապետ հայոց. և զնոյն հարսատեաց վր տամ արքայն պարսից: Սա լսեալ նմանին նախանձու զօր պաշտամանց, 'ի վ՛ր յար ձակեցաւ, և սատակեաց զաւրացօքն հա ճառոյ զիշխանս հայոց. քանզի սպան զա նօրէնն Շանձառոյ արծրունի, և փախստա կան արար զմարզպանն միհրան. և ձեռքա կալ արարեալ զաւերածն մեհեաց, թէևդան ւոյն ազգաց յարարուշանի կրակին, զոր շինեալ էր նր 'ի գեղջն. և զորդի նորա զերդ 'ի վ՛ր բագնին զենուլ նորինաց: Եւ 'ի սակս քագնին շինեաց զեկեղեցի մեծ յանուն սրբոյն Գրիգորի. և անդ փո խեալ զաթոռ հայրապետութեն. կացուցանէ 'ի նմա զմեծ հայրապետն գիւտ: Եւ յետ այնորիկ քաջութեան պատերազմմունս քաջութեն վ՛ր 'ի քն հաւատոյն կատարել ընդունի զպսակն մարտիրոսութեն հան դերձ բազում ընկերօք, որք յանուն նո րա կոչին վարդանանք: Խորէն. գ. գլ. 57. և 65: և յայսմաւուր. օգոստ. 7: և 'ի հին պատմագիրս: և 'ի շարականս:

Վարդանակերտ. ի. թէ: || Է մի 'ի գաւառաց վասպուրական աշխարհի մեծին հայոց. և անի զհամանուն իւր քաղաք. ուր խոտոյն լեան բանակն յազգին կորեաւ յերևսաց զօրացն հայոց յաւուրս սահակայ հայրա պետին, որ փնաց ընդդէմ տաճկաց. վ՛ր որոյ զզոյց եղև 'ի մէջ հայաստանեաց ա սել Թէ վարդանակերտ առեալ մի' շինեսցի մեզ: Խորէն. յաշխարհագր. 'ի հին պատ մագիրս:

Վարդանանք. նանց. նամբք: || Էին քաջ զօ րավարք և զօրականք հայոց, որք Ղ. սրբ մեծին վարդանայ սպարապետի հայոց Ճակատեցան ընդդէմ պարսից, և կատա րեցան վ՛ր 'ի քն հաւատոյն 'ի մեծի պա տերազմին: յայսմաւուր. օգոստ. 7: և 'ի շարական նոցն:

Վարդանաշէն. նաշինի. աւ: || Էր անուն կնոջ մանուկէ սպարապետին ամ հայոց: 'Ի հին պատմագիրս:

Վարդգէս. գիսի. իէ: || Էր իշխան ոմն հայ

ոց. որ էառ իւր կին զքոյրն Երուանդայ արքայի առաջնոյ՝ որ սակաւակեացն կոչի: Եւ շինեաց զարտաքինդ քաղաք ՚ի վ[եր] քասաղ գետոյ, յիւր անուն կոչեաց զնա աւան վարդգեսի: Զոր յետոյ պարսպեաց վաղարշ արքայ հայոց՝ անուանեաց յիւր անուն վաղարշապատ: Խորէն. Բ. գլ. 62:

Վարոս. ի. իւ: Էր երէց եղբայր որդւոյն Թաթուլոյ, և մի յաշակերտաց սրբոց վարդապետացն սահակայ և մեսրովբայ: Սա յետ կատարման սրբոց վարդապետացն շրջայածեալ ընդ Թաթուլոյ և Թումասու. և յետ մահուան նոցա մեկնեալ յանձաւս լերանց անտես ՚ի մարդկանէ եղև խստակրօն ճգնաւոր. զոր յետոյ գտեալ ոմանց՝ յայն սակս անուանեցին զնա գիւտ. և զտեղի նոցա շինեցին վանք, որ մինչև ցայսօր կոչի գիւտի վանք: յայսմաւուր. մարտ. 6:

Վարութա. այ. աւ: Էր քաղաք մեծին հայոց առ սահմանօք խաղտեաց ՚ի հիւսիսոյ եփրատայ: Ըստ պտղոմէոսի:

Վարսապատ. այ. աւ: Էր քաղաք փոքուն հայոց յարևելից լերինն անտիտորոսի մերձ ՚ի մեղրոս գետ: Ըստ պտղոմէոսի:

Վարսովիա. այ. կմ իոյ. աւ: Ռամկօրէն՝ վարշաւիա. կմ վարշաւ. է մայր արքայանիստ մայրաքաղաք լեհաց յարևմտից կողմանէ գետոյն վիստուլայ. որ է վէյխսել. ՚ի նահանգին, որ կոչի Մասովիէ:

Վ Ե

Վեռիա: Տե՛ս Վիրք:

Վեռիտոս. ի. իւ: Կոչի և Բերիտոս: ռամկօրէն՝ պէյրութ. կմ պարութ. է հռչակաւոր քաղաք փիւնիկեցւոց առ ծովեզերբն ասորւոց՝ մօտ ՚ի լիբանան լեառն: ՚ի հին պատմագիրս:

Վեռոնայ. ի. իւ: Է անուանի քաղաք վենետիկեցւոց առ աթեսիս գետով յարևմտից կողմանէ, զոր առեն շինեալ ՚ի գաղղիացւոց: Անտի ելին ընդ ժամանակս ժամանակս այլք մեծամեծք. Կատուլլոս բանաստեղծն. Եմիւլիոս. Պլինիոս քաջ իմաստասէրն. Գոռնեղիոս ճարտարախօսն և քահանայապետն, որ և պայծառացու սրբութեք, և այլք բազումք:

Վեսթփալիա. այ. կմ իոյ. աւ: Է գաւառ ինչ ալամանաց ՚ի հիւսիսոյ փռանկոնիոյ և յարևմտից կուսէ առորին սակսոնիոյ. և ունի քաղաքս բազումս. և անուանի մայրաքաղաք զՄունստերիոն, որ է մինստէր:

Վեսպասիանոս. կմ վեսպեսիանոս. ի. իւ: Էր տասներորդ ինքնակալ կայսր հռովմայեցւոց՝ մականուանեալ փլաբիանոս: Դարձեալ՝ Վեսպասիանոս մականուանեալ Տիտոս՝ էր մետասաներորդ ինքնակալ կայսր հռովմայեցւոց որդի վեսպասիանոսի փլաբիանոսի: Էր սա այր առաքինի և իմաստուն յոյժ և առատ ՚ի առուրս, և զուարթ յերեսս: Որ պաշարեաց զԵրուսաղէմ, էառ զնա յամի Տն. 85. և զնոյն հրէաստան գերի վարեաց ընդ ամ աշխարհ: Յաւուրս սորա Երուանդ արքայ հայոց եթող զմիջագետս ՚ի հռովմայեցիս: Խորէն. Բ. գլ. 35. և 57:

Վերգիլիոս. ի. իւ: Ըստ ոմանց վերգիլիոս. կամ վիրգիլիոս. էր անուանի բանաստեղծ, և քաջ տաղաչափ լատինացւոց, ըստ հանգոյն յունաց, ՚ի մանտուայ քաղաքէ իտալիոյ: յայսմաւ. մարտ. 27:

Վերիացիք: Տե՛ս Վիրք:

Վերկէն. կենայ. աւ: Էր իշխան մի հայոց նախապետ առհմին հարուածելոց յաւուրս արշակայ արքայի, և սոյն մեծին ներսեսի: ՚ի հին պատմագիրս:

Վ Է

Վէնէտիկ. կոյ. կմ ակի. աւ: Ռամկ. և ս՝ վէնէտիկ. կմ վէնէժ. կամ վէնէշ. իսկ տաճկեր. վէնէտիկ: Է քաղաք մեծ և անուանի, հարուստ, և հոյակապ. ազատ՝ և կայս, և մայր քաղաքաց ազգ Է իւրև. շինեալ յամի Տն. 421. ՚ի ժամանակի յոր ժամ իւղս եառուն այսր բնակիչք քաղաքին ակուիղոյ յերեսաց աստտիղայ արքայի հոնաց, որ հարկանէր զիտալիա: Է աթոռ հզօր ծերակուտի քաղաքատեմ ազնուականս պատրկաց. որոց գլուխն դուքս անուանի. հաստատեալ ՚ի չքնաղ ծայրի ծոցոյ ծովուն ադրիականն խորշի ՚ի ծովափնեայ գաւառի, լրբև Թագ իմն ակնականուն ոսկեպաճոյճ ՚ի գլուխ իտալիոյ: Նուէրեալ խնամօք պաշտպանութե սրբոյն Մարկոսի աւետարանչին, որոյ մարմինն հանգչի անդ ՚ի հոյակապ եկեղեցւոջ նորուն: Եւ յանուն մայրաքաղաքին՝ վէնէտիկ կոչի և ամ շրջակայ գաւառն տարածանեան, և բովանդակ իշխանութե ծերակուտին. իսկ բնակիչքն կոչին վէնէտիկեցիք: Որոց իշխանութեն ձգի ՚ի վ[եր] ցամաքի ՚ի մասից պաղադր գետոյ, որ է փօ, և ՚ի արևմտից արլանդաւարաց. և ՚ի հիւսիսոյ առ ալպեայ լերամբք մինչև ցիստրիա առ սահմանօք լիբուրնիկացւոց: Եւ ունի գաւառս ԺԴ. և քաղաքս մեծամեծս և անուանիս բազումս: Ունի և զկղզիս գաւառ, որ է Իսթրիա. և զմասն ինչ դալմատիոյ: Ունի և կղզիս բազումս յադրիական խորշին, և ՚ի յունաց ծովուն: Եւ քաղաքն իսկ գլխովին լրև ակն ՚ի մատաղին շուրջ ունի զիւրև՝ իբր երփն երփն գունով զարդարեալ զկղզիս կղզիս՝ մանունս և մեծամեծս. յորոց մի է կարմրերանդ, և սաքառակայ կղզի սրբյն Ղազարու. որ է վանք միանձանց կրօնաւորաց հայոց՝ աշակերտաց լուսաւորեալ հօր Մխիթարայ գերահամբաւ վարդապետի սեբաստացւոյ ՚ի կարգէ որբոյն Անտոնի աբբայի. զոր կառոյց նա յամի Տն. 1716: ՚ի վէնէտիկ գործեն

ոսկի

ռակի ափին․ որ տաճկերէն՝ ասի՝ եալ․ պըղ ալեթլինը ։

Վ Ի

Վիեննայ․ ի, իւ ։ || Գաղղիարէն՝ վիէննայ․ կամ բէչ․ և կամ ուէչ․ է անուանի արքայանիստ մայրաքաղաք աւստրիոյ Աւստրիոյ գաւառի 'ի վրայ գետոյ Դանուբ գետոյ, որ է Թունայ ։ Էր աթոռ ինքնակալ կայսերացն Գերմանիոյ․ և անմատչելի ամրոց քրիստոնէից ընդդէմ թշնամեացն հաւատոյ ։ Դիւմէլ Վիեննայ է այլ քաղաք յարեւմուտս յաշխարհին գաղղիացւոց, ի փրանսիայ՝ առ գետովն հռոդանոս 'ի նահանգին դելփինատոյ ։ Անդ են նշխարք սրբոց կերպաց մի հօրն մերոյ Անտոնի աբբայի ։

Վիժուանիք․ նեաց․ նեօք ։ || Էր տոհմ իմն հայոց յաւուրս արշակայ արքայի, և այլ մեծին ներսեսի ։ 'ի հին պատմագիրս ։

Վիշապաձոր․ ոյ․ ով ։ || Էր ձոր իմն մեծ լի քարանձաւօք յարարատեան աշխարհի մեծին հայոց 'ի սահմանս գաբեղենից մերձ 'ի գեղաքաղաքն կողբական․ ուր էին աղգի աղգի գաղանք և վիշապք․ ուստի կոչեցաւ վիշապաձոր ։ Անդ բնակեցան սրբն թաթուլ և վարազ ճգնողական վարուք ։ յայսմաւուրս օգոստոս․ 30 ։

Վիշապաքաղաք․ ի․ աւ ։ || Ռամկօր․ վիշապաքաղաք․ էր քաղաք մեծին հայոց 'ի գաւառին տարօնոյ․ զոր շինեցին գեղամար և գիսանէ եղբարք, որք եկին 'ի հնդկաց յաշխարհս մեր յաւուրս վաղարշակայ արքայի հայոց ։ Էր առ յաշտից տեղիք թագաւորացն հայոց՝ 'ի մասն լերինն քարքեայ 'ի վր գետոյն եփրատայ, որ հանդէպ նայի մեծի լերինն տօրոսի ։ Եւ էր անդ մեհեանն վահագնի գեղ՝ մեծագանձ լի ոսկւով և արծաթով ։ Աչգամ ։ և 'ի հին պատմագիրս ։

Վիրք․ վրաց․ վիրօք ։ || կոչի և վերիա․ ռամկօրէն վրաստան․ կամ վրացստան․ իսկ տաճկերէն կուրջի․ կամ կուրջիստան․ է ազգ և գաւառ իմն յարեւելս սահմանակից հայոց մեծաց 'ի հարաւ կովկասու․ և ունի առ երի յարեւմտից կողմանէ զեգրիսիսէ, որ է եգեր․ 'ի հիւսիսոյ զսարմատիա, յորմէ և բաժանի կովկասու լերամբ․ իսկ յարեւելից զաղուանս առ կուր գետով ։ Ունի վիրք գաւառս բազումս․ և քաղաքս ամենայս զՏփղիս․ որ է Թիֆլիզ․ ըզ Մծխիթայ, որ է ցխիթայ, ուր էր մի խաչն, և պատրիարքարան վրաց ։ Ունի և բերդս և գեօղս և անտառս բազումս իսկ ազգք, և բնակիչք վրաց կոչին իմերիացիք․ կամ վերիացիք ։ Խորէն․ բ․ գլ․ 7․ և 10 ։ և յաշխարհագ ։

Վ Լ

Վլանիպօլիս․ լեայ․ եաւ ։ || Էր քաղաք հայոց 'ի կիլիկիայ առ ստորոտով լերինն տօրոսի ։ ըստ պտղոմեայ ։

Վլասիոս․ կամ վլաս․ վլասայ․ աւ ։ || Էր մի եպիսկոպոս սեբաստիոյ քաղաքի հայոց, որ յաւուրս լիկինիանոսի չար թագաւորին մի հալածանաց փախուցեալ բնակէր 'ի լերինն արգեսի 'ի մէջ գազանաց․ և բժշկէր զնոսա 'ի մարդոց և յանասնոց անտանելին քնի․ և թէ ոք տայր, կամ փուշ կլանէր և սրդէլոյր 'ի կոկորդն, աղօթիւք հանէր սուրբն վլասիոս․ և մինչև ցայսօր զնոյն ներգործէ, յորժամ յիշէ ոք զանուն նր յայտնելով վնասնդն ։ Զսա կալեալ ագրիկողայոս դատաւորն, և 'ի բանտ եարկ․ և ապա հրամայեաց կախել զնա, աէ, և երկաթի քերչօք քերել զմարմին նր ։ Եւ եօթն կանայք ժողովեցին զաղբիւն նր․ իսկ կռապաշտից ըմբռնեալ զնոսա՝ տանջեցին յոյժ և ապա գլխատեցին ։ Եւ զսրբն վլասիոս ընկեցին 'ի գետն ։ և նա ել անտի անվնաս․ և ապա հատին զգլուխ նորա 'ի սեբաստիա ։ յայսմաւուր․ փետրվ․ 10 ։

Վ Ռ

Վռամշապուհ․ պհոյ․ ով ։ || Էր արքայ հայոց՝ եղբայր խոսրովու երրորդի, զոր արտաշիր որդի շապհոյ արքայի պարսից թագաւորեցոյց փոխանակ խոսրովու ։ Յաւուրս նր մի վարդապետն Մեսրովբ եգիտ զնշանագիրս հայոց լեզուի ։ Եւ թագաւորեալ վռամշապհոյ ամս իա․ մեռաւ նի՝ թողլով որդի տասնամեայ՝ անուն արտաշէս ։ Խորէն․ գ․ գլ․ 50․ և 54 ։

Վ Ս

Վսամ․ այ․ աւ ։ || Էր իշխանաց իշխան հայոց, որ զկնի Կորայրի պայազատեաց զմերաղնեայս ։ 'ի հին պատմագիրս ։

Վ Ր

Վրեանք․ վրենից․ իւք ։ || Էր տոհմ իմն հայոց յաւուրս արշակայ արքայի, և այլ մեծին ներսեսի ։ 'ի հին պատմագ ։

Վրթանէս․ նայ․ աւ ։ կամ նիսի․ իւ ։ || Էր երեց որդի սրբոյն Գրիգորի լուսաւորչին․ որ աղօթիւք խնդրեաց յայ զզաւակ․ և 'ի ծերութեան իւրում ծնաւ երկուս որդիս զԳրիգորիս և զՅուսիկ ։ Սա յետ կատարման արիստակիսայ կրտսեր եղբօր իւրոյ յաջորդեաց զաթոռ հայրապետութեանն հայոց ամս ժե․ յաւուրս խոսրովու որդւոյ մեծին տրդատայ․ յամի տն․ 339 ։ Եւ ամենեցուն խրատիչ գոլով և յանդիմանիչ՝ պատահել նմա 'ի կողմանս տարօնոյ 'ի վանսն գըլակայ, զի բնակիչք լերինն կամեցան սպանանել զնա․ բայց աներեւոյթ զօրութիւն այ կապեցան ձեռք նց․ և նա անվնաս անցեալ գնաց ։ Արար սրբն վրթանէս և այլ բազում ուղղութիւնս յաշխարհիս հայոց․ և ապա հանգեաւ 'ի քս խաղաղական

մահճաւանք : Խորէն. Բ. գլ. 88. և Գ. գլ. 11: և 'ի հին պատմագիրս : և յայսմաւուր . դեկտ. 1: և Դ շարակնոցն :

Վրթանեսեան . այ . կմ իայ . աւ : || անուն Բդի տանուտերաց աշխարհ : յայսմաւուր :

Վրկան . այ . կմ ի . աւ : || այժմ ռամկօր. ասթերաբատ . կմ Թապերիստան . է մի յաշխարհաց երկրին արեաց յարեւելից հարաւոյ կասպիական ծովուն . ուստի ծովն կասպից կոչի ծով վրկանի : Անդ էին բազում ժողովուրդք հայոց գերեալք 'ի պարսից և բնակեցուցեալք 'ի Թուրքաստան կողմանէ մեծի անապատին, որ առ դաստան անուանի, յաւուրս ամբարտոյ մեծի իշխանին հայոց բագրատունեաց, զոր խաղտ արքայ պարսից կացոյց մարզպան վրկանայ . որոյ հաւատալ անդր հրամայեաց նոյ անդրէն նորոգել զհայ լեզուն և դպրութիւն, զոր մոռացեալ էին . և կացոյց նոյ եպիսկոպոս զերէց ամն ասել անուն ձեռնադրութիւն մովսէսի կաթողիկոսի հայոց . յայսմաւուր . հոկտ. 26: և 'ի հին պատմագիրս : և յաշխարհագիր:

Վրկանի ծով : || անուն ծով վրկանի :

Վրնջունիք . նեաց . նեօք . || էր գաւառակերպ ինչ և տոհմ մեծին հայոց յարեւելից կողմանէ մասեաց լերինն առ եզերբ գետոյն երասխայ : Խորէն. Ա. գլ. 29: և 'ի հին պատմագիրս :

Տ Ա.

Տաթեւ . այ . աւ : || է անուն աւան մեծին հայոց 'ի սիւնեաց աշխարհի 'ի սիսականի գաւառի ոչ շատ հեռի 'ի յԵրասխայ : Անտի էր գրիգոր տաթեւացին :

Տաթեւանիք . եանց : || էր տոհմ ինչ հայոց յաւուրս արշակայ արքայի, և մերձ մեծին ներսեսի : 'ի հին պատմագիրս :

Տաճատ . այ . աւ : || էր մի 'ի զօրավարացն որք վարդանանց 'ի տոհմէ գնթունեաց . որ նահատակեցաւ ընդ սրբովք 'ի ճակատամարտ աւարայրայ : յայսմաւուր . օգոստ. 7: և 'ի շարակնոցն :

Տամբառ . այ . աւ : || էր գաւառակերպ ինչ մեծին հայոց յարեւելից կողմանէ մասեաց լերինն 'ի վասպուրական աշխարհի առ եզերբ գետոյն երասխայ : Խորէն. Ա. գլ. 29:

Տամբուր . այ . աւ : || կոչի և համամաշէն . ռամկօր. համշէն . էր քաղաք մեծին հայոց 'ի տայոց աշխարհի յարեւմտից կողմանէ ճորոխ գետոյ . զոր շինեաց համամ իշխան վրաց, և կոչեաց յիւր անուն համամաշէն յաւուրս հերակլի կայսեր . իսկ այժմ է աւան ինչ : 'ի հին պատմագիրս :

Տայք . տայոց . ովք : || ռամկօր. ախըլցխու երկիր . կմ ախըլցխու աշխարհ . է մի 'ի ժԵ աշխարհաց մեծին հայոց . և ունի առ եզերբ յարեւելից կողմանէ զաշխարհն գուգարաց . յարեւմտից զաշխարհն եկեղեաց . 'ի հիւսիսոյ զվիրս . իսկ 'ի հարաւոյ զբարձր հայոց աշխարհ : Եւ գաւառք են 'ի նմա այսոքիկ, Կող . Բերդաց փոր . Պարտիզաց փոր . Ճակատք . Բուխայ . Ոքաղէ . Արսեաց . և Կղարջք : Եւ ունի տայք զքաղաքն Ասկուրաս . և զՏամբուր . և զամուր բերդն Իշխանին . և զայլ ամրոցս և բերդս բազումս . և լինի 'ի նմա Թուղ . և ներառն . աղաոր . ներկեղ . պաղտասար . և նոսոյ : Խորէն. յաշխարհագիր:

Տանգեր . այ . աւ : || է մի 'ի գաւառաց աշխարհին պարսկահայոց : Խորէն. յաշխարհագրութեան :

Տանկրեայն : (նախադրիւ հոլովի .) || է մի 'ի գաւառաց վասպուրականն աշխարհի մեծին հայոց : Խորէն. յաշխարհագիր:

Տաշիր . շրայ . աւ . աց . ովք : || այժմ ռամկօրէն բամբակի ձոր . է մի 'ի գաւառաց գուգարաց աշխարհի մեծին հայոց, զոր յետոյ վիրք առին . և ունի առ եզերբ զքաղաքն Լոռի, և զայլ քաղաքս : Որք երթեալ նոր մտաւ որսք վարդապետան աշակերտեաց զքաղաքն ամբողջ զնոյն յուղղութեան հաւատոյ ընդ խնդրոյ աշուղայ բագրատունի գաւառաց . Խորէն. Գ. գլ. 60: և յաշխարհագիր:

Տապերական կամուրջք . մրջաց . ովք : || կոչի և կամուրջ տապերայ . էր անուանի կամուրջ 'ի վր երասխ գետոյ յարարատեան աշխարհի մեծին հայոց հանդէպ արտաշատ քաղաքի : Ագաթ. և 'ի հին պատմագիրս :

Տապրոբանէս . խոյ . կմ այ . աւ : || է մեծ կղզի յարեւելս, զոր լատինացիք կոչեն Սումատրա . և խալդացիք Պօնձէօ . իսկ բնակիչք նոր Պատաղին : Այս կղզի է բազարակեալ, և մեծ քան զամ կղզիս . և ունի կղզիս բազումս շուրջ զիւրեւ մեծամեծս և մանունս . յորոց մին է մալաղա կղզին յարեւմտից կուսէ : Եւ է տապրոբանէս 'ի ծովուն հնդկաց յարեւելեան ովկիանու ընդ այրեցեալ գօտւոյ հասարակածին . և ունի պղնձահանս իւր մայրաքաղաք առ ծովեզերբն 'ի կողմն հիւսիսոյ . ունի և զայլ քաղաքս բազումս, և գետս և լերինս : Եւ լինի 'ի նմա ոսկի և արծաթ . և ակունք պատուականք . և բողխջաւք . փիղք . և վագերք . և բնակիչք նոր են անհաւատք : Խորէն. յաշխարհագիր:

Տառեայ սուրն . ի . աւ : || էր աւան ինչ մեծին հայոց յարարատեան աշխարհի մերձ յառուն գետ, զոր ասիրոն արքայ հայոց եառ դրոշմապայ պարսկի՝ խորսում մանկան : Խորէն. Բ. գլ. 39:

Տառիկ . ակի . ին : || է մի 'ի գաւառաց աղձնեաց աշխարհի մեծին հայոց : Խորէն. յաշխարհագրութեան :

Տարանգա . գոյ . աւ : || տանձկերէն՝ ակրէն ակէ .

ռէ . եր քաղաք փոքրուն Հայոց 'ի կողմանս եփրատացւոց երկրորդիս Ճանապարհաւ հեռի 'ի Մելիտինոյ, որ է Մելտին : յայսմաւուրք :

Տարապոզիոս . լսի . կմ՛ լսոյ . լեաւ : || է քաղաք ինչ յարեւմուտս . ուստի եր սուրբ կոյսն և վկայն քնի Գողերիկէ : յայսմաւ. ճաշխն . 14 :

Տարբանն . այ . աւ : || տե՛ս Տարօն :

Տարսոն . ի . իւ : || ռամկօր . տարսուս . իսկ տաճկեր . թէրսուս . կմ՛ մուրուխամ . եր անուանի մայրաքաղաք հայոց 'ի կիլիկիոյ առ կիդնոս գետով մերձ 'ի ծովեզրն կիլիկեցւոց : Որոյ արքեպիսկոպոս եր երանելին ներսէս լամբրոնացի : Ընդ ամենայն եր հայոց ժողովել զեկեղեցին հանդերձ կաթուղիկոսաւ, և ծանել թագաւոր հայոց : Անդ եղև առաջին ընդհանուր ժողովն հայոց վս միաբանութե ընդ յունաց եկեղեցւոյն . ռամկախօսութ զով տարսոնի : 'ի հին պապմագիրս : տե՛ս և 'ի բառարանի յատուկ անուանց Ածաշունչ գրոց :

Տարօն . այ . կմ՛ ոյ . աւ : || ռամկօր . եւ՛ տարօն . կմ՛ մշոյ երկիր . է մի 'ի գաւառաց տուրուբերան աշխարհի մեծին հայոց յարեւմտից հիւսիսոյ բզնունեաց . ուր բնակեալ առեն ըստ ոմանց աւանդութեն՝ կրտսերագոյն որդւոյ քսիսութրեայ՝ տարբան անուն՝ 30 . ուստերօք , և 15 . դստերօք՝ և նոցին արամբք , մեկնեալ նր 'ի հօրէն . և անուանեալ զնա տարօն , և զանդէն բնակութենն ցրօնս . ի ցրուեն . քանզի անդ զառաջինն սկիզբն եղև բաժանելոյ որդւոց նր 'ի նմանէ : Ունէր տարօն քաղաքս և աւանս և բերդս բազումս՝ զՄեղտի՝ զՊարեխ . զԱւանեղօն . զխորտում . զկեղչ . և զայլս . յորոց մի է Մուշ՝ յոր մերձ է ինն ակնեան վանքն գլակայ կառուցեալ 'ի սբ լուսաւորչէն յանուն սբ կարապետին . ուստի և գաւառն յանուն նր կոչի այժմ սբ կարապետ : 'ի տարօնոյ ելին ընդ ժամանակս ժամանակս արք անուանիք և զօրաւորք իմաստութբ , և սրբութբ . ոմ եր մեծ վարդապետն հայոց սբն Մեսրովբ . և Մովսէս խորենացին . և Մամբրէ վերծանողն . և այլք . նոյնպէս ելին անտի և արք կորովիք և քաջ պատերազմօղք , որք գործեցին արութիւնս մեծամեծս . որոց անուանիքն են Մուշեղ մամիկոնեան . գայլն Վահան . քաջն Սմբատ . Վահան որդի նր . և այլք . որք զինի նր պայազատեցին : խորեն . տ . գլ . 5 . և յաշխարհագր : և 'ի հին պամբմագ :

Տաւրիկք . ըեաց . եօք : || ռամկօր . փոքր թաթար . են ազգք և բնակիչք խրիմայ ցամաք կղզւոյն : տե՛ս Խրիմ :

Տաւրունոն . կմ՛ տաւրուրոն . ի . իւ : || ռամկ . բելղրադ . իսկ տաճկեր . պէլկրատ . է ամուր քաղաք յարեւմուտս 'ի սերվիոյ գաւառի , որ է սըրֆ , 'ի խառնուրդ սաւա գետոյ 'ի դանուբ գետ : Զայս քաղաքառեալ 'ի տաճկաց ինքնակալն կայսերն նեմեցւոց յամի տն . 1717 . պատերազմաւ յաղթապարտ , և զօրացուցեալ ամուր պատուարօք , և ընդարձակեաց պարիսպս շինուածովք : իսկ ետքն դարձեալ զնա անդրէն 'ի տաճկաց յետ պատերազմի , և դաշնադրութեն , զոր արար ընդ նս յամի տն . 1739 . քանդեցաւ աւերեաց զնա , զոր ինչ ինքն շինեալ էր . և եթող զհին շինուածսն , զոր 'ի տաճկաց առեալ էր :

Տաւրոս : || տե՛ս Տօրոս :

Տաւփերայ կամուրջ : || տե՛ս Տափերական կամուրջք :

Տ Ե

Տենեդոս . ի . իւ : || տաճկեր . պօղճա ատասը . կմ՛ պօխճա ատասը . է փոքր կղզի ինչ 'ի ծովուն յունաց մերձ 'ի նեղուցն հելեսպոնտոսի ծովուն հանդէպ տրովադայ : Ընդ թագաւորին յոյնք զպարտս մեքենայից , յորժամ եառուն մարտ պատերազմ մի ընդ տրովադայ , և կործանեցին զնա : Անտի էր սբ վկայն քնի Աթանագինէս : յայսմաւ. օգոս . 25 : և 'ի կիլիկեցւոց հոկտեմբ . 15 :

Տենոս . նայ . կմ՛ ոյ . իւ : || ռամկօր . թինէ . կմ՛ թինոս . իսկ տաճկե . ըստինաիլ ատասը . է մի 'ի փոքր կղզեաց կիկլադայ՝ 'ի ծովուն յունաց 'ի հիւսիսոյ կողմանէ 'ի մէջ անդրոս կղզւոյն և նաքսոյ : Եւ ունի զհամանուն իւր քաղաք 'ի վր բլրոյ . զոր արիստոտէլ վս ջուրցն բազմութե , որ 'ի նմա՝ անուանեաց հիդրուսսա , որ թարգմանի՝ ջրարբի :

Տերտուղիանոս . ոսի . իւ : || էր վարդապետութե մեծ՝ այր Ճարտարախօս , որ 'ի բանս ինչ ուղղափառ հաւատոյ սխալեալ գթեաց : Վասնզի զհոգին բանական , զոր անմահ դաւանէր , սաւց լինել մարմնեղէն :

Տ Է

Տէհամ . այ . աւ : || տաճկեր . զամբ . է գաւառ ինչ յերջանիկ արաբիոյ առ ծոցովն արաբացւոց 'ի հարաւոյ մեքքայ քաղաքին :

Տէմիսվարինոն . կմ՛ տէմէշվարիոս . այ . աւ : || կոչի և Տոմիս : ռամկ. տըմըշվար . կմ՛ թըմէշվար . է ամուր մայրաքաղաք յարեւմուտս 'ի համանուն իւր գաւառի յՅնին բուլղարաց 'ի հիւսիսոյ դանուբ գետոյ , որ է թունա . զոր Եւգինէոս քաջ սպարապետն՝ վեցերորդ Կարոլոսի ինքնակալ կայսերն ալամանաց եառ 'ի տաճկաց յամի տն . 1716 :

Տէրգեստոն . ի . իւ : || ռամկօր . թրիէսթ . կմ՛ թրէսթ . է ծովեզերեայ քաղաք յարեւմուտս յիտալիոյ գաւառի , որ է խառռա . սա երբեմն էր կողոնիայ քաղաք վենետիկեցւոց . իսկ այժմ է ընդ իշխանութեամբ թագուհւոյն հունգարիոյ ,

հեռի 'ի վենետիկոյ իբրև մղոնս՝ Ճ։

Տէրէնտ. կմ տէրէնտախոնոս. ի. իւ։ || Էր քաջ և յաղթօղ զօրավար և մեծ ստրա- տեղատ զօրաց մեծին Թէոդոսի կայսեր յունաց. որ բազում զօրօք եկեալ 'ի հայս, և տուեալ ընդ իւր զզօրս հայոց, և զմեծն Ներսէս հայրապետ՝ նստոյց յա Թու Թագաւորութեան զպապ որդի ար շակայ. և նիզակակից լեալ հայոց եւ պա տերազմ սաստիկ ընդ պարսից։ Խորէն. Գ. գլ. 36. և 39։ և 'ի հին պատմագիրս։

Տ Ի

Տիանա. նոյ. ան.։ || Էր քաղաք գամրաց մերձ 'ի տաւրոս լերինն անտիտաւրոսի յարևմը- տից կողմանէ։ 'ի հին պատմագիրս։

Տիբեր. կմ տիբերիոս. րի. կմ րեայ. եան.։ || Էր իննեակալ կայսր հռովմայեցւոց՝ որ դի կեսարու Ներոնի, և եղբայր դրու- սեայ։ Սա յետ օգոստոսի կայսեր Թա- գաւորեաց ամս՝ Ի. և էր այր հանճարեղ. այլ ագահ յոյժ, և բռնաւոր, և անո- ղորմ։ 'Ի սորա հնգետասաներորդ ամի տէրութեան եկն յօհաննէս յանապատէ, և մկրտէր 'ի յորդանան։ Եւ սա յետ խա չելութեան տն մերոյ գրեաց առ աբգար արքայ հայոց ամբաստանութեն վս հրէից խա- չահանելոց. և յորդորէր զնա հաւատալ 'ի քս։ Խորէն. Բ. գլ. 26. և 30։ և 'ի հին պատ մագիրս։

Տիբերադա. այ. ան.։ || Նոյն՝ որ տիբերիեայ ծով։ Խորէն. յաշխարհագրութ։ տես 'ի բա- ռարանի յատուկ անուանց ածանցական գրոց զբառն Տիբերիա։

Տիբերիոս. րեայ. եաւ.։ || Է գետ իմն յի տալիայ. որ ելանէ 'ի կապոյտ լերանց հիւ- սիսոյ. և անցանէ ընդ մէջ հռովմայ. և անկանի 'ի ծովն արևմտից։ Սա յառաջա գոյն կոչիւր ալբուլա. յետոյ կոչեցաւ տեվերէ. իսկ ապա տիբերիոս յանուն տի բերինոսի արքայի ալբանիոյ, որ անդ խեղ դաւոյզ եղև։ տես և Տիբեր։

Տիբիսկոս. ի. իւ. կմ կայ. աւ.։ || տաճկե- Թիսէ. կմ Թիսսէ. է գետ մեծ յարև- մուտս 'ի հունգարիոյ աշխարհին. ելանէ 'ի սահմանաց վերին պաննոնիոյ, որ է մեծ մաճառաց. և երԹայ խառնի 'ի դանուբ գետ, որ է Թունայ 'ի հիւսիսոյ կողմանէ։

Տիգրան. այ. ան.։ || Էր արքայ հայոց որդի երուանդայ. ուստի և կոչի երուանդեան տիգրան՝ մականուանեալ մեծ, որ և վս քաջութեն կոչի հուժկու և յաղթօղ։ Սա քան զամ Թագաւորս մեր հզօրա- գոյն և խոհեմագոյն՝ և քաջագոյն. որ և կիւրոսի աջակցեալ 'ի բաց եբարձ զիշ- խանութիւն մարաց. քանզի սպան զաժ- դահակ արքայ նց 'ի պատերազմի, և գե րեաց զարքունիս նր։ Սա և զայնս ընդ իւրև հնազանդեալ՝ բարձրացոյց զազգս մեր, և ընդարձակեաց զսահմանս բնա- կութե հայաստանեայց։ Էր այր առանց գեղեցիկ գիսօք, մեղուական, անձնեայ, Թիկնաւէտ. պարկեշտ յամ գործս իւր. մեծխոհեան՝ և պերճաբան։ Եւ սորա բը նիկ ազատութե բարձին՝ պահեալ մնաց 'ի հայս անուանք իբր Թագաւորական իմն զարմ։ Որոյ քոյր էր Տիգրանուհի կին աժդահակայ. իսկ որդիք նր Բաբ. Տիրան. և Վահագն։ Խորէն. Ա. գլ. 22. և 23. և 30։ և 'ի հին պատմագիրս։ Դրձ՝ Տիգ- րան էր այլ ևս արքայ հայոց՝ կոչեցեալ միջին՝ որդի արտաշէսի առաջնոյ. և հօր- եղբայր մեծն արշակայ արքայի։ Սա Թա գաւորեալ ամս՝ ԼԳ. քաջութբ վանեաց զզօրս յունաց. առաւ գիմեաց 'ի պաղեստ ինի, և 'ի փախուստ դարձոյց զԳաբինիո նոս զօրավարն հռովմայեցւոց՝ յինքն կա լեալ զմիհրդատ քեռորդի իւր. և դար ձեալ պատերազմեալ ընդ հռովմայեցւոց սպան զկրասոս զօրավարն նց. և առա ջեալ զօրս 'ի պաղեստինի կալաւ զհիւր կանոս քահանայապետ հրէից, և հրա- մայեաց տանել զնա հանդերձ գերութն 'ի քաղաքն շամիրամայ. և ապա հիւանդա ցեալ իւրովի մեռանի։ Խորէն. Բ. գլ. 13. և 16. և 23։ Դրձեալ՝ Տիգրան էր այլ ևս արքայ հայոց կոչեցեալ վերջին՝ որդի արտաշէսի, և եղբայր տիրանայ։ Սա փո խանորդեալ զեղբայր իւր, և երկար- կեաց եղեալ ամս՝ ԽԲ. ոչինչ գործ արու Թե՝ և արժանի յիշատակի եթող. և մե ռաւ խաղաղական մահուամբ։ Խորէն. Բ. գլ. 61։ և ՅՌ ուրէք։

Տիգրանակերտ. ի. իւ.։ || կոչի և Ամիդ. ռամիօր. համիթ. իսկ տաճկերէ. տիարպէ քիր. էր մեծ և անուանի ամուր քաղաք մեծին հայոց առ տիգրիս գետով յաշխար հին աղձնեաց. զոր շինեալ ամրացոյց հզ զօր պարսպաւ մեծն տիգրան արքայ հայ ոց, և անուանեաց զնա յիւր անուն տիգ րանակերտ, 'ի ժամանակի՝ յորժամ սպան զաժդահակ արքայ մարաց. և լցեաց անդր բնակիլ զքոյր իւր զտիգրանուհի կին աժ դահակայ մեծաւ ամբոխիւ. և զչուառան ամ 'ի ծառայութե նմա կարգեաց։ Զայս քաղաք էառ յետոյ շապուհ արքայ պար սից յաւուրս արշակայ արքայի հայոց. և զպարիսպ նորա 'ի հիմանց քանդեաց։ Այլ յետոյ շինեաց զնա մեծն Թէոդոս կայսր յունաց։ Եւ այժմ 'ի հնումն էր ե- պիսկոպոսանիստ. նոյնպէս և այժմ անդ նստի մեծ նախապետ տաճկաց։ Խորէն. Ա. գլ. 29։ և Գ. գլ. 26. և 28։ և 'ի հին պատմագիրս։

Տիգրանուհի. հեայ. եաւ.։ || Էր քոյր մեծին տիգրանայ արքայի հայոց, կին խորագէտ և իմաստուն։ Որ իբրև տեսանէ կեղծութե աժդահակայ արքայի մարաց, և գիտաց զնենգութե սրտի նր, զոր խորհէր նա նենգութեն 'ի վն տիգրանայ, վաղվաղակի 'ի ձեռն մաներմաց ազդ արար եղբօր իւ րում. և եղև պատճառ փրկութե հայաս տանեայց աշխարհի։ Խորէն. Ա. գլ. 28։

Տիգրիս. ի. իւ.։ || կոչի և դեղաթ. տաճկօ

րէն շատ. կամ դկլաւթ ։ տե՛ս 'ի բառա֊րանի յաւուր անուանց եծաշունչ գրոց ։

Տիղբոն ։ || տե՛ս Տիզբոն ։

Տիմոն. ի. իէ ։ || ըստ այլոց՝ Նովիոդունոն. ռամկօր. Նոյոն. է անուանի քաղաք պաղ֊ղիացւոց 'ի գաւառին, որ կոչի կղզի Ֆը րանսիայ՝ 'ի հարաւոյ պիկարդիոյ. ուր նա հատակեցան նր. վկայքն քն Սակրիանոս. Գորդիանոս, Վալերիանոս, և այլ ըն֊կերք նց ։ յայսմա. սեպտ. 19 ։ և 'ի Հոկտեմ. հոկտ. 17 ։

Տինգանի. նւոյ. ւով ։ || ռամկօր. Թանճեր. կամ Թանձերի. կամ Թանկարի. է ծովեզե րեայ քաղաք բարբարոսաց յափրիկէ 'ի մովրիտանիոյ գաւառի 'ի մէջ ծովուն ա֊րեւմտեայ ովկիանու. զոր տեսն չինեալ յանթէոսէ հսկայէ ։ Խորէն. յաշխարհագր ։

Տիսբոն. կամ տիզբոն. ի. իէ ։ || է մի 'ի չորից աշխարհաց բաբելոնի առ սահմանօք սաս րհատանեայց և պարսից՝ 'ի մէջ նինուէի և բաբելոնի յարեւելից տիգրիս գետոյ. և ունի զհամանուն իւր քաղաք. որոյ ե֊պիսկոպոս էր ՚ռբ վկայն քնի շմաւոն պար սիկն յաւուրս շապհոյ արքայի, որ թա գաւորէր 'ի տիզբոն 'ի մէջ պարսից ։ Խո րէն. գ. գլ. 50 ։ և յայսմաւ. յամիս. 10 ։ և 'ի հին պատմագիրս ։ և 'ի վարս հարանց. իզ ։

Տիրակատար քաղաք. ի. աւ ։ || էր քաղաք ինչ մեծին հայոց 'ի տուրուբերան աշխար հի ։ 'ի հին պատմագիրս ։

Տիրան. այ. ան ։ || էր որդի մեծին տիգրա նայ արքայի հայոց՝ և եղբայր բաբայ և վա հագնի ։ Խորէն. բ. գլ. 30 ։ Դարձեալ՝ Տի րան էր արքայ հայոց՝ որդի արտաշէսի և եղբայր արտաւազդայ և տիգրանայ վերջնոյ. սա թագաւորեալ ամս իա. ոչ ինչ գործ քաջութեան եցոյց, այլ միայն մե ծարմութիւն ծառայեաց հռովմայեցւոց. եկաց խաղաղութիւն՝ որսոյ և զբօսանաց պարապեալ. և մեռաւ 'ի ձմեռնապարհի 'ի ձեան հիւսոյ կալեալ ։ Խորէն. բ. գլ. 59 ։ և ... որդի ։ Դարձեալ՝ Տիրան էր այլ ոմն արքայ հայոց որդի խոսրովու որդւոյ տր դատայ ։ Սա թագաւորեաց ամս ժա. ոչ ինչ արութիւն քաջութեան ցուցեալ. որ յան դիմանեալ 'ի յաւուրս սրբ հայրապետէն վն պատկերին յուլիանու կայսեր, զոր առ տան հարկեալ խորտակեաց ղեն, զայ րացաւ յոյժ. և հրամայեաց ջայլուտիւք հարկանել զնա, մինչև աւանդեաց նա զհոգին ։ Սա սպան և զսբ ծերունին դա նիէլ ։ Այլ հուսկ յետոյ ըմբռնեալ խա բանօք 'ի պարսից արքայէն շապհոյ կու րացուցաւ. և 'ի սենեկապետաց իւրոց հեղձամահ եղեալ կորեաւ ։ Խորէն. գ. գլ. 10. և 17 ։ Դարձեալ՝ Տիրան էր մարզպան հայոց որդի քաջին վահանայ ։ Սա յա֊ռաջ քան զմտանելն հերակլի կայսեր 'ի պարսս, չոգաւ 'ի դուռն խոսրովու, և եղև նմա յորդեգիր ։ Եւ եկեալ 'ի հայս գնէ ուխտ սիրոյ ընդ հերակլի. և նա կա ցոյց զնա մարզպան ամ հայոց ։ Եւ յետ ութ ամի եկն 'ի վր նր աղաւաղեալ քեռ որդին մահմետի բազում զօրօք, և խընդ րէր հարկս 'ի հայոց ։ Իսկ եւ տիրան ութ հազար արամբք ընդդէմ նր. և կոտորե ցաւ նախատանութբ 'ի պատերազմի անդ վն 'ի քն հաւատոցն ։ 'ի հին պատմագիրս ։

Տիրիթ. այ. աւ ։ || էր թոռն տիգրանայ և եղբօրորդի արշակայ արքայի հայոց. որ խանդացեալ ընդ փառսն զնելայ իշխա֊նին՝ պատճառ եղև անպարտ մահուան նր. պատ և ինքն սպանաւ յարշակայ արքայէ վն պատանամբութեան, զոր արար ։ Խորէն. գ. գլ. 22 ։

Տիւռոս. այ. ու ։ || ռամկօրէն՝ Նիւտր. իսկ տաճիկք. Թուրլա սույու. է անուանի գետ յարեւմուտս 'ի պողոնիոյ աշխարհի, որէ լէհաստան, ընդ բորիւոթենեաւ. ե֊լանէ 'ի լերանցն սարմատացւոց. և ան֊ցեալ առ կամենից քաղաքաւ. երթայ ան կանի 'ի ծովն պոնտոսի մերձ 'ի մուտս գա նոզայ՝ բաժանելով զսարմատիոյ 'ի դա կիոյ ։

Տիւրիկէ. կեայ. եաւ ։ || ռամկօր. տիւրիկ. է քաղաք փոքուն հայոց ոչ շատ հեռի 'ի յակնայ քաղաքէ յարեւմտից կուսէ ։ 'ի հին պատմագիրս ։

Տիւրոս. ի. իէ ։ || է քաղաք ինչ յարեւմտեա 'ի թուսկիոյ գաւառի իտալիոյ՝ առ վով սինեան լճակաւ. ուստի էր ՚ռբ կոյսն և վկայն քնի քրիստինիա, այն ինքն է քրիս տինէ, որ նահատակեցաւ անդ ։ յայսմա. յուլիս. 23 ։ Դիտձ՝ Տիւրոս է քաղաք տար սոյ ։ զոր տեսցես 'ի բառարանի յաւուր անուանց եծաշունչ գրոց ։

Տ Կ

Տկորի. րւոյ. րեաւ ։ || է մի 'ի գաւառաց տուրուբերան աշխարհի մեծին հայոց ։ Խորէն. յաշխարհագ ։

Տ Ղ

Տղմուտ գետ. ոյ. ով ։ || է գետ ինչ մեծին հայոց 'ի յարարատ գաւառի յարեւելից հա րաւոյ մասեաց լերինն. ելանէ 'ի լերանցն կորդուաց, և երթայ խառնի յերասխ գետ ։ Առ նովաւ խմբեցաւ պատերազմ սրբոց վարդանանցն ընդ պարսից ։ յայսմա. փետր. 7 ։

Տ Մ

Տմորիս. այ. աւ ։ | կոչի և կորդրիք. է գա ւառ ինչ մեծին հայոց յաշխարհին կոր֊ճէից սահմանակից ասորեստանեաց. ուր չո գաւ ամբացաւ զօրու աղարպատեան հայ ոց յերեւաց տիրանայ արքայի ։ Խորէն. գ. գլ. 50 ։ և Ճ. գլ. 15 ։ և 'ի հին պատմագ ։

ՏՈ

Տոլեառն. ի. ու. : || աստծինեբ. Թուլեա. է մայրաքաղաք ինչ յարևմտեան 'ի հնոց կուս ափիւնոյ գաւառի ստամնոյ 'ի մէջ ամպոս գետոյ մերձ 'ի մազգիա.

Տոկա. այ. ու. : || էր քաղաք մեծին Հայոց 'ի փայտակարան աշխարհի : ըստ պտղոմ.

Տոմկա. մեռայ. ու. : || էր նախարարու տոհմին ձիթունեաց. որ ընդ այլ իշխանս Հայոց չողաւ գերութեամբ առ վաղէս կայսր ատաքեալ յարշակայ արքայէ : 'ի հին պատմագիրս :

Տոմոս : || տե՛ս Տէմոնակարենեան :

Տապագեան : (նախագրին հոլովի.) || է մի 'ի գաւառաց ուտի աշխարհի մեծին Հայոց : Խորէն. յաշխարհագր:

Տապանիս. նոյ. ու. : || իտալերէն՝ Թուառամինա. է քաղաք յարևմտեան 'ի սիկիլիայ կղզին 'ի մէջ մեսսանայ և կատանիոյ. ուր քարոզեաց զքն սբն բարդուղիմէոս առաքեալ. որ էր աշակերտ սբյն պետրոսի առաքելոյն. որ և կատարեցաւ անդ նահատակութեամբ : յայսմաւ. յուլիս. 14:

Տոսբ. կամ տոսպ. այ. ու. : || ասորոր. վաննայ գաւառ, կամ երկիր : Էր մի 'ի գաւառաց վասպուրականի աշխարհի մեծին Հայոց՝ առ եզրի ծովուն բզնունեաց յարևմտից հարաւոյ : Ունի զմայրաքաղաքն Վան, և զայլ աւանս, և զլեառն վարագայ: Խորէն. Բ. գլ. 35: և յաշխարհագր:

Տոսպ : || տե՛ս 'ի վեր Տոսբ :

Տորոս. կամ տօրոս. կամ տաւրոս. ի. իւ. : || է բառ յունաց, և Թարգմանի՝ ցուլ. է անուն մեծի լերին, որ է յասիոյ՝ երկայն ձգեալ յարև. և մեծ քան զամ լերինս. և տարածեալ ձգի 'ի սահմանացն պամփիլեայ՝ գէթ յուղիղ յարևմտից յարևելս կոյս անընդհատ լերամբ աշխարհականաւք մինչև 'ի սահմանս հնդկաց յերկուս հատանելով գրեթէ զբոլոր ասիա. և ը ազգաց ազգաց լեզուաց ընդ որս անցանէ, փոխէ զանուն իւր : Քանզի մասն, որ պատէ զկողմանս հնդկաց՝ կոչի եմաւոն լեառն. և որ առ սահմանօք մեծին Հայոց՝ կոչի լեառն կորդուաց, և սիմ, և նպատ. և որ առ կիլիկեցւովք՝ կոչի տորոս : Եւ մասն ինչ, որ ձգի 'ի կողմանս փոքուն Հայոց, կոչի անտիտորոս: Խորէն. Բ. գլ. 88:

Տաւրածատառփ. այ. ու. : || է մի 'ի գաւառաց տուրուբերան աշխարհի մեծին Հայոց : Խորէն. յաշխարհագրութեան :

Տուշունիք. նեաց. եաք : || էր տոհմ ինչ Հայոց յաւուրս արշակայ արքայի, և ոչ մեծին ներսէսի : 'ի հին պատմագիրս :

Տուշքատակ. կամ Թուշքատակ. այ. ու. : || է մի 'ի գաւառաց ուտի աշխարհի մեծին Հայոց, զոր յետոյ աղուանք առին : Խորէն. յաշխարհագր:

Տուամ. ի. իւ. : || ըստ յունաց տաւուոս, որ Թարգմանի՝ ցուլ. է մի յերկոտասան կենդանակերպիցն զոդիակոսի : զոր անուանեն քրիստոնեայքն հասարակ անուամբ 'ի բառն՝ Ցուլ : Խորէն. յաշխարհագր:

Տուա. այ. ու. : || էր քաղաք մեծին Հայոց յուտի աշխարհի 'ի մէջ հունարակերտի և շամքորայ, զոր եհաս ամբաստ արքայ Հայոց. և նուաճեաց ընդ իւրեաւ : 'ի հին պատմագիրս :

Տուրիտան. այ. ու. : || ըստ այլոց՝ Տուբուրբիա. է քաղաք ինչ յափրիկէ 'ի մաւրիտանիոյ աշխարհին. ուստի էր սրբուհին պերպետուէ, որ նահատակեցաւ անդ : յայսմաւ. փետր. 23:

Տուրուբերան. այ. ու. : || ասորւր. տարբերունի. է մի 'ի ժե. աշխարհաց մեծին Հայոց. և ունի սահմանակից յարևելից կողմանէ զՎասպուրական. իսկ յարևմտից զչորրորդ Հայք. 'ի հիւսիսոյ զբարձր Հայք և զՏն արարատեան. իսկ 'ի հարաւոյ զաշխարհն աղձնեաց և մոկաց : Եւ գաւառք են 'ի նմա ժզ. Խոյթ. Ասպականունիք. Տարօն. Աշմունիք. Մարդաղի. Դասնաւորք. Տաւրածատառփ. Դալառ. Հարք. Վարաժնունիք. Բզնունիք. Երևարք. Աղիովիտ. Ապահունիք. Տկորի. Խորխոռունիք : Ունի և քաղաքս՝ զԲաղէշ. զԱրծկէ. զԽլաթ. զՀիզան. զՊորսես. զՄուշ. զՎիշապաքաղաք. զՕձ քաղաք. զՄանծկերտ. և զայլ քաղաքս և աւանս բազումս. և զծովն բզնունեաց, որ է ծովն վանայ : Ունի և զլերինս կորդուաց, ուստի ելանէ ակն եփրատայ՝ և տիգրիսի : Եւ է առ երկիր բարի, և խոտաւէտ, և մեղրաբուղխ. ունի և օդս անոյշ, և ջուր բազում և քաղցրահամ. ունի և զգաւազակէ սպիտակ. որ ունի ընդ մանանայ կէանէ 'ի վերոյ տերևոց ծառոց և խոտոց : Ունի և զմաշկամիրգ. և զալիւտակ նաւթ, և զերկաթ, և զողին ծաղիկն նունուֆար : Եւ ը հանճանական բանից բազմաց՝ անդ տեսեալ ամ զգրական փափկութեն : Խորէն. յաշխարհագր:

ՏՒ

Տւի : (նախագրին հոլովի.) || է մի 'ի գաւառաց ուտի աշխարհի մեծին Հայոց : Խորէն. յաշխարհագրութեան :

ՏՐ

Տրայիանոս. նաւ. կամ ոսի. իւ. : || էր երեքտասաներորդ կայսր հռովմայեցւոց, որ Թագաւորեաց յետ ներուաեայ ամս ժԹ. կեցեալ ամս կէ. Էր ազգաւ ապանիացի որդի աղախնոյ, այլ քաջ, և հեռի 'ի հակառակութենէ. զուարթ և ուրախ հանապազ 'ի խաղաղութեան և 'ի պատերազմի. և ամենեքին անուանեալ լի վարուք. որ և զսահմանս տէրութեան հռովմայեցւոց հարձակեաց յոյժ : Որում

երկրորդ. արտաքս աշխարհս Հայոց ընդառաջ դնոյց ընծայիւք 'ի խաղաղ ՆԸ յաւրեւելս 'ի վ.Ը պարսից։ Սա նախատակեաց զՍ̃րբն Իգնատիոս ածազգեաց հայրապետն անտիոքայ։ Խորէն. Բ. գլ. 52։ և յայսմաւուր. դեկտեմ. 17։

Տրայիանուպօլիս. լտն. կմ՛ Լեայ. եաւ։ || տաճկեր. Ֆէռա. է քաղաք ինչ յարեւմուտս 'ի Թրակիայ գաւառի յունաց մերձ յԱնդրիանուպօլիս, որ է Էտրէնէ, 'ի հարաւ կուսէ։

Տրանսիլվանիա. այ. կմ՛ իոյ. աւ։ || տաճկեր. Էրտէլ. կմ՛ Էրտէլ Մէմլէքէթի. կմ՛ Էրտէլ մաճառը. է Հարաւակ գաւառ Եւրոպիոյ, և մասն Հունգարիոյ և գաւիոյ՝ սահմանակից վալաքիոյ յարեւելից և 'ի հարաւոյ կողմանէ. յորում են քաղաքք մեծամեծք, և ամուր աւանք. յորոց մի է քաղաքն հայոց, որ յառաջագոյն կոչիւր Կեռլէ. իսկ այժմ կոչի Արմէնոպօլիս՝ հրամանաւ վեցերորդ Կարոլոսի Ինքնակալին աղաչանաց ըստ խնդրոյ բնակչաց ՆԸ՝ իշխանացն հայոց։ Է և այլ փոքր քաղաք հայոց, որ յառաջագոյն կոչիւր Իպաշվալով. իսկ այժմ կոչի Եղիսաբեթապօլիս՝ կամ Եղիսաբեթեան քաղաք. հրամանաւ Նորին Ինքնակալի կայսեր ըստ խնդրոյ բնակչաց ՆԸ հայոց։ Գոյ և այլ քաղաք մի ոչ կարի հեռի յեղիսաբեթապօլեայ, որ կոչի Ճօաճով. ուր բնակեալ են ժողովուրդք հայոց։

Տրապիզոն. այ. կմ՛ ի. աւ։ || ռամկ. տրապզոն. իսկ տաճկերէն՝ տրապըզան. կամ Թրապուզէն. է մեծ մայրաքաղաք 'ի պոնտոս կապադովկիոյ գաւառի 'ի բարձրաւանդակ տեղւոջ մերձ յեզր ծովուն պոնտոսի. որ է սեաւ ծով։ Զայս քաղաք հանդերձ իւր գաւառաւն մորիկ կայսր հռոմայ կոչեաց մասն մեծին հայոց։ Արդ և գաւառն երբեմն ըստ անուան քաղաքին կոչի Տրապիզոն։ 'Ն հին պտղմնգիրս։

Տրապօլիս. կմ՛ տրիպօլիս. լտն. կամ Լեայ. Լեաւ։ || է բառ յունաց, և Թարգմանի երեք քաղաք. ռամկօր. տռապօլիս. իսկ տաճկեր. տրապուլուս. կմ՛ Թռապօլօս. է անուն քաղաքի. և է կրկին։ Մին է տրապօլիս քաղաք ասորւոց առ ծովեզերբն Փիւնիկեցւոց. որ կոչի տաճկերէն՝ շամ Թրապուլուսը. իսկ յածաշունչ գիրս մեր Թարգմանաբար գրի երեք քաղաք։ տե՛ս 'ի բառարանի յատուկ անուանց ածաշունչ գրոց զբառն Երեքքաղաքեան նախահանգիստ։ Իսկ միւս տրապօլիս, որ կոչի տաճկեր. տրապուլուզ ձէզայիր. կմ՛ մաղրըպ տրապուլուզը. է մայրաքաղաք 'ի համանուն իւր գաւառի յաշխարհին բարբարոսաց յարեւելից ափրիկոյ, որ է Թունուզ, մերձ յեզր միջերկրեայ ծովուն։ Խորէն. յաշխարհագ։

Տրդատ. այ. աւ։ || էր ՆԸ արքայ հայոց՝ այր քաջ և հսկայաձև՝ որդի մեծին խոսրովու արքայի։ Սա յետ մահուան հօրն 'ի դուռն կայսեր անկեալ, արար զմեծամեծ և զերևելի քաջութիւն. զի միանամարտեալ ընդ Թագաւորին գթաց, ձերբակալ արար զնա, և ածեալ կացոյց առաջի դիոկղետիանոսի կայսեր։ Եւ ընկալեալ զԹագ 'ի կայսերէ, և առեալ զօրս հռովմայեցւոց, եկն եմուտ 'ի հայս, և հալածական արարեալ զպարսիկս՝ Թագաւորեաց 'ի վ.Ը հայոց ամս՝ ծԶ. յամի տն. 286։ Սա զՍ̃րբն Գրիգոր լուսաւորիչն չարչարեալ երկոտասան տանջանօք, և զՍ̃րբ հռիփսիմեանսն նահատակեալ. ապա քարոզութ.Ը ՆԸ Լուսաւորչին հաւատաց 'ի քն տոս հայաստանեօքս. և զխաւար կռապաշտութեանն սպառ սպառ հալածեաց 'ի հայաստան աշխարհէ։ Սա զահեղ հսկայն՝ զԳեղաւհան արքայ հոնաց յերկուս ձեղքեաց ընդ երկվարին 'ի մեծի պատերազմի. և արար պատերազմունս սաստիկս ընդ Թշնամեաց՝ որ շուրջ զհայաստանեօք, և ընդարձակեաց զիշխանութիւն հայոց։ Սա շինեաց զբազում եկեղեցիս, և զծննդեանն քնի 'ի բեթղէհէմ. Եւ ապա արբուցեալ նմա նախարարացն դեղ մահու, հանին զնա 'ի կենաց։ Ագաթ. և Խորէն. Բ. գլ. 73. և 89։

Տրեվիրի. այ. աւ։ || կոչի և օգոստա տրէվիրոց. ռամկօր. Թրեվերի. է մայրաքաղաք յարեւմուտս յաշխարհին ալամանաց առ գետովն մոզելլայ՝ 'ի համանուն իւր գաւառի մերձ 'ի սահմանս Ֆրանսիոյ։ Անդ է աԹոռ և եկեղեցի միոյ յերից արքեպիսկոպոսացն գերմանիոյ. որք են 'ի Թուոյ ինն կայսրընտիր իշխանաց. հաստատեալ յամի տն. 66. յեւքերիոսէ. որ էր մի 'ի յեօԹանասնանեկիւ աշակերտացն քնի։

Տրիպօլիս։ || տե՛ս Տրապօլիս։

Տրովագայ. կմ՛ տրովադայ. այ. աւ։ || ըստ ոմանց՝ Տրոյիա. իսկ տաճկեր. տրոմկառա. կմ՛ էսկի ըստամպօլ։ Էր ծովեզերեայ մայրաքաղաք յասիոյ 'ի համանուն իւր գաւառի. իսկ այժմ աւերակ է։ տե՛ս Տրովադա 'ի բառարանի յատուկ անուանց ածաշունչ գրոց։

Տ Փ

Տփխիս. այ. աւ։ || ռամկօր. Թիֆլիզ. է մեծ և անուանի մայրաքաղաք վրաց 'ի գաւառին քարԹլեայ յարեւմտից կուր գետոյ մերձ 'ի մծխիԹայ։ Զայս քաղաք էառ աշոտ որդի սմբատայ արքայի հայոց. և կործանեաց անդ զզօրս հագարացւոց. և զայլս 'ի պատանեկանաց ՆԶ ձերբակալս արար։ Եւ է սա այժմ ընդ իշխանուԹ.Ը պարսից. յորում են բազում բնակիչք՝ 'ի հայոց ազգէ հանդերձ իւրեանց եկեղեցեաւ և եպիսկոպոսաւ և իշխանօք։ 'Ն հին պտղմնգիրս։ տե՛ս և Փայտակարան։

ՏՕ

Տօղատափ. այ. աւ ։ || էր քաղաք մեծին հայոց 'ի տուրուբերան աշխարհի ։ 'ի հին պատմագիրս ։

Տանաւիս գետ. ոյ. ով ։ || կոչի և տանայիս. ռուսիօր. տօն գետ. իսկ տաճկերէն. թէն այու. է մեծ և անուանի գետ 'ի կողմանս հիւսիսոյ յերկրին ռուսաց. ելանէ 'ի ցուպխայ լեռնէ, և բաժանեալ զասիա յեւրոպիոյ՝ երթայ անկանի 'ի միոտիս ծովակն, որ է ազախու ծով ։ Խորէն. յաշխարհագր ։

Տօրոս ։ || տե՛ս Տորոս ։

ՑԼ

Ցլուգլուխ. գլխոյ. ով ։ || է լեառն ինչ յարարատեան աշխարհի մեծին հայոց, մասն կորդուաց լերին մերձ 'ի սուկաւէտ լեառն ։ ուր վաչէ քաջ սպարապետն հայոց անկաւ 'ի վր բանակի հիւսիսականացն զօրաց, և 'ի բազ սուսերի մաշեաց զնն յաւուրս խոսրովու որդւոյ [illegible] ։ 'ի հին պատմագիրս ։

ՑՈ

Ցոլակ. այ. աւ ։ || էր որդի ամասիայ, և եղբայր գեղամայ 'ի զաւակացն հայկայ. որ վս պայծառութե աչացն՝ ցոլակ անուանեցաւ. և էր սա կայտառ և զուարթ, որ յանուն իւր զաւանն, ուր բնակեցաւ, կոչեաց ցոլակերտ ։ Խորէն. ա. դր. 11 ։

Ցոլակերտ. ի. իւ ։ || էր աւան ինչ յարարատեան աշխարհի մեծին հայոց, զոր շինեաց ամասիա որդի արամայիսայ առ ստորոտով լերինն մասեաց, և ետ 'ի ժառանգութի որդւոյ իւրում ցոլակայ. իսկ նա բնակեալ անդ, կոչեաց զնա յանուն իւր ցոլակերտ ։ Խորէն. ա. դր. 11 ։

Ցուպխա լեառն. լերին. լերամբ ։ || ըստ այլոց՝ Ուրիկէք. է մեծ և բարձր լեառն 'ի կողմանս հիւսիսոյ յաշխարհին սարմատացւոց. ուստի ելանէ տանաւիս գետ ։ Խորէն. յաշխարհագրութե ։

ՑՐ

Ցրօնք. նից. իւք ։ || ռամկօր. եւ ցրօնք. որ նշանակէ ցրուեալ. է գիւղ ինչ մեծին հայոց 'ի գաւառին տարօնոյ, որ է մէջ երկիր առ գետեզերբ ։ Էր սա 'ի հնումն աւան մեծ, զոր տարբան սմն որդի քախաւութրայ՝ և եղբայր սիմայ շինեաց. և անդ բնակեցաւ ծննդովք իւրովք. և զի անտի ցրուեցան որդիք նր 'ի նմանէ. վս այնորիկ կոչեաց զնա ցրօնս ։ Խորէն. ա. դր. 5 ։

ՓՐ

Փաղարիս. այ. կմ րեայ. աւ ։ || էր բռնաւոր թագաւոր ակրագանտացւոց 'ի սիկիլեայ կղզին. այր անողորմ և անօրէն. որ 'ի մէջ այլ տանջանաբանացն ունէր զցուլ մի պղնձաձոյլ պատրաստեալ 'ի պարբերան. ուր հրամայէր դնել զմահապարտս, և հուր 'ի ներքոյ արկանել. և ինքն կայր զուարճացեալ 'ի լսել զձայն բառանչելոյ նց իբրև զցլու ։ Զորոյ զփորձն եառ նախ յանձն իւր նոյն ինքն ճարտարապետն, որ զայն արար, և ընկալաւ զպատիժ փոխանակ վարձուցն՝ որում ակն ունէր ։ իսկ 'ի յաճախել բռնաւորին զայնպիսի անգթութե պատուհաս՝ ոչ եւս հանդուրժեալ քաղաքացւոց՝ խուռն միաբան յարձակեցան 'ի վր նր. և կալան եդին զնա 'ի ցուլ անդր, և անդէն խորովեցին զնա, որպէս նոյն խորովեաց զայլս ։

Փայլեթոն. ի. իւ ։ || ըստ հին առասպելացն՝ էր որդի արեգական՝ ծնեալ 'ի կլիմենեայ, որ յաւուր միում խնդրեաց 'ի հօրէն տալ 'ի ձեռս զսանձ երիվարաց կառացն, զի և ինքն վարեսցէ, 'ի վարելն անփորձ գոլով, այրեաց զերկինս և զերկիր. և ցամաքեցոյց զբազում գետս և աղբիւրս. և նոյնժամայն եհար զնա գիւս շանթիւն կայծակաւ. և ընկեց զնա 'ի կառացն 'ի պադոս գետ. ուստի կոչեցաւ անուն նր փայլեթոն, որ ստուգաբանի 'ի յոյն բարբառ՝ լուսաւորեալ, կմ բոցավառեալ ։ Եւ վասն այնորիկ երբեմն առեալ լինի փոխանակ արեգական. իսկ մերթ փոխանակ լուսնթագի ։ 'ի գիրս դաւթի անյաղթին ։

Փայտակարան. ի. աւ ։ || է մի 'ի ժե. աշխարհաց մեծին հայոց. և ունի առ երի յարևմտից կողմանէ զաշխարհն ուտեացւոց և արցախայ. իսկ 'ի հարաւոյ զաշխարհն ատրպատականն. և յարևելից զծովն կասպից ։ Եւ ունի գաւառս ժգ. զորս առ պատականքստին. Հրաքոտ. Պերոժ. Վարդանակերտ. Եօթնփորակեան բագինք. Ոստիբաղայ. Բաղանրոտ. Առոս. Բիժանհանհանի. Աթլի. Բագաւանկ. Սպանդարանպերոժ. Արմզդպերոժ. և Ալեւան ։ Եւ լինի անդ բամբակ անբաւ. և գարի ինքնաբոյս ։ Եւ ունի զհամանուն իւր մայրաքաղաք 'ի վարդանակերտ գաւառի՝ ըզ փայտակարան, զոր և ափխիս կոչեն ռամիկք ։ Անդ սահմանաւորեալ մեծ նախարարին

Հայոց յետ մահուան տրդատայ արքայի. Թագ կապեալ նիքեան Թագաւորեաց : Ունի փոյտակարան եւ զգաւառն Բագաւ 'ի բագաւան գաւառի. ունի եւ զայլ քաղաքս եւ աւանս բազումս, եւ զգետն երասխ, ուր խառնի կուր գետ : Խորէն. Գ. գլ. 3: եւ յաշխարհագր. եւ 'ի հին պատմագիրս :

Փառախ : ‖ տե՛ս Փառոխ :

Փառախոտ. այ. աւ. : ‖ Էր աւան ինչ մեծին Հայոց յարարատեան աշխարհի առ ստորոտով լերինն մասեաց, զոր շինեաց աժդահակ որդի արմայիսայ, եւ ետ 'ի ժառանգութիւն որդւոց նորուն փառախոտայ. իսկ նա բնակեալ անդ՝ կոչեաց զնա յիւր անուն փառախոտ : Խորէն. Ա. գլ. 11:

Փառակա. այ. աւ. : ‖ Է աւան ինչ մեծին Հայոց 'ի գողթան գաւառի մերձ 'ի յԱգուլիս :

Փառանձեմ. այ. ան. : ‖ Էր դուստր անտեաքայ նահապետին սիւնեաց, որ նախ եղեւ կին Գնէլոյ մեծի իշխանին Հայոց. իսկ յետ մահուան նորա եղեւ կին արշակայ արքայի Հայոց. եւ ծնաւ զպապ : Խորէն. Գ. գլ. 22. եւ 23. եւ 24: եւ 'ի հին պատմագիրս :

Փառնակ. կամ փառնաս. այ. աւ. : ‖ Էր իշխանաց իշխան Հայոց. որ յետ զաւանայ պայազատեաց զմերուժանեայս : Խորէն. Ա. գլ. 18: եւ 'ի հին պատմագիրս :

Փառնաւազ. կամ փառնաւաս. այ. աւ. : ‖ Էր արքայ Հայոց, որ թագաւորեաց զկնի հրաչէի : Խորէն. Ա. գլ. 21: եւ 'ի հին պատմագիրս :

Փառներսեհ. ի. իւ. : ‖ Էր հայրապետ Հայոց. որ յետ սրբոյ յուսկան նստաւ յաթոռ լուսաւորչին ամս չորս յաւուրս տիրանայ արքային Հայոց : 'Ի հին պատմագիրս :

Փառնէգ. կամ փառնէս. այ. աւ. : ‖ Է մի 'ի գաւառաց արցախի աշխարհի մեծին Հայոց, զոր այժմ աղուանք ունին : Խորէն. յաշխարհագր:

Փառնուաս : ‖ տե՛ս Փառնաւազ :

Փառոխ. կամ փարոխ. կամ փառախ. ի. կամ այ. աւ. : ‖ Էր արի որդի աժդահակայ, եւ եղբայր զեղամայ՝ 'ի շառաւիղացն հայկայ. որ շահեանն, յորում բնակեցաւ, կոչեաց յիւր անուն փառախոտ : Խորէն. Ա. գլ. 11:

Փառխ գետ. ոյ. ոց. : ‖ տե՛ս Ճորոխ գետ :

Փասիփա. փիեայ. եաւ. : ‖ ըստ բանաստեղծիցն առասպելեաց էր դուստր արեգական, եւ կին մինովայ արքայի կրետացւոց. որ ընդ ցլու խառնակեալ ծնաւ ըզ մինոտաւրոս. որ էր այլանդակ ինչ կենդանի կիսով չափ մարդակերպ, եւ զկիսով նման եզին : Արդ՝ այսմ կնոջ քատակերլով խորենացին զկին սին արշակունի, որ յանկարգ խառնակութեամբ ծնաւ զերուանդ եւ զերուազ, ասէ՝ ծնանի երկուս մանկունս յանկարգ խառնակութեան, որպէս փասիփայ զմինոտաւրոս : Խորէն. Բ. գլ. 34:

Փարետ. կամ պարետ. այ. աւ. : ‖ Էր իշխանաց իշխան Հայոց, որ յետ անուշաւանայ պայազատեաց զմերուժանեայս : Խորէն. Ա. գլ. 18: եւ 'ի հին պատմագիրս :

Փարզման. այ. ան. : ‖ Էր քաղաք փոքուն Հայոց 'ի կողմանս եփրատացւոց : 'Ի հին պատմագիրս :

Փարխա. այ. աւ. : ‖ Է անուանի քաղաք պարսկաց 'ի համաստան իւր գաւառի յարեւմտից կողմանէ ասպահանայ :

Փարոխ : ‖ տե՛ս Փառոխ :

Փաւէնս. ի. իւ. : ‖ Էր արքայ Հայոց, որ թագաւորեաց յետ կոռնակայ : Խորէն. Ա. գլ. 21:

Փաւսիա. այ. աւ. : ‖ Էր քաղաք մեծին Հայոց յարարատեան աշխարհի ոչ յոյժ հեռի յակնոցն եփրատայ : Ըստ պտղոմ:

Փ Ե

Փերրոնէ. նեայ. եաւ. : ‖ Էր սրբուհի կոյս անուն 'ի մծբին քաղաքէ Հայոց, մնեալ 'ի վանս կուսանաց 'ի տղայութենէ : Սա ըմբռնեալ 'ի հեթանոսաց կատարեցաւ նահատակութեամբ վա 'ի քո հաւատոյն յամենապաշտ կայսերն դիոկղետիանոսի : յայսմաւուրս յունիս. 25 :

Փերդղագոնիա : ‖ տե՛ս Պափղագոնիա :

Փերեժունիք. նեաց. եօք : ‖ Էր տոհմ ինչ իշխանութեան Հայոց յաւուրս արշակայ արքայի, եւ սեփ մեծին ներսեսի : 'Ի հին պատմա.

Փ Է

Փէակիա : ‖ տե՛ս Կորկիւրա :

Փէս : (նախդրիւ հոլովի.) ‖ ռամկէր. Ֆէս մելիլյէթի : տե՛ս Մաւրիտանիա :

Փ Ի

Փիսրա. այ. աւ. : ‖ Էր քաղաք փոքուն Հայոց 'ի հարաւ կուսէ եփրատայ : Ըստ պտղոմէոյ:

Փիլարտոս. կամ փիլարտոս. ի. իւ. : ‖ Էր իշխան մի Հայոց 'ի կողմանս եփրատացւոց, որ զօրացեալ՝ էառ զբազում քաղաքս. եւ պատերազմեալ ԷԸ ամ իշխանին Հայոց թոռնիկայ, 'ի պատճառս մանեցաւ յերեսաց նր 'ի թուականիս Հայոց՝ ԵՃԻԴ յամս թագաւորին հոռոմոց միխայէլի որդւոյ դուկծին : Սա էառ զանտիոք քաղաք հայոց 'ի ձեռաց յունաց, եւ խնդրեաց զվրէժ անպարտ արեան վասակայ իշխանին Հայոց, զոր սպանին յոյնք : 'Ի հին պատմագիրս :

Փիլիպպուպօլիս. լսի. կամ լեայ. եաւ. : ‖ ռամկ կեր. Ֆիլիպէ. կամ հիւլիպէ. Է քաղաք ինչ յարեւմուտս 'ի Թրակիայ գաւառի հռոմոց, զոր շինեաց փիլիպպոս կայսր յունաց 'ի ԴՃ հարիւր ամին, որ է մերին, իբր երեքօրեայ ճանապարհաւ հեռի յանդրիանուպօլսէ, որ է էտրէնէ : Անդ նահատակեցան ԼԸ. վկայքն մեր 'ի քո հաւա

տայն յամս գիտնականաւանդ կայսեր։ Ան
ար էին և երկու Սբ վկայքն քնի սեբերիա
նոս և մեծմոս։ յայսմաւ. սեպտեմ. 4։

Փիսակ. այ. ու. || էր ազնուականաց արքա
նայ արքայի Հայոց՝ արշակու սեփնի։ Սա
մատնիչ լեալ երիվարին արքունայ առ վա
րազ շապուհ, առաջ չորքախոս եղև և ըղ
ոփղանայ արքայէ. և հնարեաց արկանել
զնա ՚ի ձեռս պարսից։ ՚Ի հին պատմագիրս։

Փիւնիկէ. կէայ. եաւ. || տասնվեր. փիւնի
քա. կմ զաղն։ տե՛ս ՚ի բառատրանի յա
տուկ անուանց ածաշունչ գրոց։

Փ Լ

Փղանդրիա. այ. կմ իոյ. ու. || ռամկօրէն
Ֆիանտրա. է աշխարհ եւրոպիոյ ՚ի կող
մանս արեւմտից ՚ի տաւշմանս բելճգաց, որք
են Ֆիլըմենկ։ Երբ ունի գաւառս՝ ժէ.
որք կոչին տաւրքն նահանգք։ Երբ է փղանդ
րիա տածողկեղբըն հիւսիսային ավկինու.
և ունի սահմանակից ՚ի հարաւոյ կողմա
նէ զդալլիա. որ է ֆրանսա. իսկ յարևե
լից կուսէ զպրապանդիա։ Երբ են ՚ի նմա
քաղաքք մեծամեծք, և ամուրք, ցի է Գան
գաւառն. և Բրուգէ. և այլք բազումք։

Փլորենտիա. այ. կմ իոյ. ու. || ռամկօրէն
Ֆլորենցա. կմ Ֆիօրենցա. է մեծ և գե
ղեցիկ մայրաքաղաք յարևմուտս յիտա
լիոյ աշխարհի՝ ՚ի հետրուրիոյ գաւառին,
որ է Թոսկանայ երկիր։ Այս քաղաք է
արքեպիսկոպոսարան, և աթոռ մեծի իշ
խանին Թուսկիայ, որ կոչի խոսակերէն,
կրան տուքա։ Անդ գումարեցաւ վեշտա
սաներորդ տիեզերական ժողովն յաւուրս
հանայապետին Եւգինէոսի չորրորդի,
և յինքնակալութեն աղեքսիոսի կայսեր
յամի փրկութե մերոյ. 1439. վն միաբա
նութե յունաց և հայոց՝ ընդ հռովմէայ
եկեղեցւոյն։

Փ Ո

Փոկաս. ու. ու. || էր կայսր յունաց, որ
սպանեալ զմօրիկ կայսր՝ թագաւորեաց
փոխանակ նորա։ Երբ եղեալ բազում
զօրք եկն ՚ի բանակն առ՚ի ընդ խաբեա
զհայաստաննեայս նաւաձել։ Իսկ ա
շատ ան զօրավար հայոց հրամանաւ խոս
րովու հասեալ ՚ի հայս, և դիմեալ ՚ի
վերայ՝ խորտակեաց զզօրսն յունաց. և
եառ զկարնոյ քաղաք. և յետ երկեամ
մի առնոյ զընակիչս քաղաքին յահմատան
փոխեաց։ Ցաւուրս սորա եւ խոսրով
արքայ պարսից ՚ի վրէժխնդրութե արեանն
մօրկայ, և եառ զբազում քաղաքս քրիս
տոնէից, և զեէմ. և զսուրբ հաղորդած և
գերութեամբ անհնարինս. մինչև հերակլի
սպանեալ զփոկաս՝ թագաւորեաց փո
խանակ նր։ յայսմաւուր. յուլ. 23։ և ՚ի հին
պատմագիրս։

Փոկէացիք. ցւոց. ուղ.ք։ || են բնակիչք փո
կէայ քաղաքի յունաց, որ է ՚ի բիւթանիայ

գաւառի։ խորհն. բ. գլ. 12։

Փոյինիկէ. նեայ. եաւ. || է բառ յունաց,
և թարգմանի՝ ըռուսնչէն. է անուն կը
նոյն նաւահանգստի. որ հանդէպ ՚ի քն
՚ի տաքար քաղաքէ տաւնարացւոց. և ե
ղեալ տապեկլուհի յես համբարձմանն
քնի քարոզեաց զաւետարանն ՚ի բազում
գաւառս. և հասեալ ՚ի հռովմ, կոչեաց ըղ
բազում չորքատարանս ՚ի ներոնէ վն ՚ի քն
հաւատոցն. և սոքա կատարեցաւ ՚ի բան
տի հանդերձ երկու որդւովքն յովսե
փաւ, և բեկատրաւ։ Սա է բարեխօս այ
նոցիկ, որք եղեն աչացաւ, և հաւատով
կարդան զնա և զնը վկայն նր։ յայսմաւ.
օգոստ. 23։ և ՚ի վկայաբ. հատոր. մարտի. 20։

Փոսխապար. այ. ու. || էր քաղաք փոքուն
հայոց ՚ի հիւսիսոյ մայրաքաղաքին մելի
տինոյ։ ըստ պտղոմեայ։

Փոստոս. տայ. ու. || էր եպիսկոպոս անն
ծնրունի ազգաւ հոռոմ, որ յաւուրս տր
շակայ արքայի եկեալ ՚ի հայս, հրամա
նաւ նորին արքայի ձեռնադրեաց զմեծն
ներսէս ՚ի սարկաւագութի. և յետոյ ե
կաց ընդ ձեռամբ սրբյն ներսէսի իբրև
մի յերկոտասան եպիսկոպոսաց նր։ ՚Ի հին
պատմագիրս։

Փուլփինա. այ. ու. || էր քաղաք փոքուն
հայոց յարևելից կուսէ սեբաստիոյ առ
անտիոքոս լեռամբ։ ըստ պտղոմեայ։

Փուսո. այ. ու. || է անուն ինչ մեծին հայ
ոց ՚ի գողթան գաւառի յարևելից կողմա
նէ շատոյթայ։

Փորաունիք. նեաց. եօք. || էր տոհմ ինչ
հայոց յաւուրս արշակայ արքայի, և սրյ
մեծին ներսէսի։ ՚Ի հին պատմագիրս։

Փոքր հայք։ || տե՛ս Հայաստան աշխարհ։

Փ Ու

Փուփուգիա. այ. կմ իոյ. ու. || է ընդար
ձակ գաւառ փոքուն ասիոյ, և բաժանի
՚ի մեծ և ՚ի փոքր։ Մեծն կոչի այժմ կրէ
միան. իսկ փոքրն՝ աարքուն։ տե՛ս Փռիւ
գիա ՚ի բառարանի յատուկ անուանց ածա
շունչ գրոց։

Փ Ր

Փրանկանիա. այ. կմ իոյ. ու. || է բառ այ
լազգական, և թարգմանի, երկիր ազա
տաց. ռամկ. Ֆրանկոնիան. կմ Ֆրէնկիա
տան։ է գաւառ գերմանացւոց, ցի ա
լամանաց. որ և կոչի արևելեան Ֆրան
սիա. բանզի կայ յարևելից կողմանէ գաղ
ղիոյ, որ կոչի այժմ յատկապէս Ֆրան
սիա, և է ՚ի կողմն արևմտից։ Երբ է փրան
կոնիա միջերկրեայ գաւառ գերմանիոյ.
և ունի առ երի յարևելից կողմանէ ըղ
Բոյեմիա. ՚ի հիւսիսոյ զսաքսոնիա. իսկ ՚ի
հարաւոյ զԲաւարիա և զսուէվիա. և յարև
մտից զհռենոս, և զմոգունտիա։ Երբ այժմ
ոչ միայն բնակիչք նր կոչին փրանկք, այլև

գրեթէ բովանդակ բնակիչք Եւրոպիոյ․ որք զգեստուք և սովորութեամբ կցորդին գերմանացւոց, և գաղղիացւոց․ ուստի արևմտեան կողմն Եւրոպիոյ, յորում են Թագաւորութիւնք քրիստոնէից կոչի ռամկօր․ փրանկստան․ կամ ֆրէնկիստան։

Փրանկոֆորդիա․ այ․ կմ իոյ․ աւ։ || ռամկօր․ ֆռանկֆօրթ․ է քաղաք ազատ, և կայսերական յաշխարհին ալամանաց յաբևելից մոգունտիոյ 'ի վր մենոս գետոյ։ Անդ ժողովին իշխանք կայսրընտիր նախարարքն գերմանիոյ՝ յորժամ հանդերձեալ են ընտրել զնոր կայսր Եւրոպիոյ։ Այս քաղաք է մեծ և անուանի ընդ ամ աշխարհս․ և է 'ի նմա հանդիպակաց տօնավաճառ ազգի ազգի աղխամաղխից Ը աշուն և ընդ գարուն, և գրեթէ զամն ողջոյն։ Գ․րծլ՝ Փրանկոֆորդիա է այլ քաղաք 'ի գերմանիոյ 'ի վր գետոյն օդերայ։

ՔՐ.

Քաղդէացւոց աշխարհ․ ի․ աւ։ || տաճկեր․ քիւրտիստան վիլայէթի․ կմ խրդք։ անս 'ի բառարանի յատուկ անուանց աստուածաշունչ գրոց։

Քաղեանք․ ղենից․ իւք։ || էր աւան ինչ հայոց յաճուրս արշակայ արքայի, և սրբյ մեծին ներսեսի։ 'Ի հին պատմագիրս։

Քաղկեդոն․ ի․ իմ։ || տաճկեր․ գատըը․ կմ խատըը․ կմ գատըքեօյի․ էր մայրաքաղաք բիւթանիոյ գաւառի յանդիման կոստանդնուպօլսի․ իսկ այժմ աւերակ է, և է գիւղ մի փոքր։ Որոյ փոխանակ շինեցաւ այլ քաղաք ոչ յոյժ հեռի 'ի նմանէ յաջմէ կողմանէ, որ կոչի տաճկեր․ իսկիւտար։ Անդ գումարեցաւ չորրորդ տիեզերական ժողովն ՈԼ եպիսկոպոսաց և դէոսկորոսի առ քահանայապետութեամբ սրբյն Ղևոնի առաջնոյ։ 'Ի քաղաքէ անտի էր սրբուհի կոյսն եւփիմէ, որ նահատակեցաւ անդ։ Խորէն․ յաշխարհագիր։ և յայսմաւուր․ սեպտ․ 15։

Քաղախորիս․ այ․ ան։ || էր քաղաք փոքուն հայոց մերձ 'ի նիկոպօլիս յարևելից կողմանէ։ ըստ պտղոմեայ։

Քամնանիք․ նեաց․ եօք։ || էր աւան ինչ հայոց յաւուրս արշակայ արքայի, և սրբյ մեծին ներսեսի։ 'Ի հին պատմագիրս։

Քաշան․ այ․ աւ։ || է քաղաք պարսից 'ի գաւառին սպահանայ մերձ 'ի Ղում քաղաքս։

Քապոտան․ այ․ աւ։ || է ծովակ ինչ 'ի մէջ սահմանացն վասպուրականի և պարսկահայոց՝ մերձ 'ի քաղաքն Գանձակ շահաստան, որ է Թաւրէզ․ զոր երբեմն առին մարք։ Խորէն․ յաշխարհագիր։

Քաջբերունիք․ նեաց․ եօք։ || էր ցեղ ինչ կմ տոհմ հայոց 'ի վասպուրական աշխարհի․ ուստի էր հռչակեալն ներսեհ․ և էր սա մի 'ի թուոյ իշխանացն հայոց՝ որ ընդ վարդանանց․ որ նահատակեցաւ եօթն արամբք 'ի ճակատամարտ աւարայրի։ յայսմաւ․ օգոստ․ 7։

Քառասուն և հինգ վկայք․ ից․ իւք։ || էին սոքա քաջ զօրականք 'ի նիկոպօլիս քաղաքի հայոց, որ 'ի վր գայլ գետոյ։ Որոց գլխաւորքն էին Ղևոնդէս, մորիկոս, անիկտաս, դանիէլ, և անտոնինոս։ Եւ էին սոքա յամս լիկիանոսի ամբարիշտ արքային․ և համարձակ զքս ած պաշտէին և այլոց քարոզէին։ Ուստի կալեալ զնս կռապաշտից՝ բազում տանջանօք նահատակեցին։ յայսմաւուր․ յուլիսի․ 12։

Քառասուն վկայք․ ից․ իւք։ || էին սք մր կոյսք քնի 'ի կապադովկացւոց երկրէ, և էին կարգեալք 'ի միում գնդի զօրականք լիկիանոսի անօրէն արքայի․ զորս կալեալ կռապաշտից նախ 'ի կեսարիոյ բանտարկեցին ուրանալ զքս։ Իսկ ապա տարեալ զնս 'ի սեբաստիա քաղաք հայոց տանջեցին անդ․ և հուսկ յետոյ արկին զնս 'ի լիճն սառուցեալ, և անտի հանեալ խորտակեցին զսրունս նց, և հրով այրեցին․ և արկին 'ի գետն ալիս։ Իսկ եպիսկոպոսն սեբաստիոյ առեալ ծանուցեալ էառ զնշխարս սոցին, և ամփոփեաց արտաքոյ քաղաքին մօտ 'ի լիճն, որ այժմ կոչի քառասուն մանկունք․ ուր 'ի հնումն կառուցեալ կայր յանուն սոցին եկեղեցի հոյակապ, և 'ի նմա քառասուն խորան․ որ այժմ աւերակ է։ յայսմաւուր․ մարտի․ 9։

Քառաւանք․ անից․ իւք։ || էր աւան ինչ հայոց յաւուրս արշակայ արքայի, և սրբոյ մեծին ներսեսի։ 'Ի հին պատմագիրս։

Քասաղ գետ․ ոյ․ ով։ || ռամկօրէն՝ քարբոյ ջուր․ է գետ ինչ յարարատեան աշխարհի մեծին հայոց, որ ելանէ յարագած լեռնէ, և անցեալ ընդ կարբի քաղաք․ ուստի և կոչի կարբոյ ջուր, երթայ 'ի վաղարշապատ․ և ապա խառնի յերասխ գետ։ Խորէն․ Բ․ գլ․ 15։ և 'ի հին պատմագիրս։

Քասախ․ կմ քասաղ․ այ․ աւ։ || է մի 'ի գաւառաց արցախ աշխարհի մեծին հայոց, զոր յետոյ աղուանք առին։ Խորէն․ յաշխարհագրութեան։

Քարմալա․ այ․ աւ։ || էր քաղաք փոքուն հայոց յարևմտից հարաւոյ մելիտինոյ առ մելաս գետով։ ըստ պտղոմեայ։

Քարունջ․ ոյ․ ով։ || էր քաղաքագեօղ ինչ մեծին հայոց 'ի վասպուրական աշխարհի 'ի մէջ գողթնոյ և նախջուանայ։ 'Ի հին պատմագիրս։

Քարքէ․ քեայ․ եաւ։ || է լեառն ինչ մեծին հայոց 'ի գաւառին տարօնոյ 'ի վերայ եփրատ գետոյ՝ մօտ 'ի գետն արածանի հանդէպ մեծի լերինն տորոսի, աղի ընդարձակ, և վայր որոյ՝ և խոտաւէտ

և անտառախիտ․ ուր եղեալ 'ի հնումն որդւոցն Գիսանեայ և Դեմետրեայ կռատուն և մեհեան, և հոռեան շինեցին անդ դաստակերտ․ և կանգնեցին 'ի նմա երկուս կուռս, զմին յանուն Գիսանեայ, և զմիւսն յանուն Դեմետրեայ, և ետուն 'ի սպասաւորութիւն նոյն զազգս իւրեանց․ զոր յետոյ կործանեալ սրբոյն Գրիգոր Լուսաւորիչ կանգնեաց անդ եկեղեցի յանուն սրբոյ կարապետին։ Ագաթ․ և 'ի հին տպագիրս։

Ք Ե

Քեղ․ այ․ աւ։ ‖ է մի 'ի գաւառաց աղձնեաց աշխարհի մեծին հայոց։ Խորէն․ յաշխարհագր։

Քեղայեւոյ ամրոց․ ի․ աւ։ ‖ էր անառիկ ամրոց մեծին հայոց յաշխարհին սիւնեաց ոչ կարի հեռի 'ի ծովակէն գեղարքունեաց․ ուր Գէորգ քաջ իշխանն հայոց եղեալ արտաքս յամրոցէ անտի սակաւ արամբք անկաւ 'ի վերայ բանակի իսմայելեան զօրացն, և կոտորեաց զբազումս 'ի նոցանէ․ և զայլսն 'ի փախուստ դարձոյց։ 'Ի հին տպագիրս։

Քեսուն․ կմ քեսուն․ սնոյ․ ով։ ‖ էր քաղաք փոքուն հայոց 'ի սահմանս եփրատացւոց մօտ յեփրատ գետ․ և մերձ 'ի սամոսատ քաղաք։ Անդ նստէր մեծ իշխանն հայոց անուանեալ Գող Վասիլ․ յոր հռչակ էր և կարմիր վանքն, ուր ամփոփեցին զմարմին տէր գրիգորիսի կաթուղիկոսին հայոց՝ որդւոյ ապիրատին 'ի թուականութեան հայոց ՇԾԴ։

Քերասուլ․ այ․ աւ։ ‖ տամնկեր․ քերքիւթ․ է մեծ և անուանի մայրաքաղաք յարևելս յերկրին տարեստանեայց 'ի հարաւոյ արբեղայ մերձ 'ի սահմանս մեծին հայոց։

Քերսոն․ ի․ կմ այ․ աւ։ ‖ է բառ յունաց, և թարգմանի՝ ցամաք կղզի, այսինքն երկիր իբրև զկղզի շուրջ պատեալ 'ի ջուրց ծովու․ և միայն ծայրիւ միով կցեալ ընդ ցամաք երկրի։ Եւ են այսպիսի ցամաք կղզիք երևելիք թուով հինգ։ Առաջին է պելլոպոնիսոս ցամաք կղզին յունաց, որ է մօրայ, 'ի հարաւոյ ելլադայ։ Երկրորդն է 'ի ծովուն յունաց առ ծովեզերբն թրակացւոց, և առ հելեսպոնտոսիւ։ Երրորդն է երկիրն դանիայ, որ է դանիմարքա՝ յարևմուտս առ երի սկանդինաւիոյ։ Չորրորդն է 'ի հիւսիսոյ ծովուն պոնտոսի առ միոտիս ծովակաւ․ և կոչի քերսոն խրիմ․ իսկ տաճկերէն՝ խրըմ․ որ ունէր զհռոմանոն իւր քաղաք․ որոյ առաջնորդ եղև սբ մի կղայն քրի Վասիլ եպիսկոպոսն։ Խորէն․ յաշխարհագր․ և յայսմաւուր․ մարտ․ 19։ Իսկ հինգերորդն է յարևելս 'ի ծովուն հնդկաց յայնկոյս գանգէս գետոյ․ և այս է ցամաք կղզին Մալագայ։

Ք Ի

Քիլիս․ այ․ աւ։ ‖ էր քաղաք փոքուն հայոց յերկրին եփրատացւոց 'ի սահմանս անտիոքայ մերձ 'ի հալպայ քաղաք։ Եւ է քիլիս երկիր պտղաւէտ․ և լինի անդ մեղր բազում շատ և ազնիւ։

Քիւմէ․ նեայ․ եաւ։ ‖ էր կին մի պառաւ նիկ աղոտակեան 'ի մէջ յունաց, որ վն ձիւնափայլ պայծառութիւն անուանեցաւ քիւմէ․ զի քիւմ 'ի յոյն բարբառ նշանակէ ձիւն։ Էր սա երագընթաց և թեթևսուն յոյժ․ որոյ ընթացիցն համեմատեալ խորհեցին զերագագոյն վազումն վարազդատայ արքայի հայոց․ ասէ, վա զեաց զեփրատաս առաւել քան զփակոնացին քիւմեայ վազումն իւր կանգնոց չափ։ Խորէն․ Գ․ գլ․ 40։

Ք Ո

Քոտա․ այ․ աւ։ ‖ էր քաղաք մեծին հայոց յաղձնեաց ծէին յարևմտից տիգրիս գետոյ։ Ըստ պտղոմէոսի։

Քուշանք․ նաց․ նօք։ ‖ տե՛ս Արիք։

Քուստի․ ‖ տե՛ս Քաստիմ։

Քուստխորասան։ ‖ տե՛ս Արիք․ և Եղիմացիք։

Քուստինեմռոզ։ ‖ նոյն՝ որ 'ի հայ բարբառ կոչին պարսք, և պարսիկք։ տե՛ս 'ի բառարանի յատուկ անուանց ածաշունչ գրոց։

Քուստկապկոհք։ ‖ նոյն՝ որ 'ի հայ բարբառ կոչին մարք․ տե՛ս 'ի բառարանի յատուկ անուանց ածաշունչ գրոց։

Ք Ռ

Քռնայ․ նայ․ աւ։ ‖ է գիւղաքաղաք իմն մեծին հայոց յերնջակ գաւառի [illegible] սիւնեաց․ ուստի էր յովհաննէս վարդապետն, որ կոչի քռնեցի․ 'Ի հին տպագ։

Քռնեցի․ ցւոյ․ ւով․ ւոց․ ւովք։ ‖ նա՝ որ է 'ի քռնայ գիւղաքաղաքէ մեծին հայոց։

Քռտակ․ այ․ աւ։ ‖ է մի 'ի գաւառաց արցախ աշխարհի մեծին հայոց։ Խորէն․ յաշխարհագրութեան։

Ք Ս

Քսենոփոնտես․ նեայ․ եաւ։ ‖ էր իմաստասէր ոմն կոլոփոնացի՝ որդի գեքսինոսի կամ որթոմենեայ՝ աշակերտ անաքսիմանդրի։ Սա գրեաց ընդդէմ հոմերի և հեսիոդոսի ասելով ինչ տառապեալ տայլն, ծաղր արարեալ զաստուածս չաստուածոց․ իսկ զգոյացութիւն այ ասաց լինել բոլորանդամ կից տան․ և մարդկան աննմանգական, և թէ զամ տեսանէ, և զամենայն լսէ․ և մի գոլով է ամենայն ինչ, այսինքն միտք, և իմաստութիւն, և մշտնջենաւորութիւն։

Քսեստոս. ի. իմ: || էր. սբ. հայրապետն հը-ռոմայ. որ 'ի հալածմանն դեկոսի կայ-սեր կատարեցաւ սրով մի 'ի քն հաւա-տացելց. որոյ սարկաւագ էր մեծ վկայն քրիստոսի Լօրենտիոս. յայսմաւուր. օգոս. 12:

Քսերքսէս. քսի. իմ: || էր արքայ պարսից որդի դարեհի թագաւորի, և թոռն կիւ-րոսի 'ի յԱտոսսայ դստերէ նր: Սա զօ-րաժողով զօրս բիւրս հարիւր և եօթա-նասուն, ½ այսինքն եօթն հարիւր հազար. և եւ ալ պատերազմ ընդ հել-լենացւոց զօրուն: Եւ եղև իբրև եմտ ըն-թացմունքն զօրաց իւրոց 'ի բարձրադի-տակ տեղւոջ, սկսաւ լալ, և ասէր. զայսքան յետ ամաց հարիւրաց անցանե-լոյ ոչ մնասցէ 'ի սոցանէ և ոչ մի: Սայե որ զծովն հելլեսպոնտական լցեալ էր նա-ւօք. 'ի չորեքտասան ամաց և եթ 'ի պատ-րաստութիւն մատնեցաւ առ թերմապիւլաց-ւովք թողլով նզ զգունդս և զկորանս, և միայն կենդանի փախուցեալ մակո-կաւ մազապուր սակաւուք անկաւ 'ի պարս, և անդ մեռաւ յիւրոց յորդւո-նն թագաւորեալ ամս ու: Խորեն. բ. գլ. 12: և 'ի հին պատմագիրս:

ՔՐ

Քրիստափոր. ի. իմ: | Է բառ յունաց. և թարգմանի քրիստոսակրաց. է անուն եր-կուց կաթողիկոսաց հայոց. որոց առա-ջինն էր 'ի բագրեւանդայ 'ի գեղջէ տիրա-ռինջոյ. որ նստաւ յաթոռ հայրապետու-թեան հայոց ամս հինգ: Իսկ երկրորդն էր յաղբանտանէ յարքունական շատակերտէն ոլէ. որ նստաւ յաթոռ հայրապետութեան յետ Կոմիտասայ ամս երիս: 'Ի հին պատ-մագիրս: Դրձալ Քրիստափոր էր Սբ վկայ քնի. 'ի շնադլխեան ազգէ մարդակերաց յամս դեկոսի ամբարիշտ կայսեր, վիթխա-րի հասակաւ և ահաւոր տեսլեամբ. որ 'ի մնէ կոչեցեալ մկրտեցաւ 'ի բաբելոնաց պատերազմ անօրէնքայ, և քարոզութիւն իւ-րով դարձոյց զբազումս 'ի հաւատս, և ըմբռնեալ յանհաւատից եանց Ք հուր. և ոչ այրեցաւ. և ընկեցեալ 'ի ջրհոր մի, հանաւ անտի 'ի ձեռն հրեշտակի. նն. և հուսկ յետոյ հատին զգլուխ նր: յայսմա-ւուր. յունիս. 14:

ՔՕ

Քօչեանք. անից. իւք: || էր տոհմ ինչ հայ-ոց յաւուրս արշակայ արքայի, և որդւոյ մեծին ներսեսի: 'Ի հին պատմագիրս:

ՕԳ

Օգեացիք. ցւոց. աւք: || էր տոհմ ինչ հայոց յաւուրս աշխար-հին, զոր ասեն սերեալ 'ի զա-ւակացն սառնոյ, որ էր 'ի զարմէն սիսակայ հայկազնոյ: Խորեն. բ. գլ. 7:

Օգոստոս տաճարինաց. (նախդ. հռով.) || ըստ կոր. թուաբն. է անուանի մայրաքաղաք յարևմուտս 'ի գաւառին սաբաւդիոյ, որ է սահմանայն երկիրն 'ի յամեհը վայրի. ուր նստի մեծ իշխանն սաբաւդիոյ, որ և է թագաւոր սարդինիոյ կղզւոյն:

Օգոստաւինդելիկեայ քաղաք. ի. աւ: || ըստ կոր. ակզենսբուրգ. կամ աուգսպուրգ. է մեծ մայրաքաղաք յարևմուտս 'ի բաւա-րիայ գաւառի ողողմանց 'ի վերայ գետոյն դանուբայ:

Օգոստոս տրեվիրաց քաղաք: || տե՛ս տրե-վիր:

Օգոստեա եփրատեսեա քաղաք. ի. աւ: || էր քաղաք սասուեաց մերձ 'ի սամոսատան. ուր տարան զՍբ. վկայսն քնի զսարգիս և զբագոսն անօրէնս դատաւորն հրամա-նաւ մաքսիմիանոսի կայսեր. և տանջե-ցին զնն անդ: յայսմաւ. հոկտեմ. 7:

ՕԾ

Օծայ. ոյ. աւ: || էր քաղաք մեծին հայ-ոց 'ի գաւառին շահապունեաց: 'Ի հին պատմագիրս:

ՕՁ

Օձ քաղաք. ի. աւ. || է քաղաք մեծին հայոց 'ի սահմանս տարօնոյ 'ի տուրուբե-րան աշխարհի. ուր քաջ իշխանն հայոց վահան դարան գործեալ զօրացն պար-սից, կոտորեաց 'ի նոցանէ աւելի քան հինգ հազար: 'Ի հին պատմագիրս:

ՕՇ

Օշական: || տե՛ս Ոշական:

Օշին. օշնի. իմ: || է անուն քաջ իշխանի հայ-ոց, որ յաւուրս ապլղարիպայ եկեալ յաշ-խարհէն հայոց 'ի կիլիկիա, եղև մտերիմ և սիրելի ապլղարիպայ, և նա ետ նմա զամուր քաղաքն լամբրոն: Իսկ յետ մահ-ուան ապլղարիպայ օշինն մնացեալ յամ-րոցելի ամուրս անվերջ 'ի հինից իւրոյ եղեան հրոմկայց 'ի ՇԾ. թուականին հայ-ոց, մնացեալ յաւիտեանս արքայից. վասն որոյ էառ 'ի նմանէ անուն պատուոյ, և

տուրս զանձուց տուտտակէս ։ Սա է պապ միւս օշնի՝ հօր սրյն Ներսեսի Լամբրոնացւոյ ։ 'Ի հին պարմագիրս ։ Դարձեալ՝ Օշին էր այլ ոմն իշխան հայոց 'ի կիլիկիայ՝ որդի հեթմոյ՝ և հայր սրյն Ներսեսի Լամբրոնացւոյ ։ Սա յետ մահուան հօրն պայազատեաց զհայրենի աթոռն. և պատուեցաւ յարքայէն յունաց՝ 'ի Մանուէլ կայսերէ սեբաստոս անուամբ, և մեծացաւ յոյժ ։ Եւ 'ի պատերազմի կալաւ զնա քաջ իշխանն Թորոս, և վաճառեաց ընդ բազում ոսկւոյ. և յետոյ սիրով ընդ նմա կապեցաւ, ետ որդւոյ նր զդուստր իւր ։ Այս օշին ծնաւ զսրն Ներսէս 'ի չճ. Թուականին հայոց 'ի Լամբրոն քաղաքի կիլիկեցւոց. ուստի կոչի Լամբրոնացի. 'Ի հին պարմագիրս ։ Դարձեալ՝ Օշին էր արքայ հայոց, եղբայր Թագաւորահօրն հեթմոյ ։ Սա Թագաւորեաց յետ Լեւոնի եղբօրորդւոյ իւրոյ 'ի կիլիկիայ ամս՝ ժդ ։ Յաւուրս սորա եղև ընդհանուր ժողովն հայոց 'ի մայրաքաղաքն ատանայ 'ի քահանայապետութե պապին հռովմայ յովհաննու իբ. երորդի ։ 'Ի հին պարմագիրս ։ Դարձեալ՝ Օշին էր ամրոց ինչ փոքուն հայոց 'ի կողմանս եփրատացւոց մերձ յեփրատ գետ ։ 'Ի հին պարմագ.

ՕՏ

Օտայ. ի. իէ ։ || Էր մեծ նախարար հայոց 'ի տոհմէն ամատունեաց, փեսայ նախապետի ազգին սլկունեաց ։ Սա և 'ի կռապաշտութեն էր այր համբերող՝ ժուժկալ, և առաւել իմաստուն. զի թեպէտ և ոչ ծանեաւ զճշմարտութեն յաղագս որյ, սակայն զսուտութե կռոցն գիտաց ։ Որ և յետ մահուան Խոսրովու արքայի հայոց եառ ընդ խնամով իւրով զդուստր սրյն տրդատայ զԽոսրովիդուխտ, և սնոյց զնա յանմատչելի ամուրն Անի մինչև 'ի գալ տրդատայ 'ի հայս, և Թագաւորել ։ Եւ իբրև Թագաւորեաց տրդատ, բազում շնորհակալութբ պատուեաց զՕտայն, և կացոյց զնա 'ի հազարապետութե հայոց ։ Սա չոգաւ եհան զՍրն գրիգոր 'ի խոր վիրապէն, և հաւատաց 'ի քս. զոր յետոյ սպան աներն իւր սլուկ նախապետ ազգին սլկունեաց ։ Աշգտ. և խորեն. բ. գլ. 74. և 79. և 81 ։

Օտի գաւառ. ի. ա. ։ || Է գաւառ ինչ յաշխարհին պարսկահայոց. և ունի զքաղաքն փառակաղ ։ Աշխարհ.

ՕՐ

Օրէնդիոս. ի. իէ ։ || Էր քաջ զօրական հռոմայեցւոց, որ վն 'ի քս հաւատոյն հանդերձ վեց եղբարքն հրամանաւ մաքսիմիանոսի կայսեր աքսորեցաւ 'ի հեռաւոր տեղիս 'ի սահմանս մեծին հայոց. և իւրաքանչիւրն կրեաց զմեծամեծս նեղութիւնս այլ և այլ տեղիս, հանգեան 'ի քս ։ յայսմաւուր. մարտի. 20 ։ և 'ի վկայաբանութեան հռովմ. յունիս. 24 ։

ՕՔ

Օքոս ։ || տե՛ս Ովքոս ։

Օքսէնտիոս. ի. իէ ։ || Էր մի քահանայ ան եկեղեցւոյն արօրակայ քաղաքի հայոց. որ նահատակեցաւ վն 'ի քս հաւատոյն ընդ սրբոյն եւստրատիոսեանց 'ի նիկոպոլիս հայոց ։ յայսմաւուր. դեկտեմբ. 13 ։ և 'ի շարականս ։

ՓԻ

Փիլիպ. այ. աէ ։ || Էր որդի իշխանին անտիոքայ, և փեսայ առաջներորդ լեւոնի արքայի հայոց ։ Սա յետ մահուան լեւոնի Թագաւորեաց 'ի կիլիկիայ ամս երեք. որոյ կին էր Զապէլ դշխոյն, որ յետոյ եղև կին հեթմոյ արքայի որդւոյ կոստանդեայ ։ 'Ի հին պարմագ ։

ՓԼ

Փլանդրիա ։ || տե՛ս Փլանդրիա ։

Փլորենտիա ։ || տե՛ս Փլորենտիա ։

ՓՐ

Փրանկիանիա ։ || տե՛ս Փրանկիանիա ։

Փրանկաֆուրդիա ։ || տե՛ս Փրանկաֆուրդիա ։

ՎԱԽՃԱՆ

ԲԱՌԳԻՐՔ

Ի ԳՐԱԲԱՌԷ ՅԱՇԽԱՐՀԱԲԱՌՆ·

ՈՐ ՄԵԿՆԻՆ ԲԱՌՔ ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ ԼԵԶՈՒԻ ՑՈՍԿ ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՌ, ԿԱՄ ՏԱՃԿԱԿԱՆ ԲԱՌԻՒՔ։

Ա. Ա.

Ա՜ ։ ‖ վայ վայ ։

Ա Բ

Աբ ։ ‖ եբրայեցւոց ամսոյ անուն ։ տես ՚ի Ամիս ։

Աբանոս ։ ‖ աբանոզ ։

Աբարբի ։ }
Աբարբիոն ։ } փարփիոն ։

Աբբայ ։ } աբբայ · հայր ։ տճկն. պապ փա-
Աբբաս ։ } փազ ։ ռուհական պապը ։

Աբբատուհի ։ ‖ հաւատաւորաց գլուխ ։

Աբգար ։ ‖ հայոց թագաւորի անունն է · առ որ Քն զանձեռագործ դաստառակն ղրկեց ։

Աբեթ ։ ‖ աբեթ · բունկցնելիք · խաւ ։

Աբեղայ ։ ‖ հաբեղայ · կրօնաւոր ։

Աբեղայակերպ ։ ‖ հաբեղայի նման ։

Աբիոն, կամ ափիոն ։ ‖ աֆիոն ։ տճկն. ֆախիր · ֆուխարէ ։

Աբրահամեան ։ ‖ աբրահամու միւթալլիս ։

Ա Գ

Ագահ ։ ‖ ագահ · թամահքեար · խասիս ։

Ագահագոյն ։ ‖ խիստ ագահ · թամահքեար ։

Ագահակամ ։ } ագահութիւն սիրող · ագահ
Ագահասիրտ ։ } սիրտ ունող ։

Ագահել ։ ‖ ագահութիւն ընել · նէքէսութիւն անել · թամահ ընել · բասկին խլամիշ չը-նել · սասկ քաշել · թամահով ժողվել ։ տճկն. խըյմիշ չքնել · տալու ափսոսալ ։

Ագահութիւն ։ ‖ ագահութիւն · թամահքեա-րութիւն · խասիսութիւն · թամահ ։

Ագապաղ ։ ‖ տես Աքապաղ ։

Ագանելի, կամ ագանելիք ։ ‖ հագնելիք · հագ-նելու · հագուստ · լաթ · հալաֆ ։

Ագանիլ ։ ‖ հագնիլ · լաթը վրան առնել ։

Ագանիլ ։ ‖ տեղմը իջնիլ · խոնմիշ ըլլալ · մէ-քեան բանել ։ տճկն. քօնը մնալ · զոր օրինակ մի տղցին առ քեզ վարձք վարձկանի, յա-ռաւօտուն հանգ քովդ չը մնայ ։

Ագանօթ, կամ ագանօթ ։ ‖ սաղ ։ տճկն. սա-ղի, կամ սաղ զարնելու չըպուխ · թաղէնէ ։

Ագապ ։ ‖ սեր ։ տճկն. կերակուր, որ կըբաշ-խեն աղքատաց ։

Ագատ ։ ‖ պռչատ · խուլյուխուզ ։

Ագարակ ։ ‖ չիֆթլիկ · գեղ ։ տճկն. արտ · թառ-լայ ։

Ագարակային ։ ‖ չիֆթլիկէ՝ կամ գեղի միւ-թալլիս ։

Ագարականալ ։ ‖ չիֆթլիկ՝ կամ գեղ ըլլալ ։

Ագեալ, կամ ագուցեալ ։ ‖ հագած · հագնող ։ տճկն. տեղմը իջած, կամ խոնմիշ եղած ։

Ագեոր ։ ‖ պոչ ունող · պոչով ։

Ագի ։ ‖ պոչ ձիու, եզու, և այլն ։

Ագիս ։ ‖ տես Աքիս ։

Ագոյց ։ ‖ կէյտիրմէ ։ տճկն. ծակգործելը, ինչ-պէս է էգ ըռեզէն, հալքան, և այլն ։

Ագոյն ։ ‖ ձէնկ · ձէնկի մէյտանը · ձէնկ մէյտանը ։

Ագոր ։ ‖ պէքճի · կեօզճի ։

Ագուգայ ։ ‖ ագուգայ · սու եօլու ։ տճկն. տամար կէչիտի ։

Ագուռ ։ ‖ գօգ ։ տճկն. բուռ · ուսուլ · ձանկ ։ տճկն. չքայքայոնօղ · խայլմ. խաղլի · մամուռ ։

Ագուցանել ։ ‖ հագցնել ։ տճկն. մէկ մէկու անցնելու մէկզմէկ մտցնել · կէյտիրմէ ընել ։ տճկն. խօնտուրմիշ ընել · խօնախ տալ · տեղ-մը իջեցնել · իր քովը թողուլ ։

Ագուցիկ ։ ‖ հագցնող · կէյտիրմիշ ըլող ։ տճկն. հագած · մէկզմէկ հագցուցած · կէյտիրմէ ։ տճկն. խօնմիշ եղող · մէքեան բռնող · մար-գու քով մնացող ։ տճկն. պահած · գանձած ։

Ագռաւ ։ ‖ ագռաւ · խառղայ ։

Ագռմէջ ։ ‖ ագռմէջ · երկու պաճախի արալըխ ։

Ագցան ։ ‖ քէլփէթին ։

Ա Դ

Ադամածին ։ ‖ ադամէ ծնած · ադամայ զա-ւակ · ադամորդի ։

Ադամային ։ ‖ տես Ադամեան ։

Ադամանդ ։ ‖ տես Անդամանդ ։

Ադամանդեայ ։ ‖ տես Անդամանդեայ ։

Ադամեան ։ ‖ ադամայ միւթալլիս · ադամայ սոյէ եկած ։

Ադամեանք ։ ‖ ադամորդիք ։

Ադար ։ ‖ տես ՚ի Ամիս ։

Ադին ։ ‖ ադին · ադամայ դրախտին նահեան ։

Ադինային ։ ‖ ադինու միւթալլիս · դրախ-տին միւթալլիս ։

Ադինատարար : || ադինու պէս • գլխաւորին պէս մուքէլլէֆ :

Ա Է

Աէր, կամ այեր : || օդ • հաւայ :

Ա Զ

Ազազել : } ցամքեցնել • զայիֆցնել •
Ազազեցուցանել : } զառամուծնել • ճնշեցնել :
Ազազիլ : || ցամքիլ • զառամուննալ • զայիֆնալ • ճնշիլ • քաշուըլիլ :
Ազազուն : || ցամքած • զառամուն • զայիֆ • մաշուած • ճղզած • քաշուըլած :
Ազազութիւն : || ցամքածութիւն • զառամութիւն • մաշուածութիւն • ճղզածութիւն • քաշուըլածութիւն :
Ազատ : || ազատ • արձակ : Տճկ, պէյզատէ • քիպարզատէ • միւսթէքիլ • ազատլամայ :
Ազատաբար : || ազատ ըլլալով • ազատի պէս • Տճկ, պէյզատէյի պէս • իշխանի պէս :
Ազատաբարոյ : || պէյզատէ • քիպարզատէ : Տճկ, Ճէօմէրտ :
Ազատաբարոյութիւն : || պէյզատէութիւն : Տճկ, Ճէօմէրտութիւն :
Ազատաբերան : || բերանը բաց, կամ չկապած • սէրպէսթ : Տճկ սէրպէսթ խօսօղ • փէրվասըզ խօսօղ : Տճկ. սէրպէսթ բերնով :
Ազատագունդ : || տես Ազատախումբ :
Ազատադէմ : || երեսը բաց • սէրպէսթ • փէրվասըզ :
Ազատազարմ : } ազատ ազգ ունօղ • մեծ
Ազատազգի : } սոյէ ծնած • մեծ ահլէ • քի
Ազատազնեայ : } չիզատէ • օճագզատէ :
Ազատազօրք : } ազատ պէօլիւկ • սպահը
Ազատախումբ : } պէօլիւկիու :
Ազատածին : || մեծ սօյէ ծնած • քիպարզատէ :
Ազատական : || Ճէօմէրտ : տես և Ազատ :
Ազատականութիւն : || Ճէօմէրտութիւն :
Ազատակից : || ազատութեան՝ կամ իշխանութեան իլհախ :
Ազատակոյտ : || տես Ազատախումբ :
Ազատամիտ : || միտքը ազատ • սիրտը բանի մը չըկապօղ :
Ազատանալ : || ազատ ըլլալ • ազատիլ : Տճկ, պէյզատէ ըլլալ :
Ազատանի : || պէյեր • պէյզատէներ • խաներ • դուալներ :
Ազատանք : || ազատութիւն : Տճկ, պէյեր • պէյզատէներ :
Ազատատոհմ : } տես Ազատազարմ :
Ազատատոհմիկ : }
Ազատարար : || ազատ ընօղ • ազատօղ :
Ազատաքայլ : || սէրպէսթ քալօղ • փէրվասըզ քալօղ :
Ազատել : || ազատել • ազատ ընել • Թող տալ :
Ազատերամ : || տես Ազատախումբ :
Ազատեցուցանել : || տես Ազատել :
Ազատորդի : || իշխանի որդի • մեծի ազայ • պէյզատէ :
Ազատութիւն • || ազատութիւն :
Ազատորէն : || տես Ազատաբար :
Ազարիանք : || ազարիայի ընկերները :
Ազբն : || ասող • քեօՃիւս • կամ քիւՃիւս :
Ազգ : || ազգ • միլլէթ : Տճկ, սոյ • սինսիլէ : Տճկ, սօյ • Թայֆէ • Թիւռլիւ : Տճկ, պէօլիւք :
Ազգաբանել : || ազգին վրայ խօսել • ազգը կամ սինսիլէն նախըլ ընել, կամ ցցընել :
Ազգաբանութիւն : || ազգի վրայ խօսք • սինսիլէի նախըլ :
Ազգ ազգ : || սօյ սօյ • պօյ պօյ • Թիւռլիւ Թիւռլիւ :
Ազգաթիւ : || տես Տոհմաթիւ :
Ազգական : || ազգական • խըսըմ • աքրապայ : Տճկ, ազգի միւթալլիք :
Ազգականութիւն : || ազգականութիւն • խըսըմութիւն :
Ազգականուհի : || ազգական կնիկ • խըսըմ կնիկ :
Ազգակից : || մէկ ազգէ ծնած • խըսըմ • աքրապայ :
Ազգակցիլ : || մէկ ազգէ ըլլալ • խըսըմ ըլլալ :
Ազգակցութիւն : || մէկ ազգէ ըլլալը • խըսըմութիւն :
Ազգահամար : || ազգը համրօղ : Տճկ, ազգի • կամ սոյի տէֆթէր : Տճկ, ազգի, կամ սինսիլէի համրանք :
Ազգային : || ազգի միւթալլիք : Տճկ, ազգական • խըսըմ • աքրապայ :
Ազգանալ : || ազգ ըլլալ • խըսըմ ըլլալ : Տճկ, նըմանիլ :
Ազգաշաղախ : || օտար ազգի հետ խառնուած :
Ազգապետ : || ազգի գլուխ • մէկ ազգի իշխան :
Ազգապետութիւն : || ազգի մը վրայ իշխանութիւն :
Ազգապէս : || ազգի պէս : Տճկ, խըսըմի պէս :
Ազգապիղծ : || ազգը պղծօղ • ազգականին հետ պոռնկօղ :
Ազգապղծութիւն : || ազգականին հետ պոռնկելը :
Ազգ առ ազգ : || ամէն մէկ ազգ :
Ազգասէր : || ազգը սիրօղ :
Ազգատ : || ազգը կորսուած • սինսիլէն ջարդուած • սոյսօփը մեռած :
Ազգատ առնել : || ազգը՝ կամ սինսիլէն կորսնցնել • սօյսօփը ջնջել :
Ազգատոհմ : || սինսիլէ • սօյ • սօյսօփ :
Ազգաւուխմբ : || ալխութիւն ազգովը • սօյով սօփով :
Ազգաւոր : || ազգական • խըսըմ : Տճկ, նըմանն :
Ազգաւորութիւն : || խըսըմութիւն : Տճկ, նըմանութիւն :
Ազգի ազգի : || Թիւռլիւ Թիւռլիւ • Թայֆայ Թայֆայ • սօյ սօյ • պօյ պօյ :
Ազգովխմբ : } տես Ազգաւուխմբ :
Ազգովխին : }
Ազդական : || խապար ընօղ • իմացնօղ : Տճկ, չաւ ընօղ • կամ չաւ եղած : Տճկ, կարուակ • քէսկին • ախրապայր :
Ազդ առնել : || խապար ընել • խապար Թողնել • իմացնել • միտք ձգել : Տճկ, չաւ ընել :
Ազդարան : || խապարի տեղ • իմացնելու տեղ • խապարխանայ : Տճկ, խապար ընելու գործիք :
Ազդարար : || խապար ընօղ • իմացնօղ • միտք ձգօղ :
Ազդարարութիւն : || խապար • միտք ձգելը :
Ազդելի : || իմացընելու : Տճկ իմաց առնօղ • խապար ընօղ :
Ազդել : || տես Ազդ առնել : Տճկ, կանչէլով չաւ ընել • ամուր քալել : Տճկ, բանի մը քէսար ընել : Տճկ, Ճիկերը տաղել : Տճկ, բանիլ :

ՏՃԿ. դողալ. ֆիքիր տալ: ՏՃԿ. ընծել. կամ անել:
Ազդեցապատկան : || խառպար ընող • խնայող: ՏՃԿ. քէսար ընող : ՏՃԿ. գրդող:
Ազդեցութիւն : } խառպար. խնայք: ՏՃԿ. քա
Ազդեցումն : } նքն մտքը : ՏՃԿ. տէլքնկ. առանց: ՏՃԿ. քէսար ընելը : ՏՃԿ. դրդելը: ՏՃԿ. գործք. կարուկաւութիւն. քէսպիսութիւն:
Ազդեցուցանել : || տե՛ս Ազդել :
Ազդեցուցիչ : || խառպար ընող խնայող: ՏՃԿ. կարուկ. քէսկին. ազդարարիչ:
Ազդեալ : || կարուկ. սաստ:
Ազդ ընծել : || խառպար ըլլալ. խնայ ըլլալ:
Ազդողարար. կամ ազդողապէս : || խառպար ընելով. քէսար ընելով. ՀՆԽուր տալելով կամ ծանուցելով :
Ազգադաշտան : || տե՛ս Ազդարան :
Ազդողութիւն : || տե՛ս Ազդեցութիւն :
Ազդող : } խառպար ընող. խնայող. չար ը-
Ազդու : } նող: ՏՃԿ. բանի մը քէսար ընող. կարուկ. ազդարար: ՏՃԿ. քէսկին. զաւըմ. կսկծցող. կրակ ու բոց: ՏՃԿ. խիստ:
Ազդումն . || տե՛ս Ազդեցութիւն:
Ազ.սաւալ : || խառպար ընել. ազդ ընել. խնայել:
Ազդր : || սրունք. խաղողս: ՏՃԿ. պօլ. բաժնուկ. կռնակ. կռնըկին թիանքը. երկու թիկունքը. չալակ:
Ազդող : || տե՛ս Ազդու :
Ազն : || ազգ. ցեղ. սոյ:
Ազնակից : || տե՛ս Ազգակից:
Ազնաւոր : || ազգ ունող. մեծ ազգէ ծնունդ. սոյլու. մեծ սոյի. ազնուական:
Ազնիւ : || աղէկ. բարի. սիրուն. շէրիֆ. լաթիֆ. գէլէմայ: ՏՃԿ. քիբիրզադէ:
Ազնուաբարոյ : || աղէկ ճամբէկէթ ունող: ՏՃԿ. քիբիրզադէ:
Ազնուագին : || աղէկ գին ունող. մեծ գին ունող. սուղ: ՏՃԿ. խիստ աղէկ. խիստ աղուոր. խիստ սիրուն :
Ազնուագոյն : || տե՛ս Ազնուականագոյն :
Ազնուազուն : || գեղեցիկ սիրտ ունող. մեծ ճամբէկէթ ունող:
Ազնուազարմ : || մեծ սոյէ. քիբիրզադէ:
Ազնուական : || աղէկ. բարի. աղուոր. մեծ ցեղէ. իշխանական: ՏՃԿ. քիբիրզադէ. մեծ սոյէ:
Ազնուականագոյն : || խիստ աղէկ. խիստ ը-նտիր. խիստ աղուոր: ՏՃԿ. խիստ մեծ սոյէ:
Ազնուականութիւն : || բարութիւն. աղէկութիւն. աղուորութիւն : ՏՃԿ. մեծ սոյէ ըլլալը:
Ազնուակերպ : || նախշունելը. շնորհ. կերպարանքը. երևումնը:
Ազնուանալ : || աղուոր ըլլալ:
Ազնուաշէն : || աղէկ շինուածք ունող. աղուոր շինած. պէյքէլլէֆ շինած :
Ազնուապաշտօն : || մեծ պաշտօն ունող : տե՛ս և Բարեպաշտօն:
Ազնուատեսակ : || աղէկ պատրաստ. սիրուն մեծցուցած. մէրթէպէլով մեծցած :
Ազնուացուցանել : || աղուորցնել:
Ազնուութիւն : || տե՛ս Ազնուականութիւն:
Ազոխ : || ազոխ. խոտուխ: ՏՃԿ. էշէկ խըյարը:
Ազոխանալ : || խոտուխ ըլլալ:
Ազոխացեալ : || խոտուխ եղած. խառն:

Ազոխացուցանել : || խոտուխ ընել. խոտուխ դարձնել:

Ա Է

Աէր : || տե՛ս Այր:

Ա Թ

Աթար : || աթար. չորցուցած եզան թրիք:
Աթեր : || խաւէծ. փոխինդ:
Աթիռ : || տե՛ս Ակտիռ:
Աթոռ : || աթոռ. իսքէմլի. թախտ:
Աթոռածառայ : || իշխանութեան աթոռ ունող:
Աթոռակալ : || աթոռակալ. վէքիլ: ՏՃԿ. իշխանութեան աթոռ ունող. թախտը առնող:
Աթոռակալութիւն : || աթոռակալութիւն. վէքիլութիւն: ՏՃԿ. իշխանութեան աթոռ ունենալը:
Աթոռակից : || մէկ տեղ աթոռ նստող, ուրիշին քով նստող: ՏՃԿ. հաւասար իշխանութիւն կամ պատիւ ունող:
Աթոռակցութիւն : || մէկ տեղ աթոռ նստելը. հաւասար իշխանութիւն ունենալը:
Աթուեալ : || ոչնչացած: ՏՃԿ. լեղուէն բառնելը:
Աթուր : || աղբ:

Ա Ժ

Աժդահակ : || վիշապ. ազդահա:
Աժխոյժ : || անհամբերութիւն. կրակ ու բոց. եռանդ:
Աժխոյժք : || անհանգստութիւն. կրակոտ ըլլալը. եռանդ:

Ա Լ

Ալաւատիկ : || տե՛ս Բաղխաւանդակ:
Ալեատառ : || տե՛ս Ալեատառ:
Ալեամին : || տե՛ս Ալեամին:
Ալեոր : || հալևոր. ծերունի. քոծամանը:
Ալեորել : || հալևորել: ՏՃԿ. մազը ճերմկել:
Ալեորութիւն : || հալեորութիւն:
Ալեգեռ : || տալիղով ըլլալ: ՏՃԿ. ալիս դեղը:
Ալելուիա. կամ ալելուիք : || գովեստից ժամու ալելուիաները:
Ալելուել : || ալելուիա ասել. օրհնել:
Ալելուիա. կամ ալէլուիա : || եբրայեցոց բառ, որ ասել է. օրհնեցէք զՏէր:
Ալեխառն : || խառն. խառն ճերմակ:
Ալեկոծ : || փոթորկութեան մէջ ընկած. տատանած ելած:
Ալեկոծել : || փոթորկութեան հանել. տատանեալ ընել. փոթորկութեան մէջ ձգել: ՏՃԿ. նեղ վիճակ ընել. վերիվերոյ հանել:
Ալեկոծիլ : } փոթորկութեան ըլլալ. փոթորկութեան
Ալեկոծ լինել : } մէջ ըլլալ: ՏՃԿ. նեղ վիճակ ըլլալ. վերիվերոյ ելլել:
Ալեկոծութիւն : } փոթորկութիւն: ՏՃԿ. վէլ
Ալեկոծումն : } վէլէ:
Ալեծածան : } խիստ տատանեալ ալիք. փոթորկութիւն. տա-
Ալեծածուն : } տանեալ ընող. տատանեալ, կամ փոթորկութեան հանող. փոթորկութեան մէջ ձգող:
Ալիք : || ալիք:
Ալիք : || տալիղ: ՏՃԿ. ձերմակած մազ. հալևորութիւն:
Ալխաղութ : || խառնակ. հաղորդ ճերմակ ու սև դէ լեղու, կամ ձայն:
Ալոճ : || ալոճ. հաղարճ:
Ալօճ : || ընկոյզ. պատուի եղ ալոճ:

Ալոցագոյն : ‖ դեղձեքեթըի · խաստեթըի · ֆայտալը :
Ալփաբետք · կամ ալֆաբետք : ‖ այբուբէն :
Ալք : ‖ խորունկ տեղ · տէրէ · խոմլուխ · մաղարայ ·
Ալքիմիայ : ‖ քիմիայ :
Ալֆայ : ‖ այբ :
Ալֆաբետք : ‖ տե՛ս Ալփաբետք :

Ա Խ

Ախ : ‖ տե՛ս Աղխ :
Ա՜խ : (միջարկ.) ‖ ա՜խ · ա՜հ :
Ախաւեղաղէս : ‖ սաչախլը ընդլուխ · սեամ սաչախ :
Ախել : ‖ տե՛ս Աղխել :
Ախերակամ : } փուճ · պօշ · նխտաֆըըզ · նաֆիլէ :
Ախերկամ :
յԱխերակամ, կամ յախերկամ կատարել : ‖ նխտաֆըըզ չարդել :
Ախմար : ‖ տե՛ս Տխմար :
Ախմարանալ : ‖ տե՛ս Տխմարանալ :
Ախմարութիւն : ‖ տե՛ս Տխմարութիւն :
Ախոյան : } դէմ ելլող ախուշման · սէրտէնկեչտի : Տե՛ս, դէմ կանգնող · ոլէնտ կեցող : Տե՛ս, մեթերիզ : Տե՛ս, աղթութն նշան · տիքելի թաշ :
Ախոյեան :
Ախոյանաբար : ‖ կորճութեա · կորճի սէս :
Ախոյանական : ‖ կորճի մուխթալիֆ :
Ախոյանակից : ‖ կորճի ընկեր · դէմ կեցողի՝ կամ ճենկճիի ետարդաշի :
Ախոնդանք : ‖ թուր · ճինէր : Տե՛ս, ջէզ · տամար :
Ախոռ : ‖ ախտր · ահըր :
Ախոռապետ : ‖ իմրահօռ :
Ախորժ : ‖ մեռակլի եարար · հազ ընելու · անուշ : Տե՛ս, իշտահ · մէյլ :
Ախորժաբար : ‖ հազ ընելով · իշտահով :
Ախորժակ : ‖ հազ · խօշ · մէյլ · իշտահ : Տե՛ս, հազը ելլող · հազ ընելու · անուշ · մէտէլի եարար :
Ախորժական : ‖ տե՛ս Ախորժելի :
Ախորժահամ : } անուշ համ ունող · լէզէթլի :
Ախորժաճաշակ :
Ախորժանք : ‖ մէյլ · իշտահ · խօշ · հազ :
Ախորժելի : ‖ սիրելու · հազ ընելու · խօշը գալու :
Ախորժել : } ուզել · հազ ընել · սիրել · խօշը գալ :
Ախորժիլ :
Ախորժութիւն : } տե՛ս Ախորժանք :
Ախորժումն :
Ախտ : ‖ մարազ · հիւանդութիւն · ցաւ · դէրտ : Տե՛ս, խուայ :
Ախտաբար : ‖ մարազէն շարժելով :
Ախտաբեր : ‖ մարազ բերող · հիւընտացնող · դէրտի սէպէպ :
Ախտաբիծ : ‖ մարազի նշան :
Ախտաբոյժ : ‖ մարազ ըուընացնող :
Ախտաբորբոք : ‖ մարազ շարժող · սիրտը խլրտացնող :
Ախտագնիլ : ‖ ցաւագար ըլլալ · մարազլը ըլլալ · մարազով պէրպաա ըլլալ · խիստ հիւընտանալ · դէրտ ունենալ :
Ախտաժետութիւն : ‖ ցաւագարութիւն · մարազ :
Ախտաժէտ : ‖ ցաւագար · հիւանդոտ · մարազլը · խուայլու :
Ախտալից : ‖ մարազով լցուած · խիստ մարազլը · դէրտլի :
Ախտածք : ‖ մարազ :
Ախտական : } մարազ ունող · մարազլը · դէրտլի · խուայլու :
Ախտակիր :
Ախտակից : ‖ մէկի մը մարազին իլհամ : Տե՛ս, ցաւակից · տէրտլէշմիշ եղող :
Ախտակրել : } մարազ ունենալ · դէրտ քաշել · չարչարուիլ · դէրտ ունենալ · հիւընտանալ · ցաւիլ :
Ախտակրիլ :
Ախտակրութիւն : ‖ ցաւ կրելը · մարազ · դէրտ :
Ախտակցաբար : ‖ տէրտլէշմիշ ըլլալով · ուրիշի վրայ ցաւելով :
Ախտակցագոյն : ‖ խիստ տէրտլէշմիշ եղող :
Ախտակցիլ : ‖ մէկի մը վրայ ցաւիլ · ցաւակից ըլլալ · տէրտլէշմիշ ըլլալ :
Ախտակցութիւն : ‖ ցաւակցութիւն · տէրտլէշմիշ ըլլալը · տէրտլէշմէ :
Ախտահալած : ‖ մարազ փախցնող · հիւանդութիւնը հալածող · դէրտը կորսնցնող :
Ախտահատք : ‖ մարազ ժողվող · հիւանդութիւն բերող :
Ախտանալ : ‖ մարազ ունենալ · մարազլը ըլլալ · հիւընտանալ : Տե՛ս, ցաւիլ · չարչարուիլ · դէրտ ունենալ : Տե՛ս, տատանմիշ ըլլալ :
Ախտանկել : } մարազի համդիպիլ · դէրտի տէր ըլլալ :
Ախտանկիլ :
Ախտաշարժ : ‖ տե՛ս Ախտաբորբոք :
Ախտապաշար : ‖ տե՛ս Ախտալից :
Ախտասէր : ‖ մարազ սիրող · դէրտ սիրող :
Ախտասպան : ‖ գէշ խույը մեռցնող :
Ախտատոյժ : ‖ տե՛ս Աղխատոյժ :
Ախտարակայ : ‖ միւնեճճիմութեն մուխթալիֆ · պիւյիւճիւթեն՝ կամ ֆալճութեն մուխթալիֆ :
Ախտարար : ‖ մարազի տէր ընող :
Ախտարծարծ : ‖ մարազ թէփրէտիճի :
Ախտարք : ‖ տե՛ս Աղթարք :
Ախտարմախ : ‖ կախարդ · մարդուն աստղը նայող · աստղի ֆալճըպաքըճը · պիւյիւճու :
Ախտաւոր : ‖ մարազլը · դէրտլի :
Ախտաւորիլ : ‖ մարազլը ըլլալ · հիւընտանալ :
Ախտաւորութիւն : ‖ մարազ · հիւանդութիւն :
Ախտ ծխրական : ‖ տե՛ս Ծխրական :
Ախտոմնակ : ‖ տե՛ս Ախտաւոր :

Ա Ծ

Ածական : ‖ տե՛ս Մակադրական :
Ածանց : } մէկէ 'ի մէկալը անցուցած · ախտարմիշ եղած : Տե՛ս, իւրմէն կամ թէզմէ անցնող · ֆըռ ընող անցնող · ֆիլհալ անցնող :
Ածանցական :
Ածանցել : ‖ մէկէ 'ի մէկալը անցնել · ախտարմիշ ընել :
Ածանցիլ : ‖ մէկէ 'ի մէկալը անցնիլ · ախտարմիշ ըլլալ : Տե՛ս, թէզմը անցնիլ · ֆըռ ընել անցնիլ :
Ածանցք : } մէկէ 'ի մէկալը անցնիլը :
Ածանցումն
Ածել թափել : ‖ տե՛ս Թափել :
Ածելի : ‖ տանելու · բերելու : Տե՛ս, տանող · բերող : Տե՛ս, ածըլը · ուստուրայ :

Ածել ։ || տանել. բերել ։ ՏՇՆ. դարձնել. դա- րձուցանել ։

Ածել զայրացմ ։ || կըրակը մտանել ։

Ածել զմտաւ, կամ զմտաւ ածել ։ || մտմըտալ. միտք ընել ։

'ի բաւան Ածել, կամ զբաւանս ածել ։ || աս- ձգել ։

Ածել ունկը ծունր ։ || ծունկ չոքել ։

Ածել զՀոգր յամենն ։ || ամենը Հոգը ձեցըն- նել ։

տասանց Է բանս ինչ Ածելոյ ։ || տասանց չեղուցու ընելու ։

Ածել ։ || Հաւկիթ ածել ։

Ածխանալ ։ || գործելի ըլլալ, կամ քեօմիւր կտրել ։

Ածխագործ ։ || քեօմիւրճիու ։

Ածու ։ || արգ. Ճինս. մելլէթ ։ ՏՇՆ. Թաալայ ։

Ածուանել ։ || Թաալայ Թաալայ ընել. մա- չալայ մաչալայ բաժնել. օճախ օճախ ընել ։

Ածուխ ։ || գործելի. քեօմիւր ։

Ա. Կ

Ակած ։ || ընկած. ցած. աղքատ. ակար. խղճուկ ։

Ական ։ || մուխուֆ. ահէթիկ. Հասուած միջ ։

Ականիլ ։ || մուխուֆ ըլլալ. ահէթիկ ըլլալ ։

Ականութիւն ։ || մուխուֆութիւն. ահէթիկութիւն ։

Ակաղձել ։ || գիզել. ըրըկատրմ լեցնել. եըղ- միշ ընել ։

Ակաղձում ։ || ըրըկատրմ լեցուած ։

Ականայ ։ (մակբայ.) || ականայ. չըրգխանդա- լով. նաչարըննուան. զօռով ։

Ականայ ։ (անուն.) || կամայը գէմ. չուզածը ։

Ականայ կամօք, կամ յականայ կամս ։ || նա- չարը. զօռով ։

Ականջեցուցանել ։ || չըրգխանդալով ընօղ. նաչարի Ճնշագող ։

Ականայիլ ։ || չըրգխանդալով ընել. նաչարըն- տան ընել. միւտէյին գէմ ընել ։ ՏՇՆ. զօռը ընկնիլ. նաչարը մնալ. նաչարը ընկնիլ. չուզել ։

Ականայութիւն ։ || չուզելը. նաչարը ընելը ։

Է Ականք Հայիլ ։ || աչքից ներքեւէն նայիլ. գողն 'ի գողը նայիլ. ծածուկ կեօղէթմիշ ընել. խոլօռ նայիլ ։

Ական ։ || լաղղըմ ։

Ական Հատանել ։ || լաղղըմ բանալ. լաղղըմ փորել ։

Ականակապ ։ || ճէվահիր քաղելով չինած. ճէվահիր Հաղցուցած. ճէվահիրով աա- պած ։ ՏՇՆ. ճէվահիր Հաղցնօղ. ճէվահիր- ճի. մուլայիմճի ։

Ականակիտ ։ || աչքից ակրը. կամ աչքը նայած ակրը ։

Ականակիրիկ ։ || տես Ականատեսակ ։

Ականակիտ ։ || պուտ. գիւլալ. ապրուՀայաթ ։

Ականակիր ։ || աչքը մայրող մը ունօղ ։

Ականակուռ ։ || տես Ականակապ ։

Ականահատ ։ || լաղղըմճը. լաղղըմ փորօղ ։

Ականաչար ։ || ճէվահիրլի ։

Ականատ ։ || ավելճիւ. առնվաճխ. զատխանճիայ ։

Ականատես ։ || աչքովը տեսնօղ ։ ՏՇՆ. աչքով տեսնուած ։

Ականատեսակ ։ || աչքի հիւս ։ ՏՇՆ. Ճհվալ-

հերի նման ։

Ականատեսութիւն ։ || աչքով տեսնելը ։

Ականաւոր ։ || աչք ունօղ. կեօզլիու ։ ՏՇՆ. ճէվահիրլի ։ ՏՇՆ. կեօզատերլէշլի. մէշհուր ։

Ականաւորել ։ || աչք տալ ։

Ականաւորութիւն ։ || աչք ունիլը ։ ՏՇՆ. ճէվա- հիրլի ըլլալը ։

Ականել ։ || Հալել. նայել. տեսնել ։

յԱկան Թօթափել ։ || ակն Թարթել. ակնա- Հաւթը ։

Ականի ։ || աչք ունօղ. տեսնօղ ։

Ականողք ։ || աչք ։

Ականջ ։ || ականջ ։

Ականջալուր ։ || ականջովը լսօղ ։ ՏՇՆ. ականջով լսած ։

Ականջատ ։ || ականջ կտրօղ. ականջը կտրած. խուլախոսը ։

Ականջել ։ || ականջ դնել ։

Ակառ ։ || քերդ. խօլէ ։

Ակառեան ։ || քերդը բանօղ. քերդցի ։

Ակատամն ։ || խուլխու թիւն. միմինութիւն. ապուշութիւն. անմտութիւն. Հաստատութիւն ։

Կալ յակատամնի ։ || ամուր տեղ կենալ. ամուր մնալ ։

Ակատ ։ || այնինչուր ։ ՏՇՆ. սէքքէղիպալ ։ ՏՇՆ. նուրի թէքիլէ. խալխա. սանտալ. փու- լէգալ. քանդա ։

Ակթիռ. կամ Աթիռ ։ || տես Ակճիռ ։

Ակիզ ։ || ակիզ ։

Ակիր ։ || փետատ. խապալմայ ։ ՏՇՆ. քէշկի. է- ճէնէ. զըմպալայ ։

Ակղթել ։ || ակրթիլ. զազմիշ ըլլալ ։

Ակղծել ։ || տես Ակաղձել ։

Ակճիռ ։ || ասրամն 'ի վեր Հերեան եղող. խըղ- ուքմիշ ըլլալուն մանիկ ընող ։

յԱկճիռս ածել ։ || ասրամն 'ի վեր Հերեան ընել. մանիկ ընել տալ ։

յԱկճիռս կալ ։ || ասրամն 'ի վեր Հերեան ըլ- լալ. Հերեան ըլլալով մանիկ ընել ։

Ակմըրահոյլ ։ || տես Ակռամըրահոյլ ։

Ակմելիլ ։ || ժողմէիլ. Թօփ ըլլալ ։

Ակն ։ || աչք. ՏՇՆ. ճէվահիր ։ ՏՇՆ. աղբիւր ակ. ջրի ասրան ։ ՏՇՆ. ամինոյ քարալաք. նկին ։

Ակն արկեալ ։ || արերգակ. արև ։

յԱկանէ յանճակնէ առնել ։ || անտուկը տալով ընել ։

յԱկանէ յանտուանէ ծանուցանել, կամ առցել ։ || անտուկը տալով խօսցնել ։

յԱկանէ կոչել ։ || աչք ընելով կանչել ։

Ակնագործ ։ || քար բանօղ. Հէքքաք ։

Ակնախտիղ ։ || աչք խախտցնօղ ։

Ակնածել ։ || խաթրը նայիլ. խաթրը սէրպել ։ ՏՇՆ. ամըչնալ. պըխըրմիշ ըլլալ. Հիւճինամ քաշել. առ քաշել. Հինեայ ընել. վախնալ ։ ՏՇՆ. աչքը միկին վրայ պահել. Հոգ տա- նիլ. պէկա ընել ։

Ակնածեցուցանել ։ || ամըչցընել. խայնեցընել ։

Ակնածու ։ || խաթրը նայօղ. ամըչկոտ. Հի- ճեայ ընօղ. վախցօղ ։ ՏՇՆ. կեօզճի. պէկա ընօղ ։

Ակնածութիւն ։ || խաթր նայիլը ։ ՏՇՆ. ամօթ. առ. Հինեայ. Հիւճինամ ։ ՏՇՆ. Հոգ. պէկա ։

Ակնակապիճ ։ || աչքից ծակը ։ ՏՇՆ. Թաղեալք ։

Ա[illegible]այց ։ ‖ տես Ա[illegible]այց ։
Անձնահաճոյ ։ ‖ անձին [illegible] լսող ․ անձին [illegible], կամ հաճոյ [illegible] ։
Անձնահաճել ։ ‖ [illegible] ․ [illegible] ։
Անձնահաճիլ ։ ‖ [illegible] ․ [illegible] ։
Անձնայօժար ։ ‖ [illegible] ․ [illegible] ։
յԱնձն [illegible] ։ ‖ [illegible] ․ [illegible] ։
Անձ[illegible] ։ ‖ [illegible] ․ [illegible] ։
Անձն առնուլ ։ ‖ [illegible] ․ [illegible] ։
Անձնաւոր ։ ‖ [illegible] ․ [illegible] ։ [illegible] ․ [illegible] ․ [illegible] ։
Անձնաւորել ։ ‖ [illegible] ։
Անձնա[illegible]ել ։ ‖ [illegible] ։
Անձուկ ։ ‖ [illegible] ․ [illegible] ․ [illegible] ։ տես և Ա[illegible] ։
Անձ[illegible]անել ։ ‖ [illegible] ընել ․ [illegible] ընել ։ [illegible] ․ [illegible] ։ [illegible] ․ [illegible] ։
զԱնձն [illegible] ։ ‖ [illegible] ․ [illegible] ։
յԱնձն [illegible] ։ ‖ [illegible] ․ [illegible] ։
Անձ[illegible]ել ։ ‖ [illegible] ընել ․ [illegible] կամ [illegible] ընել ։ [illegible] ։ [illegible] ․ [illegible] ։ [illegible] ․ [illegible] ։
Անձ[illegible] առնել ։ ‖ [illegible] ընել ․ [illegible] ընել ։ [illegible] ընել ։
Անձ[illegible]ութիւն ։ ‖ [illegible] ընելը ․ [illegible] ։ [illegible] ։ [illegible] ․ [illegible] ։
Անձն [illegible] ։ ‖ [illegible] ․ [illegible] ։
Անձնել ։ ‖ տես Ա[illegible]ել ։
Անձներև ։ ‖ [illegible] ․ [illegible] ․ [illegible] ։ [illegible] ։
Անձն [illegible] ։ ‖ [illegible] ։
Անձկալ ։ ‖ տես Անձկալութ ։
Անձկալեմ ։ } [illegible] ․ [illegible] ․ [illegible]
Անձկալնուլ ։ } [illegible] ․ [illegible] ընել ․ [illegible] ընել ։
Անձկալի ։ ‖ [illegible] ․ [illegible] ․ [illegible] ընելու ։
Անձկալից ։ ‖ [illegible] ․ [illegible] ։
Անձկալուն ։ ‖ [illegible] ․ [illegible] ։
Անձկալութիւն ։ ‖ [illegible] ․ [illegible] ․ [illegible] ընելը ։
Անձկանոց ։ ‖ [illegible] ․ [illegible] ։ [illegible] ։
Անձկանոց լինիլ ։ ‖ [illegible] ․ [illegible] ։ [illegible] ․ [illegible] ։
յԱնձկոյս ։ ‖ [illegible] ’ի [illegible] ։
Անձկութել ։ ‖ [illegible] ․ [illegible] ։ [illegible] ․ [illegible] ։ [illegible] ․ [illegible] ։
Անձկութիւն ։ ‖ [illegible] ․ [illegible]

[illegible] ։ [illegible] ․ [illegible] ․ [illegible] ։
Անձ[illegible] ։ } [illegible] ․ [illegible]
Անձն [illegible] ։ } [illegible] ։
Անձն [illegible] առնել ։ ‖ [illegible] կամ [illegible] ’ի [illegible] ։
Անձրեւ ։ ‖ [illegible] ․ [illegible] ։ [illegible] ։
Անձն [illegible] ։ ‖ տես Ա[illegible] ։
Անձրեւ[illegible] ։ ‖ տես Ա[illegible] ։
Անձն [illegible] ։ } [illegible] ։
Անձն [illegible] ։ }
Անկումն ։ ‖ [illegible] ․ [illegible] ։ [illegible] ․ [illegible] ։
Անկումն [illegible] ։ ‖ [illegible] ։
Անկումնահոյլ ․ կամ [illegible] ։ ‖ [illegible] ։
Անկումն առնուլ ։ ‖ [illegible] ընել ։
Անկումնել ։ ‖ տես Ա[illegible] ։
Անկման ։ ‖ [illegible] ․ [illegible] ։
Անկոտ ։ ‖ [illegible] ․ [illegible] ․ [illegible] ։
Անկոտրելի ։ ‖ [illegible] ․ [illegible] ․ [illegible] ։ [illegible] ։
Անկոտրելի առնել ։ ‖ [illegible] ․ [illegible] ընել ։
Անկոտրելի լինիլ ։ ‖ [illegible] ։
Անկոտձև ։ ‖ [illegible] ․ [illegible] ։
Անկոտձիգ ։ ‖ տես Անկոտրելի ։
Անկոտատոր ։ ‖ [illegible] ․ [illegible] ։
Անկոտել ։ } [illegible] ․ [illegible]
Անկոտ ձգել ։ } [illegible] ընել ․ [illegible]
Անկոտ [illegible]ել ։ } [illegible] ։

Ա Հ

Ահ ։ ([illegible]) ‖ [illegible] ․ [illegible] ։
Ահ ։ ‖ [illegible] ․ [illegible] ։
Ահ արկանել ։ ‖ [illegible] ։
յԱհի լինիլ ։ ‖ [illegible] ։
Ահա ։ ‖ [illegible] ․ [illegible] ։
Ահաբեկ ։ ‖ [illegible] ․ [illegible] ։ [illegible] ․ [illegible] ․ [illegible] ։
Ահաբեկ առնել ։ ‖ [illegible] ։
Ահաբեկ լինիլ ։ ‖ [illegible] ։
Ահաբեկել ․ ‖ [illegible] ․ [illegible] ։ [illegible] կամ [illegible] ընել ։
Ահաբեկիլ ։ ‖ [illegible] ․ [illegible] ։ [illegible] ։
Ահաբեկութիւն ։ ‖ [illegible] ․ [illegible] ։
Ահագին ։ ‖ [illegible] ․ [illegible] ․ [illegible] ։
Ահագին առնել ։ ‖ [illegible] ։
Ահագնել ։ ‖ [illegible] ․ [illegible] ։ [illegible] ։
Ահագնիլ ։ ([illegible]) ‖ [illegible] ․ [illegible] ։
Ահագնագոչ ։ } [illegible]
Ահագնաձայն ։ } [illegible] ։
Ահագնա[illegible] ։ ‖ [illegible] ։
Ահագնա[illegible] ։ ‖ [illegible] ։
Ահագնա[illegible] ։ ‖ [illegible] ։
Ահագնութիւն ։ ‖ [illegible] ․ [illegible] ։
Ահանալ ։ ‖ [illegible] ․ [illegible] ։

Ահաւասարանիշ ։ ‖ տես Ահեղասարանիշ ։
Ահարկու ։ ‖ վախի ձայն ․ վախցնող ։
Ահարկութիւն ։ ‖ սիրտը վախի մէջ ․ խիստ վախ ․ տալը ․ ԴԻՐ, վախ ։
Ահացուցանել ։ ‖ վախցնել ․ ահ տալ ։
Ահաւասիկ ։
Ահաւանիկ ։ } ահա ․ ահ ։
Ահաւասիկ ։
Ահաւասիկ եմ ․ կամ աւասիկ եմ ։ ‖ ահա հոս եմ ․ հրամանք ․ հրամմէ ։
Ահաւոր ։ ‖ վախնալու ։
Ահաւորագոյն ։ ‖ տես Ահեղագոյն ։
Ահաւորապէս ։ ‖ վախցնելով ․ փայլով ․ փառաւորելով վախցնող ։
Ահաւորութիւն ։ ‖ տես Ահարկութիւն ։
Ահափեկ ։ ‖ տես Ահաբեկ ։
Ահեակ ։ ‖ տես Ձախ ։
Ահեկան ։ ‖ ձախ գիրքը ․ սոլ գիրքը ։ ԴԻՐ, աստիճան ։
Ահեկեան ։
Ահեկինք ։ } ձախ գիրքերը ․ սոլ գիրքերը ։
Ահեկեր ։
Ահեղ ։ ‖ խիստ ահաւոր ․ խիստ վախնալու ։
Ահեղագոյն ։ ‖ տես Ահաւորագոյն ։
Ահեղական ։ ‖ տես Ահեղ ։
Ահեղակերպ ։ ‖ ահաւոր ձեւը ունեցող ։
Ահեղաձայն ։ ‖ խիստ ահաւոր և զարմանալի ։
Ահեղանշան ։ ‖ ահաւոր նշան ունեցող ։
Ահեղապատիւ ։ ‖ ահաւոր պատիւ ․ ահաւոր տէր ։
Ահիւս ։ ‖ վախելով ։
Ահիւս խօսիլ ։ ‖ վախով խօսիլ ․ վախցնելով գրել ։
Ահինեց ։ ‖ տես Ահարկու ։
Ահ թէ ․ (միջարկ․) ‖ ահ թէ ․ հայ թէ ։
Ահիլ ։ ‖ տես Ահիւլ ։
Ահիպարանոց ։ ‖ ահաւոր վիզ ունեցող ․ խիստ կեղտոտ պարան ․ կրակոտ ․ քաղել ․ եւ ․ ինչպէս են այլք ձիերուն ձիանք ։
Ահով ։ ‖ ապրած ․ խաղաղ ․ փախչած ․ գէշ ։
Ահոտել ։ ‖ ապրել ․ փախցնել ։ ԴԻՐ, փորը լուծել ․ կամ քշել ։
Ահոտութիւն ։ ‖ աւերութիւն ․ փախչիլը ։ ԴԻՐ, փորը քշելը ։
Ահուր ։ ‖ տես Ցահուր ։
Ահսել ։ ‖ ահաւոր ․ վախնալու ։

ԱՂ

Աղ ։ ‖ աղ ։
Ի Աղ մտանել ։ ‖ աղի ըլլալ ։
Ուխտ Աղի ։ ‖ յաւիտենական ուխտ ։
Աղաաղոր ։ ‖ փիլոն ։
Աղաղ ։ ‖ անպէտք ։ ԴԻՐ, Թաղաղ ։ ԴԻՐ, Ճար ․ Ճարուճարակ ։
Հետոյ Աղաղս գտանել ։
Եւ Աղաղս գտանել ։ } Ճարուճարակ գտնել ․ մէկ Ճարմը ընել ։
Աղագաւ ։ ‖ սեպէտով ․ համար ․ որովհետեւ ․ նորին աղագաւ ․ այն մասին սեպէտով ․ անոր համար ։
Այսուհետեւ Աղագաւ ։ ‖ ան սեպէտով ․ ան Թարգով ։
Այսորիկ Աղագաւ ։ ‖ ասոր համար ։
Աղագեր ։ ‖ աղ ցնող ․ աղ թափող ։ ԴԻՐ, քէշնեւկեկեր ։
Աղագի ։ ‖ տես Աղանդաւոր ։
Աղախին ։ ‖ ծառայուհի, կին ծառայողի ։
Աղախնածին ։ ‖ ծառայողեան ծնած ․ ծառայողի որդի ։
Աղախնայքին ։ ‖ ծառայողին մէջ Թողոսներ ։
Աղախնատունն ։ ‖ ծառայողի տունն ուսածը ։
Աղախնորդի ։ ‖ ծառայողի որդի ․ ծառայողի որդի ։
Աղած ։ ‖ աղած ․ աղ խառնած ։
Աղած ձկան ։ ‖ Թուրշի ձուկ ։
Աղածրի ։ ‖ տես Աղարծի ։
Աղաղակ ։ ‖ շառաչող ․ կանչակատ ․ ձայնը ․ ձայնով ։ ԴԻՐ, ֆիկիր ։
Աղաղակ հարկանել ։ ‖ կանչել ․ շառաչող ընել ։ ԴԻՐ, ֆիկիր ընել ։
Աղաղակել ։ ‖ կանչել ․ շառաչող ընել ․ կանչակատ ընել ․ ձայնով վերցնել ․ ձայնը ընել ։
Աղաղ ։ ‖ աղալ ։
Աղամարութիւն ։ ‖ ախմախութիւն ․ չարչարութիւն ․ խոյութիւն ։
Աղամող ։ ‖ մէնակած ․ ուսած ։ ԴԻՐ, ապած ․ խոպան ։ ԴԻՐ, ծուռ մուռ ․ ծռծռ ։
Աղամողել ։ ‖ մեծնալ ․ ուռնալ ։ ԴԻՐ, ապրել ․ խոպան ըլլալ ։ ԴԻՐ, ծռմռել ․ ծռծռել ։
Աղանդաւոր ։ ‖ աղանդաւոր ․ գիրքեր ։
Աղանդաւորութիւն ։ ‖ լատին ։
Աղանդ ։ ‖ աղանդ ․ ծուռ վարդապետութիւն ։ ԴԻՐ, կախարդութիւն ․ պիղծութիւն ։
Աղանդապետ ։ ‖ պիղծ ․ ծով ։
Աղանդահնար ։ ‖ նոր աղանդ խիստ ընող ։
Աղանդահնարել ։ ‖ նոր աղանդ խիստ ընել ։
Աղանդապետ ։ ‖ հերետիկոսներու գլուխ ։
Աղանդաւոր ։ ‖ աղանդ ունող ․ աղանդի մէջ ընկած ։ ԴԻՐ, կախարդ ․ պիղծ ։
Աղանդել ։ ‖ աղանդաւոր ընել ․ մոլորցնել ։ ԴԻՐ, կախարդել ․ պիղծ ընել ։
Աղանդելը ։ ‖ աղանդի Թաղութ ․ ԴԻՐ, կախարդի բան ․ համայնք ։
Աղանդութիւն ։ ‖ տես Աղանդ ։
Աղաչական ։ ‖ մէկ տեղ աղաչող ․ երկիւղի ընկեր ։
Աղաչանք ։ ‖ աղաչանք ․ խնդրանք ։
Աղաչաւոր ։ ‖ աղաչանք ընող ․ աղաչող ․ եւ վար եղող ։
Աղաչել ։ ‖ աղաչել ․ եւ վար ըլլալ ։ ԴԻՐ, յորդորել ։
Աղասորդ ։ ‖ տես Աղխասորդ ։
Աղարծի ։ ‖ այլեւայլ կտորներու կտրուած կտոր ․
Աղար ։ ‖ աղքատած տեղ ։ ԴԻՐ, ապած ․ ապականած ․ խոպան ։
Աղարտել ։ ‖ աւրել ․ եւ ցանել ։ ԴԻՐ, աւրել ․ խոպան ընել ։
Աղարտանք ։ ‖ տես Աղարտութիւն ։
Աղարտել ։ ‖ աւրել այլ ցանել ։ ԴԻՐ, աւրել, փախցնել ․ կորսնցնել ․ խոպան ընել ։ ԴԻՐ, բամբասել ․ չարախօսել ․ գէշ խօսիլ ․ Թախծել ընել ։
Աղարտութիւն ։ ‖ աւրելը ։ ԴԻՐ, կորսնցնելը ․ հայհոյելը ։ ԴԻՐ, բամբասանք ․ բանի տեղ չդնելը ։

Աղաւաղ : || Ներքև վրայ · աւրած · խարապ · խարապայ :
Աղաւաղանք : || Ներքև վրայ ըլլալը · աւրիլը · փճանալը · խարապութիւն · խարապայութիւն :
Աղաւաղել : } աւրել · եղծ ընել · փճացնել · խարապ ընել · խարապայ ընել :
Աղաւաղեցուցանել :
Աղաւաղիլ : || աւրիլ · եղծ ըլլալ · փճանալ :
Աղաւաղիչ : || աւրող · եղծ ընող · բուզը աւրող · փճացնող :
Աղաւաղութիւն : } տես Աղաւաղանք :
Աղաւաղումն :
Աղաւաշ : || զաշմէր · չըլլըր ըն · զըզօփ · փախուկ :
Աղաւաշութիւն : || ղաշմէրութիւն :
Աղաւնաբեր : || աղաւնի բերող · կեօվէրճին բերող : Տճկ, աղաւնիէ բերած :
Աղաւնակերպ : || աղաւնոյպէս · կէօվէրճինիպէս :
Աղաւնավաճառ : } աղաւնիկ ծախող · կեօվէրճին ծախող :
Աղաւնեվաճառ :
Աղաւնի : || աղաւնի · աղաւնիկ · կեօվէրճին :
Աղբ : || աղբ : Տճկ, աւլուք · չէօփ · զիպիլ :
Աղբակեր : || աղբ ուտող :
Աղբակոյտ : || աղբի դէզ · աղբի եղըն : Տճկ, չէօփլիւկ :
Աղբանոց : || հաղէ : Տճկ, չէօփլիւկ :
Աղբասէր : || աղբ սիրող · ինչպէս պոզը ճանճեր :
Աղբեղէն : || աղբէ : Տճկ, աղբի նման մուրտառ :
Աղբերաբար : || աղբերի նման · չէշմէիպէս :
Աղբերակ : || պզտի աղբիւր :
Աղբերական : || աղբերի ակ · աղբիւր :
Աղբերականք : } ջրի ակներ · փունգար :
Աղբերակունք :
Աղբերահոս : || աղբրի պէս վազող :
Աղբերանալ : || աղբիւր ըլլալ · աղբիւրի պէս վազել :
Աղբերացուցանել : || աղբիւր ընել · աղբրի պէս վազցնել :
Աղբև : || չէօփլիւկ : Տճկ, աւլուք · չէօր չէօփ · զիպիլ :
Աղբևայոյզ : || արայըճի · աւլուք փնտռող · չէօփլիւկը խառնող, կամ պտըքող :
Աղբևեր : || տես Աղբիւր :
Աղբիւս : || տես Աղբև :
Աղբիւր : || աղբիւր · չէշմէ · փունգար :
Աղբիւրաբար : || տես Աղբերաբար :
Աղբիւրական : || տես Աղբերական :
Աղբիւրանալ : || տես Աղբերանալ :
Աղբիւրացուցանել : || տես Աղբերացուցանել :
Աղբիք : || տես Աղբ :
Աղբոց : || հաղէ : Տճկ, չէօփլիւկ :
Աղեայ : || աղէ · աղէ շինած · աղի :
Աղեբեկ · Աղեթափ · Աղեխարշ · Աղեխորով · և այլն : || տես Աղէբեկ · Աղէթափ · Աղէխարշ · Աղէխորով · և այլն :
Աղեկատ : || բոթ · էօրէքէ :
Աղեղն : || աղեղ · եայ : Տճկ, ծիրանի գօտի, կամ կանանչ կարմիր գօտի :
Աղեղնաբոյծ : } Թէրքէշ :
Աղեղնակապարճ :
Աղեղնանման : || աղեղիպէս · եայիպէս :
Աղեղնաւոր : || աղեղ ունող · աղեղ նետող · եայ նետող :
Աղեղնաւորիլ : || աղեղով սիլահշօրմիշ ըլլալ · եայ նետել :
Աղեղնաւորութիւն : || աղեղ նետելու վարպետութիւն :
Աղել : || տես Յաղել :
Աղետաբեր · Աղետաւոր : || տես Աղէտաբեր · Աղէտաւոր :
Աղերս : || աղաչանք · եալվարմայ · ախլէկ : Տճկ, չիֆայէթ · խրխճայ · միննէթ : Տճկ, փէշկէշ · բուրշվաթ : Տճկ, բուադյէթ :
Յաղերս աղաչանաց անկանիլ : } աղաչել · եալվար ըլլալ · ոտքը ձեռքը ընկնիլ :
Աղերս արկանել :
Աղերս մատուցանել :
Յաղերս ածել : || միննէթճի ընել · խրխճաճի բերել · չիֆայէթճի ընել :
Աղերսաբան : || աղաչող · եալվարմիշ եղող · խրխճաճի :
Աղերսաբանել : || աղաչել · եալվար ըլլալ · խրխճայ ընել :
Աղերսաբանութիւն : || աղաչանաց խօսք · աղաչանք · խրխճայ :
Աղերսալի : } աղաչանօք լիք :
Աղերսալիր :
Աղերսալից :
Աղերսակից : || մէկ տեղ աղաչող :
Աղերսահայց : || աղաչելով, կամ եալվար ըլլալով ուզող :
Աղերսանք : || տես Աղաչանք :
Աղերսարկու : || աղաչանք ընող · եալվար եղող :
Աղերսարկութիւն : || եալվար ըլլալը · աղաչանք :
Աղերսել : } աղաչել · եալվար ըլլալ · ոտքը ձեռքը ընկնիլ :
Աղերսիլ :
Աղէ : || տէլնաւի · հրա :
Աղէբեկ, կամ Աղեբեկ : || աղիքը կոտրած : Տճկ, աղիքը կոտրող :
Աղիէբեկ, կամ Աղիեբեկ, կամ Աղիիեբեկ : || մորուքը ճերմակ ընկած · խըռ մօրուքօք :
Աղէթափ, կամ Աղեթափ : || աղիքը թափած · տէպլէ :
Աղէխարշ · կամ Աղեխարշ : || աղիքը կոտրող · աղիքը եփող : Տճկ, աղիքը կոտրած :
Աղէխարշել, կամ Աղեխարշել : || աղիքը կոտրել · աղիքը եփել :
Աղէխորով, կամ Աղեխորով : || տես Աղէխարշ :
Աղէխորովել, կամ Աղեխորովել : || տես Աղէխարշել :
Աղէկատ : || տես Աղեկատ :
Աղէկեր : || աղիքը ուտող · խիստ անգութ :
Աղէկէզ · կամ Աղեկէզ : || սիրտը կամ աղիքը կտրող :
Աղէկիզել, կամ Աղեկիզել : || տես Աղէխարշել :
Աղէկիզութիւն, կամ Աղեկիզութիւն : || սիրտը կտրելը :
Աղէկտոր, կամ Աղեկտոր : } աղիքը կտրող · խիստ խղճալի :
Աղէկտուր, կամ Աղեկտուր :
Աղէյարմար : || քիրիշով շինած · քիրիշէ · ինչպէս են պտղը սազեր :
Աղէպինդ : || քիրիշը ձգձգող, կամ ձգցուցած :

Աղեպնդութիւն : ‖ քիրիշը ձգցնելը :
Աղէտ. կամ Աղէտք : ‖ սրտի կսկիծ. սրտի ցաւ. տերտ : Տճկ, դարդ. պէլայ. խղճում. ֆէսատ. մեծ փորձանք : Տճկ, մեծ լաց. վայնասուն : Տճկ, չար՝ կամ բօթ խապար. սև խապար : Տճկ, վայ. ախսօս :
Աղէտաբեր : } սրտի կսկիծ, կամ խղճմութիւն
Աղէտաւոր : } բերօղ. ֆէսատ հանօղ. տերտ լի. պէլալը :
Աղթարմաղ. կամ Աղթարմախ : ‖ տես Ախտարմախ :
Աղթարք. կամ Ախտարք : ‖ մարդու աստղը :
Աղի : ‖ աղի. աղոտ. շոռ. թուզլու : Տճկ, աղեք. քիրիշ : Տճկ, շաղք. սրայ. պէօլիւուկ :
Աղիմայ : ‖ տես խարշափուն :
Աղինջ. կամ Աղինձ : ‖ եղինձ. ըսրղան :
Աղիողորմ : ‖ աղեց կտրաուք. սիրտը ջիգիմանիալու. խիստ խղճալի, կամ ցաւելի :
Աղիտաբեր : ‖ տես Աղէտաբեր :
Աղիտաւոր : ‖ տես Աղէտաւոր :
Աղիւս : ‖ աղուս. քէրփիճ : Տճկ, թօղլայ :
Աղիւսագործ : ‖ քէրփիճ շինօղ : Տճկ, թօղլայ շինօղ :
Աղիւսագործութիւն : ‖ քէրփիճճուն. քէրփիճ շինելը :
Աղիւսադուռն : ‖ քէրփիճէ դուռ :
Աղիւսաթիւ : ‖ քէրփիճի՝ կամ թօղլայի համրանք :
Աղիւսակ : ‖ քէրփիճիկ : Տճկ, թօղլայէկ : Տճկ, խանէ :
Աղիւսահան : ‖ քէրփիճճի :
Աղիւսանման : ‖ քէրփիճի նման. քէրփիճիայ :
Աղիւսարկ : ‖ քէրփիճճի : Տճկ, թօղլաճի : Տճկ. քէրփիճճութիւն. քէրփիճ կտրելը :
Աղիւսարկու : ‖ քէրփիճ կտրօղ. քէրփիճճի : Տճկ, թօղլաճի :
Աղիւսարկութիւն : ‖ քէրփիճճութիւն : Տճկ, թօղլաճութիւն :
Աղիւսեայ : ‖ քէրփիճէ, կամ թօղլայէ շինած :
Աղիք : ‖ աղեք. պաղըրսախ :
Աղխ. կամ Ախ : ‖ ղոփճայ. չափրաստ. օղակ կոճակ : Տճկ, ուէզէ. չիճի. մանալ. էյրի. եափուլի ախրաէկ : Տճկ, փակ. ախլանք. կպղաք. սիւրկիւու : Տճկ, զինճիլլամէ ծալք. փոլթ : Տճկ, աղըրլըխ. թէճէմիւլէթ. խապխաճախ. ուռուսպայ : Տճկ, բռղակ. մաթահ. մալ : Տճկ, խալաբալըխ. խառղայ խալապայ. տաղատալը : Տճկ հալխ. սիւրիւու :
Աղխ առից : ‖ պուխաւը :
Աղխաղխել : ‖ զինճիլ զինճիլ ընել. զինճիլլամէ չարել. խաթար խաթար ընել. մէկ զմէկ անցնել :
Աղխամանղխ. կամ Աղխամախ : ‖ բռղակ. մաթահ. մալ :
Աղխատրոյզ : ‖ ափէղցփէղ. տապուաճուպուռ. եօղուն. կայիտ : Տճկ, վէլվէլէլի. հէնկեամէլի :
Աղխափակել : ‖ կղպքով գոցել :
Աղխել : ‖ մէկզմէկ անցնել. ղոփճայով ուէզէով՝ չիճիով՝ մանալով՝ սիւրկիւով ամրցնել : Տճկ, կղպել. գոցել :
Աղխել զոտս : ‖ պուխաւըն, կամ երկաթը դնել :
Աղծապիղծ : ‖ գարշ. մուռտառ. նուխուպէթ :
Աղծապղծութիւն : ‖ գարշութիւն. մուռտառութիւն. նուխուպէթութիւն :
Աղկաղկ : ‖ տկար. ճանըրղ. մանարը մուռտար. խեղճ. փուճ :
Աղկաղկութիւն : ‖ տկարութիւն. ճանըրղութիւն. խեղճութիւն :
Աղկիոնն. կամ Աղկիոն : ‖ ձկնկուլ թռչունը. ծոված հաւը :
Աղճէբէկ : ‖ տես Աղճեբեկ :
Աղճատաբան : ‖ տես Աղճատախօս :
Աղճատաբանել : ‖ խենթ ու մենթ խօսիլ. ափէղցփէղ դուրս տալ :
Աղճատաբանութիւն : ‖ տես Աղճատախօսութիւն :
Աղճատախօս : ‖ խենթ ու մենթ խօսօղ. ափէղ ցփէղ խօրաթօղ. ափուռ ցփուռ դուրս տուօղ :
Աղճատախօսութիւն : ‖ ափէղցփէղ խօսք :
Աղճատանք : ‖ խենթ ու մենթ, կամ ափուռ ցփուռ խօսք. փալաւրայ : Տճկ, ճմռքելը :
Աղճատեալ : ‖ խռփած. չըլղըմ. սէրսէմ : Տճկ, ճմռքած. էօրսէլէնմիշ եղած :
Աղճատել : ‖ խենթ ու մենթ, կամ ափէղցփէղ խօսիլ. ափուռցփուռ դուրս տալ. լաֆազանուն ընել : Տճկ, վէլվէլէ հանել : Տճկ, ճմռքել. ճմռքոտել. էօրսէլէմիշ ընել :
Աղճատիլ : ‖ խռֆիլ. չըլտըրմիշ ընել. խելքը թռցնել. սէրսէմնալ : Տճկ, ճմռքտիլ :
Աղճատիչ : ‖ խենթ ու մենթ խօսօղ. ափուռ ցփուռ դուրս տուօղ. լաֆազան : Տճկ, վէլ վէլէ հանօղ. դրդօղ : Տճկ, էօրսէլէմիշ ընօղ :
Աղճատումն : ‖ տես Աղճատանք :
Աղմկալի : }
Աղմկալիր : } աղմկով լիք. վէլվէլէով լեցուած :
Աղմկալից : }
Աղմկայոյզ : ‖ աղմուկ հանօղ. վէլվէլէ հանօղ :
Աղմկել : ‖ աղմուկ ձգել. վէլվէլէ հանել :
Աղմկութիւն : }
Աղմուկ : } աղմուկ. վէլվէլէ. վայնասուն :
զԱղմկաւ լինիլ : ‖ վէլվէլէի մէջ ըլլալ. վէլվէլէին հետ ըլլալ :
Աղըն : ‖ տես Աղուն :
Աղըրի : ‖ տես Աղօրի :
Աղու : ‖ անուշ. մելայիմ. եաւաշ. խօշը բերօղ :
Աղուաբան : ‖ անուշ լեզու :
Աղուակամ : ‖ անուշ. մելայիմ :
Աղուամազ : ‖ կակուղ և բարակ մազ ունօղ : Տճկ, բարակ մազ. այվայթիւյիւու : Տճկ, թիֆտիկ :
Աղուաշ : ‖ տես Աղաւաշ :
Աղուեսաբարոյ : ‖ վէլէտօրղնա. սատանայ. ֆէնտպազ :
Աղուեսենի : ‖ թիլքիի մութալլի : Տճկէու, աղուեսի մորթի. թիլքի քիւրքիւ :
Աղուես : ‖ աղուէս. թիլքի :
Աղութիւն : ‖ աղէկութիւն. շօռութիւն :
Աղուհաց. կամ Աղուհացք : ‖ մեծ պաք. մեծ պահուց ժամանակ :
Աղուն. կամ Աղունք : ‖ աղուն. աղալու բան. ինչպէս են, ցորեն, գարի, կորեկ. և այլն :
Աղունք : ‖ փորձանք. պէլայ. տերտ :

Աղպար : || Թուղթխայ :
Աղջամղջին : || մութ :
Աղջամղջութիւն : || մթութիւն :
Աղջամուղջ : || մութ . տուման :
Աղջիկն : || ախճիկ : Տճկ., հաւայրլս :
Աղջկորդի : || բիճ . կամ փիճ :
Աղջուր : || սալամուռ :
Աղտ : || աղտ . քիր : Տճկ., աղի թիլփ . աղիութիւն . շորութիւն : Տճկ., աղի ընկեր :
Աղտահամայ : || աղի ընկերով փաղձուն ըսող :
Աղտահամայութիւն . } աղի ընկերով փաղձուն
Աղտահամայք : } ընելը :
Աղտայղտ : } աղի . շոռ :
Աղտայղտին : }
Աղտաղտուկ : || աղի . շոռ : Տճկ., աղի հող . շոռ տեղ . շոռ գետին :
Աղտամուղտ : || մութ :
Աղտեղահանդերձ : || մուրտատ լաթ հագնող :
Աղտեղահանդերձ մնանել : || մուրտատ , կամ աղտոտ լաթերով մնալ :
Աղտեղանալ : || աղտոտիլ . մտոտուիլ :
Աղտեղասէր : || աղտ սիրող . մտոտուն սիրող :
Աղտեղացուցանել : || աղտոտել . մտոտել :
Աղտեղաւոր : || մուրտատ . փիս :
Աղտեղել : || մտոտել . աղտոտել :
Աղտեղի : || աղտոտ . կեղտոտ . մուրտատ :
Աղտեղութիւն : || աղտոտութիւն . մտոտութիւն : Տճկ., աւլուք . չէօփ : Տճկ., կուռք :
Աղտեւր : } ճիմ ճիմք . պաթախ . կեօլ .
Աղտիւր : } ջրոտ տեղ :
Աղտոր : || սումախ . կամ սոմախ :
Աղց : || տէրտ . մարաղ . ցաւ . կսկիծ :
Աղցան : || աղցան . խաշած խոտ : Տճկ., սալաթայ :
Աղցաւոր : || տէրտլի . ակէլալը : Տճկ., զօռլու :
Աղցաւորութիւն : || տէրտլիուն . ակէլայ . զօռ :
Աղցմիք : || այն հարցերը պահոց , որ մեծ պաքին չի բռնէիր :
Աղփուցանել : } տուղախը ձգել . տուղախով խափաթմիշ ընել :
Աղփռուցանել : }
Աղքատ : || անկատ . ֆախիր . բուէնչոկէր :
Աղքատադէմ : || խեղճ դէմք ունող :
Աղքատակից : || աղքատի ընկեր :
Աղքատաձև : || աղքատի քիտուէյթ ունող :
Աղքատամիտ : || խեղքը նոսր :
Աղքատանալ : || աղքատնալ :
Աղքատանոց : || անկանոց , հոգետուն :
Աղքատանք : || անկատուն . անքատուկ բան :
Աղքատաշէն : || անքըտուկ շինած :
Աղքատասէր : || անքատ սիրող :
Աղքատասիրութիւն : || տե՛ս Աղքատսիրուն :
Աղքատատեաց : || անքատը ատող :
Աղքատատեցութիւն : || անքատը ատելը :
Աղքատխմաստ : } խեղքը նոսր :
Աղքատմտաց : }
Աղքատին : || անքըտուկ . անքատեօլլու :
Աղքատութիւն . || անքըտութիւն .
Աղքատսիրութիւն : || անքատ սիրելը :
Աղքար : || աղքար . ուլահ թուղթ . ղաղմայ թուղթ :
Աղօթաբուղխ : || աղօթք բխող . սրտանց աղօթող :

Աղօթական : || աղօթքի մուլթաղիխ : Տճկ., աղօթող . խրխճայ ընող :
Աղօթակեր . կամ Աղօթկեր : } աղօթք ընող :
Աղօթակիր : } Տճկ., խրխճաճի . չիֆայէթճի :
Աղօթակից : || աղօթքի ընկեր . միկտեղ աղօթք ընող :
Աղօթահայց : || աղօթքով ուզող , կամ ուզած :
Աղօթամատոյց : || աղօթք ընող : Տճկ., աղօթքի գիրք :
Աղօթանոց : || աղօթք ընելու տեղ . ժամ :
Աղօթանուէր : || աղօթք ընող : Տճկ., աղօթքով ընծայած :
Աղօթասէր : || աղօթք սիրող :
Աղօթատուն : } աղօթքի տուն . աղօթք ընելու տեղ . ժամ :
Աղօթարան : }
Աղօթարար : || աղօթք ընող :
Աղօթել : || աղօթք ընել : Տճկ., եալվար ըլլալով ուզել : Տճկ., խրխճայ ընել :
Աղօթկեր : || տե՛ս Աղօթակեր :
Աղօթք : || աղօթք . տուվայ :
Աղօտ : || մութ . մթնշաղ : Տճկ., բարակ . քիչ . ճիղուճի :
Ը Աղօտ : || մութ . տունուխ :
Ը Աղօտ տեսանել : || մութ , կամ տունուխ տեսնել . քիչմը տեսնել :
Ը Աղօտ աղօտ : } մութ մութ . մթնշաղ .
Աղօտաբար : } մթապէս . տունուխ :
Աղօտագոյն : || խիստ մութ : Տճկ., խիստ բարակ . կամ ճուղած :
Աղօտաձայն : || ձանը բարակ . ձանը ճուղած կամ մարմրած :
Աղօտաճաճանչ : || մթնշաղ :
Աղօտանալ : || մթննալ . մթնշաղ ըլլալ : Տճկ., քչնալ . պակսիլ . մարմըրիլ :
Աղօտանուագ : || խիստ մթնշաղ . խիստ մութ : Տճկ., քչըտիկմը . խիստ քչիկ . ճիղուճիճէ :
Աղօտապէս : || տե՛ս Աղօտաբար :
Աղօտացուցանել : || մթընցնել : Տճկ., քչցնել . պակսեցնել :
Աղօրեայ : || ալիւրմէնի մուլթաղիխ :
Աղօրեայք : } էրկանք . ջաղացք .
Աղօրի . կամ Աղօրիք : } ալիւրմէն : Տճկ., ակաընել :

ԱՃ

Աճ : || աճիլը :
Աճալ : || սինամէքի :
Աճական : || աճող . մեծցող :
Աճապարել : || կանուխ թէփրէնմիշ ըլլալ . տավրանմիշ ըլլալ . արտորալ :
Աճառ : || կռճուկ . կռնջուկ : Տճկ., սարըն :
Աճառապատ : || կռճկով պատած . կռճկով ամրցած : Տճկ., սարընով պատած :
Աճառապատ փող : || խռչակ . խըրթլախ :
Աճառապինդ : || կռճկով ամրցած :
Աճելութիւն : || աճիլը :
Աճել : || տե՛ս Աճիլ :
Աճեցական : || տե՛ս Աճական :
Աճեցողութիւն : || աճիլը :
Աճեցուն : || աճած . աճող . մէնծցող :
Աճեցուցանել : || աճեցնել . մեծցնել . շատցնել :

Աճիլ : || աճիլ • մենծնալ : Տճկ. չօղալմալ • ուժումալ :
Աճիւն : || մոխիր • մածիր :
Աճիւնախառն : || մոխրով խառնուած :
Աճիւնացուցանել : || մոխիր դարձնել :
Աճողական : || տես Աճական :
Աճումն : || աճիլը • մենծնալը :
Աճումնաձիգ : } խիստ աճած • խիստ մեծ_
Աճունաձիգ : } ցած • տալը պտուտալը :
Աճուն : || տես Աճեցուն :
Աճունաձիւղ : || աճած ու մեծցած ճիւղ ունող • տալը պտուտալը :

Ա Մ

Ամ : || տարի :
Ամի ամի : } ամեն տարի • տարուէ տարի :
Ամ ըստ ամէ :
Ամ յամէ :
Ամ զամի զկնի : || տարի տարուան ետեւէն :
Ամ.քան զամ : || տարի տարուան վրայ :
Ամէ ևս : || տարուէն ետև • գալ տարի :
Ամալ : || Թափել • վաթել • լեցնել :
Ամամէջ : || տարուան մէջը :
Ամայ : || տես Ամայի :
Ամայաբնակ : || վերանէ, կամ չէօլ տեղ բնակող • ապաւան տեղ կեցող :
Ամայական : || խարապայ :
Ամայանալ : || չէօլ ըլլալ • խալիս ըլլալ : Տճկ. վերանէ ըլլալ • վերան մնալ : Տճկ. վաթիլ • լցուիլ :
Ամայել : || Թափել • վաթել • ձգել : Տճկ. տեղմը ժողվել • Թօփ ընել :
Ամայել ծարիր յաչս : || աչքը սուրմէ քաշել :
Ամայի : || երեւէ ձգած • աչքէ ելած • անտէր : Տճկ. ապաւանի : Տճկ. ապաւան տեղ • վէրան • վէրանէ • չէօլ :
Ամայութիւն : || տես Յամայութիւն :
Աման : || աման :
Աման լալոյ : || աչք :
Ամանակ : || ժամանակ • ատեն :
Ամանալ : || տես Ամալ :
Ամանել : || ամնել • ամանը դնել • կամ լնել • ամնի մէջ ժողվել :
Ամաչանք : || ամօթ • խըպնիլը • ար. հիճապ :
Ամաչել : || ամըչնալ • խըպնիլ • ար. քաշել • հիճապ ընել :
Ամաչեցուցանել : || ամչցնել • խպնեցնել • ար. քաշել տալ :
Ամաւանի : || տես Ամարայնի :
Ամառն : || ամառ • եազ :
Ամառնամուտ : || ամառուտ • ամառը մտած օրը :
Ամառնային : || տես Ամարային :
Ամասպարակելթ : || բուրվառ • պուհուրտան :
Ամատամարդ : || ներսի նշան :
Ամարային : || ամառուան • կամ ամռվան : Տճկ. ամռվան ատեն • ամառ • զօր օրինակ • Պատրաստել յամարայինս • ի ամռվան հազար ըննել : Ննջել յամարայնի • ի ամռվան ատենը քնանալ :
Ամարայնի : } ամռվան ատեն • ամառ :
Ամարանի :
Ամարանոց : || ամառնոց • եայլըխ • ամառուան տուն • ամըռվան օդայ • քէօշկ :

Ամարասուն : || ամառը սնած :
Ամարատուն : } տես Ամարանոց :
Ամարատան :
Ամարատուն ապարանք : || ամռվան սարայ :
Ամբահարութիւն || տես Ամպահարութիւն :
Ամբաշու : || տես Ամպաշու :
Ամբառնալ : || վերցնել • վեր հանել • բարձրցնել :
Ամբառնալ : (չէզոք •) || վեր ելլել • կանգնիլ :
Ամբառնալի : || վերցնելու : Տճկ. վերցնող • ձող • սրիկ • սէրէն :
Ամբաստան : || չէքուճաղի • չէքուճայ ընող :
Ամբաստանք : || չէքուճայ :
Ամբաստան լինիլ : } չէքուճայ ընել • չէքեայէթ ընել :
Ամբաստանել :
Ամբաստանութիւն : || չէքուճայ • չէքեայէթ • կամ շիքեայէթ :
Ամբար : || տես Համբար :
Ամբարանոց : || տես Համբարանոց :
Ամբարել : || տես Համբարել :
Ամբարիշտ : || անիրաւ • չար :
Ամբարհաւաճ : || հպարտ • գոռոզ • քիթը մեծ • փոռուլ • մաղրուր :
Ամբարհաւաճել : } հպարտանալ • գոռոզանալ • փոռուլլանմիշ ըլլալ :
Ամբարհաւաճիլ :
Ամբարհաւաճեցուցանել : || մարդուն սիրտը, կամ քիթը մեծցնել • հպարտացնել • փոռուլլաթմիշ ընել :
Ամբարհաւաճութիւն : || հպարտութիւն • գոռոզութիւն • փոռուլութիւն :
Ամբարձաձիգ : || խիստ վեր ելած • խիստ բարձր :
Ամբարձուղէշ : || բարձր ճուղ ունող :
Ամբարշտիլ : || տես Ամպարշտիլ :
Ամբարշտութիւն : || տես Ամպարշտութիւն :
Ամբարումն : || տես Համբարումն :
Ամբարտակ : || բարձր շէնք • խուլէ • ճանկապուճ :
Ամբարտաւան : || հպարտ • գոռոզ • քիթը մեծ • փոռուլ • մաղրուր :
Ամբարտաւանատեաց : || հպարտ միտքը ատող :
Ամբարտաւանել : } գոռոզանալ • փոռուլլանմիշ ըլլալ :
Ամբարտաւանիլ :
Ամբարտաւանութիւն : } գոռոզութիւն • տէքէպիւրլութիւն • փոռուլութիւն :
Ամբարտաւանումն :
Ամբաւ : || տես Անբաւ :
Ամբիծ : || լէքէսիզ • զերծ • զէտէ չունող • փիրիփաք • Թէմիզ :
Ամբիոն : || ամպիոն • քարոզ տալու բարձր տեղ :
Ամբծախօս : || Թէմիզ խօսող • Թէմիզ բերան ունող :
Ամբծութիւն : || սրբութիւն • Թէմիզութիւն :
Ամբոխ : || հալխ • ճիւմհիւռ : Տճկ. աղմուկ • վէլվէլէ :
Ամբոխալից : || հալխով լցուած : Տճկ. աղմկով • կամ վէլվէլէով լցուած :
Ամբոխել : || հալխ ժողվել : Տճկ. վէլվէլէ հանել • ներքև վրայ ընել :
Ամբոխիլ : || տես Խռովիլ :
Ամբոխութիւն : } աղմուկ • վէլվէլէ : Տճկ. հալխ :
Ամբոխումն :

Ամբոկ · կամ Ամբոկք · կամ Անբոկ : || գործը լմնցընելը · կամ գլուխ հանելը :

յԱմբոկ գործոյն ժամանել : || գործը գլուխ հանել · կամ լմնցընել :

Ամբողջ : || լման · թամամ · պիւթիւն · խառ- չունող · սաղ :

Ամբողջանալ : || լմըննալ · թամամ կամ պիւ- թիւն ըլլալ :

Ամբողջապէս : || լման · պիւթիւնճէ · պիւր թամամ :

Ամբողջացուցանել : || լմնցընել · պիւթիւն ընել · թամամլամիշ ընել :

Ամբողջութիւն : || լմնութիւն · պիւթիւնլիւք :

Ամբոկք : || տե՛ս Ամբոկ :

Ամբուռ : || պինտ · ամուր · խիստ · սէրթ · փէք · ղըթ :

Ամբրաւ : || տե՛ս Ամրաւ :

Ամբրաւենի : || տե՛ս Ամրաւենի :

Ամբրաւօղի : || խուրմայի րագըսը :

Ամեթ : || խայծք · խայծիկ : Դէմն, ըղձանած · գիրցած · գօփացած :

Ամեթանալ : || լըռճնել · գիրնալ · գօփանալ · ուռճիլ · քէօփիւրլէնմիշ ըլլալ · սուլանմիշ ըլլալ :

Ամեթութիւն : || լըռճնելը · գիրնալը · գօփա- նալը · ուռճիլը · քէօփիւրլէնմիշ ըլլալը · սու- լանմիշ ըլլալը :

Ամեթօս : || լիալ · կամ լաւ քար :

Ամեհանալ : || զալըմլանալ · զալըմ ըլլալ · եա- ւուզ ըլլալ :

Ամեհացուցանել : || զալըմցնել · եաւուզ ընել :

Ամեհի : || զալըմ · եաւուզ · կրակոտ :

Ամեհութիւն : || զալըմութիւն · եաւուզութիւն :

Ամեղել : || մեղքեր ընել :

Ամենաբաղձ : || խիստ ցանկացող : Դէմն, խիստ ցանկալի :

Ամենաբաշխ : || ամենունն բաշխող · խիստ ճէօմերտ :

Ամենաբարեգութ : || խիստ գթած :

Ամենաբարեպաշտ : } խիստ բարեպաշտ :
Ամենաբարեպաշտօնիկ : }

Ամենաբարի : } խիստ լաւ · կամ խիստ աղէկ :
Ամենաբարերար : }

Ամենաբաւ : } ամենէն բան կրցող :
Ամենաբաւական : }

Ամենաբեր : || խիստ բերրուկ · խիստ պտղաբեր :

Ամենաբժիշկ : || ամենէն ցաւ բժշկող · պաշ բժիշկ :

Ամենաբոլոր : || ամենևին բոլորած , կամ թա- մամ եղած :

Ամենաբոյծ : || ամենէնքը պէսլէմիշ ընող :

Ամենաբոյս : || ամենէն բան բուսցնող :

Ամենաբուժ : || ամենէնը բժշկող :

Ամենաբուրեան : || խիստ անուշահոտ :

Ամենագեղ : } խիստ աղէկուկ :
Ամենագեղեցիկ : }

Ամենագէտ : || ամենէն բան գիտցող :

Ամենագթած : || տե՛ս Ամենագութ :

Ամենագիշեր : || խիստ մութ ու խաւար :

Ամենագիւտ : || ամենէն բան գտող · ամենէն բան ունող :

Ամենագոյն : || ամենէն գոյն ունող · գունըղ- գոյն · թիւրլիւ թիւրլիւ :

Ամենագոյ : || ամենէն բան ունող :

Ամենագով : } խիստ գովելի :
Ամենագովելի : }

Ամենագործ : || ամենէն բան ընող :

Ամենագորով : } խիստ գթած , կամ ողոր- մած :
Ամենագութ : }

Ամենագրաւ : || ամենէն բան ժողվող , կամ ու- նող : Դէմն. ամենէնքը տակ առնող :

Ամենադոհար · կամ Ամենադօհար · || խիստ ազնիւ · խիստ աղուոր :

Ամենադաւ : || զամենէնքը խաբող · խիստ խա- բեբայ :

Ամենադէտ : || ամենէնքը տեսնող :

Ամենադժնդակ : || խիստ թիկնանքի :

Ամենադժնեայ : || խիստ չար · խիստ զալըմ · խիստ եաւուզ :

Ամենադժպատեհ : || պէթէրին պէթէրը :

Ամենադիր : || ամենէնը դնող · ամենէն բանի մէջ դրած :

Ամենադուն : || ամենէն թիւրլիւ · թիւրլիւ թիւրլիւ :

Ամենազարդ : || խիստ զարդարուն :

Ամենազգաստ : || խիստ արթուն · խիստ այիք :

Ամենազգեցիկ : || ամենէն տեղ խառնուր ընող · ամենէն տեղ ձայն տուող :

Ամենազեղուն : || խիստ տաշխըն · խիստ ալօլ :

Ամենազօր : || ամենէն բան կրցող · ամենէն բա- նի ուժը հասնող :

Ամենաթագաւոր || ամենէն թագաւորնե- րու գլուխ · ամենունն վրայ իշխող :

Ամենաթշուառ : || խիստ խեղճ · խիստ սէֆիլ :

Ամենաժողով : || ամենէն բան ժողվող : Դէմն, ամենէնէն ժողված · խիստ շատ : Դէմն, շատ հալխ · մեծ ճէմաաթ :

Ամենալի : } խիստ լիք · խիստ լեցուն :
Ամենալիր : }
Ամենալից : }

Ամենալոյս : || խիստ պայծառ · զամենէնքը լուսաւորող :

Ամենալուր : || ամենէն բան լսող :

Ամենալցոյց : || զամենէնը լեցնող :

Ամենախնամ : || զամենէնքը հոգացող · ամենէ- նուն հոգ տանող :

Ամենախնկաւէտ : || խիստ մեծարելի · խիստ գովելի :

Ամենախոհ : || ամենէն բան մտածող · խիստ խելացի :

Ամենախուռն : || ամենէն տեղէ ժողվըռտած · խիստ խալապալըխը :

Ամենածախ : || զամենէնքը թէլէֆ ընող · ամե- նէնը զայլ ընող , կամ հատցնող :

Ամենածաղիկ : || ամենէն ծաղիկ ունող · կամ խիստ ծաղկած :

Ամենածին : || խիստ բերրուկ :

Ամենակազմ : || խիստ յօրինած · խիստ [illegible] կերպն :

Ամենակալ : || ամենէն բան բռնող · ամենէն բան կրցող :

Ամենակայտառ : || խիստ պայծառ ու աղուոր · խիստ աղէկուկ · խիստ ախըլլը :

Ամենակատար ։ ‖ ամենէն բան ընող · խիստ կատարեալ ։

Ամենակալ ։ }
Ամենակալող ։ } ամենէն բան կըրցող ։

Ամենակեր ։ ‖ ամենէն բան ուտող · խիստ շատ ուտող ։

Ամենակերպարկիչ ։ ‖ ամենէնը կերպարկող · զամենեքը այլեւայլ ընող ։

Ամենակերպ ։ ‖ ամենէն թիւրալիւ · թիւրալիւ թիւրալիւ ։

Ամենակերտ ։ ‖ ամենէն բան շինող · ամենէն թախսըման յօրինած ։

Ամենակեցոյց ։ ‖ զամենեքը պահող , կամ ազատող ։

Ամենակիր ։ ‖ ամենէն բան տանող · զամենեքը ներս առնող , կամ վերցնող ։ Ընդ․ , ամենէն ցաւու , կամ ալեւայլ տակ ընկնող ։

Ամենակործան ։ ‖ զամենեքը փճացնող · զամենեքը ներքեւ վրայ ընող ։

Ամենահաճոյ ։ ‖ խիստ հաճելի · խիստ խօշ ։

Ամենահամ ։ ‖ ամենէն համ ունող · խիստ համեղ ։

Ամենահայեաց ։ ‖ ամենէն տեղ նայող · ամենէն բան տեսնող ։

Ամենահայր ։ ‖ ամենէնուն հայր ։

Ամենահաւատ ։ ‖ խիստ սրտանց սէր ընող ։

Ամենահաս ։ ‖ ամենէն տեղ հասնող · ամենէն բանի գիտցող ։

Ամենահաստիչ ։ ‖ զամենեքը ստեղծող ։

Ամենահաստ ։ ‖ խիստ կտրուկ ։

Ամենահարթ ։ ‖ խիստ դուզ · տափարակ ։

Ամենահարուստ ։ ‖ խիստ հարուստ ։

Ամենահեզ ։ ‖ խիստ հեզ ու մալըմ ։

Ամենահեշտ ։ ‖ խիստ խօլայ ։

Ամենահնար ։ ‖ խիստ հնարագէտ · ամենէն բանին ճարը գտնող ։

Ամենահրաշ ։ ‖ խիստ զարմանալի ։

Ամենաճեցուն ։ ‖ խիստ աճող · կամ աճած ։

Ամենաճշմարիտ ։ ‖ խիստ ճշմարիտ ։

Ամենաանբիծ ։ ‖ խիստ սբ կամ թեմիզ ։

Ամենամեղ ։ ‖ խիստ շատ մեղք ունող · խիստ մեղաւոր ։

Ամենամերձ ։ ‖ խիստ մօտիկ ։

Ամենայաղթ ։ }
Ամենայաղթող ։ } զամենեքը յաղթող · խիստ յաղթող ։

Ամենայարգար ։ ‖ խիստ աղէկ յօրինած , կամ պատրաստուած ։

Ամենայարմար ։ ‖ խիստ ուղղուն , կամ լայեխ , կամ տիւշէր ։

Ամենայն ։ ‖ ամենէնը · ամբողջութիւն · բոլորովին ։

Ամենայնիւ , կամ յԱմենայնի ։ ‖ ամենէն դիէն · ամենէն բանով ։

Ամ ուստեք ։ ‖ ամենէն տեղէ · ամենէն դիէ ։

Ամ ուրեք ։ ‖ ամենէն տեղ ։

Ամ որ ։ ‖ ամենէն մարդ ։

Ամենայորդոր ։ ‖ զամենեքը յորդորող ։ Ընդ․ խիստ պատրաստ , կամ յօժար ։

Ամենայցելու ։ ‖ ամենէնուն տես երթող ։

Ամենանայեաց ։ }
Ամենանկատ ։ } տես Ամենահայեաց ։

Ամենանազով ։ ‖ խիստ նազլած ։

Ամենանմանակ ։ ‖ խիստ նման ։

Ամենանուազ ։ ‖ խիստ քիչ ։

Ամենանուշակ ։ ‖ խիստ անուշ ։

Ամենաշէն ։ }
Ամենաշինող ։ } ամենէն բան շինող ։

Ամենաշնորհ ։ ‖ խիստ շնորհալի ։

Ամենաչար ։ ‖ խիստ չար ։

Ամենապահ ։ ‖ զամենեքը պահող ։

Ամենապայծառ ։ ‖ խիստ պայծառ , կամ փայլուն ։

Ամենապանծ ։ ‖ խիստ երեւելի ըլլալու · խիստ մուքէլլէֆ ։

Ամենապատառող ։ ‖ մեծ սաղաւարտի մէջ ընկած , կամ պատժուիչ եղած ։

Ամենապատար ։ ‖ խիստ լիք ։

Ամենապատիժ ։ ‖ զամենեքը պատժող ։ Ընդ․ , ամենէն պատժի ներքեւ ընկած · ամենէն պատժի լայեխ ։

Ամենապատիւ ։ ‖ տես Ամենապանծ ։

Ամենապատիր ։ ‖ զամենեքը խաբող · խիստ խաբեբայ ։ Ընդ․ , խիստ խաբուած ։

Ամենապատուէ ։ ‖ խիստ մեծարելի ։

Ամենապատկառ ։ ‖ խիստ ամչցող , կամ ամչնալու ։

Ամենապարարտ ։ ‖ խիստ հաղըր ։

Ամենապարգեւ ։ ‖ ամենէնուն պախշիշ տուող ։

Ամենապարծ ։ ‖ տես Ամենապանծ ։

Ամենապարար ։ ‖ խիստ պարարտական ։

Ամենապետ ։ ‖ ամենէնուն վրայ իշխող ։

Ամենապէս ։ ‖ ամենէն բանի կարող ։

Ամենապէտութիւն ։ ‖ ամենէն բանի կարող ըլլալը · ամենակարողութիւն ։

Ամենապիտակ ։ ‖ խիստ տկար , կամ խեղճ ։

Ամենապիղծ ։ ‖ խիստ մուրտառ ։

Ամենապոռնիկ ։ ‖ պոռնիկներու գլուխ ։

Ամենապտուղ ։ ‖ ամենէն պտուղ ունող , կամ տուող ։

Ամենառատ ։ ‖ խիստ շատ կամ պօլ ։ Ընդ․ , խիստ ճօմէրդ ։

Ամենասխալ ։ ‖ խիստ սխալող ։

Ամենասուրբ ։ ‖ խիստ սբ ։

Ամենասպառ ։ ‖ ամենէն բան հատցնող ։ Ընդ․ , ուսպակէն հատած ։

Ամենաստեղծ ։ ‖ ամենէն բան ստեղծող ։

Ամենասփիւռ ։ ‖ ամենէն տեղ տարածուած , կամ եայղըլմիշ եղած ։

Ամենասքանչ ։ ‖ խիստ զարմանալի ։

Ամենավայելուչ ։ ‖ խիստ աղուոր ։

Ամենավայր ։ ‖ ամենէն տեղ եղող , որ է Ած ։

Ամենավար ։ ‖ ամենէնը կառավարող · ամենէնուն հոգ տանող ։

Ամենավճարան ։ ‖ խիստ ֆէսֆէսէ ընող · կամ թամամյօղ ։

Ամենավճիտ ։ ‖ խիստ պիւրալալ · [illegible] ։

Ամենավսեմ ։ ‖ խիստ պատուական · խիստ բարձր ։

Ամենավստահ ։ ‖ խիստ [illegible] ։

Ամենավրդով ։ ‖ մեծ վէլվէլէ հանող · մեծ վէլվէլէյի մէջ ընկնող ։

Ամենավրէպ ։ ‖ խիստ սխալող՝ կամ խաբանեցող ։

Ամենատարած ։ ‖ ամենէն տեղ տարածուած ։

Ամենատեղաց ։ ‖ ամէն տեղ իջնող · ինչպէս է ցօղն ։

Ամենատեղի ։ ‖ տես Ամենավայր ։

Ամենաակնկալ: || խիստ ցանկալի, կամ ցանկացող:
Ամենաատեաց: || ամենայն բանի ատեցող:
Ամենատեսակ: || ամենայն ազգէ ունող. ամենայն թիւրլթեաւ:
Ամենատեսուչ: || զամենայնը հսկաող. ամե-նուն կերօղէթնի:
Ամենատեսչութիւն: || ամենայն բանի կերօղէթիւնը ընելը:
Ամենապայծառ: || ամենայնուն վերայ է:
Ամենախոհուր: || խիստ տրտում, կամ մելքուլ:
Ամենատուր: || ամենայնուն տուող. խիստ ձեռնտուր:
Ամենարար: || ամենայն բանի ընող, կամ ստեղծող:
Ամենարձակ: || ամենայնը թող տուող: ըստ, խիստ լայն համարձակ:
Ամենարուեստ. կամ Ամենարուեստ: || ամենայն գիտութեան գիտցող: ըստ, ամենայն բանի ձևը գտնող. խիստ ճարտար:
Ամենարփի: || խիստ պայծառ:
Ամենափայլ: || խիստ փայլուն, կամ փառաւոր:
Ամենափափագելի: || խիստ փափագելի:
Ամենափոյթ: || խիստ հոգ տանող: ըստ, խիստ ջանասէր:
Ամենափորձ: || ամենայնը փորձող: ըստ, ամենայն բանի փորձ եղող:
Ամենափրկիչ: || զամենայնը ազատող կամ փրկող:
Ամենաքաջ: || խիստ քաջ. խիստ արիասիրտ:
Ամենեկեղ: || խիստ վախկոտ:
Ամենեւին:
Ամենեւին: } բնաւ. բնաւ:
Ամենեցուն: || ամենայնը. ամենայնքն:
Ամենիշխող: || ամենայնուն վրայ իշխող:
Ամենուժեակ. կամ Ամենուժեակ: || զամենայն բան ուժող, կամ ամենայնը ձեռաց ներքեւ ունող:
Ամենուստ: || ամենայն տեղէն. ամենայն կողմէն:
Ամէն: || ամենայն: ըստ, առաւել. եղիցի. թող ըլլայ: ըստ, ամենայն. ալ անշուշտ:
Ամենատուչակ. Ամենատեսուչ. Ամենաբար. Ամենաբուեստ. եւ այլն: || տես Ամենատեսուչ. Ամենատեսակ. Ամենարար. Ամենարուեստ. եւ այլն:
Ամենիշխանութեան: } ամէն իշխանութեան լցեալ.
Ամենիշխանեան: } ամենայն ատօղէթի համար:
Ամենընդդէմ: || խիստ սորված, աղէկ գիտցող:
Ամենըմբռնիչ: || ամենայն տեղ գացող. խիստ շուտ քալող:
Ամենիմաստ: || խիստ իմաստուն. ամենայն բանի գիտցող:
Ամենիմաց: || ամենայն բան իմցող:
Ամենիշխան: || տես Ամենիշխող:
Ամենողորմ: || գթութիւն. թիւրլիութ թիւր-լիու:
Ամենուժեակ: || տես Ամենուժեակ:
Ամենուսոյց: || զամենայնը սորվեցնող:
Ամենօրհնեալ: || խիստ օրհնած. ամենայն գիտէ օրհնած:
Ամերիկա: || Նոր աշխարհքն. Եւրոպի արեւմուտք:
Ամ ը ամէ.
Ամի ամի: } տես Ամ:
Ամիկ: || չէմիլ. ալեւոր տարի ամէն:
Ամիս: || ամիս. այ:

Ամիսք Հայոց:	Հռոմայեցւոց:	Եբրայեցւոց:
8 Արեգ.	Մարտ.	1 Նիսան:
9 Ահեկան. կամ Ահկի.	Ապրիլ.	2 Իյար. կամ Զիւ.
10 Մարերի.	Մայիս.	3 Սիւան.
11 Մարգաց.	Յունիս.	4 Թամուզ.
12 Հրոտից.	Յուլիս:	5 Աբ.
1 Նաւասարդ.	Օգոստոս:	6 Էլուլ.
2 Հոռի:	Սեպտեմբեր.	7 Թիշրին. կամ Աթանիմ:
3 Սահմի.	Հոկտեմբեր.	8 Մարխեշվան կամ Բուլ.
4 Տրէ:	Նոյեմբեր.	9 Քասլեւ.
5 Քաղոց.	Դեկտեմբեր.	10 Տեբեթ:
6 Արաց.	Յունուար.	11 Սեբաթ.
7 Մեհեկի.	Փետրուար:	12 Ադար:

Ամիս յամսոյ: || ամսէ ամիս:
Ամիրայ: || պալատին. աղայ. փաշայ:
Ամիրապետ: || վեզիր. ամիրէր ամիր:
Ամլածին: || ամուլ կնկանէ ծնած:
Ամլանալ: || ամուլ ըլլալ:
Ամլորդի: || ամուլ կնկան զաւակ:
Ամլութիւն: || ամլութիւն:
Ամղան: || քերուկի. ձիւտակի:
Ամնոս: || գառն:
Ամոլ: || լուծ. պայուսատորականի. ըստ, . ջուխտ մը. չիֆթ մը:
Ամոլ առեալ: || ծառայութեան լուծի տակը. մէր-ջի նստած էն մէջի գին:
Ամոլակից: || պայուսատորութեան: ըստ, ընկեր. եւլդաշ:
Ամոլաձիլ: || ծնկան ջերկերը, կամ ոտնախիներըը:
Ամոլք զուարակաց: || ջուխտ մը զուար:
Ամոլք եզանց: || ջուխտ մը եզ:
Ամոլածին: || ամօթալի ծնած, ամօթալից զա-ւակ, որ է եղայի մարդադրէն:
Ամորձառ: || ներքինի. կխտած. խադում:
Ամորձատել: || կտրել. խադում ընել:
Ամորձիք:
Ամորձք: } ձուանիք. հոյզ. կամ հայանիկք:
Ամուլ: || ամուլ. զաւակ չըբերող:
Ամուսին: || երկան կամ կնկան ընկերը. էհլի:
Ամուսնանալ: || կարգուիլ. պսակուիլ:
Ամուսնաւէր: || երիկը, կամ կնիկը ատող. եր-կին ատող:
Ամուսնացուցանել: || կարգել:
Ամուսնաւոր: || կարգուած. պսակուած մարդ:
Ամուսնաւորել: || կարգել. պսակը դնել:
Ամուսնաւորութիւն: || կարգըլիք:
Ամուսնութիւն: || կարգուիլ. հարսանիք. պսակ:
Ամուր: || ամուր. պինդ: ըստ, բերդ. խալէ:
Ամուրակայ. կամ Ամուրեայ: } երկնենակէց:
Ամուրի: } ըստ, ամուրի:
Ամուրք: || ամրոցներ: ըստ, ծածկոյ. քաշ:
Ամուրք այրից. կամ քարանձաւաց: } մաղա-
Ամուրք լերանց: } րայ:
Ամուրք եղեգանց: || սազլըխ:
Ամոք: || ամուր. մեղմաբար: ըստ, ամուշաձն:
Ամոքախառն: || ամոքական խառնած դեղեր:

Ամոքել ։ ‖ անուշցնել · մեղմացուցանել ։ Դ՟Ի՟Ն, անուշ ընդունելով յօրինել ։

Ամոքումն ։ ‖ անուշութիւն ։ Դ՟Ի՟Ն, անուշ խօսելով կամ յորդորմունք ։

Ամպ ։ ‖ ամպ · պուլուտ ։

Ամպագոյն ։ ‖ ամպի գոյն ունեցող · ամպի գունով ։

Ամպագործ ։ ‖ ամպ հաւաքող քամի · կամ ամպի պէս շինած ։

Ամպախաղաց ։ ‖ ամպերով երթող ։

Ամպախառն ։ ‖ ամպի հետ խառնուած ։

Ամպածին ։ ‖ ամպէ ծնած , կամ ելած ։

Ամպակ ։ ‖ զուռնա · փչելու ։

Ամպահովանել ։ ‖ տես Ըմպահովել ։

Ամպահարկանալ ։ ‖ ամպերն զարկած ։

Ամպահարութիւն · կամ Ամպահարումն ։ ‖ ամպերուն զարնելը կամ իրարու անցնիլը · երկինքի որոտալը ։

Ամպայարկ ։ ‖ ամպէ ծածք ունեցող ։

Ամպայարկիք ։ ‖ տես Ամպագործ ։

Ամպայոյզ ։ ‖ ամպերը նետքէ մէջտեղ ընող ։ Դ՟Ի՟Ն, ամպերուն վէրվէրէն · երկինքի որոտալը ։

Ամպանման ։ ‖ ամպի պէս · ամպի նման ։

Ամպաշող ։ ‖ ամպի շող · ամպագոյն ։

Ամպաշունչ ։ ‖ ամպը քշտնող · ամպերու քամի ։ Դ՟Ի՟Ն, ամպերու իրարու անցնիլը ։

Ամպաչու ։ ‖ ամպով գնացող · գէպ 'ի ամպը երթող ։

Ամպաչուել ։ ‖ ամպով գնալ · դէպ 'ի ամպը երթալ ։

Ամպատեսիլ ։ ‖ տես Ամպանման ։

Ամպարիշտ · կամ Ամբարիշտ ։ ‖ անիրաւ · չար · քեաֆիր ։

Ամպարշտել ։
Ամպարշտիլ ։ } չարութիւն ընել ։

Ամպարշտութիւն ։ ‖ անիրաւութիւն · չարութիւն ։

Ամպել ։ ‖ ամպել · պղտորութեանմէջ ըլլալ ։

Ամպխոն ։ ‖ տես Ամբխոն ։

Ամպրոպ ։ ‖ ամպերուն հեւաֆելթերն · ամպերու վէրվէրէն · երկինքի որոտալը ։ Դ՟Ի՟Ն, որոտալը · վէրվէրէ ։

Ամպրոպականն ։
Ամպրոպայինն ։ } վէրվէրելի ։

Ամպրոպաձայնել ։ ‖ երկինքը նետքէ մէջտեղ ըլլալ · կամ վէրվէրէ ելլել ։

Ամսագլուխ ։ ‖ ամսուն գլուխ · ամսուան առաջին օրը ։

Ամսաթիւ ։ ‖ ամիս համրող ։ Դ՟Ի՟Ն, ամսու համրանք ։

Ամսամուտ ։ ‖ ամսուան առաջին օրը ։

Ամսօրեայ ։ ‖ ամենամսու մէջ · միշտ ամսեական ։

Ամսօրեայ մի ժամանակ · կամ զԱմսօրեայ աւուրս ։ ‖ ամսուան մը չափ ։

Ամրաբերդ ։ ‖ ամուր ու բարձր ։

Ամրաբնակ ։ ‖ բերդը բնակող ։ Դ՟Ի՟Ն, ամուր տեղ բնակող ։

Ամրագոյն ։ ‖ խիստ ամուր ։

Ամրախիթա ։ ‖ ամուր տեղ պահուըւող · կամ բեր դի մէջ սփոփէր եղող ։

Ամրածածուկ ։ ‖ խիստ ծածկող · ամուր պահող ։ Դ՟Ի՟Ն, խիստ ծածկուած · աղէկ պահած ։ Դ՟Ի՟Ն, ամուր ու ծածուկ ։ Դ՟Ի՟Ն, թէ

թիկունքի եղող · կամ կամարը կամ պահող ։

Ամրակամ ։ ‖ բերդի · բերդը բնակող · խաղէ ահենէտեանն · խալէ ճէնկճեան ։ Դ՟Ի՟Ն, ամուր ափրա ։

Ամրակառոյց ։ ‖ ամուր շինած · խաւ քեանտամա ։

Ամրակողմն ։ ‖ ամուր գին · բերդի գին ։

Ամրակուռ ։ ‖ խիստ ամուր · խալի ։

Ամրանալ ։ ‖ ամրանալ · պնդանալ · խալէ ըլլալ ։ Դ՟Ի՟Ն, սփփէրընելուն ըլլալ · տեղը սըղընմիշ ըլլալ ։

Ամրաշէն ։ ‖ տես Ամրակառոյց ։

Ամրապահ ։ ‖ ամուր պահող ։ Դ՟Ի՟Ն, բերդը պահող · բերդի աղայ · տիզտար ։

Ամրապահեստ ։ ‖ ամուր պահող · կամ ամուր պահած ։ Դ՟Ի՟Ն, ամուր պահելը · բերդը պահելը ։

Ամրապահեստ առնել ։ ‖ ամուր , կամ աղէկ պահել ։

Ամրապարիսպ ։ ‖ ամուր պարիսպ ունեցող ։

Ամրացուցանել ։ ‖ ամրցնել · խալէ ընել ։ Դ՟Ի՟Ն, պահել · տեղը սըղընտըրմիշ ընել · մէկի մը սփփէր ըլլալ ։

Ամրափակ ։ ‖ ամուր փակած · ամուր պահած ։

Ամրափակել ։ ‖ ամուր փակել · ամուր պահել ։

Ամրեղ ։ ‖ խիստ ամուր ։

Ամրոտեան ։ ‖ ամուր Ճիւղ ունեցող ։

Ամրոց ։ ‖ բերդ · խալէ ։ Դ՟Ի՟Ն, ամուր տեղ · ափփէր · սըղընմիշ ըլլալու տեղ ։ Դ՟Ի՟Ն, կռնակ · թէ թիկունք ։

Ամրութիւն ։ ‖ խալէութիւն · ամուր ըլլալը ։

Ամփոփ ։ ‖ ժողված · թօփլմիշ · թօփլամայ · միւտաւէր ։ Դ՟Ի՟Ն, յետ քաշած · առած · զաբթ ըրած ։ Դ՟Ի՟Ն, պահած · սըըխմիշ եղած · զըկած ։ Դ՟Ի՟Ն, ծածկած · կծկըտած · պիւզիւլմիշ եղած · նեղ ։ Դ՟Ի՟Ն, ծածք · ծածկելը ։

Ամփոփ կալ ։ ‖ ժողվուիլ · մէջքը վրան պահել · այլըմ կենալ ։

Ամփոփ ունել , կամ կալնուլ ։ ‖ ժողվել · այլըմ պահել ։

Ամփոփել ։ ‖ ժողվել · թօփ ընել ։ Դ՟Ի՟Ն, յետ քաշել · յետ դարձնել ։ Դ՟Ի՟Ն, առնել · զաբթ ընել ։ Դ՟Ի՟Ն, պահել · սըըխմիշ ընել ։ Դ՟Ի՟Ն, հեռացնել · սախլըմիշ ընել ։ Դ՟Ի՟Ն, ծածկել · սփփէր ըլլալ ։ Դ՟Ի՟Ն, գոցել · փակել ։ Դ՟Ի՟Ն, նեղցնել · կարճըցընել · կծկըցընել · պիւզիւլթմիշ ընել · քաշուելու տալ ։

Ամփոփել զկնաւ խօր · կամ զանձն ։ ‖ մէջքը վրան ժողվել · խելքը գլուխը բերել ։

Ամփոփել զմեռեալն ։ ‖ մեռելը պատել կամ վերցնել , կամ թաղել ։

Ամփոփութիւն ։
Ամփոփումն ։ } ժողվելը · յետ քաշելը · զաբթ ընելը · ծածկելը · և այլն ։

Ամօթ ։ ‖ ամօթ · այըպ ։

Ամօթաբեր ։ ‖ ըայպէհլի ։

Ամօթագլեաց ։ ‖ ամօթով լցուող · խիստ ամաչող · խայըր եղող ։

Ամօթալի ։ ‖ ամըընչնալու ։

Ամօթանկեց ։ ‖ ամօթով լիք ։

Ամօթալից ։ ‖ տես Ամօթայք ։

Ամօթածու ։ ‖ ամըչկոտ · խայըրօղ · խայիրլը ։

Ամօթախած ։ ‖ ամըչկոտելու · խայըրելու ։

Ամօթանք ։ ‖ ամօթ · ամըչնալու գործք · ա

մօթ քան ։ ՏԸՋՆ. ամաչելու անդամք ։
Ամօթապարտ ։ } ամաչելու պարտական,
Ամօթապարտեալ ։ } ամօթու մէջ ընկած ։
յԱմօթ առնել ։ ‖ ամընչցնել. խայնեցնել. խաղք ընել ։
Ամօթերես ։ ‖ ամօթերես. խաղք ։
յԱմօթ լինել ։ } ամընչնալ. խըլանիլ.
զԱմօթի հարկանիլ ։ } խաղք ըլլալ ։
Ամօթխած ։ ‖ ամընչկոտ. էտէպլի ։
Ամօթխածութիւն ։ ‖ ամընչկոտութիւն ։
Ամօթոյք ։ ‖ ամըչնալու տեղուանքը ։ ՏԸՋՆ. ամօթ քան ։
գործք Ամօթոյք ։ ‖ ամըչնալու գործք. խայնելու քան ։
Ամօրեայ ։ ‖ տես Ամուրեայ ։

Ա Յ

Այ ։ ‖ այ. հայ ։
Այբուբենք ։ ‖ այբուբեն ։
Այգ ։ ‖ առաւօտ. վաղինօք ։
Այգանալ ։ ‖ առաւօտ ըլլալ. լուսնալ ։
Այգաւէտ ։ ‖ էգեստանով լից ։
Այգեգործ ։ ‖ այգեպան. պաղճի ։
Այգեգործութիւն ։ ‖ այգեպանութիւն ։
Այգեկութ ։ ‖ այգեկութ. պաղպօղուսու ։
Այգենալ ։ ‖ տես Այգանալ ։
Այգեստան ։ } այգեստան. էգեստան ։
Այգեստանի ։ }
Այգեստանեայք ։ ‖ էգեստաններ ։
Այգեհոր ։ ‖ այգու հոր ։
Այգէկութ ։ ‖ տես Այգեկութ ։
Այգի ։ ‖ էգի. պաղ ։
Այգողք ։ ‖ ագողք. մեռելի պաշտօն, որ լինի օր մը յետքը ։
Այգորդ ։ ‖ այգեպան. պաղճի ։
ընԱյգն ։ } առաւօտանց. առաւօտեան դէմ. վաղուընօք ։
յԱյգուէ ։ }
Այգուն ։ }
Այգուցն ։ }
Այգուն այգուն ։ ‖ ամէն առաւօտ ։
Այդ ։ ‖ աս ։
Այդանոր ։ ‖ աս տեղդ. աս տեղուընդ. հոս ։
Այդենածին ։ ‖ աս տեղը կամ հոս ծնած. աս տեղացի ։
Այդ զի ։ ‖ ինչէ որ. ատոր համար զէրէ ։
Այդի ։ ‖ տես Այսի ։
Այդչափ ։ ‖ ատղըսար ։
Այդպէս ։ ‖ ադպէս. ատանկ ։
Այդպիսի ։ ‖ ատանկ ։
Այդր ։ ‖ հոն. աս տեղըդ ։
'ի Թղթի Այդր ։ ‖ աս թղթիդ մէջ ։
Այդրանոր ։ ‖ աս տեղըդ ։
Այդրէն ։ } կէնէ հոս. թէքրար ։
Այդրին ։ }
Այդրուստ ։ ‖ աս տեղացդ. աս տեղացէդ ։
Այդքան ։ ‖ ատքան. ատըլըար ։
Այդքանիցս ։ ‖ ատչափ. ատըլըար անգամ ։
Այեր ։ ‖ օդ. հաւայ ։
Այժմ ։ ‖ հիմայ. աս առէնքս. հիմկ ։
Այժմածին ։ ‖ հիմայ ծնած ։
Այժմեան ։ ‖ հիմիկուան ։
Այժմէն ։ ‖ հիմըկուց ։
Այժմիկ ։ ‖ հիմայ. պահմալ ։

Այժմոյս. կամ Այժմուս ։ } հիմիճուկ. հիմիկս. հիմայ ։
յԱյժմոյս. կամ յԱյժմուս ։ }
Այժմու ։ ‖ հիմիճուկ. հիմիկս. հիմայ ։ ՏԸՋՆ. հիմըկուան. աս առէնուան ։
Այժմուք ։ ‖ հիմիկուընները. հիմակուանները ։
Այլ ։ ‖ անճախ. ամա ։ ՏԸՋՆ. հապա ։ ՏԸՋՆ. ալ ։ ՏԸՋՆ. ուրիշ ։
Այլաբան ։ ‖ ուրիշ քան խօսող ։ ՏԸՋՆ. ծածուկ խօսող. փէրտէով խօսող ։
Այլաբանաբար ։ ‖ ուրիշ բանով. ուրիշ թարզով ։ ՏԸՋՆ. ծածուկ բանով. փէրտէլի խօսքով ։
Այլաբանել ։ ‖ ուրիշ թարզ խօսիլ. նմանութ. կամ էօրնէկով խօսիլ ։
Այլաբանութիւն ։ ‖ փէրտէլի խօսք. նմանութ. խօսուածք ։
Այլաբուն ։ ‖ ուրիշ բնութիւն ունող. ուրիշ թիւրլիւ ։
Այլագոյն ։ ‖ ուրիշ գուն ։ ՏԸՋՆ. ուրիշ գուն ունող ։ ՏԸՋՆ. ուրիշ թարզ. կամ թիւրլիւ ։
Այլագունակ ։ ‖ ուրիշ թիւրլիւ. ուրիշ թարզ ։
Այլագունել ։ ‖ ուրիշ գուն դարձնել. գունը փոխել տալ ։
Այլագունիլ ։ ‖ ուրիշ գուն ըլլալ. գունը փոխել ։
Այլադէն ։ } ուրիշ հաւատք ունող. գաւըր
Այլադէն ։ } մէզէպլի ։
Այլադէմ ։ ‖ ուրիշ կամ օտար դէմք ունող. սուրաթուըղ ։ տես և Այլազան ։
Այլազան ։ ‖ ուրիշ թարզ. ուրիշ թիւրլիւ ։
Այլազանել ։ ‖ ուրիշ թիւրլիւ ընել. ուրիշ թարզ ընել. փոխել ։
Այլազանիլ ։ ‖ ուրիշ թարզ ըլլալ. փոխուիլ ։
Այլազանութիւն ։ ‖ ուրիշ թիւրլիւ ըլլալը ։
Այլազգ ։ ‖ ուրիշ թարզ, կամ թիւրլիւ ։ ՏԸՋՆ. ուրիշ թարզով ։
Այլազգաբար ։ ‖ ուրիշ կերպով. ուրիշ թարզով ։ ՏԸՋՆ. հեթանոսի պէս. ուրիշ միլլէթի պէս ։
Այլազգագոյն ։ ‖ խիստ պաշխայ թիւրլիւ ։
Այլազգի ։ ‖ ուրիշ ազգէ. եաա միլլէթ. եապանճը ։ ՏԸՋՆ. հեթանոս ։ ՏԸՋՆ. ուրիշ թարզ, կամ թիւրլիւ ։
Այլազգութիւն ։ ‖ ուրիշ ազգէ ըլլալը. հեթանոսութիւն ։
Այլազնեայ ։ ‖ ուրիշ ազգէ ։
Այլազուրկ. կամ Այլազիրկ ։ ‖ ուրիշին զուլում ընող ։
Այլազրկութիւն ։ ‖ ուրիշին զուլում ։
Այլաթիւ ։ ‖ համրանքը ուրիշ ։ ՏԸՋՆ. ուրիշը համրող ։
Այլալեզու ։ ‖ ուրիշ լեզու ունող. պաշխայ լըզուով խօսող ։
Այլածին ։ ‖ տես Օտարածին ։
յԱյլակարծուց ։ ‖ ղափիլտէն ։
Այլակերպ ։ ‖ ուրիշ դէմք կամ քիաֆէթ ունող ։ ՏԸՋՆ. ուրիշ թարզ. ուրիշ թիւրլիւ ։
Այլակերպել ։ ‖ քիաֆէթը փոխել. թէպտիլ ընել. ուրիշ թարզ, կամ ուրիշ թիւրլիւ ընել ։

Այլակերպել : } ուրիշ կերպարանքի մը
Այլակերպ լինել : } տնել · կերպարանքը փոխել · Թեպտիլ ըլլալ : Տճկ. ուրիշ Թարզ, կամ ուրիշ Թիւրլիւ ըլլալ :

Այլակերպութիւն : } կերպարանքը փոխելը ·
Այլակերպացումն : } Թեպտիլ ըլլալը : Տճկ. ուրիշ կերպարանք : Տճկ. ուրիշ Թարզ, կամ ուրիշ Թիւրլիւ ըլլալը :

Այլակերպիչ : || տես Այլակերպութիւն :

Այլակրօն : || ուրիշ կրօնք կամ հաւատք ունող : Տճկ., ուրիշ Թարզ կեցող :

Այլահաւատ : || ուրիշ հաւատքի էր · դայրը մերժողի :

Այլաձայն : || ուրիշ Թարզ ձայն ունող : Տճկ. ուրիշին ույմիշ չէրօղ :

Այլաձև : || ուրիշ ձև ունող · ուրիշ Թիւրլիւ :

Այլաձևեալ : || փոխուած · Թեպտիլ :

Այլաձևել : || ուրիշ ձև մտնել · Թեպտիլ ըլլալ · փոխուիլ :

Այլաձևութիւն : || տես Այլակերպութիւն :

Այլազանք : || տես Այլուսումն :

Այլամիտ : || ուրիշ նիւԹ ունող · ուրիշ խելաց տէր :

Այլամտել : || մտքով միտքը, կամ նիւԹը փոխել · ուրիշ խելաց տէր ընել : Տճկ. հիլլէկի ընել : Տճկ., խելացնել · խելքը ցնդել :

Այլամտութիւն : || ուրիշ խելաց, կամ նիւԹի տէր ըլլալը · խելագարիլը :

Այլայլել : || տես Այլակերպ :

Այլայլախառն : || Թիւրլիւ Թիւրլիւ բանէ խառնուած · մելէզ :

Այլայլակ : || փոխուող : Տճկ., Թիւրլիւ Թիւրլիւ :

Այլայլատես : || Թիւրլիւ Թիւրլիւ · այլ այլ : Տճկ., մելէզ :

Այլայլել : || Թիւրլիւ Թիւրլիւ ընել · փոխել :

Այլայլիլ : || Թիւրլիւ Թիւրլիւ ըլլալ · փոխուիլ :

Այլայլխմաց : || այլազան խելքի տէր · ուրիշ խելաց տէր :

Այլայլումն : || ուրիշ Թիւրլիւ ըլլալը · փոխուիլը :

Այլայլուն : || Թիւրլիւ Թիւրլիւ եղող · փոխուող :

Այլանդակ : } անշնորհք · կոպիտ · տգե
Այլանդականման : } տաւարք · տգեղուն : Տճկ., աւժեղզքեզ · ըուրսուզ · փիս :

Այլանդակել : || անշնորհք կամ տգեղուն ըլլալ · տգեղանալ ըլլալ : Տճկ., աւժեղզքեղ կենալ :

Այլանդակութիւն : || անշնորհքութիւն · տգեղունութիւն : Տճկ., ըուրսուզլուղութիւն :

Այլանիշ : || ուրիշ նշան կամ տառ ունող :

Այլանման : } ուրիշ Թիւրլիւ :
Այլանշան : }

Այլաշուք : || ուրիշ շուք ունող : Տճկ., ուրիշը շափող :

Այլապէս : || ուրիշ Թիւրլիւ :

Այլապատկեր : || ուրիշ Թարզ · այլազան Թիւրլիւ :

Այլասացիկ : || նմանութեամբ կամ փոխաբերաբար խօսող · եգրեւեկով ըսած :

Այլասացութիւն : || տես Այլաբանութիւն :

Այլասեռ : || ուրիշ ցեղ · այլազան Թարզ :

Այլասէր : || օտար սիրող · ուրիշ սիրէ :

Այլասերել : || ուրիշ ազգի դարձնել : Տճկ., ուրիշ Թիւրլիւ ընել · փոխել :

Այլատարակոյս : || ուրիշին վրայ կասկածող : ինչպէս սատրներհամ ինքնատարակոյս կառքի, ինքզինքն կեցողը :

Այլատեսակ : || տես Այլազգաստա :

Այլատես : || տես Օտարատես :

Այլատեսութիւն : || տես Օտարատեսութիւն :

Այլատոհմ : || ուրիշ ազնուականէ , կամ ազգէ :

Այլ արդ : || էյ · ախչյինտի :

Այլափառ : || հերձուածող · հերետիկոս :

Այլափառել : || հերետիկոսութեան ընել · հերձուածողութիւն անել :

Այլափառութիւն : || հերձուածողութիւն · հերետիկոսութիւն :

Այլափոխ : || ուրիշ Թարզ · այլազան Թիւրլիւ :

Այլափոխել : || ուրիշ Թարզ ընել : Տճկ., կերպարանքը փոխել · Թեպտիլ ընել : Տճկ., փոխել · դարձնել :

Այլափոխիլ : || ուրիշ ըլլալ · կամ փոխուիլ :

Այլափոխութիւն : || ուրիշ Թարզ ըլլալը · փոփոխութիւն :

Այլազունակ : || ուրիշ Թարզ :

Այլև : || ալ · ալքի · սահա · հէմ :

Այլևայլ : || Թիւրլիւ Թիւրլիւ · այլ այլ :

Այլեւս : || տես Այլև :

Այլ զի : || սանս չունեցիպը :

Այլ ընդ այլ : || զէպ ի տեղեայէս կողմը · սէմԹ սէմԹ : Տճկ., Թիւրլիւ Թիւրլիւ · Թարզ Թարզ :

Այլ ընդ այլ մասամբ : || Թիւրլիւ Թիւրլիւ Փէյր :

Այլ ընդ այլոյ : || ուրիշի տեղ ուրիշը · ուրիշ մարդու տեղ ուրիշ մարդ · ուրիշ բանի տեղ ուրիշ բան : Տճկ., ուրիշ Թարզ · ուրիշ Թիւրլիւ · օտար · Թէրս · ծռւռումուռ · Թէրս ուլմէրս : Տճկ., տարր անար վրայ :

Այլ ընդ այլոյ կատարել : || Թէրս ըլլալ · Թէրս ելլել :

Այլ յայլմէ լինել : || խելքը Թռչիլ · չըգինալ Թէ ուր է :

Այլ Թէ : || ամա Թէ :

Այլ ինչ : || ուրիշ մը · ուրիշ բան մը :

Այլ ումն : || ուրիշ մը · ուրիշ մէկը :

Այլոյք : || ուրիշ Թարզ · այլազան · ուրիշ · օտար · եաապանճի :

Այլուսումն : || այլազան Թիւրլիւ ուսմունք ունող :

Այլուստ · կամ յԱյլուստ : || ուրիշէն · ուրիշ տեղէ :

Այլուստեք : || ուրիշ տեղէ · ուրիշ դիէ :

Այլուր : }
Այլուրեմն : } ուրիշ տեղ :
Այլուրեք : }

Այլոք : || ուրիշ մը :

Այլ մանկոյն : || անձամբ :

Այծ : || այծ · քէչի :

Այծամարգ : || այծեմարգ · քէչի սաստը :

Այծարած : || ած արծող․ քէչի չօպանը :
Այծաքաղ : || տե՛ս Այծքաղ :
Այծեամն : || եապանի այծ :
Այծեամնաձև : || այծու ձև ունող :
Այծեայ : || այծի․ քէչիի : ՏՃՅՆ այծու մազ : ՏՃՅՆ, այծու մազէն գործած լաթ․ խարար․ խըրխայ․ չուլ․ զօփ :
Այծեղջիւր : || ած եղջիւր :
Այծեմնաձև : || տե՛ս Այծեամնաձև :
Այծեմնիկ : || պզտիկ եապանի այծ․ այծիկ :
Այծենակաճ : || չուլ․ զօփ :
Այծենի : || այծու մորթ․ այծու միս․ քէ- չիի մազ :
Այծէք : || տե՛ս Այծեայ :
Այծորդ : || ած արծօղ․ քէչիի չօպանի :
Այծքաղ : || վայրի այծ․ եապան քէչիսի :
Այն : || ան :
Այնդոյն : } անանկ :
Այնդունակ : }
Այն զի : || զէրէ․ չիւնքի․ իւլէ որ :
Այն է : || այսինքըն․ եաքիթէ :
Այն ինչ : } տահայ․ զօր օրինակ․ այն ինչ
Այն ինչ դեռ : } բանքն՝ ի բերան էին : ռամկ․ տահայ բանը բերանն էր : տե՛ս և Մինչ :
Այն ինքն է : || այսինքն․ եաքիթէ :
յԱյնմհետէ : || տե՛ս Այնուհետև :
Այնուգունակ : || անանկ :
Այնու զի : || անոր համար՝ զէրէ․ փոխանակ որ :
Այնուհետև : || անկէ ետև․ արթըք :
Այն ոք : || Ֆիլանը :
Այնչափ : || անչափ․ անըղատր :
Այնպէս : } անանկ :
Այնպիսի : }
Այնր աղագաւ : || անոր համար :
Այնքան : || անքան․ անըղատր :
Այնքանիցս : || անըղատր անգամ :
Այն օր : || ան օրը :
Այո : || հա․ հրամմէրես :
Այպանել : || մասխարայ ընել․ քէնայի խօ- սիլ․ թախլիթ ընել :
Այպանող : || մասխարայ ընող․ քէնայի խօ սող․ թախլիթ ընող :
Այպանութիւն : } մասխարայ ընելը․ քէնայի․
Այպանք : } թախլիթ :
Այպն : || ծաղր․ խախք․ մասխարայ :
Այպնակատակ : || թախլիթճի․ թախլիթ ընող․ մասխարայ ընող : ՏՃՅՆ, խախք ու խայտառակ․ ըռըզվայ :
Այպնակատակ առնել : } թախլիթ, կամ մաս
Այպն առնել : } խարայ անել :
Այպնարար : || մասխարայ ընող :
Այպնարարութիւն : || մասխարայ, կամ թախ- լիթ ընելը :
Այպն լինիլ : || մասխարայ, կամ թախլիթ ըլ- լալ․ խաղք ըլլալ :
Այպնկատակ : || տե՛ս Այպնակատակ :
Այս : || աս : ՏՃՅՆ, սատանայ․ դև․ ճին : ՏՃՅՆ, հով․ մըրիկ․ վէլվէլէ :
Այսաբեկ : } դիւահար․ խուլըու․ ճին- լի․ թութարըխլը :
Այսախառն : }
Այսակիր : }
Այսահալած : || սատանայ հանօղ՝ կամ փախցնօղ :

Այսահար : || տե՛ս Այսաբեկ :
Այսահարեալ․ || խուլըու․ մէճնուն : ՏՃՅՆ, խենթած․ փախուկ․ զըզօփ :
Այսահարիլ : || դիւահար ըլլալ․ խուլըը, կամ թութարըխը բռնել : ՏՃՅՆ, խելքը թռցնել․ խենթենալ :
Այսահարութիւն : || դիւահարուն․ կատղա- ծութիւն․ խենթութիւն :
Այսամոլ : || դիւահար․ մէճնուն․ խուլըու :
Այս հարցուկ : || տե՛ս Հարցուկ :
Այսանակ : || ասանկ :
Այս անգամ : || աս անգամ․ աս հեղ :
Այսբար : } ասանկ :
Այսդոյն : }
Այսդունակ : }
Այսինքն․ կամ Այսինքն է : || եաքիթէ․ կեօյէքի :
Այսինչ : || Ֆիլան․ զօր օրինակ․ այսինչ տե- ղի․ կամ այսինչ օր : Ֆիլան տեղ․ Ֆիլան օր :
Այսու ամիճ : || ասով պիլէ․ ասալ ըլլալով :
Այսուհետև : || ասկից ետև․ հիմըկուց ե- տև․ ալթըրխ : ՏՃՅՆ, ասէինոր :
Այսունակ : || դիւահար․ թութարըխլը :
Այսքիմէք : || ասոնցմով :
Այսչափ : || ասքան․ ասըղատր :
Այսպէս : } ասպէս․ ասանկ :
Այսպիսի : }
Այսպիսահաս : || ասանկ․ աս թարզ :
Այս սոյն : || ասիկայ :
Այտ : || ատտեղըս․ հօս : ՏՃՅՆ, ատդին․ ատդիս :
Այտ աղագաւ : || ատոր համար :
Այտէն : || կէնէ հօս․ թէքրար հօս :
Այտքան : } ատքան․ ատըղատր :
Այտքանակ : }
Այտքանիցս : || ատըղատր հեղ :
Այսօր : || ասօր :
ցԱյսօր ժամանակի, կամ մինչև ցայսօր ժմկի : || ինչվան ասօրըս :
Այսօրածին : || ասօր ծնած :
Այտ : || թուշ․ երես : ՏՃՅՆ, ուռէցք :
Այտի : || ատկից․ աս տեղէդ :
Այտնուլ : || ուռիլ․ ուռենալ :
Այտումն : } ուռէցք :
Այտուց․ կամ Այտոյց : }
Այր : || երիկմարդ․ հէրիֆ․ գիշի : ՏՃՅՆ, կնկան երիկը : ՏՃՅՆ, կորիճ : ՏՃՅՆ, մաղարայ :
Այր Ը արամբ․ կամ այր զարամբ : || մէկզմէ- կու ներքև : ՏՃՅՆ, մարդկանց ներքևէն․ մար դէ՛ի մարդ անցնելով :
Այր ցընկեր իւր : || մէկզմէկու․ իրարու :
Ը Այր և Ը կին : || էրիկ կնիկ մէկ տեղ :
առ Այր : || մարդ գլուխ :
Այրաբար : || մարդուպէս․ կորճիպէս :
Այրաթող : || երիկը թողօղ :
Այրաձև : || մարդու ձև ունող :
Այրանալ : || կորիճ ըլլալ․ սիրտ առնել : ՏՃՅՆ, այրի ըլլալ․ տուլ ըլլալ :
Այրասէր : || էրիկը սիրօղ :
Այրասիրութիւն : || էրիկը սիրելը :
Այրասպան : || իր էրիկը սպաննօղ :
Այրատ : || էտէփսիզ․ անսըրդ․ աներես :
Այրատանալ․ || էտէփսիզութիւն ընել :

Այրատութիւն : ‖ եռէփխիզութիւն :
Այր դու : ‖ հէյ հէրիֆ · հէյ քի՛չի :
Այրեաց · կմ այրեացք : ‖ էրիլը · եանղըն :
Այրեաց առնել : ‖ էրել · եանղըն ձգել :
յԱյրեաց դարձուցանել : ‖ էրել :
Այրել : ‖ էրել :
Այրենոց : ‖ այրիներու օտալար :
Այրեցած : ‖ էրիլը · էրած տեղը · էրած նը շանը : փխբ, այրուք : փխբ, պտկի, կմ թէն ձիրէի մուր :
Այրեցական : }
Այրեցեալ : } այրած · էրած :
Այրեցուած : ‖ այրուք · էրուք :
Այրեցումն : ‖ էրիլը :
Այրեցող : ‖ էրօղ :
Այրեձի : ‖ տես Այրուձի :
Այր ընդ առնէ : ‖ ամմէնքը մէկզմէկու էտեւէ · ամմէնքմիալ :
Այրի : ‖ այրի · տուլ :
Այրիանալ : ‖ այրի ըլլալ :
Այրիութիւն : ‖ այրի ըլլալը :
Այր իւրաքանչիւր : ‖ ամմէն մարդ · ամմէն մէկը :
Այրոցել : ‖ էրել · էրելմըկել :
Այրութիւն : ‖ այրի ըլլալը :
Այրուկ : ‖ մարդուկ · ձիւձէ :
Այրուձի : ‖ մրդուձի · ձիաւոր · հեծեալ · աթլը :
Այրումն : ‖ էրելը :
Այր ոք : ‖ մարդմը · մէկմը :
Այց : ‖ տես , կմ թէֆտիշ :
Այց առնել : ‖ տես երթալ · նայիլ · փնտռել · թէֆտիշ ընել · զիյարէթ ընել :
Այցել : ‖ տես երթալ :
Այցելականութիւն : ‖ մէկումը տես երթալը :
յԱյցելանել : ‖ տե՛ս Այց առնել :
Այցելու : ‖ տես գնացող · գնացող նայօղ · զիյարէթճի : փխբ, եպիսկոպոս :
Այցելութիւն : ‖ տես գնալը : փխբ թէֆտիշ : փխբ, եպիսկոպոսութիւն :
Այցող : ‖ տես գնացող · թէֆտիշ ընօղ :

Ա Ն

Անագ : ‖ կլայեկ · խալայ :
Անագան : (մկբյ ·) ‖ տես Անագանի :
Անագան : (անուն ·) ‖ ուշ · յետքի :
Անագանեղ : ‖ խիստ ուշ : փխբ, ուշ եղօղ · ուշ ծնած :
Անագանեցուցանել : ‖ ուշացնել :
Անագանի · կմ Անագանիս : ‖ ուշ · կեճ · կէճմէն կեճ : փխբ, իրիկվան դէմ · իրիկունը :
Անագանիլ : ‖ ուշանալ · ետքը ընկնիլ · օյալանմիշ ըլլալ : փխբ, իրիկունը ընկնիլ · իրիկվան դէմ գալ · ինչվան իրիկուն կենալ :
Անագանոտ : ‖ կարդացող :
Անագանութիւն : ‖ ուշանալը · ուշ ընկնիլը :
Անագան ուրեմն : ‖ խիստ ուշ · կէճմէն կէճ :
Անագեայ : ‖ կլայեկէ · խալայէ : փխբ, կլայեկած · խալայլը :
Անագեղէն : ‖ կլայեկէ · խալայէ :
Անագել : ‖ կլայեկել · խալայլամիշ ընել :
Անագորոյն : }
Անագորեան : } խայըն · զալըմ · պղնծէ աղէք : փխբ, փախուկ · շաշկըն · ախ-
Անագորուն : } մախ · կոպիտ · եօղուն :
Անագորոնութիւն : }
Անագորունութիւն : } զալըմութիւն : փխբ, փախուկութիւն · շաշկընութիւն · ախմախութիւն · կոպտութիւն · կոշտութիւն :
Անաղատ : ‖ նէքէս :
Անազգակցութիւն : ‖ եապանձութիւն :
Անազգի : ‖ ցած ազգէ · սօյսուզ :
Անազդակ : ‖ չըլսուած : փխբ, չըլլսօղ · մտիկ չըրնօղ · եառամազ · տէյնսիզ · եօսմազ · հօ-վարտայ :
Անազդակիլ : ‖ եառամազ, կմ տէյնսիզ ըլլալ :
Անազդակութիւն : ‖ եառամազութիւն · տէյնսիզութիւն :
Անազդեալ : ‖ պէխապար : տե՛ս և Անազդակ :
Անազդելի : ‖ տե՛ս Անազդակ :
Անազդեցող : ‖ խապար չըրնօղ · սէսսիզ սէ-լէնկսիզ :
Անաթէմայ : ‖ աֆօռօզ · նալլէթլէմէ :
Անաթէմայել : ‖ աֆօռօզ կարդալ · նալլէթ-տալ :
Անալի : ‖ անլի :
Անալոցադոյն : ‖ անշահ · անպէտ · ֆայտասըզ :
Անալութ : ‖ զուրաֆայ · զուռնափա :
Անախորժ : ‖ անհամ · հաճը չէկլօղ · տատսըզ :
Անախտ : ‖ անմեղ · ողջ · թէմիզ : փխբ, մարազ-սըզ · տէրտսիզ :
Անախտաբեր : ‖ ողջութենով : փխբ, առանց մարազի կմ տէրտի :
Անախտական : }
Անախտակիր : }
Անախտաշարժ : } տե՛ս Անախտ :
Անախտաւոր : }
Անախտութիւն : ‖ ողջ կմ թէմիզ ըլլալը : փխբ մարազ չունենալը · տէրտսիզ ըլլալը :
Անակնածութիւն : ‖ աներեսութիւն · արսըզութիւն :
Անակնառու : ‖ խաթըր չըրնայօղ :
Անակնկալ : ‖ ուսումն չունօղ · չսպասօղ : փխբ, չյուսալու · ափանսկըրզըան եղած :
Անակնկալի : ‖ չըյուսալու · չսպասելու :
Անակնկոշիք : ‖ ուսահատութիւն · ումուտ-սուզութիւն :
Անակնկալու : ‖ ումուտ չունօղ :
Անակնունելի : ‖ ումուտսուզ · չյուսալու · խաֆիլ :
Անահուկ : ‖ անվախ · անախալ · թէմիզ · ողջ :
Անահիտ : ‖ Ափրոդիտէ չըծուհին :
Անահտական : ‖ Ափրոդիտէի մուլթալիխ :
Անաղ : ‖ չաղած · անլի · անհամ :
Անաղամող : ‖ պէյծառ · լուսաւոր : փխբ, չի-տակ · ծռութիւն չունօղ :
Անաղանդ : ‖ աղանդ չունօղ : փխբ, ալէյհի-լէնմիշ չեղօղ :
Անաղարտելի : ‖ չաւրըւօղ · չըփըճացող :
Անաղաց : ‖ չաղցած :
Անաղեղի : ‖ չաղուօղ :
Անաղի : ‖ անլի :
Անաղտ : ‖ աղտ չունօղ · խատակ · թէմիզ :
Անաղտութիւն : ‖ բատակութիւն · թէմիզութիւն :
Անաղցաւոր : ‖ մարազըրզ · տէրտսիզ · աճ-ճարըզ :
Անաղօտ : }
Անաղօտելի : } չըմարօղ · չըմըթնցօղ · խամրիչ չեղող :
Անաճ : ‖ չաճօղ · չըբուսնօղ :
Անաճելութիւն : ‖ չաճիլը · չըմեծնալը :

Անամանակ : || ժամանակ չունեցող · ժամի ներքև չընկնող :
Անամաչ : || տե՛ս Անամօթ :
Անամբոխ : || Թէհնայ : ՆՄՆ., խաղաղ · հանդարտ · վէլվէլէսիզ · ըլըման :
Անամուսին : } չըկարգուած · ազապ ·
Անամուսնացեալ : } պէքեար · էրկէն :
Անամուսնութիւն || չըկարգըւիլը · պէքեար մնալ :
Անամոք : } անուշութիւն չունեցող · բանի
Անամոքելի : } մտիկ չընող · ինատճի :
Անամպ : || զիւլալ : զոր օրինակ, Անամպ օդ : || զիւլալ հավայ :
Անամփոփ : || չըժողված · տարածըն · զափթ չըրած · չըպահած · չըծածկած · չըթաքած :
Անամփոփելի : || չըժողվելու · չըպահըւելու :
Անամօթ : || անամօթ · աներես · ութանմազ · արսըզ · էտէփսիզ :
Անամօթանալ : || անամօթ, կա՛մ աներես ըլլալ · ըռզը կորսնցնել · ըռզը նամուսը մէկ դի դնել · էտէփսիզութիւն ընել :
Անամօթափառ : || էտէփսիզութիւնը, կա՛մ ամօթը փառք համարող :
Անամօթիլ : || տե՛ս Անամօթանալ :
Անամօթութիւն : || աներեսութիւն · արսըզութիւն · էտէփսիզութիւն :
Անայլայլ :
Անայլայլական :
Անայլայլելի :
Անայլայլութիւն : } չըփոփոխուող · չըփոփոխուող :
Անայր : || էրիկ չունեցող · առանց էրկան :
Անայցելու : || հոգածու չունեցող · մարդ չունեցող · անտէր մնացող :
Անանեանք : || անանեայի ընկերները :
Անանձն : || հոգի, կա՛մ շունչ չունեցող · անձ չունեցող :
Անանձուկ : || լայն · մեծ · պօլ :
Անանուխ : || անանուխ · նանէ :
Անանուն : || անուն չունեցող :
Անանջատ : } չըբաժնուող · չըզատուող ·
Անանջատելի : } այրըլմըշ չէղող :
Անանջատապէս : || չըբաժնըւելով · առանց զատուելու :
Անանջրպետ : || պէօլմէ չունեցող : տե՛ս և Անանջատ :
Անանց :
Անանցանելի : } չանցնող : ՆՄՆ., չանցնուող :
Անանփոփ : || տե՛ս Անամփոփ :
Անանքաս : || անկարօտ · էհթիաճսըզ :
Անաշխատ : || չաշխատող · չըբանող : ՆՄՆ., չըհոգնող : ՆՄՆ., առանց աշխատելու · առանց հոգնելու :
Անաշխարհիկ : || դերի · ծառայ · բռայէ · ղարիպ :
Անաշտիճան · կա՛մ Անաստիճան : || աստիճան չունեցող :
Անաչառ : || խաթր չընայող · կա՛մ առանց խաթրը նայելու : ՆՄՆ., խըլամիշ ընող · գուլթ չունեցող · այրը սէչի չընող :
Անաչառապէս : || խաթրը չընայող :
Անաչառափիւռ : || առանց այրը սէչի ընելու տուող, կա՛մ եայմիշ ընող :
Անաչառութիւն : || խաթրը չընայիլը :

Անաչէայ : || կոյր · քէօռ :
Անաչք : || կոյր · աչք չունեցող :
Անապակ : || զուտ · խոտակ · զիւլալ : ՆՄՆ., չապականուող · չաւըրուող :
Անապականադաւան : || անապական դաւանող :
Անապական : || չապականուող · չաւըրուող · չըփըտտող : ՆՄՆ., Թէմիզ · փաք :
Անապականութիւն : } չապականիլը · չըփտտի_
Անապականումն : } լը : ՆՄՆ., Թէմիզութիւն :
Անապաշաւ : } անզեղջ · չապաշխարող ·
Անապաշխար : } փիշման չէղող :
Անապատ : || անապատ · չէօլ · չէօլլիւք · խալի տեղ · խարապլըք :
Անապատաբնակ : || անապատը բնակող :
Անապատական : || չէօլի մութալլիխ : ՆՄՆ., չէօլը եղած · չէօլը գտնըված : ՆՄՆ., չէօլը բնակող · չէօլը կեցող :
Անապատահաս : || չէօլէն վաղած :
Անապատային : || տե՛ս Անապատական :
Անապատանալ : || չէօլ ըլլալ · վէրանէ ըլլալ · վէրան մնալ · աւերուիլ · խարապ ըլլալ :
Անապատասէր : || չէօլը սիրող :
Անապատասուն : || անապատը սնած · չէօլ տեղը մեծցած :
Անապատաւոր : || անապատը բնակող · չէօլը կեցող · չէօլը ժուռ եկող :
Անապաւէն : || օգնէր չունեցող · կռնակ չունեցող · Թևթիկունք չունեցող :
Անառակ : || հովարտայ · խիխիզ · ուտող խմող · գէշ ճամբայ գնացող : ՆՄՆ., չար · մունտառ · գէշ :
Անառակաբար : || հովարտայութենով :
Անառակիլ : || հովարտայ ըլլալ · ուտելու խմելու ընկնիլ · գէշ ճամբայ գնալ · հովարտայութիւն ընել :
Անառակութիւն : || ուտել խմելու ընկնիլը · գէշ ճամբայ երթալը · հովարտայութիւն · խիխիզութիւն :
Անառաջնորդ : || առաջնորդ չունեցող · գլուխ չունեցող · տէր չունեցող :
Անառիթ : || սէպէպ չունեցող · առանց սէպէպի · սէպէպսիզ :
Անառիկ : || անառիկ · չառնուող :
Անասնաբարոյ : || տե՛ս Անասնակենցաղ :
Անասնագէտ : || հայվանի հետ չար գործող :
Անասնագոյն : || խիստ հայվան :
Անասնապանց : || տե՛ս Անասնագէտ :
Անասնազանցութիւն : || հայվանի հետ չար գործելը :
Անասնասպան : || հայվան մորթող :
Անասնասպանութիւն : || հայվան մորթելը :
Անասնազոհ : || հայվանը զոհ ընող :
Անասնախառն : || անասնու նման, հայվանիմի :
Անասնական : || տե՛ս Անասնային :
Անասնակենցաղ : || հայվանի նման ապրող :
Անասնակերպ : || հայվանիպէս :
Անասնանալ : || հայվանի հետ չար գործելու աշըխ ·
Անասնային : || հայվանի մութալլիխ · հայվանութիւն :
Անասնանալ : || հայվան ըլլալ · հայվան դառնալ :

[illegible]

Անարժանաւորութիւն ։ || անարժանութիւն · [illegible] չըլլալը ։

Անարի ։ || վախկոտ · [illegible] ։ տճկ. [illegible] ։

Անարիաբար ։ || [illegible] ։

Անարիութիւն ։ || [illegible] ։

Անարծաթ ։ || [illegible] ։

[illegible]

Անբան : || հայվան : դ՚մ՚ն., խելք չունող. միտք չունող :

Անբանադոյն : || խիստ ախմախ. ախմախներն ախմախը :

Անբանաւոր : || խելք, կամ միտք չունող : դ՚մ՚ն., սէպէպ չունող. խելքէ դուրս. մտաց դէմ. նէչէրի :

Անբանութիւն : || հայվանութիւն : դ՚մ՚ն., խեն_ թութիւն. սէրսէմութիւն. ախմախութիւն :

Անբասիր : || այպ չունող. լէքէսիզ. նօխ_ սանսըզ :

Անբասիր առնել : || չըմեղադրել. սուչը վը_ րայէն քերել. սուչսուզ ցըցնել :

Անբարբառ : || ձայն չունող. ձայն չըհանող :

Անբարդ : } եալընըզխաթ. պարզը. չըբա_
Անբարդելի : } ղադրելու :

Անբարեխառն : || բարեխառնութիւն չունող :

Անբարեխօս : || իրիճանձի, կամ շէֆայէթճի չունող :

Անբարեսէր : || բարին չսիրող. չար :

Անբարեփորձ : || բարին չփորձող. բարուն չէշնին չառող :

Անբարեքավայելուչ : || չէօհրէթսիզ. էր_ քեանսըզ :

Անբարի : || գէշ. չար :

Անբարոյ : || չար. խուլյասուզ :

Անբաց : || գոց. չըբացուած. չըբացուող :

Անբաւ : || հուն չունող. ծայր ճոթ չունող. հէսապսըզ :

Անբաւայօդ : || անհուն կտորէ պիրիքմիշ եղած :

Անբաւանալ : || անհուն ըլլալ. համարըզ հէ_ սապըզ ըլլալ. խիստ շատնալ :

Անբաւելի : || համարըզ. հէսապըզ :

Անբաւութիւն : || անհնութիւն. ծայր ճոթ չունենալը :

Անբեկ : }
Անբեկանելի : } չկոտրած, կամ չըկոտրելու :
Անբեկելի : }

Անբեղուն : || անպտուղ. պէրէքէթսիզ. ա_ մուլ :

Անբեր : || բերք չունող. պտուղ չտուող :

Անբերան : || բերան չունող. մունճ :

Անբերելի : || անտանելի. անհամբերելի :

Անբերութիւն : || պտուղ չըտալը. ամլութիւն :

Անբերող : || չըբերող, կամ չըվերցնող :

Անբթելի : || չըգըրցող :

Անբժշկական : }
Անբժշկելի : } չըռընանալու :

Անբիծ : || տե՛ս Ամբիծ :

Անբծախօս : || տե՛ս Ամբծախօս :

Անբծութիւն : || տե՛ս Ամբծութիւն :

Անբնաբար : || բնական կարգէ դուրս :

Անբնակ : || խալիզ. չէօլ :

Անբնակ առնել : || չէօլ ընել. աւրել. վե_ րան ընել :

Անբնական : || բնական կամ զաթը չեղող. թա_ պիէթէ դուրս :

Անբոկ : || տե՛ս Ամբոկ :

Անբոյժ. կամ անբուժ : || չըբժշկուող. չը_ ողջնացող :

Անբովանդակ : } չըսփիւռի տակ չըմնկնող.
Անբովանդակելի : } խելքի տակ չըմնկնող. խելք չըհասնող :

Անբուրբուք : || չըվառող. ալէֆլէնմիշ չեղող. չըհրահրող :

Անբոց : || ալէֆ չունող :

Անբոցակէզ : || բոցէն չէրուող. ալէֆով պայ չեղող :

Անբուժ : }
Անբուժական : } տե՛ս Անբոյժ :
Անբուժելի : }

Անբուն : || բնական կամ զաթը չեղողը. աւ_ սըլըզ :

Անբռնաբար : (մկ՚ղ.) || առանց զօռի. ըռա_ զէթով :

Անբռնադատ : || զօռ չընող. կամ զօռի տակ չըմնկնող :

Անգ : || լայլեխ. ճայլըղ. տխաշէր : դ՚մ՚ն., վէրջ. սօնը : տե՛ս և Յանգ :

Անգամ : || անգամ. հեղ. սարպայ :

Անգամագիւտ : || մուրատին չըհասնող :

Անգայթ : }
Անգայթակղ : } չըսահող. չըգլորող. խայմիշ չեղող :
Անգայթակղելի : }

Անգայռագեղ : || զափիթսըզ. զալըմ. եաւուզ :

Անգայտ : || թուլ. կակուղ. մըլայիմ : դ՚մ՚ն., սէյրէկ. բարակ. թէթև. փուխ :

Անգայտանալ : || բարկընալ. սէյրէկնալ. թէթևնալ : դ՚մ՚ն., թուլնալ. թուլ ըլլալ. կակղնալ. փուխ ըլլալ :

Անգայտութիւն : || սէյրէկութիւն. թէթևու_ թիւն. կակղութիւն. թուլութիւն :

Անգանել : || տե՛ս Անկանել :

Անգանուրդ : || տե՛ս Անգուրդ :

Անգառագեղ : || տե՛ս Անգայռագեղ :

Անգեղ : }
Անգեղապաճոյճ : } տգեղ. չիրքին. սու_
Անգեղեայ : } րաթսըզ :

Անգեղեցկադէմ : || էնտամսըզ. եօւտամսըզ. եաթըմսըզ. չէօհրէթսիզ :

Անգեղոս : || հրեշտակ. կամ էլչի :

Անգել : || տե՛ս Յանգել :

Անգերազանց : } քան զինքը խասըն
Անգերազանցելի : } չունող :

Անգէզ : || լէքէսիզ. պէտէլէնմիշ չեղող. էր_ կաթ չըբռնող :

Անգէտ : || չըգիտցող. ախմախ. ակօն :

Անգէտս հարկանել : || չըգիտնալով զար_ նել, կամ ծեծել :

Անգթական : }
Անգթասէր : } մէրհամէթսիզ. զալըմ :

Անգին : || չըզըզը չունող. գին չունող. չըգնուած :

Անգիլ : || լըմընալ :

Անգիտակ : || չըգիտցող. չիմացող. վուխուֆ չեղող :

Անգիտանալ : || չգիտնալ. չաշխըըն գանուիլ. չաշխընութիւն ընել :

Անգիտել : || չըգիտնալ :

Անգիտութիւն : || չըգիտնալը. չաշխընութիւն :

Անգիր : || գիր չունող. չըգրուած. առանց գը_ րի : դ՚մ՚ն., առանց գրելու : դ՚մ՚ն. գրի մէջը չեղած : դ՚մ՚ն. կարդալ չըգիտցող :

Անգիւն : || տե՛ս Անկիւն :

Անգիւտ : || չըգտնուած. չըգտնուող :

Անգլուխ : || գլուխ չունող. վրան մարդ

չունող • քէնտի պաշընայ ։
Անգծելի ։ ‖ չըգրուէլու • չըգրուող ։ Տճկ, չըզըը չըբունող • երկաթ չըբանող • զէտէ չառնող • զերէլէնմիշ չէղող ։
Անգղ ։ ‖ անխայապայ ։
Անգոհ ։ } չգոհացող • տժգոհացող •
Անգոհացող ։ } խօշնութսուզ ։
Անգողին ։ ‖ տե՛ս Անկողին ։
Անգոյ ։ ‖ չըկեցած • կամ չեղած • ոչինչ • փուճ ։
Անգոսնել ։ ‖ քամարհել • բանի տեղ չըդնել • մասխարայ ընել ։
Անգոսնելի ։ ‖ քամարհելու • բանի տեղ չըդնելու • ըստակմը չաժող • ցած • գէշ ։
Անգործ ։ ‖ գործ չունող • չըբանող • պօշ կեցող • ավարայ ։ Տճկ, չըբանած • չըբանեցուցած • թաւլախ ։
Անգործ երկիր ։ ‖ չըհերկած • չըհերկուող • խըռ ։
Անգործութիւն ։ ‖ ավարայութիւն • պարապութիւն ։
Անգու ։ ‖ ըռաստ • լայէխ • նաասխ եղող ։
Անգութ ։ ‖ անգութ • քարասիրտ • մէրհամէթսիզ ։
Անգում ։ ‖ լըմննալը ։ Տճկ, պիթիշմէ • գաւուշմայ • տիւշէր ։
Անգուշակ ։ ‖ առաջուց չըսուած • չմարգարէացած ։
Անգուշել ։ ‖ տե՛ս Անկուշել ։
Անգուրդ ։ ‖ վերջ • սոնդ ։
Անգուցանել ։ ‖ լըմնցնել • գլուխ հանել ։ Տճկ, կըցել • կամ ուլաշդըրմիշ ընել ։
Անգտական ։ }
Անգտանելի ։ } չըգտնուելու ։
Անդ ։ ‖ արտ • թառլայ ։ Տճկ, եզան սիւրիւս ։
Անդ ։ (մկբյ.) ‖ անտեղը • հոն ։
Անդ • կամ անթ ։ ‖ տե՛ս Անութ ։
Անդաբեր ։ ‖ պարարտ արտեր ունող • կամ շատ կովու սիւրիւներ ունող • ինչպէս պաղը երկիր ։
Անդադար ։ (անուն .) ‖ չըդադրող • տայմայ չարժող • փէրահաթ չընող ։
Անդադար ։ (մկբյ .) ‖ տայիմայ • խժիր ։
Անդամ ։ ‖ անդամ ։
Անդամ անդամ յօշել ։ ‖ անդամները մէկ մէկէ զատել • պարչալամիշ ընել ։
Անդամաթիւ ։ ‖ կարուած անդամները ։
Անդամալոյծ ։ ‖ սաապղար • քեօթըրիւմ • քիւտ ։
Անդամալուծիլ ։ ‖ քեօթըրիւմ ըլլալ • միւձրիւմ կամ քիւտ ըլլալ ։
Անդամալուծութիւն ։ ‖ քեօթըրիւմութիւն • միւձրիւմութիւն ։
Անդամախեղ ։ ‖ սաապղար • սախատ ։
Անդամախեղութիւն ։ ‖ սաապղարութիւն • սախատութիւն ։
Անդամանդ ։ ‖ էլմաս ։
Անդամանդեայ ։ ‖ էլմասէ • էլմասլը ։
Անդամատ ։ ‖ անդամը կտրած կամ պակսած • սաապղար ։
Անդամատութիւն ։ ‖ սաապղարութիւն • սախատութիւն ։
Անդանդաղ ։ ‖ առանց տանտալու • առանց օյալանմիշ ըլլալու ։
Անդանօր ։ ‖ անտեղը • անտեղուկը • հոն ։

Անդապան ։ ‖ արտերու պէքճի ։
Անդառնալի ։ ‖ տե՛ս Անդարձ ։
Անդասելի ։ ‖ կարգի կամ դասի մէջ չմըտնող ։
Անդաստան ։ ‖ արտեր • թառլաներ ։ Տճկ • չիֆթլիկ • գեղ ։
Անդաստախարակ ։ ‖ վրան մարդ չունող • չըխրատած • ինքիրեն մեծցած ։
Անդատ ։ ‖ չըդատած • չըդատապարտած ։
Անդատակ • կամ անթատակ ։ ‖ խօլթուխին ներքեւը ։
Անդատապարտ ։ ‖ չըդատապարտուած • անպարտ • անմեղադրելի ։
Անդարձ ։ ‖ չըդարձող ։ Տճկ, չըդառնալու ։
Անդեակ ։ ‖ արտիկ • որ է պզտի արտ ։
Անդեայ ։ ‖ նախիր • պախրէի սիւրիւս • եզան, կամ կովու սիւրիւս ։ Տճկէր, արտ • չիֆթլիկ ։
Անդեդեւուն ։ ‖ չըդողդողացող • չերերացող ։ Տճկ, չիֆթէսիզ ։
Անդեղոյ • կամ անթեղոյ ։ } դեղթափ • զէ-
Անդեղեայ ։ } հիր կտրող • զէհիր տէֆ ընող • բանզէհիր ։
Անդէն ։ ‖ անտեղը • հոն ։ Տճկ, շուտով • թէզմը ։
Անդէն առ նմին ։ }
Անդէն վաղվաղակի ։ } հէմէնձէ • ֆիլհալ ։
Անդէն իսկ ։ }
Անդէորդ ։ ‖ նախիրու արծող • եզան կամ կովու չօպան ։
Անդէպ ։ ‖ անշնորհք • ույղունսուզ • պէթ ։
Անդէպս ։ ‖ մինասիպէթսիզ տեղը ։
Անդէք ։ ‖ տե՛ս Անդեայ • որ է եզան կամ կովու սիւրիւս ։ Տճկ, արտ • չիֆթլիկ ։
Անդժուարանալի ։ ‖ դժուարութիւն, կամ զօռ չունող ։
Անդժրելի ։ ‖ զուլում չըվերցնող • ֆէնտ չըբռնող • չըխաբուող ։
Անդի ։ ‖ նախիր • եզան կամ կովու սիւրիւս ։
Անդիմաձառելի ։ ‖ հետը չըխօսուող • դէմ չըկենալու ։
Անդուլակի • կամ անդուլակի ։ ‖ տայիմայ • խժիր ։
Անդրդելի ։ ‖ չըխախտուող • զէրզէլէնմիշ չեղող ։
Անդնդաբնակ ։ ‖ անդունդը բնակող • խիստ խորունկը եղող ։
Անդնդալիր ։ ‖ անդունդը լցուած ։
Անդնդախոր ։ ‖ խիստ խորունկ, կամ տէրին • էնկին ։
Անդնդական ։ ‖ տե՛ս Անդնդային ։
Անդնդահերձ ։ ‖ անդունդը պատռող ։
Անդնդայեղց • կամ անդնդայեղձ ։ ‖ տե՛ս Անդնդային ։
Անդնդային ։ ‖ խիստ խորունկ • խիստ տէրին ։
Անդնդապետական ։ ‖ անդունդը եղողներուն գլուխ ։
Անդնդապատոյս ։ ‖ խորունկը, կամ էնկինը պըտըտող ։
Անդնդասոյզ ։ ‖ խորունկը պաթմիշ եղող ։
Անդնդափոս ։ ‖ խորունկ փոս ունող ։
Անդոհ ։ }
Անդոհական ։ } աֆախանը հանող ։
Անդոհութիւն ։ ‖ ախվտան բանելը ։
Անդողդող ։ ‖ չըդողդողացող ։

Անդոյր • կամ անդոյրք ։ || տես Անդորր ։
Անդորդանք ։ || սուր խայթ ։
Անդորր ։ || հանդարտ • խաղաղ • ըռահաթ ։ ՏՃԿԼ, լան • լանուարձակ • էմին ։ ՏՃԿԼ, հանդստութիւն • հանդարտութիւն ։ ՏՃԿԼ, լայնութիւն • լանուարձակութիւն • մեծութիւն • էմինլիխ ։
Անդորրամիտ ։ || խաղաղ միտք, կամ սիրտ ունեցող • ըռահաթ կեցող ։
Անդորրանալ ։ || հանդարտիլ • խաղաղիլ • ըռահաթ կենալ ։ ՏՃԿԼ • լաննալ • լանուարձակ ըլլալ ։
Անդորրացուցանել ։ } խաղաղացնել • հանդարտեցնել • մխիթարել ։
Անդորրել ։ ՏՃԿԼ, լանցնել • լանուարձակ ընել ։
Անդորրիչ ։ || հանդարտացնող • մխիթարող ։ ՏՃԿԼ, լանցնող ։
Անդորրութիւն ։ || հանդստութիւն • խաղաղութիւն • ըռահաթութիւն ։ ՏՃԿԼ, լայնութիւն • լանուարձակութիւն ։
Անդուճար ։ || տես Անդրուճար ։
Անդուլ ։ || դադար չունեցող • անհանգիստ • կանկ չառնող • ըռահաթսըզ ։
Անդուլ ։ (միջ •) || տայմայ • խմիր ։
Անդունդ ։ || անդունդ • էնկին ։
Անդուռն ։ || դուռ չունեցող • փակ չունեցող ։
Անդուռն բերան ։ || ափեղցփեղ խօսող բերան • զափթսըզ բերան ։
Անդուստ ։ || անտեղացը • անկէ ։
Անդուստ 'ի վերուստ ։ || անդիէն 'ի վեր • շատոնցմէնէ • հնուց • էօթէտէն ի վեր ։
Անդ ուրեմն • կամ անդր ուրեմն ։ || անտեղը • ֆիլան տեղ ։
Անդպրութիւն ։ || կարդալ չգիտնալը • գիր չճանչնալը ։ ՏՃԿԼ, կարդալու ուսումնութիւն չունենալը • բութ միտք ունիլը • հայվանութիւն ։
Անդստական ։ || զաթը ։
Անդստին ։ || անկէ • վերէն • առաջմէ ։ ՏՃԿԼ, զաթը • զաթը տան ։ ՏՃԿԼ, հոն • անտեղը շուտով • հեմէն թեզմը ։ ՏՃԿԼ, թէքրար • կենէ ։
Անդստին 'ի կառոյ ։ || ան կառէն ։
Անդստին յորովայնէ ։ || մօրը փորէն ի վեր ։
Անդր ։ || անտեղը • հոն • անդին ։
յորէ յայսմանէ և Անդր ։ || աս օրէս անդին ։
'ի քէն և Անդր ։ || քենէ անդին ։
'ի քաղաք Անդր ։ || ան քաղաքը ։
Անդրաբերաբար ։ || տես Այլաբանաբար ։
Անդրաբերութիւն ։ || տես Այլաբանութիւն ։
Անդրադիր ։ || տես Արձանադիր ։
Անդրադոյն ։ || էւէլ կամ տահայ հեռու ։
Անդրադարձ ։ || թերսը ։ ՏՃԿԼ, մուխալէֆ ։
Անդրադարձեալ ։ || թերսը դարձած ։ ՏՃԿԼ, թերսինէ ։
Անդրադառնիլ ։ || յետ դառնալ • կենէ դառնալ ։ ՏՃԿԼ, թերս դին դառնալ ։
Անդրադարձութիւն ։ || անդին դառնալը ։ ՏՃԿԼ • թերս դին դառնալը • թերսը ։
Անդրանալ ։ || անդին երթալ, հեռանալ ։
Անդրանիկ ։ || անդրանիկ • առջինեկ ։
Անդրանկածախ ։ || անդրանիկները ջարդող • առջինեկները մեռցնող ։
Անդրանկածին ։ } առջինեկը ծընող ։ ՏՃԿԼ,
Անդրանկածնունդ ։ } առջինեկ զաւակ ։
Անդրանկանալ ։ || առջինեկ կամ անդրանիկ ըլլալ ։
Անդրանկարար ։ || անդրանիկ ընող ։
Անդրանկացուցանել ։ || անդրանկացնել • առջինեկ ընել ։
Անդրանկութիւն ։ || առջինեկութիւն ։
Անդրավար ։ || չիֆտ սիւրիւճիւ • չիֆթճի ։
Անդրավարտիք ։ || վրայի վարտիք ։ ՏՃԿԼ չաշխըր • շալվար • տոզլուկ ։
Անդրացուցանել ։ || անդին տանիլ • անդին հրել • հեռացնել ։
Անդրացուցիչ ։ || անդին տանող • առաջ քշող • հրող ։
Անդրդուելի ։ || անխախտ • ամուր • խաւլի • մամուռ ։
Անդրդուելութիւն ։ || անխախտութիւն • խաւլութիւն • մամուռութիւն ։
Անդր ևս ։ || տահայ անդին ։
Անդրէն ։ || թէքրար • կենէ ։ ՏՃԿԼ, թէքրար հոն • կենէ անտեղը ։ ՏՃԿԼ, անսահաթը • թեզմը ։
Անդրժելի ։ || տես Անդժրելի ։
Անդրի • կամ անդրիք ։ || քարէ, կամ փայտէ պատկերք ։
Անդրիագործ ։ || քարէ, կամ փայտէ պատկեր-քիպես շինած ։
Անդրիանդ ։ || տես Անդրի ։
Անդրոմեդ ։ || համաստեղութիւն անուն մէկ ։
Անդրոշմ ։ || տամղասըզ • մէօհիւրսիւզ ։
Անդրուճար • կամ անդուճար ։ || տավլար ։
Անդր ուրեմն ։ || տես Անդ ուրեմն ։
Անդր քան ։ || անդին ։ զոր օրինակ, անդրքան զծով • ռամկ • ծովէն անդին ։
Անեզր ։
Անեզրական ։ } ծայր չունեցող • վերջ չունեցող • սոնղսուզ ։
Անեզրանալի ։
Անել ։ || չելլող ։ ՏՃԿԼ, չելլուելու ։ ՏՃԿԼ • վերջ չունեցող • ելք չունեցող • ճար չըլլող ։
Անելանելի ։ || չելլուելու ։
Անելանմուտ առնել ։ || չըթողուլ, որ ելումուտ ըլլայ ։
Անեղ ։ || չեղած • չըստեղծած ։
Անեղածին ։ || յայտ ծնած ։
Անեղական ։ || տես Անեղ ։
Անեղակերտ ։ || յայտ շինած ։
Անեղանելի ։ || չեղող • չըստեղծուող ։
Անեղաշէն ։ || յայտ շինած ։
Անեղծ ։ || տես անապական ։
Անեղծութիւն ։ || տես Անապականութիւն ։
Անեղուն ։ || չեղած կամ չըստեղծած ըլլալը ։
Անեպեր ։ || չքամարհած • յետ չըձգած ։
Աներ ։ || աներ • խայնաթայ ։
Աներաժշտադոյն ։ || տխեղէնսիզ • ոյղունսուզ • պէթ ։
Աներասան ։ || զաֆթ չըլլըցող • զուլում • եաւուզ ։ ՏՃԿԼ, առօրջ • գլուխ քաշող • ասի ։
Աներբ ։ || ժամ չունեցող • ժամի տակ չըմնկող ։
Աներեկ ։
Աներեկոյ ։ } երիկուն չունեցող • չիրիկուընող • չըմթընցող ։
Աներեկոյանալի ։
Աներևակ ։ } չերևցող • երևան չելլող • ծածուկ • պէլլիսիզ ։ ՏՃԿԼ, գած-
Աներևական ։ } խըշհուկ • աղջատուկ ։

Աներեւակի ։ ‖ չերեւօղ · պէլլիսիզ ։
Աներեւակի ։ (մկբյ.) ‖ տե՛ս Աներեւութաբար ։
Աներեւան ։ ‖ չերեւօղ · ծածուկ · պէլլիսիզ ։
Աներեւոյթ ։ ‖ աներեւութ · չերեւցօղ · չըտես-նուօղ ։
Աներեւոյթս ։ } չերեւնալով · ծածուկ ·
Աներեւութաբար ։ } գաղտուկ ։
Աներեւութանալ ։ ‖ չերեւնալ · իզը թօզը խայպ ըլլալ ։
Աներեւութացուցանել ։ ‖ չերեւցնել · իզը թօզը խայպ ընել ։
Աներեւութերակ ։ ‖ աներեւութ տամիր ունօղ ։
Աներկաթ ։ ‖ երկաթ չունօղ · առանց երկթի ։
Աներկբայ ։ ‖ շիֆէ չունօղ · շիֆէսիզ · մուշ-կիւլսիւզ ։
Աներկբայութիւն ։ ‖ շիֆէսիզ ըլլալը ։
Աներկեղուն ։ ‖ վախ կամ կասկած չունենալը ։
Աներկեան ։ ‖ էմին · թէհլիքէսիզ ։ տճկ., հիլ-լէսիզ · հիլլէ խուրտայ չունօղ · անմեղ · պըրպ չունօղ · լէքէ չունօղ ։
Աներկեանօրէն ։ ‖ էմնութեամբ · թէհլիքէսիզ ըլլալով ։ տճկ., առանց հիլլէի, կամ լէքէի ։
Աներկիւղ ։ ‖ վախ չունօղ · փէրվասըզ ։ տճկ., առանց վախնալու ։
Աներկիւղաբար ։ ‖ վախ չունենալով · հա-ճաթսըզ ։
Աներկիւղածութիւն ։ ‖ երկիւղած չըլլալը · ատըպզութիւն · անբարեպաշտութիւն ։
Աներկմիտ ։ ‖ շիֆէսիզ ։
Աներկմտելի ։ } շիֆէի տակ չըյնկնօղ · շի-
Աներկուանալի ։ } ֆէսիզ · սահի ։
Աներկրպագործելի ։ ‖ չերկելու · չըտանուէ-լու · խոր ։
Աներկրպագու ։ ‖ երկրպագութիւն չընօղ · ած-պաշտութիւն չունօղ ։
Աներորդի ։ ‖ աներձագ · գայն ։
Աներփ ։ ‖ չեփած ։
Անզարդ ։ ‖ զարդ չունօղ · առանց զարդարանքի ։
Անզարդացուցանել ։ ‖ զարդը մերկացնել · տգեղացնել · փճացնել · խարապաթ ընել ։
Անզարդիլ ։ ‖ պէրպատ կամ խարապաթ ըլ-լալ ։ տճկ., չիրքիննալ · փճանալ · չեօհրէթը կորսնցնել ։
Անզարդուն ։ ‖ չեօհրէթսիզութիւն · չիրքինութիւն ։
Անզաւակ ։ ‖ զաւակ չունօղ · կամ չըծնանօղ · տղայ չբերօղ ։
Անզաւակիլ ։ ‖ առանց տղի մնալ · զաւակէ մահրում ելլել ։
Անզաւակութիւն ։ ‖ զաւակ չունենալը · զա-ւակէ մահրում մնալը ։
Անզբաղ ։ ‖ ղայղըսըզ · տաղտաղասըզ ։
Անզբաղութիւն ։ ‖ հանգստութիւն · ղայղըսըզ ըլլալը ։
Անզբօս ։ ‖ սէիր չընօղ · սէյիրի գլուխ չու-նօղ ։ տճկ., չըցնդած · նեղքեւ վրայ չեղօղ ։ տճկ., ղայղըսըզ ։
Անզգամ ։ ‖ անզգամ · չար · ահէնկսիզ · նախս · բինամուզի · սէֆիհ ։ տճկ., սէրսէմ · խենթ · չաշխըն ։
Անզգամանալ ։ } անզգամ կամ ահէնկսիզ ըլ-
Անզգամիլ ։ } լալ · չարանալ ։ տճկ., խե-նալ · չաշխըն ըլլալ ։

Անզգամութիւն ։ ‖ ահէնկսիզութիւն · չարութիւն · նախսութիւն ։ տճկ., սէրսէմութիւն · խենութիւն · չաշխընութիւն ։
Անզգայ ։ ‖ չզգայօղ · չիմացօղ · թմրած · սէրսէմ ։
Անզգայանալ ։ } չզգալ · թմրիլ · սէրսէմ
Անզգայիլ ։ } ըլլալ ։
Անզգայութիւն ։ ‖ չզգալը · թմրութիւն · սէր-սէմութիւն ։
Անզգաստ ։ ‖ արթուն չըկեցօղ · այըխ չըկե-ցօղ · խելքը վրան չեղօղ · խաֆիլ գտնուօղ ։
Անզգաստութիւն ։ ‖ այըխ չըլլալը · խելքը վը-րան չըլլալը · խաֆիլ գտնուիլը ։
Անզգոյշ ։ ‖ սախընմիշ չեղօղ · խաֆիլ գտն-ուօղ ։
Անզգօն ։ ‖ խմաստութիւն չունօղ · խելք չու-նօղ · խենթ · խեւ ։
Անզեղջ ։ ‖ չապաշխարօղ ։
Անզերծ ։ ‖ չազատուօղ · չազատուէլու ։
Անզէն ։ ‖ զէնք չունօղ · սիլահ փուսատ չու-նօղ ։ տճկ., առանց սիլահ փուսատի ։
Անզիրկ ։ ‖ մահրում չելլօղ · իլհաս ։
Անզղջական ։ ‖ տե՛ս Անապաշաւ ։
Անզղջանալի ։ ‖ փոշման չըլլալու ։
Անզննական ։ } չըփնտռուօղ · թէֆթիշ չըլ-
Անզննին ։ } լուօղ · չգտնուօղ ։
Անզոհ ։ ‖ զոհ կամ խուրպան չունօղ ։ տճկ., զոհելու անարժան ։
Անզոյգ ։ ‖ ֆարտ · թէք ։ տճկ., էշ չունօղ · նման չունօղ ։
Անզոյլանալի ։ ‖ չըպաղըշլըկելու ։
Անզուգական ։ } ուրիշի հետ զօշմիշ չեղօղ ·
Անզուգակից ։ } իրեն նմանը չունօղ · մէկ
Անզուգաւոր ։ } հատիկ ։
Անզուգականութիւն ։ } ուրիշի հետ զօշմիշ
Անզուգակցութիւն ։ } չըլլալը · աննմանու-
Անզուգաւորութիւն ։ } թիւն ։
Անզուսպ ։ ‖ զափթսըզ ։
Անզուտ ։ ‖ պուլաշըխ · մուրտառ ։
Անզրաւ ։ } տե՛ս Անեզր ։
Անզրաւական ։ }
Անզօր ։ ‖ անուժ · խուվէթսիզ · տէրմանսըզ · զայիֆ ։ տճկ., չըկըրցօղ · տկար ։
Անզօրանալ ։ ‖ ուժը թափիլ · տէրմանսըզ ընկնիլ ։ տճկ., չըկըրնալ · չատիկել ։
Անէ ։ } ոչինչ · փուճ · իւֆ · հաւայ ։
Անէակ ։ }
Անէակութիւն ։ ‖ փուճ, կամ իւֆ ըլլալը ։
Անէծք ։ ‖ անէծք · պէտտուայ ։
Անէութիւն ։ ‖ ոչնչութիւն ։
Անէջ ։ ‖ չիջնօղ ։
Անըղձանալի ։ ‖ գանելու · իքրահ ընելու ։
Անըմբեր ։ ‖ չհամբերօղ · սապրըսըզ ։ տճկ., չը-տարուէլու · չգիմանալու ։
Անըմբերելի ։ ‖ անհամբերելի · չտարուէլու · չդիմանալու ։
Անըմբռնելի ։ ‖ չըբռնուօղ · ափ չըյնկնօղ ։ տճկ., խելք չհասնօղ · խելքի տակ չըյնկնօղ ։
Անընդդիմակ ։ } դէմ չըկեցօղ · դէմ չը-
Անընդդիմակաց ։ } դնօղ ։ տճկ., դէմ չը-
Անընդդիմահար ։ } դրուօղ · դէմ չըկեց-ուօղ ։

Անըէլ : } չըճանչցուած · չըգիտցած ·
Անըէլական : } չըսովրած · եռապանձի: ՏՐՅԼ, աճամի · այլըշմիշ չեղող: ՏՐՅԼ, զափիթ չըլլըր հող · զաւըռլ · եաւուզ :

Անըէլութիւն : ‖ եռապանձութիւն · աճամութիւն · զաւըռլութիւն · և այլն :

Անըհաս : ‖ անդադար · տայմիյ :

Անըմիջաբար · կմ անըմիջապէս : ‖ առանց միջոց տալու :

Անըմիջելի : ‖ չըբաժնուող · չըզատուող · պէօլիւնմիշ չեղող :

Անըսատ : ‖ չըցածկող · վեր չըննկնող: ՏՐՅԼ, անխախտ · խաւլի :

Անըունակ : ‖ չընդունող · խապուլ չընող · չառնող · չտանող: ՏՐՅԼ, չըտարուհելու :

Անընթերց : ‖ չըկարդացող · չըկարդացած :

Անընթրիք : ‖ իրիկուան կերակուր չուտող · առանց իրիկուան հացի :

Անընկալ : ‖ խապուլ չընող: ՏՐՅԼ, խապուլ չըրած :

Անընկալ լինիլ : ‖ մախպուլ չըլլալ · չանցնիլ:

Անընկճելի : ‖ տակ չըննկնող · չըբարկըռնող · խըլամ չեղող :

Անընչաբար : ‖ առանց բուզըկի · աղքատկէս:

Անընչութիւն : ‖ չունեւորութիւն · աղքատութիւն:

Անընտել : ‖ տես Անընդել :

Անընտրաբար : } առանց մտածելու · թէ_
Անընտրողապէս : } վէքէլի :

Անընտրող : ‖ չըմտածող · թեվէքէլի կեցող:

Անըստգիւտ · կմ անստգիւտ : } մեղադրան_
Անըստգտանելի : } քի տակ չըն_ կնող · հիլլէսիզ · լէքէսիզ: ՏՐՅԼ, անղալատ · չխտակ · ճշմարիտ :

Անըստերիւր : ‖ անղալատ · չխտակ :

Անթ : ‖ տես Անութ :

Անթագուստ : ‖ չըպահուող · էշկեարէ :

Անթախանձ : ‖ օսանտըմիշ չըլող · պէհիւ_ զիւր չըլող · կմ առանց պէհիւզիւր ընելու:

Անթաղ : ‖ չըթաղուած :

Անթանի : ‖ սեպանմըեր : տես 'ի Ամիս :

Անթանցնելի : ‖ խօլթուխի տակը առածը :

Անթառամ : ‖ չըթօշնող · չթառամող :

Անթատակ : ‖ խօլթուխի ներքև :

Անթարգման : ‖ չըթարգմանուող · չըմեկ_ նուող:

Անթարգմանաբար : (մկբյ ·) ‖ առանց թարգ_ մանելու · առանց մեկնելու :

Անթարգմանելի : ‖ տես Անթարգման :

Անթարթ : } աչքը չըթարթող · առանց
Անթարթափ : } աչքը թարթելու :

Անթարշամ : ‖ չըթօշնող · չըթառամող :

Անթաց : ‖ չըթըրջած · նեմսիզ · չոր :

Անթափ : ‖ չըթափած · չըվաթած :

Անթափ 'ի մտաց : ‖ մտքէն չելած · չմոռցած :

Անթափ կտաւ : ‖ չըմաշած , կմ կոշտ կտաւ · խաւը վըրան · խաւըլը :

Անթեղ : ‖ մոխիր :

Անթեղայ : ‖ դեղթափ · զէհիրը տէֆ ընող · բանզէհիր :

Անթերի : ‖ լման :

Անթև : ‖ թև չունող · խանատսըզ :

Անթիլոս : ‖ տես Կողամայր :

յԱնթի հարկանել : ‖ խօլթուխը զարնել :

Անթիպատոս · կմ անթիհիպատոս : ‖ փաշայի վէքիլ · վէգիլը քէահիասը :

Անթիւ : ‖ անհամար · հիսապսըզ :

Անթլփատ : ‖ չըթլփատած · սիւննէթսիզ :

Անթլփատութիւն : ‖ սիւննէթսիզութիւն: ՏՐՅԼ, չըթլփատած անդամը :

Անթողլի : ‖ չըթողուելու :

Անժամ : ‖ տես Տարաժամ:

Անժաման : ‖ չըժըմնող · չհասնող :

Անժամանակ : ‖ ժամանակ չունող · ժամա_ նակի տակ չըննկնող :

Անժամանակաբար : } առանց ժմկի · պէ_
Անժամանակապէս : } վախտ առնելը: ՏՐՅԼ, յաւիտենից · ամէն ժմկէ առաջ :

Անժամանակեայ : ‖ ժմկի տակ չըննկնող · յա_ ւիտենական :

Անժամանեալ : ‖ չըժըմնած · չհասած :

Անժառանգել : ‖ անժառանգ ընել · զաւա_ կէ մահրում ընել:

Անժոյժ : ‖ անհամբեր · սապըսըզ :

Անժուժաբար : ‖ չհամբերելով · սապր չը նելով :

Անժուժալի : ‖ չզիմանալու · սապր չնելու:

Անժուժանալ : ‖ սապրսըզ ըլլալ:

Անժուժկալ : ‖ տես Անժոյժ :

Անժպիտ : ‖ երեսը ծիծաղ չունող · ժանիք ընող :

Անժպիրհ : ‖ պարկեշտ · հայէփլի :

Անիծ : ‖ անիծ :

Անիծաբեր : ‖ անէծք բերող · անէծքի սէ_ պէպ եղող :

Անիծագիր : ‖ անէծք տուող · անիծող :

Անիծագրութիւն : ‖ անէծք տալը · անիծելը:

Անիծականք : } անէծքի ներքև ընկած · խիստ
Անիծակուր : } անիծած :

Անիծականք առնել : ‖ անիծելով պէրպատ ընել :

Անիծանել : ‖ անիծել · անէծք տալ · պէք_ տուայ ընել :

Անիծապարտ : ‖ անէծքի լայըգ · անէծքի ներքև ընկած :

Անիծել : ‖ տես Անիծանել :

Անիմայ : ‖ չիմացող · խելք չունող · սէրսէմ :

Անիմանալի : ‖ չիմացուող :

Անիմաստ : ‖ խելք չունող · չաշխըրն · խենթ :

Անիմաստասէր : ‖ իմաստութիւն չըսիրող:

Անիմաց : ‖ տես Անիմայ · և Անիմանալի:

Անինչ : ‖ մալ բուզակ չունող · աղքատ :

Անիշխան : ‖ վրան իշխան չունող : ՏՐՅԼ , չիշխող · չըտիրող:

Անիշխանութիւն : ‖ պակասութիւն իշխանութե:

Անիսկ : ‖ զաթը չեղածը : ՏՐՅԼ , սուտ :

Անիսան : ‖ անիսան :

Անիրանուն : ‖ կեօվտէ չունող · կեօվտէսիզ: ՏՐՅԼ· մարմին չունող · անմարմին :

Անիրաւ : ‖ անիրաւ · չար · հիլլէպազ : ՏՐՅԼ , նեհախ · նեչէրի :

Անիրաւագիր : ‖ անիրաւութը գրած կմ գրող:

Անիրաւատեաց : ‖ անիրաւը ատող :

Անիրաւացի : ‖ անիրաւութը · նեհախ տե ղը · նեչէրի :

Անիրաւել: } անիրաւութիւն ընել · անիրաւ
Անիրաւիլ: } ըլլալ · զուլում ընել:
Անիրաւութիւն: ‖ անիրաւութիւն · զուլում:
Անիմ: ‖ թեքէռլէկ · ֆիշէնկ: տճկ. ֆշանկա մախզայ:
Անլեզու: ‖ լեզու չունեցող · անխօսուն:
Անլիութիւն: ‖ պակասութիւն · կիսկատարութիւն:
Անլիր: ‖ կիսկատար · թերատեր:
Անլլուկ: ‖ լուացարանք չունեցող · կեղտոտ:
Անլծորդ: ‖ ընկեր չունեցող:
Անլոյծ: ‖ չբացուող · չբացուած:
Անլոյս: ‖ մութ · խաւար:
Անլու: ‖ չլսող · չհնազանդող · մտիկ չընող:
Անլուանալ: } չլուացուած · առանց լուա-
Անլուանալի: } լու:
Անլուծ: ‖ լուծ չունեցող:
Անլուծական: ‖ չքակուող · չքակուած:
Անլուծելի: ‖ չքակուող · չլուծուող:
Անլռելութիւն: ‖ անհնազանդութիւն · խօսք չմտիկընելը:
Անլուսաւոր գիշեր: ‖ լուսաւորութիւն չեղած գիշերը:
Անլուր: ‖ չլսուած · չլսուելու: տճկ. չլսող · մտիկ չընող:
Անլուրջ: ‖ տես Անըզգամ:
Անլսելի: ‖ սոսկալի · աննման:
Անլսող: ‖ մտիկ չընող · խօսք չլսող:
Անլսողութիւն: ‖ անհնազանդութիւն · խօսք մտիկ չընելը
Անլսութիւն: } մտիկ չընող · խօսք չլսող:
Անլսօղ: }
Անխաբ: ‖ չխաբող · կամ չխաբուող:
Անխայլած: ‖ չխայլածուող · չխաշուած:
Անխախուտ: }
Անխախտ: } հաստատուն · անշարժ · խախուն ·
Անխախտելի: } մշտնջենաւոր:
Անխամ: ‖ հաստատ · հաստատ:
Անխառնելի: ‖ չխառնուող · չխառնուած · չխառնուող:
Անխայթել: ‖ տես Խայթել:
Անխայթութիւն: ‖ տես Խայթութիւն:
Անխանդ: ‖ չխանդոտ · խաղաղ · թեթեւ:
Անխանդութիւն: ‖ խաղաղութիւն · թեթեւութիւն:
Անխանդորդ: ‖ չխանդոտ:
Անխաչելի: ‖ հիւանդ · հիւանդ խաչելու չունեցող · խախտ · խախտական ընելու չընող · չխաղացող:
Անխաշ: ‖ չխաշուած:
Անխաւար: ‖ խաւար չեղող · լուսաւոր:
Անխափան: ‖ առանց խափանուելու · առանց ընկնելու · արգելք:
Անխեղդ: ‖ խեղդ չխեղդուող · խեղդ չհասնող · վատարողծ:
Անխելթի: ‖ չխելթուող · չխաղացող:
Անխելք: ‖ խելք չունեցող · խառնուած չխնայող: տճկ. չթէքթեշի · երկչոտ · վախ չունեցող · տճկ. ենիչերիք · քերթողական:
Անխիղճ: ‖ խիղճ չունեցող: տճկ. խղճմտանք չունեցող կամ մեղաւոր ընելու չընդունիր · հիւանդ:
Անխիղճ: ‖ անգութ:
Անխիղճական: ‖ տես Անխիղճ:
Անխնամ: ‖ տես Բնագրական:
Անխոհամ: } հոգ տանող չունեցող · մարդ
Անխոհամական: } չունեցող · երկուք ձգուած · թէ մարդ ըլլայ:

Անխոհեմական: ‖ հոգ չտանող · խելք չըրող:
Անխնայ · կամ Անխնայաբար: ‖ առանց ողորմելու · խնայ չընող:
Անխնայել: ‖ չխնայել · չողորմիլ: տճկ. խնայ չընել:
Անխոկ: } չխոստովանուող · թեքելէկ:
Անխոհ: }
Անխոհեմ: ‖ խելքով չքալող · մտածող · խելքով:
Անխոնարհ: ‖ խոնարհ չըլլալ · խոնարհ չեղող:
Անխոնջ: ‖ ուշ յոյն · յոգնիլ:
Անխոնջ: ‖ չխոնջող · չհոգնող · ետ դառնալ չեղող:
Անխորհրդական: ‖ առանց խորհրդելու, կամ հոգ տանելու:
Անխոռ: ‖ չխոռուած · լցուած · ամբողջ:
Անխոստ: }
Անխոստովան: } չխոստանող · չխօսող:
Անխոտորդութիւն: ‖ խոտորդութիւն չընող · չխոտորող · թեքէզէլի: տճկ. խոտորմամբ չեղած · թեքէզէլի եղած:
Անխուճ: ‖ անսովոր չըլլալ: տճկ. իշ-մանուէլ:
Անխուլ: ‖ չխլացող · չխլացուող: տճկ. բանին մէջ ընդունող · լաւ չեղող:
Անխուժան: ‖ չխուժող · չխռովող:
Անխուռն: ‖ չխռովուող · խռովք չեղող:
Անխոփիր: ‖ այրը ունի չխօսող · Բարեղ չառնող:
Անխոփել: (տճկ.) } այրը ունի չխօսեցնող · Բերող
Անխոտորեալ: } չխառնելով: տճկ. թեքելի · ինչ որ ըլլար գալ ասում որ ըլլայ:
Անխռովութիւն: ‖ այնքան չունեցող:
Անխռովութիւն: ‖ այրը ունի չխօսիլը · Բարեղ չառնելը:
Անխռովել: } անխռով չունեցող · յոյժ չու-
Անխռովութիւնաւոր: } նող · անխռով կոտրած · ձեռքը Թուլցած:
Անխստ: } խստ չունեցող · բանի մը մտիկ
Անխստական: } չընող · Հանգիստ:
Անխստութիւն: ‖ խստ չընելը · Հանգստութիւն:
Անխօս: ‖ չխօսող · մունջ · համր:
Անխօսական: ‖ չխօսիլ · ուրիշ կենալ:
Անխօսութիւն: ‖ չխօսիլը · մունջ կենալը · համրութիւն:
Անխօսուն: ‖ տես Անխօս:
Անծագելի: ‖ չըլլալու ամբողջ:
Անծախ: } Թէլէֆ չեղող · զայ չեղած ·
Անծախական: } չհատնող:
Անծախաւէտ: (տճկ.) ‖ առանց Թէլէֆ ըլ-լալու · առանց հատնելու:
Անծաղիկ: ‖ ծաղիկ չունեցող · չիչէկսիզ:
Անծանօթ: ‖ չճանաչող · չտեսած չըլլող:
Անծանօթութիւն: ‖ չճանաչողութիւն · խավերութիւն: չըլլող · չտեսած չըլլող:
Անծամ: ‖ չծամուող:
Անծին: ‖ չծնանող · չծնող · չծնեցուող:
Անծնանելի: ‖ ծնող չեղող · խանձ չեղած:
Անծնունդ: ‖ չծնունդ · կամ չծնեցուող · եղանակ:
Անծնօթ անհատ: ‖ չճանաչուած · անտեղեակ ըլլալ: տճկ. ուրիշը եղանակով ցուցնելը · թէ ամ ալ ըլլալ:
Անծնօթ ընել: ‖ չճանաչել · կամ չճանաչել

յԱնծանօթս լինել ։ || զինքը ծածկել · եա֊պանձի ցցնել · թեպտիլ ըլլալ ։
յԱնծանօթս պաշտել ։ || չըճանչնալով կամ չգիտնալով պաշտել ։
Անծայրելի ։ || տե՛ս Անծայր ։
Անծեր ։ || ամբարդան ։
Անծերանալի ։ || չըծերացող ։
Անծին ։ || չըծնած · չըծնող ։
Անծնելութ ։ } ամուլ ըլլալը · չըծնանելը ·
Անծնութիւն ։ } ամլութիւն ։
Անծննդական ։ } չըծնանող · տղայ չըբերող ·
Անծնունդ ։ } ամուլ ։
Անծուծ ։ || չըծըծած · կամ չըծըծուելու ։
Անծուծ սաղմք ։ || մէկմալ չըծծուելու ծծեր ։
Անծուկ ։ || տե՛ս Անձուկ ։
Անկ ։ || տե՛ս Անգ ։
Անկազմ ։ || չըկազմուած · չըշինուած · չըպատ֊րաստուած · խառնաշփոթ չեղած · տեսակցնակի · մերձմէթ չեղած ։
Անկազմութիւն ։ || չըկազմուած կամ տեղացնելի ըլլալը ։
Անկախ ։ || չըկախուած · չըկախումնօղ · ազատ ։
Անկած ։ || ընկած · երեսէ ձգած · ցած · փուճ · պօշ ։
Անկած պատկերացմ ։ || Չէնկի քէլէփիւր ։
Անկածել ։ || ընկնել · երեսէ ձգուիլ · փուճ ելլել · պօշը գնալ ։
Անկածութիւն ։ || խեղճութիւն · կոմածութիւն ։
Անկամակ ։ || չուզօղ · հաճ չըլնօղ ։ Տճկ. չու֊զելով · զօռով · նաչարը ։
Անկամակութիւն ։ || չուզելը · զօռ · նաչարութիւն ։
Անկայ ։ } հաստատութիւն չունեցող · խախ֊
Անկայան ։ } խուռ · թէմէլսիզ ։ Տճկ. տուն
Անկայուն ։ } տեղ չունեցող · օթախսըզ ։
Անկան ։ || հաւան ։
Անկանգնելի ։ || չըկանգնող · չելլող ։
Անկանել ։ || հաւնել · հինել · կրտաւ գործել ։
Անկանիլ ։ || ընկնիլ ։
Անկանիլ աւուրց · հալածանաց · և այլն ։ || անցնիլ ։
Անկանիլ աթոռոյ · հիման · երկաթոյ · և այլն ։ || ձգուիլ ։
Անկանիլ երեսաց ։ || վար հայիլ · տխրմիշ ըլ֊լալ · տրտմիլ ։
Անկանիլ զբանիւք ։ || շատ խօսից մէջ ընկ֊նիլ · երկան խօսիլ ։
Անկանիլ ջուրց 'ի գետ կամ 'ի ծով ։ || վաթիլ · վար վազել ։
Անկանիլ պատուոյ կամ անուան ։ || տարպէ֊թը կորսնցնել · անունը աւրիլ ։
Անկանիլ տան սաղմօսին 'ի նմանէ ։ || սաղմօսի տուն բերնէն խայմիշ ըլլալ · բերնէն թափիլ ։
Անկանիլ ուրեք ։ || տեղմը ընկնիլ · այնմիշ ըլլալ ։
Անկանիլ սրտի ։ || սիրտը կոտրիլ · քէֆը աւրիլ · տրտմիլ ։
Անկանիլ 'ի խնդիր ։ || էտէքէն ընկնիլ · փն֊տռտել ։
Անկանիլ մահուճամբ ։ || մեռնիլ ։
Անկանիլ սահանց ։ || ծծերուն դուրս ընկ֊նիլը · կամ վար ծռիլը ։
Անկանիլ ուռենք ։ || մէկմը տխուշէր ըլլալ · լայխ ըլլալ ։
Անկանիլ 'ի յոյս ։ || մէկի մը ույմիշ ըլլալ · ե֊տեւէ երթալ · եամնաշմիշ ըլլալ ։
Անկանուրդ ։ || հուսած · եօրմէ · ինչպէս է չորսի ղօնձը ։
Անկաշառ ։ || ըռուշվաթ չառօղ · տամահսըզ ըռուշ֊վաթի ։
Անկապ ։ || կապ չունեցող · արձակ ։
Անկապուտ ։ } չըթալլանօղ ։
Անկապտելի ։ }
Անկասելի ։ || տե՛ս Անդադար ։
Անկասկած ։ } կասկած չունեցող · կասկածէ
Անկասկածելի ։ } տակ չըլնկնօղ · շիփէսիզ ։
Անկասկածաբար ։ || շիփէսիզ · հաքանաթան ։
Անկատակ ։ || տե՛ս Անծաղրածու ։
Անկատար ։ } կիսակատար · կիսատ ։
Անկատարագործ ։ }
Անկատարած ։ || վերջ չունեցող ։
Անկար ։ || չըկրցող · չտանիկօղ · ամէն չէկօղ ։ Տճկ. , անկարելի · միւմքիւնսիզ ։
Անկար ։ } կար չունեցող · չըկարած ։
Անկարան ։ }
Անկարանալ ։ || չըկրնալ · խուվէթը չըհասնիլ ։
Անկարգ ։ || կարգ չունեցող · խառնիխուռն · ա֊պուճաղուպուլ · եօլսուզ ։
Անկարգութիւն ։ || եօլսուզութիւն ։
Անկարելի ։ || միւմքիւնսիզ ։
Անկարեկան ։ || տե՛ս Անխնամ ։
Անկարեկիր ։ } ցաւակից չեղօղ · տէրտլէշմիշ
Անկարեկից ։ } չեղօղ ։
Անկարիք ։ || տե՛ս Անխնամ ։
Անկարծ ։ || չըկարծած · միտքը չընկած · ա֊մուսաւուր ։ Տճկ. , երնեկ թէ ։
Անկարծելի ։ || չըկարծուելու · կարծեաց տակ չըլնկնօղ ։
Անկարկառ ։ || չըկարկառած · կարկառն չունեցող ։
Անկարկառելի ։ || կարկառան չըլրնօղ ։ Տճկ. չըմիացօղ · չըկցցուող ։
Անկարողանալ ։ || չըկրնալ · ամէն չըգալ ։
Անկարութիւն ։ || կարօղ չըլլալը · խաւսիր չըլ֊լալը · տկարութիւն ։
Անկարծուրդ ։ || չըկարած ։ Տճկ. , չիզմէի կամ չորսի ղօնձ ։
Անկարօտ ։ || կարօտութիւն չունեցող · էհտիաճսըզ ։
Անկարօտանձնեմ ։ || քաշելու անկարօտ ։
Անկաւոր ։ || տխուշէր · ույղուն · լայեխ ։
Անկաւորել ։ || լայըխ կամ տխուշէր ընել ։
Անկաւորութիւն ։ || ույղունութիւն · մինասիպութիւն ։
Անկեաց ։ || չըկեցօղ · չապրող · չըխմանցօղ ։
Անկեալ ։ || ընկած · ընկնօղ ։
Անկեչանոց ։ || աղքատանոց · հիւընդանոց · հօ֊գէտուն ։
Անկեղակարծ ։ || տե՛ս Անկասկած ։
Անկեղծ ։ } կեղծաւորութիւն չունեցող ·
Անկեղծաւոր ։ } հիլէսիզ ։
Անկեղտ ։ || աղտ չունեցող · լէքէսիզ · թէմիզ ։
Անկենդան ։ } կենդանութիւն չունեցող ·
Անկենդանաւոր ։ } մեռած ։
Անկեր ։ || չուտօղ · չըկերած ։
Անկեր խորհուրդ ։ || քանի մը չուտելու նիէթ ։
Անկերակուր ։ || կերակուր չունեցող · անօթի ։
Անկերակրութիւն ։ || անօթութիւն ։

Անկերպ ։ ‖ Ձև չունեցող · [illegible] չունեցող · թանձրական ։
Անկերպարանելի ։ ‖ Ձևի տակ չընկնող ։
Անկերպարան ։ } Կերպարանք , կամ [illegible] չունեցող ։ Տե՛ս , ձև չունեցող · թանձրական ։
Անկերպարանոր ։ }
Անկեզ ։ ‖ չայրված · չայրող ։
Անկեռ ։ ‖ կեռ , կամ նոխազ չունեցող · նոխազ ... նշանագրը ։ Տե՛ս , ձմեռի տակ չընկնող · ամեն չունեցող · յաւիտենական ։
Անկիզանելի ։ ‖ չայրվող ։
Անկիծ ։ ‖ կծելիք չունեցող · հեզ ... ։
Անկիր ։ ‖ կիրք չկրող · կիրք չունեցող ։ Տե՛ս , չկրթուած · չկրթաւորուած ։
Անկիրթ ։ ‖ կոպիտ · ալրջանիշ չեղած · չկրթուած ։
Անկիրառ ։ ‖ նորի երկաթ · չկիրառել ։
Անկից ։ ‖ չկցուած · պինդ խցված չեղած ։
Անկիւղ ։ ‖ թիւղլիւ մը կապույ է ։
Անկիւն ։ ‖ քունջ · քեռչէ · պուճախ ։
Անկիւնաւոր ։ ‖ քեռչէն ունեցող · քեռչէներ ունեցող ։
Անկիւնամէտ ։ ‖ քեռչէի քար ։
Անկող ։ ‖ առաքողական ։
Անկողմնակալ ։ ‖ անկողմնակալ ձևով քննելը · առանձին ըլլալ · խելալ ։ Տե՛ս , ուղղամիտ ըլլալ ։
Անկիրթութեան ։ ‖ [illegible] չկատարուածոտոց · ... ... կէս չկատարուող ։
Անկնիք ։ ‖ առանձնացող · մեծահոգի ... ։ Տե՛ս , չմշկուած ։
Անկշիռ ։ } չկշռուող · չկշռուած ։ Տե՛ս , համեմատը չունեցող ։
Անկշռելի ։ }
Անկոխ ։ } չկոխուած · չկոխած չեղած ։ Տե՛ս , չկոխուող ։
Անկոխելի ։ }
Անկողին ։ ‖ անկողին ։
Անկողմնակից ։ ‖ մէկ տեղ պառկող ։
Անկողմնակցիլ ։ ‖ մէկ տեղ պառկիլ ։
Անկողմնակցութիւն ։ ‖ մէկ տեղ պառկելը ։
Անկողոպտելի ։ ‖ չթալանուող ։
Անկողնաւոր · կամ Անկողնաւոր ։ ‖ տե՛ս Մեռնիլ ։
Անկոչ ։ ‖ չկանչուող ։ Տե՛ս , չկանչուած ։
Անկոչ բարեկամ ։ ‖ ապակատասիւ ։
Անկոտրել ։ ‖ տե՛ս Անդառնել ։
Անկոտոր ։ ‖ կտոր չունեցող · չկոտրուած · չկտրուող ։
Անկործան ։ ‖ վար չընկած · վար չընկնող · չաւերուած ։
Անկորուստ ։ ‖ չկորսուող · չկորսուած ։ Տե՛ս , առանց կորսուելու · առանց կորսնցնելու ։
Անկուած ։ ‖ հոսանուածք · գործուածք ։
Անկուածոյ ։ ‖ գործուած · հիւսուած ։
Անկումն ։ ‖ ընկնիլը ։
Անկուշել · կամ Անդունշել ։ ‖ աչքի զարնել · չերեւալ նշմարել · չլսելով զարնելով վար ձգել ։ Տե՛ս , մոռնալով ընել · չընտրել ։
Անկուշող ։ ‖ աչքի զարնող · չերեւալ նշմարող ։ Տե՛ս , մոռնալով ընող · չընտրող ։
Անկուռ ։ ‖ կոպիտ ու քոքոտ ։
Անկուսակցութիւնել ։ ‖ կուսակցութիւնը ապրել ։
Անկուտ ։ ‖ չկոտրուած · չբաժանուած · չբաժնուած ։
Անկրկին ։ ‖ Ճրագ չունեցող · ձանձրի չհասնող ։
Անկրկին կալ ։ ‖ Ճրագ չընել · ձանձրի չհասնել ։

Անկրթել ։ ‖ չկրուող · միւռոնաւէտ չըլլող ։
Անկրոնելի ։ ‖ չկրուելու ։ Տե՛ս , չայրելու Թռչող ։
Անկրքելի ։ ‖ չկրկնուելու · չդիմացնելու ։
Անկրթանալի ։ ‖ չառնված · պէտանալի ։
Անկրօն ։ ‖ կրօնք , կամ օրէնք չունեցող · կանոնք չունեցող · մեղաւորիկ ։
Անկցորդ ։ ‖ չկցուած ։ Տե՛ս , խնձախսութիւն չունեցող ։
Անկքելի ։ ‖ տակ չընկնող · խզուած չեղող ։
Անհագագ ։ ‖ առանց կամ ձայն չունեցող · հոգի չունեցող ։
Անհալ ։ ‖ չհալած · չհալող ։
Անհաղորդ ։ ‖ խնձախոսութիւն չունեցող ։ Տե՛ս հաղորդութիւն չառնող · առանց հաղորդուելու ։
Անհաղորդական ։ ‖ խնձախոս չըլլալու ։
Անհամ ։ } համը չեղող · տակելի · գանձ-լու · բռնադատեանք ։
Անհամոյ ։ }
Անհամոյանալ ։ ‖ համոյ չըլլալ · բռնադատելի չըլլանել ։
Անհամ ։ ‖ անհամ · տաղտուկ ։
Անհամանալ ։ ‖ համը կորսնցնել · տաղտուկ ըլլալ ։
Անհամեստ ։ ‖ երկանք · ուղղունելու ոլորց ։
Անհամար ։ ‖ համրանք չունեցող · չհամրուելու · հիատաղելի ։
Անհամբաւ ։ ‖ անունը չունեցող · անունը առաջ · պէյթնաւ ։
Անհամբեր ։ ‖ չհամբերող · սապարսուզ ։
Անհամբոյր ։ ‖ չպաղձող · չպաղձնեցող ։ Տե՛ս , եղապանձի · պէխոսապար · չըմոնեցող · չմտող ։ Տե՛ս , բանի մարիկ չընող · խղճում չեղող · նախա · զալըմ ։ Տե՛ս , անշնորհ · գանելու · պէթ · ույղունուզ · միշտարկութիւն ։
Անհամբոյր շրթունք · կամ բերան ։ ‖ բաց · չգոցուող · զարմանալի բերան ։
Անհամեմատ ։ ‖ նմանը չունեցող · ույղունաուզ · միապաղնէթիւն ։
Անհամիլ ։ ‖ տե՛ս Անհամանալ ։
Անհամոզելի ։ ‖ բանի մարիկ չընող · ինատձի ։
Անհամութիւն ։ ‖ անհամութիւն · տաղտկութիւն ։
Անհայր ։ ‖ հայր չունեցող ։
Անհանգէտ ։ ‖ ույղունաուզ ։
Անհանգիստ ։ ‖ ըռահաթսըզ ։ Տե՛ս , իծէր · ասայմայ · առուրմայ ։
Անհանգերձ ։ ‖ վրան լաթ չունեցող · հագուստ չունեցող · չպատրաստ ։ Տե՛ս , պատրաստութիւն չունեցող · հարդը չեղած · թէտարիքսիզ ։
Անհանդուրժ ‖ չհամբերող · սապրսուզ ։
Անհանդուրժելի ։ ‖ չհամբերելի ։
Անհանճար ։ ‖ խելք չունեցող · ֆիրասէթ չունեցող · խենթ · շաշխըրըն ։
Անհանճարութիւն ։ ‖ խենթութիւն · ախմախութիւն · շաշխնիկես ։
Անհանճարագոյն ։ ‖ խիստ ախմախ ։
Անհաշիւ ։ ‖ հիսապսըզ ։
Անհաշտ ։ }
Անհաշտական ։ } չհաշտուող · պարըշմիշ չե-ղող · պարըշ չեղող ։
Անհաշտելի ։ }
Անհաս ։ ‖ չհասնուող · խելք չհասնելու · խելքի տակ չընկնող ։ Տե՛ս , չհասնող · կամ չհասունցող ։ Տե՛ս , չհասած · խամ

Անհամակայ : } չհամաձայնօղ · խելքէ չհամաձայնելու :
Անհամականն :
Անհամաձայնելի :
Անհամաձայնութիւն : ‖ չհամաձայնելը · խելքէն սանկ չընդունելը : Տճկ. խամսըզլըգ :
Անհամապատասխան : ‖ խախուտ · թըմըթըլած :
Անհամար : ‖ չըհամրուող · չըսպառնալօղ · չըպատմուող : Տճկ. չըհամրուած · չըսպառուող · անթիւ : Տճկ. անհուն բազմութիւն · մէկ համարը :
Անհամատարած : ‖ առանց կարգելու, կամ չափաւորելու : Տճկ. մէկ մէկ · մէկիկ մէկիկ :
Անհամապատասխան : ‖ չըհամրուող · չըպատմուող : Տճկ. մէկին մը մաւթալիք եղածը :
Անհամատեսակ : ‖ առանց զուգադրելու վիճակ : տարբեր վիճակ :
Անհամաձայնելի : ‖ չըհամրուող · չըսպառնալօղ :
Անհամբեր : ‖ սպառ · զայրացեալ · խոյլ · թիշ :
Անհամբերութիւն : ‖ համբերութեան պակասութիւն · թաքնութիւն :
Անհամբերաբար : ‖ կոչումն աւելցած · եւ տառածել :
Անհամբերող : ‖ չըզբաղօղ · չըզրուցօղ :
Անհամբերելի : ‖ չէր չհանդուրժելու · չըտանելի չըգործուելու : Տճկ. չէր չըհանդուրժելի չըգործ :
Անհամեստ ‖ խայտառակ զիտնօղ · առանց խայտառակի :
Անհամեմատելի : ‖ համաձայն չըգալով · չըմօտենալով : Տճկ. երկանց հետ չըդրուած :
Անհամեց : ‖ համ չունօղ : Տճկ. առանց համի, կամ կերակուրի :
Անհամոզ : ‖ չհամոզուօղ · մտքին չըգօղ · խօսքերի :
Անհամոզելի : ‖ չըհամոզելի · խօսք չընդունօղ :
Անհամոզութիւն : ‖ խստասրտութիւն :
Անհաշտ : ‖ անհաշտ · ամբոխ : Տճկ. հաշ-
տարարութիւն չունօղ : Տճկ. չհաշտուղ :
Անհաշտական : ‖ չհաշտական · չհաշտօղ :
Անհաշտելի : ‖ չհաշտուելու :
Անհաշտութիւն : ‖ տես Անհաշտ : Տճկ. անհաշտ ըլլալ :
Անհեթեթ · կամ անհեթեթ : ‖ հանդուգն · հա-
սկցուցիչ · եզական · եզականութիւն : Տճկ. թաւալակ · առէթ · մտաւոր :
Անհեթեթութիւն : ‖ հանդգնութիւն · կոպտութիւն : Տճկ. թաւալակութիւն · խաղաղութիւն · և այլն :
Անհետ : ‖ հէք չունօղ · առանց հէք ունենալու :
Անհետ առնել : ‖ հէքը ծոցը կորսնցնել :
Անհետ լինել : ‖ հէքը ծոցը կորսուիլ :
Անհետացեալ : ‖ չերեւցող · եւեւ չըտեսնօղ :
Անհետացուցանել : ‖ չըտեսնելու · եւեւ չըտեսնելու :
Անհետանալ : } տես Անհետ լինել :
Անհետիլ :
Անհեշտեցի : ‖ չըլսելու · զուգը չըփարելու :
Անհզօր : ‖ տես Անզօր :
Անհիւթ : } նիւթ չունօղ · մարմին չունօղ : Տճկ. թաղուն չունօղ · նէմին :
Անհիւթական :
Անհիւթակիր :
Անհմուտ : ‖ վարպետութիւն չունօղ · փոր-
ձառութիւն · բանը չըգիտցօղ :
Անհնազանդ : ‖ անհնազանդ · խօսք չըլսօղ :

Անհնար · ‖ անկարելի · մտքին չըմտնելի :
Անհնարաւորին : ‖ խիստ անկարելի :
Անհնարաւոր : ‖ մտքին չըմտնելիք : Տճկ. խիստ կարծելի :
Անհնարին : ‖ մտքին չըմտնելու · գտնելու խիստ սաստիկ : Տճկ. սաստիկ չըսեղմելու · խիստ ծանր · խիստ մեծ : Տճկ. խիստ չար · խիստ կառուած կամ զօրաւոր · խիստ մութ : Տճկ. ծայր հասած չունեցօղ չափէ դուրս :
Անհնարինէ : ‖ մտքին չըմտնելի է :
Անհնարութիւն : ‖ անկարելի բլլալը · մտքին չըմտնելու թիւն :
Անհող : ‖ հող չունեցօղ · վախ չունեցօղ · համարձակ · հեծեալ :
Անհոգալից : ‖ հոգ չըտանելը · հոգ չունենալը · վախէն չունենալ · համարձակութիւն ըլլալ :
Անհոգութիւն : ‖ համարձակութիւն · հեծեալութիւն :
Անհոգաբար կամ կամ լինել : ‖ համարձակութեան կեցուածքի ըլլալ :
Անհոգօղ : ‖ ոչ չունեցօղ · անհոգ մնացօղ : Տճկ. ալ չըլսօղ · հոգ չունեցօղ :
Անհողմ : ‖ չըշարժօղ · չըշարժելու · խաղաղ չըզգացօղ :
Անհնանալի : ‖ հանդարտ :
Անհուն : ‖ հուն չունեցօղ · հատակը չունեցօղ : Տճկ. կէշիլու չունօղ :
Անհունաց : ‖ չըսահմանուած · չըզգայօղ : Տճկ. չըզգ. չըզգացնելու :
Անհուր : ‖ կրակ չունօղ · առանց կրակի : Տճկ. կրակէ չունեցօղ · կրակէ անցնելու է հ.
Անհպարտ : ‖ համարձակ չունօղ · խոնարհ · աղքատակերպ խոնարհ :
Անհպատականութիւն : ‖ խոնարհութիւն :
Անհպատակ : ‖ տես Անհպատ :
Անհպելի : ‖ չըշօշափելու · չըդպչելու :
Անհրամայելի : ‖ չըպատուիրելու · չըհրամանաւ · չըհրամայելու : Տճկ. չըզբաղօղ · չըհաշտուօղ :
Անհրաժեշտ : ‖ վարժութեան չունօղ · համբաւող չըկեցօղ · պատիժ չըտալ :
Անհրաման : ‖ առանց չունօղ · կամ առանց հրամանի :
Անհրապոյր : ‖ ֆիթ չըպարտօղ · կամ ֆիթեան չունօղ :
Անձայն : ‖ ձայն չունօղ : Տճկ. բարբառային :
Անձայնութիւն : ‖ ձայն չունենալը · սուս կենալը :
Անձանձիր : } անխոնջ չըզօղ · առանց սանկ
Անձանձրոյթ : } զոր ընելու :
Անձաւ : ‖ մարդոց :
Անձաւախիտ : ‖ անձ անձ մարդոց անհող :
Նիւթ ունի եւ շատոց լեռնիկ :
Անձեռագործ : ‖ ձեռք չըշինած :
Անձեռն : ‖ ձեռք չունօղ · առանց ձեռքի : Տճկ. մարդ չունօղ · թեւեթիկ չունօղ :
Անձեռնհաս ‖ ձեռք չըհասած :
Անձեռնհասութիւն : ‖ ձեռք չունենալու :
Անձեռնհաս : ‖ ձեռք ունի պզտիկ ձեռք : ձեռք ունի չըյարմարօղ · յանձն չըտալ :
Անձեռնտու : ‖ այն · որ ձեռք չունօղ ըլլա-

ներ. եղբայրսիրի լինելով :
Անձնանձնա : || ինքզինք [illegible] : [illegible]
. [illegible] :
Անձնաւորք : } [illegible]
Անձնաւորին : } [illegible]
Անձն : || տես Անձնիւր :
Անձնաւոր : || ձեռն ու եղբայրացի կորսնցնել . անձնտուր ըլլալ :
Անձին տանել . կամ Անձին տանել առաւել զարմանք : || ինքը զինքը [illegible] :
Անձիր : || չհորհուք շունչով : Ց㳺Ն. [illegible] [illegible] . [illegible] :
Անձխուս : || շահեկէրէ :
Անձկալիչ : || [illegible] նեղութիւն քաշող :
Անձկական : || նեղչուկ . նեղ : Ց㳺Ն. , ցանկալի . փափագելի :
Անձկալի : || փափագելի . ցանկալի :
Անձկալ : || ցանկալ . փափագիլ . [illegible] ըլլալ :
Անձկալից : || [illegible] կամ [illegible] :
Անձկանալ : || նեղնալ . նեղ ըլլալ :
Անձկացուցանել : || նեղցնել , կամ նեղը ձգել :
Անձկութիւն : || նեղութիւն . վիշտ . տխրու :
Անձն : || անձ . ինքը : Ց㳺Ն. կերպարան : Ց㳺Ն. , հոգի :
Անձամբ անձին : || ինք իրեն , կամ ինք իր գլխուն :
զԱնձամբ գանալ : || [illegible] գանալ . [illegible] գին գանալով նայիլ :
զԱնձամբ [illegible] : || [illegible] :
յԱնձին բերել : || [illegible] :
յԱնձին կալնուլ : || [illegible] :
Անձնագեր : || [illegible] :
Անձնադիւտութիւն : || ինք զինքը գտնելը . [illegible] :
Անձնադարձ : || իր [illegible] ըլլող :
Անձնադատ : || ինքը զինքը դատող , կամ դատապարտող :
Անձնադիր : || զինքը [illegible] դնող . [illegible] :
Անձնադրժոլ : || ինք զինք [illegible] , կամ [illegible] :
Անձնախորով : || [illegible] ու . [illegible] :
Անձնակամ : || ինք իրէն . իր կամքը . [illegible] :
Անձնական : || անձ ունող . հոգի ունող . [illegible] :
Անձնակից : || [illegible] . [illegible] :
Անձնակործան : || ինքը զինքը [illegible] ընող :
Անձնահաճ : || ինք իրէն հաճող . [illegible] :
Անձնահաճութիւն : || ինք իրէն հաճիլը . [illegible] :
Անձնահաճոյք : || [illegible] զինքը պաշտող . [illegible] : Ց㳺Ն. [illegible] . [illegible] :
Անձնամարտ : || ինքը զինքը [illegible] :
Անձնամատն : || ինք իրեն [illegible] . ինք իրեն [illegible] հասցնող :
Անձնանախատ : || ինքը զինքը նախատող :
Անձնապահ : || ինքը զինքը պահող . ինք իրեն [illegible] : Ց㳺Ն. , [illegible] :
Անձնապահպանութ : || [illegible] :
Անձնապատճառ : || իր [illegible] պատճառ եղող :

Անձնապարգեւ : || ինքը զինքը [illegible] :
Անձնապաշտութիւն : || տես Յանձնապաշտութիւն :
Անձնապարծ : || զինքը [illegible] ըլլող . զինքը գովող :
Անձնապաշտ : || [illegible] :
Անձնապարտ : } [illegible]
Անձնապարտութ : } [illegible] :
Անձնատուութիւն : || տես Յանձնատուութիւն :
Անձնասէր : || ինքը զինքը սիրող :
Անձնասիրութիւն : || ինք զինք սիրելը :
Անձնասպան : || ինքը զինքը սպաննող :
Անձնավստահ : || ինքը զինքը [illegible] :
Անձնատէր : || ինք իրեն տէր . ինք իր գլխուն :
Անձնատուր : || զինքը տուող . ինքը զինքը [illegible] ընող : Ց㳺Ն. [illegible] կամ [illegible] եղող :
Անձնատու : } ինքը զինքը ձեռք տուող .
Անձնատուր : } [illegible] :
Անձնացեալ : || տես Անձնաւոր :
Անձնացոյց : || ինքը զինքը ցուցնող . [illegible] :
Անձնացուցանել : || [illegible] ընել : Ց㳺Ն. [illegible] :
Անձնաւոր : || անձ կամ հոգի ունող :
Անձնաւորել : || տես Անձնացուցանել :
Անձնաւորիլ : || անձ ունենալ : Ց㳺Ն. , հոգի [illegible] . հոգի ունենալ :
Անձնաւորութ : || անձ ունենալը . կամ անձ :
Անձնդիւր : || իր [illegible] ուզող . իր [illegible] [illegible] :
Անձնեայ : } [illegible]
Անձնեղ : } [illegible] :
Անձնընտիր : || ինքը զինքը ընտրող : Ց㳺Ն. [illegible] ընտրող :
Անձնընտիր առնել : } [illegible] ընտրել :
Անձնընտիր լինել : }
Անձնիշխան : || ինք իրեն . ինք իր գլխուն . [illegible] :
Անձնիշխանութիւն : || ինք իր գլխուն ըլլալը . [illegible] :
Անձնիւր : || [illegible] :
Անձնիք : || կերպարան :
Անձնկամակ : || ինք [illegible] ուզող : Ց㳺Ն. իր [illegible] :
Անձնպարծ : || տես Անձնապարծ :
Անձուկ : || նեղ : Ց㳺Ն. նեղութիւն . [illegible] : Ց㳺Ն. , փափագ . կարօտ : Ց㳺Ն. նեղանձք . նեղ տեղ . [illegible] : Ց㳺Ն. սիրտը նեղ . [illegible] :
Անձուկ ունիլ : || ցանկալ . փափագիլ :
Անձրեւ : || անձրեւ . [illegible] :
Անձրեւաբեր : || անձրեւէն [illegible] , կամ [illegible] :
Անձրեւաբեր : || անձրեւ բերող :
Անձրեւածին : || անձրեւ բերող : Ց㳺Ն. , անձրեւէն եղած , կամ ծնած :
Անձրեւաթաց : || անձրեւէն թրջած :
Անձրեւաթիւ : || անձրեւի կաթիլը համրող . Ց㳺Ն. անձրեւի համրանք :
Անձրեւածիր : || անձրեւ առնող :
Անձրեւայոյզ : || անձրեւը [illegible] ընող . անձրեւ [illegible] :

Անձրևայորդ : || անձրևի սաստկանալն :
Անձրևանալ : || անձրև գալ · անձրևի պէս թափիլ :
Անձրևաջուր : || անձրևի ջուր :
Անձրևատուութիւն : || անձրևաբեր ամպ, կամ ալէս– լէմիշ եղած :
Անձրևել : || անձրև գալ · անձրև բերել : դէյն, անձրևի պէս վազել կամ թափիլ :
Անձուկ : || ուշքը գնացած · մխոնասխուլեթմիշ :
Անձկաձանձ : || չկօհլէ չունեցող · լաւ չունեցող · մութ :
Անճաշակ : || բան չուտող · առանց բան ուտելու :
Անճառ : || անպատմելի · չըստուելու :
Անճառահրաշ : || խիստ անպատմելի ու զարմանալի :
Անճառաշնորհ : || անպատմելի շնորք ունեցող կամ տուող :
Անճառապատկեր : || անպատմելի ձև կամ կեօստէրիշ ունեցող :
Անճառապարգև : || տես Անճառաշնորհ :
Անճառելի : || տես Անճառ :
Անճառութիւն : || անպատմելի ըլլալը :
Անճար : } անճրկած · ճար չգտնող : դէյն
Անճարակ : } ճար չըլլող :
Անճարակութիւն : || տես Անճարութիւն :
Անճարանալ : || անճրկիլ · ճար չունենալ · նաչարը մնալ · չարչարիչ ըլլալ :
Անճարութիւն : || ճար չունենալը :
Անճետ : || զաւակ չունեցող · ոչ յառաջ · սինսիլ– լէսիզ :
Անճեմել : } ոյլը ուփը կորսնցնել :
Անճիմել : }
Անճողոպրելի : || անազատելի :
Անճոռնի : || հանդգամ · չափէ ի դուրս մեծ : դէյն, չափէ դուրս այլանդակ · խիստ կոպիտ :
Անճոռնի կօշիկ : || պաթթալ ձիղմէ, կամ բա– պուճ :
Անճոռնութիւն : || չափէ դուրս մեծութիւն · հան– դգամութիւն :
Անմախատէր : || նախանձ չունող :
Անմակացելի : || չըստրվըշելու · չգխտնելու :
Անմահ : || անմահ · չմեռնող :
Անմահաբեր : } անմահութիւն տուող · անմահ
Անմահական : } ընող :
Անմահաճաշակ : || չմեռնող : դէյն, անմահութեան համ ունեցող :
Անմահանալ : || անմահ ըլլալ · չմեռնիլ :
Անմահարար : || անմահ ընող :
Անմահացուցանել : || անմահ ընել · չմեռցնել :
Անմահացուցիչ : || չմեռցնող · անմահ ընող :
Անմահութիւն : || անմահ ըլլալը :
Անմայր : || մայր չունեցող :
Անմասն : || փայ բաժին չունեցող · հիսսէխար · իլիշիկսիզ :
Անմասն առնել : || հիսսէ չընել · մահրում ընել :
Անմասն լինիլ : || հիսսախութիւն չունենալ · հիսսախ չըլլալ · մահրում ըլլալ :
Անմատոյց : } չմօտեցուող · չմօտելու :
Անմատչելի : }
Անմարդ : || մարդ չունեցող · առանց մարդու · խալի · վէրան :
Անմարդաբնակ : || մարդ չբնակող · խալի :
Անմարդագոյն : || խիստ կոպիտ · խիստ վա– յրենի · խիստ երեւելի : դէյն, հայվան · խիստ գազան :
Անմարդանալ : || խալի ըլլալ · վէրան ըլլալ :
Անմարդի : || կոպիտ · վայրենի · փառքի կըրտող · երեսանալ : տես և Անմարդաբնակ :
Անմարդութիւն : || տես Տմարդութիւն :
Անմարթ : || տես Անհնար :
Անմարմին : || մարմին չունեցող :
Անմարտնչելի : || տես Անյաղթելի :
Անմաքուր : } փնթի · փիս · մուրտառ :
Անմաքրական : }
Անմաքրասէր : || փնթիլիք սէվէն · մուրտառասէր :
Անմաքրարար : || մուրտառութիւն ընող :
Անմաքրութիւն : || մուրտառութիւն · փնթիութիւն :
Անմեծար : || յարգ · պատիւ չգիտցող · նուախօսութիւն :
Անմեկին : || ծածուկ · կիզլի · փէրտէլի :
Անմեկնելի : || չմեկնուող · չըղատուող :
Անմեղ : || անմեղ · սուչսուզ · արդար · պէօնէ :
Անմեղադրելի : || չմեղադրուող :
Անմեղանալ : || մեղք չունենալ · սուչսուզ ըլլալ :
Անմեղանչական : || չմեղանչող :
Անմեղկելի : || չթուլնալու · չկակղնալու :
Անմեղութիւն : || սուչսուզութիւն :
Անմեռ : || անմահ · չմեռնող :
Անմեռուկ : || փրփրեմ · սէմիզ օթու :
Անմերձենալի : || տես Անմատչելի :
Անմխիթարան : || չմխիթարուող · ուշքը չեկող · մխ– նասիպէթսիզ :
Անմիջաբար : || առանց միջոց տալու :
Անմիս : || միս չունեցող · էթսիզ :
Անմիտ : || միտքը չունեցող · խելք չունեցող · խև · շաշկոյն :
Անմխիթար : || մխիթարութիւն չունեցող · առանց մխիթարութեան :
Անմնաց : || չմնացող :
Անմշակելի : || չըշերկուելու · չըբանուելու · թիմար չընելու :
Անմոլար : } չմոլորող · չսխալող · չխաբուող :
Անմոլոր : }
Անմոռանալի : || չմոռցուելու :
Անմոռաց : } չմոռցող · առանց մոռնալու · չմոռցուելու :
Անմոռացելի : }
Անմորուս · կամ անմօրուս : || մօրուք չունեցող :
Անմռուղ : || տես Տրմուղ :
Անմուտ : || չմտնելու · չմտնուող : դէյն, մտնելու տեղ չունեցող · դուռ չունեցող :
Անմնչելի : } ձայն չհանող · ձայն չըհանուող · սուս կեցող · սէլէնսիզ :
Անմռունչ : }
Անմտաբար : || խենթի պէս · շաշկունի պէս :
Անմտագոյն : || խիստ անմիտ :
Անմտանալ : || միտքը կորսնցնել · խենթնալ · խենթթիլ · խենթութիւն ընել :
Անմտութիւն : || խենթութիւն · խևութիւն · շաշկունութիւն :
Անմօտաւոր : || տես Անհասու :
Անմօրուս : || տես Անմորուս :
Անյագ : || չկշտացող · առանց կշտանալու :
Անյագաբար · կամ անյագապէս : || առանց կշտանալու :
Անյագուրդ : || տես Անյագ :

Անյաղթ : } չըյաղթուող · ատակ չըլի-
Անյաղթական : } նող :
Անյայտ : || աներեւոյթ · աներեւելի :
Անյայտադոյն : || խիստ աներեւոյթ · եղ թող չըտեսնող :
Անյայտել : || խաղթօղը կորսնցնել :
Անյայտիլ : || աներեւ ըլլալ :
Անյայտութիւն : || աներեւոյթ ըլլալը :
Անյանդուգն : || ըստ ահամբ չընկեցող : գէշ , լա-
  նութեն չունեցող · նեղ :
Անյապաղ : || չըծախող · չըմնախաձօղ · առանց ծախելու , կամ նախատածելու :
Անյարգ : || որեւ որ չըմծգող · էհմանօրումը · կամ առանց որեւ որ ծգելու · առանց անհնանալու :
Անյարմարարար : || առանց էհմանելի · էհմանակել :
Անյաւէտ : } առանց յաւիտենութեն · ուղղու-
Անյաւերժ : } թեղ :
Անյաւերժութ : || յաւերժ չունեցող · առանց մշտնջե-
  նորդի , կամ չըփոփոխուող :
Անյատակ : || տակ չունեցող · խիստ խորունկ · անհատակ :
Անյար : || չէշեցուող · պիրթ կշիռը չեղող :
Անյարգարար : || չըհեպոտած · խոստովանիչ չե-
  ղած · անըզգեստիկ :
Անյարկել : || չէգցուող · յարմարութեն չունեցող · մեծատակելութիւն : գէշ , մեռ չըելող · չեխանդ-
  նող · կամ առանց մեռ ծցելու · առանց կանգ-
  նելու :
Անյարկ : || տան անօթ չունեցող : գէշ , ծածկ
  չունեցող :
Անյարմար : || յարմարութեն չունեցող · անհարմար բնա-
  կող · ուղղութեն · մեծատակելութիւն · պէտք :
Անյարմարադէր : || անշնորհք գէր ունեցող · եօր-
  տանելը գրած :
Անյաւ : || ծայր ձայն չունեցող :
Անյեղ : || չըփոփոխուող :
Անյեղաբար : } առանց փոփոխուելու :
Անյեղապէս : }
Անյեղաշրջելի : }
Անյեղափոխելի : }
Անյեղեղուկ : } չըփոփոխուող :
Անյեղլի : }
Անյեղյեղուկ : }
Անյեղօրէն : || տես Անյեղաբար :
Անյեղլկուծանելի : || չըլի փէճ տակ չընկերող · տաժելի :
Անյիշաչար : || եղած չարը չըյիշող · վրէժխնդ-
  րութեն չունող · հեզ · մեղմ :
Անյիշաչարութիւն : || եղած չարը չըյիշելը · հեզութիւն :
Անյիշատակ : || յիշատակ չունեցող · չըյիշուող · մոռցած :
Անյիշատակութիւն : || չյիշելը · մոռնալը :
Անյիշելի : || չյիշուելու :
Անյղփելի : || չտաշուող · փէտրատ չունեցող · ծիլայ չըբռնող :
Անյոգնողդ : || ալիքն կեցող · դատէ · մնամուն :
Անյոյս : || յոյս չունեցող · յոյսը կտրող · առանց յուսոյ · ուսուստող :
Անյուշ : || տես Անյիշատակ :
Անյուշ առնել : || չյիշել · յիշատակը ջնջել :
Անյուսադոյն : || խիստ ուսուստը կտրած :
Անյուսալի : || չյուսալու · ուսմէն չըլնելու · ուսուստող :

Անյուսալից : || տես Անյոյս :
Անյուսանալ : || յոյսը կտրել · ուսուստ չու-
  նենալ :
Անյուսութիւն : || յոյս չունենալը · ուսուստը կտրելը · ուսահատութիւն :
Անյօդ : } չըկցցող · պիրթ կշիռը չեղող ·
Անյօդական : } կամ չըկցցած · չըմիաւորած :
Աննախանձ : || նախանձ չունեցող · առանց նա-
  խանձու :
Աննախանձելի : || չընախանձող · չընախանձ-
  ծելու :
Աննաւահանգստաւորք : || այն տեղերն՝ ուր նաւ չանցնիր :
Աննենգ : || հէքեաթիկ · ծիրեան խուրմայ չունեցող :
Աններգործելի : || այն՝ որու բանալը ներս չի անցնիր :
Աններելի : || չներելու · չթողնելու :
Աններհուն : || տես Աննման :
Աննիւթ : || կարօտութեն չունեցող · էհմանն չե-
  ղող · անմեղն բան տանող :
Աննիւթաբար : || առանց էհմանն ըլլալու :
Աննիւթութիւն : || էհմանն չըլլալը :
Աննիրհ : } չըմրափող · չըքնացող · կամ ա-
Աննիրհելի : } ռանց մրափելու · առանց քը-
  նանալու :
Աննկուն : } մեռցնեն չունեցող · նկուն չու-
Աննկունական : } նող :
Աննկար : || չընկարագրած · նախարշող : գէշ , ձև չունեցող · երեւակ չունեցող · թաղական :
Աննկուն : || խանձ չեղող · խոնարհ չեղող :
Աննման : || նման չեղող · ուղղութեննող :
Աննշան : } նշան չունեցող : գէշ , երեւութ
Աննշանակ : } չունեցող · աներեւութելի չեղող · ցած մարդ :
Աննշանական : || նշանակութեն չունեցող : տես եւ Աննշան :
Աննշմար : } աչքէ տակ չընկնող · չըգիտնա-
Աննշմարելի : } լու :
Աննշոյլ : || տես Աննշանական :
Աննուաղ : || չըպակսող · էհմանն չեղող :
Աննուազ : || չըմնացող · չըթուլցող · չը-
  պակսող :
Աննուէր : || փեշկէշ չունեցող · փեշկէշ չըտուող : գէշ , բանի մասն չըլնող · խնամքի · նախս · կողմն : գէշ , կարուկ · քէսկին · զաւըրմ · խաւաղ :
Աննուէրական : || ընծայուելու լայեխ չեղող :
Աննշան : }
Աննշանաւէտ : } շահ չունեցող · անպէտ · ֆայ-
Աննշանաւոր : } տասըզ · փուճ :
Աննշանութիւն : || շահ չունենալը :
Աննշաղ : || չըպապուցած · չըպլլուած :
Աննշաղակ : || չամնագուստող · առանց չամնա-
  ուի : տես եւ Աննշաղ :
Աննշմարանգամ : || մտութեն չունեցող · մշուշ չու-
  նող · փուստալ · տասմանըլ :
Աննշարանդիր : || տես Անյօդ :
Աննշարժ : } չըշարժուող · կամ չըշարժած ·
Աննշարժական : } խաղաղ · մնացուն :
Աննշարժութիւն : || չըշարժելը · խաղաղութիւն · մնայունութիւն :
Աննշաւիղ : || ել չունեցող · առանց ելքի :

Անշեղ ։ } չշեղեալ · կամ չշեղեցեալ · չը-
Անշեղելի ։ } ծռեալ ։
Անշեղութիւն ։ || չխոտորութիւն ։
Անշէջ ։ || չշիջող չուանօղ · մեղմ չմարեալ · խորտիկ ։
Անշէջ ։ } չմարող · չմարելու ։
Անշիջանելի ։ }
Անշնորհ ։ || անշնորհք · եռուասմնորդ · կոպիտ ։
Անշնորհակալ ։ } չնորհակալ չեղող · չըդ-
Անշնորհակալութիւն ։ } հասցող · ապերախտ · ա-
պերախտութիւն չընդունող · էյիլիկ պիլմէզ ։
Անշնորհութիւն ։ || ապերախտութիւն ։ Տճկ.
խոռասրմազլըգութիւն · կոպտութիւն ։
Անշնչական ։ || նէֆէսսիզ ։
Անշնչանալ ։ || առանձը հատանիլ · մեռնիլ ·
մեռանիլ ։
Անշնչութիւն ։ || առանձը հատանիլը · ակնոր մեռ-
նիլը · մահ ։
Անշշունչ ։ || ձայն չհանող · առաւ կեցող ։
Անշշունչ լինել ։ || ձայն չհանելը · առաւ կենալ ։
Անշորթելի ։ || չըթալլընօղ · սոյուլմազ չեղող ։
Անշունչ ։ || շունչ կամ հոգի չունեցող ։
Անշուշտ ։ || ըղորդ · կամ ուղորդ · հրաւ · հիւ-
լէսիզ · շէքսիզ · առանց խաթրը նայե-
լու ։ Տճկ. առանց ձախ ձունի · առանց աղ-
մկի · կամ էյմին · սաղ · ղարարսըզ ։ Տճկ. առանց
խառնուելու · առանց փոփոխելու ։
Անշուք ։ || պատիւ չունեցող · փառք չունեցող ։
Անշտեմարան ։ || մառդամարդ · քիլէրսիզ · ամ-
պարսըզ ։ Տճկ. եշկեարէ ։
Անշտշունչ ։ || տես Անշշունչ ։
Անշփելի ։ || չփոփոխուող ։
Անշփոթ ։ || չըշփոթած · չըխառնուած ։ Տճկ.
առանց աղմկի, կամ վէլվէլէի ։
Անչքանալ ։ } պատիւը, կամ փառքը կորսն-
Անչքիլ ։ } ցնել ։
Անչքութիւն ։ || անպատիւ ըլլալը · նուաստու-
թիւն ։
Անշօշափ ։ } չըշօշափուող · չըբռնուող ։
Անշօշափելի ։ }
Անոլորտ ։ } չեկեղեց չունեցող · վերջ չու-
Անոլորտացեալ ։ } նող ։
Անոխ ։ } ոխ չըպահող · խարեզ չպա-
Անոխակալ ։ } հող ։
Անոխակալութիւն ։ } ոխ չպահելը · խարեզ
Անոխութիւն ։ } չըպահելը ։
Անողորկ ։ || կոշտ ու պլոշտ · խորտ ու բորտ ։
Անողորմ ։ || անողորմ · ջանավարտ · զալըմ ։
Անողոք ։ } հրիշդի խաղաղել չըլող · չըհա-
Անողոքելի ։ } մոզոնօղ ։
Անողջախոհ ։ || էսքեֆիկը · ըռզըլըղ ։
Անոյծ ։ || անկարող · խառանափափուած · կոպիտ ։
Անոյժ ։ || ուժ չունեցող · տէրմանսըզ · զայիֆ ։
Անոյշ ։ || անուշ · հաճելի ։
Անոշտ ։ || չըցամքող · վերջ չընկնող ։
Անոպայ ։ || բանի մը պէտք չեղող · խօսք չըլսող ·
գլթ · նախոս · խենթ · չըաշխրող · ապերախտ ։
Տճկ. խայբալաղ · վէրան ։
Անոսր ։ || ճիշդ չունեցող ։ Տճկ. վերջ չըցամք-
կող · վերջ չըկտրուող ։
Անոտն ։ || ոտք չունեցող ։
Անոտք ։ || ոտից դէն · ոտից քովը · ոտից
վերև · ոտից տակը ։

Անորակ ։ || որակութիւն չունեցող · զատուած չունեցողի ։
Անորդի ։ || զաւակ չունեցող · առանց զաւակի ։
Անորիշ ։ || չըզանազանօղ · չըզատուող ։
Անորմն ։ || չերեւնալու, կամ չերեւնալը չըտեսնուելու ։
Անորոշ ։ || չըզանազանօղ · չըզատուօղ, կամ չզա-
տուած ։
Անորոշաբար ։ || առանց զանազանելու, կամ
զատուելու ։
Անուամբ ։ || թէքէալլէկիլաշե ։
Անուանաբար ։ || ադլը անընով ։
Անուանադիր ։ || անունը դրողը ։
Անուանագիր ։ || անուան գիրը ։
Անուանագրել ։ || անուան գրել ։
Անուանագրութիւն ։ || անուան գրելը ։
Անուանական ։ || անուանանը մուհթալիփ ։
Անուանակերպ · կամ անուանակերպ ։ || անուան
չունող ։
Անուանակիր ։ } ուրիշի անունը ունեցող · ա-
Անուանակից ։ } ռող ։
Անուանակոչ ։ ։ || անունը տուող ։
Անուանակոչել ։ || անունը տալ ։
Անուանակոչութիւն ։ || անուան տալը ։
Անուանակրութիւն ։ || առաւշութիւն ։
Անուանակցել ։ || առաւշ ըլլալ ։
Անուանակցութիւն ։ || առաւշութիւն ։
Անուանաշատ ։ || շատ անուան ունեցող ։
Անուանարկ ։ || անուան չունեցող · անունը աւ-
րած · պէթնամ ։
Անուանաւոր ։ || անուան ունեցող · անուանի ·
նամտար ։
Անուանել ։ || անուան դնել · անունը տալ · ա-
նունը տալով կանչել ։
Անուանի ։ || անուանանի · նշանը · նամտար ։
Անուաւոր ։ || անիւ կամ թէքէալլէկ ունեցող ։
Անութ ։ || անիթ · անթառամ · խօլթուխ ։
Անուղղայ ։ || խոլանք չեղող · մարդ չեղող · մը
տին չըլող ։ Տճկ. ծուռ · դէշ ։
Անուղղական ։ || տես Անուղղայ ։
Անուն ։ || անուան · խամ · ատ ։
Անունապրութիւն ։ || տես Անուանագրութիւն ։
Անունակերպ ։ || տես Անուանակերպ ։
Անունակ ։ } չունենոր · բանն մը չունեցող · ադ-
Անունող ։ } քար ։
Անուշ ։ || խեղքը վրան չեղող · անբոյժ ։
Անուշադիր ։ || նիշաստը, կամ նշաստը ։
Անուշակ ։ || անուշիկ · հաճելի · լէզզէթլը ։
Անուշահամ ։ || անուշ համ ունեցող ։
Անուշահոտ ։ || անուշ հոտ ունեցող ։
Անուշահոտել ։ || անուշ հոտ բուրել ։
Անուշահոտութիւն ։ || անուշ հոտ ։
Անուշաճաշակ ։ || անուշ համ ունեցող ։
Անուշամտութիւն ։ || անուշ միտք ըլլալը ·
խօշթապիէթ · չար չըլնութիւն ։
Անուշարար ։ || անուշ ցնող ։
Անուշել ։ || անուշ ցնել ։
Անուշութիւն ։ || անուշութիւն · հաճելութիւն ։
Անուս ։ || չսորվող · չսորված ։
Անուսութիւն ։ || տես Անուսումնութիւն ։
Անուսումն ։ || գիտուն չսորված · բան չը
գիտցող · ադէմ ։
Անուսումնութիւն ։ || ադիտութիւն · ուսմունք
չունենալը · բան չգիտնալը ։

Անուանք : ‖ հէչ մէկ անունը չեղող :
Անուանելի : ‖ կոչուելու :
Անուր : ‖ հալքայ • Թամբերու երկըթէ կամ փայտէ :
Անոտ : } անհոտ չունեցող • անուշ հոտ չընող.
Անոտրէք : } հոտ • անուշ գոտու :
Անուրջք : ‖ երազ • հէքեաթ :
Անոք : ‖ մարդ մը չունեցող • մէկ մը չունեցող :
Անշար : ‖ տե՛ս Անշնչական :
Անշարութիւն : ‖ տե՛ս Անշնչականութիւն :
Անշարժ : } շարժող չըլլալու • շարժ-
Անշարժական : } ման չունեցող :
Անշնչ : ‖ շունչ կա՛մ հոգի չունեցող : դէմ. շնչա-
ւոր • շնչաւորներու :
Անշնչական : } շունչ չունեցող • շունչ
Անշնչաւոր : } չունեցող :
Անշնչութիւն : ‖ շունչ չունենալը • անհոգի ըլլալը :
Անպահ : ‖ չի պահուած : դէմ. չըգուցուած : դէմ.
վտանգ չունեցող • չըպահեցող :
Անպախարակելի : ‖ չի խօսուելու • մեղադրա-
նաց չընելու :
Անպակաս : ‖ պակասութիւն չունեցող • լման : դէմ.
լեցուն • առատ • առանց պակսելու :
Անպահ : ‖ չպահող • չպահուած :
Անպահանջ : ‖ հաշիւ չընել • անտանել • օրէ
օր ձգելով վճարել :
Անպահապան : ‖ պահապան կամ պահող չունեցող :
Անպահեստ : ‖ չպահուած • առանց պահելու
թողուած :
Անպահպանաբար : ‖ չպահելով • անզգուշութեամբ
չըլլալով :
Անպաճոյճ : ‖ զարդ չունեցող • առանց զարդա-
րանքի : դէմ. վայելչութիւն չունեցող • ա-
ռանց բան չըդող : դէմ. հիլլէսիզ • պարզ :
Անպաճուճանք : ‖ առանց զարդարանքի :
դէմ. առանց վայելչութեան • առանց հիլլէի :
Անպայման : ‖ շարք ու պայման չունեցող : դէմ.
խառն չըրուած • խառնէ գուրս :
Անպատան : ‖ պատանք չունեցող • չպատուած •
չըփաթթուած :
Անպատասխանի : ‖ ձայնկայ չունեցող :
Անպատեհ : ‖ տե՛ս Անպատշաճ :
Անպատիժ : ‖ պատիժ չկրող • կամ առանց
պատժուելու :
Անպատիր : ‖ չխաբող • կամ չխաբուող • կամ
առանց խաբուելու :
Անպատիւ : ‖ փառք ու պատիւ չունեցող :
Անպատկան : ‖ տե՛ս Անպատշաճ :
Անպատկառ : ‖ անամօթ • էտէպսիզ • երեսի
ջուր չունեցող :
Անպատճառ : ‖ պատճառ չունեցող • առանց պատ-
ճառի • առանց պատճառ բերելու :
Անպատճառաբար : ‖ նաֆիլէ :
Անպատմելի : ‖ չպատմուելու :
Անպատշաճ :
Անպատշաճական : } տե՛ս Անյարմար :
Անպատուանդան : ‖ չպատուուող • պատուի չըժող :
Անպատուելի : ‖ պատուի չարժող :
Անպատուական : } չպատուուած • արհա-
Անպատուաստելի : } մարհուած , կամ չըժող :
Անպատուհաս : ‖ պատիժ չունեցող :
Անպատուել : ‖ չպատուել • անարգանքի տալ :

Անպատում : ‖ անպատմելի :
Անպատշաճ : } Թէ Թիւրանք չունեցող • մեր
Անպատրաստական : } չունեցող • սրբիչ չունեցող :
Անպատրաստ : ‖ պատրաստութիւն չունեցող •
հազըրլըղ • Թէտարիքսիզ :
յԱնպատրաստաբար : } խաֆիլ • խաֆիլձէն •
յԱնպատրաստից : } Թէտարիքը չըրած :
Անպատրաստութիւն : ‖ Թէտարիքսիզ ըլլալը :
Անպատրանք : ‖ անպարզութիւն • Թեշուլձէթ :
Անպարագայ :
Անպարագիծ :
Անպարագիր :
Անպարագրական :
Անպարագրելի : } չըդրսը կամ չեմբերէ չունեցող •
չըդրսըն կամ չեմբերին մէջ
չըմտնող • խելքի տակ
չըմտնող :
Անպարառ : ‖ ձեռքը չառնող • պարապու-
Թեան չունեցող :
Անպարապանալ : ‖ ձեռքը չառնել : դէմ.
չպարապիլ :
Անպարապութիւն : ‖ պարապութիւն չունենալը :
Անպարփակելի : ‖ խելքէ դուրս :
Անպարխոյ : ‖ պարխոյ չունեցող :
Անպարկեշտ : ‖ երեսի ջուր չունեցող • առարզ •
էտէպսիզ :
Անպարհ : ‖ տե՛ս Անպահ :
Անպարոյր :
Անպարունակ :
Անպարունակելի : } չեփրէի մէջ չառնուող •
չպարունակուող :
Անպարտ : ‖ մեղաւորութիւն չունեցող • մեղա-
դրանքի տակ չըմտնող :
Անպարտ : ‖ ասլանալ • Ճիւրիւմսիզ : դէմ.
մեղադրանաց • մինասիպէթսիզ :
Անպարտաւորի : ‖ խիստ աւշալ : դէմ.
խիստ մեղադրանաց • խիստ մինասիպէթսիզ :
Անպարտական : ‖ պարտք չունեցող • պարտա-
կան չեղող :
Անպարտելի : ‖ յաղթ • աշխարհ կրող կամ
չառնուող :
Անպարտելի : ‖ յաղթուող :
Անպարփակ : ‖ տե՛ս Անպարոյր :
Անպէտ : } անպէտ • անշահ • բանի մը չա-
Անպիտան : } րար չեղող :
Անպիտանանալ : ‖ անպէտ ըլլալ • շահ չու-
նիլ • բանի չարար չըլլալ :
Անպիտանացուցանել : ‖ անպէտ ընել • բա-
նի չարար չընել • աւրել • խանգարել • փը-
ճացնել :
Անպիտանի : ‖ տե՛ս Անպիտան :
Անպիտանութիւն : ‖ անշահութիւն • բանի չա-
րար չըլլալը :
Անպիտոյ : ‖ անպէտ • անշահ :
Անպիտութիւն : ‖ տե՛ս Անպիտանութիւն :
Անպղերգ : ‖ համարձակ • չուառ :
Անպղտոր : ‖ զուտ • զլալ :
Անպչրանաց : ‖ Ճամբայ չունեցող • առանց
Ճամբու :
Անպտղական : ‖ տե՛ս Անպտուղ :
Անպտղութիւն : ‖ պտուղ կամ ֆայտայ չու-
նիլը • անշահութիւն :
Անպտղուն : } պտուղ չունեցող • պտուղ չը-
Անպտուղ : } տուող • անշահ • անպէտ • ֆայ-
տասըզ :
Անջամ : ‖ ջանք չունեցող • հոգ չտանող • ջանք

չընծող . խայրէթ չունեցող :
Անջախջախ . կամ Անջաղջախ : || չխորտակուած . չճզմուած :
Անջատ : || զատ . զատուած . այրըլմըշ եղած :
Անջատական : || զատուելու :
Անջատել : || բաժնել . զատել . այրըլմըշ ընել :
Անջինջ : || տե՛ս Անջնջական :
Անջնջելի : || չըջնջուող . չըբնաջնջուող : Տճկ . [illegible] . չըխափանուելու :
Անջնջական : } չջնջուող . չխափանուող . չփճա-
Անջնջելի : } ցող :
Անջուր : } ջուր չունեցող . ցամաք . չոր . չոր
Անջրդի : } ցամաք . խոպն . խոպան :
Անջրդին : }
Անջրդել : || ջուր չունենալ . չոր ցամաք ըլ-լալ . խոպան ըլլալ :
Անջրդութիւն : || ջուր չունենալը . չորութիւն . ցամաքութիւն . խոպանութիւն :
Անջրելի : || չհալուելու . չփճանալու :
Անջրպետ : || պէօլմէ : Տճկ . զատ-բաժնուած :
Անջրպետապան : || բաժնելու կամ պէօլմիշ ընելու տեղ : Տճկ . պէօլմիշ ընող . պէօլմէ :
Անջրպետել : || զատել . պէօլմիշ ընել . այրը միշ ընել : Տճկ . արալամիշ ընել . մէջ մտնել :
Անջրպետութիւն : || պէօլմիշ ընելը . պէօլմէ :
Անսակի : || չափ չունեցող : Տճկ . խաւլ չըրած . խաւլէ դուրս :
Անսահ : || չսահած . չսահող . դայմիշ չեղող :
Անսահման : || սահման կամ սինօռ չունեցող : Տճկ . [illegible] :
Անսահմանաբար : (մկբյ .) || առանց սահմանի կամ սինօռի : Տճկ . առանց պիհէտ ընելու :
Անսահմանելի : || սահմանի մէջ չմտնող . սի-նօռի տակ չիյնկնող . սինօռսըզ :
Անսաղարթ : || չսաղող . չնկրթուող . չսաղած . Տճկ . մամուռ . խաւլի . խայրիմ : Տճկ , [illegible] . տապան տիրէմիշ ընող :
Անսաղարթաբեր : || եափրախ չտուող :
Անսալ : || մտիկ ընել . մտնել . խօսք բռնել . հնազանդ ըլլալ : Տճկ . կենալ . ակըլրլէմիշ ընել :
Անսայթաք : } չսահող . չսկրթող , կամ ա-
Անսայթաքելի : } ռանց սկրթելու :
Անսասան : } չշարժող . չերերող . առանց
Անսասանելի : } երերալու : Տճկ . խաւլի . մամուռ :
Անսաստ : } բանի մը մտիկ չընող . եղամ կամ
Անսաստելի : } զափթ չեղող . զալըմ . եա-ւուզ :
Անսաստել : || բանի մտիկ չընել . եղամ չըլ-լալ . զափթ չըլլալ . զալըմ ըլլալ :
Անսաստութիւն : || բանի մտիկ չընելը . զափթ չըլլալը . զալըմութիւն :
Անսերմն : || սերմը չունեցող . Թօխումսուզ : Տճկ . առանց նէֆսի :
Անսերմնաւոր : || սերմը չունեցող : Տճկ . սեր-մէ չեղած . նէֆսէ չեղող :
Անսէր : || սէր չունեցող . չսիրող :
Անսին : || չպարպած . չփճացած . լեցուն : Տճկ . չսնած . պէօզուլմիշ չեղած .
Անսխալ : || սխալանք չունեցող . չսխալող . ա-ռանց խալատելու :
Անսխալաչափելի : || առանց խալատելու ըս-

տեղծող . չխառնի ձեւացնող :
Անսկաւ : || գլուխ կամ վարձ չունեցող . առանց գնոյ կամ վարձու :
Անսկզբնաբար : || առանց սկիզբ ունենալու :
Անսկզբնական : || տե՛ս Անսկիզբն :
Անսկզբնակից : || սկիզբ չունեցողի [illegible] :
Անսկզբնութիւն : || անսկիզբ ըլլալը . սկիզբ չու-նենալը :
Անսկիզբն : || սկիզբ չունեցող :
Անսնունդ : || մարդուպէս չըպահած . դէշ մեծցուցած :
Անսովելի : || չանօթեցող . խըթլըխ չըքաշող :
Անսովաղ : || անօթի . ծոմ :
Անսովաղանալ : } անօթի կենալ . չոր ցա-
Անսովաղել : } մաք կենալ :
Անսովաղութիւն : || անօթութիւն . ծոմ կենալը :
Անսուգ : || չըսգացող . չտրտմող : Տճկ . չը-տրտմացած :
Անսուտ : || ըղորդ . չխաբող :
Անսպառ : || [illegible] . փիս :
Անսպառ : || անհատանելի . չըհատնող :
Անսպառութիւն : || չըհատնիլը . չըպակսիլը :
Անսպի : || եարայի նշան չունեցող . մերէմսիզ :
Անսպասական : || խեղճ . ուսլու :
Անստամբանելի : || դէմ չկենալու :
Անստացական : || ըռզգ կամ մալ չունեցող . բան չըպահող : Տճկ . չըստացած . չըգտած . չըժողվելու :
Անստացուած : || մալ ըռզգ չունեցող . բան չըպահող :
Անստացութիւն : || աղքատութիւն :
Անստգիւտ : } տե՛ս Անըստգիւտ .
Անստգտանելի : }
Անստեղծ : } չըստեղծուած :
Անստեղծական : }
Անստերիւր : || անդղայուտ . չիմանող :
Անստուգելի : || անքննելի . չըքննուելու :
Անստոյգ : || անհաստատ . տարակուսական . դէշ . [illegible] :
Անստուեր : || շուք չունեցող . մթութիւն չու-նեցող . պայծառ :
Անստուերագիծ : } անըջնջելի գրով գրուած :
Անստուերագիր : }
Անստուերափայլ : || խիստ փայլուն . խիստ փայլական :
Անսրբութիւն : || մուրտառութիւն . փիսութիւն .
Անսփոփ : } մխիթարութիւն չունեցող . չը-
Անսփոփելի : } մխիթարուող :
Անվաղ : || չըվախցող :
Անվախճան : || վերջ չունեցող . [illegible] . ա-[illegible] : Տճկ . [illegible] : Տճկ . չըհատնող :
Անվաճառ : || չըծախուելու . առանց ծախելու :
Անվայելուչ : || եախըշըխսըզ . ույղունսուզ . մէնասիպէթսիզ : Տճկ . անշնորհք . չէօհրէթսիզ . չէօհրէթսիզ :
Անվայելչութիւն : || [illegible] . անշնորհութիւն :
Անվարձ : || վարձ չունեցող : Տճկ . [illegible] . [illegible] :
Անվարժականելի : || տե՛ս Անկարծան :
Անվարսափակ : || [illegible] . [illegible] չընկնող :

Անուան : } Անուանական : } չըմբռնելոյ · չըմբռնելութեան :
Անուանելի : }

Անվաստակ : || չաշխատելոյ չեղող : ՏԷՅՆ, չհոգ-նող · առանց խոնջելու :

Անվար : || չըջրուած · չըմբռնեցուցած : ՏԷՅՆ, չհերկած · չըմբռնած · խոպան :

Անվարժ : } անփորձ չեղած · անհմուտ :
Անվարժական : }

Անվարկ : || չկարծելու : ՏԷՅՆ, համարում չունեցող · անարգելի :

Անվարձ : || վարձք չունեցող կամ չառնող · առանց վճարքի :

Անվաւեր : || բան չածող · փուճ :

Անվեհեր : || չահաբեկող · երկմտելոյ · չուսա-լուածելու : ՏԷՅՆ, իշխեցող · չվախեցող : ՏԷՅՆ, տոկուն · աներկիւղ :

Անվեհերութիւն : || երկմտելով ըլլալն : ՏԷՅՆ, իշխելութիւն : ՏԷՅՆ, տոկունութիւն · աներկիւղութիւն :

Անվերադարձ : || վրան բան մը չդրուած · խառնուած չեղած : ՏԷՅՆ, բան մը վրայ չունեցող :

Անվերակացու : || մեծաւոր, կամ կառավարող չունեցող :

Անվերաքննելի : || չքննուելոյ · չըմբռնուելու :

Անվերարկու : || վրան լաթ չունեցող :

Անվերջնագիր : || վերջնագիր չունեցող :

Անվէր : || խոց չունեցող · առողջ :

Անվթար : } չխափանող · զերծ եղած չե-
Անվթարելի : } ղող · ՏԷՅՆ, խաղաղ · անփորձ · հիւանդ · չհասակ :

Անվթարութիւն : || զերծ ըլլալը · ՏԷՅՆ, անփորձութիւն · չհասակութիւն :

Անվիպելի : || անպատմելի :

Անվկայ : || վկայ չունեցող :

Անվհատ : || խաղաղ · մխիթար : ՏԷՅՆ, չըմբռնելոյ · չըմբռնելով · յաղթող :

Անվճար : || որոշում չկարեցող · մարդը չը-թուեցող : ՏԷՅՆ, որոշում չվճարող · չփոխող : ՏԷՅՆ, յոյսը չըմբռնող · չխախտող :

Անվնաս : || վնասք չունեցող · անմեղ չունեցող :

Անվրդով : || դիւրին չըլլող : ՏԷՅՆ, դիւրին չկրող :

Անվրէպ : || դիւրին չըլլալով · զարմանալի չըլլալով :

Անվտանգ : || թեթեւակի · միւսախառն առողջ :

Անվտանգ : || գէշ · չար · հասակ : ՏԷՅՆ, դաժան · չըմբռնած :

Անվտանգ անցանել : || առանց վտանգի քա-լելու անցնիլ :

Անվրդով : || չըլլալով : ՏԷՅՆ, առանց ա-րգիլ կամ վտանգի :

Անվրէպ : || չխափանեցող · առանց խափան-ման :

Անտած : || հող չտարուած · թափառական :

Անտածութիւն : || թափառական ըլլալը :

Անտագնապ : || ալեկոծ չեղող · խռովք չը-նող : ՏԷՅՆ, ալեկոծ չըլլալու · խռովք չընելու :

Անտանելի : || չտարուելոյ · չկրելոյ · չըմբռնե-լու : ՏԷՅՆ, խելքի տակ չըմբռնող :

Անտանօր : || անտեղը · անտեղութիւն :

Անտանջ : || չտանջուած · չչարչարուած : ՏԷՅՆ, չտանջուելոյ :

Անտառ : || մայրի · օրման :

Անտառաբոյծ : || մայրին սնած · օրմանը մեծ-ցած :

Անտառախիտ : || սիկ օրման · օրմանըլլոյ : ՏԷՅՆ, սիկ փիտան · սիկ ծառաց : ՏԷՅՆ, օրման եղած · օրմանըլը : ՏԷՅՆ, սիկ ծառերով ու-նող · ծառերով լցուած · տարր պտուղաբեր : ՏԷՅՆ, լեռնային խիտ ծառերով ծածկուած :

Անտառակ : || օրմանիկ · պզտիկ օրման :

Անտառամիլ : || ամբողջ ծառովք խառնուած լցուած կամ խորշած եղած :

Անտառանալ : || օրման ըլլալ :

Անտար : || անտանելի · չդիմանալու :

Անտարակոյս : || չանիրկող · չերկմտող :

Անտարախուս : || չխուսափող · մէկէ 'ի մէկ չանցնող :

Անտարբեր : || փարթամ :

Անտարրաժամ : || չանէրկող · համբերութ · չուսաւ :

Անտարր : } նիւթ չունեցող :
Անտարրական : }

Անտարրափոփոխ : || նիւթական բաներէն դուրս, տարերաց տակ չըմնկող :

Անտեղագոյն : || խիստ միւսախառնելով · խիստ ալէթ · ալէթին ալէթը :

Անտեղեակ : || մուխոսքիմաց :

Անտեղի : || տեղ չունեցող : ՏԷՅՆ, ալէթ · միւս-մխիթարելով · եօլամաց :

Անտեղութիւն : || ալէթ ըլլալը · եօլամաղանն :

Անտես : || չտեսնող, կամ չտեսուած · չտեսնուող : ՏԷՅՆ, մտքի տակ չըմնկող :

Անտեսակ : || տեսք կամ կերպարանք չունեցող · եօրամամըլը :

Անտեսական : } չտեսնուող · չերեւցող · մտքի
Անտեսանելի : } տակ չըմնկող :

Անտես առնել : } հոգ չունենալ · երեսէ ձգել ·
Անտեսել : } հաշուեթուր ըլլալ : ՏԷՅՆ, աչք խփել · սուտ խուլ ըլլալ : ՏԷՅՆ մտիկ չընել · բանի տեղ չդնել :

Անտեսիլ : || տեսք չունեցող · կերպարանելով · էնամամըլը :

Անտեսութիւն : || չտեսնուելը · աչքի տակ չըմկ-նիլը : ՏԷՅՆ, չտեսնելը · կուրութիւն : ՏԷՅՆ, խելքի տակ չըմնկնիլը :

Անտերունչ : || տես Անտէրունչ :

Անտերելի : || չդիմանալու :

Անտէր : } անտէր · տէր
Անտէրունչ · կամ Անտէրունջ : } կամ հոգա-ծու չունեցող · երեսէ ձգած :

Անտի : || անկից · անկէ · անտեղացը :

'ի լեռնէ Անտի : || ան լեռնէն :

Անտիպ : || չըմբռնուելոյ · չըմբռնուած · ապըլ-մէջ չեղած :

Անտիպ : || չըտպուած · պատմեալ չեղած : ՏԷՅՆ, նմանութիւն չունեցող · ուղղութեամբ : ՏԷՅՆ, քնա-վէթ չունեցող · տեսք չունեցող · չերեքին :

Անտիրապետութիւն : || գլուխ չունեցող · զառանցելով :

Անտիպք : || անդրին աշխարհը : ՏԷՅՆ, անդրին աշխարհը եղածները :

Անտխեղծ : (հաստուն · ներթիկ : ՏԷՅՆ, լման ·

Անտխեղծ : ալիութիւն · առողջ · լեզէ կամ մարմնական չունեցող :

Անտոյժ : || չտուժող · ուրախ · քէֆը տե-ղը · չար :

Անտակար : || զօրեղ · ուժով :
Անտաղանդ : || առանց քաջհմտութեան :
Անտանելի : || չդիմանալով · չհամբերութեան :
Անտանջ : || այլ չունեցող · ցած ազգ :
Անտառած : || տառած չունեցող · առանց տառի :
Անտեսանելի : || աչքերէն չերևնալու :
Անտեսուտ : || անտեսողացը · անկից · անկէ :
Անտրամաբար :
Անտրամաբանական : } տես Անտրոյ :
Անտրամադրելի : || չտրամադրուածօղ : ՏՃԷՆ․ չփոփոխուող · ուրիշ ձևով չերող :
Անտրամադրութիւն : || անհաղորդ կամ ձև տարբերալ ըլլալը
Անտրտում : || տես Անտխուր :
Անրակ : || ոսկորներու մէջէն երկու ոսկորները :
Անրել : || հալածել, դնել · զինուորը զարնել :
Անրջական : || երազի մէջ եղածը կամ երևցածը · հէքիայ :
Անց : || տես Անցք :
Անցական : || անցնող · ժամանակ :
Անցանել : || անցնիլ · երթալ :
Անցանել ը՛ անդր, ը՛ սահմանաւ · և այլն : || մտնել · մօտենալ :
Անցանել զհետ : || առաջինը ընել · առաջ մղել · անցնիլ երթալ · անկեն ելլել : ՏՃԷՆ․ ետևին ըլլալ · դարձեալ ելլել :
Անցանել զբանիւ կամ զհրամանաւ : || խօսքէն ելլել · հրամանը անցնիլ · չհնազանդիլ · բանին դէմ չըբռնել :
Անցանել զաւուրբք : || հալածել · խաբել :
Անցանել սպորս : || կեանքը կորսնցնել · մեռնիլ :
Անցանել զկապեան : || կապը քակել :
Անցանել զսահման · զանցկանութեամբ · կշռաւ · և այլն : || սահմանէն · անցնիլ · խախտել · փրկանակ :
Անցանել անդրէն ը՛ նաւ : || այնքան հանդէպ · գլուխը փրկելով գալ :
Անցանել զանցանել : || բացառիկ ըլլալ · առաջին ըլլալ · չափը անցնիլ :
Անցաւ : || ցաւ չունեցող · առողջ :
Անցաւոր : || անցաւոր · անցնող · անցնող :
Անցաւորութիւն : || անցաւոր կամ փոփոխ ըլլալը : ՏՃԷՆ, ժամանակաւորութիւն :
Անցաւութիւն : || ցաւ չունենալը · առողջութիւն :
Անցեալ : || անցած · պտտած · և այլն :
Անցեալ զաւուրբք : || հալածած · խաբած :
Անցեալ ժամանակ : || անցած ատեն : ՏՃԷՆ․ հալածութիւն · խաբածութիւն :
Անցեալս առնել : || անցնիլ երթալ :
Անցնիլ : || ամենէն մէկը :
Անցորդ : || անցնող · ժամանակ :
Անցորդութիւն : || ժամանակաւորութիւն :
Անցուցանել : || անցնել :
Անցուցանել զքեզ ընդ ամենայն · գնել ընդ կուրծս : || մոռնալ · սահմանից ընել :
Անցուցանել զխորհուրդ : || առաջնորդից ընել · առաջնորդից ընել · դասը ձգել : ՏՃԷՆ, իմանալէն ելլել · աղքատից ընել · պատասխանից ընել :
Անցուցանել զմիտս : || մէկ բան ընել · բացատրել · ափ ընել :
Անցուցանել զաւուրս կամ զժամանակ կեանս : || առնել · կեանքէն ընել :
Անցուցանել չարիս ընդ նոսա : || գլուխը փորձանք բերել · դառն պատճառ :
Անցուցանել զՉորս : || Չորսը մարել :
Անցուցանել զզաւակ : || առջևն վերցնել, կամ ձգել, կամ անցնել :
Անցուցեալ : || անցուցած : ՏՃԷՆ, վերցած :
Անցուկ :
Անցուփական : } ամբողջական չընկերցող · ինքը զինք զսպող · պարկեշտ :
Անցուփութիւն : || պարկեշտութիւն · ինքը զինք զսպելը :
Անցք : || անցնիլը : ՏՃԷՆ, կէսին · ժամանակ : ՏՃԷՆ, գլխուն գալը · հանդիպումներ · պատահմունքներ · փորձանք · նեղութիւն · աղէտ :
Անփախուստ : || չփախչելու :
Անփակ : || չփակուած · չգոցուած · բաց : ՏՃԷՆ, կղպեալ չունեցող : ՏՃԷՆ․ չարգելուող : ՏՃԷՆ, սահմանափակ ըլլալ · չընկերակցող · չպարտադրող :
Անփակելի : || չբացուող, կամ ոչխարի առատ չընկնող :
Անփառ :
Անփառաւոր : } փառք չունեցող · խեղճ · չքաւոր · ցած :
Անփառութիւն : || փառք չունենալը · խեղճութիւն · ցածութիւն :
Անփառունակ : || տես Անփառ :
Անփափագ : || տես Անփափագ :
Անփոխ :
Անփոփոխական :
Անփոփոխաքանակ : } չփոփոխուող :
Անփոփոխելի :
Անփոփոխուն :
Անփոփոխականելի :
Անփոփոխատրելի : } չփոփոխուող · անկէ չերող :
Անփոփխելի :
Անփոյթ : || հոգ չունեցող · հոգածութիւն :
Անփոյթ առնել : } հոգ չըտանիլ · հոգածութ-
Անփոյթ լինիլ : } ուող ըլլալ :
Անփորձ :
Անփորձական : } չփորձուող · չփորձուած : ՏՃԷՆ․ վար-
ժուած չերող · անփորձառու :
Անփութութիւն : || հոգածութիւնութիւն :
Անփուտ : || չփտող :
Անփոփ : || տես Անփոփ :
Անփոփոխ :
Անփոփոխադիր :
Անփոփոխական : } չփոփոխուող · անկէ չերող, կամ առանց փոփոխութեան :
Անփոփոխելի :
Անփոփոխութիւն : || անփոփոխ ըլլալը :
Անփրկանաւոր : || չազատուող · չազատուելու :
Անքակ :
Անքակելի : } չքակուող · չբաժանուող, կամ չըքակուելու · չբաժանուելու :
Անքաղաք : || քաղաք չունեցող :
Անքայլ : || չըքալող · առանց քալելու :
Անքանակ : || քանակութիւն կամ չափ չունեցող :
Անքանդելի : || չքանդուող · աւերուած · անվթարելու :
Անքարշ : || կարօտ · նեղութեան · ընկճուելու :
Անքարշանալ : || կարօտ կամ նեղութեան ըլլալ : աղքատանալ :
Անքարշութիւն : || կարօտութիւն · աղքատութիւն · նեղութիւն :
Անքացուլ : || չքաշուող · չխաղալու :
Անքեն : || խարէն չբռնող · հաշտ չունող :

Անքթթական ․ } աչքը չքթթող․ անթարթ, կամ առանց աչքը
Անքթթելի ։ } թարթելու ։
Անքթիթ ։

Անքննական ։ } չքննուող․ քննութեան տակ
Անքննելի ։ } չընկնող․ թէֆթիշ չեղող ։
Անքննին ։

Անքոյթ ։ ‖ հեշտին․ անվնաս ։
Անքոյթանալ ։ ‖ հեշտին ըլլալ ։
Անքոյթութիւն ։ ‖ հեշտնութիւն․ անվնասութիւն կամ չիֆէսիդ ըլլալը ։
Անքուն ։ ‖ չքնացող․ արթուն․ այլեւ ։
Անքող ։ ‖ քողք չունեցող․ ծածկոց չունեցող ։
Անօգնական ։ ‖ եարտըմճի չունեցող ։
Անօգնականիլ ։ ‖ եարտըմճի չունենալ ։
Անօգուտ ։ ‖ անշահ․ անպէտ ։
Անօդ ։ ‖ օդ չունեցող․ հաւայ չունեցող ։
Անօթ ։ ‖ աման ։ Տճկ․ Թէնճէրէ․ ղազղանխ ։ Տճկ․ ըռանակ․ զարփ ։ Տճկ․ փուսուտ․ սուստաթեղլըխ ։
Անօթք պատարագի ։ ‖ սկիհք․ սկիհ, փուսուտ ։
Անօթ առնուլ ։ ‖ փոխ առնել, զաման, կամ պատատախըղլըխ․ եւ այլն ։
Անօթ խնդրել ։ ‖ փոխ ուզել ։
Անօթ տալ ։ ‖ փոխ տալ զաման․ եւ այլն ։
Անօտուտք ։ ‖ տե՛ս Անօտարուտք ։
Անօտր ։ ‖ նօտր․ բարակ․ օտրուտ ։ Տճկ․ զայիֆ․ ճաղատ․ զղայլուն ։ Տճկ․ Թելթել․ մարմին չունեցող ։
Անօտարագոյն ։ ‖ խիստ նօտր․ խիստ բարակ կամ օտրուտ ։
Անօտրաթել ։ ‖ նօտր կամ Թելթել Թել ունեցող․ շուտ Թուլցող ։
Անօտրական ։ ‖ տե՛ս Անօտր ։
Անօտրակի ։ ‖ օտրուտ անգամ ։
Անօտրամասն ։ ‖ նօտր, կամ բարակ մասունք ունեցող ։
Անօտրանալ ։ ‖ նօտրընալ․ բարկընալ․ օտրուտնալ․ քըշնալ ։
Անօտրատարր ։ ‖ զատացուն․ հաֆիֆ․ ճըլճըլիք ։
Անօտրացուցանել ։ } նօտրըցնել․ բարկըցնել․
Անօտրել ։ } օտրուտցնել․ քըշցնել․ Թելթելցնել ։
Անօտրիլ ։ ‖ տե՛ս Անօտրանալ ։
Անօտրութիւն ։ ‖ նօտրութիւն․ բարակութիւն․ օտրուտութիւն ։
Անօտրունք ։ ‖ նօտրեր․ բարակներ ։ Տճկ․ զայիֆներ․ ճըղածներ ։
Անօրէն ։ ‖ անօրէն․ չար ։
Անօրէնութիւն ։ ‖ անօրէնութիւն․ չարութիւն ։
Անօրինածին ։ ‖ անօրէն մարդէ ծնած ։ Տճկ․ անօրէնութենէ ելող ։
Անօրինակ ։ ‖ հօրինէկ չունեցող․ նման չունեցող ։
Անօրինել ։ ‖ անօրէնութիւն ընել․ չարութիւն պատմելու կամ վկայել ։
Անօրինիլ ։ ‖ անօրէնութիւն ընել․ անիրաւութիւն գործել․ ղըկել ։

Ա Շ

Աշալուրջ ։ ‖ տե՛ս Արշալոյս ։
Աշաւարժք ։ ‖ վարժուողք․ ընտանեալը անէն․ սովորութ․ չին տարած ։
Աշակերտ ։ ‖ աշակերտ․ փոքրաւոր ։ Տճկ․ աշկերտ․ չըրախ ։
Աշակերտակից ։ ‖ մէկ տեղ աշակերտութիւն, կամ աշկերտութիւն ընող ։
Աշակերտանոց ։ ‖ աշակերտի, կամ աշկերտի տեղ․ դպրատուն․ մէքթէպ ։
Աշակերտել ։ ‖ աշակերտ, կամ աշկերտ ընել ։
Աշակերտութիւն ։ ‖ աշակերտութիւն․ աշկերտութիւն ։
Աշտեայ ։ ‖ աշտեայ․ չաւատար ։
Աշտայեն ։ } չաւատարէ ։
Աշտարեղէն ։ }
Աշդ ։ ‖ տե՛ս Աշտ ։
Աշդարար ։ ‖ տե՛ս Աշտարար ։
Աշել ։ ‖ աշել․ նայել ։
Աշխատ ։ ‖ աշխատած․ յոգնած ․
Աշխատ առնել ։ ‖ աշխատցնել․ զահմէթ տալ․ էմէկի մէջ ձգել ։ Տճկ․ յոգնեցնել․ չարչըկել․ եօրուլտուրմիշ ընել․ խըճըթմիշ անել ։
Աշխատ լինել ։ ‖ աշխատիլ․ ջանալ ընել․ զահմէթ կրել․ էմէկ քաշել ։ Տճկ․ յոգնիլ․ չարչըկիլ․ նեղիլ ։
Աշխատաժէտ ։ ‖ տե՛ս Աշխատասէր ։
Աշխատալից ։ ‖ զահմէթլի․ էմէկլի ։
Աշխատանիւթ ։ ‖ աշխատանք կրող․ էմէկ քաշող․ զահմէթ կրող ։ Տճկ․ զահմէթլի ։
Աշխատակից ։ ‖ աշխատանքի կամ զահմէթի մէջ ընկած ։
Աշխատանք ։ ‖ աշխատանք․ զահմէթ․ էմէկ ։
Աշխատասէր ։ ‖ աշխատանք սիրող․ համարաթ․ խայրէթլի․ իշկիւզար ։
Աշխատասիրաբար ։ (մակբ․) ‖ ճանիկեօյիւլլէն աշխատելով ։
Աշխատասիրել ։ ‖ ճանիկեօյիւլլէն աշխատիլ․ սիրով բանիլ ։
Աշխատասիրութիւն ։ ‖ ճանի կեօյիւլլէն աշխատանք․ սիրով բանիլը․ համարաթութիւն ։
Աշխատացուցանել ։ ‖ տե՛ս Աշխատեցուցանել ։
Աշխատաւոր ։ ‖ աշխատանք ունեցող․ աշխատող․ բանող ։
Աշխատել ։ } աշխատցնել․ բանեցը
Աշխատեցուցանել ։ } նել․ զահմէթ տալ ։
Աշխատեցուցանող ։ ‖ աշխատցնող․ բանեցնող․ զահմէթ տուող․ մարդը եօրուլտմիշ ընող ։
Աշխատիլ ։ ‖ աշխատիլ․ բանիլ․ չալըշմիշ ըլլալ ։
Աշխատիչ ։ ‖ աշխատող․ բանող ։ Տճկ․ աշխատցնող ։
Աշխատութիւն ։ ‖ տե՛ս Աշխատանք ։
Աշխար ։ } սուգ․ լաց․ ծեծկուելը ։
Աշխարանք ։ }
Աշխարաձայնեալ ։ ‖ լալու խայտակ ձայն․ լալկին ։
Աշխարաւոր ։ ‖ սգացող․ լացող․ ծեծկուող ։
Աշխարել ։ ‖ սգալ․ լալ․ ծեծկուիլ ։
Աշխարհ ։ ‖ աշխարհք ։ Տճկ․ դունեա․ ճիհան․ աշխարքի աէմթ ։
Աշխարհահրամանակ ։ ‖ աշխարքի մէջ բռնկող կամ եկեղող ։
Աշխարհահաւաքիչ ։ ‖ աշխարհս գիրը անցընող․ աշխարհքի վրայ գալող ։ Տճկ․ աշխարհքի վրայ գիրք ։

գիրք ։ Տճկ, Թէհրիր. աշխարհքի մը կամ Թագաւորութեան մը մարդկանց համրանք ։
Աշխարհագոչ ։ || աշխարհքս չաւ ընող, կամ չաւ եղած ։
Աշխարհագով ։ || աշխրքիս գովող ․ աշխրքէ գովուած ։
Աշխարհագովութիւն ։ || աշխրքի գովասանք ․ աշխրքէ լսուած գովութիւն ։
Աշխարհագործ ։ || աշխրքիս ստեղծող ։
Աշխարհագործութիւն ։ || աշխարհք ստեղծելը ։
Աշխարհագումար ։ || տե՛ս Աշխարհախումբ ։
Աշխարհագունդ ։ || աշխարհքիս գնտակը ։ տե՛ս և Աշխարհախումբ ։
Աշխարհագրութիւն ։ || Թէհրիր ։ Տճկ, աշխրքի վրայ գիրք ։
Աշխարհադիտել ։ || տեղ մը կեօզլէմիշ ընել ։
Աշխարհազօր ։ || աշխարհքի զօրք ․ հաշէլի ասկէրը ։
Աշխարհաժողով ։ || տե՛ս Աշխարհախումբ ։
Աշխարհալիր ։ || աշխարհք լցնող, կամ աշխարհքը լցուած ։
Աշխարհալոյս ։ || աշխարհքս լուսաւորող․ աշխարհքիս լոյս տուող ։
Աշխարհալուր ։ || աշխարհքս լսուող ․ աշխարհքս չաւ եղած ․ ամէն տեղ նամը ելած ։
Աշխարհախորհ ։ || աշխրքին կամ միլլէթին խորհրդովը եղած ։
Աշխարհախումբ ։ || աշխարհքի ժողով․ բոլոր աշխրքէ ժողված ․ ամէն տեղէ եկած ։
Աշխարհածուհի ։ || աշխրքի տիրող կին ․ մեծ Թագաւորի մայր ․ վալիտէ ։
Աշխարհածուփ ։ || աշխարհքս ներքև վրայ ընող ։
Աշխարհակալ ։ || աշխրքի տիրող ։
Աշխարհակալութիւն ։ || աշխրքի տիրութիւն ։
Աշխարհական ։ || աշխարական ։
Աշխարհականացեալ ։ || աշխարական եղած ․ աշխարհք մտած ․ կարգուած ։
Աշխարհակեաց ։ || աշխարհքը կեցող ։
Աշխարհակեր ։ || աշխարհքս ուտող ։
Աշխարհակերպ ։ || աշխարհքիպէս ։ Տճկ, աշխարականիպէս ։
Աշխարհակեցոյց ։ || աշխարհքը ազատող ․ աշխարհքս փրկող ։
Աշխարհակիր ։ || աշխարհքս կրող․ կամ վերցնող ։
Աշխարհակոծ ։ || աշխարհքէս ծեծքած ։
Աշխարհակոյտ ։ || տե՛ս Աշխարհախումբ ։
Աշխարհակործան ։ }
Աշխարհակորոյս ։ } աշխարհքս աւրող ։
Աշխարհակուլ ։ || աշխարհքը կլլող ։
Աշխարհահամար ։ || տե՛ս Աշխարհամար ։
Աշխարհահեծ ։ || աշխարհքի վրայ ախ ընող ։
Աշխարհամած ։ || աշխարհքս պատող ։
Աշխարհամատուռն ։ || աշխարհքիս ժամերը ։
Աշխարհամար ։ || աշխարհքս համրող ։ Տճկ, աշխրքի, կամ Թագաւորութեան մարդկանց համրանքը ․ Թէհրիր ։
առնել գիր զԱշխարհամար ։ || աշխրքի կամ Թագաւորութեան մը մարդիկը համրել ։
Աշխարհամար դպիր ։ || Թէհրիրճի քեաթիպ ։
Աշխարհամէջ ։ || աշխարհքիս մէջը ։ Տճկ․ քաղաքի մէյտանն ։
Աշխարհամուտ ։ || աշխարհք մտնող ։ Տճկ, նահեան մտնող ։ Տճկ, աշխրքի մարդկանց եւլումուտ ըրած տեղը ։
Աշխարհամուր ։ || աշխարհքը հաստատող ։ Տճկ, աշխարհք մը, կամ երկիր մը սըղընմիշ եղող ։
Աշխարհանազ ։ || աշխրքէս մեծարելի ․ աշխրքիս բաղձալի ։
Աշխարհաշէն ։ || աշխարհք շինող, կամ շէն պահող ։ Տճկ, շէն աշխարհք, կամ երկիր ։
Աշխարհապալատ ։ || կայսեր սարայ ։
Աշխարհապահ ։ || աշխարհքս պահող ։
Աշխարհապատում ։ || աշխրքիս վրայ պատմող ․ աշխրքիս բանը հէքեաթ ընող ։
Աշխարհապարունակ ։ }
Աշխարհապարփակ ։ } զաշխարհքս պատող ։
Աշխարհասէր ։ || աշխարհք սիրող ։
Աշխարհաստեղծ ։ || աշխարհք ստեղծող ։
Աշխարհավար ։ || աշխարհքը խուլլանմիշ եղող ․ աշխարհք վայելող ։
Աշխարհավար կանոն, կամ կեանք ։ || աշխարհքի բռնած կանոնը ․ աշխարականի վարք ։
Աշխարհավարիլ ։ || աշխարհքս կենալ ․ աշխարհականիպէս ապրիլ ․ կէնցաղավարիլ ։
Աշխարհավարութիւն ։ || աշխարական եօլու վարք ։
Աշխարհատած ։ || աշխրքի հող տանող ։
Աշխարհատարած ։ || աշխարհքս տարածուած, կամ եայըլմիշ եղած ։
Աշխարհատեաց ։ || աշխարհք չսիրող, կամ ատող ։
Աշխարհատես ։ || աշխարհք տեսնող, կամ աշխրքէս տեսած ։
Աշխարհատես ցուցանել ։ || աշխրքի չաւ ընել ։
Աշխարհատէր ։ || աշխրքի տէր ։
Աշխարհատիկին ։ || տե՛ս Աշխարհածուհի ։
Աշխարհարար ։ || աշխարհքը ընող, կամ ստեղծող ։
Աշխարհարարութիւն ։ || աշխարհք ստեղծելը ։
Աշխարհարձակ ։ || տե՛ս Աշխարհատարած ։
Աշխարհացոյց ։ || աշխարհացուց ։
Աշխարհաւանդ ։ }
Աշխարհաւանդիկ ։ } աշխրքէ առնուած ։
Աշխարհաւէր ։ || աշխարհք աւրող, կամ քանդող ։
Աշխարհիկ ։ || աշխարական ։
Աշխարհօրէն ։ || աշխարհքի պէս ։ Տճկ, աշխարականի պէս ։
Աշխարութիւն ։ || տե՛ս Աշխար ։
Աշխետանալ ։ || Թուխինձի ըլլալ․ կարմրիլ․ ալ ըլլալ ։
Աշխետութիւն ։ || Թուխինձի գոյն ․ ալ գոյն ։
Աշխէտ ։ || Թուխինձի ․ զէրտալի ըռէնկի ․ աԹէշի ․ գզըլ ։
Աշխոյժ ։ || ուժեղ ․ սրտոտ ։
Աշխոյժութիւն ։ || ուժեղութիւն ․ սրտոտութիւն ։
Աշնայնի ։ }
Աշնանայնի ։ } աշունքը եղած ․ աշնան մէջ Թալիխ ։
Աշնանամուտ ։ || աշընմուտք ։
Աշնանավար ։ || աշնավար․ աշնան հերկած կամ վարած ։ Տճկ, աշնան ատենը հերկող, կամ ցանող ։
Աշնանի ։ || աշնան ատեն ։
Աշուն ։ || աշուն ․ կիւզ ։
Աշտ ։ || զոհ ․ ղուրպան ․ կաոց փէշկէշ ։
Աշտանակ ։ || շամտան ։
Աշտանակել ։ || շամտանի վրայ դնկել ։ Տճկ,

ձիու վրայ հեծցնել ։

Աշտանակել ։ (չեզոք․) } շտեմարանի վրայ դըր-
Աշտանակիլ ։ } ուիլ կամ անկուճիլ ։
փխբ․, ձիու վրայ ելլել․ հեծնել ։

Աշտանակակիր ։ ‖ շտեմարան վերցնող ։ փխբ․, շտեմարանին վրան կեցող․ ինչպէս է մոմը ։

Աշտարակ ։ ‖ խուլէ ։ փխբ․, պուռճ ։

Աշտարակագործ ։ ‖ խուլէ շինող ։

Աշտարակագործութիւն ։ ‖ խուլէ շինելը ։

Աշտարակաշէն ։ ‖ խուլէ շինող․ խուլէճի ։

Աշտարակաշինութիւն ։ ‖ խուլէ շինելը ։

Աշտարակեայ ։ ‖ խուլէլի ։

Աշտարար․ կամ աշդարար ։ ‖ ղուլուպան ընող․ կուռքի քահանայ ։

Աշտէ ։
Աշտեայ ։ } մզրախ․ նիզա, կամ նիզայ․ հար-
Աշտեան ։ } պայ ։
Աշտէն ։

Աշտենաւոր ։ } մզրախլը․ նիզալը ։
Աշտինաւոր ։ }

Աշտիճան ։ ‖ մերտիվէնի մաս․ մերտիվէնի ոտք ։ փխբ․, տէրէճէ ։

Աշտուաճ հաց ։ ‖ ցամաք հաց ։

Ա Չ

Աչալէղ ։ ‖ գեղեցիկ աչք ունող․ կիւզէլ պագըշլը ։

Աչալուրջ ։ ‖ աչքը բաց․ արթուն փխբ․, ուշախ․ յօժար․ ճէրալէսմ․ փերվասըզ ։

Աչալրջութիւն ։ ‖ աչքբացութիւն․ արթնութիւն ։ փխբ․, ուշախութիւն․ յօժարութիւն․ ճէրալէսութիւն․ փերվասըզութիւն ։

Աչակապու ։ ‖ աչքը վեր վար խաղցնող ։

Աչամէջք ։ ‖ երկու աչից մէջ տեղը ։

Աչառանք ։ ‖ տես Ակնառութիւն ։

Աչառել ։ } տես Ակնառնուլ ։
Աչառիլ ։ }

Աչառու ։ ‖ տես Ակնառու ։

Աչառութիւն ։ ‖ տես Ակնառութիւն ։

Աչարձակումն ։ ‖ աչք ձգելը․ աչք տնկելը ։

Աչացաւ ։ ‖ աչից ցաւ ։ փխբ․, աչքը ցաւօղ ։

Աչացաւութիւն ։ ‖ աչից ցաւ ։

Աչացու ։ ‖ հաւկուր․ խացակ աչք․ աչքը սախատ․ կուր․ քէօռ ։

Աչեայ ։ ‖ աչք ունող ։

Աչեղ ։ ‖ սուր աչք ունող ։ փխբ․, աղէկուկ աչօք ։

Աչք ։ ‖ աչք ։

Աչս արձակել ։ ‖ աչք ձգել․ աչք տնկել ։

ըն Աչս դառնալ ։ ‖ հախ դատաստանին չանանել ։

ի Աչս դնել ։ ‖ բանի տեղ չդնել ։

առ Աչս հայիլ ։ ‖ երես տանել․ խաթրը նայիլ ։

ց Աչաց ելանել ։ ‖ աչքէ ելլել ։

յ Աչաց հանել ։ ‖ աչքէ հանել ։

Ա Պ

Ապա․ կամ ապայ ։ (մակբայ․) ‖ հայաթէ․ ե֊տե․ յետքը ։

Ապա․ կամ ապայ ։ (շաղկապ․) ‖ ուրեմն ։ փխբ․, հապա․ եւ․ օրինակ, ապա գիտեմ ։ ապա․ եւ ինչու․ հապա ինչու ։

Ապաբան ։ ‖ անբան․ պատշաճեալ․ լեզուն ամանակը կապած ։

Ապաբանել ։ ‖ բանը բերնէն հասցնել․ պա-
պանձեցնել․ խղամ ընել ։

Ապագայ ։ ‖ ըլլալիք․ գալիք ։

Ապագող ։ ‖ քամարհած․ մասխարայ եղած ։ տես և Ապագողութիւն ։

Ապագողանք ։ ‖ տես Ապագողութիւն ։

Ապագողել ։ ‖ դէշ բռնել․ մասխարայ ընել ։

Ապագողելի ։ ‖ քամարհելի․ մասխարայ ըլլալու ։

Ապագողութիւն ։ ‖ քամարհանք․ դէշ խօսք․ բամբասանք ։

Ապագործ ։ ‖ գործք չունող․ դատարկ․ պօշ ։

Ապադէմ ։ ‖ աներես․ սուրաթսըզ․ չեհրէսիզ ։

Ապա եթէ ։ ‖ հապայ թէ ։

Ապազէն ։ ‖ զէնք չունող․ սիլահսըզ․ փուսաթսըզ ։

յԱպազէն մերանելիւ ։ ‖ փուսաթսըզ ձէնկ ընել ։

Ապա թէ ։ ‖ հապայ թէ․ էյէր քի ։

Ապա թէ ոչ ։ ‖ հապա թէ չէ ։

Ապաթոյն ։ ‖ զէհիր կամ աղը չունող․ զէհիրսիզ ։

Ապաժամ ։ ‖ պէվախտ ։

Ապաժամեան ։ ‖ ուշ հասնող․ պէվախտ ատեն եկող ։ փխբ․, չըժամնող․ չըհասնող ։

Ապաժոյժ ։ ‖ չդիմացող․ սապր չընող․ սապրսըզ․ դուրս պօռթկացող ։

Ապալէր ։ ‖ խարապ ։

Ապալինելք ։ ‖ ըլլալէք ։

Ապախուրել ։ ‖ գլուխը բանալ ։

Ապախտ ։ ‖ էյլիկ պիլմէզ․ փիրսիզ․ նուհուսէթ․ նուխուսլէթ ։ փխբ․, փուճ․ պօշ․ ցած․ բան մը չաժօղ․ սատկմը չընող ։

Ապախտ առնել ։ ‖ ընդունած բարին ինքեար ընել․ աղէկութիւնը մոռնալ ։ փխբ․, անկըճէ անցընել․ մոխկ չընել․ համձաթսըզ ըլլալով յետ ձգել կամ չընել ։ փխբ․, փուճ համարիլ․ բանի տեղ չդնել․ բանիմը չըսեպել ։ փխբ․, ուխտը չըպահել․ աւրել․ փճացնել․ եօխ ընել ։

Ապախտանալ ։ ‖ ապերախտ ըլլալ․ աղէկութիւնը մոռնալ ։

Ապախտաւոր ։ ‖ տես Ապերախտ ։

Ապախտաւորութիւն ։ } ապերախտութիւն․ էյ-
Ապախտիք ։ } լիկ պիլմէզ ըլլալը․ աղէկութիւն չճանչնալը ։

Ապածութիւն ։ ‖ չանելը․ հեռու պահելը ։

Ապականագործ․ կամ ապականեգործ ։ ‖ շըշէճի․ ճամճի ։ փխբ․, պօնձուխճի․ հիլուն չարօղ ։ փխբ․, շըշէ չինած․ ճամէքեան ։ փխբ․, պօնձուխէ շինած ։

Ապականագործութիւն ։ ‖ շըշէճութիւն․ ճամճութիւն․ պօնձուխճութիւն ։

Ապական ։ ‖ տես Ապականել ։

Ապականաբեր ։ ‖ ապականութիւն բերող․ ապականող ։

Ապականագիր ։ ‖ ապականութիւն գրող․ ապականողէ գրած ։

Ապականագործ ։ ‖ ապականութիւն գործող․ ապականող․ աւրող․ փճացնող ։

Ապականագործել ։ ‖ ապականել․ աւրել․ փճացնել․ պէրպատ, կամ խարապ ընել ։

Ապականակիր ։ ‖ ապականութիւն ունող․ ապականած․ ապականուող ։

Ապականասէր : || ապականութեան սիրող :

Ապականարար : || տե՛ս Ապականարարուած :

Ապականագործ : || ապականող . փճացնող :

Ապականել : || աւրել . փճացնել . քանդել . Ռմկ. [illegible] . [illegible] : Ռմկ. [illegible] . [illegible] . Ռմկ. [illegible] :

Ապականիչ : || աւրող . փճացնող : Ռմկ. [illegible] . [illegible] : Ռմկ. [illegible] . [illegible] : Ռմկ. [illegible] :

Ապականութիւն : || աւերութիւն . փճացում . [illegible] : Ռմկ. [illegible] . [illegible] : Ռմկ. [illegible] :

Ապակաւորդ : || [illegible] . [illegible] :

Ապակեայ : || ճամը . սրուակ . սրը [illegible] :

Ապակեաց : || տե՛ս Ապակեղէն :

Ապակեգործ : || տե՛ս Ապակագործ :

Ապակեգործութիւն : || տե՛ս Ապակագործութիւն :

Ապակեղարդ : || ճամով զարդարուած . ճամեղէն :

Ապակել : || ճամ անցընել : Ռմկ. [illegible] :

Ապակեղէն : } շիշէ . ճամէ . ապակիէ :
Ապակենիւթ :

Ապակի : || շիշէ . ճամ . ապակի :

[illegible]

անկէ եւս . կէ ճանէնկէձ :

Ապաշխան : || [illegible] . [illegible] :

Ապարասան : || [illegible] . խոյայ [illegible] : Ռմկ. խոյայրլըխ :

Ապարանաւոր : || խոյայըլըխ :

Ապարաֆիկ : || վերնաբնակ :

Ապարանքայք : || ըրլալըխ . [illegible] :

Ապարանի : || ըլլալըն . գալըն :

Ապարանուած : || անդադար [illegible] . [illegible] :
[illegible] : Ռմկ. [illegible] :

Ապաստանութիւն : || չէ ըսելը :

Ապաստան : || [illegible] :

[illegible]

Ապացուցութիւն : || իսպաթ :
Ապաւանդակ : || չուան · սինձիր · բալամար :
Ապաւառ : || փորու կամ իշկեմպէի աղբ · Թրիք :
Ապաւարտակ : || մուհտաճ · փիս :
Ապաւէն : || սիփէր · սըղընմիշ ըլլալու տեղը · յուս · ումուտ :
Ապաւինիլ : || տես Ապաստան լինիլ :
Ապաւինութիւն : || տես Ապաւէն :
Ապաքէն : || ակյինտի · անանկէնէ : ՏԷՅԼ, պէտէ-քի : ՏԷՅԼ, իրաւցնէ · Ճշմարիտ որ · Թահ-ախկ : ՏԷՅԼ, մէյէր · անձապ : ՏԷՅԼ, երբ · երոր : ՏԷՅԼ, հէլէ : ՏԷՅԼ, զօ · զոր օրինակ · ապաքէն գիտես : ամխ · զօ գիտես :
Ապաքէն ցապաք : || Թէ ասանկ Թէ անանկ :
Ապաքինացուցանել : } բժշկել · բռնտոյնել ·
Ապաքինել : } աղէկցնել :
Ապէթէ : || հապա թէ · ապաթէ :
Ապէթէ ոչ : || հապա թէ չէ · ապա թէ չէ :
Ապենխազ : || տես Աննխազ :
Ապերախտ : || ապերախտ · աղէկութեան չըճանչցող · էյլիկ ոպիլմէզ :
Ապերախտանալ : || ապերախտ ըլլալ · աղէկութիւնը չճանչնալ :
Ապերախտիք : || մէկինը վրայ երախտիք չունեցող : ՏԷՅԼ, էյլիկ ոպիլմէզ : տես և Ապերախտութիւն :
Ապերախտութիւն : || աղէկութիւն չըճանչնալը · էյլիկ ոպիլմէզ ըլլալը :
Ապերասան : || կէմ չունեցող · ղանդրմայ չունեցող : տես և Ապարասան :
Ապերասանութիւն : || տես Ապարասանութիւն :
Ապերդմնական : || Ենքեար ընելու :
Ապերեւութիւն : || չերեւիլը · աներեւութ կամ գաղտուկ ըլլալը :
Ապերջանիկ : || տես Թշուառ :
Ապէնխազ : || տես Աննխազ :
Ապիգակելի : || չգօսելի · անարդանքի լայեխ :
Ապիզատ : || չըզատած : ՏԷՅԼ, չըզատող : ՏԷՅԼ, չխասակ դատաստան չընող :
Ապիկած : || սըալը :
Ապիկար : || տես Անզօր :
Ապիկի : || սըա · տես և Ապակի :
Ապիրատ : || անիրաւ · անօրէն · չար · ճալի :
Ապիրատախօս : || չար խօսող · չարալեզու ·
Ապիրատութիւն : || անիրաւութիւն · անօրէնութիւն · չարութիւն ·
Ապխտել : || ապխտել · պաստրմայ ընել · միսը չորցնել :
Ապշանալ : || տես Ապշիլ :
Ապշեցուցանել : || ապշեցնել · մարդուն խելքը Թռցնել · խելքը զարմացնել · Թմրեցնել :
Ապշիլ : || խելքը Թռչիլ · Թմրիլ · պաղած մնալ · պաղիլ · խիստ զարմանալ · շաշմիշ ըլլալ · մաթ մնալ :
Ապշոյել : || ձեռքէն փրցնել · ափէն խլել · զօռով առնել :
Ապշութիւն : || խելքը Թռչիլը · Թմրութիւն · զարմանք :
Ապստնել : || Ենքեար ընել · չէ ըսել :
Ապուզնէ : || մայմուն · շէպէք :
Ապուխտ : || ապուխտ · պաստրմայ · չոր միս :
Ապուշ : || ապուշ · մաթ կամ պաղած մնացող :

յԱպուշ դառնալ · յապուշ կրթիլ · յապուշ լինիլ · յապուշ հարկանիլ : || տես Ապշիլ :
յԱպուշ դարձուցանել · յապուշ կրթել · յապուշ հարկանել · կամ յապուշ արկանել : || տես Ապշեցուցանել :
Ապուռ : || Թալան · կողոպուտ · քէլէփիր : ՏԷՅԼ, օլթայ · ձուկ բռնելու տիւզէն :
Ապուստական : || Ենքեար ընելու · խապուլ չընելու :
Ապուսել : || չէ ըսել · Ենքեար ընել : ՏԷՅԼ, չուալ :
Ապուսութիւն : || բացասութիւն · չէ ըսելը :
Ապուր : || Թալան · կողոպուտ · քխալպ · քէլէփիր :
Ապռել : || Թալլել · քէլէփիր ընել :
Ապստամբ : || ապստամբ · գլուխ քաշող · ասի · զօռպայ :
Ապստամբեցուցանել : || ապստամբեցնել · գլուխ քաշել տալ · ասի ընել :
Ապստամբիլ : || գլուխ քաշել · ասի ըլլալ · զօռպայութիւն ընել :
Ապստամբութիւն : || գլուխ քաշելը · ասիյութիւն · զօռպայութիւն :
Ապտակ : || սիլլէ · տապանճայ :
Ապտակատու : || սիլլէ զարնող :
Ապտակել : || սիլլէ զարնել :
Ապտակս առնուլ : || սիլլէ ուտել :
Ապտակս հանել · ապտակ ածել : || սիլլէ զարնել · տապանճայ զարնել :
Ապտակս հանել ի ծնօտս : || չամաշ զարնել :
Ապրանք : || ապրիլը · կենդանի մնալը · կենդանութիւն :
ոչ լինիլ Ապրանաց : || ապրելու չըլլալ · չապրիլ :
Ապրացու : || ապրելու : ՏԷՅԼ, աղատող · ապրեցնող : ՏԷՅԼ, ազատելու տեղ :
Ապրեցուցանել : || ապրեցնել · պահել · ազատել :
Ապրեցուցիչ : || ապրեցնող · ազատող :
Ապրթիլ · կամ ապրդիլ : || դէմ կենալ · դէմ դնել · վրայ վազել :
Ապրթական : } դէմ կեցող · դէմ դնող ·
Ապրթանական : } ձէնկ ելլող · ձէնկճի :
Ապրիել : } ապրիլ ամիսը :
Ապրիլ : }
Ապրիլ : || ապրիլ : ՏԷՅԼ, ազատիլ · խալսիլ :
Ապրշմագործ : || տես Մետաքսագործ :
Ապրշում : || էպրիշիւմ :
Ապրուստ : || ապրուստ · ապրելիք · ղահրէ : ՏԷՅԼ, ապրիլը · կենդանի մնալը · կենդանութիւն :
Ապփոյթ : || պարխաճ · տեսակ · քիւփ ·

Ա Ջ

Աջ : || աջ · աջիկ : ՏԷՅԼ, սաղ ձեռք · սաղ դին :
Աջադահ : || սաղ դին նստող · աջիկ դին եղող :
Աջական : || աջիկ · սաղ դիւան · սաղ Թարաֆին :
Աջակից : || Թեւթիկութիւնք · եարտըմճի :
Աջակողմն : || աջ դին · սաղ Թարաֆը : ՏԷՅԼ, աջիկ գիրուկը · սաղ Թարաֆինը :
Աջակողմեան : || տես Աջական :
Աջակոյս : || աջ դին · աջիկ դին · սաղ դին · սաղ Թարաֆը :

Աջակցիլ : || թեթևկունք ըլլալ :
Աջակցութիւն : || թեթևկունք ըլլալը · օգնականութիւն :
Աջակողմ : } աջին դիտուածները · սաղ թաթափինները :
Աջին :
Աջոյ :
Աջող : } տես Յաջողակ :
Աջողակ :
Աջողաձեռն : || տես Յաջողաձեռն :
Աջողել : || տես Յաջողել :
Աջողութիւն : || տես Յաջողութիւն :
յԱջոյ և յահեկէ : || աջ դիէն ու ձախ դիէն :

ԱՌ

Առ : || առնելը · խափշելը · եաղմելը :
Առ և առաջ : || Թաղան · քիւփայ :
Առ : (նախդիր.) || դէպ ի : Օրին. մօտ · զոր օրինակ · առ եզր գետոյ : ռամկ. գետին քէնարին մօտ : Օրին. համար · զոր օրինակ · առ չարութեան : ռամկ. չարութեան համար : Օրին. առջևը · զոր օրինակ · ամբաստանեն եղբարս առ արքայի : ռամկ. չէքմէյի ըրին թագաւորին առջևը : Օրին. քովը · զոր օրինակ · առ ոտսն գամենեցուն : ռամկ. ամենուն քովը կեցած ըլլալու : Օրին. դէմ · զոր օրինակ · առ միմեանս մեղանչել : ռամկ. մէկզմէկու դէմ : Օրին. աչքս · կամ համեմատ · զոր օրինակ · գանձ լինել առ իմաստուն ոգւոյ : ռամկ. իրենց սիրտերը համեմատ գիտնալ : Օրին. ամենքն մէկ · զոր օրինակ · առ մի սիրտն : ռամկ. ամէնքն մէկ սրտով : Օրին. գլուխ · զոր օրինակ · առաջ յիս մօտ սեղանն մի : ռամկ. մէջը գլուխ յիսուն սեղան : Օրին. ատենը · զոր օրինակ · առ Եղիսէի մարգարէին : ռամկ. Եղիսէ մարգարէին ատենը : Օրին. քովը · (ցի բաղդատութեան) զոր օրինակ · զինչ է յարդ առ ցորենով : ռամկ. ինչ է երդը ցորենին քովը : Օրին. վրայ · զոր օրինակ · առ գամենայն իմովք : ռամկ. իմ աղէկութեանցս վրայ :
Առագաստ : || վարագոյր · փեշտամ : Օրին. քօղք · ծածկոց : Օրին. ձիապնեդեկ · Հարսին ու փեսին օդայ : Օրին. եկեղեցին :
մանկունք Առագաստի : || պըլոխտներ :
Առագաստաձև : || փերտէի · կամ ձիապնեդեկի նման :
Առագաստաձիգ : || փերտէ քաշող : Օրին. եկեղեցին թագող · եկեղեցինի :
Առագաստաձիգ տաճարն : || տաճարը :
Առագաստակիցք : || Հարսին ու փեսին օտան մտնող :
Առագաստապահ : || Հարսին ու փեսին օտային խըրմէթ ընող · պըլտախճի :
Առագաստափակ : || փերտէով կամ ձիապնեդեկով ծածկած :
Առագաստափառ : || եկեղեցինը պըլլուճող · եկեղեցինը լեցընող · ինչպէս տաճարին քահին :
Առագաստել : || փերտէ քաշել · ձիապնեդեկով պատել : Օրին. փերտէլէմիշ ընել · քօղք ձգել · գոցել · ծածկել · պահել : Օրին. չորս դիէն պատել : Օրին. եկեղեցին բանալ · եկեղեցինելէմիշ ընել :
Առագաստեցուցանել : || ձիապնեդեկի մէջ առնել · Հիւղիւրով տեղը գնացնել :
Առագրել : || մէկի մը տալ · մէկի մը տրուելիք զոր օրինակ մեմ առագրերն յանցանքները ռամկ. պարտքին առնող վրայ կրինկի , կամ անոր կը սեպուէր :
Առագրել : || վրայ գնել · կցել ձգել : Օրին. առջևը գնել · մէջն գնել :
Առագրութիւն : || վրայ դնելը · կցել ձգելը · աւելցուցք : Օրին. առջևը դնելը :
Առաթուր : || ոտից տակ · ոտից ներքև :
Առաթուր կոխել : } ոտից տակ ձգել · կոխկռտել · չէյնամիշ ընել :
Առաթուր կոխան առնել :
Առաթուր Հարկանել :
Առամ : || առակ · բան · վէպ :
Առակ : || առակ · խօսք : Օրին. մէսէլէ · էօրնէկ · մասալ : Օրին. Հանելուկ · պիլմէճէ : Օրին. խօսք · ըռըսվայ · խայրէթ · Հէքեաթ :
Առակաւոր : || խօսք ընելու համար :
յԱռակս տալ : || խայրէթ , կամ ըռըսվայ ընել :
յԱռակս լինել · կամ առակ նշաւակի լինել : || խայրէթ ըլլալ · ամէնուն ըռըսվայ ըլլալ :
Առակաբան : || առակ խօսող · Հանելուկ կամ պիլմէճէ խօսող :
Առակաբանել : || առակով , կամ էօրնէկով խօսիլ : Օրին. պիլմէճէով խօսիլ :
Առակաբանութիւն : || առակով կամ էօրնէկով խօսիլը : Օրին. էօրնէկով խօսք · պիլմէճէ :
Առակագիր : || առակներ գրող :
Առակագրութիւն : || առակներ կամ էօրնէկներ գրելը : Օրին. առակներու գիրք :
Առակախօս : || տես Առակաբան :
Առակախօսել : || տես Առակաբանել :
Առակախօսութիւն : || տես Առակաբանութիւն :
Առ առակն դիպիլ : || աչքէ ընկնող գալ · աչքէ ինկնալու ըլլալ :
Առականել : || խայտք ու խաղեր ընել · խայրէթ ընել · ըռըսվայ ընել : Օրին. ծածկել · գոցել :
Առակայնէ : || աչքէ առջև · աչք ունենայ տեսնելու համար · կեղծաւորութիւն :
Առականք : || խաղքութիւն · ըռըսվայութիւն : Օրին. ամբոխական տեղուանքը · անպատկառ տեղերը :
Առակասաց : } առակ խօսող · Հանելուկ ըսող :
Առակարկու :
Առակաւոր : || առակ ունող · խորհուրդ ունող :
Առակել : || առակ Հանել · էօրնէկ բերել · նմանցնել : Օրին. ուշադրութիւն ընել · բռնատ բերել : Օրին. խաղք ու խաղեր ընել · խայրէթ ընել · ըռըսվայ ընել · մասխարայ ընել :
Առակումն : || խաղք ընելը · մասխարայ ընելը : Օրին. առակով խօսիլը · էօրնէկ բերելը · նմանութիւն :
Առակաւուկ : || դէմ գնող · դէմ կեցող :
Առակաւանք : || դէմ դնելը · կռիւ · միաձայնելէ · ձէնկ : Օրին. Նախանձ · նիզակ · խրախոյս :
Առակցել : || կցցել :
Առաղօտ : || առաջ ժամ երրորդ սահմանը :
Առամփոփ զգենուլ : || ծածկուելու համար Հագնիլ :
Առաժամ : || Հեղէ Հիմայ · Հիմակուց · շիմտիլիք :

Առ այժմուս ։ || հիմիկս ։

Առ այսու ամենայնիւ ։ || ասով մէկտեղ ։

Առ անգամ մի ։ || անգամ մը ․ մէկ մը ․ առջի բերանը ։

Առանձին ։ (մակբ․) || տես Առանձնակի ։

Առանձին ․ կամ առանձինն ։ (մկբյ․) || ինքնիր գլխուն․ մինակ․ զատ․ պաշխայ․ պաշխաճայ ։

Առանձնաբար ։ || մինակ ։

Առանձնակ ։ } մինակ ․ պաշխայ ․ մախսուս ։ Փխբ․ իրեն եղածը․

Առանձնական ։ } իրեն ունեցածը ․

Առանձնականութիւն ։ || տես Առանձնաւորութիւն ։

Առանձնակեաց ։ || պաշխաճայ կեցող ․ մինակ բնակող ։

Առանձնակի ։ || տես Առանձին ։

Առանձնայիմ ։ || տես Առանձնական ։

Առանձնանալ ։ || մինակ ըլլալ ․ մէկ դի կենալ ․ պաշխայ բնակիլ ․ հալւէն զատուիլ ։

Առանձնաւոր ։ } պաշխաճայ ․ մախսուս ։

Առանձնաւորական ։ }

Առանձնաւորել ։ || պաշխայ կենալ ․ մախսուս ըլլալ ։

Առանձնաւորութիւն ։ || մինակութիւն ․ պաշխաճայ կենալը ․ մախսուս ըլլալը ։

Առանձնել ։ || պաշխայ քաշել ․ մէկ դին քաշել ։ Փխբ․ խապուլ ընել ։

Առանձնոց ։ || պաշխայ կամ սափայ կենալու տեղ ․ վանք ։

Առանձնութիւն ։ || մինակութիւն ։

Առանց ։ || առանց ։

Առանցանել ։ } անցնիլ ․ հեռանալ ․ հալւորիլ ։

Առանցել ։ } Փխբ․ յափշտակուիլ ․ խելքը գլխէն վերնալ ․ խելքը թռցնել ․ խենդիլ ․ անբանմ ըլլալ ։

Առանցք ։ || սեւ առջեւ մէջ ․ չէնէր ։ Փխբ․ կեդրոն ․ քիմէտ ։ Փխբ․ մէջք ․ կամ օրթայի ճամբայ ․ կեչկէտ ։

Առաչս ։ || տես Առակսանէ ։

Առաջաք ։ || առջեւ երեցած ․ խէյալը երեւցող ․ աչաց երեւող ։ Փխբ․ առջեւ երեւալով ․ առջեւ առջեւ ։

Առաջաք լինել ․ կամ առ աչօք առնուլ ։ || երեւակայուիլ ․ առաջ պատկերը ․ առաջ երեւմունք ։

Առ աչօք մտք ։ || միտ առջեւ առջեւ ։

Առ աչօք քերել ։ || առջեւ քաշել ։

Առ ապա ։ || տես Առ յապայ ։

Առապար ։ || խորդուբորդ ․ զառիվեր ․ կոշտ սապախուստ ․ կամ էնիշ եօքուշ տեղ ․ ասնիփ տեղ ։

Առապարել ։ || խորդուբորդ ըլլալ ․ զառիվեր ըլլալ ․ սարփ ըլլալ ։

Առապարին ։ || խորդուբորդ ունող ․ սարփ տեղուանք եղող ։

Առաջ ։ || առջեւը ․ առջեւի դին ։ Փխբ․ գլուխը ․ ծայր ․ ճակատը ։ Փխբ․ զորաց պէօլիւքին ․ Թեւ ։

Առաջոյ ։ || առջեւէն ։

Առաջս ունել ։ || առջեւը առնել ։

Առաջաբան ։ || տես Յառաջաբան ։

Առաջադաս ․ կամ յառաջադաս ։ || առջի տեղ ․ առջի Թախտ ․ առջի տեղը ․ առաջին պաշխի ։ Փխբ․ առջի տեղը նստող ․ առաջին պաշխին նստող ։

Առաջադիմութիւն ։ || առջեւ ․ կամ յառաջադիմութիւն ։ || առջեւէն գնացող ․ խելաւոր ։

Առաջադիմութիւն ։ || տես Յառաջադիմութիւն ։

Առաջադէմ ։ || առջեւը դնող ․ առջեւը դրած ։ Փխբ․ առաջ դնող կամ դրած ։

Առաջադրել ։ || առջեւ դնել ։ Փխբ․ նիւթ դնել ։

Առաջադրութիւն ։ || առջեւ դնելը ։ Փխբ․ նիւթ ։

Առաջակաց ։ || առջեւը կեցող ․ առջեւը կանգնող ։ Փխբ․ առջեւը եղածը ․ մօտեցածը ։ Փխբ․ գլխաւոր մարդ ։

Առաջակայութիւն ։ || առջեւը կամ գլխացը կանգնիլը ․ մօտիկ ըլլալը ։ Փխբ․ գլխաւորութիւն ։

Առաջակաց ։ || առջեւը կեցող ․ գլխացը կանգնող ։

Առաջակոյս ։ || առջի դին ։

Առաջաձայն ։ || տես Յառաջաձայն ։

Առաջամարտ ։ || առջի մարդը ․ աղէկ փայը ։

Առաջամարտ ։ || տես Յառաջամարտ ։

Առաջապահ ։ } առջեւը պահող ․ առջեւը

Առաջապահեստ ։ } առող ։ Փխբ․ առջեւէն կեցողը ․ սէրտտար ։

Առաջատութիւն ։ } տես Յառաջադիմութիւն

Առաջատուած ։ }

Առաջարկել ։ || առջեւը ձգել ․ առջեւը դնել ։

Առաջարկութիւն ։ || առջեւ ձգելը, կամ դնելը ։ Փխբ․ առաջ ձգած խօսք ։ Փխբ․ նիւթ ։

Առաջաւոր ։ || առաջ գնացող ․ առջեւէն քալող ․ խլաւուզ ․ չաւուշ ։ Փխբ․ առջեւը կեցած ․ առջեւը դրած ․ առջեւինը ։ Փխբ․ առջինը ․ առջինեկ ․ Թուրքմաննայ ․ Թամէ ։

Առաջաւորութիւն ։ || առջեւէն գնալը ․ խլաւուզութիւն ․ չաւուշութիւն ։ Փխբ․ առջեւը դրնելը ․ առջեւը կենալը ։ Փխբ․ առջինեկութիւն ․ Թուրքմաննայութիւն ։

Առաջեայ ։ || տես Առաջաւոր ։

Առաջեայք ։ || տես Առաջաւորութիւն ։

Առաջընթեր ։ || առջեւը կեցող ։

Առաջի ։ || առջեւը ․ առջեւ իրմէն ։ Փխբ․ առջեւէն

Առաջի առնել ։ || առջեւը կանգնեցնել ․ առջեւը դնել ․ գինցը կանգնիլ տալ ․ դիմացը դնել ։

Առաջի կողմանէ ։ || առջի դիէն ․ առջեւէն ․ դիմացէն ։

Առաջիկայ ։ || տես Առաջակայ ։

Առաջին ։ || առջինը ։ Փխբ․ գլխաւոր ․ էլլաւուչի ։

Առաջնակ ։ || առջի ․ առջինը ։

Առաջնաճաշակ ։ || առաջ կերած ․ առջի կերածը ։

Առաջնապատիւ ։ || առջի պատիւը ․ առջի տեղը ։

Առաջնապտուղ ։ || Թուրֆանայ ։

Առաջնաստեղծ ։ || առաջ ստեղծուած ։

Առաջներորդ ։ || առջինը ․ ալիբինճի ։

Առաջնորդ ։ || ճամբայ ցցնող ․ խլաւուզ ։ Փխբ․ առաջնորդ ․ մեծաւոր ։ Փխբ․ փիր ․ էլլաւուչը ։ Փխբ․ առջինը ․ ալիբինճի ։

Առաջնորդ բանին ։ || սերող սահմանը ։

Առաջնորդական ։ || առաջնորդի կամ խլաւուզի միւլթաւլիս ։ Փխբ․ ճամբայ ցցնող ․ եօլ եօլածը ցցնող ։

Առաջնորդաւեր ։ || փիր աղաշը ։

Առաջնորդել ։ || ճամբայ ցցնել ․ առջեւէն երթալով տանիլ ։ Փխբ․ բանը լաւաւ բերել ։

ԴԷՅ. գործու մէջ առջինը ըլլալ. ուրիշէ գլուխ կամ կարեւորն ըլլալ։
Առաջնորդութիւն։ || Ճամբայ ցցնելը. խլաւուզութիւն։ ԴԷՅ. առաջնորդութիւն. մեծաւորութիւն։
Առաջնօր։ || առջի օր։
Առաջին։ || առջևէն. առջի գիծն։
Առաջոյ։ || առաջուընէ. առաջուց։
Առասարակական անուն։ || հասարակ կամ հասարակական անուն։
Առասան։ || պարան. չուան. հալամ։
Առասանել։ || հասարակ անունը տալ։ ԴԷՅ. ըսել. պատմել։
Առասանութիւն։ } հասարակ անունն տալը։
Առասացութիւն։ } ԴԷՅ. առասցուածք. խօսք. զրուցք. հեքիաթ։
Առասել։ || ըսել. պատմել. խօսիլ։
Առասութիւն։ || տե՛ս Առասանութիւն։
Առասպել։ || առակ. լաֆ. չինծու, կամ ախլվել խօսք. մասալ։ ԴԷՅ. հանելուկ. ախլվելի։
Առասպելաբան։ || մասալ ըսող. սուտ բան ախլվելի ըսող։
Առասպելաբանել։ || մասալ ըսել. սուտ բան ախլվելի ընել. լաֆազանութիւն ընել։
Առասպելաբանութիւն։ || սուտ կամ ախլվելի բան. լաֆազանութիւն։
Առասպելախօս։ || տե՛ս Առասպելաբան։
Առասպելական։ || սուտ ու մուտ. չինծու. ախլվելի։
Առասպելապատում։ || սուտ ու մուտ բան պատմող։
Առասպելավարժութիւն։ || զէնահամ մասալ կամ հանելուք չինելու. լաֆազանութիւն։
Առասպելել։ || տե՛ս Առասպելաբանել։
Առաստաղ։ || առիք. թավան։
Առաստաղակալ։ || մախմալլամայ. թավանի խալիլաւայ։
Առատ։ || առատ. շատ. յոլ։ ԴԷՅ, ձեռնբաց։ ԴԷՅ. ազնիւ. բարի. պայծառ. խոստակ. թեժ։
Առատաբան։ || լեզուանի. ախլեար։
Առատաբաշխ։ || յոլ բաշխող. առատ տուող. ձեռնբաց։
Առատաբաշխութիւն։ || յոլ բաշխելը. ձեռնբացութիւն։
Առատալիր։ || առատ պտուղ տուող։
Առատաբուղխ։ || յոլ բղխող. յոլ վազող։
Առատագին։ || շատ կամ յոլ գնով։
Առատագութ։ || խելամ զգօնած. խելամ ա- զդմած։
Առատահոս։ || յոլ վազող։
Առատաձեռն։ || ձեռնբաց.
Առատաձեռն բաշխել։ } ձեռնբացութեամբ բաշ-
Առատաձեռնել։ } խել. շատ տալ. յոլ յոլ բաշխել։
Առատաձեռնութիւն։ || ձեռնբացութիւն։
Առատաձիր։ || յոլ պարգեւող տուող. ձեռնբաց։ ԴԷՅ, յոլ պարգեւած, կամ տուած։
Առատամիտ։ || մեծ խելք ունեցող. խելացի մտաւոր։ ԴԷՅ. ձեռնբաց։
Առատամտութիւն։ || խելացի խելքայնութիւն։ ԴԷՅ. ձեռնբացութիւն։
Առատանալ։ || յոլնալ. շատնալ։ ԴԷՅ, ձեռնբացանալ. ձեռնբացութեամբ տալ. մեկուն մը բա-
րերարել։ ԴԷՅ. Տորքէ ելլել. կորսէ հե-
րել. պարգեւել։ ԴԷՅ. փքանալ. պարծենալ.
ֆօրտուլլանալ ըլլալ։
Առատանել։ || տե՛ս Առատացուցանել։
Առատաշնորհ։ } տե՛ս Առատաձիր։
Առատապարգեւ։ }
Առատատուր։ || տե՛ս Առատաբաշխ։
Առատատրութիւն։ || տե՛ս Առատաբաշխութիւն։
Առատացուցանել։ || շատցնել. յոլցնել։
Առատութիւն։ || յոլլութիւն. ձեռնբացութիւն։
Առատուկ։ || ըլլօղ չոճան. մեկենեկի կամ աչաակերէի չոճան։
Առարկել։ || տալ։
Առարուէ։ || տալը։ ԴԷՅ, մէկէն մը մախաւա եղածը, որ անոր միայն կըտրուէր. ինչպէս անմահութիւն աչ։
Առարդեւանս։ || հիմնա։
Առարկայ։ || առջևը կեցածը. առջևը եղածը։
Առարկանել։ || ծածկել. փակել. գոցել։
Առարկել։ || առաջ ձգել. մէջտեղն ձգել։
Առարկու։ || առաջ ձգող. մէջտեղն ձգող։ ԴԷՅ. առանց խօսող. համեմատութեամբ կամ մեասալ ըսող։ ԴԷՅ, կնկեն։
Առարկութիւն։ || առջեւը ձգած բան. պատմութիւն. խօսք. մէջտեղ։
Առաւել։ || աւելի. շատ. խիստ. իաւ. մեծնալու։
Առաւելադրել։ || աւելցնել. շատցնել. վեր բան դնել։
Առաւելադրութիւն։ || վերան դնելը. աւելցնելը։
Առաւելագոյն։ || շատը աւելցած. մեկուն գինն աւելցած։
Առաւելահրաշ։ || խիստ զարմանալի. խիստ մեծ քեչ լեֆ։
Առաւելապատիւ։ || աւելի բան. խիստ շատ։
Առաւելապէս։ || խիստ աւելի։
Առաւելատուր։ || բան զատին աւել տուող։
Առաւելուլ։ (ներգործ.) || աւելցնել. շատցնել։
Առաւելուլ։ (չէզոք.) || շատնալ. աւելնալ. պատասխանը ընել. իմաստութեամբ ըլլալ։
Առաւելութիւն։ || աւելութիւն. շատութիւն. առաջնութիւն. իմաստնութիւն։
Առաւել քան։ || աւել քան։
Առաւել քան զառաւել։ || շատէն շատ աւել. խիստ աւել։
Առաւելք։ || փուշ. տեղընտէ համա տեղընտէփիլէ։
Առաւօտեայ. կամ առաւօտեայ։ || առաւօտեան. եօքճեսի։
Առաւօտ։ || առաւօտ. վաղորդեան։
Է Առաւօտն. կամ Է առաւօտու || առտուանց։
Է Առաւօտ առաւօտ։ || ամեն առտու։
Առաւօտածագ։ || արեւ ծագող։
Առաւօտայինք։ || առաւօտեան։
Առաւօտանալ։ || առաւօտ ըլլալ. լուսնալ։
Առաւօտեան։ || առաւօտուան։
Առաւօտել։ || առաւօտուն ելլել. առաւօտուն ծագել։
Առաւօտին։ || առաւօտեան։
Առաւօտուց։ || առաւօտանց. վաղուընէ։
Առաքական։ || առաքելութեան. կամ դրկուած։
Առաքեալ։ || առաքեալը. ԴԷՅ, ղրկուած. դրկուած։
Առաքել։ || ղրկել. դրկել։
Առաքելաբար։ || առաքելուպէս։

Առաքելագետ : || առաքելական գիտցած : ռմկ. առաքելական գիտցող կամ ճանչցող :
Առաքելագործ : || առաքելոյ գործ գործող. առաքելու պէս եկող :
Առաքելագործ մատեան : || գործք առաքելոց :
Առաքելախօս : || առաքելու պէս խօսող. առաքելական խօսած կամ ըսած :
Առաքելական : || առաքելու միաբանելին :
Առաքելադասութիւն : || տե՛ս Առաքելագետ :
Առաքելակից : || առաքելու ընկեր :
Առաքելանշան : || առաքելու նշան ունող. առաքելու հրաշք գործող :
Առաքելանուէր : || առաքելին նուիրուած. առաքելու ընծայուած :
Առաքելաշնորհ : || առաքելու շնորհք ունող. առաքելու պէս շնորհալի :
Առաքելապետ : || առաքելոց գլուխ :
Առաքելաւանդ : || առաքելական աւանդած :
Առաքելութիւն : || ղրկելը. զաւրելը : ռմկ. առաքելու մանսուպ :
Առաքելուհի : || առաքելուհի քարոզող կին. ինչպէս էր Նունէ կոյսը :
Առաքելօրէն : || առաքելոյ պէս :
Առաքինաբար : || տե՛ս Առաքինօրէն :
Առաքինագոյն : || խիստ առաքինի. խիստ քաջ :
Առաքինագործ : || բարի գործք գործող :
Առաքինազարդ : || առաքինութիւն, կամ ոք գործքով զարդարուած :
Առաքինակից : || առաքինութեան, կամ բարի գործոց ընկեր :
Առաքինանալ : || առաքինի ըլլալ : ռմկ. քաջ ըլլալ. քաջութիւն գործել. կտրճուն ընել. կտրճութիւն սխրալ ընել :
Առաքինաջան : || առաքինութեան, կամ կտրճութեան համար ջանք ընող :
Առաքինասէր : || առաքինութեան կամ քաջութեան սիրող :
Առաքինարան : || առաքինութեան կամ կտրճութեան ընելու տեղ :
Առաքինավէտ : || առաքինութեամբ կամ կտրճութեամբ լցուած :
Առաքինի : || առաքինի . [illegible] . [illegible] : ռմկ. քաջ . սիրտ . կտրիճ :
Առաքինութիւն : || առաքինութիւն . բարեպաշտութիւն . սրբութիւն : ռմկ. քաջութիւն . կտրճութիւն . գործք կտրճի : ռմկ. կենցաղավարութիւն :
Առաքինուսոյց : || առաքինութիւն սովրեցնող կամ սովրած :
Առաքինօրէն : || առաքինութեամբ . քաջութեամբ . կտրճութեամբ :
Առաքոյ : || մակբայ :
Առասանակեցուցանել : || օտարուն տեղ մը ի- ջեցնել . խոնարհաբար ընել :
Առաստաղել : || միջնորդել . սքեմել տալ :
Առարկել : || առնուլ բերել, կամ բերել :
Առացնել : || առջեւ դնել, կամ դնել : ռմկ. կարծել . սեպել :
Առաւելեալ : || մօտ եկած :
Առեղծանել : || աւրել . փճացնել : ռմկ. հանելուկ քակել, կամ գիտնալ :
Առեղծանելի : || աւրելու . փճանալու : ռմկ. առթող : ռմկ. հանելուկը գիտցող :

Առեղծուած : || աւրելը . փճացնելը . առթող : ռմկ. հանելուկը քակելը , կամ գիտնալը :
Առ եռեալ : || ամ անելը . հոն առնելը : ռմկ. անտաշութիւնը . խակութիւն . [illegible] . [illegible] . հէմէն հալ :
Առերբ : || Երբ . յերբ :
Առ երեկս : || երեկոյեան դէմ . երեկոյեան գին :
Առ երես : || երեսանց . խաթերը համար :
Առեւանգ : } քովը սիրող պահող . սիրահար-
Առեւանկ : } ընծայ քովը բռնկող : տե՛ս և Առ- եւանգութիւն :
Առեւանգ առնել : } քովը սիրող պահել . սիրողին հե-
Առեւանգ զմարդ է այլում : } ռանալ ըլլալ . [illegible] ըլլալ :
Առեւանգութիւն : || սիրող պահելը . Երկրծիր ըլլալը :
Առեւտուր : } թալան . շիկեար . քէլէփիր :
Առեւտուր : }
Առեզեց : || առնող գնացող . առած գնա- ցած . առած տարած :
Առ և գնաց առնել : || առնել տանիլ . քշել տանիլ :
Առէշ : || առէշք . հէնք . մշտութ :
Առէջ : || թիւրքեր . դրոշմներ . նստուածքներ :
Առընդունիլ . առընկալեալ : || առնել . գրկել :
Առընթեր : || քովը . քովիկը :
Առընթերագոյն : || խիստ մօտ :
Առընթերակայ : } քովը կեցող . քովը կանգ-
Առընթերակաց : } նող :
Առ ընթեր դնել : || մօտ դնել . քովը դնել :
Առ ընթեր կալ : || մօտ կենալ . քովը կենալ :
Առընկենուլ : || ձգել . գետին ձգել :
Առընկեցեալ : || ձգած . գետին ձգած :
Առթադրեցանել : || պահել :
Առթել : || սէպէպ ըլլալ :
Առթեր : || նէֆէս առնումը . առնում :
Առժամագիւտ : || տե՛ս Ժամանակաւոր :
Առժամայն : || անտարակոյս . թէզմը . ֆիլ- հալ . իսկոյն :
Առժամայն : (մակբայ.) || ճիպաղար . քիչ ժա- մանակով : շուտ անցնող . նոր եղած . թազէ :
Առժամայս : || այս առժամս . հիմակ . այս ատենըս . առաջ հիմայ :
Առժամայք : || հիմակուաններէն . առ ժամա- նակուաններէն . նորերը :
Առ ժամ մի : || քիչ մը ատեն . քիչիկ մը :
Առ ժամանակին : || ան ժամը . նոյն ատենը :
Առ ժամանակեայ : || տե՛ս Ժամանակեայ :
Առժամեայ : } տե՛ս Առժամայն . (ըստ ա-
Առժամեան : } ռաջին առումն) :
Առ ժամ մի : || տե՛ս Առ ժամանակ մի :
Առ ժամն : || տե՛ս Առ ժամանակին :
Առ ժամս : || տե՛ս Առժամայս :
Առ ի : || դէպ ի . զոր օրինակ . առ ինձ : ռամկ. դէպ ի անտուր : ռմկ. առ ի քեզ : ռամկ. քեզ- նէ . առ ի մէնջ : ռամկ. մեզնէ : ռմկ. հա- մար . զոր օրինակ , առ ի յանդգանաց . առ ի սրբելոյ : ռամկ. յանդգնութեան համար . սրբե- լու համար : Առ ի յիշատակ . կամ առ ի յի- շատակէ : ռամկ. յիշատակի համար . Առ ի զղջայէ : ռամկ. զղջալու համար :
Առիգած : || փեշատամալ . փեշլիկը . գոգնոց

Առիթ : || սէպէպ : ՏՃԿ., ախըշըշ. Ֆուրսաթ :
Առ'ի թեւալ : || գալ'ի վեր . ենիչ :
Առ'ի կողմանս : || մէկ դին ընկած . մէկ դիէն վրայ . դէպ'ի մէկ քովը :
Առ'ի կողմն : || քաշնակ . մէկ դին . ետամնութիւն :
Առ'ի հրոյն : || կրակէ անցած . կրակով եփած :
Առ'ի մահ : || մահճացու . մահուչափ . մահամերձ :
Առ ինչ : || ինչու . ինչու համար :
Առ'ի յետոյ : || ետեւը եղածները . ետեւի գիրքերը :
Առ'ի ներքոյ երկնից : || երկնքի ներքեւ եղածները . երկնքին տակինները :
Առինչ : || առնչութիւն :
Առինչումնակ : || առնչութիւն ունեցող :
Առ'ի շեղ : || քաշնակ . ետամնութիւն . ետոյթերի :
Առիջուցանել : || իջեցնել :
Առիւծ : || առիւծ . ասլան :
Առիւծաբար : || ասլանի պէս :
Առիւծակերպիկ : || առիւծ՝ մայմունի քիթ վեթով :
Առիւծակորիւն : || առիւծի ձագ :
Առիւծանալ : || առիւծ կամ ասլան ըլլալ . ասլան դառնալ :
Առիւծաշուն : || առիւծ շան կերպէթով . ձա նավար՝ առիւծու ու շան կերպէթ ունող :
Առիւծացուցանել : || առիւծ ընել . ասլան դարձնել :
Առիւծենի : || առիւծի մորթ :
Առիւծոսկր : || առիւծի կամ ասլանի ոսկոր :
Առ'ի քթթել ական : || ակըն թարթը . ան-ատհատթը :
Առլեզ : || տես Ցարալեզ :
Առլի : || լեփ լեցուն . լիփլիք . տօփտօլու :
Առլցեալ : || լցուած . լիցած :
Առխայթել . || կծել :
Առխարխափ : || դուրդուրալով :
Առխթել : || ախուրթ միշ ընել . մօտուլ դարնել :
Առխթել զնաւն : || նաւը քշել :
Առծանկնութիւն : || երկան ուծուա քիթ ունիլը . պուշնագութիւն :
Առծառուկն : } երկան ու ծուռ քիթ ունող .
Առծառածկն : } մեծ ու կոպիտ քիթ ունող . պուշնոյ :
Առկայանալ : || կրակը կենալ . հաստատուիլ :
Առկայծել : || կրակը կանդղնեցնել . ամըրցնել . եէրլեշտիրմիշ ընել :
Առկայծիլ : || վերջին կայծը համնիլ . վերջին կայծովը պըլպըլալ :
Առկարծիս : || մօրքին կամ դխուցածին կերպէ .
Առհամարհակ : } մեկէն . ամէնքը մէկտեղ .
Առհասարակ : } այնութեան . ալիր օրըրատն . ալէսէվիէ :
Առհաւատչեայ : || ռեհին . ՏՃԿ., ռէհին :
Առձայնել : || կանչել :
Առձայնութիւն : || կանչելը :
Առձեռն : } ձեռքը հազըր . հազըր
Առձեռն պատրաստ : } հազըր . հազըրձայ : ՏՃԿ., եկած հասած . վրայ հասած : ՏՃԿ., ալէսալէյան . էփէշնէրակ : ՏՃԿ., անմաանհա-թը . հեմէն շուատը . թեզմը . Ֆիլհալ :
Առձանկանիլ : || մէկզմէկու դէմ կանգնիլ :

Առմտածանել : || ակնել ու տալ . առնել ետ տալ . մէկմէկը տալ : ՏՃԿ., քոնշը պէրմէք . մա-ատէլ :
Առմի նուագ : || մէկէնմէկը . մէկէն :
Առյապալ : || ետեւ . յետքը . ետեւէն :
Առյապալ . կամ առ յապալս : || գալէք . ետեւալիք . ետեւ եկողները :
Առնաբար : || տես Առնապէս :
Առնադրեալ : || երիկ մարդու ըստ հագնող : ՏՃԿ., երիկ մարդու ըստ :
Առնադէն : || մարդասէր, կամ կարծիապէս այրահայհամիչ եղած :
Առնականս : || երիկ ունող :
Առնականութիւն : || երիկ ունենալը :
Առնանոց : || արական անդամը :
Առնապատկեր : || երիկ մարդու պատկերը :
Առնապէս : || մարդաւարի . երիկ մարդու նման . կարճի նման :
Առնացի : || երիկ մարդու միլթաղթի :
Առնել : || անել . ընել . շինել : ՏՃԿ., ասէլամէք :
Առնելի : || անելու . ընելու . ըլլալու : ՏՃԿ., անող . ընող . շինող :
Առնէտ : || առնէտ, կամ կէմիր սըչանը :
Առնիլ : || տես Առնողի :
Առնիլ : || ըլլալ :
Առնոյլէն Ժամու : || անուանենք . ժամանակները :
Առնուլ : || առնել . գիր օրինակ . առնուած՝ ի նմանէ : առել . ումէ կառնենիս : ՏՃԿ., խմել . խափմիշ ընել : ՏՃԿ., վերցնել . քշել :
Առնուլ ապաստան : || ակլէ առնել :
Առնուլ զառաամբանս : || ակրան առնել :
Առնուլ արմատ : || քօքը ձգել . քօքը կապել :
Առնուլ զզրուանս : || դուռը առնել . դռները գոցել :
Առնուլ երդս . կամ երդս առնուլ : || երդել :
Առնուլ'ի մէջ : || մէջ առնել . մէջտեղն բերել :
Առնուլ'ի միտ : || միտք առնել . խմանալ . հասկնալ . սերտել :
յԱռնուլ լինիլ քաղաքին : || քաղաքը առնուելու վրայ ըլլալ :
Առնուլ խորհուրդ : || մտմտալ . մէշվէրէթ ընել :
Առնուլ խուժս : || ժողվըւիլ . թօփ ըլլալ :
Առնուլ մեղս : || մեղաց տէր ըլլալ . խաղալու հաթըր ըլլալ :
'ի բաց Առնուլ : || յետ առնել :
առ Առնուլ : || առը մտնել :
Առնչական : || առնչութեն կամ վերաբերութեն ունող :
Առնչակից : || մէկզմէկու առնչացող . ինչպէս հայր ու որդի :
Առնչութիւն : || առնչութիւն . վերաբերութիւն :
Առշեղ : || ծուռ . թեքու . եամփութիւն :
Առշեղապէս : || այնպէս . եամփութիւն . ծուռ ու մուռ :
Առշեղիլ : || ծռիլ . շեղիլ . ալ ծուռի երթալ :
Առոգանալ : || ջրուիլ : տես եւ Առոգանել :
Առոգանել : || աղէկ եղանակով ըսել . յարմար արտասանելով : ՏՃԿ., ջրել . ջրել տալ :
Առոգանութիւն : || յարմար արտասանութիւն :
Առոգել : || ջրել : ՏՃԿ., ջուր տալ . թրջել :
Առոգութիւն . կամ Առոգումն : || առոգացուցանք .

զրուցք ։ ՏՃՅՆ. Ջրհեղը · Ջուր տալը · տես և Առոյգութիւն ։
Առողջ ։ || առողջ · անվնաս · սաղ · թէնդիւրիւստ ։ ՏՃՅՆ. ըլման · պիւթիւն ։
Առողջագոյն ։ || խիստ առողջ ։
Առողջամիտ ։ || այլքիս ։
Առողջանալ ։ || առողջնալ · լողջանալ · ա-ղէկնալ ։
Առողջարար ։ || առողջ պահօղ ։
Առողջութիւն ։ || առողջութիւն · սաղութիւն ։
Առոյգ ։ || նոր ծաղկած · մատղաշ · քէօսփէ-կէնճ · տիրլայէր ։
Առոյգաբոյրք ։ || ուժեղ ու տինճ խալքայ կամ պատճառ ունօղ ։
Առոյգանալ ։ || նոր ծաղկիլ · ծլիլ ծաղկիլ · քէօսփէ, կամ կէնճ ըլլալ · մատղաշնալ · տիրլայէր ըլլալ ։
Առոյգանձն ։ || կէնճ կորիճ · տիրլայէր կըրա-ըիճ · տինճ կեօվտէլի ։
Առոյգութիւն ։ || նոր ծաղկիլը · քէօսփէութիւն · մատղաշութիւն · կէնճութիւն · տիրլայէրութիւն ։
Առոշոգի ։ || մինակ · զատ · այաշխատճայ ։
Առոցել ։ || առնել · խառնուել ընել ։
Առու ։ || առու · խէնտէկ ։ ՏՃՅՆ, սէլ · ա-քար սու ։
Առուակարկաչ ։ || շաղըլ շաղըլ առուէն ՚ի վար վազօղ ։
Առուամէջ ։ || առուներու մէջ · խէնտէկի մէջ · խէնտէկ արասը ։
Առուգանալ ։ || տես Առոյգանալ ։
Առուգութիւն ։ || տես Առոյգութիւն ։
Առուղեկան ։ || ժամանակաւոր · անցաւոր ։
Առունկնճեալ ։ || անձկաճ նեղվար խօսօղ ։ ՏՃՅՆ, քսու · խասիմ ։
Առպատարագ ։ || Հացի Հաւըր ։
Առպատարագ լինիլ ։ || Հացի Հաւըր ըլլալ ։
Առպարանոցել ։ || պառկիլ · քոմը վրայ ընկ-նիլ ։ ՏՃՅՆ, շըլլըքը Հանիլ · պըլլանճը ընել ։
Առ սակաւ մի ։ || քիչ մը · քչիկ մի ։
Առ սակաւ սակաւ ։ || քիչ քիչ · քչիկ քչիկ · կամաց կամաց ։
Առ սակս ։ || Համար · զոր օրինակ, առ սակս նախնոյն ։ ռամկ. առաջինոյն Համար ։
Առ ստորեաւ ։ } Ներքեւը · տակը ։ ՏՃՅՆ, Ներ-
Առ ստորև ։ } քեւ ի գին · ՏՃՅՆ, Ներքեւ ի ե-ղածը · տակը կեցածը ։
Առ վաղիւ ։ || վաղը ։
Առ վայր մի ։ || պահ մը · քիչ մի · քչիկ մի ։
Առաւանիլ ։ || առնել տանիլ · վերցնել տանիլ ։
Առ տանն ։ || տանը մէջը · տունը ։ ՏՃՅՆ, տանը մէջ եղածը · տունը կեցածը ։ ՏՃՅՆ, էօզ · ղաթը ։
Առ տանն արկանելի ։ || տան մէջ Հագնելու ։
Առ փոքր մի · կամ առ փոքր մի ինչ ։ || քիչ մը ։
Առ փոքր փոքր ։ || քիչ քիչ · կամաց կամաց ։
Առք ։ || ընելը · կամ գործք · բան ։ ՏՃՅՆ, առ-նուլը, կամ առած բան · Հուտած չէյ ։
Առօրեայ ։ || մէկ օրուան ։ ՏՃՅՆ. օրէն գինա ցօղ ։ ՏՃՅՆ, օրթօրալքան · ամմէնօրուան ։
Առօրեայ վարձք ։ || աւուրչէք · կիւնտէլիկ ։
Առօրէական ։ || ամմէն օրուան ։
Առօրին ։ || ամէն օրուան աւուրքը մէջ [illegible]

Ա Ս

Ասացուած · կամ ասացուածք ։ || խօսք · զը-րուցք · բան ։
Ասգատին ։ || տես Աստառին ։
Ասեղն ։ || ասեղ, կամ ասեխ ։
Ասել ։ || ըսել · զրուցել ։
Ասիդ ։ || լեյլեկ, կամ տօղան ։
Ասխանի ։ || տես Ասրանի ։
Ասկն ։ || բալ, կամ լիալ քարը ։
Ասկորդեան ։ || եաքուտի սըլխօտը ։
Ասղանագործ ։ || ասղով բարակ նախշ ընօղ · Փուէնիկ իշլի բանօղ · քէրկէֆ բանօղ · Նախշ-քեար ։
Ասղանագործութիւն ։ || ասղով նախշ բանի-լը · փուէնիկ իշլէ բանելու Հիւնէր · քէրկէֆ-բանիլը ։
Ասղանի ։ || գերձան · թել ։
Ասղանոց ։ || իյնէլիկ ։
Ասղնածեծ ։ || ասղով ծակծըկած ։
Ասղնակարկատ ։ || ասղով կարկտօղ, կամ կարկտած ։
Ասղնեգործ ։ || ասղով բանած · քէրկէֆէ եղած · Փուէնիկ իշլի · նախշուած ։ ՏՃՅՆ, մու-շամպա, զոր ասղով կըբանեն ։ տես և Աս-ղանագործ ։
Ասղնեգործութիւն ։ || տես Ասղանագործութիւն ։
Ասմէայ ։ } երգեղէն · երգէ ։
Ասմի ։ }
Ասուն ։ || բսօղ · խօսօղ · խօսուխ թօղ ։
Ասուպ ։ || Թոչօղ աստղ · Հաւան կծիկօղ բոց ։
Ասպ ։ || ձի ։
Ասպազէն · կամ ասպազէն ։ || ձիու զէնք · ձիու փուստան · ռախտ ։
Ասպականապայա ։ || չան կերակրու պէրչէ-միչ ընօղ, կամ ունեցօղ ։
Ասպականի ։ || ձիաւոր · աթլը ։ ՏՃՅՆ, արտօրդ-շուն · թաղը ։
Ասպահասպետ ։ || սէրասկէր ։
Ասպանջական ։ || տես Ասպնջական ։
Ասպանջականութիւն ։ || տես Ասպնջականութիւն ։
Ասպանիական · կամ Ասպանդարակ ։ || էշլէնկի ։
Ասպատարար ։ || տես Ասպատակար ։
Ասպատատան ։ || ձիաստան · ախոռ ։ ՏՃՅՆ, ձիե-րու սիւրիւ · ըլխի · եըլխի ։
Ասպաստանիք ։ || սէյիսխանեայ ։
Ասպաստանեան ։ || ըլխի արծօղ · սէյիս · աթ օղլանը ։
Ասպաստանիկ ։ || նէօպէթչի ։
Ասպատակ ։ || թալան · քէլէփիր ։ ՏՃՅՆ, չէ-թէճի ։ ՏՃՅՆ, չէթէճութիւն ։
Ասպատակ տալ, կամ դնել ։ || չէթէճութիւն ընել ։
Ասպատակաւոր ։ || չէթէճի ։
Ասպատակել ։ || չէթէճութիւն ընել ։
Ասպատակի ։ || չէթէճութեամբ · չէթէճիլիքլէ ։
Ասպատակիչ ։ || չէթէճի ։
Ասպատակութիւն ։ || չէթէճութիւն ։
Ասպար ։ || վահան ։
Ասպարաբեկ ։ || վահանը կոտրօղ ։ ՏՃՅՆ, վահանի կտոր, կամ կտորուք ։
Ասպարակալ ։ || ակրանկէր ։
Ասպարակալութիւն ։ || ակրանկերութիւն ։
Ասպարամփակ ։ || վահանով պատած ։

Ասպարէզ : } ձիու մէյտանը . մէյտան :
Ասպարէս : }

Ասպարընկեց : || զօրախանը վար ձգող . զէնքը ձգող փախչող :

Ասպարախաղաձեւ : || մէյտանը կեցողներուն եղող :

Ասպարիզել . կամ ասպարախաղել : || մէյտանը վազել :

Ասպետ : || միւսէլլէմ :

Ասպետութիւն : || միւսէլլէմութիւն :

Ասպիղեն : || տես Ասպաղեն :

Ասպնջական : || ճամբորդ . ներս առող . խաղաղ ընող : Տճկ , միսաֆիրի խօնախ ա֊րընող . միսաֆիր խաղալու ընող . խօնախ֊ըլլողը : Տճկ , օնախ . մէյքէման : Տճկ , եար֊տըմճի . խնամող ընող :

Ասպնջականութիւն : || խաղալու ընելը : Տճկ , միսաֆիր ընդունելը : Տճկ մէյքէման ըլլալը կամ խօնախ ըլլալը :

Աստ : || հոս . աս տեղս :

Աստանդական : || աստին անդին ընկնող . տե֊ղակերպին :

Աստանդել : || աստին անդին տանիլ բերել . տեղափոխելին ընել :

Աստանդիլ : || աստին անդին ընկնիլ . աստին անդին գնալ . տեղափոխելին ժողով գալ :

Աստանդութիւն : || տեղափոխութիւն . օլալա֊րայ չըլլը :

Աստանօր : || աս տեղս . աս տեղուկս . հոս . հոսայ :

Աստեղաբաշխ : || աստղաբաշխ . միւնէճճիմ :

Աստեղաբաշխութիւն : || աստղաբաշխութիւն . միւնէճճիմութիւն :

Աստեղագէտ : || տես Աստեղաբաշխ :

Աստեղագիտութիւն : || տես Աստեղաբաշխութիւն :

Աստեղազարդ : || աստղերով զարդարած :

Աստեղազարդել : || աստղերով զարդել :

Աստեղալից : || աստղերով լեցուած :

Աստեղակառոյց : || աստղերով յօրինած :

Աստեղանիշ : || աստղի նշան ունող . աստղի նման . աստղի թագով :

Աստեղատուն : || աստղի սիւրօ , կամ մէքէան :

Աստել : || տես Հաստել :

Աստէր : || խոյլիմ . մանուշա . խաւլի : Տճկ , աղէկ . պաշ . պիրապէր :

Աստէր Ճանապարհ : || Ճամբահ Ճամբայ :

Աստէն : || հոս . աս տեղս :

Աստի : || ասկից . ասկէ . աս տեղացը :

յաշխարհէ Աստի : || աս աշխարքէս :

Աստի կեանք : || աս կեանքս :

Աստի և անտի : || աստիկէն ու անդիէն , աս֊դին ու անդին . երկու գիէն . երկու դին :

Աստիճան : || մէրտիվէնի ոտք , կամ մաս : Տճկ , տէրէճէ :

Աստիճան եկեղեցական : || աստիճան . կարգ :

Աստիճանաւոր : || տէրէճէլի . չըլթըլըլ : Տճկ , աստիճան , կամ կարգ ունող :

Աստիճանել : || աստիճան աստիճան ընել . մէկ քան զմէկ վեր ընել : Տճկ , աստիճանով վեր ելլել . քիչ քիչ առաջ երթալ :

Աստիք : || աս աշխարքս . աս կեանքս : Տճկ , աս աշխարքիս մամթանը : Տճկ , արէնք . աւիէն : Տճկ , դիւնյալըմութիւն . կորձութիւն : Տճկեւ .

ձողը . թօպլէթ :

Աստղ : || աստղը . երևալը :

Աստղաբաշխ : || տես Աստեղաբաշխ :

Աստղաբաշխութիւն : || տես Աստեղաբաշխութիւն :

Աստղագէտ : || տես Աստեղագէտ :

Աստղագուշակ : || աստղերը ցցնող : Տճկ , աստղով յայտնած կամ խինցուցած :

Աստղալից : || աստղերով լեցուած :

Աստղակերպ : || աստղիպէս :

Աստղահայր : || աստղէն , կամ հաւայէն զարկած :

Աստղահմայ : || աստղով ֆալճութիւն ընող . ֆալճի . միւնէճճիմ :

Աստղահմայութիւն : || աստղով ֆալճութիւն ընելը :

Աստղանման : || տես Աստղակերպ :

Աստղանշան : || տես Աստեղանիշ :

Աստղավար : || աստղերը քալեցնող :

Աստղատեսակ : || տես Աստղակերպ :

Աստղիկ : || պզտիկ աստղ : Տճկ , ափրոդիտէ կուռքը :

Աստղկեան : || զամփարայ :

Աստուածն . կամ աստուածոյն : || ուստուայայ :

Աստուած : || աստուած :

Ատաղձ : || աստուծմէ աղդուածն ունող . աս֊տուծմէ ներշնչած . այն ազդմամբ եղած :

Ատենաբան : } ատենաբան . այն վրայ խօսող :
Ատենաբանակ : }

Ատենաբանել : || ատենաբանութիւն ընել . այն վե֊րայ խօսիլ :

Ատենաբանութիւն : || ատենաբանութիւն . այն վրայ խօսք :

Ատենաբաշխ : || աստուծմէ բաշխած կամ տուած :

Ատենաբար : || այն պէս :

Ատենաբարբառ : || այն վրայ խօսող . աստուծմէ խօսած :

Ատենաբեր : || զատ կամ այն շնորքը բերող :

Ատենաբնակ : || այն բնակած :

Ատենաբոյլ : || տես Ատենախումբ :

Ատենաբուղխ : || աստուծմէ առաջ եկած :

Ատենաբուն : || այն զաւթը :

Ատենագէտ : || ատ ճանչցող :

Ատենագիծ : } աստուծմէ գրած :
Ատենագիր : }

Ատենադաս : || այն ճամբան գնացող :

Ատենադործ : || յայն շինած կամ ըրած : Տճկեւ , ատ այնող . այն նման ընող : Տճկ , ատ այնին պաշ֊տօնքը կատարող , ինչպէս քահանայն : Տճկ , ատ այնին . սրբազան :

Ատենադործել : || ատ այնել . այն նման ընել : Տճկ . այն պաշտօնքը կատարել :

Ատենադործութիւն : || ատ այնելը : Տճկ , ատ այնին պաշտօնք կատարելը :

Ատենադութ : || այն նման գութ ունող :

Ատենագիր : || յայն գրած :

Ատենադրոշմ : || աստուծմէ տպաւորած :

Ատենազան : || այն նման . այն շնորքով զարդար֊ուած : տես և Ատենային :

Ատենազարդ : } ատ , կամ այն շնորքով զար֊
Ատենազարդեալ : } դարուած :

Ատենազգացիկ : || տես Ատենազգ :

Ատենազգեաց : } զատ կրող կամ ունող . զգեստ
Ատենազգեստ : } դրկող . քնէ գրկած :

Ատենազոյգ : || յայն չափած . այն կամքը ընկեր եղած .

[illegible]

Ածեան :
Ածեղէն : } տես Ածային :
Ածընդդէմ : || այ դէմ :
Ածընկալ : || յայ ընդունած : ՏՃԿ, զած ըն-դունող • դքն գրկող :
Ածընտիր : || յայ ընտրած • այ քայեխ :
Ածխնամ :
Ածխնաց : } աստուածմէ խնամատութիւն ու-նող :
Ածիջակ : || այ իջած տեղը :
Ածխօսութիւն : || տես Ածախօսութիւն :
Ածորդի : || այ որդի • յն , քն :
Ածութիւն : || ածութիւն :
Ածուհի : || էգ կուռք :
Ածունակ : || զած ունող • զած գրկող :
Ածուսոյց : || յայ սովրած :
Ածուստ : || աստուածմէ • այ դիէն :
Ածուրաց : || զած ուրացող :
Ածպաշտութիւն : || ած պաշտելը :
Ածպետական : || այ մեծութեան վայելչին :
Ածպետութիւն : || ածային մեծութիւնը :
Ածսիրութիւն : || զած սիրելը :
Ածտեսութիւն : || զած տեսնելը :
Ածօրէն : || այ պէս :
յԱստուածուստ : || աստուածմէ :
Աստուծ հաց : || ցամաք հաց :
Աստուստ : || ասկից • ասկէ :
Աստանին • կամ ասդանին : || հոս • աս տեղս • աս տեղուեկս : ՏՃԿ, աս աշխարքիս մէջ • աս կեանքս •
Ասր : || բուրդ, կամ նախապը՛ գզած ու ճեր-մկցուցած :
Ասրաբեր :
Ասրաբոյս : } բուրդ բուսցնող :
Ասրագործ : || բուրդ բանող : ՏՃԿ, բրդէ շինած :
Ասրաքասակ : || բրդու պէս :
Ասրեայ : || փրան բուրդ ունող • բրդլախ : ՏՃԿ, բրդեղէն :
Ասք : || տես Ասացուածք :

Ա Տ

Ատակ : || կարող • կըցող • ղատիր : ՏՃԿ, ատակ • պէտին • փարչ :
Ատակել : || ատիկել • կրնալ • ղատիր ըլլալ :
Ատաղձ : || նիւթ • քերեստէ :
Ատաղձագործ :
Ատաղձագործ հիւսն : } մարանկօզ • օյմաճի • տօղրամաճի :
Ատաղձագործութիւն : || մարանկօզութիւն • օյմա-ճըութիւն • տօղրամաճըութիւն :
Ատաղձավաճառ : || քերեստէճի :
Ատաղձօրար : || տես Ատաղձագործ :
Ատամն : || ակռայ • աղրայ • կեռիք :
Ատամնաթափ : || ակռասլիկ :
Ատամնաձև : || ակռափայես :
Ատամնատու : || ակռան առնող :
Ատամնատուութիւն : || ակռան առնելը :
Ատամնաւէր : || ակռայով խածող, կամ խածած :
Ատամնաւէր առնել : || ակռայով խարալա-միշ ընել :
Ատամնեայ : || ակռան թափած • ակռայ չու-նող • ակռասլիկ :
Ատեան : || ատեան • կամ ատեան աղալարը : ՏՃԿ, մէյտան :
յԱտեան առնել : || մէյտանը բռնել :
Ատեմ • կամ Ատեամ : || ատել :
Ատելի : || ատելի : ՏՃԿ, ատող :
Ատենաբան : || ատեանը խօսող • ատեանին մէջ տաւայ քշօղ :
Ատենաբանել : || ատեանը խօսիլ • ատեանին մէջ տաւայ քշել :
Ատենաբանութիւն : || ատեանը խօսիլը :
Ատենադպիր : || ատեան քեաթիպի • թէս-կերէճի :
Ատենախօս : || տես Ատենաբան :
Ատենակալ : || ատեան աղան • ատեան խուս-միչ ընող : ՏՃԿ, ատեան քեաթիպի :
Ատենական : || ատեանի : ՏՃԿ, ատեան աղա-սը • ատեանին մէջ խօսօղ :
Ատենապետ : || ատեան աղասը :
Ատիկել : || ատիկել • կարենալ :
Ատոք : || գէր • լիք • պարարտ :
Ատոքանալ : || պարարտանալ • գիրնալ • լցուիլ :
Ատոքատեսիլ : || գէր կամ պարարտ տեսք ունող :
Ատոքացուցանել : || պարարտացնել • գիր-ցնել • լցնել :
Ատոքութիւն : || պարարտութիւն • գիրութիւն • լիքութիւն :
Ատտիկէ գաւառ : || աթինայ քաղաքը :
Ատտիկեցի : || աթենացի • չէլէպի • մէնշուր :
Ատր : || կրակ :
Ատրագոյն : || կրակի գոյն ունող • կրակ կըտ-րօղ • կրակ ու բոց :
Ատրաշէկ :
Ատրաշէկ : } կրակ կտրած • խըզմիշ եղած :
Ատրաշիկագոյն • կամ ատրշիկագոյն : || խիստ խըզմիշ եղած • կասկարմիր կրակ կտրած :
Ատրաշիկանալ : || կրակ կտրիլ • կասկարմիր կրակ ըլլալ :
Ատրուշան : || կրակարան • մանղալ : ՏՃԿ, կրակի տուն • քիւլհան :

Ա Ր

Արագ : || շուտ • շուտով • չափըքն :
Արագ : (մակբայ •) || շուտ • թէզ • շուտով • թէզով :
Արագաբան : || շուտ խօսող • լեզուն շուտ • բխստացող • լեզուանի :
Արագաբանութիւն : || շուտ խօսիլը • բխստա-լը • լեզուանութիւն :
Արագագիր : || շուտ գրօղ • շուտ գրող :
Արագահնաց : || շուտ քալող • չափըքըն :
Արագագոյն : || խիստ շուտ կամ չափըքն :
Արագաղ : || դաղան բռնելու թօռ • հայվան բռնելու աղ :
Արաբիա : || արապիստան :
Երջանիկն Արաբիա : || եէմէն :
Արագաթև : || շուտ կամ սուր թռչող • կրա-կի պէս թռչող : ՏՃԿ, կրակի պէս վազող :
Արագաթևել : || շուտ կամ սուր թռչիլ : ՏՃԿ, կրակի պէս վազել :
Արագաթող : || շուտ թող տուող : ՏՃԿ, խո-լայ թող տուող :
Արագաթևիչ : || տես Արագաթև :
Արագալուր : || շուտ լսող • ականջը սուր :
Արագախաղաց : || տես Արագաշարժ :

Արագախաղաց : || Թեթեւ խաղացող, կամ թռչող • շուտ մը փախչող :
Արագախօս : || տե՛ս Արագաբան :
Արագախօսութիւն : || տե՛ս Արագաբանութիւն :
Արագահատոյց : || շուտով հատուցող • շա_ փըխ ընող կամ եղած :
Արագահաս : || շուտ հասնող, կամ հասած :
Արագամուտ : || շուտով մտնող կամ մտած :
Արագամիտ : || տե՛ս Երագամիտ :
Արագայագ : || շուտ կամ թեզ կշտացող :
Արագաշարժ : || շուտ շարժուող • շուտ տեղափոխուիլ :
Արագիմաց : || շուտ առնող • քանի շուտ խօսքի մէջ ընող • սրամիտ :
Արագավախճան : || շուտով կատարուող, կամ շուտով մեռնող :
Արագ արագ : || շուտ շուտ • թեզ թեզ :
Արագացուցանել : || տե՛ս Արագեցուցանել :
Արագափոխ : || թեզ թեզ փոխուող :
Արագաքայլ : || շուտ քալող • ճախրող :
Արագել : || արագանալ • շուտ ընել :
Արագել : || խիստ արտորցող խիստ ճախրելու :
Արագեցուցանել : || արագացնել :
Արագընթաց : || խիստ շուտ քալող • ճախ_ րողի • խիստ վազող :
Արագիլ : || լէյլէկ :
Արագոտն : || տե՛ս Արագընթաց :
Արագուն : || շուտով • ճախրելով :
Արալեզ • կամ Առալէզ : || մէջէ փէյտահեր ըրած կենդանիներու անուն մըն է :
Արած : || հարսնիքի նշան • հարսնիքի խառնուած_ քը փէրիք • հաղորդ : Տճկ. լէպէ • այրըլքան :
Արածել : || արծել :
Արածիլ : || արծիլ :
Արակիւն : || երկրի մարդու միութիւն :
Արականք : || տե՛ս Առականք :
Արահետ : || ճամբայ ճամբայ :
Արահետել : || ճամբայ ճամբէն երթալու ճամ_ բորդել :
Արամազդ : || դիոս կուռքը :
Արամազնեայց : || արամեանց ազգին ծնած • հայոց ազգին եղող :
Արամեան : || երկիր ունող :
Արամեան : || արամեայ ունեցածը • արամեայ միութեան :
Արամեան ազգ : || հայոց ազգը, որ յարամ_ եան է ծնած :
Արամուր : || խիստ ամուր կամ զօրաւոր :
Արաշխան : || տաւուռ :
Արապայ : || խայայ քար • ամուր քար :
Արատ : || արատ • լէքէ • այպ :
Արատ հանել : || էտէփսիզ աչքով նայել :
Արատաբաց :
Արատակնոյեաց : } ընդհատ նայող :
Արատասուն :
Արատաւոր : || արատ ունող • այլայլը • լէքէ_ լի • պակասաւոր • անմաքուր • խառն :
Արատաւորել : || լէքէլէնմիշ ընել • խառնել :
Արատաւորիլ : || լէքէլէնմիշ ըլլալ • այլայլը ըլլալ • խառնիլ • անմաքուր ըլլալ • անարժանիլ :
Արատաւորութիւն : || լէքէլի կամ այլայլըլ ըլլա_ լը • խառնիլը • անարժանիլը :
Արատել : || տե՛ս Արատաւորել :

Արատիլ : || տե՛ս Արատաւորիլ :
Արար : || տե՛ս Արարք :
Արարած : || ստեղծուած : Տճկ. ճէնճ • գործք :
Արարածապաշտութիւն : || ստեղծուածոց պաշ_ տամունք :
Արարատեան : || արարատի միութիւն • հայաստանու միութիւն :
Արարատեան թագաւորութիւն : || հայոց թա_ գաւորութիւն :
Արարիչ : || ընող • շինող • ստեղծող :
Արարողութիւն : || ընելը • շինելը • գործելը : Տճկ. այինէթ :
Արարուած : || տե՛ս Արարած :
Արարող : || տե՛ս Արարիչ :
Արարչագիր : || ստեղծողէն գրուած :
Արարչագործ : || ստեղծող :
Արարչագործել : || ստեղծել :
Արարչագործութիւն : || ստեղծելը :
Արարչադիր : || ստեղծողէն դրուած :
Արարչական : || ստեղծողին միութեան :
Արարչակերտ : || ստեղծողէն ըրուած կամ շինուած :
Արարչակիր : || զստեղծօղը կրող՝ կամ վեր ցնող՝ որպէս որ աթոռակիրը, կամ որ խաչը :
Արարչակից : || մէկ տեղ ստեղծող :
Արարչանորոգ : || ստեղծողէն նորոգուած :
Արարչապարգեւ : || ստեղծողէն տուած :
Արարչապետ : || ստեղծող : Տճկ. քիմօնիճարու դըլուխ • մէյմար պաշը • խալֆայ :
Արարչատեսուչ : || յոյժ ստեղծած :
Արարչատես : || ստեղծողէն տեսած, կամ ստ_ եղծօղը տեսնող :
Արարչատիպ : || ստեղծողին նման • այն պատ_ կերին կերպէ եղած :
Արարչատուր : } ստեղծողէն ատանդած, կամ
Արարչատուեալ : } տուած :
Արարչեղէն : || տե՛ս Արարչական :
Արարչընկալ : || տե՛ս Աստուածընկալ :
Արարչութիւն : || ընելը • շինելը : Տճկ. ստեղծելը :
Արարք : || գործք • շէնք • ըրած թողած բա_ նը : Տճկ. բէլիք • ծնունդ :
Արաց : || յունական ամիս :
Արաքս : || Թաշուն մի է :
Արբանեակ : || ծառայ • խզմէթքեար • շուա_ խաոր :
Արբանեկել : || ծառայել • խզմէթ ընել :
Արբանեկութիւն : || ծառայութիւն • խզմէթ :
Արբեցիկ : || խմեցիկ : Տճկ. ուտել խմելը : Տճկ. գինովութիւն :
Արբեալ : || խմած • հարբած • գինով • քէֆ_ լի • շաղ :
գան Արբեալ : || ծեծ կերած :
Արբենալ : || հարբիլ • գինովնալ : Տճկ. քէֆ ըլլալ • շաղ ըլլալ :
Արբեցութիւն : || հարբեցութիւն • գինովութե : Տճկ. գինովցնող խմելիք :
Արբեցուցանել : || հարբեցնել • գինովցնել • քէֆ ընել : Տճկ. խմելքը ցնդել • օձրօքմըլը նել : Տճկ. խմցնել :
Արբեցուցանող : } հարբեցնող • գինովցնող :
Արբեցուցիչ : } Տճկ. խմցնող :
Արբեցող : || հարբող • գինովցող : տե՛ս եւ Արբշիռ :

Արբի : || խմեցի :
Արբշիռ : || ալէկոծ · մեհօտ · ձեռնհասն :
Արբշռութիւն : || ալէկոծութիւն · մեհօտութիւն :
Արբումն : || խմելը :
Արբունք : || արբենք · կատարեալ հասակ : տե՛ս. խմելը :
յԱրբունս հասանել : || չափահասութեան ըլլալ · երիտասարդութեան ըլլալ :
Արբուցանել : || խմցնել · խմել տալ :
Արդահատանք : || տե՛ս Արդահատութիւն :
Արդահատել : || ցաւակից ըլլալով գթալ ը֊նել · հոգ տանիլ : տե՛ս. ցաւելով մխիթա֊րել · սիրտ տալ : տե՛ս. աղաչել · եռանդով ըլ֊լալ · գութ շարժել · աղաչելով ուզել :
Արդահատութիւն : || ցաւակից ըլլալով գթա֊լը · հոգ տանիլը : տե՛ս. մխիթարութիւն · սիրտ տալը : տե՛ս. աղաչանք · եռանդով ըլլա֊լը · աղաչելով ուզելը :
Արդամնակ : || մեծ ջուր · խաշու · շուարեալ · Թիրիթ :
Արդանոց : } Արդանոտ : } ողին յղացած տեղը · փոր :
Արդապատիր : || խիստ պատուական · խիստ պէ֊րէքէթլի :
Արդաւաւոր : || պէրէքէթլի :
Արդաւաւորել : || առատ պտուղով կամ ցանքերով լեցնել · խիստ աճեցնել · խիստ շատցնել · պէրէքէթլի ընել :
Արդաւաւորութիւն : || առատ պտուղ տալը · պէրէքէթլի ըլլալը :
Արդաւունք : || առատ պտուղ · առատ ցանքեր : տե՛ս. պէրէքէթ · տե՛ս. մեծ կամ փառաւոր գործք :
Արդաւոր : || պէրէքէթլի · [illegible] :
Արդաւանդ · կամ Արդիւանդ : || խիստ պա֊րարտ · խիստ պտղաբեր · ինչպէս և պարարտ հող :
Արդաւանդաբեր : || պարարտ պտուղ տուող · պարարտ գետնէ բուսած :
Արդաւանդատունկ : || պարարտ և պտղատու հող ունեցող :
Արդաւանդաւէտ : || տե՛ս Արդաւանդա֊բեր :
Արդաւանդութիւն : || խիստ պարարտութիւն :
Արգել : || արգելք · էնկել · քեօստէկլէ : տե՛ս. արգիլող · ամուլ ընող : տե՛ս. հապիս · զնդան :
Արգել առնել · կամ Արգել լինել : || արգի֊լել · էնկել ըլլալ · քեօստէկլէ ըլլալ :
Արգել արկանել : || պէտքեր կապել · պէտքը֊ինել · առջևը գոցել · արգելիչ ընել :
յԱրգել արկանել : || հալածել · տեղէն հալածական պահել :
Արգելական : || արգելուող, կամ ներսը պահուող · փակուած կեցող · հապիս եղող :
Արգելեալ : || արգելք · էնկել : տե՛ս. արգիլե֊լու տեղ · հապիս :
Արգելանել : || տե՛ս Արգելուլ :
Արգելանոց : || արգիլելու տեղ · զնդան · հապիս · խափէս :
Արգելավանք : || վանք, ուր կեցողները դուրս չեն ելլեր · ինչպէս կուսանաց վանքերուն :
Արգելարան : || տե՛ս Արգելանոց :
Արգելել · || տե՛ս Արգելուլ :

Արգելոց : || տե՛ս Արգելանոց :
Արգելուլ : || արգիլել · չթողուլ · նախանձ ընել : տե՛ս. հապիս ընել : տե՛ս. ամուլ ը֊նել · էնկել ըլլալ :
Արգելումն : || հապսը : տե՛ս. արգիլելը · ա֊մուլ ընելը :
Արգեւանք : || [illegible] :
Արգեւանդ : || տե՛ս Արգաւանդ :
Արգոյ : || մեծագին · պատուական : տե՛ս. յարգելի · պատուոյ :
Արդոյ : || տե՛ս Ցարդոյ :
Արդարեւ հաւատով : || հաւատարմութիւն մի է :
Արդարաւայ : || տե՛ս Արդարաւոր :
Արդ : || հիմա · այժմ : տե՛ս. հիմակ · հիմիկ :
Արդակ : || դուռ · տեղ · պատուհան :
Արդանցել : || դուրս ել · արտաքին ընել · պա֊րապ ընել :
Արդարացութիւն : || դարձութիւն · ուղղութիւն :
Արդար : || արդար · անմեղ · ուղիղ : տե՛ս. հաճոյ սի֊րող · չեղել ընող : տե՛ս. ըրած · չխառնակ · խառն · հաճոյ · շիտակ · հաւան :
Արդար փառաւորութիւն : || հեշտ գործ :
Արդար (ակզբն) || ըլլար · չխառնակ · խառնուած :
Արդարաբան : || ըրեր խօսող :
Արդարադատ : } Արդարադատիչ : } արդարութեամբ կեցող · ան֊մեղութեամբ ապրող :
Արդարագործ : || արդարութիւն ընող · անմեղ գործք գործող :
Արդարագործել : || արդարութիւն ընել :
Արդարագործութիւն : || արդարութիւն ընելը :
Արդարադատ : || Աստուծոյ դատող, կամ դատաւոր :
Արդարադիտող : || արդարութեան չարչարող : տե՛ս. մեհեկ տեղը տանջող :
Արդարախօս : } Արդարախօսութիւն : } տե՛ս Արդարամիտ :
Արդարախօս : || Ճշմարիտ խօսող :
Արդարանալ : || խիստ արդար · ըլլալ · շիտակ :
Արդարակշիռ : || Շիտակ կշռող, կամ կշռած · շիտակ դատող :
Արդարակրօն : || խիստ արդար :
Արդարամիտ : || արդար միտք ունեցող · անմեղ սիրտ ունեցող · բարի բան մտածող :
Արդարանալ : || արդար ըլլալ · արդար երև֊նալ · սուրբ երևնալ : տե՛ս. ըարդարել · ըարդար ըլլալ · [illegible] :
Արդարապէս : || արդարութեամբ · շիտակ · ուղղամտութեամբ :
Արդարասէր : || արդարութիւն կամ հաւատ սիրող :
Արդարավարձ : || Շիտակ վարձ կամ վճարող կարող : տե՛ս. Շիտակ վճարած :
Արդարացի : || խիստ արդար · խիստ շիտակ · Շիտակ :
Արդարացուցանել : || արդար ընել · ան֊մեղ երևցնել : տե՛ս. ըարդարել · [illegible] :
Արդարեւ : || իրաւ֊ցնել · իրաւ որ · Ճշմարիտ որ : տե՛ս. ըարդար · կամ իրաւ · Ճշմարիտ · գուցէ · [illegible] :
Արդարութիւն : || արդարութիւն : տե՛ս. հաւատ · [illegible] :
Արդեան : || [illegible] :
Արդեօք : || [illegible] · [illegible] · [illegible] : տե՛ս.

[illegible] : տճկ. [illegible] ։ [illegible] · [illegible] · խրատեցնելու · թաւհանիկ · զօ · զօր օրինակ · կարաւանը էր իմ արդարեւ զձեզ : ասել · [illegible] կըշտամեցինէք զձեզ : Գտանել էի արդարեւ զնա : ասել · զանոնք թաւհանիկ կըրցանէի : [illegible] արդարեւ ըմբռնեալ եմ : ասել · [illegible] չունիս :

մի՛ Արդեօք : || չըլլայ թէ :

Արդէն : || հիմիկուց · հիմիկուց :

Արդի : || հիմիկուան · նոր · թազէ · զօր օրինակ ·

Արդի ծնեալ : || հիմիկուան ծնած · նոր ծնած :

յԱրդի քաղելոց : || հիմիկուան քաղածներէն :

զԱրդի պատուզամն : || նոր, կամ թազէ պատգամները :

Արդիւն · կամ արդիւնք : || գետնէն ելած բարիքը · խնչպէս են ցորենը · գարի · [illegible] · և ամէն պտուղները , զոր քաղեն , և՛ ի [illegible] կըժողվեն : տճկ. , չարս · Փայտայ : տճկ. , [illegible] · մալ · Թէջհէմլէթ : տճկ. , գործք · զօր օրինակ · մի՛ [illegible] այլ և արդարակերպ : ասել · [illegible] խօսքով [illegible] այլ և գործքով : [illegible] այլ [illegible] : ասել · խօսքով [illegible] · ամա գործքով [illegible] :

Արդիւնաբեր :
Արդիւնագործ :
Արդիւնական :
Արդիւնականապէս :
} բարիք առնօղ · պտղատու · պտղաբեր · Փայտալը · աւելցելէթլի :

Արդիւնանալ : || տես Արդիւնաբերել :

Արդիւնաշատ :
Արդիւնառու :
} տես Արդիւնաւոր :

Արդիւնաբերել : || պտղատու ըլլալ · պօլ պըտուղ տալ · մարդու Փայտայ ընել :

Արդիւնաբերութիւն : || պօլ պտուղ տալը · Փայտայ ընելը :

Արդիւնաւոր : || պտղատու · պտղաբեր : տճկ. , էքինճի · չիֆթճի ·

Արդիւնաւորութիւն : || տես Արդիւնաբերութիւն : տճկ. , էքինճիլութիւն · չիֆթճիլութիւն :

Արդիւնացուցանել : || պտղատու , կամ աւելցելէթլի ընել :

Արդիւնաւոր : || պօլ պտուղ ունօղ · պտղաբեր · Փայտալը · աւելցելէթլի :

Արդիւնաւորիլ : || պտղով լեցուիլ · պօլ պըտուղ ունենալ : տճկ. , չարս ընել · վարասլիլ :

Արդիւնաւորութիւն : || պտղով լեցուիլը · պօլ պտուղ ունիլը : տճկ. , չարս · վարասլ :

Արդիք : || առկեանքս · հիմիկուան բաներս · հիմիկուաններ :

Արդն : || մէյմակ · խելա :

Արդնակերպ : || թրաշիր · մէյմակը :

Արդնեմեկէց : || մէյմակ նեսօղ · մէյմակով խաղցօղ :

Արդոյ : || լուր օր · բանի օր :

աւուրբք Արդոյք : || լուր օրերը :

Արդու : || քանակէնը օրանոց չափ՝ ցորենի · կամ ալուրի · և այլն :

Արեամբ[illegible] : || մէկ արուէնէ · արդարակած :

Արեամբթաթաւ : || արուն խօօղ · խանալը · զալըմ · արդնեկած :

Արեամբ[illegible] : || տես Արեամբթաթաւել :

Արեգ : || [illegible] : տճկ. , արեգակի արեւ · շողս : տճկ. , [illegible] · զօրլու :

Արեգ քաղաք : || արեւ շինէին :

Արեգակն : || արեգակ · արեւ :

Արեգակնաբար : || տես Արեգակնաձեւ :

Արեգակնական : || արեւուպէս պայծառ · խիստ պայծառ · լուսեղէն :

Արեգակնաճառագայթ : || արեգակին ճաճանչ · արեւուպէս :

Արեգակնակեզ : || արեւէն էրած : տճկ. , արեւով կամ շողով այրօղ :

Արեգակնանման : || արեւուպէս կերպարան ունօղ · քերականէլի քալօղ : տճկ. , արեւու մութալիս :

Արեգակնային : || արեւու մութլալիս :

Արեգակնապէս : || արեւուպէս :

Արեգակնատես : || արեգակին պէս տեսք ունօղ · արեւուպէս փայլօղ : տճկ. , արեւու դէմ շինած :

Արեգակնափայլ : || արեւուպէս փայլօղ :

Արեգակնօրէն : || արեւուպէս :

Արեգակէս : || արեգակին լուսով լիք · խիստ պայծառ · լուսեղէն : տճկ. , խիստ բաղ :

Արեգդէմ : || արեգակին դէմ : տճկ. , արեւու դէմ շինած , կամ եղած :

յԱրեգ կուսէ : || արեւուն դիէն · արեւելքի դիէն :

Արեգունի : || արեւու · արեգի · արեւու դէմ [illegible] :

Արեգունիք : || կինեցիկը · չարդակ :

Արեգփէս : || արեւէն առածած · արեւու :

Արեկ : || քաղ · զօրլու · քեանին :

Արենակից : || տես Արիւնակից :

Արենամերձ : || արուն[illegible] · [illegible] :

Արենապարտ : || տես Արիւնապարտ :

Արեւ : || արեւ : տճկ. , լոյս · շող :

յԱրեւու դալ : || կամուրջ դալ :

յԱրեւն երդնուլ : || մեկին արեւը երդում ընել · մեկին կենացը երդում ընել :

զ[illegible] Արեւն յաշաց հատանել : || աչքից լուսը փախցուցնել · աչքը հանել :

Արեւագալ : || արեւագալթ · արեւու ծագիլը :

Արեւադարձ : || արեւուն դարձը :

Արեւածաղիկ : || այ չիչէյի ·

Արեւածագ : || արեւու ծագը · արեւագալթ :

Արեւակէզ : || արեւէն էրած :

Արեւակն : || արեգակ · արեւ :

Արեւահայեաց : || տես Արեգդէմ ·

Արեւապաշտ : || արեւ պաշտող :

Արեւափառ : || արեւուպէս պայծառ :

Արեւելաժառանգ : || արեւելքի տիրող :

Արեւելեայքն : || արեւելքի մութաւլիս :

Արեւելանշան : || յարեւելից երեւօղ նշան · [illegible] մը խաղը :

Արեւելեայ : || տես Արեւելեան :

Արեւելեայք : || արեւելքի ազգերը · արեւելքը · կամ արեւելքի դին բնակողները :

Արեւելեան : || արեւելքի մութաւլիս · արեւելցի :

Արեւելք : || արեւելք · կիւնտօղուսու : տճկ. , արեւ երեւոլը : տճկ. , արեւելցիք :

Արեւիկ : || [illegible] :

Արեւմուտք : || արեւմուտք · մայրամուտը · փխբ. արեւուն մարը մտնելը : փխբ. արեւմտակողմը :
Է Արեւմուտս կոյս : || արեւմտից դին · դէպ 'ի արեւմուտքը :
Արեւմտային : } տես Արեւմտեան :
Արեւմտեայ :
Արեւմտեայք : || արեւմուտքի դիները : փխբ. արեւմուտքը բնակողները :
Արեւմտեան : || արեւելքէն մինչեւ Թալէխ · պաշտօնը : փխբ. արեւմտեցի ·
Արեւորդիք : || արեւորդիք · արեւապաշտող ազգը :
Արեւուտ : || տես Արեգունի :
Արթմնի : || արթուն ըլլալը · արթուն կենալը · զգուշութիւն :
Արթնանալ : || արթննալ :
Արթնական : } արթուն կեցող · զգոյշ :
Արթնաւոր :
Արթնութիւն : || արթուն ըլլալը · զգուշութիւն :
Արթուն : || արթուն · զգոյշ · չքնացող :
Արթչիլ : || տես Զարթչիլ :
Արժան : || լայըխ · յախըշէր · ուղղուն · Ճայիզ · մահէլ · մուսթահաք :
Արժան լինել : || լայըխ կամ մահէլ ըլլալ : փխբ. աժել :
Արժանագով : || գովելու լայըխ :
Արժանալուր : || լսելու լայըխ :
Արժանիկշիռ : || աղէկ կամ Թամամ կշռած դրամ :
Արժանահաւոյց : || աղէկ ուղած · ինչպէս որ պէտք է խնդրած կամ խնդրող :
Արժանահաս : || մահէլ · լայըխ · յախըշէր · ուղղուն · Ճայիզ :
Արժանահատոյց : || ինչպէս որ պէտք է վճարող կամ վճարած :
Արժանահաւատ : || հաւատալու լայըխ :
Արժանանալ : || նասիպ ըլլալ · լայըխ, կամ Ճայիզ ըլլալ :
Արժանապատիւ : || պատուոյ լայըխ · աղէկ համբաւն եկած, կամ պատուած :
Արժանապատուել : || պատուելու լայըխ :
Արժանապատուութիւն : || պատուոյ լայըխ ըլլալը :
Արժանապարտ : || լայըխ ու յախըշէր :
Արժանավայել : || աղէկ · ինչպէս որ պէտք է · կերէյի քեյֆի :
Արժանավայելուչ : || լայըխ ու Ճայիզ :
Արժանատես : || տեսնելու լայըխ :
Արժանացուցանել : || նասիպ ընել · լայըխ կամ Ճայիզ ընել :
Արժանաւոր : || տես Արժանահաս :
Արժանաւորապէս : || տես Արժանավայել :
Արժանաւորել : || արժանի ընել · նասիպ, կամ լայըխ ընել :
Արժանաւորութիւն : || արժանի ըլլալը · լայըխութիւն · Ճայիզութիւն · նասիպ :
Արժանափակ : || լայըխին կերպէ գոցած, կամ գոցող :
Արժանափառ : || փառաւորուելու, կամ մեծարելու լայըխ :
Արժանընկալ : || աղէկ ընդունուած կամ ընդունող · ընդունուելու լայըխ ·
Արժանի : || արժանի · լայըխ · յախըշէր · Ճայիզ :
Արժանիք : || լայըխութիւն · Ճայիզութիւն :

Ը Արժանիք : } ինչպէս որ պէտք է · աղէկով · կերպին յարմար ·
Ը Արժանաւոր :
Արժանի լինել : || նասիպ · կամ լայըխ ըլլալ :
Արժանաւորական : || տես Արժանահաս :
Արժել : || արժել · աժել · լայըխ ըլլալ :
Արի : || քաջ · արութ · կտրիճ :
Արիաբար : || արութեամբ · կտրճութեամբ :
Արիական : || արի մարդու վայելուչ : փխբ. արութ · քաջ · չվախցող :
Արիանալ : || արիանալ հերոսանալ կամ քաջանալ :
Արիացուցանել : || արութ ընել · սիրտ տալ :
Արիմաթ : || բանձկար · մայրի խոտ :
Արիութիւն : || արիութիւն · կտրճութիւն :
Արիւն : || արիւն ·
Արեան խաղողոյ : || չիրայ · գինի :
Արեան հեղուլ : || արիւն ընել :
Արեան հանել : || արիւն առնել :
Արեանց կցորդ : || արեան կամ ազգակցութեան իշխան : փխբ. մեկ արիւնէ :
Արիւնապարտակ : || արեան պարտք, որ է չարչարանք, կամ մարտիրոսութիւն :
Արիւնարբեր : } արիւն բերող · արիւն
Արիւնաբուղխ : } վազցնող :
Արիւնագեղ : } արիւնի գունով ներկող · արեան
Արիւնագոյն : } պէս կարմիր :
Արիւնազանգ : || տես Արիւնաթաթախ :
Արիւնազեղուն : } արիւնով ողողուած · կարմիր լոյծ
Արիւնազեղեալ : } գոյնով :
Արիւնաթաթախ : } արիւնթաթախ · ա-
Արիւնաթաթաւ : } րիւնաշաղախ ·
Արիւնաթաթալ : } արիւնոտ :
Արիւնաթող : || արիւն սղինչ ընող, կամ վազցնող :
Արիւնախանձ : || արիւն սիրող :
Արիւնախառն : || արիւնով խառնուած · արիւնոտ :
Արիւնական : || արիւնի աման :
Արիւնահան : || արիւն հանող · արիւն առնող : փխբ. արիւն ընող · արիւնաւեր :
Արիւնահեղ : || արիւն վաթող · արիւն Թափող · արիւնկզակ · խանը գալով :
Արիւնահեղութիւն : || տես Արիւնհեղութիւն :
Արիւնահոս : || արիւն վազցնող : փխբ. արեան պէս վազող :
Արիւնամերձ : || մեկ արիւնէ · ազգական :
Արիւնալից : || արիւնը շատ · արիւնով լեցուն · արիւնթաթախ :
Արիւնալիութիւն : || արեան առատութիւն :
Արիւնային : || արիւնոտ :
Արիւնանալ : || արիւն դառնալ · արիւն փոխուիլ · արիւն կտրիլ :
Արիւնաներկ : || տես Արիւնաթաթախ :
Արիւնանշան : || արիւնով նշան ըրած :
Արիւնաշաղախ : || տես Արիւնաթաթախ :
Արիւնապարտ : || արիւնոտեր :
Արիւնարբու : || արիւն խմող · արիւնկզակ :
Արիւնաւոր : || արիւնոտ :
Արիւնել : || արիւնել :
Արիւներանգ : || արեան գոյն կամ ներկ ունեցող :
Արիւնընծայ : || արիւնով մատուցուած ·

արու-

արուեստով զուարճալի երգած :
Արիւնըռուշտ • կմ Արիւնառուշտ : || ա_ րիւնով լցուած • արիւնոտ • արիւն կոխած : տե՛ս, արիւնաթաթախ • արիւնոփաթաթ • արիւնլըռեայ : տե՛ս, արընկեղակ :
Արիւնհեղութիւն : || արիւնհեղութիւն • սպանութիւն :
Արիւնոռոգ : || արիւնթաթախ • արիւնլըռեայ :
Արիւնոտ : } արընոտ • արիւնը շատ :
Արիւնուտ : }
Արիւնորակ : || արիւնի գոյն ունեցող :
Արծաթ : || արծաթ : տե՛ս, ըստակ :
Արծաթոյ տալ կմ վաճառել : || ըստակով ծախել :
անօթ Արծաթոյ : || արծթէ աման :
Արծաթագին : || արծաթ գնող : տե՛ս, ար_ ծըթով, կմ ըստակով գնած, կմ գնող : տե՛ս, գնծու քերոլէ :
Արծաթագոյն : || արծթի գոյն ունեցող :
Արծաթագործ : || արծաթ բանող • գույումճի :
Արծաթազօծ : || արծթէ շինած • արծթով խափլամիշ եղած :
Արծաթածրար : || արծաթը ծրարող • ըստակը պահող :
Արծաթահանդէս : || արծթի նման :
Արծաթաձոյլ : || արծթէ թափած, կմ շի_ նած : տե՛ս և Արծաթագործ :
Արծաթապատ : || արծթով պատած, կամ խափլամիշ եղած • արծթով եալտըղ եղած :
Արծաթատու : } արծաթ տուող • քանեցնե
Արծաթատուու : } լաւ ըստակ տուող :
Արծաթասէր : || ըստակ սիրող • ագահ • թա մահքեար :
Արծաթավաճառ : || արծաթ ծախող : տե՛ս, ըստակով ծախող, կմ ծախած :
Արծաթատեսակ : || արծթի նման :
Արծաթարար : || արծաթ քանող • գույումճի :
Արծաթափայլ : || արծթի պէս փայլող • ար_ ծթի գոյն ունեցող :
Արծաթեղէն : } արծըթեղէն • արծթէ :
Արծաթի : } տե՛ս, արծթէ սպաս :
Արծաթունակ : || արծաթ կմ ըստակ ու_ նող • ըստակ քանող :
Արծաթսիրութիւն : || ագահութիւն • թամահ_ քեարութիւն :
Արծարծանել : || հրահրել : տե՛ս, նորոգել • նորէն շինել : տե՛ս հոգի տալ • հանդչեցնել :
Արծարծելի : || հրահրելու : տե՛ս, նորոգելու :
Արծիւ : || տե՛ս Արծուի :
Արծնագործ : } մինախալայ, կմ մէօհրէ շի_
Արծնապատ : } նող : տե՛ս և Արծնիչ :
Արծնաւոր : || ձիլալը • փէրտահլը • մէօհրէլի :
Արծնել : || կոկել • ձիլայ տալ • փէրտահ ա_ նել • մինախալայ զարնել • մէօհրէ տալ :
Արծնիչ : || ձիլաճի • ձիլայ տուող • փէրտահ_ ճի • մինախալաճի : տե՛ս, մինախալայ • մէօհրէ :
Արծնութիւն : || ձիլայ • փէրտահ :
Արծու • կմ Ածու : || ածուք • թառլայ • օճախ :
Արծուեայ : || արծուոյ :
Արծուէկիր : || արծիւ վերցնող • խարտալ խուշի ունեցող :
Արծուէնշան : || արծուի նշան ունեցող :
Արծուի : || արծիւ • խարտալ • դուշանճիլ • զարթ գուշ :
Արծուիք : || տե՛ս Արծուեայ :
Արծռանկին : || տե՛ս Ածռանկին :
Արծռանկութիւն : || տե՛ս Ածռանկնութիւն :
Արկ : || ձգելը : տե՛ս, փորձանք • պատուհաս :
Արկած : || ձգած : տե՛ս, հագած • վրան ա_ ռած : տե՛ս, փորձանք • պատուհաս • խա_ տայ • աւելայ :
Արկածեալ : || փորձանքի կմ աւելայի հան_ դիպած :
Արկածիլ : || աւելայի հանդիպիլ :
Արկածք : || ծեծ • զարկուածք : տե՛ս, փոր_ ձանք • գալը • աւելայ : տե՛ս, մազարայ :
Արկանել : || ձգել • նետել : տե՛ս, վար ձգել • թափել : տե՛ս, լեցնել • լնել : տե՛ս, վա_ թել • վառցնել : տե՛ս, խօթել • ախել • կը_ ռել • մոցնել : տե՛ս, փակել • եալմիշ անել • երկնցնել : տե՛ս, զարնել : տե՛ս, անցնել : տե՛ս, խառնել :
Արկանել զիւրև զհանդերձ : || լաթը վըրան առնել • լաթը հագնիլ :
Արկանել զայլով զհանդերձս : || լաթ հագցնել :
Արկանել ադիւս : || քերփիճ կտրել, կամ շինել :
Արկանել զկալ : || երնել • հարմանն սուսարմիշ ընել :
Արկանել զամբողջով զողորմութիւն : || ողորմիլ :
Արկանել զսուր ի յերան • կմ ընդ սրոյ : || սպանել • սուրէյին զարնել • մասաթը զարնել :
Արկանել ի սղոցաւ : || անատէրէի տակ ձը_ գել • անատէրէյէն անցնել :
Արկանել ջուր ձեռաց : || ձեռքը ջուր լեցնել :
զուլթս Արկանել ումեք : || ալքը կըրպանել • խեղճ թողել :
խունկ Արկանել : || խունկ ծխել :
'ի խնդիր Արկանել : || փնտռել • ետեւէն ընկնիլ :
ձայն Արկանել : || կանչել :
Արկանել վարձս ումեք • կմ սակ արկանել : || պազարլըք անել • պազարլըղմիշ ըլլալ :
'ի վայր Արկանել : || վար ձգել • վաթել • վար զարնել •
միջնակ Արկանել : || միջնակ ձգել :
Արկանելի : || հագնելու կմ վրան առնելու լաթ : տե՛ս, շուլայ • եափընճայ • եաղ_ մուրլուխ • Ֆերաճէ • քերաքի : տե՛ս, ձգող • նետող • և այլն :
Արկանիլ : || վրան լաթ առնել • հագնիլ :
Արկղ : || սնտուկ • սանտըխճայ : տե՛ս, գան_ ծանակ :
Արկղագործ : } սնտուկ շինող • սանտըխճի :
Արկղակերտ : } տե՛ս, սնտըկիպնէս շինած :
Արկնոց : || քիւմէս • խաֆէս :
Արկուածք : || տե՛ս Արկածք :
Արկող : || ձգող • նետող • լցող • վաթող • և այլն : տե՛ս, հագնող :
Արհ : || մեծ • գլուխ • պաշ :
Արհամարհ : || երեսէ ձգած • խեղճ • սէֆիլ • ցած • գէշ • փուճ :
Արհամարհանք : || անարգանք • քամտարհինք • քանի մը տեղ չդնելը • մարդու տեղ չսեպելը :

Արհամարհել : || անարգամարհել · մարդու տեղ չդնել · բանի տեղ չսեպել :
Արհամարհոտ : || անարգամարհօղ · մարդու տեղ չդնօղ :
Արհամարհութիւն : || տե՛ս Արհամարհանք :
Արհաւիրք : || ահ · վախ :
Արհեստ : || զէնահաթ · վարպետութիւն :
Արհեստակիրթանած : || վարպետութք բա-նուած, կամ նախշած · վարպետաբան մէկէ ու-նող · վարպետ կերպէնրանեով շինած :
Արհեստաշինական : || վարպետութք հանուած :
Արհեստասէր : || զէնահաթի մուհապպէթ :
Արհեստաւոր : || վարպետ · զէնահաթճի :
Արհի : || մեծ · գլուխ :
Արհի սարկաւագ : || մեծ սարկաւագ :
Արհօրանք : } տե՛ս Արհաւիրք :
Արհօրք : }
Արձագանք : || խօսօղ ձայն · յետ դարձօղ ձայն, որ լեռներու կամ մաղարաներու մէջ կըլլա-նէ : ՏՃԿ. ձոր կամ մաղարայ · ուր այսպէս մի ձայն կըլլանէ :
Արձակ : || արձակ · արձկած · չըկապած · թող տուած : ՏՃԿ, բաց · չըգոցուած · չըմէօհրած : ՏՃԿ. լաւ · լանճ արձակ : ՏՃԿ. ցաքի · այօլ : ՏՃԿ, ուղղունձուօմայ · տաշխըրն · տատատ : ՏՃԿ, սէրպէստ : ՏՃԿ, զափիթ չեղօղ · պաշըլմայօշ :
Արձակ մատանի կամ պատուհանք : || պօլ մատանի կամ ղըն :
Արձակահեր : || մազը թող տուած, կամ ցըր-ուած :
Արձակավայր : || դարատակ կամ բաց տեղ · մէյ-դան · բաղ : ՏՃԿ, վայրըշ :
Արձակաքաղաք : || բաց քաղաք · առանց պա-րսպի քաղաք :
Արձակաքայլ : || մեծ մեծ քայլօղ :
Արձակել : || արձկել · քակել · թող տալ · ա-զատել : ՏՃԿ, զըկել · ղաւրել : ՏՃԿ, նետել · դուրս հանել : ՏՃԿ, երկնցնել · տարածել :
Արձակել զոտս · կամ զոտս Արձակել : || ոտք վերցնել · թեքըմէ զարնել :
Արձակել զձառապայթս : || լուս ցաթել :
Ձայն Արձակել : || կանչել :
Արձակերասան : || իւլարը թող տուած · պա-շընտայօշ · զափթսըզ · ազատ :
Արձակուել : || տե՛ս Արձակել :
Արձակուրդ : || արձկելը · թողտալը · ազա-տութիւն · ղաղաղլամայ : ՏՃԿ, զըկելը · կամ նետելը, կամ երկնցնելը :
Արձան : || տնկելու թաշ · քարէ կամ փայտէ պատկեր : ՏՃԿ, քիւթիւկ · թէմէլսիկ :
Արձանագիր : || մերմէռի, կամ քարի վրայ փո-րած գիր : ՏՃԿ, գրած տիքիլը թաշ : ՏՃԿ, քիւթիւկ, որ է մեծ գիրք : ՏՃԿ, խայիմ գիր :
Արձանագրել : || քարի վրայ գրել : ՏՃԿէօւ, խայիմ գրել :
Արձանագրութիւն : || տե՛ս Արձանագիր :
Արձանակ : || տե՛ս Արձան, և Արձանագիր :
Արձանական : || արձանի միւթէալլիք : ՏՃԿ, քիւթիւկ, որ է մեծ գիրք :
Արձանակառ : } արձն կանգնեցնօղ : ՏՃԿ,
Արձանակառոյց : } տիքիլի թաշլիղը կանգ-նած · մանծուռ կեցած :

Արձանակել : || տե՛ս Արձանացուցանել · և Արձանագրել :
Արձանանալ : || քար ըլլալ · քար կտրիլ · ինչ պէս եղաւ զօվառայ կինը : ՏՃԿ, ամուր կե-նալ · շիտակ կենալ : ՏՃԿ, կանգնիլ · տեղմը անկունիլ կամ ցցունիլ · խաղըխըլանմիշ ըլլալ · զօր օրինակ · Արձանացիր այդր : ասամի · հոս կանգնէ · Արձանանայր 'ի մէջ նց : ասամի · մէջերնին կայնկունէր · կամ կըցցունէր :
Արձանացուցանել : || քար դարձնել · քա-րացնել : ՏՃԿ, ամուր կամ շիտակ կանգնե-ցնել · խարարխատ կանգնեցնել · անկունիլ տալ · առջևը կանգնեցնել : ՏՃԿ, ամրցնել · հաստատ դնել · ամուր եւ եաւլեշտիրմիշ ընել : ՏՃԿ, մամուռ գրել :
Արձանացուցիչ : || տիքիլի թաշ կանգնեց-նօղ : ՏՃԿ, ոտք կանգնեցնօղ · ոտք հանօղ · առջևը բերօղ : ՏՃԿ, մէյտան հանօղ : ՏՃԿ, ամրցնօղ :
Արձանաւոր : || արձան ունօղ · արձանիպէս տնկած · խաղըխլանմիշ եղած :
Արձանութիւն : } ամրութիւն · խաճէթութիւն :
Արձանումն : }
Արձանունակ : || կանգնած քար ունօղ · տի-քիլի թաշըը :
Արձեանք · կամ արձէնք : || ալփիղէն :
Արձոյլ : || ձկան թօռ, կամ աղ :
Արձիձ : || արձիճ · ղուրշուն :
Արմանալ : || թմրիլ · քէչէ կորիլ : ՏՃԿ, ապ-մնալ · պապքիլ · էյին պէյին ըլլալ · շաշմիշ ըլլալ : ՏՃԿ, տնտաընալ · էհմալ ընել :
Արմատ : || քէօք : ՏՃԿ, տակ · ներքէ : ՏՃԿ, տալը · բունը :
Արմատաբեր : || քէօք փորօղ :
Արմատադէտ : || տալը գիտցօղ :
Արմատախիլ : || քէօքէն խլօղ · քէօքէն փր-թուցած, կամ հանած :
Արմատախիլ առնել : || քէօքէն խլել, կամ հա-նել · քէօքէն փրցնել : ՏՃԿ, խըը թօղը կոր-սընցնել :
Արմատակեր : || քէօք ուտօղ :
Արմատակտուր : } քէօքէն կտրօղ · կամ կըտ-
Արմատահատ : } րած :
Արմատանալ : || քէօք բռնել · քէօք կապել :
Արմատաջինջ · || քէօքէն խլած :
Արմատաւոր : || քէօք ունօղ · քէօք բռնօղ :
Արմատաքի : || քէօքէն · քէօքանց · քէօքովը :
Արմացուցանել : || թմրեցնել · քէչէ կորեց-նել : ՏՃԿ, պապքեցնել · շաշըրմիշ ընել · էյ-ինպէյին ընել : ՏՃԿ, տնտնացնել · էհմալ ընել տալ :
Արմաւ : || ամբաւ · խուրմայ : ՏՃԿ, խուր-մայի ծառ : ՏՃԿ, թռչնոյ մը անունն է · որ փիւնիկ ալ կըսուէր :
Արմաւաստան : || խուրմալըխ :
Արմաւենի : || ամբաւի ծառ · խուրմայի ծառ : ՏՃԿ, խուրմայի ճուղ :
Արմաւենուտ : || խուրմալըխ :
Արմիճ : || եէւքէն · մանճանայ :
Արմն : || քէօք :
առ Արմամբ խլել : || քէօքէն փրցնել :
առ Արմին դնել : || քէօքին տակը դնել :

Արմունկն ։ ‖ դիրսէկ · տիրսէկ ։
Արմտաժողով ։ ‖ գետնէն ելած բարիքը ժողվող · զահիրէ ժողվող ։
Արմտիք ։ ‖ գետնէն ելած բարիք · ինչպէս ցորեն · գարի · ոսպ · սիսեռն · և այլք արմտիքն ։
Արշալոյս ։ ‖ լուսնալու առտէնը · վաղինուշ · կանուխ · չին սապահ · սապահ նամազին առտէն ։
Արշակունի ։ ‖ արշակայ ազգէն ծնած · ինչպէս էր արքայ ։
Արշաւակի ։ ‖ վազն 'ի վազը · վազելով ։
Արշաւահանդէս ։ ‖ եարըշով վազող ։
Արշաւան ։ } վազելը · իւրիւյիւշ ընելը ։
Արշաւանք ։ }
Արշաւանակից ։ ‖ մէկ տեղ վազող ։
Արշաւանի ։ ‖ տես Արշաւակի ։
Արշաւասոյր ։ ‖ կրակէխակէս վազող · կրակէն վրայ հասնող ։
Արշաւել ։ ‖ վազել · իւրիւշ ընել · սալդըր ընել · հուջում ընել ։
Արշի ։ ‖ մեծ · գլխաւոր · պաշ ։
Արշի սարկաւագ ։ ‖ մեծն սարկաւագ ։
Արշի եպիսկոպոս ։ ‖ արքեպիսկոպոս ։
Արշիմանդրիտ · կամ Արքիմանդրիտ ։ ‖ մեծն վանահայր · մեծն աբբայ ։
Արոյր ։ ‖ գեղլին պղինձ · փիրինչ ։
Արու ։ ‖ որձ · էրքէկ ։
Արուագէտ ։ ‖ խուլամպարայ ։
Արուագիտութիւն ։ ‖ խուլամպարայութիւն ։
Արուախնդիր ։ ‖ մանչերը խաղցող, կամ ջարըղող ։
Արուական ։ ‖ որձի, կամ էրիկ մարդու մութալլըխ ։
Արուամոլ ։ ‖ տես Արուագէտ ։
Արուայիկ ։ ‖ տղայ ։
Արուանալ ։ ‖ տղու կամ որձ ըլլալ ։ դէյն, սէրտ ըլլալ · կարիճ ըլլալ ։
Արուապիղծ ։ ‖ տես Արուագէտ ։
Արուարձայրին ։ ‖ տես Արուարձանեայ ։
Արուարձան ։ ‖ էրիկ մարդու պատկերը ։ դէյն, էլլիկ · վարըշ ։
Արուարձանեայ ։ ‖ էլլիկը բնակող ։
Արուարձանեայք ։ ‖ էլլիկ ։
Արուգ ։ ‖ փուճ · դատարկ · անպտուղ ։
Արուեստ ։ ‖ վարպետութիւն · սանահաթ ։ դէյն, հնարք · ֆէնն · ուսուլ · ալ ։ դէյն, թարզ · եօլ եօլախ ։ դէյն, հրաշք · մուճիզաթ ։
Արուեստաբան ։ ‖ վարպետ խօսող · սէօզ ուստասը · ապլաղ ։ դէյն, վարպետութեամբ խօսած ։
Արուեստաբանել ։ ‖ վարպետ խօսիլ ։
Արուեստաբանութիւն ։ ‖ վարպետաբան խօսք ։
Արուեստագէտ ։ ‖ վարպետ ։
Արուեստագիտութիւն ։ ‖ վարպետութիւն ։
Արուեստագիր ։ ‖ վարպետ գրած ։ դէյն, վարպետ գրող ։
Արուեստագործ ։ ‖ սանահաթ գործող ։
Արուեստախառն ։ ‖ սանահաթով · ֆէնով · ուսուլով ։
Արուեստախօս ։ ‖ տես Արուեստաբան ։
Արուեստախօսել ։ ‖ տես Արուեստաբանել ։
Արուեստախօսութիւն ։ ‖ տես Արուեստաբանութիւն ։
Արուեստական ։ ‖ սանահաթի մութալլըխ ։ դէյն, սանահաթով եղած · վարպետաբար ։ դէյն, վարպետ ։ դէյն, վարպետ երգօղ · պաշ էրթլայըճը ։ դէյն, վարպետութիւն ։ դէյն, վարպետ երգ, կամ խաղ ։
Արուեստակել ։ ‖ վարպետութեամբ շինել · սանահաթ բանեցնել ։
Արուեստակից ։ ‖ սանահաթտաշ ։
Արուեստայարմար ։ ‖ վարպետութեամբ շինած · վարպետաբան ։
Արուեստանոց ։ ‖ խանութ · չարշը ։
Արուեստաշէն ։ ‖ վարպետ շինած
Արուեստապետ ։ ‖ էյիթ պաշը · էհլիխայլէ ։ դէյն, վարպետ ։
Արուեստասէր ։ ‖ սանահաթ սիրող · համարաթ վարպետ ։ դէյն, ֆէնն սիրող · ֆէնպազ ։
Արուեստասիրել ։ ‖ վարպետութեամբ շինել · եօղէնմիշ ըլլալ ։
Արուեստասիրութիւն ։ ‖ սանահաթի սէր ։ դէյն, ֆէնն սիրելը · ֆէնպազութիւն ։
Արուեստաւոր ։ ‖ վարպետ ։ դէյն, վարպետաբան · վարպետութեամբ շինած · ուստայ ։
Արուեստաւորել ։ ‖ վարպետութեամբ շինել ։ դէյն, իճատ ընել · մէյտան հանել ։
Արուեստաւորութիւն ։ ‖ վարպետութիւն ։
Արուեստել ։ ‖ տես Արուեստակել ։
Արուեց ։ ‖ քաւուծօլայ, կամ քածօլայ ։
Արութիւն ։ ‖ արիութիւն · քաջութիւն · կորաճութիւն · սրտոտութիւն ։ դէյն, աղէկութիւն · ուժ · համիէթ ։ դէյն, նէֆս ։
Արուոր ։ ‖ արի · քաջ · սրտոտ · կարիճ · ուժով ։
Արուորագոյն ։ ‖ խիստ արի · խիստ կարիճ ։
Արուորական ։ ‖ արի կամ կարիճ մարդու մութալլըխ ։
Արուութիւն ։ ‖ տես Արութիւն ։
Արուսեակ ։ ‖ արուսեակ · եօթը մոլորակէն մէկը ։
Արջ ։ ‖ այղ · այը, կամ այի ։
Արջային ։ ‖ արջու մութալլըխ ։
Արջապան ։ ‖ այըճը ։
Արջառ ։ ‖ մոզի · թօսուն · եզ · էօքիւզ ։
Արջառամորթ ։ ‖ եզան կաշի ։
Արջառածիլ ։ ‖ տես Ջայլամ ։
Արջասպ ։ ‖ աղջասպ · սաչ խարըըղ, կամ սանչ խարըըղ · ղարա պօյայ ։
Արջասպ արուեստական ։ ‖ կեօզ թաշը ։
Արջասպային ։ ‖ աղջասպի մութալլըխ · դէյն, աղջասպոտ · սաչխարըղըլը ։
Արջասպուտ ։ ‖ աղջասպոտ · սաչ խարըղըլը · քարայ պօյալը ։ դէյն, սաչ խարըղի մանեն ։
Արջ մեղու ։ ‖ այղ մեղու · թիւըլիւ մը խաշըր մեղու ։
Արջն ։ ‖ սև · խարա ։
Արջնագգեստ ։ ‖ սև հագնող · սև հագուստ ունեցող · սևերը մանող ։ դէյն, սև լաթ · սև հագուստ ։
Արջնաթոյր ։ ‖ սև գունն ունեցող · մութ ըռէնկ ունեցող ։
Արջնանալ ։ ‖ սեւնալ ։
Արջնատես ։ } սև տեսք ունեցող · սև գուննով · մութ ըռէնկով ։
Արջնատեսակ ։ }
Արջնացուցանել ։ ‖ սեւցնել ։
Արջնդեղ ։ ‖ սև սուրմէ · սևուցնուող · չէօրէկ օթու ։
Արջորոր ։ ‖ այղ բռնող · այըճը ։

Արտևին : || լէյլէկ, կամ տօղան :
Արտ : || արտ · Թառլայ :
Արտաբերել : || դուրս բերել · դուրս հանել : Տճկ. բերնէն դուրս հանել · խօսիլ :
Արտաբերութիւն : || դուրս բերելը : Տճկ., բեր_նէն դուրս հանելը · խօսիլը :
Արտագծեալ : || դրսէն գրած · վրան գրած :
Արտագոչել : || կանչել · Ֆիղեառ ընել :
Արտագործել : || անել · գործել :
Արտագունիլ : || գունը փոխել :
Արտադատել : || դրսինը դատել · դրսէն դա_տել : Տճկ., պէյլէթմիշ ընել :
գոյն Արտադատօղ աչաց : || Ճերմակ գոյն :
Արտադատութիւն : || դրսէն դատելը · դրսին_ները դատելը : Տճկ., պէլթ խօսք · մինասի_պէթսիզ զրուցք · լաֆ :
Արտադիր : || դուրսը դնօղ, կամ դուրսը դրած :
Արտադրել : || դուրս դնել · մէջտան բերել · հանել · իճառ ընել : Տճկ., չինել · չարադրել : Տճկ., պտուղ տալ · ծնանիլ :
Արտադրութիւն : || դուրս դնելը · հանելը · չինելը · չարադրութիւն : Տճկ., պտուղ տալը · ծնանիլը :
Արտաղեղուլ : || դուրս Թափել :
Արտաղեղումն : || դուրս Թափելը :
Արտաթոր : || դուրս սիզմիշ եղած · դուրս վազած, կամ ելած : Տճկ., դուրս սիզմիշ ընօղ · դուրս վազցնօղ :
Արտաթորել : || դուրս սիզմիշ ընել · դուրս վազցնել :
Արտալած : || դուրս ըրած · սիւրկիւն ըրած · երկրէ ձգած · մանզուլ եղած · պէթնամ :
Արտալածել : || վռընտել · դուրս ընել :
Արտախոյր : } գլուխի դնելիք : Տճկ., ծած_կոց :
Արտախուրակ : }
Արտախուրակ Ժամարարի : || սաղաւարտ :
Արտախուրակ պարսից : || մէնտիլ :
Արտախուրակ տաճկաց : || խավուխ :
Արտախուրակ հայոց և հռոմոց : || խուլլախ :
Արտախուրակ փռանկաց : || շափխայ :
Արտախուրակ աղուանից : || պառասթայ :
Արտախուրակ հրէից : || խառէգայ :
Արտախուրակ կանանց : || Թառափօշ :
Արտախուրակ Թագաւորազարդ : || քիւլահ :
Արտախուրել : || գլուխը ծածկել · գլուխը Թագ կամ պսակ դնել :
Արտակայ : || դրսինը · դուրս հանած :
Արտակայանալ : || ըլլալ · դուրս գտնիլ :
Արտակացեալ : || դուրս կեցած · հեռու կանգնած :
Արտահալածել : || դուրս վռընտել · դուրս փախցնել · հեռու տեղ կորսընցնել · սիւր_կիւն ընել :
Արտահանել : || դուրս հանել :
Արտահերքել : || տես Արտահալածել :
Արտաճառ : || յայտնօղ · մեկնօղ · պէյան ընօղ : Տճկ., յայտնի · էշկեարէ · պէյան :
Արտաճառել : || էշկեարէ պատմել, կամ ըսել · չաւ ընել :
Արտաճառութիւն : || մեկնութիւն · հէքեաեթ :
Արտամերժել : || տես Արտահալածել :
Արտամիտել : || տես Հակամիտել :
Արտայայտ : || յայտնի · էփէշկեարէ :

Արտայայտել : || բանը դուրս հանել · յայտ_նի ընել · էշկեարէն հանել :
Արտաշէկ : || կրակ կարած · կրակ դարձած · կրակով կարմրած · խաշիչ եղած :
Արտաշիկագոյն : || խիստ խաշիչ եղած · խիստ կարմրած :
Արտաշիկանալ : || կրակ կարիլ · կառ կարմիր կրակ ըլլալ · խաշիչ ըլլալով կարմրիլ :
Արտաշնչացեալ : || սունչը կորանցուցած · սունչը հատած · մարած · մեռած :
Արտաշնչել : || սունչը կորսընցնել · մարիլ · մեռնիլ :
Արտաողողայ : || Ճամբէ դուրս · ծուռ :
Արտառոց : || աղաշխոյ :
Արտասահման : || տեղէն դուրս ըրած · սիւր_կիւն ըրած :
Արտասահմանել : || տեղէն դուրս ընել · դուրս ձգել · սիւրկիւն ընել :
Արտասանել : || բերնով ըսել · խօսիլ · չա_րադրել :
Արտասանութիւն : || բերնով ըսելը · խօսք · բան · չարադրութիւն :
Արտասել : || տես Արտասանել :
Արտասուաբեր : || արցունք վազցնօղ · լա_լու սկսելու եղօղ · լացընօղ :
Արտասուաբուղխ : || արցունք Թափօղ :
Արտասուագին : || արցունքով լեցուած · խիստ արցունք Թափելով · լալով ու ողբի ողբի գալով :
Արտասուադոյշ : || լալով կանչօղ կամ աղաչօղ :
Արտասուաթոր : || արցունք վազցնօղ · լացօղ :
Արտասուալիր : } արցունքով լցուած :
Արտասուալից : }
Արտասուախառն : || արցունքով խառնուած :
Արտասուածին : || տես Արտասուածին :
Արտասուակաթ : || արցունք վազցնօղ :
Արտասուակցորդ : || մէկի տեղ լացօղ և ցա_ւօղ · ցաւակից :
Արտասուայեղց : || արցնքոտ :
Արտասուել : || արցունքել · արցունք Թա_փել · լալ :
Արտասուելի : || լալու լայեխ :
Արտասուեղ : || խիստ արցունքոտ · շատ ար_ցունք Թափօղ · խիստ լացօղ :
Արտասուք : || արցունք :
յԱրտասուս հարկանիլ · կամ յարտասուս լու_ծանիլ : || արցունք Թափել · լալ :
Արտավար : || արտ վարօղ · էքինճի · Չիֆթ_ճի : Տճկ., վարած արտ · Թառլայ :
Արտատեղի : || մինասիպէթսիզ · պէթ :
Արտատուեալ : || դուրս տուած · Տճկ., ը_սած · արտաբերած :
Արտափայլել : || շողը դուրս զարնել · չորս դին շաշղլանմիշ ըլլալ · ամենուն գինէն փայլել :
Արտաքին : || դրսի :
Արտաքնախորհուրդ : || դրսի բան մտածօղ · օտար խորհուրդ ունօղ :
Արտաքնայարդար : || դրսէն զարդած ու զար_դարած · գրաբարանց փիր ու փառք եղած :
Արտաքնոց : || սոտից Ճամբայ · հալէ :
Արտաքոյ : || դուրս · դուրսը : Տճկ., դրսէն, դրսինանց :

Արտաքոյք : || դրսի բաները : Տճկ., դրսի դին :
Արտաքուստ : || դրսանց · դրսէն :
Արտաքուստ արտաքս առնուլ : || դրսէն դուրս առնել :
Արտաքս : || դուրս · դուրսը :
Արտաքսել : || դուրս ընել · դուրս վռնտել : Տճկ., դուրս ձգել · դուրս հանել :
Արտեւան : || լեռան կամ բարձր տեղի գլուխ · Թեփէ · ծայր :
Արտեւանունք : || աչքի Թարթիչ · քիփրիկ :
Արտիկ : || վայրի ոչխար · եապան գոյունու :
Արտորայք : } արտեր · Թառլաներ :
Արտորեայ : }
Արտորոշեալ : || զատուած · այըրլմիշ եղած :
Արտուղի : || տես Ջրտուղի :
Արտուղիլ : || տես Ջրտուղիլ :
Արտունութիւն : || գերազանցութիւն · իշխանութիւն · մէնշուրութիւն :
Արտուստ : || դրսընանց · դրսէն :
Արտուտ : || արտղամագ · չայըր գուշը :
Արտօնութիւն : || տես Արտունութիւն :
Արտօսր : || արցունք :
Արտօսրաբուղխ : } արցունք Թափող · ար–
Արտօսրաթոր : } ցունք վազցնող · լացող :
Արտօսրալիր : } արցունքով լցուած :
Արտօսրալից : }
Արտօսրածին : || արցունք հանող · արցունք վազցնող · լալու սէպէպ եղող : Տճկ., արցունքէ ծնած · արցունքէ եղած :
Արտօսրահառաչ : || լալով ախ ընող :
Արտօսրահոս : || արցունք վազցնող :
Արտօսրելի : || լալու լայիխ :
Արտօրէն : || ուրիշ Թարզ · ուրիշ Թիւրլիւ :
Արճնութիւն : || տես Արունութիւն :
Արփաձաձանչ : || տես Արփիաձաձանչ :
Արփամերձ : || արեւու մօտ :
Արփայ : || տես Արփի :
Արփայագնաց : || լուսոյ մէջ գնացող · դէպ 'ի արեւը երԹող : Տճկ., կարըննութը գնա– ցող · կարմիրպէս ակրալէստ քալող :
Արփայլին : || լուսեղէն · երկնային · լուսոյ, կամ երկնքի միւԹալլիս :
Արփանալ : || արփի ըլլալ · կարմիր ըլլալ · սերտ առնել : Տճկ., արեւուպէս պայծառ ըլլալ :
Արփաւոր : || լուսաւոր · լուսեղէն · փայլուն :
Արփաւորել : || լոյս տալ :
Արփեան : } լուսաւոր · փայլուն :
Արփենի : }
Արփի : || լոյս · պայծառութիւն : Տճկ., արե– գակ · արեւ : Տճկ., երկինք · արքայութեան տեղը :
Արփիաբնակ : || լուսոյ, կամ արքայութեան մէջ բնակող :
Արփիադեղ : || արեգական պէս գեղեցիկ · խիստ պայծառ :
Արփիագնաց : || տես Արփայագնաց :
Արփիազարդ : || տես Արփիադեղ :
Արփիական : || լուսոյ, կամ արեւու միւԹալ– լիս · լուսաւոր · պայծառ :
Արփիակերպ : || արեւու նման · լուսոյ պէս :
Արփիակեղծ : || տես Արփիաձաձանչ :
Արփիահրաշ : || քան զարեւը պայծառ եւ զար– մանալի · խիստ լուսաւոր · խիստ պայծառ :

Արփիահրատ : || արեգակնապէս վառող :
Արփիաձաձանչ : || արեւուպէս շատ արձըկող : արեգակնապէս լոյս ծագող · խիստ մեծ շող եւ շեօհլէ ունող :
Արփիաճեմ : || լուսոյ մէջ շրջող · արեւուպէս քալող : Տճկ., լուսեղէն · լուսաւոր · արե– գակնային :
Արփիանկար : || արեգական նման :
Արփիաղբիւր : || լուսոյ, կամ արեւու աղբիւր :
Արփիատու : || լոյս տուող :
Արփիացնցուղ : || լոյս ցրուող · լոյս ցա– Թող · շատ տարածող :
Արփիափակ : || լուսով, կամ արեւով պատած · շաւղով լցուած :
Արփիափայլ : || տես Արփիաձաձանչ :
Արփինագեղ : || արեւու, կամ լուսոյ գեղեց– կութիւն ունող · լուսոյ պէս · արեգակնանման :
Արփող : || աւուր ԺԲ երորդ ժամը · իրի– կուն :
Արք : || մեծ · գլխաւոր :
Արքայ : || Թագաւոր :
Արքայարուանդ : || Թագաւորի պէօլիւկ :
Արքայազն : } Թագաւորի տոհմէ ծնած · շահ
Արքայազուն : } զատէ :
Արքայածին : || Թագաւորի ծնող · Թագա– ւորի մայր :
Արքայակերպ : || Թէքուրի պէս · Թէքուրի քէօ– ռէնէթ ունող · Թէքուրի պէս քէօլքամէլի :
Արքայանիստ : || Թագաւորի Թախտ :
Արքայաշէն : || Թագաւորէ շինած · Թագա– ւորական շինուածք ունող :
Արքայապատիւ : || Թագաւորի պատիւ ու– նող · Թագաւորի պէս մեծարելի :
Արքայարան : || Թէքուրի տեղ, կամ Թախտ :
Արքայիկ : || տես Քարբ :
Արքայորդի : || Թագաւորի որդի · շահ զատէ :
Արքայութիւն : || Թագաւորութիւն : Տճկ., ար– քայութիւնը :
Արքայուհի : || Թագաւորի կին · սուլԹան :
Արքայօրէն : || Թագաւորի պէս :
Արքդիական · կամ Արքեդիական : || աւագ սարկաւագ :
Արքենի : || Թագաւորական · Թագաւորի միւԹալլիս · խիստ ազնիւ · խիստ լաԹիֆ :
Արքեպիսկոպոս : || աղքեպիսկոպոս · եպիս– կոպոսներու գլուխ :
Արքերէց : || աւագ երէց :
Արքիմանդրիտ : || տես Արշիմանդրիտ :
Արքունադրոշմ : || ակլէիկի տամղայ կամ նշան ունող :
Արքունական : || տես Արքունի :
Արքունական ճանապարհ : || տես Արքունի ճանապարհ :
Արքունանալ : || միրիյի ըլլալ :
Արքունատուր : || միրիյէն, կամ Թագաւորէն տրուած :
Արքունի : || Թագաւորական · Թագաւորի միւԹալլիս :
Արքունի ճանապարհ : || սուլԹան եօլու · ճա– տաւ ճամբայ :
Արքունիս առնուլ : || միրին առնել · պէյ– լիկը զաւԹ ընել :

Արքունիք : || Թագաւորի տունը :
Արքունուստ • կամ յԱրքունուստ : || Թագաւորին դանէն • միրիէն • պէյլիկէն :
Արքտական : || Հիւսիսային • Հիւսիսի գիրածի :
Արքտորաս : || Հիւսիսային կողմի այն աստղերը, որ արջաւրյան համաստեղութեան մէջն են :
Արօս : || արօս • Թօյլ • չէք, որ է Թռչուն մի :
Արօտ : || արծելու տեղ • եայլայ • չայիր : Տճկ. արծող :
Արօտական : || արծող • եայլան ժուռ եկող • չայիրը խոտ ուտող • օԹլանմիշ եղող : Տճկ. հայվան արծող • չօպան :
Արօտակից : || մէկ տեղ արծող • մէկ եայլայի մէջ խոտ ուտող :
Արօր : || հարօր • սաբան :
Արօրադիր : || հերկող • չիֆտճի • էքինճի • սապանճը : Տճկ. հերկած :
Արօրադիր առնել : || հերկել • չիֆտ սիւրմիշ ընել :
Արօրադիր լինիլ : || հերկուիլ :
Արօրադրել : || հերկել • չիֆտ սիւրմիշ ընել :
Արօրադրութիւն : || հերկելը • չիֆտ սիւրմիշ ընելը :
Արօրածիր : || հարօրը քաշող :
Արօրանալ : || հերկուիլ : Տճկ. եայլայի, կամ չայիրի վրայ զօնմիշ ըլլալ, կամ ժուռ գալ • օԹլանմիշ ըլլալ :
Արօրել : || տես Արօրադրել :

ԱՒ

Աւագ : || մեծ • գլուխ • պատուական • առաջաւէԹ :
Աւագագոյն : || շատ մեծ • երէց պատուականագոյն :
Աւագախոսումն : || պատուականագոյններու ժողով :
Աւագանիք : || մեծերը կամ պատուականները կոչող :
Աւագամեծար : || խիստ փառաւոր, կամ իշխանական • քիւրլամէլի • միւքերեմ :
Աւագանալ : || մեծնալ • աղայ ըլլալ :
Աւագանի : || իշխաններ • աղաներ • փաշաներ :
Աւագափող : || մեծ փող • մեծ պղինձ, կամ զուռնայ :
Աւագերէց : || աւագերէց • պաշ փափազ :
Աւագ շաբաԹեան : || աւագ շաբաթըօրեանը :
Աւագոյթ : } մեծութիւն • գլխաւորութիւն •
Աւագութիւն : } ծերութիւն • աղայութիւն :
Աւագուհի : || մեծ կնիկ • խաթուն • խանըմ :
Աւագուհի վանաց : || մայրապետներու մեծաւոր :
Աւադիկ : || ընդայ • համար • իշտէ :
Աւազ : || աւազ • ղում :
Աւազախիր : || աւազը պաԹմիշ եղած • ղում թապըլմած : Տճկ. աւազով լցուած :
Աւազակ : || աւազակ • Թիւրիւաճի :
Աւազականոց : || Թիւրիւաճիանոց :
Աւազակապատ : || ղումով բռնած :
Աւազակապետ : || Թիւրիւաճի պաշը :
Աւազակել : || Թիւրիւաճիութ ընել • Թալել :
Աւազակոյտ : || աւազի դէզ • աւազի դիզուած :
Աւազակութիւն : || Թիւրիւաճիութիւն :
Աւազակուտ : || ղումլուխ • ղումով :
Աւազակուտ գանիլ : || քիւփրիւվով դերունունէ • փչուտ չըլլալու :
Աւազակոտ : || Թիւրիւաճիլըքէն : Տճկ. Թիւրիւաճութեան սիրող • Թիւրաւութեան մայիլ :
Աւազահիմն : || ղումի վրայ Թեմէլ ունեցող :
Աւազան : || աւազան • հաւուզ • գուռ • խուռնայ : Տճկ. մեծ լեղեն :
Աւազանաձև : || հաւուզի, կամ խուռնայի ձև ունեցող :
Աւազաշէն : || ղումի վրայ շինուած :
Աւազափուլ : || աւազի վրայ փլած • ղումի վրայ շինած ու փլած :
Աւազաքարտակ : || աւազի նման • խումքիայիս :
Աւազել : || աւղոտել • ձեռքը ղումով շփել • ինչպէս կընեն փէհլիվանները :
Աւազին : || աւազոտ • ղումլու : Տճկ. աւազոտ տեղ • խումլուխ • խումլամ :
Աւազուտ : || խումլուխ • խումլամ :
Աւալոյս : || տես Աէոլոս :
Աւաղ : || ափսոս • վախ • հայիֆ : Տճկ. ողբ ու լաց • խեղճութիւն :
Աւաղաբեր : } դէշ, կամ մտանուսա բան բսա
Աւաղաբոյս : } ցուցող : Տճկ. ողբ ու լաց բերող :
Աւաղական : || եղկելի • խեղճ • սէֆիլ :
Աւաղաձայն : || ողբ ու լաց ընող :
Աւաղաձայնութիւն : || ողբ ու լաց :
Աւաղել : } ափսոսալ • ափսոս ըսել •
Աւաղս արկանել : } մարդու վրայ լալ • եղուկ տալ • վախ ըսել :
Աւաղուկ : || ափսոսալի • սէֆիլ • խեղճ : Տճկ. դէշ • մտանուսա • փուճ :
Աւան : || գեղ • չիֆթլիք • խասապայ :
Աւանանալ : || գեղ ըլլալ • խասապայ դառնալ :
Աւանդ : || պահ տրուած : Տճկ. պահ տրուած բան • պահեստ ու բան • էմանէթ : Տճկ. տալը • Թեսլիմ ընելը • տուրը • փէշքէշ :
Աւանդապահ : || էմանէթները պահող, կամ աւանդութեց [illegible] :
Աւանդադրութիւն : || էմանէթներու կամ աւանդութեց [illegible] ըլլալը :
Աւանդական : || աւանդող • տուող : Տճկ. աւանդուած կամ տուած բանը դրող :
Աւանդակիր : || ամանէթը կրող, կամ պահող • էմանէթտար : Տճկ. աւանդութիւնը պահող :
Աւանդակորոյս : || ամանէթը կորսնցնող :
Աւանդամատոյց : || ամանէթը, կամ աւանդուած բանը մատուցող :
Աւանդանոց : || ամանէթի տեղ • ամանէթ պահելու տուն, կամ սնտուկ : Տճկ. ժամուն աւանդատունը • ժամուն աւանդները պահելու տեղ :
Աւանդապահ : || ամանէթը պահող • էմանէթտար : Տճկ. դրած խաչը պահող :
Աւանդատար : || ամանէթ տանող :
Աւանդատու : || ամանէթ տուող :
Աւանդատուն : || տես Աւանդանոց :
Աւանդատուր : || ամանէթ տուող • բանմը պահ տուող :
Աւանդել : || աւանդել • տալ • Թեսլիմ ընել • պատմել : Տճկ. պահ տալ • ամանէթ դնել : Տճկ. խօսքմը մէկէ՝ի մէկ պատմելով անցընել • վասիյէթ ընել • ամրցընել :
Աւանդել զհոգին : || հոգին աւանդել • մեռնիլ :

Աւանդիչ : || աւանդ տուող . հաւանեթ գնող :
Դէյլ. վաճառեթ ընող . սովորեցնող :
Աւանդութիւն : || աւանդ տալը . ամանեթ գնելը .
Դէյլ. տուած , կամ Թէսլիմ ըրած բան : Դէյլ.
խօսք , կամ հրամանք մէկէ՛ ի մէկ անցած , կամ
մէկէն մը առաջադրած . վասիեթ :
Աւանդող : || տես Աւանդիչ :
Աւանիկ : || տես Աւադիկ :
Աւաշ . կամ Աւաժ : || կակուղ և անուշ ձայն ,
ցած և անուշ ղայլ . Թրթնջալով անուշ
երգելը :
Աւաշական . կամ Աւաժական ձայն : || նոյն է :
Աւաշել . կամ աւաժել : || կակուղ և անուշ
ձայն հանել . ցած և անուշ ղայլ ձգել . Թր
Թնջալով անուշ երգել :
Աւասիկ : || տես Աւադիկ :
Աւատ : || հաւատք : Դէյլ. հաւատարմութիւն .
իման . իմանտարութիւն :
յԱւատ գործել : || հաւատարմութեամբ բանիլ :
Աւատալ : || աւատալ . հաւատալ :
Աւատալի : || աւատալու . հաւատալու :
Աւար : || Թալան . կողոպուտ . քէլէֆիր .
քիւխիւ . եաղմայ . չիքեար :
Աւար առնուլ կամ յաւար առնուլ :
Աւար ածել . կամ յաւար ածել :
յԱւարի առնուլ կամ յաւարի ա-
ծել :
Աւար հարկանել :
} տես Աւարել :
յԱւարի բաշխել : || Թալլէլ տալ . եաղմայ
ընել տալ :
յԱւար հեծանել : || ձիով քէլէֆիրի երԹալ .
ձիով եաղմայի երԹալ :
Աւարաբաշխ : || Թալան , կամ քէլէֆիր բաշ-
խող . քիւխիւ բաժնող :
Աւարաբար : || Թալլելով . եաղմայ ընելով :
Աւարառու : || Թալան առնող . քէլէֆիրճի .
քիւխիւճի . Թալլող :
Աւարել : || Թալան առնել . քէլէֆիր , կամ
քիւխիւ ժողվել . Թալլել . սոյմիշ ընել . եաղ
մայ ընել :
Աւարումն : || Թալլելը . եաղմայ ընելը :
Աւարտ : || վերջ . ստոր : Դէյլ. ծայր . գլուխ .
Թէփէ :
Աւարտաբան : || բանը լմնցնող . խօսքը վեր-
ջացնող . վերջը ըսող :
Աւարտաբանել : || բանը լմնցնել . խօսքը
վերջացնել :
Աւարտաբանութիւն : || բանը վերջացնելը .
վերջի խօսք :
Աւարտական : || վերջական :
Աւարտահասակ : || պոյլու պօսլու :
Աւարտ դնել :
Աւարտել :
} լմնցնել . գլուխ հանել .
վերջացնել . լմննալ :
Աւարտեալ հասակ : || կատարեալ պօյ :
Աւարտեղ : || այն բառն , որոյ վերջի վանկերն
երկար է :
Աւարտումն : || վերջանալը . կամ լմննալը :
Աւաքել : || բժշկել . բուժնցնել . աղէկցնել .
մարդը տանիլ : Դէյլ. ժողվել :
Աւաքումն : || բժշկելը . առողջութիւն : Դէյլ.
ժողվելը :
Աւել : || աւել . զիւֆիւրկէ :

Աւել ածել : || աւլել :
Աւելաբան : || աւել խօսող :
Աւելաբանութիւն : || շատախօսութիւն . աւել
խօսիլը :
Աւելադոյն : || խի... ս շատ :
Աւելադարձ : || աւել չինող . զիւֆիւրկէճի :
Դէյլ. աւել բանի եաւէ ընկնող :
Աւելադարձանք : || աւել ընող . աւելորդ խօ
սող , կամ գրող :
Աւելադրել : || շատցնել . վրան դիզել . աւել-
ցընել :
Աւելազանց : || չափը անցած :
Աւելազանցութիւն : || չափը անցնիլը :
Աւելախնդիր : || աւելին ուզող , կամ փնտռող :
Դէյլ. աւելորդ և անպէտ բանի եաւէ ընկնող :
Աւելածու : || աւլող :
Աւելակեր : || շատ ուտող :
Աւելակերութիւն : || աւել ուտելը . շատ կեր-
ակուրմ . պէշպօզպազութիւն :
Աւելատաց :
Աւելատացու :
} քան զչափը աւել շահող .
աւելորդ շահիլը սիրող :
Աւելատացութիւն :
Աւելատացումն :
} աւել շահիլը . աւելորդ
շահ սիրելը :
Աւելել : || աւլել :
Աւելի : || տես Աւելորդ : Դէյլ. աւել :
Աւելորդ : || աւելորդ . աւելցուք : Դէյլ. աւել-
ցած . մնացած : Դէյլ. անպէտ անշահ . ֆայ-
տասըզ :
Աւելորդաբան : || աւելորդ խօսող . շատ զրուց :
Աւելորդատաց : || տես Աւելատաց :
Աւելորդատացութիւն : || տես Աւելատացութիւն :
Աւելորդութիւն : || աւելորդութիւն . աւելուկ .
անպէտութիւն :
Աւելուկ : || աւելուկ . էւէլիք . ազատնուխի
նման բանջար մի է :
Աւետաբան : || միւժտէճի :
Աւետաբանել : || աւետիս տալ . միւժտէ տալ :
Աւետաբեր : || աւետիք բերող . միւժտէճի :
Աւետագիր : || աւետեաց գիր , կամ աւետիք
գրող :
Աւետագրել : || աւետիք գրել . աւետարան
գրել :
Աւետագրութիւն : || աւետիք , կամ աւետա-
րան գրելը :
Աւետալուր : || աւետիք , կամ միւժտէ լսող :
Դէյլ. աւետեաց խապար :
Աւետակ : || աւետիք տուող . միւժտէճի :
Աւետաձայն : || խիստ աղէկ . շատ աւել-
ցած , կամ մեծցած :
Աւետամատոյց : || աւետիք տուող . միւժ-
տէճի : Դէյլ. աւետեօք տուած :
Աւետապատճէն : || աւետեաց գրի սուրաթ .
աւետեաց գիր . աւետարան :
Աւետապատում : || միւժտէճի :
Աւետապարգև : || աւետեօք տուած , կամ ա-
ւետիս տուող :
Աւետատու : || աւետիս տուող . միւժտէճի :
Աւետարան : || աւետարան . ինճիլ : Դէյլ. ա-
ւետարանելը , աւետարանի բան քարոզելը :
Աւետարանագիր : || աւետարան գրող , կամ ա-
ւետարանը գրած : Դէյլ. աւետարանի գիրք
Աւետարանագործ : || տես Աւետարանիչ :

Աւետարանաժառանգ : || Որ աւետարանին բանը, կամ գիրքը ուսող ու վայելող :

Աւետարանել : || աւետել . աւետիս տալ . միւժտէ տալ : ՏԷՅՆ, աւետարանին բանը քարոզել : ՏԷՅՆ, մեկին բարի խաբարումն ընել :

Աւետարանիչ : || աւետիս տուօղ : ՏԷՅՆ, աւետարանին բանը քարոզօղ :

Աւետարանութիւն : } աւետիս տալը . բարի
Աւետարանումն : } խաբար տալը :

Աւետաւոր : || աւետիք ուտօղ . միւժտէլի : ՏԷՅՆ, աւետիք տուօղ . միւժտէճի :

Աւետաւորել : } աւետիս տալ . միւժտէ
Աւետել : } տալ :

Աւետիք . || աւետիք . միւժտէ : ՏԷՅՆ բարի խաբարումն :

Աւետչեայ : || մուշտուլուխ :

Աւեր : || աւրած . փլած . պէրպատ . խարապ . վէրանէ : ՏԷՅՆ, աւերութիւն . աւրիլը . փլչիլը . խարապայ կամ վէրանէ ըլլալը :

յԱւեր դառնալ : || աւրիլ . խարապ ըլլալ :

յԱւեր դարձուցանել : || աւրել . փլցնել . խարապ, կամ վէրանէ ընել :

Աւեր կամ յԱւեր լինիլ . կամ Աւեր կալ : || աւրիլ . խարապայ, կամ վէրանէ ըլլալ . աւրած մնալ :

Աւերած : || աւրուած . աւերակը . աւրած բէրէտաէն : ՏԷՅՆ, աւրած . խարապայեայ :

Աւերակ : || աւերակ . աւրուք : ՏԷՅՆ աւրած . փլած . խարապայ . վէրանէ :

Աւերանք : || աւերումն . աւրիլը . խարապայ կամ վէրանէ ըլլալը :

Աւերել : || աւրել . փլցնել . խարապայ ընել :

Աւերութիւն : || տե՛ս Աւերանք :

Աւիշկ . կամ Աւիշք : || Թացութիւն . որ բանէ մը դուրս սրգմիշ կըլլայ :

Աւիշկ վիրաց : || Թարախ :

Աւոլոց . կամ Աւաւլոց : || Հեռաու . դուրդ :

Աւուզակ : } տե՛ս Տրմուզ :
Աւազակական : }

Ա Փ

Ափ : || ափ . աւուճ :

Ափակից : || աւուճ աւուճի դնօղ :

Ափափայք : || քարոտ եօխուշ կամ էնիշ . տաւափ տեղ . սաւափ էթէկ :

Ափիբերան առնել : } պապանծեցնել . առա
Ափիբերանել : } ետցնել . չխօսեցնել :

Ափիբերան լինիլ : || ձեռքը բերնին վրայ դընել . բերանը փակել . առսակենալ . պապանծիլ :

Ափիոն : || աֆիոն :

Ափլափել : || պուրդուրալ :

Ափն : || ծովու, կամ գետի քէնար . խըյը :

Ափնածիր : || խըյըով չորս դիէն պատած :

Ափնկոյս : || խըյըյի դին . ծովու կամ գետի քէնարի դին . խըյը սրայ . խըյը :

Ափշեցուցանել : || տե՛ս Ապշեցուցանել :

Ափշիլ : || տե՛ս Ապշիլ :

Ափշութիւն : || տե՛ս Ապշութիւն :

Ափսեայ : } Նէլպէքի . Թէփսի . Թապախ .
Ափսէ : } լէնկէռի . սահան :

Ափս 'ի բերան դնել : || ձեռքը բերնին վրայ դնել . բերանը փակել . սուս ըլլալ . պապանծիլ : ՏԷՅՆ, պապանձեցնել . սուսեցնել . չխօսեցնել :

Ափենիթ : || տե՛ս Օշինդր :

Ափսոս : || ափսոս . վախ . հայֆ . եազըխ :

Ափսոսալ : || ափսոսալ :

Ափսոսանք : || ափսոսալը . վախ ըսելը :

Ափրոդիտէ : || աֆրոդիտէ կուռքը :

Ափրոդիտական : || աֆրոդիտէ կուռքին միւթալլիխ : ՏԷՅՆ, վավաշոտական :

Ափրոդիտեանք : || աֆրոդիտէ պաշտօղները : ՏԷՅՆ, եառէփսիզ մարդիկ :

Ափրիկէ : || աֆրիկայ . էֆրիկէ :

Ա Ք

Աք : || պաճախ :

Աքաղաղ : || աքլոր . խօրօզ :

Աքացահարել : } աքցել . Թէքմէլէլ . Թէք
Աքացել : } մէ զարնել :

Աքացի հարկանել : || Թէքմէով զարնել :

Աքեաջք : || պաճախ :

Աքիս : || մկնհարանուկ . կէլինճիկ :

Աքշուշ : || դայլխատ :

Աքսանել : || աքցել . Թէքմէլէմիշ ընել :

Աքսոր : } սիւրկիւն :
Աքսորանք : }

Աքսորել : || սիւրկիւն ընել :

Աքցան : || քէլպէթին :

Աքցանել : || տե՛ս Աքսանել :

Ա Ֆ

Աֆդխման : || աֆԹիմոն :

Աֆրիկայ : || տե՛ս Ափրիկէ :

Բ Ա

ԲԱ : || Թէ . գիր օրինակ . տառցի բաս : ուամի . ըսէ Թէ :

Բաբախել : || սրտի սրտի մէկ զմէկու զարնել, կամ բանի մը դպցնել : ՏԷՅՆ, դըփ դըփ զարնել . դըփ դըփ ընել :

Բաբախիլ : || սրտի սրտի մէկզմէկ զարնուէիլ, կամ բանի մը դպչիլ : ՏԷՅՆ, դըփ դըփ ընել :

Բաբախիւն : } սրտի սրտի մէկ զմէկ զարնուե
Բաբախումն : } լը . կամ բանի մը դպչիլը : ՏԷՅՆ, դըփ դըփ ձայն . դըփդըփոց :

Բաբան : || քար նետելու խիկելէ . մէնճէնիք . մանճանեայ . ըէմիզէրէկ : ՏԷՅՆ, անկըլայ չէշաի : 'ի Բաբանս աշտանակել . կամ Բաբանս խաղալ : || անկըլայ չէշաի խաղալ :

Բաբանախաղաց : || անկըլայ չէշաի խաղցօղ :

Բաբանաքար : || մէնճէնիք Թաշը :

Բաբելացի : || պապղառնացի . պապղառալը :

Բաբէ : || վայհ . հայ . ո՜ : ՏԷՅՆ, վայ . հայֆ :

Բաբէական : || զարմանալի : ՏԷՅՆ, ափսոսալի . խեղճ :

Բագ : || կառք, կամ դոց բերնի . ուտելու կամ խօսելու էնկէլ . բերնի քէլէփչէ : ՏԷՅՆ, իլհամ :

Բագ առնել . կամ Բագ արկանել : || իլհամ ընել :

Բագ անկանիլ : || իլհամ ըլլալ . հեւաէ ուտելնալ . լինքնա մէջը ըլլալ :

՚ի Բագ տանել կամ արկանել : || Կապած պահել · արգիլել · եասախ ընել :
Բագարան : || կռոց սեղանի տեղ :
Բագին : || կռքի սեղան : դէս, կռքի պատկերք · կանգնեցուցած կուռք :
Բագձած : || ժողված · թօփ եղած · մէկ տեղ բերուած : դէս, ժողվելը · թօփ ընելը :
Բագձածաբար : || ժողվելով · թօփ ընելով · մէկ տեղ բերելով · ալէնէվլին :
Բագձածական : || ժողովածու · կամ ժողովօղ · թօփճայ · թօփ եղօղ :
Բագձածել : || ժողվել · թօփ ընել · մէկ տեղ բերել :
Բագձածութիւն : || ժողվելը · թօփ ընելը :
Բագնասէր : || կուռք սիրող :
Բագսարդ : || իլհամ :
Բադ : || բադ · եօրտէկ :
Բադէան : || պիւրիւնճիւկ շալին :
Բազայ : / Բազէ : } տօղան · շահին · աթմաճայ :
Բազէակալ : / Բազէկիր : } տօղան, կամ շահին բռնող, կամ վերցնող :
Բազէպան : || տօղանճի · շահինճի :
Բազկակից : || խօլտաշ · եարան · աղբրդէր : դէս, եարտըմճի · խըմտաաճի :
Բազկածիգ : || թևը երկնցնող : դէս, ձեռօք քաշած, կամ տուած :
Բազկամրցութիւն : || կիւլէշ · կիւլէշճիութիւն :
Բազկատարածու : || ձեռք պէհլէմիշ ընող · ձեռք տարածնող :
Բազկատարած : || թևատարած · թևը տարածած · թևերը բացած :
Բազկարձակ : || թևը երկնցնող : դէս, ձեռք երկնցնող :
Բազկացի : || թևով · ձեռքով :
Բազկել : || ձեռք ձեռք ընել · ձեռք ձեռք ա- նել · տուն տուն բաժնել · ֆիրատէ ֆիրատէ ընել, կամ պատառել : դէս, կտոր կտոր ընել · կտրատել · ջարդել : դէս, խախլամիշ ընել · ինչպէս կընեն պատառըրմացու միսը :
Բազկ յաղթող : || խուվէթլի թև ունեցող · ձեռ- քը ուղղուրլու :
Բազկուրար : || բազկուրար :
Բազմաբաղձ : / Բազմաբաղձիկ : } շատ բանի հարկէթ ունեցող · խիստ հարկէթ քաշող · խիստ ցանկացող · դէս, խիստ ցանկալի :
Բազմաբան : || շատախօսող · շատ խօսող :
Բազմաբանել : || շատախօսութեան ընել · շատ խօսիլ :
Բազմաբանութիւն : || շատախօսութիւն :
Բազմաբաշխ : || շատ բան բաշխող · շատ մար- դու տուող : դէս, շատ մարդու բաշխօղ, կամ բաժանօղ :
Բազմաբառ : || շատ բառով շարադրած :
Բազմաբառութիւն : || բառերու շատութիւն :
Բազմաբարբառ : || շատ ձայն ունեցող · թիւա- ւլիւ թիւաւլիւ լեզու խօսող :
Բազմաբեղ : / Բազմաբեղուն : } խիստ պտղատու · պերէ- քէթլի :
Բազմաբեր : || շատ թիւաւլիւ պտուղ տուող · խիստ պտղատու · պէրէքէթլի :
Բազմաբերան : / Բազմաբերանեան : } շատ բերան ունեցող :

Բազմաբերձ : || խիստ բարձր · խիստ իւճախան :
Բազմաբիծ : || շատ լէքէ ունեցող · խիստ լէքէլի :
Բազմաբիւր : / Բազմաբիւրաւոր : } բիւրաւոր մարդ ունեցող · խիստ խալապալըխլը :
Բազմաբնակ : || շատ մարդու եաթախ · խիստ խալապալըխլը :
Բազմաբուղխ : || շատ բան բղխող · առատ վազող :
Բազմաբուրեան : || թիւաւլիւ թիւաւլիւ ա- նուշ հոտ բուրող · խիստ անուշ հոտ ունեցող :
Բազմագանձ : || շատ խազինայ ունեցող · շատ խազնայ աժող :
Բազմագերան : || շատ գերան ունեցող · բազում տիրէկներով շինած :
Բազմագթելի : || խիստ սիրող · սահիպրահուն :
Բազմագթութիւն : || խիստ գթածութիւն :
Բազմագին : || մեծ գին ունեցող · թանկ · սուղ : դէս, շատ բան գնող :
Բազմագիր : || շատ գիր կամ գիրք ունեցող :
Բազմագլխեան : / Բազմագլխի : / Բազմագլուխ : } շատ գլուխ ունեցող :
Բազմագով : / Բազմագովեստ : } շատ գովված · խիստ գո- վելի :
Բազմագութ : || շատ ողորմած · խիստ գթած :
Բազմագումար : || խիստ հաւլիլը · խիստ խա- լապալըխ :
Բազմագունակ : / Բազմագունեայ : / Բազմագունի : } շատ գոյն ունեցող · գոյն- գոյն · ալաճայ պալըլա- ճայ · խատտուալըքի : դէս, թիւաւլիւ թիւաւլիւ :
Բազմագունի աղին : || քէհրիպար :
Բազմադարման : || շատ թիմար ընող · շատ մարդու պէտք ընող : դէս, շատ թիմարի ու- նող · շատ պէտք քաշած :
Բազմադէզ : || շատ դիզած · խիստ եըղմիշ ըրած :
Բազմադէմ : / Բազմադիմակ : / Բազմադիմի : } շատ սուրաթ ունեցող : դէս, շատ թիւաւլիւ · շատ թորդ · թիւաւլիւ թիւաւլիւ :
Բազմադրօշակ : || շատ փորոճանք ունեցող · խիստ ջըմալը :
Բազմադրօշմ : || տես Բազմագով :
Բազմերփեան : || տես Բազմագունակ :
Բազմազան : || թիւաւլիւ թիւաւլիւ · թարզ թարզ :
Բազմազանութիւն : || թիւաւլիւ թիւաւլիւ ըլլալը :
Բազմազարդ : || շատ զարդարանք ունեցող · շատ զարդարուած · խիստ սազած :
Բազմազաւակ : || շատ զաւակ ունեցող :
Բազմազգեան : / Բազմազգի : } շատ միլլէթի մութալլիխ : դէս, շատ թիւաւլիւ · թիւաւլիւ թիւաւլիւ :
Բազմազեղ : / Բազմազեղուն : } շատ բարիք տուող · պոլ պախշիշ ընող · խիստ ճէօ- մէրտ :
Բազմազօր : || շատ բանի ձեռքը հասնող · շատ խուվէթլի · խիստ ուժով :
Բազմաթիւ : || շատ համրանք ունեցող · խիստ շատ :
Բազմաթիւր : || շատ ծուռ · խիստ ծռած, կամ մոլորած :

Բազմաժամանակեայ : } շատ ժամանակաւորեան :
Բազմաժամանակեան : } ՏՃՅԼ, շատ ապրօղ · հին մարդ · հին բան :
Բազմաժողով : || խիստ ճիւղճիւղացնօղ · խիստ խառնապալրիս :
Բազմալեայ, կամ Բազմալեան : || խիստ առաղ֊ զալը · ֆուռթունալը :
Բազմախաբ : || խիստ խաբօղ · շատ կերպով խաբօղ :
Բազմախայտ : || շատ ոյլին խաղօղ : ՏՃՅԼ, շատ տեղ տարածուող :
Բազմախաղաղ : || խիստ խաղաղ կամ հանդարտ :
Բազմախաչ : } շատ խաչի նշան ունօղ :
Բազմախաչեան : }
Բազմախառն : || շատ բաժնով, կամ շատ թիւա֊ լըու խառնած :
Բազմախարդախ : || շատ առատութեան ընօղ · խիստ հիլլէպազ :
Բազմախիտ : || շատ սըխ · խիստ սըխ :
Բազմախոհութ · կամ Բազմախոհութիւն : || խիստ եարայ վերէ եղած · խիստ թարխատած կամ հատած :
Բազմախնամ : || տես Բազմագթած :
Բազմախնդիր : || շատ բան փնտռօղ, կամ ու֊ զօղ · շատ բանի եռանդն ընկնօղ · խիստ թէֆ տիշ ընօղ : ՏՃՅԼ, շատ փնտռուող · շատ մու֊ ճատեէլէյի տակ ընկնօղ :
Բազմախնջոյ : || խիստ ճիւմիւշլիւ, կամ զին֊ նէթլի :
Բազմախոզակ : || շատ մարդ սպաննօղ :
Բազմախոյզ · || տես Բազմախնդիր :
Բազմախորան : || շատ խորան ունօղ :
Բազմախորանեկ սեղան : || մուքէլլէֆ սեղան :
Բազմախուզել : || խիստ փնտռել :
Բազմախումբ : || տես Բազմաժողով :
Բազմախուռն : || խիստ սըխ · խիստ խալա֊ պալըխ :
Բազմախռնեան : || շատ մարդ ունօղ :
Բազմախօս : || շատախօսող · շատ խօսօղ :
Բազմախօսութիւն : || շատախօսութիւն :
Բազմածալ : || շատ խարճով եղած · շատ խարճ գծուած · խիստ սուղ նստած :
Բազմածաղիկ : || շատ ծաղիկ ունօղ · շատ ծաղ կով զարդած :
Բազմածին : } շատ զաւակ ծնանօղ : ՏՃՅԼ
Բազմածնունդ : } շատ պտուղ տուօղ · շատ բերք բերօղ :
Բազմածուփ : || խիստ վէլվէլէլի :
Բազմածուփ օր : || անդադար կիւճիւն :
Բազմակ : || Ճրագի ամանն · Ճրագի թասալայ :
Բազմակալ : || Ճրագի մախասա · քթառիչ : ՏՃՅԼ, սուֆրան նստօղ · մէճլիսճի :
Բազմականկալ : || Ճրագի կոռուքի ամանն : ՏՃՅԼ, Ճրագի թասալայ :
Բազմակամ : || շատ կամք ունօղ · շատ նիէթ ունօղ · շատ բան ուզօղ :
Բազմական : || մէճլիս կամ սեղան նստօղ · ուտօղ նստօղ · նստօղ հարսանեաց · նստօղ ունեցողներ : ՏՃՅԼ, նստելու տեղ · ուտելի · մինտէր · աթոռ · բոկէմէրի · թախտ · ութ : ՏՃՅԼ, էյեր · ուսմեր : ՏՃՅԼ · շատ հասկանօղ ունօղ · շատ թոռով :
Բազմականակից : || մէճլիսատաշ :

Բազմականութիւն : || նստելու տեղ տուող · մէճլիս նստեցնօղ :
Բազմականս բազմականս բազմել : || մէճլիսին մէջ պէօյիւկ պէօյիւկ բաժնուելիլ :
Բազմակայ : || շատ կայ ունօղ · չորս դիէն կայած :
Բազմակատար : || խիստ լրման, կամ թամամ :
Բազմակատար սեղան : || սեղան ամենէն բա րիօք լի :
Բազմակերպ : || շատ թիւալիւ · թիւալիւ թիւալիւ :
Բազմակէն : || շատ կնիկ ունօղ · շատ կնիկ ա֊ ռօղ · շատ հեղ կարգուօղ :
Բազմակոծ : || շատ կոծած · խիստ հոխկըր֊ տած : ՏՃՅԼ, շատ բան կոծօղ · շատ մարդ ո֊ տից տակ առօղ :
Բազմակոհակ : || շատ տալղայ ունօղ · խիստ տալղալը · ֆուրթունալը :
Բազմակոյտ : || շատ դէզ · շատ դիզած : ՏՃՅԼ, շատ հալիս · շատ սիւրիւ : ՏՃՅԼ, շատ հալիս ունօղ · շատ մարդ ունօղ · խիստ խալա֊ պալըխ :
Բազմակուռեան : } խաթմէր · շատ խաթէ :
Բազմակուռի : }
Բազմակռուիւ : || շատ կռուօղ · խաւղաճի : ՏՃՅԼ, շատ կռուոյ տակ ընկնօղ · կռուոյ բան :
Բազմահամ : || շատ կամ թիւալիւ թիւալիւ համ ունօղ · խիստ անուշ :
Բազմահամար : || տես Բազմաթիւ :
Բազմահամբաւ : || շատ զանգրէ ունօղ, կամ ժող վօղ · շատ խուամանեայ տեսնօղ :
Բազմահանդէս : || խիստ զինէթլի, կամ ալայ֊ լը : ՏՃՅԼ, շատ ճէնկ ընօղ · քէսկին ճէնկճի :
Բազմահանճար : || խիստ խելացի :
Բազմահաւաս : || շատ անգամ ախ ընօղ · խիստ տէրտլի :
Բազմահաս : || շատ անգամ վրայ հասնօղ ՏՃՅԼ · շատ բանի խելքը հասցնօղ · շատ բան գիտցօղ :
Բազմահատուած : || շատ կտորուանք ունօղ · կտոր կտոր · ճիւճուած :
Բազմահարկի : || խիստ պատուելի, կամ մե֊ ծարելի · խիստ փառաւոր :
Բազմահարուած : } շատ ծեծ ուտօղ ·
Բազմահարուածեան : } շատ փորձանքի մէջ ընկնօղ · շատ պէլայ կրօղ :
Բազմահարուստ : || խիստ հարուստ :
Բազմահաւաք : || շատ մարդ, կամ շատ բան ժողվօղ :
Բազմահետ : || շատ ճամբէ գնացօղ · շատ ճամբայ բռնօղ :
Բազմահիաց : } խիստ զարմացօղ · կամ խիստ
Բազմահիացիկ : } զարմանալի :
Բազմահնար : || շատ հնարմունք ունօղ · խիստ մէկ զմէկ անցած · խիստ խառնուած :
Բազմահմուտ : || խիստ վուխուֆ :
Բազմահնար : || շատ բան փէյտահ ընօղ, կամ իճատ ընօղ : ՏՃՅԼ, շատադէտ · խիստ ֆէր֊ զանէ · խիստ վէլէտինլեայ : ՏՃՅԼ, շատ խե լօք փէյտահ ըրած, կամ գտած : ՏՃՅԼ, շատ թարգ · շատ թիւալիւ :
Բազմահոգ : || խիստ հոգացօղ, կամ տագտա֊

գայի մէջ ընկնող. խիստ փեսփեսելի. խիստ Թափայօղ :

Բազմահոլով : || շատ գլորող. կամ պտտող : Տճկ. շատ անող պտտած, կամ տարածած :

Բազմահոյլ : || տե՛ս Բազմաժողով :

Բազմահոս : } տե՛ս Բազմաբուղխ :
Բազմահոսան : }

Բազմահուժկու : || խիստ ուժով, կամ զօրու-լու. խիստ քեօգլին. խիստ տրատոս :

Բազմահունձ : || շատ հունձ ունեցող :

Բազմահունչ : || շատ ձայն ունեցող. քեօկլին ձայն-հանող. շամամԹալը

Բազմահրաշ : } խիստ զարմանալի :
Բազմահրաշալից : }

Բազմաձոյն ; || տե՛ս Բազմաբարբառ :

Բազմաձեռն : } տե՛ս Յոգնաձեռն :
Բազմաձեռնեան : }

Բազմաձեռնութիւն : || տե՛ս Յոգնաձեռնութիւն :

Բազմաձեւ : || շատ ձեւ ունեցող : Տճկ. շատ Թիւր-լիւ :

Բազմաձիգ : || շատ մազով, կամ շատ բան քա-շօղ : Տճկ. շատ անգամ ձգած, կամ երկարած : Տճկ. շատ քաշած. շատ սարքած :

Բազմաճաճանչ : } շատ շաւղ ունեցող. խիստ շէօհլէլի :
Բազմաճառագայթ : }

Բազմաճիւղ : || շատ ճիւղ ունեցող :

Բազմամատնի : || շատ փէնճէ ունեցող :

Բազմամեան : } տե՛ս Բազմամեանեան :
Բազմամեանք : }

Բազմամեկնութիւն : || խիստ կենճութիւն :

Բազմամեանեան : || շատ Թիւրլիւ մանած. շատ պտուղ ունեցող. խիստ Ճուկ ու մուկ. խիստ պտՃուկ :

Բազմամեան : } շատ մասունք, կամ կտոր ունեցող : Տճկ. շատ Թիւրլիւ. շատ Թարք :
Բազմամասնեայ : }

Բազմամասնել : || շատ կտոր ընել. կտորտել :

Բազմամաւորել : || շատ առնող. պօլ առնած :

Բազմամարդ : || շատ հալի կամ բնակիչ ունեցող. խիստ խալապալըխ :

Բազմամարդութիւն : || շատ բնակիչ ունենալը :

Բազմամբաւ : || տե՛ս Բազմահռչակ :

Բազմամբոխ : || տե՛ս Բազմամարդ : Տճկ. շատ հալխ : Տճկ. խիստ վէլվէլէլի :

Բազմամբոխութիւն : || տե՛ս Բազմամարդութիւն : Տճկ. խիստ մեծ վէլվէլէ :

Բազմամեայ : } շատ տարեկան. հին : Տճկ. շատ սպրող. շատ դիմացող :
Բազմամեան : }

Բազմամիտ : || շատ միտք ունեցող. խիստ միտքաւոր :

Բազմամտածող : || շատ երկրորդական ունեցող. շատ ապրող հասըլ ընող :

Բազմամրցելի : || շատ խրկել ունեցող : տե՛ս և Բազմափառ :

Բազմամփոփ : || խիստ շամամա, կամ պաշտպանոս :

Բազմայածեան : || շատ անող անտակներին շէր-Ջող. տարքին անդքին ընկնող :

Բազմայանց : || շատ սուչ ունեցող. խիստ սուչ-լու. խիստ մեղաւոր :

Բազմայեղձ. կամ Բազմայեղց : || ընդլնե. ընդ փ ընդյոտ : Տճկ. Թիւրլիւ Թիւրլիւ. այս այս. շատ Թիւրլիւ :

Բազմայղացող : || խիստ շատ :

Բազմայոյզ : || շատ վէլվէլէ : Տճկ. խիստ վէլվէլէլի :

Բազմայորդոր : || շատ մէկու յորդորող. խիստ յորդորող : Տճկ. խիստ յօժար. խիստ հաղըր :

Բազմայր : || շատ երիկ ունեցող. շատ երիկ մար-դու կին եղող :

Բազմայօդ : || շատ խաղեր ունեցող :

Բազմանալ : || շատնալ :

Բազմանիւթ : || շատ նիւթ ունեցող : տե՛ս և Բազմահնար :

Բազմանկար : || խիստ նախշած. խիստ նախշլը :

Բազմանկարեան : || շատ մարդու հետ, կամ շատ կնկան հետ պառկող :

Բազմանշանակ : || շատ նշան ունեցող. շատ բան նշանակող :

Բազմանշոյլ : || տե՛ս Բազմաճաճանչ :

Բազմանուագ : || շատ երգանակ կամ պայտառ ունեցող :

Բազմանուն : || շատ անուն ունեցող :

Բազմաշահ : || խիստ ֆայտալը.

Բազմաշարժ : || խիստ շարժօղ. խիստ երերուն :

Բազմաշաւիղ : || շատ իղ՛ կամ ճամբայ ունեցող :

Բազմաշխատ : || շատ աշխատող. խիստ չա-լըշղըն եղող : Տճկ. աշխատանք շատ ունեցող. խիստ էմէկլի :

Բազմաշնորհ : || շատ պարգեւ տուող. Տճկ. շատ շնորհք ունեցող. խիստ շնորհալի :

Բազմաշող : || տե՛ս Բազմաճաճանչ :

Բազմաշրջիկ : || շատ տեղ ժուռ եկող. շատ դարձող. ամէն կողմ դարձող :

Բազմաչարչար : || շատ չարչարանօք. շատ չար-չարանք կրող :

Բազմաչեայ : || շատ աչք ունեցող :

Բազմապատգամ : || շատ պատգամօղ. խիստ երկ-վար եղող :

Բազմապաճոյճ : || տե՛ս Բազմապաճոյճ :

Բազմապայծառ : || խիստ պայծառ. խիստ փա-րլաշան :

Բազմապատիկ : || շատ Թարզ. շատ Թիւր-լիւ : Տճկ. խիստ շատ. խիստ շատօրէն : Տճկ. շատ զաթ :

Բազմապատիր : || շատ Թէրլիւլիւ խաբող. խիստ վէյլէտաքճըայ :

Բազմապատիւ : || տե՛ս Բազմահարկի :

Բազմապատկեալ : || խիստ ամբաց ցող, կամ խառնիչ եղող :

Բազմապատկել. || շատ զաթ ընել. շատցնել. աճեցնել :

Բազմապատկութիւն : || շատութիւն :

Բազմապատկօրէն : || Նալօլքըլ :

Բազմապատիր : || տե՛ս Բազմախաբ :

Բազմապարգեւ : || շատ պարգեւիչ տուող :

Բազմապարունակ : || շատ չէքէրէ ունեցող :

Բազմապտուղ : || շատ պտուղ ունեցող. խիստ պտղաբերեան :

Բազմաջան : || շատ Թիւրլիւ :

Բազմապատուել : || շատ պատուել տուող. խիստ պատուաւոր :

Բազմաջահ : || շատ ջահ ունեցող. խարքէԹլի :

Բազմասերել : || ծնանելով շատցնել :

Բազմասերութիւն : || ծնանելով աճիլ ու շատ-նալը :

Բազմասերունդ : || ծնանելով շատցած. ու

եայըլմիշ եղած :
Բազմասխալ : || շատ սխալանք ունեցող · շատ խալատեցող · խիստ տուզլու :
Բազմաստեղեան : || շատ աստղը ունեցող · ինչպէս երկինքը :
Բազմաստեղն : || շատ ճիւղ ունեցող :
Բազմաստեղնեան · կամ Բազմաստեղեան : || նոյն է :
Բազմաստեղք : || բուլք · բազմաստղք :
Բազմաստուած : || շատ աստուած պաշտող · շատ աստուած ունեցող · ինչպէս էին կռապաշտները :
Բազմաստուածութիւն : || շատ աստուած պաշտելը :
Բազմավաճառ : || խիստ ալըշվէրիշլի :
Բազմավառ : || խիստ վառ :
Բազմավէպ : || շատ բան պատմող · երկայն հէքեաթ ընող :
Բազմավէր : || շատ վէրք կամ եարայ ունեցող :
Բազմավիշտ : || տե՛ս Բազմատառապեալ :
Բազմավտանգ : || խիստ թէհլիքէլի · խիստ մուխաթարալը :
Բազմավրդով : || խիստ վէլվէլէլի :
Բազմավրէպ : || տե՛ս Բազմասխալ :
Բազմատառապեալ : || խիստ նեղուող · խիստ զօռ ընող : Տճկ. խիստ նեղութիւն կրող · աշխատանքը վերցած :
Բազմատարած : || շատ տեղ եայըլմիշ եղած :
Բազմատեսակ : || շատ թիւրլիւ · թիւրլիւ թիւրլիւ :
Բազմատեսիլ : || շատ թիւրլիւ տեսք , կամ քիլըքեթ ունեցող · շատ թիւրլիւ · շատ թարզ :
Բազմատեսող : || շատ բան տեսնող · խիստ սուր տեսնող :
Բազմատիպ : || տե՛ս Բազմատեսիլ :
Բազմատխուր : || շատ տրտմած · խիստ մէլիւլ :
Բազմատոհմ : || սոյը սոփը շատ : Տճկ. շատ թիւրլիւ :
Բազմարար : || տե՛ս Բազմաբեր :
Բազմարան : || տե՛ս Բազմոց :
Բազմարդիւն : || խիստ ֆայտալը :
Բազմարժանի : || խիստ արժանի կամ լայըգ :
Բազմարուեստ : || շատ զէնահաթ ունեցող : Տճկ. շատ հնարք ընող · հիւնէրլի : տե՛ս և Բազմահնար :
Բազմացեղ : || շատ թիւրլիւ · թաւուր թաւուր :
Բազմացուցանել : || շատցնել · աճեցնել :
Բազմաւաղելի : || խիստ ափսոսալու , կամ խեղճ :
Բազմաւոր : } շատաւոր :
Բազմաւորական : }
Բազմաւորութիւն : || շատաւորութիւն :
Բազմափայլ : || խիստ փայլուն · խիստ փըրըլտըլը :
Բազմափոյթ : || խիստ խայրէթլի :
Բազմաքանդակ : || խիստ օյմալը կամ խաքէմլի · խիստ վարպետաբան :
Բազմաքանքար : || շատ քիւլիւլէ քանակ ունեցող · շատ քէսէ արժող · խիստ սուղ :
Բազմաքննին : || խիստ քրքրող :
Բազմերախտ : } շատ աղէկութիւն ընող :
Բազմերախտիք : }
Բազմերամ : || շատ սիւրիւ ունեցող · շատ ճիւմհիւրլիւ :
Բազմերան կամ Բազմերանեան : || խիստ երանելի ·
Բազմերանգ : || գունէն գունէ · ալաճա պուլաճայ · խատտալը :
Բազմերգու : || շատ երգող · երգել սիրող :
Բազմերգութիւն : || շատ երգելը :
Բազմերդումն : || շատ երդում ընցող · ուրիշ ուրիշ երդում ընող :
Բազմեցուցանել : || նստեցնել · հեծցնել :
Բազմեփեայ : || շատ բան եփող · խիստ եփուն :
Բազմըմբիշ : || խիստ նէքէշ :
Բազմիլ : || նստիլ · հեծնել :
Բազմիմաստ : || խիստ իմաստուն · խիստ խէր լացի :
Բազմիշխան : || շատ իշխան ունեցող · բազմաց հէօքիւմի ներքև եղող :
Բազմիցս : || շատ հեղ · շատ անգամ :
Բազմոյթ : || մեցկի · եէսթի եօղամըզ :
Բազմոստ : } շատ ճիւղ ունեցող · խիստ պտու.
Բազմոստեան : } տախիլը :
Բազմորանի : || շատ որդ ունեցող · շատատանէլի :
Բազմորակ || շատ թիւրլիւ : տե՛ս և Բազմերանգ :
Բազմորդի : || շատ զաւակի տէր :
Բազմորդութիւն : || շատ զաւակ ունիլը :
Բազմորոգայթ : || խիստ մուխաթարալը :
Բազմոց : || նստելու տեղ · օթուրախ : Տճկ. աթոռ · խանէմի · թախտ · սէթ · սէտիր · մինտէր :
Բազմութիւն : || շատութիւն · շատաւորութիւն · հալխ :
Բազմունակ : || շատ բան ունեցող · շատ բան առնող , ... :
Բազմաստեղի : || շատ ճիւղ ունեցող :
Բազմօրեայ : || շատ օրուան · շատ ժամանակուան · հին :
Բազմօրինակ : || շատ թիւրլիւ :
Բազուկ : || բազուկ · թև · ոլ : Տճկ. ճուղ · ձեռ :
Բազուկ առ բազուկ : || ձեռք ձեռաց դէմ : Տճկ. ձեռք ձեռքէ բռնելով :
Բազուկ , բամբշտն : || բազուկ :
Բազում : || շատ :
Բազում անգամ : || շատ անգամ · շատ հեղ :
Բազումժամեայ : || տե՛ս Բազմաժամեայ :
Բազումողորմ : || տե՛ս Բազմագութ :
Բազումս խօսիլ , կամ հարկանել : || շատ խօսիլ , կամ զարնել :
Բազպան : || բազպանի · բոլչակ :
Բաժ : || փայ · հիսէ : Տճկ. փաճ · կեօմրիւկ :
Բաժակ : || գաւաթ · կատեխ : Տճկ. գաւաթ մը գինի :
Բաժակավաճառ : || գաւաթ ծախող :
Բաժակել : || խմցնել · ջուր տալ :
Բաժանիլ : || չիֆթելի · միաշկիւլլիւ :
Բաժանածիր : || չիֆթէլէնմիշ ըլլալ :
Բաժանութիւն : || չիֆթէ · միաշկիլ :
Բաժանաքար : || զատող զատող մէկէն մէկէ զատելով :
Բաժանագիր : || բաժնուելու գիր :
Բաժանակալ : || մերատխօր · մերատակեօրի : Տճկ. փայ բաժին ունեցող · իշխան :
Բաժանական : || բաժնուիլ ուզող · հերձուած սիրող :
Բաժանական : || զատուող , կամ զատուելու :
Բաժանակից : || փայ բաժին ունեցող · իշխան :
Բաժանարար : || փայ բաժին ընող · բաժնող ·

Բաժանարար ժառանգութիւն ։ || խառնէմ ։
Բաժանեալ ։ || բաժնուած ։ զատուած ։ Տճկ. իլհամ ։
Բաժառապան ։ } մաքս էմինի · կէօմիւրիւքճիւ ։
Բաժառակեր ։ }
Բաժանել ։ || բաժնել · բաշխել ։ Տճկ. ճղքել, ճուղ ճուղ ընել ։ Տճկ. զատել · այըրմիշ ընել · ջոկել · սէչմիշ ընել ։
Բաժանորդ ։ || տե՛ս Բաժանակից ։
Բաժառու ։ || մաքս առնող ։
Բաժել ։ || մաքս, կամ կէօմիւրիւկ առնել ։
Բալ ։ || բալ · քիրազ ։ Տճկ. ֆիշնէ ։ Տճկ. մուլթ ։
Բալաձիգ ։ || մթընցնող ։
Բալաձիգք ։ || խաւարութիւն · մթնելը · ինչպէս կըլլայ երկինքն ամպով ։
Բալասան ։ || պալասան · պալասանի եւղը ։
Բալասանեալ ։ || խաւարած · մթնցած ։
Բալղինջ ։ || տե՛ս Պլծակ ։
Բախած ։ || փախուկ · շաշկլոր · խենթ · խեւ ։
Բախածութիւն ։ || փախուկութիւն · շաշկլորութիւն · խենթութիւն ։
Բախբախել ։ || տե՛ս Բաբախել ։
Բախել ։ || տե՛ս Բաղխել ։
Բախիւն ։ || զարնելը · չալելը · դպչիլը ։
Բախտ, կամ բաղդ ։ || բախտ · թալէհ · տէօվլէթ ։ Տճկ. կուռք · չար ։
Բախտամնոց ։ || թալէհը բանալու տեղ ։ Տճկ. կաստուն ։
Բակ ։ || բակ · աւլու ։
Բականել ։ } պատել · չէւրէն բռնել · չորս դին առնել ։
Բակ առնուլ ։ }
Բակ ածել ։ }
Բակառութիւն ։ || չէվրէն բռնելը · չորս դին առնելը ։
Բակեղէթ ։ || հէպիկէ · սօպրակ ։
Բակլայ ։ || բակլայ, կամ բաղլայ ։
Բակուղ ։ || զէրտէհան · սօփայ · թօզախայ · ակյէնէկ ։
Բահ ։ || բահ · բրիչ · պէլ ։
Բահոճանք ։ || կէրայնըլըխ ։
Բաղադաս ։ || միատեղ կարգած · մէկ արայ անցուցած ։
Բաղադրել ։ || մէկ տեղ դնել · մէկ տեղ խառնել · մէկ զմէկու հետ կցցել ։
Բաղադան ։ || ույղուն · իլհամ · իլիշիկ ածող · միւնասէպէթլի ։
Բաղադանագոյն ։ || խիստ ույղուն ։ խիստ միւնասէպէթլի ։
Բաղադանել ։ || ույղուն ընել · իլհամ ընել · ույդուրմիշ ընել ։
Բաղադանութիւն ։ || ույղունլուխ · միւնասէպէթ · իլհամութիւն · իլիշիկ ։
Բաղադայ ։ || ույղուն ։
Բաղախոհ ։ || սըրտաշ ։ համախոհ ։
Բաղակցել ։ || կցցել · մէկզմէկու հետ միացնել ։
Բաղակցութիւն ։ || կցցելը ։
Բաղաձայն ։ } բաղաձայն · ուրիշի հետ ձայն հանող · ինչպէս են այն գրերը, որ ձայնաւոր չեն ։ տե՛ս և Համաձայն ։
Բաղաձայնական ։ }
Բաղաձայնութիւն ։ || տե՛ս Համաձայնութիւն ։
Բաղայօդ ։ || տե՛ս Բաղյօդ ։

Բաղայք ։ || սուտ սէպէպ · մահանայ ։
Բաղանապետ ։ || բաղնեցանէր ։
Բաղանեպան, կամ Բաղնապան ։ || բաղնեպան · բաղնետէր · թէլլաք ։
Բաղանիք ։ || բաղնիք ։
Բաղանորդ ։ || բաղնեպան · թէլլաք ։ Տճկ. բաղնեւոր · բաղնիք մտնող ։
Բաղարկել ։ } մէկ տեղ դնել · ժողվել · թօփ ընել ։
Բաղարկոցել ։ }
Բաղարջ ։ || բաղարջ · խամմուրսուզ ։
Բաղարջակեր ։ || բաղարջ ուտող · խամմուրսուզ ընող ։
Բաղարջակերք ։ || բաղարջ ուտելու տօնն · խամմուրսուզ պայրամը ։
Բաղարջընծայ ։ || բաղարջ ընծայող ։ Տճկ. բաղարջի ընծայ, կամ փէշքէշ ։
Բաղբաղայք ։ || տխուզմէ կամ սուտսուտմուտ պատճառներ · մահանայ · իֆթիրայ · բուխտան ։
Բաղբաղել ։ || սուտ ու մուտ պատճառ բերել · մահանայ ընել ։ Տճկ. մահանայ դնել · իֆթիրայ ընել ։
Բաղբաղջանք ։ } ատասպել բան · ափեղ ցփեղ կամ ափուռ ցուփուռ խօսք · խենթութենէ զրուց · լաֆ · չէլլաֆ · փալաւուրայ ։
Բաղբաջանք ։ }
Բաղբաջել ։ } ափեղ ցփեղ խօսիլ · խենթութեան դուրս տալ · լաֆազանութիւն ընել ։
Բաղբաշել ։ }
Բաղդ ։ || տե՛ս Բախտ ։
Բաղդատութիւն ։ || կարդացածը շարելը · մէկ արայ անցընելը ։
Բաղդատ ։ || ույղուն · մէնէնտ ։
Բաղդատաբար ։ || ուրիշի նմանցնելով · բանի մը չափչափմիշ ընելով ։
Բաղդատել ։ || ույղունցնել · նմանցնել · չափչափմիշ ընել ։
Բաղդատութիւն ։ || ույղունութիւն · նմանութիւն ։
Բաղեղն, կամ բաղեղ ։ || սարմաշըխ ։
Բաղել ։ || կցցել ։
Բաղէութիւն ։ || տե՛ս Համագոյութիւն ։
Բաղխոտ ։ || նետ, կամ օխ · խրշտ · մզրախ · փինեալ · չիշ ։ Տճկ. նետելու քար, կամ զուբր չին · թօփ · կիւլլէ ։ Տճկ., քար նետելու խտկէլէ ։
Բաղխել ։ || զարնել · դպչիլ ։
Բաղխել զդուրս ։ || դուռը չալել ։
ՃՀ միմեանս Բաղխիլ ։ | իրար դպչիլ ։
Բաղխիւն ։ || տե՛ս Բախիւն ։
Բաղկակից ։ || մէկզմէկու հետ կցցած, կամ կապուած · իլհամ ։
Բաղկակցիլ ։ || մէկզմէկու հետ կցցիլ, կամ կապուիլ · իլհամ ըլլալ ։
Բաղկանալ ։ || ղուրուլմիշ ըլլալ · չինուիլ · ըլլալ ։ Տճկ., մէկ տեղ կենալ · մէկ տեղ գալ ։
Բաղկացական ։ || տե՛ս Բաղկացուցիչ ։
Բաղկացելի ։ || ղուրուլմիշ ըլլալու · չինուելու · մէկ տեղ բերելու ։
Բաղկացու ։ || ղուրուլու · մէկ տեղ կեցող ։
Բաղկացութիւն ։ || ղուրուլմիշ ըլլալը · մէկ տեղ կենալը ։
Բաղկացուցանել ։ || ղուրմիշ ընել · շատ կը տորէ չինել ։ Տճկ., մէկ տեղ կանգնեցնել ։

Բաղկացուցիչ ։ || Մէկ տեղ կանգնեցնող ․ մէկ տեղ բերող ․ մէկզմէկու հետ կըցցնող ։ Տճկ․ , զուգմիշ ընող ․ շինող ։
Բաղհիւսական ։ || Մէկ տեղ հիւսող , կամ կապող ։
Բաղհիւսել ։ || Մէկ տեղ հիւսել , կամ կապել , կամ կցցնել ։
Բաղձալից ։ || Խիստ ցանկալի ։
Բաղձալ ։ || Ցանկալ ․ փափաքիլ ․ ուզել ։
Բաղձանք ։ || Փափաք ․ ռաղպէթ ․ մուրատ ․ հաւաս ․ էշխ ։
Բաղձացուցանել ։ || Մէկին բաղձանքը շարժել ․ հաւասը բերել ։
Բաղձումն ։ } Բաղձք ։ } տե՛ս Բաղձանք ։
Բաղձող ։ || Բաղձացող ․ ուզող ․ հարալէթ ։
Բաղմնա ։ || Անկատարատական շաղկապ ։
Բաղյոզ ։ || Գիմորոշական ունող ․ ինչպէս են․ իմս ․ քոյդ ․ նորայն ։
Բաղնապան ։ || Տե՛ս Բաղանէպան ։
Բաղշտակ ։ || Բաղշտակ ․ Թիւլլուրմը տակ է ։
Բաղոսման ։ || Տե՛ս Բաղասան ։
Բաղոտ , կամ բաղոզ ։ || Մէկ տեղ բերող ․ միաւորող ։ Տճկ․ , մէկ տեղ բերած ․ մէկզմէկու կցցած ։
Բաճկոն ։ || Զպուն ։
Բամ ։ || Տե՛ս Բայ ։
Բամբ ։ || Բամպ ․ թուամպ ․ խաղաղայ ձայն ։
Բամբակ ։ || Բամպակ ։
Բամբակենի ։ || Բամպակի բոյսը ։
Բամբաս ։ || Բամպասանք ։
Բամբասական ։ || Տե՛ս Բամբասաւոր ։
Բամբասանք ։ || Բամպասանք ։
Բամբասասէր ։ || Բամպասանք սիրող ։
Բամբասաւոր ։ || Բամպասող ։ Տճկ․ , բամպասանքի , կամ մեղադրանքի լայեխ․ մեղադրելու ։
Բամբասել ։ || Բամպասել ․ չար խօսիլ ․ չար ըսել ․ չէքիւլայ ընել ․ անունը աւրել ։
Բամբիշ ։ || Խաթուն ․ խանըմ ։ Տճկ․ , սուլթան ։
Բամբիռն , կամ բամբիւռն ։ || Զիլ ․ չալփարայ ։
Բամբշութիւն ։ || Խաթունութիւն ․ սուլթանութիւն ։
Բայ ։ || Թէ ․ զի՛ր օրինակ ․ ասացի բայ ․ բաւ թէ ։
Բայ ։ || Բայ ․ ֆէյլ ։ Տճկ․ , փուճ ․ անպէտ ․ ունայն ։
Բայածական ։ || Բայէ ածանցած անունը ․ ինչպէս է , հնչումն ․ գուշակումն ․ և այլն ։
Բայց ։ || Ամմայ ․ անճախ ։ Տճկ․ միայն թէ ։ Տճկ․ , զատ ․ պաշխայ ․ զի՛ր օրինակ ․ բայց զմիմեանս սիրելոյ ։ ռամկ․ մէկզմէկ սիրելուն ՚ի զատ , կամ սիրելէն պաշխայ ։
Բայց եթէ ։ || Հապա թէ ․ ամմայ թէ ․ անճախ թէ ։ Տճկ․ , զատ ․ խայրի ․ զի՛ր օրինակ ․ ոչ ոք էր՝ բայց եթէ ես ։ ռամկ․ մարդ չկար ինէ ՚ի զատ , կամ ինէ խայրի ։
Բայց միայն ։ || Միայն թէ ։ Տճկ․ , զատ ․ խայրի ․ զի՛ր օրինակ ․ չիք ոք բարի ․ բայց միայն մի ։ ռամկ․ հիչ բարի մը չկայ , մէյ ՚ի զատ , կամ աստուծմէ խայրի ։
Բայց սակայն ։ || Ամմայ ․ անճախ ։
Բան ։ || Բան ․ խօսք ․ զրոյց ․ հրաման ։
՚Ի Բանի առնել ։ || Իրիճայ ձգել ․ իրիճաճի ընել ։
Ը Բանիւ առնել ։ || Բանադրել ։
Բանագէտ ։ || Բան գիտցող ․ բանի մուխուֆ ․ շառագէտ ։
Բանագիր ։ || Բանի գրող ․ բան շարադրող ․ գրող տեղեակ ։
Բանագիւտ ։ || Բան գտնող ․ բան իմաստ ընող ․ սերող ուսուցողը ։
Բանագնաց ։ || Բան խօսող ․ բան մէջ ձգող ․ խօսք ընող ։
Բանագովութիւն ։ || Գովասանք ։
Բանագործ ։ || Տե՛ս Բանահիւս ։
Բանագործութիւն ։ || Տե՛ս Բանահիւսութիւն ։
Բանագտակ ։ || Տե՛ս Բանագիւտ ։
Բանագրութիւն ։ || Տե՛ս Բանահիւսութիւն ։
Բանադրանք ։ || Բանադրանք ։
Բանադրել ։ || Բանադրել ։
Բանալ ։ || Բանալ ։
Բանալեպան ։ || Բալըքեան ․ բալըքը պահող ։
Բանալի ։ || Բալըքէ ։
Բանախոյզ ։ || Բան փնտռող ․ բանի ետևէ ընկնող ․ բանին եօթ ըսպառը թէֆթիշ ընող ։
Բանախօս ։ || Բան խօսող ․ տիւրանը կամ մէյտանը խօսող ։
Բանախօսութիւն ։ || Բան խօսելը ․ մէյտանը կամ տիւանը խօսած բան ։
Բանակ ։ || Օրտու ։
Բանակ հարկանել ։ || Տե՛ս Բանակիլ ։
Բանակամէջ ։ || Օրտույի մէջը ։
Բանական || Խելք ունող ․ միտք ունող ։
Բանականութիւն ։ || Բանական ըլլալը ․ տրամաբանելու կարողութիւն ։
Բանակարգ ։ || Տե՛ս Բանահիւս ։
Բանակարգութիւն ։ || Տե՛ս Բանահիւսութիւն ։
Բանակետղ ։ || Օրտույի տեղ ։
Բանակեցուցանել ։ || Օրտուն տեղմը իջեցնել ․ խոնտուրմիշ ընել ։
Բանակիլ ։ || Օրտու զուրմիշ ընել ․ խոնմիշ ըլլալ ճէնկճինէրուն ։
Բանակից ։ || Բանակին ընկեր ․ բանականութիւն մէկիմը նման ։
Բանակռիւ ։ || Խօսքով կռուող ․ մէկզմէկու հետ ընկնող ․ միւնաքաշալէ ընող ։
Բանակռուիլ ։ || Խօսքով կռուիլ ․ միւնաքաշալէ ընել ։
Բանակրկիտ ։ || Տե՛ս Բանախոյզ ։
Բանահիւս ։ || Բան տիւզմիշ ընող ․ կամ շարագրող ։
Բանահիւսութիւն ։ || Բան տիւզմիշ ընելը ․ շարադրութիւն ։
Բանաճառ ։ || Բան պատմող ․ նախիլ ընող ։
Բանաճառել ։ || Պատմել ․ նախիլ ընել ։
Բանաճարակ ։ || Բան մտածող ․ բան քննող ։
Բանամարտ ։ || Տե՛ս Բանակռիւ ։
Բանաշուրթ ։ || Խօսքը յետ դարձընող ։
Բանապաճոյճ ։ || Խօսքը զարդարող ․ խօսքը տանաթմիշ ընող ․ տիլպազ ։ Տճկ․ , խօսքով զարդարած ։
Բանասէր ։ || Բան սիրող ․ խելացի խօսք սիրող ։
Բանաստեղծ ։ || Բան իմաստ ընող ․ շայիր ։
Բանաստեղծութիւն ։ || Իմաստ բերած բան ․ շայիրութիւն ։
Բանավէճ ։ || Տե՛ս Բանակռիւ ։
Բանավլէկ ։ || Բան պատմող ․ հէքեաթ ընող ։
Բանատու ։ || Խօսք տուող ։

Բանարար : || բան շարադրող :
Բանարարութիւն : || տես Բանաստեղծութիւն :
Բանաւոր : || տես Բանական :
Բանաւորագոյն : || խօսող խելացին :
Բանաւորութիւն : || տես Բանականութիւն :
Բանբասող : || մարդու ետևէն բան ասող · աս_ դիէն անդիէն խապար ժողվող :
Բանբեր : || բան տանող բերող :
Բանդագուշանք : || տես Բաղբաջանք : Տճկ. տես Պոռոտախօսութիւն :
Բանդագուշել : || չըլլալիքներ ըսել · խելքը թռցնել · խենթիլ · խենթանալ : Տճկ. խենթ ու մենթ խօսիլ · ափեղցփեղ զրոյց տալ · լաֆազանութիւն ընել : Տճկ. ասդին անդին սահիլ · սուրբերուն չեղած ըլլալ · գլորակիլ :
Բանդ : || տես Բանտ :
Բանդել, կամ Բանտել : || բանտը դնել · զըն_ դանը դնել :
Բանդիպան : || տես Բանտապան :
Բանդրոնմա : || խօսքը տանաթմիշ ընող · մտող ուսուցողը : Տճկ. գոմաստանք :
Բանեղ : || տիկնայող :
Բանեղէն : || բանաւոր · խելք ունող :
Բանել : || առնել, կամ ընել :
Բանիբուն : || տես Բանաւոր :
Բանիմաստ : || բան հասկցող · բան գիտցող :
Բանորսակ : || բերնէն բան որսացող :
Բանջար : || բանջար · ուտելու խոտ · զաւզաւ վալթ : Տճկ. բաղրուկ բանջար :
Բանջարավաճառ : || բանջար, կամ խոտ ծախող :
Բանջարանոց : || բանջար անկելու տեղ :
Բանջարեղէն : || բանջարէ շինած :
Բանսառու : || մարդու բերնէն բան առնող :
Բանսարկել : || քսութիւն ընել · գէշ մարդ ընել : Տճկ. գէմ կենալ · գէմ խօսիլ · չար ընել · բամբասել · չէզօքայ ընել · մեղադրել :
Բանսարկու : || բանսարկու · քսու · Ֆիթնէ · խամմազ : Տճկ. գէմ կեցող · գէմ դնող · են_ կէմ եղող : Տճկ. բամբասող · չէզօքայ ընող : մեղադրող : Տճկ. սատանայ :
Բանսարկութիւն : || բանսարկութիւն · քսութիւն : Տճկ. գէմ կենալը · գէմ դնելը : Տճկ. բամ_ բասանք · չէզօքայ · մեղադրութիւն : Տճկ. սա_ տանութիւն :
Բանտ, կամ Բանդ : || զնտան :
Բանտակալ : || բանտը պահող · զնտանճի :
Բանտական : || զնտանը գրած · զնտանը կեցող :
Բանտամուտ : || զնտանը մտնող :
Բանտապահ : } զնտան պէքճիսի · զնտան_
Բանտապան : } ճի :
Բանտապետ : || զնտանճի պաշը :
Բանտարգել : } զնտանը գրած · զնտա
Բանտարգելեալ : } նը պահած :
Բանտարգել առնել : || զնտանը դնել :
Բանտարգելումն : || զնտանը դրուելը · հասպս ըլլալը :
Բանտարկեալ : } զնտանը դրած · հասպս ե_
Բանտաւոր : } ղած :
Բանտել : || տես Բանդել :
Բանքաղութիւն : || ասդիէն անդիէն բան ժողվելը : Տճկ. մարդու բերնէն բան որսալը :
Բաշ : || բաշ · փետրշէմ ձիու, իշու, ջորու, պոչանի, և այլն :
Բաշաւոր : || փետրշեմլի :
Բաշաւորիլ : || փետրշէմլէնմիշ ըլլալ :
Բաշխ : || բաշխելը · բաժնելը : Տճկ. փէշքէշ · ատուրք · վէրկի :
Բաշխ երախայց : || տամիար պաշը :
Բաշխել : || բաշխել · բաժնել · փայ ընել :
Բաշխոյք : } բաշխելը · բաժնելը : Տճկ.
Բաշխութիւն : } փէշքէշ · սաչըը :
Բաշխումն :
Բաջաղանք : || տես Բաղբաջանք :
Բաջաղել : || տես Բաղբաջել :
Բաջաղկոտ : || ափեղցփեղ խօսող · խենթ ու մենթ զրուցատրող · լաֆազանութիւն ընող · չէլլապճի :
Բաջաղմունք : || տես Բաղբաջանք :
Բառ : || բառ · լուղէթ :
Բառանչել : || եզան, կամ կովու պոռչալ · պո_ ռալ : Տճկ. ուխուրի մայել :
Բառանչումն : } պոռչալը, կամ պոռալը պախ
Բառանչիւն : } րէնի · և այլն :
Բառաչ :
Բառաչել : || տես Բառանչել :
Բառաչիւն : } տես Բառանչիւն :
Բառաչումն :
Բառացի : || անտեմանի · նամը · մէկհամանիկ :
Բառգիրք : || բառգիրք :
Բառնալ : || վերցնել · չալկել :
Բառնալի : || վերցնելու · չալկելու : Տճկ. վերցնող · վրան բռնող : Տճկ. ձող · որըըխ :
Բառնալ Թողուլ : || Թող տալ երիծալ · ե_ րեսէ ձգել · ինք իր գլխուն թողուլ :
Բասիր : || նախատինք · սիթէմ · մեղադրանք :
Բաստ : || բախտ · թալէհ : Տճկ. պէս :
Բաստս արկանել : || պէս բանել :
Բաստայեղց : || բարձը բաց · ուղղութըլոս :
Բասրանք : || տես Բասիր :
Բասրել : || նախատինք տալ · սիթէմ տալ · մեղադրել · գէշ խօսիլ :
Բասրելի : || մեղադրելու · նախատելու :
Բատուց : || հիւճիւմ · աերէկ :
Բարակ : || բարակ :
Բարակամած : || բարակ մանող · բարակ մանած :
Բարակաշուրթն : || բարակ պռուկունք ունող :
Բարակացաւ : || բարակցաւ եղող · ինչէ մա_ րազը : տես և Բարակցաւ :
Բարակացուցանել : || բարակցնել :
Բարակացաւութիւն : } բարակ ցաւ · ինչէ մա
Բարակցաւ : } րազ :
Բարաշխ : || շարիֆ · նարին :
Բարապան : || գանտապան · խաֆուճի :
Բարապետ : || խաֆուճին պաշը : Տճկ. խա_ փուճի :
Բարբառաբար : || հայվանի բերնէն խօսելով :
Բարբառական բան : } հայվանի բերնէ խօսք ·
Բարբառութիւն : } Տճկ. այլաբանութիւն :
Բարբացուցական : || բարբը ցուցնող · խօսը կամ թամիլէթը պէյան ընող :
Բարբաւոր : || գրան վերի շեմը :
Բարբաւորութիւն : || բառք · թամիլէթ · խուլ :
Բարբանջանք : } տես Բաղբանջանք :
Բարբանջմունք :

Բարբանջել : || տես Բաղբանջել :
Բարբանջողական : || ափեղցփեղ · խենթութիւն · տատամել :
Բարբանջք : } տես Բաղբաջանք :
Բարբաջ :
Բարբաջանք :
Բարբաջել : || տես Բաղբաջել :
Բարբաջիւն : } տես Բաղբաջանք :
Բարբաջումն :
Բարբառ : || ձայն · խօսք · գոչում : Տճկ. ձան · ճիչ · շամաթայ · եայղառայ :
Բարբառել : || խօսիլ · ըսել · գոչել : Տճկ. ձան հանել · կանչել · պոռալ · շամաթայ ընել · եայղառայ հանել :
Բարբարիլ : || տաղտաղայ ունենալ · խայղըի մէջ ընկնիլ · ձեռքը չատիկել :
Բարբարիկոն : || եօղուն · կոպիտ · զալըմ :
Բարբարոս : || պառապառըչ : Տճկ. լեհնցի · եօղուն · կոպիտ · զալըմ :
Բարբուտ : || սագ :
Բարգաւաճ : } ծլած ծաղկած · տէօլվէթլի · փառաւոր · հարուստ · նամտար · մէնշուր · պէրէքէթլի :
Բարգաւաճական :
Բարգաւաճանուն : || փառաւոր կամ մեծ անուն ունեցող · նամտար · նամլը :
Բարգաւաճանք : || տէօլվէթլիլութիւն · փառաւորութիւն · նամտարութիւն · հարստութիւն · մեծութիւն · ծլիլ ծաղկիլը :
Բարգաւաճեցուցանել : || տէօլվէթլի ընել :
Բարգաւաճիլ : || ծլիլ ծաղկիլ · տէօլվէթլի ըլլալ · փառաւոր ըլլալ · անուն հանել · մեծնալ · հարստնալ :
Բարդ : || դիզած · երղըն · երղընթը · պապէթ : Տճկ. ղալթմէր :
Բարդ անուն : || բարդած անուն :
Բարդել : || դիզել · երղմիշ ընել · մէկզմէկու վրայ դնել · պապէթ ընել :
Բարդութիւն : } դիզելը · մէկզմէկու վրայ դնելը :
Բարդումն :
Բարեասաց, կամ Բարեխօսաց : || բարի խօսող :
Բարեատեաց : || բարին ատող :
Բարեացապարտ : || աղէկութեան ընելու լայեխ · գովասանաց լայեխ :
Բարեաւ մնալ ասել : || կեցիք բարով անել, կամ ըսել :
Բարեբախտ : || բաղդաւոր · թալէհլի · զորլը · տէօլվէթլի · ուղուրլու · ուղուրը բանուկ :
Բարեբախտանալ : } տէօլվէթլի ըլլալ · թալէհը բանիլ · զօրը բանիլ · ուղուրլու ըլլալ · տէօլվէթը գլուխը դալ :
Բարեբախտիլ :
Բարեբախտիկ : || տես Բարեբախտ :
Բարեբախտութիւն : || թալէհլիլութիւն · տէօլվէթլիլութիւն · թալէհ · տէօլվէթ :
Բարեբաղդ : || տես Բարեբախտ :
Բարեբան : || բարի խօսող · օրհնող · գովող :
Բարեբանակից : || մէկ տեղ օրհնող :
Բարեբանել : || բարի խօսիլ · օրհնել · գովել :
Բարեբանութիւն : || օրհնենք · գովասանք :
Բարեբաշխ : || բարիք բաշխող · պախշիշ բաժնող : Տճկ. աղէկ բաշխած · աղէկ բաժնած :
Բարեբաշխութիւն : || բարիք բաշխելը · պախշիշ տալը · ճէօմէրտութիւն :
Բարեբաստ : || տես Բարեբախտ :
Բարեբաստանալ : } տես Բարեբախտանալ :
Բարեբաստիլ :
Բարեբաստիկ : || տես Բարեբախտ :
Բարեբաստութիւն : || տես բարեբախտութիւն :
Բարեբարոյ : } աղէկ խույ ունեցող · անուշ մարդ · մաղըլըմ :
Բարեբարք :
Բարեբեր : || բարիք բերող · աղէկ բոյս, կամ պտուղ տուող :
Բարեբողբոջ : || աղէկ ծիլ, կամ ֆիլիզ ունեցող · աղէկ ծլած, կամ ֆիլիզլէնմիշ եղած · աղէկ բուսած :
Բարեբոյս : || աղէկ բուս ունեցող · աղէկ բերք տուող :
Բարեբուղխ : || աղէկ բղխող, կամ բարիք բղխող :
Բարեբուն : || բարի թապիէթ ունեցող · զաթըտան բարի · բարութիւն աղբուր :
Բարեգեղ : || գեղեցիկ · աղէկուկ · աղուոր : սիրուն · անլայէր :
Բարեգթած : || տես Բարեգութ :
Բարեգթածութիւն : || տես Բարեգթութիւն :
Բարեգթացեալ : || խիստ գութ շարժած :
Բարեգիտութիւն : || աղէկ գիտնալը · տեղն ՚ի տեղը վուխուֆ ըլլալը :
Բարեգնաց : || աղէկ գնացող · անուշ վազող : Տճկ. աղէկ վազող, կամ կէչինմիշ եղող :
Բարեգործ : } բարեգործ · աղէկութիւն ընող :
Բարեգործակ :
Բարեգործել : || բարի գործել · աղէկութիւն ընել :
Բարեգութ : || խիստ գթած կամ ողորմած :
Բարեգթութիւն : || խիստ գթածութիւն :
Բարեդէպ : || մնասիպէթլի · եախըշըխլը :
Բարեդիպուած : || տես Բարեբախտ :
Բարեդիպուածութիւն : } տես Բարեբախտութիւն :
Բարեդիպութիւն :
Բարեդիր : } գեղեցիկ ձեւ ունեցող · տէպզօք · չնորհօք · քէսիմլի · եօսատմլը · չէօհրէթլի :
Բարեզան :
Բարեզանութիւն : || գեղեցիկ տեսք · չէօհրէթ · եօսատմ · էնտամ · քէսիմ :
Բարեզարդ : || աղէկ զարդ ունեցող · խիստ զարդարուն :
Բարեզարդել : || աղէկ զարդարել · լաւ սազել · չնորհօք ընել · եօսատմ բերել :
Բարեզարդութիւն : || աղէկ զարդարանք · ազնիւ կարգ :
Բարեզարմ : || մեծ սոյէ · մեծ տնէ · քիչլիզատէ :
Բարեզգօն : || բարի բաներով էյլէնմիշ եղող · խիստ սէֆայի մէջ եղող : Տճկ. խիստ սէֆալը :
Բարեզգօնութիւն : || բարի բաներով էյլէնմիշ ըլլալը : Տճկ. աղէկ սէֆայ :
Բարեզգաստ : || խիստ զգաստ, կամ այքըխ :
Բարեզգեաց : } բարիք ունեցող · բարիք կրող : Տճկ. չնորհօք հագուստ ունեցող :
Բարեզգեստ :
Բարեզգեցիկ :
Բարեզեկոյց : || բարի բան խապար տուող · բարի խապար բերող :
Բարեընկալ : || աղէկ ընդունող : Տուրչէալ,

բարւոյն խառնակ լինել :
Բարեժամ : || աղէկ ատեն ուզածիդ ատեն : ՏՃկ. աղէկ ատենը եկող . լաւ ատեն ունեցող :
Բարեժամութիւն : || աղէկ ատեն :
Բարեժառանգ . || բարիք ժառանգող :
Բարեժառանգութիւն : || բարիք ժառանգելը , կամ վայելելը :
Բարելաւ : || աղէկ ու լաւ . խիստ աղուոր :
Բարելաւութիւն : || խիստ աղէկութիւն :
Բարելինելութիւն : || բարի ըլլալը :
Բարելի :
Բարելիր : } բարիքներով լեցուն . բարիքով՝ի լի :
Բարելից :
Բարելցութիւն : || բարեաց առատութիւն . պիտանութիւն :
Բարեխառն : || բարեխառնած . անուշ : ՏՃկ. օդ- թաղալակէթ . միջակ :
Բարեխառնել : || բարեխառն ընել . անուշ- ցնել : ՏՃկ. օրթաղալակէթ ընել :
Բարեխառնութիւն : || բարեխառնութիւն . ա- նուշութիւն . օրթաղալակէթութիւն :
Բարեխնամ : || աղէկ հոգ տանող . աղէկ պէտ- քնող :
Բարեխնամել : || աղէկ հոգ տանիլ . սիրով պէտս ընել :
Բարեխնամող : || տե՛ս Բարեխնամ :
Բարեխնդիր : || աղէկ բան ուզող :
Բարեխոհ :
Բարեխորհ : } բարի բան մտածող :
Բարեխրատ : || բարի խրատ տուող . աղէկ բան սորվեցնող : ՏՃկ. աղէկ սորվեցուցած :
Բարեխօս : || բարեխօս . իյիձանձի . միննէթ- ճի . շէֆայէթճի :
Բարեխօսել : || բարեխօս , կամ իյիձանձի ըլ- լալ . իյիձայ ընել . շէֆայէթ ընել . միննէթ ընել :
Բարեխօսութիւն : || բարեխօսութիւն . իյիձա- ճութիւն . իյիձայ . միննէթ :
Բարեծանոյց || բարին ճանուցող . խրատող :
Բարեկամ : || բարեկամ . տոստ :
Բարեկամանալ : || բարեկամ ըլլալ :
Բարեկամիկ : || անուշիկ բարեկամ . տոստ- ճուղազ :
Բարեկամութիւն : || բարեկամութիւն . տոստլուք :
Բարեկարգ : || աղէկ կարգ ունեցող . տէրթիպլի :
Բարեկարգել : || աղէկ կարգաւորել . աղէկ տէրթիպլի ընել :
Բարեկարգութիւն : || աղէկ կարգաւորութիւն :
Բարեկեանք : || բարի կեանք . ախօլլքէթ . ուղուր :
Բարեկեաց : || տե՛ս Բարեկեցիկ :
Բարեկենդան : } բարեկենդանք . էթլէմէ-
Բարեկենդանք : } լէրի :
Բարեկենդանութիւն : || բարեկենդանք : ՏՃկ. ախօլլքէթ . ուղուր . [illegible] :
Բարեկերպ : || աղուոր . սիրուն :
Բարեկերպութիւն : || աղուորութիւն . չէօհրէթ :
Բարեկեցիկ : || աղէկ կեցող . աղէկ ապրող . ախօլլքէթլի . թաւլէհլի . ուղուրլու :
Բարեկեցութիւն || աղէկ կենալը : ՏՃկ. ախօլլքէթ :
Բարեկիրթ : || աղէկ կրթած վարժած . աղէկ վարք ունեցող . բարեպաշտ :
Բարեկերթ : || աղէկ ալըշմըշ եղող . աղէկ

սորված . խիստ վարժած :
Բարեկրթանք : || ալէօլլէթ :
Բարեկրթիլ : || ալէօլլէթլի :
Բարեկրթութիւն : || տե՛ս Բարեբարոյութիւն :
Բարեկրօն : || տե՛ս Բարեկիրթ :
Բարեկրօնութիւն : || բարեպաշտութիւն . բարի վարք :
Բարեհաճիլ : || հաճիլ :
Բարեհաճոյ : || խիստ մախպուլ . ընդունելութիւն :
Բարեհաճոյանալ : || խիստ մախպուլ ըլլալ . լաւ ընդունելութիւն ունենալ :
Բարեհաճութիւն : || հաւանութիւն . ըռզայէթ :
Բարեհամ : || անուշ . համով :
Բարեհամբաւ : || մեծ անուն ունեցող . նամ- տար . նամլը :
Բարեհամբաւել : || բարի անուն հանել . նամ- տար ընել . անունը չաւ ընել :
Բարեհամբաւութիւն : || բարի անուն . նամ :
Բարեհամբոյր : || ըռահաթլըլի . ըռահաթլէթլի . մուրվէթլի . քէրէմլի . քէռիմլի . չէօհ- րէթլի . խօշսօհպէթլի : ՏՃկ. աղէկութիւն . ան- քամ . չէրպէօզ . ախլաքլը :
Բարեհայց : || բարի բան խնդրող :
Բարեհանճար : || աղէկ խելք ունեցող . խիստ խելացի
Բարեհասակ : || պոյլու պօսլու :
Բարեհաստոյց : || աղէկութեան ընող :
Բարեհնար : || խիստ շատագէտ :
Բարեհռչակ : || տե՛ս Բարեհամբաւ :
Բարեհռչակել : || տե՛ս Բարեհամբաւել :
Բարեհռչակութիւն : || տե՛ս Բարեհամբաւութիւն :
Բարեհրաման : || բարի հրաման տուող . բարի բան հրամայող :
Բարեհրաւէր : || աղէկ սաւէթ ընող . ՚ի բա- րին յորդորող :
Բարեձև : || տե՛ս Բարեդիր :
Բարեձևիլ : || ճիտակը ըլլալ . չէօհրէթլի ըլլալ :
Բարեձևութիւն : || գեղեցիկ ձև . չէօհրէթ . էօրմամ :
Բարեձիր : || տե՛ս Բարեշնորհ :
Բարեմասն : } բարի բանի իշխող . ալէօլ
Բարեմասնեալ : } կէթլի . թալէհլի :
Բարեմասնութիւն : || բարի բանի իշխանութիւն . ալէօլլկէթլիութիւն . թալէհլիութիւն :
Բարեմատոյց : || բարիք տուող . պախշիշ տուող :
Բարեմարդիկ : || խօշ քիշի :
Բարեմարդիկ ըլլալ : || աղէկ մարդ ըլլալ . մար- դու աչքը մտնել . խօշ քիշի ըլլալ :
Բարեմարդութիւն : || աղէկ մարդ ըլլալը . մար- դու աչք մտնելը . խօշքիշիութիւն : ՏՃկ. մարդավարութիւն . հզամ . երջանիկ . ըսղիւտմու :
Բարեմիտ : || հիլլէսիզ . հէլալզատայ . ադրդար :
Բարեմիջին : || խիստ առողջ . խիստ ուրախ . խիստ նազիք . ախլաքլը :
Բարեմտոց : || էյլիկ ակլը :
Բարեմտութիւն : || հիլլէսիզութիւն . հէլալզա- դայութիւն . ադրդարութիւն :
Բարեյաղթ : || խիստ յաղթող :
Բարեյանգուցն : || տե՛ս Բարեվախճան :
Բարեյարմար : || աղէկ ուզելու . աղէկ ախոր- ժելի . աղէկ ախորժելի : ՏՃկ. աղէկ շինած

Բարեյոյս : || մեծ յոյս ունող :
Բարեյորդոր :|| 'ի բարին յորդորող : ՏՃԿՆ, խիստ հաղըր • խիստ յօժար :
Բարեյուսութիւն : || մեծ յոյս կամ ունալ :
Բարեյօղ : || տես Բարեդիր :
Բարեյօժար : || խիստ յօժար :
Բարենախանձ : || բարի նախանձ ունող :
Բարենշան : || աղէկ նշան ունող • նշանաւոր • մեծ • նամլը :
Բարենշմար : || աղէկ նայող • աղէկ տեսքունող • չէօհրէթլի :
Բարեշաւիղ : || աղէկ ճամբայ բռնող • բարի վարք ունող :
Բարեշէն : || աղէկ շինող կամ շինած : ՏՃԿՆ, խիստ շէն :
Բարեշնորհ : || աղէկ շնորք, կամ պախշիշ տըւող : ՏՃԿՆ, շատ շնորհք ունող • չէօհրէթլի • աղէկուկ :
Բարեշունչ : || անուշ փչող :
Բարեշուք : || խիստ փառաւոր • քէռլամէլի • չէօհրէթլի :
Բարեշքեղ : || խիստ աղուոր • խիստ մուքէլլէֆ :
Բարեշքեղութիւն : || խիստ փառաւորութիւն, կամ աղուորութիւն :
Բարեչափ : || եօռտամլը • էնտամլը :
Բարեչափութիւն : || եօռտամ • էնտամ :
Բարեպաշտ :
Բարեպաշտիկ : } բարեպաշտ • ածապաշտ :
Բարեպաշտել :
Բարեպաշտիլ : } բարեպաշտութիւն ընել • բարի գործել :
Բարեպաշտուհի : || բարեպաշտ կնիկ :
Բարեպաշտօն : || տես Բարեպաշտ :
Բարեպատեհ : || խիստ լայեխ • խիստ ճայիզ, կամ տիւշէր :
Բարեպարիշտ : || տես Բարեպաշտ :
Բարեսաղարթ : || աղուոր տերեւ ունող :
Բարեսերմն, կամ Բարեսերմ : || բարի սերմ ունող : ՏՃԿՆ, աղէկ սոյէ :
Բարեսերմութիւն : || աղէկ սոյէ ըլլալը :
Բարեսէր : || բարին սիրող • բարեպաշտ • բարեգործ :
Բարեսնութիւն : || աղէկ սնունդ • թէրպիէով մեծնալը :
Բարեսնունդ :
Բարեսուն : } աղէկ սնած • աղէկ պէսլէմիշ եղած • լաւ մեծցուցած :
Բարեվայելուչ : || խիստ աղուոր • չէօհրէթլի • էնտամլը :
Բարեվայելչութիւն : || խիստ աղուորութիւն • չէօհրէթ • էնտամ :
Բարեվիճակ : || տէօվլէթլի • թալէհլի :
Բարեվստահ : || խիստ սէրպէստ :
Բարեվստահութիւն : || աղէկ սէրպէստ ըլլալը :
Բարետաւիղ : || անուշ խայտելի • տիւզէնլի :
Բարետես : || աղէկ տեսնող • սուր աչք ունող : ՏՃԿՆ, աղէկ տեսք ունող • աղէկուկ • չէօհրէթլի :
Բարետեսակ :
Բարետեսիլ :
Բարետիպ : } աղէկ տեսք ունող • չէօհրէթլի • քէսիմլի :
Բարետոհմ :
Բարետոհմիկ : } տես Բարեզարմ :
Բարետոհմութիւն : || աղէկ սոյէ ըլլալը • ազնուութիւն :

Բարետուութիւն :
Բարետրութիւն : } բարիք տալը • պախշիշ : ՏՃԿՆ, օրհնէնք • գալուն :
Բարերար : || բարերար • աղէկութիւն ընող :
Բարերարել : || աղէկութիւն ընել :
Բարերարութիւն : || աղէկութիւն • էյլիկ :
Բարերջանիկ : || տես Բարեբախտ :
Բարերջանկութիւն : || տես Բարեբախտութիւն :
Բարեփառ : || խիստ փառաւոր • նամաւոր • քէռլամէլի :
Բարեփառութիւն : || խիստ փառաւորութիւն :
Բարեփափաք : || բարի փափաք ունող • կամ բարի բանի փափաքող :
Բարեփորձ : || աղէկ փորձող • աղէկ չէշնին տանող • աղէկ վուխուֆ : ՏՃԿՆ, աղէկ փորձած :
Բարեքաձև : || չէօհրէթլի • էնտամլը • եախը չըխըլը :
Բարէազգի : || մեծ սոյէ • գիւլիզատէ :
Բարէանուն : || նամաւոր :
Բարէասակ : || տես Բարեասակ :
Բարէգործակ : || տես Բարեգործակ :
Բարէզբօս : || տես Բարեզբօս :
Բարէզբօսութիւն : || տես Բարեզբօսութիւն :
Բարէժամանակ : || աղէկ ատեն ունող • աղէկ հաւայ ունող :
Բարէխրատ : || տես Բարեխրատ :
Բարժամիտ : || չիֆէլի • մուշկիւլլիւ :
Բարժամոլ : || չիֆէ երթալ • չիֆէլէնմիշ ըլլալ :
Բարժանել : || տես Բաժանել :
Բարժին : || տես Բաժին :
Բարի : || բարի • լաւ • աղէկ • բուլնա :
Բարիազգի : || տես Բարեազգի :
Բարիազգու : || հասիէթլի :
Բարիատեաց : || բարին ատող :
Բարի բարի : || աղէկները • լաւերը :
Բարիոտն : || ուղուրլու ոտք ունող • ուղուր այախը :
Բարիոք : || աղէկ • բուլնա • լաւ : ՏՃԿՆ, խիստ • ամուր :
Բարիք : || բարիք • բարի բան • բարի գործք • պտուղ • բաղադ : ՏՃԿՆ, աղէկուն • էյլիկուն :
Բարկ : || բարկ • կտրուկ • քէսկին • զալըմ • պաշ :
Բարկանալ || սրդողիլ :
Բարկասիրտ : || սրդողկոտ • թիրէապի • թիթիզ :
Բարկացայտ : || կրակուրոց • սաստիկ քէսկին • խուֆլու :
Բարկացուցանել : || բարկացնել • սրդողցնել :
Բարկութիւն : || սրդող :
Բարձ : || բարձ • եասթըխ : ՏՃԿՆ, խալչայ • պաճախ • պալտըր :
Բարձակից : || մէկ բարձի վրայ կռթնող • մէկ զմէկու քով նստող :
Բարձաձգութիւն : || բարձերով տօնաթմիշ ընելը : ՏՃԿՆ, մանաւալի եաւաշ ընկնիլը :
Բարձաձիգ : || բարձ շարող : ՏՃԿՆ, իշխանուէ եաւաշ ընկնող • մանաւալը իր վրայ քաշող :
Բարձաւանդ :
Բարձաւանդակ : } բարձր տեղ • բարձր շէնք • լեռ • սար : ՏՃԿՆ, ամպխան • չարտախ • կիւմպէզլիկ :
Բարձերեց : || վեր տեղ • սէտիր պաշը : տես և Գահերեց :
Բարձընտիր : || բարձ ընտրող • աղէկ բարձրգտնող :

Բարձր : || բարձրը. վեր : [illegible]

Բարձրաւանդակ : || [illegible]

[illegible]

Բացագոյն ։ || խիստ հեռու · հեռագոյնն ։
Բացադատանալ ։ } յետ դառնալ ։
Բացադարձիլ ։
Բացադրել ։ || դուրս դնել · մէյտան հանել · աշկեարէ ցուցնել · այեան ընել ։
Բացադրութիւն ։ || մէյտան հանելը · այեան ընելը ։
Բացախօսութիւն ։ || տե՛ս Բացաձայնութիւն ։
Բացածագել ։ || դուրս ցաթել · աշկեարէ ըլլալ ։
Բացածանուցանել ։ || աշկեարէ խաղցնել ։
Բացակայ ։ || տե՛ս Բացագոյ ։
Բացակայիլ ։ || հեռուն կանգնիլ · հեռուն կենալ · հեռանալ · սաստուծիչ ըլլալ ։
Բացական ։ || տե՛ս Բացագոյ ։
Բացականագոյն ։ || տե՛ս Բացագոյն ։
Բացաձայն ։ || ուրիշ չերգող · տարաձայնող ։
Բացաձայնել ։ || աշկեարէ ըսել ։
Բացաձայնիլ ։ || ուրիշ չըլլալ · ուրիշ թարգ խօսիլ ։
Բացաձայնութիւն ։ || ուրիշ չըլլալը · չըմիաբանելը ։
Բացաձիգ ։ || դուրս ձգած · հեռուն կեցած · խիստ հեռու · հեռացած ։
Բացամերժել ։ || յետ ձգել · հեռացնել ։
Բացայայտ ։ || աշկեարէ · այեան ։
Բացայայտակի ։ || էվ աշկեարէ ։
Բացայայտել ։ || աշկեարէն հանելը · այեան ընել ։
Բացայայտիչ ։ || աշկեարէն հանող · այեան ընող · ցցնող ։
Բացայայտութիւն ։ || տե՛ս Բացերեւութիւն ։
Բացառոցել ։ || զատել · մէկ դի դնել · ուրի- շի հետ չխառնել ։
Բացառութիւն ։ || զատելը · յետ առնուլը ։
Բացասական ։ || ինքեար ընելու · խառպուլ չըր- նելու ։
Բացասող ։ || չէ տող · ինքեար ընող ։
Բացասացութիւն ։ || տե՛ս Բացասութիւն ։
Բացասել ։ || չէ ըսել · ինքեար ընել ։
Բացասութիւն ։ || չէ ըսելը · խառպուլ չընելը · ինքեար ։
Բացավայր ։ || դուրս տեղ · երապան տեղ ։
Բացատ ։ || զատ · հեռու · մեկզի ։ ՊՆՑՒ, բաց տեղ · մէյտան ։ ՊՆՑՒ, բաղջի վարըշ ։
Բացատու ։ || դուրս տուող · յետ տուող ։
Բացատութիւն ։ || հեռու ըլլալը · հեռաւորութ ։ ՊՆՑՒ, լանեարձակ միջոց ։
Բացատրապէս ։ || աշկեարէ ·
Բացատրել ։ || մեկնել · աշկեարէ ըսել · այեան ընել · բանը բանալ ։ ՊՆՑՒ, զատել · հեռացնել ։
Բացատրոհել ։ || զատել · պըրտիշ ընել ։
Բացատրութիւն ։ || մեկնութիւն · այեան ընելը ։ ՊՆՑՒ, զատելը · հեռացնելը ։
Բացարան ։ || բանալու տեղ ։ ՊՆՑՒ, բացող ։ ՊՆՑՒ, բանալիք ։
Բացարձակ ։ || լանեարձակ · խիստ հեռու ։ ՊՆՑՒ, փառաւոր · աշկեարէ · սերպէստ ։
Բացարձակութիւն ։ || լայնութիւն · հեռաւորութիւն ։
Բացափայլ ։ || խիստ փայլող · խիստ փառլախ ։
Բացափայլիլ ։ || խիստ փայլիլ ։
Բացեալ ։ || հեռու · հեռուն կեցող · հեռուն եղած ։
Բացեայ՛ի բաց ։ || տե՛ս Բացէ՛ի բաց ։
Բացերեւ ։ || երեւը բաց · աշկեարէ ։
Բացերեւութիւն ։ || տե՛ս Բացայայտութիւն ։
Բացերեւակ ։ } յայտնի աշկեարէ · այեան ։
Բացերեւական ։
Բացերեւակի ։ } յայտնապէս · էվ աշկեա- րէ ։
Բացերեւապէս ։
Բացերեւիլ ։ || էվ աշկեարէ ըլլալ · այեան ըլլալ ։
Բացերեւցնել ։ || աշկեարէն հանել · այեան ընել ։
Բացերեւութիւն ։ || աշկեարէութիւն · այեան ըլլալը ։
Բացէ՛ի բաց ։ || խիստ հեռու · թամամ թա- մամ ։ ՊՆՑՒ, խիստ հեռուէն ։
Բացընկեց ։ || հեռու նետող ։ ՊՆՑՒ, հեռուէն նետած ։
Բացընկեցիկ ։ || հեռուէն նետած ։ ՊՆՑՒ, դուրս ձգած · երեւան ձգած · վար ձգած · պաթալ ։
Բացորիշ ։ } զատած · մէկ դին կեցած ։ ՊՆՑՒ,
Բացորոշ ։ } աշկեարէ · այեան ։
Բացորոշել ։ || մէկզմէկէ զատել ։ ՊՆՑՒ, աշ- կեարէ ընել · վճռել ։
Բացորոշութիւն ։ || մէկ դի զատելը · հեռացնե- լը ։ ՊՆՑՒ, աշկեարէ ըլլալը, կամ ընելը ։
Բացութիւն ։ || բանալը · բաց ըլլալը ։ ՊՆՑՒ, հե- ռաւորութիւն ։
Բացուածել ։ || տե՛ս Ազատել ։
՚ի Բացուստ ։ || հեռուէնն ։
Բացուստ՛ի բաց ։ || տե՛ս Բացէ՛ի բաց ։
Բացօթեաց ։ } դուրս տեղ կեցող · բաց տեղ
Բացօթեայ ։ } կեցող · երապան տեղ իրիկուն- եղող ։
Բառ ։ || չափ · հունձ · վերջ · սահմ ։ ՊՆՑՒ, հերիք ։
Բաւական ։ || հերիք · օգնող ։ ՊՆՑՒ, կարող · տիրող ։ ՊՆՑՒ, արժան · վայելչ ։
Բաւականաբար ։ || աղէկ բաւցնող ։
Բաւականանալ ։ || հերիք ըլլալ · օգնել ։ ՊՆՑՒ, կարենալ · կրնալ · վայելչ ըլլալ ։ ՊՆՑՒ, գոհ ըլլալ · խանաաթ ընել ։
Բաւականացուցանել ։ || բաւեցնել · հերիք ընել · կշտացնել ։
Բաւականութիւն ։ || հերիք ըլլալը · կարող ըլ լալը · վայելչ ըլլալը ։
Բաւարարել ։ || խօշնութ ընել ։
Բաւել ։ || բաւել · հերիք ըլլալ · օգնել ։ ՊՆՑՒ, կրնալ · տոկալ, կամ դիմանալ ։
Բաւեցուցանել ։ || բաւեցնել · օգնեցնել ։
Բաւ է ։ || հերիք է ։
Բաւիղ ։ || տե՛ս Քիլ ։
Բաքոս ։ || տե՛ս Սարաւորատասեա ։

ԲԲ

Բբխուն ։ || տե՛ս Բըբխուն ։
Բբունք ։ || Զուռ թուշնոց ։

ԲԴ

Բդեաշխ ։ } պէյլէր պէյի · վէզիր · փաշայ ։
Բդեշխ ։ } ՊՆՑՒ, պէյ · չէհիր աղասը · չէհիր քեահեասը · չէհիր էմինի ։
փոխանակ Բդեշխի ։ || Նահեայ պէյի ։

ԲԵ

Բեգեկ ։ || մերամէթ ։
կազմել, կամ հաստատել զԲեգեկ ։ || մերա մէթ ընել ։
Բեհեզար ։ || սառատնայ ։

Բեթեղ : || տե՛ս Բեդեղ :
Բեկ : || կոտրած . ջախջախ . ճաթած :
Բեկանել : || կոտրել . ջախջախել . ճաթեցնել :
Բեկանիլ : || կոտրիլ : Դէմ. սիրտը կոտրիլ . քէֆը աւրիլ :
Բեկար : || վէրքի :
Բեկբեկ : || կոտրտած . ճաթռտած : Դէմ. կոտրտօղ . ալէկոծօղ . եղեւմիշ եղօղ :
Բեկբեկել : || կոտրտել . ճաթռտել . ճաթռտ ճաթռտ ընել :
Բեկբեկիլ : || կոտրտուիլ . ալէկոծիլ . եղեւմիշ ըլլալ :
Բեկբեկումն : || կոտրտիլը , կամ կոտրտուիլը :
Բեկել : || տե՛ս Բեկանել :
Բեկոտել : || տե՛ս Բեկտել :
Բեկոր : || կոտրածի կտոր :
Բեկութիւն : || կոտրիլը : Դէմ. սիրտը կոտրիլը . քէֆը աւրիլը :
Բեկուղ : || տե՛ս Բակուղ :
Բեկտել : || կոտրտել . ճաթռտել . ջարդել . ջարդ ու բուրդ ընել :
Բեկտոր : || կոտրտուք . կոտրտուանք :
Բեհեզ : || ոսկեթելով բարակ քթան . բարակ կտաւ : Դէմ. ծիրանեծիծ :
Բեհեզեայ : } բարակ կտաւէ . ծիրանեծիծ
Բեհեզեղէն : } կէ :
Բեհեզազգեստաւոր : || բարակ կտաւէ կամ ծիրանեծիծէ զգեստ , կամ շինած :
Բեհեզազգեաց : } բարակ կտաւ կամ ծիրանեծիծ
Բեհեզազգեստ : } հագնօղ :
Բեհեզաստան : || մէջէստան :
Բեհեզապատ : || բարակ կտաւէ , կամ ծիրանեծիծի մէջ :
Բեղկել : || Նեղել . չարչարել . չարչրկել :
Բեղձն . կամ Բեղձն : || տե՛ս Արդասիք :
Բեղմնաւոր . կամ Բեղմնաւոր : || տե՛ս Արգասաւոր :
Բեղմնաւորել . կամ Բեղմնաւորել : || տե՛ս Արգասաւորել :
Բեղմնաւորութիւն . կամ Բեղմնաւորութիւն . || տե՛ս Արգասաւորութիւն :
Բեղուն : || տե՛ս Արգասաւոր :
Բեմ : || բեմ . Թախտ . օթուրախ ՚ ատեան : Դէմ. խորան . սեղանի պատուհանդեպի . ամպիոն : Դէմ. ատեան :
Բեմականն : || բեմի մութ տեղիս : Դէմ. պարկեշտ :
Բեմասացութիւն : || բեմի վերայ ասած աղօթք կամ քարոզուն : Դէմ. ատեանը լռած բանն :
Բեմբ : || տե՛ս Բեմ :
Բեմբասական : || տե՛ս Բեմասական :
Բեմբասաց : || բեմի վրայ աղօթօղ կամ քարոզօղ : Դէմ. ատեանը խօսօղ :
Բեմբասացութիւն : || տե՛ս Բեմասացութիւն :
Բենկորճ : || շարականի խաղի մը անուն :
Բեռն : || բեռ . բեռ :
Բեռնաբարձ : || տե՛ս Բեռնակիր :
Բեռնաբարձութիւն : || բեռ վերցնելը . համբալութիւն :
Բեռնակիր : || բեռ կրօղ . բեռ վերցնօղ . համալ . սրթի համալը :
Բեռնակրութիւն : || տե՛ս Բեռնաբարձութիւն :
Բեռնաւոր : || բեռ տանօղ . բեռցած . բեռ վերցնօղ :

Բե՛ր : (միջարկ.) || ասէ խնամ . հա՛ :
Բեր : (անուն .) || բերք . պտուղ :
Բերան : || բերան : Դէմ. բերնի խռան . հրամանը . կամք : Դէմ. ծայր , կամ ձուղ գետոյ , ծովու : և այլն :
Բերան ժողովոյն : || ժողովոն բերնէն խօսող :
Բերան՝ ի բերան խօսիլ : || բերնէ բերան խօսիլ :
՚Ի Բերան առնուլ : || բերան գիտնալ . եզպէր ըլլալ :
՚Ի Բերան ածել զգիրս : || բերան գիտնալ . սերտ ջուր ըլլալ :
տալ ցորեան ըստ Բերանն : || ուտողներուն չափ ցորեն տալ :
Բերանաբաց : } բերանը բաց . բերանը բա
Բերանաբացեալ : } ցած . հերևան :
Բերանաբաց լինիլ : || բերանը բաց մնալ . հե րեան ըլլալ :
Բերանաբացութիւն : || բերանը բանալը . բերա նը բաց ըլլալը :
Բերանալիր : || բերանը լեցուն . լիք բերնով . խշտահով :
Բերանալիր գոչել : || բերանը խիստ բանա լով կանչել , կամ պոռալ :
Բերանալիր : || բերանը բաց . ամեն ցփեղ պուրպ սուրօղ : Դէմ. չէշպօղաղ :
Բերանալուծութիւն : || ամեն ցփեղ խօսք . չէշպօղաղութիւն . փէշպօղաղութիւն :
Բերանակալ : || բերանը բռնօղ . բերանը գո ցօղ . խուփ . խափան :
Բերանակապ : || բերանը կապօղ , կամ գոցօղ : Դէմ. բերանը կապած , կամ գոցած . պա պանձած :
Բերանանալ : || բերնի պէս ըլլալ . բերնի պէս բացուիլ . բերան բանալ :
Բերանացաւ : || բերանը ցաւօղ , կամ բերնի ցաւ :
Բերանոյթ : || բերնովը :
Բերանացուցանել . || բերնի պէս ընել . բե րանը բանալ տալ :
Բերան ՚ի վայր անկանիլ : || բերնէնքանի վար ինկնիլ :
Բերդ : || բերդ . խալէ :
Բերդակալ : } բերդապահօղ . տիզդար .
Բերդակալեանք : } գալէ պէքճիսի . խալէ ճէնկճիսի :
Բերդամարտ : || բերդի հետ կռուօղ , կամ ճէնկ ընօղ . բերդէն ճէնկ ընօղ :
Բերդամարտութիւն : || բերդի հետ ճէնկ , կամ բերդէն ճէնկ ընելը :
Բերդապահ . || բերդ պահօղ , բերդ խալէպէքճի :
Բերդեան : } բերդեր . խալէներ :
Բերդորայք : }
Բերել : || բերել : Դէմ. կրել . վիճան ունիլ : Դէմ. համբերել . դիմանալ :
Բերել զնմանութիւն : || նմանիլ . նման ըլլալ :
Բերիլ : || սաւառնիլ . շարժիլ . սահմիշ ընել . վազել : Դէմ. վարուիլ . կենալ . զօր օրի նակ . խոնարհութ բերիլ առ ամենեսեան : ասմ . խոնարհութ ամենուն հետ վարուիլ :
Բեր՚ի Բերել : || որթեան բերօղ . մէյտան հանօղ . աէյտան ընօղ :
Բերկրաբեր : || խինտ զէֆքլի . խինտ սէ ֆալը :

Բերկրական :
Բերկրականք : } ուրախութեամբ լցեալ :
Բերկրականութիւն :
Բերկրակցական : || ուրախակցական . խնդակցող :
Բերկրաձայն : || շատ [illegible] :
Բերկրամիտ : || [illegible] . [illegible] :
Բերկրանք : || ուրախութիւն . խնդութիւն :
Բերկրապատճառ : || խնդութեան լցեալ :
Բերկրաւէտ : || խնդացնող :
Բերկրեցի :
Բերկրեցուցանել : } ուրախացնել . խնդացնել :
Բերկրիլ : || խնդալ . ուրախանալ . շատ ըլլալ :
Բերկրութիւն : || ուրախութիւն . խնդութիւն . շատութիւն :
Բերձր : || բարձր :
Բերձրաբերձիլ : || վեր ելլել . վեր դնալ . վեր վերցուիլ :
Բերձրահաստատ : || բարձր ծառով . խիստ բարձր :
Բերձրութիւն : || բարձրութիւն :
Բերումն :
Բերուած : } բերելը . կրելը . վրան առնելը :
Բերրեղ :
Բերրի : } խիստ պտղատու . պերէքէթլի :
Բեւեկն : || թրէմէնթին . չամ [illegible] :
Բեւեկնի : || թրէմէնթինի աղանձը . [illegible] աղանձը :
Բեւեռ : || գամ . էնքսէր . միխ :
Բեւեռամխեալ :
Բեւեռապինդ : } գամուած . գամով ամրցած :
Բեւեռել : || գամել :
Բեկեկ : || կտրած . կտոր . [illegible] :
Բեկք : || մէնծ . [illegible] :

Բ Զ

Բզէզ : || բզէզ :
Բզզել : || պզզալ . ճանճերու կամ մեղուաց ձայն հանելը :
Բզզումն : || պզզալը . ճանճի կամ մեղուներու պզզոց :

Բ Է

Բէշկէշէկ : || [illegible] , կամ [illegible] :

Բ Ը

Բըբիւն , կամ Բըբիւն : || դղրդալոց . [illegible] . [illegible] :

Բ Թ

Բթամիտ : || բութ կամ գունտ միտք ունեցող :
Բթանալ : || բութ ըլլալ . գունտ ըլլալ . [illegible] :
Բթանշան : || բթելը նշան :
Բթել :
Բթեցուցանել : } բութ ընել . գունտացնել . գլ-ցնել :
Բթիլ : || տես Բթանալ :

Բ Ժ

Բժաբերք : || [illegible] :
Բժանել : || տես Բժոռ :
Բժժագործ : || [illegible] չինող . [illegible] ընող : տճկ. [illegible] . [illegible] չինող :
Բժժանք :
Բժիժ : } [illegible] : տճկ. [illegible] :
Բժիշկ : || բժիշկ . հէքիմ :
Բժշկական : || բժշկելու [illegible] : տճկ. [illegible] . [illegible] :
Բժշկականութիւն : || հէքիմութիւն :
Բժշկապետ : || հէքիմպաշը . [illegible] :
Բժշկապետ : || բժշկելու [illegible] . [illegible] [illegible] : տճկ. [illegible] :
Բժշկել : || բժշկել . առողջացնել . [illegible] :
Բժշկութիւն : || առողջութիւն . [illegible] . կամ [illegible] : տճկ. հէքիմութիւն :
Բժոռ : || [illegible] . [illegible] . [illegible] :
Բժոտիլ : || աչքը [illegible] . աչքը [illegible] . կամ [illegible] :
Բժոռութիւն : || աչքը [illegible] . աչքը [illegible] . [illegible] . կէօզ [illegible] :

Բ Ի

Բիբ : || աչքին [illegible] :
Բիծ : || աչքին [illegible] . աչքին [illegible] . [illegible] :
Բծաւոր [illegible] : || տես Բծոտիլ :
Բիծ : || [illegible] . [illegible] : տճկ. [illegible] . [illegible] :
Բիր : || [illegible] . [illegible] . [illegible] . [illegible] :
Բիրտ : || կոպիտ . [illegible] . [illegible] . [illegible] : տճկ. [illegible] . [illegible] :
Բիւր : || բիւր . տասը հազար :
Բիւրապատիկ : || բիւր [illegible] :
Բիւրաւորեալ : || հազար թիւով [illegible] :
Բիւրաւորեալ : || հազար թիւով [illegible] . խիստ պտղատու :
Բիւրաւորեալ :
Բիւրապատիկ : } հազար թիւով :
Բիւրաւորեալ : || խիստ [illegible] :
Բիւրակերպ :
Բիւրակերպեան : } հազար թիւով :
Բիւրաւորեալ : || հազար [illegible] [illegible] :
Բիւրաւորեան :
Բիւրաւորաւոր : } հազար կերպ :
Բիւր անգամ : || [illegible] . հազար անգամ . շատ անգամ :
Բիւրապատիկ :
Բիւրապատկեան : } [illegible] : տճկ. [illegible] . զատ զատ :
Բիւրաւոր : || [illegible] :
Բիւրաւոր : || բիւր [illegible] [illegible] :
Բիւրաւորեալ : || [illegible] . [illegible] . [illegible] :
Բիւրաւորեան : || հազար [illegible] :
Բիւրաւոր : || բիւրաւոր . հազարաւոր . հազար հազար :
Բիւրերեակ : || բիւր [illegible] :
Բիւրեղ : || [illegible] , կամ [illegible] :
Բիւրեղանման : || [illegible] :
Բիւրեղեայ : || [illegible] :
Բիւրեկեան : || տես Բիւր անգամ :
Բիւրաւորեան : || տես Բիւրաւոր :
Բիւրս կենդանիլ : || բիւր հեղ կենալ :

Բ Լ

Բլթակ : || [illegible] [illegible] :
Բլիթ : || բլիթ . [illegible] , կամ [illegible] [illegible] :
Բլշակն : || [illegible] . [illegible] . [illegible] :
Բլշանել : || տես Բլշանալ :
Բլշանութիւն : || աչքը [illegible] [illegible] . [illegible] : տճկ. [illegible] . [illegible]

խընութիւն · սէրակմութիւն :
Բլշանալ : || աչքը փերան իջնել · կուրնալ · քեռնալ :
Բլշացուցանել : || աչքը փերան իջեցնել · կուրացնել :
Բլուր : || բլուր · ըեռնակ · պայըը :
Բլրակ : || բլրիկ · պզտիկ բլուր :
Բլրացի : || բլուրը բնակող :

Բ Ծ

Բծամիտ : || լէքէլի միտք ունող · հիլլէպազ · հարամզատայ :
Բծաց : || գառնկրուն :
Բծաւոր : || լէքէլի : ՓԽԲ. աղտոտ · մուռտառ :
Բծաւորել : || լէքէլէմիշ ընել : ՓԽԲ. աղտոտել · մնոտել :
Բծկան : || տես Բծաւոր :
Բծկանութիւն : || լէքէլի ըլլալը · լէքէ · աղտ · մուռտառութիւն :

Բ Ղ

Բղխել : || բխել · վազցնել :
Բղխիլ : || բխիլ · վազել : ՓԽԲ. ծլլել · դուրս գալ :
Բղխեցուցանել : || տես Բղխել :
Բղխումն : || բխիլը · վազելը : ՓԽԲ. դուրս գալը :
Բղուղ : || բղուկ · զուամող :
Բղջախոհ : || բռնձախոհ · էաէփուլ :
Բղջախոհութիւն : || բռնձախոհութիւն · էաէփախըութիւն :

Բ Ճ

Բճիճ : || բճիճ · մեղրի չէշէն ծակերը :

Բ Ն

Բնաբան : || բնաբան · զաթը խօսք : ՓԽԲ. բնական բաներու վրայ խօսող :
Բնաբանական : || ֆիզիգական :
Բնաբանութիւն : || ֆիզիգայ :
Բնաբար : || զաթըրան · զաթը :
Բնաբարձ : || տես Բնաջինջ :
Բնաբնակ , || զաթը տեղը :
Բնաբոյս : || զաթը :
Բնադաւառ : || սիլայ :
Բնագիր : || զաթը գիր · բնաբան :
Բնադիր : || օթախ չինող · օրտու ղուրմիշ ընող :
Բնադիրք : || չինած օթախ · ղուռուլմուշ օրտու :
Բնազննական : || բնազննութեան միւթալլիս :
Բնազննին : || բնական բաները քննող : ՓԽԲ' երեսէն կամ չարժմունքէն մարդու խուլը ճանչցող :
Բնազննութիւն : || բնական բաներու քննուն : ՓԽԲ. երեսէն՝ մարդու խուլը ճանչնալը :
Բնախօս : || թապիէթի վրայ խօսող :
Բնախօսել : || թապիէթի վրայ խօսիլ :
Բնախօսութիւն : || բնական բաներու վրայ խօսք :
Բնածին : || զաթը :
Բնակ : || եէրլի · անտեղացի : ՓԽԲ. օթախ · մէքեան · գէրեզմեան : ՓԽԲ. սինջմիշ եղող · եէռլէշմիշ եղող · չէլլող · չըգնացող · զաթը :
Բնակակիր : || բնութէ ունող , կամ զաթը ունեցածը :
Բնակակից : || օթախտաշ · մէքեանտաշ :
Բնական : || զաթը :
Բնականալ : || եէռլէշմիշ ըլլալ · տեղ բռնել · բնակիլ :
Բնակարան : || բնակարան · օթախ · մէքեան :
Բնակաւոր : || բնակող · եէրլի · անտեղացի : ՓԽԲ. շէն · շէնլիկ : ՓԽԲ. զաթը :
Բնակեցուցանել : || բնակեցնել :
Բնակետղ : || բնակելու տեղ · բնակարան · օթախ · մէքեան :
Բնակիլ : || բնակիլ · օթախ բռնել · ղօնմիշ ըլլալ :
Բնակից : || մէկ տեղ բնակող · օթախտաշ · մէքեանտաշ : տես և Բնութենակից :
Բնակիտ : || տես Պնակիտ :
Բնակութիւն : || բնակիլը : ՓԽԲ. բնակարան · տուն · օթախ · մէքեան : ՓԽԲ. թապիէթ · խույ :
Բնակունակ : || զաթը :
Բնակցութիւն : || ուրիշի հետ մէկ թապիէթ ունենալը : ՓԽԲ. օթախտաշութիւն · մէքեանտաշութիւն :
Բնամարտ : || զաթը ձէնկ , կամ զաթըրան ձէնկ ընող :
Բնանալ : || զաթը ըլլալ : ՓԽԲ. եէրլէշմիշ ըլլալ · թէմէլ ձգել :
Բնաշխարհ : } սիլայ :
Բնաշխարհիկ :
Բնապէս : || տես Բնաբար :
Բնաջինջ : || քէօքէն ջնջած · կըը թօղը կորսուցած :
Բնաջինջ առնել : || քէօքէն ջնջել · կըը թօղը կորսնցնել :
Բնաջինջ լինիլ : || քէօքէն ջնջիլ · կըը թօղը կորսուիլ :
Բնապս : || բնաս · օձ միէ :
Բնատէր : || զաթը տէր :
Բնաւ : } ամենևին · ասլըթթըն : ՓԽԲ. հեչ , կամ հէչ · ձիալ : ՓԽԲ. ալէլ քլի :
Բնաւին :
Բնաւոր : || զաթը :
Բնաւորաբար : || զաթըրան · զաթը :
Բնաւորական : || զաթը :
Բնաւորապէս : || զաթըրան :
Բնաւորել : } զաթը ընել · քէօքլէնտիրմիշ ընել · մայայ կապել տալ · սինկտիրմիշ ընել · թէմէլլէմիշ ընել · սարվեցնել :
Բնաւորեցուցանել :
Բնաւորիլ : || զաթը ըլլալ · քէօք կապել · մայայ կապել · սինկմիշ ըլլալ · թէմէլլէնմիշ ըլլալ · սարվիլ :
Բնաւորութիւն : || ասըլ · քէօքը · զաթըութիւն · թապիէթ :
Բնդեան : || բղեղ :
Բնի : } զաթը · էօզ :
Բնիկ :
Բնիոն : || մանղըր :
Բնութենակից : || ուրիշի հետ մէկ թապիէթ ունող :
Բնութիւն : || թապիէթ · խույ : ՓԽԲ. ինչութիւն ըլլալը :
Բնուստ : || զաթը · էօզ :
'ի Բնուստ : || զաթըրան · բանին քէօքէն : ախպաձէն :

Բ Ո

Բոբոխն : || գոմէշ :
Բող : || բող :
Բողաբեր : || ջըլալուն · Ֆալախայ :
Բողաբոյծ : || բող պահող :
Բողանոց : բողնոց · բողի տունը · պապուչխանայ :

Բողպատած : || բաղ պատռօղ · բաղը եռանէն ընկնող :
Բողաւանգ : || փեշօղեվէնիկ :
Բոժոժ : || չընկլատակ :
Բոլոր : || ամենը · ամբողջութիւն · տամփի : Տճկ, կլոր · կլորակ · իուվառլախ :
Բոլորբոլորաղէ · չորս դիէն փիւակիւրմէշ ընող :
Բոլորած էր : || կլոր շըղղը ունող · կլորակ ձեւով · քէմէր ախչըմի · քէմէրլի :
Բոլորակ : || կլոր · կլորակ · տէյիրմի · իուվառլախ : Տճկ, չէվրէ · էթրաֆ :
Բոլորակաձեւ : || կլոր · տէյիրմի :
Բոլորակաձեւութիւն : || կլոր կամ տէյիրմի ըլլալը · կլորակ ձեւ :
Բոլորակել : || բոլորցնել · կլորցնել :
Բոլորակի : || կլոր ձեւով · պտըտելով :
Բոլորակութիւն · || կլորութիւն · իուվարլախլըխ · տէյիրմիութիւն : Տճկ, բոլորակը · չէվրէ · էթրաֆ :
Բոլորահեշտ : || խիստ սէֆալը :
Բոլորամասն : || լման :
Բոլորայարմար : || խիստ ույղուն :
Բոլորանիստ : || հաթըրմը կլոր :
Բոլորաշէն : || կլոր շինուած :
Բոլորաձեւ : || կլորակ · իուվարլախ · տէյիրմի :
Բոլորաձեւել : || կլորցնել · իուվարլախ ընել :
Բոլորապատուղ : || կլոր պտուղ · պիւթիւն պըտուղ : Տճկ, ողջակէզ :
Բոլորավիզ : || կլոր շըլիք ունող :
Բոլորատեգ : || կլոր երկթով մըզրախ :
Բոլորափայլ : || ամենէն դիէն փայլող · խիստ փայլուն ·
Բոլորափառ : || խիստ միւքէլլէֆ :
Բոլորափառութիւն : || խիստ միւքէլլէֆ ըլլալը :
Բոլորել : } կլորցնել : Տճկ, պտըրտա_
Բոլորեցուցանել : } ցնել · չէվիրմիշ ընել · ամէվր ընել : Տճկ, գլուխ հանել · լմնցնել · տիւզմիշ ընել · տիւզկիւն ընել ·
Բոլորեքեան : || ամենքը · ամենքնիւ :
Բոլորշի : || կլորակ · կլոր շինուած · տէյիրմի · իուվարլախ :
Բոլորովիմբ : } պիւթիւն · պիւթիւնլիւթիւն ·
Բոլորովին : { ամենքը մէկէն :
Բոլորութիւն : || պիւթիւնութիւն : տե՛ս և Բոլորակութիւն :
Բոլորումն : || կլորցնելը կամ կլորնալը : Տճկ, պտուտ · չէվրէ · տէվր :
Բոլորք : || բոլորտիք · չէվրէ · էթրաֆ · գիր օրինակ · առին զքաղաքն · և զբոլորսն որք էին նմա · իր չէվրէն, կամ զէթրաֆը :
Բոխ : || խարապայ · վէրանէ :
Բոկ : || բոպիկ :
Բոկագնաց : || բոպիկ գնացող · բոպիկ քալող :
Բոկանալ : || բոպիկնալ :
Բոկանալ ըկօշիկն : || ոտքէն ամանը հանել :
Բոկացուցանել : || բոպիկցնել :
Բոկեղ · || բոկեղ · սիմիթ :
Բոկիկ : || բոպիկ :
Բոկոտն : || ոտքը բոպիկ · եալըն այաք :
Բոկութիւն : || բոպիկութիւն · բոպիկ ըլլալը :
Բոհ : || Թացութիւն · ջուր, կամ քրտինք, որ բանէ մը կըվազէ · շողիք :
Բոհեղեկել : || շողիքը վազցնել :

Բոհմուկք : || վախ :
Բողբոջ : || ծիլ · ֆիլիզ · ֆիլատ :
Բողբոջազարդ : || ծիլերով զարդարուած · գեղեցիկ ֆիլիզլընմիշ եղած :
Բողբոջել : || ծիլել · ֆիլիզլէնմիշ ըլլալ · բուսանիլ :
Բողկ : || բողկ · Թուրփ :
Բողկուկ : || նոր բուսած եղջիւր · նոր ելած պոզուկ :
Բողոք · կամ Բողոքք : || ֆիրեատ · ատաթ ֆիրեատ :
Բողոքել · կամ Բողոքել : || ֆիրեատ ընել · ատաթ ֆիրեատ կանչել · դատաստանի վերցնել :
Բողոք բառնալ, կամ Բողոք հարկանել : } տե՛ս Բո
Բողոք կարդալ, կամ Բողոք ունել : } պաղատել ,
Բոմբիւղոս : || տե՛ս Շերամ :
Բոմբիւն · || քիւլթիւռող · վարթաղող · կերա_ պիւռօղ · հիւրիւլթիւ · հէնկիրտէ :
Բոյթ : || բութ մատ · պաշպարմախ : Տճկ, գունդ ծայր · պատող : Տճկ, աստղի չէմի :
Բոյժ, կամ Բուժ · || տե՛ս Բուժումն :
Բոյլ · կամ Բոյլք · || ժողով · ջէմայիթ · սիւրիւ :
Բոյլք : || բուլը · բաղամիթ :
Բոյծ : || Թիֆիմար · պէսլէմիշ ընելը :
Բոյն : || բուն · խուվալայ : Տճկ, մէքեան · օթախ :
Բոյս : || բուս · ինչ որ գետնէն կըբուսնի :
Բոյս բարուց : || խույ · Թապիէթ :
զբոյս ի Բոյս հարկանել : || եալըն ելլել · եալըն վազել :
Բոնեոս : || եռանդուն էղջիւրաւոր :
Բոռ : || պծուկ :
Բոռալ : || պոռալ · պաղրմիշ ընել :
Բոստ : || բաստ · քաղաքի տեռուն : Տճկ, կաղմիր :
Բոստաբուղխ : || կաղմիր կաղմիր վազող · կաղ_միր գուն ունող · կաղմիր չալող ·
Բոստած : || տե՛ս Բոստոյին :
Բոստակայլակ : || կաղմիր կաղմիր կաթող · կաղմիր պուրլու ունող :
Բոստոյին : || կաղմիր · կաղմիրուած · կաղմիր չալող :
Բովագործ : || մատէնճի : Տճկ, խալճի :
Բովածուռ : || պուտհուր :
Բովանդակ : || ամենը · պիւթիւն · պիւթ_պիւթիւն :
Բովանդակապէս : || ամենքը · բոլորը · լման :
Բովանդակել : || մէկ տեղ ժողվել · Թօփ ընել · ձէմ ընել : Տճկ, գլուխ հանել · լմնցնել : Տճկ, մէջ առնել · բոլոր դիէն պատել · խոստ րը հասնիլ :
Բովանդակութիւն : || մէկ տեղ ժողվելը · Թօփ ընելը · ձէմ : Տճկ, գլուխ հանելը · լմնցնելը :
Բովարար : || տե՛ս Բովագործ :
Բովել : || խալլ ընել : Տճկ, բօհրել · խարքկել · խառնուրմիշ ընել :
Բովք : || խալճիին օճախ : Տճկ, խուլյումճիի, տէմիրճիի, կամ խազանճիի օճախ : Տճկ, չէօմլէկճիի փուռ : Տճկ, խալայճիի Թասայ · սանճ : Տճկ, մատէն · ուսկի արծաթ, ան_կի, կամ այսպիսի կերպէ :
Բոտոտ : || ճիճի · փորոտ սողուն · փոտուկ :
Բոր : || բոր · բորոտութիւն · ճիւզամլըգ :
Բորակ : || աղուայ : Տճկ, կէօվէրջինէ :
Բորբ : || մութ · խաւար : Տճկ, շող : Տճկ,

ծածկոց . չարչաւ . եօրղան :
Բորբոս : || բորբոս . քիւֆ :
Բորբոսիլ : || բորբոսիլ . քիւֆլէնմիշ ըլլալ :
Բորբորիտան : } պալչըքլը սիրող . մնանեաւ .
Բորբորիտոս : } հէրէ . էտէպսիզ :
Բորբոք : || բորբոք . կրակ . բոց . ալէվլէն֊միշ ըլլալը :
Բորբոքախառն : || բորբոքով կամ ալէվով խառն :
Բորբոքել : || բորբոքել . վառել . կրակուբոց ընել . բանկցնել . ֆիթիլ տալ :
Բորբոքիլ : || բորբոքիլ . բանկիլ . ալէվիշ ըլլալ :
Բորեկ : || պիծակ . էշէք արըսը :
Բորենի : || զըրթլան :
Բորկանիմ : || փոռաչ :
Բորոտ : || բորոտ . ալաճա . ճիւզամ :
Բորոտակեր : } բորէն , կամ ալաճալըէն կեր֊
Բորոտակերպեալ : } ված : դրձ. ժանկէն , կամ ցեցէն կերած :
Բորոտեցուցանել : || բորոտցնել :
Բորոտիլ : || բորոտիլ . ալաճա ըլլալ :
Բորոտութիւն : || տես Բոր :
Բոց : || բոց . ալէֆ :
Բոցագոյն : || ալէֆի գունն ունեցող . ալէֆի պէս :
Բոցաղեղ : || բոցը դիպած ալէֆլէնմիշ եղած :
Բոցախառն : || տես Բորբոքախառն :
Բոցածագութիւն : || բոցու նման փայլելը :
Բոցածաւալ : || ալէֆ եայմիշ ընող . բոց հանող . ալէֆիպէս եայըլմիշ եղող :
Բոցակեզ : || բոցով այրած . ալէֆով երած . երած մրկած : դրձ. բոցով այրող երող մրկող :
Բոցակիզել : || բոցով երել . երել մրկել :
Բոցակիզութիւն : || երել մրկելը :
Բոցակիծ : || կրակի պէս խշխշցնող :
Բոցակն : } բոցու պէս աչք ունեցող . փայ֊
Բոցականագոյն : } լուն , կամ վառվռուն աչք ունեցող . կրակաչուէի . աչքէն կրակ ցաթկող :
Բոցաճաճանչ : || բոց հանող . բոցու պէս փայ֊լող . խիստ չեօրլէլի . խիստ փառլախ :
Բոցանիշ : || բոցու պէս . բոցու նման :
Բոցանիւթ : || բոցով շինած . կրակէ եղած . լուսեղէն :
Բոցանման : } տես Բոցանիշ :
Բոցանշան : }
Բոցանշոյլ : || տես Բոցաճաճանչ :
Բոցաշիջութիւն : || բոց փչելը . ալէֆ փիւս֊կիւրմիշ ընելը :
Բոցաշունչ : || բոց փչող . ալէֆ դուրս տուող :
Բոցատես : }
Բոցատեսակ : } տես Բոցանիշ :
Բոցատեսիլ : }
Բոցատերև : || բոցու պէս պայծառ տերև ունեցող :
Բոցատիպ : || տես Բոցանիշ :
Բոցափայլ : || տես Բոցաճաճանչ :
Բու : || պայղուշ :
Բուապատակ : || պայղուշի նման . պայղուշի պէս :
Բութ : || գուլ . գըթած :
Բութակ : || բութ մատն . պաշ պարմաք : դրձ. ամլամիտ : դրձ. սահմաթի , կամ սաղի բալլիք : դրձ. փառաչ չիվի : դրձ. թափայ : դրձ ,

բօթայ : դրձեալ , ղէքիր :
Բուժակ : || աղէկցնող . հէքիմ : դրձ , բժշկու֊թիւն . թիմար :
Բուժական : || տես Բժշկական :
Բուժել : || տես Բժշկել :
Բուժկութիւն : } ողջացնելը . լաւցնելը . կամ
Բուժումն : } լաւնալը : դրձ , բժշկութիւն .
Բուժք : } թիմար :
Բուլ : || հոկտեմբեր : տես 'ի Ամիս :
Բուխտակ : || ծաղիկ մի է :
Բուծ : || գառն . գուզի :
Բուծանել : || պէսլէմիշ ընել . պահել :
Բուծարան : || պէսլէմիշ ընելու տեղ : դրձ , թիմար :
Բուծել : || տես Բուծանել :
Բուծին : || բանկցնելիք . խառ . ֆիթիլ :
Բուծումն : || պէսլէյիշ . թիմար :
Բուն : || բնութիւն . առըլ . ախպամ : դրձ . ղալթը . եօղ . խաս . պաշ : դրձ . բնակարան . օթախ . մէքեան . խօնախ : դրձ . օրասու . զօր֊տըլինակ . Աւետալ զբունն փուլթայք 'ի տե֊ղի պատերազմին :
Բուն խօսք : || խօսքափառաթին կէօվտէլին փառը :
Բուն ծառոյ : || ծառին քիւթիւկը :
Բուն նիզակի , կամ տիգի : || մզրախին կօթը , կամ փառը :
Բուն սանդղոց : || մէրտիվէնին երկու դին . կամ երկու դիի երկան փառները :
Բունել : } բուն դնել . բուն շինել . բունը
Բունիլ : } բնակիլ . բունը նստիլ : դրձ , եայ֊թախ դնել . բնակիլ . եէրլէշմիշ ըլլալ :
Բունիկ : || իւվածըք :
Բունծ : || տես Կուշտ :
Բունկալ : || բունկալ . հաւու բունը դրած հաւկիթը :
Բուշտ : || բուշտ . կամ խալաբուշտ :
Բուռ : || քէրէճ . ալլի . պօյայ :
Բուռն : || բուռ . աւուճ , կամ բուռունց . խում֊րուխ : դրձ . անիրաւութիւն . զուլում : դրձ , զօռ . սրխլէթ : դրձ . զօռ ընող . սրխ֊լէթ ընող . զօռով խլող . զօռով զափթ ը֊նող : դրձ , զօռլու . հէքիմատար : դրձ ուժով . զօռլու . քէսկին . զալըմ . եաւուզ :
Բուռն հարկանել , կամ զբուռնս արկանել : } ձեռք
'ի Բուռն արկանել , կամ ի բուռն ունիլ : } ձգել
ափ ձգել . բռնել . զափթ ընել . տակը առնել :
Բուռնալիր : || տես Բռնալիր :
Բուսաբեր : || բոյս բերող . բոյս տուող . խոտ բուսցնող :
Բուսագդեստ : || բուսերով զարդարած :
Բուսածին : || տես Բուսաբեր :
Բուսակ : || պզտի բոյս . նազիք ֆիտան :
Բուսանիլ : || բուսնիլ :
Բուսապատակ : || տես Բուսաբեր :
Բուսուցանել : || բուսցնել :
Բուստ : || մէրճան :
Բուտ : || բութ . պէտալի : դրձ , կերակուր . ուտելիք :
Բուրակ : || տես Բորակ :
Բուրվառոց : || բուրվառ . պուխուրտան :
Բուրաստան : || պախչա :
Բուրաստանատեսակ : || պախչայի նման :

Բուրգն : || պուրձ, կամ պուրճ : Տճկ. խուլէ :
Բուրդ : || բուրդ · յուն :
Բուրել : || բուրել · հոտ հանել · հոտ եայմիշ ընել :
Բուրուառ : } բուրվառ · պուխուրտան :
Բուրվառ : }
Բուրումն : || բուրելը · հոտ հանելը :
Բուք : || բուք · թուֆան, կամ թիֆան :

Բ Չ

Բչել : || ՚ի չնչելն ձայն հանել · փչել :
Բչողական : || փչող · փչացող :
Բչումն : || նեֆեսի ձայն · փչոց :

Բ Ջ

Բջիջ : || տես Բձիձ :

Բ Ռ

Բռածեփ : || ծեփած · ողկալը :
Բռբռալ : || տես խռխռալ :
Բռել : || ծեփել · ողոյ տալ · պատանայ ընել :
Բռին : || պատանայ :
Բռնաբար : || զօռով · հէօքմով :
Բռնաբարբառ : || զօռով կանչօղ · զօռլու ձայն ունօղ · խիստ ամուր կանչօղ :
Բռնաբարել : || զօռ ընել · սըխլէթ ընել · զօռով քաշել · զօռով խլել, կամ առնել · զուլում ընել :
Բռնաբարութիւն : || զօռ · սըխլէթ · զուլում :
Բռնադոյն : || խիստ զօռլու · խիստ ուժով · խիստ քէսկին :
Բռնադատ : || զօռ ընօղ · սըխլէթ ընօղ · զուլում ընօղ : Տճկ. զօռ կրօղ · սըխլէթի մէջ ինկնօղ · զուլում քաշօղ :
Բռնադատանք : || տես Բռնաբարութիւն :
Բռնադատել : || տես Բռնաբարել :
Բռնադատութիւն : || տես Բռնաբարութիւն :
Բռնազբօսել : || տես Բռնաբարել :
Բռնազբօսութիւն : || տես Բռնաբարութիւն :
Բռնալիր : || բռունցը լցօղ · բռունցը լցուած · կամ լի բռնցով · լեցուն ձեռօք : Տճկ. խիստ զօռով · խիստ ուժով · խիստ աղէկ :
Բռնակալ : || զօռլու · պադիշա · զօռով հէօքմ ընօղ · զօռով զափթ ընօղ · զուլումքար · զուլումնաթ ընօղ : Տճկ. զօռլու թիւրան :
Բռնակալել : || զօռով հէօքմ ընել, կամ զափթ ընել · զօռով թագաւորել :
Բռնակալութիւն : || զօռլու պադիշահութիւն · զօռլու հէօքմ · զուլումքարութիւն : Տճկ. զօռլու թագաւորութիւն :
Բռնահար : || ձեռք ձգօղ · զօռ ընօղ :
Բռնահարել : || տես Բռնաբարել :
Բռնահարութիւն : || տես Բռնաբարութիւն :
Բռնաձիգ : || զօռով քաշած : Տճկ. զօռով քաշօղ :
Բռնամահ : || զօռով կամ խեղդելով մեռնօղ :
Բռնամարտիկ : || քէսկին ճէնկճի · կիւլէշճի · փէհլիվանն ակոյիւշ ընօղ : Տճկ. փէնչէ բռնօղ :
Բռնամարտութիւն : || մէյտանն ակոյիւշըն · փէհլիվանութիւն : Տճկ. փէնչէ բռնելը :
Բռնանալ : || զօռ ընել · զօռով հէօքմ ընել · զօռով [illegible] ընել · զափթ ընել · առաջ առնել · զուլում ընել :
Բռնաչունչ : || սաստիկ փչօղ :

Բռնապատակ : || խամուխ :
Բռնապատակօք ձեռակեծել : || խամուխով թէփէլէմիշ ընել :
Բռնաւոր : || տես Բռնակալ : Տճկ. ուժով · ամուր · զօռլու · քէսկին · խիստ :
Բռնաւորական : || ուժով · զօռլու · քէսկին :
Բռնաւորել : } տես Բռնանալ :
Բռնաւորիլ : }
Բռնաւորութիւն : || տես Բռնակալութիւն : Տճկ. զօռլույութիւն · քէսկինութիւն :
Բռնաքար : || ձեռաց քար, կամ ձեռքով նետելու քար · էլ թաշը :
Բռնի : || զօռով · ուժով · հէօքմով · զուլումնաթով :
Բռնի դնել : || սըխը հագնիլ :
Բռնի կոչկանդել : || խըմխըմլամա կապել :
Բռնցահարել : } բռնցով ծեծել · խամուխ զարնել :
Բռնցի հարկանել : }
Բռնութիւն : || տես Բռնաբարութիւն :
Բռշող : || զօռով խլած · զօռով առած : Տճկ. զօռլու · զօռի տակ ընկած · խիստ նեղը ընկած :
Բռունց : || բռունց · խամուխ :

Բ Տ

Բտել : || պէտլէմիշ ընել :
Բտլորձ : || պէտլէմիշ ընելու հախ :

Բ Ր

Բրաբիոն : } եօտիւլ · յաղթութեան
Բրաբիոնաց պսակ : } պախշիշ, կամ պսակ :
Բրագոհ : || թօփալայով ծեծած · ծեծի տակ պէրպատ եղած :
Բրած : || փորուածք · փորած տեղ :
Բրածեծ : || տէյէնէկով կամ սօփայով ծեծած :
Բրածեծ առնել : || տէյէնէկով ծեծել · սօփայով թէփէլէմիշ ընել :
Բրածոյ : } փորած · փորելով շինած :
Բրածու : }
Բրաւոր : || տէյէնէկլը · սօփալը · եասախճի · խուլլուխ :
Բրդաձև : || սխլի :
Բրդազգեաց : } բուրդ հագնօղ · բրդէ լաթ
Բրդազգեստ : } հագնօղ : Տճկ. բրդով ծածկած · բրդոտ · ինչպէս է ոչխարը :
Բրդեղել : || բըրքաւել · պատառտել · պատառ պատառ ընել : Տճկ. զուլում ընել · զուլումնաթ ընել · [illegible] :
Բրդել : || բրդել · լօխմայ լօխմայ կտրտել :
Բրդիլ ՚ի տարակուսութիւն, կամ ՚ի տարամտութեան բաժկութիւն : || խիստ տրտմիլ · կրակ կտրիլ · հէրսէն կտոր բրդուած ըլլալ :
Բրդումն : || լօխմայ :
Բրել : || փորել :
Բրել անօրինաց : || գլուխ վերցնել :
Բրել պաշս : || աչքը խօռել · աչքը օյնիշ ընել :
Բրետ : || [illegible] · [illegible] :
Բրինձ : || բրինձ · փիրինճ : Տճկ. [illegible] · խշխաշ :
Բրիչ : || փէտաան · գազմայ :
Բրուտ . || բրուտ · չէօմլէկճի :
Բրտանդալ : || [illegible] :

Բրտացուցանել : || կոպտացնել · կամ սնանացնել :
Բրտեայ : || չէօմլէքճի իշի :
Բրտերախ : || կէմէկէլմէզ · նախս :
Բրտութիւն : || կոպտութիւն : ՏՃԿ, չէօմլէքճիութիւն :

Բ Ք

Բքաբեր : || Թուփան հանօղ · Թփանը :
Բքալից : || Թուփանով լիք · խիստ Թուփանը :
Բքախեղդ : || Թուփանով խեղդած :
Բքախեղդ առնել : || Թուփանով խեղդել · Թուփանի տակ ապաննել :
Բքայոյզ :
Բքայորդոր : } Թփան հանօղ · Թփանը :
Բքարար :
Բքարգել : || Թուփանէն արգիլած, կամ խափանած :
Բքացեալ : || Թուփանլամիշ եղած · Թուփանով պէրպատ եղօղ :

Բ Օ

Բօթ : || բօթ · չար խապար :
Բօթաբեր : || չար խապար բերօղ :
Բօթալից : || չար խապարով լիք :
Բօրեայ : || փօրեայ :

Գ Ա

Գաբ : || փառէ չէնկել :
Գագաթն : || գագաթ · թէփէ · խաֆայ : ՏՃԿ, լեռան թէփէ :
Գագիշ : || օրան · հնծած ցորենի դէզ :
Գաղ : || գաղ · կանդուն · առշըն :
Գաղափ : || կրակոտ մոխիր :
Գաղափանալ : || տե՛ս Գաղաղանալ :
Գաղափացուցանել : || մոխիր դարձնել · եփել · լափել :
Գաղաղանալ : || կրակոտ մոխիր ըլլալ : ՏՃԿ, խիստ տաքնալ · եռիլ · մրկիլ · տաչորիլ · խաշիլ :
Գաղաղանալ լեզուէի : || լեզուն եռիլ, կամ խաշիլ : ՏՃԿ, պապանծիլ · ուսս ըլլալ · լեզուն տամախը կպչիլ :
Գաղան : || գաղան · ճանավար · հայվան :
Գաղանաբար : || գաղանիպէս :
Գաղանաբարոյ :
Գաղանաբարու : } գաղանի բնութ ունօղ · զալըմ · եաւուզ :
Գաղանաբարոյք :
Գաղանաբեկ : || գաղանէ բզըքտած, կամ կերած :
Գաղանաբնակ : || գաղան բնակած :
Գաղանադէշ : || գաղանէն բզըքտած · գաղանի կերակուր եղած ·
Գաղանադունգ : || գաղանի սիրտ : ՏՃԿ, զալըմ անկեր :
Գաղանական : || գաղանի մութադըս · զալըմ · եաւուզ :
Գաղանակեաց : || գաղանի պէս կեցօղ · գաղանի կեանք ունօղ :
Գաղանակեր : || գաղանի միս ուտօղ : ՏՃԿ, գաղանէն կերած · գաղանի կերակուր եղած :
Գաղանակերպ : || գաղանի նման :
Գաղանակուր : || տե՛ս Գաղանակեր :
Գաղանամարտ : || գաղանի հետ ճէնկ ընօղ : ՏՃԿ, գաղանի հետ ճէնկ ընելու մէյտան :
'ի Գաղանամարտի լինել : || գաղանի հետ ճէնկ ընել :
Գաղանամարտիկ : || գաղանի հետ ճէնկ ընօղ :
Գաղանամարտութիւն : || գաղանի ճէնկ · ճանավար տէօյիւշմէ :
Գաղանամիտ : || գաղանի սիրտ ունօղ · զալըմ · եաւուզ :
Գաղանային : || տե՛ս Գաղանական :
Գաղանանալ : || գաղան ըլլալ · կատղիլ · զալըմ ըլլալ :
Գաղանաշաղղակեր : || գաղանի լէշ ուտօղ :
Գաղանանոյց : || գաղան պէսլէմիշ ընօղ :
Գաղանացուցանել : || գաղան ընել · կատղեցնել · զալըմցնել :
Գաղանեղէն : || տե՛ս Գաղանական :
Գաղանըն կէց : || գաղաններու առջև ձգած :
Գաղանութիւն : || գաղանութիւն · կատաղութիւն · զալըմութիւն :
Գաղանուտ : || գաղանի եաթախ :
Գաղապէ, կամ Գաղապէն : || տե՛ս Գաղղէ :
Գաղար : || հաւուճ :
Գաղերբռնակ : || թիւղլուքը խունկ :
Գաղխեժ : || խաթրան :
Գաղղէ, կամ Գաղղի : || խուտպէթ հէյքելաքը :
Գաթնուած : || տամլայ :
Գալ : || գալ : ՏՃԿ, ըռաստ գալ :
Գալարաղի : || աղիքը կտրտօղ · աղիքը եփօղ :
Գալարել :
Գալարեցուցանել : } կլօրելով փաթթել · ինչպէս կամեն կոնտակը : ՏՃԿ, զանդալ զանդալ ընել : ՏՃԿ, պիւզմիշ ընել :
Գալարիլ : || կլօրելով փաթթուիլ · ինչպէս կըլլայ մագաղաթը : ՏՃԿ, զանդալ զանդալ ըլլալ : ՏՃԿ, պիւզիւլմիշ ըլլալ · բաշուիլ :
Գալարուն : || պիւզիւլիւ · պիւզիւլմիշ եղօղ :
Գալբանոն : || տե՛ս Քաղբան :
Գալոց : || գալու :
Գալուստ : || գալը :
Գահ : || թախտ · աթոռ · սէթ · օթուրախ : ՏՃԿ, բարձրը տեղ · ուչուրում · սատփ · եառ · պայիր :
'ի Գահէ անկանիլ : || տե՛ս Գահավէժ լինիլ :
'ի Գահէ արկանել : || տե՛ս Գահավէժ առնել :
Գահէ 'ի գահ կործանիլ : || ուչուրումէ ուչուրում գլորտկիլ, կամ ընկնիլ :
Գահադըլութիւն : || տե՛ս Գահերէցութիւն :
Գահադրուխ : || սէտրպաշը :
Գահակ : || պզտի թախտ · պզտի աթոռ, կամ օթուրախ · սէթ : ՏՃԿ, հալիճայ :
Գահակալ : || տե՛ս Աթոռակալ :
Գահակալել : || աթոռակալ ըլլալ · ուրիշի աթոռ անցնիլ :
Գահակարգեալ : || իշխանութէ աթոռ նստած :
Գահակից : || տե՛ս Աթոռակից :
Գահակցիլ : || մէկ տեղ աթոռ նստիլ · մէկ թախտ նստիլ :
Գահամեծար :
Գահանշան : } տե՛ս Գահերէց :
Գահաւոր : || թախտ սիրօղ · սէտրի պաշին

սիրող · մանաւանդ սիրող ։
Գահասիրութիւն ։ ‖ Թախտ սիրելը · մանաւանդ սիրելը ։
Գահավէժ ։ ‖ վերէն վար ընկած · ուղղորդումէն վար ձգած ։
Գահավէժ առնել ։ ‖ վերէն, կամ բարձրը տեղէն վար ձգել · ուղղորդումէն վար հրել, կամ վար նետել · ժայռերէն գլորել ։
Գահավէժ լինել ։ ‖ վերէն, կամ բարձրը տեղէն վար ընկնիլ · ուղղորդումէն վար գլորիլ ։
Գահավիժել ։ ‖ տես Գահավէժ առնել ։
Գահավիժութիւն ։ ‖ վերէն, կամ բարձրը տեղէն վար ձգելը, կամ վար ընկնելը ։
Գահաւանդ ։ } բարձրը տեղ · բարձրը անկիւն ·
Գահաւանդակ ։ } սար · լեռ · ժայռ ։
Գահաւոր ։ ‖ Թախտ ունեցող · Թախտը նստող · Տճկ. սարայի խըզմէթքեար · իչօղլանը ։
Գահաւորակ ։ ‖ Թախտ · Թախտարաւան ։ Տճկ. կասկարայ · ըսկեմլայ ։
Գահել ։ ‖ ամուր զարնել · գոռեցնել · չափամից ընել ։ զի՛ր օրինակ · Պողովարտիկ առասերը 'ի վէճ սաղաւարտին գահեաց ։ ռամկ. գլխու կեանքին զարկաւ, կամ գոռեցուց ։ Տճկ., զարնելով սափլամիշ ընել ։ տես և Քահել ։
Գահեղ ։ ‖ տես Գահերէց ։
Գահեղութիւն ։ ‖ տես Գահերիցութիւն ։
Գահերէց, կամ Գահերեց ։ ‖ Թախտը նստող · սէտիրի պաշէին նստող ։ Տճկ. ալայ · աղալէթ · հէօքիւմտար ։
Գահերիցութիւն ։ ‖ աղայութիւն · աղալէթութիւն · հէօքիւմտարութիւն ։
Գահոյակից ։ ‖ տես Գահակից ։
Գահոյք ։ ‖ փառաւոր աթոռ · Թախտ ։ Տճկ. փառաւոր եաթախ ։
Գաղատոս ։ ‖ Թաշճի ։
Գաղափար ։ ‖ օրինակ · էօրնէկ · խալըփ ։
Գաղափարել ։ ‖ օրինակել · էօրնէկ առնել ։
Գաղել ։ ‖ պահել · չըցցնել · գոցել ։
Գաղթ ։ ‖ տեղէն փախչող · օտար տեղ ընկնող ։ Տճկ., տեղէն փախչիլը · օտար տեղ ընկնիլը ։ Տճկ., փախուցած բաղակ, Թէջճի միլլէթ, և այլն ։
Գաղթական ։ ‖ տեղէն փախչող · օտար տեղ ընկնող · տէտերիկին բնակող · քաչքըն ։ Տճկ., սիփէր ըլլալու տեղ ։
Գաղթայր ։ ‖ տեղէն փախչող · քաչքըն ։
Գաղթել ։ ‖ տեղէն փախչիլ · օտար տեղ ընկնիլ ։
Գաղձ ։ ‖ գաղձ · պէշ խոտ մի է՛ բոյսքը չորցնող ։
Գաղձնաւոր, կամ Գաղձաւոր ։ ‖ գաղձ ունեցող · գաղձով լցուած ։
Գաղութ ։ ‖ տես Գաղթ ։
Գաղջ ։ ‖ ո՛չ տաք ո՛չ պաղ · ըլըճախ ։
Գաղջանալ ։ ‖ ոչ տաք ըլլալ և ո՛չ պաղ · ըլըճախ ըլլալ ։
Գաղջութիւն ։ ‖ ըլըճախութիւն ։
Գաղտ ։ } գաղտուկ ։
Գաղտաբար ։ } գաղտուկ ։
Գաղտագնաց ։ ‖ գաղտուկ գնացող ։
Գաղտագողացեալ ։ ‖ գողուն պէս գնացող · գողու պէս երթալով ։
Գաղտագողի ։ ‖ գողի պէս ծածուկ · գողն 'ի գողը · գաղտուկ · կամացուկ · սէսսիզ անլէնկսիզ ։
Գաղտագողութիւնք ։ } գաղտուկ գողութիւն · ուտելով գողութիւն ։
Գաղտագողիք ։ } գաղտուկ գողութիւն · ուտելով գողութիւն ։
Գաղտագրութիւն ։ ‖ գաղտուկ գրուած ։
Գաղտակեր ։ ‖ գաղտուկ ուտող ։
Գաղտակցութիւն, կամ Գաղտակցածութիւն ։ ‖ ծածուկ ֆէնտ · ուսուլ · հարամզատայութիւն · սատանութիւն ։ Տճկ., բանը գողն 'ի գողը ընելու խույ ։
Գաղտակնուր ։ } ըստաբանայ · միակայ, տարակ, և այլն ։ Տճկ. սէտէֆ, ուստի կելլէ մարգրիտը ։
Գաղտակրայ ։ } ըստաբանայ · միակայ, տարակ, և այլն ։ Տճկ. սէտէֆ, ուստի կելլէ մարգրիտը ։
Գաղտամուտ ։ ‖ գաղտուկ մտնող · գաղտուկ մտած ։
Գաղտամարտ ։ ‖ գաղտուկ ճէնկ ընող ։
Գաղտամէտ ։ ‖ գաղտուկ · ծածուկ · ուսուլով · ալովֆէնտով · ֆէնտապազութիւն ։
Գաղտավար ։ ‖ ոլու չըլըացող ։ Տճկ. սուսուլճի · ֆէնտաղալ · վէլէտուխուան ։
Գաղտատու ։ ‖ գաղտուկ տանող ։
Գաղտ 'ի գաղտ ։ ‖ գաղտուկաբար · գաղտուկ ։
Գաղտիկնուր ։ ‖ տես Գաղտակնուր ։
Գաղտնագործ ։ ‖ գաղտուկ շինող · ծածուկ ընող ։
Գաղտնածածուկ ։ ‖ գաղտուկ և ծածուկ · պէլլիսիզ ։
Գաղտնակուր ։ ‖ գաղտուկ ուտող · ծածուկ կրծող ։ Տճկ., գաղտուկ կերած ։
Գաղտնամուտ ։ ‖ տես Գաղտամուտ ։
Գաղտնամարտ ։ ‖ տես Գաղտամարտ ։
Գաղտնաշշունչ ։ ‖ գաղտուկ քսփսացող · ծածուկ խօսող ։
Գաղտնեաւ ։ ‖ գաղտուկ · կիզլիճէ ։
Գաղտնի ։ ‖ գաղտուկ · ծածուկ · պէլլիսիզ · կիզլի ։
Գաղտնաքաղաքայթ ։ ‖ տուրքախը ծածուկ ։
Գաղտնութիւն ։ ‖ գաղտուկ ըլլալը ։
Գաղտարարակ ։ ‖ գաղտուկ բանող ։
Գաղտուկ ։ ‖ գաղտուկ · կիզլի ։
Գաճ ։ ‖ ալչի ։
Գաճաճ ։ ‖ ճիւճէ ։
Գամագամ ։ ‖ Թիւալու Թիւալու · Թարզ Թարզ · պօյ պօյ ։
Գամագիւտ լինել ։ ‖ կամքը կատարել · տըտին ուզածը ընել · մուրատին հասնիլ ։
Գամ մի ։ ‖ անգամ մը · հեղ մը · մէյ մը ։
Գամն զարնել ։ ‖ էլչիկէն զարնել ։
Գամփռ ։ ‖ ասլան · մեծ շուն · չօպանի շուն ։
Գամ քան զգամ ։ ‖ անգամ անգամէ վեր · կիթտիքճէ ։
Գայթ ։ ‖ սահուկ · Թուլ · խախուտ ։
Գայթ 'ի գայթ ։ ‖ տես Գայթն 'ի գայթին ։
Գայթագղանք, կամ Գայթակղանք ։ ‖ տես Գայթագղութիւն ։
Գայթագղեցուցանել, կամ Գայթակղեցուցանել ։ ‖ գայթակղեցնել · սահեցնել · տայիտքիշ ընել · գլորցնել · սկրթեցնել ։
Գայթագղիլ, կամ Գայթակղիլ ։ ‖ գայթակղիլ · սահիլ · սկրթիլ · տայիտքիշ ըլլալ · գլորիլ ։
Գայթագղութիւն, կամ Գայթակղութիւն ։ ‖ սկր-

դիպը · զայթիչ ըլլալը · գլորելը ։ Տե՛ս, ոտից ենկել ։
Գայթանք ։ || տե՛ս Գայթագղութիւն ։
Գայթել ։ || տե՛ս Գայթագղիլ ։
Գայթն 'ի գայթի, կամ Գայթ 'ի գայթին ։ || կաղն 'ի կաղը · դողդղալով · գլորտկելով · խափիփ կենալով · Թուլ կանգնելով ։
Գայթոտ ։ || գայթակղող · սահող · սկըթող · զայթիչ եղող · գլորող ։
Գայիսոն ։ || խեչա · մըղբակ ։
Գայլ ։ || գայլ · զուրտ ։
Գայլ բերանոյ ։ || քըլըփիչը · տուչընկի · լա_ ւաչայ ։
Գայլ 'ի բերան ածել, կամ արկանել ։ || բերա նը քըլըփիչը դնել ։
Գայլախոտ ։ || չախմախի քար · խայտայ քար ։
Գայլախազեայ ։ || խայտայ քարէ · չախմախի քարէ ։
Գայլախորխն ։ || գայլու լակոտ ։
Գայլենի ։ || գայլու ։ Տե՛ս, գայլու քիւրք ։
Գայլխոտ ։ || գայլխոտ · գէշ խոտ մըն է, քովի բոյսերը չորցնող ։
Գայր ։ || ցեխ · չամուռ · պալչըխ ։
Գայռապեղ ։ } տե՛ս Գառապեղ ։
Գայռապիղ ։ }
Գայռաթաթախ ։ || տե՛ս Գեռաթաթախ ։
Գան ։ || ծեծ · քօթէկ ։ Տե՛ս, պատուհաս · պատիժ · փորձանք · պէլայ ։
Գանալից ։ } խիստ ծեծած · Թէփէլէմիշ եղած ։
Գանակոծ ։ }
Գանակոծ առնել ։ || խիստ ծեծել · Թէփէ_ լէմիշ ընել ։
Գանակոծ լինել ։ || շատ ծեծ ուտել · ծեծի տակ փտիլ ։
Գանակուռ ։ || ծեծ կըլելով կռիւ ընող ։
Գանակռիւ լինել ։ || ծեծկըլելով կռուիլ ։
Գանահար ։ || ծեծող, կամ ծեծած ։
Գանահար առնել ։ || ծեծել ։
Գանահար լինել ։ || ծեծ ուտել ։
Գանգ ։ || տե՛ս Գանկ ։
Գանգատ ։ } գանկատ · շըքեայէթ ։
Գանգատանք ։ }
Գանգատել ։ || գանկըտիլ · գանկատել ։
Գանգիւն ։ || շամաթայ · քիւլթիւրայ · փա_ Թուայ ։
Գանգուր ։ || գանգուր · խըվըրճըխ ։ Տե՛ս · խը_ վըրճըխ մազ ունեող ։
Գանգրագեղ ։ || սիրուն գըվըրճըխ ։ Տե՛ս, գըվըրճըխ մազերով ։
Գանգրահեր ։ || խըվըրճըխ մազ ունեող ։
Գանգրանալ ։ || գանգուր ըլլալ · խըվըրճըխ ըլլալ ։
Գանգրուտ ։ || գանգուր · գըվըրճըխ ։
Գանել ։ || ծեծել · ծեծ տալ ։ Տե՛ս, սիթէմ տալ ։
Գանկ, կամ Գանգ ։ || գանկ · մեռելի խափայ ։
Գան հարկանել ։ || ծեծել · ծեծ տալ ։
Գանձ ։ || գանձ · խազնայ ։
Գանձահատ ։ || խազնային տակը փորող ։
Գանձանակ ։ || կանձանակ ։ Տե՛ս · գանձի տեղ · խազնայ ։
Գանձապահ ։ } խազնատար ։
Գանձապան ։ }
Գանձապետ ։ }

Գանձասէր ։ || խազնայ սիրող ։
Գանձատուն ։ } գանձի տուն · խազնայ ։
Գանձարան ։ }
Գանձաւոր ։ || խազնատար ։
Գանձել ։ || գանձել · խազնայ ժողվել · լա_ տակ գիզել ։
Գանձետեղ ։ || գանձի տեղ · խազնայ ։
Գանուճած ։ || ծեծ · քօթէկ ։
Գանչել ։ || կանչել ։
Գանչիւն ։ } կանչելը · ձայն · ակըլընկ ։
Գանչութիւն ։ }
Գանչումն ։ }
Գառագեղ ։ } տօլամ · խաֆէս · քիւմէս ։
Գառագիղ ։ }
Գառագղանման ։ || քիւմէսի նման · խաֆէ_ սի պէս ։
Գառագուցանել ։ || պառկեցնել · գետնի վը_ րայ փռել ։
Գառիլ ։ || պառկիլ · գետնի վըրայ փռուիլ ։
Գառն ։ || գառ · քուզի ։
Գառնազգեստ ։ || գառան մորթ հագնող · զինքը գառ երեւցնող ։
Գառնայեն ։ || գառ մորթող ։
Գառնալեզու ։ || բոյս մը, որ նման գառան լեզուի տերեւ ունի ։
Գառնածին ։ || գառ ծնանող · գառ բերող · որ է ոչխարն ։
Գառնենի ։ || գառան մորթի, կամ քիւրքը գառ_ զու տերիսի ։
Գաւլարա ։ || զզըլըճըխ ։
Գարգաչել ։ } ափլեղ ցփեղ խօսիլ · խենթու_ մէնթ զուրցն տալ · խենթիլ · խենդալ · էշխըրմիշ ընել ։
Գարգաջել ։ }
Գարգաչանք ։ } ափլեղցփեղ խօսք · խենթու_ մէնթ զրոյց · տատարայ ։
Գարգաջանք ։ }
Գարեթան ։ || գարի ամբար ։
Գարեհմեայ ։ || գարի ձգող · գարու ֆանձի ։
Գարեղէն ։ || գարեղէն · գարիէ ։
Գարընկեց ։ || տե՛ս Գարեհմեայ ։
Գարի ։ || գարի · առփայ ։
Գարնայնի, կամ Գարնանային ։ || գարնան մըտ_ Թալըխ · գարնան ատենը եղող, կամ բուս_ նող ։ Տե՛ս. գարնան ատեն ։
Գարնանաբեր ։ || գարուն բերող ։ Տե՛ս, գար նան բուսած ։
Գարնանագեղ ։ || գարնան պէս գեղեցիկ · գար նան պէս կանանչութեամբ զարդարուած ։ Տե՛ս, կանանչ գոյն ունեող · կանանչ գունով փայլող ։
Գարնանադուշակ ։ || գարունը ցըցնող ։
Գարնանազարդ ։ || գարնան ատենը քեաշխին_ ցած, կամ ազնիւ եղած ։
Գարնանամուտ ։ || գարնան առջի օրը, կամ սկիզբը ։
Գարնանային ։ || տե՛ս Գարնայնի ։
Գարնանաշարժ ։ || գարնան շարժած կամ աղ մըշ եղած ։
Գարնանավառ ։ || գարնանավառ · գարնան վա_ ռած կամ ցանած ։
Գարնանի ։ || տե՛ս Գարնայնի ։
Գարշ ։ || գարշ · կեղտոտ ըլլալու · մունտառ · փիս ։
Գարշահոտ ։ || հոտած ։

Գարշահոտութիւն ։ || մունտառ հոտ ։
Գարշանալ ։ || զզուելի․ մունտառ ըլլալ ։
Գարշանք ։ || զզուութիւն․ կեղտ ։
Գարշապար ։ || կրունկ․ եզերք ։ փխբ․ տապան ։
Գարշատեսիլ ։ || մունտառ շէնքէ ունեցող․ տա- րաժամ ։
Գարշելի ։ || մունտառ․ կեղտոտ տեսնելու ։
Գարշելիք ։ || մունտառ բան․ ինչպէս կղկղանք, կղկղի զուգերը․ լէշը․ եւ այլն ։ փխբ․ աղտ, կամ աղբոց ։
Գարշեցուցանել ։ || գարշեցնել․ կեղտոտ ընել տալ ։ փխբ․ կեղտ համարիլ․ մունտառ սեպել ։
Գարշեցուցիչ ։ || գարշեցնող․ կեղտոտ ընել տուող ։ փխբ․ կեղտ համարող․ մունտառ սեպող ։
Գարշիլ ։ || պժգալ․ գարշիլ․ կեղտոտ ընել ։
Գարշութիւն ։ || տե՛ս Գարշանք ։
Գարշոտնակ ։ || տե՛ս Գարշելի ։
Գարուն ։ || գարուն․ պահար ։
Գարունաբեր ։ || տե՛ս Գարնանաբեր ։
Գաւ ։ || փարչ․ տեսակ ։
Գաւազան ։ || գաւազան․ շրջուկ․ ոսկէնէկ ։ փխբ․ հեքիմ․ մանուկը․ տիրուն ։ փխբ․ ծառ ու փխուն ։ փխբ․ ազգ ցեղ ։ փխբ․ պետութիւն ։
Գաւազանակիր ։ || մէկ մէկու ետեւէ եկած հայրապետաց կամ թագաւորաց պատմու- թեան գիրք ։
Գաւազանահար ։ || գաւազանով ծեծուած կամ բացուած․ ինչպէս կապած ծովը ։
Գաւազանաձեւ ։ || գաւազանի ձեւ ունեցող․ շըր- ջուկի պէս ։
Գաւազանապատ ։ || շրջուկով չափող․ կամ զատեցնող ։ փխբ․ հեղգնով պատժող ։
Գաւազանաւոր ։ || գաւազան ունեցող․ շրջուկ ունեցող․ ծեծող ։ փխբ․ հեղինակ ։
Գաւազանել ։ || շրջուկով ծեծել ։
Գաւազանեբրդութիւն ։ || տե՛ս Հազներբրդութիւն ։
Գաւակ ։ || սաղրը ։
Գաւառ ։ || նահանգ․ երկիր ։ փխբ․ հայրե- նիք․ սիրայ ։
Գաւառակ ։ || փոքր երկիր․ պզտիկ նահանգ ։
Գաւառական ։ || փոքայ ։
Գաւառական ։ || գաւառի մեծաւորին ։ փխբ․ մէկ գաւառ բնակող ։
Գաւառակից ։ || մէկ նահանգի մէջ բնակող ։
Գաւառակոյտ ։ || նահանգէն ժողոված․ եր- կրէն եկած կամ թափուած ։
Գաւառապետ ։ || փոքայր ։ փխբ․ քահանայ․ մէկքիլաւրձ ։
Գաւառատեր ։ || փոքայ ։
Գաւիթ ։ || բակ․ սուֆայ ։
Գաւիթ ոչխարաց ։ || ափալ ։

Գ Բ

Գբայիլ ։ || հորոտ մեծնայիլ ։ փխբ․ հաղու- պէս փոռ ու խառար ։ փխբ․ զուբ առել կեցող․ զուբ առել եղած ։
Գբնեցի ։ || հորը բնակող ։

Գ Գ

Գգուանք ։ || օխշամիշ ընելը․ շոյելը․ սի- րով գրկել, եւ պէտս ընելը ։
Գգուել ։ || շոյել․ օխշամիշ ընել․ սիրով գր- կել, եւ պէտս ընել ։

Գ Դ

Գդակ ։ || գտակ․ արախչին․ քէլլափոշ ։

Գ Ե

Գեդդուր ։ || չեթեճի ։
Գեզ ։ || տե՛ս Գեղ ։
Գեզութիւն ։ || լէշէ․ զէտէ․ փառութիւն ։ փխբ․ գեշութիւն ։
Գեթ, կամ Գէթ ։ || բայց․ կամ գոնէ ։
Գել ։ || մենկենեմով, կամ թօփլուխով ճզմե- լը, կամ ջարդելը ։ փխբ․ մենկենեմով ճզմած, կամ ջարդած․ ախտաժէտ եղած ։ տե՛ս եւ Գելարան ։
Գելակի ։ || ախտաժէտ ըլլալով ։ փխբ․ սեղ թեղի․ եամմուրի ։
Գելանք ։
Գելարան ։
Գելոց ։
} ճզմող, կամ ջարդող թօփլուխ, կամ տոլամա․ մանկոտիկ, մեն- կենեկ․ եւ այլն ։ փխբ․ թախտա քիւլէ․ քէլէփչէ ։
Գելոցս արկանել զպարանոցաւ ։ || թախտա քիւլէն դնել ։
Գելուլ ։ || ախտաժէտ ընել․ բաշմէեցնել ։
Գելուլ զիւսս ։ || ալէմլէկլով խօսել ։
Գելումն ։ || քաշմէքը․ ախտաժէտ ըլլալը ։
Գեհ ։ || ձոր․ տեղէ․ չուխուր ։
Գեհեան ։ || դժոխք․ ճէհէննէմ ։
Գեհենատանջ ։ || դժոխոց որդի ։
Գեհենակից ։ || ճէհէննէմլի ։
Գեղ ։ || գեղեցկութիւն․ աղուորութիւն ։
Գեղ ։ || տե՛ս Գիւղ ։
Գեղաբան ։ || տե՛ս Գեղեցկաբան ։
Գեղադիմել ։ || գեղեցիկ դնել․ զարդարել կամ նկարելով գեղեցկացնել ։
Գեղազարդ ։ || սիրուն․ աղուոր․ գեղեցիկ ։
Գեղազարդութիւն ։ || գեղեցկութիւն․ աղուորութիւն ։
Գեղազարդ ։ || տե՛ս Գեղազարդ ։
Գեղազարդել ։ || գեղեցկացնել․ աղէկ սարքել ։
Գեղածիծաղ ։ || անուշ ծիծաղող․ խնդալ աղ- ուոր ։
Գեղակերպ ։ || գեղեցիկ ։
Գեղապէշ ։ || խիստ գեղեցիկ․ խիստ աղուոր- ութիւն ։
Գեղայորէն ։ || գեղեցիկ յօրինուած ։
Գեղանի ։ || աղուոր․ սիրուն․ գեղեցիկ ։
Գեղապաճոյճ ։ || տե՛ս Գեղազարդ ։
Գեղապայծառ ։ || շիրին ։
Գեղապանծ ։
Գեղապանձ ։
} գեղեցկութեան վրայ պարծող ։ փխբ․ խիստ գեղեցիկ․ խիստ գեղեցկանալու․ քէոշկիւլի․ չէօհրէթլի ։
Գեղապաշտ ։ || տե՛ս Բարեպաշտ ։
Գեղապար ։ || աղէկ պար բռնող ։
Գեղապարել ։ || աղէկ պար բռնել ։
Գեղապարոյր ։ || ամենէն կարգաւոր գեղեցիկ ։
Գեղապատուէր ։ || գեղեցիկ պար․ մեծ շնորհ ։
Գեղապաճուճել ։ || աղէկ զարդարել․ սազեցը- նել ։
Գեղապատարագ ։ || աղէկ կարգ ունեցող․ չէօհ- րէթլի եաքիշըգլը ։
Գեղապատկեր ։ || մեծաթ ու խաւարային տեսք ունեցող ։
Գեղարդն, կամ Գեղարդ ։ || մզրախ․ նիզակ ։
Գեղարդնապատաստ ։ || մզրախով զարնուած ։
Գեղարդնաւոր ։ || մզրախը ։

Գեղաւէտ : || սիրուն · աղուոր · աղէկուկ :
Գեղաւորել : || գեղեցկացնել · աղէկուկ ընել :
Գեղափայլ : || սիրուն փայլօղ · սիրուն շէօհ-լէ ունօղ :
Գեղգեղ : || անուշ խաղալէ ունօղ · անուշ խա-ղալէ ձգօղ : Տճկ․ Թիւռլիւռ Թիւռլիւռ · Թաթլը Թաթլը :
Գեղգեղափայլ : || գեղեցիկ փայլօղ · խիստ Ճէօհէրլի · խիստ շաւքլը :
Գեղգեղեան : || խիստ աղէկուկ · խիստ սի-րուն · մէնէշիւր :
Գեղգեղել : || անուշ ղայալէյով զարդարել · խիստ անուշ երգել : Տճկ․ խիստ գեղեց-կացնել :
Գեղգեղումն : || անուշ ղայալէով երգելը :
Գեղեղէշ : || տե՛ս Գեղաղէշ :
Գեղերեսել : || երեսը գեղեցկացնել :
Գեղերփնել : || գոյնը գեղեցկացնել · գեղե-ցիկ գոյնով զարդարել · Թիւռլիւ Թիւռ-լիւ գոյնով զարդել :
Գեղեցիկ : || գեղեցիկ · աղէկուկ · աղուոր · սիրուն :
Գեղեցկաբան : || գեղեցիկ խօսօղ · ախօղ ուսա-տաւը :
Գեղեցկաբանութիւն : || գեղեցիկ կամ վայելչա խօսք :
Գեղեցկաբարբառ : || անուշ ձայն ունօղ · ա-նուշ լեզու :
Գեղեցկաբուղխ : || գեղեցիկ բխօղ · աղուոր վազօղ :
Գեղեցկագեղ : || խիստ գեղեցիկ, կամ աղէկուկ :
Գեղեցկագիծ : || գեղեցիկ կամ վայելչ գրած :
Գեղեցկագին : || տե՛ս Գեղեցկագեղ :
Գեղեցկագիւտ : || աղէկ կամ վայելչութեամբ գտած :
Գեղեցկագոյն : || խիստ աղէկուկ :
Գեղեցկադէմ : } գեղեցիկ դէմք ունօղ · ա-
Գեղեցկադիմակ : } դէկուկ :
Գեղեցկադիտակ : || աղէկ Նայօղ · աղէկ կէօ-զէլ լէմիշ ընօղ : տե՛ս և Գեղեցկադէմ :
Գեղեցկադիր : || տե՛ս Բարեդիր :
Գեղեցկազան :
Գեղեցկազարդ : } տե՛ս Գեղազարդ :
Գեղեցկախայտաց : || խիստ խայտաճամի :
Գեղեցկախօս : || տե՛ս Գեղեցկաբան :
Գեղեցկածաղիկ : || գեղեցիկ ծաղիկ ունօղ, կամ տուօղ :
Գեղեցկակազմ : || գեղեցիկ կազմ ունօղ · ա-ղէկ կարգաւորած :
Գեղեցկակերպ : || աղէկուկ :
Գեղեցկակերտ : || աղուոր շինած :
Գեղեցկահիւս : || աղէկուկ հիւսած, կամ շինած :
Գեղեցկահրաշ : || խիստ զարմանալի գեղեցիկ :
Գեղեցկաձայն : || ձայնը սիրուն :
Գեղեցկաձայնել : || անուշ երգել, կամ խօսիլ :
Գեղեցկաձեւ : || վայելչ ձեւ ունեցօղ :
Գեղեցկամասն : || տե՛ս [illegible] :
Գեղեցկայարմար : || խիստ յարմար · խիստ [illegible] : Տճկ․ [illegible] · աղէկ չինած · աղէկ հունած :
Գեղեցկանալ : || աղէկուկ ըլլալ · աղուոր կամ սիրուն ըլլալ :

Գեղեցկանիստ : || սիրուն նստուածք, կամ դի-րուածք ունօղ · գեղեցիկ բաժին ունօղ · էնտամլը :
Գեղեցկանուագ : || սիրուն երգօղ : Տճկ․ սի-րուն երգած :
Գեղեցկանուն : || աղէկ անուն ունօղ :
Գեղեցկանշան : || բարեկը բաց · Թալէհլի :
Գեղեցկաշար : || սիրուն շարած · սիրուն շարք ունօղ · աղէկուկ ըրած :
Գեղեցկաշէն : || սիրուն շէնք ունօղ · սիրուն շինած :
Գեղեցկապանծ : || տե՛ս Գեղապանծ :
Գեղեցկապաճոյճ : || տե՛ս Գեղապաճոյճ :
Գեղեցկապտուղ : || սիրուն պտուղ ունօղ · գեղեցիկ պտուղ տուօղ :
Գեղեցկաստեղն : || սիրուն ճիւղ ունօղ :
Գեղեցկավայելուչ : || տե՛ս Գեղեցկայարմար :
Գեղեցկատեսակ : } աղէկուկ · շիրին · շէօհ-
Գեղեցկատեսիլ : } րէթլի · էնտամլը :
Գեղեցկատիպ : || սիրուն ձեւ, կամ տեսք ու-նօղ · սիրուն կերպով շինած :
Գեղեցկացուցանել : || գեղեցկացնել · աղէ-կուկ ընել :
Գեղեցկաւէտ : || տե՛ս Գեղաւէտ :
Գեղեցկափայլ : || տե՛ս Գեղափայլ :
Գեղեցկունք : || սիրուն ոտք կամ պաճուճ ունօղ :
Գեղեցկութիւն : || աղուորութիւն · սիրուն ըլլալը :
Գեղեցկուղէշ : || սիրուն, կամ աղուոր ձեռ ունօղ :
Գեղձ : || ուռենի · փշոտ բոյս մի է, սալմա-շըխի նման պլլուօղ : Տճկ․ կուձուկ, կամ կուճիկ : Տճկ․ փափաք · հավէսլէթ :
Գեղձալ : || մէտէն ուզել · արզըլամիշ ընել :
Գեղձայլին : || կուճիկի նման :
Գեղձաւոր : || կուճիկոտ ·
Գեղձումն : || փափաք : հաւէսէթ :
Գեղմն : || եափաղը · բուրդ :
Գեղմնաբարձ : } վրան բուրդ ունօղ · բրդո-
Գեղմնաւոր : } տոտ :
Գեղուղէշ : || տե՛ս Գեղեցկուղէշ :
Գեղջուկ : || գեղացի · գէօյլիւկ :
Գեմար : || գաւաթ :
Գենգեղել : || պայթացնել · սիրդեցնել · զէրզէլէլէթմիշ ընել · տեղէն շարժել :
Գեռաթաթաւ : || ցնծալ · շամշալ :
Գետ : || գետ · չայ :
Գետադարձ : || գետը յետ դարձնօղ :
Գետախառն : || գետի հետ խառնուած :
Գետածին : || գետը ծնած · գետի մէջ հասնըլ եղած :
Գետակուր : || գետի կերակուր եղած : Տճ-կը․ խեղդուած :
Գետակոյր անցանել :
Գետակուր կործանել : } գետը խեղդել :
Գետակուր ծածկել :
Գետակուր լինել : } գետը խեղ-
Գետակուր կործանիլ, կամ ծածկիլ : } դուիլ :
Գետահեղձ : || տե՛ս Գետակուր :
Գետահոսեալ : || գետի պէս բխօղ · չայի պէս վազօղ :
Գետահերձ : || գետը ճղքօղ · չայը պօղօղ :
Գետահոսել : || գետի պէս վազել :

Գետապատ : || գետով պատած :
Գետավէժ · || գետը ընկած · ջուրը ձգած :
Գետավէժ առնել : || գետը ձգել :
Գետավէժ լինիլ : || գետը ընկնիլ :
Գետատար : || գետատար · գետը տարած :
Գետարծուի : || սեւ գարթալը · չայ Թաւ-շանճիլի :
Գետափն : } Գետեզր : } գետի քենար · գետի ղըյի :
Գետընկէց : || գետը ձգած :
Գետընկէց առնել : || գետը ձգել :
Գետին : || գետին :
Գետնաբեր : || գետնէ հասըլ եղած :
Գետնադնաց : || գետնի վրայ քալող : Տճկ. գետինը սիւրիւքլէնմիշ եղող :
Գետնաթաւալ : || գետնի վրայ թաւալւող :
Գետնախնձոր · || գետնախնձոր · եէր էլմասը :
Գետնախշտեայ : } Գետնախշտի : } գետնի վրայ պառկող :
Գետնախշտի լինիլ : } Գետնախշտիլ : } չոր գետնի վրայ պառկիլ :
Գետնախշտութ̃ : || չոր գետնի վրայ պառկիլը :
Գետնախոց : || Նալը :
Գետնածածկոյթ : || գետինը ծածկող · կմ գետնէ ծածկած : Տճկ. գետնի ծածկոց :
Գետնակոխ : || գետինը կոխող, կմ գետինը կոխած :
Գետնակոչ : } Գետնաձայն : } գետնի ֆաւլձը · գետնի պիւ-Ճիւ · եէր չէյթանը :
Գետնամած : || գետինը կպած · գետինը փա-ռած :
Գետնամածիլ : || գետինը կպչիլ, կմ փառիլ :
Գետնամէջ : || գետնի մէջը կմ ներքեւը :
Գետնամոյն : || գետնէ բուսած · գետնէ հա-սըլ եղած :
Գետնամուտ : || գետինը մտնող · գետնի տակ մտնող :
Գետնանախանձ : || գետինը կմ երկիրը սիրող · աշխարհասէր :
Գետնանախանձութ̃ : || գետինը սիրելը · աշ-խրքի բաներու սէր :
Գետնաշարժ : || ժաժ · զէլզէլէ :
Գետնաչափ : || տե՛ս Երկրաչափ :
Գետնաչափութ̃ : || տե՛ս Երկրաչափութ̃ :
Գետնաբուծ : || պուղպաղէմ · հիրպայ · կեն-դանի մի է քէօթէնքէլէի նման :
Գետնասող : || գետինը սողացող, կմ սիւ-րիւքլէնմիշ եղող :
Գետնատարած || || գետինը փառած :
Գետնատուն : || գետնի ներքեւ տուն :
Գետնափոր : || գետնի մէջ փորած :
Գետնաքարշ : || գետնի վրայ քարշած, կամ սիւրիւքլէնմիշ եղած : Տճկ. աշխարհքիս ե-տեւէ ընկնող : Տճկ. ցած · գէշ :
Գետնաքարշիլ : || գետինը սիւրիւքլէնմիշ ըլլալ :
Գետնաքարշ տանիլ : || գետինը քարշելով, կմ սիւրիւքլէնմիշ ընելով տանիլ :
Գետնսող : || տե՛ս Գետնասող :
Գետօրէն : || գետի պէս :
Գեր : || աւելի · եւել · իւստին :
Գերաբարձեալ : || տե՛ս Գերազանց ·
Գերաբնութ̃ : || վերին կմ գերազանց բնութիւ

Գերաբնական : || բնութենէ վեր · երկնային բնու-թին ունող :
Գերագահ : || տե՛ս Գահերէց :
Գերագգուշել : || սաստիկ սիրով օխշամիշ ընել :
Գերագոյակ : } Գերագոյ : } գերազանց էակ :
Գերագոյն : || խիստ իւստին · խիստ պաշ-մէնչուր :
Գերագոյութ̃ : || գերազանց բնութ̃ :
Գերադասել : || իւստին ընել · իւստին տեղ դնել · խիստ վեր անցնել :
Գերադրական : || շատ վրան դնող · խիստ եւելցնող :
Գերադրել : || տե՛ս Գերադասել : Տճկ. վրայ դնել · շատցնել · եւելցնել :
Գերադրութ̃ : || վերտեղ դնելը : Տճկ. շատ-ցնելը · եւելցնելը
Գերազանց : || տե՛ս Գերագոյն :
Գերազանցել : || իւստին ըլլալ : Տճկ. չափը անցնիլ · չափէն դուրս ելլել :
Գերազանցիկ : || տե՛ս Գերագոյն :
Գերազանցութ̃ : || իւստինութ̃ · մէն-չուրութ̃ :
Գերազանցուցանել : || իւստին կմ մէնչուր ընել :
Գերազանցօրէն : || իւստին ըլլալով · մէն-չուրութ̃ :
Գերազարդ : || իւստին զարդ ունող · խիստ զարդարուած :
Գերազարդել : || իւստին զարդարել · չափէ 'ի դուրս սաղել, կմ տօնաթմիշ ընել :
Գերաթեւել : || երկինքը թռչիլ :
Գերալիր : || խիստ լեցուն · տաշխըն :
Գերալոյս : || խիստ լուսաւոր :
Գերածաւալ : || խիստ եայըլմիշ եղած, կմ փառած :
Գերակայ : || տե՛ս Գերագոյն :
Գերակայիլ : || իւստին ըլլալ · մէնչուր ըլլալ :
Գերական : || տե՛ս Գերագոյն :
Գերակատար : || խիստ կատարեալ · խիստ լըմեն :
Գերակենդան : || գերազանց կեանք ունող :
Գերահետեւող : || խայրէթով ետեւէ դացող :
Գերահռչակ : || խիստ նամտար՝ կմ չաւ եղած :
Գերահռչակել : || խիստ նամը հանել, կմ չաւ ընել :
Գերահրաշ · || խիստ զարմանալի :
Գերաճաճանչ : || խիստ շէօհլէլի կմ լուսաւոր :
Գերաճունչ : || խիստ առաջ երթալը կմ իւս-տին ըլլալը :
Գերամաս : } Գերամասն : } կէրմէչիտ :
Գերամաքուր : || խիստ թէմիզ ·
Գերամբարձ : || խիստ բարձր, կմ իւստին :
Գերամբարձեալ : || խիստ բարձրցուցած :
Գերամբարձութ̃ : || խիստ բարձրութ̃ :
Գերամեծար : || խիստ մեծարելի, կմ մե-ծարած
Գերամեծարել : || խիստ մեծարել, կամ ը-ռայէթ ընել :
Գերամիտ : || խիստ խելացի ·
Գերայօն : || տե՛ս Բարձրամիտ :

Գերան ։ ‖ գերան. տիրեկ. մերթեկ ։
Գերանալից ։ ‖ տիրեկով լցուած ։
Գերանակիր ։ ‖ տիրեկ կրող. տիրեկ վերցնող, կամ ունող ։
Գերանաձև ։ ‖ տիրեկ ալիչիմի ։
Գերանանալ ։ ‖ տիրեկ ըլլալ. տիրեկ դառնալ ։
Գերանդաղէն ։ ‖ մանկաղով սկլահլանմիշ եղած ։
Գերանդալից ։ ‖ մանկաղով լեցուած ։
Գերանդի ։ ‖ գերանդի. մեծ մանկաղ. մեծ օրագ ։
Գերանման ։ ‖ գերազանց անմահութեն ունող ։
Գերանստիլ ։ ‖ ամէնէն վեր նստիլ ։
Գերաշխարան ։ ‖ խիստ լացող և ծեծկուող. խիստ աշխարող ։
Գերաշխարհ ։ ‖ վերին աշխարք. երկինք ։
Գերաշխարհական ։ } երկինքը բնակող. երկինքը դառնուած. աշխարքս չդառնուող ։ Փխբ., մէկ հատիկ. մէնչուր. աղաւէթ ։ Փխբ., աշխարքէ ելլող. կրօնաւոր ։
Գերաշխարհիկ ։ }
Գերաչար ։ ‖ չարին չարը ։
Գերապաճոյճ ։ ‖ չափէն 'ի վեր զարդարուած ։
Գերապայծառ ։ ‖ խիստ պայծառ ։
Գերապանծ, կամ Գերապանծն ։ ‖ խիստ քեռելամէլի. խիստ զարմանալի. խիստ փառաւոր ։
Գերապատիւ ։ ‖ խիստ պատուելի ։
Գերասահման ։ ‖ գերազանց կանոնք ու սահմանք ունող ։
Գերապատսպարել ։ ‖ տե՛ս Պատսպարել ։
Գերապատսպարան ։ ‖ տե՛ս Պատսպարան ։
Գերաստիճանեալ ։ ‖ խիստ բարձր աստիճան ելած ։
Գերատեսակ ։ ‖ մէնչուր տեսք ունող ։
Գերատարոհ ։ ‖ խիստ զատած, կամ հեռացած ։
Գերարտօսրալից ։ ‖ արցունքով խիստ լցուած ։ խիստ լացող. խիստ լալու ։
Գերարփի ։ } արեւէն վեր ։ Փխբ., արեգակէն պայծառ. խիստ լուսաւոր ։
Գերարփուն ։ }
Գերափայլ ։ ‖ խիստ փայլուն ։
Գերափայլել ։ ‖ խիստ փայլիլ ։
Գերափառ ։ ‖ խիստ փառաւոր, կամ քեռելամէլի ։
Գերափոխիլ ։ ‖ տե՛ս Վերափոխիլ ։
Գերաքանակ ։ ‖ չափու ներքև չընկնող ։
Գերբ, կամ Գերբն ։ ‖ աղուր որբիչ ։
Գերբել ։ ‖ տե՛ս Գերփել ։
Գերբիչ ։ ‖ տե՛ս Գերփիչ ։
Գերբնական ։ ‖ բնութէն վեր եղող. բնական կարգէ դուրս ։
Գերբնաբար, կամ Գերբնապէս ։ ‖ բնական կարգէ վեր ելլելով ։
Գերդաստան ։ ‖ չիֆտլիկ. արտեր ։ Փխբ., ախարէթ. միւլք ։ Փխբ., քիւլֆէթ ։
Գերեդարձ ։ ‖ գերիներուն դարձումը, կամ ազատուիլը ։ Փխբ., գերին դարձնող, կամ ազատող ։
Գերեզման ։ ‖ գերեզման ։
Գերեզմանական ։ ‖ գերեզմնի միւթալիխ ։ Փխբ., գերեզմանին եղողը ։
Գերեզմանակապուտ ։ } գերեզման բացող. գերեզմանի գող ։
Գերեզմանախուր ։ }
Գերեզմանակրկիտ ։ }
Գերեզմանակուր ։ ‖ գերեզմանը նետած, կամ ձգած ։

Գերեզմանատեղ ։ ‖ գերեզմնները ունող ։
Գերեզմանատուն ։ } գերեզմնանոց ։
Գերեզմանուտ ։ }
Գերեկեց ։ ‖ գերուոյ ընկեր. մէկ տեղ գերուող ։
Գերեհան ։ ‖ գերի ազատող ։
Գերել ։ ‖ գերել. գերի ընել. գերի բռնել ։
Գերեվար ։ ‖ գերի ընող. գերի բռնող ։
Գերերեւակ ։ ‖ տե՛ս Գերափառ ։
Գերէվար ։ ‖ տե՛ս Գերեվար ։
Գերի ։ ‖ գերի. եսիր ։
Գերիմաստ ։ } խիստ իմաստուն. խիստ խելացի ։
Գերիմաց ։ }
Գերիչ ։ ‖ տե՛ս Գերեվար ։
Գերի վարիլ ։ ‖ գերի ըլլալ. գերուն գնալ ։
Գեր՛ի վերոյ ։ ‖ խիստ վեր. խիստ իւստիւն. մէնչուր ։
Գեր՛ի վերոյ լինիլ ։ ‖ խիստ իւստիւն ըլլալ. մէնչուր ըլլալ ։
Գերծ ։ ‖ թրաշ եղած ։ Փխբ., թրաշ ։ Փխբ., մազը թափած. տազ ։
Գերծանել ։ } ածիլել. թրաշ ընել ։
Գերծել ։ }
Գերծուլ ։ }
Գերծումն ։ ‖ ածիլելը. թրաշ ։
Գերմակ ։ ‖ գերմակ. մանար. ուֆաք. բարակ. ճերմակ ։
Գերյարգել ։ ‖ խիստ մեծարել ։
Գերյարգոյ ։ ‖ խիստ մեծարելի. գերյարգելի ։
Գերութիւն ։ ‖ գերութիւն. եսարութիւն ։
'ի Գերութիւն, կամ 'ի գերութիւն վարել ։ ‖ տե՛ս Գերել ։
Գերունակ ։ ‖ տե՛ս Գերագոյն ։
Գերունակութիւն ։ ‖ իւստիւնութիւն. մէնչուրութիւն ։
Գերփառունակ ։ ‖ տե՛ս Գերափառ ։
Գերփել ։ ‖ գերփել. թալլել. աւրել. փլցնել. խարապայ ընել ։
Գերփիչ ։ ‖ աւրող. թալլող. այլմիշ ընող ։
Գերփումն ։ ‖ գերփելը. թալլելը. աւրելը. փլցնելը ։
Գերքան ։ ‖ քան. զօր օրինակ. Գեր քան զնա բարձրացէ՞ք, քան զամէնը բարձրացած ։
Գերօրինակ ։ ‖ տե՛ս Գերագոյն ։
Գեւղ ։ } գեղ. քեոյ ։
Գեօղ ։ }
Գեօղեան ։ ‖ գեղեր ։

Գ Զ

Գզալթ ։ ‖ բուրդ. եափաղը ։
Գզած ։ ‖ գզած. թիֆթիկ թիֆթիկ եղած. բղքուած ։
Գզածատար ։ ‖ հալլաճ ։
Գզել ։ ‖ գզել. բզըքտել ։
Գզուել ։ ‖ դէպ'ի յինքը քաշքշել. քաշքշելով առնել ։
Գզրոց ։ ‖ սանտըխճայ. չէքմէճէ. մնտուկ. ղութի ։

Գ Է

Գէզ ։ ‖ լէքէլի. այրմղը. ցած. գէշ ։ Փխբ., լէքէ. զէտէ ։
Գէթ ։ ‖ պա՛րէ, կամ բա՛րէ ։
Գէճ, կամ Գէջ ։ ‖ հութ. թաց. նեմլի ։
Գէշ ։ ‖ լէշ ։

Գէշագէշ. կամ Գէշգէշ ։ ‖ կտոր կտոր. փա֊րայ փարայ. ֆասլայ ֆասլայ ։
Գէշ արկանել ։ ‖ բղըքտել. փառաւորմիշ ընել ։
Գէջ ։ ‖ տե՛ս Գէճ ։
Գէս ։ ‖ գլխու երկան մազ ։
Գէտ ։ ‖ գիտուն, կամ կախարդ. փիլիսոփայ ։
Գէր ։ ‖ գէր. պարարտ. սէմիզ ։

Գ. Թ

Գթած ։ ‖ գթած. ողորմած ։
Գթածաչայեաց ։ ‖ գթած աչքք նայօղ, կամ պէտ ընող ։
Գթալ ։ ‖ գթալ. գութ շարժիլ. ողորմիլ. աղիքը կտրտիլ ։
Գթասէր ։ ‖ գթութեան սիրող. գթած ։
Գթասիրել ։ ‖ սիրով գթալ, կամ ողորմիլ ։
Գթել ։ ‖ տաքնիլ. սկրտիլ. զայմիշ ըլլալ. գըրրիլ. Տէ՛ս, սխալիլ. ղալտէնալ ։
Գթութիւն ։ ‖ գթութիւն. ողորմութիւն ։
Գթումն ։ ‖ տաքնիլը. սկրտիլը. գըրրիլը ։
Գթող ։ ‖ տաքօղ. սկրտօղ. զայմիշ եղօղ. գը֊րրտկօղ ։ Տէ՛ս, սխալօղ. ղալտեցօղ ։ Տէ՛ս, գութ ունօղ. գթած ։

Գ. Ժ

Գժգմնիլ ։ ‖ ալընմիշ ըլլալ. դժուարը գալ. դժուարիլ. սրդողիլ ։
Գժգմնութիւն ։ ‖ դժուարիլը. ալընմիշ ըլլա֊լը. սրդող ։
Գժխու ։ ‖ զըլթ. նախս. ինատձի. թիրեաքի. սրդողկոտ ։
Գժտիլ ։ ‖ սէրթ խօսիլ. կռիւ ընել. միւձադէլէ ընել. մէկ զմէկու հետ ընկնիլ ։
Գժտութիւն ։ ‖ կռիւ. բանի ձէնկ. միւձադէլէ ։

Գ. Ի

Գի ։ ‖ տե՛ս Գիհի ։
Գիզակ ։ ‖ գիշերուան ութերորդ ժամը ։
Գիլ ։ ‖ նետուելու քար ։
Գիծ ։ ‖ խազ. չըզգը ։
Գիհի ։ ‖ գիհի. արտուճ, կամ արտըճ ։
Գիճագոյն ։ ‖ խիստ թաց. խիստ նեմլի. ջըր֊ջրկոտ. արցընքոտ ։
Գիճագործ ։ ‖ թրջօղ. նեմլէթմիշ ընող ։ Տէ՛ս, թրջած. նեմլի ։
Գիճաթոր. կամ Գիջաթոր ։ ‖ թացութեան վազ֊ցնօղ. թաց ։
Գիճակն ։ ‖ արցընքոտ աչք ունօղ ։
Գիճանալ. կամ Գիջանալ ։ ‖ թրջիլ. նեմլէն֊միշ ըլլալ ։
Գիճասէր ։ ‖ գիճութեան սիրող. բլաճախօհ ։
Գիճին. կամ Գիջին ։ ‖ թաց. նեմլի ։
Գիճութիւն. կամ Գիջութիւն ։ ‖ թացութիւն. նեմ ։
Գին ։ ‖ գին. պահայ. խըյմէթ ։
 Գին հատանել. կամ գինս արկանել ։ ‖ գին կտրել ։
 Գնոյ առնուլ ։ ‖ գնել ։
Գնոյ ընդունել զջուրս ։ ‖ ջուրը գնելով խմել ։
Գնոց գնել ։ ‖ սուղ գնել ։
Գինարբու, կամ Գինեարբու ։ ‖ գինի խմօղ. մէխօռ. այեքուի ։
Գինարբուք. կամ Գինեարբուք ։ ‖ ուտել խմել. զիաֆէթ. մէճլիս ։
Գինաւէտ ։ ‖ տե՛ս Գինեւէտ ։
Գինդ ։ ‖ օղ. քիւփէ ։

Գինեակ ։ ‖ գինիեկ ։
Գինեբեր, կամ Գինէբեր ։ ‖ գինի բերօղ. պօլ գինի հասըլ ընող ։
Գինեզէն ։ ‖ գինիով կատղեցուցած ։
Գինեկէզ, կամ Գինէկէզ ։ ‖ տե՛ս Գինեհար ։
Գինեկիզութիւն, կամ Գինէկիզութիւն ։ ‖ տե՛ս Գինեհարութիւն ։
Գինեհամ, կամ Գինէհամ ։ ‖ գինու համ ունօղ ։
Գինեհատութիւն ։ ‖ գինիէ կտրիլը ։
Գինեհար, կամ Գինէհար ։ ‖ գինով. մէխօռ. այեքուի. ձիւնիւն ։
Գինեհարիլ, կամ Գինէհարիլ ։ ‖ գինովնալ. այեքուի կամ ձիւնիւն ըլլալ ։
Գինեհարութիւն, կամ Գինէհարութիւն ։ ‖ գի֊նովութիւն. մէխօռութիւն. այեքուիութիւն. ձիւ֊նիւնութիւն ։
Գինեձան, կամ Գինէձան ։ ‖ տե՛ս Գինեհար ։
Գինեձանութիւն, կամ Գինէձանութիւն ։ ‖ տե՛ս Գինեհարութիւն ։
Գինեմոլ, կամ Գինէմոլ ։ ‖ գինու ընկնօղ. այեքուի. մէխօռ ։
Գինենալ ։ ‖ գինովնալ. հարբիլ ։
Գինեսէր, կամ Գինէսէր ։ ‖ գինի սիրօղ ։
Գինեբրու ։ ‖ տե՛ս Գինարբու ։
Գինեւէտ ։ ‖ պօլ գինի ունօղ ։
Գինի եւ վաճառ ։ ‖ առուտուր. առուծախ. ա֊լըշվէրիշ ։
Գինէբեր. Գինէկէզ. Գինէհամ. Գինէհար. Գինէձան, եւ այլն ։ ‖ տե՛ս Գինեբեր. Գի֊նեկէզ. Գինեհամ. Գինեհար. Գինեձան, եւ այլն ։
Գինէվաճառ ։ ‖ գինի ծախօղ. մէխանաճի ։
Գինէտուն ։ ‖ գինու մաղազայ. մէխանայ ։
Գինըմպու ։ ‖ գինի խմօղ ։
Գինըմպութիւն ։ ‖ գինի խմելը ։
Գինի ։ ‖ գինի ։
 Է Գինի մտանել, կամ ՚ի գինւոջ լինիլ ։ ‖ գինի խմել. ուտել խմել. քէֆ ըլլալ. գինովնալ ։
Գինձ ։ ‖ քիշնիշ ։
Գինտ, կամ Գինդ ։ ‖ օղ. քիւփէ ։
Գիշագէշ ։ ‖ տե՛ս Գէշագէշ ։
Գիշախանձ ։ } լէշի տատանմիշ եղօղ. լէշ֊
Գիշախանձակ ։ } ուտօղ ։
Գիշակեր ։ ‖ լէշ ուտօղ ։
Գիշամոլ ։ ‖ լէշի վրայ սիրտաւ ընող. լէշ սիրօղ, կամ ուտօղ ։
Գիշատել ։ ‖ բղըքտել. պատռտել ։
Գիշատեսակ ։ ‖ լէշի նմանութիւն ունօղ. գէշ տեսք ունօղ. մունտառ քիավէթ ունօղ ։
Գիշեր ։ ‖ գիշեր ։
Գիշերագնաց ։ ‖ գիշերը գնացօղ. գիշերով ճամբայ ելլօղ ։
Գիշերախաւան ։ ‖ մթնաշաղուն. լուսադէմ. գիշերով ։
Գիշերական ։ ‖ գիշերուան մութալիխ ։
Գիշերակերպ ։ ‖ գիշերիպէս մութ ։
Գիշերահաւ ։ ‖ կէճէգուշի ։
Գիշերահաւասար ։ ‖ հաստատվածի զօտին, որ երբ կըհանի արեգակն, ցորեկ ու գի֊շեր հաւասար կու լինին ։
Գիշերամօրտ ։ ‖ գիշերը, կամ գիշերով ձէնկ ընող ։

Գիշերապահպանութիւն : || գիշերապահութեան չենին :
Գիշերայցիկն : || գիշերաբնակ :
Գիշերայն : || գիշերով . գիշերանց :
Գիշերանալ : || գիշեր ըլլալ . գիշերուան մու- թը կոխել :
Գիշերանմանն : || տե՛ս Գիշերակերպ :
Գիշերապահ : || գիշերը պահօղ . գիշերուան պահպան : ՏՃՆ , գիշերուան պահպանութիւն :
Գիշերապաշտօն : || գիշերը պաշտօն կատա- րօղ : ՏՃՆ , գիշերուան պաշտօն :
Գիշերաւէր : || գիշեր կամ խաւար սիրօղ :
Գիշերավար : || արուսեակ . զօհրէ . առջևամ եր- ևցօղը : ՏՃՆ , աստղանց :
Գիշերավառ : || գիշերը բանօղ :
Գիշերավառ անցնել : || գիշերը բանելով առ- ւօտուն ընելով . գիշերով աշխատիլ :
Գիշերել : } գիշերով . գի-
Գիշերոյն . կամ Գիշերուոյն : } շերանց :
Գիճացօղ . Գիճութիւն . Գիճին . Գիճութիւն , և այլն : || տե՛ս Գիջացօղ . Գիջութիւն . Գիջին . Գիջութիւն , և այլն :
Գինաւաճառ : || միւռը ծախօղ . միւռը թիւեցօղ :
Գինարկ : || գլխուն երկաւն մազ . հիւսուած մազ :
Գինարկել : || մազկալ . մազ արձակել :
Գինաճարակ : || մազը թող տուած . մազերը ցրցուած :
Գինաւոր : || երկաւն մազ ունօղ :
Գինաւոր աստղ : || պոչով աստղ :
Գինարգոյն : || ելել գինոյ . խիստ ինչպէս :
Գինաւէտ : || գինեզօղ . խմեցօղ . կռուարար . ևեթինկ :
Գինաբանակից : || միևնոյն մտքով գինեզօղ . սրբաւաչ :
Գինաբանական : || տե՛ս Գինեբանական :
Գինաբեկ : || տե՛ս Գինաբանական :
Գինաբերել : || մեկտեղ գինեխմել . անաչառ ըլլալ :
Գինաբերութիւն : || ընկերութիւն : ՏՃՆ , խաչ- մունքը :
Գինաբերորդ : || կախարդ ի հարցընելոց :
Գինազարդացնել : || գինեցնել . խառնակ ընել . թունել . խելոց տալ :
Գինարբու : || գինեմոլութիւն :
Գինել : || գինել . գինեալ :
Գինել գինին : || հինգուն հետ սպառնիլ :
Գինեխում : || գինեմող :
Գինեմոլական : }
Գինեմոլութիւն : } գինուոլն . խելացնելու կարգաւորութիւն :
Գինոյն : }
Գինոյն ըմպել : || գինովութիւն ըլլալ . գինեցներ :
Գինովն : || գինովցած . գինեմոլութիւն . մանկութիւն :
Գինովութիւն ըմպել : || գինեցներ . մանկութիւն . ցեղ- ցի աշխարհ ըլլալ :
Գիր : || գիր . նամակ : ՏՃՆ , խաղերի թուղթ . մեկնութիւն :
Գիր . կամ Գիրք : || գիրք :
Կմ Գիրս ստանալ : } գիտել ի՛ր գրել սորվե-
Է Գրով աշխատել : } լու :
Գիրանալ : || գիրնալ :
Գիտացածաբար : || շնորհօք ստացած . խորամանկ . մեծա- գէտ :
Գիտաշ : || նուաստ :
Գիրկ , կամ Գիրկք : || գիրկ . խուշխաշ :

տարջինալ , ղուչակ :
Գիրկ Է գիրկ խառնել : } մէկ մէկու գրկել .
Գիրկ Է խառն ընկնել : } գրկախառնել . մէկ մէկու փաթթուիլ :
Է Գիրկս մտանել : } ամբողջ ձեռք ք-
Գիրկն Է առնուլ ընկերել : } շել :
Գիր կանոնել : || նախանձ :
Գիրկս արկանել : || գրկել . փաթթուիլ :
Գիտութիւն : || գիտութիւն . գրագիտութիւն . ուսմունքութիւն :
Գիրք : || գիրք :
Գիւղ : || գիւղ . քիւղ . շէնութիւն :
Գիւղական : || գիւղացի :
Գիւղաքաղաք : || խառնաղաղ :
Գիւղօրէք : || գիւղեր :
Գիւտ : || գտնելը . ճանաչ . գիւտ :

Գ Լ

Գլան : } լօղ . կամ լող : ՏՃՆ , վարդապետող .
Գլանակ : } գլխաւոր :
Գլանալ : || գալ լցանել , կամ գլանալ :
Գլանաւոր : || քարով շարուած :
Գլանաւոր առնել : || քարով շարել . շարժու- թեան ընել :
Գլել : || գլորել . գլորցնել . տապալեցնել . խո- նարհեցնել ընել :
Գլխադար : || գլխի ցաւ ունօղ . գլխուն ամ- բարձ : ՏՃՆ , բերդ : ՏՃՆ , խնկոց . խնդ . փախուստ :
Գլխադարութիւն : || գլխի ցաւ . գլխի մարդ . բերդութիւն : ՏՃՆ , խնդութիւն . փախստութիւն :
Գլխադիր : || առաջնորդութիւն :
Գլխագիր : || գլուխ դնելու տեղ . բարձ : ՏՃՆ գլանակ . լայնակ :
Գլխապարտութիւն : || տե՛ս Գլխաւորապետութիւն :
Գլխածանօթել : || գլուխը ծանօթացնել :
Գլխածանօթութիւն : || գլխու ծանօթութիւն :
Գլխաւորել : || բանը գլուխ գլուխ ընել . կարգաւորել :
Գլխաւորութիւն : || բանը գլուխ գլուխ բաժ- նել :
Գլխակոր : || գլուխը ծռած . վիզը ծուռ . վար նայօղ . խոնարհ երես :
Գլխաբերել : || գլուխը , կամ վիզը ծռած ըլլալ . վար նայել . խոնարհ ըլլալ :
Գլխահատ : || գլխուն զարկօղ : ՏՃՆ . Թագաւո- րով յաղթօղ :
Գլխահարկ : || խարաճ :
Գլխաւոր մասն : || քէֆալ :
Գլխարկ : || սաղաւարտ . պատրաստ :
Գլխատեց : || գլխու զարկել ճաշակել , և այլն , ճաշակելով ի բանն Աստուածաշունչ : ՏՃՆ գլ- խու թագ . գլխաւոր . սրբազան :
Գլխաշուք : || գլուխը ծածկող . ճակատի և լայ- նակը . սաղաւարտը . և այլն :
Գլխապատիւ : || հռակալ :
Գլխավայրի : || գլուխը վար . տապալ . գլուխ- խոն ներքև :
Գլխատանք : || գլխաւորութիւն լսել :
Գլխատ : || գլխատած . գլուխը կտրած :
Գլխատել : || գլխատել . գլուխը կտրել . գլու- խը զատել . գլուխը առնել :
Գլխատիր : || գլուխը առնօղ . գլուխը կտրօղ :

Գլխաւորումն : || գլուխը կապելը :
Գլխարկ : || գտակ • արախչին • քէչէլաւիօշ • ֆէս : ՆՄՆ. խալփախ • խաւուխ • շափքայ • և այլն :
Գլխարկեւորել : || տե՛ս Գլխարկաւոր :
Գլխաւոր : || գլխաւոր • մեծ մարդ • հերքիւմ_ տար : ՆՄՆ. մեծ • իշխան • մէնչիւր :
Գլխաւորել : || գլուխ հանել • լըմնցնել : ՆՄՆ. բանը գլուխ գլուխ ընել • մէկ գլխու մէջ ժողվել • թօփ ընել :
Գլխաւորիլ : || գլուխ կապել : ՆՄՆ. գլուխ ելլել • լըմննալ :
Գլխաւորութիւն : || գլխաւոր ըլլալը • հերքիւմ_ տարութիւն • իշխանութիւն :
Գլխափոխան : || վէքիլ :
Գլխել : || տե՛ս Գլխաւորել :
'ի նոյն Գլխիլ վերաստին : || թէքրար դառնալ :
Գլխիվայր : || գլխիվար • պառ աշայըղ :
Գլխիքաց : || բաց գլխով :
Գլխովին : || ալիւթիւն • ալիւսալիւթիւն :
Գլորակաձեւ : || կործանուածն ափող :
Գլորել : || գլորել • գլորտկել • իւվարլանմիշ ընել :
Գլորիլ : || գլորիլ • գլորտկիլ • իւվարլանմիշ ըլլալ :
Գլուխ : || գլուխ • քէլլէ : ՆՄՆ. ծայր • թէփէ : ՆՄՆ. պատաճառ • իչխան :
Գլուխ անկեան : || քէօշէ պաշը :
Գլուխ բանից : || բանին ավարաճէն :
Գլուխ դրանց : || բանկի մար • աէյրմակ :
զայն ուխտ որն 'ի Գլուխ : || անն ուխտ օրը ալիւթիւն •
հինգ տիկ Ը Գլխոյ : || մարդ գլուխ հինգ տիկը :
'ի Գլուխ ելանել : || գլուխ հանել : ՆՄՆ. գլուխ ելլել • լըմննալ :

'ի Գլուխ հանել :
Գլուխ տալ : } գլուխ հանել • լըմնցնել :
'ի Գլուխ տանել :

Գ Խ

Գխտոր, կամ գղթոր : || գխտոր • մաղը :

Գ Ծ

Գծագիր : || չըզգըըյով գրած • չըզգը քաշող • գրող : ՆՄՆ. գիր • այրուբենք : ՆՄՆ. գիրք :
Գծագրել : || չըզգը քաշել • չըզգըյով գրել : ՆՄՆ. գիր գրել • գրելով կամ փորելով նախշել : ՆՄՆ. ձև մնցնել • եօտավա բերել : ՆՄՆ. եօրնէկ ըլլալ •
Գծագրութիւն : || չըզգը քաշելը • գիր գրելը : ՆՄՆ. քաշած պատկերք • քիմլէթ : ՆՄՆ. գիր • այբուբենք •
Գծակ : || չըզգըքէկ : ՆՄՆ. չըզգը քաշող գրող :
Գծաւոր : || չըզգը ունող • չըզգը քաշած • գրած :
Գծաւորութիւն : || տե՛ս Գծագրութիւն :
Գծել : || չըզգը քաշել : ՆՄՆ. գիր գրել :
Գծել երկաթոյ • կամ քարի, և այլն : || չըզգը ընել • բանիլ • գիր օրինակ • երկաթ ով գը ծէ : ասմկ. երկաթ չի բանիր :
Գծծանք : || տե՛ս Գծծութիւն :
Գծծիլ : || ցածնալ • ալքանալ • խեղճ ըլլալ • չեօհրէթը կորսնցնել :
Գծծութիւն : || ցածութիւն • աէֆիլութիւն • խեղճութիւն :

Գծուծ : || ցած • ալչաք • խեղճ • աէֆիլ :
Գծուծանք : || տե՛ս Գծծութիւն :

Գ Ձ

Գձձանք : || տե՛ս Գծծութիւն :
Գձձատեսակ : || չարքաշութեան տեղը ունեցող • չեօհ քէթալը :
Գձձիլ : || տե՛ս Գծծիլ :
Գձձութիւն : || տե՛ս Գծծութիւն :
Գձուձ : || տե՛ս Գծուծ :

Գ Ղ

Գղեր :
Գղերիկաս : } տերտացու • եկեղեցական :
Գղթոր : || տե՛ս Գխտոր :
Գղթորահամ : || մաղըյի համ ունող :

Գ Ճ

Գճճեցուցանել : || ծունկ չոքեցնել • ծռիլ տալ • կքեցնել :
Գճիլ : || ծունկ չոքելով ծռիլ • կքիլ :
Գճկել : || վար ծռիլ տալ • վար ծռել : տե՛ս և Գճճեցուցանել :

Գ Մ

Գմբէթ : || խուպպէթ • խուպպէ :
Գմբեթայարդ : || խուպպէթով զարդարուած :
Գմբեթաձեւ :
Գմբեթայարկ : } խուպպէթլի :
Գմբեթանմ :
Գմբեթաշէն : } խուպպէթի ձև ունող • կամար ալէթով շինուած • խուպպէթլի :
Գմբեթարդ :
Գմբեթաւոր : } խուպպէթլի • զուպպէթի ձևով • քեմէրլի :
Գմբեթեայ :
Գմբէթ • Գմբեթաձեւ, և այլն • || տե՛ս Գմբէթ • Գմբեթաձեւ, և այլն :

Գ Ն

Գնալ : || գնալ • երթալ • քալել : ՆՄՆ. վարձել : ՆՄՆ. վարիլ • կէչինմիշ ըլլալ •
Գնալ 'ի չորս : || չորս ոտքի քալել :
Գնահատ : || գին կտրող :
Գնահատել : || գին կտրել :
Գնայուն : || գնացող • քալող • անցնող •
Գնացք : || գնալը • քայլ : ՆՄՆ. կէչիշ • ճամբայ • իզ : ՆՄՆ. վարք • կենցաղ :
Գնացական : || գնացող : ՆՄՆ. փախչող :
Գնացուցանել : || քալեցնել • խրկել :
Գնդածաղիկ : || բոլորակ • ռուման չիչէկի :
Գնդակ : || տե՛ս Գնդակ :
Գնդակակերպ :
Գնդակաձեւ :
Գնդաձեւ : } գլորակաձեւ • թօփիկ • իւ_ վառլակ :
Գնդաստեսակ :
Գնդապետ : || ալէօրեկի պաշը :
Գնել : || գնել • ծախու առնել :
Գնոճածոյ, կամ Գնոճածու : || գնճուկ :
Գնչուատ :
Գնչուաս, կամ Գնչու : } ֆիալթէկ • ծուռ լէ_ զու • բօշայ :
Գնտակ : || կլորիկ • թօփ : ՆՄՆ. գունտ մը :
Գնտակակերպ • Գնտակաձեւ • Գնտաձեւ • Գնտատեսակ : || տե՛ս Գնդակակերպ :

Գ Ո

Գող : || գող • ծոց • գիրկ • փէշ : ՆՄՆ. փառ • խողուխ :
Գող լերանց, կամ վիմաց, և այլն : || մաղարայ • խողուխ :

Գոգ ծալլու ։ || խլխլման ։
Գոգ նաւու ։ || նաւու թեքնէն ։
Գոգ առնուլ ։ } գոգի մէջ փառնալ · փաթա_
Գոգ պարծիլ ։ } սիկ ըլլալ ։
Գոգ ։ || գրեթէ · հէմէն · սոյքի թէ ։
Գոգած ։ || փոս · խոմլուխ ։ ՏԷՅՆ, չհոգլոլթեամբ ։
Գոգանք ։ || տե՛ս Գոգաւոր ։
Գոգանալ ։ || փոսնալ · փոսոտնիկ ըլլալ ։
Գոգաւոր ։ || փոս ունեցող · փոսացուցած · խու_
մուխլու ։
Գոգաւորութիւն ։ || փոսոտնիկ ըլլալը · փոս ·
խոմլուխ ։
Գոգեալ ։ || ըռած · ըստէած ։ ՏԷՅՆ, փոսացու_
ցած · չհոգլոլթեամբ ըռած ։
Գոգել ։ || ասել · ըսել ։ ՏԷՅՆ, համարել · սէ_
պել ։ ՏԷՅՆ, փոսցնել · չհոգլոլթեամբ ընել ։
ՏԷՅՆ, ժողվել ։
Գոգութիւն ։ || տե՛ս Գոգաւորութիւն ։
Գոգցես ։ || սոյքի · սոյքի թէ ։
Գոգդոս ։ || գոգդոս · նաւախուցէթ · փիլոսիղ ։
Գոդի ։ || գոդի · ուլուղ · միսկին ։
Գոդուն ։ || Ֆրէնկ ուլուղը · Ֆրէնկ զանգի թի ։
Գող ։ || գող · Ջուլաթ ։
Գողակ ։ || բամպակ ։
Գողակագործ ։ || հալլաճ ։
Գողացաւութիւն ։ || սիտիք գոսու ։
Գոլ ։ || ըլլալ · կենալ · գտնուիլ ։
Գոլ ։ (անուն ·) || կրակին կամ արեւուն զօրա_
կած տաքութիւնը ։
Գոլախառն ։ || կրակի, կամ արեգական գոլովը ։
Գոլոշի ։ || տե՛ս Գոլորշիք ։
Գոլորշաբանակ ։ || պուղուխ · պուղուխի նեմի ։
Գոլորշիք ։ || գոլոշայիք · շոգի · պուղու · պուղու ։
Գոհ ։ || գոհ · խօշնութ ։
Գոհ լինել ։ || գոհ ըլլալ · խօշնութ ըլլալ ։
Գոհաբան ։ || գոհացող · օրհնող ։
Գոհաբանել ։ || գոհանալ · օրհնել ։
Գոհաբանութիւն ։ || գոհութիւն · օրհնութիւն ։
Գոհական ։ || գոհացող · օրհնող ։
Գոհանալ ։ || գոհանալ · գոհութիւն տալ ։
Գոհար ։ || ազնիւ · ըլթիֆ ։ ՏԷՅՆ, ձեռնարկ ։
Գոհարան ։ || գոհանալու կամ օրհնելու տեղ ։
Գոհարութիւն ։ || ազնուութիւն · պատուականու_
նութիւն · լաթիֆութիւն ։
Գոհացողական ։ || տե՛ս Գոհական ։
Գոհացողութիւն ։ } գոհութիւն · շնորհակալու_
Գոհութիւն ։ } թիւն · օրհնութիւն ։
Գոհունակ ։ || գոհացող · խօշնութ ։
Գոհունակիլ ։ || գոհանալ · խօշնութ ըլլալ ։
Գող ։ || գող ։
Գողակերպ ։ || գողի նման · շէրիք ։
Գողամիտ ։ || գողութիւն սիրող ։
Գողայոյն ։ || գողունի · գողցած ։
Գողանալ ։ || գողնալ ։
Գողանի ։ } տե՛ս Գողունի ։
Գողանք ։ }
Գողեալ ։ } գողնի գոյը · գաղտուկ ։
Գողեգող ։ }
Գողոյք ։ || գողու ճամբայ · ծածուկ ճամ_
բայ ։
Գողութիւն ։ } գողութիւն · գողնալը ։
Գողունի ։ }
Գողական ։ } գողունի · գողցած բան · օղրուն ։
Գողունի ։ }
Գողտր · կամ Գողտրիկ ։ } կակղկիկ · նա_
Գողտրաբանական ։ } զիք ։
Գողուն · կամ Գողօնի ։ || տե՛ս Գողունի ։
Գոճաղամ՝ լեզուրեան · կամ լենդուրեան ։ || լաճիվլերա ։
Գոմ ։ || աղըլ · ախոռ ։
Գոմակերա ։ || աղըլ շինող ։
Գոմամուտ ։ || աղըլ մտնող ։
Գոմէշ ։ || գոմէշ · սուսըղըր ։
Գոյ ։ || է · կայ · բան մը ։ ՏԷՅՆ, կեցածը · ե_
ղածը ։
Ը Գոյին ։ || եղածին կեօրէ · կեցածին կամ
ունեցածին կեօրէ ։
Գոյին չափ ։ || ինչ զըտար որ կայ · ինչ զըտար
որ ունէր ։
Գոյակ ։ || էակ · բան մը · շէյ ։
Գոյական ։ || էակի կամ էութեան միւթաալլիք ։
Գոյականութիւն ։ || գոյացութիւն · էակութիւն ։
Գոյակից ։ || մէկ գոյուն, կամ էութիւն ունեցող ։
Գոյանալ ։ || առնեղծուիլ · ըլլալ · հասըլ գալ ։
Գոյապէս ։ || էակապէս ։ տե՛ս և Գոյին չափ ։
Գոյարան ։ || ըլլալու կամ հասըլ գալու տեղ ։
ՏԷՅՆ, ընող · հասըլ բերող ։
Գոյացական ։ } էութենական · գոյացու_
Գոյացողական ։ } թեան միւթաալլիք ։
Գոյացութիւն ։ || գոյացութիւն ։ տե՛ս և Գոյակ ։
Գոյացուցանել ։ || գտնեղծել · ընել · հասըլ
բերել ։
Գոյացուցիչ ։ || հասըլ բերող ։
Գոյաւոր ։ || եղող · հասըլ եկող ։ ՏԷՅՆ, ունեւոր ·
հարուստ · զէնկին ։
Գոյաւորիլ ։ || հասըլ ըլլալ ։ ՏԷՅՆ, հարստանալ ·
զէնկինանալ ։
Գոյաւորութիւն ։ || գոյացութիւն ։ ՏԷՅՆ, գոյա_
ցուցած բանը ։ ՏԷՅՆ, ունեցած շէյ ։
Գոյափոխութիւն ։ || գոյացութեան փոխուիլը ։
Գոյեղ ։ } գոյացական · էութենա_
Գոյեղական ։ } կան ։
Գոյեղաբար ։ } գոյացապէս · էութենա_
Գոյեղինաբար ։ } բար ։
Գոյեղինութիւն ։ || տե՛ս Գոյացութիւն ։
Գոյեղուն ։ || տե՛ս Գոյեղ ։
Գոյժ ։ || հէնէկեաճէ · վայնասուն · եզքիր եօ_
քիւր լաց ։ ՏԷՅՆ, բօթ · չար խապար · սեւ
խապար ։
Գոյժ առնուլ ։ } հէնէկեաճէ վերցնել · եօ_
Գոյժ գնել ։ } քիւր եզքիր լալ · ֆիղեառ
ընելով լալ ։
Գոյժ արկանել ։ || սեւ խապար ձգել · չար խա_
պար տալ ։
Գոյիրուակ ։ || անտաշտակ պատ. հօրը մի է ։
Գոյն ։ || գոյն · րէնկ ։ ՏԷՅՆ, ներկ · պոյա ։
ՏԷՅՆ, տարըլըխ ։
Գոյնագոյն ։ || տե՛ս Գունագոյն ։
Գոյնաւոր ։ || գունաւոր · գոյն ունեցող ։
Գոյշ թէ ։ || չըլլաթէ ։
Գոյութիւն ։ || ըլլալը · կենալը ։ ՏԷՅՆ, էակու_
կեցած շէյ ։
Գոյք ։ || ըռզակ · մալ · ապրանք ։
Գոնեա · կամ Գոնեայ ։ } պարէ, կամ բարէ ։
Գոնէ ։ }

Գոնիչ ։ || սատակիչ · սպանող ։ դէմ․ [illegible] · մեռելին ։ դէմ․ քէլ ։

Գոճնանալ ։ || սատակիչ ըլլալ · սպանող ըլլալ ։ դէմ․ ուշուղ ըլլալ · մեռելին ըլլալ ։ դէմ․ քէլ ըլլալ ։

Գոճնութիւն ։ || սատակչութիւն · սպանութիւն ։ դէմ․ ուշուղութիւն · [illegible]ութիւն ։ դէմ․ քէլութիւն ։

Գոչ ։ || տես Գոչել ։

Գոչել ։ || կանչել · կանչռտելով պոռալ ։

Գոչեցուցանել ։ || կանչել տալ · կանչեցնել տալ · պոռացնել · բնութեամբ հանել տալ ։

[illegible] Գոչեցուցանել ։ || [illegible] զարնել ։

Գոչիւն ։
Գոչումն ։ } շառաչիւն · քաջութեամբ · ա[illegible] ձայն · պոռալը ։

Գոչողական ։ || կանչռտող · պոռացող ։

Գոռ ։ || ահաւոր · զօրաւոր · քաջ · կարող · [illegible] · կարող ձեռք · [illegible] · [illegible] ։

Գոռալ ։ || գոռալ · կենդանիներուն ձայնել ։ դէմ․ [illegible] · [illegible] · [illegible] ընել · աղ տալ · [illegible] ընել · խորհել [illegible] ։ դէմ․ [illegible] ընել · ձեռք ընել · [illegible] ։

Գոռոզ ։ || [illegible] · [illegible] ։

Գոռոզ ։ || գոռոզ · [illegible] · Ֆո[illegible] ։ դէմ․ [illegible] · [illegible] ։

Գոռոզաբար ։ || Ֆոռտալով ։

Գոռոզաբարել ։ || Ֆոռտալ ըլլալ ։

Գոռոզանալ ։ || գոռոզ ըլլալ · բերթը [illegible] · [illegible] · Ֆոռտալ ։

Գոռոզութիւն ։ || գոռոզութիւն · [illegible]ութիւն · Ֆոռտալութիւն ։ տես և [illegible]ութիւն ։

Գոռութիւն ։ || գոռալը · պոռալը ։ դէմ․ քաջ ձեռք · կարող [illegible] · կամ զօրութիւն · [illegible]ութիւն ։

Գոս ։ || [illegible] ։

Գոսացեալ ։ || [illegible] ։

Գով ։ || գովասանք ։

Գովական ։ || գովող ։

Գովաբանել ։ || գովել ։

Գովաբանութիւն ։ || գովասանք ։

Գովաբանակ ։ || [illegible] ։

Գովանիք ։ || գովելի · գովասանքի [illegible] ։

Գովանք ։ || գովասանք · [illegible] ։

Գովասան ։ || գովող ։

Գովասանք ։ || գովասանք ։

Գովասանական ։ || գովասանքի [illegible] ։

Գովասանել ։ || գովել ։

Գովասանութիւն ։ || գովասանք ։

Գովել ։ || գովել ։

Գովեստ ։ || գովասանք ։

Գովեստաբան ։ || գովող · [illegible] ։

Գովեստաբանել ։ || գովել · գովասանք տալ ։

Գովեստաբանութիւն ։ || գովասանք ։

Գովիչ ։ || գովող ։

Գոտի ։ || կապանք · [illegible] ։

Գոտեպինդ ։ || [illegible] · [illegible] ։

Գործ ։ || գործք · աշխատանք ։ դէմ․ շինուած բան ։

[illegible] Գործոյ ։ || [illegible] ։

[illegible] Գործոյ ։ || [illegible] ։

Գործ է զանձն ։ || [illegible] և [illegible] խոսա զօրէ զանձն ։

'ի Գործ արկանել ։
'ի Գործ դնել ։ } գործածել ընել · [illegible] ։

'ի Գործ ածել ։ || [illegible] ։

[illegible] 'ի Գործ ածել ։ || [illegible] ։

[illegible] 'ի Գործ արկանել ։ || [illegible] մէջ ընել ։

Գործադրական ։
Գործադրիչ ։ } գործածող ընող · [illegible] · մէջ բերող ։ դէմ․ [illegible] · [illegible] · կարող · [illegible] ։

Գործած ։ || շինած բան · շինուածք · բանը ։

Գործածու ։ || [illegible] · [illegible] ։

Գործածութիւն ։ || [illegible] · [illegible] ըլլալը ։

Գործակ ։ || շինող · ընող ։

Գործակալ ։ || գործու վրայ եղող · [illegible] · իշխանը ։

Գործակալութիւն ։ || [illegible]ութիւն ։

Գործական ։ || գործու [illegible] ։ դէմ․ գործող · ընող ։

Գործականել || գործել · շինել · ընել ։

Գործակատարութիւն ։ || գործք · գործերը · շինելը · ընելը ։

Գործակից ։ || գործու ընկեր · մէկ տեղ ըն[illegible] · մէկ տեղ ընող · [illegible] ։ դէմ․ իշխան ։

Գործակցել ։ || մէկ տեղ գործել · գործու մէջ [illegible] ընել ։

Գործակցութիւն ։ || գործու ընկերութիւն · [illegible] ։

Գործանոցութիւն ։ || տես Գործ[illegible]ութիւն ։

Գործանք ։ || գործք [illegible] · [illegible] ։

Գործասիրութիւն ։ || [illegible]ութիւն ։

Գործաւոր ։ || [illegible] · [illegible] ։

Գործատեղ ։ || գործք տեղ · [illegible] ։

Գործատուն ։ || գործու տուն կամ տեղ · [illegible] ։

Գործարան ։ || [illegible] · [illegible] · [illegible] ։ դէմ․ գործիք · [illegible] · [illegible] ։ դէմ․ գործող · շինող · ընող ։

Գործ արարեալ [illegible] ։ || [illegible] ։

Գործարար ։ || գործք ընող · բան ընող · [illegible] ։

Գործարարութիւն ։ || բան ընելը · [illegible]ութիւն ։

Գործաւոր ։ || գործք ընող · բանւոր · [illegible] ։

Գործաւորութիւն ։ || գործք · կամ բանելը · բան[illegible]ութիւն · [illegible]ութիւն ։

Գործել ։ || գործել · շինել · ընել · բանիլ ։

Գործել [illegible] ։ || [illegible] ընել ։

Գործելի ։ || [illegible] · [illegible] ։ դէմ․ [illegible] · գործող · [illegible] · [illegible] ։

Գործեաց ։ || գործու [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

Գործի · կամ Գործիք ։ || [illegible] · [illegible] · զէնք ։ դէմ․ [illegible] · [illegible] · ուսուցայ ։

Գործիքական ։ || գործիքի [illegible] ։

Գործիչ ։ || տես Գործակ ։

Գործիք ։ || տես Գործի ։

Գործնական ։ || գործու [illegible] ։

Գործոցք : || գործիք :
Գործունեայ : || գործունեայք · [illegible] · [illegible] [illegible] · [illegible] :
Գործական :
Գործունեայ :
Գործօնեայ : } գործիք ունող · [illegible] · [illegible] [illegible] · ընդունակ : Տե՛ս . [illegible] · [illegible] :
Գորգ : || [illegible] գունի ունող · [illegible] · [illegible] :
Գորշագոյն : || [illegible] [illegible] [illegible] :
Գորշայլին : || [illegible] :
Գորշանալ : || [illegible] ըլլալ · [illegible] ըլլալ :
Գորշ[illegible] :
Գորշ[illegible] : } [illegible] օղ · [illegible] :
Գորով : || գութ · [illegible] [illegible] :
Գորովագութ : || [illegible] գթացող :
Գորովական · կա՛մ Գորովականք : } գթով լեցուն :
Գորով[illegible] :
Գորովական : || գթացող · [illegible] [illegible] :
Գորով[illegible] : || [illegible] · [illegible] · [illegible] [illegible] :
Գորովասէր : || գթալով սիրող :
Գորովել : || [illegible] գթալ · [illegible] [illegible] : Տե՛ս . [illegible] [illegible] · [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] :
Գոռոզ · կա՛մ Գոռոզն : || [illegible] :
Գոռոզութիւն : || [illegible] :
Գութ : || գութ · ողորմութիւն : Տե՛ս . [illegible] · [illegible] :
Գուգայ : || [illegible] :
Գուժ : || [illegible] · [illegible] :
[illegible] : || [illegible] [illegible] ըլլալ :
Գութան : || գութան :
Գութեր : || [illegible] :
Գուժաբեր : || չար խաբար բերող :
Գուժել : || [illegible] [illegible] · [illegible] · [illegible] [illegible] ընել :
Գուժկան : || [illegible] [illegible] [illegible] :
Գուժաւոր : || Տե՛ս Գուժաբեր :
Գուժարկել : || [illegible] [illegible] : Տե՛ս . [illegible] [illegible] :
Գուժաբեր : } չար խաբար բերող · [illegible] :
Գուժաւոր : } [illegible] :
Գուժել : || չար խաբար տալ · չար խաբար բերել : Տե՛ս և Գուժալ :
Գուժկան : || Տե՛ս Գուժաբեր :
Գուժում : || [illegible] · [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] :
Գուլ : || [illegible] · [illegible] :
Գուլպայ : || [illegible] · [illegible] · [illegible] :
Գուհար : || Տե՛ս Գոհար :
Գուղձ : || ծունկ · [illegible] [illegible] :
Ի Գուղձս [illegible] · կա՛մ [illegible] : } [illegible] [illegible] :
Ի Գուղձս [illegible] · կա՛մ [illegible] : } [illegible] ընել · [illegible] · [illegible] · ծունկ չոքելով [illegible] · կա՛մ [illegible] [illegible] ըլլալ :
Գումար : || ժողով · [illegible] · [illegible] : Տե՛ս . [illegible] [illegible] · [illegible] ընելը · [illegible] :
Գումար առնուլ : || ժողովիլ · [illegible] ըլլալ · [illegible] ըլլալ :
Գումար[illegible] : || Տե՛ս [illegible] :
Գումարել : || ժողովել · [illegible] բերել · [illegible] ընել · [illegible] ընել : Տե՛ս . [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] :
Գումարիլ : || ժողովուիլ · [illegible] [illegible] · [illegible] ըլլալ · [illegible] ըլլալ : Տե՛ս . [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] :

կանգնիլ : Տե՛ս . [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] :
Գումարութիւն : || ժողով · [illegible] :
Գումարտակ : || ժողով · [illegible] · [illegible] · [illegible] : Տե՛ս . [illegible] · [illegible] [illegible] :
Գումարտակ առնել : || Տե՛ս Գումարել :
Գումարտակեան : || [illegible] կա՛մ [illegible] [illegible] :
Գումարեալ · Գումարելութիւն · և այլն : || Տե՛ս Գմբէթ · Գմբէթաձև · և այլն :
Գունդ կազմել : } գունդ ընել · [illegible] ընել · [illegible] :
Գունդ գնել : } [illegible] ընել · [illegible] [illegible] : Տե՛ս . [illegible] · [illegible] ընել :
Գունագեղ : || գեղեցիկ գունով · գունագունով · [illegible] · [illegible] [illegible] :
Գունագոյն : || [illegible] · [illegible] [illegible] : Տե՛ս . [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] :
Գունազարդել : || [illegible] · [illegible] ընել :
Գունազարդել : || [illegible] [illegible] :
Գունակ : || գոյն · [illegible] : Տե՛ս . [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] [illegible] :
Գունակ գունակ : || [illegible] · [illegible] [illegible] :
Գունատել : || գոյն տալ · [illegible] :
Գունատիլ : || գոյն ունիլը · կա՛մ գոյնը · [illegible] :
Գունատաբան : || Տե՛ս Գունագոյն :
Գունատութիւն : || գոյնը [illegible] · [illegible] :
Գունաւոր : || գոյն ունող : Տե՛ս . [illegible] [illegible] : Տե՛ս . [illegible] · [illegible] :
Գունաւորել : || գոյն տալ · ներկել :
Գունաւորութիւն : || Տե՛ս Գունատութիւն :
Գունդ : || [illegible] · [illegible] · [illegible] : Տե՛ս . [illegible] [illegible] : Տե՛ս . [illegible] [illegible] · [illegible] : Տե՛ս . [illegible] · [illegible] [illegible] :
Գունդագունդ : || [illegible] · [illegible] · [illegible] : Տե՛ս . [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] :
Գունեայ : } [illegible] գունի ունող · [illegible] :
Գունեան : } [illegible] :
Գունել : || Տե՛ս Գունաւորել :
Գունէրանգ : || Տե՛ս Գունագոյն :
Գունջ : || Տե՛ս Գունդ :
Գուշակ : || [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] [illegible] · կա՛մ [illegible] [illegible] · [illegible] : Տե՛ս . [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] :
Գուշակել : || [illegible] [illegible] [illegible] : Տե՛ս . [illegible] · [illegible] · [illegible] [illegible] :
[illegible] և Գուշակ ընել : || [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] :
Գուշակել : || [illegible] · [illegible] : Տե՛ս . [illegible] · [illegible] [illegible] :
Գուշակութիւն : || [illegible] · [illegible] [illegible] : Տե՛ս . [illegible] · [illegible] :
Գուպար : || [illegible] · [illegible] · [illegible] :
Գուպարել : || [illegible] ընել :
Գուպարութիւն : || [illegible] :
Գուսան : || [illegible] :
Գուսանական : || [illegible] [illegible] :
Գուսանութիւն : || [illegible] [illegible] :

Գուսանութիւն : || սազէնտէութիւն :
Գուշակ : || ակնարկ : փխբ. զուշիլ, կամ չզլլալթէ. վրիր օրինակ. Զգոյշ լեր գուշակ զգեղ սա- տանայացն : ասէ. զգուշ կեցիր . խուսփիլ զգեղ, կամ չըլլալիկէ զգեղ մեղքէ :

Գ Ջ

Գջիր : || պուըրղու :

Գ Ո

Գոեհ : || սոխախ :
Գոեհիկ : || սոխախի մարդ . եօղուն . հէօտիւկ : փխբ. գեղացի . ըռէնչպէր :
Գոեհկանալ : || հէօտիւկ, կամ եօղուն ըլլալ . գեղացի ըլլալ :
Գողի : || դուղի . վայրի բոյս մի է :
Գողիլ : || ղըճըրճըխ ըլլալ . կուծմիշիլ :
Գոյթ : || իւրիւյիւշ : փխբ. իւրիւյիւշ ընող պէօյիւկ :
Գոյթ առնել կամ Գոյթս առնուլ : || իւրիւյիւշ ընել . սիւրաալ ընել :
Գոուղ : || գռուղ . ղըճըրճըխ :
Գոութ : || տես Գոյթ :

Գ Տ

Գտակ : || գտնող . իճատ ընող :
Գտանել : || գտնել . իճատ ընել :
Չնորհս գտանել առաջի ուրուք : || սիրելի ըլ- լալ . մախպուպ ըլլալ . աչքը մտնել :
Գտեալչեայ : || գտնըլըլէ . գտողչէք :
Գտիչ : || գտնող . իճատ ընող :

Գ Ր

Գրաբանական : || գրով առնուած . գիր ան- ցուցած :
Գրագէտ : || գիր գիտցող . գրոց վարժուն . կարդալ գիտցող . կարդացող :
Գրագիծ : || տես Գծագիր :
Գրագիր : || գրագիր . գիր գրող . եազըճի :
Գրագրութիւն : || եազըճըլութիւն :
Գրադարձ : } բառերուն գրերը՝ տողին
Գրադարձութիւն : } վերջը արհեստով բաժնելը :
Գրակ : || ծիզմի գրած բան :
Գրակալ : || գրքակալ :
Գրակարդաց : || գիրք կարդացող :
Գրակէս : || գրին կէսը :
Գրակոնտիկոն : || մինէ :
Գրահանգ : || տես Գրհանգ :
Գրահարկ : || ֆերմանով հեսքմ ընող , կամ զօռ ընող :
Գրամատ : || տես Գերամատ :
Գրամատիկ : } քերականութիւն գիտցող .
Գրամատիկոս : } գրոց վարժուն . կարդա-
Գրամարտիկոս : } ցող :
Գրանոց : || գրքատուն . քիթապխանայ . տէֆ- տէրխանայ :
Գրապահ : || գիրք կամ թուղթ պահող :
Գրապան : || ջըֆտի ղայիշ : փխբ. համայիլ : փխբ. ղընձէֆ , կամ քէնար , կապայի եա- խային , կրծքին , փէշերուն . և այլն :
Գրապանակ : || ջըֆտի ղայիշ : փխբ. համայիլ :
Գրասէր : || կարդալ սիրող :
Գրաստ : || գրաստ . տաւար :
Գրաւ : || քէրուզի . ֆէրանձ . մալիւթէ . մին- թան : փխբ. կապայ :
Գրատուն : || գրքատուն . քիթապխանայ :

Գրարար : || կախարդական գիր մէկյաւուն [illegible]
Գրաւ : || ըռէհին : փխբ. մէկ : փխբ. ղափթ ընելը . իր ձեռքը առնելը :
Գրաւաթաղ : || ըռէհինը մոռցնող , կամ յետ առնող :
Գրաւական : || ռէհին : փխբ. մէկ :
Գրաւականել : || ռէհինը դնել . ռէհին տալ : փխբ. ռէհինիպէս տալ : փխբ. ղափթ ընել . իր տակը առնել .
Գրաւապահ : || ռէհինը , կամ մէկը պահող :
Գրաւել : || ռէհին առնել : փխբ. ռէհինը դը- նել . ռէհին տալ : փխբ. մէկ տալ . մէկ տա- լով՝ իրեն ընել : փխբ. առնել . գնել . ղափթ ընել . իր տակը առնել : փխբ. իր գին քա- շել . իր ձեռքը ժողվել :
Գրաւիլ առն : || երկան հետ կարգուիլ . երիկ առնել :
Գրաւոր : || գիր առնող . գրած : տես և Գրա- ւորական :
Գրաւորական : || գրոց միւթալիխ . գրով առնուած . գրով եղած . գրելով պատրաստուած :
Գրգալ : || կաթալ . կուռթ կուռթ ընել . կա- թալով պէտ ընել . խնչպէս հէկ գոլորչուն :
Գրգանք : || նազիքութիւն . նազիք պահելը : փխբ. զէֆք . սէֆայ :
Գրգարան : || զէֆք ընելու տեղ . սէֆայի տեղը :
Գրգել : } նազիք պահել . նազիքը
Գրգեցուցանել : } ընել : փխբ. սէֆայ ընել տալ . զէֆքով պահել :
Գրգիչ : || նազիք պահող . նազիքցնող . զէֆ քով մեծցնող :
Գրգիռ : || գրգռելը . գրգելը . հէլ . ֆիթ : փխբ. գրգռող . գրգող . հէլը տուող . ֆիթ տուող :
Գրգլեակ : || պատրաստած հագուստ . քուչըխլու հանդերձ :
Գրգմիլ : || երկու զաթ ըլլալ . կծկուիլ :
Գրգոյկ . կամ Գրգոյկ : || գրքուկ . պզտի գիրք :
Գրգութիւն . || նազիքութիւն . նազիք պահելը :
Գրգռել : || գրգռել . գրգել . հէլը տալ . ֆիթ տալ :
Գրգռումն : || գրգռիլը . գրգիլը . հէլը . ֆիթ :
Գրգրալ : || տես Գրգալ :
Գրեան . կամ Գրեանք : || գրքեր :
Գրեա թէ : } այսքի . այսքի
Գրեթէ . կամ Գրէթէ : } թէ :
Գրել : || գրել : փխբ. համարել . սեպել :
Գրեխ : || հօղնայ :
Գրեխս գործել : || հօղնայ ընել :
Գրթցել : || քովընտի մէկ զմէկ զարնել , կամ հրել . քովընտի զարնելով ծեծկռտիլ . ինչ- պէս կընեն հայվանները :
Գրիչ : || եազըճի : փխբ. գրելու ղալէմ :
Գրիճ : || ըռըմփլաղը : փխբ. չափ ինն օխայ և կէսնոց :
Գրկաբեր : || գիրկը լեցնող :
Գրկաբեր աղեղն : || խիստ քաշած աղեղ , կամ եայ :
Գրկախառն : || մէկ զմէկ գրկող : փխբ. երկուքը մէկ գիրկ առած :
Գրկախառն լինել : || մէկ զմէկ գրկել : փխբ. մէկ գիրկ նստիլ :
Գրկախառնութիւն : || մէկ զմէկ գրկելը :

Գրկանք ։ ‖ գրկելը • գիրկը առնելը ։
Գրկաչափ ։ ‖ [illegible] ։
Գրկարան ։ ‖ գրկելու տեղ • գիրկ ։ փխբ. գրկող • գիրկը առնող ։
Գրկել ։ ‖ գրկել • գիրկը առնել ։
Գրկընդխառն ։ ‖ տես Գիրկընդխառն ։
Գրհանք, կամ գրահանք ։ ‖ [illegible] • հարձակում • հոժարութիւն ։
Գրմռունչ ։ ‖ հառաչ կանչունք • խռպոտ ։
Գրոհ ։ ‖ խռովութիւն ։ փխբ. ալիք • [illegible] ։
Գրոհ տալ ։ ‖ խռովութիւն ընել • [illegible] ըլ-
Գրոհել ։ } նել ։
Գրոհեմն? ։ ‖ [illegible] • [illegible] ։
Գրուան ։ ‖ [illegible] ։
Գրութիւն ։ ‖ գրելը, կամ գրածը ։
Գրչածաղիկ ։ ‖ [illegible], կամ [illegible] ։
Գրչափոր ։ ‖ [illegible] ։
Գրչութիւն ։ ‖ [illegible] ։
Գրպան ։ ‖ ձեպ • խոյուն ձեպի ։
Գրտակ ։ ‖ [illegible] ։
Գրքակալ ։ ‖ գիրք կալնող • գիրք կարող ։

Գ Օ

Գօշել ։ ‖ խածնել • կսկծցնել • խշխշցնել ։
Գօս ։ ‖ չորցած • ցամաք ։ փխբ. չորութիւն • ցամաքութիւն ։
Գօսանալ ։ ‖ չորնալ ծառոց, բուսոց, ձեռաց, ոտից • և այլն ։
Գօսացուցանել ։ ‖ չորցնել զծառը, խոտը, ձեռքը, ոտքը • և այլն ։
Գօսութիւն ։ ‖ չորնալը բուսոց, ձեռաց • և այլն ։
Գօտելոյծ ։ } գօտին արձկող ։ փխբ. գօտին
Գօտեկոյծ ։ } արձկած • գօտի չընկալած ։
Գօտեւորել ։ ‖ գօտի կապել ։
Գօտեկռուի ։ } կիւլէշճի • փեհլիվան ։
Գօտեմարտ ։ }
Գօտեմարտել ։ ‖ կիւլէշ բռնել • [illegible] ըլլալ փեհլիվանութիւն ։
Գօտեմարտութիւն ։ ‖ կիւլէշճութիւն • փեհլիվանութիւն ։
Գօտեպինդ ։ } գօտին ամուր կապող, կամ ա-
Գօտեպնդեալ ։ } մուր կապած • մէջքը գօտի ունեցող ։ փխբ. միշտ գօտին զարնող • հազիր կեցող • հաճ հազիր ։
Գօտեպնդեալ լինել ։ ‖ գօտի կապել • մէջը գօտին զարնել ։
Գօտի ։ ‖ գօտի ։
Գօտի ածել ։ } գօտի կապել ։ փխբ. մէ-
Գօտի ի մէջ ածել ։ } ջը գօտին զարնել • մէջ [illegible] ըլլալ • հազիր կենալ • հաճ հազիր ըլլալ ։
Գօտխածոյ ։ ‖ գօտի կապող ։ փխբ. մէջը գօտին զարնող • մէջքը [illegible] կապող • հազիր կեցող • հաճ հազիր եղող ։

Դ Ա

Դ ։ ‖ [illegible] ։
Դաբիր ։ ‖ դպիր • [illegible], կամ [illegible] տեղ • [illegible] ։
Դաբիրապետ ։ ‖ դպրապետ [illegible] ։
Դափնային ։ ‖ Թեֆնէի մէջ Թալլխ • Թեֆնեյէ շինուած ։
Դափնի • կամ Դափնիդ ։ ‖ Թեֆնէ ։
Դափնիդեայ ։ ‖ տես Դափնային ։
Դագ ։ ‖ դեգ • Թիրեաքի ։
Դագաղ • կամ Դագաղք ։ ‖ մեռելի ձող • [illegible] ։
Դագուր ։ ‖ տես Դակուր ։
Դադար • կամ Դադարք ։ ‖ դադար • հանգիստ • [illegible] ։ փխբ. դադրելու, կամ կենալու տեղ • մէջքը • օթևան ։
Դադարք հոլոց ։ ‖ [illegible] • Թառ • [illegible] ։
Դադարք անձանց • կամ դադարանաց ։ ‖ [illegible] • բուն ։
Դադարք նաւաց ։ ‖ [illegible] ։
Դադարել ։ ‖ դադրեցնել ։ տես և Դադարիլ ։
Դադարեցուցանել ։ ‖ դադրեցնել ։
Դադարիլ ։ ‖ դադրիլ • կենալ • կանգ առնել ։ փխբ. Թառիլ • ղօնմիշ ըլլալ ։
Դադարումն ։ ‖ դադարը • [illegible] ։
Դաժան ։ ‖ դեգ • Թիրեաքի ։ փխբ. չար • զալըմ • եաւուզ ։
Դաժանաբարոյ ։ ‖ դեշ բան բռնողի ։
Դաժանադէմ ։ ‖ խիստ դեգ • խիստ Թիրեաքի ։ փխբ. խիստ չար • խիստ զալըմ ։
Դաժանական ։ ‖ Թիրեաքիի, կամ զալըմի մէջ Թալլխ ։
Դաժանահոտ ։ ‖ դէշ հոտ ունեցող • հոտած ։
Դաժանանալ ։ ‖ դեգնալ • Թիրեաքի ըլլալ • չարանալ • զալըմ՝ կամ եաւուզ ըլլալ ։
Դաժանատեսիլ ։ } չէհրէսիզ • սուրաթ-
Դաժանատեսակ ։ } սըզ ։
Դաժանք ։ ‖ տես Դաժանական ։
Դաժանիլ ։ ‖ տես Դաժանանալ ։
Դաժանութիւն ։ ‖ դեգութիւն • Թիրեաքիութիւն ։ փխբ. չարութիւն • զալըմութիւն ։
Դալ ։ ‖ տես Դայլ ։
Դալակել ։ } խայլեթ ընել • ջահիլ ընել ։
Դալուկել ։ }
Դալայլիկ ։ ‖ տես Դայլայլիկ ։
Դալար ։ ‖ դալար • դալարթայ • դալարթայ քեօկեր • [illegible] • փալայ ։
Դալարել ։ ‖ [illegible] կամ [illegible] ջարդել ։
Դալարի ։ ‖ դալար • կանանչ • քեօմէջ ։
Դալարաբեր ։ ‖ խոտ բուսցնող ։
Դալարաբերել ։ ‖ խոտ՝ կամ կանանչ բուսցնել ։
Դալարագեղ ։ } կանըչներով զարդարած •
Դալարագոյ ։ } Թազէ խոտով լիք • կամ
Դալարազարդ ։ } խիստ դալար • քեօմէջ ։
Դալարադիտակ ։ }
Դալարածաղիկ ։ }

Դալարաձեր : || մազը նոր բուսած . թազէ մազերով զարդարած :

Դալարանալ : || դալարիլ . դալար ըլլալ . կանանչիլ, կամ կանանչնալ . թազէլէնմիշ ըլլալ :

Դալարացուցանել : } դալարցնել . թազէլէ-
Դալարել : } միշ ընել :

Դալարի : || կանանչ խոտ . թազէ խոտ . [illegible] :

Դալարիլ : || տես Դալարանալ :

Դալարութիւն : || կանանչութիւն . թազէ ըլլալը :

Դալկաւոր : || սարըլըխ եղող :

Դալուկն : || սարըլըխ :

Դակուր : } պալթա քէսէր :
Դակր :

Դահ : || զարթ : Տճկ, տասն :

Դահտըրամ : || տասնոց :

Դահամոնէնք : || ընծայ . փէշքէշ :

Դահանակ : || զէւմրիւթ իպէս կանանչ ձե- ւահիր :

Դահանալ : || զարթլանմիշ ըլլալ . զարթնալ :

Դահացուցանել : || զարթ ընել . զարթցնել :

Դահեկան : || ղուռուշ . մարչիլ : Տճկ, զօլոթայ : ոսկի Դահեկան : || ոսկի . ֆլորին :

Դահիճ : || ճելլատ : Տճկ, եասաուճի . ղուլլուգճի :

Դահլիճ : || թէհլիզ . օտայ :

Դահճապետ : || ճելլատպաշը : Տճկ, սէրասքէր :

Դահնայ : || ղառապալ, կամ աշճիլ սաթը :

Դաղձ : || վայրի անանուխ . եապանի նանէ :

Դամ : || վերգին մէկ կողմը . տօմ, կամ խալթ . ֆէրտ :

Դամսրճակ : || ապաւէթնեյաւ կամ իմաստուն- ներու ճիւմլէսը :

Դամբան : || գերեզման :

Դամբանական : || գերեզմանի մեւթաւլիւ :

Դամբարան : || գերեզման :

Դամին : || շըլաք . սալոր :

Դամք : || տես Պառական :

Դայեակ : || ծծմօր . սիւտաննայ . տըղայ պա- հող . տղան պէսլէմիշ ընող . լալայ :

Դայեակորդի : || կաթնեղբայր . մէկ տեղ սնած . մէկ տեղ մեծցած :

Դայեկաբար : || ծծմօր պէս . սիւտաննայ կի- պի . լալայ կիպի :

Դայեկատուհի : || ծծմօր այլը : Տճկ, կաթն- եղբայր :

Դայեկել : || ծիծ տալ . տղայ պահել . պէս- լէմիշ ընել :

Դայլ : || գալ . կովուն աշխի կաթը :

Դայլայլիկ : || անուշ ձայնը . անուշ խաղ, երգ : Տճկ, ղուշի խօսիլը, կամ անուշ ձայնը :

Դանակ : || դանակ :

Դանգ : || տես Դանկ :

Դանդաղ : || անարընացող . դեգերացող . կա- մաց շարժօղ . մըմըզ . կամկար . ծուլ . թէմպէլ :

Դանդաղաքայլ : } խիստ անարընացող կամ դե-
Դանդաղագոյն : } գերող . խիստ մըմըզ խիստ թէմպէլ :

Դանդաղամած : || թանձրըցած . թիլֆ կամ ըլղա կապած . բլխուռ կապած :

Դանդաղանք : || անարընալը . դեգերիլը . մըմը- զութիւն . թէմպէլութիւն . կամկարութիւն :

Դանդաղիլ : || անարընալ . դեգերիլ . օյալան- միշ ըլլալ . թէմպէլութիւն ընել . էհմալ ընել :

Դանդաղկոտ : || տես Դանդաղ :

Դանդաղութիւն : } տես Դանդաղանք :
Դանդաղումն :

Դանդանաւանդ : || լըկամ . ղանդըրմայ : Տճկ, դըմեանոց :

Դանդանաւանդակապ : || ղանդըրմայով կապած :

Դանդաչել : || դողդղալ . երերալ ըլլիլ . աս- այն անդին գլորիլ . ինչպէս կընէ գինովը : Տճկ, գուռգուռալ : Տճկ, ուէտխրկին ժուռ գալ . ասդին անդին երթալ գալ . մոլո- րիլ : Տճկ, շըշըրմիշ ընել . առլուծ փախցը- նել . խենթիլ . սէրսէմ ըլլալ : Տճկ, սայըխ- լամիշ ընել . խենթուխելառ խօսիլ . ափուռ ցփուռ զուռ տալ :

Դանդաչեցուցանել : || դողդղցնել . երերց- նել . ասդին անդին գլորցընել : Տճկ, գուռ գուռալ տալ : Տճկ, ասդին անդին տանիլ բերել . ուէտխրկին ընել . մոլորցնել : Տճկ, խենթեցնել . սայըխլաթմըշ ընել . խենթ- թուխելառ խօսեցնել :

Դանդաչող : || դողդղացող . երերող . ասդին անդին գլորուող . գուռգուռացող : Տճկ, ասդին անդին եկող գնացող . ուէտխրկին ժուռ եկող . մոլորող : Տճկ, սայըխլամիշ ը- նող . խենթուխենթ խօսող :

Դանդաչումն : || դողդղալը . գուռգուռալը . ուէտխրկին ըլլալը . խենթութիւն . խենթու- խելառ խօսք :

Դանդաչուն : || տես Դանդաչող :

Դանկ . կամ Դանգ : || տէնկմը : Տճկ, չորս ըռատնոց : կամ վեց ըռատնոց :

Դանկ ոսկւոյ : || ոսկիմը :

Դաշխուրան : || չէօմլէկ . թաս : Տճկ, փարչ . խանաւթայ :

Դաշն : || խաւել . շարթ : Տճկ, անուշ . կակուղ . միլայիմ :

Դաշինս կռել, կամ հաստատել : || խաւել ընել . շարթ դնել :

Դաշն նայիլ . կամ Դաշն խօսիլ : || անուշ նայիլ . կամկացուկ խօսիլ :

Դաշնադիր : || խաւել ընող . շարթ դնող . պա- զար ընող :

Դաշնադրել : || խաւել ընել . պազար ընել :

Դաշնադրութիւն : || խաւել . շարթ . պազար :

Դաշնակ : || խանըչէր . փիլնեկալ :

Դաշնակաւոր : || անուշ ձայնէ ունող . ախ- ղէնկի :

Դաշնակաւորութիւն : || անուշ ձայնէ . ախղէն :

Դաշնակել : || անուշ երգել :

Դաշնակից : || մէկզմէկու հետ խաւել ընող, կամ պազար ընող :

Դաշնակումն : || տես Դաշնակաւորութիւն :

Դաշնակցութիւն : || խաւել . պազար . շարթ :

Դաշնաւոր : || տես Դաշնակից :

Դաշնաւորել : || խաւել ընել . շարթ դնել . պա- զար ընել :

Դաշնաւորութիւն : || տես Դաշնակցութիւն :

Դաշոյն : || խատատէրէ : Տճկ, ծուռ թուր . ինչոր է խըզըլպաշին, կամ մաճառին թուրը :

Դաշունակալ : || տես Դարշունակալ :

Դաշտ : || դաշտ . օվայ :

Դաշտաբերան : || դաշտի կամ օվայի բերան :
Դաշտագետին : || դաշտ տեղ · եայլայ · օվայ :
Դաշտական : || դաշտի, կամ օվայի մուլթա_լիխ · դաշտը ընակօղ · օվան կեցօղ : ՆՇՆ. դաշտ տեղ :
Դաշտականաւոր : || տե՛ս Դաշտանի :
Դաշտակողմն : || դաշտի, կամ օվայի դին :
Դաշտաձև : || դաշտի ձև ունօղ · օվայի նման · տափարակ :
Դաշտամուխ : || դաշտը եյլօղ · օվան վազօղ · եայլաները ախուրալ ընօղ :
Դաշտան : || հայզ · այլըխ :
Դաշտանալ : || դաշտ ըլլալ · օվայ դառնալ · տափարակ ըլլալ :
Դաշտանեկան : || տե՛ս Դաշտանի :
Դաշտանի : } հայզը ունօղ · այլըխը ունօղ ·
Դաշտանիկ : } ատուշը գնացօղ կնիկ :
Դաշտավայր : || դաշտ տեղ · եայլայ · դուզ մէյտան :
Դաշտաւէտ : || շատ դաշտեր ունօղ :
Դաշտաւոր : || դաշտ ունօղ : տե՛ս և Դաշտական :
Դաշտաւորիլ : || դաշտ ունենալ · օվայ դառնալ :
Դաշտօրայք : || դաշտեր · օվաներ :
Դառն : || լեղի : ՆՇՆ. չար · զալըմ · եաւուզ : ՆՇՆ. դժուար · խիստ · ծանր :
Դառնաբարոյ : || դեղ · Թիրեաքի :
Դառնաբեր : || լեղի բան բուսցնօղ :
Դառնադառն : || խիստ լեղի · զէհիր զըխըմ :
Դառնաթոյն : || չար կամ զալըմ զէհիր ունօղ :
Դառնաթորմի : || լեղուով թրջած · լեղունով լցուած · խիստ լեղի · զէհիր զըխըմ :
Դառնալ : || դառնանալ կամ յետ դառնալ :
Դառնածաղր : || խիստ մասխարայ · խիստ ըռըսվայ · խիստ խայտակ :
Դառնակուռ : || խիստ լեղի · զէհիր զըխըմ :
Դառնակսկիծ : || խիստ կսկծցնօղ կամ եաշխշցնօղ · խիստ ցաւեցնօղ կամ չաղչաղօղ · խիստ ցաւալի :
Դառնահամ : || լեղի համ ունօղ :
Դառնահամբոյր : || խիստ լեղի · զէհիր զը_խըմ : ՆՇՆ. խիստ Թիրեաքի · խիստ զալըմ · խիստ չար :
Դառնաճոռ : || լեղի բան վազցնօղ · լեղի ջուր ունօղ : ՆՇՆ. խիստ փչօղ :
Դառնահոտ : || լեղի, կամ գէշ հոտ ունօղ :
Դառնաճաշակ : || լեղի համ ունօղ :
Դառնամահ : || գէշ մահուամբ, կամ մեծ չար_չարանքով մեռնօղ :
Դառնամաղձ : || Թիթիզ · Թիրեաքի :
Դառնամաղձութիւն : || Թիթիզութիւն · Թի_րեաքութիւն :
Դառնանալ : || լեղէընալ · լեղի ըլլալ : ՆՇՆ. դեղնալ · Թիրեաքի ըլլալ · չարանալ : ՆՇՆ. սրդողիլ · դժուարիլ · կիւճը գալ :
Դառնաշխատ : || խիստ չալըշմիշ եղօղ · խիստ զահմէթլի :
Դառնաշունչ : || գէշ կամ խիստ փչօղ · զա_րարլը փչումն ունօղ : ՆՇՆ. գէշ կամ զարար_լը մունչ ունօղ :
Դառնապէս : || խիստ ամուր · խիստ ցաւե_լով կամ կսկծելով · խիստ սրդողելով :

Դառնատառապեալ : || խիստ զոռ կամ սըխլէթ ընօղ · խիստ աղտորցնօղ կամ նեղօղ : ՆՇՆ. խիստ զոռ կրօղ, կամ աղտորցօղ · խիստ նե_ղը ընկնօղ :
Դառնաբոյց : || լեղի բան խմցնօղ : ՆՇՆ. խը_մօղին բերանը լեղէցնօղ :
Դառնարմատ : || լեղի քեօքէ հասած եղած · չար սոյէ առաջ եկած :
Դառնացուցանել : || լեղէցնել · լեղի ընել : ՆՇՆ. սրդողցնել · դժուարը բերել · խաթ_րին դպչիլ : ՆՇՆ. դեղցնել · Թիրեաքի ը_նել · չարացնել :
Դառնացուցիչ : || լեղէցնօղ · սրդողցնօղ · խաթ_րին դպչօղ · Թիրեաքի ընօղ :
Դառնացօղ : || լեղէըցօղ · լեղի համ առնօղ : ՆՇՆ. Թիրեաքութիւն ընօղ · չարութիւն ընօղ · մարդը սրդողցնօղ :
Դառնենի : || լեղի պտուղ տուօղ :
Դառներես : || ժանիք ընօղ · Թիրեաքի :
Դառնիճ : || լեղի խոտ : ՆՇՆ. եաւշան մառօ_լու · նաաաէնէկ մառօլու : ՆՇՆ. լեղի համ ունօղ :
Դառնոտեան : || դառն կամ զէհիրլի ճղեր բուսցնօղ :
Դառնորակ : || լեղի համ ունօղ :
Դառնութիւն : || լեղութիւն : ՆՇՆ. դեղութիւն · Թիրեաքութիւն : ՆՇՆ., սրդող · նեղութիւն · ցաւ · կսկիծ : ՆՇՆ. քէսկինութիւն · զալըմութիւն :
Դաս : || ջմմայ · պէօլիւկ · սըրըխու : ՆՇՆ. պապէթ ·
Դասադաս : || տե՛ս Դաս դաս :
Դասալիք : || իր սըրըխուէն զատօղ :
Դասախումբ : || սըրըխու կապած · պապէթ պապէթ Թօփ եղած :
Դասակ : || տե՛ս Դաս :
Դասակալ : || տե՛ս Դասապետ :
Դասական : || դասի մուլթալըխ : ՆՇՆ. պէօ_լիւկի · ճէնկճիի օճախ :
Դասակարգ : || կարգաւորած դաս, կամ պէօ_լիւկ : ՆՇՆ. կարգ · սըրայ :
Դասակարգել : || դաս դաս ընել · կարգի մէջ խօթել · սրայ դնել :
Դասակարգութիւն : || կարգի մէջ խօթելը · սրայ դնելը : տե՛ս և Դասակարգ :
Դասակից : || մէկ դասէ եղօղ :
Դասակցիլ : || մէկ դասէ ըլլալ · ուրիշի դա_սը մտնել :
Դասակցութիւն : || մէկ դասէ ըլլալը · ուրիշի սրայ անցնիլը :
Դասապետ : || դասի գլուխ · պէօլիւկ պաշը :
Դասապետել : || պէօլիւկ պաշը ըլլալ :
Դասապետութիւն : || պէօլիւկ պաշիութիւն :
Դասասաց : || դաս ըսօղ · դաս տուօղ :
Դասավար : || տե՛ս Դասապետ :
Դասատու : || տե՛ս Դասասաց :
Դասատուն : || դաս տալու տեղ :
Դասաւոր : || պէօլիւկ խուռմիշ ընօղ :
Դասաւորել : || տե՛ս Դասակարգել :
Դասաւորութիւն : || տե՛ս Դասակարգութիւն :
Դաս դաս : || դաս դաս · պէօլիւկ պէօլիւկ · պապէթ պապէթ · սըրայ սըրայ :
Դասել : } տե՛ս Դասակարգել :
Դասեցուցանել : }

Դաստ : || ձեռք :
Դաստակ : || պիլէկ :
 Դաստակ սրոյ : || փերեզվանք . Թրի կոթ :
Դաստակատեղ : || պիլէկին տեղը :
Դաստակերտ : || ձեռաց գործք . ձեռաց շէնք : ՏՃԻՆ. տունն, կամ սարայ . որ մէկը իր ձեռօք շինէր է : ՏՃԻՆ. գեղ . խասսայայ . չիֆթլիկ :
 Դաստակերտք Այ : || ստեղծուածք :
Դաստապան : || էլրախլէն : ՏՃԻՆ. պիլէզլիկ : ՏՃԻՆ. փերեզվանք . սրի զաւլփ . Թրի կոթ :
Դաստառակ : || դեստիմալ . մանդիլ . փեշկիր :
Դաստիարակ : || տղի վարժեալ կամ եօլերգեան սովորեցօղ . հօճայ . լալայ :
Դաստիարակարան : || տղայք սովորեցնելու տեղ : ՏՃԻՆ. տղի վարժարան :
Դաստիարակել : || տղի եօլերգեան սովորեցնել . տղի վրայ հոգ տանիլ . կէօզէթմիշ ընել :
Դաստիարակութիւն : || տղի վրայ հոգածութիւն :
Դատ : || դատաստան . տավայ . շէրահաթ, կամ շէրիէթ :
Դատ ածել : || դատաստան ընել . շէրի ընել . տավան տեսնել :
Դատ վարել : || դատաստան ընել . տավան տեսնել : ՏՃԻՆ. տավայ ընել . տավայ կանգնիլ :
Դատ տալ : || դատաստանի ներքև ընկնիլ . պատիժ քաշիլ :
Դատագիր : } գրած վճիռ կամ սիճիլ :
Դատագրութիւն : }
Դատախազ : || տավաճի . շէքեաճի :
Դատախազել : } տավաճի ըլլալ . տավաճի կանգնիլ . տավաճիութիւն ընել .
Դատախազիլ : } շէքեայ ընել . շէրին խնդրել : ՏՃԻՆ. դէմ կենալ . դէմ կանգնիլ . խօսքով ճէնկ ընել :
Դատախազութիւն : || տավաճիութիւն . շէքեայ :
Դատակնիք : || վճիռ . սիճիլ :
Դատակնքել : || վճիռը տալ . սիճիլը կարել :
Դատանք : || դատաստան . դատելը :
Դատապարտ : || դատապարտուած : ՏՃԻՆ. դատապարտութիւն :
 Դատապարտ լինիլ : || դատապարտուիլ :
 Դատապարտ առնել : || դատապարտել :
Դատապարտարան : || դատապարտելու տեղ . զնտան . դժոխք :
Դատապարտել : || դատապարտել . շէրահաթով սուչլու ձգել . մահուան սիճիլ կարել :
Դատապարտիչ : } շէրահաթով սիճիլ կտրօղ .
Դատապարտողական : } մահապարտ ընօղ :
Դատապարտութիւն : || շէրահաթով սուչլու ընելը . մահապարտ ըլլալը :
Դատաստան : || դատաստան . տավայ . շէրահաթ : ՏՃԻՆ. դատապարտութիւն . մահուան սիճիլ :
Դատաստան տալ : || դատուիլ . դատապարտուիլ . պատիժ քաշիլ :
Դատաստանագիրք : || դատաստանի գիրք :
Դատաստանատուն : || տե՛ս Դատարան :
Դատավճիռ : || տե՛ս Դատակնիք :
Դատարան : || դատելու տեղ . տիվանխանայ :
Դատարկ : || դատարկ . պարապ . պօշ . հաւայ :
Դատարկաբան : || դատարկ տեղ կամ նաֆիլէ խօսօղ :
Դատարկաբանել : || դատարկ տեղը, կամ նաֆիլէ խօսիլ :
Դատարկաբանութիւն : || դատարկ, կամ պօշ խօսք :
Դատարկակեաց : || դատարկ, կամ պօշ կեցօղ . թէմպէլ :
Դատարկաձեռն : || ձեռքը բան չունեցօղ . ձեռքը պօշ :
Դատարկասէր : || դատարկ կենալը սիրօղ . թէմպէլ :
Դատարկանալ : || դատարկիլ . պարպուիլ . պարապ ըլլալ . պօշ մնալ . բան չունենալ : ՏՃԻՆ. դադրիլ . պակսիլ . անպէտ ըլլալ . բանի եարամայ չըլլալ :
Դատարկանիստ : || տե՛ս Դատարկակեաց :
Դատարկապորտ : || դատարկ փոր ունեցօղ . աւայ մայ ուտօղ :
Դատարկասուն : || դատարկ մեծցած . պօշ կեցօղ . հօվարդայ :
Դատարկարան : || պօշ կենալու տեղ . էյլէն մէշ ըլլալու տեղ :
Դատարկացուցանել : } դատարկել . պարպել : ՏՃԻՆ. դադրեցնել .
Դատարկել : } պակսեցնել :
Դատարկութիւն : || դատարկութիւն . պարապ ըլլալը . բան չունենալը . պօշ կենալը :
Դատաւոր : || դատաւոր . հաքիմ :
Դատաւորապետ : || հաքիմպաշի :
Դատաւորութիւն : || մէքքեմէ :
Դատափետ առնել : } դատելով, կամ մեղա-
Դատափետել : } դրելով պէրպատ ընել, կամ մարդու վրայ ուտել :
Դատել : || դատել . դատաստան ընել . տավայ տեսնել : ՏՃԻՆ. դատապարտել . սիճիլ կտրել : ՏՃԻՆ. բանը մէկ կողմին կտրել . վճիռ տալ :
 Դատել ընդ ումեք : || տաւայ կանգնիլ . տաւայ քաշել . դատաստանով խօսիլ . խօսքով ճէնկ ընել :
 Հրով Դատել : || այրել :
 Սրով Դատել : || Թրով սպաննել :
 Յոգի Դատել : || հոգւով զմայլը մեռցնել :
Դատիլ : (Հասարակաբար .) || տե՛ս Դատել :
Դատումն : || դատաստան ընելը . շէրահաթ կտրելը : ՏՃԻՆ. Հարծիք . Թահմին :
Դար : || դարք մը . աշխարհի մէկ տեվրը : ՏՃԻՆ. պուրսամը : ՏՃԻՆ. բարձր տեղ . տեփէ . պայիր . եօխուշ . լեռ . սար : ՏՃԻՆ. Ջուխա կամ չիֆթ . խնչպէս Թէքէն կրանէի կըձանա :
 Դարէ ի դարէ տալ : || եբբեն եբբեն տալ . տավլայ տալեայ վարել :
 Դար և կոճառ խաղալ : || Թէքեան չիֆթ խաղալ :
Դարակ : || սէթ . բարձր տեղիկ . պզտիկ լեռ : ՏՃԻՆ. Թարաք . ըռաֆ :
Դարանակալ : || քմնիքին տխկաճին խանել . եօ Թը պառաւը գիրանալ . բանին ծուծը մտնել :
Դարապահ : || բարձր տեղէ կամ պայիրէ վարօղ :
Դարաճակատ : || ճակատը գլուխ :
Դարան : || փուսու . քէմին . տօլաբ . աւ . ֆէնտ . տուզաղ . տուզաղ : ՏՃԻՆ. ծածուկ մաղաղայ . ծածուկ տեղ :
Ի Դարան մտանել, կամ Դարան գործել : || փուսուն մտնել . փուսու կամ տուզախ խուռ մէջ ընել . տուզաղ խաղալ :

Պարանագործ : } փուռու գուռուածու • փու-
Պարանակալ : } ռու եւրիձի • քէմիննտր •
տօլապաճը • ափէղէնձի • տուգախ խուածիչ
ընող • ափէղէն խաղցող

Պարանակալել : || տե՛ս , 'ի Պարան մտանել :

Պարանաձգան : || տե՛ս Պարանագործ :

Պարանայորդ : || փուռուն փնտռող • փու-
ռուն մանողներուն եւեւէն ընկող :

Պարանայորդ առնել : || փուռունը փնտռել •
փուռուն մանողներուն եւեւէն ընկնիլ :

Պարանատարած : } փուռու պաշը , կամ քէմին-
Պարանատեղ : } տար պաշը :

Պարանիլ : || տե՛ս , 'ի Պարան մտանել : ՏՐՅԼ.
ծամծուկ կենալ , սրդողմիշ ըլլալ :

Պարապարան : } զանազան • գռան պէքձի • խա
Պարապետ : } րուձի :

Պարապետակալ : || խարուձին մութթալլըխ :

Պարապաղչել : || պաշ • պաշ պրպեր :

Պարասաս : } տե՛ս Պրախտ :
Պարաֆիսատ : }

Պարզաւանդ : || բարձր տեղ • բարձր տէթ • լեռ •
տափ • բլուր • պայիր : ՏՐՅԼ մախասըլսօրդ •
չամթը : ՏՐՅԼ ընըէ ընկերուն տեղը :

Պարափն : || բարձր տեղի էթէկ :

Պարափակ : || մաղարայ • ղօվլուխ :

Պարզաստ : || տե՛ս Պարպատ :

Պարբերն : || զարբերն • չիլլինկիր • տէմիրձի : ՏՐՅԼ
խաղանձի :

Պարբերն պղնձոյ : || խաղանձի • պախըրձի :

Պարբերաստ : || զարբերի էօրսու :

Պարբերել : || տէմիրճութիւն ընել • չիլլինկի-
րութիւն կամ խաղանճութիւն ընել • երկաթեղէն
կամ պղնձեղէն բան շինել :

Պարբերոց : || տէմիրճիի շարշը , կամ խանութ •
չիլլինկիրի կամ խաղանճիի շարշը , կամ քէրխա-
նայ , կամ խանութ :

Պարբերութիւն : || տէմիրճութիւն • չիլլինկիրու-
թիւն • խաղանճութիւն :

Պարգեւ : || զարուփու • խարտուբարա • քա-
րամէտ • տուրք • զը՛ր օրհնակ • Եղիցի տէ-
ղին զարգեւ' դաշտ անտառաա : ուռիկ • զա
րուփոտ տեղը' տիեզ օգտայ ըլլայ :

Պարգիճ : || եաթախ • տէօշէկ • թէձկերէ :

Պարգձակալ : || եաթախը , կամ թէձկերէն
վերցնող : ՏՐՅԼ քիրէվլէանի ոտք : ՏՐՅԼ , եա-
թախը կամ թէձկերէն ընկած , կամ պառկած :

Պարգձաձև : || թէձկերէի կամ տէօշէկին ձե
ւնող :

Պարկեանդ : || տե՛ս Պարտաւանդ :

Պարժամանագոյն : || տե՛ս Պաժամանագոյն :

Պարժամանութիւն : || տե՛ս Պաժամանութիւն :

Պարիճակ : || թէրլէձէ :

Պարիճենի : || տարպըլին :

Պարիսենի : || տարչինի ծառ :

Պարձ : || զարձ • դառնալը :

առանց Պարձդարձի : || առանց յետ դառ-
նալու :

Պարձ փոխարինին : || անինը թէլար • մուխա
պէլէն : ՏՐՅԼ , վՃարք • հախ :

Պարձ առնել : || դառնալ :

Պարձնագարձ առնել : || ասայմայ կամ որև որև
դառնալ • դարձկնուել : ՏՐՅԼ , շատ համլայ
ընել • շատ հեղ օլթայ զարնել :

Պարձանէր : || դառնալը ուրիշ • շատ համլայ
ընող • շատ օլթայ զարնող :

Պարձաւոր : || դարձուող • դարձող :

Պարձաւորութիւն : || տե՛ս Պարձ :

Պարձդարձիլ : || զարձմըձկիլ :

Պարձեալ : || դարձած :

Պարձեալ : (մակբայ •) || ալվի • թէքրար • կենէ :

Պարձընթաց լինել : || յետ դառնալ :

Պարձուած : || դարձ • դառնալը : ՏՐՅԼ . մու-
խապէլէ :

Պարձուած բանից : || բաներու մեկնութիւնը ,
կամ իմացուածքը :

Պարձուցանել : || դարձնել :

Պարման : || հոգ • պէտ • թիմար : ՏՐՅԼ . առ-
րուստ • կեչլիւմէ • կերակուր • ուտելիք :

Պարմանատու : || թիմարձը :

Պարմանաւոր : || պէտ ունող • թիմարըը : ՏՐՅԼ .
պէտ ընող • թիմար ընող :

Պարմանել : || հոգ տանիլ • հոգալ • պէտ ը-
նել • թիմար ընել :

Պարմանոց : || պէտ ընելու տեղ • հասատալար :

Պարշնահալ : || դառտէրէլի • թուր կախող •
թուր ղուլլանմիշ եղող :

Պարում : || ծար • սոնդ • սինօռ :

Պարպատ : || զարպատ • սարայ :

Պաւ : || ալ • ֆէնա • տուզախ • ափէղէն •
քիւլահ :

Պաւ գնել : || ֆէնա ընել • տուզախ խուածիչ
ընել • տօլապ խուածիչ ընել :

Պաւապետ : } ալճը • ֆէնասայաղ • հարամ-
Պաւադրօղ : } զատայ • ափէղէն խաղցող •
Պաւաճան : } տուզախ խուածիչ ընող • դը
սահ կարող • քիւլահ կարող :

Պաւաճանել : || ալ ընել • ֆէնա ընել • տու-
զախը ձգել • խաբել • զասահ կարել :

Պաւաճանութիւն : || տե՛ս Պաւ :

Պաւանանհաւատ : || դաւանանքի ընկեր •
մէկ դաւանանք ունող :

Պաւանարան : || դաւանանքի տեղ • հաւատք
դաւանելու տեղ • ժամ :

Պաւանաւոր : || դաւանանք ունող • դաւանանք
տանող • դաւանող :

Պաւանել : } դաւանիլ • խոստովանիլ , և հա
Պաւանիլ : } ւատալ • հաւատքը իկրար ընել :

Պաւանութիւն : || դաւանանք • հաւատքի իկրար :

Պաւանք : || տե՛ս Պաւ :

Պաւել : || տե՛ս Պաւաճանել :

Պաւողութիւն : || տե՛ս Պաւ :

Պափ : || թէֆ :

Պափիւն : || թէֆ զարնելը • թէֆի և տաւու-
լի ձայն • ծափ :

Պափել : || թէֆ զարնել • տաւուլ զարնել •
ցաթկտելով ծափ զարնել :

Պափի հարանել : || կատղելով ոտք փարել
զզեւանիլը • ինչպէս կընէ ձին :

Պ Պ

Պըղիւն : || տե՛ս Պըրդչիւն :

Պըղմաճ • || դղմաճ • էրվիշաէ • մախաւմայ ,
կամ ումզաւաճ :

Պըղմնի : || պղմի բ-ա • դղաւմ :

Պըղնչել : || ափեղ ցփեղ խօսիլ • խենթու-

մինթ գուրտ տալ :
Դդմնչուկ : } ախերզիքներ խռուք, կամ խնծթու
Դդմնչումն : } մինթ խռուկը :
Դդում : || դդում · խապախ :

Դ Ե

Դեգեր : || դեգերալը : Տճկ. դեգերօղ · ան-տընւացող · օյալանմիշ եղող :
Դեգերանք : || դեգերիլը · տնտնալը · օյալան-միշ ըլլալը : Տճկ., ֆէսֆէսէ · թասայ · ան-ճկելը :
Դեգերեցուցանել : || տնտնացնել · օյալան-տըրմիշ ընել : Տճկ. անճկեցնել :
Դեգերիլ : || դեգերալ · տնտնալ · օյալանմիշ ըլլալ · ուշանալ : Տճկ. սաստին անգին պէք-լէմիշ ընել · կենալ : Տճկ., անճկիլ · ֆէս-ֆէսէ ընել · թասայիլ :
Դեդեւել : } դողդղալ · երերալ · դուրդու-
Դեդեւիլ : } րալ · սաստին անգին դըլորալկիլ : Տճկ., չիֆէ երթալ · չիֆէ ունենալ · անճկիլ :
Դեկան : || սատանոց :
Դեկանեմբեր : || դեկանեմբեր ամիսը :
Դեհ : || դեհ · կամ դի · կողմ :
Դեհապետ :
Դեհեւպետ, կամ դեհեպետ :
Դեհկան : } կողմինը իշ-խան · փաշայ-խան :
Դեհկանութիւն : || փաշայութիւն :
Դեղ : || դեղ · մէհլէմ · իլաճ : Տճկ., ներկ · պօյայ : Տճկ., զէհիր · աղը : Տճկ. թիւննաք · մուրեքքեպ :
Դեղ դալար : || կանանչ խոտ :
Դեղագործ : || դեղ շինող · դեղ ծախող · իլաճ ընող · ճէրահ : Տճկ., ներկ շինող · պօյաճը : Տճկ., ներկով շինած · պօյալը :
Դեղագործել : || դեղ շինել · ճէրահութ ը-նել : Տճկ. ներկ շինել · պօյայով ներկել :
Դեղագործութիւն : || դեղ շինելը · կամ պօյաճըութիւն :
Դեղադիր : || դեղ դնող · մէհլէմ դնող :
Դեղախունկ : || հոտաւէթլի պուհուր :
Դեղակուր : || զեհիրով մեռնող · զեհիրլենմիշ եղած :
Դեղակուր առնել : } զեհիր կերցնել · զե-
Դեղակուր կորուսանել : } հիրով մեռցնել :
Դեղակուր լինիլ : || զեհիրով մեռնիլ · զեհիր ուտել :
Դեղահոտ : || դեղի կամ զեհիրի հոտ ունեցող : Տճկ. հոտով զեհիրլենմիշ եղող :
Դեղանկար : || ներկած · պօյալը :
Դեղառու : || դեղ առնող · զեհիր խմող :
Դեղավաճառ : || դեղ ծախող · զեհիր ծախող :
Դեղատել : || դեղ տալ · ըմպեցնել : Տճկ. աղու տալ · զեհիրլեմիշ ընել :
Դեղատու : || դեղ տուող · դեղ խմցնող : Տճկ. զեհիր տուող կամ խմցնող · զեհիրով սպանող :
Դեղատուել : || տես Դեղատել :
Դեղատուութիւն : } դեղ տալը : Տճկ. աղու
Դեղատուէութիւն : } տալը · զեհիրլեմիշ ընե-լը, կամ զեհիր :
Դեղարան : || դեղի տեղ · դեղ ծախելու խա-նութ :
Դեղել : || դեղ ընել · դեղ քսել · դեղով պըլ-լել : Տճկ. զեհիր տալ · զեհիրլեմիշ ընել :
Դեղեալ երկաթ : || զեհիրով ջուր առած , կամ զաղլամիշ եղած երկաթ :
Դեղըմպուռ : || դեղ կամ զեհիր խմող :
Դեղթափ : || դեղթափ · զեհիր կտրող :
Դեղթափ քար : || փանզեհիր :
Դեղին : || դեղին :
Դեղիչ : || դեղով սպանող · զեհիրլեմիշ ը-նող · ախւյուճի :
Դեղձ : || դեղձ · շէֆթալի :
Դեղձան : || դեղին · սարը մըթրախ · խումայ :
Դեղձի : || դեղձի ծառ · շէֆթալի ծառ :
Դեղնագոյն : || դեղին գունով ունեցող : Տճկ. խիտա դեղին · խոյր դեղին :
Դեղնաշորթ : || դեղին գոյն ունեցող · դեղին չալօղ :
Դեղնափայլ : || պայծառ դեղին գոյն ունեցող :
Դեղնիլ : || դեղնինալ :
Դեղնոտ : || դեղնցած :
Դեղնութիւն : || դեղին ըլլալը · դեղին գոյն :
Դեղնուց : || հաւկթի դեղնուցը :
Դեղոտ : || դեղոտ · դեղով պըլչած : Տճկ. զեհիրլի · աղըլը :
Դեղորայք : || դեղեր · մէհլէմներ · իլաճներ :
Դեղոց : || տես Դեղարան :
Դեմառ : || տես Գաւառ :
Դեմետր : || մարգու անուն : Տճկ. գետին :
Դեմետրածին : || գետնէ ծնած · գետնէ հա-նըւ եղած :
Դեն : || օրէն · հաւատք :
Դենակրօնս : } հաւատքը կորսնցնող · օրէն
Դենակրօնուստ : } ելող :
Դենպետ : || եօթնոց · ի եօթն փարսից մոգաց, կամ քաղանեկիւրեայ , ի քաղդեարէնս բա-տակ արժող :
Դեռ : || դեռ · տահայ · տահայ հիմայ · նոր :
Դեռաբողբոջ : } նոր բուսած · մատղաշ :
Դեռաբոյս :
Դեռաբուսիկ :
Դեռադեռ : || նոր նոր · թազէ, թուարմանատայ :
Դեռախօս : || նոր լեզու ելած :
Դեռածաղիկ : || նոր ծաղկած :
Դեռածին : || նոր ծնած :
Դեռակիրթ : || նոր սորվող եղող · խամ · ածեմի :
Դեռաճաշակ : || կէնճ · մատղաշ ·
Դեռահասակ : || նոր ակած · նոր պատշաճած :
Դեռահաւատ : || նոր հաւատք եկող · նոր դար-ձող · նոր քրիստոնեայ եղող :
Դեռավարժ : || տես Դեռակիրթ :
Դեռեկ : || նորեկ · թազէ եկող · նոր մտնող :
Դեռեւս : || տահայ · տահայ հիմայ · տահայ նոր · հիմիճուկ : Տճկ. մինչեւ հիմայ · չինոտիկէնքը :
Դեռ ընդ դեռ : || հեմէն հիմայ · հեմէն հա · տահայ հիմայ :
Դեսպակ : || ձող · թախտուան :
Դեսպան : || էլչի :
Դեսպանութիւն : || էլչիլութիւն :
Դերադատաւոր : || դատաւորի վէքիլ :
Դերամասնել : || մէկիսը տեղ մտնել :
Դերանուն : || անունի տեղ դրուածը · ինչպէս է · ես · դու :
Դերանունանել : || ուրիշ անուն դնել :
Դերանունութիւն : || ուրիշ անուն տալը :
Դերասան : || ղըսախոն · չարթաղան : Տճկ.,

օխնադայի · Հեյրադըլըմը · չէնկի · մուխալիֆլիկ :
Գերազանցել : || փոխել · դարձնել :
Գերապաշտ : || Նետ :
Գերբանուկ : || տե՛ս Գարբանուկ :
Գերի : || հեռանալ · զատ · դուրս : Թրք. գար_ տակ · պօշ · փուճ · անպէտ · աւերախարապ :
Գերի առնել, կամ 'ի Գերութիւն առնել : } փուճ
'ի Գերի հանել, կամ 'ի Գերութիւն հանել : } ընել · փճացնել · պօշը հանել : Թրք. հեռացնել · դուրս ձգել · դուրս հանել · աղատել · փրցնել :
'ի Գերիս ելանել, կամ 'ի Գերի ելանել : }
Գերի լինիլ, կամ 'ի Գերութեան լինիլ : }
սուտ ելլել · պարապ կամ պօշ ելլել · փուճ ելլել · Փայդասը չըլլալ · քեար չընել : Թրք. սատուըշմիշ ըլլալ · փարիկ ընել · մահրում ըլլալ · զէֆըլ լինիլ · Թրք. հեռանալ · դուրս ընել նիլ · դուրս ելլել · աղատիլ · փրթիլ :
Գերեվարել : || դադարել · պարապել · պօշ փուճ :
Գերեվարուլ : || տե՛ս Գերի լինիլ :
Գերութիւն : || պարապութիւն · անշահութիւն :
Գերեվարեցուցանել : } տե՛ս Գերի առնել :
Գերեվարեցուցանել : }
Գերեվարիլ : || տե՛ս Գերի լինիլ :
Գերեվարութիւն : || տե՛ս Գերութիւն :
Գերհիւսիսական : || հարաւային · ղըպլէլի :
Գերձիկ : || դերձակ · Թէրզի :
Գե : || սատանայ · ճին · շէյթան :

Գ Է

Գէղ : || դէղ · երդըն :
Գէղադէղ : || երդըն երդըն :
Գէմք : || դէմք · երես · սուրաթ · սիֆաթ · քիւմէթ : Թրք. անձ : Թրք. Թայֆ · երջը · էօրնեկ : Թրք. դիմացի դին · առջեւի դին : Թրք. քանիին մարդը · նիւէթ :
Գէմ եդեալ : || նիէթ դնել · միտքը դնել : Թրք. խուրխուլուշ ընել · սիւրատ ընել · չէ_ տակ վազել, կամ գնալ :
զԳէմ ունիլ : || դէմ գնել · դէմ կենալ · դիմանալ :
'ի Գէմս անկանել : || երեսը տալ · մեյդանն բերել :
'ի Գիմաց : || դիմացէն · առջեւէն :
'ի Գիմի հարկանիլ : || մէկզմէկու դպչիլ · Ճամբան Ճամբի դպչիլ · խնդալ կըլլայ սրա տերադալի մէջը : Թրք. դէմ գնել · դէմ կե_ նալ · երես վազել · երես ելլել :
Գէմ ընդդէմ : || մէկ զմէկու դէմ · դիմացէ դիմաց :
Գէմյանդիմանն : || դէմը · դիմացը · առջեւը : Թրք. էսիշկերաբէ · յաշան :
Գէն : || տեսռ · դէն :
Գէշ : || լայնեխ · Ճայլիզ · ախուշէր · ույղուն · մինասիպէթլի : Թրք. գիշանէած · ախուշիւշ · Թալէհ · փորձանք :
'ի Գէշ էր : || լայեխ էր · Ճայլիզ էր · մի_ նասիպէթ ունէր :
'ի Գէշ ժամանակի : || գիշալուկ առտենը · ույղուն առտենը · իր առտենը :
Գէշ լինիլ : || ըստանտ գալ · դէմը ելլել :
'ի Գէշ գալ, կամ 'ի Գէշ ելանել : || ույ_ ղուն գալ · ըստաստ գալ · ույմիշ ըլլալ · Թա_ լէհը քանիլ :

'ի Գէշ տալ : || դիպածի ըլլալ · մեյդանը ըլ_ լալ · կամ ույղուն գալ · ըստաստ գալ :
Գէպ : || դէպ'ի · զօր օրինակ · դէպ ձեզ եւ տալպերալ : տանի · դէպ'ի ձեզ : Թրք. դէմը · դին · զօր օրինակ · փափախիլ դէպ երեսաց : տանի · երեսացը դին փափախիլ :
Գէպ և դէպ : || խիստ լայեխ · խիստ ույղուն · խիստ մինասիպէթլի :
Գէպ ու դէպ նկատել : || խոյուշմիշ ըլլալով նայիլ · պարզիլ մտալ :
Գէպադիրք : || շէփշըլլամակ · տօտաօղըթու :
Գէպ մերոյ : || խիստ իւստիւն :
Գէտ : || կեօղձը · կեօզլէմիշ ընող : Թրք. չաւ_ շուշ : Թրք. նետոյ կամ հայելու նշան :
Գէտ ունիլ կամ կալնուլ : || նայիլ · հայիլ :
Գէտակն · կամ Գիտակն : || աչք : Թրք. ախուր աչքն :
Գէտակն ունիլ · դէտակն կալեալ : || խոյուշ_ միշ ըլլալով նայիլ · խէլքը խելքին տալ · պարզիլ մտալ : Թրք. պէքլէմիշ ընել · մէկին մը նայիլ :

Գ Ը

Գըզզել : || խըշըրտ խըշըրտ վազել · չաղըլ չա_ ղըլ ձայն հանել ջրին · չամաշիթայով վազել :
Գըզզիւն : } ջրի Փըշշ · ջրի հիւռիւլթոց ·
Գըզզումն : } կամ չաղըլ չաղըլ վազելը :

Գ Ժ

Գժբաղդ : || Թալէհսիզ · ուղուրսուզ :
Գժբաղդութիւն : || Թալէհսիզութիւն · ուղուրսուզութիւն :
Գժգամել · կամ Գժգամիլ : || տե՛ս Գժգամիլ :
Գժգոհանք : || Ճշգոհանք · գանկատ :
Գժգոհել : || Ճշկոհալ · գանկատիլ :
Գժգոհութիւն : || տե՛ս Գժգոհանք :
Գժգոյն : || գոյնը գէշ · պօզարաթ · չիրքին :
Գժգունիլ : || գոյնը փոխել · պօզարմիշ ըլ_ լալ · չիրքինալ :
Գժխեմ : || չոր գլուխ · ինատճի · զըթ · նախս · տէնկսիզ :
Գժխեմութիւն : || տե՛ս Գժխմութիւն :
Գժխմել : || չոր գլխութիւն ընել · տէնկսիզութիւն, կամ նախսութիւն ընել · ինատ ընել :
Գժխմութիւն : || չորգլխութիւն · տէնկսիզութիւն · նախսութիւն · զըթութիւն · ինատճութիւն :
Գժկամակ : || չուզող · չըհաւանող · մտիկ չընող · չըհնազանդող : Թրք. գժտուող · կիւճը ե_ կօղ · տրտմող : Թրք. անախորժ · պզտիկ · պէթ :
Գժկամակել : } չուզել · չըհաւանիլ · հաղ
Գժկամակիլ : } չընել · գանիլ : Թրք. գժ
Գժկամակ լինիլ : } տուրիլ · կիւճը գալ · ալընմիշ ըլլալ · տրտմիլ : Թրք. զըթ եր_ թալ · մտիկ չընել · չըհնազանդիլ :
Գժկամակութիւն : || չուզելը · չըհաւանիլը · հաղ_ չընելը · գանիլը : Թրք. զըթութիւն · անհնա_ զանդութիւն : Թրք. գժտուրիլը · կիւճը գա լը · տրտող :
Գժմիտ : || տե՛ս Գժխեմ :
Գժմտիլ : || տե՛ս Գժխմել :
Գժմտութիւն : || տե՛ս Գժխմութիւն :
Գժնդաբոյս : || չոր կամ դէշ բան բուսցնող :
Գժնդահոգւոյ : || չոր կամ դէշ հոյոտածք ու_

նող ·

նող. օձու պէս նոյօղ. զարարըը աչքուննող:
Դժնդակ : || չար. դէշ. զալըմ. եաւուզ. կատաղած : Տճկ, խիստ. ամուր. ծանար. չըտարոնէլըու : Տճկ, սէրթ. սառփ. փաչտալըգ : Տճկ, զարարըը. զէհիրլի :
Դժնդակադոյն : || խիստ չար կամ զալըմ :
Դժնդականալ : || չար ըլլալ. գիշեռ. զալըմ կամ եաւուզ ըլլալ. կատղիլ : Տճկ, խիստ ծանրնալ. սէրթնալ. սառփ ըլլալ. չըտարոնէլ :
Դժնդակատեսք : || մռայլ պէս խոռյօղ. խիստ դէշ սահմանուիչ երեսօղ :
Դժնդակաբարոյ : || տես Դժոխաբարոյ :
Դժնդակացուցանել : || չարացնել. զալըմ ընել. կատղեցնել. սէրթցընել :
Դժնդակութիւն : || չարութիւն. գիշութիւն. զալըմութիւն. ծանրութիւն. սէրթութիւն. սառփութիւն : Տճկ, զարարըըութիւն. զէհիրլիութիւն :
Դժնեայ : || տես Դժնդակ :
Դժնել : } տես Դժնդականալ :
Դժնէանալ : }
Դժնէաբար : || չարութեամբ. զալըմութեամբ. սէրթութեամբ :
Դժնէհոտութիւն : || դէշ հոտ :
Դժնէանեխիլ : || չար անուշ ունեցող. դէշ սուրաթ ունեցող. զալըմ դէմք ունեցող :
Դժնէութիւն : || տես Դժնդակութիւն :
Դժնէութիւն հայեցուածոց : || նայուածք :
Դժնիլ : || տես Դժնդականալ :
Դժնիկ : || դժնիկ. աղտեղեն. գառոյ չաղը :
Դժոխք : || դժոխք : Տճկ, ըսֆնդոս : Տճկ, ջեհենեմ :
Դժոխաբնակ : || դժոխքը բնակող :
Դժոխադոյն : || խիստ չար կամ զալըմ. խիստ սառփ :
Դժոխաշինեայ : || դժոխքը երկրներեն. դժոխքոց որդի. դժոխքի միւթթալլին :
Դժոխալուր : || այն որ կըդաանեցնէ զմարդը խըլանիլը :
Դժոխախեռ : || խիստ եառուզ. խիստ հաշարի կամ զալըմ :
Դժոխական : || դժոխքի միւթթալլին : Տճկ, զալըմ. եաւուզ. կատղած. փրփրած :
Դժոխականութիւն : || զալըմութիւն. եաւուզութիւն. եարամազութիւն :
Դժոխահաւատալի : || չարատալու. դժնէարար հաւատալու :
Դժոխահեռ : || տես Դժոխախեռ :
Դժոխամարա : || դժոխքի կամ սատանայի հետ ձէնկ ըլլող : Տճկ, այն որու հետ դժուար է ձէնկ ընել :
Դժոխային : || դժոխքի միւթթալլին :
Դժոխաշարժ : } դժուար շարժօղ :
Դժոխաշարժելի : }
Դժոխապետ : || սատանայ :
Դժոխապէս : || տես Դժնէաբար :
Դժոխատանջ : || դժոխքը տանջուող. խիստ դժար տանջանք կրող :
Դժոխարմատ : || դէշ կամ զարարըը քօքը ունեցող :
Դժոխելանելի : || դժուարաւ ելլելու, կամ ան՝ ուսկի դուրս չելլուիր :
Դժոխերասան : || զափթուըը. եաւուզ :

Դժոխերես : || ժանտերես. չէհրէսիզ :
Դժոխըմբռնելի : } այն՝ որու դժուարութեամբ կըհասկընայ. անմտանելի :
Դժոխըմբռնողական : }
Դժոխընկալ : || դժար խաղալ ըլլող :
Դժոխընկալելի : || դժար խաղալ ընել. հասկընալը ղըթ երթալ :
Դժոխորակայն : || դժոխքոց նման գոյն ունեցող. չատ սեւող :
Դժուար : || դժուար. դժար. փաչտալըը :
Դժուարք լերանց. կամ լերինք դժուարք : || սառփ տեղ. ժեռ. քարաժեռ :
Դժուարաբան : || մութ խօսող. խորունկ խօսող : Տճկ, մութ բան. խորունկ բան :
Դժուարաբառնալի : || այն որ դժուարաւ կը վերցուի. խիստ ծանր :
Դժուարաբարոյ : || թերսաքի. սէրթ. խուլյասուզ :
Դժուարաբեկ : || այն որ դժուարաւ կըբեկ ուի : տես և Դժուարաթարգման :
Դժուարաբուժելի : || դժար բըժշկուող :
Դժուարագիւտ : || ակեղծ հալով չըդանուող :
Դժուարագնալի : || սառփ :
Դժուարագործ : || զօռով ըլլող. դժուարաւ եղած :
Դժուարադէպ : || դժուար հանդիպող :
Դժուարադէտ : || դժար տեսնող կամ տեսնուող :
Դժուարաթարգման : || դժուար թարգմանուող. դժար մեկնութիւն ունող :
Դժուարաթափ : || դժուար աղատուող :
Դժուարաժոյժ : || խիստ ժեռոտ. խիստ սառփ :
Դժուարալոյծ : || դժուարութեամբ քակող, կամ քակուող : Տճկ, դժուարութեամբ մեկնուող :
Դժուարալսելի : || դժուար լսող կամ մտիկ ընող. խուլք չըմուող : Տճկ, դժուար լսուող կամ հասկցուող :
Դժուարախիլ : || դժուարութեամբ փրթող կամ ելլող :
Դժուարածին : || դժուարութեամբ տղայ բերող. կամ հազար փորձանքով ծնող : Տճկ, դժուար ծնած :
Դժուարական : || տես Դժուարին :
Դժուարակեց : || այն որ ակեղծ հալով կեցիր :
Դժուարակիր : || դժուար կրուող. դժուար բարձըրուող. խիստ ծանր :
Դժուարակոխ : || դժուար կոխուող. դժուար քալելու :
Դժուարակութ : || այն որ դժուար կըքակուի :
Դժուարակիրճ : || դժուար յաղթըլուող, կամ քէսկինին ձէնկ ըլլող :
Դժուարահալ : || այն որ դժուար կըհալի :
Դժուարահանձ : || տես Դժկամակ :
Դժուարահամ : || համը դէշ. ծանր համ ունող :
Դժուարահամութիւն : || լեղի, կամ ծանր համ :
Դժուարահայեաց : || աչքը խոժոռող. անըպէտ չընայօղ :
Դժուարահաս : || դժուար հասնելի. կամ որ դժուարաւ ձեռք կընկնի : Տճկ, դժուար հասկցուող, մութ :
Դժուարահաշտ : || դժար հաշտուող կամ կորըլըօղ :

Դժուարահաճութիւն ։ || տես Դժխեմ ։
Դժուարահաւատ ։ || դժար աւտալու , կամ ամէյնէ հաղով չհաւատացող ։
Դժուարահաւաք ։ || դժուար ժողվօղ , կմ ժողվըրօղ ։
Դժուարահուն ։ || կեչխոր դժուար ։ սաստիկ ։
Դժուարաձեռն ։ || դժուար բռնըլօղ ։ դըժուար ձեռք ձգելու ։ փաշաւորք ։
Դժուարաճառ ։ || դժուար պատմըրօղ ։ դժուար մեկնութիւն ունօղ ։
Դժուարամատոյց ։ || այն որուն քովը դժուար է մօտենալ ։ սաստիկ ։
Դժուարամեռ ։ || դժուարաւ մեռնօղ ։
Դժուարամիտ ։ || տես Դժխեմ ։
Դժուարամուտ ։ || դժուար մըտնըրօղ ։
Դժուարամոլորելի ։ || դժուար յորդորօղ ։ դժուար' բանի մէկ ընօղ ։ պղծ ։ ակէնկալից ։
Դժուարանալ ։ || դժուար ըլլալ ։ դժուարութիւն կրել ։ Փխբ , դժուարիլ ։ կիւչը գալ ։ տըրտըմիլ ։ ակընմիշ ըլլալ ։ չէհրէն աւրել ։
Դժուարաշարժ ։ || դժուար շարժօղ ։
Դժուարապահ ։ || դժար պահըւելու ։
Դժուարապատում ։ || ամէյնէ հաղով չըլլալու մօղ ։ տես և Դժուարաճառ ։
Դժուարապատիւ ։ || խիստ սաստիկ ։
Դժուարասուրբ ։ || դժար առ ձգօղ , կմ առ ձգելու ։
Դժուարավայր ։ || խիստ սաստիկ տեղ ։
Դժուարավճառեալ ։ || դժուար աշխատօղ կմ բանօղ ։ Փխբ , դժար բանըրօղ , կմ չխնուրօղ ։
Դժուարավէժ ։ || դժար առատ ունօղ ։ դժար միւճաւէլէ ի նիւթեւ ընկնօղ ։ Փխբ , քէսկին միւճապանութիւն ընօղ ։
Դժուարատես ։ || դժար տեսնօղ կմ ճանչցօղ ։ Փխբ , դժար տեսնուրօղ կմ իմացուրօղ ։ Փխբ , ակուք չունօղ ։ չիրքին ։
Դժուարատանել ։ || դժուար տանելու ։ չըհամբերելու ։
Դժուարարթուն ։ || դժար արթնցօղ կմ այլախ լանիմիշ եղօղ ։
Դժուարարձակ ։ || տես Դժուարալոյծ ։
Դժուարաւոր ։ || դժար վերջացնօղ , կամ կիւճիւկլայով գլուխ հանած ։
Դժուարափակ ։ || ամուր կղպած ունօղ ։ ամուր փակած ։
Դժուարափոփոխ ։ || դժար փոփոխուրօղ ։
Դժուարընկալ ։ || դժուար խառըռուլ ընօղ , կմ հասկըցօղ ։ Փխբ , դժուար ներս առնըլօղ , կմ հասկըցուրօղ ։
Դժուարընդել ։ } դժուար ալըշմիշ եղօղ ։
Դժուարընտել ։ } դժուար եանաշմիշ ըլլալու ։
Դժուարիլ ։ || տես Դժուարանալ ։
Դժուարիմաց ։ || դժուար իմցօղ , կմ իմցուրօղ ։
Դժուարին ։ || դժուար ։ դժար ։ փոշմանըրբ ։ չէթին ։ ծանր ։
Դժուարին տեղի կմ ըեռանն ։ || սաստիկ տեղ ։
Դժուարոտ ։ || որդոցհոտ ։ թիթիզ ։ թիթեւցի ։
Դժուարօրս ։ || դժար բռնուրօղ կմ առ ընկնօղ ։
Դժուարութիւն ։ || դժարութիւն ։ փոշմանըրլութիւն ։ չէթինութիւն ։ սաստիկութիւն ։
Դժուարուս ։ || սաստիկ ։
Դժուարուսանելի ։ || այն որ դժար կուսանի ։
Դժուարք ։ || սաստիկ տեղ ։ սաստիկ ճամբայ ։
Դժպահաղորդ ։ || խիստ նեղ ։ խիստ զօր , կմ դժուար ։
Դժպաշտութիւն ։ || տես Աժպաշտութիւն ։
Դժպատեհ ։ || նեպլայես ։ ուղղուծուած ։ մինասիպէթսիզ ։ պէթ ։
Դժպարտեցուցանել ։ || ամօթով յաղթել տալ ։ խափիք ընելով յաղթել ։
Դժպեհ ։ } ույմիշ չեղօղ ։ դէմ գնօղ ։ նախս ։
Դժպհի ։ } զըլթ ։ ակէնկսիզ ։ տաթսըզ ։
Դժպհիլ ։ || ուրիշի ույմիշ չըլլալ ։ դէմ գնել ։ նախսութիւն կմ ակէնկսիզութիւն ընել ։ զըլթերթալ ։ տաթսըզութիւն ընել ։ Փխբ , չէհրէն աւրել ։ խոժըռիլ ։ տրտմիլ ։
Դժպհութիւն ։ || ուղղուծառուղութիւն ։ նախսութիւն ։ զըլթութիւն ։ ակէնկսիզութիւն ։ տաթսըզութիւն ։
Դժրադաւան ։ || տես Դրժադաւան ։
Դժրամիտ ։ || հիլլէպազ ։ վէլէտիզիա ։ հառամզատայ ։ տես և Դժխեմ ։
Դժրանք ։ || տես Դժրողութիւն ։
Դժրաւատութիւն ։ || խաւլը չըպահելը ։ հառամզատայութիւն ։
Դժրել ։ || ուխտը աւրել ։ խաւլը չըպահել ։ Փխբ , հառամզատայութիւն ընել ։ խայնել ։ տօլանտըրմիշ ընել ։ ուխտը բանալ ։
Դժրողութիւն ։ }
Դժրութիւն ։ } ուխտը աւրելը ։ խաւլը չըպահելը ։ Փխբ , հառամզատայութիւն ։ հիլլէ ։ խաբէութիւն ։
Դժրուն ։ }
Դժրօղ ։ || ուխտը աւրօղ ։ խաւլը չըպահօղ ։ Փխբ , հիլլէպազ ։ հառամզատայ ։ աչք բոցօղ ։ խաբօղ ։

Դ Ի

Դի ։ || լէշ ։ մեռել ։
Դիադող ։ || լէշ դողցօղ ։
Դիադէզ ։ || լէշի դէզ ։
Դիադարձ ։ || լէշը թէրսլիէով պառկօղ ։
Դիազերծ ։ || լէշը թալլօղ ։
Դիազերծ առնել ։ || լէշը թալլել ։
Դիաթաւալ , կմ Դիթաւալ կացուցանել ։ } գետնի վըրայ դըլորցնել ։ աէպէլէթմիշ ընել ։ թապըրտըրկցնել ։
Դիաթաւալ առնել , կմ արկանել ։ }
Դիալէկդիականն ։ || լօճիգական ։
Դիալօկ ։ || տրամաբանութիւն ։ վիճաբանութիւն ։
Դիակապուտ ։ || լէշը թալլօղ ։
Դիակապուտ առնել ։ || լէշը թալլել ։
Դիակեր ։ || լէշ ուտօղ ։
Դիակիր ։ || լէշը վերցընօղ ։
Դիակնանալ ։ || լէշ ըլլալ ։
Դիակողոպուտ ։ || լէշը թալլօղ ։
Դիակոյտ ։ || լէշի դէզ ։
Դիական ։ || տարկաւարդ ։ խըրդմէթքեար ։
Դիակունք ։ || լէշեր ։
Դիանալ ։ || ծիծ ծծել ։ կաթ ծծել ։
Դիապատել ։ || լէշը թէրսլիէով պառկել ։
Դիապատիկ ։ || տես Դիադարձ ։
Դիապատութիւն ։ || լէշը պառկելը , կմ Թէր-

պինդ թաղուածն ։
Դիացիկ ։ || տե՛ս Դիեցիկ ։
Դիզարագեղ ։ || երկարաձիգ . երկայն տարածութեամբ ։
Դիել ։ || ծիծ ծծել . կաթ ծծել ։
Դիեցիկ . կամ Դիացիկ ։ || ծիծ ծծող . կաթ ծծող . կաթ ուտող ՝ ծծկեր ։
Դիեցումն ։ || ծիծ ծծելը . կաթ ծծելը ։
Դիեցուցանել ։ || ծծցնել . ծիծ տալ . կաթ ծծեցնել ։
Դիզաբարդել ։ || տե՛ս Շեղջակուտել ։
Դիզաշեղ ։ || դէզ դէզ . երգըն երգըն ։
Դիզանալ ։ || դիզուիլ ։ ՏԵՍ. մազերը կանգ֊նիլ կամ փուշ փուշ ըլլալ ։ ՏԵՍ. փետուր֊ները անկըրծել, կամ ուռիլ . ինչպէս կ'ըլլայ հիւանդ թռչունին ։
Դիզանել ։ || դիզել . երդիկաց ընել ։ ՏԵՍ. մա֊զերը կանգնեցնել . փետուրները անկել . ինչպէս կ'ընէ թռչունը խռուեալ ։
Դիզանիլ ։ || տե՛ս Դիզանալ ։
Դիզանք ։ || դէզ . երդիքեթը ։
Դիզափայտ ։ || փայտի դէզ ։
Դիզել ։ || տե՛ս Դիզանել ։
Դիթաւալ ։ || տե՛ս Դիաթաւալ ։
Դիմաբանել ։ || խօսքով դէմ կենալ , կամ դէմ դնել ։
Դիմագրաւ ։ || ինքը զինքը մատնող , կամ ծա֊խող . թշնամութեան . վէրայ ընող ։ ՏԵՍ. ինքը զինքը առաջ նետող , կամ առաջ ձգող . առաջք ։ ՏԵՍ. անձը մահ տուող . ինքզին֊քը կրակը մատնող . մահուան չվախցող . աներկիւղ . աներկենկնքական ։
Դիմագրաւել ։ } ինքը զինքը ծախել , կամ
Դիմագրաւ լինիլ ։ } մատնել . վէրայ ընել . թշնամաբար ըլլալ ։ ՏԵՍ. ինքը զինքը մահ տալ , կամ կրակը մատնել ։ ՏԵՍ. ինքը զինքը առաջ ձգել . առաջ նետել ։
Դիմագրաւութիւն ։ || զինքը մատնելը . թշնա֊մութեամբ ըլլալը . կամ վէրայ ։ ՏԵՍ. ինքը զինքը մահ տալը . կամ առաջ նետելը . աներ֊կիւղութիւն ։
Դիմադարձ ։ || դէմ դնող . դէմ կեցող . չընդու֊նող . առք ։
Դիմադարձել ։ } դէմ դնել . դէմ կենալ . առք
Դիմադարձիլ ։ } ըլլալ ։
Դիմադարձութիւն ։ || դէմ դնելը . դէմ կենալը ։
Դիմադրական ։ || դէմ դնող . ներհակ ։
Դիմադրել ։ || տե՛ս Դիմադարձել ։
Դիմադրութիւն ։ || տե՛ս Դիմադարձութիւն ։
Դիմախօսել ։ || տե՛ս Դիմաբանել ։
Դիմակ ։ || դէմ դնող . դէմ կեցող . խառնիմ . տաւալկի ։ ՏԵՍ. դէմք . երես . քիւմէթ . թարգ ։ ՏԵՍ. սուրաթ . մասխարայ ։
Դիմակ դիմակ ։ || թարգ թարգ . թիւրլիւ թիւրլիւ ։
Դիմակալ ։ || տե՛ս Դիմադարձ ։
Դիմակալել ։ } դէմ դնել . դէմ կենալ ։
Դիմակալ լինիլ ։ }
Դիմակոյ ։ } տե՛ս Դիմադարձ ։
Դիմակոց ։ }
Դիմակլպութիւն ։ || քիմեքթի նմանութիւն ։
Դիմակիսեան ։ || կես դէմք ունող . կես երեսը չափակիծ եղած . շարժիւ . ՏԵՍ. կես դէմք

ունեցող՝ զուարակ . ինչպէս էր նկարեալ պատկերն գրկեալ ։
Դիմակցել ։ || տե՛ս Դիմադարձել ։
Դիմակցութիւն ։ || տե՛ս Դիմադարձութիւն ։
Դիմահար ։ || տե՛ս Ընդդիմահար ։
Դիմամարտ ։ || դիմացն դիմաց ձեռնք ընող . թշնամի . խառնիմ . ախոյեան ։
Դիմամարտել ։ || դիմացն դիմաց ձեռնք ընել . ներհակիլ . քաջ կենալ ։
Դիմամարտիկ ։ || տե՛ս Դիմամարտ ։
Դիմամարտութիւն ։ || ձեռնք . թշնամութիւն . խռովութիւն ։
Դիմատական ։ || իր վրայ առնող ։
Դիմատռութիւն ։ || գերասեռնութիւն . ուշքէշէ ըլլա֊նեն խօսք ։
Դիմատութիւն ։ || իր վրայ առնելը ։ տե՛ս և Աստուածութիւն ։
Դիմաւոր ։ || դէմքը ունող . անձ ունող ։
Դիմել ։ || չիտակ վրայ գնալ . վրայ վազել . ուղղակի ընել . եուրիւյիւշ ընել . սալտըր ընել ։ ՏԵՍ. մէկ տեղ մը ընկնիլ . մաղթանք մը ընկնիլ ։
Դիմեցումն ։ } չիտակ վրայ գալը . վրայ վազ֊
Դիմումն ։ } ելը . եուրիւյիւշ ։
Դիմեցուցանել ։ || վրայ վազցնել . եուրիւյիւշ ընել տալ ։
Դիմոս ։ || մէջլիս . սալեան . խարաճ ։ ՏԵՍ. ատուր շահածը . ատուր վաստակը ։ ՏԵՍ. ժողովուրդ . հաւքն ։
Դիմոսական ։ || աշխարհական , կամ հասարակ ժողովուրդ ։
Դիմոսական հարկ ։ || սալեան . խարաճ ։
Դիպակ ։ || տիպայ . սերաւեր ։
Դիպակազգեստ ։ || տիպայ , կամ սերաւեր հագնող ։
Դիպականկարեալ ։ || տիպայի վրայ բանած . տիպայով բանած ։
'ի Դիպահոջ ։ || հասիսի մէջ . հասիսը ։
'ի Դիպահոջ լինիլ ։ || հասիսը ըլլալ ։
գտնել 'ի Դիպահոջ ։ || հասիսը գտնել . հասիս ընել ։
Դիպաղեղն ։ || վարպետ նետ նետող ։
Դիպան ։ || յաջեկս . ուղղուան . միասնակեթլի ։
'ի Դիպան ժամի ։ || իր ատենը . վախտովը ։
Դիպանել ։ || ուղղուան ըլլալ . տիւշէր ըլլալ ։ ՏԵՍ. դպչիլ ։
Դիպաւոր ։ || տե՛ս Դիպան ։
Դիպաւորիլ ։ || ուղղուան ըլլալ . ըռաստ գալ ։
Դիպաւորումն ։ || ուղղութիւն . միասնականեթ ։
Դիպեցուցանել ։ || դպցնել . ըռաստ բերել ։
Դիպիլ ։ || ըռաստ գալ . հանդիպիլ . դպչիլ ։
Դիպողակողմն ։ || խիստ դիպուկ . միասնականեթլի ։
Դիպուած ։ || դիպուած . պատահմունք . փոր֊ձանք . թալէհ . պէլայ ։
Դիպուկ ։ || դիպուկ . տիւշէր ։
Դիպումն ։ || դպչիլը . ըռաստ գալը ։
Դիպող ։ || ըռաստ եկող . դիպուկ . ուղղուան . միասնականեթլի . եափուշ ըլլը ։
Դիտակ ։ || նայելու կամ կեօզէտմիշ ընելու տեղ ։ ՏԵՍ. նետի նշան ։ ՏԵՍ. պտղու գլխ֊ուսկը , կամ թեփին ծայրը ։ ՏԵՍ. նայող . տեսնող . կեօզճի . չաշուտ ։ ՏԵՍ. տեսք . չէնք . ստորութ . քիւմէթ ։
Դիտականատեղ ։ || խավքիոնի թչանքայլը ։

Գրաւական : || աչքը : տէճ. անբաղխան :
Գրաւական 'ի ձեռս ամբառնալ, կամ 'ի ձեռս ունել : || աչքը վեր վերցնել :
Գրաւականայելուած : || գեղեցիկ դէմք ունող . աղէկութեան երեւող . ամրան չէ հիւէ ունող :
Գրաւանոց : || նայելու կամ կեցողներ ընկերու տեղ . չարութեան . անեղծեան . բանտի տեղ :
Գրաւապան : || ակնյառապան :
Գրաւատուական ապաւինել : || քերթուածով ձգել, գեղանիւր փոխել :
Գրաւապատ անկանիլ : || գերդեցեալ ընկնիլ . գեռնի վրայ փառանիլ :
Գրաւատու : || կեղծիք պաշտը . պաշտ կեղծիք : տէճ, եփղս . ասացնելով :
Գրաւատուական : || կեղծիքի, կամ ասացնելու գի մուլթանիս :
Գրաւարան : || տե՛ս Գրաւանոց :
Գրաւաւորել : || տե՛ս Գրաւել :
Գրաւաւորութիւն : || նայուածք . կեղծելթինք ընելը : տէճ. նիէթ :
Գրաւել : || նայել, կամ հայել . կեղծելթինք ըներ . անուներ : տէճ, կեղծեալ ընել . չաղլանիս ընել : տէճ, նիէթ գնել . նիէթ ունիլ :
Գրաւոր : } նայուածք : տէճ, նիէթ :
Գրաւումն :
Գրիւ . կամ Գրիւք : || գրուածք . նստուածք . եաթըրմ . պիչիմ : տէճ. չարք . չարունակ . կարգ . քէսիմ . եօնանմ : տէճ, գերեզմանն :
'ի Գրիւս անց թողել : || անց գերեզմանը թողել :
գնել 'ի Գրիւ համարականն : || գերեզմանը գնել ու թողել :
Գրիւռ : || մրուր . թիլֆ . չիրք . մուրա . ըլղաւ
Գրիցապաշտ : || կուռք պաշտող . կապապաշտ . փութ փէրէզ :
Գրիցանան : || կարգ գեղ . կուռքի խառնայոյ :
Գրգռաբախ : } գրգռահար . գրգռահարած :
Գրգռաբաղխ : }
Գրգռաբաշխ : || սատանայէ առնած :
Գրգռաբար : || սատանայի պէս . կատաղածի պէս :
Գրգռաբնակ : || սատանայի եաթախ :
Գրգռագին : || սատանայ գարձած . գրգռահարած . կատաղած . կրակոտած . կրակոտ բաց :
Գրգռագնել : || գրգռահար ըլլալ . թուխ թարփ բռնել . խուլը բռնել : տէճ, կատղել . էսիրմիշ ընել . կրակ կտրել :
Գրգռագունդ : || սատանայի պէօլիւկ :
Գրգռադիմաց : || թուխ թարփ :
Գրգռադէն : || սատանայի դէմ . սատանայապէս :
Գրգռաժողով : || սատանաներու ժողով, կամ սատանաները վրայ ժողով : տէճ, սատանայէ ժողված :
Գրգռալլուկ : || տե՛ս Գրգռահար :
Գրգռախառն : || տե՛ս Ա յախառն :
Գրգռախորհուրդ : || սատանաւ պէս ահաւոր, կամ վրայ վաղող . սատանու պէս կաղող :
Գրգռածին : || գերին ասաւ եղած :
Գրգռակամ : || սատանայ պրգի : տէճ, սատանայի ուզած ը :
Գրգռական : || սատանու մուլթանիս :
Գրգռակարգ : || սատանայէ իշխան :
Գրգռահար : || գրգռաչար . թուխ թարփը . խույլու :
Գրգռահարիլ : || գեռ մտնել . թուխ թարփը բռնել . խուլը բռնել . կատղել . էսիրմիշ ընել :
Գրգռահարութիւն : || կատղածութիւն . խենթութիւն .
Գրգռահեծոյ : || չէյթան ֆուլ չիք :
Գրգռահեծութիւն : || գրգռական ֆուլ չիութիւն :
Գրգռաձայն : || սատանու համար թափած կամ չինած . ինչպէս էին կուռքերը :
Գրգռաձեռներ : || սատանու համար եփած . ինչպէս էին կուռապաշտներուն զոհերը :
Գրգռամիտ : || տե՛ս Գրգռագին :
Գրգռամոլ : || սատանայի խելքո սիրող . սատանայ սատանային պաշտող : տե՛ս և Գրգռագին :
Գրգռան : || արգռան . արգռանապահ . հաւքի կամ ղազկի տուն կամ պարայ : տէճ, բաղչի դարպասուն . մեծ մէքին . մէտրէ : տէճ, թագաւորական գրքատուն . քիթապխանայ : տէճ, մեծ գիրք . քիթապ :
Գրգռանագիր : || քէաթիպ . քաղաքի եաղջի : տէճ, թագաւորական քիթիպ .
Գրգռանապահ : || արգռան քէաթիպի :
Գրգռանալ : || սատանայ դառնալ . կատղել . էսիրմիշ ընել :
Գրգռանապետ : || գրքատան կամ քիթապխանայի քեահիա :
Գրգռանավար : || օթաղ կամ պատի : տէճ, արգռան քեահիասը . արգռան աղան : տե՛ս և Գրգռանապան :
Գրգռանաւորութիւն : || օթաղ էսմիլի կամ արգռան աղային մնացող :
Գրգռանուէր : || սատանայի նուէրած կամ տուած : տէճ, սատանային նուէրող կամ տուող :
Գրգռանոյեանց : || սատանայէ նկրընչած . սատանայ նայէ տրված :
Գրգռապաշտ : || սատանայ պաշտող . եէզիտի :
Գրգռապատիր : || սատանայի խաբող . սատանայի չարը հագցնող : տէճ. սատանայէ խաբուած :
Գրգռապետութիւն : || սատանայէն դողացուցած . սատանայէն հեռանալ դողացող :
Գրգռապտուղ : || սատանայէն պտղած, կամ չարաչարող :
Գրգռատեսակ : || սատանայի գէմքը ունող . սատանայի պէս երեւցող . դիւէն նման :
Գրուժ : || ճառագայթ . ֆուլ չի . արիւսիւն :
Գրուժական : || ֆուլ չի կամ արիւսիւն մուլթանիս :
Գրուժել : || ճառագայթութիւն ընել . ֆուլ հանել . ֆուլ չութիւն ընել :
Գրուժութիւն : || ճառագայթութիւն . ֆուլ չութիւն :
Գրգռութիւն : || սատանութիւն . սատանու գործք . չարութիւն . դաւաճանութիւն :
Գրուր : || հէշիր . խօլայ : տէճ, խօլայութիւն . հանգիստ . խոշ . բաղձանութիւն : տէճ, գուլս տեղ . դուռ գետին . եալըմ :
Գրուրաբեր : || խօլայ կտրող . թէհլիքելի :
Գրուրագայթ : } խօլայ անցնող . խօլայ տեղ կտրող կամ դուրսը երող . խօլայ սկսողող :
Գրուրագայթութ : }
Գրուրագթելի : }
Գրուրագին : || խիստ հեշտ . խիստ խօլայ :

դէյիլ, մախսուսու գիլն ուձօղ · ածան :
Դիւրագիւտ : || խօլայ գազանըլըր · ալչաք :
Դիւրագլոր : || տե՛ս Դիւրագայթ :
Դիւրագնաց : || տե՛ս Դիւրաքայլ :
Դիւրագոյն : || խիստ հեշտ · խիստ խօլայ :
Դիւրալուծ : || խօլայ ըլնօղ · հեշտ եղօղ :
Դիւրադարձ : || խօլայ գուլթ շարժօղ :
Դիւրադաւճ : || այն որ գիւրաւ կըճըկի :
Դիւրադարձ : || խօլայ գարձօղ · խօլայ շար-
ժօղ, կա՛մ խօլայ փոփոխուօղ :
Դիւրադաւ : || խօլայ խաբուօղ :
Դիւրազգած : || խօլայ ապըլըրօղ · խօլայ հաս-
նօղ : դէյիլ, խօլայ նեղս առնօղ · խօլայ սխնէ
մէջ եկօղ :
Դիւրազեղծ : || հեշտ խալըըօղ · գիւրաւ ա-
ղատուած :
Դիւրաթառամ : || խօլայ թոռմօղ · շուտով
թոշմօղ :
Դիւրաթաւալ : || խօլայ գլորօղ կա՛մ ալը-
տըրօղ :
Դիւրալուծ : || խօլայ քակուօղ :
Դիւրալոյց : || խօլայ վառուօղ :
Դիւրալուր : || խօլայ կա՛մ աղէկ լսօղ · խօլայ
հասկըցօղ : դէյիլ, խօլայ մտիկ ընօղ · խօլայ
հնազանդօղ, կա՛մ հաւնօղ : դէյիլ խօլայ լսուօղ ·
խօլայ հասկցուօղ : դէյիլ, խօլայ խապուլ ը-
նելու · խօլայ հաւնելու : դէյիլ, անուշ լը-
սելիք ունօղ · անուշ քաղըլեցըրօղ :
Դիւրախաբ : || խօլայ խաբուօղ :
Դիւրախաղաց : || հեշտ շարժօղ :
Դիւրախորտակ : || խօլայ կոտրուօղ :
Դիւրախորտակ կամք : || խօլայ փոխուօղ
կամք :
Դիւրածախ : || խօլայ թէլէֆ եղօղ կա՛մ հատնօղ :
Դիւրածել : || խօլայ ճեղքել · խօլայ հասըը
ընել :
Դիւրածին :
Դիւրածնունդ : } հեշտ ծնանօղ :
Դիւրակեզ : || խօլայ այրօղ :
Դիւրակործան : || խօլայ փլճօղ, կա՛մ փճա-
ցուօղ :
Դիւրակործան : || խօլայ ընկնօղ, կա՛մ առնօղ :
Դիւրակրելի : || այն՝ որ հեշտ կըտարուի :
Դիւրահալ : || խօլայ հալօղ :
Դիւրահամբեր : || հեշտ համբերուօղ :
Դիւրահաշտ : || խօլայ պարըշ ընօղ :
Դիւրահաս : || խօլայ կա՛մ շուտ հասնօղ : դէյիլ,
խօլայ հասկցուօղ · խօլայ իմացուօղ :
Դիւրահասոյց : || խօլայ հասցնօղ : դէյիլ, խօ-
լայ եէթիկ ընօղ · խօլայ խելքը մտցնօղ :
Դիւրահաւան : || խօլայ հաւնօղ, կա՛մ հնա-
զանդօղ : դէյիլ, խօլայ հաւնելու կա՛մ հնազան-
դելու :
Դիւրահաւատ : || գիւրաւ աւատըցօղ · կա՛մ խօ-
լայ հաւատալու :
Դիւրահեշտ : || խիստ խօլայ :
Դիւրահեշտի : || խօլայութեամբ :
Դիւրահիւծ : || շուտ մաշօղ, կա՛մ թէլէֆ ե-
ղօղ · խօլայ աւրօղ կա՛մ փճացօղ :
Դիւրահնազանդ : || խօլայ հնազանդօղ, կամ
խօսք մտօղ :
Դիւրահնար : || խօլայ ճար գտնօղ · շարագէտ :

դէյիլ, խօլայ ճար ընելու · խիստ մէհն-
քիւնլիւ :
Դիւրահրաշ : || այն՝ որուն հեշտ է մօտենալը :
Դիւրամեռ : || խօլայ մեռնօղ :
Դիւրամերձ : || տե՛ս Դիւրահրաշ ·
Դիւրամէտ : || խօլայ ծռօղ · խօլայ վար իջնօղ :
Դիւրամուտ : || համբերաւ մտնօղ · կա՛մ խօլայ
մտնելու :
Դիւրամտելի : || խօլայ յարգարուօղ · խօլայ
մտիկ ընօղ : դէյիլ, խիստ անուշցնօղ · խիստ
ախորժելի :
Դիւրամիտ : || տե՛ս Յօժարամիտ :
Դիւրամտութիւն : || տե՛ս Յօժարամտութիւն :
Դիւրայարմար : || խիստ ույղուն · խիստ մէ-
նասիպ · եախըշըխլը :
Դիւրայեղ : || խօլայ փոփոխուօղ :
Դիւրայոյս : || խօլայ յուսացօղ · մեծ յոյս
ունօղ :
Դիւրայօժար : || խօլայ կա՛մ շուտ եղօղ :
Դիւրանալ : || հեշտ ըլլալ · խօլայլաշ : դէյիլ,
համբերաւ ըլլալ · սէֆայ ընել · զէվք ընել ·
հաղ ընել · խօշը գալ :
Դիւրանց : } շուտով անցնօղ · խօլայ անց
Դիւրանցուկ : } նելու :
Դիւրաշարժ : || խօլայ շարժօղ · շուտ ․․․
Դիւրաշօշափ : || այն որ դիւրաւ կըշօշափուի :
Դիւրապախ : || ձիզվէ քանէ վախցօղ, կամ
երկչոտ եղօղ · խօլայ ահցօղ :
Դիւրապատիր : || խօլայ խաբուօղ :
Դիւրապատում : || խօլայ պատմօղ · հօշնայ
նախըլ ընօղ, կա՛մ նախըլ ըրած :
Դիւրապատրաստ : || համբերաւ · հազըըլօմ :
Դիւրառիկ : || խօլայ առնուօղ :
Դիւրասահ :
Դիւրասայթաք : } տե՛ս Դիւրագայթ :
Դիւրասայթաք :
Դիւրասխալ : || խօլայ սխալօղ · շատ սխալ-
ուեցօղ :
Դիւրասնոյց : || խօլայ պէսլէմիշ ընօղ · կամ
պէսլէնմիշ եղօղ : դէյիլ, նաղիք մեծցնօղ · կա՛մ
նաղիք մեծցած :
Դիւրասնունդ : } խօլայ պէսլէնմիշ եղօղ :
Դիւրասուն : } դէյիլ նաղիք մեծցօղ :
Դիւրատար : || խօլայ տար ձգօղ, կա՛մ դիւրա-
տար ձգած :
Դիւրավախճան : || տե՛ս Դիւրանց :
Դիւրաքննան : || խօլայ քննուօղ · չըքիմացօղ ·
նաղիք :
Դիւրարհամարհ : || խիստ ցած · խիստ փուճ :
Դիւրաւաշ : || խօլայ ու անուշ երգուօղ ·
թռչուն և անուշ ձայն հանօղ :
Դիւրաւարտ : || խօլայ լմնցօղ · շուտ եղերօղ :
Դիւրաւոր : || սէֆալը · խօշ ըերօղ · հանգս-
տացնօղ :
Դիւրափխրելի : || խօլայ փշրուօղ :
Դիւրափոփոխ : || խօլայ փոփոխուօղ :
Դիւրաքակ : || խօլայ քակուօղ կա՛մ աւրըըուօղ :
Դիւրաքայլ : || խօլայ քալօղ կա՛մ խօլայ քալելու :
Դիւրեաւ : || հեշտ · խօլայութեամբ :
Դիւրել : || հեշտ ընել · խօլայցնել : դէյիլ, համբ-
ըերցնել · սէֆայ կա՛մ զէվք ընել տալ · խօշը
ըերել : դէյիլ, զուարճել · տափկցնել · ուրախցնել :

Դիւրերասան : || խօլայ զափլթ եղօղ · խօլայ հնազանդօղ :
Դիւրըմբռնելի : || խօլայ բռնուօղ :
Դիւրընթաց : || խօլայ վազօղ · շուտ վազօղ :
Դիւրընկալ : || խօլայ խապուլ ընօղ կամ հասկցօղ : Տճկ. խօլայ խապուլ օլլալու · խօլայ հասկցուօղ կամ իմացուօղ :
Դիւրիլ : || խօլայ ըլլալ : Տճկ. հանգչիլ · սէֆայ կամ զէվք ընել · խօշը գալ · հազ ընել : Տճկ. դուրիլ · ախըզնալ :
Դիւրիմաց : || խօլայ իմացուօղ կամ հասկցուօղ :
Դիւրին : || հեշտ · խօլայ :
Դիւրիչ : || խօլայցնօղ : Տճկ. հանգչեցնօղ · սէֆայ ընել տուօղ · խօշը բերօղ : Տճկ. դուրօղ · ախըզցնօղ :
Դիւրութիւն : || խօլայութիւն : Տճկ. հանգստութիւն · սէֆայ · զէվք · հազ · խօշ : Տճկ. դուրութիւն · ախըզութիւն :
Դիւց : || կուոց, կամ կուռքի :
Դիւցազն : || կուռքի ազգէ կամ սոյէ ծնած : Տճկ. քէհլէզպանէ · պէհլիվանէ · աղաւէթ · քաջ · նամըը կտրիճ :
Դիւցազնաբար : || աղաւէթի պէս · քաջ կտրիճի պէս :
Դիւցազնական : || գիլիհի զարէի կամ աղաւէթի մուլթալլիխ · քաջ կտրիճի մուլթալլիխ : Տճկ. խիստ մուքէլլէֆ · խիստ ազնիւ · խիստ պայծ · խիստ իւսաբուն :
Դիւցազնացեալ : } չայ նման եղած · կուռց փայլէ անցած : Տճկ, գի չի զարէ կամ աղաւէթ եղօղ : Տճկ, խիստ մուքէլլէֆ եղօղ · խիստ ազնուացած :
Դիւցազնեալ : }
Դիւցախառն : }
Դիւցախնելա : } կուռց վրայ խնկելթօյ : կուռք պաշտելու վրայ մտօղ :
Դիւցախնելար : }
Դիւցապաշտ : || տես Դիցապաշտ :
Դիւցընկէց : || ոլիմպոս լեռը :
Դիւք : || սուտ ած · կուռք · փուլթ :

Դ Լ

Դլբին : } եօնուզ · եօնուզ պալըղը :
Դլփին : }

Դ Խ

Դխխին : || տես Դժոխարքին :

Դ Ղ

Դղալ : || հոգի տալ · հանգչիլ · դադրիլ · կամք տանել · կենալ :
Դղեակ : || բերդ · խալէ :
Դղորդեցուցանել : || տես Դղրդեցուցանել :
Դղորդել : || տես Դղրդել :
Դղորդումն : } տես Դղրդիւն :
Դղուրդ : }
Դղրդել : } դղրդել · զերդելեթ մէջ ընել · վէլվէլէով լեցընել · նեղքեն 'ի վրայ ընել :
Դղրդեցուցանել : }
Դղրդիլ : || զերդէլէնմիշ ըլլալ · վէլվէլէով լցուիլ · նեղքեն 'ի վրայ ըլլալ :
Դղրդիւն : } դղրդիլը · զերդէլէ · վէլվէլէ :
Դղրդումն : }

Դ Մ

Դմակ : || զմակ · ոչխարի պոչ :
Դմին երբ : || առաջ հանաք :

Դ Ն

Դնել : || դնել :
մատը Դնել : || ջէնկ ընել · ջէնկ եղել :
պատիւ Դնել : || պատուել · մեծարել :

Դ Շ

Դշխոյ : || թագաւորի կին կամ մայր · թագուհի · սուլթան · վալիտէ :

Դ Ո

Դոգել : || տես Դաւել :
Դող : || դող :
զԴողն հարկանել : || տես զԴողանն հարկանել :
Դողալ : || դողալ · դող եղել :
զԴողանն հարկանել : || դողը բռնել · դող ելլել · դողդղալ · զընկըռ զընկըռ դողալ :
Դողացուցանել : || դողցնել :
Դողացուցիչ : || դողցնօղ :
Դողդոջ կամ Դողդոջ : || դողդղան · դողդղուն · դողդղացօղ :
Դողդոջալ · կամ Դողդոջալ : } դողդղալ :
Դողդոջել · կամ Դողդոջել : }
Դողդոջիւն · կամ Դողդոջիւն : } դողդղուկ · կամ դողդղալը : Տճկ, չիֆէ :
Դողդոջումն · կամ Դողդոջումն : }
Դողդոջոտ · կամ Դողդոջոտ : } տես Դող դող :
Դողդոջուն · կամ Դողդոջուն : }
Դողութիւն : } դող :
Դողումն : }
Դոյզն : || քիչ · քչիկ · ձիզվի :
Դոյզն ինչ : || քիչ մը · քչիկ մը · ձիզվիճէ :
Դոյլ : || գօլ · խօվայ · պաղիբաճ :
Դոյն : || սա :
Դոյն : || տես Դոյզն :
Դոյն ինչ : || տես Դոյզն ինչ :
Դոյնչափ : || սոյնչափ · սոյնորչափ · սոյնքանը :
Դոյնպէս : || սոյնպէս · սոյն կերպէ :
Դոյնպիսի : } սոյնանէ · սա թիւրլիւ :
Դոյնօրինակ : }
Դոն : || բալլամիշ ձուկ : Տճկ, կեմըրէկ փէք օրմէտ :
Դոն յաղեալ : || լաքէռտայ :
Դով : || աշխարհի մէկ գին · սով · խաթ :
Դորակ : || փառաչ :
Դորակաձև : || փառաչի ձևով :
Դորայքն : || առաջը · առաջ եղածը :
Դորանվանք : || անօթութէն չարչարուիլը :
Դորանվիլ : || անօթութէն կամ ծարաւութէն պէրիշան ըլլալ · կամ հալիլ մաշիլ :
Դու : || դու · դուն :
Դուար : || տես Տուար :
Դուզել : || թուշիլ :
Դուզնաքեան : || քիչ խօսօղ · կարճ պատմօղ :
Դուզնաքանել : || քիչ խօսիլ · կարճ խօսիլ · կարճ պատմել :
Դուզնաքեայ : } քիչ · քչիկ · ձիզվի :
Դուզնաքեան : }
Դուժ : || տես Խուժ :
Դուժ խուժ : } տես Խուժադուժ :
Դուժ և խուժ : }
Դուլ : || դադար · կանգ :
Դուլկան : || տիրեկ :
Դուն : || քիչ · քչիկ :
Դուն ինչ : || քիչ մը · քչիկ մը :

Պուռն ուրեք ։ || քիչ տեղ · պզտիկ տեղ · սկզբէն սկզբէն ։
Պուտն ։ || գօտի ։
Պուաւար ։ || աղջիկ · աղջիկ աղայ ։
Պուպր ։ || դուրբը · քէօկի · էճէնէ ։
Պուարդն ։ || բոլոր չարիք · չխօմեցնէնք չարիք ։
Պուրբ ։ || զուռ ։
'ի Պուրս ։ || դուրս · անդին · հեռու ։
'ի Պուրս տալ ։ || դուրս տալ · դուրս հանել · յետ տալ · յետ դարձընել ։
'ի Պուրս մերժեալ · կամ 'ի Պուրս ելեալ կամ հանեալ ։ || խոտան մարդիկ ։
Պուզայ ։ || փիքիրսիզլէյ · փառաւոր ։ ՏՃԿ, ակըլսըզ կէր · ակօրքեսիզ սաղքը ։
Պոփել ։ || ոտքը գետնին ծեծել · խաղալով կամ սար բանելով ոտքը գետնին զարնել ։
Պոփիւն ։ || ոտքը գետնին ծեծելը · խաղալով ոտքը գետնին զարնելը ։

Պ· Չ

Պչիր ։ || քէմալթխայ · եալզրզըֆ ։ ՏՃԿ, կար-դալ գիտցօղ · կարդացօղ ։ ՏՃԿ, օխումուշ ։
Պչրանաց ։ || տես Պչրասիրութ ։
Պչրասէր ։ || ախճան, քեմալթխար · ակֆանտը-սուր ։ ՏՃԿ, կարդացողներու կամ ուսումնա-կաններու գլուխ ։
Պչրասուն ։ } դպրատուն · կարդացողներու
Պչրոց ։ } տեղ · մէքթէպ ։
Պչրոցակից ։ || մէկ տեղ կարդացօղ ։
Պչրութիւն ։ || քեմալթխայութիւն · եալզըմնուն ։ ՏՃԿ, կարդալը · գիր օրինակ · ուչ գիտակից զգալութիւն ։ ուսմ · կարդալ չեմ գիտեր ։ ՏՃԿ, կարդացողութիւն · գրոց գիտունն · ուս մունք ։ ՏՃԿ, գիր կամ գիրք · քիւթիւկ · ակֆանտը ։ ՏՃԿ, օխումուշլուխ ։

Պ· Ռ

Պռնաբաց ։ || դունչը բացօղ ։
Պռնապահ ։ } խապաւծի ։
Պռնապան ։ }
Պռնափակ ։ || դուռն փակօղ · դունչը գոցօղ ։ ՏՃԿ, ագըզը քիւպիկլիու · ագըզը տըքըլիկլիու ։
Պռնձել ։ || անկամքը թնտացնել · անկամքը խօսեցնել ։
Պռնչել ։ || անկամքը խօսիլ ։
Պռնչիւն ։ || անկամքի խօսիլը ։
Պռույթ ։ || տես Գռույթ ։
Պռույթ տալ ։ || տես Գռույթ տալ ։
Պռուլթել ։ || ետրետյայէջ ընել · ափարդալ ը-նել · վրայ վազել · սալլիւչ ընել ։

Պ· Ս

Պսաղիկոն ։ || տաւն ղալթ ։
տաղմոսին կամ երկինք Պսաղիկոն ։ || տաղերը ղալ-թը · կիլինձի ղալթը ։
երգ Պսաղիկոն · || իւչլենձիու ղալթը ։
Պսպղալ ։ } բամբոսանք · անարգանք · ան-
Պսպղանք ։ } թէմ · գէշ խօսիլը ։
Պսպղել ։ || բամբասել · անարգել · անթէմ տալ · գէշ խօսիլ ։
Պսպղութիւն ։ || տես Պսպղել ։
Պսակերտգիր ։ || հոգեբանական աղջիկ ։

Պ· Ր

Պրապէմ ։ || գէմքը դզան · ինչպէս է աս բարս · օրհնեալ են ։

Պրագմատիկէ ։ || գուշակ գարնօղ · կամ չալըզ ։
Պրախոս ։ || պախիճայ · պօստան · ծառանոց ։
Պրախոս եղեմական ։ || ապտանլըգ գըրտվանը ։
Պրախոս երկնային ։ || արքայութիւն ։
Պրախտոտմուն ։ || պախիճան · կամ պօստանը մեծցած ։
Պրախտաւպան ։ || պախիճանճի · պօստանճի ։
Պրակ ։ || պօյ · կամ պօյ պօս ։
Պրակման ։ || գրուած · գրած ։
Պրակմանալէս ։ || գրելով · վրան քանելով ։
Պրակից ։ || գրագիր · խօճէ ։
Պրակումունքա · || զարդարման ծունք ։
Պրակցութիւն ։ || գրագրութիւն · խօճէութիւն ։
Պրամ ։ || տառակ · փող ։ ՏՃԿ, ալղամ, կամ ալթըն ։
Պրամ հարկանել · կամ Պրամ հատանել ։ || ըս տակ կտրել ։
Պրամիժողով ։ || տառակ ժողովող · փող ժող-վօղ ։ ՏՃԿ, վէրկիի տակ ընկած ։
Պրամակէս ։ || կէս ղրուշ · կամ ղրուշ. ու-կէս ։ ՏՃԿ, կէսա ալթըն ։
Պրամանիշէա ։ || սատկէ կէտաօղ ։ ՏՃԿ, ալթըն մը · ալթըն մը չափ · ալթըն մը ծանրութ ։
Պրամանկոյս ։ || տառակ գեխօղ ։ ՏՃԿ, ղրուշի գէրդ ։
Պրամանոց ։ || ղրուշի մնացք · պուլմաղանայ ։
Պրամել ։ || ղրուշով առնել · ղրուշով գիշերել ։
Պրանք ։ } չէմ · սոյլայ ։
Պրանդի ։ }
Պրանկ ։ || դանէ դուռն ընկնօղ ։ ՏՃԿ, մանղալ կանն · ախխամա · պապազուկ ։
Պրանջել ։ || գլուխ քարել · սար քէյլայ ։
Պրաստ ։ || տես Պրախոս ։
Պրացկ ։ || գրագիր · խօճէ ։
Պրաքսիայ ։ || տրամ կամ տրէմ ։
Պրգալ ։ || գգալ ։
Պրգել ։ || գրգել · ձեռք տալ · ձիթ տալ ։
Պրդնէլ ։ || զաղզալ · տաղտալ ։ տես և բաղ-բաջել ։
Պրդնչիւն ։ } զաղզալը · տաղտալ ։ տես և
Պրդնչումն ։ } Բաղբաջմունք ։
Պրդուէլ ։ } խախտել · տեղէն խաղ
Պրդուէցուցանել ։ } ցնել · տեղէն վերցնել · տէտիկլին ընել ։
Պրդուէիլ ։ || խախտիլ · տեղէն խաղալ · տե-ղէն վերնալ · տէտիկլին ըլլալ ։
Պրեալ ։ || գրած ։
Պրժողական ։ || հաւատարմութ դաւանանք տուօղ · սուտ դաւանօղ · սուտ խիղճով ընօղ ։
Պրժանք ։ || տես Պրժողութիւն ։
Պրժել ։ || տես Պրժրել ։
Պրժողութիւն ։ || տես Պրժրողութիւն ։
Պրժօղ ։ || տես Պրժրօղ ։
Պրիսոն ։ || տես Պրիսնիւն ։
Պրծնել ։ || ազատուց հանել · փախչելու կամ հիւրխլայնց հանել ։
Պրծնիւն ։ || ռազիս ձամ · ազատացօղ · փախըստ-տոց · հիւրխլայնց ։
Պրոզմ ։ || տասնմայ · մէօհիւր · նշան ։
Պրոշմնուոր ։ || տասնմայը · մէօհիւրքու · նշ-անը ։
Պրոշմել ։ || տասնմայ զարնել · նշան գնել · մէօ հիւրլէմիշ ընել ։ ՏՃԿ, գրել ։
Պրոշմիք ։ || տասնմայլիկ · նշանիկ ։

Դրօշմագ ։ || կնիքի · օրինակ · խաղէմ փորած · մուշտալուխ ։ տէ՛ս, խառնիլանիկ · ատատա ։ արծաթի կամ պղնձի թիթեղ · երկաթէ երամ րայի, և այլն ։ տէ՛ս, վարպետ չէնք · բարակ բան ։
Դրօշմագրել ։ } կնիքի համեմ · օրինակ ընել · խա
Դրօշմագրութիւն ։ } ըէմ փորել · մուշտալուխ համ ներ ։ տէ՛ս, խառնիլանիչ ընել · խառնիլանիկ ընել · երեսն կամ տատատ անցընել · խառնիլա մայով ծածկել ։ տէ՛ս, վարպետութիւն ցընել ։
Դրօշմակ ։ || տէ՛ս Դրօշմագ · և Դրոշմ ։
Դրօշմատ ։ || գոմլաստանք ։
Դրօշմատատրան ։ || գոմէնչու տեղ ։
Դրօշմատել ։ || գոմէել · գոմլատանք տալ ։
Դրօշմատիչ ։ || գոմօղ · գոմլատանք տուող ։
Դրօշմատիք ։ || գոմլատանքներ ։
Դրօշմատուութիւն ։ || գոմէութիւն · գոմլատանք ։
Դրօշմութիւն ։ || տէ՛ս Դրիր, կամ Դրիքք ։
Դրօշուտ · կամ ՚ի Դրօշատ ։ || պղնձէն · պղնձուեալ ։
Դրօշմնանք ։ || տէ՛ս Դրօշմանք ։
Դրօշմել ։ || տէ՛ս Դրօշմել ։
Դրօշմնութիւն ։ || տէ՛ս Դրօշմանք ։
Դրօշ ։ || Թուղ · պայրախ · սանճախ · ալէմ ։ տէ՛ս, խաչվառ · խաչալէմ ։
Դրօշակ ։ || պայրախ ։ տէ՛ս, փէշ ։
Դրօշակակիր ։ } պայրախտար · սանճախտար ·
Դրօշակիր ։ } ալէմտար ։
Դրօշաւոր ։ || Թուղլու · պայրախլը · պայրախտար ։
Դրօշեալ ։ || կուքի փորած պատկերք ։
Դրօշեայ ։ || Թուղլու · պայրախլը ։
Դրօշեայք ։ || Թուղեր · պայրախներ ։ տէ՛ս, խաչվառներ · խաչալէմներ ։
Դրօշել ։ || պատկերք փորել · փորելով շինել · օյմէ ընելով պատկերք կամ ձև հանել ։
Դրօշմած ։ || փորած պատկերք · օյմալըգ · փորուածք · օյմայ · խաղէմ ։

Դ Օ

Դօրիքս ։ || հեղեղ · սէլ ։

Ե Բ

Եբենոս ։ || աբանօզ ։
Եբիճառ ։ || հաբեղայի կառոյ ։
Եբրոս ։ || տէ՛ս Եղբայրս ։
Եբրայեցերէն ։ || չֆութերէն ։
Եբրայեցի ։ || չըֆուտ ։ տէ՛ս, չֆութերէն ։

Ե Գ

Եգիպտակործան ։ || եգիպտոսը աւրող · մէկ մը ներքև վրայ ընող ։
Եգիպտայք ։ || եգիպտացւոց գիրք · կամ ոււ մունքը ։
Եգիպտացի ։ || մըսըրլը ։ տէ՛ս, եգիպտոսի մէջ Թծաւելու · մըսրայ եկած · մըսըր գործած կամ բանած ։
Եգիպտաճառ ։ || մըսըր Թուտուղու ։
Եգիպտուհի ։ || մըսըր կնիկ ։

Ե Դ

Եդեմ ։ || եդեմ · դրախտին անունն է ։
Եդեմաբուղխ ։ || եդեմայ ելած · դրախտէն վազած · դրախտէն ելող ։
Եդեմական ։ || դրախտէն հասցուլ եղած, կամ եղած ։
Եդեմական ։ } եդեմայ, կամ ազատմայ դրախտին
Եդեմեան ։ } մօրնէ ...
Եդեմատունկ ։ || եդեմ տնկած · դրախտը տնկած ։

Ե Զ

Եզ ։ || մէկ ։
Եզական ։ || տէ՛ս Միական ։
Եզախորել ։ || մէկ տեղ ժողվել · Թօփ ընել ։
Եզախորելի ։ || մէկ տեղ ժողվելը մշտական ընլալ ։
Եզակ ։ || մէկիկ · մէկ հատիկ · մինակ · մէկ ։
Եզական ։ || մէկէր մըսմէրին · մէկիկ ։
Եզակաբանաբար ։ || մէկ համրանքով · մինակ ։
Եզակի ։ || մինակ · մէկիկ ։
Եզաձայն ։ || տէ՛ս Համաձայն ։
Եզաձի ։ || մէկ ձիով մը հեծած · կամ մինակ մէկ ձիով ։
Եզամենակ ։ || մէկ ճամբորդ · մէկ ամէն եղող · մէկ ճամբա առնող ։
Եզանալ ։ || մէկ ըլլալ · մէկ տեղ գալ · մէկ ըլլալ · Թօփ ըլլալ ։ տէ՛ս, մինակ ըլլալ · մինակ մնալ · քով գալու ։
Եզանգամ ։ || մէկ անգամ մը · մէկ հեղմը · մէյմը ։
Եզանման ։ || մէկ մէկ · Ֆէրատ Ֆէրատ ։ տէ՛ս, մէկ մէկու · խառը ։
Եզանուն ։ || մէկ վանկ ունեցող · ինչպէս է բառ ։
Եզատեսակ ։ || մէկ Թարզ · մէկ Թիւռլիւ ։
Եզբօրայ ։ || մէկ ընող · մէկ տեղ բերող ։
Եզերական ։ || քէնարը կամ չէվրէն եղածը ։
Եզերել ։ || շինցնել · խալքալ · չէվրէլ ։
Եզերիչ ։ || շինցնող · խալքող ։
Եզերորդ ։ || մէկերորդ · պիրինճի ։
Եզերք ։ || քոլըրոնները · քէնարները · չէվրէ · ատյան ։
Եզերք երկնից, կամ աշխարհի ։ || երկնից շրջանը · հօրիզոն · կեռյ քէնարը ։
Եզն ։ || եզ · էօքիւզ ։
Եզնաւէգու ։ || փոխնառնելի ։
Եզնակ ։ || հորթ · պիւզաղի ։
Եզնամուղ ։ || Ջուխտ մը եզ ։ տէ՛ս, չիֆթ ընկեր ։
Եզնավար ։ || եզը վարող · եզը քշող ։
Եզնել ։ || չիֆթ սրբելիչ ընել ։
Եզնոց ։ || եզներց գոմ · ախոռ ։
Եզնօղ ։ || տէ՛ս Եզող ։
Եզունակ ։ || տէ՛ս Եզակ ։
Եզունակես ։ || մինակ ։
Եզր ։ || ծայր · վերջ · անկիւն · քէնար ։
Եզր ծովու, կամ գետոյ ։ || կըըյը, կամ եալը ։
Եզրածիրանի ։ || ծիրանի գգեստ · ծիրանի զըն ձեւերով լալն ։
Եզրակացութիւն ։ || խօսքին ամբողջ ։
Եզրակացուցանել ։ || բանէն բան հանել ։
Եզրաձեւել ։ || ոռքը հանելով · լըմնցնել · խալքալ ։
Եզրացուցանել ։ || լմնցնել · վերջացնել ։
Եզրացուցիչ ։ || լմնցնող · վերջացնող ։
Եզրել ։ || տէ՛ս Եզրացուցանել ։

Եզր ունիլ ։ ‖ սօնը հասնիլ ։
Եզ քան զմի ։ ‖ մէկ քան զմէկ ։
Եզօղ ։ ‖ ըծվար • եզը քշօղ • չիֆտճի ։

Ե Թ

Եթեր ։ ‖ երկինք ։
Եթերական ։ ‖ երկնքի մուԹալլըխ • երկինքը եղօղ ։
Եթէ ։ ‖ Թէ • Թէ որ • էյէր ։ տճկ., մէյէր • զոր օրինակ • եԹէ ոչ գիտէք ։ ռամկ. մէյէր չէք գիտեր ։ տճկ., որ • քի • զոր օրինակ • աստ եԹէ մի՞ երԹիցես ։ ռամկ. ըսաց որ չերԹաս ։
Եթէ իցէ ։ ‖ ալէլքի • աճապ ։ տճկ., մէյէր ։
Եթէ ոչ ։ ‖ էյէր չէ • Թէ չէ ։ տճկ., 'ի զատ • զոր օրինակ • չեք իմ' ինչ • եԹէ ոչ մի պանդ ։ ռամկ. բան չունիմ, մէկ մանղըրէն 'ի զատ ։

Ե Լ

Ել ։ ‖ ըլլալ ։ տես և Ելք ։
Ելակ ։ ‖ ելակ • չիլէկ • Ֆռակուլայ ։
Ելամուտք • կամ Ելումուտք • կամ Ելևմուտք ։ ‖ ելումուտ • ելլել մտնելը ։ տճկ., ելլօղ մտնողները ։ տճկ., ելլելու մտնելու տեղ • դուռ • մէյտան, բակ ։ տճկ., խարճուկելիր • եկօղ գնացօղ ըստակ ։
Ելանել ։ ‖ ելլել ։ տճկ., դուրս գալ • բխել • հառըլ ըլլալ ։
Ելանել արեգական ։ ‖ արևը ծագել ։
Ելանել վիճակաց ։ ‖ վիճակը ելլել • ըռաստ գալ ։
առ ի Ելանեն տառածք ։ ‖ ընծի ուրիշ կըլլան, կամ ինծ տիւշէր էն ։
Ելանել 'ի չափ ։ ‖ չափը անցնել • չափէն դուրս ելլել • զատրէն դուրս ըլլալ • կարողուԹէն վեր ըլլալ ։
Ելանել 'ի բան ուրուք ։ ‖ բանէն դուրս ելլել • բանէն խատրին ըլլալ ։
Ելանել զմիմեանց ։ ‖ մէկզմէկու վրայ ելլել • իրարու վրայ խըրխըչ ընել ։ տճկ., մէկ զմէկ պատտրմիչ ընել • մէկզմէկէ խատրին ըլլալ • յաղԹել ։
յոգւոց Ելանել ։ ‖ հառաչել • ախ ընել ։
'ի գլուխ Ելանել ։ ‖ գլուխ ելլել • լմննալ • լմնցնել • խալըսիլ ։
Ելանելի ։ ‖ ելլելու ։ տճկ., մէրախլէն ։
Ելանելի շրջանակաւ ։ ‖ պտուտ մէրախլէն ։
Ելատար ։ ‖ կէճէ ղուշի ։
Ելեալ ։ ‖ ելած • դուրս եկած ։ տճկ., ելլօղ ։
Ելեկտրոն ։ ‖ տես Ելեքտրոն ։
Ելևել առնել • կամ Ելևելս առնել ։ ‖ մէկզմէկէ վեր ելլել • մէկզմէկէ խատրին ըլլալ • մէկզմէկ աղԹել, կամ պատտրմիչ ընել ։
Ելևել խաղալ ։ ‖ ելլելով իջնելով խաղալ ։
Ելևէջք ։ ‖ ելլել իջնելը ։
Ելևէջս առնել ։ ‖ ելլել իջնել ։
ԵլևէջուԹիւն ։ ‖ ելևլիջնելը ։
Ելևմուտք ։ ‖ տես Ելամուտք ։
Ելեփանդական բորոտուԹիւն, կամ ախտ ։ ‖ մէռ կիլուԹի • Ֆռէնկ մարազը • Ֆռէնկ զահմէԹի ։
Ելեքտրոն • կամ Ելեքտրոն ։ ‖ քեհրիպար ։ տճկ., դեղին պղինձ • փիրինճ ։ տճկ., Թունճ ։
Ելլադական ։ ‖ հոռմի մուԹալլըխ ։
ԵլողուԹիւն ։ ‖ ելլելը • դուրս գալը ։
Ելուզակ ։ ‖ չէԹէճի • Թիւրիւտրնու • ճէլալի • հարամի ։
Ելուզակաբար ։ ‖ Թիւրիւտիւյի պէս ։
Ելուզակից ։ ‖ Թիւրիւտիւյի, կամ ճէլալիի ընկեր ։
Ելուզակուտ ։ ‖ Թիւրիւտլույի, կամ ճէլալիի եաԹախ ։
Ելուզանել ։ ‖ դուրս հանել • դուրս տալ • բղխել ։
Ելուզեկից ։ ‖ տես Ելուզակից ։
Ելուզումն ։ ‖ դուրս հանելը • բղխելը ։
Ելումուտք ։ ‖ տես Ելամուտք ։
Ելունդն • կամ Եղունդն ։ ‖ հանք • խումբ- ճախ ։ տճկ., վեր տուած խոյեր • խարպարճըխ ։
Ելուստ ։ ‖ ելլելը ։ տճկ., ելած բան ։
Ելուցանել ։ ‖ տես Ելուզանել ։
Ելք ։ ‖ ելլելը • վեր երԹալը • դուրս գալը • հանըլ ըլլալը • բխելը ։ տճկ., ելլելու ճամբայ • ծակ • դուռ • մէյտան • բակ ։ տճկ., ծայր • քէնար • սօնղ • ախիօռ • չէվրէ ։ տճկ., լմնցընելը • լմննալը • հասցնելը, կամ հասնիլը • խաղըն ։ տճկ., դիպուած • Թալէհ • փորձանք ։ տճկ., հնարք • ճար ։
Ելս լոյս գտանել ։ ‖ սօնղը գտնել • ճար գտնել ։
Ելս և ծախս առնել ։ ‖ քեօքէն կորսնցնել • Թելէֆ ընել • խաղըն ձգել • իղը Թօղը չը Թօղուլ ։
յԵլից կալ ։ ‖ արևելքի դին ըլլալ ։
Ելքտրոն ։ ‖ տես Ելեքտրոն ։

Ե Կ

Եկ ։ ‖ եկօղ • ուրիշ հաւատք մտնօղ • ուրիշ ազգ դարձօղ ։ տճկ., օտար մարդ • ղարիպ ։
Եկ ։ ‖ գալը • կէլիշ ։
Եկամուտ ։ ‖ եկօղ մտնօղ • վրայ եկօղ • եաև եկօղ • խորԹ • օտար • զաԹը չեղօղ ։ տճկ., օտար մարդ • ղարիպ ։ տճկ., ուրիշ հաւատք մտնօղ • նոր հաւատք եկօղ • ուրիշ ազգ խառնուօղ ։ տճկ., կէլիր • ախարէԹ ։
Եկաւոր ։ ‖ եկօղ ։
Եկաւորիլ ։ ‖ գալ ։
ԵկաւորուԹիւն ։ ‖ գալը ։
Եկեղեցական ։ ‖ եկեղեցու մուԹալլըխ ։ տճկ., կարգ կամ աստիճան ունօղ ։
Եկեղեցանալ ։ ‖ ժողվըռւիլ • Թօփ ըլլալ • մէկ տեղ գալ • ճէմիյէթ ըլլալ ։
Եկեղեցացուցանել ։ ‖ ժողվել • Թօփ ընել • ճէմիյէթ ընել ։
Եկեղեցի ։ ‖ ժողով • ժողովուրդ • ճէմիյէթ • հալխ ։ տճկ., եկեղեցի • ժամ ։
Եկեղեցի քրի ։ ‖ քրիստոնէից ճէմիյէթը ։
Եկեղեցպան ։ ‖ եկեղեցպան ։
Եկեղեցօրհնէք ։ ‖ ժամօրհնէնք ։
Եկքան ։ ‖ տես Ակքան ։

Ե Հ

Եհէ ։ ‖ ըհը՛ • հը՛ ։

Ե Ղ

Եղ ։ ‖ տես Իւղ
Եղական ։ ‖ եղօղ • եղած • ըրած • ըստեղծած ։
Եղականապէս ։ ‖ ըլլալով • ստեղծուելով ։ տճկ., ստեղծուածի պէս ։
Եղականացուցանել ։ ‖ հաստըլ ընել ։

Եղամ : || Թէհլիզ . սուֆայ . բակ :
Եղամայր : || սաղէնաէի խաղ :
Եղանակ : || Թարզ . եօլեօլախ : Տճկ. խայտէ :
Եղանակաւոր : || խայտէլի : Տճկ. խայտէ ձգօղ . երգօղ . սաղէնտէ :
Եղանակաւորել : || խայտէ դնել . խայտէ չի-նել : Տճկ. եօլեօլախ մտցնել :
Եղանակել : || երգել :
Եղանիլ : || ըլլալ :
Եղանութիւն : || ըլլալը . բառեղծուիլը : Տճկ. եղած, կամ բառեղծած բան :
Եղար : || ընկեր . էհլի : Տճկ. լաց ու ողբ :
Եղարամայր : || լալկան :
Եղարան : || եղի տեղ . եղի աման :
Եղարկել : || եզ լէցընել . եղով օծել . եաղ-լամիշ ընել :
Եղաւորել : || եղոտել . եաղլամիշ ընել :
Եղափանդական : || տե՛ս Եղեփանդական :
Եղբայր : || եղբար . կամ աղբար :
Եղբայրագիր : || աղբրգիր . խարտաշըրխ :
Եղբայրադաւ : || աղբարը խաբօղ :
Եղբայրազլաւ : || աղբարը սպաննօղ :
Եղբայրակցութիւն : || մէկի մը հետ աղբար ըլլալը :
Եղբայրանալ : || աղբար ըլլալ . աղբրգիր ըլլալ :
Եղբայրանոց : || աղբրգիրներու օթախ :
Եղբայրասէր : || աղբարը սիրօղ :
Եղբայրասպան : || աղբարը սպաննօղ :
Եղբայրատեաց : || աղբարը ատօղ :
Եղբայրատեցութիւն : || աղբարը ատելը :
Եղբայրութիւն : || աղբար ըլլալը . ընկերութիւն :
Եղբօրոս . կամ Եղբաւրոս : || պուճինուզ օթու . գաւ. չիչէյի . տօղուզլաշըը կամ տօղուզ տապանըը :
Եղբօրորդի : || աղբօր տղայ :
Եղեամն : || ղըռաղը :
Եղեբորոս : || տե՛ս Եղբորոս :
Եղեգնաբնակ : || ղամիշլըխը բնակօղ, կամ կե-ցօղ : Տճկ. ղամիշլին ծակը բնակօղ :
Եղեգնաբոյս : || եղէգ բուսցնօղ . ղամիշի պէս բուսած :
Եղեգնախունկ : || տե՛ս Խունկ եղէգն :
Եղեգնախուիճ : || չալըչըռփը :
Եղեգնակոխ : || եղեգները կոխկռտօղ . կամ ղա-միշով ծեծուօղ :
Եղեգնաձև : || ղամիշի ձև ունօղ :
Եղեգնաշամբ : }
Եղեգնապուրակ : } ղամիշլըխ :
Եղեգնափող : || նայ . ղաւալ : Տճկ. ղամիշէ պօռու :
Եղեգնեայ : || ղամիշէ :
Եղեգնուտ : || ղամիշլըխ :
Եղել : || եղել . եղով օծել . եղ քսել :
Եղելութիւն : || տե՛ս Եղանութիւն :
Եղեմնախառն : || ղըռաղըէն եղած :
Եղեմնածին : || ղըռաղը ծնօղ կամ հասըլ բերօղ :
Եղեմնապատ : || ղըռաղըյով պատած՝ կամ ծածկուած :
Եղեմնարկու : || ղըռաղը ձգօղ, կամ Թափօղ :
Եղենդնահատ : || եղունկ կտրօղ :
Եղենդնաքար . կամ Եղընգնաքար : || սիւլէյմա-նի . կամ սուլէյմանի :

Եղեռն : || մեծ անօրէնութիւն . անիրաւութիւն . ճէնիր . զէամ . ֆէսատ . պէլայ :
Եղեռնագործ : || անօրէն . անիրաւ . չար . զէամքեար :
Եղեռնալիր : || չար բան լսօղ . չար բան մտիկ ընօղ :
Եղեռնական : }
Եղեռնայլին : } անօրէնութեան մեթալլըխ : տե՛ս և Եղեռնագործ :
Եղեռնաւոր : || անօրէն . զէամքեար . սուչլու : Տճկ. զալըմ . եաւուզ . խխտ . հօգին հա-նօղ . պէրպատ ընօղ :
Եղեռնութիւն : || տե՛ս Եղեռն :
Եղէր : || լաց . լալուծեծ կուծիլը :
Եղերական : || լալու : Տճկ. լացօղ . լալկան : Տճկ. լալկաններու ժողով . կամ պէօլիւկ :
Եղերամայր : || լալկաններու ժողով :
Եղերգութիւն : || խաղ սաղէնաէյի, կամ պար բռնօղի :
Եղերդ : || էղի մառօլ . եաղլան մառօլու . նաւաէնկ մառօլու : Տճկ. հինտխպատ :
Եղերդակ . կամ Եղերդնակ : || տե՛ս Եղերդ :
Եղերերգութիւն : || լալով երգ . լալկանութիւն :
Եղերերգու : || ձան ձգելով լացօղ . լալկան :
Եղեւին : || եաղլան սէլվիսի, կամ սէլվի . չամ աղաճը :
Եղեւնափայտ : || սէլվիի փայտ : Տճկ. եաղլան սէլվիսի կամ սէլվի :
Եղեւնափայտեայ : }
Եղեւնեայ : } սէլվիէ, կամ սէլվիի փա-տէ :
Եղեփանդական : || տե՛ս Եղեփանդական :
Եղէգ : || եաղլանի մառօլ :
Եղէգն : || եղէգ . ղամիշ :
Եղէգնաբոյս . Եղէգնախունկ . Եղէգնա-խուիճ . Եղէգնաշամբ . և այլն : || տե՛ս Եղեգ-նաբոյս . Եղեգնախունկ . Եղեգնախուիճ . Եղեգնաշամբ . և այլն :
Եղիճ : }
Եղինճ . կամ Եղինջ : } եղինճ . ըսըրղան :
Եղծ : || աւրած . խանգրած . զայ եղած . աւրըդ-կած . խարապ : Տճկ. աւրիլը . խանգրիլը . խարապ ըլլալը . զայ ըլլալը :
Եղծագործ : | աւրօղ . պէրպատ ընօղ : Տճկ. աւրած . պէրպատ :
Եղծական : || աւրուօղ . փտօղ . կորսուօղ :
Եղծանել : || աւրել . խանգրեցնել . խարապ ընել . կորսնցնել . փճացնել :
Եղծանելի : || տե՛ս Եղծական :
Եղծանք : }
Եղծուած : }
Եղծումն : } աւրիլը . փճանալը . խարապ ըլ-լալը :
Եղկ : || եղկ . եղկուկ . ըլըճախ :
Եղկական : || ափսոսալի . խեղճ . սէֆիլ :
Եղկանալ : || եղկուկ ըլլալ . ըլըճախ ըլլալ :
Եղկացուցանել : || եղկացնել . եղկուկ ընել . ըլըճախ ընել :
Եղկելի : || տե՛ս Եղկական :
Եղկել : || վայ տալ . եղուկ տալ . ափսոսալ :
Եղկիլ : || տե՛ս Եղկանալ :
Եղկութիւն : || վայ տալը . եղուկ տալը . խեղ-ճութիւն . սէֆիլութիւն :
Եղմնի : || տե՛ս Փեղմնի :
Եղն : || եղնիկ . ոչխի կէյիկ :

Եղնգնաքար : ‖ տե՛ս Եղընգնաքար :
Եղուզակ · կա՛մ յեղուզակ : ‖ Թխրխուխու · չէթէճի · ճէլալի :
Եղուզակութիւն · կա՛մ յեղուզակութիւն : ‖ Թխրխուխութիւն · ճէլալութիւն :
Եղո՜ւկ : ‖ եղո՜ւկ · վա՜յ · ափսո՜ս · վա՛խ :
Եղունգն : ‖ ըղունկ · տըրնախ :
Եղ՛ունգն : ‖ տե՛ս Եղունգն :
Եղուտ : ‖ փայացական · էութենական :
Եղջեմնի : ‖ տե՛ս Եղջերենի :
Եղջերադէզ : ‖ չիրին պույնուզը :
Եղջերակնձիթ : ‖ գնդին վրայ կոտոշ կամ պոյնուզ ունող : տե՛ս և Ընկեղջիւր :
Եղջերենի : ‖ քեչիպոյնուզու ծառ :
Եղջերիկ : ‖ պոյնուզլու օձ : Տճկ. , զալըմ · արընկյակ :
Եղջերու : ‖ որձ եղնիկ · կէյիկ :
Եղջերոճաքաղ : ‖ կէյիկ քեչիսի :
Եղջերուկ : ‖ կակաւոց թռչնոյն մի է · դառակարք :
Եղջենի : ‖ տե՛ս Եղջերենի :
Եղջեր : ‖ եղջիւր · կոտոշ · պոյնուզ : Տճկ. , պոյնուզէ պօւտու կամ եղի աման : Տճկ. , քէչի պոյնուզու :
Եղջիւրաքաղ : ‖ տե՛ս Եղջերոճաքաղ :
Եղջիւրիկ : ‖ տե՛ս Եղջերիկ :
Եղջիւրոճաքաղ : } տե՛ս Եղջերոճաքաղ :
Եղջուրաքաղ :
Եղափր : ‖ կեօլ · ջրոտ տեղ :

Ե Մ

Եմ : ‖ էմ · կամ :
Եմփորան : ‖ եմփորան :

Ե Ն

Ենթ : ‖ ներքևը · տակը :
Ենթագրել : ‖ տակը գրել :
Ենթագրութիւն : ‖ տակը գրելը :
Ենթադատել : ‖ կարծել · թահմին ընել :
Ենթադատութիւն : ‖ կարծիք · թահմին :
Ենթադրել : ‖ ներքևը դնել · վար դնել : Տճկ. , ներքև ձգել · տակը առնել :
Ենթադրութիւն : ‖ տակը դնելը : Տճկ. , ներքև առնելը :
Ենթալուսնեայ : ‖ լուսնի ներքև եղածը :
Ենթակայ : ‖ ներքևը դրած · ներքևնոց · ներքևի տայախ · քիւրսիւ :
Ենթակայանալ : ‖ ներքևը կենալ : Տճկ. , խնքիրմէ կենալ :
Ենթակայացուցանել : ‖ խնքիրմէ կեցած ընել :
Ենթակայուն : ‖ ներքևը ըլլալը : Տճկ. , խնքիրմէ կենալը :
Ենթակացուցանել : ‖ տե՛ս Ենթակայացուցանել :
Ենթակացութիւն : ‖ տե՛ս Ենթակայութիւն :
Ենթաձգումն : ‖ ներքև ձգելը · տակ առնելը :
Ենթամնայ : ‖ ենթամնայ · զատուած վանկերուն միացնելու նշանը :
Ենթանկել : ‖ ներքև ընկնել :
Ենթարկել : ‖ ներքև ձգել :
Ենձեան : ‖ հինէպաղ · հառամզատոյ · վէլէտախընայ :
Ենքեղիա : (յոգ.) ենքեղիէս : ‖ օձու ձուկ · երլանի պալըղը :

Ե Պ

Եպարքոս : ‖ վեզիր · պէյլէրպէյի : Տճկ. , փաշայ · սէրասկեր :
Եպարքոսութիւն : ‖ վեզիրութիւն · փաշայութիւն · սէրասկերութիւն :
Եպերակ : ‖ տէօշէկ :
Եպեր : } քամարհանք · փուճ համարելը · բանի տեղ չդնելը :
Եպերանք :
Եպերել : ‖ քամարհել · փուճ համարել · բանի տեղ չդնել · յետ ձգել :
Եպիկուրեան : ‖ եպիկուրոս փիլիսոփային աշակերտ : Տճկ. , զէվք սէֆայ սիրող · ուտող խմող :
Եպիմետափկաս : ‖ թաղպանտ · բաղկուրար · խօլչախ :
Եպիսկոպոս : ‖ եպիսկոպոս :
Եպիսկոպոսակից : ‖ եպիսկոպոսի ընկեր · մէկ տեղ եպիսկոպոսութիւն ընող · եպիսկոպոսի եարտըմճի :
Եպիսկոպոսանոց : ‖ տե՛ս Եպիսկոպոսարան :
Եպիսկոպոսապետ : ‖ եպիսկոպոսներուն գըլուխ · արքեպիսկոպոս · պատրիարք :
Եպիսկոպոսարան : ‖ եպիսկոպոսի օթուրախ :

Ե Ռ

Եռ : ‖ իրեք : Տճկ. , եռք · խայնամիշ ըլլալը :
Եռաթիւնեալ : ‖ իրեք անգամ զէնիլը առած · խիստ զէնիլը :
Եռաթոռեան : ‖ իրեք համբանքով :
Եռալ : ‖ եռալ · խայնամիշ ըլլալ · պղպջալ : Տճկ. , վխտալ :
Եռալուսեան : ‖ իրեք լոյս կամ շաւղ ունող :
Եռականգուն : ‖ իրեք կանգուն · երեք առշըն :
Եռակի : ‖ իրեք · իրեք զաթ :
Եռահիւսակ : } իրեք բանէ հիւսած կամ չիւնած :
Եռահիւսեակ :
Եռահիւսեակ նուագ : ‖ որ տած՝ երգը :
Եռահիւսել : ‖ իրեք բանէ հիւսել · իրեք բան մէկ տեղ կցցել : Տճկ. , մէկ զմէկու հետ հիւսել · իրարու հետ կցցել :
Եռահրաշ : ‖ խիստ զարմանալի :
Եռաձեղն : ‖ իրեք ձեղ ունող :
Եռաճմնակ : ‖ իրեք ճմկ ունող · իրեք ճմկի տակ ընկնող :
Եռամասն : } իրեք կտոր ունող · իրեք կտորէ :
Եռամասնեայ :
Եռամեան : ‖ իրեք տարուան :
Եռամեծ : ‖ խիստ մեծ · խիստ իւսթիւն : խիստ մէնչիւր :
Եռապարիկ : ‖ երեք զաթ :
Եռանդ · կա՛մ Եռանդն : ‖ երեկ չէ մէկալ օր :
Իբրև զերեկն և զեռանդն : ‖ երեկուան ու մէկալ օրուանպես :
երեկին և Եռանդին : ‖ երեկուան ու մէկալ աւուր :
յերեկէ և յեռանդէ : ‖ երեկուընէն ու մէկալ օրէն :
յերեկ և յեռանդ , կա՛մ յեռանդն : ‖ երեկ և մէկալ օր :
Եռանդեան : ‖ եռացող · խայնամիշ եղող · պղպջացող : Տճկ. , երեկ չէ մէկալ տարուր :
Եռանդն : ‖ եռալը · խայնամիշ ըլլալը · պղպջալը : Տճկ. , վխտալը : Տճկ. , ջերմեռան

...գութիւն ։ տե՛ս հնգեակ ։

Եռանկիւնակերպ... ։ || [illegible] ։

Եռանկիւնաչափ ։ || եռանկիւն . կրակառ... ։

Եռանկիւնաւոր ։
Եռանկիւնի ։
Եռանկիւնեայ ։
Եռանկիւնեան ։
Եռանկիւնուն ։ } երեք անկիւն ունեցող . եռանկիւնի . ... [illegible] ։

Եռանկիւնաձեւ ։ || երեք անկիւնաձեւ . ... ։

Եռանձնեայ ։ || երեք անձն ունեցող ։

Եռանուն ։ || երեք անուն ունեցող ։

Եռապատիկ ։ || երեք պատիկ . երեք գամ ։

Եռավանդակ ... ։ || երեք վանդակ ունեցող ։

Եռաստղ ... ։ || երեք զատուած . երեք զատուելը ։

Եռացումն ։ || [illegible] եռալը ։

Եռացուցանել ։ || եռացնել . [illegible] . [illegible] ։ [illegible]

Եռափափուկ ։ || [illegible] ։

Եռեակ ։ || երեքին . երեք ։

Եռհայրապետ... ։ || երեք հայրապետի ։

Եռոտն ։ || [illegible] ։

Եռորդ ։ || երրորդ . [illegible] ։

Եռօրեայ ։ || երեք օրուան ։

Ե Ս

Ես ։ || ես ։

Եսան ։ || [illegible] ։

Եսանել ։ || տե՛ս [illegible] ։

Եսիկ ։ || ըսկայ . [illegible] ։

Ե Տ

Ետեղակալ ։ || [illegible] ։ [illegible] ։

Ետեղապահ ։ || [illegible] ։ [illegible] ։

Ետեղափոխումն ։ || [illegible] ։ [illegible] ։

Ետեւամնայ ... ։ || [illegible] ։

Ետ ... ։ || [illegible] ։

Ետող ։ || [illegible] ։

Ե Ր

Եր ։ || եղեր ։ [illegible] ։

Երագ ։ || շուտ . շուտով . շուտկեկ ։

Երագագիր ։ || շուտ կամ [illegible] գրող ։

Երագագնաց ։ || շուտ գնացող . շուտկեկ ։

Երագաղ ։ || տե՛ս Արագաղ ։

Երագաթռիչ ։ || շուտ [illegible] . թեւը հատնող ։

Երագախօսող ։ || շուտ խօսող . [illegible] . շուտկեկ ։

Երագածաւ ։ || շուտով ցաթող ։

Երագահաս ։ || շուտ հասնող ։

Երագահնար ։ || շուտ հասնող կամ հասնող ։

Երագանձն ։ || շուտկեկ . շուտով ։

Երագաձայն ։ || [illegible] . շուտ [illegible] ։

Երագամտութիւն ։ || տե՛ս Երագամտութիւն ։

Երագացնցող ... ։ || շուտ [illegible] ։

Երագաստիրդ ։ || տե՛ս Երագաստիրդ ։

Երագասուրհանդակ ։ || շուտ շուտ [illegible] ։

Երագաստէտ ։ || շուտով [illegible] . շուտ [illegible] ։

Երագատես ։ || շուտ [illegible] , կամ [illegible] ։

Երագափոյթ ։ || խիստ շուտ . խիստ շուտկեկ . կրակի պէս շարժող . կրակոտ ։

Երագափափուկ ։ || տե՛ս Երագաթռիչ ։

Երագաքայլ ։ || շուտ քալող . թեթեւ թեթեւ քալող . շուտկեկ ։

Երագել ։ || [illegible] . շուտ [illegible] ։

Երագէն ։ || խիստ [illegible] . խիստ շուտ . շուտ շարժող . շուտկեկ ։

Երագ երագ ։ || շուտ շուտ . թեթեւ թեթեւ ։

Երագընթաց ։ || շուտ քալող . շուտկեկ ։

Երագամտութիւն ։ || սրամիտ ըլլալը . խելքով [illegible] ։

Երագոտն ։ || շուտկեկ . շուտկեկ ։

Երազ ։ || երազ ։

Երազագէտ ։
Երազագուշակ ։
Երազահան ։ } երազ մեկնող ։

Երազահանութիւն ։ || երազի մեկնութիւն . երազ մեկնելը ։

Երազահմայ ։ || երազով [illegible] . [illegible] ։

Երազահմայութիւն ։ || երազով [illegible] ։

Երազանել ։ || երազ տեսնել ։

Երազաշարժ ։ || երազը [illegible] , կամ [illegible] ընող . երազ տեսնելով [illegible] ։

Երազապատում ։ || երազ պատմող . երազը [illegible] ընող ։

Երազատես ։ || երազ տեսնող ։

Երազացոյց ։ || երազը ցուցնող կամ [illegible] ։ Տ՛ՃՆ. երազ մեկնող ։

Երազափորձ ։ || [illegible] ։

Երազափորձութիւն ։ || [illegible] ։

Երամբիշա ։ || [illegible] ։

Երամշտապետ ։ || [illegible] ։

Երամշտութիւն ։ || [illegible] ։

Երամշտական ։ || [illegible] ։

Երամշտապետութիւն ։ || [illegible] ։

Երանի ։ || [illegible] . չէնկէ կամ չէնէյէ ։

Երանական ։ || երանելի [illegible] . [illegible] կամ [illegible] ։ Տ՛ՃՆ. [illegible] ։

Երանականութիւն ։ || [illegible] երանելի կամ [illegible] ընելը ։

Երանաձեւ ։ || [illegible] ։

Երանայ ։ || [illegible] . [illegible] ։ Տ՛ՃՆ. [illegible] ։

Երանայանալ ։ || [illegible] ։ Տ՛ՃՆ. [illegible] ։

Երանայայր ։ || [illegible] . [illegible] ։ Տ՛ՃՆ. [illegible] ։

Երանայան . կամ Երկնային ։ || [illegible] ։ [illegible] ։

կաններու պեօղինակ ։ ՏՃԿ. ասլան. մեծծլիս ։
Երախաճմարձակ ։ ‖ ափեղցփեղ խօսօղ . ափուն ցփուն դուրս տւօղ . Հատղյունց ։
Երախտագէտ ։ ‖ աղէկութեն ճանչցօղ . էյլիկ-ալիլէն ։
Երախտագիւտ ։ ‖ մէկէմը աղէկութեն տեսնօղ ։
Երախտադարձ ։ ‖ մարդու աղէկութեն ընօղ ։
Երախտակորոյս ։ ‖ ըրկէն եղած աղէկութենը մոռցօղ ։
Երախտահատոյց ։ ‖ աղէկութեն վճարօղ . աղէկութեն մուխապէլէն ընօղ ։
Երախտամոռաց ։ ‖ տե՛ս Երախտակորոյս ։
Երախտանք ։ ‖ միննէթ գալը . միննէթ ։
Երախտապարգև ։ ‖ տե՛ս Երախտաւոր ։
Երախտառու ։ ‖ մէկէմը աղէկութեն տեսնօղ ։
Երախտաւոր ։ ‖ աղէկութեն ընօղ . էյլիկ ընօղ ։
Երախտաւորել ։ ‖ աղէկութեն տեսնել ։
Երախտաւորութեն ։ ‖ աղէկութեն . էյլիկ ։
Երախտել ։ ‖ միննէթ գալ ։
Երախտիք ։ ‖ բարերարութեն . աղէկութեն . էյլիկ ։ ՏՃԿ. աղէկութեն մուխապէլէն ։
Երակ ։ ‖ տամար ։
Երակ առնուլ ։ } արուն առնել ։
Երակ հատանել ։ }
Երակահատ ։ ‖ տամարը կտրօղ . արուն առնօղ ։
Երակաձև ։ ‖ տամարի ձև ունօղ . տամարի պէս ։
Երամ ։ ‖ սիւրիւ . պէօլիւկ ։
Երամախմբել ։ ‖ սիւրիւ կապել ։
Երամախումբ ։ ‖ սիւրիւ կապած ։
Երամակ ։ ‖ տե՛ս Երամ ։
Երամական ։ ‖ սիւրիւ կապօղ . թօփ կեցօղ . սիւրիւով շրջօղ ։
Երամակից ։ ‖ մէկ սիւրիւյի մէջ եղօղ ։
Երամանալ ։ ‖ սիւրիւ կապել ։
Երամապան ։ ‖ սիւրիւյի պահօղ ։
Երամապետ ։ ‖ սիւրիւպաշը ։
Երամապետութեն ։ ‖ սիւրիւյի գլուխ ըլլալը . պէօլիւկ պաշիութեն ։
Երամել ։ ‖ սիւրիւ ընել . ժողուել ։
Երամ երամ ։ ‖ սիւրիւ սիւրիւ . պէօլիւկ պէօլիւկ ։
Երամովին ։ ‖ սիւրիւով ։
Երայ ։ ‖ տե՛ս Էյրէ ։
Երանադոյն ։ ‖ խիստ երանելի, կա՛մ թալեհլի ։
Երանակից ։ ‖ երանութե՛ լցուած ։
Երանակ ։ } տե՛ս Երանելի ։
Երանական ։ }
Երանանալ ։ ‖ երանելի ըլլալ . երնեկը գլուխը գալ . թալեհը բանիլ ։
Երանաշնորհ ։ ‖ երնեկը գլխուն եկած ։
Երանատուր ։ ‖ երնեկ տուօղ ։
Երանաւէտ ։ } երնեկով լիք . խիստ երանելի . տէօվլեթլի ։ ՏՃԿ. երնեկ տուած . երնեկ ընդունօղ ։
Երանաւէտեալ ։ }
Երանաւոր ։ ‖ տե՛ս Երանելի ։
Երանգ ։ ‖ ըուէնկ . գոյն ։
Երանգախոյս ։ ‖ խատուտիկ . ալաճայ ։
Երանգ երանգ ։ ‖ գոյն գոյն . թիւռլիւ թիւռլիւ ։
Երանեակ ։ } երանելի . երջանիկ . տէօվլէթլի . թալեհլի ։
Երանելի ։ }
Երանել ։ ‖ երնեկ տալ ։

Երանի ։ ‖ երնեկ . նէմութլու ։
Երանիկ ։ ‖ տե՛ս Երանեակ ։
Երանութեն ։ ‖ երնեկ . տէօվլէթ ։
Երանուհի ։ ‖ երանելի կին ։
Երանք ։ ‖ ազանք . խաւըխ ։ ՏՃԿ. խալլաչ ։
Երաշխաւոր ։ ‖ քէֆիլ ։
Երաշխաւորել ։ ‖ քէֆիլ ըլլալ ։
Երաշխաւորութեն ։ ‖ քէֆիլութեն ։
Երաշխեալ ։ } չարչարանք . խակէննէ . սխասէթ . ճէֆայ ։
Երաշխէալ ։ }
յԵրաշխի առնուլ ։ ‖ քէֆիլ ըլլալ . քէֆիլ ըլլալով փրցնել ղմարդը ։
Երաշտ ։ ‖ հաւայի կա՛մ գետնի ցամքութեն . չորութեն ։
Երաշտանալ ։ ‖ հաւայի կա՛մ գետնի ցամքիլ . կա՛մ չորնալ ։
Երաշտութեն . ‖ տե՛ս Երաշտ ։
Երաշտիլ ։ ‖ տե՛ս Երաշտանալ ։
Երաստան ։ } պախուրց . ղանդըրմայ . խուլաց ։ ՏՃԿ. լկամ . կէմ ։
Երաստանակ ։ }
Երաստանակալ ։ } խուլար բռնօղ . ղանդըրման բռնօղ ։ ՏՃԿ. ղափըթճի ։
Երաստանակակալ ։ }
Երաստանակակած ։ ‖ խուլարով կա՛մ ղանդըրմայով ղափըթ եղած ։
Երատ ։ ‖ միյտան . ոխճան ։ ՏՃԿ. ճիւմբիւշ. հալխ . խալայալըխ ։
Երատան ։ ‖ նստուկ տեղ ։
Երատոյ ։ ‖ տե՛ս Արատոյ ։
Ե՛րբ ։ ‖ երբ . եբ . որ ատեն ։
Երբեմն . ‖ պազըքէրէ . կեաճինծէ ։ ՏՃԿ. ժամանակ մը . ատեն մը ։
Երբեք ։ ‖ պազըքէրէ . կեաճինծէ ։ ՏՃԿ. հէչ . հիչ . զո՛ր օրինակ . երբեք ոչ լուծաւ ։ ասանկ . հիչ մոխիկ չըրաւ ։ երբեք մի առնիցես ։ ասանկ . հիչ մի՛ ըներ ։
Երբուած ։ ‖ ատօշ ։
Երգ ։ ‖ երգ . խաղ ։
Երգս առնուլ ։ ‖ երգել . խաղ կանչել ։
յԵրգ անկանիլ ։ ‖ խաղի կա՛մ պէտակի աշըխ ըլլալ . խաղ կանչել ։ ՏՃԿ. վրան խաղ ելլել ։
յԵրգ արկանել զոք ։ ‖ մէկի մը վրայ խաղ հանել ։
Երգաբան ։ ‖ երգօղ . երգով օրհնօղ ։
Երգաբանել ։ ‖ երգել . երգով օրհնել ։
Երգաբանութեն ։ ‖ երգ . երգով օրհնութեն ։
Երգագիր ։ ‖ երգի կա՛մ երգելու գիրք ։ ՏՃԿ. երգ գրօղ ։
Երգագրել ։ ‖ երգ գրել . երգով գրել ։
Երգագրութեն ։ ‖ երգ գրելը . տաղ շարադրելը ։
Երգակից ։ ‖ երգելու ընկեր . մէկ տեղ երգօղ ։
Երգակցել ։ ‖ երգելու ընկեր ըլլալ . մէկ տեղ երգել ։
Երգաձայն ։ } երգի ձայն . ղայտէ ։
Երգաձայնութեն ։ }
Երգարան ։ ‖ երգելու տեղ . երգի գիրք ։ ՏՃԿ. սազ ։
Երգել ։ ‖ երգել . խաղ կանչել ։
Երգեհոն ։ ‖ երգեհոն ։
Երգեհոն ձեռին ։ ‖ մախալ ։
Երգեցիկ ։ } երգօղ . պէստէհօն . խանէնտէ ։
Երգեցօղ ։ }
Երգիծանել ։ ‖ մեղադրել . սիթէմ տալ . գէշ

խօսիլ. չախել. վար զարնել: ՌՄԿ. սիրտը կակղցնել կամ երել. աղեքը կտրտել. խիստ դժուարը բերել. սիրտը ճմլթեցնել. սիրտը ճմլել: ՌՄԿ. պատռտել. ճղքել. բըզքտել:

Երգիծանել. կամ Երգիծել: || սխթէմ կրել. չախ ուտել: ՌՄԿ. սիրտը կակղիլ կամ երիլ. խիստ դժուարիլ. սիրտը ճմլթիլ. փաթ-լամիշ ըլլալ: ՌՄԿ. պատռտիլ. ճղքիլ. բըզքտիլ:

Երգիծանիչ: || մեղադրող. սխթէմ տուող. գէշ խօսող. չեխօղ. վար զարնող: ՌՄԿ, սիր-տը կակղցնող կամ երող. խիստ դժուարը բե-րող. սիրտը ճմլթեցնող կամ փաթլաթմիշ ընող: ՌՄԿ, պատռտող. ճղքող. բզըքտող:

Երգիծանութիւն: || տե՛ս Երգիծումն:

Երգիծեցուցանել: || տե՛ս Երգիծանել:

Երգիծիլ: || տե՛ս Երգիծանիլ:

Երգիծումն: || մեղադրանք. սխթէմ. չեխ. տրհամարհանք: ՌՄԿ, սրտի փաթլամիշ ըլ-լալը. կակիծ. սրտի այրուք. սիրտը ճմլթի-լը: ՌՄԿ, պատռիլը. ճղքիլը. բզըքտիլը:

Երգիծուցանել: || տե՛ս Երգիծանել:

Երգողաբարբառ: || երգողի ձայն:

Երգութիւն: || երգելը. երգ:

Երգունել: || գեղեցկացնել. զարդարել. սա-զել. տօնախմբիչ ընել:

Երդ: || երդիկ:

ոչխար ըստ Երդ: || երդիկ գլուխ մէկ ոչխար:

Երդակից: || մէկ երդիկի տակ բնակող. դրացի:

Երդմնազանց: || երդումը անցնող կամ խորող. երդում չըպահող:

Երդմնազանցութիւն: || երդումը անցնիլը. եր-դումը խորելը. երդում չըպահելը:

Երդմնախոր: || տե՛ս Երդմնազանց:

Երդմնակուռ: || երդումով հաստատած. եր-դումով սուվուրլիայ եղած:

Երդմնահար: || տե՛ս Երդմնազանց:

Երդմնահարել: || երդումը խորել. երդումը անցնիլ. երդում չըպահել:

Երդմնահարութիւն: || տե՛ս Երդմնազանցութիւն:

Երդմնասէր: || երդում սիրող:

Երդմնատխալ: || ծուռ երդուըրնցող:

Երդմնասուտ: || սուտ երդում ընող. երդումը ատող կամ խորող:

Երդմնաւոր: || երդում ընող:

Երդմնելիք: || երդուըննալիք. երդում ընելիք:

Երդմնեցուցանել: || երդուըցնել. երդում ը-նել տալ:

Երդմնեցուցիչ: || երդուըցնող: ՌՄԿ, երդուըն-ցնելով պէլ հանող:

Երդմնիլ: || երդմնօղ. երդում ընող: ՌՄԿ, եր-դում:

Երդմնի առնել: } երդում ընել. երդուըն-
Երդմնի լինիլ: } նալ:

Երդմունք: || սուտ երդում. երդումը խորելը:

Երդնուլ: || երդուընալ:

Երդումնարդք: || երդիկք ու մարդիկ. տներ ու մարդիկ. տներ ու բնակողներ. ինչպէս որ ձիաւորը կըսուէր, այրուձի:

Երդումն: || երդում:

Երեակ: || տե՛ս Երեկ:

Երեամ: || երեք տարի: ՌՄԿ, երեք տարուան:

յԵրեամ. կամ զԵրեամ: || երեք տարին. երեք տարին մէկ հեղ:

Երեզուտ: || քարածեռ. խայտըղէխ. քօրոտ. սափ. վէրանէ. խարապայ:

Երեխայ: || տե՛ս Երախայ:

Երեխայանալ: || տե՛ս Երախայանալ:

Երեխայրի: || տե՛ս Երախայրի:

Երեխան: || տե՛ս Երախան:

Երեկ: || երէկ: ՌՄԿ, իրիկուն:

ըստ Երեկս. կամ առ Երեկս: || իրիկուան դէմ. իրիկուան դին:

Երեկանալ: || ինչվան իրիկուն կենալ. ինչ-վան իրիկուն ընել. առաւօտէ ինչվան իրի-կուն անցընել:

Երեկեան: || երեկուան. երեկի աւուր. ե-րէկ եղած:

Երեկել: || ինչվան իրիկուն կենալ. օրով կե-նալ. ժամկ մը ղօնմիշ ըլլալ կամ օթախ բռնել:

Երեկոյ: || իրիկուն:

Երեկոյանալ: || իրիկուըընիլ. իրիկուն ըլլալ:

Երեկոյին: || իրիկուան:

Երեկորեայ: || իրիկուան ատեն. իրիկուն. ինչպէս միջօրեայն կը նշանակէ, կէս օրուան ատեն. կէսօր:

յԵրեկորեայ: || իրիկուընը. իրիկուան դէմ. իրիկուան դին: ՌՄԿ, իրիկուըընէ:

Երեկորեան: || տե՛ս Երեկորին:

Երեկորել: || բարիրիկուն ընել. բարի իրիկուն երթալ:

Երեկորի: || իրիկուն:

Երեկորին: }
Երեկորնական: } իրիկուան:
Երեկորնեայ: }

Երեկուն: || իրիկուն, կամ իրիկուան:

յԵրեկս կոյս: || իրիկուան դէմ:

Երեկօթայք: } իրիկուան ղօնախ կամ օթախ:
Երեկօթք: } ՌՄԿ, իրիկուան դէմ ղօնմիշ ըլլալը. ժամկ մը օթախ բռնելը:

Երեկօթս առնել: || ղօնմիշ ըլլալ իրիկուն մը, կամ օրմը: տե՛ս և Երեկել:

Երեկօրի: || իրիկուն. իրիկուան ատեն:

Երեմեայ: }
Երեմեան: } երեք տարուան:
Երեմենի: }

Երես. կամ Երեսք: || երես. դէմք. չեհրէ: ՌՄԿ, առջևի դին. տեսք. կեօստերիշ: ՌՄԿ, անձ:

Երեսօք խօսիլ: || էշկեարէ խօսիլ. երես առ երես խօսիլ:

Երեսս հաստատել: || նիէթ դնել. նիէթ ունիլ:

Երեսան: || տե՛ս Երասան:

Երեսանակ: || տե՛ս Երասանակ:

Երեսանակալ: }
Երեսանակակալ: } տե՛ս Երասանակալ:

Երեսաւոր: || տեսքօք. աղէկուկ: ՌՄԿ. երես ելլող. մէյտան ելլող. էփէշկեարէ. նամըը. նամտար:

Երեսել: || երևնալ:

Երեսնակ: || եռսուն:

Երեսնամեայ. կամ Երեսնամեան. կամ Երես-

ճամփ ։ || եռաւուն ատրուշան ։ զէջն, եռաւուն տարի զինուորող ։

Երեմնապատիկ ։ || եռաւուն զամենեն ։ զէջն, եռաւուն զամն նախէ ։

Երեմնաւոր ։ || եռանկիւնաւոր ․ եռաւուն զամն ։

Երեմնեակ ։ || եռամիկ ․ եռաւուն ։

Երեմնեանեայ ․ կամ Երեմնեանեան ։ || տես Երեմնամեայ ։

Երեմներորդ ։ || եռամասնեալ ․ եթ նաղուածքէն

Երեմնեքեան ։ || եռամասնեալ ։

Երեսուն ։ || եռաւուն ։

Երեսպաշտութիւն ։ || խօշամէտ խօսք ․ խոշ ջնչութիւն ։

Երեր ։ || երերալը ․ խաղալը ․ շարժիլը ։ զէջն, երերած, կամ երերող ․ խաղցող ․ շարժող ։

Երերածածուկ ։ || երերող և սաղաղանակէն նորդ չալխանելն ըլլալով երերող ․ խիստ տատանող ։

Երերանք ։ || երերալը ․ շարժիլը ․ չալխանալն ։

Երերեալ ։ || երերած ․ երերող ։

Երերիլ ։ || երերալ ․ խաղալ ․ շարժիլ ։

Երերուն ։ || երերուն ․ երերող ։

Երեւակ ։ || երեւակ տարեղ ։ զէջն, տեսող ․ կերպ ․ տեսիլ ․ պատկերը ․ նմանութիւն ․ նկարած ։

Երեւակայել ։ || խելքով տեսնել ։ զէջն, կարծել ․ մտածել ։

Երեւակայութիւն ։ || երեւակայելու խելքը ։

Երեւան ։ || երեւնալը ․ յայտնի ․ երեւան ։

Երեւելաբար ․ կամ Երեւելապէս ։ || երեւնալով ․ երեւելի կերպով ։

Երեւելադոյն ։ || խիստ նշանաւոր կամ քերականելի ․ խիստ չքնաղ ։

Երեւելի ։ || երեւող ․ տեսանելի ։ զէջն, մեծ ․ նշանաւոր ․ քաջածանօթ ․ մեծանուն ․ գովելի ։

Երեւելութիւն ։ || երեւելի ըլլալը ։ տես և Երեւութ ։

Երեւցուցանել ։ || երեւցնել ․ ցուցնել ․ տեսնել տալ ։

Երեւի ։ || կերեւայ ․ կերեւի ։

Երեւիլ ։ || երեւնալ ․ տեսնուիլ ։

Երեւիլ ։ (տեսանել) || ։

Երեւոյթ ։ || երեւումն ․ տեսք ․ կերպարանք ։ զէջն, պատկերը ․ նմանութիւն ․ ձեւ ․ ներկայութիւն ։ զէջն, կերպէ ։ զէջն, երեւող ․ տեսնուող ․ երեւելն ․ երեւակայութիւն ։

Երեւցնել ։ || տես Երեւցուցանել ։

Երեւութանալ ։ || երեւնալ ․ տեսնուիլ ։

Երեւումն ։ } երեւնալը ․ երեւալ ։
Երեւումն ։ } կերեւայ ։

Երեք ։ || երեք ։

Երեքաշխեան ։ || երեք աշխարհով զարմօք ․ կամ պատերազմի ․ խիստ պատրաստ ․ խիստ փութաջան ։

Երեքամեայ ։ } երեքամեան ։
Երեքամեան ։ }

Երեքանկիւնի ։ || երեք անկիւն ունեցող ․ եռանկիւնի ։

Երեքանձնեայ ։ || երեք անձն ունեցող ։

Երեքարձակն ։ } երեք շաղապատ ․ երեք ճարմանդ ։
Երեքարձի ։ }

Երեքբարբառեան ։ || տես Երեքսփսփոխեան ։

Երեքգրեան ։ || երեքգիրք ։

Երեքգրամեան ։ } երեք գամով ունող ։ զէջն, մեծ ․ շատ ․ ամուր ։
Երեքգրամեանեան ։ }

Երեքդիման ։ || երեքդիմի ։

Երեքդրամանեան ։ || խիստ երանելի ։

Երեքեակեան ։ || երեք ամէնամն ․ երեք ընդունատու ։ զէջն, նման ․ սիս ։

Երեքեղբայրեան ։ || երեք եղբայր ունող ․ կամ ։

Երեքեղջիւրեան ։ || խիստ խոժոռ ․ խոժոռ խոժոռ ։

Երեքժամեան ։ || երեք ժամ ․ երեք ժամ տեւող ։

Երեքթի ։ || տես Երեքթեան ։

Երեքլուսեան ։ || երեք լոյս կամ շատ լոյս ունող ։ զէջն, խիստ լուսաւոր ։

Երեքխորանեան ։ || երեք կանգնած կամ երեք տաշեն սրբ ունող ։

Երեքկողմեան ։ || երեքկողմի ․ երեք կողմ ունող ․ երեք կողմն ։

Երեքկին ։ || երեք զամն ․ երեք զամն ։ զէջն, երեք զամ եւս ։

Երեքկնեայ ։ || երեք զամն ․ երեք զամն ։ երեք չերեւ ։

Երեքհազար ։ || երեք հազար հոգիք ։

Երեքհազարաւոր ։ || երեք հազար ունող ․ ։

Երեքհնգեան ։ || երեք հնգով ․ զէջն, երեք զամն ։

Երեքհոգի ։ || երեքհոգի ․ տպաւոր ։

Երեքհարիւր ։ || երեքհարիւրք ։

Երեքհարիւրաւորեան ։ || երեք հարիւրաւոր ։

Երեքհնկեան ։ || երեք մասն ։

Երեքհորեան ։ || տես Երեքհարեան ։

Երեքհարի ։ || տես Երեքհարեան ։

Երեքմասնեայ ։ } երեք կարգ ։ զէջն, երեք մասն ։
Երեքմասնեան ։ } ․ երեք մասն ։

Երեքնախագ ։ || երեք զամն ։ կամ երեք նախն ։

Երեքշաբաթ ։ } երեքշաբթի ․ ։
Երեքշաբաթի ։ }

Երեքպատիկ ։ || երեք զամն ։

Երեքպատեան ։ || երեք պատ ։

Երեքսփսփոխեան ։ || երեք թեւ ունեցող կամ սաւիթը ունեցող ․ երեք բան ունեցող ։

Երեքսրբեան երգ ։ || նր տես երգը ։

Երեքտերունեան ։ || երեք տեր ունեցող ․ երեք ջրոյ հնոց ունեցող ։

Երեքտարեան ։ || երեք զամն ․ երեք զամն ։ զէջն, երեք տեսակ ․ երեք ծնունդ ։

Երեքտասան ։ || տասներեք ։

Երեքտասանամեայ ։ } տասներեք տարեկան ․
Երեքտասանամեան ։ } տասներեք տարի զին ձագով ։

Երեքտասանեմեայ ։ || տես Երեքտասանամեայ ։

Երեքտասաներորդ ։ || տասներերորդ ։

Երեքփափակեան ։ || երեք օրհնութեան ․ կամ ։

Երեքփափաքեան ։ || խիստ փափաքելի ։

Երեքքայլեան ։ || երեք քայլ ունեցող ։ զէջն, երեք քայլ ․ զոր օրինակ ․ երեք քայլ քերան ։

քեան համբար։ ռամկ․ իրեք քաղքի զանգրէ։
Երեքքարեան ։ ‖ իրեք քար ունօղ․ իրեք քարէ շինած ։
Երեքօրեայ ։ ‖ իրեք օրուան ։
Երեքօրիլ ։ ‖ իրեք օր կենալ․ իրեք օր ուշանալ ։
Երէ ։ ‖ տե՛ս Նրէ ։
Երէզ ։ ‖ կոշտ․ խարազ ։
Երէկ ։ ‖ էրէկ ։
Երէց ։ ‖ մեծ․ զո՛ր օրինակ․ երէց եղբայր, կամ երէցն ՚ի նոցանէ ։ ռամկ․ մենծ աղբար, կամ անոնց մեծը ։ Տճկ․ ժամու երէց․ տերտեր ։
Երթ ։ ‖ երթալը կամ գնալը ։ Տճկ․ գնա՛ ։
Երթալ ։ / Երթանալ ։ } երթալ․ գնալ ։
Երթեւեկ ։ ‖ եկօղ գնացօղ ։ Տճկ․ երթալ ու գալը ։
Երթեւեկել ։ / Երթեւեկս առնել ։ } գալ-երթալ․ գնալ ու գալ ։
Երթեւեկութիւն ։ ‖ երթալ գալը ։
Երթումն ։ ‖ երթալը․ գնալը ։
Երի ։ ‖ մեկ տայլ կամ սալ․ թխմկը․ զօլ․ որոյ ներքանին է, տրուալը ։ Տճկ․ քօվը, կամ քօվու դլին․ զո՛ր օրինակ․ առ երի կայ ։ ռամկ․ քովն է․ քօվու դլին է ։
Երիզ ։ ‖ երկան բարակ լաթ․ նեղ և երկան կտաւ ։
Երիզաւոր ։ ‖ երկան բարակ լաթով պըլլած ։
Երիզապատ․ կամ Երիզապատեալ ։ ‖ երկան բարակ լաթով կապած կամ պըլլած ։
Երիզապատել ։ ‖ երկան բարակ լաթով կապել, կամ պըլլել ։
Երիզուա ։ ‖ տե՛ս Երեզուա ։
Երիթ ։ ‖ փառէ չիլլի ։
Երիթամածել ։ ‖ չիլլի պէս սափըլմանմիշ եղծ ։
Երիթանալ ։ ‖ ցամքիլ․ չորնալ․ քօշունիլ ։
Երիկամն ։ ‖ երիկամ․ պէօյրէկ․ կամ պէօպրէկ ։
Երիկայք ։ ‖ Տէն ժամանակուան․ անցած ուշէն ։
Երիկեան ։ ‖ տե՛ս Երեկեան ։
Երիկուն ։ ‖ իրիկունը ։
Երինջ ։ ‖ երինճ․ կենճ կով ։
Երիվար ։ ‖ ձի ։
Երիվարիկ ։ ‖ մտրկլի ։
Երիտասարդ ։ ‖ կարինճ․ տէլի գանըլը ։
Երիտասարդանալ ։ ‖ կարճնալ․ կենճնալ ։
Երիտասարդանոց ։ ‖ կարճներու մեքթեան ։ Տճկ․ մէվլէխանէ ։
Երիտասարդութիւն ։ ‖ կարճուն․ կենճութիւն ։
Երիտասարդուհի ։ ‖ կենճ կնիկ ։
Երիր ։ ‖ երրորդ․ խաչերնճիռ․
Երիցագոյն ։ ‖ աւելի մեծ․ իւտակն․ մէնշուր ։
Երիցակից ։ ‖ մեծութեան կամ տէրտէրութեան ընկեր ։
Երիցապետ ։ ‖ տէրտէրներու գլուխ․ աւագ երէց ։ Տճկ․ էփս ։
Երիցացուցանել ։ ‖ մեծցնել․ բարձրցնել ։ Տճկ․ իւրիւր ընել ։
Երիցուկ ։ ‖ երիցուկ ծաղիկը․ փափաթխայ ։
Երիցութիւն ։ ‖ մեծութիւն ։ Տճկ․ տէրտէրութիւն ։
Երից ։ / Երից անգամ ։ } իրեք անգամ․ իրեք հեղ ։
Երից աւելի ։ ‖ խիստ աւելի ։
Երից երանեալ ։ ‖ խիստ երանելի ։
Երիփ ։ ‖ հարուր ։
Երիւրել ։ ‖ տե՛ս Յերիւրել ։
Երիւրումն ։ ‖ տե՛ս Յերիւրումն ։
Երկաբնակ ։ ‖ երկու տեղ բնակօղ ։ Տճկ․ ՚ի քն երկու բնութիւն դաւանօղ ։
Երկադիմակ ։ ‖ երկու տեղաց նայօղ ։
Երկատել ։ ‖ երկուք բաժնել․ մէկզմէկէ զատել ։
Երկաղնի ։ ‖ երկու ցեղ․ երկու թիւրլիւ ։
Երկաթ ։ ‖ երկաթ ։ Տճկ․ երկթէ ատտանըլըխ․ ածխի․ ուստուրայ ։
Երկաթադամ ։ ‖ երկըթէ գամ․ երկթէ չիվլի ։ Տճկ․ երկթով գամած ։
Երկաթագիր ։ ‖ երկաթագիր․ սանդըլըխ ։
Երկաթագործ ։ ‖ տեմիրճի․ չէքիճնի ։
Երկաթակապ ։ ‖ զինճիրով կապած ։ Տճկ․ երկըթէ չիվլիով կամ գօտիով ամրցուցած ։
Երկաթակուռ ։ ‖ երկթէ շինած․ ամուր երկըթով ըրած ։
Երկաթակապութիւն ։ ‖ երկաթ կապելը ։ Տճկ․ երկթի մատէն ։
Երկաթահան ։ ‖ տե՛ս Երկաթահատ ։
Երկաթահանք ։ ‖ տե՛ս Երկաթահատք ։
Երկաթահատ ։ ‖ երկաթ կտրօղ․ երկթի մատէնճի ։
Երկաթահատք ։ ‖ երկթի մատէն ։
Երկաթանիգ ։ ‖ երկթէ սիւրկիւ ունօղ ։
Երկաթապատ ։ ‖ երկթով պատած․ երկըթէ խափլամայ ունօղ․ զինճիրով կապած ։
Երկաթապինդ ։ ‖ երկթէ զինճիրով կապուած ։
Երկաթի ։ ‖ երկըթէ ։
Երկախումբ ։ ‖ երկու պէօլիւկ ։
Երկակենդան ։ / Երկակենցաղ ։ } հէմ ջուրը՝ հէմ խարան ապրօղ․ ինչպէս է ջրի թօսպաղին ։
Երկակի ։ ‖ երկու զաթ․ երկու ։ Տճկ․ երկու անգամ․ երկու հեղ ։
Երկակին ։ ‖ երկու կնիկ ունօղ ։ Տճկ․ երկու անգամ կին առնօղ ։
Երկաղի ։ ‖ երկու թելէ․ իքիթէլլի ։
Երկամ ։ ‖ երկու տարի ։
Երկակշիռ ։ ‖ երկու թէրազի, կամ զանթար ունօղ․ երկու թիւրլիւ թէրազի, կամ զանթար զուլլանմիշ եղօղ Տճկ․ երկու թարզ․ երկու թիւրլիւ ։
Երկամանակ ։ ‖ երկու ժամանակ ունօղ․ երկու ժամանակի տակ ընկնօղ ։
Երկայն ։ ‖ երկան ։
Երկայնաբան ։ ‖ երկան խօսօղ․ խօսքը երկնցնօղ․ շատախօսող ։ Տճկ․ երկան բան կամ խօսք ։
Երկայնաբանել ։ ‖ երկան խօսիլ․ ուզունճա օլայ ըլլալ ։
Երկայնադաշտ ․ ‖ երկայն մաղարայ կամ եաւ ունօղ ։ Տճկ․ երկան բիլման ունօղ ։
Երկայնագոյն ։ ‖ խիստ երկան ։
Երկայնադէզ ։ ‖ խիստ երկան և բարձր ։
Երկայնակեաց ։ ‖ շատ ապրօղ ։
Երկայնահեր ։ ‖ մազը երկան ։
Երկայնաձգել ։ ‖ երկնցնել ։
Երկայնաձեռն ։ ‖ ձեռքը երկան ։
Երկայնաձև ։ ‖ երկան ձև կամ կաղապար ունօղ ։
Երկայնաձիգ ։ ‖ խիստ երկան ։ Տճկ․ երկան բարակ ։

Երկայնաձիւղ ։ ‖ երկան ճիւղ ունող ։
Երկայնամազ ։ ‖ տես Երկայնահեր ։
Երկայնամիտ ։ ‖ համբերող · սաստը ։
Երկայնամտել ։ ‖ համբերել · սաստ ըլլալ ։
Երկայնամօրուս ։ ‖ երկանմօրուք ։
Երկայնանալ ։ ‖ երկննալ ։
Երկայնանիստ ։ ‖ երկան նստուածք կամ եա_թքմ ունող · ինչպէս էն պաղը քաղքըներ, կամ լեռներ ։
Երկայնապատում ։ ‖ երկան պատմօղ, կամ պատմած ։
Երկայնասրունք ։ ‖ երկանճունճի ։
Երկայնատարած ։ ‖ տես Երկայնաձիգ ։
Երկայնացուցանել ։ ‖ երկնցնել ։
Երկայնաքիթ ։ ‖ քիթը երկան · պուռնող ։
Երկայնել ։ ‖ երկընցնել ։
Երկայնիլ ։ ‖ երկըննալ ։ ՏՐ̃ՅԼ, երկան դիմանալ ։
Երկայնմտութիւն ։ ‖ համբերութիւն · սաստ ։
Երկայնօր ։ ‖ երկան օր ։
Երկայնօրեայ ։ ‖ երկան ապրօղ · երկան մնացօղ ։
Երկայր ։ ‖ երկու էրիկ առնօղ ։ ՏՐ̃ՅԼ, երկու էրիկ մարդ ։
Երկան ։ ‖ երկանք · ոէյրմէն ։ ՏՐ̃ՅԼ, երկան_քի, կամ ոէյրմէնի քար ։
Երկան ձիոյ ։ ‖ սէթէն · սէթէնի քար ։
Երկանաքար ։ ‖ երկանքի կամ ոէյրմէնի քար ։ ՏՐ̃ՅԼ, ոէյրմէնի քարէ ։
Երկանուն ։ ‖ երկու անուն ունօղ ։
Երկասէր ։ ‖ սիրով աշխատօղ · բանուկ · հա_մարաթ ։
Երկասիրել ։ ‖ սիրով աշխատիլ · համարաթ բանիլ ։
Երկասիրութիւն ։ ‖ սիրով աշխատիլը · համա րաթութիւն ։
Երկավանկ · կամ Երկավանգ ։ ‖ երկու վանկ ունօղ ։
Երկավտակ ։ ‖ տես Կրկնավտակ ։
Երկատել ։ ‖ տես Երկատնել ։
Երկատեսակ ։ ‖ երկու սոյ · երկու թիւրլիւ ։
Երկատեսակել ։ ‖ երկուցեղ կամ երկու թիւ րլիւ անել ։
Երկատութիւն ։ ‖ երկուք բաժնելը · մէկզմէկէ զատելը ։
Երկար ։ ‖ երկան · ուշ ։
Երկարախորհուրդ ։ ‖ երկան մտածօղ · համ_բերօղ ։
Երկարակեաց ։ ‖ շատ ապրօղ ։
Երկարաձգել ։ ‖ երկան թողուլ · խիստ ու_շացնել ։
Երկարաձգութիւն ։ ‖ երկար թողուլը · խիստ ուշացնելը ։
Երկարաձիգ ։ ‖ երկան կամ շատ դիմացօղ ։
Երկարապատում ։ } երկան պատմօղ · երկան
Երկարավէպ ։ } պատմած ։
Երկարաւոր ։ ‖ երկան գնացօղ · երկան դիմա ցօղ ։ ՏՐ̃ՅԼ, հեռու ։
Երկարել ։ ‖ երկնցնել ։
Երկարութիւն ։ ‖ երկանութիւն ։
Երկաւոր ։ ‖ ջուխտ · չիֆտ ։ ՏՐ̃ՅԼ, երկաւոր կենդանակերպը ։
Երկաւորեակ ։ ‖ էկիզ · ջուխտ ։
Երկաքանչիւր ։ ‖ երկուքնալ ։

Երկբայ ։ ‖ շիֆէ ունօղ · շիֆէլի ։
Երկբայանք ։ } շիֆէ, միւշկիւլ ։
Երկբայք ։ }
յԵրկբայս լինել, կամ անկանել ։ ‖ շիֆէի մէջ ըլլնել · շիֆէ երթալ ։
Երկբայանալ ։ }
Երկբայանիլ ։ } շիֆէ երթալ · շիֆէի մէջ
Երկբայել ։ } ըլլնել ։
Երկբայութիւն ։ ‖ շիֆէ ։
Երկբեան ։ ‖ երկու թիւրլիւ խօսօղ · երկու երեսէն ։
Երկբանութիւն ։ ‖ երկու երեսութիւն ։
Երկբարբառ ։ ‖ երկու թիւրլիւ ձան ունօղ ։
Երկբացիկ ։ ‖ երկու դիէն բացուօղ · երկու զա նատ ունօղ ։
Երկբերան ։ } երկու բերնէ · երկու դիէն
Երկբերանեան ։ } կտրօղ ։
Երկբուսիկ ։ ‖ երկու զաթ կամ երկու թիւ_րլիւ բուսած ։
Երկգլխի ։ ‖ երկու գլխով ։
Երկգնդիլ ։ ‖ երկու պէօլիւկ ըլլալ ։
Երկդիմակ ։ } երկու դէմք կամ չէհրէ ունօղ ։
Երկդիմի ։ } ՏՐ̃ՅԼ, երկու երեսէն ։ ՏՐ̃ՅԼ, եր_կու թարզ ։
Երկդիմի բան ։ ‖ երկու թիւրլիւ հասկը_ցուօղ բան ։
Երկդիմի ձորձ ։ ‖ մէլէզ լաթ ։
Երկդրամեան ։ ‖ տասնըհինգ փարանոց ։
Երկեակ ։ ‖ երկուքիկ · երկուք ։
Երկեամ ։ ‖ երկու տարի ։ ՏՐ̃ՅԼ, երկու տարուան ։
Երկեղ ։ ‖ ահ · վախ ։
Երկեղագին · Երկեղած · Երկեղածութիւն · և այլն ։ ‖ տես Երկիւղագին · Երկիւղած · Երկիւղածութիւն ։
Երկեղական ։ ‖ վախնալու ։
Երկեղապէս ։ ‖ վախնալով · վախվխելով ։
Երկեղուկ ։ ‖ ահ · վախ ։
Երկեղուկս առնել, կամ արկանել ։ ‖ վախ ձգել · վախցընել ։
Երկեղուտ ։ ‖ վախնալու ։
Երկեմեան ։ ‖ երկու տարուան ։
Երկեռանկիւն ։ ‖ տես Կրկնեռանկիւն ։
Երկերիւր ։ ‖ երկու հարուր ։
Երկեցուցանել ։ ‖ վախցնել · սիրտը վախ ձը գել · ահ տալ ։
Երկեան ։ ‖ շիֆէլի · մուխաթարալը ։ տես և Երկեանութիւն ։
Երկեանութիւն ։ ‖ շիֆէ · վախ · կասկած ։ ՏՐ̃ՅԼ, շիֆէլի բան · հիլլէլի բան ։ ՏՐ̃ՅԼ, հիլլէ · պէ_պէ · լէքէ · այպ ։
Երկեւղ ։ ‖ տես Երկիւղ ։
Երկթերթեան ։ } երկու թէրթէն · երկու
Երկթերթի ։ } եափրախլը ։
Երկթևեան ։ ‖ երկու թևէն · երկու զանատլը ։
Երկին ։ ‖ երկինք ։
Երկիր ։ ‖ երկիր · գետին · հող · ցամաք ։
Երկիր՝ ։ ‖ երկրորդ · իքինճի ։
Երկիրպագանել ։ ‖ գետինը պաքնել · սէճտէ խոնարհ ընել ։
Երկիցս ։ } երկու անգամ · երկու
Երկիցս անգամ ։ } հեղ ։
Երկիւղ ։ ‖ ահ · վախ · դօղդու ։

ԶԵՐ-

զԵրկիւղի հարկանել ։ || վախնալ. սիրտը փրթիլ ։
Երկիւղաբեկ ։ } խիստ վախ ձգօղ. խիստ վախ֊
Երկիւղագին ։ } նալու ։ Տճկ, խիստ վախցօղ ։
Երկիւղալի ։ }
Երկիւղալիր ։ } խիստ վախցօղ ։
Երկիւղալից ։ }
Երկիւղախառն ։ || վախով խառնած. վախ֊վելով ։
Երկիւղած ։ || յոյժ վախցօղ. բարեպաշտ ։
Երկիւղածամեծար ։ || ահաւոր կամ բարե֊պաշտ մարդիկը մեծարօղ ։
Երկիւղածութիւն ։ || յոյժ վախնալը. բարե֊պաշտութիւն ։
Երկիւղիկ ։ || տես Երկիւղ ։
Երկիւղիկս արկանել ։ || վախցնել ։
Երկիւղօրէն ։ || տես Երկեղապէս ։
Երկլեզու ։ || երկու թիւալիւ խօսօղ. երկու երեսէն ։
Երկլուսնեայ աւուրք ։ || երկու ամիս ։
Երկխօս ։ || տես Երկլեզու ։
Երկծով ։ || երկու ծով ունօղ, կամ երկու դին խարուկ, ինչպէս են պագի սըղ տեղուանք ։
Երկկանամբի ։ || երկու կնիկ առնօղ ։
Երկկանգնեան ։ } երկու կանգուն այց ու֊
Երկկանգուն ։ } նօղ. երկու արշըն երկայ֊նութիւն ունօղ ։
Երկկերպեան ։ || երկու քիաէէթով ։ Տճկ, եր֊կու թարզ. երկու թիւլիւ ։
Երկկին ։ || տես Երկկանամբի ։
Երկհազարեակ ։ || երկու հազար ։
Երկձայն ։ || տես Երկբարբառ ։
Երկձի ։ || երկու ձի ունօղ. երկու ձի լծած ։
Երկճիղ ։ }
Երկճիւղ ։ } երկու ճեղ ունօղ. երկու չա֊թալ. ինչպէս են պաղի փատեր
Երկճղի ։ } կամ գետեր ։ Տճկ. երկու ճղեած ։
Երկճիղ փայտ ։ || չաթալ փայտ ։
Երկմտանի ։ }
Երկմտենի ։ } երկու մտաէ չաթալ ։
Երկմտանի ։ }
Երկմիտ ։ || շիւքէ ունօղ. շիւքէլի ։
Երկմտել ։ || շիւքէի մէջ ձգել. շիւքէլի ընել ։ տես և Երկմտիլ ։
Երկմտեցուցանել ։ || շիւքէի մէջ ձգել ։
Երկմտիլ ։ || շիւքէի մէջ ընկնիլ. շիւքէ երթալ ։
Երկմտութիւն ։ || շիւքէ ։
Երկն ։ || տղաբերքի ցաւ ։ Տճկ, սրտի ցաւ ։
Երկնաբարձ ։ } երկինքը բարձրըցած. ծառը
Երկնաբերձ ։ } երկինքը ելած չափէ՛ի գուբս բարձրը ։
Երկնաբնակ ։ || երկինքը բնակօղ ։
Երկնագնաց ։ || երկինքը գնացօղ. երկինքը քալօղ ։
Երկնագոյն ։ || երկնքի գուն ունօղ. կապուտ. մաւի. լաճիվէրտի ։
Երկնադէզ ։ || դէպ՛ի երկինքը կանգօղ ։
Երկնադուամբ ։ || երկինքը ժողված. երկին֊քը թօփ եղած. երկնաւորաց սեօլիւսկ ։
Երկնաթեւել ։ || երկինքը թռչիլ ։
Երկնաթռիչ ։ || երկինքը թռչօղ ։
Երկնաժառանգ ։ || երկինքը ժառանգօղ. եր֊կինքը միւլք ունօղ ։
Երկնալիր ։ || երկնքի բանով լցուած ։

Երկնալոյս ։ || երկնային ու լուսաւոր ։
Երկնախումբ ։ || տես Երկնադուամբ ։
Երկնածաղիկ ։ || երկնային շնորքով ծաղկած ։
Երկնակառոյց ։ || երկինքը շինած. երկնքի պէս շինուածք ունօղ ։
Երկնակեաց ։ } երկինքը կեցօղ. հրեշտա֊
Երկնակենցաղ ։ } կաց հետ ապրօղ ։
Երկնակերպ ։ || երկնքի նման ։
Երկնակրօն ։ || երկինքը կեցօղ. հրեշտակի վարք ունօղ ։
Երկնահանդէտ ։ }
Երկնահանդոյն ։ } երկնից նման ։
Երկնահանդէս ։ || տես Երկնակրօն ։
Երկնահանճար ։ || հրեշտակի խելք կամ ֆիքիր աէթ ունօղ ։
Երկնահաս ։ || երկինքը հասնօղ ։
Երկնահար ։ || երկնքէ զարկած ։
Երկնահոսան ։ || երկնքէն վազօղ կամ թափօղ ։
Երկնաձև ։ || երկնքի ձև ունօղ. երկնից նը֊ման ։
Երկնաձիր ։ || երկնքէն առուած ։
Երկնաճեմ ։ || երկինքը քալօղ կամ կեցլնմիշ եղօղ ։ տես և Երկնային ։
Երկնամիջոց ։ || երկրէ մինչև երկինքը եղած միջոցը ։
Երկնային ։ || երկնքի միւթալլիք. երկինքը ե֊ղած կամ գտնուած. երկինքը բնակօղ ։
Երկնանձրև ։ || երկնքէն անձրևած ։
Երկնանման ։ || երկնքի նման ։
Երկնաշնորհ ։ || երկնքէ շնորք առնօղ. յոյժ շը֊նորքը ունօղ ։ Տճկ, երկնքէ պախշիշ եղած կամ առնուած ։
Երկնաչափ ։ || երկնքի չափ ունօղ. ինչվան եր֊կինքը հասնօղ ։
Երկնաչու ։ || երկինքը գնացօղ ։
Երկնաչու ճանապարհ, կամ սանդուխք ։ || եր֊կինքը տանօղ ճամբայ կամ մերտիվէն ։
Երկնապատիկ ։ || երկինքը պատօղ. երկինքը եայըլմիշ եղած, ինչպէս աստղերը ։
Երկնապարգև ։ || տես Երկնաշնորհ ։
Երկնապիչ ։ || երկինքը նայօղ ։
Երկնաւոտ ։ || երկնքէն աւատապէս իջած ։
Երկնառաք ։ || երկնքէն ղըրկած ։
Երկնասահման ։ || տես Երկնահոսան ։
Երկնաստեղծ ։ || երկինքը ստեղծօղ, կամ յեր֊կինքը ստեղծած ։
Երկնատեղաց ։ || երկնքէ անձրևած, կամ իջած ։
Երկնատեսակ ։ || երկնքի նման ։
Երկնաւետեալ ։ } երկնային գեղեցկութեամբ լըց֊
Երկնաւէտ ։ } ուած ։
Երկնաւոր ։ || տես Երկնային ։
Երկնաքաղաքացի ։ || երկնից քաղքըցի ։
Երկնաքանակ ։ || երկնքի պէս. երկնքի նման ։
Երկնել ։ || ցաւով ծնանիլ. զօռով ծնանիլ ։
Երկնընթաց ։ || երկինքը վազօղ, կամ գնացօղ ։
Երկնուկի ։ || օխայ մը ։
Երկնուղէշ ։ || ճուղերը երկինքը հասցնօղ. խիստ բարձր ճուղեր ունօղ ։
յԵրկնուստ ։ || երկնքէն. հաւայէն. վերէն ։
Երկնչել ։ || վախնալ ։
Երկնչոտ ։ || վախկոտ. դօռգաք ։
Երկնօրէն ։ || երկնքի պէս ։

Երկշաբաթ ։ ‖ երկուշաբաթ, կամ երկուշաբթուան ։

Երկշաբաթի ։ ‖ երկուշաբթի իւրաքանչիւր երթեւեկի ։

Երկշաւիղ ։ ‖ շաւղաւոր ճամբայ ունեցող ։ տե՛ս և Երկդիմի ։

Երկոտանի ։ ‖ երկու ոտնի. երկու ոտք ունեցող ։

Երկոտասան ։ ‖ տասներկու ։

Երկոտասանամեայ ։ } Երկոտասանեմեայ ։ } տասներկու տարեկան ։

Երկոտասաներորդ ։ ‖ տասներկուերորդ ։

Երկոտասանեքեան ։ } Երկոտասանեքին ։ } տասներկուքն ալ ։

Երկորական ։ ‖ երկուքի միութալիս ։

Երկորեակ ։ ‖ ջուխտ. չիֆտ. էքիզ ։

Երկու ։ ‖ երկուք ։ ՏՐՅԼ, մէկ երկու. մէկ քանի ։

Երկուեական ։ ‖ երկուքի միութալիս ։

Երկուեանալ ։ ‖ տե՛ս Երկմտիլ ։

Երկուեակք ։ ‖ չիֆտէ ։

Երկուեացուցանել ։ ‖ չիֆտէի մէջ ձգել ։

Երկուշաբաթի ։ ‖ երկուշաբթի ։

Երկուորեակ ։ } Երկուորեական ։ } երկուքի միութալիս ։

Երկուորեակ ։ ‖ էքիզ ։ ՏՐՅԼ. ջուխտ. չիֆտ ։

Երկուորեակք ։ ‖ էքիզ ծնանող. էքիզ տղայ ունեցող ։ ՏՐՅԼ, էքիզ ծնած. էքիզ ։ ՏՐՅԼ. ջուխտ. չիֆտ ։

Երկուորեակք տարւոյ ։ ‖ Ձուեանք. Հօյանները ։

Երկուցանել ։ ‖ վախցընել ։

Երկուքեան. կամ Երկուքին ։ ‖ երկուքն ալ ։

Երկչոտ ։ ‖ վախկոտ ։

Երկչոտիլ ։ ‖ վախվխել. վախնալ ։

Երկչոտութիւն ։ ‖ վախկոտութիւն ։

Երկպառակ ։ ‖ երկու Փրխայ ։

Երկպառակիլ ։ ‖ երկու Փրխայ ըլլալ ։

Երկպառակութիւն ։ ‖ երկու Փրխայ ըլլալը ։

Երկպատիկ ։ ‖ երկու ղաթ. երկու ղաթէն ։ ՏՐՅԼ, երկու ղաթ ելել. մէկէն տեղը երկուք ։

Երկպատկել ։ ‖ երկու ղաթ ընել. ղաթմալ եւելցնել ։

Երկպատկութիւն ։ ‖ երկու ղաթ ընելը. մէկը մէկմալ ընելը կամ ըլլալը ։

Երկպարսպեան ։ ‖ երկու հիսարով ։

Երկսայրի ։ ‖ երկու բերանէն. երկու դիէն հատող ։

Երկսայրաբան ։ ‖ չաթալ բան խօսող ։

Երկսայրաբանութիւն ։ ‖ չաթալ խօսք ։

Երկսուներ ։ } Երկսուներեան ։ } երկու դիէն շուք ունեցող ։

Երկվերարկու ։ ‖ երկու վրան առնելիք ունեցող. երկու [illegible] կամ ծածկոց ունեցող ։

Երկրաբնակ ։ ‖ Երկրի վրայ բնակող ։

Երկրաբուղխ ։ ‖ գետնէն բխող. գետնէն ելլող կամ հասըլ եղող ։

Երկրաբուսակ ։ ‖ գետնէն բուսած կամ բուսնող ։

Երկրադնաց ։ ‖ գետնի վրայ քալող ։

Երկրագործ ։ ‖ չիֆթճի. էքինճի ։

Երկրագործել ։ ‖ գետինը բանիլ. չիֆտ սուրմիշ ընել. հերկել ։

Երկրագործութիւն ։ ‖ էքինճութիւն. չիֆթճութիւն ։

Երկրագումար ։ ‖ երկրի վրայ ժողոված կամ թօփ եղած ։

Երկրագրութիւն ։ ‖ տե՛ս Աշխարհագրութիւն ։

Երկրագիր ։ ‖ տե՛ս Աշխարհագիր ։

Երկրադիր ։ ‖ գետնի վրայ դրած ։ ՏՐՅԼ, երկրի ձեւ ունեցող ։

Երկրածնեայ ։ ‖ երկրի վրայ ծնած ։

Երկրալիր ։ ‖ երկիրը լցնող ։

Երկրածին ։ ‖ երկրէն վրայ ծնած. հողէն ծնած կամ հասըլ եղած ։

Երկրածուփ ։ ‖ աշխարհքս վերեւներքեւ ընող. աշխարհքիս տաղատաղան քաշող ։

Երկրական ։ ‖ տե՛ս Երկրային ։

Երկրակալ ։ ‖ տե՛ս Աշխարհակալ ։

Երկրակաց ։ } Երկրակեաց ։ } երկրիս վրայ կեցողը. առ ժամս վրայ ապրող ։

Երկրակենաւոր ։ ‖ երկրիս վրայ կեցող. աշխարհք սիրող ։ ՏՐՅԼ, գետնի վրայ սողալով, կամ հողու մէջ կենալով ապրող ։

Երկրակենցաղ ։ ‖ տե՛ս Երկրակեաց ։

Երկրակշռութիւն ։ ‖ տե՛ս Երկրաչափութիւն ։

Երկրակոխ ։ ‖ գետինը կոխող ։ ՏՐՅԼ, երկրիս վրայ քալող կամ կեցող ։

Երկրակործան ։ ‖ երկիրը աւրող. աշխարհքը վերիվար ընող ։

Երկրակուլ ։ ‖ գետինը փակած, կամ կլլած ։

Երկրահեմայ ։ ‖ գետնի Ֆըլճըղի. գետնի պէյլէպէ- ձիւ ։

Երկրամած ։ } Երկրամերձ ։ } գետինը կպած. գետնի մօտ ։

Երկրային ։ ‖ երկրիս միութալիս ։ ցամաքը կեցող. ցամքի վրայ գտնուող ։

Երկրաշարժ ։ ‖ գետինը երերցնող ։ ՏՐՅԼ, ժաժ ։

Երկրաշարժութիւն ։ ‖ ժաժ. զէլզէլէ ։

Երկրաչափ ։ ‖ երկրաչափ. եէր էօլչիւճիւ ։

Երկրաչափութիւն ։ ‖ երկրաչափութիւն. եէր էօլչմէսի ։

Երկրապարար ։ ‖ երկիրը գիրցնող. կամ պէ- րէմիշ ընող ։

Երկրապարփակ ։ ‖ երկիրը գրկող կամ պատող ։

Երկրասէր ։ ‖ երկիրս, կամ աշխարհքս սիրող ։

Երկրասնունդ ։ ‖ երկրիս վրայ պէսլէնմիշ եղած. աշխարհքիս մէջը մեծցած ։

Երկրասույզ ։ ‖ գետինը անցած ։

Երկրաստեղծ ։ ‖ երկիրը ստեղծող. հողէ ստեղծող ։ ՏՐՅԼ. հողէ ստեղծած ։

Երկրավաստակ ։ ‖ երկրիս վրայ աշխատող. կամ կեր հերկելով հոգնող ։

Երկրատարած ։ ‖ երկրի վրայ տարածուած. գետինը փռած ։

Երկրաւոր ։ ‖ տե՛ս Երկրային ։

Երկրաքարշ ։ ‖ գետինը սուրթուքլէնմիշ եղող. գետինը գրկող. երկիր սիրող. աշխարհքի ետեւէ ընկնող ։

Երկրաքարշել ։ ‖ գետինը սուրթուքլէնմիշ ըլլալ ։

Երկրաքարշութիւն ։ ‖ գետինը սուրթուքլէնմիշ ըլլալը ։ ՏՐՅԼ, աշխարհք սիրելը ։

Երկրեղէն ։ ‖ երկրիս միութալիս. հողեղէն ։

Յերկրէք ։ ‖ աշխարհքէ եղածները. գետնէն հասըլ եղածները ։

Երկրորդ ։ ‖ երկրորդ. իքինճի ։

Երկրորդանք ։ ‖ տե՛ս Երկրորդութիւն ։

Երկրորդել ։ ‖ երկրորդ անգամ ընել. կրկին ընել. կրկնել ։ ՏՐՅԼ, երկրորդ փորը աւել կամ առնել ։

Երկրորդութիւն. կամ Երկրորդումն ։ ‖ իքինճութիւն ։

թէ : Տճկ. կէնէ ընելը, կամ ըսելը :
Երկրպագել : || տե՛ս Երկիրպագանել :
Երկրպագու :|| գետինը պագնող. սէժտէ ըրող մեծ ընող :
Երկրպատուեան : || երկիր պատող :
Երկփեղկեան . || երկու մասէ . երկու զանազան :
Երկփեղկել : || երկու մաս բաժնել . երկու գլխ բանալ . երկուք բըզըքել :
Երկք : || տե՛ս Աշխատանք :
Երկօթեւել : || երկու օր՝ զօնախչ ըլլալ . երկու օր օթախ բանել, կամ մնալը կենալ :
Երկօր : || երկու օր :
Երկօրեայ : || երկու օրուան :
Երմոս : || տե՛ս Եռամս :
Երնել : || երնել . ցորենը երդէն զատել :
Երշիկ : || սուճուխ :
Երոյք : || Ճամբայ :
Երու՞մ : || ինչու՞ . ինչո՞ւ համար :
Երուսաղէմանալ : || երուսաղէմայպէս ըլլալ : Տճկ . խաճլաղել :
Երջանիկ : || տե՛ս Երանելի :
Երջանկազարմ :
Երջանկազարմեան : } երջանիկ ազգ ունեցող . տէօվլէթլի սօյէ ծնած :
Երջանկակեաց : || երջանիկ կեանք ունեցող . ուրախ վարք ունեցող . բարեպաշտ :
Երջանկանալ : || երջանիկ ըլլալ . ամենէն բարի ունենալ . թալէհը բանիլ :
Երջանկաւէտ :|| խիստ երանելի . տէօվլէթլի :
Երջանկափառ :|| խիստ փառաւոր . միւքէլլէֆ :
Երջանկութիւն : || տէօվլէթ . ուղուր :
Երր : || փառութիւն . սրդնառութիւն . բարբառ : Տճկ, իրեք . երրորդ :
Երրադարձ : || իրեք հեղ դարձող . իրեք ղաթ :
Երրադարձ ալէկոծութիւն : || խիստ մեծ ֆուրթունայ :
Երրակի : || իրեք ղաթ . իրեք հեղ : Տճկ, իրեք :
Երրաշար : || տե՛ս Երեքկարգեան :
Երրաշարժ : || իրեք հեղ շարժած . խիստ երերող, կամ ֆուրթունալը :
Երրեակ : || իրեք :
Երրերգելի : || խիստ գովելի :
Երրորդ : || երրորդ . իւչիւնճի : Տճկ, իրեք փայէն մէկը :
Երրորդական : || իրեք թիւ ունեցող : Տճկ իւչիւնճիու :
Երրորդութիւն : || երրորդութիւն :
Երրօրեայ : || իրեք օրուան :
Երփն : || գոյն . ռէնկ : Տճկ, թարզ :
Երփնագեղ : || գեղեցիկ գունով :
Երփնագոյն : || գոյն զգոյն . խառնուտիկ :
Երփնաներկ : || գոյն զգոյն ներկած . գոյն զգոյն ներկ, կամ պօյայ :
Երփնափայլ : || գեղեցիկ գունով փայլող . փայլուն գոյն ունող :
Երփներանգ : || գոյն զգոյն . խառնուտիկ . ալաճայ . ալաճայ պուլաճայ . չեշիտ :
Երփն երփն : || գոյն զգոյն . ռէնկ ռէնկ : Տճկ, թարզ թարզ . թիւրլիւ թիւրլիւ :
Երփն երփն հարկանել : || գոյն զգոյն փայլել :
Երփնորակ : || տե՛ս Երփներանգ :
Երքինոս :
Երքոյնոս : } տե՛ս Որքինոս :

Ե Ւ

Եւ : || ու : Տճկ, ալ . զո՛ր օրինակ . եւ ձեզ վայ : ռմկ . ձեզ ալ վայ :
Եւայեան : || եւայի եղածը . եւայէն առած եկածը :
Եւայեք : || եւայի սօյէ եղողները . կանանիք :
Եւ այն զի . կամ Եւ այս զի : || ինչէ՝ որ :
Եւ արդ : || տէյինա . էյ հիմայ :
Եւ եթ : || սոսկ . միմիայն . զո՛ր օրինակ . դու եւ եթ : ռմկ . սոսկ դու . միմիայն դու :
Եւ եւս : || ալ . զո՛ր օրինակ . մի՛ յիշեսցի անուն նորա եւս : ռմկ . ալ չըյիշուի : Տճկ, տահա եւել . տահայ անդին : Տճկ, կէնէ . թէքրար :
Եւթն : || եօթն . օխտը :
Եւղ : || տե՛ս Իւղ :
Եւս : || աւելի . եւել . տահայ չօգ : Տճկ, ալ . զո՛ր օրինակ . ոչ եւս կարես լինել անտես : ռմկ . ալ վէքիլխարճ չես կրնար ըլլալ :
Եւս քան զեւս : || խիստ եւել . չափէ՛ն դուրս աւելի :
Եւրակիլլոն : || գարըբկայ եէլի :
Եւրանոտոս : || քէշիշլամէ :
Եւրոպիոյ : || Ֆրէնկիստան . ռումէլի :
Եւրոս : || կիսն տօղուսու . քէշիշլամէ :

Ե Փ

Եփարան : || եփելու անօթ . օճախ : Տճկ, թէնճիրէ . խազան . պատուկ :
Եփարան կենդանեաց : || ստամոքս . մադա :
Եփել : || եփել :
Եփենէ : || պղծոճի նման մեծ թաշօղն մի :
Եփեսոս : || եապան սըղըրը :
Եփոց : || եփած կերակուր . ուտելիք :
Եփուտ : || վոսկա :

Ե Ք

Եքենոս . կամ Եքինոս : || քիփրի . գապայ թիլքէն :
Եքինէխս : || տե՛ս Դատուրկալ :

Ե Օ

Եօթանասնեակ : || եօթանասունք :
Եօթանասներկի . կամ Եօթանասնեկին : || եօթանասուն հեղ : Տճկ, եօթանասուն :
Եօթանասներդ : || եօթանասուներորդ :
Եօթանասնեքեան . կամ Եօթանասնեքին : || եօթանասուննալ :
Եօթանասուն : || եօթանասուն . եէթմիշ :
Եօթանեքեան . կամ Եօթանեքին : || եօթնալ . օխտնալ :
Եօթն : || եօթը . օխտը :
Եօթնագլխեան :
Եօթնագլուխ : } օխտը գլխէ :
Եօթնաթիւ : || եօթը համրանք ունեցող . օխտը համրանքով :
Եօթնալոյս : || եօթը լոյս կամ շաւղ ունեցող . օխտը շողէլի :
Եօթնածին : || եօթը ծնանող . օխտը տղայ բերող :
Եօթնակի : || եօթը անգամ . օխտը հեղ : Տճկ եօթը համրանք ունող . օխտը :
Եօթնաձոր : || եօթը ձոր կամ տէրէ ունող :
Եօթնաղբ : || եէտի թէփէ :
Եօթնաճառագայթեան : || տե՛ս Եօթնալոյս :
Եօթնամասնեայ : || եօթը կտորէ :

Եօթնամեայ : } օխտը ամսըռւան :
Եօթնամսեան : }
Եօթնանշոյլ : ‖ տե՛ս Եօթնալոյս :
Եօթնապատիկ : ‖ տե՛ս Եօթնպատիկ :
Եօթնապարեան : ‖ եօթը սրայ կամ պէօլիւկ ունօղ :
Եօթնապարիսպ : ‖ եօթը պարիսպ ունօղ :
Եօթնաջահեան : ‖ եօթը մաշալայ ունօղ · օխտը ճրագ ունօղ :
Եօթնասանդղեան : ‖ եօթը ձուղ ունօղ : Տճկ., օխտը սատը ունօղ :
Եօթնատես : } եօթը աչքով տեսնօղ · օխտը աչք ունօղ :
Եօթնատեսարանեայ : }
Եօթնարփեան : } տե՛ս Եօթնալոյս :
Եօթնարփի : }
Եօթնեակ : ‖ եօթը · օխտը : Տճկ., շաբաթ մը :
Եօթնեկին : ‖ տե՛ս Եօթնակի :
Եօթներեակ : ‖ եօթը · օխտը · զո՛ր օրինակ · եօթներեակ թիւ : Տճկ., մէկ շաբաթ մը :
Եօթներորդ · ‖ եօթըներորդ · օխտըներորդ · եէտինձի : Տճկ., շաբաթ մը :
Եօթներորդել : ‖ օխտըներորդ փայը առնել կամ տալ : Տճկ., օխտը անգամ ընել · եօթը հեղ ըսել :
Եօթնետասն : ‖ տասնըեօթը :
Եօթնետասնամեայ : ‖ տասնըեօթը տարուան :
Եօթնեքեան · կամ Եօթնեքին : ‖ եօթնալ · օխտնալ :
Եօթնհազարեան : ‖ օխտը հազարուան :
Եօթնուտասն : ‖ տե՛ս Եօթնետասն :
Եօթնուտասներորդ : ‖ տասնը օխտերորդ :
Եօթնպատիկ : ‖ եօթը զաթէն : Տճկ., օխտը զաթ · եօթը զաթ եւել :
Եօթնպարսպեան : ‖ օխտը հիսարով :
Եօթնտակեան : ‖ եօթը զաթէն · օխտը զաթ :
Եօթնօրեայ : } եօթը օրուան :
Եօթնօրեան : }

Զ

Զ : ‖ համար · զո՛ր օրինակ · երթալ զոսկւոյ · կամ առաքել զջրոյ : ռամկ · ոսկու համար երթալ · ջրի համար ղրկել : Տճկ., վրայ · զո՛ր օրինակ · խօսի զնմանէ : ռամկ · անոր վրայ կըխօսի : Տճկ., չէվրէ · զո՛ր օրինակ · զնովաւ կային · ռամկ · անոր չէվրէն կեցեր էին : Տճկ., քան · զո՛ր օրինակ · անցուցեր զամենեքումբք : ռամկ · քան զամենքը խեւտիեն եղար :

Զ Ա

Զազիր : ‖ մուրտառ · փիս · գարշելու · գէշ :
Զազրաբերան : ‖ գէշբերան ունօղ · փիսբերան · մուրտառ խօսօղ :
Զազրագործ : ‖ մրտուութիւն ընօղ :
Զազրագործել : ‖ մրտուութիւն ընել :
Զազրագործութիւն : ‖ փիս կամ մուրտառ գործք :
Զազրադէմ : ‖ մուրտառ դէմք ունօղ · սուրաթսըզ :

Զազրաթոյմի : } ժանտութ․ լէք · խիստ մուրտառ :
Զազրոյլի : }
Զազրալուր : ‖ մուրտառ բան լսօղ : Տճկ., մուրտառ լաքրդիք ունօղ · մարդու անկածը մտուօղ :
Զազրակրկաչ : ‖ գէշ կանչկնօղ · ձէնկձէնկացօղ :
Զազրահոտ : ‖ մուրտառ հոտ ունօղ · հոտած :
Զազրանալ : ‖ մրտուիլ · աղտոտիլ · գիշնալ :
Զազրասէր : ‖ ժանտութիւն սիրօղ :
Զազրավէպ : ‖ մուրտառ կամ գէշ բան պատմօղ :
Զազրատեսակ : } մուրտառ տեսք ունօղ · գէշ չէհրէ ունօղ · սուրաթսըզ :
Զազրատեսիլ : }
Զազրացուցանել : ‖ մրտուել · աղտոտել · գէշցընել :
Զազրոտի : ‖ մուրտառ · փիս · գէշ · նուխուսէթ :
Զազրութիւն : ‖ մրտուութիւն · աղտոտութիւն · գիշութիւն :
Զածած : ‖ զուսակ · չօձուխ : Տճկ., նոր հասըլ եղած որդ կամ ձանավար :
Զակածանել : ‖ պէպլէմիշ ընել · կերցնել · պահել :
Զականել : ‖ հայիլ · նայիլ · տեսնել · աչք ձգել :
Զակատիլ : ‖ մասխարայ ըլլալ · խաղք ըլլալ · մուլարիլ · ռէրուէմնալ · խենթիլ : Տճկ., բանիմը վրայ մաքիլ, որ է խիստ սիրով փափաքիլ :
Զահի հարկանիլ : ‖ վախնալ · սիրտը փրթիլ · լեղին պատռիլ :
Զահամել : ‖ միացնել · կցցել · կապել · խըլիշտիրմիշ ընել :
Զահամութիւն : ‖ կցցելը · խըլիշտիրմիշ ընելը :
Զաղփաղփուն : ‖ խախուտ · երերուն · թէմէլսիզ · փոփոխուօղ :
Զամբիւղ · կամ Զամբիղ : ‖ զէմպիլ :
Զայգոյ : ‖ վաղինոք · առաւօտանց : Տճկ., վաղը · երթէսի օրը :
Զայրագին : ‖ խիստ սրդողած · սրդողօք : Տճկ., խիստ սրտնած · քէֆսիզ · ձիգերը տաղած · տէրալի : Տճկ., խիստ կատղած · աղմիշ եղած · աղըլըն :
Զայրագնիլ : ‖ խիստ սրդողիլ · ձիգերը երիլ · կրակ կարիլ · աղմիշ ըլլալ :
Զայրանալ : ‖ բարկանալ · սրդողիլ · սիրտը նեղիլ · կսկծիլ : Տճկ., կատղիլ · հսիրմիշ ընել : Տճկ., զուտուրմիշ ըլլալ · աղմիշ ըլլալ · զո՛ր օրինակ · զայրացան ախտքն : ռամկ · մարազը աղմիշ եղաւ :
Զայրացեալ : ‖ բարկացած · սրդողած · կսկծած : Տճկ., հսիրմիշ ընօղ · կատղօղ : Տճկ., աղմիշ եղած :
Զայրացութիւն : } բարկութիւն · սրդող · սրտի ցաւ · սրտի կսկիծ · հէրս : Տճկ. կատղիլը · աղմիշ ըլլալը :
Զայրացուկք : }
Զայրացումն : }
Զայրացուցանել : ‖ բարկացնել · սրդողցնել · սիրտը երել · սիրտը կսկծցնել : Տճկ., կատղեցնել · ազտըրմիշ ընել :
Զայրոյթ : } տե՛ս Զայրացութիւն :
Զայրուկք : }
Զայրուց : }
Զանազան : ‖ թարզ թարզ · թիւրլիւ թիւրլիւ :

Զանազանակ : ‖ տես Զանազան : Տճկ. , ֆարգ · այրը սէչի · զոր օրինակ · ոչ էարկ զանազանակս ընդ մէջ : ռամկ. ֆարգ չըրաւ · այրը սէչի չըրաւ :
Զանազանել : ‖ Թիւռլիւ Թիւռլիւ ընել : Տճկ. , ֆարգ տալ · սէչմիշ ընել :
Զանազանութիւն : ‖ Թարգ · Թիւռլիւ Թիւռլիւ ըլլալը : Տճկ. ֆարգ · այրը սէչի :
Զանալուռթ : ‖ զուրաֆայ · զուրնափայ :
Զանգակ : ‖ զանկակ · չանկ : Տճկ. , չընկրաակ :
Զանգակահարանոց : ‖ զանկակ զարնող · չանկը չալող : Տճկ. , զանկլըկը կամ չանկը ձայն : Տճկ. , զանկլըկը ձայն ունող :
Զանգակատուն : ‖ զանկակատուն :
Զանգանել : } չարչըրել · Թըրել : Տճկ. , խառ
Զանգել : } նել · խառըշտարմիշ ընել : Տճկ. , պըլըրշտըրել · եցցել · կացնել :
Զանգիչ : ‖ չարչըրող : Տճկ. , խառնող · խառըշտարմիշ ընող : Տճկ. , պըլըրշտըրող · եցցող · կացնող :
Զանգիտանալ : ‖ տես Զանգիտել :
Զանգիտանք : ‖ վախ :
Զանգիտել : ‖ վախնալ · սիրտը վախ ընկնիլ :
Զանգիտեցուցանել : ‖ վախցնել · սիրտը վախ ձգել :
Զանգիտութիւն : ‖ վախնալը , կամ վախ :
Զանգիտող : ‖ վախցող · վախկոտ :
Զանգուճած : ‖ խմորի գունտ · Թրած խմոր : Տճկ. , կաւի · մածունի · հէլվայի և նմանեաց՝ գունտ , կամ Թօփ · իւմախ : Տճկ. քիւլլիւճէ :
Զանդիկ : ‖ ծառայ · քեօլէ · խըզմէԹքեար · չրախատար :
Զանխլաբար : ‖ ծածուկ · գաղտուկ · կամացուկ · ուսուլով · տանից սէս սէլէնիկ հանելու :
Զանխլանալ : ‖ ծածկուէիլ · ծածուկ մնալ · պահուէիլ · բանը չըծածկիլ · աէյան չըլլալ : Տճկ. , չաշխնութիւն ունիլ · սխմախ գանուէիլ :
Զանխլացուցանել : ‖ ծածկել · ծածուկ Թողուլ · պահել · բանը չըծածկել :
Զանխլիլ : ‖ տես Զանխլանալ :
Զանխլութիւն : ‖ ծածուկ ըլլալը · ծածուկ մնալը · պահուէիլը · աէյան չըլլալը :
Զանխուլ : ‖ ծածուկ · գաղտուկ · պահուած · դուրս չըլլկած · աէյան չեղած : տես և Զանխլաբար :
Զանխուլ լերին · տան · և այլն : ‖ լեռան կամ տան ծածուկ Ճամբան · ծածուկ դուռն :
Զանկ : ‖ չանկ · չնկրաաակ :
Զանկահարել : ‖ տես Զանգանել :
Զանկապան : ‖ խալխալԹայ · ախզղաշխարը · գուլպայ · չօրապ :
Զանկել : ‖ տես Զանգանել :
Զանկուած : ‖ տես Զանգուած :
Զանց : ‖ անցնիլը · կէչիշ :
Զանց առնել · կամ առնել զանց : ‖ անցնիլ երԹալ · Թողուլ երԹալ · չըհամրտիալ : Տճկ. , աչք խփել · հոգ չըտանիլ · հաճմաԹը չըլլալ · էտէւէն չընկնիլ · Թողուլ :
Զանցանել : ‖ անցնիլ կամ աշմիշ ըլլալ · զոր օրինակ · զանցանել զկերպաւ : ռամկ. լեռնէն անցնիլ : զանցանել ընդ ցանկս : ռամկ. ցանկէն անցնիլ կամ աշմիշ ըլլալ : զանցանել ժամանակի : ռամկ. ժամանակը անցնիլ · Տճկ. , չաղը անցնիլ · խիստ վեր ելլել · իւստիւն ըլլալ · մէնչիւր ըլլալ : Տճկ. , էանէփսիզութիւն ընել · օրէնքը անցնիլ · մեղանչել : Տճկ. , ղալատիլ · ղալատենալ · պօշ ելլել · մահրում ելլել · դուրս ընկնիլ · դուրս մնալ :
Զանցառու : ‖ անցող գնացող · չըհամդիպող : Տճկ. , հոգ չըտանող · հաճմաԹսըզ · աչք խըփող · էտէվէն չընկնող :
Զանցառութիւն : ‖ անցնիլ երԹալը · Թողուլ երԹալը : Տճկ. , հաճմաԹսըզլըգութիւն :
Զանցումն : ‖ տես Զանցառութիւն և Յանցումն :
Զանցուցանել : ‖ անցնիլ : Տճկ. , չաղը անցնիլ · խիստ եւելցնել · խիստ իւստիւն ընել · աշըրմիշ ընել : Տճկ. , փՃացնել · պօշ հանել · աւրել : Տճկ. , ղալատեցնել · մեղանչել տալ · դուրս Թողուլ :
Զաչացու : ‖ տես Աչացու :
Զառածանել : ‖ յետ դարձընել · յետ քշել · ծըռել · սաւուշտուրմիշ ընել : Տճկ. , փՃացնել · պօշը հանել · զոր օրինակ · զաղօԹս կամ զուխտս զառածանել : Տճկ. , խենԹեցնել · խելքը գլխէն Թռցնել · խեցնել · մոլըրցնել · խաբել :
Զառածեալ : ‖ յետ դարձած · ծռած : Տճկ. , չաշխըն · խենԹ · փախուկ : Տճկ. , մոլըրած · խաբուած :
Զառածումն : ‖ ծռութիւն · մոլորութիւն · և այլն :
Զառամ · կամ Զառամեալ կամ Զառամացեալ : ‖ խըռֆած :
Զառամանալ : ‖ խորուկ հալւորութիւն հասնիլ · խըռֆիլ · գըգըլիլ :
Զառամեցուցանել : ‖ խըռֆեցնել :
Զառամիլ : ‖ տես Զառամանալ :
Զառամութիւն : ‖ խորուկ հալւորութիւն · խըռֆիլը · գըգըլիլը :
Զառանցանք : ‖ տես Զառյանցանք :
Զառանցեալ : ‖ անցած · փոփոխուած :
Զառանցել : ‖ ծռիլ · մոլորիլ · ղալատենալ · խաբուէիլ : Տճկ. , չըլաըրմիշ ընել · սէրսէմնալ · խելքը ցրուէիլ · աայըլմըշ ընել :
Զառանցուցանել : ‖ ծռել · մոլորցնել · ղալատեցնել · խաբել : Տճկ. , սէրսէմցնել · խելքը ցրուել · խենԹեցնել :
Զառաջաւոր : ‖ տես Առաջաւոր :
Զառաջեաւ : } առջեւը :
Զառաջեօք : }
Զառաջեօք անկանիլ : ‖ առջեւը ընկնիլ :
Զառաջինն : ‖ առաջ · առջի բերանը · իպտիտայ · իլքէվէլ :
Զառեկ : ‖ վարսակ :
Զառեկել : ‖ վառաախըլամիշ ընել :
Զառիթափ : ‖ էնիշ · դար՝ ի վար կախ :
գործ Զառիթափի : ‖ գործք դար՝ ի վար շինած · դար վար կախուած · սաղաախ ,
Զառիկ : ‖ ղանես :
Զառ՝ ի կող : ‖ պայիր :
Զառ՝ ի հրոյն : ‖ տես Առ՝ ի հրոյն :
Զառ՝ ի վայր : ‖ դար վար · էնիշ :
Զառ՝ ի վեր : ‖ դար վեր · եօխուշ :

Զառայանցանք : || խենթութեան խօսք · խենթութեան բան · սայթաքլամիշ ընելը · ափերցփերող բան · առասպել զրուց · լաֆ · խենութիւն · շաշխնութիւն · փախուկութիւն :
Զառնաւուխտ : || պէրպապ · քէմպապ :
Զատ · կամ 'ի Զատ : || պաշխայ · զատ : Տճկ. դուրս :
Զատական : || զատուած · այրըլմիշ եղած :
Զատակել : || խելքը թռչիլ · խենալ · սէրսէմնալ · շաշխըն ըլլալ · մասխարայ ըլլալ :
Զատանալ · կամ զատանիլ : || զատուիլ · այրըլմիշ ըլլալ :
Զատանել : }
Զատել : } զատել · այրըլմիշ ընել :
Զատիկ : || զատիկ :
Զատիկ տաղաւարահարաց, հրէից : || ղամիշ պայրամը :
Զատիկ բաղարջակերաց, հրէից : || խամմուրսուզ պայրամը :
Զատիկ հրէից, ֆ զատն : || պայրամի խուզի :
Զատնուլ : || զատուիլ · բաժնուիլ · այրըլմիշ ըլլալ · Փարղ ունենալ : Տճկ. մինակնալ · մէկ դի կենալ · պաշխայ կենալ :
Զատութիւն : || զատ կամ պաշխայ ըլլալը · մինակութիւն :
Զատուցանել : || զատել · բաժնել · այրըլմիշ ընել : Տճկ. արգիլել :
Զատուցեալ : || զատած · զատուած · պաշխայ · պաշխաճայ :
Զատուցեալք մայրաքաղաքաց : || էլլիկ :
Զատչիլ : || տե՛ս Զատնուլ :
Զարգանալ : || աճիլ · մեծնալ · առաջ երթալ :
Զարդ : || զարդ · զարդարանք :
Զարդ երկնից : || արև՝ լուսին՝ և աստղերը :
Զարդախօս : || զարդարանքով խօսող · բանն աօնաթմիշ ընող :
Զարդապաճոյճ : || խիստ զարդարած · խիստ սազած · զարդարուն · ճինճիպիճի :
Զարդասէր : || զարդարանք սիրող · հաւնօղ կապուօղ :
Զարդարել : || զարդարել · սազել · առնաթմիշ ընել :
Զարդարուն : || զարդարուն · զարդարած · ճիճիպիճի :
Զարդափայլ : || խիստ փառաւոր սազած :
Զարդափայլիլ : || խիստ փառաւոր զարդարուիլ :
Զարդի : || հիմըկուան · նոր :
Զարդիս : || հիմիկըս :
Զարդուն : տե՛ս Զարդարուն :
Զարթիլ : }
Զարթնանալ : }
Զարթնուլ : } արթըննալ :
Զարթնչիլ : }
Զարթուն : || տե՛ս Զուարթուն :
Զարթուցանել : || արթընցնել :
Զարթուցիկ : || մինաստպէ · մընեպպէ :
Զարթչիլ : || արթըննալ :
Զարկ : || զարկուածք · զարնելը :
Զարկ բազկի : || շահ տամար :
Զարկանել : || զարնել · չաափմիշ ընել :
Զարկանել զգեստի : || զգեստը զարնել :

Զարկանել զօրմով : || պատը չափմիշ ընել :
Զարկուած : || զարնելը · չափմիշ ընելը : Տճկ. փորձանք · պատուհաս :
Զարկումն : || զարնելը · չափմիշ ընելը :
Զարկուցանել : || տե՛ս Զարկանել :
Զարհուրագին : || վախկըթելով · լեղին պատռելով : Տճկ., խիստ վախնալու :
Զարհուրանք : || մեծ վախ · սիրտը փըրթիլը · լեղին պատռիլը :
Զարհուրատեսակ : || խիստ վախցնող · խիստ վախնալու :
Զարհուրիլ : || խիստ վախնալ · սիրտը փըրթիլ · լեղին պատռիլ :
Զարհօրատեսակ : || տե՛ս Զարհուրատեսակ :
Զարմ : || ազգ · սինսիլէ :
Զարմազան : || տե՛ս Զանազան :
Զարմազանութիւն : || տե՛ս Զանազանութիւն :
Զարմանագեղ : || խիստ աղէկուկ :
Զարմանագոյն : || խիստ զարմանալի :
Զարմանագործ · || զարմանալի ընող կամ ըննած : Տճկ. հրաշք գործող :
Զարմանագործել : || զարմանալի ընել : Տճկ. հրաշք գործել :
Զարմանագործութիւն : || զարմանալի ընելը : Տճկ. , հրաշք :
Զարմանագրել : || զարմանալի գրել :
Զարմանադրել : || զարմանալի դնել · խիստ աղէկ տեղաւորել :
Զարմանազան : } խիստ զարմանալի · խիստ
Զարմանազանել : } մուքէլլէֆ կամ մէնչիւր :
Զարմանազանութիւն : || խիստ զարմանալի ումուքէլլէֆ ըլլալը : Տճկ., վարպետ չէշիւ :
Զարմանալ : || զարմանալ · ապշինալ · շաշմիշ ըլլալ · մաթ մնալ · խելքը թռչիլ · միտքը վերնալ · պաղիլ :
Զարմանալի : || զարմանալի · ապշինալու :
Զարմանալիք : || զարմանալի բան : Տճկ. հրաշք :
Զարմանակերտ : || զարմանալի շինած · խիստ վարպետութեամբ :
Զարմանահրաշ : }
Զարմանաքանչ : } տե՛ս Զարմանազան :
Զարմանատեսակ : || զարմանալի տեսք, կամ կէօստէրիշ ունող · խիստ չէօհրէթլի :
Զարմանաւոր : || զարմանալի · մաթ մնալու · պաղելու :
Զարմանուհի : || զարմանալի կնիկ :
Զարմանումն : }
Զարմանք : } զարմանք · ապշինալը · շաշմիշ
Զարմացումն : } ըլլալը :
Զարտուղեցուցանել : || մոլորցնել · գլխէ հանել · ճամբէն դուրս հանել · ծուռ ճամբայ տանիլ · ղալաթցնել :
Զարտուղի : || մոլորած · գլխէ ելած · ճամբէ դուրս ելած · ծուռ ճամբայ գնացող · ծուռ · ղալատ :
Զարտուղի գնալ : || տե՛ս Զարտուղիլ :
Զարտուղի հանել : || տե՛ս Զարտուղեցուցանել :
Զարտուղիլ : || մոլորիլ · գլխէ ելլել · ճամբէն դուրս ելլել · ծուռ ճամբայ գնալ · ծըռիլ · սխալել :
Զարոշ : || բէմպարիս · բոյս մը :

Զաւակ ։ ‖ զաւակ · եւլատ ։
Զաւակագործ ։ ‖ զաւակ բերող ։
Զաւակագործել ։ ‖ զաւակ բերել ։
Զաւակասէր ։ ‖ սոյ սօփ քշող ։
Զաւակասիրութիւն ։ ‖ սոյ սօփ քշելը ։
Զաւակաւէր ։ ‖ զաւակ աւրող ։
Զաւեշտարար ։ ‖ շէլէլէնկ · մասխարկութիւն ընող · ծըծաղցնող ։

Զ Բ

Զբաղական ։ ‖ տաղտաղալը ։
Զբաղանալ ։ ‖ տաղտաղայի մէջ ըլլալ ։
Զբաղանք ։ ‖ զբաղմունք · տաղտաղայ · խամ խաշէվէլէթ · խայղը ։ Տճկ., էյլէնճէ ։
Զբաղասէր ։ ‖ զբաղմունք կամ տաղտաղայ սիրող ։
Զբաղեցուցանել ։ ‖ տաղտաղայի մէջ ձգել · գլուխը տաղտաղայի պըլլել · էյլէնտիրմիշ ընել ։
Զբաղիլ ։ } զբաղիլ · տաղտաղայ ունիլ · տաղտաղայի մէջ ընկնիլ · բանի մը տալմիշ ըլլալ · օյալանմիշ ըլլալ · էյլէնմիշ ըլլալ ։ Տճկ., ցրուիլ · տարտըղնիլ ։ Տճկ., խառնիլ · աղմկի մէջ ընկնիլ ։
Զբաղնուլ ։
Զբաղումն ։ ‖ տե՛ս Զբաղանք ։
Զբօսանիլ ։ ‖ սէյիր ընել · սիրտը բացուիլ ։ Տճկ., ուռիլ · փքանալ · բարձրանալ ։
Զբօսանք ։ ‖ սէյիր սէրեան · սրտաբացութիւն ։ Տճկ., տաղտաղայ · հոգ ։ Տճկ., տալղայ ։
Զբօսասէր ։ ‖ սէյիր սէրեան սիրող ։
Զբօսասիրութիւն ։ ‖ սէյիր սէրեան սիրելը ։
Զբօսեալ ։ ‖ սէյիր ըրած , կամ տաղտաղայի մէջ ընկած ։ Տճկ., ցրուած · տարտղնած · խառնուած · աղմկած ։
Զբօսեցուցանել ։ ‖ սէյիր կամ զէվք ընել տալ · սիրտը բանալ ։
Զբօսնուլ ։ ‖ տե՛ս Զբօսանիլ ։
Զբօսուցանել ։ ‖ տե՛ս Զբօսեցուցանել ։

Զ Գ

Զգալ ։ ‖ զգալ · իմանալ ։
անձին Զգալ ։ ‖ տե՛ս Զգաստանալ ։
Զգալի ։ ‖ զգալի · զգացուող ։
Զգածել ։ ‖ պլլել · վրան փաթցնել · պատել ։ Տճկ. պլշկել ։
Զգածիլ ։ ‖ պլլուիլ · վրան առնել · պլշկուիլ ։
Զգածումն ։ ‖ պլլուիլը · վրան առնելը · պլշկուիլը ։
Զգայազիրկ ։ } խելքը ցրուած · ըղեղը թափած · սիրտը մարած ։
Զգայազուրկ ։
Զգայազրկիլ ։ ‖ խելքը ցրուիլ · սիրտը մարիլ ։
Զգայական ։ ‖ զգալու միւթալիխ · զգացող ։
Զգայակից ։ ‖ մէկ տեղ զգացող ։
Զգայարան ։ ‖ զգայարանք · զգայութեան գործիք · ինչպէս աչք · ականջ · և այլն ։
Զգայաւոր ։ ‖ զգայութիւն ունող · զգացող ։
Զգայլին ։ ‖ տե՛ս Զգայուն ։
Զգայութիւն ։ ‖ զգայութիւն · զգայարանք ։
Զգայուն ։ ‖ զգայութիւն ունող · զգացող ։ Տճկ., իմացող · այլխ ։
Զգայնել ։ ‖ դուրս փսխել · ներսէն դուրս տալ · դուրս հանել ։ Տճկ., չոգի տալ · բերնով հօհ ընել · մարդուն դէմը փչել ։
Զգաստ ։ ‖ արթուն · այլխ · միտքը բաց · խելքը գլուխը · խելօք · իմաստուն ։ Տճկ., զգացող · իմացող · գիտցող · զոր օրինակ · երբեմն զգաստ եղև ։ ասմի · երբոր զգաց , կամ գիտցաւ ։ Տճկ., համեստ · պարկեշտ · ըողէհլի ։
Զգաստախօս ։ ‖ խելօք խօսող ։
Զգաստանալ ։ ‖ արթըննալ · այլխնալ · խելքը բացուիլ · խելքը գլուխը գալ · խելօքնալ ։ Տճկ., զգալ · իմանալ · գիտնալ ։
Զգաստասէր ։ ‖ զգաստութիւն սիրող · հանէպ սիրող · խիստ համեստ · ըողէհլի ։
Զգաստացուցանել ։ ‖ այլխցնել ։
Զգաստութիւն ։ ‖ զգաստութիւն · արթուն ըլլալը · այլխութիւն · խելքը գլուխը ըլլալը · խելօքութիւն · իմաստութիւն ։ Տճկ., զգալը · իմանալը ։ Տճկ., համեստութիւն · պարկեշտութիւն · ըողէհլիութիւն ։
Զգացումն ։ ‖ զգալը · իմանալը ։
Զգացուցանել ։ ‖ զգացընել · իմացընել · իմաց ընել · խապար տալ · ուսուցմամբ ըսել ։
Զգենուլ ։ ‖ հագնիլ · վրան առնել ։
Զգեստ ։ ‖ լաթ · հագուստ ։
Զգեստապատրոյգ ։ ‖ զգեստով պատած · հագուստոր ։
Զգեստաւորել ։ ‖ հագցնել ։
Զգետնել ։ ‖ գետինը զարնել · գետինը չաուփմիշ ընել ։
Զգեցուցանել ։ ‖ հագցնել ։
Զգնալ ։ ‖ ժուռ գալ · կէզինմիշ ըլլալ · օլթայ զարնել ։
Զգոյշ ։ ‖ սախինմիշ եղող · թէրէհնաազ ։ Տճկ., աչքը բաց · խելքը գլուխը ։ Տճկ., էմին · թէսէլլահ ։
Զգուշագոյն ։ ‖ խիստ սախընմիշ եղող · խիստ թէրէհնաազ · խիստ աչքը բաց կամ այլխ ։ Տճկ., խիստ էմին ։
Զգուշալի ։ } սախընմիշ ըլլալու · թէրէհնաազ շարժելու · աղէկ պահելու ։ Տճկ., էմին · թէսէլլահ ։
Զգուշական ։
Զգուշակից ։ ‖ սախընմիշ ըլլալու ընկեր · մէկ տեղ սախընմիշ եղող ։
Զգուշանալ ։ ‖ սախընմիշ ըլլալ · թէրէհնաազ շարժիլ · աչքը բաց պահել · խելքը գլուխը պահել ։
Զգուշացուցանել ։ ‖ սախընտըրմիշ ընել · թէրէհնաազ շարժիլ տալ ։ Տճկ., էմին ընել · թէսէլլահ ընել ։
Զգուշաւոր ։ ‖ տե՛ս Զգոյշ ։
Զգուշեաւ ։ ‖ ուսուլով · սախընմիշ ըլլալով ։
Զգուշութիւն ։ ‖ զգուշութիւն · սախընմիշ ըլլալը · թէրէհնաազութիւն · աչքը բաց պահելը ։ Տճկ., էմինութիւն · թէսէլլահութիւն ։
դնել՝ ի Զգուշութեան ։ ‖ էմին տեղ դնել · էմին տեղ պահել ։
Զգրգռել ։ ‖ դրդել · հէլը տալ · ֆիթ տալ · շարժել ։
Զգօն ։ ‖ խելօք · խելացի · մեծ գլուխ · իմաստուն ։
Զգօնանալ ։ ‖ խելօքնալ · խելացի կամ իմաստուն ըլլալ ։
Զգօնարան ։ ‖ տե՛ս Իմաստարան ։
Զգօնացուցանել ։ ‖ խելացի ընել · իմաստուն ընել · խելքը մտցնել ։ Տաճկերէն, խե-

լօքցնել . խելքը գլուխը բերել :
Զգօնութիւն : || խելօքութիւն . խելացութիւն . իմաստութիւն :

Զ Ե

Զեան : || զէն . զարար : տե՛ս և Վզեան :
Զելանել : || դուրս ելլել . դուրս ընկնիլ . դուրս ցատկել . անցնիլ . աշմիշ ըլլալ :
Զեխ : || տե՛ս Զեղխ :
Զեխութիւն : || տե՛ս Զեղխութիւն :
Զեկուցանել : || իմացընել . խապար ընել :
Զեղանիլ || թափթփիլ . դուրս վաթիլ . տաշմիշ ըլլալ : ՏՃՅՆ, վրայ թափիլ . վրայ վազել . խըրխըյխուշ ընել : ՏՃՅՆ, փուռճիլ . եայըլմիշ ըլլալ :
Զեղխ : || հօվարտայ . իփօլիզ . ափեղցփեղ կեցող . ուտելու խմելու, կմ՛ պոռնկութեան ետեւէ ընկնող . ձիւնիւն : ՏՃՅՆ, խախուտ . երերուն . թէմէլսիզ . չուտ ընկնող :
Զեղխալից : || խիստ հօվարտայ . խիստ ափեղ ցփեղ կեցող :
Զեղխանք || տե՛ս Զեղխութիւն :
Զեղխել : } ափեղցփեղ կենալ . հօվարտայութիւն ընել . ձիւնիւն ըլլալ . զինքը գէշբանիմը տալ . չար բանիմը ետեւէ ընկնիլ . ինչպէս ուտելու խմելու , պոռնկելու , ագահութեան , գողութեան , և այլն : ՏՃՅՆ, խախուտ կմ՛ երերուն ըլլալ . թէմէլ չունենալ :
Զեղխիլ : }
Զեղխութիւն : || ափեղցփեղ կենալը . հօվարտայութիւն . ձիւնիւնութիւն . նուխուսպէթութիւն . չար բանիմը վառուճիլը : ՏՃՅՆ, խախտութիւն . թէմէլսիզութիւն :
Զեղծ : || ապականած . աւրած . գէշ . մուրտառ . նուխուսպէթ . ձիւնիւն :
Զեղծագործ : || չար գործօղ . զեանքեար . նուխուսպէթ . իփօլիզ :
Զեղծանել : || աւրել . փտտեցնել . փճացնել . մէկ բանկի ընել :
Զեղծանիլ : || աւրիլ . փտտիլ . աղտոտկիլ . փճանալ . մէկ բանըկի ըլլալ : ՏՃՅՆ, գէշ կենալ . աւերութիւն ընել . մանաւանդ մէջ զուլում ընել . չարութիւն ընել . գլուխ քաշել :
Զեղծուցանել : || աւրել . պէրպատ ընել : ՏՃՅՆ, խաբել . քիւլահ ընել . տօլանտըրմիշ ընել :
Զեղծուցանելի : || աւրելու . ապականելու . փըճացնելու :
Զեղծչիլ : || աւրիլ . պէրպատ ըլլալ : ՏՃՅՆ, զուլում ընել . անֆիհութիւն ընել : ՏՃՅՆ, խաբւիլ . տօլանմիշ ըլլալ :
Զեղուլ : || լեցնել . ներս թափել : ՏՃՅՆ տաշտըրմիշ ընել . խիստ լեցնելով թափթփել : ՏՃՅՆ, վրայ թափել . խըրխըյխուշ ընել տալ . վրայ վազցնել :
Զեղուլ : (չէզոք .) || տե՛ս Զեղանիլ :
Զեղումն : || լեցնելը . ներս թափելը : ՏՃՅՆ, տաշմիշ ըլլալը . թափթփիլը : ՏՃՅՆ, վրայ թափելը . խըրխըյխուշ : ՏՃՅՆ. տաշգընութիւն . պօլութիւն . տարածութիւն :
Զեղուն : || թափթփուն . տաշկըն :
Զեղուցանել : || տաշտըրմիշ ընել :
Զեղչել : || երկան բանը վար ձգել . կարճըցնել . չպատմել : ՏՃՅՆ, պահել . չբանալ :
Զեղջ : || զեղջ . զղջումն . փուշման ըլլալը :
Զեղջել : || զղջալ . փուշման ըլլալ . ցաւիլ : տե՛ս և Զեղչել :
Զէն : || զեան . վնաս . զարար :
Զենական : || տե՛ս Զենլի :
Զենարան : || մորթելու տեղ . ղուրպանի սեղան . սալախանայ :
Զենլի : || մորթելու կենդանի :
Զենուլ : || մորթել :
Զենումն : || մորթելը : ՏՃՅՆ, մորթած կենդանի . ղուրպան :
Զեռալ : || վխտալով քալել . սողալ :
Զեռնական : || պէօճէկի կմ՛ սողունճանի մըթալիխ :
Զեռուն . || պէօճէկ . սողունճան . որդ :
Զետեղ : || տեղաւորիլը . կմ՛ խալիֆ : ՏՃՅՆ, տեղաւորած :
Զետեղ առնուլ : || տեղաւորիլ :
Զետեղ պահել : || տեղաւորած մնալ . խալի ֆօլ կենալ :
Զետեղանալ : || տեղաւորիլ :
Զետեղեալ : || տեղաւորած :
Զետեղել : } տեղաւորել . եէրլէշտիրմիշ ընել :
Զետեղեցուցանել : }
Զետեղումն : || տեղաւորելը :
Զերդանել : || մէկ դի կենալ . մէկ դի երթալ . հեռենալ . ձգել գնալ :
Զերեամ : || իրեք տարիմը :
Զերթ : || զէտ . պէս . զօր օրինակ . զերթ ջուր հալեալ : ռամիկ . ջրի պէս հալելով :
Զերծ : || ազատ . ազատած , կմ՛ ազատիլը :
Զերծ տեղի : || խաղիղ տեղ . մուխաթարալըղ տեղ . պուճախ տեղ . սափայ տեղ :
Զերծանել : || ազատել . ձեռքէն առնել : ՏՃՅՆ, համոճեցընել . թալել . վրայէն հանել : ՏՃՅՆ, փրցնել . վրայէն վար ձգել :
Զերծանիլ : || ազատ ըլլալ . ազատիլ : ՏՃՅՆ, փրթիլ . վրայէն վար ընկնիլ :
Զերծուլ : || տե՛ս Զերծանիլ :
Զերծուպուրծ : || զերծած պրծած :
Զերծուպուրծ լինիլ : || զերծիլ պրծիլ . եախան փրցնել :
Զերծուցանել : || տե՛ս Զերծանել :
Զեւս : || տե՛ս Արամազդ :
Զեփիւռ : || պաթը . կիւնպաթըսը . մէշրիք եէլի :

Զ Զ

Զզուականութիւն : || զզուելի ըլլալը :
Զզուանք : || գանիլը . սրտի խառնքտուք . իգրահ :
Զզուել : || գանեցնել . սիրտը խառնել . իգրահ ընել տալ ՏՃՅՆ, նեղել . չարչըկել . ինճիթմիշ ընել . զուլում ընել :
Զզուիլ : || գանիլ . սիրտը խառնուիլ . իգրահ ընել :

Զ Է

Զէն : || զէնք . ձէնկի փուսատ . սիլահ փուսատ :
Զէնընկէց : || զէնքը վար ձգօղ . սիլահ փուսատը ձգօղ փախչօղ :

Զ Ը

Զըմբաղ : || խիստ անձկութիւն . մեծ խառնէվէթ . մեծ վախ . մեծ փորձանք : ՏՃՅՆ, զէֆք սէֆայ . ուրախութիւն . տէօվլէթ :
Զըմբրիլ : || ձէնկ ընել . ծեծկռտիլ . տեօկիւշմիշ ըլլալ :

Զըմբռնել : || տես Զմբռնել :
Զընդալ : || Նեղել · չարչարուիլ · ձէֆայ կը րել : Տճկ. խաթրը նայիլ · չըխըմըշել : Տճկն. · ֆենալ :
Զընդան · կամ Զընտան : || զնդան · հապիս :
Զընդացումն : || Նեղութիւն · չարչարանք · եւ զինեթ : Տճկ. չըխըմշելը · խաթրը նայելը : Տճկ. խնդութիւն · սէֆայ :
Զընդացուցանել : || սխալիչ ընել · չարչարել : Տճկ. չըխըմշեցնել · խաթրը նայիլ տալ : Տճկ. ուրախացնել · սէֆայ ընել տալ :
Զընկենուլ : || ձգել · նետել : Տճկ. չէլմիշ ընել · ֆերագաթմիշ ընել :

Զ Թ

Զթափանցանել : || տես Թափանցել :

Զ Ի

Զի : || զերէ · չիրէ · չիւնքիւ : Տճկ. որ · զոր օրինակ · զինչ կամիս զի արարից : ռամկ. ինչ կուզես որ ընեմ : եհար զի սատակեսցէ : ռամկ. զարկաւ որ սատկըցնէ :
Զի՞ : || ինչ · զոր օրինակ · զի՞ է որդեակ · կամ զի՞ է քեզ : ռամկ. ինչ է, կամ ինչ ունիս : ինչ կուզես : Տճկ. ինչըղըտալ · զոր օրինակ · զի՞ բարի · կամ զի՞ վայելուչ : ռամկ. ինչ ըղտար բարի է : Տճկ. ինչու · ինչու համար :
Զի՞ կայ իմ և քո : || ինչ կուզես ինձմէ ·
Զի՞ կայ իմ և ձեր : || ինչ կուզէք ինձմէ :
Զի՞ կայ ձեր և ինձ : || ինչ կուզէք անկից :
Զիա՞րդ : || ինչպէս · ինչպէ՞ս : Տճկ. ինչո՞ւ որ · զոր օրինակ · տե՛ս ով զիարդ յօժարեսցի · ռամկ. ամէն մարդ ինչպէս որ ուզէ : ում զիարդ պիտոյ ինչ լինէր : ռամկ. ինչո՞ւ որ պէտք կըլլար : Տճկ. ինչու · ինչու համար :
Զի՞ արդեօք : || արդեօք ինչ · արդեօք ինչպէս · արդեօք ինչու :
Զիբար : || ի՞նչպէս ·
Զիլ : || զիլ կամ սուր · ինչպէս է պարզը ձայն :
Զիղջ : || զեղջ · փոշմանութիւն · ապաշխարութեան ցաւ :
Զի՞մ : || չըլլաթէ, որ չըլլինի թէ :
Զինադադար : || սիլահ փուստ չլինօղ :
Զինադադարութիւն : || սիլահ փուստ չինելը :
Զինազարդ : || սիլահլը · փիր սիլահ :
Զինազարդել : || տես Զինազգեստել :
Զինազգեաց : } սիլահլը · փիր սիլահ :
Զինազգեստ : }
Զինազգեստել : || սիլահլանմիշ ըլլալ :
Զինալից : || զէնքով լեցուած · սիլահլանմիշ եղած :
Զինակալ : || սիլահլը :
Զինակիր : || զինկրեակար, կամ սիլիհտար : Տճկ. զինուոր · ձէնկճի :
Զինահարել : || զէնքով խոցուիլ · սրով կամ մկրախով զարնուիլ :
Զինաշարժ : || զէնք բանեցնող :
Զինապան : || ձէպէճի :
Զինապետ : || ձէպէճի պաշը :
Զինապէս : || զէնքի պէս :
Զինատեաց : || զէնքէ փախչող · սիլահ փուստ տօղ :
Զինարան : || ձէպախանայ :

Զինաւոր : || զինուոր · ձէնկճի :
Զինաւորել : || տես Զինուորել :
Զինել : || զէնք հագցնել · սիլահլանմիշ ընել · [illegible] :
Զինիլ : || զէնք հագնիլ · սիլահլանմիշ ըլլալ · [illegible] ձէնկ ելլել :
Զինուոր : || զինուոր · ձէնկճի :
Զինուորակից : || զինուորի կամ ձէնկճիի ընկեր · մէկտեղ ձէնկ ընող :
Զինուորել : } զինուոր ընել · ձէնկ-
Զինուորեցուցանել : } ճի գրել : Տճկ. սի- լահլանմիշ ընել :
Զինուորիլ : || զինուոր ըլլալ · ձէնկճի գրուիլ : տես և Զինիլ :
Զինուորութիւն : || զինուորութիւն · ձէնկճիլիք : Տճկ. սիլահլը հալքը · [illegible] : Տճկ. միւսէլլէհլիւթ :
Զինչ : || ինչ : Տճկ. ինչ որ · զոր օրինակ · [illegible] · զինչ ընկերի քո կայ : ռամկ. ինչ որ ընկերիդ է : Տճկ. [illegible] · զոր օրինակ · զինչ գիտելին է : ռամկ. ո՞րն է [illegible] :
Զինչ արդար : || ինչու համար :
Զինչպիսի : || ինչ պատճառ · ինչ [illegible] : Տճկ. քըյֆի · ձինսինտէ :
Զինչ և իցէ : || ինչ որ ըլլայ · ինչ որ է :
Զինչ ինչ : || ինչ բան · զոր օրինակ · զինչ ինչ առնել էր · և ես ոչ արարի : ռամկ. ինչ բան պէտք էր ընել · ու ես չըրի :
Զինչպիսի : || ի՞նչպէս · ինչպէս :
Զինչ օրինակ : || ինչպէս · ինչ թարզ :
Զիու : || [illegible] :
Զիպէս : || ինչպէս :
Զիջագոյն : || խոնարհ ցած · ցած կենալ · վար իջած · փոքրացած :
Զիջական : || ցած · կակուղ · խոնարհական :
Զիջանել : || իջնել · ցածնալ · թուլնալ · կակ- ղնալ : Տճկ. իրը թօղալ · ալչախ մէլիկ ընել · համնիլ :
Զիջումն : || իջնելը · ցածնալը : Տճկ. ալչախ մէլիկ ընելը · համնիլը :
Զիջուցանել : || իջեցնել · ցածցնել · թուլ- ցնել · կակղցնել :
Զխատ : || [illegible] · [illegible] : Տճկ. [illegible] :
Զխատ նաւու : || նաւին [illegible] :
Զկարել : || [illegible] · [illegible] · [illegible] : Տճկ. [illegible] ըլլալ :
Զիրկ : || զուրկ · զրկած · կարօտ · [illegible] : Տճկ. [illegible] :
Զկզտատատ : || [illegible] :
Զկրտելին եղծալ, կամ գնալ : || [illegible] :

Զ Լ

Զլանալ : || ուրանալ · [illegible] : չէ ընել : Տճկ. [illegible] · [illegible] : Տճկ. [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] : [illegible] :
Զլացողութիւն · կամ Զլացութիւն, կամ Զլա- ցումն : || ուրանալը · [illegible] · չէ ըսելը ·

մահրում հանելը · մահրում ընելը : ՏՃԿ. զըկանք · հիլէ · խաբէութիւն · հախը չի տալը կամ կտրելը :

Զըլացող : || ինքեար ընող · մահրում հանող · զըկող · հախը չըտուող · զոռով առնող :

Զ Կ

Զկծանք : || սրտի կսկիծ · սրտի ցաւք · աղեց կտրտուք · ձիերը տաղելը :

Զկծեցուցանել : || սիրտը կսկծցնել կամ եռեցնել · աղեքը կտրտել · ձիերը տաղել · զէնձէֆիլ ըլլալ · սրդողցնել · նախանձ շարժել : ՏՃԿ. պեզար ընել · գանեցնել · քէրահ ընել տալ · խուտուռկցնել :

Զկծիլ : || ձիերը տաղիլ · աղեքը կտրտիլ · սիրտը եռիլ կամ կսկծիլ · սրդողիլ · նախանձ շարժիլ : ՏՃԿ. սիրտը խաղալիլ · խուտուռկը գալ :

Զկնի : (Նախադրութ.) || ետև · յետքը · սօնղրայ : ՏՃԿ. ետևէն · ետևի գիէն :

Զկնի : (մակբայ.) || ետև · ետևէն · զոր օրինակ · զկնի խօսեցաւ · կամ զկնի երթայր : ռամկ. ետև խօսեցաւ · ետևէն կերթար :

Զկնիք : || ետևէ եկողները · յետքինները · ետև եղածները :

Զկռտալ : || տես Զգռտալ :

Զ Հ

Զհետ : || յետ · յետքը · ետև · սօնղրայ · զոր օրինակ · զհետ ունելոյ նդ : ռամկ. ունելէն ետև : ՏՃԿ. ետևէն · զոր օրինակ · զհետ նդ : ռամկ. անոնց ետևէն :

Զհետ երթալ · կամ Զհետ գալ : || ետևէն երթալ · ետևէն գալ :

Զհետ լինիլ : || ետևէն ընկնիլ · ետևէն վազել · ետևէն գալ :

Զհետ հեծանել : || ձիով կամ սրտապայով ետևէն ընկնիլ կամ ետևէն վազել :

Զհետ մտանել : }
Զհետ պնդիլ : } ետևէ ընկնիլ · ետևէն վազել :
Զհետ վարել : }

Զ Ղ

Զղեար : || զղեր · մուշմուլայ · ուէօնիկէլ :

Զղջալ : || զըղճալ · փոշման ըլլալ · փոշիմանիլ :

Զղջալի : || զըղճալու · փոշման ըլլալու :

Զղջական : || զըղճալու · ապաշխարելու : ՏՃԿ. զըղճացող · ապաշխարող :

Զղջանալ : || տես Զղջալ :

Զղջասիրտ : || սիրտը փուղձ · կակուղ սիրտ ունող · եքիլոէ սիրտէ լացող · ապաշխարող :

Զղջացուցանել : || զըղճացնել · փոշման ընել տալ · փղձկեցնել :

Զղջութիւն : }
Զղջումն : } զըղճումն · փոշման ըլլալը · ապաշխարութիւն :

Զ Ճ

Զճանապարհայն : || ճամբուն մէջը · ճամբուն վրայ · ճամբան երթալնիքէն : ՏՃԿ. ճամբէն · ճամբուն միջէն · զոր օրինակ · զճանապարհայն գնացաք : ռամկ. ճամբէն երթանք :

Զ Մ

Զմայլական : || մայլեցնող · սէֆայ ընել տուող :

Զմայլեցուցանել : || զմայլեցնել կամ մայլեցնել · սէֆայ ընել տալ :

Զմայլեցուցիչ : || մայլեցնող · սէֆայ ընել տուող :

Զմայլիլ : || զմայլիլ · մայլիլ · սէֆայ ընել · զէֆք ընել :

Զմբաղ : || տես Զըմբաղ :

Զմելին : || չախու : ՏՃԿ. խալէմթրաշ :

Զմեղկի : || թուլ սիրտ · վախկոտ :

Զմէ : || ինչու · ինչու համար :

Զմուռ : }
Զմուռս : } զմուռ · տըրլըղէնտ :

Զմռել : || զըմուռով խառնել կամ պատել :

Զմռնաբեր : || զմուռ բերող · զմուռ տուող :

Զմռնենի : || զըմուռի ծառ :

Զմռսալի · կամ Զմռսալից : || զմուռով լի :

Զմռսեալ : || զըմուռով խառնած : ՏՃԿ. զըմուռով պատած :

Զմռսել : || տես Զմռել :

Զմտաւ ածել : || միտք ընել · մտմտալ · ֆիքր ընել :

Զմտաւածութիւն : || միտք ընելը · մտմտալը :

Զմրեցուցանել : || պապանձեցնել · լռեցնել · սուս ընել · բերանը գոցել · խլամ ընել : ՏՃԿ. դադրեցնել · արգիլել · զափթ ընել · պէնտ ընել :

Զմրիլ : || պապանձիլ · լռել · սուս ըլլալ · բերանը գոցուիլ · խլամ ըլլալ : ՏՃԿ. դադրիլ · արգելուիլ · կանգ առնել · զափթ ըլլալ :

Զմրխտագործ : || զմրուխտ բանող · զմրուխտճիւ :

Զմրխտակապ : || զմրուխտով բանած · զմրուխտ հագցուցած :

Զմրխտեայ : }
Զմրխտեղէն : } զմրուխտէ :

Զմրուխտ : || զմրուխտ :

Զ Ն

Զնին : || քննութիւն · թէֆթիշ : ՏՃԿ. բանմը տեսնելը · նայիլը · սէյիր :

'ի Զնին ելանել : || սէյիր ելլել · սէյիր երթալ :

'ի Զնին տեսլեան գալ · կամ կալ : || սէյիր գալ · կանգնիլ սէյիր ընել :

'ի Զնին մատչիլ : || սէյիր գալ · սէյիր ընել գալ :

'ի Զնին անկանիլ : || քննել · թէֆթիշ ընել : ՏՃԿ. քննուիլ · թէֆթիշ ըլլալ :

Զննել : || քննել · թէֆթիշ ընել · փնտռել · ետևէ ընկնիլ :

Զննիչ : || քննող · թէֆթիշճի :

Զննութիւն : || քննութիւն · թէֆթիշ · նայիլը · տեսնելը · սէյիր :

Զնստադոյն : || տես Զլջադոյն :

Զնստանիլ : || վար նստիլ · իջնիլ · թուլնալ · կակղնալ · դադրիլ : ՏՃԿ. տակը նստիլ · ներքևը չեօքմիշ ըլլալ,

Զնստուցանել : || վար նստեցնել · թուլցնել · կակղցնել · դադրեցնել : ՏՃԿ. տակը նստեցնել · ներքևը չեօքիւրթմիշ ընել :

Զնտան · կամ Զնդան : || զնտան · հափս :

Զ Ո

Զոդիակոս · կամ Ծոդիակոս : || տասներկու կենդանակերպներուն կամարը :

Զոհ : || զոհ · ղուրպան · ին փէշքէշ :

Զոհագործ : || զոհ մատուցող · ղուրպան ընող :

Զոհագործել ։ ‖ զոհաբերական ընել ։
Զոհագործութիւն ։ ‖ զոհաբերական ընելը ։
Զոհանոց ։ } զոհերի սեղան ․ զոհի տեղ ․ Թէկէ
Զոհարան ։ } ․ որով այ փէշքէշ կըմատուցանէին ։
Զոհարար ։ ‖ տե՛ս Զոհագործ ։
Զոհարարութիւն ։ ‖ տե՛ս Զոհագործութիւն ։
Զոհաւոր ։ ‖ զոհ կմ զոհաբերական անձով ․ զոհով ․ զոհաբերական ընծով ։ ԹՐՔ․ զոհանօք ․ զոհաբերական եղօք ։
Զոհել ։ ‖ զոհելը ․ զոհաբերական ընելը ։
Զոհումն ։ ‖ զոհաբերական ընելը ։
Զողալ ։ ‖ զողալ ․ դողդղալ ։
Զողալեակ ։ ‖ զողալի ծառ ․ դողդղացող ծառ ։
Զոյգ ։ ‖ Ջուխտ ․ չիֆտ ․ եքիզ ։ ԹՐՔ․ կցցած ․ կապած ․ մէկզմէկ փակած ։ ԹՐՔ․ հաւասար ․ համաձայն ․ ուղղութեամբ ․ եշ ․ մի ընկեր ։
Զոյգ ։ (մակբայ ․) ‖ մէկ տեղ ․ մէկէկէն ․ մէկ մէկէն ․ զոյգ օրինակ ․ կարգել զոյգ է սպասաւորացին ։ ռամկ․ մէկին հետ մէկէն կարգել ։ զոյգ է ձայնին ․ կմ զոյգ է բանին ։ ռամկ․ ձայնին հետ մէկ տեղ ․ հեծմէն կամեցեր․ ․ կմ բանի հետ ։
Զոյգաբար (մակբայ ․) ‖ Թերեւս ․ մէկէն ․ զոյգ օրինակ ․ հշտել 'ի զոյգս ։ ռամկ․ Թերեւս մէկ մէկ ․ կմ մէկ մէկով կշռել ։ ԹՐՔ․ Ջուխտ ձեւով արատապ կմ զոյգով ․ զոյգ օրինակ ․ հեծանել 'ի զոյգս ։ ռամկ․ Ջուխտ ձեւով արտաքոյ նստել ։
Զոյգընթաց ։ ‖ տե՛ս Զուգընթաց ։
Զոշ ։ ‖ անտանօթ ․ անհերեւ ․ կատէփոխըլ ․ մուրտառ ․ բէտնաբահ ։
Զոշաշ ։ ‖ անտանօթ ․ բաղդըլ ․ կատէփոխըլ ․ մուրտառութեան սիրով ․ մուրտառութեան համէ ընելով ․ բէտնաբահ ։
Զոշանալ ։ ‖ անտանօթ կմ կատէփոխըլ ընել ․ բէտնաբահութիւն ատատանապէս ընել ։
Զոշաշել ։ ‖ երեսի քսուըը կորսնցընել ․ էտէփ սիրով կմ բաղդըլ ըլլալ ․ բէտնաբահ ըլլալ ։
Զոշաութիւն ։ ‖ կատէփոխըլութիւն ․ բաղդըլութիւն ․ մուրտառութիւն ․ բէտնաբահութիւն ։
Զոպայ ։ ‖ ծոթրին ․ զաթրին ․ դուֆայ օթու ։
Զով ։ } ցուրտ ․ պաղ ․ պաղուկ ․ Ֆէ-
Զովանական ։ } ռահ ։
Զովանալ ։ ‖ պաղուկ ըլլալ ․ Ֆէռահնալ ․ կմ պաղըշաըկել ․ Ֆէռահլանմիշ ըլլալ ։
Զովարար ։ ‖ պաղեցնող ․ պաղուկ ընող ․ կմ պաղըշաըկող ․ Ֆէռահլաթմիշ ընող ։
Զովացուցանել ։ ‖ պաղեցնել ․ պաղըշեցընել ․ պաղըշաըկել ․ Ֆէռահլաթմիշ ընել ։
Զովող ։ ‖ տե՛ս Զովօղ ։
Զովութիւն ։ ‖ խըշանութիւն ․ խլեզին ․ եօլ մաղութիւն ․ հանգստութիւն ։ ԹՐՔ․ օրթանութիւն ։
Զովութիւն ։ ‖ ցրտութիւն ․ պաղութիւն ․ պաղըշ ակելը ․ Ֆէռահութիւն ։
Զովօղ ։ ‖ խլեզին անձով ․ խըշանի ․ եօլ մաղաշ ատան ․ եղանակ ։ ԹՐՔ․ օրթանի ։
Զօրանալ ։ ‖ պատրը զարնել ։
Զօրանումն ։ ‖ տե՛ս Զօրօրինակ ։
Զօրօրինակ ։ (չափաբեր ․) ‖ ինչպէս ․ ինչ Թարզ ․ այսպէս է բանքը ։
Զօր օրինակ ։ (մակբայ ։) ‖ ինչպէս ․ ինչպէս որ ։
Զուարակ ։ ‖ մոզի ․ Թօսուն ․ կէնճ եզ ․
Զուարթ ։ ‖ ուրախ ․ շէնք ․ ծիծաղերես ։ ԹՐՔ․ պայծառ ․ փայլուն ․ գեղեցիկ ․ բաց ։ ԹՐՔ․ յօժար ․ մէօմիւր ։ ԹՐՔ․ արթուն ․ աչալի ։
Զուարթագին ։ ‖ խիստ ուրախ ․ խնդագին ․ ԹՐՔ․ անուշ նայող ․ գեղեցիկ ։ ԹՐՔ․ խիստ արթուն ․ խիստ աչալի ․ խիստ զգաստ ։
Զուարթադէմ ։ ‖ դէմքը ուրախ ․ ծիծաղերես ։
Զուարթաթոյր ։ ‖ գեղեցիկ երեւցող ․ պայծառ ցաթօղ ։
Զուարթատեսիլ ։ ‖ գեղեցիկ ծաղիկ ունեցող ․ սիրուն ծաղիկ ատեօղ ։ ԹՐՔ․ սիրունցած ․ ծաղկի պէս գեղեցիկ ։ ԹՐՔ․ նախշած ․ զարդարած ․ աղէկցած ։
Զուարթակից ։ ‖ ուրախութեան ընկեր ։
Զուարթաճաճանչ ։ ‖ պայծառ շառաւ ունեցող ․ խիստ շէօհլէթլի ․ խիստ փայլուն ։
Զուարթամիտ ։ ‖ սիրտը ուրախ ․ շատ մտքով ։ ԹՐՔ․ արթուն միտք ․ աչալի ։
Զուարթանալ ։ ‖ ուրախ ըլլալ ․ շատ ըլլալ ․ սիրտը բացուիլ ։ ԹՐՔ․ պայծառ ըլլալ ․ փայլիլ ։ ԹՐՔ․ արթուն ըլլալ ․ աչալի ըլլալ ․ աչքը բաց պահել ։ ԹՐՔ․ հրահրել ․ կորովանալ ․ ուժովնալ ։
Զուարթաշար ։ ‖ շար բանի վրայ ուրախացող ․ չարը սիրող ։
Զուարթատես ։ ‖ խիստ շատ ․ խիստ սիրուն բաց ։ ԹՐՔ․ խիստ յօժար ․ խիստ մէօմիւր ։
Զուարթարար ։ ‖ ուրախացնող ․ շատ ընող ․ սիրտը բացող ։
Զուարթացուցանել ։ ‖ ուրախացնել ․ խնդացնել ․ շատ ընել ․ սիրտը բանալ ։ ԹՐՔ․ պայծառացնել ․ փայլեցնել ․ միտքը բանալ ։
Զուարթերես ։ ‖ տե՛ս Զուարթադէմ ։
Զուարթութիւն ։ ‖ ուրախութիւն ․ խնդութիւն ․ շատութիւն ․ ծիծաղերեսութիւն ․ սրտի բացուելը ։ ԹՐՔ․ պայծառութիւն ․ աչալութիւն ։
Զուարթունք ։ ‖ արթուն ․ աչալի ․ խելքը բաց ․ խելքը գլուխը ։ ԹՐՔ․ հրեշտակ ։
Զուարճ ։ ‖ ուրախ ․ շատ ։
Զուարճալի ։ } սէյրի արժանի ․ սիրտը բա-
Զուարճալից ։ } ցող ․ ուրախացնող ։
Զուարճախառն ։ ‖ ուրախութեան խառնուած ․ ուրախութեան հետ խառնը ։
Զուարճական ։ ‖ տե՛ս Զուարճալից ։
Զուարճականութիւն ։ ‖ ուրախութիւն ․ խնդութիւն ․ շատութիւն ։
Զուարճակից ։ ‖ տե՛ս Զուարթակից ։
Զուարճանալ ։ ‖ զուարճ ․ ուրախանալ ․ շատ ըլլալ ։
Զուարճացուցանել ։ ‖ զուարճացնել ․ ուրախացնել ․ շատ ընել ։
Զուարճածաւալ ։ ‖ ուրախութիւն տարածող ։
Զուարճութիւն ։ ‖ ուրախութիւն ․ խնդութիւն ․ շատութիւն ։
Զուգաբան ։ } ուրիշի հետ մէկ բան խօ-
Զուգաձայնաբան ։ } սող ․ միաբան խօսող ․ միաբան ։
Զուգաբնակ ։ ‖ օթախտաշ ․ մէկտեղ բնակող ։
Զուգադրեցին ։ ‖ համեմատելը ․ համեմատել ։
Զուգագործ ։ ‖ մէկ տեղ գործող ․ ընկեր ։ ԹՐՔ․ ․ ․ գործ ընող ։

Զուգադադարձիլ ։ || մէկզմէկու հետ դառնալ, կամ փոխուիլ ։

Զուգադիր ։ || մէկ տեղ դրած ․ մէկ տեղ դը֊ նող ։ Տճկ․ ուրիշի հետ մէկ կէտատեղիէ ու֊ նող ․ մէկ եռանկիւն ունող ։

Զուգադրութիւն ։ || մէկ տեղ դնելը ․ մէկ մէ֊ կու հետ խառնելը ։

Զուգադրականք ։ || տես Զուգակցութիւն ։

Զուգաթիւ ։ || Զուխտ, կամ չիֆտ ։ Տճկ․ մէկ տեղ հաշուած ․ մէկ տեղ սեպուած ․ մէկ [illegible] ։ Տճկ․ ուրիշի հետ մէկ համեմատ ունող ։

Զուգաթուել ։ || մէկ տեղ համրել ․ մէկ տեղ սեպել ։

Զուգախաղաղ ։ || միաբերան շարժող, կամ քալող ։

Զուգախառնել ։ || մէկ տեղ խառնել ․ շաղվել ։

Զուգախօսիկ ։ || մէկ տեղ աղաչող ․ [illegible] բան խնդրող ։

Զուգածածկել ։ || ուրիշի հետ մէկ տեղ ծած֊ կել, հաշտող ․ հաւասար փառք ունող ։

Զուգակից ։ || հաւասար ․ ընկեր ․ նման ․ էշը, որ է ընկերը ։ Տճկ․ մէկ տեղ կցած ․ մէկ տեղ կապած ․ սինթիշիկ ։

Զուգակցութիւն ։ || հաւասարութիւն, նմանութիւն ։ Տճկ․ սինթիշիկ ըլլալը ։

Զուգակեր ։ || ընկեր ․ եղբայր ․ իշխան ։

Զուգակից ։ || նոյն ․ Տճկ․ էշին ։

Զուգակշիռ ։ || ծանրութիւնը մէկ ։ Տճկ․ թամամ․ այար ։ Տճկ․ հաւասար ․ պարապար ։

Զուգակշռել ։ || ուղղութիւնը ընել ․ հաւասար֊ ցնել ։

Զուգակրօն ։ || մէկ կրօնք ունող ․ մէկ մէզհէպ ։

Զուգակցել ։ || մէկ տեղ կցել ․ մէկ տեղ դը֊ նել ․ կպցնել ․ փակցնել ։

Զուգակցորդ ։ || իշխան ։

Զուգակցութիւն ։ || իշխանութիւն ։

Զուգահաւասար ։ || մէկ հօր որդի ․ եղբայր ։ Տճկ․ հայրութիւն ընկեր ․ ուրիշ իշխանութիւն իշխան․ [illegible] են մէկզմէկու երկու [illegible] [illegible] [illegible] ։

Զուգահամբաւ ։ || [illegible] ․ [illegible] ։

Զուգահաւասարահնչ ։ || միաբան ․ մէկզմէկու ուրիշ եղող ։

Զուգահաւասարութ ։ || չըմըլմած ․ [illegible] ․ [illegible] ։ Տճկ․ հաւասար ․ նման ․ ընկեր ։

Զուգահամարձակել ։ || մէկ տեղ ժողվել ․ թօփ ընել, [illegible] ընել ։

Զուգահաւաքումն ։ || մէկ տեղ ժողվելը, կամ [illegible] ։

Զուգահետ ։ || մէկ տեղ ․ մէկէն ․ մէկ հետ ։

Զուգաձայնութիւն ։ || համաձայնութիւն ․ միաբան ․ [illegible] ․ [illegible] ։

Զուգաձայնել ։ || միաբան ընել ․ նմանցնել ․ [illegible] ։

Զուգաձայնութիւն ։ || միաբանութիւն ․ [illegible] ․ ուղղութիւն ։

Զուգամանեակ ։ || իշխանին ։ [illegible]

Զուգամանեակել ։ || իշխանին ընկեր ։

Զուգամասնակցութիւն ։ || իշխանութիւն ։

Զուգամերձիլ ։ || միաբան ըլլալ ․ ուրիշի [illegible] ուղիղ ըլլալ ։

Զուգ անմոութիւն ։ || տես Միաբանութիւն ։

Զուգայարել ։ || տես Զուգակցել ։

Զուգայարմարել ։ || մէկզմէկու հետ ույ֊ ղունցնել ։

Զուգաշաւիղ ։ || ուրիշի հետ մէկ ճամբայ դը֊ նացող ․ մէկ տեղ քալող ․ ճամբայ ։

Զուգաշունչութիւն ։ || մէկ լեզու խօսող ․ կամ միաբան ։

Զուգապատիւ ։ || հաւասար պատիւ կամ մեծու֊ թիւն ունող ։

Զուգապատասխանութիւն ։ || տես Համապատասխանութիւն ։

Զուգապարակցել ։ || պէօլիւկ պար ընել ։

Զուգապարել ։ || մէկ տեղ պար բանել ․ մէկ պէօլիւկ ըլլալ ։

Զուգապարութիւն ։ || մէկ տեղ պար բանելը ։

Զուգասեռ ։ || զինակցութիւն ։

Զուգասնել ։ || մէկ տեղ սնել ․ մէկ տեղ զինուոր սնել ։

Զուգավարդ ։ || մէկզմէկու [illegible] ․ մէկ տեղ ․ [illegible] ։

Զուգաւոր ։ || տես Զոյգ ։

Զուգաւորել ։ || Զուխտ ընել ․ չիֆտլէշտիր֊ միշ ընել ։ Տճկ․ մէկ տեղ կցել ․ հաւանիլ ․ [illegible] ընել ․ [illegible] ընել ․ չինել ։

Զուգափայլ ։ || մէկզմէկու նման փայլող ։

Զուգափառ ։ || փառաց կամ պատուոյ ընկեր ․ ուրիշի հետ նոյն փառք ունող ։ Տճկ․ երկու ուղղափառ մէկզմէկու զուգափառ կըսուին ։

Զուգաքանակ ։ || մէկ չափով ․ պարապարապար ։

Զուգել ։ || տես Զուգաւորել ։

Զուգերկնային ։ || վառօդ ․ փրէ ։

Զուգերգող ։ || մէկ տեղ երգող ։

Զուգընթաց ։ || մէկ տեղ վազող, կամ քալող ։

Զուգընթաց ձայնին ։ || տես Զոյգ Է ձայ֊ նին, 'ի բառն' Զոյգ ․ Զէյ ։

Զուգիլ ։ || Զուխտ ըլլալ ․ չիֆտլէշմիշ ըլլալ ․ մէկ տեղ խառնուիլ ․ մէկզմէկու գալ ։ Տճկ․ հաւասար ըլլալ ․ ուղղուն ըլլալ ․ [illegible] ։

Զուգորդ ։ || ընկեր ․ իշխան ․ կամ եղբ․ ։ Տճկ․ թէքրարլը ․ [illegible] ։ Տճկ․ [illegible] ։

Զուգորդել ։ || չիֆտլէշտիրմիշ ընել ։

Զուգորդութիւն ։ || Զուխտ ըլլալը ․ մէկզմէկու [illegible] ։

Զուգութիւն ։ || հետ կցելը ․ խառնուիլը ․ ուղղութիւն ։

Զուսպ ։ || զսպած ․ [illegible] ․ [illegible] ։ Տճկ․ [illegible] ըրած ․ [illegible] ․ [illegible] ։

Զուսպ պատանիլ, կամ զգուշանալ ։ || [illegible] ։

Զուտակ պարբերութ ։ || [illegible] ։

Զուտ ։ || զուտ ․ թեմիզ ․ զինելալ ։ Տճկ․ խառն ․ խալիս ․ զուլալ ։

Զուր ։ (ամուն ․) || դատարկ ․ պոշ ․ փուճ ։

Զուր ։ ([illegible] ․) || [illegible] ․ պոշ տե֊ ղը ․ նաֆիլէ ։

Զուրաֆայ ։ || տես Սերաֆայ ։

Զուրկ ։ || զրկած ․ կարօտ ․ մահրում ։

Զոփալ ։ } դողալ ․ դող ելլել ․ գլուխը բա֊

Զոփանալ ։ } նել ․ ոտքը ձեռքը բանիլ ․ վախնալ ․ [illegible] ․ [illegible] ։ Տճկ․ [illegible] ․ [illegible] ․ [illegible] ըրել ․ թ[illegible] ։

Զոփումն [illegible] ։ || [illegible] տեղն դողալ ։

Զոփել : || տե՛ս Զոփալ :
[illegible]

Զ Չ

Զչարացեալ : || դժոխարը կմ կեւճըեկած · արդողած :
Զչարել : } դժոխարել · դժոխարը գալ · կէս
Զչարիլ : } ծը գալ · բարկութեան կմ [illegible] ծէն սիրտը ձանձրել · աղաղակել մանուկն [illegible] :
Զչարելի : || դժոխարը գալու [illegible] :

Զ Ռ

Զռալ : } զռըռալ · հանել · [illegible]
Զռնչալ : } հանել :
Զռնչիւն : } զըռըլտոց · զռալը :
Զռնչումն : }

Զ Ս

Զսպանակ : || զէմպէրէկ · [illegible]
Զսպանակագործ : || զէմպէրէկճի :
Զսպանակաւոր : || զէմպէրէկլի · [illegible]
Զսպել : || [illegible] · արգիլել · բռնել · զապթ ընել : ՏՃՅԻ , սրխմել · սրտը կապել · ամփոփել · խէրախ փաթթել : ՏՃՅԻ , դէպ' ի յետ քը քաշել · ժողվել · թօփ ընել :

Զ Տ

Զտել : || զտտել · ջոկել · զուտ ընել · չիրքը հանել · մըրկեն կմ թիլիֆէն զատել :
Զտեղծանել · կմ զարծանել : || խալըզ ընել :
Զտութիւն : || խալասութիւն · զտելութեան · [illegible]

Զ Ր

Զրաբան : || պատճառ տեղ կմ նաֆիլէ խօսօղ :
Զրաբանել : || պարապ տեղը խօսիլ · նաֆիլէ տեղը խօսելաւթել : ՏՃՅԻ , փուճ բան խօսիլ · սուտ բան խօսիլ : ՏՃՅԻ , իֆթիրայ ընել · բուխթան ընել · [illegible] :
Զրաբանութիւն : || պոշ խօսք · պոշ զրոյց : ՏՃՅԻ , փուճ խօսք · սուտ զրոյց : ՏՃՅԻ , իֆթիրայ · բուխթան :
Զրգիւտ : || պոշ տեղը գտնօղ · նէհայ տեղը դատապարտօղ :
Զրախնդիր : || պոշ տեղը փնտռօղ · պոշ տեղը կռուէն ընելօղ · պոշ տեղը կմ խար վաթ տեղը հալածօղ : ՏՃՅԻ , փուճ [illegible] օղ · փուճ բանի կռուէ ընելօղ :
Զրախօսութիւն : || փուճ բան [illegible] · փուճ խօսելիք ունօղ · խօսօղ ախըլլը · չաշխնի թեթեւօլիկ :
Զրախօս : || տե՛ս Զրաբան :
Զրահ : || զըրխ :
Զրահազգեաց : } զըրխ հագնօղ · զըրխլը :
Զրահազգեստ : }
Զրահան · կմ պղնձեան : || զրխ · եըլըխ :
Զրահակիր : || տե՛ս Զրահազգեստ :
Զրահաւոր : || տե՛ս Զրահազգեստ : ՏՃՅԻ , երկաթով պատած :
Զրահաւորել : || զըրխ հագնիլ · սիլահլան միշ ըլլալ :
Զրահեան : || տե՛ս Զրահան :
Զրահեղեղ : || պարապ տեղը [illegible]
Զրահել : || զըրխ հագցնել :
Զրահեաւ : || փուճ [illegible] · [illegible] :
ՏՃՅԻ , պարապ տեղը [illegible] կմ [illegible] :
Զրահեա վարել : || պարապ տեղը կմ փուճ տեղը կռուէն ընելիլ :

Զրահեստական : || փուճ [illegible] [illegible] :
Զրահեստական ձիւղ : || դարպասի ձիւղ · սպասաւորութեան ձեռ :
Զրահեստական [illegible] : || [illegible]
Զրաշխատ : } պոշ տեղը աշխատօղ · նաֆիլէ
Զրաջան : } չալըշմիշ եղօղ · պարապ տեղը ջանք ընօղ :
Զրաւ : || վերջ · սօնր :
Զրաւ [illegible] : || [illegible] գնացած :
Զրաւ [illegible] ըլլալ : || մեռնիլ երթալ :
Զրաւ [illegible] : || [illegible] · ընկնող : ՏՃՅԻ , [illegible] · [illegible] :
Զրաւ առնել : } կորսնցնել · գլուխ հանել ·
Զրաւել : } ընկնցնել · հատցնել :
Զրաւել ՚ի կենաց : || կեանքը քակել · սպաննել · մեռցնել :
Զրաւեցուցանել : || վերջացնել · [illegible] · ազատ ընել :
Զրափոր : || փուճ փորանց եռեւէ ընելօղ · մայրու :
Զրկահարանք : } զուլում · զուլումութ ·
Զրկանք : } զեան :
Զրկել : || մահրում հանել · մահրում ընել : ՏՃՅԻ , զրկել · անիրաւութիւն ընել · զուլում ընել · զուլումութ գործել :
Զրկողութիւն : } տե՛ս Զրկանք :
Զրկումն : }
Զրոյց : || զրուցած խօսք · խօրաթիայ · բանն · զրոյց · խաբար · հեքիաթ : ՏՃՅԻ , պատմութեան · ձուղտան :
Զրոյց առնել : || պատասխան տալ · ձուղտալ ·
Զրուցաբան : || զրուցօղ · խօսօղ · պատմօղ : ՏՃՅԻ , զրուցած բան · խօսք · պատմութիւն :
Զրուցաբանութիւն : || տե՛ս Զրոյց :
Զրուցիկութիւն : || հեքիաթ զրուց կմ հեքիաթ :
Զրուցատրել : || զրուցել · խօրաթել · խօսիլ · հեքիաթ ընել :
Զրուցատրութիւն : || տե՛ս Զրոյց :
Զրուցել : || տե՛ս Զրուցատրել :
Զրպարտ : || իֆթիրայ ընօղ · բուխթան դնօղ : ՏՃՅԻ , իֆթիրայ բռած · բուխթան դրած : ՏՃՅԻ , պարապ · պոշ · նէհայ · փուճ :
Զրպարտել : || իֆթիրայ ընել · բուխթան դնել :
Զրպարտութիւն : || իֆթիրայ · բուխթան :
Զրօյ : || սըֆըր :

Զ Ց

Զցածիլ : || տե՛ս Զիջանել :
Զցածուցանել : || տե՛ս Զիջուցանել :

Զ Ք

Զքօղել : || տե՛ս Սքօղել :

Զ Օ

Զօդ : || տե՛ս Յօդ :
Զօդել : || տե՛ս Յօդել :
Զօդուած : || տե՛ս Յօդուած :
Զօհալ : || երեւակ՝ աստղը :
Զօհրայ : || արուսեակ՝ աստղը :
Զօշ : || տե՛ս Զօշ :
Զօշաքաղ : || մուրատօն չունի ժողվօղ · աւարեն [illegible] ընելօղ · ըուշվաթ առօղ · աղահ : ՏՃՅԻ , մանուտա փառք սիրօղ · մայրուլ :
Զօշաքաղութիւն : || մուրատատ չուհ ժողվելը · ըսակի սէր · ըուշվաթ առնելը : տե՛ս և

փառամոլութիւն ։
Զօշառ ։ ‖ տե՛ս Զաշառ ։
Զօշռտել ։ ‖ տե՛ս Զաշռտել ։
Զօշռտութիւն ։ ‖ տե՛ս Զաշռտութիւն ։
Զօր ։ ‖ զօրք ․ ասկեր ։ Տճկ․ ուժ ․ զօրութիւն ։
Զօրագլուխ ։ ‖ զօրքի կամ ասկերի գլուխ ․ սէրասկեր ․ սէրտար ․ չօրպաճը ։
Զօրագոյն ։ ‖ խիստ ուժով ․ խիստ զօրութեամբ ։
Զօրաժողով ։ ‖ զօրք ժողվող ․ զօրաց պէօլիւկ ։
Զօրաժողով լինիլ ։ ‖ զօրք ժողվել ․ ասկեր ժողվել ։ Տճկ․ պէօլիւկ կապել ․ մէկ տեղ ժողվուիլ ․ թօփ ըլլալ ․ ձիւմհիւռով խուռնիւ ընել ․ մեկմէկու վրայ եկել ։
Զօրակալ ։ ‖ սէրտար ։
Զօրական ։ ‖ զինուոր ․ ճէնկճի ։ Տճկ․ զօրք ․ ասկեր ։
Զօրականագոյն ։ ‖ խիստ ուժով կամ խոռվեթլի ։
Զօրահատոյց ։ ‖ զօրք զատող ։ Տճկ․ զօրք զատելը ։
Զօրահատոյց լինիլ ․ կամ Զօրահատոյց առնել ։ ‖ զօրք զատել ․ զօրքը բաժնել ․ ասկերը պէօլիւկ պէօլիւկ ընել ։
Զօր ամ ։ ‖ ամմէնօր ․ ապայմայ ։
Զօրանալ ։ ‖ ուժովնալ ․ ուժ առնել ։ Տճկ․ կարուկնալ ․ քեսկիննալ ․ շատնալ ․ աճիլ ․ մեծնալ ։ Տճկ․ կրնալ ․ ատիկել ։
Զօրանխառ ։ ‖ ասկերի եաթախ ․ ասկերլիխ ։
Զօրապետ ։ ‖ տե՛ս Զօրագլուխ ։
Զօրապետել ։ ‖ զօրագլուխ ըլլալ ․ սէրտար ըլլալ ․ սէրտարութիւն ընել ։
Զօրապէս ։ ‖ ուժով ․ զօրութեամբ ։
Զօրավար ։ ‖ տե՛ս Զօրագլուխ ։
Զօրավարութիւն ։ ‖ սէրտարութիւն ։
Զօրավարել ։ ‖ տե՛ս Զօրապետել ։
Զօրավիգ ․ կամ Զօրավիգն ։ ‖ եարտըմճի ․ խնամ հասնող ․ թև թիկունք եղող ։
Զօրացուցանել ‖ ուժովցնել ․ ուժ տալ ․ սիրտ տալ ։ Տճկ․ կարուկցնել ․ քեսկինցնել ․ շատցնել ․ աճեցնել ․ մեծցնել ։
Զօրացուցանել զչինուած ։ ‖ մէրամէթ ընել ։
Զօրաւոր ։ ‖ ուժով ․ զօրութելի ․ քաջ ։ Տճկ․ կարելի ․ միւնքինըլիւ ․ զապիլ ։
Զօրել ։ ‖ կրնալ ․ ատիկել ։ Տճկ․ տակ առնել ․ իշխել ։
Զօրեղ ։ ‖ խիստ ուժով ․ խիստ զօրութելի ։
Զօրեղանալ ։ ‖ ուժովնալ ։
Զօրեղապէս ։ ‖ խիստ ուժով ։
Զօրեղութիւն ։ ‖ մեծ ուժ ․ քաջութիւն ։
Զօրէն ։ ‖ նման ․ պէս ․ զո՛ր օրինակ ․ զօրէն անասնոց ։ ռամկ․ հայվանի պէս ։
Զօրընտիր ։ ‖ զօրք ընտրող ․ զօրք ժողվող ։
Զօրընտիր լինիլ ։ ‖ զօրք ընտրել ․ ասկեր ժողվել ։
Զօրհանապազ ։ ‖ ամմէնօր ․ ամմէն իժ իր ․ ապայմայ ։
Զօրութիւն ։ ‖ ուժ ․ զօրութեան ․ զաւաթեթ ։ Տճկ․ զօրք ․ ասկեր ։
Զօրութիւն արուեի ։ ‖ սերմը ․ նեֆս ։
ոգւոյ Զօրութիւն ։ ‖ կարիճ ․ քաջ ։
Զօրութիւնք երկնից ։ ‖ աստղերը ։
Զօրութենական ։ ‖ ուժ ունող ։

Է

Է ․ (անուն․) ‖ եծ ։ Տճկ․ բան ․ չէյ ։ Տճկ․ բան մը եղող ․ բան մը ունող ․ զո՛ր օրինակ ․ խափանեցաւ զէան իմն ։ ռամկ․ բան մը եղօղները խափանէ ։
Է ․ (միջարկութիւն․) ‖ մի՛ ․ այ ։

Է Ա

Էախոհ ։ ‖ բանմը մտածող ։ Տճկ․ զնծ մը տածող ։
Էակ ։ ‖ եակ ․ բանմը ․ չէյ ։
Էական ։ ‖ էութեան մութթալիխ ։ Տճկ․ զաթը մութթալիխ ։
Էականալ ։ ‖ եակ ըլլալ ․ հասըլ ըլլալ ․ մէյտան ելլել ․ ըլլալ ։
Էականութիւն ։ ‖ էութիւն ․ գոյացութիւն ։ Տճկ․ էութեան մութթալիխ կամ զաթը ըլլալը ։
Էակից ։ ‖ ուրիշի հետ մէկ էութիւն ունող ։
Էակութիւն ։ ‖ տե՛ս Էականութիւն ։
Էանալ ։ ‖ տե՛ս Էականալ ։
Էացուցանել ։ ‖ եակ ընել ․ հասըլ ընել ․ մէյտան բերել ․ գոյացնել ։

Է Գ

Էգ ։ ‖ էգ ․ ախշի ։

Է Զ

Է՛ զի ․ կամ Էր՛ զի ։ ‖ նիւահիճէ ․ պարըքերէ ։

Է Լ

Էլէքտուխոն ․ կամ Էլէքտռոն ։ ‖ տե՛ս Ելեքտրոն ։
Էլմնի փեքմինի ։ ‖ տե՛ս փե զմնի ։

Է Կ

Էկորճ ։ ‖ շարականի խաղի մը անուն ։

Է Հ

Էհ ։ ‖ օհ ․ ուհ ։

Է Ն

Էնկոմիոյ ։ ‖ գովասանք ։

Է Շ

Էշ ։ ‖ էշ ․ էշէկ ։
Էշայծեամն ։ ‖ իշու նման այծ ․ էշէկ քեչիսի ։
Էշընոյթ ։ ‖ էշ մարդ ։

Է Ո

Էութենական ։ ‖ էութեան մութթալիխ ։
Էութիւն ։ ‖ էութիւն ․ բնութիւն ։
Էունակ ։ ‖ էութիւն ունող ․ եղած ։
Է՛ որ ․ կամ Էր որ ։ ‖ պադիսին ։

Է Ջ

Էջ ։ ‖ գրած թղթի երես ։
Էջք ։ ‖ իջնելը ։

Է Ր

Էր ։ } ինչո՞ւ ․ ինչո՞ւ համար ։
Էր արդարև ։ }
Էրատոս ։ ‖ տե՛ս Երատոս ։
Էրէ ։ ‖ վայրի հայվան ․ եապանի ճանավար ։
Էրէնադէր ։ ‖ եապանի հայվան փնտռող ․ վայրի հայվանի ետևէն ընկնող ։
Էրեց ։ ‖ տե՛ս Երեց ։
Էր՛ զի ։ ‖ պարըքերէ ․ նիւահիճէ ։

Է՞րամ ։
Է՞ր սակս ։ } ինչու համար · ինչուն ։
Է՞ր վն ։
Յէ՞ր վերայ ։ || որուն վրայ ։

Ը Հ

ԸՀ · || ուհ · օֆ ։

Ը Ղ

Ըղերձել ։ || տես Ողերձել ։
Ըղձալի ։ || փափաքելի ։
Ըղձակաթ ։ || սաստիկ բաղձանքով վառուած ։
Ըղձակաթութիւն ։ || սաստիկ բաղձանքով վառուելը ։
Ըղձական ։ || փափաքելի · ցանկալի ։
Ըղձականութիւն ։ || փափաքելի ըլլալը, կամ փափաքիլը · ցանկալը ։
Ըղձակերտ ։ || հաւատով շինուած · քօղէնողին ըղձալով շինուած ։ ՆՈՅՆ, ցանկալի · փափաքելի ։
Ըղձակերտել ։ || փափաքելի ընել · ցանկալ ։
Ըղձակերտութիւն ։ || փափաք · ցանկութիւն · մէ-տէ · հաւատ · ակնկալ ։
Ըղձաձայնութիւն ։ || անուշ երգ · խօշը ձեռօք ըլլայն ։
Ըղձամէնութիւն ։ || բաղձալովն բանին մը ետևէ ըլլալը ։
Ըղձալ ։
Ըղձանալ ։ } փափաքիլ · ցանկալ ։
Ըղձանք ։ || տես Ըղձակերտութիւն ։
Ըղձապատում ։ || մէջտեղին ուզածը պատմօղ · մարդուն քէֆին կեօրէ մարգարէացող ։
Ըղձութիւն ։ || տես Ըղձակերտութիւն ։ ՆՈՅՆ, քէֆի կեօրէ մարգարէութիւն · ֆալճութիւն ։ ՆՈՅՆ, փէշկէշ · ընծայութիւն ։
Ըղձումն ։ || տես Ըղձակերտութիւն ։
Ըղորդ ։ || տես Ողորդ ։
Ըղորդել ։ || տես Ողորդել ։
Ըղորձել ։ || տես Ողերձել ։
Ըղստապան ։ || ակվէշճի ։

Ը Մ

Ըմբոստել ։ || տես Ըմբոստանել ։
Ըմբաղդատել ։ || մէկմէկու չափակշռելի ըլլալ · ուղղութիւնն ընել ։
Ըմբաղդատութիւն ։ || մէկմէկու չափակշռելի ըլլալը · ուղղութիւն ։
Ըմբերանել ։ || մարդու բերանը փակել · պապանձեցնել · խզամ ընել ։
Ըմբերել ։ || համբերել · տոկալ ընել ։
Ըմբերութիւն ։ || համբերութիւն · տոկալ ։
Ըմբիշ ։
Ըմբշամարտ ։ } փէհլիվան · կիւլէշ պահող ·
Ըմբշամարտիկ ։ } կիւլէշճի ։
Ըմբշամարտել ։ || կիւլէշ բռնել ։
Ըմբշամարտութիւն ։ } կիւլէշճութիւն · կիւլէշ ·
Ըմբշամրցութիւն ։ } փէհլիվանութիւն ։
Ըմբոյն ։ || լայնու · ճոխ · ախրչէր ։
Ըմբոնումնալ ։ || փոյթեւել · լայնուս ըլլալ · ճոխել ըլլալ ։
Ըմբոշխնելի ։ || ծամելու · ախորժ ճաշակելու ։ ՆՈՅՆ, ախորժով ճաշակուող · ծամծող ։
Ըմբոշխնելիք ։ || ախորժ · կերակուր ։
Ըմբոշխնել ։ || ախորժով ճաշակել · ծամել ։ ՆՈՅՆ, վայելել · շնորհք ստանալ ընել ։ ախորժով խաւալ ըլլալ ։ ՆՈՅՆ, ամենևին խաւարում ըլլալ ։
Ըմբոշխնիլ ։ (Հայկականք) || տես Ըմբոշխնել ։
Ըմբոշխնութիւն ։ || ծամելը · ախորժ ճաշակելը ։
Ըմբոստ ։ || վեր ցաթկող ։ ՆՈՅՆ, ապստամբելով պատմ կանգնող ։ ՆՈՅՆ, գլուխ վերցնող · հպարտութիւն ցցնող · հէօքմ ընող · խորովածիշ եղող · բռնութիւն ընող · երեսն վարող ։ ՆՈՅՆ, գլուխ քաշող · տեր · պետ · հպարտութեամբ դէմ դնող ։
Ըմբոստանալ ։ || վեր ցաթկել ։ ՆՈՅՆ, ապստամբելով պատմ կանգնել ։ ՆՈՅՆ, գլուխ վերցնել · հպարտութիւն ցցնել · հէօքմ ընել · խորովածիշ ըլլալատուոյ նետուէիլ · բռնութիւն ընել · երես վարել ։ ՆՈՅՆ, գլուխ քաշել · տեր ըլլալ · պետութիւն ընել · պետ ըլլալ · հպարտութեամբ դէմ դնել ։
Ըմպանել ։ || բռնել · առլանիչ ընել ։ ՆՈՅՆ, ի մտնալ հասկնալ ։
Ըմպանելոյ · || բռնելու տեղ · ղուլփ · կոթ ։
Ըմպել ։ || առնի առնել · զաւթ ընել · յաղթել ։
Ըմպակ ։ || տես Ըմպանակ ։
Ըմպահանել ։ } տես Ըմբոստանալ ։ ՆՈՅՆ, քաշ-
Ըմպանակել ։ } մանչել · մաշխարայ ընել · ըռըտալով կամ Ճառ խօս ընել · դէմ ընել ։
Ըմպահանդակ ։ || արհամարհելը · քամահելը · մասխարայ ընելը · մարդու վրայ ծիծաղիլը · այպ · ըռըտալայութիւն ։
Ըմպանակ ։ || գաւաթ · խոտանէչ · Թաս · ֆինճան ։
Ըմպարհանել ։ || տես Ըմպահանել ։
Ըմպել ։ || խմել ։
Ըմպելի ։ || խմելիք · շերպէթ ։ ՆՈՅՆ, խմօղ ։ ՆՈՅՆ, գաւաթ · Թաս ։
Ըմպելիք ։ (անեզ ·) || շարապ ։

Ը Ն

Ընդայզ ։ || տես Ընկոյզ ·
Ընդուզազարդ ։ || տես Ընկուզազարդ ։
Ընդ ։ || դէպ՚ի · զոր օրինակ · հայեցաւ Է երկինս ։ ռամկ · դէպ՚ի երկինքը նայեցաւ ։
ՆՈՅՆ, տեղ · զոր օրինակ · եկաց Ընդ այնր ։ ռամկ · անոր տեղը լցաւ ։ Թագաւորեաց Ընդ նոր ։ ռամկ · անոր տեղը Թագաւորեց ։
ՆՈՅՆ, համար · զոր օրինակ · տացես Ընդ իմ և Ընդ քո ։ ռամկ · տաս ինծի ու քեզի համար ։
ՆՈՅՆ, հետ · զոր օրինակ · մտանել Ընդ նմա ։ ռամկ · անոր հետ մտնել ։ ասել արքեր Ընդ իս ։ ռամկ · իմ հետ արաւար ըրեր ։
ՆՈՅՆ, մէկ տեղ · զոր օրինակ · եբերև համար մի Ընդ այր և Ընդ կին ։ ռամկ · երկեն կնկէն մէկ տեղ առուքի համար մարդ ։
ՆՈՅՆ, մէջ · մասաէյն · զոր օրինակ · Ընդ իմ և Ընդ ձեր երկիր ։ ռամկ · իմ, ու ձեր երկրի մէջ ։ զինչ իցէ այն Ընդ իս և Ընդ քեզ ։ ռամկ · մեր մասաէյնը անչափ բանը ինչ պիտի ըլլայ ։
ՆՈՅՆ, առանձինն զոր օրինակ · կամաւեցաւ Ընդ երկինս և Ընդ երկիր ։ ռամկ · կամաւեցաւ երկինքի, և երկրի առաջարը ։
ՆՈՅՆ, ներքև · տակը · զ՚ր օրինակ · զաւլաս-
ճէք Ընդ ծառովս ։ ռամկ · ծառին տակը պա

ղըշակեցէք: Նմանապէս Ընդ բաղդատմամբ. տակէ. բաղդատմամբ նորերը նմանա :

փոխանակ Ընդ : || տեղ . զոր օրինակ . փոխանակ Ընդ մերոյ յաղթութեան ընտանեաց. տակէ. անոր տեղը Տիրոջը կուտանք :

Տե՛ս. Հասանագին չոր փոխանակ Ընդ [illegible] ասաց. աղէկութեան տեղը չար փոխարինեցին :

յօշել Ընդ մէջ : || մէջքէն, կամ օրթայէն կտրել :

անցանել Ընդ ձեռն Թոռլայն : || համբոյրին ձեռքէն անցնիլ :

Ընդ ձեռն ելանել : || ձեռքէն ելլել :

Ընդ գետոյ մտանել : || ջուրէն մտնել :

Ընդ պատուհանն ելանել : || փենջէրէէն ելլել :

այր Ընդ արամբ զինքն է բաղ մտրել : || մարդ մարդ գողութեան անցնել . վ կռուել :

Ընդ մի բերան ասել : || ամենքը մէկէն կըսէին :

Ընդարձակ : || բնական . պալթը . եօղ :

Ընդարարեալ : || հնացած մեռցած :

Ընդաթոռ հարկանել : } Թըրալ ջարդել . Թըրել ջախջախելու

Ընդաթրել : } ընել . Թրէն անցնել : Տե՛ս. ոտից տակ առնել . ոտից տակ կոխկռտել . ջախջախ ընել :

Ընդանկեր : || հաւատ ուսող . Թօպուզ ուսող :

Ընդանկից : || աշխոյժ . եռացող . եռանդուն . օթ ախտատող . մեքենաշատ . փառասէր :

Ընդանկամբ հայիլ : || աչքից տակէն կամ ուսուցելով նայիլ . ծածուկ նայել . խոր աչօք նայել :

Ընդ այլոց : || մԹնշող . տռամնող . մշուշ :

Ընդ ամենայն : || ամենքը մէկէն . պիւթ խէնը . ալէմէկլիկ :

Ընդ այգն : || առաւօտանց . առաւօտեան դէմ . վաղուենք . վաղըկանուխ :

Ընդանեցուցանել : || տե՛ս Ընտանեցուցանել :

Ընդանի : || տե՛ս Ընտանի :

Ընդանութիւն : || տե՛ս Ընտանութիւն :

Ընդ աջմէ : || աջին դիէն . սաղ դիէն . կամ աջին դին . սաղ դին :

Ընդառաջ : || առջեւը . դէմը :

Ընդ առաջ գնալ :
Ընդ առաջ ելանել :
Ընդառաջ լինել :
Ընդառաջել : } առջեւը ելլել . դէմ ելլել . դէմ գնալ :

Ընդ առաւօտն . կամ Ընդ առաւօտս : || տե՛ս Ընդ այգն :

Ընդ առաւօտս առաւօտս : || ամէն առաւօտ :

Ընդառնուլ : || մէկ տեղ առնել . իր դին առնել :

Ընդառնունդ :
Ընդառուն : } տանը մէջ մեծցած :

Ընդարձակ : || ազատ . արձակ : Տե՛ս. երկայն . պոյ . լայն . մեծ . մեյտանը : Տե՛ս. մեյտան . բանկ . զոր օրինակ : Նոյնէին յԸնդարձակ դրանն : տակէ . դրանը առջեւի մեյտանը :

Ընդարձակաբան : || երկայն խօսող : Տե՛ս. երկայն խօսք :

Ընդարձակագոյն : || խիստ լայն . խիստ պօլ . խիստ մեյտանը : Տե՛ս. խիստ հեշտ . խիստ խօլայ :

Ընդարձակաձեռն : || ձեռնբաց . ձեռքը բաց :

Ընդարձակամիտ : || սիրտը լայն . սաղքեաշ :

Ընդարձակամտութիւն : || սիրտը լայն :

Ընդարձակապարկ : || լայն եւ մեծ ծածքի կամ տանի ունեցող : Տե՛ս. խիստ մեյտանը : խիստ լայն :

Ընդարձակատարր : || խիստ լայնատարած . խիստ մեյտանը . լայն եւ բաց :

Ընդարձակել :
Ընդարձակեցուցանել : } լայնցնել . պօլցնել . մեծնալ . մեծցնել : Տե՛ս. երկնցնել : Տե՛ս. հանգչեցնել . ընդարձակութիւն տալ . [illegible] խղճը բերել : Տե՛ս. համարձակեցնել . աներկիւղ ընել :

Ընդարձակութիւն : || լայնութիւն . լայնատարածութիւն . պօլութիւն : Տե՛ս. մեյտան . բաց տեղ . բանկ : Տե՛ս. հանգիստ . ռահաթ . խաղ :

Ընդարմ : || Թմրած . Թմրցը . քնէն կտրած : Տե՛ս. Թմրեցնող . քնէն կտրեցնող :

Ընդարմանալ : || Թմրիլ . Թմրած մնալ . քնէն կտրիլ :

Ընդարմութիւն :
Ընդարմացութիւն : } Թմրիլը . քնէն կտրիլը . Թմրութիւն :

Ընդարմացուցանել : || Թմրեցնել . քնէն կտրել :

Ընդարմացուցիչ : || Թմրեցնող . քնէն կտրեցնող :

Ընդաւանդել : || պատառ փակ ծածկել :

Ընդգաւազնել : || հարթ ոտքը բաշխել . կամ բաժնել :

Ընդ գիրկս մտանել : || [illegible] խիստ քաշել :

Ընդգծեալ : || ծունկ չոքած ու ծռած . երկու ղալ եղած . կծկած :

Ընդգոգել : || գոգը առնել . գոգը ժողվել . խառնուել ընել . առնել . ուռել . պաշել :

Ընդգրկել : || գիրկը առնել . գրկել : Տե՛ս. վերբան առնել . խառնուել ընել :

Ընդդէմ : || դէմ . առջեւը դէմ օրինակ . Ընդդէմ ձեր : տակէ . ձեր դէմը . ձեր առջեւը : Ընդդէմ քաղաքին : տակէ . քաղաքին դէմ : Տե՛ս. ներհակ . Թերս :

Ընդդէմ դառնալ :
Ընդդէմ կալ : } դէմ ելնել . դէմ կենալ . երես վալ :

Ընդդիմաբաժանել : || երկու դի բաժնել :

Ընդդիմաբան : || դէմ խօսող . խօսքով դէմ կեցող . միաձայնելէ ընող :

Ընդդիմաբանել : || դէմ խօսիլ . խօսքով դէմ կենալ . հակաճառիլ :

Ընդդիմաբանութիւն : || դէմ խօսիլը . հակաճառութիւն . միաձայնելէ :

Ընդդիմաբերել : || դէմ բերել :

Ընդդիմագրաւ : || տե՛ս Դիմագրաւ :

Ընդդիմադարձ : || դէմ դնող . դէմ կեցող :

Ընդդիմադարձիլ : || դէմ դնել . դէմ կենալ :

Ընդդիմադարձութիւն : || դէմ դնելը . դէմ կենալը :

Ընդդիմադիր : || դէմ դրած . կամ դէմ դնող :

Ընդդիմադրութիւն : || տե՛ս Ընդդիմադարձութիւն :

Ընդդիմախօսութիւն : || տե՛ս Ընդդիմաբանութիւն :

Ընդդիմակ : || դէմ . դէմ դնող . դէմ կեցող :

Ընդդիմակաց : || դէմ կեցող . տուշմանութիւն ընող :

Ընդդիմակայանալ :
Ընդդիմակայել : } դէմ դնել . դէմ կենալ :

Ընդդիմակայութիւն :
Ընդդիմակայումն : } տե՛ս Ընդդիմադարձութիւն :

Ընդդիմակաց :
Ընդդիմակացու :
Ընդդիմակից : } տե՛ս Ընդդիմադարձ :

Ընդդիմակողմն : || Թերս դին :

Ընդդիմակցել : || տե՛ս Ընդդիմադարձիլ :

Ընդդիմահար : || դէմ վազող. դէմ գնող. դէմ կեցող. ախոյեան. խառնիմ:
Ընդդիմահարել : } դէմ վազել. դէմ գնել.
Ընդդիմահարիլ : } դէմ կենալ. ախոյեանու-թիւն ընել:
Ընդդիմահարութիւն : || դէմ վազելը. դէմ գնելը. դէմ կենալը. ներհակութիւն:
Ընդդիմամարտ : }
Ընդդիմամարտիկ : } տես Ընդդիմահար:
Ընդդիմամարտիլ : || տես Ընդդիմահարել:
Ընդդիմամարտութիւն : || տես Ընդդիմահարութիւն:
Ընդդիմանալ : || դէմ գնել. դէմ կենալ:
Ընդդիմասաց : || տես Ընդդիմաբան:
Ընդդիմատիպ : || դէմ. ներհակ:
Ընդդիմաքննիչ : || ներհակը փնտռող. թերքը մտածող:
Ընդդիմաքննութիւն : || ներհակ մտածութիւն:
Ընդդիմոյն : || տես Հակառակեալ:
Ընդդէմութիւն : || տես Ընդդիմահարութիւն:
Ընդդիմող : || դէմ գնող. դէմ կեցող:
Ընդել : } ընտանի. ալըշկըն. ալըշմիշ
Ընդելակ : } եղած. ծանօթ. սովոր: Տե՛ս.
Ընդելական : } հեզ. հաւաս. մալըմ:
Ընդելակից : || աշնայ. եարան:
Ընդելակրթիլ : || տես Ընդելանալ:
Ընդելակցիլ : || աշնայ կամ եարան ըլլալ:
Ընդելանալ : } ընտանի ըլլալ. ալըշմիշ ըլլալ.
Ընդելանիլ : } սորվիլ: Տե՛ս. հեզ ըլլալ եւ հաւաս ըլլալ:
Ընդելասէր : || աշնայութիւն սիրող:
Ընդելացուցանել : || ընտանի ընել. ալըշտըրմիշ ընել. սորվեցնել: Տե՛ս. հեզացնել. հաւասցնել:
Ընդելուզած : || կիլտըրմէ:
Ընդելուզանել : || ծէվահիր, կամ մարգրիտ կիլտըրմիշ ընել. ծէվահիրով կամ մարգրտով բանիլ: Տե՛ս. սորվեցնել. ալըշտըրմիշ ընել. պատրաստել:
Ընդելուզումն : || կիլտըրմիշ ընելը: Տե՛ս. սորվեցնելը. ալըշտըրմիշ ընելը:
Ընդելուցանել : || տես Ընդելացուցանել:
Ընդեռեղական : || մէկին մը տեղ կեցող. մէկին մը գործ մտնող:
Ընդերեկոյս : || իրիկունները:
Ընդ երեկս : || իրիկուան դէմ. իրիկուան դին:
Ընդ երկար, կամ յԸնդ երկար : || երկան: Տե՛ս. երկան ժամանակ. շատ ատեն:
Ընդերկար. կամ յԸնդ երկար ածել : || երկընցնել. երկարացնել:
Ընդ երկար լինիլ : || երկննալ:
Ընդերկարել : || երկնցնել. երկարացնել:
Ընդերկարութիւն : || երկան ըլլալը. երկըննալը. երկանութիւն:
Ընդերք : || փոր. աղիք:
Ընդէ՞ր : || ինչո՞ւ. ինչո՞ւ համար:
Ընդ ժամս ժամս : || պազըքէրէ:
Ընդ խառս : || խառնելով. ֆէնտով. տօլապով: Տե՛ս, խաբանելով. սխալելով. եանըլըմիշ ըլլալով:
Ընդ խաղ առնել : || շաքայով ընել:
Ընդ խաղ արկանել : || մասխարայ ընել:
Ընդ խաղ արձակել : || մասխարայ ընելով ղըր-կել:

Ընդխառնիլ : || մէկ զմէկու հետ խառնուէիլ:
Ընդկարկել : || խիստ պապանձեցնել. խիստ իզամ ընել:
Ընդկուխ առնել : } տակից տակ ձգել. տաքը
Ընդկուխ ունիլ : } կոխկըռտել. չըղնախ ընել:
Ընդկողմնիլ : || մէկ գին ծռիլ. մէկ դի սափ-միշ ընել. եամփուրի գնալ. սոյթերի ընկ-նիլ: Տե՛ս. քովինի վրայ ընկնիլ. պառկիլ:
Ընդ հակառակս ելանել : || դէմ գնել. դէմ կե-նալ. թշնամութիւն ընել. խառնիմ ըլլալ. զըրթ երթալ. նախատութիւն ընել:
Ընդ հակառակս ընթանալ : || դէմ վազել. զըր-թընայ երթալ:
Ընդհանուր : || բոլոր. ամէնը. պիւթիւն. ալէլէվլէ. ձէմի:
Ընդհանրական : || ամէնուն միւթթալիֆ:
Ընդհանրատարած : || ամէն տեղ տարած-ուած կամ եայըլմիշ եղած:
Ընդհատ : || պակաս. վար մնացող: Տե՛ս. ֆարղ ունող. ֆարղը. պաշխայ. ուրիշ: Տե՛ս, հեռու. ազատ. սափայ. խիլիշիկսիզ:
Չէ ինչ Ընդհատ յայնմանէ. կամ ոչինչ է Ընդ-հատ ՚ի նմանէ : || անկէ կամ անոնցմէ ֆարղ չունի, կամ վար չըմնար:
Նուազ ինչ Ընդհատ ՚ի փչմանէ լինել շնչոյն : || վերջին շունչը խեղդիլ. հոգին բերանը գալ. հոգեվարք ըլլալ:
Ընդհարկանել : || բանի մը զարնել:
Ընդհարկանիլ : || բանի մը զարնել. դպչիլ. չաթմիշ ընել:
Ընդհարկանիլ ՚ի այր. կամ ՚ի կին ուք : || մարդու դպչիլ. չախըլըմիշ ըլլալ. ինճիթմիշ ընել. հետը ընկնիլ. կռուիլ. երես վազել:
Ընդհարկանիլ ՚ի բիբս ուրուք : || աչքի պէպէ-կին դպչիլ:
Ընդհարումն : || բանի մը զարնելը. դպչիլը. չաթմիշ ընելը:
Ընդհոծ : || խիստ սըխ. խիստ սըխը. խիստ ը-րըխտըմ. խիստ լիք կամ լեցուն:
Ընդ հուպ : || մօտերը. շուտով. թէզով:
Ընդձեռել : || ձեռքով բռնել. ձեռքը առնել. մօտիլ. ձեռք ձգել. տես և Ընձեռել:
Ընդ ձեռն : || ձեռքովը. զոր օրինակ. ՚ի ձեռն նր : Ռամկ. անոր ձեռքովը:
Ընդմէջ : || մէջը. զոր օրինակ. կայր ՚ի մէջ քա-ղաքին : Ռամկ. քաղաքին մէջը կեցեր էր: Տե՛ս. որթայէն. զոր օրինակ. ՚ի մէջ կտրել. որ-թայէն կտրել:
Ընդ միահետ : || մէկ հետէ. մէկէն. մէկ տեղ:
Ընդ միմեանս : || մէկզմէկու տակ. մէկզմէ-կու ներքեւ:
Ընդմիջաբար : || ուրիշը մէջ ձգելով. ուրիշը մէջ ընկնելով. ուրիշի ձեռքովը:
Ընդմիջաշաւիղ : || մէջի ճամբայ. ճամբու մէջ. սօքաքի որթայ:
Ընդմիջարկութիւն : || մէջ ընկած էնկել. քէօն-տէլէ. պէօլմէ:
Ընդմիջել : || որթայէն կտրել. որթայէն եր-կուք ընել. կիսել. կէսը հասցընել: Տե՛ս, մէջ տեղը բան ձգել. մէջը էնկէլ գնել. պէօլմիշ ընել:
Ընդմիջիլ : || կէսը հասնիլ. կէս ըլլալ. պէօ-

լուծանիչ ըլլալ ։
Ընդմիտ առնել ։ || մտածել · մտմտալ ։
Ընդմիտել ։ || մէկ դի ծռել · մէկ դին ադմիշ ընել ։
Ընդմիտ հարկանել ։ || մտմտալ ։
Ընդմտաւոր ։ || խելքը վրան պահող · խելքը գլուխը · խելացի · մտմտացող · այլուխ ։
Ընդմտանել ։ || ներս մտնել · մէջ մտնել · ներս սահիլ ։
Ընդ յերկար ։ || տե՛ս Ընդերկար ։
Ընդոծին · կամ Ընտոծին ։ || տունը ծնած ծառայ կամ հալալյախ ։
Ընդողնիլ ։ || քովուն կամ կանըկին վրայ ընկնիլ · պառկիլ ։ Դ՟ծ. մարկելով ընկնիլ ։
Ընդոյր ։ || տե՛ս Անդորր ։
Ընդոստ ։ || վեր ցաթկող · վեր ընկնող · զարթիլ վեր ելլող ։ Դ՟ծ. վեր ցաթկելը ։
Ընդոստ ՚ի քնոյ լինել ։ || քնուն վեր ցաթկել · անկոչկէն վեր ցաթկել ։
Ընդոստանալ ։ Ընդոստնուլ ։ Ընդոստոյց լինել ։ } վեր ցաթկել · դուրս ցաթկել ։
Ընդոստուցանել ։ || վեր ցաթկեցնել · վախցնել վեր հանել կամ դուրս հանել ։
Ընդոտնել ։ || ոտից տակ ձգել · ոտից տակ առնել · կոխկռտել · չըլնախ ընել ։ Դ՟ծ. անարգել · քամահել · բանի տեղ չըդնել ։ Դ՟ծ. տակ առնել · ներքեւ ձգել · զաւթ ընել · ջախել · յաղթել ։ Դ՟ծ. ոտք չեկածիշ ընել կամ զարնել · դուրս ձգել · կործանել ։
Ընդ ոտն հարկանել ։ || ոտից տակ ձգել · չըլնամիշ ընել ։
Ընդոսնոց ։ || պատառանախ · աքեր · պինէքթալը ։
Ընդունակ ։ Ընդունական ։ } ընդունող · խապուլ ընող ։ Դ՟ծ. կըրցող · խառըր · ոյժ ղաւնութիւն ունեցող ։ Դ՟ծ. խապուլ · խապուլ եղած · խապուլ ընելու ։
Ընդունակարան ։ || տե՛ս Ընդունարան ։
Ընդունակութիւն ։ || ընդունիլը · խապուլ ընելը ։ Դ՟ծ. կարողութիւն · ույժութիւն · մինաւորպէթ ունենալը ։
Ընդունայն ։ || դատարկ · պարապ · պոչ · փուճ ։
Ընդունայն ։ (մակբայ ·) || դատարկ տեղը · պոչ տեղը · նաֆիլէ ։
Ընդունայնաբան ։ || դատարկ բան խօսող · պոչ լախըրտը ընող · լաֆազան ։
Ընդունայնաթոր ։ || պարապ տեղը , կամ նաֆիլէ վազող ։
Ընդունայնաթոյլ ։ || պարապ տեղը չարչարւող · պոչ տեղը խակէնձէ կրող ։ Դ՟ծ. նաֆիլէ տեղը չարչարւող կամ խակէնձէ տուող ։
Ընդունայնամիտ ։ || տե՛ս Զբաղմորհուրդ ։
Ընդունայնանալ ։ || դատարկըլիլ · պարապիլ · պոչ բանի կամ փուճ բանի եռւէ ընկնիլ ։
Ընդունայնապարծ ։ || պարապ տեղը պարծենցող · պոչ բանի վրայ պարծող · փուճ պարծանք կամ փառք՝ ունող ։
Ընդունայնաջան ։ || տե՛ս Զրաջան ։
Ընդունայնութիւն ։ || դատարկութիւն · պարապութիւն · պոչ կամ փուճ ըլլալը ։
Ընդունարան ։ ընդունելու կամ պահելու տեղ ։ Դ՟ծ. ընդունող · ներս առող · խապուլ ընող ։

Ընդունելի ։ || խապուլ · մախպուլ · ընդու_ պէթլի ։ Դ՟ծ. ընդունող · խապուլ ընող ։
Ընդունելութիւն ։ || ընդունիլը · խապուլ ընելը · ներս առնելը ։ Դ՟ծ. մախպուլութիւն · բապուլպէթ ։ Դ՟ծ. մախպուլ բան · մախպուլ ըլլալու կամ փէշքէշ ։ Դ՟ծ. ընծայ · սեղան ։ Դ՟ծ. ընդունող · խապուլ ընող · զի՛ր օրինակ · ակայից եւ ընդունելուն ։ աւանդ ակար մարդկանց ընդունօղ եմ ։
Ընդունիլ · ընկալայ ։ || ընդունիլ · առնել · խապուլ ընել · հաւնիլ ։
Ընդունում ։ || պաթը · կող ։ Դ՟ծ. զաթ ընող · քէօքէն · ախպաձէն ։
Ընդպահէլ ։ || թողուլ անցնիլ · երեսէ ձգել · վար ձգել · կորսնցնել · զայ ընել ։
Ընդ վաղուց ։ || հին ժամանակունէն · շատոնց_ մնէ · առաջուց ։
Ընդվայր ։ || տե՛ս Ընդունայն ։
Ընդվայր հարկանել ։ || վար զարնել · վար ձըգել · երեսէ ձգել · ձեռքէ թողուլ · փուճ հանարել ։
Ընդվայրաբան ։ || տե՛ս Ընդունայնաբան ։
Ընդվայրաբանութիւն ։ || պոչ խօսք ։
Ընդվայրաբեր ։ || սլանվարայ ժուռ եկող ։
Ընդվայրաբոյս ։ || փուճ բան բուսցնող ։ Դ՟ծ. փուճ խոտ կամ բոյս ։
Ընդվայրածութիւն ։ || պարապ խօսք · պոչ լախըրտը · փուճ զրոյց · խենթութիւնի լեզուին տալը ։
Ընդվայրահար ։ || վար զարնող · վար ձգող · երեսէ ձգող · ձեռքէ թողող ։ Դ՟ծ. վար զարկած · երեսէ ձգած · փուճ · գէշ ։
Ընդվայրաձայն ։ || տե՛ս Ընդունայնաբան ։
Ընդվայրայած ։ || սլանվարայ շրջող ։ Դ՟ծ. փուճ բաներ խօսող · խենթութիւնի լեզուին տուող ։
Ընդվայրայօն ։ || հպարտըրնքուճի ։
Ընդվայրանունդ ։ || եապանի ։
Ընդվայրաքարշ ։ || գետինը սուրթուքլէնմիշ եղող ։
Ընդվայրաքարշիլ ։ || գետինը սուրթուքլէնմիշ ըլլալ ։
Ընդվայրաքննին ։ || հետաքրքիր · պոչ բանի ետ_ եւէ ընկնող ։
Ընդվզել ։ || վիզը կամ չըլլիքը ետեւը դարձընել կամ ոլորել ։
Ընդվզիլ ։ || գլուխ քաշել · առք ըլլալ · դօռպայութիւն ընել ։ Դ՟ծ. մեծաւորի կամ զաւկի դէմ կենալ · դէմ դնել · մաիկ չընել ։
Ընդրանք ։ Ընդրութիւն ։ } տե՛ս Ընտրանք ։
Ընդօրինակել ։ || անդղաց մը օրինակել · օրինակը առնել ։
Ընթադատել ։ || տե՛ս Ընթադատել ։
Ընթադրել ։ || ոտից տակ ձգել · ոտից տակ առնել · չըլնախ ընել ։ Դ՟ծ. ներքեւ ձգել · տակ առնել · ներքեւ կամ վարը դնել ։ Դ՟ծ. մարդու դպչիլ · ինձիթմիշ ընել · զի՛ր օրինակ · ՚ի մարմին փրկչին ընթադրել ոչ կարէր ։ աւանդ · քու մարմնոյն չէր կրնար դպչիլ ։ Դ՟ծ. դուրս ձգել · դուրս նետել · վռնտել · յետ դարձնել · զի՛ր օրինակ · Թշնա_

մին պատուեալ յետս ընթադրիցի : ռամկ. աւետարանը յաղթութեամբ յետ կդառնայր : ով պաւելորդ ինչ 'ի յետս ընթադրեցաւ : ռամկ. աւելորդ անկէ դուրս ձգուեցաւ :

Ընթադրութիւն : || առաջ առնել ձգելը . նորջեւ առնելը . զանցումն ընելը : Տճկ. մարդու գլուխ չելը . զինքը մտնելը : Տճկ. դուրս ձգելը . վռնտելը :

Ընթակայ : || տե՛ս Ենթակայ :

Ընթակցութիւն : || տե՛ս Ընթացակցութիւն :

Ընթանալի : || վազելու . քալելու : Տճկ. վազող . քալող :

Ընթանալ : || վազել : Տճկ. շուտ գնալ . քալել :

Ընթացակից : || մէկ տեղ վազող . մէկ տեղ քալող : Տճկ. ընկեր . եոլտաշ :

Ընթացակցիլ : || մէկ տեղ վազել . մէկ տեղ քալել : Տճկ. ընկեր ըլլալ . եոլտաշութիւն ընել :

Ընթացակցութիւն : || մէկ տեղ վազելը . մէկ տեղ քալելը : Տճկ. ընկերութիւն . եոլտաշութիւն :

Ընթացուցանել : || վազել տալ . վազցնել : Տճկ. շուտ քալեցնել :

Ընթացք : || վազելը . շուտ քալելը :

Ընթեռնուլ : || կարդալ :

Ընթեր : || քովը . գոր օրինակ . ո՞յր ընթեր նստի : ռամկ. որու քովը կը նստի :

Ընթերակայ :
Ընթերակաց : } քովը կեցող . մօտ կեցող :

Ընթերցարան : || կարդալու տեղ :

Ընթերցակից : || մէկ տեղ կարդացող :

Ընթերցանելի : || կարդալու : Տճկ. կարդացող :

Ընթերցասէր : || կարդալ սիրող . կարդալու ետեւէ ընկնող :

Ընթերցասիրել : || կարդալ սիրել . սիրով կարդալ . կարդալու ետեւէ ընկնիլ :

Ընթերցասիրութիւն : || կարդալու սէր . սիրով կարդալը . կարդալու ետեւէն ընկնիլը :

Ընթերցողական : || կարդալու [illegible] : Տճկ. կարդալ սիրող :

Ընթերցողութիւն : || կարդալը . կարդացողութիւն :

Ընթերցուած : || կարդացուած բան . կարդալու բան :

Ընթերցուածատեր : || տե՛ս Ընթերցասէր :

Ընթերցումն : || կարդալը :

Ընթրել : || իրիկուան հաց ուտել :

Ընթրիք : || իրիկուան սեղան . իրիկուան հաց :

Ընծայ : || ընծայ . փեշքեշ :

Ընծայաբեր : || ընծայ բերող . փեշքեշ տանող :

Ընծայաբերել : || ընծայ բերել . ընծայով կամ խսպասութեամբ պատուել . պաշտել ծառայել :

Ընծայաբերութիւն : || ընծայ բերելը . փեշքեշ տալը :

Ընծայական : || ընծայի կամ փեշքեշի մութէալլիխ :

Ընծայական թուղթ : || վկայական :

Ընծայամատոյց : || ընծայ կամ փեշքեշ տանող :

Ընծայամատոյց տեղի : || ընծայ տալու տեղ :

Ընծայատար : || ընծայ, կամ փեշքեշ տանող :

Ընծայատարել : || փեշքեշ տանիլ . փեշքեշով պատուել :

Ընծայատու : || ընծայ կամ փեշքեշ տուող .

Ընծայարան : || ընծայ տալու տեղ . փեշքեշ պահելու տեղ :

Ընծայաւոր : || ընծայ բերող . փեշքեշճար :

Ընծայաւորել : || փեշքեշ տալ .

Ընծայել : || ընծայ կամ փեշքեշ տալ : Տճկ. առջեւը տանիլ . առջեւը դնել . առջեւը կանգնեցնել : Տճկ. գոյացնել . հառըլ ընել . հանել . ծնանիլ :

Ընծայեցուցանել : || տե՛ս Ընծայել : Տճկ. գովելով առաջ ձգել . պայլանտըրմիշ ընել :

Ընծայումն : || ընծայ կամ փեշքեշ տալը : Տճկ. մօտենալը . քովը երթալը . եանաշմիշ ըլլալը . Տճկ. գովելով առաջ ձգելը . գովասանք :

Թուղթ Ընծայութեան : || գովասանքի թուղթ : Տճկ. վկայական :

Ընծիւղել : || տե՛ս Ընձիւղել :

Ընկալնուլ : || առնել . խապուլ ընել .

Ընկալուչ : || առնող . խապուլ ընող : Տճկ. խապուլ . մախպուլ . ըստաղպէթլի :

Ընկատճել : || խախէրախ կապել :

Ընկենուլ : || ձգել . Տճկ. նետել :

Ընկեր :
Ընկերակից : } ընկեր . եոլտաշ . եարան . աշնայ :

Ընկերակցիլ : || ընկեր կամ եոլտաշ ըլլալ . եարան կամ աշնայ ըլլալ :

Ընկերակցութիւն : || տե՛ս Ընկերութիւն :

Ընկերահեղձոյց : || ընկերը խեղդող :

Ընկերանալ : || տե՛ս Ընկերակցիլ :

Ընկերասէր : || ընկերը կամ աղբարը սիրող :

Ընկերատեաց : || ընկերը կամ աղբարը ատող :

Ընկերաւոր : || ընկեր ունեցող . եոլտաշլը :

Ընկերել : || ընկեր ըլլալ . եոլտաշութիւն ընել . եարտըմ ընել . իմաստ հանել . թեւ թիկունք ըլլալ :

Ընկերշակել : || ընկեր կամ եոլտաշ ըլլալ . եարանութիւն ընել . խօսքը մէկ ընել . մէկ տեղ խօսք ընել :

Ընկերութիւն : || եոլտաշութիւն . եարանութիւն . եարտըմ :

Ընկերսիրութիւն : || ընկերը սիրելը :

Ընկերող : || ընկերութիւն ընող . եարտըմճի . իմաստ հանող . թեւ թիկունք եղող :

Ընկեցիկ : || ձգած . նետուած . գետինը կամ ատ տեղեր ընկած : Տճկ. բանելը չեկող . գէշ . փուճ

Ընկեցիկ առնել : || ձգել . ծովը նետել . գետնը ձգել :

Ընկեցիկ լինել : || ձգուիլ . ատեղեր ընկնիլ . ծովը կամ գետը նետուիլ :

Ընկիճիլ : || գէմ կանգնիլ . գէմ կենալ . առջեւը էնկէլ ըլլալ :

Ընկլնուլ : || վար քաշելով կլլել . պատթըրմիշ ընել : Տճկ. խեղ թօղը կորսնցնել . խեղ թօղը չըլթուղուլ :

Ընկլուզակ : || տե՛ս Ընկղմուղակ :

Ընկլուզանել : || տե՛ս Ընկլնուլ :

Ընկղմել : || պաթըրմիշ ընել : Տճկ. խեղ թօղը կորսնցնել :

Ընկղմել 'ի քուն : || խորունկ քնացնել :

Ընկղմիլ : || պաթմիշ ըլլալ : Տճկ. կորսուիլ :

Ընկղմիլ 'ի քուն : || խորունկ քնանալ :

Ընկղմումն : || պաթմիշ ըլլալը . կամ պաթըրմիշ ընելը :

Ընկճել ։ ‖ Ներքև ձգել · տակ առնել · զափթ ընել · սմքեցնել ։
Ընկայլին ։ ‖ անեօշէկ ։
Ընկողմանեցուցանել ։ ‖ պառկեցնել ։
Ընկողմանիլ ։ ‖ բազմիլ վրայ ընկնիլ · պառկիլ ։
Ընկողմնեցուցանել ։ ‖ պառկեցնել ։
Ընկողմնիլ ։ ‖ տե՛ս Ընկողմանիլ ։
Ընկոյզ ։ ‖ ընկուզ · ճէվիզ ։
Ընկուզազարդ ։ ‖ ընկուզով զարդարուած · ընկուզէ զարդ ունեցող ։ Տե՛ս, ընկուզի պէս շինուած · ընկուզի ձևով զարդարուած ։
Ընկուզաստան ։ ‖ ճէվիզլիք ։
Ընկուզի ։ }
Ընկուզենի ։ } ընկուզի ծառ · ճէվիզի ծառ ։
Ընկուզուտ ։ ‖ ճէվիզլիք ։
Ընկրկել ։ ‖ ետևառաջ քշել · ետևառ դէմ մէջ ընել · յետ հրել · յետ դարձնել ։ Տե՛ս, դէպ՚ի յետս քաշել · կը դէմ դարձընել · ափ ձգել ։ Տե՛ս, առջև տակ ձգել · ներքև առնել · զափթ ընել · սմքեցնել ։ Տե՛ս, գլորցնել · պառլոցնել ։
Ընձենի ։ ‖ ղափլանի մորթ ։
Ընձեռել ։ }
Ընձեռնել ։ } ձեռքը կամ ափը դնել · տալ · պախշիշ ընել ։ Տե՛ս, ձեռք ձըգել ։ Տե՛ս, վարդապետութիւն ընել · բանի մը վրայ խօսիլ ։
Ընձեռուած ։ ‖ տուրք · կամ տուրը · պախշիշ ։ Տե՛ս, ճառք · գլուխմը բան · շարադրութիւն ։
Ընձեռութիւն ։ ‖ ձեռք ձգելը ։ Տե՛ս, ճառք · բանի գլուխ · շարադրութիւն ։
Ընձիւղ ։ ‖ ծիլ · Ֆիլիզ ։
Ընձիւղել · կամ Ընծիւղել ։ ‖ ծլիլ · Ֆիլիզ տալ · Ֆիլիզլենմիշ ըլլալ ։ Տե՛ս ծլեցնել · բուսցընել ։
Ընձուղտ ։ ‖ զուրաֆայ · զուռնապայ ։
Ընչաշատ ։ ‖ հարուստ · ունևոր ։
Ընչասէր ։ ‖ մալ ըռզղկ սիրող · ըստակ սիրող ։
Ընչասիրութիւն ։ ‖ մալ ըռզղկ սիրելը · ստակի սէր ։
Ընչատեաց ։ ‖ հարստութեան ատող · ըստակ ատող ։
Ընչացք ։ ‖ պէտք · պէտքեր · պըյըլս ։
Ընչացս առնել · կամ Ընչացս բառնալ ։ ‖ զըրկըլս պառաւմիշ ընել · չքաւորել ։
Ընչացս քերել · կամ Ընչաց քերել ։ ‖ զըրկըլս քերել · Մասխարայ ընել ։
առնել զԸնչըք խորհմանց ։ ‖ պէտքերը չլինել ։
Ընչաւէտ ։ ‖ հարուստ · զէնկին · անէօղվէթլի ։
Ընչաւէտութիւն ։ ‖ հարստութիւն · անէօղվէթլիութիւն · զէնկինութիւն ։
Ընչաքաղց ։ ‖ մալի ըռզղկի պէտ ա՛ծ ըլլող · ըռզըղկի վրայ մարող ։
Ընչէղ ։ ‖ տե՛ս Ընչաւէտ ։
Ընչեղագոյն ։ ‖ խիստ հարուստ · խիստ զէնկին ։
Ընչեղէն ։ ‖ տե՛ս Նիւթական ։
Ընչեղութիւն ։ ‖ հարստութիւն · զէնկինութիւն ։
Ընչովին ։ ‖ քէօքէն · տամէն ։
Ընջուղ ։ ‖ ընձուղ · մաշի · թօսուն ։
Ընտաբոյս ։ ‖ տե՛ս Ընդաբոյս ։
Ընտագոյն ։ ‖ զաթը · մախսուս ։
Ընտանակից ։ ‖ տե՛ս Ընտանեկից ։
Ընտանակցութիւն ։ ‖ տե՛ս Ընտանեկցութիւն ։
Ընտանանալ ։ ‖ տե՛ս Ընտանենալ ։
Ընտանեակ ։ ‖ տե՛ս Ընտանի ։

Ընտանեբար ։ ‖ ընտանեպէս · խնամատարութ ։
Ընտանեգոյն ։ ‖ մօտ ազգական ։ Տե՛ս, խիստ ալըշղըն · խիստ աշնայ · խիստ էօզ · խիստ ճայիզ կամ ույղուն ։
Ընտանեկան ։ ‖ տե՛ս Ընտանի ։
Ընտանեկից ։ ‖ ընտանեօք ընկեր · մէկ տեղ ընտանութիւն ընող · ազգական · աշնայ · եօլտաշ ։
Ընտանեկցութիւն ։ ‖ տե՛ս Ընտանութիւն ։
Ընտանենալ ։ ‖ ընտանի կամ ազգական ըլլալ ։ Տե՛ս, աշնայ ըլլալ · [illegible] ըլլալ · ալըշմիշ ըլլալ · ալըշղըն ըլլալ ։
Ընտանեցուցանել ։ ‖ ընտանի ընել · ազգական ընել ։ Տե՛ս, աշնայ ընել · ալըշտըրմիշ ընել ։
Ընտանի · կամ Ընդանի ։ ‖ ընտանի · տնեցի ։ Տե՛ս, ազգական · խըզմէթ ։ Տե՛ս հարազատ · եօզ · կրթեալ մախսուս ։ Տե՛ս, ենիչէրի · եապանի չեղող ։
Ընտանութիւն · կամ Ընդանութիւն ։ ‖ ընտանութիւն · տնեցութիւն · ազգականութիւն · խըզմէթութիւն · ալըշղընութիւն · էօզութիւն ։
Ընտանուհի ։ ‖ ընտանի կամ ազգական կնիկ ։
Ընտանոտ · կամ յԸնտանոտ ։ ‖ ինքիր գըլխէն · իրենց գլխէն ։
Ընտասուն ։ }
Ընտասնունդ ։ } տե՛ս Ընդասուն ։
Ընտել ։ }
Ընտելակ ։ }
Ընտելական ։ } տե՛ս Ընդել ։
Ընտելականութիւն ։ ‖ տե՛ս Ընտելութիւն ։
Ընտելակաց ։ ‖ մէկ տեղ կենալով ալըշմիշ եղած · աշնայ ։
Ընտելակրթիլ ։ }
Ընտելանալ ։ } տե՛ս Ընդելանալ ։
Ընտելասէր ։ ‖ տե՛ս Ընդելասէր ։
Ընտելութիւն ։ ‖ ընտանութիւն · ալըշխընութիւն · աշնայութիւն ։
Ընտիր ։ ‖ ընտիր · հընտրուած · ըրաւ · աղէկ ։ Տե՛ս, խաս · հալիս · զուտ · պաշ ։
Ընտածին ։ ‖ տե՛ս Ընդածին ։
Ընտրականութիւն ։ ‖ ընտիր կամ խաս ըլլալը ։
Ընտրական ։ ‖ տե՛ս Ընտիր ։
Ընտրանք ։ ‖ ընտրելը · հընտրելը · ընտրութիւն · զատելը ։
միս Ընտրանաց ։ ‖ ընտիր կամ աղէկ միս ։
արծաթ Ընտրանաց ։ ‖ խաս արծաթ · զտուած կամ խալիս արծաթ ։
գոյն կամ ներկ Ընտրանաց ։ ‖ խաս բոյայ ։
ցքի Ընտրանաց ։ ‖ պաշ ըրախի ։
Ընտրելագոյն ։ ‖ խիստ ընտրուած կամ աղէկ · խիստ խաս կամ պաշ · խիստ մէնշուր ։
Ընտրելախօսութիւն ։ ‖ ընտիր խօսք · ընտիր խօսելը · մէնշուր խօսիլը ։
Ընտրելական ։ ‖ տե՛ս Ընտիր ։
Ընտրելակից ։ ‖ մէկ տեղ ընտրուած · ընտրութեան ընկեր ։
Ընտրել ։ ‖ հընտրել ։ Տե՛ս, մտօք ոչը ընել · մտօք վճռել · թախմին ընել ։
Ընտրողական ։ ‖ հընտրող · քննող ։
Ընտրողութիւն ։ ‖ հընտրելը ։
Ընտրութիւն ։ ‖ տե՛ս Ընտրանք ։

Ը Շ

Ըշտապ : || տե՛ս Շտապ :

Ը Ո

Ըորմզդական : || զուռնայարայ :
Ըոխմոն : || չէշնի · փէյ · լուէհին :
Ըոխշտ : || տե՛ս Ոխշտ :
Ըոմբաքար : || տե՛ս Ոմբաքար :
Ըոմիկէն : || հասուն թօփու :
Ըոնկեղճ իւր · կամ Ըոնգեղճ իւր · կամ եղջերա_կնճիթ : || քէչիկերաան :
Ըռշտութիւն · կամ Ըռչգութիւն : || նէքէսութիւն :
Ըռուբին : || տուտնկ · բոյս :
Ըռումբ : || թիւր · մզրախ · խըշտ · նետ · օխ : ՏԷՅԼ. թօփուզ · քիւլիւնկ : ՏԷՅԼ. թօփ · կիւլլէ · թիւֆէնկի գուլլէսի :
Ըռունգն : || տե՛ս Ռունգն :
Ըռուպ : || տե՛ս Ռուփ :

Ը Ս

Ըսթափ : || տե՛ս Սթափ :
Ըսկախտոռն : || տե՛ս Սկախտոռն :
Ըստ : || կեօրէ · զոր օրինակ · ըստ կամս իւր , կամ ըստ գործս իւր : ռամկ. իր կամացը կեօրէ · իր գործքին կեօրէ : Ըստ կարի իւրում : ռամկ. իր ղուտրէթին կեօրէ :
ՏԷՅԼ. մէկ · զոր օրինակ · Ըստ քեզ : ռամկ. քեզի մէկ : Ըստ աւուրս ըստ այսմիկ : ռամկ. ասօրվանս մէկ :
ՏԷՅԼ. չափ · զոր օրինակ · Ըստ շաբաթու ճանապարհի : ռամկ. շաբաթ օրուան ճամ_փու չափ :
ՏԷՅԼ. դէկ · զոր օրինակ · Ըստ մարմնոյն է տգեղ : ռամկ. մարմնոյն կիէն չիրքին է :
ՏԷՅԼ. համար · զոր օրինակ · Ըստ նախահօրն յանցանաց : ռամկ. առաջնոյ մեղքը համար :
ՏԷՅԼ. անդէն · զոր օրինակ · անցեալ Ըստ կար_կառս , կամ Ըստ սահմանս : ռամկ. երբընէս կամ սինօրէս անդին անցնիլ :
ՏԷՅԼ. դուրս · զոր օրինակ · ելեալ ելին Ըստ քաղաքն : ռամկ. երբոր քաղքէն դուրս ե_լան : ելանել Ըստ չափ : ռամկ. չափէն դուրս ելլել · չափը անցնիլ :
ՏԷՅԼ. եաւէն · զոր օրինակ · և զթագաւորսն որք Ըստ նմանէ էին : ռամկ. թագաւորներըը , որք անոր եաւէն կըլլային : Ըստ նո_յանէ և սորա կործանեցան : ռամկ. անոնց եաւէն աստիքալ ընկան :
այլ Ըստ ամենէ մոլորեցան : ռամկ. մէկզմէ կու էտևէն մոլորեցան · ամէնքը մոլորեցին :
ամ Ըստ ամէ : ռամկ. տարին տարուան ե_տևէ · տարի տարուան վրայ · ամէն տարի : օրըստօրէ : ռամկ. օր աւուր եաւէ · օր ա_ւուր վրայ · ամէն օր :
Ըստ ամի : || ամէն դիէն · ամէն բանով :
Ըստ ամի նմանեցուցանել : || դրբրղր գրբրղրնայ նմանցնել :
Ըստանձնել : || վրան առնել · վրան վերցնել · շալկել :
Ըստգիւտ : || տե՛ս Ստգիւտ :
Ըստգտանել : || մեղադրել · սուչլու ձգել · այի թէմ տալ · քապահէթլէլ :
Ըստգտանք : || մեղադրանք · սիթէմ · սուչ :
Ըստեղաձայն : || կէս ձայն ունող · ինչպէս են պաղը բաղաձայն տառերը :
Ըստեղծագոյն : || խիստ նեղ · տարաձուխ :
Ըստերջ : || խըլըր :
Ըստինկիր : || տե՛ս Ստէքերոնի :
Ըստ ինքեան : || իրէն կեօրէ · ինքիրմով :
Ըստ իս : || ինծի կեօրէ · ինծի իպէս : ՏԷՅԼ. իմ զատրիս կեօրէ · իմ ուղածիս կեօրէ · ինչպէս որ ինծ խապիլէ :
Ըստիպել : || մէկզմէկու ուղյասուրմիշ ընել · մէկզմէկ հազցնել : ՏԷՅԼ. քէսխիլի չինել · եօրտամըլը ընել · չէօհրէթ մնցնել :
Ըստիքս : || տե՛ս Ստիքս :
Ըստիքսել : || տե՛ս Ստիքսել :
Ըստկու : || հիլլէպազ · հարամզատայ · վէլէտուլզինայ :
Ըստմանեկայ : || մասնաւոր :
Ըստ որում : || որու եաւէն · անոր եաւէն :
Ըստ որում : || ինչպէս · ինչպէս որ · չիւնքի :

Ը Ր

Ըրջանի · ըրջանաց : || տե՛ս Ուրջու · որ սորա անուանականն է :

Թ Ա

Թագ : || թաջ · թաճ :
Թագ աքաղաղի : || խօրօզի ձըղըլ · կամ իպիկ :
Թագագանգուր : || գըճըրձըխ ու թագով զարդարած · ինչպէս է պապը թա_գաւորաց մազերը :
Թագադխտակ : || թագաւորի քեալամէ ու_նող · թագաւորիպէս հեօնաէրիշլի :
Թագագլի : || թագ դնող · թագ կապող : ՏԷՅԼ. գլուխը թագ ունող · թագաւոր :
Թագազարդ : || թագով զարդարուած : ՏԷՅԼ. թագաւորի պէս զարդարուող · թագաւո_րի զարդարանք ունող :
Թագազարդել : || թագով զարդարել :
Թագայորմ : } թագաւորի սոյէ ծնած · շահ_
Թագազն : } զատէ : ՏԷՅԼ. սուլթանյըլը :
Թագաժառանգ : } թագ ժառանգելու եղող ·
Թագակալ : } թագ կապող · թէճերող :
Թագակապ : || թագաւորի թագ կապող կամ թագ դնող : ՏԷՅԼ. թագաւոր :
Թագակից : || թագաւորութեան ընկեր · մէկ տեղ թագաւորող :
Թագայօրէն : || թագ չինող : ՏԷՅԼ. թագով զարդարուած · թագի պէս :
Թագատու : || թագ տուող · թագաւորութեան մանսուպ առնող :
Թագառու : || թագ առօղ · թագաւորութեան մանսուպ հանող :
Թագաւոր : || թագաւոր · թագուոր :
Թագաւորաբնակ : || թագաւորի օթուրախ :
Թագաւորագիր : || թէճուրի գիր · ֆէրման · ՏԷՅԼ. թէճուրի · կամ թէճուրութեան վրայ դրող :
Թագաւորազարմ : } տե՛ս Թագազարմ .
Թագաւորազն : }
Թագաւորազուն : }

Թ Ա.

Թագաւորական : || Թագաւորի [illegible] :

Թագաւորակերպ : || Թագաւորի կերպարանք ունող · Թագաւորի պէս · չէօհրէթլի կամ սալթանաթլը :

Թագաւորակից : || տե՛ս Թագակից :

Թագաւորանիստ : || Թագաւորի օթեւանը :

Թագաւորել : || Թագով զարդարել · գլուխը թագ դնել : ԳԷՅԼ. Թագաւոր ըլլալ : ԳԷՅԼ. Թագաւորութիւն քշել :

Թագաւորութիւն : || Թագաւորութիւն · Թագաւորի իշխանութիւն կամ ժամանակը : ԳԷՅԼ. Թագաւորութիւն քշելը : ԳԷՅԼ. Թագաւորի տակը եղածները :

Թագընկեց : || Թագը յետ ձգող · Թագաւորութենէ յետ կեցող :

Թագթագուր : || տե՛ս Թալթագուր :

Թագ կապել : || գլուխը թագ դնել · Թագաւոր ըլլալ :

Թագնապար : || ծածուկ · գաղտուկ :

Թագնախորհուրդ : || գաղտուկ խէգ ունող :

Թագնութիւն : || ծածուկ ըլլալը, կամ ծածուկ բան · ծածուկ խորհուրդ :

Թագնուլ : || պահուըտիլ · պահուըտուիլ · խայպ ըլլալ · աչքէ չերեւալ :

Թագուցած : || տե՛ս Թագուստ :

Թագուհի : || Թագուհի · սուլթան :

Թագուն : || ծածուկ · գաղտուկ :

Թագուստ · կամ Թաքուստ : || ծածուկ ըլլալը · ծածկուելը : ԳԷՅԼ, ծածուկ բան :

Թագուցանել · կամ Թաքուցանել : || պահել · պահուըտացնել · մէյտան չըհանել :

Թագչիլ : || տե՛ս Թագնուլ :

Թաթ : || Թաթ · Թաթիկ :

Թաթ ձեռին : || ձեռք՝ ինչվան պիլէկը :

Թաթ ոտին : || ոտք՝ ինչվան Թօփուխը :

Թաթ կչռոյ : || Թէրազիի կամ վէզնէի Թաս :

Թաթաձեռն : || Ճղքած ոտք ունող · ինչպէս է ոչխարը :

Թաթաղել : || Լէփլէցուն ընել · սիփսիլէմէ ընել :

Թաթաղուն : || Լիփլիք · սիփսիլէմէ · Թէփէլամէ :

Թաթամջիլ : || ոտքը ձեռքը Թուլնալ · ուժը Թափիլ · մաշիլ :

Թաթառ : || ամպի խօրԹում :

Թափթաւ : || Թաթթաւ · անձրեւ · շաղ · Նէմ : ԳԷՅԼ, Թաթխուիլը · պուլաշըմիշ ըլլալը :

Թաթաւել : || Թաթխել · պուլաշտըրմիշ · պուլաշըմիշ ընել :

Թաթաւուն : || Թաթխած · Թաթախ : ԳԷՅԼ, պատած · լցուած : ԳԷՅԼ, Թաթխող · պլըշող · լցող :

Թաթուլ : || Թաթիկ :

Թաթպան : || էլտիվէն :

Թալանալ : || տե՛ս Թալկանալ :

Թալթալ խաղալ : || հօփ հօփ խաղալ · հօփ հօփ վեր վեր ընկնիլ · անկըլ անկըլ խաղալ · Թափըլտըրկիլ :

Թալթալ խաղացուցանել : || հօփ հօփ խաղցընել · անկըլ անկըլ խաղցնել :

Թալկանալ : || ձեռքը ոտքը Թուլնալ · ուժը Թափիլ · մարմնիլ · սիրտը մարիլ :

Թալկացուցիչ : || ոտքը ձեռքը Թուլցնող · ուժը Թափող · մարմինը սիրտը մարեցնող :

Թալմուա : || Թալմուտ · հրէից գիրք մի է :

Թախանձ : || ուզելով ուզելով պէզար ընելը · աղաչելով աղաչելով պէզարա ընելը :

Թախանձ արկանել : || տե՛ս Թախանձել :

Թախանձական : || տե՛ս Թախանձեցուցիչ :

Թախանձանք : || տե՛ս Թախանձ :

Թախանձել : } ուզելով ուզելով մարդը պէզարա ընել · աղաչելով աղաչելով պէզար ընել · խիստ պէհլուլիւք ընել :
Թախանձեցուցանել : }

Թախանձեցուցիչ : || աղաչելով աղաչելով պէզար ընող :

Թախանձութիւն : || տե՛ս Թախանձ :

Թախիծ : || տե՛ս Թախծանք : ԳԷՅԼ, փուտէտա ընող · խիստ տրտմեցնող · քէֆը աւրող :

Թախծագին : || փուտէտա եղող · խիստ տրտմող · խիստ քէֆսիզ :

Թախծագէմ : || երեսը տրտում · քիթը կախած :

Թախծական : || փուտէտա ընող · խիստ տրտմեցնող · քէֆը աւրող :

Թախծանք : || փուտէտա · մեծ տրտմութիւն :

Թախծեալ : || տե՛ս Թախծագին :

Թախծելի : || տրտմելու · ցաւելու :

Թախծիլ : || փուտէտա ըլլալ · խիստ տրտմիլ · խիստ քէֆը աւրիլ :

Թախծողական : || տե՛ս Թախծական :

Թախծութիւն : || տե՛ս Թախծանք :

Թակ : || Թակ · Թօփմախ · չաւմէքրան :

Թակաղող · կամ Թակաղ : || Թասլըղ : ԳԷՅԼ, սեան Թէփէն չինած Թախտ :

Թակաղաղ նաւու : || չամտաւխըրը :

Թակարդ · կամ Թակարդ : || տուզախ տիւզէն :

Թակարդիք · կամ Թակարդիք : || տուզախներ :

Թակարդապատ · կամ Թակարդապատ : || տուզախով պատած · տուզախի մէջ ընկած :

Թակարդապատիլ : || տուզախը բռնուիլ :

Թակարդապատիչ : || խաբելով տուզախը ձգող :

Թակարդափակ : || տե՛ս Թակարդապատ :

Թակարդել : || տուզախը ձգել · տուզախով բռնել :

Թակել : || Թակել · փայտով ծեծել · Ֆալախան զարնել : ԳԷՅԼ, Թօփմախով ծեծել · Թօփմախլամիշ ընել :

Թակոյկ : || տէստի · պղտի կարաս · քիւփ :

Թաղ : || մահալլէ : ԳԷՅԼ, քէշէ : ԳԷՅԼ, քէշէգըտէխ :

Թաղաթեւալ : || ցերեկուան տամմէքրտըրըգ տահաթը :

Թաղակից : || մէկ տեղ Թաղուած, կամ Թաղ ունող : ԳԷՅԼ, մահալլէցի · մահալլէլի :

Թաղամաւոր : || տե՛ս Թաղամաւոր :

Թաղանթ : || զարի · որ բանի մը կպչած է · ինչպէս իշկէմպէին զարը · սրտին զարը · հաւկըթին զարը · եւ այլն :

Թաղանթապեղ : } գեղեցիկ զարով կամ մաշ կով պատած :
Թաղանթապարդ : }

Թաղանթապատ : || զարըլը · չարըլիկ անցուցած :

Թաղանթապատել : || զարով պատել · չարըլիկ անցընել · տատաւ անցընել :

Թաղամաւոր : || ձուկներ եղեւնով կապած · հայմաները ջարդած :

Թաղպամաւորել : || ճուճանքը ձգմելով կռուել. հոյաները ջարդել :
Թաղար : || Թաղար . չանախ :
Թաղեայ : || քեչէ . քեչէլի :
Թաղեացագործ : || քեչէճի :
Թաղել : || Թաղել . հողով ծածկել :
Թաղէգործ : || տես Թաղեացագործ :
Թաղիք : || քեչէ :
Թաղծանք . Թաղծիլ . և այլն : || տես Թախծանք . Թախծիլ . և այլն :
Թաղկել : || մանել . մանած բանիլ . ոլորել : ՓՃՅԼ, մեկէ 'ի մէկ դարձընել . փոխել :
Թաղկումն : || մանելը . մանած բանիլը : ՓՃՅԼ, մեկէ 'ի մէկ փոխելը :
Թաղուն : || Թանձր . լիք . սոմ :
Թամբ : || էյէր : ՓՃՅԼ, լօփմա . Թնթղունց :
Թամբ սրունից : || պալարը կամ պալարի լօփ միսը :
Թամբ ուղան : || կէռտանին ցից ոսկորը :
Թամբակալ : || Թափուր . էյէրի խօլան :
Թամբահար : || էյէրլէմիշ ընօղ : ՓՃՅԼ, էյէրլի :
Թամբահարել : || էյէրլէմիշ ընել :
Թամբատ . կամ Թմբատ : || տես Ցնցոտի :
Թամբել : || էյէրլէմիշ ընել :
Թան : || տպուր . չօրպայ :
Թան կաթին , կամ մածնոյ : || Թան . այրան :
Թանալ : || Թրջել . խըխմել . նէմլէթմիշ ընել :
Թանաք : || միւրէքէպ . Թէննաք :
Թանգ . կամ Թանկ : || Թանկ . սուղ :
Թանգագին . կամ Թանկագին : || տես Թանգարական :
Թանգարական : || Թանկ գին ունօղ . չատ բան արժօղ . սուղ :
Թանգարան : || խազնայ մալի կամ մալթահնի կամ ճէվահիրի :
Թանգուցել : || անօթուն մահանայ ընել . հիւ ծիւմ քաշել . սըխըլմիշ ըլլալ . անըչնալու բանըպլըրցնել :
Թանիկ : || ապրիկ . չօրպայեկ :
Թանկ . Թանկագին : || տես Թանգ . Թանգագին :
Թանձր : || Թանձր . ծանր :
Թանձրաբարբառ : || Թանձր խօսօղ . ծանր խօսօղ . փէլթէկ :
Թանձրագանգաղ : || խիտ Թանձրցած . խիտ Թանձր :
Թանձրալեարդ : || Թանձր ձիւէր ունօղ . Թանձր միտ ունօղ :
Թանձրալեզու : || տես Թանձրաբարբառ :
Թանձրախառն : } խիտ սըխ . խընձախընձ . ըռըխարմ :
Թանձրախիտ :
Թանձրախուռն
Թանձրածոր : || Թանձր Թանձր վազօղ . պըլըրխ պըլըրխ վազօղ :
Թանձրահող : || Թանձր հող ունօղ :
Թանձրամած : || Թանձրըցած . խիտ Թանձր :
Թանձրամայրի : || սըխ օրմանը : ՓՃՅԼ, խիտ սըխ ծառերով կամ ճուղերով կամ եափրախներով :
Թանձրամիտ : || միտքը հաստ . պօմպօս :
Թանձրամտութիւն : || հաստ միտք ունենալը :
Թանձրամօրուք : || Թանձր մօրուք կամ Թիլֆ ունօղ :
Թանձրամօրուք . կամ Թանձրամօրուք : || Թանձր մօրուք . դապպայ սաքալ : ՓՃՅԼ, Թանձր մօրուք ունօղ . դապպայ սաքալլը :
Թանձրայատակ : || Թանձր յատակ ունօղ . հաստ փարչ ունօղ :
Թանձրանալ : || Թանձրընալ . հաստընալ :
Թանձրասիրտ : || տես Թանձրամիտ :
Թանձրատարած : || Թանձր ու եայըլմիշ եղած :
Թանձրատարափ : || սըխ սաղանախ : ՓՃՅԼ, սըխ սաղանախխըլէս վար Թափօղ :
Թանձրատեսակ : || տես Թանձրամած :
Թանձրացուցանել : || Թանձրցնել :
Թանձրութիւն : || Թանձրութիւն :
Թանչ : || փորքշուք : ՓՃՅԼ. վարցաւք : ՓՃՅԼ, մայասըլ :
Թանց : || առանց :
Թաշկէն : || փէշկիր :
Թաշկինակ : || մահրամայ :
Թաշտ : || չօրպաճնի խաղի մը անուն :
Թառ : || Թառ . բարձր տեղ դըրած սըրըխ , ուր կընստին Թռչունները :
Թառամ : || Թառամած . Թօշմած :
Թառամեցուցանել : || Թառմեցընել . Թօշմեցնել :
Թառամիլ : || Թառմիլ . Թօշմիլ :
Թառանչ : } հառաչանք . ախ ու վախ . ախ ընելը :
Թառաչ :
Թառաչանք :
Թառանչել : } ախ ընել . հառաչել :
Թառաչել :
Թատր : || մէյտան օյունու . չէնկիլի խաղ . օխխապազի կամ խէյալըլճիի խաղ :
Թատրոն : || խաղ սորվելու տեղ : ՓՃՅԼ, օյուն մէյտանը . ակյրանկեահ :
Թարախ : || Թարախ . իրին :
Թարախածոր : || Թարախ վազցնօղ :
Թարախածուծ : || Թարախը ծծօղ կամ դուրս քաշօղ :
Թարախել : } Թարխոտել . Թարախ
Թարախեցուցանել : } կապել տալ :
Թարախիլ : || Թարխոտիլ . Թարախ կապել :
Թարահատ : || կուքի անունն է :
Թարայածին : || Թարայէ ծնած , որ է արբահամ :
Թարգման : || Թարգմանօղ . մեկնօղ : ՓՃՅԼ, Թէրճիման :
Թարգմանել || Թարգմանել . լեզուէ լեզու դարձընել : ՓՃՅԼ, մեկնել . հասկըցնել . ալէյան ընել :
Թարգմանիչ : || Թարգմանօղ . լեզուէ լեզու դարձընօղ : ՓՃՅԼ, մեկնօղ . հասկըցնօղ :
Թարգմանութիւն : || Թարգմանութիւն . Թէրճիմանութիւն : ՓՃՅԼ, մեկնութիւն :
Թարգմանօրէն : || Թարգմանելով . մեկնելով
Թարթ : } աչաց Թարթիչ . աչից բիփ.
Թարթափ : } բիկ : ՓՃՅԼ , աչքը Թարթելը :
Թարթափել : || Թաթխել . պըլըշտըկել . Թապլըրկել : ՓՃՅԼ, խօնուշտուրմիշ ընել . եարանութիւն ընել տալ : ՓՃՅԼ, Թարթել . աչքը բանալ գոցել :
Թարթափիլ : || Թաթխուիլ . պըլըշտըկիլ . Թապըլըրկիլ . դարձմըշկիլ : ՓՃՅԼ, խօնուշ

միջ ըլլալ · եպարտութիւն ընել ։

Թարթափումն ։ || Թոթվուելը · պըլըշտկիլը ։ Փխբ. խռնուշմիշ ըլլալը · եապանուն ։ Փխբ., աչքը թարթելը ։

Թարթել ։ || Թարթել · աչքը գոցել բանալ ։

Թարխումն ։ || Թարխոն · տարղուն ։

Թարմ ։ || Թազէ ։

Թարմանալ ։ || Թազէ ըլլալ · Թազէլէնմիշ ըլլալ ։

Թարմատար ։ || բանմը չատօղ · ըստակմը չա-ժօղ · աղշ · փուռձ · ցած ։

Թարմացուցանել ։ || Թազէ ընել · Թազէ-լէթմիշ ընել ։

Թարմութիւն ։ || Թազէութիւն ։

Թարշամեցուցանել ։ || Թոշմեցնել · Թառա-մեցնել ։

Թարշամիլ ։ || Թոշմիլ · Թառմիլ ։

Թարց ։ || առանց ։

Թացութիւն ։ || Թաց ըլլալը · նեմ ։

Թաւ ։ || Թանձր · հաստ · ուլս ։

Թաւ ծաղ, կամ սատ ։ || Ճղերով ու տերևնե-րով լցուած · սըխ եափրախ ունօղ ։

Թաւ երկիր ։ || խոտերով և թուփերով լեռ ։

Թաւ այր · կամ ձեռք · և այլն ։ || մազոտ · բըր-դոտ · բրդլախ ։

Թաւ հնչիւն, կամ ձայն ։ || հաստ ձայն ։

՚ի Թաւ մածանիլ ։ || շալերի վրայ փաթթիլ ։

Թաւագլոր, կամ Թաւալագլոր ։ || Թաւալըգլոր-կօղ · Թեքէքեռ մեքէռ գլորտըկօղ ։

Թաւագլոր խաղալ ։ || գետնի վրայ Թաւալըլ-տըկիլ · տէպտէլէնմիշ ըլլալ ։

Թաւազարդ ։ || ուլս տերևներով կամ խոտե-րով զարդարուած ։

Թաւաթուփ ։ || սըխ Թուփերով լցուած ։

Թաւալ ։ || պտըտիլը · գլորիլը · Թաւալըտկի-լը ։ Փխբ., պտտօղ · գլորօղ · Թաւալըտըկօղ ։

առ՚ի Թաւալ ։ || ուշուրում · խխաս դարվար ։

Թաւալ առնուլ ։ || տէվրիլմիշ ըլլալ · պտըտիլ ։

Թաւալագլոր ։ || տե՛ս Թաւագլոր ։

Թաւալագլոր խաղալ ։ || տե՛ս Թաւագլոր խաղալ ։

Թաւալակ ։ || Թաւալուկ · կլոր փայտ, որ ծանր բանի ներքև կու դնեն խօլոյ շաղ ժելու համար ։

Թաւալել ։ } պտըտցնել · գլորցնել ·

Թաւալեցուցանել ։ } Թաւալըտկել · մէկ դիէն մէկալ դին դարձնել ։

Թաւալիլ ։ || պտըտիլ · գլորիլ · մէկ դիէն մէ-կալ դին դառնալ · Թաւալըտկիլ ։

Թաւալոց ։ || գլորելու կամ Թաւալըտկելու տեղ · ուշուրում ։

Թաւամազ ։ || մազոտ · բրդոտ · բըրդըլախ ։

Թաւամորթ ։ || կաշին հաստ ։ Փխբ., մազոտ · բրդոտ ։

Թաւայօն ։ || հաստ ընքունի ունօղ ։

Թաւանալ ։ || հաստընալ · Թանձրընալ · ըխնալ ։

Թաւանալ մազով, կամ մորթով ։ || մազոտիլ · բրդոտիլ ։

Թաւանշան ։ || Թաւանշան, որ է այս · ՚ ։

Թաւարծի, կամ Թաւէարձի ։ || հաստ · Թանձր · ուլս ։ Փխբ., մազոտ · բրդոտ · բրդլախ ։ Փխբ., խոտ ունօղ · խոտալը ։

Թաւարծութիւն ։ || հաստութիւն · մազոտութիւն ։

Թաւութ · կամ Թաւուտ ։ || օրմանլըխ ։

Թաւութիւն ։ || Թանձրութիւն · հաստութիւն · ուլ-սութիւն ։ Փխբ., մազոտութիւն · բրդոտութիւն ։

Թափ ։ || Թափ · խըզ ։

Թափ անկանիլ ։ || Թափով դնալ · խըզով երթալ · խըզով անցնիլ ։

Թափ անցանել ։ || տե՛ս Թափանցել ։

Թափ առնուլ ։ || տե՛ս Թափառիլ ։

Թափ հանել ։ || տե՛ս Թափանցեցուցանել ։

Թափանց ։ || տե՛ս Թափանցանց ։

Թափանց անցանել ։ || տե՛ս Թափանցել ։

Թափանցականն ։) Թափանցօղ · խըզով ներս մտ-

Թափանցանց ։ } նօղ · մէկ դիէն մէկալ դին անցնօղ ։

Թափանցանց եղանել, կամ անցանել ։ || ծակե-լով անցնիլ · մէկ դիէն մէկալ դին ելլել ։

Թափանցանցումն ։ || Թափանցելը · մէկ դիէն մէկալ դին անցնիլը ։

Թափանցել ։ || մէկ դիէն մէկալ դին ելլել · խըզով ներս մտնել · ծակելով անցնիլ ։

Թափանցեցուցանել ։ || մէկ դիէն մէկալ դին անցընել · խըզով ներս մտցնել · ծակելով անցնել ։

Թափանցիկ ։ || Թափանցօղ · մէկ դիէն մէկալ դին անցնօղ ։ Փխբ., Թափանցելու · մէկ դիէն մէկալ դին անցնելու · ինչպէս է շիշէն, և որ լուսը կանցնի ։

Թափանցութիւն ։ || տե՛ս Թափանցանցութիւն ։

Թափառ ։ || տէտըրպէկին ժուռ գալը ։ տե՛ս և Թափառական ։

Թափառական ։ || տէտըրպէկին · սըլլաւարայ ժուռ եկօղ ։

Թափառանք ։ || տե՛ս Թափառութիւն ։

Թափառիլ · կամ Թափ առնուլ ։ || սըլլաւա-րայ շրջիլ · տէտըրպէկին ժուռ գալ · տէտըրպէ-կին ըլլալ ։

Թափառոտ ։ || տե՛ս Թափառական ։

Թափառութիւն ։ || տէտըրպէկինութիւն · սըլլաւա-րայ շրջիլը ։

Թափեալ ուղեղ ։ || խելքը ցրուած կամ ցնդած · սերսէմ · շաշկըն · փախուկ ։

Թափել ։ || Թափել · վար տալ ։ Փխբ., վաթել · լեցընել ։ Փխբ., պարպել · դատարկել ։ Փխբ., պօշ ընել · փճացնել · ցածցնել ։ Փխբ., ազատել · աւելն առնել ։ Փխբ., խլել · քաշել առ-նել · զօռով առնել · խափմիշ ընել ։ Փխբ., մերկացնել · Թալլել · սօյմիշ ընել ։ Փխբ., քաշելով կամ ոլորելով փրցնել ։

Թափել զինչս · կամ զսակս և զարծաթ ։ || բա-ռանի փճացնել · զօյ ընել · Թէլէֆ ընել ։

Թափել զգինի ։ || գինովութիւնը անցընել · այքխնալ ։

ածել Թափել · էած Թափեաց ։ || վրայ քե-րել · վրայ կցցել ։

Թափեղ ։ || խըզլը ·

Թափիլ ։ (ձայնակը ·) || Թափուլ երթալ · հե-ռենալ · մէկ դի կենալ · սառուցմիշ ըլլալ · յետ դառնալ ։

Թափիլ ՚ի ողոյ · կամ ՚ի տրտմութենէ ։ || մխի-թարուիլ · չըպլանմիշ ըլլալ ։

Թափիլ յարբեցութէ ։ || տե՛ս Թափել զգինի ։

Թափիչ ։ || Թափօղ․ վանօղ․ ընդընօղ․ ռմկ․ պարպօղ․ փրցընօղ առնօղ․ և այլն․ ռմկ․ կերպիր․ ընտրըղն ։ ռմկ․ հանօղ ։

Թափուր ։ || դատարկ․ պարապ․ աւօշ ։

Թափուրել ։ || պարպել․ դատարկել ։

Թափօր ։ || Թափուր․ աւլոյ ։

Թաքթաքուր ։ || պահելընկերով․ գաղտ 'ի գո ղը․ գաղտնաւոր․ գաղտնի ։

Թաքթաքուր բան․ կամ խորհուրդ ։ || գաղտ նաւոր, կամ ծածուկ խորհուրդ ։

Թաքնուլ ։ || տե՛ս Թաքչնուլ ։

Թաքուստ ։ || տե՛ս Թաքչուստ ։

Թաքուցանել ։ || տե՛ս Թաքուցանել ։

Թաքչել ։ || տե՛ս Թաքչել ։

Թ Ե

Թեգան ։ || Թեգան․ սուր․ սլեղ սուր ։

Թեգանաւոր ։ || Թեգանօր ։

Թեգանիք ։ || Թեգնիք ։

Թեթեւ ։ || Թեթեւ ։

Թեթեւ ոտիւք ։ || վազուկ ։

Թեթեւս զատմամբ ։ || շուտով, կամ շուտ զատմամբ ։

Թեթեւս Թռանել ։ || սուր Թռչել ։

Թեթեւաբերան ։ || Թեթեւ բեռ ունօղ ։ ռմկ․ խօլայ վերցուօղ․ խօլայ տարուօղ․ Թեթեւկեկ ։

Թեթեւաբոյս ։ || մանուկութիւն կամ քիչ ջոյս բուս ցնօղ ։

Թեթեւալիք ։ || խիստ Թեթեւ․ Թեթեւկեկ․ Թեթեւ երթալ ։ ռմկ․ ամէնթեթեւ․ աւելւն․ մանուլ ։

Թեթեւագոյն ։ || խիստ Թեթեւ ։

Թեթեւագործ ։ || Թեթեւկեկ կամ աշխատանքենօ ։

Թեթեւաթեւ ։ || շուտ կամ սուր Թռչօղ․ կրա կի պէս Թռչօղ ։

Թեթեւախոսական ձայն ։ || Թեթեւկեկ կամ ամ բառնակ ձայն․ քիչ և ցած կերպակուր ։

Թեթեւակի ։ || Թեթեւութ․ խօլայով․ շուտով ։

Թեթեւամիտ ։ || Թեթեւ ուշիկ․ հօպալայ․ ուշայ ծանրի ։

Թեթեւամտել ։ || Թեթեւուշիկ ըլլալ․ Թեթեւ կենալ․ ծանրիութիւն ընել ։

Թեթեւամտութիւն ։ || ուշի խելքի․ ծանրիութիւն ։

Թեթեւանալ ։ || Թեթեւնալ ։

Թեթեւանօսր ։ || Նեղիկ․ զարիֆ ։

Թեթեւաստիր ։ || տե՛ս Թեթեւամիտ ։

Թեթեւացուցանել ։ || Թեթեւցնել ։

Թեթեւել ։ || տե՛ս Թեթեւանալ ։

Թեթեւութիւն ։ || Թեթեւութիւն ։ ռմկ․ ծանրիութիւն ։

Թել ։ || Թել․ գերձան ։

Թելք բանից ։ || բանին շարքը կամ կարգը ։

Թելադիր ։ || առաջնորդ․ բերանը բան դնօղ․ խրատ տուօղ․ սորվեցնօղ ։ ռմկ․ յորդորօղ․ ֆիթ տուօղ ։

Թելադիր լինել ։ } առաջ տալ․ բերանը բան

Թելադրել ։ } դնել․ խրատ տալ․ սորվեցնել ։ ռմկ․ յորդորել․ հելը տալ․ ֆիթ տալ ։

Թելադրութիւն ։ || առաջնորդութիւն․ բերանը բան դնելը․ խրատ․ խորհուրդ․ սորվեցնելը ։ ռմկ․ յորդորելը․ ֆիթ ։

Թելանալ ։ || Թելը քաշել ։

Թեկել․ կամ Թեկել ։ || պտըտել բերան հա-

նել․ պտըտել․ պտըտեցնել ընել ։

Թեկն ։ || Թեւ․ ղօլ․ որու նեցուկն կըսուի․ պուս ։ ռմկ․ Թեւ կամ ձեռք մասրդու ։

Թեկն ածել ։ || ձեռք ձգել․ ձեռք զարնել․ ձեռք խօԹել ։ ռմկ․ օձուցները խաղցնել ։ ռմկ․ Թեւթեկունք ըլլալ․ կռնակ ըլլալ․ Թեր ելլել ։

Թեկն ածել ընդէմ մեծի ուրուք ։ || մեծին դէմ ձեռք վերցնել․ զլուխ քաշել․ առը ըլլալ զօռապայութիւն ընել ։

'Ի Թեկն անկանիլ ։ || պառկիլ ։

Թեկնիք ։ || կաԹնիկ․ եասլանմիշ ըլլալ ։

Թեղ ։ || Թեղ․ կամենած ցորենի եզրըն ։

Թեղօշ ։ || զարդայ աղամանդներու ծակի ։

Թեմ ։ || Թեմ․ եպիսկոպոսի մանկունք ։

Թեռ ։ || Թեռ․ բրդէ ոլորած Թել ։

Թերաբան ։ || կիսկատար խօսօղ ։

Թերաբաց ։ || կիսկատար բացուած ։

Թերաբերեալ ։ || կիսկատար բանուած ։

Թերագոյն ։ || խիստ կիսկատար ։

Թերագրել ։ || կիսկատար գրել ։

Թերալից ։ } կիսկատար․ խուճուր ։

Թերակատար ։ }

Թերահաւատ ։ || հաւատքը պակաս․ հաւատք չունօղ․ չի ֆէտ տառացօղ ։

Թերահաւատիլ ։ || հաւատքը պակսիլ․ հա-ւատքը կորսնցնել․ չի ֆէտ հաւատալ ։

Թերահաւատութիւն ։ || հաւատի պակասութի․ անհաւատութիւն ։

Թերամիտ ։ || միտքը պակաս․ խելքը պակաս․ խենթուկ ։ ռմկ․ չի ֆէտ դնացօղ․ չի ֆէտ ։

Թերամտել ։ } չի ֆէտ երթալ․ չի ֆէտ մէջ ընել

Թերամտիլ ։ } նիլ․ անճարկիլ ։

Թերամտութիւն ։ || չի ֆէտ ։ ռմկ․ խելքի պակասութի․ փափաւկութիւն ։

Թերանալ ։ || Թերի ըլլալ․ կիսկատար մնալ․ պակսիլ․ քչնալ ։

Թերապատեալ ։ || կիսկատար պատուած․ կիսկատար պըտուղ կարած ։

Թերասալարդ ։ || ալաճայ․ խամ ։

Թերատես ։ || կիսկատար տեսնօղ․ լաւ չըտեսնօղ․ աղէկ չըհասկցօղ ։ ռմկ․ կիսկատար տեսած․ աղէկ չըհասկցուած ։

Թերացուցանել ։ || Թերի ընել․ կիսկատար Թողուլ․ պակսեցնել․ քչցնել ։

Թերափ ։ } կուռք․ փուԹ ։

Թերափիմ ։ }

Թերաքամ ։ } կիսկատար․ կիսատ ։ ռմկ․

Թերաքամել ։ } էյրեԹի․ ԹէԹիկի վրայ ։

Թերաքամել ։ } կիսկատար ընելու կի

Թերաքամացուցանել ։ } սատ Թողուլ․ պակ

Թերաքամեցուցանել ։ } սեցնել ։ ռմկ․ էյրե Թի ընել․ էյրեԹի Թողուլ․ էյրեԹի հաղ ցնել ։

Թերաքամիլ ։ || կիսկատար ըլլալ․ կիսատ մը նալ ։ ռմկ․ էյրեԹի ըլլալ․ էյրեԹի իճէ կենալ ։

Թերաքամութիւն ։ || կիսկատարութի․ կիսա տութիւն ։ ռմկ․ էյրեԹիութիւն ։

Թերեկատար ։ || տե՛ս Թերակատար ։

Թերեհաւատ ։ || տե՛ս Թերահաւատ ։

Թերեհաւատիլ ։ || տե՛ս Թերահաւատիլ ։

Թերեհաւատութիւն ։ || տե՛ս Թերահաւատութիւն

Թերեւմարտուցեալ ։ || [illegible] կռուող. [illegible] եղող ։

Թերեւնալ ։ || տե՛ս Թերեւանալ ։

Թերեւերեւել ։ || կիսակատար կամ քիչ մը երեւնալ ։

Թերեւս ։ || գուցէ թէ. գուցէ թէ ։

Թերեւս արդեօք ։ || գուցէ թէ ։

Թերթ ։ || Թերթ, որ խմորէ կըլլայ ։ նմն. գաթ ։

Թերթ Թղթոյ ։ || [illegible] ։

Թերթ բուսոց. կամ ծաղկանց ։ || [illegible]. լան [illegible] ։

Թերթ Թիթեռնոյ ։ || [illegible] [illegible] ։

Թերի ։ || կիսակատար [illegible] ։

Թերիմաստ ։ || կիսակատար խորհուրդ ։ նմն. [illegible] ։

Թերիխորհուրդ ։ || [illegible]. կիսակատար խորհուրդ ։ նմն. [illegible] ։

Թերիմնի ։ || [illegible] կամ [illegible] ։

Թերութիւն ։ || Թերութիւն. կիսակատարութիւն. պակասութիւն ։

Թերուղիղ ։ || ծուռ ։

Թերք ։ || Թերթեր ։ նմն. Թաթերը ։

Թեւ ։ || Թեւ. [illegible] ։

Թեւ նաւու ։ || [illegible]. [illegible]. [illegible] ։

Թեւ զօրաց ։ || [illegible]. զօրաց մէկ գիծ ։

Թեւք հողմոց ։ || հովին թռչիլը, կամ [illegible] ։

Թեւաբաց ։ || Թեւերը կամ [illegible] բացած ։

Թեւաբաւական ։ || Թեւ բուսնիլ ։

Թեւաբուսութիւն ։ || [illegible] բուսնիլը ։

Թեւագեաց ։ }
Թեւագեցիկ ։ } տե՛ս Թեւաւոր ։

Թեւաթափ ։ || Թեւերը, կամ [illegible] թափած ։

Թեւածել ։ || Թեւերը իրար տալ. [illegible] [illegible] ընել. Թռչտիլ. Թռչիլ ։

Թեւածութիւն ։ || Թեւերուն իրար զարնելը. Թռչիլը ։

Թեւակ ։ || Թեւիկ. [illegible] ։

Թեւակիր ։ || [illegible]. Թռչող ։

Թեւակից ։ || Թեւերը կպած ։

Թեւակոխել ։ || Թեւերը իրար տալ. [illegible] իրար զարնել. Թռչելու շարժում ընել. Թռչտիլ. Թռչիլ. [illegible] ընել ։ նմն. [illegible]. [illegible] ընել. [illegible] ընել ։ նմն. [illegible]. մէկ գիծ [illegible]. մէկ գիծ ընելով ։ նմն. [illegible] ընել տալ. [illegible] ընել ։ նմն. [illegible]. [illegible] ընել ։

Թեւակոխ լինել ։ || տար Թռչիլ ։

Թեւակցել ։ || [illegible] մէկ կողմէն կեցնել ։

Թեւահարել ։ || [illegible] զարնել. [illegible] լոյս տալ ։

Թեւահեղձ ։ || Թեւերը, կամ [illegible] [illegible] ։

Թեւաձայն ։ || Թեւերը իրար զարնելու ձայն ։

Թեւաձայնել ։ || [illegible] ձայն հանել ։

Թեւամուխ լինել ։ || Թռչելով մտնել կամ եր-թալ ։

Թեւանալ ։ || Թռչիլ ։

Թեւապարել ։ || [illegible] ծածկել ։ նմն. Թռչելով Թափելով իրարու [illegible] ընել ։

Թեւապարիլ ։ || Թռչելով Թափելով դառնալ ։ նմն. Թռչիլ ։

Թեւապարփակ ։ || [illegible] ծածկող կամ ծածկած ։ նմն. Թեւին տակը առնող ։

Թեւապաշտպանել ։ || [illegible] ծածկել ։

Թեւարկել ։ || Թեւին տակը առնել. [illegible] ընել. [illegible] առնել. [illegible] ընել. Թե Թիկունք [illegible]. [illegible] ընել ։ նմն. [illegible] տակը առնել. [illegible] ընել. [illegible] ընել. գաղթ ընել. [illegible] առնել ։ տե՛ս եւ Թեւածել ։

Թեւարկութիւն ։ || Թեւի տակ առնելը. [illegible] Թե Թիկունք ըլլալը ։ նմն. [illegible] տակ առնելը. [illegible] ընելը. գաղթ ընելը ։ նմն. [illegible] իրար [illegible] Թռչելը ։

Թեւաւոր ։ || Թեւ ունեցող. [illegible] ։

Թեւաւոր աղուական ։ || [illegible] [illegible] ։

Թեւել ։ || Թռչիլ ։

Թեւերելով. կամ Թեւելով ։ || [illegible] [illegible] մըրրիկ ։

Թեփ ։ || Թեփ. քերիչ ։ նմն. [illegible] փառք ։

Թեփամորթ ։ || կաշին Թեփոտ. փուշ [illegible] Թի ունեցող ։

Թեփաւոր ։ || Թեփ ունեցող. Թեփոտ ։ նմն. փուլ ունեցող. փուլոտ ։

Թեփել ։ || հանել. [illegible] ծակել ։ տե՛ս եւ Թեփեկել ։

Թ Զ

Թզաստան ։ || [illegible] մը չափ ։

Թզենաստան ։ }
Թզենեկաստան ։ } Թզենու ծառերով, կամ Թզի [illegible] պատած ։

Թզենի ։ || [illegible] ծառ ։

Թզուկ ։ || Թզուկ. [illegible] ։

Թ Է

Թէ ։ || Թէ. եթէ ։ նմն. որ. թէ ։ նմն. [illegible] ։

Թէակալ ։ || շարթով մը եղած. [illegible] շարթ մը ունող ։

Թէակալութիւն ։ || տե՛ս Թէակալութիւն ։

Թէաքար ։ || [illegible]. [illegible] [illegible] ։

Թէրեւս ։ || [illegible] [illegible] [illegible] ։

Թէեւ ։ || [illegible] ։

Թէկն ածել ։ || տե՛ս Թեկն ածել ։

Թէութիւն ։ || շարթ. պայման ։

Թէպէտ ։ }
Թէպէտեւ ։ } [illegible]. [illegible] ։

Թ Թ

Թթենի ։ || Թթենի ծառ ։

Թթու ։ || Թթու. կծու ։

Թթուաբեր ։ || Թթու պտուղ տուող ։

Թթուած ։ || Թթուած բան ։

Թթուաշ ։ || Թթուկըլլող. մայծող. կծուիկ ։

Թթուաշութիւն ։ || Թթուըլլալութիւն ։

Թթուենի ։ || տե՛ս Թթուաբեր ։

Թթուեցուցանել ։ || Թթուեցնել ։

Թթուեցուցիչ ։ || Թթուեցնող ։

Թթուութիւն ։ }
Թթուհութիւն ։ } Թթու ըլլալը. Թթու համ ։

Թ Ի

Թի ։ || Թի. քերիչ ։

Թիակ ։ || Թիակ. պզտիկ քերիչ ։

Թիզ ։ || Թիզ. խառը ։

Թիթեղն ։ || ոսկու, արծըթի, [illegible] Թուղթ կամ [illegible] [illegible] ։

Թիթեղն երկաթի ։ || Թենեքէ ։

Թիթեռն ։ || Թիթեռնիկ. Թիթեռնեկ ։

Թիկանոց ։ || փիլոն ։ նմն. շուրջառ. Թաւ-

փուշնձոյ · եաղմուրլուխ · մաշխեթէ ։

Թիկն ։ ‖ Թիկունք · կռնակ ։

Թիկնախառն ։ ‖ կռնըկին կամ օմուզին հետ ։

Թիկն ածել ։ ‖ տես Թեկն ածել ։

Թիկնամէջ ։ ‖ Թիկունքներու մէջը · քամակ · կռնակ ։

Թիկնապահ ։ ‖ Թագաւորը պահող զինուոր · սօլախ ։

Թիկնաւէտ ։ } հաստ Թիկունք ունող · ար_
Թիկնեղ ։ } խալը ։

Թիկնոց ։ ‖ տես Թիկանոց ։

Թիկնոցակ ։ ‖ փիլոնիկ · եափունձայեկ · եաղմուրլուխ ։

Թիկնոցաց պահպանակ · կամ պահպանակ Թիկնոցաց ։ ‖ հաւէքի ։

Թիկունս շրջել ։ ‖ ետեւը դարձնել · յետ դառնալ ։

Թին ։ ‖ խաւողի կամ չամչի կուտ ։

Թինդ ։ ‖ Թնդալը · գուռոց ։

Թինդս առնուլ ։ ‖ Թնդալ ։ ՏՃՅԼ, երերալկիլ · խայնամիշ ըլլալ · վըխտալ · ինչպէս կըլլան ձիները ։

Թիրախ ։ ‖ նետի նշան ։

Թիրակես ։ ‖ Թիրեաք ։

Թիւ ։ ‖ համրանք ։

՚ի Թիւ, կամ ը Թուով արկանել ։ ‖ համրել · հիսապ ընել ։

՚ի Թիւ անկանիլ · կամ ը Թիւ մտանել ։ ‖ համրը ձիլ · հիսապ ըլլալ ։

Թիւն ։ ‖ տես Թոյն ։

Թիւնաբեր ։ ‖ զեհիրլի · զեհիրլեմիշ ընող ։

Թիւնալի ։ ‖ զեհիրով լի · աղըով լցուած ։

Թիւնահալած ։ ‖ զեհիրը կտրող ։

Թիւնատու ։ ‖ զեհիր տուող · աղու տուող ։

Թիւնաւոր ։ ‖ զեհիրլի · աղըլը ։

Թիւնաւորութիւն ։ ‖ զեհիրլի ըլլալը ։

Թիւր ։ ‖ ծուռ ։

Թիւրադարձեալ ։ ‖ ծռած ու խանդալ խանդալ եղած, կամ ոլիւղիւլմիշ եղած ։

Թիւրաթեկ ։ ‖ քեմերլի · խաղաղունքը · կռնակը դուրս ։

Թիւրակես ։ ‖ Թիրեաք ։

Թիւրաշունչ ։ ‖ ծուռ ու մուռ փչող ։

Թիւրաշուրթն ։ ‖ պռկունքը ծուռ · ծուռ բերան ։ ՏՃՅԼ, խայթ ընող · եաղանը խօսող · ծուռ խօսող ։

Թիւրապաշտ ։ ‖ ծուռ մէտէպլի ծառայող ։

Թիւրել ։ ‖ ծռել · ծռմռկել ։

Թիւրիլ ։ ‖ ծռիլ · ծռմռկիլ · սըխալիլ · մո_ լորիլ ։

Թիւրութիւն ։ ‖ ծռութիւն ։

Թ Լ

Թլբայորդ · կամ Թղբայորդ ։ ‖ խիստ մԹնցած · խիստ խաւարամիշ եղած · խափլամիշ · ինչպէս կըլլայ երկինքը ։

Թլիփ ։ ‖ զալդ · զարդարանք · տօնանեմայ ։

Թլիփ ածել ։ ‖ զարդարել · ապել · տօնանթմիշ ընել ։

Թլոճառ ։ ‖ Թլոճառ · փէշթեկ ։

Թլփատ ։ ‖ Թլփատած · սիւննեթլի ։ ՏՃՅԼ, սիւննեթ ։ ՏՃՅԼ, սիւննեթլի անդամը ։

Թլփատել ։ ‖ Թլփատել · սիւննեթ ընել ։

Թլփատութիւն ։ ‖ Թլփատութիւն · սիւննեթ ։

Թ Խ

Թխագոյն ։ ‖ Թուխ գունով ։ ՏՃՅԼ, խիստ Թուխ · սեւ ։

Թխակն ։ ‖ սեւ աչուի · խարակէօզ ։

Թխամորթ ։ ‖ կաշին սեւ · մորթինը սեւ ։

Թխանալ ։ ‖ Թուխ ըլլալ · սեւնալ ։

Թխատիպ ։ ‖ Թուխ տեսք ունող · էնտէր ։ ՏՃՅԼ, սեւ · մութ ։

Թխացուցանել ։ ‖ Թուխ ընել · սեւցնել ։

Թխել ։ ‖ Թրել ։ ՏՃՅԼ, փուռն մէջ եփել ։ տես և Թխնել ։

Թխութիւն ։ ‖ էսմէրութիւն · սեւութիւն ։

Թխպել ։ ‖ երկինքը մԹննալ կամ խաւարամիշ ըլլալ ։

Թխսել ։ ‖ Թուխս նստիլ · խօլօշխայ նստիլ ։

Թխսմայր ։ ‖ Թխսմար · խօլօշխայ ։

Թ Ղ

Թղբայորդ ։ ‖ տես Թլբայորդ ։

Թղթաբեր ։ } Թուղթ բերող · կամ Թուղթ
Թղթատար ։ } տանող · ուլախ ։

Թղկել ։ ‖ պատրաստել · բանի մը պահել · հազր ընել ։ տես և Թաղկել ։

Թ Մ

Թմբաստ ։ ‖ տես Ցնցոտի ։

Թմբկահար ։ ‖ տաւուլճի · Թէփ չալող · տայ_ րէճի ։

Թմբուկ ։ ‖ Թէփ · տայրէ ։ ՏՃՅԼ, տաւուլ · նաղարայ · քեօս ։

Թմբրեցուցանել ։ ‖ Թմրեցնել ։ ՏՃՅԼ, խիստ զարմացնել · խելքը Թռցնել · հերեան ը_ նել · մարդը պաղեցնել ։

Թմբրիլ ։ ‖ Թմրիլ ։ ՏՃՅԼ, խելքը Թռչիլ · պա_ ղիլ · խիստ զարմանալ · հերեան ըլլալ ։

Թմբրութիւն ։ ‖ տես Թմրութիւն ։

Թմրադեղ ։ ‖ Թմրեցնող դեղ ։

Թմրացու ։ ‖ Թմրեցնող մարդ ։

Թմրեցուցանել ։ ‖ տես Թմբրեցուցանել ։

Թմրիլ ։ ‖ տես Թմբրիլ ։

Թմրուն ։ ‖ Թմրիլը ։ ՏՃՅԼ, պաղիլը · չըզդալը ։

Թ Ն

Թնդալ ։ ‖ Թնտալ · երերալկիլ ։

Թնդանօթ ։ ‖ Թօփ ·

Թնդել ։ ‖ տես Թնդեցուցանել · և Թնդալ ։

Թնդեցուցանել ։ ‖ Թնտացնել · երերցնել ։

Թնդիւն ։ } Թնտալը · երերալկիլը ։
Թնդումն ։ }

Թ Շ

Թշնամական ։ ‖ ախաշմանի մուԹալիս ։

Թշնամանագոյն ։ ‖ խիստ նախատելով ։

Թշնամանագիր ։ ‖ նախատինք կամ սիլԹէմ տանող ։

Թշնամանալից ։ ‖ նախատինքով լցուած ։

Թշնամանական ։ ‖ նախատել սիրող · սիլԹէմ տալ սիրող ։

Թշնամանալ ։ ‖ Թշնամի կամ ախաշման ըլլալ ։

Թշնամանասէր ։ ‖ տես Թշնամանական ։

Թշնամանել ։ ‖ նախատել · նախատինք տալ · սիլԹէմ տալ · չախել · մեղքը երեսը տալ ։

Թշնամանիչ ։ ‖ նախատող · սիլԹէմ տուող · մեղքը կամ սուչը երեսը տուող ։

Թշնամանք ։ ‖ նախատինք · սիլԹէմ · սուչը երեսը տալը ։

Թշնամանեալ ։ || տե՛ս Թշնամանեալ ։
Թշնամի ։ || Թշնամի ․ ոխակալ ․ ախոյեան ․ հակառակորդ ․ ատելի ։
Թշնամութիւն ։ || Թշնամութիւն ․ ոխակալութիւն ։
Թշուառ ։ || անմիջապէս գրկուած ․ խեղճ ողորմելի ․ անբախտ ․ դժբաղդ ․ դժբախտ ․ ողորմելի ․ խաւարամիտ ։
Թշուառաբար ։ || դժբաղդաբար խոստովանութեամբ ․ վտանգաւորապէս ընթեր ։
Թշուառական ։
Թշուառականք ։
Թշուառականաց ։
} Թշուառութիւն լցուած ․ խիստ խեղճ ։
Թշուառականաց ։ || տե՛ս Թշուառ ։
Թշուառահասոյց ։ || Թշուառութիւն բերող ․ խեղճութիւն մէջ ձգող ։
Թշուառածին ։
Թշուառաբեր ։
} դժբաղդաբարութեան ընդ ․ ունեցող ։
Թշուառանալ ։ || անմիջապէս բախտէ մնացրուած ըլլալ ․ խեղճութեան մէջ ընկնիլ ․ անբախտ կամ դժբաղդ ըլլալ ։
Թշուառացուցանել ։ || անմիջապէս բարւոյ մնացրուած ընել ․ անբախտ ընել ․ խեղճ ողորմելի թողուլ ։
Թշուառեալ ։ || խեղճ ․ դժբաղդ ։
Թշուառասպիտակ ։ || խիստ շատ բրածած ․ բարձրանալով սպիտակ եղած ։ Դի՛շ, ամենահասակ քանդակով փառաւորեալ ։
Թշուառութիւն ։ || խեղճութիւն ․ անբախտութիւն ․ դժբաղդութիւն ․ խաւարութիւն ։
Թշչել ։ || եղջերուներու ոտնաձայնը ասելը ։

Թ Ո

Թոթով ։
Թոթովախօս ։
} ընդհատ, թանձրախօս. աղաղ, փեռաչ ․ Ֆոֆո խօսող ․ կակազ ․ փեղձեկ ․ քեքեճ ։
Թոթովախօսել ։ || Թանձր խօսիլ ․ Ֆոֆո ընելով խօսիլ ․ փեղձեկ խօսիլ ․ կակազել ․ լեղուակցիլ ։
Թոթովանալ ։ || փեղձեկ ըլլալ ։ տե՛ս և Թոթովախօսել ։
Թոթովել ։ || տե՛ս Թոթով ։
Թոթովիլ ։ || տե՛ս Թոթովախօսել ։
Թոթովութիւն ։ || Թլուատութիւն ․ կակազութիւն ․ փեղձեկութիւն ․ քեքեճութիւն ․ փեղձեկութիւն ։
Թոխ և բոխ ։ || տե՛ս Բոխ ։
Թող ։ || Թո՛ղ ․ Թո՛ղ տուր ․ զի՛ջ օրինակ ․ Թո՛ղ անիծեալ ։ ռամկ ․ Թո՛ղ որ անիծէ ։ Դի՛շ, 'ի զատ ․ զի՛ջ օրինակ ․ Թո՛ղ զերանացս, եկեղեցականք ։ ռամկ ․ կանխեները սա տղոցմէն 'ի զատ ։
Թողանալ ։ || Թողունել ․ Թող տրուիլ ։ Դի՛շ, Թուլնալ ․ կակղանալ ․ ցածնալ ․ իջնել ։
Թո՛ղ անդր ։ || անդին Թո՛ղ ․ անդին դիր ․ ասկէ զի դիր ։
Թողացուցանել ։ || Թողուլ ․ ներել ․ արձակել ։ Դի՛շ, անտարբեր տալ ։
Թո՛ղ Թէ ։ || ո՛չ միայն որ ․ ո՛չ միայն Թէ ։
Թողութիւն ։ || Թողութիւն ․ ներումն ։
Թողուլ ։ || Թողուլ ․ ներել ․ արձակել ․ Թող տալ ․ անտարբեր տալ ։
Թոյլ ։ || Թուլ ։
Թոյլ տալ ։ || Թող տալ ․ Թողուլ ։

Թոյլատուած ։ || տուրք ձեռքը Թուլցած ։
Թոյլատուութիւն ։ || Թող տալը ․ շարունակելը ․ անտարբեր ։
Թոյն ․ կամ Թունն ։ || զեհեր ․ ազդու ․ աղու ։
Թոյնաթաթախ ․ կամ Թունաթաթախ ։ || զեհեր Թաթխող ․ զեհերլեամիշ ընող ։ Դի՛շ, զեհերը դուրս տանող ․ զեհեր փախող ։
Թոյր ։ || գուն ․ բուենկ ։
Թոնիր ։ || Թոնիր ․ Թանուր ։
Թոշակ ։ || պաշար ․ ճամբու կերակուր ․ աշխուր ։ Դի՛շ, եօլէֆէ ․ հախ ։
Թոպարան ։ || ծեծով մեռած ։
Թոպարան առնել ․ կամ Թոպարանս սպանանել ։ || ծեծելով մեռցնել ։
Թոպարանս լինել, կամ կործանիլ ։ || ծեծով մեռնիլ, կամ զարկ ըլլալ ։
Թոպել ։ || ապտակել ․ շարշարել ․ խոհկեն ապտակ ծեծել ․ շարչարելով սպաննել ընել ։
Թոպոտում ։ || ծեծ ․ ծեծուածք ․ խոհկեն ։
Թոռ ։ || Թոռ, նեպոտ ։
Թոռնակոտ ։ || ալիզ ․ մանրաթև ։ Դի՛շ, մեռ ։
Թոռն ։ || Թոռ ։
Թոռնուհի ։ || Թոռան Թոռը ։ Դի՛շ, էգ Թոռ ։
Թովել ։ || պիւյիւլէմիշ ընել ․ պիւյիւճիւթ ընել ։
Թովիչ ։ || պիւյիւճիւ ։
Թովչութիւն ։ || պիւյիւճիւթիւն ։
Թոր ։ || սըզըճ եղած ․ կամ սըզըլըը ։
Թորած ։ || սըզըլըթը ։
Թորացուցանել ։ || տե՛ս Թորեցուցանել ։
Թորգոմեան ։ || Թորգոմայ եղածը ․ Թորգոմի տան եկածը ․ Խնդրէս մեր ազգը ։
Թորել ։ || ջուրը վազցնել ․ սըզըլըմիշ ընել ․ սըզըճ անել ։
Թորեցուցանել ։ || կաթեցնել ․ սըզըլըմիշ ընել ․ վազցնել ։
Թորթոր ։ || փախփուք ․ հոսանք ։ Դի՛շ, վազվըզած ․ կաթկթած ։ Դի՛շ, անհաստատութիւն ։
Թորթորել ։ || կաթ կաթ գալ ․ կաթկթցնել ․ սըզըմըշ ընել ։ Դի՛շ, խիստ վազցնել ։
Թորմ ։ || տե՛ս Թուրմ ։
Թորոսեան ։ || գուլըս վազելը ․ սըզըլըմիշ ըլլալը ։
Թուանշան ։ || նախանշան ․ նշանակում ։
Թուաբանութիւն ։ || ուսման կամ համարի գիտութիւն ։
Թուաբերութիւն ։ || Թուականն ։
Թուագիր ։ || ատնաշան ։
Թուական ։ || Թուական ։ Դի՛շ, համրանքի մէթաղի ։
Թուականութիւն ։ || Թուական ։
Թուականք ։ || մէկ տեղ համրուած ․ մէկ համարանք ․ համարով ․ Դի՛շ, մէկ տեղ ժողովող ․ ընկեր ․ ներձակ ։
Թուակցել ։ || մէկ տեղ համրել ․ մէկ համրանքի մէջ դնել ․ մէկ տեղ ժողովել ։
Թուակցութիւն ։ || մէկ համրանքի մէջ ըլլալը ․ մէկ տեղ ժողովուիլը ։
Թուահամ ։ || խիստ շատ ։
Թուամբերել ։
Թուել ։
} համրել ։
Թուղ ։ || Թուղ ․ քէճէ ։

Թութ ։ ‖ թութ ։
Թութակ ։ ‖ թութակ ։
Թուէր ։ ‖ կը թուէր . կերևայ ։
Թուլագոյն ։ ‖ խիստ թոյլ . թուլլիկ ։
Թուլաղաշն ։ ‖ թուլ ու անուշ . եռաւաշ . մե-ղայիմ ։
Թուլակի ։ ‖ թուլ թուլ . եռաւաշկեկ . մե-ղայիմ ։
Թուլամիտ ։ ‖ ծուլ . թէմպէլ . հաճաւթօղղ ։
Թուլամորթ ։ ‖ նաղիք կամ զարիֆ կեցող . նա-զիքութիւն սիրող . կնկան սիրտ ունեցող . վախ-կոտ . թէմպէլ ։
Թուլամորթութիւն ։ ‖ նազիքութիւն . վախկո-տութիւն . թէմպէլութիւն ։
Թուլամտութիւն ։ ‖ ծուլութիւն . հաճաւթօղղութիւն ։
Թուլանալ ։ ‖ թուլնալ ։
Թուլասիրտ ։ ‖ սիրտը թուլ . վախկոտ ։
Թուլասրտութիւն ։ ‖ վախկոտութիւն ։
Թուլաստապք ։ ‖ թուլ թապիկէթ կամ կակուղ քաղաքրութիւն ունեցող ։
Թուլացուցանել ։ ‖ թուլցնել . կակղցնել . թող տալ . եռանդն չընկնիլ ։
Թուլութիւն ։ ‖ թուլութիւն . մեղայիմութիւն ։
Թուխ ։ ‖ թուխ . սև ։
Թուխպ ։ ‖ ամպի մթութիւն . մութ կամ սև ամպ ։
Թուխս ։ ‖ հաւուն խոլոչխայ նստիլը ։
'ի Թուխս նստիլ ։ ‖ տե՛ս Թխսել ։
Թուխք ։ ‖ սև ու տրտմական բան . սուգ ու-տրտմութիւն ։
'ի Թուխս համակիլ ։ ‖ սևերը մտնել ։
Թուղ ։ ‖ մութ . մթնցած ։
Թուղթ ։ ‖ թուղթ ։
Թումբ ։ ‖ թումբ ։
Թունաթափ ։ ‖ տե՛ս Թոյնաթափ ։
Թունաւոր ։ ‖ զեհիրլի . աղըլը ։
Թունաւորել ։ ‖ աղըլամիշ ընել . զեհիրլեմիշ ընել ։
Թունաւորութիւն ։ ‖ զեհիրլի ըլլալը ։
Թունել ։ ‖ տե՛ս Թունաւորել ։
Թունդ ։ ‖ թունտ . վէրլէկէ ։
Թուշ ։ ‖ թուշ ։
Թուր ։ ‖ թուր ։
Թուրինջ ։ ‖ թուրունճ ։
Թուրծ ։ ‖ թուշ ։ ՆՈՅՆ, թրծած, կամ թրծելը ։
Թուրմ . կամ Թորմ ։ ‖ թաց . թրջած . նեմլի . կակուղ ։
Թուրմջ ։ ‖ թրջոց ։
'ի Թուրմջս արկանել ։ ‖ թրջոց դնել ։
Թուփ ։ ‖ թուփ . ցածկլիկ ծառ ։
Թուք ։ ‖ թուք ։
Թոք ։ ‖ թոք . ճիկերի ճերմակը ։
Թոքատապք ։ ‖ թոքին ուռք դիմ ։
Թոքացաւ ։ ‖ օխնէֆէա եղող ։
Թոքացաւութիւն ։ ‖ օխնէֆէս ։

Թ Ռ

Թռաւչիք ։ ‖ թռչնոց լցուած կամ տուած ։ ՆՈՅՆ, թռչնոց լեցնող կամ ուտեցնող ։
Թռանիլ ։ ‖ թռչիլ ։
Թռիչք ։ ‖ թռչիլը . թռչտիլը ։
Թռիչս արձակել ։ ‖ թռչիլ . թռչտիլ . ցաթկտել . խնչպէս կըրնէ լուն ։
Թռուցանել ։ ‖ թռցնել . թռչիլ տալ ։
Թռչան ։ ‖ տե՛ս Թռիչք ։
Թռչանիլ ։ ‖ թռչիլ ։
Թռչարան ։ ‖ թև . զանատ ։
Թռչարան նաւի ։ ‖ ելկէն ։
Թռչիլ ։ ‖ թռչիլ ։
Թռչուն ։ ‖ թռչուն . ղուշ ։ ՆՈՅՆ, թռչող ։

Թ Ր

Թրածեծ ։ ‖ թրով ծեծած կամ զարկած ։
Թրաձուկն ։ ‖ խըլըճ պալըղը ։
Թրաստիկոս ։ ‖ պալթըր եըլտըղ ։
Թրել ։ ‖ թրել . եօղուրմիշ ընել ։
Թրթնջուկ ։ ‖ թթուկիչ . թրթնջուկ . գուզ-ղուզուլաղը ։
Թրթուր ։ ‖ թրթուր . թըռթըռ ։
Թրթռալ տալ ։ ‖ սիրտը տըրըրփ տըրըրփ ընել ։
Թրթռել ։ } թռչտիլ . ցաթկտել . դողդղալ ։
Թրթռիլ ։ } երերալ . ինչպէս կըլլայ ջրի վրայ ցաթած արևը ։
Թրթռուն ։ ‖ թռչտող . ցաթկտող . դողդո-ղացող, կամ թռչտուն . դողդղուն . երերուն ։
Թրթրակ ։ ‖ տիլլպազ . սէօզ ուստասը ։
Թրծել ։ ‖ թրծել . չէօմլէկը կամ թօղլան փուռն մէջը եփել ։
Թրմել ։ ‖ թրջել . թրջոց դնել . թրջելով . կակղցնել ։
Թրմել իւղով ։ ‖ եղով թրջել . և շաղվել ։
Թրոյ ։ ‖ անպէտ . բանի եարամիշ չեղող . ֆայ-տասըզ . փուճ ։

Թ Փ

Թփատեսակ ։ ‖ թփուպէս . ցածկլիկ ծառի նման ։
Թփուտ ։ ‖ թփերով լցուած . ծառնոց ։

Թ Ք

Թքալից ։ ‖ թքով լցուած ։
Թքանել ։ } թքնել ։ ՆՈՅՆ, բերնէն դուրս ձը-
Թքնուլ ։ } գել ։ ՆՈՅՆ, թուք տալ երեսը . մասխարայ ընել ։

Թ Օ

Թօթափել ։ ‖ թօթվել ։ ՆՈՅՆ, թափել . վար տալ ։ ՆՈՅՆ, դուրս ձգել . մէկ զի ձգել . մէ-կէ մը փախցնել . ցրուել . աքսորել ։ ՆՈՅՆ, թարթել . թարթիչները շարժել ։ ՆՈՅՆ, թօթափել . պըլըշկել . պըլըշտկել ։
Թօթափել զսափորսն ։ ‖ տէստիները մէկզմէկ զարնել ։
Թօն ։ ‖ հաւասի թացութիւն ։ ՆՈՅՆ, բեռնախառնու-թիւն մատաղութիւն ։ ՆՈՅՆ, անձրև . տաղանախ ։
Թօնընկէց ։ ‖ թացութիւն պատճառող . տաղա-նախ բերող ։
Թօնըլնկէցք ։ ‖ ամառուն թացութիւն կամ տաղանախ ։
Թօնոտ . կամ Թօնօթ ։ ‖ ջրջրկած . անձրևոտ . թնթնուկ . թաց հաւայ ։ ՆՈՅՆ, բոլորտիք ։
Թօշկանալ ։ ‖ հոտիլ . աւրիլ . փտտիլ . ուռ-չիլ . ըռխկիլ ։
Թօշկացուցանել ։ ‖ հոտեցնել . ուռեցնել . լռխկեցնել . դօշեցնել
Թօշնեցուցանել ։ ‖ ուժը թափել . ուռքը ձեռ-քը թուլցնել . հէլլաք ընել ։
Թօշնիլ ։ ‖ ուժը թափիլ . զաւէթը կորսնց-նել . հէլլաք ըլլալ ։
Թօսել ։ ‖ հեւալով վազել . տեղը սկսալ ընել ։

ԺԱ

ԺԱՀ : || ունի ժահր :

Ժահագեղձ : || մահաբերութեան գէշը ա-նող . սաստկութիւն :

Ժահագեղձութիւն : || մահաբերութեան գէշ-ըն . սաստկութիւնն :

Ժահահոտ . || հոտած . գէշ հոտ բուրող :

Ժահահոտիլ : || գէշ հոտիլ :

Ժահահոտութիւն : || գէշ հոտ :

Ժահաշունչ : || մահաբերութիւն շարժող . կե-րեր խառնող : Տես . շատ ցանկութիւն շարժող :

Ժահատես : || մահաբերութիւն քնձկթլի :

Ժահատեսութիւն : || մահաբերութիւն ունեցող կամ ըլլալը :

Ժահր : || ժանգէ . կերեք . հոտած թարախ . մահաբերութիւն : Տես , խաւարչտին : Տես , մահու տապ գէհեր :

Ժամ : || ժամ . սահման : Տես , ատեն . վախտ :

Ժամ առնուլ : || ատեն գտնել . որոշուել ժա-մանակ ատենը . ձեռքը առնել :

Ժամ տալ . կամ ժամ դնել : || ժամանակ դը-նել . միջոց տալ :

Ժամ հարկանել : || կոչնակ կամ սահմանը զարնել :

Ժամս ըստ ժամս :
Ժամս ժամս :
ըստ ժամս ժամս : } պահ պահ . սահմանի սա-հմանի . կետահներ :

ըստ Ժամու : || հիմիկա . հիմակուան հիմայ . շիտակկիւ :

Ժամագիրք : || ժամագիրք :

Ժամագրական :
Ժամագրականն : } սահման նայող :

Ժամադիր : || ճիշդ դնող . միջոց տուող :

Ժամադիր լինել :
Ժամադրել : } ժամանակ դնել . ժամա-նակ որոշ ընել : Տես . միջոց լեցն տալ :

Ժամադրութիւն : || ճիշդ դնելը . միջոցը :

Ժամականգ : || սահմանաձև :

Ժամակալ : || ժամանակ դնող . ատենը պէտքն ընող :

Ժամակարգութիւն : || սահմանուած ժամ , որ կա-նեն եկեղեցական զաւակները :

Ժամակոչ : || ժամկոչ :

Ժամահամեմատ : || ճիշդ ատեն . անցաւոր :

Ժամահաշ : || սահման ստորնող . սահմանին ըստ խառն : Տես , կոչնակ :

Ժամահմայ : || սահմանի կամ ատենին վերայ գիտութիւն ընող . սահման Թուաբերը :

Ժամահմայութիւն : || սահմանի Թուաբերութիւն :

Ժամանակաւ : || ժամանակաւոր , որ կըրծէ ժա-մանակին անցքերը :

Ժամանել : || հասնիլ . հասնող :

Ժամանել քաղաքէ : || քաղաքէ մեկնած :

Ժամանել առնել . կամ ժամանել կացուցանել : || ժամանակ ընծայել . հասցնել :

Ժամանել լինել : || համնիլ . հասնիլ :

Ժամանակ : || ժամանակ . ատեն . վախտ :

ըստ Ժամանակս ժամանակս : || Թ խաղիս Թիւա-կան ատեն . կետահներ :

Ժամանակագիր : || անցած բաները ժամա-նակին գրող . ժամանակի վերայ գրող :

Ժամանակագրիչ : || անցած բաները ժամա-նակի գիրք :

Ժամանակագէտ : || ատեն գտնող :

Ժամանակագրել : || անցած գիտցած բանե-րու ժամանակը գրել :

Ժամանակագրութիւն : || ժամանակը գրելը . հին ժամանակի եղածները գրելը :

Ժամանակադարձ : || ատենը անցած :

Ժամանակաւ լինել : || ժամանակ գտնել . ժա-մանակ զաւլ ընել :

Ժամանակակից : || դրած կամ սահմանած ժա-մանակ . միջոցէթ :

Ժամանակակից պայման : || մօտէ . միջոցէթ :

Ժամանակաչափ : || ժամանակ չափող . ժա-մանակի չափ :

Ժամանակաւորապէս : || տե՛ս Ժամանակապէս :

Ժամանակացոյց : || ժամանակ ցցնող : Տես . հին հեքիաթներու ատենը ցցնող :

Ժամանակաւոր :
Ժամանակեայ :
Ժամանակեան : } ժամանակին ժամուցող ու անցնող . անցաւոր :

Ժամանակել : || ժամանակ դնել . ճիշդ զաւլ ընել : Տես , ժամանակ տալ . միջոցէթ տալ :

Ժամանել : || ժամնել . հասնիլ . վերայ երթալ : Տես , սահմանել . կրնալ . կարենալ :

Ժամանեցուցանել : || ժամեցնել . հասցնել :

Ժամանող : || բամ կամաւոր :

Ժամանումն : || հասնիլը :

Ժամանումն պատրոց : || միջոցներու հասնի-լը , կամ հասնելը :

Ժամանօղ : || ժամող . հասնող : Տես , ատենին կը գտնող :

Ժամաչափ : || շատ ժամ . շատ սահման . գէշ ատեն :

Ժամաչափ : || սահմանի մէջ չափ :

Ժամապահ : || ատենը նայող . ատենին կերպէ շարժող :

Ժամավաճառ : || ժամանակը խաղով ընող . ատենը պօշ անցնող :

Ժամավաճառ : || ժամ ընելու տեղ . ժամ :

Ժամատուն : || ատեն տալով :

Ժամատուն : || ժամ ընելու տեղ . ժամ :

Ժամերգար : || պատարագատող տէրտէր :

Ժամերգել : || սահման :

Ժամերգութիւն : || ժամ՝ զոր եկեղեցւոյն կըրդէն :

Ժամոյք : || ժամանակներ . ատեններ :

Ժայթքել : || փախել . կեղտուածը կամ կեղտուածը դուրս տալ :

Ժայթքումն : || փախելը :

Ժայռ : || ժեռ . խոռոչ . պղնձաքար . սարի ստորոտը խոցող .

Ժայռաւոր : || ժեռ ունող . ցից ցից պատռուած գերեզմանաձե ըլլալ :

Ժանտաւոր . կամ ժանտատոր : || ըլլալու կամ տալ . պատմելի վերայ չեկած Թշնամութեամբ :

Ժանգ . Ժանգոտիլ . Ժանգահար . Ժանգաւոր , և այլն : || տես Ժանգ . Ժանգոտիլ . Ժանգահար . Ժանգաւոր , և այլն :

Ժանգոտիլ : || ժանգը առնել . ժանգոտուելը ժանգ փառել :

Ժանտ . Ժանտաբարոյ . Ժանտաբար . Ժանտա-մահ . Ժանտամահացուցանել . Ժանտութիւն , և այլն :

այլն : || տե՛ս ճանճ · ճանճաջրուժ · ճան-
ճաճիճ · ճանճակալաց · ճանճաշարժանալ ,
ճանճութիւն , և այլն :

Ճանդարաշուշ : || Թեւերի ոսկրկնի :

Ճանդեղ : || Պղզեմ ակնամանոր տանօղ :

Ճանևոր : || կերակուր տանօղ :

Ճանիք : || դադարի կերակուր · դադարի անկայ :

Ճանկ · կմ ճանգ : || ժանիք · փառ · ղեհեր :
ՏՐՅԼ, պարզու կմ բուսոց փառութիւն կմ պար-
ծանութիւն :

Ճանկաբեր : || ժանկաւորցնօղ · փառեցնօղ ·
ղեհերըն :

Ճանկալից · կմ ճանգալից : || ժանկով լիք ·
խիստ ժանկոտ :

Ճանկախառն : || ժանկով խառնած · ղեհերըն :

Ճանկածիր : || ժանկով փառաւոր · փառք կերպած :

Ճանկահար · կամ ճանգահար : || ժանկոտ ·
ժանկոտ :

Ճանկահարել · կմ ճանգահարել : || ժանկ-
ոտել :

Ճանկահարութիւն · կմ ճանգահարութիւն : ||
ժանկոտութիւն :

Ճանկառ · կմ ճանգառ : || ժանկոտ · ժանկ
ոտած : ՏՐՅԼ , որդնոտ · փտած : ՏՐՅԼ ·
ժէնիկա :

Ճանկառութիւն · կմ ճանգառութիւն : || ժան-
կոտութիւն · որդնոտութիւն · փտութիւն ·

Ճանկաւոր : || ժանկոտ :

Ճանոճար : || տե՛ս ճանաւար :

Ճանճ · կմ ճանճ : || Թիթեռնիկ · չար · դեշ ·
ըեղի · ղեհեր զրկօղ : ՏՐՅԼ , խաբուբնիկ :

Ճանճաբեր : || զէն ընօղ · ղեհերըն :

Ճանճաբարոյ · կմ ճանգաբարոյ : || շարբեորք
ունօղ · զեանգեար · չար մարդ :

Ճանճագործ · կմ ճանգագործ : || չար գործօղ :

Ճանճախթղենի : || Թութի ճիչիրի · մըրըղէն-
ճիրի :

Ճանճածուտ : || չարերուն չարը · խիստ չար ·
խիստ անօրէն :

Ճանճախորհուրդ : || չար խորհուրդ տանօղ ·
չար բան մտածօղ :

Ճանճախառ · կմ ճանգախառ : || դեշ մարդ :
ՏՐՅԼ , մահ · խաբուբնիկ :

Ճանճախառնակութիւն : || դեշ մարդոց :

Ճանճախառնութիւն : || տե՛ս ճանճախառ :

Ճանճահամ : || դեշ համ ունօղ · ըեղի · ղեհեր :

Ճանճահամբոյր : || խիստ չար · խիստ դեշ զա
րարը · ղեհերըն · մահոտ :

Ճանճահայեաց : || դեշ հայեցուածք ունօղ ·
օձուալէս նայօղ · աչքով ծռօղ :

Ճանճաճար : || խաբուբնիկ բռնուած : ՏՐՅԼ ,
դեշ հաւայի ղարկած :

Ճանճահարութիւն : || տե՛ս ճանճախառ :

Ճանճահաւատ : || այէ Թմբուկոց :

Ճանճահոտ : || դեշ հոտ տանօղ · հոտած :

Ճանճահոտութիւն : || դեշհոտ · հոտածութիւն :

Ճանճամահ · կմ ճանգամահ : || դեշ մեռած :
ՏՐՅԼ , մահ · խաբուբնիկ :

Ճանճամանալ · կմ ճանգամանալ : || չարանալ · դեշ
նալ · Թիթեռնիկ ըլլալ :

Ճանճամտութիւն : || դեշ մտք տանօղ · Թիթեռնա-
քի տարութիւն · զեհերելը :

Ճանճապաշտ : || դեշ մարդ · խաբուբնիկ :

Ճանճապացուցանել · կմ ճանգապացուցանել : ||
չարացնել · դեշցնել · Թիթեռնիկ ընել : ՏՐՅԼ ·
ժանկոտել · ժանկով փտեցնել :

Ճանճութիւն · կմ ճանգութիւն : || չարութիւն ·
դեշութիւն · Թիթեռնութիւն :

Ճապաղուէն : || ղըմՃեՖ · ըեղիխ · պաղթանն · ղեհ :

Ճապաղանել : || ղըմՃեՖ անցնել · ըեղխով կմ
ղայթանով կարել կմ մեկղմեկ կցել :

Ճառանգ : } ժառանգ · միրասխոր · վա

Ճառանգակալ : } րըս :

Ճառանգակից : || ժառանգի ընկեր · մեկտեղ
ժառանգօղ · ժառանգութեան , կմ միրասի
իշխանը :

Ճառանգահասել : } ժառանգութիւն հանել :

Ճառանգառել : }

Ճառանգաւոր : || ժառանգութիւն կմ միրա-
սը առնօղ :

Ճառանգաւոր : || ժառանգօղ · միրասխոր · վա
րըս : ՏՐՅԼ , եկեղեցական :

Ճառանգել : || ժառանգել · ժառանգութիւն
զաւթ ընել · միրաս առնել :

Ճառանգեցուցանել : || ժառանգեցնել · հի-
սէտար ընել :

Ճառանգորդ : || տե՛ս ճառանգ :

Ճառանգութիւն : || ժառանգութիւն · վաքըֆու
Թիւ · միրաս : ՏՐՅԼ , մուլք · հիսէ :

Ճառատ : || միջնորդ մէջը :

ՃԵ

Ճեռ : || տե՛ս ճայռ :

Ճեռաւոր : || տե՛ս ճռուողաւոր : ՏՐՅԼ , պառ-
հաւր · քառասփիւնլուլ :

ՃԺ

Ճժմակ : } ըլդ մանրուանտարքու պերճէկ-

Ճժմակք : } ներ · որթներ , և առոնց նմանք :

ՃԻ

Ճիր : || ժիր · աճկած · զուարճութիւն · զուարթու-
թիւն · հանճարութ :

Ճիրաժիր : || խիստ ժիր կմ արի · խիստ զուա-
րթութիւն :

ՃԼ

Ճլատ : || ներքեւ · բանօղ :

Ճլատել : || ներքեւած ընել · չափազանցել · ղաշ-
մէշ ընել :

Ճլատութիւն : || ներքեւութիւն :

ՃԽ

Ճխոր : || աղմուկ · վէճվէճ : ՏՐՅԼ , պղտորու-
թիւն : ՏՐՅԼ , ապՖիալ եղած · ներքեւ վայր :

Ճխորել : || աղմուկ կմ վէճվէճ հանել · ներք-
քեւ վրայ ընել · պղտորել :

Ճխորանք : || աղմուկ · վէճվէճ :

Ճխորանել : || մեծ աղմուկ կմ վէճվէճ հանել ·
խիստ խռովել · խիստ պղտորել :

Ճխալել : } ուրախանալ · ճնշելով ընել · ցէ ըսել :

Ճխալիլ : } ՏՐՅԼ , զեմ կենալ · զեմ գնալ · ի-
նաւ ընել :

Ճխաութիւն : || ճնշելով :

Ճխնող : || ճնշելով ընօղ :

ՃՂ

Ճղորել : || տե՛ս ճխորել :

ՃՄ

Ճմլել : || տե՛ս ճմլել :

Ճմռեցուցանել : || քթին տակը ծիծաղցնել · սըրըթըրմիշ ընել :
Ճմռիլ : || քթին տակը ծիծաղիլ · քմծիծաղ ըլլալ · սըրըթմիշ ընել :

Ճ Ո

Ճողխ : || ծռլխ · ոլլխած · լլկած :
Ճողխել : || ոլլխեցնել · լլկեցնել · ծռլխեց-նել · հոտեցնել · մարդը, կամ ցաւագար ընել :
Ճողխիլ : || ծռլխ ըլլալ · լլկիլ · ոլխիլ :
Ճողով : || ժողով · սիւրիւս · ուխօլլունկ : ԳՐԲՆ, սինոդոս :
Ճողով ջուրց : || կեօլ :
Ճողովածու : || ժողվըծու · անդլէն առնէս ժողված ·
Ճողովարան : || տես Ճողովեալ :
Ճողովել : || ժողվել :
Ճողովեալ : || ժողվըճելու տեղ · ձիւմշիւ-խանայ :
Ճողովեալ հրէից : || սինոլոյ :
Ճողովուրդ : || ժողովուրդ · հալխ :
Ճողովրդական : || ժողովրդեան միւթալլխ : ԳՐԲՆ, պայյալի մարդ :
Ճողովրդանոց : || ժողովրդի տեղ :
Ճողովրդանոց հրէից : || սինոլայ :
Ճողովրդապետ : } ժողովրդի գլուխ · ուսադ-
Ճողովրդավար : } երէց · ծխատէր քհնայ :
Ճոյժ : || համբերութիւն · սաալը :
Ճոյժ ունիլ : || տես Ճուժել :
Ճոճայթքել : || տես Ճոյթքել :
Ճուժալ : } համբերել · սաալը ընել · դիմա-
Ճուժել : } նալ :
Ճուժկալ : || համբերօղ · սաալըլը · դիմացօղ : ԳՐԲՆ, պաք պահօղ · ողջախոհ :
Ճուժկալել : } համբերել · սաալը ընել · դի-
Ճուժկալիլ : } մանալ : ԳՐԲՆ, պաք պահել · մէ-տէյլին ուզածէն յետ կենալ :
Ճուժկալութիւն : || համբերութիւն · սաալը : ԳՐԲՆ, ուտուճաց կերակրէ յետ կենալը · պաք : ԳՐԲՆ, ողջախոհ կենալը :

Ճ Պ

Ճպխտ : || քմծիծաղ :
Ճպիրհ : || տաւըրդ · ըռզըրդ · էտէփսիզ :
Ճպռեցուցանել : || քթին տակը ծիծաղցնել :
Ճպռիլ : || քմծիծաղ ըլլալ · քթին տակը ծի-ծաղիլ · սըրըթմիշ ընել :
Ճպտումն : || քմծիծաղ :
Ճպրհեցուցանել : || տաւըրդ ընել :
Ճպրհիլ : || չար համարձակութիւն ընել · տա-ւըրդութիւն ընել :
Ճպրհութիւն : || չար համարձակութիւն · տաւըր-դութիւն :

Ճ Տ

Ճտանք : || պէզար ընելով կամ խիստ աղաչե-լով ուզելը :
Ճտել : || պէզար ընելով ուզել · խիստ աղաչե-լով ուզել :
Ճտիլ : || աղաչել · եռանդով ըլլալ · աղաչելով ուզել : ԳՐԲՆ, զօռը ընկնիլ · նաչարը մնալ : ԳՐԲՆ, համարձակիլ · սիրտ ընել :
Ճտութիւն : || տես Ճտանք :

Ճ Ր

Ճրագալոյս : || գլուխը դիմացօղ · ղայրէթ-լի · համարաթ :
Ճրանալ : || ժիր ըլլալ · քաջ ըլլալ · կարըձու-թիւն անել · սիրտ ընել · սիրտ առնել :
Ճրաջան : || խայրէթլի · համարաթ :
Ճրացուցանել : || կարըձցնել · սիրտ տալ :
Ճրել : || ժիր ընել · ամրցնել · պնտացնել · խա-ւի ընել : ԳՐԲՆ, ժիր ըլլալ · կարձութիւն ը-նել · սիրտ առնել :
Ճրութիւն : || կարձութիւն · սրտոտութիւն · ղայ-րէթ · համարաթութիւն :

Ճ Օ

Ճօռատ : || ակռան թափած :

Ի

Ի · || դէպ՝ ի · զոր օրինակ · հայեցաւ՝ ի վերա-րոս : ռամկ. նայեցաւ դէպ՝ ի վերարա :
ԳՐԲՆ, մինչեւ · զոր օրինակ · յերկրէ ՚ի յերկինս : ռամկ. երկրէ մինչեւ երկինքը :
ԳՐԲՆ, վրայ · զոր օրինակ · անկաւ հուր ՚ի սո-դոմ : ռամկ. սոդոմայ վրայ կրակ իջաւ :
ԳՐԲՆ, կէօրէ · զոր օրինակ · ՚ի պատկեր իմ : ռամկ. իմ պատկերքին կէօրէ :
ԳՐԲՆ, համար · զոր օրինակ · ՚ի փրկութեան տա-քեաց : ռամկ. փրկութեան համար ղըրկեց :
ԳՐԲՆ, գլուխ : զոր օրինակ · բաշխեաց ՚ի մըրդ հաց մի : ռամկ. մարդ գլուխ հաց մը բաժնեց :
ԳՐԲՆ, մէջը · զոր օրինակ · ՚ի տան նստիլ : ռամկ. տանը մէջ նստիլ :
՚Ի բաց : || հեռու · մէկ դին · դուրս · անդին · յետ, կամ յետք : ԳՐԲՆ, բաց · էշկեարէ · զոր օրինակ · ՚ի բաց երեւեցուցանել : ռամկ. էշ-կեարէ ցցնել :
՚Ի բացեայ : || հեռու · զատ · ալահըտայ :
՚Ի բացեայ առնել : || հեռացնել :
՚Ի բացեայ առնիլ : } հեռենալ · ալահըտայ ըլ-
՚Ի բացեայ լինիլ : } լալ :
՚Ի բացէ : || հեռուէն · հեռու · զատ : ԳՐԲՆ, բաց տեղը · դուրս տեղը · եապան տեղը :
՚Ի բացէ առնել : || հեռացնել :
՚Ի բացէ ՚ի բաց : || տես Բացէ ՚ի բաց :
՚Ի բացընկեցիկ : || դուրս ձգած · դուրս նե-տած · դուրս կորսնցուցած : ԳՐԲՆ, երեւէ ձգած · փուճ · դէշ · բատակմը չընող · անպէտ :
՚Ի բացի : || տես ՚Ի բացէ :
՚Ի բացուստ : || հեռուէն · ալահըդայ :
՚Ի բաց տար : || անդին տար · անդին կորսըն-ցուր · տար կորուր :
Իբր : (Նախադրութիւն.) || պէս · զոր օրինակ · իբր զիս : ռամկ. անոր պէս :
Իբր : (Մակբայ.) || երբոր : ԳՐԲՆ. ինչպէս :
Իբրանգամ : || քանի մը անգամ · կեաւհիճէ :
Իբրեւ : (Նախադրութիւն.) || պէս · զոր օրինակ · իբրեւ զլեառն : ռամկ. լեռան պէս :
Իբրեւ : (Մակբայ.) || երբոր :
Իբրեւ զի : (Մակբայ.) || որչափ · ինչ ղըտար, կամ ինչ ղատար : ԳՐԲՆ, ինչպէս : ԳՐԲՆ, որ ·

զո՛ր օրինակ : հարքի զակող, իբրև զի զարձ_
ցիս : ռամկ. ծնծղացի զգիրս՝ որ զառանում :
դէմ. սայթքիթէ . կեօյկէքի : դէմ. ցեխկրիկոս.
զեկրկ ::

Իբրև թէ : || սոսկ քի թէ . կեօյէ քի :
Իբր զի : || տե՛ս Իբրև զի :
Իբր թէ : || տե՛ս Իբրև թէ :
Իբրու : || պէս . զո՛ր օրինակ . իբրու զմի 'ի
ձենղ : ռամկ. ձեր մեկին պէս : դէմ. ոսկեքի
թէ . կեօյքի :
Իբրու զաղափարաս : || Նօրինակի համար .
ինչպէս :
Իբրու զի : } սոյ քի թէ . կեօյէ քի :
Իբրու թէ : }

Ի Գ

Իգական : || կնկան կամ ախչիկի մէկթայլին :
Իգամոլ : || կնկան վրայ մեռոզ . զամփարազ .
չապաղան :
Իգամոլել : || չապաղան ըլլալ :
Իգամոլութիւն : || չապաղանլըխ :
Իգանալ : || Էգ ըլլալ . կնիկ դառնալ . կնկան
պէս ալէվլենել : դէմ. փուշտ ըլլալ : դէմ.
հերշանալ :
Իգաստեր : || տե՛ս Իգամոլ :
Իգացեալ : || փուշտ : դէմ. Ճիւնահեթ. նէֆս_
սը թափող :
Իգացուցանել : || Կնիկ դարցնել . կնկանացնել
ալէվլէնել : դէմ. փուշտ ընել : դէմ. հերշ_
ացնել :
Իգութիւն : || Էգ ըլլալը . կնկան բնութիւն : դէմ.
կնկանալէս էղիլմիշ ըլլալը : դէմ. հերշութիւն :

Ի Դ

'Ի դերև : || տե՛ս Դերև :
'Ի դերև ելանել : || տե՛ս Դերև ցնդիլ :
'Ի դերև համել : || տե՛ս Դերև առնել :
Իդեայ : || Նօրինակ . զաղափար . սուրաթ .
'Ի դէպ : || յայտնի . ճիշդ . ախուշէր . ուրգուն :
'Ի դուրս : || դուրս . չըտ : զո՛ր օրինակ . 'ի դուրս
ելանել : ռամկ. դուրս ելլել : 'ի դուրս առնուլ :
ռամկ. չըտ առնել :

Ի Զ

'Ի զառ : || զառ :
'Ի զուր : || պարապ տեղը . փուճ տեղը .
պօշ տեղը . նէհագ տեղը . նահաքեն :

Ի Թ

'Ի թիկունս կալեալ : || կռնակի զէն . Ետևի զէն .
Ետևը :
'Ի թօթափել ական : || ակնթարթը . խակուռն .
անտահաթը :

Ի Ժ

Իժ : || Էնկերէկ :
Իժաբարոյ : || էնկերէկի կամ օձի բնութիւն ունեցող :
Իժաթոյն : || էնկերէկի զեհիր :
Իժածորիծ : || էնկերէկի ձագ :

Ի Լ

Իլուլ : || Երբեմնեցելոց օգտատու ամիսը :

Ի Խ

'Ի խնդիրս : || վերջ . գտնելը :
'Ի խնդիրհնարաւոր : || վարկեն . ցածկէն . Ներքևէն :

Ի Ծ

'Ի ծածուկ : || ծածուկ . գաղտուկ :

Ի Կ

'Ի կարճոյ : || կարճ : դէմ. չուտով . Թեզով :
'Ի կիր արկանել : || գործածելով ըլլալ :

Ի Հ

'Ի հարկանելի . կամ հարկանելի : || վեր 'ի վերոյ .
անցնելիք հերկելէն . անցնելով . խափթութ ընե
լով . Թալանթօսելով : դէմ. Թեւէկէկէի .
ըռասաոհէլլիշինէ :
'Ի հարկէ : || Նաչարը . նաչարըլիսաան : դէմ. հէլ
պէթ . հէլպէթասէն :
Ի՛հ : || հէ՛հ . վէ՛հ . փէ՛հ :
'Ի հեռաստանէ : } հեռանէանց :
'Ի հեռուստ : }
'Ի հեռաւոր տեղիս : || հեռու տեղուանքներ .
'Ի հեռ : || Եանէն , կամ հեռու :
'Ի հետևակացս : || Ետևէն ըլլալով . Ետևէն եր_
թալով :
'Ի հերուն հետէ : || հերուանէն 'ի վեր : դէմ.
չառոնցմէ .

Ի Ձ

'Ի ձախս կողմ : || ձախ ձեռքի գին . սոլ զին :
'Ի ձախմէ : || ձախու գիէն . սոլքինէն , կամ սոլքին :
'Ի ձեռն : || ձեռքը . զո՛ր օրինակ . 'ի ձեռն մեղ_
ակաց : ռամկ. մեղաւորաց ձեռքը :
'Ի ձեռնհաս : || խառնէր :

Ի Ղ

Իղձ : || փափաքը . հաւսա : դէմ. ուզածը մուր_
ադները . Թիլէկը :

Ի Ճ

'Ի ճահ . || տե՛ս 'ի դէպ :

Ի Մ

Իմ : || իմ :
Իմածին : || իմծնի ծնած :
Իմաստ : || միտքը . խելք . միտքը :
Իմանալի : || իմացուող . մտքով հասկցուող :
դէմ. իմացող :
Իմանալ : || իմանալ , կամ փարտել :
Իմաստ : || իմացուածքը . իմանալը . խօսքին
միտքը : դէմ. իմաստութիւն . խելք . փիլիսո_
փայէթ . հնարք :
Իմաստագործ : || իմաստութեամբ շինող , կամ շի_
նած . խելքով ընող , կամ խելքով ըրած :
Իմաստաղեղ : || իմաստութեամբ առատ եղող .
խիստ իմաստուն :
Իմաստասէր : || իմաստութիւն կեցցնեմ եղող :
Իմաստախոհ : || իմաստութեան մեծութիւն :
Իմաստասիրող : || իմաստութեան ունող :
Իմաստաձիր : || իմաստութեամբ ամբողջ եղող :
Իմաստալից : } իմաստութեամբ լցուած . մեծ
Իմաստայորդ : } իմաստուն . խիստ խելացի :
Իմաստապատում : || իմաստութեան վրայ խօ_
սող . իմաստութեան բան պատմող : դէմ. իմաս
տութեամբ պատմած . խելքով բանած :
Իմաստասէր : || խելացութիւն . խելքը :
Իմաստասէր : || փիլիսոփայ : դէմ. խելացի մարդ .
Իմաստասիրաբար : } փիլիսոփայի պէս . խե_
Իմաստասիրապէս : } լացի մարդու նման . խելքով :
Իմաստասիրել : || գիտութեան ետևէն ըլլալ :
փիլիսոփայութիւն ընել : դէմ. իմանալ . խե_
լօքը գործել : դէմ. իմաստնոյ պէս պատ_
մել . խելքով խօսիլ : դէմ. խելքով առնել . խե
լօք կենալ :

իմաստասիրութիւն : || փիլիսոփայութիւն : տճկ. խելացի բան կամ գործք · տճկ. խելացութիւն սիրելը :
իմաստասպառ : || իմաստութիւն կորսնցնող · խելքը պակսած :
իմաստատեսակ : || իմաստութիւն տեսող :
իմաստատուած : || իմաստութիւն տուող · տճկ. մէտք · գլուխ :
իմաստաւորութիւն : || խելացութիւն · խելօք :
իմաստանախանձ : || մեծ խելքը տեսնող · խելացի ·
իմաստնանալ : || իմաստուն ըլլալ · խելացի ըլլալ · խելք սորվիլ :
իմաստնապէս : || տես իմաստնաբար :
իմաստնացուցանել : || իմաստուն ընել · խելացի ընել · խելք սորվեցնել :
իմաստնասէր : || խելք տեսնող · գիտուն :
իմաստութիւն : || իմաստութիւն · խելք · Ֆիրասէթ : տճկ. փիլիսոփայութիւն · մարիֆէթ · հիւնէր : տճկ. իմանալը · հասկնալը :
իմաստուն : || իմաստուն · խելացի · խելօք · Ֆիրասէթլի : տճկ. փիլիսոփա · մարիֆէթլի · հիւնէրլի : տճկ. իմացող · հասկցող :
իմացական : || մտքի կամ խելքի մէկ թալիս · իմացուելու : տճկ. իմացող ·
իմացիկ : || իմացող , կամ իմացուելու :
իմացուած : || իմացուածքը · բանին միտքը · տճկ. իմանալը · հասկընալը :
իմացութիւն : } միտք : տճկ. իմանալը · հասկը-
իմացումն : } նալը :
իմացուն : || իմացող · հասկցող :
իմացուցանել : || իմացնել · խապար ընել · հասկցնել · խելքը մտցնել · սորվեցնել :
իմացք : || տես իմացուած :
'ի մերկուց : || չըպլախէն · չըպլախ չըպլախ :
'ի մերձ : || մօտիկ :
'ի մերձաւոր : || տես 'ի մօտոյ :
'ի մէջ : || մէջը · մէջ տեղը · օրթան :
խորհուրդ 'ի մէջ առնուլ : || մէկզմէկու հետ խորհուրդ ընել · միաբանէրէ ընել :
զփոյթ 'ի մէջ առնուլ : || ջանք ընել · խայրեթ ունենալ :
'ի միասին : || մէկ տեղ :
յիմեմնէ կամ յիմէքէ : || մէկէկէ մը · մէկ բանէ մը :
ի՛մ իմիք : || ի՛նչ բանի :
'ի միջի : || մէջը · օրթան · արանըլըխը :
'ի միջոյ : || մէջէն · միջէն · օրթայէն :
իմն : || մը · գոր օրինակ · բար իմն : ռամկ. բար մը : տճկ. բան · գոր օրինակ · մեծ իմնէ իմն : ռամկ. մեծ բան է ըսեր : տճկ. , իրաւարար · գոր օրինակ · կամիմ իմն : ռամկ. իրաւարար կուզեմ :
իմնապէս : || մէկ գիւտէ · մէկ թարափէն :
իմնէ կամ յիմնէ : || մէկէ մը · մէկ բանէ մը :
իմն իմն : || թարզ թարզ · թիւրլիւ թիւրլիւ · այլ այլ : տճկ. , պատիը պատիը բան :
իմոյական : || իմինս · իմը :
իմովսանն : || իմ ուժովս կէօրէ · իմ ուժս · իմ զաւաթ :
'ի մօտոյ : || մօտէն · քովէն : տճկ. , մօտերս · ... մօտիկներս · շուտով · հեմէն հա :
'ի մօտուստ : || մօտէն · քովէն :

Ի Յ

'ի յետ : || ետև :

Ի Ն

'Ի նախնեացն : || առջի ատենները · առաջուց :
'ի նախկին : || տես 'ի վաղուց :
ինգրէ : || Թիւրլիւ մը պտուղ :
'ի ներս կոչել կամ 'ի ներքս կոչել : || գնալ 'ի ներքս :
'ի ներքոյ : || ներսի գիւնէներքև · տակը · տճկ. ներսի գլուխ · ներքևէն :
'ի ներքուստ : || ներսէն : տճկ. ներքևէն · տակէն · գոր օրինակ · 'ի ներքուստ ձեռաքին : ռամկ. ձեռքին ներքևէն · ձեռքին տակէն :
'ի ներքս : || ներսը · գնալ 'ի ներքս :
ինձ : || խափշան , կամ զարկան :
ինձէն : || ինծմէն · ինծմով · քովէս · իմ գլխէս :
ինն : || ինը :
իննամենեան : || ինը ամ ապրող · ինը տարեկան եղող :
իննամենեան ամբիւր : || ինը բերնէ աղբիւր :
իննեակ : || ինը :
իննեկի : || ինը հեղ : տճկ. ինը :
իններեակ : || ինը :
իններորդ : || իններորդ :
իննետասան : || տես իննսուտասան :
իննեքեան · կամ իննեքին : || իննալ :
ինն լծչեան : || ինը զատակ :
իննիցս : || ինը հեղ :
իննոտնեան : || երեք զատ․ըլ :
իննսուտասան : || տասնըլինը :
իննուտասներորդ : || տասնըլիններորդ :
իննամեայ : } իննսուն տարուան :
իննամեանի : }
իննակամպատիկ : || ըննսուն զաթ է : տճկ. , ըննսուն զաթ :
իննսնեակ : || իննսուն կամ ընդբսուն · տօղան :
իննսներորդ : || իննսուներորդ :
իննսնիցս : || իննսուն հեղ :
իննսուն : || իննսուն , կամ ընդբսուն :
ինչ : || մը · գոր օրինակ · պտուղ ինչ : ռամկ. պտուղ մը : տճկ. , բանմը · գոր օրինակ · ունիմ ինչ ասել : ռամկ. բան մը ունիմ ըսե- լու : տճկ. , որ կամ ի՛նչ · գոր օրինակ · զի՛նչ օրէնս կան : ռամկ. ի՛նչ օրէնք կըլլան եղեն :
ի՛նչ գունակ : || ի՛նչ պէս :
ինչ ինչ : || պատիը բան : տճկ. , ի՛նչ բան , մը բան : տճկ. Թիւրլիւ Թիւրլիւ :
ինչք : || ունեցածը · քուչակ · մալ : տճկ. , Թէ- ՀԷ միլք(?) :
ինքն : || ինքը :
ինքնաբան : || ինքնիր վրայ խօսող · ինքնիրեն հետ խօսող :
ինքնաբաւ : || ինքնիրեն կըրցող · մարդու կա- րօտ կամ եհտած չեղող :
ինքնաբեր : } ինք իրեն գոյացող · ինքնի-
ինքնաբերական : } րէն հասած եղող :
ինքնաբողբոջ : || ինքնիրեն եղած , կամ բուսած :
ինքնաբոյս : || ինքնիրեն բուսնող : տճկ. , զաթը :
ինքնաբուղխ : || ինք իրմէ բխող կամ բխած · ինք իրմէ բուսած :
ինքնաբուն : || զաթը · էօզ :
ինքնագէտ : || ինքնիրմէ գիտցող , կամ ինքնիրէ ճանչցող :
ինքնագիր : || ինք իրեն գրող · իր ձեռքովը գրած · իր վրայ գրուած :

ինքնագիւտ ։ ‖ տե՛ս ինքնագիտակ ։
ինքնագլուխ ։ ‖ ինք իր գլխուն ։
ինքնագոյ ։ } ինքիրեն եղող. ինքիրեն գոյացող կամ կեցող ։ ՏՐՅԼ. զաթը
ինքնագոյակ ։ } տան . զաթը ։
ինքնագործ ։ ‖ իրմէ շինած . իրմէ բռած ։ ՏՐՅԼ, իրեն համար բանող . իր շահուն համար աշխատող ։ ՏՐՅԼ, իր բանը ինք հոգացող . իր խղճմտանքը ինք տեսնող ։
ինքնագտակ ։ ‖ ինքիրեն գտնող , կամ փէյտահ ընող ։ ՏՐՅԼ, իրմէ գտած, կամ փէյտահ եղած ։
ինքնագրաւ ։ ‖ տե՛ս Գիմագրաւ ։
ինքնադէպ ։ ‖ ինքիրեն եղած . թէսատիւֆ ։
ինքնադիմաբար ։ ‖ ինքիրմէ . իր անձամբը ։
ինքնադարձ ։ ‖ ինք իրեն դէշ ըսող. ինքը զինքը քամարհող ։ ՏՐՅԼ, իրմէ ահրամարհած ։
ինքնազօր ։ ‖ տե՛ս ինքնաբաւ ։
ինքնաթիռ ։ ‖ իրմէ, կամ ինքիրմէ համբառ ։
ինքնաթոյն ։ ‖ ինքը զինքը զէհիրլէմիշ ընող, զէհիրով սպաննող ։ ՏՐՅԼ. բնուէ զէհիրլի ։
ինքնաժառանգ ։ ‖ ինքիրեն ժառանգող ։ ՏՐՅԼ, իրմէ ժառանգածը ։
ինքնալոյս ։ ‖ ինք իրմէ լուսաւոր ։
ինքնալուր ։ ‖ իրմէ լսած ։ ՏՐՅԼ, ինք իրեն լսող . իր ականջովը լսող ։
ինքնախոհ ։ ‖ իրմէ մտածած ։
ինքնախորժ ։ ‖ իր ուզածը ։ ՏՐՅԼ, ինքիրմէ ուզող ։
ինքնախօս ։ ‖ ինքիրեն խօսող ։
ինքնախօսութիւն ։ ‖ ինքիրեն խօսիլը ։
ինքնածանօթութիւն ։ ‖ ինք զինք ճանչնալը ։
ինքնածին ։ ‖ ինքիրեն ծնած կամ բուսած ։ ՏՐՅԼ, զաթը . էող ։
ինքնակալ ։ ‖ ինքիր գլխուն իշխող . պէտէր հէօքիւմտար . ինչպէս է թագաւորը, որ մարդու տակ չէ ։
ինքնակալութիւն ։ ‖ ինք իր գլխուն՝ իշխանութիւն ։
ինքնակամ ։ ‖ ինք իրեն . իր կամքովը . յօժար սրտով . ճանի կէօյնիւլտէն ։
ինքնակամ ։ (անուն .) ‖ ինքիրեն կամեցող . յօժար ։ ՏՐՅԼ, իր ուզածը ։
ինքնակամութիւն ։ ‖ իր ուզելը . յօժարութիւն ։
ինքնակայ ։ ‖ ինքիրեն կեցող , կամ կանգնող ։
ինքնակայութիւն ։ ‖ ինք իրեն կենալը ։
ինքնականք ։ ‖ ինքը զինքը կապող ։
ինքնակատար ։ ‖ ինքնիրեն լմնցնող , կամ ընող ։ ՏՐՅԼ , ինքնիրեն լմնցած . ինքիրմէ կատարեալ ։
ինքնակաց ։ ‖ տե՛ս ինքնակայ ։
ինքնակերպ ։ ‖ իր թարզը ։
ինքնակի ։ ‖ ինքնիրեն ։
ինքնակիր ։ ‖ իր վրայ կրող կամ պահող ։ ՏՐՅԼ, իր վրայ կրած . իր ունեցածը ։
ինքնակողմն ։ ‖ իր դին . իր կողմը ։
ինքնակոչ բազմական ։ ‖ տալխաւուխ ։
ինքնակոչ գալ ։ ‖ ինք իրեն գալ ։
ինքնահալած ։ ‖ ինքը զինքը հալածող . ինքիր մէն հալածուած . ինքիրեն փախչող ։
ինքնահալած ըլլալ ։ ‖ ինքիրեն փախչիլ ։
ինքնահաճ ։ ‖ ինքիրեն հաւնող . ֆրոռուլ ։
ինքնահաճոյ ։ ‖ իրեն հաւնող . իրեն հաւնածը . իրեն ուզածը . իրեն սիրածը ։
ինքնաձարուած ։ ‖ ինք զինքը ծեծող ։
ինքնահաւան ։ ‖ ինքիրեն հաւնող ։
ինքնահնար ։ } ինք իրմէ հնարած ։
ինքնահնարակ ։ }
ինքնաձայն ։ ‖ ինքիրմէ ձայն հանող ։
ինքնաձեռն ։ ‖ տե՛ս ինքնակամ և ինքնազօր ։
ինքնամատոյց ։ ‖ ինքիրեն առաջ եկող, կամ ինք իրմէ տուող ։
ինքնամարտ ։ ‖ ինքիր հետ ճէնկ ընող ։
ինքնամեռ ։ ‖ ինքիրեն մեռնող ։
ինքնամուխ ։ ‖ ինքը զինքը մէջ մտցնող ։
ինքնայորդոր ։ } տե՛ս ինքնակամ ։
ինքնայօժար ։ }
ինքնանախատ ։ ‖ ինքիրեն նախատինք տուող. ինքը զինք մեղադրող ։
ինքնանեղգործ ։ ‖ ինքնիրեն ընող ։
ինքնանուէր ։ ‖ ինքը զինքը ընծայող ։ տե՛ս և Անձնատուր ։
ինքնաշարժ ։ ‖ ինքիրեն շարժող ։ ՏՐՅԼ, ինքը զինքը առաջ նետող ։
ինքնապատում ։ ‖ ինքիրմէ պատմող, կամ իր պատմածը ։
ինքնապատրաստ ։ ‖ ինքիրեն հազըր ընող, կամ հազըր եղած ։
ինքնապարսաւ ։ ‖ ինքիրեն դէշ ըսող ։
ինքնասահման ։ ‖ ինքը զինքը սահմանող, կամ իրմէ սահմանած ։
ինքնասաստ ։ ‖ ինքիրեն բորբոքող ։
ինքնասաց ։ ‖ իրմէ բսած ։
ինքնասէր ։ ‖ ինքը զինքը սիրող ։
ինքնասիրութիւն ։ ‖ ինքը զինք սիրելը ։
ինքնասպան ։ ‖ ինքը զինքը սպաննող ։
ինքնասպան ըլլալ ։ ‖ ինքը զինքը սպաննել ։
ինքնատեղծ ։ ‖ ինքիրեն հնարող, կամ փէյտահ ընող ։ ՏՐՅԼ, քովէն շինած . գլխէն հանած . իրմէ հնարած . ախտմէ . էափման ։
ինքնատորակայ ։ ‖ ինք իրմէ կեցած ։
ինքնատես ։ ‖ իր աչքովը տեսնող ։ ՏՐՅԼ . ինքիրեն տեսնուող ։
ինքնատէր ։ ‖ տե՛ս Անձնիշխան ։
ինքնատէրութիւն ։ ‖ տե՛ս Անձնիշխանութիւն ։
ինքնատիրեալ ։ ‖ ինք իր գլխուն եղած ։ ՏՐՅԼ, իր վրայ իշխող ։
ինքնատու ։ ‖ տե՛ս Անձնատու ։
ինքնարհամարհ ։ ‖ ինքը զինքը բանի տեղ չդնող ։
ինքնարշաւ ։ ‖ ինքիրեն վազող ։
ինքնաւոր ։ ‖ ինքիրեն եղող . ինքիրեն հասըլ եղած ։
ինքնափորձ ։ ‖ իրմէ փորձած . ինքը փորձած ։
ինքնեկ ։ ‖ ինքիրեն եկող ։ ՏՐՅԼ . ինքիրեն բուսնող . ինքիրմէ հասըլ եղող ։
ինքնեղ ։ ‖ ինքիրեն եղած ։
ինքնեղութիւն ։ ‖ ինքիրմէ ըլլալը ։
ինքնէակ ։ ‖ տե՛ս ինքնագոյակ ։
ինքնին ։ ‖ ինքիրեն . ինքնիրմէն ։
ինքնիշխան ։ ‖ տե՛ս Անձնիշխան ։
ինքնիշխանութիւն ։ ‖ տե՛ս Անձնիշխանութիւն ։
ինքնոգոր ։ ‖ ինք իր հետ ճէնկ ընող ։
ինքնութիւն ։ ‖ անձ ։ ՏՐՅԼ, բնութիւն ։
ինքնօրէն ։ ‖ ինքիրեն . ինքիրմէ ։
ինքնօրինութիւն ։ ‖ իր ուզածին կերպէ դրած օրէնք ։

ԻՇ

Իշ ։ ‖ ո՛ւհ ․ ո՛ւֆ ։
Իշակէս ։ ‖ ջորի ․ ղաթըր ։
Իշամեղու ։ ‖ իշմեղու ։
Իշայր ։ ‖ էշ մարդ ։
Իշանդամ ։ ‖ իշու անդամք ունող ։
Իշապան ։ ‖ տես իշավար ։
Իշավայրի ։ ‖ վայրի էշ ․ եապան էշէյի ։
Իշավար ։ ‖ էշէկճի ։
Իշավարել ։ ‖ էշը քալեցնել ․ էշէկճուն ընել ։
Իշեան ։ } Իշեար ։ } իշուանք ․ իշեր ․ էշէկներ ։
Իշխան ։ ‖ իշխան ․ պարոն ․ աղայ ․ հէօքիւմտար ։ Տճկ․ իշխող ․ կըրցող ․ համարձակող ։
Իշխան լինել ։ ‖ իշխել ․ տիրել ։ Տճկ․ համարձակիլ ․ կարենալ ․ կըրնալ ։
Իշխանադուն ։ ‖ պէյզատէ ։
Իշխանական ։ ‖ իշխող ․ տիրող ․ հէօքիւմ ընող ։ Տճկ․ պէյզատէ ։ Տճկ․ ինքնիր գլխուն ․ ազատ կամքը ։
Իշխանակից ։ ‖ մէկ տեղ իշխող ․ մէկ իշխանութիւն ունող ։
Իշխանանալ ։ ‖ իշխան կամ հէօքիւմտար ըլլալ ։
Իշխանանիստ ։ ‖ իշխանի օթուրախ ։
Իշխանապանծ ։ ‖ իշխանի պէս պարծող ․ մանսուպովը պարծենցող ։
Իշխանապետ ։ ‖ վէզիր ․ պէյլէր պէյի ։
Իշխանասէր ։ ‖ իշխանութիւն սիրող ։
Իշխանասիրութիւն ։ ‖ իշխանութեան կամ մանսուպի սէր ։
Իշխանատար ։ ‖ իշխան ընող ․ իշխանութիւն տուող ։
Իշխանաւոր ։ ‖ իշխող ․ մեծաւոր ․ տեղի մը առաջնորդ ։
Իշխանութիւն ։ ‖ իշխանութիւն ․ տէրութիւն ․ մանսուպ ․ հէօքիւմ ։ Տճկ․ համարձակութիւն ․ կարենալը ։
Իշխանսիրութիւն ։ ‖ տես Իշխանասիրութիւն ։
Իշխանօրէն ։ ‖ իշխանի պէս ։
Իշխել ։ ‖ իշխել ․ տիրել ․ հէօքիւմ ընել ․ ներքև առնել ։ Տճկ․ համարձակիլ ․ կարենալ ․ կըրնալ ։
Իշխեցողութիւն ։ ‖ իշխելը ․ իշխանութիւն ․ հէօքիւմ ։
Իշխեցուցանել ։ ‖ տէր ընել ․ տիրել տալ ․ հէօքիւմտար ընել ։
Իշխեցող ։ ‖ իշխող ․ հէօքիւմ ընող ․ հէօքիւմտար ։
Իշխուն ։ ‖ իշխուն ․ թթու՛ ըշաղ խոտ մի է ։
Իշորդի ։ ‖ իշու քուռակ ։
Իշոցք ։ } Իշոցատուութիւն ։ } տես Յիշոցք ։
Իշա ։ ‖ ո՛ւհ ․ ո՛ւֆ ։
Իշտրմուղ ։ ‖ տէվէղուշու ։

ԻՊ

’Ի պատճառս ։ ‖ սէպէպով , կամ համար ․ զո՛ր օրինակ ․ ’ի պատճառս ագահութեան ։ ռամկ․ ագահութեան սէպէպով ․ թամահքեարութեան համար ։

ԻՋ

Իջանել ։ ‖ իջնել , կամ իջնիլ ։
Իջավան ։ ‖ խօնախ ․ օթախ ․ խան ։
Իջավանիլ ։ ‖ խօնմիշ ըլլալ ․ խօնախ բռնել ։
Իջաւոր ։ ‖ իջնող ․ խօնմիշ եղող ․ խօնախ բռնող ։
Իջեվան ։ ‖ տես Իջավան ։
Իջեվանիլ ։ ‖ տես Իջավանիլ ։
Իջուածն ։ ‖ իջնիլը ։
Իջուցանել ։ ‖ իջեցնել ։

ԻՍ

’Ի սակս ։ ‖ համար ․ զո՛ր օրինակ ․ ’ի սակս պահոց ։ ռամկ․ պաքի համար ։
’Ի սերկեան ։ ‖ տաօր ։
Իսկ ։ ‖ ամայ ․ անճախ ։ Տճկ․ հապա ․ զո՛ր օրինակ ․ իսկ նք ընդէր քարշեցին ։ ռամկ․ հապա անոնք ինչու քաշեցին ։ Տճկ․ ըղըրդ որ ․ զո՛ր օրինակ ․ գրեալ իսկէ ։ ռամկ․ ըղըրդ որ գրած է ։ Տճկ․ զօ ․ զո՛ր օրինակ ․ և դու իսկ գիտես ։ ռամկ․ զօ դու ալ գիտես ։
Իսկ ։ (անուն ․) ‖ ճշմարիտ ․ ստուգ ․ ըղըրդ ․ իրաւ ․ եօղ ․ ղաթըր ։ Տճկ․ ինչ ըլլալը ․ ինչութիւն ։
Իսկաբան ։ ‖ ճշմարիտ խօսող ․ ըղըրդ խօսող ։
Իսկադոյն ։ ‖ խիստ ճշմարիտ ․ խիստ ըղըրդ ։
Իսկագիր ։ ‖ ստուգ գրած ․ ասլի ։
Իսկական ։ ‖ ըղըրդ ․ ղաթը ․ եօղ ։
Իսկակից ։ ‖ իւրհալ ուրիշի բնութեան ․ ուրիշի հետ մէկ բնութիւն ունող ։
Իսկակցութիւն ։ ‖ բնութեան իւրհալութիւն ։
Իսկապէս ։ ‖ ճշմարիտ որ ․ իրաւցնէ ․ ըղըրդ ։
Իսկատ ։ ‖ սուտ ։
Իսկ արդ ։ ‖ էյհիմայ ․ տէլինաի ։
Իսկաքանչ ։ ‖ ճշմարիտ ․ ստուգ ․ ըղըրդ ։
Իսկ և ։ ‖ ալ ․ զո՛ր օրինակ ․ իսկ և եղբայր քո ։ ռամկ․ աղբարդ ալ ։
Իսկ և իսկ ։ ‖ իսկուն ․ անսահաթը ․ թէզմը ․ շուտով ։ Տճկ․ իրաւցնէ ․ ճշմարիտ ․ ըղըրդ ։ Տճկ․ տապտամասայ ․ փուտուճայ ։
’Ի սկզբանէ ։ ‖ առաջմէ ․ առաջուց ․ իլքէվէլ տէն ․ իփթիտայ ։
’Ի սկզբանէ հետէ ։ ‖ առաջմէ պէրի ։
Իսկ թէ ։ ‖ հապա թէ ։
Իսկոյն ։ ‖ իսկուն ․ անսահաթը ․ թէզմը ․ ֆիլհալ ։
Իսկութիւն ։ ‖ ճշմարտութիւն ․ ըղըրդութիւն ։ Տճկ․ բնութիւն ․ ինչ ըլլալը ։
Իսկուհի ։ ‖ ճշմարիտ ․ զո՛ր օրինակ ․ իսկուհի կոյս ։ ռամկ․ ճշմարիտ կոյս ։ Տճկ․ թագուհի ․ սուլթան ․ խաթուն ։
Իսկօրէն ։ ‖ իրաւցնէ ․ ճշմարիտ ․ ըղըրդ ։
’Ի սմայօքս ։ ‖ ասոր մէջ եղածներովը ։
Իսպառ ։ ‖ մինչև ’ի վերջը ․ սօնղունատէք ։ Տճկ․ բոլորը ․ պիւտիւթիւն ․ պիրթամամ ։
Իսպառասպուռ ։ ‖ տես Սպառասպուռ ։
’Ի ստորև ։ ‖ տակը ․ ներքևը ։
’Ի ստորեաւ ։ ‖ տակ ընկած ․ ներքև վրայ դառցած ։
’Ի ստորէ ։ ‖ տակէն ․ ներքևէն ։ Տճկ․ տակը ․ ներքևը ։
’Ի ստորուստ ։ ‖ վարէն ․ տակէն ․ ներքևէն ։
Իսրայէլադունդ ։ ‖ իսրայէլի ժողովուրդ կամ տուներ ։
Իսրայէլացի ։ } Իսրայէլաթիւն տոհմ ։ } իէլի ազգը , կամ սին սիլէն ։

ԻՎ

’Ի վախճանի ։ ‖ ետևը ․ սօնըրայ ․ սօնղ սօղունտայ ։
’Ի վաղիւ ։ ‖ վաղը ։
’Ի վաղորդայն ։ ‖ վաղվեօք ․ առաւըտանց ։

'Ի վաղուց ։ || շատոնցմէ · առաջմէնէ · առաջուց ։
'Ի վայր ։ || վար, կամ դէպ 'ի վար ։
'Ի վայրկենի ։ || Թարթելէ մը մէջ · անդադարանթը ։
'Ի վայրկոյս ։ || դէպ 'ի վար ։
'Ի վայր քան ։ || վար քան · ցած քան ։
'Ի վեր ։ || վեր, կամ դէպ 'ի վեր ։
'Ի վերայ ։ || վրայ, կամ վրան ։
'Ի վերկոյս ։ || դէպ 'ի վեր ։
'Ի վերոյ ։ || վերը ։ Տե՛ս. վեր, կամ վրայ · զոր օրինակ · 'ի վերոյ հաստատութեան ։ ռամկ. հաստատութենէն վեր, կամ հաստատութեան վրայ ։
'Ի վերոյ քան ։ || վեր · զոր օրինակ · 'ի վերոյ քան զնա ։ ռամկ. անկէ վեր ։
'Ի վերուստ ։ || վերեն · հաւայեն · երկինքէն ։ Տե՛ս. առաջմէ · առաջուց ։
'Ի վերջէ ։ } ետեւի գիէն · ետեւէն ։ Տե՛ս. վեր-
'Ի վերջոյ ։ } ջը · ետև ։
'Ի վերջնումն ։ || տե՛ս 'ի վախճանի ։
'Ի վերքան ։ || տե՛ս 'ի վերոյ քան ։

Ի Տ

'Ի տալ ։ || տե՛ս 'ի բաց ։
'Ի տարապարտուց ։ || տե՛ս 'ի զուր ։
'Ի տուէ ։ || ցերեկը ։

Ի Ր

Իր ։ || բան · չէյ ։
Իրադէտ ։ || բանը գիտցող · ճանչցող · վուխուֆ ։
Իրագործ ։ || գործօղ · ընօղ · զուրցածնիշ ե-ղօղ ։ Տե՛ս. գործած · ըրած ։
Իրագործել ։ || գործել · ընել ։
Իրագործութիւն ։ || գործելը · ընելը ։
Իրազգած ։ || տե՛ս Իրադէտ ։
Իրազգածութիւն ։ || վուխուֆութիւն ։
Իրազգաց ։ } տե՛ս Իրադէտ ։
Իրազէկ ։ }
Իրազէկ լինել ։ || բանը գիտնալը · խապարդա-նել · վուխուֆ ըլլալ ։
Իրազեկութիւն ։ || տե՛ս Իրազգածութիւն ։
Իրախոյզ ։ || բանի մը ետեւէ ընկնօղ · բանին տիպաճձին փնտռօղ ։
Իրակարգութիւն ։ || տե՛ս Իրագործութիւն ։
Իրակել ։ || ընել ։
Իրակերպութիւն ։ || բանին եօլ եօլախը ։
Իրակերտութիւն ։ || տե՛ս Իրագործութիւն ։
Իրակութիւն ։ || ընելը · գործք ։
Իրանք · կամ Իրան ։ || կեօվշէ ։
Իրաւ ։ || արդարութիւն · հախ ։ Տե՛ս. արդար · շերի ։
Իրաւաբան ։ || Շէրիաթիտ խօսօղ · շէրիին խօսօղ ։
Իրաւաբանել ։ || Շէրիաթով ըսելը շէրի խօսել ։
Իրաւաբանութիւն ։ || արդար խօսք · շէրի բան ։
Իրաւաբար ։ || շէօթէ շիտակ · արդարութեամբ ։
Իրաւագէտ ։ || Ֆէթվաճի ։
Իրաւագիտութիւն ։ || Ֆէթվաճութիւն ։
Իրաւագործ ։ || հախ ընօղ · շէրի ընօղ ։
Իրաւագործութիւն ։ || հախ ընելը ։
Իրաւադատ ։ || արդար դատօղ · հախ ընօղ ։
Իրաւադատութիւն ։ || արդար կամ շէրի դատաստան ։
Իրաւախնդիր ։ } հախ ուզօղ · շէրին փնտռօղ ·
Իրաւախնդրեր ։ } հաքքինը տիւշիւրեան ։
Իրաւախոհ ։ } հախը մտածօղ · շէրին սի-
Իրաւախորհ ։ } րօղ ։

Իրաւախոհ լինել ընդ ումեքն ։ || տառաֆձըն հետ ուղղաշմիշ ըլլալ · սուլհ ըլլալ ։
Իրաւախօս ։ || տե՛ս Իրաւաբան ։
Իրաւակշիռ ։ || շիտակ կշռօղ ։ Տե՛ս. շիտակ քննօղ, և դատօղ ։
Իրաւամիտ ։ || հախը չլսայօղ · շէրին միտք դի-նօղ ։
Իրաւանալ ։ || արդար ըլլալ · հախ ըլլալ · շէ-րի ըլլալ · սուչէն աղատիլ ։
Իրաւապէս ։ || արդարութեամբ · շէրի ։
Իրաւասէր ։ || հախ սիրօղ ։
Իրաւասոյզ ։ || հախը կորանցնօղ ։
Իրաւարար ։ || հախ ընօղ · շէրի ընօղ · դատօղ · հաքիմ ։
Իրաւացի ։ || արդար · շէրի · լայըխ · տիւշէր ։ Տե՛ս. հախ ընօղ · շէրի ընօղ · դատաստանն անօղ ։
Իրաւացի ։ (մակբայ) || արդարութեամբ · շէրի ։
Իրաւացուցանել ։ || հախ ընել · շէրի ընել · շէրի ցուցնել · ճշմա ըլլալը խապամթ ընել ։
Իրաւի ։ || արդար · շիտակ · շէրի ։
Իրաւունք ։ || արդարութիւն · հախ · շէրի դա-տաստան ։
Իրափակ ։ || բանը պահօղ կամ ծածկօղ ։
Ճիրերաց · կամ յիրերաց ։ || իրար · մէկզմէկ ։
Իրերաց ։ || իրարու · մէկզմէկու ։
Իրողել ։ || տե՛ս Իրակել ։
Իրողութիւն ։ || բանմը · չէյ · գործք ։
Իրօղ ։ || ընօղ ։
Իրօրէն ։ || տե՛ս Իսկօրէն ։

Ի Ց

Իցէ՞ թէ ։ } կըլլա՞ թէ · կըլլա՞յ որ ։ Տե՛ս. մէյ-
Իցի՛ւ ։ } էր · աւճայ ։

Ի Ւ

Ի՞ւ իւիք ։ || ինչ բանով ։
Իւիք իւիք ։ || ապագը բանով ։
Իւղ ։ || եղ ։ Տե՛ս. արդար եղ · սատեաղի ։ Տե՛ս. կարագ · Թերէեաղի ։
Իւղաբեր ։ || եղ բերօղ ։
Իւղագործ ։ || եաղճի ։ Տե՛ս. մխիկճի ։
Իւղաթաթախ ։ } եղով Թրջած · եղով կոխել-
Իւղաթաթաւ ։ } ցուցած ։
Իւղալիր ։ || եղով լցուած ։
Իւղաման ։ || եղի տեղ · եղի աման ։
Իւղարկել ։ || եղ լեցնել · եղ քսել · եղել ։
Իւղարկու ։ || եղ լեցընօղ · եղ քսօղ ։
Իւղարկութիւն ։ || եղ լեցնելը · եղ քսելը ։
Իւղաւէտ ։ || եղոտ ։
Իւղաւորական ։ || եղոտօղ · եղոտ ։
Իւղել ։ || տե՛ս Իւղարկել ։
Իւղենի ։ || եղոտ պտուղ տուօղ ։
Իւղեփեաց ։ || եղ եփօղ · մխիկճի · պաչհաճի ։
Իւղընծիւղ ։ || եղոտ պտուղ տուօղ ։
Իւպոդիակոն ։ || կիւտատաքեաւաղ ։
Իւր ։ || իրը · իրենը ։
Իւրաքանչիւր ։ || իրեն խուզը ունօղ ։
Իւրաբնակ ։ || իրեն օԹախ եղած ։
Իւրագործ ։ || իր ըրածը ։
Իւրադէր ։ || իր դրածը ։
Իւրածին ։ || իր ծնածը ։
Իւրականութիւն ։ || իր մէքեանը · իր օԹախը ։
Իւրական ։ || իրենը ։

Իւրակերտ : || իր շինածը :
Իւրակից : || իր հետ կցված :
Իւրային : || իրենը :
Իւրայոց · կամ իւրայնոց : || իրեններուն · իրեն եղածներուն :
Իւրանձնապէս : || իրեն անձին պէս · իրեն պէս :
Իւրանման : || իրեն նման :
Իւրապէս : || իրեն պէս :
Իւրաստեղծ : || իրմէ ստեղծած :
Իւրացուցանել : || իր ընել · իրեն քաշել :
Իւրաքանչիւր : || ամմէն մէկը :
Իւրաքանչիւրոք : || ամմէն մէկը · ամմէն մարդ :
Իւրեանք : || իրենք :
Իւրեանցային : || իրենցը · իրենց եղածը :
Իւրոյին : || իրենը · իրը · իր եղածը :
Իւրովի : || ինքիրեն · ինքն իրմէ :

Ի Փ

Իփօստաչիկ : || անձ :

Ի Ք

Իքթիթել ական : || տե՛ս 'ի Թօթափել ական :
Իք : || է · վէր օրինակ · սոկրատես իք մարդ · սոկրատէս մարդ է : փխբ. բանմը · շէյմը :

Լ Ա

Լաբիւրինթոս · կամ Լաբիրինթոս : || լապիրինթոս · կիրապայ :
Լագութիւն : || բղձախոհութիւն · էտէփսիզութիւն :
Լագուցանել : || բղձախոհ ընել : փխբ. ծածկել · պահել :
Լաղանի : || լաղանի · որ է փաղանմը :
Լալ : || լալ · արցունք թափել : փխբ. լաց · ողբ : զԼալ առնուլ · կամ զԼալ հարկանել : || լաց ու ողբ անել :
Լալագին : || տե՛ս Արտասուագին :
Լալական : || լալկան :
Լալահառաչ : || լալով ախ ընող :
Լալեաց : || լալու տեղ :
Լալիւն , կամ Լալիք :
Լալուն , կամ Լալումն :
Լալօթ :
Լալօնք :
} լալը · լաց :
Լախտ : || թօփուզ · թուրայ :
Լակ : || լակ · շան կերակուր :
Լական · կամ Լեկան : || լական · լէկէն :
Լականադէտ : || լէկէնը լցած ջուրը նայելով պիւյիւճութիւն ընող :
Լակիշ : || տե՛ս Ղակիշ :
Լակոտ : || լակոտ :
Լամք : || ծակ գործիք · հալիայ :
Լամք լծակաց : || ոլորկի մոցներու հալիայ :
Լամբաս : || տե՛ս Ղամբար :
Լայն : || լայն :
Լայնաթաթ : || թաթը լայն :
Լայնալիճ : || մեծ աղեղ · մեծ եայ : փխբ. · խիստ քաշած աղեղ :
Լայնախորհուրդ : || սապուրլը :
Լայնածաւալ : || լայնարձակ :
Լայնակամար : || լայն քէմէր գօտի :
Լայնակոյլակ : || պօլ վաղօղ :
Լայնական : || լայն :
Լայնաձիգ : || լայնարձակ :
Լայնանալ : || լայննալ · հաստընալ :
Լայնանիստ : || լայն նստուածք ունօղ · լայն եաթըրմ ունօղ :
Լայնապատառ : || լայն ու բաց :
Լայնապատկեր : || դէմքը լայն :
Լայնաջիլ : || լայն ու հաստ ջէղ կամ սինկիր :
Լայնափիւռ :
Լայնատարած :
Լայնատարր :
} լայնարձակ · խիստ լայն · խիստ եայըլմիշ եղած :
Լայնացուցանել : || լայնցնել :
Լայնեղունգն : || լայն ըղունկ ունօղ :
Լայնել : || լայնցընել : փխբ. հանգիստ տալ :
Լայնիլ : || լայննալ :
Լայնիլ շրթամբք : || շատ զռուց ըլլալ · ափեղցփեղ դուրս տալ :
Լայնչի : || լայն ձև ունօղ · եափմանը :
Լայնոտն : || ոտքը լայն :
Լայնութիւն : || լայնութիւն :
Լանջադեղ : || կուրծքը գեղեցկայնօղ :
Լանջադեղ կամար : || քէմէր գօտի :
Լանջակից : || մէկզմէկ գրկօղ : փխբ. մէկ կրծքի վրայ եղօղ :
Լանջանոց : || կրծքկալ : փխբ. աւրար : տե՛ս և Լանջապանակ :
Լանջապահ :
Լանջապանակ :
} սինէպէնտ · կեօգիւսլիւկ : փխբ. կրծքկալ :
Լանջապանակ ձիոյ : || արհա :
Լանջք : || կուրծք · կեօգիւս :
Լաշկամաշկ : || տե՛ս Լեշկամաշկ :
Լապտեր : || ֆէնէր : փխբ. մաշալայ · կերոն · մեծ ճրագ :
Լապտերակալ : || ճրագ բռնօղ :
Լաստ : || սալ · քէլէկ : փխբ. նաւ · կէմի :
Լաստակատար : || սալ կապօղ :
Լաստափայտ : || սալ · քէլէկ · նաւ :
Լաստել : || սալ շինել · քէլէկ շինել · նաւ շինել : փխբ. պատրաստել · հազըր ընել · տիւզմիշ ընել :
Լատին :
Լատինացի :
} լաթինացի · հռօմայեցի :
Լատրատել : || խածխծել · կըտրատել : փխբ. բամբասել · խայտէթը խօսիլ :
Լար : || սինճիր · ջուվան :
Լար նուագարանի : || ջանութի կամ քէմէնչէի քիրիշ :
Լար պարանոցի : || վիզը բանօրիլը :
Լարաբաժին : || փայ ընօղ սինճիր · տարլիկերի ջըւափը :
Լարաբաժին արկանել 'ի տեղի ինչ · կամ բղ-վայր ինչ Լարաբաժին առնել · կամ բաժանել : || ջըւափըյով բաժնել · ջըւինով փայ փայ ընել :
Լարաբաժին անկանիլ ուրուք : || ջըւափըյով բաժնուիլ · ջըւինով փայ փայ ըլլալ :
Լարախաղաց : || ճամպազ :
Լարախաղացութիւն : || ճամպազութիւն :
Լարախիլ : || ջուվանը կամ ջուզին նման սինկիրները խըլօղ :

Լարել ։ || լարել ․ ձգձգել ․ խուռամիշ ընել ։
Լացուցանել ։ || լացընել ։
Լացք ։ || լաց ։
Լաւ ։ || լաւ ․ աղէկ ․ բարւոք ․ աղուոր ։
Լաւաբարոյ ։ || աղէկ մարդ ։
Լաւագոյն ։ || խիստ աղէկ ․ խիստ բարւոք ։
Լաւագունանալ ։ || աւելի աղէկ ըլլալ ։
Լաւազգի ։ || աղէկ միլլէթէ ․ գեղեցկագոյն ։
Լաւակամ ։ || մէկզմէկ աղէկութիւն ուզօղ ․ բարեկամ ։
Լաւակամութիւն ։ || բարեկամութիւն ․ բարեկին աղէկը ուզել ։
Լաւանալ ։ || աղէկնալ ․ բարւոքանալ ։
Լաւութիւն ։ || աղէկութիւն ․ բարերարութիւն ․ [illegible] ։
Լափել ։ || լափել ․ լափլփելով խմել ։ տե՛ս․ եւ ըսելով թէ կերի՞ ընել ։
Լափլիզող ։ || լակելով ուտող ․ լափող լեզող ։

Լ Ե

Լեաշկ ։ || տե՛ս Լեշկ ։
Լեաշկամաշկ ։ || տե՛ս Լեշկամաշկ ։
Լեառն ։ || լեռ ։
զԼեառն ըստ լեռնայինս գնալ ։ || լեռնէն լեռ գնալ ։
Լեարդ ։ || լերդ ․ ճիկեր ․ ճիկերի [illegible] ։
Լեզու ։ || լեզու ։ տե՛ս․ ազգ ․ միլլէթ ։
Լեզուանագար ։ || լեզուէն առնօղ ․ գէշ բերան ․ շատախօսող ․ հանդգնագին խօսօղ ։
Լեզուանագարել ։ || լեզուէն առել ․ գէշ խօսիլ ․ ամեն ցեղ դուրս տալ ․ հանդգնագին խօսիլ ։
Լեզուանագարութիւն ։ || լեզուէն առնելը ․ գէշ բերանութիւն ․ ամեն ցեղ խօսք ․ շատախօսութիւն ։
Լեզուագիտեալ ։ || շատ լեզու գիտցօղ ։
Լեզուակ ։ || լեզու ․ պզտիկ լեզու ։
Լեզուակ կշռոյ ։ || թերազիին լեզուն ։
Լեզուանոյ ։ || տե՛ս Լեզուանագար ։
Լեզուանոյել ։ || տե՛ս Լեզուանագարել ։
Լեզուանի ։ || լեզուանի ․ լեզուէն առնօղ ․ գէշ բերան ․ շատախօսող ։
Լեզուանիլ ։ || լեզուէն առել ։
Լեզուանութիւն ։ || տե՛ս Լեզուանագարութիւն ։
Լեզուաշատ ։ || լեզուէն առնօղ ․ ամեն ցեղ դուրս տուօղ ։
Լեզուաշատութիւն ։ || տե՛ս Լեզուանագարութիւն ։
Լեզուաւոր ։ || լեզուն կարած ․ լեզուն ապականած ․ [illegible] ։ տե՛ս․ թարգման ․ [illegible] ։
Լեզուել ։ || լզել ։
Լեթիլ ։ || պակսիլ ․ քիչնալ ։
Լեղաքար ։ || գեղեցիկ երկու [illegible] ։
Լեկել ։ || կոտրտել ․ ջարդել ․ փշրել ։
Լեկան ։ || տե՛ս Լական ։
Լեղ ։ || լեղ ․ որ է [illegible] մը ։
Լեղ ․ կամ Լուղ ։ || լողալը ։
'ի Լեղ անցանել ։ || լողալով անցնիլ ։
'ի Լեղ ․ կամ 'ի Լուղ մտանել ։ || լողալ ։
Լեղակ ։ || չըվիտ ։
Լեղահամ ։ || լեղի համ ունեցօղ ։
Լեղանալ ։ || լեղնալ ։
Լեղենալ ։ || լեղի ըլլալ ․ լեղացըւիլ ։
Լեղի ։ || լեղի խօսք ․ լեղի կերակուր ։ տե՛ս․ կենդանեաց լեղին ։
Լեմոն ։ || լիմոն ։
Լեշկ ․ կամ Լեաշկ ։ || [illegible] ։
Լեշկամաշկ ։ || բարակած կաշի ։
Լեռնադաշտական ։ || լեռան դաշտ կամ [illegible] ։
Լեռնաբնակ ։ || լեռան մէջ բնակօղ ․ լեռներ եղօղ ։

Լեռնակարկառ ։ || լեռնանման բարձրացած ․ խիստ բարձրը ։
Լեռնական ։ / Լեռնականաց ։ / Լեռնակեցիկ ։ } լեռը կեցօղ կամ բնակօղ ․ լեռը ապրօղ ։
Լեռնակողմն ։ || լեռան կողմ ․ լեռան [illegible] ։
Լեռնահանդերձ ։ || լեռան նման ։
Լեռնահոլով ։ || լեռները [illegible] ելօղ ։
Լեռնամած ։ || լեռան [illegible] ։
Լեռնամէջ ։ || լեռան մէջը ․ լեռան [illegible] ։
Լեռնամուտ ։ || լեռը մտնօղ ։
Լեռնային ։ || լեռան մէջ [illegible] ․ լեռնային ։
Լեռնայն ։ || տե՛ս զԼեռնն լեռնային ։
Լեռնայոլով ։ || շատ լեռներ ունօղ ։
Լեռնանալ ։ || լեռ ըլլալ ․ լեռան պէս բարձրանալ ․ լեռ դառնալ ։
Լեռնավայր ։ || լեռ տեղ ։
Լեռնատէր ։ || լեռները բռնած տիրօղ ։
Լեռնատեսակ ։ || լեռան կերպը [illegible] ։
Լեռնատուն ։ || լեռան տունը ․ լեռան կերպը ։
Լեսան ։ || սրոց քար ․ [illegible] ։
Լեսել ։ / Լեսուլ ։ } ծեծել ․ տորոկել ․ [illegible] փշրել ։
Լերանցամէջ ։ || լեռներուն մէջը ։
Լերդաթարթ ։ || լերդի [illegible] ։
Լերդակերպ ։ || ճիկերը [illegible] ։
Լերդակից ։ || [illegible] ։
Լերդակողմն ։ || լերդին դին ․ ճիկերին [illegible] ։
Լերդակարօտ ։ / Լերդակտուր ։ } ճիկերը կտրտած ․ ճիկերը [illegible] ։
Լերդահամ ։ || ճիկեր [illegible] ։
Լերդացաւ ։ || ճիկերը ցաւօղ ․ մէրեձիլի ։ տե՛ս․ մէրէմ ։
Լերդացաւութիւն ։ || հիւանդութիւն ․ [illegible] մէրէմ ։
Լերկ ։ || անմազ ․ թիւյսուզ ։
Լերկաձոյն ։ || ձոյլը բարակ ։
Լերկամարմին ։ || թիւյսուզ մարմին ունօղ ։
Լերկամորթ ։ || թիւյսուզ ։
Լերկանալ ։ || թիւյսուզ ըլլալ ։
Լերկութիւն ։ || թիւյսուզլուխ ։
Լեփ ։ || խակ [illegible] ։

Լ Է

Լէգէոնական ։ || տե՛ս Լէգէոն ։
Լէգէոն ։ || [illegible] ․ զօրք ։
Լէգէոնաբուծե ։ || խիստ [illegible] ։

Լ Ի

Լի ։ || լեցուն ․ լեցուն ․ լի ։
Լիաբուխ ։ / Լիաբաշխ ։ } [illegible] բաց ․ առատ [illegible] ։
Լիաբաշխ ։ || [illegible] ։
Լիաբերան ։ || լիք բերնով ․ [illegible] ։
Լիաբուղխ ։ || [illegible] ։
Լիաբոյծ ։ || լեցուն [illegible] ․ [illegible] լիք ։
Լիադէմ երեսն ։ || խիստ [illegible] ։
Լիաշեր ։ || լիք լիք ․ լեցնելով ․ [illegible] ։
Լիաճառ [illegible] ։ || [illegible] լեցուն [illegible] գիրերները ։
Լիախորհուրդ ։ || ազնիւ կերակուրներով լիք ․

թաւալմը ։

Լիակատար ։ ‖ լրումն · թամամութիւն ։

Լիահանճար ։ ‖ խիստ խելացի ։

Լիահաս ։ ‖ լիք հասս ունող ։

Լիահոգի ։ ‖ հոգւով սրտով լցուած ։

Լիաձեռն ։ ‖ ձեռքը լիք ։ փխբ. ձեռնբաց ։

Լիաձիգ ։ ‖ աղեղը խիստ ամուր քաշօղ · կամ բիճ նետ նետօղ ։

Լիաձիր ։ ‖ առատ պարգևիչ տուօղ ։ փխբ. առատ բան հասկը ընօղ ։

Լիամտաբիլ ։ ‖ փէնջէրով լցուած ։

Լիանալ ։ ‖ լցուիլ · լեցուիլ ։

Լիապատար ։ ‖ տե՛ս Լիակէր ։

Լիապարգև ։ ‖ առատ պարգևիչ տուօղ ։

Լիապէս ։ ‖ լման · թամամ ։

Լիապտուղ ։ ‖ պտղով լցուած ։

Լիաստեղծումն ։ ‖ լանևարձակ մինօտ ունօղ ։

Լիաւոր ։ ‖ լեցուն · լիք · լէփլիք ։

Լիբանաներ ։ ‖ տիեզրգեան տաղը ։

Լիբանոս · կամ Լիբանոն ։ ‖ խունկ · քիւնլիւկ ։

Լիբանոտոս ։ ‖ պատիճը լատոս ։

Լիբիացին ։ } աֆրիկեցի · մաւրիտանացին · մաւր

Լիբիայ ։ } երկիր չէհիրի ։

Լիբիափիւնիկ ։ ‖ աֆրիկայու կէսը ։

Լիբիտոն ։ ‖ սեւ կապտայ · մելան ։

Լիգուրեան ։ ‖ լաւճնիկեցու ։

Լիւելի ։ ‖ տե՛ս Լիալիր ։

Լիզանել ։ ‖ լզել ։

Լիզումին մանել ։ ‖ լաւելով ջնջել · քերթէն ջնջել · քերթէն կորսնցնել ։

Լիզել, կամ Լիզուլ ։ ‖ լզել ։

Լիճ ։ ‖ լիճ · կեօլ ։

Լիճ լուսոյ կամ արտասանեաց ։ ‖ աչք ։

Լիմյոս ։ ‖ լիմպոս ։

Լինգերին ։ ‖ տե՛ս Լինգերին ։

Լինդ ։ ‖ տե՛ս Լինար ։

Լինելութիւն ։ ‖ ըլլալը · հասըլ ըլլալը ։

Լինիլ ։ ‖ ըլլալ ։

Լինոր ։ ‖ լինոս · ակռանների քովի միսը ։

Լիով ։ ‖ լման · ալիսթամամ ։

Լիութիւն ։ ‖ լեցուն ըլլալը · պօլութիւն ։

Լիուլի ։ ‖ տե՛ս Լիալիր ։

Լիսեռն ։ ‖ լիսեռ · սայլի սռու ։

Լիսեռն մամանիկի ։ ‖ լիսեռ · տաղըշախ ։

Լիսեռնաձև ։ ‖ լիսեռի կամ պղըշախի ձևով ։

Լիտր ։ ‖ լիտր · լիտրէ · պատժուածն ։

Լիր ։ ‖ լիք · լեցուն · լցուած ։ փխբ. միջը լեցուածը · միջինը ։

Լիրբ ։ ‖ անմերկ · երեսի ջուր չունեցող · առսըղ · էտէփսիզ · ըռզըսըզ ։

Լիցք ։ ‖ լեցուկը ։ փխբ. տոլմայի փոր ։

Լիւանտոտոս ։ ‖ պատիճը լատոս ։

Լիփա ։ ‖ պատիճը լատոս · մեղթէմ · զաւոյշը մեղթեմի ։

Լիք ։ ‖ վար թողած · երեսէ ձգած ։ փխբ. վար թող · երեսէ ձգէ ։ փխբ. վար թողուց · երեսէ ձգեց ։

Լ Լ

Լլկանք ։ ‖ չարչարանք · իսկէնձէ · ախտակէթ ։

Լլկել ։ ‖ չարչարել · նեղել · իսկէնձէ տալ ։

Լլկութիւն ։ ‖ տե՛ս Լլկանք ։

Լ Ծ

Լծաբարձ ։ ‖ տե՛ս Լծնբարձ ։

Լծադիր ։ ‖ լուծ դնօղ · պաշտօնակցութեան մէջ դնօղ · ընկեր ։ փխբ. բեռ դնօղ · խարաճ ձգօղ ։

Լծակ ։ ‖ լուծ · պաշտօնակցութիւն ։ փխբ. ձող · համակշիռ արդիւն ։ փխբ. թէրազի · վէզնէ ։ փխբ. ջուխտ մը · չիֆթ մը ։

Լծակ կշռոյ ։ ‖ թէրազի · զանթար ։ փխբ. թէրազիի, կամ զանթարի թաւը, կամ թելը ։

Լծակից ։ ‖ ընկեր ։

Լծակաբեր ։ ‖ ֆալաքէյ լծօղ · կռիւ կամ խառվութիւն ձգօղ ։ փխբ. տխուշման ։

Լծակռուել ։ ‖ մէկի մը հետ կռիւ ընել ։

Լծակռուութիւն ։ ‖ երկու ֆալաքեյ ըլլալը · կռիւ ձգելը ։ փխբ. կռիւ ։

Լծակցել ։ ‖ մէկ տեղ պաշտօնակից ընել · մէկ տեղ կցցել · մէկզմէկու հետ ընկեր ընել ։

Լծակցութիւն ։ ‖ ընկերութիւն ։

Լծաձիգ ։ ‖ լուծ կամ պաշտօնակցութեան քաշօղ ։

Լծել ։ ‖ լծել · մէկ տեղ զօդուածքէ ընել · ջլխտել · կցցել ։

Լծընկեց ։ ‖ լուծը վարձօղ ։ փխբ. անհնազանդ · գլուխ քաշօղ ։

Լծնբարձ ։ ‖ լուծ վերցնօղ · գլուխը լծու տակ խօթօղ ։ փխբ. հնազանդ · մարդու տակ մտնօղ · մութթիւն ։

Լծորդ ։ ‖ լծու ընկեր ։ փխբ. ընկեր · եօլտաշ · կէչհանք ։

Լծորդածին ։ ‖ մէկ հօրէ կամ մէկ մօրէ ծնած ։

Լծորդել ։ ‖ ջլխտել · մէկ տեղ զօդուածքէ ընել · ընկեր ընել · կցցել · իշխան ընել ։

Լծորդութիւն ։ ‖ ջլխտելը · ընկերութիւն · իշխանութիւն · կցցելը ։

Լծուոր ։ ‖ լուծ ունօղ · լուծ քշօղ ։

Լ Կ

Լկել ։ ‖ ջրխկել · թրջել · նեմնեմլի ըլլալ ։

Լկնեցուցանել ։ ‖ էտէփսիզ ընել ։

Լկնիլ ։ ‖ երեսի ջուրը կորսնցնել · առսըզ ըլլալ · էտէփսիզութիւն ընել · քազանամուս չունենալ ։

Լկնիլ աչաց ։ ‖ էտէփսիզ նայիլ ։

Լկնութիւն ։ ‖ էտէփսիզութիւն · առսըզութիւն ։

Լկութիւն ։ ‖ ջրխկելը · նէմ · թացութիւն ։

Լկտի ։ ‖ տե՛ս Լիրբ ։

Լկտիլ ։ ‖ տե՛ս Լկնիլ ։

Լկտութիւն ։ ‖ առսըզութիւն · էտէփսիզութիւն ։

Լկրծիլ ։ ‖ տե՛ս Լպրծիլ ։

Լ Ճ

Լճակ ։ ‖ կեօլ ։

Լ Մ

Լմել ։ ‖ ձմերուկով հասըլ բերել · ինչպէս կենեն կաւը · մոմը · քէչէն · և այլն ։

Լմլել ։ } ոտքի կոխելով ընել · կոխկռտել ·

Լմշտել ։ } թէփէլէմիշ ընել ։

Լմջոյց ։ ‖ ոտքի եաթթախ · օրոց · պէշիկ ։

Լ Ն

Լնուլ ։ ‖ լնել · լեցընել ։ փխբ. գլուխ հանել · լմնցնել · ընել ։

Լ Ո

Լոգանալ ։ ‖ լողնալ · լուացուիլ ։

Լոգանք ։ ‖ լուացուիլը · լուացք ։

Լոգարան : || լոգնալու տեղ :
Լոգացուցանել : || լոգցնել :
Լոկ : || չոկ · տալթ · ցամաք · զոր օրինակ · հաց լոկ : ամիկ · ցամաք հաց :
Լոկոն : || լէօքիւմ :
Լոկոնել : || լէօքիւմով կլորցնել · լէօքիւմի մէջ ընել :
Լոկումն : || լոկնալը · լոճացուելը :
Լող : || լողալը :
՚ի Լող անկանիլ : || լողալ · խեղդիչ ըլլալ :
Լողալ : || լողալ · խեղդիչ ըլլալ :
Լողակ : } լողացող : տե՛ս, ձուկ , կա՛մ այլ
Լողական : } լողացող կենդանի :
Լողորդ : || լողալ գիտցող · լողացող · խեղդիչ եղող :
Լողորդութիւն : || լողալը · կամ լողալ գիտնալը :
Լոմոյ : || մանուշակ :
Լոմայափոխ · կամ Լոմափոխ : || [illegible] :
Լոյծ : || արձակ · արձըկուած : տե՛ս, թոյլ, կամ կուզ · նալիք : տե՛ս, ջըլըկոտ · վաղուկ : տե՛ս, ափեր ցնդել · տալլուծ թող տուող · գինքը թող տուող :
Լոյս : || լոյս :
ակն Լուսոյ : || արեգակն · արեւ :
՚ի Լոյս ածել : || լոյս տեղ բերել : տե՛ս, ծնանել · երեւան հանել · մէյտան բերել · հրապարակ ընել :
Լոյս տանել : || լոյս տալ · լուսաւորել :
Լոյսկիզոյց : || լոյս խլեցող :
Լոյր : || տե՛ս Պայթուն :
Լուանել : || տե՛ս Լուանալ :
Լոր : || այլ լորաճին :
Լորախնդիր : || այլ լորաճին փնտռող · այլ լորաճինի ետեւէն ընկնող :
Լորամարգ : } մեծ ու գէր այլ լորաճին :
Լորամարգի : }
Լորձունք : || շողիք · բերնէն փրփուր :
Լորճել : || ահագան տանել :
Լորտու : || լորտու · անմիտ օձ մի է :
Լու : || խաղաղ : տե՛ս, լու · փիրէ :
Լու առնել : || խմացընել · խաղաղ ընել · չաւ ընել :
Լու լինիլ : || խմացուելիլ · խաղաղ ըլլալ · չաւ ըլլալ :
Լուանք : || լուացուք · չխրեչի : տե՛ս, լուացարան · լուացուելու գաւաթ : տե՛ս, ըմպելիք : տե՛ս, ոտից ձեռաց · հալէ :
Լուանալ : || լուանալ · լուացք ընել :
Լուանալի : || լուացուելու : տե՛ս, լուացող · լուացուող :
Լուացարան : } լուացուելու տեղ · լուացք ·
Լուացարան : } խուլանոց :
Լուացանք : || լուացուք :
Լուացիկ : || լուացող : տե՛ս, լուացուելու տեղ : կամք Լուացիկ : || լուացուելու ըէյէն :
Լուբիայ : || լոբիա · աւէ յըքիտէ · լոպիա :
Լու՚ի լուր : || անձայն տալով · զոր օրինակ · լու ՚ի լուր գիրք գոցէ խօսեցայ : ուրիշի անձայն ականջէն առնելն ըսել :
Լուծ : || լուծ · պոյունտուրուխ : տե՛ս, չուխտ մը · ջիֆթ մը : տե՛ս, բեռ · ծանր խաչ : տե՛ս, հնազանդութիւն · ծառայութիւն :
Լուծ կշռոց : || Թէրազի · խամթըմ : տե՛ս Թե-

րազիին կամ խաղնթարի թաթը կամ Թեւը :
Լուծականն : || զատուելու · արըրուելու : տե՛ս, ջըլըկոտ · վաղուկ :
Լուծանել : || հալիլ · ջըլըկիլ · Թուլնալ · ջուր կտրիլ :
Լուծանել : || արձըկել · քակել · Թող տալ : տե՛ս, մեկնել : տե՛ս, քակտել · փլփլացնել · աւրել : տե՛ս, Թուլցնել · կակղցնել · ջըլըկել · վաղուկ ընել · հալել :
Լուծանել զկապ : || մեղքը քաւել · մեղքը Թողուլ :
Լուծանել զանհեծս կամ զդատաստանս : } քակել
Լուծանել զօրէնս կամ զխրախումութիւն : } վերցը-
նել · կործանել · փճացնել · աւերել ընել :
Լուծանել զխաւար կամ զգիշեր : || մութը փա-
րատել · ցրուել · տաղնապ մէջ ընել :
Լուծանել ՚ի յօդ : || ՚ի օդ դարձ ընել կամ փոխել :
վրէժս Լուծանել : || պատասխան կրել · պատա-
ժել :
Լուծանիլ : || ոսկը ձեռքը Թուլնալ · միտքը կտրիլ :
Լուծել : || տե՛ս Լուծանել :
Լուծիչ : || արձըկող · քակող : տե՛ս, մեկնող : տե՛ս, քակտող · աւրող · Թուլցնող · կակղըցնող · հալող : տե՛ս, քաւող · ջնջող :
Լուծումն : } ջըլըկոտութիւն · վաղուկ ըլլա-
Լուծութիւն : } լը : տե՛ս, Թուլութիւն · կակ-
Լուծումն : } ղութիւն · նաղկութիւն : տե՛ս, քա-
կելը · արձըկելը : տե՛ս, մեկնելը · մեկնութիւն :
Լուղ · կամ Լեղ : || լողալը :
՚ի Լուղ անկանիլ : } լողալ · խեղդիչ ըլլալ :
Լուղալ : }
Լուղակ · կամ Լուղական : || տե՛ս Լողակ :
Լուղել · կամ Լուղիլ : || լողալ · խեղդիչ ըլլալ :
Լուղորդ : || տե՛ս Լողորդ :
Լուղորդութիւն : || տե՛ս Լողորդութիւն :
Լուռ : || լուռ · սուս :
Լուռ կալ · կամ Լուռ լինիլ : || սուսկենալ · սուս ըլլալ · խաղաղիլ · դադրիլ :
Լուռ մունջ : || սուսփուս :
Լուսաբաշխ : || լուսաւոր վարդապետութիւն ունեցող :
Լուսաբանել : || լուսաւոր վարդապետութիւն ընել :
Լուսաբեր : || լոյս բերող · լոյս տուող · չաւղը : տե՛ս, արուսեակ աստղը :
Լուսաբերան : || լոյս բերան ունեցող :
Լուսաբնակ : || լուսոյ մէջ կամ լոյս տեղ բնակող :
Լուսաբոլորք : || լուսով վառած :
Լուսաբուղխ : || լոյս բխող · լոյսէ բխած :
Լուսագայր : || կայծ · քերոն :
Լուսագայրիլ : || կուրծել · քերոն ըլլալ :
Լուսագայրութիւն : || կուրծութիւն · քերոնութիւն :
Լուսագեղ : || լուսոյ պէս աղուոր :
Լուսագէտ : || լուսաւոր միտք ունեցող :
Լուսազարդ : || լուսաւոր · լուսազեղ :
Լուսազարդել : || լուսով զարդարել :
Լուսանդամ : || լուսաւոր ոսկէ եղող · լուսաւորչէն բնութիւն ունեցող :
Լուսազգեաց : }
Լուսազգեստ : } լուսով պատած · լուսով ծածկած :
Լուսաթագաւոր : }

Լուսաթոյր ։ || լուսաւոր . պայծառ ։
Լուսաթափել ։ || վերցնել 'ի լուսոյ, կամ լուսոյ պէս լծուցող ։
Լուսալից ։ || լուսով լցուած ։
Լուսածագ ։ } լոյս ցայթող . լուսաճառագայթող ։
Լուսածագող ։ }
Լուսածագել ։ || լուսոյ պէս ծագել . լուսով ցաթել ։
Լուսածին ։ } լուսէ ծագող . լուսոյ պէս ծագած . լուսոյ նման ծնունդ ունեցող ։
Լուսածնեալ ։ }
Լուսածնունդ ։ }
Լուսակառք ։ || լուսով շինուած լուսեղէն կառք ։
Լուսակից ։ || Զուարթ բնակ . շնորհական ։
Լուսակերպ ։ || լուսոյ նման ։
Լուսակերտ ։ || տե՛ս Լուսակառք ։
Լուսակէզ ։ } լուսով այրած . լուսով լուցուած . վառած լոյս ունեցող ։
Լուսակիզն ։ }
Լուսակիր ։ || լոյս կրող . լոյս ունեցող ։
Լուսակորոյս ։ || լոյսը կորսնցնող ։
Լուսակրօն ։ || լուսաւոր կրօնք ունեցող ։
Լուսաձեւ ։ || լուսոյ նման ։
Լուսաճաճանչ ։ } լուսաւոր . լուսեղէն . չէօհ- լէլի . շաւքլը ։
Լուսաճեմ ։ }
Լուսամուտ ։ || երդիկ ծակ թէ պատի ճամբը . փէնճէրէ ։
Լուսայարգիր ։ || տե՛ս Լուսազարդ ։
Լուսանալ ։ || լուսնալ ։
Լուսանիւթ ։ || լուսաւոր նիւթ . ինչպէս եւ Հրեշտակ ։ ռմկ., լուսէ եղած ։
Լուսանկար ։ } տե՛ս Լուսաճաճանչ ։
Լուսանշոյլ ։ }
Լուսանորոգ ։ || լուսով նորոգող . նոր լոյս ունեցող ։
Լուսանորոգել ։ || լուսով նորոգել ։
Լուսանոց ։ || Փէնէրա ։
Լուսանցոյց ։ || լոյս անցնող . տե՛ս եւ Լուսամուտ ։
Լուսանցք ։ || լուսանց . գրքի քենարները ։
Լուսաշաւիղ ։ || լուսաւոր ճամբայ ։ ռմկ., լուսաւոր իղ ունեցող . լուսաւոր ճամբայ գնացող ։
Լուսապաճոյճ ։ || տե՛ս Լուսազարդ ։
Լուսապայծառ ։ || խիստ պայծառ կամ լուսաւոր ։
Լուսապանծ ։ || լուսով պարծենցող . լուսով լցուած ։
Լուսապատար ։ || լուսով լցուած ։
Լուսապատրոյկ ։ || լուսաւոր ֆիթիլ ունեցող ։
Լուսապարգեւ ։ || լոյս պարգեւիչ ըլլող ։
Լուսապսակ ։ || լուսեղէն պսակ ունեցող ։
Լուսասահման ։ || լոյս սինօռ ունեցող . լուսաւոր տեղ բնակող ։
Լուսասնունդ ։ || լուսով մեծցած ։
Լուսաստաց ։ || տե՛ս Լուսաւոր ։
Լուսասփիւռ ։ || լոյս տարածող կամ եղջիւր ըլլող ։
Լուսավառ ։ || լոյս վառող . լուսով վառած . լուսով փայլող ։
Լուսատարր ։ || լուսեղէն . լուսաւոր ։
Լուսատես ։ || լոյս տեսնող ։
Լուսատեսակ ։ } լուսոյ նման . լուսաւոր տեսք ունեցող ։
Լուսատեսիլ ։ }
Լուսատիպ ։ }
Լուսատու ։ || լոյս տուող . լուսաւորող ։
Լուսարան ։ || լուսոյ տեղ . լոյս անցնելու տեղ ։ ռմկ., փէնճէրէ ։

Լուսարար ։ || ժամուն ճրագները վառող ։
Լուսարկու ։ || լոյս հագնող . վրան լուսաւորութիւն ունեցող ։
[illegible] ։ || լուսեղէն . խիստ լուսաւոր . շաւքլը . չէօհէլի ։
Լուսացուցիչ ։ || լոյս տուող . լուսաւորող ։
Լուսաւոր ։ || լուսեղէն . չէօհէլի . պայծառ- ատուն ։
Լուսաւոր մեծ ։ || արեւ ։
Լուսաւոր փոքր ։ || լուսնեակ ։
Լուսաւորք երկնից ։ || աստղեր ։
Լուսաւորել ։ || լուսաւորցել . լոյս տալ ։
Լուսաւորիչ ։ || լուսաւորող ։
Լուսաւորութիւն ։ || լոյս տալը . լոյս ։
Լուսափայլ ։ || տե՛ս Լուսաւոր ։
Լուսափայլել ։ || լուսով փայլել . շաւղլանմիշ ըլլալ . ձիլվալանմիշ ըլլալ ։
Լուսափառ ։ || լուսով փառաւորուած . խիստ պայծառ ։
Լուսափափագ ։ || լոյսը կամ լուսաւոր բանի փափագող ։
Լուսափետուր ։ || լուսաւոր թեւեր կամ հագուստ ունեցող ։
Լուսափթիթ ։ || լուսով զարդարուած ։
Լուսեղէն ։ || լուսէ եղած . լուսաւոր ։
Լուսերամ ։ || լուսաւոր միաբանութիւն ունեցող ։
Լուսերանգ ։ } լուսոյ գոյն ունեցող . լուսոյ նման ։
Լուսերփեան ։ }
Լուսերփին ։ }
Լուսընկալ ։ || լոյս ընդունող ։
Լուսին ։ || լուսընկայ ։
Լուսինեակ ։ || [illegible] ։
Լուսնաստաց ։ || աչքի ձերմակ փէրտէն, որ տեսութիւնը կու խափանէ ։
Լուսնաթիւ ։ || լուսընկային օրերը համրող ։ ռմկ., լուսնկային օրերուն համրանքը ։
Լուսնաժէտ ։ || խուպլու . թութարըքլը ։
Լուսնակալ ։ || լուսընկայի մթթանալը ։ տե՛ս եւ Լուսնաժէտ ։
Լուսնակն ։ || աչքը ձերմակ փէրալ ունեցող . ձերմակ կէտերով աչք ։ ռմկ., լուսնթեւայ ։
Լուսնահար ։ || տե՛ս Լուսնաժէտ ։
Լուսնացոյց ։ || լուսընկային հինն ու նորը ցցնող գիրք ։
Լուսնթագ ։ || լուսնթագ աստղը ։
Լուսնոտ ։ || տե՛ս Լուսնաժէտ ։
Լուսնոտիլ ։ || խուպլու ըլլալ . խուպլը բռնել . թութարըքը բռնել ։
Լուսալ ։ || տե՛ս Փարատել ։
Լուսանք ։ || տե՛ս Պարսաւանք ։
Լուր ։ || լսելը . լսածը ։ ռմկ., լսելու բանը . զրոյց . քարոզութիւն ։ ռմկ., խապար . ձայն ։
Լուր լինել ։ || լսուիլ ։
'Ի Լուր ականջաց լսել ։ || ականջով լսել ։
Լուրթ ։ || սեւ . թուխ . կապոյտ գոյն ։
Լուրջ ։ || ծանր, շատ ։ ռմկ., աչքը բաց . պարկեշտութիւն ։ ռմկ., կապոյտ . լաճիվէրտի ։
Լուցանել ։ || վառել ։ ռմկ., երկել . ճրագին ձգել ։
Լուցկի ։ } քիւքիւրթլիւ չէօփ . խուռ ։
Լուցկի . կամ Լուցկիք ։ }

ԼՓ

Լփել ։ || ամանը մաքրել . խածնելով եզող ։ ռմկ., լեզուով . խածնելով ըլլալը ։
Լփրշ ։ || տե՛ս Լփել ։

Լպրծուած : || սահօղ · խուսափիչ եղօղ · սահեցուած :
Լպրծեցուցանել : || սահեցընել · գայթակղիչ ընել :
Լպրծիլ : || սահիլ · սխալիլ · խուսափիչ ըլլալ :
Լպրծիւն : || սահիլը · սխալիլը · խուսափիչ ըլլալը :
Լպրծուկ :
Լպրծուն : } խուսափիչ եղօղ · սահեցուցանօղ ·
Լպրծուտ : } խուսափ ընծայօղ :
Լպրծօղ :
Լպրշեցուցանել : || երեսփոխել տալ · մէկուն ջուրը նամուսը կորսընցնել :
Լպրշիլ : || տես Լկտիլ :
Լպրշութիւն : || երեսփոխութիւն · անամօթութիւն :
Լպրտիլ : || տես Լպրծիլ :
Լպրտուն : || տես Լպրծուն :

Լ Ռ

Լռակեաց : || լուռ կեցօղ · սուս կեցօղ · լռութին պահօղ :
Լռակեացութիւն : || սուս կենալը · չխօսիլը :
Լռանիստ : || սուս նստօղ · ձայն չհանօղ :
Լռապահ : || տես Լռակեաց :
Լռարան : || սուս կենալու տեղ :
Լռել : || սուս կենալ · ձայն չհանել : փխբ., համբերել · սսկալ ընել · դադրիլ :
Լռելեայն : } սուս կենալով · ձայն չհանե-
Լռելեան : } լով · ուշադրով · զաղտուկ · կամացուկ :
Լռեցուցանել : || սսկեցնել · սուս ընել · դադրեցնել :
Լռիկ : || սուս · սուս կեցօղ · ձայն չհանօղ :
Լռիկ կալ : || սուս կենալ · ձայն չըհանել :
Լռին : || տես Լռիկ :
Լռութիւն : || լռութին · սուս կենալը :

Լ Ս

Լսական : || տես Լսօղ :
Լսաւէր : || լսել սիրօղ :
Լսարան : || լսելու տեղ : փխբ., ատեան :
Լսաւորութիւն : || տես Լսողութիւն :
Լսել : || լսել : փխբ., հասկընալ · իմանալ : փխբ., հնազանդիլ · մտիկ ընել :
Լսելափակ : || ականջը փակօղ · ականջը գոց :
Լսելի : || լսուելու · հասկըցուելու : փխբ., լսօղ :
Լսելի լինել : || լսուիլ · խօսուիլ կամ ձայնակցուիլ ըլլալ :
Լսելիք : || ականջ :
Լսելութիւն : || տես Լսողութիւն :
Լսեցուցանել : || լսեցնել · լսել տալ :
Լսնագոյն : || ճերմակ գոյն ունեցօղ · ճերմկցած :
Լսնանալ : || ճերմկնալ :
Լսնացուցանել : } ճերմկելով կամ փայլեցնե-
Լսնեցուցանել : } լով ճերմկցնել :
Լսողամիտ : || լսել կամ հնազանդիլ սիրօղ :
Լսողութիւն : || լսելը · հասկընալը : փխբ., հնազանդութիւն :
Լսօղ : || լսօղ : փխբ., հասկըցօղ · իմացօղ : փխբ., հնազանդօղ · մտիկ ընօղ :

Լ Ր

Լրաբեր : || թամամ · լեցուած : փխբ., լեցուած :
Լրաբերութիւն : || թամամութիւն · լեցուած ըլլալը :
Լրանալ : || լեցուիլ · թամամ ըլլալ :
Լրատարաք : || տես Լիալիր :
Լրացուցանել : || լեցընել · թամամ ընել :
Լրբագոյն : || խիստ երեսփոխ :
Լրբանալ · կամ Լրբիլ : || տես Լկտիլ :
Լրբացուցանել : || տես Լպրշեցուցանել :
Լրբենի : || տես Լիրբ :
Լրբութիւն : || անամօթութիւն · երեսփոխութիւն :
Լրթագոյն : || անժուժ · թուլ · կուշտ կերած : փխբ., խիստ ան · խիստ թուլ :
Լրթալից : || մեղկաշատ :
Լրթանալ : || անժուժ · թուլ ըլլալ · մեղկնալ :
Լրիկ : || տես Ամբողջ · որ է ամբողջ :
Լրումն : } լմննալը · թամամ ըլլալը : փխբ.,
Լրութիւն : } կատարելութիւն · ամբողջութիւն :
Լրջագոյն : || խիստ ուշադիր կամ շատ : փխբ., խիստ արթուն կամ զգոյշ : փխբ., կապուտ · լաջիվերդի :
Լրջագեղ : || շատ · ծիծաղերես :
Լրջախոհ : || ուշաբերանկան · շատ : փխբ., մտքով :
Լրջախոհութիւն : || տես Լրջութիւն :
Լրջամիտ : || միտքը բաց · աչքը բաց · մտքով · շատ միտք ունեցօղ :
Լրջամտանք : || տես Լրջմտութիւն :
Լրջանալ : || ուշքին կամ շատ ըլլալ : փխբ., արթուն կենալ · մտքով ըլլալ :
Լրջացուցանել : || ուշաբերացնել · շատ ընել : փխբ., արթուն պահել · աչքը բաց պահել · մտքոտեցնել · խելքը գլուխը բերել :
Լրջմտանք : } շատ միտք · շատութիւն : փխբ.,
Լրջմտութիւն : } աչքաբացութիւն · մտքոտութիւն :
Լրջութիւն : || ուշաբերութիւն · շատութիւն : փխբ., արթնութիւն · մտքոտութիւն :
Լրտես : || չաշուտ :
Լրտեսել : || չաշութեամբ ընել · չաշուտութիւն ընել :
Լրտեսութիւն : || չաշուտութիւն :

Լ Ց

Լցուցանել : || լեցնել · լնել :

Լ Ք

Լքանալ : || տես Լքանիլ :
Լքանել : || վար թողուլ · երեսէ ձգել · ափէ ձգել : փխբ., թուլցնել · ուժը թափել · սիրտը կոտրել :
Լքանիլ : || ոտքը ձեռքը թուլնալ · ուժը թափիլ · սիրտը կոտրիլ :
Լքանք : } ոտքը ձեռքը թուլնալը · ուժը թա-
Լքումն : } փիլը · սիրտը կոտրիլը :
Լքուցանել : || տես Լքանել :

Լ Օ

Լօբիկ : || Ֆերանձէ · մալիութէ · վրայի շուխայ :
Լօղակ : || տես Լողակ :
Լօշ : || լօշ · խոխայ :
Լօշտակ : || սասամ քեօքիւ :
Լօռ : || գործոնքուրդ · քարի վրայ կամ փայտի վրայ բուսած խոտ :
Լօռամարգ : || գործոնքրդոտ տեղ :
Լօռաւէտ : || գործոնքրդով լեցուած :
Լօրայ : || մեքեանալըխ · ատալաղ :

ԽԱ

Խաբանք : || խաբէութիւն . խաբեբայութիւն . ֆէնտ . տուզախ . վէլէտիկչութիւն ;

Խաբաւանք : || խաբէութեան սեղան :

Խաբեբայ : || խաբող . վէլէտիկչի . ֆէնտաճը . հիլէճիքեար . սէթթարպազ :

Խաբեցայք : || տես խաբանք :

Խաբեբայ : || տես խաբեբայ :

Խաբել : || խաբել :

Խաբեպատիր : || տես խաբեբայ : դէմ., այլ խաբող . սուտասիրտ . փուճսահմ :

Խաբէութիւն : } տես խաբանք :
Խաբկանք . կամ խաբկեանք : }

Խաբշիկ : || տես խափշիկ :

Խաբու : }
Խաբուսիկ : } տես խաբեբայ :
Խաբուսիկք : }

Խաբք : || տես խաբանք : դէմ., սխալ . խաչանա կամ խաբանելը :

ի խաբս անկանիլ : || խաբուիլ :

Է խաբս ելից լինիլ : || խաբանելով ըլլալ :

Է խաբս գտանել զոք : || խաբէութեան կամ վէլէտիկչութեան գտնել :

Խագ : || խազ . չըզզը : դէմ., չհատած . խամ :

Խազաբեկ : || խամ քաղօղ . խամ քաղած . խամ փրցուցած :

Խազմ : || պատերազմ . սէֆէր . ճէնկ :

Խազմախումն : || ճէնկի մէջ թափիլը : դէմ., ճէնկճի :

Խազմարար : || ճէնկճի . կռիւ ընող :

Խազմուզ : || չոփ , կամ ճիրէ :

Խազմութիւն : || սէֆէր . ճէնկ . կռիւ :

Խազուր : || տես Ջոպպ :

Խաթարել : || աւրել . խափանել ընել . փճացնել :

Խաթարիլ : || աւրիլ : փճանալ :

Խաթարութիւն : || աւերում . խափանութիւն :

Խած : || հատ . թանձրը . ինչպէս է պազը. ձան : դէմ., բաց կապուտ . զրնձատի :

Խածանեն : || կապուտատչէնի : դէմ., կապուտ աչքը :

Խածանելութիւն : || կապուտաչէնի ըլլալը :

Խածանում : || խածնելուն . ապուտձկուտ :

Խածանում ատամն , կամ ժողովուրդ : || ապուտճկուտ հաղի :

Խալամ : || գլուխ իշու . ձիու . ձկան , և ուրիշ խոշոր կենդանիներու :

Խալամօղլին : || քէլլէպաշ . գլխօղլը :

Խախ : || տես Խահ :

Խախամ : || մազ . էլէկ :

Խախայ : || պայտերի մայրայ . մանծեոյ մայրայ :

Խախացոց : || տասմոքսի կծիկը . շիրտէն :

Խախուտ : || խախուտ . թէմէլսիզ :

Խախտել : || տեղէն շարժել . տեղէն տէտիրկեն ընել : դէմ., խլխլցնել . քակտել . աւրել :

Խած : || տես Հաւախած :

Խածաղ : || խածած կամ խարկած ցորեն :

Խածանել : || խածնել :

Խածատել : || խածխածել . խածկռտել :

Խածատել զմիմեանս : || մէկզմէկու միս ուտել . մէկ զմէկ բամբասել :

Խածեան : || բերան, կամ ակռայ, որով բան մը կըխածնեն :

Խածի : || կանտառք . ղուլլաբի :

Խածիք : || կէսուկը . ակռաները : դէմ., կապուց կամ բերան թոչնոյ :

Խածղել : || խարկել . խաշուածշ ընել :

Խածոտած : || խածնելը . խածած տեղը . խածած կարան :

Խածուածն : || խածնելը :

Խակ : || չհասած . խամ : դէմ., տհիթ . տափթ սըզ . կոպիտ . թիրեաքի :

Խակաբարոյ : || կոպիտ կամ թիրեաքի մարդ :

Խակագործ : || չարագործ . ապաշխար :

Խականորհ . կամ Խակախոհ : || ճահիլ :

Խակախորհութիւն : || ճահիլութիւն :

Խակակութ : || խամ կթած . խամ քաղած : դէմ., նոր կթած . թազէ հանած :

Խակամիտ : || ճահիլ :

Խակամտութիւն : || ճահիլութիւն . տղի խելք կամ մտածութիւն :

Խակութիւն : || խամութիւն : դէմ., ակէթութիւն . տաթսըզութիւն . կոպտութիւն . թիրեաքիութիւն . զաւալլըութիւն :

Խահ : || թահամ . կերակուր . ուտելիք :

Խահագործ : || աշճի : դէմ., քէլէրճի :

Խահագործել : || կերակուր եփել . պատրաստ ընել . աշճութիւն ընել :

Խահակեր : || աշճի :

Խահակերութիւն : || աշճութիւն : դէմ., բարակ կերակուր ուտելը :

Խահանոց : }
Խահարանոց : } աշխանայ . մութֆախ :

Խահարար : || աշճի :

Խահարարապետ : || աշճի պաշի . մութֆախ էմինի :

Խահարարութիւն : || աշճութիւն :

Խաղել : || խաղկրել . գոճկել . աւրել . փճացնել : որ կըլլայ ընտրանաց . զըռացող , ըղ բարի գործոց . և այլն :

Խաղ : || խաղ . զըն կամ օյուն : դէմ., շախմատ . մասխարաքութիւն . ծաղր . մասխարայ . խաղք : դէմ., կրոս ածել . կէօլ . պէհլիվ պազըն ձուազ :

Թող զխաղս : || շախմատ թող :

Է խաղ առնել : || շախմայով ընել . շախմայի համար առնել :

Է խաղ արձակել : || մասխարայ ընելու համար թող տալ . խաղք ընելու համար վէր բայ զըրկել :

Է խաղ արկանել : || թամաշալըղ ընել . մասխարայ ընել :

Խաղաղարար : || աղըլճի :

Խաղալ : || խաղալ : դէմ., ատամը զհատ . ատամը շարժիլ . շարժիլ երթալ . տեղէն ելլել : դէմ., ըսկիլ . ջրին գուրս վազելը : դէմ., խաղալ . երերալ . շարժիլ . երկիլ . վըլխալ :

Խաղալ Է ուսիք : || մնաւու հետ ընկնիլ . մասխարայ ընել . թամաշայի ընել :

Խաղալ Է կնոջ : || կնկան հետ ընկնիլ . կնկան հետ ըլլալ :

Խաղալիկ ։ ‖ խաղացող . Թէ խաղ խաղացող . չէն-կի ։ ՏՃՅՆ, խաղկլիք . խաղկնելիք . օյունճախ ։

Խաղալիք ։ ‖ մանկանց խաղերը . օյնախ ։ ՏՃՅՆ, խաղկլիք . օյունճախ ։

Խաղալկութիւն ։ ‖ չէնկիութիւն . մասխարկութիւն ։

Խաղախ ։ ‖ մորթի . կաշի . կեօն ։

Խաղախորդ ։ ‖ կաշի բանող . Թապախ ։ ՏՃՅՆ, քիւրքճի ։

Խաղականակ ։ ‖ Թախլիթճի . մասխարայ ը-նող ։ ՏՃՅՆ, խաղք ու խայտառակ . րուսվայ ։

Խաղականակ լինել ։ ‖ մասխարկութիւն ընել . Թախլիթ ընել ։ ՏՃՅՆ, խաղք ու խայտառակ ըլլալ . րուսվայ ըլլալ ։

Խաղակից ։ ‖ մէկ տեղ խաղցող ։

Խաղաղ ։ ‖ խաղաղ . սուս . խելօք ։

Խաղաղագործ ։ ‖ պատճառիչ ընող . խաղա-ղութիւն ձգող ։

Խաղաղածաւալ ։ ‖ խաղաղութիւն տարածող ։ ՏՃՅՆ, հանդարտ եայըլմիշ եղած ։

Խաղաղական ։ ‖ խաղաղ կեցող . դադրած . հա-նաւ . մալըմ ։ ՏՃՅՆ, խաղաղացնող . խաղա-ղութիւն ձգող ։ ՏՃՅՆ, որոն կը խուսափան խա-ղաղութեան, կը սառողջութեան ։

Խաղաղական տեղի ։ ‖ խաղաղելու կը դադ-րելու տեղ . խանախ . մէքեան ։

Խաղաղական ընթացք ջուրց ։ ‖ կամացուկ վա-զող ջուր . ջրին չառըր չառըր վազելը ։

Խաղաղականոյթ ։ ‖ խաղաղ դրված . հանդարտ կեցած տեղ ։

Խաղաղամերժ ։ ‖ խաղաղութիւն աւրող . խռո-վութիւն ձգող . ֆիթնէ ։

Խաղաղանալ ։ ‖ խաղաղիլ . խաղաղ կենալ . դադրիլ . հանդարտ կենալ ։

Խաղաղասէր ։ ‖ խաղաղութիւն սիրող ։

Խաղաղաւետ . կամ Խաղաղաւետք ։ ‖ հեղուկ փը-չող . մեղմիկ փչող ։

Խաղաղարար ։ ‖ խաղաղեցնող . խաղաղութիւն ձգող . պատճառիչ ընող ։

Խաղաղացուցանել ։ ‖ խաղաղեցնել . դադ-րեցնել ։

Խաղաղաւէտ ։ ‖ խաղաղութեամբ լցուած . խիստ խաղաղ ։

Խաղաղել ։ ‖ տես Խաղաղացուցանել ։

Խաղաղութիւն ։ ‖ հանդարտութիւն ։ ՏՃՅՆ, պարըշ ։

Խաղաղիկ ։ ‖ տես Խաղաղ ։

Խաղաղոտ ։ ‖ խաղաղութիւն ունեցող . խաղա-ղած . իլիմանլըխ ։

Խաղաղօրէն ։ ‖ ուսալով . կամացուկ ։

Խաղամծիլ ։ ‖ տրտմիլ . մէլիւլ ըլլալ . քէֆ սեղ ըլլալ . քէֆը աւրիլ ։

Խաղամուծ ։ ‖ տրտում . մէլիւլ . քէֆսըզ . քէֆը աւրած ։

Խաղապատել ։ ‖ ուրախութեամբ պըլըրէիլ . ցանթկոտելով սարըլըմիշ ըլլալ ։

Խաղապետ ։ ‖ օյունճուպաշը . խաղի էլպաշի ։

Խաղապարտել ։ ‖ խաղին մէջին պարտցնել . խա-ղին մէջին դարձընել . դարձմըշ ։

Խաղատեսակ ։ ‖ խաղի պէս ։

Խաղարար ։ ‖ մասխարայ ընող ։

Խաղարկու ։ ‖ խաղցող . չ[illegible] ։

Խաղարկութիւն ։ ‖ խաղ . օյ[illegible] ։

Խաղաց ։ ‖ խաղցող . եր[illegible] ։

Խաղացումն ։ ‖ խաղալը . խաղ ։ ՏՃՅՆ, առաջ գնալը . առաջ շարժելը . բըլխելը ։

Խաղացուցանել ։ ‖ խաղցնել ։ ՏՃՅՆ, առաջ շար-ժել . առաջ տանիլ . տեղէն վերցնել . ու-րիշ տեղ տանիլ . ուրիշ տեղ քշել ։

Խաղացք ։ ‖ խաղալը . շարժելը ։

Խաղաւարտ ։ ‖ բուշտ . եարայի թաւուկ ։ ՏՃՅՆ, կածոունիկ . սըվըլճիկ ։

Խաղաւարտեցուցանել ։ ‖ բշտեցնել . ու-ռեցնել ։

Խաղաւարտիլ ։ ‖ կածոունիկ կամ սըվըլճիկ ել-լել . բշտիլ . ուռիլ . խնչպէս կըլլայ երբոր կրակաշի մարդու ձեռքը ։

Խաղբաղել ։ ‖ ճէնճէլթմիշ ընել . ձեռք պա-նել . չարչըկել ։ ՏՃՅՆ, նեղքէն վայ ընել ։

Խաղետեղ ։ ‖ խաղալու տեղ . օյուն մէյտանը ։

Խաղող ։ ‖ խաւող . հաւող ։

Խաղողագան ։ ‖ լեղի խաւող տանող ։

Խաղողեփեայ ։ ‖ խաւողը հասցնող ։ տես և Խաղողախայծիկ ։

Խաղողախայծիկ ։ ‖ հաւողախածիկ . պէօճէկ մը է որ հաւող հասնելու ատենը կըլլայ ։

Խաղորդ ։ ‖ խաղցող . օյինճի ։

Խաղորդել ։ ‖ խաղկլիք ընել . խաղալ ։

Խաղտալեզու ։ ‖ թաթարի լեզու ունող . թա-թարի պէս խօսող ։

Խաղտել ։ ‖ մէկ տեղ հուալել . կցցել . կապել ։

Խաղտիկ ։ ‖ թաթարի ազգ . թաթարները ։

Խամ ։ ‖ խամ . չըհասած . ալըշմիշ չեղած ։

Խամանալ ։ ‖ խամնալ . խամլամիշ ըլլալ ։

Խամացուցանել ։ ‖ խամլամիշ ընել ։

Խամութիւն ։ ‖ խամ ըլլալը . հարուստ կիմ ալըշ-խըն չըլլալը ։

Խամրանալ ։ ‖ աւրիլ . խամնկրիլ . փճանալ ։ ՏՃՅՆ, խամլամիշ ըլլալ ։

Խամրանալ ծաղկանց, բուսոց, և այլն ։ ‖ Թառ-միլ . Թօշնիլ . չորնալ ։

Խամրանալ սրտոյ, կամ պարապասիրտ և տառապ իշ-րաց ։ ‖ ցամքիլ . քշնալ . հատնիլ . զառամա-նալ . խըռանալ ։

Խամրանալ հրոյ, ճրագի, և նմանեաց ։ ‖ մա-րիլ . պաղիլ ։

Խամրացուցանել ։ } աւրել . խամնկրեցնել .

Խամրել ։ } փճացնել . խամլամիշ ընել ։ ՏՃՅՆ, Թառամեցնել . Թօշնեցնել . չոր-ցնել ։ ՏՃՅՆ, ցամքեցնել . զառամեցնել . խռացնել ։ ՏՃՅՆ, մարել ։

Խամրիլ ։ ‖ տես Խամրանալ ։

Խամրութիւն ։ } աւրիլը . խամնկրիլը . փճանա-

Խամրումն ։ } լը . փտտիլը . խամլամիշ ըլ-լալը ։ ՏՃՅՆ, Թառամիլը . Թօշնիլը . չորնալը ։ ՏՃՅՆ, ցամքիլը . խռայութիւն ։ ՏՃՅՆ, մարիլը ։

Խայթ ։ ‖ խայթոց . կիծ ։ ՏՃՅՆ, նեառալ ։

Խայթահար ։ ‖ խայթած . կծած ։

Խայթայթել ։ ‖ խայթխըթել . կծծել ։

Խայթել ։ ‖ խայթել . կծել ։

Խայթողական ։ ‖ խայթող . կծող ։

Խայթոց ։ ‖ խայթոց . կիծ ։

Խայթումն ։ ‖ խայթելը . կծելը . խայթած կամ կծած տեղը ։

Խայծ ։ ‖ խօսալու կէ մէջ ալտանալ ընկնելը . պաղ եէլթիշմէսի ։ ՏՃՅՆ, եէմ ձկան, մկան, և այլոց

Տճկ., կերակուր ։ Տճկ., կածին ։ Տճկ., լօխ-
մայ մը տեղ ․ կտոր մը տեղ ։
խայծել ։ ‖ եէմը ունել ․ խախալամիշ ընել ։
խայծիլ ։ ‖ խաւողը պաշլայել հասնիլ ․ հաւո-
ղի մէջը ալաճայ ընկնիլ ։
խայծոտած ։ ‖ հասնիլը պաշլայելը ․ խաւողի
մէջ ալաճայ ընկնիլը ։
խայտ ։ ‖ խատտուտիկ ․ գունզգուն ․ ալաճայ ։
Տճկ., խատտուտիկ գոյն ․ խատտուտիկութիւն ։
խայտաբղէտ ։ ‖ խատտուտիկ ․ ալաճայ ։
խայտաբղէտութիւն ։ ‖ խատտուտիկութիւն ․ ա-
լաճայութիւն ։
խայտախարի ։ }
խայտախարիտ ։ } ալաճայ պուլաճայ ․ խատ-
խայտախարիճ ։ } տուտիկ ։
խայտակն ։ ‖ անուշ աչուի ․ անուշ նայող ։
խայտաճամուկ ։ ‖ խատտուտիկ ․ ալաճայ պու-
լաճայ ։
խայտալ ։ ‖ ճխալ ․ ուրախութենէն վեր վեր ընկ-
նիլ ․ խնտալով ցատկռտել ։ տե՛ս և կայտառալ ։
խայտառակ ։ ‖ խախք ․ մասխարայ ․ ըռըսվայ ․
ճառխ ․ խայբէթ ։
խայտառակամահ ։ ‖ խախքութեամբ մեռնող ։
խայտառակամահ առնել, կամ սատակել ։ ‖
խախք ընելով մեռցնել ․ ըռըսվայ մահ-
ուամբ սատկեցնել ։
խայտառակամահ լինիլ, կամ կորնչիլ ։ ‖ խախք
մահուամբ մեռնիլ կամ կորսուիլ ։
խայտառականք ։ ‖ խախքութիւն ․ ըռըսվայու-
թիւն ․ ամօթ ։ Տճկ., ամբշնալու անդամք ։
խայտառակել ։ ‖ խախք ընել ․ մասխարայ ը-
նել ․ ըռըսվայ ընել ։ Տճկ., խախքութիւնը
բանալ ։
խայտառակութիւն ։ ‖ տե՛ս խայտառականք ։
խայտացուցանել ։ ‖ ճխացնել ․ ուրախութենէն
վեր վեր ձգել ․ խնտացնելով ցատկռտել-
տալ ։
խայտափիտ ։ ‖ տե՛ս խայտախարիճ ։
խայտուց ։ ‖ խատտուտիկ գոյն ․ խատտուտի-
կութիւն ։
խայր ։ ‖ պտուղ ․ եէմիշ ․ մէյվէ ։
խայրաբեր ։ ‖ պտղաբեր ․ պտղատու ։
խայրիք ։ ‖ պտուղներ ․ եէմիշներ ․ մէյվէներ ։
խան ։ ‖ սինի ․ մեծ թեփսի ։ Տճկ., թապլայ-
տեփսի ․ սէլէ ․
խանգար ։ ‖ աւրած ․ խարապ ։ Տճկ., աւերու-
խարապութիւն ։
խանգարս արկանել ։ } խանկրել ․ աւրել ․ փը-
խանգարել ։ } ճացնել ․ պերպատ կամ
խարապ ընել ։
խանգարիչ ։ ‖ խանկրեցնող ․ աւրող ․ խարապ
ընող ․ փճացնող ։
խանգարութիւն ։ } խանկրելը ․ աւրելը ․ խա-
խանգարումն ։ } րապութիւն ․ փճանալը ։
խանդ ։ ‖ սրտի գութ ․ աղեքը խաշիլը ։ Տճկ.,
մեծ փափաք ․ հաւէս ․ աէվտայ ։
խանդալ ։ ‖ նախանձիլ ․ փախլիլ ։
խանդակաթ ։ ‖ սիրով վառած ․ մարդու սի-
րուն խենթեցող ։
խանդակաթիլ ։ ‖ սիրով վառիլ ․ մարդու սի-
րուն խենթենալ ․ սիրով հալիլ ու մաշիլ ։
խանդաղակաթ ։ ‖ տե՛ս խանդակաթ ։
խանդաղատագին ։ } աղեքը կտրող ․ խիստ
խանդաղատագոյն ։ } գթացող, կամ գութ
խանդաղատական ։ } շարժող ։
խանդաղատանք ։ ‖ աղեքը եփիլը ․ աղեքը կտր-
տիլը ․ սիրով հալիլ ու մաշիլը ։
խանդաղատել ։ ‖ աղեքը եփել ․ աղեքը կտր-
տել ․ գութ շարժել ։
խանդաղատիլ ։ ‖ աղեքը եփիլ կամ խաշիլ ․ ա-
ղեքը կտրտիլ ․ գութ շարժիլ ։
խանդաղատումն ։ ‖ տե՛ս խանդաղատանք ։
խանդաղիլ ։ ‖ տե՛ս խանդաղատիլ ։
խանդամանդ ։ ‖ մըխլաւրդ ։
խանդանք ։ ‖ նախանձ ․ խըխանձութիւն ․ փախ-
լիլը ։ տե՛ս և խանդ ։
խանդաւոր ։ ‖ տե՛ս խանտաւոր ։
խանդաւորութիւն ։ ‖ տե՛ս խանտաւորութիւն ։
խանդիլ ։ ‖ տե՛ս խանդաղատիլ ։
խանդութիւն ։ ‖ նախանձիլը ․ փախլիլը ․ նա-
խանձ ։ տե՛ս և խանդ ։
խանծիլ ։ ‖ տե՛ս խանձիլ ։
խանձ ։ } տատանմիշ եղող ․ բանի մը
խանձական ։ } վառուօղ ։
խանձալ ։ ‖ սպրծիլ ․ սպրծենալ ։
խանձատել ։ ‖ երել մրկել ․ խանծել ․ երել ։
խանձարուր ։ ‖ սարղը ․ խունդաախ ․ պաղըրտախ ։
խանձարրապատ ։ ‖ սարղըով կամ խունդա-
խով պատած ։
խանձարրապատել ։ } խունդախով պատել ․
խանձարրել ։ } խունդախը դնել ։
խանձել ։ ‖ խանծել ․ երել մրկել ։
խանձեցուցանել ։ ‖ տատանմիշ ընել ։
խանձիլ ։ ‖ խանծիլ ․ մրկիլ ։ Տճկ., տատանմիշ
ըլլալ ․ բանի մը վառուիլ ։
խանձող ։ ‖ խանձկոտ ․ թերերեց փայտ ։
խանձողել ։ ‖ երել մրկել ։
խանձօղ ։ ‖ տե՛ս խանձող ։
խանձրախոտ ։ ‖ մրտտ ․ ձէնձէտ ․ մուրտառ ։
խանութ ։ ‖ խանութ ․ թիւքեան ։ Տճկ.,
խաղնայի տեղ ։
խանչ ։ ‖ տե՛ս խանչիւն ։
խանչալ ։ ‖ պարծենալով հպարտանալ ։
խանչել ։ ‖ պոռչալ ․ ճչել ․ ինչպէս կընէ խո-
ղը, կամ վայրի էշը ։
խանչիւն ։ } խողու, կամ վայրի էշու պոռչա-
խանչումն ։ } լը ։ Տճկ., պարծենալով հպար-
տանալը, կամ գոռոզանալը ։
խանտալ ։ ‖ նախանձիլ ․ փախլիլ ։
խանտաւոր ․ կամ խանդաւոր ։ ‖ նախանձոտ ․
խըղանձ ։
խանտաւորիլ ․ կամ խանդաւորիլ ։ ‖ նախան-
ձիլ ․ խըղանձիկ ըլլալ ։
խանտաւորութիւն ։ ‖ նախանձ ․ խըխանձութիւն ։
խանտի ։ ‖ կարօտ ․ էհտիաճ ․ խեղճ ․ սէֆիլ ։
խաշն ․ կամ խաշինք ։ ‖ ոչխարներ ․ այծեր ։
խաշնադարման ։ ‖ ոչխար պահօղ ․ չօպան ։
խաշնամահ ։ ‖ ոչխարներու ջարդ ։
խաշնասէր ։ ‖ ոչխար սիրող ․ ոչխար արծելու
մայիլ ։
խաշնասիրութիւն ։ ‖ ոչխարի սէր ․ ոչխար արծե-
լու հաւաս ։
խաշնարած ։ ‖ ոչխար արծօղ ․ չօպան ։
խաշնարօտ ։ ‖ ոչխար արծօղ ․ չօպան ։ Տճկ.,

ար․

արծաթ ոսկեայ · արծաթօղ ոսկեայ ։
Խաչնուէր ։ || ոսկերներով լցուած ։
Խաչձեռելի ։ || չուաքէշնա, կամ ակէշնա ։
Խաչու ։ || խաչաց · Թիկիթ ։
Խաչուած ։ || Հաղեր ու մաշերը ։
Խաչ ։ || խաչ ։
Խաչագլուխ ։ || գլուխը խաչ ունեցող ։
Խաչադրոշ ։ || խաչվառ · խաչադէմ ։
Խաչազգեստ ։ } խաչ կրող կամ մերցնող · չար
Խաչազգեստ ։ } չարանք սիրող ։
Խաչակիր ։ }
Խաչակից · || խաչի կամ չարչարանքի ընկեր · մէկ ուրիշ խաչ եղած ։
Խաչակրօն ։ || խաչով կամ չարչարանքով առաջ րող · խաչ և չարչարանք սիրող ։
Խաչակցիլ ։ || խաչի կամ չարչարանքի ընկեր ըլլալ ։
Խաչահանդէս ։ || խաչ հանող · խաչող ։
Խաչաձև ։ || խաչի ձև ունեցող ։
Խաչամահ ։ || խաչ ելլելով մեռնող · խաչի վը րայ մեռած ։
Խաչամահ սպանանել ։ || խաչ հանելով մեռ ցնել ։
Խաչամահ ըլլալ ։ || խաչ ելլելով մեռնիլ ։
Խաչանալ ։ || խաչ ըլլալ ։ Տես՝ խաչուիլ ։
Խաչանկար ։ || խաչի ձևով գրած · խաչի ձև ունեցող ։
Խաչանիշ ։ }
Խաչանման ։ } խաչի ձև կամ նշան ունեցող ։
Խաչանշան ։ }
Խաչաչարչար ։ || խաչով չարչարուած · խաչի վը րայ չարչարուող ։
Խաչապաշտ ։ || քրիստոնեայ · հաւատացեալ ։
Խաչապէտ ։ || խաչի պետ · խաչի նման ։
Խաչապսակ ։ || խաչով պսակած ։
Խաչատեսակ ։ || խաչի նման ։
Խաչափայտ ։ || խաչափառ ։
Խաչափառ · կամ Խաչափառ ։ || բանափառ · կամ պէօձէկ, որ է անօթոյ բանափառ ։
Խաչքերու ։ || խաչափայտին դանդանելու ասելը ։
Խաչել ։ || խաչ հանել ։
Խաչելութիւն ։ || խաչելութիւն · խաչ ելլելը · խաչուիլը ։
Խաչեցող · կամ Խաչող ։ || տես Խաչահանդէս ։
Խաչունակ ։ || խաչ ունեցող · խաչ վերցնող ։
Խաչվառ ։ || խաչվառ · խաչադէմ ։
Խաչօրհնէք ։ || խաչօրհնէնք ։
Խառած ։ || երկիմիտ ըլլալու · սրտախառն ։
Խառատել ։ || քաշել · քաշքշել · աւրել ։ Տես՝ ոլորելով · քաշելով , կամ փաթթելով փոխել ։
Խառատուած ։ || քաշկռտ · քաշքշելը · ոլորելը ։ Տես՝ քաշելով կամ ոլորելով փոխելը ։
Խառել ։ || ոլորելով կամ քաշելով փոխել ։
Խառն ։ || խառն · խառնուած · խառնը ըլլալ ։ Տես՝ աղտոտ · մաքրուած · զտել ։
Խառն ։ (Մեկնութ) || խառն · մէկ տեղ · միասին ։
Խառնէք ։ || խառնելը · խառնուած բան ։ Տես՝ իրարու հետ չխառնուելը ըլլալը ։
Խառնագոյն ։ || խառնուածքով կամ աղտոտուած գոյնով · ամէն գոյն ։
Խառնադաշնակ ։ || խառն ձայնով · մէկ տեղ եր

Թող ։ Տես՝ միաբանու թեամբ ունեցող · խառ նիղ · համաձայնող · չար մարդ · խռովութիւն ։
Խառնախօսութիւն ։ || մէկ տեղ կցցել · մէկզմէ կու չատ իրարու հետ ընել · աղմուկ ընել · իրարու խառնուիլ ։
Խառնակութիւն ։ || անկարգութիւն · խառնաշփոթութիւն · աղտոտութիւն · խառնամբոխութիւն ։
Խառնակիչ ։ || խառնող · մէկզմէկ ան ցուած · խառնամբոխութիւն · Թշնամական · աղտոտ չաւրիչ ։
Խառնախօս ։ || խառնակ եղանակով խօսող ։ Տես՝ մոլորեալ խօսող · միա բերան ։
Խառնախօսութիւն ։ || աղտոտ չաւրիչ խօսք ։ Տես՝ մոլորեալ խօսք · ետեւ առաջ բան ։
Խառնածին ։ || մեղէզ ։
Խառնակ ։ || պղտոր · աղտոտ · միաբանող · փոր ։ Տես՝ խառնակ · խառնուածք · աղտոտութիւն ։
Խառնակեաց ։ || միաբանութեամբ ապրող · խռ ովող · համաձայն ։
Խառնակել ։ || մէկզմէկու հետ խառնուիլ · չխառնուիլ · խռովել ։ Տես՝ անիրաւ հետ չխառնելու ըլլալ ։
Խառնակիչ ։ || աղտոտութեամբ բան ունեցող · միաբանութեամբ բան ունող ։
Խառնակներու ։ || խառն բնակութիւն ունեցող ։
Խառնակեցիկ ։ || տես՝ Խառնակեաց ։
Խառնակիլ ։ || խառնուիլ · շփոթիլ ։ Տես՝ խռ ովելու ըլլալ · անօրէնութեան մտնել · խառնակ ութիւն ընել ։ Տես՝ անիրաւ հետ չխառնուելու ըլլալ ։
Խառնակոխ ։ || միաբանութեան մէջ կոխած աղտ ոտութիւն հալեւ կոխող ։
Խառնակութիւն ։ || խառնուիլը · խառն ըլլալ ու ըլլալը ։ Տես՝ անիրաւ հետ չխառնուելու ըլլալը ։
տես՝ Խառնակիչութիւն ։ || մեղէզ ։
Խառնակրօն ։ || ամբարշտող կրօնք · միաբանութեան կրօնք ունեցող · կռապաշտ ։
Խառնաձայն ։ || խառնուածքով ձայն հանող · խռովելով խօսող · խռովութեամբ ։
Խառնաձայն հնչել ։ } խառնաձայնութեամբ
Խառնաձայն արձակել փողոց · } ձայն հանել · խռովութեամբ · աղտոտուածութեամբ ձայն տալ ։
Խառնաձիգ ։ || մէկ տեղ քաշող կամ քաշքշող ։ Տես՝ մէկ տեղ քաշած · մէկ տեղ քաշքշուած ։
Խառնաղանջ ։ } խառնուածութիւն · աղտոտուածու
Խառնաղանձ ։ } թեան ։ Տես՝ խռովութիւն · խռով թութիւն · աղտոտուածութեան ցաւեր · կամ թէ ձէ միլէթ · աղտոտ ․ ․ ․ հանդէս ։
Խառնամաղ ուեղեալ ։ || միաբերանք ։
Խառնամասն ։ || խառնուածութեան · աղտոտուածու թեան · միաբանութեան մէջ ։
Խառնամբոխ ։ || աղտոտուածութեան հալեւ ։
Խառնամբոխ եղանակ ` ժողովարանի || աղտոտ ութեան հալեւով ունենալ եղել ։
Խառնապատմութ ։ || աղտոտուածութեան պատմ ող · խառն պատմող ։
Խառնավոր առնել ։ || դէշ խառնուելու ըլ լալ · դէշ բանել ։
Խառնարան ։ || խառնելու տեղ կամ աման · Թաս · քէսաէ · գաւաթ ։

Խառնարձակ ։ ‖ խառնիխուռն դուրս տուած ։
Խառնափնդոր ։ ‖ խառնիխուռն · ապուռձուպուռ · ներքև վրայ · խառնմախառըշ ։
Խառնափնթորել ։ ‖ խառնիխուռն ընել · ներքև վրայ ընել · խառնմախառըշ ընել ։
Խառնափնդորութիւն ։ / **Խառնափնդորումն** ։ } ներքև վրայ, կամ խառնմախառըշ ըլլալը · շփոթութիւն ։
Խառնել ։ ‖ խառնել · խառըշտըրմիշ ընել · մէկ զմէկու հետ դնել ։ Տճկ, մէկզմէկու հետ կապել · կցցել · մէկզմէկ հագցնել · միացնել · կպցնել ։
Խառնելի ։ ‖ խառնուելու ։ Տճկ, իրար խառնած բան ։
Խառնելիք ։ ‖ խըմելիք · խմելու բան ։ Տճկ խառնելու աման · թաս · գաւաթ ։ Տճկ, անգամից խաղ · պօղուլ · ըռէզէ · չիվլի ։
Խառնիխուռն ։ ‖ խառնըխուռը · խառնմախառըշ · ապուռձուպուռ ։
Խառնիճ ։ ‖ խամատարըղ չէքիրկէ ։
Խառնիճ ծովային ։ ‖ Թէքէ ։
Խառնիճաղանճ ։ ‖ խառըշպուռուշ · ապուռ ձուպուռ հալև ։
Խառնորդ ։ ‖ տե՛ս **Խառնուրդ** ։
Խառնուած ։ ‖ խառնելը · խառնուիլը · Թէրքիպէով խառնած բան ։ Տճկ, մէկ տեղ կապուիլը · կցցուիլը ։ Տճկ, խաղ · կապ · ըռէզէ · չիվլի ։
Խառնուածոյ ։ ‖ խառնելով շինած · Թէրքիպէով խառնած · Թիւռլիւ Թիւռլիւ Թէրպիէ ունող ։
Խառնութիւն ։ / **Խառնումն** ։ / **Խառնուրդ** ։ } խառնելը · կամ խառնուիլը · շփոթիլը ։ Տճկ, մէկզմէկու հետ կցցելը · կապուիլը ։ տես և **Խառնակութիւն** ։
Խար ։ ‖ Ճիւռ եէմ ։
Խարազուլ ։ ‖ մանտր մորեխ · պըզտըրտիկ չէքիրկէ · որ բարակ խանատ ունի ։
Խարազայ ։ ‖ խարազայ · լեղու քար ։
Խարազան ։ ‖ Թուրայ · զամչի · մտրուկ ։
Խարազանահալած ։ ‖ Թաւրայով վռնտօղ · զամչիով վռնտած ։
Խարազանել ։ ‖ Թուրայով կամ զամչիով ծեծել կամ զարնել ։ Տճկ, զամչիով կամ մտրուկով քշել ։
Խարազն ։ ‖ խարար ։ Տճկ, խապայ · կոպիտ · հաստ ։
Խարազնագոյն ։ ‖ Խիստ խոշոր ։
Խարազնազգեաց ։ / **Խարազնազգեստ** ։ } խարար հագնող ։
Խարակ ։ ‖ խայայ · կամ խայալըխ ։
Խարակաձև ։ ‖ խայալըխի նման ։
Խարակել ։ ‖ խարկել · բոհրել ։ Տճկ, երեւմըկել · լափել · ինչպէս կընէ արև ։
Խարակիչ ։ ‖ խարկող · բոհրող ։ Տճկ, երող մըկող · լափող ։
Խարամանի ։ ‖ երող օձ · եադրըճը երլան ։
Խարան ։ ‖ տաղելը · տաղած տեղը · տաղլանմիշ եղած տեղը կամ եարան ։ Տճկ, եախու ։
Խարանս արկանել ։ ‖ տաղել · տաղլամիշ ընել · միսը երկաթով երել ։ Տճկ, երելով եախու բանալ ։

Խարբ ։ ‖ Թուր ։
Խարբալ ։ ‖ մաղ ։
Խարբալել ։ ‖ մաղել ։ Տճկ, ներքև վրայ ընել ։
Խարբալիլ ։ ‖ մաղուիլ ։ Տճկ, շփոթիլ · ներքև վրայ ըլլալ · խելքը տաղըլմիշ ըլլալ ։
Խարբալումն ։ ‖ մաղելը ։ Տճկ, շփոթիլը · ներքև վրայ ըլլալը ։
Խարբուզ ։ ‖ կիւր ճանավարը ։
Խարբուզխ ։ ‖ տե՛ս Հարբուզխ ։
Խարդախ ։ ‖ հիլլէպազ · հարամզատայ · խալպազան · վէլէտիզնայ ։ Տճկ, հիլլէլի · խաբող ։
Խարդախանք ։ ‖ հիլլէ · խալպազանութիւն ։
Խարդախել ։ ‖ հիլլէ խառնել · հարամզատայութիւն ընել · վէլէտիզնայութիւն ընել · խաբել ։ Տճկ, կեղծաւորութիւն ընել · կեղծաւորութիւն ցցնել ։
Խարդախութիւն ։ ‖ հիլլէպազութիւն · հարամզատայութիւն · վէլէտիզնայութիւն · խալպազանութիւն · ֆէնա ։
Խարդաւան ։ / **Խարդաւանակ** ։ } ֆէնայպազ · վէլէտիզնայ · հիլլէպազ · հարամզատայ · խալպազան · կեղծաւոր ։
Խարդաւանական ։ ‖ հիլլէլի ։
Խարդաւանել ։ ‖ ֆէնա ընել · հիլլէպազութիւն ընել · խաբել ։ Տճկ, վէլէտիզնայութե՛ կնկան հետ ըլլալ, կամ զմէկը սպաննել ։ Տճկ, վար ձգել · գլորցնել ։
Խարդաւանք ։ / **Խարդաւանութիւն** ։ } տե՛ս **Խարդախութիւն** ։
Խարդաւանօղ ։ ‖ տե՛ս **Խարդաւան** ։
Խարել ։ ‖ երկաթով երել · տաղել ։
Խարխախ ։ ‖ ախպլիք · ախրէկ Թաշը · ախրէկ տապանը ։ Տճկ, նաւու երկաթ · կէմի չէնկել ։
Խարխաբ ։ ‖ տե՛ս **Խարխափ** ։
Խարխաբել ։ ‖ տե՛ս **Խարխափել** ։
Խարխալել ։ ‖ խլխլեցնել ։ Տճկ, աւրել · պէրպատ ընել ։
Խարխալիլ ։ ‖ խլխլիլ · լխլխկիլ · փլփլկիլ ։ Տճկ, աւրիլ · փտտիլ · փճանալ ։
Խարխաշել ։ ‖ աչքը մարմրցնել ։
Խարխարել ։ ‖ տեղէն շարժել · քըքրել ։ Տճկ, ցիրուցան ընել · տարտղնել ։
Խարխարիչ ։ ‖ քըքրօղ · տարտղնօղ ։
Խարխարումն ։ ‖ քըքրելը · տարտղնելը ։
Խարխափ ։ ‖ եափրախի շարժիլը · շամաթայ Թէլերի շարժիլը · երերակիլը ։ Տճկ, գուր գուրալը · գուրգուրալով փնտռելը ։
առ. **Խարխափ** գնալ · կամ առ **Խարխափս** շըրջիլ ։ ‖ գուրգուրալով ժուռ գալ ։
Խարխափանք ։ ‖ տե՛ս **Խարխափ** ։
Խարխափել · կամ **Խարխաբել** ։ ‖ երերալով շարժիլ · երերակիլ · ինչպէս կըլլայ տերևը ծառուն վրայ · և շամաթայթէլին կախած տեղը · և այլն ։ Տճկ, գուրգուրալ · գուրգուրալով քալել կամ փնտռել ։
Խարխլել ։ ‖ տե՛ս **Խարխալել** ։
Խարխուլ ։ ‖ խլխլկած · փլփլկած · լխլխկած · աւըրթկած · աւրած · փճացած ։
Խարձք · կամ **Խարձունք** ։ ‖ զամբշլըխ · սալըխ ։
Խարշատել ։ ‖ խաշխշել · խիստ խաշել · լափել ։
Խարշատիլ ։ ‖ խաշխշիլ · խիստ խաշիլ · լափիլ ։
Խարշատիլ ծարաւով ։ ‖ խիստ ծարաւիլ ·

ծարուրում փրփրիլ :

Խարշատիլ գլխովին : || աղեքը խաշիլ · սիր_տը կարատիլ :

Խարշափիւն : || հացխտոտ · ելեմէկ օթեւ :

Խարշել : || խաշել · լափել · եփել :

Խարոյկ : || կրակ : ՏՃՅՆ, քեօզ :

Խարոյկ արկանել : || կրակ վառել :

Խարուկածին : || կրակ կամ աւէֆ հանող · լուսցաթող : ՏՃՅՆ, կրակէ կամ աւէֆէ ելած :

Խարուկել : || եփել · լափել :

Խարուսին : || տաղելը · տաղլամիշ ընելը :

Խարսխաձեւ : || խարսխի ձեւ ունեցող :

Խարսխանիշ : || շամանդրայ կամ շամանդրուրայ :

Խարսխել : || ափրէկ թաշի վրայ դնել կամ ...կել : ՏՃՅՆ, ամրցնել · թեմէլլի ընել · մնա_յուն ընել · խարխ կանգնեցնել :

Խարտ : || խարտելը · էյելէմիշ ընելը : ՏՃՅՆ, խարտուք · էյէնթի :

Խարտածք : || տես զԽարտուէած :

Խարտափիլակ · կամ Խարտաֆիլակ : || խար_տավիլակ :

Խարտեաշ : || շէկ · գեղին · գուլամար :

Խարտել : || խարտել · էյելէմիշ ընել : ՏՃՅՆ, խարտելով դուրսել կամ սրել :

Խարտեշագեղ : || շէկ ու աղեկուկ · շէկ մազե_րով, և շիրին երեսով :

Խարտեշանալ : || շէկ ըլլալ · դեղնիլ · խուզ_րալ ըլլալ :

Խարտեշ : || տես Խարտեաշ :

Խարտոց : || խարտոց · էյէ · մէօրփիւ :

Խարտուէած : || խարտուք · էյէնթի :

Խաւ : || խաւթ :

Խաւ ի խաւ : || խաւթ խաւթ · տապալաղայ տա_պալայ :

Խաւ ի խաւայք : || խաւթ մէր · խաւթխաւթ :

Խաւար : || խաւար · մութ :

Խաւարաբեր : || մթցնող · խաւարեցնող :

Խաւարաբնակ : || մութ տեղ բնակող :

Խաւարաբորբ : || խիստ մութ ու խաւար :

Խաւարագիր : || մութ տեղ գրող կամ գրած :

Խաւարագին : || խաւար ընող · մութ տեղ գրած :

Խաւարազգած : || մթով պատած · խիստ մթնցած :

Խաւարակ : || մըթեկեկ :

Խաւարակեաց : } մութը կեցող · մութ
Խաւարակենցաղ : } տեղ կեանք վարող :

Խաւարակուլ : || խաւարը կըլլող · մութը հոր ...ցնող :

Խաւարակուռ : } տես Խաւարազգած :
Խաւարամած : }

Խաւարամոլար : || խաւարով մոլորած :

Խաւարամութ : } մութ ու խաւար :
Խաւարային : }

Խաւարանալ : || մթննալ :

Խաւարասէր : || խաւար սիրող :

Խաւարածնունդ : || խաւար տեղ ծնած :

Խաւարասոյզ : || խաւարի մէջ պաթմիշ եղած :

Խաւարատուր : || մութ տեղը ձըշմիշ եղած

Խաւարատեսակ : || մութ տեղը ունող · մութ երեւցող · սեւերես :

Խաւարատեղել : || խաւարի մէջ արգելող ·

մութ տեղ պահած :

Խաւարաքօղ : || խաւարով պատած կամ ծած_կած :

Խաւարեցուցանել : || խաւարցնել մթընցնել :

Խաւարիլ : || մըթննալ :

Խաւարին : || մութ :

Խաւարծիլ : || խաւարծիլ · իշխըն, կամ իշկըն : ՏՃՅՆ, ծիլ · ֆիլըզ :

՚ի Խաւարուտ : || մութ տեղէ :

՚ի Խաւարուտ վայրի : || մութ տեղը :

Խաւարուտ : || մութ տեղ :

Խաւարչուտ : } խաւարով պատած · մը
Խաւարչտական : } թով լցուած · մութ :
Խաւարչտին : }

Խաւարտ : || զաւզայ · զաւզավաթ :

Խաւարտավաճառ : || զաւզաճի :

Խաւել : || խաւթ մէր ընել · խաւթխաւթ ընել :

Խաւիղ : || պախիձոյ · պօստան :

Խաւիծ : || խաւիծ · դուլամախ :

Խափ : || արգելք · էնկել :

Խափան : || խափանող · արգելք · էնկել : ՏՃՅՆ, խափանուած · պաթալ · աւարայ :

Խափան առնել ումեք : || տես Խափանել :

Խափանած : } խափանուած · պաթալ · ա_
Խափանածոյ : } ւարայ : ՏՃՅՆ, խափանուիլը · արգիլուիլը · պաթալ կենալը · աւարայ ըլլալը :

Խափանել : || խափանել · արգիլել · էնկէլ ըլլալ · պաթալ ընել · աւարայ ընել :

Խափանութիւն : } պաթալ կամ աւարայ ըլլա
Խափանուած : } լը · արգելք կամ էնկէլ ըլ
Խափանք : } լալը :

Խափշիկ : || հապէշ · հապէշստանցի · արապ · սեւ հնդիկ :

Խափշիլ : || խափանուիլ · արգելուիլ :

Խափուցանել : || տես Խափանել :

Խ Բ

Խբարդեայ : || խուլթի · խափախը աման :

Խ Ե

Խեթալ : || քէն պահել · խաթըրքըրիկայ ըլ_լալ · խաթըր մնալ · քիւսիւմիշ ընել : ՏՃՅՆ, նախանձիլ · փախչիլ : ՏՃՅՆ, չիֆթէ երթալ · վախ ունենալ · վախնալ :

Խեթահար : || քէն ըրած · խաթըր մնացած : ՏՃՅՆ, ծուռ աչքով նայուած ·

Խեթահարիլ : || քէն ընել · խաթըրքրիկայ ըլ_լալ : ՏՃՅՆ, ծուռ աչքով նայուիլ :

Խեթասիրտ : || խաթըր մնայ եղող · քէն պա_հող · խարէզլի :

Խեթկել : || պուլյուղով զարնել · կօտօշով հրել, կամ ծեծկուիլ · թօս զարնել :

Խեթկիչ : || կօտօշով զարնող · պուլյուղով · հրող կամ ծեծկուող · թօս զարնող :

Խեղաբերել : || խեղը գլուխը բերել · աղբե_լաթմիշ ընել :

Խեղագար : || խենթ · խեւ · փախուկ :

Խեղագարանք : } խենթութիւն · խեւութիւն ·
Խեղագարութիւն : } փախուկութիւն :

Խեղագարիլ : } խենթիլ · խենթնալ · չըլդըրմիշ
Խեղաժեռիլ : } ընել :

Խեղաժեռութիւն : || տես Խեղագարութիւն :

Խեղաժեռ : || տես Խեղագար :

Խելամուտ : ‖ խելքը մտնող · աղէկ հասկցող · շատգէտ · հասուն · եէթիկ · վուգուֆ :
Խելամուտ անել : ‖ տես Խելամտեցուցանել :
Խելամուտ լինիլ : } խելքը մտնել · խելքը
Խելամտել : } հասնիլ · իմանալ · հասկնալ · գիտնալ :
Խելամտեցուցանել : ‖ խելքը մտցնել · իմացընել · հասկցնել · գիտցնել · վուգուֆ ընել :
Խելամտութիւն : ‖ խելքը մտնելը · հասկընալը · գիտնալը · շատգէտութիւն · վուգուֆութիւն · խելացութիւն :
Խելայեղ : ‖ խելքը դարձող · թեթեւսօլիկ · հօպպայ :
Խելայեղել : ‖ խելքը դարձնել · միտքը շփոթել : Փխբ. խենթեցնել :
Խելայեղութիւն : ‖ միտքը շփոթելը : Փխբ. խենթութիւն · խեւութիւն :
Խելապատակ : ‖ ըղեղին ամանը : Փխբ. գլուխ · ըղեղ :
Խելառ : ‖ խեւ · խենթ · փախուկ :
Խելառիլ : ‖ խելքը թռչիլ · խեւնալ · խելռիլ :
Խելառութիւն : ‖ խեւութիւն · խենթութիւն :
Խելացնոր : ‖ խելքը թռած · խենթ · խեւ :
Խելացնորեցուցանել : ‖ խելքը թռցնել · խեւցնել :
Խելացնորիլ : ‖ խելքը թռչիլ · խենթենալ · խեւնալ : Փխբ. սերսեմնալ · ակլը մարիլ :
Խելացնորութիւն : ‖ տես Խելառութիւն :
Խելք : ‖ խելք · միտք · խէյալ : Փխբ. խելացութիւն · հնարք · ֆէնտ · վերէտնիդնայութիւն : Փխբ. ըղեղ · ակլն : Փխբ. նաւուն գլուխը · խըր : Փխբ. կարմնջի կամ քէօփրիւայի գլուխ կամ ծայր : Փխբ. նաւի օճուրանս · կէմին գօտն :
Խեղ : ‖ սախատ · սաղղատ :
  Խեղ ձեռօք : ‖ չօլախ :
  Խեղ ոտիւք : ‖ կաղ · թօփալ :
Խեղաբարոյ : ‖ ծուռ կամ գէշ վարք ունող · նախս · ըրթ · եարամազ · ասլաձախ · իփսիզ · սէֆիհ :
Խեղաբարոյութիւն : } նախսութիւն · եարամազ-
Խեղաբարութիւն : } լուխ · ասլաձախութիւն :
Խեղաթիւր : ‖ ծուռումուռ · ծամծկած : Փխբ. յառփլմիշ եղած · ձեռքը կամ ոտքը քաշուած · ծուռ բերան · եւ այլն : Փխբ. խոտոր · նախս · տէնիկօրիզ :
Խեղաթիւրել : ‖ ծամծկել · յառփլմիշ ըլլալ : Փխբ. մըլըրիլ · նախս ըլլալ :
Խեղաթիւրութիւն : ‖ ծամծկիլը · յառփըլմիշ ըլլալը : Փխբ. խոտորութիւն · նախսութիւն :
Խեղախեռ : ‖ խոտոր · նախս · տէնիկօրիզ · զօրլըմ · եաւուզ : Փխբ. հաշարի · եարամազ · հովարտայ :
Խեղանդամ : ‖ սախատ · սաղղատ :
Խեղդ : ‖ խեղդելը : Փխբ. քէմէնտ · խեղդող իլմէկ :
Խեղդք շրթանց : ‖ տուղախը ձգօղ բան :
Խեղդ արկանել : ‖ վիզը քէմէնտ ձգել · պօղազը իլմէկ անցնել · խեղդել · պօղազէն կախել : Փխբ. խեղդդել · ջօռ ընել · հոգին հանել :
'Ի **խեղդ մտաբերել** : ‖ ինք զինք խեղդելու նիէթ ընել :

Խեղդամահ : ‖ խեղդելով սպաննուած · խեղդուելով մեռած · խեղդած :
Խեղդել : ‖ խեղդել · պօղմիշ ընել : Փխբ. ջօռ ընելով հոգին հանել :
Խեղդկապ : ‖ իլմէկ :
Խեղել : ‖ սաղղատ ընել · սախատել :
Խեղել զձեռս : ‖ ձեռքը կոտրել · չօլախ ընել :
Խեղել զոտս : ‖ ոտքը կոտրել · կաղցնել · թօփալցնել :
Խեղեփ : ‖ ձանկ · փէնչէ · սատախօղի կամ չաղանօզի ոտուըները :
Խեղկատակ : ‖ մասխարկուն ընող · խաշմեր · թախլիթճի :
Խեղկատակել : ‖ մասխարկութիւն կամ խաշմերկութիւն ընել · թախլիթ ընել :
Խեղկատակութիւն : ‖ մասխարկուն · խաշմերկութիւն · թախլիթ :
Խեղութիւն : ‖ սաղղատութիւն · սախատութիւն :
  Խեղութիւն ձեռաց : ‖ չօլախութիւն :
  Խեղութիւն ոտից : ‖ կաղութիւն · թօփալութիւն :
Խենեշաբար : ‖ էտէփսիզութեամբ :
Խենեշանալ : ‖ էտէփսիզ կենալ · էտէփսիզ ուտել խմել · էտէփսիզ հագնիլ կապուիլ :
Խենեշացուցանել : } էտէփսիզ կենալ տալ ·
Խենեշեցուցանել : } էտէփսիզ հագուեցնել · էտէփսիզ կերցնել խմցնել :
Խենեշութիւն : ‖ էտէփսիզ կենալը · էտէփսիզ ուտել խմելը · էտէփսիզ հագնիլ կապուիլը :
Խենէշ : ‖ էտէփսիզ կեցող · էտէփսիզ ուտող խմող · էտէփսիզ հագուող կապուող :
Խեշերանք : ‖ խեշերանք · կճեպներ : Փխբ. իփսիզութիւն · սէֆիհութիւն · ասլաձախութիւն :
Խեչակ : ‖ տես Խեչ :
Խեչափառ : ‖ տես Խաչափառ :
Խեռ : ‖ հաշարի · եարամազ · հովարտայ · եօսմայ · գլուխ քաշող · երես վազող · զափթսըզ · ասլաձախ : Փխբ. նախանձ · փախլուն :
Խեռաբարոյ : ‖ եարամազ · հովարտայ · եօսմայ · ասլաձախ : Փխբ. զալըմ · եաւուզ · զափթսըզ :
Խեռաբարոյութիւն : ‖ եարամազութիւն · հովարտայութիւն : Փխբ. սէրթութիւն · զալըմութիւն :
Խեռալ : ‖ նախանձիլ · փախլիլ · նախանձելով սրդողիլ · դժուարը գալ :
Խեռանալ : } եարամազութիւն ընել · եօսմայ
Խեռիլ : } ըլլալ · ասլաձախութիւն ընել · հաշարի ըլլալ · գլուխ քաշել · դէմ դնել :
Խեռութիւն : ‖ եարամազութիւն · եօսմայութիւն · ասլաձախութիւն · հովարտայութիւն · հաշարութիւն · զալըմութիւն :
Խեր : ‖ խեր · կովու առջի կաթին եփածը :
Խերևէշ : ‖ մանղըռ · կաշէփող :
Խեց : ‖ կրիայի կամ թօսպաղըի թէքնէ : Փխբ. միտէայի աշըմասըղի կամ լատռիտէայի խապուխ : տես և Խեցի :
Խեցագործ : ‖ բրուտ · չէօմլէկճի · քիրեմիտճի :
Խեցակարկուտ : ‖ կրիայի թէքնէներուն, կամ լատռիտէայի խապուխներուն դէզ · չանախ չէօմլէկի կամ թօղլաներուն երըշին : Փխբ. թօղլայէ շինած ու բարձրըցուցած :

խեցակոյտ ։ ‖ տե՛ս խեցակարկառ ։
խեցբեկ ։ ‖ կոտրտող · ծամծկող · փէլթէկ · խա_պայ · հաստ · կոպիտ · ինչ որ է պաղը լեզու ։
խեցբեկագոյն ։ ‖ խիստ կոտրօղ · խիստ ծա_մծկող · խիստ խապայ · խիստ կոպիտ ։
խեցբեկոր ։ ‖ տե՛ս խեցբեկ ։
խեցգետին ։ ‖ ըստախօս · քէրէվիթ · չէնկէձ ։
  խեցգետին անմկրատ ։ ‖ պէօձէկ ։
  խեցգետին բոլորշի ։ ‖ այնայ ։
խեցեգործ ։ ‖ տե՛ս խեցագործ ։
խեցեղէն ։ ‖ կաւէ շինած ։
խեցեմորթ ։ ‖ խապուխըլու կենդանի · ինչպէս է թօսպաղըն · սիւմիւքլիւ պէօձէկը · մի_տեան · և այլն ։
խեցի ։ ‖ չանախ չէօմլէկ ։ Տճկ., թօղլայ · քի_րէմիտ · եփած կաւ ։ Տճկ., չանախ չէօմլէ_կի կտոր ։ Տճկ., թօսպաղըի թէքնէ · միտեայի կամ ըստըխոեայի խապուխ · սէտէֆ ։ տե՛ս և խեցեմորթ ։
խեցխեղեփ ։ ‖ գրի ծայր, կամ շեշտ, բութ, կէտ · և այլ նման նշաններ ։
խեցմորթ ։ ‖ տե՛ս խեցեմորթ ։

Խ Զ

Խզել ։ ‖ խզտել · կտրել ։ Տճկ., փէտտել ։
խզումն ։ ‖ խզտելը · կտրելը · փէտտելը ։
խզրատել ։ ‖ մարդու միտը բըլըքտել ։

Խ Է

Խէթ ։ ‖ արգելք · էնկէլ · փուշ ։ Տճկ., խղճմը տանքի զարնելը · խղճմտանք ։ Տճկ., խօս տուկ · սանձը · գէնձէֆիլ ։ Տճկ., ցաւ, որ_ տի խոց · տէրտ · մարազ ։ Տճկ., խարէզ · քէն · խանթըր ոճրայութի ։ Տճկ., շիֆէ · վախ ։ Տճկ., ֆիէնտ · տուզախ ։
  խէթ աչք ։ ‖ խուքմիշ եղօղ կամ խախճշմիշ եղօղ աչք ։
խէթ և խութ ը ոտն անկանիլ ։ ‖ ոտից էն_կէլ ըլլալ ։
խէթիւ հայիլ, կամ տեսանել ։ ‖ խոլոր խոլոր նայիլ · խոլըրտկել ։
խէթիւ հայել արեգական ։ ‖ արևուն երելը, ու սեցնելը ։
խէժ ։ ‖ տե՛ս խիժ ։
խէչ ։ } տայախ · սարփնայ · սամալըխ ։
խէչակ ։
խէչափառ ։ ‖ տե՛ս խաչափառ ։
խէրևէչ ։ ‖ տե՛ս խերևէչ ։

Խ Ը

Խըխայթ ։ ‖ տե՛ս խղխայթ ։

Խ Թ

Խթալ ։ ‖ վախնալ · խիկիլ երթալ ։ Տճկ., ցաւիլ · խղճալ ։
խթան ։ ‖ մօտուշ ։
  խթան կօշկաց ։ ‖ մահմուզ ։
խթել ։ ‖ մշտել · մխտել ։ Տճկ., խօթել · կռել ։
խթիլ ։ ‖ մշտիլ · մխտիլ ։ Տճկ., խօթուիլ · մխուիլ ։

Խ Ժ

Խժաբար ։ ‖ կոպտութբ · եօղունի պէս · գա_ըոմութբ · նախսութբ · գըլթութբ ։
խժական ։ ‖ տե՛ս խուժադուժ ։
խժդալ ։ ‖ նիպակէթ ընել · ինատ ընել · տապան ախրէմիշ ընել ։
խժդան ։ ‖ տե՛ս խուժդուն · որ սորա տուղղա_կանն է ։
խժդժագոյն ։ ‖ խիստ լեւնցի · խիստ կոպիտ կամ եօղուն · խիստ նախս կամ զալըմ ։

Խ Ի

Խիզախել ։ ‖ չըխըրշ ընել · մարդու վրայ եայ_ղառայ վերցնել ։ Տճկ., կանչելով սիրտ տալ · աղաղակով վրայ վազել · կորձութբ իւր_իւյիւշ ընել ։ Տճկ., համարձակիլ · սէրպէս_տութն ընել · հէչ չըվախնալ ։
խիզախութն ։ } չըխըրշ · չըխըրշ ընելը · մար_դու վրայ եայղառայ վերց_նելը ։ Տճկ., կանչելով սիրտ տալը · վրայ վա_զելը · կորձութբ սիւրատ ընելը ։ Տճկ., համարձակութն · սէրպէստութն · վախ չունենալը ։
խիզախումն ։
խիզար ։ ‖ խզար · տէստէրէ ։
խիթ ։ ‖ խօստուկ · սանձի · փորու ցաւ ։ Տճկ., շիֆէ · վախ ։ Տճկ. ջրի գազան մի է ։
խիթալ ։ ‖ շիֆէ երթալ · վախնալ ։ Տճկ., սկը_գիլ · պայմիշ ըլլալ · գլորիլ ։
խիթումն ։ ‖ շիֆէ · վախ · ֆէսֆէսէ · թա_սայ ։ Տճկ., խայթելը · կծելը ։
խիժ ։ ‖ խէժ · զամխ ։
խիլայ ։ ‖ պախշիշ, կամ կապայ՝ զոր կըհագցնէ թագաւորը ։
խիլայել ։ ‖ կապայ հագցնել ։
խիկար ։ ‖ իմաստուն · խելօք ։
խիղբ ։ ‖ ձանկ · ձեռք · փէնչէ ։ Տճկ., սամայի ֆիլիկ ։ Տճկ., չապանօղ · չէնկէձ ։
խիղճ ։ ‖ խղճմտանք ընելը · խղճմտանքը զար_նելը ։
խիղճ մտաց ։ } խղճմտանք ։
խիղճմտութն ։
խիճ ։ ‖ խիճ · մօլօզ ։
խինծ · կամ խինձ ։ ‖ ծոց · պուշմախ · ղոլթուխ ։
խիստ ։ ‖ պինտ · ամուր ։ Տճկ., փաշտալըզ · չը տարուէլու ։ Տճկ., զըլթ · սէրթ · նախս · ի_նատձի · զալըմ · թիրեայքի · եաւուզ ։ Տճկ., սիրտը կակծցնօղ · կիւձը բէրօղ · ծանր ։ Տճկ., սարփ · քարտո · կէչխամիզ ։
խիտ ։ ‖ սըխ ։
խիտ առ խիտ ։ } սըխ սըխ · մէկ զմէկու քով ։
խիտ ը խիտ ։
խիրիկ ։ ‖ տե՛ս Հիրիկ ։
խիրտ ։ ‖ խուքմիշ ըլլալը · կամ խուքմիշ եղօղ ։ Տճկ., շիֆէ · վախ ։
խիրտս խիրտս գնալ ։ ‖ իքխոէ պիրտտէ եր_թալնիքէն խուքմիշ ըլլալ · վախվխելով երթալ ։
խիրտս խիրտս խօսիլ կամ վարդապետել ։ ‖ վախվխելով խօսիլ կամ վրդպտութն ընել ։
խից ։ ‖ խցկուք · թափայ · տխաճ ։ Տճկ., ար_գելք, որ բանի մը դէմ կըդնեն ։
խից արկանել ։ ‖ խծկել · խծկելով գոցել · արխամիշ ընել · դէմը արգելք դնել · ար_գիլել · խափանել ։
խիւս ։ ‖ սուտէլիք · կէրակուր ։ Տճկ., խաւիծ · փոխինտ ։
խիւս՛ իմաստակէ ։ ‖ պօղաճայ · քէահի ։

Խ Լ

Խլայ ։ ‖ պիւրիւկ · լաչակ ։

Խլանալ : || խլնալ · խուլ ըլլալ · ականջը չը լսել :
Խլել : || խլել · բռնելով փրցնել · քէօքէն փըրցնել · տեղէն հանել : Փխբ. քանդել · աւերել · ներքև վրայ ընել :
Խլել զաշս : || աչքը հանել · աչքը փորել :
Խլխլեալ : || խլխլած · փլփլկած · լխլխկած · աւերթկած : Փխբ. բանը կարկառող · փերթելի · մաշանալը :
Խլխլել : || խլխլցնել · փլփլկել · լխլխկել · քրքրել · աւերթկել : Փխբ. բանը կարկառել · մաշանալ ընելով բանը ծածկել :
Խլուրդ : || խլուրտ · գետնի մուկ · ներ սըչանը · քէօսթէպէկ :
Խլրդենի : || չիրփինէնձ :
Խլրտալ · կմ **Խլրտանալ** : || տե՛ս **Խլրտիլ** :
Խլրտել : } կամացուկմը շարժել ·
Խլրտեցուցանել : } խմլտոռթմիշ ընել · դրդել :
Խլրտիլ · կմ **Խլրդիլ** : || կամացուկ մը շարժիլ · խմլտամիշ ըլլալ · գրգիլ :
Խլրտումն : || շարժիլը · խմլըլտամիշ ըլլալը :

Խ Խ

Խխնջալ : } խխնջալ · քիշնէմիշ ընել :
Խխնջել :
Խխնջիւն : || ձիուն խխնջալը · քիշնէմիշ ընելը · քիշնէյիշ : տե՛ս և **Խխունջն** :
Խխունջն : || շողոտ · կողինջ · սիւմիւքլիւպէօճէկ · սոյլանկող : տե՛ս և **Կոնքիղյա** :

Խ Ծ

Խծբիծ : || փնտռելը · տեւէ ընկնիլը · թէֆտիշ :
Խծբծել : || տեւէ ընկնիլ · փնտռել · թէֆտիշ ընել : Փխբ. փոխել · ուրիշ թարգ ընել : Փխբ. տանիլ բերել · տէտիրկին ընել :
Խծիպ : || խծպելը, կմ լփելը : Փխբ. ժողվելը :
Խծծավախտ : || ըսթիւփիւձի :
Խծուծ : || ըսթիւփի : Փխբ. խծկուռք · տըլտաճ :
Խծպել : || խծպել, կմ լփել : Փխբ. ժողվել · ծարերը վրայ բերել :

Խ Ձ

Խձբել : || տե՛ս **Խծպել** :
Խձիպ : || տե՛ս **Խծիպ** :

Խ Ղ

Խղիկ : || պզտի խուց · պզտի օտայ :
Խղխայթ : || եարայի փտածը և թարխոտը : Փխբ. փտած ու թարխոտ : Փխբ. եարայ փէրէ ընող · եարան ազտոտմիշ ընող : Փխբ. Ճըճի · որդ · ցեց · կիւվէ :
Խղխայթեալ : || եարայ փէրէ եղած · փտած և թարխոտած և ազմիշ եղած :
Խղխայթիլ : || եարայ փէրէ ըլլալ · խիստ ազմիշ ըլլալ և թարխոտիլ · փտիլ և հոտիլ :
Խղխթել : || մոտել · մշուել : Փխբ. բանի մը սոխուլմիշ ըլլալ :
Խղխնջիւն : || տե՛ս **Խխնջիւն** :
Խղճական : || խղճմտանք ընող · խղճմտանքաւոր : Փխբ. խղճալի · խեղճ :
Խղճահար : || խիստ խղճմտանքաւոր :
Խղճել : || խղճմտանք ընել · խղճմտանքը զարնել : Փխբ. խղճմտանքէն վախնալ · խղճմտանք ընելով գանիլ կմ յետ կենալ : Փխբ. խղճալ · մարդու վրայ ցաւիլ :
Խղճմտանք : || խղճմտանք :

Խղճմտել : } խղճմտանք ընել :
Խղճմտիլ :
Խղճմտութիւն : || խղճմտանք :
Խղչունջն : || տե՛ս **Խխունջն** :

Խ Ճ

Խճել : || տե՛ս **Խճողել** :
Խճողակ : || ախտած · բըրխտըլմ լցած : Փխբ. տօլմայ :
Խճողակ մսոյ, կմ **սրխոյ** : || մսէ կմ բրնձէ տօլմայ :
Խճողել : || ախմիշ ընել · ախտել · կոխել · բըրխտըլմ ընել · խիստ լեցնել :
Խճողումն : } ախտելը · կոխելը · բըրխտըլմ ընելը · խիստ լեցնելը :
Խճումն :

Խ Մ

Խմբագիր : || ամիէրի կմ պէօլիւկի վրայ գրող :
Խմբագործել : || մէկ տեղ ժողվել · թօփլամա ընել · ձիւմլիւճէ ընել · պիրլէշտիրմիշ ընել :
Խմբագործող : || մէկ տեղ ժողվող · թօփլամա ընող :
Խմբակից : || պէօլիւկտաշ :
Խմբակցութիւն : || մէկ պէօլիւկի մէջ ըլլալը · մէկ տեղ ըլլալը · մէկ տեղ խառնուելը :
Խմբարան : || ժողվըռտելու տեղ · պիրլէշմիշ ըլլալու մէյտան :
Խմբաւոր : || ժողված :
Խմբաւորել : || տե՛ս **Խմբագործել** :
Խմբաւորութիւն : || մէկ տեղ ժողվըռտուիլը :
Խմբել : || տե՛ս **Խմբագործել** :
Խմել : || խմել · ծծել · թացութիւնը քաշել :
Խմոր : || մայայ :
Խմորեալ : || մայալը :
Խմորել : || մայալամիշ ընել :
Խմորիլ : || մայալանմիշ ըլլալ :
Խմորումն : } մայալը :
Խմորոտ · կմ **Խմորուտ** :

Խ Ն

Խնամ : || հոգ · պէտք · թիմար · գութ :
Խնամ տանիլ · կմ **Խնամ ածել** : || տե՛ս **Խնամակալել** :
Խնամադրութ : || խիստ հոգ տանող · սիրով պէտ ընող :
Խնամախօս : || տե՛ս **Խնամէխօս** :
Խնամածու : || հոգ տանող · պէտ ընող · թիմար ընող · տէր կանգնող · քեահեայ :
Խնամածութիւն : || հոգ տանիլը · պէտ ընելը · հոգ · պէտ :
Խնամակալ : || տե՛ս **Խնամածու** :
Խնամակալել : || հոգ տանիլ · պէտ ընել · թիմար ընել · տէր կանգնիլ :
Խնամակալու : || տե՛ս **Խնամածու** :
Խնամակալութիւն : || տե՛ս **Խնամածութիւն** :
Խնամանալ : || խնամի ըլլալ · խնամութիւն ընել :
Խնամատար : || տե՛ս **Խնամածու** :
Խնամատարութիւն : || տե՛ս **Խնամածութիւն** :
Խնամարար : || տե՛ս **Խնամածու** :
Խնամարկել : || տե՛ս **Խնամակալել** :
Խնամարկու : || տե՛ս **Խնամածու** :
Խնամարկութիւն : || տե՛ս **Խնամածութիւն** :
Խնամաւորութիւն : || խնամի ըլլալը · խնամութիւն :
Խնամել : || տե՛ս **Խնամակալել** :
Խնամենալ : || տե՛ս **Խնամանալ** :

խնամէխօս · կմ՝ խնամախօս : || օխուէճի :
խնամէպիղծ : || խնամութեան հետ չար գործօղ :
խնամի : || խնամի :
խնամոզաբէն : || հոգ տանելով · ակէա ընելով :
խնամոտ : || տես խնամածու :
խնամութիւն : || խնամութիւն :
խնայական : || խղճացօղ · խղճմիշ չեղօղ :
խնայել : || խղճալ · զըլմիշ չընել · խամիշ ընել :
խնայութիւն : || խղճալը · զըլմիշ չընելը · խըլա-միշ ընելը :
խնդագին : || ուրախ ուրախ · խիստ շադ :
խնդալ : || խնդալ · ուրախ ըլլալ · Ճխալ :
խնդալի : } խնդութեամբ լցուօղ · ուրախութեամբ լցուած :
խնդալիր :
խնդալից :
խնդալից լինել : || խնդութեամբ կմ՝ ուրախութեամբ լցուիլ :
խնդակից : || մէկ տեղ խնդացօղ · ընկերհաւու-րօղ · աչքը լուս ըսօղ :
խնդամիտ : || սիրտը ուրախ · շադ :
խնդամտիլ : || ուրախութեան մայրիլ · քէֆը գլինը զէֆքի սէֆային տուօղ :
խնդամտել : || ուրախ ըլլալ · շադ ըլլալ :
խնդամտութիւն : } խնդութիւն · շադութիւն :
խնդանք :
խնդացուցանել : || խնդացնել · ուրախացնել :
խնդբուռն : || փունջ · փոշ · գէշ · ցած :
խնդրուանք : || Ծակուծուկ · Ծակեր · ... · Ճղքուածք :
խնդիր : || փնտռտելը · ետեւէն ընկնիլը · Թէֆ Թիշ : ՏԷՍ, խնդրուածք · աղաչանք · տիլէկ :
խնդիր առնել · կմ՝ ՚ի խնդիր լինել : } փնտռել · փնտռտել · ետեւէն ընկնիլ · Թէֆ տիշ ընել :
՚ի խնդիր եղանել · կմ՝ ՚ի խնդիր անկանել :
խնդմնեալ : || շատ եղօղ · շատ եղած :
խնդմտութիւն : || ուրախ սիրտ · շադութիւն :
խնդութիւն : || խնդութիւն · ուրախութիւն :
խնդրակ : || փնտռօղ · փնտռտօղ · ետեւէն ընկ-նօղ · Թէֆտիշճի :
խնդրանք : || տես խնդիր :
խնդրել : || փնտռել · փնտռտել · ետեւէն ընկ-նիլ : ՏԷՍ, աղէլ · աղաչել :
խնդրուածք : || խնդրուածք · աղաչանք · տիլէկ :
խնծղալ : || ծըծաղիլ · շադ ըլլալ · Ճխալ :
խնծղալից : || ուրախ · շադ :
խնծղանք : || ծըծաղ · խնդութիւն · շադութիւն :
խնծոր : || խնծոր :
խնկաբեր : || խունկ բերօղ · խունկ հասցընօղ :
խնկաբուրիչ : || խունկ բուրօղ կմ՝ հոտը ընօղ :
խնկազգեաց : } խունկ կրօղ կամ ունօղ · խունկ բերօղ :
խնկազգեստ :
խնկազգեցիկ :
խնկալի · կմ՝ խնկալիր : } խնկով լցուած :
խնկալից :
խնկածու : || խունկ բերօղ : ՏԷՍ, խնկէն հա-ւըն եղած :
խնկածուխ : || խնկխնկուխ : ՏԷՍ, խունկ ծխօղ :
խնկակալ : || խունկ մէկցնօղ · մէջը խունկ ունօղ :
խնկահոտ : || խնկի հոտ :
խնկանոց : || խունկ աղալու ցամաքն · խնկի համան : ՏԷՍ, պուրհուրատան :
խնկաման : || խնկի աման :
խնկանոց : || խնկի աման · բուրվառ · պուր-հուրատան :
խնկանուէր : || խունկ նուիրօղ · խունկ ծխօղ : ՏԷՍ, խնկով նուիրած :
խնկապատար : || խնկով լցուած :
խնկատուփ : || խնկի զութի · խնկի աման :
խնկարան : || տես խնկանոց :
խնկարկել : || խունկ ծխել :
խնկարկու : || խունկ ծխօղ :
խնկարկութիւն : || խունկ ծխելը :
խնկաւորել : || խնկով լեցնել · խունկ ծխել : ՏԷՍ, օրհնել · գովել · պատուէլ · փառա-ւորել :
խնկաւորութիւն : || խունկ ծխելը : ՏԷՍ, օրհ-նէնք · գովասանք · փառաւորութիւն · մե-ծարանք :
խնկել : || խունկ ծխել : ՏԷՍ, պուրհուրներով կմ՝ անուշէնքներով պատել : ՏԷՍ, անուշ հոտ բուրել :
խնկելի : || խունկ ծխելու : ՏԷՍ, մեծարան-քի լայեխ · օրհնելու · գովելու :
խնկենի : || խնկի ծառ : ՏԷՍ, պուրհուր :
խնկեփնոց : || խունկ եփօղ · պուրհուր, կամ անուշէր շինօղ · միսկճի :
խնձոր : || խնծոր : ՏԷՍ, խնծորի ծառ :
խնձորենի : } խնծորի ծառ :
խնձորի :
խնճոյք : || զինխէթ · Թամաշխանայ : ՏԷՍ, մէջ-լիս : ՏԷՍ, ժողով · պէօլիւկ · ախբախու :
խնճոյս կազմել : || զինխէթ ընել · տօնախմբութիւն ընել : ՏԷՍ, մէջլիս զուռամիշ ընել :
խնուլ : || խցկել · տըխտելով գոցել · տըխտամիշ ընել :
խնջակ : || խունջակ · օյուխ :
խնջոյք : || տես խնճոյք :

Խ Շ

Խշոց : || խշոց · խշրտոց :
Խշուր : || փշրուք · մանտրուք :
Խշտի : || եաթախ · բուն :
Խշրել : || փշրել · մանրել :

Խ Ո

Խող : || խոզ · տոմուզ :
խողաբոյծ : || խոզ պահօղ կմ՝ բէսլէմիշ ընօղ :
խողազգեաց : || խոզու պէս աղտոտ :
խողակ : || խոզալախ :
խողաճարակ : || խոզու կերակուր :
խողան : || խոզու մութալխին · խոզու մազին կը ըսուի : ՏԷՍ, հնձած ցորենի կմ՝ գարու կո-Թերը, որ ցից ցից գետնի վրայ կը մնան :
խողանակեր : || հնձած ցորենի կմ՝ գարու կո-Թերը ուտօղ :
խողախնամալ : || խոզու մազի պէս ըլլալ · ցից ցից անկոճիլ · ցից ցից մնալ :
խողաշաւիղ : || տես խողազգեաց :
խողապատէն : || խոզի ուտելու :
խողապարած : || խոզ արծօղ · խոզու չոբան :
խողկեան : || խոզեր :
խողենի : || խոզի մութալխին : ՏԷՍ, խոզու մազ :
խողերամակ : || խոզու սիւրիւն :
խողխող : || գարշ · մուրտառ · փիս :

Խողք ։ ‖ խուղ · ուղ ։
Խողքորակ ։ ‖ խողու քառանձ · խողու ձորք ։
Խոժոռ ։ ‖ ժանիքը վրայ բերող · չէ հերէն ա_րած · տրտմում ։ ԳՐԲԼ․ խոժոռախոժոռ․ խոժոռուխ ։
Խոժոռաարտաքոյ ։ ‖ ժանիքեղու · Թ-իթթող Թա_պրկէթի ոտէր ։
Խոժոռադէմ ։ } գէշ ոտեր ունող․ չէհերէսից․
Խոժոռանայեաց ։ } տարաթողը ։
Խոժոռեցուցանել ։ ‖ խոժոռացնել · քէֆը ա_րել · տրտմեցնել ։
Խոժոռել ։ ‖ ժանիք ընել · ժանիքը վրան բե_րել · չէհրէնուարել · տրտմել · կիւ ձիւ գալ · քէֆը աւրել ։
Խոժոռել օրոգ ։ ‖ Հանած դուրանմէջ ըլլալ ։
Խոժոռումն ։ ‖ ժանիք · չէհրէն աւրիլը · տրտ_մութիւն · դժուարը գալը ։
Խոլխեցգիւան ։ ‖ չէրթիվրէշծի ։
Խոխ ։ ‖ Թահամ · կերակուր ։
Խոխեկեր ։ ‖ աշծի ։
Խոխոմ ։ ‖ ձայր · տեղէր ։
Խոխոմել ։ ‖ խխմել · ատամնել Թրջել ։
Խոխոմիմն ։ ‖ Ջուր Փչրուող ։
Խոխոջանք ։ ‖ տես խոխոջիւն ։ ԳՐԲԼ․ առու եօլու ։
Խոխոջել ։ ‖ Ջուրի Փչրուող Կանչելը · Փչրռա_լով վազելը ։
Խոխոջիւն ։ } տես խոխոջիւն ։
Խոխոջիւք ։ }
Խոխոստել ։ } մնացել · մնամաւել ։
Խոկալ ։ }
Խոկումն ։ ‖ մնացումութիւն · մնամաւելը ։
Խոհականն ։ ‖ շատադէտ · խելացի · մեծ գլուխ · ողէկ խորհուրդ ատեօղ · միւշաւէրէքծի ։
Խոհականութիւն ։ ‖ շատադէտութիւն · խելա_ցութիւն · խելք · իմաստութիւն ։
Խոհակեր ։ ‖ աշծի ։ ԳՐԲԼ․ խոհակերածի ։
Խոհակերել ։ ‖ աշծութիւն ընել · կերակուր ե_փել ։ ԳՐԲԼ․ միսը կորանել․ խաշմաշմէջ ընել ։
Խոհակերինոց ։ } աշխանոյ · մութֆախ ։
Խոհակերոց ։ }
Խոհակիր ։ ‖ աշծի ։
Խոհանոց ։ } տես խոհակերոց ։
Խոհարան ։ }
Խոհարար ։ ‖ աշծի ։
Խոհեմ ։ ‖ խոհեմ · խելօք · խելացի · միւ_խուֆ · շատադէտ ։
Խոհեմաբար · կամ Խոհեմաբէս ։ ‖ խելօք ։
Խոհեմազարդ ։ ‖ խոհեմութիւն զարդարուած ։
Խոհեմանալ ։ ‖ խոհեմ ըլլալ · խելօք միւթիւ_շաւրեմ ըլլալ · խելացութիւն ընել ։
Խոհեմաբիտ ։ ‖ տես Խոհեմ ։
Խոհեմինթաց ։ ‖ խելօք մարդով կամ քանով ։
Խոհեմութիւն ։ ‖ տես Խոհականութիւն ։
Խոհեր ։ ‖ մուրատ ցեխ · մուրատ չամուռ ։ ԳՐԲԼ․ միւսխութիւն · մուրատ բան · մուր_տառ գործք ։
Խոհեր ։ (անծանոթ) ‖ մուրդառ · փիս · գարշ ։
Խոհերական ։ ‖ աղէտական · մլրտուած · մուր_տառ · փիս ։
Խոհերանալ ։ ‖ ցեխոտիլ · չամռոտիլ · մրոտ ըլլալ · կամ մրոտիլ ։
Խողխողել ։ ‖ մորթել · ազանել կամ մեռցնել ։
Խողխողումն ։ ‖ մորթել սպաննելը ։

Խողխողանք ։ ‖ տես Խողխողումն ։
Խողխողածել ։ } տես Խողխողել ։
Խողխողել ։ }
Խողովակ ։ ‖ փողրակ · քիւնկ · օլուխ ։ ԳՐԲԼ․ աղուաչայ · առու եօլու ։
Խոճիճ ։ ‖ տես Խուճիճ ։
Խոյ ։ ‖ խոչ ։ ԳՐԲԼ․ խոյ կենդանական երկաթէ գործի քաղաք Խորտակելու մեքենայ ։
Խոյակ ։ ‖ ամբլուխ ։
Խոյակապ ։ ‖ տես Հոյակապ ։
Խոյանալ ։ ‖ վերն՝ ի վար սաստիկ ընել · սրբա_նալ ընել · խուռն յարձակիլ ընել · առաջնոր_դելու վրայ վազել ։
Խոյգողութիւն ։ ‖ խոչ գողնալը ։
Խոյզ ։ ‖ փնտռտելը · փնտռտուելը · հարցնելը ընելը · Թէֆթիշ ։
՚ի խոյզ արկանել ։ } փնտռտել ։
՚ի խոյզ և ՚ի քնին արկանել ։ }
Խոյթ ։ ‖ Ջրի գաղան մի է ։
Խոյլ ։ ‖ խուղ · ուռ , որ մարդու վրայ կելլէ ։
Խոյս տալ ։ ‖ կորսուիլ · անհետ ըլլալ · փախչիլ ։
Խոյր ։ ‖ գլուխ գնելիք · Թագ · Թասէ ։ ԳՐԲԼ․ Ձանկօլինոց · քէօսակէ · քատէֆան ։
Խոյր եպիսկոպոսի ։ ‖ եպիսկ Թագ ։
Խոյր քահանայի ։ ‖ տաղաւարտ ։
Խոյր եպարքոսաց ։ ‖ շարփուշ ։
Խոյր հայոց և յունաց ։ ‖ խալփախ ։
Խոյր պարսից ։ ‖ մէնտիլ ։
Խոյր տաճկաց ։ ‖ խաւուղ ։
Խոյր հրէից ։ ‖ խաւուկաւ ։
Խոյր աղուեստից , կամ առաջաւորի ։ ‖ ապաշ_խութեան ։
Խոյր կանանց ։ ‖ Թասաղօշ ։
Խոյր աքաղաղի , կամ հաւուց ։ ‖ Թեփ · խատըկ ։
Խոյրավոր ։ ‖ Թագ դնող · խալփախ դնող , և այլն ։
Խոյրաւոր ։ ‖ Թագ չնող · զաւուղիճի · խալ_փախճի · Թասաղօշճի , և այլն ։
Խոյօղ ։ ‖ անդի տաշխի ։
Խոնարհ ։ ‖ խոնարհ ։ ԳՐԲԼ․ ցած · վար ։
Խոնարհաբար ։ ‖ միւշաքկէօյլիւքլիւ ։
Խոնարհաբարոյ ։ ‖ խոնարհ խոնարհ ։ ԳՐԲԼ․ խոնար_հած · խոնարհ վար ։
Խոնարհագնաց ։ ‖ վար գնացող ։ տես և խոնա_րհաբարոյ ։
Խոնարհահակ ։ ‖ վար ծռող ։
Խոնարհահայեաց ։ ‖ վար քաշող · վար ձգող ։ ԳՐԲԼ․ վար ձգած · գետինը գրաւուած ակեղ գրաւ ։
Խոնարհամիտ ։ ‖ խոնարհ միտքով ունող · միւքար կէօյլիւքլիւ ։
Խոնարհամտել ։ ‖ այլևայլ կէօյլիւքլիւ ըլլալ ։
Խոնարհամտութիւն ։ ‖ խոնարհութիւն ։
Խոնարհեցուցանել ։ ‖ խոնարհեցնել · խոնարհ ընել ։ ԳՐԲԼ․ ցածցնել · վար ծռել · աակ ձգել ։
Խոնարհիլ ։ ‖ խոնարհ ըլլալ ։ ԳՐԲԼ․ ցածնալ · վար ծռիլ · ոտքը իյնալ ։
Խոնարհութիւն ։ } խոնարհութիւն ։ ԳՐԲԼ․ վար
Խոնարհումն ։ } ծռիլը · ցածնալը · ցածութիւն
Խոնարհաւոր ։ ‖ ցածին · վարին · գետնին ։
Խոնաւ ։ ‖ Թաց · Թրջած · Նէմլի ։
Խոնաւաղուրծ ։ ‖ չոր · ցամաք ։
Խոնաւանալ · կամ Խոնաւանիլ · և կամ Խոնա_

նալ

...ձայնիւ ։ || Նեղիս Թաց ․ Նեղինեալ եղած ։
Խոնաւացուցիչ ։ || Նեղութեան պատճառ եղող ։
Խոնաւանալ ։ || Նեղինալ ըլլալ ․ Թրջիլ ։
Խոնաւացուցանել ։ || Նեղինալ պատճառ ըլլալ ․ Թրջել ։
Խոնաւել ։ || տես Խոնաւանալ ։
Խոնաւութիւն ։ || Թացութիւն ․ Նեմ ։
Խոնաւուտ ։ || Թացութեամբ լցուած ․ խիստ Թաց ․ Նեղինի ։
Խոնջ ։ || Հոգնած ․ մեհեան ։ Տճկ․ Հոգնիլը ։
Խոնջեցուցանել ։ || աշխատցնել ․ Հոգնեցնել ․ Եմեկ տալ ։
Խոնջել ։ || խոնջիլ ․ Հոգնիլ ․ մեհեան ըլլալ ։
Խոնջութիւն ։ || աշխատանք ․ Եմեկ ․ յոգնութիւն ։
Խոշխոշել ։ } ապականել ․ մաշցնել ։
Խոշոշել ։ }
Խոշաա ։ || չալը ․ չալը չափը ։
Խոշոր ։ || խառնակ ․ կոպիտ ․ Հաստ ։ Տճկ․ ; Ծանր ․ չբարեխառն ․ զալլամ ․ զէր օրինակ ․ Խոշոր ... մանրացեալ ․ ... ծանր կամ զալլամ խոկենձեալ մնացած ։
Խոշոր զգեստ ։ || խառնակ լաթ ։
Խոշոր կերակուր ։ || խառնակ ուտելիք ։
Խոշոր ձայն ։ || խառնակ ձայն ։
Խոշորագեղ ։ || կոպիտ տեսք ունեցող ․ չէ Հաճ... ․ ... ․ չքեղին ։
Խոշորագոյն ։ || խիստ խառնակ ․ խիստ կոպիտ կամ Հաստ ։
Խոշորագլուխ ։ } խառնակ կամ կոպիտ լաթ
Խոշորապատեան ։ } Հագնող ․ խառնակ Հագնող ։
Խոշորակեաց ։ || խառնակ լաթով կամ կերակրով կեցողներ եղող ։
Խոշորաձեւ ։ || մազը Հաստ ։
Խոշորածածկ ։ || խառնակ բան ուտող ։
Խոշորանալ ։ || խառնակ ըլլալ ․ կոպտանալ ․ խոշրնալ ։
Խոշորացոյց ։ || խոշոր ցուցնող ․ խոշորցնող ։
Խոշորացուցանել ։ || խոշորցնել ․ կոպտացնել ։
Խոշորութիւն ։ || խառնակութիւն ․ կոպտութիւն ․ Հաստութիւն ։
Խոշտալ ։ || տես Կոշտալ ։
Խոշտանգանք ։ } չարչարանք ․ տանջանք ․ խոշտանգանք ․ կեղեք ։
Խոշտանկանք ։ }
Խոշտանգել ։ } չարչարել ․ տանջել ․ խոշտանգել ․ տալ ․ նեղել ։
Խոշտանկել ։ }
Խոշտանգութիւն ։ } տես Խոշտանգանք ։
Խոշտանկութիւն ։ }
Խոշտակ ։ || զառանց ․ ապտակ ։
Խոչ ։ || արգելք ․ էնկէլ ․ քէօսթէկ ։
Խոչ եւ խութ լինել ։ || էնկէլ ըլլալ ․ քէօսթէկ ըլլալ ։
Խոչընդակն ։ || ոտքը էնկէլ ․ ոտքը քէօսթէկ ․ ոտքը մնած փուշ կամ չիւփ ։
Խոչընդոտն ։ || ոտաց էնկէլ ․ ոտից քէօսթէկ ։
Խոչքոր ։ } տես Խոչքոր
Խոչքորակ ․ կամ Խոչկորակ ։ } ակ ։
Խոպալ ։ || ...ում ․ Ձեռնալ ։
Խոպան ։ || չբանած դետին ․ փշոտ ու կրակ երկիր ․ չէօլ ․ վէրանէ ․ խոպանացած Թողած ․ անբնակ ըլլած ։
Խոպանանալ ։ || չէօլ ըլլալ ․ փշոտ ու կոշտ ըլլալ ․ վէրան կամ խոպանացած ըլլալ ․ ... Թէկիլ ․ ... ․ ... ։
Խոպանացուցանել ։ || չէօլ ընել ․ փշոտ ու կոշտ

ընել ․ վերանան կամ խոպանացած ... Թէկել ․ խոպանել ․ ... ․ ... ։
Խոպոպել ։ || ... ․ ... ...
... ․ ...
Խոպոպիք ․ կամ Հասպոպիք ։ || մազերն ... ։
Խոռամուտ ։ || վէզիր ․ մասն ․ Տճկ․ ... ․ ... ։
Խոռնոցել ։ || ... ․ ... ․ ... ․ ... ։
Խոռոչ ։ } փոս ․ խոռոչ ։ Տճկ․ խոռչը
Խոռոչակ ։ } ... ։
Խոռոչանալ ։ } խոռոչ ըլլալ ․ խոռոչ ...
Խոռոչել ։ } ... ․ ... ։
Խոռոչել ։ || խոռոչ ընել ․ խոռոչը ... ․ ... ՚ի ներքս ... ․ ... ։
Խոստաբան ։ || խօսք տուող ։
Խոստանալ ։ || խօսք տալ ․ երաշխաւոր ըլլալ ։
Խոստովան լինել ։ } խոստովանել ․ ...
Խոստովան առնել ։ } նել ․ երաշխաւոր ըլլալ ։ Տճկ․ ...․ կամ ...
Խոստովանաբար ։ || երաշխաւոր ըլլալով ։
Խոստովանահայր ։ || խոստովանութիւն ընդունող ․ մեկ առեղ երաշխաւոր ըլլալ ։
Խոստովանահայր ։ || խոստովանահայր ։
Խոստովանել ։ || խոստովանիլ ․ երաշխաւոր ըլլալ ։
Խոստովանողական ։ || խոստովանութեան մասնաւոր ։
Խոստովանութիւն ։ || խոստովանութիւն ․ ... ․ կամ ... ։ Տճկ․ ... ․ կամ ... ․ որ ... ։
Խոստովանող ։ || խոստովանող ․ ... ըլլող ։
Խոստովանողն ։ || ... ․ Տճկ․ ... ։
Խոստովանիչ ։ || ... ․ ... ․ որ է ... ։
Խոստ ։ || խոստ ։
Խոստաբան ։ || խոստում մեծցած ․ խոստում ... ։
Խոստացեալ կերակուր ։ || խոստացած կերակուր ։
Խոստակեր ։ } խոտ ուտող ․ խոտով ...
Խոտաճարակ ։ } ...
Խոտաճարակ ... ։ || ... ։
Խոտաճարակել ։ || խոտ ... ․ խոտով ... ։
Խոտան ։ || պէշ ․ ցած ․ ... ․ ... ․ ... ։
Խոտանել ։ || ... ․ ... ։
Խոտել ։ || ... ․ ... ․ ... ․ չէօսք ... ։
Խոտոր ։ || ծուռ ․ մոլորած ․ ... ։
Խոտոր ե խոտոր ։ || չոլոր մոլոր ։
Խոտորագոյն ։ || խիստ ծռած կամ մոլորած ։
Խոտորել ։ } ... ըլլալ ․ մեկ
Խոտորեցուցանել ։ } դի քաշել ․ մեկ դի ... ․ ... ․ ... ․ ... ։
Խոտորիլ ։ || ... ըլլալ ․ մեկ դի երթալ ․ ... ․ ծռիլ ․ ... ․ մոլորիլ ․ դառնալ ։
Խոտորնակ ։ || ծուռ ․ Թեքս ։ Տճկ․ ... ․ ... ։

Խոտորնակագնաց ։ || Թեքու երթալ · Նախու երթալ · ակօսթէրէն կամ ճամփուրէն քալել ։
Խոտորնակ խաչեն ։ || խաչեն Թեւերը ։
Խոտորնական ։ } Ծուռ · Թեքու · Նախու · ահօյ-
Խոտորնակի ։ } թեքրի · ճամփուրի ։
Խոտորնանիլ ։ || Ծռիլ · Թեքու ըլլալ · Նախու երթալ · շեղիլ · ասսուածէն ըլլալ · մոլորիլ ։
Խոտորնաշեղ ։ } Ճանկռածուկ · Ծուռ ու-
Խոտորնիւշաւիղ ։ } մուռ ։
Խոտորումն ։ || Ծռիլը · մէկ դի երթալը · Ճամբէն ասսուածէն ըլլալը · շեղիլը · մոլորիլը ։
Խոտումն ։ || քամահրելը · չընտրելը ։
Խոր ։ || խորունկ ։ ՏԷՅԼ, փոս · խոռոչ ։ ՏԷՅԼ, խիստ · մեծ · զօր օրինակ · խոր աղքատութիւն · խոր ծերութիւն · յոյժ մեծ աղքատութիւն · խիստ ծերութիւն ։ ՏԷՅԼ, մութ · գժուար հասկընալու · ծածուկ ։
'ի Խոր խոցանել ։ || խիստ խոցել ։
Խորք ։ || խորունկ ջուր · անդունդ · խորունկութիւն ։
Խորախօս ։ ։ || խորունկ խօսող · մութ խօսող ։ ՏԷՅԼ, հանճարեղ խօսող · այլաբանական չարարկող ։
Խորախօսութիւն ։ || խորունկութեան · մութ խօսք ։ ՏԷՅԼ, հանճարեղութիւն · այլաբանութիւն ։
Խորագէտ ։ || շատագէտ · ֆէննապետ · վարպետորդի · աշխարհագէտ · ֆէյլեսոֆ · ֆիլոսոփայութիւն ։
Խորագիտագոյն ։ || խիստ շատագէտ · խիստ ֆէննապետ ։
Խորագիտութիւն ։ || շատագիտութիւն · ֆէննապետութիւն · ֆէյլեսոֆութիւն · աշխարհագիտութիւն · ֆիլոսոփայութիւն · խելք ։
Խորագին ։ || խորագէտ ։
Խորագոյն ։ || խիստ խորունկ ։
Խորախորհուրդ ։ || խորունկ խորհուրդ ունեցող · խորունկ մտածող ։
Խորախօս ։ || տե՛ս Խորախօսն ։
Խորակի ։ || խորունկ ։
Խորակն ։ || աչքը փոս ։
Խորաձոր ։ || խորունկ ձոր · խորունկ անդրէ ։
Խորամանկ ։ || վէլէմէկիւնոս · ֆիլէմէն · ֆէննապազ · ֆէրմանէս · սատանայի մարդ ։
Խորամանկել ։ || վէլէմէկիւնութիւն կամ ֆիլէմէնութիւն ընել · ֆէնն ընել · սատանայի բանել · ուսուցմամբ խաբել ։
Խորամանկութիւն ։ || վէլէմէկիւնութիւն · ֆիլէմէնութիւն · ֆէննապազութիւն · ֆէրմանէսութիւն · ֆէնն · սատանայի · հնարագիտութիւն ։
Խորամիջոց ։ || խորունկ կամ փոս անդի միջոց ։
Խորամուխ ։ || խորունկը մտնող ։
Խորայատակ ։ || տակը խորունկ · անդրին ։
Խորայոյզ ։ || Ծովու տակը բան փնտռող · ծովը սուզուող ըլլող · ինչպէս կնիկն պատելու ձկները ։ ՏԷՅԼ, խորունկ զգոյշութիւն կամ խորհրդինող ։
Խորան ։ || շատրուր ։ ՏԷՅԼ, երկինքի քէմէր ։ ՏԷՅԼ, եկեղեցու խորան · ժամ ։ ՏԷՅԼ, խանէ ։
Խորանալ ։ || խորունկնալ ։
Խորանակալ ։ || շատրուրջի ։
Խորանակից ։ || շատրաբաշ ։
Խորանակցիլ ։ || մէկ խորանի կամ շատրուրի մէջ կենալ ։

Խորանաձև ։ || շատրուրի կամ քէմէրի ձև ունեցող ։
Խորանայարկ ։ || շատրուր ախըրէթ մէջ ըրող ։ ՏԷՅԼ, տաճար չինող ։
Խորանայարկ ։ } շատրուրի նման · շատրուրի ձև
Խորանանման ։ } ունեցող ։
Խորանաշէն ։ || շատրուր շինող · շատրուրջի ։ ՏԷՅԼ, շատրուրի պէս շինած · խուլ մեղէթի ձև ունեցող ։
Խորանապաշտ ։ || շատրուր պէքչիսի ։
Խորանարդ ։ || շատրուրի ձև ունեցող · շատրուրի նըման · խուլ մեղէթի պէս ։ ՏԷՅԼ, զարի ձև ունեցող · չէշխանէ ։
Խորանաւոր ։ || շատրուր ունեցող · շատրուր բռնակօղ ։
Խորանափեղկ ։ || շատրուրի մայր կամ փէրտէ ։
Խորաննեղ ։ || վէյլէհնեիրէք ։
Խորապատռիար ։ || խորունկ պատուար ունեցող ։ ՏԷՅԼ, խորունկ պատուար ։
Խորաջուր ։ || ջուրը խորունկ · էնին ։
Խորասոյզ ։ || խորունկը սուզոութեմիզ եղած ։
Խորասոյզ առնել ։ } խորունկը սուզումիշ ը-
Խորասուզել ։ } նել ։
Խորատեսակ ։ || քեալը խորունկ ։
Խորափիտ ։ || խոնկուխ · խորունկ փոս · մնաց-րոյ ։ ՏԷՅԼ, խիստ խորունկ ։
Խորափոս ։ || խորունկ փոս ։
Խորաքննին ։ || խորունկ մտածող ։ ՏԷՅԼ, խորունկ միտք ունեցող · գժուար հասկընալու ։
Խորգ ։ || տե՛ս Քուրձ ։ ՏԷՅԼ, մազէ խանչի ։
Խորգ ածանդերձ ։ || խուրձով կամ խորթով հագնող ։
Խորդ · կամ Խորթ ։ || խորթ · էօյէ ։ ՏԷՅԼ, այլոտ ։ ՏԷՅԼ, խառնը ։ ՏԷՅԼ, կռուեակ թշնամի ։
Խորդալ ։ || խռկալ · խռալ · խոխլամիշ ընել ։
Խորդիւն ։ || խռկոց · խռոց · խոռուցութիւն ։
Խորդխորդալ ։ || խիստ խռկալ ։
Խորդնահայեաց ։ || խորթ խոժոր նայող · խոժոռ դէմքով · դէշ նայուածք ունեցող ։
Խորել ։ || խորունկցնել ։ ՏԷՅԼ, զնախէք փորելով պահել ։ ՏԷՅԼ, խոռել · գողնալ ։
Խորթ ։ || տե՛ս Խորդ ։
Խորթաբարոյ ։ || խուլյաման · քէնտար · ճապանձի կէչինմիզ եղող ։
Խորթանալ ։ || խորթ ըլլալ · ճապանձի կէչինմիզ ըլլալ · քէն ընել ։ ՏԷՅԼ, կոպտանալ ։
Խորթատեսակ ։ || խալլիւ ։
Խորթացուցանել ։ || խորթացնել · ճապանձի ընել ։ ՏԷՅԼ, կոպտացնել ։
Խորթութիւն ։ || խորթութիւն · կոպտութիւն · ճապանձութիւն ։
Խորխաց ։ || խորունկ խմացուածք ունեցող ։
Խորին ։ || տե՛ս Խոր ։
Խորխոմ ։ || մեղքի պատճառ · չէշոմ մեղք · կիւմէչ կամ կեօմէչ պալը ։ ՏԷՅԼ, պաճթոյի խորխոմ · հերլվայ ։
Խորխ ։ || օձու շապիկ ։ ՏԷՅԼ, վիշապի թափած կաշի կամ մորթի ։
Խորխանալ ։ || օձու շապիկի պէս ըլլալ ։
Խորխորատ ։ }
Խորխորան ։ } խորունկ փոս · չուխուր ։
Խորխորատաւոր · || փոսով լեցուած ։
Խորխորին ։ || խիստ խորունկ ։
Խորհ ։ || մտմտանք ։
Խորհիլ ։ || մտածել · մտմտալ · միտք ընել ։
Խորհուրդ ։ || խելք · խրատ · միաբանութիւն · սըռ ։

Խորհուրդ կալնուլ · կամ խորհուրդս ի միտ առնուլ : || խորհուրդ ընել · մտածել [illegible] հետ միւշաւէրէ ընել :

Խորհրդաբար : || միւշաւէրէով : Դէյ. սըրտի ալէս · գաղտուկ :

Խորհրդաբեր : || տե՛ս խորհրդատու :

Խորհրդաբերել : || տե՛ս խորհրդածել :

Խորհրդագէտ :
Խորհրդագիտած :
Խորհրդագործ :
Խորհրդագիտաց : } Ծածուկ խորհրդը գիտցօղ · սըրտը գիտցօղ :

Խորհրդածել : || մտածել · միտք ընել : Դէյ. միւշաւէրէ ընել : Դէյ. քահանայութիւն ընել · որ է խոստովանցնել · հաղորդ տալ · պսակ [illegible] ընել · քարոզ տալ : Դէյ. Նը գրոց խորունկ միտքը բանալ · մեկնել :

Խորհրդածու : || մտմտացօղ · միտք ընօղ · բանին միտքը քննօղ : Դէյ. միւշաւէրէ ընօղ · խորհուրդ կամ խրատ տուօղ : Դէյ. այն կամ ծածուկին բաներուն խորհուրդ ընօղ · պատարագ ընօղ :

Խորհրդածութիւն : || մտմտալը · միտք ընելը : Դէյ. միւշաւէրէ · խորհուրդ · սըր : Դէյ. այն կամ ծածուկին բաներուն խորհուրդը · պատարագ ընելը · քարոզ տալը :

Խորհրդակալ : || մէկ տեղ միւշաւէրէ ընօղ · օրթագ :

Խորհրդական : || աղէկ միւշաւէրէ ընօղ · միւշաւէրէճի · կորուկ խրատ տուօղ : Դէյ. խելացի · շտապէտ · ֆէրզանէ : Դէյ. ծածուկ խորհուրդ ունօղ :

Խորհրդականել : || տե՛ս խորհրդածել :

Խորհրդականութիւն : || միւշաւէրէճութիւն · միւշաւէրէ · խորհուրդ : Դէյ. խելացութիւն · շտապէտութիւն · ֆէրզանէութիւն :

Խորհրդակատար : || խորհուրդը կատարօղ · մը տածած բանը գլուխ հանօղ :

Խորհրդակիր : || խորհուրդ ունօղ · մտմտացօղ :

Խորհրդակից : || օրթագ · մէկ տեղ միւշաւէ րէ ընօղ :

Խորհրդամոլորիկ : || մտմտալ չունօղ · հայվան մարդ :

Խորհրդակցել : || խորհուրդ կամ միւշաւէրէ ընել :

Խորհրդակցութիւն : || օրթագութիւն · միւշաւէրէ :

Խորհրդանոց : || խորհրդի տեղ · սըր օտասը : Դէյ. եկեղեցի · ժամ :

Խորհրդատետր : || խորհրդատետր :

Խորհրդատու : || խորհուրդ կամ խրատ տուօղ :

Խորհրդարան : || տե՛ս խորհրդանոց :

Խորհրդաւոր : || ծածուկ խորհուրդ ունօղ :

Խորհրդօրէն : || տե՛ս խորհրդաբար :

Խորձուձ : || չոր · լաւթ · քուռչ :

Խորնդատոյղ : || անդ · ձեռը սուզած :

Խորշ : || քունճ · պուճախ · քէօշէ · սէմթ · սափրոյ տեղ : Դէյ. հիւճիրէ · խանէ : Դէյ. սուրուշմիշ ըլլալը · մէկ գի կենալը · յետ քաշուիլը · սրխըլմայ · տա : Դէյ. կանձնանալը · փոթ :

Խորշ ծովու : || խիլիճան :

Խորշ ձորանց : || մաղարայ · խոմուխ :

Խորշ կենդանեաց : || բուն · եաւթախ :

Խորշ առնուլ : || սափիմիշ ըլլալ · սիքիլմիշ ըլ լալ : Դէյ. խորուկնալ · փախչիլ :

Խորշ գնացքին խրտնել : || փոթ փոթ վազել իմ նել · փոթ փոթ ըլլալ :

Խորշակ : || սամմ եէլի · տօթօտ հով · գէշ շող :

Խորշակաբեր : || սամմ եէլի բերօղ կամ պատ ճառօղ :

Խորշակահարեաց վէրք : || սամմ եէլի անցնելու տեղ :

Խորշակահար : || սամմ եէլիէն զարկած :

Խորշակահար առնել : || սամմ եէլով կամ խոխան շունչով զարնել և ապիրատ ընել :

Խորշակահարացանալ : || սամմ եէլէն զարնուիլ :

Խորշակահարութիւն : || սամմ եէլիէն զարնուիլը, կամ չորնալը :

Խորշակայրեաց : || սամմ եէլով լցուած :

Խորշակատուն : || սամմ եէլով մնծցած :

Խորշանկել : || կանձնմնել · փոթ փոթ ընել :

Խորշանք : || սուրուշմիշ ըլլալը · յետ քաշուիլը · սախընմիշ ըլլալը · ամըջնալով հեռանալը :

Խորշելէն : || պուճախը · քէօշէլի · հիւճիրէլի · խանէլի : Դէյ. խոմուխը · փորով :

Խորշիլ : || սուրուշմիշ ըլլալ · յետ քաշուիլ · սախընմիշ ըլլալ · մէկ գի կենալ · հեռանալ · սափիմիշ ընել :

Խորշումն : || թըրքըռտոց · փոթփոթոց · հիւ րիւլտոց · կիւռուլտոց : տե՛ս և խորշանք :

Խորշխորշան : || փոթփոթուք · փոթոտոց · փոթ փոթ [illegible] :

Խորշխորշանի : || քէօշէ քէօշէ · խանէ խանէ · չէշխանէլի : Դէյ. փոթփոթ · փոթոտած :

Խորշխորշիլ : || [illegible] : Դէյ. խանէ խանէ ըլլալ · փոթոտիլ · փոթփոթիլ · փոթփոթ ըլլալ :

Խորշոմեցուցանել : || կանձնմնել · փոթոտել · թառամցնել · թօշմցնել :

Խորշոմիլ : || կանձմիլ · փոթոտիլ · թօշմիլ · թառմիլ :

Խորշոմութիւն : || կանձմիլը · թօշմիլը :

Խորոշ · կամ Խորոջ || տե՛ս Խորանջ :

Խորով : || խորոված · քէպապ եղած : Դէյ. խորովիլը :

'ի Խորովս արկանել : || խորովել · սկառայ ընել :

Խորոված : || խորոված · քէպապ · սկառայ :

Խորովել : || խորովել · քէպապ կամ սկառայ ընել · [illegible] ընել :

Խորովիլ : || խորովիլ · քէպապ ըլլալ · [illegible] · [illegible] :

Խորովումն : || խորովիլը · քէպապ ըլլալը :

Խորութիւն : || խորունկութիւն ·

Խորոսանք : || անդունդ :

'ի Խորուստ : || խորունկէն :

Խորսփիք : || խորունկ տեղ խորունկ փոս · խոմուխ : Դէյ. փորով բան · թէքնէլի կամ խոմունխ բան, կամ տանց փորը · կամ թէքնէն :

Խորսփիք [illegible] : || հաւչայ :

Խորսխներ խոսքը : || հորունկ · մանրալոյ :

Խորշ խորափոսեաց : || մանղալայի խանէ · մանղալայի աչք :

Խորսխատուր : || կիւմէշ պատը :

Խորսխել : || կիւմէշ պատ շինել · կիւմէշ պատով, կամ խորսխով մէջը լեցնել :

Խորամանգիտութիւն : || Խորամտութիւն · խորագիտութիւն · ծածկամտութիւն · նենգաւորութիւն :

Խորամանկ : || Խորամանկաւոր · Ճարպկաւոր · տե՛ս և խորամանկութիւն :

Խորամանկել · || Խորամտել · Ճարպկել · մտածել :

Խորամանկել զոք , կամ զխորհուրդս || զգուշանալ տա- րել · յաղթել · փախցնել · փախցնել :

Խորամանկութիւն : || Խորամտելը , կամ Ճարպկելը : Գրքէ , մտածելը · փախցնելը :

Խորանարդ : || Երեսուն եզերաւոր · ամէն կողմէն հաւա- սար · Թուաբան՝ նկարելու և չափելու , եւտե- սակէ , ամէնքն ի խորանարդին ամենայն · և այլն :

Խորանկակեր : || Այնպիսի կերակուրներ ուտող · Թա- նով եկեղեցին :

Խորանկակերութիւն : || Այնպիսի կերակուրներ ուտելը :

Խորանկապաշտ : || Աղանդ :

Խորանկապաշտութիւն : || Աղանդաւորութիւն :

Խորանկեկեղեցի : || Աղանդ :

Խորշող : || Խորշելու ժողով : Գրքէ , խուսող · քաշուող · գողցող :

Խոց : || Խոց · վէրք : Գրքէ , խոցուած · վիրա- ւորուած · վէրք :

Խոց առնել : } Խոցել · վիրաւորելու ընել :
Խոց դնել :

Խոց մնալ : || Խոցուած մնալ · խոցուելու · վիրա- ւորուելու ըլլալ :

Խոցահար : || Խոցուած · զարնուած · վէրքով :

Խոցահարել : } Խոցել · զարնելով կամ զէնքով
Խոցել · } զարնել · վիրաւորելու ընել :

Խոցոտել : || Խոցոտել · շատ անգամ խոցել · վիրաւորելու ընել · վէրք փերեր ընել :

Խոցոտիչ : || Խոցոտող · վիրաւորելու ընող :

Խոցոտումն : || Վէրք փերեր ընելը :

Խոցոտել : || տե՛ս Խոցոտել :

Խոցումն : || Խոցելը · վիրաւորելու ընելը :

Խոցուած : || Խոցուած տեղ · խոց · վէրք :

Խուել : || Մարդու դպչիլ · զուլլամ ընել · խեն- Ճրթելու ընել :

Խուզական : } Փնտռող · քրքրող · Թէ ֆտորիչ-
Խուզարկու : } Ճի · Թէ ֆտորիչ :

Խուզել : || Փնտռել · փնտռտել · Թէ ֆտորիչ ը- նել : Գրքէ , մազերով կամ մանգաղով կտրել · կտրատել · խուզելու ընել :

Խուզումն : || Փնտռելը · Թէ ֆտորիչ : Գրքէ , մազ- խառով կամ մանգաղով կտրելը · կտրելը · խուզելու ընելը :

Խուլ : || Արդելը · Խլելու · քթնելու :

Խուլ ականջ գլուխ և զԽուլ : || Խլելը մեր- ցնել · քթնելուն կորսնցնել :

Խուլ և խուլ լինիլ : || Խլել կամ քթնելու ըլլալ :

Խեթ և Խուլ է ամէն անկանիլ : || Ամեն խն- կել ըլլալ · ամէն քթնելու ըլլալ :

Խուժ : || Բարբարոս · լեզուի · կոպիտ · եւ- րոպն · գալլամ · Խառնամուղ · չար : Գրքէ , պատ- պաւոր · արաբ · հեթանոս · արդուդանուն- որուն կամ խառնակութեանց խօսող · կոպիտ բնութեան տէրող · բանը չըհասկցնող :

Խուժախուժն : || Կոպիտ հաւաքը · խորտակող ժողովուրդ :

Խուժադուժ : || Լեզուի · կոպիտ · խորտակ · գալլամ · ծածկաւոր խօսող · պատապաւոր- ատանեցի : Գրքէ , տարբեր ցեղերէ · դաժանութիւն · կոպիտ բնութեան տէրող ժողովուրդ · անիմաստ մարդիկ :

Խուժադուժ · կամ Վայրենական : || տե՛ս Խուժադուժ- դուժ :

Խուժահունչ : || Խուժ առանց մեծապատիւ · բարկաց- մամբ · խորտակողաբար · Խուժադուժ · անհրաժեշտ դրանց ըլլալու :

Խուժադուժութիւն : || տե՛ս Խուժադուժն :

Խուժանքն : || Անհասկանալի · գործեմ խօսքեր : Գրքէ , առաջնորդաց · արգելքներ կատարել : Գրքէ , բռնաբարութիւն · ապառակ :

Խուժատուն : || Դարանակալ բնակարան :

Խուժել : || Խորշելով · Թեթև · հանդարտ ան- բաժանելի ըլլալը :

' ի Խուժ գալ կալ : || Ձեռնարկել ըլլալ · Խռովել ըլլալ :

Խուժ գալ , կամ գալ Խուժ : } տե՛ս
Խուժ և գալ , կամ գալ և Խուժ : } Խուժ- դուժ :

Խուժել : || Խառնաշփոթութեամբ վրայ վազել · խռ- ովութեան ընել · վայրենաբար ներխուժել ընել :

Խուլ : || Խուլ · ականջ :

Խուլլիք : || տե՛ս Կոլլիք :

Խուլ : || Ականջ :

Խուղ : || Խուց · պզտիկ տուն · աղքատ տուն : Գրքէ , հիւղակ :

Խուճան : || տե՛ս Խուժան :

Խուճապ : || Յանկարծական շփոթութիւն ըլլալը · անկանխահաս վիրաւորելը · շփոթ Թողնելը : Գրքէ , շուտ տարածուող վախ · աղմկալից վէրք : Գրքէ , խռով աղաղակող · սարսափելի ընող : Խռով · շփոթ :

Խուճապական : || Սարսափելի · աղմկաւ- որ :

Խուճապանք : || Յանկարծական շփոթութիւն ըլլալը · ա- փուլ Թափելու փախչելը · աղմկալից վեր- ջալը · շփոթ Թողուլը : Գրքէ , սաստիկ սարսափ- ումք · Խռով ահաբեկ : Գրքէ , մեծ աղմուկ- ատամք :

Խուճապել : } Յանկարծական ը-
Խուճապեցուցանել : } նել · աղմկալից վեր- ցնել · շփոթ Թողնել · ներքին վրայ ընել · ափուլ Թափելու փախցնել : Գրքէ , սաստիկ ահաբեկ ընել · Խռով ահաբեկել ընել · զօր ընել · հոգին հանել :

Խուճապիլ : || Յանկարծական շփոթիլ · աղմկա- լից վերջանալ · շփոթ Թողուլ : Գրքէ , խռով- վախենալով սարսափիլ · Խռով սարսափելով փախ- չիլ : Գրքէ , Խռով Թափառիլ · Խռով շփոթ- ուել ընել · մեծ սարսափի մէջ ընկնիլ :

Խուճապումն : || տե՛ս Խուճապանք :

Խուճճիճ · կամ Խուճճիճ : || Ձուկ :

Խում : || Հարբածի խմելու մէջ մտածել է :

Խումար : || Մահուան ·

Խումարեցուցանել : || Մահուան ընել :

Խումարիլ : || Մահուան ըլլալ :

Խումարութիւն : || Մահուանութիւն :

Խումբ : || Ժողով · պետութեան · աղաւաղ :

Խումբ առնուլ · կամ Խումբ առնել : || Ա- րմաւ կամ պէտք անել կազմել · ժողվուիլ · Թափ ըլլալ · ժամանակ ըլլալ :

Խուռն : || գէշ · գռեհիկ · ձիւղի · աղտոտ · գարշ :
Խուռնխռնչել կամ Խուռն մեկնակերպ գեղջկական ձիւղնիձէ :
Խուռնկ : || խառնակ · գլխնիփուկ : տե՛ս, աղուհաւր · ամրոց · ամիկտեղ :
Խուռնկ աղմկանել : || խառնակ ծիծել :
Խուռնհեծեալ · կամ եղերփնախուռնկ : || աղուհաւր գառնուկ · աղուհաւր գաւլեակ :
Խուռնձ : || խաղի մը անունն է :
Խուռնջ : || տե՛ս Խնձակ :
Խուռչիան : || տե՛ս Խոշխան :
Խուռան : || ըռըխարմ · սըխ :
Խուռան, Խառան : (գրաբար ·) || խնձոյքնոց ժող վուրները · ըռըխարմ ըլլալը · սըխ գիրացե_ լը : տե՛ս, ըռըխարմ հաւլիս · խնձոյքնոց ձեւա_ նկար : տե՛ս, մեծ ազդուակ · վերվերէ : տե՛ս, ըռըխարմութիւն · սըխութիւն · շատուէն · աչո_ լութիւն :
Կռիւել գալ 'ի Խուռան : || կոխկռտել կամ չաղնախ ընել զմարդը' խնձոյքնոց ժողովուրդին մէջէն :
Խուռանակցել : || խնձոյքնոց · ըռըխարմ :
Խուռանագնաց : || խնձոյքնոց վաղով կամ քալող :
Խուռանագնացել 'ի մի գնալ : || խնձոյքնոց վա զելով երթալ ընել :
Խուռաստանք : || տե՛ս Խուռչակ :
Խուռաստել : || տե՛ս Խուռնել :
Խուռաստեցուցանել : || կըրկել տալ · ստուգ աղուորիկ ընել · ամփոփել ընել :
Խուռպտել : } կոխող · ստուգվածի եղող · սի
Խուռպտալ : } մեծիկ եղող · ուստիգծեալ փախչող :
Խուռնել : || ստուգվածի ըլլալ · մէկ մը գնալ · ամփոփ ընել · փախչել · կըրկել :
Խուռնեցուցանել : || տե՛ս Խուռաստեցուցանել :
Խուռպտագել : || փախչուցանել :
Խուռձ : || տեսակ · տեսիլ :
Խուռց : || խոշոց · սղոցի ատամ :
Խուռփ : || խոփախ :
Խուռփ : || Վառվռ · սառցան տեղիք :

Խ Ռ

Խռալ : || խռկալ :
Խռան : || տե՛ս Խուռն, որ աղաւաղութիւն է :
Խռիւս : || չալը · չալըշնակը · չիտոշնոփ : տե՛ս, խառնիխուռն · աղաւաղութիւն · խառըղը_ տուած · Թնձկած · աղլըղօշված · աւ_ րած · ձախ :
Խռկել : || ժողվել · Թօփ ընել :
Խռնել : || խնձոյքնոց ժողվել · ըռըխարմ ըլ_ նել · ըռըխարմ լեցնել · սըխ լեցնել :
Խռնիլ : || խնձոյքոնոց ժողվուիլ · ըռըխարմ ըլլալ · մեկզմեկու վրայ գիզուիլ · սըխ լեց_ ցուիլ :
Խռնութիւն : || խնձոյքնոց ժողվուիլը · սըխ լցուիլը :
Խռնտալ : || խռպոտ հանել · կխռալ · կթռ տալ · քթքթ քթքթ ընել :
Խռնտաձայն : || դոռալ դոռալ ձայն հանող · խռպ տող ձայնով : տե՛ս և Խռնտալ :
Խռնտանք : } դոռալ դոռալ ձայն · խռպոտող ·
Խռնտալիս : } քթռտող · կխռտող :
Խռով : || խռով · խռոված · նեղքն վրայ ե_ ղած : տե՛ս, խռովութիւն · ազդուակ · ձեւալ · վերվերէ :
Խռով հաղորդել · կամ Խռով յարուցանել : || ազդուակ ձգել · վերվերէ հանել · նոյնքն վրայ ընել :
Խռովայոյզ : } ազդուակ ձգող · վերվերէձի ·
Խռովարար : } օրթալըխըր նոյնքն վրայ ձգ_
Խռովարկու : } նող :
Խռովաներ : || ազդուակ տիրող · վէրվէրէձի :
Խռովել : } խռովել · ազդուակ ձգել ·
Խռովեցուցանել : } վերվերէ հանել · նոյնքն վրայ ընել :
Խռովիլ : || խառնակիլ · չփոթիլ · նոյնքն վրայ ըլլալ :
Խռովութիւն : || խառնակութիւն · ազդուակ · վերվերէ :
Խռուճասեակ : || չալըքըշէս :
Խռչածեալ : || չալը դարձած · չալը չոռած եղած · չորցած · խախըրտափ եղած : տե՛ս, խառըշտուռուշ · խառըշտըրկած · Թըխձ_ կած · աւրթկած · աւլաբրկած · փտտցած :
Խռճիլ : || չալը դառնալ · չալըշնակը ըլլալ · չորնալ · խախըրտափ ըլլալ : տե՛ս, խառըշ տուռուշ ըլլալ · խառըշտկիլ · Թնձկիլ · աւրթկիլ · փտտնալ :
Խռշակ : }
Խռշակափող : } խռշակ · խաԹլամա :
Խռշափող : }

Խ Ս

Խստաբարոյ : } անուր զարնող կամ չառաջացող
Խստագլուխ : } ընող : տե՛ս, անուր չառաջացող եղած :
Խստաբան : || սէրԹ խօսող · ծանր խօսք ար նօղ · չախող :
Խստաբեկ : || քեար ծանր : տե՛ս · խիստ ծանր · մէջքը կոտրող :
Խստադոյն : || խիստ անուր կամ պինդ : տե՛ս, խիստ ճնշումի կամ պակաս : տե՛ս, խիստ ծանր կամ դժուար · խիստ զօրաւոր կամ նեղուցիչ :
Խստադոյն խօսիլ : || սէրԹ խօսիլ · ծանր խօսք ըսել · չախել :
Խստադոյն նայիլ : || խոժոր խոժոր նայիլ ակռն նետնելով :
Խստակեաց : || խիստ դժուար վարք ունող · խիստ ճգնող :
Խստաճակատ : || սէրԹ ճակատ ունող :
Խստամանուկ : || տե՛ս Խստամիտ :
Խստամարտ : || չարչարող :
Խստամտութիւն : || չարչարանք :
Խստամիտ : || տե՛ս Խստամիտ :
Խստանալ : || պնդանալ · ամրանալ · սէրԹնալ · քար կտրիլ : տե՛ս, խիստ ընել · էէ ընել կենալ :
Խստանալ : || սէրԹութիւն :
Խստաշունչ : || սէրԹ փչող · դէշ փչող :
Խստապարանոց : || բրտածիղ · ինատճի · դնախ ատնի մտիկ չընող :
Խստասիրտ : || խիստ ամուր · խիստ ամրան :
Խստասրտ : || ինատճի · դառին մտիկ չընող · քար սիրտ ունող · ամուլ · անդգամ :
Խստասրտութիւն : || ինատճիութիւն · դարքընդութիւն :
Խստասիրտ : || տե՛ս Խստասրտութիւն :
Խստացուցանել : || պնդացնել · ամրցնել · սար ցընել : տե՛ս, ինատճի ընել · ինատ ընել տալ :

Խստաքար : || ամուր քար · խոշոր քար :
Խստակրախ : || զօրաւորութեամբ · եռանդով · զայրացած · կատաղած · եռանդեան : ՏՐՅԼ, ինձացին · անխոն · անհնազանդ · բանի մտիկ չընող :
Խստաւիճ : (մակբայ ·) || խիստ ուժով · զօրով · խըղով : ՏՐՅԼ, սէրթ խօսելով · սէրթ բանեցընելով · խիստ արխմելով :
Խստատամբայ : || ամուր ձեռք ունող :
Խստոյ : || սխտոր · սարմուսախ :
Խստութիւն : || պնդութիւն · ամրութիւն : ՏՐՅԼ, ինձա · ինձաձուն · զայրմութիւն · ՏՐՅԼ, ծանրութիւն · գժուարութիւն · զօռ · խըղ · սըրտին · խիստ սրտը բանելը :

Խ Տ

Խտամածառ : || սրխ ծառ ունող · սրխ ծառերով լցուած :
Խտանալ · կամ Խտատանալ : || սրխնալ · հաստընալ · թանձրընալ :
Խտատագարթ : || սրխ եռափրախը :
Խտիր : || այրը սէշի · Փարղ :
Խտղածանք : || տե՛ս Խտտղանք :
Խտղտել : || տե՛ս Խտտղել :
Խտղտուածս : || տե՛ս Խտտղանք :
Խտտանալ : || տե՛ս Խտատանալ :
Խտտղանք : || խտղտիլը :
Խտտղել : || խտղտել · խտղտցնել · տրուծը գրգռել :
Խտտղտալ : || խտղտիլ · տրուծը գրգռիլ :
Խտտութիւն · կամ Խտութիւն : || սրխութիւն հաստութիւն · թանձրութիւն :
Խտրականմայ : || դէմքէն կամ սուրաթէն մարդը ձանչցող · մարդուն օժտայէն թափիկէթը գիտցող :
Խտրականն : || այրըսէշի ընող :
Խտրանք : || այրը սէշի · Փարղ :
Խտրել : || այրը սէշի ընել · Փարղ անել · զատել · այրամիշ ընել :
Խտրոց : || մէջ ընկնող · պէօլմէ : ՏՐՅԼ, այրը սէշի · Փարղ :
Խտրոց ՚ի մէջ անկանիլ : || երկու մարդու, կամ երկու բանի մէջ ընկնիլ · արալըխը մանել · արալամիշ ընել :
Խտրոցել : || մէջ ընկնելով մէկմէկէ բաժանել · արալըխը մանելով զատել · արալամիշ ընել · պէօլմիշ ընել : ՏՐՅԼ, այրը սէշի ընել · Փարղ անել :
Խտրութիւն : || այրը սէշի · Փարղ :

Խ Ր

Խրախ : || ուրախ · շադ :
Խրախակից : || տե՛ս Խնդակից :
Խրախամիտ : || սիրտը ուրախ · շադ :
Խրախամտիլ : || ուրախ ըլլալ · շադ ըլլալ · զէՖք ընել · քէՖը չաթմիշ ընել :
Խրախամտութիւն : || խնդութիւն · շադութիւն :
Խրախանալ : || ուրախ ըլլալ · խնդալ · շադ ըլլալ · զէՖք ընել :
Խրախարան : || ուրախութեան տեղ · ուրախելու խաղելու տեղ · մէճլիսխանայ :
Խրախարար : || ուրախացնող · շադ ընող :
Խրախճան : || մեծ սեղան · զիաՖէթ · մէճլիս : ՏՐՅԼ, ուրախացող · խնդացող · զէՖք ընող · քէՖը չաթմիշ ընող :
Խրախճանագործ : || խիստ ուրախ · խիստ շադ :
Խրախճանակից : || ուրախութեան ընկեր · մէկ տեղ զէՖք ընող · մէկ զիաՖէթ ուտող :
Խրախճանալ : || տես Խրախճանել :
Խրախճանարան : || տե՛ս Խրախարան :
Խրախճանասէր : || զէՖք ընող · զէՖք սէՖայ ընող · զիաՖէթ ուտող · մէճլիսը նստող · շադ եղող :
Խրախճանութիւն : || մեծ ուրախութիւն · զիաՖէթ · մէճլիս : ՏՐՅԼ, զէՖք սէՖայ · ուրախութիւն · շադութիւն :
Խրախոյս : || յորդորանք · կանչելով սիրտ տալը : ՏՐՅԼ, յորդորող · կանչելով սիրտ տուող :
Խրախոյս բառնալ :
Խրախոյս տալ :
Խրախոյս ձայնել : } տե՛ս Խրախուսել :
Խրախութիւն : || տե՛ս Խրախճանութիւն :
Խրախունք : || մեծ սեղան · զիաՖէթ · մէճլիս :
Խրախուսանք : || տե՛ս Խրախոյս :
Խրախուսել : || կանչելով յորդորել · կանչելով սիրտ տալ · ուժ տալ · ուժ տալ · ուժ տալ · ուժ տալ · ուժ տալ ·
Խրամ : || պատառուածք · ճեղք · արալըխ · ճեղքած տեղ · խոր տեղ՝ պատի կամ սարի՝ և այլն : ՏՐՅԼ, խէնտէկ · տէրէ :
Խրամակարկառ : || պատի կամ ցանկի խոր տեղը կարկառող · խէնտէկը մերամէթ ընող :
Խրամակործան առնել : || պատի կամ ցանկի խոր տեղը կործանել · խէնտէկը մերամէթ ընել :
Խրամահատ : || խէնտէկ փորող : ՏՐՅԼ, արալամիշ ընող · պէօլմիշ ընող :
Խրամապահ : || խէնտէկ պահող · պատին խոր տեղը պահող :
Խրամատ : || պատառուածք · ճեղք · խոր տեղ · խէնտէկ : ՏՐՅԼ, պատռուած · ճղքած · խոռուած · պէօլմիշ եղած :
Խրամատել : || պատռել · ճղքել · խոռել · պէօլմիշ ընել :
Խրամատել զսէնս : || օրէնքը կոտրել :
Խրամատութիւն : || ճղքուածք, կամ ճղքելը · խոռելը · պէօլմիշ ընելը :
Խրատախ, կամ Հրատախ : || երկար մէլ · իւչ մէլ
Խրատ : || խրատ · խորհուրդ · ՏՐՅԼ, չէխ · ծեծ :
Խրատաբան : || խրատ տուող ·
Խրատաբանել : || խրատ տալ :
Խրատաբանութիւն : || տե՛ս Խրատատուութիւն :
Խրատագիր : || խրատական գիր :
Խրատական : || խրատու մութալիխ : ՏՐՅԼ, խրատ կամ խէգ տուող :
Խրատատու : || տես Խրատտու :
Խրատել : || խրատել · խրատ տալ · տխմեցնել : ՏՐՅԼ, չէխել · ծեծ տալ :
Խրատուկ :
Խրատտու : } խրատ տուող · խէգ տուող · խրատող · սովրեցնող · վարպետ :
Խրատտուութիւն : || խրատ տալը · խրատելը : ՏՐՅԼ, չէխելը · ծեծ տալը :
Խրաց : || տըեխի կամ չարըխի կապ :
Խրացել : || տրեխի կամ չարըխի կապը կապել · ոտքը բան հագնիլ :
Խրել : || ջամուրըկամ գետինը սափլամիշ ընել · պաթըրմիշ ընել :
Խրթին : || գժուար իմացուող · խորունկ · ծածուկ · գոց : ՏՐՅԼ, մութ · խաւար :

խրթնաբան ։ || հանելուկ բառ ։
խրթնաբանութիւն ։ || խորունկ կամ մութ բան ․ հանելուկ ․ այլմէջէ ։
խրթնածածկոյթ ։ || խիստ ծածկուած ․ միտքը թաքուցած ։ Օրին. խաւարով կամ մթով ծածկող ։
խրթնածածուկ ։ || մութ ու ծածուկ ․ դժուար իմացուող ․ խիստ չէթին ։
խրթնանալ ։ || մթննալ ․ ամնալ ․ պայծառութիւնը կորսնցնել ․ խառնակ ըլլալ ․ չերեւնալ ․ աղօտիլ ։ Օրին. դժուար իմացուիլ ․ մութը թաղուիլ ․ ծածկած մնալ ։
խրթնատեսակ ։ || մութ տեսք ունեցող ․ աղօտատեսակ կամ խառնակ երեւցող ․ չերեւցող ։
խրթնի ։ || մութ ․ մթնցած ․ սեւցած ․ աղօտ ․ խառն ․ չերեւցող ։ Օրին. դժուար հասկըցուող ․ մութը թաղուած ։
խրթնութիւն ։ || մթութիւն ․ սեւութիւն ․ աղօտութիւն ․ չերեւնութիւն ։ Օրին. մութ իմացուածք ունենալը ։
խրիլ ։ || գետինը կամ չամուրը տափլանմիշ ըլլալ ։
խրխինջ ։ || ձիուն խխնջալը ․ քիշնէյիշ ։
խրխնջալ ։ } խխնջալ ․ քիշնեմիշ ընել ։
խրխնջել ։
խրխնջիւն ։ || տես խրխինջ ։
խրձան ։ || տես Խուրձ, որ աւելի սովորական է ։
խրճիթ ։ || խուց ․ աղքատական տնակ ․ քուլիպէ ։
խրոխտ ։ || ամբարտաւան ․ հպարտ ․ հպարտ խօսող ․ մեծամիտ ․ փերթլամայ ։ Օրին. խրոխտ հայեացք ․ քիթը վեր ։
խրոխտալ ։ || մարդու վրայ խոժոռ հայիլ ․ անթէմիշ թութումիշ ընել ․ հէօզմ ընել ․ չըխըշ ընել ։ Օրին. գոռոզանալ ․ հպարտանալ ․ ամբարտաւանութիւն ցուցնել ։
խրոխտական ։ || տես խրոխտ ։
խրոխտահնչական ։ || ամբողջ ձայն հանող ․ ահաւոր թնդացող ։ տես և խրոխտաձայն ։
խրոխտաձայն ։ || ահաւոր ձայնով ․ հպարտ խօսող ․ անթէմիշ թութումիշ ընող ․ փաֆ փուֆ ընող ։
խրոխտանալ ։ || տես խրոխտալ ։
խրոխտանք ։ || տես խրոխտութիւն ։
խրոխտապանծ ։ || հպարտութեամբ պարծեցող ․ անթէմիշ թութումիշ ընող ․ փաֆ փուֆ ընող ։
խրոխտել ։ || տես խրոխտալ ։
խրոխտութիւն ։ || ահաւորութիւն ․ ամբարտաւանութիւն ․ չըխըշը ․ հպարտութիւն ․ թամալամիշ ըլլալը ։
խրուստ ։ || պաթմիշ կամ տափլանմիշ ըլլալը ․ ինչպէս է պայլըչըլը ։
խրուտք ։ || պայլըչըլը կամ կոխուող տեղ ․ ուր անցնողները տափլանմիշ կըլլան ։
խրտնուլ ։ || խրտնիլ ․ իւրքմիշ ըլլալ ։
խրտուիլ ։ } ոյուխ ։
խրտուիլակ ։
խրտուցում ։ || խրտնիլը ․ իւրքմիշ ըլլալը ։
խրտչիլ ։ || խրտնիլ ․ իւրքմիշ ըլլալ ։

Խ Ց

Խցանել ։ || խծկել ․ գոցել ․ ծակը տխել ․ փակել ․ խփել ։
Խցանք ։ || տըխաձ ։
Խցաւոր ։ || խուց ունեցող ․ ստայ բնակող ։
Խցիկ ։ || պզտի խուց ․ օտայճըք ։

Խ Փ

Խփան ։ || խուփ ․ կափախ ։
Խփանել ․ կամ Խփել ։ || խփել ․ գոցել ։
Խփընկեց ։ || խափախը ձգող ։

Խ Օ

Խօթ ։ || հիւանդ ․ մինդաղըլը ․ մայրաղլը ։
Խօթամիտ ։ || խելքը նուազ ․ խօսք չըհասկըցող ․ անմիտ ․ պակաս ․ չաշխըրին ․ անձըղկած ․ թէմպէլ ։
Խօթանալ ։ || հիւընդանալ ։
Խօթապատճառ ։ || հիւանդութեան պատճառ ըլլող ։
Խօթաւոր ։ || տես Խօթամիտ ։
Խօթացնել ։ || գիշերուան խօթնելու ... հալթը ։
Խօլ ։ || խենթ ․ խև ․ փախանակ ․ գլխուն տղէն ․ Օրին. ակըլըսըզլը ։
Խօլագար ։ || խելքը պակաս ․ խենթ թանգամին ընող ․ չաշխըրին պատասխան ընող ։ Օրին. անլի խօսքը ․ անլի տօլու ։
Խօլագարութիւն ։ || խելքի պակասութիւն ․ խենթ թանգամին ․ չաշխըրին դատարկութիւն ։ Օրին. անլի խանըլըլութիւն ։
Խօլական ։ || խենթեցնող ․ խևցնող ։
Խօլամիտ ։ || անլի տօլու ։
Խօշիւն ։ || քիւլթիւրաւոր ․ փաթթուածք ․ հիւսուածք ․ կիւռքերուն ։
Խօսական ։ || խօսող ։
Խօսակից ։ || խօսելու ընկեր ․ մէկ տեղ խօսողը ընող ։
Խօսակցիլ ։ || խօսիլ իրարու հետ ըլլալ ․ մէկզմէկու հետ խօսակցիլ ։
Խօսակցութիւն ։ || մէկ տեղ խօսիլը ․ լաքըրտըլըք խօսակցութիւն ։
Խօսնակ ։ || խօսելու ․ ... ։
Խօսելի ։ || խօսուելու ․ ըսելու ։ Օրին. խօսք ։
Խօսելիք ։ || բառերն ․ չէլակ ։
Խօսիլ ։ || խօսիլ ․ ըսել ․ խօսելու կարող ․ ցնել ։
Խօսիլ ումեք զկնի ։ || կռնին նշանել ։
Խօսիլ իւր զկնի ։ || կռնկան հետ նշանուիլ ։
Խօսնակ ։ || խօսող ․ խօսքով ․ բառ ։ Օրին. իրլիգնաձիի ․ մինտէթճի ․ չէֆայլեթճի ․ Օրին. ատլըր ․ խօսող ։
Խօսնական ։ || խօսիլ գիտցող ․ խօսող ։
Խօսնակից ։ || խօսք տուող ընկերակ մէջ ժամանակ ։
Խօսնայր ․ կամ Խօսնեայր ։ || ... ։
Խօսումն ։ || խօսիլը ․ խօսելու ։ Օրին. ... նշանելը ։
Խօսուն ։ || խօսիլ կրցող ․ խօսող ։ Օրին. ... կամ մտաց մտածելու ․ ... ըլլալը ։
Խօսք ։ || խօսք ․ զրոյց ․ խօսելու ․ լաքըրտըք ։
Խօսող ։ || խօսող ․ զրուցող ․ ըսող ․ խօսելու ․ լաքըրտըք ընող ։ Օրին. Լեզուն ․ ...

Ծ Ա.

ԾԱԳ : ‖ ծագելը · ցայթելը : տճկ. ծայր · գլուխ : տճկ. քէնար · չէվրէ · վերջ · ստոր : տճկ. ծակ · զըվուխ :

Ծագել : ‖ ծագել · ցայթել : տճկ. բխեցնել · հանել · բուսցնել · հառը ընել : տես և ծագիլ :

Ծագէ 'ի ծագ : ‖ ծայրէ ծայր :

Ծագիլ : ‖ ծագիլ · ցայթիլ : տճկ. բխիլ · բուսնիլ · հառը ըլլալ :

Ծագումն : ‖ ծագիլը · ցայթիլը : տճկ. բխիլը · բուսնիլը · ելլելը · հառը ըլլալը : տճկ. ծագած կամ ելած բան · ծնած բան :

Ծալել : ‖ ծալլել :

Ծալելիք : ‖ ծալլուելու բան : տճկ. թեւի կամ ոտքի խոռ :

Ծալովի : ‖ ծալլելով · երկու պատ ընելով :

Ծալուած : } ծալլելը, կամ ծալք :
Ծալք :

Ծախ : ‖ թէլէֆ ըլլալը · հատնիլը · կորսուիլը · փճանալը : տճկ. խարճ : տճկ. ճէրիմէ :

Ծախել : ‖ զայ ընել · թէլէֆ ընել · հատցնել · կորսնցնել · փճացնել : տճկ. խարճել · խարճ ընել :

Ծախիչ : ‖ թէլէֆ ընող · զայ ընող · հատցնող · փճացնող : տճկ. խարճող :

Ծախողութիւն : } թէլէֆ ընելը · հատցնելը · փճացնելը : տճկ. խարճելը :
Ծախումն :

Ծածանել : } ջուրը կամացուկ երեր-
Ծածանեցուցանել : } ալիկել, կամ մէջչլենակը մէջ ընել :

Ծածանիլ : ‖ կամացուկ երերալկիլ · մէջ չլէն մէջ ըլլալ · ինչպէս կըլլայ ծովու երեսը հանդարտ քամիէն :

Ծածանումն : ‖ ջրի մէյլը :

Ծածկաբար : ‖ ծածուկ · գաղտուկ · գաղտուկեկ :

Ծածկագէտ : ‖ ծածուկը գիտցող · մարդուն սիրտը ճանչցող · սրտը գիտցող :

Ծածկալթաղաց · կամ ծածկալթագոյց : ‖ ծածկող ու պահօղ : տճկ. ծածուկ պահած :

Ծածկախոյզ : ‖ ծածուկ խոցող · գաղտուկ կարտալանիչ ընող :

Ծածկապէս : ‖ տես ծածկաբար ·

Ծածկատես : ‖ ծածուկը տեսնող · սիրտը իմացող · սրտը գիտցող :

Ծածկարան : ‖ ծածկըռտելու տեղ · օփէր ըլլալու տեղ : տճկ. ծածկող :

Ծածկարան անկողնոյ : ‖ եօրղան :

Ծածկել : ‖ ծածկել · պահել :

Ծածկելիք : ‖ ծածկոց :

Ծածկիչ : ‖ ծածկող · ծածկոց · խափախ :

Ծածկոյթ : ‖ ծածկոց · եօրթիւ :

Ծածկումն : ‖ ծածկելը : տճկ. ծածուկ բան · պահած բան · սըր : տճկ. ծածկոց :

Ծածուկ : ‖ ծածուկ · գաղտուկ :

Ծակ : ‖ ծակ : տճկ. տէլիկ · խովլուխ :

Ծակախնդիր · կամ ծակախնդիր : ‖ ծակը պաշտօղ :

Ծակախնդիր լինել : ‖ ծակը պաշտուիլ · խովլուխ կամ մտարոյսի մէջ սիփեր ըլլալ :

Ծակամուտ : ‖ ծակը մտնող · ծակի մէջ կեցող :

Ծակել : ‖ ծակել :

Ծակոյն : ‖ տես ծակուկ :

Ծակոտ : ‖ ծակոտ · ծակ ծակ · ծակծըկած :

Ծակոտել : ‖ ծակծկել · ծակծակ ընել :

Ծակոտեան : } ծակծկած · ծակծակ · ծա-
Ծակոտկէն : } կոտ :

Ծակոտուած : ‖ ծակծկելը · ծակծկած տեղը :

Ծակուկ : ‖ ծակուկ : տճկ. տէլիկ · խովլուխ :

Ծակտի : ‖ ծակտիք · ծակեր :

Ծաղածանակ : ‖ խաղք ու խայտառակ · ըռըսվայ · ճառուխ :

Ծաղել : ‖ տես ծաղրել :

Ծաղիկ : ‖ ծաղիկ :

անդէն 'ի ծաղկին խլել : ‖ շուտով ծաղկելնին փրցնել :

Ծաղկընձիւղ · կամ ծաղկընծիւղ : ‖ ծաղիկ տուօղ :

Ծաղկաբեր : ‖ ծաղիկ բերող : տճկ. ծաղիկ տուօղ · ծաղիկ բուսցնող :

Ծաղկաբուրգն : ‖ նախըր :

Ծաղկագիր : ‖ ծաղկած գիր :

Ծաղկազարդ : ‖ ծաղկով զարդարած կամ ազուծ :

Ծաղկազարդ · սղոցայաւեան տօնն : ‖ ծառզարդար, կամ զարզարդար :

Ծաղկազարդել : ‖ ծաղկով զարդարել · ծաղկներով սաղել :

Ծաղկազգեաց : } ծաղիկ ունող · ծաղիկ վեր-
Ծաղկազգեստ : } ցնող :

Ծաղկաթերթ : ‖ ծաղկներր քաղած :

Ծաղկաճաճարձ : ‖ ծաղկներով սալած :

Ծաղկալի : } ծաղկով լցուած :
Ծաղկալից : }

Ծաղկածին : ‖ ծաղիկ տուօղ կամ բուսցնող :

Ծաղկակալ : ‖ ծաղիկ բանող կամ վերցնող :

Ծաղկական սկուտղ : ‖ ծաղկի թէփսի :

Ծաղկահամ : ‖ ծաղկի համ կամ հոտ ունող :

Ծաղկահոտ : ‖ ծաղկի հոտ բուրող :

Ծաղկահոտ գինի : ‖ միշկէթ :

Ծաղկաձև : ‖ ծաղկի ձեւով · ծաղկի նման :

Ծաղկայօրինուածական : ‖ ծաղկով շինած կամ բանած · ծաղկած :

Ծաղկատարափակ : ‖ խիտ խոշ ծաղկած :

Ծաղկատեսակ : ‖ ծաղկի պէս :

Ծաղկարար : ‖ չիչէկճի · նախշքէար :

Ծաղկաւէտանալ : ‖ ծաղկով լցուիլ · շատ ծաղիկ տալ :

Ծաղկաւէտել : ‖ ծաղիկներով լեցնել · կամ սաղել :

Ծաղկաւէտիլ : ‖ տես ծաղկաւէտանալ :

Ծաղկաւէտութիւն : ‖ շատ ծաղիկ սալը :

Ծաղկաւէտ : ‖ ծաղկով լցուած :

Ծաղկափթիթ : ‖ ծաղիկները բացուած · ծաղկով զարդարուած :

Ծաղկաքաղ : ‖ ծաղիկ քաղող :

Ծաղկաքաղ առնել : ‖ ծաղիկները քաղել : տճկ. հատէ հատէ ժողվել · մէջէն պլըրխնտելը

Ծաղկեայ : || Ծաղկաւոր · ծաղկեներով [illegible] : Ռմկ. ծաղկեալ [illegible] :

Ծաղկել : || Ծաղկեցնել · ծաղկեներով [illegible] : Ռմկ. ծաղկի տալ : Ռմկ. ծաղկեալ [illegible] · ծաղկեալ ըլլալ · [illegible] :

Ծաղկերանգ : || Ծաղկի [illegible] · [illegible] ծաղկեներով : Ռմկ. ծաղկի [illegible] · ծաղկեայ :

Ծաղկեցուցանել : || տես Ծաղկել :

Ծաղկընկէց : || Ծաղիկը թափող : Ռմկ. ծաղիկը թափած [illegible] :

Ծաղկիլ : || Ծաղկիլ · ծաղիկ տալ · ծաղիկներով զարդարուիլ :

Ծաղկիլ ակնաց : || [illegible] · [illegible] · ծերանալ · հալածել :

Ծաղկոց : || պախրէնկ : Ռմկ. ծաղկի [illegible] , կամ թասլըղ :

Ծաղր : || Ծիծաղ կամ ծիծաղելիք · երեսի [illegible] ութիւն : Ռմկ. շաղփաղ · մասխարայութիւն : Ռմկ. [illegible] · [illegible] :

Առ Ծաղու առնել : || շաղփաղ ընել :

Ծաղրաբան : || տես Ծաղրածու :

Ծաղրաբանութիւն : || շաղփաղ :

Ծաղրադէմ : || [illegible] ծիծաղելի : Ռմկ. [illegible] · ծիծաղելի :

Ծաղրածու : || Ծիծաղեցնող · մասխարայութիւն ընող · խաղցող · [illegible] :

Ծաղրածութիւն : || մասխարայութիւն :

Ծաղրանք : || մասխարայութիւն [illegible] · [illegible] :

Ծաղրարար : || մասխարայ ընող · մասխարայութիւն ընող · թամաշա [illegible] :

Ծաղրել : || տնազ ընել · մասխարայ ընել · թամաշա ընել :

Ծաղրեալ : || Ծիծաղելու կամ շահելու [illegible] :

Ծաղրերես : || Ծիծաղերես · զուարթ ծիծաղ[illegible] · երեսը շող :

Ծամ : || երկայն մազ · փէրչէմ :

Ծամածութ : || [illegible] · բերնը [illegible] ծամածռող թամաշա ընող : Ռմկ. [illegible] :

Ծամածռել : || [illegible] ընել : Ռմկ. [illegible] բերանը ծամածռել · թամաշա ընել մասխարայ ընել : Ռմկ. ծամածռել :

Ծամածռութիւն : || [illegible] · Ռմկ. թամաշա :

Ծամածուլ : || Ծամելու · [illegible] · [illegible] :

Ծամել : || Ծամել :

Ծամելի : || Ծամելու, կամ ծամածելու :

Ծամելիք : || [illegible] : Ռմկ. [illegible] :

Ծամկալ : || տես Ծամակալ :

Ծայգ : || ցերեկուան [illegible] սահման :

Ծայթ , կամ Ծայթ : || [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Ծայթաքար : || [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Ծայթանձն · կամ Ծայթանձն : || [illegible] կամ [illegible] :

Ծայր : || Ծայր :

Ծայրագոյն : || ամենէն բարձր · ամենէն մեծ · ամենէն առաջինը :

Ծայրաղնեալ : || մանուկը մանող · ամենէն ե[illegible] ընկնող :

Ծայրաւելի : || [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Ծայրանալ : || [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Ծայրակալ : || Ծայրը կալած , կամ [illegible] կարմիր · կաս[illegible] :

Ծայրակապ : || Ծայրը կապած կամ ջարդած : Ռմկ. Ծայրերը կոտրած կամ ջարդած : Ռմկ. [illegible] · [illegible] , կամ [illegible] :

Ծայրակոտոր առնել : || Ծայրերը կոտրել կամ ջարդել : Ռմկ. ջարդուփշուր ընել :

Ծայրակտուր : || Ծայրը կտրած · ծայրերը ջարդած :

Ծայրակտուր [illegible] : || [illegible] ծայրերը կտրած :

Ծայրակտուր առնել : || Ծայրերը կտրել կամ ջարդել :

Ծայրահերձ : || Ծայրը ճեղքած , կամ [illegible] :

Ծայրահերձել : || Ծայրը ճեղքել , կամ [illegible] :

Ծայրայեղ : || մեկալ ծայրը անցնող · [illegible] չափը չելլող :

Ծայրանալ : || [illegible] · [illegible] կամ մէն չէր ըլլալ :

Ծայրապատ : || տես Ծայրապատիր :

Ծայրապատուակ : || Ծայրի [illegible] :

Ծայրաքաղ : || [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Ծայրատ : || Ծայրը կտրած կամ կոտրած : Ռմկ. [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Ծայրատել : || Ծայրը կտրել · ծայրերը ջարդել :

Ծայրատութիւն : || Ծայրը կտրելը · ծայրերը ջարդելը · [illegible] :

Ծայրարձակ : || Ծայր առնող :

Ծայրարձակութիւն : || Ծայր առնելը · [illegible] :

Ծայրացուցանել : || [illegible] կամ [illegible] ընել :

Ծայրաքաղ : || Ծայրը կտրած · ծայրերը [illegible] :

Ծայրաքաղ առնել : || Ծայրը կտրել · ծայրերը կտրել : Ռմկ. [illegible] · [illegible] բաները ժողվել · մէկ քանի[illegible] : Ռմկ. [illegible] :

Ծայր ի ծայր : || [illegible] : տես Ծայրագոյն :

Ծանակ : || խայտառակ · մասխարայ · [illegible] :

Ծանակագործ : || [illegible] · [illegible] :

Ծանականք : || [illegible] · [illegible] · մասխարայ բան · թամաշա : Ռմկ. [illegible] :

Ծանակել : || խայտառակ ընել · մասխարայ ընել · թամաշա ընել :

Ծանակութիւն : || տես Ծանականք :

Ծանկեայ : || [illegible] · [illegible] :

Ծանծաղ : || [illegible] · [illegible] : Ռմկ. [illegible] · [illegible] :

Ծանծաղագոյն : || [illegible] · [illegible] :

Ծանծաղամիտ : || [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Ծանծաղամտութիւն : || [illegible] · [illegible] :

Ծանծաղիլ : || [illegible] ըլլալ : Ռմկ. [illegible] ըլլալ · [illegible] ըլլալ :

Ծանծաղութիւն : || [illegible] : Ռմկ. [illegible] · [illegible] :

Ծանծաղուտ : || [illegible] : Ռմկ. [illegible] · [illegible] :

Ծանկուցեալ · (մակբայ) ‖ ճանկով · գաւազանաւ · զօրով · կիւճիւլէն ։
Ծանուցանել ։ ‖ ճանչցնել · իմացնել · խաբար տալ · աւետիս ընել ։
Ծանր ։ ‖ ծանր, զօրաւոր · մեծ · շատ ։
Ծանր թուել ։ ‖ դժուարը գալ · կիւճը գալ ։
Ծանր ծանր ։ ‖ կամաց ծանր ։
Ծանր ։ (մակբայ ․) ‖ տես Ծանրունս ։
Ծանրաբեռն ։ ‖ ծանրութեան ներքեւ տակուցող ։
Ծանրաբեռնել ։ ‖ բեռը ծանր · ծանր բեռ կրցնող ։ դէպ. խիստ ծանր · խիստ դժուար · չըտարուելու · չըհամբերելու ։
Ծանրաբեռնաւորել ։ ‖ ծանր բեռ դնել · խիստ բեռցնել · խիստ ծանրացնել ։
Ծանրագին ։ ‖ գինը մեծ · թանկ · սուղ ։ դէպ. խիստ ծանր ։
Ծանրագործ ։ ‖ ծանրը բան ընող ։
Ծանրաթախիծ ։ ‖ խիստ տրտում · քէտէր խիստ տակը ։
Ծանրալեզու ։ ‖ լեզուն ծանր · քաշ խօսող · կըկազող · կակազ · դիլ թիթէկ ։
Ծանրալուծ ։ ‖ ծանր պարանոցի ներքեւ եղող, կամ ծանր պարտքի տակ ։
Ծանրալուր ։ ‖ անկամուն ծանր լսող · ագար կուլաղ · դժուար լսող ։ դէպ. ղօլով հնազանդ · կիւճ ալէլայով մանիկ ընող ։
Ծանրախօս ։ ‖ տես Ծանրալեզու ։
Ծանրակիր ։ ‖ դժուար վերցընելու · խիստ ծանր · մարդուն հոգին հանող ։
Ծանրակշիռ ։ ‖ ծանր, քաշ ունեցող · մեծ բան ունեցող ։
Ծանրամայն ։ ‖ տես Ծանրակշիռ ։
Ծանրամիտ ։ ‖ դժուարով · կիւճը եկող ։ դէպ. ագըրմիզաճ · ծանր քաշող · խիստ ... · թի թիզ · ճորով մանիկ ընող ։
Ծանրամտել ։ ‖ դժուարը գալ · տրտմիլ ։ դէպ. ագըրմիզաճ ըլլալ · ճորով մանիկ ընել · ի... ընել ։
Ծանրանալ ։ ‖ ծանրըլնալ · ծանրութիւն առնուլ ։ դէպ. դժուարանալ · չըտարուելու ըլլալ ։ դէպ. ... ըլլալ ։
Ծանրանալ աչաց ։ ‖ աչքը շաշմիշել ։
Ծանրանալ ականջաց ։ ‖ անկամուն ծանրըլնալ կամ չըլսել ։
Ծանրանուալ ։ ‖ նուալով կամաց կամաց երթալ ։
Ծանրագնաց ։ } կամաց շարժող · կամկար ։
Ծանրաշարժ ։
Ծանրաշխարժ ։ ‖ տես Ծանրամիտ ։
Ծանրասրտութիւն ։ ‖ աղըրմիզաճութիւն · թի թիզութիւն · ինատճութիւն ։
Ծանրատաղտուկ ։ ‖ խիստ զանելու ։
Ծանրացուցանել զձեռն ։ ‖ խիստ տրտմիլ · խիստ դժուարը գալ · կրակ կտրիլ ։
Ծանրացուցանել ։ ‖ ծանրըցնել ։ դէպ. ագար ... ընել · բեռը վրան դնել · ծանրութեամբ վար քաշել կամ վար հրել ։
Ծանրել ։ ‖ տես Ծանրանալ ։
Ծանրոց ։ ‖ աղըրլըխ ։
Ծանօթ ։ ‖ ճանչուոր · աշնայ ։ դէպ. ճանչ-ցող · գիտցող · մուխուֆ ։ դէպ. ճանչցուած · գիտցուած · աշկարան ։
Ծանօթս առնել ։ ‖ ճանչցնել · բանալ · աշկարան ընել ։

Ծանօթանալ ։ ‖ ճանչուոր ըլլալ · աշնայ ըլլալ ։ դէպ. ճանչուիլ · գիտնալ · մուխուֆ ըլլալ ։
Ծանօթութիւն ։ ‖ ճանչուորութիւն · աշնայութիւն ։ դէպ. ճանչուիլը · գիտնալը · մուխուֆութիւն ։
Ծառ ։ ‖ ծառ ։
Ծառագնաց ։ ‖ ծառի վրայ ելլող ։
Ծառախիտ ։ ‖ որ ծառ ունի ։ դէպ. ծառե-րու մէջ մնացող պահուող · ծառերու մէջ միջեր եղող ։
Ծառախիտ լինել ։ ‖ ծառերով լեցուիլ · ու-մանք ըլլալ ։ դէպ. ծառերու մէջ պահուիլ ։
Ծառախիտ վայր ։ ‖ օրման · օրմանլըխ ։
Ծառատունք ։ ‖ ծառերը կտրող ։
Ծառայ ։ ‖ ծառայ · քէօլէ · բուլէ ։ դէպ. խըզմէթքեար ։
Ծառայաբար ։ ‖ խըզմէթքեարի պէս ։
Ծառայաբարոյ ։ ‖ ծառայի պէս վարող ։
Ծառայազուն ։ ‖ ծառայի կամ քէօլէի որդի ։
Ծառայածին ։ ‖ ծառայէ կամ քէօլէէ ծնած ։
Ծառայակից ։ ‖ ծառայի կամ քէօլէի ընկեր · մէկ տեղ խըզմէթ ընող ։
Ծառայամիտ ։ ‖ տես Ծառայաբարոյ ։
Ծառայանալ ։ ‖ ծառայ կամ քէօլէ ըլլալ ։
Ծառայատոհմ ։ ‖ տես Ծառայազուն ։
Ծառայացեալ ։ ‖ ծառայ կամ քէօլէ եղած · բ-ռայէ գրուած ։
Ծառայել ։ ‖ ծառայել · խըզմէթ ընել ։ դէպ. բռայէութիւն ընել ։
Ծառայեցուցանել ։ ‖ ծառայեցնել ։
Ծառայութիւն ։ ‖ ծառայութիւն · քէօլէութիւն · բռայէութիւն · խըզմէթքեարութիւն ։
Ծառանալ ։ ‖ ծառ ըլլալ · ծառ դառնալ · ծառ ոլուես բարձրանալ ։
Ծառանոց ։ ‖ ծառնոց · օրման · օրմանլըխ ։
Ծառատունկ ։ ‖ տնկած ծառեր ։
Ծառացուցանել ։ ‖ ծառ ընել · ծառ դարձը-նել · ծառ ոլուես բարձրցընել ։
Ծառափթիթ ։ ‖ ծաղկած ծառերով զար-դարուած ։
Ծառուտ ։ ‖ տես Ծառանոց ։
Ծաղրել ։ ‖ ծաղրել · ծաղրելով խօսել · ծաղ-ծըռել ։
Ծաղրումն ։ ‖ ծաղրելը · ծաղրելով խօսելը · ծաղծըռելը ։
Ծարաւ ։ ‖ ծարաւութիւն ։
Ծարաւահոյծ ։ ‖ խիստ ծարաւող ։
Ծարաւեցուցանել ։ ‖ ծարաւեցնել ։
Ծարաւի ։ ‖ ծարաւ · ծարաւող ։
Ծարաւի երկիր ։ ‖ կուրաճ տեղ ։
Ծարաւիլ ։ ‖ ծարաւիլ · ծարաւնալ ։
Ծարաւուտ ։ ‖ ծարաւցած · չորցածք · կուրաճ ։
Ծարիր ։ } ծարուր · սիւրմէ ։
Ծարոյր ։
Ծարրել ։ ‖ ծարուր քաշել · սիւրմէ քաշել ։
Ծաւալ ։ ‖ տարածուած · փռած · երկայնց ե-ղած ։ դէպ. տարածուիլը · փռուիլը · երկայնց ըլլալը ։
Ծաւալել ։ } տարածել · փռել · երկայնց ընել ։
Ծաւալեցուցանել ։
Ծաւալումն ։ ‖ փռելը · երկայնց ընելը ։
Ծաւի ։ ‖ անուշ աչուքի · կեօկ ... ։
Ծափ ։ ‖ ծափ ։

Ծափս հարկանել : || ծափ զարնել :
Ծափ զծափի հարկանել : || ուխ ուխ ծափ զարնել · ծափ ծեծել :
Ծափաձայն : || ծափ զարնելու ձայն :
Ծափել : || ծափ զարնել ·

Ծ Գ

Ծգտել : || տես Ձգտել :
Ծգտումն : || տես Ձգտումն :

Ծ Ե

Ծեծած : || ծեծուք :
Ծեծած վշոյ : || քթանի ծեծուքը :
Ծեծած ցորենոյ կամ սիսռան : || ցորենի կամ նոխուտի ծեծուք :
Ծեծել : || ծեծել · ուխ ուխ զարնել :
Ծեր : || ծեր · հալւոր : Տճկ. էհլիքեամիլ · մենծ մարդ · իշխան · միւշավերէձի · հաքիմ · հեօքիւմտար : Տճկ. հասուն հաբեղայ կամ ճըգնաւոր :
Ծերագոյն : || խիստ ծեր · խիստ հալւոր : Տճկ. խիստ մենծ · խիստ աղաւէթ :
Ծերածին : || ծեր մարդուէ ծնած :
Ծերակից : || ծերութեան ընկեր :
Ծերակոյտ : || ծերերու ժողով · փաշաներու կամ պէյերու ճիւմհիւռ :
Ծերանալ : || ծերանալ · հալւորիլ :
Ծերանոց : || ծերերու տեղ · ծերերու եաթախ · Տճկ. կրօնաւորաց տեղ :
Ծերատած : || հալւորը պէսլէմիշ ընող :
Ծերատածել : || հալւորը պէսլէմիշ ընել :
Ծերատածութիւն : || հալւորի պէտ ընելը :
Ծերատանալ : || ծերութենէ թեթենալ · ծերունէ բեւըմնանալ · ծերունէ մէջ հանգչիլ :
Ծերիլ : || տարածուիլ · փառնիլ · եայըլմիշ ըլլալ :
Ծերութիւն : || ծերութիւն : Տճկ. քեամիլութիւն · մեծութիւն :
Ծերունհի : || ծեր կնիկ · պառաւ :
Ծերունաբար : || ծերու պէս :
Ծերունեան : || ծերու միւթալլիխ :
Ծերունի : || ծեր · հալւոր · էխտիար :
Ծերպ : || ղովլաւխ · խուժու · պալալըխ :
Ծեփ : || ծեփ · սուվայ :
Ծեփել : || ծեփել · սուվայ տալ :
Ծեփիչ : || սուվաձի : Տճկ. մալայ :
Ծեփումն : || ծեփելը · սուվայ տալը :
Ծեքական : || ծռօղ · ծռած · ծուռ :
Ծեքել : || ծռել · ծռմռկել :

Ծ Է

Ծէս : || արարողութիւն · ատէթ :

Ծ Ի

Ծիածան : || ծիրանի գօտի · կանանչ կարմիր գօտի ·
Ծիլ : || աշխնին ալէ դին :
Ծիծաղ : || ծիծաղ :
Ծիծաղագնաց : || ծիծաղելով քալօղ :
Ծիծաղական : || ծիծաղիլ կրցօղ · ծիծաղօղ : Տճկ. ծիծաղելու լայեխ · խաէպ · ըռըպայ :
Ծիծաղիլ : || ծիծաղիլ : Տճկ. մասխարայ ընել · թախլիթ ընել :
Ծիծառն : } ծիծեռնիկ · խըլանղըճ :
Ծիծեռն :
Ծիղ : || ծեղ · ցորենի · կամ գարու խաշէմ :

Ծին : || ծնած · ծնանիլը : Տճկ. , տղի ընկեր :
Ծիտ : || ձնձուղ · սէտչէ :
Ծիր : || կլօր չզըը · Տճկ. քեմեր · չէվրէ · էթրաֆ · տայրէ : Տճկ. շարք · ժողով · պար : Տճկ. ծայր · վերջ · սահմ : Տճկ. գիր · չըզըը :
Ծիրան : || ծիրան · ղայիսի :
Ծիրանազարդ : } ծիրանի լաթերով զարդարուած · ծիրանի հագնօղ :
Ծիրանազգեաց :
Ծիրանազգեստ :
Ծիրանածագ : || ծիրանի գունով ցաթօղ :
Ծիրանածայր : || ծայրը կարմիր · կարմրաւկ ծայր ունօղ :
Ծիրանածին : } ծիրանի հասըլ ընօղ : Տճկ. ծիրանի լաթերու մէջ ծնած ու մեծցած :
Ծիրանածնունդ :
Ծիրանածոփէն : || ծիրանիի կտոր :
Ծիրանական : || ծիրանի գուն ունօղ :
Ծիրանակիր : || ծիրանի հագնօղ :
Ծիրանանալ : || ծիրանի գունով կարմրիլ :
Ծիրանաներկ : } ծիրանի կամ մօռ գունով ներկած :
Ծիրանաներկեալ :
Ծիրանավաճառ : || ծիրան կամ ղայիսի ծախօղ :
Ծիրանատեսակ : } ծիրանի տեսք կամ չէօհրէթ ունօղ · ծիրանիով զարդարած :
Ծիրանատեսիլ :
Ծիրանացուցանել : || ծիրանի գունով կարմրցնել :
Ծիրանափայլ : } ծիրանի գունով փայլօղ · ծիրանի զգեստով զարդարուծ :
Ծիրանափառ :
Ծիրանեգոյն : || ծիրանիի գուն ունօղ · մօռ :
Ծիրանենի : || ծիրանի ծառ · ղայիսիի ծառ :
Ծիրաներփն : || տես Ծիրանեգոյն :
Ծիրաներփնել : || ծիրանի կամ մօռ գուն տալ :
Ծիրանէկիր : || տես Ծիրանակիր :
Ծիրանի : || ծիրանի · մօռ :
Ծիրտ : || ծիրտ :
Ծիւղ : || տես Ծիղ :
Ծիւր : || հալած մաշած · խուայ · ղապուղ · ճնզած :
Ծիւրական : || հալօղ մաշօղ · հիլալ դարձընօղ :
Ծիւրական ախտ : || հիտալ · վարցաւ :
Ծիւրեալ : || հալած մաշած · խուացած · ղապուղցած · հիլալ դարձած :
Ծիւրեալ ախտ : || հիտալ · վարցաւ :
Ծիւրել : } հալել մաշել · խուացնել · ղապուղցնել · հիլալ դարձընել · ճնզեցնել :
Ծիւրեցուցանել :
Ծիւրիլ : || հալիլ մաշիլ · խուանալ · ղապուղնալ · հիլալ դառնալ :

Ծ Խ

Ծխալից : || մխով լեցուած :
Ծխախառն : || մխով խառնած :
Ծխախոտ : || թիւթիւն :
Ծխաձուէն : || թիւթիւն պալըղը :
Ծխամած : || մխով պատած :
Ծխանելի : || պուհուր · ամպէր · ամպէրին :
Ծխանման : || տես Ծխատեսակ :
Ծխաշունչ : || մուխ փչօղ · մուխ հանօղ : Տճկ. մխուպէս փչած · մխի պէս ելլօղ :
Ծխատեսակ : || մխու տեսք ունօղ · մխի նման · մխի պէս :
Ծխեալ : || ծխած · մուխ հանած · մուխ հանօղ :

[illegible] ծախսաւ : || [illegible] :
Ծախել : || ծախել :
Ծախիլ : || ծախիլ . [illegible] :
Ծախսիւն : || տե՛ս Ծախսող :
Ծախսեցոյց : || [illegible] :
Ծախտանել : || [illegible] :
Ծախող : || Թիւթախու :

Ծ Ծ

Ծծել : || ծծել :
Ծծուած : || [illegible] :

Ծ Կ

Ծկլթ : || [illegible] :
Ծկանել : || տե՛ս Ձկանել :
Ծկանուտ : || տե՛ս Ձկանուտ :

Ծ Ղ

Ծղացի : || Թեւոլ , կամ [illegible] :
Ծղիկ . կամ Ծղին . կամ Ծղին : || [illegible] :
Ծղինի . կամ Ծղրի . կամ Ծղինի : || [illegible] :
Ծղրիդ : || [illegible] :
Ծղուկ : || տե՛ս Ծղիկ :
Ծղոտ : } [illegible]
Ծղոտ : { [illegible] :

Ծ Մ

Ծմակ : || ծմակ . [illegible] :
Ծմակախիտ : || [illegible] :
Ծմակեցուցանել : || [illegible] :
Ծմակեցուցիչ : || [illegible] :
Ծմակութիւն : || [illegible] :
Ծմել : || տե՛ս Ծմին :
Ծմեռել : || [illegible] :
Ծմրիլ : || [illegible] :

Ծ Ն

Ծնանելի : || ծնանելու : [illegible] :
Ծնանիլ : || ծնանել . [illegible] :
Ծնգաւեր : || [illegible] :
Ծնգել . կամ Ծնկել : || [illegible] :
Ծնգիլ . կամ Ծնկիլ : || [illegible] :
Ծնգոտ : || տե՛ս Ծնկոտ :
Ծներեկ : || [illegible] :
Ծնելութիւն : || ծնանիլը :
Ծնիկ : || [illegible] :
Ծնիչ : || տե՛ս Ծնող :
Ծնծղայ : || ցնծղայ , կամ [illegible] :
Ծնկակապ : || [illegible] :
Ծնկել : || տե՛ս Ծնգել :
Ծնկիլ : || տե՛ս Ծնգիլ :
Ծնկոտ . կամ Ծնգոտ : || [illegible] :

Ծննդաբանութիւն : || [illegible] :
Ծննդական : || [illegible] :
Ծննդապետել : || [illegible] :
Ծննդականութիւն : || [illegible] :
Ծննդաբերութիւն : || [illegible] :
Ծննդագործ : || ծնող :
Ծննդական : || [illegible] :
Ծննդական տեղք : || [illegible] :
Ծննդարան : || [illegible] :
Ծննդարար : || ծնող :
Ծնողական : || [illegible] :
Ծնողութիւն : || [illegible] :
Ծնողութի : || [illegible] :
Ծնունդ : || [illegible] :
Ծնուցանել : || ծնանել :
Ծնչել : || [illegible] :
Ծնրադրութիւն : || [illegible] :
Ծնրդրութիւն : || [illegible] :
Ծնօտ : || [illegible] :
Ծնօտ : || [illegible] :
Ծնօտաշնորհութիւն : || [illegible] :
Ծնօտաբան : || [illegible] :

Ծ Ո

Ծոթրին : || տե՛ս Զոպայ :
Ծոծրակ . կամ Ծործակ : || [illegible] :
Ծոզալ : || [illegible] :
Ծոմ : || ծոմ : [illegible] :
Ծոմակալ : || [illegible] :
Ծոմակից : || [illegible] :
Ծոմապահ : || [illegible] :
Ծոմապաշտ : || [illegible] :
Ծոյլ : || [illegible] :
Ծոպ : || [illegible] :
Ծով : || ծով : [illegible] :
Ծովագնաց : || [illegible] :
Ծովագոյն : || [illegible] :
Ծովաթագաւոր : || [illegible] :
Ծովածաղ : || [illegible] :
Ծովախոտ : || [illegible] :
Ծովածաւալ : || [illegible] :
Ծովածին : || [illegible] :
Ծովածոց : || [illegible] :

Ծովածուփ ։ ‖ ծովէն տատանողական եղող․ փոթորկութեան կրող ։ Տես․ ծովու ալեաց տատանողական եղող․ ծովու նման փոթորկութեան հանող ։ Տես․ ծովը տակնուվրայ ընող, կամ ներքև վրայ դարձնող ։
Ծովակ ։ ‖ պզտիկ ծով ։
Ծովակալ ։ ‖ ծովը բռնող ։ Տես․ խաղաղութեան փաշայ․ անգլիզ եմիրի ։
Ծովակալեան ։ ‖ տես Ծովայեան ։
Ծովակոծ ։ ‖ տես Ծովածուփ ։
Ծովակողմն ։ ‖ ծովու քովը ։
Ծովակուտակ ։ ‖ ծովու մէջ ժողված կամ գիզած ։
Ծովակնեայ ։ ‖ ծովու կերպարանք եղող․ ծովը խղդուած ։
Ծովակուր լինել ։ ‖ ծովու կերպարանք ըլլալ․ ծովը խղդուիլ ։
Ծովահայեաց ։ ‖ ծովու վրայ հայող ։
Ծովահար ։ ‖ ծովը զարկած ։
Ծովահեղձ ։ } ծովը խղդուած ։
Ծովահեղձիկ ։ }
Ծովահեղձոյց ։ } ծովը խղդող, կամ ծովը
Ծովահեղձուկ ։ } խղդուած ։
Ծովահերձ ։ ‖ ծովը ճեղքող ։
Ծովամարտ ։ } ծովու վրայ կամ ծովու հետ
Ծովամարտիկ ։ } պատերազմ ընող․ ծովու ճէնկճի ։
Ծովամարտիկ աւազակ ։ ‖ ղուրսան ։
Ծովամարտութիւն ։ ‖ ծովու ճէնկ ։
Ծովանց ։ ‖ ծովը թափող, կամ ծովը թափած ։
Ծովանիստ ։ ‖ ծովէն բուսած․ ծովը հասուն եղած ։ Տես, ծովու կերպարանք եղող․ ծովը խղդուած ։
Ծովային ։ ‖ ծովու մութալլըգ․ ծովը կեցող․ ծովը բնակող ։
Ծովանալ ։ ‖ ծով ըլլալ․ ծով դառնալ․ ծովու նմանիլ ։
Ծովաչու ։ ‖ տես Ծովագնաց ։
Ծովապատիճ ։ ‖ ծովու ջրով պատած ։
Ծովաջուր ։ ‖ ծովու ջուր ։
Ծովասոյզ ։ ‖ ծովը պատթլիջ եղած, կամ ծովը պատթըրթըշ ըրող ։ Տես, ծովու տակը կեցող ։
Ծովավար ։ ‖ ծովէն բռնած կամ տարած ։
Ծովավէժ ։ ‖ ծովը ձգված կամ ընկած ։
Ծովատար ։ ‖ տես Ծովավար ։
Ծովատիպ ։ ‖ ծովու նման ։
Ծովացուցանել ։ ‖ ծով ընել․ ծով դարձնել․ ծովու նմանցնել ։
Ծովափն ։ ‖ տես Ծովեզր ։
Ծովափնեայ ։ ‖ տես Ծովեզերեայ ։
Ծովեզրաբնակ ։ ‖ տես Ծովափնեայ ։
Ծովեայք ։ ‖ ծովը եղածները․ ծովու մէջ գտնուածները ։
Ծովեզերեայ ։ ‖ ծովու քենարին․ ծովու ղըյըն չինված կամ եղած․ եալը ։
Ծովեզր ։ ‖ ծովու քենարը․ եալը ։
Ծովընկեց ։ } ծովը ձգող․ կամ ծովը նե-
Ծովընկեցիկ ։ } տած ։
Ծոր ։ ‖ ծոր․ [illegible] ։
Ծորակ ։ ‖ աղբիւրի կամ Ֆըչիի ճուկը ։
Ծորան ։ ‖ վազած կամ կաթած բան ։ Տես․ վազող․ վազօղուկ․ Ինչ է ջուրը․ եղը․ և այլն ։

Ծորել ։ ‖ տես Ծորեցուցանել ։
Ծորենի ։ ‖ ծորի թուփի․ [illegible] ծառը ։
Ծորեցուցանել ։ ‖ վազցնել․ կաթեցնել ։
Ծորիլ ։ ‖ վազել․ կաթիլ․ բխիլ ։ Տես, հալիլ․ մաշիլ․ ճողիլ ։
Ծործակ․ կամ Ծոծրակ ։ ‖ էնսէ ։
Ծործոր ։ ‖ լեռներու մէջ ձոր․ տէրէ ։
Ծործորակ ։ ‖ տէրէճիկ ։
Ծորունն ։ ‖ վազելը․ կաթելը․ բխելը ։
Ծոց ։ ‖ ծոց․ գոգ ։ Տես, շինուածքի փոր․ ղոյնու․ մաղարայ․ խուժառ ։ Տես ծովու լիմանը ։
Ծոցածին ։ ‖ ծոցէն ծնած ։
Ծոցաւոր ։ ‖ խուժոռք ունող․ գոգաւորութիւն․ խանէլի ։ Տես․ ելիմանլը ։
Ծուատ ։ ‖ բզքտելը․ գզելը ։ Տես, բզքտուած․ գզած ։ Տես, թիֆթիկ ։
Ծուատել ։ ‖ բզքտել․ գզել․ թիֆթիկ ընել ։
Ծուէնք ։ ‖ կտաւի մաս․ պատառուած կտաւի կամ լաթի կտոր ։
Ծուլել ։ ‖ տես Ծուլանալ ։
Ծուլալից ։ ‖ ծուլութեամբ լցուած․ խիստ թեմպել ։
Ծուլամիտ ։ ‖ ծուլութիւն սիրող․ թեմպել․ էհմալճի ։
Ծուլամոլիլ ։ ‖ թեմպել ըլլալ․ թեմպելնալ․ էհմալ ընել ։
Ծուլամտութիւն ։ ‖ ծուլութիւն սիրելը․ թեմպելութիւն․ էհմալճութիւն ։
Ծուլանալ ։ ‖ ծուլիլ․ թեմպել ըլլալ ։
Ծուլութիւն ։ ‖ ծուլութիւն․ թեմպելութիւն ։
Ծուխ ։ ‖ մուխ ։
Ծուծ ։ ‖ ծուծ․ իլիկ ։ Տես, ծծած ։
Ծուկալ ։ ‖ ամուր կենալ․ հաստ ըլլալ․ ետևէն ընկնիլ․ ջոհա ըլլալ ։
Ծուղալ ։ ‖ թեմպելնալ ։
Ծուղակ ։ ‖ տես Ծողակ ։
Ծուղութիւն ։ ‖ թեմպելութիւն ։
Ծունկն ։ } ծունկ ։ Տես, խասլայ ։ Տես, ...
Ծունկնի ։ } ղոզ ։
Ծունկ ։ ‖ խապալ անուն է ։
Ծունկք ։ ‖ ծունկ ։ Տես․ պօղուճ ։
Ծունր դնել՝ կամ կրկնել՝ կամ խոնարհեցուցանել․ և կամ ՚ի ծունր իջանել ։ ‖ ծունկ չոքել ։
Ծունր կապել ։ ‖ պօղուճ կապել ։
Ծուռ ։ ‖ ծուռ ։
Ծուփ ։ ‖ ծովու չալխալանմիչ ըլլալը․ տալգայ․ փոթորկութեան ։ Տես, ալեակ․ ծփանք․ տաղտապանք ։

ԾՊ

Ծպտեալ ։ ‖ թեպտիլ ըլլալը ։ Տես․ թեպտիլ ։
Ծպնել ։ ‖ կցցել․ կապցնել․ ամփոփել․ սեղմել ։
Ծպտիլ ։ ‖ թեպտիլ ըլլալ ։

ԾՌ

Ծռել ։ ‖ ծռել ։
Ծռութիւն ։ ‖ ծռութիւն ։

ԾՐ

Ծրարագիր ։ ‖ գիր գրող ։ Տես, կապած գիր ։
Ծրարագրել ։ ‖ գիր գրել ։
Ծրար ։ ‖ ծրարուց․ չըխընը ։
Ծրարել ։ ‖ ծրարել․ չըխընը ընել ։

Ծորաբուխ ։ ‖ Ծորացած · շիթով բղխած ։
Ծորել ։ ‖ Ծորեցնել · ծծեցնել · անզգալաբար ընել · պակսել ։
Ծորիլ ։ ‖ Ծորիլ · ծծել · պակասիլ ։
Ծրատել ։ ‖ Ծրատել ։

Ծ Փ

Ծփալ ։ ‖ տալղայ հանել · տալղալանմիշ ըլլալ ։ Օր․ աղմկիլ · վէլվէլէյէ ղալմագ · նէրքէ վրայ ըլլալ · խռովիլ ։
Ծփալից ։ } Ֆուրթունալը · տալղալը ։ Օր․
Ծփանման ։ } վէլվէլէլի · տալղատալղալը ։
Ծփանք ։ ‖ տալղալանմիշ ըլլալը · տալղայով զարնելը · Ֆուրթունայ ։ Օր․ ալեկոծութիւն · խռովութիւն · վէլվէլէ · մեծ տալղատալղայ ։
'ի ծփանս ։ ‖ չալխընթըլը մէջ ։ Օր․ վէլվէլէլէր կամ տալղատալղայի մէջ ։
Ծփել ։ ‖ տալղայով զարնել · տալղայով չալխալամիշ ընել ։ Օր․ ներքեւ վրայ ընել · տալղատալղայի մէջ ձգել ։
Ծփիլ ։ ‖ տե՛ս Ծփալ ։
Ծփիմ ։ ‖ տալղալանմիշ եղող · Ֆուրթունայ քաշող ։ Օր․ վէլվէլէլէր մէջ ընկնող ։
Ծփոց ‖ խնոցի · կաթը հարելու ամանն ։
Ծփումն ։ ‖ տե՛ս Ծփանք ։

Ծ Օ

Ծօղխակոս ։ ‖ տե՛ս Ձօղխակոս ։
Ծօղակ ։ ‖ տե՛ս Ծողակ ։
Ծօղարկել ։ ‖ տուզախը ձգել · տուզախով բռնել ։

Կ Ա

Կա՛ ։ ‖ քանէ · ձեռքդ առ ։
Կագ ։ ‖ կռիւ · տաւայ · ձէնկ · միւնազաալէ ։
Կագապարտոյց ։ ‖ կռիւ հանող · կռիւ փէյտահ ընող ։
Կագել ։ } կռիւ ընել · տաւայ ընել · սէրթ
Կագիլ ։ } խօսիլ · ձէնկ ընել · միւնազաալէ ընել ։
Կագումն ։ ‖ կռուելը · կռիւ ։
Կազդուրանալ ։ ‖ ամրանալ · ուժովնալ · ուժ առնել ։
Կազդուրացուցանել ։ } ամրցնել · ամուր սա-
Կազդուրել ։ } խել · մուգավէմ ընել · ուժովցնել · ուժ տալ ։
Կազդուրել զանձն ։ ‖ սիրտը բանալ ։
Կազդուրեցուցանել ։ ‖ տե՛ս Կազդուրել ։
Կազդուրիչ ։ ‖ ամրցնող · ուժովցնող ։
Կազդուրումն ։ ‖ ամրցնելը · ուժովցնելը ։
Կազմ ։ ‖ կուռանալը · սիւրտիւրն հազըր · ջա-ժար ։ Օր․ չէնք · թամիրմ · թէճհիզիյէթ ։
Կազմ ունիլ զմիտս ։ ‖ միտքը կուռանալը ու-նենալ · միտքը ժողովել · խելքը գլուխը ըլլալ ։
Կազմ կալ զինու ։ ‖ զէնքով հազըր կենալ · սիլահը հազըր ըլլալ ։
Կազմ լինել առ փրկութն, կամ 'ի տալ զինն ։ ‖ փրկելու կամ տալու յօժար ըլլալ ։

Կազմած ։ ‖ Թէճհիզիյէթ · տոտուռմա · թէճհ-իզեմ · զարդարանք, ձիու, նաւու, տան, և այլն ։ Օր․ փուսաթ · սաւառնումը · զէնք · սիլահ փուսաթ ։ Օր․ չէնք · չինելու թէր-տիպ ։ Օր․ շատուելու կամ հաղըր եղած բան · շինած բան ։
Կազմակերպել ։ ‖ խռուամիչ ընել · շինել · կեր-տամ բերել · եօռսամ խօթել ։
Կազմակերպութիւն ։ ‖ զուռամիչ ընելը · շէնք · կենտամ · եօռսամ · շինելու թէրթիպ ։
Կազմարար ։ ‖ զուռամիչ ընելու կամ շինելու անող ։ Օր․ գիրք կազմելու փուսաթ ։
Կազմարար ։ ‖ խռուամիչ ընող · շինող · հազըր ընող ։ Օր․ գիրք կազմող ։
Կազմել ։ ‖ խռուամիչ ընել · ախուզմիչ ընել · հազըր ընել · ամենին բանը հոգալ · շինել ։
Կազմիչ ։ ‖ խռուամիչ ընող · ախուզմիչ ընող · շինող ։
Կազմուած ։ } խռուամիչ ընելը · ախուզմիչ ըն-
Կազմութիւն ։ } նելը · շինելը · հազըր ընելը ։ Օր․ կենտամ · եօռսամ · թէրթիպ ։ Օր․ չէնք · շինած բան · թէճհիզիյէթ · սիլահ փուսաթ ։
Կաթ ։ ‖ կաթ մը · պուտ մը ։
Կաթառոտ ։ ‖ թէեմիզ · փաք · նիլլէսիզ · պիտ-թիլած ։
Կաթեղբ ։ ‖ աթոռ · իսքէմլէ ։
Կաթել ։ ‖ կաթել · տամլամիչ ըլլալ ։
Կաթեցուցանել ։ ‖ կաթեցնել ։
Կաթիլ ։ ‖ կաթմը · պուտմը · տամլայ ։
Կաթիլ ։ ‖ տե՛ս Կաթել ։
Կաթն ։ ‖ կաթ ։
Կաթնաբոյծ ։ ‖ կաթով սնած · կաթով պէսլէնմիշ եղող ։
Կաթնածուծ ։ ‖ կաթ ծծող · ծծկեր ։
Կաթնակեր ։ ‖ տե՛ս Կաթնկեր ։
Կաթնամեր ։ } կաթ առնող · կաթ կեր-
Կաթնամատոյց ։ } ցնող · ծիծ առնող ։
Կաթնառատ ։ ‖ տե՛ս Կաթնաբոյծ ։
Կաթնատու ։ ‖ կաթ առնող ։
Կաթնարբու ։ ‖ կաթ խմող · կաթ ուտող ։ Օր․ կաթ խմցնող · կաթ կերցնող ։
Կաթնկեր ։ ‖ կաթ ուտող · կաթ ծծող ։
Կաթողի ։ } տե՛ս Խանդաղակաթ · և Կաղկա-
Կաթոգին ։ } ղագին ։
Կաթոգնիլ ։ ‖ սիրով կարօտիլ · կամ փառօքիլ · մարդու սիրուն խանդենալ ։ Օր․ ողոք ո-ղոք․ դալ · լալով աղաչել · կակղուն սիրտը կարօտիլ ։
Կաթողիկէ ։ ‖ տե՛ս Կաթողիկէ ։
Կաթողիկոս ։ ‖ կաթողիկոս ։
Կաթոտ ։ ‖ տե՛ս Խանդաղակաթ · և Կողկողագին ։
Կաթուած ։ ‖ կաթ մը · պուտմը · տամլայ ։
Կաթողիկեայ ։ ‖ ամենուն միաթողիկ ։
Թուղթ Կաթողիկեայց ։ ‖ Թուղթ ամենու-նուն համար աշէոէլ գրած ։
Կաթողիկէական ։ ‖ ամենուն միաթողիկ ։
Կաթողիկէ · կամ Կաթողիկէ ։ ‖ Կաթողիկէ ։ Օր․ խուանէթ · խումպէթէլի չէնք կամ ժամ ։
Կաթողիկոս ։ ‖ Կաթողիկոս ։
Կաթողիկոսարան ։ ‖ Կաթողիկոսարան · Կա-թողիկոսի մէջքեան ։
Կաթսայ ։ ‖ խալկէն · խազան ։ Օր․ թէնճիրէ ։

Կալ ։ || կենալ․ կանգնիլ․ մնալ․ անշարժ ըլլալ ։ ՆՈՅՆ, կանգ առնել․ դադրիլ ։

Կալ ։ (անուն․) || կալ․ հասնման ։

Կալակարոյց ։ || կալը խուռնմիշ ընող․ հասնմանը հաղըր ընող ։

Կալահոս ։ || երիող․ ցորենը երդէն զատող ։

Կալանաւոր ։ } բռնուած․ հափշը դրած ․

Կալանաւոր ։ } հափս ըրած ։

Կալանաւորական ։ || բռնած մարդիկը կապող․ մարդ բռնող․ ետատախնձի․ զինուորնձի ։

Կալանաւորապետ ։ || հաստատապաշը․ առւպաշը ։

Կալանաւորիլ ։ || բռնուիլ․ հափշը մտնել ։

Կալանել ։ || բռնել․ հափշը դնել ։

Կալանք ։ || մարդ բռնելը ։ ՆՈՅՆ, հափս ։

Կալաքար ։ || կելէքեր ։

Կալ և կալ ։ || բռնել կապելը ։ ՆՈՅՆ, բռնած կապած ։

Կալ և կալ ունիլ ։ || բռնել կապել․ բռնած կապած պահել․ հափշը դնել․ տակ առնել ։

Կալ մնալ ։ || կենալ ու կենալ․ անէքլէմիշ ընել․ խանաւիլէմիշ ընել ։

Կալնուլ ։ || բռնել․ ձեռք ձգել ։ ՆՈՅՆ, ունիլ․ ունենալ ։ ՆՈՅՆ, արգիլել․ փակել․ գոցել․ խծկել ։ ՆՈՅՆ, ալըամիշ ընել․

Կալեալ լինիլ աչաց ։ || աչքը բռնուիլ ։

Կալոտի ։ || կալուն մէջը աշխատող ։ ՆՈՅՆ, հասմանի մութթալիփ ։

Կալորայ ։ } կալեր․ հասմանններ ․

Կալորայք ։ }

Կալուած․ կմ Կալուածք ։ || մուլք․ մալ ։

Կալուած որովայնի ։ || խապզ ։

Կախ ։ || կախ․ կախուած ։

'ի Կախ ունիլ ։ || կախած պահել ։

Կախաղան ։ || կախելու փայտ կմ չէնկել․ տարաղանը ։

գործ Կախաղանաւ ։ || կախուած չէնք․ տաշախը չէնք ։

Կախաղանել ։ || տարաբաղանէն կախել ։

Կախաղանիլ ։ || տառ աղանէն կախուիլ ։

Կախանն ։ || տե՛ս Կախաղան ։

Կախարդ ։ || կախարդ․ պախըրճը․ ճատըլբազ ։

Կախարդանք ։ || կախարդութիւ․ պիւյիւճուն ։

Կախարդատար ։ || կախարդներուն դլուխ․ մեծ կախարդ ։

Կախարդել ։ || կախարդել․ կախարդութիւն ընել․ պիւյիւլէմիշ ընել ։

Կախարդութիւն ։ || տե՛ս Կախարդանք ։

Կախել ։ || կախել ։

Կախիլ ։ || կախուիլ․ կախուած մնալ ։

Կակազ ։ || կակազ․ քեքեչ ։

Կակազել ։ || կակազ խօսիլ ։ ՆՈՅՆ, կըկզալ․ աքեկըյեքէ խօսիլ․ ծուռմուռ խօսիլ ։

Կական ։ || եօքիւր եօքիւր լաց․ հէնկեմաձէ․ վայնասուն․ ղուլլուող ։

Կականաբարբառ ։ } եօքիւր եօքիւր լացող․

Կականաւոր ։ } հէնկեմաձէով լացող ։

Կականաւորք ։ }

Կականել ։ } եօքիւր եօքիւր լալ․ հէնկեմա_

Կականիլ ։ } ձէով լալ․ ղուլլուող վերցնել ։

Կականումն ։ || տե՛ս Կական ։

Կակաչ ։ || կակաչ․ կելինճիկ չիչէկի ։ ՆՈՅՆ, լալէ ։

Կակղանալ ։ || կակըղնալ․ թուլնալ․ եաւաշնալ․ մուլայիմ ըլլալ ։

Կակղացուցանել ։ } կակղցնել․ թուլցնել․

Կակղել ։ } եաւաշցնել․ մուլայիմ ընել ։

Կակղուղէշ ։ || կակուղ ձղեր ունող ։

Կակուղ ։ || կակուղ ։ ՆՈՅՆ, եաւաշ․ մուլայիմ․ անուշ ։

Կահ ։ || թեշնըմիլեթ․ ուռուպալը․ խալըխա_նա ։ ՆՈՅՆ, փուսատ․ ապատմանլըխ․ ակլահ փուսատ ։

Կահաւորել ։ } խուռնմիշ ընել․ տիւզմիշ ը_

Կահել ։ } նել․ սերպաւորել․ պատրաստել ։ ՆՈՅՆ, ույտուռմիշ ընել․ մութթայիփ ընել ։ ՆՈՅՆ, շահեցնել․ ֆայտայ ընել տալ ։

Կահոյք ։ || աէստապ․ խանմաթայ ։

Կաղ ։ || կաղ․ թօփալ ։

Կաղամբոյս ։ || սոխ ծաղիկ, խոտի, և այլն ։

Կաղակարծ ։ || տե՛ս Կեղակարծ ։

Կաղակարծելի ։ || տե՛ս Կեղակարծելի ։

Կաղակարծել ։ || տե՛ս Կեղակարծել ։

Կաղակրկին ։ || տե՛ս Կեղակարծ ։

Կաղապ ։ || դաղանի կմ անասնոյ եաթաղը կմ բուն ։

Կաղապոց ։ || բունինց․ դաղանի եաթաղ ։ ՆՈՅՆ, մաղարայ․ քիւէր․ ամպար ։

Կաղալ ։ || կաղալ․ թօփալ քալել ։

Կաղամախ ։ } խաւախ․ թօզ աղաճը․ կիպր_

Կաղամախի ։ } կէն աղաճը ։

Կաղամար ։ || տիւէթ ։

Կաղամարձուկն ։ || միւրէքէպ պալըղը․ առւփեալ ։

Կաղանդ ։ || լաչանտ․ քալամ ։ ՆՈՅՆ, խառնիտ պլոտ, կմ գառնապիտ ։

Կաղանքադամաձաւ ։ || լաչանտձի․ զատլըամձի ։

Կաղանքի ։ || խէժ մի է ։

Կաղանալ ։ || կաղ ըլլալ․ թօփալ ըլլալ ։

Կաղանդ ։ || կաղանտ ։

Կաղապար ։ || տե՛ս Գաղափար ։

Կաղացուցանել ։ || կաղցնել․ թօփալ ընել ։

Կաղ 'ի կաղ ։ || կաղնկաղը ։ ՆՈՅՆ, դողդղուն․ երերուն․ թէմէլսիզ ։

Կաղ 'ի կաղս ։ || կաղնիկաղը․ կաղալով․ շի_ֆեով ։

Կաղին ։ || կաղին․ ֆնտըխ ։

Կաղին արքայական ։ || ընկոյզ․ ճէվիզ․

Կաղկանձել ։ || կաղկնծիլ․ կնծկնծալ․ մեկմէն կալ․ շան ողին ողին գալը․ ողին ողին գալով բանմը ուզել․ ինկլէմիշ ընել ։

Կաղնի ։ || կաղնի․ փէլիտ ֆնտըխի ծառ ։ ՆՈՅՆ, մէշէ ծառ կմ փայտ ։

Կաղութիւն ։ || կաղութիւն․ թօփալութիւն ։

Կաղս 'ի կաղս ։ || տե՛ս Կաղ 'ի կաղս ։

Կաճառ ։ || ժողով․ ակօլիւկ․ ճիւմնիւռ ։

Կաճառակից ։ || մէկ ժողովու կմ ակօլիւկի մէջ եղող․ ճիւմնիւռին ընկերը ։

Կաճառել ։ || ժողվել․ ճիւմնիւռ ընել․ թօփ ընել ։

Կաճին ։ || քեօֆ ։

Կաճուկ ։ || խունկտամախ ։ ՆՈՅՆ, տօլախ ։

Կամ ։ || կամ․ եայ ։

Կամ է, կամ եղև ։ || կամիլ․ ուզել․ հաճիլ ։

Կամադիտեալ լինիլ ։ || իր ուզածը գտնել ․ իր կամքը կատարել ․ մուրատին հասնիլ ։
Կամադրեալ ։ || իր ուզածին կերպէ կեցող ։
Կամախել ։ || փեշկեշ ։
Կամածին ։ || իր սրտէն ծնած կամ հաստը եղած ․ իր քովէն փէյտահ եղած ․ իր գլխէն հանած ։
Կամակ ։ || իր ուզածը ․ իր ուզածին կերպէ ․ անուշ ․ մանկութ ։ ՏՐՃԼ․ մարդուան սիրած կերակուրը ։
Կամակալ ։ || իր կամքը կամ իր ուզածը անուր բռնող ․ իր կամաց վրայ կեցող ․ ինքնագլուխ ։
Կամակալութիւն ։ || իր ուզածին վրայ անուր կենալը ․ ինքնա ։
Կամականք ։ || տե՛ս Կամացականն ։
Կամակատար ։ }
Կամակատարութիւն ։ } կամքը կատարող ․ մէկէն ընող ։
Կամակից ։ || յօժար ․ ինքնիրմէ ուզող ։ ՏՐՃԼ․ անուր կեցող ․ ինքնագլխի ։ տե՛ս և Կամակարութիւն ։
Կամակար մտօք ։ }
Կամակարաբար ։ }
Կամակարապէս ։ } յօժարութեամբ ․ ինքնիրմէ ուզելով ․ իր մէկու մը ․ ձանձրացնելով ։ ՏՐՃԼ․ ինքն ընելով ։
Կամակարութիւն ։ || յօժարութիւն ․ իր մէկէն ։ ՏՐՃԼ․ ինքն ․ ինքնագլխութիւն ։
՚ի Կամակարաց ։ || իր մէկէնմը ․ ձանձրացնելուն ։
Կամակարել ։ || իր մէկէնմը կամեցող ․ ձանձ կերօյթուլով ուզել կամ առաջ վարել ։
Կամակացոյց ։ || իր կամքը կատարող ։
Կամակից ։ || համաձող ․ եւամախ ։
Կամակոր ։ || ինքնագլխ ․ նախա ․ ղըժ ․ չար ։
Կամակորել ։ || ինքնաօրդ կամ չարութեամբ ծռել կամ ապրել ։
Կամակորիլ ։ || ինքն ընել ․ նախատեւ ընել ․ ղըժ երթալ ․ միտքն չընել ։ ՏՐՃԼ․ ծռիլ ․ սափրիչ ընել ․ ծուռ երթալ ։
Կամակորութիւն ։ || ինքն ․ ինքնագլխութիւն ․ նախատութիւն ․ ղըժութիւն ․ ծռութիւն ․ չարութիւն ։
Կամակցիլ ։ || համաձիլ ․ ուրիշի ուզածը ըլլալ ։
Կամակցութիւն ։ || համաձիլը ․ ուրիշի ուզածը ըլլալը ։
Կամաց և ակամաց ։ || իր կամքովը եղածը , ու չեղածը ։ ՏՐՃԼ․ իր մէկէնմը , ու իր մէկէնին դէմ ։
Կամացականն ։ || իր ուզածը ․ իրեն կամեցածը ․ ըռաղէթը ։
Կամայորդոր ։ }
Կամայօժար ։ } յօժար ․ խայիլ ․ սրտանց ուզող ։
Կամապաշտ ։ || իր կամքը պաշտող ․ ինքնագլխ ։
Կամառէք ։ || իր կամքը ․ կամ իր ուզածը սիրող ։
Կամար ։ || քեմեր ։ ՏՐՃԼ․ քեմեր գօտի , կամ գօտիի ։
Կամարաձեւ ։ || քեմերով ծածկած ․ մը րանին քեմեր ունող ․ քեմերլի ։
Կամարածու ։ || քեմեր շինող ։ ՏՐՃԼ․ քեմեր գօտի կապող ։
Կամարակապ ։ || քեմեր կապած ․ քեմերով շինած ․ քեմերլի տեղ ։
Կամարաձեւ ։ || քեմերի ձեւ ունող ․ քեմերի պէս ։
Կամարայօն ։ || քեմեր ընթացքի ունող ։ ՏՐՃԼ․ քեմերլի ընթացքի ։

Կամարարանման ։ || տե՛ս Կամարաձեւ ։
Կամարաշէն ։ || տե՛ս Կամարակապ ։
Կամարայարկ ։ || տե՛ս Կամարածածուկ ։
Կամարօրդարան ։ || տե՛ս Կամարարարկան ։
Կամարար ։ || կամքը կատարող ։
Կամաւ ։ || կամքովը ․ մէկէնովը ․ ըռաղէթովը ։
Կամաւոր ։ || տե՛ս Կամացականն ։
Կամաւորաբար ։ }
Կամաւորապէս ։ } իր կամքը ․ իր ուզելովը ․ ըռաղէթով ։
Կամաւորական ։ || տե՛ս Կամացականն ։
Կամաւորիլ ։ || կամենալ ․ կամենալ ․ ուզել ․ հաւնիլ ։
Կամաւորութիւն ։ || կամք ․ մէտ ․ յօժարութիւն ․ ըռաղէթ ։
Կամաւոր ։ || գերեզմանի հիմնէրը տանանն ։
Կամեկցութիւն ։ || տե՛ս Կամակցութիւն ։
Կամեցուցանել ։ || կամեցնել ․ հաւնեցնել ։
Կամեցող ։ || ուզող ․ հաւնող ։
Կամիլ ։ || կամենալ ․ ուզել ․ հաւնիլ ։
Կամին ։ }
Կամինաձեւ ։ } կամ ․ ձէրձէր ․ տուլլեն ։
Կամովին ։ || իր կամքովը ․ իր մէտէնովը ․ իր ըռաղէթովը ։
Կամուրջ ։ || կարմունճ ․ քէօփրիւ ։
Կամտար ։ || խոտ գլուխ ․ գլուխը խոտած ։
Կամփռակ ։ || պղտի խաւարող ․ եղի չէշմէ ։
Կամք ։ || կամք ․ ըռաղէթ ․ մէտ ։
՚ի Կամաց ։ || իր կամքովը ․ իր մէտէնովը ․ իր մէտն ։
Կայ ․ կամ Կայք ։ || կենալու տեղ ․ կեցած տեղ ․ մէքեան ․ եաթախ ։ ՏՐՃԼ․ սէմթ ․ սինօռ ։ ՏՐՃԼ․ կենալը ․ կանգնիլը ։ ՏՐՃԼ․ կացք ․ վարք ։
Զկայ առնուլ ։ || կանգ առնել ․ կենալ ․ դադրիլ ։
Կայան ։ || տե՛ս Կայարան ։
Կայանալ ։ || կենալ ․ կանգնիլ ․ մնալ ․ տեղամնը ըլլալ ։ ՏՐՃԼ․ անուր մնալ ։
Կայանաւոր ։ || կեցող ․ մնացող ․ դիմացող ։ ՏՐՃԼ․ տեղ ունող ․ մէքեան կամ օթախ ունող ։
Կայանաւորիլ ։ || տե՛ս Կայանալ ։
Կայարան ։ }
Կայեան ։ } կենալու տեղ ․ մէքեան ․ օթախ ։
Կայթ ։ || չափէն սէփէթ ։ ՏՐՃԼ․ թեւ խաղ ․ ծափ զարնելը ․ խաղող թէփմէկ ընելը ։
Կայթս հարկանել ։ }
Կայթառնել ։ }
Կայթել ։ } թեւ խաղ խաղալ ․ պարզ զարնել ․ խնդալով ցատկել ։ ՏՐՃԼ․ ծափ զարնել ։
Կայթումն ։ || թեւ խաղ խաղալը ․ պարզ զարնելը ։ ՏՐՃԼ․ ծափ զարնելը ։
Կայլակ ։ || կաթիլը ․ պուտալը , կամ կըրպանէ տամլայ ։
Կայլակել ։ || կաթ կաթ ընել ․ պուտ պուտ վազել ։
Կայլակնանալ ։ }
Կայլակիլ ։ }
Կայլակնաթաւալ ։ } կաթել ․ կաթ կաթ կամ պուտ պուտ վազել ։ ՏՐՃԼ․ տամլայ պէս կլօրնալ ։
Կայլակումն ։ || կաթ կաթ , կամ պուտ պուտ վազելը ։
Կայծ ։ || կայծ ․ խըլըլճըմ ։
Կայծակել ։ || կայծակ հանել կամ փլեցնել ։ ՏՐՃԼ․ կայծ նետել ․ խըլըլճըմ ցանցնելու ։ ՏՐՃԼ․ կայծակի պէս փայլել ։
Կայծակն ։ || կայծակ ․ Եըլտըրըմ ։ ՏՐՃԼ․ կրակ ․ քեօզ ։ ՏՐՃԼ․ կայծ ․ խըլըլճըմ ։
Կայծակնաբորբոք ։ || կայծակի կամ կրա_

կի աչէս վառած ։

Կայծականահանու ։ ‖ կայծակ հանող ․ կրակ կամ խորհրդով ցայտեցնող ։

Կայծականաձաձանչ ։ ‖ կայծակի կամ կրակի պէս փայլող ․ խորհրդովը ։

Կայծականամաքուր ։ ‖ կրակով կամ քերողով մաքրած ։

Կայծականաշունչ ։ ‖ կայծակ կամ կրակ փչող ․ խորհրդով հանող ։

Կայծականացայտ ։ ‖ կայծակ կամ խորհրդով ցայտեցնող ։

Կայծականաւոր ։ ‖ կայծակ կամ կրակ ունող ․ խորհրդովը ։

Կայծակնուտ ։ ‖ կայծակոտ ․ կրակով կամ քերողով լցուած ․ խորհրդովը ։

Կայծանալ ։ ‖ քերող ըլլալ ․ կրակ զարնուիլ ։

Կայծառ ։ ‖ կայծառ ․ մաշող ։

Կայծաքար ։ ‖ չախմախի քար ։

Կայծոտ ։ ‖ կածու փուշ ։

Կայծուն ։ ‖ տես Կայծակնոր ․

Կայծկլտիլ ։ ‖ ամուր կենալ ․ խիստ ամրանալ ․ խիստ թէ մէկընէմէկ կամ քերօղընէմէկ ըլլալ ։

Կայճ ։ ‖ լաւթ ․ հալած ․ հողուրտ ․ կապար ։

Կայճառ ։ ‖ տես Կայճառ ։

Կայճառաճեմ ։ ‖ ճիւղճիւղլիտ ։

Կայմ ։ ‖ սերբեն ․ սեկեն տիրեկի ։ գրբ․ չարայ րի սուն ․ չարրը տիրեկի ։

Կայունթիւն ։ ‖ ամրութիւն ․ մնամնաւորութիւն ․ հաստ կենութիւն ։

Կայուն ։ ‖ կեցող ․ կանգնող ․ մնացող ․ չանցնող ։ գրբ․ ամուր ․ մնայուն ․ խաւէր ։

Կայսերական ։ ‖ կայսեր մէջթագին ։

Կայսերապսակեալ ։ ‖ կայսեր նման ․ կայսեր քերովամէ կամ կէօտաերից ունող ։

Կայսր ։ ‖ կայսր ․ մեծ թագաւոր ։

Կայտառ ։ ‖ աշխոյժ ․ ուրախ ․ չաղ ․ քաջ ։ գրբ․ շուտ ․ շուտ ․ ջօժար ․ հազըր ։ գրբ․ ջրի մէջ լողացող կամ գետնի վրայ շարժող ճանապարհ ․ կենդանի ․ սեռի կը ․ ակնաչէ ․ և այլն ։

Կայտառանալ ։ ‖ աշխուժ կամ ուրախ ըլլալ ․ չաղ ըլլալ ։ գրբ․ ճանապարհն կամ շուտ ըլլալ ․ ջօժար ըլլալ ։ տես և Կայտառալ ։

Կայտռել ։ ‖ խնդալով ցատկել ․ թէ խաղալով ։

Կայտառական ։ ‖ գետնի վրայ կամ ջրի մէջ ցատկող ․ վխտացող ․ խայտացող եղող ։ գրբ․ վխտալով քալող ․ սողացող ։ գրբ․ ճախրալով ցատկող կամ խաղացող

Կայտառալ ։ ‖ գետնի վրայ կամ ջրի մէջ ցատկել

Կայտռել ։ ‖ կարել ․ վխտալ ․ խայտալով ըլլալ ։ գրբ․ վխտալով քալել ․ սողալ ․ գրբ․ խնդալով ցատկել ․ ճրագով խաղալ ․ վեր վեր ընկնիլ ։

Կայտառանիչ ։ ‖ տես Կայտառական ․ գրբ․ ծով վրայ կենդանիներ ունող ։

Կանաւորք ։ ‖ կնկան տարիքին ունող ։

Կանանի ։ ‖ կնիկներ ․ կնկան սեպհական ։

Կանանցախօս ։ ‖ կնկանց հետ խօսող ․ կինի նշանով ։ գրբ․ կնկանցպէս խօսող ։

Կանանցածին ։ ‖ կնկան ծնած ։

Կանանցական ։ ‖ կնկան մէջթագին ։

Կանաչ ։ ‖ կանաչ ։ գրբ․ թարմ խոտ ։

Կանաչազարդ ։ ‖ կանաչներով զարդարուած ։

Կանաչագոյն ։ ‖ կանաչ գունով ։ գրբ․ խիստ կանաչ ։

Կանաչագեղ ։
Կանաչագեղեան ։ } կանաչ հագնող ։

Կանաչամէտ ։ ‖ կանաչի պէս ․

Կանաչանիշ ։ ‖ կանաչ գունով ․ զմրուխտ ։

Կանաչանալ ։ ‖ կանաչնալ ։

Կանաչատերեւ ։
Կանաչատերեւեան ։ } կանաչ տերեւ ունող ։

Կանաչացուցանել ։ ‖ կանաչցնել ։

Կանաչիլ ։ ‖ կանաչնալ ։

Կանացական ։ ‖ կնկան մէջթագին ։

Կանացանալ ։ ‖ կնիկ դառնալ ․ կնկանի պէս կենալ ։

Կանացի ։ ‖ կնկան մէջթագին ․ կնկան ունեցածը ։ գրբ․ կնկան թագուհի ունող ․ կին կանանց աւելի կից ․ կնկանապէս կեցող ։

Կանգառ ․ կամ կանգառ ։ ‖ կանգառ ։

Կանգառ ընտանի ։ ‖ կենդանաւ ։

Կանգնաչափ ։ ‖ կանգուն մը ․ կամ առաջին մը եր կանութիւն ունող ։

Կանգնաւոր ։ ‖ մէկ կանգուն ։ գրբ․ կանգնած ․ կանգնող ․ շիտակ կեցած ։

Կանգնել ։ ‖ կանգնեցնել ․ վեր վերցնել ․ տնկել ։ գրբ․ խաչանիշ ընել ։

Կանգնիլ ։ ‖ կանգնիլ ․ ոտքի վրայ ելլել ։

Կանգուն ։ ‖ կանգուն ․ առաջին ։ գրբ․ կանգնած ․ կանգնող ․ շիտակ կեցած ։

Կանգուն նստիլ ։ ‖ ելլել շիտակ նստիլ ։

Կանգնեցել ։ ‖ ամրցնել ․ մնայուն կամ հաստ ընել ․ թէ մէկըլէմէկ ընել ։ գրբ․ փեռապին ընել ։

Կանգառուն ։ ‖ ամուր ․ խաղաղ ։ գրբ․ փեռաչինել ։

Կանեփ ։ ‖ կանեփ ․ քէնտիր ։

Կանեփեայ ։ ‖ կանեփէ շինուած ։

Կանեփհատ ։ ‖ քթանի հունտ ․ քէթէն թօհումու ։

Կանթ ։ ‖ խուլք ․ կամ ցուլկի ։ գրբ․ պտուղի կամ տերեւի կոթ ։

Կանթեղ ։ ‖ կանթեղ ․ խանտիլ ։

Կանթեղազարդ ։ ‖ կանթեղ կամ խանտիլ վառող ։ գրբ․ կանթեղի պէս վառած ։

Կանխագէտ ։ ‖ առաջուց ըսող կամ պատմող ։

Կանխագիտել ։ ‖ առաջագիտութիւն ընել ։ գրբ․ առաջուց բանը ․ առաջ է խօսիլ կամ պատմել ։

Կանխագիտութիւն ‖ առաջագիտութիւն ։ գրբ․ առաջուց բանը ․ կամ պատմելը ։

Կանխագէտ ։ ‖ առաջուց գիտցող ․ առաջէն իմացող ․ առաջ ըսած մտածել եղող ։

Կանխագիտութիւն ։ ‖ առաջուց գիտնալը ․ մարգարէութիւն ։

Կանխատես ։ ‖ շատոնցմէ եղող կամ կեցող ։

Կանխապատրաստ ։ ‖ գալիքը առաջուց ըսող կամ պատմող ․ մարգարէացող ։ գրբ․ առաջուց ըսած ։

Կանխասացել ։ ‖ առաջուց գրել ։

Կանխասացեալ ։ ‖ առաջուց խօսող ․ առաջէ խօսակ ըսել ։ գրբ․ առաջուց խօսուած կամ ըսած ։

Կանխասական օրէնք ։ ‖ առաջուց բռնած ․ կամ շատոնցմէ պահած օրէնք ։

Կանխահական ։ ‖ առջի ․ մաղուիցի ։

Կանխակատարոյց : ‖ առաջնէ խոստմիչ ընծող : Տճկ. առաջուց խոստմիչ եղած կամ շինուած :
Կանխակորուստ : ‖ առաջուց կորսնցնող Տճկ. առաջնէ կորսնցուցած կամ կորսուած :
Կանխահանդէտ : ‖ առաջուց զինեալ ըլլած, կամ տեսնած . առաջնէ ժողված, կամ մեյտան ելած :
Կանխահաս : ‖ կանուխ հասնող . առջի հասածը . Թուրֆանտայ :
Կանխահնչիւնց : ‖ առաջուց զարմացող :
Կանխաձայն : ‖ առաջուց կանչող կամ քարոզող : Տճկ. առաջնէ կանչած կամ քարոզուած :
Կանխաձայնել : ‖ առաջուց կանչել . առաջնէ քարոզել . մարգարէանալ :
Կանխամեծար : ‖ առաջուց մեծարող . առաջնէ մեծարած, կամ պատուած :
Կանխապատուամ : ‖ առաջուց պատուող, կամ պատուած :
Կանխատես : } առաջուց ըսող . առաջնէ
Կանխատեսցիկ : } ըսած :
Կանխատեսութիւն : ‖ առաջ ըսելը . մարգարէութիւն :
Կանխերկ : ‖ առաջուց ձգող կամ նետող : Տճկ. առաջնէ ձգած կամ նետած :
Կանխացոյց : ‖ առաջ ցըցնող կամ ցցուցած :
Կանխաւ : } կանուխ . առաջուց . առաջ-
Կանխաւա : } նէ :
Կանխել : ‖ կանուխ Թէփրէնմիշ ըլլալ . կանուխ տաւռանմիշ ըլլալ . քան զուրիշը առաջ երթալ, կամ առաջ ընել : Տճկ. կանուխ ելլել :
Կանխերգ : ‖ առաջուց երգող կամ երգած :
Կանխեցուցանել : ‖ կանուխ տաւռանտըրմիշ ընել . առաջ հասցնել . քան զուրիշը առաջ խրկել : Տճկ. կանուխ հանել :
Կանխիկ : ‖ փեշքեշ :
Կանխումն : ‖ կանուխ տաւռանմիշ ըլլալը . կանուխ ելլելը :
Կանխուսեալ : ‖ առաջուց սորված կամ գիտցած :
Կանխօրհնեալ : ‖ առջի էօրհնէնքը : Տճկ. առաջուց . առաջնէ :
Կանոգառ : ‖ տես Կանգառ .
Կանոն : ‖ կանոն . քանոն :
Կանոնագէտ : ‖ կանոն գիտցող . կանոնի վուռուֆ :
Կանոնագիր : ‖ կանոն գրող :
Կանոնագիրք : ‖ կանոնի գիրք :
Կանոնագլուխ : ‖ ամբողջական կանոններուն վերջի դրուագն :
Կանոնադիր : ‖ կանոն դնող :
Կանոնադրութիւն : ‖ կանոն դնելը :
Կանոնական : ‖ կանոնի մուլթազիմ :
Կանոնաւոր : ‖ կանոն ունեցող . կանոն պահող : Տճկ. կանոնուած :
Կանոնաւորել : ‖ կանոն դնել . կարգաւորել :
Կանոնափակ : ‖ կանոնով փակող կամ փակուած :
Կանոնափակել : ‖ կանոնով փակել . կանոնի տակ դնել :
Կանոնել : ‖ կանոն դնել . օրէնք դնել . կարգաւորել :
Կանուխ : ‖ կանուխ . առջի . հին :

ածխ Կանխոյ կամ Կանխոյց : ‖ մարտի ամիսը :
Կանչ . կամ Կանչիւն : ‖ կանչելը . ձէն :
Կանոն . Կանոնական . Կանոնել : ‖ տես Կանոն . Կանոնական . Կանոնել :
Կաշառ : ‖ ըռշվէթ :
Կաշառառք : ‖ ըռշվէթ առնող :
Կաշառառու լինել : ‖ ըռշուէթով վարել . ըռշուէթ առնել :
Կաշառակուրծ : ‖ ըռշուէթ ուտող . ըռշվէթ առնող :
Կաշառակրութիւն : ‖ ըռշվէթ ուտելը, կամ առնելը :
Կաշառաձիգ : ‖ ըռշվէթով քաշող, կամ քաշած :
Կաշառածգութիւն : ‖ ըռշվէթով դէպի իր դին քաշելը . ըռշվէթով քաշուելը :
Կաշառանք : ‖ ըռշվէթ կերցնելը :
Կաշառատու : ‖ ըռշվէթ տուող :
Կաշառել : ‖ ըռշվէթ կերցնել :
Կաշենալ : ‖ կաշի դառնալ . կաշի կտրել :
Կաշի : ‖ կաշի . մորթի . կեղև :
Կաշկանդել : ‖ շղթա գիէն կամ սանձեն գիէն կապել . խասիրախ կապել :
Կաշն . Կաշնեղ . Կաշնեղութիւն . Կաշնել : ‖ տես Կարշն . Կարշնեղ . Կարշնեղութիւն . Կարշնել :
Կաչաղակ : ‖ սաղսղան, կամ սաղսղան :
Կապ : ‖ կապ :
Կապայ : ‖ վերջի :
Կապալառու : ‖ վերջի առնող :
Կապակից : ‖ մէկ տեղ կապուած . միաւորուած :
Կապակոտոր : ‖ կապը կտրող : Տճկ. խաւլէն անցնող :
Կապակտուր : ‖ անոր կապը կոտրով քակող . խոտվութիւն ձգող :
Կապակցութիւն : ‖ մէկ տեղ կապուելը : Տճկ. միաւորութիւն :
Կապանակից : ‖ մէկ տեղ կապուած : Տճկ. միաւորուած . պիրլէշիկ :
Կապանաւոր : ‖ կապուած . բանտուած :
Կապանաւորել : ‖ բանտել . կապել :
Կապանձ : } կապ . քէօստէկ :
Կապանք : }
Կապանք Թուղթոյ : ‖ գօտի քէօստէկի :
Կապանք : ‖ կապ . կապելու շուան :
Կապանք լերանց, կամ ծովու : ‖ նեղուց . պօղազ :
Կապար : ‖ արճիճ . ղուրշուն : Տճկ. քապար . քէպէրէ :
Կապարահան : ‖ տես Կապարահատ :
Կապարահանք : ‖ տես Կապարահատք :
Կապարահատ : ‖ ղուրշուն կտրող . ղուրշունի մատենչի :
Կապարահատք : ‖ ղուրշունի մատէն :
Կապարան : ‖ կապելու տեղ . հանիր : Տճկ. կապելու շուան : Տճկ. կապ . պէնտ :
Կապարանեմն : ‖ ղուրշունխանէ :
Կապարեայ : ‖ արճիճէ . խուրշունէ :
Կապարճք : ‖ Թերքէշ :
Կապարճապահոյց : ‖ Թերքէշը զարդընող . ձինակի մէջ առնող . փախցող :
Կապարճակիր : ‖ զինհատար :
Կապել : ‖ կապել : Տճկ. կցել . մէկզմէկ հասցնել . ճէվահիր գամել :

Կապելայ ։
Կապելլին ։ } մէխանայ · լօստարիայ ։
Կապեղայ ։
Կապերտ ։ ‖ լաթի կտոր · չոր ։ ՏՃԿ. լաթ ։
Կապերտ այծեայ ։ ‖ խարար ։
Կապէնք ։ ‖ պնդութիւն՝ կամ չնաւէ վարձ ։
Կապիկ ։ ‖ մայմուն · չէպեկ ։
Կապիճ ։ ‖ օձայ ունկեանց չափ ։ ՏՃԿ. աչից ծակը, կամ աչից խոռոչը ։ ՏՃԿ. իսկենձէ ձիզմէօի · իսկենձէ գօնձու ։
Կապնդեղ ։ ‖ տրամադրութեան նման խոտ մի է ։
Կապոյտ ։ ‖ կապուտ · մաւի ։
Կապոյտ ազխատակերանգ ։ ‖ կէօք մաւիսի · սիւա մաւիսի ։
Կապոյտած ։ ‖ կապոյտածք · կապոյտիլը · կապ ։
Կապուտ ։
Կապուտ կողոպուտ ։ } թալան · քէլէփիր · քիսիպ ։
Կապուտ կողոպուտ առնել, կամ Թողուլ ։ ‖ Թալլել · սոյմիշ ընել ։
Կապուտակ ։ ‖ կապուտ · կապուտ ըալօյ ։ ՏՃԿ. կապոյտ բուրդ կամ մանած կամ լաթ ։
Կապուտակատիպ ։
Կապուտակէալ ։ } կապոյտ ներկած · կապոյտ գունով ռնող ։
Կապուտակեայ ։
Կապուտանալ ։ ‖ կապուտնալ ։
Կապպադովկիա ։ ‖ Փառշ ։
Կապարար ։ ‖ բռապար · քէօփէրէ · կէօփէրէ ։
Կապտել ։ ‖ Թալլել · սոյմիշ ընել ։
Կապտութիւն ։
Կապտուամն ։ } Թալլելը · քէրփիլը · սոյմիշ ընելը ։
Կառ ։ ‖ կառք · փոքր բոյս մի է ։
Կառաբնյա ։ ‖ անէնյից մանթարը · անէնյից բըհօրըը · անէնյից սիւնեկերի · անէնյից պեօձէյի ։
Կառափնաձև ։ ‖ փերկէլ պինչիմի · սէպրէկէրի Թէրաղիի ձև ունող · գունդակէթ պինչիմի ։
Կառաձև ։ ‖ տես Կառափնաձև ։ ՏՃԿ. սառապայի ձև ունող ։
Կառավարող ։
Կառավարական ։ } արագությամբ կամ ապագայի հետ ձէնէ ընող ։
Կառավարութ ։ ‖ արագական մանող ։ ՏՃԿ. սառապան ըրծուեցը · խօշիր են տառապայի ձիերը ։
Կառավար ։ ‖ հալաթ · բալանմար ։
Կառամուտ ։ } չամաթայ · հէնեկեամէ · եպյղա
Կառայ ։ } ռայ · վայնաւէ ։ ՏՃԿ. հայվանի ձան ։
Կառաչել ։ ‖ կանչել · չամաթայ ընել · հէնկեամէ վերցնել · եայղարայ ընել · վայնասէ հանել ։ ՏՃԿ. հայվանի կամ տէվէյի ձան հանել ։
Կառաչեան ։
Կառաչումն ։ } տես Կառաչել ։
Կառապետ ։ ‖ արագապաձի պաշի ։
Կառավար ։ ‖ արապաձի ։ ՏՃԿ. արապայ քըշող · արապայ քաշող · ինչպէս են ձիանքը ։ ՏՃԿ. կառավարող · հող սանող · կարգաւորող ։
Կառավարել ։ ‖ արապայ քշել · արապայ խուլ լանմիշ ըլլալ ։ ՏՃԿ. կառավարել · կարգաւորել · հող սանիլ · հոգալ ։
Կառավարութիւն ։ ‖ արապաձուն · արապայ քշելը ։ ՏՃԿ. կառավարութիւն · հոգ սանիլլը · հոգալը ։

Կառաւարչութ ։ ‖ արագապայով վազօղ · արապայ խօշտաւրմիշ ընող ։
Կառաւարչութ ։
Կառաւարչութիւն ։ } արապայով վազցնելը, կամ խօշտաւրմիշ ընելը ։
Կառափ ։ ‖ գլուխ · քէլլէ ։
Կառափել ։ ‖ քէլլէն կտրել · գլուխը առնել · գլխատել ։
Կառափետ ։ ‖ քէլլէյի տեղ ։
Կառափիչ ։ ‖ քէլլէն կտրօղ · գլուխը առնօղ · գլխատօղ ։
Կառափնատ ։ ‖ գլուխը զարկած, կամ պատռած · գլուխը չալլած ։
Կառափնատել ։ ‖ գլուխը զարնել, կամ պատռել · գլուխը եարալամիշ ընել ։
Կառափումն ։ ‖ գլուխը կամ քէլլէն կտրելը · գլուխը պատռելը ։
Կառեւալ կապել · կամ Կառեւալ կալ ։ ‖ պէնտ ըլլալ · խափանմունքի կենալ · խափանմունքի մը նալ · պաշարուած կամ կապոտուած մնալ ։
Կառընթաց ։ ‖ արագապայով վազօղ ։ ՏՃԿ. առապայ վազցնելու տեղ ։
Կառուցանել ։ ‖ ամրցնել · անշարժ կանգնեցնել · կանգ առնել տալ ։ ՏՃԿ. խուռամիշ ընել · սիւզամիշ ընել · շինել ։
Կառուցեալ ։ ‖ անշարժ կեցած · կապած մը նացած ։ ՏՃԿ. սապլանմիշ եղած · կլէպմիշ եղած ։ ՏՃԿ. խուռամիշ եղած · շինած ։
Կառուցումն ։ ‖ ամրցնելը · անշարժ կանգնեցնելը ։ ՏՃԿ. խուռամիշ ընելը · շինելը ։
Կառչիլ ։ ‖ անշարժ կենալ · ցցուիլ կենալ · սեպէն չըշարժիլ · պէնտ ըլլալ ։ ՏՃԿ. իլիշ միշ ըլլալ ։
Կասք ։ ‖ արագայ · նուշու ։
Կասել ։ ‖ տես Կասիլ · և Կասեցուցանել · և Կասուլ ։
Կասեցուցանել ։ ‖ կանգ առնել տալ · կանգնեցնել · դադրեցնել · յետ քաշել · ալըքօմիշ ընել ։
Կասիայ ։ ‖ կասիայ · տարչինի նման անուշահոտ կեղև ծառի ։ ՏՃԿ. խիյարշէմպէ · կամ խիարշէմպէ ։
Կասիլ ։ ‖ կանգ առնել · կանգնիլ · կենալ · դադրիլ · յետ կենալ · յետ քաշուիլ · յետ մը նալ · արգելուիլ ։
Կասիմին ։ ‖ Թիւրքիոյ մը պուհուր ։
Կասկած ։ ‖ կասկած · իշկիլ ։ ՏՃԿ. կասկած գնացող · իշկիլ գնացող ։
Կասկած առնուլ ։ ‖ իշկիլ երթալ ։
Կասկածագին ։ ‖ կասկածելու · իշկիլլի · շիֆէլի ։
Կասկածադիր ։ ‖ խիստ շիֆէլի ։
Կասկածանք ։ ‖ կասկած · իշկիլ · շիֆէ ։
Կասկածաւոր ։ ‖ իշկիլ գնացող · իշկիլլի · ֆէսֆէսէլի ։
Կասկածափորձ ։ ‖ իշկիլով կամ շիֆէով փորձող ։ ՏՃԿ. շիֆէով փորձած ։
Կասկածել ։ } կասկածիլ · իշկիլ երթալ · շի
Կասկածիլ ։ } ֆէ երթալ ։
Կասկածոտ ։ ‖ իշկիլ գնացող · շիֆէ գնացող · իշկիլլի · ֆէսֆէսէլի ։
Կասկամ ։ ‖ կասկամ · պայղուշ · էօկիւս գուշու ։

Կատաբերոյ : || անխարդ : տճկ. ասնխայանս : տճկ. չուֆուտ օճաղը :
Կատագել : || կամենալ :
Կատագումն : || կամենալը : տճկ. արդ ելնելը . դատ րելը . ջեռ կենալը :
Կատադասեմ : || ամփոփել . ուժովցնել . մերտ ատալ :
Կատակ : || մասխարայ . թախլիթ . ձառխու . խաղեք : տճկ. շախայ . մասխարկութն : տճկ. շախաձի . մասխարկութեն ընող . թախլիթ ընող :
առնել կամ ասել զինչ է կատակի : || շախայով ընել , կամ ըսել :
այպն և կատակ առնել : || մասխարայ ընել . թախլիթ ընել . խաղք ու խայտառակ ընել :
Կատականք : || թախլիթ . մասխարայ . շախայ . մասխարկութն :
Կատակել : || մասխարայ ընել . թախլիթ ընել . զեմզրնել :
Կատակերգ : || Տես Կատակերգակ , և կատակերգութն :
Կատակերգակ : || տես Կատակերգու :
Կատակերգական : || թախլիթի կամ շախայի մուսաթալիխ :
Կատակերգել : || տես Կատակել :
Կատակերգու : || թախլիթձի . շախաձի . խաղ մեր . մասխարկութն ընօղ . բամսպասակ :
Կատակերգութն : } թախլիթճութն . մաս-
Կատակութն : } խարկութն . շախայ :
Կատաղանք : || տես Կատաղութն :
Կատաղել : } կատղեցնել կատուրթ
Կատաղեցուցանել : } մէջ ընել :
Կատաղենի : } տես Ճանապաթզենի :
Կատաղէթզենի : }
Կատաղի : || կատղած . կատղօղ . խուտառ . խուտառմիշ եղած :
Կատաղիլ : || կատղիլ . խուտառմիշ ըլլալ :
Կատաղութն : || կատղածութն . խուտառլութն :
Կատաղունիք : || ժամու վերնատուն :
Կատար : || գլուխ . թէփէ . ծայր : տճկ, վերջ . սոնղ :
Կատար հաւու : || ձղաղ . իպիկ :
Կատարագործել : || տես Կատարելագործել :
Կատարած : || վերջ . սոնղ . ծայր : տճկ, գլուխ ելլելը . լմննալը . հասնիլը :
Կատարեալ : || կատարուած . լմնցած : տճկ թամամ . պակասութն չունօղ . հասուն :
Կատարել : || լմնցնել . գլուխ հանել . վերջացնել . խալըսել : տճկ, լման ընել . թամամցնել : տճկ, գործել . ընել :
Կատարել զհոգին : || հոգին աւանդել . անցնիլ . մեռնիլ :
Կատարելագործ : || լաւ գործօղ . լաւ ընօղ : տճկ, գլուխ հանօղ : տճկ, լմնցած . թամամ եղած :
Կատարելագործել : || բանը լաւ ընել : տճկ, գլուխ հանել . լմնցնել . թամամ ընել :
Կատարելահասակ : || չափը հասած . բէանմիլ :
Կատարելամիտ : || միտքը բոլորած , հասուն . էէթիկ :
Կատարելի : || կատարուելու . լմննալու :
Կատարելիք : (անեզ.) || կատարելը . ընելը . լմնցնելը : տճկ, կատարուելը . լմննալը . գլուխ ելլելը :
Կատարելութն : || տես Կատարողութն :
Կատարիլ : || լմննալ . թամամ ըլլալ . գլուխ ելլել . վերջանալ . խալըսիլ : տճկ, մեռնիլ . հոգին տալ :
Կատարիչ : || գլուխ հանօղ . լմնցնօղ . վերջացնօղ . խալըսօղ : տճկ, գործօղ . ընօղ :
Կատարողապետ : || բանւորներու գլուխ . իշխիպաշը . խալֆայ : տճկ, պատարագ ընօղ . տէրտէր :
Կատարողապետութն : || իշխիպաշութն . խալֆայութն : տճկ, պատարագ ընելու իշխանութն . տէրտէրութն :
Կատարումն : || լմննալը . վերջանալը . սոնղ : տճկ, լման կամ թամամ ըլլալը :
Կատարուն : } խիստ լման . պիտի թա-
Կատարունական : } մամ . խիստ թամամ :
Կատարօղութն : || կատարեալ ըլլալը . լմաննութն . թամամութն . պակսութն չունենալը :
Կատու : || կատու :
Կատուածապաշտ : || կատուի պաշտօղ :
Կատուայ : || տես Կալթոայ :
Կար : || սիճիմ . չուվալտ . ղայիշ . հալաթ :
Կար : || կար . ոյժ : տճկ, իգտիտար . գուվվէթ . զօր . թագէթ : տես և Կարիք :
Կար է : || մումքինտիր . կարելի է :
որչափ 'ի կարի իցէ : || ինչ զօրաւոր որ խաւոր ձեռնհաս որ չափ որ կարենայ :
Կարակի : (մակ.) || խիստ . սաստիկ :
Կարակն : || փէրէկէլ : տճկ, ոսկեղէնի թէլլաղի . շաւաւալ : տճկ, խուսմէթլի կամ քէմէրլի չէնք :
Կարակնաձև : || տես Կառակնաձև :
Կարակնանմանակ : || մէջքն երկու զալթ եղած :
Կարակում : || թանց ու հոտած . հոտածու մուրտառ : տճկ, մուրտառ թացութն . հոտած նէմ . չիրքէֆ . կէրիր :
Կարաձմեռն : || սաստիկ ցուրտ ձմեռ :
Կարան : || կարուանք . կար . ոսկերչ : տճկ, խաղ . օյնալու :
Կարանալ : || կարենալ . կրնալ :
Կարապ . կամ Կարապ : || խուխու . թօյլիթօխլու :
Կարապետ : || շաթըր . փէյիկ : տճկ, առաջ քալօղ . խլաուզ :
Կարապետել : || շաթրութն կամ փէյիկութն ընել . խլաուզութն ընել . ճամբայ պատրաստել . առաջնորդ ըլլալ :
Կարապետութն : || շաթրութն . փէյիկութն . խլաուզութն . առաջնորդութն :
Կարաս : || կարաս . քիւփ :
Կարասէկիր : || ուռուպայ կրօղ :
Կարասի : || թէճհիզլէթ ուռուպայ . խալխաճա :
Կառաւակ : || տես Կարոճակ :
Կարաւան : || ճէնկձիի պէօլիւկ : տճկ, քէրվան :
Կարաւանոց : || գըրախօն խանը :
Կարգ : || կարգ . որոյ . նէօպէթ . փայէ :
'ի Կարգ արկանել : || կարգի մէջ խօթել :
Կարգաւորութն : || կարգով կօսիլը . կարգով խօսք :

Կարգադրեալ : || կարգաւ [illegible]
Կարգադիր : || կարգ դնող :
Կարգադրել : || կարգ դնել · [illegible] կարգի տակ ձգել :
Կարգադրութիւն : || կարգ դնելը :
Կարգաւորեալ : || կարգաւորուած :
Կարգած : || կարգ կամ կանոն դնելը · հրաման :
Կարգակից : || ուրիշի հետ մէկ կարգ ունեցող · ուրիշին կարգին խնամի :
Կարգապետ : || կարգի գլխաւոր :
Կարգապետել : || կարգի գլուխ ըլլալ · կարգ [illegible] :
Կարգաւոր : || կարգ ունեցող · օրինաւոր :
Կարգաւորել : || տես Կարգադրել :
Կարգաւորութիւն : || կարգ դնելը · կարգ դնելը : ՏԷՍ. կարգաւորած [illegible] կարգ :
Կարգել : || [illegible] ընել · [illegible] ընել · [illegible] տես և Կարգադրել :
Կարգընկեց : || կարգալոյծ : ՏԷՍ. կարգէն [illegible] :
Կարգընկեց առնել : || կարգէն հանել · կարգը վրայէն առնել :
Կարդալ : || կանչել : [illegible] : ՏԷՍ. անունը տալ · անուն դնել : ՏԷՍ. [illegible] ընել :
Կարդինար : || կարդինալ :
Կարել : || կարկտել · կար կարել : ՏԷՍ. [illegible] ընել :
Կարել : || կարենալ · կրնալ :
Կարեկից : || ուրիշի ցաւուն ինչ [illegible] · ցաւակից · [illegible] :
Կարեկցաբար · կամ Կարեկցաբէս : || ցաւակից ըլլալով :
Կարեկցել : || ուրիշի [illegible] ինչ ըլլալ · ցաւակից ըլլալ :
Կարեկցիլ : || ուրիշի [illegible] ըլլալ · ցաւակից ըլլալ · [illegible] ըլլալ :
Կարեկցութիւն : || ցաւակցութիւն · [illegible] ըլլալը :
Կարեւոր : || [illegible] կամ [illegible] · [illegible] :
Կարեվէր : || խիստ խոցուած · [illegible] վէրք [illegible] : ՏԷՍ. [illegible] կամ [illegible] խոցուելով :
Կարեճան : || տես Կարապան :
Կարեւոր : || հարկաւոր · պիտոյ : ՏԷՍ. [illegible] · [illegible] · [illegible] : ՏԷՍ. [illegible] · [illegible] · [illegible] խիստ [illegible] · [illegible] :
Կարեւորագոյն : || խիստ հարկաւոր · խիստ [illegible] · և այլն :
Կարեվէրք : || տես Կարեվէր :
Կարթ : || օլթայ · [illegible] : ՏԷՍ. [illegible] կամ [illegible] : ՏԷՍ. [illegible] : ՏԷՍ., ձկան [illegible] կամ [illegible] :
Կարթակալ : || [illegible] կոտրած · [illegible] :
Կարթակալ առնել : } [illegible] կոտրել · [illegible]
Կարթահարել : } [illegible] :
Կարթել : || օլթայով բռնել · [illegible] [illegible] ընել :

Կարթընկեց : || օլթայ ձգող · օլթայով ձուկ բռնող :
Կարժ : || [illegible] :
Կարժառ : || կարժառ · [illegible] :
Կարի : || խիստ · սաստիկ · շատ :
Կարի խոկ քաղ : || խիստ շատ : ՏԷՍ. ([illegible] [illegible]) խիստ · [illegible] · [illegible] թէ եւ դու · և նա ասէ, կարի խոկ քաղ : [illegible] խիստ :
Կարկին : || [illegible] · [illegible] : ՏԷՍ. [illegible] [illegible] ունեցող գործի :
Կարի յոյժ : || խիստ շատ · խիստ աւելի :
Կարինոս : || տես Պղնձապատ :
Կարիք : || [illegible] · պէտք · կարօտութիւն · [illegible] բանը : ՏԷՍ. [illegible] · [illegible] : ՏԷՍ. [illegible] · [illegible] : ՏԷՍ. [illegible] : [illegible] · [illegible] :
Կարիք [illegible] : || [illegible] :
[illegible] 'ի Կարիս [illegible] : || [illegible] [illegible] · [illegible] ըլլալ :
Նեղիլ 'ի Կարեաց [illegible] : || [illegible] [illegible] · [illegible] մէջ [illegible] :
Կարեօք 'ի մ'ի հասանել : || [illegible] կամ [illegible] · [illegible] կամ [illegible] [illegible] հասնիլ :
Կարծ : || կարծիք · [illegible] :
'ի Կարծ : || կարծիքով · [illegible] · [illegible] [illegible] կերպէ :
Կարծեաւ · կամ Կարծեցեալ : || կարծուած · [illegible] :
Կարծել : || [illegible] · կարծել · [illegible] [illegible] :
Կարծեցուցանել : || կարծել տալ · կարծիք [illegible] · [illegible] [illegible] :
Կարծէ 'ի Կարծ : || կարծիք [illegible] · [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] :
Կարծ 'ի կարծ : || կարծած · [illegible] · [illegible] : տես և Կարծէ 'ի կարծ :
Կարծի : || կը կարծըուի :
Կարծիք : || կարծիք · [illegible] · [illegible] :
Կարծիքական : || [illegible] · [illegible] · [illegible] :
Կարծողական : || կարծող · [illegible] :
Կարծոտ : || տես [illegible] :
Կարծուն : || կարծող · կարծոտ : ՏԷՍ. [illegible] · [illegible] անուն · [illegible] :
Կարծր : || պինդ · ամուր · [illegible] · [illegible] :
Կարծրագոյն : || խիստ պինդ · խիստ ամուր :
Կարծրադաս : || [illegible] [illegible] ընող · [illegible] [illegible] :
Կարծրախաղխեխ : || ամուր [illegible] [illegible] : ՏԷՍ. , [illegible] · [illegible] :
Կարծրածածկոյթ : || ամուր [illegible] [illegible] · կարծր բան [illegible] :
Կարծրականոյն : } ամուր [illegible] ընող · ա-
Կարծրակերտ : } մուր [illegible] : ՏԷՍ. ամուր [illegible] · [illegible] · [illegible] :
Կարծրակոփ : || ամուր բան տաշող : ՏԷՍ. [illegible] տաշող :
Կարծրաձեւեալ : || [illegible] ամուր :
Կարծր [illegible] : || [illegible] · [illegible] [illegible] · [illegible] :
Կարծր [illegible] : || կարծր ըլլալ · [illegible] · [illegible] :
Կարծրանիստ : || ամուր [illegible] [illegible] · [illegible]

մխարկելու ամենք ։

Կարծրամտութիւն ։ }
Կարծրասարտր ։ } անհամ․ կշտամբ ։
Կարծրասանտանի ։ }

Կարծրերեսաբար ։ ‖ տես Խստերեսաբար ։

Կարծք ։ ‖ կարծրիք․ Թանձրին ։

Կարկամ ։ ‖ երկար խօսք չըրած․ քաշուած․ բանոնած ։ ՏՃԿ. բանօք․ նեղքեւ ։ ՏՃԿ. ի Նաամիտ․ մարդուս մտքին չեկող ։ ՏՃԿ. խորհրդաբար․ ակնոն ոլորած ։

Կարկամեցուցանել ։ ‖ մարդու լեզուն կապել․ երկար դատ ընել․ ոլորել․ կծկել ։ ՏՃԿ. քաշուեցընել․ բանտել տալ ։ ՏՃԿ. խստանալ ընել ։ ՏՃԿ. խորհրդաբար ոլորել ։

Կարկամիլ ։ ‖ երկար խօսք ըլլալ ։ ՏՃԿ. քաշուիլ․ բանտուիլ․ ակնածութիւն ըլլալ ։ ՏՃԿ. խստանալ ըլլալ ։ ՏՃԿ. խորհրդաբար ըլլալ․ ակնոն ոլորուիլ ։

Կարկամութիւն ։ ‖ երկար խօսք ըլլալը ։ ՏՃԿ. քաշուիլը․ բանտուիլը․ ակնածութիւն ըլլալը ։ ՏՃԿ. խստութիւն ։ ՏՃԿ. խորհրդաբարութիւն․ խորհրդաբար ոլորուիլը ։

Կարկանդակ ։ ‖ քեպապ․ պղպեղեայ․ կէօզլեմէ․ խօսք մը ։

Կարկանդակ մատակից, կամ պանրալից ։ ‖ պէօրէկ ։

Կարկանդակագործ ։ ‖ քեպապճի․ պղպեղաճի․ պէօրէկճի ։

Կարկաշայ ։ ‖ կարկաշայ ։

Կարկաչել ։ ‖ կարկաչել ։ ՏՃԿ. ճնկճնկալ ։ ՏՃԿ. փրփրալով հանել ։

Կարկաչիւն ։ ‖ կարկաչը․ ճնկճնկոց ։ ՏՃԿ. ջրի փրփրալը ։

Կարկաչուն ։ ‖ կարկաչող ճնկճնկացող ։ ՏՃԿ. փրփրալով հանող ։

Կարկաջահոս ։ ‖ Փրշ Փրշ վազող․ շառաչ շառաչ վազող․ փրփրալով քալող ։

Կարկաջահոսութիւն ։ ‖ Փրշ ձայներով վազելը․ շառաչ շառաչ վազելը ։

Կարկաջասահ ։ ‖ տես Կարկաջահոս ։

Կարկաջել ։ ‖ տես Կարկաչել ։

Կարկաջիւն ։ }
Կարկաջումն ։ } տես Կարկաչիւն ։

Կարկառ ։ ‖ քարի դէզ, կամ երդիք ։

Կարկառաձոյլ ։ ‖ քարի երդիքը․ քարի դէզ, կամ երդիք ։ ՏՃԿ. գիզած․ երդիկ եղած․ ըստ օրինակի․ կարկառաձոյլ քարինք ։ ռամկ. գիզած քարեր ։

Կարկառել ։ ‖ երկնցնել ։ ՏՃԿ. տալ ։

Կարկառիլ ։ ‖ երկըննալ ։ ՏՃԿ. առաջ երթալ․ մօտենալ ։

Կարկառուլ ։ ‖ տես Կարկառել ։

Կարկառանք ։ ‖ կարկըռան ։

Կարկատել ։ ‖ կարկտել ։ ՏՃԿ. մէկզմէկ կցել․ միացնել․ ափի թերութիւն ընել ։

Կարկատուն ։ ‖ կարկտած ։ ՏՃԿ. կտորներով շինած ։

Կարկեհան ։ ‖ կայծ քար ։

Կարկել ։ ‖ պապանձեցնել․ բերանը փակել․ սաստեցնել ։ ՏՃԿ. դադրեցնել ։

Կարկիլ ։ ‖ պապանձիլ․ բերանը գոցել․ սուս ըլլալ ։ ՏՃԿ. դադրիլ ։

Կարկիւղ հողմոյ, կամ ալէկոծութեան ։ ‖ քամին կամ Փոթորիկ զօրանալ [illegible] ըլլալ ։

Կարկին ։ ‖ [illegible] ։

Կարկինոս ։ ‖ բառախօսք ։ ՏՃԿ. [illegible]

Կարկուտ ։ ‖ կարկուտ․ տօլու ։

Կարկտաբեր ։ } կարկուտ բերող ։ [illegible]
Կարկտածու ։ } Թափող ։

Կարկտել ։ ‖ կարկուտ գալ ։

Կարճ ։ ‖ կարճ ։

Կարճոյ ժամանակաւ ։ ‖ կարճ ժամանակ ։

Կարճաբան ։ ‖ կարճ խօսող ։

Կարճաբանել ։ ‖ կարճ խօսիլ ։

Կարճաբանութիւն ։ ‖ կարճ խօսք ։

Կարճաբերան ։ ‖ կարճխօսիկ ։

Կարճակեաց ։ ‖ քիչ ապրող ։

Կարճահասակ ։ ‖ խեղճիկ կարճ ։

Կարճահասակ ։ ‖ պստլիկ ։

Կարճահասն ։ ‖ կարճ ։

Կարճահայր ։ ‖ կարճ ձեռքի պարկած կամ խոյթած ։

Կարճաձեւն ։ ‖ ձեռքը կարճ ։

Կարճամիտ ։ ‖ տափլըխող․ Թիլիպիքի ։

Կարճամտիլ ։ ‖ տափլըխութիւն ընել․ տափլիկ շուտննալ ։

Կարճապատասխանի ։ ‖ կարճ պատասխան կամ խօսք ։

Կարճապատասխան ։ ‖ վերը կարճ ։

Կարճատեսն ։ ‖ կարճ ։

Կարճաւժեր ։ ‖ կարճ բան․ կարճ բառ ։

Կարճաս ։ ‖ կարճեցուցած․ կճատած ։

Կարճատել ։ ‖ կարճեցնել ։

Կարճատես ։ ‖ հեռուն չտեսնող ։ ՏՃԿ. խել քի կարճ ։

Կարճատև ։ ‖ քիչ դիմացող ։

Կարճատիլ ։ ‖ կարճնալ ։

Կարճատութիւն ։ ‖ կարճութիւն․ կճատութիւն ։

Կարճել ։ ‖ կարճեցնել․ պակսեցնել․ քիչցնել ։ ՏՃԿ. օրթայէն վերցնել․ խափանեցնել ։ ՏՃԿ. արգիլել․ դադրեցնել ։

Կարճեժամանակեայ ։ ‖ քիչ դիմացող ։

Կարճիլ ։ ‖ կարճնալ․ պակսիլ․ քիչնալ․ օրթայէն վերնալ․ խափանուիլ․ արգելուիլ․ դադրիլ․ ջնջ կորսուիլ ։

Կարճ 'ի կարճոյ ։ ‖ կարճ կարճ․ կարճիկ ․ ՏՃԿ. կարճ ատենի մէջ․ հեռուն քիչմը շուտով ։

Կարճիկ ։ ‖ կարճիկիկ ։ ՏՃԿ. պստլիկ ։

Կարճմտիլ ։ ‖ տես Կարճամտիլ ։

Կարճմտութիւն ։ ‖ տափլըխութիւն ։

Կարճ 'նովին ։ ‖ քիչ բեն ։

Կարճոգի ։ ‖ տափլըխող․ Թիլիթիզ ։

'ի Կարճոյ ։ ‖ տես Կարճ 'ի կարճոյ ։

Կարճոտն․ կամ Կարճոտանեայ ։ ‖ ոտքը կարճ ։

Կարճուկ ։ ‖ քիթը կարճ ։

Կարճօրեայ ։ ‖ քիչ ապրող․ քիչ դիմացող ։

Կարմիր ։ ‖ կարմիր ։ ՏՃԿ. զմնըզ․ կրմզէզ ։

Կարմրագոյն ։ ‖ խիստ կարմիր ։ ՏՃԿ. կարմիր գոյն ունող․ կարմիր շալով ։

Կարմրադէմ ։ ‖ կարմիր ներկ կամ պոյա ։

Կարմրազարդ ։ ‖ կարմրով զարդարած ։

Կարմրազգեստ ։ }
Կարմրազգեաց ։ } կարմիր հագնող ։

Կարմրազգեստիլ : ‖ կարմիր հագնիլ :
Կարմրաձև : ‖ կարմիր երևալ :
Կարմրայատակ : ‖ կարմիր տեօշեմէ ունող :
Կարմրայարմար : ‖ կարմրով բանած, կամ շինած :
Կարմրայերանգ : ‖ կասկարմիր · կարմրուկ :
Կարմրայտ : ‖ կարմրերես :
Կարմրանալ : ‖ կարմրնալ :
Կարմրաներկ : ‖ կարմիր ներկած :
Կարմրացայտ : ‖ կարմիր փայլող :
Կարմրացուցանել : ‖ կարմրցնել :
Կարմրափայլ :
Կարմրերանգ :
Կարմրերփեան : } կարմիր գունով փայլող · կարմիր ընէնկլի · կարմիր շալող · կասկարմիր :
Կարմրերփն : ‖ կարմիր գոյն · կարմիր ընէնկ : տես և Կարմրերփեան :
Կարմրութիւն : ‖ կարմիր ըլլալը · կարմիր գոյն :
Կարշն · կամ Կաշն : ‖ ուժեղ · խուվէթլի : տճկ, ուժ · խուվէթ :
Կարշնեղ · կամ Կաշնեղ : ‖ ուժեղ · խուվէթլի · զօրաւոր :
Կարշնեղագոյն : ‖ խիստ ուժեղ · խիստ զօրաւոր :
Կարշնեղութիւն · կամ Կաշնեղութիւն : ‖ ուժեղութիւն · սաստութիւն · քեսկինութիւն :
Կարշնել · կամ Կաշնել ‖ ավելն գալ · ուժը հասնիլ · զօրաւոր ըլլալ :
Կարողանալ : ‖ կարենալ · կրնալ · ուժովնալ :
Կարողապետ : ‖ ուժեղներուն գլուխ :
Կարողապետութիւն : ‖ ուժեղներուն էլպաշիութիւն · քեսկին իշխանութիւն :
Կարողացուցանել : ‖ կրցնել · ուժովցնել :
Կարողութիւն : ‖ կարողութիւն · ուժ · խատր · խուվէթ :
Կարիս · կամ Քարիս : ‖ քերեվիզ :
Կարուհակ : ‖ կար կարող · Թերզի : տճկ, ձիղմէձի · փասըուճի :
Կարուհակել : ‖ կար կարել · Թերզութիւն ընել : տճկ, ձիղմէ կամ փասըուճ կարել · ձիղմէճութիւն կամ փասըուճութիւն ընել :
Կարուհակութիւն : ‖ կար կարելը · Թերզութիւն : տճկ, ձիղմէճութիւն · փասըուճութիւն :
Կարութիւն : ‖ տես Կարողութիւն :
Կարուած : ‖ կար կարելը :
Կարտախտար : ‖ տես Կարդախտար :
Կարօտ : ‖ կարօտ · հաջէթ · մուհթաճ · էհտիաճ · աղքատ : տճկ, փախփաքօղ : տճկ, կարօտութիւն · հաջէթ · մուհթաճութիւն · էհտիաճութիւն : տճկ, փախփաք :
Կարօտական : ‖ կարօտ կամ էհտիաճ եղող : տճկ, կարօտնալու · հաջէթ մնալու :
Կարօտանալ : ‖ տես Կարօտիլ :
Կարօտանք : ‖ կարօտութիւն · հաջէթ · մուհթաճութիւն · էհտիաճութիւն : տճկ, փախփաք :
Կարօտիլ : ‖ կարօտնալ · կարօտ ըլլալ · հաջէթ քաշել · մուհթաճ ըլլալ · էհտիաճ կամ մեօհտաճ ըլլալ : տճկ, ցանկալ · փախփաքիլ :
Կարօտութիւն : ‖ տես Կարօտանք :
Կացարան : ‖ կանգնելու կամ կենալու տեղ · ոտից տեղ :
Կացի : ‖ տապար · մանխալ :
Կացին : ‖ կացին · պալթայ :
Կաց մնաց : ‖ կեցած մնացածը · մնացուք · խուսուրը :

Կացոց : ‖ տես Կացարան :
Կացութիւն : ‖ կենալը · կանգնիլը : տճկ, կացք հալ :
Կացուն : ‖ կեցող · մնացող · դիմացօղ · տամուր · խաւէի :
Կացուրդ : ‖ ալայ · զինուէթ · Թանթանայ : տճկ, զինուէթ մէյտանը · կենալու կամ կանգնելու տեղ · ոտք դնելու տեղ :
Կացուցանել : ‖ դնել · կանգնեցնել : գաւառական, կանկ առնել տալ · դադրեցնել :
Կացրդական : ‖ ալայը · զինուէթլի · Թանթանալը, կամ ալայի և զինուէթի մուլթալիխ :
Կացրդել : ‖ կանգնեցնել · դնել :
Կացրդիլ : ‖ ալայ ըլլալ · զինուէթլի ձիւմպիւշի մէջ ըլլալ :
Կացք : ‖ կենալը · վարք :
Կաւ : ‖ կաւ · ցեխ · չամուռ :
Կաւագործ : ‖ բրուտ · չէօմլէկճի · Թօղլաճի · քիրէմիտճի : տճկ, կաւէ շինած :
'ի Կաւագործի կալ : ‖ կաւի հետ ըլլալ · կաւէ բան շինելու աշխատիլ :
Կաւագործութիւն : ‖ չամուրճութիւն : տճկ, չէօմլէկճութիւն · Թօղլաճութիւն :
Կաւակերտ : ‖ կաւէ շէնք · կաւէ աման · չանախ չէօմլէկ · կաւէ շինած :
Կաւանալ : ‖ կաւ ըլլալ · չամուռ կտրիլ :
Կաւառ : ‖ կաւառ · սու պէնտի :
Կաւատ : ‖ փէզէվէնկ ·
Կաւատութիւն : ‖ փէզէվէնկութիւն :
Կաւափաղաղ : ‖ կաւագործութեամբ կեանքը մաշօղ :
Կաւեայ :
Կաւեղէն : } կաւէ · կաւով շինած :
Կաւիճ : ‖ տէպէշիր :
Կափարիչ : ‖ խուփ · խափախ · բերնի գոց ·
Կափիւն : ‖ իրար զարնելու ձայն : տես և Շաչիւն :
Կափկափել : ‖ ակռաները իրար զարնել :
Կափուլ : ‖ ակնատ · խափան · խափանձայ :
Կափուցում : ‖ խփելը · փակելը · գոցելը :
Կափուցանել : ‖ խփել · փակել · գոցել :
Կափուցուցում : ‖ տես Կափուցում :
Կաքաւ : ‖ խորօղ Թեփմիշ ընելը · նախըր խաղալը :
Կաքաւ : ‖ կաքաւ Թռչունը · քէքլիկ :
Կաքաւել : ‖ խորօղ Թեփմիշ ընել · նախըր խաղալ :
Կաքաւեցուցանել : ‖ խորօղ Թեփտիրմիշ ընել · նախըր խաղցնել :
Կաքաւիչ : ‖ խորօղ Թեփիճի · նախըր խաղցող :

Կ Բ

Կբնիլ : ‖ գետինը կպչիլ · սիւրիւքլէնմիշ ըլլալ :

Կ Ե

Կեալ : ‖ կենալ · ապրիլ · եաշամիշ ըլլալ :
Կեանք : ‖ կեանք · էօմր կամ էօմիւր : տճկ, ապրուստ · կէչինմէ · ըռզգ · մալ · ըստակ : տճկ, կենցաղավարութիւն · վարք : տճկ, աշխարք :
Կեդրոն : ‖ մէջի կէտ · մէջի նօխտայ · օրթայ · կեօպէկ :
Կեդրոնէն ‖ մէջի կէտի կամ նօխտայի մուլթալիխ :

Կեթառ : || տե՛ս Կիթառ :
Կեկլուա. կա՛մ Կիկլուա : || շրջիլ եկել :
Կեղ : || խոց. չըպան. եարայ. որ ինքիրէն կելլէ :
Կեղակարծ : || երկբայելի . չիփելի . թէ հնելի . անձրկելու : փխբ. կասկածոտ . երկիւղ գըտնացօղ . չիփէ գնացօղ . անձրկօղ :
Կեղակարծաբար : || երկիւղ երթալով . չիփէով . անձրկելով :
Կեղակարծելի : || երկիւղի . չիփելի . թէ հնելի . քելի . պեյլախոյ :
Կեղակարծել : } երկիւղ երթալ . չիփէ ընել .
Կեղակարծիլ : } չիփէ երթալ . անձրկիլ :
Կեղակարծիք : } երկիւղ . մտաշկինլ . չիփէ .
Կեղակարծութիւն : } պելլէխոյ ըլլալը :
Կեղավարտակ : || ձիլքառուք . համանմանթ : փխբ. քեղըթութ :
Կեղաւարտակս գործել : } ձիլքուպել . համա-
Կեղաւարտակել : } մաթ ընել : փխբ. քեղըթել :
Կեղել : || եարայ փերէ ընել . տերպալի ընել . պերպատ ընել . հոգին հանել . կեանքը նեքակել :
Կեղև : } կեղև . կճեպ . խապուխ :
Կեղևանք : }
Կեղևել : || կեղուել : փխբ. թալլել . ինչ կայ չըկայ ժողվել . սոյմիշ ընել :
Կեղեքածք : || թալլած կա՛մ սոյմիշ եղած տեղ : փխբ. բզըքած կա՛մ պատռուած տեղուանքը :
Կեղեքել : || բզըքտել . պատռտել . ծիւ ծիւ ընել . կտոր կտոր ընել : փխբ. թալլել . սոյմիշ ընել . չարչարել :
Կեղթ : || ցորենի կամ գինւոյ չափ :
Կեղծաւոր : || կեղծաւոր . այնանձի . երկու երեսեն :
Կեղծ : || փալլըս :
Կեղծ գոհար : || սըռաչըպ քար :
Կեղծաւորել : || սուտ ցըցնել . սուտ երևցնել . այնաձուլթին ընել :
Կեղծաւորիլ : || կեղծաւոր ըլլալ . կեղծաւորութին ընել . սուտ երևցնել . այնաձուլթ ընել :
Կեղծաւորուն : || կեղծաւորութ . այնաձուլ :
Կեղծել : || սուտ ցըցնել . այնաձուլ կամ խաղապաղանութին ընել :
Կեղծիք : || կեղծաւորութ . այնաձուլ . խաղաղանութ . սուտ բան . խալըպ բան : փխբ. փալլուայ :
Կեղծախաւսիր : || սուտուշխօս . աչք խաբօղ . խալըպ : փխբ. աչքը բացած . խաբուած :
Կեղտ : || աղտ . լէքէ :
Կեղտահան : || լէքէ հանօղ . լէքէճի :
Կեղտաշուր : || աղտոտ լաթ . քուռչ . փաչառվայ . ջնձուց .
Կեղտոտ : || աղտոտ . լէքէլի :
Կեղցաւ : || տե՛ս Քաղցկեղ :
Կեմ : || օխլամուր . խոտէ չուվան :
Կեմեղէն : || օխլամուրէ շինած : փխբ. խոտէ շինած : փխբ. երկիր . խոտէ հարուստ :
Կենագործ : || կենդանացնօղ . ողջնցնօղ . կեանք տուօղ :
Կենագործել : || կենդանացնել . ողջնցնել . կեանք տալ :

Կենադրգեաց : || կեանք ունեցօղ :
Կենաղէն : || կենաց կամ փրկութեան ջէնք :
Կենադրաւ : || մեռած , կա՛մ մեռցնօղ :
Կենախնդիր : || կեանք փնտռտօղ : փխբ. ուրիշ կենաց եաւէ ընկնօղ . ուրիշի կեանքը վերցնել ուզօղ :
Կենածին : || կեանք տուօղ . տարբերու սէպէպ եղօղ :
Կենակիր : || կեանք ունօղ :
Կենակից : || մէկ տեղ կեցօղ . մէկ տեղ ապրօղ . խօնուշմիշ եղօղ : փխբ. էշ :
Կենակցիլ : || կենաց ընկեր ըլլալ . մէկ տեղ կենալ . մէկ տեղ ապրիլ . խօնուշմիշ ըլլալ . եարանութին ընել :
Կենակցութիւն : || մէկ տեղ կենալը . մէկ տեղ ապրիլը . մէկզմէկու հետ խօնուշմիշ ըլլալը :
Կենահաղորդ : || տե՛ս Կենակից :
Կենաշիր : || տե՛ս Կենաշնորհ :
Կենածածուկ : || ուտողին կեանք տուօղ :
Կենաշնորհ : } կեանք տուօղ . կենաց պատ-
Կենապատճառ : } ճառ եղօղ :
Կենասէր : || կեանքը սիրօղ :
Կենատեղծ : || կեանքը ստեղծօղ :
Կենատեղծել : || կեանք տալով ստեղծել :
Կենատ : || կենացը մահրում . մեռած :
Կենարար : || կեանք տուօղ . ողջնցնօղ :
Կենաւէտ : || տե՛ս Կենատւէտ :
Կենդանաբաշխ : } կենդանութիւն բաշխօղ .
Կենդանարար : } կեանք տուօղ :
Կենդանաբոյս : || տե՛ս Կաւաբոյս :
Կենդանագիր : || զաթը պատկերը . զաթը սիֆաթ : փխբ. պատկերը քաշօղ :
Կենդանագործել : || տե՛ս Կենագործել :
Կենդանագրել : || կենդանւոյ պատկերը քաշել :
Կենդանագրութիւն : || կենդանւոյ զաթը պատկերը : փխբ. քիմլէթ : փխբ. նմանութին . բանին էօրնեկը :
Կենդանախումբ : || կենդանիները ժողվօղ . ճանաւարները թօփ ընօղ : փխբ. կենդանիներու սիւրիւս :
Կենդանածին : || կենդանի ծնանօղ : փխբ. կենդանի կա՛մ ճանավարէ ծնած :
Կենդանածնել : || կենդանի ծնանիլ . կենդանի ընել . կենդանացնել . ողջնցնել :
Կենդանածնիլ . || կենդանի ըլլալ . ողջըննալ :
Կենդանածնութիւն : || կենդանի ծնանիլը :
Կենդանական : || կենդանւոյ մըւթալլիք . կեանք ունօղ . ապրօղ :
Կենդանակերպ : || կենդանւոյ քիմլէթ ունօղ . կենդանւոյ պէս շինած : փխբ. կենդանւոյ քիմլէթ կա՛մ պատկեր :
Կենդանակերպել : || կենդանւոյ քիմլէթ մարդնել : փխբ. ողջնցնել :
Կենդանակիր : || կենդանի կրօղ . ճանավար ունօղ : տե՛ս և Կենակիր :
Կենդանակից : || տե՛ս Կենակից :
Կենդանաձիր : || կենդանութիւն կա՛մ կեանք տուօղ :
Կենդանանալ : || կենդանի ըլլալ . ողջըննալ . յարութին առնել :
Կենդանարար : || կենդանութիւնը նորըլնօղ . թէքրար կենդանացնօղ :

Կենդանապատկերք : || տե՛ս Կենդանանշիր :
Կենդանասէր : || տե՛ս Կենդանանշիրն :
Կենդանասէր : || կենդանութիւն կամ կենդանիք սիրող :
Կենդանաստեղծ : || կենդանի ստեղծօղ · կենդանի ընող · ողջնցնող :
Կենդանաստեղծել / Կենդանաստեղծուիլ : } կենդանի ստեղծել · Թէքրար ողջ ընցնել :
Կենդանատեսակ : || տե՛ս Կենդանակերպ :
Կենդանատու : / Կենդանատուր : } տե՛ս Կենդանանշիր :
Կենդանարար : || կենդանի ընող · կենդանա-ցընող · ողջնցնող :
Կենդանացում : || կենդանալու · ապրելու : Տե՛ս. կենդանի ընող · կեանք տուօղ · ապրեցնող :
Կենդանացուցանել : || կենդանացնել · ող-ջնցնել :
Կենդանաւէտ : || տե՛ս Կենդանանշիր :
Կենդանաւոր : || կենդանի կամ ձանաւոր ունող : Տե՛ս. կենդանութիւն ունող · ապրող · ողջ :
Կենդանեաւ · կամ կենդանեօք : || տե՛ս Կեն-դանւոյն :
Կենդանի : || կեանք ունող · ողջ · սաղ · մրքի : Տե՛ս, կենդանի · ձանաւոր · հայվան : Տե՛ս, կենաց մուխթալիս · կեանք տուօղ :
Կենդանութիւն : || կենդանութիւն · կեանք : Տե՛ս, ողջութիւն · սաղութիւն :
Կենդանւոյն : || ողջ ողջ · մէկէն մէկէն · ողջ ֆէքէն :
Կենդրիկեան : || փաշայ · պէյ · քէհեայա :
Կենդրինար : || հարուրինոց :
Կենդրինար : (երթէ զծանրութէ ·) || խանթար մը :
Կենեղուտ : || տե՛ս Կենսեղուտ :
Կենըմբայ : || կեանք տուօղ :
Կենսաբաշխ : || կեանք բաշխող կամ տուօղ :
Կենսաբեր : / Կենսաբուղխ : } կեանք բերող · կեանք բխող · կենաց աղբեր :
Կենսախրախոյս : || կենաց ուսման տուօղ :
Կենսածին : || տե՛ս Կենածին :
Կենսական : || կենաց մուխթալիս · կեանք ունող :
Կենսակայլակ : || տե՛ս Կենսաբուղխ :
Կենսակիր : || տե՛ս Կենակիր :
Կենսաւիթ : || կենաց աղբեր :
Կենսատու : || կեանք տուօղ :
Կենսատուանք : || կենաց ծառ :
Կենսատուր : / Կենսացնցող : } կեանք տուօղ :
Կենսացուցանել : || տե՛ս Կենդանացուցանել :
Կենսաւէտ : / Կենսեղուտ : } կենօք լցուած · կեանք տուօղ :
Կենսունակ : || կեանք ունող · ապրող :
Կենսուսոյց : || կենաց ճանբան սորվեցնող :
Կենցաղ : || ապ. կեանքը · կամ աշխարք : Տե՛ս, կենցաղավարութիւն · վարք :
Կենցաղադրաւ : || կեանքը բարձօղ · սակաւնօղ :
Կենցաղական : || աշխարքիս մուխթալիս :
Կենցաղակից : || մէկ տեղ կեցող կամ խօսուշ մէջ եղօղ · կարդաշ :
Կենցաղակցել : || մէկ տեղ կենալ · մէկ տեղ խօսուշ մէջ ըլլալ :
Կենցաղակցորդ : || տե՛ս Կենցաղակից :
Կենցաղակցութիւն : || տե՛ս Կենակցութիւն :
Կենցաղասէր : || աշխարք սիրող :
Կենցաղավարել : || կենցաղավարել · խօսուշ մէջ ըլլալ · կեցութիւն ըլլալ :
Կենցաղավարութիւն : || կենցաղավարութիւն · խօսուշ մէջ ըլլալը :
Կենցաղաւորել : / Կենցաղել : } տե՛ս Կենցաղավարել :
Կենցաղսէր : || աշխարքի վայելչութիւն սիրող :
Կենցաղօգուտ : || աշխարհէն մուխթալիս :
Կենցաղօգտութիւն : || աշխարքի վայելչութիւն :
Կեռ : || կեռ · չէնգէլի պէս ծռած : Տե՛ս. չէն-գէլ · օլթայ :
Կեռանալ : || կեռ ըլլալ · չէնգէլի պէս ծռիլ :
Կեռաս : || կեռաս · քիրազ :
Կեռատ : || ակռաները թափուած · ակռասըզ :
Կեռիք : || կեռիք · ակռաները :
Կեսար · կամ կեսառ : / Կեսարոս · կամ կեսառոս : } տե՛ս Կայսր :
Կեսարական : || կայսեր մուխթալիս :
Կեր : || կերակուր : Տե՛ս, եէմ :
Կերակիր : || կերակուր կրող :
Կերակուր : || կերակուր · ուտելիք :
Կերակրակից : || [illegible] :
Կերակրանիք : || ուտելիք :
Կերակրել : || կերակրել · կերակուր տալ · կերցնել խօսցնել · պէսլէմիշ ընել :
Կերակրելի : || ուտելու կամ կերցնելու :
Կերակրիլ : || կերակրով ապրիլ · ուտել :
Կերակրիչ : || կերակուր տուօղ · պէսլէմիշ ընող :
Կերակրողութիւն : || կեր տալը · կերակրելը :
Կերան : || եղջիւր · կօտօշ · պուոյնուզ : Տե՛ս. ջուաթ · ֆէսաա :
Կերիչ : || ուտօղ : Տե՛ս, բերան : Տե՛ս, կածօղ պէօճէկ կամ որդ · բզըքօղ գազան :
Կերկերել : || ներսի գինէն ուտուելը կամ փտտիլ : Տե՛ս, պօղազը խռնուիլ կամ խռովիլ · ձայնը մարիլ :
Կերմիս : || փող · քարմզ · թէ փաղոյ ըլլայ · թէ խառնուշ · թէ ուրիշ գունով :
Կերոն : || կերոն · հաստ մոմ :
Կերոտի : || կերկերած :
Կերուած : || ուտուելը · կերուք · կերուած տեղը :
Կերպ : || քիմիէթ · տարազ · կեօստէրիշ : Տե՛ս, սոյ · Թարզ : Թիւալինու ·
Կերպաւորել : || տե՛ս Կերպարանել :
Կերպաւորութիւն : / Կերպարանութիւն : } տե՛ս Կերպարանաւորութիւն :
Կերպակերպ : || Թարզ Թարզ · Թիւալինու Թիւալինու :
Կերպակից : || տե՛ս Կերպարանակից :
Կերպադրել : || ձևացնել · էնտամ բերել · եօրտամ մայնել :
Կերպարանալ : || ձև ունենալ · էնտամ գալ · եօրտամ մտնել :
Կերպարանութիւն : || տե՛ս Կերպարանաւորութիւն :
Կերպաս : || խումաշ · հարէ · ստոյն · քէթխան :
Կերպաս ոսկեհուռ : || զէրպաֆ · սէրմաեր · տուֆայ :
Կերպաս մազեայ : || չօֆա :
Կերպասաբեր : || խումաշ բերող կամ հնող ընող :
Կերպասագործ : || դումաշ գործող · սան-տալճի · քէմխաճի · փօֆճի :

Կերպասատեսակ ։ ‖ ջուամաշի ազն ։
Կերպասեղէն ։ ‖ ջուամաշեղէն ։
Կերպասք ։ ‖ տե՛ս Կերպաս ։ ՊՏՅՆ․ ջուամաշեղէն․ հարկէ կմ սանտալէ ձևած․ ախտայէ կմ փոքրէ հարած ։
Կերպատպագրող ։ ‖ Թիւալիւ Թիւալուա․ Թարզ Թարզ․ այս այս ։
Կերպարան ։ ‖ քիմքէթ․ սուրաթ ։ ՊՏՅՆ․ էնտամ․ եօռտամ․ ձև․ Թարզ ։
Կերպարանակից ։ ‖ քիմքէթտաշ․ նման․ ույղուն ։
Կերպարանակցիլ ։ ‖ քիմքէթտաշ ըլլալ․ նըման կմ ույղուն ըլլալ ։
Կերպարանատուութիւն ։ ‖ ձև կմ եօռտամ մընելը ։ ՊՏՅՆ․ 'ի գիմաց ուրիշի խօսիլը ։
Կերպարանաւոր ։ ‖ քիմքէթլի ։
Կերպարանափոխ ։ ‖ քիմքէթը փոխօղ․ Թէպտիլ ։
Կերպարանել ։ ‖ ձև հանել․ էնտամ բերել․ եօռտամ մացնել ։ ՊՏՅՆ․ եարինէկ ըլլալով ցըցնել կմ երևցնել ։
Կերպարանիլ ։ ‖ ձև ունենալ․ էնտամ գալ․ եօռտամ մտնել ։ ՊՏՅՆ․ ուրիշի նման ըլլալ․ ույմիշ ըլլալ ։ տե՛ս և Կերպաւորիլ ։
Կերպարանութիւն ։ ‖ ձևանալը․ էնտամ գալը․ եօռտամ մտնելը ։
Կերպացուցանել ։ ‖ տե՛ս Կերպարանել ։
Կերպաւոր ։ ‖ ձև կմ քիմքէթ ունօղ․ էնտամլը ։ տե՛ս և Կերպարանակից ։
Կերպաւորել ։ ‖ տե՛ս Կերպարանել ։
Կերպաւորութիւն ։ } ձև․ էնտամ․ եօռտամ ։
Կերպումն ։ }
Կերտել ։ ‖ շինել ։
Կերտուած ։ ‖ շէնք․ շինուած բան․ եափըս ։
Կեցութիւն ։ ‖ կենդանութիւն․ ողջութիւն ։
Կեցուցանել ։ ‖ ազատել․ ապրեցնել ։ ՊՏՅՆ․ կենդանի ընել․ ողջ ընցնել ։
ոսկի Կեփաղեայ ։ ‖ խուրս ոսկի․ խաս կմ հալիս ոսկի ։
Կեփաղեայ ։ ‖ գլխաւոր ։
Կեքաւրայ Ճանապարհ ։ ‖ կարճ ճամբայ ։

Կ Զ

Կզակ ։ ‖ կզակ․ չէնկէ․ գունչ ։

Կ Է

Կէս ։ ‖ կէս ։ ՊՏՅՆ․ քէշմը․ զո՛ր օրինակ․ կէս ընմանէ խօսի, և կէս զամանէ ։ ռամկ․ քիչ մը անոր վրայ կը խօսի, և քիչ մը ատոր վրայ ։
Կէսք ։ ‖ պապզըալինները․ զո՛ր օրինակ․ կէսքն ասէին ։ ռամկ․ ոմա պապզըալինները կըսէին ։
Կէս 'ի կէս ։ ‖ կիսաճակէս ։ ՊՏՅՆ․ կէսմը․ կէսած․ կիսկատար․ եարը պուչուխ ։
'ի Կէսն չէ․ զոր լուծալ ։ ‖ լսածս կէսալըչէ չէ ։
Կէսապարիկուագ ։ ‖ կիսապարիկուագ ։
Կէսօր ։ ‖ օրհասարակ ։
Կէտ ։ ‖ գագան ձուկ․ հանգրալ ձուկ․ տատալ պալըղը․ խատտալըղը պալըղը ։
Կէտ ։ ‖ կէտ․ նշանայ ։ ՊՏՅՆ․ Թալքիք ։ ՊՏՅՆ․ նեսափ նշան ։ ՊՏՅՆ․ եօրինէկ ։ ՊՏՅՆ․ նիկէթ ։ ՊՏՅՆ․ վերջ․ սօնը․ ծայր․ Թէփէ ։ ՊՏՅՆ․ սիւնօս ։ ՊՏՅՆ․ վճիռ․ սիճիլ․ կանոն ։

Կէտադարձութիւն ։ ‖ նշանաց գծերը․ նոս գծերը ։

Կ Ը

Կընդնցող ։ ‖ տե՛ս Կնդնցող ։

Կ Թ

Կթարան ։ ‖ տե՛ս Կթոց ։
Կթել ։ ‖ կթել, կմ քաղել ։
Կթղայ ։ ‖ գաւաթ․ խտանէս ։
Կթոտ ։ { Թուլցած․ ուժը Թափած․ մէհ
Կթոտել ։ { մնծ․ մարած․ հէլլաք ։
Կթոտիլ ։ ‖ մէհսիան ըլլալ․ Թուլնալ․ ուժը Թափիլ ։
Կթոց ։ ‖ քթոց․ կօֆֆա․ կաթի խապայ․ սալղը սէփէթ ։
Կթոց ամիս ։ ‖ սեպտեմբեր ամիսը ։
Կթուցեալ ։ ‖ տե՛ս Կթոտ ։
Կթուցանել ։ ‖ Թուլցնել․ ուժը Թափել․ մէհսիան ձգել․ հէլլաք ընել ։
Կթուցումն ։ ‖ ուժը Թափիլը․ մէհսիանութիւն ։
Կթօղ ։ ‖ կթօղ․ պտուղ քաղօղ ։

Կ Ի

Կիբէլիկոն ։ ‖ զարդի ձև ունօղ ։
Կիզական ։ ‖ երող․ կմ երուծող ։
Կիզանել ։ ‖ երել ։
Կիզանուտ ։ ‖ երուծող․ երելու ։
Կիզանող․ կմ Կիզանողական ։ ‖ երող ։
Կիզել․ կմ Կիզուլ ։ ‖ երել ։
Կիզիչ․ Կիզող․ Կիզողական ։ ‖ երող ։
Կիզումն ։ ‖ երելը ։
Կիթ ․ կմ Կիթք ։ ‖ կաթ կՁելը․ պտուղ քաղելը ։ ՊՏՅՆ, կթած կաթ․ կաթնեղէն բան ։ ՊՏՅՆ, քաղած պտուղ ։
Կիթ հաւաւ ։ ‖ հաւկիթ ։
Կիթառ ։ ‖ սանթուրու ։
Կիծ ։ ‖ կՃելը․ կսկծցնելը․ երելը ։ ՊՏՅՆ, կՃօղ․ կսկծցնօղ․ երող ։ ՊՏՅՆ, վէր տուած խոց․ հէրաթէթ ։
Կիկխաս ։ ‖ տե՛ս Կեկխաս ։
Կիկնոս․ կմ Կիւկնոս ։ ‖ տե՛ս Կարապ ։
Կիճ ։ ‖ մէռմէռ ։
Կին ։ ‖ կնիկ ։
Կինապարիս ։ ‖ տե՛ս Տինապարիս ։
Կինամոմոն․ կմ Կինամոն ։ ‖ տարչին ։
Կինամոմնաբեր․ կմ Կինամոմոնաբեր ։ ‖ տարչին բերօղ․ տարչին հասցընօղ ։
Կինիկոս ։ ‖ շուն մարդ ։
Կինճ ։ ‖ վայրի խոզ․ եապան տօմուզու ։
Կինոտն ։ ‖ խարաճ․ սալեան ։
Կինք ։ ‖ կեզ ։ ՊՏՅՆ․ կեզ ընօղ․ ասոնց Թամաթերը կմ ծայրերը ։ ՊՏՅՆ․ ուժ․ խուվվէթ ։
Կիպար ։ } տէրմէ ․ ՊՏՅՆ տէրմէիկ շինած ։
Կիպարի ։ }
Կիռ ։ ‖ տե՛ս Կիւռ ։
Կիսաձուս ։ ‖ կայծակ ։
Կիսաբաժ ։ ‖ կէսը բաժնած․ կիսէն կտրած, կմ Ճղքած ։
Կիսաբան ։ ‖ կիսակատար խօսօղ․ կէս բերնէ խօսօղ ։
Կիսաբանութիւն ։ ‖ կէս բերան խօսք ։
Կիսաբաց ։ ‖ կիսկատար բաց ։
Կիսաբոլոր ։ ‖ կէս փարք․ կմ կէսկլոր ։ ՊՏՅՆ․ կիսկատար․ եարը պուչուխ ։

Կիսագունդ : } գնտակին կէսը . կիսալէին կամ
Կիսագունտ : } Թօփին կէսը :
Կիսադօս : || կէսը չորցած :
Կիսախողխող : || սրով կիսամեռ եղած :
Կիսակ : } կիսատ . կիսկատար . եարըմ
Կիսակատար : } պուչուխ :
Կիսակենդան : || հոգին բերանը եկած :
Կիսակտուր : || կէսէն կամ օրթայէն կտրած . կէսը կտրած : ՌՄԿ., կիսկատար :
Կիսակտուր առնել : || կիսէն կամ օրթայէն կտրել :
Կիսահոգագ : || հոգին բերանը եկած . հոգին տալու վրայ : ՌՄԿ., կիսկատար արատ բերող . բառերուն կէսը կտրող :
Կիսահաւ : || կէսը հաւ՝ և կէսը ուրիշ կենդանի :
Կիսահմայ . կամ Կիսաւահմայ : || Փալճի :
Կիսաձայն : || կէս ձայն ունող :
Կիսամահ : || մեռնելու վրայ . հոգին տալու վրայ . հոգին բերանը եկած . հոգեվարք :
Կիսամեան : || կէս մասը . կէս փայը : տե՛ս և Կիսամասնեայ :
Կիսամասնեայ : || կէս փայը ունող . կիսկատար . եարըմ պուչուխ :
Կիսամեռ : || տե՛ս Կիսամահ :
Կիսայայր : || կիսկատար կցցած . էյրէթի : ՌՄԿ., կիսկատար եղած . կիսկատար կանգնած :
Կիսայրեաց : || կէսը էրած :
Կիսանդամ : || չոլըխ : ՌՄԿ., մէկէղ կենդանի :
Կիսանձնեայ : || կէս կեօվտէկլի . կէս կեօվտէէն չորցած կամ պակսած :
Կիսաշամփ : || կիսուշամփ :
Կիսատ . կամ Կիսատուս : || տե՛ս Կայսր :
Կիսատարկաւագ : || կիսասարկաւագ :
Կիսասեաւ : || Թուխ . էսմէր :
Կիսատ : } կիսատ . կիսկատար . պուչուխ :
Կիսատոր : }
Կիսաքոյր : || սաւթ հօրը դիէն կամ մօրը դիէն՝ քոյր :
Կիսեղբայր : || սաւթ հօրը կամ մօրը դիէն՝ աղբար :
Կիսեփեաց : || կիսկատար եփած . աղէկ չեփած . խաշած . հում :
Կիտեշ : || Ջօրի . խաթըր :
Կիտոյ կէս : || կիսոնակէս : ՌՄԿ., կիտուն կէսը . չէյրէկը :
Կիտօս : || զարի ձև ունող . վէց քեօշէլի :
Կիտորակել : || նօխտայ կամ սինօռ դնել :
Կիտոս : || տե՛ս Կէտ ձուկն :
Կիտրոն : || աղած ղաւունի :
Կիտուռած : || պուտ պուտ նախշ : ՌՄԿ., մինէ : ՌՄԿ., կեօվէրճ :
Կիտուածագործ : } նախըշքեար . մինէճի :
Կիտուածարար : }
Կիր : || քիրէճ :
'ի Կիր ածել : || տե՛ս 'ի Կիր արկանել :
Կիրակամուտ : || կիրակմուտք :
Կիրակէ : || կիրակի :
'ի Կիր առնուլ : || տե՛ս 'ի Կիր արկանել :
Կիրառութիւն : || ղուլլանմիշ ըլլալը . բանեցնելը :
'ի Կիր արկանել : || ղուլլանմիշ ըլլալ . բանեցնել :

Կիրարկութիւն : || տե՛ս Կիրառութիւն :
Կիրթ : || վարժ . սովոր . վարժուած : էտէպլի . ալըշըխ . ալըշխան :
'ի Կիրթ անկանիլ : || ալըշմիշ ըլլալու եաւէ ընկնիլ :
Կիրթերասան : || կէմ կէլէն :
Կիրթք : || տե՛ս Կրթութիւն :
Կիրճ : || նեղուց . կէչիտ . պօղազ :
զԿիրճս առնուլ : || կէչիտը կամ պօղազը գոցել :
Կիրք : || կրելը : ՌՄԿ., կրած բանը . մարազ . տէրտ . խույ : ՌՄԿ., գիտցուած . փորձանք . պէլայ : ՌՄԿ., չարչարանք . իշկէնճէ . սիպէթ : ՌՄԿ., վարք : ՌՄԿ., հիւանդութիւն . ցաւ . ամօթ . տրտմութիւն :
Կիրք ուրախութեան : || խնդութիւն :
Կիրք երկիւղի : || վախ . ահ ու դող :
Կիրք ծարաւոյ : || ծարաւութիւն :
Կից : || հաղորդ . իշհախ : ՌՄԿ., նման . մօտիկ . կցցած . կպած . պիթիշիկ . չէֆթէ : ՌՄԿ., միատեղ . մէկտեղ : ՌՄԿ., աչքին այն դին, որ կըսուի . գող կամ չէք :
Կիցք : || կցցելը . կպչիլը . պիթիշիկ ըլլալը . իշհախութիւն . իլիշիկ :
Կիցս ընկենուլ . կամ Կիցս հարկանել : || չիֆթէ նետել . չիֆթէ զարնել :
Կիցք ճանապարհի : || ճամբու գլուխ . ճամբու չաթ :
Կիցընկէց : || չիֆթէ նետող . չիֆթէ զարնող :
Կիճ : || ձուլթ . սախըրղ :
Կիւմետրիոն : || գերեզման . գերեզմանոց :
Կիւռ . կամ Կիւռ : || տէր . պարոն . աղայ :
Կիւս : || Փալճի . պիւսյիւճի :
Կիւսք : || Փալ . Փալճութիւն . պիւսյիւճութիւն :
Կիւսահմայ : || Փալճի . պիւսյիւճի :
Կիւրակամուտ : || կիրակմուտք :
Կիւրակէ : || կիրակի :

Կ Լ

Կլանել : || կլլել . կուլ տալ : ՌՄԿ., կորսնցընել . իղը Թօղը խայխ ընել :
Կլանել զօդս , կամ պշուսս : || սաւուց առնել :
Կլափ : || չէնկէ : ՌՄԿ., կլափ . դնչի տակ . կէռ տան պոչը :
Կլեամ . կամ Կլիմ : } Նահանգ . սէմթ : ՌՄԿ., աս-
Կլիմայ : } տիճան . տէրէճէ :
Կլնուլ : || տե՛ս Կլանել :

Կ Ծ

Կծանել : || տե՛ս Կծուճել :
Կծել : || խածնել . խայթել . կճել . կսկծցնել . երեւլով ցաւեցնել . խշխշցնել : ՌՄԿ., ղանղալ ղանղալ ընել :
Կծել ուսմք : || սիրտը խշխշցնել . ձիերը տաղել :
Կծիծ : || նէքէս . բռնող :
Կծիկ : || կծիկ . իւմախ :
Կծծել : || նէքէսութիւն ընել :
Կծծի : || նէքէսի . բռնող :
Կծծութիւն : || նէքէսութիւն :
Կծկատարակ : || կծկի նման երկուս զաթէ- զած . խառնդուռն եղած . կծկած . քաշուած :
Կծկել : || երկու խալթ ընել . կծկցնել . խառնղալ ընել . պիւզիւլթմիշ ընել . պտըրցնել . քաշուեցնել :
Կծկել զձեռան յումպէք : || ձեռքը յետ քա-

չել . [illegible] ։
Կծծել ։ || [illegible] խածել ըլլալ . կծծել . [illegible] խածնոտել ըլլալ . [illegible] ըլլալ . քաշուելը . [illegible] ։
Կծկծալ ։ } տես Կպչկմնձել ։
Կծկծել ։ }
Կծկութիւն ։ || կծկուիլը . [illegible] ըլլալը . քաշուելը ։
Կծու ։ || կծու . [illegible] կսկծացնող ։
Կծուաբոյր ։ || խիստ կծու ։
Կծուահամ ։ || խայթող . կսկծացնող . [illegible] ։
Կծոտել . կամ կծատել ։ || խածնել . խայթել . կճել . խշխշցնել . [illegible] ցաւցնել . [illegible] ցնել ։ Տես . [illegible] ։
Կծութիւն ։ } կծուութիւն . կծու համ ։ Տես .
Կծուութիւն ։ } կսկծցնելը . խայթելը ։
Կծռտալ ։ || [illegible] . [illegible] . [illegible] կծել . [illegible] ։

Կ Կ

Կկել ։ || թեքնելով գործել . կորանալ կամ կռանալ գործել ։ Տես . աղ հոսել ։
Կկոց ։ || մարզը ։
Կկոցել ։ || տես Կկել ։
Կկոցիլ աչաց ։ || աչքը գոցելով գալ . աչքը մարմրիլ ։
Կկու ։ || կուկու կամ գուգու . թռչնոյ մը է ։

Կ Ղ

Կղեր ։ } եկեղեցական , կարգ. ուխտ .
Կղերիկոս ։ } [illegible] ։
Կղեցուցանել ։ || գլորցնել . [illegible] Տես , քշել . դուրս հանել . փախցնել ։
Կղզեակ ։ || [illegible] . [illegible] ։
Կղզի ։ || առոյ ։
Կղթել ։ || հանելուքը [illegible] . [illegible] ։
Կղթկալ ։ || հանելուքը . կղթկալ . [illegible] ։
Կղխմոյ ։ || տես Կղխմոյ ։
Կղկալ ։ || տես [illegible] ։ Տես , [illegible] . անձնայ ։
Կղկաթել ։ || տես [illegible] ։ Տես , [illegible] . [illegible] ։
Կղկղալ ։ || տես Կղկալ . և [illegible] ։
Կղկղել ։ || [illegible] քաշել . [illegible] ։
Կղկղանք ։ || [illegible] կամ [illegible] . [illegible] ։ Տես , աղբ . Թրիք ։
Կղկղիլ ։ || հասրըլ ըլլալով [illegible] կամ [illegible] . [illegible] կամ [illegible] ։ Տես , [illegible] կամ [illegible] ։
Կղմինդր ։ } քիրեմիտ ։ Տես , Թօղյայ ։
Կղմինդրոյ ։ }

Կ Ճ

Կճեայ . կամ Կճեղէն ։ || [illegible] ։
Կճիճ ։ || կրիճ . [illegible] ։ Տես , փոթայ ։
Կճղակ ։ || պճեղ . [illegible] ։
Կճղակաբաշխ ։ } [illegible] . [illegible] ։
Կճղակահերձ ։ } [illegible] ։
Կճղակաւոր ։ || պճեղ ըլլալ . պճեղ [illegible] ։
Կճղակաւոր ։ || պճեղաւոր ։
Կճղատել ։ || պճեղ [illegible] ։

Կ Մ

Կմախել ։ || [illegible] . [illegible] ։
Կմախք ։ || [illegible] կամ [illegible] ։ Տես , [illegible] ։
Կմկմութիւն ։ } [illegible] . [illegible] ։
Կմկմեմ ։ } [illegible] ։
Կմկմեալ . կամ Կմկմելն ։ || [illegible] ։

Կ Ն

Կնաթող ։ } [illegible] . կնիկը [illegible] ։
Կնահան ։ } [illegible] ըհող ։
Կնահաւան ։ || կնկան հաւնող ։
Կնամարդի ։ || [illegible] . [illegible] ։
Կնամոլ ։ } կնկան [illegible] ընկերող . [illegible] ։
Կնամոլիկ ։ } [illegible] ։
Կնամեռ ։ || կնիկը մեռած ։
Կնապաշտ ։ || [illegible] ։
Կնատ ։ || [illegible] . [illegible] . [illegible] . [illegible] . խեղճ ։
Կնատապաշտ ։ || [illegible] . [illegible] ։
Կնատեաց ։ || կնիկը ատող ։
Կնատել ։ } [illegible] . [illegible] ։
Կնատեցուցանել ։ } [illegible] ։
Կնատիլ ։ || Թուլնալ . կակղնալ ։ Տես , [illegible] ըլլալ . [illegible] . խեղճ ըլլալ ։
Կնատութիւն ։ || [illegible] . [illegible] . Թուլութիւն . [illegible] . [illegible] . խեղճութիւն ։
Կնացուցանել ։ || տես [illegible] ։
Կնաւոր ։ || կնիկ ունող ։
Կնդող ։ || [illegible] . [illegible] ։
Կնդնդոց ։ } Թալլէն . [illegible] ։
Կնդնդոյ ։ } [illegible] ։
Կնդրկապեր ։ || [illegible] . [illegible] հասրըլ ըհող ։
Կնդրկախառն ։ || [illegible] . [illegible] ։
Կնդրուկ ։ || [illegible] . [illegible] ։
Կնդութիւն ։ || տես Կնատութիւն ։
Կնիի ։ || [illegible] ։ [illegible] . [illegible] չըլլէր ։ [illegible] . մեր հետ ժողով [illegible] ։
Կնիքել ։ || [illegible] . որ կու [illegible] ։
Կնիքմոմ ։ || [illegible] ։
Կնիք ։ || մէօհիւր ։ Տես , [illegible] . [illegible] . [illegible] ։ Տես , [illegible] ։ Տես , [illegible] ։
Կնիք առնուլ ։ || կնքել . [illegible] ։
Կնիք անձնաւոր ։ || կնքուիլ . [illegible] ։
Կնկառ ։ || տես Կնգառ ։
Կնկղաւոր ։ || [illegible] . [illegible] ։
Կնձնի ։ || [illegible] ։
Կնճռոտել ։ || [illegible] ըլլալ . [illegible] . [illegible] ընել . [illegible] ընել ։
Կնճթակերպ ։ || [illegible] ։
Կնճթանալ ։ || [illegible] կամ [illegible] . [illegible] ։
Կնճիթ ։ || [illegible] կամ [illegible] կամ [illegible] ։ Տես , խօրթում ։ Տես , [illegible] կամ [illegible] ։
Կնճռոտ . կամ Կնճռոտ ։ || [illegible] . [illegible] ։ Տես , [illegible] . [illegible] ։ Տես , չիմ . Ճիպակ ։

Կնճիռն ծնմանել [illegible] ։ || [illegible] ծանել . ծամնկք ընել ։

Կնճիռս արկանել զերեսօք ։ || [illegible] ընել . [illegible] թթուեցնել ։

Ճնշել զկնճիռն իւր ։ || ծամնկքը [illegible] . ծամնկք [illegible] . երեսը չըթթուեցնել ։

Կնճռել ։ || տես կնճռեալ ։

Կնողախօս ։ || կնկան հետ խօսող ։ Գր՟ն, ջուռձի ։

Կնոջածին ։ || տես կանանցածին ։

Կնոջասէր ։ || տես կնասէր ։

Կնոջաւ ։ || կնիկովը ։

Կնութիւն ։ || կին ըլլալը ։

Կնչթապէտ ։ || զաղանի կամ խողի նման քթանչ [illegible] ։

Կնչիթ ։ || տես կնճիթ ։

Կնքիթն ։ || կնչութ . կամ քընչիթ . տռռում ։

Կնճիռն ։ || տես կնճիռն ։

Կնչել ։ || թնճկիլ . թնճկուել . կռնճռել . փոթփոթիլ ։

Կնտակ ։ || ստակ ։

Կնտաւոր ։ || տաղ ըլլալ ։

Կնտուութիւն ։ || տաղութիւն ։

Կնքադրութեան ։ || մեօհուրլիւ ։

Կնքահայր ։ || կնքահայր . սաղտըղճ ։

Կնքամայր ։ || կնքամայր ։

Կնքատու ։ || կնքող . մկրտող ։

Կնքատուն ։ || մկրտելոյ տեղ ։

Կնքաւոր ։ || կնքող . կնքահայր ։ Գր՟ն, կնքած . մկրտուած ։

Կնքել ։ || մեօհիւր զարնել . մեօհրել ։ Գր՟ն, տամղայ զարնել . [illegible] ընել . նշա-նել . նշան դնել ։ Գր՟ն, խաչակնքել ։ Գր՟ն, [illegible] տալ . վերջացնել . խապարտ ընել ։ Գր՟ն, ծածկել . փակել . գոցել . [illegible] . [illegible] չըհանել ։ Գր՟ն, [illegible] . վերջացնել ։

Կ Շ

Կշիռ ։ || կշիռք, կամ կշռոց . զանթար . թե-րազի . վէզնէ ։ Գր՟ն, թերազիի ձգոյ կամ [illegible] . տարթը ։ Գր՟ն, ծանրութիւն . ծանրութեան չափը . ինչ զլուար ըլլալը ։ Գր՟ն, [illegible] ։ Գր՟ն, [illegible] չափ [illegible] ընելը . [illegible] . կարգ ։

Դնել զգլուխ իւր ի կշիռս ։ || անձը մահ տալ . գլուխը [illegible] դնել ։

Կշռադատել ։ || թուհմին ընելը . կարծելը ։ Գր՟ն, [illegible] չափ [illegible] ընել . նմանցնել ։

Կշռակի ։ || [illegible] կշռած . [illegible] ։

Կշռակի ։ || կշռելով . այսպէսով . [illegible] ։

Կշռանձ ։ || [illegible] ։

Կշռաւորել ։ || տես կշռաւոր ։

Կշռաւոր ։ || կշռաք [illegible] . զանթարով . վեզնէն ։ Գր՟ն, հաւասարութիւն սիրող . [illegible] ընող ։

Կշռել ։ || կշռանել ։ Գր՟ն, թարթի ընել . քննել . փորձել ։ Գր՟ն, [illegible] ընել . ուշադրութիւն ընել . նմանցնել . [illegible] ցնել ։ Գր՟ն, ամել . զօր օրինակ . կշռել զհամ աչխարհ ։ [illegible]

Կշռոց ։ || զանթար ։ Գր՟ն, թերազի ։ Գր՟ն, թերազիի [illegible] կամ [illegible] ։ Գր՟ն, ծանրութիւն . ծանրութեան չափը ։

Կշտարգել ։ || տես կշտել ։

Կշտոց ։ || զանթար . թերազի ։

Կշտուած ։ } ծանրութիւն . ծանրութեան չափը . [illegible] .

Կշտութիւն ։ } [illegible] . Գր՟ն, [illegible] . [illegible] Գր՟ն, թուհմին . կարծիք . քննելը . [illegible] ընելը ։

Կշտամբանք ։ || սրթեան . չափ . չըփըլը . երեսը վրայ տալը ։

Կշտամբել ։ || չփփելը . սրթեան տալ . չըփըլը ը-նել . երեսը վրայ տալ ։

Կշտամբիչ ։ || չփփող . սրթեան տուօղ . չըփըլը ընող ։

Կշտամբութիւն ։ || տես կշտամբանք ։

Կշտապանական ։ || [illegible] ։

Կշտապիւք ։ || [illegible] կոշտ . [illegible] ։

Կշտապինդ վայելել ։ || [illegible] . [illegible] զէնք ընել ։

Կ Ո

Կոգի ։ || [illegible] . թէրէ [illegible] ։

Կոզակ ։ || [illegible] կամ [illegible] ։ Գր՟ն, [illegible] ։ Գր՟ն, [illegible] . [illegible] ։

Կոզիք ։ || կազմէ . քիւֆիւր ։

Կողպատ ։ || կողպատուն . [illegible] . տուսակ . ալիւրիւկ . լուշակ ։

Կողպատել ։ || քօղ ձգել . [illegible] կամ [illegible] ծածկել ։

Կողուակ ։ } ըղունու կամ [illegible] [illegible] .

Կողուն ։ } [illegible] ։

Կոթառ ։ || ծաղկեր [illegible] . կիսատ . [illegible] . կիսկատար ։

Կոթղ ։ || կոթ . [illegible] ։

Կոթող ։ || անկած քար . [illegible] քար . [illegible] ։

Կոթողել ։ || քար [illegible] . քար [illegible] ։ Գր՟ն, չէնք բարձրացնել ։

Կոլինձ . կամ կոլինչ ։ || զալընճ . խուլընճ ։

Կոխած ։ || կոխկռտած . [illegible] ։

Կոխած խաղողոյ ։ || ճմլուած ։

Կոխան ։ || կոխած, ոտքով առած ընկած . [illegible] ։

Կոխան առնել ։ || կոխկռտել . ոտքը տակ ձը-գել . չղիախ ընել ։

Կոխան լինել ։ || կոխկռտուիլ . ոտքը տակ ընկ-նիլ . չղիախ ըլլալ ։

Կոխել ։ || կոխել ։

Կոծ ։ || ծեծկռտելը . լաց . վայնասուն . սուգ ։

Կոծ դնել . կոծ առնուլ . կամ կոծ առնել ։ || տես կոծիլ ։

Կոծագին ։ || ծեծկըռտող . ծեծ կռտելով լացող . լալկան ։

Կոծալ ։ || տես կոծիլ ։

Կոծական ։ || ծեծկռտող ։ Գր՟ն, լալկան ։

Կոծապատ ։ || [illegible] ծեծկռտող ու լացող ։

Կոծապարոյք ։ || ծեծկռտողներու և լալկան-ներու սիւրիւն ։

Կոծել ։ || ծեծել . [illegible] զարնել ։ Գր՟ն, ծե-ծելով քերթել ։ տես և կոծիլ ։

Կոծել զկուրծս ։ || կուրծքը ծեծել ։

Կոծել զանձն քարամբք ։ || ինքը քարով ծեծել ։

Կոծիլ ։ || ծեծկռտիլ . ծեծկռտելով լալ . լա-լով սգալ ։

Կոծկել : ‖ կալցնել · փակցնել :
Կոկ : ‖ գաւաթ · տիկղ :
Կոկել : ‖ գուրել · տիկղցնել :
Կոկող : ‖ հպարտ · գոռոզ :
Կոկողանալ : ‖ հպարտանալ · գոռոզ ըլլալ :
Կոկոն : ‖ ղօնճայ :
Կոկոն աչք : ‖ չօխանայ աչք :
Կոկոռ · կամ Կոկոռ ծաղիկ : ‖ Նուշնուֆար · նո-նուֆար · ճուրճուֆեր չիչէկի :
Կոկովանք : ‖ գովասանք · վայրակա խօսք :
Կոկովել : ‖ գովասանք տալ · գովել · վայրակա խօսիլ : ՏԷՅ., աչքը փաթլըմաթ տրմիշ ընել :
Կոկովանել : ‖ խիստ գովել · շատ լեզու թափել :
Կոկորդ : ‖ պօղազ · բերնի մէջը · պօղազըլթլըխ :
Կոկորդային խօսիլ , կամ գուշել : ‖ պօղազէն խօսիլ , կամ կանչել :
Կոկորդախօս : ‖ պօղազէն խօսող · թանձր կամ կոպիտ խօսող :
Կոկորդիլոս · կամ Կոկորդիլ : ‖ տես Տիմսահ :
Կոհակ : ‖ տալղայ · ջրի դէզ : ՏԷՅ., ծըղըմ · եր զընթը՝ բեմաներու , հողի , մօլօզի · և այլն :
Կող : ‖ կող · խապուռղայ · փէհլի : ՏԷՅ., խաս նախ : ՏԷՅ., գ. լին · քովը · զօր սրինակ : Եր-թալ է Կողայ լեռին : սամկ. լեռան քո-վէն երթալ : գնել զԿողեւք վանդակին : սամկ. խաֆէսին քովը գնել :
Կողակալ : ‖ տես Կողակից :
Կողածին : ‖ կողէն ծնած՝ կամ հասըլ եղած :
Կողակից : ‖ ամուսին · էհլի :
Կողահերձ : ‖ կողը ճղքող կամ պատռող :
Կողահոս : ‖ կողէն վազող կամ վազած :
Կողամայր : ‖ կողամար , որ է անթիլու մուկն :
Կողամաս : ‖ տես Կողակից :
Կողաշէն : ‖ կողէ շինած :
Կողաքակ : ‖ կողերը քակող կամ քակած :
Կողաքակ լինել յուսմէն : ‖ մէկի մը թերը կա նալու յետ քաշուիլ :
Կողերք : ‖ ճղեր · տալեր :
Կողկողագին : } ողեկ ողեկ եկող · ինկլէմիշ
Կողկողաձայն : } ընող · մեծ խեղճութիւն ցըցնող · ագէրլըլի : ՏԷՅ., ողեկ ողեկ գալով · մեծ խեղ ճութիւն ցըցնելով · լալով ու աղաչելով · ագէրըլի սըրէքօէն :
Կողկողանք : ‖ ողեկ ողեկ գալը · լալով աղա-չանք · ագէրըլի սրտով ուզելը :
Կողկողեցուցանել : ‖ ողեկ ողեկ բերել · լալով աղաչել տալ · չարալով լացընել :
Կողկողիլ : ‖ ողեկ ողեկ գալ · լալով աղաչել · ագէրըլի սրտով ուզել :
Կողղինջ : ‖ տես Խաւանջին :
Կողմանեցուցանել : ‖ մէկ քովու վրայ ընել · պառկեցնել :
Կողմանիլ : ‖ քովու վրայ ընկնիլ · պառկիլ : ՏԷՅ. · մէկ դի երթալ · գլուխը քաշել երթալ :
Կողմնակալ : ‖ պատուի խառփըլաղայ :
Կողմն : ‖ դիհ · դի · թարաֆ · սէմթ · երկիր :
Կողմն 'ի կողմանէ : ‖ մէկ դիհէն մէկալ դին :
'ի Կողմն լինիլ : ‖ մէկ դիուն վրայ ընկնիլ · պառկիլ :
Կողմնապահ : ‖ մէկ դին ծեծող · քովանց զարնող :

Կողմնակալ : ‖ փաշայ · պէյլէր պէյի :
Կողմնակի : ‖ մէկ դիհէն · քովէն · սէօյլթէրի · եամփուրի :
Կողմնապահ : ‖ մէկ կողմի կամ սէմթի մը պա հող : ՏԷՅ. , փաշայ :
Կողմնապետ : ‖ տես Կողմնակալ :
Կողմնացոյց : ‖ ուստուալղայ · փուսուլայ :
Կողմնաւոր : ‖ մէկ դին ծռած · քովընտի · սէօյլթէրի · եամփուրի : ՏԷՅ., երկու երե-սէն · խաթըրը նայող :
Կողմնափակ : ‖ մէկ դին գոցող · սէմթ մը ղափըթ ընող :
Կողմնեցուցանել : ‖ մէկ գիու վրայ ընել · պառկեցնել :
Կողմնիլ : ‖ մէկ գիու վրայ ընկնիլ · պառկիլ :
Կողմ տալ : ‖ տաւուշմիշ ըլլալ · կըրըլել · տաֆ-միշ ընել :
Կողոբ : ‖ անթև կապայ : ՏԷՅ., եէլէկ · խամ-չէլայ :
Կողոպուտ : } թալան · քիսիս :
Կողոպտած : }
Կողոպտել : ‖ թալլել · սօյմիշ ընել :
զմեղանս Կողոպտել : ‖ ժամնու բանը խլել կամ գողնալ :
Կողոպտիչ : ‖ թալլող · սօյմիշ ընող :
Կողով : } քիւֆէ · սէփէթ · կօլվակ :
Կողոփ : }
Կողպատ : ‖ տես Կողպպատ :
Կողպատել : ‖ տես Կողպպատել :
Կողր : ‖ ճեղ՝ կամ ճուղ · տալ :
Կոճ : ‖ կոճ · քիւթիւկ : ՏԷՅ. , թօմրուխ :
Կոճակ : ‖ կոճակ · տիւյմէ :
Կոճանք : ‖ կոշտ ու պլոշտ ձև , կոշտ ու պլոշտ քիսմէթ կամ կեռաւերիշ · կոպտութիւն · թաալախութիւն :
Կոճապղպեղ : ‖ զէնճէֆիլ :
Կոճատ : ‖ ծայրը կտրած · ծայրերը կտրտած · կիսատ · կիսկատար · պուշուխ : ՏԷՅ. , ֆարտ կամ ֆէրտ · թէք :
դար և Կոճատ խաղալ : ‖ թէքմի չիֆտ խաղալ :
Կոճատել : ‖ ծայրը կտրել · ծայրերը կտրատել · արդյիշլամիշ ընել · կիսկատար ընել :
Կոձիէն : } խապաստալը բանուանքը ունող ·
Կոձիէնք : } ինչպէս է պարզը դղեստ :
Կոճղ : ‖ կոճ · քիւթիւկ : ՏԷՅ., թօմրուխ :
Կոճուղ : ‖ կարտած · կտրած գուպրս ձգած : ՏԷՅ. · կտրտուք · խափնար : ՏԷՅ., փիցու-ցած · խլած :
Կոճուպել : ‖ փարմնելով կտրել · կտրատել · կոտ րել գուպրս ձգել · վար առնել · ինչպէս կընեն ծառին ճղերը : ՏԷՅ., յետ առնել · խլել · փրցնել :
Կոճուպել զիշխանութիւն ուրուք : ‖ մեծաւորը վրայէն առնել · մանսուլ ընել :
Կոճոպտել : ‖ կտրտել · չարդուրմայ ընել : ՏԷՅ. · տեղիէն անդիէն փրցնել :
Կոմէս : ‖ տես Կոմս :
Կոմիս : ‖ պղնձով առաղը :
Կոմս : ‖ տոլղայ · քեահեայ · պէյ · փաշայ · ահբրաւոր :
Կոյս : ‖ կոյս , կամ կուսա · պիքեար :
Կոյս : ‖ կողմ · դիհ · թարաֆ :

յայս Կոյս յայն Կոյս : ‖ աստին անդին :
'ի մեր Կոյս է : ‖ մեր դին է :
'ի հարաւակողմն Կոյս : ‖ հարաւթու դին . ըստ լէհի սէմթը :
'ի Թիկունս Կոյս : } ետեւի դին . ետեւուն վը-
յետս Կոյս : } րայ . ետեւատանց :
Կոյտ : ‖ դէզ . երղըն :
Կոյր : ‖ կուր . քէօռ :
Կոյր զկուրայն : ‖ քէօռ քէօռուճոյ :
Կոնդակ . կմ Կոնտակ : ‖ կոնտակ . եպիսկո- պոսի Թուղթ :
Կոնիոն : ‖ պալարան . դէ հէկիլի խոտ մի է :
Կոնոմոս : ‖ վէքիլխարճ . քեահեայ . քիլէր- ճիպաշը :
Կոնոն : ‖ չամ ֆստըղը : ՏՃՅՒ, սիւրահի ձեւ :
Կոնոնաձեւ : ‖ սիվրի . սիւրահի :
Կոնտակ : ‖ տես Կոնդակ :
Կոնք : ‖ լէյէն . տաշտ : տես և Խնկեմաքրթ :
Կոնք դրան : ‖ դրան սաչախ . դրան առջեւի սաչախլըխը :
Կոնքաձեւ : ‖ լէյէնի Թարզ :
Կոնքեայ : ‖ սաչախլըխ ունող . սաչախը : ՏՃՅՒ, գուռ ունող . խուռնալը . խաղնալը . ինչպէս են պատը տղբրներ :
Կոնքեռ : ‖ կոնքեռ :
Կոնքիպոս : ‖ խակէսլէթ տէօձէյի :
Կոշկակար : ‖ տես Կօշկակար :
Կոշկոճ : ‖ չարչարած . տանջած . խակէնճէ կրող : ՏՃՅՒ, չարչարող . տանջող . խակէնճէ տուօղ :
Կոշկոճ վայր : ‖ սառփ տեղ :
Կոշկոճամահ : ‖ տանջանքով կմ խակէնճէով մեռած :
Կոշկոճանք : ‖ չարչարանք . տանջանք . խակէն ճէ . սխաէթ :
Կոշկոճել : ‖ չարչարել . տանջել . խակէնճէ տալ :
Կոշկոճիչ : ‖ չարչարող . խակէնճէ տուօղ :
Կոշկոճումն : } տես Կոշկոճանք :
Կոշկոճք : }
Կոշտ : ‖ կոշտ . գոմոս հող . կոշկոռ :
Կոշտանալ : ‖ կոշտ ըլլալ . կոշկռուիլ , կմ կոշ կռուիլ . պնանալ . տմըլնալ . կոպխնալ :
Կոշտացուցանել : ‖ կոշկռացնել . կոշտացնել :
Կոշտիլ : ‖ տես Կոշտանալ :
Կոշտութիւն : ‖ կոշկռու : ՏՃՅՒ, կոպտութիւն :
Կոչ : ‖ կանչելը . տաւէթ :
Կոչական : ‖ կանչող . տաւէթ ընող : ՏՃՅՒ, կանչելու . տաւէթ ընելու :
Կոչարան : ‖ կանչելու տեղ . զիաֆէթի տեղ : ՏՃՅՒ, կանչելու գործիք . կոչնակ :
Կոչելի : ‖ կանչելու . տաւէթ ընելու : ՏՃՅՒ, կանչող . տաւէթ ընող :
Կոչել : ‖ կանչել . տաւէթ ընել : ՏՃՅՒ, անունը տալ . անուն դնել :
Կոչնակ : ‖ կոչնակ :
Կոչնական : ‖ տաւէթլի . զիաֆէթ կանչած . մէճլիս նստող : ՏՃՅՒ, կանչող . տաւէթ ընող:
Կոչնահրաւէր : ‖ մէճլիսը տաւէթ ընող :
Կոչնատէր : ‖ զիաֆէթ ընող . մէճլիս խուռ- միշ ընող :
Կոչումն : ‖ կանչելը . տաւէթ : ՏՃՅՒ, անունը տալը . անուն դնելը : տես և Կոչունք :
Կոչունք : } տաւէթ : ՏՃՅՒ, մենծ սեպան . զիա-
Կոչօնք : } ֆէթ . մէճլիս :
Կոպար : ‖ սինօռ :
Կոպարակից : ‖ սինօռտաշ :
Կոպարաւորել : ‖ սինօռ դնել . սինօռի մէջ առնել :
Կոպիճ : ‖ մօղըրչուք . խոշոր աւազ . մանր- տրանիկ քարեր :
Կոպնել : } էյլէնմիշ ըլլալ . ցալանմիշ ըլլալ :
Կոպնիլ : }
Կոպտատարազ : ‖ տեսքը կոպիտ . խօրեալթ :
Կոռ : ‖ կօռ . տօպած :
Կոստղ : ‖ եղքած :
Կով : ‖ կով . ինէկ :
Կովադիոյ : }
Կովադիոց : } կովծուծ . կանանչ քէսթէն
Կովադիեաց : } քէլէ :
Կովկիթ : ‖ կովկիթ . կովը կթող :
Կոտեմ . կմ Կոտիմ : ‖ Թերէ . Թերէ օթու :
Կոտոր : ‖ կտոր . փառչայ :
Կոտորած : ‖ ջարդ . խուղըն :
Կոտորակ : ‖ կտորիկ :
Կոտորել : ‖ կոտրտել . կորտել . ջարդել . ջար դուբուրդ ընել . խուղըն ձգել :
Կոտորիչ : ‖ կոտրտող . կտրտող . ջարդող :
Կոտորոտած : ‖ տես Կոտորած :
Կոր : ‖ վար ծռած . երկու զալթ եղած . Թէք . կուզ . խամկուռ : ՏՃՅՒ, ինատճինախաւզըթ :
'ի Կոր կորանալ : ‖ վար ծռիլ . երկու զալթ ըլլալ .
'ի Կոր կործանել : ‖ վար ձգել . գետինը ձգել :
Կորագլուխ : ‖ տես Կորեգլուխ :
Կորակնել : ‖ աչքը վար ընել . վար նայիլ . գետինը նայիլ . վիզը ծռել . խաղք ըլլալ . ամչիլ :
Կորակոր : ‖ երկու խալթ եղած . երկու զալթ ըլլալով . վիզը ծռու . դաղն 'ի գողը . գաղ տուտիկ . ըմնարիպէս :
Կորակուց : ‖ կռուցքը կեռ :
Կորանալ : ‖ վար ծռիլ . երկու խալթ ըլլալ . գլուխը ծռել . ամչնալ . խախք ըլլալ :
Կորանման : ‖ խամկուռի նման :
Կորանք : ‖ վար ծռիլը . գլուխը ծռելը . վար նայիլը . ամօթ . խախքութիւն :
Կորացուցանել : ‖ վար ծռել . վար ձգել . վար նայիլ տալ . խախք ընել . ամըչցնել :
Կորափիտ : ‖ ծռած . երկու զալթ եղած :
Կորաքամակ : ‖ կուզ . ղամկուռ :
Կորբան : ‖ խուրպան . փէշկէշ : ՏՃՅՒ, գան- ձանակ :
Կորդ : ‖ չըքանած . չըհերկած . պինտ . քա- րոտ . չեօլ դարձած :
Կորդանալ : ‖ չըհերկուիլ . պնանալ . խարապ ըլլալ . չեօլ դառնալ :
Կորդին : ‖ ալուխ . փալան :
Կորդութիւն : ‖ գետնին փշոտ ու կոշտ ըլլալը . չեօլ կմ խարապ ըլլալը :
Կորեակ : ‖ կորեկ . տարը :
Կորեկահաց : ‖ կորեկէ հաց :
Կորեկեղէն : ‖ կորեկէ շինած :
Կորեկօղի : ‖ սօղայ :

Կորզել : || [illegible] · խանգարիչ ընել : Դէն. · [illegible] առնել : Դէն. , քաշել · կոր-ծել · զօռով առնել : Դէն. Ձեռքէն ազատել · խուսափել ընել :

Կորեա : || սառոյ [illegible] · [illegible] :

Կորիզ : || կուտ :

Կորիւն : || գազանի լակոտ :

Կործան : || [illegible] · փլերս :

Կործանել : || վար ձգել · [illegible] ձգելը · փլերս ընել · [illegible] ձգել : Դէն. , փլցնել · աւ-րել · խառնակ ընել :

Կործանում : || [illegible] · փլերս ըլլալը : Դէն. , փլչիլը · խառնակ ըլլալը :

Կործել : || [illegible] :

Կորճ : || [illegible] :

Կուռ : || [illegible] :

Կուռք : || [illegible] :

Կուտ : || [illegible] :

[illegible]

Կուտակութիւն : || [illegible] · [illegible] ըլլալը [illegible] : տես՛ և կուտակութիւն [illegible] :

Կուտուածութիւն : || [illegible] :

Կուտել : || հաւաքել · դիզել :

Կուտկուտել : || [illegible] ըլլալ · [illegible] ըլլալ · [illegible] [illegible] փրթիլ :

Կուտակչի : || [illegible] :

Կուպր : || [illegible] · ո՞ր [illegible] · [illegible] :

Կուռք : || [illegible] · [illegible] :

Կուռք ընել : || [illegible] ըլլալ :

Կուրան : || խուլ [illegible] :

Կուրացող : || [illegible] · [illegible] :

Կուրացեալ [illegible] : || [illegible] [illegible] ըլլալ :

Կուրացուցանել : || [illegible] · [illegible] :

Կուրացուցանել : || կուրացընել · [illegible] :

Կուրծք [illegible] : || տես՛ [illegible] :

Կուրծ կողովանքի : || [illegible] · [illegible] կուրծ :

Կուրծք : || կուրծք · կուրծ : ըստ. [illegible] · [illegible] [illegible] կուրծ [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] : || [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] · [illegible] · [illegible] ընել · յիշել :

Կուրութիւն : || կուրութիւն · [illegible] :

Կուց : || [illegible] · [illegible] :

Կուք : || [illegible] · [illegible] :

Կոփած : || տես՛ Կոփուած :

Կոփածոյ : } [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Կոփածու : } [illegible] · [illegible] [illegible] :

Կոփել : || [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] : ըստ. · [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] :

Կոփիչ : || [illegible] · [illegible] :

Կոփիւն : || [illegible] [illegible] [illegible] : ըստ. · [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] :

Կոփուած : || [illegible] [illegible] : ըստ. [illegible] կամ [illegible] :

Կոշիկ : || տես՛ [illegible] :

Կ Պ

Կպրաղօծ : || սև ձիթով · [illegible] :

Կպրաձիւթ : || [illegible] [illegible] · ըստ. , [illegible] [illegible] :

Կպրաշապիկ : || [illegible] :

Կպրել : || սև ձիթել · [illegible] · [illegible] ընել :

Կ Ր

Կրած : || [illegible] [illegible] :

Կրածոյ : || ծարը կեր · ծարը ծուռ :

Կրածոյ : || [illegible] · [illegible] · [illegible] [illegible] : ըստ. , [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] :

Կրամոլ : || կրամոլաշինութիւն աշխ :

Կրամոլութիւն : || [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] աշխ ըլլալը :

Կրան : || [illegible] :

Կրանապործ : || [illegible] : ըստ. , [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] : ըստ. , [illegible] :

Կրանահատ : || [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] :

[illegible] : [illegible] · [illegible] [illegible] :

Կրանահայեաց : || [illegible] [illegible] :

Կրանահարութիւն : || [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] :

Կրանել : || [illegible] ընել · [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] :

Կրապաշտ : || կռապաշտ · փութ [illegible] :

Կրապաշտութիւն : || [illegible] · փութ փերեզութիւն :

Կրապարիչտ : || տես՛ Կռապաշտ :

[illegible] : || [illegible] [illegible] : ըստ. , կատուցը կեր :

Կրատ : || տես՛ [illegible] :

Կրեալ : || [illegible] · [illegible] :

Կրել : || [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] : ըստ. , [illegible] [illegible] : ըստ. , [illegible] · [illegible] · [illegible] ընել :

[illegible] Կրել : || [illegible] ընել :

Կրէժ : || խէժ · [illegible] :

Կրթական : || [illegible] կամ [illegible] [illegible] ընող :

Կրթիչ : } տես՛ Կրթիչ : ըստ. , [illegible] · [illegible]

Կրթել : } [illegible] · [illegible] : ըստ. , [illegible] [illegible] :

Կրիա : || [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] : ըստ. , [illegible] ըլլալը [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] :

Կրիա [illegible] : || [illegible] [illegible] · [illegible] :

Կրիայ [illegible] : || [illegible] [illegible] :

Կրկնակ : || [illegible] :

Կրկնել : || [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] :

Կրկնումն : || [illegible] :

Կրկնակի : } [illegible] [illegible] · [illegible] :

Կրկնել : } [illegible] · [illegible] :

Կրկնիչն : || [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Կրկնակից : || [illegible] [illegible] [illegible] ընել :

Կրկնակ : || [illegible] · [illegible] ըլլալու [illegible] :

Կրկնարան : || [illegible] [illegible] :

Կրկնապատիկ : || [illegible] ընող · [illegible] · [illegible] ընող :

Կրկնապատկութիւն : || [illegible] [illegible] [illegible] ընելը :

Կրկնել : || [illegible] · [illegible] ընել · [illegible] ընել · [illegible] ընել : ըստ. , [illegible] · [illegible] · [illegible] ըլլալ :

Կրկնութիւն : || [illegible] · [illegible] :

Կրկնուկ : || [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] : ըստ. , [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Կրկնաթափանել : || տես՛ [illegible] :

Կրկնանդամ : || [illegible] · [illegible] [illegible] : ըստ. , [illegible] [illegible] :

Կրկէս : || տես՛ [illegible] :

Կրոփահարել : || տես՛ [illegible] :

Կրոփահարութիւն : } տես՛ Կրուփ :

[illegible] : }

Կրոփել : || [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] : ըստ. ; [illegible] · [illegible] · [illegible] [illegible] :

Կրօնոս : || [illegible] [illegible] : ըստ. , [illegible] է :

Կ Ց

Կցկիծ : || կսկիծ · սրտի [illegible] [illegible] [illegible] :

Կակծագին ։ ‖ խիստ կակծցնող ․ խիստ խեխըցնող ։ Ռմկ․ խիստ կակծցնելով ․ խիստ խըխխղցնելով ։

Կակծակիծ ։ ‖ կակծցնելով երող ․ խիստ խըխխղցնող ։

Կակծակիծ առնել ։ ‖ կակծցնելով երել ․ խիստ խըխղցնել ։

Կակծականից ։ ‖ մեռանելոյ կակիծ երող ․ մեծ առեղ ցաւող ։

Կակծանք ։ ‖ տե՛ս Կակիծ ։

Կակծեցի ։ ‖ կակծելու ․ խղխղալու ։ Ռմկ․ կակծցնող ․ խղխղցնող ։

Կակծեցուցանել ։ ‖ կակծցնել ․ խղխղցնել ․

Կակծեցուցանողական ։ } կակծցնող ․ խղխղցը

Կակծեցուցիչ ։ } նող ։

Կակծիլ ։ ‖ կակծիլ ․ կսկիծ կրել ։ Ռմկ․ խղխըղալ ․ խղխղիլ ։

Կ Տ

Կտալ ։ ‖ տե՛ս Գծել ։

Կտակ ։ ‖ կտակ ․ վաւերեթ ։ Ռմկ․ ոչինչ կամ օրինաց բան ։

Կտակ վաւերացաց ։ ‖ օրինագրութեան գիրք ․ ուէթիաթի ։

Կտակագիր ։ ‖ կտակ գրող ․ կտակ ընող ․ վաւերեթ ընող ։ Ռմկ․ կտակի թուղթ ․ վաւերեթի թուղթ ։

Կտակադրական ։ ‖ կտակի թղթունն մէւթալլիխ ։

Կտակակից ։ ‖ վաւեր ։

Կտակարան ։ ‖ օրինաց գիրք կամ տախտակ ․ օրինաց բան ։ Ռմկ․ մեկնեալ տապանակը ։

Կտապ ։ ‖ կուտապ ․ շամշով և այլ թերթերով ջնջուած հաց ։ Ռմկ․ տուտւշերեզինը ․ շէքերլամէ ։

Կտաւ ։ ‖ կտաւ ․ քթան ․ լաթ ։

Կտաւագործ ։ ‖ կտաւ գործող ․ ջուլհակ ։ Ռմկ․ քթան մանող ։

Կտաւավաճառ ։ ‖ լաթով պատած ։

Կտաւատ ։ ‖ քթանի հունտ կամ սերմն ։ Ռմկ․ իւղ Կտաւատի ։ ‖ կտաւատի իւղը ։

Կտաւեղէն ։ } կտաւեղէն ․ կտաւէ կերպաս ․

Կտաւի ։ } քթանեղէն ։

Կտաւոտեալ ։ ‖ կտաւէ՝ կամ քթանէ լաթ ․ փէշտըմալ ։

Կտել ։ ‖ ծակծկել ․ տաղտկել ․ խաղխղել ․ կէս կէս ընել ։ Ռմկ․ մշտել ․ ախորժելի ընել ․ զարնել ։ Ռմկ․ կամ թեել ․ կամիլ զարնել ։

Գլոր Կտեալ ։ ‖ Նիկէ ․ հաշխ ։

Կտին ։ ‖ ծովու տարափ ։

Կտիպ ։ ‖ տե՛ս Կտտանք ։ Ռմկ․ կոտրուած ․ մանրուած ․ խուլեաց քաշուած ։ Ռմկ․ շարշըկող ․ եղկեթլի ․ սիրտը մաշող կամ կակծցնող ։

Կտկտել ։ ‖ ծակծկել ․ տաղտկել ․ խաղխղել ։ Ռմկ․ դուռ դուռ մշտել ․ դուռ դուռ զարնել կամ կամթել ։

Կտկտել բանիւք ։ ‖ լեզուով ծեծել ։

Կտնառք ։ ‖ խոռոչներ ․ գոմուշ ։

Կտնդուղ ։ ‖ տե՛ս Կնդնդուղ ։

Կտոր ։ ‖ քթութը ․ բաժին ․ թիքեցնելը ։ Ռմկ․ Նրկան ․ հացի ․

Կտորակայ ։ ‖ Նշխարք ․ կամ Նշխարք ։

Կտորել ։ ‖ քթութել ։ Ռմկ․ բաժանել ․ թէքցնել ։

Կտրուկ ։ ‖ տե՛ս Կտրանք ․ և Կտրել ։

Կտրել ։ ‖ կտրել ։

Կրասայր ։ ‖ կարմրել ․ կենդանել ․ [illegible] Ռմկ․ կենդան բույր ․ կամ նախանձ ։

Կրասիր ընել ։ ‖ կարեկը ատանեկանութ ․ ճնշելով զատել ։

Կրտաց ։ ‖ կտուց ․ թռչնոց քիթ ։

Կրտասիրան ։ ‖ խիստ անողորմ չարչարանքով կամ խեղճենալով սպանուած ։

Կտտամահ ։ ‖ ամենայն անողորմ կերպով կամ Նեղութիւն չարչարանքով սպանելով կամ կործանելով ։

Կտտանք ։ ‖ մահաբերական ․ կարճականը ․ կամ կեր ընելը ։ Ռմկ․ անողորմ չարչարանք ․ խեղճանք ։

Կտտել ։ ‖ մահապատել ․ կարկատել ․ կարճ կտրել ․ կարճ կարճ ընել ։ Ռմկ․ բանը մանր ծամել ․ Փիրաակ Փիրաակ ընել ։ Ռմկ․ անողորմ չարչարել ․ խեղճանք տալ ։ Ռմկ․ ձեռքը ծակել ։

Կտրած ։ ‖ կտրուած տեղը ․ կամ կտրած ։

Կտրատել ։ ‖ կտրատել ․ կտոր կտոր ընել ։

Կտրել ։ ‖ կտրել ։ Ռմկ․ կենալ ․ խափանը ընել ։

Կտրիչ ․ կամ Կտրող ։ ‖ կտրող ։ Ռմկ․ կենող ․ խափանիչ ընող ։

Կտրուց ։ ‖ զանգակ ․ չախմախ ․ խոշկունթի ։ Ռմկ․ մկրատ ․ մկրատ ։

Կտրուկ ։ ‖ կտրելը ։ Ռմկ․ կենալը ․ խափանելը ընելը ։ Ռմկ․ կարուքը ․ խափանը ․ խաղտոյ ։ Ռմկ․ կտրած ձուկ․ ծակը կտրած ձեռք ։

Կտցաւոր ։ ‖ կտուց ունող ։

Կ Ր

Կրակ ։ ‖ կրակ ։

Կրակատարերը ։ ‖ կրակ բերող ։ Ռմկ․ կրակ կրող ․ կրակ ունող ․ կրակ խփեցնող ։

Կրական ։ ‖ կրող ․ չարչարանաց ներքեւ ընկնող ։

Կրակապաշտ ։ ‖ կրակ պաշտող ։

Կրակարան ։ ‖ օճախ ։ Ռմկ․ թոնդիր ․ մանղալ ։ Ռմկ․ կրակ տանելու բերելու աման ։

Կրակետեղ ։ ‖ կրակի տեղ ․ օճախ ․ թոնդիր ․ մանղալ ։

Կրակից ։ ‖ կրելու ընկեր ․ ցաւակից ․ մեծարակ տալ ․ անէրտըլէշմիշ երող ։

Կրայ ․ կամ Կրիայ ։ ‖ Թոսպաղա ․ խամփլուածպագի ։

Կրայ չանցին ։ ‖ ջրի Թոսպաղա ։

Կրաս ։ ‖ վրադը ։

Կրաւոր ։ ‖ տե՛ս Կրական ։

Կրաւորական ։ ‖ կրելու մէւթալլիխ ․ կրող ։

Կրաւորութիւն ։ ‖ կրելը ․ մարդուն բլլալը ։ տե՛ս և Կիրք ։

Կրել ։ ‖ կրել ․ տանիլ ․ վերցնել ։ Ռմկ․ վրան պահել ։ Ռմկ․ չարչարուիլ ․ բանմը վրան խարպուլ ընել ։

Կրելի ։ ‖ կրելու ․ տանելու ․ վերցնելու ։ Ռմկ․ կրող ․ տանող ․ վերցնող ։

Կրթականութիւն ։ }

Կրթանք ։ } տե՛ս Կրթութիւն ։

Կրթասէր ։ ‖ վարժութիւն սիրող ․ սորվելու եանէ ընկնող ։

Կրթավարժ ։ ‖ խիստ վարժ ․ աղէկ սորված ․ խիստ վուսուլի ։ Ռմկ․ աղէկ վարժեցնող ։

Կրթարան ։ ‖ վարժելու տեղ ․ թալիմխանայ ։

Կրթել ։ ‖ վարժել ․ սորվեցնել ․ վուսուլի ընել ․

ընել . Թալիմ ընել տալ : Դէմ. , զգէլ . սէր Թեցնել . ձգել :
յառաջ. Կրթել : || խելքը Թեցնել . պարզեցնել . Թամբեցնել :
Կրթել : || վարժ ընել . ալբլիշ ընել . սորվել . Թալիմ ընել : Դէմ. , տաճել . սկրտել . գլարել : Դէմ. , վնաս . երԹալ :
յառաջ Կրթել : || խելքը ցնդել . պաղել . Թմրել :
զէտ Կրթել : || եօնէնն ընկնել :
Կրթութիւն : || վարժութիւն . սորվիլը . Թալիմ . խոշլյամիշ ըլլալը :
Կրիայ : || տե՛ս Կրայ :
Կրիտոն : || դատաւոր . հաքիմ :
Կրծանոց : || կեօզութլիւկ : Դէմ. , կրծքակալ :
Կրծել : || կածել : Դէմ. , մարդու մասը ուտել :
Կրծլի : || կածելու . կածըլօղ : Դէմ. , կածող . ուտող :
Կրծկալ : || կրծքկալ :
Կրկես : || մէյտան . աԹմէյտանը : Դէմ. , ոյունի խանայ . խաղի տեղ կամ օդայ :
Կրկին : || երկու անգամ . երկու զոյԹ : Դէմ. , Լութում . չիֆտ : Դէմ. , երկուք , կամ երկու :
Կրկին : (մակբայ.) || միեկնելու . անդամ . կենէ . Թէքրար :
Կրկէս : || փորելով փիւսուսիլը . քերելը . արալբճուԹիւն :
Կրկնաբանել : || կէնէ խօսիլ . Թէքրար ընել :
Կրկնաբանութիւն : || Թէքրար ընելը :
Կրկնաբաշխ : || կրկին բաշխօղ . կամ երկուք բաժնող : Դէմ. , երկուք բաժնած :
Կրկնաբարձ . || երկու հեղ վերցնող կամ վերցուցած :
Կրկնագրել : || անդամայնին գրել . Թէքրար գրել :
Կրկնադատ : || երկու անգամ դատող . կամ երկու հեղ դատուած :
Կրկնակ : || տե՛ս Կրկին :
Կրկնակականչ : || երկու հեղ եաքիւր եաքիւր լալող կամ լալած :
Կրկնակի : || երկու հեղ . երկու անգամ : Դէմ. , երկու Թիւալիւ . երկու Թալ : Դէմ. , երկու խանԹ : Դէմ. , երկուք . Լութում :
Կրկնակնունք : || երկու հեղ մկրտող կամ մկրտած :
Կրկնաճիր : || երկու անգամ պախշող կամ պախշած :
Կրկնամածել : || երկու խանԹ եղած :
Կրկնամեռ : || երկու հեղ մեռած : Դէմ. , երկու Թիւալիւ մեռնող :
Կրկնայարկ : || երկու զոլԹէ . եինչպէս [illegible] տուներ :
Կրկնանախատ : || երկու հեղ նախատուած . խանԹ վէխանԹ ախԹէմ լալող :
Կրկնաշահ : || երկու խանԹ շահօղ կամ վաստկող : Դէմ. , երկու զանԹ շահեցուցած . բազմեցնելով երկուք եղած :
Կրկնապատիկ : || երկու խանԹ . երկու զոյԹ եէել :
Կրկնապատկել : || երկու խանԹ ընել . զոյԹ մալ եսեցնել :
Կրկնապարոյր : || կլորցած . կիւր եղած :

Կրկնավաճառ : || երկու տարու կամ սեղ ամող . երկու սեղով վաղող :
Կրկնատակեր : || խիստ ազնիւ . խիստ չիրքին :
Կրկնատեսակ : || տե՛ս Երկտեսակ :
Կրկնարօր : || Թէքրար հերկած : Դէմ. , խանԹ խանԹ քննած :
Կրկնել . || Թէքրար ընել կամ ընել : Դէմ. , կրկնողաԹ ընել . մէկդմէկու վրայ գարձնել : Դէմ. , ձգել . Թէքել . ծալել :
Կրկնել ցասումն : || իւզնիւակ ընել :
կարմիր Կրկնեալ : || երկու անգամ կարմիր ներկած :
Կրկնեռանդութիւն : || մեօհիւր սիւլէյմանի :
Կրկնեսաց : || Թէքրար եսացնող . Թէքրարէն խայինամիշ եղող :
Կրկնիլ : || Թէքրար դառնալ . կէնէ դառնալ :
Կրկնոց : || վրայի լաԹ . շալվար . եամբուրլու . փիւկ . Ֆէրաճէ . փիլոն . և այլն : Դէմ. , շապիկը կամ պատմուճան արծաԹեղէն , և սա կեպէն չէնկի :
Կրկնուած : || երկու հեղ ընելը կամ ըսելը : Դէմ. , մեղադանութեան խօսքը . օրինակները :
Կրկունք : || կրունկները . էօքճէները :
Կրկում : || շալը . շալը չլուփը . կառոյումնք :
Կրկուտկերպ : || շալը չլուփէ շինուած :
Կրկուպաղ : || շալը ծալլօղ :
Կրկտել : || փորելով փռուանել . քերել : Դէմ. , մանուր ծամել . Ֆիրաւէ Ֆիրաւէ քննել :
Կրճատ . կամ Կրճատեալ : } ծայրը կտրած . Թըլ
Կրճատական : { փաւած . սիւննէԹլի : Դէմ. , ձեռքը կամ պոչը կտրած :
Կրճատել : || ծայրը կտրել . պտուատիչ ընել . Թըլփաւել : Դէմ. , ձեռքը կամ ոտքը կտրել . պոչը , կամ քիԹը կտրել :
Կրճատել զմերկս զօրաց , կամ զգօրս : || առջեւ քին վերջի գիծ ըարգել . վերջի մնացածները Թրէ անցնել :
Կրճատութիւն : || ծայրը կտրելը . ԹըլփաւուԹիւն . սիւննէԹ :
Կրճել . կամ Կրճտել : || ակռաները կռճտել կամ կճռտել :
Կրճիմն : || պէօլմէ . մէջ ընկած բան . էնկէլ . արգելք : Դէմ. , պզրը սէչի . Ֆարդ :
Կրճումն : || ակռայ կրճտելը :
Կրճտել : || տե՛ս Կրճել :
Կրմղութիւն : || աճմնութիւն :
Կրմուղ : || աճման . տաւհայ չքմանեցուցած :
Կրոկոդիլոս : || կոկորդիլոս գազանը :
Կրունկն : || կրուկն . էօքճէ :
ի Կրունկն դառնալ : || յետ դառնալ :
Կրպակ : || խանութ : Դէմ. , խանի Լօնտորոնէգոյ մէջխանայ :
Կրպականոց : || չարշը :
Կրպականուտ : || խանութ մանօղ . խանը կամ մեյխանան մանօղ :
Կրպակաւոր : || խանութպան . խանութ նստող : Դէմ. , խանըճի . մեյխանաճի . լօնտաբաճի :
Կրսակր . կամ Կրսակր : || աղբի եղբայր . աղջիկ աղբար : Դէմ. , վարժիկը . ցած . աղջիկ :
Կրսակրադոյն . կամ Կրսակրադոյն : || ա , սա , տիկ . խիստ յետեւինը . խիստ ցած

Կրօնաւորազգեաց · կամ Կրօնաւորազգեստ : || Եւս սեւ- զգեցած · զգած սեւ զգեստ :
Կրօնաւորութիւն · կամ Կրօնաւորութիւն : || պաշտօնութիւն :
Կրօն · կամ Կրօնք : || կրօն · մէզհէպ · օրէնք · աւ- անդութիւն · սանէթ · փանանք : դ.ն., կենցա- ղավարութիւն · վարք :
Կրօնազգեաց : || տես Կրօնաւոր :
Կրօնակից : || մէկ կրօն ունող · մէկ կրօնքի մէջ կեցող · մէկ տեղ [illegible] եղող :
Կրօնասէր : || կրօն սիրող · բարեպաշտ · Ջեր- մեռանդ :
Կրօնաստան : || վանք · մենաստան :
Կրօնաւոր : || կրօնաւոր · Հաբեղայ · ռուհ- պան : դ.ն., բարեպաշտ · Ջերմեռանդ :
Կրօնաւորական : || կրօնաւորի [illegible] :
Կրօնաւորանոց : } տես Կրօնաստան :
Կրօնաւորաստան : }
Կրօնաւորացու : || կրօնաւորցու · Հաբեղայացու :
Կրօնաւորիլ : || կրօնաւոր ըլլալ · Հաբեղայ ըլլալ : դ.ն., կանոնով կենալ · կենցաղա- վարիլ · օրէնք պահել ·
Կրօնաւորութիւն : || կրօնաւորութիւն · Հաբե- ղայութիւն : դ.ն., բարեպաշտութիւն · Ջերմեռան- դութիւն :
Կրօնող : || տես Կրօնող :

Կ Ց

Կցակ : || Հաղորդ · ընկեր : դ.ն., կցցած · կը- պած : դ.ն., [illegible] · ձեռքի :
Կցայծ : || ընկերներուն կցցած :
Կցան : || կցելը · խլխշոտիքը :
Ի Կցանս հարկանել : || կցել · խլիշոտկելու ընել :
Կցոցել : || թեւքով զարնել · չիֆտակ նետել :
Կցել : || կցցել · կպցնել · մէկզմէկ փակցնել · մէկ ընել :
Կցիլ : || կցցուիլ · կպչիլ · փակչիլ · մէկ ըլլալ :
Կցկտուր : || վրայ եկած · կցկցած · տաշ · կտ- պանձի : դ.ն., կարկտկցուք :
Կցկցել : || մէկ զմէկ կցցել մէկ զմէկ կպցնել · կարկտել :
Կցկցուն : || կցկցած : դ.ն., ախղարիչ · եղափխայ :
Կցոտել : || տես Կցկցել :
Կցորդ · կամ Կցուրդ : || ընկեր · ընկերէն ունող · ընկեր · նման :
Կցորդ կենաց : || տես Կենակից :
Կցորդագիր : || մէկ տեղ պահող · կցցող :
Կցորդակից : || ընկեր :
Կցորդակցութիւն : || ընկերութիւն :
Կցորդել : || ընկեր ընել : տես և Կցել :
Կցորդութիւն : || ընկերութիւն : դ.ն., կցցելը · կպչելը :
Կցուած : || կցցելը · կպցնելը · [illegible] : դ.ն. կցցած տեղը :
Կցուրդ : || տես Կցորդ :

Կ Ք

Կքեցուցանել : || տես Կորացուցանել :
Կքիլ : || ծռիլ · քիթը [illegible] · [illegible] ըլլալ : տես և Կորանալ :
Կքումն : || վար ծռիլը · երկու ղաթ ըլլալը :
Կքրիլ : || կռնակել[illegible] [illegible] ընել : [illegible] [illegible] որոտման դէմ : դ.ն., [illegible]- լու [illegible] ընել · մարդու դէմ [illegible]- միշ ըլլալ :

Կ Օ

Կօշել : || կանչել · պոռալ · պոռչալ :
Կօշիկ : || ոտքի աման : դ.ն., [illegible] : դ.ն., [illegible] բաշուած · խունկ[illegible] :
Կօշկակար : || [illegible] · բաշմաքճի :

Հ Ա

Հա : || հա · այո :
Հագագ : || սանձ · նեֆէս · սոլուխ · դ.ն., պողպատ · պողպատին ծայրը : դ.ն., ձայն · խօսք · բան :
Զուռնի Հագագեն : || պողպատին ծայրը · [illegible] :
Հագագագոյն : || ընդու · չիման · [illegible] · բա- ռերուն ղաթը ձայնը կամ արտաբերութիւնը :
Հագագասախուռ : || պողպատին կամ բերնին դուրս ելլող, ու ցրուող :
Հագնելագարար : || [illegible] · չափաւոր · չէլլաֆով : դ.ն., շալերի պէս :
Հագնելագոյութիւն : || ծիծաղցող խաղ · շալերի առողջ [illegible] : դ.ն., վարպետ շարադրու- թիւն · վարպետ ոստանաւոր : դ.ն., գրելի գլուխ :
Հազին : || զաւակ : դ.ն., [illegible] :
Հագարական : || ախկ · [illegible] · [illegible] : դ.ն., [illegible]- թառայ :
Հագարական Ջրերոց : || խուրայ :
Հաղ : || հաղ · եղբայրութիւն :
Հաղալ : || հաղալ :
Հաղար : || հազար : դ.ն., [illegible] :
Հաղարք հազարաց : || հազար հազարաց · [illegible] մեծ հազարաց հազար · միլիոն :
Հազարամեայ : || հազար տարուան :
Հազարաւոր [illegible] : || հազար հեղ :
Հազարապատիկ : || հազար պատ ելել :
Հազարապետ : || հազարապետ · [illegible] : դ.ն., [illegible] · [illegible] · քեա- հեայ :
Հազարապետութիւն : || [illegible] [illegible] : դ.ն., [illegible] · քեահեայութիւն :
Հազարաւոր : || հազար հանդամանքով : դ.ն., հա- զար խումբ, կամ հազարապետ :
Հազարեակ : || հազարիկ · հազարաւոր · հազար :
Հազարերորդ : || հազարին մէկ :
Հազիւ : || ձօրով · կիւձիւլէն :
Հազիւ հազ : } [illegible] · ձօրով ձօրով · [illegible]- [illegible] · կիւձիւլէ[illegible] ·
Հազիւ ուրեմն : } խմթախըլը :
Հալ : || հալած : դ.ն., հալող մոմող :
Հալածական : || հալածուող · խաչղըն :
Հալածական առնել : || տես Հալածել :
Հալածական լինել : || հալածուիլ · խաչղըն ըլլալ :
Հալածանք : || հալածանք :
Հալածել : || հալածել · ետեւէն ընկնելով փախցնել :
Հալածիչ : || հալածող · հալածանք հանող :
Հալածոյ : || հալելով չինուած · թափածոյ :
Հալածումն : || հալածանք :
Հալել : || հալել : դ.ն., մաշել · խուզնելով [illegible] ընել

Հալել ։ || Հալիլ ․ մաշիլ ․ խառնել ․ [illegible] ։
Հալողական ։ || հալօղ ․ մաշօղ ։
Հալոց ։ || Հալելու օճառ ․ [illegible] կամ խալճիկ օճառ ։ Ըստ․ բօթայ ։ Ըստ․ բան հալելու [illegible] կամ խաղան կամ փուռ ։
Հալոցական ։ || օճառով կամ փօթայով բան բանօղ ։
Հալուածք ։ || Հալելը ․ հալած բան ։
Հալուէ ։ || Եօս ադաճը ։ Ըստ․ սապր ․ որ է [illegible] ։
Հակ ։ || Հակ ․ տէնկ ։
Հակաբան ։ || դէմ խօսօղ ․ Թէրս խօսօղ ․ [illegible] ։
Հակագուշակ ։ || գիմաղէմ ձէնէ ընօղ ․ [illegible] ։
Հակադարձ ։ }
Հակադարձաբար ։ } դէմը ․ Թէրսը ։
Հակադարձիլ ։ || Թէրս դին դառնալ ․ մէկզմէկու հետ փոխուիլ ։
Հակադիր ։ || դէմը դնօղ ․ դէմ ձգօղ ։ Ըստ․ դէմը դրած ․ դէմ ընկած ․ Թէրս ։
Հակադրել ։ || դէմը դնել ․ դէմ ձգել ։
Հակադրութիւն ։ || դէմ դնելը ․ դէմ կենալը ․ ներհակութիւն ։
Հակաճառիլ ։ || ուրիշի դէմ Թուք քաշել ․ դէմ կենալ ․ դէմ դնել ․ ախոյեանութիւն ընել ։
Հակակայ ։ || դէմը դրած ․ դիմացինը ․ Թէրսը ։
Հակակայել ։ || դէմը կենալ ․ դիմացը դրուիլ ․ Թէրսը ըլլալ ։
Հակակայութիւն ։ || դէմ կենալը ։
Հականիշ ։ || դէմ բանին ներհակը ցուցօղ ։ Ըստ․ զղջ․ ախոյեան ։
Հակակրութիւն ։ || ներհակութիւն ․ [illegible] ։
Հակաճառ ։ || դէմ խօսօղ ․ մրցակից ․ խօսքով ձէնէ ընօղ ։
Հակաճառել ։ }
Հակաճառիլ ։ } Հակաճառօղ ըլլալ ․ մրցակից ըլլալ ․ խօսքով ձէնէ [illegible] ըլլալ ։
Հակաճառութիւն ։ || Հակաճառութիւն ․ մրցակցութիւն ․ մրցակցել ։
Հակամարտ ։ || տե՛ս Հակագուշակ ։
Հակամարտել ։ || տե՛ս Հակաճառել ։
Հակամէտ ։ || մէկ դին ծռօղ ․ մէկ դին [illegible] ընօղ ․ յօժարօղ ։
Հակամիտել ։ || մէկ դին ծռիլ ․ մէկ դին [illegible] մէջ ընել ․ մէկին մը դին ըլլալ ․ յօժարիլ ։
Հակամիտութիւն ։ || մէկ դին ծռիլը ․ յօժարութիւն ։
Հակառ ։ || ներհակը ընօղ ․ զրթ գնացօղ ։
Հակառակիչ ։ || դէմ կեցօղ ․ դէմ գնօղ ․ ախոյեան ․ խառնիչ ․ զրթ ։ Ըստ․ Թէրսը ․ դէմը ։
Հակառակ (Նախադրութ․) || դէմ ․ զոր օրինակ ․ հակառակ բոյ վկայեն ։ [illegible] դէմ կը վկայեն ։
Հակառակաբան ։ || տե՛ս Հակաբան ։
Հակառակաբանել ։ || դէմ խօսիլ ։
Հակառակաբանութիւն ։ || դէմ խօսք ․ կռիւ ։
Հակառակագնաց ։ || զրթ գնացօղ ։
Հակառակադիր ։ || տե՛ս Հակադարձաբար ։
Հակառակադրութիւն ։ || Հակաճառութիւն ․ ախոյեանութիւն ․ խառնակութիւն ։
Հակառակամարտ ։ || մէկին մը դէմ պատերազմօղ ․ մարտնչօղ դէմ մենամարտ ելլօղ ։

Հակառակակռիւ ։ || տե՛ս Հակառակ ։
Հակառակածնունդ ։ || կռիւ կամ վէճ վէճէ հանօղ ։
Հակառակամարտ ։ || տե՛ս Հակառակ ։
Հակառակամարտ ։ || տե՛ս Հակագուշակ ։
Հակառակայորդոր ։ || տե՛ս Հակառակածնունդ ։
Հակառակասէր ։ || կռիւ կամ վէճ վէճէ սիրօղ ․ խռովութիւն սիրօղ ։
Հակառակատեսիլ ։ || ներհակ տեսք ունեցօղ ։
Հակառակիլ ։ || դէմ կենալ ․ զրթ երթալ ․ կռուիլ ․ ախոյեանութիւն ընել ․ ձէնէ ընել ։ Ըստ․ Հակաճառել ․ մրցակից ընել ։
Հակառակորդ ։ || դէմ կեցօղ ․ ախոյեան ․ թշնամի ․ տաւալ ․ մրցակից հետ ձէնէ ընօղ ։
Հակառակութիւն ։ || դէմ երթալը ․ ախոյեանութիւն ․ խառնակութիւն ․ ձէնէ ․ տաւալ ․ մրցակից ։
Հակառակցիլ ։ || տե՛ս Հակառակիլ ։
Հակառակոր ։ || նոյն ։
Հակասաբան ։ || իրարու դէմ խօսօղ ․ իր խօսքին ներհակօղ ։
Հակասող ։ || ներհակ խօսք մ ։
Հակասական ։ || իրարու դէմ ։
Հակասութիւն ։ || իրարու դէմ խօսք կամ բան ։
Հակատասել ։ || դէմ դրել ․ դատով մրցակից ընել ։
Հակատել ։ || մօտենալ ․ մտնել ․ մօտ ընել ։
Հակարդար ։ || Թէրս դին քաշօղ ։ Ըստ․ Թէրս դին օտայ կամ տրէմ ․ զանկ Թարը ձգել ։
Հակել ։ || ծռել ․ վար ծռել ․ վար հակել ։
Հակերդ ։ || տե՛ս Հակառակ ։
Հակեցուցանել ։ || տե՛ս Հակել ։
Հակիրճ ։ || համառօտ ․ կարճ ։
Հակոտնեայ ։ || Ներքևի աշխարհը բնակօղ ։
Հաղ ։ || կցցած ․ պինդ խլիկ ։ Ըստ․ Հեղ․ [illegible] ։
Հաղ բանի գլխոյ ։ || անդամ անդամի ․ վերջ ․ կինդ ․ [illegible] ։
Հաղարդ ։ || Հաղորդ ․ [illegible] ։
Հաղբ ․ կամ Հաղբք ։ || ատաղձ ․ մարմին ։
Հաղորդ ․ կամ Հաղորդակից ։ || ընկեր ։
Հաղորդակցիլ ։ || ընկեր ըլլալ ։
Հաղորդաւոր ։ || ընկերութիւն ընօղ ։
Հաղորդել ։ || ընկեր ընել ։ Ըստ․ հաղորդութիւն տալ ․ սրբութիւն տալ ։
Հաղորդընծայ ։ || մէկ տեղ ընծայած ։
Հաղորդիլ ։ || ընկեր ըլլալ ․ Ըստ․ Հաղորդութիւն առնել ։
Հաղորդութիւն ։ || ընկերութիւն ։ Ըստ․ Հաղորդութիւն ․ սրբութիւն ։
Համ ։ || Համեմ ․ համ ընօղ ․ [illegible] ։
Համ ընել ։ || տե՛ս Համել ։
Համակ ։ || ամբողջ ․ [illegible] ։
Համել ։ }
Համեցուցանել ։ } [illegible] ընել ․ [illegible] ընել ․ Համ նեցնել ։
Համեմել ։ || Համեմել ․ ուտելը Համ ընել ․ խօսքին [illegible] ըլլալ ։
Համեմ ։ (Համաբանակ բայց․) || տե՛ս Համեմել ։
Համայն ընել ։ || մասնաւոր ըլլալ ․ բովանդակ ըլլալ ․ ամէն մէկին ․ [illegible] ըլլալ ։
Համայն ։ }
Համայնական ։ } մասնաւոր ընդհանուր ․ [illegible] ։

Հաճոյակատար : || կամքը կատարող . ուզածը ընող :
Հաճոյանալ : || տես Հաճոյ ըլլալ :
Հաճոյարար : || խոշնութ ընող . կամքը կատարող : Տճկ , սիրելի ընող :
Հաճոյք : || հաւնած կամ ուզած բանը . սիրած բանը . մէտէկին ուզածը . կամքը :
Հաճութիւն . || տես Հաճոյք : Տճկ, մախխալուլութիւն . բաւղալէթ . չէօհրէթ . հնուք :
Հաճուկ . || հալը . խոշ :
Հաճուկս արկանել ումեք : || հաւնեցնել . հաղ ընել տալ . խոշը բերել :
Հաճուկս առնել : || խաթեր համար անել . խոշ բէրձի ըլլալու համար ընել :
Համ : || համ . տամ . լէզզէթ :
Համաբան : || միաբան . խօսքը մէկ : Տճկ, մէկ զմէկու նման . ույղուն :
Համաբանել : || մէկի մը հետ մէկ խօսք ըլլալ : Տճկ. միաբանցնել . մէկ զմէկու նման ընել :
Համաբարբառ : || մէկ բան խօսող . մէկ թիւլիւ խօսող . միաբան . մէկ զմէկու ույղուն :
Համաբարոյ : || վարքը նման :
Համաբնաբան : || մէթաֆիզիքայ գիտցող :
Համաբնաբանութիւն : || մէթաֆիզիքայ :
Համաբնակ : || մէկ տեղ բնակող . միատեղ կեցող :
Համաբնակ տեղի : || միատեղ բնակելու տեղ :
Համաբնական : || բնական . զաթը : Տճկ, ուրիշի հետ մէկ բնութիւն ունող : Տճկ , մէթաֆիզիքայի մուէթալիս :
Համաբնակից : || տես Բնութենակից :
Համաբնութիւն : || ուրիշի նման բնութիւն :
Համաբոյս : || մէկ տեղ բուսնող կամ բուսած : Տճկ , զաթը :
Համաբուն : || ուրիշի հետ մէկ բնութիւն ունող : Տճկ. զաթը . էօզ :
Համագաղափար : || մէկ էօրնէկ ունող . մէկ խալըպէ :
Համագոյ : } մէկ տեղ կեցող : Տճկ. ուրիշի հետ մէկ գոյացութիւն կամ բնութիւն ունող :
Համագոյական :
Համագոյակից :
Համագոյութիւն : || մէկ տեղ կենալը : Տճկ . ուրիշի հետ մէկ գոյացութիւն կամ բնութիւն ունիլը :
Համագոյք : || ամմէն առեղծուած . ամմէն բան՝ որ կայ :
Համագործ : || մէկ տեղ ընող . եարտըմճի : Տճկ, մէկ կերպով կամ մէկ տեղ եղած :
Համագործութիւն : || միատեղ ընելը . եարտըմ :
Համագումար : } մէկ տեղ ժողված . թօփ եղած . թօփճայ . թօպթօփ :
Համագունդ :
Համագունդ : (մակբայ .) || մէկ տեղ . միատեղ :
Համադամ : || խիստ համեղ . խիստ անուշ :
Համադամք կերակրոց և ըմպելեաց : || աղնիւ կերակուրներու և խմելիքներու սօյ . թահամ :
Համադաս : || մէկ տեղ դրած կամ շարած :
Համադասել : || մէկ տեղ դնել կամ շարել :
Համադէն : || տխնտաշ : Տճկ , ամմէն բանի ատըրցող :
Համադուան : || դրացի :
Համադրութիւն : || մէկ տեղ դնելը կամ դրուելը :
Համազարմ : || ազգական . խըսըմ :
Համազգեաց : || մէկ տեղ հագնող . միատեղ ունող :
Համազգի : || մէկ ազգէ . ազգական : Տճկ . մէկ սօյ . մէկ թիւռլիւ :
Համազգութիւն : || ազգականութիւն :
Համազն . } մէկ ազգէ . մէկ սոյէ :
Համազնեակ :
Համազոյգ : || ջխտած . մէկ զմէկու նման . դէդը :
Համազուգել : || ջխտել . ջիֆթ ըլլալ . մէկ զմէկ կցցել . ընկեր ըլլալ :
Համազուն : || տես Համազն :
Համազօր : || ուրիշի հետ մէկ ուժ ունող . ուրիշի նման խաւոր ունող :
Համաթիւ : || ուրիշի հետ մէկ համրանք ունող : Տճկ, մէկ տեղ սեպուող :
Համաժողովել : || մէկ տեղ ժողվել :
Համալուր : || ամմէն տեղ լսուած կամ ճաւ եղած :
Համալսարան : || դպրատուն . դատատուն . մէտրէսէ :
Համախմբել : || մէկ տեղ ժողվել . ձիւմիւս ընել :
Համախոհ : } ուրիշի ույմիշ եղող . մէկ սիրտ . եամախ :
Համախոհակ :
Համախորհուրդ : || խօսքը մէկ . միաբան . մէկ սիրտ :
Համախուռն : || տես Համագումար :
Համածագող : || ուրիշի հետ ծաւթող : Տճկ, ամմէն դին կամ ամմէն տեղ ծագող . մէկէն ծագող :
Համածաւալ : || ամմէն տեղ տարածած . կամ եայըլմիշ եղած .
Համածին : || մէկ տեղ ծնած : Տճկ . մէկ մօրէ ծնած . աղբար :
Համակ : || ամմէնը . պիւթիւն . սաֆի . սօմ :
Համակ կապուտակ : || պիւթիւնը կապոյտ :
Համակ ոսկի : || սաֆի ոսկի . սօմ ոսկի :
Համակ յօդեաց : || ոսկորներէն՝ մէկ դուռն ունողները :
Համակ : (մակբայ .) || պիւթիւն . մէկէն . մէկ տեղ . պիր օղըրտան . ալէնէմլիէ . պիւսպիւթիւն :
Համակաձայն : || տես Համաձայն :
Համակամ : || ուրիշի հետ մէկ կամք ունող . միաբան . մէկ զմէկու ույղուն :
Համակամիլ : || ուրիշի ուզածը ուզել . ուրիշի ույմիշ ըլլալ :
Համականութիւն : || մէկ սիրտ ըլլալը . միաբանութիւն . ույղունութիւն :
Համակաց : || մէկ տեղ կեցող . ույղուն :
Համակացութիւն : || մէկ տեղ կենալը :
Համակար : || տես Համազօր :
Համակարգ : || մէկ կարգ ունող . մէկ սրայէ :
Համակարգել : || մէկ սրայ անցընել :
Համակարիք : || ուրիշի կարօտութեան իշխահ . ցաւակից . տէրտըլէշմիշ եղող :
Համակեաց : || մէկ տեղ կեցող . միատեղ ապրող :
Համակերպ : || տես Համաձև :
Համակերտ : || մէկ թիւռլիւ շինած :
Համակել : || բոլորել . գլուխ հանել . լմնցնել : Տճկ , տամամ ընել . տամամ կենալ . տա

տամ

տանելիչ ըլլալ ։

Համակիլ ։ ‖ գլուխ ելլել ․ ըմբռնալ ։ Տե՛ս, տա տանելիչ ըլլալ ․ տալիս ըլլալ ։

Համակեր ։ ‖ ուրիշի հետ կերող ․ ուրիշի հետ մէկ մարմով ուտող ․ խուլյալ ։

Համակործան ։ ‖ զամենքը ներքեւ վրայ ընող ․ ամենն բան փլչող կամ աւրող ։

Համակլել ։ ‖ զամենքը կլլող ։ Տե՛ս, մէկ տեղ կլլող ։

Համակրութիւն ։ ‖ խուլյալութիւն ։

Համակրօն ։ ‖ տե՛ս Միակրօն ։

Համակցել ։ ‖ մէկ տեղ կցել ։

Համակցորդ ։ ‖ իշխան ։

Համահայր ։ ‖ մէկ հօրէ ծնած ։

Համահանդէտ ։ ‖ խիստ նման ․ գրգը ։

Համահանդերձ ։ ‖ մէկ մէկու նման հագուած ։

Համահաւասար ։ ‖ պատապարտաւոր ․ թամ թամամ ։

Համահաւաք ։ ‖ տե՛ս Համաժողովումն ։

Համահաւաքել ։ ‖ մէկ տեղ ժողվել ․ թօփ ընել ։

Համահետ ։ ‖ մէկ իրի ունող ․ մէկ ճամփայ գնացող ․ մէկ տեղ քալող ։

Համահրաւէր ։ ‖ զամենքը կանչող ։ Տե՛ս, ուրիշի հետ կանչուող կամ տաւէթ ընող ։

Համաձայն ։ ‖ ձայներնին կամ խօսքերնին մէկ ունող ․ նման ։

Համաձայնիլ ։ ‖ ձայներնին մէկ ըլլալ ․ մէկ տեղ ձայն հանել ։ Տե՛ս, խօսքերնին մէկ ընել ․ մէկ սիրտ ըլլալ ․ մէկ զմէկու ուղիղ ըլլալ ։

Համաձայնութիւն ։ ‖ մէկ խօսք մէկ սիրտ ըլլալը ․ ուղղութիւն ։

Համաճանձիր ։ ‖ մէկ տեղ պեղքար ելլող ։ Տե՛ս խիստ պեղքար ։ Տե՛ս, մէկ տեղ ժողվող ․ թօփ ընող ։

Համաձև ։ ‖ մէկ թարզ ձև ունող ․ մէկ պիջիմ ․ մէկ զմէկու նման ․ ուղղուն ։

Համաձևանալ ։ ‖ մէկ պիջիմ ըլլալ ․ ուղղուն ըլլալ ։

Համաձևութիւն ։ ‖ միաձևութիւն ․ ուղղունութիւն ։

Համամնորդակ ։ ‖ պիւսպիւթիւն կերած կամ զոյյ եղած ։ Տե՛ս, ամէն տեղ տարածուող կամ եայլլիչ եղած ։

Համամայր ։ ‖ մէկ մօրէ ծնած ։

Համամարմին ։ ‖ մէկ զմէկու նման մարմին ունող ․ մէկ մարմնէ հասըլ եղած ։

Համամիտ ։ ‖ միտքը կամ սիրտը մէկ ․ միաբան ․ մէկ զմէկու ուղղուն ։

Համամտութիւն ։ ‖ մէկ սիրտ ըլլալը ․ միաբանութիւն ։

Համայն ։ ‖ ամէնը ․ պիւթիւն ․ պիւսպիւթիւն ։ Տե՛ս, մէկ տեղ ․ մէկ հետ ։ Տե՛ս, հէմ ։ Տե՛ս, ամայ ․ անձամբ ։

Համայնապատում ։ ‖ ամէնը պատմող ։

Համայնաջինջ ։ ‖ ամէնը ջնջող կամ կորսնցնող ։ Տե՛ս ամէնը ջնջած ․ պիւթիւն կորսուած ։

Համանման ։ ‖ նմանող ․ գրգը ։ Տե՛ս, պիւթիւն ․ պիւսպիւթիւն ։

Համանդամայն ։ ‖ մէկէն ․ պիրտօղրուսուն ․ մէկ տեղ ։ Տե՛ս, հէմ ։

Համանդամ ։ ‖ մէկ մարմնոյ՝ անդամ եղած ։

Համանձն ։ ‖ տե՛ս Միանձն ։

Համանման ։
Համանմանակից ։ } խիստ նման ․ ջիմշիր ․ գրգը ։
Համանմանիք ։

Համանմանիլ ։ ‖ նմանիլ ․ ուղիղ ըլլալ ։

Համանուանել ։ ‖ մէկ անուն ունենալ ․ ադաշ ըլլալ ։

Համանուն ։
Համանուանակ ։ } անունը մէկ ․ ադաշ ։

Համանուանաբար ։
Համանուանակի ։ } մէկ անուն ունենալով ․ երկուքին մէկ անուն տալով ։

Համաշխարհ ։ ‖ պիւթիւն աշխարհը ։ տե՛ս և Համաշխարհիկ ։

Համաշխարհագործ ։ ‖ պիւթիւն աշխարհքս ընող, կամ պիւթիւն աշխարհքս ըրած ։

Համաշխարհակալ ‖ պիւթիւն աշխարհքիս իշխող ։

Համաշխարհական ։ ‖ պիւթիւն աշխարհքին միւթաալլիխ ։

Համաշխարհիկ ։ ‖ հէմշէհրի կամ եմիշէրի ։

Համաշունչ ։ ‖ տե՛ս Համամիտ ։

Համաչուէլ ։ ‖ մէկ տեղ կէսչ ընել ։

Համապայծառ ։ ‖ խիստ պայծառ կամ փայլուն ․ խիստ ճիլալը ։ Տե՛ս, մէկ զմէկու նման պայծառ ։

Համապաշտօն ։ ‖ մէկ խղճեթի կամ մանսապի վրայ եղող ։

Համապատիւ ։ ‖ հաւասար պատիւ ունող ։

Համապատուաբար ։
Համապատուապէս ։ } հաւասար պատիւ ունենալով ․ միակերպ մեծարանք տալով ։

Համապատուել ։ ‖ մէկ տեղ պատուել ․ հաւասար պատիւ տալ ։

Համապատուութիւն ։ ‖ հաւասար պատիւ ունենալը ։

Համապարփակ ։ ‖ ամէն բան պատող ։

Համաջինջ ։
Համաջնջուած ։ } պիւսպիւթիւն ջնջած ․ քէօքէն կորսուած ․ իւլը թօզը վերցած ։

Համաջինջ կորուսանել ։ ‖ իւլը թօզը կորսնցնել ։

Համառօտ ։ ‖ համառօտ ․ կարճ ։

Համառօտագիծ ։
Համառօտագիր ։ } կարճ գրող ․ կարճ գրուած ։

Համառօտեալ ՚ի յուշս ։ ‖ յուշը կարած ․ յուսահատած ։

Համառօտել ։ ‖ կարճեցնել ․ կարճ պատմել ․ կարճ բռնել ։

Համասեռ ։ ‖ մէկ սոյ ․ մէկ սոյէ ։

Համասերմ ։ ‖ մէկ սերմէ հասըլ եղած ։

Համասնեալ ‖ մէկ տեղ մեծցած ։ Տե՛ս, մէկ զմէկ կցուած ։

Համասնունդ ։ ‖ մէկ տեղ մեծցած ։

Համասպրամ ։ ‖ ծաղիկներու սոյ ։

Համաստեղծ ։ ‖ մէկ տեղ ստեղծած ․ իր հետ հասըլ եղած ․ զաթը ։

Համաստեղութիւն ։ ‖ աստղերու ամէն մէկ պուլուկը, որ աստղաբաշխները թիւալըլու թիւալըլու ձևի մէջ կանչեն ։

Համասփիւռ ։ ‖ ամէն տեղ տարածուած ․ ամէն դին եայլլիչ եղած ։ Տե՛ս, ծաղկի մը անուն է

Համատարածանիլ : || ամէնին տեղ հասնիլ ամէնին դին եւ միատեղ ըլլալ :
Համատասակ : || խառնեալ · խառնուածք :
Համատարած : || ամէնին տեղ տարածուած · ամէն մէկ դին եւ ամէն տեղ եղած : Տե՛ս․ խառնուած · լանջարձակ :
Համատարր : || մէկ տարրէ կամ մէկ նիւթէ հաւըր եղած :
Համատեսակ : || մէկ սոյն · մէկ Թիպի կերպով նը- մանի · չէփէրի :
Համատիկ : || մէկ տարէկ :
Համատեսակ : || տե՛ս Համատեսակ :
Համազգամ : || տե՛ս Համազգամ :
Համար : || համրանք · հիսաբ : Տե՛ս․ բանի մը տեղ դնելը · ընդունելութիւն : Տե՛ս․ համար · Ճշգրտութիւն :
Ի համարի լինել : || համրուիլ · սեպուիլ · բանի մը տեղ դրուիլ · ընդունելութիւն ունենալ :
Համար տալ : || իր ըրածին Ճշգրտութիւն տալ · հիսաբ տալ :
Համար պահանջել · կամ Համար առնուլ : || հիսաբ ուզել · համար ուզել · մէկուն ըրածը Թողածը Թէֆթիշ ընել :
Ի Համար : || համար · զոր օրինակ · Ի համար քեռ իւրոյ : ըսածը · քրոջը համար :
Համարակալ : } տէֆթէր բռնող · տէֆթէր- տար :
Համարակար :
Համարահամ : } համար ուզող · հիսաբ ու- զող :
Համարապահանջ :
Համարատու :
Համարեա Թէ : || սեպէ Թէ · սոյնքն Թէ :
Համարել : || համրել · հիսաբ ընել :
Համարիլ : || տե՛ս Համարել : Տե՛ս․ սեպել · կարծել · Թահմին ընել :
Համարին : || մէկ արժէք · մէկ սոյն :
Համարձակ : || համարձակ · վախ չունեցող · սիր- տէտր : Տե՛ս․ լանջարձակ · խիստ լայն : Տե՛ս․ ... խօսող : Տե՛ս․ խօսակ · սաղտամատոյց · էշկէարէ :
Համարձակաբարբառ : || սիրալէտ ձայն հա- նող · սիրալէտ խօսող :
Համարձակաբարբառ խօսիլ : || սիրալէտ խօսիլ :
Համարձակագոյն : || խիստ համարձակ · ա- ռանց վախնալու · սիրալէտ :
Համարձակախօս : || տե՛ս Համարձակաբարբառ :
Համարձակահայեաց : || սիրալէտ նայող · իր- տակ տեսնող · էշկէարէ տեսնող :
Համարձակախօսն : || սիրալէտ :
Համարձակաձայն : || տե՛ս Համարձակաբարբառ :
Համարձակապէս : || առանց վախնալու :
Համարձակել : } համարձակեցնել · սիրալէտ ընել ·
Համարձակեցուցանել : }
սիրտ տալ : Տե՛ս․ Թող տալ · ազատութիւն տալ : Տե՛ս․ լանցնել · տարածել · ազատ խօսեցնել :
Համարձակիլ : || համարձակ ըլլալ · սիրալէտ ըլլալ : Տե՛ս․ լայննալ · լանջարձակ ըլլալ :
Համարձակութիւն : || սիրալէտութիւն : Տե՛ս․ լանջարձակութիւն : Տե՛ս․ համբերատարութիւն · խօ- լայութիւն : Տե՛ս․ տէզտիր :
Համարմատ : || մէկ բերան :
Համարողական : || հ[illegible]անքի մուԹաւլիխ :
Համարողութիւն : || համրանք · կամ համրելը :

Համարուեստ : || գիտնական մարդ · մէկ էսնաֆէ :
Համասերկել : || մէկ սերէ · մէկ սոյն :
Համաւոր : || համ ունեցող :
Համափառ : || տե՛ս Համափառաւոր :
Համաքսուրակ : || տե՛ս Համակրական :
Համաքարոզակել : || նմանցնել · ձայն ձայնակից բերել · խիստ ուղղանը ընել :
Համբակ : || աշկերտ · աշակերտ · խաժ : Տե՛ս․ տղայ · չօճուխ · մախսուր :
Համբակադպիր : || պզտիկ աշկերտ · նոր աշ- կերտ : Տե՛ս․ խիստ տղայ :
Համբառնալ : || վեր վերցնել · բարձրացնել · վեր հանել :
Համբառնալ : (չէզոք) || վեր ելլել · կանգ- նիլ · բարձրանալ :
Համբար · կամ Ամբար : || զահիրէ · կոտանուկ Տե՛ս․ ամբար · ցիւէր · մաղազայ :
Համբարած : || զահրէ ժողվող :
Համբարել : || զահրէ ժողվել · զահրէ դիզել : Տե՛ս․ զահրէ դնել · կերակուր պահել · կե- րակրել :
Համբարանոց յօղոյ : || յօղ տեղ :
Համբարակապետ : || մուԹաւլի եղող · ցիւէր ծիս պահող · վէքիլխարճ :
Համբարանոց : } ամբար · ցիւէր · մաղա- զայ :
Համբարատուն :
Համբարել · կամ Ամբարել : || ամբարել · ամ- բարը լեցնել · ցիւէրը լեցնել · զահրէ ժող- վել : Տե՛ս․ ժողվել · պահել · զանձել :
Համբարձաբերձ : || խիստ վեր ելած · խիստ բարձրացած :
Համբարձումն : || վեր վերցնելը · կամ վերելը :
Համբարուր : || տե՛ս Համբարձութիւն :
Համբերութիւն : || տոկալը · Թեւակցելը · տոկունութիւն :
Համբերութիւն · կամ Անհամբերութիւն : || անհամբերու- թեան զահրէ ժողվելը · պահելը :
Համբերատար : || տե՛ս Անհամբերատար :
Համբերատարել : || խուլէրի պէս բարձրանալ · տիկինի Թաւիչի պէս անկանիլ :
Համբաւ : || անուն · նամ : Տե՛ս․ խապար :
Համբաւաբեր : || նամ բերող · խապար բերող :
Համբաւանան : || անուան հանող :
Համբաւաւոր : || անուան սիրող · նամ սիրող :
Համբաւաւետիչ : || նամի ցանկացող : Տե՛ս․ ցանկալի նամ ունեցող :
Համբաւել : || անուն հանել · նամ հանել · չաւ ընել :
Համբաւ հարկանել : || անունը ելլել · նամը ելլել · չաւ ըլլալ · չորս դին լսուիլ :
Համբեր : || տե՛ս Համբերութիւն :
Համբերատար : || համբերութիւն ունեցող · համ- բերող :
Համբերատարութիւն : || համբերութիւն մուԹաւլիխ :
Համբերել : || համբերել · սպասել ընել · դիմա- նալ · կենալ · պէքլէմիշ ընել :
Համբերութիւն : || համբերութիւն · սպասել : Տե՛ս․ կենալը · պէքլէմիշ ընելը · ռաջիա :
Համբոյր : || համբոյր · պագ : Տե՛ս․ հաշտ․ խաղաղ․ եղբայրութիւն · միաբանութիւն անուն : Տե՛ս․ միաբանութիւն · ... : Տե՛ս․ Ջրաւխոս · պի[illegible]թ[illegible] :

Համբոյր տալ ։ ‖ պագնել ։
Համբուն ։ ‖ ամենը․ ամբողջութիւն ։ ՓԽԲ․ հիչ ։
Համբուրասէր ։ ‖ պագնել սիրող ։ ՓԽԲ․ խաղաղութիւն կամ պարըզ սիրող ։
Համբուրել ։ ‖ պագնել ։ ՓԽԲ․ սիրել․ հաշ ընել․ սիրով խառնուել ընել․ սիրով առնել․ գրկել ։
Համեղ ։ ‖ համեղ․ անուշ ։
Համեղահամ ։ } խիստ համեղ․ խիստ անուշ ։
Համեղաճաշակ ։ }
Համեղանալ ։ ‖ համեղ ըլլալ․ անուշնալ ։
Համեղաշունչ ։ ‖ անուշ փչող ։
Համեմ ։ ‖ համեմ․ աչ օթու․ քինիշ ։ ՓԽԲ․ պահար․ թէրպիէ ։
Համեմատ ։ ‖ ուղղուն․ նման․ էշը ։
Համեմատանուն ։ ‖ բանի մը նման ըլլալով անոր հետ մէկ անուն ունող ։
Համեմատել ։ ‖ չախըշդըրմիշ ընել․ ուղղուրմիշ ընել․ նմանցնել ։
Համեմատութիւն ։ ‖ չախշդըրմայ․ ուղղունութիւն․ նմանութիւն ։
Համեմել ։ ‖ թէրպիէով համ բերել․ համեղացնել․ անուշցնել ։
Համեմիչ ։ ‖ թէրպիէով համ բերող․ համեղացնող․ անուշցնող ։
Համեստ ։ ‖ համեստ․ էտէպլի․ ըուզէհլի ։
Համեստաբան ։ ‖ համեստ խօսող ։
Համեստաբարոյ ։ ‖ էտէպլի կամ ըուզէհլի կեցող ։
Համեստանալ ։ ‖ համեստ ըլլալ․ էտէպլի ըլլալ․ խելքը գլուխը ժողվել ։
Համեստութիւն ։ ‖ համեստութիւն․ էտէպ ։
Համետ ։ ‖ աըխ․ փալան․ սէմէր․ էյէր ։
Համետել ։ ‖ էյէրլէմիշ ընել․ աւանակը պատրաստել ։
Համերամ ։ ‖ մէկ սիւրիւ․ մէկ պէօլիւկ ։ ՓԽԲ․ սիւրիւյով․ ձիւմլէիւով․ մէկէն․ ալէսէվլիէ ։
Համէութիւն ։ ‖ ուրիշի հետ մէկ էութիւն ունիլը ։
Համընթաց ։ ‖ մէկ տեղ վազող կամ ընթացող ։
Համըռաշ ։ ‖ եօլտաշ ։
Համիմաստ ։ ‖ մէկ զմէկու նման իմաստուն ։
Համիշխան ։ ‖ մէկ տեղ իշխող․ մէկ իշխանութիւն ունող ։
Համհօրեայ ։ ‖ մէկ հօր զաւակ․ մէկ հօրէ ծնած ։
Համնշան ։ ‖ մէկ նշան ունող․ մէկ սօյէ․ նման ։
Համշիրակ ։ ‖ կաթեղբայր ։ ՓԽԲ․ եօլտաշ․ եարան․ ընկեր ։
Համոզակ ։ ‖ տե՛ս Համոզակեր ։
Համոզակել ։ ‖ տե՛ս Համոզել ։
Համոզակեր ։ ‖ յորդորող․ խաղաղցնող․ կռուողներու մէջ մտնող․ անուշ խօսքով սիրտ առնող ։
Համոզել ։ ‖ յորդորել․ խաղաղցնել․ կռուողներու մէջ մտնել․ անուշ խօսքով սիրտը առնել ։
Համոզիչ ։ ‖ տե՛ս Համոզակեր ։
Համոյն ։ ‖ սիւրիւ․ պէօլիւկ ։
Համպակ ։ ‖ տե՛ս Համբակ ։
Համր ։ ‖ համր․ մունճ․ տիլսիզ ։
Համրանալ ։ ‖ համր ըլլալ․ մունճ կամ տիլսիզ ըլլալ ։
Համրեալ ։ ‖ մունճ․ պապանձած ։
Համրիչ ։ ‖ թէսպիհ ։
Համօրէն ։ ‖ ամենը․ պիւթիւն․ ալէսէվլիէ․ ամենքը մէկէն ։
Հայ ։ ‖ հայ ։
Հայակոյտ ։ ‖ հայերունմէ ժողված․ հայերու ժողով ։
Հայասեռ ։ ‖ հայու սօյէ․ հայոց ազգէ ։
Հայաստան ։ ‖ հայաստան․ հայոց երկիր ։
Հայաստանեայք ։ ‖ հայոց երկիրները ։ ՓԽԲ․ հայաստան բնակողները․ հայաստանու հալք ։
Հայացի ։ ‖ հայաստանցի․ հայոց միւթալլիխ ։ ՓԽԲ․ հայերէն․ հայեվար ։
Հայեացք ։ ‖ նայիլը․ նայուածք ։
Հայելի ։ ‖ հայլի․ այնայ ։ ՓԽԲ․ նայելու կամ նայող ։
Հայերէն ։ ‖ հայրէն․ հայեվար ։ ՓԽԲ․ հայերուն միւթալլիխ ։
Հայեցիկ ։ ‖ հայող․ նայող ։
Հայեցիկ պատուհան ։ ‖ նայելու փէնճէրէ ։
Հայեցուած ։ ‖ հայուածք․ նայիլը ։ ՓԽԲեւ, տեսք․ կեօստէրիշ ։
Հայեցողութիւն ։ ‖ նայիլը ։
Հայեցուցանել ։ ‖ նայեցնել․ հայեցնել ։
Հայթեթանք ։ ‖ տե՛ս Հայթհայթանք ։
Հայթել ։ ‖ կցցել․ պխթիշտիրմիշ ընել․ իչինթի ընել ։ ՓԽԲ․ իշհալ ընել ։
Հայթհայթանք ։ ‖ հնարք․ ճար ։ ՓԽԲ․ աղբուստր ճարելը․ իր կարօտութիւնը հոգալը ։ ՓԽԲ․ մխիթարութիւն․ սիրտ առնելը ։ ՓԽԲ․ մահանայ․ սուտումուտ սէպէպ ։
Հայթհայթել ։ ‖ իճատ ընել․ փէյտահ ընել ։ ՓԽԲ․ աղբուստր ճարել․ իր կարօտութիւնը հոգալ․ ՓԽԲ․ մխիթարել․ սիրտը առնել ։ ՓԽԲ․ սուտումուտ սէպէպ բերել․ մահանայ ընել ։
Հայթհայթումն ։ ‖ տե՛ս Հայթհայթանք ։
Հայիլ ։ ‖ հայիլ․ նայիլ ։ ՓԽԲ․ միւնասիպ կամ միւթալլիխ ըլլալ ։
Հայկ ։ (աստեղքն․) ‖ շամփուր․ կշռաք, կամ թերազի ։
Հայկ ։ (մարդոյ անուն․) ‖ հայկ ։
Հայկաբար ։ ‖ հայկոյ պէս․ կարճի պէս ։
Հայկազն ։ ‖ հայոց ազգ ։
Հայկազնեայ ։ } հայու ազգէն․ հայու սօյէն ։
Հայկազեան ։ } ՓԽԲ․ հայու ազգի միւթալլիխ ։
Հայկազուն ։ ‖ հայու ազգէն․ ազգով հայ ։
Հայկածին ։ ‖ հայկայ ծնած ։
Հայկական ։ } հայկայ միւթալլիխ․ հայոց միւ-
Հայկային ։ } թալլիխ ։
Հայկաշէն ։ ‖ հայկայ շինած ։
Հայկաւակ ։ ‖ հայկու․ քիլէրմէնի ։
Հայկեան ։ ‖ հայկայ՝ կամ հայոց միւթալլիխ ։
Հայհոյանք ։ ‖ տե՛ս Հայհոյութիւն ։
Հայհոյել ։ ‖ հայհոյել․ քֆրել․ քիւֆր ընել ։
Հայհոյութիւն ։ ‖ հայհոյանք․ քուֆր․ քիւֆիւր ։
Հայս ։ ‖ խմոր ։
Հայս հարկանել ։ ‖ խմոր թրել ։
Հայր ։ ‖ հայր․ պապայ ։ ՓԽԲ․ աղայ․ էֆէնտի․ քեահեայ ։ ՓԽԲ․ փիր․ իճատ ընող ։
Հայրաբար ։ ‖ հօրպէս ։
Հայրաբարբառ ։ ‖ հօրմէ խօսող․ հօր լեզուով

խօսող: ՏՃՅՆ, հօրէն խօսած կամ ըսած:
Հայրաբարոյ: || տե՛ս Հօրաբարոյ:
Հայրաբուն: || հօրը գութը:
Հայրագիր: || պատուալցիս:
Հայրադէգծ: || հօրը անունը աւրող: ՏՃՅՆ, հարը գուրս ձգող:
Հայրադէրծ: || հարը սօյմիչ ընող:
Հայրախնամ: || հօրը պէս ընող: ՏՃՅՆ, հօրմէն հոգացած: ՏՃՅՆ, հօր պէս պէս ընող: հօր նման հոգ տանող:
Հայրախողխող: || հարը սպաննող:
Հայրածին: || հօրմէն ծնած.
Հայրակամ: || հօրմէն կամեցած կամ ըղձած:
Հայրական: || հօրը միւթալլիս:
Հայրակոչ: || հարը կանչող, կամ հօրմէն կանչած:
Հայրակոչ լինիլ: || պապայ կանչել:
Հայրանենգ: || հարը խաբող:
Հայրանուն: || հօրը անունը անող:
Հայրապատրաստ: || հօրմէն պատրաստած:
Հայրապետ: || հայրապետ. պատրիարգ, կամ փաթրիկ: ՏՃՅՆ, նահապետ. ազգի կամ սօյի գլուխ:
Հայրապետանոց: || տե՛ս Պատրիարգանոց:
Հայրապետութիւն: || պատրիարգութիւն:
Հայրասէր: || հարը սիրող.
Հայրասպան: || հարը սպաննող:
Հայրատունկ: || հօրմէն տնկած.
Հայրատուր: || հօրմէն տուած. պապատան կէլմէ:
Հայրենական: || տե՛ս Հայրենի:
Հայրենատուր: || աթայէն տէտէյէն տուած կամ եկած. պապայէն մըրասս մնացած. հօրմէն մնացած:
Հայրենաւանդ: || հօրմէ վասիյէթ եղած. պապատան կէլմէ:
Հայրենեան: } հօրմէն մնացած. հօրմէն ունեցածը. հօրը եղածը:
Հայրենի:
Հայրենիք: || պապենական սօյը: ՏՃՅՆ, սիլայ:
Հայրիկ: || հարիկ:
Հայրութիւն: || հայրութիւն:
Հայրպետ: || հարերու գլուխ. ինչպէս են վանաց առաջնորդները:
Հայրօրէն: || հօր պէս:
Հայց: || ուզելը:
Է Հայց անկանիլ: || ուզել:
Հայցական: || ուզելու:
Հայցել: || ուզել. տիլէմիշ ընել:
Հայցուած: || տիլէկ:
Հանապազ: || ամմէն խժիր. տայիմայ:
Հանապազաբուղխ: || տայիմայ բխող:
Հանապազագնաց: || տայիմայ քալող. կամ վազող:
Հանապազախօս: || տայիմայ խօսող:
Հանապազածին: || տայիմայ ծնող:
Հանապազակիր: || տայիմայ կրող, կամ վրան պահող:
Հանապազակոծ: || տայիմայ զարնող, կամ զարնըւող: ՏՃՅՆ, տայիմայ ծեծկուող կամ լացող:
Հանապազահոս: || տայիմայ բխող կամ վազող:
Հանապազամեռ: || տայիմայ մեռնող:
Հանապազամուխ: || տայիմայ խօթող կամ խօթուծ:
Հանապազաջան: || տայիմայ ջահտ ընող:
Հանապազասաց: || տայիմայ սուտ խօսող:
Հանապազատարած: || տայիմայ տարածած:
Հանապազատես: || տայիմայ տեսնող կամ տեսնուած:
Հանապազափակ: || տայիմայ գոցող կամ գոցած:
Հանապազափոխ: || տայիմայ փոխուող:
Հանապազորդ: || ամմէն խժիր. տայիմայ: տե՛ս և Հանապազորդեան:
Հանապազորդական: } ամմէն խժիրուան. ամմէն օրուան. ամմէն սահաթուան: ՏՃՅՆ, յաւիտենական:
Հանապազորդեան:
Հանապազորդել: || տայիմայ ընել. տայիմայ գընալ. տատանմիշ ըլլալ:
Հանապազորդութիւն: || տայիմայ ընելը. տայիմայ գնալը. տատանմիշ ըլլալը:
Հանապազօր: || ամմէն օր. տայիմայ:
Հանապազօրեայ: || ամմէն օրուան:
Հանգամանք: || եօլ եօլախը. չէքիլ. ուսուլ. թարզ: ՏՃՅՆ, բանին սէպէպը. տխտաձէն. ասլը:
Հանգանակ: || հէրիֆանէ: ՏՃՅՆ, ժողով. ձիւմպիւշ:
Հանգանակաւոր: || հէրիֆանէ ունող. հէրիֆանէով եղած: տե՛ս և Հանգանակող:
Հանգանակել: || հէրիֆանէ տալ: ՏՃՅՆ, հէրիֆանէ ժողվել կամ առնել: ՏՃՅՆ, ամէն անկէ ժողվել: ՏՃՅՆ, ամմէն մէկը տալ: ՏՃՅՆ, տաըր անըր բաշխել.
Հանգանակից: || հէրիֆանէի ընկեր:
Հանգանակութիւն: || հէրիֆանէ:
Հանգանակող: || հէրիֆանէ տուող կամ ժողվող: ՏՃՅՆ, հէրիֆանէձի. հէրիֆանէով ուտող խմող:
Հանգէտ: || նման. ույղուն:
Հանգիստ: || հանգստութիւն. րահաթութիւն. հիւզիւր: ՏՃՅՆ, դադար. կանգ: ՏՃՅՆ, գերեզման:
Հանգիտաբար: || մէկ կերպով:
Հանգիտագիր: || ուրիշի նման գիր ունող. ուրիշի նման գրող:
Հանգիտակշիռ: || այար:
Հանգիտահրեշտակ: || հրեշտակի նման:
Հանգիտամէտ: || այար:
Հանգիտանալ: || նման կամ ույղուն ըլլալ. ույմիչ ըլլալ:
Հանգիտանիւթ: || մէկ նիւթէ հասըլ եղած:
Հանգիտապատիւ: || հաւասար ուրիշի պատիւ ունող. պարապար մեծարելու լայեխ:
Հանգիտապարտ: || հաւասար պարտական:
Հանգիտաստեղ: || տե՛ս Հանգունատեղ:
Հանգիտափառ: || տե՛ս Հանգիտապատիւ:
Հանգիտութիւն: || նմանութիւն. ույղունութիւն:
Հանգոյն: || տե՛ս Հանգէտ:
Հանգոյց: || հանկուրց. տուգում: ՏՃՅՆ, հանգիստ. կանգ: ՏՃՅՆ, կանգ առնելու տեղ. օթախ. մէքեան:
Հանգոյց 'ի հանգուցէ փախչիլ: || մէքեանէ մէքեան փախչիլ:
Հանգունակ: || տե՛ս Հանգէտ:
Հանգունակել: || նմանցնել. ույղունցնել:
Հանգունակից: || ուրիշի նման կամ հաւասար:
Հանգունակցեալ: || նմանած. ույղուն եղած:

Հանդուռնանող : ‖ Նմանիլ . ուղղոյն ըլլալ :
Հանդուռնանման : } դէմը . նման . ուղղոյն :
Հանդուռնատիպ :
Հանդգնծնուոր :
Հանդուցանել : ‖ Հանդչեցնել . բռնաշաթցը-նել : Թրք. վար դնել . վար առնել . գոգ-ըեցնել . կանեկ առնել տալ : Թրք. զմնուոր միշ ընել :
Հանդուցեալ : ‖ Հանգչած . բռնաշաթ : Թրք. գադըրած . կանեկ առած . զննիշ եղած : Թրք. մեռած :
Հանդուցել : ‖ Հանկուցել . հանկուրց ընել :
Հանդչել : ‖ Հանգչիլ . բռնաշաթ ըլլալ . հօգի առնել : Թրք. կանեկ առնել . գադըրիլ . խաղ-միշ ըլլալ :
Հանդստակից : ‖ ընռաշաթ կմ հանգիստ կեցող :
Հանդստանալ : ‖ Հանգիստ գտնել . հանգչիլ . հիւղեր ընել :
Հանդստարեր : ‖ Հիւղեր տուող :
Հանդստարան : ‖ Հանգչելու տեղ . օթուրախ . ամթու : Թրք. խօնախ . օթախ . մեղերահ : Թրք. գերեզման :
Հանդստաւէտ : ‖ Հանգստութեան լեց . խիւտ հանգիստ :
Հանդստութիւն : ‖ Հանգստուն . բռնաշաթուն :
Հանդերձել : ‖ կարճրցնել . ծորերը կորակը-ռոյլիշ ընել : Թրք. վեր ժողվել . խառնիշ ընել : Թրք. յետ քաշել . գուրս քաշել . ինչ-ոքն . մարը տաղտապուելն :
Հանդրուան : ‖ խօնախ . օթախ : Թրք. չիֆթ լիկ . գեղ . խաստաղայ . վարը : Թրք. տղրլ :
Հանդարտ : ‖ Հանդարտ . խաղաղ . բռնաշաթ-եւտ . մեղմիկ : Թրք. Հանգիստ . ծանրա-կանեփլի :
Հանդարտապետաց : ‖ Հանդարտութիւն ունող :
Հանդարտաքայլ : ‖ կամաց քալող . կամա-ցուկ վազող :
Հանդարտաձայն : ‖ մեղմիկ ձայն ունող . կա-մաց ձայն հանող . կամացուկ երգած :
Հանդարտաշուրթ : ‖ խաղաղ սիրտ ունող . ը-ռաշաթ կեցող . սիրտը հանդարտ :
Հանդարտագնաց : ‖ կամաց քալող . ծանր քալող :
Հանդարտեցուցանել : ‖ խաղաղցնել . բռա-շաթ ընել . հանգչեցնել . գադըրեցնել :
Հանդարտելութեան : ‖ տես Հանդարտագնալ :
Հանդարտիլ : ‖ խաղաղիլ . բռնաշաթ ըլլալ . գադըրիլ . լինել . կանեկ առնել . կենալ : Թրք. խօսալու չինել . խօսքը ունենալ . առնել . ձգել . զօրել . զինուրալ :
Հանդարտիկ : ‖ կամացուկ . հանդեանգ :
Հանդարտութիւն : ‖ Հանդարտութիւն . բռնա-շաթուն . ծանրութիւն : Թրք. գադար . կանեկ :
Հանդերձ : ‖ Հագուստ . լաթ . հալաւ : տես և Հանդերձանք :
Հանդերձ : (Նախադրաս.) ‖ Հետ . ըր՛ր ըլլա-լով . հանդերձ վարդապետաւն : այսինքն՝ վարդա-պետին հետ :
Հանդերձան . կմ Հանդերձանք : ‖ պատրաստու-թիւն . թէգարիք . թէրթիբ : Թրք. պատ-րաստ չէինք . ղարմանալի չինելանք . կմ գործք :

ուշի . հալաւ . հագուստ . թէտարիկեթ : Թրք. զինելեթ . սալթանաթ . թաճ . թաշ :
Հանդերձանք : ‖ տես Հանդերձանք :
Հանդերձապետ : ‖ Չորրորդապետ : Թրք. թէրզի-պաշը : Թրք. սարայ քեահեասը . վէզիրլի-կետէ . գեահեայ :
Հանդերձարար : ‖ գերձակ . թէրզի :
Հանդերձաւորել : ‖ տես Հանդերձել :
Հանդերձաւորութիւն : ‖ պատրաստութիւն . թէդ-արիք . թէրթիպ : Թրք. պատրաստ . խազրլըք :
Հանդերձեալ : ‖ պատրաստուած . թէդարիկ ե-ղած . թէրթիբլի : Թրք. ապառնի . ապ-նիէ . գալիք : Թրք. գալիք . ըրթաքեր :
պատուիրաւն Հանդերձեալ : ‖ պատուէր ունի :
Հանդերձեալ է ծննանիլ կմ գալ : ‖ պիտի ծը-նանի , կմ պիտի գայ :
Հանդերձել : ‖ պատրաստել . թէդարիկ ընել . թէրթիբով չինել . խառնիշ ընել . տեղա-միշ ընել . եօլ եօլախը դնել : Թրք. առաջի քանի հարել :
Հանդերձել դժոխ : ‖ Ճրագը չինել :
Հանդերձել զձի , կմ զէշ : ‖ էյերլեմիշ ընել . տաւարը պատրաստել :
Հանդերձիլ : ‖ պատրաստուիլ . թէդարիկ ըլ-լալ . թէրթիբէ մանել . խառնուիլ ըլլալ . տեղաւորիլ ըլլալ : Թրք. գալու ըլլալ . գա-լու վրայ ըլլալ :
Հանդերձիկ : ‖ լաթիկ :
Հանդէս : ‖ զինւորը . զինուորի գիր . զինուորի սէյիրը : Թրք. ալայ . տեսիլ . տօնախ :
'ի Հանդիսի . կմ 'ի Հանդիսին : ‖ զի-նուորէն :
'ի Հանդիսող : ‖ զինուորը :
Հանդէս : ‖ ալայ . զինէթ . սալթանաթ . թանթանայ . թաճայ : Թրք. սէյիր . զին-նէթ ըլլալ : Թրք. ժողով . մեծամեծներ . ալյայ : Թրք. տես երթալը . զինուորք թէֆ-րիշ : Թրք. փորձելը . ցուցնելը . խոյաթ . նը-շան : Թրք. մեծամեծ հանդէս . մեծ . երեւոյթ : Թրք. քահանա . հոգ . հաճաւթ . յօժարութիւն :
Հանդէս մարտաւորաց : ‖ թէֆթիշ :
Հանդէս առնել : } ալայ ընել . զինէթ
'ի Հանդէս մատուցանել : } ընել . սալթանաթ ցը-ցնել : Թրք. տես երթալ . երթալ ունել . զինել . թէֆրիշ ընել . հանդէս ուղել : Թրք. փորձել . ցուցնել . խոյաթ ընել : Թրք. ձեռ ընել . սէֆէր ելլել . մեծամեծ ելլել . երա-թայ բանել :
Հանդիմանել : ‖ մեծ զմերում յանդիմանդիշ ընել . ուղղութիւն ընել . պատասխանցնել . այսր ընել :
Հանդիպահայեաց : ‖ դիմացէն նայող . դիմացը նայող :
Հանդիպեցուցանել : ‖ Հանդիպեցնել . բռնա-բերել :
Հանդիպիլ : ‖ Հանդիպիլ . բռնաշաթ գալ . դէմ ելլել :
Թողութեան Հանդիպիլ : ‖ Թողութեան արժանի ըլլալ . թողութիւն գտնել :
Խնդրոյն Հանդիպիլ : ‖ ուզածը առնել . ու-զածը գտնել :
Հանդիպութիւն . կմ Հանդիպումն : ‖ Հանդիպ-

տիկը · ըստ առաս գոյը · դէմ եղելը · դաս_տակնունք :

Հանդիպակայք : || առընթերակայք · դիմենեթ կողմերը · դիմենի արդարը : ՏՃԿ. ժողովրդու ... · ժողովրդ ընթող : ՏՃԿ. ...

Հանդիպական : || առաջը · դիմենեթի · տալթանութը : ՏՃԿ. ...

Հանդիպակեր : || առաջը · դիմենեթ լի · տալթանութը :

Հանդիպակեր անելի : || առաջ միջամտը · դիմենեթ միջամտը · տալթանութի անեղ :

Հանդիպակից : || առաջ առաջ · դիմենեթ տալ · ...

Հանդիպակացութիւն : || տես Հանդիպակայք :

Հանդիպանալ : || միջամտը ժողովուել · առաջ կայնել : ՏՃԿ. միջամտն եղել · երեւան ել_ լել · չաւ ըլլալ · նաւը տարամեել : ՏՃԿ. ճենկ կելել · ան ...ր եղել : ՏՃԿ. ըլտալ · ըղճա ընել :

Հանդիպաւէր : || առաջ ահրող · դիմենեթ կամ առաջ թանկաթ ահրող :

Հանդիպասեր : || առաջի կամ դիմենեթի ...

Հանդիպարան : || առաջ միջամտը · դիմենեթի միջամտն · տալթանութի անեղ : ՏՃԿ. ճենկ միջամտը :

Հանդիպատար : || տես Հանդիպակեր : ՏՃԿ. առաջ կամ դիմենեթ ընող : ՏՃԿ. միջամտն հա_ նող · չաւ ընող :

Հանդիպացուցանել : || առաջը ընել · դիմենեթ_ լի ընել · տալթանութը ընել ՏՃԿ. միջամտն հանել · որթան ...ել · չաւ ընել · նաւը հա նել : ՏՃԿ. մէկ անեղ ժողվել · ...ընել ը_ նել : ՏՃԿ. ճենկ հանել :

Հանդիպաւոր : || տես Հանդիպական : ՏՃԿ. ...

Հանդիպաւորել : || տես Հանդիպացուցանել :

Հանդուրժանք : || համբերութիւն · տանել · դի_ մանալը :

Հանդուրժել : || համբերել · տանել ընել · դի մանալ :

Հանդրին անդունդք : || վերնատեղ բերդ ... · վերնատեղ պողպատը :

Հանեալ : || հանած : ՏՃԿ. ... · ... շարը · պոշտաքիչ եղած :

Հանել : || հանել : ՏՃԿ. ... · ... ընել : ՏՃԿ. խլել · խառնակիչ ընել · ... տանել :

Հանել զոք 'ի ձեռս ուրուք : || ձեռքը տալ :

Հանել անուան ձայն : || պէշ անուն հանել · ա_ նունը տարել :

Հանել զվրէժ քինուն , կամ զփոխարէն չա_ րեացն : || ... առնել :

Հանել առուրս բաղումս : || շատ կենալ · շատ օրեր անցնել :

Հանել զօրհնութիւն : || օրհնել · գովել :

Հանել 'ի վեր զբան ինչ : || բանը վեր հանել · մէջը ծանկել · ակեյան ընել · իմացնել :

'ի պղուխ Հանել : || գլուխ հանել · լմնցնել :

Հանելի : || հանելու : ՏՃԿ. հանող :

Հանի : || մամ · մեծ նէնէ :

Հանկարծել : || տես Հանդարծել :

Հանձնաժողով : || խնամ ... · ... :

Հանձնարարական : || յանձնելու խօսք :

Հանձնարարութիւն : || յանձնելու խօսքը · յան_ ձնելու բանը :

Հանձնարարութ : || ... · յանձն ... չա_ նող · յանձնառ կարգադրված :

Հանձնարարիչ : || պատ յանձնելու · յանձն ...

Հանձնարարիչ : || յանձն միտուտող :

Հանձնարարութիւն : || տես Հանձնարարական :

Հանձնառութիւն : || յանձնառութիւն ...

Հանձնել : || յանձն առնել ... · ... թիւն կամ ...

Հանձնել : || յանձնել · ... թեւն :

Հանձնելի : || յանձնելու · ... ...

Հանձնումն : || յանձնելու ... · ...

Հանձնող : || ... յանձն ...

Հանձնառու : } ... ընել

Հանձնառութիւն : } ...

Հանձնիչ : || յանձն առնող :

Հանոյթ : || ճանակ · ճաշ : ՏՃԿ. ... ...

Հանուել : || կերել · կեռաւ դ... · հանել :

Հանուրք : || ամենը · ամբողջ · ...

Հանրական : || տես Ընդհանրական :

Հանրաբերել : || չորս դին ցաւ ընել :

Հանրաբեր : || ամենուն բան ունող :

Հանք : || մետաղ :

Հաշ : || մաշած · հալած · ...

Հաշել : || մաշել , կամ մաշեցնել · հալել · ...

ընել · թեւէ ընել · ... ընել : ՏՃԿ. ...

...ցնել · խառնցնել :

Հաշել : (...) } մաշել · ... · խառնել ·

Հաշիլ : } ...

Հաշիւ : || համբաւք · հաշիւ : ՏՃԿ. ... · բանի անեղ դնելը :

Հաշիւ առնել : } հաշուել · ... · ...

'ի Հաշիւ արկանել : } ... ընել :

'ի Հաշիւ մտանել : || համբուել · ...

... մտնել :

Հաշիւ տալ : || հաշիւ տալ · ... տալ :

ՏՃԿ. ... ըլլալ :

Հաշմ : || ... · ...

Հաշմ մարմ : || ... · խեղճ :

Հաշմ անդամօք : || քեօթուրիմ · քիւռ :

Հաշմ ձեռօք : || ...

Հաշմ ոտիւք : || թոփալ · ... կաղ :

Հաշմանդամ : || ... · ...

Հաշմիլ : || ... ըլլալ · ...

Հաշտական : || ... :

Հաշտականց : || հաշտութեան · ...

Հաշտեալ թէ : || ... · ...

Հաշտել : } ...

Հաշտեցել : (... } ... : ՏՃԿ. ... ...

Հաշտարար : || ...

Հաշտ : || ... · ... · ... : ՏՃԿ. ... ... · ...

Հաշտ լինել : || հաշտուել · ... ըլլալ · ...

... · ...

Հաշտ ... : || տես Հաշտեցուցանել ·

Հաշտարար : || ...

Հաշտարարութիւն ։ ‖ հաշտութեան տեղը ։

Հաշտարարող ։ ‖ հաշտեցընող. պատրաստ ընող ։

Հաշտեան ։ ‖ տես Աշտեան ։

Հաշտեցուցանելու ։ ‖ հաշտեցնելու. սիրելի ընել. սիրով ամոքելով. խաղաղեցնելու ։

Հաշտելի ։ ‖ հաշտելի. ներելի ըլլալու ։

Հաշտութիւն ։ ‖ հաշտութիւն. սէրը ։

Հաշտ ‖ չար հաշտել ։

Հաշել ։ ‖ հաշել ։

Հաչեան ։ կամ հաչումն ։ ‖ հաչելը ։

Հապ ։ ‖ շուտ. կամ շատ. տես ։ շուտով. ճեպով. փութով ։

Հապա ։ ‖ ուր. հապա. ետքը ։ տես. հապա. կամ հայց. եւս. յետոյ ։

Հապճեպ ։ ‖ խիստ արագութեամբ. փութալով. ըլլալը ։ տես. խիստ աճապարելով ։

Հապճեպ ութիւն ։ ‖ խիստ արագութիւն. փութ ։

Հապճեպել ։ ‖ արագ ըլլալ ։

Հապճեպողաբար ։ ‖ խիստ արագութեամբ. փութալով ըլլալով ։

Հատուածաբանութիւն ։ ‖ տես հատուածաբանութիւն ։

Հատուածական ։ ‖ հատուած. մասնաւոր ։

Հատուածակող ։ ‖ օրթայի. անձնութեան հետ ։

Հատուցանել ։ ‖ հատուցանել. վարձատրել ։ տես. կրկնել ։

Հատուցանել զաւանութիւն ։ ‖ կենցաղ կեանք հանել ։

Հատուցանել զպարտս իւր ։ ‖ պարտքերը կենը հանել ։

Հատուցանիլ ։ ‖ հատուցանիլ ըլլալ. պատասխանատու ըլլալ ։ տես. կրկնել. կէս ըլլալ ։

Հատուցանող ։ ‖ ընկեր. կիսող ։

Հատուցանող ընկեր ։ ‖ ընկեր կամ կիսակից ընել ։

Հատուցանութիւն ։ ‖ հատուցանութիւն. վճարում ։ տես. օրթայի ըլլալը ։ տես. կէս հանելը. կէս ըլլալը ։

Հատուածակոր ։ ‖ օրհասական. կէսօր ։

Հատուածակորեալ ։ ‖ կէս. օրհասակ ։

Հաստատագրական ։ || ըստ յիմ գրած · թեմակալի ։
Հաստատախորհուրդ ։ || մեծ խորհուրդ ունօղ · ամուր թեմել ունօղ · խաղաղ · մտածուն ։
Հաստատակազմ ։ || խաղաղ · մտածուն ։
Հաստատակաշի ։ || կաշին հաստ ։
Հաստատակայ ։ || ըստ յիմ կայացած ։
Հաստատակառոյց ։ || խաղաղ · ամուր ։
Հաստատահարուստ ։ || ուժով · խաւաքելի · որ խաղը · հեծեալներ ։ Նշ. խիստ հաստ խիտ գէր · տխմար ։
Հաստատահեղեղ ։ || ամուր պատած ։ Նշ. խաղ · մտածուն ։
Հաստատահիմն ։ || թեմելը հաստատ · խաղաղ · մտածուն ։
Հաստատաձիգ ։ || խաղաղ աղեղով նետ նետող ։
Հաստատաձիգ աղեղն ։ || խաղաղ աղեղ ։
Հաստատաղեղն ։ || խաղաղ աղեղ ունօղ՝ կամ խաղաղ լանջ երող ։
Հաստատամարգիլ ։ || հաստ փէնչէ ունօղ ։
Հաստատամիտ ։ || տե՛ս Հաստատաբան ։
Հաստատամտութիւն ։ || ամրնալ · ըստ յիմ մտաց · պնդանալ ։
Հաստատամսին ։ || կաշին հաստ ։
Հաստատայարկ ։ || ծածքը խաղաղ ։
Հաստատանալ ։ || հաստատուն լինել · ամրանալ ։ Նշ. անեղծանելի · ըլլալ ։
Հաստատանիստ ։ || հաստատու ըստ յիմ մարմնով ։
Հաստատաշինուած ։ || ամուր շէնք ունօղ · խաղաղ ։
Հաստատապինդ · կամ Հաստատապնդեան ։ || խիստ ամուր ։
Հաստատատեղի ։ || տեղը հաստ · տեղը խաղաղ ։
Հաստատատ ։ || տե՛ս Հաստատատան ։
Հաստատատարօրէն ։ || խիստ ամուր կամ խաղաղ ։
Հաստատատանակ ։ || հաստատատ կամ խաղաղ ըլլալ ։
Հաստատատել ։ || ամրցնել · պնդացնել · խաղաղ ընել ։ Նշ. ուժովցնել · մերժել տալ ։ Նշ. անեղծել · Նշ. գերի հանել · քննել ։
Հաստատատիլ՝ ի գոյն մարմնոյ բարոյ ։ || իր գոյնը պահելով ։
Հաստատատելի մանկական ։ || մեծնալ ։
Հաստատատութիւն ։ || հաստատատութիւն · խաղաղութիւն · մտածունութիւն ։
Հաստատատուն ։ || ամուր · պինդ · խաղաղ · մտածուն ։
Հաստատատուն կրթանքներ ։ || մեր բանով կերկեր ։
Հաստատարան ։ || ամրութեան · կամ ամրցնելու տեղ ։ Նշ. ամրցնող · բնաթեանց երող · կանոնի երող ։
Հաստատարոյ ։ || քերթը ամուր ։ Նշ. խիստ ամուր · խիստ խաղաղ · խիստ մտածուն ։
Հաստատեալ ։ || Թոփած խանը ։
Հաստատել ։ || տե՛ս Հաստատատել ։
Հաստատել ուխտ զինի ։ || ուխտել · կապել ։
Հաստատիչ ։ || ամրցնող · պնդացնող ։ Նշ. ըստ անեղծօղ ։
Հաստատուած ։ || հաստատուածք · ամրումն ։ Նշ. անեղծուած · չէնք ։
Հաստատուն ։ || ըստ յիմ · մտածուն ։ Նշ. անեղծած · քինո ըրած ։
Հաստ ։ || հաստ · թանձր ։ Նշ. կարծր ։
Հաստ հաստատ ։ || կարծր փորթու ։

Հաստած ։ || կերպած · շինուած · ստեղծած ։ Նշ. բաժնած · զատած · փոյ ։ Նշ. կարգ · կերպ · բուք ։
Հաստակերպութեան ։ || կատարեալ ձեւով շինուած ։
Հաստակատար ։ || տե՛ս Հաստակատար ։
Հաստակատար ամենել ։ || տե՛ս Հաստակատար ամենել ։
Հաստակատարք · կամ Հաստակատարք ։ || կերպարան կարգ կարգ · կարգադրութիւն ։
Հաստակատարք, կամ Հաստակատարք ամենել ։ || կարգ ընել · շնորհով շնորհով ընել · կարգադրութիւն ընել ։
Հաստաչափոյ ։ || արարչեայ Փառաբանութիւն ։
Հաստանել ։ || կարծել ։ Նշ. զատել · բաժնել ։ Նշ. խաղաղ · ծածկել ։ Նշ. փորձելով վերցնել · փորձելով հանել ։ Նշ. հալել · պատով ամենել ։ Նշ. պակասցնել · շարունակել ։
Ծածկաղաղարկ Հաստանելով ։ || Ծածկելով բանելով ։
Զորս Հաստանել ։ || գործ հանել ։
Հաստանել զարդ · կամ զարդ Հաստանել ։ || ոճ հնչել կարծել ։
Հաստանիլ ։ || կարծել ։ Նշ. փոխուիլ · ձեռք կենալ · Թագաւոր տալ ։ Նշ. Հաստանիլ ։
Հաստանիլ զինչ յօրինաց ։ || զինքը փորձել ։
Հաստանիլ զգեստ ։ || զգեստը փոխել · զգեստը թափել · զգեստել ։
Հաստանիլ բոցոյ · կամ կոյծ մաքրելոց ։ || բոց ել ելել · կրակ ցաթելել ։
Հաստանիլ՝ ի յուսոյ ։ || յուսը կտրել · յուսահատիլ ։
Հաստավառան ։ || պատուաբ ։
Հաստավերջ ։ || կարգած սկզբել ։
Հաստարար ։ || հաստ ժողոված ։
Հաստեալ ։ || կարգած ։ Նշ. կազմած ։
Հաստերանելոյ ։ || տե՛ս Հաստատանելոյ ։
Հաստըստաւոր ։ || հաստ հաստ հիւսնուող · հաստ հաստ հիւսուած ։
Հաստըստաւոր ընենել ։ || հաստ հաստ հիւսուել · հաստ հաստ հիւսել ժողվել ։ Նշ. մէջ բերել ժողովրդական մէկ ժողվելով կարգ կարգ ժողվել ։
Հաստիչ ։ || կարգող ։
Հաստկել ։ || ասանկը կարծել · Թագը մեր մէջ թաղել · խողխողել ։
Հաստկատար ։ || տե՛ս Հաստատատուր ։
Հաստոր ։ || կարգ · Փառաւոր ։
Հաստոր զինոյ ։ || զինքը մէկ կարգը ։
Հաստող ։ || կարգող ։ Նշ. կարգաւոր · քննիչներ · կատարող ։
Հաստուած ։ || կարգ · Փառաւոր ։ Նշ. զորքեր զգեստ ըլլալու · բաժնի տուն ։ Նշ. մէկին մը զատուող · տարր տեղ ընելով · խումբին ։ Նշ. մէկին մը զատուելը · տարր տեղ ընելով · խառնուածութիւն ։
Հաստուածել ։ || կարգել · բաժնել · զատել ։
Հաստուկեալ ։ || կարգած · կարգադրութիւն · շարժ ու բերել ։
Հաստուկեալ շինուցանել ։ || քերթեն ընթել · քերթին կարգագրել · խաղ մեղը կարգագրել ։
Հաստուցանել ։ || վճարել · տալ ։ Նշ. կարգել ։
Հաստուցանել՝ ի առնէն ։ || ծածկն կարգել ։
Հաստուցանող ։ || վճարող · տուող ։ Նշ. կարգող ։
Հաստուցումն ։ || վճարելը · տալը ։ Նշ. մեր–

[illegible] ։

Հարազատ ։ ‖ [illegible] ։

Հարազատաբար ։ ‖ [illegible] ։

Հարազատութիւն ։ ‖ [illegible] ։

[illegible] ։ ‖ [illegible] ։

Հարամանի ։ ‖ տե՛ս Խարամանի ։

Հարամիք ։ ‖ տե՛ս Հարամանիք ։

Հարաւ ։ ‖ Հարաւ ֆ. խոյլէ ։

Հարաւակողմն ։ } Հարաւային կողմն ։

Հարաւակոյս ։ } [illegible] ։

[illegible] ։ ‖ [illegible] ։

[illegible] ։ ‖ [illegible] ։

Հարբեցող ։ ‖ [illegible] ։

Հարբեցութիւն ։ ‖ [illegible] ։

Հարբենալ ։ ‖ [illegible] ։

Հարթ ։ ‖ [illegible] ։

Հարթել ։ ‖ [illegible] ։

Հարթութիւն ։ ‖ [illegible] ։

Հարիւր ։ ‖ Հարիւր ։

Հարիւրապետ ։ ‖ [illegible] ։

Հարիւրամեայ ։ ‖ [illegible] ։

Հարկ ։ ‖ [illegible] ։

Հարկանել ։ ‖ [illegible] ։

Հարկաւոր ։ ‖ [illegible] ։

[illegible]

ընել . ծառայել :
Հարկանել զգաստերաղմ : || զօրքը կամ ամկերը աւրել :
հուր Հարկանել զնմէքէ : || կրակ ձգել . եամ_ ղըն ձգել . երել .
խռով Հարկանել : || խռովութիւն ձգել . վէր վերէ հանել . նեղքեւ վրայ ընել :
փող Հարկանել : || պօռու չալել . զուռնայ չալել :
բանակ Հարկանել : || օրդու խոնաւմիշ ընել :
խորան Հարկանել : || չատըր խոնամիշ ընել :
Հարկանելի : || զարնելու . ծեծելու : Տճկ. զարնող . ծեծող :
Հարկանիլ ը անձն ոք , կամ յիմն : || զարկիլ . խնձիթ միշ ընել :
Հարկանիլ 'ի սէր ուրուք : || սիրով խոցուիլ :
Հարկանիլ զարհաւութը . || արհաւութեան ե_ րեւէ ընկնիլ . բանկի վրայ մնալ :
յարատասուս Հարկանիլ : || լալ :
'ի դուռն Հարկանիլ : || դուռն չարժիլ :
Հարկանիլ 'ի վ ը : || վրան ելլել . վրան սեր_ ալ ընել :
Հարկանիլ յոք : || եաննաշմիշ ըլլալ . մօտենալ :
Հարկապահանջ : || զօռով առող : Տճկ. խա_ րաձձի :
Հարկապետ : || խարաձձի պաշի :
Հարկապխտոյք : || հարկաւոր պէտք . կէշի_ նէճէք :
Հարկատու : } խարաճ տուող . խարաձճիւ_
Հարկատար : } զար :
Հարկատրութիւն : || խարաճ տալը :
Հարկաւոր . կամ Հարկեւոր : || պէտք . պի_ տեան . լհտիլալըը : Տճկ. խըզմէթքեար :
Հարկաւորապէս : || հէրլեպէթ . հէրլեպէթտէն :
Հարկաւորիլ : || նաչարը մնալ , զօռ կրել :
Հարկաւորութիւն : || հարկաւորութիւն . կարօ_ տութիւն . իհտիյաջ : Տճկ. խըզմէթքեարուն :
Հարկել : || խարաձճիւզար ընել : Տճկ. հարկ դնել . զօռ ընել . սխլէթ ընել :
Հարկել : (չէզոք .) || տես Հարկիլ :
Հարկեցուցանել : || տես Հարկել :
Հարկեցուցանող : } զօռ ընող . հարկ դնող .
Հարկեցուցիչ : } սըխլէթ ընող :
Հարկեւոր : || տես Հարկաւոր :
Հարկի . կամ Հարկիք : || եղանց ջուխտ . Տճկ. լուծ . պոյունտուրուխ :
վարել զՀարկի . կամ զՀարկիս : || լուծ քաշել :
Հարկիլ : || նաչարը մնալ . զօռք ընկնիլ . նեղը ընկնիլ : Տճկ. խարաձձիւղար ըլլալ . բուպէ ըլլալ . խզմէթ ընել :
Հարկին : || տես առ Հարկի :
Հարկիք : || տես Հարկի :
Հարճ : || օտալըխ :
Հարճորդի : || օտալըխի զաւակ :
Հարուածք : || զարնելը . գափեցնելը . ծեծ : Տճկ. պատուհաս . խազէպ . կոտր . ջարդ . խաղըն : Տճկ. խոցած տեղ . խոց . եարայ : Տճկ. խայթելը . կծելը . կամ խայթած տեղը . կծած տեղը :
Հարուածել : || զարնել . գափեցնել . ծեծել . պատուհասել :
Հարուլ : || զարնել : Տճկ. խօթել . սափլամիշ ընել :

Հարուլ զատամունս : || ակռան առնել :
Հարուստ : || հարուստ . ակօլքեթլի : Տճկ. շատ . պօլ . երկան : Տճկ. ուժով . խուվէթլի . թէնտուրիզ . առխալը :
Հարուստ մի : || խել մը . չամկէկ . զըր օրէ_ նակ . հարուստ մի ը քաղաքն արտաքս ե_ լին : ռամկ. խել մը քաղքէն հեռացան :
Հարուստ մի մեկնել : || խել մը զատուիլ :
Հարուստ աւուրք : || երկան առեն . հին ժա_ մանակները :
ժամք Հարուստք : || շատ սահաթ ընէր . շատ առեն :
Հարստանեակ : || հարստիք . կամ հարստեւոր :
Հարստութիւն : || քուլթէչ . խզամուխ :
Հարստանիք : || հարստիք :
Հարստն : || հարս :
Հարսնազգեաց : || հարսի պէս հագուած :
Հարսնախօսութիւն : || օխուձուցթիւն . ախչիկ նշանելը :
Հարսնածու : || հարսը տանող :
Հարսնածուք : || հարսնեւորք :
Հարսնամատն : || հարսնմատ . նինուֆէր կամ իւլիւֆէր չիչէկի . կեօլ սիւպէնկի :
Հարսնանալ : || հարս ըլլալ :
Հարսնապաճոյճ : || հարսը զարդարող : Տճկ. հարսի պէս զարդարուած :
Հարսնարան : || հարսնետուն :
Հարսնացուցանել : || աղջիկը կարգել :
Հարսնութիւն : || հարս ըլլալը :
Հարստալիր : || խիստ լիք . խիստ պօլ :
Հարստաղբիւր ձեռամբ տալ զողորմութիւն : || պօլ ողորմութիւն տալ :
Հարստակեան : || հարստի . կամ զէնկինին մէ_ թալիքը : Տճկ. շատ . պօլ :
Հարստակիլ : || հարստանալ . ակօլքեթլի ըլլալ :
Հարստահար : || ծեծկռտող . անուր զարնող . ծեծող : Տճկ. զօռ կրող . զուլում քաշող . չարչարուող : Տճկ. ծեծքող . չարչարող . զու_ լում ընող :
Հարստահարել : || սրխ սրխ զարնել . ծեծկռ_ տել : Տճկ. ծեծքել . չարչարել . տակ ձգել . հեօքմի տակ առնել . թօփուզով հետզհետ_ դեցնել . զօռով ընել տալ . զուլում ընել :
Հարստահարութիւն : || սրխ սրխ զարնելը . ծեծ_ կռտելը : Տճկ. ծեծքելը . չարչարանք . տակ ձգելը . զօռ ընելը . զուլում . զուլումութ :
Հարստանալ : || հարստանալ . զէնկինանալ : Տճկ. շատնալ . պօլնալ :
Հարստապէս : || հարստաբար . զէնկինի պէս : Տճկ. պօլ պօլ . շատ շատ :
Հարստել : || սափլամիշ ընել : Տճկ. տակնլալ զարնել . տանքլալամիշ ընել : Տճկ. ամր_ ցնել . պնդցնել . պինտ կանգնեցնել :
Հարստութիւն : || հարստութիւն . զէնկինութիւն : Տճկ. շատութիւն . պօլութիւն :
Հարցաբան : || հարցնող :
Հարցաբանել : || հարցնել :
Հարցաբանութիւն : || հարցնելը :
Հարցանել : || հարցընել :
Հարցապատիր : || հարցընելով խաբօղ կամ խաբ_ ուօղ :
Հարցանէր : || հարցում ընող . հարցնօղ :

Հարցափոխութիւն : ‖ հարցում ընելը • հարցընելը :
Հարցափորձ : } հարցընելը • թէֆթիշ •
Հարձափորձանք : } համար :
Հարցափորձել : ‖ հարցընել • թէֆթիշ ընել • համար ուզել :
Հարցափորձութիւն : ‖ տե՛ս Հարցափորձ :
Հարցաքննել : ‖ տե՛ս Հարցափորձել :
Հարցաքննիչ : ‖ հարցընող • եանէ ընող :
Հարցաքննութիւն : } տե՛ս Հարցափորձ :
Հարցեփորձ : }
Հարցումն : ‖ հարցընելը • հարցում :
Հարցուկ : ‖ կախարդ • պախըճի • ֆալճի :
այս Հարցուկ : ‖ պախըճի կմ ֆալճի ճին :
Հարցուփորձ : } տե՛ս Հարցափորձ :
Հարցփորձ : }
'ի Հարցփորձ մտանել • կմ Հարցփորձ առնել : տե՛ս Հարցափորձել :
Հարցք : ‖ հարցնելը • թէֆթիշ :
Հարօղ : ‖ զարնող :
Հարօրինակ : ‖ տե՛ս Արօրինակ :
Հաց : ‖ հաց :
Հացաբոյծ : ‖ հացով պէսլէմիշ ընող : ՏՃՅԼ. հացով պէսլէմիշ եղած •
Հացագործ : ‖ էքմէքճի :
Հացալից : ‖ հացով լցուած • կերակրով լեցուած • պըլօրմ • տիմիշ եղած :
Հացակեր : ‖ հաց ուտող :
Հացակից : ‖ խուտմանտաշ, կմ փատմտաշ :
Հացակցութիւն : ‖ խուտմանտաշութիւն • փատմտաշութիւն :
Հացանոց : ‖ փուռ • ֆուռուն :
Հացաշատ : ‖ հացը պօլ :
Հացարար : ‖ էքմէքճի :
Հացատարոց : ‖ տե՛ս Հացանոց :
Հացաւէտ : ‖ տե՛ս Հացալից :
Հացերէց : ‖ այլախճիպաշի • կմ այլախճի :
Հացերիցութիւն : ‖ այլախճութիւն :
Հացեփեաց : ‖ էքմէքճի • ֆուռունճի :
Հացի : ‖ հացի • տիշպուտաք • ծառ մի է :
Հացկատակ : ‖ տուֆրայ թախլիթճիսի :
Հացկերոյթ : } սեղան • զիաֆէթ :
Հացկերութիւն : }
Հացհամեմ : ‖ սև գնտիկ • սև տանէճ • չէօրէկ օթու :
Հացոստ : ‖ հացոտ • հացը պօլ : ՏՃՅԼ, տիշ պուտաքլըք :
Հաւ : ‖ հաւ : ՏՃՅԼ, խօրօզ : ՏՃՅԼ, պապ • տէտէ : ՏՃՅԼ, սկիզբ • գլուխ • ծայր :
Հաւ առնել : ‖ սկսիլ • պաշլամիշ :
Հաւագ : ‖ տե՛ս Հաւակ :
Հաւադէտ : ‖ հաւու ֆալճի • հաւով ֆալճութիւն ընող • թաւուք ֆալճըսը :
Հաւալուսն : ‖ հաւալուս թռչունը :
Հաւախօս : ‖ խօրօզխօս • խօրօզըլանըր • խօրօզ եօթմէսի :
Հաւակ : ‖ պաշլայօղ • հրապաշը • սէպէպ :
Հաւակեր : ‖ հաւ ուտող : ՏՃՅԼ, հաւէն կեր-բած : ՏՃՅԼ, հաւու կերակուր :
Հաւահարց : } տե՛ս Հաւադէտ :
Հաւահարցուկ : }
Հաւահմայ : }

Հաւահմայութիւն : } հաւու ֆալճութիւն :
Հաւահմայք : }
Հաւան : ‖ հաւնող • մօնիլ ընող • հնազանդ :
'ի Հաւան ածել : ‖ տե՛ս Հաւանեցուցանել :
Հաւանալ : ‖ սկսիլ • պաշլամիշ :
Հաւանական : ‖ հաւնելու • խելք կտրելու : ՏՃՅԼ, հաւնող :
Հաւանակից : ‖ տե՛ս Կամակից :
Հաւանեցուցանել : ‖ հաւնեցնել • խելքը մտցնել • խապուլ ընել տալ :
Հաւանիլ : ‖ հաւնիլ • խապուլ ընել :
Հաւանողական : ‖ տե՛ս Հաւանական :
Հաւանութիւն : ‖ հաւնիլը • խապուլ ընելը :
Հաւապատիր : ‖ տե՛ս Հաւպատիր :
Հաւասար : ‖ պարապար : ՏՃՅԼ, նմանը • ընկերը • էշը :
Հաւասար հրամանին առնուլ զկատարումն : ‖ հրամանին կեօրէ ըլլալ :
Հաւասարաբաշխ : ‖ հաւասար բաշխող • պարապար տուող : ՏՃՅԼ, հաւասար բաշխած :
Հաւասարագիծ : ‖ տիւզ կմ պարապար չըզ ըր ունող :
Հաւասարագործ : ‖ պարապար գործող • պարապար աշխատող :
Հաւասարազօր : ‖ հաւասար ուժ ունող :
Հաւասարախոհ : ‖ տե՛ս Համախոհ :
Հաւասարակամ : ‖ տե՛ս Համակամ :
Հաւասարակից : ‖ հաւասար ընկեր : ՏՃՅԼ, իշխան :
Հաւասարակշիռ : ‖ համ հաւասար • պարապար :
Հաւասարաչափ : ‖ հաւասար չափող • ըլման չափող : տե՛ս և Հաւասարակշիռ :
Հաւասարապատիւ : ‖ տե՛ս Համապատիւ :
Հաւասարատէր : ‖ հաւասարութիւն կմ արդարութիւն սիրող :
Հաւասարաեռանկիւն : ‖ այսր թէրազի, այսր չափ :
Հաւասարաձեւ : ‖ նման • ույղուն :
Հաւասարափառ : ‖ տե՛ս Փառակից :
Հաւասարել : ‖ պարապար ընել • ույղունցընել • նմանցնել : ՏՃՅԼ, իշխան ընել :
Հաւասարիլ : ‖ պարապար ըլլալ • ույղուն ըլլալ • նմանիլ : ՏՃՅԼ, իշխան ըլլալ • ընկեր ըլլալ : ՏՃՅԼ, ույմիշ ըլլալ • հաւնիլ :
Հաւասարորդ : ‖ հաւասարող • նմանող • ընկեր : ՏՃՅԼ, իշխան :
Հաւասարութիւն : ‖ հաւասարութիւն • պարապարութիւն : ՏՃՅԼ, ույղունութիւն • նմանութիւն • ընկերութիւն : ՏՃՅԼ, իշխանութիւն :
Հաւատարիմ : } ողորդմիտ • ըղորդ, կմ ուղորդ • ճշմարիտ • թահ-
Հաւատաւոր : } սիկ • սաղի :
Հաւատել : ‖ ըղորդել • ճշմարիտ ընել • սուղուրեաց ընել • տաղլամիշ ընել :
Հաւատի : ‖ ըղորդ • կմ ուղորդ • ճշմարիտ • սուգ • սահի : ՏՃՅԼ, չէտակ խօսող • խմամ-մար • հէլալզատայ :
Հաւատութիւն : ‖ տուղութիւն • սուղուրեաց ըլլալը :
Հաւատ : ‖ հաւատք : ՏՃՅԼ, խնամատարութիւն • հէլալզատայութիւն :

Հաւատովք կալ, կմ. գործել ։ || Հէլալլըղութեամբ կենալ, կմ. բանիլ ։
Հաւատարմագրութ ։ || Հաւատարիմ չարաչօղ. ուխտը ձեռագրով . հաւատարմութեան ։
Հաւատալ ։ || Հաւատալ . աւատալ ։ ՏՐՅԼ , Թէնչ ըլլալ . ձեռքը տալ ։
Հաւատալի ։ || Հաւատալու . աւատալու ։
Հաւատակից ։ || աւետաւոր ։
Հաւատակցութիւն ։ || աւետաւորութիւն ։
Հաւատահամբան ։ || Հաւատոյ ճանաչման . հաւատքի դաւանանք ազդարար ըլլալ ։
Հաւատարիմ ։ || Հաւատարիմ . խոստումնապահ . ընդունելի : ՏՐՅԼ , ապրող ուրախ . ծառայող . ՏՐՅԼ , Հաւատացեալ . աւատացեալ ։
Հաւատարմացուցանել ։ || Հաւատարիմ ընել . խոստումը կմ. հետեւողութեան ընել ։ ՏՐՅԼ, ընդունել . ծառայել . ատտեստ ընել . ուղղորդ ընել ։
Հաւատարմութիւն ։ || Հաւատարմութիւն . խոստում . հետեւողութեան . ՏՐՅԼ . ընդունելութիւն . ծառայութիւն ։
Հաւատացեալ ։ || Հաւատացած . աւատացած ։ ՏՐՅԼ, Հաւատացող . հաւատքը ունեցող . քրիստոնեայ ։
Հաւատացուցանել ։ || Հաւատացնել . աւատալ ցընել ։
Հաւատաւոր ։ || Հաւատաւոր . մասնաւոր ։
Հաւացեալ ։ || սկսած . սպասելով ։
Հաւացուցանել ։ || սկսիլ . սպասելով ։
Հաւաքաբանութիւն ։ || Ժողովրդութիւն ։
Հաւաքարան ։ || Ժողովարան ։
Հաւաքել ։ || Ժողվել . Թոփ ընել . քաղել ։
Հաւաքումն ։ || Ժողվելը . քաղելը ։
Հաւել ։ || սկսիլ . սպասելով, կմ. սպասաւոր ընել ։ ՏՐՅԼ . աւելնալը կմ. խլաւող ըլլալը
Հաւթագրամ ։ || եօթնոց ։
Հաւրս ։ || խուզարկ ։
Հաւրտութիւն ։ || խուզարկութիւն ։
Հաւպատիր ։ || կէՉՆ գառակաւր . պարգևաւ ։
Հափշել ։ || տես խափշել ։

ՀԵ

Հեբրայեցի ։ || չըֆուտ . եաչուտի ։
Հեգ ։ || Հենգ ։ ՏՐՅԼ , վանկ ։ ՏՐՅԼ , խեղճ . անճարակ . Թալէհսիզ . ողորմելի ։
Հեգել ։ || Հենգել ։
Հեգեմոն ։
Հեգեմոնիկոս ։ } առաջնորդ , իշխան . հեծելազօրապետ . վերակացու . ամիր ։
Հեգենայ ։ || Հենգ . Հենգելու բան ։
Հեգնական ։ || Թախլալութեան . քէնայով ։
Հեգնաւոր ։ || տես Հեգնաւոր ։
Հեգնել ։ || ծաղրական ընել . Թախլալութ ընել . քէնայի խօսիլ ։
Հեգնութիւն ։ || ծաղրաբանութիւն . Թախլալութ . քէնայի ։
Հեզ ։ || Հեզ . մեղմ . հանդարտ ։
Հեզաբանել ։ || մեղմով խօսիլ . հանդարտ խօսիլ ։
Հեզաբար ։ || հեզութեամբ . մեղմութեամբ ։
Հեզաբարոյ ։ || տես Հեզ ։
Հեզագնաց ։ || հանդարտ քալող ։ տես և Հեզ ։
Հեզահամբոյր ։ || հեզ . քաղցրուկ . մեղմ . հանդարտ ։ ՏՐՅԼ, հեզի մեղմութիւն ։
Հեզանալ ։ || հեզ կմ. մեղմով ըլլալ . հանդարտելը ։
Հեզամիտ ։ || տես Հեզութիւն ։
Հեզաստան ։ || Հանգստութեան կմ. մեղմութեան տեղ . ...
Հեզաստութիւն ։ || անուշ շարժող անձնաւորութիւն ։
Հեզիկ ։ || Հեզ . մեղմով . հանդարտ . ՏՐՅԼ . ձեռնարկ . ...
Հեզութիւն ։ || Հեզութիւն . մեղմութիւն . հանդարտութիւն ...
... ։
Հեթանոս ։ || Հեթանոս . անհաւատ . կռապաշտ ։
Հեթանոսաբար ։ || Հեթանոսաբար ...
Հեթանոսարար ։ || Հեթանոսի պէս կեանք ։
Հեթանոսական ։ || Հեթանոսի մեծութիւն ։
Հեթանոսական . || Հեթանոսաց կրօնք . Հեթա-նոսի ունեցածը ։
Հեթանոսութիւն ։ || Հեթանոսութիւն . անհաւատութիւն ։
Հեթեթ ։ || չէնգրել . չէնկէթէլ . ինսան . ...ըլ ։ ՏՐՅԼ ուշունչ . անմտեր ։
Հեթեթանք ։ || ույղղամտութիւն ։
Հեթեթել ։ || ույնտուրմիշ ընել ։
Հելլենք . կմ. Հելլենայ ։ || Յունաստան . ու-ռումէլի ։
Հելլէն ։ || Յոյն ։
Հելլենացի ։ || Յոյն ։ ՏՐՅԼ , Յոյնի մէԹանել . Յոյներու ազգայնութ ։ ՏՐՅԼ . Հելլենական . ... ։ ՏՐՅԼ , Հելլենական . կմ. Յունական մէԹանել ։ ՏՐՅԼ, Յունաբարք ։
Հեծան ։ || գերան . տիրեկ . մըրԹէկ ։ ՏՐՅԼ, ...
քառակէն Հեծան ։ || ...
Հեծանաձև ։ || գերան կմ. տիրեկ ձևով ։
Հեծանակցութիւն ։ || տիրեկ ձեւելը . ...
Հեծանաւոր ։ || տիրեկի ։
Հեծանել ։ || Հեծնել ։
մեծ Հեծանել ։ || ձիով եօնէն ընելու ։
Հեծանելի ։ || Հեծնելու ։
Հեծանոց ։ || Հեծնելու . եալէրը . ... ։ ՏՐՅԼ, ... ։
Հեծեալ ։ || Հեծած ։ ՏՐՅԼ , Հեծնել . ձիաւոր ։ ՏՐՅԼ, ձիով ընող ։
Հեծել ։ || Հառաչել . ախ ընել . ...
Հեծեծաղութիւն ։
Հեծեծանք ։ } Հառաչանք . ախ ըլլալ ։ կմ. սպզե-
Հեծեծելութիւն ։ || Հեծեծել ։
Հեծծեծանք ։ || ախ ախ Հառաչանք ։
Հեծեծել ։ || ախ ախ ընել . ... ընել ։
Հեծեծելի ։ || ախ ընելու ։
Հեծկլտալ ։ || Հեծկլտալ . քէրկեջել . կլԹ ընել ։
Հեծնուլ ։ || Հեծնել ։
Հեծութիւն ։
Հեծուկ ։ } Հառաչանք . ախ ու ... . ողբ . ողբալը ։
Հեծուցանել ։ || Հեծցնել ։
Հեկեկալ ։ || Հեկեկալ ։
Հեկեկանք ։ || Հեկեկալը ։
Հեղակ . կմ. Հեղհղակ ։ || տես Հեղլուկ ։
Հեղանիւթ ։
Հեղանուտ ։ } վազուն . լիլիկան . ջու-ր ։
Հեղգ ։ || ծոյլ . Թէմպէլ ։
Հեղգաբար ։ || ծուլութեամբ . անհոգաբար ։
Հեղգագնաց ։ || կամաց քալող . մեղմ քալող ։
Հեղգագործութիւն ։ || գործուոր վարպետ ։

Հեղգալ ։ || ծուլանալ · թեմամելութիւն ընել ։
Հեղգաբար ։ || դժուարաւ մանիկ ընող · ծուլութեամբ ։
Հեղգանալ ։ || տես Հեղգալ ։
Հեղգանք ։ || ծուլութիւն · թեմամելութիւն ։
Հեղգամիտ ։ || միտքը թմրած · միտքը թանձր · թեմամել · աղջամղջամ ։
Հեղգութիւն ։ || ծուլութիւն · թեմամելութիւն ։
Հեղեղ ։ || հեղեղ · ակլ ։
Հեղեղաբնակ ։ || ակլուկէ մարող ։
Հեղեղահերձ ։ || ակլը Ճղքող ։
Հեղեղամած ։ || հեղեղով պատած · ակլ եկած ։
Հեղեղատար ։ || հեղեղով, կամ ակլով պատահող ։
Հեղեղատեղի ։ || հեղեղի տեղ · ակլ եկած տեղ ։
Հեղեղատ ։ || ակլ · չայ ։
Հեղեղատել ։ || տես Հեղեղել ։
Հեղեղեալ ։ || հեղեղ եղած · ակլի պէս վազող ։ Իբր, հեղեղով ծածկած, կամ կոխած · ակլով աւերակ եղած ։
Հեղեղել ։ || հեղեղ հանել · հեղեղի պէս վազել ։ Իբր, հեղեղով ծածկել · հեղեղով կոխել · ակլով աւերակ ընել ։
Հեղեղուկ ։ || տես Հեղեղատ ։
Հեղեղաքանք ։ || տես Հեղեղատ ։
Հեղինակ ։ || Ճշմար ընող · մեկ ։
Հեղձամած ։ || խեղդող, կամ ճնշող ։
Հեղձամահ ։ || խեղդուելով մեռած · խեղդած · խեղդուած ։
Հեղձամղձիլ ։ || խեղդուիլ · կամ խեղդուիլ ։
Հեղձամղձուկ ։ } խեղդուած · խեղդուող ։ Իբր
Հեղձամնուղձ ։ } խեղդող ։
Հեղձանախանձ ։ || նախանձէն խեղդուող · նախանձով միտքը Ճնշող ։
Հեղձանել ։ } խեղդել · խեղդուիլ ։ Իբր, միտքը
Հեղձնուլ ։ } Ճնշել ։
Հեղձուկ ։ || խեղդուիլը · խեղդուք ։
Հեղձուցանել ։ || խեղդել, կամ խեղդել ։
Հեղձուցեալ ։ } խեղդած ։
Հեղձուցիկ ։ }
Հեղձուցիկ առնել ։ || խեղդել ։
Հեղյա ։ || թափ · կենդանի · միս · չիք ։ Իբր, կեղտոտ · փերչին ։
Հեղուլ ։ || վաթել · թափել ։ Իբր, փոխել · երալի ընել ։ Իբր, ցրուել · ցրցրել ։
Հեղուլ զբանս 'ի հայ լեզու ։ || հայու լեզուի դարձնել · հայերէնի թարգմանել ։
Հեղուկ ։ || տես Հեղանուտ ։
Հեղուտել ։ || թափել · փերչին ընել · մեկումեկ հալեցնել ։
Հեղուտած ։ || թափելը մեկմեկու կապելը ։ Իբր, կեղտոտ · փերչին ։
Հեճուկ ։ || դարձը · ինտա · նիստ ։
Հեճուկս առնել ։ || նիստ հաւար ընել ։
Հեմանդ ։ || չեթեռութիւն վրայ վազող ։
Հեշտ ։ || մասխարայ · թախկիթ · քեֆ ։
Հեշտ առնել ։ || տես Հեշտել ։
Հեշտասէր · կամ Հեշտասիրոտ ։ || մասխարայ · թախկիթ · քէֆը ։
Հեշտել ։ || մասխարայ ընել · թախկիթ ընել · քէֆ ընել · քայքայել · փուճ հանել ։
Հեշտանալ ։ || հեշտել ։ Իբր կատու գործել · հուալ ։

Հեշտ ։ || հեշտ · խոլայ · խոշ, կամ խոշը եկող ։
Հեշտագոյն ։ || խիստ հեշտ · խիստ խոլայ ։
Հեշտակի ։ || տես Հեշտ ։
Հեշտալիր ։ || խիստ հեշտ · խիստ խոշը եկող · խիստ անուշ ։
Հեշտալուր ։ || խոլայ լսող · շնորհք հնարող ։
Հեշտալուր բան ։ || խոշ բան · խոլայ լսելու բան · խոլայ մտիկ ընելու բան ։
Հեշտախոսութիւն ։ || քաղցրախօսութիւն ։
Հեշտախօս ։ || խոլայ խօսող · խօսքերն խոշը եկող ։
Հեշտածին ։ || խոլայ ծնող · խոլայ ծնած · խոլայ հասնիլ եղած ։
Հեշտակամ ։ || խոլայ հաւնող կամ ուզող ։
Հեշտակեաց ։ || տես Հեշտ ։
Հեշտակեաց ։ || զեֆքին ։
Հեշտակեցութիւն ։ || զեֆքով անքայով կեանք վարելը ։
Հեշտանալ ։ || անֆայ ընել · խոշը գալ · զեֆք ընել ։
Հեշտաշունչ ։ || անուշ փսող ։
Հեշտապատիր ։ || խոլայ խաբող կամ խաբող ։
Հեշտապէս ։ || հեշտ · խոլայ ։ Իբր, անֆայով ։
Հեշտասէր ։ || անֆայ սիրող · էշիլէզէֆք ։
Հեշտասիրութիւն ։ || անֆայ սիրելը · զեֆքի եւ անէ ընելը ։
Հեշտաբոյր ։ || զեֆքով անֆայով մեծցած ։
Հեշտացուցանել ։ || հեշտացնել · խոլայցնել ։ Իբր, անֆայ ընել տալ · խոշը բերել ։
Հեշտաւէտ ։ || հեշտ · խոլայ · անֆայով ։
Հեշտել ։ || տես Հեշտացուցանել ։
Հեշտընկալ ։ || խոլայ խանզել եղող · խոլայ հասկցող ։
Հեշտին ։ || տես Հեշտ ։
Հեշտիւ ։ || տես Հեշտաւէտ ։
Հեշտութիւն ։ || հեշտութիւն · խոլայութիւն ։ Իբր, անֆայ · զեֆք ։
Հեպարքոս ։ || տես Ըպարքոս ։
Հեռ ։ || խարեկ · քէն · խաժ ըլլ ոխայ · փանփլութիւն ։
Հեռաբարոյ ։ || քէն քնող · խարէկ պահող · նախանձող ։
Հեռաւոր ։ || հեռու բնակող · հեռու կեցող ։
Հեռաւոր տեղի ։ || հեռու տեղ ։
Հեռագնաց ։ || հեռու տեղ գնացող ։
Հեռալ ։ || քէն պահել · խարէկ պահել · փախչիլ · նախանձիլ ։
Հեռակայ ։ || տես Հեռաւոր ։
Հեռաձիգ ։ || հեռու ձգող · հեռու նետող ։ Իբր, հեռու ձգած · հեռու նետած · հեռու տեղ եղող ։
Հեռանալ ։ || հեռընալ · կամ հեռենալ ։
Հեռաստան ։ || հեռու տեղ ։
յերկրէ Հեռաստանէ ։ || հեռու երկրէ · հեռու վիլայէթէ ։
'ի Հեռաստանէ ։ || հեռուէնց ։
Հեռաստանեայ ։ || հեռուն եղող ։
Հեռաստանեայք ։ || հեռու երկիրներ · հեռու վիլայէթներ ։ Իբր հեռու տեղ բնակողներ
Հեռարձակ ։ || տես Հեռաւոր ։
Հեռացուցանել ։ || հեռըցնել ։

Հեռաւոր : || հեռու · հեռուն եղող :
Հեռաւորութիւն : || հեռաւորութիւն :
Հեռի : || հեռու :
Հեռի առնել : || հեռացնել :
Հեռութիւն : || տես Հեռի :
'ի Հեռաստան : || հեռուանց ·
'ի Հեռաստան տեղիս : || հեռու տեղուանք :
'ի Հեռաստան աշխարհէն : || հեռու աշխարհքէ · հեռու վիլայէթէ :
Հեսկ · կամ Հեսկի : || [illegible] :
Հեստ : || ինատճի · անհնազանդ · գլուխ քա-շող · նախս · բանի մտիկ չընող · եարամազ :
Հեստել : || ողէնք չզարնել · ըմբոստանալ · մտիկ չընել · դէմ դնել · գլուխ քաշել :
Հեստութիւն : || ինատճիլութիւն · նախսութիւն · ան-հնազանդութիւն · գլուխ քաշելը :
Հետ · կամ Հետք : || իզ : Տճկ · քայլ :
Հետ առնել : || հետեւիլ · գնալ :
զՀետ ունիլ ուրուք · կամ զՀետ լինել :
զՀետ մտանել · կամ զՀետ կրթիլ :
'ի Հետ մտանել : } ետեւէն ըլլալ :
Հետադայ : || ետեւէն եկող · ետեւէն եկած :
Հետադնաց : || ետեւէն գնացող :
Հետազօտ : || ետեւէն ընկնող · փնտռող · թեֆթիշ ընող :
Հետազօտել :
Հետազօտ լինել : } ետեւէն ընկնիլ · փնտռտել · թեֆթիշ ընել · քննել :
Հետազօտութիւն : || ետեւէն ընկնիլը · փնտռտելը · թեֆթիշը :
Հետախաղաց առնել :
Հետախաղաց ծածկել : } խաղը կորսնցնել · խաղը թօղը խաղալ չ-նել · քէօքէն ջնջել :
Հետախոյզ : || տես Հետազօտ :
Հետախուզել : || տես Հետազօտել :
Հետակայ : || ետեւը կեցող :
Հետակորոյս : || խաղը կորսնցնող · խաղը թօղը ըն-ձող : Տճկ · խաղը կորսուած · խաղը թօղը խաղալ եղած · քէօքէն ջնջած :
Հետակորոյս առնել : || տես Հետախաղաց առնել :
Հետակոտոր : || տես Հետակորոյս :
Հետակոտոր առնել : || տես Հետախաղաց առնել :
Հետամուտ : || ետեւէն ընկնող :
Հետամուտ լինել :
Հետամտիլ : } ետեւէն ընկնիլ :
Հետայն : || շուտով · շուտ մը · թէզ մը · ֆիլհալ :
Հետայոյզ : || խաղ փնտռող · ետեւէն ընկնող :
Հետապնդել · կամ Հետապնդիլ · || ետեւէն վա-զել · ետեւէն ընկնիլ :
Հետավար : || ետեւէն ընկնող :
Հետավարել : || ետեւէն դրկել :
Հետավարիլ : || ետեւէն ընկնիլ · խօվալամիշ ընել :
Հետարան : || ոտք դնելու տեղ · կոխելու տեղ · ոտնատեղ :
Հետաքննին : || տես Հետայոյզ :
Հետաքննութիւն : || տես Հետազօտութիւն :
Հետաքրքիր : || հետաքրքիր · ետեւէն ընկնող · փնտռող :
Հետաքրքրել : || ետեւէն ընկնիլ · բանը քրքրել :

Հետեւակագնդութիւն : || տես Հետեւակագնդութիւն :
Հետեւակ : || հետիոտն : Տճկ · ետեւէն գնացող քալօղ : Տճկ · չայալար · պիադէ · սալթա-նաթեան · զօրքապետին չաւուշ · չաւուշ :
Հետեւակագնդոց : || հետիոտն գնդոց :
Հետեւակագօր : || հետիոտն զօրք · հետիոտն ասկեր :
Հետեւակախաղութիւն : || հետիոտն պէօլիւկ :
Հետեւակակառութիւն զօրք : || հետիոտն ասկեր :
Հետեւակամարտ : || հետիոտն ձէնկձի :
Հետեւակամարտութիւն : || հետիոտն ձէնկի :
Հետեւականք : || ետեւէ եկող :
Հետեւակիլ : || հետիոտն գնալ · ոտքը երթալ :
Հետեւամարտ : || հետիոտն ձէնկձի :
Հետեւամարտութիւն : || հետիոտն ձէնկի :
Հետեւանալ : || ետեւէն երթալ · ոտքը եր-թալ · ոտք մը գնալ :
Հետեւանք : || ետեւէն երթալը · ոտքը երթալը · ալ՛ն և Հետեւութիւն :
Հետեւեցուցանել : || ետեւէն տանիլ · ետեւէն քշել :
Հետեւիլ : || ետեւէն երթալ : Տճկ · գնալ · եր-թալ · քալել : Տճկ · ետեւէ · բանէ մը ծագիլ :
Հետեւողութիւն :
Հետեւութիւն · } ետեւէն երթալը · բանէ մը ելլելը : Տճկ · ուղղութիւն · ետեւէն :
Հետզհետէ : || քիչ քիչ · կամաց կամաց · կամաց կամաց :
Հետզհետէ յերկրէ վերացուցանել : || քիչ քիչ գետնէն վերցնել :
Հետոյ : || 'ի վերջ · կամ ապա · ետքը օրէնքով · 'ի մանկութենէ հետէ : առաջ · տղայութենէն 'ի վեր · կամ տղայութենէն ասդին :
Հետ ընդ Հետ : || շուտ շուտ · թեզ թեզ · ֆիլ-հալ · անմիջապէս :
Հետքնթաց : || ետեւէն վազող :
Հետի : (անուն ·) } ոտքով քալող :
Հետիոտն · կամ Հետիոտան :
Հետի : (մակբայ ·) } ոտքով քալե-լով · ոտքով :
Հետիոտս · կամ 'ի Հետիոտս :
Հեր : || մազ :
Հերամբք : || տես Հերբեան · որ տղայ անուանեալ կանչն է :
Հերապատանք : || մազերուն պատմենոց : Տճկ · սալիք պուռուշուքը · պայխըրմալարը · ակոր-նակով և ձեռքով պահուած :
Հերաթափ : || մազը թափած :
Հերաթափիլ : || մազը թափելը :
Հերատակ : || Երեսփոխ · բացառ · բաշխական :
Հերատակիլ : || Երեսփոխ ըլլալ · երեսի ձեռքը կտրուկելը · բաշխակաց ըլլալը :
Հերարձակ : || մազը թօղ. արձակած · մազերը քակած :
Հերասունք : || մազունք :
Հերետիկոս · կամ Հերետիկոսեան · կամ Հերձուածող · || հերետիկոս :
Հերետիկոսաց : || հերետիկոսներ :
Հերետիկոսութիւն · կամ Հերետիկոսութիւն : || հերետիկոսութիւն :
Հերեսիկոս : || հերետիկոս :
Հերեսիկոսութիւն : || հերետիկոսութիւն :
Հերիւն · կամ Հերուն : || հերուն · անցեալ · ան-ցեալ · մնացեալ :
Հերիւնակ : || Երեքթէն կէնէսի :

Հերիք ։ ‖ Հերիք ։
Հերիք լինել յանձն ։ ‖ բաւականանալ ըլլալ ։
Հերիքանալ ։ ‖ Հերիք ըլլալ ։
Հերկ ։ ‖ Հերկելը . Հերկած տեղ . Հերկած գետին ։
Հերկս հարթանալ ։ ‖ տես Հերկել ։
Հերկագործ ։ ‖ Հերկող . չիֆթճի ։ Դ. Հերկած ։
Հերկագործել ։ ‖ տես Հերկել ։
Հերկագործութիւն ։ ‖ Հերկելը ։
Հերկել ։ ‖ Հերկել . չիֆթ սիւրմիշ ընել ։
Հերձ ։ ‖ ճեղք ։ Դ. ճեղքած ։
Հերձաթել ։ ‖ Թելք կամ խանտաղ ճեղքը ։
Հերձախօսութիւն ։ ‖ Հերետիկոսի խօսք . խառնակութիւն ձգող խօսք ։
Հերձակոտոր ։ ‖ ճեղքելով կոտրտող . ճեղքող և ջարդող ։ Դ. ճեղքած ու կոտրտած ։
Հերձանել ։ ‖ ճեղքել . պատռել ։
Հերձասէր ։ ‖ Փախուստ սիրող . Հերետիկոսութիւն սիրող ։
Հերձատուածք ։ ‖ ճեղքուածք ։
Հերձել ։ ‖ տես Հերձանել ։
Հերձի ։ ‖ Ձիթի ծառ . սաղըզ աղաճը ։
Հերձիկ ։ ‖ ճեղքող . պատռող ։ Դ. Հերձուածող . Հերետիկոս ։ Դ. Հերձուածողի կամ Հերետիկոսի մոլութիւնները ։
Հերձիք ։ ‖ Հերձուածողութիւն . Հերետիկոսութիւն ։
Հերձհերձել ։ ‖ ճաթճթել . ճաթռտել ։
Հերձոտել ։ ‖ ճեղքոտել . պատռոտել ։
Հերձոտիք ։ ‖ ճեղքուածք ։
Հերձուած ։ ‖ ճեղքուածք . պատառուածք ։ Դ. Փախուստ . տարաձայնութիւն . ապստամբութիւն ։ Դ. Հերձուածողութիւն . Հերետիկոսութիւն ։
Հերձուածասէր ։ ‖ Հերետիկոսութիւն [illegible] ընող ։
Հերձուածողաձայն ։ ‖ Հերետիկոսի մոլորութիւն ունեցող ։
Հերձուածողութիւն ։ } Հերձուածողութիւն . Հերետիկոսութիւն ։
Հերձուածութիւն ։
Հերձուածող ։ ‖ Հերձուածող կամ Հերետիկոս ։
Հերձուածասէր ։ ‖ տես Հերձուածասէր ։
Հերձուլ ։ ‖ տես Հերձանել ։
Հերու ։ ‖ Հերու . անցած տարի ։
'ի Հերուն Հետէ ։ ‖ Հերուանց 'ի վեր . շատոնցմէ ։
Հերուն ։ ‖ տես Հերուն ։
Հերքել ։ ‖ վռնտել . դուրս ընել . դուրս մը գել . փախցնել ։
Հեւալ ։ ‖ Հեւալ ։
Հեփեստոս ։ ‖ կուռք մի է ։
Հէք ։ ‖ տես Հէգ ։

Հ Զ

Հզօր ։ ‖ ուժով ։ խուվէթլի ։
Հզօրանալ ։ ‖ ուժովնալ . խուվէթլի ըլլալ ։
Հզօրապէս ։ } ուժով . կարողութեամբ ։
Հզօրեղապէս ։
Հզօրեղ ։ ‖ խիստ ուժով . խիստ խուվէթլի ։
Հզօրել ։ ‖ ուժովցնել . ամրցնել . պնդացնել ։
Հզօրիչ ։ ‖ ուժովցնող . ուժ տուող ։

Հ Է

Հէ՛ ։ ‖ այ՛ . վա՛յ . էհ՛ ։
Հէգ . կամ Հէգք ։ Հեգ . կամ Հեգք ։ ‖ խեղճ . անփիլ . ողորմելի ։
Հէհէ՜ ։ ‖ Հըհը՜ . օ՜ֆ . վա՜հ ։
Հէն ։ ‖ չէթէճի ։
Հէն ծովու ։ ‖ ղուրսան ։
Հէնք . կամ Հէնուք ։ ‖ չէթէճիութիւն . ղուրսանութիւն ։
Հէրք ։ ([illegible] .) ‖ [illegible] . [illegible] ։
Հէք ։ ‖ տես Հէգ ։

Հ Ի

Հիազարհուրեալ ։ ‖ զարմանալով վախցած ։
Հիանալ ։ ‖ զարմանալ . միտքէ մնալ . ապշիլ . պապուած մնալ . խելքը թռչիլ ։
Հիանչելիք ։ ‖ զարմանալի գործք ընող ։
Հիապատում ։ ‖ զարմանալի կերպով պատմող . կամ պատմած ։
Հիացումն ։ } զարմանք . մաթ . ապշած մը մնալը . խելքը թռչիլը ։
Հիացում ։
Հիացուցանել ։ ‖ զարմացընել . ապշեցնել ։
Հիբար ։ ‖ ինչպէս ։
Հիգագոյն ։ ‖ խիստ խեղճ, խիստ անփիլ, խիստ ողորմելի ։
Հիգանալ ։ ‖ խեղճ ըլլալ . անփիլ ըլլալ . ողորմելի ըլլալ ։
Հիգացուցանել ։ ‖ խեղճ ընել ։
Հիգութիւն ։ ‖ խեղճութիւն . անփիլութիւն . ողորմելիութիւն ։
Հիդրայ ։ } ջրի օձ . սու եըլանը ։
Հիդրեայ ։
Հիզան . կամ Հիզէն ։ ‖ ինչպէս ։
Հիճակ ։ ‖ ճէնկ . ճիւռայ . տաւլայ . կռիվ ։
Հիճել ։ ‖ ճէնկ ընել . կռիվ ընել . տաւլայ ընել . Հակառակութիլ ։
Հիմ ։ ‖ ինչու ։
Հիմնանակ ։ ‖ երեք [illegible] ։
Հիմկէն ։ ‖ ջրոյ [illegible] ու [illegible] չափ ։ Դ. Հարուր [illegible] չափ ։
Հիմն ։ ‖ Հիմ . թէմէլ ։
Հիմնադիր ։ ‖ Հիմ կամ թէմէլ դնող ։
Հիմնադրել ։ ‖ Հիմ դնել . թէմէլ ձգել ։
Հիմնադրութիւն ։ ‖ Հիմ դնելը . թէմէլ ձգելը ։
Հիմնակարգել ։ ‖ թէմէլէն կարգ դնել ։
Հիմնայատակ ։ ‖ գետնի հաւասար . [illegible] ։
Հիմնանալ ։ ‖ թէմէլլէնմիշ ըլլալ ։
Հիմնարկել ։ ‖ թէմէլ ձգել ։
Հիմնարկու ։ ‖ թէմէլ ձգող ։
Հիմնարկութիւն ։ ‖ թէմէլ ձգելը ։
Հիմնացեալ ։ ‖ թէմէլլէնմիշ եղած ։
Հիմնացուցանել ։ ‖ թէմէլլէթմիշ ընել . կամ թէմէլ ձգել ։
Հիմնաւոր ։ ‖ թէմէլ ունեցող . թէմէլլէնմիշ եղած ։ Դ. ամուր . ղաւի . մեթին ։
Հիմնաւորել ։ ‖ Հիմնով ամրցնել . թէմէլ ձգել . թէմէլլէթմիշ ընել . ամրցնել ։
Հիմնաւորութիւն ։ ‖ թէմէլլի ըլլալը . հաստատութիւն . ղաւիութիւն ։
Հիմնափայլել ։ ‖ թէմէլէն փայլեցնել ։

Հիմնափոր : || Հիմ փորող . Թեմելը փորող :

Հիմնել :
Հիմնեցուցանել : } տե՛ս Հիմնադրել :

Հին : || Հին . Էսկի .

Հին աւուրց : || Հին ժամանակներէն . Հնցած . ծերացած . խիստ հալւոր :

Հինախաղաց : || տե՛ս Հնախաղաց :

Հինահասութիւն : || չէթէճութիւն :

Հինգ : || Հինկ :

Հինգամեայ :
Հինգամեան :
Հինգեմեան : } Հինկ տարիլիք գիւմիցօղ . Հինկ տարեկան : Գրծլ . Հինգ տարին անգամ մը եկօղ :

Հինգերորդ : || Հինկերորդ . պէշինճի :

Հինգերորդել : || Հինկերորդ փայը առնել , կամ տալ : Գրծլ . Հինգ անգամ ընել :

Հինգկանգնեան : || Հինկ կանգուն . Հինկ առշընէ :

Հինգկնել : || Հինկ անգամ ընել . Հինկ Հեղ զարձնել . կամ բանել . Հինկ զաթ ընել :

Հինգշաբաթեան : || Հինկ շաբթուան :

Հինգշաբաթի : || Հինկշաբթի :

Հինգպատիկ : || Հինկ զաթ :

Հինգտերեւեան : || պէշ պարմաք . փէնճ վարագ . բույս մի է :

Հինգօրեայ : || Հինկ օրուան :

Հինել : || Հինել :

Հինինալ : || պատասխանել . զօռ ընել . բուրդու պարուած ընել :

Հինօրեայ : || Հին ատենուան . ծերացած :

Հիպատ : || տե՛ս Հիւպատոս :

Հիպատոս : || տե՛ս Հիւպատոս :

Հիպատոսութիւն : || տե՛ս Հիւպատոսութիւն :

Հիպերբէտ . կամ Հիւպերբէտ : || փոքրասաստ . խող մեթքեար . չուխատար :

Հիպոկես : || քնչպէս :

Հիռ : || պոտոտ . չէվրէ . ատեվր . ֆելէկ :

Հիռ շրջանակել : || Ժուռ գալ . պտըտցնել . Թեքեռլեքմիշ ընել . ատեվր ընել :

Հիռ գալ :
Հիռալ : } Ժուռ գալ . պտըտիլ . Թեքերլէքմիշ ըլլալ . ատեվր ըլլալ :

Հիռական : || Ժուռ եկօղ . ատեվրէճի . չէվրէճի . ֆելէկճի :

Հիր :
Հիրիկ : } Ծիրանի գօտի : Գրծլ . աստուած չի չէյի : Գրծլ . խուկեռլէթ . կիւվէզ . զոմըր . ալ : Գրծլ . կապուտ ծով :

Հիւանդ : || Հիւանտ :

Հիւանդագին : || խիստ Հիւանդ : Գրծլ . կոկը խասթա . Հասատամինճա :

Հիւանդադեղ : || տե՛ս խօթադեղ :

Հիւանդանալ : || Հիւընդնալ :

Հիւանդանոց : || Հիւընդնոց . Հասատալըխ :

Հիւանդապահ : || Հիւանդ պահող :

Հիւանդացուցանել : || Հիւընդցնել :

Հիւանդաքայլ : || Հիւանդոտ կերպով քալող , կամ կաղ քալող :

Հիւանդոտ : || մարազլը . Հասատաճիղ . Հաստամինճա . միզաճըզ :

Հիւանդութիւն : || Հիւընդութիւն . մարազ :

Հիւթ : || ջուր . Թացութիւն : Գրծլ . Նիւթ . մադդէ . մի :

Հիւթական : || մադդէանոր . Հողեղէն :

Հիւթանիւթ : || Հողեղէն բան . մալ ու ըռ . զակ . խըզըմըզը .

Հիւլիմացութիւն : || մադդէանութիւն . Հողեղէն :

Հիւլէթեղ : || խիտա Թղոյ : Գրծլ . դկեր . Համա . ...

Հիւլէ : || տե՛ս Հիւլէ :

Հիւծ : || զայիֆլըխ . արրալըխ . սըսըխլըխ . Ճաղած :

Հիւծադրեալ : || խիստ զայիֆ . խիստ Ճաղած :

Հիւծանել :
Հիւծել : } Հալել . մաշել . խառցնել . զայիֆցնել :

Հիւծիլ : || զայիֆնալ . խառնուլ . Ճաղիլ . Հալիլ . մաշիլ :

Հիւծումն : || զայիֆնալը . Ճաղիլը :

Հիւղ : || ալլաճուխ . խուլիպէ : Գրծլ . Հիւղէ . գիւլէ :

Հիւղանակ : || տե՛ս Հեղինակ :

Հիւղէ . կամ Հիւղէ : || Հիւղէ . գիւլէ :

Հիւղէական : || Հիւղէի միւթաալլիխ : Գրծլ . Հիւղէճի :

Հիւղինակ : || տե՛ս Հեղինակ :

Հիւպատ : || պէյլէրպէյի , կամ պէյ . գօնսուլ : Գրծլ . պէյի կամ գօնսուլի սարայ :

Հիւպատական : || պէյլէրպէյիի միւթաալլիխ : Գրծլ . պէյի կամ գօնսուլի միւթաալլիխ :

Հիւպատոս : || պէյլէրպէյի . փիրինճպէյի : Գրծլ . չէհիր քէհեասը . պէյ . գօնսուլ :

Հիւպատոսութիւն : || պէյլէրպէյութիւն . փիրինճպէյութիւն : Գրծլ . պէյութիւն . գօնսուլութիւն :

Հիւպերբէտ : || տե՛ս Հիպերբէտ :

Հիւս : || Հիւսուածք . Հիւսած մազ :

Հիւս ձեռաց : || ձեռքի կիւլլէ , կամ Թօփ :

Հիւսակ : || Հիւսած մազ : Գրծլ . Հիւսուածք :

Հիւսանել . կամ Հիւսել : || Հիւսել :

Հիւսեակ : || տե՛ս Հիւսակ :

Հիւսիս : || Հիւսիս . եըլտըզ :

Հիւսիսաբնակ : || Հիւսիսի դին բնակօղ :

Հիւսիսախաղաց : || Հիւսիսի դիէն եկած կամ Հիւսիսի դին գնացօղ :

Հիւսիսական : || Հիւսիսի միւթաալլիխ . Հիւսիսի գիտան : Գրծլ . Հիւսիսը բնակօղ :

Հիւսիսակողմն : || Հիւսիսի դին :

Հիւսիսային : || տե՛ս Հիւսիսական :

Հիւսիսի : || Հիւսիսի դին . Հիւսիս :

Հիւսկէն : || Հիւսած :

Հիւսն : || տիւրկէր . տողրամաճի :

Հիւսն բանից : || բան Հիւսօղ . բան չուրտոդըօղ :

Հիւսնել : || տիւրկէրութիւն ընել :

Հիւսնութիւն : || տիւրկէրութիւն . տողրամաճութիւն :

Հիւսուած : || Հիւսուածք :

Հիւսուածոյ : || Հիւսած :

Հիւսուլ : || Հիւսել :

Հիւսումն : || Հիւսելը :

Հիւր : || միսաֆիր :

Հիւրամեծար : || միսաֆիրը մեծարող :

Հիւրամեծարութիւն : || միսաֆիրը մեծարելը :

Հիւրանոց : || միսաֆիրխանայ :

Հիւրասէր : || միսաֆիր սիրող :

Հիւրասիրութիւն : || միսաֆիր սիրելը :

Հիւրատուն : || միսաֆիրխանայ :

Հիւրընկալ : || միսաֆիր խապուլ ընող :

Հիւրընկալել : || միսաֆիր խապուլ ընել :

Հիւրընկալու : || տե՛ս Հիւրընկալ :

Հիւրընկալութիւն : || միսաֆիր խապուլ ընելը :

Հիւ_

Հիւրոյթ : || մասնաւորութիւն · մասնաւորիկ :
Հիւրութիւն : || մասնաւորութիւն :
Հիփոփոտամոս : || Ձիաձուկ :
Հիւծանալ : || տես Հիւծանիլ :
Հիւծացեալ : || տես Հիւծիլ :
Հիւծացուցանել : } խեղճ ընել : դէճն, վատ
Հիւծել : } տալ · մաշխողդ ընել ·
խանձող ընել · անօգտակար տալ :
Հիւծութիւն : || տես Հիւծումն :

Հ Լ

Հլու : } հնազանդ · խօսքի մտիկ ընող ·
Հլուական : } խօսք մտող :
Հլութիւն : || հնազանդութիւն :
Հլուիլ : || տես Հլու :

Հ Ծ

Հծծել : || մռմռալով հառաչել · քաշքաշելով հառաչկոտել :

Հ Մ

Հմակեր : || հում ուտող · հում միս ուտող :
Հմայեակ : || հմայիլ :
Հմայել : || փալ հանել · փալճութիւն ընել :
Հմայութիւն : } փալ · փալճութիւն :
Հմայք :
Հմուտ : || վարպետ · սովրած · գիտցող · վարժուած · ճէթիկ :
Հմտագոյն : || խիստ վարպետ · խիստ վարժուած :
Հմտական : || տես Հմուտ :
Հմտանալ : || վարժուած ըլլալ · ճէթիկ ըլլալ :
Հմտաներ : || սովրեցնելու հեշտ ընող :
Հմտավարժ : || տես Հմտագոյն :
Հմտացուցանել : || վարժուած ընել · ճէթիկ ընել · սովրեցնել :
Հմտօրէն : || գիտցողի պէս :

Հ Ն

Հնագէտ : || հին բաներ գիտցող · հին բաներու վարժուած :
Հնագիր : || հին բաները գրող :
Հնագրութիւն : || հին բաներու պատմութիւն :
Հնազանդ : || խօսքի մտիկ ընող · խօսք մտող :
Հնազանդել : } հնազանդեցնել :
Հնազանդեցուցանել :
Հնազանդիլ : || հնազանդիլ · մտիկ ընել · խօսք մտնել :
Հնազանդութիւն : || հնազանդութիւն :
Հնախօս : || հին բան խօսող · հին բաներու վրայ պատմող :
Հնախօսութիւն : || հին խօսք · հին բաներու հմտութիւն :
Հնանալ : || հննալ :
Հնար : || ճար · ճարէ · ֆէնտ · տուզէն :
Հնար է : || մումքին է · կարելի է :
Հնարագէտ : || ֆէնտպազ · ֆիքրաւէթլի :
Հնարագիտութիւն : || ֆէնտպազութիւն · ֆիքրաւէթ :
Հնարագիւտ : || ճար գտնող · ֆէնտպազ :
Հնարագործ : } ֆէնտպազ :
Հնարադիր :
Հնարադրութիւն : || ֆէնտպազութիւն · ֆէնտ :
Հնարաշահ : || ֆէրզանէ · ֆէնտպազ :
Հնարացոյց : || ֆէնտ սովրեցնող :
Հնարաւոր : || կարելի · ճար ունող · մումքին · կրնալի :
Հնարաւորել : || ճար ընել · ճար գտնել · մումքին ընել :
Հնարաւորիլ : || ճար գտնել · ճարուիլ · ճարա ընել :
Հնարաւորութիւն : || մումքինութիւն : դէճն, ճար · ֆէնտ :
Հնարել : || հնարել · փէյտահ ընել · իճատ ընել : դէճն, ճար գտնել · ճար ընել :
Հնարիլ : || հնարք գտնել · ֆէնտ ընել · տուզախ լարել : դէճն, իճատ ընել · փէյտահ ընել · նոր շինել : դէճն, ճարուիլ · ճարա ընել : դէճն, կարելի ըլլալ · մումքին ըլլալ :
Հնարիմաց : || ֆէնտպազ · վէքիլէթլիզնայ :
Հնարին : || կարելի · մումքին · կրնալի :
Հնարք : || տես Հնար :
Հնացուցանել : || հնացնել :
Հնգակատար : || հինգ թեփեկլի :
Հնգապատիկ : || հինգ ղաթ :
Հնգեակ · կամ Հնգեկեան : || հնգլիկ · հինգ :
Հնգեկին : || հինգ ղաթ · հինգ հեղ :
Հնգետասան : || տասնըհինգ :
Հնգետասաներորդ : || տասնըհինգերորդ :
Հնգերեակ : || հնգլիկ · հինգ :
Հնգեքեան · կամ Հնգեքին : || հինգնալ :
Հնգիցս : || հինգ հեղ :
Հնդիկ : || հինտ · հնդստանցի :
'ի Հնդիկս գնալ : || հնդստան երթալ :
Հնդիկ հաւ : } հինտ թաւուղը :
Հնդկահաւ :
Հնդկային : || հնդստանցոց մէթաըլիք : դէճն, հինտ · հնդստան բնակող :
Հնդկաստան : || հնդստան, կամ հինտիստան :
Հնձակէզ : || հունձը երող :
Հնձան : || հնձան · շարապխանայ · շրախանայ :
Հնձան հարկանել : || խաղող կոխել · խաղող քամել :
Հնձանահար : || խաղող կոխող · խաղող քամող :
Հնձանոյարկ : || շարապխանայ օտար :
Հնձել : || հնծել :
Հնոտի : || հինցած · հինունքն · հընուկ · հնկեկ :
Հնոց : || փուռ · քիւլխան :
Հնչել : || ձայն հանել · խօսիլ : դէճն, չառ ընել · նամ հանել · նամ ելլել :
Հնչեցուցանել : || ձայն հանել տալ · խօսեցնել :
Հնչեցուցանել զփող : || փոռու չալել · փոռուն փչել :
Հնչիւն · կամ Հնչումն : || ձայն · սէլէնկ :

Հ Ո

Հոգ : || հոգ · պէտ · թիմար : դէճն, ֆէսաֆէսէ · տէրտ · խամճէլէթ · թասայ :
'ի Հոգ մտանել : || խամճէլէթ ընել · թասայլ · ֆէսաֆէսէ ընել :
Հոգաբարձ : } հոգ տանող · պէտ ընող · թիմար ընող · քէահեայ :
Հոգաբարձու :
Հոգաբարձութիւն : || հոգ տանիլը · պէտ ընելը · թիմար · հոգ :
Հոգալ : || հոգալ · պէտ ընել · թիմար ընել : դէճն, խամճէլէթ կամ ֆէսաֆէսէ ընել · թասայլ :
Հոգած : || հոգ տանող · պէտ ընող : դէճն, ֆէսաֆէսէլի · խամճէլէթ ընող · թասայող :
Հոգածու : || տես Հոգաբարձու :

Հոգածութիւն ։ }
Հոգատարութիւն ։ } տե՛ս Հոգաբարձութիւն ։
Հոգարկութիւն ։ }
Հոգարկել ։ ‖ տե՛ս Խնամակալել ։
Հոգեգրգռեալ ։ ‖ հոգւով սրտիւ խռով կամ խռոված ։
Հոգեբարձու ։ ‖ տե՛ս Հոգաբարձու ։
Հոգեբուղխ ։ կամ Հոգեբուղխ ։ ‖ 'ի հոգւոյն սրբոյ ելած ։ Գէշ. մարդու հոգուանն ելած ։
Հոգեգումարտ ։ ‖ հոգեւոր ժողով ։
Հոգեզարդ ։ կամ Հոգեզարդ ։ ‖ հոգին զարդարած ։ հոգւով սրտիւ զարդարուած ։
Հոգեզուարճ ։ ‖ հոգին ուրախացնող ։ սիրտ բացող ։
Հոգելի ։ }
Հոգելից ։ } հոգւով սրտով լցուած ։
Հոգեխառն ։ ‖ մէկ սիրտ ։ սրտով մէկ եղած ։
Հոգեխառնութիւն ։ ‖ սրտով մէկ ըլլալը ։
Հոգեկան ։ ‖ հոգեւոր ։ հոգւուն մէկ թողլիս ։
Հոգեկեցոյց ։ ‖ հոգին փրկող ։
Հոգեկիր ։ ‖ հոգի մը ունող ։
Հոգեկորոյս ։ ‖ հոգին կորսնցնող ։
Հոգեկրօն ։ ‖ հոգեւոր կենանք ունող ։
Հոգեհանգիստ ։ ‖ հոգին հանգչեցնող ։
Հոգեհանճար ։ ‖ հոգւոյն սրբոյ իմաստութեամբ լցուած ։
Հոգեհրաշ ։ ‖ տե՛ս Հոգիխրաշ ։
Հոգեճաշակ ։ ‖ հոգւոյն սրբոյ շնորհքը ճաշակող ։
Հոգեմատեան ։ ‖ հոգւով սրտիւ գրուած գիրք ։
Հոգեմարտ ։ ‖ հոգւոյն սրբոյ դէմ կեցող ։
Հոգենիւթ ։ ‖ հոգեւոր ։
Հոգենորոգ ։ ‖ մարդու հոգին թարմացնող ըլլող ։ սիրտ բացող ։ Գէշ. հոգւով սրտով նորոգած ։
Հոգենուագ ։ ‖ հոգւով սրտիւ երգող ։
Հոգեշահ ։ ‖ հոգի շահող ։ հոգուն շահ ըլլող ։
Հոգեշարժ ։ ‖ հոգւով սրտիւ շարժող կամ մարդու հոգին շարժող ։
Հոգեշնորհ ։ ‖ 'ի հոգւոյն սրբոյ տուած ։
Հոգեշունչ ։ ‖ 'ի հոգւոյն սրբոյ տան տուած ։
Հոգեպահ ։ ‖ հոգին պահող ։ մարդը ողջ պահող ։
Հոգեպահ կերակուր ։ ‖ ապրելու չափ կերակուր ։
Հոգեպայծառ ։ ‖ տե՛ս Հոգիպայծառ ։
Հոգեպատում ։ ‖ հոգւով սրտիւ պատմած ։ Գէշ. հոգւոյ վրայ խօսող ։
Հոգեպարար ։ ‖ հոգին պէտքական ըլլող ։ հոգին պարարտացնող ։
Հոգեպարգեւ ։ ‖ 'ի հոգւոյն սրբոյ տուած ։
Հոգեպէս ։ ‖ հոգեւոր կերպով ։ հոգուն գիտէն ։
Հոգեռանդն ։ } հոգին շարժող, կամ հոգւով
Հոգեռաց ։ } եռացող ։
Հոգեսէր ։ ‖ հոգին սիրող ։ Գէշ. հոգեւոր կեանք սիրող ։
Հոգեսնունդ ։ ‖ հոգեւոր կենօք սնած ։
Հոգեվար ։ կամ Հոգեվարք ։ ‖ հոգեվարք ։ Գէշ. հոգեվարութիւն ։
Երկարել 'ի Հոգեվարս ։ ‖ երկար հոգեվարք ըլլալ ։
Հոգետես ։ ‖ հոգին տեսնող ։ մարդու սիրտը խնայող ։
Հոգետանջութիւն ։ ‖ հոգեւոր տառապանքութիւն ։
Հոգերգող ։ ‖ հոգւով սրտով երգող ։

Հոգեւոր ։ ‖ հոգեկան ։ հոգւոյն մէկ թողլիս ։
Հոգեւորական ։ ‖ տե՛ս Զոգեբանեալ ։
Հոգէբարբառ ։ Հոգէլիճ ։ Հոգէբաշխ ։ Հոգէլից ։ եւ այլն ։ ‖ տե՛ս Հոգեբարբառ ։ Հոգեբուղխ ։ Հոգեբաշխ ։ Հոգելից ։ եւ այլն ։
Հոգի ։ ‖ հոգի ։
Հոգիբուղխ ։ ‖ տե՛ս Հոգեբուղխ ։
Հոգիխառնեալ ։ ‖ հոգեւոր գութ ունող ։ կամ սիրտը կարող ։
Հոգիխաղրկել ։ ‖ սիրով գիրկը առած ։ հոգ ըներով գրկած ։
Հոգիխաղարդ ։ ‖ տե՛ս Հոգեզարդ ։
Հոգիխաղագեաց ։ ‖ հոգի մը ունող ։
Հոգիխնճոյ ։ ‖ զարմանալի հոգի ունող ։ կամ հոգւով սրտով զարդարուած ։
Հոգիխոհեր ։ ‖ հոգի մը ունող ։
Հոգիխնխէթ ։ ‖ հոգեւոր ։
Հոգիպայծառ ։ ‖ հոգւով լուսաւորեալ ։ կամ պայծառ հոգի ունող ։
Հոգիցեալ ։ ‖ հոգի մը առած ։ հոգւով սր
Հոգիընկալ ։ ‖ բով լցուած ։ հոգի մը ունող ։
Հոգունակ ։ ‖ մտախոյեթ ։
Հոլաթեւ ։ } թեւերը բացած ։ խանձարուրը
Հոլաթեւեան ։ } բաց ։ խանձարուրը բացած ։
Հոլաթեւել ։ ‖ խանձարուրը քակել ։ թռչիլ ։ Գէշ. թեւերը վրան տարածելով ծածկել ։
Հոլանալ ։ ‖ տե՛ս Հոլանիլ ։
Հոլանել ։ } լանջը հանել ։ վերցնել ծածկը
Հոլանեցուցանել ։ } ծածկը վերցնել ։ բանալ ։ Գէշ. երեւան ըլլալ ։ մէջտեղ հանել ։
Հոլանի ։ ‖ բաց ։ բացած ։ ծածկը վրան առած ։ Գէշ. երեւան ։ չըծածկած ։
Հոլանի առնել ։ ‖ տե՛ս Հոլանել ։
Հոլանիլ ։ ‖ բացուիլ ։ չըծածկուիլ ։ երեւան ըլլալ ։
Հոլանութիւն ։ ‖ բանալը ։ կամ բաց մնալը ։
Հոլոնել ։ ‖ ժողվել ։ թափ ընել ։ մէկտեղ կանչել ։
Հոլոնիլ ։ ‖ ժողվուիլ ։ թափ ըլլալ ։ մէկտեղ վերէն գալ ։
Հոլով ։ ‖ պտոյտ ։ անիւ ։
Հոլովական ։ ‖ պտըտող ։ անիւի նման ։ թեքնալէ դարձող ։
Հոլովել ։ } գլորցնել ։ պտըտցնել ։
Հոլովեցուցանել ։ } թեքեալ ընել ։ Գէշ. մէկ կողմէ կամ միւսէն անցնել ։ Գէշ. մէկ կողմէ կուս եւ աւէն կցցել ։
Հոլովումն ։ ‖ պտոյտ ։ գլորիլը ։ անիւ ։ Գէշ. մէկ կողմէն եւ աւէն անցնիլը ։ կամ կցցելը ։
Հոծ ։ ‖ սեղմ ։ բազմախումբ ։ լիք ։ սեղմ ։ պինդ ։ Գէշ. ամուր ։ պինդ ։ խտացած ։ մանրուն ։
Հոծախիտ ։ ‖ սեղմ սեղմ ։ խիտ սեղմ ։ բազմաթիւ ։ լեցուն ։
Հոծել ։ ‖ սեղմել ։ բազմամբոխ ընել ։ լեցնել ։ Գէշ. ամրացնել ։ պնդել ։ խտացնել ։ մանրուն ընել ։
Հոծութիւն ։ ‖ սեղմութիւն ։ լեցունութիւն ։ պնդութիւն ։ խտութիւն ։
Հոհանեմներ ։ ‖ Հոհանեմներ ամիսը ։
Հող ։ ‖ հող ։

Հողաբեր ։ ‖ Հող բերող · հող կրող ։ Տճկ. հողէ կառոյց կրած ։
Հողաբլուր ։ ‖ Հողոյ թմբոյ ։
Հողաբլուր ։ ‖ Հողոյ դէզ · թումբ · մինթէ- րիզ · պէտէն · պէնտ ։
Հողաբոյս ։ } Հողէ բուսած · հողէ հասուց-
Հողաբուսակ ։ } եալ ։
Հողագործ ։ ‖ Էքինճի · չիֆթճի ։ Տճկ. հողէ շինած ։
Հողագործութիւն ։ ‖ Էքինճիութիւն · չիֆթճիութիւն ։
Հողադաշտեցուցած ։ ‖ Հողով շաղախած · հողէ շինած · հողեղէն ։
Հողաթաւալ ։ ‖ Հողոյ մէջ թաւալգլորեալ ։
Հողաթափ ։ ‖ փաբուճ · եէմենի ։ Տճկ. ոտ- նաման · չարըխ ։ Տճկ. խնամնտանոց ։
Հողաթափ եկեղեցականաց ։ ‖ Հողաթափ ։
Հողախառն ։ ‖ Հողով խառնած · հողու հետ խառն ։
Հողախշտի ։ ‖ Հողու վրայ պառկող · գետնի վրայ քնացող ։
Հողախշտի համբաւոր ։ ‖ գետնեղէն ։
Հողածին ։ } Հողէ ծնած · հողէ հասած ե-
Հողածնեալ ։ } ղած ։
Հողակեր ։ ‖ Հող ուտող ։
Հողակերտ ։ ‖ Հողով շինած · հողէ ։
Հողակոյտ ։ ‖ տես Հողաբլուր ։
Հողակոշտ ։ ‖ Հողու կոշտ ։
Հողաձեղձոյց ։ ‖ Հողով խեղդած · հողու մէջ խեղդուած ։ Տճկ. հողով խեղդող ։
Հողաձերձ ։ ‖ Հողը ճզմող ։
Հողահամ ։ ‖ Հողու փալճի · հողով փալճու- թեն ընող ։
Հողահամութիւն ։ } Հողու փալճութիւն ։
Հողահամայք ։ }
Հողամազ ։ ‖ խառնատանութիւն ։
Հողանալ ։ ‖ Հող ըլլալ · հող դառնալ ։ Տճկ. գետին ինկնիլ · վար ծռիլ · ցածնալ ։
Հողանիւթ ։ } Հողէ շինած · հողեղէն ։
Հողանիւթեայ ։ }
Հողապատեան ։ ‖ Հողով պատած ։
Հողաստեղծ ։ ‖ Հողէ ստեղծած ։
Հողավաստակ ։ ‖ Էքինճի · չիֆթճի ։
Հողացուցանել ։ ‖ Հող ընել հող դարձնել ։
Հողեալ ։ ‖ Հող դարձած ։ Տճկ. գետնին ին- կած · վար ձգած ։
Հողել ։ ‖ Հող դարձնել ։ Տճկ. գետնին զար- նել · դէրզեալիլ գետինը ձգել ։
Հողեղէն ։ ‖ Հողեղէն · հողէ ։
Հողմ ։ ‖ Հով · քամի · եել ։
Ը չորս Հողմոց ։ ‖ զեռ 'ի աշխարհիս չորս դին ։
'Ի չորից հողմոց ։ ‖ աշխարհիս չորս դիմացը ։
Հողմս արածել ։ ‖ քամիի ետեւէն ընկնիլ ։ փուճ տեղ աշխատիլ · նափիլէ տեղը չալիշմալ ։
Հողմաբեր ։ ‖ Հով հանող · քամի բերող ։
Հողմախաղաց ։ ‖ Հովէն աղաւ · խլիսիւն ։
Հողմախառն ։ ‖ Հովով խառնած · քամիի հետ խառն ։
Հողմակոծ ։ ‖ Հովէն զարկած · քամիով նեղ- քը վրայ զարկած ։
Հողմակոծել ։ ‖ Հովով զարնել · քամիով ներ քը վրայ զարձնել · փոթորկոտնալ հանել ։
Հողմակոծութիւն ։ ‖ Հովէ զարնուիլը · քամիով ներքև վրայ ըլլալը ։
Հողմակոծութիւն ծովու ։ ‖ Փոթորկութիւն ։
Հողմահամ ։ ‖ Հովու փալճի · քամիով փալ ճութեն ընող ։
Հողմահամութիւն ։ } Հովու փալճութիւն ։
Հողմահամայք ։ }
Հողմահոս ։ ‖ Հովէն տարածուած · քամիով ցրուող ։
Հողմաձայն ։ ‖ Հովու ձայն հանող ։
Հողմաղաց ։ ‖ եել տէյիրմէնի ։ Տճկ. եել տէյիր մէնճիսի ։
Հողմամազ ։ ‖ տես Հողմահոս ։
Հողմայթն ։ ‖ քամիտատ ։
Հողմայոյզ ։ ‖ քամիները խրած անցընող ։
Հողմայոյզք ։ ‖ քամիներու խրած անցնիլը ։
Հողմաշարժ ։ ‖ Հովէն շարժած · քամիով ե- րերող ։
Հողմաշունչ ։ ‖ Հով փչող · քամի փչող ։
Հողմավար ։ ‖ Հովէն քշած ։
Հողմուղղոյց ։ ‖ Հովով ուղղեցած ։
Հոմ ։ ‖ կէս · նման · մէկ ։
Հոմաբան ։ ‖ միաբան · խօսքը մէկ ։ Տճկ. չա թալ խօսող ։
Հոմադի ։ ‖ տես Համազգի ։
Հոմազն ։ ‖ տես Համազն ։
Հոմախոհ ։ ‖ տես Համախոհ ։
Հոմախմբել ։ ‖ տես Համախմբել ։
Հոմախուռն ։ ‖ տես Համագումար ։
Հոմածին ։ ‖ մէկ տեղ ծնած ։
Հոմահամար ։ ‖ տես Համաթիւ ։
Հոմաձև ։ ‖ տես Համաձև ։
Հոմանման ։ ‖ տես Համանման ։
Հոմանի ։ ‖ սիրողը · աշըկը ։
Հոմանիլ ։ ‖ սիրող ըլլալ · էրիշմիշ ըլլալ · ու- լաշմիշ ըլլալ ։
Հոմանիման ։ ‖ տես Համանման ։
Հոմանունանել ։ ‖ աստաշ ընել · մէկ անուն դնել ։
Հոմանունութիւն ։ ‖ աշըկութիւն ։
Հոմանուն ։ } աստաշ · ուրիշի հետ մէկ ա-
Հոմանունակ ։ } նուն ունող ։
Հոմանունակի ։ ‖ մէկ անունով ։
Հոմասեռ ։ } մէկ սօյէ · մէկ սօյի տակ ընկնող ։
Հոմասեր ։ } Տճկ. մէկ ազգէ · մէկ ձինսիլէն ։
Հոմասէր ։ ‖ մէկ տեղ կենալ սիրող ։
Հոմատեսակ ։ } մէկ սօյէ · մէկ ձինսիլէն · մէկ
Հոմացեղ ։ } ազգէ ։
Հոմերական ։ ‖ Հոմերոսի մուլթալըխ ։
Հոմերամ ։ ‖ մէկ սիւրիւյէ ։
Հոմերանալ ։ ‖ Հոմերոսի պէս ըլլալ ։ Տճկ. մարգարէանալ ։ Տճկ. կուրանալ ։
Հոմերապէս ։ ‖ Հոմերոսի պէս ։
Հոմերոս ։ ‖ Հոմերոս բանաստեղծն ։
Հոմիշխան ։ ‖ մինաուպաշ · հէզքիւմաշ ։
Հոյ ։ ‖ քար նետելու գործիք · մէնճէնիք ։
Հոյակապ ։ ‖ մուքէլլէֆ · քէալամէլի · սալ- թանաթլը · նամլը · տանտանաթլը · քէսիմլի ։
Հոյակապիլ ։ ‖ մուքէլլէֆ կմ սալթանաթլը ըլլալ · նամտար ըլլալ ։
Հոյակապութիւն ։ ‖ մուքէլլէֆ ըլլալը · քէո- լամէ · սալթանաթ · տանտանաթ ։
Հոյզ · կմ Հոյծ ‖ խէժ · զամք ։
Հոյլք ։ ‖ ժողով · սիւրիւ · պէօլիւկ · ճիւմհիւռ

Հոյն ։ || ահ․ վախ ։ տես և Հոն ։
Հոն ։ || զողալ․ խըղըլճելը ։ ՏՃՅՆ, խըղըլճելու ձայն ։
Հոշական ։ || տես Կոշական ։
Հոշել ։ || կանչել․ անունը տալ․ անուն դնել ։
Հոպոպիկ ։ || տես Խոպոպիկ ։
Հոռի ։ || նետաձևներ ։
Հոսակ ։ || իւրիւյիւշ ընող ասկեր․ չէթէճի ։ ՏՃՅՆ իւրիւյիւշ․ սուրհատալ․ չէթէճուլուք ։
Հոսանական ։ } վազուկ․ վազօղ․ ջրընկուտ․ սա-
Հոսանուտ ։ } լու ։ ՏՃՅՆ, անցնող․ սահօղ ։
Հոսանք ։ || ջրին վազելը․ վազող ջուր․ սել ։
Հոսել ։ || վազցնել ։ ՏՃՅՆ, վար ձգել․ վար թափել ։ ՏՃՅՆ, երնել ։ ՏՃՅՆ, ցրուել․ ցիր ու ցան ընել․ տարածնել ։
Հոսելի ։ || վազելու ։ ՏՃՅՆ, հանելի․ եւանգոյ ։
Հոսիչ ։ || վազցնող․ կամ վազօղ ։ ՏՃՅՆ, հանելու եւանգոյ ։
Հոսհոսել ։ || թափթփել․ վազվզել ։
Հոսնիլ ։ || հալիլ․ մաշիլ․ զարպատնիլ․ խառնալ․ ցամքիլ․ չորնալ ։
Հով ։ || պաղ․ ֆէրահ ։
Հովահար ։ || ելլփէզէ․ կամ ելփազէ ։
Հովայ ։ || վայ վայ․ վայ եկողուկ ։
Հովանալ ։ || պաղիլ․ պաղըշուրկիլ․ ֆէրահլանմիշ ըլլալ ։
Հովանանալ ։ || շուք ընել․ սիփէր ըլլալ ։
Հովանացուցանել ։ || շուք ընել տալ ։
Հովանաւոր ։ || վրան շուք ունեցող ։ ՏՃՅՆ, սիփէր ընող ։
Հովանաւորել ։ || շուք ընել․ սիփէր ընել․ տէր կանգնիլ ։
Հովանի ։ || շուք ընող ։ ՏՃՅՆ, շուք․ սիփէր ։ ՏՃՅՆ․ տէր կանգնող ։
Հովանի ունիլ ։ || տես Հովանաւորել ։
Հովանոց ։ || թէնթէ․ շքանոց ։ ՏՃՅՆ, քէօշկ ։
Հովանոցանալ ։ || շուք ընել․ սիփէր ընել ։
Հովանոցեալ ։ || թէնթէլի ։
Հովանոցիկ ։ || պզտի թէնթէ ։
Հովասուն ։ || հովոտ․ ֆէրահ ։
Հովացուցանել ։ || պաղեցնել․ ֆէրահցնել ։
Հովեան ։ || հովոտ․ ֆէրահ ։
Հովել ։ || ֆէրահլանմիշ ընել ։ ՏՃՅՆ, ելփէզէով հով տալ ։
Հովիտ ։ || եայլայ ։ ՏՃՅՆ, ձոր․ տէրէ ։
Հովիւ ։ || չօպան ։
Հովուաբար ։ || չօպանի պէս ։
Հովուակից ։ || չօպանտաշ ։
Հովուապետ ։ || չօպանպաշը ։ ՏՃՅՆ, կէօղճի֊պաշը ։
Հովուապետ, ՚ի կղերիկոսս ։ || եպիսկոպոս ։
Հովուասէր ։ || չօպանը սիրող ։
Հովուել ։ || չօպանութիւն ընել․ արծել ։ ՏՃՅՆ, պէտ ընել․ հոգալ․ առաջնորդել ։
Հովութիւն ։ || պաղութիւն․ ֆէրահութիւն ։
Հովուութիւն ։ || չօպանութիւն ։
Հովտաբեր ։ || եայլաները բռնած․ տէրէն հասըը եղած ։
Հովտաձև ։ || եայլայի նման․ ձորու ձև ունեցող ։
Հովփալ ։ || օփալ․ թռչուն մի է ։
Հոտ ։ || հոտ ։
Հոտաբուն ։ || միսկխանայ ։ ՏՃՅՆ, պախնայ ։

Հոտաւէտ ։ || խիստ հոտավէտ․ հոտը անուշ ։
Հոտաւոր ։ || հոտ ունեցող․ հոտ յորդող ։
Հոտաւորել ։ || հոտ ունենալ․ անուշ հոտ բուրել ։
Հոտեան ։ || տես Հոտաւոր ։
Հոտիլ ։ || հոտիլ ։
Հոտոտել ։ || հոտվըտալ ։
՚ի հոտը Հոտոտիլ ։ || կերակրի զգալ․ ըմբռնել ։
Հոր ։ || հոր ։
Հորդան տալ ։ || կանչելով․ կամ սիրտ տալով․ և կամ ըսելու չափերով տալով՝ ձգել․ կամ առաջ քշել ։ ՏՃՅՆ, իւրիւյիւշ ընել․ սիւրատալ ընել․ վրայ թափել ։
Հորդել ։ || պատրաստել․ աճապարել ընել ։
Հուժկու ։ || ուժով․ զօրաւոր․ իւրալդըզ․ քէօհկիլն ։
Հուհույ ։ || շարական խաղք մը անուն ։
Հողկահար ։
Հողկահարել ։ } հարուած․ թիւրքիւալտըլը ։
Հողկահարութիւն ։ || հարուածքութիւն․ թիւրքիւտիւթիւն ։
Հում ։ || հում․ չեփած ։
Հում ։ (զմայլելոյ․) || եղկելանալով․ կամ [illegible]․ եապանի․ թիւրեալի․ զարմանք ։
Հույ հույ ։ || ուհ ուհ․ վայ վայ ։
Հուն ։ || կէչիտ ։ ՏՃՅՆ, հուն․ ջաղ ։ ՏՃՅՆ, քիլ ։
Հուն մի ։ || քիչ մը ։
Հուն ։ || զողալ․ խըղըղլճելը ։
Հունել ։ || անցնիլ ։
Հունձ․ կամ Հունձք ։ || հունձ ։
Հունչ ։ || ձայն․ ակլէնկ․ ահէնկ ։
Հուշտ ։ || ըհ․ ուհ ։
Հուպ ։ || մօտ․ մօտիկ․ քովը․ դպած ։
Հուպ լինել ։ || տես Հպիլ ։
Հուպ առ հուպ ։ } մօտերս․ մօտիկներս․ հէ-
Հուպ ընդ հուպ ։ } մէն շուտով․ թեզով ։
Հուռկ ։ || յետքի․ վերջին ։
Հուռկ ծայրն․ կամ Հուռկ եզրն ։ || վերջին ծայրը ։
Հուռկ յետին․ կամ Հուռկ վերջին ։ || ամէն վերջինը․ խիստ յետինը ։
Հուռկ յետոյ ։ || խիստ յետքը․ ամենայետոյ ։
Հուր ։ || կրակ ։

Հ Պ

Հպատակ ։ || հնազանդ․ միւթիւհ ։ ՏՃՅՆ, բանին տակ եղող․ մուխալէթ եղող ։
Հպատականք ։ || հնազանդութիւն ։ ՏՃՅՆ, բանին տակ ըլլալը․ բանիմը գլուխ դնելը․ հպատակիլը․ մուխալէթ ըլլալը․ պէտ․ թիմար․ խիզմէթ ։
Հպատակիլ ։ || հնազանդիլ․ միւթիւհ ըլլալ ։ ՏՃՅՆ, բանի մը տակ ըլլալ․ գլուխ դնել․ մուխալէթ ըլլալ․ պէտ ընել․ խիզմէթ ընել ։
Հպատակութիւն ։ || տես Հպատականք ։
Հպատակորէն ։ || հնազանդութեամբ ։
Հպարտ ։ || հպարտ․ մեծըռու․ գոռոզ ։
Հպարտաբան ։ || հպարտ խօսօղ․ մեծ մեծ խօսօղ ։
Հպարտաբանել ։ || հպարտ խօսիլ․ մեծ մեծ խօսիլ ։
Հպարտադոյն ։ || խիստ հպարտ ։
Հպարտանալ ։ || հպարտանալ․ մեծըռու ըլլալ ։

Հպարտացուցանել : || հպարտացնել :
Հպարտութիւն : || հպարտութիւն · գոռոզութիւն :
Հպաւոր : || մօտիկ :
Հպաւորիլ : } մօտիկնալ · մօտենալ · մօտիլ ·
Հպիլ : } դպչիլ :
Հպտել : || թաղել · սօնաթմիշ ընել · հաղըր ընել :

Հ Ու

Հուետոր : || ճարտասան :
Հուետորական : || ճարտասանի միւթալլիխ ·
Հուետորութիւն : || ճարտասանութիւն :
Հուպ : || եօլէֆէ :
Հուպել : || եօլէֆէ տալ :
Հուշակ : || անուն · նամ · թանթանայ :
Հուշակ հարկանել : || տես Հուշակել :
Հուշակահամբաւ : } նամտար · նամլը :
Հուշակաւոր ·
Հուշակել : } չաւ ընել · նամը հա_նել :
Հուշակեցուցանել :
Հուշակօրէն : || չաւ ընելով · նամը հանելով · էշկեարէ :

Հ Ս

Հսկայ : || հսկայ · կեօվտէլի :
Հսկայազն : } հսկայի ոյժ · հսկայի ձեւով ·
Հսկայազուն : } տալեան կարիճ · մեծ և քաջ :
Հսկայազօր : || հսկայի ուժ ունող · խիստ ուժեղ :
Հսկայակերպ : } հսկայի քամէթ ունող · հս_
Հսկայաձեւ : } կայի նման · տալեան կարիճ :
Հսկայութիւն : || հսկայ կամ կեօվտէլի ըլլալը :
Հսկայունք : || հսկաներ · տալեան կարիճներ :
Հսկել : || արթուն կենալ · չքնանալ · աչքը բաց պահել :
Հսկեցող : || արթուն կեցող :
Հսկողութիւն : } արթուն կենալը · չքնանա_
Հսկումն : } լը · այըխութիւն :
Հսկուն : } արթուն · չքնացող · այըխ կե_
Հսկող : } ցող :

Հ Տ

Հտապանք : || խիստ զարդարուելը · էսէփ_սիզ զարդ · կեռձիկութիւն :
Հտապել : || խիստ զարդարել · էսէփսիզ հա_գուեցնել :

Հ Ր

Հրաբաժակ : || կրակէ գաւաթ · կրակի պա_տուհաս :
Հրաբերան : || կրակէ բերան ունող :
Հրաբերան փառաբանիչ : || հրեշտակ :
Հրաբերձ : || հրեղէն ու բարձր կամ երկնային :
Հրաբորբոք : || կրակ կտրող · կրկուբոց · բռնկող :
Հրաբուղխ : || կրակ բղխող :
Հրաբուղխք : || կրակ բխիլը · կրակ դուրս տալը :
Հրաբուն : || հրեղէն բնութիւն ունող :
Հրագոյն : } կրակի գոյն ունող · կրակի
Հրագունակ : } պէս · կրակի նման :
Հրադէզ : || կրակ դիզող · կամ կրակի դէզ :
Հրաղէն : || կրակէ զէնք ունող : Տճկ. թիւֆէնկ :
Հրաղինել : || կրակով սիլահլամիշ ընել :
Հրաժարեցուցանել : || բանէ մը յետ քաշել · զատել · հեռացնել :
Հրաժարիլ : || յետ կենալ · յետ երթալ · հե_ռանալ · զատուիլ : Տճկ. կեցիր բարով ընել :
Հրաժեշտ : || յետ կենալը · յետ երթալը · հե_ռանալը · զատուիլը : Տճկ. զատուելու հրա_ման · երթալու իզին :
Հրաժեշտ առնուլ : || տես Հրաժարիլ :
Հրաժեշտ տալ : || յետ քաշուիլ · թող տալ ու երթալ : Տճկ. կեցիր բարով ընել : Տճկ. չէ ըսել · խայիր չըլլալ :
Հրալից : || կրակով լցուած : Տճկ. կրակ լցող · կամ կրակ թափող :
Հրախաղաց : || կրակով եկող :
Հրախառն : || կրակով խառնուած · կրակի հետ :
Հրածախ : || կրակով զայ եղած · կամ կրակով թէլէֆ ընող :
Հրածին : } կրակէ հասըլ եղած : Տճկ. կը_
Հրածնունդ : } րակ հասըլ ընող · կրակ հանող :
Հրածորան : } տես Հրահոս :
Հրակաթ :
Հրակայծակ : || կրակ ցրցքող կամ ցաթկըցնող : Տճկ. կրակի պէս երող, կամ խշխշցնող :
Հրակատար : || թէփէէն կրակ ելլող :
Հրակերպ : } կրակի նման · կրակի պէս :
Հրակերպեան :
Հրակէզ : || տես Հրկէզ :
Հրակիզել : || տես Հրկիզել :
Հրակիզումն : || տես Հրկիզութիւն :
Հրակոծ : || կրակով պատուհասող · կամ կրա_կով պատուհասուած :
Հրակոծել : || կրակով պատժել կամ պատու_հասել :
Հրահալելի : || մաղէն :
Հրահալելիք : || հալելու օճախ · խալլ ընե_լու օճախ · փօթայ :
Հրահան : || կրակ հանող :
Հրահանգ : || վարժած · սորված : Տճկ. խա_ղաղած · միտքը լիցած · հանդարտ · ըռահաթ :
Հրահանգել : || վարժել · թալիմ ընել տալ · սորվեցնել : Տճկ. հանդարտեցնել · խաղա_ղեցնել · միտքը լիցեցնել · միտքը առնել :
Հրահանգիչ : || վարժեցնող · սորվեցնող · թա_լիմճի : Տճկ. խաղաղացնող · մայնայ ընող · միտքը լիցեցնող :
Հրահանգութիւն : } վարժութիւն · թալիմ · հմ_
Հրահանգք : } տութիւն · սովորութիւն : Տճկ. հանդարտութիւն · ռահաթութիւն · խաղա_ղութիւն · մայնայ ըլլալը :
Հրահոնք : || չախմախ :
Հրահմայ : || կրակի փալճի · կրակով փալճու_թիւն ընող :
Հրահմայութիւն : } կրակի փալճութիւն :
Հրահմայք :
Հրահոս : } կրակ վազցնող · կրակ թափող :
Հրահոսան : } Տճկ. կրակի պէս վազող կամ թափուող :
Հրահոսել : || կրակ թափել · կրակի պէս վազցնել :
Հրահոսիլ : || կրակի պէս վազել :
Հրաձեւ · || տես Հրակերպ :
Հրաճաշակ : || կրակ ուտող :
Հրաճարակ : || կրակի կերակուր :
Հրամանական : հրամանի միւթալլիխ :
Հրամայել : || հրամայել · պույուրմիշ ընել ·

կամք ընել ։ ՏԷՐ. անէառնիր առնել ։
Հրաման ։ ‖ հրաման ․ կամք ․ Թէ կամիցես ․ պատուի֊ րակութիւն ։ ՏԷՐ. անէառնիր ․ իշխն ։
Հրաման հանել ։ } տես Հրամայել ։
Հրաման տալ ։
Հրաման տալ առնել ․ կամ ընտանեացն ։ ‖ իր տալ ընել ․ վասնէեթ ընել ։
Հրամանաբեր ։ ‖ հրամանը անցնող ․ Թէ կամիս հրամանող ։ ՏԷՐ. հետեւեալ ասպանեան ։
Հրամանաբեր ։ ‖ հրաման կամ լուրն բերող ։
Հրամանագրել ։ ‖ հրաման տալ ․ պաշտօնական ընել ։
Հրամանաղանց ։ ‖ հրամանը անցնող ․
Հրամանակատար ։ ‖ հրամանը կատարող ։
Հրամանակիր ։ ‖ տես Հրամանատար ։
Հրամանահան ։ ‖ հրաման հանող ․ եմք ընող ։
Հրամանատու ։ ‖ հրաման կամ անէառնիր առնող ։
Հրամանատար ։ ‖ հեօքիւմաւր ․ պաշտօնական ընող ․ քեահեայ ։ ՏԷՐ. եվքեահեայ ․ վէ֊ քիլխարճ ։
Հրամանատու ։ } հրաման տուող ․ անէառնիր
Հրամանատուր ։ } կամ իշխն տուող ։
Հրամանատրել ։ ‖ տես Հրամայել ։
Հրամանատրութիւն ։ ‖ տես Հրաման ։
Հրամեշէկ ։ ‖ միակ ։
Հրայրեաց ։ ‖ կրակով երած ․ երած մեկնած ։ ՏԷՐ. կրակով երող ․ երող մեկնող ։ ՏԷՐ. կրակի պէս երող ։
Հրայրեացք ։ } եանիղըն ։
Հրայրեցութիւն ։
Հրանալ ։ ‖ կրակ կտրել ։
Հրանիւթ ․ կամ Հրանիւթեայ ։ ‖ կրակէ ։
Հրանիւթ փոշի ։ ‖ պարութ ։
Հրանշոյլ ։ ‖ կրակի պէս փայլող ․ կրակ ցաթող ։
Հրանուտ ։ ‖ կրակոտ ․ կրակէ ։
Հրաշ ։ ‖ տես Հրէշ ։
Հրաշաբան ։ ‖ զարմանալի խօսք խօսող ։
Հրաշաբանել ։ ‖ զարմանալի կերպով խօսիլ ։
Հրաշաբանութիւն ։ ‖ զարմանալի խօսուածք ։
Հրաշաբեր ։ ‖ զարմացնող ․ զարմանալի ։
Հրաշաբոյս ։ ‖ զարմանալի կերպիւ բուսած ։
Հրաշաբուսիլ ։ ‖ զարմանալի կերպով հասուն ըլլալ ։
Հրաշագեղ ։ ‖ շատ գեղեցիկ ․ խիստ գեղեցիկ ։
Հրաշագործ ։ ‖ հրաշք գործող ։ ՏԷՐ. հրաշքով եղած ։
Հրաշագործել ։ ‖ հրաշք գործել ․ զարմանա֊ լի կերպով շինել ։
Հրաշագործութիւն ։ ‖ հրաշք գործելը ․ հրաշք ։
Հրաշագէտ ։ ‖ հրաշք նայող ․ անձայնից բաներ տեսնող ։
Հրաշագիտակ ։ ‖ տես Հրաշատեսակ ։
Հրաշալան ։ ‖ զարմանալի ․ մեծ ծնունդ ։
Հրաշալուրդ ։ ‖ զարմանալի կերպով զարդա֊ րած ․ զարմանալի զարդ ունող ։
Հրաշազարդել ։ ‖ հրաշքով զարդարել ․ զար֊ մանալի կերպով զարդարել ։
Հրաշազարդութիւն ։ ‖ զարմանալի զարդարանք ։
Հրաշալին ։ } խելք զայ ընող ․ զարմանալի
Հրաշալիմին ։ } անուշ ունող ․ խիստ զարմա֊ նալի ։

Հրաշալի ։ } հրաշքով լեցք ․ խիստ զարմանա֊
Հրաշալից ։ } լի ․ խիստ մեծ ծնունդ ․ անձայնից ։
Հրաշալուր ։ ‖ զարմանալի լուրերք ունող ․ զարմանալի խաղաղ կամ նամ ունող ։ ՏԷՐ. զարմանալի բան լսող ։
Հրաշակերտ ։ ‖ զարմանալի ։
Հրաշակառոյց ։ ‖ զարմանալի կերպով շինած ․ զարմանալի շէնք ունող ։
Հրաշակերպ ։ ‖ զարմանալի ։
Հրաշակերտ ։ ‖ զարմանալի շինած ։ ՏԷՐ. հը֊ րաշք ընող ։ ՏԷՐ. խիստ զարմանալի ․ խիստ մուքէլլէֆ ․ խիստ մեծ ծնունդ ։
Հրաշակերտել ։ ‖ զարմանալի կերպով շինել ։
Հրաշակերտութիւն ։ ‖ զարմանալի կերպով շի֊ նելը ․ զարմանալի շէնք ։
Հրաշահանդէս ։ ‖ զարմանալի շքեղութիւն ունող ․ խիստ քէռալամէթլի ։
Հրաշանալ ։ ‖ զարմանալ ․ մեծ ինալ ։
Հրաշանշան ։ ‖ զարմանալի նշան ունող ․ կամ զար֊ մանալի հրաշք գործող ․ կամ խիստ զարմանալի ։
Հրաշանուն ։ ‖ զարմանալի անուն ունող ։
Հրաշանք ։ ‖ մուճիզէ ․ Թ ։
Հրաշաշնորհ ։ ‖ զարմանալի շնորք ունող ․ խիստ շնորհաք ։
Հրաշապայծառ ։ ‖ շատ աղուոր պայծառ ։
Հրաշապատիւ ։ ‖ խիստ պատուաւոր ։
Հրաշապատում ։ } հրաշք պատմող ․ զարմանա֊
Հրաշավէպ ։ } լի կերպով նախ ըլլալ ։ ՏԷՐ. զարմանալի կերպով պատմած ։
Հրաշատ ։ ‖ կրակով լից ․ խիստ շքեղերէ ․ խիստ պայծառ ։
Հրաշատեսակ ։ } քէռամէթլի ․ մուքէլլէֆ ․
Հրաշատեսիլ ։ } զարմանալի տեսք կամ կերպ
Հրաշատեսիկ ։ } տեսիլք ունող ․ շատ 'ի
գուրգ աղէկուկ ։
Հրաշացուցանել ։ ‖ զարմացնել ։ ՏԷՐ. զարմա֊ նալի ընել ․ զարմանալի ցցնել ։
Հրաշաւոր ։ ‖ հրաշք ունող ․ զարմանալի ։
Հրաշափայլ ։ ‖ խիստ փայլուն կամ պայծառ ։
Հրաշափառ ։ } շատ 'ի գուրգ փառա֊
Հրաշափառաբանող ։ } ւոր ․ խիստ քէռալամէ֊ թի ․ խիստ ազնուականէթ ։
Հրաշափառութիւն ։ ‖ խիստ փառաւորութիւն ։
Հրաշէակ ։ } կրակ կտրած ․ կրակով կարմի֊
Հրաշէկ ։ } ցած ․ կրակի պէս կարմիր ։
Հրաշէկ ։ }
Հրաշունչ ։ ‖ կրակ փչող կամ փեսինճիր ընող ։
Հրաշք ։ ‖ հրաշք ․ մուճիզէթ ։ ՏԷՐ. զարմա֊ նալի գործք ։ ՏԷՐ. աճայիպլըք ։
Հրաշօրէն ։ ‖ հրաշքով ․ քէրամէթէ վէր ։ ՏԷՐ. զարմանալի ։
Հրաշէայ ։ ‖ կրակ աչք ունող ․ կապոյտ աչուէ․ փայլուն աչք ունող ։
Հրապաշտ ։ ‖ կրակ պաշտող ։
Հրապարակ ։ ‖ մէյտան ․ բաց ․ ամպղա ։ ՏԷՐ. ատեան ․ ատեանխանայ ։ ՏԷՐ. ասպարէզ շուկ ։ ՏԷՐ. հալքը ․ ճէմանէթ ․ ժողով ։
Հրապարակախօսութիւն ։ ‖ մեյտանի մէջ շատ խօ֊ սող առնող ։
Հրապարակախօսութիւն առնել ։ ‖ շատ խօսող ան֊ մէն տեղ շաւ ընել ․ ամեն մարդու իմացնել ։
Հրապարակախօսութիւն լինել ։ ‖ շատ խօսողը ան֊

մէջտեղ չաւ ըլլալ . ամէնուն աչքին ըլլալ :
Հրապարակագոյն : || շուտ գին չաւ եղած :
Հրապարակախօս : || մէյտանը խօսող . էշկէա_ րէ խօսող . ամէնուն խօսող : ՏԷՅՆ , էշկեարէ կամ մէյտանը խօսած :
Հրապարակախօսութիւն : || մէյտանին խօսք . ան- հանդէպ խօսք :
Հրապարականախատ : || մէյտանը կամ էշկեա_ րէ նախատող . էշկեարէ նախատինք լսող :
Հրապարականէծ : || մէյտանին մէջ անիծած . ամէնէն անէծք ուտող :
Հրապարակատես : || ամէնէն տեսնուած :
Հրապարակատես առնել : || ամէնուն ցցը_ նել , կամ չաւ ընել :
Հրապարակաւ : || մէյտանի մէջ . ամէնուն առջև . էշկեարէ :
Հրապարակել : || մէյտան հանել . ամէնուն իմացնել . չաւ ընել :
Հրապարափակ : || կլորկով պատած :
Հրապոյրք : || չար յորդորմունք . ֆիթ . հէլ :
Արբուցանել Հրապուրօք պղտորս : || խելքը_ ցնող բան խմցնել :
Հրապուրական : || չար յորդորմունք ընող :
Հրապուրանք : || տե՛ս Հրապոյրք :
Հրապուրել : || չար յորդորմունք ընել . ֆի_ թը տալ . հէլք տալ :
Հրատու : || կրակ տուող :
Հրավառ : || կրակ վառող : ՏԷՅՆ , կրակով վա_ ռած : ՏԷՅՆ , կրակի պէս վառող :
Հրավառ բաղանեաց : || քիւլհանճի :
Հրավառեալ : || կրակի պէս վառած . կրակ կալած :
Հրավառել : || կրակով վառել :
Հրատ : || կրակ : ՏԷՅՆ , մեծ տաքութիւն . կարուկ_ դող : ՏԷՅՆ , կրակուբոց . երող լափող . աթէ_ շի : ՏԷՅՆ , Հրատ մոլորակը :
Հրատ արկանել : || կրակ վառել :
Հրատաբորբոք : || տե՛ս Հրաբորբոք :
Հրատալից : || տե՛ս Հրալից :
Հրատախառն : || տե՛ս Հրախառն :
Հրատապ : || կրակի պէս չորցնող . կրակի դող ունող :
Հրատարակ : || մէյտան հանող . ամէնուն ի_ մացնող . չաւ ընող : ՏԷՅՆ , մէյտան :
Հրատարակել : || տե՛ս Հրապարակել :
Հրատեսակ : } կրակի տեսք ունող . կրակի նը_
Հրատեսիլ : } ման :
Հրացայտ : || կրակ ցրցնող . կրակ ցատկցնող . երփըլճում հանող . կրակուբոց :
Հրացան : || կրակ ցանող . կրակ թափող : ՏԷՅՆ , թոփ . զումպարայ . թիւֆէնկ :
Հրացանիկ : || հրակէ ցանկ ունող . ինչպէս ե_ զաւ ագաւանյ պրախտը :
Հրացանք : || ցանած , կամ ցրցըւած կրակ . կայծակ :
Հրացանութիւն : || կրակ ցանելը կամ ցրցընելը . ցանած կամ նետած կրակ . կայծակ :
Հրացուցանել : || կրակ ընել . կրակ դարձնել :
Հրաւէր : || տաւէթ : ՏԷՅՆ , տաւէթ ընող :
Հրաւիրակ : || տաւէթ ընող . մեծարելով կանչող :
Հրաւիրան : || տաւէթ . մեծարելով կանչելը :
Հրաւիրատու : || տե՛ս Հրաւիրակ :
Հրաւիրել : || մեծարելով կանչել . տաւէթ ընել . ձէնել . Հրամմէ եկո՛ ըսել :
Հրաւորել : || կրակով լընել . կրակ դարձընել :
Հրափայլ : || կրակի պէս փայլող :
Հրափորձ : || կրակով փորձած . խալըս եղած :
Հրափորձութիւն : || կրակով փորձելը . խալըս :
Հրդեհ : || եանղըն :
Հրդեհ արկանել : || եանղըն ձգել :
Հրդեհակէզ : || երած մխկած . եանղընով երած :
Հրդեհակէզ առնել : || եանղընով երել . էրել մխկել :
Հրդեհել : || եանղըն ձգել . կրակ ձգելով երել :
Հրդեհումն : || կրակ ձգելով երելը . եանղըն :
Հրեղէն : || կրակէ :
Հրեշտակ : || հրեշտակ : ՏԷՅՆ , խօսք տանող բե_ րող . էլչի :
Հրեշտակաբնակ : || հրեշտակ բնակած :
Հրեշտակագնաց : || էլչիութիւն գնացող :
Հրեշտակագնացութիւն : || էլչիութիւն երթալը :
Հրեշտակագումար : || հրեշտակներու պէօլիւկ . կամ հրեշտակներէ ժողված :
Հրեշտակախառն : || հրեշտակներու հետ մէկ տեղ :
Հրեշտակական : || տե՛ս Հրեշտակային :
Հրեշտակակերպ : || հրեշտակի նման :
Հրեշտակակիր : || հրեշտակ ունող : ՏԷՅՆ , հրե_ շտակի վարք ունող :
Հրեշտակակրօն : || հրեշտակի վարք ունող . հրե_ շտակի պէս կեցող :
Հրեշտակահանդէս : || հրեշտակի նման :
Հրեշտակախումբ : || տե՛ս Հրեշտակագումար :
Հրեշտակային : || հրեշտակի ունեցածը . հրե_ շտակի միւթալլիխ :
Հրեշտականալ : || հրեշտակ ըլլալ . հրեշտակի դառնալ :
Հրեշտականման : || հրեշտակի նման . հրեշ_ տակի պէս :
Հրեշտակապատ : || հրեշտակներով պատած :
Հրեշտակապետ : || հրեշտակներու գլուխ :
Հրեշտակատես : || հրեշտակ տեսնող : ՏԷՅՆ , հրե_ շտակի տեսք ունող :
Հրեշտակատեսակ : } հրեշտակի տեսք ունող .
Հրեշտակատեսիլ : } հրեշտակի նման :
Հրեշտակատիպ : }
Հրեշտակել : || խօսք տանիլ բերել . էլչիութիւն ընել :
Հրեշտակութիւն : || էլչիութիւն :
Հրեշտակութեան առաքել : || էլչի ղրկել :
Հրէաբար : || ճըֆութի պէս :
Հրէախումբ : || ճըֆուդներէն ժողվուած :
Հրէական : || ճըֆուտներու միւթալլիխ . ճըֆու_ տներուն ունեցածը :
Հրէայ : || ճըֆուտ :
Հրէարէն . կամ Հրէերէն || || ճըֆուտներէն : ՏԷՅՆ , ճըֆուտի պէս :
Հրէշ : կամ Հրաշ : || աճայիպ . աճիլաճայիպ :
Հրէութիւն : || ճըֆուտութիւն :
Հրընկէց : || կրակ ցանող . կրակ կամ եանղըն ձգող . խուռնառատ ձգող :
Հրկէզ : || կրակով երող : ՏԷՅՆ , կրակով երած :
Հրկէզ առնել : || կրակով երել :

Հրկէզ լինիլ ։ ‖ կրակով երիլ ։
Հրկիզել ։ ‖ կրակով երել ։
Հրկիզութիւն ։ ‖ կրակով երելը ․ եանղըն ։
Հրաժարել ։ ‖ զատել ․ բաժնել ․ ափօլմիշ ը-նել ․ այըրմիշ ընել ։
Հրձիգ ։ ‖ տես Հրընկէց ։
Հրձիգ առնել ։ ‖ կրակով երել ․ եանղըն ձգել ։
Հրձիգ լինիլ ։ ‖ կրակով երիլ ։
Հրձիգք ։ ‖ կրակ ձգելը ․ կամ ցանած կրակ ․ եանղըն ։
Հրճուալից ։ ‖ ուրախութեամբ լցուած ։
Հրճուակից ։ ‖ մէկ տեղ ճիլվէ ընօղ ։
Հրճուակցիլ ։ ‖ մէկ տեղ ճիւալ ։
Հրճուանք ։ ‖ ճիւալը ․ ճիլվէ ․ ուրախութիւն ․ խնդութիւն ․
Հրճուիլ ։ ‖ ճիւալ ․ ճիլրմէ ընել ․ խնդալ ։
Հրշաել ։ ‖ վախնալ ․ սիրտը դող ելլել ։
Հրոս ։ ‖ աւարք ․ զինքը առաջ նետօղ ։ դըբ․ փեօզէվէնկ ։ տես և Հրոսակ ։
Հրոսակ ։ ‖ սուրբաղ ընօղ զօրք ․ սերսէնկէշ-տի ։ դըբ․ չէթէճի, կամ չէթէճութիւն ։
Հրոսակութիւն ։ ‖ տես Հրոսումն ։
Հրոսանունէր ։ ‖ աւարառութիւն, կամ կորճութիւն զինքը առաջ նետօղ ։
Հրոսիլ ։ ‖ կրակի պէս վրայ վազել ․ սուր-բաւ ընել ․ խուրխույուշ ընել ։
Հրոսումն ։ ‖ կրակի պէս վրայ վազելը ․ սուր-բաւ ․ խուրխույուշ ։ դըբ․ չէթէճութիւն ։
Հրոսօղ ։ ‖ կրակի պէս վրայ վազօղ ․ սուրբաւ ընօղ ․ խուրխույուշ ընօղ ։ դըբ․ չէթէճի ։
Հրովարտակ ։ ‖ Թագաւորի ․ կամ իշխանի թուղթ ․ ֆէրման ․ հաթթիշէրիֆ ։
Հրովարտակաւոր ։ ‖ ֆէրման ունօղ ․ հաթթի շէրիֆ բերօղ ։
Հրոտից ։ ‖ յուլիս ամիսը ։
Հրուանդանք ։ ‖ պուռունճոր ։
Հրուշակ ։ ‖ խորուշակ ․ հէլվայ ։

Հ Օ

Հօբալ ։ ‖ տես Հօփալ ։
Հօժկու ։ ‖ տես Հուժկու ։
Հօհ ։ ‖ հռ՛նչ ․ փի՛հ ։
Հոտ ։ ‖ ոչխարի կամ այծու սուրիու ։ դըբ․ տա-ւարի կարուք ։
Հոտաժողով ։ ‖ սուրիուն ժողվօղ ։
Հոտակապուտ ։ ‖ սուրիու թալլօղ ։
Հոտաղ ։ ‖ հոտաղ ․ չիֆթճիի խըզմէթքեար ։
Հոտապետ ։ ‖ սուրիուլի տէր ։
Հոտապետ 'ի կղերիկոսս ։ ‖ եպիսկոպոս ։
Հոտասէր ։ ‖ տես խաշնասէր ։
Հոտավաճառ ։ ‖ սուրիուն ղայ ընօղ ։
Հոտարած ։ ‖ չօպան ։
Հոտել ։ ‖ պուտասմիշ ընել ։
Հոտոց ։ ‖ հոտոց ․ պուտասյոնծի գամնակ ։
Հոտումն ։ ‖ պուտասմիշ ընելը ։ դըբ․ տամայի կարուք ։
Հօրաբարոյ ։ ‖ հօրը ելլօղ ․ հօրը նման ։ դըբ․ հօրը թապիէթին միւթապիի ։
Հօրանմոյն ։ ‖ աղաւէթ հար ունօղ ․ աղաւէթ հօր որդի ։
Հօրան ։ ‖ այծու, կամ ոչխարի սուրիու ։
Հօրաքոյր ։ ‖ հօրքուր ․ հալայ ։
Հօրեղբայր ։ ‖ հօրեղբար ․ ամուճայ ։

Հօրմա ։ ‖ տես Հօրմաւ ։
Հօրու ։ ‖ խորթ հայր ։
Հօրուս ։ ‖ թուղթիայ ․ կամ թուղթիայ չիչէյի ։
Հօփալ ․ կամ Հովփալ ։ ‖ օբալ ․ եաղաւան կեօ-վէրճինի ։ դըբ․ սըղըրճըք ։

Ձ Ա

Ձագ ։ ‖ ձագ ․ եավրու ։
Ձագաբեր ։ ‖ ձագերու ձևով գիր ։
Ձագախառն ։ ‖ ձագերուն հետ ․ ձագերովը ։
Ձագար ․ կամ Ձագար ։ ‖ խոռնիր ։
Ձագել ։ ‖ ձագ ածիլ ․ ձագ հանել ։
Ձաղթուռնեայ ․ կամ Ձաղթոռնեայ ։ ‖ թո-ռան թուռին պաւակը ։
Ձախ ։ ‖ ձախ ․ ձախլիկ ․ սօլ ։ դըբ․ ձախ ձեռք ․ ձախլիկ գինի ․ սօլ գին ։
'ի Ձախմէ ․ կամ Ձախմէ ։ ‖ սօլ գինէն ․ սօլ գին ։
Ձախակողմեան ։ ‖ ձախ գինունը ․ սօլ թա-րաֆինը ։
Ձախակողմն ։ ‖ ձախ գին ․ սօլ գին ։ դըբ․ ձախ գինունը ․ սօլ գինունը ։
Ձախող ։
Ձախողակ ։
Ձախողակի ։
} թէրս ․ ղըթ ․ նախս ․ խայիր ։
Ձախողել ։ ‖ թէրս ըլլալ ․ ուղղադրութեան հանդիպիլ ․ զօրը չըլլանիլ ․ բանը նախսը-նայ գնալ ։
Ձախորդ ։ ‖ տես Ձախող ։
Ձախորդութիւն ։ ‖ փորձանք ․ գազ ․ ուղղար-տուղութիւն ։
Ձախօղ ։ ‖ տես Ձախող ։
Ձակոր ։ ‖ շարաքինի խաղի մէջ անուն ։
Ձաձել ։ ‖ ժողվել ․ թօփ ընել ։
Ձաղ ։ ‖ մասխարայ ․ խաղեր ։
Ձաղ լինիլ ։ ‖ խաղեր ըլլալ ․ մասխարայ ըլլալ ։
Ձաղալ ։ ‖ տես Ձաղել ։
Ձաղածանակ ։ ‖ խաղեր ու խաւար ։
Ձաղակոծ ։ ‖ թուքումուր ուտօղ ․ խիստ խաղեր եղօղ ․ խիստ մասխարայ եղած ։
Ձաղակոծել ։ ‖ թուք ու մուր տալ ․ խաղեր ու խայտառակ ընել ։
Ձաղանք ։ ‖ թուք ու մուր ․ մասխարայ ընե-լը ․ թախլիթ ․ խաղքութիւն ․ ամօթ ․ անար-գանք ․ սիթէմ ։
Ձաղել ։ ‖ խաղեր կամ մասխարայ ընել ․ թախ-լիթ ընել ․ սիթէմ տալ ։
Ձաղկ ։ ‖ ծեծ ․ քեօթէկ ։ դըբ․ չըպղուխ ․ տէյէ-նէկ ․ խամճի ։ դըբ․ սըըըխ ․ ճեզ ․ տալ ։
Ձաղկ լինիլ ։ ‖ ծեծ ուտել ․ քեօթէկ ուտել ։
Ձաղկահեր ։ ‖ մազը ցից ցից ։
Ձաղկանք ։ ‖ ծեծ ․ քեօթէկ ։ դըբ․ սիթէմ ։
Ձաղկել ։ ‖ ծեծել ․ քեօթէկ տալ ․ չըպղուխ զարնել ։
Ձաղձաղել ։ ‖ խիստ մասխարայ ընել ․ խիստ թախլիթ ընել ․ ըռըըվայ ընել ։
Ձաղութիւն ․ ‖ թուք ու մուր ․ անարգանք ։

Ձաղածանք ։ ‖ խաղք · մասխարայ ։
Ձամպագուր ։ ‖ անօթի ։
Ձամձամ ։ ‖ չինչին · գարշ · մուրտառ ։
Ձայն ։ ‖ ձայն ։
Ձայն արկանել․ կամ Ձայն բառնալ ։ ‖ ձայն մը գեւլ · կանչել · պոռալ ։
Ձայն ածել · կամ Ձայն առնել · կամ Ձայն առնուլ ։ ‖ ձայն հանել · կանչել ։
Ձայն տալ միմեանց ։ ‖ ձայն տալ · խապար ընել · յորդորել · միթ տալ ։
'ի Ձայն ասել ։ ‖ ձայնով ըսել · ամուր ըսել ։
'ի մի Ձայն պատասխանել ։ ‖ մէկ ձայնով կամ մէկ տեղ ճուղաբ տալ ։
Ձայնակից ։ ‖ մէկ տեղ ձայն հանող · միաբան ։
Ձայնակրական ։ ‖ կրաւորականի ձայն ունեցող ։ ինչպէս է ածիլ բայը ։
Ձայնակցել ։ ‖ մէկ տեղ ձայն հանել տալ · միաբան ընել ։
Ձայնակցիլ ։ ‖ մէկ տեղ ձայն հանել · միաբան ըլլալ · խօսքը մէկ ընել ։
Ձայնակցութիւն ։ ‖ մէկ տեղ ձայն հանելը · միաբանութիւն ։
Ձայնահար ։ ‖ ձայն ձգող · կանչող · սաստ փոստ ընող · էշխով կանչող · խաղ կանչող · կամ խաղ կանչողներու էլլապը ։
Ձայնաւոր ։ ‖ ձայն ձգելով երգող · խաղ կանչող ։ Տճկ․ երգ · խաղ ։
Ձայնատու ։
Ձայնատուք ։
Ձայնատուական ։
} ձայն տուող ։ Տճկ․ խապար տուող · յորդորող · միթ տուող · հէլը տուող ։ Տճկ․ ձայն հանող · պատասխան տուող ։
Ձայնարան ։ ‖ ձայն տալու՝ կամ ձայն հանելու տեղ ։ Տճկ․ ձայն հանող · ձայն տալու, կամ ձայն հանելու՝ գործիք ։
Ձայներկու ։ ‖ ձայն ձգող · կանչող ։ Տճկ․ եօ քիւր էգքիւր լացող · լալկան ։
Ձայնարկութիւն ։ ‖ ձայն ձգելը · եայղաղայ · շամաթայ ։ Տճկ․ հգքիւր եօքիւր լաց · լալկանութիւն ։
Ձայնարձակ ։ ‖ ձայն ձգող · ձայն հանող · կանչող ։ Տճկ․ եայղաղալը · շամաթալը ։
Ձայնարձակութիւն ։ ‖ տես Ձայնարկութիւն ։
Ձայնաւոր ։ ‖ ձայն ունեցող ։ Տճկ․ ամուր ձայնով ըսուող · երգելով եղող · ինչպէս է հանդիսաւոր պատարագը ։
Ձայնել ։ ‖ ձայն հանել · ձայն ձգել · կանչել · եայղաղայ վերցնել ։ Տճկ․ եհօ ըսել · ձենել տաւէթ ընել ։
Խրախոյս Ձայնել ։ ‖ կանչելով սիրտ տալ ։
Ձայնեղ ։ ‖ մեծ ձայն ունեցող · կլոր ձայն ունեցող ։ Տճկ․ ձայնաւոր գիր ։
Ձայնորդ ։ ‖ մէկ տեղ ձայն հանող · երգակցի եամախ ։ Տճկ․ բաղաձայն գիր ։
Ձանձախաղկիթ ։ ‖ օձախի մուր · խուրում ։
Ձանձաղ ։ ‖ ձանձախ · աղբ ։
Ձանձիր ։ ‖ աղեղար · կամ աղեղար ըլլալը ։ Տճկ․ աղեղար եղող · աղեղծիչ եղող ։ Թէմպէլ ։ Տճկ․ ժաղով · հալխ ։ Տճկ․ ժողված · Թօփձայ ։
Ձանձրալի ։ ‖ աղեղար ըլլալու · աղեղար եղող ։ Տճկ․ աղեղար ընող · ձանձրացնող ։
Ձանձրանալ ։ ‖ աղեղծիչ ըլլալ · աղեղար ըլլալ ։ Տճկ․ սիրտը նեղիլ · չարչարուիլ · ճէֆը այլ մէջ ընկնիլ ։
Ձանձրացկոտ ։ ‖ աղեղծարեղօղ · աղեղծիչ եղող · աղեղծին ·
Ձանձրացուցանել ։ ‖ աղեղար ընել · աղեղծիչ ընել · կերաւհ ընել տալ · ճէֆը ընել ։
Ձանձրոյթ ։ ‖ աղեղար ըլլալը · աղեղծիչ ըլլալը ։ Տճկ․ նեղութիւն · կերաւհ · ճէֆսըզ ։ Տճկ․ աղեղար եղող · աղեղծիչ եղող ։ Տճկ․ աղեղար ընող · աղեղախրծիչ ընող · ճէֆսըզութիւն ։
Ձանձրոյթ առնել ։ ‖ տես Ձանձրացուցանել ։
Ձանձրոյթ լինիլ ։ ‖ տես Ձանձրանալ ։
Ձանձրութիւն ։ ‖ աղեղար ըլլալը · աղեղծիչ ըլլալը · կերաւհ · ճէֆսըզ · աղեղկիտութիւն ։
Ձառապէմ ։ ‖ ժանիքառ · ժանիքը վրան ։
Ձառապխնութիւն ։ ‖ ժանիք ։
Ձար ։ ‖ ձար · ձիու մազ ։
Ձարխառ ։ ‖ ձարխառ · քէչքէր · խառն մեծ ։
Ձարմազ ։ ‖ ձիու մազէ մազ ։
Ձաւար ։ ‖ եարմայ · պլղուր · ասլըգու ։

Ձ Գ

Ձգանք ։ ‖ ձգելը · եայմիշ ընելը · քաշելը ։
Ձգարան ։ ‖ ձգելու, կամ եայմիշ ընելու տեղ · քաշելու տեղ ։ Տճկ․ քաշելու գործիք · հաւանք · չուվան ։
Ձգեալ ։ ‖ ձգած · եայմիշ եղած · քաշած ։
Ձգել ։ ‖ ձգել · նետել ։ Տճկ․ տարածել · վեր ունել · եայմիշ ընել · երկնցնել ։ Տճկ․ երկար ընել · երկան քաշել · երկան գծանցնել ։ Տճկ․ ձգցնել · լարել · կարուկցնել · քէփ կինցնել ։ Տճկ․ քաշել · քաշելով տանիլ · զօռով տանիլ ։
Ձգել զոք առ ինքն ։ ‖ մարդու սիրտը քաշել · մարդը աւլամիշ ընել · իրեն սպառապիշ ընել ։
Ձգել զդուռն ։ ‖ քաշելով դուռը գոցել ։
Ձգել զժամս ։ ‖ կեանք անցնել · ապրիլ ։
Ձգել զօգս ։ ‖ սուլոց առնել ։
Ձգելի ։ ‖ ձգելու · եայմիշ ընելու · քաշելու ։ Տճկ․ նետելու · փուչ · ցած ։
Ձգիլ ։ ‖ երկանալ · քաշուիլ ։ Տճկ․ երկնթալով հասնիլ ։
Ձգիլ 'ի տեղի իւր ։ ‖ իր տեղը հասնիլ ։
Ձգձգեալ ։ ‖ քաշքշած · քաշկռտած ։
Ձգձգել ։ ‖ քաշքշել · քաշկռտել ։
Ձգողական անիւ ։ ‖ մախարայ ։
Ձգուտալ ։
Ձգուտել ։
} ըսկիալ · կերածը վեր տալ · կէծ ըլլալ ․ ... ընել ։
Ձգաւորուցանել ։ ‖ ձկրտացնել · կէծ ըլլալու ընել տալ ։
Ձգտմունք ։ ‖ կերածը վեր տալը · կէծ ըլլալ ։
Ձգտել ։ } երկնցնել · երկնցնել ։ Տճկ․
Ձգտեցուցանել ։ } ածեցնել · շառցնել · երկնցնել · կարուկցնել · պարապիշ ընել ։
Ձգտել զձեռս ։ ‖ կեռ փոխիշ ըլլալ ։
Ձգտիլ ։ ‖ ձգուիլ · երկննալ ։ Տճկ․ ջանալ · ջահտ ընել ։ Տճկ․ հասնիլ · փիւթալ ։ Տճկ․ կեռ փոխիշ ըլլալ ։

Ձ Ե

Ձեղէն ։ ‖ ձեզմէն · ձեզմով · ձեր պատճառաւ · ձեր քովէն ։
Ձեզոյն ։ ‖ ձեզ · ձեզի ։ Տճկ․ ձեզմէն ։

Ձեռաց ։ ‖ տան կամ շինելի ծառք ։ Տճկ. , [illegible] . Թաւան ։

[illegible] ։ ‖ ձեռքի՛ մէկ՛ը կանչել ։

Ձեռա[illegible] ։ ‖ Թուանի [illegible] . [illegible] ։

Ձեռա[illegible] ։ ‖ [illegible] . [illegible] . [illegible] ։

Ձեռագործութիւն ։ ‖ վարպետութիւն . ճարտարապետութիւն ։

Ձեռա[illegible] ։ ‖ ձեռքով գրած ։ Տճկ. իր ձեռքի գիրը ։ Տճկ. [illegible] ։

Ձեռագործ ։ ‖ ձեռքով շինած ։ Տճկ. , ձեռքի գործք . ձեռքի շինք ։ Տճկ. , ձեռքով բա_նուածք [illegible] ։

Ձեռագործել ։ ‖ ձեռքովդ բանիլ . ձեռքով շինել ։

Ձեռագործութիւն ։ ‖ ձեռքով բանիլը ։

Ձեռազօրութիւն ։ ‖ ձեռաց զօրութիւն ։ Տճկ. , ձեռքի տակ առնելը . հնազանդ ։

Ձեռակալ ։ ‖ ձեռքի կապ . ձեռաց կապանք [illegible] ։

Ձեռակերտ ։ ‖ ձեռքով շինած . իր ձեռքովը բռնած ։ Տճկ. , իր ձեռքի գործքը կամ շինքը ։ տես և Դրաստակերտ ։

Ձեռակերտութիւն ։ ‖ [illegible] ։

Ձեռակերտել ։ ‖ ձեռքով շինել , կամ ընել ։

Ձեռակերտական ։ ‖ ձեռքով շինած [illegible] ։

Ձեռակոծել ։ ‖ ձեռքով ծեծել ։

Ձեռակապութիւն ։ ‖ ձեռքը կապած ։

Ձեռակապ առնել ։ ‖ ձեռքը կապել ։

Ձեռա[illegible] ։ ‖ [illegible] , [illegible] . [illegible] ։

Ձեռամբք ։ ‖ տես Ձեռնամբք ։

Ձեռամբ ։ ‖ ձեռքով [illegible] ։

Ձեռամբեր ։ ‖ [illegible] . [illegible] ։ Տճկ. , [illegible] ։

Ձեռա[illegible] ։ ‖ ձեռքերը ։

Ձեռանի ։ ‖ ձեռաց [illegible] ։

Ձեռասուն ։ ‖ տես Ձեռնասուն ։

Ձեռաստեղծ ։ ‖ տես Ձեռնաստեղծ ։

Ձեռա[illegible] ։ ‖ ձեռքովը անկած ։ Տճկ. , ձե_ռօք անկած ծառ ։

Ձեռբածու , կամ Ձերբածու ։ ‖ ձեռքովը բե_րող . կամ [illegible] ։

Ձեռբածութիւն ։ ‖ ձեռքովը բերելը կամ տանելը ։

Ձեռբակալ ։ ‖ տես Ձերբակալ ։

Ձեռն ։ ‖ ձեռք . Թև ։

կալ ի Ձեռամբ ։ ‖ ձեռքի տակ կենալ ։

ի Ձեռամբ [illegible] . կամ զալ 'ի Ձեռս ։ ‖ ձեռք ընկնիլ . [illegible] ընկնիլ ։

զՁեռօք ածել . կամ զՁեռամբ [illegible] ։ ‖ ձեռք ձգել . [illegible] ձգել . բռնել . [illegible] ընել ։

Ձեռն 'ի գործ առնել ։ ‖ ձեռքը գործոյ զար_նել . [illegible] ։

Ձեռն տալ ։ ‖ ձեռք երկնցնել . [illegible] ընել ։ Տճկ. , Թող տալ . [illegible] ։

Ձեռն 'ի ձեռն ։ ‖ ձեռքէ ձեռք . մէկէ մէկու ձեռքը բռնելով ։

Ձեռն 'ի ձեռն տալ [illegible] ։ ‖ բան մը իր ձեռքով ուրիշի ձեռքը տալ ։

զՁեռամբք [illegible] ։ ‖ ձեռքը [illegible] . [illegible] . [illegible] ։

Ձեռնապակ ։ ‖ տես Ձեռապակ ։

Ձեռնադրել ։ ‖ իր ձեռքովը դնել . [illegible] ։

Ձեռնադրութիւն . կամ Ձեռադրութիւն ։ ‖ իր ձեռաց դնելը , կամ իր ձեռքի դիրը ։

Ձեռնադրել ։ ‖ վրան ձեռք դնել . ձեռքովը դնել ։ Տճկ. , [illegible] ։

Ձեռնադրութիւն ։ ‖ ձեռք դնելը կամ [illegible] ։

Ձեռնա[illegible] ։ ‖ ձեռքով [illegible] կամ [illegible] ։ Տճկ. , ձեռքով [illegible] ։

Ձեռնաթափ ։ ‖ տես Ձեռնթափ ։

Ձեռնածու ։ ‖ [illegible] . [illegible] . [illegible] ։

Ձեռնակապ ։ ‖ տես Ձեռակապ ։

Ձեռնակերտ ։ ‖ տես Ձեռակերտ ։

Ձեռնահաս ։ ‖ տես Ձեռնհաս ։

Ձեռնամխութիւն ։ ‖ ձեռք ձգելը . ձեռք երկնցնելը ։

Ձեռնամխիչ ։ ‖ ձեռք ձգող . ձեռք երկնցնող ։

Ձեռնամխել լինել ։ ‖ ձեռք ձգել . ձեռք երկնցնել ։

Ձեռնամոյլ ։ ‖ ձեռքով Թափող . [illegible] ։ Տճկ. , ձեռքով Թափուած . կամ շինած ։

Ձեռնամ[illegible] ։ ‖ ձեռքով Թափել կամ շինել ։

Ձեռնա[illegible] ։ ‖ [illegible] . [illegible] ։

Ձեռնամերձ ։ ‖ ձեռքով զարկող ։

Ձեռնամերձ լինել ։ ‖ ձեռքով զարնել . կամ բանել ։

Ձեռնամխել ։ ‖ բանի մը ձեռք զարնել . ձեռք ձգել . [illegible] ։ Տճկ. , բանել ։

Ձեռնամուխ ։ ‖ ձեռք զարնող . ձեռք ձգող ։

Ձեռնամուխ լինել ։ ‖ տես Ձեռնամխել ։

Ձեռնաշարժ ։ ‖ ձեռքը շարժող ։

Ձեռնաշարժութիւն ։ ‖ ձեռք շարժելը ։

Ձեռնա[illegible] ։ ‖ [illegible] . [illegible] ։

Ձեռնասուն ։ ‖ ձեռքովը մեծցուցած . ձեռ_քին տակը մեծցած ։

Ձեռնաստեղծ ։ ‖ ձեռքով ստեղծող ։ Տճկ. , ձեռքով [illegible] , կամ [illegible] ։ Տճկ. , ձեռքով ստեղծած . ձեռքով [illegible] . կամ [illegible] ։

Ձեռնատ ։ ‖ ձեռքը կտրած . չոլախ ։

Ձեռնատարած ։ ‖ ձեռքը երկնցուցած . կամ ձեռքը երկնցնող ։

Ձեռնատել ։ ‖ ձեռքը կտրել . չոլախ ընել ։

Ձեռնատու ։ ‖ տես Ձեռնտու ։

Ձեռնարկ ։ ‖ տես Ձեռնարկու . և Ձեռնարկութիւն ։

Ձեռնարկել ։ ‖ ձեռք ձգել . ձեռք զարնել ։ Տճկ. , [illegible] ։ Տճկ. , [illegible] . [illegible] ընել ։

Ձեռնարկու ։ ‖ ձեռք ձգող . ձեռք զարնող . [illegible] ։

Ձեռնարկութիւն ։ ‖ ձեռք ձգելը . ձեռք զար_նելը . [illegible] ։ Տճկ. , ձեռքը հասցնելը . բանելը ։ Տճկ. , [illegible] ։ Տճկ. , [illegible] ։ Տճկ. , [illegible] . [illegible] . [illegible] ։

Ձեռնարկութիւն զինուց ։ ‖ պատերազմի առնելը, կամ բռնելէնները ։

Ձեռնարկութիւն թիւնկայ նաւաստեաց ‖ ...

Ձեռնարձակ ։ ‖ ձեռքը արձակ, կամ ազատ ։ դէպ., ձեռք ձգող ։ ձեռք երկնցնող ։ դէպ., ձեռքը բաց ։

Ձեռնարձակութիւն ։ ‖ ձեռքը ձգելը ։ ձեռք երկնցնելը ։ գողութիւն ։ դէպ., ձեռքը բաց ըլլալը ։

Ձեռնասուն ։ ‖ ձեռքը սնուցող ։ դէպ., մեկենէ խաղաղելու եղած բանը, որ տակաւին ձեռքին է ։

Ձեռնհատ ։ ‖ ձեռքը կտրած ։ չոլախ ։

Ձեռներէց ։ ‖ սկսող առաջ ձեռք ձգող, կամ ձեռք զարնող ։ դէպ., առաջնորդութիւն հանձնառող ։ առաջ նստող ։ բազմութիւն ընող ։

Ձեռնընդել ։ ‖ ձեռքին տակ առաջնորդուած ։ երթալ ։

Ձեռնթափ լինել ։ ‖ ձեռքը յետ քաշել ։ չըխառնուիլ ։ երես ձգել ։ թող տալ երթալ ։ դէպ., ձեռք ձգել ։ ձեռք զարնել ։ ձեռք երկնցնել ։

Ձեռնհաս լինել ։ ‖ ձեռքը բանիլ ։ կարող ըլլալ ։ խնամատար հասնիլ ։

Ձեռնհասու ։ ‖ ձեռքը բանող ։ խնամատարի ։ կարող ։

Ձեռնհասութիւն ։ ‖ ձեռքը բանելը ։ խնամատար ։ կարողութիւն ։

Ձեռնհաս ։ ‖ ձեռքը հասնող ։ կարող ։

Ձեռնհաս լինել ։ ‖ ձեռքը հասնիլ ։ խուսափել ։ կարենալ, կամ կրնալ ։ դէպ., հասնիլ ։ ձեռք ձգել ։ ափ ձգել ։ դէպ., իշխել ։ տիրել ։ հզօր ըլլալ ։

Ձեռնոց ։ ‖ թաթման ։ էլտիվէն ։

Ձեռնասնունդ ‖ ձեռքը պատրաստ կամ պատրաստ ։

Ձեռնհարիւրապետ ։ ‖ հարիւրապետը ։ յուզբաշի ։

Ձեռնտարած ։ ‖ տես Ձեռնատարած ։

Ձեռնտու ։ ‖ մեկին մը ձեռք տուող ։ օգնական ։ խնամատար ։ դէպ., զինքը ձեռքը տուող ։ թուլութեան ձեռնտու ։ վերջը ըրող ։

Ձեռնտու լինել ։ ‖ ձեռք երկնցնել ։ օգնական ըլլալ ։ խնամատար հանդիսանալ ։ դէպ., զինքը ձեռքը տալ ։ թուլութեան ձեռնտու ըլլալ ։ վերջը ընել ։

Ձեռնտուութիւն ։ ‖ ձեռք երկնցնելը ։ օգնականութիւն ։ խնամատար ։ դէպ., զինքը ձեռքը տալը ։ թուլութեան ձեռնտու ըլլալը ։

Ձեռս ։ ‖ ջուր, կամ պաղաձիւն մէջ ։ ձմեռուան մէջ ։

Ձեր ։ ‖ ձեր ։ ձերը ։

Ձերայինն · կամ Ձերայինք ։ ‖ ձերինը ։ ձերը ։

Ձերբածու ։ ‖ տես Ձեռբածու ։

Ձերբակալ ։ ‖ ձեռքով բռնող ։ ձեռք ձգող ։ ափ ձգող ։ դէպ., ձեռքով բռնուած ։ ձեռք ընկած ։ ափ ընկած ։

Ձերբակալ առնել ։
Ձերբակալ կալանել ։ } ձեռքով բռնել ։ ձեռք ձգել ։ ափ ձգել ։
Ձերբակալել ։

Ձերբակալութիւն ։ ‖ ձեռքով ձեռք քաշելը ։ դէպ., ձեռք ձգելը ։

Ձերբաձիգ ։ ‖ ձեռքով քաշող ։ դէպ., ձեռք ձգող ։ ափ ձգող ։

Ձև ։
Ձևակ ։ } ձև ։ կերպ ։ եղանակ ։ ուղեղ ։

Ձևական ։ ‖ ձև ունեցող ։ կերպարանելի ։ եղանակաւոր ։

Ձևականութիւն ։ ‖ կերպով ։ եղանակ ։

Ձևափոխել ։ ‖ ձևը փոխել ։ եղանակ փոխել ։ ձևով շինել ։

Ձևափոխութիւն ։ ‖ ձևին փոխելը ։ եղանակ փոխելը ։

Ձևանալ ։ ‖ ձև ունենալ ։ ձևի մէջ մտնել ։ եղանակ գալ ։ դէպ., առանձին երեսը կեղծաւորութիւն ընել ։ դէպ., երեսնալ ։ թուլնալ ։

Ձևացուցանել ։ ‖ ձևի մէջ փոխել ։ եղանակ բերել ։ դէպ., եօթնակի ըլլալ ։ ձևացնել ցըցնել ։ դէպ., ստուգել եղելի ։

Ձևել ։ ‖ ձևել ։ սկսել կէս ընել ։ դէպ., ձևի մէջ մտցնել ։

Ձևոց ։ ‖ ձևելու մկրատ ։ դէպ., կտրելու հատոց ։

Ձ Է

Ձէթ ։ ‖ ձէյթին ։ դէպ., ձէյթին եաղը ։

Ձէթ շուշմայի ։ ‖ [illegible] ։

Ձ Ի

Ձի ։ ‖ ձի ։

Ձիաբոյծ ։ ‖ ձի պահելու ըլլող ։

Ձիադեւք ։ ‖ տես գէտոյթ ։

Ձիաղէն ։ ‖ տես Ալաչաղէն ։

Ձիախաղաց ։ ‖ ձիով խաղցուցած ձիով վազք տեղը ։

Ձիախաղաց վայր ։ ‖ աթ մէյտանը ։

Ձիախառն ։ ‖ ձիու հետ խառն ։

Ձիախառն մարդ ։ ‖ տես Ձիացեալ ։

Ձիակրկիտ ։ ‖ ձիով պտտում ձիով վազք տալով ։ ձիով մէյտան վազող ։

Ձիական ։ ‖ ձիու վերաբերեալ ։ դէպ., ձիերու հետ եղեր ։

Ձիակերպ ։ ‖ ձիու նման ։ ձիու պէս ։

Ձիակորեալ ։ ‖ ձիակորեալ ։ առանձնակի առ ուղիղ ։

Ձիահալած ։ ‖ ձի հալածող ։ կամ ձիով վազող ընդ կողմանէն ։

Ձիաձև ։ ‖ տես Ձիակերպ ։

Ձիամարտիկ ։ ‖ ձիով մարտող հետ ձիու պատերազմող ։ դէպ., ձիու հետ կռուող ։

Ձիապան ։ ‖ ձի պահող ։

Ձիաստան ։ ‖ ախոռ ։ տես և Ձիանոց ։

Ձիաստանապետք ։ ‖ ձիաստանապետ ։

Ձիաստանի ։
Ձիաստանոց ։ } ախոռ ։ ձիու տեղը ։ ախոռապան ։ ախոռը ։

Ձիավար ։ ‖ սիլիհտար ։ դէպ., ձիու հետ համբերող ։

Ձիավարել ։ ‖ ձի խաղցընելու ըլլալ ։ ձիու քշել ։

Ձիավարելի ։ ‖ աթ մէյտանը ։

Ձիավարութիւն ։ ‖ սիլիհտարութիւն ։

Ձիավարժ ։ ‖ ձիու համբերող ։ սէյիս ։ դէպ., սիլիհտար ։ ձի խաղցընելու եղող ։ ձիապահ ։

Ձիատեսակ ։ ‖ տես Ձիակերպ ։

Ձիարձակ ։ ‖ ձիով սուրալ ըլլող ։ ձիու արագ վազելու տեղ առնելը ։

Ձիարձակ արշաւել · կամ Ձիարձակ լինել ։ ‖ ձիուն արագ վազելու տեղ առնելով սուրալ ընել ։ ասպետ արագ ձիով վազել ։

Ձիարձակատեղի ։ ‖ աթ մէյտանը ։

Ձիարշաւ ։ ‖ ձիով վազող ։

Ձիարշաւ լինել ։ ‖ ձիով վազել ։

Ձիարշաւ առնել ։ ‖ ձիով վազցնել, կամ ձիով վազել ։

Ձիացուլ · կամ մարդ ձիախառն ։ ‖ աթ ադամը ։

Ձիաւոր ։ ‖ ձիաւոր ։ ձի նստող ։ ախոռը ։

Ձիաւորել : || ձիաւոր ըլլալ · ձի հեծնիլ · ձիաւորուիլ :
Ձիգ : || ձիգ · կերկի : ՏԷՅՆ՝ փռուած · երկընմիշ եղած · տարածած : ՏԷՅՆ, երկայն · լայնուար ձակ · չափ :
Ձիգ արշաւել : || շատ վազել :
Ձիգ ղհետ մտանել : || շատ ետևէն ընկնիլ :
Ձիգ զնել : || ձգել · նետ նետել · օխ նետել :
Ձիընթաց :
Ձիընթացիկ : } ձիով վազող :
Ձիընթացիկք :
Ձիընթացք : } աթ մէյտանը · աթ գօշ- տուրմասը :
Ձիթագոյն : || զէյթինի · զէյթունի :
Ձիթահան : || զէյթին եաղը հանող · եաղճի :
Ձիթահանք :
Ձիթաղաց : } ձիթահանք · աէթէն · եղի տէյիրմէնի :
Ձիթապտուղ : || զէյթին :
Ձիթաստան : || զէյթինլիք :
Ձիթենի : || զէյթինի ծառ :
Ձիթոտ : || եղոտ · զէյթին եաղլըտ :
Ձիթոտել : || եղոտել :
Ձիր : || պախշիշ :
Ձիրագիւր : || պախշիշ տալու յօժար :
Ձիրել · կամ Ձրել : || պախշիշ տալ :
Ձիւթ : || խաթրան : ՏԷՅՆ, ձիւթ, որ կըծամեն :
Ձիւն : || ձիւն :
Ձիւնաբեր : || ձիւն բերող · ձիւն հասըլ ընող : ՏԷՅՆ, սրխ ձիւն գալը · սրխ և խոշոր ձիւն :
Ձիւնաբեր լինել : || սրխ ձիւն գալ :
Ձիւնաթաթախ :
Ձիւնաթաթաւ : } ձնով թաթխուած · ձիւնը պըրշաված :
Ձիւնաթաղ : || ձնի մէջ թաղուած :
Ձիւնաթոյր : || ձնի պէս ճերմակ :
Ձիւնախաղաղ : || ձիւնը դադրեցնող : ՏԷՅՆ, վրան ձիւն նստած :
Ձիւնածաղիկ : || ձնծաղիկ · խըլօպուզ : ՏԷՅՆ, ձնծաղիկ · խալխայ ինծոր :
Ձիւնական : || ձնի մուլթակին :
Ձիւնակիր : || ձիւն կրող :
Ձիւնանալ : || ձիւն ըլլալ · ձիւն կարիլ · ձնով ծածկըռուիլ :
Ձիւնաջուր : || ձնի ջուր :
Ձիւնասոյզ : || ձիւնը պաթըրմիշ ընող : ՏԷՅՆ, ձիւնը պաթմիշ եղած :
Ձիւնափայլ : || ձնի պէս փայլող · ձնի պէս ճերմակ :
Ձիւնել : || ձիւն գալ :

Ձ Կ

Ձկնակեր : || ձուկ ուտող :
Ձկնահան : || պալըխճի :
Ձկնավաճառ : || ձուկ ծախող · մաւրապազ :
Ձկնաքաղ, որ և Կարապ : || խուխու · թօյ :
Ձկնդեղ : || պալըղ օթու :
Ձկնիկ : || ձկնիկ · ձկնակ · պզտի ձուկ :
Ձկնկիթ : || ձկան հաւկիթ · պալըխ եումուրթասը :
Ձկնկուլ : || ձկնկուլ · ծոված հաւը :
Ձկնորս : || պալըխճը :
Ձկնորսութիւն : || պալըխճութիւն :
Ձկուտել : || տես Ձգուտել :
Ձկտուտութիւն : || տես Ձգտուտութիւն :
Ձկտել :
Ձկտեցուցանել : } տես Ձգտել :

Ձկտիլ : || տես Ձգտիլ :

Ձ Ղ

Ձղմել : || նայիլ · խելք տալ :

Ձ Մ

Ձմեռն : || ձմեռ :
Ձմեռն առնուլ : || ձմեռը անցընել · ձմեռ քաշել :
Ձմեռնամուտ : || ձմեռը մտնելու ատեն :
Ձմեռնային : || ձմրուան :
Ձմեռնանալ : || ձմեռ ըլլալ :
Ձմեռնասուն : || ձմեռը պէսլէնմիշ եղող :
Ձմեռնացեալ : || ձմեռ եղած · ձմեռ դարձած :
Ձմերային : || ձմռըվան : ՏԷՅՆ, ձմռան ատեն · ձմեռ :
Ձմերայնի : || տես Ձմերանի :
Ձմերայնոց : || տես Ձմերոց :
Ձմերանի : || ձմռան ժամանակ, ձմռան ատեն · ձմեռ : ՏԷՅՆ, ձմըռվան :
Ձմերանոց : || տես Ձմերոց :
Ձմերատուն : || ձմռըվան տուն · խըշլըխ :
Ձմերել : || խըշլամիշ ընել · խըշլայ նստիլ :
Ձմերոց : || ձմռըվան օթախ · խըշլըխ :
Ձմերոցս առնել : || խըշլամիշ ընել :
Ձմերուկ : || ձմերուկ · խառփուզ :
Ձմերունք : || ձմռըվան թուֆան · ձմռան ցուրտը · ձմռան խըյամէթը :

Ձ Ն

Ձնձի : || փիլան · չալ :

Ձ Ո

Ձոխ : || շէղած · այխըրը · եամիրուրի : ՏԷՅՆ՝ շէղիլը :
Ձոխել : || շէղեցնել · ծռել :
Ձող : || ձող · սըրըխ : ՏԷՅՆ, երկայն ճուղ :
Ձողաբարձ : || ձողու, կամ սըրըխի վրայ առած : ՏԷՅՆ, բարձր ձող · վերցնող սըրըխ :
Ձողաբարձ զարդարել : || բարձր ձողերով զարդարել · պարմախլըխով՝ կամ սարփնաներով սազել :
Ձողախաղաց : || ճիրիթ խաղցող · ճիրիթճի :
Ձողախաղացութիւն : || ճիրիթ խաղալը :
Ձողակերտ : || ձող շինող · սըրըխճի : ՏԷՅՆ, սըրըխէ շինած :
Ձողի : || սըրըխ :
Ձողք : || ձողեր · սըրըխներ :
Ձոյլ : || թափծու · տէօքմէ : ՏԷՅՆ, թափած շէնք · տէօքմէ բան : ՏԷՅՆ, թափելը · թափելով շինելը : ՏԷՅՆ, ծանրութիւն · աառթըն : ՏԷՅՆ, սօմ · սաֆի · պիւթէվի : ՏԷՅՆ, զուտ · ղուրու · խալիս · խաս :
Ձոյլ ոսկի : || սօմ ոսկի · սաֆի ոսկի :
Ձոնել : || տես Ձօնել :
Ձոր : || ձոր · տէրէ :
Ձորագիւղ : || ձորու մէջ եղած գեղ :
Ձորալիր :
Ձորալից : } ձորը լցած · տէրէն լցնող :
Ձորակ : || ձորիկ · տէրէյիկ :
Ձորաձև : || ձորու նման · տէրէյի պէս :
Ձորձ : || լաթ · հագուստ · հալաֆ :
Ձորձաբեր : || լաթ բերող · կամ լաթ հասըլ ընող :
Ձորձահերձ : || կտրան, կամ լաթը պատռող :
Ձորձապատ : || լաթով պատող, կամ պատած :
Ձորձապատեալ : || լաթով պատած :

Ջորձիլ ։ ‖ Ջանթ ըլլալ ․ հալածական ըլլալ ։
Ջորձիկ ։ ‖ Ջանթիկ ․ աղքատուկ ջանթ ։
Ջորձացուկ ։ ‖ ազգակ ձոր ․ անէրկ ։
Ջու ։ ‖ Հաւկիթ ։
Ջուանալիղ ։ ‖ Ձուանալիղ , կամ ձուանակիղ ։
Ջուլհակըոշնի ։ ‖ Թափակոյով շինած ․ Թափկտու ։
Ջուլհակ ։ ‖ Թափարած շինող ․ անէզգեղ մանի ։ Ո՞ՐՊԷՍ, Թափառնոզք ։
Ջուլհածոյ ։ } Թափանցու ․ անէօզակ ։ Ո՞ՐՊԷՍ, Թափ
Ջուլհանու ։ } Փու կուռք ։
Ջուլհարան ։ ‖ անէօզակտիրի տեղը ։ Ո՞ՐՊԷՍ, Թէ-րինան ։
Ջուլել ։ ‖ Թափել ․ Թափելով շինել ։ Ո՞ՐՊԷՍ, հալել ։ Ո՞ՐՊԷՍ, շինել ։ Ո՞ՐՊԷՍ, պղնձ կարեցնել ․ -քար կարեցնել ․ անմշտաթեքէշ ընել ։
Ջուլիչ ։ ‖ անէօզակտիչ ։
Ջուկն ։ ‖ Ձուկ ։
Ջունդ ։ ‖ շալ ․ շալի կտոր ․ խամպարի կտոր ։
Ջունդ Թոււագծի ։ ‖ ասպայ ։

Ջ Ր

Ջրաղախալ ․ ‖ տե՛ս Ջիրադախալ ։
Ջրի ։ ‖ մուֆտա ․ ձրապյ ։
Ջրեցաշի ։ ‖ պարտակէշ բաշխող ․ պարտկէշտսոր ։

Ջ Օ

Ջօն ։ ‖ պարտկէշ ․ փեշկէշ ․ ասղը ։ Ո՞ՐՊԷՍ, պարտ չէշ տալը ։
Ջօնատու ։ ‖ պարտկէշ , կամ փեշկէշ տուող ։
Ջօնարան ։ ‖ պարտկէշխանայ ․ փեշկէշխանայ ։
Ջօնաբերու ։ ‖ պարտկէշ ; կամ փեշկէշ տանող ։
Ջօնել ։ ‖ պարտկէշել ․ փեշկէշ տալ ։
Ջօնի ։ ‖ կուռքի նուիրած պատարագը ։ Ո՞ՐՊԷՍ, ընծայը Աստուծոյ ․ կուռքի նուիրած պատուոյ ։ Ո՞ՐՊԷՍ, փեշկէշ ․ ասղը ։
Ջօնիչ ։ ‖ պարտկող ․ փեշկէշ տուող ։

Ռ Ա

Ռաբունի ։ ‖ խմնամտանէ վարդապետ ։
Ռաբիթոփիկ ։ ‖ տե՛ս Լուր բերիկ Թոս ։
Ռակիչ ։ ‖ օրաս ։ Ո՞ՐՊԷՍ, Թատրոն ․ տակէր ․ պէզօլիւկ ։
Ռամիկ ։ ‖ ջուանիկ ։
Ռամիկ ։ ‖ մաշալայ ․ մեծ ժողով ․ մեծ կանթեղ ։
Ռամկարապետ ։ ‖ մաշալայով զարդարող , կամ մեծ լուսով զարդարած ։
Ռամկարարել ։ ‖ մաշալայով , կամ մեծ կանթեղներով զարդարել ։
Ռամկարակալ ։ ‖ մաշալայ անուան բարելութիւն ։
Ռամկարանչել ։ ‖ մաշալայի լոյս ուժով ․ խիստ չէօհրել ։
Ռամկարապետ ։ ‖ մաշալայի տէր ։
Ռամկարաւէտաց ։ ‖ լուսաշխող ։
Ռամկարափայլ ։ ‖ մաշալայի պէս փայլող ․ խիստ փայլուն ։
Ռամկարել ։ ‖ խիստ լուսաւորել , կամ պայծառացնել ։ Ո՞ՐՊԷՍ, բանեցնել ։
Ռամկարումն ։ ‖ մաշալայը ․ խիստ պայծառութիւն ։
Ռամկարաթիւր ․ Ռամկարաւորագութիւն ․ Ռամկարաւորել ․ և այլն ։ ‖ տե՛ս Ռամկար ․ Ռամկարաւորագոյն ․ Ռամկարաւորել ․ և այլք ։
Ռանոն ․ կամ Ռանոն ։ ‖ դանակ ։
Ռարխիկ ։ ‖ տե՛ս Տարակ ։

Ռ Ե

Ռեակ ․ կամ Ռեկ ։ ‖ ակումբ ։ Ո՞ՐՊԷՍ, Թիւ ․ ժողովք ։
Ռեհանակալ ։ ‖ ակումբներու ։ Ո՞ՐՊԷՍ, կառավարող ։
Ռեհանավարել ։ ‖ ակումբնութիւն ընել ․ նաւ կամ ակումբը բանեցնել ։ Ո՞ՐՊԷՍ, կառավարել
Ռեհանակարութիւն ։ ‖ ակումբնութիւն ․ կառավարութիւն ։
Ռեհել ։ ‖ ակումբ պահել ․ ակումբն անցնել ։ տե՛ս և Ռեհանավարել ։
Ռեհոտորան ․ ‖ տե՛ս Եղեգնաւան ։
Ռեղին ‖ ընդի ․ եօա ։
Ռեղնակ ․ կամ Ռեղնակ ։ ‖ փէշտըմալ ․ մեխանիք ։
Ռեղնակ Թաւ ։ ‖ խաւաղող ։
Ռեոպել ։ ‖ Ճանկել ․ խանդել ։
Ռեփեկան ։ ‖ զեռայուաց մեռ Թայկէ ։

Ռ Է

Ռ էդէոնի ․ կամ Լէդէոնի ․ կամ Լէդէոն ։ ‖ պէօլիւկ ․ օտայ ։
Ռէդէնիտրոպէտ ․ կամ Լէդէոնիտրոպէտ ։ ‖ պէօլիւկ պաշը ։

Ռ Ի

Ռ խար ։ ‖ տե՛ս Լխար ։
Ռխլամանալ ։ ‖ ըմպել ։ Ո՞ՐՊԷՍ, ըմպնալ ․ ըմպե-ցուցիլ ։

Ռ Ո

Ռ ոդոմեան ։ ‖ տե՛ս Ռոդոմեան ։
Ռոդութիւն ։ ‖ ըմպութիւն ․ նկարութիւն ։
Ռոմկ ։ ‖ ռոմկ ․ դրամ ․ արծաթ ։
Ռոփել ։ ‖ գտանել ․ արտասել ։
Ռոփնութիւն ։ ‖ արտասութիւն ։
Ռուզակ ։ ‖ տե՛ս Լուզակ ։
Ռուզամել ․ կամ Ռօզակել ։ ‖ Հալալ ընել ։ Ո՞ՐՊԷՍ, խառնուել ընել ։
Ռուզան ։ ‖ ռող կամ լող ․ բարդ ։
Ռուզանել ։ ‖ պարհնել ։ Ո՞ՐՊԷՍ, լողնալ ։
Ռուզարան ։ ‖ լուծմանը տեղ ․ հաւաքող ․ բարկիլ ։
Ռուզել ։ ‖ պաշնուել ։ Ո՞ՐՊԷՍ, լողալ ։ Ո՞ՐՊԷՍ, լողնալ ․ լուծացուցիլ ։
Ռուճիկ ։ ‖ եռացանի տարապարութիւն ։
Ռուփակ ։ ‖ խուրմա ։

Ռ Ր

Ռ րամ ։ ‖ դիմ ։ Ո՞ՐՊԷՍ, ըռուրը ։

Ռ Օ

Ռ օղալ ․ ‖ տե՛ս Ռօղել ։
Ռօղակ ։ ‖ տե՛ս Լողակ ։
Ռօղանել ։ ‖ տե՛ս Ռուզանել ։
Ռօղանելիք ։ ‖ տե՛ս Ռօղանելիք ։
Ռօղանէլ ։ ‖ խօսել ․ կերակուր երեսի մէջ կամ հաշնել ․ եօթնիչ ըլլալ ․ չեխլու չէկլու խօսել ։ Ո՞ՐՊԷՍ, եռացանը խօսել ․ ամենայնին դուրս տալ ․ խեթեթու խելքառ խօսել ։
Ռօղանելիքն ։ } խօսելը ․ կերակուր երեսին հան
Ռօղանելիմն ։ } հանելը ։ Ո՞ՐՊԷՍ, եռացանը խօսելը ․ ամենայնին դուրս տալը ․ խեթեթու խելքառ խօսելը ։

Ղօղել : ‖ պաշտօնէիլ . պաշտօնէութիլ . ծածկել . մէջ յարմար չըլլալ : ինչպէս չըլլալ : Տճկ. լողալ . ջրի վերայէ քալել . նաւով գնալ :

Ղօղիւն : ‖ ծածկամ իլը . պաշտօն իլը : Տճկ. լողալը :

ԾԱ

Ճամկաւոր : || Նախըշըը բանած · ալաճայ : ՏՃԿ, բանած կապայ :
Ճամուկ : || Նախշ :
Ճայ : || Ճայ · Ճայեկ : ՏՃԿ, մարթի :
Ճայեկ : || Ճայեկ : ՏՃԿ, մարթինեկ · մարթինի ձագ :
Ճայթել : || չաթ ընել · չաթ ձայն հանել : ՏՃԿ, կանչլնչել · ճըռճռալ · փաֆ փուֆ ընել :
Ճայթեցուցանել : || չաթ ընել տալ · Ճաթեցնել :
Ճայթիլ : || Ճաթիլ · չաթ ձայն հանել :
Ճայթիւն · կամ Ճայթումն : || չաթ ձայն :
Ճայրատ : || մթնցած , կամ մութ · կուրցած , կամ կոյր : ՏՃԿ, Ճպռոտ :
Ճայրատել : } խաւարեցնել · մթնցնել · կուրցնել · քէօռացնել : ՏՃԿ, Ճպռոտել · Ճպռոտցնել :
Ճայրատեցուցանել :
Ճայրատիլ : || խաւարիլ · մթննալ · կուրնալ · քէօռնալ : ՏՃԿ, Ճպռոտիլ :
Ճայրատութիւն : || մթութիւն · կուրութիւն : ՏՃԿ, Ճպռոտութիւն · Ճխպա :
Ճան : || Ճան · վէգ · աշըխ :
Ճանաչական . || Ճանաչօղ · Ճանչօղ : ՏՃԿ, Ճանչցօղ :
Ճանաչել : || Ճանչնալ · գիտնալ :
Ճանապարհ : || Ճամբայ :
Ճանապարհ աղքունի : || Ճատտահ Ճամբայ :
Ճանապարհագնաց : || Ճամբորդ :
Ճանապարհակից : || Եօլտաշ :
Ճանապարհակցիլ : || Եօլտաշ ըլլալ · մէկ տեղ Ճամբայ երթալ :
Ճանապարհակցութիւն : || Եօլտաշութիւն :
զՃանապարհայն : || Ճամբան · Ճամբուն մէջը · Ճամբուն վրայ · երթալնիքէն :
Ճանապարհացոյց : || Ճամբայ ցըցնօղ · խլաւուզ :
Ճանապարհընթաց : || Ճամբայ քալօղ :
Ճանապարհորդ : || Ճամբորդ · եօլճի :
Ճանապարհորդակից : || Եօլտաշ :
Ճանապարհորդել : || Ճամբորդ ըլլալ · Ճամբայ երթալ · տեղ մը գնալ :
Ճանապարհորդութիւն : } Ճամբորդութիւն · եօլճութիւն · Ճամբայ գընալը :
Ճանապարհութիւն :
Ճանկ : || Ճանկ · փէնչէ : ՏՃԿ, խանճալ · չէնկել :
Ճանճ : || Ճանճ :
Ճանճիկ : || Ճանճիկ · պզտիկ Ճանճ :
Ճանճիւն · կամ Ճանճլիւն : || Ճանճ :
Ճաշ : || կէս օրուան հաց , կամ ուղան · գուշլուգ մանճաւը · եօյլէ մանճաւը :
Ճաշաժամ : || կէս օրուան հացի ատեն :
Ճաշակ : || համ · լէզէթ : ՏՃԿ, կերակուր · կերած բան ՏՃԿ. համտեսութիւն · չէշնի : ՏՃԿ, գաւաթ : ՏՃԿ, չամչայ , կամ չամչախ :
Ճաշակակից : || փառնաւաշ :
Ճաշակարան : || հաց ուտելու տեղ : ՏՃԿ, բերան .
Ճաշակաւոր : || համ ունեցող · լէզէթլի :
Ճաշակաւորութիւն : || համեղութիւն · լէզէթ :
Ճաշակելի : || ուտելու :
Ճաշակելիք : || բերան : ՏՃԿ, տամախ :

Ճաշակել : || համտեսել , կամ համը տեսնել : ՏՃԿ, ուտել : ՏՃԿ, փորձել · տեսնել թէ ինչպէս է · չէշնի առնել :
զմահ Ճաշակել : || մեռնիլ :
Ճաշակեցուցանել || կերցնել · խմցնել · համը տեսնել տալ · չէշնի առնել տալ :
Ճաշատուն : } սեղանատուն · հաց ուտելու տեղ :
Ճաշարան :
Ճաշել : || կէս օրուան հաց ուտել : ՏՃԿ, ուտել :
Ճաշկերոյթ : || կէս օրուան հաց ուտելը · կէս օրուան հաց :
Ճաշուժամ : || կէս օրուան հացի ատեն : ՏՃԿ, Ճաշու ժամը :
Ճապաղ : || տարածած · եայըլմիշ եղած · տարաղըն · ցրիւ : ՏՃԿ, տարածօղ · եայմիշ ընօղ · տարաղմօղ :
Ճապաղել : || Ճապղել · տարածել · փռել · եայմիշ ընել · տարաղընել · ցրցքնել : ՏՃԿ, տաղտաղայի մէջ ձգել : ՏՃԿ, թաթխել · ալլքել · կամ ալլշակել :
գանձականս Ճապաղել : || բատակ ցրցքնել :
Ճապաղիլ : || տարածուիլ · փռուիլ · եայըլմիշ ըլլալ · տարաղընիլ · ցրցքնիլ : ՏՃԿ, տաղտաղայի մէջ ընկնիլ · բանի մը հետ ըլլալ · բանի մէջ պաթմիշ ըլլալ :
Ճապաղիք : || տարածիլը · փռուիլը · եայըլմիշ ըլլալը · ցրցքնիլը : ՏՃԿ, բանի մէջ սալմիշ ըլլալը · տաղտաղայ :
Ճապաղիք արեան : || արընհեղութիւն · արեան սէլ :
Ճապաղումն : } տես Ճապաղիք :
Ճապաղք :
Ճապատիլ : || խայնամիշ ըլլալով ալլըրուծիլ :
Ճապուկ : || բարակ · կակուղ · նազլք · ծըռմրուկօղ :
Ճառ : || պատմութիւն · հէքիաթ · նախլ : ՏՃԿ, զրոյց · բան · խօսք : ՏՃԿ, գրքի գլուխ : ՏՃԿ, առաջաբանութիւն : ՏՃԿ, ընաբան :
Ճառ արկանել · կամ 'ի Ճառ ածնուլ : || տես Ճառել :
Ճառաբանել : || տես Ճառել :
Ճառագայթ : || Ճառագայթ · շաւղ · չէօհլէ :
Ճառագայթաբեր : || չէօհլէ ցաթօղ :
Ճառագայթազգեստ : || չէօհլէով պատած :
Ճառագայթաձեւ : || չէօհլէի նման :
Ճառագայթաձիգ : } չէօհլէլի · չէօհլէ եայ միշ ընօղ :
Ճառագայթանշոյլ :
Ճառագայթատեսիլ : || շաւղը տեսքունօղ · չէօհլէլի կէօստէրիշ ունօղ :
Ճառագայթատու : || լուս տուօղ :
Ճառագայթարձակ : || տես Ճառագայթաձիգ :
Ճառագայթաւէտ : || խիստ շաւղըլը · կամ չէօհլէլի :
Ճառագայթել : || շաւղ հանել · չէօհլէ ցաթել : ՏՃԿ, չէօհլէով ծագիլ · ծաթել :
Ճառագիր : || գրով նախլ ընօղ , կամ նախլ բրած :
Ճառագլուխ : || Ճառի կամ բանի գլուխ :
Ճառագրել : || գրելով նախլ ընել · նախլ ընելով գրել :
Ճառակից : || մէկ տեղ նախլ ընօղ :
Ճառակցել : || մէկ տեղ նախլ ընել :

[illegible]

Ճգնախօսիլ . կմ Ճգնախօսել . || [illegible]
Ճգնակից : || մէկ տեղ ճգնող : [illegible] ընկեր . [illegible] :
Ճգնաստան : || ճգնաւորի [illegible] :
Ճգնաւորած : || [illegible] :
Ճգնաւոր : || [illegible] :
Ճգնաւորիլ : || [illegible] ըլլալ . [illegible] ընել :
Ճգնել : || [illegible] :
Ճգնիլ : || ճգնիլ . ճգնութիւն ընել . [illegible] :
Ճգնողակից : || տես Ճգնակից :
Ճգնութիւն : } Ճգնութիւն : [illegible]
Ճգնումն : } [illegible]
Ճգունք : } [illegible]

Ճ Ե

Ճեղք : || [illegible]
Ճեղքել : || [illegible]
[illegible]
Ճեմ : || [illegible]
Ճեմարան : || [illegible]
[illegible]
Ճենճեր : || [illegible]
Ճեպ : || [illegible]
Ճեպ տալ : || [illegible]

Ճեպիլ : || [illegible] ընել : տես և Ճեպել :
Ճեպելի : || [illegible] :
[illegible]
Ճեպով : || [illegible]
Ճես : || [illegible]
Ճեռակ : || ծեռակ :
[illegible]
Ճերմակ : || [illegible] :
Ճերմկել : || [illegible] ընել :
Ճերմակութիւն : || [illegible] :
Ճեճեղիկ . կմ Ճենճղիկ : || տես Ճնճղուկ :

Ճ Ը

Ճըռճեր : || տես Ճռճեր :
Ճըռճ : || տես Ճռճ :

Ճ Թ

Ճթոց : || ճթոց . ճրթ կմ ճրթ ձայն :

Ճ Ի

Ճիգն : || ճգնութիւն : [illegible]
Ճիկ : || ճրթ կմ ճրթ ձայն :
Ճիճու : || [illegible] :
Ճիռ : || տես Ճիռ :
Ճիճ . կմ Ճիպ : || [illegible] :
Ճիւ : || [illegible]
Ճիւղ : || [illegible]
Ճիւղաւոր : || [illegible] :
Ճիպ : || [illegible] :
Ճիպոտ : || [illegible] :
Ճիչ : || [illegible] :

Ճ Խ

Ճխալ : || [illegible] :

Ճ Կ

Ճկոյթ : || [illegible] :

Ճ Ղ

Ճղակոտոր : || [illegible] :
Ճղճիմ : || [illegible] :
Ճղճղել : || [illegible] :
Ճղփել : || [illegible] :
Ճղփալ : || [illegible] :
Ճղփիւն : || [illegible] :

Ճզփալ : || Ճըլօփ ընել . Ճըլումի ձայն հանել :
Ճզփիւն : } Ճըլումի ձայն հանելը :
Ճզփումն :

Ճ Ճ

Ճճի : || Ճիճի . որդ . պէօճէկ . սօղուլճան :
Ճճեկեր : || որդնոտ . պէօճէկը կերած :
Ճճու : || տե՛ս Ճճի :
Ճճուճել : || ոլս մլս ձայն հանել . Ճըղմըզ ընել :

Ճ Մ

Ճմլել : || Ճմլել . Ճզմել . Ճընշել :
Ճմլել զսիրտ : || սիրտը Ճըմռքել . աղեքը կտրտել :
Ճմլեցուցանել : || տե՛ս Ճմլել :
Ճմուռ : || Ճմուռ . տխուկմէճ կամ տխյմէճ :
Ճմրի : || Ճմրի . չար :

Ճ Ն

Ճնճղուկ : || Ճնճուղ . ղուշ : ՏՐՅԼ, սեռչէ :
Ճնճուճել : || Ճրզմըզ ձայն հանել :
Ճնճուճիւն : || տե՛ս Ճռուողիւն :
Ճնշել : || սըխմել . քամել : ՏՐՅԼ, նեղել . սըխըն խօթել . չարչարել :
Ճնշումն : || սըխմելը . քամելը : ՏՐՅԼ նեղելը . չարչարելը :

Ճ Շ

Ճշգրիտ : || Ճշմարիտ . ըղորդ , կամ ուղիղ :
Ճշգրտաբան : || Ճշմարիտ խօսօղ . խալալթ ընօղ :
Ճշգրտաբանել : || Ճշմարիտ խօսիլ . խալալթ ընել
Ճշգրտաբանութիւն : || Ճշմարիտ բան . խալալթ :
Ճշգրտաբար : || տե՛ս Ճշգրտիւ :
Ճշգրտագործ : || ըղորդմնէ ընօղ . էօրլնէկին կէօրէ չընօղ . թըբըխը թըբըխույ նմանցնօղ : ՏՐՅԼ , էօրլնէկին կէօրէ չինած . թըբըխը թըբըխույ նմանցուցած :
Ճշգրտահան : || տե՛ս Ճշգրտագործ :
Ճշգրտապատում . || Ճշմարիտ պատմօղ , կամ պատմած :
Ճշգրտել : } Ճշմարիտ ընել . ըղորդ հանել : ՏՐՅԼ , թըբըխը թըբըխըույ նմանցնել : ՏՐՅԼ , խիստ էօւէ ընկնիլ , կամ թէֆտիշ ընել :
Ճշգրտեցուցանել :
Ճշգրտիւ . || Ճշմարիտ . ուղորդ . թահգիկ : ՏՐՅԼ , թըբըխը . թըբըղը թըբըղընույ .
Ճշգրտութիւն : || Ճշմարտութիւն . ստուգութիւն . ըղորդութիւն : ՏՐՅԼ . թըբըղը նմանութիւն : ՏՐՅԼ , խիստ էօւէ ընկնիլը :
Ճշդագնել : || Ճէնիկէճէնիկ պազարով գնել . խըրխըրութիւ գնել :
Ճշդավաճառ : || Ճէնիկէճէնիկ պազար ընօղ կամ ըրած . սուղ ծախօղ , կամ ծախած :
Ճշդել : || խըրխըրութիւն ընել . նէքէսութիւն ընել . խըսիսիշ ընել . չըխըմըշել :
Ճշդիւ : || նէքէսութիւ . խասիսութիւ . չըխըմը չելով : ՏՐՅԼ, ըղորդ . թահգիկ . իրաւցնէ : ՏՐՅԼ, դըպը դըբղընույ : ՏՐՅԼ, Ճէնիկէ Ճէնիկ . խիստ մուխայէթով . մէկիկ մէկիկ քննելով . ֆիրթաէ ֆիրթաէ :
Ճշդութիւն : || նէքէսութիւն . խըրխըրութիւն . խըսըմիշ ընելը . չըխըմըշելը : ՏՐՅԼ, Ճշմարտութիւն . ըղորդութիւն : ՏՐՅԼ, աղէկ քննութիւն . մէկիկ մէկիկ փընտռելը . ֆիրթաէ ֆի-րթաէ նայիլը :
Ճշմարիտ : || Ճշմարիտ . ըղորդ . ստուգ . իրաւ . թահգիկ :
Ճշմարտաբան : || Ճշմարիտ խօսօղ :
Ճշմարտաբանել : || Ճշմարիտ խօսիլ :
Ճշմարտաբանութիւն : || Ճշմարիտ բան :
Ճշմարտագիր : || Ճշմարիտ գրօղ :
Ճշմարտագոյն : || խիստ Ճշմարիտ . խիստ ըղորդ : ՏՐՅԼ, խիստ էշկեարէ :
Ճշմարտագործ : || տես Ճշգրտագործ :
Ճշմարտագրել : || ըղորդ գրել . Ճշմարիտը գըրել . աւելը գրով պէյան ընել :
Ճշմարտադատ : || արդար դատօղ . արդար դատաստան ընօղ :
Ճշմարտախոհ : || Ճշմարիտը մտածօղ . ըղորդ միտք ընօղ :
Ճշմարտախօս : || Ճշմարիտ խօսօղ :
Ճշմարտակորոյս : || Ճշմարտութիւնը կորսնցնօղ :
Ճշմարտաձայն : } Ճշմարիտ պատմօղ . ըղորդ նախըլ ընօղ . կամ ըղորդ պատմած :
Ճշմարտապատում :
Ճշմարտասէր : || Ճշմարտութիւնը սիրօղ . ըղորդ խօսք սիրօղ :
Ճշմարտասիրութիւն : || Ճշմարտութեան սէր :
Ճշմարտատես : } Ճշմարիտ երազ տեսնօղ . երազի մէջ Ճշմարտութիւնը տեսնօղ
Ճշմարտատեսիլ :
Ճշմարտատիպ : || թահգիկ նմանութիւն ունօղ :
Ճշմարտացուցանել : } տե՛ս Ճշմարտել :
Ճշմարտեցուցանել :
Ճշմարտաքննին : || Ճշմարտութիւնը քննօղ . ըղորդ թէֆտիշ ընօղ կամ ըրած :
Ճշմարտել : || Ճշմարիտ ցըցնել . ըղորդ հանել . խալալթ ընել . սուղուրեայ ընել : ՏՐՅԼ, Ճշմարիտ խօսիլ . ըղորդ նախըլ ընել :
Ճշմարտիւ : || տե՛ս Ճշգրտիւ :
Ճշմարտութիւն : || Ճշմարտութիւն . ըղորդութիւն :
Ճշտել : || տե՛ս Ճշդել :
Ճշտութիւն : || տե՛ս Ճշդութիւն :

Ճ Ո

Ճոխ : || լիք . շատ . տուտատ . պօլ : ՏՐՅԼ հարուստ . զէնկին : ՏՐՅԼ, իշխան . աղայ . աղաւէթ :
Ճոխաբան : || լեզուանի . տիլպազ : ՏՐՅԼ, խօսօղլանմիշ ըլլալով խօսօղ . հէօքմով խօսօղ :
Ճոխաբանել : || լեզու թափել . տիլպազութիւն ընել : ՏՐՅԼ, խօսօղլանմիշ ըլլալով խօսիլ . հէօքմ ընելով խօսիլ :
Ճոխաբանութիւն : || տիլպազուն . լեզու թափելը . վարպետ խօսուածք :
Ճոխաբար : || առատ . պօլ պօլ . ՏՐՅԼ, աղայի պէս . հէօքմով :
Ճոխագէտ : || շատգէտ . խիստ գիտուն . խիստ վուխուֆ :
Ճոխագոյն : || խիստ շատ . խիստ պօլ : ՏՐՅԼ, խիստ հարուստ . խիստ փառաւոր :
Ճոխաճեմ : || աղալանմիշ ըլլալով ժուռ եկօղ , կամ քալօղ :
Ճոխամիտ : || խիստ խելացի : ՏՐՅԼ, հպարտ . գոռոզ :
Ճոխանալ : || շատնալ . լցուիլ . պօլնալ . պըլըմիշ ըլլալ : ՏՐՅԼ, հարստնալ . զէնկիննալ : ՏՐՅԼ , հպարտանալ . խօսօղլանմիշ ըլլալ .

ճառթ ճուռթ ընել · հեշտ ընել · աղալանմիշ ըլլալ :
Ճոխապաճոյճ : || խիստ սաղած · խիստ զարդարուն :
Ճոխացուցանել : || շատցնել · լեցնել · պօլ ընել · պըխըմ ընել : ՏՃԿ, հարստցնել · զէնկինցնել : ՏՃԿ, խօռօզլամիշ ընել · աթմիշ թուլթմիշ ընել տալ · հեշքմ ընել տալ :
Ճոխութիւն : || առատութիւն · շատութիւն · պօլութիւն : ՏՃԿ, հարստութիւն · զէնկինութիւն : ՏՃԿ, իշխանութիւն · աղայութիւն · մանսուպ : ՏՃԿ, փառաւորութիւն · խօռօզութիւն · հեօքմ · զօռ :
Ճողել : || միտքը փոխել : ՏՃԿ, մօրուքը թել թել ընել · մօրուքը չոյել :
Ճողոպրել : || ափէն հանել · ձեռքէն փրցնել · ազատել :
Ճողոպրիչ : || ձեռքէն փրցնող · ազատող :
Ճոճել · || տես Ճօճել :
Ճոն : || ճոն · չուտոր : ՏՃԿ, քիւըքճի :
Ճոպան : || հալաթ · հաստ չուան : ՏՃԿ, քեմէնտ :
Ճոպանաձիգ : || հալաթ քաշող : ՏՃԿ, քեմէնտ ձգող :
Ճոպանաւոր : || հալաթլը : ՏՃԿ, քեմէնտ ունող :
Ճոռոմաբան : || տիլլապազ · սէօզ ուստասը :
Ճոռոմաբանել : || լեզու թափել · տիլլապազութիւն ընել : տես և Լեզուաճարտարել :
Ճոռոմանալ : || տիլլապազ ըլլալ · լեզու թափել : ՏՃԿ, մեծ մեծ խօսիլ · գոռոզանալ · խօռօզլանմիշ ըլլալ :
Ճոռոմութիւն : || լեզուճանութիւն · տիլլապազութիւն : ՏՃԿ, մեծ մեծ խօսիլը · հպարտ բանպարծանք · ճառթ ճուռթ ընելը :
Ճորտել : || ջարդել · կոտրտել · պատռտել :
Ճորտ : || ճորտ · խըզմէթքեար · չուխատար :
Ճորտանալ : || խըզմէթքեար ըլլալ :
Ճոճաղաբարոյ : || տես Ճիճաղաբարոյ :
Ճոճապական : || հոյլանիկ · կամ լեռընցու մըկթալիխ · դիճի նման · տռալաճայիս :
Ճուճալ : || ճիճ ճիճ ընել · ճըռճըռալ ·
Ճուչ : || ճիչ · վայնասուն :

Ճ Չ

Ճչել : || ճչել · ճչճռալ · վայնասուն հանել :
Ճչիւն : || ճիչ · վայնասուն :
Ճչող : || ճչող · վայնասուն հանող :

Ճ Պ

Ճպիռն :
Ճպուռն : } ճանճ · ճանճ պէօճէկի :
Ճպուռ : || ճպուռ :

Ճ Ռ

Ճռալ :
Ճռատել : } տես Ճռնչել :
Ճռաքաղ : || ճուռ քաղող · ճութ ժողվող :
Ճռաքաղ անել : || ճուռ քաղել · մնացած ճութը, կամ պտուղը քաղել :
Ճռաքաղ անել զգործ, կամ զմարդիկ : || մնացածները ջարդել · մնացուքները թալել, կամ գերել :
Ճռաքաղել : || տես Ճռաքաղ անել :
Ճռաքաղութիւն : || ճուռ քաղելը · մնացած ճութը ժողվելը :
Ճռինչ : || ճռճռոց · կճռտոց :
Ճռճռալ :
Ճռնչալ :
Ճռնչել : } ճռճռոց հանել · ճռճռալ, կամ կճռտալ · կճըռ կճըռ ընել :
Ճռողական : || ճռացող · ճըռ ընող :
Ճռռալ : || տես Ճռնչել :
Ճռռումն : || տես Ճռինչ :
Ճռուողիւն : || ճիւ ճիւ ձայն · կամ ճըւճըւոց :
Ճռուողել :
Ճռռուղել : } ճիւ ճիւ ընել · ճըւճըւալ · ճըտ ճտալ :
Ճռռւող :
Ճռռւղող : } ճիւ ճիւ ընող · ճըւճըւացող · ճտճտացող :

Ճ Ր

Ճրագ : || ճրագ · մոմ :
Ճրագաբերան : || ճրագի բերան :
Ճրագալոյց : || ճրագ վառող : ՏՃԿ, վառած ճրագ : ՏՃԿ, ճրագալուց :
Ճրագակալ :
Ճրագակիր : } ճրագ բռնող · ճրագ վերցնող : ՏՃԿ, շամտան :
Ճրագաձև : || ճրագի ձևունող · ճրագի պէս :
Ճրագարան : || ճրագի աման ՏՃԿ, շամտան :
Ճրագու : || ճրագու · փորուէ եղ · մոմի եղ :

Ճ Օ

Ճօճ · կամ Ճօճք : || սալընճախ : տես և Ճօճան :
Ճօճան : || երերուիլը · ծռմռկիլը · կոտրտուիլը · ելլել իջնելը · վխտալը :
Ճօճան տանել : || տես Ճօճիլ :
Ճօճանակ : || ճօճանակ, կամ կոչնակ :
Ճօճել : || ձողը, կամ ուրիշ բան օրթայէն երերցնել · մըրալը սալլամիշ ընել :
Ճօճել : (չէզոք ·)
Ճօճիլ : } երերալը ձողուն, կամ ուրխին : ՏՃԿ, ծռմռկելով քալել · կոտրտուիլ : Տաճկերէն, վերը վար չարժիլ · ելլել իջնել · սալլանմիշ ըլլալ · վխտալ :
Ճօշ · կամ Ճօշանք : || կաշէ զըրխ :
Ճօպան : || տես Ճոպան :
Ճօպանաւոր : || տես Ճոպանաւոր :

Մ Ա

Մաք : || տես Մազ :
Մագաղաթ : || մագաղաթ · թիրիշէ :
Մագաղաթագործ : || թիրիշէճի :
Մագաղաթեայ : || մագաղաթէ :
Մագիլ : || խուշի ըղունկ, կամ փէնչէ :
Մագխարխանոս :
Մագխարոս : } խամ · փաշայ :
Մագլաւոր : || փէնչէլի :
Մագլել :
Մագլցել : } ճանկել · ճանկռթել :
Մագլցի : || ճանկով · փէնչէով : ՏՃԿ, ճանկելով · ճանկռթելով :
Մագնեսիս :
Մագնիս · կամ Մագնիտ : } մըլնատըզ :
Մազ : || մազ :
Մաղագործ : || մաղըման · խլճի · խաղըլճը · ՏՃԿ, մաղէ գործած · մաղէ շինած :
Մաղածածուկ : || մաղերով ծածկած · մաղոտ :
Մաղապուր : || տես Մաղագործ :

Մաղապատաց զերծանիլ ։ || տես Մաղապուրծ զերծանիլ ։

Մաղապուր ձողապրեցաւ ՚ի մահուանէ ։ || տես Մաղապուրծ փրծաւ ։

Մաղապուրծ ։ || չոր փլուխ ձորով ազատօղ․ տար խուրթուլմիշ եղօղ ։

Մաղապուրծ զերծանիլ , կամ ձողապրիլ ։ || չոր փլուխ ձորով ազատիլ ․ տար խուրթուլմիշ ըլլալ ։

Մաղապուրծ փրծաւ ՚ի մահուանէ ։ || մազ մնաց որ մեռներ էր ։

Մաղդեղն ։ || տես Պղպեղայն ։

Մաղեղ ։ || մազոտ ․ թիւյլիւ ։

Մաղեղէն ։ || մազէ ․ մազով գործած ․ մազով շինած ։ ՏՃԿ , խարար ․ չուալ ։

Մաղխիլ ։ || ձիմնասարայ , կամ ձիմնազոասարայ ․ մանղալ ։

Մաղմաղ ։ || մազմազ ․ մուլթաֆ ։

Մաղձնամնութիւն ։ || մաղձնանման ։

Մաղտաղէ ։ || ձուլթ ․ սանկլըզ ։

Մաթ ։ || տես Մուրխ ։

Մալեալ ։ || մանրուած ․ ճզմուած ․ տրորուած ․ ճզմած ։ ՏՃԿ , կասուած ․ խասպա ։

Մալել ։ || մանրել ․ ճզմել ․ տրորել ․ ճմլել ։ ՏՃԿ , ծամել ։

Մալուխ ։ || ամէնէ ։ ՏՃԿ , հալաթ ։ ՏՃԿ , մալոխ ․ չիչէխ ։

Մախաթ ։ || մախաթ ․ չուվալդըզ ։

Մախալ ։ || նախանձել ․ փախչել ։

Մախաղ ։ || հէյպէկ ․ տօպրակ ։ ՏՃԿ , մաթառայ ։

Մախանք ։ || նախանձ ։

Մախացող ։ || նախանձօղ ․ փախչօղ ։

Մախեալ ։ || նախանձած ․ փախչած ։

Մախիզ ։ || գարշ ․ մուրդառ ։

Մախիզ ։ (մկրատ․) || թուլ ։

Մախր ։ || մախր ․ չըրաղ ։

Մած ։ || կից ․ կիպ ․ կամ կցցած ․ կպած ․ խառն լածանց ։

Մածանիլ ։ || կպչիլ ․ փակչիլ ․ կցցիլ ․ սոէախ միջ ըլլալ ․ պլլըռէիլ ։ ՏՃԿ․ մակարդիլ ․ թանձր ըլլալ ․ բխամի կապել ։

Մածել ։ || տես Մածուցանել ։

Մածնուլ ։ || տես Մածանիլ ։

Մածուեալ ։ || էքլէմէ ․ կառըվանքով շէնք ։ ՏՃԿ․ մակրդած բան ․ բխամի ։ տես և Մածուն ։

Մածումն ։ || կցցիլը ․ կպչիլը ․ փակչիլը ․ պլլըռէիլը ։ ՏՃԿ․ մակարդիլը ․ թանձր ըլլալը ․ բխամի կապելը ։

Մածուն ։ || մածուն ․ եօղուրթ ։

Մածուցանել ։ || կպցնել ․ փակցնել ․ կցցել ․ լէհիմել ։ ՏՃԿ , մակրդել ․ թանձրըցնել ․ բխամի կապել տալ ։

Մածուցիկ ։ || կպչուն ․ կպչոտուն ։ ՏՃԿ , լէհիմ ։

Մակ ։ || վրայ ․ զոր օրինակ ․ մակ ոյլոյ ․ ռուսակ․ ուրիշի վրայ ։

Մակաբաժանել ։ || թէքրար բաժնել ։

Մակաբան ։ || վերջի բանը ։ ՏՃԿ , վերջը ըսօղ․ առաջնուց ըսօղ կամ գրած ։

Մակաբերել ։ || մակաբերել ․ մէկ բանէն ուրիշ բան հանել ։

Մակաբերութիւն ։ || մակաբերելը ․ բանէն բան հանելը ։

Մակաբնակ ։ || վերը բնակօղ ։

Մակադամնչել ։ || դէպ ՚ի վեր կանչել ․ խիստ կանչել ։

Մակագաւութ ։ || վերին թէհլիքէ ․ վերին սուանքը ։

Մակադէտ ։ || կնկան վրայ ընկնօղ ։

Մակագիծ ։
Մակագիր ։ } վերնագիր , կամ վերը գրած ։

Մակադրեկ ։
Մակադրեալութիւն ։ } պատահական ։

Մակադրոյն ։ || վերը ․ խուսափած ։

Մակադրել ։ || վերը դնել ․ վրան դնել ։

Մակադրութիւն ։ || վերնագիր ։

Մակադիտել || վեր նայիլ ․ վրան նայիլ ․ աչքը վրան ըլլալ ։

Մակադիտօղ ։ || վեր նայօղ ․ վրան նայօղ ։ ՏՃԿ , կէօզճի ։

Մակադիր ։ || վրան դրօղ ․ ետեւ լցնօղ ։ ՏՃԿ․ վրան դրած ․ վրան ետեւ լցուցած ։

Մակադրականն ։ || վրան դրուէօղ ։

Մակադրական անուն ։ || ածական անուն ։

Մակադրել ։ || վրան գնել ․ ետեւ լցնել ։

Մակադրութիւն ։ || վրան գնելը ։

Մակալեզու ։ || պատիկ լեզուն ։

Մակալուսին ։
Մակալուսնեայ ։ } լուսնին կայծն վերի եզրը ։

Մակածական ։ || վրան բերօղ ։

Մակածել ։ || վրայ բերել ․ վրան ետեւ լցնել ։

Մակածութիւն ։ || վրայ բերելը ։

Մակակոյտեալ ։ || վերը կիտուած ․ վերը ամբարուած և վրան դիզուած ։

Մակակէտ ։ || մակակէտ ․ վրայի կէտ ։

Մակակնչել ։ || խիստ կանչել ․ ձչել ։

Մակաձայնել ։ || տես Վերաձայնել ։

Մակաձի ։ || ձիավար ․ ձիծել ․ ամթիլը ։

Մակաղ ։ || ծոցով ․ գաղաթ ․ հանգիստ ․ ոչխարներու պառկիլը ։

Մակաղաւէտ ։ || ածղել ․ գոմ ․ ոչխարներու պառկելու տեղ ։

Մակաղել ։
Մակաղեցուցանել ։ } հովւականները պառկեցնել , կամ ոչխարները պառկեցնել ։

Մակաղիլ ։ || ոչխարներու , կամ ամբողջ պառկելը ։

Մակամնած ական ։ || չնծու ․ ածական ․ յաւելուած ․ գրան հետ ։

Մակամնամածութիւն ։ || չնծու բան ․ ածական բան ։

Մակայն ։ || գաւազան ․ չըպուխ ․ ամէն բանի ։ ՏՃԿ , ձիրիթ ։ ՏՃԿ , չոմաք ։

Մակարդել ։ || վերջնալ ․ վեր կպել ․ բարձրըլիալ ։

Մակարթուղ ։
Մակարթաղուղ ։ } ձիրիթ խաղցօղ ․ չէլէք ․ չօմախ խաղցօղ ։

Մակարական ։ || ձիրիթի մէյթանն ։

Մակարդել ։ || լաղլաղ դնել ։

Մակարոն ։ || լաղլաղ ։

Մակարոնութիւն ։ || լաղլաղ ունելը ․ լաղլաղ դնելը ։

Մակարտատել ։ || դէպ ՚ի վեր կանչել ․ խիստ կանչել ․ ձչել ։

Մակարկել ։ || վրան ըսել ․ թէքրար ըսել ։

Մակարսփիւռ․ կամ Մակասփռեալ ։ || վրան

փռուած

փռուած կամ եայլըղըն եղած :
Մակարդ : || մակարդ · պանրի մայրայ · մածնոյ մայրայ :
Մակարդակ : || գունդ փողոց : · տափարակ · տեղ մէջ մեծնելու :
Մակարդակել : || տափարակ ընել :
Մակարդել : || մակարդել · մայրայլեղին ընել :
Մակացական : || գիտնական · ուսումնական :
Մակացեալ : || գիտցած · սորված : Տե՛ս. մէր_ցած · մէջ եղած · բաղձըրըցած :
Մակացել : || գիտնալ · սորվել · գիտութիւն առնել ընկնիլ :
Մակացելի : || գիտնալու · սորվելու :
Մակացու : || գիտութիւն սորվող · գիտութիւն առնել ընկնող · գիտուն :
Մակացութիւն : || գիտութիւն :
Մակացուցանել : || մերցնել · մէջ հանել · պարզըրըցնել · թուցնել :
Մակաւասար : || տե՛ս Մակարդակ :
Մակաւասարել : || տափարակ ընել :
Մակաւանդ : || խիստ շատ · առաւելին :
Մակբայական : || ռեթը :
Մակբայ : || մակբայ :
Մակբաշխ : || սպասաւորող բաշխող · սպասաւորող բաշխորդող : Տե՛ս, մասնական սնունդ :
Մակդիր : || վրան դրուող · կամ վրայ դրուած :
Մակդրութիւն : || մակադրութիւն :
Մակդրել : || վրայ դրուած · վրան դրած :
Մակդիր անուն : || ածական անուն :
Մակեղուտ : || սպասաւորական :
Մականակ : || վէր :
Մակերեւոյթ : || բանին դրսի երեսն :
Մակերեւութանալ : || երեսանց երեւնալ · երեսը երեւալ :
Մակերեւութիւն : || դրսի երեսն · տաշածութիւն · լայնութիւն :
Մակընթացութիւն : || վեր վազելը · վեր ելլելը · բարձրանալը :
Մակհամասար : || տե՛ս Մակարդակ :
Մակյաղելով : || վրան եռեւցնել :
Մակշաշկադել : || մէկզմէկու հետ կցցել :
Մակոյկ : || նաւակուկ · ձուլկիդեայ : Տե՛ս, զայեխ :
Մակոյն :
Մակոյնատ : } թելոց · նաւակ · գըլթ · ուղղուր_ տուղ · թաղէհոսըղ · փեկրոնող · խեղձ · ցած :
Մակստորութիւն : || եւեւլ ստորակութիւն · խոս_ նարհութիւն : Տե՛ս, դէպ 'ի վեր կանչելը :
Մահ : || մահ : Տե՛ս, Ըարք · խաղըն :
Մահաբեր : || մեռցնող · սպաննող · զէնքերու :
Մահաբերան : || մահուան բերան · եօլուած ադըը · եօլխամ ատըղըը :
Մահագիր : || մահուան գիր, կամ սրծել :
Մահադոյժ : || մահուան խապար բերող :
Մահադործ :
Մահադործակ : } մեռցնող · սպաննող :
Մահադուշակ : || տե՛ս Մահադոյժ :
Մահադեղ : || դեղու · զէհէր :
Մահագղեստ : || մահուան խըղըխ մնացած · պատանքով պատած : Տե՛ս, մեռելի ասուղ մահ_ նող · ամեքը մեռնող :
Մահաղեկոյց : || տե՛ս Մահադոյժ :
Մահաղէն : || մահուան զէնք ունող :

Մահաթոյն : || զէհէր :
Մահալից : || մահով կամ խամաւթանքով լեց_ ուած :
Մահածին : || տե՛ս Մահաբեր :
Մահակ : || ասփայ · Թօյախայ · գըրպանատ : Տե՛ս, մեհենէ :
Մահակիրապարան : || մահուան քէֆլէթ ու_ նող · մեռնելի դէմք ունող :
Մահակիր : || մահ ունող · մահոտ :
Մահակից : || մէկի տեղ մեռնող :
Մահակցել : || մէկի տեղ մեռնիլ :
Մահահամբոյր : || մահոտ · մեռցնողզէհէրլի :
Մահահանդիստ : || մահուան հանգիստ · մեռ_ նելով հանգչող :
Մահահանդոյն : || մահու նմանութեամբ կամ մահուան պէս :
Մահահոտ : || տե՛ս Մահահամբոյր :
Մահահրաւէր : || մահը կանչող · մահ բերող · մեռցնող :
Մահածին : || մահը գիտալ ինչը քաշող :
Մահածիր :
Մահամաստոյց : } մահ տալող · մահ բերող · մեռցնող :
Մահանալ : || մեռնիլ :
Մահաշշուկ : || մահուան վերլվելէ ունող : Տե՛ս մահուան սեպակ :
Մահաշունչ : || մահ փչող · զէհիրլի սունչ ունող :
Մահապարտ : || մահապարտ · մեռնելու լայեխ · սիձիլը կարած :
Մահապարտել : || մահապարտ ընել · սիձիլը փարելու :
Մահապէտ : || մահուան սեպակ · մեռցնող · սպաննող :
Մահասասանմամն :
Մահասպէղքին : } մահը փէկտառ ընող · մահ_ ուան սեպակն եղող :
Մահասաստուէր : || տե՛ս Մահակիրապարան :
Մահավիզու : || մեռնելու խօլէնձէ բաշող :
Մահատենակ :
Մահատեսիլ : } մահուան նման · մեռնելի · դէմք ունող :
Մահարար : || տե՛ս Մահապէտ :
Մահարձան : || գերեզմանին արձանն եւ եթ : Տե՛ս սրունձ · հիմար սրունձուն :
Մահոցան : || մահ տապանող :
Մահացու : || մեռցնող · սպաննող · զէհիրլի : Տե՛ս · մահկանացու · մեռնող :
Մահացուցանել : || մեռցնել · սպաննել ·
Մահացուցիչ : || մեռցնող · սպաննող :
Մահաւոր : || մահոտ · մեռնող :
Մահաքունն : || մեռած : Տե՛ս. խորունկ քնացած :
Մահեթոյն : || տե՛ս Մահաթոյն :
Մահիկ : || լուսնեկայի արուսնոսկենը · լու_ սնեկայի ձեւ · ալէմ : Տե՛ս. լուսնեկայի ձե_ ւով զարդ :
Մահիճք : || եաթախ · անկ անկողին ·
Մահկանացու : || մեռնող · մեռնելու :
Մահկանացութիւն : || մահկանացու ըլլալը :
Մահձակալ : || եաթախէ վերցնող · անկողնը_ առնող : Տե՛ս, քերեվէթ : Տե՛ս անկողնի վրայ տարած :
Մահողիկոււղեան : || զէնքերի կուռ ունող :
Մահուշափ , || մահուշափ · մեռցնող : Տե՛ս. խինչքան սպաննելըը · խնչքան մեռելը :
Մահապարտամ : || սպեղանու մահ · Տե՛ս. իւ_

մուրճակս · հանք ։
Մաղ ։ || մաղ ։
Մաղ մաղու ։ || մաղի չափ ։
Մաղապարտաց ։ || աստուծոյ կամեցող · խնդրեալ կամ ջող · ... կամեցող ։
Մաղաս ։ || Ճերմակ գաֆռայ ։ Տե՛ս, պաղլըրսամ · խլէկք ։
Մաղասկոտ ։ } Ճերմակ գաֆռայոտ ։
Մողասատ ։ }
Մաղասանեակ ։ || մազի նման · մազի ձև ու-նող · մազի պէս ծակ ծակ ։
Մաղել ։ || մաղել ։ Տե՛ս, ըստկել · թեթևցընել ։ զեղչել ընել ։ Տե՛ս, Նեղքն վեր ընել ։
Մաղզմայ · կամ Մաղազմայ ։ || Թէփիկ · սա-հան ։ Տե՛ս, մազղմեան ։
Մաղթանք ։ || աղաչանք · խնդրուածք · աղէրքն ։
Մաղթել ։ || աղաչել · աղաչելով ուզել · աղ-լէկ ընել ։
Մաղթիչն ։ || տե՛ս Մաղթանք ։
Մաղխազ ։ || փաշայ · ակէյ · սուլթան ։
Մաղխազութիւն ։ || փաշայութիւն · ակէյութիւն ։
Մաղկատել ։ || աղէքը կամ ձեռքը կոտրել ։
Մաղկատել ։ (Ներգործ.) } կակծցնել · աղէ-
Մաղկատեցուցանել ։ } քը կամ ձեռքը կը
կոտրել ։
Մաղկատող ։ || կակծցնող · խշխշցնող · աղէքը կոտրող ։
Մաղձ ։ || գաֆռայ ։
Մաղձալեղ ։ || գաֆռայի դեղ ։
Մաղձամակարդ ։ || գաֆռայով մակարդած · լեղ ունով պատած ։
Մաղձանեակ ։ || գաֆռայի նման ։
Մաղձաւոր ։ || գաֆռալը ։ Տե՛ս, ապաղղկոտ ։
Մաղձիլ ։ || գեղին գաֆռան բանել ։ Տե՛ս, որ-գողել ։
Մաղձոտ ։ || գաֆռայոտ · գաֆռալը ։
Մաղմաղել ։ || մազմզել · ալխ ալխ մաղել ։ Տե՛ս, ծակծկել · ծակ ծակ ընել ։
Մաղմզել ։ || մազմզել ։
Մաճ ։ || մաճ · սապանի աղաճը ։
Մաճկալ ։ || մաճկալ · մաճը բռնող ։
Մաճկալութիւն ։ || մաճը բռնելը ։
Մաճառակ ։ || պանիրի գլուխ · գլուխ մը պանիր ։
Մաճառակ կաթին ։ || Թանէ պանիրի գլուխ ։
Մաճառ ։ || շահ տառնուր ։
Մաճառ ։ || ջրհասած խաղողի գինի ։
Մամաց ։ || կերակրին համար եղած կաթի նը ման հիւթը ։
Մամխել ։ || մամխելով կամ մամռը սառցին ծառ ։
Մամուլ ։ || Ճնշարան · մզնիչ ։
Մամուխ ։ || մամուխ · մամռ ու թթու ջուր ։
Մամուռ ։ || տե՛ս Եղէգ ։
Մամռամամռ ։ } գորտնուկոտ ։
Մամռոտ ։ }
Մամրիկ ։ || ստորնաշխարհի եռափուրակ ։
Մամոնայ, կամ Մամոնայ ։ || մամոն ։
Մայթ ։ || խաղաղընել · կամ ղալաղընել ։
Մայլաս ։ || մայլայի մաքուր ։
Մայր ։ || մայր · նոխազ ։
Մայր քաղաքաց ։ || տե՛ս Մայրաքաղաք ։
Մայր, ծառ ։ || շամ · կամ շամ ծառը ։

Մայրաբար ։ || մօր պէս ։
Մայրադէմ ։ || անմայրիկ ։
Մայրագութ ։ } մօր պէս գութ ունեցող ։
Մայրագթութ ։ }
Մայրախնամ ։ || մայրը սիրող ։
Մայրական ։ || տե՛ս Մայրենի ։
Մայրակերպ ։ || շամի չիրամ ։
Մայրաման ։ || շամով խառնված եղած ։
Մայրանման ։ || մօր պէս ։ Տե՛ս, շամ փայտի նման ։
Մայրապետ ։ || մայրապետ · հաւատացեալներու գլուխ ։
Մայրասպան ։ || մայրը սպանող ։
Մայրատախտակ ։ || շամ թախտակ ։
Մայրափայտ ։ || շամ փայտ ։
Մայրաքաղաք ։ || քաղաքներու գլուխ · մայր չէ՞նկի · չէնքերու ։ Թագաւորական ։
Մայրաքաղաքացի ։ || մեծ քաղաքի քաղաքա-ցի · չէնքերուն ։
Մայրենի ։ || մօրենական · մօրը ։
Մայրի ։ || մայրի · օրման, կամ ... ։ Տե՛ս, գաղտնի բան · գաղտնի խօսք ։
Մայրիկ ։ || մայրիկ ։
Մայրապետ ։ || տե՛ս Մայրապետ ։
Մայրփայտենի ։ || շամ փայտ ։
Մայրօրինակ ։ || մօր նման · մօր պէս ։
Ման ։ || պտոյտ · շրջանք ։ Տե՛ս, Զրկի պտոյտը երկրի մօտը ։ Տե՛ս, պտոյտի տեսակ ։
Ման ածել ։ || ման գալ · պտըտիլ · շրջիլ ։
Ման ։ || տե՛ս Մնալ · և Մանանայ ։
Մանանայ ։ || մանանայ · խորունկ խնդրով անապատի կերակուրը ։ Տե՛ս, խորտիկ ։ Եղել · խորտիկ պտուղ · պտուղ պտուղ ։
Մանանեխ ։ || հարդալ ։
Մանաւանդ ։ || մանաւանդ աղջիկը, կամ կնիկը ։
Մանաւոր ։ || ման եկող · պտըտող · ետևէն եկող ։
Մանաւանդ · կամ Մանաւանդաբար ։ || մէկէ ։
Մանգաղ ։ || մանգաղ · օրաք ։
Մանգաղաձև ։ } քար նետելու բռնէ · պտոյտ
Մանգղոր ։ } փոքրիկ խոռչ · կամ մէկ
ձեռնի ։
Մանեակ ։ || վզնոց · ոսկի հալքայ · ոսկի զնջիլ ։ Տե՛ս, հալքայ ։
Մանել ։ || մանել ։
Մանեկաձև ։ || հալքայի ձև ունեցող · հալքայի պէս ։
Մանեկաձևութիւն ։ || հալքայի ձև ։
Մանեկաւոր ։ || վզնոց ունեցող · ակնոցը ոսկի հալքայ ունեցող ։ Տե՛ս, հալքայը ։
Մանիշակ ։ || տե՛ս Մանուշակ ։
Մանիք ։ || մէկէնաէն մէկնութիւն · ստուգութիւն ։
Մանկաբարձ ։ || գայեկ · կամ դայեակ · էայէ ։
Մանկաբարոյ ։ || տղի պէս կեցող · թեթևա-լեկ · Ճահիլ ։
Մանկաբեր ։ || տղայ բերող ։
Մանկագոյն ։ || խիստ տղայ · խիստ կենճ · խիստ պզտիկ ։
Մանկամիտ ։ || տղայ մտածող · տղայի Հարգող ։
Մանկախաղ ։ || խօսող տղաներու · մանկախաղ ։
Մանկածին ։ || տղայ բերող ։
Մանկածու ։ || տղի վարպետ ։

Մանկակալ ։ || դայեակ․ կամ դայեկ ։ Տճկ․ ծծ_մայր · սնուցանող · պահպանող ։
Մանկական ։ || տղու մը Թալէխ ։
Մանկակերպ ։ || իր աչքին տղայ ։
Մանկակերտ ։ || տղէ շինած · տղի գործը ։ Տճկ․ տղին արէնքը ածող ։
Մանկակոտոր ։ || տես Մանկասպան ։
Մանկահեղձ ։ || տղան խեղդող ։
Մանկամարգ ։ || կէնճ կնիկ ։
Մանկամարզ ։ || տղի վարպետ ։
Մանկամարտ ։ || տղի հետ ձեռնկալէշելիկ եղող ։
Մանկամիտ ։ || տես Մանկաբարոյ ։
Մանկանալ ։ || տղայ ըլլալ ։
Մանկանութիւն ։ || տղայ պէսպէսկի ընելը ։
Մանկասէր ։ || տղաներու պէսակէնի եղած ։
Մանկասպան ։ || տես Մանկաղբուն ։
Մանկաստացութիւն ։ || տղայ բազմանելը ։
Մանկավարժ ։ || տղի վարպետ ։
Մանկավարժել ։ || տես Դաստիարակել ։
Մանկատի ։ || տղի արենք ածող ։
Մանկատիք ։ || տղի արենք ։
Մանկարար ։ || տղայ բերող ։
Մանկարարութիւն ։ || տղայ բերելը ։
Մանկացուցանել ։ || տղայ ընել․ տղայ դարձնել ։
Մանկիկ ։ || տղեկ ։
Մանկութիւն ։ || տղայութիւն ։ Տճկ․ կէնճլուք ։
Մանկունս ։ || չեօճուխլուխ ։ Տճկ․ տղի մեւ Թալէխ ։
Մանկտաղ ։ || տղեկ · տղայք ։
Մանկտեայք ։ } տղայք · տղեկներ ։
Մանկտի ։
Մաննայ ։ || փէշկէշ ։
Մանուած ։ || մանքը · պտուտ ։
Մանուածոց բանից ։ || տօլաշըխ բան ։
Մանուածատանալ ։ || պտըտելով եզերւշից եղող ։
Մանուածոյ ։ || մանելով շինած · հիւսած · ոլորած · պլըտըտած ։
Մանուածոյ բան ։ || տօլաշըխ բան ։
Մանուկ ։ || տղայ · չէօճուխ ։ Տճկ․ որդի · զաւակ ։ Տճկ․ կէնճ · կամ կէնճ կարիճ ։
Մանկունք առաջաւորի ։ || աչլուխճիներ ։
Մանուշակ ։ || մանիշակ · մէնեքշէ ։
Մանր ։ || մանտր ։
Մանր մանր կոտորել ։ || մանտրտուկ կտրտել ։
Մանրագոյն ։ || մանտրտիկ · խիստ մանտր ։
Մանրադիր ։ || մանտրագործ · զարդ գործող ։
Մանրախնդիր ։ || տես Մանրախոյզ ։
Մանրախիճ քարերը · կամ աւազ ։ || մոլոզ ։
Մանրախոյզ ։ || մանտր բան փնտռող ։ Տճկ․ մանտրը մտնող · խիստ նեղէն ընկնող · ամէն պարագայ փնտռող ։
Մանրախուզական քննել ։ || մանտրը մտնել · խիստ նեղէն ընկնել · ամէն պարագայ փնտռել ։
Մանրախօս ։ || մանտր խօսող ։
Մանրախուզել ։ || տես Մանրախուզական քննել ։
Մանրակրկիտ ։ || մանտր մանտր բան կտր_կտող ։ Տճկ․ մանտր մանտր կտորէ կտրած · քաշէ կտրած ։
Մանրակծու ։ || սուր կծող · սուր խայթող ։ Տճկ․ մարգուն ձիերը ծակող , կամ տաղտուկ ըլլող ։
Մանրակորիզ ։ || մանտր կուտ ունեցող ։

Մանրակրկիտ ։ || մանտր ծամող ։ Տճկ․ մանտրը մանող · ամէն պարագայ քննող ։
Մանրակրկիտ ճաշակել ։ || մանտր ծամելով ուտել ։
Մանրակրկիտ Թուել ։ || մանտր մտնելով համրել ։
Մանրամաղ ։ || մանտրտիկ մաղած · խիստ բարակ մաղած · խիստ մանտրտիկ · Թօզի պէս մանտր ։
Մանրամաղ փոշի ։ || հիւլէ · չէրէ ։
Մանրամասն ։ || մանտր կտոր ունող · մանտր կտրտած · մանտրտիկ փշրած ։ Տճկ․ մանտրը մտած · ամէն պարագայ քննած ։
Մանրամասնաբանութիւն ։ || մանտր մանտր · Ֆիքրան Ֆիքրան · մանտրը մտնելով · ամէն պարագայ փնտռելով ։
Մանրամասնաբար ։ } տես Մանրամասն ։
Մանրամասնեայ ։
Մանրապատում ։ || մանտր մտնելով պատմող ։ Տճկ․ մանտր մանտր պատմած · մէկիկ մէկիկ նախլ ըրած ։
Մանրապատում գրել ։ || մէկիկ մէկիկ պատմելով գրել ։
Մանրատունկ ։ || մանտր ծառ · Ֆիտան · խասաւ ։
Մանրացոյց ։ || մանտր ցուցանող · ... ։
Մանրաքայլ ։ || մանտրտիկ քալող ։
Մանրաքիստ ։ || ցորենու կամ գարու ծղօտին մանտրտուկ փշերը ։
Մանրաքննին ։ || տես Մանրախոյզ ։
Մանրել ։ || մանտրել · փշրել · բրդել · ջախ_ջախել · ճզմել ։
Մանրիկ ։ || մանտրտիկ ։
Մանրուած ։ || մանտրուք · խրդալայ ։
Մանրոր ։ || մանտրտուկ · մանտրտիկուներ ։ Տճկ․ մանտրուք ։
Մաշ ։ || մաշած ։
Մաշական ։ || մաշող ։
Մաշարայական ։ || հալող մաշող ։
Մաշարայական ախտ ։ || վերահաս · վէրէմ · վարցաւ ։
Մաշել ։ || մաշել · մաշեցնել · ուտել · զոյ ընել · Թէլէֆ ընել ։
Մաշիլ ։ || մաշիլ · զոյ ըլլալ · Թէլէֆ ըլլալ ։
Մաշիկ ։ || բաբուճ ։
Մաշկ ։ || կաշի · մորթի · տերի ։ Տճկ․ բարակ կեղեւ · զար ։
Մաշկագեղեց ։ || կաշի հագնող ։
Մաշկաթեւ ։ || կէճէղուշի ։
Մաշկակար · կամ Մաշկեկար ։ || բաբուճճի ։ Տճկ․ քէօշկէճի ։
Մաշկահանդերձ ։ } կաշի հագնող · կաշի հա_գած ։
Մաշկանափորիդ ։
Մաշկեակ ։ || փէօսթէքի ։ Տճկ․ փէօսթէքիկ լաթ · կաշիէ կապայ · կաշիէ փիլաւ ։
Մաշկեայ ։ || կաշիէ · կաշուով շինած ։
Մաշկել ։ || կաշին հանել · մորթին քերթել ։
Մաշկեղէն ։ || կաշիէ · կամ կաշուով շինած ։
Մաշուած ։ || մաշուք ։
Մաշալիլ ։ || մաշը Թափիլ · ... ըլլալ ։
Մաշտոց ։ || մաշտոց ։
Մատաղահասակ · կամ Մատաղատունկ · կամ Մատաղիկ · եւ կամ Մատաղաբուսիկ ։ ||

[illegible]

Մատուռակ : || տե՛ս Մատռուակ :
Մատուցական : } մօտեցնելու . ընծայելու :
Մատուցանելի : } ՏԷՅԼ, մօտեցնող . ընծայօղ . տուօղ :
Մատուցանել : || մօտեցնել . մօտիկցնել . քովը բերել . քովը տանել : ՏԷՅԼ, ընծայել . տալ :
Մատուցարան : || ընծայելու տեղ :
Մատուցումն : || մօտեցնելը . ընծայելը : ՏԷՅԼ ընծայ . փեշքեշ :
Մատչել : || մօտիլ . մօտենալ . քովը երթալ : ՏԷՅԼ, ընծայուիլ . տրուիլ :
Մատռուակ : || գինու քեահեայ . գինի բաշխող . գինի լեցնող . խառնէհնքար :
Մատռուակել : || գինի բաշխել . գինի լեցնել :
Մատռուակութիւն : || գինի բաշխելը . գինի լեցնելը . խառնէհնքարութիւն :
Մատրանապետ : || մատուռի քահանայ :
Մատրուակ : || տե՛ս Մատռուակ :
Մատրունք : || մատուռներ :
Մար : || քուրթ . կա՛մ քիւրտ :
Մար : || մէտրէ . մէթրէ . քառասնեւինը օխանոց վառօլ, կա՛մ խովայ :
Մար փոքր : || տասնեւինը օխանոց վառօլ, կա՛մ խովայ :
Մարագ : || մարագ . երդնոց . սամանլըխ :
Մարախ : || մորեխ . չէքիրկէ :
Մարամաթ : || խոտոց անունը . թեթև ոզնիկ . փախուստ :
Մարգ : } չայիր . չայիր չիմէն . եայ-
Մարգագետին : { լայ : ՏԷՅԼ, ջրոտ եայլայ . ջրի քենար . գետի քենար :
Մարգարէ : || մարգարէ . փէյղամպէր :
Մարգարէաբարբառ : || մարգարէի պէս խօսող . մարգարէն խօսած, կա՛մ ըսած :
Մարգարէագէտ : || մարգարէն գիտցող, կա՛մ ճանչցող : ՏԷՅԼ, մարգարէներն գիտցած :
Մարգարէադաս : || մրքրէն սպասնող . մարգարէները ջարդող :
Մարգարէածանօթ : || տե՛ս Մրքրէագէտ :
Մարգարէածին : || մրքրէէ ծնած . մրքրէի տղայ : ՏԷՅԼ, մրքրէ ծնող :
Մարգարէական : || մրքրէի մութալլըխ :
Մարգարէակիր : || մրքրէ կրող : ՏԷՅԼ, մրքրէէն կրած . մրքրէէն ունեցած :
Մարգարէակոտոր : || մրքրէները ջարդող :
Մարգարէահրաշ : || մրքրէի պէս զարմանալի :
Մարգարէաձայն : || մրքրէի պէս պատմող : ՏԷՅԼ, մարգարէէ ըսած :
Մարգարէանալ : || մարգարէանալ :
Մարգարէապետ : || մրքրէներուն գլուխ :
Մարգարէարան : || մրքրէներուն տեղ :
Մարգարէաքարոզ : || մրքրէի պէս քարոզող : ՏԷՅԼ, մարգարէէ քարոզած :
Մարգարէութիւն : || մարգարէութիւն :
Մարգարէուհի : || մարգարէի կնիկ : ՏԷՅԼ, մարգարէացող կին :
Մարգարիտ : || մարգարիտ . ինճի :
Մարգարտազեղ : || մարգարիտի պէս աղուոր :
Մարգարտազարդ : || մարգարիտով զարդարած :
Մարգարտակապ . կա՛մ Մարգարտահիւսն . և կա՛մ Մարգարտայեռ : || մարգարիտով բանած . մարգարիտ հագցուցած :
Մարգարտաշար : || մարգարիտով շարած . կամ բանած : ՏԷՅԼ, մարգարիտի պէս շարած :
Մարգարտաշարել : || մարգարիտով շարել . մարգարիտի պէս շարել :
Մարգարտատեսակ : } մարգարիտի կէօսթէրիշ
Մարգարտատեսիլ : { ունեցող . մարգարիտի նման :
Մարգարտատող : || տե՛ս Մարգարտաշար :
Մարգարտափայլ : || մարգարիտի պէս փայլող :
Մարգարտենայ : || մարգարիտէ :
Մարգարօտ : || եայլան ածող, կա՛մ ակէալէմիշ ընող : ՏԷՅԼ, եայլան ածած . չայիրը ակէալէմիշ եղած :
Մարգոց : || յունիս ամիսը :
Մարդ : || մարդ :
Մարդաբնակ : || մարդ բնակած . շէնլիկ :
Մարդագերի : || գերած մարդ : ՏԷՅԼ, մարդ գերող :
Մարդագերի ազգ : || Թաթար :
Մարդագին : || մարդ գնող . գերի գնող : ՏԷՅԼ, մարդու գին :
Մարդադաւ : || մարդու դող . մարդ դողցող :
Մարդադատիչ : || մարդ դատող : ՏԷՅԼ, մարդու հետ դատելով ճէնկ ընող :
Մարդադարձան : || մարդ ակէալէմիշ ընող : ՏԷՅԼ, մարդուն ակէալէմիշ եղած :
Մարդադաւ : || մարդ խաբող . մարդ ալդադմիշ ընող :
Մարդադաւան : || մարդ դաւանող :
Մարդադաւութիւն : || մարդ խաբելը . մարդ ալդադմիշ ընելը :
Մարդադէմ : || մարդու դէմք ունող :
Մարդազգեստ : || մարդկային բնութիւն ունող :
Մարդահաճ : || մարդ խուշամէդ ընող :
Մարդահաճութիւն : || մարդ խուշամէդ ընելը :
Մարդաթիւ : || մարդու համրանք : ՏԷՅԼ, մարդ համրող :
Մարդաթոռի : || մարդ գլուխ :
Մարդախանձ : || մարդակեր . մարդ ուտող . ատամճիլ :
Մարդախեխ : || խալլամալըխ :
Մարդախողխող : } մարդ սպաննող .
Մարդախոշոշ :
Մարդածախ : || մարդ թելէֆ ընող :
Մարդածին : || մարդ ծնող, կա՛մ մարդուէ ծնած :
Մարդակ : || մէրթէկ . մախսատլամայ :
Մարդակազմութիւն : || մարդու մարմնոյն կազմուածքը :
Մարդակեր : || մարդ ուտող :
Մարդակերպ : || մարդու նման . մարդու պէս . ատամքիսամեթլի :
Մարդակերպ բարբառութիւն : || մարդու ձեւ հիւր . հալի :
Մարդակոտոր : || մարդիկը ջարդող :
Մարդակոտոր առնել : || մարդիկը ջարդել :
Մարդահաճ : } մարդու աչք մնող . խուշա-
Մարդահաճոյ : { մէտի խօսող . խուշպէշ :
Մարդահաճել : || խուշամէտի խօսիլ . խուշպէշ ըլլալ :
Մարդահաճութիւն : || խուշամէտի խօսիլը . խուշպէշութիւն :

Մարդահաւանակ ։ || մարդուս այս ամօթ. մար-դու ձեռք չեկած ։

Մարդահարկ ։ || մարդ տալու տալէան ։

Մարդահոյլ բազմութիւն ։ || տե՛ս Մարդակոյտ ։

Մարդաձև ։ || տե՛ս Մարդակերպ ։

Մարդամահ ։ || մարդու մահ. մարդու զարկ ։ Գռհ. մարդ մեռցնող. կամ չարգող ։

Մարդամանրանք. կամ Մարդամանրուք ։ || մար-դու վրայ մարդող ։ Գռհ. մարդ ուտելու մայիլ ։

Մարդամարտ ։ || մարդու հետ ձէնկ ընող ։

Մարդամոլ ։ || մարդու մոլ. մարդու քսուէը երող. մարդու քամէրառող ։

Մարդամօտ կենալ ։ || մարդու հետ կենալ. մարդու մէջ ապրիլ ։

Մարդանալ ։ || մարդ ըլլալ ։

Մարդանախանձ ։ || մարդու նախանձող. մար-դու վարուոր աչքող ։

Մարդաշահ ։ || մարդ շահող ։

Մարդաշատ ։ || [illegible] ։

Մարդաշատութիւն ։ || [illegible] ։

Մարդաշէն ։ || մարդուամբ չինուած ։ Գռհ. մար-դիկներով չէն ։

Մարդաշնորհ ։ || մարդ շահող ։

Մարդաչափ ։ || մարդու չափ ։

Մարդապաշտ ։ || մարդ պաշտող ։

Մարդապաշտութիւն ։ || մարդ պաշտելը ։

Մարդապետ ։ || մարդու պէս. մարդու նման ։

Մարդապուր ։ || տե՛ս Մ[illegible] ։

Մարդասէր ։ || մարդ սիրող. սէր ցցնող. գութ ընող. գթած. միւրվէթլի. ըռայ-էթճի ։

Մարդասիրագոյն ։ || խիստ գթած ։

Մարդասիրապէս ։ || սէր ցցնելով. գթալով ։

Մարդասիրել ։ || սէր ցցնել. գութ ընել. գթալ. ողորմիլ ։

Մարդասիրութիւն ։ || մարդու սէր. գթութիւն. ողորմութիւն ։

Մարդասպան ։ || մարդ սպաննող. [illegible] ։

Մարդավաճառ ։ || մարդ ծախող. եասսըրճը ։

Մարդավար ։ || երբեմնը. խղճանը ։ Գռհ. մարդ կորսնցնող. մարդ գալ ընող ։

Մարդավարութիւն ։ || երբեմն. խղճն ։

Մարդատեաց ։ || մարդ ատող ։

Մարդատեսիլ ։ || մարդու տեսք կամ կերպարանք ունող ։

Մարդատեցութիւն ։ || մարդ ատելը ։

Մարդատուանք ։ || մարդուն մէջ տնկած ։

Մարդացուլ ։ || [illegible] ։

Մարդաւէտ ։ || տե՛ս Մարդաշատ ։

Մարդեղուր ։ || մարդ գողցող. մարդ խլող ։ Գռհ. խօշամէտ խօսող. խօշ քէլէմ. շողոքորթ ։

Մարդելուզեայ ։ || խօշ քէլիմի միւթեալլիմ ։

Մարդեղանալ ։ || մարդ խլել. մարդ գողնալ ։ Գռհ. շողոքորթել. խօշամէտ խօսիլ ։

Մարդեղանութիւն ։ || մարդ խլելը. մարդ գող-նալը ։ Գռհ. շողոքորթութիւն. խօշ քէլէմութիւն ։

Մարդեղութիւն ։ || մարդ ըլլալը ։

Մարդընտել ։ || մարդու հետ խօնուշմիշ ե-ղող. մարդու ընտանեցած եղող. մարդու հետ սորվող ։

Մարդիկ ։ || մարդիկք. մարդեր ։

Մարդկային ։ || մարդու նման. մարդու պէս. մարդու կերպ.

Մարդկայինն ։ || մարդու միւթէալլիֆ ։

Մարդկանոց ։ || տե՛ս Մարդամնոց ։

Մարդկապէս ։ || տե՛ս Մարդկաբար ։

Մարդկատեաց ։ || մարդու ատելէ հանով [illegible] ։

Մարդկեղէն ։ || մարդու միւթեալլիֆ ։

Մարդկութիւն ։ || մարդկութիւն. մարդու բնու-թիւն ։ Գռհ. հալլի. մարդու ախլագը ։

Մարդկօրէն ։ || տե՛ս Մարդկաբար ։ Գռհ. մար-դու միւթեալլիֆ.

Մարդպետ ։ || ղըզլար աղասը ։

Մարդպետութիւն ։ || ղըզլար աղասուն [illegible] ։

Մարեխ ։ || [illegible] ։

Մարեփ ։ || [illegible] ։

Մարզ ։ || գիւ. կամ գիւղ. սահման. թագաւորութիւն ։ Գռհ. թալիմ. վարժութիւն ։ Գռհ. վարժ. վարժութիւն ։

Մարզան ։ || վերջ քէլէձոց չափ ։

Մարզանք ։ || թալիմ. վարժութիւն ։

Մարզարան ։ || տե՛ս Կրթարան ։

Մարզել ։ || վարժեցնել. սովրեցնել. թալիմ ընել տալ ։ Գռհ. յորդորել. ֆիթր տալ ։

Մարզիկ ։ || վարժ. սովրած. վարժուածի. ձեռ-կի վարպետ ։

Մարզիչ ։ || վարժեցնող. սովրեցնող. վարժապետ ։ Գռհ. յորդորող. ֆիթ տուող ։

Մարզպան ։ || սէրասքեր. սէրասքէր. խան. փա-շայ. պէյլէրպէյի ։

Մարզպանութիւն ։ || սէրասքերութիւն. սէրասքէր-րութիւն. փաշայութիւն ։

Մարթ է ։ || լայիխ է. ճայիզ է. [illegible] է ։ Գռհ. միւմքին է. ղայիլ է ։

Մարթանալ ։ || կարենալ, կամ կըլնալ. միւմ-քին ըլլալ ։

Մարթանք ։ || [illegible] ։

Մարթել ։ || կրնալ. կարենալ. ուժը հասնիլ ։

Մարթելի ։ || միւմքինլիւ. ղայիլ. լայիխ. միւնասիպէթլի ։

Մարթեցուցանել ։ || միւմքին ընել. ղայիլ ընել. [illegible] ընել. ճայիզ ընել ։

Մարթիլ ։ || տե՛ս Մարթել ։

Մարթուն ։ || կարելի. միւմքինլիւ. ղայիլ. լայիխ. ճայիզ. [illegible] ։

Մարի ։ || հաւ ։ Գռհ. խուշերու էգը, կամ [illegible] ։

Մարմանդ ։ || [illegible] ։ Գռհ. [illegible] ։

Մարմանջ ։ || եռք. կեռալը ։ Գռհ. եռքու-նող. վրան եռք ընկնող ։ Գռհ. վէր տուած խոց. կամ կեռացնող բշտիկ ։

Մարմանջանք ։ || եռք. կեռալը ։ Գռհ. աչուըը գրգռիլը. սրտի խառնուիլը. ցանկութեան շար-ժիլը ։ Գռհ. խշխշել. կակըժ ։

Մարմանջել ։ || տե՛ս Մարմնջել ։

Մարմանջեցուցանել ։ || եռք ձգել. կեռացնել ։ Գռհ. աչուըը գրգռել. սիրտը խառնել. ցանկութիւն շարժել ։ Գռհ. կակըծնել. խշ-խշցնել ։

Մարմանջիւն ։ } տե՛ս Մարմանջանք ։
Մարմանջումն ։ }

Մարմաջ ։ || տե՛ս Մարմանջ ։

Մարմնականք ։ || տես Մարմնականք ։
Մարմնանալ ։ || Մարմ ընկնիլ · կերպանալ · նշն. սրտանը գրգռուիլ · սիրտը խառնուիլ · ցանկութիւնը շարժուիլ · անկամքը գրգռուիլ ։ նշն. կակ ծիլ · խլխլել ։
Մարմնաւորեցուցանել ։ || տես Մարմնաւորեցուցանել ։
Մարմնաւորական ։ || Մարմ ձգող · կերպացնող ։ նշն. սրտանը գրգռող · սիրտը խառնացնող · ցանկութիւն շարժող ։ նշն. , կակծացնող · խշխշցնող ։
Մարմնալից ։
Մարմնաւորում ։ } տես Մարմնականք ։
Մարմաւ ։ || մսղինոյ · մսղինոտ · սիկել · Թաւամազ կերպարանք · հերարկեր ։
Մարմատար ։ || մսղինոյ ունող · սիկել · հերարկեր ։
Մարմարեայ ։ || մարմարէ ։
Մարմարիոն ։ || մարմար ։
Մարմարիոնեայ ։ || մարմարէ ։
Մարմին ։ || մարմին · նշն. , լէշ ։ նշն. , միս ։ նշն. , մարդ · Ճոխացեալ ։
Մարմնաբոյծ ։ || սնող խոտ · էհլիքէֆի ։
Մարմնագոյ ։ || մարմնաւոր էակ ։
Մարմնագունդ ։ || մարմնաւորներու սիւրքեր ։
Մարմնազգեաց ։ }
Մարմնազգեստ ։ } մարմին առնող ։
Մարմնազերծ ։ || մարմինը ազատ ։ նշն. , որ հոյ ծնանելու զատող չունող ։
Մարմնածանուցք · || մարմինը ծանուցող ։
Մարմնածին ։ || մարմին ծնող · մարմինէ ծնած ։
Մարմնակալ ։ || մարմինակալ · մարմնաւորներու կերպ փառած լաւթը ։
Մարմնական ։ || մարմնոյ միութեան ։
Մարմնակերպ ։ || մարմնով կերպը փառող ։
Մարմնակեր ։ || մարմին ուտող · լէշ ուտող ։
Մարմնակից ։ || մարմնոյ իշխանու · մէկ մարմին ։
Մարմնակործան ։ || մարմնով ընկած ։ նշն. , մարմինը ձգող ։
Մարմնակտոր ։ || մարմինը կտրող , կամ խիստ չարչարող ։
Մարմնահար ։ || սախատ ։
Մարմնաճաշակ ։ || մարմնաւոր համ առնող ։
Մարմնամոլ ։ || բղջախոհ ։
Մարմնամոլութիւն ։ || բղջախոհութիւն ։
Մարմնանալ ։ || մարմին ըլլալ · մարմին առնել ։
Մարմնապահ ։ || մարմինը պահող ։
Մարմնապաշտ ։ || մարմին պաշտող ։
Մարմնապարար ։ || մարմինը գիրցնող · մարմինը պէտքէն աւելի ընող ։
Մարմնապէս ։ || մարմնոյ պէս · մարմնով գիտէն ։
Մարմնառու ։ || մարմին առնող ։
Մարմնառութիւն ։ || մարմին առնելը ։
Մարմնասէր ։ || մարմինը սիրող · իրեն զէնքը ուզող ։
Մարմնասիրութիւն ։ || մարմինը սիրելը ։
Մարմնասպան ։ || մարմինը սպաննող ։
Մարմնավար ։ || Կարող փերէ , կամ խոռորտու խաշ մարմնով · սախատ ։
Մարմնատանջ ։ || տես Մանրապատ ։
Մարմնատեսակ · կամ ։ մարմնատեսիլ · և կամ Մարմնատիպ ։ || մարմնոյ տեսք ունող · մարմնոյ նման ։
Մարմնարան ։ || մարմնաւորելու տեղ ։
Մարմնաւոր ։ || մարմնաւոր · մարմին ունեցող ։
Մարմնաւորութիւն ։ || մարմնաւոր ըլլալը ։
Մարմնեղ ։ || կերպարանքի · անխուդ ։
Մարմնեղէն ։ || մարմնաւոր · մսեղէն ։
Մարմնուլ ։ || մարմին ըլլալը · մարմին առնելը ։
Մարութիւն ։ || խենթութիւն · խելութիւն · անմտութիւն ։
Մարուխ ։ || ախոյեանքեօքիւ ։
Մարսել ։ || մարսել · հալած ընել ։
Մարսողական ։ || հոգեուտներու ամփոփ ։
Մարտ ։ || Կռիւ ։ նշն. , մարտ ամիսը ։
Մարտ դնել ։ || Կռիւ ընել ։
Մարտադիր ։ || Կռուողի ։ նշն. , Կռուողի տաշը ։
Մարտածանգ ։ || Կռուի փողերուն ձայն ։ կռիւ տալու ձայն ։
Մարտական ։ || Կռուի պիտանի ։ նշն. , Կռուող ։
Մարտակից ։ || Կռուի ընկեր ։ նշն. , Կռուողի ։ խիստ Կռուող ։ նշն. , խառնակիչ · ախոյեան ։
Մարտակռիւ ։ || Կռուկռիւ ։ նշն. , Կռուի փռուզ · միաբանութիւն ։
Մարտակցութիւն ։ || Կռուի ընկերութիւն ։ նշն. , ախոյեանութիւն ։
Մարտաձայն ։ || Կռուի փողերուն ձայն · կռիւ տալու ձայն ։ նշն. , Կռուի ձայնով ։ կռուի և վերլուծէ ։
Մարտանակ ։ || տես Մրցանակ ։
Մարտասէր ։ || Կռիւ սիրող · կռիւ սիրող ։
Մարտացուլ ։ || Թուր ։ նշն. , Կռուի միութիւն ։
Մարտընտիր ։ || Կռուի յարմար ունող · Կռուի ուզող ։
Մարտել ։ || Կռուիլ ։
Մարտիկ ։ || Կռուող ։ նշն. , կիւլէշ ։ փահլիվան ։
Մարտիրոս · կամ Մարտիւրոս ։ || մարտիրոս ։
Մարտիրոսանալ · կամ Մարտիւրոսանալ ։ || մարտիրոս ըլլալ ։
Մարտիրոսութիւն · կամ Մարտիւրոսութիւն ։ || մարտիրոսութիւն ։
Մարտիրոսարան ։ || մարտիրոսներու ըլլալու տեղ · մարտիրոսաց գերեզման ։
Մարտնչիլ ։ || Կռուիլ · պատերազմել · կռուիլ ։ նշն. , Կռուի չարախօսել · միթերոլ ։ նշն. , ապուշ ։
Մարտնչել ։ || Կռիւ ընել · ծեծկռտիլ · կամ միաձայնել ընել · կիւլէշ ընել ։
Մարտուցանել ։ || Կռիւ ընել տալ ։
Մարք ։ || քուրջեր · քուրջ · քուրջ միջեթ ։
Մացառ ։ || ցախի ծառերու ։ նշն. , մա- ցառ · փշրուտ · փուշ ։
Մացառ փայտի ։ || փայտի փշեր ։
Մացառախիտ ։ || ցախի ծառերով լեցուած ։
Մացառամէջ ։ || ծառերու · խորհուրդ ։
Մացառաստան ։ || տես Մացառախիտ ։
Մացառուտ ։ || ցախի ծառերով լեցուած տեղ ։
Մաք · կամ Մաղ ։ || խուզ խոշ ։
Մաքառել ։ || տես Մարտնչիլ ։

Մաքառումն : || Ջնջել · կռիւ · մենամարտելն · կռուելը :

Մաքառող · || Ջնջողը · ծեծկռուող · կռուող · մենամարտելու · կռուելու :

Մաքենի : || Էգ ոչխարի միս, կամ փաշայ, և այլն : Տճկ. մէշին :

Մաքի : || Էգ ոչխար :

Մաքիլ : || տես Մաքրել :

Մաքմուր : || մահմեդական · անկարգել : Տճկ. խառնել :

Մաքուր : || Թէմիզ · փայլ · զուլալ · զուլալ :

Մաքս : || կէօմրիւկ :

Մաքսային : || կէօմրիւկի մուլթանին :

Մաքսանոց : || տես Մաքսատունն :

Մաքսապետ : || կէօմրիւկճի պաշէ :

Մաքսատու : || տես Մաքսաւոր :

Մաքսատուութիւն : || տես Մաքսաւորութիւն :

Մաքսատունն : || կէօմրիւկ · կէօմրիւկխանայ :

Մաքսաւոր : || կէօմրիւկ առնող · կէօմրիւկճի · պաշտօնեայ, կամ փաշայ :

Մաքսաւորութիւն : || կէօմրիւկճութիւն :

Մաքսել : || կէօմրիւկ առնել · կէօմրիւկի տակ դնել :

Մաքրագործ : || Թէմիզլող · սրբող :

Մաքրագործել : || Թէմիզլել · սրբել :

Մաքրագործութիւն : || Թէմիզլելը · սրբելը :

Մաքրագորգ : || Թէմիզ դուշաղ · փիրիփաքը :

Մաքրագործել : || փիրիփաք ընել :

Մաքրածին : || Դը մօրէ ծնող · սրբութեամբ աղջիկ բերող :

Մաքրական : || Թէմիզ :

Մաքրական գեղ : || չէրտէմ, որ գեղը համար կըխմեն :

Մաքրակենցաղ : }
Մաքրակրօն : } Դը վարք ունող :

Մաքրամտութիւն : || սրբութեամբ մտածող, կամ մտածում :

Մաքրամիտ : || միտքը Թէմիզ :

Մաքրապայծառ : || Թէմիզ ու փայլուն :

Մաքրաջան : || Դը ջանք ունող :

Մաքրասէր : || Թէմիզութիւն սիրող :

Մաքրարար : || մաքրուելու տեղ : Տճկ, Թէմիզլող :

Մաքրարար : || Թէմիզլող · սրբող :

Մաքրափայլ : || Թէմիզ ու փայլուն :

Մաքրել : || լուալել · սրբել · Թէմիզլել :

Մաքրողական : || Թէմիզլող · սրբող :

Մաքրողական դեղ : || չէրտէմ :

Մաքրութիւն : || Թէմիզութիւն · սրբութիւն :

ՄԵ

Մեղապա : || տես Մեղապար :

Մեղէն : || մեղմէ · մեղմով, մեր գլխէն · մեր քովէն :

Մելամաղձ : || սև զաֆրան · խառատ սեվտայ :

Մելամաղձոտ : || սև զաֆրանը · խառաւոյ սեվտալը :

Մելան : || Թէնեքէ · մուրէքէպ :

Մեխակ : || խարէնֆիլ, գոր կուտեն :

Մեծ : || մեծնե · մեծ :

Մեծաբարձ : || խիստ փափուկող :

Մեծաբան : || մեծ մեծ խօսող · Թասլաննիշ եղող · պարծենցող · փաֆ փուֆ ընող :

Մեծաբանիս խօսիլ : } մեծ մեծ խօսիլ · ծանր
Մեծաբանել : } բան խօսիլ : Տճկ, պար ծենալ · Թասլանիշ ըլլալ · փաֆ փուֆ ընել :

Մեծաբանութիւն : || մեծ մեծ խօսք · ծանր խօսք : Տճկ, պարծենալը · Թասլանիշ ըլլալը · փաֆ փուֆ ընելը :

Մեծաբարբառ : || շամաթալը · եայղարալը · հէնկեամէլը :

Մեծաբարբառ աղաղակել : || խիստ կանչել :

Մեծաբեռն : || ծանր բեռ բարձող : Տճկեան, խիստ ծանր :

Մեծաբերձ : || մեծ ու բարձր · խիստ բարձր :

Մեծաբոյս : || բուսած ու մեծցած · մեծ բոյս :

Մեծագանձ : || շատ խազնայ ունող · խիստ հարուստ :

Մեծագեղ : || խիստ գեղեցիկ :

Մեծագին : || Թանկ · սուղ : Տճկ, մեծն գին · ծանր գին :

գնել Մեծագնի : || սուղ գնել :

վաճառել Մեծագնի : || սուղ ծախել :

Մեծագոյն : || խիստ մեծն :

Մեծագոչ : || տես Մեծաբարբառ :

Մեծագործ : || մէւքէլլէֆ չէնք շինող · մեծն բան ընող :

Մեծագործութիւն : || մէւքէլլէֆ բան շինելը · մեծն գործք :

Մեծադղորդութիւն : || եւեր մեծութիւն :

Մեծադրել : || մեծն սեպել :

Մեծադիր : || մեծն ձև ունող · մեծն չէնք ունող :

Մեծադէզ : || տես Մեծակոյտ :

Մեծազարմ : || մեծն սոյէ · քէշիզադէ :

Մեծազբօս : || խիստ սէֆալը :

Մեծազբօսութիւն : || մեծն զէֆք սէֆայ :

Մեծազգի : || մեծն սոյէ · քէշիզադէ :

Մեծազօր : || խիստ ուժով :

Մեծաթև : || մեծն խանատ ունող :

Մեծաթիւ : || շատ համրանք ունող · շատ Ճոր :

Մեծախոհ : || խելացի · խոհեմ :

Մեծախոհութիւն : || խելացութիւն :

Մեծախորհուրդ : || մեծն խորհուրդ ունող : Տճկ, սապրալը :

Մեծախումբ : || մեծն պէօլիւկ · մեծն սիւ_րիւ :

Մեծախօս : || տես Մեծաբան :

Մեծածախս : || շատ խարՃ ունող · սուղ նստած :

Մեծակ : || մեծկակ :

Մեծակական : || էօքիւր էօքիւր լացող :

Մեծականչ : || մեծ անկաճ ունող · լօշ լօշ անկճնէ ընկերով :

Մեծակաշառ : || խիստ րուշվաթ ուտող :

Մեծակառոյց : || մէւքէլլէֆ շինած :

Մեծակէն : || խոշորաչուէի :

Մեծակոյտ : || մեծն դէզ · խիստ դիզած :

Մեծակոչ : || տես Մեծաբարբառ :

Մեծահամբաւ : || անուանի մեծ · խիստ նամլը :

Մեծահանդէս : || խիստ զինէթլի · խիստ ալթանաթլը · խիստ Թանթանալը :

Մեծահանճար : || խիստ խելացի :

Մեծահասակ : || պոյլու · կէօզէլ ճէօ :

Մեծահարկի : || խիստ իզէթլի :

Մեծահաց սեղան ։ || միւքելլէֆ սեղան ․ զիաֆէթ ։
Մեծահաց գործել զսեղանս ։ || սեղանը միւքելլէֆ զարդարել ։
Մեծահաւատ ։ || հաւատքը մենծ ։
Մեծահզօր ։ || խիստ ուժով ․ խիստ քէսկին ։
Մեծահոգի ։ || սիրտը մենծ ․ ազնիւ ։
Մեծահռչակ ։ || անունը մենծ ․ խիստ նամտար ։
Մեծահրաշ ։ || խիստ զարմանալի ։
Մեծաձայն ։ || մենծ ձայն ունեցող ․ շամաթալը ։
Մեծաձեռն ։ || ձեռքը մենծ ։ տճկ․ խիստ ուժով ․ զօրլու ։
Մեծաձեռնութիւն ։ || մենծ ուժ ․ մենծ խուվէթ ։
Մեծաձիգ ։ || մենծ տեղ բռնող ․ եայմանլը ։
Մեծաձիր ։ || մենծ պախշիշ տուող ։
Մեծամեծ ։ || մեծ մեծ ․ խիստ մենծ ։
Մեծամեծք ։ || իշխաններ ․ աղաներ ․ պէյեր ։ տճկ., հարըստներ ․ զէնկիններ ։ տճկ., զարմանալի գործք ․ մենծ հրաշք ։
Մեծամեծարար ։ || մենծ մենծ գործք ընող ․ մենծ հրաշք գործող ։
Մեծամեղ ։ || մենծ մեղք գործող ․ խիստ մեղաւոր ։
Մեծամիտ ։ || հպարտ ․ գոռոզ ․ սիրտը մեծ ։
Մեծամտել ։ } սիրտը մենծնալ ․ հպարտանալ ․ գոռոզանալ ։
Մեծամտիլ ։ }
Մեծամտութիւն ։ || մեծսրտութիւն ․ հպարտութիւն ․ գոռոզութիւն ։
Մեծամօրի ։ || խիստ պալշ ընելը ․ խիստ չամուտ ․ մեծ պաթխալ ունեցող ։
Մեծայաղթ ։ || խիստ յաղթող ։
Մեծայարգ ։ || տես Մեծարգի ։
Մեծայիշատակ ։ || նամլը ․ նամտար ։
Մեծայոյս ։ || մենծ յոյս ունեցող․ խիստ ումուտ ունեցող ։
Մեծայորդոր ։ || խիստ յօժար ։
Մեծանալ ։ || մենծնալ ։ տճկ․ աճիլ ․ շատնալ ։
Մեծանգամ ։ || մեծ անդամք ունեցող ։
Մեծանիստ ։ || տարածեալ նստուածք ունեցող․ եայմանլը ։
Մեծանձն ։ || մենծսիրտ ․ ազնիւ ․ աղայ ։ տճկ., կէօմէրտլի ․ մօյլու ։
Մեծանձնութիւն ։ || մեծսրտութիւն ․ ազնուութիւն ․ աղայութիւն ։ տճկ., կէօմէրտլիութիւն ․ մօյլու ըլլալը ։
Մեծանուն ։ || անունը մենծ ․ նամլը ։
Մեծաշահ ։ || մենծ շահ ընող ․ մենծ վաստակ ընող ։ տճկ., խիստ ֆայտալը ։
Մեծաշէն ։ || միւքելլէֆ շինած ։
Մեծաշնորհ ։ || մենծ շնորք ունեցող ։
Մեծաշուք ։ || միւքելլէֆ ․ քէռլամէլի ։
Մեծապաղատ ։ || խիստ աղաչող ։
Մեծապայծառ ։ || խիստ պայծառ ․ իւրլիւշան ։
Մեծապանծ ։ || խիստ պարծենցող ։ տճկ., միւքելլէֆ ․ քէռլամէլի ․ մէնշուր ։
Մեծապանծութիւն ։ || մենծ պարծանք ։ տճկ., միւքելլէֆութիւն ․ քէռլամէլութիւն ։
Մեծապատիւ ։ || խիստ իզզէթլի ։
Մեծապատում ։ || երկար պատմող՝ կամ պատմած ։
Մեծապարանոց ։ || շըլեքը երկան ։
Մեծապարգեւ ։ || մենծ պախշիշ ունեցող ․ կամ տուող ։
Մեծապարգեւ առնել ։ || մենծ պախշիշներով լեցնել ։
Մեծապարծ ։ || տես Մեծապանծ ։
Մեծապէս ։ || խիստ ։
Մեծաջան ։ || խիստ ջանհա ընող ․ խիստ խայրէթլի ․ խիստ համարաթ ։
Մեծաստատ ։ || խիստ չալխող ․ խիստ չըխըշ ընող ։
Մեծաստր ․ || գլուխը մենծ ․ թէփէն բարձրը․ սկիզբին երկան ։
Մեծասիրտ ։ || տես Մեծահոգի ։
Մեծասուգ ։ || մենծ սուգ ունեցող ։ խիստ տրտում ։
Մեծասպառ ։ || թանթանալը ։
Մեծասրտիլ ։ || սիրտը մենծնալ ։
Մեծասքանչ ։ || խիստ զարմանալի ։
Մեծավայելուչ ։ || խիստ լայեխ ․ տճկ., խիստ միւքելլէֆ ․ խիստ քէռլամէլի ։
Մեծավաստակ ։ || տես Մեծաջան ։
Մեծավերջ ։ || վերջին դլին երկան ։
Մեծատանջ ։ || խիստ չարչարող, կամ չարչարուող ։
Մեծատարած ։ || խիստ լայն ․ լայնուարձակ ։
Մեծատուն ։ || հարուստ ․ զէնկին ․ խօճաքլի ․ տէօվլէթլի ։
Մեծարանք ։ || մեծարանք ․ տաւէթ ․ իքրամ ։
Մեծարար ։ || տես Մեծարգոյ ։
Մեծարգի ։ } մեծարանքի լայեխ ․ խիստ իզզէթլի ․ միւքելլէֆ ․ քէռլամէլի ։
Մեծարգոյ ։ }
Մեծարել ։ || մեծարել ․ պատուել ․ տաւէթ ընել ։
Մեծարոյ ։ } պատուական ․ իզզէթլի ․ հիւրմէթլի ։
Մեծարու ։ }
Մեծացուցանել ։ || մեծցնել ․ շատցնել ․ եւելցնել ։ տճկ․ հարստցնել ․ զէնկինցնել ։ տճկ., փառաւորել ․ անունը շատ ընել ։
Մեծաւոր ։ || մեծաւոր ․ մենծաւոր ։
Մեծափառ ։ || խիստ փառաւոր ․ խիստ միւքելլէֆ ․ խիստ քէռլամէլի ։
Մեծափառութիւն ։ || խիստ փառաւորութիւն ։
Մեծափափաք ։ || խիստ փափաքող ։
Մեծեղ ։ || խիստ մեծ ։
Մեծեղեռն ։ || մենծ զիանքեար ․ խիստ չար ․ խիստ էզիրլի ։
Մեծիմաստ ։ } խիստ խելացի ։
Մեծիմաց ։ }
Մեծ վայելչութիւն ։ || քէռլամէ ։
Մեծութիւն ։ || մենծութիւն ։ տճկ., հարստութիւն ․ զէնկինութիւն ․ մալ ։
Մեծուհի ։ || խաթուն ․ խանըմ ․ սուլթան ։
Մեկին ։ || պայծառ ․ պէյան ․ էշկեարէ ։ տճկ., մինակ ․ մէկիկ ․ սալթ ․ լոկ ։ տճկ., սափաճայ ․ պաշխայ ․ պաշխաճայ ։
Մեկն ։ || մեկնած ․ պայծառ ․ էշկեարէ ․ պէյան ։ տճկ․ մէկիկ ․ մինակ ։
Մեկնաբար ։ || տես Մեկնապէս ։
Մեկնաղէն ։ || տես Մեկնակաղէն ։
Մեկնակ ։ || պէյան ․ էշկեարէ ։ տճկ․ լոկ ․ մինակ ․ սալթ ։ տճկ., սափաճայ ․ պաշխաճայ ։
Մեկնակաղէն ։ || չէթէճի ։
Մեկնակաձի ։ || մէկ ձի ունեցող ։ տճկ., մէկ ձիաւոր ․ պիր աթլը ։

Մ՚եկնակութիւն ։ ‖ այլայլութիւն · այլյանութիւն · երկեւարէ ըլլալը ։ Տճկ. մինակութիւն · պաշխոյ ըլլալը ։
Մ՚եկնահանդերձ ։ ‖ մէկ լաթմը հագնող ։
Մ՚եկնանալ ։ ‖ զատուիլ ։
Մ՚եկնապէս ։ ‖ երկեւարէ ։
Մ՚եկնաւոր ։ ‖ մեկնող · թարգմանող ։ Տճկ. մեկնած · թարգմանած · այլյան · երկեւարէ ։ Տճկ. մինաւոր · մինակ · զատ ։
Մ՚եկնել ։ ‖ մեկնել · այլյան ընել ։ Տճկ. բաժնել · զատել · այրըմիշ ընել · ակօլմիշ ընել ։ Տճկ. փռել · եայմիշ ընել · լարել · բանալ · երկնցնել ։
Մ՚եկնել 'ի սմենէ ։ ‖ ծծէն կտրել ։
Թուղթ Մ՚եկնելոյ ։ ‖ տե՛ս Ապահարզան ։
Մ՚եկնեցուցանել ։ ‖ զատել տալ · մէկ զմէկէ հեռացնել · այրըմիշ ընել ։
Մ՚եկնիլ ։ ‖ զատուիլ · բաժնուիլ · այրըլմիշ ըլլալ · այօշանմիշ ըլլալ ։ Տճկ. սաւուշմիշ ըլլալ · հեռանալ · մէկ գի երթալ ։ Տճկ. ֆարղ ունենալ ։
Մ՚եկնոց ։ ‖ փռոց · գոգնոց · ֆիտան ։ Տճկ. փեշտըմալ · փեշկիր ։ Տճկ. չուխայ · ֆերաձէ · մաշխլթէ · եազմուրլուխ · և այլն ։ Տճկ. սաւան · ալիւրլուկ · լաչակ ։
Մ՚եկնութիւն ։ ‖ մեկնութիւն ։ Տճկ. բաժնուիլը · զատուիլը · հեռանալը · մէկ գի երթալը ։
Մ՚եկնօրէն ։ ‖ երկեւարէ ։
Մ՚եկողմանի ։ ‖ մէկ դի · զատ · սափայ ։ տե՛ս և Մ՚իակողմանի ։
Մ՚եկոն ։ ‖ խաշխաշ ։
Մ՚եկոնիոն ։ ‖ աֆիոն ։ Տճկ. խաշխաշ ։
Մ՚եկուսանալ ։ ‖ մէկ դի երթալ · մէկ դի կենալ · մէկ դի քաշուիլ · հեռանալ ։
Մ՚եկուսացուցանել ։ } մէկ դի ընել · մէկ դի
Մ՚եկուսել ։ } քաշել · սափայ տեղ տանիլ · հեռացնել · զատել · այրըմիշ ընել ։
Մ՚եկուսի ։ ‖ զատ · մէկ դին · պաշխայ · ալաշխաձայ · հեռու ։
Մ՚եկուսութիւն ։ ‖ մինակութիւն · պաշխաձայ ըլլալը ։
Մ՚եհեան ։ ‖ կռքի տուն ։ Տճկ. կռքի պատկերք ։
Մ՚եհեկան ։ } փետրվար ամիսը ։
Մ՚եհեկի ։ }
Մ՚եհենազարդ ։ ‖ կռքի տունը զարդարող · մուքելլեֆ կատաւուններով սարքած ։
Մ՚եհենակալ ։ ‖ կռքի տան վերակացու · կռքի քահանաներուն գլուխ ։
Մ՚եհենական ։ ‖ կռքի տան մութալլիխ ։
Մ՚եհենակապուտ ։ ‖ կռքի տունը թալլող · կռքի բաները գողցող ։
Մ՚եհենաշէն ։ ‖ կռքի տուն շինող ։
Մ՚եհենապետ ։ ‖ տե՛ս Մ՚եհենակալ ։
Մ՚եհենատեղի ։ ‖ կռքի տան տեղը · կռքի տուն ։
Մ՚եհեանդ ։ ‖ կեռատանելըխ ։ Տճկ. ոտքի հալխայ ։
Մ՚եղադիր ։ ‖ մեղադրող · այըպլամիշ ընող ։
Մ՚եղադիր լինիլ ։ ‖ տե՛ս Մ՚եղադրել ։
Մ՚եղադրանք ։ ‖ մեղադրանք ։
Մ՚եղադրել ։ ‖ մեղադրել · այըպլամիշ ընել · սուչ դնել ։
Մ՚եղադրութիւն ։ ‖ մեղադրանք · խապահաթ ընելը · այըպլամիշ ընելը ։
Մ՚եղական ։ ‖ մեղաւոր · սուչլու ։
Մ՚եղանալ ։ ‖ մեղանչել · մեղք գործել ։
Մ՚եղանչական ։ ‖ մեղքի մութալլիխ ։ Տճկ. մեղանչող · գիւնահքեար ։
Մ՚եղանչել ։ ‖ մեղանչել · մեղք գործել ։ Տճկ. վնասել · մարդու զարար տալ ։ Տճկ. սխալիլ · խալաթենալ · մոլորիլ ։
Մ՚եղանք ։ ‖ մեղք · խապահաթ ։
Մ՚եղապարտ ։ ‖ մեղաց տէր · սուչլու · գիւնահքեար ։
Մ՚եղապարտութիւն ։ ‖ մեղաց տէր ըլլալը · սուչլու ընկնիլը ։
Մ՚եղացածին ։ ‖ մեղքով ծնած · մեղքով եղած ։
Մ՚եղաւոր ։ ‖ մեղաւոր · մեղաց տէր ։
Մ՚եղեդի ։ ‖ մեղեդիք ։
Մ՚եղեխ ։ ‖ կոթ ուրագի, պալթայի, չէքիճի, և այլն · սափ ։
Մ՚եղեխաւոր ։ ‖ կոթ ունող ։
Մ՚եղեսիկ ։ ‖ լաւ քար ։
Մ՚եղծ ։ ‖ խուրում · մուր ։
Մ՚եղկ ։ ‖ թոյլ · կակուղ ։ Տճկ. գաղջ · ծուլ · թեմպել · էհլիպէֆք ։
Մ՚եղկաղէտ ։ ‖ սիրտը կակուղ · աղէքը եփող ։
Մ՚եղկանալ ։ ‖ տե՛ս Մ՚եղկիլ ։
Մ՚եղկաշօշափ ։ ‖ կամացուկ բռնող · շօշող · օխշամիշ ընող ։
Մ՚եղկացուցանել ։ } թուլցնել · կակղըցնել ։
Մ՚եղկել ։ } Տճկ. ծուլացնել · թեմպելցնել ։
Մ՚եղկիլ ։ ‖ թուլնալ · կակղնալ · իջնիլ ։ Տճկ. ծուլ ըլլալ · թեմպել ըլլալ ։
Մ՚եղկութիւն ։ ‖ թուլութիւն · կակղութիւն ։ Տճկ. ծուլութիւն · թեմպելութիւն ։
Մ՚եղմ ։ ‖ ցած · կակուղ · մըլայիմ · եաւաշ ։ Տճկ. կամաց · կամացուկ ։
Մ՚եղմագին ։ ‖ խիստ կակուղ · խիստ թոյլ · խիստ մըլայիմ ։
Մ՚եղմագնաց ։ ‖ կամացուկ քալող ։
Մ՚եղմաժամ ։ ‖ կամաց կամաց · աղըրէղլի ։
Մ՚եղմախառն ։ } տե՛ս Մ՚եղմ ։
Մ՚եղմական ։ }
Մ՚եղմանալ ։ ‖ թուլնալ · ցածնալ · կակղնալ · մըլայիմ ըլլալ · իջնիլ ։
Մ՚եղմացուցանել ։ ‖ թուլցնել · կակղըցնել · մըլայիմցնել · իջեցնել ։
Մ՚եղմեխ ։ ‖ հարամզատայ · հիլլէպազ · հիլլէլի · գէշ · աւեր ։
Մ՚եղմեխանք ։ } հարամզատայութիւն · հիլլեպազութիւն · վէլէտիզինայութիւն · հիլլէ · ֆէնա ։ Տճկ. գիշութիւն · աւերութիւն ։
Մ՚եղմեխութիւն ։ }
Մ՚եղմեղ ։ ‖ տե՛ս Մ՚եղմեխ ։
Մ՚եղմեղանք ։ ‖ տե՛ս Մ՚եղմեխանք ։
Մ՚եղմիկ ։ ‖ կամացուկ · անուշիկ · մըլայիմ ։
Մ՚եղմով ։ ‖ կամացուկ · ուսուլով ։
Մ՚եղմով մեղմով ։ ‖ կամացուկ կամացուկ · քչիկ քչիկ · աստէաստէ ։
Մ՚եղմութիւն ։ ‖ թուլութիւն · կակղութիւն · մըլայիմութիւն ։
Մ՚եղմօրինակ ։ ‖ կամացուկ ։
Մ՚եղուշ ։ ‖ մէնեւիշ ։ Տճկ. հալողի · կիւլկիւլիու ։

Մեղուշ ։ } տես Մեղուշ ։

Մերազնեայ ։ || մեր ազգէն ։
Մերակերոյ ։ } մեր քիմակեթը ունեող ։
Մերակերպարան ։
Մերակերպացեալ ։
Մերակերպութիւն ։ || մեր քիմակէթը ։
Մերայծն ․ կամ Մերայն ։ || մերը ։
Մերատեռ ․ } մեր ազգէն հասած եղած ․ մեր
Մերատեր ։ } ազգէն ծնած ։ ՏՃՅՆ, մեր ընտա-
թէն հասած եղող ։
Մերատիպ ։ || մեր քիմակէթը ունեող ։
Մերատոհմ ։ || մեր ազգը ․ մեր ազգէն ։
Մերիլծ ։ || պատիր քերէ ․ կեառհիճէ ։
Մերժել ։ || վանտել ․ դուրս ընել ․ դուրս ձգել ․ առջևէն կորսնցնել ։ ՏՃՅՆ, քաշակել ․ բանի մը ձգնել ։
Մերժիլ ։ || զատուիլ ․ հեռընալ ․ առանձնացիշ ըլլալ ․ մէկ դի կենալ ․ սատարածիշ ըլլալ ։
Մերկ ։ || մերկ ․ չըպլախ ։ ՏՃՅՆ, լոկ ․ պարապը ․ սալէթ ։ ՏՃՅՆ, բաց ․ էշկեարէ ․ ակեյան ։
Մերկագլուխ ։ || բացգլուխ ։ ՏՃՅՆ, ակեաշկեան ․ էշկեարէ ։
Մերկադոյն ։ || խիստ չըպլախ ։
Մերկամարմին ։ || չըպլախ ․ անասանն տօղման ։
Մերկամորթեկ ։ } չըպլախ ձէնկձի ։
Մերկամրցանակ ։
Մերկանալ ։ || չըպլխնալ ․ լաթը հանել ։ ՏՃՅՆ, բանալ ․ ակեյան ընել ․ էշկեարէն հանել ։
այն քինչ կամեր առաւօտն՝ ի գէրերոյն Մերկանալ ։ || լուանալն ՚ի քէն ․ լուաստ գէմ ։
այգին զատաւօտն. Մերկացաւ ։ || չուացաւ ։
Մերկանդամ ։ || չըրչըպլախ ․ անատամն տօղման ։ ՏՃՅՆ, բաց ․ էշկեարէ ։
Մերկապատանեան ։ || խինէն ելած ․ խինէն հանած ։
Մերկապարանոց ։ || չըլխըը չըպլախ ։ ՏՃՅՆ, էփէշկեարէ ․ ակեաշկեան ։
Մերկապէս ։ || չըպլախ ․ սալթ ․ էշկեարէ ։
Մերկացուցանել ։ } չըլխցնել ․ լաթը հա-
Մերկել ։ } նել ։ ՏՃՅՆ, թալելը ․ սոյ-
միշ ընել ։ ՏՃՅՆ, բանալ ․ էշկեարէ ընել ․ ե-
րևան հանել ։
Մերկոտն ։ || բոպիկ ոտքով ։
Մերկութիւն ։ || չըպլախութիւն ։
՚ի Մերկուց ։ || չըպլախ եղէն ․ չըպլըպլախ ։
Մերձ ։ || մօտ ․ մօտիկ ․ քովը ։
Մերձ լինիլ ։ || տես Մերձենալ ։
Մերձազգական ։ || մերձաւոր ազգ ․ մօտ ազգա-
կանի զաւակ ։
Մերձակայ ։ || մօտիկ կեցող ․ քովը կեցող ։
Մերձակայիլ ։ || մօտիկ կենալ ․ մօտենալ ։
Մերձակաց ։ || մօտիկ , կամ քովը կեցող ։
Մերձանակ ։ || մօտիկ ։
Մերձաւոր ։ || մօտիկ ․ մօտ կեցող ․ քովը կե-
ցող ․ մօտեցող ։ ՏՃՅՆ, ազգական ․ դրացի ․
մերձաւորաց ։ ՏՃՅՆ, ընկեր ․ բարեկամ ․ աշ-
նայ ․ ծանօթ ։
Մերձաւորարար ։ || մօտիկցնող ․ մօտեցնող ․
քովը բերող ։ ՏՃՅՆ, հասէտար ։
Մերձաւորել ։ } մօտիկցնել ․ մօտե-
Մերձաւորեցուցանել ։ } ցնել ․ քովը բերել ։
ՏՃՅՆ, ազգական ընել ։
Մերձաւորիլ ։ || մօտիլ ․ մօտիկնալ ․ քովը եր-
թալ ։ ՏՃՅՆ, կնկան հետ պառկիլ ։ ՏՃՅՆ, ազ-
գական ըլլալ ․ ընտանի ըլլալ ։
Մերձաւորիչ ։ || տես Մերձաւորարար ։
Մերձաւորութիւն ։ || մօտիկ ըլլալը ․ մօտիկութիւն ։
ՏՃՅՆ, կնկան հետ պառկիլը ։
Մերձենալ ։ || մօտենալ ․ քովը երթալ ․ պառկ-
իլ ։ ՏՃՅՆ, կնկան հետ պառկիլ ։
Մերձեցուցանել ։ || մօտեցնել ․ մօտիկցնել ։
Մերձ ընդ մերձ ։ || մօտերս ․ հեռուն թեքովը ․
շուտով ։
Մերձիլ ։ || տես Մերձենալ ։
Մերոյին ․ || մերին ․ մերը ։
Մերունակ ։ || մերը ունեող ։ ՏՃՅՆ, մեր ունե-
ցածը ․ մերը ։
Մերունակերպ ։ || մեր քիմակէթը ունեող ։
Մերօրէն ։ || մերինին պէս ․ կամ մերին պէս ։
Մեցանկէս ։ || խիստ փառաւորող ․ խիստ թար-
խարող , կամ աւրող ։
Մեցոյ ։ || փառաւոր ․ որդնոտ ․ ցեցոտ ․ աւրած ։
Մեցոտիլ ։ || փտտիլ ․ աւրիլ ․ որդնոտիլ ․ ցե-
ցոտիլ ․ բորբոսիլ ։
Մեքենայից ։ || խաբէական ըլլը ։ ՏՃՅՆ, ֆենտով կամ հիլլէով լցուած ։
Մեքենայ ։ || խաբէլէ ․ մենճենիք ։ ՏՃՅՆ, վար-
պետ չէնք ․ հնարք ․ ֆենտ ․ ղենահաթ ․ ալ ․
հիլլէպազութիւն ։
Մեքենայագործ ։ || խաբէլէձի ։ ՏՃՅՆ, վար-
պետութիւն ընող ․ վարպետապան ։ ՏՃՅՆ,
ֆենտագործ ․ հիլլէպազ ․ մէքէնեճի ։
Մեքենայաւոր ։ || տես Մեքենաւոր ։
Մեքենայել ։ || խաբէլէ ընել ։ ՏՃՅՆ, հնարք ը-
նել ․ ֆենտ ընել ․ տուզախ լարել ։
Մեքենաւոր ։ || խաբէլէլի ։ ՏՃՅՆ, տուզախը ․
ֆենտը ։
Մեքենաւորել ։ || խաբէլէ ընել ։ ՏՃՅՆ, վար-
պետութիւն ընել , կամ ընել ։ ՏՃՅՆ, ֆենտ ը-
նել ․ տուզախ ընել ։
Մեքենոլթ ։ || ախրէթ թաշը ․ քիբրիթ ։

Մ Զ

Մզանք ։ || բարակ զար ․ ՏՃՅՆ, քամելը ․ սխող-
միշ ընելը ։
Մզել ։ || քամել ․ բանմէկը ջուր հանել ․ խնո-
պէս չամիչէն ըրածի ․ խաղողէն գինի պա-
ղէն շիրայեթ ․ ծիծէն կաթ ․ ատամներէն ա-
րուն ․ և այլն ։ ՏՃՅՆ, զատել ․ սխողմիշ ընել ։
ՏՃՅՆ, դուրս վռնտել ․ դուրս վանել ։
Մզկիթ ։ || մէջիտ ․ ճամի ։
Մզղին ։ || մեղ ․ կարծր զար ։
Մզնաձև ։ } կարծր զարի նման ․ բարակ
Մզնատեսակ ։ } զարի պէս ։
Մզնաձև ։
Մզնատեսակ ։
Մզնարկեալ ։ || կարծր զարը հանող ։ ՏՃՅՆ, բարակ բան քանող ։ ՏՃՅՆ, բարակ զարի նման ։
Մզնիք ։ || տես Մզիղն ։
Մզուածն ։ || քամելը ․ ջուր հանելը ։ ՏՃՅՆ, սխող-
միշ ընելը ։
Մզկիթ ։ || մէջիտ ․ ճամի ։

Մ Է

Մէգ ։ || մշուշ ․ առաւօտ ․ ՏՃՅՆ, փուսէ ։
Մէգամած ։ || մշուշ ։
Մէգ ։ || շեռ ․ Օղլաթ ։

Մեթափիզիքայ ։ || մեթափիզիքայ ։
Մէն ։ || մէկ ։ տե՛ս, մէկիկ · մինակ · միաւոր · սալթ ։
Մէն մի ։ || մէկ մէկ · մէկիկ մէկիկ · մինակ մի֊նակ ։ տե՛ս, ամէն մէկը ։
Մէնատեսակ ։ || մէկ թարզ · մէկ թիւրլիւ · մէկ ալիշիմ ։
Մէնաւոր ։ || միաւոր · մէկիկ · մէկ թարզ ։
Մէջ ։ || մէջը ։ տե՛ս, մէջք ։ տե՛ս, օրթայ · արա լըխ ։ տե՛ս, կէս փայը · կէսը ։
ը Մէջ յօշել ։ || օրթայէն ափիշմիշ ընել ։
ը Մէջ հերձանել ։ || օրթայէն ճղքել ։
ը Մէջ կտրել ։ || օրթայէն կտրել ։
'ի Մէջ առնուլ ։ || մէջտեղն բերել ։
խորհուրդ 'ի Մէջ առնուլ ։ || մէկզմէկու հետ միւշաւերէ ընել ։
փոյթ 'ի Մէջ առնուլ ։ || մուխայէթ ըլլալ · հոգ տանիլ ։
անցանել, կամ կալ 'ի Մէջ ։ || օրթան գալ · մէյ֊տան ելլել · մէջտեղը կանգնիլ ։
'ի Մէջ բերել ։ || մէյտան բերել ։
Մէջերկրեայք ։ || տե՛ս Միջերկրեայք ։
Մէջօրեայ ։ || կէս օրուան ։ տե՛ս, կէս օր · օր֊հարաւակ ։
Մէտ ։ || չկիլը · աղիւչ ըլլալը ։ տե՛ս, ձիգօղ · աղմիշ ընել տուող ։ տե՛ս, աղմիշ ընող · յօ֊ժարող · համ համբեր ։ տե՛ս, չափ, կամ ծանրութիւն ։ տե՛ս, յօժարութիւն · սիրալ · իւ֊րբեչիւչ ։ տե՛ս, թափիլակ ։ տե՛ս, օրթայի կէտ ։
Մէտ 'ի մէտ խոնարհիլ ։ || աստիճան աստիճան ծռ֊ուիլ · կամաց կամաց ելլել իջնիլ ։
Մէտաղաքրեան ։ || տե՛ս Մետաղաքրեան ։
Մէց ։ || փտութիւն · բորբոս · ցեց · կածող որդ ։

Մ Ը

Մըթեր ։ || տե՛ս Մթեր ։
Մըթին · Մըթնիլ ։ || տե՛ս Մթին · Մթնիլ ։

Մ Թ

Մթագին ։ || խիստ մութ · խիստ սև ։ տե՛ս, մթնշաղ · խաւարամիշ եղող ։
Մթագնել ։ || մթընիլ · սևնալ · մթնշաղ ըլլալ ։
Մթագնիլ աչաց ։ || աչքը խաւարամիշ ըլլալ · չաթթալ մանթալ ըլլալ · կուրնալ ։
Մթագոյն ։ || տե՛ս Մթնագոյն ։
Մթագգած ։ || մութ ընկած · մթնած պա֊տած · խաւարած ։
Մթագգածութիւն ։ || մութը պատելը · խա֊ւարելը կոխելը · խաւարիլը ։
Մթայլին ։ || մութ · խաւար ։
Մթանալ ։ || մթընիլ · սևնալ · խաւարիլ · խաւարամիշ ըլլալ ։
Մթապատ ։ || տե՛ս Մթագգած ։
Մթար ։ || մութ · մթնշաղ , սև · թուխ ։
Մթարիլ ։ || տե՛ս Մթանալ ։
Մթարութիւն ։ || մթութիւն · մթնշաղութիւն · սևութիւն · թխութիւն ։ տե՛ս, արեգական կամ լուսնի խաւարիլը ։
Մթել ։ || քաղել · կթել ։
Մթեր ։ || զահիրէ · խաւանանոց ։ տե՛ս, խազ֊նայ · պիտուած մալ ։ տե՛ս, պէտք · եղածները ։ տե՛ս, ձմերուք · ամբարեալք ։ տե՛ս, ամբար · մառանալայ · քիլէր ։
Մթեր որովայնի ։ || փորը առած կերակուրը ։
Մթեր աչաց ։ || աչքը խղած հիւթը ։
Մթեր առ մթեր ։ || եղածն եղածին վրայ ։
Մթերածոյ ։ || ամբարած · գանձած · պահած ։
Մթերանոց ։ || տե՛ս Համբարանոց ։
Մթերել ։ || տե՛ս Համբարել ։
Մթին ։ || մութ ։
Մթխալ ։ || մթխալ · մսխալ ։
Մթնագոյն ։ || խիստ մութ · սև մութ · խիստ մթնցած , կամ խաւարամիշ եղած ։
Մթնակերպ ։ || մութ ընկած · մթնցած · մթու պէս ։
Մթնանալ ։ / Մթնիլ ։ } մթընիլ · մթնշաղ ըլլալ · խա֊ւարամիշ ըլլալ · իրիկուն ընել ։
Մթութիւն ։ || մութ կամ խաւար ըլլալը ։

Մ Ժ

Մժեխ · կամ Մժեղ ։ / Մժիխ · կամ Մժիկ ։ } մոծակ · մժեխ · սիվ֊րիսինէկ ։
Մժղուկ ։ || մժղուկ · պզտի ճանճ ։

Մ Ի

Մի ։ || մէկ ։ տե՛ս, մը · զոր օրինակ · խօսք մի ։ ռամկ. քերթող մը ։ տե՛ս, մինակ · սալթ ։ տե՛ս, առաջինը ։
առ Մի ։ || ամէն մէկին · զոր օրինակ · առ մի սիւնակ · ամէն մէկ սիւնի ։ տե՛ս, գլուխ · զոր օրինակ · առ մի գառան ։ ռամկ. գառ գլուխ ։
Մի՛ ։ || մի՛ · առանց ։ տե՛ս, չը · զոր օրինակ · մի հասցեն ։ ռամկ. չըհասնին ։ և կերիցէ մի՛ ։ ռամկ. թող չուտէ ։
Միաբան ։ || միաբան · խօսքը մէկ · մէկ սիրտ · մէկզմէկու ույմիշ եղող · համամիտ ։ տե՛ս, ամէնքը մէկ տեղ · մէկէն · ալիրօղօրանա ։
Միաբանակեաց ։ || մէկ տեղ կեցող · մէկ տեղ բնակող ։
Միաբանական ։ || ամէնքը մէկ տեղ · մէկ հե֊ռնէ · ալիրօղօրանան ։
Միաբանասէր ։ || միաբանութիւնը նեղքէն վը֊րայ ընող ։
Միաբանել ։ || միաբանեցնել · թօփ ընել · եա֊մախ ընել · մէկզմէկու ույդուրմիշ ընել ։ տե՛ս, մէկզմէկու հետ կապել · կցկել ։
Միաբանիլ ։ || միաբան ըլլալ · խօսքը մէկ ը֊նել · մէկ սիրտ ըլլալ · մէկզմէկու ույմիշ ըլլալ ։ տե՛ս, կցկել ։
Միաբանութիւն ։ || միաբանութիւն · մէկ սիրտ ըլլալը · մէկզմէկու ույմիշ ըլլալը · եաման֊լըխ ։ տե՛ս, սաղի ախըղեն ։ տե՛ս, միա֊բանք · միաբանած ժողով · համագումար ։
Միաբարբառ ։ || մէկ տեղ պօռչտացող կամ կանչող ։
Միաբարբառ ։ || տե՛ս Համաբարբառ ։
Միաբնակ ։ || մէկ տեղը բնակող ։
Միաբոյս ։ || մէկ տեղ բուսած ։ տե՛ս, մէկ տեղ ծնած ։ տե՛ս, զաւթը · եազ ։
Միաբուն ։ || ուրիշին հետ մէկ բնութիւն ունեցող ։ տե՛ս, զաւթը · եաղ · ակիւթեալն · ակթենչին ։ տե՛ս, մէկ սոյ ։
Միագլխաւոր ։ || նոյն էր գլխուն իշխող ։
Միագլուխ ։ || մէկ գլուխ բռնող · մէկ ...ունող ։
Միագոյ ։ || տե՛ս Համագոյ ։

Միագոյն : ‖ մէկ գունն ունող . մէկ գունով : ՓԽԲ., ուրիշի նման գունն ունող : ՓԽԲ., մէկ թարզ . մէկ սոյ :
Միադարձ : ‖ տես Համադարձ :
Միադումար : } մէկ պէօլիւկ . մէկ թօփ .
Միադունդ : } թօռթօփ . թօփինայ . ամենքը մէկէն . պիրօղօրտան :
Միադօտեալ : } մէկ գօտի կապող : ՓԽԲ., մի-
Միադօտի : } նակ ձէնիկ ընող : ՓԽԲ., սի-լահտաշ . կարին ձէնկձի . փիլէպ սիլահ :
Միադաւան : ‖ ուրիշի հետ մէկ դաւանանք ունող :
Միադիմի : ‖ մէկերեսէ . մէկ դիմէ : ՓԽԲ. մէկ ղալըպէ . մէկ թարզ . մէկ սոյ :
Միադրել : ‖ մէկ տեղ դնել :
Միադրութիւն : ‖ մէկ տեղ դնելը :
Միազարդ : ‖ մէկ զարդ ունող . ուրիշի նման զարդարուած :
Միազարդել : ‖ մէկ կերպով զարդարել :
Միազգի : ‖ մէկ թիւրլիւ . մէկ սոյ :
Միազոյգ : ‖ մէկզմէկու հետ կցցած , կամ կը-պած : ՓԽԲ., սույղունե . խիստ նման : ՓԽԲ., մէկ տեղ . մէկէն :
Միազոյգ ընդել : ‖ մէկզմէկու հետ կցցել :
Միաթիւ : ‖ ուրիշի հետ մէկ համրանք ունող :
Միաժողով : ‖ տես Միադումար :
Միալեզու : ‖ մէկ լեզու ունող . մէկ լեզուով խօսող . մէկ լեզու գիտցող :
Միալուծ : ‖ մէկ լծի ներքև : ՓԽԲ., մէկ տեղ . մէկ հետէ .
Միախառն : ‖ մէկ տեղ խառնուած , կամ մէկ հետէ :
Միախ Հ : } միաբան . մէկ սիրտ . եա-
Միախորհ : } մախ . խօսքը մէկ :
Միախորհուրդ : }
Միախումբ : ‖ տես Միադումար :
Միախուռն : ‖ թօռթօփ . բիւլիւքըմ : ՓԽԲ., սիւրիւյով . ամենքը մէկէն . պիրօղօրտան :
Միածին : ‖ մօրը , կամ հօրը մէկիկը , կամ մէկ հատիկը :
Միածիր : ‖ մէկ շրջանով :
Միակ : ‖ մէկիկ . մէկ հատիկ . մինակ :
Միակամ : ‖ տես Միախոհ :
Միակամութիւն : ‖ միաբանութիւն . մէկ սիրտ ըլլալը :
Միական : ‖ մէկիկ . մէկ հատիկ :
Միականի : ‖ միաչէն . մէկ աչքը կոյր .
Միականութիւն : ‖ միաչէնութիւն : ՓԽԲ., մէկիկ ըլլալը :
Միակեաց : ‖ մինակ կեցող . մինակ բնակող : ՓԽԲ., կրօնաւոր . հաբեղայ :
Միակեղև : ‖ մէկ կեղև ունող :
Միակենցաղ ‖ մէկ տեղ խոնուշմիշ եղող՝ կամ կեցող : ՓԽԲ., սալթ ջրի մէջ ապրող . կամ սալթ ցամաքի վրայ ապրող .
Միակերպ : ‖ մէկ թարզ . մէկ թիւրլիւ :
Միակեցութիւն : ‖ մինակ կենալը . կրօնաւո-րութիւն :
Միակի : ‖ մէկիկ . մէկ ղաթ . մէկ թարզ : ՓԽԲ. մէկ հեղ :
Միակին : ‖ մէկ կնիկ ունող : ՓԽԲ., կնիկան հետ մէկ հեղ կարգուած :

Միակշիռ : ‖ մէկ թերազի՝ կամ մէկ ղանթար ունող : ՓԽԲ., ուրիշի հետ մէկ ծանրութիւն ունող :
Միակողմանի : ‖ մէկ դին սախտա . մէկ դին սաղլար : ՓԽԲ., մէկ դիմանը , կամ մէկ դիմէն :
Միակողմն : } մէկ դին . մէկ դիմանը :
Միակոյս : }
Թողուլ՝ի Միակողմն . կամ դնել՝ի Միակողման-անդ : ‖ մէկ դի դնել :
Միակուղի : ‖ մէկ տակ . մէկ ղաթէն . եալ-ընղաթ :
Միակուսեցուցանել : ‖ տես Մեկուսացու-ցանել :
Միակրօն : ‖ մէզհէպը մէկ : ՓԽԲ., ուրիշի հետ սիրով ապրող : ՓԽԲ., մինակ կեցող . կրօ-նաւոր :
Միակրօնութիւն : ‖ մէկ մէզհէպէ ըլլալը . միա-բանութիւն : ՓԽԲ., մինակ կենալը . կրօնաւո-րութիւն :
Միակցորդ : ‖ մէկզմէկու հետ կցցած . իլիշիկ ունող . իլհախ :
Միահաղ : } մէկէն . մէկ հետէ . մէկ տեղ .
Միահաղոյն : } պիրօղօրտան . ալէլէվլէ :
Միահաղորդ : } տես Միակցորդ :
Միահամ : }
Միահամուռ : ‖ տես Միահաղոյն :
Միահանդերձ : ‖ մէկ լաթ հագնող :
Միահաւան : ‖ տես Միախոհ :
Միահաւատ : ‖ հաւատքը մէկ . մէզհէպը մէկ :
Միահեծան : ‖ ինք իր գլխուն իշխող . պաղա հէօքիւմտար . շահին շահ :
Միահեծան տէրութիւն, կամ իշխանութիւն : ‖ ա-ղատ հէօքիւմտարութիւն . թագաւորութիւն .
Միահետ : ‖ մէկ տեղ գնացող : ՓԽԲ., մէկ տեղ . մէկ հետէ :
Միահամ : ‖ տես Միակցորդ :
Միահամիլ : ‖ կցցիլ . կապուիլ . մէկ ըլլալ :
Միահամութիւն : ‖ կցցիլը . մէկ ըլլալը :
Միահոյլ : ‖ մէկէն . պիրօղօրտան :
Միաձայն : ‖ տես Համաձայն :
Միաձայնիլ : ‖ տես Համաձայնիլ :
Միաձայնութիւն : ‖ տես Համաձայնութիւն :
Միաձեռանի . ‖ մէկ ձեռնէ . չօլաք :
Միաձև : ‖ մէկ ձևով . մէկ ալիշիմ :
Միաձի : ‖ մէկ ձիով :
Միաձի Ճողոպրիլ : ‖ մինակ ձիով ատա փախչիլ :
Միաձոյլ : ‖ մէկ տեղ թափուած : ՓԽԲ., պարա-պար ծանրութիւն ունող : ՓԽԲ., պիւթէվլի . եէքփարէ : ՓԽԲ., թօռթօփ պաղած . թօռ-թօփ պաղ կապած :
Միաձորձ : ‖ մէկ լաթ հագած :
Միաճաշակ : ‖ մէկ տեղ ուտող . մէկ անգամ ուտող : ՓԽԲ., մէկ թարզ ուտելիք : ՓԽԲ., մէկ համ ունող :
Միաճետի : ‖ մէկ բուն ունող . մէկ ֆիտա-նէ բուսած :
Միամայր : ‖ մէկ զաւկի մայր :
Միամաս : } մէկ կտորէն . եէքփարէ .
Միամասնեայ : } պիւթէվլի :
Միամարտիկ : ‖ տես Մենամարտիկ :
Միամարտութիւն : ‖ տես Մենամարտութիւն :

Միամիտ : || հիլլեսիզ · հէլալզատայ · սիրտը շիտակ · պէօն :

Միամտել : || հիլլեսիզ կամ հէլալզատայ ըլ-լալ · պէօն ըլլալ : Ռմկ. խօսքը մէկ ընել · մարդու ուչմիշ ըլլալ · եամախ ըլլալ · միաբանիլ · համնիլ : Ռմկ. չիֆթէ չունենալ · չի ֆեսիդ ըլլալ :

Միամտութիւն : || հիլլեսիզլութիւն · հէլալզա-տայութիւն · պէօնութիւն :

Միամօր : || մօրը մէկիկը , կամ մէկ հատիկը :

Միամօրութիւն : || մօրը մէկիկը ըլլալը :

Միայար : || մէկզմէկու կցցած · պիթիշիկ · իլհաք :

Միայար տողել : || մէկ շարք անցնել :

Միայարութիւն : || մէկզմէկու հետ կցցիլը · պիթիշիկութիւն · իլիշիկ · իլհաքութիւն ·

Միայն : } մինակ · մինաւոր · լոկ · սալթ :
Միայնակ : }

Միայնակեաց : || մինակ ապրող · մինաւոր կեցող · կրօնաւոր :

Միայնակեցանոց : || վանք · մանաստըր :

Միայնակեցութիւն : || մինակ կենալը · մինակ ապրիլը :

Միայնակռիւ : || տես Մենամարտիկ :

Միայնակռուութիւն : || տես Մենամարտութիւն :

Միայնամարտ : || տես Մենամարտիկ :

Միայնամարտութիւն : || տես Մենամարտութիւն :

Միայնանալ : || մինակ ըլլալ · մինաւոր մնալ · մէկ դի քաշուիլ · հեռանալ :

Միայնանոց : || վանք · մանաստըր :

Միայն առ միայն : || տես Միայն ըստ միայն :

Միայնաստան : || վանք · մանաստըր :

Միայնատեսակ : || տես Մենատեսակ :

Միայնարան : || վանք · հաբեղայի խուց :

Միայնաւոր : || մինակ ապրող · մինակ բնակող · կրօնաւոր : Ռմկ. մինաւոր · մինակ :

Միայնդի · կամ Միայն թէ : || միան թէ ·

Միայն ըստ միայն : || մինակ · մինաւոր · ինքնիրեն :

Միայնուկ : || մինուկ · մինակ :

Միայնութիւն : || մինակութիւն · մինաւորութիւն :

Միանալ : || մէկ ըլլալ · կցուիլ :

Միանգամ : || մէկ անգամ մը · մէկ հեղ մը :

որ Միանգամ : || ովոր · ինչ որ :

Միանգամայն : || մէկ հետէ · մէկէն · ալկօ-ղորտան :

Միանգամայնեւ : || հեմ · զիր օրինակ · միան-գամայն եւ քեզ : ռամկ. հեմ քեզի :

Միանձն : || մինակ ապրող · մինուկ կեցող · հաբեղայ · Ճգնաւոր : Ռմկ. ինք իր գլխուն · մինակ :

Միանձնական : || Ճգնաւորի մեւթալլին : Ռմկ. մինակ ապրող · մինուկ կեցող :

Միանձնանալ : || մինակ կենալ · մինաւոր ըլ-լալ · մէկ դի քաշուիլ : Ռմկ. մէկ սիրտ ըլլալ :

Միանձնանոց : || վանք · մանաստըր :

Միանձնաւորութիւն : } հաբեղայութիւն · կրօ-նաւորութիւն : Ռմկ. մի-նաւորութիւն · մինակութիւն :
Միանձնութիւն : }

Միանման : || մէկզմէկու նման :

Միանուն : || անունը մէկ · ատաշ :

Միանունութիւն : || ատաշութիւն :

Միաշաբաթ · կամ Միաշաբաթի : || կիրակի :

Միաշար : || մէկ շարք անցուցած :

Միաշար տողել : || մէկ շարք անցնել :

Միաշաւիղ : || մէկ խիղ ունօղ · վարքը մէկ :

Միաշունչ : || մէկ սիրտ · խօսքը մէկ · միաբան :

Միաշնչութիւն : || տես Միաբանութիւն :

Միաչափ : || մէկ չափով · պարապար :

Միապաշտօն : || պարապար պաշտած ' կամ պաշտօնօղ : Ռմկ. ուրիշի հետ մէկ ման-սուպ ունօղ :

Միապաղաղ : || պիւթեմլի · եէքփարէ : Ռմկ. մէկ ղաթէն · եալընղաթ :

Միապատիւ : || ուրիշի հետ պարապատիւ մեծ-արուօղ :

Միապար : || մէկ տեղ պար բռնօղ :

Միապետ : || ինքն իր գլխուն իշխօղ · շահընշահ :

Միապետել : || մինակ իշխել · մինաւոր · հէօքիւմ ընել : Ռմկ. մէկ իշխանութիւն ընել :

Միապետութիւն : || ապսոլիւ հէօքիւմտարութիւն :

Միապէս : || պարապար :

Միումի : || մէկիկ մէկիկ · ֆիրատէ ֆիրատէ :

Միասայրի : || մէկ բերնէ սուր :

Միասէր : || միաբանութիւն սիրող · մէկզմէկ սիրող :

Միասիրտ : || մէկ սիրտ :

Միատեղական : || մէկ տեղ կեցող · մէկ տեղ եղօղ : Ռմկ. օրթայի · ամէնուն սեփական :

Միատեղականութիւն : || մէկ տեղ ըլլալը :

Միատունկ : || մէկ տեղ մեծցած · մէկ տեղ ապրող :

Միատամանի : || տես Միապաղաղ :

Միատանի : || մէկ ծծէ · մէկ ծիծ ունօղ · ա-մազոն : Ռմկ. մէկ տուն · մէկ տնւոր :

Միավանկ : } մէկ վանկ ունօղ :
Միավանկեան : }

Միավանք : || մանաստըր :

Միատարած : || մէկ կերպով եայըլմիշ եղած :

Միատարր : || մէկ բանէ շինած · պիւթեմլի · եէքփարէ : Ռմկ. ծուծը մնած · սինկմիշ եղած · ղաթը · եօզ :

Միատարրել : || մէկզմէկու հետ կցել · մէկ-զմէկու հագցնել · պիւթեմլի ընել · եէք-փարէ ընել · սինկտիրմիշ ընել :

Միատարրութիւն : || պիւթեմլի կամ եէքփարէ ըլլալը :

Միատեսակ : || մէկ սոյ · մէկ թարզ :

Միատեւօղ : || պարապար տեւօղ · ալէլտ-վիէ նայօղ :

Միատեակ : || պարապար գիմնօղ :

Միատնութիւն : || մէկ տուն կենալը · մէկ տնէ ըլլալը :

Միատոհմ : || մէկ սոյ · մէկ ազգէ :

Միատուն : || մէկ տուն բնակող :

Միարգեօք : || չըլլայ թէ : Ռմկ. տախըն · հէչ :

Միացուցանել : || միացնել · մէկ ընել · մէկզմէ-կու հետ կցել :

Միաւոր : || միացած · կցցած : Ռմկ. մինակ · մինաւոր · լոկ · սալթ : Ռմկ. մինակ կեցող · մինակ բնակող :

Միաւորակ : || միացնող · մէկ ընող : Ռմկ. միա-ցած · կցցած · կպած : Ռմկ. մինակ · մինաւոր :

Միաւորել : || տես Միացուցանել :

Միաւորիլ : || մէկ ըլլալ · մէկ տեղ կպալ-

ու՟ ի

ուելու · կցցկել ։

Միաւորութիւն ։ || մէկ ըլլալը · կցցիլը ։

Միօրինակաձայն ։ || միօրինակ ձայնով ։

Միափառ ։ || փառաց ընկեր ։

Միափեղկ ։ } մէկ ղանատը , կամ մէկ մէկու

Միափեղկեան ։ } ըլ ։

Միափերթ ։ || մէկ փերթէ ։

Միաքարոզ ։ || ուրիշի նման քարոզ տուող ։

Միաստուածութիւն ։ || աստուածանալը · փոխաստուածութիւն ։

Միաստուածեալ ։ || աստուածանալով , կամ փոխանակ պաշտած · լռին միութ ։

Միաստուածանալ ։ || աստուածանալանմիջ ըլլալ · աստուածս կալեալ · փոխանակ պաշտել · խառնակապէս ըլլալ · միացնալ ։

Միաստուածացել ։ || աստուածանալով , կամ փոխանակ պաշտել · միացնել ։

Միաստուածարար ։ || տես Միաստուածեալ ։

Միգուցէ ։ || չըլլայ թէ ։

Մի եղով իւլք ։ || սախըն վէ սախըն ։

Միեղէն ։ || մէկ կերպով · մէկ թիւով ըլլալը ։

Միեղինաբար ։ } պարզաբար · միօրինակաբար ։

Միեղինակերպ ։ } ալէտակերպ ։

Միեղինութիւն ։ || մէկ ըլլալը · ալիւթէքիւթիւն · նեքսիփայեթութիւն ։

Միեղջերու ։ || քէրքէտան ։

Մի երբեք ։ || չըլլայ թէ · սախըն · նէ ։

Մի և մի ։ } սախըն վէ սախըն ։

Մի և մի եւեք ։ }

Մի եւս ։ || ալ մի · սախըն ալ ։ զոր օրինակ · մի եւս առներ ։ ռամկ · ալ մի աներ ։

Միզապարտ ։ || սիտիկ զօռու եղող ։ տճկ , սի տիկ զօռու ։

Միզապարտութիւն ։ || սիտիկ զօռու ։

Միզանոց ։ || ջրվաթելու տեղ կամ աման ։

Միզարգել ։ || սիտիկ զօռու եղող ։

Միզարգելութիւն ։ || սիտիկ զօռու ։

Միզել ։ || ջրվաթել · ջրվաթ ընել ։

Միզն ։ || բարակ զար ։

Մի ըստ միոջէ ։ || մէկզմէկու եաւեէն · մէկզմէկէ եաւե · մէկիկ մէկիկ · տեղն ի տեղը ։

Մի ըստ միոջէք ։ || ամմէն մէկը որայով ։

Միթէ ։ || մէյեր · եայ · զոր օրինակ · միթէ ոչ գիտես ։ ռամկ · եայ չես մի գիտեր ։

Միթր ։ || թագ ։

Մի իմէք ։ || սախըն վէ սախըն ։

Մի լիցի ։ || քաւ լիցի · եան չըլլըցնէ ։

Միծ ։ || պալչըխ · կէրիզ ։

Միմի ։ || մէկ մէկ · մէկիկ մէկիկ · ամմէն մէկը ։

Մի առ միով ։ || մէկզմէկու քովը ։

Միզմիով ։ || մէկզմէկու վրայ ։

Միզմի ։ || մէկզմէկ ։

Մի զհետ միոյ ։ || մէկզմէկու եաւեէն ։

Մի ընդ միով ։ || մէկզմէկու տակ · մէկզմէկու ներքև ։

Միմեանց ։ || մէկզմէկու · իրարու ։

Միմեանցասէր ։ || մէկզմէկ սիրող · իրար սիրող ։

Միմոս ։ || խաղմեր · թամաշեթճի ։

Միմք ։ || խասխաշ · մասխարայ · խայրէթ ։ տես և Միմոս ։

Մին ։ || մէկ · մէկը ։

Մինանալ ։ || տես Մեկուսանալ ։

Մինաւոր ։ || մինաւոր · մինակ · մէկիկ ։

[illegible]

Մինչ ։ || մինչ վաղ · մինչև որ ։ տճկ , մինչ որ · քանի որ ։ զոր օրինակ · մինչ ոչ էր կարող խօսիլ ։ ռամկ · մինչ որ չկրցաւ խօսիլ ։ տճկ · չիւնքի ։

Մինչ դեռ ։ || երբոր · քանի որ ։ տճկ , իքէն · կամ լինի · զոր օրինակ · մինչ դեռ խօսէր ։ ռամկ · խօսելը իքէն , կամ խօսելը լինի ։

Մինչ դեռ տակաւին ։ || երբոր տակաւին · քանի որ տակաւին ։

Մինչև ։ || մինչդեռ · մինչև որ ։ տճկ · քատար · իպլէ որ ։ տճկ , օր · զոր օրինակ · այնչափ մեծ էր , մինչև զարհուրեցուցանել զամենեսին ։ ռամկ · անանկ մեծ էր · որ զամենքը կը վախցնէր ։

Մինչև յերբ · կամ Մինչև ցերբ ։ || քանի մէկ · նէչէքայա ։

Մինչզի ։ || որ · զոր օրինակ · այնչափ յամեցին խօսելով · մինչ զի ձանձրացան ։ ռամկ · անանկ շատ ուշացուցին · որ ալէզար եղաւ ։

Մինչչև ։ || քանի որ չ · տակաւին չ ։ զոր օրինակ · մինչչև լեալ էր ։ ռամկ · քանի որ չէր եկեր · կամ տակաւին չեկած իքէն ։

Մինչ տակաւին ։ || երբոր տակաւին · քանի որ տակաւին ։

Միշտ ։ || ամմէն ժամ · տայիմայ ։

Միոգի ։ || մէկ գլուխ ։ տճկ , մէկ [illegible]

Միոյն ։ || մէկին ։

Միոյ ։ || մէկին ։

Միորձի ։ || մէկ հայալը ։

Միոք ։ || մէկով ։

Մի ոք ։ || հէչ մէկը չը · զոր օրինակ · մի ոք եկեսցէ ։ ռամկ · հէչ մէկը չըգայ ։

Միջաբեկ ։ || մէջքը կոտրած ։

Միջագետք ։ || ասորեստան · ալճէզիրէ ։

Միջադրել ։ || մէջը դնել ։

Միջախառն ։ || օրթայ · օրթայ պալաղէթ ։

Միջակ ։ || միջակ · օրթամանճայ · օրթայ պալաղէթ · օրթայկօլլուք ։ տճկ , միջին աստղը · օրթայ ։

Միջակաձայն ։ || միջակ ձայն ունող ։

Միջակային ։ } տես Միջակ ։

Միջակեան ։ }

Միջականալ ։ || օրթայ պալաղէթ ըլլալ ։

Միջակամայր ։ || օրթայ պալաղէթ կէչինմիշ եղող ։

Միջակէտ ։ || միջակէտ · օրթայի կէտը · օրթայի նօխտան ։

Միջակոտոր ։ || մէջքը կոտրած ։

Միջակութիւն ։ || միջակութիւն · օրթամիջինութիւն · օրթայ պալաղէթ ըլլալը ։

Միջակտուր ։ || օրթայէն կտրած ։

Միջակտուր առնել ։ || օրթայէն կտրել ։

Միջակտուր լինել ։ || օրթայէն կտրիլ · կամ երկուք ըլլալ ։

Միջահասակ ։ || օրթայ պալաղէթ · օրթայ պօյլու · օրթայ եաշլը ։

Միջահատել ։ || օրթայէն կտրել ։

Միջահատութիւն ։ || օրթայէն կտրելը ։

Միջամասն ։ || օրթայի մասը ։

Միջամուտ ։ || մէջն կամ օրթայի տալանը ։

Միջամտութեամբ ։ || օրթայի աւայախով անցած ։

Միջամուխ ։ || մէջ մտնող · ներս հասնող ։

Միջամուխ լինիլ : || մէջ մտնել, կամ մէջը մտնել . մէջ ընկնիլ . բանի խառնուիլ . ձեռք ձգել : ռմկ. կէսը հասնիլ :
Միջամուտ : || տես Միջամուխ :
Միջաշաւիղ : || միջի ճամբայ . ճամբու մէջ :
Միջապատ : || մէջքը պատող . մէջքը պատած : ռմկ. մէջքը պատելիք . մէջքը կապելիք :
Միջապինդ : } մէջքը ամրցնող . մէջքը ամուր :
Միջապինտ :
Միջասահման : || երկու սինօռի մէջ . սինօռ արանը : ռմկ. օրթայ պաշէթ . օրթայ եօլ լու : ռմկ. մէջ ձգած . մէջ ընկած :
Միջավայր : || մէջ տեղը . օրթան :
Միջատ : || կիսկատար : ռմկ. միջակ . օրթայ պաշէթ :
Միջատել : || մէջքէն երկուք կտրել . օրթայէն ճղքել :
Միջարկութիւն : || մէջ ձգելը :
Միջերկնեայ : || երկնքի միջինը :
Միջերկրական : || անատօլուի մուլթալըխ :
Միջերկրական ծով : || Ճերմակ ծով . ախ տէյիզ :
Միջերկրեայք : || անատօլու :
Միջին : || միջինը . օրթայի :
Միջնաբերդ : || միջի բերդ :
Միջնածխանի : || ծխանի կապոյ :
Միջնակայութիւն : || մէջը կենալը . օրթայ եօլ լու ըլլալը :
Միջնամուխ : || տես Միջամուխ :
Միջնայարկ : || տան օրթայի խաթը :
Միջնանիւ : || միջի թէքէռլէկ :
Միջնաշաւիղ : || տես Միջաշաւիղ :
Միջնապարիսպ : || միջի պարիսպ . օրթայի պատ :
Միջնատուն : || միջի տուն . օրթայի տուն :
Միջնողն : || տես Թիկնամէջ :
Միջնորդ : || մէջ մտնող . երկճանձի : ռմկ. միւանճի : ռմկ. սէպէպ : ռմկ. պէօլմէ :
Միջնորդել : || մէջ մտնել . երկճանձ ըլլել : ռմկ. մէջ մտցնել . մէջ ձգել : ռմկ. միւանճութիւն ընել :
Միջնորդութիւն : || մէջ մտնելը . երկճանձութիւն : ռմկ. պէօլմէ :
Միջնորմ : || միջի պատ . օրթայի պատ : ռմկ. պէօլմէ :
Միջոց : || միջի տեղը . օրթայի տեղը . արալըխը : ռմկ. մէջը . օրթան : ռմկ. լայնութիւն . լանուածութիւն . երկանութիւն . երկայն տեւն . մէջ ընկած ժամանակը : ռմկ. պէօլմէ : ռմկ. պիրը սէպէպ . փառայ : ռմկ. մէջ մտնող . միջի բանը : ռմկ. պարապ տեղն :
Միջոցել : || մէջ մտնել . մէջ ձգել : ռմկ. կիսել :
Միջօդ : || բանի մը մէջ եղած օդը :
Միջօր : } կէս օր . օր հարաւի : ռմկ. կէս օրուան . օրհասըլըւան : ռմկ. հարաւ . ղըպլէ :
Միջօրեայ :
Միջօրէ :
Միտ : || միտ :
Միտթապաղ : || չորապան :
Միտակողմն : || ծռած գիծ :
Միտել : || ճկիլ . ծռիլ . աղմիչ ընել : ռմկ. մէկ կողմը դին ըլլալ . սիրտը ուրիշի հետ ըլլալ :
Միտել . (նեարգործ.) կամ Միտեցուցանել || ճկել . ծռել . աղօթմիշ ընել : ռմկ. մէկին մը դին ընել :
Միտք : || միտք : ռմկ. խելք . փիքիր . իմացուածք . խորհուրդ :
'ի Միտ առնուլ : || միտք առնել . սերտել . իմանալ . հասկնալ :
Միտ դնել : || խելք տալ :
'ի Մտի դնել : || միտքը դնել . նիէթ դնել : ռմկ. սերտել . միտք առնել . հասկընալ .
'ի Մտաց լինիլ : || խելքը գլուխը գալ . խելքը վրան ժողվել . այլխնալ :
զՄտաւ ածել : } մտածել . մտմտալ . միտք ընել :
'ի Մտի ածել :
Միրգ : || մէյվէ . պտուղ :
Միւռոն : || մեռոն :
Միւս : || մէկալը . ուրիշը :
Միւսանգամ : } մէկ անգամընալ . թէքրար . կէնէ :
Միւսհաղ :
Միւսոն : || երուսաղէմայ քար , որ մանր մանր պատերու երեսը կըշարեն :
Միօրեայ : || մէկ օրուան : ռմկ. մէկ օր դիմացող :
Միօրինակ : || մէկ թարզ . մէկ թիւրլիւ :

Մ Լ

Մլաւել : || միաւ ընել . կամ մլաւ ընել . կատուին կանչելը :
Մլմլել : || երեսը թթուեցնել . կամ պիւզլեթմիշ ընել . աչուըները չխել . ինչպէս կընեն քնէն արթնցողը :
Մլուկն : || փատօշիւ . թահտապիթի :

Մ Խ

Մխած : || ջուր տուած . ինչպէս է պողը երկաթ :
Մխախառն : || մօմ խառնուած . մոմոտ :
Մխել : || խօթել . սաթլամիշ ընել . մտցնել : ռմկ. ջուր տալ . ղաղլամիշ ընել : ռմկ. պինտացնել . ամրցնել :
Մխել զձեռն : || ձեռք ձգել . ձեռք զարնել :
Մխիլ : || մտնել . կեօմիւլմիշ ըլլալ : ռմկ. մէջ մտնել . մէջ ընկնիլ . ձեռք ձգել . պաշլամիշ . մտանել . քունը երթալ . գալչիլ :
Մխիլ զարկութեան : || կառչիլ . կրակ կպիլ :
Մխիթար : || մխիթարող . սիրտը առնող : ռմկ. մխիթարութիւն :
Մխիթար լինել մտաց : || խօշամէտ խօսիլ . շողոքորթել :
Մխիթարակից : || մխիթարութեան ընկեր :
Մխիթարել : || մխիթարել . սիրտը առնել . սիրտ տալ . յորդորել :
Մխիթարիչ : || մխիթարող . սիրտը առնող . սիրտ տուօղ . յորդորող :
Մխիթարութիւն : || մխիթարանք . սիրտ տալը . յորդորելը :
Մխլճել : || մխլճկել . խօթել . պաթըրմիշ ընել :
Մխկել : || լխկեցնել . ալխեցնել . հասեցնել :
Մխմխանք : || սօխուշմայ , կամ սօզուշմայ . կիրիշմէ :
ընդ Մխմխանս նստիլ : || խիստ մօտիկ նստիլ . կուշտը մտնել :
Մխմխիլ : || խիստ մտնել . ջրի սրի մտնել . մխլճկիլ . խիստ կեօմիւլմիշ ըլլալ : ռմկ. խիստ մօտենալ . կիրիշմիշ ըլլալ . սօխուլմիշ ըլ

...լալ. խիստ եռանդեամբ լալ:

Մխոց ։ ‖ խօթելը. մոցնելը. [illegible]:

Մխոց առնել ։ ‖ խօթել. մոցնել. [illegible] մէջ ընել:

Մխոան ։ ‖ [illegible]:

Մխտապատ ։ ‖ մթով պատած. մթնցած. խաւարամած:

Մխրճել ։ ‖ տես Մխրճել:

Մխրճիլ ։ ‖ [illegible] մէջ [illegible]:

Մ Ծ

Մծղնեայ ։ ‖ [illegible]:

Մծղնէութիւն ։ ‖ [illegible]. խուլամպարտութիւն:

Մ Կ

Մկան ։ ‖ [illegible]:

[illegible]

Մ Ղ

Մղել ։ ‖ հրել. քշել:

[illegible]

Մղոն ։ ‖ [illegible]:

[illegible]

Մ Ձ

[illegible]

Մ Ն

Մնալ ։ ‖ [illegible]:

[illegible]

Մ Շ

Մշակ ։ ‖ [illegible]:

[illegible]

Մշտակայ : ‖ տայիմա կեցող, կամ մնացող. միշտ դիմացող. չանցնող :
Մշտակայլակ : ‖ տայիմա կաթեցնող. տայիմա կաթող, կամ բխող :
Մշտակառոյց : ‖ տայիմա խուռնմիշ ընող, կամ շինող : ՏՐՅՆ, տայիմա խուռուռլու. տայիմա շէն :
Մշտակատար : ‖ տայիմա կատարող. միշտ կատարեալ :
Մշտակարկառ : ‖ տայիմա երկնցող, կամ երկնցած :
Մշտակարկառ հարկանել զաչն : ‖ տայիմա աչքը վրան ընել :
Մշտակիր : ‖ տայիմա կրող, կամ վերցնող : ՏՐՅՆ տայիմա կրած, կամ վերցուցած :
Մշտակոխ : ‖ տայիմա կոխող : ՏՐՅՆ, տայիմա կոխած. տայիմա չըղնախ :
Մշտահոյզ : ‖ տայիմա ուզող, կամ աղաչող :
Մշտահարուստ : ‖ տայիմա հարուստ :
Մշտահեղ : } տայիմա վազցնող. տայիմա վազող :
Մշտահոս : }
Մշտահոտ : ‖ տայիմա բուրող :
Մշտամատոյց : ‖ տայիմա ընծայող, կամ ընծայուող :
Մշտամայր : ‖ տայիմա ձէնիկ ընող. կամ ձէնիկ ձիւտայ կրող :
Մշտամնուչ : ‖ տայիմա մռմռացող, կամ խօսող :
Մշտայաղթ : ‖ տայիմա յաղթող :
Մշտայոյզ : ‖ տայիմա յիշող. կամ միշտ յիշուող :
Մշտայօժար : ‖ տայիմա յօժարող :
Մշտանուէր : ‖ տայիմա ընծայող, կամ ընծայած :
Մշտաշարժ : ‖ տայիմա շարժող :
Մշտաչարչար : ‖ տայիմա չարչարող, կամ չարչարուող :
Մշտապաղատ : ‖ տայիմա աղաչող :
Մշտապայծառ : ‖ տայիմա պայծառ :
Մշտապաշտօն : ‖ տայիմա ժամ ըսող. միշտ աղօթք ընող :
Մշտաջան : ‖ տայիմա ջանք ընող. միշտ խայրէթ ընող :
Մշտասաղարթ : ‖ տայիմա վրան կանաչ ունեցող :
Մշտասառոյց : ‖ տայիմա սառած կեցած :
Մշտավայել : ‖ միշտ վայելող, կամ վայելած . տայիմա բռահմթ դուլլանմիշ եղող :
Մշտավայելել : ‖ միշտ վայելել . տայիմա ըռահաթ խուլլանմիշ ըլլալ :
Մշտավառ : ‖ տայիմա վառող, կամ վառած :
Մշտատանջ : ‖ տե՛ս Մշտաչարչար :
Մշտատատան : ‖ տայիմա երերցնող, կամ երերող :
Մշտատեւ : ‖ տայիմա մնացող, կամ դիմացող . յաւիտենական :
Մշտատիւ : ‖ տայիմա ցորեկ :
Մշտարած : ‖ միշտ արծող :
Մշտափայլ : ‖ տայիմա փայլող :
Մշտափարատ : ‖ տայիմա ցրուող :
Մշտափափուք : ‖ տայիմա փափուքող :
Մշտափթիթ : ‖ միշտ ծաղկած :
Մշտերեւ : ‖ տայիմա երեւցող :
Մշտիկ : ‖ ստակեց :
Մշտկային : ‖ ստակեցի միւթալլիխ :
Մշտնջենան : ‖ տե՛ս Յաւիտեան :

'ի Մշտնջենից : ‖ էզէլըախըրտան . սապըքտան :
Մշտնջենաբար : ‖ յաւիտեան . առանց վերջանալու :
Մշտնջենաբուղխ : ‖ տայիմա բխող, կամ վազող :
Մշտնջենագով : ‖ միշտ գովուած :
Մշտնջենական : ‖ տե՛ս Յաւիտենական :
Մշտնջենականութիւն : ‖ տե՛ս Յաւիտենականութիւն :
Մշտնջենակաց : ‖ տայիմա կեցող :
Մշտնջենակեաց : ‖ տայիմա ապրող :
Մշտնջենակից : ‖ ուրիշի հետ յաւիտենականութիւն ունող :
Մշտնջենահոս ‖ տայիմա վազցնող, կամ վազող :
Մշտնջենամնուչ : ‖ տե՛ս Մշտամնուչ :
Մշտնջենատես : ‖ տայիմա տեսնող, կամ տեսուած :
Մշտնջենաւոր : ‖ տե՛ս Յաւիտենական :
Մշտնջենաւորակից : ‖ տե՛ս Մշտնջենակից :
Մշտնջենաւորապէս : ‖ տե՛ս Մշտնջենաբար :
Մշտնջենաւորել : } տայիմա կենալ . տայիմա դիմանալ . տայիմա մնալ, կամ տեղմը բնակիլ :
Մշտնջենաւորիլ : }
Մշտնջենաւորութիւն : ‖ տե՛ս Յաւիտենականութիւն :

Մ Ո

Մոգ : ‖ խմաստուն . փիլիսոփայ . աստղաբաշխ . մունէջճիմ : ՏՐՅՆ, կախարդ . պախըճի . պիւյիւճի . կէօզպայիճի . ֆալճի . սիհիրպազ :
Մոգական : ‖ մունէջճիմի, կամ կախարդի միւթալլիխ :
Մոգապաշտ : ‖ մունէջճիմի կամ կախարդի խըզմէթ ընող :
Մոգութիւն : ‖ աստղաբաշխութիւն . մունէջճիմութիւն : ՏՐՅՆ, պիւյիւ :
Մոգպետ : ‖ կախարդի գլուխ . պախըճի պաշի . պիւյիւճի պաշի :
Մոզի : ‖ մոզի . թօսուն :
Մոթ . կամ մոգ : ‖ բուրվառը :
Մոլաբոյս : ‖ ապուշմուպուշ խոտ բուսցնող : տե՛ս և Մոլախոտ :
Մոլաթզենի : ‖ թութ ինճիրին կամ մըլըր ինճիրին ծառ :
Մոլաթուզ : ‖ թութ ինճիրի . մըլըր ինճիրի :
Մոլախինդ : ‖ պալըրքան :
Մոլախոտ : ‖ գէշուրմէշ խոտ . ապուշմուպուշ խոտ : ՏՐՅՆ, գէշուրմէշ խոտերով լցուած :
Մոլախոտիլ : ‖ գէշուրմէշ խոտերով լցուիլ :
Մոլածին երկիր : ‖ ապուշմուպուշ խոտ բուսցնող գետին :
Մոլար : ‖ ծուռ . խալատ . սուտ : ՏՐՅՆ, մոլորող . ծռող :
Մոլարանուն : ‖ ծուռ կամ սուտ անուն ունող :
Մոլեգին : ‖ խիստ խենթ . կատղած . էսիրմիշ ընող . զալըմ . եաւուզ :
Մոլեգնաբար : ‖ խենթելով . էսիրմիշ ընելով :
Մոլեգնական : ‖ տե՛ս Մոլեգին :
Մոլեգնաձայն : ‖ էսիրմիշ ընելով խօսող, կամ խօսած : ՏՐՅՆ, խենթումէնթ խօսող :

Մոլեգնապատիր : || ծուռ ու տուռ · մոլորեցնող, և խաբող :

Մոլեգնիլ : || խենթենալ · խենդնալ · կատաղիչ ընել · Թուլթարելու բռնուիլ · կատղիլ :

Մոլեգնոտ : || տես Մոլի :

Մոլեգնութիւն : || Թուլթարելուն · կատաղիլը · խենթութիւն · խեւութիւն :

Մոլեթեղեալ : || տես Մոլաթեղեալ :

Մոլեթուղ : || տես Մոլաթուղ :

Մոլեխնդիր : || տես Մոլախնդիր :

Մոլեխոհ : || տես Մոլախոհ :

Մոլեկան : || տես Մոլի :

Մոլենախանձ : || Նախանձով կատաղած :

Մոլեցուցանել : || Թուլթարելու բռնել տալ · կատաղի ընել · կատաղեցնել · խենթեցնել · խեւցնել :

Մոլի : || Թուլթարելու · խուլ յուռ · կատաղի ըլլող · խենթ · խեւ · կատաղած : Տճկ. մարազլը · չըլդր :

Մոլիլ : || Թուլթարելու բռնուիլ · խուլ յուռանել · կատաղի ըլլալ · խենթենալ · խենդնալ · կատաղիլ : Տճկ. ակլը ձգել · բանի մը վրայ մոլիլ, կամ խենթենալ · մոլել ըլլալ :

Մոլոշ : || Հալէպիմնուէշի :

Մոլորակ : || մոլորական աստղը :

Մոլորական : || մոլոր · ծուռ : Տճկ. մոլորող · ազտըրըճը : Տճկ. մոլորութեան ուսող · մոլորցնող :

Մոլորականութ : || մեզհէպը ծուռ :

Մոլորահաւատ : || հաւատքը ծուռ :

Մոլորահոգի : || տես Մոլորաշունչ :

Մոլորաշաւիղ : || ծուռ ճամբայ գնացող · ճամբու մէջ մոլորող :

Մոլորաշունչ : || մոլորութեան խօսող : Տճկ. ծուռ փչող :

Մոլորապատիր : || ծուռ ու տուռ · մոլորցնող ու խաբող :

Մոլորեցուցանել : || մոլորեցնել · դարձնել · խաբել · գլխէն հանել · ազապթըճ ըլլալ : Տճկ. ազտըրըճը ընել :

Մոլորեցուցիչ : || մոլորեցնող · դարձնող · խաբող · գլխէն հանող · ազապթըճ ըլլող : Տճկ. ազտըրըճը ըլլող :

Մոլորիլ : || մոլորիլ · ծուռ ճամբայ երթալ · ճամբան կորսնցնել · դարձնել · խաբուիլ : Տճկ. ազտըրըճը ըլլալ · ազտըրըճը ծուռ գալ :

Մոլորութիւն : || մոլորութիւն · ճամբան կորսնցնելը · մոլոր կարծիք · սխալ բան : Տճկ. խենթութիւն · խեւութիւն · սերսեմութիւն :

Մոլութիւն : || խենթութիւն · խեւութիւն · խուլյ ուռ · մոլել ըլլալը :

Մոխիր : || մոխիր :

Մոխրալից : || մոխրով լիք :

Մոխրախառն : || մոխրով խառնուած · մոխրոտ :

Մոխրանման : || մոխրու նման · մոխրու պէս :

Մոխրագոյն : || մոխրու գոյն :

Մոխրահերձեալ : || մոխրով խոցող, կամ խոցուած :

Մոխրամած : || մոխրով պատած · մոխրով լցուած :

Մոխրամերձ : || մոխրու նման կալի ունող :

Մոխրանման : || տես Մոխրանիստ :

Մոխրաշունչ : || բերնէն նետ մոխիր փչող :

Մոխրապատ : }
Մոխրապաշտօն : } մոխիր պաշտող :

Մոխրապաշտութիւն : || մոխիր պաշտելը :

Մոխրատեսակ : || տես Մոխրանման :

Մոխրաճիւղ : || մոխրաճիւղ :

Մոխրացան : || մոխիր ցանող, կամ մոխիր ցանած :

Մոխրել : || մոխիր դարձնել · մոխիր կապել :

Մոխրոտ : || մոխրոտած · մոխրու տեղ :

Մոծակ : || մոծակ · սիվրիսինէկ :

Մոծիր : || մոծիր :

Մողէս : || կերել · քերթենկելէ :

Մողոզիկ : || մողոզիկ · աղօղ :

Մողոզիկ երկեղեր : || ղըլը ձէր :

Մոմ : || մոմ · մեղրեխոմ · պաղըմնիաք :

Մոմակալ : || մոմ բռնող : Տճկ. շամտանտ :

Մոմակերտ : || մեղրէն մոմը շինուած :

Մոմապատ : || մոմով պատած : Տճկ. մոմլը · չրալը :

Մոմել, կամ Մոմենել : || մոմոտել :

Մոմեղէն : || մոմէ : Տճկ. վաշաքելու մոմ :

Մոմեղինակալ : || մոմ բռնող : Տճկ. շամտանտ :

Մոմիայ : || մոմիայ :

Մոմշոր : || մոմլաթ · մուշամպայ :

[illegible] : || տես Մխոն :

Մոյզ : || թոյլ :

Մոյթ : || սարսուռ :

Մոյծ : || ափլըլերութիւն · շաղղութիւն :

Մոյր : || մուրացք : Տճկ. մուրացած բան · ողորմութիւն :

'ի Մոյր ելանել : || մուրացութեան ելլել :

'ի Մոյր ածանել : || մէկը մուրացկանութեան հանել :

Մոնոզոն : || Հայրենոյղ · կրօնաւոր :

Մոնոզոնական : || Հայրենոյղի, կամ կրօնաւորի մասնաւոր :

Մոնոզոնութիւն : || Հայրենոյղութիւն · կրօնաւորութիւն :

Մոնոզոն : || տես Մոնոզոն :

Մոշոյ : || մոշի · աղբիւն աղանձ :

Մոռանալ : || մոռնալ · միտքէն ելլել :

Մոռացկոտ : || մոռացկոտ · մոռցող :

Մոռացութիւն : }
Մոռացումն : } տես Մոռացօնք :
Մոռացուածք : }

Մոռացուցանել : || մոռցնել · միտքէն հանել :

Մոռացօնք : || մոռնալը · միտքէն ելլելը · մոռցուած բանը :

'ի Մոռացօնս դարձուցանել · կամ 'ի Մոռացօնս առնել · կամ 'ի Մոռացօնս տանիլ : || մոռցնել · միտքէն հանել · մոռնալ :

'ի Մոռացօնս լինել · կամ 'ի Մոռացօնս գալ : || մոռնալ · կամ մոռցուիլ :

Մոսխապատիր : || մոմլաթէ գրած :

Մոսխահանդերձ : || մոմլաթէ շինուած :

Մոր : || մոր · պեօյթիւրթլէնի եէմիշի :

Մորեխ : || մորեխ · չէկիրկէ :

Մորենի : || մորենի, կամ մորմենիի պեօյթիւրթլէնի աղաճը · պեօյթիւրթլէնի աղաճընի չալը :

Մորթ : || մորթի · կաշի : Տճկ. փէօսթէքի · քիւրք :

Մորթել : || մորթին հանել · կաշին քերթել :

Մորթեգործ ։ || Թալալախ . ոչ կաշի բանող ։ ՏՃՅՆ. քիւրքճի . բալուաճի ։
Մորի ։ || գազանի բուն ։
Մորճ ։ || տե՛ս Մորչ ։
Մորմոք ։ || կսկիծ . խշխիշ . աղէց կտրտուք . սրտի ցաւ ։
Մորմոքել ։ }
Մորմոքեցուցանել ։ } ողիկ ողիկ բերել . խշխշցնել . կսկծցնել . աղիքը կտրտել ։
Մորմոքիլ ։ || կսկծալ . խշխշալ . ողիկ ողիկ գալ . սիրտը կտրտիլ . ցաւիլ ։
Մորմոքումն ։ || տե՛ս Մորմոք ։
Մորոս ։ || խենթ . խև . փախուկ . չըլղըն . չաշխըն ։
Մորոսութիւն ։ || խենթութիւն . փախուկութիւն . չաշխընութիւն . չըլղընութիւն ։
Մորու ։ || տե՛ս Մօրու ։
Մորուք . կմ Մորուսք ։ || մօրուք ։
Մորչ ։ || մամուղաշ ։ ՏՃՅՆ. Թաղէ փիտան . Թաղէ ճուղ . մամուղաշ ճեղ ։
Մու ։ || մեկ ՏՃՅՆ, տարխօթուխինման խոտ մի է ։
Մուզ ։ || քամած . հանած . սեւզիւլին ։ ՏՃՅՆ. քամիլը . սեւզմիշ ըլլալը ։
Մութ ։ || մութ . խաւար ։
Ը Մութն . կմ Ը Մութ ։ || մթով . գիշերով ։
Մուխ ։ || խօթօղ . խօթած ։ ՏՃՅՆ, ջուր առած . զաղլամիշ եղած ։
Մուծանել ։ || մտցնել ։
Մուկն ։ || մուկ ։ ՏՃՅՆ, ձկնմիս . իջեթի ։
Մուղ ։ || քշած . բանեցուցած ։
Մուղէս ։ || տե՛ս Մողէս ։
Մուղտ ։ || մութ . խաւար ։ ՏՃՅՆ, սև, կմ սև ներկ ։
Մուճակ ։ || բաբուճ ։
Մումիայ ։ || մումեայ ։
Մուն ։ || մանրաւոր մոծակ . մանրաւոր սեւ բիսինէկ ։ ՏՃՅՆ, անիծ ։
Մունետիկ ։ || Թելլալ ։
Մունչանալ ։ }
Մունչել ։ } խենթիլ . խենալ ։
Մունջ . կմ Մունչ ։ || մունճ . սուս ։
Մուշթարի ։ || Լուսնթագ աստղը ։
Մուշկ ։ || միսկ ։
Մուշտակ ։ || մուշտակ . քիւրք ։
Մուշտակագործ ։ || քիւրքճի ։
Մուռ ։ || տե՛ս Մօր ։
Մուռունէս ։ || տե՛ս Մեռոնէս ։
Մուտ ։ || մտնելը . կիրիչ ։ ՏՃՅՆ, մտնելու տեղ . դուռ ։ ՏՃՅՆ, կէլիր . ախարէթ ։
Մուտ առնել ։ || մտնել ։
Մուտ և ել առնել ։ || մտնել ելլել ։
Մուտ գտանել ։ || տեղ գտնել . ույղունութիւն ունենալ . մինասիպէթ ունիլ ։
Մուտք արևու ։ || արևուն մարը ։
'ի Մուտս լինիլ արևու ։ || արևը մարը մտնել ։
Մուր ։ || մուր . իս ։ ՏՃՅՆ, Թէննէք . մուրէքէպ ։ ՏՃՅՆ, միրտ ։
Մուրակ ։ || մուրացկան ։
Մուրանալ ։ || մուրալ ։
Մուրատ ։ || տե՛ս Մօր ։
Մուրացած ։ }
Մուրացածոյ ։ } մուրացած ։

Մուրացիկ ։ || մուրացկան ։
Մուրացիկ շրջիլ ։ || մուրալով ժուռ գալ ։
Մուրացկան ։ || մուրացկան ։
Մուրացկութիւն ։ || տե՛ս Մուրողութիւն ։
Մուրել ։ || մուր տալ . մուրս 'ի վրան քսել ։
Մուրիկ ։ || մուրացկան ։
Մուրկ ։ || խարկած բան . խածղած ցորեն ։
Մուրկ սխտան ։ || քէպլէպի ։
Մուրհակ ։ || Թէմէսիկ ։ ՏՃՅՆ, հէօճէթ . ֆէրման . Թէսկէրէ ։
Մուրճ ։ || Թաշճիի չէքիճ ։ ՏՃՅՆ, քիւլիւնկ . նաճախ ։ ՏՃՅՆ, փէտաստ . զաղմայ ։
Մուրճ հիւսան ։ || պալթաքէսէր ։
Մուրողութիւն ։ || մուրացկանութիւն . մուրալը ։
Մուրտ ։ || մերսին աղաճը ։
Մուրտ վայրենի ։ || եապան մէրսինի ։
Մուրցացի ։ || ճէնկով . ճէնկ ընելով ։ ՏՃՅՆ, մօրուքէն քանելով ։ ՏՃՅՆ, մուր տալով ։
Մուրցացի կռփել զգլուխ ուրուք ։ || մուր տալ գլխուն . մուրս 'ի վրան ընել ։
Մուրող ։ || մուրացող . մուրացկան ։

Մ Ռ

Մռայլ ։ || մութ . խաւար ։ ՏՃՅՆ, մթնցած . մթնշաղ . խաւարած ։
Մռզմայլիլ ։ || խառուշել . չան պէս ուտել ։
Մռզունք ։ || պռկունք ։
Մռմռալ ։ }
Մռմռիլ ։ } մռմռալ ։
Մռմռումն ։ || մռմռալը ։
Մռնչել ։ || մռմռալ . պոռալ . ասլանին պաղըռմիշ ընելը ։
Մռնչիւն ։ }
Մռունչ ։ } ասլանին պոռալը ։

Մ Ս

Մսագործ ։ || խասապ ։
Մսալիր ։ || մսով լցոնած . մսոտ ։
Մսակեր ։ || միս ուտող ։
Մսակոյտ ։ || մսի դէզ ։
Մսապանգուռած ։ || մսեղէն ։
Մսահան ։ || մսի չէնկել ։
Մսահատ ։ || միս կտրող ։
Մսան ։ || կէլինճիկէթի . իջէթի ։ ՏՃՅՆ, Թնթղուց միս . լօփ միս ։
Մսանաւոր ։ }
Մսանուտ ։ } Թնթղուց ունող ։
Մսապատ ։ || մսով պատած ։
Մսեղ ։ || մսոտ . մըսալի ։
Մսեղէն . || մսեղէն . մսէ ։
Մսեղի ։ || մսեղէն . մսէ ։ ՏՃՅՆ, կէնդանի ։
Մսխել ։ || Թէլէֆ ընել . զայ ընել . բատակը փճացնել ։
Մսուր ։ || մսուր . եէմլիխ ։ ՏՃՅՆ, գոմ . աղըլ . ախոռ ։

Մ Տ

Մտաբախ ։ || միտքը զարնող . սիրտը զարնող ։
Մտաբանել ։ || միտք բանեցնել . մտմտալ ։
Մտաբերել ։ || միտքը բերել . յիշել ։ ՏՃՅՆ, միտք ընել . մտմտալ . խելքը խէյալը բանի մը տալ ։
Մտադիր ։ || խելք առնող ։
Մտադիւր ։ || սրտանց ուզող . յօժար . սիրտը չաղ ։ ՏՃՅՆ, խելք առնող . մուխայեթ ։
Մտադիւր . (մակբայ.) կմ Մտադիւր իմն ։

‖ արտաքոյ · [illegible] : Տե՛ս , խելքը տարուած · մտախոհութեամբ ըլլալով :

Մտադիւրագիր : } խելամուտ յօժարութեամբ · խելամուտ
Մտադիւրագրութիւն : } շուտ : Տե՛ս , խելամուտ ուշ... [illegible]

Մտադիւրութիւն : ‖ սրտի շուտութիւն · յօժարութիւն · սրտի հաճոյ ըլլալը : Տե՛ս , խելքը տալը · մտախոհութեամբ ըլլալը :

Մտաթափ : ‖ խելքը ցրուած · խելագար · փախուստ · չլլալը :

Մտախաբ : ‖ միտքը խաբող : Տե՛ս , միտքը խաբուած , կամ մոլորած .

Մտախոհ : ‖ տե՛ս Մտախոհեալ :

Մտախոհութիւն : ‖ մտածմունք · մտածութիւն · ֆէօֆիքիւր · թասալ :

Մտախոյզ : ‖ մտքով փնտռող :

Մտախռով : ‖ միտքը ըռող · մտմտացող :

Մտախռով լինել , կամ Մտախռով կալ : ‖ միտքը ըլլալ · մտմտալ :

Մտածական : ‖ մտածմունք , կամ մտածող : Տե՛ս , տխրութիւն :

Մտածել : ‖ մտածել · մտմտալ :

Մտածին : ‖ տե՛ս Մտացածին :

Մտածութիւն : ‖ մտածութիւն · մտածմունք :

Մտակորոյս : ‖ տե՛ս Մտաթափ :

Մտահաճ : ‖ միտքին հաճող · իր սրտովը ըլլող : Տե՛ս , խաթրը խոշ ընող · խոշամետ խօսող · խոշ գալու :

Մտահաճոյ : ‖ սրտին խոշ եկող · սրտին խոշ երթող :

Մտահաճութիւն : ‖ իր միտքին հաճելը : Տե՛ս , խաթրը խոշ ընելը · խոշամետ խօսելը · խոշ գալը · խոշ գալութիւն :

Մտահան : ‖ միտքէ հանող · հանեցող · խմեցող · գինցող : Տե՛ս , միտք հանելը · հանելու կլլալու :

Մտահնու : ‖ խելքը թռած · խենթ · շաշկըն : Տե՛ս , միտքէն ելած · մոռցած : Տե՛ս , խելքը ցնդող :

Մտամոլորել : ‖ մէկին միտքը մոլորցնել :

Մտայոյզ : ‖ մտմտացող · ֆէօֆիքիւր ընող · թասալու :

Մտայոյզ առնել : ‖ մտմտացնել · ֆէօֆիքիւր ընել տալ :

Մտայոյզ լինիլ : ‖ մտմտալ · խառնակ ընել · ֆէօֆիքիւր ընել · թասալել :

Մտայուզութիւն : ‖ մտմտուք · ֆէօֆիքիւր · թասալ :

Մտայօժար : ‖ տե՛ս Մտադիւր :

Մտանել : ‖ մտնել :

Մտանել առ կին : ‖ կնկան հետ պառկիլ :

'ի գիրկս , կամ ընդ գիրկս Մտանել աղեղանց : ‖ աղեղը , կամ նետը ամուր քաշել :

ընդ աղեղն Մտանել : ‖ նոյն է :

'ի դատաստան , կամ 'ի դատ Մտանել : ‖ դատ կանչել :

'ի փորձ Մտանել : ‖ փորձել :

ընդ թիւ Մտանել : ‖ համրանքի տակ ընկնիլ · համրուիլ :

ընդ քիրտն Մտանել : ‖ քրտնիլ :

ընդ փախս Մտանել : ‖ փախս առնել · ետ դառնալ ... ընել :

Մտատանջել : ‖ միտքը տանջել · հարցնել · խմբ...

նող · զբօսնել :

Մտաւոր : ‖ խելքով իմացուած :

Մտաւորութիւն : ‖ միտքը [illegible] :

Մտաւորական : ‖ միտքին պատշաճ · խելքով հասկցուած : Տե՛ս , ֆիքրականութիւն · խելացի · միտքի բան :

Մտաւորութիւն : ‖ միտքը բանեցնելը · խելք տալը : Տե՛ս , ֆիքրանք · խելացութիւն :

Մտառար : ‖ տե՛ս Ընդմտառար :

Մտացածին : ‖ խելքէ հնարուած բան · զուարթ միտքի բան :

Մտացաւոր : ‖ միտքը խելացի · սիրող աշխատող :

Մտացի : ‖ խելացի · խելօք :

Մտացնորդ : ‖ տե՛ս Մտացածին :

Մտաքար : ‖ միտք ունող · խելացի · խելամտ ըլլալու · մտքով ըլլալու : Տե՛ս , խելացի :

Մտաւորական : ‖ մտքով եղած , կամ մտքով ըլլալու :

Մտաւորութիւն : ‖ միտք ունենալը : Տե՛ս , ֆիքրանք · խելացութիւն :

Մտերիմ : ‖ ներքին · հոգի · հաւատարիմ · սրտի մօտ · մտքի սիրական :

Մտերմաբար : ‖ հաւատարմութեամբ · սրտանց չէ այնպէս :

Մտերմագոյն : ‖ խիստ ներքին · խիստ մօտ · խիստ հաւատարիմ :

Մտերմանալ : ‖ հաւատարիմ ըլլալ · մօտ ըլլալ · ներքին ըլլալ · սրտակից ըլլալ :

Մտերմութիւն : ‖ հաւատարմութիւն · մօտութիւն · ներքին ըլլալը · սրտակցութիւն :

Մտուցանել : ‖ մտցնել · խոթել :

Մտրակ : ‖ մտրակ · կամ խամչի :

Մտրակահար : ‖ մտրակով զարկող : Տե՛ս , մտրակով զարկուած :

Մտրակել : ‖ մտրակի զարնել · մտրակով զարկել :

Մտրուկ : ‖ քուռակ , կամ ձիու ձագուկ · թայ :

Մ Ր

Մրափել : ‖ մուր դնող · մուր քսող · սևցնող :

Մրաղարդ : ‖ սևցուցած , կամ սև գուներով զարդարուած :

Մրակներ : ‖ մրոտ · սև գունով :

Մրակերպել : ‖ մրոտել · սևցնել :

Մրայօն : ‖ սև ընկոյզ · խնձորենի :

Մրաշար : ‖ մրտեղէնով շարուած :

Մրգաբեր : ‖ մրգեղէն բերող · երեմիշ տուող :

Մրգաւետոյց : ‖ մրգեր երեւցնող · երեմիշ տուող :

Մրգաստան : ‖ պտուղ պահող · երեմիշի պարտէզ : Տե՛ս , մրգեղէնի · երեմիշի · մեյվայ :

Մրգաւէտ : ‖ մրգերով , կամ երեմիշով լեցուած · պօղ երեմիշ տուող :

Մրզաւոր : ‖ մրոտած · սևցուած :

Մրել : ‖ մուր քսել · մրոտել · սևցնել :

Մրկել : ‖ փակել · խափանել · բռնել · խասարած ընել :

Մրմռալ : ‖ մռմռալ · քրթմնջել · նախանձել · ղալմալը :

Մրմռանք : ‖ տրտունջ · մռմռալ :

Մրմնջել : ‖ Թրմնջալով երգել · կամ լալ :

Մրմնջիւն :
Մրմնջումն :
Մրմունջ : } Թրմնջալով երգել · կամ լալ :

Մրմռալ . կմ Մրմռիլ ։ ‖ մռմռալ ։
Մրոտ ։ ‖ մրոտ ։
Մրոտել ։ ‖ մրոտել . մուր քսել ։
Մրուր ։ ‖ մրուր . չիրք . թիլթ . մուրտ . լըղտ ։ Տճկ., տորթու ։
Մրջիմն . կմ Մրջիւն ։ ‖ խառընձնայ ։
Մրջիւնատուխ ։ } մրջնատուխ ։
Մրջիմնատուխ ։ }
Մրջիւնոց ։ ‖ խառընձնալըխ ։
Մրսիլ ։ ‖ մըսիլ ։
Մրտենի ։ ‖ մըրտին աղաճը ։
Մրրախառն ։ ‖ մրրուրով խառնած . մրրոտ . լըղտ ունող ։
Մրրատեսակ ։ ‖ մրուրի նման ։
Մրրիկ ։ ‖ մրրիկ . փոթորիկ ։
Մրրկաշունչ ։ ‖ մրրկով շէք ։
Մրրկախառն ։ ‖ մրրկով խառնած ։
Մրրկածին ։ ‖ մրրիկ հանող ։
Մրրկածուփ ։ ‖ մրրիկ հանող . մրրկով ներքև վրայ դարձնող ։
Մրրկակոծ ։ ‖ տես Մրրկածուփ ։
Մրրկակոծիլ ։ ‖ մրրկով ներքև վրայ ըլլալ ։
Մրրկել ։ ‖ խափիլ փչելով ներքև վրայ ընել . ապմկել . ալթիւստ ընել . վէրվէրէ հանել ։
Մրցական . ‖ ձէնկի մութալլըխ ։
Մրցակից ։ ‖ ձէնկատաշ ։
Մրցանակ ։ ‖ յաղթանակ . հօտիւղ . յաղթութե պախշիշ ։ Տճկ., յաղթութե փորձք . յաղթութի ։
Մրցանք ։ ‖ տես Մրցութի ։
Մրցարան ։ ‖ ձէնկի տեղ . ձէնկի մէյտան ։
Մրցել ։ } կռիւ ելլել . ձէնկ ընել ։ Տճկ. ջահտ
Մրցիլ ։ } ընել . զօռ ընել . ճանի կեօյիւլ-տէն ջանալ ։ Տճկ., ձէնկ ձիւտայի մէջ ընկնիլ ։
Մրցութի ։ } կռիւ . ձէնկ ։ Տճկ. ջահտ . զօռ .
Մրցումն ։ } Տճկ., ձէնկձիւտայի պէլայ . նեղութի ։
Մրցող ։ ‖ ձէնկ ընող . ձէնկճի ։
Մրքուղ . կմ Մրգուղ ։ ‖ ցած . գէշ . խեղճ . փուճ ։

Մ Ք

Մքթալ ։ } գժուժարը գալ . կլուճը գալ . որ-
Մքթել ։ } դողիլ . լեզուէն տալ ։

Մ Օ

Մօտ ։ ‖ մօտ . մօտիկ . քովը ։
Մօտ գալ . կմ Մօտ երթալ ։ ‖ քովը գալ . քովը երթալ ։
Մօտալուտ ։ ‖ մօտ կեցող . մօտիկ ։ Տճկ. գլխուն վրայ հասնելէ եղող . գլխուն վերև տնկուող . վրան հասած ։ Տճկ., մօտերս ։
Մօտալուր ։ ‖ մօտէն լսող . մօտիկէն լսած ։
Մօտակալուտ ։ ‖ տես Մօտալուտ ։
Մօտակայ } մօտ կանգնող . մօտ կեցող . մօ-
Մօտակաց ։ } տիկ ։
Մօտակուռ ։ ‖ մօտ կռող , կմ կռուած . շուտով կռող , կմ կռուած ։
Մօտակուռ լինիլ ։ ‖ շուտով կռուիլ , կմ զօդուիլ ։
Մօտ առ մօտ ։ ‖ քովէ քով ։ Տճկ., մօտերս . շուտով ։
Մօտաւոր ։ ‖ մօտիկ ազգական ։
Մօտաւոր ։ ‖ մօտիկ ։
Մօտաւորել ։ ‖ մօտեցնել ։
Մօտաւորութի ։ ‖ մօտիկ ըլլալը . մօտենալը ։
Մօտաքաղաք ։ ‖ մօտիկ քաղաք ։
Մօտել ։ ‖ մօտեցնել ։
Մօտևոր ։ ‖ մօտիկ ։
Մօտիլ ։ ‖ մօտիլ . մօտենալ . դպչիլ ։
Ի Մօտոյ ։ ‖ մօտէն . քովէն ։ Տճկ., մօտերս . շուտով ։
Մօր ։ ‖ ցեխ . չամուռ . պալչըխ . պաթախ ։
Մօրաքար ։ ‖ չամռ խպէս . պալչըխի նման ։
Մօրական ։ ‖ չամռոտ . պալչըխլը ։
Մօրահեղձ ։ ‖ պալչըխի մէջ խղդուած ։
Մօրահեղձ առնել ։ ‖ պաթախի մէջ խղդել ։
Մօրանալ ։ ‖ չամուր ըլլալ . պալչըխ կորիլ ։ Տճկ., խեղճ ըլլալ . սէֆիլ ըլլալ ։
Մօրատ ։ ‖ տես Մօր ։
Մօրաքոյր ։ ‖ մօրքուր . թէյզէ ։
Մօրիկ ։ ‖ խեղճ . սէֆիլ ։
Մօրու ։ ‖ խորթ մայր ։
Մօրուսք . կմ Մօրուք ։ ‖ մօրուք ։
Մօրուտ ։ ‖ չամռոտ . չամուռլուխ ։ Տճկ., մօրուտ . ծաղիկ մի է ։

Յ Ա

Յաւերժածին ։ ‖ յաւերժայ ծնած . ինչպէս է հայոց ազգը ։
Յաւերժական ։ ‖ յաւերժայ մութաւլիխ . կմ յաւերժայ առաջ եկած . ինչպէս մեր ազգը ։
Յագ ։ ‖ կուշտ . կշտացած ։ տես և Յագուրդ ։ ունել զհաց Յագ կմ զՅագ ։ ‖ կուշտ ունել ։
Յագենալ ։ ‖ տես Յագիլ ։
Յագեցութի ։ } տես Յագուրդ ։
Յագեցումն ։ }
Յագեցուցանել ։ ‖ կշտացնել . պխտրմիշ ընել ։
Յագիլ ։ ‖ կշտանալ . պխմիշ ըլլալ ։
Յագումն ։ } կշտանալը . կուշտ ըլլալը . տոյ-
Յագուրդ ։ } ում . պըխըմ . պխտըմայ ։ Տճկ., իքրահ ։
Յագուրդ առնել ։ ‖ կշտացայ ըսել ։
Յաղել ։ ‖ մորթել . խուրպան ընել . կռքի ընծայել ։
Յաղեր ։ ‖ թագ . թաճ ։
Յաղումն ։ ‖ մորթելը . խուրպան ընելը ։
Յախերական ։ } նիտաֆուրչ . առանց նիտա-
Յախերկան ։ } ֆի ։ Տճկ., նաֆիլէ . նէհաղ տեղը . պօշ տեղը ։
Յախճապակեալ ։ } փառֆուրով շինած կմ
Յախճապակեայ ։ } զարդարած ։ Տճկ., չինիով շինած կմ սաղած . չինիլի ։
Յախճապակել ։ ‖ չինիով շինել կմ սաղել . չինի խափլամիշ ընել ։
Յախճապակի ։ ‖ փառֆուրի ։ Տճկ. չինի ։
Յախուռն ։ } տես Յանդուգն ։ Տճկ. աթըլ-
Յախուրն ։ } ճուպուռ . թէվէքէլի . ըռասդ կէլիշինէ ։
Յախուրնախոս ։ ‖ փէրթաֆուրչ . էտ' փոխ

խօսող · Թափառական եղող · հայտոր խօսող :
Յածեղանի : || զայթիս · մեաումոյ ·
Յածել · } ժուռ ածել · կերպարանափոխ
Յածեցուցանել : } ընել · շրջեցնել · առանց նպատակին տանիլ · պտըտցնել · անտարբերին ընել : Տե՛ս · խայթքի մէջ ձգել · տարակուսութեան մէջ ձգել · գեղգեղեցնել · ծուլանալով ընել : Տե՛ս · ձախորդմամբ ընել · մոլորել · վեր վերեր մէջ ձգել :
Յածիլ : || շրջիլ · ժուռ գալ · պտըտիլ · առանց նպատակին երթալ երկրպաւ · անտարբերին ըլլալ : Տե՛ս · խայթքը ունենալ · տարակուսութեան մէջ ընկնիլ · ծուլանալով ըլլալ : Տե՛ս · ապշիլ · վերվերեր մէջ ընկնիլ · ձախորդմամբ ըլլալ :
Յածումն : || ժուռ գալը · պտըտիլը · անտարբերին ըլլալը : Տե՛ս · տարակուսանք · խայթը : Տե՛ս ձախորդմամբ ըլլալը · վերվերէ :
Յածուն : || շրջօղ · անտարբերին : Տե՛ս · խայթքի մէջ եղող · ձախորդմամբ եղող :
Յածուցանել : || տե՛ս Յածեցուցանել :
Յախանել : || աչքը ձգել · տեսնել · նայիլ : Տե՛ս · աչքը վրան ընել · կեղծելիմիջ ընել · հոգալ · պէտ ընել :
Յական Թօթափել : || անխնայ Թե · լականն · անմնահարիր · Ֆիլհալ · Թեզմը :
Յականջալուրս լսել : || անկծով լսել :
Յակինթ : || եախոււտ :
Յակինթ կապուտակ : || կեռը եախուտ :
Յակինթ կարմիրերփեան : || կարմիրը եախուտ :
Յակինթ ռակեղոյն : || սարը եախուտ :
Յակինթ ծաղիկ : || նշանոււֆար · զիւմպիւլ :
Յակն առնուլ : || եր Թեւին տակը առնել · կեօղէԹմիշ ընել :
Յակն արկանել : || աչքը առջևը դնել · աչքը ցցընել · մտադիր երեցնել · առջևը կանգնեցնել · առջևը գնել : Տե՛ս, աչքի անցընել :
Յակինթ ակապ : || եախուտով շինած · եախուտ քարերով զարդարած :
Յակրի : || ակրի · փշաւ ծառ մի է :
Յակքարիլ : || տե՛ս Յօժարիլ :
Յակքարութիւն : || տե՛ս Յօժարութիւն ·
Յահուր : || անհերկեա եանէ փախ · առօրդ · րաղ սըղ · երեսի ջուր չունեցող · փերվասըզ : Տե՛ս, գէշ · փուճ :
Յաղագս · || համար · զօր օրինակ · յաղագս Ճանապարհորդաց : ռամկ · Ճամբորդներուն համար :
'Ի Յաղագս : || համար · զօր օրինակ · 'ի յաղագս քո : ռամկ · քեզի համար : 'ի յաղագս խոնարհութեան : ռամկ · խոնարհութեան համար :
Յաղակարծս : || ղաֆիլ · ղաֆիլաւէն :
Յաղել : || աղել · աղ ցանել · սալամուռ ընել :
Յաղեկարծ : || տե՛ս Յեղակարծ :
Յաղթ : || յաղթօղ · ևաստիւն : Տե՛ս, խիստ մեծ · հաստատուն : Տե՛ս, խիստ լաւ · լաւագոյն : Տե՛ս, խիստ ուժով · զօրաւոր · խիստ պօլ · խիստ շատ :
Յաղթաբազուկ : || զօրաւոր Թեւ ունեցող : Տե՛ս, խիստ կարիՃ · խիստ ուժով · խիստ քեահին :
Յաղթաբան : || մէնչէպր խօսող :
Յաղթագնեայ : || յաղթօղ · յաղթութեան ընող :
Յաղթակիր : || յաղթանակ [illegible]
յաղթօղ · ևաստիւն · [illegible] :
Յաղթանակածրարք : || տե՛ս Յաղթել :
Յաղթանականք : || նշանը յաղթութեան · կեօզգերի ըլ · հալայ · յաղթական կարիՃ ·
Յաղթահարել : || զօրով ելնալ · յաղթել · կոր աղթել : Տե՛ս, ծեծել · ջախջախ ընել · ձեռել · զինել · զուլում ընել · [illegible] միշ ընել :
Յաղթամարտիկ : || կեռծկան · [illegible]
Յաղթանակ : || Նշանը · յաղթութեան պատիւ ընել : Տե՛ս, հաւս · մռաւ ... : Տե՛ս, յաղթութեան զօրծք · յաղթութեան : Տե՛ս, յաղթութեան փառաւորի կամ ըմծք : Տե՛ս, յաղթօղ · ևաստիւն եղող :
Յաղթանակել : || յաղթել · [illegible] առնել :
Յաղթանշան : || տե՛ս [illegible]
Յաղթանշանք : || [illegible]
մեծ · նշանաւոր :
Յաղթանք : || յաղթութիւն : Տե՛ս, [illegible] քիպիր · Թալան :
Յաղթանուէր : || Ճիւղը պօլ [illegible] Ճոխ վասցնօղ :
Յաղթապէտ : || յաղթութեան պէտօղ
Յաղթապսակել : || յաղթութեան եռակ ընծայել · քաջաքով յաղթել :
Յաղթապսակութիւն : || յաղթութեան եռակ ընծ նելը · յաղթութեան քանկ :
Յաղթասէր : || յաղթութեան ընել սիրօղ :
Յաղթարան : || յաղթելու տեղ, կամ յաղթութեան գործիք :
Յաղթել : || յաղթել կամ աղթել · տակ առնել : Տե՛ս, քանի մը հետ գլուխ ելլել : Տե՛ս, ևաստիւն ըլլալ · մեծչուք ըլլալ :
Յաղթելի : || յաղթօղ · ևաստիւն :
Յաղթ յաղթ : || մեծ մեծ · խիստ հաստատուն : Տե՛ս, խիստ լաւ · լաւագոյն : Տե՛ս, խիստ զօրաւոր · խիստ պօլ :
Յաղթողական : || յաղթութեան մի Թաղիխ :
Յաղթողական պարգեւք : || էզիւլ Թիխա :
Յաղթու : || յաղթօղ · Խաստիւն :
Յաղթութիւն : || յաղթութիւն կամ աղթութիւն : Տե՛ս, ևաստիւնութիւն · մեծշուքութիւն : Տե՛ս, խիստ մեծութիւն :
Յաղթուկ : || տե՛ս Յաղթու :
Յաղթումն : || յաղթելը · կամ աղթուելը ·
Յաղթօղ : || տե՛ս Յաղթու :
Յաղկանք : || տղայութիւն · լըզըՃալիք :
Յաղկել : || տղայիկել · լըզըՃալել :
Յաղկիլ : || տղայիկիլ · լըզըՃալիլ :
Յաճախ : || ըլլի · պօլ · շատ · եւել : Տե՛ս, երկան · խիստ : Տե՛ս, ըլլի ըլլի · լիքնակէ պէրէ · տայիմայ :
Յաճախաբան : || շատ կամ երկան խօսօղ · շատ լէզու :
Յաճախաբանել : || շատ խօսիլ · ուզունճի օլմայ ըլլալ :
Յաճախաբանութիւն : || շատ խօսիլը · երկարաբանութիւն :
Յաճախագին : || խիստ ըլլի · խիստ պօլ · խիստ երկան · խիստ շատ :

Յաճախագին : ‖ Թանկ · սուղ :
Յաճախագնեալ : ‖ շատ գանուծող · պօլ :
Յաճախագոյն : ‖ տե՛ս Յաճախագին :
Յաճախագութ : ‖ խիստ ողորմած :
Յաճախապաշտ : ‖ խիստ պաշտօղ · պաշտելու եռանդ ընկնօղ · սօֆի :
Յաճախաւոր : ‖ տե՛ս Յաճախ :
Յաճախել : (Ներգործ.) ‖ շատցնել · եւելցնել · պօլցընել · սըխցնել : ՆՇՆ. տատանմէջ ընել · տայմայ Թօղուլ · երկնցնել :
Յաճախել : (Չեզոք.) ‖ շատնալ · եւելնալ · պօլնալ : ՆՇՆ. սըխ սըխ ըլլալ · տատանմէջ ըլլալ · տայմայ ընել · շատ կենալ · երկարիլ · ուշանալ :
Յաճախել՝ ի տեղի ինչ : ‖ սըխ սըխ գալ կամ գնալ :
Յաճախեցուցանել : ‖ տե՛ս Յաճախել · որ գործածուած է ներգործական :
Յաճախութիւն : ‖ շատութիւն · պօլութիւն · սըխութիւն : ՆՇՆ. սըխ սըխ ընելը · տատանմէջ ըլլալը · երկան կենալը · ուշանալը :
Յաճախք · աց : ‖ տե՛ս Յաճախութիւն :
Յամառութիւն : ‖ անտէր մնալը · երեսէ ընկնիլը : ՆՇՆ. մէկ գլի երԹալը · միՆակութիւն · ինքնիրութիւն · անապատ տեղ · չեօլ :
Յամայր : ‖ խիստ ուշացօղ · երկան դիմացօղ · շատ կեցօղ · խիստ երկան :
Յամայր ամք : ‖ շատ տարիներ · երկար կեանք :
Յամայրամել : ‖ շատ տարի դիմացնել · երկար կեանք տալ : ՆՇՆ. շատ ժամ խուլլանմէջ ըլլալով՝ զափտ ընել :
Յամառ : ‖ ինատճի · Նախս · զըԹ · տասպան աքիրեճի · կամ տասպան աքիրէմէջ ընօղ :
Յամառել : ‖ տե՛ս Յամառիլ :
Յամառեցուցանել : ‖ ինատճի ընել · զըԹ ընել · Նախս ընել · տասպան աքիրէԹմէջ ընել :
Յամառիլ : ‖ ինատ ընել · չէ ըսել կենալ · տասպան աքիրէմէջ ընել : ՆՇՆ. Նախսութիւն կամ զըԹութիւն ընել · միւճատելէ ընել :
Յամառոտ : ‖ ինատճի : ՆՇՆ. ինատով ձէնկ ընօղ · տասպան աքիրէյիճի :
Յամառութիւն : ‖ ինատ · ինատճութիւն : ՆՇՆ. զըԹութիւն · զըԹ ձէնկ · ձէնկ ձիւտայ :
Յամարամ · կամ Յամերամ : ‖ տե՛ս Յամայր :
Յամել : } ուշանալ · երկար կենալ · դիմա-
Յամենալ : } նալ :
Յամ ուստեք · կամ յամ ուստեք : } ամմէն տեղէ ·
Յամենուստ : } ամմէն գլի է :
Յամեցուցանել : ‖ ուշացնել · երկար պահել · դիմացնել :
Յամէ եւ : ‖ տարուէն անդին · տարուէն եռեւ · գալ տարի :
Յամոյր · կամ Յամօր : ‖ աէյսէլ · կենդանի մի է :
Յամօրանման : ‖ աէյսէլի նման :
Յամուր : ‖ ամուր · պինտ · խաւի · անվախ · էմին :
Յամր : ‖ ուշ · կամաց : ՆՇՆ. ուշացօղ · ուշացած · անանացօղ :
Յամրագնաց : ‖ տե՛ս Յամրընթաց :
Յամրալեզու : ‖ կամկար խօսօղ · ծանրլեզու :
Յամրահաւատ : ‖ ուշ աւատացօղ · դժուար հաւատացօղ :

Յամրայլին : ‖ ուշացօղ · անանացօղ · օյալանմէջ եղօղ :
Յամրանալ : ‖ ուշանալ · անանալ · օյալանմէջ ըլլալ · երկան կենալ :
Յամրապատում : ‖ կամկար խօսօղ :
Յամրապէս : ‖ ուշ · կամաց :
Յամրել : ‖ տե՛ս Յամրանալ :
Յամրեղ : ‖ խիստ ուշ · կամ խիստ ուշացօղ · խիստ անանացօղ · խիստ մըզմըզ :
Յամրընթաց : ‖ կամաց քալօղ · մըզմըզ քալօղ :
Յամրութիւն : ‖ ուշանալը · ուշ ըլլալը · ուշ ընկնիլը · երկան մնալը :
Յամօր : ‖ տե՛ս Յամոյր :
Յայ : ‖ օխ :
Յայգմանս : ‖ առաւօտանց · վաղվընաք :
Յայգորել : ‖ բարի օր երԹալ · բարի օր ըսելով ուրախուԹմէջ ըլլալ :
Յայգորելի : ‖ բարի օր երԹալու :
տեղի Յայգորելի : ‖ տիճանիխանայ · տիճան հայաԹը :
Յայգուցն : ‖ առաւօտանց · վաղվընաք :
Յայդկոյս : ‖ անդին :
Յայդսակս : ‖ ատոր համար :
Յայլակարծուց : ‖ ղափիլաէն :
Յայլ ուստեք : ‖ ուրիշ տեղէ · ուրիշ գլի է :
Յայնժամ : ‖ անատենը :
Յայնկոյս : ‖ անդի գլին · անդին · գիմացը · անդի եախան :
Յայնմ հետէ : ‖ անկից ետե · անկից անդին :
Յայնմ վայրի : ‖ ան տեղուկը · անատենը :
Յայն սակս : ‖ անոր համար :
Յայսպանաս : ‖ տե՛ս Յապանաս :
Յայսկոյս : ‖ աստի գլին · ասդին :
Յայսմ հետէ : ‖ ասկից ետե · ասկից անդին · ալԹըրխ : ՆՇՆ. հիմիկուց · կամ հիմըկուց :
Յայսմ վայրի : ‖ աստեղս · աս ատենս :
Յայս սակս : ‖ ասոր համար :
Յայս վայր : ‖ աս տեղս · հոս :
Յայսր հետէ : ‖ ասկի ետե · ասկից անդին · ալԹըրխ :
Յայտ : ‖ յայտնի · էշկեարէ · այէյան :
Յայտ ածել : } տե՛ս Յայտնել :
Յայտ առնել : }
Յայտական : ‖ տե՛ս Յայտ :
Յայտանկատ : ‖ էշկեարէ նայօղ · էշկեարէ տեսած :
Յայտանուն : ‖ անունը մեծ · նամլը · նամտար :
Յայտապատկեր : ‖ երեւցօղ պատկերք :
Յայտապատում : ‖ էշկեարէ պատմօղ · կամ նախլ ընօղ :
Յայտապատում առնել : ‖ էշկեարէ նախլ ընել :
Յայտարան : ‖ էշկեարէ քննելու տեղ : ՆՇՆ. էշկեարէ ընօղ · այէյան ընօղ :
Յայտարար : ‖ էշկեարէ ընօղ · այէյան ընօղ :
Յայտարարութիւն : ‖ յայտնի ընելը · էշկեարէն հանելը :
Յայտերեւակ : ‖ էփէշկեարէ · աշկարէյան :
Յայտայանդիման : ‖ ամմէնուն առջեւ · էփէշկեարէ :
Յայտայանդիմանութիւն : ‖ էփէշկեարէութիւն · աշկարէյան ընելը : ՆՇՆ. իսպաԹ :

Յայտնաբանօղ : || եշկերապէս խօսօղ . աշկարայ խօսող :
Յայտնաբանել : || տե՛ս Յայտնել :
Յայտնաբանիչ : || տե՛ս Յայտնաբան :
Յայտնաբանութիւն : || յայտնի խօսիլը . յայտնութիւն տալը :
Յայտնաբարբառ : || եշկերապէս խօսող , կամ խօսած :
Յայտնագոյն : || խիստ յայտնի . խիստ եշ- կերապէս :
Յայտնադիմակայ : || եշկերապէս նախանձող , կամ խօսելը երեւցած :
Յայտնապէս : || եշկերապէս :
Յայտնատեսիլ : || եշկերապէս երեւցօղ :
Յայտնեալ : || եշկերապէս ցուցուած . աշկարայ եղած :
Յայտնել : || եշկերապէս ընել . ցուցընել . աշկարայ -ընել . բանալ . մերկել :
Յայտնի : || եշկերապէս աշկարայ :
Յայտնիչ : || տե՛ս Յայտարար :
Յայտնութիւն : || եշկերապէս երեւցօղ . աշկարայութիւն :
Յաջող : || անխափան . եւ առաջը . ելք առ ջեւ չունեցող :
Յաջողագոյն : || խիստ յաջողակ . բարի գործ նամանաւանդ :
Յաջողութիւն : || անխափանութիւն . ... գործութիւն . բարեպաշտութիւն :
Յանգ . կամ Յանկ : || ոտանաւոր տողերու վերջի ձայնը : դէմ. վերջ . ծայր :
Յանգ հանել . կամ Յանկ հանել : || վերջացընել . գլուխ հանել . լմնցնել :
Յանգ ելանել . կամ Յանկ ելանել : || վերջա- նալ . լմննալ . խալըսիլ :
Յանգագոյն : || խիստ անուշիկ . խիստ ձայնով :
Յանգաշեշտ : || վերջի վանկը ծանրացնող . խիստ եւ այս բանս . ուր ըլլայ :
Յանգապատկանեալ : || վերջի վանկը արտաքին ունող :
Յանգաւոր : || տե՛ս Յանկաւոր :
Յանգաւորել : || տե՛ս Յանգել :
Յանգաւորութիւն : || տե՛ս Յանկաւորութիւն :
Յանգել . կամ Յանկել : || գլուխ հանել . լմն- ցնել . հասցնել : դէմ. ուղղուցնել . բարակ բերել . կցցել . վերջը գալ :
Յանդուգն . կամ Յանկուգն : || լրբենալը . խալըսիլը . հասնիլը : դէմ. ուղղուելութիւն : տխուշելը . կցցելը : դէմ. բարակ չելը :
Յանդգնաբանօղ : } վարպետ խօսած :
Յանդգնաբարբառել : }
Յանդգնութիւն : || լրբենալը . վերջը . ամօթ : դէմ. ուղղութիւն :
Յանդիմանացուցանել : || տե՛ս Յանկուցանել :
Յանդիմել : || տե՛ս Յանկչել :
Յանդիմանագոյն : || յանդիմանելով . խիստ տարբեր . խիստ նեղութեամբ :
Յանդիմանիլ : || առաջքութիւն ընել . եւ վեր- նեռնելը . խաղրելու զուրս ելնել . եւ հա- մարձակիլ :
Յանդիմանութիւն : || առաջքութիւն եւ հաս- ձակութիւն . շատ նեռնելը . խաղրելու զուրս ելլալը . քիչ ատեն :
Յանդիմանօղ : || դիմացը . առջեւը . եշկերապէս :
Յանդիման առնել : } առջեւը բերել . առջեւը
Յանդիմանօղ առնել : } կանգնեցնել . դիմացը տնկել : վարչեւոր , խայտառակ ընել : տե՛ս և

Յանդիմանել : ...
Յանդիման ընել : || դիմացը կենալու . դիմացը կանգնիլ . առջեւը կենալ : դէմ. համարձակիլ . թողուլ ըլլալ . չախուանալ . առջեւ ...
Յանդիման կարկանդել : || մեղքը երեսը տալ . երեսը վար առնել . խայտառ ընել :
Յանդիման առնել : || տե՛ս Յանդիմանել :
Յանդիմանագործ : || դիմացը խօսօղ . առջեւը խօսօղ :
Յանդիմանաբանութիւն : || տե՛ս Յանդիմանակալութիւն :
Յանդիմանակաց : || դիմացը կեցող . դիմացը կանգնօղ : դէմ. խիղճին խօսելու համարձակ :
Յանդիմանակացութիւն : || դիմացը կենալը . առ- ջեւը կանգնիլը :
Յանդիմանաձիրք : || խօսելու խօսքի . ձեռնական խօսելը զուրս ձգող :
Յանդիմանաւոր : || եշկերապէս աւանդեալ ...
Յանդիմանաւոր : || հաշտել . յանդել : դէմ. եշ- կերապէս . աշկարայ :
Յանդիմանել : || չափել . դատել . մեղադրել . երեսն տալ . երեսը վար տալ . ...տալ . դէմ. դիմացը կամ առջեւը կանգնեցնելը . առջեւը բերել : դէմ. եշկերապէս ընել . ... մերկ- նել . ... ընել . ... դէմ. ... դը բանալ ... ընել : խայտառակ ընել :
Յանդիմանութիւն : || չափելը . դատելը . մեղքը երեսը տալը . երեսը վար տալը : դէմ. դիմաց կա- լը . դիմացը կանգնիլը . առջեւը կենալը : դէմ. խայտառակ :
Յանդորր : || տե՛ս Անդորր :
Յանդրանիկ : || առաջին . եւ այլ համարձակ . եւ նեղ ... . խաղրելու զուրս ելլալը :
Յանդգնայօլ : || տե՛ս Անդգնայօլ :
Յանդիպակ : || նեհանիս տեղը . առ չաւաղ մերձ :
Յանկ : || տե՛ս Յանգ :
Յանկագոյն : || տե՛ս Յանգագոյն :
Յանկամիտ : || մէկ մէկու նման . ուղղակի . տխուշեր :
Յանկանել : || մէկ մէկու նման ըլլալ . ուղղակի ըլլալ . տխուշեր ըլլալ :
Յանկարծ : || խափիլ : դէմ. երեսի թէ . անմ- մութիւն մը :
Յանկարծադարձ : || խափիլ դարձող .
Յանկարծաբեկ : || խափիլ բառուն եկող խա- փիլ հասնող : դէմ. խափիլայէն . խափիլ :
Յանկարծաթռիչ : || խափիլ փախած , կամ ա- զատուած : դէմ. խափիլայէն :
Յանկարծամեռ : || մէկէն ցատկող . խափիլ ծագած :
Յանկարծամահ : || խափիլ դարձուած կորսած :
Յանկարծակի : || խափիլ . խափիլայէն :
Յանկարծահաս : || տե՛ս Յանկարծադարձ :
Յանկարծական : || խափիլ մեռնող
Յանկարծամահ մեռանիլ : || խափիլ մեռնիլ :
Յանկարծերեւոյթ : || խափիլ երեւցող :
Յանկարծօրէն : || խափիլայէն :
Յանկարծ ուրեմն : || խիստ խափիլ . շատ խափիլայէն :
Յանկարծորէն : || խափիլայէն . խափիլ :
Յանկուցանել : || ուղղակի տխուշեր ըլլալու համար ընել : դէմ. սանձել . լմնցած :

Յանկաւորել : ‖ տե՛ս Յանգել :
Յանկաւորութիւն : ‖ ուշադրութիւն · ձայնը · ականջները : Փխբ. վերջանալը · սօնք : Փխբ, երկննալը · հասնիլը :
Յանկել : ‖ տե՛ս Յանգել :
Յանկուցած : ‖ տե՛ս Յանգուցած :
Յանկութիւն : ‖ տե՛ս Յանկաւորութիւն :
Յանկուցանել : ‖ ուշըրունցնել · ուշադրամիշ ընել : Փխբ, գլուխ հանել · լմնցնել : Փխբ. հակեցնել · մարդու սիրտը քաշել : Փխբ. դադրեցնել · կանգնեցնել :
· Յանկուցանել զսիրտ մարդոյ : ‖ մարդու սիրտը կապել :
Յանկչել : ‖ գլուխ ելլել · լմննալ · խալըսիլ : Փխբ, ուշըրուննալ · ուշմիշ ըլլալ : Փխբ, հակիլ · յօժարիլ · սիրով կապուիլ · եանաշմիշ ըլլալ : Փխբ, կանկ առնել · դադրիլ · իջնիլ :
Յանհնարինն է · կամ Յանհնարից դոյ : ‖ մինչ_ քինախիզ է · պատիլ չէ :
Յանձանձանք : ‖ պէտ · թիմար :
Յանձանձել : ‖ հոգալ · պէտ ընել · թիմար ընել :
Յանձանձիչ : ‖ հոգ տանող · պէտ ընող · թիմար ընող :
Յանձնապաստան : ‖ ինք իրեն յուսացող · սէրպէստ · մէկէ մը վախ չունող :
Յանձնապաստանիլ : ‖ ինք իրեն յուսալ · սէրպէստ ըլլալ :
Յանձնառական : ‖ իր վրայ առնող · խապուլ ընող :
Յանձն առնել · կամ առնել Յանձն : ‖ տե՛ս Յանձնել :
Յանձն առնուլ : ‖ վրան առնել · խապուլ ընել · հաւնիլ · խօսք տալ :
Յանձնառութիւն : ‖ վրան առնելը · խապուլ ընելը · հաւնիլը · խօսք տալը :
Յանձնել : ‖ ձեռքը տալ · թէսլիմ ընել : Փխբ. ապսպրել · վախէլեթ ընել :
Յանձն լինել · կամ լինել Յանձն : ‖ թէսլիմ ըլլալ · ապաւինիլ · վաքիլեթ ըլլալ · ապաստանիլ :
Յանցանել : ‖ անց ընել · մեղանչել : Փխբ, սխալիլ · խալտելնալ · սխլիշմիշ ըլլալ :
Յանցանք : ‖ անց · խապահաթ · մեղք :
Յանցաւոր : ‖ անցչու · խապահաթլը · մեղաւոր :
Յանցաւորութիւն : ‖ անցչու ըլլալը · անց · խապահաթ · մեղք :
Յանցուածք : }
Յանցութիւն : } անց · խապահաթ · մեղք :
Յանցումն : }
Յանցուցանել : ‖ անց ընել տալ · մեղանչել տալ · խապահաթքեար ընել :
Յանցուցեալ : ‖ տե՛ս Յանցաւոր :
Յանօթ առնուլ : ‖ փոխ առնել :
Յանօթ տալ : ‖ փոխ տալ :
Յաշտ · կամ Յաշտն : ‖ ղուռպան , կամ փէշքէշ կուռքի :
Յաշտարար : ‖ ղուռպան ընող · կուռքի քէնչ :
Յաշտիչատ : ‖ շատ ղուռպան անող :
Յաչաղանք : ‖ փախլութիւն · նախանձ · խըսխանճ :
Յաչաղել : ‖ փախլիլ · նախանձիլ · խըսխանմիշ ըլլալ : Փխբ, փախլելով պահել, կամ ալըխօմիշ ընել · չըտալ : Փխբ, նախանձելով աւրել, կամ բուխտան դնել, կամ կորմնցնել :
Յաչաղկոտ : ‖ փախլօղ · նախանձօղ · խըսխանմիշ եղող :
Յաչաղութիւն : ‖ տե՛ս Յաչաղանք :
Յապահով : ‖ անվախ · էմին · թէաւէլլահ : Փխբ. տաղտաղայէ ազատ · ըռահաթ :
Յապահովանք : ‖ տե՛ս Յապահովութիւն :
Յապահովանալ : }
Յապահովիլ : } էմին ըլլալ · թէաւէլլահ ըլլալ · վախ չունենալ : Փխբ, տաղտաղայէ ազատ ըլլալ · խայըրէ հեռնալ :
Յապահովացուցանել : ‖ էմին ընել · տաղտաղայէ ազատել :
Յապահովութիւն : ‖ էմինութիւն · թէաւէլլահութիւն : Փխբ, տաղտաղայէ ազատութիւն · ըռահաթութիւն :
Յապաղանք : ‖ ուշացնելը · բանը երկնցնելը · օրէ օր ձգելը :
Յապաղել : (Ներգործ.) ‖ տե՛ս Յապաղեցուցանել :
Յապաղել : (Չէզոք.) ‖ ուշանալ · օրէ օր ձգել :
Յապաղեցուցանել : ‖ ուշացնել · բանը երկնցնել · օրէ օր ձգել · պաշտան սաւմայ ընել :
Յապաղկոտ : ‖ ուշացնող · բանը երկնցընող · օրէ օր ձգող · էհմալճի :
Յապաղումն : ‖ տե՛ս Յապաղանք :
Յապայ : ‖ յետքը · ետև :
Յապայ առ յապայ : ‖ սօնդ սողունայ · խետ ետև :
Յապանաս · կամ Յայպանաս : ‖ թախլիթ ընող · քամահրող · կապիտ · նախատ · սէրթ : Փխբ, թախլիթ · քամահրանք · անէծք · կոպտութիւն · նախատութիւն · զըթութիւն :
Յապանաս առնել · կամ Յայպանաս առնել : ‖ թախլիթ ընել · քամահրել · նախատել · անիծել :
Յապաւանք : ‖ կտրելը · պուտամիշ ընելը : Փխբ, խաւփմիշ ընելը · թռաշ ընելը · ծառերը կտրտելը :
Յապաւել : ‖ կտրել · պուտամիշ ընել : Փխբ, կնտել · խաւփմիշ ընել · ածիլել · թռաշ ընել : Փխբ, ծառերը կտրտել · թլփատել · սիւննէթ ընել · եաւը դուրս ձգել :
Յապիդոյ · կամ արգեստէս · կամ ողիմպաս : ‖ քէշիշլամէ :
Յապուշակել : ‖ թալլել · սօյմիշ ընել · խլել :
Յապուշակի : ‖ թալլելով · սօյմիշ ընելով · խլելով :
Յապտիլ : ‖ քխմէթը փոխել · թէպտիլ ըլլալ :
Յաջակողմն : }
Յաջկոյս : } աջին դին · սաղ դին :
Յաջ դ. ‖ տե՛ս Յաջողակ :
Յաջողաբաղդուկ : ‖ տե՛ս Բաղդ յաջող :
Յաջողաբար : ‖ տե՛ս Յաջողակաբար :
Յաջողակ : ‖ ըռաստ · ուշըրուն : Փխբ, բանը ըռաստ եկող · ձեռքը բաց · ուզուրլու · թալէհլի : Փխբ, աջուձոր · սիրուն · ըռինա · աղէկ : Փխբ, վարպետ · եէթիլ :

յերկոցունց ձեռաց Յաջողակ ։ ‖ երկու ձեռքնով բանուկ ։

Յաջողակաբար ։ } ուղղութեամբ · խոլայութեամբ ։ վարպետութեամբ ։
Յաջողակի ։

Յաջողակութիւն ։ ‖ տե՛ս Յաջողութիւն ։

Յաջողաձեռն ։ ‖ ձեռքը աջող · ճարպիկ ։ ՏԷՅԼ, մարիֆէթլի · հիւնէրլի · վարպետ ։

Յաջողաձեռնութիւն ։ ‖ մարիֆէթ · հիւնէր · վարպետութիւն · ճարպիկութիւն ։

Յաջողանալ ։ ‖ աջող ըլլալ · աջողութիւն գտնել · բանը բարաստ գալ · ուղուրը բանիլ · ղարը բանիլ ։

Յաջողեալ ։ ‖ բարաստ · ուղղուն ։ ՏԷՅԼ, տէօվլէթլի · ուղուրլու · ղալըբանուկ · թալէհլի ։

Յաջողել ։ ‖ աջողել · բանը բարաստ բերել ։ ՏԷՅԼ, գործել · ընել ։ ՏԷՅԼ, բանեցնել · բշել ։

Յաջողիլ ։ ‖ աջողիլ · բանը բարաստ գալ · ուղղուն գալ · ուղիղ ըլլալ ։ ՏԷՅԼ, աջողութիւն ունենալ · աջողութեամբ գործքը հոգալ · խոքույ չինել կամ ընել, կամ լմնցնել ։ ՏԷՅԼ, առալմիշ ընել · խուրխույէուշ ընել ։

Յաջողուած · } աջողութիւն · ուղուր · զար · թալէհ ։ ՏԷՅԼ, գործք · բան ։ ՏԷՅԼ, ուղղութիւն · մարիֆէթ · վարպետութիւն ։
Յաջողութիւն ։

Յաջորդ ։ ‖ տեղը անցնող · ուրիշի մանսուպը անցնող ։ ՏԷՅԼ, ետեւինը · յետքինը ։

Յաջորդել ։ ‖ տեղը անցնիլ · ուրիշի մանսուպը անցնիլ ։ ՏԷՅԼ, ետեւէն գալ · ուրիշի տեղը բռնել ։ ՏԷՅԼ, տեղը անցընել · ուրիշի մանսուպը անցընել ։

Յաջորդութիւն ։ ‖ տեղը անցնիլը · ուրիշի մանսուպը անցնիլը ։ ՏԷՅԼ, ետեւէ գալը ։

Յառաջ ։ ‖ առաջ · առաջմէ ։

Յառաջ բերել ։ ‖ առաջ տանիլ · հանել · բերել ։ ՏԷՅԼ, մէյտան բերել · հասըլ ընել · փէյտահ ընել ։

Յառաջ բղխիլ ։ ‖ դուրս ելնիլ · դուրս գալ · ելլել · հասըլ ըլլալ ։

Յառաջ գալ ։ ‖ առաջ գալ · առաջ երթալ · օղմիշ ըլլալ · աճիլ ։ ՏԷՅԼ, ելնիլ · հասըլ ըլլալ ։

Յառաջ կալնուլ ։ ‖ առաջ բերել · հնարելով հանել ։

Յառաջաբան ։ ‖ առջեւէ խօսող · առաջ բանմը ըսող ։ ՏԷՅԼ, առջեւէ ըսած · սաջի բան · առաջաբանութիւն ։

Յառաջաբանել ։ ‖ տե՛ս Կանխաբանել ։

Յառաջաբանութիւն ։ ‖ առջեւէ ըսելը · առաջաբանութիւն ։

Յառաջաբերել ։ ‖ առաջ բերել · հասըլ ընել ։ ՏԷՅԼ, առջեւէն բերել կամ տանիլ ։

Յառաջաբերութիւն ։ ‖ առաջ բերելը · հասըլ ընելը ։

Յառաջագահ ։ ‖ տե՛ս Առաջագահ ։

Յառաջագայիլ ։ ‖ տե՛ս Յառաջ գալ ։

Յառաջագրեալ ։ ‖ առջեւէ գրուող · առաջմէ գրուած ։

Յառաջագնաց ։ ‖ առաջ գնացող · առջեւէն քալող · խլաւուզ ։

Յառաջագոյն ։ ‖ առջեւի · առջինը ։ ՏԷՅԼ, առաջ · առաջմէ · հնուց · շատոնց · առաջուց ։

Յառաջադաշնակ ։ ‖ առջեւէ ցցընող, կամ յայտնող ։ ՏԷՅԼ, առջեւէ յայտնած ։

Յառաջադաս ։ ‖ տե՛ս Նախադաս ։

Յառաջադէմ ։ ‖ առաջ սաղմիշ ընող · առաջ գնացող · օղմիշ եղող ։ ՏԷՅԼ, էլպաշի · գըլուխ ։ ՏԷՅԼ, գլխաւորը եղածը · առջեւը եղածը ։ ՏԷՅԼ, առջի գլին · դէպ՚ի առաջ, առաջ ։

Յառաջադէմ լինիլ ։ ‖ տե՛ս Յառաջադիմել ։

Յառաջադէտ ։ ‖ տե՛ս Յառաջահայեաց ։

Յառաջադիմել ։ ‖ առաջ սաղմիշ ընել · առաջ երթալ · օղմիշ ըլլալ · աճիլ ։

Յառաջադիմութիւն ։ ‖ առաջ սաղմիշ ընելը · առաջ գնալը · օղմիշ ըլլալը · աճիլը ։

Յառաջադիր ։ ‖ առաջ դնող · առաջ դրած · առաջ անցած ։

Յառաջադրել ։ ‖ առաջ դնել · նիյէթ դնել ։

Յառաջադրութիւն ։ ‖ առաջ դնելը ։ ՏԷՅԼ, նիյէթ ։

Յառաջազանց ։ ‖ առաջ անցնող · չափէն անցած ։

Յառաջազանցութիւն ։ ‖ առաջ անցնիլը · չափէն անցնիլը ։

Յառաջախաղաց ։ ‖ առաջ գնացող · առջեւէն քալող ։

Յառաջախնամութիւն ։ ‖ տե՛ս Նախախնամութիւն ։

Յառաջախորհ ։ ‖ առաջուց մտածող · առջեւէ խորհած ։

Յառաջախօս ։ ‖ առջեւէ խօսող · առաջուց պատմող, կամ պատմած ։

Յառաջածանօթ ։ ‖ առաջ ճանչցած · առջեւէ գիտցած ։ ՏԷՅԼ, առջեւէ ճանչցող, կամ գիտցող ։

Յառաջածու ։ ‖ առաջ բերող ։

Յառաջակամ ։ ‖ առջեւէ ուզող · առաջուց ուզած ։

Յառաջակայ ։ ‖ տե՛ս Առաջակայ ։

Յառաջակառոյց ։ ‖ առջեւէ խուռուլու · առաջուց շինած ։

Յառաջակատար ։ ‖ առաջուց լմնցած · առաջմէ եղած ։

Յառաջակարգ ։ ‖ առաջուց կարգած, կամ տեղեկմիշ եղած ։

Յառաջակաց ։ ‖ առաջ կանգնող · առջեւը կանգնող · առջեւը անցնող ։ ՏԷՅԼ, էլպաշի ։

Յառաջահայեաց ։ ‖ առաջուց նայող · առջեւէ տեսնող ։

Յառաջահաս ։ ‖ տե՛ս Կանխահաս ։

Յառաջահաստատ ։ ‖ առջեւէ հաստատող, կամ աւատացող ։ ՏԷՅԼ, առաջուց հաստատուած ։

Յառաջահոգակ ։ ‖ առջեւէ հոգացող · առաջուց թէտարիք տեսնող ։

Յառաջաձայն ։ ‖ առջեւէ կանչող, կամ պատմող ։ ՏԷՅԼ, առջեւէ ըսած, կամ պատմած ։

Յառաջաձայնել ։ ‖ առջեւէ կանչել, կամ պատմել · առաջուց յայտնել · մարգարէանալ ։

Յառաջաձգութիւն ։ ‖ տե՛ս Յառաջադիմութիւն ։

Յառաջամատոյց ։ ‖ առաջ տանող ։ ՏԷՅԼ, առաջ տարած · առաջ եկող · մօտեցող ։

Յառաջամարտ ։ } առաջ ճէնկ ընող ։ ՏԷՅԼ, սէրթէնկէչալի · ճէնկճի պաշը · սէրասքէր ։
Յառաջամարտիկ ։

Յառաջամիտ ։ ‖ ինքիրմէ յօժարող · ճանիկէօյլիւլիւէն ուզող ։

Յառաջամուխ ։ ‖ առաջ մտնող · միջամտող ։

Յառաջամտութիւն ։ ‖ յօժարութիւն ։

Յառաջանալ ։ ‖ առաջ երթալ ․ օգնիչ ըլլալ ․ աճիլ ։ ՏՃՅԼ, առջևէ երթալ ․ առաջ անցնիլ ։
Յառաջաշարժ ։ ‖ առաջ շարժօղ, կամ շարժած ։
Յառաջաշարժել ։ ‖ առաջ շարժել ․ առաջ տանիլ ։
Յառաջաշարժութիւն ․ ‖ առաջ շարժելը ։
Յառաջաշաւիղ ։ ‖ առաջ գնացօղ ․ առջևէն երթօղ ․ խլաւուզ ։ ՏՃՅԼ, ելպաշի ։
Յառաջապահ ։ } առաջ պահօղ ․ առջևէ
Յառաջապահեստ ։ } պահօղ ։ ՏՃՅԼ առջի գլխ պահօղ ․ սէրտէնկէչտի ․ սէրտար ։ ՏՃՅԼ, առջևէ պահած ․ նաղդ պահելու ։
Յառաջապատիւ ։ ‖ պլաւէթ ։
Յառաջապատուել ։ ‖ առաջմէ պատուել ։ ՏՃՅԼ, խիստ մեծարել ։
Յառաջապատում ։ ‖ առջևէ պատմօղ, կամ պատմած ։
Յառաջապարգև ։ ‖ առաջուց պախշօղ, կամ պախշած ։
Յառաջասաց ։ ‖ առաջուց ըսօղ, կամ ըսած ։
Յառաջասացութիւն ։ ‖ առաջ ըսելը ․ մարգարէութիւն ։
Յառաջասուն ։ ‖ առաջուց պէսլէնմիշ եղած ։
Յառաջավաստակ ։ ‖ առջևէ աշխատօղ ։
Յառաջատես ։ ‖ առաջուց տեսնօղ ․ առջևէ խմացօղ ։ ՏՃՅԼ, առաջուց տեսած կամ խմացած ։
Յառաջատեսութիւն ։ ‖ առաջուց տեսնելը ․ առաջմէ գիտնալը ։
Յառաջատեսուչ ։ ‖ առաջուց հոգացօղ ․ պէտ ընօղ ։
Յառաջատեսչութիւն ։ ‖ առջևէ հոգալը ․ պէտ ընելը ։
Յառաջատիլ ։ } տե՛ս Յառաջադիմել ։
Յառաջատուիլ ։ }
Յառաջատութիւն ։ } տե՛ս Յառաջադիմութիւն ։
Յառաջատուութիւն ։ }
Յառաջացուցանել ։ ‖ տե՛ս Յառաջեցուցանել ։
Յառաջաւոր ։ ‖ առաջ գնացօղ ․ առջևէն երթօղ ․ խլաւուզ ։ ՏՃՅԼ, առջինը ։ ՏՃՅԼ, ելպաշի ։
Յառաջբերական ։ ‖ առաջ բերօղ ․ կամ առաջ բերելու ․ հասըլ գալու ։
Յառաջբերութիւն ։ ‖ տե՛ս Յառաջաբերութիւն ։
Յառաջգիտութիւն ։ ‖ առջևէ գիտնալը ․ մարգարէութիւն ։
Յառաջեդեալ ։ ‖ առաջուց դրած ․ առջևը դրած ։
Յառաջել ։ ‖ առաջ երթալ ․ առաջ անցնիլ ․ առաջ ընել ․ կամուխ թէփրէնմիշ ըլլալ ։
Յառաջեցուցանել ։ ‖ առաջ տանիլ ․ առաջ քշել ․ առաջ անցընել ․ կամուխ թէփրէթմիշ ընել ։
Յառաջընթաց ։ ‖ տե՛ս Յառաջաշաւիղ ։
Յառաջընծայ ։ ‖ առաջ բերած կամ ընծայած ։ տե՛ս և Յառաջադէմ ։
Յառաջիմաց ․ ‖ առաջուց խմացօղ կամ խմացած ։
Յառաջիկայ ։ ‖ առջևի գլխ ․ առջևը ։
Յառաջհետեալ ։ ‖ առաջ գնացած ․ առաջ շարժած ․ առաջ անցած ։
Յառաջնմէ ։ ‖ առջինէն ։ ՏՃՅԼ, առաջմէ ․ առաջուց ։
Յառաջնումն ։ ‖ առաջ ․ սկզբանը ․ իլքէւէլ ։

Յառաջշարժումն ։ ‖ տե՛ս Յառաջաշարժութիւն ։
Յառաջու ։ ‖ առաջմէ ․ առաջուց ։
Յառաջունակ ։ ‖ առաջուց ունօղ կամ ունեցած ։
Յառաջքան ։ ‖ առաջքան ․ գըր օրինակ ․ յառաջքան զձեզ ։ ասնկ․ քան զձեզ առաջ ։
Յառել ։ ‖ խօյուլթմիշ ընել ։ ՏՃՅԼ, երկնցնել ․ խօթել ․ մտցնել ․ (ինչպէս ձեռքը՛ի ծակը ․ տանջանքը՛ի մարմինը ․) ՏՃՅԼ, մէկըմէկու հագցնել ․ կիյախիմիշ ընել ։
Յառիլ ։ ‖ խօյուլմիշ ըլլալով նայիլ, կամ մտմտալ ։ ՏՃՅԼ, երկննալ ․ երկննալով նայիլ ։
Յառիլ՛ի հոգս ։ ‖ հոգու մէջ պաթմիշ ըլլալ ․ տաղտաղայի մէջ թաղուիլ ։
Յառնել ։ ‖ վեր ելլել ․ կանգնիլ ։ ՏՃՅԼ, արթըննալ ․ քնէ ելլել ։ ՏՃՅԼ, յարութիւն առնել ․ ողջննալ ։
Յառումն ։ ‖ խօյուլմիշ ըլլալով նայիլը ։
Յասմիկ ։ ‖ եասէմի ։
Յասպիս ։ ‖ եէշիմ ․ զապարճատ, կամ զէպէրճատ ։
Յաստուածուստ ։ ‖ աստուածմէ ․ աստուածօ դիէն ։
Յատակ ։ ‖ տակ ․ գետին ․ տէօշէմէ ․ փառշ ։
Յատակաբաց ։ ‖ տակը բացուած ․ ներքևը եբւցած ։
Յատակաբուղխ ։ ‖ գետնէ բխած ։
Յատակատակ ։ ‖ ներքի յատակը ․ գետնի տակը ․ գետնի ներքևը ։
Յատակաւոր ։ ‖ տակ ունօղ ․ տէօշէմէլի ․ փառշլը ։
Յատակաւորել ։ ‖ տէօշէմէ ընել ․ փառշ ընել ։
Յատակեալ ։ ‖ գետնի պարապար ըրած ․ թէմէլէն քակած ։ ՏՃՅԼ, տէօշէմէլի ․ փառշլը ։
Յատակել ։ ‖ գետնի պարապար ընել ․ թէմէլէն քակել ․ քեօքէն փլցնել ․ աւերելով վերան ընել ։ ՏՃՅԼ, տէօշէմէ ընել ․ տէօշէմէով ծածկել ։
Յատակինք ։ ‖ տկուքը ։
Յատանել ։ } յօտել ․ պուտամիշ ընել ։
Յատել ։ }
Յատիչ ։ ‖ պուտայիճի, կամ պուտայըճը ։
Յատկաբար, կամ Յատկապէս ։ ‖ մախսուսէն ․ խասսէթէն ։
Յատկական ։ ‖ մախսուս ։
Յատկանալ ։ ‖ մէկի մը ըլլալ ․ զաթը ըլլալ ․ մախսուս ըլլալ ։
Յատկապատում ։ ‖ մէկիկ մէկիկ պատմօղ ․ Ֆիրտաէ Ֆիրտաէ նախլ ընօղ ։ ՏՃՅԼ, մէկիկ մէկիկ պատմած ․ Ֆիրտաէ Ֆիրտաէ ըսած ։
Յատկացուցանել ։ ‖ մէկի մը ընել ․ մէկի մը զաթը ընել ․ մախսուս ընել ։
Յատկեղ ։ ‖ խիստ մախսուս ․ խիստ զաթը ։
Յատկլել ։ ‖ տե՛ս Հատկլել ։
Յատկութիւն ։ ‖ զաթըլըք ․ մախսուս ըլլալը ։
Յատոց ։ ‖ հօտոց ․ պուտայիճիի դանակ ։
Յատուկ ։ ‖ յատուկ ․ զաթը ․ Ֆիրտաէ ․ մախսուս ։ ՏՃՅԼ, լոկ ․ սալթ ․ մինակ ․ մինաւոր ։
Յատուկ ։ ‖ յօտօղ ․ պուտամիշ ընօղ ․ կտրօղ ։ ՏՃՅԼ, կտրուկ ․ քեսկին ․ սէրթ ։
Յար ։ ‖ կցցած ․ պիթիշիկ ։ ՏՃՅԼ, ոչըլուն ․ նման ․ մէնէնտ ․ դրդը ։

Յար եւ նման : || խիտտ ույղուն · դըղը դըղըմայ :
Յար : (մակբայ ·) || ամէն իժիր · տայիմայ :
Յարաբարդ : || մէկզմէկու վրայ դիզած :
Յարաբարդել : || մէկ զմէկու վրայ դիզել :
Յարաբացուն : || տայիմայ բաց պահօղ · տայիմայ բաց :
Յարաբնակ : || տայիմայ մէկ տեղ մը կեցող :
Յարաբորբոք : || տայիմայ վառօղ, կմ վառած :
Յարագ : || տայիմայ կեցող · չանցնող :
Յարագել : || արեւու դէմ սպաննել · արեւու մէջ կախելով կմ երելով մեռցնել :
Յարագոյ : || տես Յարագ :
Յարադալար : || տայիմայ կանանչ :
Յարադիր : || մէկ զմէկու քով դնող, կմ մէկ զմէկու հետ կցած :
Յարադրաբար : || մէկ զմէկու քով դնելով · մէկ զմէկու հետ կցելով :
Յարադրել : || մէկ զմէկու հետ կցել :
Յարադրութն : || մերձ դնելը · մէկ մէկու հետ կցելը · վրան դնելը :
Յարազուարճ : || տայիմայ ուրախ · տայիմայ շաղ : Տճկ, տայիմայ կանանչ :
Յարաթաթաւ : || տայիմայ պլշկած :
Յարաթռեալ : || տայիմայ թռչօղ :
Յարաժամ : || ամէն իժիր · տայիմայ :
Յարալեզ : || տես Արալեզ :
Յարախաղաց : || տես Մշտախաղաց :
Յարախառնել : || մէկ զմէկու հետ խառնուիլ, կմ կցուիլ :
Յարախառնութն : || մէկ զմէկու հետ կցուիլը :
Յարածուփ : || միշտ չալխալթմիշ ընող · տայիմայ չալխանմիշ եղող :
Յարակայ : || տայիմայ կեցող · չանցնող :
Յարակայ : (մակբայ ·) || ամէն իժիր · տայիմայ :
Յարակայական : || տես Յարակայ :
Յարակայանալ : || տես Յարակայիլ :
Յարակայել : || տայիմայ դիմացնել :
Յարակայիլ : || տայիմայ կենալ · տայիմայ դիմանալ · չանցնիլ :
Յարակայութն : || միշտ կենալը · տայիմայ դիմանալը :
Յարակատար : || տայիմայ կատարեալ : Տճկ, 'ի կատարելն կցած :
Յարակարդ : || միշտ կարգաւորած · տայիմայ աքեղկին :
Յարակաց :
Յարակայեալ : } տայիմայ կեցող · տայիմայ կեցած :
Յարակեզ : || տայիմայ երող, կմ երած :
Յարակից : || կցած · ախթիշխի · ույղուն · խլիշիկլի : Տճկ, եարան · եօլտաշ · խօնուշմիշ եղող · ընկեր :
Յարակոծ : || տայիմայ ծեծած, կմ միշտ ծեծօղ :
Յարակռիւ : || տայիմայ կռիւ կմ ձէնիկ ընող :
Յարակցաբար : || տես Յարադրաբար :
Յարակցել : || մէկ զմէկու հետ կցել · իլհաք ընել :
Յարակցիլ : || մէկ զմէկու հետ կցուիլ · ույմիշ ըլլալ · իլիշիկ ունենալ · խօնուշմիշ ըլլալ :
Յարակցութն : || մէկ զմէկու հետ կցելը · իլիշիկ ունենալը · խօնուշմիշ ըլլալը :
Յարահետ : || տայիմայ ետեւէն գնացող · միշտ մարդուն հետը եղօղ :

Յարահիւսել : || մէկ զմէկու հետ հիւսել :
Յարահոսուն : || խորունկ մնացօղ · խորունկը մնօղ :
Յարաձգական : || տայիմայ մնացօղ · չանցնօղ · յաւիտենական :
Յարաձգել : || տայիմայ դիմացնել :
Յարաձգութն : || տայիմայ մնալը · միշտ դիմանալը :
Յարաձիգ : || տայիմայ ձգօղ կմ եայմիշ ընօղ, կմ քաշօղ : Տճկ, տայիմայ ձգած կմ քաշած : Տճկ, տայիմայ դիմացօղ · չանցնօղ :
Յարաձոյծ : || տայիմայ երերայօղ · կմ միշտ երերցնօղ :
Յարամանել : || մէկ զմէկու հետ հիւսել, կմ կցել :
Յարամնալ : || տայիմայ մնալ · միշտ կենալ :
Յարամնայ :
Յարամնաց : } տայիմայ մնայօղ · միշտ դիմացօղ :
Յարամնայութն : || տայիմայ մնալը :
Յարամուր : || մրոտ · սեւցած · աղտոտ · զիֆիրլի :
Յարանալ : || տայիմայ մնալ : Տճկ, կցիլ · եանաշմիշ ըլլալ :
Յարանուանել : || մէկին ունեցած բանէն, իրեն անուն տալ · ինչպէս իմաստութենէն, իմաստուն · փարթամութենէն, փարթամ ·
Յարանուն : || այն անունն, որ մէկի մը վրայ կդրուի · ինչպէս, իմաստուն, առողջ, փարթամ :
Յարաշարժ : || տայիմայ շարժօղ :
Յարաշարժել : || տայիմայ շարժել :
Յարաշեշտ : || տայիմայ շեշտուօղ :
Յարապտուղ : || տայիմայ վրան պտուղ ունօղ :
Յար առնուլ : || մէկ տեղ առնել : Տճկ, մէկ տեղ խօշմիշ ընել :
Յարառոցել : || խուրլանմիշ ըլլալ :
Յարասանել : || երկնցնելով եւ մեկնելով բանը ըսել :
Յարասանիլ : || տես Յերասանալ :
Յարասանութն : || մեկնութն · երկան բացատրութն :
Յարատ : || լէքէլի · այըպլը · էտէփսիզ :
Յարատեւ :
Յարատեւակ : } տայիմայ դիմացօղ · չանցնօղ :
Յարատեւանալ :
Յարատեւել : } տայիմայ դիմանալ · չանցնիլ :
Յարատեւութն : || տայիմայ դիմանալը :
Յարատիպ : || տայիմայ տպուած : Տճկ, խիտտ ույղուն · դըղը դըղըմայ :
Յարատիւ : || տայիմայ ցորեկ :
Յարատութն : || լէքէլի կմ այըպլը ըլլալը · էտէփսիզութն :
Յարարկանել : || ույտուրմիշ ընել · չախըշտըրմիշ ընել :
Յարացոյց : || էօրնէկ · ձեւ · խալըպ · ռէսիմ, կմ ռէսմ :
Յարափթիթ : || տես Մշտափթիթ :
Յարգ : || իզէթլի · տաւէթլի : Տճկ, արժէք · արժողէք · գին · շահ :
Յարգահատանք : || տես Արգահատութն :
Յարգահատել : || տես Արգահատել :
Յարգանք : || մեծարանք · տաւէթ · քայէթ · իզէթ :

Յարգաւոր ։ ‖ մեծարելի․ իզեթլի․ տաւէթլի։
Յարգաւորել ։ ‖ մեծարել․ ըռայէթ ընել ։
Յարգաւորութիւն ։ ‖ տես Յարգանք ։
Յարգել ։ ‖ մեծարել․ պատուել․ ըռայէթ ընել․ իզէթ ընել ։ Տճկ․ բանի տեղ դնել․ սեպել ։ Տճկ․ բանեցնել․ խուլլանմիշ ըլլալ ։ Տճկ․ գործել․ ընել ։
Յարգել զարծաթ ։ ‖ ստակը բանեցնել կամ շահեցնել ։
Յարգի ։ ‖ մեծարելի․ տաւէթլի․ իզէթլի ։ Տճկ․ ազնիւ․ աղուոր․ մախպուլ․ համար ։ Տճկ․ մեծարող․ իզէթ ընող․ պատուող ։
Յարգոյ ։ ‖ իզէթլի․ տաւէթլի․ մախպուլ․ ազնիւ․ աղուոր․ օրհնած ։ Տճկ․ պիտեան․ կարար․ համիէթլի․ պէրէքէթլի ։ Տճկ․ բանեցնող․ շահեցնող ։
Յարգութիւն ։ ‖ տես Յարգանք ։
Յարգունել ։ ‖ ամրցնել․ պնացնել․ խաւլի ընել ։
Յարգունութիւն ։ ‖ ամրութիւն․ պնտութիւն․ խաւխութիւն ։
Յարդ ։ ‖ յերդ կամ երդ․ սաման ։
Յարդատեսակ ։ ‖ երդի պէս․ սամանի նման ։
Յարդարանք ։ ‖ տիւզէն․ թէրթիպ ։
Յարդարել ։ ‖ հազըր ընել․ տիւզմիշ ընել․ խուռամիշ ընել․ տիւզէթմիշ ընել ։ Տճկ․ ընել․ շինել ։ Տճկ․ խմառ ընել․ փէյտահ ընել․ համըլ բերել ։
Յարդարիչ ։ ‖ հազըր ընող․ տիւզմիշ ընող․ խուռամիշ ընող․ տիւզէթմիշ ընող ։
Յարդարիչ հրացի ։ ‖ հրացի մախատ․ քըթաւիչ ։
Յարդարումն ։ ‖ տես Յարդարանք ։
Յարդարուն ։ ‖ տիւզէնը տեղը․ խուռամիշ եղած ։
Յարդգող ։ ‖ սաման օղրուսու․ հաճըլար եօլու ։
Յարել ։ } կցցել․ կպցնել․ փակըր-
Յարեցուցանել ։ } նել ։ Տճկ․ եանաշըրմիշ ընել․ մօտեցնել ։
Յարեմանալ ։ ‖ տես Յարիլ ։
Յարընթաց ։ ‖ տայմայ վազող ։
Յարթմնի ։ ‖ արթունիքէն ։
Յարիլ ։ ‖ կցցիլ․ կպչիլ․ փակչիլ․ եանաշմիշ ըլլալ․ մարդու մը ույմիշ ըլլալ ։
Յարկ ։ ‖ տուն․ օթախ ։ Տճկ․ սարայ ։ Տճկ․ չատըր ։ Տճկ․ տանը խաթը ։ Տճկ․ տանը ծածքը․ տամ ։
Յարկած ։ ‖ փորձանք․ պէլայ ։
Յարկածածուկ ։ ‖ վրան ծածք ունող ։ Տճկ․ ծածքի տակ մնացող ։
Յարկակից ։ ‖ մէկ ծածքի ներքեւ եղող․ մէկ տուն բնակող ։
Յարկանել ։ } վրան ծածք շինել․ տունը ծած-
Յարկանիլ ։ } կել ։
Յարկացուցել ։ ‖ մտա կանգնեցնել․ եանաշըր միշ ընել ։ Տճկ․ կանգնեցնել․ ցցնել․ առջեւը դնել ։
Յարկաւոր ։ ‖ վրան ծածք ունող․ ծածկած․ քօրթիւլիւ ։
Յարկաւորութիւն ։ ‖ վրան ծածք ունենալը ։ Տճկ․ ծածք․ պիթիրմէ ։
Յարկեալ ։ ‖ ծածքով դոցած․ վրան ծածք ունող․ ծածկած ։

Յարհամարհել ։ ‖ ղէնկը թուչել․ աֆաֆանը վեր-նալ․ վախնալ ։
Յարձակ ։ ‖ սալդըշ ընող․ ախըրատ ընող ։
Յարձակ յարձակ խաղալ ։ ‖ ատդէն անդէն սալդըշ ընել․ ախըրատ ընել ։
Յարձակիլ ։ ‖ սալդըշ ընել․ ախըրատ ընել․ վրայ վազել ։
Յարձակումն ։ } սալդըշ ընելը․ ախըրատ ը-
Յարձակուրդ ։ } նելը․ վրայ վազելը․ խուրուճուշ ։
Յարմար ։ ‖ ույղուն․ մինասիպ ։
Յարմարագնաց ։ ‖ շնորհօք քալող․ աղէկ կէ-չինմիշ եղող ։
Յարմարագոյն ։ ‖ խիստ ույղուն․ դըղըը դըղընայ ։
Յարմարագրել ։ ‖ ույղուն գրել ։
Յարմարագրութիւն ։ ‖ ույղուն գրելը․ շիտակ գրելու արհեստ ։
Յարմարադրութիւն ։ ‖ աղէկ տեղաւորելը․ ույղուն խաւիֆ ընելը ։
Յարմարաթուիչ ։ ‖ աղուոր թռչող ։
Յարմարալից ։ ‖ խիստ ույղուն․ խիստ մինա-սիպէթլի ։
Յարմարակայ ։ } ույղուն․ լայեխ ։
Յարմարական ։ }
Յարմարակարգ ։ ‖ աղէկ կարգ ունող, տիւզ կիւն ։
Յարմարակից ։ ‖ ուրիշի հետ ույղուն ։
Յարմարանք ։ ‖ ույղունութիւն․ լայեխութիւն ։ Տճկ․ ույտուրմիշ ընելը․ շինելը․ տիւզմիշ ընելը ։
Յարմարավէպ ։ ‖ շէօհրէթով պատմող կամ պատմած ։
Յարմարապէս ։ ‖ լայեխին կեօրէ․ կէրէյի քիպի ։
Յարմարաւոր ։ ‖ ույղուն․ մինասիպ․ շէօհ-րէթլի ։
Յարմարել ։ } ույտուրմիշ ընել․ ույ-
Յարմարեցուցանել ։ } ղուն բերել ։ Տճկ․ տիւզ միշ ընել․ խուռամիշ ընել․ տիւզկիւն շինել ։
Յարմարել զնուագարանս ։ ‖ տիւզէն տալ ։
Յարմարատեսան ։ ‖ շէօհրէթլի ճուզ ունող․ շնորհօք ձեւով ։
Յարմարոած ։ }
Յարմարութիւն ։ } ույղունութիւն․ տիւզկիւնութիւն․ մինասիպէթ ։
Յարմարումն ։ }
Յարմարութիւն կամ Յարմարումն նուագարա-նաց ։ ‖ տիւզէն տալը ։
Յարութիւն ։ ‖ յարութիւն․ ողջննալը ։ Տճկ․ վեր ելլելը․ կանգնիլը ։
Յարուն ։ ‖ կցցող ։
Յարուսեան ։ ‖ միշտ ձեւով զարդարուած ։
Յարուցանել ։ ‖ կանգնեցնել․ հանել ։ Տճկ․ արթնցնել ։ Տճկ․ ողջնցնել ։ Տճկ․ գրգռել․ ֆիթը տալ․ սէպէպ ըլլալ ։
Յաւակն ։ ‖ հպարտ․ տաւըզ․ քէօէփաիզ․ ե-րեսի ջուր չունող ։
Յաւակնիլ ։ ‖ հպարտանալ․ ըռզըլըզ ըլլալ․ էռէպը կորսնցնել․ ըռք նամ ու չունենալ ։
Յաւակնութիւն ։ ‖ հպարտութիւն․ ըռզըլըզու-թիւն․ տաւըղութիւն․ էռէփաիզութիւն ։
Յաւանակ ‖ աւանակ․ իշու քուռակ․ սըփայ ։
Յաւաստ գործել ։ ‖ հաւատոյ մուլթէզ կամ ի-

նամուսարութեան գործել · հեշտասիրութեան կամ առանց հիւղէի ընել ։
Յաւեժաբար · Յաւեժակայ · և այլն ։ ‖ տե՛ս Յաւէժաբար · Յաւէժակայ · և այլն ։
Յաւելաբան ։ ‖ աւել խօսող · շատախօսող ։
Յաւելաբանել ։ ‖ աւել խօսիլ ։
Յաւելաբանութիւն ։ ‖ աւել խօսիլը · շատախօսութիւն ։
Յաւելագոյն ։ ‖ շատ աւել ։
Յաւելադիր ։ ‖ աւելցնող · շատցնող ։ Տճկ. վրան աւելցուցած · վրան դրած ։
Յաւելադրել ։ ‖ աւելցնել · վրան դնել ։
Յաւելանալ ։ ‖ աւելնալ ։
Յաւելաստացութիւն ։ ‖ տե՛ս Աւելաստացութիւն ։
Յաւելել ։ ‖ տե՛ս Յաւելուլ ։
Յաւելուած ։ } աւելցուք · մնացուք · աւել-
Յաւելումն ։ } նալը ։
Յաւելուլ ։ ‖ աւելցնել · շատցնել ։ Տճկ, կէ-նէ ընել ։
Յաւելուլ ։ (չէզոք ·) ‖ աւելնալ · շատնալ ։ Տճկ, ուրիշ դի ընկնիլ, կամ անցնիլ ։
Յաւետաբար ։ ‖ տե՛ս Յաւէժաբար ։
Յաւետազուարթ ։ ‖ տայմայ ուրախ, կամ շաղ ։ Տճկ, տայմայ կանանչ · հէչ չըթառամող ։
Յաւետախաղաց ։ ‖ տե՛ս Յաւէտախաղաց ։
Յաւետանալ ։ ‖ տե՛ս Յաւէտանալ ։
Յաւերժ · կամ Յաւէրժ ։ ‖ ամմէն իժիր · տայմայ ։
Յաւերժական ։ ‖ տայմայ կեցող · յաւիտե-նական ։
Յաւերժահարսունք · կամ Յաւերժական հար-սունք ։ ‖ քանդմէղալեկները ։
Յաւերժանալ ։ ‖ տայմայ մնալ · յաւիտենա-կան ըլլալ · չանցնիլ ։
Յաւերժացուցանել ։ ‖ տե՛ս Յաւէժացուցանել ։
Յաւէժ ։ ‖ ամմէն իժիր · տայմայ ։
Յաւէժ ։ (անուն ·) ‖ տե՛ս Յաւերժական ։
Յաւէժաբար ։ ‖ տայմայ ։
Յաւէժակայ ։ } տե՛ս Յաւերժական ։
Յաւէժական ։ }
Յաւէժաձիգ ։ ‖ տայմայ մնացող · չանցնող ։
Յաւէժանալ ։ ‖ տե՛ս Յաւերժանալ ։
Յաւէժառատ ։ ‖ խիստ պօլ ։
Յաւէժացուցանել ։ ‖ տայմայ դիմացնել · յա-ւիտենական ընել ։
Յաւէտ ։ ‖ ամմէն իժիր · տայմայ ։ Տճկ, իլ-լէ ։ Տճկ, խիստ ։
Յաւէտ ։ (անուն ·) ‖ տե՛ս Յաւերժական ։
Յաւէտախաղաց · ‖ տայմայ խաղցող ։ Տճկ, տայմայ շարժող · տայմայ բխող ։
Յաւէտախնամ ։ ‖ տայմայ պէտ ընող, կամ պէտ ըրած ։
Յաւէտախոյզ ։ ‖ տայմայ փնտռտող, կամ փնտ-ռտած ։
Յաւէտակից ։ ‖ տայմայ մէկ տեղ ։
Յաւէտահրաշ ։ ‖ խիստ զարմանալի ։
Յաւէտայոյզ ։ ‖ տայմայ շալխամիշ ընող, կամ խիստ ազդող ։ Տճկ, տայմայ փնտռօղ · խիստ թէֆտիշ ընող ։ Տճկ, տայմայ չալխանմիշ եղօղ · միշտ փնտռած ։
Յաւէտանալ ։ ‖ տե՛ս Յաւերժանալ ։ Տճկ, աւելնալ · շատնալ ։
Յաւէտաշարժ ։ ‖ տայմայ շարժող ։

Յաւէտավառ ։ ‖ միշտ վառած ։
Յաւէրժ ։ ‖ տե՛ս Յաւերժ ։
Յաւէրժ ։ (անուն ·) ‖ տե՛ս Յաւերժական ։
Յաւէրժանալ ։ ‖ տե՛ս Յաւերժանալ ։
Յաւիտեան ։ ‖ յաւիտեան · էպէտի ։
Յաւիտենագիր ։ ‖ յաւիտենից գրած ։
Յաւիտենական ։ ‖ յաւիտենական · տայմայ կեցող · չանցնող · սօնը չունող ։
Յաւիտենականութիւն ։ ‖ յաւիտեան · էպէտի ։
Յաւուրական ։ ‖ տե՛ս Տրմուղ ։
Յափշտակել ։ ‖ խլել · խափմիշ ընել · զօռով առնել ։
Յափշտակութիւն ։ ‖ խլելը · խափշմայ · թալան · քիւլիֆ ։
Յափսիթերս ։ ‖ չորս ոտնէ ։
Յափսիթերս գնալ ։ ‖ չորս ոտնէ քալել ։
Յափսիթերս խաղալ ։ ‖ չորս ոտնէ խաղալ ։
Յափրանալ ։ ‖ պխմիշ ըլլալ · պէզար ըլլալ · իքրահ ընել ։
Յափրացուցանել ։ ‖ պխտրմիշ ընել · պէզար ընել ։

Յ Ե

Յեգուց ։ ‖ եգուց · առտուանց ։
Յելից կալ ։ ‖ արեւելքի դին կենալ կամ ըլլալ ։
Յեղուզակ ։ ‖ թիւրիւտիւ · ճէլալի · հարա-մի · չէթէճի ։
Յեղուզակաբար ։ ‖ թիւրիւտիւի պէս · ճէլա-լիի պէս ։
Յեղուզակութիւն ։ ‖ թիւրիւտիւութիւն · ճէլա-լիութիւն ։
Յեղուզանել ։ ‖ հանել · բռնել ·
Յէհ ։ ‖ ը՛հ · փի՛հ ։
Յեղադարձ ։ ‖ թէրսը · մուխալէֆէն ։
Յեղադարձիլ ։ ‖ դառնալ · փոփոխիլ · փոխուիլ ։
Յեղադարձական ։ } դարձող · փոխուող ։
Յեղական ։ }
Յեղակարծ ։ ‖ խաֆիլ եղող · խաֆիլ դառը-նող · պէխապար · չիգիտցուած · չըկարծ-ուած ։
՚ի Յեղակարծ Ժամի · կամ Յեղակարծ ժամու · կամ Յեղակարծում ժամու ։ ‖ խաֆիլ · խա-ֆիլտէն ։
Յեղակարծիլ ։ ‖ խաֆիլ ըլլալ, խաֆիլ ե-րեւնալ ։
Յեղանակ ։ ‖ տե՛ս Եղանակ · և Յեղանակութիւն ։
Յեղանակաւոր ։ ‖ փոփոխուող · փոխուող ։ տե՛ս և Եղանակաւոր ։
Յեղանակել ։ ‖ դարձնել · փոփոխել · փոխել · պաշխայ թիւրլիւ ընել ։ Տճկ, իքինէ պիր-տէ ընել · իքինէ պիրտէ մէջ բերել ։ Տճկ, ղայտէ ձգել · ղայտէով կանչել · երգել ։
Յեղանակիլ ։ ‖ տե՛ս Յեղադարձիլ ։
Յեղանակիչ ։ ‖ փոփոխող · փոխող · դարձնող ։ Տճկ, ղայտէ ձգող · երգող · սաղէնտէ ։
Յեղանակութիւն ։ } փոփոխութիւն · փոխուիլը ·
Յեղանակումն ։ } դառնալը ։ Տճկ, խայտէ · երգ · խաղ ։
Յեղաշարժ ։ ‖ փոփոխուող ։
Յեղաշարժել ։ } փոփոխել · փոխել · դարձ-
Յեղաշրջել ։ } նել ։
Յեղափոխ ։ ‖ փոփոխուող · փոխուող · դար-ձող · ուրիշ թիւրլիւ եղող ։ Տճկ, թէրսը · մուխալէֆէն ։

Յեղափոխել : || տե՛ս Յեղյեղել :
Յեղափոխութիւն : } փոփոխութիւն · դառնա-
Յեղափոխումն : } լը · փոխուիլը : տէյն, Թեր- ըր դառնալը · մէկալ դին դառնալը :
Յեղել : || տե՛ս Յեղուլ :
Յեղեղել : || տե՛ս Յեղյեղել :
Յեղեղուկ : } տե՛ս Յեղյեղուկ :
Յեղեղուն : }
Յեղեղումն : || տե՛ս Յեղյեղումն :
Յեղուկ : || փոխուող · փոփոխական :
Յեղծ : || չար · պղծ · [illegible] :
Յեղմ : || կասկած · տարակուսով :
Յեղյեղել : } փոփոխել · դարձնել · դարձ-
Յեղյեղուլ : } մեղկել · պղտորցնել · կերպով այլազան մեղկերել : տէյն, Թարգմանել · լեզ- ուէ՛ 'ի լեզու դարձնել :
Յեղյեղուկ : || փոխուող · փոփոխուող · բա- նին վրայ չկեցող · շուտով դարձող · չկեկենկ :
Յեղյեղումն : || փոփոխելը · դարձնելը · դարձնդրձելը · պղտորցնելը · կերպով այլազան մէջ բերելը :
Յեղուզակ : || տե՛ս Եղուզակ :
Յեղուզակութիւն : || տե՛ս Եղուզակութիւն :
Յեղուլ : || փոխել · դարձնել : տէյն, Թարգ- մանել :
Յեղումն : || տե՛ս Յեղյեղումն :
Յեղց : || լեցուն · առլիք · լիք :
Յեղցել : } լեցնել · ողողիչ ընել · առլցընել
Յեղցուլ : } ընել :
Յեղփոխուկ : || տե՛ս Յեղյեղուկ :
Յենարան : || ապաւէն · կռթնելու տեղ :
Յենուլ : || ապաւանիչ ըլլալ · կռթնիլ · յե- նանիչ ըլլալ : տէյն, կայնիլ · կցցել · կառ- չիլ · յուսալ · ամուր ունենալ :
Յեցեալ 'ի ծերութիւն : || խոր ծերացած · հալեւոր :
Յեռաշխուն : } հոսած · կամ հոսող :
Յեռաշխունաբար : }
Յեռանդ · կամ Յեռանդն : || երեկէ մէկալօր :
Յեռել : } Ճկվանիր կեղծիչ ընել · Ճկվա-
Յեռուլ : } նիով զարդարել : տէյն, Հիւսել · մէկզմէկու հետ կցցել :
Յեռումն : || Ճկվանիր կեղծիչ ընելը · Ճկ- վանիով զարդարելը :
Յեսան : || եսան · սրելիք :
Յեսանասուր : || սրելիքով սրած :
Յեսանաւոր : || սրելիք բանեցնող · սրելիքիչի : տէյն, սրելիքով սրած :
Յեսանել : || սրելիքով սրել :
Յեսսէածին : || յեսսէէ ծնած · յեսսէին զա- ւակը, որ է դաւիթ մարգարէն :
Յետ : || ետեւ · անկից :
Յետադարձել : || յետ դնել :
Յետահարկել : || յետ հրել :
Յետ այնորիկ : || անկէ ետեւ :
Յետ այսորիկ : || ասկէ ետեւ :
Յետին : || յետքի · վերջի : տէյն, ետեւինը, կամ ետի գիւղը : տէյն, [illegible] · փուճ · գէշ :
Յետկար : || Թուղթ · գիր :
Յետկար նամակի գրել : || [illegible] գրել :
Յետկոյս · || ետեւի դին · ետեւը :
Յետնեալ : || յետքը մնացած · մնացուք · զր- կած · պակասած · մաշուած : տէյն՝ անարգ · փուճ · գէշ :
Յետնել : || յետը մնալ · ապիկարանալ · զրկուիլ : տէյն, զրկուիլ · պակսիլ · մաշուիլ : տէյն, անարգ ըլլալ · փուճ [illegible] · բանէ ետ չքնուիլ :
Յետնորդ : || խոնարհ յետքինը · [illegible] · [illegible] · զաւակ :
Յետոյ : (նախադրութիւն ·) || ետեւ ի դին · ետեւը :
Յետոյ : (մակբայ ·) || ետքը · հապա · յետքը : տէյն, ետեւը · ետեւէն :
Յետոյ և առաջ : || ետեւէն առջեւէն :
Յետոյ կողմանէ : || ետեւի դիէն :
Յետոյ ձեռին : || ձեռք ետեւէն :
Յետոյ կողմն էր : || ետեւի դին էր :
Յետոյք : || ետեւի դին : տէյն, նստուկ տեղը :
առ 'ի յետոյս : || ետեւը եղածները · ետեւը կեցածները :
Յետ որոյ : || անոր ետեւէն, կամ ասոր ետեւէն · ետեւ · հապա · յետքը :
Յետուստ : || ետեւէն · ետեւի դիէն · յետքի դիէն : տէյն, սողք սողունաւոյ :
Յետուստ : (անուն ·) || ետեւի դին : տէյն, նս- տուկ տեղը :
Յետուստ ուրեմն : || սողք սողունաւոյ · կէտ [illegible] :
Յետս : || յետոյ, կամ յետս · ետեւ դին · ետեւ- ւանց · ետեւոն վրայ :
Յետս յետս : || ետեւ ետեւ [illegible] :
Յետս կալ : || յետ կենալ · Թարկը տալ · վազ- գալ · Թող տալ դնալ :
Յետսադոյն : || խիստ յետքի · խիստ յետքը :
Յետսամետ : || շաշկուն · անբան · փախուստ : տէյն, Թերա միտք ունող · Թերա մտածող · Թերահաւատութիւն · ծուլ :
Յերադանաւ : } Երկար տեւել :
Յերադել : }
Յերադիլ : || Երկար երկնալ :
Յերադմոյն : || Երկարօտ :
Յերադատաւ : } Երկայնամիտ ըլլալ :
Յերադատիլ : }
Յերբ : || Երբ · յերբ :
Յերբեմն : || այսօր վաղը · կեանքիս :
Յերեկ : || Երեք տարին · Երեք տարեկան հեղով :
Յերիւրել · կամ Երիւրել : || ուսումնական ը- նել · ուսուցանել · առեղծուածից ընել · առ- ղէն տալ · խուսափիչ ընել · ետեւը 'ի մէջը զնել :
Յերիւրումն · կամ Երիւրումն : || ուսումնակա- նութիւն · առեղծուածութիւն · առեղծ · խուսափիչ ընելը · ետեւը 'ի մէջը չնելը · Հնարք ընելը :
Յերկար : || Երկան · շատ ժամանակ :
Յերկարագոյն : || խիստ Երկան :
Յերկարակեաց : || Երկար կեցող · շատ ապրող · շատ ժամանակ :
Յերկարակեցութիւն : || շատ ապրիլը · շատ ժա- մանակը :
Յերկարաձգել : || Երկնցնել · շատ ժամանցնել : տէյն, օրէ օր ձգել · ուշացնել :
Յերկարաձգութիւն : || Երկնութիւն · Երկնցնե- լը · շատ ժամանակը · ուշացնելը · օր է օր ընկնելը :
Յերկարաձիգ : || Երկնցնող · Երկան ժամանը-

նող • ուշացնող ։ ռմկ. օրէ օր ընկնող • եր֊կան գծմացող ։
Յերկարաձգեալ ։ || երկնցեալ • շատ գծմացեալ ։
Յերկարաձգութիւն ։ || տես Յերկարաձգել ։
Յերկարատեւ ։ || երկայն գծմացող ։ ռմկ. ըն֊դարձակ • հեռու ։
Յերկարել ։ || երկնցնել • երկայն ձգել • ուշա֊ցնել • օրէ օր ձգել ։ ռմկ. երկայն առնել տալ ։
Յերկարօրեայ ։ || առաւելք երկայն • երկայն ժե֊ֆեայք ։
Յերկարութիւն ։ || տես Յերկարաձգութիւն
Յերկնաքեալ ։ || երկնքեալ ։
Յերկրպագանել ։ || չեշտել կոխել • ...
ընկնել ։
Յերկրպագուք ։ || ...
Յեր վեր • կամ Յէր վեր ։ || ոտից վրայ ։
Յեց ։ || առայտութիւն • կոտրած • ...
Յեցանել ։ || ենապատի • նախա ։ ռմկ. միտքը հաստատել • ընդունել ։
Յեցուկ ։ || ապաւէն ։
Յեցուցանել ։ || կոթնեցնել՝ առայտութիւնիկ ընել ։

ՅԷ

Յէ՛ ։ || այլ ։
Յէր վերայ ։ || ոտից վրայ ։

ՅԸ

Յընտանի ։ || տես Յնտանի ։
Յընտանեկարգապես ։ || տես Յնտանեկարգապես ։
Յըշտող ։ || անհերես • ստաւըող • ընդդէմ • կուէփ ըրող • անհնազանդ • ջրթ ։

ՅԻ

Յիղձ ։ || տես Յեղձ ։
Յիմար ։ || խենթ • միտքը թեթեւ • շաշ ։
Յիմարաբարոյ ։ || խենթերը կորսնցնող ։ ռմկ. խենթութիւն կորսնցնել ։
Յիմարանալ ։ || տես Յիմարիլ ։
Յիմարարար ։ || խենթեցնող • խելացնող ։
Յիմարեցուցանել ։ || խենթեցնել • խելացնել • խելքը թռցնել • շուարեցնել ընել • խիստ զարմացնել ։
Յիմարիլ ։ || խենթիլ • խեւնալ ։ ռմկ. խելքը թռչիլ • մտքէն շարժիլ • շփոթած մնալ • խիստ զարմանալ • պատշաճութիւն կորսնցնել ։
Յիմարութիւն ։ || խենթութիւն • խեւութիւն ։
Յիմունք ։ || ֆիմունք • յիմաց առանք ։
Յիշաշարաւութիւն ։ || հայֆ • խաւրեղ ։
Յիշատակ ։ || յիշատակ • յիշելը ։ ռմկ. յիշե֊լիք ։ ռմկ. յիշողութիւն ։
Յիշատակագիր ։ || գիր ծանուցման ։ ռմկ. յի֊շելու բաները գրող ։
Յիշատակագրութիւն ։ || գիր ծանուցման ։
Յիշատակարան ։ || յիշատակարան • քիւթիւկ ։ ռմկ. յիշելիք • յիշող ։
Յիշատակարան առնել ։ || յիշողութիւն • միտք ։
Յիշատակաւոր ։ || յիշատակ ունեցող • յիշուող ։
Յիշատակել ։ || յիշել • անմեղիչ ընել • միտքը բերել • միտք ձգել ։
Յիշատակութիւն ։ || յիշելը • միտք բերելը ։
Յիշել ։ || տես Յիշատակել ։
Յիշեցուցանել ։ || յիշեցնել • միտք ձգել ։
Յիշողական զօրութիւն ։ || յիշողութիւն • միտք ։
Յիշողութիւն ։ || յիշելը • միտքը բերելը ։ ռմկ. յիշողութիւն • միտք ։

Յիշոց ։ կամ Յիշոցք ։ || հայհոյանք • քիւֆիւր • քուֆր ։
Յիշոցատու ։ } քֆրող • քուֆր ընող • քիւ֊
Յիշոցնտու ։ } ֆիւրպազ ։
Յիշոցատուութիւն ։ } տես Յիշոց ։
Յիշոցնտուութիւն ։ }
Յիս դարձ իր • կամ Յիս իր ։ || իր ընծ ի ետեւ ։
Յիս կոյս ։ || իմ գիմ • դէպ 'ի իս ։
Յիսնակք ։ || յիսնակ ։
Յիսնակամեայ ։ || յիսնակամեայ ։
Յիսնամեայ ։ } յիսուն տարուան ։ ռմկ. յիս֊
Յիսնամեան ։ } նուն տարին եղած • յիսուն տարի գծմացող ։
Յիսնապատիկ ։ || յիսուն գանգ ։ կամ յիսուն գանգ եւել ։
Յիսնապետ ։ || յիսնապետ • յիսուն զինուորի կամ մարդու գլուխ ։
Յիսնաւոր ։ || յիսուն ։
Յիսնեակ ։ || յիսունեակ • յիսուն ։
Յիսներեակ ։ || յիսունեկրորդ, կամ յիսուն ։
Յիսներորդ ։ || յիսուներորդ • էլլինճի ։
Յիսներորդել ։ || յիսուներորդ մասը առնել կամ տալ ։ ռմկ. յիսուն հեղ ընել • յիսուն֊ապատ ընել ։
Յիսնեքեան, կամ Յիսնեքին ։ || յիսունն ալ ։
Յիսնիցս ։ || յիսուն անգամ • յիսուն հեղ ։
Յիսուն ։ || յիսուն, կամ յիսուն ։
Յիսուսատիպ ։ || յիս աւետագած կամ ապա֊պրած ։
Յինեան ։ || յետեւինը • յետոյ միաթանկս ։ ռմկ. յետոյի աշակերտ ։
Յիրաւի ։ || իրաւ որ • իրաւցնէ ։
Յիրկեցուցանել ։ || մերձեցնել • մօտեցնել ։

ՅՂ

Յղանալ ։ || յղանալ • ծնունդ ըլլալ ։
Յղարկաւոր ։ || ղրկող • ճամբող ։ ռմկ. ղրկած ։
Յղարկել ։ || ղրկել • ճամբել ։
Յղարկումն ։ || ղրկելը • ճամբայ դնելը ։
Յղացեալ ։ || յղացած, կամ յղացող ։
Յղացումն ։ || յղանալը ։
Յղացուցանել ։ || յղացնել • ծոցւոր ընել ։
Յղել ։ || ղրկել • դուրսել ։
Յղենալ ։ || տես Յղանալ ։
Յղի ։ || յղի • ծոցւոր ։
Յղիլ ։ || քերելով կամ ոսկերով դուրսել կամ օծեցնել • ուղղակել • ճիլոյ տալ • փետ֊տահ տալ • պտղեցկացնել ։ ռմկ. մանտրել • ջարդել • կոտրտել • ստանել ։
Յղկութիւն ։ || օծիղութիւն • ճիլոյ • փետտահ ։
Յղութիւն ։ || յղանալը ։
Յղփագոյն ։ || խիստ պղծած • խիստ առատ ։
Յղփանալ ։ || պղծիչ ըլլալ • առատ ըլլալ • խիստ լցուիլ • ինչմէն քիթը խցիլ ։
Յղփաներ ։ || պղծողութ • ուտելու խմելու մտիլ • էհլի զէֆք ։
Յղփացուցանել ։ || պղծողիչ ընել • առատ ընել • խիստ լեցնել • քիթը խցեցնել ։
Յղփանք ։ } պղծում • առատ • խիստ լցուիլը ։
Յղփութիւն ։ } ինչմէն քիթը խցիլը ։
Յղքել ։ || տես Յղել ։

ՅՈ

Յո՛ ։ || դէպ 'ի ո՛ւր • ուր ։ ռմկ. ո՞ւր • ո՞ւր

տեղ · դէպ ուր ։
Յոբելեան ։ || խառնուեցեալ տարի · Թողութեան տարի ։ ՏԷՅՆ. ազատութիւն ։ ՏԷՅՆ. ալելուիա · զինուորութիւն · Թագաւորութիւն · Հրճուելի · մեծաշուք ։
Յոգն ։ || շատ · առատ · յոլ · եւեւ ։
Յոգնաբեղուն ։ || տե՛ս Բազմաբեղուն ։
Յոգնաբիծ ։ || խիստ կէտկէտեալ · խիստ պիսակաւոր ։
Յոգնագէտ ։ || շատ գէտ · խիստ գիտուն ։
Յոգնագլուխ ։ || շատ գլուխ ունող ։ ՏԷՅՆ. շատ Թիւաւորութիւն · շատ ոյժ ։
Յոգնազգեաց ։
Յոգնազինեակ ։
Յոգնազինի ։
Յոգնազօրն ։ } շատ Թագով · շատ Թիւաւորու · շատ ոյժ · Թիւաւորութիւն Թիւաւորութիւն ։
Յոգնազեղուն ։ || խիստ առատաբուղխ · խիստ յոլ ։
Յոգնաթախիծ ։ || փափկանուն խիստ տրտմած · խիստ մելլուլ · քէֆը խիստ աւրած ։ ՏԷՅՆ. խիստ տրտմեցնող · քէֆը խիստ աւրող ։
Յոգնաթիւ · կա՛մ Յոգնաթիւ ։ || շատ ։
Յոգնաթշուառ ։ || խիստ խեղճ ։
Յոգնաժողով · կա՛մ Յոգնաժողով ։ || տե՛ս Բազմաժողով ։
Յոգնախնամ ։ || շատ մտաւոր ունող կա՛մ ու- տող ։ ՏԷՅՆ. շատ միտող ։ ՏԷՅՆ. շատ նախա- տող · խիստ չախող ։
Յոգնախուռն ։ || տե՛ս Բազմախուռն ։
Յոգնածախ ։ || տե՛ս Բազմածախ ։
Յոգնածուփ · կա՛մ Յոգնածուփ ։ || տե՛ս Բազմածուփ ։
Յոգնակեամ ։ || տե՛ս Բազմակեամ ։
Յոգնական ։ || շատաւոր ։
Յոգնակի ։ || շատ անկամ · շատ հեղ · արքունքիս ։ ՏԷՅՆ. շատը միեկին ։
Յոգնակի ։ (անուն ·) || շատաւոր ։
Յոգնակոհակ ։ || տե՛ս Բազմակոհակ ։
Յոգնահամար ։ || շատ ։
Յոգնահամբաւ ։ || շատ դարերէ ունող · շատ գիրցած ։
Յոգնահանճար ։ || խիստ խելացի · խիստ Ֆիր- րասէթլի ։
Յոգնահաւաք ։ || շատ բան ժողվող ։ ՏԷՅՆ. շատ ժողված · շատաւոր · խալայաքլըխ ։
Յոգնահեղ ։
Յոգնահոսան ։ } շատ վազօղ · յոլ վազող ։
Յոգնահուշակ · կա՛մ Յոգնահուշակ ։ || շատ դիւ- ցաւ եղած · խիստ նշանաւոր ։
Յոգնաձեան ։ || ձեւքը շատ ։ ՏԷՅՆ. շատաւոր · Ձեւմենաւորութիւն · խուզելթիլի · դօալու ։
Յոգնաձեւութիւն ։ || շատ ձեւք ունենալը ։ ՏԷՅՆ. շատաւորութիւն · Ձեւմենաւ · խուզէթ ։
Յոգնաձև ։ || շատ ձև ունող · շատ Թիւաւորութիւն ։
Յոգնաճարակ ։ || շատ բան լափող, կա՛մ ուտե- լով ղայ ընող ։ ՏԷՅՆ. շատ տեղ երայըլմիշ եղող ։
Յոգնամանկակիւոյ ։ || տե՛ս Բազմամանկակիւոյ ։
Յոգնամեան ։
Յոգնամեանաբերոյ } տե՛ս Բազմամեան ։
Յոգնամեղ ։ || տե՛ս Բազմամեղ ։
Յոգնայարգար ։ || խիստ յորինած · խիստ տեսքլին ։
Յոգնանախատ ։ || շատ նախատանօղ · խիստ նա- խատելի · ՏԷՅՆ շատ նախատող ։

Յոգնանեկար ։ || խիստ նախշըլը · խառնաւոր · ալաճայ պապալաճայ ։
Յոգնաշահ ։ || շատ բան շահօղ · շատ բան վաստ- կող ։ ՏԷՅՆ. շատ ամփոփ · խիստ օգուտ · ֆայ- տըլը ։
Յոգնաշաւիղ ։ || շատ յոլ կա՛մ Ճամբայ ունող ։
Յոգնաշարշար ։ || տե՛ս Բազմաշարշար ։
Յոգնաշերտ ։ || տե՛ս Բազմաշերտ ։
Յոգնապատիրճ ։ || խիստ զարգարուն ։
Յոգնապաճոյճ ։ || խիստ պարծենցող · խիստ պարծելու · խիստ մէւրէւլէփ կա՛մ Թաֆ- րալը · խիստ ամպհոսնութեան ։
Յոգնապատիկ · կա՛մ Յոգնապատիկ ։ || տե՛ս Բազմապատիկ ։
Յոգնապատիւ ։ || խիստ պատուելի · խիստ փառաւոր ։
Յոգնապատկել ։ || շատ խաթ ընել · շատցնել ։
Յոգնապատճառեան ։ || շատ բանի սէպէպ ե- ղող · շատ սէպէպ ունող · շատ բանէ հասած եղող ։
Յոգնապարգեւ ։ || տե՛ս Բազմապարգեւ ։
Յոգնապէս ։ || պէյ ։
Յոգնապետութիւն ։ || պէյլիք ։
Յոգնաբիւր ։ || շատ Թիւաւորութիւն ։
Յոգնապատաղ · կա՛մ Յոգնապատաղ ։ || շատ պը- տուղ ունող ։
Յոգնառատ ։ || խիստ յոլ ։
Յոգնասեր · կա՛մ Յոգնասեր ։ || շատ ոյժ · շատ Թիւաւորու ։
Յոգնածնութիւն ։ || տե՛ս Բազմածնութիւն ։
Յոգնավերամ ։ || խիստ վէրվէրլի ։
Յոգնատառան ։ || խիստ երերօղ · դաղարը չընող ։
Յոգնատար ։ || շատ բան տանող կա՛մ կրող · շատ բան ունող ։
Յոգնատարած ։ || շատ տեղ երայըլմիշ եղած · խիստ լայնատարած ։
Յոգնատեսակ ։ || շատ Թիւաւորու ։
Յոգնատեսիլ ։
Յոգնատիպ ։ } տե՛ս Բազմատեսիլ ։
Յոգնատխուր ։ || խիստ տրտմած · խիստ մե- լիւլ · փուշման եղող ։
Յոգներամ ։ || տե՛ս Բազմերամ ։
Յոգնըմբռնող ։ || շատ բան բռնող · շատ բան ունող ։
Յոգնիմաստ ։ || խիստ խելացի · խիստ իմաստուն ։
Յոգնիլ ։ || հոգնիլ · եօրուլմագ ըլլալ ։
Յոգնորաշ · || խիստ պատ · շատ հեռու ։
Յոգնուղեշ · կա՛մ Յոգնուղեշ ։ || շատ Ճամբայ ունեցող ։
Յոգնուստ · կա՛մ Յոգնուստ ։ || շատ անգամ ։
Յոգնօրէն ։ || շատը միեկին · շատ վախտ · շատ Թարդ ։
Յոգնօրինաւոր ։
Յոգնօրինակ ։
Յոգնօրինական ։ } շատ Թուսուղը · շատ Թիւա- լիու ։
Յոգուն ։ || շատ ։
Յոգւոց եղանել ։
Յոգւոց հանել ։ } ախ ընել · հառաչել ։
Յոգւոց հանութիւն ։ || հառաչանք · ախ ընելը ։
Յոլով ։ || շատ · յոլ ։
Յոլովագին ։ || պահը Թանկ ։ ՏԷՅՆ. խիստ շատ ։

Յոլովագոյն : ‖ խիստ շատ : Տճկ. շատ հեղ :
Յոլովախումբ : ‖ տե՛ս Բազմաժողով :
Յոլովախուռն : ‖ տե՛ս Բազմախուռն :
Յոլովածին : ‖ տե՛ս Բազմածին :
Յոլովակեր : ‖ շատ ուտող :
Յոլովակերութիւն : ‖ շատ ուտելը :
Յոլովակի : ‖ շատ անգամ . շատ հեղ . սըխ սըխ :
Յոլովակի : (անուն .) ‖ շատ :
Յոլովաձեռն : ‖ տե՛ս Յոգնաձեռն :
Յոլովամեղծ : ‖ խիստ զուռուռմըշ . շատ զուռում փէյտահ ընող :
Յոլովանալ : ‖ շատնալ . աւելնալ :
Յոլով անգամ : ‖ շատ անգամ . շատ հեղ :
Յոլովացուցանել : } շատցնել . աւելցնել :
Յոլովել :
Յոլովիցս : ‖ շատ հեղ :
Յոլովութիւն : ‖ շատութիւն . աւելութիւն . պօլլութիւն :
Յոլովուստեք : ‖ շատ տեղէ . շատ գլխոց :
Յոլով ուրեք : ‖ շատ տեղ :
Յոխորտ : ‖ վախցնող . եաւուզ . քէսկին . հաքիմի . խիստ աճրայէտ . խիստ սրտոտ :
Յոխորտաբան : ‖ հեօքիւմով խօսող . հպարտ խօսող . թաւշանմըշ եղող :
Յոխորտաբար : ‖ հեօքիւմ ընելով . հպարտ խօսելով . խիստ սրտոտութը :
Յոխորտալ : } հեօքիւմով խօսիլ . վախ տալ . չըխըշ ընել . թաւլանմըշ ըլլալ :
Յոխորտանալ :
Յոխորտանք : } հեօքիւմով խօսիլը . չըխըշ :
Յոխորտութիւն :
Յոխորտօրէն : ‖ չըխըշով , մեծ մեծ խօսելով :
Յողալ : ‖ ջահտ ընել . ուխշիաշ փնտռել :
Յողդողդ : } տատանուտ . թէմթըլլիկ . երերացող . լօլխկած :
Յողդողդումն :
Յողդողդել : ‖ տատանուտ ընել . թէմթըլլիկ ընել . շարժել . երերցնել . լօլլցնել : Տճկ. տեղէն փոխել . աէտրկլին ընել : Տճկ. ըռահաթսըզ ընել :
Յողդողդութիւն : ‖ տատանուտ ըլլալը . թէմթըլլիղութիւն . երերալը . լօլխկլը :
Յողել : ‖ տե՛ս Յողալ :
Յոյն անկանիլ : ‖ կռնկի վրայ ընկնիլ . քովուվրայ ընկնիլ : Տճկ. հոգ շատնիլ . հաճաթսըզ ըլլալ :
Յոյն երթալ : ‖ գէպ'ի կռնակը ձգիլ :
Յոյն կալ : ‖ գլուխ չըծռել . նախս երթալ . ինատ ընել :
Յոյղ . կամ Յոյղք : ‖ փնտռելը . թէֆթիշ : Տճկ. շալխամիշ . աղմուկ . վէլվէլէ :
Յոյժ : ‖ խիստ :
Յոյժ յոյժ : ‖ խիստ խիստ . չափէ դուրս :
Յոյլ : ‖ ծոյլ . թէմպէլ . կամկար :
Յոյն : ‖ ուժով . խուվէթլի . սրտոտ : Տճկ. հիւնէրլի . մարիֆէթլի . վարպետ : Տճկ. հիւնէր . մարիֆէթ . վարպետութիւն :
Յոյն : (անուն ազգի .) ‖ հոռոմ :
Յոյս : ‖ յուս . ումուտ :
Յոյր : ‖ հաստ . թանձր . գէր . օխնադ :
Յոյր սակի : ‖ ինչու համար :
Յոպոպ : ‖ բուբուլ . հիւտիւտ . կամ հիւտիւտ գուշու :
Յուանալ : ‖ գիշնալ , կամ գէշնալ . գէշ ըլլալ . փճանալ . ցածնալ :
Յուացուցանել : } գիշցնել :
Յուեցուցանել :
Յուեակ : ‖ քէմճէ : տե՛ս և Յուի :
Յուի : ‖ գէշ . ցած : Տճկ. պէթ . մինաուխպէթսիզ :
Յուլաբան : ‖ պռուտ . շատ զրուց . լեզուանի . ախլպազ .
Յուութիւն : ‖ գիշութիւն , կամ գէշութիւն . ցածութիւն :
Յուսլին : ‖ տե՛ս Ուսլին :
Յովազ : ‖ վաշագ , կամ վարշախ : Տճկ. փէլէնկ . ախշի խաբլան :
Յովանակ : ‖ տե՛ս Յաւանակ :
Յովանակաձեւ : ‖ իշու քուռակով շըջող :
Յովտ : ‖ շէշտ . կէտ : Տճկ. յօթ :
Յոտն կալ : ‖ ոտաց վրայ ելլել . ոտաց վրայ կանգնիլ :
Յոտնկացութիւն : ‖ ոտաց վրայ կանգնիլը :
Յորանջել . կամ Յորանչել : ‖ տե՛ս Յօրանչել :
Յորդ : ‖ առատ . պօլ . տաշխըն . շատցած :
Յորդ ձայն : ‖ կիւռ ձան :
Յորդաբորբ : ‖ խիստ մութ : Տճկ. խիստ տաք . խիստ երող . երող մրկող :
Յորդաբուղխ : } պօլ բխող . պօլ վազող :
Յորդագնաց :
Յորդագոյն : ‖ խիստ պօլ . խիստ տաշխըն :
Յորդագութ : ‖ խիստ գթած :
Յորդադէմ : ‖ պօլ վազելով աղմըշ եղող . ինչպէս է պաղը գետ :
Յորդալիր : ‖ խիստ լուսաւոր :
Յորդախաղաց : ‖ տե՛ս Յորդագնաց :
Յորդախօս : ‖ լեզու թափող . ախլպազ :
Յորդահեղեղ անձրև : ‖ սաղանախ :
Յորդահոս : } տե՛ս Յորդագնաց :
Յորդահոսան :
Յորդահոսեան :
Յորդահոսիլ : ‖ պօլ վազել :
Յորդաձայն : ‖ կիւռ ձան ունող . ձանը կիւռ :
Յորդանախանձ : ‖ խիստ նախանձոտ :
Յորդանան : } օրդանան գետ :
Յորդանէս :
Յորդանիս :
Յորդաշունչ : ‖ խիստ փչող :
Յորդապէս : ‖ պօլ պօլ . ակլի պէս :
Յորդաջուր : ‖ պօլ ջուր ունող :
Յորդառատ : ‖ խիստ առատ . խիստ պօլ :
Յորդավազ : ‖ տե՛ս Յորդագնաց :
Յորդելած : ‖ կիւռ ելլող . զիլ ելլող . ինչպէս է պաղը ձան :
Յորդել : ‖ առատացնել . շատցնել . աւելցնել . պօլցնել . աղտըմշ ընել : Տճկ. առատ բխեցնել . պօլ վազցնել : Տճկ. բորբոքել . բռնքցնել :
Յորդել : (չէզոք .) ‖ տե՛ս Յորդիլ .
Յորդեռանդն : ‖ խայնար օճար . կրակուբոց . եռացկոտ :
Յորդէգնաց : ‖ տե՛ս Յորդագնաց :
Յորդիլ : ‖ առատնալ . շատնալ . աւելնալ . պօլնալ . աճիլ . զօպլու ըլլալ : Տճկ. պօլ բխել . պօլ վազել : Տճկ. խիստ եայըլմըշ ըլլալ . խեռա չաւ ըլլալ : Տճկ. բորբոքիլ . վառիլ :
Յորդոր : ‖ յորդորելը . սիրտ տալը : Տճկ. յոր

դորած · հաւանեցուցած ։ Տճկ. յորդորող · սիրտ տուող ։ Տճկ. յօժար · խայիլ · հաճըր · ճանի կեօյիւլլուքեն ուզող ։ Տճկ. տուաստ · սօլ· լաստ · սըխ · տայըմայ ։

Յորդոր տալ զկամս ինչ ։ || գնացք ըսել · շուտ ըսել ։

Յորդորագոյն ։ || խիստ յօժար · խիստ հաճըր ։

Յորդորական ։ || յորդորանքով յորդորող բանախօս ։

Յորդորամիտ ։ || յօժարող · հաւնող · հաճըր ։

Յորդորացուցանել ։ / Յորդորել ։ / Յորդորեցուցանել ։ } յորդորել · գրգռել · հաւնեցնել · ֆիթ տալ ։ Տճկ. ղոռ ընել · շարժել · հրել · քշել ։ Տճկ. շառցնել · եւեւցնել · ամճեցնել ։

Յորդորեցուցիչ ։ / Յորդորիչ ։ } յորդորող · հաւնեցնող · գրգռող · ֆիթ տուող ։

Յորդորիլ ։ || յօժարիլ · հաւնիլ · ճանի կեօյիւլլուքեն ուզել ։

Յորդորութիւն ։ / Յորդորումն ։ } յորդորանք · խրատ · բանի մը վրայ ելլը ։ տես և Յորդութիւն ։

Յորդութիւն ։ || առատութիւն · շատութիւն · պօլութիւն · առաջխաղացութիւն · խիստ ածիլը ։

Յորժամ ։ || երբոր · երբ ։

Յորձ ։ || որձ · արու հայվան · էրքէկ ։

Յորձախոր ։ || խորունկ ախըռնար ունող ։

Յորձանահոս ։ || ախըռնարին պէս վազող ։

Յորձանուտ ։ || ախըռնար ։ Տճկ. կիրտապ ։

Յորձանք ։ || ախըռնար · ալք ։

Յորձնեռանոյն ։ || ախըռնարի ջրի պէս կառյուտ մէջ եղող ։

Յորմէ հետէ ։ || քանի որ · երբոր ։

Յորովայն ։ || փոր ։

Յորովայնաբարբառ ։ || պօղազ եաւըզը · չէշ- պօզազ ։

Յորջ ։ || պատանի քուռն ։

Յորջյորջել ։ || տես Յորջորջել ։

Յորջորջակ ։ || անուանը ելած · նամլը · նամտար ։

Յորջորջանք ։ || կանչելը · անուանը տալը ։

Յորջորջել ։ || կանչել · անուանը տալ · անուան դնել ։

Յորջորջութիւն ։ / Յորջորջումն ։ } տես Յորջորջանք ։

Յորսայս արկանել կամ ընկենուլ ։ || կռնկին կամ երեսին վրայ փռել · բերնէնկս՝ ի վար պառկեցնել · եիւզիւ բօյու ձգել, կամ պառկեցնել ։

Յորսայս անկանել, կամ Յորսայս կալ ։ || կռնկին, կամ երեսին վրայ փռուիլ · բերնէնկս՝ ի վար պառկիլ ։ Տճկ. հաճաթարըզ ըլլալ · հաճաթը միւհիւրը չըլլալ · եան դալ ։

Յորսայսել ։ || երեսին կամ կռնկին վրայ ձգել · գետնի վրայ զեռղեալ փռել ։ տես և Յորսայս արկանել ։

Յորսայս արկել կամ արկնել ։ || կռնկին կամ երեսին վրայ ձգելով կեռամիշ ընել ։

Յուղախնդիր ։ || փնտռտող · խիստ եռանդեն ընկնող · թէֆթիշճի · թէֆթիշատար ։

Յուղակ ։ || փնտռող · թէֆթիշճի ։ Տճկ. չալ խամիշ ընող · ալթ իւստ ընող · վէլվէլէ հանող ։ Տճկ. չալխանմիշ եղող · նեղքէ վրայ եղող ։ Տճկ. գրգռող · դրդող · բորբոքող ։

Յուղարկու ։ || տես Յուղախնդիր ։ Տճկ. նեղքէ վրայ դարձնող · վէլվէլէ հանող ։

Յուղաքննիչ ։ || թէֆթիշճի · օխալը պրպտը քրքրող ։

Յուզել ։ || փնտռել · փնտռտել · թէֆթիշ ընել ։ Տճկ. չալխամիշ ընել · նեղքէ վրայ դարձնել · նեղքէն՝ ի վրան ընել · վէլվէլէ հանել ։ Տճկ. գրգռել · բորբոքել · շարժել · ֆիթը տալ ։

Յուզումն ։ || փնտռելը · թէֆթիշ ։ Տճկ. չալխամիշ ընելը · վէլվէլէ · գրգռելը · ֆիթ ։

Յուլաբար ։ || ծուլութեամբ · թէմպէլլութեամբ ։

Յուլանալ ։ || ծուլ ըլլալ · թէմպէլնալ ։

Յուլիս ։ || յուլիս ամիսը ։

Յուլութիւն ։ || ծուլութիւն · թէմպէլութիւն ։

Յուղարկաւոր ։ || ճամբող · կեօմմէկերի գնացող ։

Յուղարկաւորել ։ || տես Յուղարկել ։

Յուղարկաւորութիւն ։ || ճամբելը · կեօմմէկերի ։ Տճկ. սալթանաթը թաղում ։

Յուղարկել ։ || ճամբել · կեօմմէկերի երթալ ։ Տճկ. ղրկել · խաւրել ։

Յուղարկել զննջեցեալս ։ || սալթանաթով թաղել ։

Յուղարկել 'ի կորուստ ։ || կորսնցնել ։

Յուղարկու ։ || տես Յուղարկաւոր ։

Յուղարկումն ։ || տես Յուղարկաւորութիւն ։

Յուղեւոր ։ || ճամբորդ ։

Յուղեւորել ։ || ճամբայ ելլել · ճամբայ ընկնիլ · ճամբայ երթալ ։

Յուղէգնաց ։ || ճամբայ գնացող · ճամբորդ ։

Յուղէգնացութիւն ։ || ճամբորդութիւն ։

Յուղիարկ ։ || կեօմմէկերի ։

Յուղիարկ երթալ ։ || կեօմմէկերի երթալ ։

Յումմէ ։ || ումկէ · ումկէ՞ց ։

Յունական ։ || հոռոմերուն ։

Յունակից ։ || տես Յոնակից ։

Յունաց ։ || հոռոմաց ։

Յունապենի ։ / Յունապի ։ } հունապի ծառ ։

Յունասէր ։ || հոռոմ սիրող ։

Յունաստան ։ || հոռոմստան · ուռուռումէլի ։

Յունարէն ։ || հոռոմերէն ·

Յունարէն լեզու ։ || հոռոմի լեզու ։

Յունուար ։ || յունուար · ռումէքը թուը ։

Յունեղ ։ || տես Յօնեղ ։

Յունիս ։ || յունիս ամիսը ։

Յունվար ։ || յունվար ամիսը ։

Յունք ։ || ունք · ընքօէի ։

Յուշ ածել ։ / Յուշ ածանել ։ } յիշեցնել · իմացնել · խադար ընել · միտք ձգել · միտքը բերել ։

Յուշ լինել ։ || յիշել · միտքը ընկնիլ · միտքը գալ ։

Յուշարար ։ || յիշեցնող · միտքը ձգող ։

Յուշարարութիւն ։ || յիշեցնելը · միտքը բերելը · միտքը ձգելը ։

Յուշիկ ։ || ուշ · կամաց · կամացուկ ։

Յուշկապարիկ ։ || էշէգ ատամը · աթ ատամը ։ Տճկ. տէնիզիդ մէլայիքը · կամ տէյիզդէքէյի · սուլմէքէյի ։

Յուռթանալ ։ || հաստըննալ · շատնալ · եւեւնալ · ուժովնալ · մեծնալ ։

Յուռթել ։ || թըլըսըմ չինել · համայիլ չինել ·

կա-

կախարդի ծրար շինել :
Յուռթի : || Լիուլի ու պտղաբեր : գրծ. առատա-պտուղ :
Յուռութաբան : || տես Յուռութաբան :
Յուռութք : || կախարդի կապ · հմայեակ · թըլ-սըմ :
Յուռութաթուղթ : || հմայեակ · որ ջրերը կը ձգեն :
Յուսաբեկ : || յոյսը կտրած · ամենևին կտրած · յուսահատած · անյուսացած :
Յուսադիր : } յոյս տուող · սիրտ տուող :
Յուսադրական : }
Յուսադրել : || յոյս տալ · սիրտ տալ :
Յուսադրութիւն : || յոյս տալը · սիրտ տալը :
Յուսալ : || յուսալ · յոյս ունենալ · յոյս ունեցող · յոյսով գտնել :
Յուսալի : || յուսալու : գրծ. յուսալով լեցուն :
Յուսալից : } յուսալով լեցուն · խիստ յուսա-
Յուսալիր : } ցող :
Յուսակտուր : || տես Յուսաբեկ :
Յուսահատ : || յոյսը կտրող · յուսահատա-ցնող : տես և Յուսաբեկ :
Յուսահատ : || տես Յուսաբեկ :
Յուսահատել : } մէկին յոյսը կտրել ·
Յուսահատեցուցանել : } յուսահատեցնել · յուսահատ ընել :
Յուսահատիլ : || յոյսը կտրել · յուսահատ ըլլալ · յուսահատիլ :
Յուսահատութիւն : || յուսահատութիւն · յոյսը կտրելը :
Յուսանալ : || տես Յուսալ :
Յուսապատար : || յուսով լեցուած · խիստ յուսալու :
Յուսացուցանել : || յուսացնել · յոյս տալ · սիրտ տալ :
Յուսով : || յուսալով · յոյսով գտնող :
Յուրաստ : || տես Ուրաստ :
Յողն · Յողնաթիւ · Յողնածուխ , և այլն : || տես Յոգն · Յոգնաթիւ · Յոգնածուխ · և այլն :

Յ Ս

Յստակ : || յստակ · զուտ · Թէմիզ · պարզ : գրծ. Եշխարհ · մաքուր · շիտակ :
Յստակագոյն : || խիստ յստակ : խիստ Թէմիզ :
Յստականիտ : || հիլլէսիզ · հեշտալութեան · ի-նամասար · պարզ :
Յստակամտութիւն : || հիլլէսիզ · հեշտացաւ-տութիւն :
Յստակամտութիւն : || հիլլէսիզ ըլլալը · հեշտա զատութիւն :
Յստակապատում : || շիտակ պատմող · եշխարհէ նախել ըսող : գրծ. շիտակ նախել ըսած :
Յստակադասն : || խիստ յստակ կամ Թէմիզ · խիստ պարզ : գրծ. խիստ շիտակ · խիստ եշխարհէ :
Յստակատես : || Թէմիզ տեսնող · աչքը Թէ-միզ · սուր տեսնող :
Յստակատեսութիւն : || սրատես ըլլալը :
Յստակել : || յստակել · Թէմիզցնել :
Յստակութիւն : || յստակութիւն · Թէմիզութիւն · պարզութիւն : գրծ. շիտակութիւն · եշխարհութիւն :

Յ Օ

Յօդ : || անդամներու խաղը · օյնախ · պտղունդ · պտղունկ : գրծ. կապ · քինետ :
Յօդաթափ : || քէօԹէրեւմ ըսող · կամ քէօԹէրեւմ եղած · քիւր :
Յօդալոյծ : || խաղերը լուծած , կամ Թուլցած · քէօԹէրեւմ :
Յօդակապ : || կապ · չիճէ · քինետ : գրծ. կապած · չիճիլով ամրցած :
Յօդակապութիւն : || մէկզմէկու հետ կապուելը :
Յօդահատ : || խաղերը կտրտած :
Յօդանալ : || կապուիլ · հենդաւելիլ :
Յօդապատ : || խաղերը ամրցուցած · խաղերով կապած · քինէտլի :
Յօդապատել : || խաղերը ամրցնել · խաղերով կապել · քինէտլէմիշ ընել :
Յօդատեսակ : || խաղերու ձևին · կապի սեյն :
Յօդացութիւն : || տես Յօդուածացութիւն :
Յօդացուցանել : || խաղ խաղի հետ կապել · մէկզմէկու հետ կցել : գրծ. ույդունցնել · ույդունլամիշ ընել · ուֆւղէԹմիշ ընել · ուֆւ-ղէն տալ :
Յօդաւոր : } խաղ ունեցող · խաղերով կա-
Յօդաւորական : } նած · օյնախլը · պարմախ-լը · քինէտլի : գրծ. կըցցուող · կապուող · հենդաւող : գրծ. ուֆւղլըն · ույդուն :
Յօդաւորել : || տես Յօդացուցանել :
Յօդաւորութիւն : || խաղ խաղի հետ կապուիլը · մէկզմէկու հետ կցուիլը , կամ հաւանիլը : գրծ. ույդունլուխ · իթիֆախ :
Յօդել : || կցել · կպցնել · փակցնել · մէկզմէ-կու կապել · քինէտլէմիշ ընել : գրծ. ույ-դուրմիշ ընել · ուֆւղմիշ ընել · հաւնել · շարադրել :
Յօդուած : || անդամներու խաղ · օյնախ · պտ-ղունկ · պտղունկ : գրծ. կցելը · կապ · չէնք :
Յօդուածացութիւն : || սըրը :
Յօժանդակել : || տես Օժանդակել :
Յօժար : || յօժար · կամքով · սրտանց ուզող :
Յօժարադիւր : || խիստ յօժար · Ճանիւկէօյիւլ անէն ուզող :
Յօժարական : } տես Յօժար :
Յօժարակամն : }
Յօժարամիտ : || սիրտը յօժար · սրտանց ու-զող · Ճանիւկէօյիւլեւնէն ուզող :
Յօժարամիտ կամքը, կամ սրտիւ : || Ճանի կէօ-յիւլտէն :
Յօժարամտել : || սրտանց ուզել · Ճանի կէօ-յիւլտէն ուզել · հաւնիլ :
Յօժարամտութիւն : || տես Յօժարութիւն :
Յօժարանք : } տես Յօժարամիտ :
Յօժարափոյթ : }
Յօժարեցուցանել : } յօժարցնել · հաւնե-
Յօժարել : } ցնել :
Յօժարընթաց : || սիրով վազող կամ գնացող :
Յօժարիլ : || յօժարիլ · սրտանց ուզել · հաւ-նիլ · խայիլ ըլլալ :
Յօժարութիւն : || յօժարութիւն · հաւնիլը · ու-զելը · խայիլ ըլլալը :
Յօն · կամ Յօնք : || ունք · գաշերք · խաշ :
Յօնակից : || գաշերները կպած :
Յօնաձիգ : || գաշերները վեր վեր չարած :

Յօժարէ : || հաստատելով[illegible] :
Յօշոտել : || խաղ խաղ կտրել . փոյ փոյ կտոր_տելով հատանել . կտոր կտոր յօշոտել :
Յօշոտումն : || տես Օշոտումն :
Յօդել . կամ Յօդոտել : || տես Յօդոտումն :
[illegible] Յօդել : || օգնութեան կարդալ . երկպառակութ ընել :
Յօդուած : || կարգաւոր խօսքերը . մեծ կտորներ . փերթը :
Յօս : || կորուսը առանցքի , կամ խնամեալ ծո[illegible] . կարգաւոր ձեւերը :
Յօսել : || ձեւերը կարգել . պատուաստել ընել :
Յօր . || տես Յօյզ :
Յօրանջ : || խորթ Հոգ :
Յօրանալ : || հաստատելով . թանձրացեալ . գէր[illegible] նալ . ախտաւոր ըլլալ . անկանել : Տճկ. շաղա_խել . լզուելով : Տճկ. ուռճանալ . զօրանալ ըլլալ . առաքինութ . քաղցրութիւն ըլլալ : Տճկ. քէեիթ մնանել . խօսօղութեան ըլլալ . հը պարարտանալ . գօսացանալ : Տճկ. զէնք առնել . զէնք առնելու համար ընտրել . համեստ կենալ . ուռենալ խանդով ընկերել :
Յօրանչ . կամ Յօրանջ : || երկնակալութ . [illegible] :
Յօրանջել . կամ Յօրանջել : || երկնակալել . կս_նեւք :
Յօրացուցանել : || հաստատեցնել . թանձրացնել . գէրցնել . ախտաւոր ընել . անկանցնել : Տճկ. շաղացնել . լզցնել . պտղաբեր ընել : Տճկ. ուռճացնել . առնեցնել . քաջաբերել ընել : Տճկ. քէեիթ մնացնել . հաստատացնել : Տճկ. զէնք առնել ընել տալ . կերցնել խմցնել :
Յօրինել : || բարակ բան շինել . վարպետու_թեամբ շինել . բարակ բանել . հնարքով գոր_ծել . ընել . գլուխ հանել : Տճկ. հաղցր ընել . խառնելով ընել . ախազին ընել . ախ_տեղեթիւ ընել . ուսումնական ընել . անդա_մորել . անդամ անդր դնել : Տճկ. զարդա_րել . սազել . տեսակեթէ ընել : Տճկ. հօս_սել . շարադրել :
Յօրինուած : || բարակ բան . բարակ գործք . վարպետ շէնք : Տճկ. կիլտէ . մուշտալա . օյմա : Տճկ. զարդ կամ զարդարանք . Նախշ : Տճկ. թէրթիպ . տեւական . տեւողութիւն : Տճկ. հօսանք . շարադրութիւն :

ՆԱ

Ա . (գերական .) || ան :
Նա : (շաղկապ .) || անոյ . անմանէ : Տճկ. էյ . իշտէ . դօ . հէլէ : Տճկ. իլէ :
Նա ասանիկ : || իշտէ . անհաց : Տճկ. շիմտի . դեդէ . թահօնիկ . դօ . հէլէ :
Նաեւ . կամ Նաեւս : || ալ . հետ . դօր տրիհակ . նաեւ նորա գիտէն : ուսկ . անոնք ալ գիտեն :
Նազարար : || գոռոզ . գոռոզանք առնող :
Նազարարել : || գոռել . գոռոզանք առել :
Նազարարութիւն : || գոռութիւն . գոռոզանք :
Նազել : || ազատական ըլլալ :

Նազելի : || ազնիւ [illegible] . քնքուշ[illegible] . մա_[illegible] . [illegible] . ազատութիւն :
Նաղի : || իւղէ մը . իւղի փերթ . անոր փերթեր .
Նաճիշտ : || [illegible] , կամ հալուելու անանուն_ծով կամ խառնուածք :
Նախ : || առաջ . նախ և առաջ : Տճկ. առաջինը :
Նախադամբել : || առաջ հեքիաթ .
Նախաբնակութիւն : || վաթը ընել . առաջուց թէզմէքլէմիշ ընել . առաջին պաշտօնել :
Նախագոյն : || առաջուց բռնած : Տճկ. թուտուլ բռնած . քէօրդեկ . մեղադրող :
Նախադասութիւն : || առաջուց ըղձած :
Նախադաս : || ուրիշէն առաջին դասող : Տճկ. առաջ . առաջնեթ . հետքիաման : Տճկ. եղելու թե . մնտկեր . խնամութիւն :
Նախադաս լինիլ . կամ Նախադաս նստիլ : || տես Նախադասանել :
Նախադասական : || տես Նախադասան :
Նախադասանել : || ուրիշը առաջին նստիլ . եղելու ըլլալ . մնամուսյ ելլել . մնամուսյի նստիլ . հետքիաման ըլլալ :
Նախադասութիւն : || ուրիշը առաջին նստիլը . եղելութիւն . առաջնութիւն . մնամուսյ :
Նախադրութիւն : || առաջի խօսքը . առաջի էօ_րինէկը . ուխտ :
Նախադրեալ : || առաջ գրուած . առաջուց ձեւա_ցող : Տճկ. առաջին գիտցած :
Նախագիծ : || առաջին գրած : Տճկ. առաջի գիծը :
Նախագծել : || առաջուց գծանել . առաջին ձեւանալ :
Նախագծութիւն : || առաջուց գիծանալը . մտայ_ղորդութիւն :
Նախագիր : || առաջուց գրած , կամ գրով ցցու_ցած : Տճկ. առաջին գրող : Տճկ. առաջի գիրը :
Նախագլուխ : || եղպայրի : Տճկ. առաջ . փաշայ :
Նախագծել : || առաջուց գրել :
Նախադրել : } առաջուց եղող . առաջին եղ_
Նախադրեալ : } ցած , կամ եղած :
Նախադրէն : || [illegible] առաջ :
Նախադաս : (մակբայ .) || առաջ . առաջուց . առաջին :
Նախադարձ : || առաջ շինող կամ շինած :
Նախադարձել : || առաջ շինել կամ ընել :
Նախադրական : || առաջուց ցցնող կամ պատա_ռող : Տճկ. առաջուց ցցուցած կամ պատմած :
Նախադրուշակել : || առաջուց ցցնել կամ պատմել :
Նախադրուշակութիւն : || առաջուց ցցնելը . ա_ռաջին պատմելը . մարգարէութիւն :
Նախադրական : || առաջուց պատող . առաջին իմաստ ընողը :
Նախադրերել : || առաջուց գրել :
Նախադրութիւն : || առաջուց գրելը . առաջ գրած բան :
Նախադաս : || առաջ անցուցած . վեր անցու_ցած : Տճկ. առաջ անցնող . վեր անցնող :
Նախադասել : || առաջ անցնել . վեր անցնել :
Նախադասութիւն : || առաջի փոյթերի ըլլալը : Տճկ. առաջ անցնելը . վեր անցնելը : Տճկ. առաջ գրած խօսք :
Նախադաս . կամ Նախադասական : || առաջ գրա_ռող .

տող · առաջուց թահմին ընող ։ ՏԷՅՆ, նոր սկսող դառնել ։
Նախադէպ ։ ‖ առաջ հանդիպած ։
Նախագէտ ։ ‖ առաջ նայող կմ̃ նայած ։
Նախադիպեալ ։ ‖ առաջ հանդիպած ։
Նախադիտել ։ ‖ առաջ նայիլ · առաջ կեօզէթ միշ ընել ։
Նախադիր ։ ‖ առաջ դնող · առաջ անցնող ։ ՏԷՅՆ, առաջ դրած · առաջ անցուցած ։
Նախադուռն ։ ‖ առջի դուռը ։ ՏԷՅՆ, դրան առ֊ջեւի բակը · դրան սուֆան ։ ՏԷՅՆ, սկիզբ · ծայր ։
Նախադուռն կոկորդին ‖ տամախ ։
Նախադրել ։ ‖ առաջ դնել · առաջ անցընել ։
Նախադրութիւն ։ ‖ առաջ դնելը · առաջ անցնե֊լը · կմ̃ առաջ անցնիլը ։
Նախազգուշուն ։ ‖ առաջմէ սախընմիշ ըլ֊լալը ։
Նախազեկոյց ։ ‖ առաջուց իմացնող ։ ՏԷՅՆ, ա֊ռաջուց իմացուցած ։
Նախազեկուցանել ։ ‖ առաջուց իմացնել · ա֊ռաջմէ խապար ընել ։
Նախաթիւ ։ ‖ առաջ համրող, կմ̃ համրած ։ ՏԷՅՆ, առջի համրանք ։
Նախաթոռ ։ ‖ առջի աթոռ կմ̃ թախտ · ան֊տոր պաշը ։
Նախաթուել ։ ‖ առաջ համրել ։
Նախաժաման ։ ‖ առաջ հասնող · կանուխ հա֊սած ։
Նախաժամանել ։ ‖ առաջ կմ̃ կանուխ հաս֊նիլ · առաջ անցնիլ ։
Նախախոյծ խաղող ։ ‖ կանուխ հասնող խաղող ։
Նախախնամել ։ ‖ հոգ տանիլ · պէտ ընել · հոգալ ։
Նախախնամիչ ։ ‖ հոգացող · հոգ տանող · պէտ ընող ։
Նախախնամութիւն ։ ‖ առաջուց հոգալը ։ ՏԷՅՆ հոգ · պէտ ։
Նախածանօթ ։ ‖ առաջուց ճանչցող · առաջմէ գիտցող ։ ՏԷՅՆ, առաջուց ճանչցած · առաջմէ գիտցած ։
Նախածին ։ ‖ առաջ ծնող · առաջ հասուն ը֊նող ։ ՏԷՅՆ, առաջ ծնած · առջինեկ ։
Նախածնունդ ։ ‖ առջի ծնունդ · առջի ծնա֊ծը · ծննդեան սկիզբը ։
Նախածնող ։ ‖ առջի ծնող, որ է ադամ կմ̃ եւայ ։
Նախակապուտ ։ ‖ առաջ թալլող, կմ̃ թալլած ։
Նախակատար ։ ‖ առաջ կատարող կմ̃ կա֊տարուած ։
Նախակարգ ։ ‖ առաջուց դնող · առաջմէ դը֊րած կմ̃ սահմանած ։
Նախակարգել ։ ‖ առաջուց դնել կմ̃ վճռել ։
Նախակարգուն ։ ‖ առաջուց կարգաւորելը ։
Նախակարծ ։ ‖ առաջուց կարծող · առաջմէ կարծած ։
Նախակացեալ ։ ‖ առաջուց կեցած ։
Նախակերտ ։ ‖ առաջմէ շինող, կմ̃ շինած ։
Նախակիր ։ ‖ առաջմէ ունող կմ̃ ունեցած ։
Նախակիրթ ։ ‖ առաջ սորվեցնող, կմ̃ սորված ։
Նախակոչ ։ ‖ առաջուց կանչող, կմ̃ կանչած ։
Նախակործան ։ ‖ առաջուց ձգող, կմ̃ առաջ֊մէ ընկած ։

Նախակրթակ ։ ‖ առաջ սորվեցնող կմ̃ սոր֊ված ։ ՏԷՅՆ, ղէնահաթ մը սորվելու սկիզբը ։
Նախակրթութիւն ։ ‖ թալիմ · սորվելու սկիզբ ։
Նախակրօն ։ ‖ առջի մեսեպը ունող · առջի սո֊վորութիւնը պահող ։
Նախահայեաց ։ ‖ առաջուց նայող, կմ̃ նայած ։
Նախահայեցութիւն ։ ‖ առաջմէ նայիլը ։
Նախահայր ։ ‖ տէտէ · պապ ։
Նախահաս ։ } առաջ հասնող · թուրֆան֊տայ · քեօրփէ ։
Նախահասակ ։
Նախահաւ ։ ‖ առաջ սկսած · խփտխտայ ե֊ղած ։ ՏԷՅՆ, տէտէ · պապին պապը ։
Նախահաւակ ։ ‖ առաջ սկսող · կմ̃ իճատ ը֊նող ։ ՏԷՅՆ, առաջուց կմ̃ շատոնց սկսած ։
Նախահաւակել ։ } առաջ սկսիլ · իճատ ը֊նել ։
Նախահաւել ։
Նախահետեւիլ ։ ‖ պինտ առաջ ետեւէ երթալ ։
Նախահոգակ ։ ‖ տես Նախախնամիչ ։
Նախահոգալ ։ ‖ տես Նախախնամել ։
Նախահոգութիւն ։ ‖ տես Նախախնամութիւն ։
Նախահրաման ։ ‖ առաջ հրամայող, կմ̃ հրա֊մայած ։
Նախահրաւէր ։ ‖ առաջ տաւէթ ընող, կամ առաջուց տաւէթ ըրած ։
Նախաձայն ։ ‖ առաջուց կանչող կմ̃ ըսող ։ ՏԷՅՆ, առաջմէ կանչած կմ̃ ըսած ։
Նախաձայնել ։ ‖ առաջուց կանչել · առաջմէ ըսել · մարգարէանալ ։
Նախաձայնութիւն ։ ‖ առաջուց կանչելը կամ ըսելը · մարգարէութիւն ։
Նախաձեռն ։ ‖ ինքը զինք ձեռք տուող · ճա֊նիկեօյիւլտէն զինքը առաջ դնող ։
Նախաձեռնել ։ ‖ ճանիկեօյիւլտէն տալ ։
Նախաճանապարհ ։ ‖ առջի ճամբայ ։
Նախաճաշակ ։ ‖ առաջ համը տեսնող ։ ՏԷՅՆ, առաջուց համը տեսած ։ ՏԷՅՆ, չէշնի ։
Նախաճաշիկ ։ ‖ խահվէ ալթը ։
Նախաճառ ։ ‖ առաջուց պատմած, կմ̃ առաջ֊մէ պատմող ։
Նախաճառել ։ ‖ առաջուց պատմել ։
Նախաճառութիւն ։ ‖ առաջմէ պատմելը ։
Նախամամ ։ ‖ առջի մամ ։
Նախամայր ։ ‖ առջի մար · մամ ։
Նախամատոյց ։ ‖ առաջուց տուող կմ̃ տուած · առաջմէ մատեցող ։
Նախամարգարէ ։ ‖ առջի մարգարէն ։
Նախամարդ ։ ‖ առջի մարդը · ադամ ։
Նախամարտ ։ } առաջ ճէնկ ընող · սէրտէն
Նախամարտիկ ։ } կէչտի ։
Նախամեծար ։ ‖ առաջ անցուցած · վեր ան֊ցուցած · մեծ սեպուող ։
Նախամեծարել ։ ‖ առաջ կմ̃ վեր անցնել · մեծ սեպել ։
Նախայանց ։ ‖ առաջ սուչ ընող · առջի մեղան չողը ։
Նախայարմարել ։ ‖ առաջուց ույտուրմիշ ընել ։
Նախայաւիտեան ։ ‖ քան զամէն յաւիտեան առաջ ։
Նախայօժար ։ ‖ տես Յօժարամիտ ։
Նախանկատ ։ ‖ առաջ նայող, կմ̃ առաջուց նայած ։
Նախանկար ։ ‖ առաջուց նկարած · առաջմէ

ձևացուցած, կամ օրինակած ։ Տե՛ս. առաջուց նկարող կամ ձևացնող ։

Նախանկարել ։ || առաջուց նկարել ։ առաջին ձևացնել ։

Նախանձ ։ || Նախանձ · խախանձութիւն ։ Տե՛ս. նեղել · հալածք ։

Նախանձ արկանել ումեք ։ || տե՛ս Նախանձեցուցանել ։

Նախանձ առնել [illegible] ։ || [illegible] առնուլ ։

Նախանձ առնուլ ։ } տե՛ս Նախանձիլ ։
Նախանձ բերել ։

Նախանձաբեկ ։ } նախանձոտ կատաղած ·
Նախանձաբորբոք ։ } [illegible] նախանձու · [illegible]
Նախանձաբուղխ ։ } խախանձ ։
Նախանձահարկու ։ } խախանձից եղող · հալածք
Նախանձայոյզ ։ } հանող ։

Նախանձայուզութիւն ։ || խախանձութիւն · հալածք · նեղել ։

Նախանձաբերութիւն ։ || Նախանձ բերող · նախանձ շարժող · հալածք հանող ։

Նախանձահարկու ։ || Նախանձ եցնող · խախանձով ընող · նեղել հանող ։ Տե՛ս, խախանձ · հալածք հանող ։

Նախանձահարկութիւն ։ || Նախանձ եցնելը · խախանձով ընելը ։ Տե՛ս, խախանձութիւն · հալածք ։

Նախանձաւոր ։ || Նախանձոտ · Նախանձոտ · խախանձ ։ Տե՛ս [illegible] · [illegible] ։

Նախանձաւորութիւն ։ || Նախանձոտութիւն · [illegible] · Նախանձ ։ Տե՛ս, հասնաս · խայրեթ ։

Նախանձելի ։ || Նախանձ ելու · հասնելու ։ Տե՛ս, փափագելու · ցանկալու ։ Տե՛ս · Նախանձող · խախանձ ։

Նախանձեցուցանել ։ || Նախանձ եցնել · խախանձով ընել · նեղել հանել ։

Նախանձիլ ։ || Նախանձ իլ · խախանձով ըլլալ ։ Տե՛ս, հասնելու · [illegible] ։

Նախանձոտ ։ || Նախանձոտ · խախանձ ։

Նախանձորդ ։ || Նախանձող · խախանձով եղող · հայրեթով եռալ ընկնող ։

Նախանձուկ ։ || Նախանձ · խախանձութիւն ։

Նախանձուկս արկանել ։ || տե՛ս Նախանձեցուցանել ։

Նախանշանակ ։ || առջի նշան ։ Տե՛ս, առաջուց ցցնող, կամ ցցուցած ։

Նախանուէր ։ || առջի փէշքէշ ։ Տե՛ս, առաջուց ընծայող, կամ ընծայած ։

Նախաշարժել ։ || առաջուց շարժել ։

Նախաշաւիղ ։ || առջեւ գնացող · խլաւուզ · առաջնորդ · միր ։ Տե՛ս, էօրնէկ · օրինակ ։

Նախաշաւիղ ընթանալ ։ || առջեւէն վազել · առջեւէն երթալ ։

Նախաշաւիղ Ճանապարհ ։ || առջի Ճամբայ ։

Նախաշնորհիք ։ || աշխարհիս առջի մարդիկը, կամ աշխարհի ստեղծած գլխաւոր բաները ։

Նախաշար ։ || առջի շարը · [illegible] ։

Նախապատարագ ։ || տե՛ս Նախընծայ ։

Նախապատմաբանող ։ || առջի պատմաբան, կամ զոհ մատուցանող ։

Նախապատիւ ։ || առաջուց պատուած ։ Տե՛ս, խղճելի · քէւլամէլի · աղուէթ ։

Նախապատրաստ ։ || առջի [illegible] ։

Նախապատուիրել ։ || առաջուց պատուիրել · առջին ըսել ։

Նախապատրաստել ։ || առաջ պատրաստել · [illegible] ընել ։

Նախապատրաստեալ ։ || առաջուց պատրաստ կամ պատրաստած ։

Նախապատրաստութիւն ։ || [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

Նախապարապաշտ ։ || առաջուց [illegible] · հանձնողը ։

Նախապաշտպանել ։ || առաջուց [illegible] ընել ։

Նախապաշտպանութիւն ։ || առաջուց [illegible], կամ [illegible] ։

Նախապահ ։ || առջի պահիչ · առջի պահապան ։

Նախապատերազմ ։ || առջի հիւսար · [illegible] ։

Նախապայման ։ || տե՛ս [illegible] ։

Նախապետաբար ։ || իշխէ · իշխանաբար · [illegible] ։

Նախապետական ։ || առջինը · իշխանեան ։

Նախապետութիւն ։ || տե՛ս Նահապետութիւն ։

Նախապաշտօն ։ || առջի պաշտօն · [illegible] ։ Տե՛ս, առաջ պատիւ առնող ։

Նախ առաջին ։ || [illegible] · [illegible] ։

Նախատեսանել ։ || առաջուց [illegible] ։

Նախատեսութիւն ։ || [illegible] ։

Նախատիպ ։ || առաջուց [illegible] ։

Նախատարբերութիւն ։ || առջի [illegible] · [illegible] ։

Նախասաց ։ } առաջ ըսող · առաջուց ըսած ։
Նախասացիկ ։ }

Նախասացութիւն ։ || առաջ ըսելը · մարգարէութիւն ։

Նախասահմանել ։ || առաջ ցանել ։

Նախասկիզբն ։ || առջինը [illegible] , [illegible] Տե՛ս. առաջ սկսած · առաջուց հիմնուած ։

Նախաստեղծ ։ || առաջ ստեղծած · առջեւէ ձևացուցած ։

Նախաստեղծել ։ || առաջ ստեղծել ։

Նախաստեղծիկ ։ || տե՛ս Նախաստեղծ ։

Նախավկայական ։ || առջի [illegible] ։ Տե՛ս, առաջ մեռած ։

Նախավճիռ ։ || [illegible] · [illegible] ։

Նախավտանգ ։ || առջի [illegible] ։ Տե՛ս, խիստ էմէկ առր ։

Նախավկայ ։ || առջի մարտիրոս ։

Նախավճռել ։ || առաջ վճռել ։

Նախատ ։ || Նախատինք · անարգանք ։ Տե՛ս, Նախատինք կրող · անարգանք [illegible] ։

Նախատինս ընկնել ։ || Նախատինքի տակ ընկնիլ · անարգանք ունել · Նախատուիլ ։

Նախատանք ։ || տե՛ս Նախատինք ։

Նախատեսական ։ || առաջուց [illegible] ։

Նախատեսութիւն ։ || առաջուց [illegible] ըլլալը ։

Նախատել ։ || Նախատել · անարգանք տալ · մեղքը երեսը զարնել ։

Նախատեսակ ։ || առաջուց տեսնող · առաջմէ իմացող ։ Տե՛ս, առաջուց հասկցող ։ Տե՛ս, առաջմէ տեսած, կամ գիտցած

Նախատեսութիւն ։ || առաջուց տեսնելը · առ-

[illegible]

Նանրալեզու : ‖ փուճ անօգ խօսօղ · ունայնա֊ նը խօսօղ :
Նանրախօսութիւն : ‖ փուճ բան խօսօղ :
Նանրանալ : } դատարկիլ · փճանալ · աղբ ըլ֊
Նանրիլ : } լալ :
Նանրութիւն : ‖ դատարկութիւն · փճանալը · աղբ ըլլալը :
Նանրացուցանել : ‖ դատարկել · փճացնել · աղբ ընել :
Նաշ : ‖ նաշ · մեռելի ձայն :
Նաչիճ : ‖ շարժմունքն ալիւր · ալիւր ծուծը · սպիտակ ալիւր :
Նաս ուղեմի : ‖ եգիպտոսի · աբիսոսի · անանուն կենէ :
Նապաստակ : ‖ նապաստակ , կամ լապաստակ · թաւշան :
Նարդեա · կամ Նարդին : ‖ նէրդին :
Նարդոս : ‖ նարդոս · նարդին , կամ նէրդին : ՏԷՅԼ, զմուռսիւն :
Նարդոսաւէտ : ‖ նարդոսի կամ զմուռսիւնի հոտն :
Նարինջ : ‖ թուրինճ :
Նաւ : ‖ խուլմար · զար գլուխը · սոթրանճ· շահփրանկ· թաւլու· թաւլէհէնտսաւ· թուղթ· աշըխ · պիլեարտոյ :
Նարտախաղաց : ‖ խուլմարտաղ :
Նարօտ : ‖ գունաւորուած թել · պատկի թել : ՏԷՅԼ, թելալոս թելաւլուս գումաշ , կամ մոթոհ :
Նարօտանկարկ : ‖ գոյն գունոյն · ալանձայ աղա֊ լանձայ · խատուտական : ՏԷՅԼ , նախշքամր · աղոյանձի :
Նաւ : ‖ նաւ · կէմի :
Նաւ փոքրիկ : ‖ զայիղ :
Նաւաբեկ : ‖ նաւը կոտրօղ · կէմին ջարդօղ · ՏԷՅԼ, նաւը ջարդուած · կէմին փառալանմիշ եղած , կամ պաթմիշ եղած :
Նաւաբեկ լինել : } նաւը կոտրուիլ · կէմին փա֊
Նաւաբեկիլ : } ռալանմիշ ըլլալ կամ պաթ֊ միշ ըլլալ :
Նաւաբեկութիւն : ‖ նաւը կոտրուիլը · կէմին փառալանմիշ ըլլալը · ղարգ · կէմի ղարգը · կէմի փառալանմասը · կէմի պաթմասը :
Նաւագնաց : } նաւով գնացօղ · նաւու
Նաւագնացիկ : } եօլճի :
Նաւագնացութիւն : ‖ նաւով գնալը :
Նաւագործ : ‖ նաւ շինօղ · մառանկօզ :
Նաւադն · կամ Նաւադ : ‖ կէմի թայֆայ · կէ֊ միճի · մառնաւաս :
Նաւադուղակ : ‖ տես Նաւաստզղակ :
Նաւախեձ : ‖ նաւի զաֆթայ :
Նաւախնձոր : ‖ տես Նաւահանգիստ :
Նաւակ : ‖ պզտի կէմի · զայիկ :
Նաւակալ : ‖ խամփոլտան : ՏԷՅԼ նաւը կանգ֊ նեցնօղ ձուկ մի է :
Նաւակառոյց : ‖ նաւ շինօղ · մառանկօզ : ՏԷՅԼ, նաւը խուրմիշ ընօղ · նաւին թէզգեահը տնօղ :
Նաւակատիք : ‖ նաւակատիք · ժամօրհնէքը : ՏԷՅԼ, ըլլուցած եկեղեցւոյ մէջն կամ զինուորութ֊ թագաւոր օծելու զինէթ :
Նաւակացութիւն : ‖ տես Նաւահանգիստ :
Նաւակերտ : ‖ տես Նաւագործ :

Նաւակից : ‖ նաւի ընկեր · մէկ նաւով գնա֊ ցօղ :
Նաւակոծ : ‖ կէմին ծեծօղ , կամ զարնօղ · ֆուր֊ թունայ եղօղ :
Նաւակոծ լինել : } ֆուրթունայ կոխլամաք
Նաւակոծիլ : } պաթմիշ ըլլալ · նաւը կո֊ տրուիլ :
Նաւակոծութիւն : ‖ տես Նաւաբեկութիւն :
Նաւակուխ : ‖ տես Նաւամատոյց :
Նաւակառուցութիւն : ‖ տես Նաւամատուցութիւն :
Նաւահանգիստ : ‖ լիմէն :
Նաւահանգէտ : ‖ նաւի ուստաբաշի :
Նաւամիր : ‖ նէւթէկձի :
Նաւամարդութիւն : ‖ տես Նաւապարշութիւն :
Նաւապետ : ‖ կէմի թայֆայ · նաւու ձամ֊ բորդ :
Նաւամատոյց : } կէմի ձէնկձիսի · ակերեայ
Նաւամատուցիկ : } ձէնկձիսի :
Նաւամատուցիկ ատաղձ : ‖ զուրպանոս :
Նաւամատուցութիւն : ‖ կէմիի ձէնկ :
Նաւամուտ : ‖ նաւ մտնօղ · կէմի մինօղ :
Նաւաշու : ‖ նաւով գնացօղ :
Նաւապետ : ‖ խափութան · կէմիի ռէիզ :
Նաւապետական : ‖ խափութանի միւթաղլը :
Նաւապետել : ‖ խափութանութիւն ընել · ըռէյիզութիւն ընել · նաւ քաշեցնել :
Նաւապետութիւն : ‖ խափութանութիւն · ըռէյիզութիւն :
Նաւարար : ‖ օղաստոս · ալբատոս :
Նաւաստ : }
Նաւաստի : } կէմիճի · մառինար :
Նաւաստիկ : }
Նաւաստութիւն : ‖ կէմիճութիւն · մառինարութիւն :
Նաւավար : ‖ խափութան · տիւմէնճի · եէլքէնճի : ՏԷՅԼ, կէմիճի · մառինար :
Նաւավարել : ‖ կէմիճութիւն ընել · նաւը քշել · նաւը քալեցնել :
Նաւավարութիւն : ‖ խափութանութիւն · տիւ֊ մէնճութիւն · եէլքէնճութիւն · կէմիճութիւն :
Նաւարար : ‖ տես Նաւավար :
Նաւարարութիւն : ‖ տես Նաւավարութիւն :
Նաւարկել : ‖ նաւ քալեցնել · կէմի քալե֊ ցնել : ՏԷՅԼ, նաւով երթալ :
Նաւարկութիւն : ‖ նաւ քալեցնելը · կէմիճու֊ թիւն : ՏԷՅԼ , նաւով ծով երթալը :
Նաւարատակ : ‖ ղուրպանոս :
Նաւացուակ : ‖ նաւի քիթ :
Նաւափայտ : ‖ նաւի փայտ · նաւի թէքնէ :
Նաւաքարշ : ‖ նէւթէկձի :
Նաւաքարշութիւն : ‖ նէւթէկձութիւն :
Նաւել : ‖ նաւով գնալ :
Նաւելութիւն : ‖ նաւով ծով երթալը :
Նաւթ : ‖ նէֆթ , կամ նէֆթ եաղը : ՏԷՅԼ, սև ձութ · զիֆթ :
Նաւկներայ : ‖ նաւակներ · զայիքներ :
Նաւորդ : ‖ կէմիճի : ՏԷՅԼ, նաւու ճամբորդ · նաւով գնացօղ :
Նաւուղիղ : { խափութան · կէմիի քալեյիճ :
Նաւուղղակ : { ՏԷՅԼ, տիւմէնճի · եէլքէնճի : ՏԷՅԼ, կառավարօղ · քեահեայ :
Նաւուղիղ լինել : ‖ տես Նաւավարել :
Նափորայ : ‖ շօրբճառ : ՏԷՅԼ, փիլղան : ՏԷՅԼ, շառպիկ :

Նաւապետաւանք : || Շուրջնաւաններ · փիլոտներ :
Նաւապարապատեալ : || Շուրջնաւով պատող կամ պատած :
Նաւաքարշակիր : || կէս բեռնակ · նաւի մակոյկ : տե՛ս, մակոյկ :

Ն Գ

Նգահանգ : || քթախիտ կամ ցից զարնող :
Նգահանգս առնել : } քթախիտ զարնել · տա
Նգահանգել : } նը քթախիտ խօթել :
Նգահանգութիւն : || քթախիտ զարնելը, կամ խօթելը :

Ն Ե

Նեարդ : || ջիղ · սինիր : տե՛ս ջղատանք · նե- ֆէս առնելը : տե՛ս, խայծ, խեղդախ ըռա- վան · խեղդախ սիճիմ :
Նեխ : || հոտած : տե՛ս, հոտածութիւն · նե- խութիւն :
Նեխ առնկանել 'ի մարմինս կամ 'ի միսս · և այլն : || հոտիլ :
Նեխաշողիք : || հոտած լէշ :
Նեխել : } նեխեցնել · հոտեցնել :
Նեխեցուցանել :
Նեխիլ : || նեխել · հոտիլ :
Նեխութիւն : || նեխութիւն · հոտածութիւն · գէշ հոտ :
Նեխուր : || քերեւիզ :
Նեղ : || նեղ · սրտեր · սարսափելի :
'ի Նեղ արկանել · կամ 'ի Նեղ հասուցանել : || նեղը խօթել · նեղը ձգել · սրտին խօթել · սխմել :
Նեղաբերան : || բերանը նեղ :
Նեղագոյն : || խիստ նեղ :
Նեղածերպ : || նեղ ծերպք ունող · նեղ արահետ :
Նեղանցք : || նեղ անցք : տե՛ս, նեղ ճամբայ :
Նեղահատ : || հատակը նեղ :
Նեղաճակատ : || ճակատը նեղ : տե՛ս, նեղ ճա կատ :
Նեղասիրտ : || սրտնեղ · նեղացող · սասար- սըղ · թիթիզ :
Նեղասրտիլ : || նեղանալ · թիթիզութիւն ընել :
Նեղասրտութիւն : || սրտնեղութիւն · նեղա- նալը · մասըսըղութիւն · թիթիզութիւն :
Նեղել : || նեղցնել : տե՛ս, սխմել · սխմելով էզիէթ տալ : տե՛ս, նեղը ձգել · չարչարել · նեղցել :
Նեղութիւն : || նեղ ըլլալը : տե՛ս, սխմելը : տե՛ս, նեղութիւն · չարչարանք · ճէֆայ · էզիէթ :
Նեղիլ : || նեղել · նեղը ընկնիլ · չարչարուիլ :
Նեղուց : || նեղուց · ծովու պօղազ · կեչիտ : անձուկ և նեղուց վայր : || նեղ և սրխոր տեղ :
Նեղսրտութիւն : || տե՛ս Նեղասրտութիւն :
Նենգ : || ֆէնդապազ · հիլլէպազ · վէլէտիզ- նայ : տե՛ս, հիլլէ · ֆէնդ · ալ · վէլէտիզ- նայութիւն · սուտակ · բռէնկ :
Նենգ գործել : || տե՛ս Նենգել :
Նենգագործ : } հիլլէպազ · ֆէնդապազ · վէ-
Նենգամէտ : } լէտիզնայ :
Նենգաւոր :
Նենգալից : || հիլլէով լցուած :
Նենգախոշոշ : || ֆէնդով պատրող կամ բո- պանուած ։
Նենգախաւս · կամ Նենգախօսիչ : || հիլլէ-

կտող · վէլէտիզնայ :
Նենգախօս : || խարդախ խօսող · հիլլէպազ :
Նենգախօսութիւն : || խարդախ խօսք :
Նենգամիտ : || տե՛ս Նենգամէտ :
Նենգանք : || հիլլէ · ֆէնդ · ալ · սուտակ · բռէնկ :
Նենգապատիր : || ֆէնդով խաբող, կամ խաբ- ուած :
Նենգաւոր : || տե՛ս Նենգամէտ :
Նենգաւորել : || տե՛ս Նենգել :
Նենգաւորութիւն : || հիլլէպազութիւն · ֆէնդա- պազութիւն · հառամզատութիւն · բռէնկ :
Նենգել : || հիլլէ ընել · ֆէնդ ընել · աստղախ ընել · գաղտ կարել · խաբել :
Նենգոտ : || տե՛ս Նենգաւոր :
Նենգութիւն : || տե՛ս Նենգանք :
Նենջուկ : || պաննճութ տերեւներ :
Նեռն : || նեռ :
Նեսաւ : || ատամնայ · ձրճ :
Նեղեալ Նեսարան : || գրճահար · խուզլը :
Նետ : || նետ · օխ :
Նետ աձ : || օք երկանը :
Նետաձգել : || նետ նետելու ճախէլ :
Նետահար : || նետով զարնող կամ զարկած :
Նետահարել : || նետով զարնել կամ խոցել :
Նետաձիգ : || նետ նետող · օք աթըճը · օքճու · թէրքէնտազ · քէմանքեշ :
Նետաձիգ մերենայ : || տե՛ս Նետաձգել :
Նետաձգութիւն : || նետ նետելը · թէրքէնտազ լըք · քէմանքեշլիք :
Նետամուխ : || նետ սպրդելիք ընող : տե՛ս, նետ խօթած :
Նետել : || նետ նետել :
Նետընկէց : || նետ նետող · թէրքէնտազ :
Նետընկէց մի : || նետ հասնելու չափ տեղ :
Նետող : || նետ. նետող :
Նետոդղալ : || թանթարը ալղ :
Ներ : (նախադրութիւն ·) || ներսը · մէջը :
Ներ : (անուն ·) || ներ · էլթի :
Ներածել : || ներս զնել · մէկզմէկու մէջ դնել :
Ներածութիւն : || ներս դնելը · մէկ մէկու մէջ մտնելը :
Ներածել : || ներս տանիլ · ներս բերել :
Ներածու : || ներս տանող · ներս մտցնող :
Ներածութիւն : || ներս տանիլը · ներս մտցնելը :
Ներակերպել : || ներսը շինել :
Ներակրթել : || աղէկ սորվեցնել :
Ներամիս : || խելքը գլուխը · խելացի :
Ներանձն : } տե՛ս Ներանձնաւոր · տե՛ս,
Ներանձնական : } ներսինը · սրտինը · հոգւոյն · հոգևոր :
Ներանձնանալ : || առանձին ըլլալ · ինքզինք գլուխն ըլլալ · գլուխը քաշել · հոգևոր բան նի հետ ըլլալ · հոգևոր մարդ ըլլալ :
Ներանձնացեալ : } ինքզինք գլխուն եղող · մի-
Ներանձնաւոր : } նակ կեցող · հոգևոր բա- նի հետ եղող · հոգևոր մարդ :
Ներանձնութիւն : || ինք իր գլխուն ըլլալը · մի- նակութիւն · մինաւորութիւն · հոգևոր բանի հետ ըլլալը · հոգևորութիւն :
Ներատամն : || ակռայ ունող :
Ներբան : || ոտքի տակը · տաբան :

Ներբանկ առնուլ : || Ներքս մտնել · չորս պատէ պաշարել :

Ներբոլոր : || պարփակեալ :

Ներբողաբան : || գովեստներ անող :

Ներբողաբանել : || գովասանք տալ :

Ներբողաբանութիւն : || գովութիւն տալը · գովասանք :

Ներբողական : || գովասանքի մեւթաղին :

Ներբողանք :
Ներբողեան : } գովասանք :

Ներբողել : || գովել · գովասանք տալ :

Ներբողիչ : || գովող · գովասանք անող :

Ներբողումն : || գովասանք :

Ներբուսական : || բուսնող : Տես. բուսաբեր :

Ներգաղ : || Ներսի օթեւարան : Տես. Ներսի նստած :

Ներգեւ : || անուժ · հիւանդ օնդ · խեղճ · ցած · գէշ · փուճ · անիմաստ :

Ներգեւել : || ուժը թափել · խեղճ ընել · ցածցնել :

Ներգեւիլ · կամ Ներգեւել : || անուժ ըլլալ · խեղճ կամ ցած ըլլալ · անիմաստ ըլլալ :

Ներգեւութիւն : || անուժութիւն · խեղճութիւն · ցածութիւն :

Ներգոյ : || Ներսինը · զաթը :

Ներգոյանալ : || Ներսը ըլլալ · ջաթը ըլլալ · հաստատ ըլլալ :

Ներհակակամն Ներգոյացան : || Թէորոնը եղան :

Ներգոյող : || տես Ներգոյ :

Ներգործ :
Ներգործակ :
Ներգործական : } ծուծը մտնող · ճիշդը անցնող · սինիկմիչ եղող · բանող · քեռս ընող : Տես. գործող · ընող : Տես. գործած · ըրած · եղած :

Ներգործել : || ծուծը մտնել · սինիկմիչ ըլլալ · բանիլ · մտնել · ճիշդը անցնիլ · քեռս ընել : Տես. գործել · ընել, կամ անել : Տես. գոյացնել · հաստատ ընել :

Ներգործութիւն : || ծուծը մտնելը · ճիշդը անցնիլը · սինիկմիչ ըլլալը · բանիլը · քեռս : Տես. գործք · բան :

Ներգործումն : || տես Ներգործ :

Ներդաշնակ :
Ներդաշնակաւոր : } անուշ հնչիւնը · ախորժելի :

Ներդաշնակապէս : || անուշ հնչելով · ախորժելով :

Ներդաշնակաւորել : || անուշ հնչիւն հանել · ախորժելի տալ : Տես. անուշ երգել : Տես. աղէկ յարմարութիւն ընել :

Ներդաշնակաւորութիւն : || սազ աղէկութի · անուշ հնչիւն · ախորժելի : Տես. անուշ երգ · անուշ ձայն : Տես. աղէկ յարմարութիւն :

Ներդաշնակել : || տես Ներդաշնակաւորել :

Ներդաշնակցութիւն : || տես Ներդաշնակաւորութիւն :

Ներդապատ : || Ջեռով պատած · մինչերով անցուցած : Տես. խնձորով պատած · չորս կողմը հաւասար շարած :

Ներդեր : || Ջեղեր · սինչերումն : Տես. ներսինե չուականներ :

Ներդեայ : || Ջէե · կամ Ջէե չեղած · սինչերումն :

Ներեել : || Ներել · Թողուլ հանցանք ընել : Տես.

· ութիւն տալ · սանձել · չարութիւնը չկրել · համբերել · սապր ընել · ակնածանք չունել :

Ներելութիւն : || Ներելու կարողութիւն :

Ներընդունակ : || խառնուել ընող : Տես. Ընդօրէ խառնիլ :

Ներընդունական : || աշելեխից · մէջը կերպ : տես և Ներընդունակ ·

Ներծածկել : || Ներսը ծածկել · կամ պահել ·

Ներկ : || Ներկ · պոյայ :

Ներկած :
Ներկածոյ : } Ներկած · պոյալը :

Ներկածոյ մետաքս · Ներկած մետաքս :

Ներկայ :
Ներկայական : } հիմիկուան · հիմիկուանը · առջեւինը :

Ներկայանալ : || առջեւը գալ · առջեւը կենալ :

Ներկայարան : || առջեւը երեւելու տեղ :

Ներկայութիւն : || առջեւը գալը · առջեւը ըլլալը :

Ներկայացնել : || Ներկել · Ներկը տալ · պոյալամիշ ընել :

Ներկատուն :
Ներկարան : } պոյայխանայ · պոյամիշի խանութ :

Ներկարար : || պոյաճի :

Ներկել : || տես Ներկանել :

Ներկէս : || տես Ըլթած :

Ներկուած : || Ներկելը · կամ Ներկուիլը :

Ներկում : || վարպետ · փուխուք · Նեֆթիկ :

Ներկրթել : || աղէկ սորվեցնել :

Ներկրթութիւն : || տես Ներհմտութիւն :

Ներհ : || տես Ներհուն :

Ներհակ :
Ներհակական :
Ներհական : } դէմ · թէրս :

Ներհակակիր : || դէմ · թէրս · Տես. առիշ- փան · խասմին :

Ներհակիլ : || դէմ կենալ · դէմ դնել :

Ներհակութիւն : || դէմ կենալը · դէմ դնելը :

Ներհիւսել : || մէկ զմէկու հետ հիւսել :

Ներհմուտ :
Ներհմտական : } խիստ վուխուֆ · խիստ Նեֆթիկ · վարպետ · ուստայ · ուստայ :

Ներհմտանալ : || վուխուֆ ըլլալ · աղէկ սորվիլ :

Ներհմտութիւն : || վուխուֆութիւն · աղէկ սորվիլը ·

Ներհուն : || վուխուֆ · նեֆթիկ · վարպետ · գիտուն :

Ներհունանալ : || վուխուֆ ըլլալ · գիտուն նեֆթիկ ըլլալ · աղէկ սորվիլ :

Ներմտանել : || ներս մէջը պտտիլ :

Ներմտադրանել : || մտով ըլլալ :

Ներմտադրութիւն :
Ներմտադրութիւն : } մտով ըլլալը :

Ներմարմնութիւն : || մարմին առնելը :

Ներմեղական : || մեղմանող · մեղաւոր :

Ներմիանալ : || ներքուստ միաւորուիլ :

Ներշնչական : || շնչաւոր :

Ներշնչական : || ստերեղող · անէի եղող :

Ներշնչականութիւն : || ոգեւոր · աէջը :

Ներշնչանք : || տես Ներշնչական :

Ներշնչաւորող : || Ներսը սպրտող · ինչ իր մէջ սպրտող :

Ներողամիտ : || ողորմած · ձանձրամ :

Ներողութիւն : || Ներելը · Թողութիւն : Տճկ. Թող տալը · տէստիր :
Ներում · կմ 'ի Ներում : || յորում :
Ներումն : || տե՛ս Ներողութիւն :
Ներպարառնուլ : } Ներս առնել · չորս դիէն
Ներպարունակել : } պատել :
Ներպտղական : || պտղաւոր :
Ներստորագրական : || Ներքևը դրուօղ · Ներքևինը :
Ներվարժութիւն · կմ Ներվարժումն : || տե՛ս Ներհմտութիւն :
Ներտաղական : || տաղաչափական · տաղի միւթալինե :
Ներտրամագրական : } մտաց մէջը շինած կմ
Ներտրամադրեալ : } ծնած :
Ներտրամադրել : || մտաց մէջը շինել կմ ծընանիլ :
Ներտրամադրութիւն : || մտաց մէջ փէյտահ ընելը :
Ներփակել : || Ներսը փակել :
Ներքանոց : } Ներքինոց · Ներքևը հագելիք :
Ներքեակ : } Տճկ. տէօշէկ · մինտէր · սէտիր :
Ներքանոց մաշկեղէն : || փէօստէքի :
Ներքևահատ : || Ներքև կտրօղ , կմ Ներքևը կտրած :
Ներքևիլ : || տե՛ս Ներդևիլ :
Ներքին : || Ներսինը · միջի : Տճկ. Ներքևինը · տակինը : Տճկ. ծածուկ · գաղտուկ :
Ներքինապետ : || խզլար աղասը : Տճկ. իչ աղասը · սարայապար :
Ներքինի : || կուսատ · խատըմ :
Ներքիւն : || բոյս մի է , որոյ պտուղն ուտօղը կըխելըռնի · հռոմերէն լօթօս :
Ներքնագոյն : || խիստ Ներսի · կմ խիստ Ներքևի :
Ներքնապունդ : || Ներսի պեօշլիւկ : Տճկ. գնտըն Ներքևի դին :
Ներքնադրոշմ : || Ներքևը կմ Ներսի դին տամղալը :
Ներքնալողակ : || տալըմիչ եղօղ · տալքըճ :
Ներքնախաղ : || չարականի խաղի մը անունն :
Ներքնախարիսխ : || ամբէկ թաշը :
Ներքնակ : || տե՛ս Ներքանոց : Տճկ. Ներսի լաթ · տակի լաթ :
Ներքնաշարեալ : || Ներքևը շարած :
Ներքնաշարժ : || Ներսէն շարժօղ կմ շարժած · Ներքևէն շարժօղ՝ կմ շարժած :
Ներքնատուն : || Ներքևի տուն · Ներքևի զաթ : Տճկ. գետնի տուն · գետնի մաղազայ :
Ներքնապետ : || տե՛ս Ներքինապետ :
Ներքոյ : || Ներքևը · տակը : Տճկ. Ներսէն · Ներսի դիէն : Տճկ. Ներքևի դիէն · Ներքևէն · տակէն :
Ներքոյ անկեալ : || Ներքև ընկած · բռայէ :
Ներքոյք : || Ներսինները · Ներքևինները : Տճկ. Ներքևի :
Ներքուստ : || Ներսէն · Ներսի դիէն : Տճկ. Ներքևէն · վարէն :
'ի Ներքուստ կողմանէ : || Ներսի դիէն · Ներսէն : Տճկ. Ներքևէն · տակէն :
'ի Ներքս : || Ներս , կմ Ներսը :
Ներքսադրական : || Ներսը դնելիք :
Ներքսադրել : || Ներսը դնել :
Ներքսակողմն : || Ներսի դին :
Ներօղ : || Ներօղ · Թողօղ · Թողութիւն տուօղ : Տճկ. ողորմած · մաղլըմ ·
Նեցուկ : || տայախ :

Ն Զ

Նզով · կմ Նզովք : || Նզովք · Նալէթ · Նալլէթլէմէ : Տճկ. , անէծք :
Նզովել : || Նզովել · Նալէթ տալ · Նալէթ կարդալ : Տճկ. անիծել :

Ն Է

Նէ : || ան , կմ անիկայ :
Նէարգ : || տե՛ս Նեարդ :
Նէեղաս : || Թաւուզ ղուշինպէս Թռչուն մի է :
Նէեսայ : || անծանօթ Թռչուն մի է :
Նէսար : || տե՛ս Նեսար :

Ն Ժ

Նժար : || Թերազիի Թաս :
Նժդեհ : || խարիպ :
Նժդեհակից : || խարիպութեան ընկեր :
Նժդեհիլ : || խարիպ ըլլալ · խարիպութիւն քաշել :
Նժդեհութիւն : || խարիպութիւն :
Նժոյգ · կմ Նժոյք : || քէօհէյլան :

Ն Ի

Նիազ : || քիչ · պակաս · կարօտ · էհտիաճ :
Նիազել : || քչնալ · պակսիլ · կարօտանալ · էհտիաճ ըլլալ :
Նիազութիւն : || քչութիւն · կարօտութիւն · էհտիաճութիւն :
Նիարդ : || տե՛ս Նեարդ :
Նիգ : || սիւրկիւ : Տճկ. , քիլիտլիւ : Տճկ. ոքքըլս :
Նիզակ : || մզրախ :
Նիզակաբեկ : || կոտրած մզրախ : Տճկ. , մզրախի կտոր · մզրախի կտորուք :
Նիզակաբուն : || մզրախի փայտ կմ կոթ :
Նիզակախաղաց : || մզրախ խաղցօղ :
Նիզակախոց : || մզրախով զարնօղ կմ զարկած :
Նիզակակիր : || մզրախլը :
Նիզակակից : || եարտըմճի :
Նիզակակցիլ : || եարտըմ ընել · Թև Թիկունք ըլլալ :
Նիզակակցութիւն : || եարտըմճութիւն :
Նիզակաձիգ : || մզրախ Նետօղ :
Նիզակատեղ : } տե՛ս Նիզակաբուն :
Նիզակատեգ : }
Նիզակաւոր : || տե՛ս Նիզակակիր :
Նիզակաքող : || մզրախ ժողվօղ · մզրախը գետնէն առնօղ :
Նիկիա : || իզնիք :
Նիկիացի : || իզնիքլի :
Նիկիադաւան : : || իզնիկու կմ Նիկիոյ ժողովոյն դաւանութիւնը ընդունօղ :
Նիհար : || լղար · վատուժ · զայըֆ · քաշուած · խուայ :
Նիհարանալ : } Լղար ըլլալ · վատուժնալ · զա
Նիհարուլ : } յըֆնալ · խուանալ :
Նիհարացուցանել : } լղարացնել · վատուժ-
Նիհարեցուցանել : } ցնել · զայըֆցնել · խըուացնել :
Նիհարութիւն : || Լղարութիւն · վատուժութիւն ·

պարզամտութիւն · խոնարհութիւն ։
Նինջ ։ ‖ քուն · մրափ ։
Նիշ ։ ‖ նշան · տառնշան · մակագիր ։ ՏԷՅԼ. կնքոյ նշանագիր · պիտակ ։
յայս Նիշ անցանել ։ ‖ ջնջուած անել ։
Նիսան ։ ‖ ամսոյ անունը ։
Նիստ ։ ‖ նստատեղի · նստելը · բազմութիւն ։ ՏԷՅԼ. նստօղ · նստած · օթեւանք ։ ՏԷՅԼ. աթոռ · խորհուրդի · ատեան · նստելու տեղ ։
Նիստ թագաւորաց ։ ‖ թագաւորի թախտ ։
՚ի Նիստ նստել ։ ‖ նստավայր գտանել ։
Նիրհել ։ ‖ տե՛ս Նիրհեմ ։
Նիրհ ։ ‖ մրափ · թմրութիւն ։ ՏԷՅԼ. քուն ։
Նիրհ առնուլ ։
Նիրհել ։
} մրափել · թմրանալ ։ ՏԷՅԼ. քնանալ ։ ՏԷՅԼ. թմրիլ · ու-
շանալ · դադրիլ · ցավալով ըլլալ ։
Նիրհեցուցանել ։ ‖ մրափել տալ · քնացնել ։
Նիրհումն ։ ‖ տե՛ս Նիրհ ։
Նիւթ ։ ‖ նիւթ · բերկրանք ։ ՏԷՅԼ. մարմնա-
ւոր բան ։ ՏԷՅԼ. սկզբնարք ։ ՏԷՅԼ. մարմնաւորել ։
Նիւթական ։ ‖ նիւթ ունեցօղ · մարմնաւոր ։
Նիւթականութիւն ։ ‖ նիւթ ժողվօղ · բերկրանք
ժողվօղ ։ ՏԷՅԼ. բազմաց կամ ըմպողի ժողվօղ ։
Նիւթանալ ։ ‖ նիւթ ըլլալ · մարմնաւոր ըլլալ ։
Նիւթապաշտ ։ ‖ կռապաշտ · փուշ փերկէլ ։
Նիւթապաշտութիւն ։ ‖ փուշ փերկելութիւն ։
Նիւթաւոր ։ ‖ տե՛ս Նիւթական ։
Նիւթաւորել ։ ‖ նիւթ ամփոփել · մարմնաւոր
ըլլալ ։
Նիւթել ։ ‖ մտածել ։ ՏԷՅԼ. կազմ գործել · հիւ-
սել · հիւսել · կցցել ։ ՏԷՅԼ. ֆիճառ ընել ·
առուգանք լարել · հիւլէապատութիւն ընել կամ
շինել · կամ փեսյարան ընել ։
Նիւթեղէն ։ ‖ տե՛ս Նիւթական ։

Ն Կ

Նկան ։ ‖ մեծկրու ձուոյ եփած հաց · կեռունք ։
Նկանակ ։ ‖ տե՛ս Նկան ։ ՏԷՅԼ. ստեղծ · պլիտակ ·
ֆըռռուլայ · հաց մը ։
Նկատ ։ ‖ նայուածք · նայիլը ։ ՏԷՅԼ. նայած ։
Նկատել ։ ‖ նայիլ · հայիլ · կեռացեթմեր ընել ։
Նկատիչ ։ ‖ նայօղ · կեռացեթմեր ընօղ ։
Նկար ։ ‖ քաշած պատկերը · նախշած պատ-
կերք · նախշած բան · քաշած ձև ։ ՏԷՅԼ.
նախշ · կամ նախշը ։
Նկարագիծ ։
Նկարագիր ։
} քաշած գիր · նախշելու գիր ։
ՏԷՅԼ. պատկերը · տառնշան ։ ՏԷՅԼ.
մեծհիւր · նշան ։ ՏԷՅԼ. եօրինակ · զարդար ։
ՏԷՅԼ. ռէսմ, կամ ռէսիմ ։ ՏԷՅԼ. նախշ ջնջող ·
պօյաճի · պատկերը քաշօղ ։
Նկարագործ ։ ‖ տե՛ս Նկարիչ ։ ՏԷՅԼ. նախշած ·
նախշելը ։
Նկարագրել ։ ‖ պատկերը քաշել · նախշել ։
ՏԷՅԼ. գրել · գրով նշանել ։ ՏԷՅԼ. ձեւացնել ·
քիմքէթի մէջ խօթել · օրինակել · եօրի-
նէկ ըլլալ · կամ եօրինէկ առնել ։
Նկարագրել ՚ի միտս ։ ‖ միտքը բերել ։
Նկարագրութիւն ։ ‖ քաշած պատկերը · նախշ ։
ՏԷՅԼ. քիմքէթ · ձեւ · նմանութիւն · եօրինէկ ։
Նկարադէմ ։ ‖ նախշած դէմք, կամ կերպարա-
րանք ունեցօղ ։
Նկարագրօղ ։ ‖ նախշելը ձեւ կամ եօրինէկ ։
Նկարակերպ ։ ‖ նախշած · նախշուած · նախշը
ըն · աղամանդ · խառնուածք ։
Նկարակերպութիւն ։ ‖ նախշութիւն · խառ-
նուածքութիւն · նախշը ։
Նկարակերտ ։ ‖ նախշ քաշօղ · պօյաճի · պատ-
կերը քաշօղ, ասպով նախշօղ նկարողութեան բա
նով գործերով նախշօղ ։ տե՛ս և Նկարակերտ ։
Նկարակերտել ։ ‖ նախշել · ձեւացնել ։
Նկարակերտութիւն ։ ‖ նախշ քաշելը · պօյա-
ճութիւն · պատկերահանութիւն ։ ՏԷՅԼ. նախշ ։
Նկարանք ։ ‖ տե՛ս Նկարակերտ ։
Նկարապատկեր ։ ‖ տե՛ս Նկարակերտ և Նկարիչ ։
Նկարացոյց ։ ‖ պատկերը քաշօղ ։
Նկարել ։ ‖ պօյայով քաշել · նախշելով պատ-
կեր ընել ։ ՏԷՅԼ. նախշել · նախշը բանել ։
ՏԷՅԼ. պատկերը քաշել · ռէսմ ընել ։ ՏԷՅԼ.
ձեւացնել · քիմքէթ բերել ։ ՏԷՅԼ. օրինա-
կել · եօրինէկ առնել · եօրինէկ ըլլալ ։
Նկարել ՚ի միտս ։ ‖ միտքը բերել · մտաց առ-
ջեւը ձեւացնել ։
Նկարեն ։ ‖ տե՛ս Նկարակերտ ։
Նկարիչ ։ ‖ պօյաճի · նախշօղ · նախշ քաշօղ ։
Նկարուած ։ ‖ տե՛ս Նկար ։
Նկեղացող ։ ‖ ինքնեկար ըլլօղ ։
Նկնախոհ · կամ Նկնախորհ ։ ‖ միտքը ակար ·
խելքը պակաս ։
Նկնահասակ ։ ‖ ցած պոյով · անքամ ։
Նկնամէն ։ ‖ խեղճ · անքամ · անճրկած ։
Նկուղ ։ ‖ խոնարհութիւն · մտադրույ · քիլէր · գետ-
նի մառանայ ։
Նկուն ։ ‖ անքամ · կամած · անճրկած · խեղճ ։
ՏԷՅԼ. ցած · փուճ · քէօթիւ ։
Նկուն առնել ։ ‖ խոնարհ ընելով ցածցնել · քի
թը կոտրել · ներքեւ ձգել · անքեցնել · կո-
տրեցնել ։
Նկուն լինել ։ ‖ ցածնալ · քիթը իջնել · սոփ-
քիլ · կործիլ · ներքեւ ընկնել · խոնարհ ըլլալ ։
Նկրտել ։ (ընդդէմ) ‖ տե՛ս Նկրտիլ ։
Նկրտեցուցանել ։ ‖ ձգտեցնել · երկնցնել ·
ջանալ ընել տալ ։
Նկրտիլ ։ ‖ ձգտալ · երկննալ · ջանալ ընել ։

Ն Հ

Նհանջ ։ ‖ տե՛ս Նահանջ ։
Նհանջել ։ ‖ տե՛ս Նահանջել ։

Ն Մ

՚ի Նմանկայք ։
՚ի Նմայք ։
} անոր մէջ եղածները ։
Նման ։ ‖ նման ։
Նմանաբանութիւն ։ ‖ եօրինէկով խօսք ։
Նմանաբերել ։ ‖ բանի մը նմանութիւնը առնե-
նալ · ձեւացնել · օրինակել · եօրինէկ ըլլալ ։
Նմանագիր ։ ‖ նման գրօղ · կամ նման գրած ։
Նմանագոյն ։ ‖ խիստ նման · դէմը դէմքին ։
Նմանագործ ։ ‖ ուրիշի նման գործօղ · կամ
գործած ։
Նմանագրել ։ ‖ ուրիշի նման գրել ։
Նմանագրութիւն ։ ‖ ուրիշի նման գրելը ։
Նմանակ ։
Նմանակիցն ։
Նմանակերպ ։
} նմանօղ · գըդը · ույղուն ։
Նմանակերպիլ ։ ‖ նմանիլ ։
Նմանակերպութիւն ։ ‖ նմանութիւն · եօրինէկ ։
Նմանակի ։ ‖ տե՛ս Նմանակ · և Նմանապէս ։

Նմանակիր : } նմանօղ :
Նմանակից : }
Նմանակցիլ : || նմանիլ · [illegible] :
Նմանակցութիւն : || նմանութիւն · [illegible] :
Նմանահաւասար : || զոյգ · [illegible] :
Նմանահիւթ : || նոյն նիւթէ հաստատուած :
Նմանապատկեր : } նման կերպով ուրիշ :
Նմանապատկերայ : }
Նմանաչափ : || նման չափ :
Նմանաշարժ : || տես Նմանաշարժիլ :
Նմանաձև : || [illegible] · [illegible] :
Նմանասեր : || նման սիրող :
Նմանասերք : || նմանը սիրող :
Նմանավկայ : || [illegible] · [illegible] նման :
Նմանատիպ : || նմանօղ · դրօշմ :
Նմանացեալ : || նման եղած · ազգական :
Նմանաւոր : || նմանօղ · [illegible] :
Նմանեցուցանել : || նմանցնել :
Նմանի : || նման · նմանօղ :
Նմանիլ : || նմանիլ · նման ըլլալ :
Նմանադրական : } նմանօղ :
Նմանորդ : }
Նմանութիւն : || նմանութիւն : տե՛ս, ձև · պատկեր · օրինակ :
Նմանօրինակ : || տե՛ս Նմանակերպ :
Նմին աղագաւ : } անոր համար :
Նմին իրի : }

Ն Ջ

Ննջարան : || քնանալու տեղ :
Ննջել : || քնանալ : տե՛ս, մեռնիլ :
Ննջեցեալ : || քնացած : տե՛ս, վախճանած · մեռած · մեռել :
Ննջեցուցանել : || քնացնել :
Ննջիւն : || քուն :
Ի ննջիւն խոնարհիլ : || քնանալ :
Ննջուկ : || քնացօղ · քնօտ :
Ննջումն : || քուն, կամ քնանալը :

Ն Շ

Նշաձև : || պատուէմ պիշեխի : տե՛ս, նօխատա-պիշեխի :
Նշան : || նշան կամ նիշան : տե՛ս, սամոյլայ : տե՛ս, պայման · սահման · թուղ : տե՛ս, հրաշք :
Նշան քրի : || մը խաչ :
Նշանաբարձ : || պայքարողի · [illegible] : տե՛ս, խաչ վերցնօղ :
Նշանագիծ : } նշանակօղ շերտը · գիր · այբ-
Նշանագիր : } ուբեն : տե՛ս, պատկերք · քիմ-
[illegible] · ձև : տե՛ս, [illegible] · քիմ[illegible] :
Նշանագործ : || հրաշք գործօղ :
Նշանագործել : || հրաշք գործել :
Նշանագործութիւն : || հրաշք :
Նշանագրել : || գրելով նշանել · գրել · օրինակել :
Նշանագրութիւն : || գիր · գրուածք :
Նշանադէտ : || նշանը նայօղ : տե՛ս, հրաշք նայօղ · հրաշք փնտռօղ :
Նշանադրոշմ : || տե՛ս Նշանադիր :
Նշանագործեալ : || հրաշք գործօղ :
Նշանախեց : || գրի ծայր · կէտ · նօխտայ · չեշտ :
Նշանակ : || նշան · կեռատերից : տե՛ս, նշանօղ · ցուցնօղ : տե՛ս, նետի նշան : տե՛ս, պայքար ·
սահմանք : տե՛ս, խորհուրդ · [illegible] :
Նշանակ բերել : || տե՛ս Նշանակել [illegible] :
Նշանակագիր : || նշանակօղ [illegible] :
Նշանակայ : || նշան կայօղ · նշան կայանք :
Նշանակել : || նշանակել · ցուցնել · իմացնել · պէտքն ըլլալ · խառնուած ըլլալ : տե՛ս, նշան դնել :
Նշանակերպ : || հրաշքով ընելու · խիստ [illegible] մեծամալ :
Նշանակիր : || նշան ունօղ : տե՛ս, [illegible] սահմանագրող :
Նշանակումն : || ցցնելը · իմացնելը · [illegible] :
Նշանակութիւն բանի : || իմացումը · [illegible] · [illegible] :
Նշանատար : || տե՛ս Նշանակիր :
Նշանատուր : || նշան տուօղ · [illegible] :
Նշանացի : || նշանով, կամ ըմանով :
Նշանացի խօսիլ : || նշանով խօսիլ :
Նշանացել : || [illegible] ընել · [illegible] ցցնել :
Նշանաւոր : || նշան ունօղ :
Նշանաւորել : || նշան դնօղ · [illegible] · [illegible] : տե՛ս, [illegible] · [illegible] · [illegible] : տե՛ս, [illegible] · [illegible] · չեօհրէթ-լի · [illegible] · [illegible] · [illegible] :
Նշանաւորել : } նշան դնել · ստամբոյ զատ-
Նշանել : } նել :
Նշաւակ : || նետի նշան · նշան առնելու տեղը : տե՛ս, [illegible] · [illegible] : տե՛ս, խարէթ · ըռ-ուրամայ : տե՛ս, շատ եղած · [illegible] · մեղջուք :
Նշաւակել : || խայտառակ ընել · [illegible] ընել · խալքը առնել : տե՛ս, շաւ ընել : տե՛ս, օրինակ ելլ · ցցնել :
Նշաւակութիւն : || խայտառակութիւն · [illegible] · խարերութիւն :
Նշդարենի : || պատակի ծառ :
Նշդեհ : || [illegible] :
Նշենեկից : || զարկիլութիւն ընկեր :
Նշենի · կամ Նշի : || պատակի ծառ :
Նշթարակ : || նետաձիգ :
Նշխար : || մնացուք · աւելցուք : տե՛ս, հացի կը տորուածք · հացի խուասուր :
Նշխար սրբոյ խաչի : || նշխարք :
Նշխար սեղանի : || մասունք :
Նշխարեալ : || մնացած · աւելցած :
Նշխարել : } փոքր համարիլ · բանի տեղ չը
Նշխարհել : } դնել · քամահրել · գլուխ քաշել :
Նշմար : || շաշորդ :
Նշմարանք : || նայուածք · նայիլը : տե՛ս, շո-շորդ · լիզ :
Նշմարել : || ուշադրութեամբ նայիլ · կեօզէթ չէ միշ ընել :
Նշմարեցուցանել : || նայեցնել · նայիլ տալ :
Նշուլ · Նշուլագարդ · և այլն : || տե՛ս Նշոյլ · Նշուլազարդ · և այլն :
Նշողել : || շողք ցաթել · չեօհրէ արձակել · շողշողանի ըլլալ · փայլիլ :
Նշոյլ · կամ Նշող · կամ Նշող : || շող · չեօհրէ :
Նշուլագեղ · կամ Նշուլագեղ : } շողով գեղեցկացած ·
Նշուլազարդ · կամ Նշուլազարդ : } չեօհրէով զարդարուած :
Նշուլարձակ · կամ Նշուլարձակ : } շողը ·
Նշուլափայլ · կամ Նշուլափայլ : } չեօհրէլի :

Նշուղ : || տե՛ս Նշուլ :
Նշուլել : || տե՛ս Նշողել :
Նշտարակ : || նեշտեր :

Ն Ո

Նոխազ : || թէքէ :
Նոխազերգութիւն : || տե՛ս Ողբերգութիւն :
Նողկալ : || զզուիլ · նեղուած ըլլալ : ՏՃՅԼ, զզուելի ըլլալ · նեղուած երեւալ :
Նողկացուցանել : || տե՛ս Նողկատացուցանել :
Նողկնալ : || տե՛ս Նողկալ :
Նողկութիւն : || նեղուած :
Նողկտալ : || զզուիլ · նեղուած ըլլալ :
Նողկտալի : || նեղուած ըլլալու · զզուելու :
Նողկտանք : || նեղուած :
Նողկտացուցանել : || զզուեցնել · նեղուած ըլլալ տալ :
Նոճ : || սեւլվի : ՏՃՅԼ, սեւլվիէ շինած :
Նոճեայ : || սեւլվիէ · սեւլվի փայտով շինած :
Նոճի : || տե՛ս Նոճ :
Նոճիաձեւ : || սեւլվիի մեւթալին :
Նոմիկոս : || օրէնք գիտցող · քնաւթիպ :
Նոմոս : || օրէնք · վճիռ · կանոնք : ՏՃՅԼ, ըս_տանկ · հեկկեոյ :
Նոյեան : || Նոյ նահապետին եղածը · կամ սե_րունդը :
Նոյեմբեր : || նոյեմբեր ամիսը :
Նոյժիկ : || քեռսէյլան :
Նոյն : || ան · մէկ : ՏՃՅԼ, մէկ հեռակ · մէկէն · զոր օրինակ · նոյն և յիշատակեցեր · ... · մէկհեռակ ալ յիշեր :
'ի Նոյն : || ան սահմանը · Ֆիլհալ :
Նոյնաբան : || նոյն բան խօսող :
Նոյնաբանութիւն : || նոյն բան խօսիլը :
Նոյնագոյ : } ուրիշի հետ մէկ գոյացութիւն
Նոյնագոյակ : } կամ բնութիւն ունեցող :
Նոյնադէմ : || քավէթաշ : ՏՃՅԼ, մէկ թիւր_լիւ · մէկ պիչիմ :
Նոյնախոհ : || տե՛ս Համախոհ :
Նոյնական : || ուրիշի հետ մէկ :
Նոյնակերպ : || մէկ թիւրլիւ · մէկ պիչիմ :
Նոյնակիր : || նոյն աշխարհի մէջ եղող :
Նոյնահլաշ : || միանկերպ զորմանալի :
Նոյնաձեւ : || մէկ թիւրլիւ · մէկ պիչիմ :
Նոյնանալ : || մէկ ըլլալ :
Նոյնանշան : || ուրիշի հետ մէկ նշան ունեցող : ՏՃՅԼ, մէկ բան նշանակող :
Նոյնատ : || տե՛ս Նոյնակերպ :
Նոյնասերմն : || մէկ սերմէ հասըլ եղող · ազ_գական :
Նոյնատիպ : || տե՛ս Նոյնակերպ :
Նոյնազգայնակ : || գաղը :
Նոյնգունակ : || անփոփոխ · անփանկ :
Նոյն ընդ նոյն : } անհապաղօրէն · Ֆիլհալ · շուտ
Նոյն ժամայն } մը · հարպէտէ :
Նոյն հանգունակ : || տե՛ս Նոյնգունակ :
Նոյնհետայն : || շուտ մը ետեւէն · հարպէտէ ետեւէն · անհապաղութեամբ :
'ի Նոյն հետայն : || անկից ետքը · անկէ 'ի վեր :
Նոյնպէս : || անպէս · անպարէս · անանկ :
Նոյնքան : || անքադար :
Նոյնքանեակ : || անքադարները :
Նոյնօրինակ : || անորը · անօրինական մէջ :
Նոյնօրինակ : || ան թարզ · ան թիւրլիւ · ան_պէս · անանկ :
Նոնոֆար : || տե՛ս Նունուֆար :
Նոպա : || անանց :
Նոռ · կամ Նոռլիմք : || անուռ :
Նոռլիմքք : || անոռեցման :
Նովատար : || տե՛ս Նոտար :
Նովտոս : || լօտոս :
Նոր : || նոր : ՏՃՅԼ, թազէ · նորհասած · կէնճ :
Նոր նոր : || նոր նոր · թիւրլիւ թիւրլիւ :
Նորոց ազգագաւ · կամ Նորին ազգագաւ : || ա_նոր համար :
Նորաբեր : || նոր բերած :
Նորաբողբոջ : } նոր եղած · նոր բուսած ·
Նորաբոյս : } քեռնաֆ · մատղաշ :
Նորաբուսիկ : }
Նորագիւղ : || նոր գեղ :
Նորագիւտ : || նոր գտած · նոր փէյտահ ըրած : ՏՃՅԼ, նոր գտնող · նոր իճատ ընող :
Նորագործ : || նոր շինած · նոր հասըլ եղած :
Նորագործութիւն : || նոր շինելը :
Նորագրել : || նոր կամ նորանց գրել :
Նորալուր : || նոր լսող · կամ նոր լսած :
Նորածին · կամ Նորածնեալ : || նոր ծնած :
Նորակազմ : || նոր շինած :
Նորակատար : || նոր հասած · կէնճ :
Նորակերտ : || նոր շինած :
Նորակերտել : || նոր շինել, կամ նորել :
Նորակերպ : || նոր թիւրլիւ :
Նորակնիք : } նոր կնքած · նոր մկրտած :
Նորակնքունք : }
Նորակոտոր : || նոր մանուած · նոր ջարդած : ՏՃՅԼ, նոր չարչարած · նոր տանջած : ՏՃՅԼ, նոր թիւրլիւ ոխթեմ լսող :
Նորակար : || նոր կարած :
Նորակրօն : || նոր մէզհէպ ունող :
Նորակրօնասիրութիւն : || նոր մէզհէպ :
Նորահաս : } նոր հասած · թուրֆանտա :
Նորահասակ : } ՏՃՅԼ, կէնճ · մատղաշ :
Նորահարսն : || նոր հարս :
Նորահաւատ : || նոր հաւատքի եկող :
Նորահնար : || նոր փէյտահ եղած · նորելուկ :
Նորահրաշ : || խարիքէթլի · ... մը_նալու :
Նորահրաւէր : || նոր կանչած · նոր տաւէթ եղած : ՏՃՅԼ, նոր տաւէթ ընող :
Նորաձայն : || նոր թիւրլիւ · նոր փէյտահ ըրած :
Նորաձայնութիւն : || նոր փէյտահ ըրած բան :
Նորաձեւ : || նոր ձեւ ունող · նորելուկ · աճայիպ :
Նորաձեւանալ : } նորելուկ բան ընել · ա_
Նորաձեւիլ : } ճայիպ կենալ :
Նորաձեւել : || նոր բան փէյտահ ընել :
Նորաձեւութիւն : || նոր բան փէյտահ ընելը :
Նորաճաշակ : || նոր համը առնող · նոր համտեսած : ՏՃՅԼ, նոր ուտող · կամ նոր կերած : ՏՃՅԼ, նոր համ ունող :
Նորամարզ : || նոր վարժած · աճէմի · խամ · աշկերտ :
Նորամուտ : || նոր մտնող · նոր մտած :
Նորա, կամ Նորայն : || անորը · անոր ...ն_ցածը :

Նորապսակք : || նոր ամուսնացածները :
Նորապարկ : || Նոր ծածք . նոր պատ : ռմկ. նոր ծածկած :
Նորայինն : || անորը . անոր եղածը . անոր ու_նեցածը :
Նորանալ : || Նոր ըլլալ . նորոգուիլ :
Նորանշան : || տե՛ս Նորահրաշ :
Նորանշոյլ : || Նոր շող ունեցող :
Նորանոր : || Նոր նոր :
Նորաշէն : || Նոր շինուած :
Նորապսակ : || Նոր պսակուելու ատենը, կամ ու_նող : ռմկ. Նոր պսակուած :
Նորասէր : || Նորութիւն սիրող : ռմկ. նոր սի_րող . Նոր սիրուած :
Նորասնունդ : || Նոր պէտքէն եղած :
Նորաստեղծ : || Նոր ստեղծուած . Նոր փեղկացած եղած . Նոր ըրած :
Նորաստեղծել : || Նոր ստեղծել :
Նորատեսանք : || տե՛ս Նորահրաշ :
Նորատեսակ : || տե՛ս Նորատեսիլ :
Նորատեսիլ : || Նոր տեսք ունեցող . Նոր տե_սած . տեսնուած :
Նորատի : || կենաց . մատաղ . Նոր հասած :
Նորատունկ : || տե՛ս Մատաղատունկ :
Նորատունկ բերել : || Նոր Ֆիշխանիչ ընել . Նոր ծլել . Նոր բուսնիլ :
Նորատուր : || Նոր բան տուող : ռմկ. Նոր տուած :
Նորացոյց : || տե՛ս Նորատեսիլ :
Նորացուցանել : || Նորել . Նորոգել :
Նորափառ : || Նոր մեծարանք ունեցող . Նոր թէ_ւէու հաւատք ունեցող . հերետիկոս :
Նորափառութիւն : || Նոր մեծարանք . հերետիկո_սութիւն :
Նորափետուր : || Նոր թեւապետ ունեցող : ռմկ. Նոր թեւպետ : ռմկ. Նոր գարդ . Նոր ծածկոց :
Նորափետուր զարդարիլ : || Նոր թեւպետով առաջ գալ . Նոր զարդարանքով աչանուիչ ըլլալ :
Նորել : || Նորել . Նորոգել :
Նորեկ : || Նոր եկող . Նոր հաւատք մտնող :
Նորընծայ : || Նորընծայ . Նոր մտած :
Նորընծայարան : || Նորընծայից տեղ :
Նորի : || Թուրքիանոյ . Նոր հասած պտուղ :
Նորիխնամ : || Նոր խնամող, կամ Նոր խնամուած :
Նորին արքայութ : || անոր հայութ :
Նորոգ : || Նոր : ռմկ. Թարմ . Թուրքիանոյ : ռմկ. մտահոյ հինայ . Նորանոր :
Նորոգաշինութ : || Նոր ըրած . Նոր շինուած :
Նորոգապատրաստ : || Նոր տեսակէ եղած :
Նորոգանորոգ : || Նոր երգած :
Նորոգասէր : || Նոր . Նորանոր . Նոր կերպով :
Նորոգատուր : || Նոր տուող, կամ տուած :
Նորոգել : || Նորել . Նորոգել :
Նորոգել զոգին կամ զհոգի : || սուրբ սահել տալ . հանդարտեցնել :

Նորոգութիւն :
Նորոգումն :
Նորութիւն : } Նորութիւն . Նորոգելը . Նորոգ_ուիլը :

՚ի Նորումն : || հիմիկա . սա ատենը :
Նորուն : || անոր :
Նոր օրինակ : || Նոր թարգ . Նոր թիւալիու :

Նոցայ :
Նոցային : } անոնցը . անոնց եղածը, անոնց ունեցածը :

Նոցայք :
Նոցայինք : } անոնց ունեցածները . անոնց եղածները :

՚ի Նոցանէք : || անոնցմէ եղածները :
Նոցանից : || անոնցմէ եղածներուն ունեցածները :
Նոցունց : || անոնց :
Նու : || հարս :
Նուագ : || խոնարհ . երգ : ռմկ. ողորմութիւն : ռմկ. Թարգ . կերպ : ռմկ. անգամ . հեղ : ռմկ. Թառ . գաւաթ : ռմկ. զեղեցիկ ա_նուն : ռմկ. ատեն . ժամանակ :
զատարքին Նուագն . կամ յառաջնում Նուա_գի : || առջի անգամը . առջի հեղը . առջի բերանը :
՚ի միում Նուագի : || մէկ հեղմէ . մէկ հեղէն :
զայս եւս մի Նուագ : || աս անգամ ալ :
յետ միոյ Նուագի : || մէկ հեղէն ետքը :
առ մի Նուագ : || մէկ հեղ մը . մէկ մը :
՚ի մի Նուագս : || մէկէն . մէկ հեղէն :

Նուագարան :
Նուագարանք : } սրինգ . պէտք . եր_գող :

Նուագարան : || սազ : ռմկ. երգի գիրք :
Նուագաւոր : || երգիչ :
Նուագել : || սազ զարնել . երգել . խաղ կամ պէտք կանչել :

Նուագերգ :
Նուագերգու :
Նուագերգող : } տե՛ս Նուագածու :

Նուագերգութիւն :
Նուագերգք :
Նուագութիւն : } սազէ երգութիւն . պէտ_քերգութիւն . երգ . օրհ_նութիւն :

Նուազ : || քիչ . պակաս :
Նուազապատուող : || քիչ պատիւ ունեցող :

Նուազել :
Նուազեցուցանել : } քիչցնել, կամ քչցնել . պակսեցնել . հատցնել :

Նուազիլ : || քչնալ . պակսիլ . հատնիլ : ռմկ. քաշուիլ . վատուժանալ . խոնարհիլ :
Նուազութիւն : || քչութիւն . պակսութիւն . եհ_տանութիւն :
Նուաղել : || մէջը ընել, կամ մէջը ընել . հաստ_ուէին կանչելը :
Նուաղ : || ուժը թափած . մարած : ռմկ. քաշ_ուած . վատուժ . խոնջ . զայրացած : ռմկ. քիչ . պակաս : ռմկ. մեռելի . մթնշաղ :
Նուաղ ձայն կամ ատ : || բարակ :
Նուաղաձայն : || ձայնը բարակ . անուժ ձայնով :

Նուաղել :
Նուաղեցուցանել : } ուժը թափել . ոյժը ձեռքը թուլցնել . մա_րեցնել : ռմկ. վատուժցնել . զայրացնել . խոնարհեցնել : ռմկ. քչցնել . պակսեցնել . հատ_ցնել : ռմկ. մթնցնել . խաւարեցնել ընել :

Նուաղիլ : || ուժը թափիլ . ձեռքը ոյժը թուլ_նալ . մարիլ : ռմկ. վատուժանալ . զայրանա_նալ . խոնարհիլ : ռմկ. քչնալ . պակսիլ . հատ_նիլ : ռմկ. մթնալ . խաւարելով ըլլալ :
Նուաղիլ աչաց : || աչքը չտեսնել :
Նուաճ : || Ներքեւ ընկած . զաւթ ըրած . առնուած :
Նուաճել : || Ներքեւ ձգել . տակ առնել . զաւթ ընել . ամբէցնել . յաղթել . հնազանդեցնել : ռմկ. բռնել . արգիլել . սանձել : ռմկ. ձեռաց տակ առնել . վրան քաշել . իր վրայ ժողվել :

Նուաճողութիւն : || Նուաճել ճնշելը · զսպելը ընելը · յաղթելը : տճկ. բռնելը · ապստամբները · սանձելը : տճկ. ձեռքի տակ առնելը · իր վրան ծռելը · իր վրայ քաշելը :
Նուաստ : || ցած :
Նուաստախոհ : } միտքը ակար · խելքը պզտիկ ըլլա-
Նուաստախորհ : } լու : տճկ. ալչագ կէօնիւլիւ ըլլալ :
Նուաստականն : || ցած :
Նուաստանալ : || ցած ըլլալ · ցածնալ :
Նուաստացուցանել : || ցած ընել · ցածցնել :
Նուաստութիւն : || ցածութիւն :
Նուաճարանն : || ծածկոց :
Նուէր : || ընծայ · փէշքէշ :
Նուէրկ : } նուէրք · եկեղեցականաց տուրքը :
Նուէրք : }
Նուիրաբեր : || փէշքէշ բերող · փէշքէշ տանող :
Նուիրագործ : || ընծայող · փէշքէշ տանող :
Նուիրագործութիւն : || փէշքէշ տալը · պատարագելը :
Նուիրակ : || ընծայող : տճկ. եղբ · խօսք տանող բերող : տճկ. շահիտըր :
Նուիրակ զատատուորի : || միւհասիլ :
Նուիրականն : || ընծայուելու · եղ միւթաւելլի · տուրք :
Նուիրականացեալ : || եղել է ակէյի · շուռուշ պաշարը · մուհասիլ ապրանք :
Նուիրակատար : || ընծայող · պատարագող :
Նուիրանն : || ընծայելը · ընծայ · փէշքէշ :
Նուիրանոց : || փէշքէշ դրելը · մատաղխանէսի :
Նուիրանք : || տես Նուիրանն :
Նուիրապետ : || փէշքէշչի պաշը · առաջնորդ պաշը :
Նուիրատու : || ընծայ տանող · փէշքէշ տանող :
Նուիրատուութիւն : || փէշքէշ տալը :
Նուիրել : || ընծայել · եղ տալ · փէշքէշ տալ : տճկ. տալ · ձգել · նետել · զոր օրինակ · նուէր ընել զոր մանուկ, առանձնացնող · կամ ՚ի բերման առնելու · ՚ի տուր · յաշխատանս, և այլն :
Նուիրումն : || ընծայելը · եղ տալը :
Նուիկի : || նուակի · կէս փարայ :
Նում : || որոճ :
Նունետիանակ : || տես Գրահերէց :
Նունուֆար · կամ Նոնուֆար · կամ Նոնոֆար : || Նունուֆար · եօլինուֆեր չիչէյի : տճկ. զինամլաւ :
Նուռ : || նուռ · պտուղ մ :
Նուռն : || նուռ · նուռ :
Նուռախոյ : || նուռախոյ · էօրինէկ · կանոնն :
Նուռախայտակ : || նուռախայտի պէս · կանոնի պէս :
Նուրբագին · կամ Նուրբագին : || լուսո հագուստ :
Նուրբ : || բարակ · նօսր : տճկ. նեղ :
Նուրջենք · կամ Նուրջենիք : || անձրեւանոց :

Ն Պ

Նպաստ : || երախտիք · խնամք : տճկ. փէշքէշ, տալը : տճկ. երախտագէտ :
Նպաստ մատուցանել : || տես Նպաստաւորել :
Նպաստամատոյց : } խնամող հասնող · երախ-
Նպաստաւոր : } տագէտ · ուժ տուող · ձեռնտու ըլլող : տճկ. փէշքէշ տուող · տալը տուող :
Նպաստաւորել · կամ Նպաստաւորիլ · և կամ Նպաստել : || օգնել · երախտիք ընել · խնամող հասնիլ · ուժ տալ · ձեռնտու ըլլալ : տճկ. փէշքէշ տալ · տալը տալ :
Նպաստաւորութիւն : || խնամութիւն · երախտիք ընել · տճկ. փէշքէշ · տալը · պարգեւ :
Նպաստակ : || նշանի նշան : տճկ. միւնասիպ · նշան · տճկ. եօրնէկ :
Նպատ : } պաշար · ապուխ · համբաւ կերա-
Նպարավաճառ : } կուր : տճկ. զահիրէ · բաքքալ :
Նպարակալութ : || պաշար ուտող · կերակուր վերցնող :
Նպարաւորութիւն : || պարեն :
Նպարել : || ապրուստ տալով պահել · կերակրելով պահել · պէտքերը ընել :

Ն Ռ

Նռնագոյն : || նռան գոյնով · նուռ լուսինկի թալ :
Նռնակերպ : } նռան նման · նռան պէս : տճկ.
Նռնաձև : } նռան ձև · չհասած նուռ :
Նռնենի : || նռան ծառ :

Ն Ս

Նսեմ, կամ Նսեմ : || տես Բարեխառնութիւն :
Նսեմ : || մթնած · մթնցած · խաւարամիջ եղած : տճկ. մութ · խաւար :
Նսեմական : || մութ · խաւարայինն :
Նսեմանալ : || մթննալ · խաւարիլ · խաւարամիջ ըլլալ :
Նսեմութիւն : || մութ անուն ունեցող : տճկ. անունը ցած :
Նսեմատեսակ : || մթնցած · խաւարամիջ եղած :
Նսեմացուցանել : || մթնցնել :
Նստած : || աղբ · թրիք :
Նստարան : || օթոցարան :
Նստիլ : || նստիլ : տճկ. բնակիլ · օրուու նուա-միջ ընել : տճկ. դադրիլ · հանգչիլ · խօնաջ ըլլալ :
Նստոյ տեղի : || նստելու տեղ :
Նստուած : || նստուածքը, դիրքը : տես և Նստած :
Նստուցանել : || նստեցնել : տճկ. խօնարհեցնել · դադրեցնել · իջեցնել :

Ն Ր

Նրան : || սաթըր · թուղթ :
Նրբաբան : || բարակ խօսող · խորունկ խօսող :
Նրբաբար : || բարակութեամբ · բարակ եղելու · կամացուկ · ուսուցող :
Նրբագինեին : || բարակը մանող : տճկ. բարակը մանած · մէկիկ մէկիկ նայած :
Նրբալեզու : } տես Նրբաբան :
Նրբախօս : }
Նրբախնդիր : || տես Նրբագինեին :
Նրբական : || բարակ :
Նրբահայեաց : || բարակ նայող · միտքը բարակ :
Նրբամիտ : || միտքը բարակ :
Նրբանալ : || բարակ ըլլալ · բարկընալ :
Նրբաշար : || բարակ թելը շարած · բարակ շարք ունեցող :
Նրբափողոց : || նեղ սոքաք :
Նրբափողոց պողոտայ կամ գահէ : || նեղ սոքաք :
Նրբաքնին : || տես Նրբագինեին :
Նրբենի : || բարակ · նօսր · նեղ :
Նրբիլ : || բարակ ըլլալ · բարկընալ :
Նրբխմոյ : || բարակ խմոցով · միտքը բարակ : տճկ. բարակ խմոցավոր ունեցող :

Նրբին ։ || տե՛ս Նրբինք ։
Նրբամիտ ։ } բարակ խելք ունեցող ։
Նրբատեսան ։
Նրբութիւն ։ || բարակութիւն ․ նօսրութիւն ․ նե_ ղութիւն ։
Նրբեան ։ || տե՛ս Նրբան ։

Ն Ք

Նքթեցուցանել ։ || անօթութենէն մարել_ ցնել ․ անօթի մաշեցնել ։
Նքթի ։ || անօթութենէն մաշեցող ․ անօթի մարող ։
Նքթիլ ։ || անօթութենէն մաշելիլ ․ անօթի մաշիլ ։
Նքողեցուցանել ։ || տե՛ս Նքթեցուցանել ։
Նքողիլ ։ || տե՛ս Նքթիլ ։
Նքոյր ։ || խոշոր բանջարու մաս ․ ինչպէս ցո_ րենի, մոլոշի ․ և այլն ։

Ն Օ

Նօթ ։ || ազնիւ սուար ։ Տե՛ս ․ ախլիկոն ․ ափե_ լեւյէնու ․ ալխնջի ֆիրայ ։ Տե՛ս մինչ ։ Տե՛ս նեֆթ ։
Նօթարար ։ || մինեճի ։
Նօթի ։ || անօթի ։
Նօթճել ․ կամ Նուաթճել ։ || խանգրել ․ խառնակ ընել ․ աւերակ տալ ։ Տե՛ս ․ քերար ընել ․ սինկմիշ ըլլալ ։ Տե՛ս ․ այեր ընել ․ հոգալ ։
Նօմիկոս ։ || տե՛ս Նոմիկոս ։
Նօնուֆար ։ || տե՛ս Նունուֆար ։
Նօսր ։ || նօսր ։
Նօտար ։ || դպրագիր ․ եազըճի ․ քեաթիպ ․ կամ մէհքեմէ քեաթիպի ։ Տե՛ս ․ խատեպ ։
Նօտարել ։ || եազըճութիւն ընել ․ գրել ․ տեֆ_ տերը անցընել ։
Նօսոս ։ || լէսօս ։
Նօտք ։ || նօտայի գիր ։

Շ Ա

Շաբաթ ։ || շաբաթ ․
Շաբաթախախտ ։ || շաբաթ օրերը չպահող ։
Շաբաթամուտ ։ || շաբաթուր ․ շաբթըրնան իրկունը ։ Տե՛ս ․ շաբաթամուտք ․ ուրբաթ իրիկունը ։
Շաբաթանալ ։ || հանգստիլ ․ դադրիլ ․ պարապիլ ․ բան չբանիլ ։
Շաբաթապահ ։ || շաբաթ օրը պահող ․ շաբաթ օրը չբանող ․ Տե՛ս ․ շաբաթ մը պահող ։
Շաբաթապահք ։ || շաբթուան պահք ։
Շաբաթացուցանել ։ || հանգստեցնել ․ գործէ դադրեցնել ․ պարպել ։
Շաբաթաւոր ։ || շաբթըրնար ․ շաբաթ մը բանող ։
Շաբաթութիւն ։ || հանգիստ ․ դադար ․ կանգ ․ պարապիլը ․ գործէ դադրիլը ։
Շագանակ ։ || քէստանէ ։
Շագար ․ կամ Շաքար ։ || շէքեր ։
Շագարաբաւղխ ։ || տե՛ս Շաքարաբաւղխ ։
Շաղակ ։ || շաղակ ։ Տե՛ս ․ հանդարտ անձրեւ ․ շաղ_ կելու զեմիլ ․ կամ խորար ։ Տե՛ս ․ Թէրճիկէ_ րէ ։ Տե՛ս ․ տողէ պուրս գրած տրբագրութիւն ։
Շալակաւոր ։ || շալկող ․ համալ ։
Շալակել ։ || շալկել ։
Շահ ։ || շահ ․ վաստակ ․ ֆայտայ ․ հասոյթ ։
Շահաբեր ։ || շահ բերող ․ վաստակաւոր ․ ֆայտա_ լը ․ հասոյթլը ։
Շահագիտակ ։ || շահուն գիտակ ․ վաստակելու պատրաստ ։
Շահաժողով ։ || շահ ժողվող ։
Շահախնդիր ։ || շահ ուզող ․ իր շահուն ետևէ ընկնող ․ վաստակի ետևէն ընկնող ․ իր ֆայ_ տան սիրող ։
Շահական ։ } տե՛ս Շահեկան ։
Շահականագոյն ։
Շահապ ։ } տէր ․ իշխ ․ փաշայ ։ Տե՛ս ․ խաղ_
Շահապետ ։ նատար ։
Շահասէր ։ || տե՛ս Շահախնդիր ։
Շահասիրութիւն ։ || իր շահուն ետևէ ընկնիլը ․ իր ֆայտան սիրելը ։
Շահաստաբան ։ || քաղհան ․ ֆիտանլըգըն ։
Շահաստան ։ || Թագաւորի նստաւոր ․ Պատիշահայ_ ըլը ։ Տե՛ս ․ Թէվրիզ ։
Շահաստանութիւն ։ || Թագաւորի նստաւոր ըլ_ լալը ։ Տե՛ս ․ իր շահը ուզելը ․ խօշսելութիւն ․ երեսպաշտութիւն ։
Շահավաճառ ։ || աքէփէրկիէրան ։ Տե՛ս ․ աքեղքէ_ կեանութիւն ։
Շահավաճառութիւն ։ || աքեղքիքէանութիւն ։
Շահատակ ։ || տե՛ս Նահատակ ։
Շահատակեմ ։ } տե՛ս Նահատակիլ ։
Շահատակիլ ։
Շահատակութիւն ։ || տե՛ս Նահատակութիւն ։ Տե՛ս ․ [illegible] կամ [illegible] [illegible] կամ պայազատ ։
Շահատակութիւն ։ || տե՛ս Նահատակութիւն ։
Շահարար ։ || շահ բերող ․ ֆայտայ բերող ․ օգուտ վաստակող ։ տե՛ս և Շահաբեր ։
Շահացանկացող ։ || տե՛ս Շահախնդիր ։
Շահաւէտել ։ || խիստ շահիլ ․ մեծ վաստակ ընել ։
Շահաւէտ ։ } տե՛ս Շահաբեր ։
Շահաւոր ։
Շահաւորագոյն ։ || տե՛ս Շահեկանագոյն ։
Շահաւորիլ ։ || շահիլ ․ ֆայտայ ընել ։
Շահեկան ։ } ֆայտալը ․ հասութեթլը ․ աքէ_
Շահեկանագոյն ։ } քեթլը ․ խիստ պիտա_ ղասա ։
Շահեկանագոյն ։ || խիստ ֆայտալը ․ խիստ հասութեթլը ․ խիստ աքէքեթլը ․ խիստ եարար ։
Շահեկանութիւն ։ || ֆայտայ ․ հասութեթ ․ աքէ_ քեթ ․ այլ պատուղ ։
Շահընծայ ։ || տե՛ս Շահեկան ։
Շահընծայութիւն ։ || տե՛ս Շահեկանութիւն ։
Շահիլ ։ || շահիլ ․ վաստակիլ ․ վաստակ ընել ․ ունենալ ։
Շահոքրամ ։ || խարբէմ ծիլ ծաղիկ ։
Շահպալուտ ։ || քէստանէ ։
Շաղ ։ || շաղ ․ բարակ անձրև ․ կամ ցօղ ։
Շաղաբաղել ։ || միկզմէկու հետ կցցել ։ Տե՛ս ․ բաւխոսն ընել ․ իֆտիրայ ընել ։ Տե՛ս ․ մէ_ հանայ ընել ։
Շաղախ ։ || չամուռ ։
Շաղախառն ։ || մէկ տեղ խառնուած ․ խառ_

ըրչանկած · շաղըլած ։

Հաղախել ։ ‖ շամնաակել · շամնամ ծեծել ։ Ռմկ. թաթխել · պլշկել · պլշտկել ։ Ռմկ. մխտաել · Ռմկ. պլլել · փաթթել ։

Հաղախումն ։ ‖ շամնաակելը · պլշկելը ։

Հաղակրատ ։ ‖ անիրաւացի գործս առնող · շատագրուց · ստուասմուա խօսող · լրբա-զան · չեղլուաձի · ջանքացողան · փողտուամձի · եռանդագ · կեղծեալ ։

Հաղակրատանք ։ } անիրաւացի խօսք · ստուա
Հաղակրատութիւն ։ } պետ բան · ստուասմուա գրուց · լրբազանութիւն · չեղլուաֆ · փողտու-տայ · եռանդագութիւն ։

Հաղակրատել ։ ‖ անիրաւացի գործս առնել · ստուասմուա խօսել · լրբազանութիւն ընել · չեղլուաֆ ընել · եռանդագութիւն ընել ։

Հաղամաթ ։ ‖ մասնաւորայի կամ մոգոգի թել · չորայի թել ։

Հաղամանել ։ ‖ մէկ զմէկու հետ մանել, կամ ոլորել ։ Ռմկ. մէկզմէկու հետ հիւսել կամ կցցել · շարադրել ։

Հաղանալ ։ ‖ շաղ ըլլալ · բարակ անձրեւ գալ ։

Հաղաշար ։ ‖ մէկզմէկու հետ կցցած ։ Ռմկ. վանկ ։

Հաղաշարել ։ ‖ տես Հաղամանել ։

Հաղաշարիլ ։ ‖ մէկզմէկու հետ կցցիլ · մէկ ըլլալ ։ Ռմկ. չէֆալէշմիշ ըլլալ · կնկան հետ պառկիլ ։

Հաղաշարութիւն ։ } մէկ զմէկու կցցիլը · մէկ
Հաղաշարումն ։ } ըլլալը ։ Ռմկ. մէկ զմէ-
Հաղաշարք ։ } կու հետ հիւսելը · շա-րադրութիւն ։ Ռմկ. չէֆալէշմիշ ըլլալը · կնկան հետ պառկիլը ։

Հաղաշուտ ։ ‖ եռանդուն · համարձակ · հաղ-որդ կարգաւոր · ուսող խօսող · եհէլ եղէմիք ։

Հաղաշտիլ ։ ‖ եռանդուն ըլլալ · համարձակու-թիւն ընել · ուսել խմելու հետ ըլլալ · հաղ-ուցիլ կարգուիլ · զէֆէքխանէֆայի ընկնիլ ։

Հաղաշտութիւն ։ ‖ եռանդունութիւն · համար-ձակութիւն · եհլիզէֆք ըլլալը · հաղուցիլ կարգուիլը ։

Հաղապատ ։‖ պլլըւող · կամ պլլուած ։

Հաղապատել ։ ‖ պլլուիլ · փաթթուիլ · կպչիլ ։

Հաղաւաշութիւն ։ ‖ հեղգեալ կամ ֆէնտով խօ-սող · տօլաշըխ խօսող ։ Ռմկ. լրփազան · չէլ լուֆչի · կեղծեալ ։

Հաղաւօտ ։ ‖ գինիկրօտան չորրորդ սահաթը ։

Հաղափ ։ ‖ մանթխայ · քէմանէ ։ Ռմկ. պորիէալ, պուրղուլ ։

Հաղել ։ ‖ պլլել · փաթթել ։ Ռմկ. կցցել · միացնել · մէկ զմէկու հետ կապել · կպցնել · փակցնել ։ Ռմկ. պլշկել · պլշտկել ։

Հաղել 'ի հոգւոյ 'ի ծուփս կամ 'ի զբաղմունս ։ ‖ տառապանքայի մէջ ընկնիլ ։

Հաղիղ ։ ‖ լեշ ։

Հաղկածել ։‖ մէկ տեղ ժողվել · թօփլամիշ ընել ։

Հաղկածութիւն ։ ‖ մէկ տեղ ժողվելը ։

Հաղկապ ։ ‖ կապ ։

Հաղկապ երկաթի կամ պղնձի ։ ‖ քիլիտ ։

Հաղկապել ։ ‖ մէկ զմէկու հետ կապել, կամ կցցել ։

Հաղկապել երկաթով կամ պղնձով ։ ‖ քի-

նէսլէմիշ ընել ։

Հաղկապութիւն ։ } մէկ զմէկու հետ կապելը
Հաղկապումն ։ } կամ կցցելը ։ Ռմկ. քիլիտ-լէմիշ ընելը ։

Հաղղակեր ։ ‖ լեշ ուտող ։

Հաղղակերութիւն ։ ‖ լեշ ուտելը ։

Հաղղայերոց ։ ‖ լեշով լցուած, կամ լեշ ունող ։

Հաղղանալ ։ ‖ լեշ ըլլալ ։

Հաղումն ։ ‖ պլլելը · փաթթելը ։ Ռմկ. կցցե-լը · միացնելը · կպցնելը · փակցնելը ։ Ռմկ. պլշկելը · պլշտկելը ։

Հաղփաբանութիւն ։ ‖ տես Հաղփաղփանք ։

Հաղփաղփ ։ ‖ անիրաւացի · անխուագիուա · խենթուխելառ ։ Ռմկ. ուսյուսնսուց · եա-խըշըխսըղ · անշնորք · պէթ · կիսխո ։ տես և Հաղփաղփաբան ։

Հաղփաղփաբան ։ ‖ խենթ ու խելառ խօսող · անիրաւացի գործս առնող · լրփազան · ջար-թաղան ։ կեղծեալ ։

Հաղփաղփաբանութիւն ։ } խենթուխելառ խօսք ·
Հաղփաղփանք ։ } անիրաւացի բան · ա-
Հաղփաղփութիւն ։ } ռասպել զրոյց · շաղ-խըրն խօսք · լրփ · կեղծեալութիւն ։

Հաղփաղփել ։ ‖ խենթ ու խելառ խօսիլ · շաղ-խըրն խօսիլ · անիրաւացի գործս առնել · լր-փազանութիւն ընել ։

Հաղփաղփումն ։ ‖ տես Հաղփաղփ ։

Համանդամ ։ ‖ բոլորովին · բոլոր ։ Ռմկ. մէթուն կամ մնաւթ · ճեմարան ։ Ռմկ. զերիկ ։

Համանդամայն ։ ‖ զէրէքի նման ։

Համանդամութիւն ։ ‖ տոհմային ։

Համապատասխի ։ ‖ տես Համբառասխի ։

Համբ ։ } զամպշըլըխ · զամպշի օրման ։
Համբակ ։ }

Համբաւեր ։ ‖ զամպշըլըխ տիրող ։

Համբշաբար ։ ‖ խենթի պէս · զաղըմի պէս ։

Համբշական, կամ Համշական ։ ‖ խենթ · խև · փախուկ ։ Ռմկ. պալըմ · եաւլուղ ։

Համբշիլ ։ ‖ խենթենալ · խենթալ · ապշութ փախցնել · եախրմիշ ընել · կատղիլ ։ Ռմկ. շաշկանութիւն ընել · ուլաշմիշ ըլլալ · խօսք նետել ։

Համբշութիւն ։ ‖ խենթութիւն · խևութ · շաղ-խըրնութիւն · անխախութիւն · եախրմիշ ընելը · կատղածութիւն ։ Ռմկ. շաշկանութիւն · զամ-փարայութիւն · ուլաշմիշ ըլլալը · խօսք նե-տելը · բխծոխոհութիւն ։

Համբուշ ։ ‖ խենթ · խև · խելառ · ախմախ · շաշխըրն · ակրսակմ · կատղած ։ Ռմկ. զամփա-րայ · շաշկան · ուլաշմիշ եղող · խօսք նետող ։ Ռմկ. անշնորք · պէթ ։

Համբոտ ։ } զամպշըլըխ ։
Համբուտ ։ }

Համշական ։ ‖ տես Համբշական ։

Համշիլ ։ ‖ տես Համբշիլ ։

Համս ։ (պարսից բառ ·)‖ սրեգակն ։

Համրիտ ։ } սամմարայի ։
Համրատացի ։ }

Համրատութիւն ։ ‖ սամմարայի ըլլալը ։

Համփուր ։ ‖ շամփուր · քեպապի շիշ ։

Համփիել ։ ‖ շիշը զարնել · շիշը անցնել · սափրեալմիշ ընել ։

Ճ[illegible]գլուխ : || շատ գլուխ :
Ճ[illegible] : || շատ [illegible] ունող :
Ճ[illegible] : || շատ [illegible] ունող :
Ճ[illegible] : || շատ [illegible] · [illegible] :
Ճանդ :
Ճանդիք · կամ Ճանդիք : } տես Ճանթ :
Ճանթ : } կրակի կայծ [illegible] · [illegible]
Ճանթիք : } [illegible] : որպէս, [illegible] · [illegible] : որպէս, [illegible] · [illegible] :
Ճանթակող : || ցերեկներն [illegible] :
Ճանթաւոր : || կայծ [illegible] :
Ճանթաւոր լինել : || կայծ [illegible] :
Ճանթավառեալ : } կրակ ուտող :
Ճանթարձակ : }
Ճանխուռ : || շատ գլխ · [illegible] , կամ [illegible] : որպէս, [illegible] · [illegible] :
Ճաշել · կամ Ճաշակել : || [illegible] · [illegible] կամ [illegible] :
[illegible] Ճաշակել : || [illegible] լինել · [illegible] :
Ճաշիկն : } [illegible] · [illegible]
Ճաշուած : } [illegible] · [illegible] · [illegible] :
Ճաշիկ : || [illegible] :
Ճաշ : || կերակուր · [illegible] · [illegible] :
Ճաշակել : || տես Ճաշակել :
Ճաշակումն : || կերակուր [illegible] · [illegible] :
Ճաշակել : } կերակրել :
Ճաշակեցուցանել : }
Ճաշակիլ : || կերակրիլ · [illegible] :
Ճաշակութիւն : || կերակրութիւն · [illegible] :
Ճաշարան : || [illegible] · [illegible] :
Ճաշակումն : || տես Ճաշակումն :
Ճաշակումն : || տես Ճաշակութիւն :
Ճաշակեցուցանել : || տես Ճաշակել :
Ճաշակիլ : || տես Ճաշակիլ :
Ճաշակութիւն : || տես Ճաշակութիւն :
Ճաշերեկ : || [illegible] · [illegible] :
Ճաշել : || տես Ճաշել :
Ճաշիկն :
Ճաշուած : } տես Ճաշիկն :
Ճաշակ :
Ճաշակել : } [illegible] : որպէս, [illegible] · [illegible]
Ճաշակիլ : } [illegible] : որպէս, [illegible] :
Ճաշակ ([illegible]) || [illegible] :
Ճ[illegible] : || [illegible] · [illegible] :
Ճ[illegible] : ([illegible]) || [illegible] · [illegible] :
Ճ[illegible] : || [illegible] · [illegible] : որպէս, [illegible] :
Ճ[illegible] : || [illegible] · [illegible] : որպէս, [illegible] :
Ճատ : || [illegible] : որպէս, [illegible] :
Ճ[illegible] :
Ճ[illegible] : } [illegible] · [illegible] :
Ճ[illegible] : || [illegible] · [illegible] :

Ճառակերաց : || շատ կերցող · շատ ուտող :
Ճառակեր : || շատ ուտող · [illegible] :
Ճառակել : || շատ [illegible] · [illegible] :
Ճառաշանձնար : || [illegible] · [illegible] :
Ճառամոլ : || շատ [illegible] : որպէս, [illegible] · [illegible] · [illegible] :
Ճառաշաւիղ : } [illegible] · [illegible]
Ճառաշելի : } [illegible] :
Ճառածիւր : || [illegible] :
Ճառագայթել : || ճառագայթել : որպէս, [illegible] · [illegible] · [illegible] :
Ճառիլ : || տես Ճառամոլ :
Ճառխօս : || տես Ճառախօս :
Ճառխօսութիւն : || տես Ճառախօսութիւն :
Ճառութիւն : || [illegible] · [illegible] :
Ճառտրուն : || ճարտարուն :
Ճար : || ճարը · [illegible] : որպէս, [illegible] : որպէս, [illegible] · [illegible] :
Ճարահատել : || [illegible] :
Ճարահատել : || [illegible] :
Ճարակել · կամ Ճարակել : || [illegible] · [illegible] :
Ճարակ : } [illegible]
Ճարակիլ : } [illegible] : որպէս, [illegible] :
Ճարակել : || [illegible] :
Ճարակաւոր : } [illegible] · [illegible]
Ճարակաւորութիւն : } [illegible] :
Ճարակել : || տես Ճարակել :
Ճարակութիւն : || [illegible] :
Ճարապ : || [illegible] :
Ճարապարել : || [illegible] :
Ճարատել : || [illegible] · [illegible] : որպէս, [illegible] : որպէս, [illegible] :
Ճարատութիւն : || [illegible] : որպէս, [illegible] :
Ճարդ : || [illegible] :
Ճարդել : || [illegible] :
Ճարած : || [illegible] : որպէս, [illegible] · [illegible] :
Ճարակ : || [illegible] :
Ճարակել : || տես Ճարակել :
Ճարակոց : || [illegible] · [illegible] :
Ճարակել : || [illegible] :
Ճարակութիւն : || [illegible] :
Ճարահատել : || [illegible] :
Ճարտար : || [illegible] , կամ [illegible] : որպէս, [illegible] , կամ [illegible] :
Ճարտարել : || տես Ճարտարել :
Ճարտարութիւն : || [illegible] · [illegible] :
Ճարպ :
Ճարպար : } [illegible] · [illegible] :
Ճարպարել : || տես Ճարպել :
Ճարպարութիւն : || տես Ճարպութիւն :
Ճարպարել : || [illegible] :

Շաղփաղփող ։ || Մեծաբանութիւն ընող կոչուած ։
Շաղփաղփել ։ || Մեծաբանութիւն ընող կոչել ։
Շամանդաղ ։ || շամանդաղ ։
Շամբուշ ։ || Թեթևամիտ · երիտա · մանկամտութիւն · պճնասէր · մոլորութիւն ։
Շամպարտօրէն ։ } Թեթևամիտ վարուելով ։
Շամպրտուանք ։ }
Շանագործութիւն ։ || Հասար մանկանց · կոսմակ ։ ռմկ. մանկանց համ ։
Շանահոտութիւն ։ || Մանկանց հոտ · Թմրամիտ հոտ ։
Շարել ։ || շարել · անհատ ընել ։
Շարընթաց ։ || կարգաւ · վարգով · խմբովին բան վարել ։
Շարժ ։ || շարժիլն · երկրաշարժ · ռմկ. ժաժ ։
Շարժագոյն ։ || խիստ շարժօղ ։
Շարժական ։ || շարժօղ · շարժելու ։
Շարժահիմն ։ || Թեթևամիտ խախտական · Թեթևամիտ ։
Շարժառիթ ։ || շարժելու պատճառ ։
Շարժարան ։ || Շարժելու տեղ ։ ռմկ. շարժօղ ։
Շարժել ։ || շարժել · խաղխաղութիւն ընել ։
Շարժիլ ։ || շարժիլ · խաղխաղանալ ըլլալ ։
Շարժումն ։ || շարժմունք · շարժիլը · ժաժ ։
Շարժուել ։ || Թօթվելով շարժել · դողդողել ։ ռմկ. ներքև վերայ ընել · դղրդել ։
Շարժողական ։ || շարժօղ ։
Շարժողութիւն ։ || շարժելը ։
Շարժումն ։ } շարժմունք ։ ռմկ. շարժիլը ։
Շարժութիւն ։ }
Շարժուն ։ || շարժօղ ։
Շարժումն ։ || շարժիլը ։ ռմկ. շարժ · ժաժ · դերդելէ ։
Շարխառն ։ || ակլէֆ · շուլլուա մանկլէ ։
Շարմաղ ։ || շարմաղ · ալիւր խնձիլու մաղ ։
Շարոց ։ || շարոց · քեօմէ · կարկանդ սուճուղ ։ ռմկ. ախըլի ։
Շարունակ ։ || շարած · ալլեթէրիլի ։
Շարունակել ։ || շարել · շար՝ ի շար ընել · առաջ ընել ։
Շարունակիլ ։ || շարուիլ · շարի շար ըլլալ ։ ռմկ. մէկզմէկու հետ կցիլ ։
Շաւաղի · կամ ՝ի Շաւաւղի ։ || վարելով ։
Շաւառ ։ || քեմեկեն · ախօլի ։
Շաւիղ ։ || Ճամբա · իղ ։ ռմկ. Ճամբայ ։
Շափիղայ ։ | կերպ երախուաս · մանկի երախուաս ։
Շափիւղայ ։ | ռմկ. լաճիվէրդ ։
Շաքար ։ || շէքէր ։
Շաքարաբուղխ ։ || շէքէր տուօղ ։
Շաքարաբուղխ եղէգն ։ || շէքէր ղամիշի ։

Շ Գ

Շ գաւառ ։ || երախամաղ · հաշարի · գէշ ընօղ ։

Շ Ե

Շ եղ ։ || շեղած · խաւարեցօղ · ծուռ ։ ռմկ. շեղիլը ։ ռմկ. շաւղ · շեռի ։
Շեղբ ։ || զանակին երկաթը՝ առանց կոթի ։
Շեղել ։ } շեղեցնել · ծռել ։
Շեղեցուցանել ։ }
Շեղիլ ։ || շեղիլ · ծռիլ ։
Շեղջ · կամ Շիղջ ։ || դէզ · երդըն · քիւմէ ։
Շեղջակոյտ ։ || դէզ դէզ · երդըն երդըն ։ ռմկ. մէկզմէկու վրայ դիզուած ։
Շեղջակուտել ։ || դէզ դէզ ընել · մէկզմէկու վրայ դիզել ։
Շեղջաշեղջ ։ || դէզ դէզ · երդըն երդըն · քիւ-մէ քիւմէ ։
Շեղջել ։ || դիզել · երդըն ընել ։
Շեղտամերձ ։ } ափէկսիզինք · անփոխադրութեան ։
Շեղամերձ ։ } եօնէմիւխ ։
Շեշտ ։ || ծայրը սուր · սուրտակ · ափիքի · սուրմանօղ ։ ռմկ. բալդան · կօրդան · քէմանին ։ ռմկ. փինեաս · շէշ ։ ռմկ. դրէ կամ բառի շեշտ ։
Շեշտ ։ (մանկրայ ·) || շէշտ ։ տես և Շեշտակի ։
Շեշտակի ։ || ուղղ վարելով · ուղղ մանելով · շուտով · թեզլիք · հարկանելով · կարեփիփաբար · ներսի ալէս ։
Շեշտ ընթ. շեշտ ։ || շէշտ շէշտ ։
Շեշտանշան ։ || շեշտի նշան ։
Շեշտաւոր ։ || շեշտ ունեօղ · սուլօղ ։ ռմկ. փինեալը · շէշէ ։
Շեշտել ։ || ծայրը սրել · սուլուլ ընել · սիվրի ընել ։ ռմկ. կարուկ զարնել · կըրակի ալեւ մնցնել · ներսի ալէս անցնել · Ձիլեհալ կըր ընել ։ ռմկ. բառը շեշտել ։
Շեշտումն ։ || ծայրը սրելը · սուլուլ ընելը ։ ռմկ. սրութիւն · սուլուլութիւն · սիվրիութիւն · սուր ծայր ։ ռմկ. բառը շեշտելը ։
՝ի Շեշտումն անկանիլ ։ || սուլուլ կամ սիվրի ըլլալ ։
Շերամ ։ } ապրշումի որդ · եափաքլիքի գուռա ։
Շերաս ։ } ...
Շերեփ ։ || շերեփ · քեփչէ ։
Շերտ ։ || եղամանչայ · տախտ եղամանը ։ ռմկ. տիլիմ ։
Շերտակոտոր · կամ Շերդակոտոր ։ || փոքր կտոր կտոր · տախտ եղամանձի ։
Շերտաւոր ։ || եղամանչալը · տափակը ։ ռմկ. տիլիմլի · տիլիմ տիլիմ ։
Շերտել ։ || փոքր Ճեղքել ։ ռմկ. տիլիմ տիլիմ ընել · տիլիմ տիլիմ կտրել ։
Շեփոր ։ } պօռու · զուռնայ ։
Շեփորայ ։ }

Շ Է

Շ էկ ։ || շէկ · գեղին · խուսպան ։
Շէն ։ || շէն ։ ռմկ. շէնլիք ։ ռմկ. գեղ · խառնակայ · փալանքայ ։ ռմկ. շէնք · եափիս ։
՝ի Շէն մնալ ։ || շէն մնալ ։

Շ Ի

Շ իգղ · կամ Շիկղ ։ || կոճնակ · չափազանց · խոփճայ · թեզքայ ։
Շիթ ։ || պղուա · կաթիլը · ատամլայը ։
Շիթել ։ || խայթել · կծել ։
Շիլ ։ || շիլ · շաշի ։ ռմկ. հաւկուր ։
Շիկագոյն ։ || խիստ շէկ ։ ռմկ. շէկ գունն քալօղ ։
Շիկաթան ։ || գեղին աղուոր · գեղջուկ ։
Շիկաթան ատամներով ։ || սաղ աղուոր ։
Շիկակարմիր ։ || կարմրակարմիր · թուլամարմին · խուսպան ։
Շիկահեր ։ || մազը շէկ · գեղին մազ ունօղ ։
Շիկանալ ։ || շէկ ըլլալ · գեղղընալ ։
Շիկափոկ ։ || դեղին խայիշ · գեղին չարմաւ ։
Շիկին ։ || գեղինած · կամ կարմրած ։
Շիկնիլ ։ || շէկ ըլլալ · գեղղընալ ։ ռմկ. կարմրանալ · կարմրած ըլլալ ։ [illegible]

ցուցած երկաթը ։ տճկ. երեսը կարմրիլ. ամչնալ ։

Շիղ. կամ Շիւղ ։ ‖ շուղ. շեղ. շեօփ ։ տճկ. ճեղ ։

Շիղաբեր ։ ‖ շուղ բերօղ ։

Շիղջ ։ ‖ տես Շեղջ ։

Շիճուկ ։ ‖ մածնի ջուր. կարած կաթի ջուր ։

Շինած ։ ‖ շէնք. եափու ։

Շինականն ։ ‖ գեղացի. կոյլիւ ։

Շինականապոյն ։ ‖ խիստ կոյլիւ. խիստ եօ_ղուն ։

Շինականագոյնս ։ ‖ կոյլիւ կոյլիւ ։

Շինակերտող ։ ‖ գեղը կեցօղ ։

Շինամէջ ։ ‖ շէնքլիկի մէջ ։

Շինանիստ ։ ‖ գեղը նստօղ ։ տճկ. շէնլիկ ։

Շինգղ ։ ‖ տես Շիգղ ։

Շինել ։ ‖ շինել. ընել ։

Շինուած ։ ‖ շէնք. եափու ։

Շինութիւն ։ ‖ շինելը ։ տճկ. շէն ըլլալը ։

Շիշ ։ ‖ շիշէ. փուֆուլէ խաւանօղ. շինի խաւանօղ ։

Շիշակ ։ ‖ մէկ տարուան գառ. եօկէճ, կամ եօյէճ ։

Շիջանիլ ։ ‖ մարիլ ։

Շիջանիլ ծարաւոյ կամ սրտմտութեան ։ ‖ ծարաւը անցնիլ. սրդողը անցնիլ ։

Շիջանուտ ։ ‖ մարօղ. մարելու ։

Շիջելափառ ։ ‖ պէթմնամ ։ տճկ. օլնըղըն ։

Շիջուցանել ։ ‖ մարել ։

Շիջուցանել զծարաւ կամ զսրտմտութիւն ։ ‖ ծարաւը կամ սրդողը անցնել ։

Շիտ ։ ‖ տես Շիթ ։

Շիք ։ ‖ կաթ ։

Շիր խաղողոյ ։ ‖ շիրէ կամ շիրայ ։

Շիր թթոյ ։ ‖ թութ շարապը ։

Շիրիկ ։ ‖ շուլղան ։

Շիրիմ ։ ‖ գերեզման ։

Շիրկագործ ։ ‖ շուլըղանճի ։

Շիրկավաճառ ։ ‖ շուլըղան ծախօղ ։

Շիրմաւոր ։ ‖ գերեզման ունօղ. գերեզմանը դրած ։

Շիհանք ։ ‖ լալ ու ծեծկոհիլ. սուգ. փուս_խաս. տրտմութիւն ։

Շիհարանք. ‖ շաշմիշ ըլլալը ։

Շիհարիլ ։ ‖ տես Շոհարիլ ։

Շիւղ ։ ‖ տես Շիղ ։

Շիւղաբեր ։ ‖ շուղ բերօղ ։

Շիւղադէտ ։ ‖ ուրիշի շուղը նայօղ ։

Շիփոր. կամ Շիփորայ ։ ‖ տես Շեփոր ։

ՇԼ

Շլամիտ ։ ‖ շաշխըն. խենթ. փախուկ. անխելք ։

Շլամտութիւն ։ ‖ շաշխընութիւն. խենթութիւն. փախուկութիւն. անխելքութիւն ։

Շլանալ ։ ‖ շաշի կամ հաւկուր ըլլալ. աչքը խարարմիշ ըլլալ. կուրնալ ։ տճկ. մթննալ. սեւնալ ։

Շլացութիւն ։ ‖ շաշիութիւն. հաւկուրութիւն. աչքից խարարմայ. կուրութիւն ։

Շլացուցանել ։ ‖ շաշի կամ հաւկուր ընել. աչքը խարարթմիշ ընել. կուրցնել. քեօռ_ցնել ։ տճկ. մթնցնել. թուխ ընել. սեւցնել ։

Շլոռոս ։ ‖ կանանչ. ֆառֆի. քէսքինլիք ։

Շլոր ։ ‖ սալոր. էրիկ ։

Շլորենի ։ ‖ սալորի ծառ ։

Շլութիւն ։ ‖ տես Շլացութիւն ։

ՇԿ

Շկահել ։ ‖ խժժալ. խժռալոց հանել. խոշ_ձայն հանել ։

Շկահիւն ։
Շկահումն ։ } խժժալը. խժռալոց. խոշ ձայն ։

ՇՂ

Շղաբեր ։ ‖ շուղ կամ շեօփ բերօղ ։

Շղաբերել ։ ‖ շուղ բերել ։

Շղագեղ ։ ‖ շղկայէ գեղ ։

Շղաշ ։ ‖ տես Շղարշ ։

Շղաշատես ։ ‖ փէշտամալնիէ պէւրիւկ. պէւրիւմ ճիւկէ սաւան. հարսի քօղը ։

Շղարշ ։ ‖ պիւրիւկ. լաչակ ։

Շղթայ ։ ‖ զինճիլ ։

Շղթայագործ ։ ‖ զինճիլճի ։ տճկ. զինճիլէ գործ. զինճիլլամէ ։

Շղթայակերպ ։ ‖ զինճիլի նման. զինճիլի պէս ։

Շղթայատող ։ ‖ զինճիլը շարած. զինճիլը զարկած ։ տճկ. զինճիլի պէս շինած ։

Շղթայատող կապ ։ ‖ զինճիլ ։

Շղթայել ։ ‖ զինճիլը զարնել ։

Շղթայօրէն ։ ‖ զինճիլ պէս. զինճիլլամէ ։

Շղոմարար ։ ‖ տես Շողոմարար ։

Շղոմաբարոյ ։ ‖ տես Շողոմաբարոյ ։

Շղուրտաբարոյ ։ ‖ հիլլէպազ. հարամզատայ. քիսիպճի. խամինճի ։

ՇՃ

Շճիլ ։ ‖ աւրելով կամ կորելով ջըջրկիլ. լե_կիլ. ալխիլ. ճիչիկ ըլլալ ։

ՇՄ

Շմոր ։ ‖ մոլոր. սխալ. ղալաթ. ծուռ ։ տճկ. ախալանք. ղալատմունք ։ տճկ. խառնակութիւն. ապշուկ. վէլվէլէ. խըռխըռ ։

Շմորեցուցանել ։ ‖ մոլորցնել. ղալատեցնել. ծռել ։ տճկ. վէլվէլէ հանել. խռխռ ձգել ։

Շմորիլ ։ ‖ մոլորիլ. խալատնալ. ծռիլ ։ տճկ. խառնվիլ. ներքև վրայ ըլլալ ։

Շմորութիւն ։ ‖ սխալանք. ղալատ բան ։ տճկ. խառնվութիւն. խռխռ. վէլվէլէ ։

ՇՆ

Շնաբարոյ ։ ‖ շամֆարայ. էտէփսիզ ։ տճկ. թիւրեանքի. կատղած. թիւթիզ ։

Շնալ ։ ‖ շնալ. շնութիւն ընել ։

Շնակ ։ ‖ տես Շնիկ ։

Շնականն ։ ‖ շան միւթալլիխ ։

Շնակերպ ։ ‖ շան պէս ։

Շնոտ ։ ‖ շունը խածած. շնէն խածած ։ տես և Շնաբարոյ ։

Շնացուցանել ։ ‖ շնացնել ։

Շնացող ։ ‖ շնութիւն ընօղ ։

Շնթել ։ ‖ շորըքօրթել. խոշամէտ խօսիլ ։

Շնիկ ։ ‖ շնիկ. պզտի շուն. ֆինօ ։

Շնխաղող ։ ‖ շնխաւող. քէօփէկ իւզիւմիւ ։

Շնորդի ։ ‖ շան որդի ։

Շնորհ. կամ Շնորհք ։ ‖ շնորք. պախշիշ_լութֆ. էյլիկ ։ տճկ. բռապզէթ. մախպուսլութիւն ։ տճկ. շեօհրէթ. քէռլամէ. ըուզ. շէնքուշնորք ։ տճկ. գոհութիւն. շնորհակա_

լուԹն ։ Տճկ, երեսպաշտուԹն ․ խոշքէշխուԹն ․ խաԹր ։
Շնորհք գինւոյ կմ կերակրոյ ։ ‖ գինուն լուղը ․ կերակրին լուղը ։
Շնորհ ունիլ ․ Շնորհ կալայ ։ ‖ գոհանալ ․ գոհուԹն տալ ։
Շնորհս առնել ումեք ։ ‖ խաԹրը խոշ ընել ․ խաԹրը նայիլ ․ խոշքէշի ըլլալ ։
Շնորհաբաշխ ։ ‖ շնորք բաշխող ․ պախշիշ տուօղ ։
Շնորհաբաշխել ։‖ շնորհ բաշխել ․ պախշիշ տալ ։
Շնորհաբաշխուն ։ ‖ շնորք կմ պախշիշ բաշխելը ։
Շնորհագիր ։ ‖ շնորքի վրայ գրող ։ Տճկ, շնորքով գրող ։
Շնորհագլուխ ։ ‖ բաղդէԹլի ․ մախպուլ ։
Շնորհագործ ։ ‖ շնորք պատճառօղ ։
Շնորհազարդ ։ ‖ շնորքով զարդարուած ։ Տճկ, շնորհօք ․ չէօհրէԹլի ․ սեօվէԹլի ։
Շնորհազարդել ։ ‖ շնորքով զարդարել ։ Տճկ, շնորհօք ընել ․ չէօհրէԹլի ընել ։
Շնորհալի ։ } շնորքով լցուած ․ շնորհօք ․
Շնորհալից ։ } չէօհրէԹլի ․ քէռլամէլի ․ իզանլը ․ մարիՖէԹլի ։
Շնորհալոյս ։ ‖ շնորհօք ու պայծառ ․ աղէկուկ ու փայլուն ․ չէօհրէԹլի ։
Շնորհակալ ։ ‖ աղէկուԹն տեսնող ․ գոհացող ։
Շնորհակալ լինել ։ }
Շնորհակալել ։ } գոհանալ ․ գոհուԹն տալ ։
Շնորհակալիլ ։ }
Շնորհակալիք ։ ‖ շնորհակալուԹն ․ գոհուԹն ։
Շնորհակալու ։ ‖ տես Շնորհակալ ։
Շնորհակալուն ։ ‖ տես Շնորհակալիք ։
Շնորհակարգ ։ ‖ շնորհօք կարգաւորած ։
Շնորհակարգել ։ ‖ շնորհօք կարգաւորել ։
Շնորհահասոյց ։ ‖ աղէկուԹն ճանչցող ։
Շնորհաձիր ։ ‖ շնորք տուօղ ․ փէշքէշ տուօղ ։
Շնորհանորոգ ։ ‖ շնորքով նորոգուած ։
Շնորհաշուաւէտ ։ ‖ ձուղը շնորհօք ․ ճեղը չէօհրէԹլի ։
Շնորհաշուք ։ }
Շնորհապատար ։ } տես Շնորհալի ։
Շնորհապարգև ։ ‖ տես Շնորհաձիր ։
Շնորհապարտ ։ ‖ աղէկուԹն ճանչցող ։ Տճկ, գոհանալու պարտական ։ Տճկ, գոհուԹն լայեխ ։
Շնորհավաճառ ։ ‖ շնորքը ծախող ։
Շնորհատու ։ }
Շնորհատուր ։ } տես Շնորհաձիր ։
Շնորհատուուն ։ }
Շնորհատրուն ։ } շնորք տալը ։
Շնորհաւոր ։ ‖ տես Շնորհալի ։
Շնորհաւորել ։ ‖ շնորք տալ ․ շնորքով լեցընել, կմ զարդարել ։ Տճկ, աչքի լուս ընել ։
Շնորհել ։ ‖ պախշէլ ․ ճապաշ ընել ․ տալ ։ Տճկ, Թողուլ ․ ներել ։ Տճկ ․ հաւըլ ընել ։ Տճկ, խաԹրը նայիլ ։
Շնորհընկալ ։ ‖ տես Շնորհակալ ։
Շնորհուկ ։ ‖ պատուաԹ ։
Շնորհուկս խօսիլ ․ կմ առ Շնորհուկս առնել զինն ։ ‖ խօշամէտի խօսիլ ․ խաԹեր համար ըսել ։

Շնորհուկս առնել ումեք ։ ‖ խաԹեր համար ընել ․ խաԹրը նայելով ըսել ․ խոշքէշի ըլլալ ։
Շնորհուկս ։ (մակբայ ․) ‖ խաԹրը նայելով ․ խաԹերը համար ․ աչքը մտնելու համար ․ խոշքէշի ըլլալու համար ։
ՇնուԹն ։ ‖ շան Թապիէթ ․ շան խույ ։ Տճկ, շնուԹն ․ շնալը ։
Շնչաբերել ։ }
Շնչաբերիլ ։ } սունչ առնել ։
Շնչախառն ։ ‖ նաշարը ․ կէս բերնէ ։
Շնչական ։ ‖ սունչ հանող ․ սունչ ունող ։
Շնչակեաց ։ }
Շնչակիր ։ } սունչ ունող ․ շնչով կեցող ։
Շնչահան ։ ‖ սոլուխլուխ ․ նէՖէսլիխ ։
Շնչանալ ։ ‖ շունչ առնել ․ հոգի առնել ․ ողջնալ ։
Շնչապատ ։ ‖ սունչը հասած ։
Շնչարգել ։ ‖ սունչը արգիլած ։ Տճկ, տխնէՖէս ։
ՇնչարգելուԹն ։ ‖ սունչը արգիլուիլը ։ Տճկ, տխնէՖէս ։
Շնչաւոր ։ ‖ սունչ ունող ․ սունչ հանող ․ կենդանի ․ ճանավար ․ հայվան ․ կմ հայվանի միւԹալլիխ ։
Շնչաւոր մարդ ։ ‖ հայվան մարդ ։
Շնչաւորել ։ ‖ սունչ տալ ․ հոգի տալ ․ կենդանացնել ․ ողջնցնել ։
Շնչափող ։ ‖ խուշակ ․ խուԹլախ ։
Շնչելոյզ ։ ‖ շունչ հանող ․ սոլուխ հանող ։
Շնչելոյզ մեքենայ ։ ‖ սունչը կմ օդը տեղաց մը դուրս հանելու գործիք ։
Շնչել ։ ‖ սունչ առնել ․ սոլուխ կմ նէՖէս առնել ։ Տճկ, փչել ։ Տճկ, Փչալ ։
Շնչերակ ։ ‖ նէՖէս տամարը ։
Շնչիւն ։ } սունչ կմ սոլուխ առնելը ։ Տճկ,
Շնչումն ։ } փչելը ։ Տճկ, Փչալը ։
Շնջրի ։ ‖ ջրիշուն ․ զունտուզ ։
Շնօրօր ։ ‖ շնօրօր ․ Թռչուն մի է ։

Շ Շ

Շ շնջել ։ ‖ քափալ ․ փափալ ։
Շ շնջիւն ։ }
Շ շնջումն ։ } քափաց ․ փափաց ։
Շ շուկ ։ ‖ աղմուկ ․ Թուննա ․ վէլվէլէ ․ խըլյամէթ ։
Շ շուկ մահու ։ ‖ մահուան վէլվէլէ ․ մահու խըլյամէթ ։
Շ շունջ ։ ‖ տես Շ շնջիւն ։

Շ Ո

Շ ոգ ։ ‖ շող ․ տաք ։
Շոգանալ ։ } շողիլ ․ շողըլէլ ․ խիստ տաքնալ ։
Շոգիլ ։ }
Շոգի ։ ‖ շոգի ․ գուլուշտիք ․ պուղ ․ պուղու ։ Տճկ, փչելը ․ հով ։
Շոգխաղեգ ։ ‖ պուղուլու ․ փուսուս ․ մըսա ։
Շոգլիք ։ ‖ տես Շոգի ։
Շոգմոգ ։ ‖ քսու ։ Տճկ, խենԹուխելլառ խօսող ․ ափեղցփեղ դուրս տուօղ ․ լաՖազան ։ Տճկ, շողոքորԹօղ ․ անուշ լեզուով յորդորօղ ։
Շոգմոգել ։ ‖ քսուԹի ընել ։ Տճկ, խենԹու

խեղեալ խօսել. անհնազանդիլ դաւանութեան. ըստ Ֆռանկութեան լինել : Ռմկ. հերձուածողութիւն. ա- նուշ լեզուով յորդորել :

Շողոմոքորդութիւն : || քսութիւն : Ռմկ. խնծղութ-իւն խօսք. անհնազանդիլ դրունց. քաղցրա- նութիւն : Ռմկ. շողոքորթութիւն. անուշ յոր- դորանք :

Շող : || Լոյս. ճաճանչ. ճառագայթ :

Շողս արձակել : || տես Շողալ :

Շողազարդ : || Լուսով զարդարեալ :

Շողալ : || փայլփլել. փառաւորիչ ըլլալ. պա- յծառանալ : Ռմկ. շողալ. շողշողել. խիստ տաքնալ :

Շողակաթ : || Լոյս կթած աչեր :

Շողատես : || շողի պէս. ճառագայթի պէս :

Շողացուցանել : || Լոյս ծագել : Ռմկ. փայլ փլցնել. պայծառացնել. փայլեցնել : Ռմկ. շողիլ տալ. շողշողցնել. խիստ տաքցնել. կրակի կարել :

Շողգամ : }
Շողգամիկ : } շալգամ :

Շողել : || տես Շողալ :

Շողիւն : || փայլփլումը. պայծառութիւնը. փայլելը : Ռմկ. շողալը. խիստ տաքնալը. կրակի կար- ելը :

Շողշողել : (չէզոք) || տես Շողշողիլ :

Շողշողիլ : } փայլփլեցնել. պայծառա-
Շողշողեցուցանել : } ցնել. փայլեցնել. վառ- վռցնել :

Շողշողիւն : || փայլփլում. պայծառանալ. փառաւորիլ :

Շողշողումն : || տես Շողիւն :

Շողոմաբարոյ : } շողոքորթ բնաւորութեամբ. խոր-
Շողոմաբան : } քեանով եղող :

Շողոմանք : || շողոքորթութիւն սիրող :

Շողոմել : || շողոքորթել. խաբէական խօսել. խորամանկ ըլլալ :

Շողոմութիւն : || շողոքորթութիւն. խաբէական խօսք. խոշոր խօսք. խորամանկութիւն. խորամանկութիւն :

Շողոքորթ : || տես Շողոմաբարոյ :

Շողոքորթել : || տես Շողոմել :

Շողոքորթութիւն : || տես Շողոմութիւն :

Շոճ : || շամ :

Շոմին : || սպանիական :

Շոյտ : || շուտ. շուտով. շուտափոյթ. շտապով :

Շոյել : || փոցնել. շփել : Ռմկ. խաղալ. թափել :

Շոյշոփել : || զգուշով փոցնել. սիրելով փոցնել. քաջերով շոյել : Ռմկ. անուշ անուշ խաղալ կամ թափել :

Շոպոտել : || տես Շոփել :

Շոր : || լաթ :

Շորաբազմ : || շորերով պատած :

Շորաբոյծ : || շորաբուծեալ :

Շորթ : || զուռն. ըռնկնիկ : Ռմկ. փրթած. խըզ- լած. թափած : տես և Շորթումն :

Շորթել : || փրցնել. խլել. թափել :

Շորթումն. կամ Շորթ : || փրցնելը. խլելը. թափելը :

Շուայտ : } ուրախ խօսող. պոռնիկ-
Շուայտաբարոյ : } սեր : Ռմկ. բիծանանոց : Ռմկ. քանի փչացնող. ձեռքը բաց. խո- րովեղ :

Շուայտաբար : || ուրախ խօսող ընկերի. սպո- ղանքին ընկնիլ : Ռմկ. բերանահոյութիւն ընել : Ռմկ. ստակ փճացնել. խրախճանք ընել :

Շուայտօրէն : || տես Շուայտ :

Շուայտութիւն : || ուրախ խօսող ընկերը. սպո- ղանքին ընկնիլը : Ռմկ. բերանահոյութիւն : Ռմկ. ստակ փճացնելը :

Շուարիլ : } շաշմիշ ըլլալը. պապանձած կեցած
Շուարել : } ուշքը : Ռմկ. շաշմիշ եղած. պապ- անձած կայուած :

Շուարեալ : || շաշմիշ ըլլալ. պապանձած կեցած ուշքը :

Շուարութիւն : || շաշմիշ ըլլալը. պապանձած կայուցիչը :

Շութափել : || աճապարել. քաղցր ու քաղցու- ըլլալ. կերակուր մանել :

Շութափութիւն : || տես Շուտափութիւն :

Շուկայ : || շուկայ :

Շուղապէտ : || տես Շեղապէտ :

Շուն : || շուն : Ռմկ. շնագող :

Շունչ : || հոգի. ոգեշունչ. ոգի : Ռմկ. փչել. հով : Ռմկ. հոգի :

Շուշան : || տես Շուշիկ :

Շուշան : || զամբիւղ : Ռմկ. նուրբ ու. նազելի ծաղիկ :

Շուշանազարդ : || զամբիւղազարդ մէջ մանծաղած :

Շուշանադէմ : || զամբիւղի պէս դէմքով :

Շուշանաբոյր : || զամբիւղի պէս բուրող. կամ զամբիւղ խառնած չիր մի :

Շուշանանոց : || տես Շուշիկ :

Շուշանափայլ : || զամբիւղի պէս փայլող :

Շուշանաձև : || զամբիւղի ձև ունեցող :

Շուշանաւետ : || զամբիւղով ըլլալ. զամբիւղի ծաղկալից :

Շուշել : || զգեստ խտիտ. զօդվածելի ըլլալ :

Շուշեցուցանել : || ծածկեցնել. զգեստեցնել. օձքալիբիւնքով ընել :

Շուշիկ : || տատաւախ :

Շուշփայ, կամ Շուշփոյ : || սեպհական մատանի :

Շուշտակ : || սարասուն. ապաշխարանք : Ռմկ. շալաւ. աստուածական կարգէ ասած եկեղեցի մասնաւորապէս կամ հալածեալ :

Շուտականամորդ : }
Շուտականաբանութիւն : } սաստկալի ճակատը :

Շուտաբան : || շուտ խօսող. լեզուանի :

Շուտադոյն : || խիստ շուտ. խիստ շուտով :

Շուտափոյթ : || շուտով. շուտափոյթ :

Շուտաստղաց : || շուտ առ օր. շուտ առաջ :

Շուտափոյթ : || վառելուն. շուտերով. կրակի առօր :

Շուտափութութիւն : || շուտափութութիւն. աճապ- արութեան ըլլալը :

Շուրթն : || պռոշունք : Ռմկ. քիթերը. երթունք :

Շուրջ : || բոլորը. բոլորտիքը. չորս դին :

Շուրջ ածել : || ձեռք բերել. ձեռն ածել. պտըտցնել :

Շուրջ արկանել : || պատել. պլլել. փաթ- թել :

Շուրջ գալ : || ձեռն գալ. պտըտիլ :

Շուրջ հայել : || չորս դին նայիլ :

Շուրջ պարուրել : }
Շուրջ փակել : } ամէն դին պատել :

Շուրջփակեալ : || տե՛ս Շրջափակեալ :
Շուրջփակումն : || տե՛ս Շրջափակումն :
Շուրջանակի : || ամենայն զինչն · բոլոր զինչն :
Շուրջառ : || շուրջառ :
Շուրջումնելութիւն : || տե՛ս Շրջադարձութիւն :
Շուշփայ · կամ Շօշփայ : || աչքեց գէղ · թուլթ խայ :
Շուք : || պատիւ · մեծութիւն · փառք · բռնայեղ :
Շուք դնելոյ : || բռնալ :

Շ Չ

Շչել : || բոլորելս շարել : դէխ. [illegible] :
Շչիւն : || բոլորեն : դէխ. [illegible] :

Շ Պ

Շպարել : || երեսը պոյալակիւ ընել :
Շպիտ : || շպարան :

Շ Ռ

Շռայլ : } բոլորովին փճացնող · ձեռքը բաց ·
Շռայլասէր : } խարափիչ : դէխ. հոմանը [illegible] ուտող խմող :
Շռայլել : || բոլորովին փճացնել · խարափ ընել : դէխ. հոմանըութիւն ընել · ուտելու խմելու ընծայել : դէխ. [illegible] ընել · երեսին ձեռքը կոխցնել :
Շռայլութիւն : || բոլորովին փճացնելը · ձեռքը բաց ըլլալը · խարափ : դէխ. հոմանըութիւն · ուտելու խմելու ընծայելը :
Շռինդ : || կիւռ [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · թասմա : դէխ. [illegible] :
Շռինչ : || խշշալող · ճնկալոց · կամ ճիկալոց : դէխ. երգ :
Շռինչ : || ժամցնող · ժամթող :
Շռնչաձայն : || խշշալոց հանող · ճնկալոց հանող :
Շռնչանունն : || [illegible] ձայն զարկ :
Շռնչել : || խշշալոց կամ ճնկալոց կամ ճիկալոց հանել · ճնկալ [illegible] ընել : դէխ. երգել :
Շռնչիւն : } տե՛ս Շռինչ :
Շռնչումն : }
Շռոթ · կամ Շռոթումն : || [illegible] :

Շ Տ

Շտապ : || արագութիւն : դէխ. շուտ · շուտ · թեզ :
Շտապ առաջնորդի : || խիստ արտորալը · խիստ զօռ · բռնադատութեան ըլլալը · մեծ նեղութիւն :
Շտապ առաջնորդի ի վր դնել : || խիստ արտորցնել · զօռ ընել · աչք բանալ չըթողուլ · հոգին հանել :
Շտապաբան : || թեզ թեզ խօսող · լեզուանոյ :
Շտապաբանել : || թեզ թեզ խօսիլ · լեզուանալ :
Շտապաբանութիւն : || թեզ թեզ խօսիլը · լեզուանալը :
Շտապել : } խիստ արտորցնել · զօռ
Շտապեցուցանել : } ընել :
Շտապիլ : || խիստ արտորալ · կրակը մտնել : դէխ. զօռ կրել · նեղիլ · ալեկոծ ընկնիլ :
Շտապ շտապ : || շուտ շուտ · թեզ թեզ :
Շտեմարան : || ամբար · մթերանոց · ջիւեր : դէխ. նեղը առել ներսի դին · [illegible] :
Շտեմարանատեղ : || ամբարները լցող · մթերանոցն լեցընող : դէխ. ամբարը լցած · մթերանոցն լեցուած :
Շտեմարանապահ : || ամբարապետ կամ մթերանոցի տէրը · ջիւեր [illegible] :
Շտեմարանապետ : || ջիւեր [illegible] · կամ ջիւեր [illegible] պետը · ամբարի ելեմտի :
Շտեմարանել : || ամբարել · կամ ջիւերը դնել · մթերանոցն լեցընել : դէխ. ամբարել · առել մէջ ժողվել :
Շտապանել : || շփոթել · խառնել · խառնափնթոր ընել :
Շտապանութիւն : } շփոթութիւն · խառնելը ·
Շտապանումն : } խառնափնթոր ընելը

Շ Ր

Շրեշ : } շրեշ բաղանչար : դէխ. չիրիշ :
Շրեժ : }
Շրթնապղլթ պաշտօնեայ : || շրթնքիլը ալեւ աղեկութեամբ շարժած կամ անցուցած : դէխ. պատուաւոր քննութեը · քննիչը քննարը :
Շրթնագրութիւն : || պրտկութիւնները երեսնելը · կամ քաշուելը : դէխ. լեզուակութիւնը · աղեկ ցնելով խօսելը · լաւ փոխանակութիւն :
Շրշել : || խշշալ · խշշոց հանել · շշնջոց հանել :
Շրշիւն : || խշշոց · խշշ խշշ ձայն · շշնջոց :
Շրուշակ · կամ Շրօշակ : } զանազանեալ · փնչա
Շրուշանակ : } նոց :
Շրջաբան : || պտտուտ խօսող · ոլորապտոյտ խօսող :
Շրջաբանել : || պտտուտ խօսիլ · ոլորապտոյտ խօսիլ · ոլորաշրջիկ խօսիլ :
Շրջաբանութիւն : || պտտուտ բան · ոլորապտոյտ խօսք · ոլորաշրջիկ բան :
Շրջաբերական : || պտտուտ :
Շրջաբերել : || պտտցընել :
Շրջաբերութիւն : || պտտում · անդրադարձ :
Շրջանակ : || բոլորտիքը շրջանակօղ :
Շրջագայ : } ժուռ եկող · պտըտող · աստ
Շրջագայիկ : } անդին :
Շրջագայուն : }
Շրջագայել : || ժուռ գալ · պտըտիլ · աստ անդին ըլլալ :
Շրջագայութիւն : } ժուռ գալը · պտըտելը ·
Շրջագայք : } աստ անդին ըլլալը :
Շրջագնաց : || տե՛ս Շրջագայ :
Շրջագնացութիւն : || տե՛ս Շրջագայութիւն :
Շրջագօտեալ : || խուճապ [illegible] :
Շրջադարձ : || պտըտելով դարձող :
Շրջադարձել : || պտըտելով դառնալ :
Շրջադէտ : || չորս դին նայող :
Շրջադիր : } չորս դին դրած · կարգաւ
Շրջադրական : } շարած :
Շրջադրութիւն : || չորս դին, կամ կարգաւ շարելը :
Շրջախոյզ : || կարգաւ խուզող :
Շրջախօս : || տե՛ս Շրջաբան :
Շրջախօսութիւն : || տե՛ս Շրջաբանութիւն :
Շրջակայ : || բոլորտիքը կեցող · չորս դին եղածը :
Շրջակայել : || բոլորտիքը կենալ · չորս դին ըլլալ :
Շրջակայութիւն : || չորս դին կամ կարգաւ կենալը :
Շրջական : || պտըտող · աստ անդին :
Շրջակտուր : || բոլորտիքը կտրող · չորս

գծեն կարգած ։

Շրջակատար առնել ։ || բոլորտիքը կարգել. չորս գիծն չափել, կամ խաչաձեւ ընել ։

Շրջահայեաց ։ || չորս դին նայող ։ ՏՃԿ., մտածմամբ ընող · թէ ինչ կըլլի քանն չըննող ։

Շրջահոս ։ || բոլորտիքը վազող · չորս դին վազած ։

Շրջահոսել ։ || չորս դին վազել ։

Շրջան · կամ Շրջանք ։ || անիւը · անիւի բոլորը · տարտուա ։ ՏՃԿ., չէվրէ · տայրէ · բոլորտիքը ։

Շրջանակէնուրց ։ || Ջրի պտուտ · անդնդով ։

Շրջան առնուլ ։ || ժուռ գալ · դառնալ · պտոյտ առնել ։ ՏՃԿ., օլթայ դարձնել · հաւլայ ընել ։

Շրջան անիւեանց ։ || քեօշկէ պտուտը ։

Շրջանակ ։ || շէմանէր · շէրչիվէ · փերվազ ։ ՏՃԿ., չէմպէր · տայրէ ։ ՏՃԿ., անիւը · պտուտ ։ ՏՃԿ., պտըտող փուռսա · տօլապ ։

Շրջանակ անիւեանց ։ || քեօշկէ պտուտը ։

Շրջանակ դրան կամ պատուհանի ։ || քավեղէ ։

Շրջանակաւ ։ || տե՛ս Շրջանակաւոր ։ ՏՃԿ., բոլորտիքը · չորս գիծեն · ամենեն գիծեն ։

Եղանակաւ Շրջանակաւ ։ || պտուտ մերձաւորեն ։

Շրջանակաւոր ։ || շէմանէրլի · շէրչիվէլի · փերվազլը ։ ՏՃԿ. չէմպէրլի · կլորակ · պտըտող · ճկմկող · ծամծկող ։

Շրջանակել ։ || կլորցնել · կլորակ ընել · շէմպէրով պատել ։ ՏՃԿ., պատել · չորս գիծն առնել ։ ՏՃԿ., անիւը ընել · պտըտցնել ։ ՏՃԿ., գլորակել ։ ՏՃԿ., դարձնել · փոխել ։

Շրջանակի ։ || տե՛ս Շուրջանակի ։

Շրջանակիլ ։ || կլորանալ · կլորակ ըլլալ · շէմանէրով պատուիլ ։ ՏՃԿ., ժուռ գալ · պտըտիլ · անիւը ըլլալ ։ ՏՃԿ., պատուիլ · չորս գիծեն պաշարուիլ ։ ՏՃԿ., դառնալ · փոխուիլ ։

Շրջանակութիւն ։ || կլորութիւն · կլորակութիւն ։ ՏՃԿ., ժուռ գալը · պտոյտ · անիւը ։ ՏՃԿ., պատելը · պաշարելը ։

Շրջանակօրէն ։ || պտըտելով · չորս գիծն առնելով · ամենեն գիծեն ։

Շրջանապատոյր ։ || տե՛ս Շրջապատոյր ։

Շրջապահ ։ || չորս գիծն կեցողէթ մէջ ընող ։

Շրջապատ ։ || չորս գիծեն պատող · ամենեն գիծն պատող ։ ՏՃԿ., բոլորտիք · չէվրէ · եէթրաֆ ։

Շրջապատել ։ || չորս գիծեն պատել · չորս գիծն առնել ։ ՏՃԿ., չորս գիծն պլլել, կամ փաթթել ։

Շրջապատութիւն ։ || չորս գիծն պատելը ։ ՏՃԿ., չէվրէ ։

Շրջապարել ։ || տե՛ս Շրջապատել ։

Շրջապարութիւն ։ || տե՛ս Շրջապատութիւն ։

Շրջապարիսպ ։ || բոլորտիքը հիսար ունող ։ ՏՃԿ., չորս գիծն պատած, կամ պատող ։

Շրջապարոյր ։ || չորս գիծեն պատող · ամենեն գիծեն պլլող · մէկ գծէ կու վրայ ծալլող ։ ՏՃԿ., չորս գիծեն պատած, կամ պլլած ։ ՏՃԿ., կեռ · ղւրնղաղ ։

Շրջապարուրել ։ || չորս գիծեն պատել · ամենեն գիծեն պլլել · մէկ գծէ կու վրայ ծալլել ։ ՏՃԿ., կեռ ընել · ղւրնղալ ղւրնղալ պտտցնել ։

Շրջապարուրել զթեղանիս ։ || թեղնիքը կամ թեւը սօթտել ։

Շրջապտտեցութիւն ։ || ախրղթը բան · տուստումուռ մանհանայ ։

Շրջափակ ։ || ամենեն գիծեն փակող, կամ կապ մէջ ընող ։ ՏՃԿ., չորս գիծեն փակած կամ կապ մէջ եղած ։

Շրջափակ տապանածանել ։ || Եղբայրակից բաժանել կամ եայլմէջ ընել ։

Շրջափակել ։ || բոլորտիքը գծել կամ ձգել ։ ՏՃԿ., չորս գիծն պատել ։

Շրջափակութիւն ։ || չորս գիծն գծելը · բոլորտիքը չաքելը ։

Շրջացած ։ || չորս գիծն ցանող կամ ցանած ։

Շրջափակ ։ || չորս գիծեն փակող կամ պատող ։ ՏՃԿ., չորս գիծեն փակուած կամ պատած ։

Շրջափակել ։ || չորս գիծեն փակել · ամենեն գիծեն պատել ։

Շրջափակութիւն ։ || չորս գիծեն պատելը ։

Շրջափայլել ։ } չորս գիծն ճառագայթ արձակել · ամենեն գիծեն փայլփլալ
Շրջափայլիլ ։ }

Շրջափայլութիւն ։ || չորս գիծեն փայլփլալը ։

Շրջել ։ || վար ձգել · անվերջէջ ընել · պառըցնել · գլորել ։ ՏՃԿ., դարձնել · փոխել · ծռռել ։ մոլորցնել ։

Շրջել զթեղանիս ։ || թեւը սօթտել ։

Շրջեցուցանել ։ || շրջեցնել · ժուռ բերել · անվերջէջ ընել · պառըցնել · դարձնել ։

Շրջիլ ։ || ժուռ գալ · եայլքելէջ ըլլալ ։ ՏՃԿ., դառնալ · փոխուիլ ։ ՏՃԿ., բոլորտիքը անցնիլ · չորս գիծեն պատել ։

Շրջմոլիկ ։ || սլավլապոց ժուռ եկող · ուշտոխկին ։ ՏՃԿ., թէրս · զօր օրինակ · շրջմոլիկ պատասխանի ։ ռասմ. թէրս ճուղապ ։

Շրջշրջել ։ || շրջմրջկել · դարձմրձկել · շալքշըլքել · պտըտցնել ։ ՏՃԿ., փոփոխել · սըխ սըխ փոխել ։

Շրջշրջիլ ։ || շրջմրջկիլ · դարձմրձկիլ · սըխ սըխ պտըտիլ · շալքշըլքիլ · շալքնշուլք ընկնիլ ։

Շրջշրջումն ։ || շրջմրջկիլը · դարձմրձկիլը · սըխ սըխ պտուտ · շալքնշուլք ։

Շրջումն ։ || ժուռ գալը · պտուտ · դառնալը, կամ դարձ ընելը · փոխելը ։

Շրջող ։ || ժուռ եկող · պտըտող ։

Շրանուլ ։ || խրտնիլ · իւրքմէջ ըլլալ · վախճանով եռանդոանց երթալ · խոխոս վախճանալ · լեղին պատառիլ ։ ՏՃԿ., փոտտ կարիլ · շաշմէջ ըլլալ ։ ՏՃԿ., աչքը խափափիլ · կուրնալ ։

Շրառումն ։ || խրտնիլը · իւրքմէջ ըլլալը · լեղին պատառիլը ։ ՏՃԿ., փոտտ կարիլը · շաշմէջ ըլլալը, կամ շաշքնայ ։ ՏՃԿ., աչքը խափափիլը · կուրութիւն, կամ քէօռնալը ։

Շրառուցանել ։ || խրտնեցնել · իւրքիւթմէջ ընել · խոխոս վախցնել · լեղին պատառել · ահրամ փրցնել ։ ՏՃԿ., փոտտ կարեցնել · շաշտրմէջ ընել, կամ շաշքթմէջ ընել ։ ՏՃԿ., աչքը խափացնել · կուրցնել · քէօռցնել ։

Շրօշակ ։ || տե՛ս Շրաւշակ ։

Շ Փ

Շփել ։ || շփել · օծանելէջ ընել ։

Շփիլ ։ || շփուիլ ։ ՏՃԿ., դաշլիլ · քսուիլ · պլլշկիլ · կպչիլ ։

Շփոթ ։ || շփոթ · խառնիք · խառնըշած · ապառնճուպառ ։ ՏՃԿ., շփոթութիւն · աղմուկ · վէլվէլէ ։

Ռփոթ ամբոխի, կմ՛ աղմկալից Ռփոթ ի : || մեծամեծ վերվերելի • խռովութիւն :

Ռփոթել : || շփոթել • խառնակել • նեղել վրայ ընկել • վերվերել հանել :

Ռփոթութիւն : || շփոթութիւն • խառնակութիւն : տե՛ս, աղմուկ • վերվերել :

Ռ Ք

Ռքագին : || մեծապայծ • ըստ այդ ընտել • պատուօղ :

Ռքալից : } փառաւորեալ կմ՛ փառաւոր • մեծ-
Ռքեղ : } ցուցակ • քիմսնօտ • կենդանու-
թիւն • առաջնութիւն • թագաւոր :

Ռքեղափեր : } խիստ աղեկեալ • խիստ մեծ-
Ռքեղազգի : } ցուցակ • խիստ կեսամեբինց-
Ռքեղապաշտ : } ըն • խիստ առաջնութիւն • խիստ
ձեռքին • խիստ թագաւոր :

Ռքեղազարդել : || խիստ մեծցուցակ ընել • խիստ շինեցնել :

Ռքեղականեայ : }
Ռքեղականալ : } տե՛ս Ռքեղափեր :
Ռքեղաձեւ : }

Ռքեղանալ : || փառաւոր ըլլալ • մեծցուցակ ըլլալ • շքեղ ըլլալ :

Ռքեղաշուք : } տե՛ս Ռքեղափեր :
Ռքեղապաշտ : }

Ռքեղացուցանել : || տե՛ս Ռքեղազարդել :

Ռքեղաւոր : || տե՛ս Ռքեղ :

Ռքեղութիւն : || փառաւորութիւն • մեծցուցակութիւն • քիմսնօտ • առաջնութ • թագաւոր :

Ռքթակ : || ձեռքեցնօղ ձուկ մը է :

Ռքթեցուցանել : || խելքը ցնել • սեղմեցնել • թմրեցնել :

Ռքթիլ : || խելքը ցնիլ • սեղմեցնել • թմրիլ :

Ռքթութիւն : || խելքը ցնութիւն • սեղմեցութիւն • թմրութիւն :

Ռ Օ

Ռօթ : || չօշ ի բառաւայ : տե՛ս, պխակ :

Ռօշափափուկ : } փափկիլը • ձեռամբ ըլլա-
Ռօշափելի : } լու :

Ռօշափելիք : || ձեռք :

Ռօշափել : || բռնել • անի առնել • ձեռքով եռափափելի ընել : տե՛ս, գուրգուրալ :

Ռօշափողական : || տե՛ս Ռօշափական •

Ռօշափողութիւն : } բռնելը • ափը առնելը • ձեռ-
Ռօշափումն : } քով եռափափելի ընելը : տե՛ս,
գուրգուրալը :

Ռօփայ : || տե՛ս Ռուփայ :

Ո

Ո : || ով • հէ՞յ : տե՛ս, ով :

Ո՛ : (մակբայ •) || ո՛ • ո՛հ • ո՛ւհ • վա՜յ :

Ո Գ

Ոգեբերել : || հոգի առնել • ուժ առնել :

Ոգեխառն • կմ՛ Ոգէխառն : || միւս ոգւոյ եղօղ • ոգւոյ կապակցօղ :

Ոգեխառնիլ • կմ՛ Ոգէխառնիլ : || միւս ոգւոյ ըլլալ • ոգւոյ կապուիլ :

Ոգեկործան • կմ՛ Ոգէկործան : || հոգի կործանօղ • հոգւով կործանեալ :

Ոգեկորոյս : || հոգին կորսնցնօղ • հոգին կորած :

Ոգել : || քաշել :

Ոգեհաշմ • կմ՛ Ոգէհաշմ : || խելքը սախտա • խենթ • խել :

Ոգեղ : || ամբլաղող • անող ուսատոր : տե՛ս, ձայնեղ :

Ոգեզօրաբարբառ : || սաստիկ կամ կենդ ձայն ունօղ :

Ոգեշահ • կմ՛ Ոգէշահ : || տե՛ս Հոգեշահ :

Ոգեշնորհ • կմ՛ Ոգէշնորհ : || տե՛ս Հոգեշնորհ :

Ոգեպահ • կմ՛ Ոգէպահ : || տե՛ս Հոգեպահ :

Ոգեպահանջ • կմ՛ Ոգէպահանջ : || հոգին ուզօղ • հոգին առնօղ • հոգին հանօղ :

Ոգեսէր : || հոգին սիրօղ • հոգեւոր բան սիրօղ :

Ոգեսպան • կմ՛ Ոգէսպան : || հոգին սպաննօղ :

Ոգեսպառ • կմ՛ Ոգէսպառ : || հոգին հանօղ • ուժը հատցնօղ • խեղդօղ :

Ոգեվար • կմ՛ Ոգէվար : || տե՛ս Հոգեվար :

Ոգեւոր : || տե՛ս Հոգեւոր :

Ոգէխառն • Ոգէկործան • Ոգէհաշմ • և այլն : || տե՛ս Ոգեխառն • Ոգեկործան • Ոգեհաշմ • և այլն :

Ոգի : || հոգի : տե՛ս, միտք • կամք • սիրտ • կենդանիք : տե՛ս, ուժ • խիղճ • խղճմ • եռանդ • հեւս : տե՛ս, սուտ • սօլուխ • նեֆէս : տե՛ս, հով • քամի :

Ոգի առնուլ : || հոգի առնել • ուժը առնել :

յՈգիս ապաստան լինիլ • կմ՛ յՈգւոց պարտել ապաստան լինիլ : || յետին ուժը հասնել • հոգին բերանը գալ :

Թափել զՈգիս ուրուք : || հոգին հանել • սիրտ մաշել :

Հարկանել զոք յՈգի : || խղճմտիչ ընել • ապաշխարել :

Գնել զՈգին՝ ի ձեռին : || զինքը մէյտան դնել • անձը մահ տալ :

յՈգւոց հանել • կմ՛ յՈգւոց եղանել : || ո՛ւժ ընել • ահ ընել • հատնել :

Ոգւով չափ • կմ՛ Ոգւովք չափ : || պարտանք • Ճանի կեօյլիւ : տե՛ս, զինքը մէյտան դնելով • անձը մահ տալով :

Ոգորել : || կարկէժ ընդդիմանալ • փաթթուիլ • նախանձիլ :

Ոգոստ : || տե՛ս Օգոստոս :

Ոգոստական : || տե՛ս Օգոստական :

Ոդորալ: } պտուտելով, կամ գլխով ձէնկ ը-
Ոդորել: } նել. Թօս զարնել: ՏԷՅԼ, ձէնկ
Ոդորիլ: } ընել. տէօյիւշ ընել. կռուիլ.
տաւալ ընել. միւճատէլէ ընել:

Ո Զ

Ոզնի: || կոզնի. քիփրի:
Ոզրածեծ: || ծեծելով սէյմէս հանած, կամ
արտամղուելոյ եղած.
Ոզրածեծ առնել: || ծեծելով սէյմէս հանել,
կամ արտամղումայ ընել:
Ոզրածեծ վճարել. կամ սպանանել: || սէյմէս
հանելով կամ Թէփիւշլէմիշ ընելով սպաննել:
Ոզրել: || կամթել. կամիլթ զարնել: ՏԷՅԼ, նի-
տաքեարը չալըշմակ:

Ո Լ

Ոլիմպիադ. կամ Ողոմպիադ: || հինգ տար-
ուան ատեն: ՏԷՅԼ, մեյտան օյունու. մեյ-
տան տէօյիւշմէսի:
Ոլիմպիոյ, կամ Ոլիմպիոյ, կամ Ողոմպիոյ: ||
մեյտան օյունու. մեյտան տէօյիւշմէսի:
Ոլիմպիական, կամ Ողոմպիական, կամ Ողոմ-
պիական հանդէս: || տե՛ս Ոլիմպիոյ:
Ոլիմպոս: || քէշիշ տաղը:
Ոլոռն, կամ Ոլոռն, կամ Ոլոռ: || սարի չիւքրը.
կամ ձմեռուան ոսկորը. պալտըրը:
Ողոմպիադ. Ողոմպիական: || տե՛ս Ոլիմպիադ.
Ոլիմպիական:
Ոլոռն: || ոլոռ. քիւլլէ: ՏԷՅԼ, կլոր հատ:
Ոլոռն կարկուտի: || կարկուտի հատ:
Ոլոռն ոլոռն հեղանիլ: || կլոր կլոր վազել:
Ոլոռաձև: || ոլոռի ձևով. կլոր:
Ոլոր: || ոլորք. պտոյտ: ՏԷՅԼ, ոլորած:
Ոլորածեծ: || տե՛ս Ոզրածեծ:
Ոլորածեծ առնել: || տե՛ս Ոզրածեծ առնել:
Ոլորածոյ: || ոլորած. պիւքիւլմիւշ. խըւրէլէնմիշ:
Ոլորակ: || ոլորք. ոլորած: ՏԷՅԼ, խնոտ. ի-
նատճութիւն. ինատիլթ: ՏԷՅԼ, պուրուշուկ:
Ոլորակաւոր: || պուրումլը:
Ոլորել: || ոլորել: ՏԷՅԼ, պտըրցնել. գլորել,
կամ գլորտըկել:
Ոլորումն: || ոլորելը. պտըտցնելը: ՏԷՅԼ, պը-
տուտ. գլորտուք:
Ոլորտանալ: || բոլորիլ. պտըտիլ: ՏԷՅԼ, պա-
տիլ. չէմպէրի մէջ մնալ. սինոռ ունենալ:
Ոլորտացուցանել: } չորս դին առնել:
Ոլորտեցուցանել: }
Ոլորտիլ: || տե՛ս Ոլորտանալ:
Ոլորուք: || բոլորտիք. չէմպէր. տաւրէ. էթրաֆ:

Ո Խ

Ոխ, կամ Ոխք: || խորհէզ. քին:
Ոխս պահել, կամ ունիլ: || խորհէզ, կամ քին
պահել:
Ոխաթափ: || խորհէզը որտէն հանող: ՏԷՅԼ, խո-
րէզը գուրս հանող. եօրքէն թափող:
Ոխակալ: || խորհէզ պահօղ. խորհէզլի:
Ոխակալութիւն: || խորհէզ պահելը. խորհէզ.
էօրքէ:
Ոխալ: } խորհէզ պահել. քին պահել:
Ոխանալ: } ՏԷՅԼ. վրէժխնդիր. նախանձիլ. խոշ
խանմիշ ըլլալ:
Ոխապահ: || խորհէզ պահօղ:
Ոխացուցանել. || խորհէզ պահել տալ. խո-

ըէզլի ընել:
Ոխերիմ: } խորհէզ պահօղ. խորհէզլի: ՏԷՅԼ,
Ոխերիմ } փիւքիլլող. նախանձող. խօսքանձ.
նալպար տուօղ:
Ոխարկել: || տե՛ս Ոխալ. ՏԷՅԼ, նախանձ տալ.
Ոխորիմ: } տե՛ս Ոխերիմ:
Ոխորիմաց: }
Ոխորտ: || տե՛ս Ցոխորտ:
Ոխութիւն: || տե՛ս Ոխակալութիւն:

Ո Հ

Ո՜հ: || օ՜հ. ա՜խ. ո՜ւհ. վա՜խ. ա՜հ. վա՜յ. աֆսուս:
Ո՜հ ո՜հ: || վա՜յ վա՜յ. ա՜հ ո՜ւհ. ա՜հ ա՜հ. ա՜խ ա՜խ:
ՏԷՅԼ, հայ հայ. օ՜խ օ՜խ:

Ո Ղ

Ողբ: || լաց:
Ողբալ: || լալ:
Ողբալի: || լացով լըցուած. լալու լայխըխաթըրձ.
ակէֆլի:
Ողբալից: || լացով լըցուած:
Ողբալիք: || լաց:
Ողբական: || լալու միւթթաքլիս: ՏԷՅԼ, լացող.
լալկան:
Ողբակից: || լալով:
Ողբակից: || լալու ընկեր. մէկ տեղ լացող:
Ողբակցել: || մէկ տեղ լացնել:
Ողբակցիլ: || լալու ընկեր ըլլալ. մէկ տեղ լալ:
Ողբակցութիւն: || մէկ տեղ լալը:
Ողբաձայն: || լալու ձայն հանող. ամէնք լա-
ցող. լալկան:
Ողբաձայն առնել: || լալու խազալով ընել:
Ողբաձայնել: || լալու ձայն հանել. լալով
կանչել:
Ողբանուէր: || ողբով լըցուած. ողբալի:
Ողբարկ: || լալկան. լացող: ՏԷՅԼ, լալկանու-
թիւն. լաց:
Ողբարկու: || լալկան. լացող:
Ողբերգակ: || ձայն ձգող լացող. լալկան:
Ողբերգական: || լալու միւթթաքլիս:
Ողբերգակներ: || լալով երգող:
Ողբերգակութիւն: } լալով երգելը. լալու
Ողբերգարկութիւն: } երգ:
Ողբերգել: || լալով ղայտէ ձգել. լալով
ընել:
Ողբերգութիւն: || լալով երգ. լաց ու տաղ:
Ողբերգէն: || լալով:
Ողբումն: || լալը. լաց:
Ողբս առնուլ: || լալ:
Ողիմպոս. } զառայ եէլ. հովի անուն է:
Ողիմպիոս. }
Ողիմպիադ. Ողիմպիոյ: || տե՛ս Ոլիմպիադ.
Ոլիմպիոյ:
Ողկոյզ: || կուժ. սալխըմ:
Ողկուզաբեր: || կուժ բերող. կուժ տուօղ.
սալխըմլը:
Ողկուզազարդ: || կղերով, կամ սալխըմներով
զարդարուած:
Ողկուզալի: } կղերով լըցուած:
Ողկուզալից: }
Ողկուզաւոր: || կուժ ունեցող. սալխըմլը:
Ողկուզօրէն: || սալխըմի պէս. սալխըմ սալ
խըմ: ՏԷՅԼ, պէօլիւկով. ձիւմճիւնով:
Ողն: || ող. մէջքուղղայ. քամակ. կռնակ. շալակ:

Ողն առնուլ ։ ‖ կռնակ դառնել · գլուխ վերցնել · ոտք երկնցնել · մէջքանայ դառնել ։

Ողն լինել ։ ‖ Թիկունք ըլլալ · կռնակ ըլլալ · տէր կանգնիլ ։

ԶՈղն խստացուցանել ։ } Խստ ընել · գլուխ

ԶՈղն կալ ։ } չծռել · անհնազանդ ըլլալ · գլուխ քաշել ։

Ող նաւի ։ ‖ տե՛ս Ողնափայտ ։

Ողնաբեկ ։ ‖ մէջքը կոտրած ։

Ողնայար ։ ‖ խաղողուրդայ խաֆիեսի ։ տէճկ. կեօվտէ քիւլթիւրիւ ։

Ողնաշար ։ ‖ ողերու շարք · շարած ողեր · ոն- կուրդայ ։

Ողնափայտ ։ ‖ Նաւի ող · Նաւի մեջուրդայ ։

Ողնբեկ ։ ‖ տե՛ս Ողնաբեկ ։

Ողնուղնեայ ։ ‖ ջլթ · Նախա · խնամձի · Նիւ- պէթճի · պրնի · ասր ։

Ողնիլ ։ ‖ ողի ձեւով ըլլալ · քէմէրլի կամ կեռ ըլլալ ։

Ողոգոմեան ։ ‖ օրհնելու · օրհնէնքի կամ գովա- սանքի մեւթալիս ։

Ողող ։ ‖ լուացած · ցօղուած · ցայած ։ տէճկ. սէլի չըղնաս ։ տէճկ. լուացք · ցօղուելը · ցայելը ։ տէճկ. սէլի չըղնաս ընելը ։

առնուլ զոք յՈղող լուրց ։ ‖ սէլի չըղնաս ընել ։

Ողողանել ։ ‖ լուալ · ցայել · ցօղուել ։ տէճկ. սէ- լը կոխել · սէլի չըղնաս ընել · սէլով տանել ։

Ողողանիլ ։ ‖ լուացուիլ · ցայուիլ · ցօղուե- լել ։ տէճկ. սէլի չըղնաս ըլլալ ։

Ողողանիլ յանտառակ ցանկութեան ։ ‖ բղջախո- հութեն տալիս ըլլալ ։

Ողողել ։ ‖ տե՛ս Ողողանել ։

Ողողիչ ։ ‖ լուացող · ցայող · ցօղուող · չափը- ձի ։ տէճկ. սէլի չըղնաս ընող · սէլով տանող ։

Ողողումն ։ ‖ լուալը · ցայելը · ցօղուելը ։ տէճկ. սէլը կոխելը · սէլի չըղնաս ընելը ։

Ողոմպիատ · Ողոմպիոյ ։ ‖ տե՛ս Ոլիմպիատ · Ոլիմպիոյ ։

Ողորկ ։ ‖ ողորկ · դալար · տխեղ ։ տէճկ. եախըր չըխը · եօռտասըլը · եէնտասըլը ։ տէճկ. անուշ · եաւաշ · շողոքորթող ։

Ողորկադոյն ։ ‖ խիստ դալար · խիստ տխեղ ։ տէճկ. խիստ եախըրչըլը · խիստ եօռտասըլը ։

Ողորկապատեան ։ ‖ տխեղ խապուկ ունեցող · ... է միւսեան ։

Ողորկատարր ։ ‖ դալար · տխեղ · եօռտասըլը ։

Ողորկել ։ ‖ դալարել · տխեղցնել ։ տէճկ. եա- խըրչըլը ընել · էնտասըլ քերել · եօռտասըլը ընել ։ տէճկ. անուշ խօսիլ · շողոքորթել ։

Ողորկութիւն ։ ‖ դալարութիւն · տխեղութիւն ։ տէճկ. եախըրչըլը · էնտասըլ · եօռտասըլ ։ տէճկ. անուշ խօսք · շողոքորթութիւն ։

Ողորձել ։ ‖ տե՛ս Ուղերձել ։

Ողորմ ։ ‖ խղճալի · արժէք կորսնելու ։ տէճկ. խեղճ · սէֆիլ ։ տէճկ. ող. ըմնութիւն · գութ · խղճութիւն ։

արկանել Ողորմ ։ ‖ խղճութիւնը ցցընել ։

Ողորմ արտասուել ։ ‖ խեղճ կերպով լալ ։

Ողորմագին ։ ‖ խիստ խղճալի · խիստ խեղճ ։

Ողորմագին ։ (մակբայ ։) ‖ խեղճ կերպով · խղճալի ձայնով ։

Ողորմած ։ ‖ ողորմած ։

Ողորմածութիւն ։ ‖ ողորմութիւն · գութ ։

Ողորմամբերս ։ ‖ խղճալի կերպով աղաչող · ո- ղիկ ողիկ գալով եալվար էդող ։

Ողորմանք ։ ‖ ողորմութիւն · գութ ։

Ողորմասիրտ ։ ‖ ողորմած սիրտ ունեցող ։

Ողորմելի ։ ‖ խղճալի · խեղճ · սէֆիլ ։

Ողորմիլ ։ ‖ ողորմիլ ։

Ողորմութիւն ։ ‖ ողորմութիւն ։

Ողորմ ողորմ կականել ։ ‖ ողիկ ողիկ լալ ։

Ողոք ։ ‖ կակուղ ու անուշ · միլայիմ · մալայըմ ։ տե՛ս և Ողոքանք ։

յՈղոք ածել զոք ։ ‖ անուշ լեզուով հաւ- նեցնել ։

յՈղոք անկանիլ ։ ‖ տե՛ս Ողոքել ։

Ողոքանք ։ ‖ աղաչանք · եալվարմայ · ոտքը ձեռքը ընկնիլը ։ տէճկ. անուշ բան · միլայիմ խօսք · անուշ յորդորանք · շողոքորթութիւն ։

Ողոքարար ։ ‖ աղաչող · ոտքը ձեռքը ընկնող · եալվարըճը · միննէթճի ։ տէճկ. անուշ խօսող · անուշ յորդորող · շողոքորթող · խոշամէտ խօսող · խոշամէտճի ։

Ողոքել ։ ‖ աղաչել · ոտքը ձեռքը ընկնիլ · եալ վար ըլլալ ։ տէճկ. անուշ լեզուով յորդո- րել · շողոքորթել · խոշամէտ խօսիլ · ա- նուշ խօսքով ըռիայէթ ընել ։

Ողոքիչ ։ ‖ տե՛ս Ողոքարար ։

Ողոքումն ։ ‖ տե՛ս Ողոքանք ։

Ողջ ։ ‖ ողջ · սաղ ։ տէճկ. առողջ ։ տէճկ. բո- լոր · պիւթիւն · չըխոտուած · չըմնացած · չը- խախտուած ։

Ողջ ։ (մակբայ ։) ‖ լման · պիւթիւն · պիր- թամամ ։

Ողջ երթ ։ ‖ երթաս բարով · գնաս բարով ։

Ողջ եկիր ։ ‖ բարով եկար ։

Ողջ էր, կամ լեր · Ողջ լիջիք, կամ լերուք ։ ‖ կե- ցիր բարով · մնաս բարով ։ կեցէք բարով · մնաք բարով ։ տէճկ. բարև քեզ ։ բարև ձեզ ։

Ողջաբան ։ ‖ սաղ խօսող ։ տէճկ. պիրթամամ խօսող ։

Ողջաբանել ։ ‖ սաղ խօսիլ ։ տէճկ. պիրթամամ խօսիլ ։

Ողջաբանութիւն ։ ‖ սաղ խօսիլը ։ տէճկ. պիրթա- մամ խօսիլը · լման բան ։

Ողջագուրել ։ ‖ գրկելով չուել · ախշամիշ ը- նել ։ տէճկ. խաղաղուլ ընել ։

Ողջագուրումն ։ ‖ գրկելով չուելը · ախշամիշ ընելը ։

Ողջախոհ ։ ‖ միտքը սաղ · առողջ ։ տէճկ. ողջմիտ- խոհ · պարկեշտ · ըրզէհլի · էտէպլի ։

Ողջախոհանալ ։ ‖ միտքը սաղ ըլլալ · խելքը գլուխը ըլլալ · առողջանալ ։ տէճկ. ողջմտախոհ ըլլալ · պարկեշտանալ · ըրզէհլի ըլլալ ։

Ողջախոհացուցանել ։ ‖ միտքը սաղ ընել · միտքը հնազանդ ընել ։ տէճկ. խելքը գլու- խը բերել · առողջցնել ։ տէճկ. ողջմտախոհ ը- նել · պարկեշտացնել ։

Ողջախոհիլ ։ ‖ տե՛ս Ողջախոհանալ ։

Ողջախոհութիւն ։ ‖ միտքը չխանգարած ըլլալը · միտքը սաղ ըլլալը · առողջութիւն ։ տէճկ. ողջմտախո- հութիւն · պարկեշտութիւն ։

Ողջակեզ ։ ‖ ողջակեզ ։

Ողջակիզել ։ ‖ ողջակեզ ընել · կրակայրել ...

պէս

ախմախութիւն ընել :

Ողջախոհաւոր : || սաղ հաւատքով․ ուղղափառ :

Ողջամիտ : || սաղ աքըլլըմ : դէյիլ, ըմաճ․ ախմա_ ախմախութիւն :

Երթ Ողջամիտ : || գինով բարով :

Ողջամիտ անուն գրել : || բարով անուանէ :

Ողջախոհ : || միտքը սաղ․ խելքը գլուխը․ այրիկ․ խելօք : դէյիլ, միտքը շփոթած․ հեւլա_ պատալ․ հիւլէսիզ․ սաղ․ արդար :

Ողջանալ : || ողջըննալ․ աղէկնալ․ բարըննալ : դէյիլ, ախմախութիւն ըլլալ․ լմընալ :

Ողջանդամ : || ամմէն անդը սաղ․ չորս գլուխ սաղ : դէյիլ, ըմաճ․ թամամ : դէյիլ, սաղլէլիմ :

Ողջացուցանել : || ողջնցնել․ աղէկցնել․ լաւա_ ցնել․ բժշկցնել : դէյիլ, լմնցնել․ թամամ ընել․ ախմախութիւն ընել :

Ողջեգալ : || ողջունելու գալ :

Ողջիկ : || ըմաճ․ ախմախութիւն․ թամամ :

Ողջիկ հաստատեցանել : || ախմախթամամ վերջացնել :

Ողջընծայ : || ողջունէլէք :

Ողջմտութիւն : || միտքը սաղ ըլլալը․ խելքը գլուխը ըլլալը․ այրիկութիւն․ խելօքութիւն : դէյիլ, հեւլապատալութիւն․ հիւլէսիզութիւն․ արդարութիւն :

Ողջն ողջն : || սաղ սաղ :

Ողջոյն : || ողջունն․ ողջութիւն․ առողջութիւն․ խաղաղութիւն : դէյիլ, բարեւ․ կեցցէք բարով :

Հարցանել զՈղջունէ ուրուք : || հալը խաթրը հարցնել :

Ողջոյն է : || խէր է․ ուղղոր է :

Ողջոյն տալ : || բարեւ տալ․ շատ բարեւ ընել : դէյիլ, կեցցէք բարով ընել․ մնաս բարով, կամ մնաք բարով ըսել :

Գնալ կամ երթալ յՈղջոյն ուրուք : || անոր երթալ․ շնորհաւորել երթալ․ աչքըլուս երթալ :

տալ Ողջոյն հրաժարական : || կեցցէք բարով ընել : դէյիլ, մեկ մի կենալ․ ղադաղէլ․ հեռընալ :

Ողջոյն : || բոլոր․ ախմախութիւն․ թամամ․ սա_ ֆի․ ամ :

Ողջունաբեր : || բարեւ բերող․ բարեւ խաբրդ ունող :

Ողջունագիր : || խապրի գիր :

Ողջունապատուել : || անէս Ողջունաբեր :

Ողջունատու : || բարեւ տուող․ բարեւող :

Ողջունատուութիւն : } բարեւ տալը․ շատ բա_
Ողջունաբերութիւն : } րեւ :

Ողջունել : || բարեւ տալ․ շատ բարեւ ընել : դէյիլ, պաչնել․ բուայէթ ընել․ խըզմէթ ը_ նել․ մեծարանքով անոր երթալ : դէյիլ, սի_ րով խաբրել ընել․ սիրով գրկել․ սիրել :

Ողջութիւն : || առողջութիւն․ խաղաղութիւն․ հալը խաթրը : դէյիլ, ախմախութիւն․ թամամ ըլլալը :

Ողջութեամբ եկիր : || բարով եկար :

Ո Ճ

Ոճ : || ցորենի, կամ գարու բուսած խայէնները, կամ բուսը : դէյիլ, քիւֆէ․ սէփէթ : դէյիլ, կարգ․ շարք․ կերպ․ թարզ․ եօլ եօլ_ ախ․ չէնք չնորք․ եսլուպ :

Ոճով : || կարգով․ չէնքով չնորքով․ ֆիքրա_ նէ ֆիքրասէ․ եօլեօլախով :

Ոճտա : || անէս Օճտա :

Ոճիր : } էճիր․ մեծ անօրէնութիւն․ ջէւան :
Ոճիր : }

Ոճրագործ : } մեծ անօրէն․ ջէւանքեար :
Ոճրագործ : }

Ոճրագործութիւն : || անէս Ոճիր :

Ո Մ

Ոմն : || մէկը․ մէկ մը : դէյիլ, մը․ զօր օրինակ․ այր մը : ուսմի․ մարդ մը :

Ոմբուլոն : || մնացուն․ պուսը ժամ :

Ո Յ

Ոյժ : || ուժ :

Ոյր : || որու :

Ոյր աղագաւ : || ինչու համար :

զՈյր : || զինչ :

Ոյց : || որու որու :

Ո Շ

Ոշպէ․ կամ Ոշպի : || անէս Աւաշոպէ :

Ո Չ

Ոչ : || չ․ զոր օրինակ․ ոչ ամենաներ․ ոչ չա_ գայ : ուսմի․ չեմ ամենալիր․ չգիտցի :

յՈչ կամիլ : || ակամայ․ իրեն զոռ :

Ո՛չ․ (հարցումն) } չ․ կամ մեյեր չ․ զոր օրինակ․
Ո՛չ ապաքէն : } ոչ ասացի քեզ․ կամ ոչ ապաքէն ասացի քեզ : ուսմի․ չըսի մի քեզի․ կամ մեյեր քեզի չըսի :

Ո՛չ արդեօք : || մեյեր չ․ զոր օրինակ․ ոչ ար_ դեօք զերծաւ : ուսմի․ մեյեր չազատեցաւ մը : դէյիլ, իրաւ որ չ․ զոր օրինակ․ ոչ ար_ դեօք ապրեցաւ էր : ուսմի․ իրաւ որ չէր ըրեր :

Ո՛չ ընդու : || հիչ :

Ոչ ընդու երբէք : || հիչ հիչ :

Ո՛չ գոյք : || ոչինչ․ փուճ․ խուֆ :

Ո՛չ երբէք : || հիչ․ կամ հիչ հիչ :

Ոչ եթէ․ կամ Ոչ թէ : || չէ թէ :

Ոչ ևս : || ալ չը․ կամ ալ չի․ զոր օրինակ․ ոչ ևս առնեմ : ուսմի․ ալ չեմ ըներ : Ոչ ևս եկեացէ : ուսմի․ ալ չի գար : դէյիլ, հիչ : դէյիլ, տակաւին չ․ զոր օրինակ․ ոչ ևս էր չինեալ : ուսմի․ տակաւին չէր շինուած :

Ոչէութիւն : || ոչինչութիւն :

Ոչէք : || ոչինչ․ փուճ, բան․ խուֆ :

Ոչէիւք հայհոյական : || չեղած բանով, կամ փուճ բանով հայհոյանալ :

Ոչինչ : || ոչինչ․ խուֆ : դէյիլ, բան մը չը․ զոր օրինակ․ կայման և ոչինչ : ուսմի․ բան մը չը_ բռնեցին : Ոչինչ դոյզ ՚ի ձեռին : ուսմի․ ձեռքը բան մը չկայր : դէյիլ, փուճ․ պօշ․ գէշ․ առանց մը չեղող․ անպէտ : դէյիլ, չ․ կամ հիչ չ․ զոր օրինակ․ Ոչինչ կարէ յաղթել : ուսմի․ շատ չկրցաւ : Ոչինչ օգնել : ուսմի․ հիչ ֆայտայ չընել :

յՈչինչ համարել : || բանի տեղ չդնել․ բան մը չսեպել :

Ոչնչական : } փուճ․ չեղած․ առանց մը չա_
Ոչնչացական․ կամ Ոչնչացուցիչ : } ղող : դէյիլ, քիչ մը․ քչիկ մը :

Ոչինչ կերպիւ : } հիչ :
Ոչինչ իւիք․ կամ Ոչ իւիք : }

Ոչխար : || ոչխար :

Ոչխարաբոյծ : || ոչխար պահող :
Ոչխարազգեստ : || ոչխարի մորթ ունող · ոչ- խարի ձև մանող :
Ոչխարազեն : || ոչխար մորթող :
տօն Ոչխարազենն : || Խուրբանն պայրամը :
Ոչխարակ : || ոչխարիկ :
Ոչխարենի : || ոչխարի ունեցածը : ՏՐՅԼ, ոչխարի միս · ոչխարի կաշի :
Ոչ միով իւիք : || հիչ հիչ :
Ոչնչանալ : || ոչինչ ըլլալ · փճանալ · ցած ըլլալ :
Ոչնչացուցանել : || փճացնել :
Ոչ ոք : || հիչ մէկը, հիչ մէկ մը :
Ոչ ուստեք : || հիչ մէկ տեղաց մը :

Ո Պ

Ոպնիազ : || ապաւինող :
Ոպայ · կմ Ջոպայ : || կուբա օձու :
Ոպոպ : || բուբուլ :

Ո Ջ

Ոջիլ : || ոջիլ :
Ոջլակեր : || ոջիլ ուտող :

Ո Ռ

Ոռնալ : || ոռնալ :
Ոռոգ : || ջրելը : ՏՐՅԼ, ջրած · ջուր տուած :
Ոռոգանել : || ջրել · ջուր տալ : ՏՐՅԼ, ցող- ուել · լուալ : ՏՐՅԼ, սելը կոխել · սելի չըղ- նախ ընել :
Ոռոգանութիւն : || ջրելը :
Ոռոգել : || տես Ոռոգանել :
Ոռոգումն : || ջրելը · ջուր տալը : ՏՐՅԼ, ցող- ուելը · լուալը :

Ո Ս

Ոսպն : || ոսպ · մէրճիմէք :
Ոսպնաթան : || ոսպէ ապուր :
Ոսին : || վատուժ · զառամուն · խայ · ցամաք · քաշուած · ճաղած · չոր :
Ոսկեակ : || ոսկու մասէն :
Ոսկեակն : || սարը եղնուա · թիլայ :
Ոսկեայ : || ոսկէ :
Ոսկեբերան : || ոսկիբերան :
Ոսկեբողբոջ · կմ Ոսկէբողբոջ : || ոսկէ ծիլ · ոսկիփիլիզ :
Ոսկեգիսակ · կմ Ոսկէգիսակ : || տես Ոսկե- վարս :
Ոսկեգիր · կմ Ոսկէգիր : || գիրը ոսկի · ոս- կով գրած :
Ոսկեգոյն : || ոսկու գունով · ոսկու պէս փայ- լող · ալթըն ըռէնկլի :
Ոսկեգործ · կմ Ոսկէգործ : || ոսկի շինող · ոսկի կարող : ՏՐՅԼ, ոսկիէ շինած : ՏՐՅԼ, ոս- կիէ շինող · կույումճի :
Ոսկեգօտի · կմ Ոսկէգօտի : || գօտին ոսկի :
Ոսկեզարդ · կմ Ոսկէզարդ : || ոսկւով զարդա- րած · որմայով, կմ կլապտոնով զարդար- ուած :
Ոսկեղէն : || տես Ոսկխաղէն :
Ոսկեզօդ · կմ Ոսկէզօդ : || ոսկով կպցնող · ոսկով կապող : ՏՐՅԼ, ոսկով կպուցած · ոս- կով հիւսած :
Ոսկեզօծ · կմ Ոսկէզօծ : || ոսկէջրած · եալ- ըզըլը : ՏՐՅԼ, ոսկւով պատած · վարախլը :
Ոսկեթել · կմ Ոսկէթել : || որմայ · կլապ- տոն · կմ կիլապտոն : ՏՐՅԼ, որմալը · կլապ- տօնլու · որմայով, կմ կլապտոնով բանած :
Ոսկեթիւ · կմ Ոսկէթիւ : || ոսկու համրանք : ՏՐՅԼ, ոսկի համրող :
Ոսկեկազմ : || ոսկիէ շինած : ՏՐՅԼ, ոսկի զարդ- ունող :
Ոսկեկար · կմ Ոսկէկար : || որմայով կմ կլապ- տոնով կարած :
Ոսկեկիր : || ոսկի կրող · ոսկի վերցնող :
Ոսկեկուռ : || ոսկիէ շինած · ոսկւով պատած :
Ոսկեհան · կմ Ոսկէհան : || ոսկու մատէն- ճի · մատենէն ոսկի հանող :
Ոսկեհանք · կմ Ոսկէհանք : || ոսկու մատէն :
Ոսկեհանդերձ · կմ Ոսկէհանդերձ : || տխպայ հագնող :
Ոսկեհանդերձ սուսեր : || խլըճը ոսկի, կմ ոս- կով զարդարած թուր :
Ոսկեհատ · կմ Ոսկէհատ : } ոսկի հա-
Ոսկեհատիկ · կմ Ոսկէհատիկ : } տիկ :
Ոսկեհնչող · կմ Ոսկէհնչող : || ձայնը աղուոր :
Ոսկեհուռ · կմ Ոսկէհուռ : } որմալը · կլա
Ոսկեհուռն · կմ Ոսկէհուռն : } պտօնլու · որ- մայով կմ կլապտոնով բանած :
Ոսկեհուռազարդ : || տես Ոսկեհուռ :
Ոսկեձայն : || տես Ոսկեվանկ :
Ոսկեձոյլ : || տես Ոսկխաձոյլ :
Ոսկեղէն : || ոսկիէ · ոսկւով շինած :
Ոսկեճաճանչ · կմ Ոսկէճաճանչ : || ոսկու գու- նով փայլող · ոսկի շէօհլէ ունող :
Ոսկեճամուկ · կմ Ոսկէճամուկ : || ոսկով նախշած · ոսկի նախշ ունող · որմայով նախշած :
Ոսկեճեմ : || ոսկու վրայ կեցընմիշ եղող : ՏՐՅԼ, ոսկիէ :
Ոսկեման : || որմաքէշ · կլապտոնճի : ՏՐՅԼ, որ- մայով, կմ կլապտոնով հիւսող : ՏՐՅԼ, որ- մայով կմ կլապտոնով հիւսած · որմալը · կլապտօնլու :
Ոսկեմայր · կմ Ոսկէմայր : || տես Ոսկխամայր :
Ոսկենիւթ : || ոսկիէ · ոսկով շինած : ՏՐՅԼ ոսկով շինող :
Ոսկենկար · կմ Ոսկէնկար : || ոսկով նախշած · որմայով կմ կլապտոնով բանած :
Ոսկեպաճոյճ : || տես Ոսկեզարդ :
Ոսկեպատ · կմ Ոսկէպատ : || տես Ոսկխապատ :
Ոսկեպատեան, կմ Ոսկէպատեան : || ոսկի խլըն ունող : ՏՐՅԼ, ոսկով պատած · ամանը ոսկի · կողքը ոսկի :
Ոսկեպղինձ · կմ Ոսկէպղինձ : || դեղին պղինձ փիրինճ :
Ոսկեսանձ · կմ Ոսկէսանձ : || ոսկի կէմ : ՏՐՅԼ, ալթընկէմլի :
Ոսկեսար · կմ Ոսկէսար : || որմալը զիւլփօշ ունող · ոսկի ըռահտ ունող :
Ոսկեսէր : || ոսկի սիրող :
Ոսկեվանկ : || ոսկով գրած : ՏՐՅԼ, ձայնը ոս- կի · ձայնը անուշ :
Ոսկեվարսիլ · կմ Ոսկէվարսիլ : || ոս՚ի մազե- րով զարդարուիլ :
Ոսկետեսակ · կմ Ոսկէտեսակ : } ոսկու տեսք
Ոսկետեսիլ · կմ Ոսկէտեսիլ : } ունող · ոսկի երեցող :

Ոսկեառուխ. կմ Ոսկեհառուխ : || ոսկի խուռթի : ՐԾՅԼ, ոսկի խուռթի ունող. կողոբը ոսկի :

Ոսկեատամն. կմ Ոսկեատամն : || ծամերը ոս_ կի. փեշերը ոսկեզօծ :

Ոսկեբեկ : || ոսկի կապող. գունդուճի :

Ոսկեբոլոր : || ոսկեզարդ. ոսկեզօծ :

Ոսկեգիծ : || ոսկու պէս փայլող. ոսկով փայ լող. ոսկեզօծ. ճառագայթ :

Ոսկեգոտի : || ոսկով զարդարած : ՐԾՅԼ, ճաճանչ փառաւոր :

Ոսկեգունդ. կմ Ոսկեգունդ : || ոսկի գնդոց. ոսկի թուրերով : ՐԾՅԼ, ոսկի գունդ ու ոս_ կի ասպար :

Ոսկեդրամաւոր : || ոսկով դրամ ճարած :

Ոսկեզար. կմ Ոսկեզար : || ոսկի եղջերու :

Ոսկեզարդեալ. Ոսկեզարդ. Ոսկեզօծ. և այլն : || տես Ոսկեզարդեալ. Ոսկեզօծ. Ոսկեզարդ. և այլն :

Ոսկի : || ոսկի :

Ոսկիաղբեր : || ոսկի աղբիւր : ՐԾՅԼ, ալբիւրն ոս_ կեպաղ :

Ոսկիազօծ : || տես Ոսկեզօծ :

Ոսկիաթել : || տես Ոսկեթել :

Ոսկիածին : || ոսկի ծնող : ՐԾՅԼ, ոսկու մէջ ծնած :

Ոսկիակապ : || տես Ոսկեկապ :

Ոսկիակող : || ոսկի բանող. ոսկի մշակող :

Ոսկիական : || ոսկի կրող. ոսկի վերցնող :

Ոսկիակուռ : || տես Ոսկեկուռ :

Ոսկիահուռ : || տես Ոսկեհուռ :

Ոսկիաձոյլ : || ոսկի թափող. ոսկին ձուլող. գունդումճի : ՐԾՅԼ, սօմ ոսկի. ամբի ոսկի. ոսկին թափած : ՐԾՅԼ ոսկով զարդարած ; կմ պատած :

Ոսկիամայր : || ցեղ ու հերյ ամէն է :

Ոսկիապատ : || ոսկով պատած. ոսկի խառ_ նած ունող : ՐԾՅԼ, ոսկեզօծ. ճառագայթ :

Ոսկիավառ : || ոսկեթելի նման վառ ունող. ոսկի ճառագայթ :

Ոսկիափայլ : || տես Ոսկեփայլ :

Ոսկիհատ : || ոսկի հատիկ :

Ոսկիհատոյ : || տես Ոսկեհատոյ :

Ոսկր : || ոսկոր :

Ոսկր փայտ : || Փիղ ատամ :

Ոսկրաբեկ : || ոսկոր կոտրող : ՐԾՅԼ, ոսկոր կոտրած :

Ոսկրեղէն : || ոսկորե. կարծր, կմ կերպով ձ ուշու :

Ոսկրուտ : || ոսկրոտ :

Ոստնել : || ոստել :

Ոստիլ : || վազել. խաղալ. ցատկել. չորսել. թռչել. խաղալ :

Ոստն : || ոստ. ճիւղ :

Ոստոստել : || ոստ ոստ, կմ ճիւղաւոր ա_ ռող : ՐԾՅԼ, ճիւղաւորութիւն ունող :

Ոստոստել : || տես Ճիւղաւորել :

Ոստոստութիւն : || ճիւղաւորութիւն. ճիւղաւորութիւն :

Ոստր : || ոստր. մերձինք :

Ոստրաթամն. կմ Ոստրաթան. || ոստրէ անուն :

Ոստրէական : || ոստրէ :

Ոստրէական ձուկն : || ոստրէ ձուկ :

Ոստ : || ճիւղ. ճիւղ : ՐԾՅԼ, ոստուոխ : ՐԾՅԼ, բլուր. սար. ճառագայթ :

Ոստաւեց : || Հեշտով ճիւղ. ստուգ ճառագայթ :

Ոստակոտոր : || տես Ոստաքանդ :

Ոստայն : || գործած հոստ, ցանց, հիւսք, ձի այլն : տես և Ոստայնանկ [illegible]

Ոստայն սարդից : || Սարդի ոստայնի [illegible]

Ոստայնահան : || տես Ոստայնանկ [illegible]

Ոստայնահանութիւն : || տես Ոստայնանկութիւն :

Ոստայնանկ : || Ջուլհակ, կմ Ջուլհակ, կմ Ջուլհակ :

Ոստայնանկած : || գործած :

Ոստայնանկել : || Հիւսել, կմ ջուլհակ գործել. ջուլհակութիւն ընել :

Ոստայնանկութիւն : || Ջուլհակութիւն, կմ Ջուլհա կութիւն : ՐԾՅԼ, կապը, կմ ջուլհակ գործելը :

Ոստան : || ցանցի. խառակի : ՐԾՅԼ, ապստ, կմ ապստ գրած : պատանելը :

Ոստանիլ : || տես Ոստանել :

Ոստանիկ : || զաւակ :

Ոստաստապարթ : || Եափանկեր Հիւր ունեցող :

Ոստաքանդ : || Հիւրը վար առնող. Հիւրը կա_ տրող : ՐԾՅԼ, Հիւրը վար առած. Հիւրը կոտրած :

Ոստաքանդութիւն : || Հիւրը վար առնելը :

Ոստիկան : || վերապահող. քաղաքապետ. Հեծ_ քիսմադ. դռնապան : ՐԾՅԼ, կեցողի. չաուշ. թեքիթիշի. պէկչի :

Ոստիկանութիւն : || քաղաքապետութիւն. Հեծ_ մարութիւն. կեցողութիւն. պէկչիութիւն :

Ոստին : || ցանցի. խառակի :

Ոստող : || Եզգան :

Ոստանական : || ցանցագործ. խարակի :

Ոստնել : || ցատկել : ՐԾՅԼ, գուրս փախչիլ. գուրս ընկնիլ. վեր քաշուիլ. ատամնել :

Ոստոստել : || ցատկոտել. վեր վեր ընկնիլ :

Ոստուցանել : || ցատկեցնել :

Ոստչիլ : || ցատկել. վեր ընկնիլ :

Ոստրէ :
Ոստրէս : } ոստրէ, կմ ոստրէ :
Ոստրի :

Ո Վ

Ով : || ով :

Ով էք : || ինչ կամ էք :

Ով և ով : || ով ով. ով ով :

Ով. (աղաչանք.) || վայ. ահ. օ : ՐԾՅԼ, ամա. ամա. վայ. ափսոս : ՐԾՅԼ, այ. տէ. հա :

Ով ոք : || ով :

Ո Տ

Ոտանաւոր : || ոտք ունող. ոտով վայել կան_ գնող : ՐԾՅԼ, ոտքով քալող. երկրային : ՐԾՅԼ, ո_ տանաւոր. ոտքին :

Ոտանաւորս կալ : || ոտքի վրայ կենալ. կանգնիլ :

Ոտնատուր անցանել, կմ չոքիլ : || ոտքով անցնիլ. երկայն անցնիլ, կմ ժուռ գալ :

Ոտն : || ոտք : ՐԾՅԼ, փեշայ :

Ոտնհետաց զնա ած ըՈտին քուռմ : || ած ոտներց զնա քու գալըմին :

Ոտն ընդ ոտն : || ընտրանք տալը. քսանն էթերը :

Ոտն ատան : || ատրիկէ թէաը :

Ոտն հարկանել : || տես Ոտնհար լինել :

սա Ոտն հարկանել. կմ սա Ոտն կախել : ||

տակէն առած մաքրել. տակէն նորէն ամանել. կոխ֊կռտել. չղղիմախ ընել: Տճկ. խիստ առտաքել. խիստ քամահրել. քանի մը անգամ ըղ֊ղել:

յՈտն կալ: Ո տակէն վրայ կենալ. ոտաց վրայ ելլել. կանգնիլ:

ըՈտն յառաջ փոխել: Առաջ փոխել. քալել:

ըՈտս 'ի բարձր հարկանել: Զուարթ երգել. օ֊վան մալել:

ըՈտս ամբառնալ: Քալել պտըտելը. ման֊գալ ամանել:

ըՈտս արձակել: Թեթև վազել: Տճկ. քա֊լել պտըտելը:

առ Ոտս ուրուք խոնարհիլ: Մէկու մը մօտաց տակ առնել աղաչել:

առ Ոտս գալ, կամ կալ: Ոտաց տակը ըլլալ. տակէ ըլլալ:

Ոտն առ Ոտն յառաջ մատչել: Քիչ քիչ առաջ երթալ:

Ոտն զնտանի արկանել: Ոտք ոտքի վրայ դնել:

Ոտնաբաթ: Տես Ոտնբաթ:

Ոտնալուսայ: Ոտնլուացք:

Ոտնալուրբ: Ոտք սրբելու աւելի աշխատանք. խալիչեխաչ:

Ոտնակապ: Ոտաց կապ. պտուկատը. քծօզ. տեկ:

Ոտնակապել: Ոտքը կապել. ոտքը պտուխ կապել. տճկ. յան֊ցըլէն դարքեցնել, կամ կոտրել:

Ոտնակոխել: Ոտքը տակը մը առնցնել. կամ տակը առնել. տճկ. կանխելցնել. կամ ամնել առել:

Ոտնակառայց: Ոտքը ունդը ամբողջ կանգ առողջ. խասաղթի կեցող:

Ոտնակոխ: Ոտաց կոխած. չղղիմախ:

Ոտնակոխ առնել: Ոտքէն նորէն ձգել. տակը առնել. կոխկռտել:

Ոտնահար: Տես Ոտնհար:

Ոտնահարութիւն: Տես Ոտնհարութիւն:

Ոտնաձեռն: Ոտքէն ձեռք. ոտքէն իր:

Ոտնամանից: Ոտաց ման: Տճկ. գուլբա ման. չշմիկոց. ման ման. պիտուներ:

Ոտնամանց անմնալ: Անանց գուլբա ման. անանց չշմիկոց:

կործանել զինք առանց Ոտնամանց առնելու: Ձամձում չքանալով ընել:

Ոտնաշար: Ոտք շարող: Տճկ. ոտաց շարք. ոտք մը:

Ոտնատակ: Ոտաց կենդի ըլլալ. առեցնել. սկրդեցնել. խայտառակ ընել. ոտաց տակը խղճալի քաշեցնել, կամ դնել:

Ոտնատառ: Ոտաց տակ խղճալի քաշեցնող. ո֊տաց կնիկել. ոտքը սկրդեցնող: Տճկ. ատհա֊տակ. խայտառակիչ:

Ոտնատառութիւն: Ոտաց սկրդել. ոտաց կե֊նալ ըլլալը: Տճկ. եւ խոնարհութեան արդ. Ներքին. փոխառում:

Ոտնատեղի: Ոտաց տեղ:

Ոտնատոչ. կամ Ոտնատոչի: Ոտաց փոխ փոխ ձեռք կախով:

Ոտնացաւ: Ոտաց ցաւ: Տճկ. ոտքի ցաւաց ոտքը ամբողջ:

Ոտնացաւութիւն: Ոտաց ցաւ. ոտքի մարմնոյ.

կերխայտող ամբողջ. նիկրիս:

Ոտնաւոր: Տես Ոտնաւոր:

Ոտնափեղկ: Ոտքով փակող, կամ փեղկած:

Ոտնափոխութիւն: Տես Ոտնփոխութիւն:

Ոտնբեկ: Ոտք կոտրող: Տճկ. ոտքը կոտրած:

Ոտնկաց: Ոտք գնելու տեղ: Տճկ. կանգ առ֊նելու տեղ: Տճկ. ոտաց վրայ կեցող. կանգ֊նող:

Ոտնկայութիւն: } ոտաց վրայ կենալը. կանգ֊

Ոտնկացութիւն: } նիլը:

Ոտնկելլիք: Ոտաց վրայ կենալը. կանգնիլը:

անկանելի յՈտնկելեաց 'ի դերանս: Կանգնե֊լէն դեռ մը ընելիք. կանգնածներէն խա֊ղ ընելիք:

Ոտնկոխ: Ոտքի կոխելը. ոտք կոխելու ըն֊թացը. ոտք դնելու տեղ: Տճկ. կանգ֊նելու տեղ. կենալու տեղ: Տճկ. խոտելու. կամ քանի մը ընելու խաւք:

Ոտնհար: Ոտք զարնող. գլորցնող:

Ոտնհար լինել: } ոտք զարնել. գլորցնել.

Ոտնհարել: } Թեթև զարնել. տանջող

ակէթեր գլորցնել. ընկնելու նպատակ ը֊նել. ընկնողին վրայ ծիծաղել:

Ոտնհարութիւն: Ոտք զարնելը. գլորողին թեթ֊ևը զարնելը. ընկնելու նպատակ ընելը. ընկ֊նողին վրայ ծիծաղելը:

Ոտնփոխ: Առաջին ամփոփում: Տճկ. առաջին առ֊նող. քալող.

Ոտնփոխ լինել: Առաջ անցնել. քալելով երթալ:

Ոտնփոխութիւն: Ոտք փոխելը. քալելը:

Ո Ր

Որ: Որ. ովոր: Տճկ. որը, կամ պատմութիւն. զոր օրինակ. որ լաւ իցէ ձեզ: Ձեզի համար որը լաւն է: Որ շատ, և որ սակաւ: Ձեզի. որը շատ, որը քիչ, կամ պատմութիւն շատ. պա֊րգեւ քիչ: Որ 'ի ներքս, որ արտաքս: Ձեզի. որը ներսը, որը դուրսը:

Որ: (շաղկապ.) Որ.

Որակ: Որակութիւն: Տճկ. զուտ. բաժնել: Տճկ. Թարգը. ինչպէս ըլլալը. եօլեօլախը:

Որակայնոց: Ալաճոյապաջինոյ. Թիջալիուս Թիւալիու:

Որակական: Առանձնակ կամ անանձնի ըլլալ. զուտ ունենալ. ներգործել:

Որակացուցանել: Առանձնակ կամ անանձնի ընել: Տճկ. զուտաւորել:

Որակաւոր: Որակութիւն ունող: Տճկ. զուտ֊նաւոր:

Որակել: Տես Որակացուցանել:

Որակութիւն: Որպիսութիւն. Թարգ. ինչպէս ըլլալը: Տճկ. զուտ. բաժնել:

Որ աղագաւ: Ինչու համար. ինչպէս:

Որայ: Որայ. յարդնոյ կապայց. գարաւ ամենաթ:

Որանք. կամ Որանք: Տես Որոց:

Որք. Տես. հաբրեց:

Որբանալ: Որբ ըլլալ. որբ ընել:

Որբանոց: Որբերու տեղ:

Որբայ: } ինչպէս:

Որբոյն. կամ Որբոյն: }

Որբանոսել: Մերկանալ. պապալ:

Որբանոցի: Ինչպէս.

Որդան կարմիր ։ ‖ զաւմըզ ․ կիւվէզ ․
Որդեակ ։ ‖ որդի ։
Որդեգիր ․ կամ Որդէգիր ։ ‖ օղուլլուխ ։
Որդեգրաբար ․ կամ Որդէգրաբար ։ ‖ օղուլ_լուխի պէս ։
Որդեգրել ․ կամ Որդէգրել ։ ‖ օղուլլուխ ընել ։
Որդեգրութիւն ․ կամ Որդէգրութիւն ։ ‖ օղուլ_լուխութիւն ։
Որդեծին ։ ‖ տղայ բերող ։
Որդեծնութիւն ․ կամ Որդէծնութիւն ։ ‖ տղայ բերելը ․ տղաբերք ։
Որդեկեր ․ կամ Որդէկեր ։ ‖ որդին կամ տղան ուտող ։
Որդեկոտոր ․ կամ Որդէկոտոր ։ ‖ տղաքը ջար_դած ։ ԴԷՅՆ․ տղաքը ջարդող ։
Որդեկորոյս ․ կամ Որդէկորոյս ։ ‖ որդին կոր_սնցնող ։
Որդեպէս ։ ‖ որդւոյ պէս ։
Որդեսէր ․ կամ Որդէսէր ։ ‖ որդին սիրող ։
Որդեսպան ․ կամ Որդէսպան ։ ‖ որդին սպաննող ։
Որդէաբար ։ ‖ որդւոյ պէս ։
Որդէգիր ․ Որդէգրել ․ Որդէծնութիւն ․ և այլն ։ ‖ տե՛ս Որդեգիր ․ Որդեգրել ․ Որդեծնու_թիւն ․ և այլն ։
Որդի ։ ‖ որդի ․ տղան ։
Որդիաբար ։ ‖ որդւոյ պէս ։
Որդիասէր ։ ‖ որդին սիրող ։
Որդիատեաց ։ ‖ որդին ատող ։
Որդիացուցանել ։ ‖ որդի ընել ․ օղուլլուխ ընել ։
Որդիութիւն ։ ‖ որդիութիւն ։
Որդն ։ ‖ որդ ։
Որդնալի ։ Որդնալից ։ } որդերով լեցուած ։
Որդնակեր ։ ‖ որդը կերած ։
Որդնահար ։ ‖ որդ ընկած ․ որդնոտ ։
Որդնահարել ։ ‖ որդնոտիլ ․ որդ ընկնիլ ։
Որդնահարութիւն ։ ‖ որդնոտութիւն ։
Որդնապարար ։ ‖ որդ պէսլէմիշ ընող ։
Որդնեռուց ։ ‖ որդներով վխտացող ․ որդ ընկած ․
Որդնիլ ։ ‖ որդնոտիլ ։
Որդութիւն ։ ‖ որդիութիւն ։
Որեան ։ Որեար ․ կամ Որեարք ։ } երկիկ մարդիք ։
Որզան ։ ‖ ինչ պէս ։
Որզինչ ‖ ինչ որ ։
Որ էն ։ ‖ նա ։
Որթ ։ (ու ․) ‖ հորթ ․ տաւար ․ պուզաղը ։
Որթ ։ (ոյ ․) ‖ այգի ․ տէյէկ ։ ԴԷՅՆ, այգւոյն ձուղ ․ տէյէկի կոտուք ․ չաղը ։ ԴԷՅՆ, քիւ_ֆէ ․ սէփէթ ։
Որթատունկ ։ ‖ այգի ․ տէյէկ ։
Որթոդոքս ։ ‖ ուղղափառ ։
Որթոց ։ ‖ այգիները ․ տէյէկլիկ ․ էգի ։ ԴԷՅՆ, հորթնոց ․ աղըլ ։
Որի ։ ‖ տօղան ․ չանկրն ։ ԴԷՅՆ, աթմաձայ ։
Որիշ ։ ‖ զատ ․ մէկ դի ․ ալատուղայ ։ ԴԷՅՆ, ուրիշ ։
Որիզ ։ ‖ բրինձ ։
Ործալ ։ ‖ փսխել ․ յետ բերել ։
Ործացուցանել ։ ‖ փսխել տալ ․ փսխեցնել ։
Ործացուցիչ ։ ‖ փսխեցնող ․ սիրտը յետ բերող ։

Որկանաւ ։ ‖ հիմնիկան եղածները ․ հիմնիկնման_ները ։
Որկէն ։ ‖ ինչպէս ։
Որկոր ։ ‖ պօղազ ։
Որկորամոլութիւն ։ ‖ տե՛ս Որկորամէտութիւն ։
Որկորամէտ ։ ‖ գէշ պօղազ ․ չիշնօղազ ․ պօ_ղազպէնտըրը ։
Որկորամէտութիւն ․ կամ Որկորամոլութիւն ։ ‖ գէշ պօղազլըութիւն ․ չիշպօղազլըութիւն ։
Որկորամոլ ։ ‖ տե՛ս Որկրամոլ ։
Որկորամոլութիւն ։ ‖ տե՛ս Որկրամոլութիւն ։
Որկորոյ ։ Որկորեալ ։ Որկորեայ ։ } տե՛ս Որկորամէտ ։ ԴԷՅՆ, գէշ_ բերան ․ լեզուին տուող ։
Որկորուստ ։ ‖ տե՛ս Որկորամէտութիւն ։
Որկորստիլ ։ ‖ գէշ պօղազ ըլլալ ․ դէշ ուտել ։
Որկորստութիւն ։ ‖ գէշ պօղազլըութիւն ։
Որկրամոլ ։ ‖ գէշ պօղազ ․ չէշ պօղազը ։
Որկրամոլիլ ։ ‖ գէշ պօղազ ըլլալ ։
Որկրամոլութիւն ։ ‖ չէշ պօղազլըութիւն ․ գէշ պօ_ղազլըութիւն ։
Որձ ։ ‖ որձ ․ էրքէկ ։
Որձակ ։ ‖ աքլոր ․ խօրօզ ։
Որձակոտոր ։ ‖ որձերը ջարդող ։
Որձակոտոր առնել ։ ‖ որձերը ․ կամ էրքէկները ջարդել ։
Որձամոլ ։ ‖ գուլամպարայ ։
Որձաքար ։ ‖ որձ քար ․ ամուր քար ․ խամոյն քար ․ տաղ քար ։
Որձաքարեայ ։ ‖ որձ քարէ ․ տաղ քարէ ․ խամոյն քարէ ։
Որձկալ ։ ‖ ործկալ ․ փսխել ․ սիրտը յետ գալ ։
Որմ ։ ‖ պատ ։
Որմադիր ։ ‖ տե՛ս Որմնադիր ։
Որմած ։ ‖ պատ քաշած տեղ ․ պատով գո_ցած տեղ ։
Որմածու ։ ‖ պատ շինող ․ համամճի ։
Որմածութիւն ։ ‖ պատ շինելը ․ համամճութիւն ։
Որմայեց ։ ‖ պատը կթնող ։ ԴԷՅՆ, պատը կթ_նած ․ պատը կալած ։
Որմաշէն ։ ‖ պատ շինող ․ համամճի ։
Որմափակել ։ ‖ պատի մէջ արգիլող ։ ԴԷՅՆ, պա_տի մէջ արգիլած ․ վրան պատ հիւսած ։
Որմել ։ ‖ պատ քաշել ․ պատով գոցել ։
Որմզդական դիք ։ ‖ դիւս ․ արամազդ ։ ԴԷՅՆ, բաքոս կուռքը ։
Որմզդական քաղաք ։ ‖ դիւսպօլիս քաղաքը ։
Որմ զորմոյն ։ ‖ պատէ՛ ի պատ ․ պատէ պատ ․
Որ միանգամ ։ ‖ ով որ ․ ինչ որ ։
Որմիզդ ։ ‖ քաղդէշի զատէ ։ ԴԷՅՆ, դիւս կուռքը ։
Որմնադիր ։ ‖ պատ շինող ․ համամճի ։
Որոգայթ ։ ‖ տուզախ ․ տիւզէն ։
Որոգայթադիր ։ ‖ տուզախ լարող ։ ԴԷՅՆ, ֆէնա_լաղ ․ հիլլէպազ ․ մէքէտիրճի ։ ԴԷՅՆ, մու_խաթարալը ․ թէհլիքէլի ։
Որոգայթաւոր ։ ‖ տուզախլը ․ տուզախ բա_նեցնող ։ ԴԷՅՆ, մուխաթարալը ․ թէհլիքէլի ։
Որոգայթել ։ ‖ տուզախը ձգել ․ տուզախով բանել ։
Որոճ ։ ‖ որոճալը ․ թէքրար ծամելը ։ ԴԷՅՆ, բարակ քննութիւն ․ մանմանալ ։ ԴԷՅՆ, մէկիկ մէկիկ մեկնելը ։ ԴԷՅՆ, որոճ ․ մանկալակ

թաչը · խամթըը պօնձուպուն ։
Որոճաբար ։ || Թէքրար մէ թէքրար ծամելով · բարակ մանրելով ։
Որոճալից ։ || խիստ որոճացած · խիստ մանրըը ծամած ։ Տճկ․ մէկիկ մէկիկ մեկնած ։
Որոճալից մանրել զբանս ։ | մէկիկ մէկիկ մեկնել · ֆիրաուն ֆիրաուն ընել ։
Որոճ ածել ։ || տես Որոճալ ։
Որոճայլին ։ || որոճացող ։
Որոճալ ։ } որոճալ · թէքրար ծամել ։ Տճկ․
Որոճել ։ } խորունկ մտածել ։ Տճկ․ մէկիկ մէկիկ մեկնել ։
Որոճութիւն ։ } տես Որոճ ։
Որոճումն ։ }
Որոմն ։ || որոմ · զեղվան, կամ զիվան · տէլիճէ ։
Որոմնացան ։ || որոմ ցանող · տէլիճէ ցանող ։
Որոմնատեսակ ։ || որոմի նման ։
Որոյ աղագաւ ։ || ինչու համար · որու համար ։ Տճկ․ անոր համար ։
Որոնել ։ || փնտռտել, կամ փնտռել · խուզէն ընկնիլ · թէֆթիշ ընել ։
Որոնումն ։ || փնտռելը · խուզէն ընկնիլը · թէֆթիշ ։
Որաշ ։ || տես Որիշ ։
Որոշակի ։ || զատ · պաշխայ, կամ պաշխաճայ ։ Տճկ․ ֆիրաուն ֆիրաուն ։
Որոշել ։ || զատել · այրամիշ ընել ։ Տճկ․ ֆարղ տալ · այրը սէչի ընել ։ Տճկ․ հանել · դուրս ձգել ։
Որոշիչ ։ || զատող · այրամիշ ընող ։
Որոշողութիւն ։ } զատելը · այրըլմայ ։ Տճկ․
Որոշումն ։ } ֆարղ · այրըլըքլը ։ Տճկ․ թահսիմ ։
Որոշտ ։ || երեժկոտուք ։
Որոշտալ ։ || երեժկոտալ ։
Որոջ ։ || գառ · խուզի, գուզու ։
Որովայն ։ || փոր ։
Որովայնածնութիւն ։ || գէշպօղազութիւն · չէշպօղազութիւն ։
Որովայնամէտ ։ || գէշ պօղազ · չիշ պօղազ ։
Որովայնածութիւն ։ || փորու քէֆը ։
Որովայնամոլ ։ || տես Որովայնամէտ ։
Որովայնամոլութիւն ։ || տես Որովայնամէտութիւն ։
Որովայնապաշտ ։ } տես Որովայնամէտ ։
Որովայնապարար ։ }
Որովհետև ։ || չիւնքիւ · էնտօնք ։
Որոտ ։ || երկնից գոռալը ։
Որոտալ ։ || գոռալ ։ Տճկ․ պօռալ ։
Որոտաւոր ։ || գոռացող ։
Որոտ ընդ ոստ ։ || թնտացնող ։ Տճկ․ խաֆիլ ցաթկող · խաֆիլ ելլող · խաֆիլ եղող ։ Տճկ․ խաֆիլ ցաթկելով · խաֆիլտէն · անհասկաթը ։
Որոտ ընդ որոտ ։ || կիւռկիւռ կիւռկիւռ · կիւմպիւռ կիւմպիւռ ։
Որոտումն ։ || երկնից գոռալը ։
Որոր ։ || մաւթի ։
Որ ոք ։ || ով որ ։
Որչակ ։ } որչափ · ինչքանար ։
Որչան ։ }
Որչափ ։ || ինչքանար · ինչքանար որ · ինչ որ ։
Որչափ ես ։ || հապա ինչքանար շատ ։
Որչափութիւն ։ || ինչքանար ըլլալը · չափը ։
Որչափ քան ։ || սայքի թէ ։
Որպանակ ։ || ինչպէս ։
Որպէս ։ (Նախադր․) || պէս · զոր օրինակ · ոպ զոչխար ։ ռամկ․ ոչխարի պէս ։
Որպէս ։ (մակբայ ․) || ինչպէս · ինչպէս որ ։ Տճկ․ երբոր ։ Տճկ․ ինչպէս · ինչոր ։
Որ ինչ գոյցէ ձեռն քո ։ || ինչ որ ձեռնէդ գայ · ինչ որ կրնաս ։
Ոպ ։ (շաղկապ ․) || որ · զոր օրինակ · ոպ ուսայց ։ ռամկ․ որ սորվիմ ։
Ոպ և է ։ || ինչ որ ըլլայ · ինչ որ է · թէ սանկ թէ անանկ ։
Ոպ զի ։ (շաղկապ ․) || որ · զոր օրինակ · ոպ զի մի մեղայց ։ ռամկ․ որ չըմեղանչեմ ։
Ոպ զի չէր հնար ։ || ռամկ․ անողնար որ չէր միւմքին ։
Ոպ զի ։ (մակբայ ․) || ինչպէս · ինչպէս որ ։ Տճկ․ որչափ · ինչքանար, կամ ինչղանար ։
Ոպ զի թէ ։ } սայքի թէ ։
Ոպ թէ ։ }
Որպիսանալ ։ || սանկ, կամ անանկ ըլլալ · այսպիսի կամ այնպիսի ըլլալ ։
Որպիսացուցանել ։ || այսպիսի կամ այնպիսի ընել ։
Որպիսի ։ || ինչպէս ։
Որպիսութիւն ։ || որպիսութիւն · թարզ · ինչպէս ըլլալը ։
Որջ ։ || գազանի բուն ։
Որջամուտ ։ || բունը մտնող ։
Որջանալ ։ || բուն գտնել · խուլ․այ գտնել ։
Որջասուզել ։ || բնու մէջ պահըտըլցնել ։ Տճկ․ ծածկել · պահել ։
Որս ։ || աւ ։ Տճկ․ Ճանապարհ · հապասիի նայվան ։ Տճկ․ տուզախ · տիւզէն ։
Որսալ ։ || բռնել · աւլամիշ ընել ։
Որսակ ։ || որչափ · ինչքանար ։
Որսական ։ || աւճի ։
Որսական շուն ։ || թազը · զաղար ։
Որսակից ։ || մէկ տեղ որսացող ։
Որսայս ։ || տես Ցորսայս ։
Որսանք ։ || բռնելը · աւլամիշ ընելը ։ Տճկ․ տուզախ · տիւզէն ։
Որսորդ ։ || աւճի ։
Որսորդապետ ։ || աւճին խասբօղ ։
Որսումն ։ || բռնելը · աւլամիշ ընելը ։ Տճկ․ աւճի ։
Որտարայ ։ } ինչպէս ։
Որտարապան ։ }
Որցել ։ || խլել · քաշել · փրցնել ։
Որքան ։ || որչափ · ինչքանար · քանի ։
Որքանիք ։ || քանի քանինար · նէչէ նէչէ միքտար ։
Որքանութիւն ։ || ինչքանար ըլլալը ։
Որքին ։ || տես Որքիւն ։
Որքինոտ, կամ Որքինուտ ։ || հերքուտոտ · թէմրէյլի ։
Որքիւն ։ || հերքուն · թէմրէյի ։

Ո Ւ

Ուահ ։ || ո՛ֆ · փիլիհ ։
Ութ, կամ Ութն ։ || ութը ։
Ութադեայ ։ || ութը բէրիչէ ։
Ութամանեայ ։ || տես Ութնամանեայ ։
Ութամեայ, կամ Ութամեան ։ || ութը տարեկան ։

ռեան ։ ՏՃՇԼ, ութը տարի զինուորեր ։
Ութամեան եղեալ ՚ի մանկութենէ ։ ‖ ութը տարուան ՚ի վեր, կամ ութը տարուանէն աղեկէն ՚ի վեր տեղը ինկած ։
Ութանկիւնի ։ ‖ ութը քիւշէ ունեցող ։
Ութաստիճանեայ ։ ‖ ութ աստիճանի ։
Ութեամեան ։ ‖ տե՛ս Ութամեան ։
Ութերորդ ։ ‖ ութըներորդ ։
Ութերորդել ։ ‖ ութը հատ ընել ։ ՏՃՇԼ, ութերորդ մասը առնել, կամ տալ ։
Ութեւտասան ։ ‖ տե՛ս Ութուտասան ։
Ութեւտասաներորդ ։ ‖ տե՛ս Ութուտասաներորդ ։
Ութեւտասանեքեան ։ ‖ տե՛ս Ութուտասանեքեան ։
Ութիցս, կամ Ութնիցս ։ ‖ ութը հեղ · ութ անգամ ։
Ութնապատիկ ։ ‖ տե՛ս Ութնպատիկ ։
Ութներորդ ։ ‖ տե՛ս Ութերորդ ։
Ութնեքեան, կամ Ութնեքին ։ ‖ ութն ալ ։
Ութնմասնեայ ։ ‖ ութը կտորէ ։
Ութնուտասաներորդ ։ ‖ տե՛ս Ութուտասաներորդ ։
Ութնպատիկ ։ ‖ ութը ղաթ · ութը ղաթ աւել ։
Ութուտասան ։ ‖ տասնըութը ։
Ութուտասանապատիկ ։ ‖ տասնըութը ղաթ ։
Ութուտասաներորդ ։ ‖ տե՛ս Ութուտասաներորդ ։
Ութուտասան ։ ‖ տե՛ս Ութուտասան ։
Ութուտասաներորդ ։ ‖ տասնըութերորդ ։
Ութուտասանեքեան, կամ Ութուտասանեքին, կամ Ութնուտասանեքին ։ ‖ տասնըութն ալ ։
Ութսնամեայ ։ ‖ ութսուն տարուան ։
Ութսնապատիկ ։ ‖ ութսուն ղաթ ։
Ութսնաւոր ։ ‖ ութսունուոր ։ ՏՃՇԼ, ութսուն ղաթ ։
Ութսնեակ ։ ‖ ութսունեւոր · ութսունն ։
Ութսներորդ ։ ‖ ութսուներորդ ։
Ութսնեքեան, կամ Ութսնեքին ։ ‖ ութսունն ալ ։
Ութսնիցս ։ ‖ ութսուն անգամ · ութսուն հեղ ։
Ութսուն ։ ‖ ութսուն · սէքսէն ։
Ութօրեայ ։ ‖ ութ օրուան ։
Ութօրէք ։ ‖ ութօրէնք ։
Ուժատու ։ ‖ ուժ կամ ղուվէթ տուող ։
Ուժաւոր ։ ‖ ուժով · ղուվէթլի ։
Ուժգին ։ ‖ ուժով · սաստիկ · խիստ · կորովի ։ ՏՃՇԼ, զօրաւոր ։
Ուժգնաբար ։ ‖ ուժով · զօրով · խիստ ։
Ուժգնաբարբառ ։ ‖ ուժով կանչող · սաստիկ խօսող · ձայնը մեծ ։
Ուժգնագոյն ։ ‖ խիստ ուժով · խիստ զօրաւոր ։
Ուժգնակի ։ ‖ ուժով · զօրով ։
Ուժգնաձայնեակ ։ ‖ տե՛ս Ուժգնաբարբառ ։
Ուժգնապէս ։ ‖ տե՛ս Ուժգնակի ։
Ուժգնապերճ ։ ‖ խուխուճրախ կարող · խուխուճրախ կարգած ։
Ուժգնասիրտ ։ ‖ սրտոտ ։
Ուժգնութիւն ։ ‖ ուժ · խուվէթ · զօր · խիզ ։
Ուժեղ ։
Ուժեղակ ։ } ուժով · խուվէթլի ։
Ուժեղութիւն ։ ‖ ուժովութիւն · ուժ · խուվէթ ։
Ուժել ։ ‖ կըրնալ · զօրանալ · զօր գտնել ։

ՏՃՇԼ, հոսել · ջրել · լու ընել ։
Ուժիտ ։ ‖ տե՛ս Օժիտ ։
Ուժնդակ ։ ‖ խիստ ուժով · խիստ զօրաւոր ։
Ուժտել ։ ‖ տե՛ս Օժտել ։
Ուլ ։ ‖ ուլ · այծու ձագ · չէպիչ ։
Ուլենի ։ ‖ ուլու մորթի · չէպիչ մորթին ։
Ուլնախայխաթ ։ ‖ տե՛ս Ուղնախայխաթ ։
Ուլն ։ ‖ վիզ · պարանոց ։ ՏՃՇԼ, կեղծուն ։
Ուլունք երթալ ։ ‖ շղթայ պարանոցին եղած ։
Ուլունք ։ ‖ մարգարիտ · մեծամաներեք ։ ՏՃՇԼ, կերոն · պաշտօնեա ։
Ո՛ւխ ։ ‖ ո՛ւհ ։
Ուխաւոր ։ ‖ տե՛ս Ուղխաւոր ։
Ուխտ ։ ‖ ուխտ · ուխտած բան · աղօթք · ադլէմ ։ ՏՃՇԼ, խառն · շարթ ։ ՏՃՇԼ, փոփոխ · կտակէթ ։ ՏՃՇԼ, ժողով · ընկերութիւն · ժամատուն ։
Ուխտ առնել ։ ‖ յաւէտենականն ուխտ ։
Ուխտք Նեկեղեցւոյ, կամ Ուխտի սրբութեան ։ ‖ եկեղեցական կարգեր · պաշտօններ, կամ աստիճաններ · սրբազնութիւններ ։
Ուխտադիր ։ ‖ ուխտ ընող · ուխտաւոր ։ ՏՃՇԼ, խառն ընող · շարթ դնող ։
Ուխտադրուժ ։ ‖ ուխտը չպահող · ուխտը անցնող ։ ՏՃՇԼ, շարթը չպահող · խառնը չպահող ։
Ուխտազանցութիւն ։ ‖ ուխտը, կամ խառնը չպահելը ։
Ուխտադրժութիւն ։ ‖ ուխտ · խառն · շարթ ։
Ուխտազանց ։ ‖ տե՛ս Ուխտադրուժ ։
Ուխտազանցութիւն ։ ‖ տե՛ս Ուխտադրժութիւն ։
Ուխտակալ ։ ‖ ուխտը, կամ խառնը պահող · շարթը պահող · խօսքէ վրայ կեցող ։
Ուխտակալութիւն ։ ‖ ուխտը կամ շարթը պահելը · խօսքի վրայ կենալը ։
Ուխտական ։ ‖ ուխտի մասնակից ։ ՏՃՇԼ, ուխտ դնող · ուխտաւոր · ուխտած ։
Ուխտակից ։ ‖ մէկ տեղ ուխտող ։
Ուխտակորոյս ։ ‖ տե՛ս Ուխտադրուժ ։
Ուխտակցութիւն ։ ‖ մէկ տեղ ուխտելը ։
Ուխտապահ ։ ‖ տե՛ս Ուխտակալ ։
Ուխտապահութիւն ։ ‖ տե՛ս Ուխտակալութիւն ։
Ուխտապան ։ ‖ ուխտելու տեղ ։ ՏՃՇԼ, զիարէթխանայ ։
Ուխտարար ։ ‖ ուխտ ընող · ուխտող ։
Ուխտաւոր ։ ‖ ուխտաւոր · ուխտ ընող · ուխտող ։ ՏՃՇԼ, խառն ընող · շարթ դնող ։ ՏՃՇԼ, աղօթող ։
Ուխտաւորութիւն ։ ‖ ուխտ ընելը · շարթ դնելը ։
Ուխտել ։ ‖ ուխտ ընել ։ ՏՃՇԼ, խառն ընել · շարթ դնել ։
Ուկիք, կամ Ուղկիք ։ ‖ ակլ ։
Ուծանել ։ ‖ պատռտէլ · թողուլ երթալ · մը լուխը քաշել · հեռանալ ։
Ուծացուցանել ։ ‖ զատուցել տալ · հեռացնել · քշել տալ ։
Ո՛ւհ ։ ‖ ո՛ւհ ։ ՏՃՇԼ, օ՜խ ։
Ուղ ։ ‖ Ճամբայ ։
Ուղակից ։ ‖ ընկեր ։
Ուղարկաւոր ։ ‖ Ճամբայ հանող · Ճամբող · կեցող ներքի գնացող ։ ՏՃՇԼ, Ճամբորդ ։

Ուղարկաւորութիւն : || տե՛ս Յուղարկաւորութիւն :
Ուղարկել : || տե՛ս Յուղարկել :
Ուղաւոր : || տե՛ս Ուղևոր :
Ուղաւորել : || տե՛ս Ուղևորել :
Ուղբամած : || տե՛ս Ուղեբամած :
Ուղեբ : || խաւար · մութ :
Ուղեբամած : || խաւարով պատած · խիտ մութ :
Ուղեգնաց : || տե՛ս Ուղևոր :
Ուղեգնացութիւն : || տե՛ս Ուղևորութիւն :
Ուղեկան : || Ճամբու միւթալիա : ՏՐՅԼ, Ճամբորդ · անցուոր դարձուոր :
Ուղեկից : || եօլտաշ :
Ուղեկցել : || եօլտաշ ընել · մէկ տեղ խրկել :
Ուղեկցիլ : || եօլտաշ ըլլալ · մէկ տեղ երթալ :
Ուղեկցութիւն : || եօլտաշութիւն :
Ուղեղ : || ըղեղ : ՏՐՅԼ, ծուծ :
Ուղեղաքամ : || ըղեղը քամած · ծուծը հանած :
Ուղերձ : || տե՛ս Ողերձ :
Ուղերձել, կամ Ողերձել : || ընծայել · տալ : ՏՐՅԼ, երկնցնել : ՏՐՅԼ, ծլեցնել · ֆիլիզէնտիրմիշ ընել · բուսցնել : ՏՐՅԼ, աճեցնել · եւելցնել · լեցնել · բոլխարմ ընել : ՏՐՅԼ, փէշքէշ տալ · տաշը տալ :
Ուղեցոյց : || խլաւուզ · Ճամբայ ցցնող · եօլ եօլախ ցցնող :
Ուղևոր : || Ճամբորդ · եօլճի :
Ուղևորել : || Ճամբայ հանել : ՏՐՅԼ, խրկել :
Ուղևորիլ : || Ճամբորդ ըլլալ · Ճամբայ ելլել · Ճամբայ երթալ :
Ուղևորութիւն : || Ճամբորդութիւն · եօլճիութիւն :
Ուղէշ : || Ճուղ · Ճեղ · տալ :
Ուղէկից : || տե՛ս Ուղեկից :
Ուղի : || Ճամբայ :
յՈւղի անկանիլ, կամ Ուղւոյ լինիլ : || Ճամբայ ելլել :
Ուղիղ : || շիտակ : ՏՐՅԼ, դուր · տուզ :
Ուղիղհաւան : || սիրտը շիտակ · միտքը սաղ · հաւատքը շիտակ · ուղղափառ :
Ուղիմղիաթ : || տե՛ս Ուլիմղիաթ :
Ուղխ, կամ Ուղխք : || սէլ :
Ուղխանալ : || սէլ ըլլալ · սէլ ելլել :
Ուղխապատար : || սէլով պէտլէմիշ ընող, կամ պէտլէնմիշ եղած :
Ուղխաջուր : || սէլի ջուր :
Ուղխաւոր : || սէլ ունող : ՏՐՅԼ, սէլի պէս վազող :
Ուղխացան : || սէլ հանող :
Ուղխեցուցանել : || սէլ ընել վազցնել :
Ուղխիլ : || սէլ ըլլալ քալել :
Ուղխինահոս : || սէլի պէս վազող :
Ուղխօրէն : || սէլի պէս :
Ուղկեան : } տե՛ս Ուղուկ :
Ուղկէն : }
Ուղղաբան : || շիտակ խօսող :
Ուղղաբանել : || շիտակ խօսիլ :
Ուղղաբանութիւն : || շիտակ խօսք :
Ուղղաբերձ : || շիտակ կանգնած : ՏՐՅԼ, սէլվի պօյլու · սիւրահի :
Ուղղաբերձ հասակաւ : || սէլվի պօյլու : ՏՐՅԼ շիտակ կանգնելով :
Ուղղագիր : || շիտակ գրող · սրբագրող : ՏՐՅԼ, շիտակ գրած · սրբագրած :
Ուղղագործ : || շիտակ ընող · արդար : ՏՐՅԼ, արդարութեամբ ըրած :
Ուղղագրել : || շիտակ գրել · սրբագրել :
Ուղղագրութիւն : || շիտակ գրելը · սրբագրելը :
Ուղղադատ : || շիտակ դատող · հախ ընող :
Ուղղադատութիւն : || շիտակ դատաստան :
Ուղղադաւան : || շիտակ դաւանող · դաւանանքը ուղիղ · ուղղափառ :
Ուղղալի : } խիստ շիտակ · խիստ արդար :
Ուղղալիր : } ՏՐՅԼ, ըղեղով, կամ ծծով լեցուած · սաֆի ծուծ :
Ուղղալից : }
Ուղղախոհ : || տե՛ս Ողջամիտ :
Ուղղախօս : || շիտակ խօսող :
Ուղղախօսել : || շիտակ խօսիլ :
Ուղղածել : || շիտակ տանիլ · առաջնորդել :
Ուղղածուծ : || ըղեղը ծծած · ծուծը հանած :
Ուղղածուծ անել : || ըղեղը, կամ ծուծը ծըծել · ծուծը հանել :
Ուղղակարծ : || տե՛ս Ողջամիտ :
Ուղղակի : || շիտակ · շիփշիտակ · տօստօղրու :
Ուղղակտուց : || կտուցը շիտակ :
Ուղղահամբոյր : || տե՛ս Ուղիղհաւան :
Ուղղահայեաց : || շիտակ նայող · շիտակ տեսնող · աչքը շիտակ :
Ուղղահաւան : || տե՛ս Ուղիղհաւան :
Ուղղահաւատ : || հաւատքը շիտակ · ուղղափառ :
Ուղղաձև : || շիտակ ձևով :
Ուղղաձիգ : || շ տակ նետող : ՏՐՅԼ · շիտակ քաշող : ՏՐՅԼ · շիտակ ձգած, կամ քաշած :
Ուղղամիտ || տե՛ս Ողջամիտ :
Ուղղամտութիւն : || տե՛ս Ողջմտութիւն :
Ուղղաշարժ : || շիտակ շարժող կամ շարժած :
Ուղղաշունչ : || շիտակ փչող կամ փչած :
Ուղղասիրտ : || տե՛ս Ողջամիտ :
Ուղղաւոր : || տե՛ս Ուղղևոր :
Ուղղաւորել : || շինկել, կամ շտկել :
Ուղղափառ : || ուղղափառ · ուղիղ հաւատք ունող :
Ուղղափառագոյն : || խիստ ուղղափառ :
Ուղղափառութիւն : || ուղղափառութիւն · ուղիղ հաւատք :
Ուղղեակ : || տխումէն :
Ուղղել : || շինկել, կամ շտկել : ՏՐՅԼ · սրբագրել : ՏՐՅԼ, կանգնեցնել :
Ուղղևոր : || շիտակ · շինկած : ՏՐՅԼ · շինկող կամ շտկող · խլաւուզ :
Ուղղևորել : || շինկել կամ շտկել :
Ուղղիչ : || շտկող :
Ուղղիչ կառաց : || արապաճի :
Ուղղիչ ղեկաց : || տխումէնճի :
Ուղղորդ, կամ Ուղորդ · շիտակ · շիփշիտակ · տօստօղրու :
Երթալ զՈւղղորդն, կամ գնալ ընՈւղղորդն : || շիտակ Ճամբան երթալ :
Ուղղորդագնաց, կամ Ուղորդագնաց : || կանգնուկ քալող · երկու ոտից վրայ քալող :
Ուղղորդել : || շտկել :
Ուղղութիւն : || շիտկութիւն, կամ շտկութիւն : ՏՐՅԼ, տխուզութիւն :
Ուղորդ : || Ճամբորդ : տե՛ս և Ուղղորդ :
Ուղորդագնաց : || տե՛ս Ուղղորդագնաց :

Ուղղորդել : || Ճամբայ դնել. Ճամբել :
Ուղղորդութիւն : || Ճամբորդութիւն :
Ուղորդ : || տե՛ս Ողորդ :
Ուղորդականերգ : || տխուր խաղալու ոտնով :
Ուղորդութիւն : || տե՛ս Ողորդութիւն :
Ուղորձել : || տե՛ս Ուղերձել :
Ուղուկ : || չորս ձեռաց չափ. կէս քիլ. կէս սերե :
Ուղտ : || տեվէ :
Ուղտապան : || տեվէճի :
Ուղտարածական : || տեվէյի սիւրիւու :
Ուղտոյշպատառողն : || տեվէյի ալէս ղամիշուու. տեվէ ղուշուալու :
Ուղփ : || արև. պայծառ լոյս :
Ուղփահոսն : } Ուղփաձևեմ : } Ուղփեան : } առատութեամբ. լուսաւոր. պայծառ. խիւրիւշան :
Ում : || որու :
Ումեք ումեք : || [illegible] :
Ում և իցէ : } Ումեկէ : } որն որ է. ինչ որ է : Տճկ, անոյկէս. գէշ. փուճ. մանտր մանտր. ցած :
Ունայն : || խաբէլը : Տճկ, կուլամ. պոռնիկ. խառամ :
Ունայն մի ջրոյ : || կուլամը, կամ պուտնիկ մը ջուր :
առ մի Ունայն կցանել : || մէկ խառնամով կցել :
յՈւնայն լինիլ : || խաբել. քէֆ ըլլալ. գինովնալ. հարբենալ.
Ունափառ : || խելօք. խելացի :
Ունակ : || ունող. ունեցող : Տճկ, սորված. սորվող : Տճկ, սովորութիւն :
Ունականալ : || եէալէշմիշ ըլլալ. քէօքլէնմիշ ըլլալ. սորվիլ :
Ունակացուցանել : || եէալէշտիրմիշ ընել. քէօքլէնտիրմիշ ընել. սորվեցնել. խույ ընել :
Ունակութիւն : || սովորութիւն. ալըշգընլըգ. խույ :
Ունայն : || պարապ. պարապ. պօշ. փուճ :
Ունայնաբան : || եալանը խօսող. պօշ բաներ խօսող. լաֆազան :
Ունայնաբանել : || եալանը խօսիլ. պօշ բանը խօսիլ. լաֆազանութիւն ընել :
Ունայնաբանութիւն : || պօշ խօսք. պօշ լախըրտը. փուճ բան. լաֆ :
Ունայնախօս : || տե՛ս Ունայնաբան :
Ունայնահաւատ : || հաւատքը փուճ. հաւատքը նօսր :
Ունայնաձայն : || պօշ տեղը ձայն հանող : տե՛ս և Ունայնաբան :
Ունայնաձայնել : || պօշ տեղ ձայն հանել : տե՛ս և Ունայնաբանել.
Ունայնաձեռն : || ձեռքը պարապ. ձեռքը դատարկ : Տճկ, բօշ չըքանօղ. պարապ կեցող. դատարկ նստող :
Ունայնաձեռն ելանել : || պարապ ելլել. պօշ ելլել :
Ունայնամիտ : || միտքը պարապ. փուճ բան մտածող :
Ունայնանալ : || պարպուիլ. դատարկիլ : Տճկն. փճանալ :
Ունայնապարծ : || փուճ բանի վրայ պարծեցող :
Ունայնասնաւոր : || պօշ կենալ սորված :
Ունայնարար : || դատարկող. պարպող. փճացնող :

Ունայնացուցանել : || պարպել. դատարկել. փճացնել. ցածցնել :
Ունայնութիւն : || պարապութիւն. դատարկութիւն. պօշ բան. փուճ բան :
Ունգ : || յերգի մանրուք. սամանթիւյիւն :
Ունդ : || հունտ :
Ունդաւէտ, կամ Ունտաւէտ : || հունտ ունող :
Ունելի : || ունելու : Տճկ, ունող. բռնող :
Ունելիք : || մաշայ. խասաճ : Տճկ, Ճըմպը մախաս, կամ քըթ աղիչ : Տճկ, քէլփէթին. մէնկէնէ :
Ունելիք խեցգետնոյ, կամ խողերի : || ըստամախօզը, կամ չափանոցի մախաս :
Ունելութիւն : || ունենալը : Տճկ. իւլիւշէկ :
Ունեւոր : || երիկը :
Ունիլ : || ունիլ. ունենալ : Տճկ, բռնել. զափթ ընել : Տճկ, կրնալ. զօր օրինակ. ոչ ինչական ունիմ անուանիլ : ռամկ. չեմ կրնար ինչական ըսուիլ :
առ սուտս Ունիլ : || սուտ սեպել :
Ունկ : || տե՛ս Ունգ :
Ունկի : || ծնցոյ. ատամնեկիւն տղամ : Տճկ, ութբը տղամ :
Ունկն : || ականջ : Տճկ, գուլագ :
խօսիլ յՈւնկանէ : || ականջն 'ի վար խօսիլ :
Ունկնախարց : || ականջը տխող, կամ գոցող : Տճկ, ականջը տխած. ականջը գոցած :
Ունկնամածուտ : || ականջը մտնող : Տճկ, ականջ մտուկ :
Ունկնաւոր : || ականջ ունող : Տճկ, խուլաքլը :
Ունկնդիր : || ականջ դնող. մտիկ ընող : Տճկ, հնազանդ. խօսք մտող :
Ունկնդիր լինիլ : } կալ ընդ Ունկնդիրս : } Ունկն դնել : } մտիկ ընել. խօսք մը ռել. հնազանդիլ :
Ունկնդրասէր : || մտիկ ընողը սիրող. մտիկ ընելը սիրող :
Ունկնդրել : || տե՛ս Ունկն դնել :
Ունկնդրութիւն : || մտիկ ընելը. լսելը : Տճկ, խօսք մտնելը. հնազանդութիւն :
Ունջ : || խուրջում. սճալխի մուր :
Ունչատ : || քիթը կտրած. պուռնուճուղ :
Ունչք : || քիթ :
զՈւնչովք, կամ զՈւնչօք առնել : || պէխերը, կամ պըլըխը չլինել :
Ունչս առնել, կամ Ունչ առնել : || քիթը ծռմռելով մասխարայ ընել : Տճկ, Թախլիթ ընել :
Ունողութիւն : || ունենալը :
Ունջ : || տե՛ս Ունչ : Տճկ, տակ, կամ տակը : Տճկ, գետին :
Ունջ երկրին, կամ լերին : || երկրին տակը, կամ էթէկը. լեռան տակը, կամ էթէկը :
Է Ունջ առնել : || գետինը սիւրիւքլէմիշ ընելով տանիլ. գետնէն քաշելով տանիլ :
Ունջ բանին : || մեղրի չէչին ծակերուն տակը :
Ունջ ջուրց : || ծովուն տակը. ջրին ներքևը :
Ունող : || ունող. բռնող. զափթ ընող :
Ուշ : || խելք ու խելքյալ. միտք. խելք. ֆիքր. պեթ : Տճկ, ջանք. ջահտ. խայրէթ : Տճկ, յիշատակ. յիշողութիւն :
Ուշ առնել : || միտք ընել. մտածել :

Ուշ դնել, կամ Ուշ ածել իմիք ։ || Միտք դնել ։ Տճկ. Ղուլախ ընել . խայըրէթ ընել ։
Թափանցել զմտաւ յՈւշոյ մտաց ։ || Մտքէն հանել ։
յՈւշ ածել ։ || Միտքը պահել . միտքը բերել ։
[illegible] յՈւշոյ յիշատակաց ։ || Մտքէն ելլել ։
Ուշաբարձեալ ։ || Մտքէն ելած ։ Տճկ. [illegible] . յիմարած . այլայլած եղած ։
Ուշաբերել ։ || Խելքը գլուխը բերել . սթափեցնել ։ Տճկ. Միտքը բերել . միտքը ձգել ։
Ուշաբերիլ ։ || Խելքը գլուխը գալ . [illegible] ։
Ուշագնաց ։ || [illegible] ։
Ուշագնաց լինել ։ || [illegible] ըլլալ ։
Ուշադիր ։ || Միտքը առնող ։
Ուշադրել ։ || Միտք առնել ։ Տճկ. Խելքը [illegible] . [illegible] ։
Ուշադրութիւն ։ || Միտք առնելը ։
Ուշաթափ ։ || տես Ուշագնաց ։
Ուշաթափիլ ։ || Խելքը ցնդիլ . խելքէն [illegible] ։
Ուշամտաց ։ || Միտքը եղածը մտացող ։ Տճկ. խելքը [illegible] . [illegible] ։
Ուշատու ։ || Միտք առնող . [illegible] ։
Ուշարար ։ || Միտք առնող . միտք ձգող ։
Ուշեղ ։ || Խելացի . խելօք . Ֆիքրաթլի ։
Ուշեղագոյն ։ || տես Ուշիմագոյն ։
Ուշեղութիւն ։ || տես Ուշիմութիւն ։
Ուշիմ ։ || տես Ուշեղ ։
Ուշիմագունս ։ || տես Ուշիմագոյն ։
Ուշիմութիւն ։ || Խելացութիւն . խելօքութիւն . Ֆիքրաթ ։
Ուշի ուշով ։ || Խիստ խելքը տալով . խիստ խայրէթ ըլլալով ։
Ուշիմագոյն ։ || Խիստ խելացի . խիստ խելօք ։
Ուռ ։ || Ուռ . ուռենի, կամ ուռենի ծառ ։
Ուռենի ։ } Ուռի . սէօյիւտ, կամ սէօյիւտ ծառ ։
Ուռի ։ }
Ուռկան ։ || [illegible] ։
Ուռկանորդ ։ || [illegible] ։
Ուռկանաւոր ։ || [illegible] . [illegible] ձկան որսող ։
Ուռկանել ։ || [illegible] բռնել . [illegible] բռնել ։
Ուռճագոյն ։ } Մեծցած . ճոխացած . աճած . լե-
Ուռճացեալ ։ } ցուն . [illegible] . զօրացած ։
Ուռճանալ ։ || Ճոխանալ, կամ պարարտանալ [illegible] Տճկ. Հարստանալ . պարարտանալ . [illegible] . խիստ աճիլ . զօրանալ ։
Ուռճացուցանել ։ || Խիստ աճեցնել . ճոխացնել . խիստ շատցնել . խիստ [illegible] ընել . զօրացնել ։
Ուռն ։ || Չէքիճ . միանէ . մասրախայ ։ Տճկ. չէքիճ ։
Ուռնած ։ || Չէքիճ զարնող ։
Ուռնակ ։ || Մասրախայ, կամ միանէ ։
Ուռնահար ։ || տես Կռանահար ։
Ուռնաւոր ։ || Չէքիճլի . չէքիճ բռնեցող . չէքիճ զարնող ։
Ուռնուլ ։ || Ուռիլ . ուռեցուցիլ . [illegible] ըլլալ ։
Ուռոյցք ։ || Ուռեցք ։
Ուռուցանել ։ || Ուռեցնել . ուռեցուցանել . [illegible] ընել ։
Ուռուցիկ ։ || Ուռեցած . ուռեցուցիչ . չէշ-
[illegible] . խոստացող ։ Տճկ. ուխտեցող . չէշ- [illegible] ըլլող ։
Հողմ Ուռուցիկ ։ || [illegible] . [illegible] ։
Ուռուցուկ ։ || տես Ուռուցիկ ։
Ուռուցումն ։ || Ուռեցք . ուռեցուցիչը . ուռեցուցութիւն ։
Ուս ։ || Ուս . [illegible] ։ Տճկ. [illegible], կամ [illegible] ։
Ուսանիլ ։ || Սորվիլ, կամ սովրիլ ։
Ուսանող ։ || [illegible] ։
Ուսնիլ ։ || տես Ուսանիլ ։
Ուսումն ։ || Ուսումն . սովորութիւն, կամ սովրիլը ։ Տճկ. սորվեցնելը . վարժապետութիւնը ։
Ուսումնականն ։ || Կարդացող ։
Ուսումնականութիւն ։ || Կարդացողութիւն ։
Ուսումնականք ։ || Մէկ տեղ սորվող ։
Ուսումնապահ ։ || Սորվածը միտք պահող ։
Ուսումնասէր ։ || Կարդալ սիրող . գիտութիւն սիրող . կարդացող ։
Ուսումնասիրութիւն ։ || Կարդալու փափաք ։
Ուսումնավարժ ։ || Կարդացող ։
Ուսումնատենչ ։ || Կարդալը շատ . կարդալ սիրող ։
Ուսումնարան ։ || Կարդալու տեղ . մէտրէսէ ։
Ուսուցանել ։ || Սորվեցնել, կամ սովրեցնել ։
Ուսուցիչ ։ || Սորվեցնող . վարժապետ ։
Ուսուցչապետ ։ || Վարժապետներու գլուխ . մեծ վարժապետ . խալֆայ . [illegible] ։
Ուսուցող ։ || տես Ուսուցիչ ։
Ո՞ւստ ։ || Ո՞ւսկից, ո՞ր տեղաց ։
Ո՞ւստ ուստեք, կամ Ո՞ւստ ուրեք ։ || Ո՞ւս-կէ, կամ ո՞ւսկից, ո՞ր տեղաց ։
Զամենեցուն զՈւստն յայտնել ։ || Ամենուն ուսկից ըլլալը ցցնել ։
Ուստեմն ։ } տեղէ մը . մէկ դիէ մը . մէկէն
Ուստեք ։ } մը ։
Ո՞ւստեք (Հարցականն.) || Ո՞ւսկից . ո՞ր տեղաց ։
Ուստեք ուստեք ։ || Տեղէ տեղէ . թիւրլիւ թիւրլիւ տեղէ ։
Ոչ Ուստեք այլ ուստեք ։ || Ալ ուրիշ տեղէ չէ ։
Յամ Ուստեք ։ || Ամմէն տեղէ . ամմէն դիէ ։
Յայլ Ուստեք ։ || Ուրիշ տեղէ . ուրիշ դիէ ։
Յոլով Ուստեք ։ || Շատ տեղէ . շատ դիէ ։
Ուստի ։ (Հարցականն.) || Ո՞ւսկի, կամ ո՞ւսկէ . ո՞ր տեղաց ։ Տճկ. Նէրէտէն ։
Գիտել զՈւստին ։ || Ուսկի ըլլալը գիտնալ ։
Ուստի ։ (Շաղկապ.) || Անոր համար ։
Ուստր ։ || Մանչ ։
Ուտել ։ || Ուտել ։ Տճկ. Եէմէք ընել, թէլէֆ ընել . մաշել ։
Ուտելիք ։ || Ուտելու . ուտելիկներ ։ Տճկ. [illegible] . կերակուր ։
Ուտիս ։ || Ուտելը ։ Տճկ. [illegible] . [illegible] ։ Տճկ. [illegible] ։
Ուտիճ ։ || Ժաժիկ . փտոր ։ Տճկ. [illegible] . [illegible] . թրթուր . ցեց ։
Ուտիչ ։ || Ուտող ։ տես և Ուտիճ ։
Ուտնահար ։ || Փտտած . ուտած . որդը կերած ։
Ուր ։ || Ուր որ . որ տեղ որ ։ Տճկ. [illegible] . [illegible] ։
Ո՞ւր ։ (Հարցականն.) || Ո՞ւր տեղ ։
Ո՞ւր, և ո՞ւստի եկին ։ || Ո՞ւր էր որ եկաւ . ո՞ւր տեղաց եկաւ ։

Ուրագ : || ուրագ · քերեր ։
Ուրախ : || ուրախ · շադ ։
Ուրախ առնել : || ուրախացնել · խնդացնել · շադ ընել ։
Ուրախ լինել : || ուրախանալ · խնդալ · շադ ըլլալ ։
Ուրախակցիլ : || ուրախութեան մասնակից ։
Ուրախական :
Ուրախականք : } ուրախութիւն ընել ։
Ուրախականց :
Ուրախակից : || մէկ տեղ ուրախացող · ընկեր հաւնող ։
Ուրախակցել : || մէկ տեղ ուրախանալ · ընկեր հաւնել ։
Ուրախակցութիւն : || մէկ տեղ խնդալը · ընկեր հաւնելութիւն ։
Ուրախամիտ : || ախորժ ուրախ · շադ ։
Ուրախանալ : || ուրախանալ · խնդալ · շադ ըլլալ ։
Ուրախարար : || ուրախացնող · խնդացնող · շադ ընող ։
Ուրախացուցանել : || ուրախացնել · խնդացնել ։
Ուրախաւէտ : || ուրախութիւն բերող ։
Ուրախութիւն : || ուրախութիւն · խնդութիւն ։
Ուրանալ : || ուրանալ · ինկարել ընել : ըստ . չէ ըսել · չուզել ։
Ուրանօր : || ուր տեղ որ · ուր որ · ուր ։
Ուրացող : || ուրացող · ինկարել ընող : ըստ . չէ ըսող · չուզող ։
Ուրաստ լինել, կամ Ուրաստ կալ :
Ուրաստ լինել, կամ Ուրաստ կալ : } ուրա- նալ · ինկարել ընել · չէ ըսել · չուզել : ըստ . յետ կենալ · ետ դառնալ · ձեռքը թօթուել ։
Ուրաստական : || բացասական ։
Ուրար : || ուրար ։
Ուրացուցանել || ուրացնել · մէջ բերել ընել ։
Ուրացութիւն : } ուրանալը · ինկարը : ըստ .
Ուրացումն : } չուզելը · խոստումէ չընելը · ետ կենալը · յետ կենալը · ձեռքը թօթուելը ։
Ուրացող : || ուրացող · մէջ բերող ։
Ուրաֆիլ, կամ Զուրաֆիլ : || զուռնաթալ ։
Ուրբաթ : || ուրբաթ ։
Ուրբաթալէզ, կամ Ուրբաթալեզ : || ուրբա- թը չուտող · ուրբաթը պահող ։
Ուրեմն : (շաղկապ ·) || ուրեմն · անկէ ետեւ · անանկ է նէ : ըստ . լուսցէ · հիմա որ · թէ անպէս · ալ ասանկ է նէ · որ ։
Ուրեմն : (մակբայ ·) || տեղ մը · մէկ տեղ մը : ըստ . մը · գիր տեսնալու եղեր ' ի տեղի ու- րեմն : ուստի · տեղ մը եղեր ' ի քաղաքի ուրեմն : ուստի · քաղքի մը մէջ : մտանել ' ի գեղջ ուրեմն : ուստի · գեղ մը մտնել : ըստ . մէկը մը · մէկ որ ինաւ · կերպարանաւ · ու- րեմն է կերպարանն : ուստի · քիմէկենն մէկի մընէ քիմէկեն ։
անդ Ուրեմն, կամ անդր Ուրեմն : || ան տեղը · անանկ տեղը ։
աստ Ուրեմն : || աստեղս · ասանկ տեղս · հոս ։
անդադար Ուրեմն : || խիստ ուշ · ուշ ուշ · կէտ կէտ կէտ ։
ապա Ուրեմն : || խիստ ետեւ · խիստ յետոյ ·

սանդ ատագութեանց : ըստ . աշխարհէ · անանկ հէնէ ։
մեծ Ուրեմն · || առաւելն · շատառատներ · շաղ- ցանց · հնուց ։
միջոցաւ Ուրեմն , կամ միջոցաւ Ուրեմն : || խիստ միջոց · ատաղելում ։
Ուրէք : || տեղ մը · մէկ տեղ մը : ըստ . մէ · ուր որ կենաց · յանկերան ուրէք : ուստի · քեզի չէ մը ։
Ուրիշ ուրէք : || պատրաստ տեղ ։
Ուրիշնական : || մեռնելինքին · մեռելին տարաղարը ։
Ուրիշնանալ : || մեռնելէն ետքը · Ֆռանկ ուրացող ըլլալ ։
Ուրիշութիւն : || Ֆռանկ ուրացողը · Ֆռանկ ուրացողի մէջը · ուրացող ։
Ուրձանանք : || ծլած ծաղկած · խիստ ուռած · պտղատու · պտղոյ լեցուած ։
Ուրոյն : || զատ · սեպհական · սեպհականութիւն : ըստ . ուրիշ ։
Ուրոյնանալ : || յետ քաշուիլ · մէկուն կեղեւել · նեղերուն ըլլալ · պատուիրուած ըլլալ ։
Ուրոյնութիւն : || սեպհականութիւն ըլլալը ։
Ուրոյն ուրոյն : || զատ զատ · սեպհական սեպհական ։
Ուռուցիկ : || ուռչիլ · ճաշակելելի · կոտրուկ · ամփոփ ։
Ուռուցանել : || ուռեցնել · ամրցնել · երկու- րուեցնել ։
Ուռուցութիւն : || ուռ · ուռեցնել · ամբուռ ։
Ուռուցեալ : || ուռած · քաղցրելի · ուռելու թիւն · ձեռ . ըստ . թեւ աղջնէ · ըստ . ուռելու ըստ . ուռիլ մեծութեամբ · առատ ։ ուռչելու · ուռելու մէկինէ ։
Ուռուցածքը : || ատատեան ուռէն ձեռն հանող · ուռ ձեռն հանող ։
Ուռուցիկ : || մեծերը շատ · ինքնկերպով · շեղ- բոլորեալ : ըստ . փոքր քառ մասնով · փոքր քառ սիրող ։
Ուռուցանող : || պատուիրելով ըլլալ · քիմէկեն կամ ձեռ ըլլալ : ըստ . չուզ ըլլալ · ուշ ըլլալ · մեծ ձեռնալ : ըստ . չուր կամ գէշ ըլլալ · գայլը ըլլալ ։
Ուռուցարար : || պատուիրող ուռեցնող · մասնա- ւոր պատրաստող · կապուած · փութեկերպ ։
Ուռուցանողութիւն : || ճապաղուշտոնեկիութիւն · փերկրկութիւն ։
Ուռուցեալ : || պատուիրեցեալ · ամուլ քիմէ- կենկով · չեղի ուռեալ · երկրաւոր : ըստ . կուռի ուռեալ · կատարուողի ձեռն · ատատեան ուռել · կատարելով : ըստ . ուռած · կայմեղուսքը · անկամկայել ։
Ուռուկ : || գոյթի · ուռուկ · Ֆռանկ մասնագի երգող ։
Ուռուց : || ուռուց · չուռուկ ։
Ուր ուրեմն : || Ճանկէ, կամ Ճանկէ Ճանկէ · կիսաձէ ուռեալով · ղատով ղատով · կէտ ձեռն կէտ · ուշ ուշ ։
Ուր ուրէք : || ուր որ · ուր որ տեղ որ : ըստ . տեղ տեղ · պատր տեղուցնքը ։ տեսնել Ուր ուրեմն ։
Ուռնել : || խառնել կորի ։

ՈՒ Փ

Ուփ : || խորոսկ փուշ · քուրք ։

ոսկի Ոփազայ : || խաս ոսկի · խալիս ոսկի · զուրս ոսկի :

Ո Ք

Ոք : || մէկ մը : ՏՐՆ, մը · զոր օրինակ · այր ոք : ռամկ · մարդ մը :
Ամ Ոք : || ամէն մարդ :
Իւրաքանչիւր Ոք :|| ամէն մէկը · ամէն մարդ :
Ոքող : || տե՛ս Ակքան :
Ոքոզել : } փշի պէս արգելք կամ էնկէլ ըլլալ ·
Ոքոզիլ : } լալ · զալըմ կամ եաւլուղ ըլլալ · սաւփ ըլլալ :

Ձ Ա

ՁԱզգ : || ցած ազգ :
Ձակերտ : || չակերտ :
Ձամին : || չամին · չէմէն :
Ձամիչ : || չամիչ :
Ձամբքեալ : || չհամողուող , խրատ խապուլ չընող :
Ձամչահատ : || չամչի հատ :
Ձամչեայ : || չամչէ : ՏՐՆ, չամչի կուտ :
Ձամչեղէն : || չամչէ :
Ձանարդ : } բոպյէ · անըղըն · կամած · խեղճ ·
Ձանարգագ : } սէֆիլ : ՏՐՆ, անարժան · ցած · փուճ · գէշ :
Ձանարդադուրդ : || խիստ անըղըն · խիստ խեղճ · սէֆիլին սէֆիլը · խիստ կամած : ՏՐՆ, խիստ ցած · խիստ փուճ · գիշուն գէշը · չարին չարը · ուգուրսուզին ուղուրսուզը :
Ձանարդատեսիլ : || խըլըխսըզ · խըյաֆէթսիզ · խեղճ · սէֆիլ :
Ձանարգել : || տե՛ս Ձանարդ :
Ձանաչութիւն : || անհնազանդութիւն · խօսք չմտելը :
Ձառնել : || չընել :
Ձթծ : || կուռք :
Ձթծուհի : || էգ կուռք :
Ձար : || չար · գէշ : ՏՐՆ, ցած · սախատ : ՏՐՆ, զալըմ · եաւլուզ :
Ձարիք : || չարութիւն · չար գործք · մեղք · զարար · էձիր : ՏՐՆ, փորձանք · պէլայ · նեղութիւն · խեղճութիւն : ՏՐՆ, պատուհաս · խալէպ · պատիժ · չարչարանք :
Ձարաբախտ : || Թալէհսիզ · ուղուրսուզ :
Ձարաբախտութիւն : || Թալէհսիզութիւն · ուղուրսուզութիւն :
Ձարաբան · || չար խօսող · բամբասող · անիծող :
Ձարաբանել : || չար խօսիլ · բամբասել · անիծել : ՏՐՆ, չէքվայ ընել :
Ձարաբանութիւն : || չար խօսք · բամբասանք · անէծք · չէքվայ :
Ձարաբաստ : } Թալէհսիզ · ուղուրսուզ :
Ձարաբաստիկ : }
Ձարաբաստութիւն : || ուղուրսուզութիւն :
Ձարաբարոյ : || վարքը գէշ · ճմրի · չար :
Ձարաբարոյութիւն : } չար վարք · չարութիւն :
Ձարաբարութիւն : }
Ձարաբարք : || տե՛ս Ձարաբարոյ :

Ձարաբեկ : || խիստ կոտրտած · խիստ ջարդուած · գէշ բզըքտած · կտոր բրդուճ եղած :
Ձարաբեր : || գէշ պտուղ տուող : ՏՐՆ, փորձանքի սէպէպ · ուղուրսուզութեան սէպէպ :
Ձարաբերան : || չար բերան · բամբասող · անիծող · չէքվայ ընող :
Ձարաբուն : || Թապիէթը չար · չարին չարը :
Ձարագամ : || խիստ ծեծած · սէամէս հանած · խիստ պատուհասած · Թէփէլէմիշ եղած · ծեծով պէրպատ եղած :
Ձարագանել : || ծեծելով սէամէս հանել Թէփէլէմիշ ընել :
Ձարագաւառեայ : || գէշ նահերայէ · ցած երկրէ :
Ձարագին : || խիստ չար : ՏՐՆ. խիստ չարչարած · մեծ փորձանքի մէջ ընկած :
Ձարագին : (մակբայ .) || չափէ ՚ի դուրս · խիստ :
Ձարագլուխ : || չարերու գլուխ :
Ձարագնիլ : || խիստ չար ըլլալ : ՏՐՆ, խիստ չարչարիլ · նեղիլ · ցաւիլ :
Ձարագնութիւն : || մեծ չարութիւն : ՏՐՆ, չարչարանք · նեղութիւն · ցաւ :
Ձարագոյն : || խիստ չար : ՏՐՆ, դուռը գէշ :
Ձարագործ : || անօրէն · ճմրի : ՏՐՆ, զլանքեար · ուսչլու · խապահաթլը :
Ձարագործել : || չար գործել · ֆէնա ընել :
Ձարագործութիւն : || չար գործելը · ֆէնա · վէլէտսիզյութիւն :
Ձարագրգիռ : || Ֆիթ տուող · հէլը տուող :
Ձարադառն : || խիստ դառն · խիստ չարչարող · խիստ ցաւալի :
Ձարադատ : } գէշ դատող · անիրաւ դատաստան ընող :
Ձարադատիչ : }
Ձարադատութիւն : || չար դատաստան :
Ձարադեւ : || չար սատանայ : ՏՐՆ, չար սատանայ ունող :
Ձարադէմ : || սուրաթսըզ · չէհրէսիզ :
Ձարադիւթ : || չար ֆալճի · չար կախարդ · պիւյիւճիւ :
Ձարադիճութիւն : || սատանութիւն · կատղած դիճահարութիւն :
Ձարազգած : } չարութեամբ լցուած · չարին
Ձարազգեաց : } չարը :
Ձարազգեայ : } չար սոյէ · ցած սոյէ :
Ձարազգի : }
Ձարաթոյն : || խիստ զէհիրլի :
Ձարաժողով : || չար ժողով : ՏՐՆ, չար բան ժողվող · չար կերպով ժողված :
Ձարալեզու : || լեզուն չար · չար խօսող · բամբասող :
Ձարալիր : || չարութեամբ լցուած :
Ձարալլուկ : || խիստ չարչարուող · խիստ կատղած · խիստ էաբրմիշ եղած :
Ձարալլուկ մեռանիլ : || գէշ չարչարանքով մեռնիլ :
Ձարալուր : || գէշ բան լսող · կամ գէշ խապար :
Ձարախնամ : || գէշ պէտ ընող · գէշ բան սիրող :
Ձարախնդաց : || չար բանի վրայ խնդացող :
Ձարախնդիր : || չար ուզող · չար բանի ետեւէ ընկնող :
Ձարախոհութիւն : || չար խոհ · չար միտմտուք :

Չարախորհ :
Չարախորհուրդ :
Չարախորհրդօղ : } միտքը չար · նիյթը չար պախօղ · հարամզատայ :

Չարախառնակած : || վէտա մարփըղը :

Չարախաւարակամ : || գեճէ մարաղըմ գարանլըգած : ՏԷՅ., մէնծ չարչարանքով դայլ ընօղ · խիստ գեճէ · խիստ զալըմ :

Չարախաւարիլար : || խիստ գեճէ խոռյ ունօղ · վայրըք խիստ չար :

Չարախիղճ : || չար խիղճ ունօղ :

Չարախղճութիւն : || չար խղճմ :

Չարախօս : || չար խօսօղ · բամպասած տօղ · անէծ տօղ · ՏԷՅ. չէքիլմէզի :

Չարախօս լինել , կամ Չարախօս կալ զումէ֊ քէ : || տէս Չարախօսել :

Չարախօսել : || չար խօսիլ · բամպասել · անէ ծել : ՏԷՅ., չէքիլմայ ընել · չէքէմայէթ ընել :

Չարախօսութիւն : || չար խօսք · բամպասանք · անէծք : ՏԷՅ. չէքիլմայ · չէքէմայէթ :

Չարակամ : || չար ուզօղ · տիւշման :

Չարակամութիւն : || տիւշմանութիւն :

Չարակած : || տէս Չարակին :

Չարականել : || տէս Չարակնել :

Չարակնօղ : || տէս Չարակն :

Չարակեղ : || գէշ խոց · ճուպան : ՏԷՅ. իւ֊ մուրճաք :

Չարակերպ : || խիստ այլանդակ խիստ մուռտառ :

Չարակիր : || տէս Չարարգած :

Չարակն :
Չարակնեայ : } փախուլօղ · նախանձոտ · խա֊ խանիչ եղօղ · նազար տուէօղ : ՏԷՅ. , նէզէօ :

Չարակնել : || խոլայանել · սէրթ սէրթ նայիլ · նախանձելով նայիլ : ՏԷՅ. , փախուլել · խախանմիշ ըլլալ · խախանձութիւն ընել : ՏԷՅ. նա֊ զար տալ :

Չարակնճիթ : || տըընկզակ :

Չարակնճռոտ : || խիստ թնճռած · խիստ թնճ֊ կած : ՏԷՅ. , նախու · զըլթ · խնտաճի :

Չարակնութիւն : || նազար : ՏԷՅ. , նախանձ · խախանձութիւն :

Չարակրաւէտ : || խիստ խեղճութիւն · խիստ էզիլլէթով :

Չարակրութիւն : || նէզակէ · չարչարանք · փոր֊ ձանք · պէլայ :

Չարահամբաւ : || պէթնամ :

Չարահամբաւ լսել : || չար խապար :

Չարահամբաւել : || անունը աւրուըլ · պէթնամ ընել :

Չարահամբոյր : || չարի էլհամ · խիստ գէշ · նուհուսէթ :

Չարահաւատ : || չար մուխատէլէ ընօղ · չար հաւատացօղ :

Չարահաւ : || չարութեան սէպէպ : ՏԷՅ. , մա֊ րազը · հասատանիէր :

Չարահաւ կերակուր : || գէշ կամ ղալարը կե֊ րակուր :

Չարահաւակ : || չարութեան սէպէպ :

Չարահաւան : || չար բանի հաւնօղ :

Չարահաւանութիւն : || չար բանի հաւնիլը :

Չարահաւատ : || վատ միաքը ունօղ · անհաւատ :

Չարահաւաք : || չար բան ժողվօղ :

Չարահաւել : || գէշ պատճառել · գէշ բանի հիմնել :

Չարահնարութիւն : || գէշ պատճառներ · գէշ [illegible] նէ ըլլալը : ՏԷՅ. , մարազ :

Չարահնար : || չար բանի փէշտամ ընօղ · փէլէ ուլիղեայ · հիլլէպազ :

Չարահնարութիւն : || փէլէվազութիւն · հիլ լէպազութիւն :

Չարահոտ : || հոտած :

Չարահոտութիւն : || գէշ հոտ · մուրտառ հոտ [illegible]

Չարաձայն : || ձայնը գէշ :

Չարաձայնել : || գէշ ձայն հանել :

Չարաձայնութիւն : || գէշ ձայն [illegible]

Չարաղէտ : || խիստ խղճալի · ողորմելի [illegible]

Չարաճճի : || տըընկզակ :

Չարամահ : || գէշ մեռած :

Չարամահ առնել : || գէշ մեռցնել :

Չարամահ լինիլ :
Չարամահ կորնչել : } գէշ մեռնիլ · գէշ մեռ[illegible] նշանով կորսուիլ :

Չարամարտ : || գէշ ճանկ ընօղ · ղալըմ ճանկ[illegible]

Չարամեկեր : || չարագործ :

Չարամեռնել : || գէշ մեռնիլ · ծուռ գէշ [illegible]

Չարամեռ : || գէշ մեռած :

Չարամիտ : || չար միտօղ · հիլլէպազ · հարամ֊ զատայ :

Չարամիտք : || տէս Չարամտութիւն [illegible]

Չարամտել : || չար միտել · հիլլէպազութիւն ընել [illegible]

Չարամտութիւն : || չար միտք · հիլլէպազութիւն :

Չարայաջող : || խիստ նախանձօղ · խիստ խա֊ խանիչ :

Չարայոյզ : || չար ուզօղ · չար բանի փնտռօղ : ՏԷՅ. չարութեան գլխաւոր · չար բանի սէպէպ : ՏԷՅ. , խիստ վեղվեղելի :

Չարայուշ : || հիլլէպազ · վեզիրակերպեայ : ՏԷՅ. · խաինլիք · խայ : ՏԷՅ. կամ չարը միտօղ · խա֊ րէզ պախօղ :

Չարայուշութիւն : || վէզիրակերպութիւն : ՏԷՅ. , խարէզ :

Չարայօժար : || չարութեան սիրօղ :

Չարանալ : || չար ըլլալ · գէշ ըլլալ :

Չարանախանձ : || տէս Չարայաջող :

Չարանախանձիլ : || գէշ բանի նախանձիլ :

Չարանենգ : || հիլլէպազ · հարամզատայ ա֊ նօրէն : ՏԷՅ. , չարութիւն հնարօղ :

Չարանշանակ : || գէշ երգօղ ձայնը գէշ : ՏԷՅ. , չար խօսօղ · բամպասօղ :

Չարանշանակութիւն : || գէշ խօսք : ՏԷՅ. չար խօսք · բամպասանք :

Չարաշշուկ : || խիստ վեղվեղելի · նեղեալ վայրը : ՏԷՅ. , մէնծ վեղվեղելի հանօղ · խիստ վեղվե֊ ղէճի :

Չարաշշուկ օր : || անպատեհ կիւնիլու :

Չարաշուէր : || նուհուսէթ · նուխոսպէթ :

Չարաշուք : || պէթնամ խէթ օրզ · փիլթօխ · գէշ · խիստ գարշ · խիստ զալըմ · անօրէն :

Չարաչար : || խիստ չար · խիստ զալըմ · խիստ զօռլու · խիստ աճուր :

Չարաչար : (մակբայ ·) || չափէն ՚ի դուրս փախելու · ժով · խիստ զօռով · խիստ գէշ :

Չարապատուհաս : || տէս Չարապատուհ :

Չարապատուհասութիւն : || տէս Չարապատուհասութիւն :

Չարապատմական : || խիստ փորձանքոտ · խիստ պէլալը : ՏԷՅ. , թալէհսիզ · ողորմելի :

Չարապատուհաս : || անիրաւ · չար :

Զարապարշտութիւն ։ ‖ անիրաւութիւն . չարութիւն ։
Զարաս ։ } տես Զարաբան ։
Զարասաց ։
Զարասեր ։ ‖ չար սիրող ։
Զարասիրտ ։ ‖ տես Զարակամ ։
Զարասնունդ ։ } գէշ պահած . գէշ մեծ֊ցուցած ։
Զարասուն ։
Զարավալաշ, կամ Զարավաւաշ՝ ։ ‖ խիստ բխ ճախոհ ։
Զարատանջ ։ ‖ խիստ տանջօղ կամ չարչարօղ ։ ՏՐՅԼ, խիստ տանջած, կամ չարչարած ։
Զարատեաց ։ ‖ չար բանը ատօղ ։
Զարատեղեակ ։ ‖ չար բանի վուխուֆ ։
Զարատենչ ։ ‖ չար բանի փափաքօղ ։
Զարատես ։ ‖ չար բան տեսնօղ . գէշ նայօղ ։ ՏՐՅԼ, տեսքը գէշ ։
Զարատեսիլ ։ } տեսքը գէշ . կեօստէրիշսիզ . եախըշխըսըզ . սուրաթսըզ ։
Զարատիպ ։
Զարարար ։ ‖ չար բան ընօղ . չար գործօղ . ա֊նօրէն . զեանքեար ։
Զարարարութիւն ։ ‖ չար գործք . անօրէնութիւն . զեանքեարութիւն ։
Զարարմատ ։ ‖ գէշ քէօքէ հասըլ եղած . ա֊նիծած սոյէ առաջ եկած ։
Զարարուեստ ։ } ղէնահաթը չար ։ ՏՐՅԼ, հիլլէպազ . ֆէնդապազ . վէլէտախղնայ ։
Զարարուեստեայ ։
Զարարուեստութիւն ։ ‖ չար զէնահաթ ։ ՏՐՅԼ, հիլլէպազութիւն . ֆէնդապազութիւն ։
Զարացուցանել ։ ‖ չարացնել . գէշ ընել ։
Զարափառ ։ ‖ հերետիկոս ։
Զարափառութիւն ։ ‖ հերետիկոսութիւն ։
Զարդարութիւն ։ ‖ անիրաւութիւն ։
Զարեացապարտ ։ ‖ սուչլու . զեանքեար . սա֊լաճախ ։
Զարեօք ։ ‖ գէշ ։
Զարըմբեր ։ ‖ չարքաշ ։
Զարժել ։ ‖ չաժել ։
Զարիմաց ։ ‖ հիլլէպազ . ֆէնդապազ ։ ՏՐՅԼ, վէլէտախղնայութ մտածած, կամ իմաստ ըրած ։
Զարիմացութիւն ։ ‖ հիլլէպազութիւն . ֆէնդա֊պազութիւն . վէլէտախղնայութիւն ։
Զարկամ ։ ‖ տես Զարակամ ։
Զարկամութիւն ։ ‖ տես Զարակամութիւն ։
Զարկանել ։ ‖ տանջել . չարչարել . նեղել . զու֊լում ընել . զրկել ։ ՏՐՅԼ, ճգել ։
Զարհամ ։ ‖ չարհամ . խաանի ։
Զարութիւն . ‖ չարութիւն . չար գործք . չար բան . մեղք ։ ՏՐՅԼ, պէլայ . փորձանք ։
Զարչարական ։ ‖ չարչարօղ ։ ՏՐՅԼ, էզիէթ֊լի . իշկէնճէլի . կոտո ։
Զարչարակիր ։ ‖ չարչարանք կրօղ ։
Զարչարակից ։ ‖ մէկ տեղ չարչարուօղ ։
Զարչարակցիլ ։ ‖ մէկ տեղ չարչարուիլ ։
Զարչարակցութիւն ։ ‖ մէկ տեղ չարչարուիլը ։
Զարչարանք ։ ‖ չարչարանք . իշկէնճէ ։
Զարչարաւոր ։ ‖ չարչարօղ ։
Զարչարել ։ ‖ չարչարել . իշկէնճէ տալ ։
Զաւատալ ։ ‖ չաւատալ ։
Զաւատալի ։ ‖ չաւատալու ։
Զափ ։ ‖ չափ ։ ՏՐՅԼ, խատր . հալ . կարգ ։
Զափ կտաւագործաց, կամ ճարտարաց ։ ‖ կանգուն . արշըն ։
պահն Զափ ճանաչել ։ ‖ երեւի մարդու հետ պառկիլ ։
զԶափ առնուլ ։ ‖ փորձել . նայիլ . վուխուֆ ըլլալ . իմանալ ։
հնգիւ Զափ ։ ‖ հինկի չափ . հինկի մը ղըտար ։
ձեօք Զափ ։ ‖ ձեզի չափ . ձեզի ղըտար ։
միջովք Զափ ։ ‖ ինչվան մէջքը ։
ուսովք Զափ ՚ի վեր ։ ‖ օմուզէն վեր ։
զոյիւ Զափ ։ ‖ ինչ ղըտար որ կայ . ինչ կայ չկայ ։
Զափաբան ։ ‖ տամնաւոր չարադրօղ ։
Զափաբանութիւն ։ ‖ տամնաւոր չինելը ։
Զափաբերական ։ ‖ չափով եղած ։ ՏՐՅԼ, մա֊թեմաթիգական ։
Զափաբերապէս ։ ‖ չափով . չափելով . չըռ֊փըյով ։
Զափաբերութիւն ։ } չափելը, կամ չափով ը֊նելը ։ ՏՐՅԼ, մաթեմա֊թիքայ ։
Զափաբերումն ։
Զափազանց ։ ‖ կարգէ դուրս . չափէ դուրս . չափէ ՚ի վեր ։
Զափազանցութիւն ։ ‖ չափէ դուրս ըլլալը . չափէ ՚ի վեր ըլլալը ։
Զափակից ։ ‖ հափհաւասար . պարապար֊պար . ուղղուն . դըղը ։
Զափակցել ‖ հափհաւասար ընել . պարապա֊րապար ընել . ուղղունցնել ։
Զափակցութիւն ։ ‖ հափ հաւասարութիւն . պա֊րապարութիւն . ուղղունութիւն ։
Զափահասակ ։ ‖ չափը հասած . քեամիլ ։
Զափար ։ ‖ չափառ . փառէ ցանկ, ուր ոչխար֊ները կը ժողվեն ։
Զափարան ։ ‖ չափելու տեղ . չափելու գոր֊ծիք ։ ՏՐՅԼ, չափած տեղ ։
Զափաւոր ։ ‖ չափ ունօղ . չափ դրած . չա֊փով . խարէր ։
Զափաւորաբար ։ } չափով . խարէրով ։
Զափաւորապէս ։
Զափաւորել ։ ‖ չափով ընել . չափ դնել . խարէր ընել ։
Զափաւորութիւն ։ ‖ չափ . խարէր ։
Զափել ։ ‖ չափել . չափով տալ . ՏՐՅԼ, թահ֊մին ընել ։
Զափումն ։ ‖ չափելը ։ ՏՐՅԼ, վճարելը ։

Զ Բ

Զբնակեալ ։ ‖ չբնակած . չբնակուօղ . խըղըզ ։

Զ Գ

Զգիտել ։ ‖ չգիտնալ ։
Զգիտու ։ ‖ չգիտցօղ . խելքը նօսր . պէօն . տխմախ . փախուկ ։
Զգոյ ։ ‖ ոչինչ . իւֆ ։
առ ՚ի Զգոյէ ։ ‖ չըլլալուն համար ։
Զգոյութիւն ։ ‖ չըլլալը . ոչնչութիւն ։

Զ Դ

Զդարձուցեալ ։ ‖ չդարձուցած ։

Զ Ե

Զեղանել ։ ‖ չըլլել ։
Զեղեալ ։ ‖ չեղած . ոչինչ ։
Զեմ ։ ‖ չեմ ։
Զեա ։ ‖ չտեսաւ ։
Զերեւեալ ։ ‖ չերեւած . չերեւցօղ ։

Չև : } տանհայ է · զոր օրինակ · չև է հա-
Չևևս : } սեալ, կամ չևևս է հասեալ : ռամկ· տանհայ չէ հասած :

Չ Զ

Չզօրել : || չկրնալ :

Չ Ե

Չէ : || չէ · չըլլայ : Տճկ., չըլեցած · ոչինչ :
Չէ ամենևին : } հիչ չէ :
Չէ և չէ : }
Չէղջք : || հիչ մէկը · հիչ մէկ մը : Տճկ., ոչ աս ոչ ան : Տճկ., քաուծօլայ :
Չէութիւն : || ոչինչ · խուֆ : Տճկ., չէղած չէյ · չըըրած բան :
Չէք : || ոչինչ · խուֆ : Տճկ., չէղած բաները :

Չ Թ

Չթողանալ : || չթողուլ · չթուլնալ · չըդադրիլ :

Չ Ժ

Չժողովուրդ : || փուճ, կամ ցած ժողովուրդ :

Չ Ի

Չիղջ : անկեմուկ · կեճեղուչի :
Չինչ : || ոչինչ · խուֆ : Տճկ., քիչ · ցած · փուճ · գէշ · ասաի մը չաժօղ :
Չիր : || չորցուցած պտուղ :
Չիր թզոյ : || չոր թուզ · չոր ինճիր :
Չիր տանձի : || չոր տանձ :
Չիք : || չէ · չըլլայ : Տճկ., ոչինչ · խուֆ · փուճ :
Իքն իք, և Չիքն չիք : || հան՝ հա · ու չէն՝ չէ :
Չիք ընաւ ին : } հիչ չէ · հիչ չըլլայ :
Չիք և չիք : }
Չիք լինիլ : || տե՛ս Չքանալ :
'ի Չիք դարձուցանել : || տե՛ս Չքացուցանել :

Չ Խ

Չխոստովանութիւն : || ճնքեար :
Չխօսիլ : || չխօսիլ :

Չ Կ

Չկամիլ : || չուզել · չհաւնիլ :
Չկամութիւն : || չուզելը · չհաւնիլը · մտիկ չընելը :
Չկեցութիւն : || չապրիլը · մեռնիլը :

Չ Հ

Չհանդուրժել : || չհամբերել · չդիմանալ · մասլը չընել :
Չհաւատալ : || չհաւատալ · չաւտալ :
Չհլու : } մտիկ չընող · խօսք չմտօղ · անհնա-
Չհլուակ : } զանդ :
Չհլութիւն : || մտիկ չընելը · խօսք չմտնելը · անհնազանդութիւն :

Չ Ձ

Չձեռնհաս : || ձեռքը չըհասնող · չատրկող · չըկրցող · ափէն չեկող :

Չ Ղ

Չղջիկան : } անկէմուկ · կեճեղուչի :
Չղջիկն : }

Չ Մ

Չմարդասէր : || կոպիտ կոպիտ :
Չմարթու : } չըկրցող · ափէն չեկող : Տճկ.
Չմարթուն : } միւնքինսիզ · պէթ · ուլղունսուզ · եախըշըխսըզ · պէլայէխ :
Չմեղ : || տե՛ս Չքմեղ :
'ի Չմեղս լինիլ : || տե՛ս 'ի Չքմեղս լինիլ :
Չմեղանչել : || մեղք չգործել :

Չմնի : || ղըզըլճըխի ծառ :
Չմուշկ : || բապուճ : Տճկ., չէտիկ :

Չ Յ

Չյանցուցեալ : || չմեղանչած · սուչսուզ :

Չ Ն

Չնաշխարհիկ : || աշխարքս չգտնուած · երկինքը եղած : Տճկ., միւքէլլէֆ · քեալամելի · մեկհատիկ · մաթ մնալու · մենչուր :
Չնարդ : || տե՛ս Չանարգ :
'ի Չնչէ : || ոչնչէ · խուֆէն :
Չնչին : || ոչինչ · տկար · ցած · փուճ · գէշ : Տճկ., խիտտ քիչ · պզտըլիկ :

Չ Ո

Չոգալ : || երթալ · գնալ :
Չոգայ : || գնաց :
Չոր : || չոր · ցամաք :
Չորաբեկ : || չոր բան կոտրօղ : Տճկ., չորցած ու կոտրած · չոր ու մանտրած :
Չորակեր : || չոր բան ուտօղ · չէրէզ ուտօղ :
Չորակերութիւն : || չոր բան ուտելը · չէրէզ ուտելը :
Չորանալ : || չորնալ :
Չորացուցանել : || չորցնել :
Չորեակ : || չորսիկ · չորս :
Չորեքանկիւնի : || չորս քէօշէլի :
Չորեքարիւր : || չորս հարիւր :
Չորեքգրեան : || չորս գրէ · չորս գրով :
Չորեքդիմի : } չորս երեսէն : Տճկ., չորս
Չորեքդիմեան : } թխուլխու · չորս թարաֆ :
Չորեքդրամեան : || զօլաթայ :
Չորեքեան, կամ Չորեքին : || չորս նալ :
Չորեքեղերեան : } չորս ծայր ունօղ · չորս գլխէ ·
Չորեքծագեան : } չորս քէօշէլի : Տճկ., չորս ծայրինը · չորս գլուխը :
Չորեքկանգնեան : || չորս կանգուն · չորս առշըն :
Չորեքկարգեան : || չորս սրայէ · չորս զաթ · չորս տիղէ :
Չորեքկերպ : } չորս երեսէ · չորս քիս-
Չորեքկերպեան : } վէթ ունօղ :
Չորեքկին : || չորս զաթ, կամ չորս զաթէն · չորս զաթ եւէլ :
Չորեքկնել : || չորս զաթ ընել : Տճկ., չորս անգամ ընել :
Չորեքկուզի : || չորս զաթ · չորս զաթէ :
Չորեքկուսի : || չորս գլխէն · չորս գլուխ ունօղ :
Չորեքհազարեան : || չորս հազար թուով :
Չորեքհարիւր : || չորս հարիւր :
Չորեք հարիւրորդ : || չորս հարիւրերորդ :
Չորեքհեղեան : || չորս վանկէ :
Չորեքնիւթեայ : } չորս թխումխու նիւ-
Չորեքնիւթեան : } թէ :
Չորեքշաբաթ : } չորեքշաբթի :
Չորեքշաբաթի : }
Չորեքպատիկ : || տե՛ս Չորեքկին :
Չորեքվանկեան : || տե՛ս Չորեքհեղեան :
Չորեքտասան : || տասնըչորս :
Չորեքտասաներորդ : || տասնըչորսերորդ :
Չորեքտասանեքեան, կամ Չորեքտասանեքին : || տասնըչորսնալ :
Չորեքօրեայ : || չորս օրուան · չորս օր դիմացօղ · չորս օրը եղած :
Չորին : || չոր · չոր ցամաք :

Չորիր : || չորրորդ :
Չորութիւն : || չորութիւն · ցամքութիւն :
Չորուս : || չէրեզ :
Չորստանի : || չորս տունէ :
Չորքեակ : || չորսին · չորս · չէյրէկ :
Չորրորդ : || չորրորդ : Տճկ. չորրորդ փայը · չէյրէկը :
Չրդապետ : || չորրորդ փային տէր :
Չրդապետել : || չորրորդ փային տէր ըլլալ՝ կամ իշխել :
Չրդապետութիւն : } չորրորդ փայեն տէր ըլլա
Չրդպետութիւն : } լը · չորրորդ փայեն վրայ իշխանութիւն :
Չորք : || չորս :
Չորքանկիւնի : || չորս քէօշէլի :
Չորքոտանի : || հայվան · ձանավար · տավար :
Չու : || կեօչ : Տճկ. գնալը · վազելը : Տճկ. գը նացող ժողով · քալող ձիւմհիւռ : Տճկ. ձամբայ :
Չու վաճառականաց : || քէվրան :
'ի Չու անկանիլ : || ձամբայ ելլել :
Չու'առնել : || կեօչ ընել · տնով տեղով երթալ :
Չու զօրձի առնել : || յետ գառնալով կեօչ ընել :
Չուական : || կեօչ ընող :
Չուան : || չուվան :
Չուանաձգութիւն : || չուան քաշելը կամ փռելը :
Չուանաձիգ : || չուան քաշող կամ փռող :
Չուանաման : || չուվան շինող · չուվան ոլրող :
Չուանեայ : || չուվանէ :
Չուառ : || խեղճ · սէֆիլ · ուղուրսուզ :
Չուառագոյն : || խիստ խեղճ · խիստ սէֆիլ · խիստ ուղուրսուզ :
Չուառական : || տես Չուառ :
Չուառանալ : || խեղճ ըլլալ · սէֆիլ ըլլալ · ուղուրսուզ ըլլալ :
Չուառութիւն : || խեղճութիւն · սէֆիլութիւն · ուղուրսուզութիւն :
Չուարար : || կեօչ ընող · տնով տեղով գնացող :
Չուարարութիւն : || կեօչ · կեօչ ընելը :
Չուել : || կեօչ ընել · տնով տեղով երթալ :
Չուելի : || կեօչ ընելու :
Չուելիք : || կեօչի տեղ :
Չուխայ : || չուխայ : Տճկ. ապայ :
Չուխայագործ : || չուխայ գործօղ · չուխայ շինօղ :
Չուխայազգեաց : } չուխայ հագնօղ · ապայ
Չուխայազգեստ : } հագնօղ :
Չուխայավաճառ : || չուխաճի :
Չում : || չում · զողալ · ղզըլձըխ :
Չուումն : || կեօչ :

Չ Պ

Չպագանել : || չպագնել :
Չպագանել երկիր : || գետինը չպագնել · երկրպագութիւն չընել :
Չպէտ : || անպէտ · անշահ · ֆայտասըզ · փուճ : Տճկ. էհտամ · չունեւոր · աղքատ :

Չ Վ

Չվտանեալ : || չըղատուընցած · չըքաշուռած · չըչորցած :

Չ Տ

Չտալ : || չիտալ :
Չտեսանել : || չիտեսնել :

Չ Ք

Չքահանայ : || սուտ կամ անարժան քհնյ :
Չքահանայապետ : || սուտ եպիսկոպոս :
Չքահանայապետութիւն : || սուտ եպսութիւն :
Չքանալ : || ոչինչ ըլլալ · փճանալ · կորսըուիլ · իւֆ ըլլալ :
Չքաւոր : || չունեւոր · աղքատ :
Չքաւորիլ : || չունեւոր ըլլալ · աղքըտնալ · էհտամ ըլլալ · ձեռքը չհասնիլ :
Չքաւորութիւն : || չունեւորութիւն · աղքատութիւն · էհտամութիւն :
Չքացուցանել : || իւֆ ընել · փճացնել · պակսեցնել · օրթայեն կորսնցնել :
Չքանիլ : } ոչինչ ըլլալ · իւֆ ըլլալ · փճա
Չքիլ : } նալ :
Չքմեղ : || անմեղ · սուչսուզ · սուտ չգիտցող :
'ի Չքմեղս լինիլ : || սուտ չգիտցող ըլլալ : Տճկ. սուչսուզ ընել · սուչը վրայեն քերել :
Չքմեղնիկ : || տես Չքմեղ :
'ի Չքմեղիկս լինիլ : || տես 'ի Չքմեղս լինիլ :
Չքնաղ : || խիստ աղուոր · խիստ սիրուն · խիստ աղէկուկ · խիստ չիրքին · մաշհանայ չունօղ : Տճկ. միւքէլլէֆ · քէռլամէլի · մէնշուր :
Չքնաղադէմ : || խիստ աղէկուկ · խիստ սիրուն :
Չքնաղագիւտ : || նատիր գտնուօղ · միւքէլլէֆ · մէնշուր · մաթ մալու :
Չքնաղազարդ : || տես Չքնաղադէմ :
Չքնաղազարդել : || խիստ սիրուն զարդարել :
Չքնաղալից : } տես Չքնաղադէմ :
Չքնաղակերպ : }
Չքնաղակերտ : || միւքէլլէֆ շինած :
Չքնաղանալ : || աղուոր կամ սիրուն ըլլալ · աղէկուկ ըլլալ : Տճկ. միւքէլլէֆ ըլլալ · քէռլամէլի ըլլալ :
Չքնաղաշէն : || միւքէլլէֆ շինած :
Չքնաղավէպ : || սիրուն պատմօղ կամ պատմած :
Չքնաղատես : } սիրուն տեսք ունօղ ·
Չքնաղատեսակ : } խիստ աղէկուկ · խիստ
Չքնաղատեսիլ : } չիրքին :
Չքնաղացուցանել : || աղէկուկ ընել · չիրքինցնել · միւքէլլէֆ ընել :
Չքնաղութիւն : || աղուորութիւն · գեղեցկութիւն · միւքէլլէֆութիւն :
Չքնոտի : } չունեւոր · աղքատ · էհտամ : Տճկ.
Չքոտ : } իւֆ եղած · փճացած · քէօքէն
Չքոտի : } կորսուած : Տճկ. փուճ · ցած · գէշ · խեղճ :
Չքոտիլ : || չունեւոր ըլլալ · աղքըտնալ : Տճկ. իւֆ ըլլալ · փճանալ · ցած ըլլալ · մէկ սարկի ըլլալ :
Չքոտութիւն : || չունեւորութիւն · աղքատութիւն · էհտամութիւն : Տճկ. իւֆ ըլլալը : Տճկ. փճանալը · ցածութիւն :
Չքութիւն : || իւֆ ըլլալը · փճանալը :

Չ Օ

Չօձ : || ծառ մի է :

Պ Ա

Ագանել : || պագնել :
Պագշոտ : || շապան · բռնձախոհ · էտէփոխ :
Պագշոտիլ : || շապան ըլլալ · բռնձախոհ ընել : ՏՃԿ. ուտել խմելու ընկնիլ :
Պագշոտութիւն : || շապանութիւն · բռնձախոհութիւն : ՏՃԿ. ուտել խմելու ետևէ ընկնիլը :
Պալասամ, կամ Պալասան, կամ Բալասան : || պալասամ :
Պալատ, կամ Պալլատ : || սարայ : ՏՃԿ. սարայ լըները :
Պալար : || եարայի ուռեցք : ՏՃԿ. կածուխկ · խապարճըխ : ՏՃԿ. խապարաւ :
Պալարակալ : || խապարաւըը · խապարաւներով չինած : ՏՃԿ. մուքերլէֆ · քեռլամէլի · զարդարուն · քեսիմլի :
Պալարանալ : || ուռիլ · ակռիլ · խապարամիջ ըլլալ :
Պախ : || խաշած · սեօյիւշ :
Պախարակ : || խախք · ըռըռվայ · ճառիս :
Պախարականք : || տե՛ս Պախարակութիւն :
Պախարակել : || խախք ընել · ըռըռվայ ընել · քամարհել · մասխարայ ընել · բանի տեղ չդնել : ՏՃԿ. մեղքը երեսը զարնել · սիթեմ տալ · նախատել · բամպասել :
Պախարակութիւն : || խախքութիւն · ըռըռվայութիւն · քամարհանք · բան մը չսեպելը : ՏՃԿ. ջէխ · սիթեմ · նախատինք · բամպասանք :
Պախուրց : || պախուրց · իւլար : ՏՃԿ. խանդըր մայ · դնչանոց :
Պախչիլ : || վախնալ :
Պախրէ : || տե՛ս Պաճար :
Պականել : || ամրցնել :
Պակաս : || պակաս :
Պակասամտել : || տե՛ս Պակասեցուցանել :
Պակասամիտ : || միտքը պակաս · խելքը՛նոսր · փախուկ · հօպպայ :
Պակասամօրուս : || մօրուքը պակաս · կարճ մօրուք · կիսախեղ մօրուք :
Պակասաւոր : || պակասութիւն ունեցող · պակասած :
Պակասել : || տե՛ս Պակասիլ :
Պակասեցուցանել : || պակսեցնել · քչկըցնել · հատցնել : ՏՃԿ. օրթայէն կորսնցնել :
Պակասիլ : || պակսիլ · քչնալ · հատնիլ : ՏՃԿ. վար մնալ · ֆարղ ունենալ :
Պակասորդ : || պակասութիւն ունեցող · պակասած :
Պակասութիւն : || պակասուն : ՏՃԿ. վար մնալը · ֆարղ :
Պակեալ : || վախցած · լեղին պատռած :
Պակնուլ : || զարմանալով վախնալ · սիրտը փրթիլ · լեղին պատռիլ · զէնքը թուչիլ :
Պակշոտ : || տե՛ս Պագշոտ :
Պակշոտիլ : || տե՛ս Պագշոտիլ :
Պակշոտութիւն : || տե՛ս Պագշոտութիւն :
Պակուցանել : || զարմացնելով վախցնել · սիրտը փրցնել · լեղին պատռել · զէնքը թռցնել :
Պակուցանողական : || խիստ վախցնող · զէնքը թռցնող :
Պակուցումն : || վախնալուն փրթիլը · զէնքը թռչիլը :
Պակչելի : || վախնալու · զէնքը թռչելու : ՏՃԿ. վախցող · զէնքը թռչող :
Պակչիլ : || տե՛ս Պակնուլ :
Պակչոտ : || վախկոտ :
Պահ : || պահ · պահելը · պաշարելը · չորս դին առնելը : ՏՃԿ. հափս : ՏՃԿ. գիշերուհան նէօպէթ · ատեն · վախտ :
՚ի Պահ արկանել : || հափսը դնել :
Պահ ունիլ ումեք : || պահել · նէօպէթ պէքլէմիշ ընել :
Պահ արկանել, կամ Պահ կարգել զինքս : || պէքճի դնել :
Պահակ : || պէքճի · կեօզճի · նէօպէթճի · զափթճի : ՏՃԿ. ղուլլուխ : ՏՃԿ. նէօպէթի տեղ · բերդ · հիսար : ՏՃԿ. սուրխայ · անկարխայ բռնած :
Պահակ կալնուլ : || սուրխայ բռնել · անկարխան բռնել :
Պահակ վարել զոք տարապարտուց : || տե՛ս Տարապարհակ վարել :
Պահակապան : || ղալէ աղասը · միզտար : ՏՃԿ. զափթճի · ղուլլուխ :
Պահակապետ : || չօռպաճի :
Պահակափոխ : || պէքճին, կամ ղուլլուխը փոխող :
Պահակափոխ լինիլ : || ուրիշի տեղ անցնիլ :
Պահակեր : || նէօպէթճի · պէքճի · կեօզճի :
Պահակերել : || պահել · նէօպէթ պէքլէմիշ ընել կեօզէթլէմիշ ընել :
Պահակերութիւն : || նէօպէթճութիւն · պէքճութիւն · կեօզճութիւն :
Պահակից : || մէկ տեղ նէօպէթ պէքլէմիշ ընող · պէքճիի ընկեր :
Պահակութիւն : || պէքճութիւն · կեօզճութիւն : ՏՃԿ. սուրխայութիւն · անկարխայ :
Պահանակ : || պէքճի :
Պահանգ : || խաթըր :
Պահանգակալ : || խաթըր դնող · խաթըրով չինող : ՏՃԿ. խաթըր դրած · խաթըրով չինած :
Պահանորդ : || պէքճի :
Պահանջանք : || զոռով ուզելը :
Պահանջարան : || հէօքմ ընելու տեղ · մէքէմէ :
Պահանջել : || զոռով ուզել : ՏՃԿ. համար ուզել · թէֆթիշ ուզել :
Պահանջութիւն : } զոռով ուզելը :
Պահանջումն : }
Պահապան : || պէքճի :
Պահարան : || պահելու տեղ :
Պահարկել : || նէօպէթ պէքլէմիշ ընել · պահել :
Պահարկու : || պէքճի :
Պահարկութիւն : || պէքճութիւն :
Պահացող · || պահք պահող · պահք կեցող :
Պահել : || պահել · սախնտրմիշ ընել : ՏՃԿ. պահք պահել · ծոմ կենալ :
Պահեկ : || զափթճի զօրք · խուլլուխ :
Պահեստ : || պահելը · պահ : ՏՃԿ. պահած բան · պահծու բան : ՏՃԿ. պահող :
Խաշն պահեստի : || պահծու ոչխար :

գնել 'ի Պահեստ, կմ̄ 'ի Պահեստի : || պահ դնել :
'ի Պահեստ տալ : || պահ տալ :
կալ 'ի Պահեստի, կմ̄ լինել 'ի Պահեստի : || պահ դրուիլ · պահուիլ · պահած մնալ :
Պահնակ : || պէքճի :
Պահնակել : || պէքճութիւն ընել · պահել :
Պահնակութիւն : || պէքճութիւն :
Պահնորդ : || պէքճի :
Պահնորդել : || տե՛ս Պահարկել :
Պահնորդութիւն : || տե՛ս Պահարկութիւն :
Պահունի : || պահծու :
Պահպան : || պէքճի · կեօզճի : Տճկ., համայիլ · թլըսըմ : Տճկ., ասատար · չարպէ :
Պահպանակ : || պահօղ · պէքճի · կեօզճի · իր կանգնօղ · սիփեր : Տճկ., ասատար կմ̄ չարպէ :
Պահպանակ զօրականաց : || ղըռուխ :
Պահպանակ բազկաց : || խօլչախ :
Պահպանակ լանջաց : || սինէպէնտ :
Պահպանական : || պահելու մըւթաալլիխ : Տճկ., պահօղ · սիփեր եղօղ :
Պահպանակից : || մէկ տեղ պահօղ, կմ̄ նեօ֊պէթ պէքլէմիշ ընօղ :
Պահպանապետ : || պէքճի պաշի · կեօզճի պա֊շի : Տճկ., սօլաք պաշը :
Պահպանարան : || պահելու տեղ · սիփեր :
Պահպանել : || պահել :
Պահպանեցուցանել : || պահել տալ : Տճկ., պահել :
Պահպանորդ : || պէքճի :
Պահպանութիւն : || պէքճուն · պահելը · պահ֊նեօպէթ :
Պահք : || պաք, կմ̄ պատ · ծոմ կենալը :
Պաղ :
Պաղակն : } պուղ :
Պաղակուտ : || տե՛ս Պղակինդն :
Պաղպաջանծ, կմ̄ Պաղպաջանձ : || խիստ թէ֊միզ · թեմիզքեար :
Պաղատ : || սարըդ :
Պաղատական : || սարըյլը :
Պաղատախառն : || աղաչելով · եալվար ըլ֊լալով :
Պաղատաց :
Պաղատայք : } աղաչանք · տիլէկ :
Պաղատանք :
Պաղատիլ : || աղաչել · եալվար ըլլալ · ոտքը ձեռքը ընկնիլ :
Պաղատիտ : || տիզի ինձիրի · տապա ինձիրի :
Պաղեցուցանել : || պուզ կտրեցնել :
Պաղէտ : || աղաչանք · տիլէկ :
Պաղիլ : || պուզ կտրիլ : Տճկ., երկաթ հաք֊նիլ · զըռհ հաքնիլ :
Պաղլեղ : || շապ · շիպ :
Պաղումն : || պուզ կտրիլը :
Պաղպաջակ : || պուզ : Տճկ., տոնդուրմայ :
Պաղպաջ : || փայլիլը · փալփլալը · պարպըտալը · փայլուն բան · փալփլուն նշան : Տճկ., մէւշ, կմ̄ մէւճ : տե՛ս և Պաղպաջուն :
Պաղպաջ ծովու : || տէնիզին եալաըղը :
Պաղպաջել : || փալփլալ, կմ̄ փայլիլ · պարպ֊տալ : Տճկ., մէճշլէնմիշ ըլլալ · մէճձլէնմիշ ըլլալ :

Պաղպաջուն : || պարպղուն, կմ̄ պարպղտուն · փալփլուն · փայլուն : Տճկ., մէճշլի, կամ մէճձլի :
Պաղպաջունք : || թագաւորի թախտ · թախ֊տըրավան · ձիպլինլիխ :
Պաճար : || պախրէ · սըղր · հայվան : Տճկ., կո֊վու, կմ̄ եզան սիւրիւա : տե՛ս և Պաճարանք :
Պաճարաբոյծ : || սըղըր կմ̄ հայվան պէսլէմիշ ընօղ :
Պաճարամիտ : || կով մարդ · բուրդ մարդ · հայվան մարդ :
Պաճարական : || սըղըրի մըւթաալլիխ · հայվան֊անասուն :
Պաճարանք : || ապրուստը ճարելը · կեչինմէ :
Պաճարապետ : || կովու պէտ · հայվանի պէտ :
Պաճարել : || ապրուստը ճարել · կեանքը պա֊հել : Տճկ., ճար ընել :
Պաճարեղէն : || պախրու · սըղրի · հայվանի :
Պաճարեղութիւն : || սըղըրի բնութիւն · հայվա֊նութիւն :
Պաճարենի : || քեօշէլէ : տե՛ս և Պաճարեղէն :
Պաճոյճ : || տե՛ս Պաճուճանք :
Պաճուճաբան : || սեօզ ուստասը · տիլպազ : Տճկ., կեղծաւորութեամբ խօսօղ · քիրթաէն խօսօղ :
Պաճուճաբանել : || զարդարանքով խօսիլ · լե֊զու թափել : Տճկ., կեղծաւորութեամբ խօսիլ :
Պաճուճաբանութիւն : || զարդարանքով խօսք · տիլպազլըխ : Տճկ., կեղծաւոր խօսք · ուստա ուստա բան :
Պաճուճազարդ : || զարդարուն :
Պաճուճազարդել : || զարդարել · տօնաթմիշ ընել :
Պաճուճագեղեստ : || հագուած կապուած :
Պաճուճանք : || զարդարանք · զարդ : Տճկ., վարպետութիւն : Տճկ., կեղծաւորութիւն · խա֊բէութիւն · սուտ տեսք · օյուն · խուխլայ · խաւնաճիկ :
Պաճուճապատանք : || խուխլայ · խաւնաճիկ · օյուն :
Պաճուճասէր : || զարդարանք սիրօղ :
Պաճուճել : || զարդարել · սազել · տօնաթմիշ ընել : Տճկ., վարպետութիւն ընել · վարպե֊տութեամբ չինել · փէշտահ ընել · եօզէնմիշ ըլլալ · սուտ ցցնել · խալպ բան չինել · կեղ֊ծաւորութիւն ընել :
Պայազատ : || պէյզատէ · քիշիզատէ :
Պայազատել : || տիրել · իշխել · զափթ ընել : Տճկ., իշխանի, կմ̄ մեծի մը տեղ անցնիլ :
Պայազատութիւն : || պէյզատէութիւն · քիշիզա֊տէութիւն : Տճկ., մեծի մը տեղ անցնիլը :
Պայթ : || տե՛ս Պայթիւն : Տճկ., ճաթած · փաթլախ :
Պայթանակ : || դիփշան · փաթլանղըճ :
Պայթել : || տե՛ս Պայթիլ, և Պայթուցանել :
Պայթիլ : || ճաթիլ · փաթլամիշ ըլլալ :
Պայթիւն : || ճաթիլը · փաթլամիշ ըլլալը : Տճկ., չաթ ձայն · փաթ ձայն :
Պայթուցանել : || ճաթեցնել · փաթլաթմիշ ընել :
Պայթումն : || տե՛ս Պայթիւն :
Պայղակենութիւն : || տե՛ս Մծղնէութիւն :

Պայլիկեան : || տե՛ս Մծղնեայ :

Պայծառ : || պայծառ · խըրխուշան · փայլուն · փառլախ : ՏՃՅԼ, զիւլալ · թերթեմիզ · փի֊րիփաք : ՏՃՅԼ, էշկեարէ · այեան : ՏՃՅԼ, աղ֊ուոր · շիրին :

Պայծառաբան : || քաջախօսող · էշկեարէ խօսող :

Պայծառաբանել : || էշկեարէ խօսիլ :

Պայծառաբանութիւն : || էշկեարէ խօսք :

Պայծառադէղ : || խիստ աղէկուկ :

Պայծառադէմ : || խիստ պայծառ · խիստ էշ֊կեարէ :

Պայծառազարդ : || պայծառութեամբ զարդա֊րուած · շէօհրէթլի · քէուլամէլի :

Պայծառազարդել : || պայծառութեամբ զարդա֊րել · գեղեցկացնել :

Պայծառազարդութիւն : || պայծառ զարդ :

Պայծառազգեաց : } պայծառ լաթ հագնօղ :
Պայծառազգեստ : } Տաճկեր., պայծառացած · շէօհլէլի :

Պայծառազգեստիլ : } պայծառ լաթ հագնիլ ·
Պայծառազգեցայ : } պայծառ ըլլալ :

Պայծառազօր : || մուքէլլէֆ չինած :

Պայծառալոյս : || խիստ լուսաւոր · խիստ խը֊րիւշան :

Պայծառակացուրդ : || խիստ զինէթլի :

Պայծառակերպ : || պայծառ տեսք ունօղ :

Պայծառակերպել : || տեսքը պայծառացնել :

Պայծառակերպիլ : || տեսքը պայծառ ըլլալ :

Պայծառակերպութիւն : || պայծառ տեսք :

Պայծառակերտ : || խըրխըշան :

Պայծառահրաշ · || խիստ պայծառ ու զարմա֊նալի :

Պայծառանալ : || պայծառ ըլլալ · փառքը փա ռըը վառիլ · չաղլամիշ ըլլալ : ՏՃՅԼ, եա֊խըշըքլը ըլլալ :

Պայծառանշան : || խիստ մուքէլլէֆ · խիստ երեւելի :

Պայծառանշոյլ : || շաւղը · շէօհլէլի · փառքը փառքը վառօղ :

Պայծառապաճոյճ : || տե՛ս Պայծառազարդ :

Պայծառապանծ : } մուքէլլէֆ · քէուլամէլի :
Պայծառազարծ : } շէօհրէթլի : ՏՃՅԼ, նամ֊լը · նամդար :

Պայծառասպառկ : || պայծառ սպառկ ունօղ :

Պայծառասփիւռ : || տե՛ս Պայծառանշոյլ :

Պայծառավայելուչ : || շէօհրէթլի · եախը֊շըխլը :

Պայծառատարած : || տե՛ս Պայծառանշոյլ :

Պայծառատեսիլ : }
Պայծառատիպ : } տեսքը պայծառ :

Պայծառացուցանել : || պայծառացնել · փայ֊լեցնել · վառեցնել · ձիլայ տալ : ՏՃՅԼ, աղուորցնել · մուքէլլէֆ ընել :

Պայծառափայլ : || խիստ պայծառ · փառքը փառքը վառօղ :

Պայծառափառ : || մուքէլլէֆ · քէուլամէլի · նամդար · մէնշուր :

Պայծառերես : || երեսը պայծառ :

Պայծառութիւն : || պայծառութիւն · փայլու֊նութիւն :

Պայճակէնութիւն : || տե՛ս Մծղնէութիւն :

Պայման : || թարգ · առէթ · թաղիէթ · հալ · խալ : ՏՃՅԼ, ախօռ · չափ · կարգ : ՏՃՅԼ, շարթ · ղաւլ · պազար ·

Պայման ժամանակի, կամ ժամանակակէտ Պայ մանի : || մէօհլէթ :

Պայմանադրել : || տե՛ս Պայմանել :

Պայմանաւոր : || կանոնաւոր · շարթլը : ՏՃՅԼ, շարթ ընօղ · ղաւլ ընօղ · պազար ընօղ :

Պայմանել : || շարթ դնել · ղաւլ ընել · պա֊զար ընել :

Պայուսակ : || տօպրակ · քէսէ :

Պայտ : || ոտքի նալ · նալչայ :

Պայտառ : || նալպանտ · նալչաճի :

Պայքար, կամ Պաքար : || ձէնկ : ՏՃՅԼ, կռիւ · մուձատելէ · հակաճառութիւն :

Պայքարել : || ձէնկ ընել · ծեծկռուիլ : ՏՃՅԼ, կռուիլ · մուձատելէ ընել :

Պայքարումն : || տե՛ս Պայքար :

Պան : || հաց · սօմուն · պիտէ :

Պանդանգ : || տե՛ս Պատանգ :

Պանդխտանալ : || տե՛ս Պանդխտիլ :

Պանդխտեցուցանել : || ղարիպ ընել · ղարի֊պութեան քաշել տալ :

Պանդխտիլ : || ղարիպ ըլլալ · ղարիպութեան քաշել :

Պանդխտութիւն : || ղարիպութիւն :

Պանդոկ : || խան · լօստարխայ :

Պանդոկապան : }
Պանդոկապետ : } խանձի · լօստարխաճի :

Պանդոկի : || տե՛ս Պանդոկ :

Պանդոյր : || միտքը գոց · խելքը նոսր · պէօն · ախմախ · չաշխըն : ՏՃՅԼ, թալէհսիզ · խեղճ ուղուրսուզ :

Պանդուխտ : || ղարիպ :

Պանիր : || պանիր · բանիր :

Պանծաբան : || պարծենկոտ : ՏՃՅԼ, մուքէլ֊լէֆ խօսօղ :

Պանծադէմ : || խիստ մուքէլլէֆ · խիստ մէնշուր :

Պանծալի : || մուքէլլէֆ · մէնշուր :

Պանծալ : } պարծենալ · պարծիլ · թառ֊
Պանծանալ : } լանմիշ ըլլալ :

Պանծանք : || պարծանք :

Պանծապատիւ : || խիստ պատուելի :

Պանծացուցանել : || պարծենցնել : ՏՃՅԼ, մու֊քէլլէֆ ընել · մէնշուր ցնել :

Պանձալ : || տե՛ս Պանծալ :

Պանձալի : || տե՛ս Պանծալի :

Պանձանք : || տե՛ս Պանծանք :

Պանտանգ : || տե՛ս Պատանգ :

Պանրանալ : || պանիր ըլլալ · պանրի պէս թանձրանալ :

Պաշար : || պաշար · աղլըխ · խուտմանեայ :

Պաշարապինտ : || պաշարով կամ խուտմանիայով հոգացած :

Պաշարել : || պաշարել · չորս դին պատել · չորս դին առնել :

Պաշտակ : || խզմէթքեար :

Պաշտական : || տե՛ս Պաշտօնական :

Պաշտամունք : || տե՛ս Պաշտօն :

Պաշտառական : || ձեհէզ · քեպին · աղըլըխ : ՏՃՅԼ, ախտարէթ, կամ կէչինմէ, որ կուտան մարդու :

[illegible] : || տե՛ս [illegible] :

[illegible] : || [illegible] :

[illegible] : || [illegible] ընել : ՏԵՍ [illegible] ընել : ՏԵՍ [illegible] :

[illegible] : || տե՛ս [illegible] :

[illegible] : || խղճմտութիւն . կեղծիք . [illegible] : ՏԵՍ [illegible] :

[illegible] : || խղճմտ ընել [illegible] ընել : ՏԵՍ [illegible] ընել : ՏԵՍ [illegible] ընել : ՏԵՍ [illegible] ընել :

[illegible] : || խիստ կեղծեմիշ [illegible] բռած :

[illegible] : || [illegible]

[illegible]

[illegible] : || բարձրանալ . [illegible] ընել . [illegible] :

[illegible] : || [illegible] :

[illegible] : || տե՛ս [illegible] :

[illegible] : || [illegible] :

[illegible] : || [illegible] :

Պատ : || սլաս . պար :

[illegible] : || [illegible] :

[illegible] : || տե՛ս [illegible] :

[illegible] : || չորս ոտնէ մեծ [illegible] :

[illegible]

ընդ հեճին գնել : տճկ. , ընդ հեճին առնուլ . կամ առ-
նել : տճկ. , գեղ 'ի յինքն քաշել . ժողվել :
Պատանդել : || ընդ հեճին դրուել : տճկ. , գեղ 'ի
յինքը քաշուել . ժողվուել :
Պատանդիչ : || մարդը ընդ հեճին գնող , կամ առ-
նող : տճկ. , գեղ 'ի յինքը քաշող . ժողվող :
Պատանդութիւն : } մարդը ընդ հեճին առնելը ,
Պատանդումն : } կամ առնլը :
Պատանեակ : || տղայ . օղլան :
Պատանեկութիւն : || տղայութիւն :
Պատանի : || տղայ . կարիճ : տճկ. խոզմեթքեար :
Պատանուհի : || աղջիկ :
Պատառ : || պատառ . լոխմայ : տճկ. , կտոր .
Փարչայ :
Պատառս պատառս բրդել : || լոխմայ լոխմայ
կտրտել :
Պատառաքաղ : || տալխուշախ :
Պատառատուն : || պատառատուն . պատառտուած :
Պատառաւեզ : || չախմաղ , որով կայծ կհանեն :
Պատառել : || պատառել . ճղքել : տճկ. , բզքտ-
ել . բզիք բզիք ընել :
Պատատանել : || չորս գծիմ առնել :
Պատատատուն : || պատատատուն . պատատատան :
Պատատատել : || պատատատել . ճղքատել : տճկ.,
բզք բզել :
Պատատաճառ : || պատառ ընճաճք : տճկ. , ճղքչ-
տապալքն . խոճքուխ :
Պատատատութիւն : || պատատելը : տճկ. , բզքտ ելը :
Պատատատան : || պատառքատան . եղանակ :
Պատասխան : || տես Պատասխանի :
Պատասխանատուած : || պատասխանի տալով . ջուա-
պայ տալով :
Պատասխանատուել : || պատասխանատուել . ջուա-
պայ տալ . համար տալ : տճկ. , տուշը վրայէն
քերել . գլխը սուչսուռ ցցնել :
Պատասխանատուութիւն : || պատասխանի ջուա-
պայ , կամ ջուապայ տալը :
Պատասխանատուու : || տես Պատասխանատուած :
Պատասխանատուութիւն : || տես Պատասխանա-
տուութիւն :
Պատասխանատուել : || պատասխանի տալ . ջուա-
պայ տալ . խօսքին խօսք տալ :
Պատասխանատուութիւն : || պատասխանի . ջուա-
պայ . համար :
Պատասխանատու : || ջուապախմալու : տճկ.,
լեզու , կամ բերան :
Պատասխանել : || տես Պատասխանատուել :
Պատասխանի : || պատասխանի . ջուապայ . ձե-
ւայ : տճկ. , համար : տճկ., տուշը վրայէն
քերելը . գլխը սուչսուռ երեւցնելը :
Պատասխանի տալ , կամ տալ Պատասխանի : ||
տես Պատասխանատուել :
Պատատ : || փաթթոց : տճկ. փալան . սրբիչ :
Պատատել : || փաթթել . պլլել :
Պատատիլ : || փաթթուիլ . պլլուիլ :
Պատատիլ 'ի ծուփս , և 'ի հողմս : || գլտորել .
տարուբերայի մէջ ընկնիլ :
Պատատոց : || փաթթոց :
Պատատուկ : || փաթթուող . պլլուող : տճկ.
փաթթաթուկ . սարմաշըխ :
Պատար : || լեցուն . առաշխըն :
Պատարբաժ : || ընծայ . փէշքէշ :

Պատարագարար : } ընծայ մատուցանող . մեծարող
Պատարագաբեր : } ընծայ բերող :
Պատարագամատոյց : || քէշքէշ տանող : տճկ.,
պատարագող , քահանայ : տճկ. , խորհրդա-
կատար :
Պատարագարան : || փէշքէշի , կամ ղուրպանի
տեղ :
Պատարագել : || փէշքէշ տալ . ընծայել :
Պատարագիչ : || պատարագմատուցող : տճկ. , փէշ-
քէշ . ղուրպան : տճկ. , Նշխարք և գինի պատ-
արագելի :
Պատարուն : } լեցուն . լեփլեցուն . առաշ
Պատարունակեալ : } խըն :
Պատգամ : || բան , կամ խօսք . որ ելչիի մի
բերնով . խապար :
½ Պատգամն անկանիլ : || թղթով , կամ խօսք
ղրկելով մէկուն կուռ հետ խօսիլ :
Պատգամաբեր : || խօսք բերող տանող . խապ-
արը բերող . ելչի :
Պատգամախօս : || ուրիշի բանը խօսքը դրող :
Պատգամախօս : || ուրիշի խօսքը բռող :
Պատգամատար : } խօսք տանող բերող . խապ-
Պատգամաւոր : } արը բերող . խապրը տանող :
Պատգամաւորել : } խօսք տանիլ բերել :
Պատգամաւորիլ : }
Պատգամաւորութիւն : || խօսք տանելը բերելը .
խօսք դրելը . խապար :
Պատգարակ : || Թէճէքէրէ :
Պատգարակաւոր : || Թէճէքէրէճի :
Պատգարան : || տես Պատգարակ :
Պատեան : || պատեան : տճկ. , պատեան . գը-
լաֆ . ծածուկ . գաղտուկ :
Պատենաւոր : || պատենով . խլըֆ , կամ զրահ : տճկ.,
խաղաղութիւն . կձեայ : տճկ. , զրահ . զրահիչ :
Պատենաւոր տառակից : || լատենացի խաղաղութիւն :
Պատեանք կրկնայի : || Թօպալարը յի Թէփսիէ :
Պատեհ : || ախըշէր . ճայիդ . լայեխ . ուղղուն :
տճկ. , ախըշիլ :
½ Պատեհիլ : || յարմարին կերպէ :
Պատեհագոյն : || խէտոն ճայիդ . խէյրի ախըշէր :
Պատեհաւոր : || տես Պատեհանաւոր :
Պատեհաւորել : || տես Պատեհանաւորել :
Պատեհութիւն : || ճայիդութիւն լայեխը . ախը-
շէրը :
Պատել : || պատել . պատարել . շուրս գծիմ առ-
նել : տճկ. , ժողով անել . պարունակել :
Պատենձ : || տես Պատուաճ :
Պատենազէն : || զրահը . զարխանըլը : տճկ. ,
երկաթով ծածկած կամ ամփոփած :
Պատենաժէժ : || Թէքը խրտուխի Նսմանն :
Պատենատախտ : || զրահին հատեան :
Պատենազէն : || զրհՃի :
Պատենաւոր : || զրահը . խաղաղութիւն . զրահը :
տճկ. , ուսուցող ծածկած . կերպարանք :
Պատենիկ : || զրահիկ . խաղաղութիկ :
Պատերազմ : || սէֆէր . ճէնկ :
առնուլ Պատերազմ , կամ մղել Պատերազմ : ||
տես Պատերազմիլ :
Պատերազմամարտութիւն : || սէֆէր փէչյանն ըն-
նող . ճէնկ գործող :
Պատերազմական : || սէֆէրի , կամ ճէնկի մա-
թալիս : տճկ. , ճէնկճի :

Պատերազմակից : || սէֆէրէ, կիմ ճէնկէ կի-
տէր : տճկ. մուհարիպլէր, կիմ գիտացի խաւս-
մը : տճկ. հարպիտիր :

Պատերազմակցիլ : || սէֆէրի, կիմ ճէնկէ ըն-
կեր ըլլալ : տճկ. մուհարիպ ըլլալ : տճկ. հար
պըմ ընել :

Պատերազմակցութիւն : || մէկ տեղ ճէնկ ընելը :

Պատերազմասէր : || սէֆէր, կիմ ճէնկ սիրող :

Պատերազմիլ : || սէֆէրի մէջ ծեծկուիլ. ճէնկ
ընել :

Պատերազմիկ : || պզտիկ սէֆէր : տճկ. ճէնկճի :

Պատերազմող : || ճէնկճի :

Պատմական : || պատմի մութալլիս : տճկ.
պատմի բոլերս :

Պատմակից : || մէկ պատմի նէրքէ էղող :

Պատմահայր : || պատմած . պատմողհայրն :

Պատմադրութիւն : || տուշըռա . գէտակչէար :

Պատմադրութիւն : || տուշըրուշութիւն . գէտին
քէապութիւն :

Պատմագրաւոր || պատմէնըլու տեղ . հաֆըզ : տճկ.
խըկէնտէրի փուսուս :

Պատմաւոր : || տես Պատմագրութիւն :

Պատմել : || պատմէլ . պատմիլ տալ :

Պատիժ : || պատիժ . խալկեր . ճէզա :

Պատիլ : || պատռտիլ . փաթթուիլ . պլլուիլ :
տճկ. ժուռ գալ . պարըտիլ . սեղմ ըլլալ :

Պատիճ : || կեղև . խաղուխ : տճկ. խաբըթուած :

Պատ՚ի պատ : || տօլաշըխ :

Պատիր : || խափող . սուտ . փուճ :

Պատիրք : || խաբէութիւն . ֆէնա . ալ : տճկ.
սխալանք . զուլլաութիւն :

Պատիւ : || պատիւ . մեծարանք . յարգ . պատ-
ւեր : տճկ. մեծարանք :

Պատկան : || լայեխ . Ճայիզ . տիւշէր . ուզղուն :

Պատկանաւոր : || լայըխին կէօրէ պէօճ . կամ պըրտօղ :

Պատկանաւոր : || լայըխին կէօրէ կրող . ինչպէս
որ պէտք է՛ վերցնող :

Պատկանաւորապէս : || լայըխին կէօրէ . ինչպէս որ
պէտքն է :

Պատկանաստական : || եփըռան երէս ունեցող . ա-
ղեկութ . քէօրլէթլի :

Պատկանելութ : || լայըխ . ուզղուն . Ճայիզ :

Պատկանելապէս : || տես Պատկանաւոր :

Պատկանաւորել : || լայըխ ընել . ուզղունցնել .
ուզղաւորիչ ընել :

Պատկանել : || լայըխ ընել . ուզղաւորիչ ընել .
կցցել . եօռաուսմ բերել . շնորհօք չընել :

Պատկանեալ գեղօրէք արիքամթեղէն : || զօղ-
լամիշ ընել . զէհիրով Լուսա տալ :

Պատկանիլ : || լայըխ ըլլալ . Ճայիզ ըլլալ .
կցցիլ . ուզղիչ ըլլալ . ուզղունն գալ . բանի
մը ընկնիլ : տճկ. աղբուն շնորհել . եօռաուսմ
գալ . տիրաէլէք գտնել :

Պատկանութիւն : } լայըխութիւն . Ճայիզը . տիր-
Պատկանումն : } շէրը . ուզղունութիւն :

Պատկառ : || ամըչցող . խաժոտ : տճկ. ամըչնա-
լու . խաժելու : տճկ. ամօթ . էտէպ :

Պատկառ կալ : || աչքը բաց կենալ . խել ք տալ .
հօգ տանիլ . մուխայէթ ըլլալ : տճկ. ըռ-
զայի կենալ . ինք զինք ժողվել :

Պատկառանք : || ամօթ . ամչկոտութիւն . էտէպ .
ըրզ . հիճապ :

Պատկառանաւոր : || հիճապ քաշէլու վիճա-
կէթ ունեցող . ամաչելու կէօրէ : վայել ունեցող :

Պատկառել : || ամըչցնել . խաժեցնել : տճկ.
ամըչնալ . խաժել :

Պատկառելի : || ամըչնալու . խաժելու :

Պատկառեցուցանել : || ամըչցնել . խաժե-
ցնել . հիճապ քաշել տալ :

Պատկառիլ : || ամըչնալ . խաժիլ . սխըլմիշ
ըլլալ . հիճապ քաշել :

Պատկառոտ : || ամըչկոտ :

Պատկառուկ : || ամըչցող . խաժող . հիճապ քա-
շող : տճկ. ամօթ . էտէպ . հիճապ :

Պատկառուկս արկանել ուժեր : || տես Պատ-
կառեցուցանել :

Պատկել : || մէկ մէկու վրայ դնել . վրան է-
ւելցնել . գաթ գաթ ընել :

Պատկեր : || պատկերք . սուրաթ . քիւմէլթ .
ձև . նմանութիւն : տճկ. գէմք . երես :

Պատկերագործ : || պատկերք քաշող . պատ-
կերք շինող :

Պատկերագրութիւն : || պատկերք քաշելը . սու-
րաթը անելը :

Պատկերակերպ : || պատկերքի նման : տճկ.
քիմլէթ . խլըխ :

Պատկերակերպութիւն : || պատկերքը կամ կեր-
պարանքը մէտք բերելը :

Պատկերակից : || մէկի մը պատկերքին , կամ
քիմլէթին նման :

Պատկերահան : || պատկերք քաշող . պատկերք
փորող :

Պատկերահանութիւն : || պատկերք քաշելը , կամ
փորելը :

Պատկերամարտ : || պատկերքի դէմ կեցող :

Պատկերապաշտ : || պատկերք պաշտող :

Պատկերանալ : || ձև մտնել . եօռաուսմ գալ .
նման ըլլալ . ուզմիշ ըլլալ . դէղը դէղընայ
ըրտտա գալ :

Պատկերասէր : || պատկերք սիրող :

Պատկերացոյց : || մարդը սուրաթէն ճանչցող :

Պատկերացուցութիւն : || մարդը սուրաթէն
ճանչնալը :

Պատկերել : || ձև մտցնել . եօռաուսմ բերել .
նմանցնել . ուզմաւորիչ ընել . ուզղունցնել :

Պատկերուոր : || պատկերք ունող . պատկերք
քի մութալլիս :

՚ի Պատկերն կալ : || պատարուսիլ . աշխարհիչ
ըլլալ :

Պատկերնել : || պատարուսել . աշխարհիչ ընել :

Պատճառ : || պատճառ . սէպէպ . ատլ : տճկ.
մահանայ . սուտը վրայէն քերելը : տճկ.
սուչ . խայտառակութ :

՚ի Պատճառս : || համար . զոր օրինակ . ՚ի պատ
ճառս որդւոյն : աւելի . սոցահօրն համար :

Պատճառաբան : || սէպէպով խօսող . սէպէպ
տուող . մահանաճի :

Պատճառաբանել : || սէպէպով խօսիլ :

Պատճառաբանութիւն : || սէպէպով խօսիլը .
մահանայ :

Պատճառական : || պատճառ կամ սէպէպ եղող :

Պատճառանք : || պատճառ . սէպէպ : տճկ. մա
հանայ . կարկատան :

Վ՚ Որոյ Պատճառանաց : || ինչ բանի համար :

մի այսր Պատճառանաց, կամ մի սորին Պատճառանաց ։ || առոր համար ։
մի այնր Պատճառանաց, կամ մի նորին Պատճառանաց ։ || անոր համար ։
յի՞նչ Պատճառանաց ։ || ինչու համար ։
ամբարտաւանութեան Պատճառանօք ։ || հպարտութեան համար ։
Պատճառաւ ։ || համար ․ զիր օրինակ ․ պատճառաւ ժլատութեան ։ ռամկ ․ նեղքատութեան համար ։
Պատճառաբանօր ։ || անպէտ ուռնօղ ․ անպէտալի ։
Պատճառաբանել ։ || անպէտ ըլլալ ․ խնամ ընել ․ հասըլ ընել ։
Պատճառել ։ || անպէտ ըլլալ ․ խնամ ընել ․ հասըլ ընել ։ ՏՐՅՆ. ուրիշը անպէտ բերել ․ մահանալու ընել ։
Պատճառիլ ։ || անպէտ բերել ․ մահանալ ընել ։ ՏՐՅՆ. կեղծաւորութիւն ընել ․ սուտ ցնել ․ քիրթոննն ըսել ․ կամ ընել ։ ՏՐՅՆ. մահանալ փնտռել ․ մահանալ ուզել ։
Պատճէնաբեր ։ || սայլ ։
Պատճէն ։ || թղթի սուրաթ ․ թղթի էօրնէկ ։
Պատմաբան ։ || պատմօղ ․ նախը ընօղ ․ հէքիաթ ընօղ ։
Պատմաբանել ։ || պատմել ․ նախը ընել ․ հէքիաթ ընել ։
Պատմաբանիչ ։ || տե՛ս Պատմաբան ։
Պատմաբանութիւն ։ || պատմութիւն ․ հէքիաթ ․ նախը ։
Պատմագիր ։ || պատմութիւն գրօղ ․ գրով նախը ընօղ ։
Պատմագիրք ։ || պատմութեան գիրք ։
Պատմագրել ։ || պատմութիւն գրել ․ գրով պատմել ։
Պատմագրութիւն ։ || պատմութիւն գրելը ․ գրած պատմութիւն ։
Պատմաւոր ։ || պատմութիւն ունօղ ․ պատմած ։ ՏՐՅՆ. պատմօղ ․ նախը ընօղ ։
Պատմել ։ || պատմել ․ հէքիաթ ընել ․ նախը ընել ։ ՏՐՅՆ. , զրուցել ․ ըսել ։
Պատմիչ ։ || տե՛ս Պատմաբան ։
Պատմութիւն ։ || պատմութիւն ․ հէքիաթ ․ նախը ։
Պատմուճակ ։ || շորապան ։ ՏՐՅՆ. գերման ․ թերզի ։ ՏՐՅՆ. հագուստ ․ հալաֆ ․ լաթ ։
Պատմուճան ։ || աղնիւ հագուստ, կամ լաթ ։ ՏՐՅՆ. կապոյտ ։ ՏՐՅՆ. շապիկ ։
Պատմուճանազարդ ։ } հագուած ․ վրան առ
Պատմուճանեալ ։ } նիւ լաթ առած ։
Պատնէշ ։ || թապիէ ․ մեթերիզ ։ ՏՐՅՆ. չարքը ֆէլէկ ․ թախինչէոսյ ։
Պատշաճ ։ || յայեխ ․ ձայիզ ։ ՏՐՅՆ. ույլըուն ․ մունասիպէթլի ։
ըստ Պատշաճի ։ || ինչպէս որ պէտք է ․ տխուշերին կէօրէ ։
Պատշաճագոյն ։ || լայեխին կէօրէ գասօղ, կամ գասած ։
Պատշաճական ։ || տե՛ս Պատշաճ ։
Պատշաճակերպ ։ || սիրուն չինօղ, կամ չինած ։
Պատշաճապէս ։ || լայեխին կէօրէ ․ ինչպէս որ պէտք է ։
Պատշաճաւոր ։ || տե՛ս Պատշաճ ։
Պատշաճաւորութիւն ։ || տե՛ս Պատշաճողութիւն ։

Պատշաճել ։ } տե՛ս Պատշաճեցուցանել ։
Պատշաճեցուցանել ։ }
Պատշաճիլ ։ || տե՛ս Պատկանիլ ։
Պատշաճողութիւն ։ || լայեխութիւն ․ ույլընութիւն ․ կիլիշիկ ․ տխուշերը ։
Պատշաճօղ ։ || տե՛ս Պատշաճ ։
Պատուական ։ || հայալեթ ․ սարայի մէջ կանքութեան ․ կից ․ ռուֆայ ։ ՏՐՅՆ. տան գլուխը ։ ՏՐՅՆեալ. շահնիշին ։
Պատուհաբան ։ || խօսքով պատուհօղ ․ մեծաբանքով խօսօղ ։
Պատուհաբանել ։ || խօսքով պատուհել ․ մեծաբանքով խօսիլ ։
Պատուհաբանութիւն ։ || խօսքով մեծարանք ։
Պատուհագիր ։ || պատուհով գիր ․ գրի վրայի պատիւը ։
Պատուհագիր ։ || պատիւ տուօղ ․ մեծարօղ ։
Պատուհադրութիւն ։ || պատիւ տալը ․ մեծարանք ։
Պատուհալից ։ || պատուհով լցուած ․ խիստ իշխելի ։
Պատուած ։ || պատիւը ․ փաթթուածքպատուաւորը ։ ՏՐՅՆ. փաթ ։
Պատուածոյ ։ || չէմիլիմէ ․ տօլմայլը ․ պատուած չինած ։
Պատուածորէն ։ || պատուած ․ տօլմայով ։
Պատուական ։ || քռայէթ ընօղ ․ մեծարօղ ։
Պատուականալ ։ || մեծարուիլ ։
Պատուական ։ || պատուեալ, կամ մեծարանքի լայեխ ․ իղէթլի ․ ձիրաւոր ։ ՏՐՅՆ. աղնիւ ․ աղէկ ․ ազնուօր ․ մէնիշար ։
Պատուականագնեա ։ } նառախ ազնուօղ ․
Պատուականագոյն ։ } խիստ աղնիւ ․ խիստ մէնիշար ։
Պատուականից ։ || հաւասար պատիւ ունեօղ ընկերակցօղ ։
Պատուակցութիւն ։ || հաւասար պատիւ ունիլը ։
Պատուամատոյց ։ || պատուօղ ․ մեծարօղ ․ իքրամ ընօղ ։
Պատուամոլ ։ || խիստ փառասէր ։
Պատուանդան ։ || պինէկ թաշը ․ պատուանդան ։
Պատուանդանն աշտանակի ։ || շամնանին ոտք ։
Պատուաշնորհ ։ || պատիւ տուօղ ․ մեծարօղ ։
Պատուասէր ։ || պատիւ սիրօղ ։
Պատուասիրապէս ։ || պատիւ սիրելով ․ թամանինչ ըլլալով ։ ՏՐՅՆ. քռայէթով ․ մեծարանքով ։
Պատուասիրել ։ || պատիւ սիրել ․ փառաց փափաքիլ ․ թամանինչ ըլլալ ։ ՏՐՅՆ. սիրով պատուհել ․ մեծարել ․ օրհնել ․ մեծցնել ․ բարձրացնել ․ մէնիշար ընել ։
Պատուասիրութիւն ։ || պատիւ սիրելը ․ փառասիրութիւն ․ պարծանք ։ ՏՐՅՆ. մեծարանք ․ իզէթ ․ հուրմէթ ․ մէնիշարութիւն ։
Պատուաւոր ։ || պատուաւորը ․ պատուիչ ընելը ։ ՏՐՅՆ. պատուուած ․ աշխարհ ։ ՏՐՅՆ. էքրէմ ․ կիլլակլիմէ ․ կցցիլը ․ փակցելը ։ ՏՐՅՆ. հատուածք ․ չէնք ։ ՏՐՅՆ. իշխան ․ ընկեր ․ եար օլմըշ ։
Պատուատուութիւն ։ || մէկզմէկ էքրէմէզ ընելով չինած սալ կամ նաւ ։
Պատուաստակիր ։ || պատուուած ․ աշխարհ ։

Պատրուակել : || պատրուակել . աչլամիշ ընել : ՏԷՅԼ, կցցել . կոցնել . էքլէմիշ ընել . կէլ-տիրմիշ ընել . ամրցնել :
Պատռճառար : || խղճեթլի :
Պատռճառարութիւն : || խղճեթլի ըլլալը :
Պատռճար : || առջի հիսարը . Թապիէ : ՏԷՅԼ, մեթերիզ . չաուքըրֆէլէկ . Թուլինչէւայ :
Պատռճարաւոր : || հիսար ունող . Թապիէլի :
Պատռճաւոր : || խղճեթլի :
Պատռճաւորութիւն : || խղճեթ :
Պատռճել : || պատռճել . մեծարել . խղճեթ ընել :
Պատռճելի : || խղճեթլի :
Պատռճէր . || հրամանք . Թէմպէհ . վասիէթ :
Պատռճէր տալ : || ապսպրել . Թէմպէհ ընել :
Պատռճիրակ : || ապսպրող . Թէմպէհ ընող : ՏԷՅԼ, խօսք տանող բերող . փէյիկ . ուլաք :
Պատռճիրակութիւն : || խօսք տանիլ բերելը :
Պատռճիրան : || տե՛ս Պատռճէր :
Պատռճիրանատու : || Թէմպէհ ընող :
Պատռճիրանադրել : || էմր ընել . ապսպրել . Թէմպէհ ընել :
Պատռճիրանազանց : || Թէմպէհը անցնող :
Պատռճիրանազանցութիւն : || Թէմպէհը անցնիլը
Պատռճիրանակատար : }
Պատռճիրանապահ : } Թէմպէհը պահող :
Պատռճիրանապահութիւն : || Թէմպէհը պահելը :
Պատռճիրել : || ապսպրել . Թէմպէհ ընել . վասիէթ ընել :
Պատուհան : || փէնճէրէ : ՏԷՅԼ, տօլապ . հէւճիւրէ . իւք : ՏԷՅԼ, միանք . բխերիկ ՏԷՅԼ, ամանախաբու . ջրի պէնա :
Պատուհաս : || պատուհաս . խապէպ : ՏԷՅԼ. չէխ-չըխըշ :
պատիժ Պատուհասի, կամ պատիժք Պատուհասից : || մեծ պատուհաս :
Պատուհաս կոչել 'ի Լ՟Ի : || տե՛ս Պատուհասել :
Պատուհասակիր : } պատուհասի տակ ըն-
Պատուհասակոծ : } կած . պատուհասած :
Պատուհասակոծ առնել : || տե՛ս Պատուհասել :
Պատուհասատուք : || գլխուն պատուհաս բերող . խապէպ դրկող :
Պատուհասել : || պատուհասել : ՏԷՅԼ, պատժել : ՏԷՅԼ, չէխել, կամ չախել . քշպել . չըխըշ ընել :
Պատուսակ : || տե՛ս Պատատուկ :
Պատսպարան : || ամնմիշ ըլլալու տեղ . սիփէր . Թէր ելլող . տէր կանգնող : ՏԷՅԼ . տայախ :
Պատսպարանել : }
Պատսպարել : } պաշտպանել . չորս գլխէն պատել : ՏԷՅԼ սիփէր ըլլալ . Թէր
Պատսպարեցուցանել : }
ելլել . տէր կանգնիլ . կռնակ ըլլալ . տայախ ըլլալ . բռնել : ՏԷՅԼ, ամրցնել . պնդցնել . ուժովցնել : ՏԷՅԼ, իր տեղը կանգնեցնել . իր տեղը դնել, կամ դարձնել :
Պատսպարիլ : || պաշտպանուիլ . չորս գլխէն պատուիլ : ՏԷՅԼ տեղ մը սիփէր ըլլալ . ամնմիշ ըլլալ : ՏԷՅԼ, ամրանալ . պնդանալ . ուժովնալ : ՏԷՅԼ, իր տեղը կանգնիլ . իր տեղը գալ . կենէ հոն դառնալ :
Պատսպարութիւն : || չորս գլխէն պատելը : ՏԷՅԼ, սիփէր ըլլալը . Թէր ելլելը :
Պատրանք : || խաբէութիւն . ֆէնտ . վէլէաճիզ նայութիւն . սուտութիւն :
'ի Պատրանս արկանել : || տե՛ս Պատրել :
Պատրաստ : || պատրաստ . հազըր . խուռուլու . տիւզկիւն :
Պատրաստ լինիլ : || պատրաստուիլ . հազըր ըլլալ . հազըր կենալ : ՏԷՅԼ, աչքը բաց պահել . սախնմիշ ըլլալ :
'ի Պատրաստի ունիլ : || հազըր պահել :
Պատրաստաբան : || հազըր ճուղապ . սէրպէստ խօսող :
Պատրաստական : || հազըր . հազըրճայ . խուռուլու . տիւզկիւն :
Պատրաստել : || պատրաստել . հազըր ընել . Թէտարիք տեսնել : ՏԷՅԼ, խուռմիշ ընել . տիւզմիշ ընել : ՏԷՅԼ, ամրցնել :
Պատրաստիլ : || հազըր ըլլալ . հազըրճայ կենալ : ՏԷՅԼ, աչքը բաց պահել . սախնմիշ ըլլալ :
Պատրաստեցուցանել : || տե՛ս Պատրաստել :
Պատրաստութիւն : || պատրաստութիւն . Թէտարիք . հազըր ըլլալը :
Պատրել : || խաբել . ֆէնտ ընել . տօլապը ձգել :
Պատրիարգ : || պատրիարգ . փաթրիք :
Պատրիարգական : || պատրիարգի մութալլիս :
Պատրիարգարան : }
Պատրիարգանիստ : } պատրիարգի եաթախ
Պատրիարգանոց : } փաթրիքի օթախ :
Պատրիարգութիւն : || պատրիարգութիւն :
Պատրիկ : || պէյլէրպէյի . միրմիրան պէյ . վէզիր . փաշայ : խան :
Պատրինջ, կամ Պատրինճ : || պատրինճ . իլմոն օթու . աճէմ օթու :
Պատրկութիւն . || միրմիրանպէյի մանսապ . վէզիրութիւն . փաշայութիւն :
Պատրողաբան : || հիլլէպազ :
Պատրողաբանութիւն : || հիլլէլի խօսք :
Պատրոյգ : }
Պատրոյկ : } պատրուկ . ֆիթիլ :
Պատրուճակ : || քող . կամ քօղք . ծածկոց . փէրտէ : ՏԷՅԼ, մահանայ :
Պատրուճակել : || քօղք ձգել . փէրտէ քաշել . ծածկել . պահել :
Պատրութիւն : || տե՛ս Պատրանք :
Պատրուճակ || ուտելու համար պահած կամ մորթած ոչխար :
Պար : || պար : ՏԷՅԼ, դառ . ախըրխա . պէօլիւկ :
Պար առնուլ : || պար բռնել : ՏԷՅԼ, չորս դիէն պատել . չէվրէն առնել :
Պարաբառնալ : || չորս դիէն վերցնել :
Պարաբերել : || տե՛ս Պարբերել
Պարաբուրել : || չորս դիէն անուշհոտ հանել :
Պարագայ : || չէվրէսինը . չորս դին եղածը . չորս դին կեցածը :
Պարագայք : || չէվրէ . էթրաֆ . ռէփր :
Պարագայիլ : || չորս դիէն պատել . չէվրէն

տօլաշմիչ ըլլալ. մէջ առնել :
Պարագծութիւն : || չորս դիէն պատելը. պատուած. չէվրէ :
Պարագիծ : || չորս դիէն պատող : Տճկ. ամէն դիէն պատած. չէվրէլի. սինօռլու :
Պարագլուխ : || պէօլիւքպաշը. էլպաշը :
Պարագլխական : || տե՛ս Պարագլուխ :
Պարագրել : || չորս դիէն պատել. չորս դին առնել. մէջ առնել. չէվրէի մէջ առնել. սինօռի մէջ խօթել : Տճկ. Թև Թիկունք ըլլալ. տէր կանգնել. շուքը վրան ընել :
Պարագրութիւն : || չորս դիէն պատելը. չէվրէ. սինօռ :
Պարագէտ : || չորս դիէն նայող. չորս դին կէօզէթմիշ ընող. կէօզճի :
Պարադիտել : || չորս դին նայիլ : Տճկ. կէօզէթմիշ ընել. կէօզճուլթին ընել :
Պարածածկել : || չորս դիէն ծածկել. ամէն դիէն պատել :
Պարածածկութիւն : || չորս դիէն ծածկելը. ամէն դիէն պատելը :
Պարածածուկ : || չորս դիէն ծածկած : Տճկ. ամէն դիէն պատող :
Պարականոն : || կանոնէ արգելած. կանոնէ դուրս. քանունտան տաշրայ. օրէնքի դէմ :
Պարականոնել : || կանոնով արգիլել. կանոնէ դուրս վճռել :
Պարականոնութիւն : || կանոնէ դուրս ըլլալը :
Պարակից : || մէկ տեղ պար բռնող. պէօլիւկ տաշ :
Պարակցիլ : || մէկ տեղ պար բռնել. պէօլիւկ տաշ ըլլալ :
Պարակցութիւն : || մէկ տեղ պար բռնելը :
Պարաձգական : || չորս դին տայըլմիշ եղած. չորս դին պատող :
Պարացածիլ : || ժուռ գալ. պտըտիլ :
Պարան : || հալաթ. բալամար. հասա չուվան :
Պարանել : || հալաթով կապել. խեղդակ կապել : Տճկ. հալաթով քաշել. յետ քաշել. փրցնել : Տճկ. յետ դարձնել :
Պարանիլ : || հալաթով կապուիլ. խեղդակ կապուիլ : Տճկ. յետ քաշուիլ. յետ գալ. յետ դառնալ. փրթիլ :
Պարանոց : || վիզ. շըլլիք : Տճկ. պօղազ տեղ. ծովու պօղազ. ծովու լեզու :
Պարանոցել : || շըլլիքը հանել. պօյլամիշ ընել : Տճկ. գլուխ քաշել. առը ըլլալ :
Պարանոցաթաղ : || մինչեւ շըլլիքը թաղած, կէս պաթմիշ եղած :
Պարանոցաթաղ ջուր : || պօյլամիշ ընող ջուր :
Պարանցանել : || չորս դին պտըտիլ :
Պարանցիկ : || պար բռնող. խօրօզ թէփիճի :
Պարանցիկք : || պար :
Պարանցիկս առնել : || պար բռնել :
Պարապ : || հանգիստ. դադար. գործէ պարապիլը : Տճկ. դիպուկ. տիւշէր. ույղուն : Տճկ. ույղուն ատեն. աղէկ ատեն. ֆըրսաթ. տիւշիւշ :
Պարապ առնուլ : || պարպիլ. ատիկել. ատեն գտնել. հանգիստ առնել. դադար գտնել :
Խնդրել Պարապ : || ույղուն ատեն ուզել. ֆըրսաթի սպասել. տիւշիւշ ուզել :

Տճկ. կէս օր Պարապոյ : || պարապոյ ատենը. բառ ճնկ. ֆըրսաթ ատեն :
Պարապով : || իր ատենը. ույղուն ատենը. խօլայը ձգելով. տիւշիւշը գտնելով :
Պարապատել : || չորս դիէն պատել. չորս դին պլլուիլ :
Պարապել : || տե՛ս Պարապեցուցանել :
Պարապդլուխ : || տե՛ս Պարագլուխ :
Պարապեցուցանել : || ձեռքը պարապեցնել. ատիկեցնել : Տճկ. պարպել. դադրեցնել. պաթալ ընել : Տճկ. բանէ մէջ տաղըթմիշ ընել. էլչէքթիրմիշ ընել :
Պարապիլ : || պարպիլ. ատիկել. ատեն գտնել : Տճկ. բանէ առալըմիշ ըլլալ. դադրած մը հետ ըլլալ :
Պարապնդել : || չորս դիէն ամրցնել. կէս կապել :
Պարապութիւն : } պարապիլը. ատիկելը. պարապ ատեն. ֆըրսաթ. տիւշիւշ : Տճկ. բանէ առալըմիշ ըլլալը. դադրած մը հետ ըլլալը :
Պարապումն :
Պարապումն առնուլ : || տե՛ս Պարապ առնուլ :
Պարապորդ : || պարապոյ. պօշ. անգործ : Տճկ. պարպուած. դատարկ :
Պարատեսական : || չորս դին պատող. չէվրէն բռնող :
Պարատելութիւն : || չորս դին պատելը :
Պարատանցել : || չորս դիէն պատել :
Պարատութիւն : } պար բռնելը. Տճկ. չորս դին
Պարատումն : } պատելը :
Պարատահման : || սինօռլըլը. սինօռ կապածը :
Պարատահմանել : || սինօռի մէջ առնել. սինօռ կապել :
Պարատող : || պարի մէջ երգող :
Պարաքօղել : || չորս դիէն ծածկել. ամէն դիէն քօղել :
Պարատ : || չորս դիէն կապած :
Պարատել : || չորս դիէն կապել :
Պարատեսող : || չորս դին կէօզէթմիշ ընող :
Պարար : || գիրցնող. պէսլէմիշ ընող : Տճկ. գէր. պէսլի : Տճկ. գիրութիւն :
Պարարակ : || բուած. պէսլի :
Պարարել : || գիրցնել. պէսլէմիշ ընել :
Պարարուն : || բուած. պէսլի :
Պարարտ : || գէր. սէմիզ :
Պարարտանալ : || գիրնալ :
Պարարտացուցանել : || գիրցնել :
Պարարտութիւն : || գիրութիւն : Տճկ. գիրուցեղ. ճրագու. Տճկ. գէր կերակուր. գէր միս :
Պարաւանդ : || խեղդակ կապ : Տճկ. կապով պլլած. խախուռակ կապած :
Պարաւանդել : || չորս դիէն կապել. խեղդակ կապել. կապով պլլել : Տճկ. բռնել. արգիլել. ալըխօյմիշ ընել. զապթ ընել : Տճկ. պարտական ընել. զօռ ընել. նեղը խօթել :
Պարաւանդութիւն : || չորս դիէն կապելը. խեղդակ կապելը : Տճկ. բռնելը. արգիլելը. ալըխօյմիշ ընելը. զապթ ընելը : Տճկ. պարտականութիւն. զօռ :
Պարաւոր : || պար բռնող. խօրօզ թէփիճի : Տճկ. պար բռնած. չորս դին պատած :
Պարաւորել : || պար բռնել : Տճկ. գառ կապել. պէօլիւկ ըլլալ :

Պարառորութիւն : ‖ պար բռնելը : Տճկ. չորս դին պատելը . զատ կապելը :
Պարիսպ : ‖ շրջափակ . շրջանակ . չորս դին :
Պարսպել : ‖ ժուռ ածել . պատեցնել :
Պարսպել : ‖ չորս դին պատել . չորս դին պատիլ :
Պարսպութիւն : ‖ չորս դին կենալը . շրջանակ . պատում :
Պարգև . կամ Պարգևք : ‖ պախշիշ :
Պարգևաբաշխ : ‖ պախշիշ բաշխող :
Պարգևաբեր : ‖ պախշիշ բերող :
Պարգևադիր : ‖ պախշիշ դնող :
Պարգևախնդիր : ‖ պախշիշ ուզող :
Պարգևական : ‖ պախշիշի մութլախ : Տճկ. պախշիշ առնող :
Պարգևածիր : ‖ պախշիշ տըւող :
Պարգևատու : ‖ պախշիշ ընծայ պախշիշ տըւող :
Պարգևատու : ‖ պախշիշ տւող :
Պարգևատէր : ‖ պախշիշ տէրող :
Պարգևառու : } պախշիշ առնող . պարգևառու
Պարգևառուք : } մեծ ընող :
Պարգևատրել : ‖ պախշել :
Պարգևատրութիւն : ‖ պախշելը :
Պարգևարան : ‖ պախշիշխանայ :
Պարգևել : ‖ պախշել . պախշիշ ընել . ձրիաբար տալ :
Պարգևընկալ : ‖ պախշիշ առնող :
Պարեգօտ : ‖ կապայ :
Պարեգօտ շուրջառացուրծ : ‖ տօլամայ :
Պարեգօտ դոզակաւոր : ‖ խափթանայ :
Պարեգօտահանդերձ : ‖ կապայ հագած . կապայ ունող :
Պարել : ‖ պար բռնել . խաղողթեփալի ընել : Տճկ. չորս դին պատել . չորս դին պատել :
Պարեխ : ‖ եսու . սուր խայայ :
Պարեկ : ‖ ժուռ եկող չաւուշ . կէօզճի :
Պարեկապան : ‖ օրտու կէօզճիպաշիսի . քէշիքճի կէօզճիպաշիսի :
Պարեկութիւն : ‖ կէօզճիութիւն :
Պարեհամակ : ‖ հին ու պատուած լաթ . քուրջ հագուստ . պատռուած կապայ :
Պարենել : ‖ կերակուր տալ . պարենաւորել . պարենաւորիչ ընել :
Պարենի : ‖ տե՛ս Պարէն :
Պարետատոր : ‖ ուտեստի տուող . մութֆախճի :
Պարէրգակ : ‖ պարի մէջ երգող :
Պարերգութիւն : ‖ պարի խաղ :
Պարզ : (մակբայ .) ‖ այլայ :
գնել՝ ի Պարզի : ‖ այլայը գնել :
որոտալ՝ ի Պարզոյ : ‖ գոռալ ամպ չեղած տեղեն :
Պարզ : ‖ պայծառ . սուրբ . սաֆի . եալըն գաթ : Տճկ. զուտ . խաւսակ . տուրուս . գլխալալ . փաք : Տճկ. երկնցուցած . փռած : Տճկ. էշկեարէ . ալէյհի : Տճկ. հէլալլաւմաղ . սիրտը չխառնակ . ակեն :
Պարզաբան : ‖ խառնակ խօսող . թէքմիզ խօսող : Տճկ. մեկնող . էշկեարէ ընող : Տճկ. մեկնած . ալէյհի :
Պարզաբանել : ‖ մեկնել :
Պարզաբանութիւն : ‖ մեկնութիւն :
Պարզաբար : ‖ փառաւոր . սուրբ սաֆի : Տճկ. էշկեարէ : Տճկ. լոկ . սալթ :

Պարզախօս : ‖ խառնակ խօսող . ըլուակ խօսող . փառաւոր խօսող :
Պարզախօս լինել : ‖ խառնակ խօսիլ . չխառնակ խօսիլ :
Պարզական : ‖ պայծառ . սուրբ . սալթ :
Պարզամիտ : ‖ հեճինալ զատաղ . հիլլէսիզ . միտքը չխառնակ : Տճկ. ակեօն . շաշխին . անմիտ :
Պարզամտել : ‖ ակեօն ըլլալ :
Պարզամտութիւն : ‖ հեճինալ զատաղութիւն . հիլ-լէսիզլիկ : Տճկ. ակեօնութիւն . շաշխինութիւն . անմտութիւն :
Պարզել : ‖ զատել . մաքրութիւն ընել . պայծառ ընել . փառաւոր ընել : Տճկ. փռել . տարածել . երկնցնել : Տճկ. երկնցնել . լայնցնել : Տճկ. արձակել . կապը քակել : Տճկ. մեկնել . էշկեարէ ընել :
Պարզել զերեսս : ‖ քաղցր նայուածք ընել :
Պարզել զառագաստս : ‖ վրանը կանգնել :
Պարզել զմտադրութիւն : ‖ վերահնել զայն :
յօդուց Պարզել ազատութեան չնչին : ‖ յետոյ ուժը հանել . հոգին բերանը գալ :
Պարզիլ : ‖ բացուիլ . թեմիզնալ . սուրբ ըլլալ : Տճկ. էշկեարէ ըլլալ : Տճկ. երկնալ . փռուիլ . տարածուիլ : Տճկ. զատուիլ . հեռանալ :
Պարզմիտ : ‖ տե՛ս Պարզամիտ :
Պարզմտութիւն : ‖ տե՛ս Պարզամտութիւն :
Պարզոտած : ‖ խառնակութիւն . զիւլալութիւն . թէմիզութիւն : Տճկ. եայլըմայ պերկինցնելը : Տճկ. մեկնութիւն . էշկեարէութիւն :
Պարզութիւն : ‖ պայծառութիւն . եալընգաթու-թիւն : Տճկ. խառնակութիւն . թէմիզութիւն . զիւ-լալութիւն : Տճկ. հէլալզատէութիւն . հիլէսիզ-լութիւն : Տճկ. մեկնութիւն : Տճկ. եայլըմայ :
Պարզունակ : ‖ սիւրմէ . սիւրմէ : Տճկ. տարածուող, սփռիւ . մէջ . ցփէ : Տճկ. փեշտամալ տարածման կամ երկաթ :
Պարզուտ : ‖ քամու . քէմկիր :
Պարզօրէն : ‖ տե՛ս Պարզաբար :
Պարէն : ‖ ապրուստ . ազարկը . կէշինմէ :
Պարէտ : ‖ ամուր . ուժեղ : տե՛ս և Պարիսպ :
Պարթև : ‖ հսկայ . սաւէտան կարիճ : Տճկ. ազգի մը անուն է :
Պարթևազգեան : ‖ պարթևի ազգէն կամ ցեղէն :
Պարթևազն : ‖ պարթևի ազգը : Տճկ. պարթևի ցեղէն :
Պարթևական : ‖ պարթևի ազգէն, կամ պարթևի մութլախ :
Պարթևանալ : ‖ պարթևի ազգէն ըլլալ :
Պարթևարէն : ‖ պարթևի լեզուով :
Պարիսպ : ‖ հիսար :
Պարծ : ‖ պարծանք :
Պարծ, կամ՝ ի Պարծ : (մակբայ .) ‖ պարծենալով . կարճութիւն . սէրպէստ . փէտավալը : Տճկ. աղայօղլու . քէսիպիլի :
Պարծանք : ‖ պարծանք . փառք :
Պարծենալութիւն : ‖ պարծենկոտութիւն :
Պարծեցուցանել : ‖ պարծեցնել . մեծցնել . լէֆ ընել :
Պարծիլ : ‖ պարծիլ . պարծենալ . թաւալի մէջ ըլլալ :

Պարծուկ : || պարծենցող · պարծենկոտ :
Պարծունակ · || պարծելու · միւքէլլէֆ · քէալամէլի :
Պարկ : || հէմյիկէ · տաղարճըխ : Տճկ, ջուվալ · տօպրակ · մէնծ քէսէ :
Պարկեշտ : || պարկեշտ · ամըչկոտ · էտէփլի : Տճկ, աղուոր · զինքը ժողվող · ողջախոհ · Թէմիզ քեար, կմ Թէմիզ · նր :
Պարկեշտագէտ : || էտէփլի ու ակըլլուկ :
Պարկեշտագոյն : || խիստ էտէփլի : Տճկ, խիստ աղուոր · խիստ ազնիւ :
Պարկեշտալից : || պարկեշտութեամբ լցուած :
Պարկեշտախօս : || էտէփլի խօսող :
Պարկեշտախօսութիւն : || էտէփլի խօսուածք :
Պարկեշտակրօն : || էտէփլի կեցող :
Պարկեշտանալ : || էտէփլի ըլլալ · էտէփ ունենալ · զինքը ժողվել : Տճկ, սատլը ընել · սախընմիշ ըլլալ :
Պարկեշտասէր : || պարկեշտութիւն սիրող :
Պարկեշտասուն : || էտէպով սնեցած :
Պարկեշտացուցանել : || էտէփլի ընել · սախընմիշ ընել :
Պարկեշտութիւն : || պարկեշտութիւն · էտէփ · ամօթ · ողջախոհութիւն · սատլը :
Պարկեշտուհի : || էտէպլի կնիկ :
Պարհել : || տես Պահել :
Պարմանի : || աղայ :
Պարշարել : || տես Պաշարել :
Պարոյկ : || պտուտ · չէվիրմէ · տէվր :
Պարոյր : || պատելը · չորս դին առնելը · պտոյտ : Տճկ, պատած · չորս դին առած · ծալլուած : Տճկ, պօզ · պօղչայ :
Պարոյր առնուլ : || պաքըխլ · տէվր ըլլալ · յետ դառնալ :
Պարոն : || պարոն · աղայ :
Պարուճակ : || պար բռնող · պարող : Տճկ. պար · դաս · պէօլիւկ · սիւրիւ :
Պարումն : || տես Պարատութիւն :
Պարունակ : || պատած · չէվիրմէ · չէվիրմիշ եղած : Տճկ, պատող · ունող :
Պարունակ : (փոխական ·) || տայրէ · չէվրէ · չէմպէր, կիւլլէ · Թօփ · Ֆէլէկ · տօլապ : Տճկ, պար · դաս · կարգ :
Պարունակաձև : || կլօրակ · իւվարլակ · Թօփաւլախ · գունտ :
Պարունակել : || չորս դին պատել · չէվիրմիշ ընել · ժողվել · Թօփ ընել · մէջ առնել :
Պարուտակ : || զար, կմ բարակ խապուխ, որ կը պատէ :
Պարուտակել : || զար կապել · պատել · պլլել · մէկզմէ կու վրայ ծալլել · սօԹԹել :
Պարուրել : || պատել · չորս դին առնել · մէջ առնել : Տճկ, չորս դիէն ծածկել · ամէն դիէն գոցել · փէրտէ քաշել : Տճկ. իր դին դարձնել · իր դին քաշել · ժողվել · արգիլել : Տճկ, յետ հրել · յետ քշել կմ դարձնել · զատել · դուրս ձգել · կարել նետել : Տճկ, չորս դիէն կարտել · վար առնել · խափմիշ ընել · արգիլչամիշ ընել · Թլփատել :
Պարուրել զհանդերձս : || խասամիշ ընել :
Հրամանօք Պարուրել : || եասախ ընել :
Պարպակել : || չորս դիէն պատել :

Պարպատել : } խիստ տկարցնել · պա_
Պարպատեցուցանել : } տանել :
Պարպատիլ : || խիստ տկարիլ · պատառիլ :
Պարպատիւն : } չափէ 'ի դուրս տկարիլը · պա_
Պարպատումն : } տառիլը :
Պարպատուն : || չափէ 'ի դուրս տկարած · պատառուող :
Պարս, կմ Պարսք : || պարսէտ · սափան :
Պարս : || խըզըլպաշ · աճէմ : Տճկ, աճէմիստան :
Պարսատիկ : || պարսէտ · սափան :
Պարսաւ : || գէշ խօսք · քամարհանք · անարգանք · բամբասանք :
Պարսաւաբախտ : || Թալէհսիզ :
Պարսաւաբախտութիւն : || Թալէհսիզութիւն :
Պարսաւագէտ : } քամարհօղ · գէշ խօսող ·
Պարսաւադիր : } բամբասող :
Պարսաւանք : || տես Պարսաւ :
Ը Պարսաւանօք ածել : || տես Պարսաւել :
Պարսաւասէր : || քամարհանք սիրող :
Պարսաւել : || գէշ խօսիլ · քամարհել · անարգել · բամբասել :
Պարսաւելի : || քամարհելի · անարգելի :
Պարսաւոր : || սափանը · սափանձը · սափան նետող :
Պարսաքար : || սափանԹաշը · սափանի քար :
Պարսաքարել : || սափանլամիշ ընել · սափան նետել · սափանով նետել · սափանով զարնել :
Պարսել : || տես Պարսաքարել : Տճկ. դուրս ձգել · նետել :
Պարսէտ : || պարսէտ · սափան :
Պարսիկ : || աճէմ · խըզըլպաշ :
Պարսիկ լեզու : || աճէմի լեզու · խըզըլպաշի լեզու :
Պարսիկ : (մկբյ ·) || աճէմերէն · խըզըլպաշերէն :
Պարսկաբարոյ : || աճէմ խուլքու · աճէմ պիչիմի · աճէմ եօլու :
Պարսկական : } աճէմի միւԹալիխ · աճէմ
Պարսկայնն : } եօլու :
Պարսկանալ : || աճէմ ըլլալ · խըզըլպաշ ըլլալ : Տճկ, աճէմերէն խօսիլ :
Պարսկաստան : || աճէմիստան :
Պարսկերէն : || աճէմերէն · խըզըլպաշերէն :
Պարսպամարտ : } հիսարի հետ ճէնկ ընող :
Պարսպամարտիկ : } Տճկ, հիսարէն ճէնկ ընող · հիսար ճէնկճիսի :
Պարսպապահ : || հիսար պէքճիսի :
Պարսպաձև : || պարսպի նման · հիսարի պէս :
Պարսպաշէն : || պարիսպ շինող :
Պարսպաշինութիւն : || հիսար շինելը :
Պարսպաւեր : || հիսար եըքըճը : Տճկ, հիսարը աւրած :
Պարսպաւոր : || հիսարը · հիսարով պատած :
Պարսպել : || հիսարով պատել :
Շուրջ Պարսպել : || չորս դիէն պատել :
'ի բաց Պարսպել : || դուրս ձգել · նետել :
Պարտ : || պէօրճ · լոյեխ · տիւշէր · ճիյիզ :
Պարտ առնել : || պարտըկան ընել · մեղադրել :
Պարտակ : || փէրտէ · ծածկոց · քօղք : Տճկ, սուրաԹ · մասխարայ : Տճկ, փէչէ : Տճկ, պարտըկան :

Պարտակս արկանել զերեսօք : || երեսը փեր-ած կախել․ սուրաթ գնել․ մասխարայ ան-ցնել : ՏՃԿ., երեսը փէշէ գնել :
Պարտական : || պարտըկան :
Պարտակել : || փէրտէ ձգել․ փէրտէլէմիշ ը-նել․ ծածկել․ պահել․ պարտկել :
Պարտակից : || պարտքի ըլհաւ :
Պարտապան : || պարտըպըկան․ պարտք ունօղ :
Պարտասեցուցանել : || ուժը թափել․ հէլլաք ընել․ մէհման ձգել․ պէրպատ ընել :
Պարտասիլ : || ուժը թափիլ․ հէլլաք ըլլալ մէհման ընկնիլ․ պէրպատ ըլլալ :
Պարտավճար : || պարտքը վճարօղ :
Պարտատէր : || պարտքնատէր․ առնելիք ունօղ :
Պարտաւոր : || պարտըկան : ՏՃԿ. սուչլու․ խապահաթլը․ գիւնահքեար : ՏՃԿ. լայէխ․ մուստահախ․ ձայիզ :
Պարտաւորել : || սուչը բռնել․ սուչլու բռնել․ սուչլու ձգել : ՏՃԿ., պարտըկան ընել․ պարտքի տակ ձգել :
Պարտաւորիլ : || պարտըկն ըլլալ․ պարտքի տակ ընկնիլ : ՏՃԿ. սուչլու ընկնիլ․ սուչլու ըլլալ :
Պարտաւորութիւն : || պարտըկանութիւն․ պարտք : ՏՃԿ. սուչլու ըլլալը․ սուչ․ խապահաթ :
Պարտել : || յաղթել․ զափթ ընել․ տակ ձգել : ՏՃԿ., ամբեցնել․ խըամ ընել․ պատասխանը կապել : ՏՃԿ., արգիլել․ բռնել :
յաղթութիւն Պարտիլ : || պաղիլ մնալ․ թըմ-բիլ․ շաշմիշ ըլլալ․ պատասխանը կապուիլ․ էյիմ ախըմ ըլլալ :
Պարտէզ : || պոստան :
Պարտիզպան : || պոստանճի․ պախչէվան :
Պարտիլ : || պարտըկան ըլլալ․ պարտքի տակ ըլլալ :
Պարտիք : || պարտք․ տալիք :
Պարտութիւն : || յաղթիլը․ զափթ ըլլալը․ տակ ընկնիլը : ՏՃԿ., ամբառնութիւն․ խըամ․ ցա-ծութիւն․ տկարութիւն․ պակասութիւն :
Պարտութիւն խոստովանիլ : || էյվալլահ ընել․ մեղայ ըսել : ՏՃԿ. չեմ կրնար ըսել․ ափէս չելլար ըսել :
՚ի Պարտութիւն մատնել : || տե՛ս Պարտել :
Պարտուկ : || պարտըկան․ սուչլու․ խապա-հաթլը :
Պարտ ու պատշաճ : || ձայիզ ու տեւշէր :
Պարտք : || պարտք․ տալիք :
Պարփակարան : || սիփէր :
Պարփակել : || ամէն դին պատել․ չորս դին առնել․ չէվիրմիշ ընել :
Պաքար : || տե՛ս Պայքար :
Պաքարել : || տե՛ս Պայքարել :
Պաքարումն : || տե՛ս Պայքարումն :
Պաքսիմատ : || պէքսիմէթ․ կէվրէկ :

Պ Ե

Պեխ : || պեխ․ պըյըխ :
Պեղաղոս : || անդունդ․ ծով :
Պեղել : || հողը դուրս տալ, կամ դուրս տալով փորել : ՏՃԿ. հանել․ դուրս ձգել :
Պենտակոստէ : } հոգեգալուստ :
Պենտեկոստէ : }
Պետ : || գլուխ․ իշխան․ պէյ․ խան․ հեօք-իւմտար :

Պետական : || գլխու կամ իշխանի մուլթալիխ :
Պետութիւն || իշխանութիւն․ պէյութիւն․ սուլ-թանլըխ․ հեօքիւմտարլըխ :
Պերճ : || շատ․ լեցուն․ առատ : ՏՃԿ., հարուստ զենկին : ՏՃԿ. իշխան․ աղայ․ պէյ :
Պերճ բանք, կամ զրոյցք : || զարդարուն խօսք․ վարպետ խօսք :
Պերճաբան : || տե՛ս Ճոխաբան :
Պերճաբանութիւն : || ախլպաղուն․ ֆէրղանա խօսք․ զարդարուն բան :
Պերճաձայն : || կիւռ ձայն ունօղ :
Պերճանալ : || շատնալ․ լցուիլ․ առատ ըլլալ : ՏՃԿ., հարստնալ․ զենկինանալ․ ամեօլէթլի ըլ-լալ : ՏՃԿ., հեօքմ ընել․ չըլխըշ ընել․ խօրօզլան-միշ ըլլալ․ գոռոզանալ․ մարդու վրայ պռոյ-ուրմիշ ընել :
Պերճապանծ : || խիստ զարդարուն․ զէն-նէթլի․ քէուլամէլլի․ մօնաթայ :
Պերճապայծառ : || խիստ պայծառ․ խիստ փայ-լուն․ զինէթլի․ ալայլը․ մէնշուր :
Պերճապատիւ : || խիստ հիւրմէթլի․ խիստ իզէթլի :
Պերճացուցանել : || շատցնել․ առլցնել․ լեցնել : ՏՃԿ., հարստցնել․ զենկինցնել : ՏՃԿ. հեօքմ ընել տալ․ չըլխըշ ընել տալ․ խօրօզլանմիշ ընել :
Պերճապսակ : || մուքէլլէֆ թագով պսակուած :
Պերճութիւն : || շատութիւն․ առլութիւն․ լեցուն ըլլա-լը : ՏՃԿ., մեծութիւն․ հարստութիւն․ զենկինութիւն : ՏՃԿ. իշխանութիւն․ աղայութիւն․ պէյութիւն : ՏՃԿ. հեօքմ․ չըլխըշ․ խօրօզլանմիշ ըլլալը․ գոռոզութիւն :
Պեճկէ : || մաշալայ :

Պ Է

Պէս : || պէս․ զոր օրինակ․ նման : ռամկ․ ալայլի պէս : քու պէս : ռամկ․ քեզի պէս :
Պէսպէս : || թիւրլիւ թիւրլիւ․ սոյ սոյ․ պօյ պօյ․ պաշկէթ պաշկէթ : ՏՃԿ., խառնու-տիկ․ ալաճայ․ նախշըլը :
Պէսպիսանալ : || թիւրլիւ թիւրլիւ ըլլալ․ սոյ սոյ ըլլալ :
Պէսպիսի : || տե՛ս Պէսպէս :
Պէսպիսութիւն : || թիւրլիւ թիւրլիւ ըլլալը :
Պէտ յանձին կալնուլ : } հոգ տանիլ․ ջանք ընել :
Պէտ առնել : }
Պէտք : || պէտք եղած բանը․ կարօտութիւն : ՏՃԿ., գործք․ մասլահաթ :
՚ի Պէտս : || համար․ զոր օրինակ․ ՚ի պէտս ա-ռողջութեան : ռամկ․ առողջութեան համար :
յինչ Պէտս : || ինչու համար :
զՊէտս հոգւոյն հատուցանել, կամ վճարել : || մեռնիլ․ անցնիլ :

Պ Ժ

Պժգալ : || պժգալ․ գանիլ․ իկրահ ընել :
Պժգալի : || գանելու․ իկրահ ընելու :

Պ Ի

Պիծակ : || պիծակ, կամ պծակ․ իշմեղու․ աթ առըար․ էշէկ առըար :
Պիղիպոս : || տե՛ս Պողիպոդ :
Պիղծ : || մուրտառ :
Պիղծ առնել : || տե՛ս Պղծել :
Պինայ : || փինէզ :
Պինատարս : || փինէզ պէօճէյի :

Պինդ ։ } պինտ · ամուր · փէք ։ Տճկ. եաւէն
Պինտ ։ } ընկնող · մուխայէթլի ։
Պինտ կալ ։ || պինտ կենալ · ամուր կենալ ։
Պինտունիլ ։ || պինտ բռնել · ամուր բռնել ։
Պինչ ։ || պինչ · քիթ ։
Պիսակ ։ || պուտ պուտ գունով խատտուտիկ · պուտ պուտ ալաճոյ · պէնէքլի ։ Տճկ. ալաճոյ պուլալաճոյ · խատտուտիկ ։ Տճկ. բորոտ · ուչոաղ ։ Տճկ. պուտ պուտ գոմէ · պուտ պուտ նախշ · խատտուտիկութիւն · պէնէկ · պէնկ ։ Տճկ. ծաղիկ, կամ ծաղիկ հանող ։
Պիսակվանալ ։ || խատտուտիկ ըլլալ · պէնէքլի ըլլալ · պէնկլի ըլլալ ։
Պիսակոտ ։ || պուտ պուտ ալաճոյ · ալաճոյ պուլալաճոյ · պէնէքլի · պէնկլի ։ Տճկ. բորոտ · ուչուլ ։ Տճկ. ծաղկոտ ։
Պիսակոտութիւն ։ } բորոտութիւն ։ Տճկ. ծաղ-
Պիսակութիւն ։ } կոտութիւն · ծաղիկ ։ Տճկ. ալաճոյութիւն · պէնէքլի ըլլալը ։
Պիտակ ։ || լոկ · սալթ · Տճկ. նաֆիլէ ։ Տճկ. վրան եկող · օտար · խորթ · տուտ · խալէս ։ Տճկ. պարապ · պօշ · մահրում ։ Տճկ. պէտք եղող · պիտանական · եարար · ֆայտալը ։ Տճկ. թուղթ · մէքթուպ · թէմէսսիւկ ։
Պիտակաբար, կամ Պիտակապէս ։ || լոկ · սալթ, կամ սալթ անունով · նաֆիլէ · պօշ տե- ղը ։ Տճկ. երեւնալու · թալաթօսելով · կէլի- չի կիւզէլ · ծուռ · եամճումն · գէշ խուլ- լանմիշ ըլլալով ։
Պիտակաբար վարիլ ։ || անպաւարիլ · գէշ բա- նեցնել · գէշ բռնել ։
Պիտականալ ։ || լոկ ըլլալ · սալթ ըլլալ · պօշ կամ փուճ ըլլալ · սալթ անունը ունենալ ։ Տճկ. օտար կամ խորթ ըլլալ ։
Պիտակապէս ։ || տես Պիտակաբար ։
Պիտանեագոյն ։ || խիստ օգտակար · խիստ ֆայ- տալը ։
Պիտանական ։ || բանի եարար ։
Պիտանալ ։ } պէտք ըլլալ · բանի եարար ըլ-
Պիտանանալ ։ } լալ ։
Պիտանացու ։ || բանի եարար · պէտք եղած · չարհծու ։
Պիտանացուցանել ։ || բանի եարար ընել ։
Պիտանաւոր ։ || տես Պիտանացու ։
Պիտանաւորութիւն ։ || բանի եարար ըլլալը · պէտք ըլլալը · բանի գալը ։
Պիտանի ։ || եարար · ֆայտալը · բանի եկող ։
Պիտանութիւն ։ || տես Պիտանաւորութիւն ։
Պիտապէս ։ || տես Պիտաւորապէս ։
Պիտաւորել ։ || եարարլը ընել ։
Պիտաւորիլ ։ || եարար ըլլալ · բանի գալ · պէտք ըլլալ ։
Պիտաւոր ։ || եարար · բանի եկող ։ Տճկ. բա- նեցնող · բանի բերող ։
Պիտաւորութիւն ։ || եարար ըլլալը · պէտք ըլլա- լը · բանի գալը ։ Տճկ. գործք · մասլահաթ ։ Տճկ. խուլլանմիշ ըլլալը · բանեցնելը ։ Տճկ. վկայութիւն · վճիռ ։
Պիտաւորապէս ։ || եարարմիշ ըլլալով · բանի գալով ։
Պիտոյի ։ || պէտք եղող · եարար · հարկաւոր ։
Պիտուան ։ || տես Պիտանի ։

Պիտի ։ || պիտի · պէտք է ։
ոչ Պիտի ։ || չպիտի · պէտքը չէ ։
Լաւելիք Պիտին ։ || անկաճ պէտք է ։
յաւելադոյն Պիտէր ։ || աւելի պէտք էր ։
մէջ Պիտելոյ ։ || պէտք ըլլալուն համար ։
Պիտոյ ։ || պէտք ։
Պիտոյանալ ։ || պէտք ըլլալ ։
Պիտոյք ։ } պէտք եղած բանը · հարկաւո-
Պիտոյութիւն ։ } րութիւն · կարօտութիւն ։
Պիրկ ։ || խճրած · խախճրած ։ Տճկ. խճրած կապած ։

Պ Լ

Պլշալ ։ || պապշղալ ։
Պլակինդի ։ || պէօրէկ · քալթայ · քէտահի · պօ- ղաչայ · խամթմէր · կէօզլէմէ ։

Պ Ղ

Պղակուտր ։ || տես Պլակինդի ։
Պղատոնեան ։ || պղատոնինը ։ Տճկ. պղատոնի եանըսը · պղատոնի աշկերտ ։
Պղերգ ։ || ծոյլ · թէմպէլ ։
Պղերգանալ ։ || ծուլանալ · թէմպէլ ըլլալ ։
Պղերգացուցանել ։ || ծուլցնել · թէմպէլ- ցնել ։
Պղերգութիւն ։ || ծուլութիւն · թէմպէլլութիւն ։
Պղինձ ։ || պղինձ · պախըր ։ Տճկ. պղնձեղէն · մանղըր ։
Պղինձ ծխել, կամ Պղինձ փայլուն ։ || դեղին պղինձ · փիրինճ ։
Պղծաբան ։ || մունտառ խօսող ։
Պղծաբանել ։ || մունտառ խօսիլ ։
Պղծաբանութիւն ։ || մունտառ խօսք ։
Պղծագործ ։ || պղծութիւն ընող · ըռըսվայու- թիւն ընող ։
Պղծագործութիւն ։ || մունտառ գործք · ըռըս- վայութիւն ։
Պղծագաւան ։ || մունտառ գաւանանք ունեցող ։
Պղծագոհ ։ || մունտառ զոհ ընող · մունտառ կուռքերուն զոհող ։
Պղծալից ։ || պղծութեամբ լցուած ։
Պղծալուր ։ || մունտառ բան լսող ։ Տճկ. բանը լը մունտառ ։
Պղծախօս ։ || մունտառ խօսող ։
Պղծախօսութիւն ։ || մունտառ խօսք ։
Պղծաշուրթն ։ || պռկունքը մունտառ · բերա- նը մունտառ · փիս բերան ։
Պղծել ։ || մնտոտել · պըլշտկել ։ Տճկ. մունտառ սեպել ։
Պղծութիւն ։ || մնտոտութիւն ։ Տճկ. նէճիս ։
Պղնձագոյն ։ || պախըրի գունով ։
Պղնձադոյն ։ (դուհարն ·) || պալղամի ։
Պղնձագործ ։ || ղազանճի ։ Տճկ. պղնձէ շինած ։
Պղնձախառն ։ || պղնձով խառնած ։
Պղնձակերտ ։ || ղազանճի ։ Տճկ. պղնձէ շինած ։
Պղնձահանք ։ || պղնձի մադէն ։
Պղնձաձոյլ ։ || աէօքմէճի · ղազանճի ։ Տճկ. պղնձէ թափած · պղնձէ շինած ։
Պղնձանիգ ։ || պղնձէ սիւրկիւ աճըղ ։
Պղնձախեթ ։ || պղնձէ շինած ։
Պղնձապատ ։ || պղնձով պատած, կամ խաս- լանմիշ եղած ։
Պղնձեայ, կամ Պղնձեղէն, եւ կամ Պղնձի ։ || պղնձէ ։

Պղպեղ ։ || տաքդեղ · պխպեա ։ Տճկ․ պալաճըխ-պէա · պպաճ ։
Պղպղուն ։ || ըեցուն · տաշխուն ։
Պղպջակաձև ։ } բշտի նման ։
Պղպջաձև ։
Պղպջակ, կմ Պղպջակ ։ || ջրի բուշտ · սու գաբարճըղը ։
Պղպջակաձև ։ || տես Պղպջաձև ։
Պղպջակել ։ } պճպճալ · փխրտալ · բուշտ հանել · բուշտ բուշտ եռել ։ Տճկ․ բուշտ բուշտ ցաթկել · Ֆըխըր Ֆըխըր խայնամիշ ըլլալ ։
Պղպջել ։
Պղպջիւն ։ || պճպճալը · Ֆըխըր Ֆըխըր խայնամիշ ըլլալը · բուշտ բուշտ ցաթկելը, կմ եռելը · Ֆխրտոց ։
Պղպջուն ։ || պճպճացող · Ֆխրտացող ։
Պղտոր ։ || պղտոր · պուլանըխ · տամնուխ ։ Տճկ․ պուլաշըխ · մնմնոտ · ըէքէլի ։ Տճկ․ ներքև վրայ · շփոթած ։
Պղտորաբանութիւն ։ || պղտոր բան խօսիլը · պուլանըխ ըմըեքլիք ։
Պղտորել ։ || պղտորել · պուլանդըրմըշ ընել · տուլանդուխցնել ։ Տճկ․ պըլշտել · մնմնոտել · ըէքէլէմիշ ընել ։ Տճկ․ ներքև վրայ դարձնել · շփոթել ։
Պղտորիչ ։ || պղտորող · պուլանդըրմըշ ընող · տուլանդուխցնող ։ Տճկ․ պըլշտող · ներքև վրայ ընող ։
Պղտորութիւն ։ || պղտորութիւն · պուլանըխլըխ · տուլանդուխութիւն ։ Տճկ․ պըլշտկութիւն · մնմնոտութիւն ։ Տճկ․ խառնակութիւն · վէրվէրէ · աղմուկ ։

Պ Ճ

Պճեղն ։ || փաչայ ։ Տճկ․ ատքի, կմ սխտորի պճեղ ։
Պճլիտուր ։ || փաչալը ։ Տճկ․ պճեղուր ։ Տճկ․ փէշէքիրով լաթ · երկան շալվիք ։
Պճնազարդ ։ || հագուած կապուած · մուքէլլէֆ սարքած ։
Պճնազարդել ։ || հագուեցնել · կապուեցնել · մուքէլլէֆ սարքել ։
Պճնալից ։ || տես Պճնազարդ ։
Պճնայարմար ։ } քէսիմլի · չէօհրէթլի · մօտա
Պճնայօրէն ։ } թուայ ։
Պճնապայծառ ։ || տես Պճնազարդ ։
Պճնասէր ։ || հագուող կապուող · զարդարուելու սիրող ։
Պճնել ։ || զարդարել · սարքել · սօնամիշ ընել ։
Պճնողական ։ || զարդարուն · քէսիմլի ։
Պճնումն ։ || զարդարանք · սարքելը, կմ սարքուիլը ։
Պճնող ։ || հագուող կապուող · զարդարուող ։ Տճկ․ զարդարող · սարքող · սօնամիշ ընող ։

Պ Ն

Պնակ ։ || չանախ · թաս · թասլախ · սահան ։
Պնակաձև ։ || չանախ պիչիմի · թասլախ պիչիմի · թասիպէս ։
Պնակլոս ։ || բնակլոս · բնակ ։ Տճկ․ բաէնակէլի տախտակ ։
Պնդադոյն, կմ Պնտադոյն ։ || խիստ ուժեղ · խիստ ամուր ։ Տճկ․ խիստ ծանր · խիստ կարուկ ։ Տճկ․ խիստ խայթէթլի · խիստ մուխայէթ ։
Պնդականամ, կմ Պնտակազմ ։ || ամուր շինած · խտուկ · մամուռ ։ Տճկ․ կարիճ · արի · զօրաւոր · քէսկին ։
Պնդականմել ։ || մամուռ կմ խայիմ շինել ։
Պնդակազմութիւն ։ || խտուկ շինելը · խայիմ կազմուածք ։ Տճկ․ կարճութիւն · քէսկինութիւն ։
Պնդակապ, կմ Պնտակապ ։ || խախուրախ կապած · կմ կապող ։
Պնդակցորդ ։ || խիստ կցուած · ամուր փակած ։
Պնդամիտ, կմ Պնտամիտ ։ || ամուր ձգող · պինտ նետող ։ Տճկ․ ամուր նետած ։
՚ի Պնդան արկանել ։ || նետը ձգել · սխմել ։
Պնդանալ, կմ Պնտանալ ։ || պնտանալ · ամրնալ ։
Պնդապարանոց ։ || ինատճի ։
Պնդապէս, կմ Պնտապէս ։ || խիստ ամուր ։
Պնդացուցանել ։ || պնտցնել · ամրցնել ։
Պնդել ։ || տես Պնտել ։
Պնդիլ ։ || տես Պնտիլ ։
Պնդութիւն ։ || տես Պնտութիւն ։
Պնչառ ։ || պռռոտնաւոր ։
Պնտադոյն · Պնտակազմ · Պնտակապ · Պնտանալ · և այլն ։ || տես Պնդադոյն · Պնդակազմ · Պնդակապ · Պնդանալ · և այլն ։
Պնտել, կմ Պնդել ։ || պնտցնել · ամրցնել · ուժովցնել ։ Տճկ․ ամուր ծրարել · ամուր կապել · փաթթել · կցցել · իլիշտիրմիշ ընել ։ Տճկ․ փակել · խփել · դոցել · կղպել ։ Տճկ․ տաճնայ պէթեր ընել · աքսորմիշ ընել · տանայ վրայ դնել ։ Տճկ․ զափթ ընել · արգիլել ։ Տճկ․ սխմել · նետը ձգել · նետել ։ Տճկ․ ետևէն ընկնիլ · փնտռել ։ Տճկ․ տապանն ուրէմիշ ընել · ինատ ընել ։
Պնտել զմէջ, կմ Պնդել գօտի ընդ մէջ ։ || գօտի կապել · մէջը գօտին պարել · սօթասնիլ · հափհազըր ըլլալ ։
Պնտիլ, կմ Պնդիլ ։ || կպչել · տալիմիշ ընել · պատրաստ կենալ ։
Պնտիլ զհետ, կմ Պնդիլ զհետ ։ || ետևէն վազել · ետևէն ընկնիլ ։
Պնտութիւն, կմ Պնդութիւն ։ || պինտ ըլլալը · ամրութիւն · ուժ · քէսկինութիւն ։ Տճկ․ ինատ ։

Պ Շ

Պշել ։ } երկան՚ի վեր հերևան ըլլալ · պարզել նայիլ · խօյուլմիշ ըլլալով
Պշնել ։ } նայիլ ։
Պշնուլ ։ }
Պշնումն, կմ Պշումն ։ || հերևան ըլլալը · պարզել նայիլը ։
Պշրանք, կամ Պըշրանք ։ || թաւանն · թաւանանի խաղալանք ։
Պշրանք ։ || մշուշ տեսութիւն · հեռուէնանց նայիլը ։
Պշրել ։ || մշուշ տեսնել · հեռուէնանց նայիլ · խօյուլմիշ ըլլալ ։

Պ Ո

Պոլիկեան ։ || տես Մծղնեայ ։
Պոկ, կմ Պուկ ։ || սոխի ուրջ · փուտոյլի, կմ սխտորի կոթ ։ Տճկ․ խամիշ · պօռսու ։ Տճկ․ պօղազ ։
Պոկել, կմ Պուկել ։ || վռնտել · դուրս ձգել · քշել · փախցնել ։
Պողիպոզ, կմ Պողխպոտ ։ || ըմտափտոտ, կմ ըշտափտոտ ։
Պողպատ, կմ Պողոլատ ։ || փօլատ · չէլիկ ։
Պողոտաժանկ ։ || ապմբշխը ։

Պողոտայ, կամ Պողոտ : || սօխախ :
Պողպատ : || տե՛ս Պողոպատ :
Պոյտն : || պտուկ · չէօմլէկ :
Պոնգ, կամ Պոնտ : || պտուտ · Ֆինճէ :
Պոնդու հարկանել : } Ֆինճէ զարնել :
Պոնդել :
Պոչուռն, կամ Պաչիւռն : || տե՛ս Պառոչուռն :
Պոռ : || Թէկը · Թէկը · որ է առջեւին մէկ կողմը :
Պոռնիկ : || պոռնիկ · գլուխը դուրս · քաղ-զահպեզան :
Պոռնկախառնութիւն : || փէզեւէնկ :
Պոռնկանկերպ : || պոռնկի նման :
Պոռնկանալ : || պոռնկիլ :
Պոռնկանոց : || տե՛ս Պոռնկոց :
Պոռնկապատիր : || պոռնիկը խաբող :
Պոռնկասէր : || պոռնիկին սէր :
Պոռնկասէր : || պոռնկութիւն սիրող :
Պոռնկեցուցանել : || պոռնկեցնել :
Պոռնկիլ : || պոռնկիլ :
Պ. ռնկորդի : || փիճ · մինճիկ :
Պոռնկոց : || պոռնկին տուն · քաղնոց · պա-պուչլուխ :
Պոռնկութիւն : || պոռնկութիւն :
Պոռոչել : || պոռալ :
Պոռոչումն : } պոռալը :
Պոռոչիւն :
Պոռոտ : || պոռացող · կանչկռտող :
Պոռոտախօս : || կանչկռտելով խօսող :
Պոր : || խուլխուլ · Թօյիլթօխլու ·
Պորել : || խազել · օյմիշ ընել :
Պորտ : || պորտ · կէօպէկ : Տե՛ս, փոր : Տե՛ս, ոյլթայ · օրթայը քան : Տե՛ս, միջուկը, կամ միջին ծուծը :
Պորտաբոյծ : } փորու համար ընկնող · գէշ
Պորտապարարութիւն : } պոռդող · չէչ պոռող :
Պուաճիսր : || սուճախիր · ումճախ :
Պուէնտիկոս : || քանտառակ · չալիր :
Պուկ : || տե՛ս Պուկ :
Պուղել : || տե՛ս Պուղել :
Պուճիչ : || ալինչ · քիթ :
Պուսանարք : || մէնծ պոռալ · մէնծ կրիճի Թա-ղար · ջրի խաղնայ, կամ հաւուզ :
Պուտուկ : || պտուկ :
Պուրակացիր : || օրմանը, կամ կայուցը տար-մատալին ընող : Տե՛ս, օրմանը տաքալեած, կամ եպըլմիշ եղած :

Պ Ջ

Պջրաբարոյ : || նալ ընող · նազէքէթլի :
Պջրաբարոյութիւն : } նազ · նազ տուող · քիթըռ-
Պջրանկանութիւն : } պուչ · նազ ընելը · ճապլամա
Պջրանք : } միշ ըլլալը · ալէֆլիլը :
Պջրել : || քիթռուպուչ ընել : Տե՛ս, նազ ընել · նազտուող ընել · նազլանմիշ ըլլալ · ալէմ-կիլ · էօտէֆսիզ սաղրէքլ :
Պջրութիւն : } տե՛ս Պջրանք :
Պջրումն :

Պ Ռ

Պռեսասէր : || տե՛ս Պրեսասէր :
Պռխնկալ : || քէմալ քայ պաշի · նալըճըը պա-շը : Տե՛ս, պաշալ · պէյ · հէքիմպաշը :
Պռոյզ, կամ Պռոյզ : || ճէհէզ · պախչիշ :
Պռուզել : || ճէհէզ տալ · պախչիշ ընել :
Պռատել : || փէրմէն Թէրմէն ընել :
Պռատայայ : || գլխաւոր պայ :
Պռօտոն, կամ Պրօտոն, կամ Պրօտոնոտն : || առա-ջինը · ազի :

Պ Ս

Պսակ : || պսակ · քէօտէկ · տաճ : Տե՛ս, փէրտավ · քէնար · չէմպէր · ատէց : Տե՛ս, ընծայը · խալէթ :
Պսակադիր : || պսակ դնող · պսակ կապող · քէօ-տէկլի · տաճը :
Պսակազարդ : || քէօտէկով զարդարուած · տաճով տալ :
Պսակազարդել : || քէօտէկով զարդարել :
Պսակադրեայ : } տե՛ս Պսակադիր :
Պսակադրեալ :
Պսակակալ : || քէօտէկ բռնող · տաճ մէր-ցնող : Տե՛ս, քէօտէկ զօխ :
Պսակակապ : || տե՛ս Պսակադիր :
Պսակակիր : || քէօտէկլի · տաճլը :
Պսակակից : || մէկ տեղ պսակուած :
Պսակահամբոյր : || պսակ ժողվող :
Պսակահիւս : || պսակ հիւսող :
Պսակաձեւ : || պսակի ձեւով :
Պսակապատճառ : || տե՛ս Պսակազարդ :
Պսակաւոր : || պսակի տանող :
Պսակաւոր : || քէօտէկլի · տաճլը : Տե՛ս, Թէճլի :
Պսակել : || պսակել · քէօտէկ գնել · տաճ-կապել : Տե՛ս, զարդարել · փառաւորել :
Պսակիլ : || բոլորիլ · շուրջ գին շարուիլ : Տե՛ս, ընծայ · գլուխ ելլել · խալէթել :
Շուրջ զանգուածով Պսակիլ : || սեղանին բոլո-րիքը շարուիլ :
Պսպղալ, կամ Պսպղտալ : || պսպղալ · փալփլալ :
Պսպղումն : || պսպղումն, կամ պսպղտումն · փայլ-փլում :
Պսպուզել : || տե՛ս Ծամածռտակել :

Պ Տ

Պտակաւոր : || Ֆիլիզի : Տե՛ս, հասուցելի · ծա-ռը գուռ · Թումլու :
Պտկեցուցանել : || ծլեցնել · Ֆիլիզ արձը-կել տալ · Ֆիլիզլէթմիշ ընել :
Պտկիլ : || ծլիլ · Ֆիլիզ տալ :
Պտկունք : || ծծի ծայրերը :
Պտղաբեր : || պտղաբեր · պտուղ տուող · պէ-րէքէ : Տե՛ս, շատ բերող · Ֆայտալի ընող :
Պտղաբերել : || պտուղ տալ : Տե՛ս, շահիլ · վաստկիլ :
Պտղաբերութիւն : || պտուղ տալը · վաստակ :
Պտղաբոյծ : || պտղով մեծցնող : Տե՛ս, պտուղով մեծցած :
Պտղազուարճ : || պտուղ շուռող :
Պտղաթափ : || պտուղը Թափած :
Պտղալից : || պտուղներով լցուած :
Պտղախնամ : || չաղլայէ :
Պտղախնայծ : || պտուղը հասնիլ սկսած · ալա-ճայ ընկած :
Պտղախայծք : || պտղի հասնելու ատեն · ալա-ճայ ընկնելու ժամանակ :
Պտղախայծիլ : || պաշլայէլ հասնիլ, կամ ալա-ճայ ընկնիլ :
Պտղածին : || պտուղ տուող :
Պտղածնիլ : || պտուղ տալ :

Պտղածնութիւն : || պտուղ տալը :
Պտղածնող : || պտուղ տւող :
Պտղակ : || պտղիկ · մէյվէճիկ :
Պտղակն : || լուսաւոր · պէպէկը փառլախ :
Պտղակորոյս : || պտուղը թափած · եէմիշ սիզ · մէյվէսիզ :
Պտղահաս : || պտուղը հասած :
Պտղահասութիւն : || պտղին հասնիլը :
Պտղապայծառ : || պտղով զարդարուած :
Պտղատուրկ : } պտղատու · պտուղ տւող ·
Պտղատու : } բերրի :
Պտղատուութիւն : || պտուղ տալը :
Պտղաւէտել : || պտուղներով լեցնել :
Պտղաւէտութիւն : || պտուղներով լեցուիլը :
Պտղաւէտ : || պտուղներով լեցուած :
Պտղաւոր : || պտուղ ունող · եէմիշլի · մէյվէլի : Տճկ. Ֆայտալը :
Պտղաւորել : || պտղով ընել · Ֆայտալը ընել :
Պտղաքաղ : || պտուղ քաղող :
Պտղաքաղ առնել : } պտուղ քաղել · պտուղ-
Պտղաքաղ լինիլ : } ները ժողվել :
Պտղաքաղութիւն : || պտուղ քաղելը :
Պտղեղ : || պտուղներով լեցուած :
Պտղեղութիւն : || պտուղներով լեցուիլը :
Պտղիլ : || պտուղ տալ :
Պտոյտ : || պտուտ :
Պտոյտս առնել, կամ Պտոյտս առնուլ : || պըտըտիլ :
Պտոյտիլ, կամ Պտոյտքիլ : || տես Պտուտկիլ :
Պտուկ : || ծծի պտուկ · ծծի ծայրերը : Տճկ. ծիլ · Ֆիլիզ :
Պտուղ : || պտուղ · եէմիշ · մէյվէ :
Պտուղ որովայնի : || զաւակ :
Պտուղ բերանոյ, կամ շրթանց : || խօսք · բան :
Պտուտակ : || տես Պտուտուկ :
Պտուտանալ : || պտըտիլ :
Պտուտել : } պտըտցնել · Ֆըլախի պէս դար-
Պտուտկել : } ձընել · ներքև վրայ ընել :
Պտուտկիլ : || պտըտիլ · Ֆըռըլ Ֆըռըլ դառնալ · ներքև վրայ ըլլալ :
Պտուտուկ : || պտուտ : Տճկ. Ֆըլախ · Ֆըլաղըճ :

Պ Ր

Պրախ, կամ Պրասխ : || փռասայ :
Պրակ : || մորի · օրման : Տճկ. քիւլէ · էօքրէ · թօփիմը · լօտուայ : Տճկ. տէստէ · տէմէթ · տէնկ · փաստաֆ : Տճկ. գրքի գլուխ · Ձառ : Տճկ. բանի տուն · համար : Տճկ. գործք · մասլահաթ :
Պրակք առաքելոց : || գործք առաքելոց :
Պրակազեղ : || օրմաններով զարդարած :
Պրակապատճէն : || գլուխ գլուխ բաժնուած գիրք :
Պրակացիր : || տես Պուրակացիր :
Պրաս : || փռասայ :
Պրեասեր : || ճարդօղ ու փլցնող կայծակ : տես և Խորտակումն :
Պրետոր : || ատեան քէհեայի : Տճկ. խասր · սուպաշը · վօյվօտայ : Տճկ. սարայ · ատեան-խանայ : Տճկ. մէքէմէ :
Պրիսկ : || բոյս մի է :
Պրծանիլ : || պրծիլ · ազատիլ · ձեռքէ ելլել · փրթիլ · թափիլ :
Պրծանիլ յուշոյ յիշատակաց : || մըտքէն ելլել :

Պրծել : } պրծել · ազատել · ձեռքէ
Պրծուցանել : } հանել · փրցնել :
Պրկել : || պինդ, կամ խոնճրախ կապել :
Պրկոց : || խոնճրախ կապելու տեղ, կամ փուսատ :
Պրշակ : || տես Պշրակ :
Պրշութիւն : || տես Պշրանք :
Պրտու : || ձիլ · ճիլ · հասըր օթու :
Պրտուհանած : || ձիլով կամ խարով պատած :
Պրտուէայ : } ձիլէ շինած · խարէ հիւսած :
Պրտուէղէն : } Տճկ. խարէ հագուստ :
Պրօն : || էօքրէ · քիւլէ :

Պ Օ

Պօղխպօզէս : || տես Պօղխպօզ :

Ջ Ա

Ջաբրուն : || եաղմուրլուխ · փիլան : Տճկ. վերար · պաշլըխ :
Ջալոտ : || տես Ջայլոտ :
Ջախջախ · Ջախջախանք · Ջախջախումն · Ջախջախել : || տես Ջաղջախ · Ջաղջախանք · Ջաղջախել :
Ջահ : || մաշալայ :
Ջահաշարդ : || մաշալայով սաղող, կամ սազած · չէօհլէլի · շաւղը :
Ջահաշարդել : || մաշալաներով սաղել · լուսով, կամ շաւղով զարդարել :
Ջահաշարդութիւն : || մաշալաներու տօնանմայ :
Ջահազգեաց : } մաշալայ վերցնող : Տճկ. մա-
Ջահազգեստ : } շալաներով սաղած · խիստ լուսաւոր · շաւղը · չէօհլէլի : Տճկ. լուսաւոր, կամ շաւղը հագուստ :
Ջահալից : || մաշալաներով, կամ լուսով լցուած :
Ջահակիր : || տես Ջահընկալ :
Ջահանալ : || մաշալայի պէս վառիլ :
Ջահանման : || տես Ջահնորակ :
Ջահավառ : || մաշալայ վառող : Տճկ. մաշալայի պէս վառած :
Ջահայուցանել : || տես Ջահեցուցանել :
Ջահաւոր : } մաշալալը : Տճկ. լուսա-
Ջահաւորական : } ւոր · շաւղը :
Ջահաւորել : || տես Ջահեցուցանել :
Ջահափայլ : || մաշալայի պէս վառած · խիստ լուսաւոր :
Ջահափայլիլ : || մաշալայի պէս վառիլ · խիստ պայծառանալ :
Ջահել : } մաշալայ դարձնել · մաշա-
Ջահեցուցանել : } լայի պէս վառել · շաւղերով ծածկել · պայծառացնել :
Ջահընկալ : || մաշալայ բռնող, կամ վերցնող · կերոն բռնող :
Ջահընկալութիւն : || մաշալայ կամ կերոն բռնելը :
Ջահնորակ : || մաշալայի նման · մաշալայի պէս վառող :
Ջահունակ : || մաշալալը · մաշալայ բռնող : Տճկ. շամտան :
Ջաղ, կամ Ջաղի անձրև : || խոշոր, ամուր, կամ պօլ անձրև :
Ջաղբաղդոյն : || խ չորկեկ, կամ խիստ խոշոր · խիստ ամուր · խըզլը :

Ջաղխել ։ ‖ տե՛ս Ջաղջախել ։
Ջաղխջախումն ։ ‖ տե՛ս Ջաղջախումն ։
Ջաղջ, կամ Ջաղջ ։ ‖ կոտորած ․ կոտորումն ․ եղեռն ։ ՆՇՆ. կոտորուածք ․ մահաբերութիւն ․ ուր մնացաւ , թէ փշեր ։
Ջաղջախ, կամ Ջախջախ ։ ‖ տե՛ս Ջաղջախումն ։ ՆՇՆ. կոտորած ․ ջարդած ․ ջարդուփշուր ․ խորտակեալ ․ արգահատ ։ ՆՇՆ. կոտորող ․ ջարդող ․ ջարդուփշուր ընող ․ խորտակիչ ընող ։
Ջաղջախումն, կամ Ջախջախումն ։ ‖ կոտորելը ․ ջարդելը ․ ջարդուփշուր ընելը ․ փշրելը ․ արգահատելը ։
Ջաղջախել ։ ‖ կոտորել ․ ջարդել ․ ջարդուփշուր ընել ․ փշրել ․ ճզմել ․ արգահատել ։
Ջաղջախիչն ։ } տե՛ս Ջաղջախումն ։
Ջաղջախումն ։ }
Ջամբ ։ ‖ կերցնելը ։ ՆՇՆ. կերակուր ․ ուտելիք ։
Ջամբակեր ։ ‖ ուրիշի ձեռքով կերակուր ուտող ․ ինչպէս են մանուկները ։
Ջամբել ։ ‖ կերցնել ․ ուտել տալ ։
Ջամբումն ։ ‖ կերցնելը ։
Ջամբռ ։ ‖ ծծումբ ։
Ջայլ ։ ‖ լաց ․ ծնծղուք ․ վայնասուն ։
Ջայլական ։ ‖ լացի մասին ․ ողբի ։ ՆՇՆ. լացող ․ ծնծղացող ․ լալական ։
Ջայլումն ։ ‖ անվերջութիւն ։
Ջայլմունք ։ ‖ տե՛ս Ջայլ ։
Ջայլեանն ։ ‖ տե՛ս Ջայլումն ։
Ջայլել ։ ‖ լալ ․ ծնծղացնել ։
Ջայլոռ, կամ Ջաղոռ ։ ‖ եղջերու ոճնչիւրի ։ ՆՇՆ. խառնուած ․ դաժանի ․ ձագաւորք ։
Ջան ։ ‖ ջանք ․ ջահն ․ խնամքութ ․ աշխատութիւն ։
Ջան տանիլ, կամ Ջան դնել ։ ‖ ջանալ ընել ․ խնամքութ ընել ։
Ջանակից ։ ‖ մէկ տեղ ջանք ընող ։
Ջանաձևար ։ ‖ ջանալով խնամք ընող, կամ խնամք եղած ։
Ջանաձևար լինիլ ։ ‖ ջանալ ․ ջանք ընել ։
Ջանալ ։ ‖ ջանալ ․ ջանք ընել ․ չալլելիչ ըլլալ ։
Ը ոգւոյ Ջանալ ։ ‖ ամէն ընել ․ ամէն կանչել ։
Ջանասէր ։ ջանք ունեցող ․ խնամքութիւն ․ համբերութ ։
Ջանացուցանել ։ ‖ ջանք ընել տալ ․ աշխատցնել ։
Ջանքոտ ։ ‖ խնամքութիւն ։
Ջաշանց ։ ‖ սառանուն զուլալան ընող , կամ զուլալան եղած ։ ՆՇՆ. սառանուն ջուր ․ կէ֊ քի զուլալան ։
Ջատագով ։ ‖ ԹԷր ելլող ․ տէր կանգնող ։ ՆՇՆ. միջնորդաւոր ։
Ջատագովել ։ ‖ ԹԷր ելլել ․ տէր կանգնիլ ։
Ջատագովութիւն ։ ‖ ԹԷր ելլելը ․ տէր կանգնիլը ։ ՆՇՆ. միջնորդութիւն ։
Ջատուկ ։ ‖ Ճոռոմ ․ կախարդ ․ պախրձանք ։ ՆՇՆ. հնչեցնող ․ հայրամեծարութեան ․ մարդակեր ։
Ջարդ ։ ‖ տե՛ս Ջարդուած ։
Ջարդել ։ ‖ ջարդել ․ կոտրել ։
Ջարդոց ։ ‖ ջարդելու գործիք ։ տե՛ս և Ջարդուած ։
Ջարդուած ։ ‖ ջարդ ․ խորդին ․ կոտրուածք ․ խորտակ ։

ՋԵ

Ջեղ ։ ‖ ձեղ ․ սենեակ ։
Ջեռանիլ ։ ‖ տե՛ս Ջեռնուլ ։
Ջեռացուցանել ։ ‖ տե՛ս Ջեռուցանել ։
Ջեռեալ ։ ‖ տաքցուցած ․ խաշած ։ ՆՇՆ. կրակ կոխած ․ բռնկած ․ վառած ։ ՆՇՆ. կապտած ․ եռացած ․ զաղբած ։
Ջեռնուլ ։ ‖ տաքնալ ․ խաշիչ ըլլալ ․ կրակ կտրիլ ․ վառիլ ։ ՆՇՆ. բորբոքելիչ ըլլալ ։
Ջեռումն ։ ‖ տաքնալը ․ տաքութիւն ․ շոգ ․ բոցերգ ։
Ջեռուցանել ։ ‖ տաքցնել ․ խաշողիչ ընել ․ կրակ կտրել ․ վառել ։
Ջեռուցիչ ։ ‖ տաքցնող ․ խաշողիչ ընող ․ վառող ։ ՆՇՆ. Թասայ ․ բաղնիք ․ տաք ջուր եղած ըլլա ։ ՆՇՆ. չէփէկլէ ։
Ջեռուցիչ բաղանեաց ։ ‖ քիւլխանճի ։
Ջեր ։ ‖ տաքութիւն ․ շոգ ։
Ջերանիլ ։ ‖ տե՛ս Ջեռնուլ ։
զախտ մահու Ջերանիլ ։ ‖ առօրեան վազ֊ վելան ըլլալ ․ գէշ հիւանդութեան մէջ ընկ֊ նիլ ․ եօլնամ անօշակի ընկնիլ ։
Ջերաջերմ ։ ‖ տաք տաք ։
Ջերին ։ ‖ տաք ․ տաքուկ ։
Ջերմ ։ ‖ տաք ։
Ջերմ բարեկամ ։ ‖ սրտի բարեկամ ։
Ջերմագին ։ ‖ խիստ տաք ․ խաշող ։ ՆՇՆ. խիստ ջերմեռանդ ։
Ջերմագոյն ։ ‖ խիստ տաք ։ ՆՇՆ. մեծ զօր ․ մեծ շող ։
Ջերմագոյն ։ ‖ տե՛ս Ջերմագին ։
Ջերմագութ ։ ‖ խիստ գթած ։ ՆՇՆ. ջերմե֊ ռանդ ։
Ջերմախառնեալ ։ ‖ ջերմեռանդիլ ․ սրտանց ըլլալ ․ սրտանց բռնել ։
Ջերմախառնութիւն ։ ‖ սրտանց ։
Ջերմակալ ։ ‖ տե՛ս Ջերմնկալ ։
Ջերմական ։ ‖ տաք ։
Ջերմակիծ, կամ Ջերմակիծն ։ ‖ երեսով խո֊ խոցնող ․ տօթող ։
Ջերմակիծն առնել ։ ‖ տաքցնելով երել ․ տա֊ ղել ․ տաղտկալից ընել ։
Ջերմահամ ։ ‖ սրտանց խնդուտ համող ։
Ջերմահոսիլ ։ ‖ տաքուկ ձոր ․ ոտնիլ տեղ ։
Ջերմաձայն ։ ‖ սրտանց կանչող ․ ջերմեռան֊ դութեամբ կանչող ։
Ջերմային ։ } տաք ․ ռեհիլ ։
Ջերմայոտ ։ }
Ջերմանալ ։ ‖ տաքնալ ․ խաշիչ ըլլալ ։ ՆՇՆ. ջերմեռանդիլ ․ սրտանց ըլլալ ։
Ջերմանոց ։ ‖ խնամութեան ։
Ջերմաջերմ ։ ‖ տաք տաք ․ տաքուկ տաքուկ ։
Ջերմաջուր ։ ‖ տաքջուր, կամ ջուրը տաք ։
Ջերմացուցանել ։ ‖ տե՛ս Ջեռուցանել ։
Ջերմեռանդ, կամ Ջերմեռանդն ։ ‖ տաք ու եռացող կուռն ․ բորբոքած ․ խայծմար ։ ՆՇՆ. ջերմեռանդ ։
Ջերմեռանդանալ ։ ‖ ջերմեռանդ ըլլալ ։
Ջերմեռանդութիւն ։ ‖ ջերմեռանդութիւն ։
Ջերմիկ ։ ‖ տաքուկ ։ ՆՇՆ. տաք կերակուր ։
Ջերմին ։ ‖ տաք ․ ռեհիլ ։
Ջերմկալ ։ ‖ տե՛ս Ջերմնկալ ։
Ջերմկաջուր ։ ‖ դափրըմայի ջուր ․ տաքուկ ջուր ։
Ջերմն ։ ‖ ջերմ ․ սրտանց ։

Ջերմնապայծ : || տե՛ս Ջերմագին :
Ջերմատապանօթ : || սթամալը . սթամայ տանւած :
Ջերմնեռանդ : || տաքքուկ :
Ջերմեռանդ բարեկամեկ : || սրտի բարեկամ :
Ջերմնկալ . } Ջերմնոտ : } սթմալը . սըթմայ տանող :
Ջերմոտ : || տե՛ս Ջերմնկալ . և Ջերոտ :
Ջերմութիւն : || տաքութիւն :
Ջերմուկ : || տաքուկ : դէմ. Լերմուկ . ղափլըճայ :
Ջերոտ : || տաք . սէճիլ :
Ջերուցն : || տե՛ս Ջեռուցն :
Ջեր : || տապուշէթ . քէչիղատե . ակլղատե : դէմ. ղէֆիլի . սէֆալը :
Ջեր : (միջարկ.) || վա՛յն . իմ՛ութ . հա՛յ հա՛յ :

Ջ Ի

Ջիւ . կամ Ջիղ : || ջիղ . սինիր :
Ջիղ : || թէմիզ . փայք . զուլալ . պայծառ . փայլուն :
Ջիգ : || սաստւթ . ճշմարիտ . իրաւ . ուղորդ :

Ջ Լ

Ջլախտառ : } ջղերը կտրատած . սինիր-
Ջլատած : } ները ջարդած :
Ջլատառ անել : || ջղերը կտրատել, կամ ջարդել :
Ջլաձիգ : || ջիղը ձգցնող, կամ քաշող : դէմ. ջիղը քաշուած :
Ջլացուցանել : || տե՛ս Ջլել :
Ջլատել : || ջղերը կտրատել . սինիրները ջար դել : դէմ. ուժը թափել . հէլլաք ընել . մէհմահն ձգել :
Ջլեայ : || ջղէ . սինիրէ .
Ջլել : } սինիրները ամիցնել :
Ջլեցուցանել : } դէմ. ուժովցնել :
Ջլուտ : || ջեղոտ . սինիրլի :

Ջ Ղ

Ջղախտ : || ջղախտ . սինիր օթու :
Ջղապինդ : || ամուր ջղուէր . ջղերը պինտ : դէմ. խաւր . մամուռ :
Ջղջիկան . կամ Ջղջիկն : || տե՛ս Չղջիկ :

Ջ Ն

Ջնար : || սանթուռ :
Ջնարահար : || սանթուռճի . սազենտէ :
Ջնել : || ծեծել . զարնել . գոփեցնել : դէմ. չարչարել . իշկէնճէ տալ : դէմ. գուրս ը- նել . գուրս ձգել . վռնտել . փախցնել :
Ջնջագիր : || գիրը ջնջող : դէմ. գիրը ջնջած :
Ջնջան : || ջնջոց . փաչաւրայ :
Ջնջել : || ջնջել . ղրել . թէմիզցնել : դէմ. քէօքէն կորսնցնել . իզը թօզը խայպ ընել :
Ջնջել զմեղս : || մեղքը քաւել . մեղքը թողուլ :
Ջնջոց : || տե՛ս Ջնջան :

Ջ Ո

Ջոլիր : || ժողով . սիւրիւ . պէօլիւկ :
Ջոլորել : || ժողվել . մէկ սիւրիւ ընել :
Ջոխ : || չալուխ . աէյէնէկ . ասօփայ :
Ջոկ : || սիւրիւ . պէօլիւկ : դէմ. այրըանչի . ֆարդ :
Ջոկս առնել : || ջոկել . այրըանչի ընել . ֆարդ տալ :
Ջոկադիր : || մէկ տեղ դնող, կամ մէկ տեղ դրած . խառնուած . փակած . կցած :
Ջոկադիր բառ : || բարդած բառ :
Ջոկադրել : || մէկ տեղ դնել . խառնել . փակ ցնել . կցել :
Ջոկադրութիւն : || մէկ տեղ դնելը . կցելը :
Ջոկամամն : || մէկ տեղ մնացող . հաւաք կցող : դէմ. մէկ զմէկու հետ հաւաքած . պիրլէշիկ :
Ջոկամանել : || մէկ տեղ մնալ . մէկ զմէկու հետ հաւաքել, կամ կցել :
Ջոկատ : || պէօլիւկ :
Ջոկարան : || ճիւմհիւրիյէթ :
Ջոկել : || ջոկել . զատել . այրըանչի ընել . ֆարդ տալ :
Ջոկ ջոկ : || սիւրիւ սիւրիւ . պէօլիւկ պէօ լիւկ :
Ջով : || տալը պուտասը . տերեւներով լեց ուած . խիտ աճած : դէմ. ծառերով լեցուած բոյս :
Ջով բուսայ : || ուռճանալը . գոփանալը :
Ջովանալ : || աճիլ . մեծնալ . հարստանալ . ծառ րուններով լեցուիլ :
Ջորեակ : || մանտրը չէքիրկէ :
Ջորեան : || ջորիներ . խաթըրներ :
Ջորի : || ջորի . խաթըր :
Ջութակ : || սանթուր : դէմ. քէմանչէ, կամ քէմէնչէ . սիտոլի :
Ջուխտակ : || ջուխտակ . չիֆթ :
Ջուր : || ջուր :
Ջուր հեղուլ : || Չիշաթ ընել :

Ջ Ր

Ջրաբաժին : || ջուրը բաժնող :
Ջրաբաշխ : || ջուր բաշխող, կամ բաժնող : դէմ. ջուր բաժնուելու տեղ :
Ջրաբաշխութիւն : || ջուր բաժնելը :
Ջրաբեր : || տե՛ս Ջրբեր :
Ջրաբուղխ : || տե՛ս Ջրբուղխ :
Ջրագնաց : || ջրի գնացող : դէմ. սու եօլու . ջրի տառ :
Ջրագոյն : || ջրի գոյն ունեցող :
Ջրադարձ : || գետի բաժնուած տալը, կամ ճուղ :
Ջրալեզ : || ջրի մէջ լողացող :
Ջրալից : || ջրով լեցուած . խիստ ջրոտ : դէմ. ջուր լեցնող :
Ջրածին : || ջրէ հասած եղած : դէմ. ջուր հա սըլ ընող :
Ջրախառն : || ջրով խառնուած :
Ջրախեղդ : || ջրի մէջ խեղդուած :
Ջրածնունդ : || ջրէ հասած եղած :
Ջրածու : } ջուր խմեցնող . ջուր բերող :
Ջրածոյն : }
Ջրական : || ջրի միւթաալլիք . ջրէ . ջրի կեն դանի . ձուկ :
Ջրակարծ : || ջուրը քար կտրող : դէմ. ջրէ պուզ կապած :
Ջրակիր : || տե՛ս Ջրկիր :
Ջրակն : || ջրի աղբիւր :
Ջրակոյտ : || ջուր ժողվող . ջրէ ժողված : դէմ. կեօլ :
Ջրակուլ : || ջուր կլլող . ջրէ կլլած :
Ջրակուտակ : || ջուր ժողվող . ջրէ թօփ ե- ղած : դէմ. կեօլ :
Ջրահեղեղ : || ջրհեղեղ . սել :
Ջրահեղձ . կամ Ջրահեղձոյց : || ջուրը խեղ-

գած : Տճկ. ջրով խղդօղ :
Ջրահեղձոյց առնել : || ջուրը խղդել :
Ջրահոս : || ջուր վաթօղ :
Ջրաղացք : || ջաղացք. առ աէկիրմէնի : Տճկ. ջաղջէպան, կամ ջաղջպան :
Ջրամած : || ջրով թանծրացած, կամ պատած :
Ջրաման : || փարչ · եղալըխ :
Ջրամարգ : || ջրոտ չայիր · կեօլէլու տեղ :
Ջրամուխ : || ջուրը խօթօղ · ջուրը խօթած :
Ջրայարկ : || ծածքը ջրէ · ջրով գոցած :
Ջրային : || տե՛ս Ջրական :
Ջրայոյզ : || ջուրը չալխամիչ ընօղ :
Ջրաշեղջ : || տե՛ս Ջրշեղջ :
Ջրանցիկ : || ջուրը անցնօղ : Տճկ. ջրի պէս անցնօղ :
Ջրանցիկ հոսիլ : || ջրի պէս վազել :
Ջրաչարչար : || ջրով չարչարօղ, կամ չարչարած :
Ջրապատ : || ջրով պատած, կամ պատօղ :
Ջրապոյգ : || ջուրը պաթրմիչ ընօղ, կամ պաթմիչ եղած :
Ջրապուղել : || ջուրը պաթրմիչ ընել :
Ջրասուն : || ջրի մէջ մեծցած :
Ջրատեսակ : || ջրի պէս :
Ջրատունկ : || ջրի քով տնկած :
Ջրարբ : || ջուր խմօղ :
Ջրարբք : || հաւուզ · խուռնոյ · ջուր խմելու օրուխ : Տճկ. ջրուտ տեղ :
Ջրարբի : || ջրուտ :
Ջրացայտ : || ջուր ցաթկեցնօղ :
Ջրացան : || տե՛ս Ջրացիր :
Ջրացանութիւն : || ջուր ցրցնքնելը · ջուր ցանելը :
Ջրացիր : || ջուր ցրցնքնօղ : Տճկ. ջուր ցանած :
Ջրաւոր : || ջրոտ :
Ջրափակ : || ջրով պատած :
Ջրբաշխ : || տե՛ս Ջրաբաշխ :
Ջրբեր : || ջուր բերօղ · սախայ :
Ջրբուղխ : || ջուր բխօղ · ջուր վազցնօղ : Տճկ. աղբուր · չէշմէ : Տճկ. հաւուզ · շատրուան :
Ջրգող : } Ջրգողեալ : } տալախ եղօղ · տալախիլը :
Ջրգողիլ : || տալախ ըլլալ :
Ջրգողութիւն : || տալախ :
Ջրդեղել : || ջուր տալ :
Ջրդիլ : || ջանհա ընել · աշխատիլ :
Ջրել : || ջնջել · աւրել · փճացնել :
Ջրըմպու : || ջուր խմօղ :
Ջրըմպութիւն : || ջուր խմելը :
Ջրթափել : || անըլպալըխ ըլլալ :
Ջրի : } Ջրին : } ջրոտ · ջրլի :
Ջրխնդիր : || ջուր ուզօղ :
Ջրկայ : || ջուր կեցած · ջրոտ :
Ջրկիր : || ջուր կրօղ · սախայ : Տճկ. ջուր ունեցօղ · ջրոտ :
Ջրհան : || ջուր հանօղ · ջուր քաշօղ : Տճկ. դօլայ · պարխաճ : Տճկ. թուլումպայ :
Ջրհեղեղ : || ջրհեղեղ · սէլ :
Ջրհոս : || ջուր վաթօղ : Տճկ. ջրհոս կենդանակերպը :
Ջրհոր : || հոր · սառնիճ :
Ջրմուղ : || ջուր մուրացօղ :
Ջրմուղ : || սու եօլու · աքուէդուկայ : Տճկ. թուլումպայ :
Ջրշիղջ · կամ Ջրշեղջ : || կեօլ :
Ջրշուն : || ջրի շուն · ղունտուզ :
Ջրողող : || ջրով լուացօղ · լուացք ընօղ : Տճկ. ջրով կոխօղ : Տճկ. ջրով լուացած, կամ կոխած : Տճկ. ջրով լուանալը, կամ կոխելը :
Ջրումն : || ջնջելը · աւրելը · փճացնելը :
Ջրումն մեղաց : || մեղաց քաւութիւն :
Ջրուճոր : || սու աէքիպնի · գէպիլճի · ջուր առնօղ : Տճկ. ջուր հանօղ · ջուր կրօղ սախայ :
Ջրպան : || սու աէքճիսի · սու էմինի :
Ջրպետ : || սազոյ պաշը : Տճկ. ջրպետ · սու պաշը :

Ջ Օ

Ջօթակ : || տե՛ս Ջութակ :

Ռ ռ

Ռաբբի : || վարդապետ :
Ռաբունի : || վարդապետս, կամ վարդապետ :
Ռաբդոն : || չպուխ · ակյենէկ :
Ռազմ : || ճէնկճիի պէօլիւկ · օրտու : Տճկ. սէֆէր · ճէնկ :
Ռազմ գնել · կամ Ռազմ առնել : || ճէնկ ընել :
Ռազմահաս : || օրտուն, կամ ասկերը ճըքօղ :
Ռազմամուտ : || ճէնկ մտնօղ :
Ռազմասէր : || սէֆէր, կամ ճէնկ սիրօղ :
Ռազմիկ : || սէֆէրլիկ : Տճկ. ճէնկճի :
Ռազմունք : || սէֆէրներ · ճէնկեր :
Ռակոյ : || սէրսէմ · շաշկըն · փախուկ :
Ռահ : || ճամբայ :
Ռահ գործել : || ճամբայ բանալ · ճամբայ ընել · երթալ :
Ռահան : || տե՛ս Ռեհան :
Ռահացոյց : || ճամբայ ցցնօղ · խլաւուզ :
Ռահաւոր : || ճամբորդ :
Ռահաւորել : || տե՛ս Ուղղեորել :
Ռահեալ : || ճամբայ բացած · ճամբայ ըրած · գնացած :
Ռամ : || տե՛ս Ռամիկ : Տճկ. ժողով · ջիւմհիւռ :
Ռամիկ : || պայաղը մարդ · խօրեատ · եօղուն · խուպալթ : Տճկ. ապուռճուպուռ հալխ :
Ռամկաբարոյ : || կապլիտ · խօրեատ · եօղուն :
Ռամկածին : || խօրեատէ ծնած · եօղունին որդի :
Ռամկական : || խօրեատի միւթալլիխ : Տճկ. խօրեատ · եօղուն :
Ռամկամիտ : || խօրեաթներու հետ ճէնկ ընօղ :
Ռամկանալ : || խօրեատ ըլլալ · եօղուն ըլլալ :
Ռամկավար : || խուպաթներու կամ խառնի-խուռն հալխի գլուխ :
Ռամկավարութիւն : || խօրեաթներու կառավարութիւն :
Ռամկօրէն : || խօրեատի պէս : Տճկ. հալխի լեզուով · աշխարհէվար :
Ռատ : || առատ · ոսլ · շատ : Տճկ. կէնճ · կորիճ ·

կարըճ • աղըմոր ։
Ռաշնագոյն ։ || խիստ պօլ ։ Տճիւ, խիստ կըր֊րըճ • խիստ աղէկ ։
Ռափայ ։ || Հեկայ • տալեան կարըճ ։

Ռ Ե

Ռեհան ։ || ռահան • Ֆեսլեյէն ։
Ռեմ ։ || խարէզ ։
Ռեմակալ ։ || խարէզ պահող ։
Ռեվանդ ։ || տէ՛ս խրաշնգեղ ։
Ռետապետ ։ || տառատ • պօլ ։
Ռետին ։ || խէժ, զամխ • չամսախըզը ։ Տճիւ, Թիրէմէնթին ։ Տճիւ, խուսարլըթ Հելվասը ։

Ռ Ժ

Ռժդութիւն ։ || Նէքէսութիւն • խըլսութիւն ։

Ռ Ի

Ռիմ ։ || տէ՛ս Ռեմ ։
Ռիմակալ ։ || տէ՛ս Ռեմակալ ։
Ռիմոն ։ || չէշնի • փէյ • ռէհէն ։
Ռիշտ ։ || քանեղ • խալը • նըքէս ։

Ռ Մ

Ռմբաքար ։ || մընճընիք Թաշը • չէքի Թաշը ։ Տճիւ, քար նետելու խօկէլէ • մընճընիք ։
Ռմբասոր ։ || փուստալը • սըլահլը զինուոր ։

Ռ Ն

Ռնգունք ։ || պլինչ • քիթ ։
Ռնգեղջիւր, կա՛մ Ռնգեղջեւր ։ || Քէրքէտան ։

Ռ Շ

Ռշտութիւն, կա՛մ Ռշդութիւն ։ || Նէքէսութիւն • խըլսութիւն ։

Ռ Ո

Ռոճիկ ։ || Թայյին • կէչինմէ ։ Տճիւ, Էօլէֆէ ։
Ռոշնութիւն ։ || Հէյպէթլութիւն • Հէլալլըգութայութիւն • սըրզարութիւն ։
Ռուսք ։ || տէ՛ս Ըռուսք ։
Ռունգն ։ || պլինչ • քիթ ։
Ռունգն, կա՛մ Ռունկն դրան ։ || ըզէղէ ։
Ռուփ, կա՛մ Ռոսպ, կա՛մ Ըռոսպ ։ || պէքմէզ ։

Ս Ա

ՍԱ ։ || սա ։
այն Սա ։ || տախի ։
Սաբակ ։ || խալիֆէս • խալֆէսէլէմ ։
Սագ ։ || խազ, կա՛մ զազ ։
Սագատատն ։ || զազլըճը ։
Սադայէլ ։ || սադայէլ • սատանաներուն գլուխ ։
Սադրել ։ || յորդորել • դրդել • հէլը տալ • ֆիթ տալ ։ Տճիւ, մէջ մտնել • միջնորդ ըլլալ • իրիճայ ըլլալ • ապաշխարել ուզել ։ Տճիւ, չի֊նել • տիւզկէթմիշ ըլլալ • բանիլ ։ Տճիւ, ի֊ճատ ըլլալ • փէյտահ ըլլալ • լաֆըզարանութիւն ըլլալ • մէյէտանիլնմյութիւն ըլլալ ։ Տճիւ, ձեռքը տալ • մտնել ։
Սաթ ։ || քէհրիպար ։ Տճիւ, սև քէհրիպար ։
Սաթնուկ ։ || սիւնկեր ։
Սալ ։ || Եօրա • Տճիւ, տափակ քար • տէօշէմէյի քար ։ Տճիւ, զօյլոն ։
Սալամանդր ։ || սէմէնտէր • քարայ քէօթէկ֊քէլէ •
Սալայատակ ։ || քարէ տէօշէմէ • քարէ տէօ֊շէմէ ունող ։
Սալայատակ յատակարել ։ || քարէ տէօշէմէյով չինել ։
Սալայարկ ։ || ծածքը քարէ ։ Տճիւ, քարէ ծածք • քարէ տուն ։
Սալահատել ։ || քար քըլլալ • քար կոտրել • քարի պէս ամրանալ ։
Սալար ։ || ազայ • հէզբիսալար • գլխաւոր • սէրտար ։
Սալարան ։ || Եօրսի տեղ • տափակ քարի տեղ ։
Սալաքար ։ || տափակ քար ։
Սախ ։ || իտապըլայ • չափ • միայ ։ Տճիւ, համ֊բանք • հիսապ • փայէ ։ Տճիւ, վէրկի ։ Տճիւ, պայման • պայմանըլըխ ։
յորոց Սակի են ։ || անոնց փայէեն են ։
Սակայն ։ || ամմայ • անճախ ։
Սակամուտ, կա՛մ Սակամուտք ։ || սարմաշըքը սույուն • սարմաշըլը ։
Սակառ ։ } քիւֆէ, սէփէթ ։ Տճիւ, սէլէ •
Սակառի ։ } զէմպիլ ։
Սակատ ։ || տէ՛ս խնկամամաղաք ։
Սակարկանել ։ || պազար ընել ։
Սակարկու ։ || պազար ընող • գին կտրող ։
Սակարկութիւն ։ || պազար ընելը, կա՛մ պազար ։
Սակաւ ։ || քիչ ։
ոչ Սակաւ ։ || շատ ։
Սակաւաբան ։ || կարճ խօսող ։
Սակաւաբանութիւն ։ || քիչիկ խօսիլը • կարճ խօսք ։
Սակաւագին ։ || աժան ։ Տճիւ, խիստ քիչ ։
Սակաւագոյն ։ || խիստ քիչ ։
Սակաւաթիւ ։ || զուտը քիչ ։ Տճիւ, սայը քիչ ։ զուտլէթասիզ ։
Սակաւաթիւք ։ || քչուոր ։
Սակաւաժամանակեայ ։ || քիչ սուրէտլու ։ Տճիւ, քիչ ատրող • քիչ դիմացող ։
Սակաւախօսել ։ || քիչ խօսող • աըլընմիշ սէրզող ։
Սակաւակեաց ։ || քիչ կեցող • քիչ ապրող ։
Սակաւահաւատ ։ || հաւատքը քիչ կա՛մ նօսր • հաւատքը պակաս ։
Սակաւաձեռն ։ || ձեռքը քիչ բան ունող • շատ բանի ձեռքը չըհասնող ։ Տճիւ, քչուոր • ու֊ժը քիչ •
Սակաւամեան ։ } տարիները քիչ • պըզ֊
Սակաւամեայ ։ } տըոր • քչիկ ։
Սակաւամիտ ։ || քիչ միտք ունող ։
Սակաւանալ ։ || քչնալ • քչիկնալ ։
Սակաւանիստ ։ || քիչ նստող ։ Տճիւ, պըզ ։
Սակաւապէտ ։ || քիչ բանի կարօտ ։ Տճիւ, չու֊նեոր • էհտատճ ։
Սակաւապիտութիւն, կա՛մ Սակաւապէտութիւն ։ || չունենալութիւն • էհտատճութիւն ։
Սակաւատաղտ ։ || սերմը քիչ ։
Սակաւատուոյ ։ || քիչ բան վաստկող • չու֊նեոր • էհտատճ ։
Սակաւավախճան ։ || շատ չըտեւելով • շուտով անցնող • քիչ ապրող ։
Սակաւատեսիլ ։ || մէկէ աւելի ունող ։
Սակաւացուցանել ։ || քչցնել • քչկցնել ։
Սակաւաւոր ։ || քչուոր • քչիկ ։
Սակաւերկեայ ։ || քչիկ երկցող ։
Սակաւիկ ։ || քչիկ • քչուորիկ ։
Սակաւիկ ինչ, կա՛մ Սակաւիկ մի ։ Սակաւ

իւնչ․ կամ Սակաւ մի ։ ‖ քչիկ մը ․ քիչ մը ։ ՏԷՅՆ․ պահմը ։
Սակաւուկ մի եւս ։ } քիչ մնաց որ․ մազ մնաց
Սակաւուկ միւս եւս ։ } որ ։ ՏԷՅՆ․ քիչ մը ատ–
հայ․ կարճ մը ատեն ։
Սակաւութիւն ։ ‖ քչութիւն ․ քչկութիւն ։
Սակաւուսեալ ։ ‖ քիչ բան ուսող ․ քիչ բան
առնող․ քչոճոր ։
Սակաւուք ։ ‖ քիչ բանով ․ շուտով ։
Սակաւ առակաւ , կամ առ Սակաւ առակաւ , կամ
Սակաւ առ սակաւ ։ ‖ քիչ քիչ ․ քչիկ քչիկ․
կամաց կամաց ։
Սակաւօրեայ ։ ‖ քիչ օրուան ․ քիչ ատեն դի–
մացող ։
Սակել ։ ‖ պայման ընել․ գին կարել․ շարթ դնել ։
Սակոյք ։ ‖ տես Սակր ։
Սակռ ։ ‖ խառազայ ․ խուզզուն ։
Սակս , կամ ՚ի Սակս ։ ‖ համար ․ զոր օրինակ ․
սակս մեղացն ։ ասանկ․ մեղացը համար ։
յայն Սակս ։ ‖ անոր համար ։
յայս Սակս ։ ‖ ասոր համար ։
՚ի Ձեր Սակս ։ ‖ ձեզի համար ։
յոր Սակս , կամ յույր Սակս ։ ‖ ինչուն համար ․
ասոր համար ։
Սակս էր ։ ‖ ինչու ։
Սակս որոյ ։ ‖ տես Վա որոյ ։
Սակր , կամ Սակուր ։ ‖ սաթըր ․ փալթայ ։
Սակրաւոր ։ ‖ սաթըրըլը ․ փալթալը ։
Սակրոս , կամ Սակրոս ։ ‖ այնինչ ձուկ մի է ։
Սահական ։ ‖ տես Սահուն ։
Սահանաբաց ։ ‖ սամախափուն բացող ․ ջրի
արհնոք բացող․ ջրի արեսնքը յետ առնող ։
Սահանակալ ։ ‖ ջրի արհնոյ մինթաշկեն ։
Սահանահոս ։ ‖ ակլի արհս վազող ։
Սահանք ։ ‖ սահիլը ․ փրթելը ․ վազուն ջուր ։
ՏԷՅՆ․ սամախափու ․ քէփենկ ․ ջրի արհնս ,
կամ արհունն ։ ՏԷՅՆ․ ամասֆօռլու տեղ ։
Սահեցուցանել ։ ‖ սահեցնել ․ սկրթեցնել ․
խայփարմիշ ընել ։
Սահիլ ։ ‖ սահիլ ․ սկրթիլ ․ խայմիշ ըլլալ ։
ՏԷՅՆ․ սահելով դնալ ․ ժուռ գալ ․ վազել ։
ՏԷՅՆ․ անդէն զուրս ձգուիլ ․ տեւխրկլին
ըլլալ ։
Սահման ։ ‖ սահմանն․ ուխտ ․ սահրաթ ․ սէմթ ․
մեմլէքէթ ։ ՏԷՅՆ․ վճիռ ․ նիէթ ․ կանոն ․
խաւլ ․ շարթ ։ ՏԷՅՆ․ հաղ ։
Սահման դնել ։ ‖ կանոն դնել ․ նիէթ դնել ։
Սահմանադիր ։ ‖ ուխտ դնող․ կանոն դնող ։
Սահմանադրել ։ ‖ կանոն կամ օրէնք դրնել․
վճռել ։
Սահմանադրութիւն ։ ‖ ուխտ դնելը․ կանոն դը
նելը ․ վճիռ ․ խաւլ ․ շարթ ։
Սահմանաթաքոյց ։ ‖ ուխտը պահող ․ ուխտ–
ով պատող ։ ՏԷՅՆ․ ուխտով պահած ։
Սահմանած ։ ‖ ուխտի մէջ ընկած ․ պատած ։
ՏԷՅՆ․ կանոնած ․ վճռած ։
Սահմանակալ ։ ‖ սահրաթ պահող ․ սահրաթ
պէքլէմիշ ընող ։ ՏԷՅՆ․ սահրաթ տեղ ։ ՏԷՅՆ․
փաշայ ։
Սահմանակից ։ ‖ ուխտ տաշ ։
Սահմանակցին ։ ‖ ուխտի դրին․ ուխտ սէմթի ։
Սահմանակցել ։ ‖ ուխտատաշ ընել ։

Սահմանակցութիւն ։ ‖ ուխտատաշութիւն ։
Սահմանաշարժ ։ ‖ ուխտ շարժող ։
Սահմանապահ ։ ‖ սահրաթ պահող․ կամ պէքլէ–
միշ ընող ։ ՏԷՅՆ․ կանոն պահող ․ շարթ
պահող ։
Սահմանաւոր ։ ‖ ուխտալու ․ սահրաթլը ։ ՏԷՅՆ․
կանոնած ․ վճռած ․ այէյան ըրած ․ էշկեարէ ։
Սահմանել ։ ‖ ուխտ դնել ․ ուխտ կարել ։ ՏԷՅՆ․
պատել ․ շուրս դին առնել ։ ՏԷՅՆ․ դնել ․ ե–
ձատ ընել ․ անպէտք ըլլալ ․ հասըլ ընել ․
կանոն դնել ․ այէյան ընել ։
արտաքոյ Սահմանել ։ ‖ դուրս ձգել ․ դուրս
ընել ․ վռնտել ։
մահուանը Սահմանիլ ։ ‖ մեռնիլ ։
Սահմի ։ ‖ հոկտեմբեր ամիսը ։
Սահումն ։ ‖ սահիլը․ սկրթիլը․ խայմիշ ըլլալը ։
Սահուն ։ ‖ սահող ․ սահփուտուկ ․ խայփըն–
ձախ ։ ՏԷՅՆ․ տեւախրկլին ։
Սաղաւ ։ ‖ սահող ․ սահփուտուկ ․ խայփըմիշ
եղող ։ ՏԷՅՆ․ խախուտ․ թէմէլսիզ․ փոփոխ–
ւող ։ տես և Սաղապուտն ։
Սաղապաձեւ ։ ‖ խայմիշ եղող ։ ՏԷՅՆ․ շափրղըն ։
ՏԷՅՆ․ շուտ քակուած ք ։
Սաղապել ։ } սահեցնել․ սկրթեցնել․
Սաղապեցուցանել ։ } ղայտրմիշ ընել ։
Սաղապիլ ։ ‖ սկրթել ․ ղայմիշ ըլլալ ։
Սաղապումն , կամ Սաղապք ։ ‖ սահիլը ․ սկր–
թիլը ․ ղայմիշ ըլլալը ․ դղրդուիլը ։
Սաղարթ ։ ‖ տերեւ ․ եափրախ ։
Սաղարթ գլխոյ ։ ‖ մազ ։
Սաղարթաբեր ։ ‖ եափրախ տուող ։
Սաղարթագեղ ։ ‖ եափրախներով առանամիշ
եղած ։
Սաղարթազարդ ։ ‖ եափրախները կանանչ․
եափրախներով սարդած ։
Սաղարթալից ։ ‖ եափրախներով լցուած ։
Սաղարթախիտ ։ ‖ եափրախները սըխ ։
Սաղարթածաղիկ ։ ‖ տերեւով ու ծաղկով սարդած ։
Սաղարթանալ ։ ‖ եափրախ տալ ․ եափրախ–
ներով սարդուիլ , կամ լցուիլ ։
Սաղարթապանծոյծ ։ ‖ տես Սաղարթազարդ ։
Սաղարթապատ ։ ‖ տերեւներով պատած ։
Սաղարթաւէտ ։ } եափրախլը ․ եափրա–
Սաղարթաւոր ։ } խով զարդարուած ։
Սաղարթափթիթ ։ }
Սաղարթիլ ։ ‖ տես Սաղարթանալ ։
Սաղարկել ։ ‖ արտհել ․ ծածկել ։
Սաղաւարտ ։ ‖ գլխու թաս ․ պաշ թասը ․
զրխու քիւլահ ․ թէրքէ ։
Սաղաւարտաւոր ։ } թասլը ․ թէրքէլի ։
Սաղաւարտեալ ։ }
Սաղաւարտել ։ ‖ գլուխը թաս դնել ։
Սաղմաբոյն մղանք ։ ‖ աղի ընկեր , որով կը–
ծնանի ։
Սաղին ։ ‖ աղըք ․ հասըլ չեղած տղայ ։
Սաղմնանցութիւն ։ ‖ տղան վիժելը ․ տղան ան–
ցնելը․ կամ ձգելը ։
Սաղմնաւել , կամ Սաղմնաւել ։ ‖ յղանալ․ ծոյ–
ճալիլ ։
Սաղմնաւեալ , կամ Սաղմնաւեալ ։ ‖ ծոյճալը ։
Սաղմնաւութիւն ։ ‖ յղանալը ․ ծոյճլըութիւն ։
Սաղմոս ։ ‖ սաղմոս ․ երգ ։

Սաղմոս ասել ։ ‖ սաղմոս ըսել ․ երգել ։
Սաղմոսաբան ։ ‖ տե՛ս Սաղմոսասաց ։
Սաղմոսաբանել ։ ‖ սաղմոս շինել ․ սաղմոս ըսել ․ օրհնել ։
Սաղմոսաբանութիւն ։ ‖ սաղմոս ըսելը ։
Սաղմոսանուագ ։ ‖ երգօղ ․ պէստէհօն ․ սազչէնտէ ։
Սաղմոսասաց ։ ‖ սաղմոս ըսօղ, կա՛մ երգօղ ։
Սաղմոսարան ։ ‖ սաղ ։ Տճկ․ քանուն ։
Սաղմոսարան գաւթի ։ ‖ սաղմոս ։
Սաղմոսափոխ ։ ‖ սաղմոսի փոխ ․ փոխմըն սաղմոս ։
Սաղմոսել ։ ‖ սաղմոս ըսել ․ երգել ․ օրհնել զԱծ ։
Սաղմոսերգ ։
Սաղմոսերգիչ ։
Սաղմոսերգու ։ } սաղմոս երգօղ ։
Սաղմոսերգութիւն ։ ‖ սաղմոս ըսելը կա՛մ երգելը ։
Սաղմոսերգօղ ։
Սաղմոսողոգ ։ } տե՛ս Սաղմոսանուագ ։
Սամայէլ ։ ‖ սադայէլ ։
Սամարուհի ։ ‖ սամարացի կնիկ ։
Սամարտիկոս, կա՛մ Սամարտակոս ։ ‖ ղաշմէր ․ մասխարայութիւն ընօղ ․ թախլիտճի ։ Տճկ․ փասաւանտ ․ մաղըրուլ ․ ֆօտուլ ։
Սամետ ։
Սամետէ ։ } սամետ ․ սամէկիայ ․ մանկլաւի կապ ․ ջէլվէ պաղը ։
Սամի ։ ‖ սամի ․ մանկլաւ, կա՛մ մանկլաւ ․ ջէլվէ ։ Տճկ․ ակռաներուն կոթ ։ Տճկ․ ձեռներէցի սիւ մէջ փայտ ։ Տճկ․ ուրիշ մէնկէնէ ։
Սամիթ ։ ‖ տէրէօթու, կա՛մ տարէօթու ։ Տճկ․ ըռզիան, կա՛մ ըռըզիան ։
Սամոյր ։ ‖ սամուր ։
Սամուրենի ։ ‖ սամուր քիւրք ։
Սայթաք ։ ‖ սկրդօղ ․ սահօղ ․ ղայմէշ երօղ ։ Տճկ․ սահուն ․ սահմռտուկ ․ խայտըրնտած ․ սկրդեցնօղ ։
Սայթաք ընթանալ ։ ‖ սկրդելով քալել ։
Սայթաք ընթեանուլ ։ ‖ ղալտռնալով, հաւ կիկղալով կայտալ ։
Սայթաքել ։ ‖ սկրդեցնել ․ խայտարմիշ ընել ։ տե՛ս և Սայթաքիլ ։
Սայթաքեցուցանել ։ ‖ սկրդեցնել ․ խայտարմիշ ընել ․ տակեցնել ։ Տճկ․ տեղէն շարժել ․ ղալտեցնել ։
Սայթաքիլ ։ ‖ սկրդիլ ․ խայտմիշ ըլլալ ․ սահիլ ։ Տճկ․ տեղէն շարժիլ ․ ղալտռնալ ․ մոլորիլ ։
Սայթաքումն ։
Սայթաքք ։ } սկրդիլը ․ խայտմիշ ըլլալը ․ տեղէն շարժիլը ․ ղալտռնալը ։
Սայթաքօղ ։ ‖ սկրդօղ ․ խայտմիշ եղօղ ։ Տճկ․ սկրդեցնօղ ․ խայտարմիշ ընօղ ․ գլորցնօղ ։
Սայլ ։ ‖ սայլ ․ արապայ ։ Տճկ․ վեցկի ․ եէտի եըլտըզ ։
Սայլակ ։ ‖ արապայակ ։
Սայլորդ ։ ‖ արապաճի ։
Սայր ։ ‖ սուր ծայր ․ լեզուն ծայր ․ սխլըի լեռ ․ սխլըի խայլայ ։
Սայր ։ ‖ սուր բերան ․ սուր ծայր ։
Սայրասուր ։ ‖ բերանը սուր ․ ծայրը սուր ։
Սայք ։ ‖ սանիք ։
Սան ։ ‖ Թէնճէրէ ․ խալկին ․ ղազան ։ Տճկ․ սան ․ պէօյէւէլէք ․ փէրվէրտէ ․ հոգեզաւակ ։
Սանախնամ ։ ‖ սան եղած ․ պէօյէւէլէք եղած ․ հոգեզաւակ ։

Սանակից ։ ‖ սանի ընկեր ։
Սանահայր ։ ‖ սանահայր ։
Սանամայր ։ ‖ սանամայր ։
Սանդ ։ ‖ սանտ ․ տիպէկ ․ սօխու ։ Տճկ․ հաւան ։
Սանդալ ։ ‖ բալպուճ ․ չարըխ ․ փօստալ ։
Սանդալիկ ։ ‖ բալպուճիկ ․ փօստալիկ ։
Սանդալաւոր ․ կա՛մ Սանդալաւոր ։ ‖ բալպուճ լու ․ չարըխլը ․ փօստալլը ։
Սանդարամետք ։ ‖ գետնի տակ ․ դժոխոց փոսը ․ դժոխք ։
Սանդարամետական ։ ‖ գետնի տակի ․ դժոխքի ։
Սանդարապետ ։ ‖ սադայէլ ։
Սանդխառն ։ ‖ սանտի, կա՛մ տիպէկի թօխմախ ․ հաւանի կոթ ։
Սանդխաձև ։ ‖ մերտիվէնի ձևով ․ մերտիվէնի պէս ։
Սանդուխք, կա՛մ Սանդուղք ։ ‖ մերտիվէն ։
Սանդրել ։ ‖ սանտրել ․ թարամիշ ընել ։
Սանեղբայր ։ ‖ սանեղբայր ։
Սանձ ։ ‖ կէմ ․ ղանտըրմայ ․ տիզկին ։
Սանձարձակ ։ ‖ կէմը կոտրօղ ։ Տճկ․ կէմով ձգած, կա՛մ զափթ եղած ։
Սանձարձակ առնել ։ ‖ կէմով զափթ ընել ։
Սանձակալ ։ ‖ տե՛ս Երասանակալ ։
Սանձակոծել ։ ‖ տե՛ս Սանձահարել ։
Սանձակոտոր ։ ‖ կէմը կոտրօղ ։
Սանձահարել ։ ‖ կէմով զափթ ընել ։ Տճկ․ արգիլել ․ տակ առնել ․ զափթ ընել ․ բռնել ։
Սանձահարութիւն ։ ‖ կէմով զափթ ընելը ։ Տճկ․ արգիլելը ․ տակ առնելը ․ զափթ ընելը ․ բռնելը ։
Սանձարկու ։ ‖ կէմ դնօղ ․ կէմ անցընօղ ։ Տճկ․ արգելօղ ․ զափթճի, կա՛մ զափթ ընօղ ․ բռնօղ ։
Սանձարկութիւն ։ ‖ տե՛ս Սանձահարութիւն ։
Սանձարձակ ։ ‖ կէմը թողած ։ Տճկ․ պաշըպոզ ․ ափերըզըփերզ կեցօղ ․ հովարտայ ։
Սանձել ։ ‖ կէմ դնել ․ կէմ անցնել ։ տե՛ս և Սանձահարել ։
Սանձ ։ ‖ ուժ ․ խուվէթ ։
Սանտր, կա՛մ Սանդր ։ ‖ սանտր ։
Սանտրել, կա՛մ Սանդրել ։ ‖ սանտրել ։
Սապատ ։ ‖ սէփէթ ․ սէփէթ մնտուկ ։
Սապատակ ։ ‖ սէփէթիկ ․ սէփէթ մնտուկ ։
Սապատաձև ։ ‖ սէփէթի ձև ունեցօղ ․ սէփէթ պէչիմի ։
Սապատաւոր ։ ‖ սէփէթլի ։
Սապատողն ։ ‖ կուզ ․ ղամպուռ ։ Տճկ․ կըռնակը դուրս ։
Սապէտ ։ ‖ սապէտ ․ սապոն ։
Սապր ։ ‖ նապր ․ նարը աւզըյ ։
Սապր ական ։ ‖ սև սապր ․ գարայ աւզըյ ։
Սառակենոս ։ ‖ տե՛ս Սարակինոս ։
Սառամանիք ։ ‖ տե՛ս Սառնամանիք ։
Սառեցուցանել ։ ‖ պաղ կարեցնել ․ տօնդ տուրմիշ ընել ։
Սառիլ ։ ‖ պաղ կըրիլ ․ տօնդմիշ ըլլալ ։
Սառն ։ ‖ սառ ․ պաղ ․
Սառնաբեր ։ ‖ պաղ կարեցնօղ ։
Սառնագոյն ։ ‖ պաղի գունով ։
Սառնակարուցչ ։ ‖ պաղ կարեցնօղ ․ տօնդ տուրմիշ ընօղ ։
Սառնակերպ ։ ‖ պաղի պէս ։

Սառնահամ : ‖ պաղուկ համով :
Սառնամած :
Սառնամածեալ : } պաղով պատած :
Սառնամանիք : ‖ պաղ · ցուրտ :
Սառնաշնչութիւն : ‖ պաղշունչ · խիստ ցուրտ · պաղմրութ : Տճկ. պաղութիւն :
Սառնանալ : ‖ պաղ ըլլալ · սառնասիրտ ըլլալ : Տճկ. պաղիլ :
Սառնանման : ‖ պաղի նման :
Սառնապատ : ‖ պաղով պատած :
Սառնապատուհաս : ‖ պաղ կտրեցնող · պաղի պէս պատժող : Տճկ. պաղ կարած :
Սառնասէր : ‖ պաղ սիրող :
Սառնասիրտ : ‖ պաղը պատմիչ եղող : Տճկ. պաղը պատմիչ ընող :
Սառնատես :
Սառնատեսակ :
Սառնատեսիլ : } պաղի պէս · պաղի պէս :
Սառնացրտութիւն : ‖ պաղի պաղութ · խիստ պաղ պաղ :
Սառնորակ :
Սառնորակեալ : } տես Սառնատեսիլ :
Սառչել : ‖ պաղ կտրիլ · սառնամիշ ըլլալ :
Սառոյց : ‖ պաղ :
Սառուցանել : ‖ պաղ կտրեցնել · սառնամիշ ընել · քար կտրեցնել :
Սառչիլ : ‖ պաղ կտրիլ · պաղիլ · սառնամիշ ըլլալ :
Սաստ : ‖ երեսած · դողացող : Տճկ. ցուզ :
Սաստել :
Սաստեցուցանել : } երերցնել · խիստ շարժել · դողդողացնել · գէր զէլէթմիշ ընել :
Սաստիկ : ‖ երերալ · խիստ շարժիլ · դողալ · զէրզէլէնմիշ ըլլալ :
Սաստութիւն : } երերալը · դող : Տճկ. չէրան ·
Սաստկութիւն : } զէրզէլէ :
Սաստ : ‖ չէխ, կամ շախ · տաղտ · չլոյշ : Տճկ. զօռ · հէցայի : Տճկ. պատուհաս · խրատել :
'ի Սաստ մատչիլ : ‖ տես Սաստել :
Սաստել : ‖ շախել, կամ չէխել · բշտել · սէրթ խօսիլ :
Սաստիկ : ‖ խիստ ամուր · զօրլու · կարծր · քէսկին · զօրլի · երկաթեայ · սաստիկ :
Սաստկագին : ‖ խիստ կարծր · խիստ ամուր · խիստ քէսկին :
Սաստկակոծ : ‖ խիստ ծեծքող կամ ծեծքած :
Սաստկականկիծ : ‖ տես Դառնականկիծ :
Սաստկահողմ : ‖ խիստ հովով :
Սաստկաձայն : ‖ ձայնը սուր · ամուր կանչող · զիլ ձայնով :
Սաստկանալ : ‖ ամրնալ · ուժովնալ · կարծր ըլլալ · քէսկիննալ · երկթիլ · զօրլու ըլլալ · ամուր ըլլալ : Տճկ. կառնալ · զօրաւոր մէջ ըլլալ · կրակ կտրիլ · սաստկիլ ·
Սաստկապահանջ : ‖ զօռով ուզող · զօռով ուզած :
Սաստկապէս : ‖ խիստ · ամուր · զօռով :
Սաստկաշինչ : ‖ խիստ սրբած կամ շինած · խիստ փակ :
Սաստկատանջ : ‖ սաստիկ պատժող : Տճկ. խիստ պատ, կամ պաղ կտրած :
Սաստկատարութ : ‖ Թէրիլ, Թէրէլ գոլալ, կամ դողալու · խիստ ահաւոր :
Սաստկացուցանել : ‖ ամրցնել · ուժովցնել · երկթցնել · կարծրացնել · քէսկինցնել · զօրլու մէջ ընել : Տճկ. կառնցնել · խստութեամբ ընել · սրդողցնել :
Սատակութիւն : ‖ ամրութիւն · խստութիւն · զօռ · հէցայ : Տճկ. չէխութ · տղայ · չէխ · սրդողալ · խուստութիւն :
Սատակ : ‖ սատկած : Տճկ. սատկեցնող : Տճկ. սատկիլը :
Սատականման : ‖ դէշ սատկած :
Սատականման տանել, կամ կորուսանել : ‖ դէշ սատկեցնել :
Սատակամահ լինել, կամ կորնչել : դէշ սատկիլ :
Սատակել : ‖ սատկեցնել · ջարդել :
Սատակիլ : ‖ սատկիլ · չարչարանքով մեռնիլ :
Սատակիչ : ‖ սատկեցնող · ջարդող · չարչարանքով մեռցնող :
Սատակումն : ‖ սատկիլը :
Սատակչական : ‖ սատկեցնող · ջարդող :
Սատան : ‖ դէմ կեցող · դեւ · խաբող · չարաման : Տճկ. սատանայ :
Սատանայ : ‖ սատանայ · սատայել : Տճկ. դէմ կեցող · դէմ կնող · դեւ ·
Սատանայական : ‖ սատանայի մէկ թաքան :
Սատանայապաշտ : ‖ սատանայի երկրպագող · սատանայի չզգեցող :
Սատանայաքարոզ : ‖ սատանայ պաշտող · երկ.պլաք :
Սատար : ‖ քանիպար · իշխան · եղրօրդէն : Տճկ. ֆիւրհաք, կամ Հուհալակ : Տճկ. մանարուհի · մանուկ : Տճկ. Երամէն · խնամող · երեւան · Թաթէլը : Տճկ. խզմէթ · քան, կամ քանաւոր · եարդամ · խնամող :
Սատար լինելով : ‖ ընկերակից · քաղաքացի :
Սատար պրա կամ կաց ‖ Հովանաւոր գնացող :
Սատար անօրէնութեան : ‖ չար գործող :
Սատարել : ‖ քանիլ · խզմէթ ընել · աշխատիլ · չաւէշմէ ըլլալ : Տճկ. Թէզկէրան դպիրծել · կոտ հիմնել : Տճկ. Հերթել · պարխ քանել : Տճկ. Եարդամ ընել · խնամք հանիլ :
Սատարութիւն : ‖ քանիլը · քանաւորութ · խզմէթ · աշխատանք · չի Փոխանութեան · պատասխանատուութիւն : Տճկ. Ձուլհուհութիւն, կամ Ձուլհականութիւն : Տճկ. Եարդամ · խնամուաւ :
Սատափ : ‖ սէտէֆ :
Սատափատուր : ‖ սէտէֆի :
Սատափագործ : ‖ սէտէֆճի :
Սատէր : ‖ զոլոթմայ :
Սատոյր : ‖ սաթ · փայլուն :
Սատր : ‖ պարիզ · փլաքան :
Սատրաւ : ‖ փաշայ · խան · պէյ :
Սատրել : ‖ սաթրով կապել · զսարեայ ընել · սարեայ քաշել :
Սատրէնք : ‖ սաթրոյն :
Սար : ‖ սար · լեռ · լեռան Թեփէ : Տճկ. գլուխ, կամ ամէնուն գլուխ · սէրտար · սէրտար կէր : Տճկ. սիլահտար · Թէշքին · Թախտ :
Սար ձեռ : ‖ ընտանի փիւսար :
Սարագուխ : ‖ քարէն սար, կամ Թէփէ :
Սարակ : ‖ խարակ : Տճկ. սարակ · լեռան Թեփէին :

Սարակինոս ։ ‖ եէմէնցի ․ սարըճնոյ ։
Սարաս ։ ‖ Թարգ ․ ձև ․ էօրինէկ ․ նմանութիւն ։
Սարասել ։ ‖ ձևացնել ․ էօրինէկը առնել ․ ույ տուրմիշ ընել ․ նմանցնել ։
Սարաւանդ ։ } սէքի ․ սէթ ․ բարձրը տեղ ․
Սարաւանդակ ։ } լէռ ․ պայիր ։
Սարդ ։ ‖ մանուղակ ․ մամուկ ։ Տճկ, Թէֆնէ , կամ Թէֆնէի ծառ ։ Տճկ , չամ ծառ ․ մօրտուղ չամը ։
Սարդենաներ ։ ‖ Թէֆնէի փայտէ ։
Սարդենի ։ } Թէֆնէի ծառ ։ Տճկ , Թէֆնէի
Սարդի ։ } ձուղ ․ Թէֆնէէ շինած ։
Սարդիոն , կամ Սարդիոնիւն , կամ Սարդիոն ։ ‖ եէմէնի քար ։ Տճկ ; կարմիր սէյլան ։
Սարդուց ։ ‖ ղաղըլ ։
Սարեակ ։ } սարէկ ․ սըղըրճըխ ։ Տճկ , խարայ
Սարեկ ։ } Թաւուշխ ։
Սարել ։ ‖ աշ տալ ․ չէլըշ ընել ․ մարդու վրայ կանչել ։
Սարեւանդ ։ ‖ տե՛ս Սարաւանդ ։
Սարեփթուհի ։ ‖ սարեփթացի կին ։
Սարիկ ։ ‖ տե՛ս Սարեակ ։
Սարիք ։ ‖ չուվան ․ կապ ։
Սարիք կեռեղէնք ։ ‖ օխչամուռ ։
Սարիք մաղէայ ։ ‖ ղաղըլ ։
Սարկաւագ ։ ‖ սարկաւագ ։
Սարկաւագակից ։ ‖ սարկաւագի ընկեր ։
Սարկաւագանոց ։ ‖ սեանդատուն ։
Սարկաւագապետ ։ ‖ մեծ սարկաւագ ։
Սարկաւագարան ։ ‖ սեանդատուն ։
Սարկաւագութիւն ։ ‖ սարկաւագութիւն ։
Սարկաւագուհի ։ ‖ սարկաւագի կնիկ ։ Տճկ, մարապետներու գլուխ ։
Սարմախա ։ ‖ լէհաստան ։ Տճկ, Թաթարիստան ։
Սարոյ ։ ‖ չամ ։ Տճկ , արտըճ ։
Սարսաս ։ ‖ չորցած ․ ցամքած ։
Սարսաեցուցանել ։ ‖ ցամքեցնել ։
Սարսատիլ ։ ‖ չորնալ ․ ցամքիլ ։
Սարսարակ ։ ‖ Թռչուն մի է ։
Սարսափ ։ ‖ երերած ․ դողացած ։ Տճկ , երերալը ․ դող ․ վախ ։
Սարսափելի ։ ‖ դողալու ․ վախնալու ։
Սարսափեցուցանել ։ ‖ դողացնել ․ ղէնկը Թռցնել ․ խիստ վախցնել ։
Սարսափիլ ։ ‖ երերուկիլ ․ վախէն դողալ ։
Սարսափիւն , կամ Սարսափումն ։ ‖ դող ։
Սարսել ։ ‖ երերալ ․ դողալ ․ դող ելլել ։ Տճկ , դողացնել ։
Սարսեցուցանել ։ ‖ տե՛ս Սարսափեցուցանել ։
Սարսիլ ։ ‖ տե՛ս Սարսափիլ ։
Սարսուռ, կամ Սասուռ ։ ‖ զընկլըռ զընկլըռ դող ։
Սարսռալ, կամ Սասռալ ։ ‖ զընկռ զընկռ դողալ ։
Սարսռելի ։ ‖ զընկռ զընկռ դողալու ։
Սարսռեցուցանել ։ ‖ զընկռ զընկռ դողցնել ։
Սարսռիլ ։ ‖ տե՛ս Սարսռալ ։
Սարտնուլ ։ ‖ պյըրմիշ ըլլալ ․ զատռճիլ ․ յետ կենալ ․ մէկէ մը կարիլ ։
Սարտնուլ՚ի սառնէն ։ ‖ ծծէ կարիլ ։
Սարտուցանել ։ ‖ պյըրմիշ ընել ․ զատել ․ յետ ձգել ։ Տճկ, ծծէ կարել ։
Սարփինայ ։ ‖ սարփինայ ․ տամոյի տայախ ։
Սաւան ։ ‖ չարշաֆ ։ Տճկ, սաւան ․ պիւրիւկ ։

Սաւառնաթև ։ ‖ Թևերը իրար զարնող ․ խանաները շարժող ։
Սաւառնաձայն ։ ‖ խանաներու ձայն ․ խանաները ծեծելով ձայն հանող ։
Սաւառնանալ ։ } Թևերը իրար տալ ․ խանաները սըխ սըխ բանալ գոցել ․ Թռչտիլ ։
Սաւառնել ։ }
Սաւառնումն ։ ‖ Թևերը իրար տալը ․ խանաները կէօվտէին ծեծելը ։
Սաւրք ։ ‖ ուռի ․ սէօյուտ ։
Սափարայ ։ ‖ սաֆարայ ․ չըղըրթմայ ․ տիլլի ։
Սափիրայ ։ ‖ տե՛ս Շափիւղայ ։
Սափոր ։ ‖ տէստի ։ Տճկ , մէտրէ , կամ մէթրէ ։ քանըըւինը օխանոց չափ, ջրի , եղի, և այլն ։
Սափրել ։ ‖ ածիլել ․ Թրաշ ընել ։
Սափրիչ ։ ‖ ածիլող ․ պէրպէր ։
Սափրողական ։ ‖ ածիլելու մուսթալիս ։
Սափրողական արուեստ ։ ‖ պէրպէրութիւն ։
Սափրող ։ ‖ տե՛ս Սափրիչ ։
Սաքրեցուցանել ։ ‖ պահուըտցնել ։
Սաքրիլ ։ ‖ պահուըտիլ ։

Ս Բ

Սբուժել ։ ‖ տե՛ս Սպուժել ։

Ս Գ

Սգազգած ։ ‖ տե՛ս Սգաւոր ։
Սգալ ։ ‖ սըգալ ․ սուգ մտնել ։
Սգալի ։ ‖ սգով լցուած ․ սգալու ։
Սգակից ։ ‖ մէկ տեղ սգացող ։
Սգակցիլ ։ ‖ մէկ տեղ սըգալ ։
Սգայուն ։ ‖ սգացող ․ սուգ մտնող ։
Սգայունական ։ ‖ սուգ մտնելու ։
Սգատեսակ ։ ‖ սգու նշան ունող ։
Սգացողական ։ ‖ սուգ մտնելու ։
Սգաւոր ։ ‖ սգացող ․ սուգ մտնող ։ Տճկ , սգալու ։
Սգաւորական ։ ‖ սուգը մտնելու ։
Սգումն ։ ‖ սգալը ․ սուգ մտնելը ։

Ս Ե

Սեամք ։ ‖ շէմ ․ եօլայ ։
Սեաւ ։ ‖ սև ։
Սեաւ մաղձոտ ։ ‖ խարայ սէւտալը ։
Սեբաստացի ։ ‖ սեվաստցի ․ սիւասլը ։
Սեբաստեան ։ ‖ սեբաստու ։ Տճկ , սեվաստցի ։
Սեբաստիա ։ ‖ սեւաստ ։
Սեգ ․ Սեգութիւն ։ ‖ տե՛ս Սէգ ․ Սիգութիւն ։
Սեթևեթ ։ ‖ զարդարուն ․ սազած ․ տօնանմալը ․ քէսխմէլի ։ Տճկ, զարդ, կամ զարդարանք ։
Սեթևեթել ։ } զարդարել ․ սազել ․ տօնաթմիշ ընել ։ Տճկ , միլահլամատըրմիշ ընել ։
Սեթևել ։ }
Սեխ , կամ Սեղխ ։ ‖ սեխ ․ խաւուն ․ խարբուզակ ։
Սեխենի , կամ Սեղխենի ։ ‖ ղաւունի բոյս ։ Տճկ , ղաւունլուխ ։
Սեխենոց , կամ Սեղխենոց ։ } սեխնոց ․
Սեխեստանի, կամ Սեղխեստանի ։ } ղավունլուխ ։
Սեկ ։ ‖ սեկ ․ սաղտիան , կամ սախտիան ։
Սեկափերթ ․ ‖ սախտիանի փերթ ։
Սեղան ։ ‖ սեղան ․ սուֆրայ ։ Տճկ , փէշտախտայ ։
Սեղանաբոյծ ։ ‖ սեղանը վէֆք ընող ։
Սեղանադիր ։ ‖ սեղան դնող ։

Սեղանաւերծ : || տե՛ս Սեղանակապուտ :
Սեղանակալ : || սեղանը տիւզկիւն :
Սեղանակապուտ : || ժամ Թալըօղ · ժամին բան գողցող · եկեղեցի աւրօղ · ՛րբ բանը պղծօղ :
Սեղանակապտութիւն : || ժամ Թալըելը :
Սեղանակից : || ղուժմնտաշ · փառմտաշ :
Սեղանակողոպուտ : || տե՛ս Սեղանակապուտ :
Սեղանանալ : || սեղան ըլլալ · սուֆրայի պէս ըլլալ :
Սեղանանենգ : || տե՛ս Սեղանակապուտ :
Սեղանապետ : || քիլէրճի
Սեղանատուն : || սեղանատուն · հաց ուտելու տեղ :
Սեղանաւոր : || առջևը սեղան ունօղ · Թէզգեահտար : ՏՃՅԼ, սեղանով շինած : ՏՃՅԼ, սառաֆ · մամէլէճի :
Սեղանաւորել : || կերակուր տալ · կերակուր քաշել · կերցնել խմցնել :
Սեղեխ : || սիրօղ · աշըխ :
Սեղեխաբար : || սիրողի պէս :
Սեղեխապատ : || սիրօղը սպաննօղ :
Սեղխ : || տե՛ս Սեխ :
Սեղխենի : || տե՛ս Սեխենի :
Սեղխենոց : } տե՛ս Սեխաստանի :
Սեղխեստանի : }
Սեղմ : || սխմած · սխը : ՏՃՅԼ, պլինտ · ամուր :
Սեղմել : || սխմել · սխը ընել : ՏՃՅԼ, պնտցը-նել · ամրցնել :
Սենեակ : || օտայ :
Սենեկապան : } իչօղլանը · հաւէքի :
Սենեկապետ : }
Սեպ : || սիվրի լէռ · սիվրի խայայ · եառ : ՏՃՅԼ, չիվի : ՏՃՅԼ, սիվրի · ուըլուղ :
Սեպանալ : || սիվրի ըլլալ : ՏՃՅԼ, չիվիով ամր-նալ : ՏՃՅԼ, խիստ բարձրընալ · խիստ մեն-չուր ըլլալ :
Սեպել || չիվիով ամրցնել :
Սեպհական : || մենչուր · միւքէլլէֆ · քէուլա-մէլի : ՏՃՅԼ, մախսուս · իրեն պալթը · եօզ :
Սեպհականել : || մախսուս ընել · իրեն զալթը ընել · իրեն քաշել :
Սեպհականութիւն : } մախսուս ընելը · իրեն
Սեպհականումն : } քաշելը · ՏՃՅԼ, մախսուս բան :
Սեպուհ : || մենչուր · միւքէլլէֆ · քէուլամէ-լի · իղէթլի : ՏՃՅԼ, պէյ, կամ պէյզատէ · քի-չիզատէ :
Սեպտեմբեր : || սեպտեմբեր ամիսը :
Սեռ : || ազգ · ճինսիլէ : ՏՃՅԼ, սօյ · պօյմը :
Սեռական : || ազգի կամ սոյի միւթալլիխ :
Սեռակնաձև : || ճէվահիր պիչիմի · ճէվահիր եօլլու · թէմիզ ճէվահիրի նման :
Սեռակոյտ : || սեռի կարգ · տեսակ : ՏՃՅԼ, սոյ սոյ · թիւռլիւ թիւռլիւ :
Սեռաձև : || տե՛ս Սեռակնաձև :
Սեռանալ : || ազգ կամ սոյ ըլլալ :
Սեռապէսունեան : || շահզատէ, կամ չէհզատէ :
Սեռն : || զուտ · թէմիզ · փաք · զիւլալ : ՏՃՅԼ, հիլլէսիզ · չիտակ · ողորդ : ՏՃՅԼ, ասըլի սեռ · թէքէռլէկ մըլի :
Սեռնաբար : || զուտ · թէմիզ · փաք · հիլլէսիզ :
Սեռնութիւն : || զիւլալութիւն · թէմիզութիւն :

Սեր : || սօյ · ազգ · ճինս : ՏՃՅԼ, սեր · ղայմախ :
Սերալուր : || աշխարքս չաւ եղած · նամուստար :
Սերական : || սօյի միւթալլիխ · սօյը ցըցընօղ :
Սերանալ : || տե՛ս Սերիլ : ՏՃՅԼ, խայմախլան-միշ ըլլալ :
Սերատես : || պուճնուզլու օձ :
Սերավաճառ : || խայմախճի :
Սերափին, կամ Սերափիմ : || սերօբէ :
Սերգևիլ : || տե՛ս Սերկևիլ :
Սերեկ : || սերեկ · կաշխէ խափախ :
Սերեկել : || սերեկով ծածկել :
Սերել : || մէկ զմէկէ ծնցնել · սօյ քշել տալ · սօյ սօփը շատցնել :
Սերիլ : || մէկ զմէկէ ծնանիլ · սօյ քշել · սօյ սօփը շատնալ :
Սերկ : || տօր :
Սերկածին : || տօր ծնած :
Սերկեան : || տօրուճան · պէցյիւնքիւռ :
'ի Սերկեան : } տօրս · տօրուճնս մէջ ·
'ի Սերկեան աւուրս } պէցյիւնքիւռ կիւն :
Սերկևիլ : || սերկևիլ · այվայ ՏՃՅԼ, այվայի ծառ :
Սերմանական : || ցանելու, կամ ցանած :
Սերմանահան : || էքինճի :
Սերմանամաղց : || թօխում տուճօղ :
Սերմանանալ : || հունտ կապել · թօխում կապել :
Սերմանացան : || էքինճի :
Սերմանացեալ : || հունտ կապած · թօխում կապած :
Սերմանացու : || ցանելու · հնտացու :
Սերմանաւոր : || թօխումլու · թօխում ցա-նած · էքինլի :
Սերմանաւորել : || հունտ կապել տալ · թօ-խում կապել տալ :
Սերմանաւորիլ : || հունտ կապել · թօխում կապել
Սերմանաքաղ : || հունտ ժողվօղ · թօխում ժողվօղ : ՏՃՅԼ, եօղուն · խօրեատ · ղու-պալթ · լեռնցի :
Սերմանաքաղ : (թռչուններ ·) || ալ խառալըյ · չուլթլախ :
Սերմանելի : || ցանելու :
Սերմանել : || հունտ ցանել · թօխում ցանել :
Սերմանիք : } էքին · հունտ · թօխում :
Սերմանք : }
Սերմն : || հունտ · թօխում · էքին : ՏՃՅԼ, նէֆս : ՏՃՅԼ, զաւակ :
Սերմնակալթ : || նէֆսը կալթօղ · ճէնապէթ :
Սերմնակալթութիւն : || նէֆսը կալթելը · ճէ-նապէթութիւն :
Սերմնատուութիւն : || յղանալը · ծոցւորութիւն :
Սերումն : } մէկ զմէկէ ծնանիլը · սօյ քշելը :
Սերունդ : } ՏՃՅԼ, սինսիլէ · սօյ սօփ · զաւակ :
Սերտ : || պինտ · սէրթ · սըխ : ՏՃՅԼ, ամուր · կարուկ · խիստ : ՏՃՅԼ, էզպէր · սերտ : ՏՃՅԼ, ներսի · սըխ · եօզ · խաս · ողորդ : ՏՃՅԼ, յօ-ժար · սրտանց : ՏՃՅԼ, շատ · պօլ · գեր · լե-ցուն : ՏՃՅԼ, դուր · տիւզ · պուստախօղ :
Սերտիւ : || սրտանց · ճանի կէօյիւլտէն :
Սերտել : || պնտցնել · ամրցնել · թէմէլլէթ-միշ ընել · քեօքլէթմիշ ընել : ՏՃՅԼ, սեր տել · էզպէր ըլլալ :

Սերտիլ : || ամրանալ · պնտանալ · թեմելլենմիշ ըլլալ · քէօք կապել · զաթը դառնալ :
Սերտութիւն : || պնտութիւն · ամրութիւն · թեմելլենմիշ ըլլալը · զաթը դառնալը : ՏՐՅԼ, սր խութիւն · սերթութիւն : ՏՐՅԼ, ինամ · ինամ տարութիւն · հելալզատայութիւն · ըղրդութիւն : ՏՐՅԼ, արտանց ըլլալը · յօժարութիւն : ՏՐՅԼ, կարճութիւն · զօռ · հէօքիմ : ՏՐՅԼ, չատութիւն · պօլութիւն · գիրութիւն : ՏՐՅԼ, դուրութիւն · տիւզութիւն :
Սերովբէ, կամ Սերոբէ : } սերօբէ :
Սերովբէից : }
Սերովբէադաւիթ · Սերովբէադէշ · Սերովբէադումար · Սերովբէադունդ · և այլն : || տե՛ս Սրովբէադաւիթ · Սրովբէադէշ · Սրովբէադունդ · և այլն :
Սեւագիր : || գիրը սև : ՏՐՅԼ, միւրէքքեպով գրած : ՏՐՅԼ, սև գիր գրող : ՏՐՅԼ, միւրէքքեպով գրող : ՏՐՅԼ, սև գիր · սև նախշ :
Սեւագոյն : || խիստ սև · խուզղուն : ՏՐՅԼ, գոյնը սև :
Սեւագունդ : || սև սիւրիւ · սև պէօլիւկ :
Սեւադեղ : || սև պօյայ · միւրէքքեպ :
Սեւադէմ : || երեսը սև :
Սեւազգեաց : } սև հագնող · սևերք մանող :
Սեւազգեստ : }
Սեւաթոյր : || գոյնը սև · տեսքը սև :
Սեւաթորմի : || սև պօյայով թրջած : ՏՐՅԼ, սև գունով սինյմիշ եղած · սև պօյալը · սեփ սև · խուզղուն սիահ :
Սեւաշեղ : || տաշխըրպըրզ · գարայ պօյայ :
Սեւակ : || թէննէք · միւրէքքեպ :
Սեւակն : || սև աչուհի · խարակեօզ :
Սեւակոշտ : || սև կօշա :
Սեւակոշտել : || սև կօշտերով լցուելիլ :
Սեւամազ : || մազերը սև : ՏՐՅԼ, սև մազ :
Սեւամած : || խիստ սև :
Սեւամաղձ : || խարայ սէվտայ : ՏՐՅԼ, խարայ սէվտալը :
Սեւամաղձութիւն : || խարայ սէվտայ :
Սեւամորթ : || կաշին սև :
Սեւայլն : || սև չալօղ · սիփսև · սևցած :
Սեւանալ : || սևնալ :
Սեւաներկ : || սև պօյայ : ՏՐՅԼ, սև ներկած :
Սեւաստոս, կամ Սեւաստոս : || միւքէլլէֆ · քէռլամէլի · մէնշուր :
Սեւաստոսութիւն : || միւքէլլէֆ ըլլալը · մէնշուրութիւն :
Սեւատեսակ : || տեսքը սև :
Սեւացուցանել : || սևցնել :
Սեւեռ : || գամ · մըխ :
Սեւեռք : || գամոնածք · կէչիրմէ :
Սեւեռագոյն : || խիստ պինտ · խիստ ամուր :
Սեւեռակապ : || գամով մէկզմէկ կապող : ՏՐՅԼ, գամով մէկզմէկ կապած · մէկզմէկ կցած · ամուր հագցուցած :
Սեւեռապէս : || գամի պէս · խիստ ամուր :
Սեւեռել : || գամել · ամրցնել :
Սենի : || արմաւու տերևէ հիւսած լաթ :
Սեորակ : || գոյնը սև :
Սեւութիւն : || սևութիւն :
Սեսաթ : || սև քէհրիպար :

Սեփական : || տե՛ս Սեպհական :
Սեփականել : || տե՛ս Սեպհականել :
Սեփհական : || տե՛ս Սեպհական :

Ս Է

Սէգ : || խօրօզլանմիշ եղող · ձէօհր ցցնող · ատղլանմիշ եղող · քիթը մեծ · չիրըշմի · հէօքիւմնար : ՏՐՅԼ, քէռլամէլի · միւքէլլէֆ · մէնշուր :
Սէզ : || չիմէն · չայիր :
Սէր : || մուհապէթ : ՏՐՅԼ, հաց · սեղան · ողորմութիւն :
Սէրաբեկալ : || սիրով վառած · հաւատը :
Սէրափիմ, կամ Սերաբէի, կամ Սերափիմն : || նոյն է :

Ս Թ

Սթափել : || պահել · ծածկել :
Սթափ, կամ Ըսթափ : || աչքը բաց, այէխ, կամ այըխ : ՏՐՅԼ, յօժար · հափ հաղըր : ՏՐՅԼ, ուժը տեղը · տինճ :
Սթափեցուցանել : || արթնցնել · այըխցնել · միտքը բանալ · չող ընել :
Սթափիլ : || այըխմալ · խելքը գլուխը գալ :

Ս Ի

Սիգ, կամ Սիք · կամ Սիկ : || անուշ հով · քամի · հաւայ :
Սիգալ : || սալընմիշ ըլլալով ժուռ գալ · ատղլանմիշ ըլլալով քալել · քէսիմով կէզին միշ ըլլալ :
Սիգաձեմ : || տե՛ս Սիգաքայլ :
Սիգաձեմել : || տե՛ս Սիգալ :
Սիգաշարժ : || աղայի պէս շարժող · ծանր շարժող :
Սիգաքայլ : || սալընմիշ եղող · ատղլանմիշ ըլլալով քալող · քէսիմով, կամ քէռլամէլով քալող · գոռոզութեամբ ժուռ եկող :
Սիգնայք : || նշաններ · պայրախներ :
Սիգնում, կամ Սիգնօն : || նշան · պայրաք :
Սիգութիւն : || աղաւելութիւն · գոռոզութիւն · մալըրուլութիւն :
Սիգոն : (քաղաք ·) || սէյտէ :
Սիդոն, կամ Սիդոն : || փուշ · չարշաւ :
Սիզաբեր : || չայիր բուսցնող : ՏՐՅԼ, չայիրէ հասըլ եղած :
Սիզաբերել : || չայիրէ հասըլ ըլլալ :
Սիզաբոյս : || չայիր բուսցնող : ՏՐՅԼ, չայիր · չիմէն :
Սիզաւէտ : || չայըր չիմէնլի :
Սիթաղիս : || զէհիրլի օձ մի է :
Սիլիկոն : || տե՛ս Սիղիկոն :
Սիլլաբայ : || տե՛ս Սիղղոբայ :
Սիկ : || տե՛ս Սիգ : ՏՐՅԼ, ցեխ · լըղտ · չամուռ :
Սիկարեան : || փինեալը · եօսմայ · ատլաձախ · քէսիճի :
Սիկղ : || զօլաթայ : ՏՐՅԼ, չորս արամ :
Սիղեղ, կամ Սիղեխ : || տե՛ս Սեղեխ :
Սիղեղաւոր, կամ Սիղեխաւոր : || աչըխ ունող :
Սիղիգ : || ձերմակ հաց · սոմուն :
Սիղիկոն, կամ Սիլիկոն : || սիլիկոն · սիւլիւյէն :
Սիղղոբայ, կամ Սիղոբայ · կամ Սիւղղոբայ : || վանկ :
Սիմէոնութիւն : || չարմաղուն աչուր · սիմիտ ունող :
Սիմոնական : || սիմոն մոգի պէս, հոգևոր իշ

խանութիւնը առկով ծախող կամ գնող ։
Սիմոնականութիւն ։ || սոյ պարգևը առկով ծախելը կամ գնելը ։
Սին ։ || փուճ · պոչ · դատարկ · պարապ ։ ՏՃՅԼ, խուվէզ ։
Սինդիկոս ։ || առաջնոյն բաներու վերակացու ։
Սինեալ ։ || դատարկած · պարպած · փճացած · պոչ եղած ·
Սինագովգայ ։ || սինովայ ։
Սինեդրիոն ։ || ատեան ։
Սինլքոր ։ } Սինլքեալ ։ } Սինլքոր ։ } տեօքիւնտիւ · սոնղդալոր · ապուռձուպուռ ։ ՏՃՅԼ, հառտալոյ ։ ՏՃՅԼ, յետ ձգած · ցած · խեղճ ։
Սինկղ ։ || ջրի շուն ։
Սինկղիտիկոս ։ || փաշայ · պէյ ։
Սինկղիտոս, կամ Սինկղիտոս ։ || պէյերու ժողով · միաշավէրէձիներու ժողով ։
Սինկղիտոսութիւն ։ || պէյութիւն · միաշավէրէձիի մասնուպ ։
Սինձ ։ || թութղալ ։ ՏՃՅԼ, սինձ ։ ՏՃՅԼ, կյոէ ։
Սիսեռն ։ || սիսեռ · նոխուտ ։
մաքրէ Սիսռան ։ || լէպլէպու ։
Սիրաբողբոջ ։ || սէր բուսցնող · սիրով բուսած ։
Սիրալի, կամ Սիրալիր ։ || սիրով լցուած ։
Սիրական ։ || սիրական · սիրելի ։
Սիրակարկաջ ։ || սիրով կանչող ։
Սիրահեց ։ || եարան ։
Սիրահար ։ || սիրով վառած · սիրող · աշըխ ։
Սիրամարգ ։ || թաւուսղուշի ։
Սիրամարգաշատ ։ || շատ թաւուսղուշի ունեցող, կամ հաւըլ ընող ։
Սիրայ ։ || խալը ։
Սիրայեղց ։ || սիրով լեք · խիստ սիրական ։
Սիրային ։ || սիրական · սիրելու ։
Սիրայորդոր ։ || սիրով յորդորող, կամ յորդորած ։
Սիրապատար ։ || սիրով լցուած ։
Սիրասնունդ ։ || սիրով մեծցուցած ։
Սիրասէր ։ || մեծ սէր ունեցող · սիրով թաչող ։
Սիրատարփ ։ } Սիրատենչ ։ } Սիրատենչական ։ } սիրով փափաքող, կամ փափաքած · սիրական ։
Սիրարկու ։ || սէր ձգող · սիրեցնող ։
Սիրել ։ || սիրել ·
Սիրելի ։ || սիրական ։ ՏՃՅԼ, սիրող ։
Սիրելութիւն ։ || սիրելը · սէր ։
Սիրընթաց ։ || սիրով վազող ։
Սիրիչ ։ || սիրող ։
Սիրուհի ։ || սիրական կնիկ ։
Սիրուն ։ || սիրուն · սիրելու · աղէկ · աղուոր ։
Սիրունակ ։ || սիրող · սիրուն ։
Սիրտ ։ || սիրտ ։
Սիճան ։ || մայիս ամիսը ։
Սիւկ, կամ Սիւք ։ || տես Սիգ ։
Սիւղոբայ ։ || տես Սիղոբայ ։
Սիւն ։ || սուն · սիրէկ ։
Սիւնաբնակ ։ || սընի վրայ բնակող ։
Սիւնակ ։ || սնիկ · սիրէկիկ ։
Սիւնական ։ || սիրէկի միւթալլիս ։ ՏՃՅԼ, սընի վրայ բնակող ։
Սիւնակեաց ։ || սընի վրայ կեցող ։
Սիւնաձև ։ || սիրէկի նման ։
Սիւնամնաց ։ || սիրէկի մէջ մնող ։
Սիւնատեսիլ ։ || սիրէկի նման ։
Սիւնքողոն, կամ Սիմքողոն ։ || նշան · ժողովողք · հէրիֆանէ ։
Սիւնհոդոս ։ || սինոդոս · ժողով ։
Սիւնհոդոսական ։ || սինոդոսի միւթալլիխ ։

Ս Լ

Սլահ ։ || սիլահ ։
Սլանալ ։ || թռչելով սալմիշ ընել · սուր թըռչիլ · բարձրը թռչիլ ։
Սլացութիւն ։ || սուր թռչիլը ։
Սլացուցանել ։ || խըղով թռցնել ։
Սլաք ։ || նետ · շիշ · խըշտ · հառապայ ։
Սլաքալեզու ։ || սուր լեզու ունեցող ։
Սլաքաւոր ։ || ծայրը սուր · սիվրի · սուլըլու ։
Սլաքացուցանել ։ } Սլաքել ։ } ծայրը սուր ընել · սիվրի ընել ։
Սլեհ ։ || սիլահ ։

Ս Խ

Սխալ ։ || ղալատ · ղալատած, կամ ղալատեցող ։
Սխալագոյն ։ || խիստ ղալատ · խիստ ծուռ ։
Սխալագործ ։ || սխալող · եանըլըշ եղող ։ ՏՃՅԼ, սխալ · եանըլըշ ։
Սխալագործութիւն ։ || եանըլըշութիւն ։
Սխալակ, կամ Սխաղակ ։ || խալտեցող · սիվրիմիշ եղող · ղայմիշ եղող · գլորտկող ։
Սխալական ։ || սխալող · ղալտեցող · մեղանչող · մոլորող ։ ՏՃՅԼ, սկրդըտող · գլորտըկող ։
Սխալակիլ, կամ Սխաղակիլ ։ || խալտենալ · մոլորիլ · գլորտկիլ ։
Սխալանք ։ || ղալատութիւն · եանըլըշութիւն · եանըլըշ բան ։ ՏՃՅԼ, գլորտըկիլը · սկրդիլը ։
Սխալացի ։ || ղալտենալով · մոլորելով · սխալելով · խափիլ ։ ՏՃՅԼ, գլորելով · սըկրդելով ։
Սխալացի ։ (անուն ·) || տես Սխալական ։
Սխալել ։ || տես Սխալիլ · և Սխալեցուցանել ։
Սխալեցուցանել ։ || խալտեցնել · մոլորցնել · ծռել ։ ՏՃՅԼ, սիվրիշտիրմիշ ընել · սաւուշտուրմիշ ընել ։ ՏՃՅԼ, դահեցնել · գլորցնել ։
Սխալիլ ։ || ղալատիլ, կամ ղալտենալ · մոլորիլ ։ ՏՃՅԼ, սիվրիշմիշ ըլլալ · սաւուշմիշ ըլլալ · դուրս ընկնիլ · դուրս մնալ ։ ՏՃՅԼ, սահիլ · սկրդիլ · գլորիլ ։
Սխալող ։ || տես Սխալական ։
Սխալումն ։ } Սխալութիւն ։ } տես Սխալանք ։
Սխաղակ ։ || տես Սխալակ ։
Սխաղակիլ ։ || տես Սխալակիլ ։
Սխար ։ || տես Սղար ։
Սխարել ։ || տես Սղարել ։
Սխուր ։ || գին · արժէք · վարձ, կամ հախ ։ ՏՃՅԼ, զարմանք · հրաշք ։
Սխրագործ ։ || հրաշք գործող ։
Սխրալի ։ || զարմանալի · մեծ մնալու · աղուոր · սիրուն ։
Սխրանալ ։ || զարմանալ · մեծ մնալ ։
Սխրանք ։ || զարմանք · հրաշք ։
Սխրատարազ ։ || խիստ զարմանալի · խիստ միւքէլլէֆ ։
Սխրացուցանել ։ || զարմացնել ։
Սխրելի ։ || տես Սխրալի ։

Սորէլ: || քաշուէիլ · զղջումնեալ · խուսնալ · ցամքիլ: ՏՐՅԼ, զարմանալ · մաթ մնալ:

Ս Կ

Սկախառն: || ըղղոտվ խառնած · ըղլոտտ:
Սկահ: || գաւաթ · ֆիլճան · քեասէ: ՏՐՅԼ, գաւաթի ձև զարդ:
Սկահակ: || պզտի քեասէ · գաւաթ:
Սկահաձև: || գաւթի ձև ունող · թասի ձևով: ՏՐՅԼ, գաւթի ձև զարդ:
Սկամարտութիւն: || հսկայի ճնճնը:
Սկայ: || հսկայ:
Սկայաբար: || հսկայի պէս:
Սկայագործ: || հսկայի գործք ընող · հսկայէ ըրած:
Սկայազօր: || տես Հսկայազօր:
Սկայազուն: || տես Հսկայազուն:
Սկայընթաց: || հսկայի պէս վազող, կմ քալող:
Սկանալ: || ըղլտ, կմ թիլքի կապել · չինքով ըլցուէիլ:
Սկաւառակ: || սահան · թապախ: ՏՐՅԼ, թաս · քեասէ: ՏՐՅԼ, խաչփայի ասկր · գլխուն թասը · պաշ չանադը:
Սկել: || տես Հսկել:
Սկեսուր: || կեսուր:
Սկեսրայր: } կեսրայր:
Սկեսրեայ: }
Սկզբնաբոյս: || առաջին բուսած · թուրքման տայ: ՏՐՅԼ, թազէ բուսած · քեօռփէ · մատղաշ:
Սկզբնագիր: || առաջուց գրած · գլուխը գըրած: ՏՐՅԼ, բնագրան:
Սկզբնաթիւ: || առաջուց համրող, կմ համրած: ՏՐՅԼ, առաջ անցնող:
Սկզբնաժառանգ: || առաջ ժառանգօղ, կամ ժառանգած:
Սկզբնալոյս: || առաջուց լուսաւորած · ՏՐՅԼ, առջի լոյս:
Սկզբնածին: || առաջուց ծնած, կմ հասըլ եղած: ՏՐՅԼ, առջինեկ · անդրանիկ:
Սկզբնական: || առջինը, կմ առջի:
Սկզբնահայր: || առջի հայր · ախթայ · տէտէ · պապ: ՏՐՅԼ, փիր:
Սկզբնաձեռն: || տես Նախաձեռն:
Սկզբնաձիր: || առջուց պախշած, կմ պախշօղ:
Սկզբնամայր: || առջի մայր · մամ: ՏՐՅԼ, փիր կնիկ:
Սկզբնամարդ: || առջի մարդը · ադամ:
Սկզբնամեծար: || առջուց մեծարած · մեծ փայէի եղող:
Սկզբնաներհակ: || առաջուց դէմ գնացող · առջի ուխշման:
Սկզբնաշաւիղ: || տես Նախաշաւիղ:
Սկզբնաշնորհ: || առջուց պախշող, կմ պախշած · առաջ քան դուրիշը շնորք առնող:
Սկզբնաչար: || առջի չար · չարերու փիրը:
Սկզբնապատիւ: || տես Սկզբնամեծար:
Սկզբնապատճառ: || առջի սէպէպ:
Սկզբնապար: || պէօյլուկ պարը:
Սկզբնատեղծ: || տես Նախատեղծ:
Սկզբնատիպ: || առջի էօրնէկը · առջի խալըպը · ՏՐՅԼ, առաջուց օրինակած:
Սկզբնարար: || փիր: ՏՐՅԼ, առաջուց ըրած · առջինը, կմ առջի: ՏՐՅԼ, պաշլայօղ:
Սկզբնաւոր: || սկսած · պաշլայած: ՏՐՅԼ, առջինը · առջի: ՏՐՅԼ, գլխաւոր:
Սկզբնաւորել: || սկսիլ տալ: ՏՐՅԼ, սկսիլ · պաշլայել:
Սկզբնաւորութիւն: || սկիզբ · գլուխ · ծայր: ՏՐՅԼ, առջին ըլլալը · գլուխ ըլլալը · պաշլայելը:
Սկզբնել: || սկսիլ · պաշլայել:
Սկզբնութիւն: || տես Սկզբնաւորութիւն:
Սկի: || տես Սկիհ:
Սկիզբն: || սկիզբ · գլուխ:
Սկիհ: || գաւաթ · թաս · քեասէ:
Սկիւռ, կմ Սկուռ: || ճէլլատ: ՏՐՅԼ, քար մի է:
Սկնդիկ: } փինօյ · պզտի շուն: ՏՐՅԼ, պօշա
Սկնդուկ: } մէջ եղած կնիկ · երեւէ հղած
Սկնտուկ: } կնիկ:
Սկունդ: || տան շուն · որ ունող շուն · փինօյ:
Սկուռ: || տես Սկիւռ:
Սկուտղ: || թէփսի:
Սկսանիլ: } սկսիլ · պաշլայել:
Սկսնուլ: }
Սկսեալ: } սկսիլը · պաշլայելը · պաշլայած
Սկսումն: } բան:

Ս Ղ

Սղաբար: || քիչ մը · քչիկ մը · կարճըկիկ:
Սղագոյն: || խիստ քչիկ · խիստ կարճ:
Սղալ: || տես Սխալ:
Սղալական: || տես Սխալական:
Սղալիլ: || տես Սխալիլ:
Սղալ: || բոլըխ չալել · ճէղ ձան հանել:
Սղական: || կարճ · քչիկ:
Սղակի: || կարճըցնելով, կմ քչիկ մի · կարճ:
Սղանալ: || կարճընալ · պակսիլ:
Սղանդն: || արխոթօլօքիէ, զէրաւէնտ:
Սղար: || պաշարելը:
Սղարել: || պաշարել:
Սղացուցանել: || կարճըցնել:
Սղիլ: || տես Սղանալ:
Սղոխ, կմ Սողոխ: || գուլըշտեք · պօւղ · ցօղ: ՏՐՅԼ, անուշ հոտ · հաւայ: ՏՐՅԼ, աղոխ · պուզի կտորուանք:
Սղոց: || սղոց · տէստէրէ:
Սղոցաբերան: || տէստէրէյի բերան ունող · տէստէրէ աղըզլը:
Սղոցաձև: || տէստէրէյի ձև ունող · տէստէրէյի պէս ակռաներ ունող:
Սղոցել: || տէստէրէով կտրել:
Սղցի: || բալամուտի ծառ · բալամուտ աղաճը:

Ս Մ

'ի Սմայօքս: || ատոր մէջ եղածներովը:
Սմբակ: || ձիու · իշու կմ ջորու ըղունկ:
առ Սմբակ պղտորել: || ոտքով պուլանըխ մէջ ընել:
Սմբակակոխ: || չղնախ:
Սմբակակոխ առնել: } չ. Նախ ընել · կոխկըտել:
Սմբակակոխել: }
Սմբատակ, կմ Սմբադակ: || ձիու տապան:
Սմին իրի: || ատոր համար:

Ս Ն

Սնաբան: || փուճ բան խօսող:

Սնապարծել ։ Ապօշ տեղը խօսիլ. մտապարծը խօսիլ ։
Սնապարծութիւն ։ Փուճ բան. անշահ խօսակցութեայ ։
Սնակուշտ ։ [illegible] ։
Սնամէջ ։ Մէջը պօշ ։
Սնանալ ։ Դատարկիլ. պարպիլ. պօշանալիք ըլլալ. փուճ ըլլալ ։
Սնանիլ ։ Աղէտալենալիք ըլլալ. սպառիլ ։
Սնապարծ ։ Պարծենկոտ. ֆօտուլ ։
Սնապարծիլ ։ Թալալանալիք ըլլալ. ֆօտուլլանալիք ըլլալ ։
Սնապարծիկ ։ Տե՛ս Սնապարծ ։
Սնապարծութիւն ։ Պարծենկոտութիւն. ֆօտուլութիւն ։
Սնավաստակ ։ Ապօշ տեղը աշխատող. նաֆիլէ չարչըրչող եղող ։
Սնարք ։ Խուլ-լախթօղու ։ ՏԷՅԼ. գլուխ ։ ՏԷՅԼ. բարձ. խալըէտաւըլը ։ ՏԷՅԼ. ամթոտի կանակ ։
Է Սնարս, կա՛մ Է Սնարիւք ։ Գլխուն քովը. գլխուն քովը. գլխուն տակը ։
'ի Սնարից ։ Գլխուն վրէն. գլխուն վերև ։
Սնացուցանել ։ Դատարկել. պարպել. փուճ ընել ։
Սնափառ ։ Փառք սիրող. ֆօտուլ ։
Սնափառել ։ Փառքի եաւէ ընկնիլ. ֆօտուլլանալիք ըլլալ ։
Սնափառութիւն ։ Փառք սիրելը. ֆօտուլութիւն ։
Սնգոյր ։ Սուտ. սիւլիւյէն. խըղըմճէ. կամ խըղըմայօյայ. աշխարհ ։
Սնգուրել ։ Կարմրով ներկել. կարմիր այլայ զարնել ։
Սնգուրիլ ։ Կարմիր այլայով ներկուիլ ։
Սնգրապարծ ։ Այլայճի ։ ՏԷՅԼ. այլայլը ։
Սնգիւկ. կա՛մ Սնաւիկ ։ Ծիգայ ։
Սնդիկնոս ։ Կիկաւհոր ։
Սնդոն ։ Փայց ։
Սնդուկ ։ Սնտուկ ։
Սնդուս ։ Ալիւրիւնձիւկ. փէշխուշնի ։
Սնեղական ։ Աչէալէնալիչ եղող ։
Սնեղակից ։ Կաթնեղբայր. մէկ տեղ մեծցած. հէմշիրէի ։
Սնոտիփառ ։ Տե՛ս Սնափառ ։
Սնոտի ։ Պօշ. դատարկ. փուճ ։
Սնոտիք ։ (Գոյական.) Փուճ բան ։
'ի Սնոտիս, կա՛մ Սնոտի ։ (Մակբայ.) Պօշ տեղը. նաֆիլէ ։
Սնոտիաբարբառ ։ Սուտ իֆտիրայ ընող. սուտասանութեան մուհալէֆայ ընող ։
Սնոտիաբարբառ պատմութիւնք ։ Սուտ ու մութ մուհալէֆայ ։
Սնոտիագործ ։ Գործքը փուճ. պօշ տեղը աշխատող ։
Սնոտիախօսութիւն ։ Փուճ բան ժողվող ։ ՏԷՅԼ, նաֆիլէ ժողված ։
Սնոտիապաշտ ։ Սուտաստուածութեան. սուտ բանով խաբող, կա՛մ խաբուած ։
Սնոտիապատճառ ։ Նաֆիլէ աշխատող ընող ։ ՏԷՅԼ. պօշ տեղը աշխատիլ եղած ։
Սնոտիասէր ։ Փուճ բան սիրող. փուճ բանի եաւէ ընկնող ։
Սնոտել ։ Փճանալ ։
Սնունդ ։ Աչէալէնալի ընելը ։ ՏԷՅԼ. աչէալէնալի ըլլալը ։

Սնուցանել ։ Աչէալէնալի ընել ։
Սնուցիչ ։ Աչէալէնալի ընող. տածող. սնուցանող ։
Սնուցողական ։ Աչէալէնալի ընող ։
Սնտիկ ։ Տե՛ս Սնդիկ ։

Ս Ո

Սոգոմ ։ Սոգոմ քաղաքը ։
Սոդոմական մեղք ։ Տե՛ս Արուագիտութիւն ։
Սոդոմացի ։ Սոդոմցի ։
Սոդոմայք ։ Սոդոմցիները ։ ՏԷՅԼ. գաւառապատմները. գժտեցը կնածները ։
Սոխ ։ Սոխ ։
Սոխակ ։ Աէրճիղալ գուշու ։ ՏԷՅԼ, պիւլպիւլ ։
Սողալ ։ Տե՛ս Սողիլ ։
Սողացուցանել ։ } Սողացնել ։
Սողեցուցանել ։
Սողիլ ։ Սողալ ։ ՏԷՅԼ, գետինը քաշէլ. գետինը թաւալելով ։ ՏԷՅԼ. սահիլ. մըրթիլ ընկնիլ. ղայմիշ ըլլալ. սիվիշիշ ըլլալ ։
Սողկագնաց ։ Գետինը սիւրիւքլէնալիչ ըլլալով քալող ։
Սողնակ ։ Սիւրկլիւ ։
Սողնահար ։ Օձէխայթած. աժտահիկը կծած ։
Սողոբայ ։ Տե՛ս Սեղեբայ ։
Սողոխ ։ Տե՛ս Սղոխ ։
Սողոսկեցուցանել ։ Շուտ շուտ սողացնել ։ ՏԷՅԼ, ղայմալիչ ընել. սիվիշտիրիճի ընել. կիրիշտիրիճի ընել ։
Սողոսկիլ ։ Շուտ շուտ սողալ ։ ՏԷՅԼ, ղայմիշ ըլլալ. սիվիշմիշ ըլլալ. կիրիշմիշ ըլլալ ։
Սողոսկուտ ։ Շուտ շուտ սողացող. ղայմիշ եղող. ղայմինճախ. սահփառակ ։
Սողուն ։ Սողուլճան. աժտահիկ. օձ. օձ ։ ՏԷՅԼ. չիրիփէնտէ ։
Սոճի ։ Չամ ։
Սոյզ ։ Պաթմիշ. պաթմիշ ըլլալը ։ ՏԷՅԼ, պաթըղըն. պաթմիշ եղած ։ ՏԷՅԼ, խօխուտ. տուալէթ. զազանի բուն ։
Սոյն ։ Աս. ասիկայ ։
Սոյնհետայն ։ Հեմէն տասը եաւէն. հեմէն շուտ մը. աս սահաթը ։
Սոյն օրին ։ Աօր. աս սահաթը ։
Սոյն օրինակ ։ Աոր պէս. աս պէս. ասանկ ։
Սոյր ։ Փառ. ակրէ. ծակ ու ծուկ տեղ ։ ՏԷՅԼ, վար վազելը. վար թափելը ։ ՏԷՅԼ, սուր վազող. վազուկ ։
Սոնիճ ։ Սոնիճ. չէօրէկ օթու ։
Սոսք ։ Հասա. թանձր. մխնալ ։
Սոսկալ ։ } Հասանալ. թանձրընալ. մխ- նալ ըլլալ ։ ՏԷՅԼ, կաւնակը հաստըննալ. քիթը մեծնալ. խօրօզլանալիչ ըլլալ ։
Սոսկանալ ։
Սոսկացուցանել ։ Հաստցնել. թանձրըցնել. գիրցնել. մխնալ ընել ։
Սոսր ։ Կոպիտ. եօղուն. զուպալաթ. աան- ղալախ. փառակ կոտր ։
Սոճա ։ Սափոց ։
Սոսինձ ։ Թութխալ ։
Սոսնձել ։ Թութխալով փակցնել. թութխալլանալիչ ընել ։
Սովոկ ։ Լուկ. սալթ. պարզուկ. չալլախ. պօշ ։ ՏԷՅԼ, եալըն ։ ՏԷՅԼ, բարակ. նազիկ ։ Տե՛ս և Սովոկութիւն. և Սովորական ։

Հաց Սոսկ ուտել : ‖ ցամաք հաց ուտել :
օր Սոսկ : ‖ լուր օր · պարապ օր :
Սոսկագոյն : ‖ խիստ լուրջ · խիստ պարապը · խիստ ցուրտ : Տճկ. խիստ վախենալը :
Սոսկալի : ‖ վախցուցիչ · վախենալու :
Սոսկալ : ‖ վախցուցանել · վախենալով դողալ · զէնքը թափել :
Սոսկական : } լոկ · պարապ · ընդհանուր · ռամիկ ·
Սոսկայլն : } հասարակ : Տճկ. եալըզ : Տճկ. պարապի մարդ · ապրուստ ճարող հոգի : Տճկ. վախենալու · զէնքը թափելու :
Սոսկումն : ‖ սարսափ · մեծ վախ : Տճկ. թիթրէ- մէ · հաճաթօղը : Տճկ. զարհուրանք կերպով :
Սոսկավկէթիւն : ‖ զարհուրելով հեծել :
Սոսկացուցանել : ‖ տես Սարսափեցուցանել :
Սոսկումն : ‖ սարսափելը · զէնքը թափելը :
Սով : ‖ սովելը : Տճկ. անօթութիւն :
Սովալլուկ : ‖ սովելէն կամ անօթութենէն մեռած :
Սովալլուկ առնել : ‖ սովելով մեռցնել · անօ- թութենէն սպաննել :
Սովալլուալ : ‖ սովելով աղքատացած ելած :
Սովալլուկ առնել : ‖ սովելով աղքատացած ը- նել · սովելով, կամ անօթութեամբ չարչարել :
Սովեալ : ‖ անօթի :
Սովամահ : ‖ սովելէն մեռած · անօթութենէն մեռնող :
Սովամահ առնել : } սովելով, կամ անօ-
Սովամահ կորուսանել : } թութեամբ մեռցնել, կամ կորսնցնել :
Սովամահ կորնչել : } սովելով կորսուիլ ·
Սովամահիլ : } սովելէն, կամ անօթութենէն մեռնիլ :
Սովատանջ : ‖ սովելէն տանջուած :
Սովեցուցանել : ‖ սովելու քաշել տալ · ա- նօթեցնել :
Սովիլ : ‖ սովելու քաշել · խիստ անօթենալ :
Սովոր : ‖ սովոր · ալըշըխ :
Սովորաբար, կամ Սովորականի : ‖ սովորութեամբ :
Սովորական : } սորված :
Սովորական (մեռեալ) : }
Սովորեցուցանել : ‖ սորվեցնել · ալըշգընտըրմըշ ընել · [illegible] ընել :
Սովորիլ : ‖ սորվիլ · ալըշգըն ըլլալ · [illegible] միշ ըլլալ :
Սովորոյթ : } սովորութիւն · ալըշգընլըգ :
Սովորութիւն : }
Սոր : ‖ փոս · գետնի մաղազայ, կամ մաղազայի ակերկ · գետնի մէջ խոռոչ : Տճկ. վար վա- զելը · վար թափելը : Տճկ. վազած տեղը · ձոր :
Սոր ազգեր : ‖ լնուլէ :
Սորամուտ : ‖ գետնի մաղազայի մտնող · ծակը մտնող :
Սորայ, կամ Սորայն : } սայրը · սայր ունե-
Սորայլին : } ցածը :
Սորեակ : ‖ սորեկ · քուլիխ :
սրթ Սորեկ : ‖ մեծ [illegible] :
Սորել : (ձեղագ.) } թափիլ · վաթիլ · վազել :
Սորիլ : } Տճկ. գուղրու թափիլ · ներս թափիլ · մէջ թափիլ : Տճկ. ցրուելով · խառնուիլ · հանդէն մտնել · հիմէն ըլլալ [illegible] :

Սորել : (ներգործ.) } թափել · վաթել · վազ-
Սորեցուցանել : } ցնել : Տճկ. դուրս թա- փել · ներս թափել : Տճկ. քաշուեցնել · ցրուեցնել · հեռու ղրկել · հանել մտնել :
Սորումն : ‖ թափիլը · վաթիլը · վազելը : Տճկ. դուրս թափիլը · վար վազելը : Տճկ. ցրուելը · քաշուիլը · հեռու գնալը :
Սորուն : ‖ սոր :
Սորսորել : ‖ թափթփել · վազվզեցնել :
Սորսորիլ : ‖ թափթփիլ · վազվզել :
Սոցայ, կամ Սոցայն : } սանոնցը · սանոնց ու-
Սոցայլին : } նեցածը :
Սոցայք : ‖ սանոնցները · սանոնց ունեցածներ- ըը · սանոնց եղածները :
Սոցուն : ‖ սանոնց :
Սուաղեցուցանել : ‖ անօթեցնել · սիրտը մարել :
Սուաղիլ : ‖ սիրտը մարիլ · անօթենալ :
Սուաղիմ թուղ : ‖ դեղ, ապրած, զարդարելու թուղթ :
Սուգ : ‖ սուգ · տրտմութիւն :
Սուգ ունել, կամ Սուգ առնուլ : ‖ սուգը մտնել · սգալ :
Սուզանել : ‖ ջուրը ջրղեցնել · պատերէն ը- նել : Տճկ. պահել · պահուըտցնել · ծածկել · կորսնցնել :
Սուզանիլ : ‖ ջուրը ջրղիլ · պատերէն ըլլալ : Տճկ. պահուըտիլ · պահուըտուիլ · կորսուիլ · ծածկուիլ :
Սուզել : ‖ տես Սուզանել :
Սուին : ‖ խոշտ · մզրախ · նիզակ :
Սուինաւոր : ‖ խոշտը · մզրախը :
Սուլել : ‖ սուլիչ չալել :
Սուլումն : ‖ սուլիչ չալելը : Տճկ. մըզըգը
Սուղ : ‖ քիչ · պզտիկ · կարճ :
Սուղահասակ : ‖ հասակը պզտիկ · հա- սակը նօսր :
Սուղել, կամ սուղել : ‖ սուլիչ չալել :
Սումն : ‖ քիչ :
Սունակ : } սոփայ · թօյախայ · ըէփտէ-
Սունակօթ : } անէ :
Սունաւոր : ‖ սոփալը · թօյախալը · ըէփտէ- անէն :
Սունդուրում, կամ Սունդուրիմ : ‖ մանկը- պատիկ լեզուն :
Սունկ : ‖ մանթար : Տճկ. սպիտակ թաղը · կա- նաչ թաղ :
Սուսեր : ‖ թուր · խանճար :
Սուսերակուռ : ‖ թուր կուռ շինողը եզով :
Սուսերահար : ‖ թրով զարնող, կամ զարկած :
Սուսերամերկ : ‖ թուր քաշող · թուր բռնող :
Սուսերամերկ : ‖ թուր քաշող · թուր բռնող · սալըխըթ :
Սուսերաւոր : ‖ թրաւոր :
Սուտ : ‖ սուտ · աշթաշը · խաղըլ սրտոյ :
Սուտ : ‖ սուտ : Տճկ., սուտերու · սուտ խօսող :
'ի Սուտ հանել զոք : ‖ մէկը սուտ հանել · սուտ ձգել :
'ի Սուտ մտանել : ‖ սուտ ելլել · սուտ ըլլալ :
Սուտակ : ‖ կայծ քար : Տճկ., լալ քար · խա- ըրը նշանը :
Սուտակ : ‖ սուտ լսող · սուտ դրուց :

Սուտակապաշտ : || խոշ քէշի. խոշամէտի խօսօղ :
Սուտակապաշտել : || խոշ քէշի ըլլալ. խոշամէտի խօսիլ :
Սուտակապաշտութիւն : || խոշ քէշլութիւն. խոշամէտի խօսք. շողոքորթութիւն :
Սուր : || Թուր : Տճկ. գամակ : Տճկ. Թրի, կամ դանկի բերան :
'ի Սուր սուսերի մաշել : } Թրով մեռցնել.
Ը Սուր հանել : } Թրէն անցնել :
Սուր : (ածական.) || սուր. կտրուկ. քէսկին :
Մանուկ Սուր : || արամիտ տղայ :
Սուր ձայն : || սուր ձայն. զիլ ձայն :
Սուրալ : || վազել. վաժիլ. շտապով ըլլալ :
Սուրբ : || սուրբ : Տճկ. Թէմիզ. փաք. խալիս. ղուրս :
Ս̃ առնել : || տես Սրբել :
Ս̃ընկալ : || ոը բան խոստուել ընող :
Սուրբինոց : || մէտքը սուր :
Սուրհանդակ : || շաթըր. փէյիկ. ուլախ : Տճկ. սայի :
Սուրհանդակութիւն : || շաթըրութիւն. փէյիկութիւն :
Սուրհանդակօրէն : || շաթըրի պէս. սայիի նման :
Սոփեստ : || իմաստութիւն. խելք : Տճկ. իմաստուն. փիլիսոփայ :
Սոփեստական : || իմաստութեան մէւթալլըխ :
Սոփեստես : || իմաստուն. փիլիսոփայ. վարպետ : Տճկ. շայըր :
Սոփեր : || գիրք :
Սոփիայ : || իմաստութիւն :
Սոփեստոյ : || տես Սոփեստես :
Սոքիմէք, կամ Սոքումէք : || ասոնցմով :

Ս Պ

Սպաթար : || սօլաքպաշի : Տճկ. սէրասկեր :
Սպահ : || տես Սպայ :
Սպահական : || սպահիին կամ ասկէրի մէւթալլըխ :
Սպայ : || սպահի. միւսէլլէմ : Տճկ. զօրք. ասկէր. պէօլիւկ :
Սպայազօր : } սպահը ասկէրի. աթըը սա-
Սպայակոյտ : } կէր :
Սպայապետ : || սպահը պաշը. սէրասկէր :
Սպանակ : || սպանօղ. մեռցնօղ : Տճկ. սխօռ էօլշիւսիւ :
Սպանանել : || սպաննել. մեռցնել : Տճկ. մօրթել :
Սպանդ : || սպաննելը. մորթելը. զոհելը : Տճկ. կօհ. զուռպան : Տճկ. փէշքէշ :
'ի Սպանդ վարիլ : || սպաննուելիլ երթալ. մորթ ըլլալու տարուիլ :
Սպանդանոց : || սալխանայ. խասապխանայ. խասապի խանութ :
Սպանդարամետ : || բաքոս կուռքը :
Սպանդարամետական : || բաքոսի մէւթալլըխ :
Սպանդարան : || տես Սպանդանոց :
Սպանիայ : || սպանեայ :
Սպանիացի : || սպանեացի :
Սպաննել, կամ Սպանել : || սպաննած :
Սպաննութիւն : || տես Սպանութիւն :
Սպաննօղ, կամ Սպանօղ : || արընոտէր :
Սպանեա : || սպանեացի :
Սպանութիւն : || արընոտէրութիւն. արըում. ջարդ :
Սպանութիւն ընել : || արըուն ըլլալ :

Սպանումն : || սպաննելը. մորթելը : Տճկ. ջարդ. մահ :
Սպառ : || վերջ. սօնը :
'ի Սպառ : || մինչև 'ի վերջը. սօնըսիւնատա : Տճկ. բոլորը. պիւթիւն :
Սպառազէն : || փիրք սիլահ. սիլահը : Տճկ. զիլիհտար, կամ սիլիհտար :
Սպառազինել : || փիւրսիլահ ընել. սիլահ փուստ հագցնել. ձէնկ հանել :
Սպառազինիլ : || փիւրսիլահ ըլլալ. սիլահլանմիշ ըլլալ. սիլահը փուստաը ձէնկ եցլել :
Սպառազինութիւն : || սիլահ փուստատի թագիմ. ձէպպէ, կամ ձէպէ : Տճկ. փիւրսիլահ ըլլալը. զիլիհտարութիւն :
Սպառնալ : || հատնիլ. քէօքը կտրիլ. չքանալ. տակսիլ :
Սպառացուցիչ, կամ Սպառեցուցիչ : || հատցնօղ. քէօքը կտրօղ :
Սպառել : } հատցնել. քէօքը կտրել.
Սպառեցուցանել : } հէչ չթողուլ : Տճկ. թէլէֆ ընել. զայ ընել :
Սպառիլ : || հատնիլ. չքանալ :
Սպառընթաց : || մինչև 'ի վերջը վազօղ :
Սպառնալիք : || ահ տալը. չէօրչ. աթմիշ թութմիշ ընելը. ուքէիզ :
Սպառնալ : || ահ տալ. չէօրչ ընել. աթմիշ թութմիշ ընել. ուքէիզ ընել :
Սպառնացուած : } տես Սպառնալիք :
Սպառնում : }
Սպառուած : || հատնիլը. չքնալը : Տճկ. վերջ. սօնը : Տճկ. թէփէ. ծայր. քէնար :
Սպառումն : || հատնիլը. չքնալը :
Սպառասպուռ : || խիստ պէթէր. խիստ զալըմ. խիստ մեծ. չափէ դուրս : Տճկ. թամ. յետինքը. պիւտիւթիւն. քէօքէն. պիրթամամ :
Սպառասպուռ կորուսանել : || ինչ կայ չըկայ թալլել :
Սպաս : || խզմէթ : Տճկ. բանեցնելը. պէտք ըլլալը. պէտք եղած բան : Տճկ. խազխաձախ. թէշձէմիլլէթ. ուաուամայ. թապըրմ. ըողակ. ման : Տճկ. կերակուր. ուտելիք. սրպաս. ապուր : Տճկ. զիաֆէթ :
Սպասաւ եկեղեցական : || ակիհ. մաղզմանն : Տճկ. նշխարքը. գինին :
Սպաս ունիլ, կամ Սպաս կալնուլ : } խզմէթ ընել :
Սպաս տանիլ, կամ 'ի Սպասու կալ : }
Սպաս արկանել : }
Սպաս առնել : || պէքլէմիշ ընել. կենալ. ակն-չ ուշք նայիլ : Տճկ. հօգալ. սիւզմիշ ընել. խուռմիշ ընել. ալէստայ ընել : Տճկ. կերակուր շինել. զիաֆէթ ընել :
Սպասալար : || սէրասկեր : Տճկ. սօլախ :
Սպասահարկել : || խզմէթ ընել :
Սպասահարկութիւն : || խզմէթ :
Սպասաւու : || խզմէթ ընդուօղ :
Սպասաւորութիւն : || խզմէթ ընդունիլը :
Սպասատուն : || խզմէթ խանայ : Տճկ. աւան դատուն :
Սպասարար : || էվքեահիաը. վէքիլխարճ :
Սպասարարութիւն : || էվքեահիայի մանսուպ. վէքիլխարճութիւն :

Սպատարկել : || խղճմտել ընել ․

Սպասաւոր : || [illegible]

Սպասաւորել : || խղճմտել ընել : [illegible]

[illegible]

ներս մտցնել ․ [illegible] ընել :

Սպրդիլ : || ուստեկով ներս մտնել ․ ներս [illegible] ըլլալ :

[illegible] : } [illegible] ներս մտնել ․

Սպրդումն : } [illegible]

Սպրկիկ : || [illegible]

Ս Ռ

Սռփինչ, կամ Սռփէչ : || տես [illegible]

Սռնակ : || սայլի սռնի ․ մէկ :

[illegible] : || [illegible] ․ [illegible] կան չորսաք : [illegible]

Ս Տ

Ստաբան : || սուտ զրուց :

Ստաբանեմ խօսք : || սուտ խօսք :

Ստաբանել : || սուտ խօսիլ :

[illegible] || սուտ [illegible] սուտ խօսք :

[illegible]

ՏՃԿՆ, սակցնել :
Ստանդ : || տե՛ս Ստադիոն :
Ստանկ : || միւթիւն · ըռայէ :
Ստանձնել : || շալկել · կռնակը առնել · վրան առնել · վերցնել :
Ստանուն : || սուտ անուն ունող :
Ստաշխն : || սլուհուր · պառապքինլիւկ :
Ստապաճոյճ : || սուտ տխուղմիչ ընող : ՏՃԿՆ, տխուղմէ · եամխմայ :
Ստապանծ : || սուտ պարծենցող · ստուէն վրայ Թամլամիշ եղող :
Ստապատիր : || սուտուտմուտ :
Ստասաց : || սուտղըրուց :
Ստատ, կա՛մ Ստադ · || տե՛ս Ստադիոն :
Ստատաղ : || սուտղըրուց :
Ստացական : || վաստկելու · ունենալու, կա՛մ վաստկած : ՏՃԿՆ, ստեղծած · եղած :
Ստացանիլ : || վաստկուէիլ · ունեցուէիլ : ՏՃԿՆ, ստեղծուէիլ :
Ստացիչ : || վաստկող · ունեցող : ՏՃԿՆ. ըս_տեղծօղ :
Ստացիկ : || վաստկած , կա՛մ վաստըկող , կա՛մ վաստկելու :
Ստացուած : || վաստակ · գին : ՏՃԿՆ, ըռզգը · մալ · միւլք : ՏՃԿՆ, ստեղծուած :
Ստացուածիլ : || վաստըկիլ · ունենալ :
Ստացուցանել : || վաստկցնել : ՏՃԿՆ, սուտ ցցնել · սուտ ձգել · սուտ հանել :
Ստացք : || ունենալը · վաստկիլը :
Ստափառ : || սուտ փառք ունող : ՏՃԿՆ, սուտ մէսէպ ունող :
Ստափառութիւն : || սուտ փառք : ՏՃԿՆ, ծուռ մէսէպ :
Ստգիւտ : || մեղադրանք · քամահրանք · սի_թէմ · սուչ : ՏՃԿՆ, մեղադրանքի տակ ըն_կած · սուչլու : ՏՃԿՆ, քամահրելու · այըպլը · լէքէլի · սախատ :
Ստգտանել : || մեղադրել · սուչլու ձգել · քա_մահրել · սիթէմ տալ · Թաշիր ընել :
Ստգտանք : || մեղադրանք · քամահրանք · սի_թէմ · սուչ :
Ստել : || սուտ խօսիլ · սուտ բռել · խաբել : ՏՃԿՆ, սուտ հանել · սուտ ձգել :
Ստեղն : || ստեղն :
Ստեղծաբանութիւն : || տխուղմէ բան · մահա_նայ : ՏՃԿՆ, վարպետ խօսք :
Ստեղծագործ : || ստեղծող : ՏՃԿՆ, ստեղծած :
Ստեղծագործել : || ստեղծել :
Ստեղծագործութիւն : || ստեղծելը :
Ստեղծական : || ստեղծուող · եղած :
Ստեղծակից : || մէկ տեղ ստեղծուող , կամ ստեղծած :
Ստեղծանել : || ստեղծել : ՏՃԿՆ, իճատ ընել · փէյտահ ընել · հասըլ ընել · ձեւացնել · շինել :
Ստեղծատեսակ : || ստեղծուածի նման :
Ստեղծել : || տե՛ս Ստեղծանել :
Ստեղծիչ : || ստեղծող : ՏՃԿՆ, իճատճի · փէյ_տահ ընող · ձեւացնող · շինող :
Ստեղծուած : || ստեղծուած · ստեղծած բան : ՏՃԿՆ, իճատ ըրած բան · հասըլ ըրած բան · շէնք :

Ստեղծուածք սրտի : || խորհուրդ · մտածած բան · սրտին ուզածը :
Ստեղծութիւն · || ստեղծելը :
Ստեղծուլ : || տե՛ս Ստեղծանել :
Ստեղն : || ճուղ · ճիւղ : ՏՃԿՆ, Ֆիտան : ՏՃԿՆ, ծառի քիւթիւկ :
Ստեղունք ճրագարանի : || ճրագի Թեւերը :
Ստեղնական : || ճիղ ունող · տալլը · Ֆիտանլը :
Ստեղնաձիգ : || ճուղ երկնցնող :
Ստեղնել : || ծլիլ · Ֆիլիզլենմիշ ըլլալ · բուսնիլ :
Ստեպղին : || հաւուճ · փուրչուլուխ :
Ստերդումն : || սուտ երդում ընող · երդում չպահող :
Ստերերել : || տե՛ս Ստերխուրել :
Ստերխուր : || ծուռ · ղալատ · Թէրս :
Ստերխուրել : } ծռել · մոլորցնել · գլխէ հանել · շաշըրթմիշ ընել · ղալատեցնել :
Ստերխուրեցուցանել : }
Ստերխուրիլ : || ծռիլ · մոլորիլ · եանըլըլմիշ ըլլալ · ղալատենալ :
Ստերջ : || ստերջ · խսըր , կա՛մ ղըսըր :
Ստերջանալ : } ստերջ ըլլալ · խսըր ըլլալ :
Ստերջենալ : }
Ստերջիլ : }
Ստերջութիւն : || ստերջութիւն · խսըրութիւն :
Ստեւ : || տէվէր , կա՛մ խօզու մազ :
Ստեւագլխակ : || բըրդըլը · մազը բուրդ :
Ստէպ : || սխլէթ · ղօռ · տրտորանք : ՏՃԿԵՐՆ, սըխ · տայըմայ · եափըշան :
Ստէպ : (մակբայ ·) || սխլէթով · ղօռով · տը_տորնօք · սըխ · տայըմայ :
Ստէպ ստէպ : || սըխ սըխ · սըխճայ · Թէզթէզ :
Ստէքերուշն : || տուն տուն ըրած · տանաւոր չեղած :
Ստին : || ծիծ · մէմէ :
Ստինք երկրի , կա՛մ ջրոց : || ջրի բերան :
անկանիլ Ստեանց : || ծծերը ցցուէիլ : ՏՃԿՆ, ծծերը վար կախուէիլ :
Ստխպաբար : || սըխլէթով · ղօռով · տրտորնօք :
Ստխպել : || սըխլէթ ընել · ղօռ ընել · տը_տորցնել :
Ստիւրակս , կա՛մ Ստիւրաքս : || տե՛ս Ստորաքս :
Ստիւք : || տե՛ս Ստիքս :
Ստիւքիոն , կա՛մ Ստիքիոն : || տե՛ս Ստէ_քերուշն :
Ստիք : } կէտ · նօխտայ : ՏՃԿՆ, կէտով զա_տած բան :
Ստիքս : }
Ստիքել : || կէտ դնել · նօխտայով զատել · բանը տուն տուն ընել :
Ստկու : || հիլլէպազ , հարամզատայ · ֆէնա_պազ · վէլէտիզինայ :
Ստնանալ : } յաղթել · ներքեւ առնել · ղալիպ ընել :
Ստնանել : }
Ստնդեայ , կա՛մ Ստնդեաց : } ծծկան · ծիծ ծծօղ · ծիծ կեց բօղ · կիթ ուտօղ :
Ստնդիայ , կա՛մ Ստնդիաց : }
Ստնդի , կա՛մ Ստնդիացի : }
Ստնդու : } ծիծ տուօղ · ծծմար :
Ստնտու : }
Ստոծել : || պէօլմիշ ընել · զատել :
Ստողոգի : || տուն առ տուն երգ , կա՛մ տաղմոս :
Ստոման : || բղուկ · խաւամօղ : ՏՃԿՆ, տէսաք · փարչ · խանալԹայ :

Ստոյգ ։ ‖ ստոյգ․ ճիշտ․ ընդունելի, կամ ստոյգ․ ստուգապէս ։ ըստ ․ ճանաչել ․ հօգ․ շնորհակ․ խօսելով։
Ստոր ։ ‖ ներքև․ վարը ։ ըստ․ վարի․ ներքևի։
՚ի Ստորը ։ ‖ դէպ ՚ի վարը․ ցածանին։
՚ի Ստորև ։ ‖ վարէն․ ներքևէն։
՚ի Ստորև խոնհ ։ ‖ իմ ներքևէս․ իմ ներքևս։
՚ի Ստորև ձեռաց ։ ‖ ձեռացը ներքևէն։
՚ի Ստորև նոյ ։ ‖ անոր ներքևէն։
Ստորաբեր ։ ‖ վար բերող, կամ վար բերած։
Ստորաբերել ։ ‖ վար բերել։
Ստորագնայ ։ ‖ վարը կամ ներքևը բնակող։
Ստորագրեալ ։ ‖ վար առած ․ ցած մարդ․ ցած բան։
Ստորագիր ։ ‖ ներքևը գրուած ․ ներքևի գիր․ խմզայ։
Ստորադասեալ ։ ‖ զիջանել․ պարտ աշխատայ։
Ստորադրեալ, կամ Ստորադասայ ։ ‖ ցածկեկ․ խոնարհ ցած։
Ստորադրել ։ ‖ ներքևը դրել․ վարը դրել․ ձեռք դնել․ խոնարհ ընել։ ըստ․ դրել․ նշանակել․ նախնչել․ ձևացնել։
Ստորադրութիւն ։ ‖ ներքևի գիր․ խմզայ։
Ստորադաս ։ ‖ վարը դրուած․ ներքևը
Ստորադասական ։ } ամփոփուած․ ներքևը դը
Ստորադասականութիւն ։ ‖ ցած ։
Ստորադասական եղանակ բայից ։ ‖ ստորադասական եղանակ։
Ստորադասել ։ ‖ ներքև դնել․ ներքև ձգել։
Ստորադասութիւն ։ ‖ ներքև դնելը․ ներքև ձգելը։
Ստորածայր ։ ‖ ծայրը ցած ։ ըստ․ ներքև գը
 լուած․ ներքև ձգած։
Ստորադրութիւն ։ ‖ ներքևը դնելը։
Ստորադրել ։ ‖ ներքև դնել․ ներքև ձգել։
Ստորանկեալ ։ ‖ ներքևէն, կամ վարէն կարող․ ներքևէն, կամ վարէն կարուած ։
Ստորախոնարհել ։ ‖ ասպէն կորել։
Ստորածածկել ։ ‖ վար ծածկել․ վար թագնել։
Ստորաբերեալ ։ ‖ ասպէ կեղծող․ ներքևէն ։ ըստ, ասպէ ասպան․ ընդունում ։ ըստ, ծառայ․ խոնարհութիւն ։
Ստորակայք ։ ‖ Թագաւոր։
Ստորակայել ։ ‖ ներքև մտնել․ ներքևը կենալ․ ասպէ ընելով։
Ստորակայութիւն ։ ‖ ներքև կենալը․ ասպէ գալը ․ ըստ, ծառայութիւն․ խոնարհութիւն։
Ստորական ։ ‖ վարին ։
Ստորակառավար ։ ‖ ասպէ ներքև դարձնել խորհ, կամ անթաշխուլ։
Ստորակայեցել ։ ‖ վարը կամ ներքևը դնել։
Ստորակայ ։ ‖ տես Ստորակայ։
Ստորակէտ ։ ‖ ստորակէտ․ ամենէն քանի կէտ։
Ստորակածուխ ։ ‖ ասպէն, կամ վարէն կարուած։
Ստորակարկառել, ամփոփել } ասպէն կարել․ ու
Ստորակարկել ։ } սուլելով մէ պատմելով
 նել․ կամփոքուն մէ դալոր ձգել։
Ստորահակ ։ ‖ վար ծռած ։
Ստորայեն ։ ‖ վարին ։
Ստորանախանձ ։ ‖ տես Գետնախանձ ։
Ստորանկ ։ } վար ընկած․ ներքև ընկած ։
Ստորանկեալ ։
Ստորանկանել, կամ Ստորանկել ։ ‖ ներքև

ընկնիլ․ վար ընկնիլ։
Ստորանկութիւն ։ ‖ վար ընկնիլը։
Ստորասական ։ ‖ խոստովանել ընող, կամ խոստովանել ընելու ։
Ստորասել ։ ‖ խոստովանել ընել․ ընդհատ ընել․ հաւ ըսել։
Ստորասացող ։ ‖ ասելը չալուած․ վար քշուած․ խոստովանելը պատճառը եղած ։
Ստորասատուութիւն ։ ‖ ասելը չալուածելը խոստովանելը պատճառը ընել։
Ստորասութիւն ։ ‖ ընդհատ, կամ ներքեւ․ խոստովանել ընելը։
Ստորատեսակածական ։ ‖ երկրաչափական անկիւնած։
Ստորատ ։ ‖ ասելը կարուած ։ ըստ․ ստորադասել։
Ստոր արկանել ։ ‖ ներքև ձգել։
Ստորաքարշ ։ ‖ տես Ստորանկարշ։
Ստորաքար, կամ Ստորաձև, կամ Ստրաստիլ ։ ‖ փայտայ պատուհան ։
Ստորերկրայ ։ ‖ վարերկիրը․ վարի անկեանները․ վարի աերալաշխարհը ։
Ստորերկրեայ ։ ‖ գետնի ասկինը․ գետնին ներքևի կեանքը․ վարինը ։
Ստորև ։ ‖ ներքևը․ վարը ։
Ստորև, կամ Ստորևք ։ (մակբայ) ‖ վարինը․ ներքևինը։
Ստորին տառադասականաց ։ ‖ ստորին ։
Ստորին ։ ‖ ներքևինը․ վարինը ։
Ստորինք ։ ‖ վարի դին․ ներքևի ասելը․ գետնեայ։
Ստորիմանել ։ ‖ վար իջնել։
Ստորինագոյն ։ ‖ տես Ստորագոյն։
Ստորնական ։ ‖ տես Ստորական։
Ստորնակ ։
Ստորնակայիք ։ } ցածկեկ․ վարի․ ասելի․
Ստորնական ։ } ներքևի ։
Ստորնայիք ։
Ստորնաւոր ։ ‖ աշխարհական։
Ստորոգութիւն ։ ‖ գետինը սեփականութենէ եղածը ։ ըստ, գետինը ընկած․ գետինը կալուած․ աշխարհական․ ցած․ գէշ․ խեղճ ։
Ստորնեայք ։ ‖ տես Ստորերկրայ։
Ստորոգել ։ ‖ ըսել․ ընդհատ ընել․ այս այսպէս է ըսել ։
Ստորոտ ։ ‖ ասել․ է թէ կ․ գործածման․ ասելը ․ ընկերներ․ ասելը․ չըսածն է ․ թէկեր ։ ըստ, փէշ․ գոր օրինակ․ ասորոտ հանդերձից ։ ասելի․ լաթին փէշերը ։
Ստորնիքուշ ։ ‖ փէշերը գետինը քաշելով ․ փէշերը քաշող ։
՚ի Ստորոտս ։ ‖ ասելէն․ ներքևէն․ վարէն։
Ստրուկ ։ ‖ հաստ․ Թանձր ։ ըստ, ասելոյ խուլեթիւ․ փորլու ։
Ստուարաբեղ ։ ‖ կաթը հաստ ․ ջիր թևերը հաստ ։
Ստուարաբուն ։ ‖ խիտ հաստ․ խիտ թանձր ։
Ստուարածին ։ ‖ հաստ ծառ ։
Ստուարակարգագար ։ ‖ հաստ կարուած ․ կամ հաստ կարկատող ։
Ստուարաձևան ։ ‖ ձեռքը հաստ ։ ըստ, զինի կոն․ խուլեթիւ․ զօրլու․ քաջեր ։
Ստուարամանեդ ։ ‖ հաստամանդող, կամ հաստ մանուած ։
Ստուարայետ ։ ‖ հաստակեղ․ թանձրդեղ։

Ստաւճարապատ : || [illegible] :

Ստաւճարաստեղծ : || Ճարտար հնարող · գեղեցիկ [illegible] հնարող :

Ստաւճարացուցանել : || Հաստատել · [illegible] :

Ստուգաբան : || Ճշմարիտ խօսող · ճշգրիտ գրուածոց : Տե՛ս, ստուգաբանօղ · բառին ստոյգ միտ գտնող :

Ստուգաբանել : || Ճշմարիտ խօսել · ճշգրիտ խօսել : Տե՛ս, ընդրդել · խորամտ ըլլալ · մեկնիչ ըլլալ · մեկնել : Տե՛ս նաև [illegible] ստուգաբանել :

Ստուգաբանութիւն : || Ճշմարիտ խօսք · խորամտ : Տե՛ս, բառի ստուգաբանութիւն :

Ստուգաբեր : || Ճշմարիտ գիտցող :

Ստուգագիր : || Ճշմարիտ գրող · ուղիղ գրող :

Ստուգագոյն : || Խիստ ընդրդ · խիստ ստոյգ :

Ստուգադրել : || Ընդրդ դրել, կամ [illegible] ընել :

Ստուգահաւատ : || Հաստատուն Ճշմարիտ :

Ստուգապէս : || Իրաւ · իրաւցնէ · Ճշմարիտ :

[illegible] : || [illegible] · սահմանի գիտցող :

Ստուգել : || Ճշմարիտ ընել · ընդրդ ցուցնել · [illegible] ընել : Տե՛ս, սահմանը գիտնալ · [illegible] խնդրել : Տե՛ս, բառը ստուգաբանել :

Ստուգիւ : || տե՛ս Ստուգապէս :

Ստուգութիւն : || Ճշմարտութիւն · ընդրդութիւն :

Ստուեր : || շուք :

Ստուերագիծ : } պատկերներու Թաղանթ [illegible]

Ստուերագիր : } շող · ուրուն ըլլող : Տե՛ս, պատկերը քաշող : Տե՛ս, պատկերներու Թաղանթ · ուրուն · շուք · շողոքր :

Ստուերագրել : || պատկերներու Թաղանթ քաշել · [illegible] ընել : Տե՛ս, պատկերներ քաշել · օրինակել · ձևացնել :

Ստուերագրութիւն : || պատկերներու Թաղանթ · ուրուն : Տե՛ս, օրինակ · ձև · շուք · շողոքր :

Ստուերադէմ : || շուք դէմք · շուք ձգող : Տե՛ս, բանի մը շուշաբը ունող :

Ստուերախառն [illegible] : || շքին խառնող · շքին խառնուող եղող :

Ստուերանման : || շուք ընելը · շուք · մութ · փուշ · մշուշ :

[illegible] Ստուեր[illegible] : || աչքը փուշ [illegible] · աչքը [illegible] : Տե՛ս, [illegible] ընել :

Ստուերական : || շքի նման · մթնշաղ · մշուշ : Տե՛ս, բանի մը երկինք կամ շուշաբը ունող :

Ստուերակերպ : || շքի պէս · մթնշաղ :

Ստուերահովանի : || մութը կամ խաւարը [illegible] տանող :

Ստուերամած : || շքով լուսաւոր · մթով պատած :

Ստուերամածել : || շքով մթնեալ խաւարել :

Ստուերանալ : || շուք դառնալ · մթննալ · խաւարին ըլլալ · [illegible] · փճանալ :

Ստուերանկար : || շուքը նկարող · մութը [illegible] · խաւար տեղ կեցող :

Ստուերապատ : || տե՛ս Ստուերամած :

Ստուերատ : || շուք կամ մթութիւն ընող · պայծառ :

Ստուերաստեղծ, կամ Ստուերաստեղծ : || շքի [illegible] · շքի պէս · մթնշաղ :

Ստուերացուցանել : || շուք գործել · շքով ծածկել · մթնցնել :

Ստուերին : || տե՛ս Ստուերական :

Ստուպի : || սուտ Ճանկայ :

Ստունգանել, կամ Ստունգանել : || բանը [illegible] անցնել · միտքին [illegible] · [illegible] · հրամանքը անցնիլ : Տե՛ս, [illegible] ըլլալ · [illegible] :

Ստունգանութիւն : } բանը [illegible] անցնելը

Ստունգանում : } [illegible] : Տե՛ս, սուտ խօսել ըլլալը · [illegible] :

Ստրատեղատ : || [illegible] · [illegible] · [illegible] չէրի [illegible] · [illegible] :

Ստրատեղատութիւն : || [illegible] · [illegible] :

Ստրատեղիգոն, կամ Ստրատեղիկոն : || [illegible] : Տե՛ս, [illegible] :

Ստրկածին : || ծառայէ ծնած · գերիէ ծնած :

Ստրկամած : || ծառայի, կամ գերիի [illegible] : Տե՛ս, ծառայէն, կամ [illegible] :

Ստրկային : || ծառայի [illegible] :

Ստրկանալ : || ծառայ ըլլալ · [illegible] · [illegible] :

Ստրկապէս : || ծառայի կամ գերիի պէս :

Ստրկութիւն : || ծառայութիւն · [illegible] · գերութիւն :

Ստրոփիլոն : || [illegible] :

Ստրուկ : || ծառայ · գերի · [illegible] :

Ստրջանալ : || զզուել · փոխել · [illegible] ըլլալ, կամ [illegible] : Տե՛ս, [illegible] :

Ստրջանք : || զզուանք · [illegible] : Տե՛ս, [illegible] :

Ստրջացուցանել : || զզուեցնել · [illegible] : Տե՛ս, [illegible] :

Ստօրակ : || տե՛ս Ստորակս :

ՍՐ

Սրագլուխ : || գլխուն սուր · Թեքին սուր :

Սրագոյն : || խիստ սուր :

Սրագոյնք : || [illegible] · [illegible] շատ [illegible] :

Սրագործ : || [illegible] · [illegible] : Տե՛ս, [illegible] կամ քերելով [illegible] :

Սրագործութիւն : || [illegible] · [illegible] :

Սրալէն : } Թրով [illegible] եղող :

Սրալլանայ : }

Սրաթև : } սուր Թեւով :

Սրաթռիչ : }

Սրակից : || [illegible] :

Սրախողխող : || Թրով, կամ դանակով [illegible] :

Սրախողխող առնել : || Թրով, կամ դանակով սպաննել :

Սրածութիւն : || Թրով ջարդ :

Սրամիտ : || աչքը սուր :

Սրամտութիւն : || աչքաբացութիւն :

Սրանկոփ : || Թրէ անցած :

Սրանկոփ առնել : || Թրէ անցնել :

Արակատար : ‖ Ճիգով, կամ զանգակով կոչող. կամ կոչված : ռմկ. [illegible] կոչված. [illegible] կոչող :

Արահ : ‖ հրապոյր. ուրախութիւն. թեթեւ. բան. [illegible] մխիթարանք :

Արահեակ : ‖ ուրախութիւն. թեթեւ. բան : ռմկ. փերան :

Արահնաձայն : } ուրախութեան, կամ բանի ձայն :
Արահաձայն :

Արահնաձայնութիւն : ‖ մխիթարանք կամ քաղցրութիւն ձայնով ուրախ [illegible] :

Արահոյակ : ‖ [illegible] :

Արամն : ‖ [illegible] :

Արամաւ : ‖ տես Արամազդ :

Արամեան : ‖ տես Ասորեստանեան :

Արամիր : ‖ մեծագոյն ամպ :

Արամեակ : ‖ [illegible] :

Արամունի : ‖ ուրախ խօսող : ռմկ. [illegible] կամ զան- գի ձայն տալով :

Արամութիւն : ‖ [illegible] :

Արայապաշտ : ‖ Ձերմակ մազոյ մազով : ռմկ. [illegible] :

Արանայ : ‖ [illegible] ռմկ. [illegible] ընել. [illegible] ընել. [illegible] ընել :

Արանձնակ : ‖ [illegible] :

Արաշարժ : ‖ [illegible] կամ [illegible] : ռմկ. [illegible] :

Արավառ : ‖ Թերով սկեսրանգանակից [illegible] :

Արավառել : ‖ Թերով սկեսրանգանակի [illegible] :

Արավառ : ‖ Թռչուն քաշող : ռմկ. [illegible] . [illegible] Թռչող : ռմկ. [illegible] . [illegible] :

Արավառ : (հնչե.) ‖ [illegible] :

Արավարիչ : ‖ [illegible] :

Արավարութիւն : ‖ [illegible] :

Արատեր : ‖ [illegible] : ռմկ. [illegible] :

Արատաւոր : ‖ Թերի [illegible] : ռմկ. [illegible] :

Արատաւորութիւն : ‖ [illegible] : ռմկ. [illegible] :

Արատացուցանել : ‖ [illegible] : ռմկ. [illegible] :

Արափոււ : ‖ [illegible] :

Արբարան : ‖ [illegible] . Որ [illegible] :

Արբաբանել : ‖ [illegible] . Որ [illegible] :

Արբաբանութիւն : ‖ Որ [illegible] :

Արբաբեհեզ : ‖ [illegible] :

Արբագէտ : ‖ Թեթեւ գրող. կամ [illegible] : ռմկ. [illegible] :

Արբագէտ : ‖ Որ [illegible] :

Արբագոյն : ‖ [illegible] Որ :

Արբագործ : ‖ Որ [illegible] :

Արբագործել : ‖ Որ [illegible] :

Արբագոյն : ‖ [illegible] :

Արբագունդ : ‖ [illegible] :

Արբագրել : ‖ [illegible] :

Արբագրութիւն : ‖ [illegible] :

Արբադատ : ‖ Որ . [illegible] :

Արբադատաւ : ‖ Թեթեւ կամ Որ [illegible] :

Արբադաւանութիւն : ‖ Որ [illegible] :

Արբաղնականել : ‖ Որ կամ [illegible] :

Արդարադատութիւն : ‖ Որ կամ հոգեւոր [illegible] :

Արդարաւագէտ : ‖ Որ [illegible] :

Արդարագործ : ‖ Որ [illegible] :

Արդարագործել : ‖ [illegible] :

Արդարագործութիւն : ‖ [illegible] :

Արդարադատութիւն : ‖ [illegible] :

Արդարադատ : ‖ [illegible] կամ [illegible] :

Արդարադատակ : ‖ [illegible] :

Արդարադատաւոր : ‖ Որ [illegible] :

Արդարախօս : ‖ Որ [illegible] :

Արդարակաց : ‖ Որ [illegible] :

Արդարական : ‖ [illegible] :

Արդարակրօն : ‖ Որ [illegible] :

Արդարակցորդ : ‖ [illegible] :

Արդարահեռ : ‖ [illegible] : Որ [illegible] :

Արդարաձայն : ‖ տես Արդարադատ :

Արդարաձայնել : ‖ տես Արդարադատել :

Արդարաձայնութիւն : ‖ Որ [illegible] :

Արդարամիտ : ‖ [illegible] , կամ Որ [illegible] :

Արդարամտութիւն : ‖ Որ [illegible] :

Արդարամտօրէն : ‖ Որ [illegible] , կամ [illegible] :

Արդարանալ : ‖ [illegible] :

Արդարանիւ : ‖ [illegible] :

Արդարանիստ : ‖ [illegible] :

Արդարանութիւն : ‖ [illegible] :

Արդարան : ‖ Որ [illegible] :

ռմկ. Արդարն : ‖ [illegible] :

Արդարանալ : ‖ Որ [illegible] :

Արդարանչական : ‖ տես Արդարադատ :

Արդարանուէր : ‖ տես Արդարադատող :

Արդարասէր : ‖ [illegible] :

Արդարասիրական : ‖ [illegible] , կամ [illegible] :

Արդարատեսութիւն : ‖ տես Արդարադատ :

Արդարացուցանել : ‖ Որ [illegible] . Որ [illegible] :

Արդարացի : ‖ [illegible] :

Արդարանալ : } [illegible] . Որ [illegible] :
Արդարանութիւն : }

Արդարատեսութիւն : ‖ [illegible] :

Արդարաշ : ‖ [illegible] :

Արդարատան : ‖ [illegible] :

Արդարատութիւն : ‖ [illegible] :

Արդարարար : ‖ [illegible] :

Արդարացոյց : ‖ [illegible] :

Արդարացուցանել : ‖ [illegible] . Որ [illegible] :

Արդարափայլ : ‖ [illegible] :

Արդեամբ : ‖ [illegible] . [illegible] , կամ [illegible] :

Արբենալ : ‖ արբեցութեամբ թմրել : ռմկ. [illegible] . Որ ընել : ռմկ. [illegible] . [illegible] ընել : ռմկ. [illegible] ընել :

Արբեցուցանել : ‖ [illegible] :

Արբեցող : ‖ [illegible] Որ :

Արբեցութիւն : ‖ Որ Որ [illegible] : ռմկ. , Որ [illegible] :

Արբեցողութիւն : } Որ Որ [illegible] . Որ [illegible] :
Արբշռութիւն : }

Արբիլ : ‖ [illegible] : ռմկ. [illegible] :

Սրբութիւն ։ ‖ սրբութիւն · թէմիզլիւթիւն · սր_
բանք · այն սուրբ բանը ։
Սրբուհի ։ ‖ սրբուհի · սբ կնիկ ։
Սրել ։ ‖ սրել · սրելու ընել ։
Սրեղջիւր ։ ‖ պողպատէ սուր ։
Սրընթաց ։ ‖ սուր վազող · կրակի պէս վազող ։
Սրընթացութիւն ։ ‖ սուր վազելը · կրակի պէս
վազելը ։
Սրիլ ։ ‖ սրնալ · սուր կամ կտրուկ ըլլալ ։
Սրիկայ ։ ‖ [illegible] · խուժան · տմարդի ·
խեղճուկ ։
Սրիկան ։ ‖ սրունքներուն նման կարճիկ [illegible] ։
Սրինգ ։ ‖ նայ · ղաւալ · չըբըղըն · [illegible] ։
Տէս․, [illegible] ։ Տէս․, [illegible] · [illegible] · թու_
լում ։
Սրիչ ։ ‖ սրօղ · սրելու գործիք ։
Սրնգահար ։ ‖ նայ չալող · [illegible], կամ մե_
խակ չալող · չըբըղըն չալող ։
Սրովբէ ։ ‖ սէրոբէ ։
Սրովբէագեղութիւն ։ ‖ սէրոբէներու գեղեցկութիւն ։
Սրովբէաշող դէմք ։ ‖ սէրոբէի կամ հրեշտակի
փայլած դէմք ։
Սրովբէագումար ։ }
Սրովբէագունդ ։ } սէրոբէներու բազմութիւն ։
Սրովբէական ։ ‖ սէրոբէներուն վերաբերեալ ։
Սրովբէամաքուր ։ ‖ սէրոբէներն մաքրուած, կամ
սէրոբէի պէս մաքուր ։
Սրովբէապար ։ ‖ սէրոբէներով պատուած ։
Սրովբէատես ։ ‖ սէրոբէ տեսնող ։
Սրովբէատիպ ։ ‖ սէրոբէի նման ։
Սրովբէափառ ։ ‖ տե՛ս Սրովբէապար ։
Սրոց ։ ‖ սրելիք · մասատ ։
Սրունկ ։ ‖ ոտքի շիշէ · ոտքի ոսկորները ։ Տէս․,
ոտքին առջեւի շիշէ ։
Սրութիւն ։ ‖ սրութիւն · քէսկինութիւն ։
Սրունդն ։ ‖ տե՛ս Սրունք ։
Սրուակն ։ ‖ անկանոն սուր ։
Սրունք ։ ‖ ձեռները, կամ ձեռքը · պատառը ։
Սրսկալեան ։ ‖ [illegible] · [illegible] նա_
թախ ։ Տէս․, ներքի օսայ ։ Տէս․, [illegible] ·
[illegible] ։
Սրսկել ։ ‖ ցրցըքնել ։
Սրսկիչ ։ ‖ ցրցըքնող ։ Տէս․, ցրցըքնելու խոտ ։
Սրսկումն ։ ‖ ցրցըքնելը ։
Սրտաբեկեալ, կամ Սրտաբեկ ։ ‖ սիրտը գողացող ։
Սրտաբեկ ։ ‖ սիրտը փրցնող ։ Տէս․, սիրտը փր_
թած · լեղին պատռած ։
Սրտաբեկ առնել ։ } սիրտը փրցնել · լեղին
Սրտաբեկել ։ } պատռել · խիստ վախ_
ցնել ։
Սրտաբեկիլ ։ ‖ սիրտը փրթիլ · լեղին պատռիլ ։
Սրտաբեկութիւն ։ ‖ սիրտը փրթիլը · լեղին
պատռիլը ։
Սրտագէտ ։ ‖ սիրտը գիտցող ։
Սրտագէտ Աստուած ։ ‖ ամէնուն սիրտը ճանչցող ։
Սրտագող ։ ‖ սրտերնիդ կանչցող ։
Սրտաթափ ։ ‖ սիրտ չունեցող · վախկոտ ։ Տէս․,
սիրտը փրթած · լեղին պատռած ։ Տէս․,
սիրտը հալող · սիրտը մաշող · ամէնը կը_
տրտմող ։
Սրտաթափութիւն ։ ‖ վախկոտութիւն · սիրտը
փրթիլը ։

Սրտաթունդ ։ ‖ սիրտը [illegible] ։
Սրտալի ։ ‖ սրտանց · [illegible] ։
Սրտալիր ։ ‖ սիրտը լեցնող · սրտանց ։
Սրտակաթ ։ ‖ տե՛ս Կաթոգին ։
Սրտակեղ ։ ‖ սիրտը էրող, կամ խոցոտող ։ Տէս․,
սիրտը խոցող ։
Սրտակիզել ։ ‖ սիրտը էրել · սիրտը խոցոտել ։
Սրտակից ։ ‖ սրտակից ։
Սրտակտուր ։ ‖ սիրտը կտրող ։
Սրտակրանք ։ ‖ սրտի ցաւ ։
Սրտահատաչ ։ ‖ սրտանց ախ ընող ։
Սրտաճմլել ։ ‖ սիրտը ճմլել · սիրտը կտրատել ։
Սրտամաշ ։ ‖ սիրտը մաշող ։
Սրտայոյզ ։ ‖ սրտի [illegible] ։ Տէս․, [illegible] ։
Սրտանալ ։ ‖ սիրտով զօրանալ · սիրտով հերոսանալ ըլլալ, կամ համբերել մնալ ։ Տէս․, սրտոտ ըլ_
լալ · սիրտ առնել ։
Սրտապատառ ։ ‖ սիրտը վախէ ծգող, կամ սիրտը
վախէ ընկած ։
Սրտապնդիչ ։ ‖ սիրտը պնդող · սիրտ տուող ։
Սրտապնդել, կամ Սրտապնդանել ։ ‖ սիրտ տալ ։
Սրտապնդիլ, կամ Սրտապնդանիլ ։ ‖ սիրտ առնել ։
Սրտապնդութիւն, կամ Սրտապնդանութիւն ։ ‖ սիրտ
առնելը ։
Սրտաշարժ ։ ‖ սրտանց շարժող ընող · խորթ[illegible] ։
Սրտառուչ ։ ‖ [illegible] սիրտը քաշող · սիրտը
կտրող ։ Տէս․, միտք առնող · գրաւող · խմա_
ցող ։ Տէս․, քէֆ[illegible] · [illegible] · [illegible]
եղող · անհրաժեշտ · սիրտը գող ։
Սրտառուչ կտոր ։ ‖ [illegible] ։
Սրտատես ։ ‖ սիրտը տեսնող · միտքը խմացող ։
Սրտատրոփ ։ ‖ սիրտը տրփել տուող · սիրտը վեր
վեր ընկնող ։
Սրտացաւ ։ ‖ սիրտը ցաւող, կամ [illegible] ։
Սրտացաւութիւն ։ ‖ տե՛ս Սրտցաւութիւն ։
Սրտացուցանել ։ ‖ սիրտով զօրել · սիրտով հե_
րոսան ընել · սիրտով համբել մնալ ։ Տէս․,
սիրտ տալ ։
Սրտացուցիչ ։ ‖ սիրտով զօրող · սիրտով համբեր
մնացող ։ Տէս․, սիրտ առնող ։
Սրտեայ ։ }
Սրտեղ ։ } սիրտ ունեցող · սրտոտ ։
Սրտեռանալ ։ ‖ սրտոտ ըլլալ ։
Սրտեռութիւն ։ ‖ սրտոտութիւն ։
Սրտեռանդն ։ ‖ ջերմեռանդ · սիրտով զօրաւոր ։
Սրտի խորք ։ ‖ սրտի հանդիստ · խոշ ։
Սրտի մասունք ։ ‖ սրտանց · ձեռքի կեցածները ։
Սրտմտական ։ ‖ բարկացկոտ ։
Սրտմտանք ։ ‖ տե՛ս Սրտմտիլ ։
Սրտմտեցուցանել ։ ‖ բարկացնել · կատղեցնել ·
կրակ կտրեցնել ։
Սրտմտիլ ։ ‖ բարկանալ · կատղիլ · կրակ կտրիլ ·
փրփրիլ · եսկիշիշ ընել ։
Սրտմտութիւն ։ ‖ խիստ բարկութիւն · կրակ կտրիլը ·
եսկիշիլը ։
Սրտմտող ։ ‖ կատղած · կրակ կտրող · եսկի_
շիշ ընող ։
Սրտնեղել ։ ‖ բարկանալ · նեղանալ ։
Սրտնեղութիւն ։ ‖ բարկութիւն ։
Սրտնիլ ։ ‖ բարկանալ · նեղանալ ։
Սրտնութիւն ։ ‖ բարկութիւն · նեղանալը ։

Սրտոտ ։ Սրտոտ ։
Սրտցաւաբար ։ Սրտի ցաւելով, կսկծալով ։
Սրտցաւութիւն ։ Սրտի ցաւ, կսկիծ ։
Սրօքէ ։ Սրօքէ ։
Սրօնք ։ Տե՛ս Սրունք ։

Ս Փ

Սփածանելի ։ Փշրուելու, փռելի ։ Տե՛ս, չուխայ, տարածուելու ։
Սփածանել ։ Պռուշանել ըլլալ ։ Տե՛ս, կերով ամէն լաւ թող ամէն կողմ սփռուել ։
Սփածեցուցանել ։ Պռուշանել ընել ։
Սփածեցուցանել ընդ մէջ ։ Տարածանելի ։ Պռուշանել ըլլալ ։
Սփածումն ։ Պռուշանել ըլլալը ։ Տե՛ս, կերով ամէն լաւ թող սփռուիլը ։
Սփածուցանել ։ Տե՛ս Սփածեցուցանել ։
Սփիւռ ։ Փռած, ցրուած, տարածուած, կամ աղքատներու ։ Տե՛ս, տասա, պօք ։
Սփիւռք ։ Փռուածքը, ցրուածքը, տարածուածն ։ Տե՛ս, տարածուած տեղած բան, ցրուած հողը ։
Սփոփանք ։ Սրտի պաղեցնելու, սրտի զովացնելը, մխիթարութիւն ։ Տե՛ս, անցք ընելը ։
Սփոփել ։ Սիրտը բանալ, սրտին խօս բերել, մխիթարել, անցքը անցք ընել ։
Սփոփութիւն ։ Տե՛ս Սփոփանք ։
Սփռել ։ Փռել, տարածել ընել, ցիր ու ցան ընել, տարածուել ։
Սփռիչ ։ Փռող, տարածել ընող, տարածող ։ Տե՛ս, փռելու սրըքս ։
Սփռումն ։ Փռելը, տարածելը, տարածուիլ ։
Սփրիդ, կամ Սփրիթ ։ Ոգելից ։

Ս Ք

Սքանչանալ ։ Զարմանալ, մաստ մնալ ։ Տե՛ս, զարմանալի ըլլալ ։
Սքանչանք ։ Զարմանալիութիւն, մաստ մնալու ։
Սքանչանիլ ։ Զարմանալ ։ Տե՛ս, զարմանալի ըլլալ ։
Սքանչանք ։
Սքանչացումն ։ } Զարմանք ։
Սքանչացուցանել ։ Զարմացնել ։
Սքանչելագործ ։ Հրաշք գործող ։
Սքանչելագոյն ։ Խիստ զարմանալի ։
Սքանչելագործ ։ Հրաշք գործող ։ Տե՛ս, Հրաշքով եղած ։
Սքանչելագործել ։ Հրաշք գործել ։ Տե՛ս, զարմանալի կերպով շինել, կամ ընել ։
Սքանչելագործութիւն ։ Հրաշք ։
Սքանչելաբար ։ Զարմանալի ձեւ, կամ դորձ ունող ։
Սքանչելատեսիլ ։ Զարմանալի, մաստ մնալու ։
Սքանչելակերպ ։ Մեծ գեղեցիկ կերպարանք ունող ։
Սքանչելահրաշ ։ Խիստ զարմանալի ։
Սքանչելաշուք ։ Խիստ մեծ գեղեցիկ, խիստ քաղցրալի ։
Սքանչելապայծառ ։ Խիստ պայծառ ։
Սքանչելապատուած ։ Զարմանալի կերպով պատմող կամ պատմած ։
Սքանչելանկար ։ Զարմանալի կերպով ։
Սքանչելատես, կամ Սքանչելատեսակ, կամ Սքանչելատեսիլ, և կամ Սքանչելատեսիլք ։ Տե՛ս Սքանչելակերպ ։
Սքանչելագործող ։ Հրաշք գործող ։
Սքանչելաբարոյ ։ Զարմանալի բարքեր՝ կամ սովոր ունող ։
Սքանչելաբանութիւն ։ Զարմանալի գեղանահատութիւն, խիստ Փիլիսոփա ։
Սքանչելափառ ։ Խիստ մեծ գեղեցիկ, խիստ քէնաղանելի ։
Սքանչելի ։ Զարմանալի ։
Սքանչելիք ։ Հրաշք, մեծ զարմանք ։
Սքանչելութիւն ։ Զարմանալի ըլլալը, հրաշք, զարմանք ։
Սքանչելուղիչ ։ Զարմանալի ձեւ ունող ։
Սքանչումն ։ Զարմանք ։
Սքանչք ։ Տե՛ս Սքանչելութիւն ։
Սքեմ ։ Հագնելու, կամ կրօնաւորի լաթ, խալաթ ։
Սքեմաւոր ։ Հագնելու, կամ կրօնաւորի լաթ հագնող ։
Սքիմոս, կամ Սկիթոս ։ Տե՛ս Հերձի ։
Սքօղել, կամ Սքողել ։ Քող ձգել, ծածկել ։
Սքօղումն ։ Քող ձգելը, ծածկելը ։

Ս Օ

Սօսեր ։ Սօսեր, փարպուճ, ծառից անունն, տօսախ ։
Սօս ։ Չինար, կամ չինար ծառին ։ Տե՛ս, վախճանալու, զաւլով, եւ ուրուագ ։
Սօսաւաղրտան ։ Չինարի ներսէն ։
Սօսափիւն ։ Տե՛ս Սօսափիւն ։
Սօսափել ։ Փշշացնել, խիստ վախնալու, դղրդալ, դղրդալ ։
Սօսափիւն ։ Ձայն, գոռ ։ Տե՛ս, շշնկոց, փըսփըսոց ։
Սօսի ։ Չինար, կամ չինար ։ Տե՛ս, չինարի ծառ ։
Սօսինաթաւ ։ Դողդղալով պարկելով ։
Սօսիւն ։ Տե՛ս Սօսափիւն ։
Սօսյք ։ Չինարի ծառեր ։
Սօրամնտ, կամ Սառնանտ, կամ Սարմնտ, կամ Սարմնտացի ։ Մեհ ։ Տե՛ս, թանթառ ։
Սօփեստր ։ Խոստ ոսկի, զուտ ոսկի ։

Վ Ա

Վագր ։ Փեղկեպ ։
Վաղել ։ Վազել ։
Վազել զհետ ։ Ետևէն վազ ելն վազել ։ Տե՛ս, դուրս ցաթքել, դուրս ելնել, դուրս փախչել, թօթափել երթալ, գլուխ քաշել ։
Վազել զայլատեսակս ։ Հրաման անցնել ։
Վազել զգանցիւ ։ Ամէն փախչել, թօթնել դուրս ելնել ։
Վազ ընդ վազ ։ Վազ 'ի վազը, վազելով ։
Վազվզել ։ Վազվզել, վազվզել ։
Վազք ։ Վազելը ։
Վազս առնուլ ։ Վազել ։
Վաթարել ։ Աւրել, փճացնել ։
Վաթարիկ ։ Գէշ, փուճ, ցած ։
Վաթել ։ Վաթել ։
Վաթսնամեան ։ Վաթսուն տարի ։
Վաթսնաւոր, կամ Վաթսնաւորն, կամ Վաթս

...նամենի ։ || վաթսուն ամբողջական ։ ռմկ. վաթսուն տարի դիմացող ։
Վաթսնապատիկ ։ || վաթսուն անգամ ։
Վաթսնօրեայ ։ || վաթսնօրեայ . վաթսուն օրուան ։
Վաթսնեակ ։ || վաթսնեկի . վաթսունը ։
Վաթսնեւմիայն ։
Վաթսնեւմեկան ։ } տե՛ս Վաթսնամեայ ։
Վաթսներորդ ։ || վաթսուներորդ ։
Վաթսնեկնամեան || վաթսնամեան ։
Վաթսնեկնամեայ || վաթսուն ամեան եղող . վաթսուն ամեայ ։
Վաթսուն ։ || վաթսուն . ալթմըշ ։
Վախ ։ || վախ . հայֆ ։
Վախճան, կամ Վաղճան ։ || վերջ . սօնը ։ ռմկ. հատնիլը, կամ հատցնելը . մեռնիլը . մահ ։
'ի Վախճանի ։ || սօնը սօնունտա ։
Մինչեւ 'ի Վախճան, կամ ց Վախճան ։ || մինչեւ վերջը, կամ լմննալը . ախըրըն . սօնունտէք ։
Վախճանական ։ || յետքի . սօն դէրէճէ ։
Վախճանիլ, կամ Վաղճանիլ ։ || լմննալ . վերջանալ . խալըսմաք ։ ռմկ. հատցնել . ախըրըն թէքլիֆ ընել . ախըրըն կատարել ։ զկատարած իւր Վախճանել ։ || մեռնիլ ։
Վախճանեցուցանել ։ || լմնցնել տալ ։ ռմկ. մեռցնել ։
Վախճանիլ ։ || լմննալ . խալըսմաք ։ ռմկ. հատնիլ . կորսուիլ . թէլէֆ ըլլալ ։ ռմկ. մեռնիլ ։
յաշխրուն Վախճանիլ . || փոխիլ զաշխարհ ։
Վախվախել ։ || վախվխել ։
Վախք ։ || վախ ։ ռմկ. քաղցր ակըռ ուղղութեամբ աղօթք ։
'ի Վախից մեռնել, կամ հոսել, կամ 'ի Վախէ սիրտ թափել ։ || ուշուրումէն վար հրել . վերէն վար ձգել . թէքէրը մէքէր գլորել ։
'ի Վախից մեռնել, կամ հոսիլ կամ 'ի Վախից ան_կանիլ ։ || ուշուրումէն գլորել . վերէն վար ընկնիլ . թէքէրը մէքէր ըլլալ ։
Վակասունք ։ || հասուն . հասած . փուլոր . կէս բերնին ։
Վակաս ։ || վակաս . քահանայի ուսանոց ։
Վակասակիր ։
Վակասաւոր ։ } վակասաւոր ։
Վակժոյժ ։ || սապըրսըզ ։ ռմկ. գուրստ թերկացող ։
Վահ ։ || փիճ . ուֆ . հայ ։ ռմկ. վախ . վայ ։
Վահագն ։ || հերակլէս, կամ հերքիւլէս չաստուածը ։
Վահան ։ || զալխան կամ խալղան ։
Վահանադրօշ ։ || զալխան ու սանճախ վերցնող ։
Վահանեակ ։ || զալխանիկ . պզտիկ զալխան ։ ռմկ. զէյթուն ։ ռմկ. փոքր ։
Վահանակիր ։ || զալխանը ։ ռմկ. ոտքերը, կամ զէնքը ։
Վահանակից ։ || հաւատարիմ . թէք թիկնակից ։
Վահանաձուլն ։ || զալխան սալլըղը ։
Վահանադրօշ ։ || զալխանով ձեռնի ընող ։
Վահանաւոր ։
Վահանաւոր ։ } զալխանըլը ։
Վահանափակ ։ || զալխանով պատած ։
Վահանափակ առնել ։ || զալխանով պատել ։
Վահրամ ։ || տե՛ս Վեհերամ ։
Վահրամել ։ || տե՛ս Վեհերամել ։
Վաղ ։ (անուանի) || կանուխ . հին ։
Վաղ ։ (մակբայ) || կանուխ առաւօտուց ։ ռմկ. ։

թէզ . շուտ . թէզմալ ...
'ի Վաղուց ... կամ 'ի Վաղ ...
|| հնուց . շատոնցվանէ .
Վաղարդարութ ։ || առաւօտուց զարդ, կամ զարդ ։
Վաղագոյն ։ || խիստ կանուխ . խիստ առաջ ։ ռմկ. շուտ . թէզ ։
Վաղահաս ։ || տե՛ս Վաղահասութիւն ...
Վաղադաւոր ։ || տե՛ս Վաղահասել ...
Վաղանցուկ ։ || առաջընթաց . կամ կանուխ անցնող ։ ռմկ. շուտ անցնող ։
Վաղամեռիկ ։ || շուտ մեռնող . կանուխ ։
Վաղահասութիւն ։ || տե՛ս Վաղահասութիւն ։
Վաղահասք ։ || խամ ծնիլ . կամ կանուխ ծնունդ ։
Վաղահասութեան ։ || թէզ ։ ռմկ. թէզ ըլլալ ։
Վաղահասութեան ծննդոց ։ || պտղաբերելու ։
Վաղահաս ։
Վաղահասուկ ։
Վաղահասուհի ։ } առաջնեկներու . թէզ ։ ռմկ. շուտ հասնող թէզ հասնող ։
Վաղահոգակ ։ || առաջուց հոգացողներու ընծայ ։
Վաղամեռիկ ։
Վաղամեռուկ ։ } կանուխ մեռնող . շուտ մեռնող ։
Վաղամեռիկ լինել ։ || շուտ մեռնիլ . կանուխ մեռնիլ .
Վաղուց ։ || երէկ . առաջուն ։
Վաղ Վաղուց ։ || վաղ ճերմակ ։
Վաղայարոյց ։ || կանուխ ելլող կանուխ ելլած ։
Վաղայարոյց լինել ։ || կանուխ ելլել ։
Վաղանցիկ ։
Վաղանցուկ ։ } կանուխ անցնող . շուտ անցնող ։
Վաղասասան ։ || առաջուց երերած . շուտով խլխլած ։
Վաղարթնել ։ || օրէ օր ձգել ։
Վաղարթնութիւն ։ || օրէ օր ձգելը ։
Վաղաւեր ։ || շուտով աւրած . առաջուց ... կործանուած ։
Վաղափթթուկ ։ || տե՛ս Վաղափթթել ։
Վաղափթթիկ ։
Վաղափթթուկ ։ } առաջուց փթթող . շուտ փթթող ։
Վաղափութ ։ || շուտով փթթող . կամ փթթած ։
Վաղերը ։ || առաջուց ... ։
Վաղես ։ || տե՛ս Վաղուց ես ։
Վաղ վաղ վաղել ։ || շուտ շուտ . ճամբէն ... . թէզ մը ։
Վաղ ինն ։ || շատոնց ... ։
Վաղիւ ։ (անուանի) || վաղը ։
մն Վաղուէին ։ || վաղուան համար ։
զՎաղուէն օրն ։ (մակբայ) || վաղը ։
Վաղիւ, կամ Վաղիւն ։
առ Վաղիւ, կամ 'ի Վաղիւ ։ } վաղը ։
'ի Վաղիւ անդր ։
Վաղճան ։ || տե՛ս Վախճան ։
Վաղճանել ։ || տե՛ս Վախճանել ։
Վաղնջուց ։ (անուանի) || հին ժամանակ . շատոնցուան ։
Վաղնջուց ։ (մակբայ)
'ի Վաղնջուց ։
'ի Վաղնջուց հետէ ։ } հնուց . առաջուց . շատոնց մնէ ։
Վաղորդայն ։
Վաղորդեայն ։
Վաղորդեան ։ } առաւօտ ։ ռմկ. վաղը լոյս . առտուանց . կամ առաւօ_տուընց ։
'ի Վաղորդայնէ մինչեւ 'ի վաղորդայն ։ || առ_

ուսուցանէ ամենայնի։

Վաղաժամանել ։ || վաղուռանէ․ տէյիւ, ...

հեռուց․ շատառինդենեն։

Վաղու եւ ; կամ Վաղուց եւ ։ } Խէյլի էրտէ․

Վաղ ուրեմն ։ } նօաքի․ շաս…

առաջ․ շատառինդենեն։

Վաղուց, կամ 'ի Վաղուց ։ }

Վաղուցնեանն ։ } շատ առաջնեն 'ի

'ի Վաղուց հետէ ։ } վեր․ շատառինդ․

ըՎ Վաղուց ։ } շատառինդենեն ու… նանըլարդ։

Վաղվաղ ։ || շիտակ շուտ․ թեզ թեզ․ աջելէ։

Վաղվաղ ։ (ավելորդ) || աջալէթլէ շուտ․ թէ… զէնէ․ շաս…։

Վաղվաղագոյն ։ || շուտ մը․ թեզ մը ։

Վաղվաղակ ։ || տէս Վաղվաղակի։

Վաղվաղակի ։ || շուտ մը թեզ, կամ շուտով․ թեզ մը․ Չապուքով ։

Վաղվաղել ։ || աջապապով․ կանխաւ թեզէլէնմէն մէջ ըլլալ ։

Վաղվաղընթաց ։ || թեզ թեզ քալող ։

Վաղվաղիկոս ։ } աջապապով․ թեզէլէ․ շուտ․

Վաղվաղուկ ։ } եվեթլենմիշ ըլլող ։

Վաղվաղուն ։ }

Վաղվաղուկ ։ (ավելի․) || տէս Վաղվաղակի։

Վաղք ։ || սաքթըլը․ փառքով։

Վաղքառուոր ։ || սաքթըլը․ փառքով։

Վաղքամ ։ || խիստ կանուխ ։

Վաղքամ ը առաւօտուն ։ || առտուընց կանուխ ։

Վաճառ ։ || ծախելը ։ տէյիւ, ծախելու բանը․ գնելու բանը․ բազարը․ ամենքն․ տէյիւ, ծախած բանը․ գնած բանը ։ տէյիւ, գին․ գնելը ։ տէյիւ, վաճառականութիւն․ ալըշվէրիշ․ առուտուր ։ տէյիւ, շուկայ․ պազար․ բանեւայրը ։

Վաճառագինել ։ || ծախելով ։

Վաճառագործել ։ || պազարը․ բանեւայրը ։

Վաճառական ։ || վաճառականութեան, կամ ալըշվէրիշ ընողն․ տէյիւ, բազարին ծախող ։ տէյիւ, վաճառական տունը․ մեծ վաճառական։

Վաճառականական գիրք ։ || մեծ խանութ ։

Վաճառականութիւն ։ || ալըշվէրիշ ընելու թիւն ։

Վաճառանոց ։ || մեծ տուն վաճառականութիւն ընող․ մեծ տուն ծախող․ զօրթ ։

Վաճառաշահիկ ։ || գողով ծախող․ գողով ծախելու․ գէշ ծախող ։

Վաճառասէր ։ || շահասէր ․ աղահ ։

Վաճառաշահ ։ } վաճառականութիւն․ առ ու տուր

Վաճառաշահել ։ } ընող․ տէյիւ, վաճառական․ տէյիւ, բանեայ րի տուն ։

Վաճառաշահ ընել ։ || առուտուր ընել․ վաճառականութիւն ընել․ վաստակել ։

Վաճառաշահութիւն ։ || վաճառականութիւն․ առուտուր․ վաստակ ։

Վաճառավաճառ ։ || վաճառականներ ։

Վաճառատեղի ։ } շուկայ․ պազար ։

Վաճառատուն ։ }

Վաճառաքաղաք ։ || շուկայ ։

Վաճառել ։ || ծախել ։

Վաճառել զոք 'ի ձեռս ։ || ձեռքը տալ ։

Վաճառող ։ || ծախող ։ տէյիւ, սաթըճը ։ սաթըճիլար ։

Վաճառում ։ || ծախելը ։

Վայ ։ || վախ ։

Վայ վայ ։ || վայ վայ․ վայ ինձի ։

Վայելել ։ || վայելք․ ընել․ ըսպանութիւն ընել․

Վայելեցուցանել ։ || ըսպանութիւն ընել ։ տէյիւ, վայելքի ընել ։

Վայելէ ։ || կը վայլէ․ վայելէ․ վայել է ։

Վայելումն ։ || ...

Վայելուչ ։ || վայելէ․ ... ։ տէյիւ, ...

Վայելչագեղ ։ || ... ։

Վայելչականութիւն ։ || ... ։

Վայելչակերպ ։ || ... ։

Վայելչագոյն ։ || ... ։

Վայելչական ։ || ... ։ տէյիւ, ...

Վայելչութիւն ։ || ... ։

Վայելք ։ || ... ։

Վայելող ։ || ... ։

Վայթէլ ։ || վանթելը․ թեանթել ։

Վայթթելն, կամ Վայթելումն ։ || վանթելը ։

Վայն ։ || վայ ըսելը․ վայ կանչելը․ վայ ...

Վայր ։ || տեղ ։ տէյիւ, վար․ տակ ։ տէյիւ, ...

յայսմ Վայրի ։ || ...

'ի վեր Վայր ։ || վեր վար ։

յոր Վայր և երթ իցես ։ || ուր որ երթաս ։

զՎայր 'ի Վայր ։ || ...

Վայրի ։ || ...

'ի Վայր ։ || վար ։

Վայր մի, կամ առ Վայր մի ։ || քիչ մը․ պահ մը ։

Վայրաբան : || նաֆիլէ խօսօղ · լաֆազան :
Վայրաբեր : || վար բերօղ : ՏՐՅՆ, վար բերած · վար ծռած :
Վայրաբեր լինիլ : || տե՛ս Վայրաբերիլ :
Վայրաբերել : || վար բերել · իջեցնել :
Վայրաբերիլ : || վար գալ · վար իջնել :
Վայրաբնակ : || վարը բնակօղ · վարը կեցօղ · ՏՐՅՆ, բաց տեղ բնակօղ · եապան տեղ կեցօղ :
Վայրաբնակք : || եապան օթաղը · եապան մէքեանը :
Վայրաբնակ տեղ : || եապան տեղ :
Վայրաբնակիլ : || վարը բնակիլ : ՏՐՅՆ, բաց տեղ բնակիլ :
Վայրագ : || եապան տեղ բնակօղ · լեռները կեցօղ · լեռնցի : ՏՐՅՆ, եապանի · խօրեաթ · զալըմ · անէնկսիզ :
Վայրագամիտ : || եապանի · խօրեաթ · զալըմ · եաւուզ :
Վայրագայիլ : || վար գալ · իջնել :
Վայրագանալ : || եապան տեղ բնակիլ : ՏՐՅՆ, լեռնցի ըլլալ · խօրեաթ ըլլալ · զալըմ ըլլալ · անէնկսիզ ըլլալ :
Վայրագաստան : || եապան տեղ մնծցած · լեռը մնծցած · լեռները ապրօղ :
Վայրայուխթ : || բակ · աւլու :
Վայրագնաց : || եապան տեղ շրջօղ : ՏՐՅՆ, խօրեաթ կեչինմիշ եղօղ :
Վայրագութիւն : || եապան տեղ բնակիլը · լեռնցութիւն · խօրեաթութիւն · զալըմութիւն :
Վայրախօս : || շատաղրուց · լաֆազան :
Վայրակախ : || վար կախած :
Վայրակեաց : || տե՛ս Վայրենակեաց :
Վայրակնել : || տե՛ս Կորակնել :
Վայրակոր : } վար ծռած :
Վայրահակ : }
Վայրահայեաց : || վար նայօղ :
Վայրաձիգ : || վար ծռած :
Վայր անցեալ : || վար անցած :
Վայրապար : || փուճ տեղը · պօշ տեղը · նաֆիլէ : ՏՐՅՆ, սուլթ · լիկ : ՏՐՅՆ, թէւէքքէլի · բոստանէլիշինէ · հաճաթսըզ :
Վայրապարախօս : || փուճ տեղը, կա՛մ պօշ տեղը խօսօղ · լաֆազան · շատաղրուց :
Վայրասահ : || վար սահօղ :
Վայրաստան : || տե՛ս Վայրագաստան :
Վայրավատին : || տարտաղին, կա՛մ տարտղան · թէլէֆ եղած : ՏՐՅՆ, խախուտ · թէմէլսիզ · անտէրկին : ՏՐՅՆ, աստին անդին նետած · խարապ · ապուռճուպուռ · այլնօյլին :
Վայրավատնութիւն : || թէլէֆ ըլլալը · զայ ըլլալը · տարտղնելը :
Վայրարկու : || վար ձգօղ : ՏՐՅՆ, նստուկ տեղը :
Վայրափակ : || տեղ բռնօղ · տեղի տակ ընկնօղ :
Վայրաքարշ : || վար քաշօղ · վար ծռօղ :
Վայրաքարշութիւն : || վար քաշելը · վար ծռիլը · գետինը սիւրիւլմիշ ըլլալը : ՏՐՅՆ, ցածութիւն · գիշութիւն :
Վայրեկութիւն : || վար գալը :
Վայրենաբարոյ : || լեռնցի · կոպիտ · խօրեաթ · զալըմ :
Վայրենագոյն : || խիստ եապանի · խիստ եօ-ղուն, կա՛մ զալըմ :

Վայրենական : || տե՛ս Վայրենի :
Վայրենակեաց : || եապան տեղ կեցօղ · լեռը բնակօղ · լեռնցի :
Վայրենակեր : || վայրի հայվան ուտօղ :
Վայրենամիտ : || տե՛ս Վայրագամիտ :
Վայրենանալ : || վայրի ըլլալ · եապանի ըլլալ · կոպիտնալ · խօրեաթնալ · զալըմ ըլլալ :
Վայրեներես : || սուրաթսըզ · չէհրէսիզ · հայվան սուրաթլը :
Վայրենի : || վայրի · եապանի : ՏՐՅՆ, կոպիտ · եօղուն · խօրեաթ · զալըմ · խարապ :
Վայրենիլ : || տե՛ս Վայրենանալ :
Վայրենութիւն : || լեռնցութիւն · կոպտութիւն · զալըմութիւն :
Վայրժեար, կա՛մ Վարժեար : || վարժ · վուխուֆ · ալըշղան : ՏՐՅՆ, վարժեցնօղ · թալիմ ուստասը · վարպետ · խալֆայ :
Վայրիկ : || տեղիկ · պզտի տեղ : ՏՐՅՆ, քիչ մը ատեն :
Վայրիկ մի : || քիչ մը · պահ մը :
Վայրիկ մի ևս : || քիչ մնաց որ : ՏՐՅՆ, քչիկ մի ալ :
Վայրկեան : || ակնթարթ մը · թաքիքէ :
Վայրկեան, կա՛մ Վայրկեան մի : (մկ՞յ.) || թաքիքէ մը · քիչ մը · կարճ մը :
'ի Վայրկեան ժամի : }
'ի միում Վայրկենի : } մէկ թաքիքէի մէջ · ակնթարթի մէջ · ան սահաթը · ֆիլհալ :
'ի Վայրկենի ժամի : }
'ի Վայրկենի : }
Վայրկենական : || թաքիքէ մը դիմացօղ · ակնթարթ մը դիմացօղ :
Վան : || վանայ քաղաքը : տե՛ս և Վանք :
Վանական : || վանքը կեցօղ · վանքը բնակօղ · հաբեղայ · կրօնաւոր : ՏՐՅՆ, վանահայր · վանքի առաջնորդ · աբբայ :
Վանականութիւն : || հաբեղայութիւն · կրօնաւորութիւն : ՏՐՅՆ, վանահայրութիւն · աբբայութիւն :
Վանակեաց : || վանքը կեցօղ · վանքը բնակօղ :
Վանակից : || մէքեանտաշ · օթախտաշ :
Վանակն, կա՛մ ակն Վանի : || պիլլօռ :
Վանահայր : || վանահայր · վանքի առաջնորդ :
Վանապան : || օտայ պաշի · խօնախ պէքճիսի · խանճի : ՏՐՅՆ, տան պէքճի · թէճէմիլէթի պէքճի :
Վանապետ : || վանահայր : տե՛ս և Վանապան :
Վանատու : } խօնախ տուօղ · օթախ տուօղ · մէքեան տուօղ :
Վանատուր : }
Վանդ : || տե՛ս Վանկ :
Վանդակ : || ղաֆէս · տրապզին · ճաղ · պարմախլըխ : ՏՐՅՆ, սէփէթ · ղէմպիլ :
Վանդակ հաւուց : || հաւու ղաֆէս · ղուշի ղաֆէս :
Վանդակագործ : || ղաֆէսճի · տրապզինճի · պարմախլըխ շինօղ : ՏՐՅՆ, ղաֆէսի պէս շինած · ղաֆէսլի · ղաֆէսլամէ : ՏՐՅՆ, ղաֆէսլի շէնք · ղաֆէսլի զարդ :
Վանդակակապ : || ղաֆէսլամէ կապած · ղաֆէս շինած · ղաֆէսլի :
Վանդակակերպ : } ղաֆէսի պէս · խաֆէսլամէ · խաֆէսլի :
Վանդակաձև : }
Վանդակապատ : || խաֆէսով շինած · խաֆէսլամէ · մուհէճճէրէով պատած · տրապ-

զծնունդ ընծայել . ղափեսլը : տես . ղափեսլա- մն չէնք . խափես . մուհաֆազա . տրապա- զեն . պարախնդլիս :
Վանդակապատ հաւուց : Ը հաւու խափեսի . զուշի խափեսի :
Վանդակաւոր : Ը խափեսլի . խափեսլեամէ :
Վանդակել : Ը խափեսէ հոմաք . խափեսով գոցել . խափեսլեամէ կապել :
Վանդել : Ը ներքի վերայ ընել . խոպաստ ընել :
Վանդումն : Ը ներքի վերայ ընելը . աւերումն :
Վանել : Ը վանտարել . խօվլամաք ընել . քշել . փախցնել : տես . սղկեցնել . տակ ձգել . նեղ քն տանել . յաղթել :
Վանել ի տանէ : Ը ձենի ընել . կափիճ ընել . տուրայ ընել : տես . տանէ ելլել . տա- րածել ըլլալ :
Վանէր : Ը օթախանիկ . խօտախանիկ . տօնիկ :
Վաներէց : Ը վանքերու երէց . տէպու պաշը :
Վանէց : Ը վանատէր . փախցնող . քշող : տես . ձենի ընող : տես . սղկեցնող . տակ ձգող . յաղթող :
Վանի , կամ Վանիք : Ը վանի : տես . ձան . ռէհպէր :
Վանիկել , կամ Վանիկել : Ը ձան հանել . խոսել . կամ եօթ մէջ ըլլալ : տես . հետելել . գիր կապել :
Վանկիւն : Ը ձան . ռէհպէր . ռութեոյ :
Վանորեայք , կամ Վանականք : } վանականք : տես . Վանորէայք : } օթախանիկ . խօ նախանիկ :
Վանք : Ը վանք . մանաստըր . թէքքէ : տես . օթախ . խօտախ . մէրթէպէ : տես . խան . սարայ . մուսաֆիրխանայ : տես . աւլանձղի . խա- նէգեահ : տես . արուլ :
Վաշ : Ը աֆերիմ : տես . օֆ : տես . վախ . վախ . վայհ . հայ , կամ հայ հայ :
Վաշխ : Ը մուամէլէ :
Վաշխապահանջ : Ը մուամէլէ պաշխող :
Վաշխահաւաք : Ը մուամէլէ ժողվող :
Վաշխատու : Ը մուամէլէճի :
Վաշխառութիւն : Ը մուամէլէճութիւն . մուամէլէ տանելը :
Վաշխատեր : Ը մուամէլէ տուող :
Վաշխավաճառ : Ը մուամէլէ ծախող . մուամէլէով տուող . մուամէլէճի :
Վաշխատոկոս : Ը մուամէլէ առող :
Վաշխել : Ը մուամէլէով տալ . մուամէլէ առնել :
Վաշխող . Ը մուամէլէճի :
Վաշ վաշ : Ը օֆ օֆ . վայհ վայհ . հայ հայ :
Վաչկատ : } աշխարհիկ . օտար . սահմանս մէջ
Վաչկատուն : } անաբեր . գոյգ :
Վառ : Ը վառ . վառուած : տես . փայլուն . փառա- ւոր : տես . փայլելը . փառաւորումն : տես , զինեալ . զէնքերով կազմ :
Վառավառել : Ը վառիլ . փայլիլ :
Վառապատում : Ը տես Վառպատում :
Վառաւորք : Ը օձեր :
Վառեալ : Ը վառած . փայլած : տես , սիրտով . սիրտով վառեալ եղած : տես , սիրտով ըզբա- ղձոր . փափագեալ ձենիկեր :
Վառումն : Ը վառելը . փիլիճ :
Վառել : } վառել : տես , զէնք հագ-
Վառեցուցանել : } ցնել . սիրտով փառաւոր հագ- ցնել . սիրտով զինել :

Վառել : Ը վառել : տես , փայլիլ . փառաւորել ըլլալ : տես , զէնք հագնիլ . սիրտով փառաւոր հագնիլ . սիրտով զինեալ ըլլալ :
Վառումն : Ը վառելը . փայլելը : տես , սիրտով լանելով ըլլալը . սիրտով փառաւոր . զէնք :
Վառուումն : Ը վառելը . փայլելը :
Վառվռել : Ը վառվռել :
Վառօդ , կամ Վառոդ : Ը պարութ :
Վասիլիկոն , կամ Վասիլիկոյ : Ը ռէհան ֆէսլէն :
Վասն : Ը համար . սէպէպինէ :
Վասն այն , կամ Վասն այնր , կամ Վասն այնորիկ : Ը ա- նոր համար :
Վասն այսր , կամ Վասն այսորիկ : Ը աասոր համար :
Վասն այդր , կամ Վասն այդորիկ : Ը ատոր համար :
Վասն զի : Ը զիրա , կամ զիրէ :
Վասն էր : } որու համար . ինչու համար . ին-
Վասն որյ : } չու :
Վասն որոյ : Ը անոր համար . ատոր համար . ատկէ ա- ոք : տես , որու համար . ինչ բանի համար :
Վաստակ , կամ Վաստակք : Ը աշխատանք . բա- նելը . բան : տես , զահմէթ . էմէկ . զօռ . հոգնիլը : տես , վաստակ . վաստակած բան . գազանձ : տես , հոգնած . եօռղուն :
Վաստակ ընել : Ը հոգնիլ . զահմէթ քաշել :
Վաստակաբեկ : Ը հոգնած . մէհնէթ :
Վաստակաբեկ առնել : Ը խիստ հոգնեցնել . մէհնէթ ընել . աշխատցնել . հէլլաք ընել :
Վաստակակից : Ը մէկտեղ չալըշըճը եղող . մէկ տեղ բանող :
Վաստակասէր : Ը աշխատասէր . հանիմաթ :
Վաստակաւոր : Ը աշխատող . չալըշըճը եղող . բանող . էմէկ քաշող :
Վաստակել : } աշխատիլ . չալըշըճը ըլլալ . բա-
Վաստակիլ : } նիլ : տես . հոգնիլ . եօռուլմըշ ըլլալ :
Վատաշ , կամ Վատաշ : Ը չըպլաք . բըլըճախաշ . եալըններ եղող . եալընայագ :
Վատաշել , կամ Վատաշել : Ը չըպլաքութիւն ը- նել . եալըններ ըլլալ . բըլըճ ըլլալ . եալըն- այագութիւն ընել :
Վատաշոտ , կամ Վատաշոտ : Ը տես Վատաշ :
Վատաշոտիլ , կամ Վատաշոտիլ : Ը տես Վա- տաշել :
Վատաշոտութիւն , կամ Վատաշոտութիւն : Ը չըպ- լաքութիւն . բըլըճախաշութիւն . եալընայագ- ութիւն . բըլըճախաշութիւն :
Վատ : Ը դէշ . նամէրտութիւն : տես , ծոյլ . թէմպէլ :
Վատ ազգի : Ը նամէրտութեան նամէրտութիւն . ասիլսըզ ասիլսըզլար :
Վատաբախտ : } թալէհսիզ . ուղուրսուզ :
Վատաբախտիկ : }
Վատաբախտել : Ը ուղուրսուզ կամ թալէհսիզ ըլլալ :
Վատաբախտութիւն : Ը թալէհսիզութիւն . ու- ղուրսուզութիւն :
Վատաբարոյ : } տես Վատաբախտ :
Վատաբարոյիկ : }
Վատագին : Ը դէշ կամ ցած ագին :
Վատագնութիւն : Ը ցած ագին ըլլալը :
Վատաժողով : Ը դէշ բաներով խառնած . ցա- ծերը :

Վատախորհուրդ : || տես Չարախորհ :

Վատաւելիքս : || [illegible] :

Վատահամբաւ : || [illegible] :

Վատահամբաւել : || անուանը աւրել · [illegible] :

Վատաճաշ : || ձանր պէտ :

Վատամարդիկ : || [illegible] :

Վատանալ : || [illegible] · [illegible] :

Վատանախանձ : || տես Չարանախանձ :

Վատանենգ : || տես Չարանենգ :

Վատանշան : || [illegible] :

Վատանուն : || անուանը [illegible] :

Վատաշնորհ : || [illegible] :

Վատառողջ : || հասարակ [illegible] :

Վատաստու : || [illegible] :

Վատասիրտ : || վախկոտ :

Վատաւանդ : || պէտ [illegible] :

Վատաւարժ : || [illegible] :

Վատաւարութիւն : || [illegible] :

Վատափառ : || [illegible] :

Վատափառութիւն : || [illegible] :

Վատել : || [illegible] :

Վատեր : ([illegible]) || տես Վատել :

Վատթար : || պէտ · գաճ · [illegible] :

Վատթարագոյն : || խոտա պէտ :

Վատթարադոյն : || [illegible] :

Վատթարացնել : || [illegible] :

Վատթարաւանդ : || տես [illegible] :

Վատթարանալ : || [illegible] :

Վատթարասիրտ : || [illegible] :

Վատթարացուցանել : || [illegible] :

Վատթարել : || [illegible] :

Վատթարիլ : || տես [illegible] :

Վատթարութիւն : || [illegible] :

Վատոգի : || [illegible] :

Վատիլ : || [illegible] :

Վատիլ աչաց : || [illegible] :

Վատկանալ : || [illegible] :

Վատկութիւն : || [illegible] :

Վատնական : || [illegible] :

Վատնել : || [illegible] :

Վատնիչ : || զայ ընօղ · Թեւեփ ընօղ : [illegible] :

Վատնումն : || զայ ընելը · Թեւեփ ըլլալը · [illegible] :

Վաշխառու : || [illegible] :

Վաշխ : || [illegible] :

Վայելչութիւն : || [illegible] :

Վայրագ : || [illegible] :

Վայրագութիւն : || [illegible] :

Վայրենի : || [illegible] :

Վար : || հերկելը :

Վար եւ հունձ : || հերկել ու հնձել · [illegible] :

Վարագոյր : || [illegible] :

Վարդապետ : || [illegible] :

Վարդապետել : || [illegible] :

Վարդապետութիւն : || [illegible] :

Վարել : || [illegible] :

Վարժ : || [illegible] :

Վարժապետ : || [illegible] :

Վարժել : || [illegible] :

Վարժութիւն : || [illegible] :

Վարիլ : || [illegible] :

Վարկ : || [illegible] :

Վարմունք : || [illegible] :

Վարուիլ : || [illegible] :

Վարուժան : || տես [illegible] :

Վարապարան : } զըռախ ասըլի լաԹ : Դէյն,
Վարապարանակ : { սընեւըլէնտ. ըռըխ : Դէյնէ-Լ, կամ. քԹի չէնկել. քԹի Հալխայ. դիչանըց :
Վարատական : || տէտիրիկին. խաչըրն. տարըռըդան : Դէյն, ուրօզ. տարտըղնօզ : Դէյն, ափեղցփեղ կեցօղ. ցնդիփնդի կեցօղ. վարպետէ փախչօղ :
Վարատել : } տէյլէն հանել. տէտիր
Վարատեցուցանել : { կին ընել. տարտղնել, կամ տարմտաղին ընել. տաղըԹմիշ ընել : Դէյն. քակել. աւրել. փճացնել :
Վարատումն : || տէտիրկինուԹ. տարտղմնուԹն. ցիր ու ցան ըլլալը : Դէյն. քակելը. աւրելը. փճացնելը :
Վարար : || աղմիշ եղած. խիստ պօլ. ինքնէն է պաղը դետի ջուրը : Դէյն, խիստ բխմանոց :
Վարարիլ : || ջուրը աղմիշ ըլլալ : Դէյն, խիստ բխմախոց ըլլալ. գինքը պոռնկուԹէ տալ :
'ի Վար արկանել : || ղուլլանմիշ ըլլալ :
Վարարուն Թն : || մէնծ բխմախոնուԹն :
Վարդ : || վարդ. կիւլ :
Վարդաբեր : || վարդ բերօղ, կամ հասըլ ընօղ :
Վարդագեղ : || վարդի պէս գեղեցիկ :
Վարդագեղ երանգ : || կիւլկիւլիւն գուն :
Վարդագոյն : || կիւլկիւլիւ :
Վարդախոտ : || տես Հարամանիթ :
Վարդամատն : || մատները վարդէ :
Վարդայատակ : || վարդէ ատօշէմէ եղած. գետինը վարդով ծածկած :
Վարդապետ : || վարդապետ. վարպետ : Դէյն, քէահեայ :
Վարդապետական : || վարժի մուԹալիխ :
Վարդապետանալ : || վարդապետ ըլլալ. վարպետ ըլլալ. ուստայ ելլել :
Վարդապետանոց : } վարդապետանոց. վարժարան :
Վարդապետարան : { պէտանոց. մէտրէսէ :
Վարդապետել : || վարդապետուԹն ընել. բան խօսիլ. սորվեցնել :
Վարդապետիլ : || սորվիլ :
Վարդապետութ Թն : || վարդապետուԹն. վարպետուԹն : Դէյն, վարժի բան. սորվեցնելը :
Վարդապետուհի : || վարպետ կին :
Վարդավառ : || վարդէվառ :
Վարդատեսակ : || վարդի նման :
Վարդարան : || վարդարան :
Վարդաւենի : || կիւլաղէչէքեր :
Վարդաւիչկ : || վարդէջուր. կիւլաուջու :
Վարդենի : || վարդի բոյս :
Վարդենիք : } վարդենոց. կիւլլիւք :
Վարդոց : {
Վարդուհի : || վարդուհի. կիւլխաԹուն :
Վարել : || քշել. քշելով տանիլ : Դէյն, վանտել. դուրս ձգել. դուրս ընել : Դէյն, քաշել : Դէյն, ուժով ձգել. Թափել : Դէյն, խօԹել. սափլամիշ ընել : Դէյն, սփռել. կալել Դէյն. հերկել. ջիֆթ սիւրմիշ ընել : Դէյն. էքին ցանել. Թոխում ցանել : Դէյն, կառավարել. չեւիրել. հոգալ. սէյր ընել : Դէյն, ղուլլանմիշ ըլլալ. բանեցնել :
Վարել զԹի : || քիւրէկ քաշել :
'ի գերուԹն Վարել, կամ գերի Վարել : || գերի ընել :

Վարել զկեանս : || ապրիլ. կեչինմիշ ըլլալ :
Վարել պձանապարհ : || գնալ. երԹալ :
Վարել 'ի խաղաղութ Թն : || խաղաղեցնել. հաշտեցնելու ջահտ ընել :
դատ Վարել : || տաւայ տեսնել : Դէյն, տաւայ ընել. տաւայ կանգնիլ :
տարապարհակ Վարել : || անկարխայ տանիլ :
Վարել զնաւ : || նաւ քշել. նաւ բանեցնել :
Վարել մտաց : || Թահմին ընել. խելքը կըտրել. ուզել :
Վարժ : } վարժ. աղըշըխ. վուխուֆ. սո-
Վարժակ : { վոր. եէԹիկ. վարժօղ. սորվեցնօղ :
Վարժանոց : || Թալիմխանայ. դպրատուն. մէտրէսէ :
Վարժապետ : || վարդապետ. վարպետ :
Վարժապետութ Թն : || վարպետուԹն :
Վարժամէր : || սորվելու մուխայէԹ. խայրէԹլի :
Վարժարան : || տես Վարժանոց :
Վարժաւոր : || Թալիմլի :
Վարժեալ : || տես Վարժեալ :
Վարժել : } վարժել. Թալիմ ընել
Վարժեցուցանել : { տալ. սորվեցնել. աղըշտըրմիշ ընել :
Վարժիլ : || վարժիլ. Թալիմ ընել. սորվիլ. աղըշմիշ ըլլալ :
Վարժութ Թն : } վարժուԹն. եէԹիկուԹն.
Վարժումն : } վուխուֆուԹն :
Վարժք : }
ըներ Վարժից : || վարդապետ. վարպետ :
Վարիլ : || տարտըլիլ. գնալ : Դէյն, ղուլլանմիշ ըլլալ. բանեցնել :
շհեա Վարիլ, կամ Վարիլ զկնի : || ետեւէն ընկնիլ :
Վարիչ : || քշօղ. սիւրմիշ ընօղ. տանօղ : Դէյն, մօտուլ. ղամչի : Դէյն, կառավարօղ. առաջնորդ. մէնծ ւոր. զապիտ : Դէյն, բանեցնօղ. ղուլլանմիշ եղօղ :
Վարկ : || Թահմին. կարծիք :
Վարկագրել : || տես Վարկանել :
Վարկած, կամ Վարկածք : || Թահմին. կարծիք :
Վարկանել : } կարծել. սէպել. Թահմին ը-
Վարկանիլ : { նել :
Վարկումն : || Թահմին. կարծիք :
Վարկուցեալ : || կարծած. սէպած. Թահմին ըրած :
Վարկպարազի : (անուն.) || պօշ. փուճ. եէէլորդ. անպէտ : Դէյն, ցած. գէշ. քէօԹիւ :
Վարկպարազի : (մկբյ.) || պօշ տեղը. փուճ տեղը : Դէյն, Թէւէքէլի. բաստ կելիշինէ. հարմանԹորդ : Դէյն, լոկ. սալԹ :
Վարձ, կամ Վարձք : || վարձք. վճարք. հախ. քիրայ. խըլէմէ :
'ի Վարձու ունիլ : || քիրայով բռնել :
Վարձք զինուորի : || էօլէֆէ :
'ի Վարձու առնուլ : || քիրայով առնել :
'ի Վարձու տալ : || քիրայով տալ :
'ի Վարձու տալ զարծաԹ : || մամէլէով տալ :
Վարձս արկանել : || վճարք տալ. հախը տալ. քիրայ տալ :

Վարդն արփիածին լուսանց : Արեգական ընկեր . գի րայ կարմիր :
Վարդամփոփոչիկ : Համեմ ուղղոյ :
Վարդակ : աղջկանց գինի . պեսպեսեան գինի :
Վարդահասակց : Վարդից ատեւոր . հասկ ատեւոր . ծիրան ատեւոր :
Վարդանք : վարդեր . ծաղիկ . լերոյ . հասխ : ՊԷՏ . քնալին . ձիհեր . ալլըքելիս :
Վարդաստակ : վարդից տող :
Վարդաստուքիւն : վարդից տեղը :
Վարձաւոր : տես Վարձանոր :
Վարձել : } վերջով բռնել . Հասկով բռնել :
Վարձիլ :
Վարձել զինն : Ճ ձեհեր տալով գինի առնել :
Վարձիան : տես Վարձանոր :
Վարձկանել : } տես Վարձել :
Վարձկանեցուցանել :
Վարձկանութիւն : տես Վարձանորութիւն :
Վարձանոր : բանուոր . իշխան . բաղդաւ . ընտրե հով բռնած մարդ . ծառայական : ՊԷՏ . վարձ ւոր . քիրածի : ՊԷՏ . քիրայով առած . հա խով բռնած :
Վարձանորութիւն : բանուորութիւն . իշխանութիւն . բաղդաւորութիւն . քիրաճութիւն :
Վարդ : զուշ բռնելու թոռ , կամ այլ :
Վարդ ձկան : ձուկ բռնելու այլ :
Վարմել : թոռով բռնել . այլով բռնել : ՊԷՏ . առուպախը ձգել :
Վարնեկեան , կամ Վարնեկեանք : խոշոր քալ :
Վարշամակ : մաշկամակ : ՊԷՏ . փեշակիր : ՊԷՏ . լուծակ . գլխու ծածկոց . աւարկի :
Վարշամակապատ : մաշկամակով պատած . փեշակիրով պատած . լուծակի պէս լաթով պլլած :
Վարորդ : վարիչ . ... :
Վարոց : գանձ . մտաւոր : ՊԷՏ . պախելու միտ ասուց . նորեր կոխելու չուտպուխ : ՊԷՏ . ծառի քերփել : ՊԷՏ . ապակին անցանել :
Վարուցաւոր : մտաւորը . մտաւորոյն :
Վարուժան , կամ վարուժնակ : աղաւնու կամ վուտորիկի ձագը . զուտերու ընկերը :
Վարսիլ : հերքուած : չիփսու մեծքերիչ եղած : ՊԷՏ . բանտուակ . խուրլմանիչ եղած :
Վարսիլ ձանկապարք : բանտուակ ձանձրայ . ձա ասուկ ձանձրայ . աւերաց ձանձրայ :
Վարսանդ , կամ Վարսանդակ : խոշոր , կամ խոշոր :
Վարսուքիւն : մեծքերութիւն : ՊԷՏ , կամաւոր րութիւն . ազատութիւն :
Վարսափոխ : ալիքեր ասմաքերով . մասերը աղուոր : ՊԷՏ . հանքրախներով սարքած :
Վարսափոխագործակ : տես Վարսաւոր :
Վարսակ : փոքրանք :
Վարսակալ : ասեղնայած . սարտայած : ՊԷՏ . ձկնորսեկ :
Վարսամ : մազաց . երկայն մազերով . թաւ խորշոտազոփ : ՊԷՏ . աղոտով տառող :
Վարսանոց : վարսանունի համանքի գինթ . տոփ . ձգում թօշոմպը :
Վարսավէր : } պէսպէսի . անբիլալ :
Վարսավերական :
Վարսավերել : անբիլել . թօշոմ ընել :
Վարսաւոր : վերջքէսիք . մտաւոր : ՊԷՏ . ետեւ

շարելը . տալը սպասաւորը . սափրիչ շարժ . քերոփիկի :
Վարսաւորել : փեռչէլի ըլլալ . մարմին ընելու ոճիլ : ՊԷՏ . հափրանքներով զարդել . տալ ըէ սպասաւորը ըլլալ . ամբողջ մարմինը ըլլալ :
Վարտիք : ատափալածիւ ընել :
Վարփիք : փերչէշէ . գլխու մազ :
Վարփիք ծառոց : հաղորդս . տաչ սպասաւորք :
Վարփիք ընտառերաց : չոխալ . չեմնէշէ :
Վարփիք : վարտիք :
Վարք : վարք :
Վարցոյ : զարկի :
Վաւաշ . Վաւաշել . Վաւաշոտ : տես Վաւ աչ . Վաւաշել . Վաւաշոտ :
Վաւաշոտութիւն : տես Վաւաշոտութիւն :
Վաւեր : շտեմ . տաւլը . մատեան . Հաւաքել . չեղի . խոստում :
Վաւերական : չերի . խոստում . ՊԷՏ . ամրահաստ ձեռքի :

Վ Ե

Վեգ : տես Վէգ :
Վեհ : մեծատր . գլխաւոր . ազնուական . մեծ շատ . բարձր . մեծապետութիւն :
Վեհագոյն : խիստ մեծ , կամ մեծապետութիւն :
Վեհագին : } մեծ ազգ . ընտրելի :
Վեհազնեայ :
Վեհանալ : մեծնալ . մեծ ազգէ ելլել :
Վեհանձն : } մեծ միտք . մեծ զօրութիւն . ազ
Վեհանձնեայ : } ազնուաբարոյ :
Վեհանձնութիւն : ազնուութիւն . ազնուաբարոյու թիւն . մեծամտութիւն :
Վեհապետ : մեծ Տէր . մեծ թագաւորութիւն :
Վեհափառ : մեծապետութեան տէր . թագաւոր :
Վեհասէս : խիստ մեծասքանչ . խիստ խորհրդաւոր . խիստ մեծապետութիւն :
Վեհափառ : փառաւորեալ . ամբողջափառ :
Վեհափառութիւն : փառաւորութիւն . ամբողջափառութիւն :
Վեհեր : տես Վեհերոտ :
Վեհերել : } տես Վեհերոտիլ :
Վեհերիլ :
Վեհերոտ : } անհամարձակ . վախկոտ . սիրտ չունեցող . կասկածոտ : ՊԷՏ . խուսափող . շուտ վախցող . թեթեւ :
Վեհերոտիլ : անհամարձակիլ . վախկոտիլ . անհամ բերել . կասկածոտութիւն ընել : ՊԷՏ . խուսափիլ . ընկրկիլ . թեթեւութիւն ընել :
Վեհերոտութիւն : } անհամարձակութիւն . վախկոտութիւն . կասկածոտութիւն : ՊԷՏ . խուսափումն . ընկրկութիւն . թեթեւութիւն :
Վեհերութիւն :
Վեհիմաստ : խիստ իմաստուն :
Վեհութիւն : մեծութիւն . մեծապետութիւն . ազնուութիւն . ազգութիւն :
Վեղար : վեղար . հաբեղայի գլխարկը :
Վեշ : վեց :
Վեշազատունիկ : տասնըվեց զատի :
Վեշատասան : տասնըվեց :
Վեշատասանամեայ : տասնըվեց տարեկան : ՊԷՏ . տասնըվեց տարի գիրքերը . տասնըվեց տարին եղած :
Վեշտասանեակ : տասնըվեցեակ . տասնըվեց :
Վեշտասաներորդ : տասնըվեցերորդ :

Վեշտասաներեքեան կամ Վեշտասաներեքին ։ ‖ տասնըվեցն ալ ։
'ի Վեր ։ ‖ վեր, կամ դէպ'ի վեր ։
'ի քսանեւհինգ ամենից և'ի Վեր ։ ‖ քսանըհինգ տարուէն անդին ։
'ի Վեր անդ ։ } վերը․ դէպ'ի վեր ։
'ի Վեր անդր ։ }
'ի Վեր բերել ։ ‖ վեր բերել․ վեր հանել ։ ՏՐՅՆ, երեւան հանել․ դուրս հանել․ երեւցնել ը-նել․ դուրս տալ․ բուսցնել ։
'ի Վեր ելանել ։ ‖ վեր ելլել ։ ՏՐՅՆ, երեւան ել-լել ։ Ծայրան ելլել․ բանը ծակիլ․ մազը ծակիլ ։
'ի Վեր երեւիլ ։ ‖ տես Վերերեւիլ ։
'ի Վեր հանել ։ ‖ վեր հանել․ վեր բերել․ վեր վերցնել ։
'ի Վեր հանել զբանն ։ ‖ բանը վեր հանել․ ե-րեւան հանել․ բանալ․ բանը ծակել ։
Վերաբաշխ ։ ‖ տե՛ս Մակբաշխ ։
Վերաբեր ։ ‖ վեր բերող, կամ վեր բերած ։
Վերաբեր առնել ։ } վեր բերել․ վերցնել․ բարձ-
Վերաբերել ։ } րացնել․ հանել․ դուրս տալ ։ ՏՐՅՆ, վրան կրել ։ ՏՐՅՆ, վերցնելով բերել ։ ՏՐՅՆ, Թէքրար բերել ։ ՏՐՅՆ, ախ-շէր ընել․ ուրուրմիշ ընել ։
Հափով Վերաբերիլ ։ ‖ կամաց կամաց վեր ել-լել․ խարէրով աստղ երթալ ։
Վերաբուսեալ ։ ‖ վեր բուսած․ ծըլած․ ֆի-լիզլէնմիշ եղած․ բխած․ հասըլ եղած ։
Վերագայիլ ։ ‖ վեր գալ ։
Վերագիր ։ ‖ տես Մակագիր ։
Վերագլխել ։ ‖ գլուխ հանել․ թամամլամիշ ընել ։
Վերագոյն ։ ‖ խասաբեն․ ամէնուր ։
Վերագոյն, կամ Վերագոյնն, կամ Վերագոյնդ ։ (մակբայ․) ‖ վերը ։
Վերաթռչել ։ ‖ դէպ'ի վեր կանչել․ առաջուց բսել ։
Վերադաշակել ։ ‖ վերէն կամ առաջուց ի-մացնել ․
Վերագրել ։ ‖ վերը գրել․ վրան գրել ։ ՏՐՅՆ, մէկումը սեպել ։
Վերագրութիւն ։ ‖ վերնագիր ։
Վերադառնալ ։ ‖ Թէքրար դառնալ ։
Վերադասել ։ ‖ վեր անցընել․ խասսեն ընել ։
Վերադարձ ։ ‖ Թէքրար դարձող, կամ Թէքրար դառնալը ։
Վերադառնիլ ։ ‖ Թէքրար դառնալ ։
Վերադարձութիւն ։ ‖ Թէքրար դառնալը ։
Վերադիտել ։ ‖ կեօզճութիւն ընել ։
Վերադիտող ։ ‖ կեօզճի․ քեահիա ։
Վերադիր ։ ‖ վրայ դրած․ աւելցած ։
Վերադիր (ի քերականաց․) ‖ գիմօրոշական տառ ։
Վերադիրք ։ ‖ վրայ դնելը ։
Վերադիր առնել ։ } վրայ դնել․ վրան աւել-
Վերադրել ։ } ցնել ։
Վերադրական ։ ‖ վրան դրած․ վրան աւել-ցուցած ։
Վերադրութիւն ։ ‖ վրան դնելը․ աւելցնելը ։
Վերադրենալ ։ ‖ վրան հագնիլ ։
Վերաթեւել ։ ‖ վեր սաւլմիշ ընել․ վեր թռչիլ․ երկինքը ելլել ։
Վերաթռիչ ։ ‖ վեր սաւլմիշ ընող․ վեր թռչող ։
Վերաթռչիլ ։ ‖ տես Վերաթեւել ։
Վերախնամ ։ ‖ տես Վերնախնամ ։
Վերածագող ։ ‖ վերէն լոյս ցաթող ։
Վերածածկել ։ ‖ վրայէն ծածկել ։
Վերածածկութիւն ։ ‖ վրայի ծածք․ վրայէն ծածկելը ։
Վերածայրել ։ ‖ վերի ծայրը ելլել կամ հանիլ ։
Վերածել ։ ‖ վեր բերել․ վեր տանիլ․ հանել․ վերցնել․ բարձրըցնել ։ ՏՐՅՆ, վրայ բերել․ վրան դնել ։
Վերածնել ։ ‖ Թէքրար ծնանիլ ։
Վերականգնել ։ ‖ վեր կանգնեցնել ։
Վերակարգել ։ ‖ վեր անցընել ։ ՏՐՅՆ, կար-գաւորել ։
Վերակարդալ ։ ‖ կանչել ։
Վերակացու ։ (ածական․) ‖ վրան կեցած․ վրան եղածը ։
Վերակացու ։ (գոյական․) ‖ քեահեայ․ ուշ ա-տասը․ խալֆայ․ իշխի պաշը ։ ՏՐՅՆ, տեր կան-գնող․ Թէրէկեօզ․ կեօզճի ։
Վերակացուաան ։ ‖ էնքեահեասը․ վէքիլ-խարճ ։
Վերակացու անեկի ։ ‖ խզօղլանը ։
Վերակացու զօրաց ։ ‖ սէրասար ։
Վերակացու գաւառի ։ ‖ փաշայ ։
Վերակացու քաղաքի ։ ‖ շէհիր ադասը ։
Վերակացութիւն ։ ‖ քեահեայութիւն․ խալֆայութիւն․ իշխի պաշըի մնասուպ․ կեօզճութիւն ։
Վերակենդանել ։ ‖ Թէքրար աշխարք գալ․ Թէքրար ողջնալ․ յարութիւն առնել ։
Վերակենդանութիւն ։ ‖ Թէքրար աշխարք գալը․ Թէքրար ողջնալը․ յարութիւն ։
Վերանկնել ։ ‖ վեր նայիլ ։
Վերակոչել ։ ‖ կանչել ։
Վերահայեաց ։ ‖ վերնայող ։
Վերահայցել ։ ‖ վերէն խնդրել ։
Վերահասու ։ ‖ վուխուֆ․ ուելթիկ․ հասած մարդ ։
Վերածայնել ։ ‖ կանչել ։
Վերաձայնութիւն ։ ‖ կանչելը ։
Վերաձգող ։ ‖ վերէն նետող․ վեր նետող ։ ՏՐՅՆ, վեր քաշող․ վեր առող ։ ՏՐՅՆ, վրան եայ-միշ ընող ։
Վերաճառել ։ ‖ առաջուց պատմել ։
Վերաճեալ ։ ‖ աճած․ առաջ եկած․ խասսեն ։
Վերամբարձ ։ ‖ վեր վերցուցած․ վեր բըռ-նած ։ ՏՐՅՆ, քաբարր․ խասսեն․ գոռոզ ։
Վերամբարձ տանիլ ։ ‖ վեր վերցնելով տանիլ ։
Վերամբարձ գնալ, կամ Թռչիլ ։ ‖ վերէն եր-թալ․ վերէն Թռչիլ ։
Վերամբարձակ ։ ‖ վեր վերցնող ։ ՏՐՅՆ, վեր վերցուցած․ վեր բարձրըցած ։ ՏՐՅՆ, ձիաւոր ։
Վերամբարձաւան ։ ‖ վեր հանող ։
Վերամբարձեալ ։ ‖ վերցուցած․ բարձրա-ցուցած ։
Վերամբարձիչ ։ ‖ վեր վերցնող․ բարձրացնող ։
'ի Վերայ ։ ‖ վրայ ։
'ի Վ՟ր հասանել ։ ‖ վրայ հասնիլ ։ ՏՐՅՆ, վուխուֆ ըլլալ ։
'ի Վ՟ր բերել ։ ‖ վրայ բերել․ աւելցնել ։

Վերամբառնալ ։ || վերինալ. բարձրանալ. վեր ելլել ։

Վերամբառնալ մտօք ։ || միտքը վերցնել. խելքը թռցնել, չափէն դուրս ելլել. որ է, սիրտը մեծնալ. գոռոզ ըլլալ. հպարտանալ ։

Վերամբարձուցանել ։ || [illegible] նորոգել. [illegible] ընել ։

Վերամբարձութիւն ։ || տե՛ս Վեր[illegible] ։

Վերանստիլ ։ || վրան նստիլ ։ որ է, [illegible] ։

Վերանցեալ ։ || վեր անցած. [illegible] ։

Վեր[illegible] ։ || վեր [illegible] ընել ։

Վերապատ[illegible] ։ || [illegible]. [illegible] ։

Վերապատուել ։ || խիստ մեծարել. մեծ ի- [illegible] ընել ։

Վերառաքել ։ || ղրկել 'ի վեր ղրկել ։

Վերառնուլ ։ || վեր առնել. [illegible] ըրած ։

Վերառոցել ։ || վեր առնել. [illegible]. բարձրացնել ։

Վերառութիւն ։ || վեր առնելը. [illegible] ։

Վերասլանալ ։ || վեր [illegible] ընել. վեր [illegible] ։

Վերատեսչել ։ || Թե[illegible] [illegible] ։ որ է.

Վերատեսչութիւն ։ || [illegible] ընել. [illegible] ։

Վերատեսչել ։ || Թե[illegible] [illegible] ։

Վերա[illegible] ։ || վրան ծածկել ։

Վերա[illegible] ։ || [illegible]. [illegible]. [illegible] ։

Վերարկել ։ || [illegible] ։ որ է. վրան [illegible] ։

Վերարկել ։ || ծածկել. [illegible]. [illegible] ։

Վերարկու ։ || վրան [illegible]. [illegible] ։ որ է, [illegible]. [illegible]. [illegible] ։

Վերարկու [illegible] ։ || [illegible] ։

Վերարկու[illegible] ։ || [illegible] ։

Վերարկութիւն ։ || վրան [illegible]. ծածկելը ։

Վերացեալ ։ || վերցած. [illegible] ։

Վերացուցանել ։ || վերցնել. բարձրացնել ։

Վերացուցիչ [illegible] ։ || [illegible] ։

Վերացընել ։ || վրան [illegible] ընել ։

Վերափոխել ։ || վեր առնել ։

Վերափոխիլ ։ || վեր երթալ. երկինք ելլել ։

Վերաքաղ ։ || [illegible]. [illegible] ։

Վերաքարոզել ։ || շատ ընել ։

Վերբերել ։ } վեր բերող. [illegible] [illegible] ։
Վերբերող ։ } նող ։ որ է, վրան վերցնող ։

Վերբերիչ [illegible] ։ || [illegible] վարը [illegible] ։

Վերելակ ։ } վեր ելլող. բարձրացող. որ է,
Վերելեակ ։ } [illegible]. [illegible] ։ որ է, վեր ելլելու գործիք. մեքենաներ ։

Վերելեակ նաւու ։ || նաւու [illegible] ։

Վերելանել ։ || վեր ելլել. հեծնել. նաւ մտնել ։

Վերելք ։ || վեր ելլելը. վեր ելլելու ճանապարհ [illegible] ։

Վերեր[illegible] ։ || [illegible]. օրհնող ։

Վերերգել ։ || գնալ 'ի վեր երգել. օրհնել ։

Վերերևիլ, կամ 'ի Վեր երևիլ ։ || մէջտեղ ելլել. վեր նայել. [illegible]. հայտնուիլ ։

Վերերևոյթ ։ || երես ։

Վերերևոյթ (անդէմ ։) || երևալը ։

Վերերևութիւն ։ || երևալը [illegible]. երևնալը. երևոյթ ։

Վեր[illegible] ։ || տե՛ս Վեր[illegible] ։

Վերընդունակ ։ || վեր առնող. [illegible] կրող ։

Վերընդունելի ։ || տե՛ս [illegible] ։

Վերընթաց ։ || գնալ 'ի վեր վազող ։

Վերընծայել ։ || [illegible] տալ. [illegible] ընել ։

Վերընկալ ։ || վեր առնող. վրան կրող ։

Վերըն[illegible] ։ || վեր առնող ։ որ է, [illegible]. [illegible] ։

Վերըն[illegible] ։ || ծածկել. [illegible] ։ որ է, [illegible]. [illegible] ։

Վերըն[illegible] ։ || [illegible]. [illegible] ։

Վերին ։ || վերի ։

ՂՎերինն նիւթքին տանիլ, և [illegible] [illegible] ։ || [illegible] վրայ ընել ։

Վեր 'ի վայր, կամ 'ի Վեր և 'ի վայր ։ || վերէն վար. տակն 'ի վեր. [illegible]. [illegible] ։

Վեր 'ի վայր շրջել ։ || [illegible] վրայ ընել ։

Վեր 'ի վերոյ ։ || երեսէն. երեսանց ։ [illegible] ։

Վեր 'ի վերոյ ։ (մակբայ ։) || [illegible] ։

Վեր[illegible] ։ || [illegible]. [illegible] ։

Վերծանել ։ || [illegible] [illegible] [illegible] ։

Վերծանութիւն ։ || կարդալը ։

Վերծանող ։ || կարդացող ։

Վեր[illegible] ։ || գնալ 'ի վեր ելլել, կամ թռչիլ ։

Վերմակ ։ || ծածկոց ։

Վերմ[illegible], կամ Վեր[illegible] ։ || տե՛ս Վեր[illegible] ։

Վեր[illegible] ։ || վեր [illegible] ։

Վերնաբերձ ։ || բարձրացած. խիստ [illegible] ։

Վերնաբնակ ։ || վերը բնակող ։

Վերնա[illegible] ։ || վերի [illegible]. [illegible] ։

Վերնագիր ։ || տե՛ս Մակագիր ։

Վերնագնաց ։ || վեր գնացող ։

Վերնա[illegible] ։ || [illegible] ։

Վերնադիտակ ։ || վերինը նայող ։ որ է, բարձրացած. խիստ [illegible] ։ որ է, [illegible]. [illegible]. [illegible] ։

Վերնադուռն ։ || վերի դուռ ։ որ է, [illegible]. [illegible], կամ [illegible] ։

Վերնաթեւել ։ || տե՛ս Վերաթեւել ։

Վերնաթռիչ ։ || վեր թռչող ։

Վերնալոյս ։ || երկնային լոյս ունեցող ։

Վերնախաղ ։ || [illegible] խաղ մը է ։

Վեր[illegible] ։ || [illegible] ։

Վերնախնամ ։ || [illegible] խնամող ։

Վերնակամ ։ || վերի. երկնքի ։

Վերնա[illegible] ։ || վերը [illegible] եղած, կամ [illegible] ։

Վերնակենցաղ ։ || հրեշտակի պէս կեցող ։

Վերնակողմն ։ || վերի կողմն. վերի [illegible] ։ որ է, վերի կողմ [illegible] ։

Վերնաշէն ։ || վերէն շինած. վերէն [illegible] ։ որ է, վերէն [illegible]. [illegible] ։

Վերնա[illegible] ։ || վերի [illegible] եղող. երկնային ։

Վերնա[illegible] ։ || [illegible] կեցող ։

Վերնա[illegible]ութիւն ։ || [illegible] կենալը ։

Վերնամբարձանալ ։ ‖ [illegible] ։ Տ՛Յ՛Լ, այս, կամ հրեշտակներու հետ ընդ [illegible] մանող ։

Վերնայարկ ։ ‖ վերի դամբ ․ Տ՛Յ՛Լ, տան ծածք ։ Տ՛Յ՛Լ․ վերի [illegible] ։

Վերնայլին ։ ‖ վերի ․ երկնքի ։

Վերնածնող ։ ‖ երկնային լոյս ունող ։

Վերնաշուքեղ ։ ‖ վեր տանող ․ երկնքի հանող ։

Վերնապարգև ։ ‖ [illegible] տուած ։

Վերնատուն ։ ‖ վերի տուն ․ վերի դամբ ․ վերի [illegible] ։

Վերնատուրք ։ ‖ վերէն կամ երկնքէն պարգևը տուող ։

Վերնածաղիկ ։ ‖ վերի [illegible] ․ վերի [illegible] ։ Տ՛Յ՛Լ․ վրայի ծածկոց ։

Վերնոտ ։ ‖ վերի ․ երկնքի ․ հաւային ։ Տ՛Յ՛Լ․ [illegible] ․ թուխթաւորներ ։

Վերնուոր ։ ‖ [illegible] ընծել ․ թագաւորներ ընելու ։

Վերնուորութիւն ։ ‖ [illegible] թագաւորելու ։

Վերոյբերել ։ ‖ վերը բերել ․ [illegible] բերել ։ Տ՛Յ՛Լ․ վրան բերել ․ վրան դնել ։

Վերոգրեալ ։ ‖ վերը դրուած ։

Ի վերոյ ։ ([illegible]) ‖ վրայ ։

Ի վերոյ ։ ([illegible]) ‖ վերը ։

Ի վերոյ կողմանէ ։ ‖ վերի դիհէն ։

Ի վերոյ քան զնա ։ ‖ անկէց վեր ․ քան [illegible] վեր ։

Վերոտեր ։ ‖ վեր երել ։

Վերոգծեալ ։ ‖ վեր բռնող ։ Տ՛Յ՛Լ․ [illegible] ։

Ի վերուստ, կամ վերուստ ։ ‖ վերէն ․ երկնքէն ․ հաւայէն ։

Վերջ ։ ‖ վերջ ․ ոտնք ։ Տ՛Յ՛Լ․ քինուք ․ ծայր ։ Տ՛Յ՛Լ․ [illegible] ․ փոխանակ ․ ձայն ։ Տ՛Յ՛Լ․ յետոյ [illegible] ․ յետոյ ծայրը ․ վերջի դիհը ։

Վերջ առնել ։ ‖ [illegible] ․ [illegible] ․ հատնիլ ։

Ի վերջ ։ ⎫ յետոյ ․ դէպ՛ի յետոյը ․ ետև ։

Ի վերջ կոյս ։ ⎬ դէպ ․ ետևանցը ։

Ի վերջէ ։ ⎪ ետևէ գիւղէն, ետևէն ։ Տ՛Յ՛Լ․ վերջ ։

Ի վերջոյ ։ ⎭ [illegible] ․ ետև ։

Վերջադաս ։ ‖ [illegible] յետոյ դրուած ․ յետ դրուած ․ [illegible] ։

Վերջադրել ։ ‖ [illegible] յետոյը դնել ։

Վերջադրեալ ։ ‖ յետ դարձած ․ յետ դարձող ։

Վերջադրելի ։ ‖ յետ դառնալու ։

Վերջադարձութիւն ։ ‖ յետ դառնալը ։

Վերջակենդանութիւն ։ ‖ յետ կենալը ։

Վերջանալ ։ ‖ վերջին գիծ ․ յետոյի գիծ ։

Վերջամնալ ։ ‖ յետոյ մնալ ․ յետոյին [illegible] ։ Տ՛Յ՛Լ․ [illegible] մնալ ։

Վերջանալ ։ ‖ լմննալ հատնիլը ․ չմնալ ։ Տ՛Յ՛Լ․ յետոյ ընկնիլ ․ յետ կենալ ․ դադրիլ ։ Տ՛Յ՛Լ․ [illegible] ․ [illegible] ․ մեռնիլ ․ [illegible] ելլել ․ պակաս ելլել ։

Վերջապատ ։ ‖ ետևի դին պատ ։

Վերջացուցանել ։ ‖ վերջացնել ․ լմնցնել ․ հատցնել ․ [illegible] ․ [illegible] ․ [illegible] ։

Վերջաւոր ։ ‖ սահմանով ․ [illegible] ․ [illegible] ։ Տ՛Յ՛Լ․ [illegible] ․ փոփոխական ։

Վերջաւոր ։ ([illegible]) ‖ սահմանաւոր ․ փոփոխելու ։ Տ՛Յ՛Լ․ չերես ․ [illegible] ։

Վերջերանք ։ ‖ վերջինները ․ յետինները ։

Վերջնեմեր ։ ‖ յետոյինին դայինը ։

Վերջին ։ ‖ վերջի ․ յետոյի ․ ոտնաքայի ։ Տ՛Յ՛Լ․ [illegible] ․ [illegible] ․ [illegible] ․ պակաս ․ [illegible] ։

Վերջնական ։ ‖ վերջի ․ յետոյի ։ Տ՛Յ՛Լ․ աշխարհի [illegible] ։ Տ՛Յ՛Լ․ [illegible] ։

Վերջնուոր ։ ‖ վերջի դիհը ․ յետոյի ։

Վերջոտ ։ ‖ [illegible] ․ [illegible] ․ [illegible] ։ Տ՛Յ՛Լ․ յետ դարձող ․ յետ դարձած ։

Վերջուել ։ ‖ յետ մնալ ․ յետ կենալ ․ յետ քաշուիլ ․ յետ դառնալ ։ Տ՛Յ՛Լ․ յետոյի ընկնիլ ․ [illegible] ։

Վերջու ։ ‖ յետոյը ․ ետև ։

Վերտատուրք ։ ‖ տատանի խրել ։

Վերտուն ։ ‖ թէքրար ․ կէնէ ․ նորէն ։

Վերտ ։ ‖ գինովցած ․ գինովի կամ թելէ հաւանած ։

Վերտառանալ ։ ‖ վերը դրուիլ ․ վրան դրուիլ ․ [illegible] դրուիլ ։

Վերտառել ։ ‖ վերը գրել ․ վրան գրել ։ Տ՛Յ՛Լ․ գրով մեծարել ․ մեծ [illegible] գրել ․ գովասանք ընել ։

Վերտառութիւն ։ ‖ վրայի գիր ․ վերնագիր ։ Տ՛Յ՛Լ․ [illegible] պատուանուն ։

Վերտել ։ ‖ գինովցած հաւնել ․ գինովիլ ․ գինովցնել ․ [illegible] ։ Տ՛Յ՛Լ․ [illegible] ․ [illegible] ․ թելէ թելի անցնել ․ ձևակ ձևաքաշել ․ [illegible] ։ Տ՛Յ՛Լ․ հաւասար դրուել [illegible] ։

Վեր՛ոչնել ։ ‖ տես Օրհնել ։

Վեց ։ ‖ վեց ։

Վեցաթև ։ ⎫ վեց թևաւոր ։

Վեցաթևեան ։ ⎭

Վեցամսեայ ։ ‖ վեց ամիս ։

Վեցանկիւնի ։ ‖ [illegible] վեց անկիւն ։

Վեցապատիկ ։ ‖ վեց դարպասուող ։

Վեցեակ ։ ‖ վեցին ․ վեց ։

Վեցերորդ ։ ‖ վեց անգամ ․ վեց հեղ ։ Տ՛Յ՛Լ․ վեցերորդ ․ վեց դամ ։

Վեցերեակ ։ ‖ տես Վեցեակ ։

Վեցերորդ ։ ‖ վեցերորդ ։

Վեցնեան ։ ‖ վեցնայ ։

Վեցթևեան ։ ‖ վեց ամսուայ ։

Վեցկնեան ։ ‖ վեց [illegible] ։

Վեցիր ։ ‖ վեցերորդ ։

Վեցիցս ։ ‖ վեց անգամ ․ վեց հեղ ։

Վեցիկի ։ ‖ տես Վեցեկի ։

Վեցին ։ ‖ վեց կամ ։

Վեցհազարեան ։ ⎫ վեց հազար տարւան մէկ ։

Վեցհազարեան ։ ⎭

Վեցծնդի ։ ‖ վեց ձևաքէն ։

Վեցորեայ ։ ‖ վեց օրէն ։

Վեցտասան ։ ‖ տասնը վեց ։

Վեցօրեայ ։ ‖ վեցօրեան ։ Տ՛Յ՛Լ․ վեց օր գծեալ ․ վեց օր եղած ։

Վ, Զ

Վզաձգել ։ ‖ վզը ծռել ․ ձգել ։ Տ՛Յ՛Լ․ վզը [illegible] ․ վզը ձգել ․ վզը նեղել ։

Վզանել ։ ‖ վզը ծռել ․ ձգել ։ Տ՛Յ՛Լ․ վզը [illegible] ։

նել. վեր գրաւել. Թէպէտ մերթ ընծեռել :
Վզանոց : ‖ վզնոց :
Վզանութիւն : } վեր ծուխլը : ըՏՅՆ. վեր ընկ-
Վզանունմն : } նիլը :
Վզաւունան : ‖ վզկապլը. ըՏՅՆ. [illegible] :
Վզեան : } զեն. զարդար. նախաան. [illegible] .
Վզենակ : } Թելէֆ. խաչան :

Վ Ե

Վեգ, կամ Վէք, կամ Վեգ : ‖ ձեռնի. կախիք. ձեռնայ : ըՏՅՆ, կոռ. տարած. ձեռն. աչքի : ըՏՅՆ քերականու :
Ի Վէգ գալ, կամ Ի Վէք գալ : ‖ դէմ կենալ. դէմ դնել. ձեռնի ընել. կախէ ընել :
Վէժ : ‖ վեր վարած. վեր [illegible] :
Վէժք : ‖ վեր վարելը. վեր [illegible]. վեր վա Թիլը :
Վէմ : ‖ քար :
Վէճ : ‖ տաւայ. մրցմունք :
Վէպ : ‖ պատմութիւն. հեքիաթ. նախկին խօսք. զրոյց. խաբար :
Վէպս առնել : ‖ տես Վիպասանել :
Վէս : } Թիկնազի. նախօս. [illegible]. Թիւ.
Վեսական : } [illegible]. զօրն. [illegible]. զարդ : ըՏՅՆ, [illegible] հանոց :
Վէտ : ‖ նալ : ըՏՅՆ, գեղ [illegible] : ըՏՅՆ, [illegible] :
Վէտ վէտ : ‖ գեղ գեղ. [illegible] : ըՏՅՆ, մեէճ մեէճ :
Վէտս հատանել, կամ Վէտս առնել : ‖ ծալ բանալ :
Վէտվէտել : ‖ [illegible] ընել :
Վէր, կամ Վէրք : ‖ խոց. եարայ : ըՏՅՆ, [illegible] :
Վէրս ՚ի վէր գնել : ‖ [illegible] ընել :

Վ Թ

ՎԹար : ‖ զէն. զարդար. նախսան : ըՏՅՆ, [illegible], կամ [illegible] : ըՏՅՆ, [illegible]. [illegible]. պակասութիւն. զեան. զերք : ըՏՅՆ, [illegible] :
ՎԹարէ : } [illegible]. [illegible] : ըՏՅՆ, [illegible].
ՎԹարել : } [illegible]. [illegible]. [illegible]. [illegible]. [illegible] : ըՏՅՆ, զեանելի. զերելի. ճիլելի :
ՎԹարել : ‖ [illegible] ըՏՅՆ, [illegible] : ըՏՅՆ, [illegible] ընել :
ՎԹարութիւն, կամ ՎԹարումն : ‖ տես ՎԹար :

Վ Ի

Վիգ : ‖ կախէ. ձեռնի : ըՏՅՆ. [illegible]. [illegible] :
Վիգախառնեալ : ‖ [illegible] :
Վիգել : } ձեռնի ընել. կախէ անել. ձեռնայ
Վիգել : } ընել :
Վիզն : ‖ [illegible]. [illegible]. [illegible] է, որ [illegible] :
Վիզ : ‖ վիզ. շլինք :
ՎիԹխար : } [illegible]
ՎիԹխարեալ : } [illegible].
ՎիԹխարի : } [illegible] :
Ի ՎիԹխարի [illegible] : ‖ [illegible] :
ՎիԹխարի լինել, կամ ՎիԹխարել : ‖ հանե-

[illegible] ըլլալ. [illegible] ըլլալ :
ՎիԹխարութիւն : ‖ [illegible] :
ՎիԹոյն : ‖ [illegible] :
Վիժած : ‖ վիժած. [illegible] :
Վիժակ : ‖ վեր վարուող. վաԹող. [illegible] : ըՏՅՆ, վեր վարող : ըՏՅՆ, [illegible] : ըՏՅՆ, [illegible] :
Վիժանել : ‖ տես Վիժել :
Վիժանք : ‖ վաԹելը. վեր [illegible]. վեր [illegible] : ըՏՅՆ, վարելը. [illegible] : ըՏՅՆ, [illegible] :
Վիժել : ‖ վաԹել. վեր [illegible]. [illegible] : ըՏՅՆ, [illegible] :
[illegible] Վիժել : ‖ [illegible] :
Վիժիլ : ‖ վաԹիլ. վեր [illegible]. վեր վարուիլ : ըՏՅՆ, [illegible] :
Վիժումն : ‖ տես Վիժանք :
Վիհ : ‖ խորունկ փոս : ըՏՅՆ, [illegible] :
Վիճաբան : ‖ վիճաբանող. հակաճառող [illegible] :
Վիճաբանել : } վիճաբանիլ. հակաճառել.
Վիճաբանիլ : } մրցմունք ընել :
Վիճաբանութիւն : ‖ վիճաբանութիւն. հակառակութիւն. մրցմունք :
Վիճաբերութիւն : ‖ մրցմունք. [illegible] :
Վիճակ : ‖ վիճակ ձգելու [illegible], կամ Թուղթ : ըՏՅՆ, վիճակով [illegible] : ըՏՅՆ, [illegible] : ըՏՅՆ, [illegible] : ըՏՅՆ, [illegible] : ըՏՅՆ, [illegible] :
Վիճակ արկանել : ‖ վիճակ ձգել :
Վիճակ վաճառել : ‖ [illegible] :
Վիճակագրութիւն : ‖ տես Վիճակաւորութիւն :
Վիճակական : ‖ [illegible] :
Վիճակակից : ‖ [illegible] :
Վիճակակցել : ‖ [illegible] ընել :
Վիճակակցութիւն : ‖ [illegible] :
Վիճակաւոր : ‖ տես Վիճակական :
Վիճանք : ‖ մրցմունք. ձեռնի :
Վիճակատու : ‖ տես Վիճակաձգիչ :
Վիճակաւորութիւն : } վիճակ ձգելը. [illegible]
Վիճակաւորելութիւն : } [illegible] :
Վիճակաւոր : ‖ [illegible] :
ըՏՅՆ, [illegible] :
Վիճակաւորել : } վիճակով [illegible], կամ
Վիճակել : } [illegible] ընել. [illegible]
Վիճակեցուցանել : } [illegible] :
Վիճակընկեցումն : ‖ տես Վիճակաւորութիւն :
Վիճակընկեց : ‖ վիճակ ձգող. [illegible] :
Վիճաբեր : ‖ [illegible] :
Վիճաբերել : ‖ [illegible] ընել :
Վիճել : } ձեռնի ընել. մրցմունք ընել. [illegible]
Վիճիլ : } [illegible] ընել. [illegible] ընել :
Վիճումն : ‖ ձեռնի. մրցմունք. [illegible] :
Վիմաբեր : ‖ քար բերող, կամ [illegible] : ըՏՅՆ, [illegible] :
Վիմագործ : ‖ Թաղձի : ըՏՅՆ, [illegible] :

քարէ բանած ։
Վիմագործ ։ || քարի արուեստի արհեստաւոր ։
Վիմադիր ։ || քար դնող ։
Վիմախարիսխ ։ || ամրէկ թաղը ունող ։ տճկ․ խաւլի․ մամուռ ։
Վիմածին ։ || քար հասըր ընող ։ տճկ․ քարէ հասըր եղած ։
Վիմական ։ || քարի մութաղլիս ։ տճկ․ քարի մէջ բնակող ։
Վիմահատ ։ || թաշճի ։ տճկ․ քարի կոտող ։
Վիմահոլով ։ || քար գլորցնող ։ տճկ․ քարի պէս գլորող ։
Վիմամէջ ։ || քարերուն արտաքին ։
Վիմանալ ։ || քար կարիլ ։
Վիմանձաւ ։ || տէս Քարանձաւ ։
Վիմատաշ ։ || քար տաշօղ․ թաշճի ։ տճկ․ քարէ տաշած․ քարէ փորած ։
Վիմատաշ քար ։ || տաշած քար ։
Վիմատարել ։ || քարի վրայ դրել ։ տճկ․ քարի պէս կարծրացնել․ քար գործնել ։
Վիմարգել ։ || քարով արգիլող․ քարերու մէջ պահօղ ։ տճկ․ քարի մէջ պահած․ քարերով պատած ։
Վիմարդ ։
Վիմարգեայ ։
Վիմարգեան ։ } քարի ձևով․ քարի պէս․ քարի նման ։ տճկ․ քարէ․ քարով շինած ։ տճկ․ զայրայ քարի նման․ խիստ անուր․ խաւլի մամուռ ։
Վիմացուցանել ։ || քար գործնել․ քար ընել․ քար կարեցնել ։ տճկ․ խիստ ամրցնել․ խաւլի ընել․ մամռացնել ։
Վիմափոր ։ || քարէ փորած ։
Վիմափուլ ։ || քարի վրայ փլած ։
Վիմեղ ։ || քարոտ ։ տճկ․ քարէ․ քարի պէս ։
Վիմեղէն ։ || քարէ ։
Վիմուտ ։ || քարոտ․ քարով լցուած․ թաշլըխ ։
Վին, կամ Վուն ։ || սանթուր․ ղանուն ։
Վիշապ ։ || աժդահա ։ տճկ․ մեծ օձ ։
Վիշապ ծովու ։ || տէս կէտ ձուկն ։
Վիշապագլուխ ։ || աժդահայի գլուխ ունող ։
Վիշապաձև ։ || աժդահայ պէյքէլի․ աժդահայ ձևով ։
Վիշապաձուկն ։ || տէս կէտ, ձուկն ։
Վիշապամարտիկ ։ || աժդահայի հետ կռիւ ընող ։
Վիշապամուխ ։ || աժդահայի վրայ տաղմիշ ընող ։ տճկ․ աժդահայից մարմինը տափակած եղած ։ տճկ․ աժդահայի արիւնով շաղ տուած ։
Վիշապանալ ։ || աժդահայ ըլլալ․ աժդահայ դառնալ․ աժդահայ կտրիլ․ աժդահայի պէս ըլլալ ։
Վիշապաշունչ ։ || աժդահայի բերնէն ելած․ թոյնէն տուած ։
Վիշապապատիր ։ || աժդահայէ կերպով խաբուած ։
Վիշապատուն ։ || աժդահայի պոչ ունող ։
Վիշապօրէն ։ || աժդահայի պէս ։
Վիտ ։ || ցաւ․ նեղութիւն․ չարչարանք․ տկար․ պէլայ․ մուսիպէթ ։
Վխտագիր ։ || դրով պատմող ։
Վխտագրել ։ || դրով պատմել ։
Վխտաւոր ։ || պատմող․ հեքիաթճի․ նախել ընող ։
Վխտաւորեալ ։ || տէս Վխտաւոր ։ տճկ․ պատմութիւն ։
Վխտաւորութիւն ։ || պատմութիւն․ հեքիաթ ։
Վխտաւորել ։
Վխտել ։ } պատմել․ նախել ընել․ հեքիաթ ընել ։
Վկռուզան ։ || տէս Վէտակառն ։
Վհատիլ ։ || թիլլեաքի ըլլալ․ նախոս ըլլալ․ ղըթ ըլլալ․ ղալըլ ըլլալ․ քիթը մնծնալ ։
Վհատեցուցանել ։ || թիլլեաքի կամ ղալըլ ընել․ քիթը մնծցնել ։
Վհկող ։ || տէս Վէս ։
Վհուկ ։ || թիլլեաքութիւն․ նախոսութիւն․ թիթիզութիւն․ սէրթութիւն․ ղալըլութիւն․ գոռոզութիւն ։
Վիրաբերան ։ || եարայի բերան ։
Վիրաւ ։ || խասթա․ ախըշման ։
Վիրաւութիւն ։ || խասթալըք․ ախըշմանլըք ։
Վիրալից ։ || եարայով լցուած․ խիստ շատ եարալը ։
Վիրած ։ || եարայ․ փէրի ։ տճկ․ եարալը ։
Վիրակ ։ || տէս Վիրաւ ։
Վիրապ ։ || խորունկ փոս․ հոր․ գետնի մառանայ․ պոստուռուամ ։ տճկ․ զնտանըխանայ ։
Վիրաւութիւն ։ || եարալանմիշ ըլլալը ։
Վիրաւոր ։ || եարալը․ զարնուած․ սալանմած ։
Վիրաւորել ։ || եարալամիշ ընել ։
Վիրաւորիլ ։ || եարալանմիշ ըլլալ ։
Վիրաւորուն ։ || եարալանմիշ ըլլալը․ եարայ ։
Վիրդ ։ || քար ։ տճկ․ ակյէնէկ․ զէրտաւան․ թօբախայ․ սօփայ ։
Վիրք ։ || կուռձի ։

Վ Կ

Վկայ ։ || վկայ․ շահատ ։ տճկ․ մարտիրոս․ շէհիտ ։
Վկայաբան ։ || մարտիրոսի վարքը պատմող ։
Վկայաբանել ։ || մարտիրոսի վարքը պատմել ։
Վկայաբանութիւն ։ || մարտիրոսի վարքը ։
Վկայագիր ։ || մարտիրոսաց վարքը գրող, կամ մարտիրոսաց վարքի գիրքը ։
Վկայական ։ || վկայական ։
Վկայակից ։ || վկայի կամ մարտիրոսի ընկեր ։
Վկայանոց ։ || տէս Վկայարան ։
Վկայասէր ։ || վկայ, կամ մարտիրոս սիրող ։
Վկայարան ։ || վկայի տեղ․ մարտիրոս թաղուելու տեղ․ մարտիրոսի գերեզման ։
Վկայել ։ || վկայել․ շահատ ըլլալ ։ տճկ․ մարտիրոս ըլլալ ։
Վկայուհի ։ || մարտիրոս կին ։
Վկայութիւն ։ || վկայութիւն ։ տճկ․ խաւալ ։ տճկ․ նահատակութիւն․ մարտիրոսութիւն ։
Վկայութիւն դնել ։ || տէս Վկայել ։
Վկայօրէն ։ || վկայի պէս․ մարտիրոս ըլլալով․ մարտիրոսի պէս ։
Վկանդ ։ || երերալը․ խախախիլը ։ տճկ․ կոտրուիլը․ փշրիլը ։ տճկ․ յաղթութիւն ։ տճկ․ եղերած․ խախտուած ։ տճկ․ կոտրուած․ փշրած ։
Վկանդել ։ || երերցնել․ խախտել ։ տճկ․ կոտրել․ ջարդել․ յաղթել ։

Վ Հ

Վհատ ։ || սիրտը կոտրած․ ձեռքը թուլցած․ սիրտը մարած․ մարմրած ։
Վհատք ։ || տէս Վհատութիւն ։
Վհատեցուցիչ ։ || սիրտը կոտրող․ ձեռքը թուլցնող․ սիրտը մարեցնող ։ տճկ․ ուժը թափող․ մէհմէն ընող ։ տճկ․ սիրտը

վախ ձգող․ վախցնող։ Տճկն, ուսուհատցնող․ ուժուարը կտրել տուող։

Վհատել։ } սիրտը կոտրել․ սաքը
Վհատեցուցանել։ } ձեռքը թուլցնել․ սիրտը մարել․ մարմրցնել։ Տճկն, ուժը թափել․ մէհմանն ընել։ Տճկն, վախցնել․ սիրտը վախ ձգել։ Տճկն, ուսուհատցնել․ ուժուարը կտրել տալ։

Վհատիլ։ ‖ սիրտը կոտրիլ․ սաքը ձեռքը թուլնալ․ սիրտը մարիլ․ մարմրիլ։ Տճկն, սիրտը վախ ընկնիլ․ վախնալ։ Տճկն, ուսուհատիլ․ ուժուարը կտրիլ։ Տճկն, ուժը թափիլ․ մէհմանն ըլլալ։

Վհատութիւն։ ‖ սիրտը կոտրիլը․ սաքը․ ձեռքը թուլնալը․ մարմրիլը։ Տճկն, սիրտը վախ ընկնիլը․ վախնալը։ Տճկն, ուժուարը կտրելը․ ուսուհատիլը։ Տճկն, ուժը թափիլը․ մէհմանն ըլլալը։

Վհկահարցուկ։ ‖ ճատուքճի։

Վհուկ։ ‖ ճատուքճի։ Տճկն, ճատուքճիլըգի ճին։

Վհկութիւն։ ‖ ճատուքճիլութիւն։

Վ Ճ

Վճար։ ‖ վճարք․ մուխաքաթելէ։ Տճկն, վերջ․ սոնը։

Վճար ընել։ ‖ լըմնցնել․ հաթմիլ։

Վճարել։ ‖ վճարել․ մուխաքաթելէն ընել․ Տճկն, վերջացնել․ լմնցնել․ խալըսել․ գլուխ հանել։ Տճկն, տալ․ ընել։ Տճկն, մէկ մի ընել․ հեռացնել․ զատել․ արգիլել։

Վճարել զխնդիրս։ ‖ մերժել։

Վճարիլ։ ‖ վճարուիլ․ մուխաքաթելէն ըլլալ։ Տճկն, լմննալ․ գլուխ ելլել․ հաթմիլ։ Տճկն, ըլլալ։ Տճկն, զատուիլ․ մէկ մի կենալ․ հեռանալ․ անարժան ըլլալ․ ապիկարեալ ըլլալ։

Վճարիլ ի կենցաղոյս։ ‖ մեռնիլ։

Վճարումն։ ‖ վճարք․ մուխաքաթելէ։

Վճիռ։ ‖ վճիռ․ սահման․ ֆէթվայ։

Վճիռ հատանել։ ‖ սահման կտրել։

Վճիտ։ ‖ զուլալ․ թեմիզ․ փիրիփաք։

Վճռաբար։ ‖ սահման կտրող։

Վճռել։ ‖ սահման կտրել․ սահմանը տալ․ կեսիք ընել։

Վճռահատ։ ‖ զօրաւոր վարող։

Վ Ն

Վնաս։ ‖ զեան․ զեանն․ զարար․ ճերիմէ։ Տճկն, աւուչ․ խառաբութիւն․ կորուստ․ մեղք։

Վնասակար։ ‖ զեան ընող․ զարար տուող զաւրարը։ Տճկն, զերանըճեար․ անիշմեմէ․ խասմ․ չարը զիան եղող։ Տճկն, աուչլու․ խապահաթլը։

Վնասակարութիւն։ ‖ զարարլը ըլլալը․ զարար։ Տճկն, զերանըճեարութիւն․ անիշմենութիւն։ Տճկն, աուչ․ խապահաթ։

Վնասահար։ ‖ աչքեղայի հանդիպած․ գլուխը փորձանք եկած։ Տճկն, զեան տուող․ զերան քեար․ զարարլը։

Վնասահարութիւն։ ‖ զերանքեարութիւն։

Վնասապարտ։ ‖ ասուչլու․ խապահաթլը։

Վնասապարտութիւն։ ‖ աուչ․ խապահաթ։

Վնասուելի։ ‖ զարարը սիրող։

Վնասել։ ‖ մարդու զեան ընել․ զարար տալ։

Վնասարար։ ‖ տես Վնասակար։

Վ Շ

Վշտայ։ } քեդանի․ քեդանելըք։
Վշեղէն։ }

Վշտագին։ } ցաւով լցուած․ խիստ տխուր
Վշտագնեալ։ } լի․ խիստ խղճուկ։

Վշտագին սրտիւ։ ‖ տխրալի խուքերէն։

Վշտագնել։ ‖ տխրալի ընել․ նեղել․ չարչարել․ եղծեթ տալ․ աչքեղայի մէջ ձգել։

Վշտագնիլ։ ‖ տխրալի մէջ ընկնիլ․ նեղիլ․ չարչարիլ․ տխրալի ըլլալ։

Վշտագնութիւն։ ‖ նեղութիւն․ չարչարանք․ տխրալ։

Վշտացեալ։ }
Վշտացեալ։ } տխրալի մէջ ընկած․ տխրալի։
Վշտացեալ։ }

Վշտալի։ } տխրալի․ ցաւով լցուած․ նեղութեամբ լցուած․ սիքանթելի․ եղծեթլի։
Վշտալիր։ }
Վշտալից։ }

Վշտակեաց։ ‖ նեղութեամբ կեցող․ խեղճ աղքատիկ։

Վշտակիր։ ‖ նեղութիւն կրող․ ցաւով լցուած․ տխրալի։

Վշտակից։ ‖ տխրալիքընկեր եղող․ ցաւակից։

Վշտակրութիւն։ ‖ նեղութիւն․ չարչարանք․ աղբ․ տխրալ։

Վշտակցել։ ‖ տխրալիքընկերիդ ընել․ ցաւակից ըլլալ․ տես և Վշտակցիլ։

Վշտակցիլ։ ‖ տխրալիքընկեր ըլլալ։ ցաւակից ըլլալ։

Վշտակցութիւն։ ‖ տխրալիքընկեր ըլլալը։

Վշտահան։ ‖ չարչարանքով քշող․ եղծեթով հալածող։

Վշտահար։ ‖ տխրալի։

Վշտամբեր։ ‖ համբեր։

Վշտամբերութիւն։ ‖ համբերութիւն։

Վշտանալ։ ‖ նեղութիւն կրել․ չարչարիլ․ տրտմիլ կրել․ սխալեթ կրել։ Տճկն, ցաւել․ տրտում տխուր ըլլալ․ կսկծիլ․ դժուարել․ դառնանալ։ Տճկն, սիրտը նեղնալ։

Վշտանկել։ ‖ տես Վշտագնել։

Վշտանկիլ։ ‖ տես Վշտագնիլ։

Վշտանկութիւն։ ‖ տես Վշտագնութիւն։

Վշտաչարչար։ ‖ շատ չարչարանք կրող․ խիստ չարչարող։

Վշտաւէր։ ‖ նեղութիւն սիրող։

Վշտատես։ ‖ գլուխը փորձանք եկող․ փորձանքի մէջ ընկնող․ աչքեղայի սաստ եղող։

Վշտատեսութիւն։ ‖ փորձանքի հանդիպիլը․ աչքեղայի զօրութիւն ըլլալը։

Վշտըմբեր։ ‖ տես Վշտամբեր։

Վ Ո

Վոհմակ։ ‖ սիւրիւ։

Վոռեսա, կամ Վրան։ ‖ փարդայ։

Վուն։ ‖ սանթուղ․ զանբիլ։

Վուշ։ ‖ քեթան։ Տճկն, սափեանին։

Վուշ սրբեալ։ ‖ խամսիզլիւ։

Վ Ս

Վսեմ։ } բարձր․ իւստիւն․ մէնչաք։
Վսեմական։ }

Վսեմախոհ։ } խիստ խելացի։
Վսեմամիտ։ }

Վտնմնմալ : || Խռովեալ կամ մեծամեծ [illegible] · թափթի ըլլալ :

Վտնմացուցանել : || Քայքայել · Խռովեցնել կամ մեծնշել ընել :

Վտնմութիւն : || Քայքայումն · Խռովութիւն · մեծնշութիւն :

Վտնմափառ : || Խիստ մութ [illegible] · Խիստ [illegible] :

Վտեր : || դէմ կեցող · ներհակ :

Ի Վտեր գալ : }
Վտերել, կամ Վտերանալ : } դէմ կենալ :

Վտանգ : || [illegible] : [illegible] մէջ եղող · [illegible] :

Վտանգալից : || Խիստ [illegible] :

Վտանգանալ : || [illegible] ըլլալ · [illegible] ըլլալ : [illegible] :

[illegible]

Վ Տ

Վտակ : || [illegible] :

[illegible]

Վ Ր

Վրան : || [illegible] :

[illegible]

Վ_րանամտահ : || չատրը մտնող · չատրին վրայ կեցող :
Վ_րանապետ : || չատրին պաշը : ՏԷՅՆ, չատրը ալանը :
Վ_րանաւոր : || չատրըլը :
Վ_րանեայ : || չատրըպիչիմի · չատրըլը :
Վ_րաստան : || կուրճիստան :
Վ_րացիկոջ : || տե՛ս Եղբօրոտ :
Վ_րդով : || ալմուկ · վէլվէլէ :
Վ_րդովական : || վէլվէլէլի :
Վ_րդովարար : || ալմուկ, կամ վէլվէլէ սիրող :
Վ_րդովել : } ալմուկ հանել · վէլվէ
Վ_րդովեցուցանել : } լէ հանել · ներքև վրայ ընել · պուլանտրմիշ ընել · սրդողցնել : ՏԷՅՆ, տեղէն շարժել :
Վ_րդովէլ : || վէլվէլէի մէջ ընկնիլ · ներքև վրայ ըլլալ · պուլանմիշ ըլլալ : ՏԷՅՆ, տեղէն շարժիլ :
Վ_րդովիլ : || վէլվէլէի մէջ ընկնիլ · ներքև վրայ ըլլալ · պուլանմիշ ըլլալ : ՏԷՅՆ, տեղէն շարժիլ :
Վ_րդովութիւն, կամ Վ_րդովումն : } տե՛ս Վ_ր_
Վ_րդովիւմն : } դով :
Վ_րէժ, կամ Վ_րէժք : || հայֆ :
առնուլ զՎ_րէժ, կամ զՎ_րէժս : } հայֆը
խնդրել, կամ պահանջել զՎ_րէժ : } առ_
հանել զՎ_րէժս, կամ վ_քինու Վ_րէժն : } նել :
Վ_րէժս լուծանել : } հայֆին տակ ընկնիլ ·
Վ_րէժս տալ : } պատժըւիլ :
Վ_րէժառու : || հայֆը առնօղ :
Վ_րէժառութիւն : || հայֆը առնելը · հայֆ :
Վ_րէժխնդիր : : || տե՛ս Վ_րէժառու :
Վ_րէժխնդրութիւն : || տե՛ս Վ_րէժառութիւն :
Վ_րէպ : || ղալատ · սխլիշմէ · սաւուշմայ · փատիկ : ՏԷՅՆ, սխալանք · սուչ · խապահաթ : ՏԷՅՆ, ղալատեցած · սխլիշմիշ եղած · փատիկ եղած :
Վ_րիժաբեր : || հայֆը հանօղ :
Վ_րիժագործ : } հայֆը առնօղ :
Վ_րիժագործակ : }
Վ_րիժագործութիւն : || հայֆը առնելը :
Վ_րիժակ : || հայֆը առնօղ : ՏԷՅՆ, սիճիլ :
Վ_րիժակել : } հայֆը հանել · էօճը առնել :
Վ_րիժակիլ : }
Վ_րիժապարտ : || սուչլու · խապահաթլը :
Վ_րիժառու : || հայֆը առնօղ :
Վ_րիպ : || տե՛ս Վ_րէպ :
Վ_րիպագործ : || անօրէն · գէմնքեար · քէմքի չի · հարամզատայ · գօդդօս :
Վ_րիպագործել : || անօրէնութիւն կամ հարամզատութիւն ընել :
Վ_րիպագործութիւն : || գէմնքեարութիւն · հարամզատութիւն :
Վ_րիպած : } սխալանք · ղալատ բան · դխպ_
Վ_րիպակ : } ուած : ՏԷՅՆ, սխալած · ղալատեցող · մոլորած · ծուռ · թէրս : տե՛ս և Վ_րիպագործ :
Վ_րիպական : || սխալօղ · խալատեցող · մոլորող :
Վ_րիպականութիւն : || ղալատ բան · սխալանք · մոլորութիւն · ծռութիւն · ծուռ բան :
Վ_րիպակընթեր : || ղալատնայով ընտրող · ծուռ թաքմինչի : ՏԷՅՆ, ծուռ բան ընտրող :

Վ_րիպակութիւն : || տե՛ս Վ_րիպականութիւն :
Վ_րիպանք : || ղալատենալը · ղալատ բան · մոլորութիւն · ծռութիւն : ՏԷՅՆ, դուրս ընկնիլը · փատիկ ընելը · մահրում ելլելը :
Վ_րիպել : } ղալատեցնել · ծռել : ՏԷՅՆ.
Վ_րիպեցուցանել : } պօչ հանել · դուրս ձգել · սաւուշտրմիշ ընել · սխլիշտիրմիշ ընել : ՏԷՅՆ, մահրում ընել, կամ մահրում հանել :
Վ_րիպիլ : || դուրս ընկնիլ · դուրս մնալ · փատիկ ընել · պօչ ելլել : ՏԷՅՆ, սխլիշմիշ ըլլալ · սավուշմիշ ըլլալ · սախնմիշ ըլլալ : ՏԷՅՆ, ղալատիլ · եանղըլմիշ ըլլալ : ՏԷՅՆ, զրկուիլ · մահրում մնալ, կամ մահրում ելլել :
Վ_րիպութիւն, կամ Վ_րիպումն : || տե՛ս Վ_րիպանք :
Վ_րծին, կամ Վ_րձին : || վրծին · ֆուչայ :
Վ_րծնել, կամ Վ_րձնել : || վրծնել · ֆուչայել · ֆուչալամիշ ընել :
Վ_րնջել : || ցանկութ̃ խինջալ, կամ քիշնէմիշ ընել :
Վ_րնջիւն : } ցանկութ̃ խինջալը, կամ
Վ_րնջողութիւն : } քիշնէմիշ ընելը : ՏԷՅՆ, չա
Վ_րնջումն : } պանութիւն · բխնձախօսութիւն :
Վ_րնջող : || ցանկութ̃ խինջացող, կամ քիշնէմիշ ընող :

Տ Ա

ՏԱբատ : || կտաւէ · քթանէ :
Տաբեանէ, կամ Տաբեանի : || խանութ :
Տագերակին : || ներ · էլթի :
Տագնապ : || խիստ արտորանք · սխլէթ · զոռ : ՏԷՅՆ, մեծ նեղութիւն · չարչարանք · տերտ · ցաւ · վախ · խռովութիւն : ՏԷՅՆ, փորձանք · պէլայ : ՏԷՅՆ, կորուստութիւն · աղքատութիւն · ծանրութիւն :
Տագնապաւ : || խիստ արտորնօք · սխլէթով · թեզով : ՏԷՅՆ, խիստ արտորցնելով · շատ զոռ ընելով · զոռով :
Տագնապաբեր : || արտորնօք բերող, կամ բերած : ՏԷՅՆ, նեղուէ, կամ խռովուէ սէպէպ :
Տագնապափոյթ : || կրակուբոց · կրակը մտած · բուրդուբալուճ :
Տագնապափոյթ տոխպով արձակել : || մեծ սխլէթով զրկել :
Տագնապել : } խիստ արտորցնել · չի
Տագնապեցուցանել : } չը խօթել · սխլէթ ընել · զոռ ընել : ՏԷՅՆ, խիստ նեղել · խիստ սիրտն ձգել · աֆալանը վերցնել · ներքև վրայ ընել :
Տագնապիլ : || չփութելով արտորալ · բուրդուբալուճ ըլլալ · սխլէթի մէջ ընկնիլ : ՏԷՅՆ, խիստ սխըլմիշ ըլլալ · խիստ նեղը ընկնիլ · աֆալանը վերանալ · խիստ վախնալ · ներքև վրայ ըլլալ :
Տագր : || տադր · գայն :
Տաժան : || խիստ հոգնած · մէհնան :

Տաժանաբար ։ ‖ մեծ աշխատանքով ․ խիստ հոգնելով ․ մեհենամ ըլլալով ։
Տաժանագոյն ։ } խիստ դժնդակութիւն ․ խիստ
Տաժանելից ։ } նեղիչ ․ մեհենամ ընող ․
Տաժանական ։ } խիստ նեղութիւն ։
Տաժանակիր ։ ‖ մեծ աշխատանք քաշող ․ խիստ նեղութիւն քաշող ։
Տաժանակրած ։ ‖ հոգնելով աշխատած եղած ․ մեհենամ ըրած ։ տե՛ս և Տաժանագոյն ։
Տաժանամահիկ ։ ‖ խղճալի մահով մեռնող ․ աղէտ մահով ։
Տաժանաւոր ։ ‖ տե՛ս Տաժանագոյն ։ Ռմկ․ խիստ աշխատած ․ մեհենամ աշխատ հոգնած ։
Տաժանաքայլ ։ ‖ չարչարանքով քալող ։
Տաժանելի ։ ‖ տե՛ս Տաժանական ։
Տաժանել ։ } խիստ աշխատցնել ․
Տաժանեցուցանել ։ } խիստ չարչարանքի ը‐նել ․ խիստ հոգնեցնել ․ մեհենամ ընել ։
Տաժանիլ ։ ‖ խիստ աշխատիլ ․ խիստ չարչա‐րանք ըլլալ ․ խիստ հոգնիլ ․ մեհենամ ըլլալ ։
Տաժանումն ։ } մեծ աշխատանք ․ ծանր չա‐
Տաժանք ։ } րչարանք ․ խիստ հոգնիլը ․ մեհե‐նամ ըլլալը ։
Տալ ։ (անուն) ‖ այրը կնկան երիկանը քոյրը ։
Տա՛լ ։ (բայ ։) ‖ տալ ։
Հրաման Տալ, կամ պատուէր տալ ։ ‖ եմր ընել ․ թէմպիհ ընել ։
պատասխանի Տալ ։ ‖ ճուղապ տալ ։
Տալ բարբառել ։ ‖ խօսել տալ ։
Տալ վարել ։ ‖ քշել տալ ։
Տալ ըմպել ։ ‖ խմել տալ ․ խմցնել ։
Տալ ճիւանել ։ ‖ ճիւեցնել ։
Տալածել ։ ‖ փախցնել ․ վռնտել ․ սիւրկիւն ընել ։
Տալիք ։ ‖ տալիք ․ վճարելի ․ պարտուցիչ ․ պարտք ։
Տախտ ։ ‖ Թախտ ․ աթոռ ։ Ռմկ․ քէրէվէթ ։
Տախտակ ։ ‖ տախտակ ։ Ռմկ․ ըռտակ, կամ բը‐նախտա ։
Տախտակ երկաթի ։ ‖ թէնէքէ ։
Տախտակագործ ։ ‖ տախտակ շինող ․ տախտակը կը շինող ։ Ռմկ․ տախտակներէ շինած ։
Տախտակաշէն ։ ‖ տախտակով շինած ․ տախ‐տակած ․ կամրջանման ։ Ռմկ․ տախտակնե‐րէ շինած ․ տախտակներէ շէնք ։
Տախտականման յատակ մասի ։ ‖ [illegible] ։
Տախտակաշար ։ ‖ տախտակ շարող ․ տախտա‐կով շարած ․ տախտակած ։
Տախտակապատ ։ ‖ կանգնեն վրայ, կամ բեւեռներու վրայ ընկած ։
ի Տախտակապատ արկանել, կամ ընկենուլ ։ ‖ կան‐գնին վրայ, կամ բեւեռներու վրայ ձգել ։
Տախտապատել ։ ‖ տե՛ս [illegible] ։
Տած ։ ‖ պէտ ․ Թիմար ։ Ռմկ․ պէտ ըրած ․ Թիմար ըրած ։
Տածել ։ ‖ պէտ ընել ․ Թիմար ընել ․ [illegible] առնուլ պահել ։ Ռմկ․ կենդանիի պահել ․ պէտնականը ընել ։ Ռմկ․ խօլաշխայ նայիլ ։
Տածիչ ։ ‖ պէտ ընող ․ Թիմար ընող ․ պէտա‐կէյիճի ։
Տածողական խնամ ։ } պէտ ․ Թիմար ․ պէտակէ
Տածումն ։ } մէջ ընելը ։
Տակ ։ ‖ տակ ․ քամք ։ Ռմկ․ սիւնակէ ․ ասոր տակ ։
Ռմկ․ գետնին ․ փափուշ ․ Ռմկ․ ղամթ ։
Տակ առնուլ, կամ զՏակ առնուլ ։ ‖ քերզը քանդել ։
Տակակտուր ։ ‖ տակէն կտրող ․ քերզը կտրող ։ Ռմկ․ տակ կտրած ։
Տական ։ ‖ դատաւոր ․ քերտակ ․ թաս ․ ղամթա‐թայ ։ Ռմկ․ գինու կարաս ․ փըչի ․ վառօլ ։
Տականակ ։ ‖ վառօլ ։
Տականագործ ։ ‖ խառնակերպ ․ բեկեկա‐ձեւութիւն ։ Ռմկ․ մեխանական պաշտը ։
Տականագործել ։ ‖ խմելու գինին քամել ։
Տականագործութիւն ։ ‖ խառնակերպ պաշտը մը‐տածութիւն ․ բեկեկման պաշտի մանուածք ։
Տակաւ ։ ‖ կամաց ․ կամացուկ ․ քիչ քիչ ։ Ռմկ․ քիչ մը ․ առաջայ նոր ․ առաջայ հիմայ ։ Ռմկ․ առաջայ ։ Ռմկ․ քանի որ, կամ իբրեւ ․ զոր օրի‐նակ ․ ողջակէզքն տակաւ վառեալք մի‐չեւին ։ ասածն ․ ողջակէզները երկնչէին ։ Ռմկ․ ալ ․ զոր օրինակ ․ ոչ տակաւ խորհիմ ։ ասածն ․ ալ չեմ մտածեր ։
մինչդեռ Տակաւ ։ ‖ քանի որ առաջայ ։
Տակաւ առ տակաւ ։ } բչիկ քչիկ ․ կամաց կա‐
առ Տակաւ տակաւ ։ } մաց ․ քիչ քիչ ։
Տակաւ տակաւ ։ }
Տակաւին ։ ‖ դեռ ․ առաջայ ։
Տաղ ։ ‖ տաղ ․ երգ ։
Տաղախ ։ ‖ չափնուր ։
Տաղանդ ։ ‖ խաղդթար մը ըմսակ ․ առանձնայ խաղդթարը ։ Ռմկ․ քսակ մը ըմսակ ։
Տաղաչափ ։ ‖ տաղ չինող ։
Տաղաչափել ։ ‖ տաղ չինել ։
Տաղաչափութիւն ։ ‖ տաղ չինելու չափագրութեան արուեստ ։
Տաղասաց ։ ‖ տաղ ըսող ։
Տաղասացութիւն ։ ‖ տե՛ս Տեղասացութիւն ։
Տաղարան ։ ‖ տաղարան ․ տաղի գիրք ։
Տաղաւար ։ ‖ չատրը ։ Ռմկ․ ալաճուխ ․ խալա‐լիւյէ ։
Տաղաւարահար ։ ‖ չատրը զուռնուող ըրող ․ խալալիւյէ չինող ։
տօն Տաղաւարահարաց ։ ‖ զարմիչ տօնակատար ։
Տաղաւարել ։ ‖ չատրը բնակիլ ։ Ռմկ․ մէջէրան բանել ․ զօնքիչ ըլլալ ․ ծածքի տակ մտնել ․ տունը նստիլ ։ Ռմկ․ չատրը ըլլալ ․ մէջէրան ըլլալ ։
Տաղել ։ ‖ տաղ չինել ։ Ռմկ․ երկնթով երգել ․ տաղել ։
Տաղերգութիւն ։ ‖ տաղ ըսելը ։
Տաղտկալի ։ ‖ նեղութիւն ․ չարչարանք ․ ցաւ ․ տխրութ ։ Ռմկ․ կիւճը գալը ․ զզուելը գալը ։ Ռմկ․ նեղանք ։ Ռմկ․ խառնէվէթ ․ ֆէսֆէս ․ թասալ ։
Տաղտկանել, կամ Տաղտկացուցանել ։ ‖ նե‐ղել ․ չարչարել ․ ցաւեցնել ․ սրտին քեար ընել տալ ․ զզուանքը բերել ․ կիւճը բե‐րել ։ Ռմկ․ զանձրացնել ․ նեղանք ընել տալ ։ Ռմկ․ խառնէվէթ ընել տալ ․ ֆէսֆէսնքի մէջ ձգել ․ թասայեցնել ։
Տաղտկանալ ։ ‖ նեղիլ ․ չարչարիլ ․ ցաւիլ ։ Ռմկ․ զզուանքը գալ ․ կիւճը գալ ։ Ռմկ․ ձանձրոյթ ըլլալ ․ զանձրիլ ․ նեղանք ընել ։ Ռմկ․ խառնէվէթ ընել ․ թասայիլ ․ ֆէսֆէսնք ընել ։
Տաղտկութիւն, կամ Տաղտկանք ։ ‖ տե՛ս Տաղտկալից

Տաղտկաղաղրական : || խիստ գանելու . խիստ կերաս ընելու . խիստ մուճնուա :
Տաղտկալ : || գանիլ . կերաս ընել : տճկ., պէզկար ըլլալ . գըժըռարը գալ : տճկ., ախ ընել :
Տաղտկալի : || գանելու . կերաս ընելու :
Տաղտկանալ : || գանելի ըլլալ . գէշ երեւնալ : տե՛ս և Տաղտկալ :
Տաղտկանք : || տե՛ս Տաղտկութիւն :
Տաղտկատեսակ, կա՛մ Տաղտկատեսիլ : || տուրաթսըզ . չէհրէսիզ :
Տաղտկացուցանել : || գանեցնել . կերաս ընել տալ . պէզկար ընել տալ . ուսանտըրմիշ ընել :
Տաղտկութիւն : || կերաս . սրտի գանելանք . սրտի խառնուք : տճկ. պէզկար ըլլալը . գըժըռարը գալը . ախ ընելը :
Տաղտուկ : || գանելու . կերաս ընելու : տճկ., գանող . կերաս ընող :
Տաձար : || սարայ : տճկ. տիւանխանայ : տճկ., մէճլիսխանայ : տճկ., քիլէր : տճկ., եկեղեցի . ժամ :
Տաձար Թուրքաց : || ջամի . մէչիտ :
Տաձարակապուտ, կա՛մ Տաձարակողոպուտ : || տե՛ս Սեղանակապուտ :
Տաձարակապտութիւն : || տե՛ս Սեղանակապտութիւն :
Տաձարակից : || սարայտաշ . տիւանխանայ եօլտաշը . մէճլիսխանայ եօլտաշը :
Տաձարանալ : || սարայ ըլլալ . ժամ ըլլալ . մէքեան ըլլալ :
Տաձարաշէն : || սարայ շինող . տիւանխանայ շինող . մէճլիսխանայ շինող : տճկ., ժամ շինող :
Տաձարապետ : || սարայաղասը . սարայտար : տճկ., քիլէրճիպաշը . պուլախճըպաշը . աշճըպաշը :
Տաձարացուցանել : || սարայ ընել . ժամ դարձնել . մէքեան ընել :
Տաճիկ : || տաճիկ . Թուրք : տճկ., չափըլը . չափղըն . վաղուկ :
Տաճիկ ուղտ : || էճլին տէվէսի :
Տաճիկ լեզու : || տաճկի լեզու :
Տաճկական : || տաճկի :
Տաճկաստան : || տաճկըստան :
Տաճկերէն : || տաճկեվար :
Տաճկինակ : || ղամչի . ղըպաճ . տճկ., չըպուխ . տէյէնէկ . ձաղանք : տճկ., ծեծ :
որբին Տաճկինակս քառասուն : || քառասուն տէյէնէկ կերան . քառասուն չըպուխ կերան :
Տամալի : || երդիք . տամ : տճկ. կիւնէշլիկ . չարտախ :
Տամկահար : || մըգլած . քիւֆլիւ :
Տամկահար առնել, կա՛մ Տամկահարել : || մըգլեցնել :
Տամկահարիլ, կա՛մ Տամկահար լինիլ : || մըգլիլ . քիւֆլէնմիշ ըլլալ :
Տամկահարութիւն : || մըգլիլը :
Տամկանալ : || Թրջիլ . նէմլէնմիշ ըլլալ :
Տամկացելի : || Թրջելու . նէմլէնմիշ ըլլալու :
Տամկացել : || տե՛ս Տամկացուցանել :
Տամկացութիւն : || Թրջելը . նէմլէմիշ ընելը : տե՛ս և Տամկութիւն :
Տամկացուցանել : || Թրջել . նէմլէնտիրմիշ ընել :

Տամկութիւն : || Թացութիւն . նէմ :
Տամուկ : || Թրջած . Թաց . նէմլի :
Տանիլ : || տանիլ : տճկ. վերցնել . կրել : տճկ., խապուլ ընել . սապր ընել . համբերել . ձայն չհանել : տճկ., առնել . զօր օրինակ . ոչ առանէին անոթքն : ուամկ. ամանները չէին առներ :
Տանիլ մօզք : || խելքը հանիլ . հասկընալ . իմանալ :
Տանիք : || երդիք :
Տանձ : || տանձ :
Տանձաբեր : || տանձ բերող . տանձ տուող :
Տանձաձև : || տանձի ձևով . արմուտպիչիմի :
Տանձենի, կա՛մ Տանձի : || տանձի ծառ :
Տանուտէր : || տանը տէր : տճկ., իշխան հէօքիւմտար . քեահեայ . աղայ . պէյ :
Տանուտէրաբար : || տանտիրոջ պէս : տճկ., հէօքմով :
Տանուտէրութիւն : || տանըտէրութիւն : տճկ., հէօքիւմտարութիւն . քեահեայութիւն . պէյութիւն :
Տանջանական : || իշկէնճէլի :
Տանջանարան : || իշկէնճէի տեղ, կա՛մ փուսաստ :
Տանջանաւոր : || տանջանք ունող . չարչարուող :
Տանջանք, կա՛մ Տանջք : || տանջանք . չարչարանք . իշկէնճէ . սըյասէթ :
Տանջել : || տանջել . չարչարել . իշկէնճէ տալ :
Տանտիկին : || տանտիկին :
Տաշածոյ : || տաշելով շինած . տաշուած :
Տաշեղ : || տաշեղ . տաշուք . Թալաշ . եօնղայ :
Տաշել : || տաշել :
Տաշխն : || տե՛ս Սաաշխն :
Տաշտ : || տաշտ . Թէքնէ : տճկ., Թաս . քեասէ : տճկ., ճուղ . փիալն :
Տաշտագեղ : || ձիւղը ալըճար . չիրլին տալլը :
Տաշտակ : || Թէքնէճիկ . քեասէճիկ . Թասիկ :
Տաշտակիր : || Թէքնէ վերցնող, կա՛մ քեասէ բռնող :
Տաշտաձև : || Թէքնէճիպէս . Թասի պէս . քեասէյի պէս :
Տաշտաւոր : || Թէքնէլի . Թասլը . քեասէլի . տճկ., փիալնլը . տալլը :
Տապ : || շող . տօլ : տճկ., շոգած . տաքցած . խաշմիշ եղած :
Տապալ : || Թէքերը մէքերը . փէրս ու մէրս :
Տապալ յերկիր կործանիլ : || Թէքերը մէքերը ընկնիլ . փէրսու մէրս ըլլալ . գետինը չառփըլմիշ ըլլալ :
Տապալել, կա՛մ Տապալեցուցանել : || գետինը ձգել . Թէքերը մէքերը ընել . ներքև վրայ ընել . փլցնել : տճկ., դարձնել . շուռցնել . գլըրընկել :
Տապալումն, կա՛մ Տապալք : || գետինը ընկնիլը . ներքև վրայ դառնալը . պըտըտիլը . գըլորիլը :
Տապախառն : || շոգրեցնող . խըղըլըն :
Տապախարշ . || շոգով եփող, կա՛մ եփած :
Տապախարշ առնել : || շոգով եփել :
Տապակ : || տապակ . Թաւայ : տճկ., Թապլայ :
Տապակաձև : || Թաւայի պէս :
Տապակել : || տապկել :
Տապակեղ : || տե՛ս Տապախարշ :
Տապայեղց : || խիստ շոգրեցնող . խիստ տաք :
Տապան : || մեծ սնտուկ : տճկ. գէրէգման :

Տապան նոյեան ։ ‖ Նոյայ տապանը ։
Տապանակալք ։ ‖ մեղուարկղը ։
Տապալանալ ։ ‖ շողքել · տապալանալ · խորտակ ըլլալ · տակնուվրայութեան մէջ ըլլալ · երերել ։
Տապաստակ ։ ‖ նապաստակ · ճագարախոզ ։
Տապաստաձիգ ։ ‖ տապաստակ վերցնող ։ դ՚ էջ, տապ-կի մէջ եղած ։
Տապաստանաւոր ։ ‖ անկողնի տէր ։ դ՚ էջ, գերեզմանի ։
Տապաստատուն ։ ‖ գերեզմանատուն · գերեզման մեռնելու տեղ ։
Տապաստ ։ ‖ փռոց ։ դ՚ էջ, փռած անկողին գետնի երկայնաձիգ եղած ։
Տապաստ պառաւեալ ։ ‖ խաժը ։
Տապաստ արկանել ։ ‖ գետինը փռել · գետ-նին ձգել ։
Տապաստ անկանիլ ։ ‖ գետնին ընկնիլ · գետ-նին փռուիլ ։
Տապար ։ ‖ կացին · պալթայ ։
Տապարահատ ։ ‖ պալթայով կտրած · պալ-թայով կտրուած ։
Տապարաւոր ։ ‖ պալթայով զինուած · պալթայով ։
Տապացուցանել ։ ‖ շողքեցնել · տաքցնել · խաշ-տախիչ ընել ։
Տապացուցիչ ։ ‖ շողքեցնող · տաքցնող ։
Տապեան ։ ‖ տաք · խաշուն ։ դ՚ էջ, տաքցնող · տաքութիւն եղող ։
Տապիլ ։ ‖ տես Տապանալ ։
Տապիչ ։ ‖ տես Տապացուցիչ ։
Տապտապել ։ ‖ խիստ շողքել · խիստ տաքնալ ։
Տառ ։ ‖ գրին զատ ձայնը ։ դ՚ էջ, գիր · գիրք ։ դ՚ էջ, տառի ։
Տառագիծ ։ ‖ գիր գրող ։
Տառապանք, կամ տառապեանք ։ ‖ ցաւ · նեղութիւն ։
Տառապագին ։ ‖ անբախտ · խիստ խեղճ ։
Տառապանք ։ ‖ նեղութիւն, չարչարանք · [illegible] · սխալանք ։
Տառապասէր ։ ‖ նեղութիւն սիրող ։
Տառապեալ ։ ‖ նեղութեան մէջ ընկնող · չար-չարուող ։ դ՚ էջ, ցած · խեղճուկ · սեփիլ · աղ-քատուկ · չքաւոր ։
Տառապեցուցանել ։ ‖ նեղել · չարչարել · խե-ղճութիւն ընել ։
Տառապիլ ։ ‖ նեղուիլ · չարչարուիլ · փորձանքի մէջ ընկնիլ · աղքատ հալիլ ։
Տառատիպ ։ ‖ գրի վրայ անցուցած · գրած ։
Տառատուփ ։ ‖ [illegible] · [illegible] · [illegible] ։
Տատխա ։ ‖ տատրակ · գեղեցիկ ձուկ մը է ։
Տատրակ, կամ Տատրուկ ։ ‖ ըէյըէկ ։
Տատրակաձայն, կամ Տատրակաձայնք ։ ‖ տես Տատրակաձայնք ։
Տասանորդ ։ ‖ տասներին մէկը ։
Տասանորդել ։ ‖ տասնէկն մէկը տալ ։ դ՚ էջ, տասնէկն մէկը առնել ։
Տասն ։ ‖ տասը ։
Տասնապատկեայ ։ ‖ տես Տասնքանեայ ։
Տասնաղի ։ ‖ տասը քիթերով զանուած ։
Տասնամեայ ։ ‖ տասը տարուան ։ դ՚ էջ, տասը տարի դիմացող ։
Տասնանկիւնի ։ ‖ տասը անկիւն · տասը կող ։
Տասնապատիկ ։ ‖ տասը զատ ։
Տասնապետ ։ ‖ օնբաշը ։
Տասնաւոր ։ ‖ տասը ։
Տասնքանեայ ։ } տասը քանի ։
Տասնքանեան ։
Տասնեակ ։ ‖ տասնիկ · տասը ։
Տասնեկի ։ ‖ տասը հեղ ։ դ՚ էջ, տասը ։
Տասներեակ ։ ‖ տասներորդ ։ դ՚ էջ, տասը ։
Տասներորդ ։ ‖ տասներորդ ։
Տասներորդել ։ ‖ տասը հեղ պարձնել · տասը զատ ընել ։ դ՚ էջ, տասնեկն մէկը առնել, կամ տալ ։
Տասնեքեան, կամ Տասնեքին ։ ‖ տասնեակ ։
Տասնեքեկին ։ ‖ տասը զատ ։
Տասնիցս ։ ‖ տասնապատիկ · տասը հեղ ։
Տասնհազարամեայ ։ } տասը հազար տա-
Տասնհազարամեան ։ } րուան կեցող ։
Տասնպատպատկեան ։ ‖ տես Տասնքանեան ։
Տասնպատիկ ։ ‖ տասը զատ ։
Տասնփողկեան ։ ‖ տասը մատէ · տասը դա-նակէ ։
Տասնօրեայ ։ ‖ տասը օրուան ։ դ՚ էջ, տասը օր կեցող · տասը օր դիմացող ։
Տատանական, կամ Տատանելի ։ ‖ խառնակեթ ըլլալու · թռչելու ։
Տատանել ։ ‖ խառնակեթ ընել տալ · ֆէս-ֆէսի մէջ ձգել · թառայցնել ։
Տատանիլ ։ ‖ խառնակեթ ընել · ֆէսֆէսէ ընել · թառայիլ ։
Տատանումն ։ ‖ խառնակեթ · ֆէսֆէսէ · թառայ ։
Տատան ։ ‖ երերող · դողդղուած ։ դ՚ էջ, երերա-լը · դողդղալը · սայլընթը ։
Տատանել, կամ Տատանեցուցանել ։ ‖ երեր-ցնել · աստին անդին շարժել · սայլլամիշ ընել · դողացնել ։
Տատանիլ ։ ‖ երերալ · աստին անդին շարժիլ · սայլլանմիշ ըլլալ · դողդղալ ։ դ՚ էջ, անհոգ-կին ըլլալ ։
Տատանումն ։ ‖ երերիլը · աստին անդին շար-ժիլը · դողդղալը · սայլընթը ։
Տատաշէ, կամ Տատաշ ։ } անմխալիքէնիփուշ ։
Տատասկ ։
Տատասկաբեր ։ ‖ փուշ բերող · փուշ բուսցնող ։
Տատասկացան ։ ‖ փուշ ցանող ։
Տատրակ ։ ‖ գուգուլի ։
Տար ։ ‖ հեռու ։
Տարաբաժանել ։ ‖ մէկ մէկէ հեռացնել · զա-տել · այրըմիշ ընել ։
Տարաբաժին ։ ‖ մէկ մէկէ զատող, կամ զատ-ուած ։
Տարաբախտ ։ ‖ թալէհսիզ ։
Տարաբերել ։ ‖ տանիլ բերել · երերցնել · սայլլամիշ ընել ։
Տարաբերիլ ։ ‖ երթալ գալ · երերալ · սայ-լանմիշ ըլլալ ։
Տարաբերութիւն ։ ‖ երերալը · սայլընթը ։
Տարաբնակ ։ ‖ հեռու տեղ կեցող · հեռու տեղ բնակող ։
Տարաբնակ վայր ։ ‖ հեռու տեղ ։
Տարաբնակ լինիլ ։ ‖ հեռու տեղ բնակիլ ։
Տարաբնակութիւն ։ ‖ ղուրպէթութիւն · ղարիպութիւն ։
Տարաբուն ։ ‖ տես Տարաբնակ ։
Տարաբունութիւն ։ ‖ ղօսուաւ ըլլալը · ղուրպէթ-ութիւն ։

Տարագիր ։ ‖ դուրս ձգած . քշած . սիւրկիւն ըրած ։ ՏՃՅՆ. հեռու . ուղղուննուղ ։
Տարագնաց ։ ‖ հեռու տեղ գնացող ։
Տարագոյն ։ ‖ գունն չունող ։ ՏՃՅՆ. խիստ հեռու ։
Տարագործ ։ ‖ պարապ . պօշ . ավարայ ։
Տարագրական ։ ‖ հեռու . խաչըլըն ։
Տարագրել ։ ‖ դուրս ձգել . քշել . սիւրկիւն ընել ։
Տարագրիլ ։ ‖ դուրս ըլլալ . սիւրկիւն ըլլալ . հեռընալ ։
Տարագրութիւն ։ ‖ դուրս ըլլալը . հեռընալը . սիւրկիւն . ղուրպէթութիւն ։
Տարագատել ։ ‖ մէկ ղմէկէ բաժնել . այրած չի ընել ։
Տարադէմ ։ ‖ սուրաթսըզ . չէհրէսիզ ։ ՏՃՅՆ. օտար տեղ գնացող . ուրիշ աշխարք ընկնող . ղուռպէթութիւն ժուռ եկող . խաչըլըն ։
Տարադէմ երթալ, կմ՛ գնալ ։ ‖ օտար տեղ երթալ . հեռու տեղ երթալ . ուրիշ աշխարք ընկնիլ . ղուռպէթլըխ ժուռ գալ . խաչըլըն երթալ ։
Տարադէպ ։ ‖ եօլսուզ . եախըշըխսըզ . մինասիպէթսիզ . պէթ ։ ՏՃՅՆ. ղաֆիլ հանդիպած . ղաֆիլտէն եղած ։ ՏՃՅՆ, օտար տեղ գնացող . ղուրպէթութիւն ժուռ եկող ։
Տարադէպ երթալ, կմ՛ գնալ ։ ‖ տես Տարադէմ երթալ ։
Տարադիմութիւն ։ ‖ սուրաթսըզութիւն . չէհրէսիզութիւն ։ ՏՃՅՆ, օտար տեղ երթալը . ուրիշ աշխարք ընկնիլը . խաչըլընութիւն . ղուռպէթլըխ . կեօչ ։
Տարաղ ։ ‖ թարղ . եօրնէկ . ձև . եօլեօլախ . պիչիմ . խալըպ ։ ՏՃՅՆ, ոօյ . թիւռլիւ ։ ՏՃՅՆ, քիմէթ . հալաֆ . լաթ ։ ՏՃՅՆ, թիւռլիւ թիւռլիւ գործք, կամ մանուպ . թիւրլիւ թիւրլիւ աւատանըրըխ, կմ՛ թէճհիզէթ, և այլն ։
Տարաղ թղթոյ ։ ‖ թղթի սուրաթ ։
Տարաղ, կմ՛ Ղարիկոն ։ (բոյսն .) ‖ ազաձ մանթարը . ղարիքուն ։
Տարաղագործ ։ ‖ թիւռլիւ թիւռլիւ բան շինող վարպետ, կմ՛ զէնահաթքեար ։
Տարաղարդ ։ ‖ զարդ չունող . անշնորք ։
Տարաղարդել ։ ‖ զարդը յետ առնել . չեօհրէթը կորսնցնել ։
Տարաղարդութիւն ։ ‖ չեօհրէթսիզութիւն . չիրքինութիւն ։
Տարաղդեստ ։ ‖ հագուստ չունող ։
Տարաժամ ։ ‖ պէվախտ . վախտսըզ ։ ՏՃՅՆ. չըհասած . խամ ։ ՏՃՅՆ, պէվախտ ատեն ։
Տարաժամ . (մակբայ .) } պէվախտ .
Տարաժամու, կմ՛ 'ի Տարաժամու ։ } վախտսըզ ։
Տարաժամուորց ։ ‖ տահայ չհասած . տահայ խամ ։
Տարաժամիլ ։ ‖ պէվախտ ըլլալ . ատենը անցնիլ ։
Տարաժամիլ աւուր ։ ‖ իրիկուն ընել ։
Տարաժամութիւն ։ ‖ պէվախտ ատեն ։
Տարաժամութիւն աւուր ։ ‖ իրիկուն ընելը ։
Տարալած ։ ‖ վռընտած . քշած . սիւրկիւն եղած ։
Տարալածել ։ ‖ վռնտել . քշել . սիւրկիւն ընել ։

Տարալեզու ։ ‖ օտար լեզու ունող ։
Տարալուծ ։ ‖ քակած . տարտըղան ։
Տարախոհ, կմ՛ Տարախորհ ։ ‖ պէթ բան մըտածող ։
Տարախօս ։ ‖ լեզու չեղած . բարբառ չունող ։
Տարած ։ ‖ տարածած . փռած . եայմայ ։ ՏՃՅՆ, բաց . էչիկեարէ ։
Տարած և սփիւռ ։ ‖ տարմատաղըն . տարտըղան . ցիրուցան ։
Տարած անկանիլ ։ ‖ փռուիլ . զէրզէպիլ ընկնիլ ։
Տարածածք ։ ‖ եայըլմայ . փռած բան ։
Տարածանել ։ ‖ տարածել . փռել . եայմիշ ընել ։
Տարածանիլ ։ ‖ տարածուիլ . փռուիլ . եայըլմիշ ըլլալ ։
Տարածատակ ։ ‖ ոէթէկը տարածած . ներքևը եայմանը ։
Տարածել ։ ‖ տես Տարածանել ։
Տարածոց արկանել ։ ‖ փռել . եայմիշ ընել ։
Տարածութիւն ։ ‖ փռուիլը . եայըլմայ ։
Տարակած ։ ‖ տես Տարակարծ ։
Տարակայ ։ ‖ հեռու կեցած ։
Տարակայել ։ ‖ հեռու կենալ . մէկ դի կենալ . հեռենալ ։
Տարակասկած ։ ‖ շիւփէսիզ . իշկիլսիզ . պէխապար ։
Տարակաց ։ ‖ հեռու կեցող ։
Տարակարծ ։ }
Տարակարծի ։ } ղաֆիլ . ղաֆիլտէն ։
Տարակարծիլ ։ ‖ տես Յեղակարծիլ ։
Տարակոյս ։ ‖ անձրկող . սիրտը ձեռքը կապուող . շաշմիշ եղող ։ ՏՃՅՆ, անձրկիլը ։ ՏՃՅՆ, շաշխնութիւն . սէրսէմութիւն . մէլիւլութիւն . թասայ . նեղութիւն . սրտնեղութք ։ ՏՃՅՆ, թիւրլիւ թիւրլիւ սէպէթ, կմ՛ ձամբայ ։
կալ 'ի Տարակուսի ։ ‖ անձրկիլ ։
փախչիլ յեօթն Տարակոյս ։ ‖ օխտը ճամբայ փախչիլ ։
Տարակորզել ։ ‖ դուրս քաշել . փրցնել ։
Տարակուսական ։ ‖ անձրկելու ։
Տարակուսանալ ։ ‖ տես Տարակուսիլ ։
Տարակուսանք ։ ‖ անձրկիլը . շաշմիշ ըլլալը ։ ՏՃՅՆ, շաշխընութիւն . սէրսէմութիւն . տրտմութիւն . նեղութիւն ։
Տարակուսելի ։ ‖ անձրկելու ։
Տարակուսիլ ։ ‖ անձրկիլ . շաշմիշ ըլլալ ։ ՏՃՅՆ, տրտմիլ . մէլիւլ կենալ . նեղիլ . սիրտը ճաթիլ ։
Տարակուսութիւն ։ ‖ տես Տարակուսանք ։
Տարահամ, կմ՛ Տարահաճելի ։ ‖ համը չեղող . պանելու . միտքի դէմ . կամաց դէմ ։
Տարահաւան ։ ‖ խայիլ չեղող . ինատճի . խօսք չըհաւնցող ։
Տարահաւանութիւն ։ ‖ խայիլ չըլլալը . խօսքը չըպաւնեցնելը . ինատ ։
Տարահերքել ։ ‖ հեռու տեղ վռնտել . դուրս ձգել . քամաշրել ։
Տարաձայն ։ ‖ ուրիշի ույմիշ չեղող . չմիաբանող ։
Տարաձայնիլ ։ ‖ ուրիշի ույմիշ չըլլալ . չմիաբանիլ ։
Տարաձայնութիւն ։ ‖ անմիաբան ըլլալը . ույմիշ չըլլալը ։

Տարաձիգ : ‖ հեռու :
Տարայ : ‖ տարայ · չափ :
Տարամերժել : ‖ տե՛ս Տարանջրպել :
Տարանջատ : ‖ մէկ զմէկէ հեռու :
Տարանջատել : ‖ մէկ զմէկէ զատել · հեռացնել :
Տարաշխարհ : ‖ հեռու երկիրներ :
Տարաշխարհիկ : ‖ ուրիշ տեղէ եկած պանդուխտ · թէր կիսախնեայ · պարիկ :
Տարապայման : ‖ տե՛ս Տարապարհակ :
Տարապայմանն : ‖ չափէն դուրս · նխանջիրը :
Տարապատկան : ‖ եախոշրունքը · մխսախ֊պէթախը · պէթ :
Տարապարհակ : ‖ զօռով անվարձեայ բռնած · սուրխայ :
Տարապարհակ վարել : ‖ զօռով անվարձեայ առնել · զօռով սուրխայ քշել :
Տարապարտ : ‖ պարապակ · փուճ · պօշ :
Տարապարտ : (մակբայ ·) ‖ փուճ տեղը · պօշ տեղը · նէհախ տեղը :
Տարապարտարոտ : ‖ նաֆիլէ արծօղ · սուտ չօպան :
Տարապարտուց : } Նէհախ տեղը · փուճ տե֊
'ի Տարապարտուց : } ղը · նաֆիլէ : Տե՛ս · փուճ · պօշ · նէհախ :
Տարասահման : ‖ դուրս ըրած · վռնտած · աքսորւած ըրած :
Տարասահման առնել : } Երկրէն դուրս ընել ·
Տարասահմանել : } վռնտել · աքսորել ընել : Տե՛ս աքսորէն գողնալ :
Տարատել : ‖ զատել : Տե՛ս , հեռուն վռնտել · հեռու աքսորել ընել :
Տարատեղել : ‖ տեղէն դուրս ձգել · զատել · աքսորել ընել :
Տարատեղումն : ‖ տեղէն դուրս ձգելը · աքսոր֊ կելն ընելը :
Տարատրոհել : ‖ մէկ զմէկէ զատել : Տե՛ս , դուրս վռնտել · գուրսընել :
Տարացոյց : ‖ էօրնէկ · սուրաթ · ղալըպ · ձև · աէսմ · նշան :
Տարափ : ‖ սաղանախ : Տե՛ս , շաղ · բարակ անձրև :
Տարափոխիկ : ‖ հեռու տեղ գնացող · օտար աշխարհ ընկնող : Տե՛ս , փոխող · մէկէ 'ի մէկ անցնող :
Տարբեր , կա՛մ Տարբերական : ‖ պաշխուն · պաշ֊ խայ թէֆրիքլի :
Տարբերել : ‖ սասէն անդին տանիլ · խարդը նել · երերցնել · շալքըլքել : Տե՛ս , տեղէն շարժել · ուրիշ տեղ տանիլ · փոխել : Տե՛ս , ջոկել · ակչոջիշ ընել :
Տարբերութիւն , կա՛մ Տարբերումն : ‖ երերալը · խառնշելը · փոխելը : Տե՛ս · ֆարղ · պայր տէչի · պաշխայ ըլլալը :
Տարբուռն : ‖ հեռու տեղ բնակող :
Տարեգլուխ : ‖ կաղանտ :
Տարելից : ‖ տարին լրցուած օրը :
Տարեխ : ‖ տե՛ս Տառեխ :
Տարեկան : ‖ մէկ տարուան : Տե՛ս , եըլլըխ : Տե՛ս , ամէն տարուան զինւոր · ռոճ :
Տարեղան : ‖ տե՛ս Տառաղան :
Տարեմուտ : ‖ կաղանդ :
Տարերգօղ : ‖ երգելն ինչ ուրիշին ույժիշ չելօղ :
Տարեցոյց : ‖ տարին ցցնող · տօմարական գիրք :
Տարեւոր : ‖ մէկ տարուան · եըլլըխ : Տե՛ս , մէկ տարին եղած · մէկ տարի գինւցօղ :
Տարժանաբար · Տարժանագոյն · Տարժանա֊ ւոր · Տարժանեցուցանել · Տարժանիլ , և այլն : ‖ տե՛ս Տաժանաբար · Տաժանագոյն · Տաժանաւոր · Տաժանեցուցանել · Տաժա֊ նիլ , և այլն :
Տարի : ‖ տարի :
'ի Տարւոջէ 'ի տարի , կա՛մ Տարւոջէ 'ի տարի : ‖ տարուէ տարի · տարըց տարի · տարիներն ա֊ պամ մը :
Տարմ : ‖ տարեկ · սղըրճըխ : Տե՛ս , սիւրիւ · ճիւմհիւր :
Տարմաբար : ‖ սղըրճըխի պէս : Տե՛ս , սիւր֊ իւով :
Տարմահաւ : ‖ տե՛ս Տարմ :
Տարոլիշ , կա՛մ Տարորուշ : ‖ զատ · զատուած :
Տարորոշել : ‖ մէկ զմէկէ զատել :
Տարորոշութիւն : ‖ մէկ զմէկէ զատելը · ֆարղ :
Տարուբեր : ‖ տարուբերւ · երկթալթալը · ե֊ րերալը · սալընմայ : Տե՛ս , երերուն · սա֊ լընմիշ եղօղ · խաղցօղ : Տե՛ս , տամնօղ բերող · մէջ մտնող · միջամտի :
Տարուբերել , կա՛մ Տարուբերս առնել : ‖ տա֊ նիլ բերել · երերցնել · խաղցնել · տէօրի֊ կլին ընել : Տե՛ս , պըտըրցնել · էքիրտեկիր֊ տէ մէջ ձգել :
Տարտամ : ‖ անհոգ : Տե՛ս , տեմնկացօղ · մէջ մըրը · ուշքէնմիշ եղօղ · թէմպէլ · էհմալճի :
Տարտամաբան : ‖ կմկմացօղ · մեղմ բերան :
Տարտամագոյն : ‖ խիստ անհոգ · խիստ ալը տընկացօղ · խիստ մըզմըղ · խիստ թէմպէլ :
Տարտամական : ‖ անհոգօղ · տնտնացօղ · թէմ֊ պէլ մըզմըղ :
Տարտամեցուցանել : ‖ անհոգեցնել : Տե՛ս , տնտնեցնել · թէմպէլցնել · էհմալ ընել տալ :
Տարտամիլ : ‖ անհոգել · ոտքը ձեռքը կապ֊ ւիլ : Տե՛ս , խելքը ցնդիլ · խուժիլ : Տե՛ս , տնտնալ · մըզմըղութիւն ընել · թէմպէլնալ · էհմալ ընել :
Տարտամութիւն : ‖ անհոգութիւն : Տե՛ս , տնտնալը · մըզմըղութիւն · թէմպէլութիւն · էհմալ :
Տարտարոս : ‖ դժոխքի անդունդը · դժոխք :
Տարտարոսական : ‖ դժոխքի մութ թաղերը , կա՛մ դժոխքը եղող :
Տարր : ‖ տարր · նիւթ · քէօքէսնէ · ասըլ · թարդ֊ քան . (Տ՛ իր ·) Տե՛ս , բնութ :
Տարր Ժմկին : ‖ հինգերեկան տանիս · հիւնքեա · սա֊ սահ աթս :
Տարրական : ‖ տե՛ս Տարրաւոր :
Տարրանալ : ‖ տարր ըլլալ : Տե՛ս , համըլ ըլ֊ լալ : Տե՛ս , թէմէլլէնմիշ ըլլալ · քէօքլէն֊ միշ ըլլալ · խառնուիլ · կպչիլ · մէկ ըլլալ : Տե՛ս , ծուծը մտնել · մէջը թաղուիլ · ոսկի մէջ ըլլալ :
Տարրապաշտ : ‖ փայտ ու քար պաշտող :
Տարրացուցանել : ‖ տարր ընել : Տե՛ս , համըլ ընել · սահմանել ընել : Տե՛ս , թէմէլլէնտիր միշ ընել · քէօքլէնտիրմիշ ընել · խառնել · կպցնել · մէկ ընել : Տե՛ս , ծուծը մտցնել · ձիւթը մտցնել · մէջը թաղել · սինկտիրմիշ ընել :

Տարրաստուածութիւն : || նիւթական բաներու պաշտամունք :

Տարրաւոր : || տարր ունող · նիւթ ունող · մարմնաւոր :

Տարրացուցիչ : || տարր ընող : Ռմկ., հասըլ ընող · ստեղծող · ընող : Ռմկ., քէօքլէնտիրմիշ ընող · խառնող · կացնող · մէկ ընող : Ռմկ., ծուծը մտցնող · միջը թաղող · սինկտիրմիշ ընող :

Տարրել : || տես Տարրացուցանել :

Տարրեղէն : || տես Տարրաւոր :

Տարրիլ : || տես Տարրանալ :

Տարրիչ : || տես Տարրացուցիչ :

Տարրութիւն : } տարր ըլլալը · էակութիւն · նիւթ ·
Տարրումն : } սալ : Ռմկ., հասըլ ըլլալը · ըստեղծուիլը · ըլլալը : Ռմկ., թէմէլ բանելը · քէօքլէնմիշ ըլլալը · խառնուիլը · կոչիլը : Ռմկ., ծուծը մտնելը · միջը թաղուիլը · սինկտիրմիշ, կամ սինկմիշ ըլլալը :

Տարփալ : || փափաքիլ · ցանկալ · հասրէթ ունենալ · ուզել :

Տարփալի : || փափաքելու · ցանկալու :

Տարփածու : || փափաքող · հասրէթը քաշող · սիրող · աշըխ : Ռմկ., փափաքելի · հասրէթլի · սիրական :

Տարփանք : || փափաք · հասրէթ :

Տարփաւոր : || տես Տարփածու :

Տարփիլ : || տես Տարփալ :

Տարփողել : || ուրիշ սազ չալել · ուրիշ թիւրլիւ քարոզել · պաշխայ թարզ խօսիլ :

Տարփող : } իբրեւ պօռուայով չալ ընող ·
Տարփողական : } քարոզող : Ռմկ., փափաքող · հասրէթլի :

Տարփուն, կամ Տարփումն : || փափաք · հասրէթ :

Տարքուն : || չըքնացող · քնհատ · արթուն · այըխ :

Տարօրէն : || անօրէն · անիրաւ · չար :

Տարօրէն : (մակբայ ·) || տունանց օրէնաց · կանոնքէ դուրս : Ռմկ., հէռուէնց, կամ ուզմիշ չըլլալով :

Տարօրէնութիւն : || անօրէնութիւն · չարութիւն :

Տարօրինակ : || ուրիշ թիւրլիւ · նման չունող :

Տաւաղել : || ժողվել · թօփ ընել :

Տաւիղ, կամ Տաւուղ : || քանուն · ղանուն :

Տափ : || տափակ գետին · դաշտ · օվայ :

Տափակաքիթ : || քիթը տափակ · տափկած քիթ · թաթար պուռունլու :

Տափակողմն : || տափակ սէմթ · դաշտ · օվայ :

Տափան : || տափան :

Տափանել : || տափնել :

Տափարակ : || տափարակ · տափակ :

Տափարակ · (գոյական ·) || դաշտ · օվայ · տափակ տեղ :

Տափարակել : || տափկըցնել :

Տափափուշ : || թիւալիւմը փուշ :

Տաք : || տաք :

Տաքութիւն, կամ Տաքումն : || տաքութիւն :

Տաքխմոտ · || սլէքսիմէտ · կէտէկ :

Տ Գ

Տգեղ : || չիրքին · սուրաթսըզ : Ռմկ., գէշ · մուռտառ :

Տգեղագոյն : || խիստ չիրքին · խիստ մուռտառ :

Տգեղանալ : || չիրքիննալ · գիշնալ · մուռտառ ըլլալ :

Տգեղացուցանել : || չիրքինցնել :

Տգեղութիւն : || չիրքինութիւն · գիշութիւն · մուռտառութիւն :

Տգեղծ : || տես Տխեղծ :

Տգէտ : || չգիտցող · ախմախ · ալէօն :

Տգիտաբար : || չըգիտնալով :

Տգիտաբարոյ : || ալէխապար · ալէօն, ախմախ :

Տգիտանալ : || չըգիտնալ · ալէօն ըլլալ · ախմախ ըլլալ :

Տգիտանք : } չըգիտնալը · ալէօնութիւն · ախ֊
Տգիտութիւն : } մախութիւն :

Տգոյն : || գոյն չունող · գէշ գունով · գոյնը թափած :

Տգունութիւն : || գոյնը թափիլը · գոյն չունենալը :

Տ Ե

Տեառնագալուստ : || Տիրոջը գալը · Քի գալուստը :

Տեառնագիր : || Տիրոջ գիր : Ռմկ., խաչ, կամ խաչակնքելը :

Տեառնագրել : || խաչակնքել · մէկին վրայ խաչ հանելով օրհնել :

Տեառնագրութիւն : || խաչ հանելը, կամ խաչ հանելով օրհնելը :

Տեառնակողմն : || Տիրոջ դին · Այ դին :

'ի Տնակողմն կուսէ : || Տիրոջը դիէն · Այ դիէն :

Տեառնամայր : || Տիրոջ կամ Այ մայր :

Տեառնանման : || Տիրոջ կամ Այ նման :

Տեառն է տաւոյ : || տէրընտառ :

Տեղ : || սաղանախ :

Տեղագիր : || տեղերու սէմթը ու սինօրը գրող :

Տեղագրել : || տեղերու վրայ գրել, սէմթն ու սինօրը ցցնելով :

Տեղագրութիւն : || տեղերու սէմթը ցցնող գիրք :

Տեղեգրել : || տես Տեղեագրել :

Տեղաշերծ : || տեղը խափմիշ ընող : Ռմկ., տեղը խլած : Ռմկ., տեղէն հանող · տեղէն փրցնող : Ռմկ., տեղէն հանած, կամ վերցուցած · սիւրկիւն ըրած :

Տեղաշերծ առնել : || տեղը խլել : Ռմկ., տեղէն հանել · տեղէն վերցնել · սիւրկիւն ընել :

Տեղաշերծեալ : || տեղէն հանած · տեղէն վերցուցած · սիւրկիւն ըրած : Ռմկ., տեղը խլած :

Տեղալ : || անձրեւ գալ · երկնքէն բան իջնել : Ռմկ., անձրեւ բերել · անձրեւ իջեցնել : Ռմկ., երկնքէն իջեցնել :

Տեղալ կարկուտ : || կարկուտ գալ :

Տեղալ եղեմն : || խուշը գալ :

Տեղալ հուր : || երկնքէն կրակ իջնել :

Տեղակ : || տեղեկ · գիտուն տեղ :

Տեղակալ : || տեղ բռնող · տեղ նստող : Ռմկ., աթոռակալ · փոխանորդ · վէքիլ : Ռմկ., փաշայ · պէյ :

Տեղակալել : || տեղ բռնել : Ռմկ., տեղաւորել · եէրլէշտիրմիշ ընել :

Տեղակալութիւն : || տեղ բռնելը : Ռմկ., աթոռակալութիւն · վէքիլութիւն : Ռմկ., փաշայութիւն · պէյութիւն :

Տեղանք : || տեղեր :

Տեղապահ : || տեղի պէքչի :

Տեղապահութիւն : || տեղի պէքչութիւն :

Տեղատարափ : || սաղանախ · խոշոր ու արա֊

ձուն : տճկ., սաղմնախ գալը • ձուն գալը : տճկ., անձրեւի, կամ ձնի հատ :
Տեղատարափ թօթափիլ : ‖ սաղմնախի պէս վար թափիլ :
Տեղատուութիւն : ‖ սաւուշմայ • փախչիլը • հեռանալը • պատռըիլը :
Տեղատուութիւն ջրոց : ‖ ջուրը քաշուիլը :
Տեղափոխ : ‖ տեղը փոխող : տճկ., տեղէն փոխած • ուրիշ տեղ տարած :
Տեղափոխ լինիլ : ‖ տեղէն փոխուիլ • ուրիշ տեղ երթալ :
Տեղափոխել : ‖ տեղէն փոխել • ուրիշ տեղ տանիլ :
Տեղափոխութիւն : ‖ կեօչ :
Տեղափոփոխ : ‖ իր տեղը փոխող :
Տեղեադրել : ‖ տեղը դնել • տեղաւորել :
Տեղեակ : ‖ վուգուֆ • էհլիկ :
Տեղեկանալ : ‖ վուգուֆ ըլլալ • էհլիկ ըլլալ :
Տեղեկութիւն : ‖ վուգուֆութիւն • էհլիկօւն :
Տեղեսէր : ‖ տեղը սիրող :
Տեղի : ‖ տեղ : տճկ., սէպէպ • ֆուսաթ : տճկ., մինասիպէթ :
տալով Տեղւոյ : ‖ մինասիպէթսիզ • պէթ :
'ի Տեղի քարի : ‖ քարի տեղ :
Տեղի 'ի տեղւոջէ : } տեղէ 'ի տեղ :
Տեղւոջէ 'ի տեղի : }
զՏեղի առնուլ : ‖ կենալ • կանգնիլ • կանկ առնել • դադրիլ :
Տեղի տալ, կամ տալ տեղի : ‖ թող տալ • թողուլ • դէմ չըկենալ • աչք խփել • համբերել : տճկ., խապուլ ընել • ներս առնել • դուռ բանալ • հաւնիլ • մնել • մալիկ ընել : տճկ., փախչիլ • սաւուշմիշ ըլլալ • կորչել • հեռանալ :
Տեղիք : ‖ տեղեր : տճկ., տեղն եղածները :
Տեղումն : ‖ անձրեւ գալը • երկնքէն իջնելը : տճկ., սաղմնախ :
Տենդ, կամ Տենա : ‖ ջերմ • սթմայ :
Տենդոտ, կամ Տենոտ : ‖ ջերմոտ • սթմալը :
Տենդոտիլ : ‖ ջերմոտիլ • սթմայ ըլլալ :
Տենչ, կամ Տենչանք : ‖ փափաք • հասրէթ :
Տենչալի : ‖ փափաքելի :
Տենչալ : ‖ փափաքիլ • հասրէթ ունենալ :
Տենչութիւն, կամ Տենչումն : ‖ տե՛ս Տենչ :
Տենտ • Տենոտ : ‖ տե՛ս Տենդ • Տենդոտ :
Տեռ : ‖ բարակ պիւրիկ • հարսի քօղք :
Տեռապերծ : ‖ պիւրիւկը, կամ լաչակը վերցնող :
Տեռապերծել : ‖ լաչակը յետ առնել : տճկ., լաթը հանել • մերկացնել :
Տեռատես : ‖ հոյլի մարագ ունող • պըլըխը աղմիշ եղած : տճկ., մայասըլը :
Տեռատեսութիւն : ‖ հոյլի մարագ • պըլըխ աղմաը : տճկ., մայասըլ :
Տես : ‖ տեսք • տեսնելը : տճկ., կեօստէրիշ :
Տեսակ : ‖ տեսք • կեօստէրիշ : տճկ., քիֆայէթ • եօրտամ • էնտամ • ձեւ • թարզ : տճկ., նշան • էօրնէկ : տճկ., ազգ, կամ ազգ :
Տեսակագործ : ‖ ձեւացնող • էնտամ բերող • ձեւով չինող :
Տեսակագործել : ‖ ձեւացնել • էնտամ բերել • չինել :
Տեսակագործութիւն : ‖ ձեւացնելը • եօրտամ :

Տեսակամ : ‖ տեսնելու • տեսնուող • երեւցող : տճկ., իմացուող • իմանալու : տճկ., տեսնող • նայող :
Տեսականել : ‖ տե՛ս Տեսակացուցանել :
Տեսակարար : ‖ ձեւացնող • էնտամ բերող • եօրտամձի : տճկ., այս այս ընող :
Տեսակացուցանել : ‖ ձեւացնել • էնտամ բերել • իձատ ընել • երեւան հանել • ցցնել : տճկ., այս այս ընել :
Տեսակաւոր : ‖ տեսք ունող • կեօստէրիշլի • էնտամլը : տճկ., տեսնուող • երեւցող :
Տեսակաւորել : ‖ տե՛ս Տեսակացուցանել :
Տեսանելի : ‖ տեսնելու : տճկ., տեսնող :
Տեսանելիք : ‖ աչք :
Տեսանել : ‖ տեսնել : տճկ., նայիլ • մտածել : տճկ., գիտնալ • ճանչնալ : տճկ., զգուշ կենալ • սախընմիշ ըլլալ : տճկ., հոգալ • ճարել :
Տեսանել : (ելս.) ‖ տեսք • կեօստէրիշ • էնտամ :
Տեսանողադուշակ : ‖ մարգարէէ պատմած :
Տեսանողական : ‖ մարգարէի, կամ տեսնողի մութալլիխ : տճկ., տեսնող :
Տեսանողութիւն : ‖ տեսնելը • տեսք :
Տեսանող : ‖ տեսնող : տճկ., մարգարէ :
Տեսարան : ‖ տեսնելու տեղ : տճկ., սէյիրի տեղ • ցուցախանայ : տճկ., սէյիր ընելիք • սէյիր • թամաշայ : տճկ., տիւրպին : տճկ., աչք :
Տեսարան նաւու : ‖ ղըչ, կամ չանախլըխ :
Տեսաւոր : ‖ տեսնուող • երեւցող :
Տեսաւորիլ : ‖ տեսնուիլ • երեւան ելլել :
Տեսաւորիչ : ‖ երեւցնող • երեւան հանող :
Տեսաւորութիւն : ‖ տե՛ս Տեսութիւն :
Տեսիլ : ‖ տեսք • կեօստէրիշ • սուրաթ • քիֆայէթ • էնտամ • եօրտամ : տճկ., երազ : տճկ., սէյիր ընելու բան • սէյիր :
Տեսուած : } տեսնելը • տեսք : տճկ., իմանալը • ճանչնալը • գիտնալը, կամ գիտութիւն :
Տեսողութիւն : }
Տեսութիւն : }
Տեսուն : ‖ տեսնուող • կեօստէրիշլի :
Տեսուչ : ‖ տեսնող • նայող : տճկ., կեօզճի • հոգատանող :
Տեսչութիւն : ‖ տեսնելը : տճկ., կեօզճուն • պէկ :
Տեսող : ‖ տեսնող :
Տետր : ‖ տետր :
Տետրակ : ‖ տետրիկ :
Տետրակուսող : ‖ չորս քէօշէլի թէփսի :
Տերեւ : ‖ տերեւ • եափրախ :
Տերեւաբեր : ‖ եափրախ տուող :
Տերեւազարդ : ‖ եափրախով զարդարուած :
Տերեւազգեաց : } եափրախ հագնող • եափրախով լցուած • եափրախլը :
Տերեւազգեստ : }
Տերեւալի : }
Տերեւալիր : } եափրախով լցուած :
Տերեւալից : }
Տերեւաթափ : ‖ եափրախը թափած :
Տերեւախիտ : ‖ եափրախը սըխ :
Տերեւանալ : ‖ եափրախլանմիշ ըլլալ :
Տերեւաշատ : ‖ շատ եափրախ ունող :
Տերեւապատ : ‖ եափրախով փաթթըրուած :
Տերեւասաղարթ : ‖ եափրախը մափրախը :
Տերեւատ : ‖ եափրախը թափած :
Տերեւատանալ : } եափրախը թափիլ :
Տերեւատիլ : }

Տերևափթիթ ։ ‖ տես Տերևազարդ ։
Տերևընկէց ։ ‖ տե՛ս Տերևաթափ ։
Տերևիլ ։ ‖ տերև տալ. եափրախ հանել. եափրախլանմիշ ըլլալ ։
Տեակ ։
Տեական ։ } դիմացող . դիմացկուն ։
Տեականութիւն ։
Տեակութիւն ։ } դիմանալը . դիմացկունութիւն ։
Տևել ։ ‖ դիմանալ ։ ռմկ. սապր ընել ։
Տևողական ։ ‖ տե՛ս Տեական ։
Տևողութիւն, կմ Տևումն ։ ‖ տե՛ս Տեականութիւն ։

Տ Զ

Տզրկաձև, կմ Տզրկանման ։ ‖ սիւլիւկի ձևով. սիւլիւկի նման ։
Տզրկանալ ։ ‖ սիւլիւկ ըլլալ. սիւլիւկ դառնալ ։
Տզրուկ ։ ‖ տզրուկ . սիւլիւկ ։
Տզրկօրէն ։ ‖ սիւլիւկի պէս ։
Տզոր ։ ‖ անուժ . զայիֆ . ճանըրղ ։

Տ Է

Տէգ ։ ‖ մզրախ ։
Տէգջք աչաց խաղալ՝ ի վր ուրուք ։ ‖ խուլոր խուլոր նայիլ . խուլռտկել ։
Տէգընկեցութիւն ։ ‖ մզրախ նետելը . մզրախ խաղալը ։
Տէգընկէց ։ ‖ մզրախ նետող . մզրախ խաղցող ։
Տէգընկէց մի ։ ‖ մզրախ հասնելու չափ տեղ ։
Տէր ։ ‖ տէր . սահապ ։ ռմկ. աղայ . պէյ . հէօքիւմտար ։ ռմկ. պարոն . էֆէնտի ։
Տէրութիւն ։ ‖ տէրութիւն . սահապլըք ։ ռմկ. աղայութիւն . պէյութիւն . իշխանութիւն ։
Տէրունատուր ։ ‖ տէրոջմէն տուած . աստուծմէ տուած ։
Տէրունական ։
Տէրունեան ։ } տէրոջ եղածը . աստուծունը ։
Տէրունի ։

Տ Ը

Տըխպ . Տըտպատեսակ . Տըտպել. Տըտպութիւն ։ ‖ տե՛ս Տխպ . Տտպատեսակ . Տտպել . Տտպութիւն ։

Տ Ժ

Տժգոհ ։ ‖ դժգոհացող ։
Տժգոհալ, կմ Տժգոհել, կմ Տժգոհիլ ։ ‖ դժգոհալ ։
Տժգոհութիւն ։ ‖ դժգոհութիւն . դըժգոհանք ։
Տժգոյն ։ ‖ գոյնը թափած . գոյնը գէշ. պօզարախ . պօզարմիշ եղած ։
Տժգունիլ ։ ‖ տե՛ս Դժգունիլ ։
Տժգունութիւն ։ ‖ գոյնը փոխելը . պօզարմիշ ըլլալը . չիրքինութիւն ։

Տ Ի

Տի ։ ‖ ամայ . անձախ ։ ռմկ. իլլէ . խիստ ։
Տի՛ ։ (միջարկ.) ‖ հը՛ հը . պը՛ռէ ։
Տիգաբուղխ ։ ‖ մզրախով զարկած տեղէն բղխող ։
Տիգաբուն ։ ‖ մզրախի կոթ . մզրախի փայտ, կմ արըխ ։
Տիգախոց ։
Տիգահար ։ } մզրախով զարնող, կամ զարկած ։
Տիգահարել ։ ‖ մզրախով զարնել, կմ եարալամիշ ընել ։
Տիգահոս ։ ‖ տես Տիգաբուղխ ։
Տիգաւոր, կմ Տիգեայ ։ ‖ մզրախը . մզրախտար . հարպատար . հարպալը ։

Տիգել ։ ‖ մզրախով զարնել . մզրախ սափլամիշ ընել ։ ռմկ. մզրախի պէս սափլամիշ ընել . ցցել ։
Տիգրանակերտ ։ ‖ տիարպէքիր ։
Տիգրանակերտեայք ։ ‖ տիարպէքիրցիք ։
Տիգրանակերտեցի ։ ‖ տիարպէքիրցի ։
Տիղբ ։ ‖ թև . խօլ ։
Տիգող ։ ‖ մզրախով զարնող ։
Տիեզերաբնակ ։ ‖ աշխրքի մէջ բնակող ։
Տիեզերագիր ։ ‖ տես Աշխարհագիր ։
Տիեզերագոչ ։ ‖ աշխարքս չաւ եղած ։
Տիեզերագով ։ ‖ աշխրքին գովող . աշխրքէ գոված ։
Տիեզերագումար ։ ‖ տե՛ս Աշխարհախումբ ։
Տիեզերագրաւ ։ ‖ աշխարքը զափթ ընող, կմ պատող ։
Տիեզերագրութիւն ։ ‖ տե՛ս Աշխարհագրութիւն ։
Տիեզերադաւ ։ ‖ աշխարքս խաբող ։
Տիեզերալոյս ։ ‖ աշխարքի լուս տուող ։
Տիեզերալուր ։ ‖ աշխարքըս չաւ եղած ։
Տիեզերախօս ։ ‖ աշխարքի վրայ խօսող, կամ աշխրքիս լեզուն ընկած ։
Տիեզերածաւալ ։ ‖ տե՛ս Տիեզերատարած ։
Տիեզերակալ ։ ‖ աշխրքի տիրող ։
Տիեզերակալել ։ ‖ աշխրքիս տիրել ։
Տիեզերակալութիւն ։ ‖ աշխրքի տէրութիւն ։
Տիեզերական ։ ‖ աշխարքիս միւթալլիս ։
Տիեզերական ժողով ։ ‖ ընդհանրական սինոդոս ։
Տիեզերակործ ։ ‖ աշխարքըս զարնող, կմ աշխրքէ ծեծքած ։
Տիեզերակոյտ ։ ‖ տե՛ս Աշխարհախումբ ։
Տիեզերահեղձոյց ։ ‖ աշխարքս խղդող. ինչպէս էր ջրհեղեղը ։
Տիեզերահրաշ ։ ‖ աշխարքս զարմացնող ։
Տիեզերաչափ ։ ‖ աշխարքս չափող ։
Տիեզերապատ ։ ‖ աշխարքս պատող ։
Տիեզերապատում ։ ‖ աշխարքի պատմութիւն ընող, կմ աշխրքէս պատմած ։
Տիեզերապարունակ ։
Տիեզերապարփակ ։ } աշխարքս պատող ։
Տիեզերապետ ։ ‖ աշխրքիս տիրող ։
Տիեզերապետել ։ ‖ աշխրքիս տիրել ։
Տիեզերապետութիւն ։ ‖ աշխրքիս տէր ըլլալը ։
Տիեզերասահման ։ ‖ աշխրքիս սինօռ դնող . աշխարք բռնող ։
Տիեզերասաստ ։ ‖ պիւթիւն աշխրքիս հեօքմ ընող ։
Տիեզերասոյզ ։ ‖ աշխարքս պաթրմիշ ընող ։
Տիեզերասփիւռ ։
Տիեզերատարած ։ } աշխարքս տարածած ։
Տիեզերատօն ։
Տիեզերատօնակ ։ } բոլոր աշխրքէս տօնած ։
Տիեզերաքարոզ ։ ‖ աշխարքիս քարոզող ։
Տիեզերք ։ ‖ աշխարքիս չէվրէն . աշխարք . ֆէլէկ ։
Տիղ ։ ‖ տիղ . ոչխարի ոջիլ ։
Տիկ ։ ‖ տիկ . թուլում ։
Տիկին ։ ‖ գշխոյ . սուլթան ։ ռմկ. խաթուն . հանըմ ։
Տիկնաց տիկին ։ ‖ թգւրի կնիկ . սուլթան ։
Տիկին երկնից ։ ‖ լուսընկայ ։
Տիկնութիւն ։ ‖ սուլթանութիւն . խաթունութիւն ։

Տիկնութիւն : ‖ սուլթանլի, կամ խաթունի մե-թալիխ :
Տիղմ : ‖ չամուռ · ցեխ :
Տինա : ‖ հէմ · աղ · ղօ · տէխնուտ :
Տինաբարիս : ‖ զինճիֆր, կամ զինճիֆրայ :
Տիպ : ‖ պասմայ · տամղայ · մէօհիւր : Տճկ., սուրաթ · քիաֆէթ : Տճկ., էօրնէկ · ղալըպ · թարզ : Տճկ., պասմայ եղած · տպած :
Տիպար : ‖ էօրնէկ · ղալըպ · թարզ :
Տիտան :
Տիտանացի :
Տիտանեայ :
Տիտանեան : } հսկայ · տալեան կտրիճ :
Տիտեղն : ‖ կոկորդիլոս գազանը :
Տիտղոս : ‖ տե՛ս Մակագիր :
Տիր : ‖ իլչէ · խիստ :
Տիրաբան : ‖ սահլին խօսող · սալը ըսող · ըղորդը ըսող :
Տիրաբանել : ‖ սահլին խօսիլ · ըղորդը ըսել :
Տիրաբանութիւն : ‖ սահլի, կամ ըղորդ խօսք · սալը ըսելը :
Տիրաբար : ‖ տե՛ս Տիրապէս :
Տիրաբնակ : ‖ տիրոջ եաթախ :
Տիրագէտ : ‖ տէրը ճանչցող :
Տիրագիծ :
Տիրագիր : } տիրոջ գիրը · տիրոջմէ գրած : տե՛ս և Տնագիր :
Տիրագլուխ : ‖ տէր ու գլուխ · ինք իր գլխուն՝ իշխան :
Տիրադոյն : ‖ խիստ մախսուս · խիստ ղաթը · խիստ էօզ :
Տիրադրել : ‖ տե՛ս Տնադրել :
Տիրադրութիւն : ‖ տե՛ս Տնադրութիւն :
Տիրադաւ :
Տիրադրուժ : } տէրը խաբող :
Տիրազօր : ‖ տէրն զօրացած :
Տիրածին : ‖ ածածին :
Տիրական : ‖ տիրոջը · ածոյ : Տճկ., տիրող · հեօքմ ընող · զաւթ ընող : Տճկ., մախսուս · ղաթը · էօզ :
Տիրակիր : ‖ զած 'ի յինքն ունող :
Տիրահաստատ : ‖ տէրն ամրցուցած :
Տիրահաւաք : ‖ աստուծմէ ժողոված :
Տիրահրաւէր : ‖ տիրոջմէ, կամ աստուծմէ կանչած :
Տիրաձիր : ‖ տիրոջմէն պախշած · աստուծմէ տուած :
Տիրաճան : ‖ տէրը ճանչցող :
Տիրամայր : ‖ տիրամայր :
Տիրամարտ : ‖ տիրոջը հետ կռուող · ածոյ դէմ ճէնկ ընող :
Տիրամարտութիւն : ‖ ածոյ դէմ ճէնկ ընելը :
Տիրամեծար : ‖ տէրը մեծարող, կամ տիրոջմէն մեծարած :
Տիրանալ : ‖ տէր ըլլալ · տիրել · հեօքմ ընել · ներքև առնել :
Տիրանարդ : ‖ իր տէրը արհամարհող :
Տիրանենգ : ‖ տէրը խաբող :
Տիրանուէր : ‖ ածոյ փէշքէշ տուող, կամ ածոյ փէշքէշ եղած :
Տիրապատիւ : ‖ տիրոջմէն կամ աստուծմէ մե-ծարած :
Տիրապատուհաս : ‖ աստուծմէ հասած կամ չինած :

Տիրապարգև : ‖ տե՛ս Տիրաձիր :
Տիրապետ : ‖ չորս դին տիրող :
Տիրապետել : ‖ չորս դին տիրել · զաւթ ընել :
Տիրապետութիւն : ‖ չորս դին զաւթ ընելը :
Տիրապէս : ‖ տիրոջ պէս · աղայի պէս · հեօք-մով : Տճկ., մախսուսէն · ղաթըյան · ինչպէս որ պէտք է · պիրթամամ · ալէնէվլիէ : Տճկ., ճշմարիտ · իրաւ · ուղորդ :
Տիրասէր : ‖ տէրը սիրող :
Տիրասպան : ‖ տէրը սպաննող :
Տիրավաճառ : ‖ իր տէրը ծախող :
Տիրատեաց : ‖ տէրը ատող :
Տիրատեսակ :
Տիրատիպ : } տիրոջը, կամ ածոյ նման :
Տիրացու : ‖ տիրացու :
Տիրացուցանել : ‖ տէր ընել · տիրել տալ · հեօքմ ընել տալ : Տճկ., կարուկցնել · եւել-ցնել · ուժովցնել :
Տիրաւանդ : ‖ տիրոջմէն կամ աստուծմէ տուած ։
Տիրաքարոզ : ‖ զած քարոզող, կամ աստուծմէ քարոզած :
Տիրել : ‖ տիրել · զաւթ ընել · հեօքմին տա-կը առնել :
Տիրեցուցանել : ‖ տե՛ս Տիրացուցանել :
Տիրուհի : ‖ խաթուն :
Տիւ : ‖ ցորեկ :
'ի Տուընջեան :
'ի Տուէ : } ցորեկուանց · ցորեկը :
Տիւռակիթ : ‖ տե՛ս Ստորաքս :
Տիք, կամ Տի : ‖ ապէնք :

Տ Խ

Տխատանք : ‖ տե՛ս Տխրանք :
Տխատիլ : ‖ տե՛ս Տխրիլ :
Տխեղծ : ‖ սապղար · սախատ · տըլոլը · չիր-քին · գէշ · մունտառ :
Տխեղծանալ :
Տխեղծիլ :
Տխեղծանք :
Տխեղծութիւն : } սապղար ըլլալ · սախտիլ : Տճկ., աւրիլ · պէրպատ ըլլալ : սապղարութիւն · սախատութիւն · այպ · լէքէ · չիրքինութիւն :
Տխմար : ‖ ախմախ · պէօն · խէնթ :
Տխմարադոյն : ‖ խիստ ախմախ · խիստ պէօն :
Տխմարանալ : ‖ ախմախնալ · խենթիլ · պէօն ըլլալ :
Տխմարութիւն : ‖ ախմախութիւն · պէօնութիւն :
Տխորժիլ : ‖ հաճ չընել · չախրել · չուզել :
Տխուր : ‖ տրտում · մէլուլ · փուսուեաս : Տճկ., մութ · սև :
Տխրադոյն : ‖ խիստ տրտում : Տճկ., մութ գու-նով · գունը սև :
Տխրալից : ‖ տրտմութիւ լիք · փուսուեաս :
Տխրական : ‖ տրտմելու :
Տխրականութիւն :
Տխրանք : } տրտմութիւն · մէլուլութիւն · փուսուեաս ըլլալը : Տճկ., մթութիւն · սևութիւն :
Տխրատեսակ :
Տխրատեսիլ : } տրտում տեսք ունող : Տճկ., մութ երևցող · սևցած :
Տխրարար : ‖ տրտմեցնող · մէլուլ ձգող · փու-սուեաս ընող :
Տխրաւոր : ‖ տրտմող · փուսուեաս :
Տխրեցուցանել : ‖ տրտմեցնել :
Տխրերանգ : ‖ մութ գունով · գունը սև :

Տխրել : ‖ տրտմիլ · մելուլ ըլլալ · փուսկաս ըլլալ :
Տխրութիւն : ‖ տե՛ս Տխրանք :

Տ Կ

Տկար : ‖ խուվէթսիզ · խուտրէթսիզ · անուժ · խեղճ · կամած · ճանճղ : փխբ. հիւանդ · սախաթ :
Տկարամիտ : ‖ խելքը հօսր :
Տկարամտութիւն : ‖ խելքին հօսրութիւն, կամ պակասութիւն :
Տկարանալ : ‖ չկրնալ · անուժ ըլլալ · ղուվէթսիզ ըլլալ · ուժը թափիլ : փխբ. խապիլ չըլլալ · մինքինսիզ ըլլալ : փխբ. հիւընդնալ · սախաթլիլ :
Տկարացուցանել : ‖ չկրցնել · ղուվէթսիզ ընել · ուժը թափել · սերպեստ ընել : փխբ. մինքինսուզ ընել : փխբ. հիւընդցնել :
Տկարութիւն : ‖ անուժութիւն · ղուվէթսիզութիւն : փխբ. հիւանդութիւն · ցաւ :
Տկճոր : ‖ տկճոր · խրչայ, կամ խուչայ :

Տ Հ

Տհաւ : ‖ չհաւնող, կամ չհաւնած :
Տհաճ : ‖ հաղ չընող · չուզող : փխբ. հաղը չել լող · նքրանքլը :
Տհաճիլ : ‖ հաղ չընել · չուզել :
Տհաճութիւն : ‖ հաղ չընելը · չուզելը :
Տհաս : ‖ չհասած · խամ :
Տհասութիւն : ‖ խամութիւն :

Տ Ձ

Տձեւ : ‖ անշնորհք · եօռտամսըզ · էնտամսըզ · պիչիմսիզ :
Տձեւել : ‖ անշնորհք ընել · եօռտամսըզ ընել :
Տձեւութիւն : ‖ անշնորհքութիւն · եօռտամսըզլութիւն · էնտամսըզլութիւն :

Տ Ղ

Տղայ : ‖ տղայ · չօճուխ :
Տղայ մանուկ : } մատաղ տղայ · պզտիկ տղայ ·
մանուկ Տղայ : } մախսում : փխբ. անմեղ · պէօն :
Տղայաբար : ‖ տղի պէս :
Տղայաբարոյ : } տղեկէս կեցող · թեթեւ սօ-
Տղայաբարու : } ղեկ · ճեհիլ · անմախ :
Տղայադիմակ : ‖ տաժայ տղայ · խամ տղայ :
Տղայական : ‖ տղի մէթլթալիս :
Տղայակոտոր : ‖ տղաք ջարդող :
Տղայահանճար : ‖ տղի խելք ունեցող · թեթեւ սօլխ · ճեհիլ :
Տղայահասակ : ‖ տե՛ս Տղայադիմակ :
Տղայահեղձ : ‖ տղաք խեղդող :
Տղայամիտ : ‖ տե՛ս Տղայահանճար :
Տղայանալ : ‖ տղայ ըլլալ · տղայ գտանալ : փխբ. ճահիլնալ · անմախնալ · պէօն ըլլալ :
Տղայապան : ‖ տղայ պահող :
Տղայերամ : ‖ տղոց սիւրիւ :
Տղայութիւն : ‖ տղակութիւն :
Տղել : ‖ զատել · այրըմիշ ընել :
Տղելութիւն : ‖ զատելը · բաժնելը :
Տղընդեր : ‖ փոքր ալխած :
Տղխեղձ : ‖ տե՛ս Տխեղձ :
Տղմաբնակ : ‖ չամուրը կեցող :
Տղմաթաւալ : ‖ չամուրին մէջ թաւալող :
Տղմալի, կամ Տղմալիր. կամ Տղմալից : ‖ չամուռով լեք · չամուռոտ :

Տղմախառն : ‖ չամուռոտ :
Տղմախոր : ‖ չամուռոտ փոս :
Տղմային : ‖ չամուռոտ :
Տղմանալ : ‖ ցեխ ըլլալ · ցեխոտիլ · չամուռոտիլ :
Տղմաւէտ : ‖ ցեխոտ · չամուռոտ :
Տղմաւէտ վայր : ‖ չամուռլուխ :
Տղմատեսակ : ‖ չամուռի նման :
Տղմոտ : } ցեխոտ · չամուռոտ · պղտոր ըլզտ :
Տղմուտ : } փխբ. չամուռլուխ : փխբ. մուր- տառ · փիս :

Տ Մ

Տմարդանալ : ‖ կոպտանալ · իզանսըզ ըլլալ · էրքեանսըզ ըլլալ :
Տմարդի : ‖ կոպիտ · եօղուն · իզանսըզ · էրքեանսըզ · փատիկտոր : փխբ. եաւուզ · զալիմ :
Տմարդութիւն : ‖ կոպտութիւն · իզանսըզլըխ · էրքեանսըզլըխ : փխբ. զալիմութիւն :
Տմնութիւն : ‖ տրտմութիւն · չէհրէսիզութիւն · երեսի թթուութիւն :

Տ Ն

Տնազ : ‖ խաղք · մասխարայ : փխբ. մասխարակութիւն · խաղքութիւն :
Տնազ առնել : ‖ խաղք ընել · մասխարայ ընել · թախլիթ ընել :
Տնազ լինիլ : ‖ խաղք ըլլալ · մասխարայ ըլլալ · րուսուայ ըլլալ :
Տնակալուչ : ‖ տուն պահող · էվ բէքճիսի :
Տնակալուչ կին : ‖ տանտիկին :
Տնական : ‖ տնեցի · ընտանի :
Տնակից : ‖ մէկ տուն կեցող :
Տնակցիլ : ‖ մէկ տուն կենալ :
Տնահարկ : ‖ տան քիրայ :
Տնանկ : ‖ մուհթաճ · ֆաղիր : փխբ. աղքատ · ֆախիր · չուլսուզ · եհտիաճ :
Տնանկագոյն : ‖ խիստ աղքատ :
Տնանկանալ : ‖ մուհթաճ ըլլալ · ֆաղիր ըլլալ · տունը տեղը կորսնցնել · աղքատնալ :
Տնանկանոց : ‖ աղքատնոց · աղքատներու օտալար :
Տնանկիլ : ‖ տե՛ս Տնանկանալ :
Տնանկութիւն : ‖ մուհթաճութիւն · ֆաղիրութիւն : փխբ. աղքատութիւն · ֆախիրութիւն :
Տնաշէն : ‖ տնշէն :
Տնատել : ‖ տուն տուն ընել :
Տնասուն : ‖ տան մէջ մնծցած :
Տնարար : ‖ տնշէն :
Տնարար կին : ‖ տան տիկին :
Տնարարութիւն : ‖ տնշէն ըլլալը :
Տնենի : ‖ տանից · ընտանի · տնեցի :
Տնկաբեր : ‖ բոյս բուսցնող :
Տնկագործ : ‖ պօստանճի · էքինճի · չիֆթճի :
Տնկագործել : ‖ հերկել · պախճայ, կամ պօստան բանել :
Տնկագործութիւն : ‖ պօստանճութիւն · էքինճութիւն · չիֆթճութիւն :
Տնկախիտ : ‖ սիխ ծառերով :
Տնկալուչ : ‖ տե՛ս Տնակալուչ :
Տնկակից : ‖ մէկ տեղ տնկած : փխբ. ընհաս : փխբ. ղալթը · եօղ :
Տնկակցիլ : ‖ մէկ տեղ տնկուիլ : փխբ. ընհաս ըլլալ : փխբ. ղալթը ըլլալ :
Տնկակցութիւն : ‖ մէկ տեղ տնկուիլը : փխբ. ընհասութիւն :

Տնկարկ ։ ‖ պտղատունկք . պտղաբերական ։
Տնկել ։ ‖ տնկել ։
Տնտես ։ ‖ էվ քեահեասը . վէքիլխարճ ։ ՏԵՍ, քեահեայ . կեօղձի ։ ՏԵՍ, ածձի ։
Տնտեսավարել ։ } վէքիլխարճութիւն ընել . տնտեսել ։ } տունը հոգալ ։ [illegible] կառավարել ։ ՏԵՍ, [illegible] . ակէտ ընել ։ հոգալ ընել . [illegible] ընել ։
Տնտեսութիւն ։ ‖ էվ քեահեասըի մամուրիյէթ . վէքիլխարճութիւն ։ ՏԵՍ, քեահեայութիւն . պէտք ։
Տնօրել ։ ‖ տնօրել . կարգել . [illegible] ընել ։
Տնօրէն ։ ‖ էվ քեահեասը . վէքիլխարճ ։ ՏԵՍ, քեահեայ . աւելուածին . տնտեսող . հազըր ընող . հոգացող . ակէտ ընող . կեօղձի ։ ՏԵՍ, խզմէթքեար . բանը հոգացող . բանի ընող ։
Տնօրէնութիւն ։ ‖ էվ քեահեասըի մամուրիյ . վէքիլխարճութիւն ։ ՏԵՍ, քեահեայութիւն . տեղին տեղը դնելը . ակէտ ընելը . թէտպիր . կեօղմէնութիւն ։
Տնօրէնութիւն քն ։ ‖ [illegible] մաքրութիւնը . [illegible] խնամքը . քն հաքքաղանութիւնը ։
Տնօրինակ ։ ‖ տե՛ս Տնօրէն ։
Տնօրինել ։ ‖ տունը հոգալ . տուն կառավարել ։ ՏԵՍ, կարգադրել . տեղին տեղը դնել . ակէտ ընել . [illegible] ընել . շահը բանին բռնաւոր ըլլալ ։ ՏԵՍ, հոգալ . ակէտ ընել ։ ՏԵՍ, խնամել . տալ . ընել ։
Տնօրինել բանին մը ։ ‖ քն մարդ ըլլալը մտքի տանելը ։

Տ Ո

Տոգոր ։ ‖ խնամ . ծծած . սնուցիչ եղած ։ ՏԵՍ, խնամող . սնուցանիչ ըլլող ։
Տոգորել ։ ‖ ծծեցնել . խնամել . սնուցանիչ ըլլալ ։
Տոգորութիւն ։ ‖ ծծելը . սնուցիչ ըլլալը . խնամելը ։
Տող ։ ‖ [illegible] . [illegible] ։
Տոկ ունիլ ։ } դիմանալ . տանիլ ընել ։ համբերել ։
Տոկալ ։ }
Տոկոս ։ ‖ տե՛ս Տոկոսի ։
Տոկոսահասութիւն ։ ‖ մանաֆէ . [illegible] . մանաֆէնին ։
Տոկոսատու ։ ‖ մանաֆէ տուող ։
Տոկոսատուութիւն ։ ‖ մանաֆէ տուողութիւն ։
Տոկոսատէր ։ ‖ մանաֆէ առնող ։
Տոհմակ, կամ Տոհմակք ։ ‖ մամուլք ։ ՏԵՍ, ան ըլլալ . ընտանի մամուլք ։
Տոհմ ։ ‖ սինսիլէ . ազգ . ցեղ ։
Տոհմագիր ։ ‖ սինսիլէն գրող ։ ՏԵՍ, սինսիլէին գիր . ազգ անհիւանդի ։
Տոհմագրութիւն ։ ‖ ազգի գրութիւն . ցեղին գիրք . ազգաբանութիւն ։
Տոհմաթիւ ։ ‖ սինսիլէն համրող . ազգ համրող ։ ՏԵՍ, ազգի սինսիլէին համրանք . ազգ անհիւանդի ։
Տոհմական ։ ‖ սինսիլէին . ազգական . խնամի ։ ՏԵՍ, մեծ ազգ . քէրիմզատէ ։ ՏԵՍ, ազգ առ ազգ . ազնուականութեան պատուով ։
Տոհմակից ։ ‖ ազգական . խնամի ։
Տոհմակցել ։ ‖ ազգական ըլլալ . խնամի ըլլալ ։
Տոհմակցութիւն ։ ‖ ազգականութիւն . խնամութիւն ։
Տոհմային ։ ‖ տոհմ կամ սինսիլէի վերաբերեալ ։ ՏԵՍ, ազգական . խնամի . ազնուական ։
Տոհմութիւն ։ ‖ ազգականութիւն . խնամութիւն . ազնուականութիւն ։
Տող ։ ‖ տող . կարգ . շարք . տեղի . թարթափ ։ ՏԵՍ, պոյթ . սատանաւորի ։ ՏԵՍ, բան . ազնիւ . ատ կարեւորն ։
Խառնել Տողազ ։ ‖ անէգ խառնել ։
Տողաբան ։ ‖ շարադրող . երկաթի բռնող ։
Տողել ։ ‖ տողի ընել . խաթայ ընել . պատ քաշել շարել ։ ՏԵՍ, շարադրել . տանել ըլլալ ։
Տոլշար ։ ‖ թաշխաղ ։
Տողանք ։ ‖ թուղթ . պապուրանք ։
Տոմս ։ ‖ տետր . թուղթ ։
Տոմսակ ։ ‖ տոմսակ . թուղթ ։
Տոպրակ, կամ Տոպրակ ։ ‖ կապերտ, կամ կաշի ։ ՏԵՍ, քէֆ . ձուռ ։
Տոչել ։ ‖ գոլորշիել . ծխել . տաքցնել ։
Տոչորական ։ ‖ երող . լափող ։
Տոչորել ։ ‖ տոչորել . երել . այրել լափել . ձուլել ձուլիր եփել ։
Տոչորումն ։ ‖ երել լափելը ։
Տոռն ։ ‖ չուան . կապ ։ ՏԵՍ, չուանի տակը ։
Տոսախ ։ ‖ մեշեկեն . ձեռանիւն ։
Տորոն, կամ Տորուն ։ ‖ տորոն . քոք ներկ ։
Տոր ։ ‖ տորթու, կամ տուրթու ։
Տօնախմբութիւն ։ ‖ խրախճանք ընելը . տօնելը ։
Տօնակատարել ։ ‖ խմբել . ժողովել . տօնել . խրախճանք ընել ։
Տօնախմբութիւն ։ } տե՛ս Տօնախմբել ։
Տօնախմբում ։ }
Տօնական, կամ Տօնականք ։ ‖ տօնական . հանդէս ։
Տօնակատար ։ } տօնակատար տօնօղ . չօնօղ ։
Տօնակատարանալ ։ }
Տօնակատարել ։ ‖ տե՛ս Տօնել ։
Տօնադարել ։ ‖ տե՛ս Տօնել ։ ՏԵՍ, խրախճան կերպով ընել ։
Տօնացոյց ։ } ձէրիմէ ։ ՏԵՍ, քէն . ձօնք . քէնի ։
Տօնացոյց տօնական ։ }
Մայր Տօնացոյց ։ }
Տօնել ։ ‖ ձէրիմէ տօնել . տօնախմբել ընել ։ ՏԵՍ, մեծարանք ընել . պատիւ տալ ։
Տօնելի ։ ‖ ձէրիմէ տալ . քաղէն . ծիսական ։
Տօնք ։ ‖ տօնօր ։
Տուկ ։ ‖ տե՛ս Տուգանք ։
Տուգանք ։ ‖ տե՛ս Տուգանք ։
Տուղտ ։ ‖ տուղտ . [illegible] ։
Տումար ։ ‖ դեֆթերի ։ ՏԵՍ, դիրք . քէֆ . թուղթ . մագաղաթ ։ ՏԵՍ, տոմար ։
Տումարագէտ ։ ‖ տոմարի գիտցող ։
Տումարական ։ ‖ տոմարի վերաբերեալ ։
Տուն ։ ‖ տուն ։ ՏԵՍ, մեզերեան . օթախ ։ ՏԵՍ, քէլ‌լիէթ ։ ՏԵՍ, ազգ . մինլեթ . ձէմաաթ ։ ՏԵՍ, խաներ . գերդաստան . տունն ընտանիք ։ անտան խառնած ։ ալեկոծ ընտանիքով ։
Տուն մեծամեծաց ։ ‖ սարայ ։
Տուն ևս ։ ‖ ժամ ։
Տունկ ։ ‖ ծառ . բոյս ։

Տունջենական : } ցորեկուան :
Տունջենայնոն : }

Տուչութիւն : ‖ տալը · տուրք · պախշիշ :

Տուտ : ‖ պոչ՝ օձի, մկան, ձկան, և թռչնոյ :

Տուրևառ :‖ տալ առնելը · առնել տալը : տճկ. առ ու տուր · առ ու ծախ · ալըշվէրիշ :

Տուրևառիկ : ‖ առնող տուող · առ ու տուր ընող · առ ու ծախ ընող · ալըշվէրիշ ընող :

Տուր և առիկ վաճառք : ‖ առ ու ծախ · ալըշ վէրիշ ·

Տուր և առութիւն : } տես Տուր և առ :
Տուր և առք : }

Տուրք : ‖ տուրք · տալը : տճկ. պախշիշ · փէշ- կէշ · ողորմութիւն : տճկ. վէրկի :

Տուփ : ‖ ղութի : տճկ. թաս · քեասէ : տճկ. գրքի կողք · գրքի աման : տճկ. խանէ :

Տոփան : ‖ տես Տոփիչ :

Տոփել : ‖ զարնել · քիւթքիւթ ծեծել · պատ արմայ կոխել · թռանկ թռանկ զարնել, կամ գոփեցնել :

Տոփիչ : ‖ ծեծելու փռասատ · թակ · թօխ- մախ · չափըճըյի փատ · սոփայ · խապաճ · հաւանի կոթ · տոկմէկի թօխմախ · չէքիճ :

Տոփումն : } զարնելը · քիւթ քիւթ ծեծե-
Տոփումն : } լը :

Տ Պ

Տպագիր : ‖ գիր տպող · գիրք տպող · պասմա ճի : տճկ. տպած · պասմայ :

Տպագրել : ‖ պասմայ ընել · գիր զարնել :

Տպագրութիւն : ‖ պասմայ :

Տպազարդ : ‖ գեղեցիկ տպաւորքով զարդա- րող, կամ զարդարած :

Տպազարդութիւն : ‖ գեղեցիկ տպաւորքով սարքելը :

Տպազինին : } տօպաճ քար : տճկ. դեղին սէ
Տպազինին : } լեան, կամ սէյլան :

Տպանալ : ‖ տպուիլ · տամղալանմիշ ըլլալ · գրոշմիլ · ձևու մէջ մտնել : տճկ. օրինակ- ուիլ :

Տպարան : ‖ պասմայի քէրխանայ :

Տպացուցանել : ‖ պասմայ ընել · պատկերք կոխել : տճկ. կնյուխմիշ ընել : տճկ. ձևա- ցնել · եօսատ բերել · էնտամ մտցնել · ձև հանել : տճկ. օրինակել :

Տպաւոր : ‖ տպած · պասմայ : տճկ. դրօշ · ույղուն :

Տպաւորագոյն : ‖ խիստ դրօշ, կամ դրօշ դրօշնայ :

Տպաւորել : ‖ տես Տպացուցանել :

Տպաւորութիւն : ‖ պասմայ · տամղայ : տճկ. ձև · պատկերք · նմանութիւն :

Տպել : ‖ տպել · պասմայ զարնել, կամ պաս- մայ ընել :

Տ Ռ

Տռփածու : ‖ տես Տարփածու :

Տռփական : ‖ ցանկութիւն մըւթալըխ : տճկ. ցանկացող :

Տռփալ : ‖ ցանկալ · աշըխ ըլլալ :

Տռփանք : ‖ չար փափաք · ցանկութիւն :

Տռփել : ‖ տես Տռփալ :

Տռփոտ : ‖ ցանկացող · աշըխ :

Տռփութիւն : ‖ տես Տռփանք :

Տռփող : ‖ տես Տռփոտ :

Տ Տ

Տտխպ : ‖ բերանը չպող · փոթռտող · պխուղմիշ ընող · մամռուկ :

Տտուն : ‖ տես Տուտ :

Տտուն հանդերձի : ‖ փէշ :

Տտուն կտաւոյ, և այլն : ‖ լաթի պոչ · լաթի ծայր :

Տտպատեսակ : } բերանը չըպող · մռմռցնող ·
Տտպատեսիլ : } տճկ. խիստ դառն · խա- կէնձէլի :

Տտպել : ‖ բերանը չպելը փոթռտել · պխուղ- միշ ընել · մռմռցնել :

Տտպութիւն : ‖ բերանը չպելը, կամ պխուղմիշ ընելը · մռմռուկութիւն :

Տ Ր

Տրակ : ‖ թուղթ · մէքթուպ :

Տրամ : ‖ ամուր · պինտ · խաւլի · սրխ :

Տրամ, կամ Դրամ : ‖ տրամ, կամ տրէմ :

Տրամաբան : ‖ լօճիգայ գիտցող · բանէ մը այլ բան մակաբերող :

Տրամաբանել : ‖ բանէ մը այլ բան մակաբերել :

Տրամաբանութիւն : ‖ լօճիգայ :

Տրամագիծ : } սօյթերի, կամ եամիքաւրու
Տրամագծութիւն : } չըզղը :

Տրամադրել : ‖ կարգաւորել · հազըր ընել · տեղաւորել · տրւզէն բերել :

Տրամադրութիւն : ‖ կարգաւորութիւն · պատ- րաստութիւն :

Տրամախիտ : ‖ խիստ ամուր · սրխ ու պինտ · խաւլի :

Տրամախոհ : ‖ մտածող · խելացի :

Տրամախոհութիւն : ‖ խորհուրդ · միտք :

Տրամաչափ : } տես Տրամագիծ :
Տրամաչափութիւն : }

Տրամատել : } մէկզմէկէ զատել, կամ բաժ-
Տրամորոշել : } նել :

Տրապիզ : ‖ սեղան · թէզկեահ · փէշթահտայ :

Տրապիզիտ : ‖ թէզկեահտար · փէշթահտա- րը : տճկ. սառաֆ :

Տրաուեր : ‖ ձէօմէրտ :

Տրգալ : ‖ դդալ :

Տրեխ : ‖ արեխ · չարըխ :

Տրեխաւոր : ‖ չարըխլը :

Տրեխաւորել : ‖ չարըխ հագցնել :

Տրէ : ‖ նոյեմբեր ամիսը :

Տրիբուն : ‖ պինպաշը · եպայազապիտ · պէօ- լիւկաղասը, կամ պէօլիւկպաշը : տճկ. չէհր- էմինի, վօյվօտայ · սուպաշը :

Տրիգոն : ‖ զէհիրլի ձուկ մի է :

Տրիտաւր : ‖ մուխապէլէ :

Տրիլ : ‖ տրոփիլ ·

Տրմղութիւն : ‖ աճամութիւն :

Տրմուխ : ‖ տրմուխ · կէլպէրի :

Տրմուղ : } աճամի · տահայ չըքմէցու-
Տրմուղ կրմուղ : } ցած · բեռան չտրված :

Տրոհ : ‖ բաժնած · զատած, կամ զատ · պաշխայ :

Տրոհել : ‖ բաժնել · զատել :

Տրոհիչ : ‖ բաժնող · զատող :

Տրոհութիւն : } բաժնելը · զատելը :
Տրոհումն : }

Տրորել : ‖ սրորել · էզմիշ ընել :

Տրուպ : ‖ խիստ ցած · ցածին ցածը · էն վա րինը · էն յետքինը :

Տրափ : ‖ տըրփ , կամ դըրփ · դօմփ · Թափառաց :
Տրափական բաղխիւն , կամ տրափական Թըն-
դիւն : ‖ տես Տրափ :
Տրափել : ‖ տըրփ ընել , կամ դըրփ ընել · Թօմփ
ընել · Թափառաց հանել :
Տրափիւն , կամ Տրափումն : ‖ տես Տրափ :
Տրպագոյն : ‖ տես Տրուպ :
Տրպանալ : ‖ խիստ ցած ըլլալ · ցածէն ցածը
ըլլալ · էն վարինը ըլլալ :
Տրպութիւն : ‖ խիստ ցածութիւն :
Տրտմագին : } խիստ տրտում · փուսէաւս :
Տրտմագոյն : }
Տրտմազգեաց : } տրտմութե՟ լիք · փուսէաւս ·
Տրտմազգեստ : } քէֆսիզ :
Տրտմական : ‖ տրտմելու :
Տրտմակից : } տրտմութեն ընկեր · մէկտեղ
Տրտմակցորդ : } տրտմող :
Տրտմահալած : ‖ տրտմութիւնը փախցնող :
Տրտմահաղորդ : ‖ տես Տրտմակից : ԴՃՅՆ , տրտ-
մութե՟ լցուած :
Տրտմարար : ‖ տրտմեցնող · սիրտը կոտրող ·
քէֆը աւրող :
Տրտմեցուցանել : ‖ տրտմեցնել · մէլիւլ ընել ·
փուսէաւս ընել :
Տրտմեցուցիչ : ‖ տես Տրտմարար :
Տրտմիլ : ‖ տրտմիլ :
Տրտմութիւն : ‖ տրտմութիւն · մէլիւլ ըլլալը :
Տրտնջել : ‖ տրտնջալ · շէքվայ ընել :
Տրտնջիւն : }
Տրտնջողութիւն : } տրտունջ · տրտնջալը · շէքվայ :
Տրտնջումն : }
Տրտնջող : ‖ տրտնջացող :
Տրտում : ‖ տրտում · մէլիւլ · փուսէաւս ·
քէֆսիզ :
Տրտունջ : ‖ տրտունջ : ԴՃՅՆ , տրտնջացող · շէքվայ ընող :
Տրտունջ լինիլ : ‖ տրտնջալ :
Տրցակ : ‖ տէստէ , ղամիշի՝ չպուխի՝ նետի ,
և այլն :
Տրցակել : ‖ տէստէ կապել · տէստէ ընել ·
տէստէլէմիշ ընել :
Տրփալ : ‖ փափաքիլ · հասրէթ քաշել : ԴՃՅՆ ,
տրփալ :
Տրփական : ‖ տես Տռփական :
Տրփիլ : ‖ տես Տրփալ :

Տ Ք

Տքնիլ : ‖ չըքնանալ · արթուն կենալ : ԴՃՅՆ ,
այրիս կենալ · աչքը բաց պահել · հոգ ու-
նիլ · խիստ չալըշմիշ ըլլալ :
Տքնութիւն : ‖ արթնութիւն · չքընանալը · այր-
խութիւն · ջահտ :
Տքուն : ‖ չըքնացող · արթուն · այրիս :

Տ Օ

Տօթ : ‖ շոգ · ամըռուան տաք :
Տօթագին : ‖ խիստ շոգ · խիստ տաք :
Տօթաժամ : ‖ շոգուն ատենը :
Տօթախարշ : ‖ շոգով խաշած · շոգէն էրած ·
շոգած :
Տօթանալ : ‖ շոգիլ :
Տօմար · Տօմարագէտ · Տօմարական : ‖ տես
Տումար · Տումարագէտ · Տումարական :
Տօն : ‖ տօն · զինէթ · սալթանաթ · մէձլիս :
քաղաքաժողով Տօն : } տօնանմայ :
Տօն հասարակաց : }
Տօնախմբել : ‖ տօն ընել · ալայ ընել · ալայը
տօնել · սալթանաթը տօնել :
Տօնախմբու : ‖ տօն ընող · ալայը տօնող · սալ-
թանաթը տօնող :
Տօնախմբութիւն : ‖ ալայը տօն :
Տօնակից : ‖ տօնի ընկեր · զինէթտաշ · ա-
լայտաշ :
Տօնասէր : ‖ տօն սիրող · զինէթճի · ալայճի :
Տօնավաճառ : ‖ բանայիր :
Տօնացոյց : ‖ տօնացուց :
Տօնել : ‖ տօնել · զինէթ ընել · սալթանաթ
ընել :
Տօնուտ : ‖ զինէթլի · սալթանաթլը :
Տօսախ : ‖ չիմշիր · չիմշիրի ծառ :
Տօսախագործ : ‖ չիմշիրէ շինած :
Տօսախաւոր : ‖ չիմշիրլի :
Տօսախուտ : ‖ չիմշիրլիխ :

Ր Ա

Րաբուն : ‖ վարդապետ · մուալլիմ :
Րաբունաբար : ‖ վարդապետի պէս :
Րաբունական : ‖ վարդապետի մութթալլիխ :
Րաբունանալ : ‖ վարդապետ ըլլալ :
Րաբունապետ : ‖ վարդապետներու գլուխ ·
պաշ վարդապետ · ռուհպան պաշը :
Րաբունել : ‖ վարժել · սորվեցնել :
Րաբունի : ‖ տես Րաբուն :
Րաբունօրէն : ‖ վարդապետի պէս :
Րազ : ‖ քիչ · ճիզլի :
Րախ : ‖ ուրախ · շադ :
Րախական : ‖ ուրախական :
Րախանալ : ‖ ուրախանալ · խնտալ :
Րախատիպ : ‖ ուրախ երես · ծիծաղերես :
Րախարար : ‖ ուրախացնող · խնտացնող · շադ
ընող :
Րախացուցանել : ‖ ուրախացնել · խնտացնել ·
շադ ընել :
Րախճական : ‖ տես Րախճանական :
Րախճան : ‖ զիաֆէթ : ԴՃՅՆ , ուրախացող ·
խնտացող · էհլի շադ · էհլի զէֆք :
Րախճանագոյն : ‖ խիստ ուրախ · խիստ շադ :
Րախճանական : ‖ ուրախական · մէձլիսի մու-
թալլիխ :
Րախճանալ : ‖ ուրախանալ · խնտալ · զէֆք ընել :
Րախճանաւոր : ‖ տես Խրախճանաւոր :
Րախճանութիւն : ‖ տես Խրախճանութիւն :
Րակերտ : ‖ վարդապետ :
Րակերտական : ‖ վարդապետի մութալլիխ :
Րակերտել : ‖ սորվեցնել :
Րակերտութիւն : ‖ վարդապետութիւն :
Րահետ : ‖ տես Արահետ :
Րամ : ‖ ժողով · սիւրիւ · ճիւմհիւռ :
Րամեալ : ‖ ժողված · թօփ եղած · թօփճայ ·
պիւթիւն :
Րամել : ‖ ժողվել · եէքիւն ընել · թօփ ընել :
Րամիկ : ‖ տես Ռամիկ :

Րամկական : || քեօյլարի . եօղուն . կոպիտ :
Րաքանալ : || ուժովնալ . խուվէթլէնմիշ ըլլալ :

Ր Ե

Րենական, կմ Րեննական : || ածային . ած մուլթալըխ :
Րենամբարձ : || ղոռ կրող . ղոռ 'ի յինքն ունող :
Րենատես, կմ Րեննատես : || ած տեսնող :
Րետել : || տես Րոտել :
Րետոր : || Ճարտասան :

Ր Ո

Րոպէ : || ակնթարթմը . թաքիքէ : ՏՐՅԼ, եւ‿րոպիոյ : փուէնկիստան . ուռումէլի : ՏՐՅԼ, աշխարք . աշխարքի սեմթերը :
Րոպէական : || թաքիքէմը դիմացող :
Րոպէացոյց : || թաքիքէ ցցնող :
Րոպէացոյց ժամացուցի : || ըրախաա :
Րոպէահամար : || թաքիքէ համրող :
Րոտել : || ժողվել . թօփ ընել . եէքիւն ընել . խապուլ ընել . առնել : ՏՐՅԼ միացնել . կըց‿ցել . կպցնել : ՏՐՅԼ, յետ քաշել . վերցնել . հանել : ՏՐՅԼ, աղաչելով ուզել . ախլէմիշ ընել : ՏՐՅԼ, հաւնիլ . հաղ ընել :
Րոտին : || ցած . գէշ . թաֆուասըզ . տաւհրասըզ :
Րոտումն : || ժողվելը . եէքիւն : ՏՐՅԼ, ախլէկ . աղաչանք : ՏՐՅԼ . հաւնիլը . յօժարութիւն :
Րոտմամբ սրտի : || Ճանիկէօնիւլտէն . սրտանց :
Րուպ : || քիչ . Ճիզվի . Ճիզվիճէ :
Րոք : || րոք . եօրէքէ :

Ց Ա

Ց : || ինչվան . զոր օրինակ . ցաւուրսն ցայնոսիկ : ռամկ . ինչվան անօրերը : ցերեկոյ : ռամկ . ինչվան իրիկուն :
Ցախ : || չալըչուփըի օրման : ՏՐՅԼ, չալը : ՏՐՅԼ փուռնայ :
Ցախել : || տաքնել :
Ցած : || ցած : ՏՐՅԼ, ալչաքկեօյիւնլիւ . եաւաշ . միլայիմ :
Ցածագնաց : || եաւաշ քալող . հանգարտ վարք ունող :
Ցածագոյն : || խիստ ցած . խիստ եաւաշ :
Ցածնուլ : || ցածնալ : ՏՐՅԼ իջնիլ . թուլնալ . խաղաղիլ . դադրիլ . եաւաշնալ :
Ցածութիւն : || ցածութիւն . եաւաշութիւն . հեզութիւն :
Ցածումն : || տես Ցած :
Ցածուցանել : || ցածցնել : ՏՐՅԼ, իջեցնել . թուլցնել . եաւաշցնել . դադրեցնել . սիր‿տը առնել . եօլքէն անցընել :
Ցականիլ : || նեղիլ . աղքատնալ . ցածնալ . խեղճ ընկնիլ . սէֆիլ մնալ :
Ցամ : || գէշ հոտ :
Ցամաք : || ցամաք . խարայ : ՏՐՅԼ, ցամքած . չոր :
Ցամաքաթափիչ : || ցամաքը թափող :
Ցամաքակէտ : || ցամքի սինոռ :
Ցամաքային : || ցամքինը . խարայինը : ՏՐՅԼ . ցամաք բան . չոր բան . չէրէզ :
Ցամաքաչափ : || երկիր չափող :
Ցամաքեցուցանել : || ցամքեցնել . չորցնել :

Ցամաքընթաց : || ցամքէն վազող . խարայէն քալող :
Ցամաքիլ : || ցամքիլ . չորնալ :
Ցամաքութիւն : || ցամքութիւն :
Ցամաքուտ : || չորուցամաք . չոփչոր : ՏՐՅԼ, խըռ : ՏՐՅԼ, չէրէզ :
Ցաննոտ : || հոտած :
Ցաննոտիլ : || հոտիլ :
Ցաննոտութիւն : || հոտածութիւն :
Ցայգ : || գիշեր :
զՑայգ : || գիշերով . գիշերանց :
զՑայգ և զցերեկ : || գիշեր ցորեկ :
զՑայգս : || աս գիշերս . աս գիշերուհանս մէջ :
Ցայգանալ : || գիշեր ըլլալ :
Ցայգապաշտօն : || գիշերը ժամ ըսող . գիշերը աղօթք ընող : ՏՐՅԼ, գիշերուհան ժամ, կամ աղօթք :
Ցայգացնոր : || գիշերը խենթ ու մնթ ե‿րազ տեսնող . սայըխլամիշ ընող :
Ցայգութիւն : || գիշերուհան ատեն :
Ցայգութեան բղխումն : || տեւէչ աղմախլըղը :
Ցայթ . Ցայթել . Ցայթիլ : || տես Ցայտ . Ցայտել . Ցայտիլ :
Ցայժմ : || ինչվան հիմայ :
Ցայնժամ : || ինչվան անատենը . տահայան‿ժամանակը :
Ցայսվայր : || ինչվան հոս :
Ցայսօր : || ինչվան աս օրս :
Ցայտ, կմ Ցայթ : || սէրփինտի . ցաթկելը, կայծի՝ կմ լուսոյ, և այլն . փիւսկիւրմէ :
Ցայտել, կմ Ցայթել : || սէրփմիշ ընել . փիւսկիւրմիշ ընել . ցաթկցնել . ծաթել :
Ցայտիլ : || սէրփիլմիշ ըլլալ . փիւսկիւրմիշ ըլլալ . ցաթկել . ծաթել :
Ցայտութիւն, կմ Ցայտումն : || տես Ցայտ :
Ցան : || ցան . էքին :
Ցանս առնել : } ցանել :
'ի Ցանս արկանել : } ցանել :
Ցանգ, կմ Ցանկ : || ցանկ : ՏՐՅԼ, չէվրէ . փէրտէ : ՏՐՅԼ, գրքի ցանկ . գրքի տէֆտէր :
Ցանգ, կմ Ցանկ : (մակբայ .) || ամմէն ի‿ժիր . տայիմա :
Ցանգել : || ցանկ քաշել . ցանկով պատել : ՏՐՅԼ, չէվրէն առնել . չորս դին պատել . փէրտէ քաշել : ՏՐՅԼ, գրքի ցանկ շինել :
Ցանել : || ցանել . ցըրցըքնել . սէրփմիշ ընել :
Ցանեցիր : || ցիրուցան . տարմատաղըն . տա‿ղըղըխ . ցնդած :
Ցանեցիր կացուցանել : || ցիրուցան ընել . տարմատաղըն ընել . տաղընըխ ձգել :
Ցանկ : || տես Ցանգ :
Ցանկագոյն : || խիստ սըխ . խիստ պօլ . խիստ չատ :
Ցանկալի : || փափաքելու :
Ցանկալ : } ցանկալ . փափաքիլ . հասրէթ քաշել :
Ցանկանալ : } ցանկալ . փափաքիլ . հասրէթ քաշել :
Ցանկապատ : || ցանկով պատած, կմ պատող :
Ցանկապատու : || ցանկը պատող, կմ Ճղքող :
Ցանկապատել : || տես Ցանգել :
Ցանկասէր : || խիստ ցանկացող . ցանկութիւն սիրող . բէՃախոհ :
Ցանկասիրել : || Ճանի կեօյնիւլտէն ուզել . խիստ փափաքիլ :

Ցանկասիրութիւն ։ ‖ բաղձախնդրութիւն ։
Ցանկատեսակ ։ ‖ շիրին · շէօհրէթլի · կէօս_ տերիշլի ։
Ցանկել ։ ‖ տե՛ս Ցանգել ։
Ցանկող ։ ‖ ցանկացող · ցանկութիւն սիրող · բաղձախոհ ։
Ցանկորդ ։ ‖ ցանկացող · հասրէթ քաշող ։ Տճկ. տայլմայ ։
Ցանկորդել ։ ‖ ցանկացնել ։ Տճկ. , տայլմայ ընել ։
Ցանկութիւն ։ ‖ ցանկութիւն · փափագ · հաս_ րէթ ։ Տճկ. , բաղձախնդրութիւն ։
Ցանց ։ ‖ ձկան թօռ · աղ ։ Տճկ. , տուզաղը ։
Ցանց պարկաւոր ։ ‖ ըղըըղ ·
Ցանց շղշտափիւռ ։ ‖ սաչըլմայ ։
Ցանց երկրածաւալ ։ ‖ չէօզքէրթմէ ։
պրօն Ցանցի , կամ պրակ Ցանցից ։ ‖ թօնօղ ։
երկու պրօնս , կամ պրակս Ցանցից ։ ‖ երկու թօնօղ աղ ։
Ցանցառ ։ ‖ սէյրէկ · խըլթ ։
Ցանցառակի ։ Ցանցառապէս ։ } սէյրէկ · խըլթ անգամ ։
Ցանցառանալ ։ Ցանցառիլ ։ } սէյրէկնալ ։ խըլթ գանըլ_ ուլիլ ։
Ցանցառութիւն ։ ‖ սէյրէկութիւն ։
Ցանցարկ ։ ‖ աղի տուզաղը · թօռ ձգելը ։ տե՛ս և Ցանցարկու ։
Ցանցարկու ։ ‖ թօռ ձգօղ · աղ ձգօղ ։
Ցանցարկութիւն ։ ‖ թօռ ձգելը · աղ ձգելը ։
Ցանցել ։ ‖ աղով բռնել · թօռով բռնել · տու_ զաղը ձգել ։ Տճկ. դէպ՚ի յինքը քաշել ։
Ցանցորդ ։ ‖ աղով ձուկ բռնօղ · աղ ձգօղ · սաչմաճի · ըղըըպճի ։
Ցասկոտ ։ ‖ սրդողկոտ · էօֆքէլի ։
Ցասմնական ։ ‖ սրդողօղ ։
Ցասմնոտ ։ ‖ տե՛ս Ցասկոտ ։
Ցասնուլ ։ ‖ խիստ սրդողիլ · կրակ կտրիլ · էօֆքէ ելլել · էսիրմիշ ընել ։
Ցասումն ։ ‖ մեծ սրդող · էսկիմէ · էօֆքէ · խարէզ ։
Ցասմամբ լինիլ ը. ումեք ։ ‖ խարէզ պահել ։
Ցասուցանել ։ ‖ խիստ սրդողցնել · կրակ կտրե_ ցնել · էօֆքէ հանել · էսիրթմիշ ընել ։
Ցասչիլ ։ ‖ տե՛ս Ցասնուլ ։
Ցարդ եա ։ ‖ ինչվան հիմայ · տահայ ։
Ցաւ , կամ Ցաւք ։ ‖ ցաւ ։ Տճկ. , մարազ · աղրը · հիւանդութիւն ։
Ցաւ է ինձ ։ ‖ կըցաւիմ ։
Ցաւաբեր ։ ‖ ցաւի սեպէպ · ցաւեցնող ։
Ցաւագար ։ ‖ մարազլը ։
Ցաւագարիլ ։ ‖ մարազլը ըլլալ · մարազ ու_ նենալ ։
Ցաւագարութիւն ։ ‖ մարազ ։
Ցաւագին ։ ‖ խիստ ցաւոտ · խիստ մարազլը · տէրթլի ։
Ցաւագին սրտիւ ։ ‖ տէրթլի իւրէօքէն ։
Ցաւագնել ։ ‖ մարազլը ըլլալ · խիստ ցաւիլ ։ Տճկ. տէրտլի ըլլալ ։ ակէլայի մէջ ընկնել · ցաւիլ · թասայլել ։
Ցաւագնոտ ‖ ‖ մարազլը ։
Ցաւագնոտիլ ։ ‖ մարազլը ըլլալ · տէրտլի ըլլալ ։
Ցաւագնոտութիւն , կամ Ցաւագնութիւն ‖ մարազ

Ցաւալից ։ ‖ ցաւով լցուած · մարազլը ։
Ցաւած ։ ‖ տէրտլի · մարազլը ։
Ցաւակից ։ ‖ ցաւակից · տէրտլէշմիշ եղող ։
Ցաւակցիլ ։ ‖ ցաւակից ըլլալ · տէրտլէշմիշ ըլլալ ։
Ցաւակցութիւն ։ ‖ ցաւակից ըլլալը ։
Ցաւահալած ։ ‖ ցաւք դուրս ձգօղ ։
Ցաւատ ։ ‖ տե՛ս Ծաւատ ։
Ցաւատել ։ ‖ պատառատել · բզիկ բզիկ ընել · թիքմալիկ ընել ։
Ցաւատութիւն ։ ‖ պատառատելը · բզիկ բզիկ ը_ նելը · թիքմալիկ ըլլալը ։
Ցաւեցուցանել ։ ‖ ցաւցնել ։
Ցաւիլ ։ ‖ ցաւիլ ։ Տճկ. , մարազ ունենալ · մա_ րազլը ըլլալ ։
Ցաւոտ ։ ‖ մարազլը ։
Ցաքան ։ ‖ տափան ։
Ցաքանել , կամ Ցաքել ։ ‖ տափնել ։

Ց Ե

Ցել , կամ Ցելք ։ ‖ պատռուիլը · ճղքիլը ։
Ցելուլ ։ ‖ պատռել · ճղքել ։
Ցելուլ ։ (չէզոք ·) ‖ պատռուիլ · ճղքուիլ ։
Ցեխ ։ ‖ ցեխ · պալչըխ · չամուռ ։
Ցեղ ։ ‖ սոյ · ազգ · սինսիլէ · թիւռլիւ ։
Ցեղակից ։ ‖ սոյտաշ ։
Ցեղապետ ։ ‖ սոյի կամ սինսիլէի գլուխ ։
Ցեղընտիր ։ ‖ սոյ ընտրող ։
Ցեղել ։ ‖ սոյէ մը իջնել կամ գալ · սոյ քաշել ։
Ցեռել ։ ‖ տե՛ս Ցռել ։
Ցերեկ · կամ Ցերեակ ։ ‖ ցորեկ ։
զՑերեկ ։ ‖ ցորեկը · ցորեկով ։
Ցերեկութիւն ։ ‖ ցորեկուան ատեն ։
տօթ Ցերեկութեան ։ ‖ ցորեկուան շոգը ։
վաստակք Ցերեկութեան ։ ‖ ցորեկուան աշ_ խատանք ։
Ցեց ։ ‖ ցեց · կիւվէ ։
Ցեցակեր ։ ‖ ցեցը կերած · կիւվէն կերած ։
Ցեցոտ ։ ‖ ցեցոտ · կիւվէլի ։
Ցեցոտիլ ։ ‖ ցեց ընկնիլ · կիւվէլէնմիշ ըլլալ ։

Ց Ի

Ցի ։ ‖ հաւու կամ թռչնոյ ծիրտ ։
Ցիխ ։ ‖ տե՛ս Ցեխ ։
Ցին ։ ‖ ուրուր · չայլախ ։
Ցիռ ։ ‖ վայրի էշ · եապանի էշ ։
Ցիր ։ ‖ ցրիւ · տարածուած · եայղմայ ։ Տճկ. տա_ ղըլըխ , բան · տաղընըգլըխութիւն ։
Ցիրք ը. ցիրս լինել ։ ‖ տարածուելով մէկզմէ_ կու ետևէ ընկնիլ · տարածուիլ · ցիրուցան ըլլալ · տարմատաղըն ըլլալ ։
Ցիրևցան ։ ‖ տե՛ս Ցանևցիր ։
Ցիրդ , կամ Ցուրդ ։ ‖ ցրդի ։
Ցից ։ ‖ ղազըխ ։ Տճկ. մալօխ · չիւի ։
Ցիւրանալ ։ ‖ տե՛ս Ծիւրիլ ։

Ց Լ

Ցլագլուխ ։ ‖ պուղայ պաշը ։
Ցլամոլ ։ ‖ պուղայ աշըղը ։
Ցլավար ։ ‖ պուղայ քշօղ ։

Ց Խ

Ցխատեսակ ։ ‖ չամուրի պէս ։
Ցխոտ ։ ‖ չամուրլու ։

Ց Մ

Ցմախ ։ ‖ ցմախ ։

Ցմախառակ ։ ‖ տե՛ս Քօրդոս ։

Ց Ն

Ցնդելի ։ ‖ տարտղնելու ․ ցրցնքնելու ։
Ցնդել ։ ‖ տաղբեթմիշ ընել․ տարտղնել․ ցրցնքնել ։ ՏՇՅՆ, սերսեմցնել․ թուլցնել ։
Ցնդել զոք յարտասուս ։ ‖ լացնել ։
Ցնդիլ ։ ‖ ցնդիլ ․ տաղըլմիշ ըլլալ․ տարտղնիլ․ ցրցքնիլ ։ ՏՇՅՆ, սերսեմնալ․ խելաիլ․ խելքը ցրուիլ ։ ՏՇՅՆ, կորսուիլ ․ փճանալ ։
Ցնդիլ յարտօսր, կամ յարտասուս ։ ‖ լալ ։
Ցնդումն ։ ‖ ցրցնքնիլը ․ տարտղնիլը ։
Ցնծալ ։ ‖ ձխալ․ խնդալով վեր վեր ընկնիլ ։
Ցնծութիւն ։ ‖ ձխալը ․ վեր վեր ընկնելով խնտալը ։
Ցնկնիլ ։ ‖ ցկնիլ ։
Ցնորական ։ ‖ տաղտաղալը ։
Ցնորիլ ։ ‖ խենթ ու մենթ երազ տեսնել ․ սայըխլամիշ ընել ։ ՏՇՅՆ, սուտ իշկիլ մըտնել ․ սուտ կարծիք ընկնիլ ։ ՏՇՅՆ, սերսեմ ըլլալ ․ խելաիլ ․ գլուխը պտըտիլ ։ ՏՇՅՆ, խենթենալ ․ ապըլուն փախցնել ․ խելքը թոցնել ։ ՏՇՅՆ, տաղտաղայի մէջ ընկնիլ ․ ներքև վրայ ըլլալ ․ աֆախանը վերնալ ․ վախնալ ․ մաթ մնալ ։
Ցնորումն ։ } խարախոնձօլող ․ խենթ ու
Ցնորք ։ } մենթ երազ ․ սուտ պատկերք ․ սայըխլամիշ ։ ՏՇՅՆ, սուտ կարծիք ․ փուճ թախմին ։ ՏՇՅՆ, վախ ․ էյիմ պէյիմ ըլլալը ․ մաթ մնալը ․ թմբութիւն ։ ՏՇՅՆ, սերսեմութիւն ․ խելաիլը ․ խեւութիւն ․ գլխի պըտըտուք ։ ՏՇՅՆ, տաղտաղայ ․ գլխու պէլայ ․ խամխաալըգէթ ։
Ցնցել ։ ‖ ցնցել ․ թօթուէլ ։
Ցնցիւն ։ ‖ տե՛ս Ցնցումն ։
Ցնցղաձև ։ ‖ փոքրակի կամ քիմակի ձև ունող ։
Ցնցղկալ ։ } սերփիլմիշ ըլլալ ․ փիսս կիսը
Ցնցղկանալ ։ } միշ ըլլալ ․ ցրցքնիլ ։
Ցնցղել ։ ‖ սերփմիշ ընել ․ փիսակիւրմիշ ընել ․ ցրցքնել ։
Ցնցղիլ ։ ‖ տե՛ս Ցնցղկալ ։
Ցնցղկէշ ։ ‖ Փիսակէշ ։
Ցնցղուկ ։ ‖ տե՛ս Ցնցուղ ։
Ցնցոտի ։ } քուրջ ․ քուրջի կտոր ։ ՏՇՅՆ, քըրջլախ ․ աղտոտ ծրտոտ ․ հինումին ․ պատառ պատառ ։
Ցնցոտիկ ։ }
Ցնցուխ ։ } ցրցնքտուք ․ սերփինտի ․ փիսկիւրմէ ։ ՏՇՅՆ, ջրելու ծակծակ խօվայ ։ ՏՇՅՆ, օղուխ ։ ՏՇՅՆ, իշկեմպէի, խուր սախի, կամ թուլլումի պօղազ ։
Ցնցուղ ։ }
Ցնցումն ։ ‖ թօթուէլը ․ թօթուըլալը ։

Ց Ո

Ցոլանալ ։ ‖ ատլմիշ ընել ․ ալէֆլին, կամ չէօշլէին վառելը ։
Ցոլացութիւն ։ } ատլմիշ ընելը ալէֆլին ․ չէօշլէին, և այլն ։
Ցոլացումն ։ }
Ցոլացուցանել ։ ‖ ատլըրմիշ ընել ալէֆը, կամ շաւղը, և այլն ։
Ցոլմունք ։ ‖ տե՛ս Ցոլացութիւն ։
Ցոլուն ։ ‖ տե՛ս Ցօլուն ։
Ցոյց ․ կամ Ցոյցք ։ ‖ ցցընելը ․ նշան ․ խայաթ ։ ՏՇՅՆ, տեսք ․ խայրէթ ։
Ցոյց տանել ։ ‖ ցցընել ։
Ցորեան ։ ‖ ցորեն ։
Ցորենաբաշխ ։ ‖ ցորեն բաժնող ։
Ցորենադոյն ։ ‖ ցորենի գունով ։
Ցորենավաճառ ։ ‖ ցորեն ծախող ։
Ցործամ ։ ‖ ինչվան որ ։
Ցորչափ ։ } ինչ զըտար տաեն․ քանի որ ։ ՏՇՅՆ, ինչվան երբ ։
Ցորքան ։ }
Ցորչափ ժամս ։ }
Ցորքան ժամ ։ }
Ցու ։ ‖ թաւան ․ տախը ։
Ցուլ ։ ‖ պուղայ ։
Ցուայ ։ ‖ տէյէնեկ ։
Հըծիլ'ի Ցպոյ ։ ‖ տէյէնէկով ժուռ գալ, կամ քալել ։
Ցուրդ ։ ‖ տե՛ս Ցիրդ ։
Ցուրտ ։ ‖ պաղ ։ ՏՇՅՆ, մինասիպէթսիզ ․ պէթ ։
Ցուց, կամ Ցուցք ։ ‖ խաղ ․ թիւրքիու ։
Ցուց բառնալ ։ ‖ խաղ կանչել ։
Ցուցակ ։ ‖ ցցնող ․ ցցնելը ․ նշան ․ խայաթ ․ կեօսթերիշ ։ ՏՇՅՆ, էօրնէկ ․ խայրէթ ։ ՏՇՅՆ, գրքի ցանկ ․ գրքի տեֆտեր ․ տօնացուցի գիրք ։ ՏՇՅՆ, մաշտոց ։
Ցուցակութիւն ։ ‖ ցցընելը ․ երևնալը ․ տեսք ․ կեօսթերիշ ․ հասըլ ըլլալը ։
Ցուցամոլութիւն ։ ‖ ինք զինք ցցնելը ․ Փօտուլութիւն ։
Ցուցանել ։ ‖ ցցընել ։ ՏՇՅՆ, իմացնել ։
Ցուցանելի ։ ‖ ցցնելու ։ ՏՇՅՆ, ցցընող ։
Ցուցանք ։ ‖ տեսք ․ կեօսթերիշ ։ ՏՇՅՆ, աճայիպ ճայիպ ․ խայրէթ ։
Ցուցանքաւոր ։ ‖ աճայիպ ։
Ցոփ ։ ‖ ցոփ ․ պօզ ։ ՏՇՅՆ, ափեղցփեղ ․ թուլ ․ հաճաթսըզ ․ ապըլուն թող տուող ։ ՏՇՅՆ, լաֆազան ։
Ցոփաբան ։ ‖ ափեղցփեղ խօսող ․ լաֆազան ։
Ցոփաբանել ։ ‖ ափեղցփեղ խօսիլ ․ լաֆազանութիւն ընել ։
Ցոփաբանութիւն ։ ‖ ափեղցփեղ խօսք ․ լաֆազանութիւն ։
Ցոփաբերան ։ } տե՛ս Ցոփաբան ։
Ցոփախօս ։ }
Ցոփակեաց ։ ‖ ափեղցփեղ կեցող ։
Ցոփահայեաց ։ ‖ հիլլէլի նայող ։
Ցոփանալ ։ ‖ ցոփնալ ․ պօզնալ ․ պօզ ըլլալ ։ ՏՇՅՆ, ափեղցփեղ կենալ ․ թուլնալ ․ ապըլուն թող տալ ։
Ցոփասիրտ ։ ‖ սիրտը թուլ ․ վախկոտ ։
Ցոփացուցանել ։ ‖ ցոփցընել ․ պօզցնել ։ ՏՇՅՆ, ափեղցփեղ ընել ․ թուլցնել ։
Ցոփացուցիչ ։ ‖ ցոփցնող ․ պօզցնող ։ ՏՇՅՆ, ափեղցփեղ պահող ․ թուլցնող ։
Ցոփութիւն ։ ‖ պօզութիւն ։ ՏՇՅՆ, ափեղցփեղ կացք ․ թուլութիւն ։

Ց Ռ

Ցռկաձև ։ ‖ դնչի ձևով ։
Ցռկանաւ ։ ‖ չէքտիրի ։
Ցռկաւոր ։ ‖ երկան դունչ ունող ․ քիթը երկան ։
Ցռկաւոր նաւ ։ ‖ չէքտիրի ․ Փախրաթայ ։
Ցռկեցուցանել ։ ‖ պօռթկացնել ․ առաջ ցաթկըցնել ․ առաջ վազեցնել ։
Ցռկիլ ։ ‖ պօռթկալ ․ առաջ վազել ․ առաջ ցաթկել ։

Ցռուկ : || հայվանի, կամ գազանի դունչ : ռմկ, երկան քիթ • սխլի քիթ :

Ց Տ

Ցտել : || ճղքոտել • քերթել : ռմկ, փետտել :
Ցտումն : || ճղքոտելը • քերթելը :

Ց Ր

Ցրդի : || ցրդի :
Ցրել : || ցիր ու ցան ընել • տարտղնել • տաղըթմիշ ընել : ռմկ, փճացընել • աւրել • պոշ հանել :
Ցրիչ : || տարտղնող : ռմկ, փճացընող • աւրող • պոշ հանող :
Ցրիւ : || ցրիւ • տարտղան, տարմատաղին :
Ցրուել : || տարտղնել • տարմատաղին ընել : ռմկ, փճացնել • պոշ հանել :
Ցրումն : || տարտղնելը • փճացնելը :
Ցրտաբեկ : || ցուրտը զարկած :
Ցրտաբեկութիւն : || ցրտէն զարնուիլը :
Ցրտաբեր : || ցրտի սէպէպ • պաղեցնող • մըսեցնող :
Ցրտագին : || խիստ ցուրտ • խիստ սառ :
Ցրտագոյն : || խիստ ցուրտ : ռմկ, խիստ անշնորք • խիստ պէլթ :
Ցրտակէզ : || ցրտէն էրած • ցուրտը զարկած :
Ցրտահար : || ցրտէն զարկած • ձմռնակ եղող :
Ցրտահարիլ : || ցրտէն զարնուիլ • ձմռնակ ըլլալ :
Ցրտահարութիւն : || ցրտէն զարնուիլը • ձմռնակ :
Ցրտանալ : || ցրտանալ • պաղիլ • մսիլ :
Ցրտաշունչ : || ցուրտ փչող :
Ցրտասառոյց : || ցրտէն պուզ կտրած • տօնդմիշ եղած, ցրտէն պուզ կտրեցնող :
Ցրտացուցանել : || պաղեցնել • մսեցնել :
Ցրտացուցիչ : || պաղեցնող • մսեցնող :
Ցրտութիւն : || ցուրտ :
Ցրօն, կամ Ցրօնք : || տարտղանութիւն • տարմատաղին ըլլալը : ռմկ, փճանալը • պոշ ելլելը :

Ց Ց

Ցցասաց : || խաղ կանչող • պէստէհճի :
Ցցել, կամ Ցըցել : || ցցել • սափլամիշ ընել :
Ցցուիլ : || ցցուիլ • դուրս տնկուիլ :
Ցցումն : || ցցելը • սափլամիշ ընելը :
Ցցունք : || ցցելը : ռմկ, սօրղուճ • չէլէնկ • ռմկ, քէքիւլ • զիւլիւֆ :
Ցցութիւն : } ցցուիլը • տնկուիլը • բուսնիլը :
Ցցուցումն : }

Ց Փ

Ցփախ : || չալ :

Ց Ք

Ցքի : || գինովցնող խմելիք :
Ցքի շամչոյ, կամ թզոյ : || ըրախի :
Ցքի գարւոյ : || փիւէայ :
Ցքի կորեկի, կամ 'ի կորեկէ : || պօզայ :
Ցքիագործ : || ըրախի հանող : ռմկ, պօզաճի :

Ց Օ

Ցօղ : || ցօղ • շաղ • սէրփինթի :
Ցօղաբեր : || ցօղի սէպէպ • շաղ լեցնող :
Ցօղաբուղխ : || տես Ցօղածին :
Ցօղագին : || ցօղով լցուած :
Ցօղագին շնչել : || ցօղով փչել • ֆէռահցնել :
Ցօղագնել : || ցրցքնելով թրջել, կամ ֆէռահլամիշ ընել :
Ցօղալի, կամ Ցօղալիր : } ցօղով լցուած :
Ցօղալից : }
Ցօղածին : || ցօղ հասըլ ընող : ռմկ, ցօղէ հասըլ եղած :
Ցօղահար : || ցօղով թրջած :
Ցօղամատոյց : || ցօղ տուօղ, կամ սէրփմիշ ընող :
Ցօղանալ : || ցօղ ըլլալ • ցօղ դառնալ • ցօղով ֆէռահլանմիշ ըլլալ :
Ցօղատարափ : || ցօղու շաղ :
Ցօղատեսակ : || ցօղի նման :
Ցօղել : || ցօղ ցրցքնել • ջուր ցրցքնել, կամ տալթ՝ ցրցքնել • սէրփմիշ ընել : ռմկ, ցրցքնելով թրջել :
Ցօղէջք : || ցօղ իջնելը :
Ցօղուն, կամ Ցողուն : || ցորենի, կամ գարու խալէմ • խոտի խալէմ : ռմկ, յերդ, կամ յերդ• չալը : ռմկ, քթանի բոյս • քթանի թել :

Ւ ւ

Իւանդ : || հիւանդ :
Իւթ : || տես Հիւթ :
Իւթական : || մարմնաւոր :
Իւծ : || զապուռն • ըղար • սըախայ • ձռզած :
Իւծագոյն : || խիստ զապուռն • խիստ ձռզած :
Իւծադէմ : || խուայ երես ունող • քաշուած երես :
Իւծատեսիլ : || խուայ • զապուռն քաշուած :
Իւծել : || խուացնել • զապուռնցնել • զայիֆցնել • ուժը թափել • ցած ընել • խարապ ընել • աւրել :
Իւծիլ : || խուանալ • զապուռնանալ • քաշուիլ • զայիֆնալ • խարապ ըլլալ • աւրիլ :
Իւծումն : || խուանալը • զապուռննալը • զայիֆնալը • խարապ ըլլալը :
Իւս : || տես Հիւս :
Իւսակ, կամ Իւսեակ : || տես Հիւսակ :
Իւսել : || հուսել : ռմկ, մէկզմէկ անցնել • միացնել • խառնել • կցցել : ռմկ, էէքլիմ ընել • բոլորցնել :
Իւք : || նախանձ • փախլութիւն • խախամճ :

Փ Ա

Փադամ : || տես Փանդամ :
Փաթաթ : || փաթաթ : տես և Փաթաթանք :
Փաթաթանք : || փաթթուք • փաթթոց • ծրար • չըխըն :
Փաթաթել : || փաթթել • պլլել :
Փաթեթ : || կախարդի ծրար, կամ չըխընիկ :
Փաթոյթ : } փաթթուանք • փաթթոց ծրար :
Փաթութանք : }
Փաթութ : || շարակնի խազ մի է :
Փաթութել : || տես Փաթաթել :
Փալաբուշտ : || խալաբուշտ :

Փաղանգ : || տես Փաղանգ :
Փախճանել : || փախչիլ :
Փախուստ : || փախչիլը :
'ի փախուստ դարձուցանել : || փախցնել :
'ի փախուստ դառնալ : } փախչիլ :
'ի փախուստ մատնիլ :
Փախուցանել : || փախցնել :
Փախչիլ : || փախչիլ :
Փախչելոտ : || փախչող :
Փախստական : } փախչող · հալածուն :
Փախստեայ :
Փախստեայ լինել , կամ գնալ : || փախչիլ :
Փակ : || փակ · գոց · անկանք · սնտրկերու :
Փակ արկանել : || փակել · գոցել :
Փակակալ : || բանալապահ · ժամկոչ · եկեղեցպան :
Փակաղակ : || փակ · սնտրկերու · անկանք : ՏՃԿ. մանտալ :
Փականք : } փակ · սնտրկերու · անկանք · կղպ
Փակօրան : } ղըլֆ : ՏՃԿ. , քիլիտ :
Փակել : || փակել · գոցել : ՏՃԿ. , խափանեմ մէջ ընել · ալքիօտմէշ ընել · մէջ առնել · չորս դիէն պատել :
Փակեղն : || փակեղ · սարքիս :
Փակել կանանց : || գլխու չեմիչէր , կամ եաշմախ · լաչակ :
Փաղաքել : || երել · խաւարմիշ ընել · տաքցնել : ՏՃԿ. , ուտել · թէլէֆ ընել :
Փաղաքականն : } երող · խաւարմիշ ընող · տաքցնող :
Փաղաքիչ :
Փաղաքութիւն : } երելը · տաքցնելը :
Փաղաքումն :
Փաղանգ : || մեծամեծ խումբ · մեծ զօրաց : ՏՃԿ. , մանմուկ · մանտղակ : ՏՃԿ. , թագուոր · արքունիք · սրբութիւն · ձիաւորներ · քիւմէ : ՏՃԿ. , ֆալանկ · զօրքերու :
Փաղանգ վիճակագրական : || քէվիլախ :
Փաղանգաստիճ : || ձորխոս :
Փաղատել : || ժողվել · թօփ ընել · եէքքիւն ընել · մէկ տեղ կցցել · հենտել :
Փաղատուն : || թօփ ընող · եէքքիւն ընող · մէկ տեղ խառնող · կցցող · հենտող :
Փաղատութիւն : || վանկ :
Փաղաքշական : || շողոքորթելով · խօշամէտ խօսելով :
Փաղաքշանք : || շողոքորթութիւն · խօշքիշութիւն · խօշամէտ բան :
Փաղաքշել : || շողոքորթել · խօշամէտ խօսիլ :
Փաղաքշութիւն : || տես Փաղաքշանք :
Փաղաքուշ : || շողոքորթող · խօշքիշի · խօշամէտ խօսող :
Փաղել : || տես Փաղատել :
Փայլատակ : || տես Բայլատակ :
Փաղչիատել : || մէկ մէկու հետ հաւաքել , քամ կցցել :
Փաղփաջել : } փայլփլալ · պսպղալ · ձեռնհետ
Փաղփատիլ : } երեւնալ · մեղքընտմիշ ըլլալ : ՏՃԿ. , պարլամալ · բաւանիլ :
Փաղփաղիւն : || փայլփլալը · պսպղալը · ձեռնհեր : ՏՃԿ. , մէտաշ , կամ մէտաշ :
Փաղփաղումն : || փայլփլումն · պսպղումն · ձեռնհերլի : ՏՃԿ. , մէտաշլի , կամ մէտաշլի :

Փաղփեցուցանել : || փայլեցնել · փառաւորեալ ընել :
Փաղփիլ : || փայլիլ · շառաւիղամիշ ըլլալ : ՏՃԿ. , եաղլթմիշ ըլլալ · մէջքին հետ ըլլալ :
Փաղփիւն , կամ Փաղփումն : || տես Փաղփաղումն :
Փաղփիւնափայլ : || տես Փաղփաղումն :
Փաղփումն : || փայլումն · պայծառ :
Փամփուշտ : || տես Բամփուշտ :
Փամփուշտ : || խալվարթուշտ , կամ չալշըրթուշտ : ՏՃԿ. , ֆիշէնկ :
Փամփուշտ ամբարձամփ , կամ օղաթարիչ : || հաւոց ֆիշէնկի :
Փայլ , կամ Փայլումն : || փայլելը :
Փայլածել : || փայլփլալ · պսպղալ :
Փայլածումն : || փայլփլալը · պսպղալը · շէֆշէ : ՏՃԿ. , փայլունն բան :
Փայլածու : || փայլփլացող · փայլուն · շառաւիղ :
Փայլածու · (աստղը ·) || փայլածու :
Փայլածումն : || փայլփլալը · պսպղալը :
Փայլակնաձեւ : || փայլակ հանող · խաչիւրտմէ :
Փայլակնել : || տես Փայլատակել :
Փայլակնաբեր : || տես Փայլակնանալ :
Փայլակն : || փայլումն · պսպղումն :
Փայլակն : || փայլակ · շիմշէկ : ՏՃԿ. , կայծակ · եղաւրբ :
Փայլակնաձայն : || փայլակի պէս ձայնով :
Փայլակնաձեւ : || փայլակին նման շիմշէկի պէս :
Փայլակնահար : || կայծակը զարկած :
Փայլակնաձեւ : || տես Փայլակնաձեւ :
Փայլակնաձեւ : || փայլակ դառնալ շիմշէկի պէս փայլփլալ · շառաւիղամիշ ըլլալ :
Փայլակնանման : || տես Փայլակնաձեւ :
Փայլակնատեսիլ : || չէօձլէլի · փայլփլացող :
Փայլակնատեսիլ : || փայլակի պէս աչքով · շիմշէկի պէս :
Փայլակնաշարժ : } փայլակ հանող · լոյս տուող
Փայլակնացայտ : } թող · չէօձլէլի :
Փայլակընթաց : || փայլակնաձեւ , կամ եալտըրըմէ վազող :
Փայլակումն : || տես Փայլատակումն :
Փայլատակել : || փայլակ հանել · փայլակ ելլել · փայլփլալ · շառաւիղամիշ ըլլալ :
Փայլատակեցուցանել : || փայլակ հանել տալ · փայլփլալ տալ · կրակ հանել տալ :
Փայլատակութիւն : } փայլակ հանելը · լոյս
Փայլատակումն : } ցաթթելը · փայլփլալը · ցաթկող շառաւղը : ՏՃԿ. , փայլակ · շիմշէկ :
Փայլատակունք : || փայլակներ · շիմշէկներ :
Փայլացայտ : || տես Փայլակնացայտ :
Փայլել : || փայլիլ · փառաւորմիշ ըլլալ :
Փայլեցուցանել : || փայլեցնել · ձիլայ տալ :
Փայլիլ : : || տես Փայլել :
Փայլիւն , կամ Փայլումն : } փայլելը · ձիլայ :
Փայլմունք :
Փայլուն : || փայլուն · փառաւոր :
սրբինդ Փայլուն : || փեղոյն ադամանդ · փիրքիւձ :
Փայլունակ : || փայլուն · փառաւոր :
Փայլփայլել : || փայլփլալ · պսպղալ : ՏՃԿ. , փայլփլցնել :
Փայլփայլիլ : || փայլփլալ · պսպղալ :
Փայլփայլումն , կամ Փայլք : || փայլփլալը · փայլփլիլը :

Փայծաղն : ‖ փածեղ · տալախ :

Փայծաղնացաւ : } տալախ եղօղ :
Փայծեղնացաւ :

Փայտ : ‖ փայտ : Տճկ. ծառ :

Փայտաբեր : ‖ փայտ բերօղ · փայտ կրօղ · օտուն համալը :

Փայտագործ : ‖ փայտէ շինօղ , կմ՝ շինած :

Փայտագործ կերտուած : ‖ փայտէ շէնք :

Փայտակերտ : } փայտէ շինած : Տճկ. փայտէ շէնք :
Փայտակերտածի :

Փայտակոյտ : ‖ փայտի դէզ :

Փայտակոտոր : } փայտ կտրօղ · փայտ ճղքօղ · օտուն եարըճը :
Փայտաճեղ :

Փայտահատ : ‖ փայտ կտրօղ : Տճկ. պալթայ · ուրագ · քէսէր :

Փայտայարկ : ‖ փայտէ ծածքունօղ : Տճկ. փայտէ ծածք · փայտէ տուն :

Փայտայարմար : ‖ փայտէ չաթմիշ եղած :

Փայտանալ : ‖ փայտ կտրել · փայտնալ :

Փայտապաշտ : ‖ փայտ պաշտօղ :

Փայտատամն : ‖ փայտնեայ :

Փայտատ : ‖ կացին · պալթայ : Տճկ. [illegible] · զամզմայ :

Փայտեայ , կմ՝ Փայտեղէն : ‖ փայտէ :

Փայփայական : ‖ շոյօղ · օխշամիշ ընօղ :

Փայփայանք , կմ՝ Փայփայումն : ‖ շոյելը · օխշամիշ ընելը · սիրով աչէտ ընելը :

Փայփայել : ‖ շոյել · օխշամիշ ընել · անուշ թանել · սիրով աչէտ ընել , կմ՝ հոգ տանիլ :

Փանաք : ‖ տե՛ս Փանաքի :

Փանաքանալ : ‖ ցած ըլլալ · գէշնալ · խեղճ ըլլալ · փճանալ · աղքատնալ :

Փանաքատես : ‖ խղճուկի աչէս :

Փանաքեայ } ցած · խեղճ · անուժ · անշիրէ · գէշ · փուճ : Տճկ. աղքատ · ձեռ խեղճ · չունեւոր :
Փանաքի :

Փանաքախոհ : ‖ խելքը նուազ · միտքը սակաւ :

Փանաքախոհութիւն : ‖ մտքի սակաւութիւն :

Փանաքութիւն : ‖ ցածութիւն · խեղճութիւն :

Փանդամ : ‖ [illegible] : Տճկ. [illegible] : Տճկ. եաշմախ :

Փանդիռն , կմ՝ Փանդիռ , կմ՝ Փանդուռ : ‖ թամբուրէթայ , կմ՝ թամպուրէթայ :

Փանդռահար : ‖ թամպուրէթայ զարկօղ :

Փապար , կմ՝ Փապ : ‖ խոռոչ · մարտլըխ · ծակ :

Փապարել : ‖ խոռոչ բանալ · փորել · խոռոչացնել : Տճկ. եարապամիշ ընել · կոշկոռացընել · նասաըը կապել տալ :

Փապարիլ : ‖ զրկուիլ · փճանալ · խառնուիլ : Տճկ. եարապամիշ ըլլալ · կոշկոռացուիլ · նասաըը կապել :

Փառ , կմ՝ Փար : ‖ զար · բարակ շարունակ հաւ_կիթ , ատիր , եւ այլն :

Փառ երեխայի : ‖ տղի ընկերը :

Փառ աչաց : ‖ աչքին զարը :

Փառաբան : ‖ փառք տուօղ · փառաւորօղ :

Փառաբանակից : ‖ մէկտեղ փառաւորօղ , կմ՝ փառաւորած :

Փառաբանութեան : ‖ ժամ :

Փառաբանել : ‖ փառք տալ · փառաւորել :

Փառաբանութիւն : ‖ փառք տալ · օրհնենք :

Փառաբաստութիւն : ‖ տէօվլէթ :

Փառագիր : ‖ փառաւոր · ծաղկած գիր :

Փառագիր · Փառագրել · Փառագրութիւն : ‖ տե՛ս Փարագիր · Փարագրել · Փարագրութիւն :

Փառազարդ : ‖ միւքէլլէֆ · քէւլամէլի · չէօհրէթլի · Թաֆթալը · տանհրամթլը :

Փառազարդել : ‖ միւք՝ լէֆ ընել · քէւլամէլի , կմ՝ տանհրամթլը ընել :

Փառազարդութիւն : ‖ միւքէլլէֆութիւն · քէւլամէ · տանհրամթ :

Փառաղն , կմ՝ Փառաղուն : ‖ տե՛ս Փարաղուն :

Փառաղնատեսակ : ‖ կեօստէրիշլի · միւքէլլէֆ · Թաֆթալը · տանհրամթլը :

Փառախնդիր : ‖ փառքի ետեւէ ընկնօղ :

Փառակենցաղ : ‖ փառքով կեցօղ · տանհրամթով կեցօղ · Թաֆթայ ցցընօղ :

Փառակից : ‖ տե՛ս Համապատիւ :

Փառաշէղ : ‖ միւքէլլէֆ · քէւլամէլի · կեօստէրիշլի · տանհրամթլը · Թաֆթալը :

Փառամոլ : ‖ փառքի ետեւէ ընկնօղ :

Փառամոլիլ : ‖ փառքի ետեւէ ընկնիլ · Թաֆթայ ցցնել · Ֆօտուլութիւն ընել :

Փառամոլութիւն : ‖ փառքի ետեւէ ընկնիլը :

Փառապատուէլ : ‖ փառքով պատուէլ :

Փառասէր : ‖ փառք սիրօղ · մաղրուր :

Փառասիրութիւն : ‖ փառք սիրելը · մաղրուրութիւն :

Փառատրել : ‖ փառք տալ · փառաւորել :

Փառատրութիւն : ‖ փառք տալը :

Փառացի : ‖ տե՛ս Փառաշէղ :

Փառաւայելուչ : ‖ տե՛ս Փառաղուն :

Փառաւոր : ‖ միւքէլլէֆ · տանհրամթլը :

Փառաւորակից : ‖ մէկ տեղ փառաւորած :

Փառաւորել : } փառաւորել :
Փառաւորեցուցանել :

Փառաւորութիւն : ‖ փառք · միւքէլլէֆութիւն · Թաֆթայ · քէւլամէ · տանհրամթ :

Փառունակ : ‖ փառաւոր :

Փառք : ‖ փառք · Թաֆթայ :

Փափխան : ‖ սիւյլիւնդուշու :

Փափ · ‖ պատճառ · սէպէպ :

Փափաբան : ‖ տե՛ս Պատճառաբան :

Փափաբանել : ‖ սէպէպ բերել · մահնայ բերել :

Փափաբանութիւն : ‖ տե՛ս Պատճառաբանութիւն :

Փափաւոր : ‖ սէպէպլի :

Փափքուս : ‖ լաֆազան · չէլլաֆճի · եանղազ · շատախօս · կէվէզէ :

Փափքսել : ‖ լաֆազանութիւն ընել · չէլլաֆ ընել · եանղազութիւն ընել · շատ խօսիլ :

Փափքսութիւն : ‖ լաֆազանութիւն · չէլլաֆճութիւն · եանղազութիւն · կէվէզէութիւն · ափուռ ցփուռ խօսք :

Փար : ‖ տե՛ս Փառ :

Փարագիր : ‖ զարով պատօղ · չորս դիէն պատօղ : Տճկ. զարը · չորս դիէն պատած :

Փարագրել : ‖ զար կապել տալ · զարով ծածկել : Տճկ. չորս դիէն պատել : Տճկ. , վրայ դնել · դիզել · եւէլցնել :

Փարագրութիւն : ‖ զար կապելը · չորս դիէն պատելը · դիզելը :

Փարազ : ‖ մախաս :

Փարաղումն : ‖ աղմուկ · վէլվէլէ :

Փարաղուն : ‖ պէյզատէ · քիշիզատէ · աղայ · աղաւէթ · տէօվլէթլի : Տճկ. , չիֆթլիկ · գեղ · խասապայ · փալանկայ :

Փարախ ։ ‖ աղիլ ։
Փարախակալ ։ ‖ փարխին կապ · ըմփոփ ·
Փարախել ։ ‖ աղիլը պահել, կամ գնել ։
Փարահ ։ ‖ Ճուաղատ ։
Փարատ ։ ‖ տարտաղած · տաղընկեր · ընձեռած · կորսընցուցած · նեղացած ։ Ռմկ. զատ · հեռու · անտաղոյ · մէկ դի ։
Փարատ կացուցանել յոմեքէ ։ ‖ զատել · հեռացնել · աղքատիչ ընել · անտաղոյ պահել · չխառնել ։
Փարատել ։ } տարտղընել · անէֆ ընել · տաղըլաճիչ ընել ·
Փարատեցուցանել ։ } ընձնել · կորսնցնել ։ տե՛ս և Փարատ կացուցանել ։
Փարատիլ ։ ‖ տարտղնիլ · տաղըլաճիչ ըլլալ · կորսուիլ · անէֆ ըլլալ ։ Ռմկ. զատուիլ · հեռանալ · անտաղոյ կենալ · աստուածիչ ըլլալ ։
Փարաւաթանալ ։ ‖ գիրնալ · ախնալ ըլլալ ։
Փարաւաթեալ, կամ Փարաւաթեան ։ ‖ տախնած ։
Փարպագ, կամ Փարպագ ։ ‖ շատական · զամփարոյ · էտէփախ ։
Փարաքիլ ։ ‖ շատական ըլլալ · էտէփախըլուն ընել ։
Փարպքութիւն ։ } շատականութիւն · զամփարայու-
Փարպքումն ։ } թիւն · էտէփախըլութիւն ։
Փարգաստ ։ ‖ ած չընէ · հաշայ ։
Փարելի ։ ‖ գրկելու ։ Ռմկ. փափաքելի · սիրական · սիրուն · մէնշուպ · մուքէլլէֆ · աահրաթլը ։ Ռմկ. ընձոց · փարախիչ ։
Փարել ։ ‖ պատել · պարտկել ։
Փարթամ ։ ‖ հարուստ · զէնկին ։
Փարթամանալ · հարստանալ · զէնկիննալ ։
Փարթամաշնորհ ։ ‖ շատ շնորք ունող ։
Փարթամացուցանել ։ ‖ հարստցնել · զէնկինցնել ։
Փարթամութիւն ։ ‖ հարստութիւն · զէնկինութիւն · մալ ։
Փարթար ։ ‖ պայծէ, կամ բայրէ ։
Փարիլ ։ ‖ փաթթուիլ · մէկիմը պլլուիլ · գըրկել · խառպուել ընել ։
Փարսախ, կամ Փարսանգ ։ ‖ երեք միլ ։
Փարփառ ։ ‖ անուշ աչուէր · կէօզէլլիքին պարքերը ։
Փափագ, կամ Փափագանք, կամ Փափաք ։ ‖ հարէթ ։
Փափագել, կամ Փափագիլ ։ } ցանկալ · ու-
Փափաքել, կամ Փափաքիլ ։ } զել · հարէթ քաշել ։
Փափկալի ։ ‖ զէֆքլի · սէֆալը ։
Փափկակեաց ։ ‖ էհլիզէֆք · զէֆքճի ։
Փափկոց ։ ‖ փափկութիւն, կամ զէֆքի սէֆայի տեղ ։
Փափկաձայն ։ ‖ ձայնը նազիկ · ձայնը կակուղ ։
Փափկամորթ ։ ‖ կաշին նազիկ · մորթինը կակուղ ։ տե՛ս և փափկակեաց ։
Փափկանալ ։ ‖ նազիկ ըլլալ · կակուղնալ · մըլայիմ ըլլալ ։ Ռմկ. զէֆք ընել · զէֆք սէֆայի հետ ըլլալ ։
Փափկասէր ։ ‖ տե՛ս Փափկակեաց ։
Փափկասնոյց ։ }
Փափկասնունդ ։ } նազիկ պահած · նազիկ մեծցած ։
Փափկասուն ։ }
Փափկավանք ։ ‖ տե՛ս Փափկաձայն ։
Փափկերախ ։ ‖ ղարիթլը · եաւաշ ։
Փափկիկ ։ ‖ նազիկ · մաղղաշ ։

Փափկութիւն ։ ‖ նազիկութիւն · կակղութիւն · մըլայիմութիւն ։ Ռմկ. զէֆք · զէֆք սէֆայ ։
Փափուկ ։ ‖ կակուղ · մըլայիմ · բարակ · մաղղաշ ։ Ռմկ. ենլի զէֆք ։

Փ Ե

Փեգենայ ։ ‖ սէտէֆ խոտը ։
Փեթակ ։ ‖ փեթակ · մեղուներուն · քովանը ։
Փեղամիկ ։ ‖ Ֆեղամիկ · սիւրահի ։
Փեղկ ։ ‖ փենճիրէի, կամ դռան զանատ ։
Փեղկ լերանց ։ ‖ լեռան եամաչը · դաշտը ։
Փեղկ մաղեղէն ։ ‖ խաղամ · խորխոյ ։
Փեղկ կառաց ։ ‖ կառաց մար ։
Փեղմոնի ։ ‖ Ֆիլամ, կամ Ֆիլամը ։
՚ի անեղաւր Փեղմոնի, կամ Փեղմոնի եղանի ։ ‖ Ֆիլամ տեղ ։
Փեձեկ ։ ‖ ամուլը կծկոյ, կամ խաղաղախ ։
Փեշ ։ } նման · ուղղումն · գողը · ողջինչ ։
Փեշաւոր ։ }
Փեռեկատ ։ ‖ փեռատ · չէնթիթիկ չէնթիթիկ ։
Փեռեկել ։ ‖ քաշկռտելով պատռտել · բըզըքել · Ֆըրխոյ Ֆըրխոյ ընել ։ Ռմկ. փաչառակել ։ Ռմկ. խոխոտ բանալ ։ Ռմկ. պէկյան ընել · մէկինել · բանալ · աաչիկը գնել ։
Փեռեկտել ։ ‖ քաշկռտելով պատռտել · Ֆըրխոյ Ֆըրխոյ ընել · փաչառակել · փեռըքքտել · բըզըքքտել ։
Փեռոդհիւսէր ։ ‖ տե՛ս Փեռուսէր ։
Փեռայ ։ ‖ փեռայ · ատամնա · էնիշտէ ։
Փեսայածու ։ ‖ հարսնեւոր ։ Ռմկ. սաղտխճի ։
Փեսայածութիւն ։ հարսնեւորութիւն · հարսնիքի զիննէթ ։ Ռմկ. սաղտխճութիւն ։
Փեսայանալ ։ ‖ փեսայ ըլլալ ։
Փեսայացուցանել ։ ‖ փեսայացնել ։
Փեսայութիւն ։ ‖ փեսաութիւն ։
Փեսաւէրութիւն ։ ‖ սաղտխճութիւն ։
Փեսաւէր ։ ‖ սաղտխճի ։
Փետել, կամ Փետտել ։ ‖ փետթթել · եօլմիշ ընել ։
Փետտումն ։ ‖ փետթթելը ։
Փետուր ։ ‖ թեղպուր · թիւյ ։
Փետրաւոր, կամ Փետրաւորեր ։ } թեղպուրով լը-
Փետրաւորց ։ } ցած · թիւյլիւ ։
Փետրաւորց անկողին ։ ‖ բուշըլլայ անտաշէկ ։
Փետրաւորց բարձ ։ ‖ խուշ թիւյլիւ բարձ ։
Փետրիկ ։ ‖ թեղպուրիկ ։
Փետրմամ ։ ‖ փետրմամ ամառը ։
Փերեզակ ։ ‖ ախտաէր · չերչի · եայըմաճի ։
Փերեզակութիւն ։ ‖ ախտաէրութիւն · չերչիութիւն · եայըմաճութիւն ։
Փերեկտել ։ } ձեռքը փառաւել ։ Ռմկ. էտէֆ
Փերեկել ։ } սիրութիւն ընել · էտէֆսիզ կենալ · էտէֆսիզ առղտէլ ։
Փերեկտութիւն ։ ‖ ձեռքը փառաւելը ։ Ռմկ. էտէֆսիզ կենալը · էտէֆսիզ առղտէլը ։
Փերթ ։ ‖ փերթ · Ֆասլայ · կտոր ։
Փերթ մի ապխտոյ ։ ‖ փերթ մը պաստրմայ ։
Փերշ, կամ Փերշաւոր ։ ‖ տե՛ս Փեշ ։
Փեցի ։ ‖ չոլախ · ձեռքը սախատ ։

Փ Թ

Փթթաղաղ ։ ‖ բացուելով զարդարուած ։
Փթթել ։ } ծաղկներու բանուած ատեն
Փթթեցուցանել ։ } ներով սաղել · սիրուն Ֆիլիզլընմիշ ընել ։

փթթիլ ։ ‖ բացուիլ․ ծաղկիլ սաղիլ․ ֆի֊լիզլէնմիշ ըլլալ ։
փթթինադարդ ։ ‖ տե՛ս փթթազարդ ։
փթթումն ։ } ծաղիկներուն բացուիլը․ ծաղկ֊
փթիթք ։ } ներով զարդարուիլը ։
փթիթ ։ ‖ ծաղիկները բացուած․ ծաղիկներով սաղած․ ֆիլիզլէնմիշ եղած ։
փթուր ։ ‖ խոշոր խուռմ․ մօլօզ ։

Փ Ի

Փիլթայ ։ ‖ եարայի ֆիթիլ ։
փիլիսոփայ, կմ՛ փիղիսոփայ ։ ‖ փիլիսոփայ ։
փիլիսոփայանալ ։ ‖ փիլիսոփայ ըլլալ ։
փիլիսոփայութիւն ։ ‖ փիլիսոփայութիւն ։
փիլիսոփոս, կմ՛ փիլոսոփոս ։ ‖ փիլիսոփայ ։
փիլոն ։ ‖ եապմուրլուխ․ եափունճայ ։
փիծ, կմ՛ փից ։ ‖ փիս․ մուրտառ ։
փիղ ։ ‖ փեղ․ ֆիլ ։
փիղոն ։ ‖ տե՛ս փիլոն ։
փիճի ։ ‖ փիճի․ չամ ծառի սոյ մի է ։
փին ։ ‖ աղբ չան, կմ՛ գաղանի ։
փինատ ։ ‖ խողճուկ․ աղքատուկ․ սէֆիլ ։
փիսխ ։ ‖ փսխուն․ փսխանք ։
փիւղ, կմ՛ փիւղակէ ։ ‖ հափս․ զընտան ։
'ի փիւղ արկանել ։ ‖ հափս ընել․ զընտանը դնել ։
փիւնիկ ։ ‖ փիւնիկ թռչունը ։

Փ Լ

Փլած ։ } փլած տեղ․ փլած շէնքի աւերակ ։
փլատակ ։ }
փլանիլ ։ ‖ փլչիլ ։
փլուզանել ։ } փլցնել․ վերան ընել ։
փլուցանել ։ }

Փ Խ

Փխրանք ։ ‖ փտորտանք․ փշրանք ։
փխրել ։ ‖ փտրել․ փշրել ։

Փ Ծ

Փծել, կմ՛ փծկել ։ ‖ մնտռել ։
փծուկ, կմ՛ փծուն ։ ‖ մուրտառ․ ցած․ դէշ ։

Փ Ղ

Փղակոյտ ։ } ֆիլ սիւրուսիւ ։
փղակոյտ բազմութիւն ։ }
փղապան ։ ‖ ֆիլճի ։
փղապետ ։ ‖ ֆիլճիպաշի ։
փղձկեցուցանել ։ ‖ խղդղդուկ ձգել․ սիրտը ճմլեցնել ։ Տճկ․ սիրտը լեցնել ։
փղձկալ ։ } խղդղդիլ․ սիրտը ճմլիլ ։ Տճկ․
փղձկիլ ։ } սիրտը լցուիլ ։
փղձկումն ։ } խղդղդուկ․ սիրտը ճմլիլը ։
փղձուկ ։ } Տճկ․ սիրտը լեցուիլը ։
փղոմոս ։ ‖ աղբր գուլյուղու․ խոտ մի է ։
փղոսկր ։ ‖ ֆիլտիշի ։
փղոսկրեայ ։ ‖ ֆիլտիշէ ։ Տճկ․ ֆիլտիշի ։

Փ Ն

Փնդուուհի ։ ‖ սաղէնտէ կնիկ ։
փնչել ։ ‖ ռունգներով ձան հանել․ ինչպէս կընէ ձին ։ Տճկ․ պոռչալ․ փռընքտալ ։
փնչիւն ։ ‖ ռունգներով ձան հանելը ։ Տճկ․ պոռչալը․ փռընքտուք․ փռընքտալը ։

Փ Շ

Փշաբեր ։ ‖ փուշ բերող․ փուշ բուսցնող ։
փշագետին ։ ‖ փշոտ տեղ ։
փշալի, կմ՛ փշալիր ։ } փշով լցուած ։
փշալից ։ }

փշախիտ ։ ‖ սըխ փշով ։
փշածին ։ ‖ փուշ բերող, կմ՛ բուսցնող ։
փշահեղձ ։ ‖ փշով խղդած ։
փշանիւթ ։ ‖ փշէ շինած ։
փշանիւթ պսակ ։ ‖ փշպսակ, կմ՛ փուշպսակ ։
փշատ ։ ‖ իկտէ, կմ՛ իյտէ ։
փշատենի, կմ՛ փշատի ։ ‖ իյտէ աղաճը ։
փշեայ, կմ՛ փշեղէն ։ ‖ փշէ ։
փշուր ։ } փշրանք․ փշրուք․ փտորտանք ։
փշրանք ։ }
փշրել ։ ‖ փշրել․ մանտրել ։

Փ Ո

Փոթոթ, կմ՛ փոդոդ ։ } բերանը փսթ փսթ
փոթոթահամ ։ } ընող․ պլպզմիշ ընող․ մամուցնող ։
փոթոթել ։ ‖ տե՛ս Տոպել ։
փոթորակ, կմ՛ փոթորիկ ։ ‖ մրրիկ ։
փոթորակել, կմ՛ փոթորկել ։ ‖ տե՛ս Մրրկել ։
փոխ ։ ‖ փոխ․ եօտւունճ ։
փոխ առնուլ ։ ‖ փոխ առնել ։
փոխ տալ ։ ‖ փոխ տալ ։
Ը փոխս մտանել ։ ‖ փոխ առնել․ տեղիշ ընել․ տեղիշ տօխուշ ընել ։
փոխաբերել ։ ‖ ուրիշ տեղ տանիլ․ տեղէն վերցնել ։
փոխաբերութիւն ։ ‖ ուրիշ տեղ տանիլը ։
փոխագրել ։ ‖ գրած ին էօրնէկը առնել․ օրինկել ։
փոխադարձ ։ ‖ թէրսը ։ Տճկ․ մուխապէլէ ։
փոխադարձել ։ ‖ թէրսը դարձնել․ թէրսը ընել ։ Տճկ․ վճարել․ մուխապէլէն տալ ։
փոխադարձիլ ։ ‖ անդին դառնալ․ թէրս ըլլալ ։ Տճկ․ վճարուիլ․ դառնալ ։
փոխադարձութիւն ։ ‖ տե՛ս Անդրադարձութիւն ։
փոխադրական ։ ‖ փոխանօղ․ մէկէ 'ի մէկալը անցնող ։
փոխադրել ։ ‖ ուրիշ տեղ տանիլ․ տեղէն վերցնել․ փոխել․ տեղիշ ընել ։
փոխադրութիւն ։ ‖ ուրիշ տեղ տանիլը․ տեղէն վերցնելը․ փոխելը․ տեղիշ ։
փոխածել ։ ‖ տե՛ս փոխաբերել ։
փոխակերպել ։ ‖ ուրիշ թիւրլիւ ընել․ թեբտիլ ընել ։ Տճկ․ փոխել․ դարձնել ։
փոխակերպուել ։ ‖ փոխելով շինել ։
փոխահատոյց ։ ‖ փոխը վճարող, կմ՛ տուօղ ։
փոխաձեւել ։ ‖ տե՛ս փոխակերպել ։
փոխամրցանակ ։ ‖ եարըշ ։
փոխան ։ ‖ տեղը․ զոր օրինակ․ փոխան գաւին ։ ռամկ․ գաւին տեղը ։ Տճկ․ մուխապէլէ ։ Տճկ․ վէքիլ ։
փոխանակ ։ (Նախադր․) ‖ տեղը․ զոր օրինակ․ փոխանակ ականն ։ ռամկ․ անոր աչքը տեղը ։ Տճկ․ համար․ զոր օրինակ․ փնկ մեղաց ձերոց ։ ռամկ․ ձեր մեղացը համար ։
փոխանակ ։ ‖ փոխանորդ․ վէքիլ ։ Տճկ․ մուխապէլէ․ վճարք․ դին ։ Տճկ․ փոխելը․ տեղիշ ։
փոխանակաբան ։ ‖ խօսքի խօսք տուօղ․ ճուղապ տուօղ ։
փոխանակաբանել ։ ‖ խօսքի խօսք տալ․ ճուղապ տալ ։
փոխանակաբանութիւն ։ ‖ խօսքի խօսք․ ճուղապ ։
փոխանակել ։ ‖ վէքիլ ։
փոխանակաւ ։ ‖ փոխելու․ փոխանորդ․ պահ֊

ծու. պաշտամունք: ՏԵՅԼ. փոխանի փոխը.

Փոխանակ քաղելոյ : ‖ փոխարէն վճարել. վճարելու քանահատը :

Փոխանակել : ‖ բան բանի հետ փոխել. աւելի ընել. աւելի առատ ընել: ՏԵՅԼ, ծեքրար տալ. տեղը ուրիշ տալ: ՏԵՅԼ, տեղը անցնիլ: ՏԵՅԼ, փոխել. ուրիշ ձևով ընել:

զմահ ընկենալ փոխանակել : ‖ մեռնիլ :

Փոխանակութիւն : ‖ անոր հատուցը մը. անոր համար դրուած գին :

Փոխանակութիւն : } աւելի. աւելի առատ :
Փոխանակումն : } ՏԵՅԼ, տեղը ուրիշ տալը : ՏԵՅԼ, տեղը անցնիլը. վճարելութիւն :

Փոխանդամ : ‖ փոխառնիլ :

Փոխանորդ : ‖ փոխանորդ. վճարել : ՏԵՅԼ, տեղը անցնող : ՏԵՅԼ, ուրիշին : ՏԵՅԼ, վճարող. մուրհակելէ :

Փոխանորդական : ‖ վճարելի մուրհակ :

Փոխանորդական գրեան : ‖ փոխանորդ թուղթ :

Փոխանորդել : ‖ վճարել ըլլալ : ՏԵՅԼ, տեղը անցնիլ : ՏԵՅԼ, աւելի ընել :

Փոխանորդել զինուոր : ‖ մեռնիլ :

Փոխանորդութիւն : ‖ վճարելութիւն : ՏԵՅԼ, տեղը անցնիլը :

Փոխանցել : ‖ ուրիշին թելադրել ընել :

Փոխաշարժիլ : ‖ տեղէն փոխառնիլ :

Փոխատու : ‖ փոխ տուող :

Փոխատուութիւն : ‖ փոխ տալը :

Փոխատարբել : ‖ ուրիշ թիւով ընել . փոխել :

Փոխատու : ‖ փոխ առնող :

Փոխառնել : ‖ տե՛ս Փոխառնուլ :

Փոխառնութիւն : ‖ փոխ առնելը :

Փոխադարձել : ‖ ծեքրար տալ. վճարել : ՏԵՅԼ, փոխել. դարձնել :

Փոխադարձութիւն : ‖ ծեքրար տալը. վճարելը : ՏԵՅԼ, փոխելը. դարձնելը :

Փոխարէն : ‖ մուրհակելէ :

դարձ փոխարինի : } ծեքրար. բանի մը
անդրադարձ փոխարինի : } դէմը : ՏԵՅԼ, վճարող. մուրհակելէ :

Փոխարէն : (մակբայ.) ‖ բանի մը տեղը .

Փոխարինել : ‖ մուրհակելէն ընել. վճարել. տեղը ուրիշ բան տալ : ՏԵՅԼ, աւելի ընել :

Փոխարինութիւն : ‖ տե՛ս Փոխադարձութիւն :

Փոխարկել : ‖ փոխել. դարձնել : ՏԵՅԼ, աւելի ընել :

Փոխարկութիւն : ‖ փոխելը. դարձնելը :

Փոխաւորել : ‖ տե՛ս Փոխարինել :

Փոխել : ‖ փոխելը. դարձնել : ՏԵՅԼ, ուրիշ տեղ տանիլ. տեղէն քշել. վերցնել տանիլ. քշել տանիլ :

Փոխիլ : ‖ իր տեղը փոխել. ուրիշ տեղ երթալ. ելլել երթալ :

Փոխիլ յաշխարհէ : ‖ մեռնիլ :

Փոխինդ : ‖ փոխինդ

Փոխորդ : ‖ տե՛ս Փոխանորդ :

Փոկ : ‖ խայծ. կաշիէ կապ : ՏԵՅԼ, մորթի. կաշի :

Փոկակապ : ‖ խայծով կապած :

Փոկապատ : ‖ խայծով պատած. խայծիլի :

Փոկեայ : ‖ խայծէ. կաշիէ :

Փոկոտ : ‖ խայծիլի ոտք ունեցող : ՏԵՅԼ, ոտքը կաշիէ

Փող : ‖ պղնձէ. շեփոր : ՏԵՅԼ, ստամոքս. մէջ բաց բան : ՏԵՅԼ, պորտ. գուլանայ. գուլ. կոկորդի մաս. ստամոքս : ՏԵՅԼ, խողովակ. խուղակ : ՏԵՅԼ, փող. ըստ ... փողոց :

Փողահար : ‖ պղնձածեծ, խողովակ ...

Փողահարութիւն : ‖ պղնձեղէն կանչող :

Փողածայր : ‖ պղնձէ շեփոր. գուլանայի. պղնձեղէն :

Փողավանդ : ‖ պղնձէ փորձան : ՏԵՅԼ, ինքնաշարժ ընելու պղնձ :

Փողար, կամ Փողհար : ‖ տե՛ս Փողահար :

Փողարար : ‖ պղնձագործ բան :

Փողել : ‖ պղնձի չափել. ... ՏԵՅԼ, գուլանայով կանչել. փողով ձայն. ըսում պղնձ : ՏԵՅԼ, ամբոխ ձայն. շարժապատում կանչել, կամ իմացնել, կամ ամբոխ տալ : ՏԵՅԼ, շարժել :

Փողոշուկ, կամ Փողպողուկ : ‖ եկեղեցական ...

Փողոտել : ‖ գլուխը կտրել. մորթել. խողխողել :

Փողոց : ‖ ասպար : ՏԵՅԼ, ճամբայ :

Փողոցամէջ : ‖ ասպարի մէջ. ճամբուն մէջտեղը :

Փողպատ : ‖ ... : ՏԵՅԼ, կոկորդի կողմը. շապիկի կուրծքը : ՏԵՅԼ, զգեստ :

Փողրակ : ‖ փողրակ. քերթ :

Փողփողել : ‖ փայլփլիլ. պսպղալ. փառաւոր փայլել վառել :

Փողփողել : ‖ փայլփլել. պսպղալ. փառաւորապէս վառելու. շարժելով ըլլալ. ծածանելով ըլլալ :

Փողփողումն : ‖ տե՛ս Փայլփայլումն :

Փողփողուն : ‖ տե՛ս Փայլփայլուն :

Փոճիկ : ‖ տե՛ս Փեճեկ :

Փոյթ : (մակբայ.) ‖ շուտ, կամ շուտով. թեթև :

Փոյթ : ‖ հոգ. հանճար. ջանք : ՏԵՅԼ, շուտ. արագ. փութով. շուտ. ջանալով. թեթևով :

Փոյթ առնել : } հոգ տանիլ. մտա-
Փոյթ 'ի մէջ առնուլ : } խոյզ ըլլալ. հարկաւոր ըլլալ :

քեզ զի՞ փոյթ է : ‖ քեզի՞ ինչ. ինչ հարկաւորութիւն է :

ոչինչ է փոյթ քեզ : ‖ քու հոգդ չըլլայ. հարկաւոր չէ :

Փոյթ է նմա, կամ փոյթ լինի նմա : ‖ հարկաւոր է. հարկաւոր ըլլայ :

Ը Փոյթ : ‖ շուտ մը. թեթև մը. հիմա հոս. անհապաղ. ֆիշհալ :

Փութեռանդն : ‖ կրակոտ. եռանդուն. ջերմեռանդ : ՏԵՅԼ, խիստ մտախոյզ. խիստ հարկաւորը :

Փոյթ ընդ փոյթ : ‖ թեթև թեթև ցատկելով. ցատկելով :

Փոյթ Ը փոյթ : ‖ շուտ շուտ. թեթև թեթև. խիստ արտորանքով :

Փութընթաց : ‖ շուտ վազող. շուտ քալող. սահող :

Փոշեխառն : ‖ թոզի պէս :

Փոշի : ‖ փոշի. թոզ :

Փոշոտ : ‖ փոշոտ. թոզոտ :

Փոշոտել : ‖ փոշոտել. թոզոտել :

Փոշտանք : ‖ աղէկը վար նետած. աղէկը թողած. անպէտ, կամ անէպէ :

Փոշտանիկել ։ || ատկէց վար դալ ․ ատկէց ետ դառնալ ․ տեղալէ ըլլալ ։

Փոշտանիկութիւն ։ || աճէպտէութիւն ։

Փոս ։ || փոս ․ չուխուր ․ խնձուտէկ ։

Փոսացուցանել ։ || փոսցնել ․ փոս բանալ ։

Փոսաւոր ։ || փոսցուցած ․ չուխուրլու ։

Փոսել ։ || տես Փոսացուցանել ։

Փոսորակ ։ || փոսիկել ․ փսապակել ։

Փոսորակել ։ || փոսորակել ընել ․ փոս մը փոսցնել ։

Փոսորակութիւն ։ || փոսիկել կամ փոսոսիկ ըլլալը ։

Փոսուռայ, կամ Փոսուրայ ։ || աճէմշակօղլերի ։

Փոր ։ || փոր ։ տճկ. խառնուխ պուռձախ ․ ... ։

Փոր ։ (Թաշունն ․) || խուռխուռ ․ Թըշլըմալը ։

Փոր ։ (ձուկին ․) || պըրօքիլա ․ կամ սիրօքիլա ։

Փորագրել ։ || փորելով գրել ․ գիր փորելով բանկօղութիւն ընել ․ օյմայ ընել ։

Փորագրութիւն ։ || գիր փորելը ․ օյմայ ։

Փորած ։ || տես Փորոտած ։

Փորանկեալ, կամ Փորանկած ։ || Թօռ հրամած ։

Փորանոց ։ || մատէն ։

Փորեգիկ, կամ Փորեղիկ ։ || տես Փեղեկաւոր ։

Փորեղիկութիւն ։ || տես Փեղեկաւորութիւն ։

Փորել ։ || փորել ․ տճկ. օյմագ ընել ։

Փորձ ։ || փորձանքի մէջ ընկած ․ գլուխը եկած ․ վուխուաֆ ։ տճկ. խալլ եղած ․ խալիս ․ դուրուս ։ տճկ. աղէկ ․ երաամիւն ․ մէհէնշուր ։ տճկ. փորձած ․ նայած ․ քննած ․ սառվուրեալ բռած ։

Փորձ ։ (գոյականա) || փորձանք ․ պէլայա ֆէլաքէթ ։ տճկ. չէշնի ․ համնտեսութիւն ։ տճկ. փորձելը ․ նայիլը ․ քննութիւն ․ խալլ ։

Փորձ առնել ։ } փորձել ․ չէշնիս առնել ․
Զփորձ առնուլ ։ } վուխուաֆ ըլլալ ․ գիտ-
Փորձ տեսանել ։ } նալ ։

Փորձ փորձել ։ || աղէկ փորձել ․ աղէկ վուխուաֆ ըլլալ ։

Փորձառէն ։ || փորձանքով եղածը ։

Փորձականն ։ || փորձած ։

Փորձակից ։ } փորձանքի ընկեր ։
Փորձանակից ։ }

Փորձանաւոր ։ || փորձանքի մէջ ընկնող ․ գլուխը փորձանք եկած ։

Փորձանք ։ || փորձանք ․ գար ․ պէլայ ։

Փորձառու ։ || փորձող ․ չէշնիս առնող ․ վուխուաֆ եղող ։

Փորձառութիւն ։ || փորձելը ․ չէշնի ։

Փորձաքար ։ || մեհենկ ։

Փորձել ։ || փորձել ։ տճկ. համը առնել ․ չէշնիս առնել ։ տճկ. խալլ ընել ։

Փորձեալ ՚ի հրոյ, կամ յերկրէ ։ || խալիս ․ դուրուս ․ խաս ։

Փորձիչ ։ || փորձող ․ համ առնող ։ տճկ. մէհենկ ։

Փորձիչ հրահանգելեաց ։ || խալէճի ։

Փորձութիւն ։ || փորձանք ․ գար ․ պէլայ ։

Փորոն ։ || մեյտան ։

Փորոտել ։ || բերնէն դուրս փրթցնել ․ փսխել ․ ընել ․ բերնէն դուրս տալ ․ դուրս փսխել ։

Փորոտի ։ || փոր ։

Փորոտած ։ || փորուք ։ տճկ. փորած տեղ ․ գլուխը եղած տեղ ․ փոս ․ խանդակ ․ արտար ․ տճկ. խանտէ ․ քէօշէ ։ տճկ. օյմայ ․ խալէմ ։

Փորուք ։ || փորած տեղ ․ փոս ․ խանդակ ․ արտար ։ տճկ. խանտէ ․ քէօշէ ։ տճկ. օյմայ ․ խալէմ ։ տճկ. Թաշէմի ։ տճկ. խաթխամայ ․ չէօքիւրթմէ ։

Փորջարար ։ || օյմաճի ։ տճկ. խալէմքեար ։

Փոցխ ։ || արմուղ ․ կէլէպէի արմուղը ։

Փութաջնաց ։ || շուտ քալող ․ շտապող ։

Փութալ ։ || աճապարել ։ տճկ. խայրէթ ընել ․ ջանհ ընել ։

Փութալ փութալ ։ || խիստ աճապարելով ։

Փութաձեւ ։ ։ || տես փութաջնաց ։

Փութամիտ ։ || շուտ մտնող ։

Փութամնաց ։ || շուտ մը մնացող, կամ մնացած ։

Փութանցիկ ։ || շուտով անցնող ։

Փութանակի ։ } աճապարելով ․ շուտով ․ հեմ-
Փութապէս ։ } ալ ։

Փութարար ։ || աճապարցնող ։ տճկ. շուտ ընող ․ մուխայէթ ։

Փութացուցանել ։ || աճապարցնել ։

Փութաւոր ։ || ճանհօղ ․ համետ ։

Փութապայլ ։ || տես փութաջնաց ։

Փութկոտ ։ || շուտ ․ Թեզիկ ։

Փութով ։ || տես Փութանակի ։

Փութութիւն ։ || աճապարանք ․ խայրէթ ։

Փուլ ։ || փլած ։ տճկ. փլած տեղ ․ աւերակ ։

Փուղձ ։ || Թաց ․ նէմլի ։ տճկ. ջուր ․ Թացութիւն ․ նէմ ։

Փունջ ։ || փունջ ․ Թութամ ․ տեսակ ․ տեսթէ ։ տճկ. փնջել ։ տճկ. փունջ ։

Փուշ ։ || փուշ ։

Փուշատեսակ, կամ Փշատեսակ ։ || սոլխու ․ Թիւ դաւարի տիքէնի ։

Փուռն ։ || փուռ ․ ֆուռուն ։

Փուտ ։ || փտած ․ փտածած ․ չիւրիւկ ։ տճկ. փտութիւն ․ փտած տեղը ։

Փուք ։ || նէֆէս ․ սօլուխ ․ քամի ։ տճկ. ուռեցք ։ տճկ. ցանթկութ ․ կեր ։

Փուքս ։ || փուքս ․ քէօրիւկ ։

Փոփոխ ։ || փոխանորդ ․ փոխանակելու ․ տճկ. փոխանի փոխը ։

Փոփոխական ։ || փոխանորդ ։

Փոփոխել ։ || փոխել ։

Փոփոխութիւն, կամ Փոփոխումն ։ || փոխանակելը ։

Փոքր ։ || պզտիկ ։ տճկ. քիչ ․ ցած ։

Փոքր փոքր ։ } քիչ քիչ ․ քչիկ քչիկ ․ կամաց
առ Փոքր փոքր ։ } կամաց ․ ...

Փոքրաբան ։ || կարճ խօսող ։

Փոքրաբանել ։ || կարճ խօսիլ ։

Փոքրաբանութիւն ։ || կարճ խօսք ։

Փոքրագին ։ || աժան ։

Փոքրագոյն ։ } խիստ պզտիկ ․ պզտըլիկ ․ էն
Փոքրագոյնս ։ } պզտիկը ։

Փոքրանալ ։ || կէլեըլ կարճ ։

Փոքրահասակ ։ || պստըմ ․ ․ ․

Փոքրահոգի ։ || վախկոտ ․ կանոտ ․ գլխուկ ։

Փոքրամտելու ։ || ճակատագրել ․ ցած ։

Փոքրատեսակ ։ || պզտիկիկ ․ պզտիկ եղածը ։

Փոքրաւոր ։ || պզտիկ ․ պզտիկցած ։ տճկ. փոքրուր ․ աշկերտ ․ խզմէթքեար ։

Փոքրել ։ || ամ իջել ․ Թիրաշ ընել ։

Փոքրընկալ ։ || քիչ բան առնող ։

Փոքրիկ ։ || պզտիկիկ, կամ պզտիկիկ ։

Փոքրիմաց ։ ‖ խելքը կարճ ։
Փոքր ինչ, կամ Փոքր մի ։ ‖ քիչմը ․ կարճ մը ։
Փոքր ՚ի շատէ ։ ‖ շատէ քչէ ․ աղտան՝ չօքտան ․ քիչ մը ․ կարճ մը ․ Տճկ, կարճըկիկ ․ քիչ մը քանով ։
Փոքրկանալ ։ ‖ պզտիկնալ ․ ցածնալ ։
Փոքրկացուցանել ։ ‖ պզտիկցնել ։
Փոքրկութիւն, կամ Փոքրութիւն ։ ‖ պզտիկութիւն ։
Փոքր մի ևս ։ } քիչ մնաց որ ․ մազմնաց որ ։
Փոքր միւս ևս ։ } Տճկ, քչիկ մը տանիր ․ քիչ մը ալ ․ կարճ մը ալ, կամ կարճ մընալ ։
Փոքրոգել ։ ‖ թեթևցնել ։
Փոքրոգի ։ ‖ տաղտուկ ։ Տճկ, վախկոտ ։ Տճկ, չըտես ․ աչքըծակ ։ Տճկ, ակար ․ ճանըրդ ․ բանե մը եայան ։ Տճկ, թեթև ․ թեթևկիկ ․ թեթևցած ․ բեռը թափած ․ հանգչած ․ խաֆիֆ ։

Փ Չ

Փչել ։ ‖ փչել ․ ուփլեմիշ ըլլալ ։
Փչել զոգի, կամ զոգին ։ ‖ հոգին ելլել ․ մեռնիլ ։
Փչիւն, կամ Փչումն, կամ Փչողութիւն ։ ‖ փչելը ։

Փ Ու

Փուանկ, կամ Փուանգ, կամ Փուանք ։ ‖ Ֆուէնկ ․ Ֆուանկըրդ ։
Փունգալ, կամ Փունկալ ։ } տես Փունչել ։
Փունչալ ։ }
Փունչահնչեայ ։ ‖ փունգտալու Ֆալճի ։
Փունչել ։ ‖ փունգտալ ։ Տճկ, մռմռալ ․ պոռչալ ․ վայնասէ հանել ․ վայվայոց հանել ։ Տճկ, խռնչալ ․ քիշքէմիշ ըլլալ ․ խնկլէմիշ ըլլալ ։
Փունչիւն ։ } փունգտալը ։ Տճկ, խռնչալը ․ մռմռոց ։
Փունչումն ։ }
Փուշտալ ։ ‖ փունգտալ ։

Փ Ս

Փսափուն ։ ‖ տաղմոս ըսող ․ պէստէհօն ։
Փսափողութիւն ։ ‖ տաղմոս ըսելը ․ պէստէհօնութիւն ։
Փսխալթ, կամ Փսխալդ ։ ‖ խախլ ։ Տճկ, զէմպիլ ։
Փսխալթեայ ։ } խսրէ ․ խսոտէ հիւսած ։
Փսխալթի ։ }
Փսխոտ ։ ‖ փսխոտնք ։
Փսխել ։ ‖ փսխել ։
Փստղենի ։ ‖ Ֆստըխի ծառ ։
Փստուղ ։ ‖ Ֆստըխ ։

Փ Տ

Փտեցուցանել, կամ Փտել ։ ‖ փտեցնել ։
Փտիլ ։ ‖ փտտիլ ։
Փտութիւն ։ ‖ փտութիւն ։

Փ Ր

Փրանկ, կամ Փրանգ, կամ Փրանք ։ ‖ տես Փուանգ ։
Փրթած ։ } փրթուքը ։ Տճկ, խավլաւխ մաղրրայ ։
Փրթուճած ։ }
Փրթանիլ ։ ‖ փրթիլ ․ ազատիլ ։
Փրթուցանել ։ ‖ փրցնել ․ ազատել ։
Փրծանիլ ։ ‖ ազատիլ ․ փրթիլ ։
Փրծուցանել ։ ‖ ազատել ․ փրցնել ։
Փրկագործ ։ ‖ փրկող ․ ազատող ։
Փրկագործել ։ ‖ փրկել ․ ազատել ։
Փրկանակ ։ ‖ ախփերէկրի ․ ազատութեան ու մուտ, կամ սէպէպ ․ ազատվելու ։
Փրկանաւոր ։ ‖ փրկող ․ փրկութեան սէպէպ ։
Փրկանաւորել ։ ‖ ազատել ։
Փրկանիւթ ։ ‖ փրկութեան սէպէպ ։
Փրկանք ։ ‖ փրկութիւն ․ ազատութիւն ․ ազատվելու ․ վճարք ․ գին ։
Փրկարան ։ ‖ ազատութեան տեղ ․ փրկութեան սէպէպ ։
Փրկարար ։ ‖ փրկող ․ ազատող ։
Փրկաւէտ ։ ‖ փրկութեան սէպէպ ։
Փրկել ։ ‖ փրկել ․ ազատել ․ ապրեցնել ։ Տճկ, վճարք տալով գնել ։
Փրկութենաբեր ։ } փրկութիւն տուող ․ փրկութեան սէպէպ ։
Փրկութենագործ ։ }
Փրկութենակիր ։ }
Փրկութիւն ։ ‖ փրկութիւն ․ ազատութիւն ։
Փրկչական ։ } փրկչին վայելու ։
Փրկչավայելուչ ։ }
Փրփուր ։ ‖ փրփուր ․ քեօփիւք ։
Փրփրալ ։ ‖ փրփրիլ ․ քեօփիւրմիշ ըլլալ ։
Փրփրածին ։ ‖ փրփուր հասըլ ընող ։ Տճկ, փրփրէ հասըլ եղած ։
Փրփրակերպ ։ } փրփրի նման ․ փրփրի պէս ։
Փրփրատեսակ ։ }
Փրփրել ։ ‖ փրփրիլ ։ Տճկ, փրփրցնել ։
Փրփրեմ ․ (խոտն ․) ‖ փրփրեմ ․ սէմիզօդու ։
Փրփրերախ ։ ‖ բերանը փրփրած ։
Փրփրեցուցանել ։ ‖ փրփրցնել ։
Փրփրիլ ։ ‖ փրփրիլ ․ քեօփիւրմիշ ըլլալ ։
Փրքալ ։ ‖ տես Փքալ ։
Փրօսոփոն ։ ‖ դէմք ․ երես ․ անձ ։

Փ Ց

Փցուն ։ ‖ ցած ․ գէշ ։

Փ Ք

Փքալ ։ ‖ տես Փքանալ ։ Տճկ, ճոռթ ճուռթ ընել ․ մեծ մեծ խօսիլ ․ գոռոզանալ ։
Փքոյլ, կամ Փքալիր ։ } փչած ․ ուռած ։
Փքալից ։ }
Փքանալ, կամ Փքալ ։ ‖ ուռիլ ․ ուռիլ ։ Տճկ, հպարտանալ ․ գոռոզանալ ․ քիթը մեծնալ ։
Փքացումն ։ ‖ ուռիլը ․ ուռիլը ։ Տճկ, գոռոզութիւն ․ հպարտութիւն ։
Փքացուցանել ։ ‖ ուռեցնել ․ ուռեցնել ։ Տճկ, հպարտացնել ։
Փքին ։ ‖ նետ ․ օխ ։
Փքոցուռոյց ։ ‖ քամիով ուռած ․ փչելով ուռեցուած ․ քեօրիւկը ուռեցնող ։

Փ Օ

Փօրէզիկ ։ ‖ տես Փերեզակ ։

Ք Ա

Քալամ ։ ‖ լաւհանայ ։
Քած ։ ‖ քած ։
Քածաւարել ։ ‖ ձուռանքը, կամ հոյանները հանել ․ կռտել ։
Քածաւարող ։ ‖ ձուռանքը հանած ․ հոյանները փրթուցած ․ հոյակըն ․ կռտած ։
Քակել ։ ‖ քակել ։ Տճկ, աւրել ․ ջնջել ․ կորսնցնել ․ փճացնել ։ Տճկ, զատել ․ այըրմիշ ընել ․ հեռըցնել ։

Քակոր : || Թրիք . աթար . Թեզեկ :
Քակոտած : } քակելը : ՏՐՅՆ. աւրելը . փճա_
Քակուած : } ցնելը :
Քակտել : || խիստ քակել . քակելով աւեր_
 ակ ընել : ՏՐՅՆ. տարտղնել . ցիրուցան
 ընել . ՏՐՅՆ. հեռացնել :
Քահանայ : || կարգաւոր . տէրտէր :
Քահանայագործել : || տէրտէրութիւն ընել .
 պատարագ ընել . Նշխարք օրհնել . կնքել .
 քարոզել . այլ ընծայել :
Քահանայագործութիւն : || պատարագ ընելը .
 Նշխարքը օրհնելը . կնունք . քարոզ :
Քահանայական : || կարգաւորի, կամ տէրտէ_
 րի վերաբերեալ :
Քահանայանալ : || կարգաւոր կամ տէր տէր ըլլալ :
Քահանայապետ : || եպիսկոպոս . արքեպիսկոպոս :
Քահանայացու : || կարգաւորցու . տէրտէրցու :
Քահանայացուցանել : || կարգաւոր ընել .
 տէրտէր ընել :
Քահանայութիւն : || կարգաւորութիւն . տէրտէրութիւն :
Քահանայուհի : || երեցկին :
Քահել : || քաշել . առջ ընել . այլ երկրէն ի_
 ջեցնել :
Քաղ : || Թեքէ . եըքէճ : ՏՐՅՆ. անիծած խօսք, որ
 կը քաղէն :
Քաղագր : || տես Քարագր :
Քաղահան, կամ Քաղհան : || փրցնելով քաղող :
Քաղահան, կամ Քաղհան առնել : || փրցնելով
 քաղել . հանելով ժողվել . քախանք ընել :
Քաղաք : || քաղաք . շէհիր :
Քաղաքաբնակ : || քաղքի մէջ բնակող :
Քաղաքագետ, կամ Քաղաքագէտ : || պոլիտիկոս :
Քաղաքաժողով : || քաղքի ձիւմհիւռ . քաղքի
 հալք :
Քաղաքաժողով հանդէս, կամ ատեան : || ատեան մեծ :
Քաղաքական : || քաղքի վերաբերեալ : ՏՐՅՆ.
 քաղաքացի . շէհիրլի . ՏՐՅՆ. երգեանը . ի_
 ղանը :
Քաղաքականութիւն : || երգեան . իզան : ՏՐՅՆ.
 խօնուշմայ . վարք :
Քաղաքակից : || մէկ քաղքէ . քաղքցին :
Քաղաքակցիլ : || մէկ քաղքի մէջ բնակիլ :
Քաղաքամայր : || տես Մայրաքաղաք :
Քաղաքամերձ : || քաղքի դէմ մօտիկ ըլլող, կամ
 քաղքի մօտիկ :
Քաղաքամէջ : || քաղքին մէջը . քաղքի մէյտան :
Քաղաքային : || տես Քաղաքական :
Քաղաքանալ : || քաղաք ըլլալը . շէհիր դառնալը :
Քաղաքապետ : || շէհիր քեահեասը :
Քաղաքավար : || երգեանը . իզանը :
Քաղաքավարել զԾմկս կենաց իւրոց, կամ ըզ
 կեանս իւր : || տես Քաղաքավարիլ :
Քաղաքավարիլ : || ապրիլ . կեանքը անցնել .
 երգեանով կենալ :
Քաղաքավարութիւն : || երգեան . իզան : ՏՐՅՆ.
 խօնուշմայ . կեչինմէ, վարք :
Քաղաքացի : || քաղքցի . շէհիրլի :
Քաղաքաւէր : || քաղաք աւրող :
Քաղաքենեար : || քաղաքներ աւրողի քաղքներ
Քաղաքորմ : || քաղքի պարիսպ :
Քաղբան, կամ Գաղբանոս : || խաւծի, կամ
 քամնի :

Քաղդեայ : } պապղաստալը . խրախ տրտում . մէա_
Քաղդէ : } նեճիմ . ֆալճի :
Քաղդէութիւն : || միւնեճճիմութիւն . ֆալճութիւն :
Քաղել : || քաղել . ժողվել քիչ քիչ նեղցնել .
 խառնմիշ ընելով չինել : ՏՐՅՆ. դուրս քա_
 շել . խլել . փրցնել : ՏՐՅՆ. պակսեցնել .
 քչցնել :
Քաղել զոգիս : || մարեցնել . հոգին հանել .
 մեռցնել :
Քաղել զզօրութիւն ուրուք : || ուժը Թափել .
 միհնան ընել . Թմրեցնել :
Քաղել զբանս՚ի բերանոյ : || բերնէն բան առ_
 նել, կամ բան խառնմիշ ընել :
Քաղենոճապ : || տես Աղբերդութիւն :
Քաղերդ, կամ Քաղիրթ : || Թափած . էշ_
 կէմպէ :
Քաղհան : || տես Քաղահան :
Քաղոց : || դեկտեմբեր ամիսը :
Քաղց : || անօթութիւն :
Քաղցենալ : || անօթենալ :
Քաղցեցուցանել : || անօթեցնել :
Քաղցիկեղ : || կերցաւ . չիրկինէնլիք :
Քաղցնուլ : || անօթենալ :
Քաղցու : || չրայ, կամ չիրէ : ՏՐՅՆ. չէրպէթ :
Քաղցուճագործ : || չէրպէթճի :
Քաղցուճախից : || չրայով լցուած . չրայով հար
 բած, կամ գինովցած :
Քաղցուճենի : || չրայէ չինած : ՏՐՅՆ. անուշիկ .
 անուշ : ՏՐՅՆ. ըսէչէլ :
Քաղցր : || անուշ : ՏՐՅՆ. անուշ լեզու . ա_
 նուշ միրգ :
Քաղցրաբան : || անուշ լեզու . անուշ խօսող :
Քաղցրաբանել : || անուշ խօսիլ :
Քաղցրաբանութիւն : || անուշ խօսք :
Քաղցրաբարբառ : || անուշ ձան հանող . ձայնը
 անուշ :
Քաղցրաբարոյ : || անուշ միրդ :
Քաղցրաբեր : || անուշ պտուղ տուող :
Քաղցրաբոյթ : || անուշ Թապիէթլի :
Քաղցրաբուղխ : || անուշ վազող . անուշ բան
 բխող :
Քաղցրալեզու : || անուշ լեզու :
Քաղցրալի, կամ Քաղցրալիր : } անուշութեան
Քաղցրալից : } լցուած . խիստ
 անուշ :
Քաղցրալուր : || մայլըմութեամբ մտիկ ըլող :
 ՏՐՅՆ. անուշութեան լսող :
Քաղցրախառն : || տես Բարեխառն :
Քաղցրախառնութիւն : || տես Բարեխառնութիւն :
Քաղցրախորժ : || խիստ անուշ . համը անուշ :
Քաղցրախօս : || անուշ լեզու . անուշ խօսող .
 անուշ ձան հանող :
Քաղցրածաւալ : || սիրուն ծաղիկ տուող :
Քաղցրածաւալ ցօղ : || խոշտարքեմ հէչլրճատ :
Քաղցրակենցաղ : } անուշ մարգ :
Քաղցրակրծն : }
Քաղցրահամ : || անուշ . լէզէթլի :
Քաղցրահամբոյր : || անուշ Թապիէթլի :
Քաղցրահայեաց : || անուշ նայող . անուշ ոչ_
 ւոր : ՏՐՅՆ. ակնքը անուշ :
Քաղցրահնչիւն : } անուշ խօսող . ձայնը ա_
Քաղցրահնչեան : } նուշ :

Քաղցրահնչութիւն : ‖ անուշ ձայն :
Քաղցրահոտ : ‖ տե՛ս Քաղցրաբուրեան :
Քաղցրաձայն : ‖ ձայնը անուշ :
Քաղցրաձայնել : ‖ անուշ ձայն հանել . անուշ կանչել :
Քաղցրաձայնութիւն : ‖ անուշ ձայն :
Քաղցրաճաշակ : ‖ անուշ համ ունող :
Քաղցրանալ : ‖ անուշնալ : ՓԽԲ. մեղմըմ ըլլալ :
Քաղցրանուագ : ‖ խայտէն անուշ . աչենկլի :
Քաղցրաշունչ : ‖ անուշ փչող : ՓԽԲ. , սուտնջը անուշ :
Քաղցրապտուղ : ‖ պտուղը անուշ :
Քաղցրասէր : ‖ անուշ փչող :
Քաղցրաճայց : } նայելը սքանչելի ընող : ՓԽԲ. , անուշ պահած . նայելը մենծցուցած :
Քաղցրամնունդ : }
Քաղցրավարք : ‖ անուշ թապիեթլի :
Քաղցրատարափ : ‖ անուշ լճնող :
Քաղցրատես : ‖ տե՛ս Քաղցրահայեաց :
Քաղցրատեսակ : } անուշ տեսք ունող :
Քաղցրատեսիլ : }
Քաղցրացուցանել : ‖ անուշցնել :
Քաղցրացուցանել զերգս : ‖ անուշ երգել :
Քաղցրաւենակ : } հելվաճի :
Քաղցրաւենարար : }
Քաղցրաւենի : ‖ անուշ ու համեղ . անուշեղէն . շէքերլամէ : ՓԽԲաւ, հելվայ :
Քաղցրընթաց : ‖ անուշ, կա՛մ սիրուն քալող :
Քաղցրիկ, կա՛մ Քաղցրորակ : ‖ անուշիկ :
Քաղցրութիւն : ‖ անուշութիւն . հեզութիւն . մաղլըմութիւն : ՓԽԲ. , անուշ բան . անուշ կերակուր :
Քաղցրունակ : ‖ անուշիկ :
Քաղցրուսոյց : ‖ անուշ սորվեցնող, կա՛մ սորվեցուցած :
Քամածոյ, կա՛մ Քամածու : ‖ սիւզմէ :
Քամածք : ‖ քամուք . սիւզիւնթիւ :
Քամակ : ‖ քամակ . կռնակ :
Քամահանք : ‖ քամահրանք :
Քամահել : ‖ քամահրել . չըսեպել :
Քամահունք, կա՛մ Քամահունս : ‖ քամահրանք :
Քամել : ‖ քամել . հիւթը դուրս հանել . սըզտըմիշ ընել . սիւզմիշ ընել : ՓԽԲ. , վատուժցնել . խուացնել . հալել մաշել :
սրտաառօք Քամիլ : ‖ խիստ լալ . լալով պէր պառ ըլլալ .
Քամի : ‖ քամի . հով :
Քամոց : ‖ քամոց . քեւկիր :
Քայլ, կա՛մ Քայլափոխ : ‖ քայլ . ամփուշ . ատըմ :
Քայլափոխել : } ատըմ առնել . քալելով երթալ :
Քայլափոխիլ : }
Քայլել : ‖ քալել . ատըմ առնել :
Քայռ : ‖ կերատնըլըխ : ՓԽԲ. , լեօֆ :
Քայռամանեակ : ‖ տե՛ս Քառամանեակ :
Քայքայել : ‖ քայքայել . փլցնելով տարտղընել . աւրելով տաղըթմիշ ընել . քակելով ցրուել :
Քան : ‖ քան . զոր օրինակ . լաւ քան զնա : ռամկ . քան զնա աղէկ : ՓԽԲ. , եւել . զոր օրինակ . սիրէ քան զամենեսին : ռամկ . ամմէնէն աւել կսիրէ : ՓԽԲ. , պէս , կա՛մ չափ . զոր օրինակ . քան զհատն մանանխոյ : ռամկ . հատապէս : քան զթաթ մի ձեռին է : ռամկ . ձեռքի չափ է :
աստի Քան : ‖ ասկէ անդին :
անտի Քան : ‖ անկից անդին :
Քանակ : ‖ քանակութիւն կա՛մ չափ ունող . աղտար կա՛մ անդըլտար : ՓԽԲ., չափ . մըթխար : տե՛ս և Քանանակ :
Քանականալ : ‖ աղըտար, կա՛մ անդըլտար ըլլալ :
Քանակաւոր : ‖ աղըտար կա՛մ անդըլտար . չափած . մըթխարլը :
Քանակել : ‖ աղըտար , կա՛մ անդըլտար ընել . չափել . կշռել : ՓԽԲ. , սինօրի մէջ առնել . չէվրէի մէջ դնել . սըմեցնել : ՓԽԲ. , քէչէրցնել . պզտըրկցնել . նեղցնել :
Քանակութիւն : ‖ ինչըղտարութիւն . աղըտար կա՛մ անդըլտար ըլլալը . չափ . մըթխար :
Քանաստր : ‖ զալըմ . եաւուզ :
Քանդակ : ‖ փորուածք . օյմայ . խալէմ . ՓԽԲ. փորած գիր :
Քանդակագործ : ‖ մարանկօզ . օյմաճի . խալէմքեար . հէքքաք : ՓԽԲ. , փորած . օյմալը . խալէմլի : ՓԽԲ. , օյմայ . խալէմ :
Քանդակածոյ : ‖ փորած . օյմալը . խալէմլի :
Քանդակագործել : } պատկերք փորել . օյմայ հանել . խալէմ ընել : ՓԽԲ. , փորելով գրել . գիր փորել :
Քանդակել : }
Քանդել : ‖ քանդել . փլցնել . աւըրթըկել . աւրել : տե՛ս և Քանդակել :
Քանդումն : ‖ քանդելը . փլցնելը . աւրելը : տե՛ս և Քանդակ :
Քանդուկ : ‖ քնդուկ . կաւէ ամպար :
Քան զի : ‖ զերէ :
Քան թէ : ‖ քան թէ . նէքի :
Քանի : ‖ քանի . ինչըլտար : ՓԽԲ. , ինչպէս :
աւուրս Քանի մի : ‖ քանի մը օր :
Քանի ինչ ամս : ‖ քանի մը տարի :
Քանի՜ վաճառեցեր : ‖ քանի՛ ծախեցիր :
Քանի՞ գնեցեր : ‖ քանի սատակ գնեցիր :
Քանիք : ‖ ինչըղտար մարդիք . քանի քանիք : ՓԽԲ. , ինչըղտարութիւն . ինչըղտար ըլլալը :
Քանի առաւել : } հապա ինչըղտար չատ :
Քանի ևս : }
Քանի ինչ : ‖ ինչլըրտար . ինչըղատար :
Քանիցս : } քանի անգամ . քանի հեղ : ՓԽԲ. , քանի որ . ինչըղտար որ :
Քանիցս անգամ : }
Քանիութիւն : ‖ տե՛ս Քանիօնութիւն :
Քանիօն : ‖ ինչըղըտար, կա՛մ ինչըղատար : ՓԽԲ. , հապա ինչըղըտար :
Քանիօնութիւն : ‖ ինչըղըտարութիւն . չափ . մըթխար :
Քաննակ : } տափակ բան . տախտակ . թալըա :
Քաննով, կա՛մ Քանով : }
Քանոն : } քանոն . կանոն : ՓԽԲ. , ճէտուէլ չըզպուղու : ՓԽԲ. չինակ ձող . քանած տիրէկ :
Քանոյն : }
Քանցել : ‖ ճղերը վար տալ, կա՛մ կտրտել : ՓԽԲ. , քաշելով փրցնել . սկրդել . հանել :
Քանքար : ‖ տե՛ս Տաղանդ :
Քանքատալ, կա՛մ Քանքատել : } հառաչել . ախ ընել :
Քանքարատալ : }
Քանօն : ‖ տե՛ս Քանոն :
Քանօնութիւն : ‖ տե՛ս Քանիօնութիւն :

Քաղ ։ || դրի պատմելն ։

Քաղ ։ || արի • կարիճ • սրտոտ ։ դժն., ուժով • պօռլու ։ դժն., աղեկ • աղուոր • խաս • պաշ ։ դժն., տաւարինի • բարեպաշտ • Տր ։ դժն., ազատութիւն • քիշիպաշտ • մենչուար ։ դժն. կերեշ ատակ • ձին • քան զանգ աղեկներըը ։

Քաղ ։ (մէջն •) || աղեկ • խիստ • ամուր • կտրիճ ։ դժն., սաստիկ • ըղոլոր • ձիանորին ։

Քաղաքան ։
Քաղաքանիկ ։ } մեծով ուսմունքը • ախլաղը ։

Քաղաքանել ։ || վարպետ խօսիլ • ախլաղլութիւն ընել • լեզու թափել • աղեկ նստիլ ընել • աղեկ խօսիլ ։

Քաղաքանութիւն ։ || վարպետ խօսք • ախլաղլութիւն ։

Քաղաքատ ։
Քաղաքատիկ ։ } անօլկեթլի • թալեհլի ։

Քաղաքարոյ ։ || աղեկ թալիհեթ ունող ։

Քաղաքարութիւն ։ || աղեկ խույ • լաւ թալիհեթ ։

Քաղաքերկան ։
Քաղաքեր ։
Քաղաքերի ։ } խիստ բերրուկ • խիստ աղեկ քեֆլի ։

Քաղաքերութիւն ։ || պտղաբերութիւն ըլլալը ։

Քաղաքոյս ։
Քաղաքուսիկ ։ } աղեկ բոյս բուսցնող ։

Քաղագանգուր ։ || խիստ խուճուճ մազ ։

Քաղագեղ ։
Քաղագեղեցիկ ։ } աղեկ տեսք • աղուոր երեսով • ախլաղը ։

Քաղագօտի ։ || գօտին աղէկ կապող • մէջը ամուր ։ դժն., գօտին մէջը պրկած • համ հագեր • շալերկ • կտրիճ ։

Քաղագօտի պնդել զմէջս ։ || մէջը ամուր կապել • կտրիճութիւն պատրաստ ընել ։

Քաղադէմ ։ || թալեհլի • ուղուրլու ։

Քաղադէտ ։ || աղեկ նայող • աղեկ կեցողն ։

Քաղադիպութիւն ։ || թալեհ • ուղուր ։

Քաղադիտողութիւն ։ || աղեկ կեցողութիւն ։

Քաղադէզ ։
Քաղադամբ ։ } մեծ ոյժ • քիշիպաշտ ։

Քաղադէն ։ || աղեկ ախլաղը • փիլաւ ալլած ։

Քաղաղի, կամ Քաղաղիներ ։ || տես Քաղադէզ ։

Քաղաղնութիւն ։ || քիշիպաշտութիւն ։

Քաղաղուժարթ ։
Քաղաղուժարձ ։ } խիստ ուրախ • խիստ շատ ։

Քաղաղոյն ։ || տես Քաղադէզ ։

Քաղաթուխ ։ || խիստ սև • խուպոյան սիրահ ։

Քաղաթռիչ ։ || աղեկ կամ ուժով թռչող ։

Քաղալանջ ։ || կուրծքը լայն • սիրտ • սիրտ տոտ • ուժով ։

Քաղալար ։ || խիստ աղեկ • խիստ մեծութեար ։

Քաղալարութիւն ։ || խիստ լաւութիւն ։

Քաղալից ։ || լեցուն առատ ։

Քաղալերապար ։ || համարձակ • սերտեսա ։

Քաղալերել, կամ Քաղալերած առնել ։ || սիրտ տալ ։

Քաղալերել ։ || սիրտ առնել ։

Քաղալերութիւն ։ || սիրտ • յորդորմունք ։

Քաղախոհ ։ || խելացի ։

Քաղախոհութիւն ։ || խելացութիւն ։

Քաղախոր ։ || խիստ խորունկ ։

Քաղախօս ։
Քաղախօսիկ ։ } աղեկ խօսող • սերտեսա խօսող • ախլաղլը ։

Քաղածանօթ ։ || աղեկ ճանչցող • խիստ մօտ խուճ ։

Քաղածաղիկ ։ || ծաղիկը բացուած ։

Քաղակալ ։ || աղեկ բռնող • աղուոր բռնող ։ դժն. գիտնական ։

Քաղակարգ ։ || աղեկ կարգով • աղէկ կանոնով ։

Քաղակիրթ ։ || խիստ վարժուած ։

Քաղակորով ։ || խիստ ուժով ։

Քաղակրօն ։ || բարեպաշտ ։

Քաղահամբոյ ։ || խիստ համեղ ։

Քաղահայեաց ։ || աղուորակալ • աղեկ նայող ։

Քաղահայր ։ || աղէկ հայր ։

Քաղահանդէս ։ || պատրաստ • պատրաստ ։

Քաղահանճար ։ || խիստ խելացի ։

Քաղահաստատ ։ || պինդ հաստատուն ։

Քաղահաւ ։ || գոռոզ լեզուով ։

Քաղահնար ։ || խիստ հնարող ։

Քաղահնչակ ։ || հնչմունքը աղուոր • խիստ աղուոր ։

Քաղահմուտ ։ || խիստ վարպետ ։

Քաղահրաշ ։ || Ֆերաշտան ։

Քաղահրաշ ընել ։ || Ֆերաշտանութիւն ընել • Ֆերաշտանութիւն խիստ ընել ։

Քաղաձայնել ։ || աղուոր ձայն հանել ։

Քաղաձայն ։ || աղուոր խօսող, կամ երգող ։

Քաղաձիգ ։ || խիստ Ֆիշանկ ։

Քաղաճաշ ։ || աղուոր սեղան • կերակուր հերսպ ։

Քաղաճեմ ։ || կոշտութիւն • երազութիւն • չէօշկիւթլի ։

Քաղամարտ ։ || կարիճ պատերազմող • կռիւ ուսուցող ։

Քաղամեռն ։ || տես Քաղաբերան ։

Քաղամերձ ։ || ամենէն ։

Քաղամշակ ։ || երկիր • կարիճ ։

Քաղամուտ, կամ Քաղամտաւորիկ ։ || քէամիլ ձէհիլ ։

Քաղամտութիւն ։ || քէամիլ ձէհիլութիւն ։

Քաղանկար ։ || խելացի ։

Քաղանմանութիւն ։ || խելացութիւն ։

Քաղայարգար ։ || էֆէնտիներու • պէտպարէմ ։

Քաղայաջողութիւն ։ || խիստ սերտեսա ։

Քաղայոյժ ։ || խիստ ուշադրութիւն ։

Քաղայոյս ։ || ամենահաս միտ • ամենակալութիւն ։ դժն., խիստ առատաձեռն • թագաւոր թէքլիֆ ։

Քաղաշարժ ։ || խիստ արագաշարժ ուղղող ։

Քաղաշնորհ ։ || քէմ ըլլալ • կարճ համ • սիրտ առնել • շնորհակալ ։

Քաղաշնչեան ։ || խիստ ցած ։

Քաղաշնչան ։ || նամէ • նամնաքար ։

Քաղաշէն ։ || խիստ շէն ։

Քաղաշնորհ ։ || խիստ շնորհք • շէօհրէթլի ։

Քաղաշփիկ ։ || կարճի պետութեան վախիլ խելքով

Քաղապայծառ, կամ Քաղապայծառ ։ || խիստ պայծառ • խիստ պարզ • խիստ փայլուն ։ դժն., խիստ պարզ ։

Քաղապատուութիւն, կամ Քաղապատուեցութիւն ։ || խիստ պատուութիւն • խիստ պատրաստութիւն ։

Քաղապարզութիւն ։ || պարզութիւն ըլլալը ։

Քաղապատուէր ։ || աղեկ պատուէր տուող • պատ պատուէր տուող ։

Քաղապէս ։ || կէսէ կարճի • ամէն կերպով • խիստ մեծ ։

Քաղապէտ ։ || աղեկ պէտքը ունող • աղեկ հաւ հաւցող ։

Քաղապտղաբեր ։ || խիստ ախլաղը կարճ • խիստ մեծ ։

Քաջասեւ : ‖ խիստ սեւ · խուզղուն սիաւ :
Քաջասիրտ : ‖ սրտոտ · կտրիճ :
Քաջասիրտ մարտնչիլ : ‖ կտրճութ ճէնկ ընել :
Քաջամտութիւն : ‖ աղէկ մտածելը · աղէկ պէս-լէնմիշ ըլլալը :
Քաջամտունդ :
Քաջաուսումն : } աղէկ սորված · աղէկ մէնծ-ցուցած :
Քաջասուր : ‖ խիստ սուր · խիստ կտրուկ :
Քաջասրտել : ‖ սիրտ առնել · սրտոտ ըլլալ :
Քաջասրտութիւն : ‖ սրտոտութիւն :
Քաջավայելուչ : ‖ խիստ աղէմը · խիստ եա-խըշըխլը · խիստ լայըխ :
Քաջավարժ : ‖ խիստ վուխուֆ կամ վարպետ :
Քաջատուած : ‖ տես Քաջասուն :
Քաջատուածութիւն : ‖ տես Քաջամտութիւն :
Քաջատես : ‖ աղէկ տեսնօղ · սուր տեսնօղ :
Քաջատեսուչ : ‖ աղէկ պէտ ընօղ · աղէկ կեօզճի :
Քաջատոհմ :
Քաջատոհմիկ : } մէնծ սոյէ · բէյզիզատէ ·
Քաջ արանց : ‖ կայսր · Թագաւոր :
Քաջարշաւ : ‖ խիստ վազօղ · չափըխ :
Քաջարշաւ ըլլալ : ‖ խիստ վազել :
Քաջարուեստ : ‖ ուստայ · հիւնէրլի · մարի-ֆէթլի :
Քաջարութիւն : ‖ խիստ կտրճութիւն · մէնծ սիրտ :
Քաջացուցանել : ‖ սրտոտ ընել · սիրտ տալ :
Քաջաւէտ : ‖ խիստ կտրիճ · խիստ սրտոտ · խիստ մէնշուր :
Քաջափայլ : ‖ խիստ փառլախ · փառըլ փա-ռըլ վառօղ · խիստ զինինէթլի :
Քաջափառ : ‖ խիստ փառաւոր · քէօլամէթլի · սալթանաթլը · Թաֆրալը · տահրաթլը :
Քաջափառութիւն ‖ քէօլամէթ · սալթանաթ :
Քաջափոյթ : ‖ խիստ շուտ · խիստ չափըխ :
Քաջափորձ : ‖ տես Բարեփորձ :
Քաջաքաջ : ‖ խիստ կտրիճ · խիստ աղէկ · խիստ ամուր :
Քաջեան : ‖ կտրիճի մէւթաղըխ · սրտոտ : Տճկ. մէնծ սոյէ · բէյզիզատէ · չէլէպիզատէ :
Քաջընթաց : ‖ խիստ վազօղ · քալուկ : Տճկ. շաթըր · փէյիկ · ուլախ : Տճկ. բարի վարք ունօղ :
Քաջընկալ : ‖ աղէկ ալըմ ունօղ : Տճկ. , աղէկ հասկցուօղ :
Քաջիկ : ‖ կտրիճ · սրտոտ :
Քաջնափայլ : ‖ տես Քաջափայլ :
Քաջողջութիւն : ‖ աղէկ ոլնճութիւն :
Քաջոտ : ‖ դիւահար :
Քաջորեար, կամ Քաջորեարք : ‖ կտրճուն որդք :
Քաջութիւն : ‖ կտրճութիւն · սրտոտութիւն · Տճկ. առաքինութիւն · բարեպաշտութիւն · աղէ-կութիւն · ազնուութիւն :
Քաջուղէշ : ‖ չիրին տալը :
Քաջուշեղ : ‖ խիստ խելացի :
Քաջուշութիւն : ‖ խելացութիւն :
Քաջուս :
Քաջուսումն : } աղէկ սորվօղ , կամ աղէկ սոր-ված · միտքը սուր · խելացի :
Քաջ քաջ : ‖ աղէկ աղէկ :
Քաջօրէն : ‖ կտրճիպէս :
Քառ : ‖ չորս :
Քառաբաժ : ‖ չորս բաժնած :
Քառադէմ, կամ Քառադիմի, կամ Քառադի-մակ : ‖ չորս երեսէն · չորս դի ունօղ :
Քառադիր : ‖ չորս քէօշէլի :
Քառաթեւ :
Քառաթեւեան : } չորս թեւէն · չորս զանատ-լը : Տճկ. , չորս քէօշէլի :
Քառաթեւեան նշան : ‖ Խաչ խաչը :
Քառաթիւ : ‖ չորս :
Քառաթուռ : ‖ չորս ոտքով · տէօրտէրլամէ :
Քառակ : ‖ տես Քառեակ :
Քառակամպուն : ‖ չորս արշըն :
Քառակերպ :
Քառակերպեան : } չորս թիւրլիւ · չորս դիւէն · չորս երեսէն : Տճկ. , չորս քէօշէլի :
Քառակի : ‖ չորս հեղ · չորս ղաթ :
Քառակղեան :
Քառակուղի : } չորս ղաթէն · չորս ղաթ :
Քառակողմ :
Քառակողմեան : } չորս քէօշէ , կամ չորս քէօ-շէլի :
Քառակոյս :
Քառակուսեան :
Քառակուսի : } չորս դիւէն · չորս քէօշէլի :
Քառահետ : ‖ չորս ոտքով քալօղ :
Քառահողով : ‖ չորս թիւրլիւ տէվր եղօղ :
Քառամանեակ , կամ Քայամանեակ : ‖ կէր-տանլըխ :
Քառամաղ : ‖ չորս ըլլալ :
Քառանիշ : ‖ չորս նշան ունօղ · չորս դի ունօղ :
Քառանիւթ :
Քառանիւթեայ : } չորս նիւթէ հասըլ ե-ղած :
Քառանկիւն :
Քառանկիւնի : } չորս քէօշէ , կամ չորս քէօ-շէլի :
Քառապատիկ : ‖ չորս ղաթէն · չորս ղաթ :
Քառապատկել : ‖ չորս ղաթ ընել :
Քառասայլեայ :
Քառասայլեան : } չորս ծայր ունօղ · չորս դի ունօղ :
Քառասայր :
Քառասայրեան : } չորս ծայրէ · չորս բերնէ :
Քառասմբակ : ‖ չորս սմնէ · ինչպէս է ձին : Տճկ. , չորս ոտքով · տէօրտէրլամէ :
Քառասնամեայ :
Քառասնամեան : } քառասուն տարուան : Տճկ. քառասուն տարի դիմացօղ · քառասուն տարին եղօղ :
Քառասնապատիկ : ‖ քառասուն ղաթ եւել , կամ քառասուն ղաթ :
Քառասնաւոր :
Քառասնեակ : } քառանիւոր · քառասուն ղաթ :
Քառասնեկի :
Քառասնեկին : } քառասուն հեղ : Տճկ. քառ-սնւոր · քառանիկ :
Քառասնեմեայ : ‖ տես Քառասնամեայ :
Քառասներորդ : ‖ քառասուներորդ :
Քառասնեքեան : ‖ քառասունին ալ :
Քառասնիցս : ‖ քառասուն հեղ · քառասուն անգամ :
Քառասնօրեայ : ‖ քառասուն օրուան : Տճկ. , քառասուն օր դիմացօղ :
Քառասուն : ‖ քառասուն :
Քառավանկ : ‖ չորս վանկէ :
Քառաքայլ : ‖ չորս ոտնէ քալօղ :
Քառատեսակ : ‖ չորս սոյ · չորս թիւրլիւ :
Քառաքեաց : ‖ չորս սպաճախըլը · չորս ոտնէ :
Քառեակ : ‖ չորս :
Քառեակ մանեակ : ‖ կէրտանլըխ :
Քառերանգ : ‖ չորս գունով · չորս թիւրլիւ .

Քառընթաց ։ || տես Քառաքայլ ։
Քառիցս ։ || չորս անգամ. չորս հեղ ։
Քառահարիւրակ ։ || չորս հարուրին ։
Քառոտանի ։ || չորս ոտնէ ։
Քառորդ ։ || չորս մէկ. չէյրէկ ։ ՏՃՅՆ, չորսին չորս ղալթ. չորսուոր ։
Քառուղիք ։ || չորս ճանբայով տեղ ։
ելք Քառուղեաց ։ || տէօրթ եօլ աղզը ։
Քառունակ ։ || չորսուոր. չորս ղաթ ։
Քառօրեայ ։ || չորս օրուան. չորս օր դիմացօղ ։
Քասղէ ։ || Նոյեմբերի՝ ամիսը ։
Քաջնել ։ || վախնալ ։
Քաջնեցուցանել ։ || վախցնել ։
Քատակ ։ || Նման. ուղղուն. պարապար ։ ՏՃՅՆ, թարգ. թիւղլիու ։
Քատակել ։ || Նմանցնել. ուղղուցնել ։
Քատակիլ ։ || Նման ըլլալ. ուղղուն գալ ։
Քատակութիւն ։ Քատակումն ։ } Նմանութիւն. ուղղութիւն ։
Քար ։ || քար ։
Քար պատուհանական ։ || ճէվահիր ։
Քարագագաթն ։ || Թեփէն քարէ ։
Քարագործ ։ || Թաշճի ։ ՏՃՅՆ, քարէ շինած ։
Քարագեղ ։ || քարի երզը ։ ՏՃՅՆ, քարով գիւղած ։
Քարադր ։ || հինամեայ դուշու. սարըլըք դուշու ։
Քարագրոշ ։ || քարէ փորած ։
Քարաժայռ ։ Քարաժեռայռ ։ Քարաժեռ ։ } քարաժեռ, կամ ժեռ. սեռափ խայալըխ. ՏՃՅՆ, սառափ ։
Քարալից ։ || քարով լցուած ։
Քարածերպ ։ || քարի գովուխ. քարի արալըխ ։
Քարածերպ վէմ ։ || գովուխլու քար ։
Քարակարկառ ։ || քարի դէզ. քարի երրղը ։
Քարակերտ ։ || քարէ շինած ՏՃՅՆ, քարէ շէնք ։
Քարակիտ ։ || տես Քարահատ ։
Քարակիր ։ || քար կրող ։
Քարակոյտ ։ || քարէ դէզ ։
Քարակոշկոճ ։ || քարով ջախջախող, կամ ջախջախած ։
Քարակոշկոճ առնել || քարով ջախջախել ։
Քարակուշ ։ || խայալըխ ։
Քարակուռ ։ || տես Քարկուռ ։
Քարակոփ ։ || Թաշճի ։ ՏՃՅՆ, քարէ շինած ։
Քարակտուր ։ || քարի կտոր ։ ՏՃՅՆ, քարկտրող ։
Քարահանգոյն ։ || քարի նման ։
Քարահանք ։ || քարի մաղարէն ։
Քարահատ ։ || քար կտրող. Թաշճի ։
Քարահենց ։ || քարի ճանըճի ։
Քարաձիգ ։ || քար Նետող ։
Քարաձիգ լինել ։ || քար Նետել. քարով զարնել ։
Քարայատակ ։ || քարով առօշէլլի. քարէ Ֆարշ ունեող ։
Քարայր ։ || քարէ մաղարայ ։
Քարանալ ։ || քար ըլլալ. քար կարիլ ։
Քարանձաւ ։ || քարէ մաղարայ ։
Քարապաշտ ։ || քար պաշտող ։
Քարապատուար ։ || Թաշհիսարը. Թաշտէպէտէնլի ։
Քարաշարք ։ || քարով շարվող կամ շարված ։
Քարասիրտ ։ || քարէ սիրտ ունեող. անգութ ։
Քարավէժ ։ || քարէ վրայ ընկած ։ ՏՃՅՆ, քարխակէս ընկնող, կամ թափող ։
Քարավէժ առնել ։ Քարավէժ ՚ի վախճանականել ։ } վէրէն քարի վրայ ձըգել, կամ թափել ։
Քարատեսակ ։ || քարի նման ։
Քարարդ ։ || տես Քարադր ։
Քարարկել ։ || քար Նետել. քարկոծել ։
Քարաւտու ։ || ջրի մէջ ձգած քարեր, որ կոխելով անցնին. քարնառատ. ատլամայ ։
Քարափն ։ || քարի եթէկ ։
Քարափոր ։ || տես Վիմափոր ։
Քարբաղ ։ || քար ժողվող ։
Քարբիճ ։ || քարէ ծածք ունեող. քէտակիր ։
Քարբ ։ || Թագաւոր օձ. Թաճ երլանը ։
Քարգործ ։ || տես Քարագործ ։
Քարեայ, կամ Քարեղէն ։ || քարէ ։
Քար Է տան ։ || սկրդեցնող քար. առաց էնկէլ. առից խըզալի ։ ՏՃՅՆ, ոտքը քարին զարնող. առից ասկը խըզալի գըլած. ոտքը սկրթող ։
Քար Է տանել ։ || առաջ առակ խըզալի դնել. առից էնկէլ վէրել. գլորցնել. սկրթեցնել ։
Քարընկէց ։ || քար Նետող ։ ՏՃՅՆ, քար Նետելու հակէլէ ։
Քարընկէց մի ։ || քար Նետելու չափ տեղ ։
Քարընկեցութիւն ։ || քար Նետելը ։
Քարիկ, կամ Քարակ ։ || քարիկ ։
Քարկոթող, կամ Քարկոթօղ ։ || տիքիլի Թաշ ։
Քարկոծ ։ || քարկոծած ։
Քարկոծ առնել ։ Քարկոծել ։ } քարկոծել. քարոտել ։
Քարկոծանք ։ Քարկոծումն ։ } քարկոծելը. քարոտելը ։
Քարկուռ ։ || քարէ բանած ։ ՏՃՅՆ, քար բանող. Թաշճի ։
Քարկոփ ։ || տես Քարակոփ ։
Քարձ, կամ Քարց ։ || քեօսէ ։
Քարձիգ ։ || քար Նետող, կամ Թափող ։
Քարձիգ առնել ՚ի վ ր ուրուք. կամ Քարձիգ լինել ։ || քար Նետել. քար Թափել ։
Քարճին ։ || վայրի սանձ. եասըան արմուտու ։
Քարմաղ ։ || քարմաղ. հողի կամ մօլօզի մաղ ։
Քարմարգանք ։ || միւրտէգէնկ ։
Քարշանք ։ || քաշքշուք. իզնէթ ։
Քարշել ։ || քաշել. քշել ։ ՏՃՅՆ, գետնին սըւրտալէմիշ ընել. սիւրիւքլէմիշ ընելով տանիլ ։
Քարշքարշել ։ || քաշքշել ։
Քարող ։ || Թելլալ ։ ՏՃՅՆ, քարոզիչ. քարոզ տուող ։ ՏՃՅՆ, քարոզ. վազ ։
Քարոզ կարդալ ։ || Թելլալ կանչել. չաւ ընել ։
Քարոզատու ։ || քարոզ տուող ։
Քարոզել ։ || Թելլալ կանչել. Թելլալ ըլլալ. չաւ ընել. ՏՃՅՆ, քարոզ տալ ։
Քարոզութիւն ։ || Թելլալութիւն ։ ՏՃՅՆ, քարոզ. քարոզած բան ։
Քարողող, կամ Քարոզիչ ։ || Թելլալ եղող. չաւ ընող ։ ՏՃՅՆ. քարոզ տուող ։
Քարպա, կամ Կարպա ։ || քէրէվիզ ։
Քարուտ ։ || քարոտ ։ ՏՃՅՆ, Թաշլըխ ։
Քարսան, կամ Կարսան ։ || մաղաղանոս ։
Քարտ, կամ Քարտէն ։ Քարտէզ, կամ Քարտէս ։ } Թուղթ. գիր. գիրք ։

Քարտուղար : || քեաթիպ • տիճան քեաթիպի • եազըճի :
Քարտուղարութիւն : || քեաթիպութիւն • եազըճըութիւն :
Քարցկեղ : || հեղքուն • թեժիկի :
Քարքաշ : || շարակնի խաղ մի է :
Քարքել : || փափաքիլ • հասրէթ քաշել :
Քացախ : || քացախ :
Քացախիլ : || քացխիլ : տճկ. թթուիլ • ավրիլ :
Քացախոտ : } քացխոտ • քացխած • քացխով չինած : տճկ. թթուած • ավրած :
Քացախուտ : }
Քացախուտ : (գայական •) || քացխած, կամ թթուած բան • ավրած բան • լեղուն : տճկ. թուրշի :
Քացախուտ վարնգի : || խըյար թուրշուսու :
Քացախուտ կաղամբոյ : || լահանայ թուրշուսու :
Քաւ : || զատ, կամ 'ի զատ • զոր օրինակ • քաւ լիցի յայտմանէ : ասմկ. ան օրէն զատ : քաւ 'ի մեզաց նիր : ասմկ. անոր մեղքէն 'ի զատ :
Քաւ, կամ Քաւ լիցի : } քաւ լիցի • ամ չըլըցնէ • ամ չընէ :
Քաւ մի լիցի : }
Քաւարան : || քաւութեան տեղ • ժամ : տճկ. քաւուէն սէպէպ • քաւող • աֆ ընող • մեղք թողող :
Քաւարար : || տես Քաւիչ :
Քաւդեայ : || տես Քաղդեայ :
Քաւեալ : || քաւած • մեղքը թողած • անմեղ. սուչսուզ • լախասըզ • ազատ :
Քաւել : || քաւել • մեղքը թողուլ • աֆ ընել • արդարացնել : տճկ. թողութիւն ուզել :
Քաւթարինէ : || տես Քօթարինէ :
Քաւիչ : || քաւող • մեղքը թողող • արդարացնող • աֆ ընող : տճկ. քահանայ :
Քաւիչ լիցի ինձ ամ : || ամ չընէ ինձ :
Քաւութիւն : || քաւութիւն • թողութիւն :
Քաւշապետ : || եպիսկոպոս, կամ արքեպս :
Քաւշապետել : || եպիսկոպոս ըլլալ • եպիսկոպոսութիւն քշել : տճկ. մեղք քաւել • քաւութիւն ընել :
Քափուր : || քաֆուր, կամ քեաֆիրի :
Քաքար : || քեահնի • պիշի • պողաչըյ • պէօրէկ • թերթիկայ • խաթմեր : տճկ. փախլաւայ :

Ք Ե

Քեղէն : || քեղմէն • քեզմով • քու գլխէտ • քու քովէդ :
Քեզայն : || քեզի : տճկ. քեզմէն :
Քեղաւոր : || սերէնլի • սերէնտիրեկլի :
Քեղի : || սէրէն • սէրէն տիրեկլի :
Քեմոն : || քիմիօն :
Քեմուխտ : || մեչին :
Քեմխտապատ : || մեչինով պատած • զըյ լըլի :
Քենի : || քենի • պալդըզ :
Քեռայր : || ենիշտէ :
Քեռեկին : || տայիի կնիկ :
Քեռի : || քեռի • տայի :
Քեռորդի կամ Քեռորդեակ : || քրոջ տղայ • էէկէն :
Քերած : || քերուք :
Քերածոյ : || քերած • տաշած • ըռէնտէյած :
Քերական : || քերական • քերականութեան գիտցող :
Քերականութիւն : || քերականութիւն :
Քերանք : || քերելը : տճկ. խաշալը • ըռէնտէ : տճկ. երկթէ ձանկ • չէնկել • ղանձայ :
Քերդել • Քերդութիւն • Քերդող : || տես Քերթել • Քերթութիւն • Քերթող :
Քերել : || քերել : տճկ. ըռէնտէյել • ըռէնտէ զարնել : տճկ. քեղըթել • գզել : տճկ. վրայէն դուրս սկրդել • դուրս սըյըրմիշ ընել • մէկ դի նետել :
յընչաց Քերել : || գլուխ քաշել • տար ըլլալ :
Քերել առ իւրեք : (չեզոք •) || քանծելով անցնել • դպչելով անցնիլ :
Քերթած, կամ Քերդած : || քերթած բան • բանած կաշի : տճկ. շարադրութիւն :
Քերթել, կամ Քերդել : || քերթել : տճկ. շարադրել :
Քերթողաբան, կամ Քերդողաբան : || բանշարադրող • բանաստեղծ :
Քերթողաբանել : || բան շարադրել • բանաստեղծութիւն ընել :
Քերթողահայր : || քերականներու փիր • բանաստեղծներու փիր • պաշ բանաստեղծ :
Քերթողութիւն : || քերականութիւն • բանաստեղծութիւն :
Քերթողել, կամ Քերդողել : || տես Քերթողաբանել :
Քերթողք : || տես Քերթութիւն :
Քերթուած, կամ Քերած : || քերթուք : տես և Քերթութիւն :
Քերթութիւն, կամ Քերդութիւն : || շարադրութիւն • շարադրած բան • բանաստեղծութիւն • տաղաչափութիւն :
Քերթումն, կամ Քերդումն : || քերթելը : տես և Քերթութիւն :
Քերթօղ, կամ Քերդօղ : || քերական : տճկ. բանաստեղծ • տաղաչափ • շայիր :
Քերիչ : || քերող : տճկ. խաշալը • ռէնտէ • երկթէ ձանկ • չէնկել :
Քերծանել, կամ Քերծել : } փառքին կեղեր հանել • փառը կեղևել :
Քերծուլ : }
Քերոբիմ, կամ Քերովբիմ : || քերոբէ :
Քերովբ, կամ Քերոբ, կամ Քերուբ : || քերոբէ : տճկ. վարպետաբան • նախշուն • նախըշլը • ուստաըլըք :
Քերովբէ, կամ Քերոբէ : || քերոբէ :
Քերոց : || քերոց • քերելու գործիք :
Քերուած : || քերուք :
Քերսոն : || կես տապ :
Քերքել : || վռնտել • դուրս ձգել • փախցնել :
Քերքել 'ի կենցաղոյս : || աշխարքէս զոյ ընել, կամ սպաննել :
Քեց : || զատուած • այըրըլմիշ եղած :
Քեցել : } հեռացնել • զատել • այըրըլմիշ ընել :
Քեցուլ : }
Քեւ չափ : || քեզի չափ • քեզի ղըտար :

Ք Է

Քէն : || խարեզ : տճկ. հայֆ :
Քէն պահել, կամ Քէն 'ի մտի ունել : || խարեզ պահել :

Ք Թ

Քթթել : || թարթել • աչքը բանալ գոցել : 'ի Քթթել ական, կամ 'ի Քթիթ ական : ||

ակն թարթը · խուկուն · ֆիլճալ :
Քթթել մի ական : || ակնթարթ մը · պահիկ մը :
Քթթումն : } թարթելը · աչքը բանալ գո-
Քթիթ : } ցելը · ակն թարթ :
Քթոց : || սեփէթ · քիւֆէ :
Քթուճել : || քթուճել :

Ք Ի

Քիթ : || քիթ :
Քիլ : || քէլ · սէրկ :
Քիմեանոս, կամ Քիմեալինոս : || ցուրտ · պաղ պուզ :
Քիմիագործ : || քիմիաճի :
Քիմիական արուեստ : || քիմիաճիի ղէնահաթ · քիմիաճութիւն :
Քիմիայ, կամ Աւքիմիայ : || քիմեայ :
Քիմք : || տամախ · կէյնզ :
Ը Քիմս ժպտիլ : || քթին տակը ծիծաղիլ :
'ի Քմաց խօսից դուշակութիւն առնել : || իր գլխէն մարգարէութիւն ընել · իր քովէն մարգարէանալ :
Հնարել, կամ խօսիլ 'ի Քմաց խօսից : || իր գլխէն փէյտահ ընել · իր քովէն խօսիլ :
Քինաթագոյց : || խարէզ պահօղ :
Քինախնդիր : || հայֆ առնօղ :
Քինախնդրութիւն : || հայֆ :
Քինահանութիւն : || հայֆը առնելը :
Քինահան, կամ Քինահատոյց : || հայֆը առնօղ :
Քինալ : || խարէզ պահել · հայֆ առնել :
Քինապահ : || քէն պահօղ :
Քինապահութիւն : || քէն պահելը :
Քինաւոր : || խարէզլի · հայֆ առնօղ :
Քիս : || քիս · ձեռմանկ քիլ, որ պնակով երեսը կըքսեն :
Քիստ : || խըլըխ : ՏՃՅՆ, ցորենի, կամ գարու խալէմ :
Քիրան : || քրտինք :
'ի Քիրան, կամ Ը Քիրան մտանել : || քրտընիլ :
Քիճ : || լեռան, կամ մաղարայի սաչախ, երկնցած ծածք : ՏՃՅՆ, դրան սաչախ · տան սաչախ : Ը Քուճով առնել, կամ որկանել : || ծածկելը ցուցել · փէյտահէլէմիշ ընել :

Ք Ծ

Քծծիլ : || տես Կնճռիլ :
Քծնել, կամ Քծնիլ : || շողոքորթել · ոտքը ձեռքը քսմըռտիլ :
Քծնի : || խօշ քիւշի · շողոքորթօղ · խըլըլմիշ եղօղ :
Քծնութիւն, կամ Քծնումն : || ոտքը ձեռքը քսմըռտիլը · շողոքորթութիւն :
Քծուճար, կամ Քձուճար : || քիւլիւշէ : ՏՃՅՆ, եօքրէ · քիւլէ :

Ք Ղ

Քղանց : || փէշ · էթէկ :
Քղանցաւոր : || փէշեր ունօղ · էթէկլի :
Քղամիթ : || քէրաքի · ֆէրաձէ : ՏՃՅՆ, մինթան :
Քղակարօս : || եապանի քէրէվիզ :
Քղավածան : || եւթիւփիւճի :

Ք Ճ

Քճքճել : || բզիք բզիք ընել · թիֆթիկ թիֆտիկ ընել :

Ք Մ

Քմակից : || տամախին կցած :

Ք Ն

Քնալից : || քնով լցուած · քնոտ :
Քնածու : || տես Քնեած :
Քնակոտոր : || քունը փախած : ՏՃՅՆ, չէնէէ պաշին ջարդած :
Քնահար : || տես Քնեած :
Քնահարիլ : || քնոտ ըլլալ · քնով պէրպատ ըլլալ :
Քնաւէր : || քուն սիրօղ · քնոտ :
Քնատ : || քնհատ :
Քնատութիւն : || քնհատութիւն :
Քնար : || սանթուր :
Քնարահար, կամ Քնարահարու : || սանթուր չալօղ :
Քնարահարութիւն : || սանթուր չալելը :
Քնարան : || քնանալու տեղ :
Քնարան մտելոց : || գերեզման :
Քնարերգ, կամ Քնարերգակ : || սանթուր չալօղ · սանթուրով երգօղ :
Քնարերգութիւն, կամ Քնարերգ : || սանթուրի երգ · սանթուր չալելը :
Քնաւոր : || քնոտ : ՏՃՅՆ, չէնէէ պաշի ունօղ :
Քնափ : || տես Քնեած :
Քնափութիւն : || քնոտութիւն :
Քնեայ, կամ Քնեած : || քնու խենթ · քնոտ : ՏՃՅՆ, սերսէմ · պաղած · շաշկին · թէմպէլ :
Քնեութիւն, կամ Քնեածութիւն : || քնոտութիւն :
Քնիլ : || քնանալ :
Քննախնդիր : || օխտը սորտը փնտռտօղ · խիստ փնտռտօղ · թէֆթիշ ընօղ · թէֆթիշճի :
Քննախօս : || տխպաճէքէն խօսօղ :
Քննական : || թէֆթիշճի · փնտռտօղ :
Քննայոյզ : || տես Քննախնդիր :
Քննել : || քննել · փնտռել · փնտռտել · թէֆթիշ ընել :
Քննին : || թէֆթիշ :
Հարց և Քննին առնել : || հարցփնտռել :
'ի Քննին մտանել, կամ 'ի Քննին լինիլ, կամ 'ի Քննին անկանիլ : || տես Քննել :
Քննութիւն : || փնտռելը · թէֆթիշ :
Քնքշանք : || տես Քնքշութիւն :
Քնքշասիրտ : || սիրտը նազիք · սիրտը բան չը վերցնօղ · չէլէպի միճաղը :
Քնքշել, կամ Քնքշեցուցանել : || նազիքցնել · նազիք բռնել :
Քնքշութիւն : || նազիքութիւն · անուշութիւն :
Քնքուշ : || նազիք :

Ք Շ

Քշոց : || քշոց :
Քշոցանի : || քշոցներ ::
Քշտել : || զարնելով կտրել · ջարդել · վար տալ :

Ք Ո

Քո, կամ Քոյ : || քու :
Քող · Քողաբոյր · Քողազարդ · և այլն : || տես Քօղ · Քօղաբոյր · Քօղազարդ, և այլն :
Քողակ : || թէւաւլիւ մը զամի :
Քոյին : || քուկը · քու :
Քոյինագործ : || քու ըրածը · քեզմէ շինածը :
Քոյինազէն : || քու զէնքդ :
Քոյնակրօն : || քու մէսէպդ :

Քոյինահրաման : || քու էմրդ :
Քոյինաշունչ : || քու փչածդ :
Քոյինաստեղծ : || քու ստեղծածդ :
Քոյինատուր : || քու տուածդ :
Քոյր : || քուր :
Քոռ , կամ Քուռ : || քիլէ . սօմար :
Քոս : || քոս :
Քոսոտ : || քոսոտ :
Քոսոտիլ : || քոսոտիլ :
Քոսոտութիւն : || քոսոտութիւն :
Քոր : || եուք . կիճիչ :
Քորդոս , կամ Ցմախտակ : || լեզի քեօք մը է :
Քորել : || քերել :
Քորեպիսկոպոս : || քորեպիսկոպոս . փոքրեպիս :
Քումախուզել : || փէքրաէ փնտռտել . մանհանայ ուզել . պարտկել . ծածկել . պահել :
Քումապատեան : || խուպուր :
Քումաւոր : || սաչախլը :
Քումաքսատակ : || ծածքի նման . սաչախի պէս :
Քումաքսատակել , կամ Քումաքսայատակել : || ծածք չինել . խուպուր ընել . սաչախլը ընել :
Քումեայ , կամ Քումէ : || զար , որով կը խաղան . թալէհէնասիզ . թաւլու : ԴՐՅԼ, ճէնկճի նը չանը : ԴՐՅԼ. ֆալճը փուսատը : ԴՐՅԼ, ֆալճու թիւ . կեօղպայըճութիւ . պիւյիւճութիւ :
Քումեայք : || թաւլու : ԴՐՅԼ, չէթէլէ :
Քումէանալ : || պարի ձև ըլլալ :
Քուլթար, կամ Քօլթար, կամ Քօթար : } Քուլթարօլթ , կամ Քուլթարօթ : } սնդը լուլու . տիրէկպաշը :
Քուղ : || սախսփիու :
Քուն : || քուն : ԴՐՅԼ, չէնյէպաչը :
'ի Քուն մտանել , կամ 'ի Քուն լինել : } քնա- ղ Քնով անկանիլ : } նալ :
քաղցր 'ի Քուն լինիլ : || անուշ քնանալ :
Նիրհել 'ի Քուն թանձրութէ : || խորունկ քը- նանալ :
Քունել : || քնանալ : ԴՐՅԼ, մէռնիլ :
Քունջ : || քունճ . քեօշէ : ԴՐՅԼ աչէց քեօշէ :
Քուչանպար : || կարճի պէս :
Քուռակ : || քուռակ . թայ :
Քուսիթայ : || զոմի . հարեզայի գտակ :
Քուրայ : || խալճը օճաղը . խույումճիի , կամ տեօքմէճիի օճախ , խազանճիի կամ չիլին- կիրի օճախ : ԴՐՅԼ չիւէճիի , կամ չէօմլէկճիի փուռ : ԴՐՅԼ , փօթայ :
Քուրձ : || խարար . խրխայ : ԴՐՅԼ. ջուվալ :
Քուրմ : || կռքի, կամ կռապաշտներու քահանայ :
Քուք : || քէփքէփլի զէրտէսաէ . փշոտ չը- պուխ : ԴՐՅԼ, նիսաֆալը ծեծ : ԴՐՅԼ, նախա տանք . ըլթէմ : ԴՐՅԼ, հառաչանք . ախ ը- նելը . սիրտը լցուիլը :
Քուքալ : || տե'ս Քքուքիլ :
Քուքել : || տե'ս Քքուքել :

Ք Չ

Քչփորիկ : || հիլալ :
Քչքչել : || բըղքալ :

Ք Ռ

Քռասհոտ : || հոտած : ԴՐՅԼ, փէչպոտ :

Ք Ս

Քսակ : || քէսէ :
Քսակ հանդերձի : || ճէպ :

Քսակակալ : || քէսէ բռնող :
Քսան : || քսան :
Քսանամեայ : } Քսանամենի : } Քսանամեան : } քսան տարեկան : ԴՐՅԼ, քսան տարի դիմացող . քսան տա- րին եղած :
Քսանապատիկ : || քսան դաթ :
Քսանաւոր : || քսանեւոր . քսան դաթ :
Քսանեակ : || քսանիկ . քսան :
Քսանեմեակ : } Քսանեմեայ : } Քսանեմեան : } տե'ս Քսանամեայ :
Քսան և հինգամեան : || քսանը հինկ տարեկան :
Քսանեքեան , կամ Քսանեքին : || քսաննալ :
Քսանիցս : || քսան հեղ . քսան անգամ :
Քսիւփիէ , կամ Քսիփէ : || դըլըճ պալըղը :
Քսեստ : || հարուր քսան տրամոց : ԴՐՅԼ, խա նաթայ . փառչ . գինու չիշէ : տե'ս և Քսեստ :
Քսեստութիւն , կամ Քսիւք : || քսութիւն :
Քսմոս , կամ Քսու : || քսու . սմսար . մուղ :
Քսմսել , կամ Քսսել : || քսութիւն ընել :
Քսմսութիւն , կամ Քսութիւն : || քսութիւն :
Քստմնափուշ : || մարմինը փուշ փուշ եղող , կամ ընող :
Քստմնեցուցանել : || փշաքաղել . միսը փուշ փուշ ընել : ԴՐՅԼ, մազը փուշ փուշ կանգ- նեցնել :
Քստմնիլ , կամ Քստմնիլ : || փշաքաղիլ . միսը փուշ փուշ ըլլալ : ԴՐՅԼ մազերը փուշ փուշ ըլլալ :
Քստմնութիւն : || փշաքաղիլը . միսը փուշ փուշ ըլլալը :

Ք Ր

Քրայ , կամ Քրէ : || տե'ս Քուրայ :
Քրէական մեատաղք : || մատէն սիւրկիւնիու :
Քրէական մեղք : || ծանր մեղք :
Քրէլէքուր : || նուհուսէթ . եապանի : ԴՐՅԼ, քէլլէքիւլէ :
Քրթմնջել : || քթին տակը մռմռալ , կամ տը- րտալ :
Քրթմնջանք : } Քրթմնջիւն : } քթին տակը մռմռալը . տը- րտալ :
Քրիստոնեայ : || քրիստոնէ :
Քրիստոնէացուցանել : || քրիստոնէ ընել :
Քրիստոնէութիւն : || քրիստոնէի հաւատք :
Քրիստոսագործ : || քսէ ըրած :
Քսադաւան : || քս դաւանող :
Քսագիր , կամ Քսակարգ : || քսէ գրած :
Քսադրոշմ : || քն նշանը ունող . խաչանկնքած :
Քսազարդ : || քսի շնորհօք զարդարած :
Քսազգած , կամ Քսազգեաց : } Քսազգեստ , կամ Քսակիր : } զքս 'ի յինքն ունող :
Քսազօր : || 'ի քսէ զօրացած :
Քսածանօթ : || քս ճանչցօղ :
Քսական : || քսինը :
Քսակեցոյց : || քսէ փրկած :
Քսակրօն : || քսի հաւատքը ունող . քսի հա- ւատքին կէօրէ կեցող .
Քսահաճոյ : || քնի մախպուլ :
Քսաձիր , կամ Քսատուր : || քսէ տուած :
Քսամերտ : || քսի դէմ ճէնկ ընող :
Քսանշան : || խաչանկնքած :
Քսանշան կնիք . || խաչ . խաչանկնքելը :

Քնանուէր ։ || քնի տուող, կմ քնէ տուած ։
Քնապահեստ ։ || քնի էմանէթ · քնէ պահած ։
Քնապատում ։ || քնէ պատմած ։
Քնապսակ ։ || քնէ պսակած ։
Քնաւոյք ։ || քնէ զլկած ։
Քնասէր ։ || քն սիրող ։
Քնաւանդ ։ || քնէ ազատուած · քնէ վտանկէթ ըրած , կմ տուած ։
Քնափառ ։ || քնէ փառաւորած ։
Քնեան ։ || քնինը ։ ՊՐՅԼ. քրիստոնէ ։
Քնեան նշան, կմ կնիք ։ || խաչ · խաչանկնքելը ։
Քն ընկալ ։ || քն խապուել ընող · քն ունող ։
Քրիսոպրայ, կմ Քրիսօպրայ ։ || փերուզէ ։
Քրձազգած ։ } խարար հագնող · խարար հա-
Քրձազգեաց ։ } գած · խրխալը ։
Քրձազգած լինիլ ։ } խարար հագնիլ · խըր-
Քրձազգեաց լինիլ ։ } խայ հագնիլ ։
Քրձազգեստ ։ || տես Քրձազգած ։
Քրձազգեստ լինիլ ։ || տես Քրձազգած լինիլ ։
Քրձեայ ։ || խարարէ · խրխայէ ։ ՊՐՅԼ. խարար · խրխայ ։
Քրմապետ ։ || կռապաշտներուն իմամպաշին կմ միւֆթին ։
Քրմորդի ։ || կռոց քահանայի տղայ ։
Քրմուհի ։ || կռոց քահանայի կնիկ ։
Քրովբէ , կմ Քրօբէ ։ || քերօբէ ։
Քրտամնել, կմ Քրտամնիլ ։ } քրտընիլ · թէքա
'ի Քրտան լինել ։ } լէնմիշ ըլլալ ։
Քրտնաբեր ։ || քրտնցնող ։
Քրտնաթոր ։ || քրտինք թափող ։
Քրտնախառն ։ || քրտնած ու հոգնած ։
Քրտնածին ։ || քրտինք հասըլ ընող , կմ քր- տինքէ հասըլ եղած ։
Քրտնահար ։ || խիստ քրտնած ։ ՊՐՅԼ. քրտն- խաշ եղող ։
Քրտնահարել ։ || խիստ քրտնիլ · քրտինքը կո- խել ։ ՊՐՅԼ. քրտնխաշ ըլլալ ։
Քրտնահարութիւն ։ || խիստ քրտնիլը · քրտինքը կոխելը ։ ՊՐՅԼ. քրտնխաշ ։
Քրտնահոս ։ || քրտինք թափող ։
Քրտնաջան ։ || քրտինքով ջահտ ընող ։
Քրտնացուցանել, կամ Քրտնեցուցանել ։ || քրտնցնել ։
Քրտնիլ, կմ Քրտնուլ ։ || քրտընիլ ։ ՊՐՅԼ. քրտինք թափելով աշխատիլ ։
Քրքել ։ || տես Քերքել ։
Քրքինջ ։ || ղուղուոց · տատաւոց · ափեղցփեղ խօսք · լաֆ ։
Քրքմագոյն ։ || ղաֆրան րանկինի ։
Քրքմատեսիլ, կմ Քրքմատեսակ ։ || ղաֆրանի ։
Քրքմացեալ ։ || ղաֆրան ցանող, կմ ցանած ։
Քրքմաւէտ ։ || ղաֆրանլը ։
Քրքնջալ , կմ Քրքջալ ։ || ղաղալ · տատաւալ · ափեղցփեղ խօսիլ ։
Քրքնջիւն ։ || տես Քրքինջ ։
Քրքոճիլ ։ || տես Քքոճիլ ։
Քրքում ։ || ղաֆրան ։
Քրքումն ։ || տես Քքոճանք ։
Քրքրել ։ || քրքրել ։
Քրօնիկոն ։ || ժամանակաց պատմութեան գիրք ։

Ք Ց

Քցիմ ։ || չէյթան ուրանալը ։

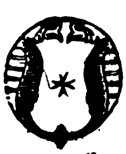
Ք Ք

Քքել ։ || տես Քքոճել ։
Քքու ։ } Նիսաֆարզ ծեծ ։ ՊՐՅԼ. մեծ չեխ-
Քքոճանք ։ } մեծ սիթէմ, կմ չըխըշ ։ ՊՐՅԼ.
Քքումն ։ } հառաչանք · ախ ու վախ · սիր- տը լցուելը ։
Քքոճել ։ || խիստ ծեծել · Նիսաֆարզ ծե- ծել · թէփելէմիշ ընել ։ ՊՐՅԼ. չեխել · սի- թէմ տալ · չըխըշ ընել ։ ՊՐՅԼ. ախ ընել տալ · ախ ու վախ ընել տալ · սիրտը կակղցնել · սիրտը լցընել ։
Քքոճիլ ։ || մեծ ծեծ ուտել · ծեծի տակ փտտիլ ։ ՊՐՅԼ. հառաչել · ախ ընել · սիրտը կակղիլ · սիրտը լցուէիլ · լալով ֆերեատ ընել ։

Ք Օ

Քօղեայ , կմ Քօղէք ։ || տես Քաղղեայ ։
Քօղէութիւն ։ || տես Քաղղէութիւն ։
Քօթարինէ ։ || քաւթար , կմ քաւթօր · վա- չաք , կմ վարշախ ։
Քօղ ։ || քօղք · ծածկոց · փէրտէ ։
Քօղաբոր ։ || քօղք ձգած · ծածկած ։
Քօղաբորբել ։ || քօղք ձգել · ծածկել · պահել ։
Քօղազարդ ։ || քօղքով զարդարուած ։
Քօղազարդել ։ || քօղքով զարդարել ։
Քօղախնդրել ։ || եսէէն ընկնիլ · փնտռտել · թէֆախիշ ընել ։ ՊՐՅԼ. պատրուկել · ծածկել ։
Քօղաձիգ ։ || փէրտէ քաշող ։ ՊՐՅԼ. քօղ ձգօղ · քօղով ծածկուող ։
Քօղասայր ։ || տես Քօղաբոր ։
Քօղասուզել ։ || տես Քօղաբորբել ։
Քօղարկել ։ } քօղ ձգել · ծածկել · պատրուկ-
Քօղաւորել ։ } կել · փէրտէլէմիշ ընել ։
Քօղարկու ։ || քօղ ձգօղ · ծածկօղ · պատրուկող ։
Քօղարկութիւն ։ || քօղ ձգելը · պատրուկելը ։
Քօղաւոր ։ || քօղք ունող · ծածկած ։
Քօղեայ ։ || բաղպանու · խօլչախ ։
Քօղել ։ || տես Աքօղել ։
Քօղընծայ ։ || քօղով ծածկուած ։
Քօշ · Քօշանք · || թէքէ · թէքէներ ։
Քօշել ։ || խածնել · կակծցնել ։

Օ Գ

Գն ։ || իմտատ · եարտըմ ։
յՕգն հասանել, կմ գալ յՕգն ։ || իմտատ հասնիլ ։
Օգնական ։ || եարտըմճը · իմ- տատճը ։
Օգնականութիւն ։ } եարտըմճըութիւն · եարտըմ ·
Օգնութիւն ։ } իմտատ ։
Օգնել ։ || եարտըմ ընել · իմտատ հասնիլ ։ ՊՐՅԼ. ֆայտայ ընել ։
Օգտասաւաշնակ ապարանք ։ || միւքէլլէֆ սարայ ։
Օգտաստական ։ || միւքէլլէֆ · քէուլանձը · մնհամթուայ · տանտրաթլը ։
Օգտասատիրուհի ։ || միւքէլլէֆ հանըմ եաշ- ատլթան ։
Օգտասափառ ։ } միւքէլլէֆ · քէուլանձը ·
Օգտասոու ։ } տանտրաթլը · թաֆաւալը · պէյլէր պէյի ։

Օգոստոս : (ամիսն.) || օգոստոս . աւգուստոս :
Օգուտ : || շահ . խայիրէթ . ֆայտայ : ըմ̇ն. խայրէթլի . ֆայտալը : ըմ̇ն. շատ . խեր մը : Լուցին զՕգուտ ժամն. || Ջանն կմ̇ խեր մը լացին : Արգել զՕգուտ ժամ մի : || շատ արգիլելըց . խեր մը ատէն ալըխօմըշ ըլլալ :
Օգուտ ընել : || ֆայտայ ընել :
Օգտաբեր : || հայրէթլի . եարար :
Օգտադէտ : || խայրէթլի գէդ . ալըխօմըշ գէդ :
Օգտածանօթ : || ֆայտալը բան ճանչցող . ըմ̇ն. իր ֆայտան ուզող . իր շահը փնտռող :
Օգտանձնու : || իր ֆայտայէն մայէլ :
Օգտակար : || խայրէթլի . ֆայտալը . եարար :
Օգտակարութիւն || խայրէթ . ֆայտայ . քեար :
Օգտամատոյց : } հայրէթլի . ֆայտալը :
Օգտաւէտ :
Օգտել : || ֆայտայ ընել . եարարլըգ ըլլալ . քեար ընել :
Օգտեցուցանել : || ֆայտայ ընելու տալ :
Օգտիլ : || խայրէթ առնել . ֆայտայ ընել :
Օգտութիւն : || շահ . ֆայտայ . խայրէթ :

Օ Դ

Օդ, կմ̇ Օդք || հաւայ : ըմ̇ն. քամի . հովեր : բնակիլ 'ի ներքոյ Օդոյ : || բաց տեղ կենալ :
Օդ . օդի : || բաղրուճ . ղօշնամալըգ . փոստալ : ըմ̇ն. մէստ . թէզալըգ :
Օդաբան : || խօսքը հաւայ . եապանը խօսող . պօշ խօսող :
Օդաբանել : || հաւայ տեղը խօսիլ . եապանը խօսիլ . պօշ տեղը խօսիլ :
Օդաբանութիւն : || հաւայ խօսք . պօշ լաքըրտը :
Օդագնաց, կամ Օդախաղաց : || հաւայէն գնացող :
Օդաթռիչ : || հաւայէն թռչող :
Օդալից : || հաւայով լցուած . պօշ . փուճ :
Օդական : || հաւայի մութաալլիխ : ըմ̇ն. հաւայէն գնացող . հաւան ժուռ եկող . թռչուն . ղուշ :
Օդահերձ : } հաւան կտրող . օդը ճղքելով
Օդահերձիկ : } անցնող :
Օդահեմայ : || հաւայով ֆալճըութիւն ընող :
Օդային : || տե՛ս Օդական :
Օդանալ : || օդ ըլլալ . հաւայ ըլլալ : ըմ̇ն. փճանալ . փուճ ելլել :
Օդաշունչ : || օդ փչող . հով փչող :
Օդաչու : || հաւայէն գնացող :
Օդապարել : || հաւան ժուռ գալ . հաւան պը տըտիլ . հաւայէն թռչիլ :
Օդապար : } հաւան ժուռ եկող . հաւայէն
Օդապարիկ : } թռչող :
Օդասլացան : } հաւայէն սալլիշ ընող :
Օդավար :
Օդատեսակ : || հաւայի նման . հաւայ . փուճ :
Օդեղէն : || օդէ . հաւայէ :
Օդենի : || ոչխարի մութաալլիխ : ըմ̇ն. ոչխարի կաշի . մէշին :
Օդընկալ : || օդը 'ի յինքը քաշող . ինչպէս քեօրիւկը :
Օդիք, կմ̇ Օդեայք : || ոչխարներ :

Օ Թ

Օթ : || խօնախ . մէքեան : ըմ̇ն. իրիկուն :
առ Օթ դադարել : || իրիկունը դադրիլ . ի- իրիկուան գեշեր հանգչիլ :
Օթաղայել : } խօնմիշ ըլլալ . տեղ մը իջ-
Օթագանել : } նել . բնակիլ : ըմ̇ն. գիշերը
Օթանալ : } կենալ . գիշեր անցնել . գի- շերը խօնմիշ ըլլալ :
Օթանեց : || մէքեանսազ . խօնախսըզ :
Օթանոց, կմ̇ Օթարան : } խօնախ . մէքեան
Օթանք, կմ̇ Օթեակ : } սարայ . խան :
Օթեվան, կմ̇ Օթեվանք :
Օթանալ, կմ̇ Օթել, կմ̇ Օթիլ : } խօնախ
Օթեվանս առնել : } բռնել :
Օթեվանս առնուլ, կմ̇ կալնուլ : } խօնմիշ
Օթեվանիլ, կմ̇ Օթեւանել : } ըլլալ . տեղմը իջնել :
Օթեվանաւոր : || խօնախ ունող, կմ̇ խօնախ իջնող :
Օթոց : || քէրեվէթ . մինտէրլէ . ֆիքրաշ . եատաղ . մինտէրի : ըմ̇ն. խալի . սէճճատէ :

Օ Ժ

Օժանդակ : } եարտըմճը . իմտատ ընող :
Օժընդակ : } ըմ̇ն. մուխթաճներուն տուող :
Օժանդակել : || եարտըմ ընել . իմտատ հասցնել : ըմ̇ն. սիփիէր ըլլալ . ուժ տալ . սաղցնել . մուխթաճներ . սիրտ տալ : ըմ̇ն. աճըղել :
Օժանդակել Թիկունս : || Թիքար գնել :
Օժանդակութիւն : } եարտըմ . եարտըմճըլըգ .
Օժընդակութիւն : } իմտատ : ըմ̇ն. սիփիէր . ուժ . սիրտ տալը . մուխթաճները :
Օժիտ : } պախշիշ : ըմ̇ն. փէշքէշ . ճա-
Օժտութիւն : } հիզ : ըմ̇ն. ճէհէզ . աղըրլըգ :
Օժտաբեր : || փէշքէշ բերող . աշըը տանող : ըմ̇ն. ճէհէզ բերող :
Օժտել : || պախշիշ տալ . փէշքէշ տալ . ճա- հիզ տալ :

Օ Ծ

Օծանելիք : || մէհէմ տեղ օծուած :
Օծանել : || օծել . եաղ քսել : դեղ քսել . ծեփել :
Օծանել ոսկւով : || եալտըզ ընել :
Օծարար, կմ̇ Օծիչ : || եաղ քսող . դեղ քսող . ծեփող : ըմ̇ն. եալտըզճը :
Օծութիւն կմ̇ Օծումն : || եաղը . ծեփելը : ըմ̇ն. եալտըզ :

Օ Ձ

Օձ : || օձ . եըլան :
Օձաբարոյ : || օձու կարիճ . ֆիթնէ . վէլէ- ախըրլըյ :
Օձաբնակ տեղիք : || օձոտ տեղ :
Օձադէմ : || օձու դէմք ունող . չէհրէսիզ :
Օձակերպ . կմ̇ Օձաձև : || օձու նման . օ- ձու պէս :
Օձահալած : || օձ փախցնող, կմ̇ օձէ փախչող :
Օձահար : || օձը խայթած . օձը կըծած :
Օձամարտ : || օձու հետ կռուող, կմ̇ ձէնձկ ը- նող : ըմ̇ն. խոշոր չէքիլիկ :
Օձայոյզ : || օձ փնտռող :
Օձորական : || տե՛ս Օձաբարոյ :
Օձապատիր : || օձէն խաբուող :
Օձաշարժ : || օձէն կծըցուած :
Օձիք : || եախայ :

Օ Ղ

Օղ, կմ̇ Օղամանեակ : || հալխայ :
Օղակաձև : || հալխայի ձև :

Ողորկել ։ ‖ հալելով հալելոյն անցնիլ · գլին-ձիլլամէ հոսել ։
Ողեգործ ։ ‖ ընտանի հանող · պօղաձի ։
Ողերձ ։ ‖ փէշկէշ · ոաշը ։
Ողերձել ։ ‖ տես Ուղերձել ։
Ողի ։ ‖ տես Ցքի ։

Ո Ճ

Ոճան ։ ‖ եարադըմ · խիտասա · ճապ ։ դ՟էջն, պօլ պատուպ · մէնչուր գործք · անուշ խօսք · էրքեան · միւլայեմէթ · լաթէֆի ։
Ոճառ ։ ‖ ասպոմ ։ դ՟էջն, Թամիզըն · Թէմիզլիքի · փուշտու · խապլիմաճան · սիլան ։ դ՟էջն, եարադըմ · խիտասա · ճապ ։
Ոճիռ, կամ Ոճիր, կամ Ոճրագործութիւն ։ ‖ տես Ոճիր ։
Ոճրագործ, կամ Ոճռագործ ։ ‖ տես Ոճրագործ ։

Ո Ն

Ոն, կամ Ոնատեսալ ։ ‖ ակ · ակէինաի · հիմակ ։
Ոն անդր ։ ‖ քիչ մը · ետ չըմէ · սաքի դորուր ։ դ՟էջն, տաւհայ անդին · աշըրը · տաւհայ եաէլ ։ դ՟էջն · մէկ գի · հեռու ։
Ոն և ոն ։ ‖ ասանկ անանկ · ասպէս անպէս · չէօյլէ պէօյլէ ։
Ոն և ոն տրատցէ ինձ տօ ։ ‖ ասանկ անանկ ըրէ ինձի տօ ։

Ո Շ

Ոշ ։ ‖ էրնէկ · նէսիպթլու ։
Ոշակ ։ ‖ օշախ · Թէրզիակ պատիս մի է ։
Ոշաւել, կամ Ոշոտել ։ ‖ տես Յօշատել ։
Ոշարակ ։ ‖ պղտոր ջուրմէտմի ջուր · չէրպաէթ ։
Ոշարակագործ ։ ‖ չէրպէթճի ։
Ոշինդր ։ ‖ ապսինթ · փէլին ։
Ոշ ոշ, կամ Յօշ յօշ ։ ‖ կտոր կտոր · լօխմայ լօխմայ · ֆարչայ ֆարչայ ։

Ո Ս

Ոսլայ ։ ‖ նիշասդայ ։

Ո Տ

Ոտար ։ ‖ օտար · ուրիշի · եապանճի · ղարիպ · միսաֆիր ։ դ՟էջն, հետն · դուտ ։
Ոտարադէմ ։ ‖ ուրաթնորդ · չէհրէսիզ ։
Ոտարազգի ։ } ուրիշ ազգէ · ուրիշ ազէ · եապանճի ։
Ոտարազն ։
Ոտարալեզու ։ ‖ օտար լեզու ունեցող ։
Ոտարածին ։ ‖ օտարէ ծնած · ուրիշ ազէ · եապանճի ։
Ոտարական ։ ‖ օտար · ուրիշ ։ դ՟էջն, եապանճի · ղարիպ ։
Ոտարակերպ ։ ‖ պանջիւայ Թիւալիւ ։
Ոտարակող ։ ‖ ուրիշ գի · ուրիշ սէմթ ։
Ոտարաձայն ։ ‖ ձայնը ուրիշ · ուրիշ Թարդ խօսող · եապանճի ձայն ունեցող ։
Ոտարամուտ ։ ‖ օտար տեղ մտնող · օտար գիւղ եկող · գրպէն մտնող · եապանճի ։
Ոտարանալ ։ ‖ օտար ըլլալ · եապանճի ըլլալ ։ դ՟էջն, ուրիշ Թարդ ըլլալ · եապանճի ըլլալ ։ աղմիշ ըլլալ ։ դ՟էջն, զուրքէթլիխ երթալ · ղարիպ ըլլալ ։
Ոտարանոց ։ ‖ օտնալար · խարիպխանայ · միսաֆիրխանայ ։
Ոտարաշխարհեայ ։ ‖ գրպէցի · ուրիշ երկրէ ։
Ոտարասեր ։ } օտար ազգէ · օտար ազէ ։
Ոտարասերմ ։

Ոտարասէր ։ ‖ եապանճիին սիրող · ղարիպը սիրող · միսաֆիր սիրող ։
Ոտարատեաց ։ ‖ եապանճին կամ խարիպը ատող · միսաֆիրը ատող ։
Ոտարատես ։ ‖ տես Ոտարատեսուչ ։
Ոտարատեսակ ։ ‖ ուրիշ Թարզ · ուրիշ Թիւրլիւ ։
Ոտարատեսութիւն ։ ‖ ուրիշի բանին աչք տնկելը ։
Ոտարատեսուչ ։ ‖ ուրիշին բանին, կամ ունեցածին աչք տնկող, կամ աչք դնող ։
Ոտարատուն ։ ‖ տես Ոտարանոց ։
Ոտարացեալ ։ ‖ տես Ոտարանալ ։
Ոտարացուցանել ։ ‖ եապանճի ընել · զուրպէթլիխ ղրկել · ղարիպ ընել · հեռացնել · ղրկել ։
Ոտարացուցիչ ։ ‖ եապանճի ընող · ղարիպ ընող · հեռացնող ։ դ՟էջն, խելքը Թռցնող · շաշ-արմիշ ընող ։
Ոտարափառ ։ ‖ Հերետիկոս ։
Ոտարընկալ ։ ‖ միսաֆիր խապուլ ընող · խանութպանի ։
Ոտարընկալել ։ ‖ տես Հիւրընկալել ։
Ոտարին ։ ‖ տես Ոտարոտի ։
Ոտարիս ։ ‖ փռայլածու ։
Ոտարոտի ։ ‖ օտար · ուրիշ Թարդ · եապանճի ։
Ոտարութիւն ։ ‖ եապանճութիւն · ղարիպութիւն ։
Ոտարուսումն ։ ‖ պաշխայ ուսմունք ; կամ աղանդ սորվեցող ։
Ոտարուտ ։ ‖ ուրիշ տեղէ · գրպէն ։

Ո Ր

Որ ։ ‖ որ ։ դ՟էջն, յորեկ ։ դ՟էջն, ամեն ։
Որ ըստ որ ։ ‖ պատը որ · ամէն օր ։
Որ ըստ միջ ։ ‖ երկու որը մէկ մը ։
Որ ըստ միջ ուտել ։ ‖ օր մը ուտել · օր մը չուտել ։
Որ ՚ի յօրէ, կամ Որ յօրէ ։ ‖ օր օրէ · օրէ օր ։
Որ համարակ ։ ‖ օրհամարակ · եօլլէ ։
Որ քան զօր ։ ‖ օր աւուր վրայ · օրէ օր ։
Աւուր աւուր ։ ‖ ամէնէն օր ։
յետ Աւուրց ։ ‖ մէկ քանի օրէն ետև ։
Աւուրց յաւուրս, կամ յաւուրց յաւուրս ։ ‖ օրէ օր · օր օրէ · ամէն օր ։ դ՟էջն, ամէն ատեն ։
Նոյն Որին ։ } ան օրը · անօրուան մէջը · ֆիլ հալ · անմիջապէս ։
առ Որին ։
Որախտիծ ։ ‖ օրը հասնող ։ դ՟էջն, օրուան հասնելու ։
Որաթութիւն ։ ‖ որ գլուխ · օրուան եմօրէ ։
Որածին, կամ Որածներ ։ ‖ ցորեկ ծնած ։
Որակշիռ ։ ‖ օրը չափող ։
Որամուտ ։ ‖ օրուան մէ խաբէ մտնող · մէկ օրուան խալթի Թէմբայ ։ դ՟էջն, օրով խաղեթ մտնող ։
Որամուտեք ։ ‖ օրուան մը խալթի · օրով խալթէ ։
Որան ։ ‖ օրան · հնձած ցորենի դէզ ։
Որաւոր ։ ‖ մէկ օրուան · օր մը դիմացող ։
Որել ։ ‖ օրել ։
Որէն, կամ Որէնք ։ ‖ օրէնք ։ դ՟էջն, աւէթ · մէտալ · քանուն · շարթ ։ դ՟էջն, կարգ · ասլուպ ։ դ՟էջն, եօրինէկ · Թարզ · եօլ եօլուխ · սիւչէր ։ դ՟էջն, հախ ։ դ՟էջն, հաղորդ · սրբութիւն ։
Որէն, կամ Որէնք կանանց ։ ‖ կնկան ատենը · միշէն · հայդ ։
ընել ՚ի կանանց Որինի, կամ ՚ի կանանց Ո-

րէնս ։ ‖ այլոյն բռնել․ հայրը բռնել ։
Օրէն է ։ ‖ ձայլիլ է ․ տիւշէր է ․ լոյսիս է ։
ը Օրինի, կամ Օրինաք ։ ‖ ինչպէս որ պէտք է ․ ինչպէս որ ձայլիզ է ։
Օրէնագէտ ։ ‖ օրէնք կանոնք գիտցող ․ ֆէթվածի ։
Օրէնուսոյց ։ ‖ օրէնք սորվեցնող ․ օրէնքի վարդապետ ։
Օր ըօրէ ։ (մակբայ ։) ‖ օր օրէ ․ ամէն օր ։
Օրըօրէ ։ (անուն ․) ‖ ամէն օրուան, կամ ամէն աւուրը ։
Օրէնադիր, կամ Օրինադիր ։ ‖ օրէնք դնող ։
Օրէնադրել ։ } օրէնք դնել․ կարգաւո-
Օրինադիր լինել ։ } րել․ եօլեօլախ ցցընել․
Օրինագրել ։ } ճամբան դնել ։
Օրէնադրութիւն ։ } օրէնք դնելը․ դրած օրէնք ։
Օրինագրութիւն ։ }
Օրինազանց ։ ‖ օրէնք չպահող ։
Օրինազանցութիւն ։ ‖ օրէնք չըպահելը ։
Օրինակ ։ ‖ օրինակ, կամ եօրինէկ ․ խալըպ ․ ուէսմ ։ ԴԷՅԼ, թարզ ․ ճամբայ ։
այսու Օրինակաւ, կամ զայս Օրինակ ։ ‖ աս թարզով ․ աս ճամբով ․ ասանկ ։
Օրինական ։ ‖ օրէնքի մուաթաբիխ ։ ԴԷՅԼ․ օրէնք գիտցող ․ օրէնքի վարդապետ ․ ֆէթվածի ։
Օրինակատար ։ ‖ օրէնք կատրող․ օրէնք պահող ։
Օրինակաւոր ։ ‖ եօրինէկ ունող ։
Օրինակել ։ ‖ օրինկել ․ եօրինէկը առնել ։ ԴԷՅԼ, եօրինէկ տալ ․ եօրինէկ ընել ։
Օրինակի աղագաւ ։ } ինչպէս ․ միսալ ։
Օրինակ իմն ։ }
Օրինապահ, կամ Օրինակիր ։ ‖ օրէնք պահող ։
Օրինապատուէր ‖ օրէնքը պատուող, կամ օրէնքէն պատուած ։
Օրինատու ։ ‖ օրէնք տուող ։
Օրինաւոր ։ ‖ օրէնք ունող ․ օրէնքի տակ ։ ԴԷՅԼ, օրէնք գիտցող, կամ սորվեցնող․ ֆէթվածի ։ ԴԷՅԼ, շէրի ․ լայխս ․ հախ ․ հէլալ ։ ԴԷՅԼ, օրէնքի մուաթաբիխ ։
Օրիորդ ։ ‖ կուս աղջիկ ․ մանձ աղջիկ․ աղջիկ տղայ ։
Օրկանոց ․ ‖ տես Ուրկանոց ։
Օրհաս, կամ Օրահաս ։ ‖ ճակտի գիր ․ գլխու գալիք ։ ԴԷՅԼ, էճէլ․ մեռնելու ատեն․ մահուան փորձանք ։
յաղագս Օրհասին մահու կանխելոյ ։ ‖ էճէլը գալուն համար ։
անցուցանել զՕրհասաւ, կամ զՕրհասի ժամանակն, կամ զՕրհասն ։ ‖ մեռնելու փորձանքէն ազատիլ․ մահուանէ նախան փրցնել ։
Օրհասական ։ ‖ գլխու գալիք ․ էճէլ ։ ԴԷՅԼ, էճէլը հասած ․ էճէլը եկած ։ ԴԷՅԼ, հոգէվարք ․ վերջի սուլիքը խեղճած ․ հոգին բերանը եկած ։
Օրհնաբան ։ ‖ օրհնող ․ գովող ։
Օրհնաբանութիւն ‖ օրհնութիւն ․ գովասանք ։
Օրհնաբանել ։ ‖ օրհնել ․ գովել ։
Օրհնաձայն ։ ‖ ձայնով օրհնող ։
Օրհնաձայնել ։ ‖ ձայնով օրհնել ։
Օրհնաձայնութիւն ։ ‖ ձայնով օրհնութիւն ։
Օրհնանուն ։ ‖ անունը օրհնած ։
Օրհնաւոր ։ ‖ օրհնութիւն խրկող ․ օրհնութիւն խրկած ։
Օրհնել ։ ‖ օրհնել ․ տուվայ ընել ։ ԴԷՅԼ, շնահաւորել ։ ԴԷՅԼ, իղէթով բարև տալ ։ ԴԷՅԼ, գոհանալ․ շնորհակալ ըլլալ ։ ԴԷՅԼ, գովել․ ԴԷՅԼ, երգել ։
Օրհներգու ։ ‖ երգով օրհնող ։
Օրհներգ, կամ Օրհներգութիւն ։ ‖ երգով օրհնութիւն ։
Օրհնութիւն ։ ‖ օրհնութիւն ․ օրհնէնք ։ ԴԷՅԼ, պէրէքեթ ԴԷՅԼ, փէշքէշ ։ ԴԷՅԼ, գովասանք․ երգ ։
Օրոց, կամ Օրօրոց ։ ‖ օրոց ․ օրան ․ պէշիկ ։
Օրուկ ։ ‖ տես Ուրուկ ։

Օ Ց

Օցանել, կամ Օծանել ։ ‖ բաժնել ․ զատել ․ այլըմիշ ընել ԴԷՅԼ, տարտղնել ․ տաղըթմիշ ընել ․ ցիր ու ցան ընել ։ ԴԷՅԼ, ֆըրխայ ֆըրխայ ընել ։

Օ Փ

Օփրանիտ, կամ Օֆրանիթ ։ ‖ պարիքի ժողվող ։

Ֆ Ա

Աթապանոս ։ ‖ հայտպաղզ ։
Ֆարոս ։ ‖ Ֆէրս ․ թէքը ։

Ֆ Ի

Ֆիզիքայ ։ ‖ Ֆիզիքայ ։

Ֆ Լ

Ֆլանիկի ։ ‖ Ֆլաշխայ ։
Ֆլորին ։ ‖ Ֆլօրին ոսկի ։

Ֆ Շ

Ֆշալ ։ ‖ Ֆշալ ։

Ֆ Ո

Ֆոանկ ։ ‖ տես Փռանկ ։

Վ. Ր. Խ Ճ Ր. Ն.

ԲԱՌԳԻՐՔ

ՅԱՇԽԱՐՀԱԲԱՌԷ Ի ԳՐԱԲԱՌՆ

ՆՈՅՆԱՆՇԱՆ ԲԱՌԻՑ ՅԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՄԲ

Ա Բ

Աբբայ, կմ Աբբայ հայր · վանքի առաջնորդ · վանքի մեծաւոր · վանահայր · [illegible] · շէյխ : || աբբայ · աբբաս · աբաս · աբբայ հայր · վանահայր · վանապետ · վանապան · վանական · առաջնորդ վանաց · հայրապետ :

Աբբայ գնել, կմ Աբբայ ընել : || աբբայ կացուցանել · վանահայր կարգել · տալ զոք յառաջնորդութիւն վանաց, կմ վանականաց :

Աբբայ ըլլալ · [illegible] : || աբբայ լինել · աբբայանալ · ունել զառաջնորդութիւն աբբայութեան · աբբայ կացուցանիլ :

Աբբայ մեծ, կմ աբբաներու գլուխ · [illegible] : || արքիմանդրիտ · արքիմանդրիտ · կարգապետ աբբայ · ընդհանրական վանապետ · համատարած հայր վանականաց · հարանց հայր :

Աբբայութիւն · [illegible] : || աբբայութիւն · վանահայրութիւն · վանականութիւն · վանապանութիւն · վանապետութիւն · առաջնորդութիւն վանաց :

Աբբացու · [illegible] : || աբբայացու :

Աբեթ · [illegible] : || աբեթ · լուցկի, կմ լուցկիք · լուցիկ : տես և Բռընկցնելիք :

Աբեղայ : || տես Կրօնաւոր :

Աբեղաձագ · [illegible] · չայըր գուշու : || արտուտ :

Աբրահամ · Իպրահիմ : || աբրահամ · ծնունդ թարայեան · թարայածին · զաւակ թարայի :

Աբրահամու ազգը, կմ սոյը : || աբրահամեան տոհմ, կմ զարմ · աբրահամածին տոհմականութիւն · սերունդ աբրահամու · ազգ հրէից · հրէայք :

Աբրահամուն · անոր եղածը, [illegible] : || աբրահամեան :

Ա Գ

Ագահ · [illegible] : || ագահ · արծաթասէր · դրամասէր · ընչասէր · ընչաքաղց · արծաթախնդիր · արծաթամոլ · այր զանկացեալ ՚ի սէր ընչից · մոլեալ զհետ մամոնայի · զօշաքաղ :

Ագահ · [illegible] : || ժլատ · կծծի · կծիծ · ուշտ · բռուշտ · ձշտ · ձշդ · չարակն · չարակնեայ · չարական · չարականօք · կարկամ ՚ի տուրս · անազատ :

խիստ Ագահ · [illegible] : || ագահագոյն · ևս ագահագոյն · բազմընչիչ · մամոնեալ յախտ ագահութեան · այր հարեալ զագահութեամբ · այր զեղխեալ զհետ մամոնայի :

Ագահ ըլլալ · [illegible] : || ագահ լինել · մամոնիլ յագահութիւն · վարիլ զհետ ընչից, կմ ագահութեան · զեղխիլ զհետ ոսկւոյ · մոլիլ զհետ դրամոյ · զանկանալ ՚ի սէր ընչից · հարկանել զանձն յագահութիւն · հարկանիլ զագահութեամբ · անկանիլ զագահութեամբ · ագահել զագահութիւն :

Ագահ ըլլալ · [illegible] : || ագահել · ժլատել · բռշտել · ուշտել · ձշտել · ձշգել · կծծել :

Ագահ ընել · [illegible] : || ագահ առնել · ագահացուցանել · մատնել յագահութիւն :

Ագահութիւն · [illegible] : || ագահութիւն · արծաթսիրութիւն · ընչասիրութիւն · սէր արծաթոյ · սէր մամոնայի · ախտ արծաթամոլ · զօշաքաղութիւն · ընչաքաղց մոլութիւն · զեղխութիւն ոսկւոյ և արծաթոյ :

Ագահութիւն · [illegible] : || ժլատութիւն · կծծութիւն · ուշդութիւն · ուշտութիւն · բռուշտութիւն · ձշտութիւն · ձշդութիւն · կարկամութիւն ՚ի տուրս :

Ագահութեամբ · [illegible] : || ժլատութեամբ · ուշտութեամբ · ձշտութեամբ · ձշգաբար · ձշտիւ · ձշգիւ :

Ագահութեամբ գնել · [illegible] : || կծծութեամբ գնել · ուշտիւ գնել · ձշտիւ գնել · ձշգագնել :

Ագարակ, կմ. ագըրակ. չիֆթլիկ ։ || ագարակ. գերդաստան. դաստակերտ. ձեռակերտ ։
Ագեկութ. Ագեկան, և այլն ։ || տես Այգեկութ. Այգեկան, և այլն ։
Ագի ։ || տես Պոչ ։
Ագի. էգի. պոչ ։ || տես Այգի ։
Ագուգայ. ջրանոց. սու եօլու ։ || ագուգայ. ջրմուղ. խողովակ. ջրանցիկք. ջրադնացք. ստորերկրեայ անցք ջրոյ ։
Ագուլիս. գիւղ է ։ || ագուլիս ։
Ագուաւ. խարղայ. խուզղուն ։ || ագուաւ. սակը.
Ագուաւուկ. չոչուգօղ բուլուն մը է. գառնչըր. չէրէ պուշը ։ || եղջերուկ ։
Ագումէջ. էրկու պահխին արասընտը. իքի փիլ արասը ։ || ագումէջ. շէք. շէգ ։

Ա. Դ

Ադամ. ատէմ ։ || ադամ. նախամարդ. նախաստեղծն. նախահայրն. նախահաւծնող. նախաակիզբն մարդկան ։
Ադամայ գրախտը ։ || տես Դրախտ ։
Ադամայ. անոր եղածը, կմ. ունեցածը ։ || ադամայինն. ադամեան ։
Ադամորդի. ատամօղլու. ատամ ճինս ։ || ադամածին. ադամածնունդ. զաւակ ադամեան. ծնունդ նախաստեղծին. զաւակ նախահաւր մարդոյն ։
Ադին. ատամըն զըլախրին էրկիրը, կմ. նուհէտն ։ || ադին. եդեմ ։
Ադլես ։ || տես Ասանէկ. ձուկբայ ։

Ա. Զ

Ազազ. թուղաք է ։ || ազազ ։
Ազախու ծով. աղըր փէնիզի ։ || միօտիս ծովակ ։
Ազապ. էֆբէքէրած մարդ. էրկէն ։ || ամուրի. ամուրեայ. ամօրեայ. անամուսին. անամուսնացեալ. չամուսնացեալ ։
Ազապութիւն. էրկէնլիք ։ || ամօրութիւն. անամուսնութիւն ։
Ազար ։ * || տես Զեխ ։
Ազարել. աղըրըշմագ ։ || տես Զեխել ։
Ազատ. էզատ ։ || ազատ. ազատական. զերծ. ձեռնարձակ. արձակ. ընդարձակ. ընդհատ. քակեալ. զոր օրինակ. Մեղքէ ազատ ։ || ընդհատ յանօրէնութենէ. քակեալ ՚ի մեղաց ։
Ազատ. ուրիշին փոխ չեղող. ինքնիր գլխուն ։ || անձնիշխան. անձնատէր. ինքնագլուխ. անհարկադիր. անբռնադատ ։ տես և Ազատ իշխան ։
Ազատ ազգէ ։ || տես Մեծ ազգէ ։
Ազատ գրած ։ || գրեալ յազատութեն. արձանագրեալ յազատութեն. ՚ի գրութեն ազատութեան գրեալ ։
Ազատ գրած զօրք ։ || ազատազօրք. ազատագունդ ։ տես և Սպահը պէօլիւկիւ ։
Ազատ գրած տեղ ։ || ոստան ։
Ազատ գրուիլ ։ || գրիլ յազատութեն. արձանագրիլ յազատութեն. ՚ի գրութեն ազատութեան գրիլ ։

Ազատ ըլլալ ։ || տես Ազատիլ ։
Ազատ ընել ։ || տես Ազատել ։
Ազատ իշխան. աղաֆ պէյ, կամ հէօգիւմաթը ։ || ինքնակալ. ինքնիշխան. ինքնատէր. ինքնագլուխ. տիրագլուխ. միահեծան. միապետ. միագլխապետ. անձնիշխան պետ ։
Ազատ իշխանութիւն. ազատ պէյլիք ։ || ինքնակալութիւն. ինքնիշխանութիւն. ինքնատիրութիւն. միապետութիւն. միահեծան տիրութիւն. միահեծան իշխանութիւն. ինքնիշխան տիրութիւն. անձնիշխան պետութիւն ։
Ազատ կամքը ։ || անձնիշխան կամք. անձնիշխանական. անձնիշխանութիւն. իշխանականն. տիրականն ։
Ազատի պէս ։ || ազատօրէն. ազատաբար ։
Ազատել. ազատ ընել. աֆէն ճըգընել. ճէօփէն հանել. գուրթարմագ. ազատ քըլմագ ։ || ազատել. զերծանել. զերծուլ. ճողոպրել. կորզել. թափել. փրկել. ապրեցել. ապրեցանել. փրծանել. փրթանել. կծանել. կճռել. շօպել. շօպաել. շորթել. ՚ի դերև հանել. ՚ի դերևս հանել. դերև առնել. ՚ի դերևս առնել. արձակել. արձակուլ ։
Կմ. այսպէս. ազատեցուցանել. զերծուցանել. ապրեցուցանել. պրծուցանել. փրծուցանել. փրթուցանել. կեցուցանել. դերևացուցանել. դերևեցուցանել. զրաւեցուցանել. զոր օրինակ.
Կենաց պտուղը տալով, զամենեքը հիւանդութենէ ազատեց ։ || զպտուղն կենաց մատուցանելով ՚ի ճաշակումն, զամենեսեան յախտէ զրաւեցոյց ։
Ազատել գինը տալով ։ || փրկել. փրկանաւորել. փրկագործել ։
Ազատելը ։ || տես Ազատութիւն ։
Ազատիլ. կմ. ազատուիլ. ազատ ըլլալ. խալըս օլմագ. գուրթուլմագ ։ || ազատիլ. ազատանալ. զերծանիլ. ապրծանիլ. փրծանիլ. փրթանիլ. կծանիլ. ճողոպրիլ. թափիլ. կորզիլ. փրկիլ. ապրիլ ։
Կմ. ազատ լինիլ. ազատ կալ. փարատ կալ. զերծ լինիլ. զերծ և պուրծ լինիլ. զերծ ու պուրծ լինիլ. դերևս լինիլ. ՚ի դերևս լինիլ. դերև ելանել. ՚ի դերև ելանել. ՚ի դերևս ելանել. ՚ի բաց ոստանել. վազել. որպէս. Ձեռքէն ազատիլ ։ || վազել ձեռաց. Թօռէն, կմ. տուզախէն ազատիլ ։ || վազել կցանցիւ, կմ. զորոգայթիւ ։
Ազատութան ։ * } ազատութեան. որ. ոյք. Ազատ.
Ազատաչեայ ։ * } չեխս է ։ || ազատութեան որ իմ է ։
Ազատալըխ. աղաքաքէն գին ։ || փրկանք. փրկանակ ։ տես և Ազատութիւն ։
Ազատուած, կմ. ազատած. գուրթուլմուշ ։ || ազատեալ. ազատացեալ. զերծեալ. ճողոպրեալ. փրկեալ ։ տես և Ազատ ։
Ազատուելու. գուրթուլաճագ ։ || ազատելի. արժանի ազատելոյ, կմ. ազատութեան ։
չԱզատուելու. գուրթուլմայաճագ ։ || անազատելի. անզերծանելի. անճողոպրելի. անկորզելի. անթափելի. անապրծանելի. անփրկելի ։

Կմ, անվրդով · անշփոթ · անխռով · ան-
թափ · անպղտոր :

Ազատարձակութեան տեղ · ազատութեան փէր : || ազա
տարան · փրկարան · ապաստարանարան ·
պատսպարարան · տեղի ապաւինի · տեղի
ապրանաց :

Ազատութիւն · աղափէլը, կմ՛ փրդաֆէլը · ա-
զադլըգ · գուրթուլուշ : || ազատութիւն · փրկու
թիւն · փրկանաւորութիւն :
Կմ՛, ազատանք · փրկանք · փրկանք · փրկու-
թիւն · ազատութիւն · Ձերբակալութիւն · փրկանք :

Ազատութիւն · խնդիր գլխոյն ըլալը : || անձնիշ-
խանութիւն · ինքնիշխանութիւն · ինքնատիրութիւն :
Ազատութիւն յոյս, կմ՛ պատճառ : || փրկանակ :
Ազատութեան տեղ : || տես Ազատարձակութեան տեղ :

Ազատուիլ : || տես Ազատիլ :

Ազատարձակ · գուրթուլուշ : || ազատելով · այն,
որ ազատի :

Ազատող · ազադ ընող · գուրթարան : || ազատ-
ող · ազատիչ · փրկիչ · կեցուցիչ · զեր-
ծուցիչ · ապրեցուցիչ · Ձերբազերծիչ · պրծու
ցիչ · փրծուցիչ · Թափիչ · կծանիչ :
Կմ՛, ազատարար · փրկարար · փրկագործ ·
փրկագործող : տես և ՚ի բայն՝ Ազատել :

Ազգ · խալգ : || տես Ազգական :

Ազգ · միլլէթ · ձինս : || ազգ · ազն · ածու ·
սեռ · սեր · տոհմ · զարմ · ցեղ · դրոշ ·
ձեռ · տակ · լեզու · տուն · զմր օրինակ ·
Հայոց ազգը : || տուն հայոց · տունն Թորգոմայ :
Հռովմ ազգէն : || ՚ի տանէն յունաց :

Ազգ · ախրապա · նօյ · նօյսօֆ : || ազգատոհմ · սե-
րունդ · սերականութիւն · ազգականութիւն ·
տոհմականութիւն · նահապետութիւն · նա-
խապետութիւն · զարմ և տակ :

Ազգ ըլլալ · նօյ օլմագ : || ազգանալ · ազնա
նալ · ազնուորիլ :

Ազգ ունող · միլլէթլի · ախրապալը : || ազգա-
ւոր · ազնաւոր · տոհմաւոր · դրօշաւոր ·

Ազգ չունող · նօյսըզ · ախրապասըզ : || ան-
զարմ · անտոհմ · ապատոհմ · ապատոհ-
միկ · անձեռ · անդրօշ :

Ազգ քշել · նօյ սիւրմէք : || սերմանել · սե-
րել · ցեղել · դրօշել :

Ազգ քշելը : || սերումն · սերունդ · սե-
րականութիւն · զաւակաբերութիւն :

Ազգ քշող · նօյ սիւրէն : || ազգասեր · զա-
ւակասեր :
Ազգը տուող : || ազգատեաց :
Ազգը ընտրող : || ազգընտիր · զարմընտիր ·
ցեղընտիր · տոհմընտիր :
Ազգը կորսնցնել, կմ՛ ջնջել · նօյը նօֆը հափ
ըէտել : || ազգատ առնել · ազգովին ջնջել ·
ազգաւուխն կորուսանել · անձեռնել · ան-
ձեռ առնել · զտոհմ և զտակ զեղուլ :
Ազգը կորսուած, կմ՛ ջնջուած · նօյսօֆը
հափած, կմ՛ ընճած : || ազգատ · ազգաջինջ ·
ազգապուրթ · ազգովին կորուսեալ · ազ-
գաւուխն բարձեալ · անզարմ արարեալ :
Ազգը համբող : || տես Ազգի համբանք :
Ազգը սիրող : || ազգասեր · տոհմասեր · են :
Ազգի զլուխ, կմ՛ ազգի մը իշխան · միլլէթ
ֆէքէ · նօյ պաշը : || ազգապետ · ցեղապետ ·
տոհմապետ · տոհմագլուխ · նահապետ ·
նախապետ · հայրապետ :

Ազգի զլուխ ըլալը, կմ՛ ազգի մը վրայ
իշխանութիւն : || ազգապետութիւն · տոհմապե-
տութիւն · ցեղապետութիւն · նահապետութիւն ·
նախապետութիւն · հայրապետութիւն :
Ազգի համբանք, կմ՛ ազգը համբող : || ազ-
գափթիւ · ազգահամար · տոհմաթիւ · տոհ-
մահամար :
Ազգիները · աքրպա ըստե · կմ՛ ալէտշէրէ : || ազ-
գային · ազնային · տոհմային · զարմային :
Կմ՛, ազգական · ազնական · տոհմական ·
սեռական · սերական · ազնաւոր :
Ազգի պէս : || ազգապէս · զօրէն ազգի :
Ազգի վրայ խօսիլ, կմ՛ պատմել, կմ՛ ազգը
ցրցնել : || խօսիլ զազգէն · ազգաբան լի-
նիլ · ազգաբանել :
Ազգի վրայ խօսք, կմ՛ պատմութիւն : || ազգա-
բանութիւն · ծննդաբանութիւն ազգի :
Ազգի վրայ խօսող, կմ՛ պատմող : || ազգա
բան · ազգաբանող · ծննդաբան :
Ազգի տէֆթէր, կամ ազգի գիրք : || ազ-
գահամար · տոհմահամար · տոհմագիր :
Ազգի տէֆթէրը անցնիլ : || յազգահա-
մարս մտանել :
Ազգովը, կամ բոլոր ազգովը · մըլլէթիլէ ·
ախրապալըլէ : || ազգովին · ազգաւուխմբ ·
ազգովխմբ · ազգաւուն համերձ :

Ազգական · խըսըմ · աքրապա : || ազգական ·
ազգային · տոհմային · տոհմական · ազ-
գաւոր · արեանառու · արենակից · արիւ-
նամերձ · հարազատ · մերձաւոր · ընտա-
նեակ · ընտանի · ընդանի · զմր օրինակ ·
Պետրոսին ազգականն է : || ընտանին պետ
րոսի է :
Կմ՛ այսպէս · ազգակից · ազնակից · տոհ-
մակից · ընտանեկից · ընտանակից · ազ-
գատոհմ · համազգի · հոմազգի · համա-
զարմ · համատոհմ · համազնեակ · համա-
ցեղ · նմանացեղ · համասերմն · նոյնասերմն :

Ազգական ըլլալ · խըսըմ օլմագ : || ազգական
լինել · ազգային լինել · համազգի գոլ ·
ազգանալ · ազգակցել · ընտանենալ · ըն-
դանենալ · ընտանանալ · խնամենալ · մեր-
ձաւորիլ · խնամութիւն առնել · արեամբ
կցորդիլ · մտանել ՚ի խնամութիւն արեան ·
հարազատանալ :

Ազգական ընել · խըսըմ էթմէք : || ազգակցել ·
տոհմակցել · ընտանեցուցանել · ընդանե-
ցուցանել · մերձաւորեցուցանել · մերձա
ւորել · մերձաւորարար լինել · մերձաւո-
րել գոլ արեան · խնամեցուցանել · ար-
եամբ կցորդել :

Ազգական կնիկ : || ազգականուհի · ընտա-
նուհի :
Ազգականի հետ պառնիլը : || ազգապղ-
ծութիւն · մծղնէութիւն · պղծականութիւն ·
պայղականութիւն :
Ազգականի հետ պառնկող : || ազգապիղծ ·
մծղնեայ · պղծականք · պղծիկեան :

Ազգականութիւն · ազգական ըլալը · խըսըմլըգ ·

աքրապալըղը : Ազգականութիւն · ազգատարութիւն · ազգայնցութիւն · տոհմակցութիւն · տոհմութիւն · ընտանութիւն · ընդանութիւն · ընտանէկցութիւն · ընտանեակցութիւն · մերձաւորութիւն : համազգութիւն · հարազատութիւն :

Ազգակից · Մէկ ազգէ · սօյտաշ : Ազգակից · ազնակից · զարմակից · տոհմակից · ցեղակից :
Դիմ, համազգի · համասեռ · համասեր · համատոհմ · համացեղ · համազն · համազգուն · համազնեակ :
Գիմ, հոմազգի · հոմասեռ · հոմասեր · հոմատոհմ · հոմացեղ · հոմազն · հոմազգուն · հոմազնեակ :
Կիմ, միազգի · միասեռ · միատոհմ · միացեղ · միազնեակ :

Ազգակից ըլլալ · Մէկ ազգէ ըլլալ · սօյտաշ օլմագ : Ազգակից լինել · ազգակցիլ · տոհմակցիլ :

Ազգակից ըլլալը · Մէկ ազգէ ըլլալը · սօյտաշլըգ : Ազգակցութիւն · տոհմակցութիւն :

Ազէրպէճան : * Անուն Հայրքայլման :

Ազըխ, կամ ազըք : * Անուն Պաշար :

Ազըըն · * ազըն էղած · ծանփըրըյած · չարըյած · տափյաշած · խնդըն կըլըյ հըձանփաթնը, խոջը, չար ադըրութնը, եւն : Զայրացեալ · սաստկացեալ · բորբոքեալ · զօրացեալ · ամեցեալ · ծանրացեալ · ծանրեալ · սաստկեալ · ձգտեալ · եռացեալ · կատաղեալ · Ճարակեալ · Ճարակ գտեալ · Ճարակ առեալ :
Կիմ այսպէս · զայրագին · սաստկագին · ծանրագին · չարագին · ժանտագին · չարաչար · դժնեայ · դժնդակ · սաստիկ · սաժգին · մեծ · ամեցուն · Ճարակաւոր :

Ազըըն · Ղու, կմ գէփ, եւ այլն : Վարար · վարարեալ · յորդ · յորդեալ : տես եւ վերի Ազըըն :

Ազըընութիւն · ազըն ըլլալը · ծանփըըն ըլլալը, կմ չըրընալը, եւն : Զայրացումն · զայրացումն · զայրացուկք · զայրոյթ · զայրուկք · զայրուց · սաստկութիւն · բորբոքումն · Ճարակումն :

Ազիմոյ : * Անուն խիստ Մեծացած :

Ազմիշ ըլլալ · ծանփըընալ, կմ չըրըխալ · խնդըն հըձանփաթնը, խոջը, չար ադըրութնը, եւն : Զայրանալ · սաստկանալ · զօրանալ · ծանրանալ · ծանրիլ · դժնիլ · դժնդակիլ · չարագնիլ · զայրագնիլ · բորբոքիլ · կատաղիլ · եռալ · ամիլ · ձգտիլ · առաւելուլ · Ճարակիլ · Ճարակ գտանել · Ճարակ առնուլ :

Ազմիշ ըլլալ · Ղուըը, կմ գէփը, եւ այլն : Յորդիլ · վարարիլ : տես եւ վերինը :

Ազնիւ · ըսիլիֆ · չէլիֆ · խըլաճ · խաս : Ազնիւ · ազնուական · պատուական · յարգական · երեւելի · պատուական · նազելի · սիրալի · մեծագին · յարգի · յարգոյ · կարեւոր · քաջ · ընտիր · ընտրական · ընտրելական · փորձ · գոհար · գոհաբոյր · պարկեշտ · ոսկի ·
Ազնիւ վարդ, կմ Ազնիւ խունկ : Գոհար վարդ · կմ խունկս գոհարս :
Ազնիւ քաներ խօսիլ : պարկեշտ բանս բանիլ : տես եւ Աղէկ, եւ Գեղեցիկ ·
խիստ Ազնիւ · ֆէլ ըսիլիֆ · ֆէլ չէլէպի : Ազնուագոյն · ազնուագին · ազնուականագոյն · պատուականագոյն · ընտրելագոյն · գերազանցագոյն · պարկեշտագոյն · մեծարգի · մեծարգոյ · երեւելի յոյժ · գերապանծ · չքնաղապանծ · ամենապանծ · ամենապատուար · քաջաւէտ :

Ազնիւ ըլլալ : Ազնիւ լինել · ազնուանալ · պատուականանալ · պատուական գոլ :

Ազնիւ ընել · ազնվածընէլ : Ազնիւ առնել · ազնուացուցանել · պատուականացուցանել :

Ազնիւ կերակուր · Բահամ : Խորտիկ · համադամք · խահ · խախ · խոխ :

Ազնիւ կերակուր ուտել : Խորտիկս ուտել · խորտկաճաշ լինել · համադամս ճաշակել :

Ազնիւ կերակուր ուտելը : Խորտկակերութիւն · խորտկաճաշութիւն · խահակերութիւն :

Ազնիւ կերակուր ուտող : Խորտկակեր · խորտկաճաշ · խահակեր :

Ազնիւ կերակրեմեքըով լիք : Լիախորտիկ :

Ազնիւ կերակուրներու, ու խմելիքներու, տօյ : Համադամք կերակրոց, եւ ըմպելեաց :

Ազնիւ կտաւ · Խասս կյասս : Բեհեզ · պատուական · կերպաս · կերպասի :

Ազնիւ հագուստ, կմ լաթ : Պատմուճան :

Ազնիւ հագուստ հագած : Պատմուճանաւոր · պատմուճանազարդ :

Ազնուութիւն · չէլէպիլիք · ըսիլիֆլիք : Ազնուութիւն · ազնուականութիւն · պատուականութիւն · ընտրականութիւն · պարկեշտութիւն · գոհարութիւն · գուհարութիւն · քաջութիւն · արուութիւն, կամ արութիւն գործոյն, կամ իրին :

Ազոխ · ծոխ · զոստ : Ազոխ · խառոց · խոյծ :

Ազոխ եղած : Ազոխ եղեալ · ազոխացեալ :

Ազոխ ըլլալ · գոստ օլմագ : Ազոխանալ · ազոխ լինել · յազոխութիւն յեղանակիլ :

Ազոխ ընել · գոստ էթմէք : Ազոխացուցանել :

Ազպ, կամ ազըք, կամ ազպ · տէօմէռ, կամ տէմիր : ազըն :

Ազտան չօքան : * Անուն Շատրիչ քէ :

Ազտրմիշ ընել · * ծանփըըյընէլ, կմ չըրըյնէլ, կամ տափյացնել հըձանփաթնը, խոջը, չար ադըրութնը, եւն : Զայրացուցանել · սաստկացուցանել · ծանրացուցանել · ձգտեցուցանել · ամեցուցանել · զօրացուցանել · դժնեցուցանել · դժնդակացուցանել · կատաղեցուցանել · Ճարակեցուցանել :
Կիմ, բորբոքել · զայրագնել · չարագնել · Ճարակել · ձգտել · ամել · սաստկել · առաւելուլ :

Ա. Թ

Աթ : * Անուն Ձի :

Աթ աւըրը : * Անուն Պիծակ :

Աթ տամըը : * Անուն Ձիանոց :

Աթ համամը · * ձի քըրնեցնող համամ : Բեւեռնակիր ձիոյ :

Աթ մէյտանը · * ձի վազցնելու տեղ : Ձիընթացք · ձիընթացիկ · ձիավազարան · ձիավարելիք · ձիարշաւարան · վայր · ձիարշաւ

դաշտ • ձիարձակարան • ասպարէզ • մրցա- պարէզ • կրկէս • Թէատրոն • ստադիոն • ստադ • ընթացս :

ԱԹ մէյտանըն վազել : || արշաւել 'ի ձիընթացս • 'ի ձիընթացիկս վազս առնուլ • ընթանալ յասպարիզին • ձիընթացս լինել 'ի կրկէսս • արշաւատեղի լինել ընդ Թէատրոնն :

ԱԹ պալըզը • * յունար" • հիփփոփօթամօս : || ձիագետի • գետաձի :

ԱԹա , կմ ակեայ : * || տե՛ս Հայր :

ԱԹալար տէտէլէր : * || տե՛ս Պղպեղը :

ԱԹար • ճէրէ ղըր պատը նէ ղուշնէն • || աԹարը • ջահկոր :

ԱԹեշ : * || տե՛ս Կրակ :

ԱԹեշ պէրէսթիկի • * կրակապաշտ : || փառսա- ւորայ • փուսաւորայ :

ԱԹեշի՝ տուրք : * || տե՛ս Կրակարան՝ տուրք :

ԱԹինայ : * || աԹէնք • ատտիկէ :

ԱԹինացիք • աԹինացւոց : || աԹենացի • ատտիկեցի :

ԱԹլազ * : || ատլաս :

ԱԹլազճը • * աԹլազ գործող, կամ ծախող : || ատլասագործ :

ԱԹլամայ : * || տե՛ս Քարքարոտ :

ԱԹլը : * || տե՛ս Ձիաւոր :

ԱԹմաճայ : * || որի • բազէ : տե՛ս և Բազայ :

ԱԹմայ Թուլմայ • * աթմիշ Թօքմիշ ընէլ : || տե՛ս Մեծ մեծ խօսք, և Պարծ առնել :

ԱԹմիշ Թուլմիշ ընել : || տե՛ս Մեծ մեծ խօսել, և Պարծ առնել :

ԱԹոռ • խէփէճի : || աԹոռ • գահ • նիստ • նստարան • հանգստարան • բազմոցարան • բազմական • բազմոց • կաթեդր :

ԱԹոռ • ծանօթութ : || տե՛ս Իշխանութիւն :

ԱԹոռ փառաւոր : || տե՛ս Թագաւոր :

ԱԹոռէն իջեցնել : || արքանկել, կամ ընկենուլ, և կմ քակել յաԹոռոյ :

ԱԹոռի կամակ, ուր կը կուԹնէին : || անուրբ աԹոռոյ :

ԱԹոռակալ • խալիֆէ • վէքիլ : || աԹոռակալ • գահակալ • փոխանորդ • փոխանակ • փոխանակակալ • տեղակալ • եւտեղակալ • փոխորդ • փոխան • գլխափոխան • եւտեղապահ • երկրորդն :

ԱԹոռակալ • էպիսկոպոս, կմ պատրիարգի, կմ վանքի առաջնորդի • եւն : || աԹոռակալ • գահակալ : տե՛ս և վերի ԱԹոռակալը :

ԱԹոռակալ ըլլալ • խալիֆէ ըլմաք • վէքիլ օլմաք : || աԹոռակալ լինել • փոխանորդ լինել • փոխանորդել • գահակալել • տեղակալել :

ԱԹոռակալ չունեցող : || անփոխանորդ • անփոխանակ :

ԱԹոռակալութիւն • խալիֆէութիւն • վէքիլութիւն : || աԹոռակալութիւն • գահակալութիւն • փոխանորդութիւն • փոխանակութիւն • տեղակալութիւն • եւտեղակալութիւն • տեղապահութիւն • եւտեղապահութիւն • գլխափոխանութիւն :

ԱԹոռիկ • պզտի աԹոռ • խէփէճիկ : || աԹոռիկ • բազմոցիկ • աԹոռակ • գահոյք • բազմոցակ • բազմականի մասունք • բազմոց փոքրիկ :

ԱԺ

ԱԺան • ուճուզ : || դիւրագին • աժանագին • Թեթեւագին • փոքրագին :

ԱԺան առնել, կմ գնել • ուճուզ ալմագ սաԹըն ալմագ : || դիւրագին, կմ Թեթեւագին գնել :

ԱԺան ծախել • ուճուզ սաԹմագ : || դիւրագին , կմ Թեթեւագին վաճառել • տալ սակաւագին արժանեաց :

ԱԺդարխան • քաղաք է : || մասքԹայսոլիս • մասքԹաց քաղաք :

ԱԺդարխանցի • Թաթար է : || մասքԹացի • մասկութեք :

ԱԺդարխանու ձուկ • հէլուա փէյնիրի • պախըլուղ Թօղի : || ձուկ վրկանի • ձուկ կասպից • ձուկ կասպիական :

ԱԺել, կմ արժել • դէյմէք : || արժել • արժան լինել • կշռել • զոր օրինակ •

Ինչ որ կարժէ նէ : || որ ինչ և արժանիցէ :

Բոլոր աշխարհքս կարժէ : || կշռէ զամ Ձըս :

ԱԺել • դեյմէզ : || չարժել • ոչ արժել • ոչ կշռել :

ԱԺընեկեկ • ուճուզլուգ : || Թեթեւագին • դիւրագին :

ԱԺնութիւն • ուճուզլուք : || դիւրագնութիւն • Թեթեւագնութիւն : կմ դիւրագին վաճառք • առաւելապէս Թեթեւագին :

ԱԺուէր * : || տե՛ս Վիշապ :

ԱԺուէրխան * : || տե՛ս ԱԺդարխան :

ԱԺօղ • դէյէր : || արժօղ • որ արժէ :

ԱՒ

ԱՒ • դախ • դէ • դէխէ • զոր օրինակ • անանց ալ • յէգալ • օնդըրտա • ... : || եւ • եւես • այլեւ • այլեւս • նաեւ • նաեւս • իսկ • իսկեւ • տակ • աստ • եւ • զոր օրինակ •

Ձեզ ալ վայ : || և ձեզ վայ :

Աւ • աՃէպ • կմ ալիշէ : || այսուհետեւ • յայսմ հետէ • յայսր հետէ • այնուհետեւ • յայնմ հետէ • այլ եւս • եւս • այլ • առաւել • որպէս •

Աւ չեմ կրնար : || այլ ոչ կարեմ :

Աւ չեմ մոռնար : || ոչ առաւել խորհիմ :

Աւ • պահայ : || եւս • եւեւս • այլ եւս :

Դուքձ • երբեմն զնէ մասնիկս այս գոյն • զոր օրինակ •

Աւ ըսա : || լաւագոյն • բարեգոյն :

Աւ անգին • փահայ անգին : || և անգին • եւ անգին • եւ եւս • անգոյ եւս • զոր օրինակ •

Աւ անգին երԹայ, կու բանեն ղեկը : || եԹէ այսոր և անդր երԹիցես, ըմբռնեն զքեզ :

Աւ անգին գնալով ծովը ընկաւ : || եւ անդր յառաջագեալ, անկաւ 'ի ծով :

Ան կերթէ իր Թագաւորութիւնը յաւիտեան, ու ալ անդին : || նա Թագաւորէ յաւիտեան, և եւս :

Աւ եւել • պահայ ... : || եւ առաւել • առաւել եւս • առաւել քան զայն • եւ անդր • և եւս :

Դիւրանալ • պահայ ... : || չար եւս • չարաչար եւս • վատթար եւս • զոր օրինակ •

Ալ աւել մրոտել: || չափ եւս պղծել. չարաչար եւս ապականել վատթար եւս զազրացուցանել:
Ալ աւել վրայ դնել: || յաւելուլ եւս. առաւելացուցանել. յաւելուլ. յաւելել:
Ալ. մի: || մի եւս. զոր օրինակ.
Ալ մի ըներ: || մի եւս առներ.
Ալ ուրիշ տեղէ չէ: || ոչ ուստեք այլ ուստեք. ոչ այլ ուստեք:
Ալ չէ. կամ ալ չի: || ոչ եւս. զոր օրինակ.
Ալ չեմ ըներ: || ոչ եւս առնեմ:
Ալ չի դար: || ոչ եւս եկեսցէ:
Ալ. * կրակէ, կամ արեան գոյն ունող: || աշխէտ. հրագոյն. արիւնագոյն. ալեխառնագոյն. հրէ:
Ալ. * փէշիւ: || տես Հնարք:
Ալայ դառակայ. կամ ալխառնակայ. կամ ալաճայ գառակայ. * [illegible] նման խայտաբղետ թռչուն մ՛է: || սերմնաքաղ:
Ալաճայ: * || տես Խայտառակիլ:
Ալաճայ պուճալաճայ: || տես Խայտառակիլ խառնուածի:
Ալաճայ ընկած. այգի, պարտէզ. եւ այլն: || տես Խայտ ընկած:
Ալաճայ ընկնիլ: || տես Խայտ ընկնիլ:
Ալաճքրիլ, կամ ալաճնալ: * || տես Խորշիլ:
Ալաման: || տես Նեմցէ:
Ալամանաց աշխարհը: || տես Նեմցէստան:
Ալամանու լեզուն: }
Ալամանի տարածը: * } աղէխեաց լերինք:
Ալայ. * հանդիսաւոր բազմութիւն: || հանդէս. թափօր. կացուրդ: տես եւ Հանդիսանք:
Ալայ ելնել. }
Ալայ կապել. } 'ի հանդէս մտանել. հանդիսանալ. կացուրդիլ:
Ալայ ընել: || հանդէս առնել. տօնել. տօնախմբել:
Ալայ ընել զօրաց: || հանդէս առնել զօրաց:
Ալայլը: * || տես Հանդիսաւոր:
Ալայ մալայ: * || սպառ սպուռ. ապուռ բովանդակ. բովանդակ ապուռ. ընդ ամենն. զոր օրինակ.
Ալայ մալայ երկու խուռուշ ունիմ: || սպուռ բովանդակ՝ կամ ընդ ամէնն՝ ունէր երկու դահեկան:
Ալայ մալայ: * || կարի իսկ քաջ. զոր օրինակ. Ես անոր բանը աղէկ գիտեմ. Պիտի:
Ալայ մալայ: || ես ինքնին գիտակ եմ նմա, որ ինչ 'ի նմա կայ. Պիտի: կարի իսկ քաջ:
Ալայտուչ *: || տես Հանդիսակից:
Ալանկէզ. հայաստանու սուրբերու անուն է: || ալանկէզ:
Ալաշկերտ, կամ վաղարշկերտ. գաւառ է: || վաղարշակերտ:
Ալաուզայ, կամ ալաուղայ: * || տես Հեռու. [illegible]:
Ալեքսանդր: || ալեքսանդր. ալեքսանդրոս:
Ալէլուիայ. Եբրայեցւոց բառ է: || ալէլու. ալէլուիա:
Ալէլուիայ ըսել. կամ ալէլուիայով օրհնել: || ալէլուել. ալէլուիայիւ օրհնել:
Ալեկոծել. ալեկոծմունք, կը փոթորկանայ ծով յուզել. փոթորկանայ յուզել: || ալեկոծել. նաւակոծել. նաւակոծ [illegible] ալեկոծ առնել. ծփեցուցանել. ծփել [illegible]
Ալեկոծմունք, կամ ալեկոծութիւն. փոթորկանալ: || ալեկոծումն. ալեկոծումն. ալեկոծութիւն. ալեկոծանք. ալետատութիւն. ալէտանջութիւն. ծփանք ծովու. ծփումն, կամ ծուփք ջուրց. հողմակոծութիւն ծովու:
խիստ, կամ մեծ Ալեկոծմունք: || ահեղ ալեկոծութիւն, կամ սաստիկ ալեկոծումն. երրորդական ալեկոծութիւն. երկբաշխեան խառնումն ծովու:
Ալեկոծմունք ըլլալ. փոթորկանայ ելնել: || յառնել ալեկոծումն. լինել ալեկոծութիւն. ալեկոծիլ, կամ ալեկոծ լինիլ ծովու:
Ալեկոծմունք կրել. փոթորկանայ մէջ ընկնիլ: || ալեկոծիլ. ալետատիլ. հողմակոծիլ. նաւակոծիլ. ծփիլ. ծփալ:
Կամ, ալեկոծ լինիլ. նաւակոծ լինիլ:
Ալեկոծմունք կրող. փոթորկանայ տարուող: || ալեկոծ. նաւակոծ. ծովակոծ. ծովավածուփ. ծփին:
Կամ, ալեկոծեալ. նաւակոծեալ. ծփեալ:
Ալեկոծմունք հանել. փոթորկանայ չտալ: || ալեկոծել. հողմակոծել. հողմակոծ առնել. զալեկոծութիւն յարուցանել. ամբոխել զծովն:
Ալեկոծմունք հանող. փոթորկանայ չտալ: || ալետատ. ալետատ. ալետանջ. ալետանջ:
Ալեկոծմունք ունող. փոթորկալից: || ալեկոծ. ալետատ. ալետատ. ալետանջ. ալետանջ. հողմակոծ. հողմածուփ ծփական:
խիստ, կամ շատ Ալեկոծմունք ունող. խիստ փոթորկալից: || ծփալից. բազմալեկոյ. բազմալեան. բազմակոհական. յորդակոհական, բարձրակոհական:
Ալեկոծմունքը դադրիլ, կամ իջնել: || տես Դադրիլ. Իջնել. եւ այլն:
Ալեկոծմունքի մէջ ձգել: || տես Ալեկոծել:
Ալեկոծօղ. փոթորկանայի մէջ յօղ: || ալեկոծիչ. նաւակոծիչ. ալետատիչ. ալետանջ. ալետատ. ալետանջ:
Ալեսէլիս: * || տես Ընդհանրապէս, եւ Ամենքը մէկեն:
Ալէտայ: * || տես խիստ Պատրաստ:
Ալէվլկել. տնկլկեցնել: || այլայլեցուցանել. բեկբեկել. խռովեցուցանել. կանացի առնել. խենեշացուցանել 'ի բեկբեկումն կանացական. լուծանել 'ի կանացի շարժումն:
Ալէվլկելով խօսիլ: || գեղուլ զխօսս. բեկբեկել 'ի բանս. խզանալ 'ի խօսս. աչրել բանիւք:
Ալէվլկեցնել: || տես Ալէվլկել:
Ալէվլկիլ. Խնկան պէս երերեւ ըլլալ: || այլայլել. բեկբեկիլ. խզանալ. կանացանալ. խենեշանալ. ցոփանալ. լուծանիլ. շեղտամտանալ: կամ, կանացի լինիլ. կանացաբար բեկբեկիլ. խզօրէն ծեքծեքիլ:
Ալէվլկիլը: }
Ալէվլկուք: } այլայլանք. այլայլութիւն. այլչումն. այլայլականութիւն. այլալայոյումն. բեկբեկումն.

[illegible]

Աւէտաւոր ։ Յաւէտ . [illegible]

Աւէտ ։ * ‖ տես [illegible]

Աւերակ . [illegible]

Վար գնել ։

[illegible]

Ա.Ք

Աք ։ ‖ տես [illegible]

[illegible]

Ախմախ լինել · Հանձնարարեմ : || ախմարա_նալ · ախմարանալ · անգիտանալ · անգիտանալ · ապուշանալ · յիմարել · շամբշել : կամ՝ ախմար լինել · անմիտ լինել · ապուշ լինել · անգէտ լինել · աղէտ լինել : տե՛ս և Խենթենալ :

Ախմախութիւն · ահմագլըգ : || ախմարութիւն · ախմարութիւն · ապուշութիւն · անգիտութիւն · անգիտանք · անգիտութիւն · շամբշութիւն · չմտածութիւն · մարութիւն · միտքմտութիւն · անհոգորդութիւն · անհոգորդութիւն · անհանճարութիւն · անմտութիւն : տե՛ս և Խենթութիւն :

Ախմախութեամբ : || անմտաբար · ապշական_ ճարտարար · ուրաճապէս :

Ախոռ · ահըր : || ախոռ · մսուր · ձիարան · ձիանոցանոց · սանձապանատուն · գոմ :

Ախոռապետ · խմբահօտ : || ախոռապետ · ... ախոռապետ :

Ախուվախ · ախ ընել : || տե՛ս Հառաչանք :

Ախուվախ ընել : || տե՛ս Հառաչել :

Ախուրպայ : || տե՛ս Գարեգետ :

Ախպ · Ախպարներ · և այլն : || տե՛ս Աղբ · Աղբարներ · և այլն :

Ախտապատ · * ... : || անօգուտ · անկիւ :

Ախպար : || տե՛ս Աղբար :

Ախպուր : || տե՛ս Աղբիւր :

Ախտանոս գաւառ : || ... :

Ախտէյնիզ : * || տե՛ս Ճերմակ ծով :

Ախտէր · * ստէք : || փերեզակ · փորկէ_զիկ · փորեզիկ · փորեզիկ :

Ախտէրութիւն : || փերեզակութիւն · փորեզակութիւն :

Ախրաթայ : * || տե՛ս Աչքաթող :

Ախրէթ, կամ ախրաթ : * || կարիճ :

Ա.Ծ

Ած : || տե՛ս Աւծ և ընծայաբերել ... :

Ածական անուն : || անուն ածական · մակադրական անուն · մակդիր անուն :

Ածան · հաւ, խոյ · և այլն : || քաղծ :

Ածել · հաւկիթ ածել · խմտոքեզմէք : || ածել զձու :

Ածըլած, կամ ածխլած : || գերծ · փոքրէլ · վարսավիրեալ :

Ածըլել, կամ ածխլել · թռաշ էնել : || գերծա_նել · գերծել · գերծուլ · սափրել · վարսա_վիրել · փոքրել · սրբել զգլուխ · յապաղել :

Ածըլելը, կամ ածըլիլը · թռաշ : || գերծ · գերծումն · վարսավիրումն · սափրանք · յապաղմունք :

Ածըլելու մուլէհալէս : || սափրողական · գերծողական · վարսավիրական :

Ածըլի, կամ ածխլի · ... : || ածելի · որով վարսավիրեն · երկաթ սափրելոյ, կամ սուր՝ երկաթ :

Ածըլուիլ · թռաշ օլմաք : || ... սափրիլ ... գերծեալ լինել :

Ածըլող, կամ ածխլող · թռաշ էտէն : || վար_սավիրող · սափրող · գերծանող · յապաղիչ · որ ... : տե՛ս և Դերձակ :

Ածիլել · Ածիլի · ևն : || տե՛ս Ածըլել · Ածըլի :

Ածիք · ... : || ածեկան :

Ածու, կամ ածուք · ... : || ... :

Ածուլ ածու ընել · ... : || ածեկանութիւն :

Ածուխնիք · ... : || ... :

Ածողներ · ... : || ... :

Ա.Կ

Ակ · աչնոր · ... : || ակն · ... · ակն · ... :

Ակ ատող : || ակնատեաց · ... :

Ակ բանալ : || ... :

Ակ բանող : || ... : տե՛ս և Ակ_ հագցընող :

Ակ ծածող · ... : || ... , կամ ... :

Ակ հագցընել, կամ դաստել · ... : || ընդե_լուզել · ... · յեռուլ · ... :

Ակ հագցընելը, կամ կէյսերձէշ ընելը : || յեռումն · ընդելուզումն :

Ակ հագցող, կամ զամող · ... : || ... :

Ակ ուռող · ... : || ... : տե՛ս և Ակե_ րով շինած :

Ակ սիրող : || ակնասէր · ... :

Ակերով շինած, կամ բանած · ... : || ... :

Ակէ աչէս · ... : || ... :

Ականջ · ... : || ականջ · յոյժ կանանց · ... : տե՛ս և Մաշար · Ճէյ :

Ականել : || տե՛ս Տեսնել, և Նայել :

Ականճ : || տե՛ս Ականջ :

Ակիչ · ... , չէ ... : || ակիչ :

Ակն · ... : || ... :

Ակնատ · ... : || ... · ... :

Ակնատով բռնել · ... :

|| տկանատել․ ակնատեսն զմնանել․ յականաստ արկանել․ ծողանել որսալ․ աղփռուցանել․ աղփռուցանել ։

Ակնթարթ․ աչը թարթուլ ։ || Թարթափ աչաց․ Թարթափուն աչաց․ Թօթափել ական․ քթիթ․ քթթուն ։

Ակնթարթը, կմ }
Ակնթարթի մէջ ։ } ’ի քթիթ ական․ ’ի քթիթ աչաց․ ’ի քթթել աչաց․ ’ի թարթափ աչաց․ ’ի թօթափել ական․ ’ի քթթել ական․ ’ի թարթափել աչաց․ յական թօթափել․ առ յական թօթափել․ առ ’ի քթթել ական․ առ քթթել ական ։

Կմ այսպէս․ ’ի վայրկենի․ ’ի վայրկեան ժամանակի․ ’ի միում վայրկենի․ ’ի վայրկենի ժամանակի ։

Ակնթարթմը ։ || քթթել մի ական․ քթթել մի ական․ Թարթափ մի աչաց․ վայրկեան մի ։

Ակնծառ․ անկած ըռանօղ․ անկածը կորած․ խուլխուղը ։ || ակամնջառ․ ակնջառ․ ունկնառ ։

Ակնոց․ ճէկմաճէրմոց ։ || ակնոց․ ականոց ։

Ակնցի․ էյնէւէ ։ || ակնեցի․ այր յակնայ ։

Ակուռի․ գէղի անուն է ։ || ակոռի․ ակօռի ։

Ակռայ․ տրամ․ դիշ ։ || ատամն․ խածեակ ։

Ակռայ․ գաղաննէրու ։ || ժանիք․ ատամունք գազանաց ։

Ակռայ․ առնուրի․ չռնալի․ կէրակէրի․ և այլն ։ || ատամունք․ ժանիք․ մարան․ ձիգ ։

Ակռայ ունօղ․ դիշլի ։ || ատամնաւոր․ ներատամն ։

Ակռայ չունօղ․ դիշսիզ ։ || տես Անատամն ։

Ակռան առած ։ || այն, որոց առեալ են ատամունքն․ ընդարմացեալ ատամամբք ։

Ակռան առնել․ ակռան դէնէ կըրէլ ։ || առնուլ զատամունս․ հարուլ զատամունս․ զխածելին ընդարմացուցանել․ լորձել ։

Ակռան առնել․ դէնէ կըրէլ ։ || առնուլ ատամանց․ ընդարմանալ ըմբոշխնելեաց ։

Ակռան առնել․ ճառը գիրիւլ ։ || առնուլ զփորձ մխասուն․ փորձ լինել չարեացն․ զձաշակ չարեացն առնուլ․ ճաշակօք սաժանացն զգօնանալ ։

Ակռան առնելը․ դէնէ կըրէնը ։ || ատամնառութիւն ։

Ակռան առնօղ ։ || ատամնառու ։

Ակռան թափած ։ || տես Անատամն ։

Ակռան սուր ։ || սրատամն ։

Ակռան սրել ։ || սրել զատամունս ։

Ակռան սրել․ բանի մը հօղը ըլլալ ։ || կազմ կալ ’ի յարձակել․ պատրաստիլ ’ի յափշտակել, կմ ’ի ժառանգել․ կրճտել զատամունս յաղագս ունելոյ ինչ․ կճրել ։

Ակռաներ, կմ ակռըներ․ դիշլէր ։ || ատամունք․ կեռիք․ խածիք․ ըմբոշխնելիք․ ծամելիք․ ծամելեաց․ աղօրիք, կմ աղօրեայք բերանոյ․ պարք ատամանց ։

Ակռաները իրար զարնել ։ || կափկափել զատամունս․ բախել զատամունս զմիմեամբք ։

Ակռաները կրճտել, կամ կճռտել ։ || կրճել կամ կրճտել զատամունս ։

Ակռաները արգաղելու կռճտել ։ || Ծարծառել․ գալար ’ի մէջ․ տես Ակռայ գրած ը ։

Ակռաները կռճտելը ։ || կրճտումն․ կրճտում ։

Ակռըներ ։ || տես Ակռաներ ։

Ակռի նման․ ակռի պէս ։ || ատամնաձև․ ատամնակերպ․ ատամնատեսակ ։

Ակռի ցաւ․ դիշ աղըրը ։ || ատամնացաւութիւն․ ատամնացաւ ։

Ակռով խածել, կմ խածատել ըլլալ ։ || խածատել ատամամբք․ ատամնաւէր առնել ։

Ակռով խածող, կմ խածած ։ || ատամնաւէր ։

Ակռով ծամել ։ || տես ծամել ։

Ակռայլիկ, կմ ակռայուլլիկ․ ակռայ չռնօղ․ ակռան թափած․ ակռասըզ․ դիշի դէօշիւ ։ || ատամնաթափ․ ատամնաթափութիւն․ կեռատ․ կռատ․ ժողատ․ ժատ ։

Ակռափեռատ․ դարղը ակռաները թափած ։ || Թերաժօատ ։

Ակռափորիկ․ հիլալ ։ || քչփորիկ ։

Ակրավանթէ․ քաղաքի անունն է ։ || ակրականդիա ։

Ակրաստ․ գուրպալ․ գուրպալ գեղգը ։ || ակարաստ ։

Ակրատ․ ձերակոր՝ կեօրանան ու եըշիլ ցին մէջ ։ || ակարատ․ նախընթրիք ։

Ակրի․ էդէր ծառ մէ է ։ || յակրի ։

Ակքան․ գող․ ջող փէ ։ || ակքան․ եկքան․ ոքող ։

Ակօս․ էչէրկ բարակ հերկած երս․ եիլլէ ։ || ակօս ։

Ակօս բանալ ։ || ակօսս արկանել․ ակօս ձգել․ ակօս պատառել․ ակօսաբեկ լինիլ․ ակօսել ։

Ակօս բացած տեղ ։ || ակօսաձիգ տեղի․ ակօսեալ վայր ։

Ակօս բացօղ ։ || ակօսաբեկ․ ակօսաձիգ․ ակօսատար ։

Ակօսի պէս, կմ ակօսի նման ։ || ակօսաձև․ ակօսակերպ․ ակօսանման ։

Ա. Հ

Ահ ։ || տես Ախ․ ահ ։

Ահ ահ ։ || ահ ահ․ ոհ ոհ ։

Ահ ընել․ ահ կանչել ։ || տես Հառաչել ։

Ահ․ ղօֆ․ գօրգու ։ || տես Վախ ։

Ահ տալ ։ || տես Վախ տալ ։

Ահար․ քաղաք է ։ || ահար ։

Ահաւոր․ ղօֆ չըօղ․ ղօֆիւլիւ․ գօրգուլու․ գօրգուլիւ ։ || ահաւոր․ ահարկու․ երկեղուտ․ զարհուրելի․ սարսափելի․ պակչելի․ ահռելի․ սոսկալի․ սոսկալին․ սոսկական․ սոսկ․ սօս․ խրոխտ․ յոխորտ ։

խիստ Ահաւոր․ խիստ ղօֆիւլիւ ։ || ահեղ․ ահեղական․ ահագին․ սոսկագին․ զարհուրագին․ սոսկագոյն․ զարհուրատեսակ․ զարհուրատեսակ․ ահեղաձայն․ ապառաժասարսուռ ։

Ահաւոր զօրք, կմ պէտքեր ։ || ահեղազօր․ ահեղասպայ ։

Ահաւոր ձայն ունօղ, կմ ահաւոր ձայնով կանչօղ ։ || ահեղաղաղ․ ահագնագոչ․ ահաւորագոչ․ ահագնաձայնական․ ահագնաբոլոր․ խրոխտաձայնական․ խրոխտաձայն ։

Ահաւոր նշան ունող ։ || ահեղանշան ։
Ահաւոր պատկեր ունող ։ || ահեղապատկերեայ · ահաւորապատկերեայ ։
Ահաւոր վէրք, կամ չարաչար ունող, ինչպէս է պատերազմի մէջ ։ || ահաւորավիրաւորեալ · ահեղավիրաւորեալ ։
Ահաւոր տեսք ունող ։ || ահաւորատեսիլ · ահեղատեսիլ · ահեղակերպ ։
Ահաւորութիւն · ահաւոր ըլլալը ։ || ահաւորութիւն · ահագնութիւն · ահեղութիւն · խրոխտանք · խրոխտութիւն ։
Ահենկ · * եղէն ։ || տես Եղանակ ։
Ահենկ · ըմբիշ ։ || տես Համաձայնութիւն ։
Ահրու ։ * || տես Ախոռ ։
Ահուգող ։ || կերպ երկիւղի · սարսափելի · սոսկալի · սոսկումն · ապշութիւն · սարսափ · արհաւիրք · արհաւիրք · ղողանջ ։ տես և խիստ մեծ Վախ ։
Ահու դողու մէջ ընկնիլ ։ || զարհուրիլ · երկիւղի հարկանիլ · դողդողանք հարկանիլ · ընկղմիլ ի սարսափելիս · զարհուրանքի դողալ · պապչիլ · պապանձիլ · ապշութեամբ զալ ։ տես և խիստ Վախնալ ։
Ահուրան ։ || տես Գարեջուր ։
Ահրամանհրանք · Ահրամանհրել · և այլն ։ || տես Քամանհրանք · քամանհրել ։

Ա Ղ

Աղ · * թոռ ։ || տես Թոռ ։
Աղ · ... ։ || աղ ։
Աղ ծախող · փոխպչին ։ || աղավաճառ ։
Աղ ցանած · աղ դրած · աղած ։ || աղեալ · յաղեալ · աղարկեալ · աղով համեմեալ ։
Աղ ցանած արտ · աղով հերկած տեղ ։ || աղարտ ։
Աղ ցանել · աղ դնել · աղել · փոխպել · փոխպ... ։ || աղ արկանել · աղով համեմել · աղադիր լինիլ · աղել · յաղել ։
Աղ ցանել արտին մէջը, կամ աղով հերկել ։ || աղարտել · աղարտ վարել ։
Աղցանոց · աղ դնող ։ || աղարկու · աղադիր · յաղիչ ։
Աղէ, կամ աղէ շինած ։ || աղեայ · աղի · աղակերտ ։
Աղը դնել · տուզլամայա ընել ։ || յաղոյց արկանել · աղել · յաղել ։
Աղը դրած · տուզլամա ըրած ։ || աղած · յաղեալ ։
Աղի աման ։ || տես Աղաման ։
Աղի մառանը · աղ հանելու տեղ ։ || աղահանք ։
Աղալ · ... ։ || աղալ · աղօրեօք մաղել ։
Աղալանմաչ եղող ։ || նաղօղ · աղօդ · աղօդ ։
Աղալանմաչ ըլլալ · ... ։ || նաղել · ձողխանել ։
Աղալանմաչ ըլլալով քալել · ... ։ || սխալել · նազել · սխալահեծ շրջիլ · սխալահեծ լինիլ · սխալահեծել · ձողխանալ 'ի գնալս · պայծ շրջիլ · 'ի պայծ ձեմել · ձողխանձեմ լինիլ · ձօձիլ ։
Աղալանմաչ ըլլալով քալող · ... ։

էղօղ ։ || նազելի շրջօղ · նազօղ 'ի գնալս · ձողխանձեմ · սխալահեծ · սիգաւորեալ · սիգաշարժ · ձօձեալ · ձօձուն ։
Աղախին · ... ։ || աղախին · աղջիկն ։
Աղախին խաթունի, կամ տան տիկնոջ ։ || նաժիշտ ։
Աղախին տիրոջը տունը ծնած ։ || ընդոծին · ընտանի ։
Աղախնու անունն ունող ։ || աղախնանուն ։
Աղախնու եղածը, կամ ունեցածը ։ || աղախնային ։
Աղախնու զաւակ, կամ աղախինէ ծնած ։ || աղախնորդի · աղախնածին ։
Աղած ։ || տես Աղ ցանած ։
չԱղած ։ || ոչ յաղեալ · անաղ ։
Աղաղակ · ... ։ || աղաղակ · բարբառ · գոչումն · գոչիւն · գանչումն · գանչիւն · գանգիւն · խօչիւն · կառանչիւն · կառաչիւն · կառաչումն · կառանչ · կառաչ · ձայնարկութիւն · ձայնարձակութիւն · բարձրաձայնութիւն · բարձրաղաղակ ձայն · մեծաղաղաց ձայն ։ տես և Հնչիւն ։
Աղաղակ վերցնել · ... ։ || աղաղակել · գոչել · գանչել · բարբառել · կառաչել · կառանչել · կարդալ · ձայնել · գոչել ։
կամ, աղաղակ բառնալ · աղաղակ հարկանել · ձայն բառնալ · ձայն արկանել · ձայն արձակել · մռնչել · բարձրաղաղակ ձայնել ։
Աղաղակով վրայ վազել · ... ։ || խռխռալ · զրոհ տալ մեծաձայն ։
Աղաղակաւոր · ... ։ || աղաղակաւոր · բարբառաւոր · ձայնարձակ · մեծաձայն · մեծաբարբառ · մեծաղաղ · մեծաղաղակ · մեծաղաղաց ։
կամ, բարձրաձայն · բարձրաբարբառ · բարձրաղաղակ · բարձրախօսօղ · բարձրաբարբառ · բարձրահնչիւն ։
Աղաղակել ։ || տես Աղաղակ վերցնել ։
Աղաղակել տալ ։ || գոչեցուցանել · բարբառեցուցանել · կառաչեցուցանել · հնչեցուցանել · տալ աղաղակել ։
Աղանձումն, կամ աղանձութիւն * ։ || կիտրոն ։
Աղանձութեան ծառ ։ || կիտրենի · տունկ կիտրոնի · կիտրոնեան ծառ · կիտրոն ։
Աղաման · աղի աման · ... ։ || աղաման · անօթ աղի ։
Աղայ · պարոն ։ || տէր · աւագ · հաւաք · հաւատ · ամիրայ · պարոն · իշխան · պետ · գլուխ · գլխաւոր · սպարապետ · ... · հայր · կիւռ · կիռ · կոմս · կոմէս · պոլիտիկոս · մեծամեծ · ... · վեհ · պերճ · քաջ · ձոխ · ... · Քաղաքին աղաները կըսպասէին զան ։ || Ձոխք քաղաքին սպասէին զնա ։ տես և Աղաութ ։
Աղայ եղբայր ։ || նազելի · յարգի · յարգոյ · մեծարու ։
Աղայ եղբայր · (մերձ ։) || տես Աղայի ...։
Աղայ ըլլալ ։ || տիրանալ · աւագանալ · տէ-

Աղայ լինել ։ ‖ տէր առնել ․ իշխան առնել ․ տիրացուցանել ։

Աղայի պէս ․ [illegible] ։ ‖ տէրապէս ․ տիրաբար ․ իշխանաբար ․ Ճո_խաբար ․ Ճոխանաւորով ․ Յաղթելով ․ սխրա_լով ․ փառացի ․ պայծ, կամ ՚ի պայծ ․ [illegible] ․

Աղայի պէս ժուռ գալ ։ ‖ պայծ շրջել, կամ ՚ի պայծ շրջել ։

Աղաներ ․ [illegible] ։ ‖ աւագանին ․ գլխաւորք ․ գլխաւորք ․ մեծամեծք ․ պատուականք ․ գա_հերիցունք ․ պատուաւորք ․ Ճոխք քաղաքի ։

Աղաներու, կամ աղաւելենդերու ժողով ։ ‖ դասմարձակ ․ աւագախումբ ։

Աղայութիւն ․ [illegible] ։ ‖ տէրութիւն ․ աւագու_թիւն ․ աւագոյթ ․ իշխանութիւն ․ գլխաւո_րութիւն ․ Ճոխութիւն ․ պերճութիւն ։

Կամ, վեհութիւն ․ վեհանձնութիւն ․ մեծանձ_նութիւն ․ գահերէցութիւն ․ գահաւորութիւն ․ գահերիցութիւն ․ Նախագահութիւն ․ Նախա_բարութիւն ․ սիգութիւն, կամ սեգութիւն ։

Աղանդ ․ [illegible] ։ ‖ աղանդ ․ աղանդք ․ աղանդութիւն ․ աղան_դաւոր ուսումն ․ այլափառ վարդապետու_թիւն ․ օտարաձայնութիւն ․ Նորաձեւութիւն ․ այլա_փառութիւն ․ օտարափառութիւն ․ ստափառութիւն ․ մոլորութիւն ․ հերձուածք ․ հերեսութիւն ։

Աղանդ հնարել ․ [illegible] ։ ‖ աղանդս սահմանել ․ աղանդս յարդարել ․ մուծանել զհերձուածս ․ աղանդահնար լի_նել ․ աղանդահնարել ։

Աղանդ հնարող ․ [illegible] ։ ‖ աղան_դահնար ․ օտարուսումն ․ Նորակրօն ․ հե_րեսիապետ ։

Աղանդ ունող ։ ‖ տես Աղանդաւոր ։

Աղանդ չունող ․ [illegible] ։ ‖ անաղանդ ․ անմոլար ․ անհերձուած ․ ուղղափառ ․ ուղ_ղահաւատ ։

Աղանդի թուղթ ։ ‖ աղանդագիրք ․ յուռութ աղանդելոց ։

Աղանդի մէջ ձգել ։ ‖ աղանդել ․ աղան_դաւոր առնել ․ մոլորեցուցանել ։

Աղանդաւոր ․ [illegible] ։ ‖ աղանդաւոր ․ աղանդապետ ․ Նորակրօն ․ մոլորակրօն ․ Նորահաւատ ․ Նորափառ ․ այլափառ ․ օտարափառ ․ թիւ_րապաշտ ․ հերձուածող ․ տես և Հերետիկոս ։

Աղաչանք ․ [illegible] ։ ‖ աղա_չանք ․ աղերսանք ․ պաղատանք ․ պաղա_տայք ․ մաղթանք ․ խնդրանք ․ արգահա_տանք ․ յարգահատանք ․ ողոքանք ։

Կամ այսպէս ․ աղերս ․ պաղէտ ․ խնդիր ․ ողոք ․ խնդրուած ․ հայցուած ․ մաղթումն ․ մաղթիւն ․ բաղձումն ․ աղաչումն ․ արգահա_տութիւն ․ աղերսարկութիւն ․ աղերսագա_նութիւն ․ աղօթկերութիւն ։

Աղաչանք ընել ։ ‖ տես Աղաչել ։

Աղաչանքի բան ։ ‖ բանք աղաչանաց ․ ա_ղերսաբանութիւն ։

Աղաչանքով լի ։ ‖ աղերսալի ․ աղերսալիր ․ աղերսալից ․ պաղատալիր ․ պաղատալից ։

Աղաչել ․ [illegible] ։ ‖ աղաչել ․ աղերսել ․ կամ աղերսել ․ մաղթել ․ պաղատել ․ ժտել ․ ժտիլ ․ ողոքել ․ աղօթել ․ արգահատել ․ յարգահատել ․ աղերսաբանել ։

Կամ այսպէս ․ աղաչանս ածել ․ աղաչանս մատուցանել ․ աղերս արկանել ․ գութս արկանել ․ աղերս մատուցանել ․ ողոքանս, կամ պաղատանս մատուցանել ․ յաղերս ան_կանիլ ․ յաղերս աղաչանաց անկանել ․ ՚ի մաղթանս լինել ։

Աղաչել տալ ․ [illegible] ։ ‖ տալ աղաչել ․ տալ աղերս արկանել պաղատել ։

Կամ այսպէս ․ աղաչեցուցանել ․ պաղատե_ցուցանել ․ յաղերս արկանել ։

Աղաչելով ։ ‖ աղաչելով ․ պաղատաձայն ։

Աղաչելով խօսող ։ ‖ աղերսաբան ․ աղեր_սաբանօղ ։

Աղաչելով ուզել ։ ‖ մաղթել ․ հայցել ․ խնդ_րել ․ ժտել ․ ժտիլ ․ բաղձել ․ ըղձել ․ սաղ_րել ․ արգահատել ․ յարգահատել ․ աղեր_սահայց լինել ․ ընդ հայց անկանել ։

Աղաչելով ուզելը ։ ‖ աղաչաւորանք ․ յար_գահատանք ․ արգահատութիւն ․ ժտանք ․ ժտութիւն ։ տես և խնդրուածք ։

Աղաչելով ուզող ։ ‖ մաղթօղ ․ հայցօղ ․ ա_ղերսաձայն ․ աղօթաձայն ։

Կամ, մաղթիչ ․ հայցիչ ․ բաղձիչ ․ ըղձիչ ․ ար_գահատիչ ․ յարգահատիչ ․ սաղրիչ ։

Աղաչող ․ [illegible] ։ ‖ ա_ղաչօղ ․ աղերսօղ ․ մաղթօղ ․ պաղատօղ ․ ո_ղոքօղ ․ ողոքիչ ։

Կամ, աղաչաւոր ․ ողոքաւոր ․ աղօթաւէր ․ աղօթկեր ․ աղօթական ․ աղօթարան ․ ա_ղերսարան ․ աղերսարկու ։

Խիստ Աղաչող ։ ‖ բազմաղաչ ․ բազմապա_ղատ ․ մեծապաղատ ։

Աղաւէթ ․ [illegible] ։ ‖ վեհանձնեայ ․ վե_հանձն ․ մեծանձն ․ բարձրանձն ։

Կամ, Նախագահ ․ Նախագահեալ ․ Նախագահու_թիւն ․ Նախապատուութիւն ․ յառաջապատիւ ․ բարձրերեց ։

Կամ, գահերէց ․ գահերէց ․ գահամեծար ․ գահանիստ ․ գահէր ։

Կամ, գերագահ ․ բարձրագահ ․ բարձրագահեալ ․ բարձրակայ ․ բարձրական ․ գերագոյական ։

Կամ, փառաւորուն ․ փառաւորեալ ․ փառաւորութեան ․ մեծաշուք ․ դիւցազն ․ դիւցազնական ․ դիւցազնացեալ ․ դիւցազնազն ․ հեղինակ ․ գերաշխարհիկ ․ Ճոխ ․ մեծ ․ [illegible] ․ Չեր ։ տես և Աղայ ։

Աղաւէթ հայր ունող, կամ աղաւէթ հօր որ_դի ։ ‖ հօրամօրն ․ քաջահայր ։

Աղաւնի ։ ‖ տես Աղաւնի, և զհետևեալսն ։

Աղբ, կամ աղբ ․ [illegible] ։ ‖ աղբ ․ աղբն ․ աղբիւս ․ աղբեք ․ կղկղանք ․ գարշելիք ․ աղտեղութիւն ․ կարկէ որովայ_նի ․ Նստուած ․ Նստուածք ․ զոր օրինակ ․

Եկաւ իր Աղբը կերաւ ։ ‖ եկեալ զնստուածս իւր եկեր ։

Խիստ անօթութենէն կուտէր մարդու, և աղաւնիի Աղբ ։ ‖ ՚ի սաստիկ սովոյն ու_տէր զնստուածս մարդոյ և զաղբ աղաւնոյ ։

Աղբ [illegible] ․ [illegible] ։ ‖ [illegible] ։ տես և վերինը ։

Աղբ ուխտի, կմ հոյլանի · սոփար : || սարասուր · քանար · կոս :
Աղբ շան, կմ գաղանի : || կոս · փին :
Աղբ թուշնոց, կմ յագերու : || ծիրտ · ծիրտ · ցի :
Աղբ դանձայի · փէնիր, կմ ճինչը : || աղբիւս · աղբի · աղբ պարտէզի :
Աղբ հոտած և ըրշըկած · կէրէի : || ժահր · ժահ :
Աղբ խառնող : || աղբախառն :
Աղբ կրող, կմ տանող · պօքճու : || աղբակիր · աղբագործ :
Աղբ ուտող · ինչպէս է բզէզը : || աղբակեր :
Աղբ սիրող : || աղբասէր :
Աղբէ, կմ աղբի պէս մունտոտ : || աղբեղէն · աղբային :
Աղբը դուրս տալ, կմ դուրս թափել : || վարել արտաքս զկղկղանս · կղկղել :
Աղբի դեզ : || աղբակոյտ :
Աղբակ · գաւառի անուն է : || աղբակ :
Աղբանոց, կմ ախպանոց : || տես Ոտից ձևմեան :
Աղբանոց, կմ ախպանոց · աւլուքի փէլ · ...... : || աղբեք · աղբիւս · աղբիք · աղբոց · աղբանոց · աղբակոյտ :
Աղբար, կմ ախպար · էղբար · գարտաշ · գարտաշ : || եղբայր · հարազատ · հարենին :
Աղբար · ...... հօրը, կմ մօրը տղեն : || հօրեղբայր :
Աղբար, կմ ախպար · էարան · էօլտաշ : || եղբայր · ընկեր · սիրելի · մտերիմ · աջակից · բարեկամ · հանճնրակ · ձեռնտուակ · բարեկամիկ : տես և Ընկեր :
Աղբար ըլլալ · էղբար օլմագ : || եղբայրանալ · գրել յեղբայրութիւն · ընկերանալ · հարազատանալ :
Աղբար ընել · || եղբայրացուցանել · գրել յեղբայրութիւն · ընկերակցել · ընկերշակել · աջակցել · բարեկամակցել :
Աղբարը ատելը : || եղբայրատեցութիւն :
Աղբարը ատող : || եղբայրատեաց · ընկերատեաց :
Աղբարը խաբող · || եղբայրադաւ :
Աղբարը սիրող : || եղբայրասէր · ընկերասէր :
Աղբարը սպաննող : || եղբայրասպան · եղբայրախողխող · եղբայրախողխող · եղբայրազրուռ ·
Աղբարութիւն · ...... : || եղբայրութիւն :
Աղբել, կմ ախպել : || վարել արտաքս զկղկղանս · հոգալ զպէտս որովայնի · յաթոռն նստիլ 'ի պէտս :
Աղբոտ · ...... : || աղբոտ · աղբոտու · աղբալոր · աղբալի · աղբակիր :
Աղբուր · ...... : || աղբիւր · աղբեւր · աղբերակն · ջրհոսք · ջրառուղի :
Աղբուրիկ · ...... : || աղբերակ :
Աղբրի ակ · ...... : || ակն, կմ ակն աղբեր · ակն ջրոյ · աղբերակն · աղբիւրակն · ակնունք ջրոյ, կմ երկրի :
Աղբրի ակեր · || աղբերակունք · աղբիւրակունք · ակունք աղբերաց :
Աղբրի ձուկը : || ծորակ :

Աղբրի նման : || աղբերանման · աղբերակերպ · աղբերատեսակ :
Աղբրի պէս · ...... : || աղբերաբար · աղբիւրաբար · աղբեւրօրէն · իբրև զաղբիւր : տես և Աղբրի նման :
Աղբրի պէս վազել · ...... : || աղբերանալ · աղբիւրանալ · աղբիւրաբար բղխել · աղբերաբար հոսիլ :
Աղբրի պէս վազցնել · ...... : || աղբերացուցանել · աղբիւրացուցանել · աղբիւրս խաղացուցանել · աղբերաբար բղխեցուցանել · իբրև զաղբիւր հոսեցուցանել :
Աղբրի պէս վազող : || աղբերահոս :
Աղբրգիր · ...... : || եղբայրագիր · եղբայրակից · անձնակից · անձնահաւանիչ · բարեկամակից · աջակից :
Աղբրգիր ըլլալ : || եղբայրագիր լինել · բարեկամակից լինել · գրել յեղբայրութիւն · գրուիլ յեղբայրութիւն : տես և Աղբար ըլլալ :
Աղբրգիր ըլլալը : || եղբայրակցութիւն :
Աղբրգիր ընել : || եղբայրագիր առնել · գրել զոք յեղբայրութիւն : տես և Աղբար ընել :
Աղբրգիրներու տեղ, կմ մէջեան · || եղբայրանոց :
Աղբօր աղայ · ...... : || եղբօրորդի · եղբօրորդեակ :
Աղեացկուալ · ...... : || Պատմական · փոշտատնկակապ :
Աղել · ...... : || աղել · յաղել · աղ արկանել · աղիւ համեմել :
Աղեղ · ...... : || աղեղն :
Աղեղ ամուր, կմ խառ : || աղեղն հաստ · հաստաձիգ աղեղն · պնդաձիգ աղեղն :
Աղեղ ձիգ քաշած : || գրկալիր աղեղն · լիագիրկ, կմ լիաձիգ աղեղն · լայնալիճ աղեղն :
Աղեղ մեծ, կմ եայմանը : || լայնալիճ, կմ լայնալիճ աղեղն :
Աղեղ · ...... : || աղեղն :
Աղեղ նետել · || տես Աղեղը քաշել :
Աղեղ նետելու վարպետ : || տես Վարպետ աղեղնաւոր :
Աղեղ շինող · ...... : || աղեղնագործ · աղեղնարար :
Աղեղ ունող, կմ նետող : || տես Աղեղնաւոր :
Աղեղը քաշել, կմ աղեղ նետել : || քարշել զաղեղն · լարել զաղեղն · ձգել զաղեղն · աղեղնաւորիլ :
Աղեղը ամուր, կմ ձիգ քաշել · որ գրեթէ քաշօղը աղեղին մէջը կը մանէ : || հաստապինդ ձգել զաղեղն · ընդ աղեղն մտանել · ընդ գիրկս մտանել · գիրկ ընդ աղեղն լինել · 'ի գիրկս, կմ ընդ գիրկս մտանել աղեղանն :
Աղեղը ամուր, կմ ձիգ քաշող · || լիաձիգ · հաստաձիգ :
Աղեղի պէս · ...... : || աղեղնանման · աղեղնակերպ · աղեղնատեսակ :
Աղեղնաւոր, կմ աղեղնոր · ...... : || աղեղնաւոր · նետաձիգ :
Աղեղ · (...... ·) ...... : || լուս : բարի ·

բարիոք • բարւոք • ազնիւ • ազնուական • պատուական • քաջ • ընտիր • ընտրական • ընտրելական • փորձ • առաւ • աջող • յաջող • աջողակ • յաջողակ • առաւել :
Կմ, ոսկոյն • վայելուչ • գեղեցիկ • Ճարտար • զոր օրինակ •
Աղէկ վարպետութիւն, կմ աղէկ ֆէնն : || Ճարտար արուեստ, կմ Ճարտար հնարք :
Խիստ Աղէկ • Խէյլի լաւ • [illegible] : || բարեգոյն • բարւոքագոյն • լաւագոյն • ազնուագոյն • ազնուականագոյն • ընտրելագոյն • պատուականագոյն • քաջագոյն • ռատագոյն • առաւելագոյն :
Կմ, ևս բարեգոյն, ևս ազնուագոյն, ևս պատուականագոյն, ևս ընտրելագոյն • ամենաբարի • ամենաբարւոք • ամենագովելի • ազնուագին • բարելաւ • քաջալաւ • քաջալաւէտ • քաջուքաջ :
Աղէկ • Դէյ : || բարւոք • բարիոք • բարւոքապէս • քաջ • Ճարտար • զոր օրինակ •
Աղէկ գիտէին, կմ աղէկ խօսեցին : || Ճարտար գիտէին, կմ Ճարտար դաւեցին :
Դիրձը • ուժգին • ուժգնակի • սաստիկ • պինդ • կարծր • կուռ • զոր օրինակ •
Աղէկ մը զարնեցին : || ուժգին, կմ ուժգնակի [illegible] :
Աղէկ մը նատիլ լալ : || սաստիկ իմն յարտասուս հարկանիլ :
Աղէկ բռնել : || պինդ ունիլ :
Աղէկ մը սըլահլամիշ ըլլալ, կամ աղէկ զարնել : || կուռ վառիլ • կուռ հարկանել :
Դիրձը • արժանապէս • արժանաւորապէս • ըստ արժանեաց • ըստ արժանի • 'ի դէպ • 'ի Ճահ • զոր օրինակ •
Աղէկ դոմալանը տալ : || արժանապէս ներբողել :
Աղէկ հախէն գալ : || ըստ արժանեաց պատժել • կմ պատուհասել զնա ըստ արժանի :
Աղէկ ըռաստ կու գար բանը : || պատահմունքն 'ի դէպ ելանէին :
Աղէկ դուշնել : || 'ի Ճահ պատահեցուցանել :
Խիստ Աղէկ • Դէյ հասաններ : || յոյժ բարւոք • յոյժ բարիոք • կարի յիրաւունս • կարի իսկ քաջ • այդպէս իսկ ամենեւին :
Աղէկ ազգէ : || տես Մեծ ազգէ :
Աղէկ աղէկ : || քաջ քաջ • քաջուքաջ • բարի բարի :
Աղէկ առողջութիւն, կմ ախնձութիւն : || քաջողջութիւն :
Աղէկ ատեն • [illegible] : || բարեժամ • բարեժամութիւն : տես և Դիպուկ ատեն :
Աղէկ ատեն ունող : || բարեժամ • բարեժամանակ :
Աղէկ բաժնող, կմ բաժնած : || բարեբաշխ :
Աղէկ բնութիւն : || բարեբարոյութիւն • քաջաբարոյութիւն :
Աղէկ բնութիւն ունող, կմ աղէկ թապիէթլի մարդ : || բարեբարոյ, կմ բարեբարք • քաջաբարոյ • ազնուաբարոյ • բարեբուն • քաջաբուն • ողջամիտ • այր բարեմիտ :
Աղէկ բոյս բուսցնող : || քաջաբոյս • քաջաբուսիկ • բարեբոյս • բարեբեր • բարեբողբոջ :
Աղէկ բռնող : || քաջակալ :

Աղէկ գիտնալ : || տես խիստ Տեղեակ ըլլալ :
Աղէկ գիտցող : || Ճարտարագէտ • քաջագէտ : տես և Տեղեակ :
Աղէկ զարդարուած : || բարեզարդ • գեղազարդ • գեղեցկազարդ • վայելչազարդ :
Աղէկ զարդարանք : || բարեզարդութիւն • վայելչազարդութիւն • գեղազարդութիւն :
Աղէկ զարդարել : || բարեզարդել • գեղազարդել • բարեզարդ առնել • գեղեցկազարդ պճնել • վայելչազարդ յօրինել • պայծառազարդ հանդերձել • մեծապայծառ զարդարել • զարդապաճոյճ առնել :
Աղէկ զէվք, կմ սէֆայ : || բարեզբօսութիւն, կմ բարեզբօսութիւն • բարեկենդանութիւն • բարեխրախութիւն :
Աղէկ զէվք ընել, սէֆէ խոշ [illegible] • [illegible] : || քաջիկ խրախանալ • մեծապէս յօրանալ • քաջապինդ հեշտանալ • հեշտապինդ վայելել :
Աղէկ ըլլալ • աղէկնալ • էյի օլմագ : || բարի լինիլ • լաւանալ • ազնուանալ • գեղեցկանալ • վայելչանալ :
Աղէկ ըլլալ • Խօշ ըլլալ : || բարեգունանալ • լաւագունանալ • 'ի լաւ անցք յառաջել • յառաջադէմ լինիլ 'ի բարին :
Աղէկ ընել • էյի էթմէք : || քաջ գործել • քաջ կատարել :
Աղէկ ընել • աղէկցնել : || բարի առնել • բարւոքել • լաւացուցանել • ազնուացուցանել • քաջացուցանել • գեղեցկացուցանել • կատարելագործել :
Աղէկ ընող : || քաջագործ • Ճահագործ • կատարելագործ :
Աղէկ թռչիլ • էյի ուչմագ : || քաջ թռչել • քաջիկ թռանիլ • քաջաթռիչ լինիլ • թռիչս առնուլ Ճարտար և քաջ :
Աղէկ թռչող : || քաջաթռիչ • բարեթռիչ :
Աղէկ լուծանալ, կմ աղէկ մը լուծանալ : || բանալիր, կմ բուռնալիր լուծանալ :
Աղէկ խորհուրդ տուող • Դէնդիր Դուշունջէլի : || քաջախորհուրդ • քաջախոհ • քաջախորհիկ • քաջ խորհրդական • այր խորհրդական :
Աղէկ խօսիլ : || քաջաբանել • Ճարտարաբանել • Ճոռոմաբանել • Ճարտար խօսիլ • բարւոք Ճառել • քաջապատում լինիլ • քաջախօս լինիլ :
Աղէկ խօսիլը, կմ աղէկ խօսք : || քաջաբանութիւն • քաջախօսութիւն • ընտրելախօսութիւն :
Աղէկ խօսող : || քաջախօս • քաջախօսնակ • քաջաբան • Ճարտարախօս • Ճարտարաբան • քաջապատում • ընտրելախօս :
Աղէկ կարգ ունող, կմ աղէկ կարգաւորած : || բարեկարգ • քաջակարգ • գեղեցկակարգ :
Աղէկ կարգաւորել : || բարեկարգ առնել • բարեկարգել :
Աղէկ կարգաւորութիւն : || բարեկարգութիւն :
Աղէկ կշռուած : || բարեկշիռ • արժանակշիռ • կշռալի :
Աղէկ կշտանալ • էյի [illegible] : || կշտացեալ [illegible] վայելել • քաջայագուրդ լինիլ • [illegible] յագ : տես և խիստ Կշտանալ :
Աղէկ համարձակիլ • [illegible] : || քաջադէպ լինիլ • 'ի դէպ ելանել • 'ի Ճահ պատահիլ • յաջողակ գալ • յաջողել :

Աղէկ հասկցող․ էյի անլայան ։ ‖ զգաստեցել․ քաջ՚ի միտ առնուլ․ բարւոք խելամուտ լի–նիլ․ քաջամիտ ճանաչել․ քաջիմաց մտածել ։

Աղէկ հասկցող ։ ‖ զգաստիչ․ քաջ մտացու․ քաջիմաց․ խելամուտ․ մտավարժ․ քա–ջատու․ քաջածանօթ ։

Աղէկ ճերմակ ։ ‖ ճարտարասէրի․ ճարտարա–մտի ։

Աղէկ ճանչցող ։ ‖ քաջածանօթ․ քաջագէտ․ քաջագիտակ․ ճարտարագէտ ։

Աղէկ մասը ։ ‖ քաջահատած․ առաջնամասն․ մասն ընտրելեաց․ բաժին բարեմասն․ բար–ժին երկելի ։

Աղէկ մարդ․ էյի ադամ ։ ‖ այր լաւագոյն․ այր բարեմիտ․ այր առաքինի․ այր ընտիր ։

Աղէկ մարդ ըլլալ․ հօշաճէլի կէլմէք ։ ‖ բա–րեձեւագիկ լինիլ․ շնորհաւէս խօսիլ․ մար–դեւլացել ։ տես և Ազնուականութեան խօսիլ ։

Աղէկ մը․ ակէ էյիճէ ։ ‖ քաջ․ քաջ եւս․ կա–րի իմն ։ տես և Աղէկ․ Ձէջ ։

Աղէկ մը պատռած, կամ հանուեն եկած ։ ‖ ար–ժանապատիւ ։

Աղէկ միտ ։ ‖ միտ ընտրական․ միտ բարեձա–շակ․ միտ պարզ և հաստատուն ։

Աղէկ նայիլը ։ ‖ քաջադիտողութիւն ։

Աղէկ նայող․ կամ աղէկ կեօղճի ։ ‖ քաջագէտ․ քաջագէտակ․ քաջատեսուչ․ քաջ խնամա–կալ ։

Աղէկ շինող ։ ‖ քաջագործ․ քաջակերտ․ քաջաշէն․ ճահագործ ։

Աղէկ պահած․ տաշէ ձնցած ։ ‖ քաջապահ․ քաջամնայեալ․ քաջատուած․ բարեպահ․ քա–ջեղած․ բարեմնացեալ․ ազնուամնացեալ ։

Աղէկ պահել․ լաւ գետնէշ ընել ։ ‖ բարւոք, կամ քաջ մնացնել․ ամիլ գոյ գրգանիքը ։

Աղէկ պահել ։ ‖ տես Աւուր պահել ։

Աղէկ պահելը, կամ պահելէմէջ ընելը ։ ‖ քա–ջապահութիւն․ քաջապահութիւն ։

Աղէկ պատմել ։ ‖ քաջ պատմել․ քաջապա–տում լինիլ ։ տես և Աղէկ խօսիլ ։

Աղէկ պէտ ընող ։ ‖ բարեխնամ․ բարեխնամող․ քաջախնամ․ քաջադարմանիչ․ քաջատեսուչ ։

Աղէկ սիրաշահութիւն ըլլալ ։ ‖ տես Փէսէր սի–րահ ըլլալ ։

Աղէկ սիրահը ։ ‖ տես Փէսէր սիրահ ։

Աղէկ սորվիլ․ էյի էօյրենմէք ։ ‖ քաջ ուսանիլ․ քաջամիտ ուսանիլ․ ճարտար ուսանիլ․ ներ–կուռ ուսանիլ․ քաջուս լինիլ․ ներհուն լի–նիլ․ ներկուռ լինիլ․ ներհունանալ․ ներ–հմտանալ․ ներակրթիլ․ մտավարժել․ խե–լամտիլ ։

Աղէկ սորվիլը ։ ‖ քաջուսութիւն․ ներհու–նութիւն․ ներհմտութիւն․ ներկրթութիւն․ ներ–վարժութիւն․ ներվարժումն ։

Աղէկ սորվող, կամ աղէկ սորված ։ ‖ քաջուս․ քաջավարժ․ մտավարժ․ հմտավարժ․ կր–թավարժ․ խելամուտ․ բարեկիրթ․ կորովի ։

Աղէկ տեղաւորել ։ ‖ յարմարադրել․ զարմա–նադրել ։

Աղէկ տեսնող ։ ‖ բարետես․ քաջատես․ բա–րետեսիկ․ քաջատեսիկ ։

Աղէկ չտեսնող․ էէյիճէ ալթօ ։ ‖ չարատես․ վատթարատես․ յոռետես․ վատատեսոյ․ յոռետեսիկ․ վատատեսիկ ։

Աղէկ տեսք ունող ։ ‖ տես Գեղեցիկ ։

Աղէկ փնտռել, լաւ մէ արամագ էթմէք ։ ‖ Աքր–ջախնդիր լինիլ․ ճշդապահագոյն լինիլ․ քա–ջիկ յուզել․ քննախնդիր լինիլ․ յոյզ և խն–դիր առնել․ մանրախույզ որոնել․ մանրա–կրկիտ հետազօտել ։

Աղէկ փնտռող․ լաւ արամաճը ընող ։ ‖ քա–ջախնդիր․ քաջախույզ․ քաջայոյզ․ ճարտա–րախոյզ․ ճարտարայոյզ․ մանրախույզ․ մանր–քննական հետազօտող ։

Աղէկ փորձել ։ ‖ քաջ փորձել․ քաջափորձ լինիլ․ բարեփորձ լինիլ․ փորձ փորձել ։

Աղէկնալ ‖ տես Աղէկ ըլլալ և Առողջանալ ։

Աղէկները ։ ‖ բարի բարիք․ գերագոյն ընտրելոց ։ քանի զմէզ Աղէկները ։ ‖ առաւել ընդհանրապէս․ յաւերժական հարմարութիւն․ քաջք ։

Աղէկութիւն․ լաւուքլը․ էյիլիք ։ ‖ բարութիւն․ լաւութիւն․ ազնուութիւն․ քաջութիւն․ առա–ւելութիւն․ առաւելութիւն, կամ առաւելութիւն․ ազնուա–կանութիւն․ վայելչութիւն․ բարիք ։

Աղէկութիւն․ էէյիլիքլէր․ էյիլի ։ ‖ բարու–թիւն․ բարերարութիւն․ երախտիք․ երախտաւո–րութիւն․ բարիք․ շնորհք ազատութիւն․ օժան ։

Աղէկութիւն ընել ։ ‖ բարերարել․ երախտա–ւոր լինիլ․ երախտապարտ լինել․ երախտիս առնել․ բարեգործել ։

Աղէկութիւն ընող․ էյիլի էյիլի ։ ‖ բարերար․ երախտաւոր․ երախտապարտ․ երախտա–գործ․ բարեգործ․ բարեգործակ․ բարե–հաճոյց ։

Աղէկութիւն չընող, կամ մէկի մը վրայ երախ–տիք չունող ։ ‖ ապերախտիք ։

Աղէկութիւն ճանչնալ, կամ գիտնալ․ էյիլի պի–լէ ։ ‖ ճանաչել զերախտիս, կամ զշնորհս․ ե–րախտապարտ լինիլ ։

Աղէկութիւն ճանչցող, կամ գիտցող․ էյիլի պի–լէն ։ ‖ երախտագէտ․ յիշող երախտեաց․ շնորհակալ․ շնորհակալութ․ շնորհապարտ․ շնորհաճանաչ․ շնորհահատոյց ։

Աղէկութիւն չճանչնալ ։ }
Աղէկութիւնը մոռնալ ։ } տես Ապերախտ ըլլալ ։

Աղէկութիւն չճանչցող ։ ‖ տես Ապերախտ ։

Աղէկութիւն տեսնել ։ ‖ երախտիս ընդունիլ․ երախտիս վայելել․ երախտաւորիլ ։

Աղէկութիւն տեսնող ։ ‖ երախտաւոր․ երախ–տառու․ երախտընկալ․ երախտագիտ․ ըն–դունող երախտեաց․ շնորհընկալ․ շնորհա–կալ․ շնորհակալութ ։

Աղէկութեան արժանի ։ ‖ բարեկացութեան ։

Աղէկութեան վճարք, կամ մոռնալէն ։ ‖ ե–րախտիք ։

Աղէկութեան վճարք ընել ։ ‖ հատուցանել փո–խարէն երախտեաց․ առնել զփոխարէնն․ առնել զգարձ փոխարինին ։

Աղէկութեան վճարք ընող ։ ‖ երախտահատոյց․ շնորհահատոյց ։

Աղէկուկ ։ ‖ տես Գեղեցիկ ։

Աղէկուկ աչքեր ։ ‖ տես Գեղեցիկ աչքեր ։

Աղէկուկ երես ։ ‖ տես Գեղեցիկ երեսք ։

Աղէկուկ ըլլալ ։ ‖ տես Գեղեցիկ ըլլալ ։

Աղեկուկ ըլլալը ։ ‖ տես Գեղեցկութիւն ։
Աղեկուկ ընել ։ ‖ տես Գեղեցիկ ընել ։
Աղեկցնել ։ ‖ տես Աղեկ ընել, և Առողջացնել ։
Աղեկցող ։ ‖ տես Առողջացող ։
Աղեկցութիւնք ։ ‖ տես Զօրանալութիւն ։
Աղեկցեցութիւնք ։
Աղեկցնողութիւնք ։ } գոյակ ։ ‖ տես Աղէկը կորսնելը ։
Աղեկցկորստութիւնք ։
Աղեկցկորստութիւնք ։ ասակ ։ ‖ տես Աղէկողորմ ։
Աղը ։ * ‖ տես Զեկիր ։
Աղըլ ։ * ‖ տես Գամ ։
Աղըլամիշ ընել ։ ‖ տես Զեկիրշեմիշ ընել ։
Աղըլը ։ * ‖ տես Զեկիրը ։
Աղըռ տապը ։ * ‖ տես Մ'ասխ լեռ ։
Աղըրլըխ ։ * ‖ տես Ծանրութիւն, և Ծանրոց ։
Աղըրլըխ ։ * ‖ տես Ճեկեգ ։
Աղըրմիշմաղ. կամ Աղըրմիշմաղը ։ * ‖ տես Ծանրութեն քաշօղ ։
Աղըրմիշմաղ ըլլալ ։ ‖ տես Ծանրութեն քաշել ։
Աղըրշախ ։ * ‖ տես Լիսեռ, աղըրշախ ։
Աղըրպապաան ։ * ‖ տես Խալըրճիկ ։
Աղըթամար. ինչին անուն է ։ ‖ աղըթամար ։
Աղըթել. Աղըթութիւն. և այլն ։ ‖ տես Ցաղթել. Ցաղթութիւն ։
Աղի. նյոր. քաղլըն ։ ‖ աղի. աղեայ. աղուտ. աղայեղծ. աղայեղծ ։
Աղի. գեռին. չուր. բերք. և այլն ։ ‖ աղատաղտ. աղաւաղտին. աղատաղտայլին. աղատաղտուկ ։
Աղի քանձար ։ ‖ տես Հայցխառ ։
Աղի գետին. աղի հող. աղի փեր. նյոր փեր ։ ‖ աղատաղաք. աղատաղտին տեղի. երկիր աղատաղտուկ ։
Աղի ըլլալ ։ ‖ աղեհամ. յաղ մատնիլ ։
Աղի ջուր ։ ‖ ջուր աղի. աղաջուր. աղիջուր ։
Աղիողորմ. աղիէը էօրօղ, կը աղիէ էօրօնըրս, կը աղըշիրրբան. Խէլքը յասսալի ։ ‖ աղիողորմ. աղեկտուր. աղեկտոր. աղեխարշ. աղեխարշ. աղեխողով. աղեխոյով. աղեկէզ. աղեկէզ. աղեբեկ. աղետաբեր. աղէտաբեր. աղիտաբեր. աղետալից. աղետալի. աղետալի. մորմոքելի ։
Կը այսպէս. գալարուածք. գորովագին. գորովալից. մեղկանել. դիւրագորով. քաղցրագորով. սրտագորով. սրտափղձուկ. սրտակեղ. սրտաթափ. անձկալից. մաղկատող. կսկծակիծ. զիծեցուցիչ. մորմոքեցուցիչ. խանդաղատական. խանդաղատագոյն. խանդաղատանօք. խորովեալ աղեաց ։
Աղիութիւն. շոռութիւն ։ ‖ աղութիւն. աղն երկրի. ջրոյ. և այլն ։
Աղիւս, կը աղուս. թէրթիճ ։ ‖ աղիւս ։
Աղիւս շինել. թէրթիճ էթմէք ։ ‖ աղիւս արկանել. աղիւս գործել ։
Աղիւս շինելը. թէրթիճ էթմէքլիք. թէրթիճճիլիք ։ ‖ աղիւսագործութիւն. աղիւսարկութիւն. աղիւսարկ ։
Աղիւս շինող. թէրթիճ էթմէյ. թէրթիճճի ։ ‖ աղիւսագործ. աղիւսահան. աղիւսարկու. աղիւսարկ. կաւագործ ։
Աղիւսէ, կը աղիւսով շինած. թէրթիճ իշի ։ ‖ աղիւսեայ. աղիւսեղէն. աղիւսագործ ։
Աղիւսէ դուռ ։ ‖ աղիւսադուռն ։
Աղիւսի համբարանք ։ ‖ աղիւսաթիւ. աղիւսաշէնարք ։
Աղիւսի ձեւ ունեցող. թէրթիճ գիպի ։
Աղիւսի նման ։ } աղիւսանման. աղիւսաձեւ. աղիւսատեսակ. աղիւսաձև. աղիւսատեսական. աղիւսաքարոց ։
Աղիւսի պէս. թէրթիճ կիպի ։
Աղիւսէկ. թէրթիճճի. ‖ աղիւսակ ։
Աղիք. պաղըրսախ ։ ‖ աղիք. փորոտիք. ընդերք. ընտիք ։
Աղիքէ տապրակ, կը աղեաց տոպրակ ։ ‖ աղեպարկ ։
Աղիքը եփիլ, կը խաշիլ ։ ‖ տես Աղիքը կտրտիլ ։
Աղիքը եփող, կը խաշող ։ ‖ տես Աղիողորմ ։
Աղիքը թափիլ ։ ‖ տես Զըճանկ ըլլալ ։
Աղիքը կտրտել, կը եփել, կը խաշել. ճիյէր եախմագ ։ ‖ աղեկտուր առնել. աղեխարշ առնել. աղեխորով առնել, կը զաղիս գելլանել. գալարել. գալարեցուցանել. գութ արկանել ումեք ։
Կը, Ճմլել զսիրտ. մորմոքել. մաղկատել. խանդաղատել. երկիծանել ։
Կը, Ճմլեցուցանել. մորմոքեցուցանել. մաղկատեցուցանել. խանդաղատեցուցանել. կսկծեցուցանել. զիծեցուցանել. երկիծուցանել. երկիծեցուցանել ։
Աղիքը կտրտիլ, կը եփիլ, կը խաշիլ. ճիյէր, եանմագ ։ ‖ աղեկտուր լինիլ. աղեխարշ լինիլ. աղեխորով լինիլ. աղեխարշիլ. աղեխորովիլ. աղեկիզիլ ։
Կը այսպէս. խորովիլ, կը կիզանիլ աղեաց. գելանիլ, կը գալարիլ աղեաց. խայրշատիլ գորովով. խանդաղատիլ. խանդաղիլ. խանդիլ. գորովել, կը գորովիլ. մաղկատել, կը մաղկատիլ. գթալ. զկծիլ. երկիծանիլ. ճմլիլ սրտի. կսկծել սրտի ։
Աղիքը կտրտիլը, կը եփիլը, կը խաշիլը. աղեքէօյմէսի. աղեքէշմէսի. աղեքէօյնէսի. ճիյէր, եանմասի ։ ‖ աղեխորովութիւն. աղեկիզութիւն. խորովումն, կը խայրշատումն աղեաց. գելումն, կը գալարումն աղեաց. ճմլումն սրտի. խանդաղատութիւն. խանդաղատանք. խանդաղատումն. խանդաղութիւն. խանդաղանք. խանդանք. խանդութիւն. խանդ. գորով ։
Աղիքը կտրտող. ճիյէր, եանմագ ։ ‖ աղեկտուր. աղեխորով. աղեխարշ աղեկէզ. սրտակէզ. սրտակտուր. սրտաճմլեալ. սրտակեղեաց. սրտառուչ. անձկալեաց. անձնատուչ. լերդակտուր. լերդակտոր. լերդակեզի. լերդակէզ. հոգեգորով. հոգեխարգոր ։
Աղիքը կտրտող, կը աղիքը կտրտելու. ‖ տես Աղիողորմ ։
Աղիքը ուտող ։ ‖ աղեկեր ։
Աղիքը վար գալ ։ ‖ տես Զըճանկ ըլլալ ։
Աղիքը վար եկած ։ ‖ տես Զըճանկ ։
Աղէկ, մաղլէզ ։ * ‖ տես Շողոքորթութիւն ։
Աղէզ մաղլէզ ընել ։ ‖ տես Շողոքորթել ։
Աղմայ-աղմիշ ընելը ։ * ‖ տես Մեկ ըլլալը ։

Աղմիշ ընել ։ ‖ տես Մէկ գլխ ծռել ։

Աղմկած · տղմին, կմ վէճվէճէ մէջ ընկած · ներքև վրայ եղած ։ ‖ աղմկեալ · ամբոխեալ · վրդովեալ · խռովեալ · շփոթեալ · ժխորեալ · աղճատեալ · զբօսեալ · ծփեալ · ծփին ։ տե՛ս և ՚ի բայն Աղմկել ։

Աղմկել · աղմուկ հանել · աղմուկ յ4ել · խառն յ4ել · վէճվէճ փորձալ ։ ‖ աղմկել · ամբոխել · վրդովել · խռովել · շփոթել · շմորել · ժղորել · ժխորել · ժխորտել · խառնակել · դղրդել · յուզել · աղճատել · պղտորել · ալեկոծել · մրրկել · փոթորկել · փոթորակել · ծփել · յածել ։

Կմ, աղմկեցուցանել · ամբոխեցուցանել · վրդովեցուցանել · խռովեցուցանել · շփոթեցուցանել · շմորեցուցանել · ժխորեցուցանել · ժխորտեցուցանել · դղրդեցուցանել · յածուցանել · յածեցուցանել · աղճատեցուցանել ։

Եւ կմ, աղմուկս յարուցանել · խռով հարկանել · խռով յարուցանել · աղմկայոյզ լինել · ամբոխ շփոթի արկանել · աղմուկ շփոթի առնել ։ տե՛ս և Ներքև վրայ ընել ։

Աղմկիլ · աղմի մէջ ընկնիլ · խառնիլ · ներքև վրայ ըլլալ · վէճվէճ ելլել փորձել ։ ‖ աղմկիլ · ամբոխիլ · խռովիլ · վրդովիլ · ժխորիլ · շմորիլ · ծփիլ, կմ ծփալ · մրրկիլ · ալեկոծիլ · ալեկոծ լինիլ · ծփանօք կոծիլ · յածիլ · զբաղիլ · զբաղնուլ · կուտիլ խուժանին ՚ի մի · զաղկաւ անկանիլ · յաղմուկ շփոթի մատնիլ ։ տե՛ս և Ներքև վրայ ըլլալ ։

Աղմկոտ · աղմով լի · վէճվէճ ։ ‖ աղմկաւոր · խռովական · վրդովական · ծփական · ամբոխական · ամբոխային · աղխատորոյզ · ախտատորոյզ · աղտատորոյզ · աղատորոյզ ։

Կմ, աղմկալի · աղմկալիր · աղմկալից · խռովալի · խռովալիր · խռովալից · ամբոխալից · վրդովալից · ծփալից · ամբոխալից ։

Խիստ Աղմկոտ · խիստ վէճվէճ ։ ‖ ամենավրդով · բազմավրդով · յոգնավրդով · ամենախռով · բազմախռով · բազմամբոխ · բազմայոյզ · բազմածուփ · յոգնածուփ · չարայոյզ · չարաշշուկ ։

Աղմուկ · վէճվէճ ։ ‖ աղմուկ · ամբոխ · վրդով · խռով · շփոթ, կմ շփոթք · ժխոր · շմոր · շշուկ · շռինդ · թունդ · դղորդ · խուռն ։

Կմ, ամպրոպ · դերձիկք · մրրիկ · փոթորիկ · տուակտուկք · աղճատանք · ծփանք · խուժան · խուռան · տագնապ · ծուփք · յոյզ, կմ յոյզք · այզք ։

Կմ, աղմկութիւն · ամբոխութիւն · վրդովութիւն · խռովութիւն · շփոթութիւն · ժխորութիւն · շմորութիւն · խառնակութիւն · պղտորութիւն · ալեկոծութիւն ։

Կմ, աղմկումն · ամբոխումն · վրդովումն · վրդովիւն · խռովումն · շփոթումն · ժխորումն · ժխորտումն · մրրկումն · յուզումն · փարազումն · ալեկոծումն · ծփումն · յածումն · դղրդումն · դղորդումն · դղրդիւն ։

Եւ կմ, աղմուկ շփոթի · շփոթ աղմկի · ամբոխ շփոթի · այլ խռովութեան · մրրիկ ամբոխման · յոյզք խառնակութեան · ծուփք աղճատանաց ։

Աղմուկ ելլել · վէճվէճ փորձալ ։ ‖ յառնել խռովութեան · դրդուիլ ամբոխից · ամբոխումն լինել ։

Աղմուկ հանել, կմ աղմուկ ձգել ։ ‖ տես Աղմկել ։

Աղմուկ հանօղ, կմ աղմուկ ձգօղ · վէճվէճ հանօղ · վէճվէճճի ։ ‖ աղմկիչ · ամբոխիչ · վրդովիչ · խռովիչ · շփոթիչ · խառնակիչ ։ Կմ, ժխորիչ · շմորիչ · յուզիչ · մրրկիչ · ալեկոծիչ ։

Կմ, աղմկեցուցիչ · խռովեցուցիչ · շմորեցուցիչ · ժխորեցուցիչ · ժխորտեցուցիչ ։ Եւ կմ այսպէս · աղմկարար · խռովարար · խռովարկու · խռովայոյզ · աղմկայոյզ · խաղաղամբոխ · չարաշշուկ · հակառակամենայց · հակառակայորդոր · բանսարկու ։

Աղմուկ չունեցօղ · առանց աղմկի · վէճվէճսիզ ։ ‖ անաղմուկ · անամբոխ · անխռով · անվրդով · անշփոթ · անժխոր · անշմոր · անշշուկ · անաղճատ · անյոյզ ։

Աղմուկ սիրօղ · վէճվէճճի ։ ‖ աղմկասէր · խռովասէր · վրդովասէր · հակառակասէր ։

Աղմուկի մէջ ընկած ։ ‖ տես Աղմկած ։

Աղմուկի մէջ ընկնիլ ։ ‖ տես Աղմկիլ ։

Աղմուկով լեզ ։ ‖ տես Աղմկոտ ։

Աղոտ ։ ‖ տես Աղի ։

Աղու, կմ Աղը ։ * ‖ տես Զեհիր ։

Աղուանք · ընկեր, կմ սիրել · ընկեր բարեկամ ։ ‖ աղանք · աղուանք ։

Աղուել ։ ‖ տես Զեհիրլեմիշ ընել ։

Աղութիւն ։ ‖ տես Աղիութիւն ։

Աղուհաց · մեծ տօն ։ ‖ աղուհաց, կմ աղուհացք ։

Աղուհաց · հացի իշխանութիւն · տօնէ քէմէ ։ ‖ հաղորդութիւն աղի, և հացի · վայելումն նոյնաճաշակ սեղանոյ · ճաշակցութիւն ։

Աղուհաց ուտել մէկի մը հետ · տօն էքմէք եէմէք ։ ‖ աղի և հացի հաղորդ լինիլ · ՚ի նոյն սեղանոյ վայելել · ճաշակից լինիլ · ճաշակցիլ ։

Աղույատ · ‖ տես Զեհիրլի ։

Աղույատել ։ ‖ տես Զեհիրլեմիշ ընել ։

Աղուն · աղուոր բան, ինչպէս ցորեն, գարի, և այլն ։ ‖ աղօն · աղաւն · աղունք ։

Աղուն ընել · աղուոր բաները ծակերու մէջ դնել ։ ‖ աղաւնս առնել ։

Աղւէնձոր · գաւառ է ։ ‖ կողմն Հայոց ։

Աղուես ։ ‖ տես Աղուէս ։

Աղուաս · գատառի անունն է ։ ‖ աղուաս ։

Աղուայ գալայ · * խաւատայ է ։ ‖ երանեանդակեր ։

Աղուեկ ։ ‖ տես Ախշիկ, և զհետևեալսն ։

Աղունք ։ ‖ տես Ըղջուր ։

Աղւայ ։ ‖ տես Ակայ, և զհետևեալսն ։

Աղտ · կէր ։ ‖ աղտ · կեղտ · աղտեղութիւն ։

Աղտ · եղէնի, զատուցինի, և այլն ։ ուէր · թիւմ ։ ‖ կղկղանք ։

Աղտ · լէշէ ։ ‖ տես Աղբառ ։

Աղտ · բանի մը վրայ նշան նշան եղած ։ ‖ կորկ ։

Աղտ չունեցօղ ։ ‖ տես Մաքուր ։

Աղտը հանօղ · լէքէն հանօղ ։ ‖ կեղտահան · բծահան ։

Աղտոտ · քիրլի ։ ‖ աղտեղի · կեղտոտ · բծեղն · բծաւոր · աղտեղաւոր · կորկաւոր · խառն · խառնակ ։

խեթա Աղտոտ ։ || աղտեղագոյն ․ բծկանագոյն ․ խառնակագոյն ․ աղտեղալից ․ չարակեղտ ․ ամենակեղտ ․ բազմաղտեան ։
Աղտոտ լաթ, կմ՝ քուրջ ։ || կեղտաշոր ․ ցնցոտի հանդերձ ․ Թամբառ ․ Թմբառ ։
Աղտոտ լաթերով ։ || աղտեղահանդերձ ։
Աղտոտ ծրտոտ ։ || մրձոտ ․ մրձոտեալ ․ յարամուր ․ ցնցոտի ․ ցնցոտիկ ․ Թամբառ ․ Թմբառ ։
Աղտոտել ․ Կիրլէթմէք ։ || աղտեղել ․ կեղտոտել ․ մրձոտել ․ շաղախել ․ Թաթաւել ․ բծաւորել ․ արատաւորել ։
Կմ՝, աղտեղացուցանել ․ մրձոտեցուցանել ․ զազրացուցանել ․ պղծաշաղախ առնել ․ աղտահար առնել ․ յարամուր գործել ․ կորկին տապականել ։
Աղտոտիլ ․ Կիրլէնմէք ։ || աղտեղանալ ․ կեղտոտիլ ․ զազրանալ ․ պղծիլ ։
Կմ՝ աղտեղիլ ․ մրձոտիլ ․ արատիլ, արատաւորիլ ․ բծաւորիլ ․ շաղախիլ ․ աղտահար լինիլ ․ յարամուր վճարիլ ․ կորկին հարկանիլ ։
Աղտոտութիւն ։ || աղտեղութիւն ․ զազրութիւն ․ պղծութիւն ․ բծկանութիւն ․ բծաւորութիւն ․ աղտահարութիւն ։
Աղարմիշ ընել ։ * || տես Մէկ գին ծախել ։
Աղցած ։ || աղացեալ ։
չԱղցած ։ || անաղաց ․ ոչ աղացեալ ․ կմ՝ չաղացեալ ։
Աղցան ․ ։ || աղցան ։
Աղցան ․ ։ || աղցան ։
Աղւէս ․ Թիլքի ։ || աղուէս ։
Աղւէսու, կմ՝ Թիլքիի մուԹալխ ։ || աղուեսական ․ աղուեսենի ։
Աղւէսու մորթ ․ Թիլքի տէրիսի ․ Թիլքի քիւրքիւ ։ || մորթ աղուեսու ․ աղուեսենի ։
Աղւընի, կմ՝ աղւընիկ ․ Կէօկէրճին ։ || աղաւնի ։
Աղւընի բերօղ, կմ՝ աղւընիե բերած ։ || աղաւնաբեր ։
Աղւընի ծախօղ ․ Կէօկէրճինճի ։ || աղաւնեվաճառ ․ աղաւնավաճառ ։
Աղւընու, կմ՝ աղաւնու ընկեր ․ Կէօկէրճին էշի ։ || վարուժան ․ վարուժնակ ․ զուգորդ աղաւնւոյ ․ զուգակից աղաւնւոյ ։
Աղւընու ձան ։ || մնչիւն ․ մնչումն ։
Աղւընու ձան հանել ։ || մնչել ։
Աղւընու նման, կմ՝ աղւընու պէս ։ || աղաւնակերպ ․ աղաւնատեսակ ․ աղաւնատեսիլ ։
Աղւընոց, կմ՝ աղաւնոց ․ Կէօկէրճինլիք ։ || աղաւնոց ․ աղաւնարան ․ աղաւնուտ ։
Աղւոր ։ || տես Գեղեցիկ, և Աղէկ, և Աղնիւ ։
Աղւոր ըլլալ ։ || տես Գեղեցիկ ըլլալ, և Աղէկ ըլլալ ։
Աղւոր ընել ։ || տես Գեղեցիկ ընել, և Աղէկ ընել ։
Աղւորերես ։ || տես Գեղեցիկ երեսով ։
Աղւորութիւն ։ || տես Գեղեցկութիւն ․ և Աղէկութիւն ։
Աղւորցնել ։ || տես Գեղեցիկ ընել ․ և Աղէկ ընել ։

Աղքատ, կմ՝ տնկատ ․ Ֆուգարէ ․ Ֆագըր ․ Ըօքսուլ ։ || աղքատ ․ տնանկ ․ տառապեալ ․ չքաւոր ․ չքատ ․ չքոտի ․ չքնոտի ․ չալէտ ․ կարօտ ․ անինչ ․ անունակ ․ անունօղ ․ անստաց ․ անստացուած ․ անստացական ․ անգոյաւոր ․ վատուկ ․ աբիտ ։
Պրձ ․ փանաք ․ փանաքի ․ փանաքեայ ․ սպաժեան ․ մնանած ’ի գոյից ․ դրաւեալ ’ի տնանկութիւն ․ այր գծուծ ․ այր Թարմատար ․ այր տնացեալ ’ի մեծութենէ ․ այր Թափուր յամէն ։
Աղքատ ․ Ֆիքինճի ։ || տես Մուրացկան ․
խեթա Աղքատ ։ || աղքատագոյն ․ տնանկագոյն ․ չքաւորագոյն ․ չքոտագոյն ․ անընչագոյն ։
Աղքատ ըլլալ ։ || տես Աղքըտնալ ։
Աղքատ ընել ։ || տես Աղքըտցնել ։
Աղքատը տալը ։ || աղքատատեցութիւն ։
Աղքատը տօղ ։ || աղքատատեաց ․ տնանկատեաց ․ ատեցօղ չքաւորաց ։
Աղքատը սիրելը ։ || աղքատասիրութիւն ․ աղքատսիրութիւն ։
Աղքատը սիրօղ ։ || աղքատասէր ․ տնանկասէր ․ անարգամեծար ։
Աղքըտի ընկեր ։ || աղքատակից ․ աղքատակցորդ ․ տնանկակից ․ վատակակից ․ փանաքակից ։
Աղքըտի տուած կերակուր ։ || ագապ ։
Աղքըտի կերպարանք մտնել ։ || մտանել, կմ՝ լինիլ ’ի կերպարանս աղքատի ․ յաղքատ կերպարանիլ ․ աղքատաձև լինիլ ․ ծպտիլ ’ի կերպարանս աղքատի ։
Աղքըտի կերպարանք ունօղ ․ ։ || աղքատակերպ ․ աղքատաձև ․ աղքատատեսակ ․ ’ի կերպարանս տնանկի ։
Աղքըտի պէս ։ || աղքատաբար ․ աղքատապէս ․ աղքատօրէն ․ տնանկաբար ․ անընչաբար ։
Կմ՝, աղքատուտ ․ տնանկուտ ․ անընչուտ ։
Աղքատութիւն ։ || տես Աղքըտութիւն ։
Աղքար ․ ։ || չառաչիղ ․ չառաչիղ աղի ․ աղքար ։
Աղքըտիկ ։ || տես Աղքըտուկ ։
Աղքըտնալ, կմ՝ ախկըտնալ ․ ։ || աղքատանալ ․ տնանկանալ ․ վատկանալ ․ փանաքանալ ։
Կմ՝, տնանկիլ ․ չքաւորիլ ․ չքոտիլ ․ փանաքիլ ․ մնանիլ ’ի գոյից ․ մնան ’ի ստացուածոց լինիլ ․ մնանած գոլ ’ի յընչից ․ դրաւիլ ’ի տնանկութիւն ։
Աղքըտնոց ․ կմ՝ ախկըտնոց ․ ։ || աղքատանոց ․ աղքատարան ․ տնանկանոց ․ տնանկարան ․ անկելանոց աղքատաց ։
Աղքըտութիւն, կմ՝ աղքատութիւն ․ Ֆուգարէլիք ․ Ֆագըրլըք ։ || աղքատութիւն ․ տնանկութիւն ․ չքաւորութիւն ․ չքոտութիւն ․ չալէտութիւն ․ սակաւապէտութիւն ․ անընչութիւն ․ անստացութիւն ․ անունակութիւն ․ վատկութիւն ․ փանաքութիւն ․
Կմ՝ աղքատանք ․ կարօտանք ․ չքատանք ։
Աղքըտուտ ապրիլ ։ || անստացուած կեալ ․ անինչ վարել զկեանս ։

Աղքատանալ . կամ [illegible] ; կամ [illegible] :
|| [illegible] . [illegible] . [illegible] :
[illegible]

Աղքատանալ [illegible] ; կամ [illegible] : || [illegible] :

Աղքատանալ [illegible] : || [illegible] :

Աղքատանալ [illegible] : || [illegible] :

Աղքատանալ [illegible] : || [illegible] :

Աղքատանալ [illegible] : || [illegible] :

Աղքատացնել . կամ [illegible] : || [illegible] .

Կամ [illegible] :

Աղօթարան . աղօթք ընելու տեղ , կամ աղօթքի տուն : || աղօթարան . աղօթանոց . աղօթատուն :

Աղօթել : || տես Աղօթք ընել :

Աղօթք . պաղատանք : || աղօթք . մաղթանք . պաղատանք . աղաչանք . խնդրուածք . հայցուածք . խնդրանք . ուխտ :

Աղօթք ընել . աղօթել . պաղատել [illegible] : || աղօթել . յաղօթս կալ . աղօթս առնել . աղօթս մատուցանել . [illegible] 'ի խնդրուածս լինել , կամ խնդրուածս առնել :

Կամ , [illegible] :

Աղօթք ընող . աղօթող . [illegible] : || աղօթող . աղօթիչ . աղօթարար . [illegible] . աղօթական . [illegible] :

Աղօթք [illegible] : || աղօթական :

Աղօթքի գիրք : || գիրք աղօթից . աղօթամատոյց :

Աղօթքի [illegible] : || [illegible] :

[illegible] : || [illegible] :

Աղօթքով [illegible] : || աղօթա[illegible] :

Աղօթող : || տես Աղօթք ընող :

Ա Ճ

Ա[illegible] : * || տես Յուշարար :

* Ա[illegible] . [illegible] . || [illegible] .

[illegible] Ա[illegible] : || [illegible] .

[illegible] :

Ա[illegible] : * || տես [illegible] :

Ա[illegible] . [illegible] : || [illegible] :

Ա[illegible] . [illegible] : || [illegible] :

Ա[illegible] : || [illegible] :

Ա[illegible] : || [illegible] :

Աճեցնել . [illegible] . [illegible] : || աճեցուցանել . մեծացուցանել . [illegible] . բարգաւաճեցուցանել . [illegible] : տես և Առաջ բերել :

Աճեցնել . [illegible] : || տես Շատացնել :

Ա[illegible] : || [illegible] : տես և 'ի բայն Աճեցնել :

Ա[illegible] . * [illegible] : || [illegible] :

Ա[illegible] ; [illegible] : || [illegible] :

Ա[illegible] : || [illegible] :

Ա[illegible] : || [illegible] :

Ա[illegible] : || [illegible] :

Ա[illegible] : || տես Ա[illegible] :

Ա[illegible] : || [illegible] :

Ա[illegible] : || [illegible] : տես և Ա[illegible] :

Ա[illegible] : || [illegible] :

Աճիլ . մեծնալ . աւելնալ : || աճել , կամ աճիլ . աճողել . զարգանալ . մեծանալ . ստուարանալ . բարգաւաճիլ . ծաղկանալ :

[illegible] : տես և Առաջ երթալ :

Աճիլ . շատնալ : || տես Շատանալ :

Ածիլը · [illegible] ։ ‖ ած · ածումն · ածելութիւն · ածողութիւն · ածեցողութիւն · զարգացումն · ուռճացումն · բարգաւաճութիւն · ջօվլացումն ։
կմ՛, յառաջադիմութիւն · յառաջատութիւն · յառաջատուութիւն · յառաջածգութիւն ։
Ածմերէն · [illegible] ։ ‖ պարսկերէն · 'ի բարբառ պարսկական · պարսից բարբառով · լեզուաւ պարսից · 'ի պարսիկ լեզու, և կմ՛ պարսիկ · ոճ ·
Ածմերէն թարգմանել ։ ‖ պարսիկ թարգմանել ։ տես և 'ի Ածմերէն խօսիլ ։
Ածմերէն խօսիլ · [illegible] ։ ‖ պարսկերէն խօսիլ · պարսիկ խօսիլ · բարբառիլ 'ի լեզու պարսից · պարսկանալ ։
Ածուկ · [illegible] ։ ‖ տես Արանք ։
Ածուծ մածուծ · [illegible] ։ ‖ գոլգ մագոլգ, կմ՛ գող մագող, և կմ՛ գոդ մագոդ ։
Ածող · [illegible] ։ ‖ ածեցող · ածումն · ածեցումն · ածական · ածեցական · ածողական ։ տես և 'ի բայն Ածիլ ։
խիստ Ածող ։ ‖ ամենաածեցումն · ուռճալիր · ուռճանակ · բարգաւաճ ։
չԱծող ։ ‖ անած · անածեցումն · անբարգաւաճ ։

Ա. Մ

Ամա ։ * ‖ տես Ամայ ։
Ամազոնները · [illegible] ։ ‖ միատանիք · ամազոնեայք ։
Ամայ, կմ՛ ամմայ · [illegible] ։ * ‖ այլ · բայց · իսկ · սակայն · և սակայն · բայց սակայն · այլ սակայն · համայն · նա · ահ · ոճ ·
Ամայ դու ալ զարկիլը ։ ‖ համայն և դու հարեր ։
Ամայ ես ձան չհանեցի ։ ‖ Նա ես լռիկ կայի, կմ՛ նա ես լռելեայն հանդարտեցի ։
Ամայ ան չէր ուզեր կարդալ սորվիլ ։ ‖ այլ նա ոչ կամէր ուսանիլ դպրութիւն ։
Ամայ զէրէ ։ ‖ այլ զի · բայց զի · նա զի · այլ քանզի · բայց քանզի ։
Ամայ թէ ։ ‖ բայց թէ · այլ թէ · իսկ թէ · բայց եթէ ։
Ամայ չիւնքի ։ ‖ այլ որով հետեւ · բայց որովհետեւ ։ տես և Ամայ զէրէ ։
Ամա՛ն · (միջարկ" · վշտական ։ *) ‖ վա՜յ ։
Ամա՛ն · (աղաչողական ։) ‖ թողութիւն · ներումն · մեղայ · պարտութիւն խոստովանիմ ։
Աման · [illegible] ։ ‖ աման · անօթ ։
Դիտել · երբեմն սորա տեղը կուգրուին 'ի գրաբառն՝ մասնիկներս՝ [illegible] · զոր օրինակ ·
Խնկի աման · Կրակի աման · Ճրագի աման · և այլն ։ ‖ խնկարան · կրակարան · ճրագարան ։
Ջրհի աման · Խնկի աման · Ծաղկի աման ։ ‖ ջրհանոց · խնկանոց · ծաղկոց ։
Աման՝ գեղեցիկ, և փառաւոր ։ ‖ Նուագ ։
Աման՝ մէջը բան մը խառնելու ։ ‖ խառնարան · խառնելիք ։
Ամանը գնել · [illegible] ։ ‖ արկանել յաման · յանօթ արկանել · ամփոփել յանօթ · ամանել ։
Ամանը լեցնել ։ ‖ տես Լեցնել ։
Ամանէթ, կմ՛ էմանէթ · * [illegible] ։ ‖ աւանդ · պահեստ ։
Ամանէթ առնել ։ ‖ տես Պահ առնել ։
Ամանէթ տալ ։ ‖ տես Պահ տալ ։
Ամաչել · և Ամաչեցնել ։ ‖ տես Ամըչնալ · Ամըչցնել · և զհետեւեալսն ։
Ամառ · [illegible] ։ ‖ ամառն · ամարանի, կմ՛ ամառանի ։ տես և Ամառուան առեն ։
Ամառուան, կմ՛ ամըռուան · [illegible] ։ ‖ ամարային · ամառնային · ամարանի, կմ՛ ամառանի ։
Ամառուան առեն ։ ‖ ամարային · ամառանի, կմ՛ ամարանի · զոր օրինակ ·
Ամառուան առենք հաղըր ընել ։ ‖ պատրաստել յամարայնոյ ։
Ամառուան առենը քնանալ ։ ‖ ննջել յամարայնի · [illegible] ։
Ամառուան լաթեր · [illegible] ։ ‖ հանդերձք ամարայնոյ ։
Դթըլըխը Ամառուան առեն հանգխստեցաւ ։ ‖ և եղև ունել յամարանի ։
Գըլուխը ամառուան առեն կորեցին ։ ‖ հատին զգլուխ նր յամառանի ։
Ամառուան սարայ ։ ‖ ամարաստանն ապարանք ։
Ամառուան տաք ։ ‖ տօթ ։
Ամառուան տունը ։ ‖ տես Ամըռնոց ։
Ամասխա · [illegible] ։ ‖ ամասիա ։
Ամարաս · [illegible] ։ ‖ ամարաս, կմ՛ ամարեն ։
Ամբաստանել · [illegible] ։ ‖ ամբաստանել · դատախազել · դատախազիլ · ոստխել · չարախօսել · չարաբանել ։
կմ՛ ամբաստան լինիլ · չարախօս լինիլ · չարախօս կալ · ամբաստանս մատուցանել ։
Ամբաստանութիւն · [illegible] ։ ‖ ամբաստանք · ամբաստանութիւն · դատախազութիւն · չարախօսութիւն · չարաբանութիւն ։
Ամբաստանող · [illegible] ։ ‖ ամբաստան · ամբաստանող · չարախօս · չարաբան · դատախազ · ոստխ ։
Ամբերդ · [illegible] ։ ‖ արագածոտն ։
Ամենեքին · [illegible] ։ ‖ ամենեքին · ամենեքեան · բոլորովին · բնաւին · համբուն · համակ ։
Ամընչնալ ։ Ամընչցնել · և այլն ։ ‖ տես Ամըչնալ · Ամըչցնել · և այլն ։
Ամըչկոտ · [illegible] ։ ‖ ամօթխած · ամօթածու · ակնածու · պարկեշտ ։
կմ՛ ծնկածեր · ծնգածեր · պատկառուկ · պատկառոտ · պատկառօղ · պատկառ ։
խիստ Ամըչկոտ ։ ‖ ամօթաղկեաց · ամենապատկառ · բազմապատկառ ։
Ամըչկոտութիւն · [illegible] ։ ‖ ամօթխածութիւն · ամօթածութիւն · ակնածութիւն · պատկառանք ։
Ամըչնալ · [illegible] ։ ‖ ամաչել · պատկառել, կմ՛ պատկառել · ակնածել · ակնկորել ։

կէ՛, յանձն լինել · զանձն ի հարկանել · ըմ_բռնել յանձնէ [illegible] · զանձն զգենուլ · կորա_նալ յանձնէ [illegible] · կոր 'ի գլուխ լինել · ան_կանիլ երեսաց : տես և Հիմար ընել :

Ամըչնալէն կարմրիլ, կամ կարմրտկիլ : || շառագունիլ · շիկնիլ :

Ամըչնալով հեռանալ, կամ փախչել : || Թանձրանալ [illegible] · խորշել :

Ամըչնալով հեռանալը : || Թանձրութիւնք · խորշանք :

Ամըչնալու · խըղճելու · [illegible] : || ամա_չելի · ամօթալի · ամօթալից · ամբամծելի · պատկառելի · պատկառ · [illegible] :

Ամըչնալու բան խօսիլ : || խօսիլ բանս պատկառանս :

Ամըչնալու անպատկառ [illegible] : || ամօթանք · ամօթոյք · ամօթալիք · [illegible] · խայտառակութիւնք · [illegible] · [illegible]ութիւնք · խայտառակութիւնք :

Ամըչնալու գործք : || տես Ամօթ բան :

Ամըչցնել · խըղճեցնել · [illegible] : || ամաչեցուցանել · պատկառել, կամ պատկառեցուցանել · ամչածեցուցանել · [illegible] · յանձն առնել · զանձն ի հարկանել · պատկառանս արկանել [illegible] · [illegible] առնել [illegible] ամօթով · ամօթ զգե_ցուցանել · ամօթապարտ առնել · կորա_ցուցանել ամօթով · կոր 'ի գլուխ առնել :

Ամըչցնելով կարմրցնել : || շառագունեցու_ցանել · շիկնեցուցանել :

Ամըչցող : || տես Ամըչկոտ :

Ամըրմնալ [illegible] · [illegible] || [illegible] :

Ամըրնոց · [illegible] ; [illegible] · [illegible] : || [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Ամըրուան : || տես Ամրուան :

Ամըրնալ · Ամըրցնել · և այլն : || տես Ամրանալ · Ամրցնել · և այլն :

Ամիսաթ · [illegible] · [illegible] : || [illegible] :

Ամիթ : || տես Համիթ :

Ամիս · այ : || ամիս · [illegible] :

Ամսէ ամիս · այսինքն այսօր : || [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Ամս [illegible] · այլ [illegible] : || [illegible] · [illegible] :

Ամսուան առաւօտ : || տես Հայոց :

Ամսուան մը · կամ մէկ [illegible] · [illegible] :
|| [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Ամսուան մը [illegible] · [illegible] : || [illegible] :

Ամսու [illegible] · կամ [illegible] · [illegible] : || [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Ամսու համրանք, կամ ամիսը համրող : || ամ_սաթիւ · ամսահամար :

Ամսու [illegible] : || ամսահամար :

Ամուլութիւն · անծնընդութիւն · [illegible] : || [illegible] · անբերութիւն · անծնունդութիւն · անծնըն_դութիւն · անպտղութիւն · [illegible] · անզաւակութիւն :

Ամսեայ, կամ ամսին : || տես Ամսոյ :

Ամէն · ամէ : || ամէն · [illegible] [illegible] :

Ամէն, կամ ամէնը · [illegible] · [illegible] · [illegible] — կէ · [illegible] || [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] :
Համայն · համօրէն · համայնում · [illegible] · [illegible] :

Ամէնը առջեւը բերել : || ածել ողջ առաջի :

Ամէնը կորսնցուց : || կորոյս զամ ողջոյն :

Ամէն օրերը : || ամէն աւուրք :

Ամէն երկիր մարդ, [illegible] [illegible] [illegible] այր և կին :

Ամէն առաւօտ, կամ ամէն առաւօտուն : || [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Ամէն անգամ, կամ ամէն ժամ : || [illegible] :

Ամէն ատեն, կամ ամէն ժամանակ : || [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Ամէն արհեստ գիտցող : || ամենարուեստ · ամենարուեստ · [illegible] · [illegible] :

Ամէն բան : || ամ իրս · ամ իր :

Ամէն բան բռնացող : || ամենակալ [illegible] :

Ամէն բան գիտցող, կամ իմացող : || ամենա_գէտ · ամենիմաց, կամ ամենիմաց · ամենա_միտ · ամենահաս · ամենահասու :

Ամէն բան ընող, կամ շինող : || ամենագործ · ամենարար · ամենաստեղծ · ամենակատար :

Ամէն բան կրցող, կամ ամէն բանի ուժը հասնող : || ամենակարող · ամենակալ · ա_մենազօր · ամենակալ · ամենակարող · ամենազօր :

Ամէն բան մարող : || [illegible] · [illegible] :

Ամէն բան ունող : || ամենատէր · ամենակալ · [illegible] · ամենատէր · ամենատու · ամենակալ · [illegible] · տես և Ամենապարգեւ :

Ամէն բան ուտող, կամ հալեցնող, կամ մաշող : || ամենակեր, ամենածախ · ամենաապական · ամենաճարակ · համաճարակ :

Ամէն բան պահող : || ամենապահպան · հանդերձապահ · [illegible] :

Ամէն բանի [illegible] : || [illegible] · համայն [illegible] :

Ամէն բանի ձեռք զարնող : || ամենահնար · ամենարուեստ · ամենարուեստ · ամենա_ձեռնարկ · ամենայն · ամենահնար : տես և խիստ Հնարագէտ :

Ամէն բանով · [illegible] : || [illegible] · [illegible] · յամէն · [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Ամէն բարեաց զրկանք · [illegible], կամ [illegible] 'ի բարեաց · [illegible] · [illegible] · [illegible], կամ 'ի բարեաց · տես և Կարօտ :

Ամէն գործ ունող : || ամենագործ · ամենա_[illegible] · [illegible] · ամենա_ձեռնարկ :

Ամէն գիւղ · ամէն տեղ, կամ ամէն տեղեր · ամ_[illegible], կամ ամէն տեղէ : || յամէն կողմանէ · յամ [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible], կամ յամ [illegible] · [illegible] · յամ · [illegible] ·

Դիզել · շարժմանակ · շարժ շարժմանակ · [illegible] · [illegible] :

Ամէն գիւղ գոցելու։ || տե՛ս Զօրս գիւղն փակելու։
Ամէն գիւղն պատել։ || տե՛ս Զօրս գիւղն պատել։
Ամէն գին։ || տե՛ս Ամէն տեղ։
Ամէն գին տարածուիլ։ || տե՛ս Ամէն տեղ տարածուիլ։
Ամէն թուր։ || տե՛ս Մէշտ։
Ամէն կերպ, կամ ամէն թեւակերպ։ || ամենայն կերպիւ. ամենայնիւ. ամենայն պարագայիւք. համենայն. ամենայնիւ։
Ամէն համ ունեցող։ || ամենահամ։
Ամէն հեղ. ամէն անգամ։ || յամ նուագ։
Ամէն մարդ. հէր մէկը։ || ամ որ. իւրաքանչիւր որ. այր իւրաքանչիւր. այր ըստ առնէ։
Ամէն մէկ ազգ։ || ազգ առ ազգ. ազգ իւրաքանչիւր։
Ամէն մէկը. հեր մէկը։ || իւրաքանչիւր. իւրաքանչիւր ոք. այր իւրաքանչիւր. անձինք, կամ անձնիւր. մի մի. միոյ։
Ամէն մէկը սրտով։ || մի ըստ միոջէ. այր ըստ առնէ։
Ամէն մէկը տալ։ || համեմատակել։
Ամէն մէկին։ || առ մի մի, կամ առ մի. մին։
Ամէն մէկ ախորժին չորս համեմատ։ || առ մի ախորժ չորք օրինականին։
Ամէն պտուղ ունող, կամ տուող։ || ամենապտուղ. ամենաբեր։
Ամէն սահմանուած։ || համամասնութեամբ. համեմատեալ։
Ամէն տարի. հէր եօւ։ || ամի ամի. ամ յամէ. ամ ըստ ամէ։
Ամէն տարուան։ || ամ ըստ ամեայ։
Ամէն տարեկան։ || տարեկան. ամեն ամենաբերկանյ։
Ամէն տեղ, կամ ամէն գ. ի. || ամ ուրեք. յամ ամենայն. ընդ ամ ամենայն. վեր 'ի վայր. 'ի վեր և 'ի վայր. 'ի վայր և 'ի վեր. գիր օրինակ.
Ամէն տեղ նոյնը կը կրկնէ։ || 'ի վեր և 'ի վայր զնոյն յեղյեղէ։
Ամէն տեղ անունը ելած, կամ } տե՛ս Աշ-
Ամէն տեղ չաւ ելած։
խարհս չաւ ելած։
Ամէն տեղ եղող. ինչպէս է Աստուած։ || ամենայն վայր. ամենատեղի։
Ամէն տեղ իշխող. ինչպէս էր Քրիստոս։ || ամենատեղեաց։
Ամէն տեղ նայող, կամ ամէնուան վրայ նայող, կամ ամէնը բան տեսնող։ || ամենատես. ամենահայեաց. ամենատեսեաց. ամենադէտ։ ամենատեսական։
Ամէն տեղ չաւ ըլլալ. Ամէն տեղ չաւ ընել. և այլն։ || տե՛ս Խիստ Չաւ ըլլալ. Խիստ Չաւ ընել. և այլն։
Ամէն տեղ տարածուած։ || համատարած. համատեսիլ. ամենատեսիլ. ամենատարած. ընդհանրատարած. համածաւալ. ամենածաւալ. ամենատարող. ամենածիր. համատարած։
Ամէն տեղ տարածուիլ, կամ ամէն գին եալ ըլլալ։ || համատարածանիլ. համատարած սփռիլ. համատարած ծաւալիլ։
Ամէն տեղէ։ || տե՛ս Ամէն գին։

Ամէն տեղէ ժողված, կամ ամէն գին աշխարհէն եկած։ || ամենաժողով. համաժողով. ամենախառնութիւն. համախմբութիւն. համագումար. աշխարհագումար. աշխարհաժողով. աշխարհախառնութիւն։
Ամէն ցաւ բժշկող։ || ամենաբժիշկ. ամենաբուժ։
Ամէն օր. հէր կիւն։ || յամ աւուր. զամ աւուրս. զօր ամ. զօր հանապազ. հանապազօր. աւուր աւուր. աւուրց յաւուրս, կամ յաւուրց յաւուրս. օր ըստ օրէ, կամ օր ըստ օրէն։
Ամէն օրուան. հէր կիւնլիք։ || ամ աւուր. հանապազորդեայ. աւօրեայ. աւօրական. աւօրէական. ամէնօրէն. հանապազորդ. հանապազորդական. հանապազօրեական. գիր օրինակ.
Ամէն օրուան խորհուրդը։ || աւօրեայ ճառն։
Ամէն օրուան հացը։ || հանապազորդ կերակուր, կամ հանապազօրեան հացն։
Ամէն օրուան կերերը հասցուց։ || զօր ըստ օրէ մուտան վաստակոց։
Ամէնէն։ || ըստ. յամենայն. յամենեցունց. յամենայնի, կամ ամենայնի։
Ամենէն անէծք ունող։ || հրապարակականեծ։
Ամենէն, կամ ամէնը մարդէ կերած, կամ համ. տես. ըրած։ || հրապարակածանօթ. հրապարակահարակ։
Ամենէն կրած։ || հրապարակական։
Ամենէն ունեցուած։ || հրապարակատես. հրապարակացոյց։
Ամէնը։ || ամէն. բոլորն. բովանդակն. և այլն։ տե՛ս 'ի Ամէն բառն։
Ամէնը գնող։ || ամենագնող։
Ամէնը ըրցող։ || ամենալցոյց։
Ամէնը կործանող, կամ ջնջող։ || ամենակործան. ամենականորոյ. համակործանիչ։
Ամէնը մէկէն։ || ամէն միանգամայն. ըն ամ. ընդ ամենին. գիր օրինակ.
Երբեմն մարդ կ'ուզէ մարդ Ամէնը մէկէն հաւաքեր հորդ էլիս։ || այր և կին ընդ ամ, ելին ոգիք հարիւր։
Տղայ ու ծեր Ամէնը մէկէն՝ հաւաքեր հաջի էլին։ || ծեր և տղայ ընդ ամենին ելին առաջ հաւաքար։ տե՛ս և Ամէնքը մէկէն։
Ամէնը մէկ տեղ։ || տե՛ս Ամէնքը մէկէն։
Ամենուն, կամ ամէնուն միաբանութիւն։ || հասարակ. հասարակաց. հասարակական. ընդհանրական. հանրական. կաթողիկէ. կաթուղիկեայ։ տե՛ս և Ընդհանուր և Հասարակ։
Ամենուն աչքը եղող։ || երևելի. մեծահամբաւ. ամենատեսելի։
Ամենուն առջև։ || ամենայն ամենեցուն. հրապարակաւ. յայտնապէս։
Ամենուն բաշխող, կամ տուող։ || ամենաբաշխ. ամենապարգև. ամենատուր։
Ամենուն խառնել։ || հրապարակել. հրապարակել։ տե՛ս և Չաւ ընել։
Ամենուն լսելով. ամենուն առջեւ։ || լուր 'ի լուր ամենեցուն, կամ 'ի լսել ամենեցուն։
Ամենուն հայր։ || ամենահայր։

Ամենուն վրայ իշխող, կամ տէր, կամ ամենուն թագաւորներու գլուխ ։ || ամենատէր · ամենիշխան · ամենիշխող · ամենապետ · ամենաթագաւոր ։

Ամենուն ցըցնել ։ || հրապարակաւ ցուցանել · հրապարակաւ առնել · հրապարակել ։

Ամէնքը, կամ Ամէն՝ քիւլ · հէփսի · հէփսի պէ · || ամենեքեան · ամենեքին · բոլորեքեան · բոլորեքին · ամ ոք · այր իւրաքանչիւր · այր ըստ առնէ ։

Ամէնքը ազատող ։ || ամենակեցոյց · ամենազերծոյց · ամենափրկիչ · փրկիչ ամբ · փրկագործող հասարակաց ։ տես և Աշխարքս ազատող ։

Ամէնքը լուսաւորող ։ || ամենալոյս · տիեզերալոյս ։

Ամէնքը կանչող ։ || ամենահրաւէր · համահրաւէր ։

Ամէնքը կերակրող · հէփսինի պէսլէյէն ։ || ամենակերակրիչ · ամենասնոյց · ամենաբոյծ ։

Ամէնքը կլլող ։ || ամենակուլ · համակուլ ։

Ամէնքը հոգացող, կամ կառավարող, կամ ամենուն հոգ տանող ։ || ամենախնամ · ամենատեսուչ · ամենավերակացու ։

Ամէնքը մէկէն, կամ ամէնքը մէկ տեղ · պիրտէնպիրէ օղօրտան · պիրլիքտէ ։ || միագումար · միագունդ · միախումբ · միաժողով · միախուռն · միահամուռ · միաբան · միանգամայն · համանգամայն · միահաղոյն · միաբանակի · միեղինաբար · միեղինապէս · ընդ մի բերան ։

Կամ, առ հասարակ · առ հաւասար · բոլորովին · բոլորովիմբ · համօրէն · հասարակ · համակ · համայն ։

Ամէնքը մէկ մէկու ետևէ ։ || ամենեքեան մի ըստ միոջէ · մի զկնի միոյ ամենեքին · այր ըստ առնէ ։

Ամէնքը մէկ տեղ ։ || տես Ամէնքը մէկէն ։

Ամէնքը ներքև վրայ ընող ։ || ամենավրդով · ամենախռով · ամենածուփ · ամենակործան · համակործան ։

Ամնել · ամն մէջ դնէն ։ || տես Ամանը դնել ։

Ամուլ · զաւակ չբերող · խըսըր ։ || ամուլ · անզաւակ · անծին · անծնունդ · անծննդական · անբեր · անբեղմնաւոր · անպտղաւոր ։

Ամուլ՝ կենդանի ։ || տես Սաւերջ ։

Ամուլ կնկան զաւակ, կամ ամուլ կնկանէ ծնած ։ || ամլածին · ամլորդի · զաւակ ամլածին · ծնած ամլոյ · ծնունդ ամլոյ · ծնեալ յամուլ մօրէ ։

Ամուլ ըլլալ · գըսըր օլմագ ։ || ամուլ լինել · ամլանալ ։

Ամուլ ըլլալը ։ || տես Ամլութիւն ։

Ամուձայ ։ * || հօրեղբայր · եղբայր հօր իւրոյ ։

Ամուսին · էհլի ։ || ամուսին · եղար · կողակից · կողաբաղ · կողամաս · զուգակից · լծակից · կենակից · կենաց կցորդ ։

Ամուսինը սիրող ։ || ամուսնասէր · եղբայրասէր ։

Ամուսնանալ ։ || տես Կարգուիլ ։

Ամուսնացնել ։ || տես Կարգել ։

Ամուր · պինտ · բէք · խալըն · խայիմ · մահքեմ · || ամուր · պինդ, կամ պինդ · խիստ · սերտ · կարծր · հաստ · կուռ · հոծ · ամրամ ։

Կամ, յամուր · ամրական · հաստատ · ամրագին · ամբռնաւ · անսասանելի · քաջ · կայուն · կացուն · հաստատուն · կանգնաւոր · տոկուն · ուրոճաղ · ագուռ · տրամ · զօր օրինակ ·

Ամուր պահել իր սիրտը ։ || սրտաճաղ ունել զմիտս իւր ։

Ամուր կենալ ջրի մէջը ։ || ագուռ կացցէ 'ի ջուրս ։

Ամուր գետնի վրայ գրել ։ || գրել 'ի վերայ տրամ երկրի ։ Կամ

Ամուր ու պինտ տեղ մը չէքինմով վար կենալ ։ || զետեղել ինչ տրամ և սերտ՝ ուռուամբ երկաթի հաստանէր ։

Կամ այսպէս · հաստատութիւն · հիմնաւոր · անխախտ · անխախտութ · անվկանդ · անընդդատ · անսասան · անսասանելի · անդողդոջ · անվթար · անշարժ · անշարժական · անշարժելի · անսասանելի · անխախտելի · անդրդուելի · անվթարելի ։ տես և խիստ Ամուր ։

խիստ Ամուր · պինտ տեմուր · բէք խայիմ · բէք խալըն · բէք մահքեմ ։ || ամրագոյն · կարծրագոյն · խստագոյն · պնդագոյն, կամ պնդագոյն · սերտագոյն · հաստագոյն · հաստատագոյն · սեռնագոյն · սաստկագոյն · ուժգնագոյն · հաստատամտագոյն · հաստատաբեստագոյն ։

Կամ, ամրագին · կարծրագին · պնդագին · սաստկագին · սեռագին · հաստագին ։

Կամ այսպէս · ևս ամրագոյն · ևս կարծրագոյն · ևս պնդագոյն · ևս պնդագին · ևս սերտագոյն · ևս սաստկագոյն ։

Եւ կամ այսպէս · ամրեղ · ամրամուր · ամրակուռ · ամրաշէն · ամրապինտ · ամրապինդ · քաջապինտ · քաջապինդ · խստապինտ · խստապինդ · հաստապինտ · հաստապինդ · հաստամէստ · հաստատահետ · հաստահիմն · հաստամամտ · հաստահեղոյս · ամրակայմ · պնդակայմ · հաստակայմ · հաստակէնտ · հաստապարական · հաստախարիսխ · ամրախարիսխ · կարծրախարիսխ · վիմախարիսխ · հաստակառոյց · ամրակառոյց · կարծրակառոյց · կարծրակերտ · կարծրանիւթ · կարծրատար · կարծրատեսակ · տրամախիտ · վիմարդեան · վիմարդեայ · վիմարդ · քարացեալ · տալացեալ · արձանացեալ ։

Ամուր · Հէյ ։ || ամրութեամբ · ամրապէս · պնդապէս · պնդապէս · սաստկապէս · սեռապէս · բռնապէս · դառնապէս ։ որպ. 'Պետրոս ելաւ, ու խիստ Ամուր լացաւ ։ || և ելեալ արտաքս ելաց դառնապէս ։

Կամ, ուժգնակի · ուժգնաբար · բռնաբար · բռնութեամբ · բուռն · խստիւ ։

Կամ այսպէս · ամրագոյնս · պնդագոյնս · պնդագոյնս · սաստկագոյնս · ուժգնագոյնս · բռնագոյնս · խստագոյնս ։

Եւ կամ այսպէս · պինդ · կուռ · քաջ · սերտ · ուժգին · սաստիկ · և այլն որպէս 'ի բառն Ամուր ։

Ամուր աղեղ · խաւի եայ ։ || աղեղն հաստ · հաստաձիգ աղեղն · պնդաձիգ աղեղն ։

Ամուր ոտքի ունող ։ ‖ հաստատաոտեան ։
Ամուր բռնել ․ այլև ձգել ։ ‖ ամրապէս ունել ․ ամրապէս կալնուլ ․ քաջ կալնուլ ․ անդադար պնդ_ բռնել ․ քաջակալ լինել ։
Ամուր բռնող ․ այլև ձգող ։ ‖ ամրակալող ․ քաջակալ ․ բռնակալ ։
Ամուր գամած ։ ‖ հաստատաբեւեռեալ ․ [illegible] ։
Ամուր գամել ․ ‖ հաստատապէս բեւեռել ․ հաստա_ տաբեւեռ ամրացնել ․ բեւեռապնդել հաստա_ տել, կմ՛ ամրացուցանել ։
Ամուր գոցած ։ ‖ ամրափակ ․ ամրածածկեալ ։
Ամուր գիծ ։ ‖ ամրակողմն ․ ամրակողմ ․ ամ_ րակողմն կողմ ․ ամրակողմ կողմն ։
Ամուր դնել, կմ՛ անշարժ որ դնել ։ ‖ ամրակայ կատարեցուցանել ․ անշարժաբար զետեղել ․ հաս_ տատացուցանել ․ հաստատել ։ տես և Ամուր կեցուցանել ։
Ամուր դնող, կմ՛ անշարժող ։ ‖ ամրակայ կացուցանող ․ հաստատարարայն զետեղող ․ հաստատուցիչ ։
Ամուր զարնել, կմ՛ ծեծել ։ ‖ սաստիկ հար_ կանել ․ խստիւ զարկանել ․ տես և Զարկա_ նել ։
Ամուր զարնող ․ կմ՛ ծեծող ։ ‖ ուժգնահարող ․ հարուածող ։
Ամուր ըլլալ ։ ‖ տես Ամրանալ ։
Ամուր թունել ։ ‖ 'ի ձայն [illegible] ․ բարձրաձայն ասել ։
Ամուր խարիսխ ունող ։ ‖ ամրախարիսխ ․ հաստատախարիսխ ․ կարծրախարիսխ ։
Ամուր խօսել ։ ‖ բարձրաձայն խօսել ․ բարձ_ րաձայն բարբառել ․ բարձրաբարբառ գո_ չել ։
Ամուր խօսող ։ ‖ բարձրաձայն ․ բարձրաբար_ բառ ․ ուժգնաբարբառ ։
Ամուր ծածկող, կմ՛ ամուր ծածկած ։ ‖ ամ_ րածածուկ ․ ամրածածկոյթ ․ քաջածա_ ծուկ ։
Ամուր ծածք, կմ՛ ամուր ծածքունող ։ ‖ հաս_ տայարկ ․ կարծրայարկ ․ ամրաձեղուն ․ կարծրաձեղուն ․ ամրածածուկ ․ կարծ_ րածածկոյթ ․ կարծրացու ։
Ամուր ծեծել ։ ‖ տես Ամուր զարնել ։
Ամուր կանչել, կմ՛ ամուր ձայնել ։ ‖ 'ի ձայն բարձր աղաղակել ․ բարձրաձայն գոչել ․ բարձրաբարբառ կարդալ ․ մեծաձայն բո_ ղոքել ․ մեծաբարբառ ձայնել ․ ուժգնա_ հնչակ կառաչել ․ մեծաձայն ձայնել ․ մաղա_ կաւ լինել ․ բացագանչել ․ փողել ․ կար_ գալ ։
Ամուր կանչող ։ ‖ բարձրաձայն ․ բարձրա_ բարբառ ․ բարձրագոչ ։
Կմ՛, մեծաձայն ․ մեծագոչ ․ մեծաբարբառ ․ բազմաբարբառ ․ սաստկաձայն ․ ուժգնագոչ ․ մաղակաւոր ։ տես և Ամուր ձայն հանող ։
Ամուր կենալ ․ ամուր մնալ ․ այլև յենուլ ։ ‖ պինդ կալ ․ հաստատուն կալ ․ 'ի հաստատ կալ ․ հաս_ տատութեամբ կալ ․ կալ յանհաստատն ․ ամրա_ կայ կալ ․ ամրապէս մնալ ։
Կմ՛, անյողդողդ կայանալ ․ հաստատամիտ մնալ ․ հաստատամտել ․ հաստատա_ տել ․ հաստատել ․ խստանալ ․ պնդել, կմ՛ պնդիլ ․ ամրանալ ․ կայկայել ․ կայանա_ լ ․ [illegible] ։
Ամուր կենալ տալ, կմ՛ ամուր հանգստեցնել ․ ‖ պինդ ունել ․ հաստատութեամբ պահել ․ 'ի հաստատ կացուցանել ․ յանհաստատն դնել ․ անշարժ կացուցանել ․ ամրապէս պնդել ․ հաստատութեամբ կառուցանել ․ հաստատագոյն ամրացուցանել ։
Կմ՛, անյողդողդ կայանացուցանել ․ հաստատա_ միտ առնել ․ հաստատամտեցուցանել ․ հաստա_ տել ․ հաստատել ․ խստացուցանել ․ պնդել ․ պնդեցուցանել ․ ամրացուցանել ․ ամրացու_ ցանել ։
Ամուր կեցող ․ այլև մնացող ։ ‖ պնդակայ ․ հաստատակեաց ․ 'ի հաստատ կացող ․ յանհաս_ տատն կայցող ․ հաստատուն ․ հաստա_ տուն ․ ամրակայ ․ պինդ ․ հաստատա_ միտ ․ ամրախորհուրդ ․ անյողդողդ ։
Ամուր կծծող ․ Ներդոնն է ընկերներ, Փիլոփօնիւ, և այլոց նման պրղպեղենոց ։ ‖ գիշամիճ ․ փոճակ ։
Ամուր ձայն հանել ․ ‖ ուժգին հնչել ․ քա_ ջահնչել ․ քաջահնչող լինել ․ ուժգնահնչակ լինել ։
Ամուր ձայն հանող ։ ‖ քաջահնչող ․ քաջահնչ_ չակ ․ քաջաձայն ․ ուժգնահնչակ ․ ուժգնա_ բարբառ ․ խրախուսաձայն ․ խրոխտահնչակ ։
Ամուր ձանձրալ լալ ․ ճիճիփանչել լալ ․ կօտնոր կօտնոր լալ ։ ‖ կականել ․ կականել ․ կական բառնալ ․ կականական ձայնիւ լալ ․ ողբա_ ձայն կոծել ․ դառն արտասուս թափել ․ յողորմ արտասուս քամել ․ գոյժ առնուլ ․ գոյժ գնել ․ գուժել ․ գուժկալ ։
Ամուր ձանձրալ լալը ․ կօտնոր կօտնոր լալը ։ ‖ կա_ կանք ․ կականումն ․ գուժումն ․ գոյժ ․ ձայ_ նարկութիւն, կմ՛ ձայնարձակութիւն ողբոց ։
Ամուր ձանձրալ լացող ․ կօտնոր կօտնոր լացող ։ ‖ կականիչ ․ կականաւոր ․ կականարար ․ կա_ կանագին ․ ձայնարկու ․ գուժարկու ․ գու_ ժիչ ․ մեծակական ։
Ամուր ձգեր ունող ։ ‖ ամրադաստակ ․ հաս_ տադաստակ ։
Ամուր մնալ ։ ‖ տես Ամուր կենալ ։
Ամուր նստող ․ այլև նեցող ։ ‖ ամրաստեղն ․ ամրանստիք ։
Ամուր շինք, կմ՛ ամուր շինուածք ։ ‖ ամրակառոյց_ ցութիւն ․ [illegible] ։
Ամուր շինած, կմ՛ ամուր շինող ։ ‖ ամրաշէն ․ ամրակառոյց ․ [illegible] ․ [illegible] ․ [illegible] ․ [illegible] ․ հաստատակերտ ․ հաստատակառոյց ․ հաստատաշէն, կմ՛ հաստատաշին_ եալ ։
Ամուր շինել ։ ‖ ամրակառոյց շինել ․ ամրա_ կառուցել ․ [illegible] ․ հաստատակառոյց շի_ նել ․ ամրակառոյց կերտել ։
Ամուր ու բարձր ։ ‖ ամրաբերձ ․ հաստա_ բերձ ․ բարձրամուր ։
Ամուր չոքել ․ [illegible] ․ [illegible] ․ և [illegible] ։ ‖ ուժգին դողդղեցուցանել ․ ուժգին [illegible] ․ ուժգին [illegible] ․ ուժ_ գին աղաղել, կմ՛ աղալեցուցանել ։

Ամուր զօրել զօսոք ։ || ուժովին բռնել զզօրս ։

Ամուր պահել ։ || ամրապահեստ ունենալ . ամ_րացուցանել պահպանել . ամրութեամբ պահել . ամրապնդել ։ տե՛ս և Ամուր կե_նալ տալ ։

Ամուր պահօղ, կամ ամուր պահած ։ || ամրա_պահ . ամրապահեստ . ամրացուցանող . ամ_րափակ ։

Ամուր պարիսպ ունօղ ։ || ամրապարսպեալ . հաստատապարիսպ . ամրապատնէշ ։

Ամուր պնդել . պինդ փակել ։ || զօրել . պրկել . պնտել . պնդել . պատատել . կաշկանդել ։

Ամուր ջղեր ունօղ ։ || Ջղապինդ . Ջղապնդեալ . հաստատաջիղ . հաստատանեարդ . մկանաջիղ ։

Ամուր տեղ, կամ ամրանալու տեղ ։ || հաստատա_րան . ապաստան . ամրոց . ամրանուկ, կամ ամ_ծուկ . զօր օրինակ .

Ամուր տեղ մտնել ։ || ամրանալ յապաստա_նի, կամ մտանել յամրոցս . և կամ անկանել յամրոցս ։

Ամուր տեղ պահելօղ, կամ բնակօղ ։ || ամրա_խիտ . ամրաբնակ . անկեալ յամրոցս . ա_պաստանեալ յամուրս ։

Ամուր տեղաւորել ։ || տե՛ս Ամուր դնել ։

Ամուր փակած, կամ ամուր փակ ունօղ ։ || ամրափակ . դժուարափակ . կարծրանիգ . ունգակցորդ . ամրածածուկ ։

Ամուր փակել ։ || ամրափակել . ամրափակ պնդել ։

Ամուր քար ։ || տե՛ս Ադամանդ ։

Ամչնալ . Ամչցնել . և այլն ։ || տե՛ս Ամօթ_նալ . Ամօթցնել . և այլն ։

Ամպ . պուլուտ ։ || ամպ, կամ ամպք, և կամ ամբ ։

Ամպ մութ, կամ թև . գատըմ պուլուտ ։ || թուխպ ։

Ամպ . ճը օլմըշէր ։ || ստուերք, կամ ստուերկ . նսեմութիւն ։

Ամպ չեղած տանը գոռալ ։ || որոտալ 'ի պարզոյ ։

Ամպերու հեռուերուն, կամ խառն անցնելը . Էբինէ մամուշ, եշ պէօլէն ։ || ամպերում, կամ ամպքեալք . ամպայոյզք . ամպաշուէք . ամ_պահարութիւն, կամ ամբահարութիւն ։

Կամ, յոյզք ամպոց . ամբոխմունք ամպոց . ժխորումն օդոց . ժխորք այերաց . շմուք երկնայինք . ամպրոպական յուզմունք . ամպրոպային խռովութիւնք . ամպայոյզ ժխորմունք օդոց . գոռութիւն . գոռումն ։

Ամպերու հեռուերուն եղել . ամպէրը էօր անցնիլ ։ || ամպրոպանալ . գոռալ ամպրո_պից . յուզել ամպոց . ժխորել օդոց ։

Ամպէ գոյացած, կամ հասած եղած ։ || ամ_պածին ։

Ամպէն զարկած ։ || ամպահար, կամ ամբա_հար . ամպահարեալ ։

Ամպէ ծածք ունօղ ։ || ամպածածկ . ամպա_ծածուկ ։

Ամպէ չինած ։ || ամպեղէն . ամպագործ . ամպանիւթ . ամպայարմար ։

Ամպը ներքև վրայ ընօղ ։ || ամպայոյզ . ամ_պախռով . ամպաժխոր . ամպաշմոր ։

Ամպը քաշել . անպը տարքըլմագ ։ || ամպ_պարուրել ընել . ու ամպովք քերել ։

Ամպը քաշօղ ։ || ամպապարութ . ու ամպով քերօղ ։

Ամպի պատն ունօղ ։ || ամպապատ . ամպաթայր ։

Ամպի խուռնութեան ։ || կենցիթ ամպոց . թանձ_րութիւն ։

Ամպի հետ խառն ։ || ամպախառն ։

Ամպի շող . անգղոլ ։ || ամպաշող . ամպա_փայլ . փայլ ամպոց ։

Ամպի ալեօ, կամ գոյնի նման ։ || ամպանման . ամպակերպ . ամպատեսակ . ամ_պաձևակ ։

Ամպով, կամ գերյ 'ի ամպը զնալ ։ || ամպա_շու լինել . ամպաշուել . խաղալ 'ի յամպս ։

Ամպով, կամ գերյ 'ի ամպը գնացօղ ։ || ամ_պաշու, կամ ամբաշու . ամպաշրջիկ . ամ_պախաղաց ։

Ամպով եկօղ ։ || ամպաբեր ամպածնունդ ։

Ամպար ։ || ամբար . ամբարք . համբարանոց համ_բարք . մթեր . մշտեր . նկուղ . շտեմարան ; գործարան . համբարանոց ։

Կամ, ամբարանոց . համբարանոց . համբարոց . մթերանոց . մթերոց . կայանոց ։

Ամպար նաւի ։ || տե՛ս Դղաւի ամբարոյ ։

Ամպարը դնել, կամ ամպարը լեցնել . անպարէ քէօ ։ || ամբարել . համբարել . մթերել . շտեմարանել ։

Կամ, ամբարել 'ի շտեմարանս . ժողովել 'ի համբարանոցս . ամբարել 'ի մթերանոց ։

Ամպարը դնելը, կամ լեցնելը ։ || ամբա_րումն . համբարումն ։

Ամպարը դնօղ, կամ լեցնօղ . անպարճը ։ || համ_բարօղ . մթերօղ . մթերիչ . շտեմարանիչ ։

Կամ, ամբարանոցի . մթերանոցի . շտեմարանանոցի ։

Ամպարը դրած . անպարէ գոյած . անպարլած ։ || ամբարեալ . համբարեալ . շտեմարանեալ . մթերեալ . մթերածոյ ։

Կամ, ամբարանոցի . շտեմարանանոցի . մթերանոցի ։

Իսկ կամ, ամփոփեալ 'ի շտեմարանս . ժողո_վեալ 'ի համբարանոցս . արկեալ 'ի մթե_րանոցս ։

Ամպարի պահապան . անպար պէքճիսի ։ || համբարապահապան . շտեմարանապահ . շտե_մարանապան ։

Ամպարի վերակացու . անպար էմինի ։ || համ_բարապետ . համբարակալ . շտեմարա_նապետ ։

Ամպաքող ։ || տե՛ս Ամպի շող ։

Ամպել . պուլուտլանմագ ։ || ամպել . ամպամածել լինել . ծածկել ամպով զերեսս երկնից ։

Ամպեր ։ * || բուրվառ ։

Ամպերիէ . * մոմըլի ։ || օղինչ ։

Ամպերիէճի ։ || օղչկագործ . օղչկարար ։

Ամպըրած ։ || տե՛ս Ամպարը դրած ։

Ամպըրել ։ || տե՛ս Ամպարը դնել ։

Ամպիոն . քիւրսի ։ || ամբիոն, կամ ամպիոն . բարձաւանդ . բարձաւանդակ . բարձրա_ւանդակ . բարձրահրապարակ . բարձրաբեմ . վերնադիրակ . բեմբ . բեմ . դպրանոց . գի_տարան . դիտակ ։

Ամռան. Ամռան տուն. և այլն: || տես Ամառային. Ամառային տուն. և այլն:
Ամամուտք. Ամանոց: || տես Ամբամուտք. Ամբանոց:
Ամատերգամ, կամ ամատարամ, և կամ մարտամ. [illegible] է: || ամատեղդամ:
Ամէլաս. [illegible] է: || էմմաուս:
Ամրաւ. [illegible]: || արմաւ. ամբրաւ. պտուղ արմաւենւոյ:
Ամրաւի ծառ. [illegible]: || արմաւենի. ամբրաւենի. ծառ արմաւոյ. արմաւ:
Ամրաւի ճուղ: || արմաւենի:
Ամրաւի տերեւ հիւսած հագուստ: || սեճի:
Ամրաւի բոխի, կամ ջուր. [illegible]: || արմաւօղի. ամբրաւօղի:
Ամրաւնոց. [illegible]: || արմաւուտ. արմաւենուտ. արմաւաստան:
Ամրկեկ. [illegible]: || ամրիկ. հաստեակ. սերտեակ. հոծեակ:
Ամրնալ. [illegible]: || ամրանալ. պնտանալ, կամ պնդանալ. հաստանալ. հաստատանալ. խստանալ. կարծրանալ. արձանանալ. սալանալ. յօրանալ. կազդուրանալ:
Կամ, ամրել. սերտել. պնտել. պնդել. հաստատել. կազդուրել. յարդունել. ուրոճագել. կայկայել. կանդաղել. հաստամեստել. հաստաբեստել. պատապարել. պականել. կատագահել. հարատել. հոծել:
Ամինալ. [illegible]: || բրտանալ. կորդանալ. կոշտանալ. կոշտել:
Ամրութիւն. [illegible]: || ամրութիւն. պնտութիւն. պնդութիւն. խստութիւն. կարծրութիւն. սերտութիւն. հաստութիւն. հաստատութիւն. յարդունութիւն. ուրոճագութիւն. արձանութիւն. արձանութիւն. կայութիւն. կայկայութիւն. հաստամեստութիւն. հաստաբեստութիւն. հոծութիւն:
Կամ, հաստ. հաստուճած. անկատառն. ամուրք:
Ամրացած. [illegible]: || ամրացեալ. պնտեալ. հաստեալ. հաստատեալ. կազդուրեալ. ուրոճագեալ: տես և Ամրնալ:
Ամրցնել. [illegible]: || ամրացուցանել. պնդացուցանել. պնտացուցանել. կարծրացուցանել. խստացուցանել. կազդուրացուցանել. կազդուրեցուցանել. յօրացուցանել. կառուցանել. արձանացուցանել. սալացուցանել. վիմացուցանել. հիմնացուցանել. հիմնեցուցանել:
Կամ, պնտել. պնդել. կայկայել. սատել. հաստել. հաստատել. կանդաղել. յարդունել. կազդուրել. ուրոճագել. կատագահել. պականել. հիմնել. հիմնաւորել. արձանակել. խարսխել. հարատել. սերտել. սեղմել. ծախնել. մխել. հզօրել. հոծել: կանել. ժրել. զոր օրինակ.
Ամրցնել մարդուն սիրտը: || հզօրել զսիրտ ուրուք:
Ամրցնել իր շէնքը, կամ դրած տայախները. || հոծել զիւրոյն շինուածս, կամ զարկեալ մոյթսն:
Ամրցնել մարդը չարութեան վրայ: || կռել զոք յամպարշտութիւն:
Ամրցնել իր դրած չարիթը: || կռել զուխտս զաւ յինքեան սահմանեալ:
Ամրցնել անկած ցցերը: || ժրել զցիցս հարստեալս 'ի գետին:
Ամրցնօղ: || ամրացուցիչ. կարծրացուցիչ. խստացուցիչ. սալացուցիչ. արձանացուցիչ: Կամ, հաստարան. հաստատիչ. հաստիչ. պնտիչ. կանդաղիչ. կայկայիչ. և այլն. ոմ 'ի բայն Ամրցնել:
Ամփուշ. [illegible]: || քայլ. քայլափոխ. ոտնափոխ, կամ ոտնափոխ:
Ամփուշ առնել, կամ ամփուշ փոխել. [illegible]: || քայլս փոխել. քայլափոխել, կամ քայլափոխել. ոտնափոխ լինել. զոտն յոտանէ փոխել. քայլել:
Ամփուշ առնելը: || քայլափոխութիւն. ոտնափոխութիւն. ոտնափոխութիւն:
Ամփուշ առնօղ. [illegible]: || քայլափոխ. ոտնափոխ, կամ ոտնափոխ:
Ամփուշ ցաթկել. [illegible]: || մեծաքայլ, կամ արձակաքայլ ոստնուլ:
Ամփուշը մեծ, կամ մեծ ամփուշ առնօղ: || մեծաքայլ. արձակաքայլ:
Ամքար. [illegible] է: || ամիկ:
Ամօթ. [illegible]: || ամօթ. ամօթոյք. ամօթանք. ամաչանք. ձաղանք. կորանք:
Կամ, պատկառանք. պատկառուկ. ամօթխածութիւն. ակնածութիւն. ակնկորութիւն. խորշ. կիրք, կամ կրաւորութիւն ամօթոյ:
Ամօթ բան. [illegible]: || ամօթանք. ամօթալիք. ամօթոյք, կամ գործք ամօթոյ. գործք ամօթանաց:
Ամօթ ձգել: || տես Ամըչցնել:
Ամօթ ձգելով յաղթել: || տես խայտառակ ընելով յաղթել:
Ամօթ չունօղ: || տես Անամօթ:
Ամօթով լիք: || ամօթալի. ամօթալից. ամօթալիր. ամօթազգեաց:
Ամօթերես. [illegible]: || ամօթերես. ամօթազգեաց. ամօթապարտ. ամօթապարտեալ:

Ա Յ

Այ. ([illegible]:) || ա՜յ. յէ՜. կամ հէ՜. է՜. ո՜վ. ո՜:
Այ: * || տես Ամիս, և Լուսնկայ:
Այազ: * || պարզ. զոր օրինակ.
Այազը դնել: || դնել 'ի պարզի. արկանել 'ի պարզի:
Այազը կենալ: || կալ 'ի պարզի:
Այազը կենալով չորնալ, կամ խաւխրտաւ դառնալ: || չորացեալ կծկել 'ի պարզն. գալարեալ կարկամիլ 'ի պարզէ:
Այամուտս տասոր: * || լեկտրա:
Այասուլուս, կամ այասուլուք, և կամ այասուլլըք. * [illegible] է: || եփեսոս:
Այար: * || հանդիպակաց. հանդիպակցիս. հաւասարակշիռ. զուգակշիռ. հարթակշիռ. արժանակշիռ. կշռալի. հարթիկ. արդակ:

Այար ըլլալ ։ ‖ համդխտամէտ լինիլ ․ համ֊դխտակչիռ լինիլ ․ հաւասարակշիռ գոլ ։
Այար ընել ․ այարըննէլ, եօ այարը գօնէլ ։ ‖ համ֊դխտամէտ առնել ․ համդխէձել ։
Այար կշիռք, կմ թէրազի ։ ‖ համդխտամէտ կշիռ ․ հաւասարանէր կշռորդ ։
Այար կշռքով կշռել ․ այար թէրազին դնել ։ ‖ համդխտամէտ կշռորդաւ կշռել ․ արկա֊նել՛ի կշիռ համդխտամէտ ։
Այար չափ ։ ‖ հաւասարանէր չափ, կմ կշիռ ։
Այարով, կմ այարը գտնելով ։ ‖ կշռա֊կի ․ կշռաւկէս ։
Այարթմիշ ընել ։ * ‖ զհետ իւր մոլորեցու֊ցանել ․ զառածանել ․ ստերխւբեցուցա֊նել ․ ստերխւբել ։ տես և Մոլորցնել ։
Այարթմիշ ընօղ ։ ‖ մոլորեցուցիչ ․ ստերխւ֊բեցուցիչ ․ զառածանիչ ։
Այաք ։ * ‖ տես Ոտք ։
Այաք թաշը ։ ‖ տես Սունկ քար ։
Այաքտաշ ։ * ‖ տես Եօլտաշ ։
Այը ․ էլիֆ ։ ‖ այբ ․ ալփա, կմ ալֆայ ։
Այբին մատները, կմ երեք ձեղը ։ ‖ առեղն, կմ առեղունք ։
Այբուբեն ․ հէճէ ․ հուրուֆուլ հէճէ ։ ‖ այբու֊բենք ․ ալփաբետք ․ ալֆաբետք ․ ամթութայք ․ գծագիրք ․ գծագրութ ․ նշանագիրք ․ նշանա֊գիծք ․ գրագիծք ․ շարագիրք ․ շարագիծք ։
Այգի ․ էգին ․ պաղ ․ պէյէնէն ։ ‖ այգի ․ որթոց ։
Այգու տէր ։ ‖ այգետէր, կմ այգետեր ։
Այգեկութ ․ աքէյլուքը ․ պաղպօղլամա ․ պաղ֊պօղլամաք ։ ‖ այգեկութ, կմ այգէկութ ․ այգէկութք ․ կութք այգւոյ ։
Այգեկութ ընել ․ այգին կէսել ․ պաղ պօզլամաք ։ ‖ այգէկութս առնել ․ այգեկութ լինիլ ․ քաղել զայգի ․ կթել զայգի ։
Այգէպան, կմ ագէպան ․ պաղճը ։ ‖ այգե֊պան ․ այգեգործ ․ այգորդ ․ մշակ ։
Այգէպանութի ։ ‖ այգեպանութի ․ այգե֊գործութի ․ այգորդութի ․ մշակութի ։
Այգէստան ․ էգէսթան ․ պաղլըք ։ ‖ այգես֊տան ․ այգեստանի ․ այգեստանեայք ․ մար֊մանդք այգեաց ։
Այգեստանով լեք ։ ‖ այգաւէտ ։
Այգոզք ։ ‖ այգոզք ։
Այը ։ * ‖ արջ ։
Այըխ ։ * ‖ տես Զգաստ և Արթուն ։
Այըխնալ ։ ‖ տես Զգաստանալ ։
Այխութի ։ ‖ տես Զգաստութի ։
Այըճը ։ * ‖ արջապան ։
Այըպ, կմ այպ ։ * ‖ տես Ամօթ ։
Այըպ, կմ այպ ․ պոխութի ։ ‖ տես Արատ ․ և Մեղադրանք ։
Այըպլամիշ ընել ։ * ‖ տես Մեղադրել ։
Այըպլը ։ * ‖ տես Արատաւոր ։
Այըպսըզ ։ * ‖ տես Անարատ ։
Այըրմայ ։ * ‖ տես Զատելը ։
Այըրմիշ ընել ։ ‖ տես Զատել ։
Ային օյին ։ * ‖ սինլքոր ․ սինլիքոր ․ սնոտի ․ չնչին ․ ընկեցիկ ․ աներևակ ․ խոտան ․ խառ֊նախուխ ․ խառնամաղան ․ խառնախորիթ ։
Այլ ։ ‖ տես Որիշ, և զհետևեալս նր ։
Այլախոհ ․ * ֆէրաղբար ։ ‖ հացերեց ․ փե֊սայածու ․ փեսաւէր ․ փեսահրաւէր ․ ա֊ռագաստապան ․ մանուկ առագաստի ։
Այլախոհներ ։ ‖ մանկունք առագաստի ։
Այլախօհի պաշի ։ * ‖ հացերէց ․ հացերի֊ցապետ ․ առաջնորդապետ ։
Այլախոհութի ։ ‖ հացերիցութի ․ փեսա֊ւերութի ․ փեսայածութի ։
Այլանդակ ։ ‖ տես Անշնորք ։
Այլըխ ։ * ‖ տես Ամսական ։
Այլըխ ․ կնկան ամսական արունը ։ ‖ տես Հայց ։
Այլըխը բռնել ։ ‖ տես Հայցը բռնել ։
Այլըրը ․ * այխօռի ։ ‖ տես Քովընտի ։
Այծ, կմ ած ․ քէչի ։ ‖ այծ ։
Այծ արծօղ ․ քէչի չօպանը ։ ‖ այծորդ ․ այ֊ծարած ․ հովիւ այծեաց ։ տես և Հովիւ ։
Այծ, ու ոչխար ։ ‖ խաշն ։
Այծեր ․ քէչիլէր ։ ‖ այծք ․ այծիք ․ խաշն ․ խաշինք ։
Այծու ձագ ։ ‖ ուլ ։
Այծու ձև ունեցօղ ․ քէչի գիպի ։ ‖ այծա֊ձև ․ այծեատեսաձև ․ այծետեսաձև ։
Այծու մազ, կմ այծու մազէ գործած ։ ‖ այծեայ ։
Այծու մազէ գործած հագուստ, կամ լաթ ։ ‖ այծեայ ․ այծենակաճ ։
Այծու մուշտակի ։ ‖ այծեայ ․ այծէք ․ այծենի ։
Այծու մորթ, կմ միս ։ ‖ այծենի ։
Այծու սխտոր ։ ‖ տես Գէհ ։
Այծեղջուր ։ ‖ այծեղջիւր ։
Այծէմորդ ․ քէչի տամը ։ ‖ այծամորդ ։
Այծուպտուկ ․ քէչի մէմէսի ․ խուռմէ եօյ մէ֊նէ ։ ‖ այծապտուկ ։
Այղը ․ * ըշըլտամը յէ ։ ‖ մատակախաղձի ․ մատակախանձ երիվար ։
Այղը քեօհէյլան ։ ‖ մատակախաղնժոյգ ․ երիվար նժոյգ, և մատակախանձ ։
Այնայ ․ * հայլէ ։ ‖ հայելի ։
Այնայ ․ ծովու կէնտանի, մէծ լաղանօզի գիպի ։ ‖ խեցգետին բոլորշի ․ տաշտողան ։
Այնաճի ․ * հայլէ չինօղ ։ ‖ հայելագործ ․ ճար֊տար հայելւոյ ։
Այնաճի ․ հիլլէպազ ։ ‖ տես Խարդախ ։
Այնաճի իշի ։ * ‖ տես Աչք խաբօղ ։
Այնիհի ։ * ‖ նոյն ինքն ․ այն ինք ․ համա֊քատակ ․ նոյնատիպ ․ փեշաւոր ․ փերշա֊ւոր ։ տես և Նման ։
Այնիհուր ․ * տոոլ դուր է ։ ‖ ակատ ։
Այնօղօզ ։ * ‖ տես Ողպոս լեռ ։
Այչիչեկի, կմ այչիչէյի ։ * ‖ տես Արևա֊ծաղիկ ։
Այպ ․ Այպ ունօղ ․ և այլն ։ * ‖ տես Արատ ․ Արատաւոր ․ և այլն ։
Այսինքն ։ ‖ այսինքն ․ այսինքն է ․ այս է ․ սա է, կմ այնինքն է ․ այն է ․ նա է ։
Այվայ ։ * ‖ սերկևիլ, կմ սերգևիլ ։
Այվայ թիւյլու ․ * տաղ ։ ‖ աղուէսամաղ ։
Այվայ տէմիրի ։ * ‖ չանթաւօտ ։
Այտըն ․ * գառառ է ։ ‖ կարիա ։
Այրած ։ ‖ տես Երած ։
Այրան ․ * հարած մածնի, եօ չալըն ջուր ։ ‖ թան կաթին, կմ մածնոյ ։

Այըրէլ · Այըրէլ մրկէլ · և այլն ։ ‖ տե՛ս Ե- րէլ · Երէլ մրկէլ · և այլն ։
Այըրտ սէչի ։ * ‖ խտրանք · խտրումն · խտիր · խտրոց · միջոց · կրձինն · ջոկ ։
Կմ, խտրուն · տարբերուն · զանազանուն · զարմազանուն · որոշողուն · ընտրուն · որո- շումն · տարբերումն · զանազանակ · ևն ·
Այըրտ սէչի մէջերնին չկայ ։ ‖ չիք ընտրու- թն ընդ սա, և ընդ նա ։
Այըրտ սէչի չըլրաւ ։ ‖ ոչ էարկ զանազա- նակս ընդ մէջ ։
Այըրտ սէչի ընել ։ ‖ խտրել · խտրոցել · տար- բերել · որոշել · զանազանել · զատուցանել ՚ի մէջ · ընտրել ՚ի մէջ · ջոկել · տարադատել ։
Կմ, խտրոց արկանել · խտրուն ՚ի մէջ ար- կանել · զանազանակս արկանել · կրձինն դնել · ջոկս առնել ։
Այըրտ սէչի ընող ։ ‖ խտրող · խտրական ։
Այըրտ սէչի չընող ։ ‖ անխտիր · անաչառ ։
Այըրտ սէչի չընելը ։ ‖ անխտրութն · անզա- նազանութն ։
Այըրտ սէչի չընելով ։ ‖ անխտիր · անխտրա- բար · առանց խտրելոյ · ոչ որոշելով ՚ի սա և ընդ նա ։
Այըրտ սէչի չընելով սփռող ։ ‖ անաչառաս- փիւռ · անխտիր բաշխող ։
Այըրըլմիշ ըլլալ · Այըրըլմիշ եղող · և այլն ։ * ‖ տե՛ս Զատուիլ · Զատուող · և այլն ։
Այըրի · Էրինը ճօրած ինին, ին ինինը ճօրած Էրին · պուլ ։ ‖ այրի · այրիացեալ ։
Այըրի ըլլալ · պուլօլմագ ։ ‖ այրի լինիլ · այ- րիանալ · այրանալ ։
Այըրի ընել ։ ‖ այրիացուցանել ։
Այըրիներու տեղ, կմ օտալար ։ ‖ այրենոց · վանք այրեաց · բնակետղ այրիացելոց ։
Այըրիութն · այրի ըլլալը · պուլլըգ ։ ‖ այ- րութն · այրիութն ։
Այըրուք · Էրած բանը · Էրմիշ Էլածը ։ ‖ այրե- ցած · այրեցուցած · զոր օրինակ ·
Այըրուքը ժողվել, կմ չցրցնել ։ ‖ զայրեցածն ամփոփել · զայրեցուցածն թաքուցանել ։
Այըրուքովը բան բուսցնել ։ ‖ այրեցածովք հայթհայթել, կմ պաշարել զկարիսն ։
Այըրուք՝ սրտի ։ ‖ տե՛ս Սրտի այրուք ։

Ա Ն

Ան · ձ ։ ‖ այն · նոյն · նա · նէ · զոր օրինակ ·
Ան է, թէ չէ ։ ‖ այն է, թէ ոչ · նա է, թէ ոչ · նոյն նէ, թէ ոչ ։
Ան քաղաքը, կմ Ան մէջլիսը ։ ‖ ՚ի նոյն քաղաք · կմ ՚ի նոյն խնջոյս ։
Դիտ՛լ · առոր տեղը երբեմն կու դրուի դի- մորոշական՝ ն · զոր օրինակ ·
Ան մարդը չեմ ճանչնար ։ ‖ ոչ ճանաչեմ զայրն ։
Դիտ՛լ · կու դրւին նաև ան բառերս՝ անդր · անդի · անդադին · զոր օրինակ ·
Ան տունը գնաց ։ ‖ գնաց ՚ի տուն անդր ։
Ան լեռնէն ։ ‖ ՚ի լեռնէ անտի ։
Ան կաւէն ։ ‖ անդստին ՚ի կաւոյ ։
Անոնք · Անոնց · Անոր · Անոր համար · և այլն, առնք իրենց կարգին մէջը փնտռէ ։
Ան առենը · ան ժամանը · անձամը · օղաման ։ ‖ յայնժամ · յայնմ ժամու · ՚ի նմին ժամու · յայնմ ժամանակի · առ նովին ժամանա- կաւ · զայնու ժամանակաւ · առ ժամա- նակն · առ ժամն · յայնմ վայրի · յայնմ պա- հու · ՚ի նմին պահու ։
Ան առեններբը · ան օրերը ։ ‖ յաւուրսն յայ- նոսիկ · ՚ի աւուրսն ՚ի այնոսիկ · յաւուրս ժամանակացն այնոցիկ ։ տե՛ս և վերինը ·
Ան տեղացը, կամ Ան տեղէն ։ ‖ տե՛ս Անկէ ։
Ան տեղացի ։ ‖ բնակ · բնակաւոր · բնա- կիչ տեղւոյն ։
Ան տեղը · կամ Ան տեղուկը · օրապայ ։ ‖ յայնմ վայրի · յայնմ եռեղ · առ եռեղ ։ տե՛ս և Հոն ։
Ան տեղը շուտով ։ ‖ անդէն վաղվաղակի · անդստին ։
Ան օրը ։ ‖ նոյն օրին · առ օրին · այն օր · զայն օր · յայնմ աւուր · ՚ի նմին աւուր ։
Անալըխ ։ * ‖ մայրադիր · մայրադրաւ ։
Անաձ ։ * ‖ վիթխարեալ · դաշացեալ · աձն- ցուն ։ տե՛ս և Հանդալ ։
Անամօթ · անէրէս · էրէսի ճուր բոռուղ · ուեան- ճագ · առլանճագ ։ ‖ անամօթ · անամաչ · ան- պատկառ · ապերասան · ապերասան · ա- պառումն · յանդուգն · զոշոտ · լօշոտ · զօշ · զոշ ։ տե՛ս և Անհամեստ ։
Անամօթ ըլլալ ։ ‖ տե՛ս Անհամեստ ըլլալ ։
Անամօթութն ։ ‖ տե՛ս Անհամեստութն ։
Անանկ · անուն ։ ‖ այնպիսի · այնօրինակ · այնդոյն · այնգունակ · այնուգունակ ։
Կմ, նոյնպիսի · նոյնօրինակ · նոյնգունակ · նոյնհանգունակ · նոյնակերպ · նոյնատա- րազ · նոյնասարաս · նոյնադէմ ։
Անանկ · ձէյ · ան բաբղը · ան բաբղոն · անընու- ւէոռ ։ ‖ այնպէս · նոյնպէս · նմանապէս · նմանակի · նոյն գունակ · նոյն հանգունակ · նոյն օրինակ · զնոյն օրինակ · ՚ի նոյն օրինա- կի · նովին օրինակաւ · նովին տարազու · նոյն տարազու · նոյն քատակաւ · նոյնաքա- տակ · նոյնատարազ · նոյնասարաս ։
Կմ, ՚ի այնմ · ՚ի այնմ յարացուցի · ՚ի այնմ տարացուցի · ՚ի նմին օրինակի · ՚ի նոյն գա- ղափար · այնպիսի աղագաւ · անվրէպ ըստ նոյն ։
Անանկ է նէ · էօյլէիսէ ։ ‖ եթէ այնպէս է · եթէ այնպէս իցէ ։ տե՛ս և Ատանկ է նէ ։
Անանուն · անուն բռնող · տպօըղ ։ ‖ անանուն · անյորջորջ · անկոչ ։
Անապական · չապախանմող, իամ չապախնանժ ։ ‖ անապական · անապակ · անպակ · անեղծ · անեղծական · անապաւաղ · անաղարտ ։
Անապական դաւանող ։ ‖ անապականադաւան ։
Անապականութն ։ ‖ անապականութն · ա- նապականումն · անեղծութն ։
Անապատայ կինեիու ։ * ‖ օր չարաչչուկ, կմ ամենավրդով · օր ամենածուփ, կմ մեծա- տագնապ · օր բազմածուփ ։
Անապատ · չէօլ · չէօլլիկ · իըփիղանը ։ ‖ անա- պատ · ամայի · ամայ · ամայութն · յամայ- ութիւն ·

ութիւն . խոպան . անշէն . անբնակ վայր . զերծ տեղի ։
Աննպատ գտանել . աննպաստ ըլլալ ։ || աննպատանալ . ամայանալ . խոպանանալ . անմարդանալ ։
Կամ, աննպատ լինիլ . ամայի լինիլ . անբնակ լինիլ . խոպան լինիլ ։
Աննպատ գտանելը, կմ աննպատ ըլլալը ։ || ամայութիւն . յամայութիւն ։
Աննպատ դարձած ։ || աննպատացեալ . ամայացեալ . խոպանացեալ ։
Աննպատ դարձնել . աննպատ ընել ։ || աննպատացուցանել . ամայացուցանել . խոպանացուցանել ։
Կմ, աննպատ առնել . դնել յաննպատս . անմարդիս կացուցանել . անբնակ առնել ։
Աննպատէ վազած ։ || աննպատահոս ։
Աննպատը բնակող, կմ կեցող ։ || աննպատաբնակ . աննպատաբուն . աննպատակեաց . աննպատաւոր . աննպատական . աննպատային . ամայաբնակ ։
Աննպատը դանդրէած , կմ հասըլ եղած ։ || աննպատական . աննպատային . աննպատաւոր ։
Աննպատը ժուռ եկող . [illegible] ։ || աննպատաշրջիկ ։
Աննպատը մեծցած , կմ սնած ։ || աննպատասուն . աննպատասնեալ . աննպատաբոյծ ։
Աննպատը սիրող ։ || աննպատասէր . ամայասէր ։
Աննպատական ։ || տես Աննպատը բնակող . և Ճգնաւոր ։
Աննպօղու ։ * տես Նպօղի ։
Աննաջող ։ || անյաջող . ձախող . ձախորդ . ընդդիմակ . ներհակ . հակակիր . վշտալի . վշտական . տաղտկալից . դժուար . դժնդակ . դըժ-ոխ . դժպատեհ ։
Աննաջողութիւն ։ || անյաջողութիւն . ձախողութիւն . ձախորդութիւն . ընդդիմութիւն . ներհակութիւն . նեղութիւն . դժպատեհութիւն . փորձանք . չարաչարութիւն չարադէպ պատահումն . պատահար . տաղտկութիւն . վիշտ . աղէտ ։
Աննաւիկ . չուաղօղ ։ || աննաւիկ . անգրաւ . անծովաձև . անգաղթ ։
Աննաւութիւն . աննաւոր բնութիւն . հաղորդող ։ || աննաւութիւն . պատճառութիւն . պատճառերեւութիւն ։
Աննմանութիւն . աննմանս որեք ըլլալը . նմանը չունենալը ։ || աննմանութիւն . պայծառութիւն . ձիշդութիւն . պայծառափայլութիւն . անբաւութիւն . անհաւատութիւն . անզուգութիւն . անխոտութիւն ։ տես և Անխախտութիւն . և խոնարհութիւն ։
Աննման . հոյակապ ։ || աննման . չքնաղ . կենդանի . սքանչ . սքանչ . պայծառ . պայծառական . պայծառ . չքնաղ . մեծափառ ։
Աննման՝ մեծաւ ։ || մեծանալ ։
Աննման՝ մարդ . խենդ չուղող . ընծայող . բանդ . հոլ մարդ . աղբը աղամ ։ || աննման . անբան . անխօս . անխօսուն . անմարդադրոյն . աննաւագոյն . չքնաղադարդ . պայծառադարդ . չքնաղադարդ . աննմանադարդ . պայծառադարդ . տօնադարդ . դաշնադարդ ։

Կմ, աննմանաձև . պայծառաձև . տօնաձև . դաշնաձև . մարմաձև . խորհրդական . ընտրոյս . ընչաւոր մարդ , կմ այր ընչաւոր ։ տես և Անխախ ։
Անմասուն բաժնելու թօռ ։ || տես թօռ անմասուն բաժնելու ։
Անմասուն պոհող ։ || անմասնաղոհ ։
Անմասուն ըլլալ . անմասուն դառնալ ։ || անմասնանալ . պայծառանալ . տօնանալ . դաշնանալ ։
Կմ այսպէս . անմասուն լինիլ . յանմասուն դառնալ . ՚ի պայծառ փոխիլ . և այլն ։
Անմասուն մարթելը ։ || անմասնադէնութիւն ։
Անմասուն մարթող ։ || անմասնադէն . պայծառադէն . տօնադէն . դաշնադէն ։
Անմասուն պահող ։ || անմասնապահոյց . պայծառապահոյց . տօնապահոյց . տօնապահած . տօնապահած ։
Կմ, անմասնաբոյծ . պայծառաբոյծ . տօնաբոյծ ։
Անմասուն պզտիկ ։ || անմասնիկ ։
Անմասուն վայրի ։ || տես Վայրի անմասուն ։
Անմանաց ժողով . հոյլան աքսորեալ ։ || նախիր . նախճիր . պայծառ . Ջոկ . Ջոկեր ։ տես և Ժողով ։
Անմանու . անման եղածը . հոյլերը ։ || անմանական . պայծառական . տօնական . դաշնական . ճոխական ։
Կմ, անմանային . պայծառային . տօնային . դաշնային ։
Կմ, անմանեղէն . պայծառեղէն . տօնեղէն . դաշնեղէն . անմանավայել պէրճանար ։
Անմանու բերնէ ելող ։ || բառառնութիւն . դիմառնութիւն . գերանձնութիւն . բառառնական բան ։
Անմանու բերնէ խօսելով ։ || բառառնաբար . դիմառնաբար . գերանձնաբար ։
Կմ, բառառնութեամբ . դիմառնութեամբ . գերանձնութեամբ ։
Անմանու զգեստ առնող . հոյլան ասպանը ։ || անմանազգեստ . պայծառազգեստ . տօնազգեստ . դաշնազգեստ . հօձանազգեստ . վայրենազգեստ ։
Անմանու գունը ։ || ցռուկ ։
Անմանու էգը ։ || մատակ ։
Անմանու հետ չար գործելը ։ || անմանագիտութիւն . անասնազանցութիւն ։
Անմանու հետ չար գործող ։ || անմանագէտ . անասնազանց ։
Անմանու ձայն ։ || կառաչ . կառանչ . կառաչիւն . կառաչումն . բառաչումն . բառանչումն . բառաչիւն , կամ բառանչիւն . բառաչ . բառանչ ։
Անմանու ձայն հանել ։ || բառաչել . բառանչել . կառաչել ։
Անմանու միս ։ || պայծառեղէն . պայծառեղէն ։
Անմանու նման . հոյլան ձեւով . հոյլան էօրը ։ || անմանանման . անասնամիտ . անասնական . անասնանման . անասնաձեւ . անասնադէմ ։
Կմ, պայծառաձեւ . պայծառակերպ . պայծառաձեւ ։
Անմանու պէս . հոյլան կերպ ։ || անմանաբար

ալէս • պաճարալէս • առճառալէս • դուճա_ րալէս ։

Կմ, անատեղար • պաճարաբար • առճա_ րաբար • դուճարաբար ։

Եւ կմ, իբրև զպաճառ • համդոյն պատճառի • 'ի տեղ պատճառաց • զօրէն անասնոց ։ տես և Անասնու նման ։

Անասնու պէս կեցող ։ ‖ անասնակեաց • անասնակենցաղ • պաճարակենցաղ ։ տես և Անասնուն մարդ ։

Անատուճած • նէշէփսիզ • մէրէթսիզ ։ ‖ անտեղ • տեղուրաց • սաղուկեալ ։

Անտեղութիւն ։ ‖ անտեղութիւն ։

Անատան տօզմայ ։ * ‖ տես Մօրէ մերկիկ ։

Անատենը ։ ‖ տես Ան ատենը ։

Անատօլու ։ * ‖ ասիա, կմ փոքրն ասիայ • միջերկրեայք • միջերկրեայք ։

Անատօլու երթալ ։ ‖ գնալ 'ի միջերկրեայս ։

Անատօլուէն անցնիլ ։ ‖ անցանել ընդ միջերկրեայս • անցս է միջերկրեայս առնել • քերել առ միջերկրեօքն ։

Անատօլուի մէլթալիի ։ ‖ միջերկրական ։

Անարատ • արատ մը չոլմայան • լէքէսիզ • այըպսըզ • մաhանասըզ ։ ‖ անարատ • անբիծ • անբիծ • անաղտ • անկեղտ • չքնաղ • անշաղախ • անտեղծ • անախտ • անապականելի • աներկեան • անբասիր • անմեղադիր • անգաւառալար • անստգտանելի ։

Անարատ կնիկ ։ ‖ անարատուհի ։

Անարատութիւն • արատ մը չոլմամագ ։ ‖ անարատութիւն • անբծութիւն • անաղտութիւն • անկեղտութիւն • անբասրութիւն • աներկեանու թիւն • անմլթարութիւն ։

Անարգ ։ ‖ տես Գէջ ։

Անարգանք ։ ‖ տես Նախատինք, և Քամահանք ։

Անարգանք տալ ։ } տես Նախատել, և Քամահրել ։
Անարգել ։ }

Անարգօղ • անարգանք տուօղ ։ ‖ տես Նախատօղ, և Քամահրօղ ։

Անարժան • արժանի չէլըմայան • նէլայըք • անէլայըք ։ ‖ անարժան • անպատշաճ • անպատշաճ • անճահ • անմարթ • չմարթու • չմարթուն • անպատեհ • դժպատեհ • չնարդ • չանարդ • չանարդի • չանարդագ ։

Անարժանութիւն • նէլայըքլըգ ։ ‖ անարժանութիւն ։

Անառօրգա, կմ անարգուա, և կմ անգարբա • ... է ։ ‖ անարգաքա ։

Անաֆօռ • * ջրի ... ։ ‖ շրջանք ջուրց • պըտոյտք ջրոց • ջրապտոյտ ։

Անաֆօռլու տեղ ։ ‖ շրջանաւոր ջուր • ջրապտոյտ տեղի ծովու, կմ գետոց • սահանք ծովու, կմ պտոյտ ։

Անբախտ • բախտ չոլմայան • բախտը չէօլմայան • բախտիզ • ուղուրսըզ ։ ‖ անբախտ • անբաղդ • դժբախտ • վատաբախտ • վատաբաստ • չարաբախտ • չարաբաստ • ապաբախտ • պարսաւաբախտ ։

Կմ, վատաբախտիկ • վատաբաստիկ • չարաբախտիկ • չարաբաստիկ • չարապատահ • վատափառ • վատաշնորհ • վատանշան • մակոն • մակաման • անյաջող • անյաջողակ • պան_

գոյր • հէգ, կմ հեգ, և կմ հէք ։ տես և խեղճ ։

Անբախտ ըլլալ ։ ‖ տես Բախտը չբանիլ ։

Անբախտութիւն • բախսըզլըգ • ուղուրսըզլըգ ‖ անբախտութիւն • անբաղդութիւն • դժբախտութիւն • վատաբախտութիւն • տարաբախտութիւն • չարաբախտութիւն • պարսաւաբախտութիւն • չարաբաստութիւն • մակոնատութիւն • հեգութիւն ։ տես և խեղճութիւն ։

Անբախտութիւն համդիպիլ • ուղուրսըզլըգ հանդիպել ։ ‖ ձախողիլ • ընդ ձախող դնալ • ձախորդ ելից պատահիլ • վրիպիլ 'ի բախտէ • զանբախտութիւն ողջունել ։

Անբան • տիլսիզ • հայվան ։ ‖ անբան • ապաբան • անմիտ • անխօս • անխօսուն • անասուն • անմռունչ • անբարբառ ։

Անբարեպաշտ • բարեպաշտ չէղող ։ ‖ անբարեպաշտ • աներկիւղած ։ տես և Անհաւատ ։

Անբարեպաշտութիւն • բարեպաշտ ըլլալը ։ ‖ անբարեպաշտութիւն • աներկիւղածութիւն • դժպաշտութիւն • չարապաշտութիւն ։ տես և Անհաւատութիւն ։

Անբնակ • չընակուօղ • վիրան ։ ‖ անբնակ • անմարդաբնակ • անշէն • ամայի • անմարդաբնակ • անապատ ։ տես և Աւերակ ։

Անբնական • բնութէ դուրս • դուրս չելօղ • ... • տուլըրըղ ։ ‖ անբուն • անբնիկ • անբնական • անբնաւոր • անբնածին • անբուն • անհարազատ • եկամուտ • օտարամուտ • օտարական • օտարոտի • նցկաւոր ։

Անգամ ։ ‖ տես Հեղ ։

Անգամ անգամ ։ ‖ տես Երբեմն ։

Անգամ անգամի վրայ ։ ‖ տես Հեղ հեղի վրայ ։

Անգամ մը ։ ‖ տես Մէկ հեղ մը ։

Անգամ մընալ ։ ‖ տես Մեկմընալ ։

Անգան ։ ‖ տես Ոււշ ։

Անգթութիւն • մէրհամէթսիզլիք ։ ‖ անգթութիւն • անողորմութիւն • անագորոյնութիւն, կմ անագորոնութիւն ։

Անգութ • ... • մէրհամէթսիզ • տահիմսիզ ։ ‖ անգութ • անողորմ • անգիւղծ • անգորով • անագորոյն • անագորոն • անագորուն • անհամբոյր • քարասիրտ • խստասիրտ • խստամիտ • խստամիտական • աժգահութեամբ • ամարդի • անգթական • անգթանեկ ։

Անդադար • փասըզ ։ ‖ անդադար • անհանգիստ • անդուլ • անդուլակի • անդուլակի • անընդհատ ։ տես և Միշտ ։

Անդամ • ... • ... • ... ։ ‖ անդամ ։

Անդամը կտրած, կմ պակաս ։ ‖ անդամատ • անդամահատ • կրճատ • կրճատակալ • անդամազերծ ։

Անդամներու խաղը ։ ‖ տես Խաղ • օյնամ ։

Անդամներու տախտութիւն ։ ‖ անդամատութիւն • անդամախեղութիւն • խեղանդամութիւն • խեղութիւն • հաշմութիւն ։

Անդամալուծ • ... • ... • ... ։ ‖ անդամալոյծ • յօդալոյծ • անդամահաշմ • հաշմանդամ • անդամախեղ • խեղանդամ • հաշմ անդամօք • յօդաթափ ։

Անդամալուծ ըլլալ • ... ։ ‖ անդամալոյծ լինիլ • անդամալուծիլ ։

Անդամալուծութիւն. գէօզըլէմէզլիք ։ || անդամալուծութիւն. յօդալուծութիւն. հաշմանդամութիւն ։ տես և Անդամներու սախտութիւն ։

Անդի դին. անդի եանը ։ || յայնկոյս. յայնկողմն ։

Անդիէն. էօբիւրեէն ։ || անդուստ, կամ անդուստ. անտի. յայնմ վայրէ. յայնմ կողմանէ. յայնմ մարզէ ։

Անդիէն անդին. փաղաս անդին ։ || անդր և ևս. օն անդր ։ տես և Ան անդին ։

Անդիէն 'ի վեր ։ || տես Անկէ 'ի վեր ։

Անդին. էօբիւրէ ։ || անդր. անդր քան. 'ի տար. 'ի բաց. 'ի դուրս. 'ի վեր. զոր օրինակ. քեզմէ անդին է ։ || 'ի քէն և անդր է ։

Անդին դիր ։ || Թող անդր ։

Աս օրէն անդին ։ || յօրէ յայսմանէ և անդր ։

Ասոլէն անդին ։ || անդր քան զծով ։

Անդին կողմը ։ || 'ի տար հեռացո ։

Անդին տար ։ || 'ի բաց տար ։

Անդին ձգէ ։ || ընկեա 'ի դուրս ։

Քանի հինգ տարուէն անդին ։ || 'ի քսան և հինգ ամենից և 'ի վեր ։

Կմ այսպէս. յայնկոյս. յայնկողմն. ոհ.

Անդին անցաւ ։ || էանց յայնկոյս, կմ յայնկողմն ։

Եւ կմ. բառ. զոր օրինակ.

Միտուէդ անդին չեմ անցնիր ։ || ոչ անցից ըստ սահմանս քո ։

Գետէն անդին անցաւ ։ || էանց ընդ գետն ։

Անդին անցընել. տերրմէ էնէ. կմ տէրրմէ էնէ, ևս կմ տէրրմէ էնէ ։ || անցուցանել զինչ. զանցուցանել. զառանցուցանել ։

Անդին անցնիլ. տարն էլէ ։ || զանցանել. անցանել զինչ ։

Անդին դառնալ ։ || դառնալ անդր. անդրադառնալ. հակադարձիլ. փոխադարձիլ ։

Անդին դառնալը ։ || անդրադարձութիւն. փոխադարձութիւն ։

Անդին կորսնցուր. անդին ըրէ ։ || 'ի բաց տարաքա յինէն ։

Անդիու աշխարք. էօբիւր տիւնեա ։ || անտեսք. հանդերձեալն ։

Անդիու աշխարքը երթալ ։ || անցանել 'ի հանդերձեալն. փոխիլ յաստեացս, կմ յաշխարհէ. վախճանիլ 'ի կենաց. տարապէտ գնալ յաշխարհէն անմահից ։ տես և Մեռնիլ ։

Անդունդ. խորունկ ծով. եննէն ։ || անդունդք. խորունդ. խորք խորոց. խորագոյնք, կմ խորք ջուրց. խորաջուր. ծովախոր. պետղագոս ։

Անդունդը ձգել. ենինէ էրելէ ։ || ձգանել 'ի խորս. խորասուզել յանդունդս ։

Անդունդը բնակող ։ || անդնդաբնակ ։

Անդունդը բնակողներու գլուխ ։ || անդնդապետ. անդնդապետական ։

Անդունդը ելլողած ։ || անդնդաելից. անդնդալիր ։

Անդունդը պատմելեղած ։ || անդնդապատրաստ ։

Անդունդը պտտող ։ || անդնդահերձ ։

Անդունդը պտտող ։ || անդնդապտոյտ ։

Անդրանիկ. աւջինէէ. էվէէլ փօղմուշ ։ || անդրանիկ. նախածին. նախամածին. առաջնածին. սկզբնածին. անդրանկածին. անդրանկածնունդ. նախածնունդ. նախընծայ որդի, կմ զաւակ ։ տես և Առջինեկ ։

Անդրանիկ ըլլալ. աւջինէէ օլմաք ։ || անդրանկանալ. գրլիլ յանդրանկութիւն. յառաջաւորիլ ։

Անդրանիկ ընել. աւջինէէ էդմէք ։ || անդրանկացուցանել. դնել զոք 'ի զաւակ նախածին ։

Անդրանիկ ընող ։ || անդրանկարար. անդրանկացուցիչ ։

Անդրանիկ ծնող ։ || անդրանկածին. անդրանկածնունդ ։

Անդրանիկներու պահանջող. աւջինէէլէրին յաքքուղու ։ || անդրանկածախ. անդրանկապատ. անդրանկախողխող. անդրանկախոշող. անդրանկազրաւ ։

Անդրանկութիւն. աւջինէէլիքի ։ || անդրանկութիւն. նախածնութիւն ։

Անել ։ || տես Ընել ։

Անէր. Չէյին խաճը հայրը. գաչաղուս ։ || անէր ։

Աներես ։ || տես Անամօթ ։

Աներես ըլլալ ։ || տես Անհամեստ ըլլալ ։

Աներեսութիւն ։ || տես Անհամեստութիւն ։

Աներևոյթ. չէրէնօղ ։ || աներևոյթ. աներևան. անտես. անտեսանելի. ծածուկ. զանխուլ ։ տես և չերեւցող ։

Աներևոյթ ըլլալ ։ || տես չերևալ ։

Աներձագ. գայն ։ || աներձագ ։

Անզաւակ ։ || տես Անժառանգ ։

Անզգամ. փէնիսիզ. ուգ͡չիզ ։ || անզգամ. անպտուղ. անհաճոյ. անպիտան. անօգուտ. սնոտի. զեխ. գիջ. զեղխ. գձուծ. կեղծաւոր. գձուձ. զօր. անպարկեշտ. ստահակ. գձուձ. զօր. խենթ. խենթացեալ. շփոթ. խելագար. յիմար. տխմար. անմիտ. պղծացեալ ։ տես և Չար մարդ ։

Կմ, անուղղայ. հէստ. լեռ. խելագարեալ. խենթութեան. խելայեղ. անհնարին. սատանայ. գձուծ. ձայն. վայրագ. բիրտ. յանդուգն. լկտի. լիրբ ։ տես և Չար մարդ ։

Անզգամ ըլլալ. անզգամութիւն ընել. ուճզիւ օլմաք. փէնիսիզ օլմաք ։ || անզգամանալ. հեռանալ. անտանել. ժանտանալ. չարանալ. վայրագանալ. գձձել ։

Կմ, անզգամիլ. սատանայանալ. զեխծալ. գձուձել. խելագարիլ. անհնարին լինել. ստահակ վարել. ստահակ զնալ. ստահակել. զեղծել ։

Անզգամացնել ։ || անզգամացուցանել. հեռացուցանել. անպատշաճ. ժանտացուցանել. ստահակ առնել. ստահակել ։

Անզգամութիւն. փէնիսիզլիք. ուգ͡չիզլիք ։ || անզգամութիւն. ապերախտութիւն. գձձութիւն. գձխմութիւն. գձուձութիւն. գձռամութիւն. անուղղայութիւն. անպատրաստութիւն. անառակութիւն. անհամութիւն. գձայհութիւն. հեստութիւն. խելառութիւն. ստահակութիւն. զղջմանութիւն. լկտութիւն. լրբութիւն. լպրշութիւն. խենթութիւն ։

Անզգամութիւն ընել ։ || տես Անզգամ ըլլալ ։

Անզեղչ. խուսափ ըլլող. ըմսղոց ։ || անզեղչ. անզեղջ. անապաշխար. անապաշխարող. անզղջական ։

Անզուսպ. ըսպառէօղ. պաշտ. ըյտման. պաշտանձ ։ || ան–

անզուգակ · անմտանձ · աննոռենճ · անսասան · անսասանելի · անշրջելի · անբնաւել · անընդելական · անձեռնընդելի · անհամեմատ · անհրահանգ · անպղծ · անգառատեղ · անփոխադրելի · ամէնի :

Կմ այսպէս · անհրաման · ապերասան · ապարասան · դժոխերասան · դժռճարերասան · արձակերասան · խստերախ · կարծրերախ · խստամբակ · ստամբակ · ստահակ · խեռ · խեռաբարոյ : տե՛ս և Նուազ :

Անզուսպ բերան · պաքլարչը բէրան : ‖ անզուսպ բերան · անսանձ բերան · երախձանարձակ · անհամեմատ չեմեաք, կամ բերան : տե՛ս և Շաղակրաց :

Անզսպութիւն · անզսպութիւն · պաքլարչըլըգ : ‖ անսանձութիւն · անսասանութիւն · անընդելութիւն · անընտելութիւն · անաղախութիւն · անհրահանգութիւն · ապերասանութիւն · ապարասանութիւն · խստերախութիւն · ստամբակութիւն · ստահակութիւն · խեռութիւն :

Անէծք · պէտտուայ : ‖ անէծք · անիծանք · անիծապարտութիւն · նզովք · չարաբանութիւն · չարախօսութիւն · յայպանանս, կմ յապալանս :

Անէծք բերող, կմ պատճառող : ‖ անիծաբեր · անիծադիր :

Անէծք տալ : ‖ տե՛ս Անիծել :

Անէծք որճող : ‖ տե՛ս Անիծող :

Անէծքի լայիս : ‖ անիծապարտ :

Անթ · խօլթուխ · գօլթուխ : ‖ անութ · անթ, կմ անդ :

Անթը առնել · խօլթուխը պէրնէլ : ‖ յանութս արկանել · ընդ անութ առնուլ · յանթի հարկանել :

Անթին տակը առած : ‖ անթաճոյիկ :

Անթատակ · խօլթուխ գօլթուխ տիպի : ‖ անթատակ, կմ անդատակ · կռնատակ :

Անթարգլ · ան պարդըն : ‖ տե՛ս Անանկ :

Անթարթ : ‖ անթարթափ · անքթիթ · անքթթելի · անքթթական :

Անթարթ նայիլ : ‖ անթարթափ դիտել · անքթիթ նկատել · դէտ ակն կալեալ դիտել · յառեալ ակամբ նկատել · յառիլ : տե՛ս և Պշել :

Անթաքլա · թաղաք է : ‖ անտախտ աստուածոց :

Անթեպ · էնթէպ · թաղաք է : ‖ անթափ :

Անթերի · էնթարի : ‖ անթերի :

Անթիլոս · ծոյ մի է : ‖ անթիլոս · կողամայր :

Անթիւ · հէսապսըզ · սայըսըզ : ‖ անթիւ · անհամար · անհաշիւ · անսակ · անբաւ · ամբաւ · անհուն · անքանակելի · անբովանդակելի :

Անժամանակը : ‖ տե՛ս Ան ատենը :

Անի · թաղաք է : ‖ անի :

Անի · անիշան : ‖ նա · նա ինքն · նա ինկ · նէ :

Անիծ · պէշէն ծիպան : ‖ անիծ · մուն :

Անիծած · անէծքի նէրէա ընկած : ‖ անիծեալ · անիծականութ · անիծակուր · անիծապարտ :

Անիծել · անէծք տալ · գէշ խօսիլ մէնծը · պէտտուայ էթմէք : ‖ անիծել · անիծանել · նզովել · չարաբանել · չարախօսել · չարախօս կալ զումեքէ :

Կմ, անիծադիր լինիլ · անիծակուռ դանել · անիծակուր վճարել · անէծս կարդալ · նզովս կարդալ · նզովս 'ի վր դնել · նզովից չափ պարտաւադիր լինիլ · յայպանանս ասել · յապանաս կարդալ · չարաբան լինիլ · չարախօս գոլ :

Անիծելով վայն 'ի վրան բերել : ‖ անիծակոծ առնել · անիծակուր առնել · անիծակուռ առնել :

Անիծող · անէծք պէռող · պէտտուաճը : ‖ անիծանող · անիծադիր · անիծիչ · նզովիչ · չարաբան · չարաբերան · չարախօս · չարաստ · չարախնդիր :

Անիսոն, կմ անիսօն : ‖ անիսոն :

Անիրաւ : ‖ անիրաւ · անարդար · անարդարակ · ապիրատ : տե՛ս և Անօրէն :

Անիրաւ դատաստան · չար պէպըպէն : ‖ դատաստան չար · չարադատութիւն · ապիրատութիւն · անիրաւութիւն :

Անիրաւ դատաստան ընել : ‖ տե՛ս Արդար դատաստան չընել :

Անիրաւ ըլլալ : ‖ տե՛ս Անիրաւութիւն ընել :

Անիրաւը առօղ : ‖ անիրաւառեաց :

Անիրաւութիւն : ‖ անիրաւութիւն · ապիրատութիւն · անարդարութիւն · չարդարութիւն : տե՛ս և Անօրէնութիւն · և Զրկանք :

Անիրաւութիւն ընել : ‖ անիրաւել · անիրաւիլ · անօրինիլ · զրկել : տե՛ս և Անօրէնութիւն ընել :

Անիրաւութը : ‖ անիրաւութը · անիրաւաբար · անիրաւապէս · անիրաւօրէն · անիրաւացի · յանիրաւի :

Անիրաւութը գրող, կմ գրած : ‖ անիրաւագիր :

Անիւ · թէքէրլէկ : ‖ անիւ · ձղուղ · կունդ :

Անիւ ունող · թէքէրլէկլի : ‖ անուաւոր :

Անիւի պէս · թէքէրլէկի կիպի : ‖ անուաձև :

Անլի · աղ չունող · փատըսըզ : ‖ անաղի · անաղ · անաղի :

Անխարդախ · խարտախըսըզ հըլօղ · հիլլէսիզ : ‖ անխարդախ · աննենգ · անկեղծ · անշուշտ · անվթար · անպաճոյճ · աներկեան · անկեղծաւոր · անբաստգիւտ · անստգիւտ · անստգտանելի · անվթարելի :

Կմ այսպէս · սեռն · սեռնաւոր · սեռնական · սոսկական · սոսկային · արդարացի · կաթարոս · միամիտ · բարեմիտ · պարզմիտ · պարզամիտ · սրբամիտ · յստակամիտ · ողջամիտ · ուղղամիտ · ուղղանիրտ · ուղղախոհ · ուղղակարծ : տե՛ս և Արդար :

Անխարդախ ըլլալ : ‖ անխարդախ լինիլ · միամտիլ · սրբամտիլ :

Անխարդախութիւն · հիլլէսիզլիք : ‖ անխարդախութիւն · աննենգութիւն · անկեղծութիւն · անվթարութիւն · անպաճուճութիւն · աներկեանութիւն :

Կմ այսպէս · սեռնութիւն · արդարութիւն · միամտութիւն · բարեմտութիւն · արդարամտութիւն · պարզութիւն · պարզմտութիւն · պարզամտութիւն · սրբամտութիւն · յստակամտութիւն · ողջմտութիւն · ողջամտութիւն · ուղղամտութիւն · ուղղախոհութիւն · ուղղակարծութիւն · առջնութիւն :

Անխելք : ‖ տե՛ս Խենթ :

Անխըտար : ‖ տե՛ս Անջատ :

Անխնայ · առանց խնայէլու · նէսաֆսըզ : ‖ անխնայ ·

խնայ • յանխնայ • յանխնայս • յախերկան , կմ ախերկան • յախերական , կմ ախերական • անաստծման • անպայման • տարապայման :
Անխնայ ծեծ : || տե՛ս խիստ մեծ ծեծ :
Անխնայ ծեծել : || տե՛ս խիստ ծեծել :
Անխնայ չարչարել : || յանխնայս տանջել • յախերկան խոշտանգել • յախերական լլկել • տանջել • կոտել :
Անծեղ • Բօղուռն է : || անձեղ • անծեղ :
Անծխոտ • չահրէրէ : || անծխոտ :
Անծոտ • անէծօղլէ+ : || անխծուտ • լի անխծօք :
Անծոտ • կէքէ մօթը , բուփ ուրում գըլխընը անէծօղ լէ+ է : || կին • այծ , կմ գունատր եւայլն • զէն խարդաւանողին :
Անծրև • Անծրևել • Անծրևոտ • և այլն : || տե՛ս Անձրև • Անձրև գալ • Անձրևոտ • են :
Անկած , կմ ականձ • գուղա+ : || ականջք • ունկն • լսելիք • լսարան • գործարանք լսելոյ • բարբառինկալ գործարան :
Անկած դնել : || տե՛ս Մտիկ ընել :
Անկած ունող : || ականջանի • ականջաւոր • ունկնաւոր :
Անկած չունող • անէչածը չըրած : || տե՛ս Անկձատ :
Անկածը գոց , կմ գոցած • անէչածը խըճըխծ , կը փըռած : || ունկնախից • լսելափակ • ունկնափակ :
Անկածը գոցել , կմ խծկել , կամ տխել : || խնուլ զականջս • ունկնախից լինիլ • լսելափակ գալ :
Անկածը գոցող , կմ խծկող : || տե՛ս Անկածը գոց :
Անկածը դրգռել : || մարմաջել , կմ մարմաջել լսելեաց :
Անկածը խօսեցնել , կամ թնդացնել : || դռնչել :
Անկածը խօսիլ , կմ ձան հանել : || դռնչիլ :
Անկածը խօսիլը , կմ անկծի ձան : || դռնչիւն :
Անկածը ծանրընալ : || ծանրանալ , կամ ծանրիլ ականջաց • խամրանալ լսելեաց • աղաւաղիլ ունկան • ծանրալուր լինիլ :
Անկածը ծանրցած : || ծանրացեալ լսելեօք • խամրացեալ ականջօք • աղաւաղեալ ունկամբ • ծանրալուր :
Անկածը կտրել : || հատանել զականջս • ականջատ առնել • ունկնատ առնել • կոձոպել զունկն :
Անկածը մանել : || մտանել յականջս • սոբել 'ի լսելիս • ականջամուտ լինիլ • ունկնամուտ լինիլ :
Անկածը մտնող : || ականջամուտ • ունկնամուտ • ունկնամուխ • ականջասոյր :
Անկածը չլսել : || տե՛ս Խլանալ :
Անկածը սուր : || սրունկն • սրագալուր • երագալուր • սուր ականջօք :
Անկածն 'ի վար խօսիլ , հմ անկծէն վար խօսիլ : || խօսիլ յունկանէ • խօսիլ ը ունկն :
Անկածն 'ի վար խօսող : || առունկնձատ :
Անկըծէ անցընել , կմ բանը անկծէն անցընել : || տե՛ս Սուտ խուլ ըլլալ :

Անկըծի աղջև : || լու 'ի լու • զօր օրինակ •
Անկըծիդ աղջևը զատոնք ամէնը ըսի : || լու 'ի լու քեզ զայս ամ խօսեցայ :
Անկըծի դմակ : } բլթակ :
Անկըծին վարի ծայրը : }
Անկըծով լսել : || ականջալուր լինիլ • 'ի լուր ականջաց լսել :
Անկըծով լսող : || ականջալուր • ունկնալուր :
Անկաձատուր • Բաբար պէօրէկի : || հայաստուրիձ :
Անկատար : || տե՛ս Կիսակատար :
Անկատարական շաղկապ : || շաղկապ անկատարական • շաղկապ բաղդատական • բաղդատ :
Անկարգ • Չօլոռող : || անկարգ • ապակարգ • անկարմ • անշնորհ • անտեղի • տարադէպ • անյօդ • անոճ • անասու • խառն • խառնակ • խառնախոլթ • չփոթ • աղաւաղ • աղձատ • խանգար • եղծ :
Անկարգութիւն • Չօլուղլուքի : || անկարգութիւն • ապակարգութիւն • անտեղութիւն • աղձատանք • աղաւաղանք : տե՛ս և Անշնորհութիւն :
Անկարեաձի • * սուզխոյ փանօղ : || պահակակալ • պահակապան :
Անկարեայ : * || պահակութիւն • պարհակութիւն :
Անկարեայ բանած մարդ • սուզխոյ : || պահակ • պարհակ • տարապահակ • տարապարհակ • պահակ կալեալ :
Անկարեայ բռնել : || պահակ ունիլ • պահակ կալնուլ • պահակ վարել :
Անկարեայ բռնըճիլը • սուզխոյուքի : || պահակութիւն • պարհակութիւն :
Անկարեայ տանիլ : || պահակ վարել • տարապարհակ վարել , կմ տարապահակ վարել :
Անկարելի • [illegible] • [illegible] : || անկար • անկարելի • անհնար • անհնարին • անհնարաւոր • անմարթ • չմարթու • չմարթուն :
Խիստ Անկարելի : || անհնարագոյն :
Անկարելի է • [illegible] : || անկար է • անկարելի է • անհնար է • անհնարին է • յանհնարիցն է • յանհնարից գոյ • չիք հնար • չիք ինչ ելք ճարակի • ոչ ունի ելի աղագս • չիք նմա հետի աղագս գտանել :
Անկարելի ըլլալ • [illegible] օլմագ : || անհնարին լինիլ • անհնարիլ • չկարել • ակարանալ • անկարանալ : տե՛ս և Անկարելի է :
Անկարելի ըլլալը : || անկարութիւն • անհնարութիւն :
Անկարելի ընել : || անկարելի առնել • անհնար առնել • անհնարին գործել • ակարացուցանել :
Անկարծ : || տե՛ս Յանկարծ :
Անկարօտ • խարճ չէղօղ • ղըռանէ չըմնօղ • աձըն ետնօղ • էհուած չէղօղ : || անկարօտ • աննիազ • առլեռնիաղ , կամ առլեռնիաղ • անանձքատ • աննուաղ • անվաստակ • լիքնարար : տե՛ս և Հարուստ :
Անկարօտ ըլլալը : || անկարօտութիւն • աննիազութիւն :
Անկէ • կմ անկից • օնտան • անտան : || յայնմանէ • 'ի նմանէ • 'ի նոյնոյ :
'Ի՞րըլ • քանդուն , կմ քանի զայն • զօր օրինակ •

Անկէ երկան։ ‖ երկայն քան զնա, կամ քան զայն։

Անկէ, կամ անկից. անփէղըշը, կմ անփէղէն. օրտ_փան. Դէյ։ ‖ անտի. անդի. անտուստ. ան_դուստ. անդստին. յայնմ տեղւոջէ. յայնմ վայրէ։ Գրծլ. Է այն. զոր օրինակ.

Անկէ անցաւ։ ‖ Հանց Է այն։

Անկէ անդին. անկից անդին։ ‖ անդր քան զնա, կամ անդր քան զայն։

Անկէ ետև. անկէ սօնրա. անկից էօն. ճաղան սօնըրայ։ ‖ յետ այնորիկ. զկնի այնորիկ. ըղ հետ նր. ըստ նմանէ. ապա ուրեմն. ապա ուր ուրեմն. յայնմ հետէ, կամ այնու հետև. 'ի նոյն հետէ. զոր օրինակ.

Անկէ ետև անոր տակը եղողներուն փա_կաւ։ ‖ ըստ նմանէ՝ ձեռներեց եղև 'ի սառ_րակայս նր։

Անկէ ետև՝ ալ չերևցաւ։ ‖ յայնմ հետէ, կամ այնու հետև՝ ոչ ևս երևեցաւ. կամ 'ի նոյն հետէ ոչ ևս երևութացաւ։

Անկէ 'ի վեր. անկից 'ի վէր. ճաղան պէրի։ ‖ ան_դուստ 'ի վերուստ. անդստին 'ի վերուստ. անտի և այսր. 'ի նոյն հետէ. յայնմ հետէ. այնու հետև։

Անկէ վար. անկից վար։ ‖ 'ի վայր քան զնա. 'ի ստորև քան զնա։

Անկէ վեր. անկից վէր։ ‖ 'ի վեր քան զնա. 'ի վերոյ քան զնա. գեր քան զնա. գեր 'ի վե_րոյ քան զնա։

Անկից. Անկից ետև. և այլն։ ‖ տե՛ս վերը Անկէ. Անկէ ետև. և այլն։

Անկիւն. գէօշէ։ ‖ անկիւն. քունջ։ տե՛ս և Քիւօշէ։

Անկճկլայ. ախանձկլայ. ըթ անկած խալիւոյ վարէ. որ է ծաղփաղաւ։ ‖ աւետոշեայ։ տե՛ս և Աւետախ։

Անկճկոթ. գօլչօգ թօղու։ ‖ անօրէք գլխոյ։

Անկճմօռուկ, կամ Անկճմուռ. լոխալ գօլըղ պէօ_ճէկ դէ։ ‖ ուճկնամուռ։

Անկողինք. փէօշէկ. եաթախ։ ‖ անկողին. ըն_կողին. ներքնակ. ներքնակ. ներքնանոց. մահիճք. եպերակ. դարգիճ։

Անկողինք վերցնող, կամ տանող, կամ անկո_ղինքը ընկած։ ‖ անկողնական. մահճական. դարգճական։

Անկողկալք. փէրէշէր։ ‖ անկողնական. մահ_ճական. դարգճական. տախտ։

Անկողկալքի ոտք, կամ Չորքը։ ‖ ոտն մահճա_կալին։

Անկողկալք. ծառջ. փէօշէկ տէնէլու փէշ. [illegible]։ ‖ դարման անկողնոյ. պատուհան անկողնա_կալ, և կամ՝ ընկողնակալք. մրակս. Տեօշէկները անկողկալքը դրին։ ‖ և ե_դին զանկողինսն յընկողնակալս։

Անհամ. համ չամող. թաթսըզ։ ‖ անհամ. ան_ճաշակ. անախորժ. անհամոյք. անհամոյճելի. անհամբոյր ճաշակելեաց։

Անհամ՝ մարդ, կմ խօսք. թաթսըզ ադամ. թաթ_սըզ սէօզ։ ‖ անհամ. անհամբոյր. անհոտէկր. անսուտու. գժպիհ. գժպհի. խակ. հում։

Անհամ ըլլալ։ } անհամիլ. անհամանալ. կո_
Անհամնալ։ } րուսանել զճաշակ իւր. անհամբոյր, կամ անախորժ լինել ճաշակելեաց։

Անհամր։ ‖ տե՛ս Անթիւ։

Անհամացնել։ ‖ անհամեցուցանել. անհա_մացուցանել։

Անհամբեր. չհամպէրօղ. սապըրսըզ։ ‖ անհամ_բեր. անըմբեր. անհանդուրժ. անժոյժ. վաղժոյժ. վատժոյժ. տաղաժոյժ. անժուժ_կալ. անտոկ. նեղասիրտ. կարճամիտ. կարճ_ոգի. փոքրոգի։

Անհամբեր ըլլալ։ ‖ տե՛ս չհամբերել։

Անհամբերութիւն. սապըրսըզլըք։ ‖ անհամբերութիւն. անըմբերութիւն. անժուժութիւն. անժուժկա_լութիւն. չհանդուրժութիւն. կարճամտութիւն. կարճմտութիւն. նեղասրտութիւն. նեղսրտութիւն։

Անհամեստ. անէրպէօ. ըտղըզ. էտէպսիզ։ ‖ ան_ամօթ. անամանչ. անպատկառ. անհա_մեստ. անպարկեշտ. անողջախոհ։

Կամ այսպէս. լիրբ. լրբենի. լկտի. լկնի. լպիրշ. ժպիրհ. յանդուգն. անդուգն. յախուռն. ախուռն. յախուռն. յաւակն. յըշ_տող. չեղամեղ. չեղատամեղն. չաղաշուտ. հերատուկ. փարատ. փարատ. Ջաղջ. Ջաղջ. գոշ. գօշ. գոշատ. գօշոտ. պատշոտ։ տե՛ս և Բեխծախոհ։

խիստ Անհամեստ. խիլաֆ ամաօթ ու անէրբէս. ըտղըզ նամուսսուզ։ ‖ անամօթաբոյն. ան_պատկառաբոյն. անհամեստաբոյն. անպար_կեշտաբոյն. անողջախոհաբոյն։

Կամ, լրբաբոյն. լպիրշաբոյն. ժպրհաբոյն. յանդգնաբոյն. անդգնաբոյն. յախուռնա_բոյն. յաւակնաբոյն. յըշտողաբոյն. չեղա_մեղաբոյն։

Կամ այսպէս. ևս լրբաբոյն. ևս լպիրշաբոյն. ևս յանդգնաբոյն. և այլն։

Իսկ կամ այսպէս. ամենալիրբ. ամենալկտի. ամենալկնի. ամենաժպիրհ. ամենայըշտող։

Անհամեստ աչքով նայիլ։ ‖ յարատ հայիլ. յարատ նկատել. արատահայեաց լինիլ. լինիլ աչօք. լրբշիլ ակամբ։

Անհամեստ աչքով նայօղ։ ‖ արատահայեաց. ցոփահայեաց. արատանկատ. արատատես. յանդգնատես. արատադայեաց աչօք. արա_տաթարթափ ակամբ. արատակերթիթ ան_սանձելեօք։

Անհամեստ զարդարիլ։ ‖ խենեշացուցանել. հատպանել։

Անհամեստ զարդարելիլ. էօրթիւնիւ հօֆօմ խաղ_ծիլ։ ‖ պչրել. զպչրանօք զալ. գիրկ զպչրանօք արկանել. մեկիլ 'ի պչրութիւն անառա_կութեան. խենեշանալ 'ի զարդս. անառակիլ 'ի պչրութիւն. չուէայօրիլ 'ի խենեշ զարդա_րանս. պաճուճել 'ի խենեշութիւն զարդուց. պոռնկական պաճուճել. անհայրապան պճ_նիլ. փերևեռել, կամ փերևեռել 'ի պճնու_թիւս. յօրանալ 'ի զարդս։

Անհամեստ զարդարելը, կամ հօֆօմ զար_դարանք։ ‖ պչրանք. պչրութիւն. կամ պչրութիւն. հրապարանք. խենեշութիւն զարդուց. չուէայ_ութիւն զարդարանաց. անհայրապան պչրութիւն։

Անհամեստ զարդարող. էօրթիւնիւ հօֆօղ խաղ_ծօղ։ ‖ պչրասէր. պճնասէր. զարդասէր. խենեշ. անառակ. զեղխ 'ի զարդարանս. ցոփ 'ի սէր զարդուց. չուէայ 'ի պաճու_ճանս։

Անհամեստ ըլլալ. անատօպ, կճ անէրէս ըւլմագ ըօղ նամուս չուանէնալ. էֆէնտիղ օլմազ ։ ‖ անամօթիլ. լրբիլ. լկտիլ. լկնիլ. լպրշիլ. շռայլիլ. հերասանուկիլ. փարթաքիլ. յալրատիլ. յաւակնիլ. զըշոտէլ. շաղպշոտիլ. պագշոտիլ ։

Կմ այսպէս. անամօթանալ. անհամեստանալ. անպարկեշտանալ. լրբանալ. յալրատանալ. այլրատանալ. խենեշանալ ։

Եւ կմ այսպէս. ՚ի լրբութիւն հարկանիլ. գալ զլրբութ. զլրաւ իլ յանամօթութի. ողջունել զյաւակնութի. մերկանալ յանձինէ զամօթ. բարձեալ ձեռաւ ասել համեստութեան. հրաժարել տալ ամօթխածութեն, կմ ամօթոյ ։ տես և Բխճախոհ ըլլալ ։

Անհամեստ ընել. ըօղըըղ, կճ. էֆէնտիղ ընել ։ ‖ անամօթացուցանել. անպատկառեցուցանել. անպարկեշտացուցանել. անհամեստացուցանել. զըշոտել. զօշոտել ։

Կմ այսպէս. լրբացուցանել. լկտեցուցանել. լկնեցուցանել. լպրշեցուցանել. յալրատացուցանել. յաւակնեցուցանել. խենեշացուցանել ։

Անհամեստ խօսիլ. էֆէնտիղ լախըրտը ընել ։ ‖ անամօթիլ ՚ի բանս. զազրաբանել. պղծաբանել. լեզուանպարիլ. լեզուանդոլիլ ։

Անհամեստ խօսող ։ ‖ տես Մունետառ խօսող ։

Անհամեստ խօսք ։ ‖ տես Մունետառ խօսք ։

Անհամեստ կենալ ։ ‖ տես Անհամեստ ըլլալ, և Բխճախոհ ըլլալ ։

Անհամեստ հագնիլ կապնիլ ։ ‖ տես Անհամեստ զարդարուիլ ։

Անհամեստ հագնող կապնող ։ ‖ տես Անհամեստ զարդարող ։

Անհամեստ ուտել խմել ։ ‖ տես Որկրամոլութեն ընել ։

Անհամեստ ուտող խմող ։ ‖ տես Որկրամոլ ։

Անհամեստութի. անատօպլուք. անէրէսլուք. էֆէնտիսիզլիք ։ ‖ անամօթութի. անամաչութեն. անպատկառութեն. անհամեստութի. անակնածութեն. անվեհերութեն ։

Կմ այսպէս. լրբութեն. լկնութեն. լկտութի. լպրշութի. յաւակնութի. յալրատութի. այլրատութի. շաղպշոտութի. զըշոտութի. զօշոտութի. խենեշութի. փարթաքութի. փարթաքութիւն ։ տես և Բխճախոհութեն, և Լրբութեն ։

Անհամեստօրէն ։ ‖ անամօթաբար. խենեշաբար ։

Անհամութի. համ չուանէնալը. փախըղլըք ։ ‖ անհամութեն. անճաշակութեն ։

Անհամութի՛ մարդու ։ ‖ խակութեն. գժպհութի ։

Անհամութեն ընել ։ ‖ գժպհիլ ։

Անհանգիստ. ըռահաթսըզ. ըէհէնտըզ ։ ‖ անհանգիստ. անանդորր, կմ անյանդորր. անհրահանգ. անդուլ. յողդողդ ։ յողդողդուն ։

Անհանգիստ ընել. անհանգսդացնել. ըէհէնտըզ էթմէք ։ ‖ անհանգիստ առնել. բառնալ զհանգիստ. յողդողդել. վրդովել. խռովել. աղմկել. ամբոխել. ծփել. ալեկոծել ։

Անհամանելի ։ ‖ տես Չհամանօղ ։

Անհաւատ. փինախըղ ։ ‖ անհաւատ. ապահաւատ. թերահաւատ. թերեհաւատ. պակասահաւատ. հաւատակորոյս. դենակորոյս. դենակորուստ. հեթանոս. հելլենացի ։

Անհաւատ ըլլալ ։ ‖ անհաւատ լինիլ. անհաւատանալ. անհաւատիլ. թերահաւատիլ. թերեհաւատիլ. հեթանոսանալ ։

Անհաւատալի ։ ‖ տես Չհաւատալու ։

Անհաւատութի. փինախլըք ։ ‖ անհաւատութեն. թերահաւատութեն. թերեհաւատութեն. հեթանոսութեն ։

Անհնազանդ. չհնազանդող. ըաճի մթիւ ըըսըզ. խօսք լմտող. մուտիահ օլմայան. ինատչէխօրղ. սէրթէշ. կէրֆէնէշ ։ ‖ անհնազանդ. չհնազանդ. անհպատակ. անհաւան. անունկնդիր. անլսող. անլուր. անլսուրդ. անլուր. անլու. անհլու. անհլուել. անհլուակ. չհլու. չհլուակ. անխրատ. անխրատական. անսաստ. անսաստելի. անազդակ. անազդեկեալ. անազդելի. անամոք. անամոքելի. անհամոզելի. անունէր. անհամբոյր. անհրահանգ. անուղղայ. անուղղական. անտապայ ։

Կմ, հեստ. հեստող. խեռ. խիստ. գլխադարձ. գլխակալ. գլխակոյց. գլխակ. ընդգլխակ. գժկամակ. ստամբակ. խստամբակ. խստամիտ. կարծրամիտ. ծանրամիտ. խստասիրտ. խստերախ. կարծրերախ. խստավիզ. բրտավիզ. խստապարանոց. ըծընկէց. դժուարալուր. դժուարահաւան ։

Անհնազանդ ըլլալ. անհնազանդութի ընել. չհնազանդիլ. ըաճի մթիւ ըլմէքլ. խօսք լմտալ. մուտիահ օլմամաք. ինատչէխօրղ օլմազ ։ ‖ անհնազանդ լինիլ. ոչ հնազանդիլ. չհնազանդիլ. ոչ անսալ, կմ չանսալ. չհպատակիլ. չհլու լինիլ. ոչ մատուցանել զունկն. անտեսել, կմ անտես առնել զպատուիրանն. ստոր առնել զբանն. հեստել հրամանին, կմ բերանոյ. ժխտել զպատուիրանին. ստուգանել. ըմբոստանալ. խեռիլ. անսաստիլ. կամակորիլ. ընդվզիլ. ընդդէմ կալ. յոյն կալ. զուղն խստացուցանել. ողնաժնեայ լինիլ. հաստ առնել զթիկունս. դժկամակ լինիլ. գլխադարձ լինիլ. գլխակոյ լինիլ. գլխակալ լինիլ. գլխադարձիլ. գլխակալել. դժկամակել. դժկամակիլ ։ տես և Դէմ կենալ ։

Անհնազանդութի. ըաճի մթիւ ըըսըզլըք. ինատչէխօրլըք. մուխալէֆէթ. սէրթէշլըք. կէրֆէնէշլըք ։ ‖ անհնազանդութեն. անլսողութի. անլրուութի. չհլութի. չանսացութի. չկամութի. անսաստութի. ստահակութի, կմ ստահակութի. հեստութի. խեռութի. ըմբռնկեցութի. խստերախութի. կարծրերախութի. դժկամակութի ։

Անհնութեն. անհաւն ըլլալը ։ ‖ անհնութեն. անբաւութեն. անչափութի. անսպառութի. անհամարութեն ։

Անհուն. հաւն չունող. հաւդըղ. նիհայէթսիզ ։ ‖ անհուն. անբաւ. ամբաւ. անբաւելի. անհամար. անչափ. անքանակ. անքանակելի ։

Անհուն ըլլալ ։ ‖ անհուն լինիլ. անհնանալ. անբաւանալ ։

Անհուն կտորէ պիրիքմիշ եղած :|| անբաւայօղ :
Անձ . նէֆս . օգնում : || անձն . գէմք . երես , կմ երեսք . անձնաւորուԹի . ինքնուԹի :
կմ , յունարէն . փրօսոփոն . հիփօստազիս , կմ իփօստազիս :
Անձ . կեօյփէ : || անձն . անձնիք : տես և կեօվլաէ :
Անձ ունենալ : || անձնաւորիլ . անձնաւոր լինիլ . գիմաւորիլ . անձնանալ :
Անձ ունենալը : || անձնաւորուԹի :
Անձ ունող : || անձնաւոր . գիմաւոր . անձնական . անձնացեալ :
Անձ չունող : || անանձն :
Անձը մաշ տալ . ջինը նրանը ձափնել : || գիմագրաւել . գիմագրաւ լինիլ . գրաւել զանձն 'ի մահ . դնել զանձն 'ի ձեռին . դնել զոգի իւր 'ի ձեռին . դնել զգլուխ իւր 'ի կշիռս . յարձակ խաղալ 'ի սուր և 'ի մահ :
Անձը մաշ տալով : || գիմագրաւ լինելով . ոգւովչափ . ոգւովք չափ . զանձն 'ի ձեռին եղեալ . զգլուխ իւր եղեալ 'ի կշիռս :
Անձը մաշ տըւօղ : || գիմագրաւ . ինքնագրաւ . անձնագրաւ . ընդդիմագրաւ :
Անձնաւոր : || տես Անձ ունող :
Անձնաւոր ընել : || անձնաւորել . անձնացուցանել :
Անձրև , կմ անծրև . եաղմուր . եաղմուր : || անձրև . Թաւալ . Թօն :
Անձրև բերել . անձրև դողալ . կմ յեկելու : || անձրևել . տեղալ . տեղալ զանձրև :
Անձրև բերօղ , կմ վալըչօղ : || անձրևաբեր . անձրևատու . անձրևատեղաց . անձրևաձես . անձրևատուր . անձրևածիր . անձրևածին . անձրևայոյզ :
Անձրև գալ : || անձրևել . տեղալ անձրևոյ . իջանել , կմ կաԹել անձրևոյ . անձրևանալ :
Անձրև գալը : || անձրևումն . տեղումն :
Անձրև գալու ձան , կմ շշնկոց , կմ նշան : || ոստանձայն անձրևի :
Անձրևէն զարկած : || անձրևադաղի . անձրևահար . անձրևակոծ :
Անձրևէն Թրջած , կմ խփնած : || անձրևաԹաց . անձրևաԹաց . անձրևախոխոմ :
Անձրևէն ծնած ; կմ հասըլ եղած : || անձրևածին . անձրևածնունդ . անձրևագործ . անձրևագոյակ . անձրևաբեր :
Անձրևի համբանք , կմ անձրևի կաԹիլքը համրօղ : || անձրևաԹիւ . անձրևահամար . անձրևահաշիւ :
Անձրևի հատ ; կմ կաԹիլ : || շիԹ անձրևոյ . կաԹիլ , կմ ատոմիս , կմ շիԹ անձրևի . տեղատարափ :
Անձրևի պէս . եաղմուր կիպի : || բբրև զանձրև . զօրէն անձրևոյ . անձրևօրէն . անձրևակերպ :
Անձրևի պէս վազել : || անձրևել . անձրևանալ :
Անձրևի պէս վազցնել , կմ Թափել : || հոսել իբրև զանձրև . անձրևակերպ տեղալ . անձրևել :
Անձրևի ջուր : || Ջուր անձրևոյ . անձրևաջուր :

Անձրևով անած , կմ մեծցած : || անձրևասուն . անձրևասնունդ . անձրևասէր . անձրևատած . անձրևակեաց :
Անձրևած : || անձրևեալ . տեղացեալ .
Անձրևել : || տես Անձրև գալ :
Անձրևոտ . ինօփ . ինինոտ . եաղմուրլու : || անձրևուտ . անձրևահոծ . անձրևալիր . անձրևապատար . Թօնօթ , կմ Թօնօտ . Թօնուտ :
Անձրևոտ հաւայ . ինինոտ հաւայ : || օդք անձրևուտ , կմ անձրևային . եղանակք Թօնօթք :
Անզգալոտ , կմ անխալոտ : || անխալոտ . անխալ . անմոլար . անվրէպ : տես և չխալատեցող :
Անզըլտար : || տես Անչափ :
Անձախ : * || տես Ամայ :
Անձախ : * || տես Հագիւ :
Անձարակ : } անձար . անձարակ . տարակոյս . տարտամ . տարտամական . վեհեր . վեհերոտ . վեհերոտի . վահրոտ . նկուն . կաղակարծ . կեղակարծ . կաղակրկին . խոԹամիտ . խօԹամիտ . հիմնադամիտ :
Անձրկած : }
կմ , տարակուսեալ . տարտամեալ . վեհերեալ . վեհերոտեալ . վահրոտեալ . կեղակարծեալ :
Անձրկանք : || տես Անձրկոտուխի :
Անձրկելով : || տարտամօրէն . տարտամաբար . վեհերապէս . կեղակարծաբար :
կմ , տարտամուք . տարակուսուք . վեհերուԹք . վեհերոտուԹք . կեղակարծուք :
Անձրկելու : || տարակուսական . տարակուսելի . կեղակարծ . կաղակարծ . կաղակրկին :
Անձրկեցնել : || տարտամեցուցանել . տարակուսեցուցանել . վեհերոտեցուցանել . վահրոտեցուցանել . Թերամտեցուցանել . դեղևեցուցանել . շռնարեցուցանել . դեգերեցուցանել :
Անձրկիլ : || տարտամիլ . վեհերել . վեհերիլ . վեհերոտիլ . վահրոտիլ . տարակուսանալ . տարակուսիլ . Թերամտել . Թերամտիլ . կաղակարծել . կեղակարծիլ . դեղևել . դեգերիլ . դեգերիլ . շռնարիլ . կմ շռնայրիլ :
կմ , անձարանալ . կալ 'ի տարակուսի . ըմբռնիլ տարակուսանօք . 'ի շռնայրի դեգերիլ . կալ մնալ 'ի դեղևմնս :
Անձրկոտ : || տես Անձարակ :
Անձրկոտուխի . անձրկանք : || տարտամուԹի . տարակուսուԹի . վեհերուԹի . վեհերոտուԹի . վահրոտուԹի . ԹերամտուԹի . կեղակարծուԹի . շռնայրուԹի :
կմ տարակուսանք . վարանք . տարակոյս . շռնայր . զըմբաղ , կմ զմբաղ . դեղևանք . դեգերանք :
Անձրկօղ : || տես Անձարակ :
Անձրկօղ : || անտարտամ . անտարակոյս . անվեհեր . անշռնայր :
Անմազ . ինչսիդ : || անմազ . անհեր . լերկ . լերկ , կմ լեռշկ . մազաթեալ :
Անմազ դըլխով . գիտապ պօշ : || կունտ . կնտակ : տես և Տազ :
Անմազ ըլլալ : || լերկանալ . լեռշկանալ . մազաթիլ :

Անմաշ մարմին ունող : || Անրկամարմին :
Անմաշութիւն . Բիւթոյխոուշելի . || Անրկութիւն :
Անման . չնման . եզակի : || աննման . աննմանա_ կան . աննմանացու . աննմ . աննմանելի . ան_ մեռու . աննմանձան . մշտակեաց . մշտնջե_ նաւոր . յաւիտենական :
Անմահանալ . անմահ լինել : || անմահ լինել . անմահանալ . չամենայնիլ ընդ մահուամբ . մշտնջենաւորիլ :
Անմահացնել : || անմահացուցանել . անմահ առնել . անմահ գործել :
Անմահացնող : || անմահացուցիչ . անմահա_ րար . անմահարար . անմահական :
Անմահութիւն : || անմահութիւն :
Անմահութե համ ունող : || անմահաձաշակ :
Անմարմին . բէնոխ : || անմարմին . աննիւթա_ կան . աննիւթական . աննիւթ . աննիւթանուն :
Անմեղ . մեղք չունող . ունշուրդ . գաղտնաբուռ : || անմեղ . չմեղ . չմեղք . չմեղեղին . չյանցու_ ցեալ . անպարտ . անբասիր . անարատ . անարատ . անկարիք . անկարեկան . քա_ ւեալ 'ի մեղաց , կամ 'ի վնասուէ , և կամ 'ի յանցանաց , կամ սով քաւեալ : տես և Ար_ դար :
Անմեղ երեւնալ : || տես Արդարանալ :
Անմեղ երեւցնել զինքը : || տես Արդարացնել :
Անմեղադրելի . մեղադրանքէ ազատ . անբիծ : || անմեղադրելի . անբաստանելի . անպա_ րսաւելի . աներդիծանելի . անարատելի . անբասրելի . անպարսաւելի :
Կամ անմեղադիր . անբասիր . անբասիր . անարատ . անարատ . անբիծ . անպար_ սաւ . անպախարակելի . աներկևան . ան_ խիղճ . անխղճական :
Անմեղադրելի ըլլալ . մեղադրանքէ ազատիլ : || անմեղադրելի լինել . անբասիր լինել . անարատ լինել . անպարսաւ լինել . ամ_ բիծ գալ :
Անմեղութիւն . ունշուրդութիւն : || անմեղութիւն . չմեղութիւն . անյանցաւորութիւն . անպար_ տութիւն . ամբծութիւն . արդարութիւն :
Անյայտ . նշմարուած . դիտելի : || անյայտ . ապայայտ . զանխուլ . զանխլացեալ . ան_ ծանօթ . անծանօթ : տես և Ծածուկ :
Խիստ Անյայտ : || անյայտագոյն . անծանօ_ թագոյն :
Անյայտ ըլլալ : || տես Ծածուկ ըլլալ :
Անյայտ ըլլալը : || անյայտութիւն :
Անյարմար . յարմարութիւն չունող . ոչ պատշաճ . դի_ պող . դէպ : || անյարմար . անպատ_ շաճ . անպատկան . անպատեհ . անձահ . անդէպ . անհամեմատ :
Կամ, անբարդ . անբաղդատ . անհամեմատ . ան_ հեթեթ . անդէպ . անվայելուչ . անբա_ կազմ . անմիաբան . անյարիր . աննման . ան_ համեմատ . անտեղի . անպատշաճ . անպատ_ շաճական . անպատշաճական . անմարթ . չմարթ . չմարթելի . աներածելի :
Եւ կամ, անտեղի . աղաւաղ . տարադէպ . տարապատկան . տարապատշաճ . դժպեհ . գժպնի . գժպատեհ . չարչփապի . չարչփաղ_ փութն . չաձնութ . յոռի . յոռեակ . տաանդ

անդղոյ . արտաքոյ անդղոյ . ցուրտ . խակ : տես և Անշնորհք :
Խիստ Անյարմար : || անյարմարագոյն . ան_ պատշաճագոյն . անտեղագոյն . ցրտագոյն . անհեթեթագոյն . անբաղդատագոյն . ա_ մենադժպատեհ . անձոռնի :
Անյարմար բան մտածող : || տարախորհ . տա_ րախոհ :
Անյարմարութիւն . ոչյարմարութիւն : || անյար_ մարութիւն . անպատշաճութիւն . անտեղութիւն . ան_ պատկանութիւն . անպատեհութիւն . գժպատե_ հութիւն . գժպնութիւն . չարչփաղփութիւն :
Կամ անհամեմատութիւն . անբաղդատութիւն . ան_ հեթեթութիւն . անմիաբանութիւն :
Անն : * || տես Ծակատ :
Աննեապքը . * անընդհատ կռուողը : || տես Ծակ_ ատ գիր :
Աննման . նման չունող . մինակնին կօտ : || աննման . աննմանակ . անզուգակ . անհամեմատ . ան_ զոյգ . անզուգական . անզուգակից . անզու_ գաւոր . անհաւասար . անտեսակ . անօրինակ . անօրինակ . անօրինակ . տարօ_ րինակ . անկշիռ . անկշռելի :
Աննմանութիւն : || աննմանութիւն . անզուգականու_ թիւն . անզուգակցութիւն . անզուգաւորութիւն :
Աննուխ . նանէ : || անանուխ :
Անշահ . շահ չունող . փայփայող : || անշահ . ան_ օգուտ . անպէտ . չպէտ . անպիտան . ան_ պտուղ . անպտղութիւն . անպտղական . անշա_ հեկան . անշահաւէտ . անարդիւն . ապար_ դիւն . անարգասիք . անարգասաւոր . անա_ րոգագոյն : տես և Փուճ :
Անշահ ըլլալ : || տես Շահ մը չբերել :
Անշահութիւն : || անշահութիւն . անպտղութիւն . ան_ արդասաւորութիւն . անպիտանութիւն . անպիտա_ նութիւն . դերևանք . դերևութիւն :
Անշարժ . չշարժող : || անշարժ . անշարժական . անխաղաց . աներեր . անսասան . անսասանելի :
Անշարժ կանգնեցնել . խոտոփոխոտիկ կանգնեցնել : || արձանացուցանել . արձանադրել . կառուցանել . կայել . կառուցանել . կացուցանել :
Անշարժ կենալ , կամ կանգնիլ . խոտոփոխոտիկ կենալ . խոտոփոխոտիկ մնալ : || անշարժ կալ , կամ մնալ . կառուցեալ կալ . կառուցեալ կայիլ . կառուցիլ :
Անշարժ կեցած : || անշարժ կացեալ . կառուցեալ . կառուցեալ . տանական :
Անշարժութիւն : || անշարժութիւն :
Անշէն . մարդ չբնակած . խոպան : || անշէն . ան_ բնակ . անմարդ . անմարդի . անմարդաբնակ . չբնակեալ . անմայր . անվայր . անդնաց . ան_ կոխ . անքաղ . անշաւիղ . անհետ . անա_ պատ . անապատացեալ . զերծ անդղի :
Անշնորհք . չնորհքինից . նորհքունէ . դէպ : || ան_ շնորհ . ապաշնորհ . ապաշնորհնելի . անդէպ . տարադէպ . անհամբոյր . անհեթեթ . անհե_ դեդ . անհարթագնաց . անվայելուչ . փոք_ րավայելուչ . անվայելչական . անվայելչա_ գարդ . անշնորհազարդ . տարազարդ . անճե . ռձե . անբարեձև . անբարեձև . անբարե_ քավայելուչ . անդեղեցկադիր . անփառ . ան_ փառունակ . անփառաւոր . պղանդակ . պղ_ լանդակեալ . պղանդականական . չարաւաբիպ

չարատեսիլ . ապէր . գծուծ . գձուձ . գձձա_տեսակ . բիրտ : տե՛ս և Անյարմար :
Անշնորհք գրող, կամ գրած : || անյարմարագիր :
Անշնորհք ըլլալ : || անշնորհ լինիլ . այլանդա_կիլ . անշքիլ . տձևիլ . տձևանալ :
Անշնորհք ընել : || անշնորհ առնել . այլանդակ առնել . այլանդակեցուցանել . անշքացու_ցանել . տգեղացուցանել . տձևել :
Անշնորհքութիւն : || անշնորհութիւն . այլանդակութիւն . անհեթեթութիւն . անտեղութիւն . անվայելչութիւն . անշքութիւն . անզարդութիւն . տարապարդութիւն . շաղփաղփութիւն . տգեղութիւն . տձևութիւն :
Անողորմ : || տե՛ս Անգութ :
Անողորմութիւն : || տե՛ս Անգթութիւն :
Անոնց . օնլարըն : || Նոցա . Նոցին . Նոցուն . Նոցունց . Նոջա :
Անոնցը . անոնց ունեցածը . օնլարընքի : || Նո_ցայ . Նոցայն . Նոցայլին :
Անոնց ունեցածները . անոնց եղածները : || Նոցայք . Նոցայինք :
Անոնց ունեցածներովը : || Նոցայնովք :
Անոնցմէ եղածները : || 'ի Նոցանէ :
Անոնցմով : || Նոքօք . Նոքիմբք . Նովիմբք . Նոքումբք :
Անոնք . օնլար : || Նոքա . Նոքին . Նոքանք :
Անով : || Նովաւ . Նովին . Նովիմբ . Նով :
Անով ու ասով : || այնու, և այսու . այն_ուճիկ, և այսուճիկ . Նովին, և սովին :
Անոր . օնուն : || Նորա . Նորին . Նորուն . Նոյն :
Անորը . անոր եղածը, կամ ունեցածը . օնունքի : || Նորա . Նորուն . Նորայն . Նորայլին :
Անոր եղածները, կամ ունեցածները : || Նո_րայքն :
Անոր ետեւէն : || զկնի Նր̄ . զհետ Նր̄ . յետ որոյ . ըստ Նմանէ . զոր օրինակ .
Անոր ետեւէն ասոնք ալ եկան : || ըստ Նմանէ և սոքա եկին :
Անոր համար . անոր իչին . օնուն իչին : || վա̄ այնորիկ . յաղագս այնորիկ . վա̄ այն . վա̄ այնր պատճառանաց . վա̄ Նորին պատճառանաց . յայն սակս . 'ի Նոյն սակս :
կամ Նմին իրի . վասն որոյ . յաղագս որոյ . սակս որոյ . ուստի :
Եւ կամ 'ի համար Նր̄ . Նորին աղագաւ . Նր̄ աղագաւ . Նմին աղագաւ . որոյ աղագաւ . այնորիկ աղագաւ :
Անոր համար՝ որ : || փոխանակ զի . վա̄ զի . այնու զի . այն զի :
Անոր մէջը եղածները : || 'ի Նմանկայք . 'ի Նմայք :
Անուանական : || անուանական . ուղղական :
Անուանակից . անուննին մէկ . ատաշ : || անուա_նակից . անուանակիր . միանուն . համանուն . հոմանուն . համանունեակ . հոմանունեակ :
Անուանակից ըլլալ . ատաշ օլմագ : || անուա_նակցիլ . հոմանուանիլ . համանուանիլ :
Կամ, անուանակից լինիլ . անուանակիր լի_նիլ . համանուն լինիլ . հոմանուն գոլ :
Անուանակից ընել : || անուանակցել . հա_մանուանել . հոմանուանել : Կամ, անուանա_կից առնել . անուանակիր առնել :
Անուանակցութիւն . ատաշլըգ : || անուանակցու_թիւն . անուանակրութիւն . համանունութիւն . հո_մանունութիւն . միանունութիւն :
Անուանի . անունը ելած . Նամլը . Նամտար : || ան_ուանի . անուանաւոր . համբաւաւոր . հռ_չակաւոր . Նշանաւոր . երեւաւոր . յորջոր_ջակ . երեւելի . հոյակապ . խոյակապ . սե_րուլուր . բարգաւաճ . բարգաւաճեալն :
Կամ, բարէանուն . մեծանուն . քաջանուն . յաղթանուն . յայտանուն . գեղեցկանուն . բարգաւաճանուն :
Կամ, բարեհռչակ . բարեհամբաւ . բարձրա_նշան . բարենշան . բարեփառ . պայծառա_փառ . պայծառապանծ . պայծառազարդ . մեծայիշատակ . բառացի . կարծուն . Նշա_ւակ :
խիստ Անուանի . խիպ Նամլը : || մեծահամ_բաւ . հռչակահամբաւ . մեծահռչակ . գե_րահռչակ . բազմահռչակ . յոգնահռչակ, կամ յոքնահռչակ . բարձրահռչակ . համբաւա_տենչ . երեւելագոյն : տե՛ս և Անուանի, և Աշխարհքս չաւ եղած :
Անուանի ըլլալ : || տե՛ս Անունը ելլել :
Անուանի ընել : || տե՛ս Անունը մեծցնել :
Անուանի կարիճ : || դիւցազն . մարտիկն . այր հոյակապ :
Անուժ . ուժ չունեցող . գուվվէթսիզ . պէրմանսըզ . ճանսըզ . ղայրէթսիզ : || անոյժ . անարի . անզօր . անհզօր . անկար . ապիկար . անատակ . ա_նաւագ . աղկաղկ :
Կամ, տկար . տղօր . փանաք . փանաքի . փա_նաքեայ . վատոյժ, կամ վատուժ . ապաղուն . Նուաղ . փոքրոգի . անօսր . չնչին . չքնոտի . կնատ . Նկրդև . տուկառ . թարմատար . գծուծ . գձուձ . վատասրտին . սակաւա_զօր . սակաւաձեռն :
Անուժ ըլլալ . խուվվէթսիզ օլմագ . ղայրէթսիզ օլմագ : || անուժանալ . անզօրանալ . տկարանալ . վա_տուժանալ . անուժիլ . անատակիլ . անա_ւագիլ . Նկրդևիլ, կամ Նկրդել . պարտա_սիլ . թօշնիլ . լքանիլ . լուծանիլ : տե՛ս և Ուժաթափ ըլլալ :
Անուժութիւն . խուվվէթսիզլիք . ճանսըզլըգ . ղայ_րէթսիզլիք : || անուժութիւն . անզօրութիւն . անկարութիւն . տկարութիւն . անատակութիւն . անաւագութիւն . աղ_կաղկութիւն . Նկրդևութիւն . Նկրդութիւն . փոքրո_գութիւն . վատուժութիւն . ապաղութիւն . վատութիւն . փանաքութիւն . թարմատարութիւն . գծծութիւն . պարտութիւն . լուծութիւն . լքումն :
Անուժցնել . փէքարտընէս խուվվէթսիզ ընէս ղայրէթ_ընէս : || անզօրացուցանել . տկարացուցա_նել . վատուժացուցանել . թօշնեցուցա_նել . պարտասեցուցանել . կնատել, կամ կնատեցուցանել . լքուցանել . անատակել . անաւագել . վատել . Նկրդևել . լուծանել :
Անուն . ատ . իսիմ : || անուն . կոչումն :
Անուն դնել : || դնել զանուն . անուանա_դրել . անուանակոչել : տե՛ս և Անունը տալ :
Անուն դնելը : || անուանադրութիւն . անուա_նադրութիւն : տե՛ս և Անունը տալը :
Անուն դնօղ : || անուանադիր :
Անուն շինօղ : || անուանաշէն . անուանա_կերտ, կամ անուանակերտ :

Անուն ունող ։ ‖ անուանուանակ ․ անուանեալ ․ անուանի ։

Անուն չունող ։ ‖ տես Անանուն ․ և Անունը աւրած ։

Անունը գիտցող ։ ‖ անուանագէտ ։

Անունը շատ, կամ շատ անուն ունող ։ ‖ անուանաշատ ․ բազմանունուն ։

Անունը տալ ։ ‖ անուանել ․ անուանակոչել ․ կոչել յանուանէ, կամ յակմանէ յանուանէ կոչել ․ կարդալ ․ կոչել ․ հոչել ․ յորջորջել ․ յորջորջել ։

Անունը տալը ։ ‖ անուանակոչութիւն ․ կոչութիւն, կամ կոչումն ․ յորջորջութիւն ․ յորջորջումն ․ յորջորջանք ։

Անունը տալով բսել ։ ‖ յանուանէ ասել, կամ յակմանէ յանուանէ ասել ։

Անունը տալով խմացնել ։ ‖ յանուանէ յայտնել ․ յակմանէ յանուանէ ծանուցանել, կամ ազդել ։

Անունը տալով կանչել ։ ‖ տես Անունը տալ ։

Անունը տըւող ։ ‖ անուանիօղ ․ անուանիչ ․ անուանակոչ ։

Անունը օրհնած ։ ‖ օրհնանուն ։

Անուն ․ նամ ։ ‖ անուն ․ համբաւ ․ հռչակ ․ լուր ։

Անուն հանել ․ նամ չըգըմագ ։ ‖ տես Անունը ելլել ։

Անուն հանել ․ մէյտան նամը չըգարմագ ։ ‖ համբաւել ․ հռչակել ․ հռչակեցուցանել ․ հրատարակել ․ քարոզել ․ հանդիսաւորել ․ հանդիսացուցանել ․ մեծացուցանել զանուն ուրուք ․ հնչել, կամ հնչեցուցանել զանուն մարդոյ ։

Կամ համբաւի հարկանել ․ հռչակ հարկանել քարոզ կարդալ ։

Անուն հանող ։ ‖ համբաւահան ․ հռչակաւոր ։ տես և Անուանի ։

Անուն սիրող ։ ‖ անուանասէր ․ համբաւասէր ․ համբաւատենչ ։

Անունը աւրած ․ պէտնամ ։ ‖ անհամբաւ ․ չարահամբաւ ․ վատահամբաւ ․ վատանուն ․ վատանշան ․ վատափառ ․ չիջեալափառ ․ անուանարկ ․ անուանարկեալ ․ չարաշուք ։

Անունը աւրել ․ ատըընը պօզմագ ․ պէտնամ էթմէք ։ ‖ արատաւորել զանուն ուրուք ․ հանել զանուն չար ․ անուանարկ առնել ․ չարահամբաւ առնել ․ չարահամբաւել ․ վատահամբաւել ․ բամբասել ։

Անունը աւրիլ ․ ատը պօզուլմագ ․ ատը չըգմագ ․ ըլլալ ։ ‖ արատականիլ անուամբ ․ չարահամբաւ լինիլ ․ չարահամբաւիլ ․ վատահամբաւիլ ․ անուանարկ գոլ ։

Անունը աւրող ։ ‖ արատականիչ անուան ․ չարահամբաւիչ ․ վատահամբաւիչ ։

Անունը ելած ։ ‖ տես Անուանի ։

Անունը ելլել ․ անուանի ըլլալ ․ նամը չըգմագ ․ ատը չըգմագ ։ ‖ անուանի ուրուք՝ համբաւիլ ․ հռչակիլ ․ հրատարակիլ ․ հանդիսանալ ․ հանդիսաւորիլ ․ հռչակաւորիլ ․ բարբառիլ ։ Կամ, անուանի լինիլ ․ համբաւի հարկանիլ ․ երթալ հռչակ զուամենքէ ․ ելանել լոյս ուրուք ․ հնչել անուան նորա ։

Անունը կոտրել ։ ‖ տես Անունը աւրել ։

Անունը մեծ, կամ մեծ անուն ունող ։ ‖ տես խիստ Անուանի ։

Անունը մեծցնել ․ ատըընը պէօյիւթմէք ։ ‖ անուանի առնել ․ մեծանուն առնել ․ մեծահամբաւ գործել ․ մեծահռչակ առնել ․ զանուն ուրուք հռչակել ։ տես և Անուն հանել ։

Անունը սուտ ։ ‖ ստանուն ․ մոլորանուն ․ ստահամբաւ ։

Անուան աւերութիւն ․ պէտնամլըգ ։ ‖ անհամբաւութիւն ․ վատահամբաւութիւն ․ չարահամբաւութիւն ․ չարանունութիւն ․ վատանունութիւն ․ վատափառութիւն ․ անուանարկութիւն ։

Անուանը դպչիլ ․ ատըընա տօգունմագ ։ ‖ ընդհարկանիլ ՚ի համբաւն ․ աղաւաղել զհամբաւն ․ աղճատել զանունն ։ տես և Անունը աւրել ։

Անուշ ․ թաթլը ։ ‖ անոյշ ․ քաղցր ․ համեղ ․ ամոք ․ ախորժ ․ ախորժակ ․ անուշակ ․ քաղցրունենի ․ քաղցրաւենի ։

Գրիչ ․ աղուական, կամ աղու ․ ողոք ․ գաղն ․ հաշտ ․ համեղ ․ կակուղ ․ ողորկ, կամ ըղորկ ․ զոր օրինակ ․

Անուշ բուրումք ։ ‖ աղուական շոշափումնք ։

Անուշէ թատլիէթը ։ ‖ աղու են բարք նոյ ։

Անուշ ձուլառ տալ ։ ‖ գաղն պատասխանել, կամ տալ պատասխանի ողոք ։

Անուշ կենալ մէկմէկու հետ ։ ‖ համերոյր վարել ը միմեանս ընդ միմեանս, կամ համերոյր կենօք վարիլ ը միմեանս ։

Անուշ աչքով նայիլ ։ ‖ դիտել հաշտ ակամբ, կամ գաղն նայիլ ։

Անուշ խօսքը սրդողած մարդուն սիրտը կակղե ։ ‖ կակուղ, կամ ողորկ բանք ամոքեն զսիրտս զայրացելոց ։ տես և Անուշ համ ունող ։

խիստ Անուշ ․ չօգ թաթլը ։ ‖ ամենանուշակ, կամ ամենաանուշակ ․ ամենաքաղցր ․ ամենախորժ ․ քաղցրախորժ ․ ամենահամ ։

Կամ, անուշագոյն ․ քաղցրագոյն ․ համեղագոյն ։

Կամ, ևս անուշագոյն ․ ևս քաղցրագոյն ։

Անուշ ապուր ։ ‖ քաղցրաթան ։

Անուշ բխող, կամ վազող ։ ‖ քաղցրաբուղխ ․ քաղցրահոս ․ քաղցրածորան ։

Անուշ բնութիւն ունող ։ ‖ աղուաբարոյ, կամ աղու բարուք ․ քաղցրաբարոյ ․ քաղցրաբնոյթ ․ քաղցրաբարք ․ քաղցրահամբոյր ․ ազնուագութ ․ ազնուաբարոյ ․ հեզաբարոյ ․ հեզահամբոյր ․ զոր օրինակ ․

Անուշ թապիէթ ունողները չէին մեռնիր ։ ‖ ոչ խոսէին զհեզահամբոյրսն ։

Անուշ բանել, կամ անուշութը բանել զմարդը ։ ‖ տես փափուկ բանել ։

Անուշ եղանակով ․ անուշ ձայնով ․ անուշ խօսքով ։ ‖ քաղցրաձայն եղանակաւ ․ քաղցրանուագ ձայնիւ ․ ներդաշնակաւոր ․ ներդաշնակաւորութը ։

Անուշ երգ ․ անուշ եղանակ, կամ խաղ ․ թաթլը թէրթիլ ։ ‖ քաղցրանուագ երգ ․ քաղցրաձայն նուագ, կամ բարբառ ․ քաղցրաբարբառ հնչիւն ․ աւաչական ձայն ։

Կմ, քաղցրաձայնութիւն․ ըղձաձայնութիւն․ քաղցրահնչութիւն․ ներդաշնակութիւն․ ներդաշնակցութիւն․ ներդաշնակաւորութիւն․ դաշնակաւորութիւն․ դաշնակութիւն․ դաշնակումն․ գեղգեղումն․ դայլայլիկ․ դալայլիկ․ նուագ․ աւաչ, կմ աւաջ․ երմոս․ եռմոս։

Անուշ երգել․ անուշ էղանով ճէլ․ անուշ ճան հանել։ ‖ քաղցրանուագ երգել․ քաղցրաձայն բարբառել․ զերգս քաղցրացուցանել․ քաղցրաձայնել․ գեղեցկաձայնել․ քաղցրահնչել․ գեղգեղել․ նուագել․ դաշնակել․ ներդաշնակել․ ներդաշնակաւորել․ աւաչել․ աւաջել։

Անուշ երգօղ․ անուշ էղանով ուչօղ․ անուշ ճան հանօղ։ ‖ քաղցրանուագ․ քաղցրաձայն․ քաղցրաբարբառ․ քաղցրահապագ․ քաղցրահունչ․ քաղցրահնչիւն․ քաղցրահնչիկ․ քաղցրավանկ։

Կմ, քաղցրատաւիղ․ բարենուագ․ գեղանուագ․ գեղեցկանուագ․ գեղեցկաձայն․ գեղգեղաբարբառ․ ոսկեբարբառ․ ոսկեձայն․ ոսկեվանկ․ ոսկեհնչօղ․ դաշնակաւոր․ ներդաշնակաւոր․ ներդաշնակ․ գեղգեղ․ գեղգեղան։

Եւ կմ․ գեղգեղիչ․ նուագիչ․ ներդաշնակիչ․ ներդաշնակաւորիչ։

Անուշ ինչօղ անձրեւ։ ‖ քաղցրատարափ անձրեւ․ քաղցրատեղաց թաւթաւ։

Անուշ լեզու՝ մարդ․ անուշ խօսօղ։ ‖ քաղցրաբան․ քաղցրախօս․ քաղցրալեզու․ աղուաբան․ ողոքաւոր․ ողոքիչ․ այր՝ քաղցր։

Անուշ լեզուով յորդորել, կմ Անուշ խօսքով սիրտը առնել։ ‖ ողոքել․ յողոք անկանել․ յողոք ածել զոք․ ողոքանօք հաւանեցուցանել․ ամոքել․ համոզել․ համոզակեր լինել․ համոզակել․ ցածուցանել․ գորովել․ բարի օճանաւ սփոփել․ քաղցրաբան լեզուաւ մխիթարել։ տես և Սիրտը առնել։

Անուշ լեզուով յորդորել․ [illegible]։ ‖ տես Համոզարթել։

Անուշ լեզուով յորդորօղ, կմ Անուշ խօսքով սիրտը առնօղ։ ‖ ողոքիչ․ ողոքաւոր․ ամոքիչ․ համոզիչ․ համոզակ․ համոզակեր․ սփոփիչ․ քաղցրաբան։ տես և Սիրտը առնօղ։

Անուշ լեզուով յորդորօղ․ [illegible]։ ‖ տես Համոզարթ։

Անուշ խրատ, կմ յորդորմունք․ անուշ խրատ [illegible]։ ‖ քաղցրաբան խրատ․ ամոք յորդորումն․ ամոքումն։

Անուշ խօսիլ։ ‖ քաղցրաբանել․ քաղցրաձայնել, կմ, քաղցրաձայն բարբառիլ․ անուշակ խօսիլ․ քաղցրաբան լինիլ․ քաղցրախօս լինիլ․ աղուաբան լինիլ․ ողորկել․ ըղորկել։

Անուշ խօսօղ՝ մարդ։ ‖ տես Անուշ լեզու մարդ։

Անուշ խօսօղ․ [illegible]։ ‖ քաղցրախօս․ քաղցրաբարբառ։ տես և Անուշ երգօղ։

Անուշ խօսք։ ‖ քաղցրաբանութիւն․ քաղցրախօսութիւն․ ախորժալուր բան․ ողոքումն․ ողոք․ ողորկութիւն․ ուղորկութիւն․ ըղորկութիւն․ օճանի․ զոր օրինակ․

Անուշ խօսքով մարդը առնել։ ‖ բարի օճանաւ որսալ զմարդ։

Անուշ խօսք․ [illegible]։ ‖ տես Համոզարթութիւն։

Անուշ ծիծաղօղ։ ‖ բարեծիծաղ․ գեղածիծաղ։

Անուշ համ ունօղ․ [illegible]։ ‖ անուշահամ․ քաղցրահամ․ ախորժահամ․ բարեհամ․ համեղահամ․ համեղ։

Կմ անուշաճաշակ․ քաղցրաճաշակ․ համեղաճաշակ․ ախորժաճաշակ․ բարեճաշակ․ համադամ․ քաղցրօրակ․ քաղցրախորժ․ դիւրամարսելի կրից նոկորդաց։

Անուշ հաւայ։ ‖ քաղցրախառն օդ․ բարեխառն, կմ ամոքախառն օդք։

Անուշ հով․ [illegible]։ ‖ քաղցրաշունչ հողմ․ քաղցրասիւք փչումն․ հեզիկ հողմ․ սիւք, կմ սիւգ․ սիւկ․ սիւզ, կմ սիւզք, և կմ սիւղք․ սզոխ․ սողոխ։

Անուշ հոտ։ ‖ անուշահոտութիւն․ քաղցր բուրումն․ հոտ անոյշ, կմ հոտ անուշից։

Անուշ հոտ հանել, կմ անուշ հոտ բուրել։ ‖ անուշահոտ լինիլ․ անուշահոտիլ․ բուրել զհոտ անուշից․ տալ զհոտ անոյշ․ խնկել։

Անուշ հոտ ունօղ։ ‖ անուշահոտ․ քաղցրահոտ․ հոտաւէտ։

խիստ Անուշ հոտ ունօղ։ ‖ ամենաբուրեան․ բազմաբուրեան։

Անուշ ձայն․ Անուշ ձայն հանել․ և այլն։ ‖ տես Անուշ երգ․ Անուշ երգել․ և այլն։

Անուշ՝ մարդ։ ‖ այր քաղցր․ քաղցրաբարոյ․ քաղցրակրօն․ քաղցրակենցաղ․ բարեբարոյ։ տես և Անուշ բնութիւն ունօղ։

Անուշ մեծցուցած, կմ պահած։ ‖ տես Փափուկ մեծցուցած։

Անուշ նայօղ։ ‖ տես Անուշաչուէի։

Անուշ պտուղ արձօղ։ ‖ քաղցրապտուղ․ քաղցրամիրգ․ քաղցրաբեր։

Անուշ սովրցնօղ, կամ սովրեցուցած։ ‖ քաղցրուսոյց։

Անուշ տեսք ունօղ․ [illegible]։ ‖ քաղցրատեսիլ․ քաղցրատես․ քաղցրատեսակ․ քաղցրադիտակ։ տես և Գեղեցիկ։

Անուշ փչօղ։ ‖ քաղցրաշունչ․ քաղցրահունչ․ քաղցրասիւք․ բարեշունչ․ համեղաշունչ․ հեշտաշունչ․ ամոքաշունչ։

Անուշ քնանալ։ ‖ քաղց․ ՚ի քուն լինիլ։

Անուշաչուէի․ [illegible]։ ‖ քաղցրահայեաց․ քաղցրատես․ մեղմ ակն․ խաղաղական․ ծաւի․ փափուկ․ զուարթագին ակամբ։

Անուշեղէն։ ‖ քաղցրաւենի․ քաղցրեղէնք։

Անուշեղէն կերակուր։ ‖ կոտապ․ քաղցրաւենիք։

Անուշիկ։ ‖ անուշակ․ քաղցրիկ․ քաղցրօրակ․ քաղցրունակ․ քաղցրաւենի։

Որպէս․ հեզիկ․ մեղմիկ․ զոր օրինակ․

Անուշիկ խօսիլ։ ‖ հեզիկ խօսիլ։

Անուշիկ շարժիլ ‖ մեղմիկ շարժիլ։

Անուշնալ․ [illegible]։ ‖ անոյշ լինիլ․ քաղցրանալ․ համեղանալ։

Անուշութիւն․ [illegible]։ ‖ անուշութիւն․ քաղցրութիւն․ համեղութիւն․ քաղցրախառնութիւն․ բարեխառնութիւն․ փափկութիւն․ քնքշութիւն․ քնքշանք․ ամոքումն․ ամոք։

Անու_

Անուշութիւն՝ հոտոյ ։ || քաղցրախառնութիւն, կամ բարեխառնութիւն օդոյ ։

Անուշութեան առնել զմարդը ։ || տես փափուկ առնել ։

Անուշութեան լիք ։ || քաղցրաւոր ․ քաղցրալից ․ քաղցրալիր ։

Անուշցնել ․ թաթլըլաշտըրմագ ․ թաթլը էթմէք ։ || անուշել ․ քաղցրացուցանել ․ համեղացուցանել ․ համեմել ․ բարեխառնել ․ ամոքել ։

Անուշցնօղ ․ || անուշիչ ․ քաղցրացուցիչ ․ անուշարար ․ ամոքիչ ․ համեմիչ ․ բարեխառնիչ ։

Անչափ ․ անթան ․ անխըզբար ։ || այնչափ ․ այնքան ․ նոյնքան ։

Անչափ հեղ ․ անխըզբար անգամ ։ || այնքանիցս ։

Անչափ՝ որ ։ || մինչ զի ․ որպէս զի ․ մինչև ։

Անպատիւ ․ նամուսսըզ ․ հիւրմէթսիզ ․ իթպարսըզ ։ || անպատիւ ․ անշուք ․ անարգ ․ վատաշնորհ ․ վատապատիւ ․ վատաշուք ․ վատթար ․ վատթարել ․ վատթարական ․ չարաշուք ։

Անպատմելի ։ || անպատմելի ․ անճառելի ․ աննկարելի ։ կամ, անպատումն ․ անճառ ․ անվէպ ։

Անպատուութիւն ․ պատիւ չունենալը ։ || անպատուութիւն ․ անշքութիւն ․ անարգութիւն ։

Անպարկեշտ ։ || տես Անհամեստ ։

Անպէս ։ || տես Անանկ ․ այդպէս ։

Անպէտ ․ բանի չեկօղ ․ բանի ելլար չեկօղ ։ || անպէտ ․ չպէտ ․ անպիտան ․ անպիտանի ․ ունա-պէտ ․ ուն և պէտ ․ աւելորդ ։ տես և Անշահ, և Փուճ ։

Անպէտ ըլլալ ։ || անպիտանանալ ․ անպիտանանալ ․ անշահանալ ․ դատարկանալ ․ ոչնչանալ ։ Կամ, ապականիլ ․ եղծանիլ ․ աղաւաղիլ ․ աղճատիլ ․ յեղանիլ ։ տես և Փճանալ ։

Անպէտ ընել ։ || անպիտան առնել ․ անպիտանացուցանել ․ ոչնչացուցանել ․ ապականել ․ եղծանել ․ աղաւաղել ․ աղճատել ․ աղարտել ․ աղարտ վարել ։ տես և Փճացնել ։

Անպէտութիւն ․ անպէտ ըլլալը ։ || անպէտութիւն ․ անպիտանութիւն ․ աւելորդութիւն ։

Անպտուղ ․ պտուղ չունեցօղ, կամ չբերօղ ․ եէմիշսիզ ․ մէյվէսիզ ։ || անպտուղ ․ անպտղուն ․ անպտղական ․ անպտղաւոր ․ անպտղաբեր ․ անարգիւն ․ ապարգիւն ․ անարգասիք ․ անարգասաւոր ․ անբեր ․ անծնունդ ․ անբեղուն ․ անշահեկան ։ Կամ, պտղազուրկ ․ պտղազերծ ․ պտղակորոյս ․ մերկատերեւ ․ ամուլ ։

Անպտուղ ըլլալ ․ պտուղ չտալ ։ || անպտուղ լինել ․ պտղակորոյս լինել ․ անարգասաւոր լինել ․ անբեր լինել ․ զրկիլ ՚ի պտղաբերութենէ ։

Անպտուղ ըլլալը ․ պտուղ չտալը ։ || անպտղութիւն ․ անբերութիւն ․ անբեղմնաւորութիւն ․ անարգասաւորութիւն ․ անշահեկանութիւն ։

Անպտուղ ծառ ․ մէյվէսիզ աղաճ ։ || ծառ անպտղաբեր ․ անպտղացեալ շառաւիղ ․ զբօսանական ծառ ․ թարմատար տունկն ․ անարգասաւոր բարունակ ։

Անջնջելի ։ || անջնջելի ․ անջնջական ․ անջինջ ․ անեղծ ․ անեղծական ․ անեղծանելի ։

Անջնջելի գրած ։ || անստուերագիր ․ անստուերագիծ ։

Անսահմանթը ։ || ՚ի նմին ժամու ․ յայնմ ժամու ․ առ ժամայն այնուհետև ։

Անսահմանթը ․ փինհաղ ։ || տես խոհուն ։

Անվախ ։ || տես չվախցօղ, և Ապահով ։

Անվախ տեղ ։ || տես Ապահով տեղ ։

Անվախութը ։ || տես Ան տանելը ։

Անվէրաս, կամ Անթէվէրաշէն ․ փողոց է ։ || անտէրունջ ։

Անփոյթ ․ ղորղուսուզ ։ || անփոյթ ․ անփութաբակար ․ անփութաբար ․ անվեհեր ․ անվեհերական ․ անտագն ․ անչուշտ ։

Անվտանգ ․ վտանգ չունեցօղ ․ թեհլիքէսիզ ․ մախաթարսըզ ։ || անվտանգ ․ անվտանգ ․ աներկիւղ ․ աներկիւղական ․ անքոյթ ․ ապահով ․ յապահով ։

Անտանելի ․ չտարածելու ․ չհանդուրժելու ։ || անհամբերելի ․ անհամբերելի ․ անտանելի ․ անհանդուրժելի ․ անտոկալի ․ անժուժելի ․ անհնարին ․ դժուարակիր ․ դժուարատանելի ։

Անտառ ։ || տես Մայրի ։

Անտեղացը ․ Անտեղացի ․ Անտեղը ․ և այլն ։ || տես Ան՝ բառին տակը ։

Անտէր ․ հոգացօղ չունեցօղ ․ մարդ մը չունեցօղ ։ || անտէր ․ անտերունչ, կամ անտէրունջ ․ անխնամ ․ անպէտ ․ անյանձանձ ․ անտեսուչ ․ անպաշտելու ․ անխնամակալ ․ անխնամակալութ ․ անխնամածու ․ անձեռնհասութ ․ անհոգաբարձու ․ անհոգօղ ․ անոք ․ անայր ․ անմայր ․ անձեռն ․ անօգնական ․ անպաշտպան ․ ամայի ․ ամայ ։

Անտէր մնալ ․ հոգացօղ մը չունենալ ։ || անտերունչ լինել ․ անխնամ մնալ ․ անհոգօղ կալ ․ չունենալ զյանձանձիչ ։

Անտորայ տառաւը ։ * || անդորրա կղպի ։

Անց ։ || տես Անցք ։

Անցած ։ || անցեալ ․ անցուցեալ ։

Անցած գնացած ։ || զառանցեալ ։

Անցած ու հին բաներ ։ || վաղեմիք ․ վաղեմականք ․ երեկայք ։

Անցաւոր, կամ անցուոր ․ անցնօղ ․ քիչ դիմացօղ ․ ժամանակ մը դիմացօղ ու անցնօղ ․ առօրեան վաղանցուն ․ փանի ։ || անցաւոր ․ անցական ․ անցորդ ․ հոսական ․ հոսանուտ ․ ուղեկան ․ առուղեկան ․ ուղղական ․ ժամանակական ․ ժամանակեան ․ ժամանակեայ ․ ժամանակաւոր ․ առժամանակեայ ․ առժամայն ․ առժամեայ ․ առժամեան ․ առժամագիր ․ առօրեայ ․ անտեւական ․ անմնացական ․ վաղանցուկ ․ վաղանցիկ ․ գնայուն ։

Անցընել ․ կէչիրմէք ։ || անցուցանել ․ զանցուցանել ․ առ անցանել ։

Դիրք ․ արկանել ․ զոր օրինակ ․

Երեսը մոռխարայ անցնել ։ || պաղպաջարկ արկանել զերեսօք ։ կամ

Գաւազանի քիթը հագուստ անցնել ։ || արկանել կարթ ՚ի քիթս գաւազանաց ։ և կամ

Ասղին ծակը դերձան անցընել ։ || արկանել զասղանիս ՚ի ծակ, կամ ՚ի ծակ ասղան ։

Անցընել աչքէ ։ || տես Աչքէ անցնել ։

Անցընել ․ ծագել, որտեղը, և այլն ։ || զծարաւ, կամ զտարամաւութիւն չէջուցանել ․ զեջուցանել ․ զնստուցանել ․ ցածուցանել ․ հանգուցանել, կամ յանգուցանել ․ հանգստացուցանել ․ դադարեցուցանել ։

Անցընել՝ ծրագր ։ || տե՛ս Մարել ։
Անցընել՝ փղան ։ || տե՛ս Վիժել ։
Անցընել տանիլ ։ || զանցուցանել · զառանց-ցուցանել ։
Անցընելը ։ || անցուցանելն · անցուցումն ։
Անցընօղ ։ || անցուցանօղ · անցուցիչ ։
Անցնիլ · կեչմեք ։ || անցանել · առանցանել · առանցել · զանցանել · զանցուցանել · զե-ղանել · հոսել · անցս առնել · զօր օրինակ ·
Անցնիլ գլխացեն ։ || անցանել ՚ի հանդի-պոյն ։
Անցնիլ առջևէն ։ || առանցանել այսր ։
Տուչմանին գէն անցնիլ ։ || առանցել ՚ի թշնամի անդր ։
Անցնիլ ըեանէն ։ || զանցանել զերամբ ։
Ամենուքը անցնիլ ։ || զանցուցանել զամե-նեքումբ ։
Կանոնը անցնիլ ։ || զեղանել զկանոնաւ, կմ զօրինօք ։
Գետէն անցնելով ճամբորդութիւն ընել ։ || հանդերձ ընդ գետն ճանապարհորդել ։
Աւելի անցնիլ ։ || անցս առնել Ը. այլ ։
չԱնցնիլ ։ || ոչ անցանել · կալ մնալ · յարա-տևել · յարատևանալ ։ տե՛ս և Մնալ կենալ, և Ցաւիտենական ըլլալ ։
Անցնիլ · մեռնիլ ։ || զպէտս հոգւոյն վճարել, կմ հատուցանել · կատարել զկեանս · վախ-ճանել · եղանել ՚ի կենցաղոյս ։ տե՛ս և Մեռնիլ ։
Անցնիլ՝ արհեստը, բանած բանը, ոսկէր, և այլն ։ || գնալ արուեստի · յարգի գոլ արհեստին · յարգոյ լինել գործոյն, կմ դրամոյն ։
Անցնիլ՝ ծարաւը, ուրախը, և այլն ։ || ծարա-ւոյ, կմ արտմութեան չիջանել · փլանել · զնստանիլ, կամ զնալ · ցածնուլ · հան-դարտել · դադարիլ ։
Անցնիլ՝ հալածանքը ։ || անկանել, կմ դադա-րել, և կմ կասել հալածանաց ։
Անցնիլ երթալ ։ || զառանցանել · առանցա-նել · եղծանել · կորնչել · աներևել · աներևոյթ լինել ։
Անցնիլ երթալ · համբաւը լուրը ։ || տե՛ս Հոգ. չունենալ ։
Անցնիլ երթալը ։ || զառանցումն · զառան-ցութիւն · զանցումն · կորուստ · աներևոյթ լի-նումն ։
Անցնիլը ։ || անցք · անց · առանցք · գնացք ։
Անցնիլին եղէն, կմ անցնելով ։ || Ը. անցանել · առ անցիւքն · ՚ի հարևանցի · կմ հարևանցի ։
Անցնօղ · կեչէն ։ || անցանօղ · անցաւոր · առան-ցանօղ · զառանցանօղ, կմ զառանցօղ ։
Անցնօղ · չիդայօղ ։ || տե՛ս Անցաւոր ։
չԱնցնօղ · կեչմէյէն ։ || անանց · անանցական · մնացական · մնայուն · մշտական · յարակայ · յարագոյ · յարատև · անսպառ · անվախճան ։ տե՛ս և Ցաւիտենական ։
Անցնօղ գնացօղ ։ || զառանցանօղ · զառան-ցիկ ։ տե՛ս և Հոգ. չունօղ ։
Անցուդարձ ։ || երթևեկութիւն ։
Անցուցած ։ || անցուցեալ · զանցուցեալ ։
Անցուցած տղայ ։ || տե՛ս Վիժած ։
Անցւոր ։ || տե՛ս Անցաւոր, և Անցնօղ ։

Անցւոր դարձւոր ։ || երթևեկ ։
Անցք, կմ անց · անցնելու տեղ · կեչիթ · գեչ ։ || անցք · հուն · ճանապարհ ։
Անցք ներդ՝ ըստանկերու, կմ ծովու մէջ ։ || տե՛ս Նեղուց ։
Անցք չունօղ · կեչիդսիզ ։ || անելից · անհուն · անկիրճ · աննեղուց ։
Անցքը բանել, կմ պահել ։ || ունիլ զկիրճս · առնուլ զկիրճս, կմ զանցս ։
Անցքը բռնօղ, կմ պահպանիչ ըլլօղ ։ || տե՛ս Նեղուցը պահօղ ։
Անքան ։ || տե՛ս Անչափ ։
Անքանակ · քանակի անուն է ։ || անքանակ ։
Անօթենալ · թուղընալ · փորը ամենալ ։ || քաղցնուլ · քաղցենալ · սովել · սովաղիլ · անսովաղիլ · անսովաղանալ ։
Անօթեցնել ։ || քաղցեցուցանել · սովեցու-ցանել · սովաղեցուցանել · անսովաղեցու-ցանել ։
Անօթի · թուղընծ · աճ ։ || նօթի · անսովաղ · ձամագուր · քաղցեալ · սովեալ · սովամած · կարօտ կերակրոյ ։
Անօթի կենալ ։ || կալ նօթի · կալ անսովաղ · անսովաղիլ · անսովաղանալ ։
Անօթի պահել ։ || նօթի ունիլ զոք · տալ ուժեբ կալ անսովաղ ։
Անօթի փորուց, կմ անօթուց ։ || ոչինչ ճա-շակեալ · անճաշակ գոլով · անսովաղ պն-ձամբ · ՚ի ծոմս լինելով ։
Անօթութիւն · անօթի ըլլալը, կամ կենալը ։ || քաղց · անսովաղութիւն · անկերակրութիւն · սով ։
Անօթութիւն մարմրցնել ։ || նգթեցուցանել · նգրկեցուցանել · վհատեցուցանել ։
Անօթութիւն մեռցնել ։ || անսովաղութիւն կո-րուսանել · առաջաւորագոյն դարման առնել · սովամահ առնել ։ տե՛ս և Սովով մեռցնել ։
Անօթութիւն չարչարել ։ || քաղցով խոշտան-գել · սովալլուկ առնել · առաջաւորագոյն տա-ռապեցուցանել ։
Անօթութեն մարմրուք ։ || նգթութիւն · նգրկ-ութիւն ։
Անօթութենէն մարմրիլ ։ || նգթել · նգրկել · սովաղիլ · նուաղել յանսովաղութենէ ։
Անօթութենէն մարմրօղ ։ || նգթեալ · նգրկեալ ։
Անօթութենէն մեռնիլ ։ || անսովաղ սպառ-կիլ · առաջաւորութիւն դարմանով լինել · ՚ի քաղցէ դրուիլ ։ տե՛ս և Սովէն մեռնիլ ։
Անօթութենէն մեռնօղ, կմ մեռած ։ || սովա-մահ · սովալլուկ ։
Անօթութենէն չարչարուիլ ։ || սովալլուկ լինել ։
Անօրէն · չար ։ || անօրէն · ապօրէն · անիրաւ · ամբարիշտ · ամպարիշտ · ապիրատ · եղեռ-նաւոր · եղեռնալից · եղեռնական · եղեռ-նագործ · չարագործ · չարապաշտ · չարա-պարիշտ ։ տե՛ս և Չար մարդ ։
խիստ Անօրէն ։ || ամենաապիրատ · մեծեղեռն · ժանտաժուտ · ոճրագործ · ոճագործ · ոճ-րագործ · ոճռագործ ։
Անօրէն մարդու զաւակ ։ || որդի անօրինի · անօրինածին ։
Անօրէնութիւն ։ || անօրէնութիւն · անիրաւութիւն · ամբարշտութիւն · ամպարշտութիւն · ապիրատութիւն ·

եղեռն. եղեռնութիւն. եղեռնաւորութիւն. եղեռ-նագործութիւն. ժանտութիւն. դժպատեհութիւն. չա-րութիւն. չարաբարոյութիւն. չարագործութիւն. չա-րապաշտութիւն. չարաբարոյութիւն ։

Անօրէնութիւն մեծ, կմ մեծ անիրաւութիւն ։ ‖ մեծ եղեռն չարութիւն. եղեռնական ապիրա-տութիւն. ոճրագործութիւն. ոճնագործու-թիւն. ոճիր, կմ ոճիրս. օճիր, կմ օճիրս ։

Անօրէնութիւն ընել ։ ‖ անօրինել. անիրաւել. կմ անիրաւել. ապիրատել. ամբարշտել. ամպարշտել. չարանալ. ժանտանալ. չա-րագործել. վրիպագործել ։

Անօրէնութեան միւլթ ։ ‖ անօրինական. ամպարշտական. եղեռնական. եղեռնային ։

Ա. Շ.

Աշ ։ * ‖ տես Աղուր ։

Աշակերտ ։ ‖ տես Աշկերտ ։

Աշել ։ ‖ տես Տեսնել, եւ Նայել ։

Աշեմի ։ * ‖ տես Տեսանութ ։

Աշըխ. * խաղալու ոսկոր ։ ‖ տես Վէգ ։

Աշըխ խաղալ ։ ‖ տես Վէգ խաղալ ։

Աշըխ. մէկի մը հէփ չօր սէր ունող ։ ‖ տես Սի-րահար ։

Աշըխ. սէրով բանի մը վառող. ճայիր ։ ‖ տար-փաւոր. տարփածու. զանկատ. խանթա-կաթ. կաթոգին. դոր օրինակ ։

Աշըխ է խիստ շայիրի բան լսելու ։ ‖ տար-փաւոր է 'ի լսել հագներգութեանց ։

Աշըխ է թռչուն պահելու ։ ‖ այր զանկատ 'ի տած թռչնոց ։

Աշըխ է ձուկ բռնելու ։ ‖ խանդակաթ է յորս ձկան ։

Աշըխ. նայիր ։ ‖ տես Բանաստեղծ ։

Աշըրը ։ * ‖ տես Գերապանց ։

Աշըրմիշ ընել, * կմ } տես Անդրին անցընել

Աշըրմիշ ընել ։ * } եւ Գերազանց ըլլալ ։

Աշթարը. * կուրմիր պօյայ է ։ ‖ մեդոյր ։

Աշխվառեգ ։ * ‖ խեցորան ։

Աշխվառեգի կեղեւ ։ ‖ խեց. խեցի ։

Աշամնայ. * Աշամիշ ընել. եւ այլն ։ ‖ տես Պատրաստուած. Պատրաստել. եւ այլն ։

Աշխանայ ։ * ‖ տես Տեսանութ ։

Աշխատալի. գուհմէրլի. էմէքլի ։ ‖ աշխատալի. աշխատալից. աշխատաւոր. աշխատայոյզ. աշխատանակիր. տաժանելի. տաժանալից. տաժանաւոր. տաժանական. տաժանակիր. տաժանակոծ. տաժանագոյն, կմ տարժա-նելի. տարժանաւոր. տարժանական. եւն ։

Խիստ Աշխատալի ։ ‖ բազմաշխատ. յոգնաշ-խատ. դառնաշխատ ։ տես եւ Աշխատաւոր ։

Աշխատած. էմէքլիք ։ ‖ աշխատ. աշխա-տեալ. վաստակ. վաստակեալ ։ տես եւ Հոգնած ։

Աշխատանք. բանիլը. չալըշմայ. գուհրէթ. էմէք ։ ‖ աշխատանք. աշխատութիւն. խոնջութիւն. վաստակ, կմ վաստակք. երկք. ջան ։

Աշխատանք կրել, կմ քաշել. էմէք չէքմէք. գուհ-րէթ չէքմէք ։ ‖ աշխատ լինիլ. վաստակ լինիլ. դիւրել յաշխատութիւն. աշխատիլ. վաս-տակիլ ։

Աշխատանք կրող, կմ քաշող ։ ‖ աշխատանակիր. տաժանակիր. աշխատաւոր ։

Աշխատանք սիրող ։ ‖ աշխատասէր. վաստակասէր. ջանասէր. երկասէր. աշխատաժիր. այր գործոյ ։

Աշխատանք տալ. պաշխի վէրմէք ։ ‖ աշխատ առնել. աշխատութիւն հասուցանել ։ տես եւ Աշխատցնել ։

Աշխատանքի մէջ ընկած ։ ‖ աշխատասէր. աշխատաւոր. վաստակաւոր ։

Աշխատաւոր ։ ‖ տես Աշխատող ։

Աշխատելով, կմ Աշխատանքով ։ ‖ աշխա-տելով. աշխատանօք. աշխատութեամբ. տա-ժանաբար. տարժանաբար ։

Չաշխատելով, կմ առանց Աշխատանաց ։ ‖ ոչ աշխատելով, կմ անաշխատ. անվաս-տակ. անխոնջ ։

Աշխատիլ. բանիլ. չալըշմագ ։ ‖ աշխատիլ. վաստակիլ, կմ վաստակել. գործել. աշ-խատել ։

Կմ, աշխատ լինիլ. վաստակ լինիլ. բուռն հարկանել զգործոյ. վարել զգործ. ձեռն 'ի գործ տանել. ձեռնամուխ լինել յաշ-խատանս ։ տես եւ Բանիլ. գործ ընել ։

Խիստ Աշխատիլ ։ ‖ աշխատանակոծ լինիլ. վաստակաբեկ լինիլ. մեծավաստակ լինիլ. մեծապէս աշխատիլ. ճգնիլ. տքնիլ. տա-ժանիլ, կմ տարժանիլ. տաժանակոծ լի-նիլ ։

Աշխատիլ. ջանք ընել ։ ‖ տես Ջանալ ։

Աշխատիլ. յօգնիլ ։ ‖ տես Հոգնիլ ։

Աշխատցնել. բանեցնել. չալըշտըրմագ ։ ‖ աշ-խատեցուցանել. աշխատացուցանել. վաս-տակեցուցանել. աշխատել. աշխատ առ-նել. մղել 'ի գործ ։

Խիստ Աշխատցնել. աշխատցնելով պէրդաշ ընել ։ ‖ վաստակաբեկ առնել. աշխատա-կոծ լքուցանել. բազմաշխատ տառապե-ցուցանել. մեծավաստակ երկամբք կեղել զկեանս ։

Աշխատցնել. ջանք ընել տալ ։ ‖ տես Ջանաց-նել ։

Աշխատցնել. յօգնեցնել ։ ‖ տես Հոգնեցնել ։

Աշխատցնող ։ ‖ աշխատեցուցիչ. վաստակե-ցուցիչ ։

Կմ, աշխատեցուցող. աշխատեցուցանող. վաստակեցուցանող ։

Աշխատող ։ ‖ աշխատող. վաստակող. աշխա-տաւոր. վաստակաւոր. աշխատալից. աշխա-տակիր ։

Խիստ Աշխատող ։ ‖ բազմաշխատ. յոգնաշ-խատ. դառնաշխատ ։

Կմ, բազմավաստակ. յոգնավաստակ. մե-ծավաստակ. նախավաստակ. գժուարա-վաստակ. մեծաջան. յոգնաջան. ճգնա-խոնջ, կմ ճգնախոնջ. տաժանակիր ։

Չաշխատող ։ ‖ անաշխատ. անվաստակ. ան-խոնջ ։

Աշխարհաբառ. աշխարհիլէսի ։ ‖ աշխարհիկ լեզուաւ. ռամկական բարբառով. 'ի բար-բառս գռեհկականս. աշխարհօրէն. ռամ-կօրէն ։

Աշխա-

Աշխարհագրութիւն · աշխարէի, կէ ճաղրաֆիա մը մուքթէպնոյ համրանը · ճէհրէկ ։ ‖ աշխարհագիր · տիեզերագիր · երկրագիր · աշխարհահամար · աշխարհահամար ։
Կմ, աշխարհագրութիւն · տիեզերագրութիւն · երկրագրութիւն ։
Աշխարհագրութիւն ընել · աշխարէի, կէ ճաղրա֊ֆեան մը մուքթէպէ համրէլ, կէ գիրը եազմագ ։ ‖ աշխարհագիր առնել · առնել գիր զաշ֊խարհամար ։
Աշխարհագրութիւն ընող · ճէհրէյի ։ ‖ աշխար֊հագիր · տիեզերագիր · երկրագիր ։
Կմ, աշխարհամար · աշխարհահամար · տիե֊զերահամար ։
Աշխարհագրութիւն գրագիր · ճէհրէյի թէզ֊քիրի ։ ‖ աշխարհամար դպիր ։
Աշխարհական ։ ‖ աշխարհական · աշխարհիկ · գռեհիկ · ռամիկ ։
Աշխարհական, եղած ։ ‖ աշխարհականացեալ ։
Աշխարհական ըլլալ ։ ‖ աշխարհական լինել աշխարհականանալ ։
Աշխարհականի պէս ։ ‖ աշխարհականաբար · աշխարհօրէն ։
Աշխարհականի պէս ապրիլ ։ ‖ աշխարհա֊վարիլ · վարել զկեանս աշխարհականաց · կենցաղավարիլ իբրև զաշխարհիկ ։
Աշխարհականի վարք ։ ‖ աշխարհավարութիւն · աշխարհավար կանոն, կմ վարք ։
Աշխարհասէր · աշխարէ սէվէն · ... · աշխարէյի, կէ ... ։ ‖ աշխարհա֊սէր · երկրասէր · կենցաղասէր · ստորնա֊սէր ։
Կմ, երկրաքարշ · գետնաքարշ · ստորնաքարշ · ստորաքարշ · երկրակենսասէր · երկրանա֊խանձ · գետնանախանձ · ստորանախանձ ։
Աշխարհասիրութիւն · աշխարէի սէր, կէ ... ։ ‖ աշխարհասիրութիւն · երկրա֊սիրութիւն · կենցաղասիրութիւն · երկրաքար֊շութիւն · գետնանախանձութիւն ։
Աշխարհացոյց ։ ‖ աշխարհացոյց ։
Աշխարհեկալ ։ ‖ տես Աշխարհակալ ։
Աշխարհու դաշտ · աշխար ... · ... ։ ‖ աշխարհի դաշտ ։
Աշխարհք · ... ։ ‖ աշխարհ · տիեզերք · բոլոր · կենցաղ · ոլորտք երկրի · ծագք ամ երկրի · համաշխարհ ։
Աշխարհք ատող ։ ‖ աշխարհատեաց ։
Աշխարհք մտած, կմ մտնող ։ ‖ աշխարհամուտ · տիեզերամուտ · կենցաղամուտ ։
Աշխարհք մտած · ... ։ ‖ տես Կարգը֊ւած ։
Աշխարհք մտնել · աշխարէ գիր ։ ‖ մտանել յաշխարհ · աշխարհամուտ լինել · տիեզե֊րամուտ լինել · կենցաղամուտ լինել ։
Աշխարհք մտնել · ... ։ ‖ տես Կարգըլ֊ել ։
Աշխարհք մտցնել ։ ‖ մուծանել յաշխարհ · աշխարհամուտ առնել · տիեզերամուտ առ֊նել · կենցաղամուտ առնել ։
Աշխարհք մտցնել · ... ։ ‖ տես Կարգել ։
Աշխարհք տիրող ։ ‖ տես Աշխարհակալ ։
Աշխարհքէ գոված, կմ աշխարհքս գովօղ ։ ‖ աշխարհագով · տիեզերագով ։

Աշխարհքէ ելլող ։ ‖ ելեալ յաշխարհէ · գերաշխարհիկ · գերաշխարհական ։
Աշխարհքէ եղածները ։ ‖ յաշխարհէ եկեալք · յերկրէքս ։
Աշխարհքէ աւրած ։ ‖ աշխարհաւանդ · աշխարհաւանդիկ ։
Աշխարհքէ տօնած ։ ‖ տիեզերատօն · տիե֊զերատօնակ ։
Աշխարհքի · աշխարէին ... ։ ‖ աշխար֊հական · աշխարհային · տիեզերական · կեն֊ցաղական · կենցաղօգուտ ։
Աշխարհքիս առջի մարդիկը ; կամ անցած գնացած բաները · ‖ նախաշխարհիկք ։
Աշխարհքիս բաղձալի ։ ‖ աշխարհատենչ · աշխարհանուաղ ։
Աշխարհքիս բաները, կամ աշխարհքիս մե֊ծահը ։ ‖ կենցաղական մեծութիւնք · կեն֊ցաղօգուտ շքեղութիւնք · ... · ... ։
Աշխարհքիս բռնած կանոնը ։ ‖ աշխարհա֊վար կանոն, կմ կենանք ։
Աշխարհքիս գնացքը · ... ։ ‖ աշխարհա֊գնացս · աշխարհագնացք · ... աշ֊խարհի ։
Աշխարհքի գովասանք ։ ‖ աշխարհագո֊վութիւն ։
Աշխարհքին զօրքը ։ ‖ աշխարհազօր · զօրք աշխարհախումբ · տիեզերախումբ սպայ ։
Աշխարհքին ժամերը ։ ‖ աշխարհամատոյն ։
Աշխարհքին ժողով, կամ բոլոր աշխարհքէ ժողված ։ ‖ աշխարհաժողով · աշխարհա֊խումբ · աշխարհակոյտ · աշխարհագումար · աշխարհագումար ։
Կմ, տիեզերաժողով · տիեզերախումբ · տիե֊զերակոյտ · տիեզերագումարութիւն · տիեզերագու֊մար ։ տես և Ամէն տեղէ ժողված ։
Աշխարհքին խաղք · ... ։ ‖ առակ նշանակի · առակ օրինակի · առակ յեանոց · հասարակաց նշանակ · հրապարակադէպ ծանակիլ ։
Աշխարհքին խաղք ըլլալ · ... ։ ‖ աշխարհակոյտ ծանակիլ · աշխար֊հաձայն նշանակիլ · առակ նշանակի լինել ամ աշխարհի · հրապարակաձայն լինել · քանակն օրինակի լինել ամ մարդկան · առ֊ակս լինել ամենեցուն ։
Աշխարհքին կողմը ։ ‖ կողմն աշխարհի · աշ֊խարհական կողմն · բոլոր տիեզերաց ։
Աշխարհքին մէջը, կմ օրթան ։ ‖ աշխար֊համէջ ։
Աշխարհքին մէջը մեծցած ։ ‖ աշխարհա֊սնունդ · երկրասնունդ ։
Աշխարհքին չորս դին, կմ բոլորտիքը, կմ չէվրէն ։ ‖ տիեզերք · ոլորտք տիեզերաց · ոլորտք աշխարհի · եզերք աշխարհի · ծագք աշխարհի, կմ երկրի ։
Աշխարհքին չորս դիու անկիւնը · ... անկիւնք ։
Աշուելք · ... ։ ‖ աշուելք ։
Աշխմուանք · ... ։ ‖ աշխմուանք ։
Հիւսիս · ... ։ ‖ հիւսիս, կմ հիւսիսի ։
Հարաւ · ... ։ ‖ հարաւ ։

Աշխարհքի չորս գիծն ։ ‖ ՚ի չորից կողմանց աշխարհի ․ ՚ի չորից հողմոց ։

Աշխարհքիս չորս գին պտըտիլ ։ ‖ շրջել Է աշխարհս տմ, կմ ընդ ոլորտս տիեզերաց ․ յածել ընդ չորս հողմս ։

Աշխարհքիս չորս գին տարածած ։ ‖ աշխարհատարած ․ աշխարհածաւալ ․ աշխարհասփիւռ ․ աշխարհաձգեալ ․ աշխարհարձակ ։

Կամ, տիեզերատարած ․ տիեզերածաւալ ․ տիեզերասփիւռ ․ տիեզերաձգեալ ։ տես և Ամենայն տեղ տարածած ։

Աշխարհքիս չորս գին տարածել ։ ‖ սփռել Է չորեքծագեան կողմանս աշխարհի ․ տարածանել Է չորս հողմս ․ աշխարհասփիւռ ծաւալել ․ տիեզերասփիւռ ձգել ։

Աշխարհքի պէս ։ ‖ աշխարհականերպ ․ աշխարհօրէն ։

Աշխարհքիս վայելչութիւնը, կմ սէֆան ։ ‖ կենցաղական բերկրութիւն ․ հեշտութիւնք աստեացս ․ աստի վայելքս ․ կենցաղօգտութիւն ։

Աշխարհքիս վայելչութիւն ըլլը ։ ‖ կենցաղաւէտ ։

Աշխարհքիս վրայ գիրք ։ ‖ աշխարհագիր ․ տիեզերագիր ․ երկրագիր ։ կմ աշխարհագրութիւն ․ տիեզերագրութիւն ․ երկրագրութիւն ։

Աշխարհքիս վրայ գրող, կմ պատմող ։ ‖ աշխարհագիր ․ տիեզերագիր ․ երկրագիր ։

Կմ, աշխարհապատում ․ տիեզերապատում ․ աշխարհավէպ ․ տիեզերավէպ ․ տիեզերախօս ։

Աշխարհքին վրայ հասարակօղ, կմ ծեծկըծող, կամ աշխարհքէս ծեծած ։ ‖ աշխարհահեծ ․ աշխարհակոծ ․ տիեզերակոծ ։

Աշխարհքիս տէրութիւն, կմ հէքըմ ։ ‖ աշխարհակալութիւն ․ տիեզերակալութիւն ․ տիեզերապետութիւն ։

Աշխարհքիս տիրել ։ ‖ տիրել, կմ իշխել աշխարհի ․ ունել զաշխարհս տմ ․ տիեզերակալ լինել ․ տիեզերակալել ․ տիեզերապետել ։

Աշխարհքիս տիրող, կամ բոլոր աշխարհքիս իշխող ։ ‖ աշխարհակալ ․ տիեզերակալ ․ երկրակալ ․ աշխարհապետ ․ տիեզերապետ ․ տիեզերադրաւ ․ տիեզերատէր ․ համաշխարհակալ ։

Աշխարհքիս տիրող Կնիկ ։ ‖ աշխարհակալ կին ․ աշխարհակալուհի ։

Աշխարհքս ։ ‖ տես Աշ աշխարհքս ։

Աշխարհքս ազատող, կմ փրկող ։ ‖ աշխարհակեցոյց ․ աշխարհազերծոյց ․ ազատիչ աշխարհի ․ փրկիչ տիեզերաց ։ տես և Ամենայն ազատող ։

Աշխարհքս աւրող, կմ Նեղքէ վրայ ընող ։ ‖ աշխարհաւեր ․ աշխարհակործան ․ աշխարհաքանդ ․ աշխարհակործոյս ․ աշխարհածուփ ․ աշխարհատապալ ։

Կամ, տիեզերակործան ․ երկրակործան ․ տիեզերածուփ ․ երկրածուփ ․ տիեզերատապալ ։

Աշխարհքս զարմացնող ։ ‖ տիեզերահրաշ ։

Աշխարհքս լուսաւորող, կմ աշխարհքի լուս տըող ։ ‖ աշխարհալոյս ․ տիեզերալոյս ։

Աշխարհքս լցած, կմ լըցնող ։ ‖ աշխարհալիր ․ աշխարհալից ․ տիեզերալիր ․ տիեզերալից ․ երկրալիր ․ երկրալից ։

Աշխարհքս խառնող ։ ‖ աշխարհախառն ․ աշխարհայոյզ ․ տիեզերայոյզ ․ տիեզերախռով ։

Աշխարհքս խռովող ։ ‖ աշխարհահեղձոյց ․ աշխարհախռով ․ տիեզերախռով ․ տիեզերահեղձոյց ։

Աշխարհքս կեցող, կմ աշխարհքիս մէջ ըն ապրող ։ ‖ աշխարհակեաց ․ կենցաղակեաց ․ աշխարհաբնակ ․ տիեզերաբնակ ։

Աշխարհքս կլլող, կմ ուտող ։ ‖ աշխարհակուլ ․ տիեզերակուլ ․ աշխարհակեր ․ աշխարհածախ ։

Աշխարհքս կրող, կմ վերցնող ։ ‖ աշխարհակիր ։

Աշխարհքս հաստատող ։ ‖ աշխարհահիմն ։

Աշխարհքս ձաւ եղած, կմ ամմէն տեղ անունը ելած ։ ‖ աշխարհահռչակ ․ աշխարհալուր ․ աշխարհագոչ ։

Կմ, տիեզերահռչակ ․ տիեզերալուր ․ տիեզերագոչ ։ տես և խօսս Ձաւ եղած ։

Աշխարհքս ձաւ ըլլալ ։ ‖ աշխարհալուր հռչակաւորիլ ։ տես և խօսս Ձաւ ըլլալ ։

Աշխարհքս ձաւ ընել ։ ‖ աշխարհատես առնել ․ աշխարհատես ցուցանել ։ տես և խօսս Ձաւ ընել ։

Աշխարհքս չափող ։ ‖ աշխարհաչափ ․ տիեզերաչափ ․ տիեզերաստահման ։

Աշխարհքս չգանըլող, կմ չգանըլած ։ ‖ չնաշխարհիկ ․ գերաշխարհիկ ․ գերաշխարհական ։ տես և Երկնային ։

Աշխարհքս պանթըռնէ ընող ։ ‖ աշխարհապաշտ ․ տիեզերապաշտ ։

Աշխարհքս պահող ։ ‖ աշխարհապահ ․ աշխարհատած ։

Աշխարհքս պատող ։ ‖ աշխարհապատ ․ տիեզերապատ ․ երկրապատ ․ երկրապատական ․ երկրապատական ։

Կմ, աշխարհապարփակ ․ տիեզերապարփակ ․ համապարփակ ։

Կմ, աշխարհապարունակ ․ տիեզերապարունակ ․ տիեզերապարփակ ․ աշխարհամած ։

Աշխարհքս սանձելը ։ ‖ աշխարհակալութիւն ․ աշխարհասանձութիւն ։

Աշխարհքս սանձող ։ ‖ աշխարհասանձ ․ երկրասանձ ․ աշխարհավարծ ․ աշխարհավար ։

Աշխարհքս վայելող ։ ‖ աշխարհավայր ։

Աշխարհքս տեսնող, կմ աշխարհքէս տեսած ։ ‖ աշխարհատես ։

Աշխիլ ։ ‖ ծեղկիլ հերակրոյ ․ աղբաւանդել հերակրոյ ։

Աշկերտ, կմ աշակերտ ․ շագըրդ ։ ‖ աշակերտ ․ համբակ, կմ համբակ ․ նորաժամանոց ․ նորավարժ ․ փոքրաւոր ։

Աշկերտ ըլլալ ։ ‖ աշակերտ լինիլ ․ աշակերտիլ ․ գրիլ ՚ի համբակութիւն ։

Աշկերտ ընել ։ ‖ աշակերտել ․ աշակերտեցուցանել ․ գրել յաշակերտութիւն ։

Աշկերտներու տեղ ։ ‖ աշակերտանոց ․

աշակերտարան · համբակարան ։ տե՛ս և Դպրատուն ։
Աշկերտութիւն · չըրագլըգ ։ || աշակերտութիւն · համբակութիւն ։
Աշճը · կմ' աշճի ։ * || տե՛ս Տնտես ։
Աշճի պաշը ։ * || տե՛ս Մատակարար ։
Աշմիշ ըլլալ ։ * || զանցանել · անցանել զխելք ։
Աշնայ ։ * || տե՛ս Ծանուոր ։
Աշնավար · աշնան աքէնը վարած ։ || աշնանավար ։
Աշնմուտք · աշունուն մթնէլու օրը ։ || աշնանամուտ ։
Աշորայ · ճաւ · չաւտար ։ || հաճար · աշորայ · ճաւ ։
Աշորայէ · չաւտարէ ։ || աշորայեն · աշորեղէն ։
Աշորնեք · գաւտուէ ։ || աշորնեք ։
Աշունք · կիւզ ։ || աշուն · աշնանի ։
Աշունքը ազմիշ եղած ։ || աշնանազայր ։
Աշունքը բերօղ, կմ' բերած ։ || աշնանաբեր ։
Աշունքը բուսած, կմ' ծլած ։ || աշնանաբոյս · աշնանաբողբոջ · աշնանատեղն ։
Աշունքը եղած, կմ' աշունքի ։ || աշնային · աշնանային ։
Աշունքը զայ եղած ։ || աշնանածախ ։
Աշնան ատեն ։ || աշնանի · աշնային · աշնանային ։
Աշտարակ · խուլէ ։ || աշտարակ · ամբարտակ · համբարտակ · մարտկոց · բուրգն ։
Աշտարակ ըլլալ · աշտարակի պէս բարձրանալ ։ || աշտարականալ · աշտարակիլ · ամբարտակիլ · համբարտակիլ ։
Աշտարակ շինելը ։ || աշտարակաշինութիւն · աշտարակագործութիւն ։
Աշտարակ շինօղ · խուլէճի ։ || աշտարակաշէն · ամբարտակաշէն · բրգաշէն · մարտկոցաշէն ։
Կմ', աշտարակագործ · ամբարտակագործ · բրգարար ։
Աշտարակ ունօղ · խուլէլի ։ || աշտարակեայ · աշտարակաւոր · ամբարտակաւոր · բրգաւոր ։
Աշտարակի պահապան · գուլէ պէքճիսի ։ || աշտարակապան · բրգապան ։
Կմ', աշտարակապահ · մարտկոցապահ · ամբարտակապահ ։

Ա. Չ

Աչիչայ · կէօզ խունփէսի ։ || ակնթիւ ։
* Աչից ։ || տե՛ս վարը Աչքի, կմ' աչից · և զհետևեալս նշ ։
Աչք · կէօզ ։ || աչք · ակն · ականողք · դիտակն · դէտակն ։
Կմ', տեսանելիք · տեսարանք · տեսարան · զգայարան · գործի տեսութ · ամեն լոյս · լիճ լուսոյ · լիճ արտասուաց · զօր օրինակ ·
Աչքը զարնել ։ || զաման լոյսն հարկանել ։
Աչքը արցունքով լցուած ։ || լիճ լուսոյն արտասուօք լցեալ ։
Աչք ածել ։ || տե՛ս Աչքիկել ։
Աչք բանալ · հանգիստ ատնէլ ։ || արծարծանել հոգւոյ · ոգի առնուլ · հանգիստ առնուլ · հանգիստ գտանել · հանգչիլ · գիւրանալ · զովանալ ։
Աչք բանալ չթողուլ ։ || չտալ տագնապի ՚ի մէջ դնել · հալածանք վարել ՚ի գործ · հալածել տագնապաւ վտանգեցուցանել · անհանգիստ աշխատ առնել · անդուլ բռնադատել ՚ի գործել ։
Աչք գոցել · Աչք գոցօղ · || տե՛ս Աչք խփել · Աչք խփօղ ։
Աչք ընել ։ || տե՛ս Իշմար ընել ։
Աչք ընելով կանչել, կմ' Աչքով կանչել ։ || տե՛ս Իշմարով կանչել ։
Աչք՝ լօխմայի պէս գուրս ։ || ակն կոկոն · աչք կոկոնեալ ։
Աչք խարօղ · այնաճի նէնի ։ || խարդախ · խաբեական · խաբեպատիր · կեղծաւորատիր · նենգալի · չարաչարամտեալ ։
Աչք խփել · ատ գոյէլ · սուփ չքու ըլլալ ։ || անտես առնել · ՚ի չտեսս լինիլ · ՚ի չտեսանելիս գոլ · զակն զվայրօք շրջել · ոչ արկանել զակն · ոչ դիտել · զանց առնել, կմ' առնել զանց · անցի տալ · հարևանցիկ առնել ։
Աչք խփօղ · ատ գոյօղ · սուփ չքու եղող ։ || չտեսնիկ · հարևանցիկ · զանցառու ։
Աչք ձգել · Աչք ձգօղ ։ || տե՛ս Աչք տնկել · Աչք տնկօղ ։
Աչք ունիլը ։ || ականատուութիւն ։
Աչք ունօղ ։ || աչեայ · ականի · ականատուոր · ակնատուոր ։
Աչք չունօղ ։ || տե՛ս Կոյր ։
Աչք տալ · փէնօղ ընէլ ։ || ականատուրել ։
Աչք տնկել · ատ չէլ ։ || ակնակառոյց լինիլ · ակնկառոյց գոլ · ակն դնել · աչս արձակել · աչս արկանել · ակն արկանել · տարատեսուչ լինիլ ։
Աչք տնկելը ։ || աչարձակութիւն · տարատեսութիւն ։
Աչք տնկօղ ։ || ակնակառոյց · ակնկառոյց ։
Աչք տնկօղ ուրիշի բանին ։ || այլատես · տարատես · տարատեսուչ ։
Աչքէ անցընել ։ || յակն արկանել ։
Աչքէ ելած ։ || ելեալ յաչաց · անտեսլի · ընկեցիկ · խոտեալ · անխնամ · ամայի, կմ' ամայ ։
Աչքէ ելլել ։ || յաչաց ելանել · անտեսլի լինիլ · լքեալ լինիլ · ամայանալ ։
Աչքէն կրակ ցաթկել ։ || հուր հատանիլ յաչաց · կայծակունք արձակիլ ՚ի յաչաց · ցոլանալ կայծականց ՚ի յաչաց · հրացայտ լինիլ աչաց ։
Աչքէ հանել, կամ աչէց հանել ։ || յաչաց հանել · անտեսլի առնել ։
Աչքը արցունքել, կմ' վազել ։ || տե՛ս Բժոտիլ ։
Աչքը արցունքօղ, կմ' արցունքոտ ։ || տե՛ս Բժոտ ։
Աչքը բան ունօղ ։ || ակնակիր · ակնառատ ։
Աչքը բանալ ։ || բանալ զաչս ։
Աչքը բանալ · ույը Էոյ կէնալ ։ || տե՛ս Զգաստ կենալ ։
Աչքը բանալ մեկի մը · ջէնփ ընէլ ։ || գաւել · դրժել, կմ' գժրել · պատրել · խաբգախել · խարդաւանել · խորամանկել · գաւաճանել ։ տե՛ս և Խաբել ։

Աչքը բանալ մէկի մը · Բաշնա ակըլ էօյրէթմէք ։ || խելամուտ առնել · գիտակ առնել · հա- սու առնել · իրազեկ առնել · զգացուցա- նել · ուսուցանել ։

Աչքը բանալ գոցել ։ || տես Թարթել ։

Աչքը բաց ։ Կէօզի աչըգ ։ || աչալուրջ · լրջա- միտ · լուրջ · զգաստ · զգոյշ · զգուշաւոր · Ճարպիկ · խորագէտ ։ տես և Զգաստ, և Խելքը գլուխը ։

Աչքը բաց ըլլալը · այսի բացութիւն ։ || աչալր- ջութիւն · լրջախոհութիւն · լրջմտութիւն · լրջմտանք · խորագիտութիւն · զգաստութիւն · զգուշութիւն · Ճարպիկութիւն ։

Աչքը բաց կենալ ։ }
Աչքը բաց պահել ։ } աչալուրջ լինել · լրջամիտ կալ · զգաստ կալ · զգոյշ կալ · պատրաստ կալ · պատրաստ կալ ։

Կմ. զգուշանալ · զգուշութեամբ · պատրաստ- ուիլ · հսկել · սկել · տքնիլ · ոչ տալ քուն աչաց · մշտարթուն կալ աչօք ։ տես և Զգաստ կենալ ։

Աչքըդ բաց ։ || զգոյշ լեր , կմ զգոյշ լեր անձին քում · զգոյշ կաց · անփոյթ կալ դքեզ , կմ զմիտս քո ։ տես և Աչքը բաց կենալ ։

Աչքը բաց պահել մէկի մը ։ || զգոյշ առնել զոք · զգուշացուցանել · լրջացուցանել ։

Աչքը բացած ։ || խելամուտ · հասու · գի- տակ · իրազեկ · ուսեալ ։

Աչքը բացած · խոհեմ ։ || դաստեալ · դրժեալ · պատրաստեալ · խարգաւանեալ · դաստիարակեալ · խորամանկեալ ։

Աչքը բացուիլ ։ || խելամուտ լինել · իրա- զեկ լինել · իրազգած լինել · հասու գալ · գիտել · իմանալ · տեղեկանալ ։

Աչքը բանբէլ ։ || կալեալ լինել աչաց ։

Աչքը դարձնել ։ || դարձուցանել զակն · շրջել զաչս · զակն արկանել յումեքէ · ակնկորել ։

Աչքը դուրս · չըխմըշ կէօզլիւ ։ || հոլեն- ակն ։

Աչքը դուրս · էօկէօտլի ։ || աչարձակ · ակնայայտնի · հեշտասէր ։ տես և Ան- համեստ ։

Աչքը դուրս գալ ։ || կեղել աչաց · կոլո- նիլ աչաց · կոկոռլիլ աչաց ։

Աչքը դուրս ըլլալ ։ || զաչս արտաքս ար- ձակել · արտաքնատես լինել · սիրել երե- ւել արտաքս ։

Աչքը դուրս ըլլալ · դըշէ մէրէխս աչը ճգնը ։ || զաչս յօտարոտին արկանել · խնդրել ըղձալ- նի · տարփածու լինել արտաքնոց · ցանկա- նալ ընդ արտաքինսն շամբշիլ ։

Աչքը ըլլալ մէկի մը · կէօզի ալմըք ։ || տես Աչքը մնալ · կէօզի ալմըք ։

Աչքը խաղցնել · կմ խաղըցնել ։ || զաչս խաղաղել · շրջուցանել · հարկանել ։

Աչքը խաղալ ։ || աչաց խաղալ · շրջա- նալ · հարկանել · կր. օրինակ ·

Աչքը խաղալու արեւն ։ || հարան աչք նորա յարեգականն ։

Աչքը խաղըցնող ։ || ակնախաղիկ ։

Աչքը խաղցող ։ || ակնախաղիկ · ակնա-

խաղիկ · ակնաշարժուն · զծաւէտարձակիլ ։

Աչքը խփխփել ։ || զաչս խփխփել · խար- խափել · խաղաղել ։

Աչքը ծակ ։ || տես Ծակ աչք ։ ...

Աչքը կապուտ ։ || տես Կապուտաչեայ ։

Աչքը կուշտ ։ || առակաստեղծ · անհագա- մեծահոգի · ազատական ։

Աչքը կարել · կէօզիւ տիգմէք ։ || հաստատել · համարձակիլ · իշխել ։

Աչքը համել , կմ փորել , կմ փալթըլաթմիշ ընել ։ || բրել զաչս · խլել զաչս · համել զաչս · կոկոռել զակն · զբաղցր արեան յա- չաց հատանել ։

Աչքը ճերմակ կեղև ունող , կմ ճերմակ կեղեւով աչք ։ || լուսնակն ։

Աչքը մարմրիլ · որ հէլէն գիտէոթէ խարարմելիք ։ || կկոցիլ աչաց · խարխափիլ աչաց · նուա- ղիլ աչաց ։

Աչքը մարմրցնել ։ || կկոցել , կամ խարխ- խաշել զաչս ։

Աչքը մթընալ · կէօզլիւ գարարմաք ։ || շլանալ · խաւարիլ աչաց · մթագնիլ ական · վատիլ աչաց ։

Աչքը մթընցնել ։ || շլացուցանել մթա- նել զաչս · սառնկրածս ՚ի վերայ աչաց , կմ զաչօք ածել ։

Աչքը մնացող , կմ լէքէլէմիշ ըլող ։ || ակ- նապիղծ · ակնաբիծ · ակնարատ · ակնայա- րատ ։

Աչքը մնալ ։ || մնալ յաչս · մնալ յակն · ակնածու լինել ։

Աչքը մնալ · մէկի աչքը ըլլալ · կէօզիւ գալմագ ։ || շնորհուկս , կամ շնորհս գտանել առաջի ուրուք · բարեմտորդիկ լինել · արժանի շնոր- հոյս մարդոյ · հաճոյ լինել · հաճոյանալ · յինքն յանկուցանել զսիրտ ։

Աչքը մնալը ։ || բարեմտորդութիւն · մարդա- հաճութիւն · որսացումն հաճոյից ուրուք ։

Աչքը մնալու համար , կմ աչքը առնե- լու ։ || շնորհուկս , կմ առ շնորհուկս · առ- գտանելոյ շնորհս · առ ական հաճելոյ · առ հաճելոյ զաչս · առ ՚ի շնորհուկս ական · առ ականէ · առ ուշս · շնորհուկս իմն կամելով առնել ։

Աչքը մնող ։ || ականաւմունս · ականո- մուխ ։

Աչքը մնող · մէկի աչքը ըլլող ։ || բարեմտոր- դիկ · մարդահաճ · մարդահաճոյ · սիրելի · հաճելի ։

Աչքը նայած տեղը ։ || ականաւորող · ա- ռարկայ աչաց ։

Աչքը նեղ ։ || տես Նեղաչուէի ։

Աչքը շիտակ ։ || տես Շիտակ նայող ։

Աչքը չթարթող , կմ աչքը չթարթելով ։ || անթարթ · անթարթափ · անքթիթ · ան- քթթական · անքթթելի · անթօթափ ա- կամբ ։

Աչքը չտեսնել , կմ աչից լուսը կորսնցնել ։ || չտեսանել ական · վատիլ , կմ նուաղիլ աչաց · ծանրանալ աչաց · շլանալ · կուրա- նալ ։ տես և Կուրնալ ։

Աչքը սուր ։ || տես Սրատես ։

Աչքը վրայ քօյմագ, կմ վրայ գօյմագ: ||տես Վրա նայիլ:

Աչքը վրան գարձնել: || ակն արկանել, կմ ակն զենլիք արկանել:

Աչքը վրան ըլլալ, կմ աչքը վրան ընել, կմ վրան պահել: || ակն արկանել զենլիք. ակն ածել. յակնել. մակաղ լինել. տեսչութիւն առնել. վերատեսուչ լինիլ. մշտատեսուչ լինիլ. մշտակարկառ հարկանել զակն:

Աչքը վեր վար խաղցնող: || աչառկաբեռ:

Աչքը վեր վերցնել: || ամբառնալ զաչս. զաչս 'ի վեր համբառնալ. գիտակն 'ի վեր համբառնալ. դէտակն 'ի վեր ունիլ:

Աչքը ցաւող: || աչացաւ:

Աչքը փայլուն, կամ վառվռուն: || տես Կրակաչուէի:

Աչքը փերատ իջած: || բլշակն. բլշակնեալ:

Աչքը փերատ իջնել: || բլշակնիլ. բլշանալ. սառներածս զաչօք ունիլ:

Աչքը փերատ իջնելը: || բլշակնութիւն:

Աչքը փերատ, կմ փուս իջեցնել: || բլշացուցանել. ածել սառներածս 'ի վր աչաց:

Աչքը փուս: || խորակն. խորակնեալ:

Աչքը փուս իջեցնել: || տես Աչքը փերատ իջեցնել:

Աչքի, կմ աչքից առջև: || առաջի աչաց. առաչս. ակներև. ակնյանդիման. ակնյայանի. ակնընդերեւ. զառաջեաւ աչաց. առ աչօք. զոր օրինակ.

Մեր աչքից առջև: || առ աչօք մեր:

Աչքից առջև դնել, կմ աչքից ցցընել: || դնել առաջի աչաց. ակներև ցուցանել. յակն արկանել. յակն առնուլ. առաջի առնել. զառաջեաւ աչաց արկանել. ղակամբ առկանել. երևեցուցանել աչաց:

Աչից արցունք. ...: || բիժ:

Աչքից դեզ: || տես Շօփայ:

Աչքից երևցող, կմ երևցած: || առ աչօք երևելի. առ աչս. ... ուրուական:

Աչքից ենկել, կմ քեօնաէլկ: || խոշընդակն. խոչ աչաց. խուլ ակամ. խէթ 'ի յաչս:

Աչքից թարթիչ: || տես Թարթիչ:

Աչքից խըխըմիշ ըլլալ, կմ ըռասատ գալ: || յակն անկանիլ. առ ական գիտիլ. առ աչօք քերել. զաչօք անկանիլ. առ աչօք գալ:

Աչքից լուս: || լոյս աչաց. արև աչաց. ...:

Աչքից լուսը հանել, կամ փաթլըթմիշ ընել: || զքաղցր արև յաչացն հատանել:

Աչքից խօշը եկող, կմ խօշը եկող, կմ աչաց ուզածը: || ակնահաճոյ. ակնահաճոյ. ակնապարար. ակնասփոփ:

Աչքից ծակը, կմ բունը, կմ փոսը: || կապիճ. ակնակապիճ. ակամնակեաց:

Աչքից ձերմակ կեղև որ մարդը կուր կանէ: || լուսան:

Աչքից մթութիւն, կմ աչքից փուս. ...: || սառներանք աչաց. մթագնութիւն աչաց. շլացութիւն. շլութիւն:

Աչքի, կմ աչքից պէս: || ակնանակերպ. ակնատեսակ:

Աչքից պուութիւն: || տես Արատեսութիւն:

Աչքից ասել ըռկմիշ. Աչքից ասել չըկմիշ: || տես Երևալ. չերևալ:

Աչքից ասել չըկմիշ: || աննշմար. աննշմարելի: տես և չերևցող:

Աչքից ասկէն, կամ աչքից ներքևէն նայիլ. ...: || ընդ ական նայիլ:

Աչքից ցաւ. ...: || աչացաւ. աչացաւութիւն. ախտ ական:

Աչքից փերատ: || լուսան. մեղկ. պատարանակ. բլշակնութիւն:

Աչքից քեօշէ, որ կիպ է քթին: || քունք:

Աչքից քաշքիլ: || առ աչօք քերել. առ աչօք չփիլ. զաչօք հարկանիլ. հարկանիլ ընդ աչս. առ աչօք գալ:

Աչքով ծակը ընել: || ծաղր առնել աչօք. ակնարկութիւն այպանել. ակնարկելով կատակել. ակնարկի առնել:

Աչքով Վճատել: || տես Աչքիլել:

Աչքով տեսնելը: || ականատեսութիւն:

Աչքով տեսնող, կմ աչքով տեսած: || ականատես. ակնահայեաց. ինքնատես:

Աչուըները չփել. ...: || մըմլել:

Աչուըներուն մէջ տեղը: || աչամէջք:

Աչքիլել. ...: || չարակնել. չարակնանել. ակնահարել. ախտ ... նախանձ առնել ... զոր օրինակ.

Աղէկ կերթայիք, ... աչքիլեց զձեզ: || բարւոք ընթանայիք, ո՞ նախանձ աբար զձեզ:

Աչքիլելը. ...: || չարակնութիւն. չարակնութիւն. ակնահարութիւն. պժնէութիւն հայեցուածոց. նախանձ:

Աչքիլըլ, կմ աչքիլուիլ. ...: || չարակնիլ. չարակնանիլ. ակնահարիլ. ակնահար լինիլ. նախանձ լինիլ յումեքէ:

Աչքիլուս. ...: || ողջոյն խնդակցութիւն. պարգևատուութիւն խրախակցութիւն. պարգև:

Աչքիլուս երթալ: || երթալ յողջոյն ուրուք. գնալ 'ի խնդակցութիւն:

Աչքիլուս ընել, կմ ըսել: || խնդակից լինիլ. խրախակից լինիլ. զոր օրինակ.

Աչքիլուս հրամանաց: || խնդակից եմ տրութեան քում:

Աչքիլուս ընող: || խնդակից. խրախակից:

Աչքիլող. ...: || չարակն. չարակնող. չարակնան. չարակնանող. չարակնեալ. ...:

Աչքնոց. ...: || աչնոց. ակնոց:

Աչքնոցի տուփը. ...: || տուփ ակնոցի:

Ա. Պ

Պապա: || տես Հայրա:

Ապա թէ. հապա թէ. ...: || ապա թէ. ապա եթէ. ապաթէ. այլ թէ. այլ եթէ. բայց թէ. բայց եթէ. և եթէ. իսկ եթէ. իսկ թէ:

Ապա թէ չէ. հապա թէ չէ. ...: || ապա թէ ոչ. ապա եթէ ոչ. ապաթէ ոչ. իսկ թէ ոչ.

խաչ եթէ ոչ . բայց եթէ ոչ . և եթէ ոչ ։

Ապականած . բօզուլմուշ ։ ‖ ապականեալ . եղծեալ . աղաւաղեալ . աղճատեալ . խանգարեալ . խառնակեցեալ . պղծեալ ։

կմ, եղծ . զեղծ . խանգար . աղարտ . աղճատ . աղաւաղ . աւեր . ապականական ։

Ապականած բան , կմ գիր գրօղ ։ ‖ ապականագիր ։

Ապականել . բօզմագ էթմէք . պէրպատ էթմէք ։ ‖ ապականել . ապականագործել . եղծանել . զեղծանել . աղաւաղել . աղճատել . պղծել . խանգարել . աղարտել . աւերել . եղծ և զեղծ առնել . աղարտ վարել . խանգար արկանել ։

Ապականիլ , կմ ապականէիլ . բօզուլմագ օլմագ ։ ‖ ապականիլ . եղծանիլ . զեղծանիլ . զեղծչիլ . աղաւաղիլ . աղճատիլ . վատթարանալ . վատթարիլ . պղծիլ ։

Ապականութիւն . բօզուլմագլըգ ։ ‖ ապականութիւն . եղծումն . աղաւաղութիւն . աղճատանք . վատթարութիւն . պղծութիւն ։

Ապականութիւն սիրօղ ։ ‖ ապականասէր ։

Ապականէօղ . պօզուլանըլըր ։ ‖ ապականացու . ապականականիր . ապականելի . եղծանելի . առեղծանելի . զեղծանելի . զեղծուցանելի . աղցաւոր . կորստական ։

չԱպականէօղ , կմ չապականած ։ ‖ տես Անապական ։

Ապականօղ . պօզանըճը ըեօղ ։ ‖ ապականօղ . ապականիչ . ապականագործ . ապականաբար . ապականասէր . եղծիչ . զեղծիչ . աղաւաղիչ . աղճատիչ . աղարտիչ ։

Ապահով . անխախ . էմին . բէհէմէեօղ ։ ‖ ապահով . յապահով . անքոյթ . անդորր . յանդորր . յամուր . աներկիւղ . աներկեան . անշուշտ . անհոգ . զգոյշ . զգուշական . զգուշալի . զգուշաւոր . զգուշաւորական ։

Ապահով ըլլալ . էմին օլմագ ։ ‖ ապահովիլ . յապահովիլ . ապահովանալ . յապահովանալ . անքոյթանալ . աներկեանալ . յանհոգս կալ , կմ յանհոգս լինիլ ։

Ապահով ընել ։ ‖ ապահովել . յապահովել . ապահովացուցանել . յապահովացուցանել . անքոյթացուցանել . զգուշացուցանել ։

Ապահով տեղ ։ ‖ անքոյթ տեղի . զերծ տեղի ։

Ապահով տեղ դնել , կմ պահել ։ ‖ դնել յապահովս . դնել ՚ի զգուշութեան ։

Ապահով տեղ պահօղ , կմ պահած ։ ‖ ապաստանարան ։

Ապահովութիւն . էմնիյէթ ։ ‖ ապահովութիւն . յապահովութիւն . յապահովանք . անքոյթութիւն . աներկեանութիւն . անկասկածութիւն . զգուշութիւն ։

Ապահովութբ ։ ‖ ապահովութբ . յապահովս . աներկեանօրէն ։

Ապաղի դաշտ . օվայ է ։ ‖ ձիրաւ դաշտ ։

Ապայ . հօփնէլի ։ ‖ ձուձ թաւարծի . ապարապ ։

Ապայ հագնօղ . ապուլը ։ ‖ ապարապագգեաց . ապարապագգեստ ։

Ապանօղ ։ * ‖ աքանոս . եքէնոս . ոպնիագ ։

Ապանօղ բանօղ ։ ‖ եքենոսագործ . ոպնիագագործ ։

Ապանօղէ չեկած ։ ‖ եքենոսեայ [illegible] զեայ ։

Ապանօղլուխ ։ * ‖ ոպնիագաւան . [illegible]

Ապաշխարանք , կմ ապաշխարութն . [illegible] ‖ ապաշխարանք . ապաշխարութիւն . ապաշխարութիւնք . ապաշխարութիւն . զղջումն . զղջութիւն . ապաշխարու . զեղջ ։

Ապաշխարել . թէօվպէ օլմագ ։ ‖ ապաշխարել . ապաշխարել . զղջալ . զղջանալ ։

Ապաշխարելու ։ ‖ ապաշխարելի . [illegible] . զղջալի . զղջական ։

Ապաշխարելու տեղ ։ ‖ ապաշխարան . [illegible] խարարան . ապաշխարանոց ։

Ապաշխարութն ։ ‖ տես Ապաշխարանք ։

Ապաշխարօղ ։ ‖ ապաշխարօղ . զղջական . զղջմունք ։

խիստ Ապաշխարօղ ։ ‖ գերապաշխարան . գերապաշխար ։

չԱպաշխարօղ ։ ‖ անապաշխար . [illegible] . անզեղջ . անզիղջ ։

Ապառաժ . սերտ քար . Դաշյու [illegible] ։ ‖ ապառաժ . որձաքար . խստաքար . գայլախազ . արտասոյ . երասոյ . խարակ . վէմ ապառաժուտ ։

Ապառաժէ . խայայ քարէ ։ ‖ ապառաժեայ . ապառաժային . գայլախազեայ . որձաքարեայ ։

Ապառաժի նման . խայա քարի գիպի ։ ‖ ապառաժային . ապառաժուտ . խարակաձև . վիմանման . վիմագեայ . վիմագնեան ։

Ապառաժոտ տեղ . Գայալըք ։ ‖ ապառաժուտ . երիզուտ . երեզուտ . քարակոշտ . ապառաժ . խարակ . ժայռ ։ տես և ժեռուտ ։

Ապավարիլ . գէչ խուլլանըշ ըլլալ ։ ‖ չարաչար վարիլ . պիտակաբար վարիլ . զեղծանել ՚ի պաշտամունս իւր ։

Ապարան . փալատ է ։ ‖ ապարան ։

Ապերախտ . աղէկութիւն չգիտցող , նէ չճանչցող . Նէրաէօբիթը մոռցող . էյլիկ պիլմէզ . Նանքէօռ ։ ‖ ապերախտ . ապերախտի . ապերախտաւոր . ապաշնորհ . անշնորհենի . ապախտ . ապախտաւոր ։

կմ, երախտամոռաց . բարեմոռաց . անշնորհակալ . անշնորհակալու . երախտակորոյս . անոպայ ։

Ապերախտ ըլլալ . աղէկութիւնը չճանչնալ . Նէրաէօփիթը մոռնալ . Նանքէօռ օլմագ ։ ‖ ապերախտանալ . ապերախտիլ . ապերախտ լինիլ . ապախտ առնել . ապախտանալ ։

կմ, երախտամոռաց լինիլ . երախտակորոյս գոլ . անյիշօղ լինիլ երախտեաց . մոռանալ զերախտիս ։

Ապերախտութն . աղէկութն չճանչնալը . Նէրաէօփիթը մոռնալը . Նանքէօռլուգ ։ ‖ ապերախտութիւն . ապախտաւորութիւն . ապախտիք . ապերախտիք . ապաշնորհութիւն . անշնորհութիւն . անշնորհակալութիւն . երախտամոռացութիւն . բարեմոռացութիւն ։

Ապլուս . Էէնէքէնը բանօղ ըուդյան ։ ‖ ապարօսապաշտ ձիք . ապաւոնեբրեկ . [illegible] ։

Ապլուն թող տալ ։ ‖ թուլացուցանել , կմ լուծանել զապաւանդակն . [illegible] ։

Ապլուն թող տալ ։ || տես Ապիեղցիեղ կենալ ։

Ապլուն փախցնել նուէլն ։ || զերծուցանել 'ի ձեռաց զարմինանձից ստնտուանն ։

Ապլուն փախցնել. խէտէ իւրանչնէլ ։ || տես խենթենալ ։

Ապխտել. տըղուխը շինել. պասթըրմայ ընել. միս չորցնել ։ || ապխտել. ապուխտ առնել. յապուխտ արկանել ։

Ապհնիտ, կամ ապիհնիտ. * գնըռի անուն է ։ || հնդկկես գետ ։

Ապշեցնել. խիւր զարմացնել. պաղեցնել. խէտէ բողցնել. էյիմ պէյիմ ընել ։ || ապշեցուցանել. ափշեցուցանել. թմբրեցուցանել. թմրեցուցանել. հիացուցանել. յիմարեցուցանել. ցնորեցուցանել. պակուցանել. արմացուցանել ։

Կամ, մեծապէս զարմացուցանել. 'ի զարմանս յափշտակել. ընդարմացուցանել զարմանալեօք. յապուշ դարձուցանել. յապուշ արկանել. յապուշ հարկանել. յապուշ կրթել. յապշուն մատնել. յապշուն պարտել. յապշուն դրաւել. յապշուն արկանել ։

Ապշիլ. խէւր զարմանալ. պաղիլ ճալ. խէտէ բողիլ. էյիմ պէյիմ օլմագ ։ || ապշանալ. ապշիլ. ափշիլ. թմբրիլ. թմրիլ. արմանալ. հիանալ. յիմարանալ. յիմարիլ. ցնորիլ. զարկանիլ. զատակիլ. պակչիլ. պակնուլ ։

Կամ, յապուշ լինիլ. յապուշ դառնալ. յապուշ կրթիլ. յապուշ հարկանիլ. յափշտակութեն պարտիլ. յապշութեն դրաւիլ. վերանալ միօք. ընդարմանալ հրաշիւք. ապշալմէ լինիլ. լեզուն 'ի քիմսն կցիլ ։ տես և Հաշմիլ ըլլալ ։

Ապշութիւն. պաղէւն. խէւր զարմանալը ։ || ապշութիւն, կամ ափշութիւն. թմբրութիւն. հիացութիւն. հիացումն. պակուցումն ։

Ապուզամպախ ։ * || Ջուր շուշանի. շուշանեան աւիշկ, որ է անհամ ։

Ապուզամպախ. խէնըկամէնը ։ || տես Ապիեղցիեղ, և Անշնորհք ։

Ապուզամպախ բան, կամ խօսք ։ || տես Ապիեղցիեղ խօսք ։

Ապուզամպախ խօսիլ ։ || տես Ապիեղցիեղ խօսիլ ։

Ապուխտ. չոր միս. պասթըրմայ ։ || ապուխտ ։

Ապուխտ կախել ։ || տափել ։

Ապուխտ շինել ։ || տես Ապխտել ։

Ապուհայաթ ։ * || Ջուր կենաց. Ջուր կենդանութեան. Ջուր կենդանի. Ջուր կենսաբուղխ ։

Ապուհայաթ ջուր. ըճիւպըն ջուր ։ || Ջուր ակնակնի, կամ ամենաղձիս ։

Ապուշ ։ || ապուշ. թմբրեալ. յիմարեալ. զարհուրեալ. զատակեալ ։ տես և Հաշմիշ եղած ։

Ապուշ մնալ ։ || տես Ապշիլ ։

Ապուռնուպուռ ։ * || տես Խառնիխուռն ։

Ապուռնուպուռ բոզակ. կամ թեքճէմիլլեթ ։ || աղխք. աղխամախք. պէսպէս խառնաղանջք, կամ խառնադամնջք ։

Ապուռնուպուռ հալէ, կամ մարդիկ. խօրէտտ ճէմէնը ։ || խառնիճաղանջ, կամ խառնիճաղանջք. խառնաղանջ, կամ խառնաղանջք. խուժան. խուժդուժ. խուժախուժ. խառնամբոխ ։

Կամ, խառնամբոխ ամբոխ. խառնաժողով ժողովուրդ. խառնիճաղանջ բազմութիւն. խառնամբոխ ժողովուրդ. Ջոկիք խառնաղանջից. երամք ռամկականաց. Ջոկք ռամկաբարոյից. ռամիկք. րամիկք. սոսկականք. սոսկայինք ։

Ապուռնուպուռ հալէ գլուխ ։ || ռամկավար. ռամկապետ ։

Ապուռնուպուռ հալէ կառավարութիւն ։ || ռամկավարութիւն. ռամկապետութիւն ։

Ապուռնուպուռ հալէ կոխած տեղ ։ || խառնակոխ տեղի. խառնագնաց վայր ։

Ապուռնուպուռ հալէով ձէնէ ելլել ։ || խառնամբոխ ելանել 'ի պատերազմ. աղխատրոյզ հանդիսանալ 'ի ճակատ մարտի ։

Ապուռնուպուռ օսման ։ || մացառ. անտառամայր տունկք ։

Ապուր. չօրպայ. աշ ։ || թան. ապսպ ։

Ապուր ամանին. չօրպաճը ։ || թանատէր. թանամոյլ ։

Ապսինթ. ֆէսլին. պէլլի խոտ է ։ || օշինդր. օշինար. ափսինթ ։

Ապսպրած. ըսմարլանմըշ ։ || պատուիրեալ. հրամայեալ. պատուիրանաւ տուեալ. աւանդեալ. յանձնեալ. յանձն արարեալ, կամ արարեալ ումեք յանձն ։

Ապսպրած խօսք, կամ բան ։ || տես Աւանդութիւն ։

Ապսպրել. ըսմարլամագ. թավսիյէ էթմէգ ։ || հրամայել. պատուիրել. պատուէր տալ. աւանդել. յանձնել. յանձն առնել, կամ առնել ումեք յանձն ։

Ապսպրծու. ըսմարլամայ ։ || յանձնարարական. յանձնեալ. հրամայեալ ։

Ապսպրուիլ. ըսմարլանմագ ։ || հրամայեալ լինիլ. պատուիրեալ լինիլ. աւանդիլ. յանձնիլ. յանձն լինիլ, կամ լինիլ ումեք յանձն ։

Ապսպրող. ըսմարլայան ։ || պատուիրօղ. պատուիրակ. աւանդիչ. աւանդօղ. յանձնիչ. յանձնարար. պատուիրանատիր ։

Ապստամբ. գըլըխ քալդըր. մէձէ մը զէմ չէքէ կէրէնօղ. ասի. պօնտայ ։ || ապստամբ. վտարանջ. ըմբոստ. ըմպահակ. ըմպարհակ. ստահակ. ապարասան. ապերասան. անհերասան. գլխադարձ. գլխակոր. գլխակոյ. գլխակեաց. գլխակ. թեկնածու. լծընկեց. հեստ. խեռ. ոխնդժնեայ. բռնաւոր ։

Կամ, ապստամբեալ. վտարանջեալ. ընդվզեալ. պարանոցեալ. ստահակեալ. ըմպահակեալ. ամպարհակեալ. ըմբոստացեալ. ապարասանեալ. խեռեալ. և այլն ։

Ապստամբեցնել. գըլըխ քալտըրթմագ. ասի էթմէգ. պօնտայ էթմէգ ։ || ապստամբեցուցանել. վտարանջեցուցանել. ընդվզեցուցանել. ըմբոստացուցանել. ստահակեցուցանել. ըմպահակեցուցանել. ապարասանել. սարտուցանել յիշխանութենէ. տալ ումեք ձեռս ամբառնալ ընդդէմ, կամ 'ի վր իշխանաւորի ։

[illegible]

Կմ այսպէս · Թեկին ածել, կմ Թեկին ա_ ծել ընդդէմ [illegible]

[illegible] դալ · վարել դիչխանաւ, կմ դհր_ [illegible] հեռանել հնազանդութե · [illegible]

[illegible]

Ա. Ջ.

[illegible]

Աղիկ · || տես մէրը Աղ · և զհետեւեալսն [illegible] :
Աղող · [illegible] · բռնաւոր : || յաղթող · յաղթողակ :
Կմ՛ · աղթող · աղթողակ · յաղթանակաւ · 'ի դէպ · 'ի ձեռն · անդամ : տես և Յաղթանակ :
Աղող տանել : || տես Գլխաւոր տանել :
Աղող ըլլալ · [illegible] · բռնաւոր [illegible] : || աղթողել · յաղթողել · յաղթողանալ · 'ի դէպ ելանել : տես և [illegible] · և Յաղթանակ գալ :
Աղող ձեռք ունող : || տես Ձեռքը աղող :
Աղողել · [illegible] · բռնաւոր [illegible] : || ա_ ղթողել · յաղթողել · յաղթողեցուցանել , 'ի դէպ հանել · յանկաւորել · յանկամաւորել : տես և Յաջողակ ընել :
Աղողիլ : || տես Աղող ըլլալ :
Աղողութիւն · [illegible] · բռնաւոր : || աղթողութիւն · յաղթողութիւն · յաղթողակութիւն · յաղթողումն · յաղթողմունք · ախոյ · յաղթող :
Կմ՛ , [illegible] · բարօրութիւն · բարեբախտութիւն · բարեկեցութիւն · բարեհաջողութիւն :
Աղողութիւն գտնել : || յաղթողել · յաղթանակել · [illegible] · [illegible] գտանել · [illegible] : տես և Գլխաւոր տանել ունենալ :
Աղողութիւն · [illegible] · Տէր Աստ : || յաղթողութիւն · յաջողակ · յաղթողարար , կմ՛ աղթողարար · յաղթողակարար · յաղթողակ · [illegible] ·
Աղողութիւն բանը հասնել : || յաղթողակ կա_ տարել գործ [illegible] :

Ա. Ռ.

Առ · Առ քաշել · * և այլն : || տես Առնել · * Առնելնալ · և այլն :
Առած · [illegible] : || առակաւ · ընկալեալ · կա_ լեալ · անփոփ :
Առած բան : || առած :
Առած զինուցած · } առ և զինաց · առեալ և
Առած առաքած · }
զինուցեալ · առեալ և առաքեալ :
Առակ · [illegible] · [illegible] : || առակ · առած · ա_ ռասպել :
Առակ խօսիլ , կմ՛ առակով խօսիլ : || առա_ կել · առակաբանել · առակախօսել · առակ արկանել :
Առակ խօսիլը , կմ՛ առակով խօսիլը : || ա_ ռակումն · առակաբանութիւն · առակաբանու_ թիւն · առակախօսութիւն :
Առակ խօսող , կմ՛ առակով խօսող : || առա_ կախօս · առակաբան · առակասաց · առա_ կարկու · առաքելու :
Առակ հանել : || տես Առակ խօսիլ :
Առակ ունող : || առակաւոր · առամաւոր :
Առակներ գրելը : || առակագրութիւն :
Առակներ գրող : || առակագիր :
Առակներու գիրք : || առակագիր · առա_ կագրութիւն :
Առանձին · [illegible] · [illegible] : || առանձին · մե_ կուսի · մեկուսաբար · [illegible] · ընդհատ 'ի բազմութենէ : տես և Մէկիկ :
Առանձին տեղ , կմ՛ առանձին կենալու տեղ · [illegible] : || առանձնարան · [illegible] · գերեզման [illegible] :
Առանձին տեղ առնել : || տես Մէկ դի ընել :

Առանց : || առանց · [illegible] · [illegible] :
Գրեթէ · [illegible] 'ի , կմ՛ [illegible] · զոր օրինակ ·
Առանց [illegible] : || [illegible] 'ի [illegible] :
Առանց [illegible] : || [illegible] :
Գրեթէ · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · զոր օրինակ ·
Առանց [illegible] : || անհնար · [illegible] · ան_ [illegible] · [illegible] :
Առանց [illegible] : || [illegible] :
Առանց [illegible] ընելու [illegible] : || [illegible] եղև :
Կմ՛ , Առանց [illegible] : || [illegible] :
Կմ՛ , Առանց օրինաց : || [illegible] :
Առանց [illegible] կենալ : || [illegible] կալ_ [illegible] :
Կմ՛ , Առանց ձևի , կմ՛ Առանց [illegible]_ թեն : || [illegible] , կմ՛ [illegible] · և այլն :
Առաջ · Ձէյ [illegible] , [illegible] · [illegible] · [illegible] : || յառաջ · յառաջն · յառաջնեալ · յառաջնութիւն · զառաջինն · նախ :
Կմ՛ , յառաջադոյն · նախադոյն · վաղագոյն :
Առաջ · Ձէյ [illegible] · [illegible] : || յառաջ · յառաջ_ կոյս · յառաջադէմ · զոր օրինակ ·
Առաջ ձգել : || յառաջ արկանել :
Առաջ գալ : || յառաջկոյս մատչել :
Առաջ երթալ : || յառաջադէմ ձգել :
Առաջ · [illegible] : || տես Առաջնոց , և զհետեւեալսն [illegible] :
Առաջ անցած : || յառաջեալ · յառաջացեալ · յառաջադէմ · յառաջակաց · նախակացեալ · յառաջադիր · յառաջ հասեալ · յառաջ հասեալ :
Առաջ անցընել · [illegible] : || յառաջ արկա_ նել · յառաջադէմ առնել , կմ՛ արկանել · յառաջացուցանել · յառաջեցուցանել · յա_ ռաջադրել · նախադրել · նախադասել · վա_ ղադասել : տես և Վեր անցընել :
Առաջ անցընելը : || յառաջադրութիւն · նախա_ դրութիւն · նախադասութիւն :
Առաջ անցընող , կմ՛ Առաջ անցուցած : || յա_ ռաջադաս · յառաջակարգ · առաջադիր · յա_ ռաջադիր :
Կմ՛ , նախադաս · վաղադաս · նախադասական · նախակարգ · նախադիր · նախդիր · [illegible]_ գիր : տես և Վեր անցուցած :
Առաջ անցնիլ : || յառաջել · յառաջանալ · յա_ ռաջադէմ լինել · յառաջադէմ հգել · յառաջ վարել · յառաջ երթալ :
Առաջ անցնելը : || յառաջ [illegible] :
Առաջ անցնող : || յառաջադիմող · յառաջա_ դիմաց · յառաջընթացող · նախընթացող :
Առաջ առած : || տես Պինտ առած :
Առաջ բերել : || յառաջ բերել · յառաջ կալ_ նուլ · յառաջ արկանել · նախ [illegible] առնել : տես և Առջևը բերել :
Առաջ բերելը : || յառաջբերութիւն · յառաջա_ բերութիւն :
Առաջ բերելու : || յառաջբերելի · յառաջբե_ րական :
Առաջ [illegible] : || յառաջ [illegible] · յառաջ [illegible]_ կան :
Առաջ գալ : || յառաջ գալ · յառաջադիմել · յառաջադէմ գալ · յառաջանալ :

Առաջ գնալ. առաջ երթալ. առաջ շարժիլ. || յա-ռաջ գնալ. յառաջ խաղալ, կամ առնուլ խաղալ. յառաջել. յառաջանալ. յառաջադիմել. յա-ռաջադէմ լինել. յառաջադէմ ձգիլ. յառա-ջատել. յառաջատուէլ. կարկառել. զար-գանալ. վերաբերիլ. զոր օրինակ.

Խարերով առաջ երթալ: || շարժող վերա-բերիլ:

Առաջ գնալը. առաջ երթալը, կամ առաջ շարժիլը: || առաջադիմութիւն. յառաջադիմութիւն. ա-ռաջատուութիւն. յառաջատուութիւն. յառաջա-տուէութիւն. առաջատուումն. յառաջանձնու-թիւն. յառաջխաղացութիւն. խաղացումն:

Առաջ գնացող: || առաջադնաց. յառաջադնաց. յառաջընթաց. յառաջախաղաց. յառաջա-դէմ. յառաջընթայ. յառաջաշաւիղ. առա-ջաւոր. յառաջաւոր. զառաջաւոր. առա-ջեայ:

Առաջ դնել. Առաջ դնող: || տես Առաջ անցընել. Առաջ անցընող:

Առաջ եկած: || յառաջամատոյց. նախամա-տոյց. յառաջադէմ. յառաջընթայ. յառա-ջատեալ:

Առաջ եղող, կամ եղած: || տես Առաջուց եղող, կամ եղած.

Առաջ երթալ: || տես Առաջ գնալ:

Առաջ երթալ քան զուրիշը: || յառաջագոյն երթալ. յառաջ գնալ: տես և Առաջ ընկել:

Առաջ ընկել քան զուրիշը. [illegible]: || յառաջել. կանխել. [illegible]:

Առաջ ընծայող, կամ ընծայած: || յառաջըն-ծայ. նախընծայ. նախամատուցեր. նախա-պատրաստ:

Առաջ ըսել: || տես Առաջուց ըսել:

Առաջ ժառանգող, կամ ժառանգած: || նա-խաժառանգ. սկզբնաժառանգ:

Առաջ խաղցնել: || տես Առաջ տանիլ:

Առաջ կատարող, կամ կատարած: || նախա-կատար. վաղակատար:

Առաջ ծնած. || տես Առջինեկ:

Առաջ հանել քան զուրիշը: || վաղ հանա-նել. նախաժամանել լինել. նախաժամա-նել. յառաջել. կանխել:

Առաջ հասնող, կամ հասած: || նախաժամանող. նախահաս. նախահասուկ. վաղահաս. վա-ղահասուկ. վաղահասիկ:

Առաջ հասցընել: || յառաջագոյն ժամանե-ցուցանել. կանխեցուցանել:

Առաջ ձգել: || տես Առջեւ ձգել:

Առաջ ղրկել: || տես Առաջուց ղրկել:

Առաջ ձեռնէ ըսող. [illegible]: || առաջամարտ. յառաջամարտ. նախամարտ. սկզբնամարտ:

Կամ, առաջամարտիկ. յառաջամարտիկ. նա-խամարտիկ. սկզբնամարտիկ. նահատակ. շահատակ. դիմագրաւ. ընդդիմագրաւ:

Առաջ մեռնիլ: || նախավախճան լինել. նա-խավախճան կատարիլ:

Առաջ մեռնող, կամ մեռած: || նախավախճան:

Առաջ մտնող: || տես Առաջուց մտնող:

Առաջ նետել ինքը զինքը: } տես Ինք զինք ա-
Առաջ նետուելը: } ռաջ նետել:

Առաջ նետուող, կամ } տես Ինք զինք [illegible]
Առաջ նետող ինքը զինքը: } ռաջ նետող:

Առաջ շարժել. Առաջ շարժող: || տես Առաջ տանիլ. Առաջ տանող: [illegible]

Առաջ շարժիլ: || տես Առաջ գնալ: [illegible]

Առաջ պատուող առնող: || նախապատուող [illegible]

Առաջ սկսող, կամ սկսած: || տես Առաջուց սկսող, կամ սկսած:

Առաջ վազել. Տէր ՚ի առաջ անցնել: || յա-ռաջ դիմել. յառաջ արշաւել. յառաջադէմ խոյանալ. յառաջադէմ լինել. յառաջադէմ մտնել. առաջադիմել. յառաջատել. յառա-ջատուէլ. արշաւատոյր ընթանալ յառաջ:

Առաջ տանիլ. առաջ շարժել. առաջ քշել: || յառաջ վարել. յառաջ բերել. յառաջա-շարժել. յառաջացուցանել. յառաջեցու-ցանել. խաղացուցանել:

Առաջ տանիլ, կամ առաջ քշել՝ կանխելով. սիրտ տալով, կամ բաւելու շահելով: || Հար-կան տալ. խրախուսանս վարել:

Առաջ տանիլը, կամ առաջ շարժելը: || յառա-ջաշարժութիւն. յառաջխաղացութիւն [illegible]

Առաջ տանող, կամ տարած: || յառաջամատոյց. յառաջաշարժ:

Առաջ քալել: || տես Առջեւէն գնալ:

Առաջ քան: || յառաջ քան. նախ քան. մինչ.

Առաջ քան զձեզ: || յառաջ քան զձեզ, կամ նախ քան զձեզ:

Դիրձ, մինչեւ. չեւեալ. չեւ. զոր օրինակ.

Առաջ քան զխօսիլը: || մինչեւ էր խօսե-ցեալ:

Առաջ քան զմեռնիլը: || չեւեալ էր [illegible]-ղեալ:

Առաջ քան զառնելը: || չեւ էր առեալ:

Առաջ քաշել: || տես Առաջ անցընել:

Առաջ քշել: || տես Առաջ տանիլ:

Առաջաբանութիւն: || յառաջաբանութիւն. առաջա-բան, կամ յառաջաբան գրոց. կանխաբան, կամ սկզբնաբան՝ մատենին. կանխաբանութիւն. նախաբանութիւն. նախերգութիւն. նախերգանք-ման մատենին:

Առաջաբանութիւն ընել: || յառաջաբանել. կան-խաբանել. նախաբանել:

Առաջը, կամ Առաջքը: || տես Առջեւը. Առնան, և Առաջքը″. և այլն:

Առաջի, կամ Առաջինը: || տես Առջի:

Առաջմէ, կամ } տես Առաջուց:
Առաջմէնէ: }

Առաջնորդ, կամ առաջնորդ. խրատող: || Կարա-պետ. առաջնորդ. յառաջընթաց. նախըն-թաց. առաջադնաց. յառաջադնաց. առա-ջաւոր. յառաջաւոր. զառաջաւոր. առա-ջեայ:

Կամ, յառաջաշաւիղ. նախաշաւիղ. սկզբնա-շաւիղ. ճանապարհացոյց. ուղեցոյց. ու-ղղացոյց. ուղեւոր. ուղղաւոր: տես և Առաջ գնացող:

Առաջնորդ ըլլալ. խրատող ըլլալ. խրատա-ւորն ընել: || կարապետ լինել. առաջնորդ լինել. յառաջադնաց լինել. նախաշաւիղ լինել. և այլն:

Կամ, կարապետել. առաջնորդել. հաւել.

առաջի գնալ: տես և Առջևէն երթալ:

Առաջնորդ. բաշմաբէ գըլաւ. պաշ. ռէիս. չէլէպի. ըռէհպէր: || առաջնորդ. նախորդ. գլխաւոր. պետ. տեսուչ. դիտապետ. վերակացու. իշխանաւոր. հայր. գլուխ ժողովրդեան, կմ՛ քաղմաց. հովիւ մտրդ֊կան. վարիչ քաղմութեն. հոգևման. հեգե֊մոն. հեգեմոնիդես:

Առաջնորդ վանքի: || տես Աբբայ:

Առաջնորդ ըլլալ: || առաջնորդ լինիլ. առաջ֊նորդել. հովուել. ուղղածել. վարել:

Առաջնորդ չունեցող: || անառաջնորդ. ան֊գլուխ. անիշխան. անհովիւ:

Առաջնորդի մուլթալիս: || առաջնորդա֊կան. դիտապետական:

Առաջնորդել: || տես Առաջնորդ ըլլալ:

Առաջնորդութիւն. խըլաւուզլուգ: || կարգապե֊տութիւն. յառաջընթացութիւն. նախընթա֊ցութիւն. յառաջադիմութիւն. առաջնորդութիւն. առաջաւորութիւն. առաջնայք:

Առաջնորդուհի. բաշմաբէ գըլաւ գատըն: || ա֊ռաջնորդուհի. նախորդուհի. գլխաւորուհի. պետութիւն. տեսչութիւն. դիտապետութիւն. վերակացութիւն. հովուութիւն:

Առաջուց. էվվէլ. էվվէլճէ. էվվէլտէ. էվէլ. էվէլտէն: || յառաջնմէ. յառաջու. առաջու. յառաջ. յառաջադոյն. նախադոյն. վաղա֊գոյն. կանխագոյն:
կմ՛, զառաջինն. կանխաւ. կանխեաւ. կան֊խաւ ուրեմն. կանխօրինակ. 'ի նախնումն. անդստին. 'ի սկզբանէ. 'ի վերուստ. 'ի վե֊րուստ անտի. վերագոյն ուրեմն: տես և Շատոնց:

Առաջուց աշխատող: || յառաջավաստակ. նախավաստակ:

Առաջուց աւրող, կմ՛ աւրած: || կանխաւեր. վաղաւեր. նախակործան. վաղակործան:

Առաջուց բխած: || յառաջաբուղխ. նախա֊բուղխ:

Առաջուց բուսած, կմ՛ ծլած: || յառաջաբոյս. նախաբոյս. սկզբնաբոյս. նախաբուսիկ. նախընծիլ. նախաբողբոջ:

Առաջուց գիտնալ, կմ՛ ճանչնալ: || նախագի֊տել. նախածանօթ լինիլ: տես և Առա֊ջուց տեսնել:

Առաջուց գիտնալը: || յառաջագիտութիւն. նա֊խագիտութիւն. կանխագիտութիւն. կանուխ գի֊տութիւն. յառաջատեսութիւն. նախատեսութիւն. նախատեղեկութիւն:

Առաջուց գիտցող, կամ գիտցած. առաջըց ճանըշող: || յառաջագէտ. նախագէտ. կան֊խագէտ. վաղագէտ: կմ՛, յառաջագիտակ. նախագիտակ. կանխագիտակ. նախատե֊ղեակ: Եւ կմ՛, յառաջածանօթ. նախածա֊նօթ. վաղածանօթ. կանխուսեալ: տես և Առաջուց իմացող. և Առաջուց տեսնող:

Առաջուց դանող: || նախադատակ:

Առաջուց գրող, կմ՛ գրած: || յառաջագիր. նախագիր. կանխագիր. սկզբնագիր. նա֊խագիծ:

Առաջուց գրել: || կանխագրել. նախագրել. նախագծել:

Առաջուց գրելը, կմ՛ գրած բանը: || նախա֊գրութիւն:

Առաջուց դատող, կմ՛ թահմին ընող: || նա֊խադատ. նախադատական:

Առաջուց եղող, կմ՛ եղած: || նախնէ. նախնե֊ղակ. նախաեղակ. նախագոյ. նախագոյակ. նախագործ. նախահաւ. նախասկիզբն. նա֊խածին. սկզբնածին. սկզբնագոյ:

Առաջուց երգող, կմ՛ երգած: || կանխերգ:

Առաջուց երերած: || վաղասասան:

Առաջուց երևցող, կմ՛ երևցած: || նախե֊րևակ:

Առաջուց երթալ: || տես Առաջ գնալ:

Առաջուց զարմացող: || կանխահիաց:

Առաջուց զգուշանալ: || յառաջագոյն զգուշա֊նալ. նախազգոյշ լինիլ. նախազգուշանալ:

Առաջուց զգուշանալը: || նախազգուշութիւն:

Առաջուց ըլլալ: || յառաջագոյն գոլ. յառա֊ջագոյ լինիլ. յառաջել 'ի լինելութեն. կան֊խել 'ի կատարումն:

Առաջուց ըլլալը: || նախեղութիւն. նախա֊գոյութիւն:

Առաջուց ընտրող, կմ՛ ընտրած: || նախըն֊տիր:

Առաջուց ըսել, կմ՛ առաջուց խօսիլ: || յա֊ռաջաբանել. կանխաբանել. նախաբանել. նախաճառել. վերաճառել. վերագոչել. նախաձայնել. կանխաձայնել. յառաջաձայ֊նել: տես և Առաջուց պատմել:

Առաջուց ըսելը: || յառաջաբանութիւն. նախա֊բանութիւն. կանխաբանութիւն. յառաջասացութիւն. կանխասացութիւն. նախասացութիւն. նախաձայ֊նութիւն. նախաճառութիւն:

Առաջուց ըսող, կմ՛ ըսած: || առաջաբան. յառաջաբան. նախաբան. կանխաբան. յա֊ռաջախօս. կանխախօս. սկզբնախօս. վա֊ղախօս:
կմ՛, յառաջասաց. նախասաց. կանխասաց. նախասացիկ. կանխասացիկ. նախաբար֊բառ. կանխաբարբառ. վաղաբարբառ:
կմ՛, առաջաձայն. յառաջաձայն. կանխա֊ձայն. նախաձայն. նախաքարոզ: տես և Առաջուց պատմող:

Առաջուց չըսած: || անգուշակ:

Առաջուց թալլած: || նախակապուտ:

Առաջուց իմացնել, կմ՛ խապար ընել: || յա֊ռաջագոյն ազդել. նախ զգացուցանել. նախազեկուցանել. նախագուշակել. վե֊րագուշակել:

Առաջուց իմացնող, կմ՛ իմացուցած: || նա֊խազեկոյց. վաղազեկոյց. վաղածանոյց. նախազդեցիկ. կանխազդեցիկ. վաղազ֊դեցիկ:

Առաջուց իմացող, կմ՛ իմացւած: || յառաջի֊մաց. նախիմաց:

Առաջուց 'ի վեր. էզէլտէն պէրի: || յառաջնմէ հետէ. 'ի սկզբանէ հետէ. անդուստ 'ի վե֊րուստ. 'ի վերուստ անտի. յառաջնմէ և այսր. 'ի սկզբանէ և այսր: տես և Շա֊տոնց:

Առաջուց լուսաւորած: || յառաջալոյս. սկզ֊բնալոյս:

Առաջուց խօսիլ : Առաջուց խօսօղ : || տես Առաջուց ըսել : Առաջուց ըսօղ :

Առաջուց կարծօղ, կմ կարծած : || Նախակարծ :

Առաջուց կերած, կմ համը առած : || Նախաճաշակ · առաջնաճաշակ · սկզբնաճաշակ · վաղաճաշակ :

Առաջուց կորսըհած : || Նախակորուստ · կանխակորուստ :

Առաջուց համրել : || Նախաթուէլ :

Առաջուց համրօղ, կմ համրած, կամ առաջին համրանք : || Նախաթիւ · սկզբնաթիւ :

Առաջուց հանդիպած : || Նախադէպ · Նախադիպեալ :

Առաջուց հասնիլ : || տես Առաջ հասնիլ :

Առաջուց հաւատացօղ, կամ հաւատացած : || յառաջահաւատ · Նախահաւատ · կանխահաւատ :

Առաջուց հոգալ : || յառաջագոյն հոգալ · Նախահոգալ · Նախախնամել :
կմ, Նախահոգակ ըլլալ · յառաջախնամ ըլլալ · յառաջատես գոլ :

Առաջուց հոգալը : || Նախահոգութիւն · Նախախնամութիւն · յառաջախնամութիւն · յառաջատեսութիւն · Նախատեսութիւն :

Առաջուց հոգացօղ : || յառաջահոգակ · Նախահոգակ · յառաջատեսուչ · Նախատեսուչ · Նախատես · Նախախնամօղ · Նախախնամիչ :

Առաջուց հրամայօղ, կամ հրամայած : || Նախահրաման :

Առաջուց ձգօղ, կամ ձգած : || Նախաձիգ · կանխաձիգ · կանխարկ :

Առաջուց ձենօղ, կմ ձենած : || Նախահրաւէր · Նախակոչ :

Առաջուց ղրկել : || կանխեցուցանել · յառաջեցուցանել · առաջապարեցուցանել :

Առաջուց ճանչնալ · Առաջուց ճանչցօղ : || տես Առաջուց գիտնալ · Առաջուց գիտցօղ :

Առաջուց մեծարօղ, կմ մեծարած : || կանխամեծար · սկզբնամեծար · Նախամեծար :

Առաջուց մտածօղ, կմ մտածած : || յառաջախորհ · յառաջախոհ · Նախախոհ :

Առաջուց մտնօղ : || յառաջամուտ · Նախամուտ · սկզբնամուտ · սկզբնամուտս · յառաջամուտս :

Առաջուց յայտնել : || յառաջագոյն յայտնել : տես և Մարգարէանալ :

Առաջուց յարմարել : || Նախայարմարել :

Առաջուց շարժել : || Նախաշարժել :

Առաջուց շարժելը : || Նախաշարժութիւն :

Առաջուց շինել : || Նախագործել · Նախակերտել :

Առաջուց շինօղ, կմ շինած : || Նախաշէն · վաղաշէն, Նախակերտ · Նախագործ · սկզբնագործ · սկզբնարար · յառաջակառոյց · կանխակառոյց :

Առաջուց ուզօղ, կմ ուզած : || յառաջակամ · Նախակամ :

Առաջուց ունօղ, կմ ունեցած : || յառաջունակ · Նախունակ · Նախակիր · Նախստացիկ :

Առաջուց պահօղ, կամ պահած : || յառաջապահ · յառաջապահեստ :

Առաջուց պահած, կմ բռնած օրէնք : || Նախապահ, կմ կանխակալ՝ օրէնք :

Առաջուց պատմել : || Նախապատմել · Նախաճառել · վերաճառել :
կամ, Նախապատում ըլլալ · յառաջապատում ըլլալ · կանխապատում գոլ :

Առաջուց պատմօղ, կմ պատմած : || յառաջապատում · կանխապատում · Նախապատում · վաղապատում · Նախաճառ :

Առաջուց պատրաստել : || յառաջագոյն պատրաստել · Նախապատրաստել :

Առաջուց պատրաստելը, կմ պատրաստըլլալը : || Նախապատրաստութիւն :

Առաջուց պատրաստըհօղ : || Նախապատրաստ · Նախահոգակ · յառաջահոգակ · վաղահոգակ :

Առաջուց սառած : || Նախասառոյց · կանխասառոյց :

Առաջուց սկսիլ : || յառաջագոյն սկսանիլ · Նախահաւել · Նախահաւակել · Նախաբնաւորել :

Առաջուց սկսօղ, կամ սկսած : || յառաջասկիզբն · Նախասկիզբն · Նախահաւ · Նախահաւակ :

Առաջուց սնած, կմ սնուցած : || յառաջասուն · կանխասուն · Նախասուն · վաղասուն : կմ · յառաջաբոյծ · կանխաբոյծ · Նախաբոյծ · վաղաբոյծ :

Առաջուց սորված : || Նախուսոյց · կանխուսեալ · Նախակիրթ · Նախակրթակ · Նախավարժ : տես և Առաջուց գիտցօղ :

Առաջուց ստեղծել, կմ ձեւացնել : || Նախաստեղծել · Նախանկարել :

Առաջուց ստեղծօղ, կմ ստեղծած, և կամ ձեւացուցած : || առաջաստեղծ · յառաջաստեղծ · սկզբնաստեղծ · Նախաստեղծ · Նախաստեղծիկ · Նախանկար :

Առաջուց վճռած, կմ սահմանած : || Նախավճիռ · Նախակարգ · յառաջակարգ · Նախասահմանեալ :

Առաջուց վճռել, կամ սահմանել : || Նախավճռել · Նախասահմանել · Նախակարգել :

Առաջուց վճռելը, կմ սահմանելը : || Նախասահմանութիւն · Նախակարգութիւն :

Առաջուց տեսնել : || յառաջադիտել · Նախադիտել · յառաջատես լինել · Նախադէտ գոլ :

Առաջուց տեսնելը : || յառաջատեսութիւն · Նախատեսութիւն · Նախահայեցութիւն :

Առաջուց տեսնօղ, կմ տեսած : || յառաջատես · Նախատես · կանխատես · վաղատես · յառաջադէտ · Նախադէտ · Նախանկատ · Նախահայեաց · յառաջահայեաց :

Առաջուց տըւօղ, կմ տըւած : || Նախատուր · Նախամատոյց · Նախընծայ :

Առաջուց տօնած : || Նախատօն · կանխահանդէս :

Առաջուց ցանել : || յառաջագոյն սերմանել · Նախասերմանել :

Առաջուց ցըցնօղ, կմ ցըցուցած : || Նախացոյց · կանխացոյց · Նախացուցակ :

Առաջուց փոխւօղ : || վաղափոխիկ · վաղափոխուկ · կանխափոփոխ · Նախափոփոխ :

զուամ · յորդառութ · խուան · զօր զրենակ · Պատմերոյն առատութեան տեսոյ ու խելա զարմացու : || տեսակալ գիտումն պարզոց յեմարեցու : տես և Շառաւեթ :

Առաւօտ, կամ առաւօտ · առաւօտուն, կամ առաւօտուն · վաղվեպ · առաւօտ : || առաւօտ · վաղորդեայն · վաղորդեան · վաղորդայն · այգ :

Առաւօտ ըլլալ : || առաւօտ լինել · առաւօտել · առաւօտանալ · այգանալ · այգենալ · մերկանալ առաւօտուն · լուսանալ առաւօտ · առաւօտն 'ի գիշերոյն մերկանալ · այգն զառաւօտն մերկանալ :

Առաւօտ կանուխ : || տես կանուխ առաւօտ :

Առաւօտէ առաւօտ · առաւօտէն առաւօտ : || յայգուէ յայգ · 'ի վաղորդենէ մինչև 'ի վաղորդեայն ; կամ 'ի վաղորդայնէ մինչև 'ի վաղորդայն :

Առաւօտէ [illegible] իրիկուն : || յայգուէ մինչև ցերեկոյ :

Առաւօտը · [illegible] · [illegible] : || ընդ առաւօտն · ը առաւօտս · ը այգն · ը այգին ը առաւօտն · այգուն · այգուց · յայգուց · յեգուց · յայգուէ · 'ի վաղորդայն :

Առաւօտները · [illegible] · [illegible] : || այգուն այգուն · այգուց այգուց · ընդ առաւօտս առաւօտս · յամ առաւօտուն :

Առաւօտեան · [illegible] · [illegible] · [illegible] : || առաւօտեան · առաւօտայեան · առաւօտին :

Առաւօտեան գէմ · [illegible] · [illegible] գորէը : || ընդ առաւօտն · ը առաւօտս · ընդ այգն · այգունն · յայգուէ : տես և Առաւօտը :

Առաւօտեանց · [illegible] · [illegible] · [illegible] · էգոց · վաղվեպ · [illegible] : || առաւօտուց · յառաւօտուց · ընդ առաւօտն · ընդ առաւօտս :

Կամ, այգուց · այգուցն · յայգուց · յայգուցն · յայգուէ · այգուն · զայգն · յայգման · ընդ այգն · յեգուց :

Եւ կամ, վաղորդայն · վաղորդեայն · վաղորդեան · 'ի վաղորդայն · ը վաղորդեայն :

Առաւօտեանց ելլել : || յառնել ընդ առաւօտն · առաւօտել · առաւօտ յառնել :

Առաւօտեանց 'ի վեր · [illegible] : || յայգուէ հետէ · յայգուէ և այսր :

Առաւօտեանց ծագել : || ծագել ը առաւօտն, կամ ընդ այգն · առաւօտել :

Առաւօտեանց ծագող : || առաւօտածագ · առաւօտացայտ · առաւօտանշոյլ :

Առաւօտեանց կանուխ · [illegible] · վաղվեպ [illegible], [illegible] · [illegible] : || վաղ քաջ ը առաւօտն · ը արշալոյսն · ընդ այգանալ աշալուշոցն :

Առաքեալ · [illegible] : || առաքեալ :

Առաքեալը ճանչցող, կամ գիտցող, կամ առաքելէն գիտցած : || առաքելածանօթ · առաքելագէտ :

Առաքելոց գլուխ : || առաքելապետ · առաքելագլուխ · իշխան առաքելոց :

Առաքելոցմէ աւանդած : || առաքելաւանդ :

Առաքելու գործք ըսող · [illegible]

[illegible] : || առաքելաբարոյ · [illegible] · առաքելաշնորհ · առաքելադիր :

Առաքելու ըներ : || առաքելակից [illegible]

Առաքելու [illegible] : || առաքելաշնորհ :

Առաքելու, կամ առաքեալէն [illegible] : || առաքելանուէր :

Առաքելու պէտ : || առաքելապետ · [illegible] · առաքելադէմ · առաքելակերպ · առաքելանման · [illegible] :

Առաքելու [illegible], կամ առաքեալէն [illegible] : || առաքելախօս :

Առաքելու [illegible] : || առաքելաշնորհ :

Առաքելու [illegible] կեն : || առաքելաշունչ :

Առաքինի : || առաքինի · բարեպաշտ · [illegible] : տես և Բարեպաշտ :

[illegible] Առաքինի : || առաքինաշնորհ · առաքինանուէր · [illegible]

Առաքինի ըլլալ : || առաքինի լինել · առաքինանալ :

Առաքինութիւն : || առաքինութիւն · բարեկրօնութիւն :

Առաքինութիւն [illegible] : || առաքինաշնորհ :

Առաքինութիւն [illegible], կամ առաքինութիւն [illegible] : || առաքինասէր · առաքինաշնորհ :

Առաքինութէ [illegible] : || առաքինասէր :

Առաքինութէ ըներ : || առաքինակից :

Առաքինութի՜ : || առաքինաբար · առաքինապէս · առաքինօրէն :

Առէջ · [illegible] : || առէջ [illegible]

Առը : * || տես Մեղր [illegible]

Առը զանելով : * || տես Փեթակ [illegible]

Առիձ · [illegible] : || առիձ [illegible]

Առիւծ · [illegible] : || առիւծ : [illegible]

Առիւծ ըլլալ · [illegible] : || առիւծանալ · առիւծաբարոյ լինել · զզա ծին զառիւծին զբարս առիւծու · [illegible] :

Առիւծ ընել · [illegible] : || առիւծացուցանել :

Առիւծ մայմունի քիմէեթով : || առիւծակապիկ :

Առիւծ շան քիմէեթով : || առիւծաշուն :

Առիւծու ձագ : || կորիւն առիւծու · առիւծակորիւն :

Առիւծու ձան · [illegible] : || մռնչիւն · մռնչումն · մռունչ · գոչումն, կամ գոչիւն առիւծու · բարբառ առիւծու · կոչիւն առիւծու :

Առիւծու ձան հանել : || մռնչել · գոչել առիւծու · կոչել առիւծու :

Առիւծու մորթ : || առիւծենի :

Առիւծու ոսկոր : || առիւծոսկր · ոսկր առիւծու :

Առիւծու պէս : || առիւծաբար · առիւծօրէն · իբրև զառիւծ · զօրէն առիւծու · առիւծակերպ · առիւծանման :

Առիք · [illegible] : || առասպել · ձեռուն · ցու · աշրակ · պրշակ :

Առեք · [illegible] : || ձեռուն · ցու · յարկ · երդ :

Առիք չունել: || առաստաղել. յարկել. ձեղունամբ ծածկել:

Առիք չունող: || առաստաղաշէն. ձեղունագործ:

Առիքէն կախել: || կախել զառաստաղէն, կմ՝ զցուցոյ:

Առիքի խախիլամայ: || առաստաղական. աշխակ. այրշակ:

Առիքի փէնճէրէ. պատուհան: || ձեղնանցան:

Առմայ, կմ՝ արմայ: * || կնիք. գրոշմ. տիպ. նշանակ:

Առնաւուտ: * || աղուան. չերբեկեցի:

Առնաւուտ. տաֆը: || աղուանք արեւմտեան. երկիր արեւմտեան աղուանից. չերբեկեցիք:

Առնաւուտի պատառեթայ: || արտախուրակ աղուանից. խոյր չերբեկեցւոց:

Առնաւուտերէն: || աղուաներէն. 'ի բարբառս արեւմտեան աղուանից. չերբեկեցւոց լեզուաւ, կմ՝ բարբառով:

Առնել. ալմաք: || առնուլ. առնուլ. ընդունել. ընկալնուլ. ընդգրկել. վերընդունել. առընդունել. առընկալնուլ. բառնել. բերել. գգուել:

Դրել. առնել. զոր օրինակ.

Ամանը հինգ քիլէ ցորեն առաւ: || առաւ անօթն հինգ քիլս ցորենոյ:

Ամբնին ալ չէր առներ: || ոչ եւ առնէին անօթք նը:

Ձեր առնելիք սօխաւպ անխըստար հաւչէք: || ոչ առնէք զամէն զայնչափ ամբարս:

Չառնել. ալմամաք: || չառնուլ. չընդունել. ոչ ընդունել:

Առնել. ծախու առնել: || տես Գնել:

Առնել բերել: || առեալ բերել. առեալ ածել. առբերել:

Առնել տալ. ինչպէս մէկի մը սպանը, որ ըսեր առնել. ալըտըրմագ: || տալ առնուլ. հանել. զոր օրինակ.

Իր ստակը առնել տուաւ: || Ետ առնուլ զդրամս իւր, կմ՝ եհան նմա վաճառման:

Առնել տալ. ինչպէս գնելու բան մը. ալդըրմագ: || տալ գնել:

Առնել տալ՝ մէկի մը հետ. ալմաք վէրմէք: || առնուլ եւ տալ: տես եւ Առեւտուր ընել:

Առնել տալ. սրտին մէջը ներսի վրայ բերել: || խռովել. վրդովել. ալէկոծել 'ի սրտի. զարհուրել. խորհուրդ վատութեան, կամ արհօրմաւոց ընդ սիրտն ելանել:

Առնել տանիլ: || առեալ տանել. առնուլ տանել. առտանել. առեալ ածել. առեալ գնալ առնելով վարել:

Առնելը. || առ. առք. առումն. ընդունումն. ընդգրկելութիւն:

Առնելիք: || պարտիք. պարտք: տես եւ Պարտք:

Առնելիք ունող: || տես Պարտքատէր:

Առնելու վրայ, կմ՝ առնըլելու վրայ ըլլալ: || յառնուլ լինել. մերձ 'ի յառնուլ լինել:

Առնէտ. պօնէգ. նէծ նըլանը: || առնէտ:

Առնըլեկել: || առեալ լինել. առնցիլ. գրաւիլ: տես եւ 'ի բայն Առնել:

Առնըընիլ. ալընմաք: || տես Գրաւուելը ըլլալ:

Առնըլող: || այն, որ առեալ լինի. առնլի:

Չառնըլող: || անառնելի:

Առնչանալ: || առնչանալ. առնչակից լինել:

Առնչացող. առնչական անձն: || առնչակից, առնչունակ:

Առնչացող մէկ զմէկու հետ: || փոխադարձաբար առնչակից:

Առնչութիւն: || առնչութիւն. առնչակցութիւն:

Առնող. ալան: || առօղ. ընդունօղ. ընկալնօղ. ընկալուչ. վերընկալուչ:

Չառնող: || անընկալ. անընկալուչ. անընդունակ:

Առնող առնողին ըլլալ: || Իւր եւ առնուլ զինչ ... առնել 'ի յառնուլ լինել ... կալ 'ի գնել. տես եւ Իրաւունք Իրաւունքի ըլլալ:

Առնող գնացող, կէլմանած գէտանց: || առեալ գնաց:

Առուն: * || տես Կանգուն. առուն:

Առողջ. սաղ. ղալ. պէնճ: || առողջ, ողջ. անցաւ. անախտ:

Խիստ Առողջ: || առողջագոյն. բարեխառն:

Առողջանալ. ողջանալ. իյլէնմէք. լաւանալ. իւղալմաք. էյի օլմաք: || առողջանալ. ողջանալ. բժշկիլ. բուժիլ. ապաքինիլ. սպեղանիլ. անցաւ լինել. փարատել զցաւս իւր. զատանել զարմանս ախտից իւրոց:

Առողջացնել. ողջեցնել. բժշկել. լաւցնել. առողջացուցանել. էյի էթմէք: || առողջացուցանել. ողջացուցանել. բժշկել. բուժել. ապաքինել. ապաքինացուցանել. սպեղել. դեղադրել. փարատել զախտ, կմ՝ զցաւս. որբել 'ի հիւանդութենէ. յառողջութիւն հանել զախտաժէտն. ազատել մէկը ախտէն, կմ՝ հիւանդութենէ:

Առողջացնող. բժշկող. լաւցնող. էյիլէշտիրիճի: || ողջացուցիչ. առողջացուցիչ. առողջարար. բժշկիչ. բուժիչ. բուժակ. բուժական. բժշկական. ապաքինիչ. սպեղիչ. փարատիչ ցաւոց. որբիչ, կմ՝ ազատիչ հիւանդութեանց:

Առողջացող. բժշկուող. էյիլէշէն: || առողջացող:

Չառողջացող. չբժշկուող. չէյիլէշէն: || անբուժ. անբուժելի. անբժշկելի. անապաքինելի. անսպեղելի. անդարմանելի. դժուարաբուժելի:

Առողջութիւն. էսէնլիք. սաղլըգ: || առողջութիւն. ողջութիւն. կենդանութիւն. ողջոյն. ողջ.

Առողջութիւնը հարցուցէք: || հարցէք զողջունէ նր:

Առողջութեան համար: || յաղագս ողջունի քո:

Առողջումն. հէքիմլիքին բժշկութիւնը. էյիլէշմէ: || բժշկութիւն. բժշկականութիւն. բուժկութիւն. բուժումն. բուժակ. բուժ. բուժք:

Կմ, ապաքինումն. սպեղումն. անցաւութիւն. փարատումն ախտից, կմ՝ ցաւոց:

Առու. առ. չօյու. խէնտէք: || առու. խրամ. հեղեղատ: տես եւ Առուգայ:

Առու. աքար սու: || առու. վտակ. հեղեղատ. ջրագարձ. ջրանցոյց:

Առաւօտն 'ի վաղ նշողլ շաղոյլ վաղող ։ || առաւօտակարգեաց . առաւօտախոհող ։
Առաւել մեղ . խնկոցն եղեւ ։ || առաւօտեան . առաւօտեանք ։

Առևտուր . } առուծախ ընել ։ || առևտուր . առու_
Առևտուր . }
տուր . առևտուր . առևտրական վաճառք . առևտրականութիւն . վաճառականութիւն . գին և վաճառ . վաճառ ։

Առևտուր ընել . առուծախ ընել ։ || առուր և տուր անել . գին և վաճառս անել . առուր և տալիկ լինել . վաճառական լինել . պատուականել առևտրականութեամբ . նաւել 'ի վաճառս ։

Առևտուր ընող . առուծախ ընող ։ || առևտրական . վաճառական . վաճառականեան . վաճառականն առևտրական ։

Առևտուրի գիրք ։ || մատեան վաճառաց . կտակ վաճառաց ։

Առջ . այր ։ || արջ ։

Առջևանոց . այրեր ։ || արջնոց . որոտող առ_ջևոց ։

Առջու միսթալլի ։ || արջայլին . արջակաշի ։

Առջու մորթ ։ || արջենի ։

Առջևա , կամ արջևոր ։ || տես Մաջի ։

Առջևորդ . առաջնորդող ։ || առաջնորդ ։

Առջևորդ առաջնորդող չինած . կեցուցող ։ || սևավոր . առաջնորդական առջևորդ ։

Առջևորդ ծառող ։ || առաջնորդական ծառայութիւն ։

Առջևորդե , կամ առջևորդի միաթալլի ։ || առջևորդային ։

Առջևորդի մատենն ։ || առաջնորդութիւն . առ_ջևորդականք ։

Առջևորդող ։ || առաջնորդութիւն . առաջնորդութեան ։

Առջև ։ || տես Առջևը ։

Առջևանց . } առջևէն . առջևի դէմն . եշխան_
Առջևէ . }
դէն ։ || առաջոյ . յառաջոյ . յառաջ կուսէ . յառաջի կողմանէ . յառաջոյ կողմանէ . յե_րեսաց կողմանէ . 'ի դիմաց կողմանէ . 'ի դէ_մաց . 'ի հանդիմանէ ։

Առջևէ . քո առաջուց ։ || տես Առաջուց ։

Առջևէս ։ || յառաջոյ իմմէ ։

Առջևէդ ։ || յառաջոյ քումմէ ։

Առջևէն ։ || յառաջոյ նմա ։

Առջևներէս ։ || յառաջոյ մերմէ ։

Առջևներէդ ։ || յառաջոյ ձերմէ ։

Առջևներէն ։ || յառաջոյ նոցա ։

Առջևէն գնալ ։ }
Առջևէն երթալ ։ } գնալ առաջի . երթալ
Առջևէն քալել ։ }
յառաջոյ . առաջոյ գնալ . նախագնաց լի_նել . յառաջ, ձեռնարկեալ . նախա_շաւիղ ընթանալ . նախաշաւիղ երթալ երեսաց . յառաջընթաց լինել . նախըն_թաց լինել . յառաջանալ ։

Առջևէն գնացող ։ }
Առջևէն երթող ։ } տես Առաջ գնացող ։
Առջևէն քալող ։ }

Առջևէն վարել ։ || վարել զառաջեաւ . ա_ռաջոյ ընթանալ . նախաշաւիղ վարել ։

Առջևէն տանիլ ։ || տանել յառաջ . առաջի վարել . յառաջածել ։

Առջևը . առջևէ . առջևի դէմը . երեսը . ճակատը ։ || առաջ . առաջք . առաջոյ կողմն . առաջա_կողմն . առաջակողմն . առաջակողմն . երեսք . դէմք . հանդէպ . զոր օրինակ .

Առջևը կրակ կը մնայ ։ || առաջ նոր հասեալ ծախիչ ։

Առջևըրիս , կամ ետևէ մնացին առջևը մնայ . առջևի դէմն բանել . ուշ դնել , որ առաջ մնայ ։
|| ունել զառաջս գործոց , կամ հրամանին ։

Առջևէն , կամ առջևի դէմն ։ || յառաջոյ կողմանէ ։

Դէպ 'ի առաջ , կամ առջևի դէմ առաջ ընթանալ ։
|| յառաջ կոյս , կամ յառաջագոյն նկատել ։

Առջևէն վերցնել ։ || բառնալ յերեսաց ։

Երեսաց առջևէն ։ || 'ի դիմաց նոցա ։

Առջևի գիծ ։ || յերեսաց կողմանէ . 'ի դէ_մաց կողմանէ . 'ի հանդիմանէ ։

Առջևը . առջև . առաջը . եղելոց . եղանակ . նախագահութիւն . և այլն ։ || առաջի . զառաջեաւ . զառաջեաւ . առ . զոր օրինակ .

Առջևը ընկաւ ։ || անկաւ առաջի նոր , կամ զառաջեաւ նոր ։

Առջևը նստաւ , կամ առջևը ինկաւ ։ || նստաւ զառաջեաւ , կամ ածին զառաջեաւ ։

Դատաւորին , կամ թագաւորին առջևը ։ || առ դատաւորին , կամ առ արքայի ։

Դիմել . յանդիման . հանդէպ . ընդդէմ . դէմ յանդիման . զոր օրինակ .

Ձեր առջևը կեցեր է ։ || կայ յանդիման ձեր ։

Իշտէ ձեր առջևն է ։ || առանձին հանդէպ ձեր է , կամ ընդդէմ ձեր կայ ։

Մեր առջևը ։ || դէմ յանդիման առաջի .

Դրել . Է առաջ . յառաջ կոյս . զոր օրինակ .

Առջևը ելլել ։ || ելանել ընդ առաջ ։

Առջևը երթալ ։ || յառաջ կոյս մատչել ։

Առջևը առնող . առջևի դէն բռնող . կամ զառաջ ։
|| առաջանկալ . առաջապահ . առաջապահ_պետ , կամ յառաջապահ . յառաջապահապետ ։

Առջևը բերել . առջևը խնդրեցնել ։ || բերել առաջի . առաջի առնել . զառաջեաւ ածել . զառաջեաւ բերել . առաջիկայ , կամ առաջա_կայ առնել . առաջի կացուցանել . յանդի_ման կացուցանել . յանդիման արձանացու_ցանել . յանդիմանել ումեք . յանդիման ա_ծել . յանդիման առնել . յանդիման առաջ . ընծայել , կամ ընծայեցուցանել առաջի ։

Առջևը գալ ։ || առաջի լինել . զառաջեաւ ե_կեալ . յանդիման լինել . առաջիկայ գալ . ընծայիլ առաջի ուրուք . ներկայանալ ։ տես և Առջևը կենալ ։

Առջևը դրցել ։ || զառաջեան առնել . առաջելն ընդդէմ արկանել . առդել արկանել . խելք արկանել ։

Առջևը դնել . դիմացը դնել . եօթնական փոխն . փուշ բռնելու փոխն ։ || առաջի դնել . առաջի առնել . առաջի արկանել . դնել զառաջեաւ . յանդի արկանել . առաջադրել . առաջադրել . առաջարկել . յարկացուցել . առաջնել ։ տես և Առջևը բերել ։

Առջևը դնելը || առաջադրութիւն . առաջաղ_կութիւն . առաջդրութիւն . առաջարկութիւն . ա_ռաջարկութիւն . առաջեայք ։

Առջևը դնող ։ ‖ առաջադիր ․ յառաջադիր ․ առաջարկու ․ յառաջարկու ․ առարկու ։

Առջևը դրած ։ ‖ առաջի եդեալ ․ յառաջեդեալ ․ առաջադրեալ ․ առաջարկեալ ․ առարկեալ ։
Կմ, առաջադիր ․ առաջաւոր ․ զառաջաւոր ․ առաջեայ ։

Առջևը ելլել ․ Թիմաջը ևլլէլ ․ Թէմ էրիլ ․ գարշըլամաք ․ գարշըլըղըմա չըգմաք ։ ‖ ընդ առաջ ելանել ․ ընդ առաջ գնալ, կմ երթալ ․ ընդ առաջ լինիլ ․ ընդառաջել ։
Կամ, պատահել ․ պատահիլ ․ հանդիպիլ ․ դէպ լինիլ ։

Առջևը եղած ։ ‖ տես Առջևը կեցած ։

Առջևը երևնալ ։ ‖ աչներև տեսանիլ ․ յակն անկանիլ ․ երևիլ աչաց ․ յանդիման լինիլ ․ յանդիմանիլ ։

Առջևը երևցնել, կմ ցըցնել ։ ‖ աչներև ցուցանել ․ յակն արկանել ։ տես և Առջևը բերել ։

Առջևը ըլլալ ։ ‖ առաջի գոլ ․ առաջնկայ գոլ ․ յանդիման լինիլ ․ առ ոտս լինիլ ․ առ ոտս կալ ։

Առջևը ընկնիլ ։ ‖ առաջի անկանիլ ․ զառաջեօք անկանիլ ։

Առջևը խօսօղ ։ ‖ յանդիմանախօս ։

Առջևը կանգնեցնել ։ ‖ տես Առջևը բերել ։

Առջևը կանգնիլ ․ Առջևը կանգնօղ ։ ‖ տես Առջևը կենալ ․ Առջևը կեցօղ ։

Առջևը կենալ ․ Թէմը չէնալ ․ Թիմաջը ղանգնիլ ։ ‖ առաջի կալ, կամ կալ առաջի ․ զառաջեաւ կալ ․ յանդիման կալ ․ արձանանալ առաջի ։ տես և Առջևը գալ ։

Առջևը կենալը ․ Թէմը չէնալը ․ Թիմաջը ղանգնիլը ։ ‖ առաջիկայութի ․ առաջակայութի ․ յանդիմանակայութի ․ յանդիմանութի ․ ներկայութի ․ առաջադրութի ․ առաջաւորութի ․ առաջեայք ։

Առջևը կեցած ․ Թէմը էյած ։ ‖ առաջիկայ ․ առաջակայ ․ առարկայ ․ ներկայ ։
Կմ, յառաջադէմ ․ յառաջընթաց ․ առաջաւոր ․ զառաջաւոր ․ առաջեայ ։

Առջևը կեցօղ ․ Թէմը ղանգնօղ ։ ‖ առաջակաց ․ յառաջակաց ․ յանդիմանակաց ։
Կմ, առաջակայ ․ յառաջակայ ․ առաջիկայ ․ առաջընթեր ․ առաջի արձանացեալ ։

Առջևը ձգած ։ ‖ առաջի արկեալ ․ առաջարկեալ ․ առարկեալ ։

Առջևը ձգած բան ։ ‖ առարկութի ։

Առջևը ձգել ։ ‖ յառաջ արկանել ․ առաջի արկանել ․ յառաջ ընկենուլ ․ առաջարկել ․ առարկել ․ առարկանել ։ տես և Առջևը դնել ։

Առջևի ․ էօյնտէքի ։ ‖ տես Առջևինը ։

Առջևի ․ էվվէլ ։ ‖ տես Առջի ։

Առջևի դին ։ ‖ տես Առջևը ․ անուն ։

Առջևի դիեն ։ ‖ տես Առջևէ ․ առջևէն ։

Առջևինը, կամ առջևի ․ էօյնտէքի ։ ‖ առաջինն ․ առաջակայն ․ առաջիկայն ․ առաջաւորն ․ զառաջաւորն ․ առաջեայն ․ զառաջեայն ․ ներկայն ․ ներկայականն ։

Առջի ․ առջին ․ առջինը ․ էվվէլ ։ ‖ առաջին ․ յառաջագոյն ․ առաջաւոր ․ յառաջաւոր ․ զառաջաւոր ․ առաջեայ ։
Կմ, նախկին ․ նախկին ․ նախին ․ նախնական ․ նախնական ․ նախկնական ․ նախապատուական ․ նախընթաց ․ նախասկիզբն ։
Եւ կամ, կանուխ ․ կանխական ․ սկզբնական ․ սկզբնաւոր ․ սկզբնաբար ։

Առջի, կմ առջին, կմ առաջին ․ Իլքիքար ․ Իլքինի ․ պրոտօն ․ || առաջին ․ առաջնակ ․ նախկին ․ առաջներորդ ․ առաջնորդ ․ նախորդ ․ պրօտոն ․ պրօտոն ․ պրօտոսոն ։
Դիմչլ ․ նախ ․ մի ․ զոր օրինակ ․

Առջինդ մարտիրոսներուն մէջը ։ ‖ նախորդ 'ի վկայս ։

Առջի օր եղաւ ։ ‖ եղև օր մի ։

Ամսուն առջի օրը ։ ‖ 'ի միումն ամսոյն ։

Առջի աթոռ ․ առջի Թախթ ։ ‖ տես Վեր տեղ ։

Առջի աթոռը նստիլ ։ ‖ տես Վեր տեղը նստիլ ։

Առջի անգամը ․ առջի հէղը ։ ‖ զառաջին նուագն ․ յառաջնում նուագի ․ յառաջնումն ․ զառաջինն ։

Առջի աշխատօղը ։ ‖ նախավաստակ ։

Առջի ատենը ։ ‖ յառաջնումն ․ 'ի նախնումն ․ 'ի հնումն ․ յառաջին դարուն ․ 'ի կանուխ ժամանակս ․ 'ի վաղնջուց ․ 'ի վաղուց ․ 'ի կանուխմն ։

Առջի բաժինը ։ ‖ առաջամասն ․ նախամասն ․ սկզբնամասն ։

Առջի բարևը ։ ‖ նախողջոյն ։

Առջի բերանը ։ ‖ զառաջինն ․ առ անգամ մի ․ ո՞ղ ․
Առջի բերանը կանչ առաւ ։ ‖ առ անգամ մի յետս ընդդէմ կասեցաւ ։ տես և Առջի անգամը, և Մէկ մը ․ պիր քէրէ ։

Առջի գիրը, կմ գիծը ։ ‖ նախագիր ․ նախագիծ ։

Առջի դին ․ առջին դին ։ ‖ տես Առջևը ․ անուն ։

Առջի դիեն ․ առջին դիէն ։ ‖ տես Առջևէ ․ առջևէն ։

Առջի դուռը ։ ‖ նախադուռն ։

Առջի թշնամին ․ պաշ տիւշման ։ ‖ նախաթշնամին ․ սկզբնաներհակն ․ վիրագն չար ․ սատանայ ։

Առջի խաչկալը ։ ‖ տես Առջի օրինակը ։

Առջի ծնածը ։ ‖ տես Առջինեկ ։

Առջի ծնօղ ։ ‖ նախածնօղ ․ նախածին ։

Առջի կերածը ։ ‖ տես Առաջուց կերած ։

Առջի հաւատը ։ ‖ յառաջահաւատ ․ կանխահաւատ ․ նախահաւատ ․ վաղահաւատ ․ սկզբնահաւատ ։
Կմ, վաղահաւատուկ ․ կանխահաւատուկ ․ նախահաւատուկ ։ տես և Թուրքմանեայ ։

Առջի հայրը ․ առջի պապը ։ ‖ նախահայր ․ սկզբնահայր ․ սկզբնահաւ ․ նախահաւ ․ նախահաւակ ։

Առջի հեղը ։ ‖ տես Առջի անգամը ։

Առջի հնարօղը, կմ գտնօղը ։ ‖ նախահնար ․ նախագտակ ։

Առջի ձամբայ ։ ‖ նախաճանապարհ ․ նախաշաւիղ ճանապարհ ․ սկզբնաշաւիղ պողոտայ ․ սկզբնահետ ուղի ։

Առջի մարգարէն ։ ‖ նախամարգարէ ․ սկզբնամարգարէ ․ առաջնամարգարէ ․ մարգարէապետ ․ պարագլուխ մարգարէից ։

Առջի մարդը ։ ‖ նախամարդ ․ սկզբնամարդ ․ նախահայր ․ նախաստեղծ ։

Առջի մարը · առջի մօրը ։ || Նախամայր · սկզբնամայր · Նախամամ ։

Առջի մարտիրոս ։ || Նախավկայ · Նախամարտիրոս ։

Առջի մեղմնչողը ։ || Նախայանց ։

Առջի չարը ։ || սկզբնաչար · Նախաչար ։

Առջի պապը ։ || տես Առջի հարը ։

Առջի պատճառը ։ || Նախապատճառ · սկզբնապատճառ ։

Առջի պարգևը ։ || առաջնապարգև · Նախապարգև · սկզբնապարգև ։

Առջի պարխալը ։ || Նախապարխալ · Նախամարտկոց · պատուհար ։

Առջի պտուղ ։ || առաջին պտուղ · առաջնապտուղ · երեխայրի · երախայրի ։

Առջի սարկաւագ ։ || Նախասարկաւագ ։

Առջի ստեղծածը ։ || տես Առաջուց ստեղծօղ ։

Առջի տեղը ։ || տես Վեր տեղ ։

Առջի օրը ։ || առաջին օր · առաջնօր ։

Առջի օրինակը · առջի խուլիգը ։ || Նախապատկեր · Նախատիպ · սկզբնատիպ · Նախացուցակ · կանխօրինակ ։

Առջին ։ } տես Առջի ։
Առջինը ։ }

Առջինը ըլլալը ։ || առաջնութիւն · առաջնորդութիւն · սկզբնութիւն · սկզբնաւորութիւն ։

Առջինեկ · առջի ծնածը ։ || առաջնածին · առաջնաւոր · զառաջաւոր · առաջնեայ ։ տես և Անդրանիկ ։

Առջինեկ ըլլալ ։ || տես Անդրանիկ ըլլալ ։

Առջինեկ ընել ։ || տես Անդրանիկ ընել ։

Առջինեկութիւն ։ || տես Անդրանկութիւն ։

Առջինուռ, կամ Առչխալուռ · հայոց բառէ · որ հողմերը ծռելով այդպէս կորքաբերէն ։ || առաջաւորք · պահք առաջաւորաց ։

Առջմոլու ։ || տես Պինձակ ։

Առջպան · առջ խաղցող · այծը ։ || որջապան ։

Առջպաններու գլուխ · այծը պանը ։ || որջապետ ։

Առոգ · Առոգ ըլլալ · * և այլն ։ || տես Լիրբ · և Եսեւէլ համարձակ · Լրբանալ · և այլն ։

Առուրուան ։ }
Առուրուու ։ } տես Առաւօտուան ։
Առուրուան ։ }

Առուրուանց · Առուրուանց ։ || տես Առաւօտուանց ։

Առուտր · խանութ ։ || առեւտուր · առեւտրյու ։

Առփայրիւ · * ձանդապարի կերպն փչած փչուած ։ || կայտառած, կամ արտաքարձանք ուռեցած յուռեսա · գեղեցկատես · պաշտատական ։

Առփայ ։ || տես Փարի ։

Առող ։ || տես Առնող ։

Ա. Ս

Աս · սա · սանկ · սոս · շնա ։ || այս · սոյն · սա · այս սոյն · սէ ։

Դիտել · ս · գիմորոշական · զոր օրինակ ·

Աս հացը կեր ։ || կեր զհացս ։

Դիտել · Երբեմն կրկնուին աս բառերը · սաս · սասի · զոր օրինակ ·

Աս քաղաքը զանուեցաւ · Աս գիրքը մեռաւ ։ || 'ի քաղաքէս աստ գնաց · 'ի գիրքերէն աստ մեռաւ ։

Աս տեղէս · աս թղթէս ։ || 'ի տեղուոջէ աստի · 'ի թղթոյ աստի ։

Ասոնք · Ասոնց · Ասով · Ասոր · և այլն, իրենց կարգին մէջը փնտռէ ։

Աս անգամ · աս հեղ ։ || այս անգամ · յայսմ նուագի · զայս նուագ ։

Աս անգամ ալ · աս հեղս ալ ։ || այս անգամ ևս · զայս ևս մի նուագ · յայսմ նուագի ևս ։

Աս աշխարքս · աս կեանքս ։ || աշխարհս · կենցաղս · աստ կեանքս · աստ կենցաղս · աստ կեանք, կամ աստիքս · արդ իսկ, կամ արդ իքս ։

Աս աշխարքէս ։ || յաշխարհէս աստի · յաստի կենացս · յաստեացս · 'ի կենցաղոյս ։

Աս աշխարքիս ։ || այս աշխարհի · այսր կենցաղոյս · աստի կենացս · աստեացս · աստի · զոր օրինակ ·

Աս աշխարքիս զէմքը ալէոք է անել ։ || պարտ է պատշաճէ զկայսրս աստիս անել ։

Աս աշխարքիս մէջը ։ || յաշխարհիս · 'ի կենցաղումս · յաստիս · յաստի կեանս · յերկրի աստ · աստանօր · աստանօր ։

Աս ատենը · աս օրերս ։ || յայսմ վայրի · յայսմ պահու · յառաջեան ժամուս, կամ պահուս ։ տես և Հիմիկս ։

Աս ատեններս ։ || յառաջեան ժամանակս · յաւուրս ժամանակացս այսոցիկ · զայսու ժամանակաւ · առ սովին ժամանակաւ · առ մերովք զաւուք ։

Աս ատենուան ։ || տես Հիմիկուան ։

Աս գիրքերս · աս գիրքերանս մէջ ։ || յայսմ գիրքերի · 'ի գիրքերի աստ · 'ի գիրքերիս · զգայգս ։

Աս թարգ ։ } տես Ասանկ · անանկ · և Հէյ ։
Աս թեւալով ։ }

Աս կեանքս ։ || տես Աս աշխարքս ։

Աս կերպ ։ || տես Ասանկ · անանկ և Հէյ ։

Աս կերպով ։ || տես Ասանկ · Հէյ ։

Աս հեղ ։ || տես Աս անգամ ։

Աս ճամբով ։ || տես Ասանկ · Հէյ ։

Աս սահաթս · անանկ ։ || ժամս այս · վայրկեանս · բոպէս · Ներկայս · սարդ ժամանակիս ։

Աս սահաթս · Հէյ ։ || 'ի ժամուս յայսմիկ · յայսմ ժամու · առ ժամայս · առ ժամս · սոյն հետայն · սոյն օրին ։ տես և Հիմիկս ։

Աս տեղացս ։ } տես Ասկէ ։
Աս տեղէս ։ }

Աս տեղս · Աս տեղուկս ։ || տես Հոս ։

Աս տեղս · դէպ 'ի հոս · պողրաշոյ ։ || յայս տեղի · յայս վայր · այսր ։

Ասանկ · անանկ) ասպէս · ասկէրպ · պաշնարդ · պաննալայգօ · պաշէտիշ · պէօյլէ ։ || այսպիսի · սոյնպիսի · սոյնապարագ · սոյնօրինակ · սոյնքանակ · սոյնհանգունակ · այսանակ · այսպիսահաս · զոր օրինակ ·

Ասանկ պատերազմ տեսհայ չէր եղեր ։ || այսանակ պատերազմ չևէս էր մղեալ ։

Ասանկ կերակուրներէն կը զանի ։ || յայսպիսահաս կերակրոց պէտքայ, կամ զայսպիսահաս կերակուրս ոչ ախորժէ ։

Ասանկ ․ (Ռէյ․) ու իէրտով ․ ու ձանէբով ․ շէօյլէ ․ շու Թարզ ։ ‖ այսպէս ․ սոպէս ․ սոյնպէս ․ այսգոյն ․ այսբար ․ այսգունակ ․ զայս օրինակ ․ օրինակ զայս ․ զոր օրինակ ․
Ասանկ գրեցին փերմանը ։ ‖ և գրեցին զհրովարտակն զայս օրինակ, կամ օրինակ զայս ։
Դիրձ․ Թ այսմ ․ Թ այսմ օրինակի ․ այն օրինակաւ ․ այսու օրինակաւ ․ օրինակաւս այսուհիկ ․ սովին տարազու ․ սովիմբ յարացուցիւ ․ 'ի սոյն ձևոյ ։ տես և Ասանկ ․ անուն ։
Ասանկ անանկ ․ շէօյլէ պէօյլէ ։ ‖ այսպէս և այնպէս ․ ոն և ոն ։
Ասանկ անանկ ըլլալ ։ ‖ այսպիսի և այնպիսի լինիլ ․ որպիսանալ ․ որականալ ։
Ասանկ անանկ ընել ։ ‖ այսպիսի , և այնպիսի առնել ․ որպիսացուցանել ․ որակացուցանել ։
Ասանկ անանկ ընէ ինձ ա͞ծ ․ շէօյլէ պէօյլէ էյլէսին պանա ալլահ ։ ‖ ոն և ոն արասցէ ինձ ա͞ծ , և ոն և ոն յաւելցէ ։
Ասացմունք ։ ‖ տես Խօսք ։
Ասդիէն ․ պուրատան ։ ‖ յայսմ կողմանէ ․ յայսմ կուսէ ․ յայսմ մարզէ ․ աստի ․ զոր օրինակ ․
Ասդիէս մէկմընալ չի մնաւ ։ ‖ յայսմ մարզէ անկաւ և ոչ ոք ։
Դիրձ․ Թ այսմ ․ յայսմ մասին ․ զոր օրինակ ․
Ասդիէն նայինքնէ ըղորդ է ըսածդ ։ ‖ Թ այսմ ճշմարիտ է բան քո , կամ յայսմ մասին արդար ասացեր ։
Ասդիէն անդիէն ։ ‖ աստի և անտի ։
Ասդիէն անդիէն խապար ժողվօղ ։ ‖ բանաքաղ ։
Ասդին ․ պուրատա տէ ․ պուրա ։ ‖ յայսկողմն ․ յայսկոյս ․ այսր ․ զոր օրինակ ․
Ասդին եկաւ ։ ‖ եանց յայսկոյս ։
Ասդին եկօ ։ ‖ եկ այսր ։
Քեզմէ ասդին է ։ ‖ 'ի քէն և այսր է ։
Ասդին անդին ․ էօթէյէ պէրիյէ ։ ‖ այսր անդր ․ այսր և անդր ․ յայսկոյս յայնկոյս ․ վեր 'ի վայր ․ 'ի վեր և 'ի վայր ․ 'ի վայր և 'ի վեր ։
Ասդին անդին գլորտկել ։ ‖ դանդաչեցուցանել ․ դեգևեցուցանել ․ սխալակել ։
Ասդին անդին գլորտկիլ , կամ գլորիլ ։ ‖ այսր անդր գթել ․ դանդաչել ․ դեգևիլ , կամ դեգևել ․ բանդագուշել ․ բանտագուշել ․ սխալակիլ ․ սխալակել ։
Ասդին անդին գլորտկօղ ։ ‖ դանդաչուն ․ դանդաչոտ ․ դեգևօղ ․ բանդագուշօղ ․ սխալուկ ․ սխաղակ ։
Ասդին անդին երթալ , կամ գնալ ։ ‖ այսր և անդր գնալ ․ ատանդիլ ․ ատանդական լինիլ ․ յածիլ ․ շրջիլ ․ տատանիլ ․ Թափառիլ ։ տես և Տեղիրկին ըլլալ ։
Ասդին անդին ընկնիլ ։ ‖ այսր անդր դիմել ․ այսր անդր յածիլ ․ ատանդիլ ․ տարուբերիլ ։ տես և Ասդին անդին երթալ ։
Ասդին անդին ընկնօղ , կամ ընկած ։ ‖ ատանդական ․ բազմայածեան ․ տատանեալ ․ ատանդեալ ։ տես և Տեղիրկին ։
Ասդին անդին ծակիլ ։ ‖ տես Ելլել իջնել ։
Ասդին անդին նետած , կամ ցրուած ։ ‖ վայրավատին ․ ցիր և ցան ․ ցիրուցան ․ ցան և ցիր ․ ընկեցիկ ։
Ասդին անդին շարժել , կամ տանիլ բերել ։ ‖ այսր և անդր վարել ․ այսր և անդր խաղացուցանել ․ յածեցուցանել ․ յածուցանել ․ տատանեցուցանել ․ դանդաչեցուցանել ․ տատանել ․ յածել ․ ատանդել ․ տարաբերել ․ տարուբերել ․ տարբերել ․ ա͞յլ ․
Զալըները ասդին անդին շարժել ։ ‖ տարբերել զխուխս ։
Ասդին անդին շարժիլ ։ ‖ այսր անդր վարիլ ․ տատանիլ ․ տարաբերիլ ․ տարուբերիլ ․ տարբերիլ ․ զոր օրինակ ․
Ջեօլի մէջ ասդին անդին շարժած չալը ։ ‖ խուփն տարբերեալ յանապատի ։
Ասդին անդին պտըտիլ ։ ‖ այսր անդր յածիլ ․ զվայրօք յածիլ ․ զաշխարհ ա͞մ տոկոսք յուզել ։
Ասդին անդին պտըտցնել , կամ դարձնել ։ ‖ տես Դարձմըձկել ․ և Պտըտցնել ։
Ասդին անդին վազել , կամ սխրալ ընել ։ ‖ այսր անդր յարձակիլ ․ յարձակ յարձակ խաղալ ։
Ասդին անդին տանիլ ։ ‖ տես Ասդին անդին շարժել ։
Ասդիուդին ։ } տես Ասդին ։
Ասդիս ։
Ասել ։ ‖ տես Ըսել ։
Ասեխ ․ Նիյէ ։ ‖ ասեղն ։
Ասեխ խօթել ։ ‖ արկանել զասեղն ։
Ասխով բանիլ , կամ ասխով նախշ բանիլ ։ ‖ ասղամբ նկարել , կամ նկարել ասղամբ ․ ասղնագործել ․ նկարակերտել ։
Ասխով բանիլը , կամ ասխով նախշ բանիլը ։ ‖ ասղանագործութի ․ ասղնեգործութի ․ նկարակերտութի ։
Ասխով բանած , կամ նախշած ։ } ասղնեգործ ․ ասղանագործ ․ ասղնէնկար ․ ասղանանկար ․ նկարակերտ ․ ծկարապաճոյճ ։
Ասխով բանօղ , կամ նախշօղ ։
Ասխով ծակծկած ։ ‖ ասղնածեծ ։
Ասխով կարկտօղ , կամ կարկտած ։ ‖ ասղնակարկատ ․ ասղնեկարկատ ։
Ասը ․ Ասը ըլլալ ․ * և այլն ։ ‖ տես Ապստամբ ․ Ապստամբիլ ․ և այլն ։
Ասըլ ։ ‖ տես Ասլ ։
Ասըլըկնա ։ * ‖ կնդրուկ ․ լիբանոս ․ լիբանոն ։
Ասթարա ․ ֆաղաթ է ։ ‖ աստառաթայ ։
Ասի , կամ Ասիկա ։ ‖ տես Աս ։
Ասխա ․ Մէյլէտ Հիլաֆէթլէրի ․ էօթէ եանտա ։ ‖ ասխա , կամ ասխայ ։
Ասխլ ․ ֆաղաթ է ։ ‖ ասախ ։
Ասլ ․ ասըլ ․ ասլը ։ * ‖ բուն ․ իսկ ․ տարր ․ ատոկք ։
Կամ, բնութի ․ բնաւորութի ․ իսկութի ․ տարրութի ․ տարրուցմն ․ հանգամանք ․ արմատ ․ պատճառ ․ զոր օրինակ ․
Ասոր ասլը պէտք է գտնել ։ ‖ հարկ 'ի վերայ կայ զգորա զբունն , կամ զիսկն գտանել ։

[illegible] ալլը [illegible] ։ || [illegible] , կամ [illegible] ։

Սա [illegible] ալլը այվաց էր ։ || [illegible] էր [illegible] ։

Սանը ալլը [illegible] էր ։ || [illegible] , կամ [illegible] էր [illegible] , կամ ՚ի [illegible] ։

[illegible] ալլը կը [illegible] ։ || [illegible] և [illegible] ։

Սալը [illegible] ։ || ոչ [illegible] , կամ [illegible] ։

[illegible] ալլը [illegible] ։ || [illegible] ։

[illegible] ալլը կայ ։ || [illegible] ։

Սալլը [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] ։

Սալը [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] ։

Սալը [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

Սալը [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] ։

Սալը [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] ։

Սալը [illegible] ։ || ոչ [illegible] · ոչ [illegible] · ՚ի [illegible] ։

Սալտախ · * [illegible] · [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] · [illegible] ։ տես և [illegible] ։

Սալտախութիւն · [illegible] · [illegible] ։ || [illegible] ։ տես և [illegible] ։

Սալտախութիւն [illegible] · [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] ։

Սալան · * Սալան [illegible] · Սալանի [illegible] · և այլն ։ || տես Սաբուծ · Սաբուծ [illegible] · Սաբուծու [illegible] · և այլն ։

Սալան աթլը ։ * || [illegible] · [illegible] ։

Սալանըլը · * [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] ։

Սալանըլը · [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] ։

Սախավան · կամ [illegible] · [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] ։

Սախընտել , կամ [illegible] ։ || [illegible] ։

Սախընտիլ , կամ [illegible] · [illegible] , կամ [illegible] ։ || [illegible] ։

Սախըրտար , կամ Սըղըրտար ։ || տես Սաչաքի ։

Սակէ · [illegible] · [illegible] · [illegible] ։ || [illegible] · ՚ի [illegible] ։

Սակէ , կամ սակից · [illegible] , [illegible] · [illegible] · [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

Սակէ [illegible] ։ || [illegible] և [illegible] · [illegible] ։

Սակէ [illegible] · [illegible] ։ || տես Սակէ [illegible] ։

Սակէ [illegible] ։ || [illegible] ։

Սակէ [illegible] · [illegible] ։ || [illegible] ։

Սակէ [illegible] · [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] ։

Սակէ [illegible] · [illegible] · [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] ։

Սակէ [illegible] · [illegible] · [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

Սակէ [illegible] · [illegible] · [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

Սակէ ՚ի [illegible] · [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] ։

Սակէ ՚ի [illegible] · [illegible] ՚ի [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] ։

Սակէր ։ * || տես Զօրք ։

Սակից · Սակից [illegible] · և այլն ։ || տես Սակէ · Սակէ [illegible] · և այլն ։

Սաղ · Սաղ[illegible] · և այլն ։ || տես Սաղ · [illegible] · և այլն ։

Սա[illegible] ։ || տես Ս[illegible] ։

Սա[illegible] · [illegible] · [illegible] ։ || [illegible] ։

Սաղը ։ }
Սաղլը օղ ։ } [illegible] · [illegible] ։

Սա[illegible] · * [illegible] ։ || [illegible] ։

Սա[illegible] · * [illegible] · [illegible] ։ || տես [illegible] ։

Սամայ · * [illegible] ։ || տես [illegible] ։

Սամայ · * [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

Սամայ [illegible] ։ || [illegible] ։

Սամայ [illegible] ։ * || [illegible] · [illegible] ։

Սանա · [illegible] · [illegible] ։ || [illegible] ։

Սանց ։ || [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

Սանցը ։ || [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

Սանցամ ։ || [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

Սանցներ · [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] ։

Սանք ։ || [illegible] · [illegible] ։

Սառ ։ || [illegible] · [illegible] · [illegible] , կամ [illegible] ։

Սառ [illegible] · [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

Սար [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] ։

Սար [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

Սար [illegible] · [illegible] ։ || [illegible] · մը [illegible] · մը [illegible] ·

մը սորին պատճառանաւ · մը այսր բանի :
Դիրձ · յաղագս այսորիկ · յաղագս այսր պատճառանաց · այսր աղագաւ · այսորիկ աղագաւ · սորին աղագաւ · յաղագս սորուն :
կմ, սակս այսորիկ · յայս սակս · [illegible] · յոր սակս · յայդ սակս · մը որոյ · [illegible] :
Սոր մէջ եղածները : Ս'ի [illegible] :
Սոր պէտ : Տես Սանիկ :
Սորը · սոր եղածը, կմ անեցածը : Սորայն · սորայինն :
Սորի · [illegible] : Սորի :
Սորի · [illegible] : Սորբեկ · սորբեպ[illegible] · [illegible] :
Սորոց երկիրը : Սորբեստան · [illegible] աշխարհ [illegible] · [illegible] :
Սաշափ · [illegible] · [illegible] : Այսչափ · այսքան · այսքանակ :
Սաշափ ու անչափ ըլլալ : Այսչափ և այնչափ լինել · քանակել · քանակաւոր :
Սաշափ ու անչափ ըլլալը : Այսչափութիւն · այսքանութիւն · քանակութիւն :
Սաշափ ու անչափ ընել : Այսչափ և այնչափ առնել · քանակել · քանակեցուցանել :
Սաշափ հեղ · [illegible] : Այսքանեցս · այսքանեցս անգամ :
Սայ, կմ այդ · [illegible] · [illegible] : Այդն :
Սայէս : Տես Սանիկ :
Սայէս ամայէս : Տես Սանիկ անանիկ :
Սայուս · [illegible] : Այսպիսակ :
Սաուր · [illegible] : [illegible] :
Սատրապատ · [illegible] : [illegible] :
Սատան · * սոյ մը լուն է : Հաշուառ, կմ հաշուող :
Սատան · [illegible] մը փոք [illegible], կմ [illegible] · [illegible] : Պահպանակ · պահպան · կրկնոց · դրունակ · դրունակ :
Սատան անցընել՝ կապայք · [illegible] · և այլն : Համարս արկանել պաշտպանութեան · [illegible] · և այլն :
Սատան անցընել՝ արծաթեղէն, կմ ոսկեղէն շէնքի տակ : Պահպանել, կմ կրկնոց արկանել · թաղանթապատել · դրունակել · դրունակարկել :
Սատան անցուցած՝ ոսկեղէն, կմ արծաթեղէն շէնքի տակ : Պահպանակաւոր · կրկնոցաւոր · թաղանթապատ :
Սատի դին : Տես Սադին :
Սատի դիկն : Տես Սադիկն :
Սատիճան · [illegible] : Աստիճան · աշտիճան · կլիմայ · կղիմայ · կղիմ · կլիմ · կլիմ :
Սատիճան · [illegible] · Աստիճան · աշտիճան · [illegible] :
Սատիճան · [illegible] : [illegible] · [illegible] :
Սատիճան՝ եկեղեցական : Տես Կարգ՝ եկեղեցական :
Սատիճանէն աստիճան ելել, կմ աստիճանով վեր ելել : Աստիճանել :
Սատիճան ունող : Աստիճանաւոր : Տես և [illegible] :
Սատիճան չունող : Անաստիճան :

Սատիճան առ : Տես Զետեղութիւն :
Սատին · Սատիս : Տես Սադին :
Սատին անդին : Տես Սադին անդին :
Սատղ, կմ սատղը · [illegible] : Աստղ · լուսաւոր երկնից · զարդ երկնից :
Սատղ՝ Թաղող : Աստղալ :
Սատղ՝ [illegible] : Տես Մարգարէ [illegible] :
Սատղ՝ աղօթք : Տես Պոչաւոր աստղ :
Սատղերը · [illegible] : Աստեղք · լուսաւորք երկնից · զարդք երկնից · զօրութիւնք երկնից :
Սատղերը ցրցնող : Աստղացոյց · աստղագուշակ :
Սատղերը քննեցնող : Աստղագէտ :
Սատղերով լցուած, կմ շատ Սատղ ունեցող : Աստղալից · աստեղազարդ · աստղազարդ · [illegible] :
Սատղերով սարուած, կմ օրինած : Աստղազարդեալ · աստեղազարդ · աստեղազարդ · [illegible] :
Սատղերով սարքել : Աստեղազարդել · աստղազարդ[illegible] յօրինել :
Սատղէ զարդար : Աստղազարդ :
Սատղի նշան · [illegible] : Աստղագուշակ · աստղագէտ · աստղաշար · աստղաբաշխ · աստեղագէտ · աստղագէտ · աստեղագուշակ · աստղաշարաւոր :
Սատղի նշան ունող : Աստեղագէտ · աստղագէտ · աստղագնացւոյ :
Սատղի պէս : Աստեղազարդ · աստղագոյն : Տես և Սատղի նշան :
Սատղի սիրող : Աստղաբաշխ, կմ աստեղագէտ :
Սատղի Ֆալճի · [illegible] : Աստղահմայ · [illegible] · աղթարմա · մոգ :
Սատղի Ֆալճութիւն : Աստղահմայութիւն :
Սատղով խանգուած : Աստղաշարաշահ :
Սատղաբաշխ · [illegible] · [illegible] : Աստեղաբաշխ · աստղաբաշխ · աստեղագէտ · աստղագէտ · մոգ :
Սատղաբաշխութիւն · [illegible] : Աստեղաբաշխութիւն · աստղաբաշխութիւն · աստեղագիտութիւն · աստղագիտութիւն :
Սատղիկ · [illegible] · [illegible] : Աստղիկ · աստղ փոքր :
Սատուած, կմ աստուած · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] : Սծ · Տէր · որ էն · էն · էն · ամենակալ · հաստիչ · արարիչ · բարձրեալ :
կմ. [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · և այլն :
Սծ սանելը : Ածասնեցութիւն :
Սծ առող : Ածառնեալ · ընդունելի :
Սծ ըլլալ · [illegible] : Ածանալ · ածա[illegible] · [illegible] :

Ած ընել . այ նման ընել . ածայնել : || ածացուցանել . ածագործել . ածակերպ ձեւացուցանել . ածօրէն ճոխացուցանել . ածադան առնել :
Ած ընելը : || ածագործութիւն :
Ած ընող . այ նման ընող : || ածացուցիչ . ածագործ . ածարար . ածակերպ ճոխացուցիչ . ածօրէն պերճացուցիչ :
զԱծ կրող , կմ ունող : || ածակիր . ածունակ . ածընկալ . ածազգեաց . ածազգեստ . արարչընկալ . արարչակիր . տիրակիր . ըննամբարձ :
զԱծ հաշտեցնող : || ածահաշտ :
զԱծ հեռացնող : || ածապարտակ . ածապարսակ :
զԱծ ճանչնալը : || ածածանութիւն . ածածանօթութիւն . ածգիտութիւն :
զԱծ ճանչցող : || ածածան . ածածանօթ . ածագէտ :
զԱծ մոռցող : || ածամոռաց . ընկնամոռաց . տիրամոռաց :
զԱծ մտածող : || ածախոհ . էախոհ . ընկնախոհ :
զԱծ ունող : || տես զԱծ կրող :
զԱծ ուրացող : || ածուրաց . անած :
զԱծ չարչարելը : || ածաչարչարութիւն :
զԱծ չարչարող : || ածաչարչար :
Ած չընէ . ած չըլլայ . հաշա : || մի արասցէ այր . քաւ ՚ի ածնէ . քաւ լիցի այր . քաւ լիցի . քաւ մի լիցի . մի անիցէ . փարգամամ :
Ած չընէ ընծի : || քաւ լիցի ինձ ՚ի ածնէ . քաւ լիցի ինձ ած . քաւ ինձ . քաւ յինէն :
Ած չունենալը : || անածութիւն :
Ած չունող : || անած :
Ած պաշտող : || տես Ածապաշտ :
Ած սիրող : || տես Ածասէր :
զԱծ սպաննող , կմ զՔս : || ածասպան . տէրասպան . քսասպան :
Ած տեսնելը : || ածատեսութիւն . ածտեսանել :
Ած տեսնող : || ածատես . էատես . ընդնատես , կմ ըննատես . արարչատես :
զԱծ փախցնող : || ածափախոյց :
զԱծ քարոզող : || ածաքարոզ . տիրաքարոզ :
Աստուածմէ . ուղղակի : || յայ . յէէն . ածուստ . յածուստ . աստուածուստ . յաստուածուստ :
Աստուածմէ ազդմունք ունող . առաջնորդէ ա_ռած : || ածազդ . ածազդեցիկ :
Աստուածմէ առաջ եկած : || ածածագ , ածաբուղխ :
Աստուածմէ գրած : || ածագիր . ածագիծ . արարչագիր :
Աստուածմէ գրուած , կամ կարգադրուած : || ածագիր . արարչագիր . ածակարգ . ածա_սահման . ածահաստատ . տիրահաստատ :
Աստուածմէ զարկած , կմ պատուհասուած : || ածահար . ածապատուհաս :
Աստուածմէ , կմ աստուծով զօրացած : || ածազօր . տիրազօր . ածազօրեալ . ածակար :
Աստուածմէ ընդունած : || ածընկալ . արարչընկալ :
Աստուածմէ ընտրուած : || ածընտիր :
Աստուածմէ ըսուած : || ածապատում . ածասացեալ :

Աստուածմէ , կմ աստուածով ժողվըւած : || ածաժողով . ածախումբ . ածաբոյլ . ածագումար . տիրահաւաք :
Աստուածմէ խօսած : || ածախօս . տիրախօս . ածաբարբառ . ածաձայն :
Աստուածմէ ծնած : || ածածին :
Աստուածմէ կամեցուած : || ածակամ :
Աստուածմէ կանչուած : || ածակոչ . տիրակոչ . ածահրաւէր . տիրահրաւէր . տիրակոչեցեալ :
Աստուածմէ կոփուած : || ածակոփ :
Աստուածմէ հրամայած : || ածահրաման :
Աստուածմէ ղրկած : || ածառաք :
Աստուածմէ նուիրուած : || ածանուէր . արարչանուէր :
Աստուածմէ շարժած , կամ յորդորած : || ածաշարժ . ածամուխ . ածայորդոր :
Աստուածմէ շինած , կմ ըրած : || ածաշէն . անձեռագործ . ածագործ . ածակերտ . արարչակերտ . ածակազմ . ածայօրէն . տիրապատրաստ :
Աստուածմէ պահպանուած : || ածապահ . ածապահպանեալ . վերինապահպանեալ . վերապահպանեալ :
Աստուածմէ պատուիրուած : || ածապատուէր :
Աստուածմէ պարգեւած : || ածապարգեւ . տիրապարգեւ :
Աստուածմէ պաշտպանուած : || տես Աստուածմէ պահուած :
Աստուածմէ պահպանած : || ածապահպան :
Աստուածմէ ջնջած : || ածաջինջ :
Աստուածմէ ջուր արբած տուեր : || ածամուխ ջուր
Աստուածմէ , կամ այ հրեշտակներէն սնած : || ածասնունդ :
Աստուածմէ սորված , կմ իմաստնացած : || ածաուսոյց . ածախրատ . ածիմաստ . ածիմաստ :
Աստուածմէ ստեղծած : || ածաստեղծ . ածաբարեստեղծ . արարչաստեղծ . արարչագործ :
Աստուածմէ տրուած , կամ պարգեւած : || ածատուր . տիրատուր . տէրունատուր . արարչատուր :
կմ , ածապարգեւ . տիրապարգեւ . արարչապարգեւ . վերինապարգեւ . երկնապարգեւ :
կմ , ածաշնորհ . տիրաշնորհ . երկնաշնորհ . ածաձիր . տիրաձիր . երկնաձիր . ածաւանդ . տիրաւանդ . արարչաւանդ . ածաբաշխ :
Աստուածմէ անկած : || ածատունկ :
Աստուածմէ տպաւորուած : || ածատիպ . ածադրոշմ :
Աստուծոյ , կամ աստուծու , կամ աստուածունը : || տես Աստուծոյին :
Այ տաճարը : || ածատաճար :
Այ բանը խօսիլ : || ածաբանել . սրբանաբանել :
Այ բարկութիւնը ցածցնել : || զԱծ հաշտեցունել զոր . ցածուցանել զարտմնութիւն ածն . քաւել , կմ քաւիչ . քաւել զբ մեղաց :
Այ բնակած տեղը : || ածաբնակ . ածամաւ :
Այ դէմ : || ածընդդէմ . հակառակ ածոյ :
Այ դէմ կենալը , կմ այ հետ ելնել ընելը

|| ածա_

‖ ածամարտութիւն . տէրամարտութիւն . վերնամարտութիւն ։
ԱԾ դէմ ձէնկ ընել շանալ ։ ‖ յածամարտ մաղչիլ ։
ԱԾ դէմ իեցող, կմ ոյ հետ ձէնկ ընող ։ ‖ ածամարտ . ածամարտիկ . ածագոռ . ածընդդէմ մաքառիչ ։
Կմ, տէրամարտ . տէրամարտիկ . վերնամարտ . վերնամրցանակ ։
ԱԾ դին ։ ‖ ածակողմն . ծնակողմն . ածակոյս . ծնակոյս ։
Կամ, ածակողմն կոյս . ածակոյս կողմն . ծնակողմն կոյս . ծնակոյս կողմն ։
ԱԾ գինէն ։ ‖ ածուստ . աստուածուստ . յաստուածուստ . յածակոյս կողմանէ . յածակողմն կուսէ . 'ի ծնակոյս կողմանէ . 'ի ծնակողմն կուսէ ։
ԱԾ զաւթը ։ ‖ ածաբուն . ածազան ։
ԱԾ ընծայ չառնող ։ ‖ անընծայբուկ . աննուէր ։
ԱԾ ընծայած բան ։ ‖ սրբութիւն ։
ԱԾ ընծայել ։ ‖ ոյ նուիրել . ընծայել . ձօնել . սբ առնել . սրբել զինչ ոյ ։
ԱԾ ընծայող, կմ ընծայած ։ ‖ ածաձօն . տէրանուէր ։
ԱԾ իջած, կմ նստած տեղը ։ ‖ ածիջակ, կմ ածանիստ տեղի ։
ԱԾ ծնող, կմ մայր ։ ‖ տես Ածածին ։
ԱԾ կառք ։ ‖ ածակառք . ածեան կառք ։
ԱԾ հաղորդ, կամ ելհամի ։ ‖ ածակից . ածահաղորդ ։
ԱԾ հետ խօսիլ ։ ‖ խօսիլ ընդ ոյ . ածախօս լինիլ . ածախօսել ։
ԱԾ հետ խօսիլը ։ ‖ ածախօսութիւն . ածխօսութիւն ։
ԱԾ հետ խօսող ։ ‖ ածախօս . տէրախօս ։
ԱԾ հետ միաւորած ։ ‖ ածախառն ։
ԱԾ հրաշքովը եղած ։ ‖ ածահրաշ . ածասքանչ ։
ԱԾ ճանչւոր ։ ‖ ածածանօթ . ածամերձ ։
ԱԾ մախայուլ ։ ‖ ածահաճոյ . ածընտիր . ածարեալ ։
ԱԾ մեծութիւնը ։ ‖ ածպետութիւն ։
ԱԾ մեծութիւնը միւթալլիք ։ ‖ ածպետական ։
ԱԾ մօտենալ ։ ‖ մերձենալ յած . ածամերձ լինիլ . ածանալ ։
ԱԾ մօտիկ ։ ‖ ածամերձ . ածամուխ ։
ԱԾ նման ։ ‖ ածանման . ածազան . ածակերպ . ածատեսակ . ածատեսիլ . ծնանման . տէրատեսակ . տէրատիպ . արարչատիպ ։
ԱԾ նման ըլլալ . ԱԾ նման ընել . ԱԾ նման ընող ։ ‖ տես ԱԾ ըլլալ . ԱԾ ընել . ԱԾ ընող ։
ԱԾ շնորքը ունող, կմ ոյ շնորքով զարդարած ։ ‖ ածաշնորհ . երկնաշնորհ . ածազարդ . տէրազարդ . բենիազարդ . բենազարդ . շնորհազարդ . շնորհազարդեալ . ածազարդեալ . ածարեալ . ածազան ։
ԱԾ որդի ։ ‖ տես Որդի ոյ ։
ԱԾ պաշտօնքը կատարել ։ ‖ ածագործել . քահանայագործել . խորհրդածել ։
ԱԾ պաշտօնքը կատարելը ։ ‖ ածագործութիւն . քահանայագործութիւն . խորհրդածութիւն ։
ԱԾ պաշտօնքը կատարող ։ ‖ ածագործ . խորհրդածու ։
ԱԾ պէս ։ ‖ ածապէս . ածայնապէս . ածաբար . ածայնաբար . ածօրէն ։ տես և ԱԾ նման ։
ԱԾ պէս գութ ունող ։ ‖ ածագութ ։
ԱԾ սէր ։ ‖ սէր ոյ . սէր ածային . ածսիրութիւն ։
ԱԾ վրայ խօսիլ ։ ‖ խօսիլ զոյ . ճառել զծնէ . ածաբան լինիլ . ածաբանել . ածախօսել ։
ԱԾ վրայ խօսող ։ ‖ ածախօս . ածաճառ . ածաբարբառ . ածապատում . ածաբան . ածաբանող . ածաբանակ ։
ԱԾ վրայ խօսք ։ ‖ ածախօսութիւն . ածաբանութիւն ։
ԱԾ տալ . ԱԾ տըւող, կմ տըւած ։ ‖ տես ԱԾ ընծայել, ԱԾ ընծայող, կմ ընծայած ։
Աստուծով . էնէ ած ուզէ . ինշալլահ ։ ‖ ածվ. տէրամբ . եթէ ած կամեսցի . եթէ կամք ծն իցեն ։
ԱԾ յաղթող ։ ‖ ածայաղթ ։
Ածաբան ։ ‖ ածաբան . ածաբանակ . ածաբանող ։
Ածաբանութիւն ։ ‖ ածաբանութիւն ։
Ածաբանութիւն ընել, կմ սորվըցնել ։ ‖ ուսուցանել զածաբանութիւն . ածաբանել ։
Ածածին . ածամայր ։ ‖ ածածին . ածամայր . տէրամայր . տէրածին . էածին . բենածին ։
Ածային . ոյ ժէնապիի, կմ ոյ լայէխ ։ ‖ ածային . ածեղէն . ածեան . ածական . ածազան . ածարեալ . ածավայելուչ . ածագործ ։
Կմ, տէրունի . տէրունեան . տէրունական . տէրական . էական . բենական . բենիական . նուիրական . արարչական . արարչեղէն ։
Ածաշունչ . ինճիլի շերիֆ ։ ‖ ածաշունչ . ածաշունչ գիրք . ածագիծ տառ . ածային տառ . հոգեշունչ, կմ հոգիաշունչ մատեան . հոգեմատեան . սրբագիրք . սրբազնագիրք . սրբազան գիր . սբ գիրք, կմ սուրբ գիր, և կմ սոսկ գիր . գիր օրինաց .
Ինչպէս կըսէ ածաշունչը, կմ Ածաշնչին մէջը կայ ։ ‖ ոպ ասէ գիր, կմ կայ իսկ 'ի գրի ։
Ածապաշտ . ած պաշտող ։ ‖ ածապաշտ . ածապաշտօն . ածակրօն . ածակեաց . ածածնաց . ածազան . ածային ։ տես և Բարեպաշտ ։
Ածապաշտութիւն, կմ ածպաշտութիւն ։ ‖ ածապաշտութիւն . ածպաշտութիւն . ածպետութիւն . կրօնաւորութիւն . կրօնք ։ տես և Բարեպաշտութիւն ։
Ածասէր . ած սիրող ։ ‖ ածասէր ։
Ածասիրութիւն . ած սիրելը ։ ‖ ածասիրութիւն . ածսիրութիւն . ածայնութիւն ։
Ածավախ ։ ‖ երկիւղած . երկիւղած յոյ . տես և Բարեպաշտ ։
Ածացնել ։ ‖ տես ԱԾ ընել ։
Ածութիւն . ոյ բնութիւն ։ ‖ ածութիւն . ածային բնութիւն . ածեղէն բնութիւն . էութիւն ոյ ։
Ածումարդ ։ ‖ ածեմարդ . ածամարդ ։
ԱԾ ու մարդու միւթիշ ըլլալ ։ ‖ ածայրական ։

Աւքան : ‖ տես Աւչափ :

Աւօր · աւուր · աւուրանս մէջ · գէօյիւն · գէօյ-նիւնտէ կիւն : ‖ այսօր · յայսմ աւուր · այս օրին · ներկ · 'ի ներկեան · 'ի ներկեան ա-ւուրս · յաւուրս յայսմիկ · 'ի այս աւուր :

Աւօր ծնած : ‖ այսօրածին · ներկածին :

Աւօրէս անդին : ‖ յօրէ յայսմանէ և անդր · յօրէ յայսմանէ և առ յապայ :

Աւօրեան · գէօյլիւնտէ : ‖ այսօրեան · ներ-կեան :

Աւօրուան վաղուան : ‖ երկօրեայ · երկօրեան · երկուց աւուրց : տես և Անցաւոր :

Աւօրուան վաղուան ըլլալ : ‖ երկօրեայ լի-նիլ · ունիլ զկեանս երկուց աւուրց · ան-ցաւորիլ · ժամանակեայ գոլ · սակաւա-վախճան լինիլ · փոքր միւս եւս և անցանել :

Աւօրուան վաղուան ըլլալ · Քեանէկլու ճօփէնաւ : ‖ տես Հողին բերանը գալ :

Ա Վ

Ավարայ · * Ավարայ ըլլալ · Ավարայու-թիւն · և այլն : ‖ տես Խափանուած · խա-փանուիլ · Խափանումն · և այլն :

Ա Տ

Ատ, կմ ատ : ‖ այդ · դոյն · դա :

Դ-րձլ · երբեմն կրկնուի դիմորոշական տառս · դ · զոր օրինակ ·

Ատ բանը լսեցի : ‖ լուեալ զբանդ :

Դրձլ · երբեմնալ կը դրուին ատ բառերս այդր · այտի · զոր օրինակ ·

Ատ թղթիդ մէջը : ‖ 'ի թղթի այդր :

Ատ պօստանիդ մէջը : ‖ 'ի պարտիզի այդր :

Ատ տեղէն : ‖ 'ի տեղւոջէ այտի :

Ատով · Ատոր · և այլն : ‖ տես ատոնք ի-րենց կարգին մէջը :

Ատ թարզ : } տես Ատանկ :
Ատ թիւրլիւ : }

Ատ կերպ : ‖ տես Ատանկ · անուն :

Ատ կերպ · ափ կէրպով : ‖ տես Ատանկ · մակբայ :

Ատ տեղացք · ափ փէրտէն · ափ փէրէր : ‖ յայդմ տեղւոջէ · այտի · այդի · այսուսա · այդրուստ :

Ատ տեղը : ‖ տես Հոդ · ձէյ :

Ատ տեղը · տէպ 'ի հոդ : ‖ յայդ տեղի · յայդ վայր · այդր :

Ատ տեղուկը : ‖ տես Հոդ · ձէյ :

Ատ : * ‖ տես Ատուն · և զէտեղեալս նդ :

Ատալիա · Էսթալէկ · քաղաք է : ‖ ատտալիա · սաթալիա :

Ատամ : ‖ տես Ակռայ :

Ատամ : * ‖ տես Մարդ :

Ատամ քէօքիւ : * ‖ տես Լօշթակ :

Ատամձիլ : * ‖ տես Մարդակեր :

Ատայ : * ‖ տես Կղզի :

Ատայ թաւշանձղը : * ‖ Ճագար :

Ատայ պալըղը : * ‖ տես Գետային ձուկ :

Ատանայ · քաղաքի անուն է : ‖ ատանա :

Ատանայ խանթարը : * ‖ քանքար · տաղանդ :

Ատանացի · ատանալը : ‖ ատանացի · այր յա-տանայ :

Ատանկ · (անուն ·) ափ թարզ · ափ թիւրլիւ : ‖ այդպիսի · դոյնպիսի · դոյնօրինակ · դոյն-գունակ · այդպիսակ · այդպիսահաս :

Ատանկ · (մկբյ ·) ատպէս · ափ կէրպով · ափ թարզով : ‖ այդպէս · դոյնպէս · դոյնգունակ · դոյն-օրինակ · զդոյն օրինակ · օրինակ զայդ · ատդ · Ֆէրմանները ատանկ գրեցին : ‖ գրեցին զհրովարտակն օրինակ զայդ :

Դրձլ · Ը այդմ · Ը այդմ օրինակի · դոյն օ-րինակաւ · գովին, կմ դորին օրինակաւ · դո-վին յարացուցիւ · դովին տարացուցիւ · դո-վին սարասիւ · Ը դմին ասպազու · Ը այդմ ասպազաւ :

Ատանկէ նէ : ‖ թէ այդպէս իցէ · եթէ այդ-պէս է · զոր օրինակ ·

Ատանկէ նէ, հայտէք խուռուշ տամբեցի : ‖ եթէ այդպէս է, տաց քեզ դահեկանս հա-րիւր :

Ատաշ · Ատաշ ըլլալ · * և այլն : ‖ տես Անուանակից · Անուանակից ըլլալ · և այլն :

Ատդին · (անուն :) ‖ այդ կողմն · այդ կոյս · այդ-սահման :

Ատդին · (նախդր, և մկբյ :) ‖ յայդ կողմն · այդ-կոյս · այդր :

Ատել : ‖ ատել · ոսհմանակումն՝ ատեմ, կմ ա-տեամ · ատեայք · ատեայր · և այլն :

Ատելի : ‖ ատելի · ատեցեալ · անհաճ · ան-հաճոյ · զժկամակ · զժպհի · զժպրհ ·

խիստ Ատելի : ‖ ատելագոյն · ամենատելի · երիցս ատելի :

Ատեն · զման · վախթ · մեհլ : ‖ ժամանակ · ամանակ · պահ · ժամ · նուագ · զոր օրինակ ·

Երբոր շատ ատեն կանցնէր մէջերնին մտա-ասհակեթի ընելն ինէ : ‖ իբրև բերկարագոյն նուագքն զլանիւք անկանէին :

Դրձլ · ատենք · զոր օրինակ ·

Տղայութեն ատենը : ‖ յատախս մանկութեն իւրոյ : տես և Ատենը :

Ատեն · մէօհլէթ · վագէ : ‖ ժամանակ · ժամա-նակակէտ · ժամանակակէտ պայման · պայ-ման ժամանակի · սահման ժամադրութեն · ժամադրութեն · միջոց :

Ատեն գտնել : ‖ ժամ առնուլ · պարապ առ-նուլ · պարապութիւն առնուլ · պարապ ու-նիլ · պարապ գտանել · 'ի պարապման լի-նիլ · պարապոյ լինիլ · պարապաւոր լինիլ · պարապիլ :

Ատեն գտնօղ : ‖ ժամագիւտ · ժամանակա-գիւտ · պարապագիւտ :

Ատեն դնել · ծամանով փուլ · միհլէթ վէրմէք · վա-դէ գօյմագ : ‖ ժամ դնել · ժամ տալ · ժամա-նակ կարգել · ժամանակ կացուցանել · ժա-մանակ պայմանել · ժամանակակէտ սահ-մանել · ժամադիր լինիլ · ժամակալ լինիլ · ժամանակել · ժամադրել · պայման արկանել :

Ատեն դնելը : ‖ ժամադրութեն :

Ատեն դնօղ · ծամանով փուլօղ · միհլէթ վէրօղ : ‖ ժամադիր · ժամակալ · ժամապայման · ժամաստու · ժամանակաստու :

Ատեն կորսնցնել : ‖ ժամավաճառ լինիլ :

Ատեն կորսնցնող : ‖ ժամավաճառ · ժամանակավաճառ :
Ատեն մը · ժամանակ մը : ‖ առ ժամանակ մի · առ ժամանակ ինչ · առ ժամ մի · առ ժամս ինչ :
Ատեն չափող, կմ ատենի չափ : ‖ ժամանակաչափ :
Ատեն չունող, կմ ժամանակ չունող, կմ ատենի տալ չունեցող : ‖ անժամանակ · անժամանակ · անժամանակեալ · անկիրթ · անկեղծ · անժամանակ · յար խառնակամ :
Ատեն չունենալով · ատամոց ժամանակի : ‖ անժամանակաբար · անժամանակապէս :
Ատեն տալ : ‖ տես Ատեն գտնել :
Ատեն ցուցնող : ‖ ժամացոյց · ժամակալ :
Ատենը · (նախդ ։) ‖ 'ի ժամանակս · առ ժամանակօք · յաւուրս, կմ յաւուրս ժամանակաց · առ՝ Գործիքական խնդրով · զոր օրինակ · Եղիսէ մարգարէին ատենը : ‖ առ Եղիսէիւ մարգարէիւ :
Երկրով աւերելուն ատենը : ‖ առ կործանման երկրովն :
Ստամպօլու մեծ եանղըններին ատենը : ‖ առ մեծայրեաց հրդեհիւք բիւզանդիոյ : տես և Ատեն :
Ատենը անցած : ‖ ժամանակապանց :
Ատենը անցնիլ : ‖ զանցանել ժամանակի · անկանիլ ժամանակին · առաւաժամիլ :
Ատենը պահող · կամ ատեններին կերպէ շարժող : ‖ ժամապահ :
Ատենի վրայ փալձալու ընող : ‖ ժամահնայ :
Ատենովը, կմ իր ատենովը : ‖ յիւրում ժամանակի · ի ժամանակին · 'ի ժամու : տես և Դիպուկ ատենը :
Ատենով մը · մէկ ատեն մը : ‖ երբեմն · էր զի : տես և Ատեն մը :
Ատեններ : ‖ ժամանակք · ամանակք · պահք · ժամք · ժամոյք :
Ատէթ : * ‖ տես Սովորութիւն · և ծէս :
Ատըրմ · Ատըրմ առնել · * և այլն : ‖ տես Ամփոփ · Ամփոփ առնել · և այլն :
Ատիկել · [illegible] : ‖ ատիկել · ատոակել · բաժանել կտրել · զօրել · զօրանալ · ժամանել · ձեռնհաս լինել · ո՞՞ ·
Հաց ուտելու ալ ձեռուընին չէր ատիկեր : ‖ հաց անգամ չժամանէին ուտել :
Դըլուխ քաշելու չէին ատիկեր : ‖ ոչ լինէին ձեռնհաս թեկն ածելոյ : տես և Կարենալ · և Ատեն գտնել :
չԱտիկել, կմ ձեռքը չատիկել : ‖ ոչ ատակել · ոչ զօրել · ոչ ժամանել · ոչ գոլ ձեռնհաս :
Ատիկցնել : ‖ ատակեցուցանել · կարողացուցանել · պատրաստեցուցանել · պատրաստել · տալ ուժ պարապ գտանել :
Ատիկող : ‖ ատակ · ատակող · ժամանող · ձեռնհաս : տես և Կրցող :
չԱտիկող · [illegible] : ‖ անատակ · անժամ · անպարապ : տես և չԿրցող :
Ատխըրար, կմ Ատըղըրար : ‖ տես Ատչափ :
Ատկէ, կմ ատկից : ‖ յայդմանէ · 'ի դմանէ :
Ատկէ, կմ ատկից · (Ձէն ։) ‖ այտի · այդի · այսուետ · ընդ այդ :

Ատկէ, կմ ատկից եւն : ‖ յետ այդորիկ · զկնի այդորիկ :
Ատկից : ‖ տես Ատկէ :
Ատով : ‖ այդու · այդուիկ · դովաւ · դովին :
Ատով ալ · ատով պէտ : ‖ այդու ևս · այդուիկ · դովին ևս · այդու հանդերձ · հանդերձ այդու հանդերձ :
Ատոր : ‖ դորա · դորին · դորուն :
Ատորը, կմ ատոր եղածը : ‖ դորայն · դորային :
Ատոր համար : ‖ վն այդր · վն այդորիկ · վն այդր պատճառանաց · վն դորին պատճառանաց · վն այդր բանի :
Կմ, յաղագս այդորիկ · դորին աղագաւ · յայդ սակս · 'ի դորին սակս · դմին իրի :
Ատոր համար որ : ‖ այդ զի :
Ատոր չափ : ‖ տես Ատչափ :
Ատոր պէս : } տես Ատանկ :
Ատպէս :
Ատչափ · ափփան · ափխըրար : ‖ այդչափ · այդքան · դոյնչափ · դոյնքան :
Ատչափ անգամ · ափփան հէղ : ‖ այդքանիցս :
Ատքան : ‖ տես Ատչափ :
Ատող : ‖ ատեցող · ատելի · զոր օրինակ ·
Ատողներուդ կործանումը մի ուզեր : ‖ մի լինիր ոխնհար ատելեաց քոց :

Ա.Ր

Արալըխ · * ղըղլախ : ‖ տես Խոժոռ · և Ճեղք :
Արալըխ · [illegible] : ‖ տես Մէջ, կմ Մէջը · [illegible] :
Արալըխը մանել : } տես Մէջ մանել՝
Արալամիշ ընել : * } երկու բանի · ևն :
Արախճին : ‖ տես Գտակ :
Արայըճի : * ‖ տես Փնտռող :
Արայըճի · [illegible] : ‖ աղբեայոյզ :
Արայիշ : * ‖ հանդերձ · յարդարանք · կոկառութիւն :
Արայիշ ընել · [illegible] : ‖ հանդերձել · յարդարել · կոճառել · կոճառել · պարուրել :
Արանք · խառնըխ : ‖ երանք · քունք երանաց :
Արանքը ցաւիլ · խառնըխը ցաւիլ : ‖ հարկանիլ ցաւոք երանաց · անկանիլ ցաւոց յերանսն · ունիլ ցաւոց երանս :
Արանքը իւմուրճախ հանել : ‖ հարկանիլ յերանս ժանտատամահութեամբ, կմ 'ի ժանտախտէ :
Արապ , կամ տաապ : ‖ արաբ · արաբացի · խափշիկ · խապշիկ · հապշիկ · արաճայիկ · խուժ · գուժ · խուժադուժ :
Արապաճը · * [illegible] : ‖ կառավար · ուղղիչ կառաց · սայլորդ :
Արապաճը պաշը : * ‖ կառապետ :
Արապաճութիւն : ‖ կառավարութիւն · սայլորդութիւն :
Արապայ՝ * [illegible] : ‖ կառք :
Արապայ՝ Ջուխտ ձիով : ‖ զուգաձի կառք · կմ տող՝ զոյգք · զոր օրինակ ·

Ջուխտ ձիով արապայ նստերէինք ։ ‖ Հե֊ ծեալ էաք 'ի զոյգս ։
Արապայ բեռան ։ ‖ տե՛ս Սալ՝ բեռան ։
Արապայ մինօղ ։ ‖ կառավարտ ․ սայլավար ։
Արապայ վարելու, կամ քշել, կամ քաշել ։ ‖ կառավարել ․ վարել զկառս ․ ընթացուցանել զկառս ։
Արապայ վարելը, կամ քշելը ։ ‖ կառավարութիւն ․ կառարշաւք ։
Արապայ վարելու տեղ ։ ‖ կառընթացք ․ կառընթացիկք ։
Արապայ վարող, կամ արապայով վարող ։ ‖ կառընթաց ․ կառարշաւ ։
Արապայ քշել ․ Արապայ քշող ։ ‖ տե՛ս Արապայ վարել ․ Արապայ վարող ։
Արապայի ձև ունող ։ ‖ կառաձև ։
Արապայով ճէնկ ընող ։ ‖ կառամարտ ․ կառամարտիկ ։
Արապան լծուող, կամ լծուած ։ ‖ կառալուծ ․ կառավար ։
Արապայիկ ․ պզտիկ արապայ ։ ‖ սայլակ ․ փոքրիկ կառք ։
Արապերէն ։ ‖ տե՛ս Արաբերէն ։
Արապիստան ։ * ‖ արաբիա ․ աշխարհ արաբաց ․ արոճաստան ․ խուժաստան ․ երկիր խուժաց ։
Արատ ․ լեկէ ։ ‖ արատ ․ բիծ ․ կեղտ ․ արած ․ գէղ ․ գեզ ։
Կամ, արատաւորութիւն ․ արատաւորութիւն ․ բծաւորութիւն ․ բծկանութիւն ․ գեղութիւն ։
Արատ ․ պախարակ ․ այբ ։ ‖ ստգիւտ ․ ըստգիւտ ․ ստգտանք ․ ըմբասհկանք ․ տխեղծանք ․ տխեղծութիւն ․ մեղադրութիւն ․ երկեւանութիւն ․ երկեւան ։ տե՛ս և վերի Արատը ։
Արատ գտնել ․ ճահանայ գտնել ։ } արատաւոր լինիլ ․ ստգիւտս 'ի վերայ դնել ․ ստգտանել ․ ըստգտանել ․ մեղադիր լինիլ ։ տե՛ս և Մեղադրել ։
Արատ գնել ․ այբ ընել ։
Արատ ունող ։ ‖ տե՛ս Արատաւոր ։
Արատ չունող ։ ‖ տե՛ս Անարատ ։
Արատաւոր ․ արատ ունող ․ լեկէլի ․ այբլը ։ ‖ արատաւոր ․ գեղաւոր ․ բծաւոր ․ բծկան ․ ստգիւտ ․ ըստգիւտ ․ տգեղծ ․ տխեղծ ․ տղխեղծ ․ երկեւանեալ ․ գէզ ․ գեզ ։
Խիստ Արատաւոր ։ ‖ բազմաբիծ ․ յոգնաբիծ ։
Արատաւորել ․ արատաւոր ընել ․ լեկէլէմէք ։ ‖ արատել ․ արատաւորել ․ բծաւորել ․ գեղաւորել ։
Արատաւորիլ ․ արատաւոր ըլլալ ․ լեկէլէնմէք ․ այբլը օլմաք ։ ‖ արատիլ ․ արատաւորիլ ․ բծաւորիլ ․ տխեղծիլ ․ գէզս ունիլ ․ ստգիւտս ունիլ ։ տե՛ս և Աղտոտիլ ։
Արատաւորող ․ լեկէլէյիճի ընող ։ ‖ արատաւորիչ ․ բծաւորիչ ։
Արարատ ․ արարատ լեռ ։ ‖ տե՛ս Մասիս լեռ ։
Արարատու մեթալիս ։ ‖ արարատեան ։
Արարողութիւն ։ ‖ արարողութիւն ․ ծէս ։
Արաքու ․ բռնած ջէ ։ ‖ արաքս ։
Արբենալ ․ Արբեցնել ․ և այլն ։ ‖ տե՛ս Հարբենալ ․ Հարբեցնել ․ և այլն ։

Արգելում ։ ‖ տե՛ս Արգիլելը ։
Արգելք ․ ժէպար ․ մանի ։ ‖ արգել ․ արգելան ․ արգելումն ․ խափ ․ խափան ․ խափանումն ․ կրճիմն ։
Արգելք ․ էնկէլ ․ ժէմպէլ ։ ‖ խոչ ․ խութ ․ խէթ ․ խիթ ․ արգել ․ արգելան ․ խափան ․ կրճիմն ․ առարկու ․ բանսարկու՝ էթէ մարդ է ։
Արգելք՝ որ բանի մըջէմէկը յգէն, որ չանցնըլի ․ պէնտ ․ պէնտէն ։ ‖ արգել ․ խից ․ կապան ․ կապարան ։
Արգելք դնելդէմը ․ պէնտ պաղլամաք ։ ‖ արգել արկանել ․ խիցս արկանել ․ խութ առաջի արկանել ․ կապանս դնել ․ պատնէշ արկանել ։
Արգելք գնել մէջ տեղը ։ ‖ խարոց ընդ մէջ արկանել ․ խոչ, կամ կրճիմն արկանել ընդ մէջ ․ ընդմիջել ։
Արգելք ըլլալ ․ մանի օլմաք ․ էնկէլ օլմաք ։ ‖ արգել լինիլ ․ խափան լինիլ ․ ստանաւոր լինիլ ․ խոչ լինիլ ․ խոչ և խութ լինիլ ․ խոչ և խութ 'ի մէջ անկանիլ ․ խոչընդոտ լինիլ ․ քարընդոտ լինիլ ․ խէթ և խութ ընդ ոտն անկանիլ ․ խութ առաջի անկանիլ ․ խութ արգելանաց արձանանալ ․ կրճիմն ոտնատութեան եանալ ․ ընկլիճիլ ։ տե՛ս և Արգիլել ։
Արգելք չունող ․ ժէպարսըզ ։ ‖ անարգել ․ անարգելան ․ անխափան ։
Արգելք չունող ․ էնկէլսիզ ։ ‖ անխոչ ․ անխութ ․ անխէթ ․ անխիթ ․ անարգել ․ անխափան ․ անկրճիմն ․ անընկլիճ ․ հարթ ․ կոււ ․ ստրտ ։
Արգելք չունող ․ պէնտսիզ ։ ‖ անխից ․ անզուսպ ․ անարգել ։
Արգելքը վերցնել ։ ‖ 'ի բաց առնել զխոչ և զխութ ։
Արգիլել ․ գօյվէրմէմէք ․ էտաք էթմէք ։ ‖ արգելուլ ․ արգելել ․ արգելանել ․ արգելառնել ․ արգել լինիլ ․ արգելեալ ունիլ, կամ պահել ։
Կամ, խափանել ․ խափուցանել ․ խափան առնել ․ խափան լինիլ ․ խափանեալ ունիլ ․ կալնուլ ․ փակել ․ ղաստուցանել ։ տե՛ս և Արգելք ըլլալ ։
Արգիլել ․ բոնել ․ ղոյթ ընել ։ ‖ տե՛ս Զսպել ։
Արգիլել ․ յէր թուտէլ ․ մեղլուլ ․ տուրգուզմաք ։ ‖ կասեցուցանել ․ կառեալ կացուցանել ․ դադարեցուցանել ․ մնացուցանել ․ չթողացուցանել ։
Կամ, կասել ․ ընկրկել ․ նահանջել ․ նըհանջել ․ յետնել ․ վճարել ․ կարճել զընթացս, կամ յընթացից ։
Արգիլել միասաֆիրը ․ թօնը պահել, կի տուշխօմ ընել ։ ‖ առ իւր ագուցանել, կամ ադուցանել առ իւր ։
չԱրգիլել ։ ‖ ոչ արգելուլ ․ թոյլ տալ ․ ներել ․ թողացուցանել ։
Արգիլելը, կամ Արգիլուիլը ։ ‖ արգելումն ․ խափանումն ․ կասումն ․ նահանջումն ․ ընկրկումն ․ սանձումն ․ զսպումն ։
Կամ, արգելան ․ արգելած ․ խափանած ․ խափանուած ․ խափանածոյ ․ խափանք ․ խափանութիւն ․ պարաւանդութիւն ․ նուաճութիւն ․ սանձահարութիւն ․ սանձարկութիւն ․ նահանջք ։

Արգիլելու տեղ ։ || արգելման · արգելարան · արգելանոց · արգելոց ։

Արգիլուած ։ || արգելեալ · խափանեալ · ղըսպեալ · կալեալ · սանձեալ · սանձահարեալ · և այլն ։

Կամ, արգելական · խափան · ղուսպ · նահանջ · նհանջ ։

Արգիլուիլ || արգելանիլ · խափանիլ · խափչիլ · հափշիլ ։

Կմ, արգելեալ մնալ · արգելեալ կալ · խափանեալ մնալ · յարգելս անկանիլ · յարգելանս պարուրիլ ։

Արգիլել · յէֆ էթմէք · մէնէթմէք ։ || կասել · ղսպել · զմել · զըմրել · նահանջել · ընկրկել · պարուրել · սանձահարել · յետնել · կարճել · կառչել · կառեալ կապել · կառեալ կալ · ընկճեալ կալ ։

Արգիլուօղ ։ || արգելական ։ տես և Արգիլուած ։

Արգիլօղ ։ || արգել · արգելիչ · արգելանող · սանձօղ · սանձարկու ։

Արդար · տօղրուլուգ էտէօղ, եա տօղրուլուգ սէվօղ · հագլու ։ || արդար · անմեղ · անպարտ · անխարդախ · իրաւացի · հաւատարիմ · պարզ ։

Կմ, արդարասէր · իրաւասէր · հաւատասէր · արդարագնաց · արդարագնացիկ · արդարախորհուրդ · արդարախորհ · ուղղախոհ · արդարագործ · ուղղագործ · ուղղակարծ · ուղղադատ ։

Եւ կմ, արդարամիտ · ողջամիտ · բարեմիտ · ուղղամիտ · որքամիտ · յստակամիտ · պարզամիտ · պարզմիտ · միամիտ ։ տես և Ճշմարիտ ։

խիստ Արդար ։ || արդարակորով · արդարակ · ուղղալի · ուղղալիր · ուղղալից ։

Արդար դատաստան · շէրի · հագ շէրահամ ։ || արդարադատութիւն · իրաւադատութիւն · ուղղադատութիւն · արդարութիւն · իրաւունք · իրաւացի դատ · արդարակորով դատաստան · անաչառ իրաւունք, կմ դատաստան ։

Արդար դատաստան ընել, կմ առնել · իրատէ ընէլ · շէրի նիմէթ · հագ շէրահէմ նիմէթ ։ || անաչառ դատաստան առնել · ուղիղ դատ առնել · ուղիղ դատաստան դատել · դատ ուղիղ վարել · իրաւ առնել 'ի դատաստանի · իրաւացուցանել զդատաստան · ոչ ըստ աչս դատել ։ տես և Արդարացնել ։

Արդար դատաստան չընել · անիրատ դատաստան ընէլ ։ || ըստ աչս դատել · պղտորել զիրաւունս · աչառել 'ի դատաստանի · ակն առնուլ 'ի դատաստանի · թիւրել զիրաւունս ։

Արդար դատաստան ընօղ ։ || արդարադատ · իրաւադատ · Ճշմարտադատ · ուղղադատ · պատշաճադատ · արդարակշիռ ։

Արդար դատաստան չընօղ · նիֆագ չփօղ ։ || անիրաւադատ · աչառադատ · այլադատ · սուտադատ · թիւրադատ · չարադատ · չարադատիչ ։

Արդար եղ · սատէեաղը ։ || իւղ, կմ եւղ · եղ ։

Արդար եղ սիրօղ ։ || իւղասէր ։

Արդար եղով լցուած ։ || իւղալի · իւղալիր · իւղալից ։

Արդար երևնալ ։ } տես Արդարանալ ։
Արդար ըլլալ ։

Արդար երևցնել ։ } տես Արդարացնել ։
Արդար ընել ։

Արդար խօսիլ · չէֆթէլ խօսիլ ։ || իրաւաբանել ։ տես և Ճշմարիտ խօսիլ ։

Արդար խօսք · չէրի լաֆըրը ։ || արդարախօսութիւն · իրաւախօսութիւն · արդարաբանութիւն · իրաւաբանութիւն · վաւերաբանութիւն ։ տես և Ճշմարիտ խօսք ։

Արդար խօսօղ ։ || արդարախօս · իրաւախօս · արդարաբան · իրաւաբան ։ տես և Ճշմարիտ խօսօղ ։

Արդար վաստակ · հէլալ գազանճ ։ || արդար վաստակք · արդար ստացուածք ։

Արդարանալ · տօղրու օլմագ · տօղրու կէօրիւնմէք · ագլանմագ կէօրիւնմէք ։ || արդարանալ · իրաւանալ · անմեղանալ · արդարացի լինիլ · իրաւացի լինիլ · իրաւունս գտանել · անպարտ լինիլ · ղերծանիլ 'ի ստգտանաց · անբասիր լինիլ · անմեղ երևիլ · 'ի չմեղս լինիլ · 'ի չքմեղս լինիլ · 'ի չքմեղիկս լինիլ · սին 'ի յանցանաց կացուցանիլ · անբասիր 'ի յանցանաց լինիլ · անմեղութեան յանդիմանիլ ։

Արդարացնել · ճինէտը տօղրու կէօստէրմէք · կէնտինը կիւրուհին գէտէրէք ։ || արդարացուցանել · իրաւացուցանել · իրաւ առնել · հանել զիրաւունս ։

Կմ, պատճառել զարդարութիւն · քերել 'ի բաց զըստգտանս · 'ի սուտ հանել զյանցանս · անպարտ առնել զանձն · սին զանձն 'ի յանցանաց կացուցանել · անբասիր առնել · անբասիր ցուցանել · անբասիր զանձն կացուցանել · անմեղադիր առնել զանձն · պատասխանատուանել վն անձին · պատասխանի տալ վն անձին · քաւել զյանցանս ։

Արդարացնել զուրիշը · ագլանմագ էթմէք կէօստէրմէք գուրուրը ։ || արդարացուցանել · իրաւացուցանել · անմեղադիր լինիլ · անբասիր առնել · ջատագովել 'ի յանցանաց · զմեղսն 'ի բաց քերել ։ տես և Վերինը ։

Արդարացնելը · գուրը կիւրուհին գէտէրէք, կմ գուրը համար պարամուխան ֆալը ։ || ջատագովութիւն · պատասխանի · պատճառ ։

Արդարացնօղ ։ || արդարացուցիչ · իրաւացուցիչ · իրաւարար · իրաւագործ ։

Գրձլ. · քաւչագործ · քաւարար · քաւիչ ։

Արդարութիւն ։ || արդարութիւն · անմեղութիւն · ամբծութիւն · անչարութիւն · ողջմտութիւն · բարեմտութիւն · ուղղամտութիւն · ուղղախոհութիւն · առողջութիւն · սրբութիւն ։ տես և Իրաւունք ։

Արդարութիւն ընել · տօղրու գօրծ ընէլ ։ || առնել զարդարութիւն · արդարագործ լինիլ · արդարագործել ։

Արդարութիւն ընելը ։ || արդարագործութիւն · իրաւագործութիւն ։

Արդարութիւն ընօղ ։ || արդարագործ · իրաւագործ · իրաւարար · կշռարար · իրաւացուցիչ · իրաւացի · իրաւադատ · ուղղադատ ։

Արդարութիւնք ։ || արդարութիւնք · իրաւամիջք · ողջմտութիւնք ։

Կմ,

կմ, արդարապէս · իրաւապէս · յատակա_
մտաբար · իրաւացի :

Արդարութե՛ ջարջարւօղ : || արդարաչլուկ :

Արդարութե՛ վճռօղ, կմ՛ վճռած : || արդա_
րավճիռ :

Արդեօք · աճապ · աճապայ : || արդեօք · ապա_
քէն · իցէ թէ · եթէ իցէ · իցիւ · ո՞չ ·

Արդեօք տեսա՞ր : || արդեօք տեսե՞ր, կամ
տեսե՞ր արդեօք :

Արդեօք կուտա՞յ : || արդեօք տացէ՞ :

Արդեօք թող կուտա՞յ : || իցէ՞ թէ թո_
ղուցու :

Արդեօք կը խրկէ : || եթէ իցէ՞, զի արձա_
կեսցէ :

Արդեօք ո՞ւր է ան անօլկեթը : || իցի՞ւ այն
բարեբաստութի՛ :

Արդեօք ի՞նչ : || զինչ արդեօք · զի՛ արդեօք :

Արդեօք ինչու : || զի՞ արդեօք :

Արդեօք ի՞նչպէս : || զի՞ արդ արդեօք · զի՞ ար_
դեօք :

Արդիւնք · ... : || արդիւնք · ար_
դիւնաւորութի՛ :

Արեգակ : || տե՛ս Արև և զհետևեալսն ն՛ր :

Արեգդէմ · ... : || ա_
րեգդէմ · արևահայեաց · արեգակնատես ·
արեգունի · արևուտ :

Արենք · ... : || տի · տիք · ատակք · արբունք ·
հասակ :

Արև · ... : || արև · ա_
րեակն · արեգակն · արեգ · արփի · արփայ ·
շամս · որ է ... :

կմ,ակն արևու · ակն լուսոյ · լուսատուր մեծ :

Արև · ... ·
... : || արև · արեգ · արփի · շող · նշոյլ ·
նշող · ճոյս · շող լուսոյ :

Արև · ... : || տե՛ս Աչից լոյս :

Արև · ... : || արև · կեանք · կենդանութի՛ ·
զո՛ր օրինակ ·

Թագաւորին արևը երդուընեմ : || երդ_
նուլ յարև արքային :

Արևուդ համար խեղճերը խնճիմթիշ մի
ըներ : || աղերսեմ 'ի քոյին կեանսդ, կամ
ողոքեմ 'ի քոյին կենդանութիդ՝ մի հարս_
տահարեր զտառապեալսն :

Արևէն երած : || արևակէզ · արեգակնա_
կէզ :

Արևէն պայծառ : || պայծառ քան զար_
փին · գերարփի · գերարփունի · արփիա_
հրաշ :

Արևը՝ երել, կմ՛ սեցնել : || խաբակել ա_
րևուն · խեթիւ հայել արեգական :

Արևը խաւարիլ, կմ՛ մթննալ, կմ՛ սօքմիշ
ըլլալ · ... : || խաւարիլ ա_
րեգական · նսեմանալ արևուն · այլափոխել
լուսոյ արեգական · խաւարազգեաց լինել
արևուն :

Արևը ծաթել, կմ՛ ելլել : || ծագել արևու ·
ելանել արեգական · սփռել արեգական
զլոյս իւր յաշխարհ · ընդ երկիր ծաւալել
արեգական · զո՛ր օրինակ ·

Երբոր արևը կարմիր վարդի պէս աշխարքս
սխտի ծաթերնէ : || այն ինչ վարդագոյն
ծայրակարմիր արեգակն ընդ երկիր ծաւա_
լել կամէր : տե՛ս և Ծագել :

Արևը ծար տալ · || ծայրս արձակել արե_
գական :

Արևը մարը մտնել : || մտանել արեգական ·
մուտս առնել արևուն · 'ի մուտս լինել ա_
րևու · ընդ մուտս լինել արփւոյն · այլա_
փոխել արևականն :

Արևը մարը մտնելն կքէն : || ընդ մուտս
արևու · ընդ մտանել արևուն · 'ի մտանել
արեգական · յայլափոխել արփւոյն :

Արևը մարը մտնելու վրայ է : || 'ի մուտս
է արևն · 'ի մտանելէ արեգակն · փոքր միւս
ևս, և մտանէ արեգակն :

Արևուդէմ սպանել, խաչելով, կախելով,
և այլն : || յարադել :

Արևու միւթալիխ : || արեգակնային · ար_
փային · արփիական · արփիաձև · արե_
գակնաձև · ուղփաձև · ուղփեան :

Արևու մօտ : || արևամերձ · արեգակնա_
մերձ · արփամերձ :

Արևու նման · ... : || արեգակնա_
կերպ · արփիակերպ · արփիանկար · արե_
գակնատես · արեգակնօրէն :

Արևու պէս գեղեցիկ : || արփիագեղ · ար_
փնագեղ · լուսագեղ :

Արևու պէս պայծառ և փայլօղ : || տե՛ս
խիստ Լուսաւոր :

Արևու պէս քալօղ : || արեգակնաձև ·
արփիաձև · արփիագնաց · արփայագնաց :

Արևուն գարձը : || արևադարձ :

Արևուն գիէն : || տե՛ս Արևելքի դիէն :

Արևուն խաւարիլը · ...
... : || խաւարումն արե_
գական, կմ՛ մթարութի՛ արևու :

Արևուն ծաթելը, կմ՛ ելլելը, կմ՛ գալը :
|| տե՛ս Արեգաթ :

Արևուն ծարը, կմ՛ սկիզբը : || արևածայր ·
արևածագ · արփիասկիզբն :

Արևուն մարը, կմ՛ մարը մտնելը : || մուտք
արևու, կմ՛ արեգական · մտանելն արեգա_
կան · արևմուտք · զո՛ր օրինակ ·

Արևը մարը մտնելուն եառ : || զկնի ա_
րևմտից :

Արևածաղիկ · ... : || ա_
րևածաղիկ · արևելեան ծաղիկ :

Արևելցի : || արևելեայ · արևելեան · արևե_
լային · արևելական · արևելաբնակ :

Արևելցիք · ... : || արևե_
լեայք · արևելք :

Արևելք · ... : || արևելք · աշխարհ
արևելից · կողմն արևու · արևելեան կողմն ·
արևելակողմն կողմն · արևելակողմն կոյս ·
ելք արևու :

Արևելքէ երևօղ նշան : || արևելանշան :

Արևելքի դիերը, կմ՛ կողմերը : || արևե_
լեայք · արևելեան կողմանք :

Արևելքի դիէն : || յարևելից կողմանէ ·
յարևելակողմն կուսէ · յարևելակոյս կող_
մանէ · յարեգ կուսէ · 'ի յարեգ կուսէ :

Արևելքի դին, կմ՛ դէպ 'ի արևելք : || յա_
րևելս կոյս · ընդ արևելս կոյս · ընդ արևելս :

Արեւելքի դին հենուլ. կմ ըլլալ : || կալ յարեւելս կողմ . յարեւելից կալ . յելից կալ . դէպ օրիենտ .

Ձեր տունը՝ մեր տանը արեւելքի դին է : || տուն ձեր, յելից կայ տան մերոյ :

Արեւելքի մուլթալլիխ : || արեւելեան . արեւելական . արեւելեայ . արեւելայգին :

Արեւելքի տիրող : || արեւելատէրութիւն :

Արեւիկ, կմ անուշհոտ ծաղիկ : || արեւիկ . արեւակ :

Արեւմուտք . դարձ : || արեւմուտք . մուտք արեւու :

Արեւմուտքի դին : || կողմն արեւմտից . արեւմտեան կողմն . արեւմտային կողմ :

Արեւմուտքի դին . դէպ ՚ի արեւմուտք . դարձեալ փողոց : || Ը արեւմուտս . Ը արեւմուտս կողմ . Ը արեւմտեան կողմն . Ը կողմն արեւմտից :

Արեւմուտքի գիւղը : || արեւմտեայք . կողմանք արեւմտից :

Արեւմուտքի մուլթալլիխ : || արեւմտեան . արեւմտական . արեւմտեայ . արեւմտային :

Արեւմտցի : || արեւմտեայ . արեւմտաբնակ . արեւմտեան . արեւմտային :

Արեւմտցիք : || արեւմտեայք . արեւմտեանք . արեւմուտք :

Արեւոտ : || արեւուտ . արեգական . արեգդէմ :

Արեւորդիք . արեւը պաշտող ազգ մը էր : || արեւորդիք . արեւապաշտք . արեւապաշտիչք . արեւապաշտօնք :

Արեւցաւ, կմ արեւացաւ . արեւուն ծախէու . կմ եւտէւ, կմ գուշ : || արեւահար . արեւածաղ . արեւածայր . արեւելք :

Կմ, ծագումն արեւու . ցայգ արեւու . ելք արեւու . ելք արեգական :

Արզ : * || տես Կարօտ . Հարցմն . և Փափաք :

Արզ . Արզ ընել . և այլն : || տես Ծանուցում . ծանուցում ընել . և այլն .

Արզուհալ : * || ծանուցագիր :

Արզուհալ գրել : || գրել զծանուցագիր . ծանուցագիր լինել :

Արընթաթախ : } արիւնաթաթախ . արիւնաշաղախ . արիւնաթաթաւ . արիւնաթաւալ . արիւնըմպուշտ . արիւնառուշտ . արեանըմպուշտ . արիւնռուշտ . արիւնագանգ . արիւնաներկ . արիւնայեղց . արիւնախառն :
Արընլու՛այ :

Արընլու՛այ ընել : || արիւնաթաթաւ առնել . թաթաւել արեամբ . յարեան թօթափել . յարիւն թաթաւել :

Արընլու՛այ ընել ծեծելով : || տես Ծեծելով արընլու՛այ ընել :

Արընկզակ : || արիւնըմպուշտ . արիւնառուշտ . արեանառուշտ . արեանարբու . արիւնարբու . արիւնահեղ . շարաճճի . չարաճճի . ժանտաժուտ . գժնեայ . գժնէաբարոյ . եղջերուիկ . եղջերիկ :

Արընհեղութ : || արիւնհեղութ . արիւնահեղութ . հեղումն արեան . արեան ճապաղիք :

Արընհեղութեն խըհաթ, կմ ապանիութեն խըհաթ : || արեանց կցորդ . հաղորդ արեան :

Արընոտ : || արիւնոտ . արիւնալի . արիւնային . արիւնաւոր . արիւնայեղց : տես և Արընթաթախ :

Արընոտ լաթ : || արիւնաշաղախ . արիւնահանդերձ :

Արընոտ լաթ հագած : || արիւնահանդերձ . արիւնազգեստ . արիւնազգեստեալ :

Արընոտութիւն : || արիւնոտութիւն . արիւնայինութիւն :

Արընվլայ : || տես Արընլու՛այ :

Արընոտք . արեան ընօղ . գանձք : || արիւնապարտ . արեանապարտ . արիւնահեղ . արիւնահան . արիւնարբու . արեանարբու . այր արեանց . սպանօղ, կմ սպաննօղ . մարդասպան . մարդախօշոշ :

Արընոտրութիւն : || արիւնապարտութիւն . արիւնահեղութիւն . սպանութիւն, կմ սպաննութիւն . մարդասպանութիւն :

Արընփաթաթ : || տես Արընթաթախ :

Արթըլը : * || տես Ալ . ալթըլը :

Արթըլըն, կմ արթըրք : * || տես Եւել . աւելի :

Արթըննալ . օյանմաք : || զարթնուլ . զարթչել . զարթնչիլ . զարթիլ . զարթնանալ . զուարթանալ . արթնանալ . յառնել ՚ի քնոյ . սթափիլ ՚ի քնոյ . զգաստանալ . անձին զգալ : տես և Արթուն կենալ :

Արթընցնել : || զարթուցանել . զուարթացուցանել . յարուցանել ՚ի քնոյ . սթափեցուցանել ՚ի քնոյ . լըջացուցանել . արթնացուցանել . ազնէցուցանել :

Արթնաշող : || տես Կանուխ առաւօտ :

Արթնութ . ուշունն կենալը, կմ ուշուն քալալը : || արթնութ . արթմնի . ազնութ . հսկումն . հսկողութիւն . զգաստութիւն . լըջութիւն . լըջականութիւն :

Արթուն . ուշունն կեցօղ . ազնացօղ . այըգ : || արթուն . զարթուն . զուարթուն . անքուն . տարքուն . աքուն . հսկումն . հսկօղ . հսկեցօղ . արթնաւոր . արթնական . զգաստ . զուարթ . սթափ . լուրջ . աչալուրջ :

Խիստ Արթուն : || ամենարթուն . ամենազգաստ . զուարթագին . լըջագոյն :

Արթուն իքէն : || յարթմնի . յարթնութ անդր :

Արթուն կենալ . ուշունն քալալ . ազնանմաք : || ազնիլ . հսկել . ակել :

Կմ, արթուն կալ . զուարթուն գալ . անքուն լինիլ . աքուն կալ . լուրջ կալ . ըզգաստ կալ :

Արթուն կեցօղ : || տես Արթուն :

Արթուն չկեցօղ : || անարթուն . անզուարթուն . անզգաստ . անլուրջ :

Արթուն մըքով : || տես Զգաստ :

Արժան . լէհէլ . նուապահաբ : || արժան . պատշաճ . պատկան . պատեհ . ըմքան . օրէն . անգու . մարթուն . համեմատ . վայելուչ . իրաւացի . օրինաւոր . պարտաւոր . վայելչական :

Կամ այսպէս . անկ . անգ . յանկ . յանգ . դէպ . մարթ . պարտ . ճահ . ՚ի ճահ . ՚ի դէպ : տես և Արժանի :

Արժան է . լէհէլ տիր : || արժան է . իրաւ է . յիրաւացի է . և այլն որք ՚ի վերոյ :

Արժանացնել : || տես Արժանի ընել :

Արժանաւոր : } լայըք . ճայըզ . փէշէ՛ր : || ար-
Արժանի :

ժանի • արժանաւոր • անկաւոր • անգաւոր • յանգաւոր • յանկաւոր • պատշաճաւոր • պատկանաւոր • պատեհաւոր • ճահաւոր • կահաւոր • դիպաւոր :

Կամ; արժանահաս • արժանապարտ • արժանունակ • բաւական • յարմարական • յարմարական • ճահաւորական • վայելչական • պատշաճական • պատշաճօղ • վայելուչ • մարթելի :

խիստ Արժանի : || բազմարժանի • ամենարժանի • ամենապատշաճ • ամենապատկան • ամենապատեհ • ամենապարտ • ամենայարմար • դեղեցկայարմար • բարեյարմար • բարեպատեհ :

Կմ, արժանագոյն • յանկագոյն • ճահաւորագոյն • պատշաճագոյն • պատեհագոյն • պատկանագոյն • օրինաւորագոյն :

Եւ կմ, արժանավայելուչ • քաջավայելուչ • մեծավայելուչ • դեղեցկավայելուչ • դեղեցկամասն • քաջադէպ • դէպ և դէպ • պարտուպատշաճ :

Արժանի է • լայըք փըը : || արժանի է • արժան է • պատեհ է • պատկան է • անկ է • վայել է • մարթ է • օրէն է • և այլն :

Արժանի էր : || արժան էր • 'ի ճահ էր • 'ի դէպ էր • և այլն :

Արժանի ըլլալ • լայըք օլմաք : || արժանի լինել • արժան լինել • պատկան լինել • անկ լինել, կմ անկանել • զոր օրինակ •

Անոր արժանի էր տալ : || Նմա անկանէր տալ :

Կմ. արժանանալ • ըմբռնանալ • վայելչանալ • բաւականանալ • պատշաճել • պատկանել • պատեհել • պատահել • պատահէլ • դիպանել :

Եւ կմ պատշաճաւորել • պատկանաւորել • ճահաւորել • կահաւորել • պատեհաւորել :

Արժանի ըլլալը : || արժանաւորութի • պատշաճաւորութի • պատշաճողութի • պատկանութի • պատեհութի • ճահողութի • յանկաւորութի • յանգաւորութի • յանկութի • վայելչութի • բաւականութի • պատկանութիւն :

Արժանի ընել • ուըժանըյընէլ • լայըք գըլմագ : || արժանաւորել • արժանացուցանել • մարթացուցանել • պատշաճեցուցանել • ճահացուցանել • ճահեցուցանել • ճահել • ճահաւորել • պատկանաւորել • պատեհաւորել • կահաւորել • անկաւորել • պատկանել • պատշաճել :

Արժել : || տես Աժել :

Արժէք : } յարգ • սխուր • գին :
Արժողէք : }

Արի : || տես Կորիճ :

Արի ըլլալ : || տես Կորճնալ :

Արի ընել : || տես Կորճցնել :

Արիշ չէհիր : * || արեգ. քաղաք :

Արիութի : || տես Կորճութի :

Արիֆ : * } տես իմաստուն, և խելացի :
Արիֆանէ : * }

Արխալը · * || տես Թիկունքը հաստ :

Արխալը • հասփ • ուձուլ • դիմաչիքուն : || թուլամատուր • պնտակալ • հաստամկատ • հաստայարուստ • հարուստ • զոր օրինակ •

Արխալը ոչխարները մորթել : || զենուլ զհաստահարուստ 'ի հօտից :

Արխալը քէչիները զայ ընել, ու զայիֆ ոչխարները պահել : || ծախել զհարուստ այծիսն, և պահել զանաւագ ոչխարսն :

Արխատաշ : * || Թիկնակից • մօտակից • մերձաւորակից :

Արծաթ • կիւմիւշ : || արծաթ :

Արծաթ ատնօղ : || արծաթառ • արծաթառու • արծաթ ընկալ :

Արծաթ բանօղ • խատմատմասի : || արծաթագործ • արծաթարար • արծաթաձոյլ : տես և Ոսկերիչ :

Արծաթ գնօղ : || արծաթագին :

Արծաթ ծախօղ : || արծաթավաճառ :

Արծաթ ծրարօղ, կմ պահօղ : || արծաթածրար :

Արծաթ ունօղ : || արծաթունակ :

Արծաթ չունօղ, կմ չպահօղ : || անարծաթ :

Արծաթ սիրօղ : || արծաթասէր : տես և Ագահ • ըսփան սիրօղ :

Արծաթ չսիրօղ : || անարծաթասէր :

Արծաթէ • կիւմիւշտէն : || արծաթեղէն • արծաթեայ • արծաթի • արծաթոյ • որպ •

Արծաթէ աման : || անօթ արծաթոյ : տես և Արծաթէ շինած :

Արծաթէ գամ : || արծաթագամ • արծաթահեղոյս • բեեռ արծաթի :

Արծաթէ ըստակ : || արծաթեղէն • արծաթի :

Արծաթէ թերթ, կմ վարախ : || թիթեղն արծաթի :

Արծաթէ խընով : || արծաթապատեան :

Արծաթէ կոթով : || արծաթաճարմանդ :

Արծաթէ շինած, կամ արծթով պատած : || արծաթաշէն • արծաթակերտ • արծաթահալ • արծաթաձոյլ • արծաթապատ • արծաթազօծ : տես և Արծթէ :

Արծթէ տէօշէմէ : || արծաթայատակ :

Արծթի գունով, կմ արծթի պէս փայլօղ : || արծաթագոյն • արծաթափայլ :

Արծթի մատէն • կիւմիւշ մատէնի : || արծաթահանք • արծաթաբուղխ • արծաթահան տեղի • մետաղք արծաթոյ • բովք արծաթոյ :

Արծթի մատէնճի : || արծաթահան • մետաղահան արծաթոյ • բովագործ արծաթոյ :

Արծթի նման : || արծաթանման • արծաթահանգոյն • արծաթահանդէտ • արծաթատեսիլ • արծաթատեսակ • արծաթատիպ :

Արծթով գնօղ, կմ գնած : || արծաթագին :

Արծած : || արածեալ • հովուեալ • ճարակեալ • յարօտ հանեալ :

Արծել • ուըծէլ • մէրալէմէ ընէլ • օթլադմագ • օթարմագ • փաշէրը կէօթիւրմէք : || արածել • հովուել • ճարակել • ճարակեցուցանել :

Արծելու տեղ • օթլագ • օթլագ եէրի : || ճարակ • արօտ :

Արծթեղէն : || տես Արծթէ, 'ի ներքոյ Արծաթ բառին :

Արծիլ • ծոտա գալալխսօր տարէլ • օթլանմագ : ||

արածիլ. ճարակիլ. հովուիլ. ճարակ գտանել. ճարակ առնուլ. ճարակել զգալարս. խառնաճարակիլ. խառնաճարակ շրջիլ. արօտանալ :
Արծիլ՝ Թռչուններուն, կմ՛ հաւերուն : || արօրանալ. հարօրանալ :
Արծիլը : || արածումն. ճարակումն :
Արծիւ. գառնաբուռ. գառնագող. թռչնանժիլ : || արծուի. արծիւ :
Արծիւ վերցնող : || արծուէկիր :
Արծուի նշան ունող : || արծուէնշան :
Արծող. արծելով պէտքերն ընող. օթևանքրան : || արածող. ճարակեցուցանող. հովուէիչ : տե՛ս և Հովիւ :
Արծող. արծելով խոտ ուտող. օթլայան : || ճարակող. ճարակաւոր. խառնաճարակ. արօտական :
Արծող ոչխար : || խաշնարօտ :
Արհամարհանք : || տե՛ս Քամահրանք :
Արհամարհել : || տե՛ս Քամահրել :
Արհամարհող : || տե՛ս Քամահրող :
Արհեստ. սընահաթ. ֆէնի : || արհեստ. արուեստ. արուեստաւորութիւն. ճարտարութիւն : տե՛ս և Վարպետութիւն :
Արհեստ բանեցնել : || արուեստանել. արուեստակել. արուեստաւորել. ճարտարել :
Արհեստ գիտցող : || արուեստագէտ :
Արհեստ գտնող : || արուեստադիւտ :
Արհեստ չունող : || անարհեստ. անարուեստ. այր անպաճոյճ :
Արհեստ սիրող : || արհեստասէր. արուեստասէր :
Արհեստ սորվելու սկիզբը : || Նախակրթակ. նախակրթութիւն :
Արհեստի ընկեր. արհեստին մէջ. [illegible] : || արհեստակից. արուեստակից. համարհեստ. համարուեստ :
Արհեստի միւթալլիք : || արհեստական. արուեստական :
Արհեստի տէր : || արհեստաւորութիւն. արուեստաւորութիւն :
Արհեստով : || արուեստաբեր. արուեստախառն :
Արհեստով շինած, կմ՛ եղած : || արհեստական. արուեստական. արուեստաւոր. արուեստակերտ :
Արհեստով չշինած : || անարուեստ :
Արհեստաւոր : || տե՛ս Վարպետ. ուստայ :
Արձակ. ազատած. թող տուած : || արձակ. ընդարձակ. լայնատարած. ազատ. ազատական : կմ՛, արձակեալ. լուծեալ. թողեալ. թողացուցեալ :
Արձան. քարէ պատկեր. փէյքէր : || արձան. արձանակ. անդրի. անդրիք. անդրիանդ. դրօշեալ. դրօշմեալ : տե՛ս և Քար՝ կանգնեցուցած :
Արձան՝ վրան գիր ունող, կմ՛ գրած արձան : || արձանագիր. անդրագիր. արձան վերտառական. կոթող վերտառեալ :
Արձան կանգնեցնող : || արձանականգ. արձանականգոյց. արձանացուցիչ. կոթողիչ :
Արձան ունող : || արձանաւոր. արձանատունկ :

Արձանի միւթալլիք : || արձանական :
Արձանի պէս : || արձանանման. արձանակերպ :
Կմ՛, իբրև զարձան. զօրէն արձանի :
Արձանի պէս անկած : || արձանականգ. արձանականգոյց. արձանաւոր :
Արձանի վրայ գրել : || արձանագրել. վերտառել յարձանի. քանդակել՝ ի ձոյլս :
Արձըկած, կմ՛ արձըգած : || տե՛ս Արձակ :
Արձըկել, կմ՛ արձըգել. խօսած բանը փակել. [illegible] : || արձակել. լուծանել. վերլուծանել. լուծել. քակել. պարզել. թողացուցանել. թողուլ. արձակուլ :
Արձըկելը, կմ՛ արձըգելը : || արձակումն. արձակումն. արձակութիւն. լուծութիւն. լուծումն. լուծումն. քակումն :
Արձըկող, կմ՛ արձըգող : || արձակիչ. լուծիչ :
Արձունք : || տե՛ս Արցունք, և զհետեւեալսն :
Արճիճ. գուրշուն : || կապար. արճիճ :
Արճճէ. գուրշունտան : || կապարեայ. արճճեայ. արճճեղէն. կապարեղէն :
Արճճի մատէն. գուրշուն մատէնի : || կապարահանք. կապարահատք. կապարապատք. կապարահանի տեղի. բովք կապարի :
Կմ՛, արճճահանք. արճճահան տեղի :
Արճճի մատէնճի : || կապարահան. կապարահատ :
Արճճի պէս : || կապարանման. իբրև զկապար :
Արմաղան : * || պարգեւք, կմ՛ ընծայ եկաւորի :
Արմայ : * || տե՛ս Ալմայ :
Արմընալ : || տե՛ս Զարմանալ :
Արմունկ, կմ՛ արմուկ. փըրթէկ : || արմուկն :
Արմուտ : * || տե՛ս Տանձ, և զհետեւեալսն :
Արշ, կմ՛ պէտք արշը : * || տե՛ս Թևաչափ :
Արու. էրքէկ : || արու. որձ. յորձ : տե՛ս և Որձ :
Արուն. գան : || արիւն :
Արուն. մարդ սպաննելը : || արիւնահեղութիւն. մարդասպանութիւն. սպանութիւն. սպանմունք. սպանումն. մահ. զուր արեան.
Մեծ արուն եղաւ : || և եղև սպանութիւն մեծ :
Շատ արուն ըրաւ : || արար սպանմունս մեծամեծս, կմ՛ գործեաց մահուանս բազումս :
Արուն առնել. արուն հանել : || արիւն հանել. երակ հատանել. երակ առնուլ. մզել զարիւն յերակաց :
Արուն առնող. արուն հանող : || արիւնատու. արիւնահան. երակահատ :
Արուն դառնալ. արուն ըլլալ. արուն կըրթիլ, կմ՛ արուն փոխուիլ : || արիւնանալ. յարիւն դառնալ. յարիւն լուծանիլ. յարիւն փոխարկիլ :
Արուն ըլլալ : || տե՛ս Արուն դառնալ :
Արուն ըլլալ. մարդ սպաննուիլ : || լինիլ սպանութիւն, կմ՛ սպանմունս :
Արուն ընել : || արիւն հեղուլ. սպանանել զայր : տե՛ս և Մեռցնել :
Արուն ընող : || տե՛ս Արընըկեր :
Արուն խմող : || արիւնարբու. արեանարբու :
Արուն կորած : || արիւնաքրուշտ. արիւնաքրուշտ :
Արիւն կորել : || տե՛ս Արուն դառնալ :

Արուեստ ունող : || տե՛ս Արուեստաւոր :
Արուեստ չունող : || անարուեստ · աղարուեստ :
Արուեստ սիրող : || արուեստասէր · արուեստախնամ · արուեստանոց · արուեստապաշտ :
Արուեստ վարժող, կամ վաստող · կամ արուեստ բերող : || արուեստավար · արուեստածոր · արուեստահնար · արուեստապատրաստ · արուեստահեղ · արուեստահան · արուեստաբեր :
Արուեստը գիտալ, հնկան : || տե՛ս Հայերէն բանել :
Արուեստը գիտցող կնիկ : || տե՛ս Հայերէն բանող :
Արուեստը գործել : || խառնել · խառնաղանել · խառնել · մարմնամարզեցուցանել · մարմնամարզեցուցանել · խլրտեցուցանել 'ի ցանկութիւն · գրգռել 'ի թափանս :
Արուեստը գործել : || խառնել · խառնաղանել · մարմնամարզել · մարմնամարզել · խլրտել, կամ գրգռել 'ի ցանկութիւն :
Արուեստը գործելը : || խառնաղանք · խառնաղանութիւն · մարմնամարզութիւն · մարմնամարզութիւն · մարմնամարզիկն · մարմնամարզիկն · մարմնամարզանք · մարմնամարզանք · մարմնամարզ :
Արուեստը գործող : || մարմնամարզողական · խառնաղանական :
Արուեստը գտնել : || պղտորիլ արեան :
Արուեստի ամսն, կամ գաւառ : || արուեստական · արուեստաբանական :
Արուեստի գունով · [illegible] : || արուեստագոյն · արուեստաբանական · արուեստորակ · արուեստադեղ :
Արուեստի սէր · [illegible] : || արեան ճաշակ · վտակք արեան :
Արուեստով լցեալ : || արուեստալի · արուեստալիր · արուեստալից · արուեստայեղց · արուեստալուղ · արուեստաթաւ · արեանբոսոր :
Արուեստով խառնած : || արուեստախառն :
Արուեստով մասնուցած զոհ : || արուեստազոհ · արուեստընծայ պատարագ :
Արուեստով նշան բրած : || արուեստանշան :
Արուեստել · [illegible] : || արուեստել · բղխեցուցանել արիւն :
Արուեստիլ · [illegible] : || արուեստիլ · բղխել արիւն · արեամբ թաթաւիլ :
Արուեստաթաթախ · Արուեստլուայ · Արուեստկզակ · Արուեստոտ · և այլն : || տե՛ս Արիւնթաթախ · Արիւնլուայ · Արիւնկզակ · և այլն :
Արուսեակ · զիհրէ · [illegible] : || արուսեակ · լուսաբեր · զօհրայ :
Արուտիկ : || տե՛ս Ծիլեր :
Արաբերէն, կամ Արաբեվար · [illegible] : || արաբացի լեզուաւ · 'ի բարբառս արաբացւոց · 'ի բարբառ արաբացի, կամ ըստ արաբացի · զոր օրինակ ·
Արաբերէն կուխօսէր : || արաբացի խօսէր :
Արտ · թարլա · էքին եէրի : || արտ · անդ · անդեայ :
Արտեր · թարլալար : || արտորայք · արտօրայք · անդաստան, կամ անդաստանք · անդեք :
Արտերու պահնորդ : || անդապահ :

Արտաքերած : || արտաքերեալ · արտատնեալ · բաբրբեալ :
Արտաքերել · [illegible] : || արտաքերել · բարբառել :
Արտաքերուն : || արտաքերուն · բարբառ :
Արտաքերուն բանեբու : || հայաբայք :
Արտասանք, կամ արտաբերանք : || տե՛ս Արտասանք :
Արտաճ · [illegible] : * || տե՛ս Գինի ·
Արտիկ · [illegible] : || անդեակ :
Արտորալ · [illegible] : || փութալ · շտապել · ճեպել, կամ ճեպել · արագել · երագել · վազվազել · վազ հասանել · ճեպ առնել · աճապարել :
Խիստ Արտորալ : || շտապիլ · շուտափոյթ լինել · հապճեպել · հապճեպ առնել :
Խիստ կարտորար : || փութայր փութայր, կամ փութապէս փութայր : տե՛ս և Բուռըն ...
Արտորալու : || շտապողական · վազվազողական · ճեպողական · շուտափութական · խուճապական :
Արտորանք : || փոյթ · շտապ, կամ ըշտապ · տագնապ · ճեպ · արագութիւն · երագութիւն · փութութիւն :
Խիստ Արտորանք : || տե՛ս Բուռըն ...
Արտորնօք : || փութով · շտապաւ · տագնապաւ · ճեպով · ստիպով · փութանակի · փութապէս · փոյթ ը փոյթ · ճեպ 'ի ճեպոյ · ստիպաբար · երագաբար · որոշապէս : տե՛ս և Շուտ մը :
Խիստ Արտորնօք, կամ խիստ արտորցնելով : || տե՛ս Բուռըն ... և Շուտ շուտ :
Արտորնօք բերող, կամ բերած : || փութաբեր · տագնապաբեր :
Արտորնօք խօսիլ : || տե՛ս Լփռտալ :
Արտորցնել · [illegible] : || փութացուցանել · շտապեցուցանել · ճեպեցուցանել · վազվազեցուցանել · արագացուցանել · արագեցուցանել · երագեցուցանել · տագնապել · ստիպել · ճեպել · ճեպ առնել · հարկ ածել · հինինել :
Խիստ Արտորցնել : || տե՛ս Բուռըն ... ընել :
Արտորցնող : || փութացուցիչ · շտապեցուցիչ · վազվազեցուցիչ · փութարար · շտապարար · ճեպեցուցիչ :
Արտորցող · [illegible] : || փութացող · շտապող · երագող · ճեպող · փոյթ · վազվազական · վազվազուն · վազվազուն · վազվազկոտ · փութկոտ · վազվազ :
Խիստ Արտորցող : || տե՛ս Բուռըն ... եղող :
Արտուճ : * || տե՛ս Գինի :
Արտասուք · [illegible] : || արտասուք :
Արտավար · [illegible] : || տե՛ս Հերկող :
Արցունքել, կամ Արցունքեղել · [illegible] : || արտասուել · հեծել, կամ ցօղել զարտօսր · արտասուս վիժել յաչաց : տե՛ս և Լալ :

Արցն-

Արցնքել՝ աչքը ։ || տես Բժռալ ։
Արցնքոտ, կամ արցունքոտ ։ || արտասուալից · արտօսրալից ։ տես և Բժոտ ։
Արցնքոտ աչուք ։ || տես Բժոտ ։
Արցնքոտութիւն, կամ աչաց Արցնքոտ ըլլալը ։ || տես Բժոտութիւն ։
Արցունք · կէօզ եաշը ։ || արտասուք · արտօսր · աչաց ջուր ։
Արցունք թափել, կամ վազցնել ։ || տես Արցնքել ։
Արցունք թափող · աղլայան հանող, [illegible] ։ || արտասուաթոր · արտօսրաթոր · արտօսրաբուղխ · արտասուաբուղխ · արտասուահեղ · արտասուաշէր · արտասուածին · արտօսրածին · արտօսրահոս ։
Արցունքով լցուած · խորի աղլամըշ, [illegible] ։ || արտասուալից · արտօսրալից · արտասուալիր · արտօսրալիր · դեղարտօսրալի · արտասուաթաթաւ · արտասուաթրջ · արտասուէլ · արտօսրել · լալագին ։
Արփալէս ։ * || տես Աւաթալէս ։
Արփայ ։ * || տես Գարի, և պէտաւէտական ։
Արքայութիւն · ճէննէթ ։ || արքայութիւն · երկնաւոր դրախտ · եդեմ, կամ դրախտ երկնային · գաւառ, կամ երկիր կենդանեաց · կայան [illegible] · երկնաւոր առագաստ ։
Արքայութիւնը բնակող ։ || արքայաբնակ ։
Արքայութիւն երկինքը ։ || Հրեղէն երկինք · արփիական երկինք · եթեր · արփի · արփայ ։
Արքեպիսկոպոս · էպիսկոպոսներու գլուխ, [illegible] ։ || արքեպիսկոպոս · արքեպիսկոպոս · արհիեպիսկոպոս · արշիեպիսկոպոս, կամ եպիսկոպոսապետ · քահանայապետ · քաւչապետ · հայրապետ · մետրապօլիտ ։
Արքեպիսկոպոսութիւն ։ || արքեպիսկոպոսութիւն · արքեպիսկոպոսութիւն · արհիեպիսկոպոսութիւն · արշիեպիսկոպոսութիւն · եպիսկոպոսապետութիւն · քահանայապետութիւն · քաւչապետութիւն ։
Արօս · չիֆթ · թօշ · թարլա է ։ || արօս ։
Արօտ · օթլաք ։ || արօտ · մարգ ։ տես և Ճարակ ։

Ա Ւ

Աւ · Աւերթալ · * և այլն ։ || տես Որո · Որո · Երթալ · և այլն ։
Աւագերէց · պաշխանայ ։ || աւագերէց · արքերէց · երիցապետ · ժողովրդապետ · ժողովրդական ։
Աւագ շաբաթ ։ || աւագ շաբաթ ։
Աւագ շաբթուան ։ || աւագշաբաթեան ։
Աւագսարկաւագ ։ || աւագ սարկաւագ · արհի սարկաւագ · արշիսարկաւագ, կամ սարկաւագ արքի · սարկաւագապետ · արքիդիակոն, կամ արքիդիակոն, որք են յունարէն ։
Աւազ · գում ։ || աւազ ։
Աւազ խոշոր ։ || փթուր ։
Աւազը թաղուած, կամ [illegible] թաղած ։ || աւազախիր ։
Աւազի դէզ, կամ աւազի պէս դիզած ։ || աւազակոյտ ։
Աւազի նման ։ || աւազանման · աւազակերպ · աւազաբարդ · աւազատարր ։
Կամ, իբրև զաւազ · զօրէն աւազոյ · աւազօրէն ։
Աւազի վրայ հիմնած, կամ շինած ։ || աւազահիմն · աւազաշէն ։
Աւազի վրայ փլած ։ || աւազափուլ ։
Աւազի տակ ծածկել, կամ թաղել ։ || ընդաւազել · ծածկել ընդ աւազով ։
Աւազով բռնած ։ || աւազակալ ։
Աւազակ · խըրսըզ · հայտուտ · հարամի · [illegible] ։ || աւազակ · ելուզակ · յելուզակ · եղուզակ · յեղուզակ · հէն · հուղկահար · հուղկահարու ։
Աւազակի ընկեր ։ || աւազակակից · ելուզակակից · ելուզակից · ելուզեկից ։
Աւազակի պէս ։ || աւազակաբար · ելուզակաբար · յելուզակաբար · յելուզակօրէն ։
Կամ այսպէս · աւազակակերպ · աւազականման · ելուզակակերպ · ելուզականման ։
Աւազակներու գլուխ · [illegible] ։ || աւազակապետ · ելուզակապետ ։
Աւազակներու տեղ ։ || աւազականոց · աւազակուտ · ելուզակուտ ։
Աւազակութիւն · [illegible] ։ || աւազակութիւն · ելուզակութիւն · յելուզակութիւն · եղուզակութիւն · յեղուզակութիւն · հուղկահարութիւն ։
Աւազակութիւն ընել ։ || աւազակել · ելուզակել · հինի ելանել ։
Աւազան · հավուզ, կամ [illegible] ։ || աւազան · [illegible] · լուացարան · լուացանոց ։
Աւազան՝ ջուր խմելու ։ || աւազան ջրոյ · ջրարբ · ջրմուղի ։
Աւազան՝ լուացուելու ։ || լուացարանոց · լուացարան · լուացք · լուացարան ։
Աւազան ոսկոր · [illegible] ։ || աւազանաւոր · աւազանակալ · կոնքոյ ։
Աւազանի ձևով ։ || աւազանաձև ։
Աւազինոց ։ || աւազանոց · աւազարան ։
Աւազոտ, կամ աւազուտ · [illegible] ։ || աւազոտ · աւազուտ · աւազին · աւազային · աւազալիր · աւազալից · աւազախառն · աւազեալ ։
Աւազոտ տեղ · [illegible] ։ || աւազուտ, կամ աւազուտք · աւազին տեղի · աւազախառն տեղի ։
Աւազոտել, կամ աւազոտել · [illegible] ։ || աւազել ։
Աւանակ · էշէկ · [illegible] ։ || յաւանակ · յովանակ · մտրուկ, կամ քուռակ իշոյ · իշորդի ։
Աւանակով շրջող ։ || յովանակաշրջիկ ։
Աւանդատուն · [illegible] ։ || աւանդատուն · աւանդանոց · սպասատուն · սրբատուն · սարկաւագանոց · սարկաւագարան ։
Աւանդել · [illegible] ։ || աւանդել · աւանդութեամբ հաստատել ։ տես և Ապաւինել ։
Աւանդել հոգին ։ || տես Հոգի աւանդել ։

Աւանդութիւն · ռիվայէթ ։ ‖ աւանդումն · պատ֊ ուէր · պատուիրան ։

Աւանդութիւնը պահօղ ։ ‖ աւանդապահ · աւանդակիր · աւանդական ։

Աւանդութիւնը մոռցօղ ։ ‖ աւանդամոռաց ։

Աւանդութիւնը գիտնալը ։ ‖ աւանդագի֊ տութիւն ։

Աւանդութիւնը գիտցօղ ։ ‖ աւանդագէտ ։

Աւանդօղ ։ ‖ աւանդօղ · աւանդիչ · աւան֊ դական ։

Աւարայ · փէփէլլին ։ * ‖ տես Տէպպէլին ։

Աւարայ · գօրծօէն ճաջօղ ։ ‖ տես Խառափնուած ։

Աւել · սիւփիւրկէ ։ ‖ աւել ։

Աւել զարնել ։ ‖ տես Աւլել ։

Աւել շինօղ · սիւփիւրկէճի ։ ‖ աւելագործ · աւելագործակ ։

Աւելաղբ ։ ‖ տես Աւլուք ։

Աւելի ։ ‖ տես Եւել ։

Աւելնալ ։ ‖ տես Եւելնալ ։

Աւելորդ ։ ‖ տես Եւելորդ ։

Աւելուկ · քանձար է · եօէլիք ։ ‖ աւելուկ ։

Աւելցած · Աւելցնել · Աւելցուք ։ ‖ տես Եւելցած · Եւելցնել · Եւելցուք ։

Աւետարան · Ինճիլ ։ ‖ աւետարան · աւետա֊ պատճէն · աւետարանագիր · գիր աւե֊ տեաց · կտակ աւետեաց · կտակ նոր ուխտի ։

Աւետարան գրել ։ ‖ գրել զաւետարան · ա֊ ւետագրել ։

Աւետարան գրելը ։ ‖ աւետարանագրութիւն · աւետագրութիւն ։

Աւետարանը քարոզել ։ ‖ քարոզել զա֊ ւետարանն · աւետարանել ։

Աւետարանը քարոզելը ։ ‖ աւետարա֊ նումն · աւետարանութիւն · աւետարան ։

Աւետարանը քարոզօղ ։ ‖ աւետարանիչ · աւետարանագործ ։

Աւետարանի բանը ուսօղ ու մեկնօղ ։ ‖ աւետարանաճառիկ ։

Աւետարանի մէջը գրած ։ ‖ աւետարանագիր ։

Աւետարանիչ · աւէտարան գրօղ ։ ‖ աւետա֊ րանիչ · աւետարանագիր · աւետագիր ։

Աւետել ։ ‖ տես Աւետիս տալ ։

Աւետիս · էօյի խապար · միւժտէ ։ ‖ աւետիք · աւետումն · աւետարանումն · պարգեւ · ող֊ ջոյն · լուր ողջունի ։

Աւետիս գրել ։ ‖ աւետագրել ։

Աւետիս գրելը ։ ‖ աւետագրութիւն ։

Աւետիս գրօղ ։ ‖ աւետագիր ։

Աւետիս լսօղ ։ ‖ աւետալսուր ։

Աւետիս խրկօղ ։ ‖ աւետատար ։

Աւետիս ուտօղ · միւժտէճի ։ ‖ աւետաւոր · ա֊ ւետատու ։

Աւետիս տալ · միւժտէ վէրմէք ։ ‖ տալ աւե֊ տիս · աւետել · աւետաբանել · աւետա֊ րանել · աւետաւորել · փողել · նաւթճել · նօթճել ։

Աւետիս տալը ։ ‖ աւետումն · աւետարա֊ նումն · աւետարանութիւն ։

Աւետիս բերօղ · էօյի խապար էթէօղ · միւժ֊ տէճի ։ ‖ աւետատու · աւետամատոյց · ա֊ ւետապարգեւ · աւետաբեր · աւետաւոր · աւետաբան · աւետապատում · աւետարա֊ նիչ · աւետարանագործ · աւետաւէտ · պարգե֊ ւաւոր ։

Աւետեաց գիր, կամ աւետեաց գրի օրի֊ նակ ։ ‖ աւետագիր · աւետապատճէն ։

Աւետեաց խապար, կամ աւետեաց ձայն ։ ‖ աւետալուր · աւետաձայնութիւն · բարբառ աւետեաց ։

Աւետեօք ուրճած ։ ‖ աւետամատոյց · ա֊ ւետապարգեւ ։

Աւեր · ավրան · ավըլմըշ ։ ‖ աւեր · աւերակ · աւերած · աւերեալ · խլխլեալ · խլխլա֊ կան · խարխուլ · եղծ · զեղծ ։

Կմ, խանգար · ապականող · ապաւառող · աղարտ · աշակ · դերև · վթար · վթարեալ ։ տես և Խարարայ ։

Աւեր խորհուրդ ։ ‖ մեղմիխ , կմ մեղմեղ խոր֊ հուրդ ։

Աւերակ · ավրան · ավրան շէնէն թէրքէպէ ։ ‖ աւերակ · աւերած · փլուզք ։

Աւերակ · վէրան , կմ վէրանէ · խարապայ ։ ‖ աւեր · աւերած · աւերակ · ամայ · ամայի · ամայա֊ կան · խոպան · անապատ · անմարդ · երե֊ ղուլ · երեխդուլ · բոխ · թոխ · թոխ և բոխ ։

Աւերակ ըլլալ · վէրան օլմագ · խարապայ օլմագ ։ ‖ ամայանալ · խոպանանալ · անապատանալ · անմարդանալ · անպիտանանալ · աղարտիլ ։

Կմ, աւեր լինել · յաւեր լինել · յաւեր դառ֊ նալ · ամայի լինել · խոպան լինել · անբնակ լինել ։

Աւերակ ընել · վէրան էթմէք ։ ‖ ամայացուցա֊ նել · ամայացուցանել · խոպանացուցանել · անապատացուցանել · անպիտանացուցա֊ նել · աղարտել · փլուզանել · փլուցանել · յատակել · յաւեր դարձուցանել · անբնակ առնել ։ տես և Աւրել ։

Աւերակ մնալ · ավրան ճալ ։ ‖ աւեր կալ · ա֊ մայի կալ · ամայացեալ մնալ ։

Աւերակութիւն · խարապալըգ · վէրանէ ըլլալը ։ ‖ աւերակութիւն · աւերութիւն · ամայութիւն · աւերանք ։

Աւերիչ ։ ‖ տես Աւրօղ ։

Աւերութիւն · ավըրգըթ · ավէլը , կմ ավբլը ։ ‖ աւեր · եղծ · խանգար · վթար ։

Կմ, աւերումն · խանգարումն · խաթարումն · վթարութիւն · ապականումն · աղաւաղումն · աղարտութիւն · ապականութիւն · խանգարութիւն ։

Կմ այսպես · աւերումն · եղծումն · զեղծումն · խանգարումն · վթարումն · աղաւաղումն · կործանումն · խորտակումն · քակումն · վարատումն · փլուզումն · խանգրումն · խա֊ ռատումն · ջրումն ։

Եւ կմ այսպես · աւերանք · եղծանք · աղար֊ տանք · աղաւաղանք · եղծուած · աւերծ֊ ուած · քակուած ։

Աւերութիւն ընել ։ ‖ տես Աւրել ։

Աւզել ։
Աւզոտել ։ } տես Աւազոտել ։

Աւզոտ ։ ‖ տես Աւազոտ ։

Աւգոստոս ։ * ‖ տես Օգոստոս ։

Աւըրթըլկել · փէշխ փէշխ սոքէլ , ն այն ։ ‖ ապաւաղել · քանդքանդել · քայքայել · դէղծանել ։

Աւըրթըրթելիլ : || աղաւաղիլ · քանդքանդիլ · քայքայիլ · զեղծանիլ :

Աւըրթութք : || քանդքանդումն · քայքայումն · քայքայանք · զեղծանք :

Աւիրել : || տես Աւրել :

Աւլամիշ ընել : * || տես Որսալ :

Աւլել · [illegible] : || աւելել · աւել ածել :

Աւլու : * || տես Բակ :

Աւլուք · [illegible] : || աւելած · աւելածք · աղբև · աղբիք · աղբիւս · աղտեղութիւն · աղբ :

Աւլուք փնտռտող · [illegible] : || աղբևայոյզ :

Աւլուքի տեղ : || տես Աղբանոց · [illegible] :

Աւլող · [illegible] : || աւելածու · աւելիչ :

Աւճի · Աւճութիւն : * || տես Որսորդ · Որսորդութիւն :

Աւուճ : * || տես Աւփ, և Բուռ :

Աւուրչէք · [illegible] : || առօրեայ վարձք · աւուրն գաւհեկան · վարձք աւուր :

Աւուր վաստակը · [illegible] : || գիմոս :

Աւչել · [illegible] : || աւաչել · աւաչել : տես և Աննուշ երգել :

Աւսուն, կմ աւսօն : * || Թովչութիւն · դիւթութիւն · կախարդանք :

Աւսուն կարդալ : || Թովել · դիւթել · կախարդել բանիւ :

Աւտալ · Աւտըցած · Աւտըցնել · և այլն : || տես Հաւատալ · Հաւատացած · Հաւատացնել · և այլն :

Աւտալու · [illegible] : || տես Հաւատալու :

Աւրած : || տես Աւեր :

Աւրած · [illegible] : || մեցոտ · ուտճահալ · ճճեկեր :

Աւրած՝ [illegible] : || Թթուեալ · քացախեալ · քացախուտ :

Աւրած Թուղ : || Թուղ ժողխեալ · Թուղ ժանտ · Թուղ սուարիմ :

Աւրած կաթ · [illegible] : || չճեալ կաթն :

Աւրած կերակուր : || խամրեալ, կմ խանգարեալ կերակուր :

Աւրած ղայմախ : || սեր անցեալ :

Աւրած մեղր : || մեղր չճեալ :

Աւրել · [illegible] : || աւերել · եղծանել · զեղծանել · խանգարել · ապականել · լուծանել · աւեղծանել · զեղծուցանել · անպիտանացուցանել :

Կմ, աղաւաղել · աղամողել · աղարտել · խաթարել · վաթարել · վթարել · ահոկել · խամրել · խամրացուցանել · աղաւաղեցուցանել · խառնատել · վանդել · քակել · քանդել · եղծել :

Եւ կմ այսպէս · յաւեր ածել · յաւեր դարձուցանել · ածել զաւեր ՚ի վերայ · յապականութիւն դնել · աղարտ վարել · խանգարս արկանել : տես և Խարապ ընել :

Աւրել՝ [illegible], կմ [illegible] : || տես Քանդել :

Աւրել՝ [illegible] · [illegible] · և այլն : || ապականել · խաւհրել · ժողխել · ժողխեցուցանել · նեխեցուցանել · յապականութիւն լուծանել · Թօշկացուցանել :

Աւրել՝ [illegible] : || խոտորեցուցանել · խաթարել · ապականել · խաւհրել · հարկանել :

Աւրել՝ [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · և այլն : || զուխտս, կմ զօրէնս դրժել · դժրել · ցրել · ջրել · վարատել · վարատեցուցանել · զանցուցանել · ապախտ առնել :

Աւրել՝ [illegible], և [illegible] : || փոխեցուցանել · աղաւաղել · ապականել :

Աւրելը : || տես Աւերութիւն :

Աւըրըւիլ : || տես Աւրիլ :

Աւըրըւող : || եղծական · եղծանելի · զեղծանելի · զեղծուցանելի · ապականացու :

Չաւըրըւող : || անեղծ · անզեղծ · անապակ · անապական · անաղարտ · անաղարտելի · անջրելի :

Աւրիլ · [illegible] : || աւերիլ · եղծանիլ · զեղծանիլ · զեղծչիլ · աղաւաղիլ · աղամողիլ · աղարտիլ · խաթարիլ · վթարիլ · վատթարիլ · վատթարանալ · վատանալ · խամրանալ · ախեղծանալ · ախեղծիլ · խամրիլ :

Կմ, աւեր լինիլ · յաւեր լինիլ · յաւեր կալ · յաւեր դառնալ · աղարտ վարիլ :

Աւրիլ՝ [illegible], կմ [illegible] : || տես Քանդիլ :

Աւրիլ՝ [illegible] · [illegible] · և այլն : || փտիլ · նեխիլ · ժողխիլ · մեցոտիլ · Թօշկանալ · խաւհրիլ :

Աւրիլ՝ [illegible] · և այլն : || փտիլ · աղաւաղիլ · ապականիլ :

Աւրիլ՝ [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] : || անշքիլ · անշքանալ · անկանիլ · խրթնանալ · աղօտանալ · տմոնեռանալ :

Աւրիլ · [illegible], կմ [illegible] : || չճիլ · չճեալ լինիլ :

Աւրիլը : || տես Աւերութիւն :

Աւրուք : || աւերած · աւերակ · եղծուած · աւեղծուած · վթար : տես և Աւերութիւն :

Աւրող : || աւերիչ · ապականիչ · եղծիչ · զեղծիչ · խանգարիչ · աղաւաղիչ · լուծիչ · ցրիչ · խանգարող · աւեղծանող :

Կմ, ապականարար · ապականագործ · եղծագործ · զեղծագործ :

Աւրող՝ [illegible] · [illegible] · և այլն : || փտեցուցիչ · ժողխեցուցիչ · Թօշկացուցիչ · նեխեցուցիչ :

Ա. Փ

Ափ · [illegible] : || ափ · մէջ ձեռին : տես և Բուռ :

Ափ առնել · [illegible] : || տես Ձեռքը առնել :

Ափ առնել · [illegible] : || ձեռնարկեց ընել ՚ի կշտամբանս · նախատական առնել · Թշնամանագիր լինել · ընդհարկանել ընդ[illegible] · մտնել ՚ի յանդիմանութիւն · ՚ի սաստ մատչիլ : տես և Ձեխել, և Նախատել :

Ափ ափի դնել : || ձեռնամած լինել · ձեռնամած կալ · ափակից կալ :

Ափ ափի դնող, կմ դրած : || ձեռնամած · ափակից :

Ափ ընկնել : || տես Ձեռք ընկնել :

Ափ ձգել : || տես Ձեռք ձգել :
Ափէն առնել : || տես Խլել :
Ափէն բանեկող : || տես Ձեռքէն բանեկող :
Ափէն, կամ Ափերէն գալ : || տես Ձեռքէն գալ :
Ափէն հանել : || տես Ձեռքէն հանել :
Ափէն ձգել : || տես Ձեռքէն ձգել :
Ափը առնել : || տես Ձեռքը առնել :
Ափով զարնել : || Կափել . կափահարել . կռուփս հանել . բռնապատիկօք հարկանել . բռնապատիկօք ձեռնակոծել :

Ափալթափալ : * || Խռովայոյզ . խռովայանօք . հապճեպիւ . հապճեպ տագնապաւ : տես և Բուքբուքաւորութեամբ ըլլալով :
Ափալթափալ փախչիլ : || Խռովայել . հապճեպել . հապճեպ առնել . հապճեպով փախչել :
Ափալթափալ փախչիլը : || Խռովայութիւն . խռովայանք . խռովայ :
Ափալթափալ փախցնել : || Խռովայել . խռովայեցուցանել :
Ափանկողընդատան : * || տես Յանկարծ :
Ափեղցփեղ . ախտաւորեալ . խենթացեալ . աղաղակող : || Շեղեալ մտօք . շաղփաղփող . խենէշ . զեղխ . լոյծ . մոլի . ցոփ :
Կամ, Շեղամտեալ . շաղփաղփուն . այլախոհ . բոյթ . ախտաւորեալ . այլանդակ . այլանդականան :
Ափեղցփեղ բան, կամ զրուցք : || տես Ափեղցփեղ խօսք :
Ափեղցփեղ գուրս առնել . Ափեղցփեղ գուրս ելնել . || տես Ափեղցփեղ խօսիլ . Ափեղցփեղ խօսող :
Ափեղցփեղ ընել : || Աղճատել . աղաւաղել . շեղատամիտել . խառնակաբերել . ցոփացուցանել :
Ափեղցփեղ խօսիլ . ախտաւորեալ, կամ խենթացեալ դուրս տալ . աղաղակող, կամ աղաղակող բաներ խօսիլ . շէլլաֆ էթմէք . ֆուլլանտայ էթմէք : || Աղճատել . աղճատաբանել . աղճատախօսել . ցոփաբանել . շաղփաղփաբանել . տառասպելաբանել . վայրաբանել . ընդվայրաբանել . ընդվայրախօսել . ունայնաձայնել . ունայնաբանել . օդաբանել :
Կամ այսպէս . տառասպելել . բանդագուշել . բանդագուշել . շաղակրատել . շաղփաղփել . շոգմոգել . բաջաղել . բարբաջել . բարբանջել . բարբաջել . գարգաջել . գալդգաչել . գանդգաչել . դրդնջել . դղնչել . զօղանջել :
Եւ կամ այսպէս . Ճառաստել . փաղքսել . կաղկանձել . քրքնջալ . քրքջալ . լեզուճարտարել . լեզուանիել . լայնիլ շրթամբք :
Ափեղցփեղ խօսք, կամ խօսիլը . ախտաւորեալ, կամ խենթացեալ զրոյց . տաքրայնոտ, կամ աղաղակող բան . լաֆ . չէլլաֆ . լաֆազան լըք . ֆուլլանտայ : || Աղճատաբանութիւն . շաղփաղփաբանութիւն . շաղփաղփաբանութիւն . ցոփաբանութիւն . ունայնաբանութիւն . առասպելաբանութիւն . առասպելախօսութիւն . աղճատախօսութիւն . խառնախօսութիւն :
Կամ, շաղփաղփութիւն . շաղակրատութիւն . շոգմոգութիւն . փաղքսութիւն . քսութիւն . լեզուանութիւն . լեզուճարտարութիւն . լեզուանիութիւն . բերանալուծութիւն . շրթնաշրջութիւն . ընդվայրածութիւն . ստայօդութիւն . արտաքսատութիւն :
Կամ, բարբաջիւն . բարբանջիւն . գանգաչիւն . քրքնջիւն . դրդնջիւն . դղնչիւն . զօղանջիւն :
Կամ այսպէս . աղճատումն . բաջաղումն . բարբաջումն . բաղբանջումն . բարբաջումն . գանգաչումն . դրդնջումն . դղնչումն . զօղանջումն :
Կամ, աղճատմունք . բաջաղմունք . բաղբաջմունք . բարբաջմունք . բարբանջմունք . բարբաջք . բարբանջք . բաղբաջք . բաղբանջք . բարբաջ . քրքինջ :
Եւ կամ այսպէս . աղճատանք . շաղփաղփանք . շաղակրատանք . բանդագուշանք . բանդագուշանք . բաջաղանք . բաղբաջանք . բաղբանջանք . բարբանջանք . բարբաջանք . գարգաջանք . գարդգաչանք . գանդգաչանք . զօղանջանք . Ճառաստանք . զառանցանք . զառանցանք . տառասպելք . անհամբոյր բանք . անձնարի զրոյցք . անհեթեթ խօսք :
Ափեղցփեղ խօսող . ախտաւորեալ, կամ խենթացեալ դուրս փչող . տաքրայնոտ, կամ աղաղակող խօսող . լաֆազան . չէլլաֆճը . ֆուլլանտաճը : || Աղճատաբան . շաղփաղփաբան . ցոփաբան . ցոփաբերան . վայրաբան . ընդվայրաբան . ուրուճաբան . ունայնաբան . ունայնաձայն . ուրուճաձայն . աղճատախօս . ցոփախօս . ունայնախօս . վայրապարախօս :
Կամ այսպէս . շաղակրատ . շաղփաղփ . շաղփաղփուն . շոգմոգ . փաղքսու . շաղատաշաշուրթն . թիւրաշուրթն . բաջաղկոտ . գանգաչող . լեզուանիլ . լեզուճարտար . լեզուանի . բերանալոյծ . է վայրայած . մոլեգնաճառ . նանրաբերան . երախանդակ . անզուսպ բերան . ցոփ :
Եւ կամ այսպէս . աղճատիչ . շաղփաղփիչ, կամ, աղճատող . շաղփաղփող . բարբանջող . բարբաջող . բաղբաջող . բաղբանջող . զօղանջող . Ճառաստող . և այլն :
Ափեղցփեղ խօսող բերան : || Անզուսպ բերան . առասպելաբան բերան . անժուժկալ բերան . լեզուերձակ բերան . Երախանդակ բերան :
Ափեղցփեղ կենալ . ֆէշ լէնալ . աղբան ելաց փուշ : || Անհաստատիլ . առասպելանալ . առասպելաբանել . զեղծիլ . զեղխիլ . զեղծանել . ցոփանալ . խենէշանալ :
Կամ այսպէս . լուծանիլ վարուք . այլանդականալ ի վարս, կամ ի գնացս . մոլիլ ի շաւիղս . առասպելանալ ի գործս . առասպելաբան շրջիլ . արձակերասան վարել զկեանս . խառնագնաց կեանս վարել . խառնակեաց վարուք կեալ . խառնակարգաբար եղերել . ընթանալ անզգաստ յախտս անդ :
Ափեղցփեղ կենալը . ֆէշ լէնալը : || Անհաստատութիւն . զեղծութիւն . զեղխութիւն . զեղխանք . ցոփութիւն . խենէշութիւն . այլանդականութիւն վարուց :
Ափեղցփեղ կեցող . աղբան ելաց փուշ : || Անհաստատ . առասպելական . առասպելաբան . արձակե-

րաստն · սանձարձակ · զեղխ · զեխ · ցոփ · շռայլ · լրբ · մեղկ ։

Կմ՝ այսպէս · խառնակեաց · խառնակեցիկ · խառնակրօն · պղծակրօն · լրբակրօն · խառնակենաց · պղծակեաց · ցոփակեաց · շռայլաշրջօ · չեղօտամեղօ ։

Ափշել ։ ‖ տես Ապշել ։

Ափունցփուռ ։ ‖ տես Ափեղցփեղ ։

Ափունցփուռ խօսիլ, կմ՝ գուբս տալ ։ ‖ տես Ափեղցփեղ խօսիլ ։

Ափունցփուռ խօսք, կմ՝ զրոյց ։ ‖ տես Ափեղցփեղ խօսք ։

Ափսոս · վախ · հայֆ · եազըխ · վահ ։ ‖ ափսոս · աւաղ · եղուկ · աղէ՜ · աղէ՜ և եղուկ · վաղուր · բարեք · վահ · վախ · ոհ · ով · ովղ աղէակցո ։

Ափսոսալ · աֆսոս ըտէլ ։ ‖ ափսոսալ · աւաղել · եղկել ։

Կմ՝, աւաղս արկանել · եղուկս արկանել · եղուկս կարդալ ։

Ափսոսալը ։ ‖ ափսոսանք · աւաղանք · եղկանք · եղկութիւն ։

Ափսոսալու ։ ‖ ափսոսալի · աւաղելի · եղկելի · ողբալի ։

Կմ՝, աւաղուկ · եղկական · բարեկական · ողորմելի · հէգ · չուառ ։ տես և Խեղճ ։

Ափսիլլաբեղ ։ * ‖ կոնձեղ ։

Ափրոդիտէ · էֆէֆօնեղ ։ ‖ աֆրոդիտէ · անահիտ · ատրղիկ · փրփրածին չքնուհի ։

Ափրոդիտէ կուքին մուլթալիս ։ ‖ աֆրոդիտական · անահտական ։

Ափրոդիտէ պաշտողները ։ ‖ աֆրոդիտականք · պաշտօնեայք ։

Ափօյ · է բառ էրէխայական , ու փափաան ։ ‖ հայրիկ · հայր ։

Ա. Ք

Աքեաա · չիւիւռմիւք ։ ‖ աքիս ։

* Աքլաղօլոզ · Աքլաղօլոզ թուշիլ ։ ‖ տես Թութակ · Թութակ զառանցել ։

Աքլոր ։ ‖ տես Խօրոզ ։

Աքցամ եղլաքը ։ * ‖ գիշերադաշտ ։

Աքառած · իր թօղչէն գչած · օխուրէինա եղած ։ ‖ աքարեալ · վտարեալ · վտարանդեալ · տարագրեալ · տարապարտհանեալ · արտաքսհանեալ · արտաքսեալ · տարալեալ · անդրադրեալ ։

Կմ՝, վտարանդի · վտարանական · վտարանդիք · տարագիր · տարալուած · տարաշխարհիկ · արտաշխարհիկ · արտաքսեալ · անդրաքսեալ ։

Աքսորել · թօղչէն գչէլ · օխուրէինա էթմէք ։ ‖ աքսորել · վտարել · վտարեցուցանել · վտարանդել · տարագրել · տարատարաշխարհել · արտաշխարհել · արտաքսհանել · արտաքսել · արտաքսաղեալել · տարալուծել · տարալածել · տարապակել · տարատարել ։

Կմ՝, տարաշել յաշխարհէ · յաշխարհէն յղել · 'ի սահմանս տարածել · տարագիր առնել · տարաշխարհ առնել · արտաշխարհ առնել · անդրադրեալ առնել · արտաքսեալ առնել · արտաքսեալ առնել ։ տես և Դուրս ընել ։

Աքսորել տալ ։ ‖ աքսորեցուցանել · վտարեցուցանել ։

Աքսորիլը · թօղթէն գչէլը · օխուրէինա ։ ‖ աքսոր · աքսորանք · տարագրութիւն · վտարութիւն · վտարումն · վտարանդութիւն · վտարանդութիւն · տարաշխարհութիւն ։

Աքսորելու տեղ · օխուրէինա ընէլը փէք ։ ‖ անզի աքսորանաց · աքսորանոց · մեհուաղ , կմ՝ մեհուաղք ։

Աքսորուիլ · թօղթէն գչմէ · օխուրէինա օլմաք ։ ‖ աքսորել · վտարիլ · վտարանդիլ · տարագրել · տարատարաշխարհել · արտաշխարհել · տարալուծիլ ։

Կմ՝, յաշխարհս գնալ · յաշխարհէն առաքիլ · 'ի սահմանս առաքիլ · տարագիր լինել · տարաշխարհ լինել · արտաշխարհ լինել · արտաքսեալ լինել · անդրադրեալ լինել ։

Աքցել · աղզը վուրմէք · ելէմէ վուրմաք ։ ‖ աքացել · աքացահարել · կցացել · աքացանել · աքցանել ։

Կմ՝, աքացի հարկանել · ոտն , կմ՝ ոտամբ արձակել · կիցս ընկենուլ · անդուշել · անհուշել ։

Աքցի · ելէմէ ։ ‖ աքացի · կիցք · աքացումն ։

Աքցի զարնել ։ ‖ տես Աքցել ։

Աքցի զարնող ։ ‖ աքացող · աքացահար · աքացանիչ · անկուշող ։

Աքքէ ։ * ‖ տես Ակաղօն ։

Ա. Ֆ

Աֆ · Աֆ ընել · և այլն ։ * ‖ տես Քաւութիւն · Քաւել · և այլն ։

Աֆախան, կմ՝ Աֆաղան ։ * ‖ անդորհութիւն · անդորհումն · անդորհանք ։

Աֆախանը վերնալ, կմ՝ ելլել ։ ‖ անդորհիլ · ընկենուլ յանդորհանաց · զանդորհութիւն գալ · ախտանալ զանդորհութիւն ։

Աֆախանը վերնալը ։ ‖ տես Աֆախան ։

Աֆախանը վերցնել, կամ հանել ։ ‖ անդորհեցուցանել · անդորհացուցանել · յանդորհանս արկանել · յախտ անդորհման գրաւել ։

Աֆախանը հանող, կմ՝ Աֆախանը ելած ։ ‖ անդորհ · անդորհական ։

Աֆերիմ ։ * ‖ վաշ · զոր օրինակ · Աֆերիմ քեզի ։ ‖ վաշ քեզ ։

Աֆերիմ ըսել ։ ‖ վաշ կարդալ ։

Աֆերիմէն չառնել ։ ‖ վաշս զԹիկամբք արկանել · անդռանել զողջոյնս · առ ոչինչ համարել զփառաբանութիւնս ։

Աֆթիմոն · էֆթիմօն ։ * ‖ աֆթիմոն ։

Աֆիոն ։ * ‖ ափիոն · աբիոն · մեկոնիոն ։

Աֆրիկայ · էֆրիքէ ։ ‖ ափրիկէ · ափրիկայ · աֆրիկայ · աֆրիկէ · լիբիա · լիբիստան · խուժաստան · աշխարհ խուժայ ։

Աֆրիկացի · էֆրիքէլի ։ ‖ ափրիկեցի · աֆրիկեցի · լիբէացի ։

Աֆիոզ ։ * ‖ տես Նզովք ։

Աֆօզ կարդալ ։ ‖ տես Նզովել ։

ԲԱ

Բաբերդ · պայպուռթ · պայպուրթ · քաղաք է ։ || բայբերդ · բաբերդ ։
Բաբերդու գաւառը ։ || խախտիք ։
Բագվան · խառապայ է ։ || բագվան · բագուճան · բագրաւան · բագնեաց աւան ·
Բագ · եօրփէկ ։ || բագ ։
Բագ ծախող · եօրփէկճի ։ || բագավաճառ ։
Բաղ · խայիթող ձձի մէ ։ || բաղ ։
Բաղայ · փօղան · շահրի ։ || բաղէ · բաղայ · որի · տրսին · աւիդ ։
Բաղային ոտից կապը ։ || կապանձ · կապանք ։
Բաղապան · փօղանձը · շահընձը ։ || բաղէպան · բաղէկալ · բաղէկիր ։
Բաղը ։ * || տես Բաղուկ · ճաղուն ճանձար ։
Բաղկիտակ · կարմիր ճանձար ։ || ձակնդեղ ։
Բաղկուրար ։ || բաղկուրար · եղիմիտեկոս ։
Բաղուկ · գօլ ։ || տես Թեւ՝ մարդոյ ։
Բաղուկ · ճաղունճանձար · ճաղը ։ || բաղուկ · բանջար · ձակնդեղ ։
Բաղում · խառապայ է ։ || բաղրում ։
Բաղում ։ || տես Շատ ։
Բաղումք ։ || տես Բուլք ։
Բաղպանտ · խօշէափ ։ || բաղպան · պահպանակ բաղկաց · եղիմիտեկոս ։
Բաղպանտ · բին զորդ է դիւէնիլի դիս ։ || քօղեայ ։
Բաժին · փայ ։ || բաժին · բարժին · վիճակ · մասն · հաս · բաժ ։
Բաժին հանել · փայ հանել ։ || որոշել զմասն · մասնաւորել ։
Բաժին ունող · բաճի մը միջ փայ ունող ։ || բաժանակալ · բաժանակից · բաժանական · բաժանորդ · բաժորդ · հաղորդ · մասնակից ։
Բաժին չունող · փայ չունող ։ || անբաժին · անմասն · անբաժ ։
Բաժինք ։ || օժիտ · վարձանք ։ տես և Ճեհեզ ։
Բաժկաման ։ || բաժկաման · ժամանց ։
Բաժնած ։ || տես Բաժնըւած ։
Բաժնել · բոլլին ընել · փայ էթմէք ։ || բաժանել · բարժանել · ընձեռել, կամ պաշտել խուրաքանչիւր զպէտս ։ տես և Բաշխել ։
Բաժնել · այըրմաք ։ || տես Զատել ։
Բաժնելը ։ || բաժանումն · բարժանումն · բաշխումն · բաշխութիւն · բաշխոյք · բաշխ · մատակարարութիւն · տնտեսութիւն ։
Բաժնըւած, կամ բաժնած, կամ բաժնըւող ։ || բաժան · տրոհ · բաշխ · հատած · բաժանաւոր · բաժանական · տրոհական ։
Կամ, բաժանեալ · բաշխեալ · տրոհեալ ։
Բաժնըւելու գիր ։ || բաժանագիր ։
Բաժնըւիլ · փայ օլմաք ։ || բաժանիլ · մասնաւորիլ ։
Բաժնըւիլ · այըրըլմաք ։ || տես Զատուիլ ։
Բաժնըւող ։ || տես Բաժնըւած ։
չԲաժնըւող, կամ առանց բաժնըւելու ։ || անբաժ · անբաժան · անբաժին · անբաժանելի · անբաշխ ։ տես և չԶատած ։
Բաժնող · բոլլին ընող · փայ էտիճի ։ || բաժանիչ · բարժանիչ · բաժանորդ · բաժանարար ։
Բալ · քիրազ ։ || բալ · կերաս · կեռաս ։
Բալ · փիչնէ ։ || բալ ։
Բալամար ։ * || տես Պարան ։
Բալամուտ · յօռ է ։ * || գոն · գոնեակ · փոքր գոն ։
Բալամուտ · ծառի պտուղէ ։ * || տես Վայրի կաղին ։
Բալբաք · պաալպէք · քաղաք է ։ || բեւրբետոն · իլիու քաղաք ։
Բալթիկ · փանջիք ծով · ալաման դէնիզի ։ || ծով բալտիկեան · ծով գերմանացւոց ։
Բալլեպան · ճալլիքը պահող ։ || փակակալ · բանալեպան · բանալեկալ · դարապան ։
Բալլիք · անահտար ։ || բանալի · բանալիք · փականք ։
Կամ, բացարան · փակարան · գործի բանալոյ, և փակելոյ ։
Բալլիք շինող ։ || գործին բանալեաց · փականագործ ։
Բալու · քաղաք է ։ || բալու ։
Բախլիլ · բախլող · և այլն ։ || տես Նախանձիլ · Նախանձոտ · և այլն ։
Բախտ · ճահթ · թալէհ ։ || բախտ · բաղդ · բաստ · դէպք · դիպուած · վիճակ ։
Բախտ · ճախթաւորութիւն · աղէկ թալէհ · փէօլլէթ ։ || բարեբախտութիւն · բարեբաստութիւն · փառաբաստութիւն · բարերջանկութիւն · բարեմասնութիւն · բարեդիպութիւն · բարեդիպուածութիւն · բարօրութիւն · բարեկրութիւն · բարեկեցութիւն · բարեկենդանութիւն · բարեկեանք · բարեկրանք ։
Կամ, քաջաբախտութիւն · քաջաբաստութիւն · քաջադիպութիւն · երանութիւն · երջանկութիւն · յաջողութիւն · յաջողակութիւն · յաջողուած · նաեհ · նախհ ։
Բախտ · գէշ թալէհ ։ || տես Անբախտութիւն ։
Բախտ · էհլի ։ || տես Ամուսին ։
Բախտը բանելու տեղ ։ || բախտանոց ·
Բախտը բանիլ · ճախթաւոր ըլլալ · թալէհի իշլէմէք · ղարը իշլէմէք · ուղուրլու օլմաք ։ || բարեբախտիլ · բարեբաստիլ · բարեբաստանալ · բարեբախտանալ · երջանկանալ · երանանալ · յաջողանալ · յաջողիլ · երանելի լինիլ · յաջողիլ բախտին · հանդիպիլ բարեբաստութեան · 'ի դէպ գալ բարօրութեան · 'ի դէպ ելանել պատահմանց ։
Բախտը չբանիլ · անճախթ ըլլալ ։ || անբախտանալ · անյաջողանալ · ձախորդանալ · ձախողիլ · վատաբախտիլ · թշուառանալ · չուառանալ · հէքանալ ։
Բախտը բաց ։ || տես Բախտաւոր ։
Բախտաւոր · ճախթիար · ճախթը ճաց · ղարը ճանալ · ճահթլը · թալէհլի · ուղուրլու · ղարլը ։ || բախտաւոր · բարեբախտ · բարեբաղդ · լիաբախտ · բարեբաստ · քաջաբաստ · բարեդիպուած · բարեվիճակ · բարեկեաց · բա_

ընծական · ձաղկական · բարեհամբաւել · բա_
րեբախտիկ · լիաբախտիկ · բարեբաստիկ ·
ձաղկաւորիկ · բարեւղջանիկ · բարեհեշտիկ ·
բաստաւոյեղց · փեղկեհանիկ ։
կմ . երջանիկ · երանիկ · երանական · երա_
նական · երանելի · երանաւոր · այր յաջող ·
այր յաջողակ · այր յաջողեալ ՝ ի բարիս ·
այր քաջողակ ։

Բախտաւոր ըլլալ ։ ‖ տես Բախտ ունել ։

Բախտաւորութիւն ։ ‖ տես Բախտ · Բախտաւո_
րութիւն ։

Բախկ · [illegible] ։ ‖ բաժկ · պատիժ · վրէժխնդրութիւն · տուգանք, կամ պահանջ՝ վնասու · վճար գրան · եղանակաւ, կմ եղանակաւ, և կմ եղե_ մնական · հրապարակ, կմ արձակաւոր տան · ել, կմ ելք գրան · ընդարձակ, կամ ընդարձակութիւն գրան · նախադրութիւն ։ տես և Ելումն ։

Բակլայ, կմ բադլայ · պագլայ ։ ‖ բակլայ ։

Բահ · քրէք · [illegible] ։ ‖ բահ · հերձանոց ։

Բաճր ։ ‖ տես Բարձր ։

Բաղաձայն՝ գիր ։ ‖ բաղաձայն · բաղաձայնա_
կան · ձայնորդ · անձայն տառ ։

Բաղարջ, կմ բաղարջ · խամուրսուզ ։ ‖ բաղարջ · անխմոր ։

Բաղարջ ընծայող, կմ բաղարջէ ընծայ ։ ‖ բա_
ղարջընծայ ։

Բաղարջակեր · [illegible] ։ ‖ բաղարջակեր ։

Բաղարջակերաց դասնին, կմ տօն · [illegible] ։ ‖ բաղարջա_
կերք · տօն, կամ աւուրք բաղարջակերաց · պասեքք, կմ պասեք · պասքա, կմ պասքայ ։

Բաղաց դաւառ ։ ‖ տես Ազնուական ։

Բաղդատել · [illegible] ։ ‖ բաղդատել · համեմատել՝ համընթեր ։ տես և Յարմարցնել · և Նմանցնել ։

Բաղդատել մէկ զմէկու ։ ‖ ընդբաղդատել · նշբաղդատել · նշաւորել ։

Բաղդատելով ։ ‖ բաղդատելով · բաղդատա_
բար · բաղդատութեամբ ։

Բաղդատութիւն · [illegible] ։ ‖ բաղ_
դատութիւն, համեմատութիւն · նշաւորութիւն ։ տես և Նմանութիւն ։

Բաղդատութիւն չունող ։ ‖ անբաղդատ · ան_
համեմատ · աննշան · աննշանակելի ։

Բաղդատուիլ · [illegible] ։ ‖ բաղդատիլ · համե_
մատիլ ։

Բաղեղ · [illegible] ։ ‖ բաղեղ ։

Բաղեղեայ, կմ բաղեղէ եղեր · [illegible] ։ ‖ բաղե_
ղեղէ · այր ՝ ի բաղեղաց ։

Բաղձալ ։ ‖ տես Փափագիլ ։

Բաղձալի ։ ‖ տես Փափագելի ։

Բաղձանք · [illegible] ։ ‖ բաղձանք · անձկանք · տարփանք · ցանկութիւն · փափագ · բաղձ · բաղձումն · տարփումն · կարօտումն ։ տես և Փափագ ։

Բաղձանացը համնիլ · [illegible] ։ ‖ հասանել բաղձանաց, կմ փափագանաց · առնուլ զիւր կամս · փափագանաց իւրոց առ_
նուլ զվախճանութիւն · դառնալ զփափագանս իւր · կամակատար լինել · զամակատար լինել ։

Բաղձանացը համնող ։ ‖ կամակատար · կա_
մակատար ։

Բաղձանացը չհասնող ։ ‖ անփափագակատար ։

Բաղձացնել, [illegible] ։ ‖ տես Փափագեցնել ։

Բաղձացող ։ ‖ տես Փափագող ։

Բաղնեպան, կմ բաղնեպան · [illegible] ։
‖ բաղանեպան · բաղնեպան · բաղնետիրան · բաղանեպանք ։

Բաղնեցառեր, կմ բաղնեցարկ · [illegible] ։ ‖ բա_
ղանեպանքեր · բաղանեպանք · բաղնեպանք ։

Բաղնեւոր · [illegible] ։ ‖ բաղնեւորիչ ։

Բաղնիք · համամ ։ ‖ բաղանիք · լուացարանք · լուացարան · լոգարան · ջուղարան · լուա_
րան ։

Բաղշտակ · էկինէ · [illegible] ։ ‖ բաղշտակ · ակիր ։

Բաղձուկ · [illegible] ։ ‖ մուղոշ ։

Բամբիկի ձուք · [illegible] ։ ‖ տաշխր ։

Բամպակ · [illegible] ։ ‖ բամբակ · գոսղակ ։

Բամպակ գզող · հալլաճ ։ ‖ բամբակագզող · գզողակարդ · գզողակարար ։

Բամպակը ծող ։ ‖ տես Պամպուս ։

Բամպակի բոյսը ։ ‖ բամբակենի ։

Բամպասանք · [illegible] ։ ‖ հայհոյութիւն · կատակերգութիւն · կատակերգակ · կա_
տակերգ · ծաղրածու · գերբաղուն ։

Բամբասանք · չար խօսք · գիյպէթ ։ ‖ բամբաս_
անք · չարախօսութիւն · չարաբանութիւն · բան_
սարկութիւն · պախարակութիւն · ամբաստանութիւն · չարանուանութիւն ։
կմ, բամբասս · լոյծ · պարսաւ · ապաղաւ ։
կմ, լուտանք · պարսաւանք · տապարոտանք · պախարականք ։

Բամբասանք սիրող ։ ‖ բամբասասէր · պար_
սաւասէր ։

Բամբասանքի տակ չըննկնող ։ ‖ անբամբասս · անպարսաւ ։

Բամբասել · չար խօսիլ · գիյպէթ էյլէմէք · գիյ_
պէթլէմէք · փիսլէմէք · աղըզը սէվմէք ։ ‖ բամբա_
սել · չարախօսել · չարաբանել · բանսարկել · պախարակել · պարսաւել · լուտանել · լու_
տալ ։
կմ այպանել · չարախօս լինել · չարախօս կալ_
զունիլ · պարսաւանս դնել · ծանր ամբաս_
տանութիւնս ածել ։ տես և Մեղադրել ։

Բամբասող · չար խօսօղ ։ ‖ բամբասօղ · բամբա_
սասէր · բամբասանաց · բամբասանաւոր · չա_
րախօս · չարաբան · չարաւանդ · չարաւու · չա_
րաբերան · չարակեղծ · չարանուան · բան_
սարկու · պարսաւանաց · պարսաւադիր · ամբաստանախօս ։

Բայ · ֆիիլ ։ ‖ բայ ։

Բան · սէօզ ։ ‖ տես Խօսք ։

Բանը հասկցնել ։ ‖ [illegible]

Բան · բրնէրսէ · իշ ։ ‖ տես Գործ ։

Բան · էր+ մը · չէյ ։ ‖ բան · իր · իրք · իմ · ինչ · իմն · է · եանք · գոյ · գոյակ · գոյացք · նշոյ_
գութիւն · [illegible]

Ան՝ բան [illegible]

Ամէն բանը սաղտանատղայ պատմէց : || պատմեաց զամ իրան սուտ գուլթիւ :

Ունեցած բանը չունեցած բանին պէս ե֊ ղաւ : || և եղև իբր թէ բնաւ չէին :

Մեծ բան է, եթէ որ ողջ է : || մեծ ինչ է, կամ մեծ իմն է, եթէ իցէ կենդանի :

Ամէն բան ձեռ սանկրձեց : || զամ է, կամ զամ եակ, կամ զամ գոյս, կամ գոյակս ձեռ առեղծ :

Փուճ բան մը նէ : || է սարր ինչ անարգ, կամ սարր իմն է փանաքի :

Ամէն բան չես կրնար իմանալ : || ոչ կարես զամ իրողութիւնս 'ի միտ առնուլ :

Բան բանալ, կամ բանը բանալ : || տես Ցայտ֊ նել, և Բանը ծակել :

Բան բերօղ տանօղ : || բանբեր · բանատար : տես և Խօսք տանօղ բերօղ :

Բան գիտցօղ : || բանագէտ · բանիմաստ · բա֊ նիբուն · իրագէտ · իրազեկ · իրազգաց · ի֊ րազգած : տես և Գիտուն :

Բան չգիտցօղ : || տես Տգէտ :

Բան խօսիլ : || արտասանել · բարբառիլ · վար֊ դապետել · ճառել : տես և Վարդապետու֊ թիւն ընել :

Բան ծախել : || տես Ծախել · սաճառ :

Բան ծախել · պարծենալ : || պանծարանել · ճոխաբանել · ճոռամաբանել · պերճաբա֊ նել · ճամարտակել : տես և Պարծենալ :

Բան ծախօղ : || տես Ծախօղ :

Բան ծախօղ · բան ցըխօղ · պարծենցօղ : || պան֊ ծաբան · պերճաբան · ճոռոմաբան · ցու֊ ցամոլ : տես և Պարծենցօղ :

Բան մը : || ինչ · իմն · զոր օրինակ ·

Բան մը ունիմ քեզի ըսելու : || ունիմ ինչ ասել քեզ :

Իբր թէ մեծ բան մը նէ : || ոչ թէ մեծ իմն իցէ :

Բան մը չէ : || ոչինչ · ինչ ոչ · զոր օրինակ ·

Բան մը չբռնեցին : || կալան և ոչինչ :

Ձեռքը բան մը չկար : || ոչինչ գոյր 'ի ձեռսին :

Բան մը չարժեր : || արժէ ինչ ոչ :

Բան մը աժօղ : || որ արժէ ինչ · երևելի ինչ · յարգի · արգոյ · է · զոր օրինակ ·

Բան մը աժօղները փճացնէ : || զէան իմն խափանեացէ :

Բան մը չաժօղ : || որ չարժէ ինչ · անարգ · անվայել · խոտան · անպիտան · անզգամնե֊ լի · ոչինչ · չինչ · չնչին · ընկեցիկ · 'ի բացըն֊ կեցիկ · թարմատար · ունայն · գծուծ · փա֊ նաքի · անվաւեր · աւարտ ինչ :

Բան մը մտածօղ : || էակոտ · բանաճարակ :

Բան մը չունօղ : || անունօղ · անունակ · ան֊ ինչ · անստացուած · անստացական : տես և Աղքատ :

Բան մը սեպել : || տես Բանի տեղ դնել :

Բան մը չսեպել : || տես Բանի տեղ չդնել :

Բան չարադրել · Բան չարադրօղ : || տես Շա֊ րադրել · Շարադրօղ :

Բան չուտօղ : || անկեր · անճաշ · անճաշակ :

Բանէ մը : || յիմեքէ · յիմեքէ · իմեկ · յիմէ :

Բանէն բան հանել : || տես Մակաբերել :

Բանէն դուրս ելլել : || ելանել ըստ բան ուրուք · զանցանել զբանիւ · զեղանել զբա֊ նիւ, կամ ըստ բան · զանց զբանիւ առնել : տես և Հրամանը անցնիլ :

Բանը՝ ըլլալին է · «խոտը ըլլալն է» : || գործ է լինելն · գործ մեծ է կատարելն :

Բանը՝ գլուխ ելլելն է : || գործ է 'ի գլուխ ելանելն · գործ մեծ այն է, զի յաւարտ հասցի :

Բանը գտնելն է, կամ բանը իմաստուն մարդ գտնելն է : || գործ է գտանելն, կամ գործ է գտանել զայր իմաստուն :

Բանը՝ այդչափ տղաքը կառավարելն է : || գործ է զայդչափ մանկտին կառավարել, կամ գործ մեծ է՝ զայդքան մանկանս ու֊ նելն ընդ կառավարութեամբ :

Բանը աջող : || տես Բախտաւոր :

Բանը աջողել, կամ բռաստ բերել : || տես Աջողել :

Բանը աջողիլ, կամ բռաստ գալ : || տես Աջող ըլլալ :

Բանը բանէն անցնիլ : || ճարակիլ չարեաց · ճարակ առնուլ վնասուն :

Բանը բանէն անցաւ, կամ բանը բանէն ան֊ ցեր է · ալ ճար չկայ : || կատարեցան ամ չա֊ րիք · ամ ինչ վճարեալ է :

Բանը բուսնիլ · լմննալ · ըլլալ : || լնանալ · աւարտիլ · կատարիլ · վախճան առնուլ · 'ի գլուխ ելանել · վճարիլ : տես և Լմննալ :

Բանը բուսնիլ · ներէն վրայ ըլլալ : || խառ֊ վիլ · այլակիլ · ամբոխիլ · վրդովիլ · պեկո֊ ծիլ · զարհուրիլ · ցնորիլ · զառանցել · պա֊ մարեալ մնալ · լեզուն 'ի քիմսն կցիլ :

Բանը բուսցնել · լմցնել : || լրացուցանել · աւարտել · կատարել · վճարել · 'ի գլուխ հանել · հոգալ :

Բանը բուսցնել՝ վախով : || խռովեցուցա֊ նել · այլակեցուցանել · խռովել · ապշել · վրդովել · շփոթել · զարհուրեցուցանել :

Բանը բուսցնել՝ ծեծելով, կամ ձեռքով, և այլն · «ճէրբար ընէլ» : || եղծանել · կործա֊ նել · վեր 'ի վայր շրջել · յոգիս սպառասան առնել · մահուչափ տառապեցուցանել · մահուչափ խոշտակել :

Բանը գիտնալ : || իրագէտ լինիլ · իրազեկ լինիլ · հասու լինիլ · խելամուտ լինիլ : տես և Տեղեակ ըլլալ :

Բանը ծածկել : || տես Բանը չծակել :

Բանը ծածկօղ, կամ պահօղ : || իրափակ :

Բանը ծակել · «բանը ձէր հանել» · «սողը ծակել» : || 'ի վեր հանել զբանն · մատնել զբանն · գո֊ ղացուցանել զբանն · դրժել զանխուլ բա֊ նին · զեղծանել զծածկոյթ խորհրդն · զթա֊ գուստ բանին տալ 'ի հրապարակ · հրապա֊ րակագոյժ առնել զբանն · աղարտել զծա֊ ծուկս գաղտնեացն · զչնորհ ծածկութեան ամբողջ ոչ բերել :

Բանը չծակել · «սողը չծակել» · «բանը ձէր հա֊ նել» · «բանը ծածկել, կը ծածկէ, կը կածկէ» : || ոչ հանել 'ի վեր զբանն · ոչ մատնել զբանն · չգողացուցանել զբանն · անդրուժ լինել զանխուլ բանին · անզեղծիկ լինել ծած֊ կութեան խորհրդն · զթագուստ բանին չտալ 'ի հրապարակ · ծածկաթագոյց առնել ըղ֊

Բանուած · ղալեմ · նքաշ · նագըշ · եւ այլն ։ ‖ Նկարէն · նկարակերտ · նկարակերպ · նկարապաճոյճ · ձամկաւոր ։
Բանուած գերան, կամ տիրէկ ։ ‖ քանոն · քանուն · քանօն ։
Բանուած գոգնոց ։ ‖ ասպարոշ ։
Բանուած կաշի ։ ‖ մաշկ · մաշկ լեաշի · լեշկ մաշկ · լեշկամաշկ · լաշկամաշկ · լեաշկամաշկ · քերթած, կամ քերդած ։
չԲանուած կաշի ։ ‖ Թաւ մորթ ։
Բանուած քար ։ ‖ քար գործեալ, կամ կոփեալ ։
չԲանուած՝ [illegible] ։ ‖ անգործ · անկոփ · անտաշ ։
Բանակ · օրտու ։ ‖ բանակ · ճամբար · ղակիշ · լակիշ · ճակատ զօրաց · բուն զօրաց · ռազմ ։
Բանակը, կամ զօրքը ճեղքող ։ ‖ բանակահատ · ռազմահատ ։
Բանակի գէտ · օրտու կէօզճիւսիւ ։ ‖ պարեկապան · բանակապետ ։
Բանակին մէջը, կամ օրթան ։ ‖ բանակամէջ ։
Բանակի տեղ ։ ‖ բանակատեղ ։
Բանական ։ ‖ բանական · բանաւոր · բանեղէն · ասուն · խօսուն ։
Բանականի ընկեր ։ ‖ բանակից · բանաւորակից ։
Բանականութիւն ։ ‖ բանականութիւն · բանաւորութիւն ։
Բանակեցնել · օրտուն փէզ մը իջէյնէլ ։ ‖ բանակեցուցանել ։
Բանակիլ · օրտու խոնտուր ընել · օրտու ղօնմագ ։ ‖ բանակիլ · բանակել · բանակ հարկանել · բանակ արկանել · բանակ յօրինել · նստիլ զօրաց · իջանել բանակին · պաշարել, կամ նստիլ բանակին ։
Բանայիր ։ * ‖ տօնավաճառ · վաճառատեղ · վաճառք ։
Բանայիր երթալ ։ ‖ գնալ ՚ի տօնավաճառս ։
Բանայիր խուռնիչ ընել ։ ‖ տօնավաճառս կարգել · տօնավաճառս հարկանել ։
Բանայիրը աւրիլ, կամ լմննալ ։ ‖ լուծանիլ տօնավաճառին ։
Բանայիրի տեղ ։ ‖ վաճառաշահ, կամ վաճառաշահ տեղի ։
Բանաստեղծ · շաիր · շայըր ։ ‖ բանաստեղծ · բանարար · բանագիտ · հագներգու · պոետիկոս · քերթող · քերդող · սոփեստէս · սոփիստայ ։
Բանաստեղծի պէս ։ ‖ բանաստեղծօրէն · պոետիկոսօրէն · հագներգաբար ։
Բանաստեղծներու գլուխ · պաշ շայիր ։ ‖ բանաստեղծապետ · քերթողահայր ։
Բանաստեղծութիւն · շայիրլըք ։ ‖ բանաստեղծութիւն · բանարարութիւն · հագներգութիւն · պոետիկոսութիւն · քերթողութիւն · քերդողութիւն · քերթութիւն · քերթուածք · քերթած · քերթուած · քերթոցք ։
Բանաստեղծութիւն ընել ։ ‖ ստեղծաբանել · հագներգել · քերթողաբանել · քերթողել · քերթել ։
Բանավարութիւն ։ ‖ խելամտութիւն · խելահասութիւն · ժամանելն յանուն ընթրուն բարւոյ և չարի
Բանաւոր ։ ‖ բանաւոր · բանաւորական · բանական ։

Բանեցնել · իշլէթմէք ։ ‖ տալ գործել · աշխատել · աշխատեցուցանել · վաստակեցուցանել ։
Բանեցնել · գուլլանմաք ։ ‖ ՚ի կիր արկանել · ՚ի կիր առնուլ · ՚ի կիր ածել ։
Կամ այսպէս · ՚ի գործ ածել · ՚ի գործ արկանել · ՚ի գործ դնել · ՚ի վար արկանել · վարել զինս · վարել իմէքը, կամ յիմէք · յարատոյել · աջողել · յաջողել · սատածել · յարգել · զոր օրինակ ·
Իր իշխանութիւնը կը բանեցնէր ։ ‖ յաջողէր զիշխանութիւն իւր ։
Ունեցած զինահալթը բանեցնել ։ ‖ զարուեստ իւր սատածել ։
Ըստակը բանեցնել ։ ‖ յարգել զարծաթն ։
Բանեցնել ըստակը ։ ‖ տես Ըստակը բանեցնել ։
Բանեցնել խոցը ։ ‖ տես Խոցը բանեցնել · ևն ։
Բանեցնելը · գուլլանմագ ըլլալը ։ ‖ կիրառութիւն · կիրարկութիւն · գործածութիւն · կրթութիւն · կրթականութիւն · կրթանք · կիրթք · վարժութիւն · վարումն · վայելք · պիտանութիւն · պէտք · մասն · զոր օրինակ ·
Այս սահաթս բանեցնելու համար չենեց ։ ‖ առ ՚ի պէտս կազմեաց զժամացոյցս զայս ։
Այս ամաններդ բանեցնելու համար տրճա մեզի ։ ‖ ետ զանօթս զայդոսիկ առ սպասու մերոյ ։
Բանեցնող · իշլէթէն ։ ‖ աշխատեցուցիչ · վաստակեցուցիչ ։
Կամ, աշխատեցուցող · աշխատեցուցանող · վաստակեցուցանող ։
Բանեցնող · գուլլանան ։ ‖ կիրարկու · կիրառու · գործածու · պիտանու · վարիչ · գործադրիչ · գործադրական · իրագործ ։
չԲանեցնող ։ ‖ անկիրարկու · անկիրառու · անգործածու ։
Բանեցուցած ։ ‖ ՚ի կիր արկեալ · ՚ի գործ ածեալ · գործեալ ։
չԲանեցուցած ։ ‖ ՚ի կիր ոչ արկեալ · չգործեալ ։
չԲանեցուցած՝ հայվան ։ ‖ անմուղ · անվար · անկիրթ · անվարժ ՚ի գործել ։ տես և Խամ կէնտանի ։
Բանդէհիր, կամ բանդէհր ։ * ‖ տես Գեղթափ ։
Բանդէհիր՝ տաշ ։ ‖ գեղթափ քար · քար անդեղեայ ։
Բանթող · ճայփօս · ճայփօսք ։ ‖ գործատուն ։
Բանիլ · գործ ընել · իշ իշլէմէք ։ ‖ գործել · գործականել · իրագործել · արտագործել · աշխատիլ · վաստակիլ · վաստակել · ձեռնամխել · ձեռնամուխ լինիլ ՚ի գործ · ձեռս ՚ի գործ արկանել · սատարել · սատրել ։
Բանիլ · բանէ մը մէջ մտնել · իշլէմէք · տէլէր կէչմէք ։ ‖ ազդել · ներգործել · գծել · զոր օրինակ ·
Դեղը բանեցաւ ։ ‖ ազդեաց դեղն ։
Երկաթ չի բանիր ։ ‖ ոչ ազդէ երկաթ ։
Նետ չի բանիր ։ ‖ ոչ գծէ նետ ։
Բանիլ գետինը ։ ‖ տես Գետինը բանիլ ։
Բանիլ խոցը ։ ‖ տես Խոցը բանիլ ։
Բանիլ քերկէֆ ։ ‖ տես Քերկէֆ բանիլ · ևն ։
Բանիլը ։ ‖ տես Գործ · մալահաթ ։

Բանիլը առօղ։ ‖ գործառնաց․ դատարկասէր։
Բանիր․ փէյնիր ։ ‖ պանիր ։
Բանձար․ օտէլու խոտ․ պուլկուր ։ ‖ բանջար․ խաւարտ․ գալարի․ արխովլթ․ արխոլթ ։
Բանձար ծախօղ․ պուլկուրճի ։ ‖ խոտավաճառ․ խաւարտավաճառ․ կաղամբավաճառ ։
Բանձար ծախողի խանութ ։ ‖ կրպակ խաւարտավաճառի․ խաւարտանոց ։
Բանձար․ էօյլին թոհ․ եօրմէր բանձար․ եօրմէր թոհ․ չիւքինտիւր ։ ‖ ճակնդեղ ։
Բանձարեղէն ։ ‖ բանջարեղէն ։
Բանձարանոց․ պոստանլըգ ։ ‖ բանջարանոց․ խաւարտանոց․ արծուք․ պարտէզ բանջարոյ․ պարտէզ գալարւոյ ։
Բանձըրբառուկ ։ ‖ տեղ մանրատառն ։
Բանողչէք․ իշչի ։ ‖ վարձ, կամ վարձք վարձկանի ։
Բանուկ․ համարալ ։ ‖ տես Գործունեայ ։
Բանուկ․ ձէլէբի ։ ‖ վարուն․ գործածական․ սովորական ։
Բանուկ ճամբայ․ ճադդէ ճոլու ։ ‖ վարուն ճանապարհ․ ասուոր ճանապարհ․ արքունական ճանապարհ․ ճանապարհ արքունի․ բազմայածեան ճանապարհ․ արահետ․ կուրաշաւիղ ։
Բանուկ ճամբէն երթալ ։ ‖ արահետել ։
Բանսարկու․ ֆիթնէճի ։ ‖ բանսարկու ։
Բանսարկութիւն ։ ‖ բանսարկութիւն ։
Բանտ ։ ‖ տես Զընտան ։
Բանտը դնել ։ ‖ տես Զընտանը դնել ։
Բանւածք ։ ‖ գործած․ գործուած․ յօրինուած․ արարուած ։ տես և Գործ․ իշ ։
Բանւոր․ իշճի ։ ‖ գործաւոր․ գործունեայ․ գործօնեայ․ վարձաւոր․ վարձուոր․ վարձկան․ սատար ։
Բանւորներու գլուխ, կամ վերակացու․ իշճի պաշը․ մուստաշըր ։ ‖ գործակալ․ գործավար․ գործապետ․ կատարողապետ․ ճարտարապետ․ վերակացու գործաւորաց ։
Բանւորներու վերակացութիւն․ մուստաշըրլըգ ։ ‖ գործակալութիւն․ գործավարութիւն․ կատարողապետութիւն․ ճարտարապետութիւն ։
Բանւոր․ ըռղադ․ ըռէնճպէր․ էմէքտար բանօղ ։ ‖ սատար․ վարձկան․ վարձուոր․ վարձաւոր․ գործաւոր, կամ գործունեայ չլինուածոյ․ սատար չլինուածոյ ։
Բանւոր բռնել ։ ‖ վարձել, կամ՝ ի վարձու ունել զգործունեայս ։
Բանւորութիւն․ իշճիլիք ։ ‖ գործաւորութիւն․ գործունէութիւն․ վարձուորութիւն․ վարձկանութիւն ։
Բանւորութիւն․ ըռղադլըգ․ ըռէնճպէրլիք ։ ‖ սատարութիւն․ գործաւորութիւն չլինուածոյ ։ տես և Վերլինը ։
Բանօղ․ բան բանօղ․ իշլէյէն ։ ‖ գործօղ․ գործարար․ գործուն․ գործունեայ․ գործօնեայ․ գործելի ։
Կամ այսպէս․ աշխատիչ․ աշխատօղ․ վաստակօղ․ աշխատաւոր․ վաստակաւոր․ աշխատասէր․ վաստակասէր ։
Չբանօղ․ բան չբանօղ ։ ‖ անգործ․ անգործունեայ․ անաշխատ․ անվաստակ․ դատարկակեաց․ ունայնաձեռն ։

Բաշ․ ֆէրլէմ․ մահ յէրու, իշու, ատնէթու, եւ այլն ։ ‖ բաշ․ վարսք․ գէսք ։
Բաշ ունենալ․ ֆէրլէմլի օլմագ ։ ‖ բաշաւորիլ․ վարսաւորիլ ։
Բաշ ունօղ․ ֆէրլէմլի ։ ‖ բաշաւոր․ վարսաւոր ։
Բաշը կտրած ։ ‖ բաշահատ․ վարսահատ ։
Բաշխել․ պօլէշտիրմէք ։ ‖ բաշխել․ ընդբաշխել․ բաժանել․ բարժանել․ սպասաւորել․ մատնաւորել․ մատակարարել․ պաշտել․ սատծել․ անօրինել ում պէտք զինչ իցեն ։
Բաշխելը ։ ‖ բաշխ․ բաշխումն․ բաշխութիւն․ բաշխոյք ։
Բաշխօղ ։ ‖ բաշխարար․ բաժանարար․ պաշտօնեայ բաշխոյից ։
Կամ այսպէս․ բաշխիչ․ բաժանիչ․ մատակարարիչ․ սպասիկ․ սպասեակ ։
Բապուճ ։ * ‖ օդ․ կօշիկ․ մուճակ․ մաշիկ․ սանդալ․ սանտալ․ ագանելի ոտից ։
Բապուճ՝ կինկան ։ ‖ չմուշկ․ օդ կանացի․ կօշիկ կանանցական ։
Բապուճ հագած․ բապուճլու ։ ‖ օդաւոր․ կօշկաւոր․ սանդաղաւոր․ սանդալաւոր ։
Բապուճ հագնիլ ։ ‖ ագանիլ զօդս, կամ զկօշիկս․ արկանել զօդ, կամ զկօշիկս յոտս ։
Բապուճ հագցնել ։ ‖ ագուցանել, կամ արկանել կօշիկս յոտսն․ ագուցանել զոտս կօշկօք․ կօշկաւորել ։
Բապուճը հանել ։ ‖ տես Բոպիկնալ ։
Բապուճի երես, կամ ղօնճ ։ ‖ անկարուրդ, կամ անկանուրդ ։
Բապուճիկ ։ ‖ օդիկ․ սանդալիկ ։
Բապուճճի ։ * ‖ կարուճակ․ կարուակ․ կօշկակար․ կոշկակար․ մաշկակար․ մաշկեկար ։
Բապուճճութիւն ։ ‖ կարուճակութիւն․ կօշկակարութիւն․ մաշկակարութիւն ։
Բապուճճութիւն ընել ։ ‖ կարուճակել․ կարել օդս, կամ կօշիկս․ կօշիկս կաղմել ։
Բառ․ լուղէթ ։ ‖ բառ ։
Բառերը կտրտօղ՝ մուրդ․ ըլղա, եւ այլն ։ ‖ կիսահատագ․ խեցբեկոր․ խեցբեկագոյն ։
Բառերուն ձանը ։ ‖ հատատ․ հատատայք․ աթութոյք ։
Բառգիրք․ լուղէթ քիթապը ։ ‖ բառգիրք․ բառարան․ մատեան բառից ։
Բասէն․ գաւառ ։ ‖ բասէն․ բասեան ։
Բարակ․ ինճէ ։ ‖ բարակ․ նուրբ․ նրբին․ նրբենի․ նրբական․ նրբային․ անդայս․ անօսր․ անօսրական․ անօսրային․ անօսրանիւթ ։
Խիստ Բարակ ։ ‖ նրբագոյն․ անօսրագոյն ։
Կամ, նրբեղ․ եւ նրբագոյն․ եւ անօսրագոյն ։
Բարակ՝ աղար․ էրքինչաէ․ եւ այլն ։ ‖ գերմակ ։
Բարակ՝ կէօճփէկով, կմ ոսկրներով ։ ‖ անօսր, կամ վտիտ մարմնով ։
Բարակ՝ կոթ, կմ չպուխ ։ ‖ Ճաղուկ ։ տես և Բարակ ։
Բարակ՝ ջան ։ ‖ նուրբ․ սոսկ․ աղօտ․ նուաղ ։
Բարակ աղուր ։ ‖ տես Շարմաղուն աղուր ։
Բարակ անձրև ։ ‖ տես Շաղ ։
Բարակ բան, կամ գործք, կամ չէնք ։ ‖ յօրինուած․ յանդուած․ յանկուած․ դրուագ․ դրուակ ։

Բարակ բան բանիլ · ինճէ իշ իշլէմէք ։ ‖ յօրինել · գրուճագել · գրուճագրել ։
Բարակ բան բանող ։ ‖ Նրբագործ · մանրարհեստ · մանրարուեստ ։
Բարակ եօլլու ։ ‖ Նրբին · նրբական · անօսրային · անօսրակերպ ։
Բարակ ըլլալ ։ ‖ տես Բարկընալ ։
Բարակ ընել ։ ‖ տես Բարկցընել ։
Բարակ իմացուածք ունող ։ ‖ Նրբիմաց ։
Բարակ իմացող · ինճէ ֆէհմ օլան ։ ‖ տես Սրամիտ ։
Բարակ խօսող ։ ‖ Նրբախօս · նրբաբան · նրբալեզու ։
Բարակ կերակուր ։ ‖ տես Աղնիւ կերակուր ։
Բարակ կտաւ, կմ՝ լաթ · պիւրիւնճիւք ։ ‖ պաստառ · բեհեզ ։
Բարակ կտաւէ ։ ‖ բեհեզեայ · բեհեզեղէն · բեհեզազանգուած ։
Բարակ կտաւ ի նման ։ ‖ բեհեզատիպ ։
Բարակ կտաւներով, կմ՝ փաթթներով զարդարած ։ ‖ պաստառալի · պաստառալիր ։
Բարակ հով, կմ՝ քամի ։ ‖ տես Անուշ հով ։
Բարակ ձայն ունող · ինճէ սէս սահիպի · սէսի ինճէ ։ ‖ Նրբաձայն · Նուաղաձայն · Նուաղաձայն · Նուաղաբարբառ · սղոտաբարբառ · սղօտաձայն · լերկաձայն ։
Բարակ ձեղ ունող ։ ‖ Նրբոստ · Նրբոստեան ։
Բարակ մազ, կամ բարակ ու կակուղ մազ ։ ‖ աղուամազ · մազ աղուամազ ։
Բարակ մազ ունող · ինճէ սաչ օլան ։ ‖ աղուամազ · Նրբամազ · մանրամազ ։
Բարակ մազած ։ ‖ մանրամազ ։
Բարակ մանող, կմ՝ մանած ։ ‖ բարականման ։
Բարակ մատունք ունող ։ ‖ անօսրամատն · Նրբամատն ։
Բարակ չափիկ՝ հագնելու ։ ‖ վտաւակ · վտաւակք ։
Բարակ չափիկ՝ հաւքին, ձուին · և այլն ։ ‖ տես Մաշկ · խաւ ։
Բարակ շարք ունող, կամ բարակ շարած ։ ‖ Նրբաշար ։
Բարակ չուվան ։ ‖ տես Լար ։
Բարակ պռունկունք ունող ։ ‖ բարակաշուրթն ։
Բարակ սաւան, կմ՝ պիւրիւնճիւկ ։ ‖ տես · շղաշ · շղարշ ։
Բարակ ցաւ · ինճէ ճաղրը ։ ‖ բարակ ցաւ · բարակացաւ · բարակացաւութ̃ ։
Բարակ ցաւ եղող ։ ‖ բարակացաւ ։
Բարակ փաթոց, կմ՝ չարշաֆ, կմ՝ իազլի ։ ‖ պաստառակալ ։
Բարակ քննութ̃ ։ ‖ Նրբաքննութ̃ · մանրաքննութ̃ · մանր որոճումն, կմ՝ որոճութ̃ · որոճք մանրաքննին · ճշգութ̃ · ճշտութ̃ ։
Բարակը մանել ։ ‖ տես Մանր մանել ։
Բարակը մանող ։ ‖ Նրբաճշտին · Նրբաքննին · Նրբախնդիր ։ տես և Մանր մանող ։
Բարակութ̃ ։ ‖ Նրբութ̃ · անգայտութ̃ · անօսրութ̃ ։
Բարբառ ։ ‖ տես Ձայն · և Խօսք ։
Բարբարական ։ ‖ տես Տէտէրկին ։
Բարբարոս · [illegible] · եապանի ։ ‖ բարբարոս · խուժադուժ · խուժ · դուժ · խուժ և դուժ · դուժ և խուժ · դուժխուժ ։
Բարդ · [illegible] ։ ‖ բարդ · կրկին · կրկնակ · կրկնեալ · համատակ · բազմակուղի · բազմակուղեան · բազմատակեան · յոգնատակեան · յոգնակուղեան · յոգնակուղի · խառն 'ի խառնոյք ։
Բարդ, կմ՝ բարդած բառ ։ ‖ բառ բարդ, կմ՝ բարդեալ · բառ չօկադիր ։
Բարեգործ ։ ‖ տես Բարեպաշտ ։
Բարեգործութ̃ ։ ‖ տես Բարեպաշտութ̃ ։
Բարեխառն · միջակ · [illegible] · ոչ խիստ տաք, ոչ խիստ [illegible] · կամ ոչ խիստ ցուրտ, և ոչ խիստ թաց, և այլն · [illegible] ։ ‖ բարեխառն · քաղցրախառն · ամոքախառն · քաղախառն · միջասահման ։
Բարեխառն ընել ։ ‖ բարեխառնել · քաղցրախառնել · միջասահման առնել ։
Բարեխառնութ̃ ։ ‖ բարեխառնութ̃ · քաղցրախառնութ̃ · միջասահմանութ̃ ։
Բարեխառնութ̃ չունող ։ ‖ անբարեխառն ։
Բարեխօս · շէֆաաթճի · [illegible] · մինէթճի ։ ‖ բարեխօս · աղօթական · աղօթակից · աղօթկեր · պաշտպան · միջնորդ · խօսնակ · աղերսաբան · ողոքաւոր · ողոքիչ · համոզակեր · համոզիչ խաղաղութ̃ ։ տես և Աղաչող ։
Բարեխօս ըլլալ · շէֆաաթճի օլմագ · [illegible] օլմագ · [illegible] էյլէմէք ։ ‖ բարեխօս լինել · բարեխօս կալ · բարեխօսել · աղօթել · աղօթկերել · միջնորդել · պաշտպանել · սատարել · աղերսել · աղերսաբանել · 'ի բանի լինել ։
Բարեխօս ընել, կմ՝ բարեխօս բռնել զմէկը · [illegible] ։ ‖ բարեխօս արկանել · 'ի բարեխօս ունիլ, կմ՝ բարեխօս ունիլ · ողոքաւոր արկանել · ողոքիչս կոչել · յաղերս ածել · միջնորդել զոք · 'ի բանի առնել զոք ։
Բարեխօս չունող ։ ‖ անբարեխօս · անմիջնորդ · անպաշտպան ։
Բարեխօսութ̃ · շէֆաաթ · [illegible] ։ ‖ բարեխօսութ̃ · աղօթկերութ̃ · համոզակերութ̃ · միջնորդութ̃ · պաշտպանութ̃ · աղերս · աղերսանք · մաղթանք · աղաչանք ։
Բարեկամ · դօստ ։ ‖ բարեկամ · լաւակամ · ծանօթ · ընկեր · սիրելի · մերձաւոր ։
Խիստ մեծ Բարեկամ · [illegible] ։ ‖ սերտ բարեկամ · ջերմ, կմ՝ հարազատ բարեկամ · ջերմեռեակ բարեկամիկ ։ տես և Ներքին՝ ընկեր ։
Բարեկամ ըլլալ ։ ‖ բարեկամ լինիլ · բարեկամանալ ։
Բարեկամութ̃ · դօստլուգ ։ ‖ բարեկամութ̃ · լաւակամութ̃ ։
Բարեկենդանք ։ ‖ տես Բարկենդանք ։
Բարեպաշտ · [illegible] ։ ‖ բարեպաշտ · բարեպաշտօնիկ · բարեպաշտիչ · բարեպաշտօն · աստուածապաշտօն · բարեկրօն · բարեկիր · բարեկեաց · բարեսէր · բարեգնաց · բարեշաւիղ · բարերար · բարեգործ · բարեգործակ · բարի · քաջ · առաքինի · արդար ։
Կամ այսպէս · մաքրակենցաղ · սրբասէր · սրբակրօն · մաքրակրօն · երջանկակրօն · քաջակրօն · քաջընթաց · արդարագնաց · արդարադատեցիկ · արդարագործ · առաքինա-

գործ . առաքինասէր . երկիւղասէր . երկիւ-
ղած . երկեղած . կրօնաւոր . կրօնաղգեաց .
կրօնասէր . պաշտօնասէր . պաշտօնաւոր .
պաշտօնեայ : տես և Աստուածպաշտ :
խիստ Բարեպաշտ : || ամենաբարեպաշտ . ա-
մենաբարեպաշտիկ :
Բարեպաշտ կնիկ : || բարեպաշտուհի :
Բարեպաշտ չեղող : || անբարեպաշտ . աներ-
կիւղած . ամբարիշտ :
Բարեպաշտ չըլլալը : || աներկիւղածութիւն .
անբարեպաշտութիւն . ամպարշտութիւն :
Բարեպաշտները մեծարող : || բարեպաշտա-
մեծար . երկիւղածամեծար :
Բարեպաշտութիւն : || բարեպաշտութիւն . բարե-
պաշտութիւն . բարեսիրութիւն . բարեկրօնութիւն .
բարեկեցութիւն . երկիւղածութիւն . երկեղա-
ծութիւն . կրօնաւորութիւն . կրօնասիրութիւն .
պաշտօնասիրութիւն . պաշտօնաւորութիւն . ա-
ռաքինութիւն . քաջութիւն :
Բարեպաշտութիւն ընել . [illegible] : || բարե-
պաշտել . բարեպաշտել . բարեգործել . բա-
րիս գործել . բարի առնել . առաքինանալ :
Բարերար : || տես Աղեկութիւն ընող :
Բարերարութիւն : || տես Աղեկութիւն . [illegible] :
Բարև . [illegible] : || ողջոյն : տես և Շատ բարև :
Բարև բռնել . [illegible] :
|| ձեռս զձեռամբ մածեալ առ լանջօք՝ կալ
յոտս , կամ ձեռս զձեռամբ եդեալ առ լան-
ջօք՝ կալ առաջի ուրուք :
Բարև ձեզ : || ողջոյն ձեզ . ողջոյն ը ձեզ . ողջ
լերուք . ողջ երուք . ողջ լիջիք . ողջ կացջիք :
Բարև տալ . [illegible] : || ողջոյն տալ . ողջոյն
մատուցանել . ողջոյն ընծայել . ողջունել :
Բարև տալը : || ողջունատուութիւն . ողջունա-
տրութիւն :
Բարև տուող : || ողջունատու . ողջունատուր :
Բարև քեզ : || ողջոյն քեզ . ողջոյն ընդ քեզ .
ողջ լեր . ողջ եր . ողջամբ իցես :
Բարևագիր . [illegible] : || գիր . թուղթ . նամակ . տրակ .
տոմսակ . պիտակ . յետկար . մատեան .
տառս . քարտ . քարտէն . քարտեզ . քար-
տէս . տոմար . տումար . ողջունագիր , կամ
գիր ողջունի :
Բարևել : || տես Բարև տալ :
Բարևտել : || տես Մրափել :
Բարևտուք : || տես Մրափ :
Բարևող : || տես Բարև տուող :
Բարէ . [illegible] : * || տես Գանէ :
Բարի : || տես Աղէկ :
Բարի անուն . [illegible] : || համբաւ .
համբաւ բարի . անուն բարի . համբաւ քա-
ջութեան . քաջահամբաւութիւն . բարեհամբա-
ւութիւն . բարեհռչակութիւն :
Բարի անուն հանել . [illegible] :
|| բարեհամբաւել . բարեհռչակել :
կամ , բարեհամբաւ առնել . բարեհռչակ առ-
նել . բարեհռչակ համբաւել . համբաւ բա-
րի ծաւալել :
Բարի անուն հանել . [illegible] : || ստանալ զանուն բարի . բարե-
համբաւ լինիլ . բարեհռչակ լինիլ . մեծա-
նուն լինիլ . համբաւ ի հայկանիլ անուան
ուրուք :
կամ , բարեհամբաւել . բարեհռչակել . մեծա-
համբաւել : տես և Անունը ելլել :
Բարի բան : || տես Բարիք . [illegible] :
Բարի բան խնդրող , կամ ուզող : || բարեհայց .
արժանահայց . բարեխնդիր . բարեփափաք .
բարետենչակ . բարեբաղձ . բարեբաղձիկ :
Բարի բան հրամայող : || բարեհրաման :
Բարի բաներով էյլէնմիշ եղող : || բարեզբօս ,
կամ բարեզբօս :
Բարի բաներով էյլէնմիշ ըլլալը : || բարեզբօ-
սութիւն , կամ բարեզբօսութիւն :
Բարի գործել : || տես Բարեպաշտութիւն ընել :
Բարի գործք : || գործք բարի . գործք բարու-
թեան . բարեգործութիւն . բարիք :
Բարի գործող : || տես Բարեպաշտ :
Բարի խրխկուն , կամ բարխըկուն : || երեկոյ
խաղաղութեան . խաղաղութիւն երեկորեայ .
ողջոյն երեկորին :
Բարի խրխկուն երթալ : } երեկորել . երթալ
Բարի խրխկուն ընել :
յողջոյն երեկորին . տալ զողջոյն երեկորեայ :
Բարի լուս : || ողջոյն առաւօտու . խաղաղու-
թիւն առաւօտին . առաւօտ բարութեան . բա-
րեբաստութիւն այգուց :
Բարի խապար : || տես Աւետիս :
Բարի խապար բերող , կամ տըւող : || տես
Աւետիս տըւող :
Բարի խրատ տըւող : || բարեխրատ . բարե-
խրատ . բարեծանույց :
Բարի խօսիլ : || խօսիլ զբանս բարութեան .
բարեբանել :
Բարի խօսող : || բարեխօս . բարեբան . բա-
րեասաց . բարէասաց :
Բարի միտք ունեցող , կամ բարի բան մտածող :
|| բարեմիտ . ողջամիտ . ուղղամիտ . արդա-
րամիտ . բարեկիր . բարեխոհ . բարեխորհ .
արդարախորհ . արդարախորհուրդ :
Բարի նախանձ ունեցող : || բարենախանձ . բա-
րեյաչաղ :
Բարի նշան ունեցող : || բարենշան . քաջանշան :
Բարի վարք : || վարք բարեաց . բարեկրօնու-
թիւն . բարեպաշտութիւն :
Բարի վարք ունեցող : || վերբերեալ վարուց բա-
րեաց : տես և Բարեպաշտ :
Բարի օր : || տիւ խաղաղութեան . ողջոյն տուըն-
ջեան :
Բարի օր երթալ : || յայգորել . գնալ յողջոյն
տուընջեան :
Բարի օր երթալու տեղ : || տեղի յայգորելի :
Բարին ընդունող : || բարեընկալ :
Բարին յորդորող : || բարեյորդոր . բարե-
հրաւէր :
Բարին սիրող : || բարեսէր . չարատեաց :
Բարին չսիրող . [illegible] : || անբարեսէր .
բարիատեաց . բարեատեաց . չարասէր :
Բարին չփորձող . [illegible] : ||
|| անբարեփորձ . անփորձ բարեաց . ան-
կիրթ ՚ի բարիս :
Բարիք . [illegible] : || բարիք . բարութիւն . բան
բարութեան :

Բարիք՝ գէփնէ ելոծ : || տես Պտուղ՝ գէփնի :
Բարիք բխօղ : || բարեբուղխ :
Բարիք ժառանգօղ : || բարեժառանգ :
Բարիք ժառանգելը : || բարեժառանգութիւն :
Բարիք ունօղ, կմ կրօղ : || բարեկիր • բարեզգեաց • բարեզգեցիկ • բարեզգեստ :
Բարիք տալը, կմ բաշխելը : || բարետուութիւն • բարետրութիւն • բարեբաշխութիւն :
Բարիք տըւօղ, կմ բաշխօղ : || բարեմատոյց • բարեբաշխ :
Բարիք տըւօղ՝ գէփէն : || տես Պտղաբեր՝ գէփէն :
Բարեաց հաղորդ : || բարեմասն • քաջամասն • բարեմասնեալ :
Բարեաց հաղորդ ըլլալը : || բարեմասնութիւն • քաջամասնութիւն :
Բարեօք լի : || բարելի • բարելից • բարելիր :
Բարի : || տես Կտրուկ՝ գինի • և այլն :
Բարկանալ : || տես Սրդողիլ :
Բարկացած : || տես Սրդողած •
Բարկացնել : || տես Սրդողցնել :
Բարկենդանիք, կմ բարեկենդանիք • չէփնէ • էթ փէտէշէրի : || բարեկենդան • բարեկենդանիք • բարեկենդանութիւն • աւուրք բարեկենդանութեան :
Բարկենդանիք մեծ պահուց : || բուն բարեկենդան :
Բարկընալ • բօբօն ըլլու : || Նրբանալ • անօսրանալ • անգայտանալ :
Կմ, Նրբիլ • անօսրիլ • անգայտիլ :
Բարկըցնել : || Նրբացուցանել • անօսրացուցանել • անգայտացուցանել • բարակացուցանել :
Բարկութիւն : || տես Սրդող :
Բարձ • Եասդըգ : || բարձ • մնարք • գլխադիր :
Բարձ հնարել • աղէկ բօլէլ գոփէլ • || ընտրել զբարձ • որոշել 'ի մէջ բարձի, և բարձի • բարձընտիր լինիլ :
Բարձ հնարօղ • աղէկ բօլէլ գոփօղ : || բարձընտիր :
Բարձ շարելը, կամ բարձերով զարդարելը : || բարձաձգութիւն :
Բարձ շարօղ, կամ բարձերով զարդարօղ : || բարձաձիգ :
Բարձկներ • բօլշիկներ : || բարձկնեար :
Բարձր, կմ բաձր • Եօփսէք : || բարձր • բերձ • վսեմ • վսեմական :
Դիմել • բարձրակայ • բարձրակալ • բարձրական • բարձրաւանդակ • բարձաւանդակ • բարձաւանդ • վերամբարձ • վերմնբարձ • վերմընբարձ • վերըմբերձիկ • վերամբարձեալ :
խիստ Բարձր • խիւփ բօլշըըղծ : || ամենաբարձր • բարձրաբարձր • բարձրաբերձ • բազմաբերձ • վերնաբերձ • համբարձաբերձ • մեծաբերձ • երկնաբերձ • երկնաբարձ • գերամբարձ • գերամբարձեալ • բարձրածայրեալ • ամբարձաձիգ • բարձրաձիգ • բարձրախատր • բարձրադիտակ • վերնադիտակ • ամենավսեմ • գեր 'ի վերոյ • մակազդյն :
Բարձր աթոռ : || բարձրագահ • գերագահ • բարձրանիստ աթոռ • բարձրաշէն գահոյք :
Բարձր աստիճան ելած : || գերաստիճանեալ
Բարձր գետին : || տես Բարձր տեղ :
Բարձր գլուխ, կմ սար, կմ բարձր գլխով • Եօփսէք Բէլէնէ : || բարձրագլուխ • բարձրակատար • բարձրագագաթն • բարձրածայր • բարձրասար • մեծասար • սարաբարձ :
Բարձր ձղեր ունօղ, կամ բարձր ձղերով : || բարձրաստեղն • բարձրոստեան • բարձրավարս • բարձրաձաղկ • ամբարձուղեշ • երկնուղեշ :
Բարձր չէնք : || բարձաւանդ • բարձրաւանդ • բարձաւանդակ • բարձրաւանդակ • ամբարտակ • համբարտակ • շինուած բարձրակառոյց, կմ բարձրահայեաց :
Բարձր ու ամուր : || ամրաբերձ • հաստաբերձ • բարձրամուր :
Բարձր տեղ • բօլշը գէփէն, չէ բօլշը օծը : || բարձունք • դիտակ • դիտանոց • դիտարան • բարձաւանդ • բարձրաւանդ • բարձաւանդակ • բարձրաւանդակ • բարձրադիտակ • բարձրահայեակ • վերնադիտակ : տես և Դար • բօլշը փէղ :
Բարձր տեղէ : || 'ի բարձունս • 'ի բարձանց • 'ի վերուստ • 'ի վախից, կմ 'ի վախէ :
Բարձր տեղէ նայօղ : || բարձրահայեաց • բարձրահայեակ • բարձրադէտ • բարձրադիտակ :
Բարձր տեղէ վար նետել : || տես Դարէն վար գլորել :
Բարձր տեղիկ • օծը : || դարակ • դահակ :
Բարձր տեղուանք : || տես Դար :
Բարձրէն • Եօփսէփէն : || 'ի բարձունս • 'ի բարձանց • 'ի բարձաւուստ • 'ի վերուստ • վերուստ • յերկնուստ • յերկնից • յեթերաց :
Բարձրէն թռչիլ • Եէբէն Եօլէւ : || 'ի վերուստ թռչիլ • վերամբարձ թռանիլ : տես և Վեր թռչիլ :
Բարձրէն թռչօղ : || բարձրաթռիչ • վերաթռիչ • վերնաթռիչ • երկնաթռիչ :
Բարձրընալ • բօլշը ըլլու : || բարձրանալ • վերանալ • ամբառնալ • համբառնալ • մեկանալ • վսեմանալ • սեպանալ • ծայրանալ • ծառանալ :
Կամ այսպէս • բարձր լինիլ • 'ի բարձունս բերիլ • բերձաբերիլ • 'ի բարձունս ձգիլ • վերաթռչել :
խիստ Բարձրընալ : || ամբարձաձիգ լինիլ • գերամբարձ լինիլ • գեր 'ի վերոյ բարձրանալ • գեր 'ի վերոյ լինիլ :
Բարձրըցնել • բօլշը ընէլ • Եօփսէքլէթմէք : || բարձրացուցանել • վերացուցանել • մեկացուցանել • վերաբերել • վերաբեր առնել • վերառոցել • վերածել • ամբառնալ • համբառնալ :
Կմ այսպէս • բարձր առնել • 'ի բարձունս ձգել • տալ վերանալ :
Բարձրըցնել • Ետցնէլ : || վսեմացուցանել • մեծացուցանել • երկցացուցանել • գերապատուել • պատուածախրել : տես և Վեհիլ :
Բարձրըցնօղ : || տես Վեր վերցնօղ :
Բարձրըցօղ • Բարձրըցած : || տես Վեր ելլօղ • Վեր ելած :
Բարձրութիւն • Եօփսէքլիք : || բարձրութիւն • բերձութիւն • վսեմութիւն • գերամբարձութիւն :

Բարով ։ || բարեաւ ․ բարեօք ․ ողջամբ ։
Բարով եկար ․ հօշ կէլտին ․ սէֆայ կէլտին ։ || բարեաւ եկիր ․ ողջ եկիր ․ ողջամբ, կամ ողջու֊թբ եկիր ։
Բարով երթաս, կամ երթաս բարով ․ գնա՛ խէր օլ ․ վա՛ր սաղլըղըլան ։ || ո՛ղջ երթ ․ ողջամբ գնասջիր ․ ո՛ղջ երթիցես ․ ողջամբ երթիցես ․ ողջութբ երթիցես ․ երթ ողջամբ ․ ողջոյն ընդ քեզ ․ որ ընդ քեզ ․ երթ ՚ի խաղաղութեան ․ բարեհաւնելով լիցի Ճանապարհ քո ․ զոտն քո թագցեսջիւր պարապառութե ։
Բարով մնաս, կամ բարով մնայք ։ || տես Կեցիր բարով ։
Բարով մնայ ընել ։ || տես Կեցէք բարով ընել ։
Բարով չըգայ ։ || չարեաւ եկեսցէ ․ չարեօք գայցէ ․ չար լիցի գալուստ նր ․ բարւոյ մի՛ ժամանեսցէ գալուստ նր ։
Բարով չըլլայ ․ սաղլըղըլան օլմայայ ։ || չարեգի֊պեսցի ․ չարօրհնա լիցի ․ կորստեան մատ֊նեսցի ․ կորստական լիցի ։
Բարով տեսանք ։ || ողջամբ տեսի զքեզ, կամ զձեզ ։
Բարութի ։ || տես Աղէկութի ։
Բարուր ։ || տես Խանձարուր ։
Բարտի ․ ղավախ ․ բօղ աղաճը ։ || բարտի ․ հաճնի ։
Բարք ․ խույ ․ Եախլէեւ ։ || բարք ․ բարոյք ․ բոյս բարուց ․ բարք բուսոյ ․ բարք բուսոյ ծնն֊դեան ․ բնութի ․ բարաւորութի ․ ունակութի ։
Բարք գէշ և գարշելի ։ || տես Մոլութի ։
Բարք ընել ․ խըէն խույ ընէլ ։ || ունակացու֊ցանել ։
Բարքը ցըցնօղ ։ || բարացուցական ։
Բաց ․ աչըք ։ || բաց ․ արձակ ․ անփակ ․ ՚ի բաց ․ զո՛ր օրինակ ․
Բաց ցըցնել ։ || ՚ի բաց երևեցուցանել ։
Բաց՝ բէյան ․ պաշքանէ ․ եաքայ ․ աայըն ։ || բաց ․ բացեալ ․ անհամբոյր ։
Բաց ․ աչըղ ։ || տես Մերկ ։
Բաց ․ էչիլէաչէ ։ || տես Յայտնի ․ անուն ․ և ձէյ ։
Բաց՝ ծոցը ։ || տես Համարձակ ․ և Լիրբ ։
Բաց՝ գոյն ։ || պայծառ ․ զուարթ ։
Բաց գլուխ ․ պաշը աչըք ։ || բացագլուխ ․ մեր֊կագլուխ ․ հոլանի գլխով ․ գլխիբաց ։
Բաց կապուտ ։ || խաժ ․ ծովագոյն ․ երկնագոյն ։
Բա՛ց տեղ ․ պօշ փէր ։ || անյարկ տեղի ․ ար֊ձակավայր ․ բացավայր ․ բացատ ․ բաց ․ վայր ․ զո՛ր օրինակ ․
Բաց տեղը պառկիլ ։ || Ննջել ՚ի բացի ։
Բաց տեղը ձգած էր ։ || կայր անկեալ ՚ի բա֊ցի, կամ ՚ի բացէ ։
Բաց տեղը կենալ ։ || ՚ի վայրի կալ ։
Բաց տեղ կենալ ։ || կալ, կամ ագանիլ ՚ի բա֊ցի ․ արձանանալ ՚ի բացէ ․ բնակիլ ՚ի ներ֊քոյ օդոյ ․ ունել կայան զանյարկ տեղիս ․ կալ ՚ի վայրի ․ վայրաբնակիլ ։
Բաց տեղ կեցօղ ։ || բացօթեայ ․ բացօթեագ ․ վայրաբնակ ։
Բաց քաղաք ։ || արձակաքաղաք ․ անպարիսպ քաղաք ․ քաղաք անփակ ։
Բացած ։ || տես Բաց, և Բացուած ։
Բացատական ․ հոլովի անուն է ։ || բացառա֊կան ․ ապաքական ։

Բացասական ․ նէֆի ․ նաֆի ․ մէնֆի ։ || բացա֊սական ․ ապուսական ․ ուրացական ․ Ժխտողական ․ հրաժարական ։
Բացասութի ։ || բացասութի ․ ապուսութի ․ ու֊րացութի ․ Ժխտումն ․ ուրանալ ․ յուրանալ ։
Բացմենեկ ․ բոյդ մը, կմ ծաղիկ մը ։ || գնդա֊ծաղիկ ։
Բացուած ։ || բացեալ ․ բաց ։
չԲացուած ։ || անբաց ։
Բացուած՝ ծաղիկ ։ || փթթեալ ։
Բացուելով զարգարուած՝ ծաղիկ, կմ ծառ ։ || փթթազարդ ․ փթթինազարդ ։
Բացուիլ ․ աչըլմաք ։ || բանիլ ․ բացեալ լինիլ ․ հոլանիլ ․ մերկանալ ․ հոլանալ ։
Բացուիլ ․ ինչէդէօր օլմաք ։ || համարձակիլ ․ վըս֊տահիլ ․ զօրանալ ՚ի գործ ինչ ։
Բացուիլ՝ ծաղիկները ։ || փթթիլ ։
Բացուիլ սիրտը ։ || տես Սիրտը բացուիլ ։
Բացուիլը, կամ բաց կենալը ։ || բացութի ․ հո֊լանութի ։
Բացուօղ ։ || այն՝ որ բացեալ լինի ․ զո՛ր օրինակ ․
Բացուօղ դուռը տեսայ ։ || եւտես զդուռն ; որ բացեալ լինէր ։
չԲացուօղ ։ || անբաց ։
Բացօղ ։ || բացօղ ․ բանալի ․ բացարան ։
Բաւել ։ || տես Օգտել ։
Բաւեցնել ։ || տես Օգտեցնել ։
Բաքոս ․ խօտոյ մը է ․ պուտօս ․ ճէմ ։ || բաքոս ․ ստանդարանմեա ․ որմիզդ ․ որմզդական դիք ։
Բաքոսինը ։ || ստանդարանմետական ․ որմզ֊դական ։

ԲԳ

Բգշալ ․ եըէօրն վըրայ գնալ ։ || յափսիթերս գնալ ․ ընդ գետին սողալ ․ զո՛ր օրինակ ․
Բգշալն եկէն՝ օձը զարկաւ ։ || ընդ գնալ նորա յափսիթերս, եհար զնա օձ ․ կամ ՚ի սողալ նորա ընդ գետին, օձահար եղև ։

ԲԵ

Բեղբախս ։ || տես Պէլպայըս ։
Բեկլիար, կամ բէկլիար ։ || տես Սաղայէլ ։
Բելըողատ ․ պէլըէյաւ, կմ պէլըէղապ ․ եալատ է ։ || տաւրբանոն ։
Բեմ ․ պօփարագէ ․ սէղան ։ || բեմ ․ բեմբ ․ սե֊ղան, կամ սրբ սեղան ։
Բեմի մութաղիխ ։ || բեմական ․ բեմբական ։
Բեմի վրայ ըսած քարոզ, կամ աղօթք ։ || բե֊մասացութի ․ բեմբասացութի ։
Բեմի վրայ քարոզօղ, կամ աղօթօղ ։ || բե֊մասաց ․ բեմբասաց ։
Բեռ ․ եուք ։ || բեռն ։
Բեռ դնել ։ || տես Բեռցնել ։
Բեռը թափած ։ || բեռնաթափ ․ բեռնըն֊կէց ․ անբեռն ։
Բեռան չարքած ։ || տես Խաւ՝ կէնտանի ։
Բեռկիր ․ բէռ կըօղ, կմ կէտչօղ ․ համալ ։ || բեռ֊նակիր ․ բեռնաբարձ ․ չալակաւոր ։
Բեռցած ․ բէռցուցած ։ || բեռնաւոր ․ բեռնա֊ւորեալ ․ բեռնաբարձ ։

Բեռցնել · եիւք դինէլ վրան : || բեռնաւորել · բառնալ ումեք զբեռն · բարձուցանել զբե- բեռն · դնել զբեռն :

Բեռցնել · մէկի մը վրայ ծանրութիւն դնել : || դնել զբեռն ծանր 'ի վ{}րա · դնել զլուծ · լծակից լինել · ընդ լծով ծառայութեան արկանել · հարկ 'ի վ{}րա դնել :

խիստ Բեռցնել : || ծանրաբեռնել :

Բերած : || բերեալ · ածեալ :

Բերան · աղըզ : || բերան · խօսարան · պատառա- կանարան · փառաբանարան :

Կմ՛ այսպէս · խօսելիք · ճաշակելիք · ուտե- լիք · երախ · կերիչ · խածեան · ճաշակա- րան · դուռն հաղագին :

Բերան · անձ խօսօղ : || դէմք · ո՛չ օրինակ · Պետրոսին բերնէն եկաւ ըսաւ աս բանս : || 'ի դիմաց պետրոսի եկեալ ասէ զայս :

Բերան՝ գաղանի : || բերան · գազ :

Բերան՝ թռչնոյ · և այլն : || բերան հաւու · խա- ծիք :

Բերան՝ էրի · դանակի · չախմաքի · և այլն : || բերան · սայր · սուր · ո՛չ օրինակ ·

Թրի բերնով ջարդել : || կոտորել 'ի սայր սուսերի , կմ՛ 'ի սուր սուսերի :

Բերան՝ ջրի · աղբերի · և այլն : || տե՛ս Աղբերի ակ :

Բերան դիմանալ : || 'ի բերան ունել : տե՛ս և Սերտել :

Բերան ըսել · խօսք ըսել : || ասել 'ի բերան · ասել 'ի խուսփ :

Բերան հանել՝ սրելով : || թեկել , կմ՛ թեքել զգործիս :

Բերան ունենալ : || բերանանալ · բերանաւո- րիլ · բերանս արձակել :

Բերան ունօղ : || բերանաւոր :

Բերան չունօղ : || անբերան :

Բերան չունօղ · խօսել չէրցող : || անբերան · ան- բարբառ · անհաղագ : տե՛ս և Մունջ :

Բերան սորվիլ · խօսք սորվիլ : || ուսանիլ 'ի բերան · ուսանիլ 'ի խուսփ :

Բերանը բան դնել : || դնել բան 'ի բերան · թելադիր լինիլ · թելադրել :

Բերանը բան դնելը : || թելադրութիւն :

Բերանը բան դնօղ : || թելադիր · թելա- դրիչ :

Բերանը բանալ : || բանալ զբերանն · բե- րանաբաց լինիլ · բերանաւորիլ : տե՛ս և Խօսիլ :

Բերանը բանալ տալ , կմ՛ բերնի պէս ընել : || բերանաբացուցանել :

Բերանը բանալը , կմ՛ բերանը բաց ըլլալը : || բերանաբացութիւն :

Բերանը բաց : || բերանաբաց · բերանաբա- ցեալ · բերանալայն · ապառաբերան :

Բերանը բաց մնալ : || բերանաբաց կալ · բերանաբաց լինիլ :

Բերանը բռնել , կմ՛ գոցել : || փակել , կմ՛ խնուլ զբերանն :

Բերանը բռնօղ , կմ՛ գոցօղ · Բերանը բռն- նած , կմ՛ գոցած : || բերանակալ · երախա- կալ · բերանակապ :

Բերանը գոցել : || տե՛ս Բերանը բռնել :

Բերանը գոցել՝ ուրիշի · աղըզ ընէլ դուտ : || տե՛ս Պապանձեցնել :

Բերանը գոցել՝ իրենը · աղըզ ըւլուլ : || տե՛ս Պապանձիլ :

Բերանը զօռով քաշելը : || երախաձգութիւն :

Բերանը զօռով քաշօղ : || երախաձիգ :

Բերանը լեցուն : || բերանալի · բերանա- լիր · բերանալից · լիաբերան :

Բերանն 'ի վեր նայիլ · հէյրէան բալալ մըլ ընէլ : || յանկարծիւս կալ · յանկարծիւսս կալ · յան- կարծիւս լինիլ :

Կմ՛, յանթիւս կալ · յանթիւս և յանկածիւս ընկճեալ կալ :

Բերանն 'ի վեր նայեցնել , կմ՛ հէյրէան ընել : || յանկածիւս , կմ՛ յանկածիւսս առնել :

Բերանն 'ի վեր նայօղ , կմ՛ հէյրէան ըլլալով մնալ ընօղ : || անկՃիւ · անկՃիւն · անթիւ · անթիւ · անձնակառոյց , կմ՛ ակնկառոյց 'ի բանիլ :

Բերանը ցաւօղ : || բերանացաւ :

Բերանը փակել՝ ուրիշինը : || տե՛ս Պապանձեցնել :

Բերանը փակել՝ իրենը : || տե՛ս Պապանձիլ :

Բերանը փրփրել՝ ծարուէն : || տե՛ս Խանծա- ծարաւիլ :

Բերանը փրփրօղ : || փրփրաբերան :

Բերնէ բերան : || բերան 'ի բերան · մէջ ·

Բերնէ բերան կը խօսէր : || բերան 'ի բերան խօսէր :

Բերնէն բան առնել , կմ՛ որսալ : || քաղել զբանս 'ի բերանոյ :

Բերնէն բան առնելը , կմ՛ որսալը : || բա- նաքաղութիւն :

Բերնէն բան առնօղ , կմ՛ որսացօղ : || բա- նաքաղ · բանորսակ · բանառու · հմայօղ բերանոյ :

Բերնէն դուրս ելլօղ՝ ղավրչ · յան · և այլն : || հաղագապափիւռ :

Բերնէն թափիլ : || թօթափիլ ընդ բե- րան · անկանիլ 'ի բերանոյ , կամ յուշքէ բան ինչ :

Բերնի դոց , կմ՛ փակ , կմ՛ կապ : || բառ · բե- րանակալ · երախակալ · բերանակապ :

Բերնին մէջը : || կոկորդ :

Բերնի պէս ըլլալ , կմ՛ բացուիլ : || բերանա- նալ :

Բերնի ցաւ : || բերանացաւ :

Բերնին փոսը : || մնուլք բերանոյ :

Բերնովը : || բերանով · բերանացի :

Բերդ · խալէ : || բերդ · դղեակ · ամրոց · ա- մուր · ական · պահակ · մարտկոց :

Բերդեր : || բերդք · բերդեան · բերդորայք ամուրք :

Բերդը բռնօղ : || տե՛ս Բերդակալ :

Բերդի աղայ · դիզդար : || ամրապահ · պա- հակապան · պահակապետ · բերդակալ :

Բերդի աղայութիւն · դիզդարլըգ : || ամրապա- հութիւն · պահակապանութիւն · պահակապե- տութիւն · բերդակալութիւն :

Բերդի դրան : || ամրակողմն :

Բերդի հեռ պատերազմ , կմ՛ բերդէն պա- տերազմիլը · գալէ ճէնկի · հիսար ճէնկի : || բերդամարտութիւն · դղեկամարտութիւն :

Բերդի հետ պատերազմող, կմ՝ բերդէն պատերազմող. գալէ ճէնկճիսի. հիսար ճէնկճիսի : || բերդամարտ. բերդամարտիկ. բերդամաքառ :

Բերդի մէջ պահւող : || ամրախիտ. ապաստանեալ յամրոցի :

Բերդի պահապան. գալէ պէքճիսի. հիսար պէքճիսի : || բերդապահ. ամրապահ. ամրապահեստ. բերդապան. պահակապան. բերդակալ. բերդակալեան. պահակ :

Բերդի պուռճ : || մահարձան :

Բերդին տակը : || ռ̃ ամրոցաւ. առ ոտամբ բերդին. առ ստորոտով գլեկին. յունջ բերդին :

Բերդապրակ. գասապէ անըտը է : || բերդացփոր :

Բերդըցի. բէրտէ բնաքօղ. հիսարլը : || ամրական. ամրաբնակ. ակառեան :

Բերել. կէթիրմէք : || բերել. տաբերել. ածել. ածեցուցանել. փոխել այսր. վարել այսր :

Բերել ու տալ : || առմատուցանել :

Բերել տալ : || տալ ածել. ածեցուցանել :

Բերելը : || բերումն. բերուստ :

Բերելու : || բերելի. ածելի :

Բերենքս 'ի վար : || յորսայս. տապաստ. տախտապար :

Բերենքս 'ի վար ընկած : || յորսայս անկեալ. տապաստ անկեալ. տախտապարեալ. տախտապար :

Բերենքս 'ի վար ընկնիլ, կմ՝ պառկիլ. երէսի վրայ ընկնել. եուզի ասդիւ տիւշմէք : || բերան 'ի վայր անկանիլ. յերեսս անկանիլ. յերեսս կործան անկանիլ. անկանիլ 'ի վ̃ երեսաց խուրոց. տախտապարիլ. յորսայսիլ. յորսայս անկանիլ. յորսայս կալ. գառնիլ :

Բերենքս 'ի վար ձգել, կմ՝ պառկեցնել. երէսի վրայ յգել, եւ մայլ : || բերան 'ի վայր արկանել. յերեսս ընկենուլ. արկանել 'ի վ̃ երեսաց. 'ի տախտապար արկանել, կամ ընկենուլ. տախտապարել. յորսայսել. յորսայս արկանել. յորսայս ընկենուլ. գառացուցանել :

Բերենքս 'ի վեր ընկնիլ, կմ՝ պառկիլ : || տես Կռնըկին վրայ ընկնիլ :

Բերենքս 'ի վեր ձգել, կմ՝ պառկեցնել : || տես Կռնըկին վրայ ձգել :

Բերկրի. գաղաք է : || բերկրի :

Բերուկ. պէրէքէթլի տէվա. էէր, եւ այլն : || բերրի. արգաւանդ. արգեւանդ. արգասաւոր. բեղմնաւոր. ծննդական. արդիւնական. շահեկան : տես և Պտղաբեր :

Բերան. գաղաքի անունն է : || բարսա :

Բերք : || տես Պտուղ :

Բերք չուանող : || տես Անպտուղ :

Բերող : || բերող. ածող. կմ՝ բերելի. ածելի :

Չբերող : || անբերող :

Բ Ղ

Բղէղ. պօք պէօճէյի : || բղէղ. բնդեռն :

Բղըքաած : || ծռմատ. ցաւատ. գիշատ. գզած :

կմ՝, ծռմատեալ. ցաւատեալ. գիշատեալ. բեկեալ :

Բղըքաած տեղուանք : || կեղեքածք :

Բղըքտել. բըլըք բըլըք ընէլ, եւ այլն : || ծռմատել. ցաւատել. պատառատել. քծքծել. քչքչել :

Բղըքտել՝ կէնտանի, մուր, եւ այլն. գըլէլ. տառմալամագ : || ծռմատել. գիշատել. պատառել. պատառատել. գզել. բրդզել. կեղեքել. փետեկտել. երգլծանել. երգլծուցանել. երգլծեցուցանել. գէշ արկանել. գէշագէշ յօշել. գէշ գէշ հատանել :

Բղըքտել՝ մարդուն մուր : || խզխատել. գզել. ցտել. քերել երկաթեօք :

Բղըքտելը. բըլըքլամագ : || ծռմատ. ցաւատ. գիշատ :

կմ՝ այսպէս. ծռմատումն. ցաւատումն. ցաւատութիւն. գիշատումն. երգլծանումն. երգլծումն. պատառումն. փետեկտումն. բրդզումն. կեղեքումն :

Բղըքտող : || գիշատիչ. պատառող. բրդզիչ. կեղեքիչ. փետեկտիչ. երգլծանիչ. կերիչ :

Բղիկ բղիկ ընել : || տես Բղըքտել :

Բ Ճ

Բճճ : || տես Ուռ. պէճ :

Բէյ. կմ՝ Բէհ : * || տես Գրաւ :

Բէչ. վիէննա : * || վիեննայ :

Բ Թ

Բթել. պրմը նշան թալ, եւ դնել : || բթել. բթանշանել :

Բթութ. մարդի գալըպի. մարդի պատալը : || բթամտութիւն. թանձրամտութիւն. բլշակնութիւն. բթութիւն մտաց :

Բ Ժ

Բժիշկ. հէքիմ : || բժիշկ. բուժակ. բժշկիչ. բուժիչ. ախտաբոյժ :

Բժշկի արհեստ. հէքիմի սընաաթ. հէքիմլիք : || արուեստ բժշկութեան. բժշկականութիւն. բժշկութիւն :

Բժշկի գիրք : || բժշկարան :

Բժշկի խանութ : || բժշկարան. բժշկանոց. կրպակ բժշկի :

Բժշկի մեւ թաղիխ : || բժշկական. բուժական :

Բժշկներուն գլուխ, կմ՝ վարպետ բժիշկ. հէքիմ պաշը. փօքփօռ : || բժշկապետ. նախաբժիշկ. ճարտար բժշկաց. ամենաբժիշկ :

Բժշկել : || տես Առողջացնել :

Բժշկուն. բժիշկ ըլլալ, եւ բժշկելը. հէքիմլիք : || բժշկութիւն. բժշկականութիւն. բուժկութիւն :

Բժշկութիւն. բժշկըմլըգ : || տես Առողջութիւն. հիւանդութեան, եւ այլն :

Բժշկող : || տես Առողջացնող :

Բժոռ. բժոռ ալամի. ալըր ադըրըմ. չաքոտեր : || գիճակին, կամ գիջակին. բժակին. բժոռ. բժոռեալ. բժաբեր աչօք. գիճակոյն աչօք. գիջաթոր աչօք :

Բժոռիլ. ալըր մըշ ադըրմալ : || գիճակինիլ. գիջակինիլ. բժակինիլ. բժոռիլ. բժոռ ախտանալ. գիջաթոր ունիլ աչս :

Բժօտութիւն. ցաւ է, որ ամէնէն փոյմայ ջուր կը հոսեցնէ. կնոջ եռաչափմաս. լափաթ ։ || գիճակնութիւն. գիջակնութիւն. բծակնութիւն. բծոտութիւն. գիճաթօրութիւն աչաց. բիծ ։

ԲԻ

Բիբէ. ալէյ պէպէյ ։ || բիբ, կամ բիբք ։

Բիբը ճէրիմէկ կեօզլէ ունող. ալըշ թօփլու ։ || պղտորակն ։

Բիճ. * ֆիճ. մամլէր ։ || պոռնիկորդի. պոռնիկածին. պոռնկածնունդ. շնորդի. անձնամատն աղջկորդի. անհարազատ որդի. զաւակ պոռնկի ։

Բիր. օֆայ. Բօյախայ. ղեբդէնօփէ ։ || բիր. վիրգ. սուռն. ստէպակ. սունակօթ. մահակ. հեծան. բակուղ. բեկուղ. տափան. տափիչ. ջոխ ։ տես և Գաւազան ։

Բրով ծեծած ։ || բրածեծ. բրաղահ. մահակակոծ. հեծանակոծ ։

Բրով ծեծել. օֆայով Բէյէբլեմէք ընել ։ || բրածեծ առնել. մահակակոծ առնել. հեծանակոծ առնել. սպրածեծ առնել ։

Բիրտ ։ || տես Կոպիտ ։

Բիւր. պաշ հազար. օն պին ։ || բիւր. բիւրեակ ։

Բիւր խոցի նշան ունող ։ || բիւրատպի ։

Բիւր հեղ. բէյւր անգամ ։ || բիւրս. բիւր անգամ. բիւրիցս ։

Բիւր հեղ. հազար հեղ. շափ հեղ ։ || տես Շատ անգամ ։

Բիւր ղաթ ։ || բիւրապատիկ ։

Բիւր ղաթէն. օն պին գաթրան ։ || բիւրապատակեան. բիւրապատկեան. բիւրապատկումեան. բիւրակօղմի ։

Բիւր ճուղ ունող ։ || բիւրաստեղն. բիւրաստեան ։

Բիւրապետ. օն պին պաշը. օնպին պաշաղասը ։ || բիւրապետ ։

Բիւրաւոր. օն պինլի. օն պինի օլան ։ || բիւրաւոր. բիւրեակ. բիւրապատիկ ։

Բիւրաւորքներ ։ || բիւրաւորք. բիւրք. բիւրոց ։

Բիւրերորդ. օնպինինճի ։ || բիւրերորդ ։

ԲԼ

Բլբուլ. պիւլպիւլ ։ || սոխակ. բուլպուլեակ ։

Բլէզ. օղլանչըգը ։ || հողագործք ճճի. առղուն երկրակեններակ. տես և Ճիճու որդնակ ։

Բլթակ. անճէք պման. անճախն ճէյն ծարը ։ || բլթակ ։

Բլիթ. փըտուխ հացի, պանրի, և մսոնենց ։ || բլիթ ։

Բլիթ հացի ։ || տես Հացի բլիթ ։

Բլուր. ըէօնօմ. պաղրի ըէօմաւ պէյ բօզէր սա ցամաք գետին ։ || բլուր. սար. դար. գահավանդ տեղւոյ. բարձունք. լեռնակ ։

Կամ այսպէս. գահավանդ. գահէնանդ. դարաւանդ. գարևանդ. սարաւանդ. սարևանդ ։

Բլուրը բնակող ։ || բլրայնի ։

Բլղուր բարձ, կամ տէօշէկ, և այլն ։ || տես Բուրդէ ։

Բլրակ. պղտի բլուր ։ || բլրակ. բլրիկ. գահակ. սարակ. դարակ ։

ԲԽ

Բխած ։ || բղխեալ. հոսեալ. թօրեալ ։

Բխել. ֆիշքըրմագ. սու ֆըշգըրմաք. սու փըսքմաք ։ || բղխել. հոսել. ծորել. թօրել ։

Կամ այսպէս. բղխեցուցանել. հոսեցուցանել. ծորեցուցանել. թօրեցուցանել. յառաջբերել. եղուզանել. եղրեզանել. խաղացուցանել. հանել. զոր օրինակ ։

Քարէն ջուր բխեց ։ || խաղացոյց, կամ եհան ջուր ՚ի վիմէն ։

Բխել. ջուր ելլել ։ || տես Բխիլ ։

Բխերիկ ։ || տես Մխոցք ։

Բխիլ. սու չըգմաք ։ || բղխել. հոսիլ. ծորել. թօրել. խաղալ. յառաջանալ. ելանել. ծագել, կամ ծաղել. զոր օրինակ.

Սել բխեցաւ պէտանէն ։ || խաղացին, կամ ելին յերկրէ վտակք ջուրց ։

Աս բանս ասկէ բխեցաւ ։ || ծագեցաւ առ յայսմանէ ։

Բխիլը, կամ բխելը ։ || բղխումն. ծորումն. հոսումն. թօրումն. ծագումն. ելումն ։

Բխկալ ։ || տես Ձկտալ ։

Բխկացնել ։ || տես Ձգտացնել ։

Բխճախոհ. ճահիլտա հէյշանէն ալըրըզ. շաշան. նէֆսանի. շահվէթլու ։ || բղջախոհ. վավաշ, կամ վաւաշ. շուայտ. շախհաւ. պիղծ, կամ պղծ. զեղխ. անառակ. լկտի. փարթ. կամ փարթամ. հեշտասէր. ճոխակեաց. մարմնամոլ. խաղամոլ. կենամոլ. կնամոլ. խրախճանող. ցոփակեաց. արքեցող. ... զգայասէր. անպատկառ. ... շուայտասէր. ... զգեստաւոր. ... ։

Կամ այսպէս. վավաշոտ, կամ վաւաշոտ. պղծաշոտ, կամ պղծաշոտ. լկտոտ, կամ զօշոտ. ցանկոտ, լկտոտ. շուայտոտ. թմբօտ, կամ թմբօտ. բորբոքիտոտ. բորբոքիտոտն. առաջկիտան ։

Խիստ Բխճախոհ. ծանդրա Բխճախոհ ։ || ճահակաճանել. վաւարոտ. շուայտավաւաշ, կամ շուայտավաւաշ ։

Բխճախոհ ըլլալ. նէֆսանի օլմաք. || բղջախոհանալ. բղջախոհիլ. վավաշել. վաւաշել. կամ վաւաշիլ. վավաշոտիլ, կամ վաւաշոտիլ. պղծշոտիլ. պղծշոտիլ. զօշոտիլ. ցանկոտիլ. լկտոտիլ. շուայտոտիլ. լկտիլ. փարթամիլ. հեշտասէրիլ. շուայտիլ. խաղամոլիլ. խրախճանիլ. կնամոլիլ. զեղխիլ. անառակիլ. լուծանել ՚ի հեշտութիւն. զեղխիլ ՚ի ցանկութիւնս մարմնոյ. խանձիլ զհետ զեխութեան. փարթիլ զգիծանութեան. արկանել զանձն ՚ի խանձերս աղտեղութեանց. վարել զկեանս անառակութեանց մարմնոյ. վնջել զհետ ցնծին. թաւալել ՚ի կապանս մ պղտորութեան.

Խիստ Բխճախոհ ըլլալ ։ || ճահակաճանել. վաւարել. ոստոստել, յանառակ ցանկութիւն. շուայտավաւաշութիւն վարանել. յանդգնութեամբ ստրկաբար հպատականել. պարարտանալ թաւալ խորել ՚ի խոհեմս վավաշոտութեան. ընկղմիլ յախտ պղտորութեան. վարանել զկեանս ճահակաճանութեան. շաղախանձ մոլել յախտ ապականութեան. մաշել զանձն յանառակական ՚ի գարշանս գիջանութեան.

Բխձախոհ ընել . բըձախըհօւն փափանպըրշը ընել : || լագուցանել · զոշատել · զօշատել · պագ_շատել · վաւաշեցուցանել · շռայլեցուցա_նել · և այլն :

Բխձախոհական : || բղջախոհական · վավաշո_տական · շամբշական · ղեղխական · փարա_քական · ախորժակական :

Բխձախոհութիւն . հռանպառ հէշթոն . նէֆսանիէթ . շաղանըլը . պանթարըլը : || բղջախոհութիւն · վա_վաշութիւն · վավաշոտութիւն · վաւաշոտութիւն · վա_ւաշունչ · պակշոտութիւն · պագշոտութիւն · զօշո_տութիւն · զօշոտութիւն · վոնջայութիւն · վոնջութիւն · վոնջիւն · շռայլութիւն · շամբշութիւն · լպրշութիւն · լագութիւն · անառակութիւն · մարմնամոլութիւն · կնամոլութիւն · իգամոլութիւն · իգասիրութիւն · ցանկասիրութիւն · պղծասիրութիւն · աղտեղասի_րութիւն · մարմնասիրութիւն · հեշտախտութիւն · տռփոտութիւն · ցանկութիւն · փափաքութիւն · փարաքումն · թօն :

խիստ մեծ Բխձախոհութիւն : || ձակաձմնութիւն · վարաքութիւն :

Բխձախոհութիւն ընել . բըձախըհօւն փաւլընէրը : || տես Բխձախոհ ըլլալ :

Բխտի, կամ պխտի : || մածոյծ · մածուցած :

Բխտի կապած : || դանդաղամած :

Բխտի կապել : || մածանիլ, կամ մածնուլ :

Բխտի կապել տալ : || մածուցանել · մածել :

Բխտի կապելը : || մածուցած · մածումն :

Բխօղ : || բղխօղ · բղխիչ :

ԲՂ

Բղուկ . խազանօղ : || բղուղ · սափոր · կամի_սակ :

Բղուկը լեցնել : || արկանել 'ի բղուղս · ամանել 'ի սափորս :

ԲՃ

Բճիճ . չիլին ծախեռը : || բճիճ · բջիջ · մեղ_րաբոյն :

Բճիճ չինօղ : || բճճաշէն · բջջակերտ · բջջա_կազմ :

Բճճին տակը : || ունջ բճճի :

ԲՆ

Բնաբան : || բնաբան · բնագիր · սկզբնա_գիր · ձառ :

Բնազննին . էրեսէն մարդը ձանըցօղ : || բնազննին · խարագինայ · պատկերագոյց :

Բնազննութիւն . էրեսէն մարդը ձանչնալը : || բնա_զննութիւն · խարագինայութիւն · պատկերագու_ցութիւն :

Բնակ, կամ Բնակիտ : || պնակիտ · բնակիտ · տախտակ :

Բնակած : || բնակեալ · բնակաւոր :

չԲնակած : || չբնակեալ · անբնակ · անբնա_կաւոր :

Բնական . պաթը . էօղ . ճաղիէ : || բուն · բնի · բնիկ · բնակ · բնական · բնակունակ · բնա_կաւոր · բնաւոր · բնաւորական · բնականիր · բնածին · բարոյածին · բնաբոյս · բնուսա :

կամ այսպէս · համաբնական · համաբուն · համածին · համասեռղծ · համաբոյս · միա_բոյս · միաբուն · միագոյ · միատարր :

կամ, ընդունա · ընդաբոյս · ընտաբոյս · ինք_նաբոյս · ինքնածին · ինքնագոյ · ինքնա_գոյակ · ինքնաբուն :

կամ այսպէս · իսկ · սերտ · անդատելի · ներ_գոյ · ներգոյօղ · ստանիկ · անկակից :

Եւ կամ այսպէս · յատուկ · իսկական · էա_կան · տիրական · սեպհական · սեփական · անդատական :

խիստ Բնական : || բնականագոյն · բնաւորա_գոյն · տիրագոյն · սերտագոյն · իսկագոյն · յատկագոյն · յատկեղ :

կամ այսպէս · ամենաբուն · ամենաբնիկ · ամենասերտ · եւս տիրագոյն · եւս յատկա_գոյն · եւս սերտագոյն · և այլն :

Բնական բաներու վրայ, կամ բնութեան վրայ խօսիլ : || բնախօսել :

Բնական ըլլալ . պաթը օլմագ : || բնական լինիլ · բնանալ · բնականալ · բնաւորիլ · սերտիլ · տարրանալ · ներգոյանալ · յատկանալ · ան_կակցիլ :

Բնական ըլլալը : || բնաւորութիւն · յատկութիւն :

Բնական ընել : || բնական առնել · բնաւորել · սերտել · անկակցել · բնաւորեցուցանել · յատկացուցանել · տարրացուցանել :

Բնական պատկերքը . պաթը ռէսիմը' : || կենդա_նագիր · կենդանագրութիւն · կենդանագրական պատկեր · ձշգրտագործ պատկեր · ձշգրտա_գործ նմանութիւն :

Բնական տեղը : || բնալայր · բնաբնակ :

Բնական տէրը : || բնատէր :

Բնակարան . բնակելու տեղ . օթախ . մէքեան : || բնակարան · բնակետղ · բնակութիւն · կայան · կայեան · կայարան · սաղնջական · սաղան_ջական · բնակ · բոյն · բուն · տուն · վանք · յարկ · նիստ · օթոց · դադար, կամ դադարք · հանգրուան :

Բնակարան ըլլալ . օթագ օլմագ . մէքեան օլմագ : || բնականալ · բնակաւորիլ · տաղաւարիլ · տաձարանալ :

Բնակարան ընել : || բնակարան կազմել · առ_նել տեղի բնակութեան · տաձարացուցանել :

Բնակարան չինօղ : || բնակերտ · բնադիր · վանադարձ · վանակերտ :

Բնակեցնել . օթուրթմագ : || բնակեցուցանել · տալ բնակիլ · բնակաւոր առնել · զետեղել :

Բնակիլ . օթուրմագ : || բնակիլ · բնականալ · ունիլ զբնակութիւն · բունիլ · բունել · բուն դնել · հարկանանալ · նստիլ ուրեք · կալ ուրեք · օթագայիլ · օթագանել · օթագնալ :

Բնակութիւն . պնագնըլը : || բնակութիւն :

Բնակութիւն . բնակելու տեղ : || տես Բնակարան :

Բնակութեան ընկեր : || տես Մէկ տեղ կեցօղ :

չԲնակօղ, կամ չբնակուած : || չբնակեալ · ան_բնակ :

Բնակօղ : || բնակիչ · բնակաւոր · բնակ :

Բնաս . չար օյ մի է : || բնաս :

Բնութ. ճաղիէթ : || բնութիւն · էութիւն · իսկութիւն · ինք_նութիւն · բնակութիւն · բնաւորութիւն · բուն · տարր :

Բնութէ · զօթըլըան · Բաղլինըօլըն ։ || Դ ընէ · 'ի բնուստ · բնդունաստ · բնաբար · բնապէս · բնաւորապէս · բնաւորաբար · բնականա_բար · բնականապէս · ախորժապէս · ախորժա_բար · անգուստ · անզատին ։

Բնութէ զուտա ։ || տե՛ս Ընդհանական ։

Բնութէ 'ի վէր ։ || 'ի բնէ անտի · անզա_մին 'ի բնէ · 'ի սկզբանէ անտի · անզդամն 'ի վերուստ ։

Բնութէ վէր բան ։ || տե՛ս Հրաշական ։

Բ Շ

Բաշտեցնել · գայդուրթմաք ։ || խաղաղացուցանել · պաշարել ։

Բշտիլ ։ || խաղաղացուցանիլ · պաշարիլ ։

Բշտիկ ։ || տե՛ս Բուշտ · Բշտիկ ։

Բ Ո

Բող · գանձակ · օտօռայտ ։ || բող · պտտիկ ։

Բող պահող · օտօռայտ սաթըլյան ։ || բողա_րած · բողաբոյծ · բողանոց ։

Բողի եռալէ ընկնօղ · գանձկլյան ։ || բողա_րած · բողամուտ · բողասեր ։

Բողի վարձք , կամ հախ ։ || կաշառք · շահ_ախուր ։

Բողանոց · եաղնոց · եաղի տան · պատուալյաց ։ || բողանոց · պոռնկանոց · պոռնկոց · հնոց պոռնկոց , կամ հնոց պոռնկութեն ։

Բոժոժ · չինքարո ։ || բոժոժ · զանգ · զանգակ · զանգակակ ։

Բոժոժ ունօղ · չինքարալը ։ || բոժոժա_ւոր · զանգաւոր ։

Բոժոժի ձայն ։ || շաչիւն · շանչիւն · շանչումն · շանշանձայնութիւն · բոժոժաձայնութիւն ։

Բոժոժ · աղբերակին տաւէը · ֆիւկ ։ || բոժոժ · պարկ չերամոյ ։

Բոլըրած , կամ բոլորած ։ || բոլորեալ · բովան_դակեալ · կատարեալ ։

խիստ Բոլըրած ։ || ամենաբոլոր ։

Բոլըրել ։ || բոլորել · բովանդակել · հաւա_քել · կատարել · աւարտել · 'ի գլուխ հա_նել · յանգ հանել · յանգ հասուցանել ։

Բոլըրիլ · չէվրիլմէք ։ || բոլորիլ · շրջանակիլ · ոլորտիլ · ոլորտանալ · պատիլ ։

Բոլըրտիք , կամ բոլորտիք · չէվրէ · ձայրի ։ || բո_լորք · շրջապատ , կամ շրջապատք · շուրջա_նակք · շրջանակք · ոլորտք · եզերք · շրջ_ջան , կամ շրջանք · բոլորակք · պարապատք · պարունակ · ծիրք · շուրթն · ծնօտք · բո_լորակութիւն · բոլորութիւն ։ տե՛ս և Չէվրէ ։

Բոլըրտիքը , կամ բոլորտիքը · Եօրէ · (նախ · և ... ։) || շուրջ · շուրջանակի · 'ի շրջապատ ։ Դի՞ժ · զ · գործիական խնդրով · զոր օրինակ · Անոր բոլըրտիքը կեցեր էին ։ || կային զնո_վաւ ։

Բոլըրտիքը անցնիլ , կամ Բոլըրտիքը շարժիլ ։ || տե՛ս Չորս գին շարժիլ ։

Բոլըրտիքը գնել ։ || տե՛ս Չորս գին դնել ։

Բոլըրտիքը կենալ ։ || տե՛ս Չորս գին կենալ · և այլն ։

Բոլըրցնել · || բոլորել · բոլորեցուցանել · շրջա_բերել · շրջանակել · շրջանակել ։

Բոլոր (անուն ·) գիւթիւն · զիւտտիւնթիւն · փիւտ_ւնու ։ || բոլոր · բովանդակ · ամէն · ամ · բնաւ · բնաւին · համայն · համակ · համա_նակ · համանակ · համօրէն · համօրէն · ընդ_հանուր · բոլորովին · ամբողջ · ամբողջութեամբ ։

Բոլոր , կամ Բոլորը · (դէյ ։) || բովանդակ · համ_ատարած · առ հասարակ · առ հասարակ · բո_լորովին · բոլորովինն · բնաւին · ըստ բոլորին · համօրէն · համօրէն · համակ · համայն · միշտ · միշտ · ողջամբ · ամբողջապէս · բովանդակա_պէս · միանգամ յաւիտեան · միանգամ յանկարծ · 'ի գլուխ · զոր օրինակ ·

Բոլոր ան ուլի օրը ։ || զայն ամէն օրն 'ի գլուխ ։ տե՛ս և Բոլոր · (անուն ։)

Բոլոր աշխարհը ։ || համաշխարհ ։ տե՛ս և Աշ_խարհ ։

Բոլոր աշխարհս ընող , կամ բոլոր աշխարհն ըրած ։ || համաշխարհագործ ։

Բոլոր աշխարհէ ժողված ։ || տե՛ս Աշխարհէ ժողով ։

Բոլոր աշխարհին տիրօղ , կամ հրամայող ։ || տե՛ս Աշխարհին տիրող ։

Բոլորը · (նախդիր ։) || տե՛ս Բոլըրտիքը ։

Բոլորը երել ։ || պարապատել այրել · ող_ջամբ կիզանել · ողջակիզել ։

Բոլորը կապուած ։ || համակ կապուած ։

Բոլորը ջնջել , կամ կորսնցնել ։ || սպառել · վախճանել , կամ վաղճանել · սպառասպառ վատնել ։ տե՛ս և Ջնջելը կորսնցնել ։

Բոլորբոլի · եէր եօրբու ։ || բոլորաբոլի ։

Բոլորութիւն ։ || բոլորութիւն · բովանդակութիւն ։ տե՛ս և Լմնութիւն ։

Բոլորտիքը ։ || տե՛ս Բոլըրտիքը ։

Բոխի , կամ բոզի · խօր մէկ · չուռու · ամեն ֆոխի · || բողխ · բողխի ։

Բոկեր · ...։ || բոկեր ։

Բոհրած · խոնծըրած ։ || խանձեալ · խարշատեալ ։

Բոհրած բան · ... ցորեն , սիսեռ , ... , և այլն ։ || մուրկ՝ սիսեռն , կաղնոյ , ցորե_նոյ · և այլն ։

Բոհրել · գավուրմաք · || բովել · խանծել · մե_կել · խարշատել · փաղաղել · աղանձել ։

Բոհրող · խաւուրմէ ընող ։ || բովիչ · խանծիչ · խարշատիչ · փաղաղիչ · փաղաղական ։

Բողկ · ... ։ || բողկ ։

Բողոք · ... · ... ։ || բողոք · բո_ղոք · բողոքումն · աղաղակ ։

Բողոք վերցնել · ... ։ || բողոք բառնա_նալ · բողոք ունել · բողոք կարդալ · բողոք հարկանել · աղաղակ հարկանել · բողոքել · բողոքել · կարդալ առ ոք ։

Բողոք վերցնելով լալ ։ || գոյժ առնուլ · ողբս դնել · դառնանալ ։

Բողոքել ։ || տե՛ս Բողոք վերցնել ։

Բոմբ , կամ Բումբ · յան , ... ։ || բոմ_բիւն ։

Բոմբ , կամ բումբ · հառ յան՝ ... ։ || բոմբ ։

Բոյլիկ , կամ բոյլիկ · ... ։ || բոյլ · բո_կուան · մերկան · բոյլիկ ։

Բոպիկ գնացող, կմ. քալող : || բոկագնաց :
Բոպիկ ոտք : || բոկոտն :
Բոպիկնալ : || բոկանալ, կմ. բոկանալ զկօշիկս :
Բոպիկութիւն · եալընայագլըգ : || բոկութիւն :
Բոպիկցնել : || բոկացուցանել :
Բոլել : || պաշարել · պատել :
Բոլել, կմ. Բոլոլել : || տես Բոնձրել :
Բոր · ույուզ : || բոր · բորոտութիւն · պիսակ :
Բորէն կերուած : || բորոտակեր · բորոտակերեալ :
Բորակ · պօրագ : || բորակ · բուրակ :
Բորբոսած · գըֆլընմըշ : || բորբոսեալ · Թախծնեալ · մեռեալ · տամկահար :
Բորբոսեցնել, կմ. Բորբոսցնել : || բորբոսեցուցանել · Թախծնեցուցանել · մեռեցուցանել · տամկահարել :
Բորբոսիլ · գըֆլընմագ : || բորբոսիլ · Թախծնիլ · մեռիլ · մեգոտիլ · տամկահարիլ · տամկահար լինիլ :
Բորբոս · գըֆ : || բորբոս · մէգ · երր :
Բորբոք : || բորբոք · բորբոքումն · եռանդն · ջեռումն · ջերումն :
Բորբոքած, կամ բորբոքած : || բորբոքեալ · եռացեալ · եռանդուն · ջերմեռանդն, կմ. ջերմեռանդ :
Բորբոքել, կմ. բորբոքել : || բորբոքել · վառել · եռացուցանել :
Բորբոքել · տըրթել : || տես Դրդել :
Բորբոքիլ, կմ. բորբոքիլ : || բորբոքիլ · վառիլ · եռալ :
Բորբոքիլ մարդոյն : || տես Դրդիլ, և խիստ Սրդողիլ :
Բորենի · գուրդա նման գազան մի է · գըրթըլան : || բորենի :
Բորոտ · ույուզ · ալա՛ պէնէկ : || բորոտ · պիսակ · պիսակոտ : կմ., բորոտեալ · պիսակացեալ :
Բորոտներու տեղ · ույուզխանէսի : || ուրկանոց · օրկանոց :
Բորոտիլ · ույուզ օլմագ : || բորոտիլ · պիսակոտիլ · պիսականալ · մեսիլ :
Բորոտութիւն · ույուզ : || բորոտութիւն · պիսակոտութիւն · պիսակութիւն · բոր :
Բորոտցնել · ույուզ էթմէք : || բորոտեցուցանել :
Բոց · ալէֆ : || բոց · ցոլմունք հրոյ · բաշ հրոյ :
Բոց ելլել, կմ. ցաթկել : || հատանիլ բոցոյ · ցոլանալ :
Բոց հանել · ալէֆ չըգարմագ · ալէֆլէնմէք : || բոց արձակել · բոց հատանել · բոցածաւալ լինիլ · բոցաճաճանչ բորբոքիլ · հրաբորբոք ճառագայթել · հրով արծարծանիլ · բորբոքիլ բոցով · ցոլանալ հրոյ · բոցանալ :
Բոց հանող · ալէֆ հանող : || բոցածաւալ · բոցափիւռ · բոցափայլ · բոցածին · խարուկածին : տես և Բոց ունող :
Բոց չհանող : || անբոցաւոր · անբոցական · անբորբոք · անարծարծ :
Բոց ունող · ալէֆլի : || բոցաւոր · բոցածաւալ · բոցանշոյլ · բոցաճաճանչ :
Բոց չունող : || անբոց :
Բոց փչելը : || բոցաշնչութիւն :
Բոց փչող : || բոցաշունչ :

Բոցէ եղած :
Բոցէ ելած : } բոցեղէն · բոցանիւթ · բոցածաւալ · բոցածին · խարուկածին :
Բոցով երել, կմ. զայ ընել : || կիզանել բոցով · բոցակիզել · բոցակէզ առնել · բոցածախ վառնել, կմ. կորուսանել · բոցակէզ զրաւել · բոցավառ ցնդել · բոցով վառնել · բոցով մաշել · բոցով ծախել · բոցով գատել · ածել զբոցով :
Բոցով երող, կմ. երած, կմ. զայ եղած : || բոցակէզ · բոցավառ · բոցածախ · հրածախ : խարուկածախ :
Բոցով չերուող : || անբոցակէզ · անկէզ · անկիզանող · անհրդեհ :
Բոցով խառն : || բոցախառն · բորբոքախառն :
Բոցու նման :
Բոցու պէս : } բոցանման · բոցանշան · բոցանիշ · բոցատես · բոցատեսակ · բոցատեսիլ · բոցատիպ · բոցագոյն :
Բոցու պէս տերևներ ունող : || բոցատերև :
Բոցու պէս փայլելը : || բոցափայլութիւն · բոցածագումն :
Բոցու պէս փայլող : || բոցափայլ · բոցաճաճանչ · բոցանշոյլ :
Բու · բայղուշ · պայղուշ : || բու · հաւապատիր · հաւապատիր · կաւկամ :
Բուի ձան : || վայիւն · վայումն :
Բուի նման · բայղուշ գիպի : || բուաքատակ :
Բուբլայ բարձ · բըլպուլ բարչ · գուշ թիւյիւնտէն եասդըգ : || բարձ փետրալից, կմ. փետրալի :
Բուբլայ տեօշէկ : || փետրալից անկողին · քնքշալից անկողին :
Բուբու · պուպուշ · պուպուշլէի հաւ · բուպէկ · հիւտհիւտ գուշու : || յոպոպ · ոպոպ :
Բութ : || տես Գութ :
Բութ · գուլ մըդա ունող · հաւդ, չէ պանդը մըդա ունող : || բթամիտ · Թանձրամիտ · Թանձրիմաստ · Թանձրիմաց · Թանձրասիրտ · հեղգասիրտ · ծանծաղամիտ :
Բութ ըլլալ : || տես Գիջնալ :
Բութ ընել : || տես Գիջցնել :
Բութ մատ · պաշ բարմագ : || բոյթ · բութակ :
Բուլք · բաղլամա · օխութ հաւ՝ բօք ապրղէր են : || բազմոտեղք · բոյլք · ալաւունք :
Բուխերիկ : || տես Մխանք :
Բուխտան · բէֆթիրա : || զրպարտութիւն · զրպարտանք · զրաբանութիւն · ստաբանութիւն · ստայօդութիւն · բարուր · բարբանք · բարրութիւն · բաղբաղանք · փուտ զրոյց · պատճառ սուտ :
Բուխտան դնել · բէֆթիրա գօմագ :
Բուխտան ընել · բէֆթիրա էթմէք : } զրպարտել · զրաբանել · ստաբանել · ստայօդել · բարրել · բարուրել · բաղբաղել · շաղաբաղել · յօշոտել :
Կմ. այսպէս · զրպարտութիւն կուտել 'ի վը · բարբանս դնել · բաղբաղայս բարդել · փուտ զրոյց դնել · յանցանս անիրաւս պատճառել · զրպարտանօք կոտել · բարբռով կոծել :
Բուխտան դնող · բէֆթիրա էթէն · բէֆթիրաճը : || զրպարտ · զրպարտիչ · զրաբան · զրաբանիչ · բարրիչ · բաղբաղող · շաղաբաղիչ · բարբական · անտոխաբարբառ :

Բուխտան դրած ։ || զրպարտ · զրպարտեալ · բամբասեալ · զրպարտեալ · բանսարկեալ ։
Բուղդանու երկիր · պօղտան, նշ պաւղտան Վլ֊ լաքեթի ։ || Մոլդովիա ։
Բուժմն, կամ բուժմք ։ || տես Բուժմն ։
Բուն · բոլոր ։ || բոլոր · ամէն · բովանդակ · ամ֊ բողջ · զոր օրինակ ·
Գիշերն 'ի բուն ։ || զգիշերն բոլոր, կամ զբո֊ վանդակ գիշերն ։
Օրն 'ի բուն ։ || զօրն զամենայն, կամ զամենայն ամ֊ բողջ ։
Բուն · զաւեր ։ || տես Բնակարան ։
Բուն · ծառի կոճ · փիւթիւն ։ || բուն · ստեղն · արմատ · կաճառ · ստորին ծառոյ ։
Բունը հաստ՝ ծառ ։ || ստուարաբուն · ստուարաստեղն ։
Բունը մէկ՝ ծառ, նշ բառ, ևս այլն ։ || միա֊ ձեռնի ։
Բուն՝ թռչնոց · բոյնը ։ || բոյն · զաղտարք հա֊ ւուց ։
Բուն՝ գազանի ։ || որջ · յորջ · խշտի · մայրի · մորի · սոյզ · կաղաղ · խորշ · գաղտարք ։
Բուն դնել, կամ Բուն շինել՝ թռչնոց ։ || դնել զբոյն · բունել · բունիլ ։
Բուն շինել, կամ Բունը բնակիլ՝ գազանաց ։ || բունել · բունիլ · որջանալ · գաղտարել 'ի մորիս · բնականալ 'ի խշտիս ։
Բունը մտնող · ինչպէս է գազանը ։ || որջա֊ մուտ ։
Բունը պահըրտցնել ։ || բունեցուցանել · որջացուցանել · որջատուել ։
Բունիկ · նուվանէ ։ || բունիկ ։
Բունկալ · բունը դրած հաւքեր · որ անով հաւերը ածէն ։ || բունկալ ։
Բունոց · խեվաէ ։ || բունարան · բունանոց · կաղապաղոց ։
Բուշա · բէջէն · բաշը բաշը ասերը ։ || խաղա֊ ղաբար · պաղպաջ ։
Բուշա՝ որ Չըր Եըբեւը ջըլլայ ։ || պղպջակ · պղ֊ պջակ ։
Բշտի նման ։ || պղպջապատ · պղպջակաձև · պղպջակաձև · պղպջաձև · պղպջաձև ։
Բուշա՝ կինդարանաց ։ || տես Հալաբուշա ։
Բուշա բուշա ։ || պղպջան պղպջան · պղպջակս պղպջակս ։
Բուշա բուշա ըլլալ, կամ ցաթկելը ։ } պղ֊
Բուշա բուշա ցաթկելով եռալ ։ }
պջակել · պղպջակել, կամ պղպջել · պղպջել ։
Բուշա բուշա եռալը, կամ վեր ընկնելը ։ } պղ
Բուշա բուշա ցաթկելը ։ }
պջիւն · պղպջիւն · պղպջումն ։
Բուշա հանել՝ Ջըրն ։ || պղպջակել · պղպջա֊ կել · պղպջել · պղպջել ։
Բուռ · ափ ։ || բուռն · ափուռ ։
Բուռ բուռ · ափ ափ ։ || բուռն բուռն · կուցս կուցս ։
Բուռ մը · բան մը լափ · մէր ափ ։ || բուռն մի · ափուռ մի · ափ մի ։
կամ, իբրև բուռն մի · ողջափ բռամբ մի ։
Բուռ մը՝ ծաղիկ · ... ։ || փունջ ծաղկանց ։
Բուռը լցօղ, կամ լցած · բան մը ... ։ || լիա֊ բուռն · բուռնալից · բռնալիր ։

Բուս ։ || բոյս · տունկ · բուսեղէն ։
Բուս՝ ցորենի · գարւոյ · և այլն ։ || ոձ · տեսև ծիլ՝ ցորենի · և այլն ։
Բուս բերօղ, կամ բուս բուսցնօղ ։ || բուսա֊ բեր · բուսածին · բուսաբղխակ · ծաղկաբեր ։
Բուսերով զարդարած ։ || բուսազարդ ։
Բուսած ։ || բուսեալ · վերացուցեալ · վերընձիւղեալ ։
Բուսած ու մեծցած ։ || մեծացեալ ։
Բուսիկ · պզտի, նշ հաստուկ բոյս ։ || բուսակ ։
Բուսնիլ · ... ։ || բուսանիլ · տնկանիլ · շառաւիղել · բողբոջել · բողբոջիլ · ընձիւղիլ · պտղիլ · վերբերիլ · 'ի վերբերելիլ · վե րաբուսնիլ · ծագիլ · ծնանիլ · բղխել յերկրէ · փարփրանել · փաղփուկել ։
Բուսնիլ · մէջտեղ ելլել · ... ։ || 'ի մէջ բուսանիլ · 'ի մէջ երևիլ · 'ի վեր երևիլ · բերել բուսանիլ · բուսանիլ բղխել ։
Բուսնիլ բանը ։ || տես Բանը բուսնիլ ։
Բուսնիքը ։ || բուսումն · բողբոջումն · ընձիւղումն · ծագումն · ցցօնումն · ցցումն ։
Բուսնօղ ։ || բուսանօղ · բուսական · նորաբոյս ։
Բուսցնել · ... ։ || բուսուցանել · շառաւիղել · տնկեցուցանել · ընձիւղել · ընձիւղել · վերընձիւղել · բողբոջել · տնկել · 'ի վեր բերել · 'ի վեր երևեցուցանել · ծագել · ծագեցուցանել · բղխեցուցանել · ... · ծնուցանել · ... · ոստերձել · օղերձել · ընդերձել · ... ։
Բուսցնել · ... ։ || տես Ծագել · և Հնարել ։
Բուսցնօղ ։ || բուսուցանող · բուսուցիչ · վերընձիւղիչ · բուսաբեր · նորաբուսական ։
Բուտուռմ, կամ ... ։ || ... · հերձակ ։
Բուրդ՝ ոչխարի · և նմանեաց · ... ։ || բուրդ · գեղմն · գեղմն · ասր ։
Բուրդ՝ փէշէկ · ... · և այլն ։ || ասր ։
Բուրդ՝ բանած ու մաքրած ։ || ասր · գեղմն ։
Բուրդ՝ անասնոց վըրայէն խուզած ։ || ասր, կամ գեղմն կարեալ · կտուր · կամ կտուրք խո֊ շանց ։
Բուրդ՝ մորթ ։ || տես Անասնոց՝ մորթ ։
Բուրդ բանող ։ || ասրագործ · գեղմնագործ · գեղմնագործ ։
Բուրդ բուսցնող ։ || ասրաբոյս · ասրաբու֊ սակ · ասրաբեր · գեղմնաբոյս ։
Բուրդ հագնող · ... ։ || բրդազգեաց · գեղմնազգեաց · բրդազգեստ · գեղմնազգեստ ։
Բուրդ մազ ունող, կամ մազերը բուրդ ։ || աս֊ րագիսակ · ստեղագիսակ ։
Բուրդ ունող վըրան ։ || ասրեայ · ասրաւոր · գեղմնաւոր · գեղմնաբարձ ։
Բրդէ ։ || տես Բրդեղէն ։
Բրդու պէս ։ || ասրաքնական · գեղմնաքնա֊ կան · գեղմնատեսակ ։
Բուրդուբաջուռ ·
Բուրդուբաջուռ կայօղ · } ... ։ ||
հաւաքեալ · 'ի հաւաքեալ ... · հաւա֊

ձեպլի տագնապեալ. 'ի շտապ տագնապի վարեալ. խուճապեալ. 'ի խուճապանս թարթափեալ. տագնապափոյթ :
Կմ. յայպէս. խուճապ. խուճապական. խուճապօղ. հապճեպօղ. երագօղ. երագեղ. արագեղ. շուտափիչ. դանդատագնաց :
Բուրգուբայուձ չեղօղ : || անխուճապ. անհապճեպ. անտագնապ :
Բուրգուբայուձ ըլլալ. խնոփ արփորաւ : || հապճեպել. հապճեպ տալ. հապճեպով գործել. խուճապել. խուճապիլ. շուտափել. շուտափիլ. տագնապիլ. 'ի շտապ տագնապի անկանիլ. պհապճեպի անկանիլ. թարթափիլ 'ի խուճապանս. ծփիլ 'ի խուճապ տագնապի. խուճապ տալ :
Բուրգուբայուձ ըլլալը. խնոփ արփորանք : || հապճեպ. հապճեպումն. խուճապ. խուճապութիւն. խուճապանք. խուճապումն. շտապ տագնապի. խուճապ տագնապի. շուտափումն. շուտափութիւն. տագնապափոյթ երագումն :
Բուրգուբայուձ ըլլալով. խնոփ արփորնօք : || հապճեպով. հապճեպիւ. խուճապաւ. տագնապաւ. շտապաւ. խուճապանօք. խուճապմամբ. շուտափութբ. տագնապափոյթ երագմամբ. 'ի շտապ տագնապի. 'ի խուճապ տագնապի. հապճեպ տագնապաւ. սրավար փութով. շեշտ 'ի յանձին. շեշտակի :
Բուրգուբայուձ ընել. խնոփ արփորընել : || հապճեպել. խուճապել. հինինել. տագնապել. շտապել. հապճեպեցուցանել. խուճապեցուցանել. տագնապեցուցանել. շուտափեցուցանել. շտապեցուցանել. հապճեպով տագնապել. հապճեպիւ վարել. պհապճեպիւ արկանել. շտապ տագնապի 'ի մէջ դնել. 'ի խուճապ տագնապի հոլովել :
Բուրել. հոփ հանել : || բուրել :
Բուրելը : || բուրումն :
Բուրվառ. պուհուրտան : || բուրվառ. բուրճառ. բուրանոց. խնկանոց. խնկարան. ամաստարակոլթ :
Բուրվառը խունկ դնել : || արկանել խունկ 'ի բուրվառն :
Բուք. ... : || բուք. մրրիկ ձեան. հողմախառն ձիւնաբեր :
Բուք հանօղ : || բքաբեր. բքայոյզ. բքայարոյց. բքայորդոր. բքարար :
Բքէն արգելած, կմ խափանած : || բքարգել :
Բքով լիք : || բքալի. բքալիր. բքալից :
Բքով խղդած : || բքախեղդ. բքահեղձ. հեղձեալ 'ի բքոյ :
Բքով խղդել. ... : || բքախեղդ առնել. բքահեղձոյց առնել. բքահար սպանանել. բքախեղդ սպանանել :
Բքով պէրպատ եղած : || բքացեալ. բքակոծ :

Բ Ջ

Բջնի. ... : || բջնի. բրջնի :
Բջնոյ ջուր. ... : || հրաղդան. հուրասատան :

Բ Ռ

Բռանց : || տես Հաշլու հաղ :
Բռընկած. ... : || բորբոքեալ. վառեալ. լուցեալ. ջեռեալ :
Բռընկիլ. ... : || բորբոքիլ. վառիլ. լուցանիլ. 'ի հուր հատանիլ :
Բռընկիլ. ... : || տես Սրտողիլ :
Բռընկցնել. ... : || բորբոքել. լուցանել. վառել. ղամպարել. ղամբարել. յորդել 'ի բոց հրոյ :
Բռընկցնելիք. ... : || աբեթ. լուցկի. լուցկիք. լուցիկ. խծուծ. բուծին :
Բռընկցնելու : || բորբոքելի. վառելի. լուցանելի :
Բռընկցնօղ : || բորբոքիչ. լուցիչ. վառիչ :
Բռնած. ... : || ըմբռնեալ. կալեալ :
Բռնած' ... : || 'ի կիր արկեալ. 'ի կիր առեալ. 'ի գործ ածեալ. 'ի գործ եդեալ. վարեալ :
Բռնած կապած : || կալ և կապ :
Բռնած կապած պահել : || կալ և կապ ունիլ. կալեալ կապեալ պահել :
Բռնած մարդիքը կապօղ : || կալանաւորակապ :
Բռնաւոր. ... : || բռնաւոր. բռնակալ. դատաւոր. դուռող. վարիչ :
Բռնաւորի դէմ կենալ : || ընդվզել. ապստամբել : տես և Ապստամբել :
Բռնաւորի տուն, կմ սարայ : || դիւան :
Բռնաւորութիւն. ... : || բռնաւորութիւն. բռնակալութիւն. դատաւորութիւն. վարչութիւն. դառողութիւն :
Բռնաւորուն ընել : || բռնանալ. բռնաւորել. բռնաւորիլ. բուռն առնել. բուռն լինիլ :
Բռնել. ... : || ըմբռնել. կալնուլ. ունիլ. զբռամբ ածել. զձեռամբ ածել. զձեռօք արկանել. 'ի ձեռս արկանել. 'ի բուռն արկանել. ը բռամբ ունիլ. կալանել. կալանաւորել. հաստ լինիլ : տես և Ձեռք ձգել :
Բռնէ՛. ... : || ըմբռնեա՛. կա՛լ. կա՛ :
Բռնել. ... : || տես Որսալ :
Բռնել. ... : || տես Արգիլել :
Բռնել, որ չընկնի. ... : || ունիլ. նեցուկ հաստատուն լինիլ. սիւն հաստատութեան գոլ. մոյթ ամրութեան լինիլ. դերապատել. պատսպարել. պատսպարանել. պատսպարեցուցանել :
Բռնել. ... : || 'ի կիր արկանել. 'ի գործ ածել. վարել. վարիլ. յարգել. Օր. Ժամուն բռները աղէկ չի բռներ : || զպաշտ եկեղեցւոյ բարուոք ոչ յարգէ :
Ստակը աղէկ չի բռներ : || զարծաթն բարւոք ոչ յարգէ : տես և Բռնեցնել :
Բռնել կապել : || կալանաւորել. կապանաւորել. կալ և կապ առնել. կալ և կապ ունիլ :
Բռնել կապելը : || կալ և կապ. կալանաւորութիւն. կալանք :
Բռնել մնալ. ... : || կալեալ ունիլ. պինդ ունիլ. սեռապինդ ըմբռնել. յամառեալ կալ. յամառ 'ի կարծիս լինիլ.

ոչ զիջանել · ոչ անսալ · ոչ մտղկել : տես և Կամակորութիւն ընել :
Բռնել մնալ · կալէն : ‖ տես Կալչել :
Բռնելը : ‖ ըմբռնումն · ձեռնարկութիւն · շօշափութիւն · շօշափումն :
Բռնելու : ‖ շօշափելի · շօշափական · շօշափողական :
Բռնելու տեղ : ‖ ըմբռնելեաց · ձեռնարկութիւն : տես և Կոթ · ոտք :
Բռնըւած · մուշ · ու այլն : ‖ ըմբռնեալ · կալեալ · կալանաւոր · կալանաւոր · կապանաւոր :
Բռնըւած · յէտք, ոտք, մարմնէր · ու այլն : ‖ տես Կամած :
Բռնըւիլ · Նուևառնմոչ : ‖ ըմբռնիլ · կալանիլ · կալանաւորիլ :
Կամ այլազես · ըմբռնեալ լինիլ · կալեալ լինիլ · կալանաւորեալ լինիլ · ձեռբակալ լինիլ · մատնիլ 'ի ձեռս :
Բռնըւիլ` ոչ նը շուռշխին : ‖ տես Մթնիլ · մթարմաք :
Բռնըւիլ` մահքն : ‖ տես Մահ հանել :
Բռնըւիլ` յէտքը, ոտքը · մարմնէրը : ‖ տես Կամիլ :
Բռնըւօղ · խաքուանակն : ‖ այն, որ ըմբռնեալ լինի · ըմբռնական · ըմբռնեալ :
չԲռնըւօղ : ‖ անըմբռնելի · անտանելի :
Դիպձ. · անշօշափ · անշօշափելի :
Բռնկիլ : ‖ տես Բռընկիլ :
Բռնօղ : ‖ ըմբռնօղ · ունօղ · ունելի :
Բռնօղ · մուշ քռնօղ · խառաւնիզի : ‖ կալանաւորիկաց : տես և Խուզարկու · խօլ :
Բռնօղնեբու գլուխ · սուպաշը : ‖ կալանաւորապետ · դաշճապետ · ոստիկանն · պահապետ :
Բռնօղ` մուշ : ‖ տես Աղաւհ · քռնօղ :
Բռունց · խմբռութ : ‖ բռունց · բուռն :
Բռնցով զարնել, կամ ծեծել · խմբռութ վուրմաք : ‖ բռնցի հարկանել · բռնցահարել · կռփահարել · կոփել · կռուփս հանել · բռնամարտակ ձեռնածել :
Բռնցով զարնելը · ախոլ ծեծել : ‖ բռնամարտ · կռուփ · կռուփք · կոփանք · կռփումն · կռփահարութիւն :

Բ Տ

Բտած · պէօյիւք : ‖ բուռ · բունել · բուծեալ · պարարեալ · պարար · պարարտուն · պարարտ · գիրացեալ :
Բտել · պէօյիւթմէք : ‖ բտել · բուծել · բուծանել · սնուցանել · պարարել · սածել · սնուծել :
Բտելու վարձք : ‖ բտավարձ :
Բտելու տեղ : ‖ բուծարան :

Բ Ր

Բրաւօր · աֆարը · դէրդէօղէսլի · Թօյաթալը : ‖ բրաւոր · մահահաւոր · սուտաւոր · սուտակաւոր · ժեծամաւոր · չերաւոր :
Բրդել : ‖ բրդել · մանրել :
Բրդեղէն · եւէ · եւէ էլէն : ‖ բրդեղէն · բրդեայ · ասրեայ · աստէայ · ասուէի · ասուեգործ · ասրագործ :
Բրդըլմախ : }
Բրդոտ : } բրդոտ · բրդապատեաց · բրդազգեստ · դլ. զինաւոր · գեղզինաքարձ · սոխազխակ · ասրեայ :
Բրդոտ` մուշ : ‖ տես Մազոտ :
Բրդոտ` շուն · Գըլլը պարաք · պարպ ...: ‖ ասրունի :
Բրդոտիլ : ‖ բրդապատեաց լինիլ · ասրաւորիլ · գեղզինաւորիլ · Թաւանալ բրդովք, կամ մորթովք, և կամ հերովք :
Բրդոտութիւն : ‖ գեղզինաւորութիւն · Թաւութիւն մարմնոյ, կամ մորթոյ, և կամ հերաց :
Բրդուճ : ‖ տես Կտոր, և Պատառ :
Բրեխ · խառատայի անունն է : ‖ պարկէխ :
Բրինձ · բիրինչ : ‖ բրինձ · որիզ :
Բրնձէ ապուր : ‖ որիզանթան :
Բրնձէ տօլմայ : ‖ խձողակ որիզոյ :
Բրիչ : ‖ տես Բահ · և Փետատ :
Բրուտ · չէօմլէքճի : ‖ բրուտ · կաւագործ · խեցագործ · խեցեգործ :
Բրուտի չէնքը · չէօմլէքճի իշի : ‖ կաւագործ ենչ· կաւանօթ · գործ բրուտի · բրտեայ :
Բրուտի չարխ : ‖ դուրգն :
Բրուտութիւն · եւէն արհեստ · չէօմլէքճիլիքի : ‖ բրտութիւն · կաւագործութիւն · խեցագործութիւն · խեցեգործութիւն :
Բրտամէզ : ‖ տես Կամակոր :

Բ Ւ

Բքոտ · խօխալը : ‖ բքաւոր : տես և Բուք հանօղ, և Բքով լեր :
Բքոտիլ · եւէն ըլյուն, կէ եւէլ պիլէ ըլյուն : ‖ բքանալ · բքակոծ լինիլ :

Բ Օ

Բօթ · չար խապար · ան խապար · ... : ‖ բօթ · գոյժ · գուժումն · աղէտ, կամ աղէտք · լուր չար · համբաւ չար · չարագուժ համբաւ · չարահամբաւ լուր · ձայն աղէտի :
Բօթ բերել · չար խապար բերել · չար խապար ... : ‖ բօթ բերել · գոյժ տալ · գոյժ արկանել · գոյժ մատուցանել · գուժել · գուժալ · գուժարկել :
Կամ, բօթաբեր լինիլ · գուժաբեր լինիլ · գուժատու լինիլ · գուժարկու լինիլ · գուժաւոր լինիլ · գուժկան լինիլ :
Բօթ բերօղ · ան խապար ... : ‖ բօթաբեր · գուժաբեր · բօթարկու · գուժարկու · գուժատու · գուժաւոր · գուժիչ · գուժկան :
Բօթով լեցուած : ‖ բօթալի · բօթալից · բօթալից · գուժալից · գուժալիր · գուժալի :
Բօթակ, կամ բօշակ · ... : ‖ հարբոց · քաղցր ... · բութակ · կաթիճ · հրահրակիլ :
Բօթակով բանօղ, կամ բանած : ‖ հարբոցական :
Բօթեցնել : ‖ բօթաբերել · գուժաբերել :
Բօհրել : ‖ տես Բոհրել :
Բօմպօս : ‖ տես Պոմպոս :
Բօշայ · ...: ‖ գնչու · գնչուհի · գնչուան :
Բօշայի պէս ունել : ‖ հաս և խաւծ լինիլ · մուրացկել :
Բօշաներ : ‖ գնչուք · գորգայք · կորճայք :

Գ Ր.

Ար. ֆարք չինէլ: || գար:

Գարու: * || տես Գոռա:

Գագաթ. գըլխա ծար. գըլխա թէփէ: || գագաթն:

Գագաթ. ըճտան. փան, և այլն: || տես Գըլուխ. ըճտան:

Գագաթէն կրակ ելլող: || հրաբխաւոր:

Գագաթին ոսկորը: || ծակաւառակ գլխոյ:

Գաղ. տուղըն: || տես Կանգուն. տուղըն:

Գաղ. ոխտան. ֆուղ մէ: || գաղ. ոտող. ակքան. եկքան:

Գաղ. ֆէլէֆէթին: || աղցան. աղցան. ունելիք. բեռնաքարշ:

Գազան. ճանաւար: || գազան:

Գազան բնակած տեղ: || գազանաբուն. գազանանոց. գազանախշտի. որջացեալ, կմ բնակացեալ 'ի գազանաց:

Գազան դարձնել. Փազան ընել: || գազանացուցանել. վարազացուցանել. վարազեցուցանել. գազանօրէն սրտմտեցուցանել. գազանակերպ մոլեցուցանել. զգածել զոք գազանութեամբ. զգեցուցանել ումեք զգազանական բարս. արկանել զանձամբ ուրուք զգազանութիւն:

Գազան ըլլալ: || գազանանալ. վարազանալ. գազանօրէն կատաղիլ. գազանակերպ մոլիլ. զգենուլ զանձամբ զգազանութիւն. զբարս գազանի զանձամբ արկանել. զգածիլ գազանական բարոյիւք:

Գազան ձուկ. ափոյ պալըղը. խափաղոյ պալըղը: || կէտ. կիտոս. վիշապաձուկն. վիթխարաձուկն. ձուկն վիթխարի. կէտ ձուկն. վիշապ ծովու, կմ ծովային. անհեթեթ, կմ անճոռնի լողակ:

Գազան պէսլէմիշ ընող: || գազանասնոյց:

Գազանէն բզքտած, կմ կերած. փաղանի նէրպարչաղած: || գազանաբեկ. գազանաբեկ. գազանադրուա. գազանակեր. գազանակուր. գազանաճարակ. գազանածախ. գազանամեռ. գազանեկուլ. կազանառայա:

Գազանի աղբ: || աղբ. կու. փին:

Գազանի բուն, կմ եաթախ: || տես Բուն գազանի:

Գազանի էգը, կմ տիշին: || մատակ:

Գազանի ըսկրռ, կմ ձագ. ինչպէս առիւծու, առիւծու, գայլու, և այլն: || կորիւն:

Գազանի լէշ: || գազանադէշ. մեռելոտի գազանաց:

Գազանի հետ կռուիլ: || ՚ի գազանս մարտնչիլ. գազանամարտ լինիլ. 'ի գազանամարտ լինիլ:

Գազանի հետ կռուիլը. ճանաւար փէօյնուշի. ճանաւար ճէնկի: || գազանամարտ. գազանամարտութիւն:

Գազանի հետ կռւօղ: || գազանամարտ. գազանամարտիկ:

Գազանի միս, կմ լէշ ատող: || գազանակեր. գազանաշաղախեր:

Գազանի մուլթալլէխ: || գազանային. գազանական. գազանեղէն. գազանուտ:

Գազանի պէս: || գազանաբար. գազանօրէն. գազանակերպ:

Կմ այսպէս. զօրէն գազանի. համագոյն գազանաց. գազանական բարոյիւք. ըստ գազանական բարուց. ըստ օրինակի բնութեն գազանականի:

Գազանի պոչ. ճանաւար փոյրուղու: || ձետ:

Գազանի սիրտ ունող: || գազանասիրտ. գազանամիտ. գազանաբարոյ. գազանաբարոյ: տես և Եղանուղ:

Գազանի սիւրիւս: || գազանադունդ. վոհմակ գազանաց:

Գազաններու աղջև ձգած: || գազանընկէց:

Գազանութիւն. ճանաւարլըգ: || գազանութիւն. բնութիւն գազանի. բոյս բարուց գազանաց. բարք բուսոյ գազանաց. բնոյթ գազանական:

Գաղապէլայ. խաղիլ. ֆաղ'ֆէ: || արբեղայ:

Գաղար. հաւան: || առեալքին. գաղար:

Գաղիկ. ֆաղ'ի անուն: || գազիկ:

Գաթայ. գէթէ: || գաթայ. խորոխաղեր կարկանդակ. խորոխաղից պաղակուար:

Գաթայի փոր, կմ լեցք: || խորխախ:

Գաթլէթմեր: * || տես Ընծու խոտ:

Գալ: || տես Գայլ:

Գալ. նէլմէք: || գալ. եկաւորիլ. այսր բերիլ. այսր փոխիլ. այսր ժամանել:

Գալըք ինի ամ օրհնեց գլխ: || օրհնեաց գլխ ամ յոտին քուս:

Գալ գնալ, կմ գալու գնալ: || Երթ և եկս առնել. երթ և եկ լինիլ. այսր անդր բերիլ. երթևեկել. տատանիլ:

Գալ տարի. նէլէն նէլ: || յամե ևս. 'ի գալուստ ամին. 'ի գալ տարւոյս. յամին երկրորդի. 'ի յաջորդ ամիս:

Գալը. նէլիշ: || գալն. գալուստ. եկ, կմ եկք. եկաւորութիւն:

Գալիք. նէլէճէք: || ապագայ. ապագայք. ապայք. առյապայք. առապայք. ապառնիք. ապառնեայք. հանդերձեալ. հանդերձեալք. գլխիք. գալոցք:

Գալիք. պէլայ: || տես Փորձանք. պէլայ:

Գալու. նէլէճէկ: || գալոց. հանդերձեալ. ապառնի. ապագայ:

Գալու ըլլալ. գալու վէրայ ըլլալ: || 'ի գալ լինիլ. 'ի գալ պատրաստիլ. 'ի գալուստ թեւակոխել. զգալստեանն լինիլ. հանդերձիլ յեկաւորութիւն:

Գալու ձայն: || ոտնաձայն գալստեան:

Գալխաղ: || տես Կամքար:

Գալխոտ: || գայլխոտ. ալքշուշ:

Գահ. նռամէէ ըան: || տես Խուլիճ:

Գաղձ. խոտ մի է: || գաղձն. գեղձ:

Գաղձ ունող. գաղջով ըշաած: || գաղձաւոր. գաղձնաւոր:

Գաղջ. գաղջ ըլլալ. և այլն: || տես Եղկ. Եղկ ըլլալ. և այլն:

Գաղտուկ ։ || տե՛ս ծածուկ ։
Գաղտուկ գողութիւն․ ճէնփոլ գօղուն ։ || գաղտագողիք․ գաղտագողութիւնք ։
Գաղտուկ դուռ ։ || տե՛ս ծածուկ դուռ ։
Գաղտուկ ու ծածուկ ։ || գաղտնածածուկ ։
Գաղտուկութիւն․ կիզլիլիք ։ || տե՛ս ծածուկ ։
Գաճ․ ալչի ։ || գաճ ։
Գաճ շինօղ․ ալչըճը ։ || գաճագործ ։
Գաճէ շինած ։ || գաճեղէն ։
Գաճով ծեփած ։ || գաճիւ ծեփեալ․ գաճիւ բռեալ ։
Գամ․ բայ է ։ || տե՛ս Գալ․ կէլմէք ։
Գամ․ էնփուքը․ մըխ ։ || բեեռ․ սեեռ․ հեղյուս ։
Գամ ունօղ ։ || բեեռաւոր․ սեեռաւոր․ հեղուսաւոր ։
Գամի պէս ։ || բեեռապէս․ սեեռապէս․ բեեռակերպ․ սեեռակերպ․ իբրեւ զբեեռ ։
Գամի սօյերը, կմ՛ սօյերու անուններն ։
Շիշէ էնքսէրի․ * մանփըրփին գամ, տաշէ ծայրէ պէս ատանց գլխու ։ || բեեռ մանրագլուխ ։
Փեօրվայ էնքսէրի․ * վերինին յարմն է, պօյը +ինն մը երկան ։ || բեեռ սայրասուր ։
Տէպ չիվիսի․ * վերինեն +ինն մը մեծ է, կէսը է ծարմով, փէնէրմին գլուխ ունի ։ || բեեռ գըրոճափայլին ։
Օլուք չիվիսի․ * յետոյ վերինին պէս է, ամա պօյը երկու մափ լայնութիւն է ։ || բեեռ դիւրամուխ ։
Գայլէք չիվիսի, կմ՛ սայը էնքսէրի․ * վերինին պէս է, պօյը երէք մափ լայնութիւն է ։ բեեռ մածուցիկ, կմ՛ կանգառիչ ։
Ջաղարայ էնքսէրի․ * պօյը վերինին պէս է․ մարմինը չորս +էօշէլի է ։ || բեեռ կիսաճկոյթ ։
Թահտայ էնքսէրի․ * յետ վերինին պէս է․ պօյը երեք մափ ու կէս, չամ չորս է ։ || բեեռ ուղղէն ։
Լօփճայ էնքսէրի․ * վերինին նման է․ պօյը վեց մափ լայնութիւն է ։ || բեեռ կիսաքիլ ։
Լօփճայ սամահօռ․ * պօյը վեց մափ լայնութիւն է, գլուխը կօր ու մեծ է կէս շրջանակի չափ ։ || բեեռ մեծասար ։
Սամահօռ էնքսէրի․ * երկան է երկու շրջանի չափ, կէ +ինն մը փահայ ե-ել ։ || բեեռ ծղկաւոր ։
Գամով ամրցած ։ || բեեռապինդ․ բեեռապնդիւ․ բեեռակապ․ սեեռակապ ։
Գամով լցուած․ էնփուքլի ։ || բեեռալի․ բեեռալից ։
Գամած․ մըխլը ։ || բեեռեալ․ սեեռեալ․ հեղուսեալ ։
Գամբռ․ մեծ շան անուն ։ || գամբռ․ գամփռ ։
Գամբռել․ հաւլէլ․ հավլամաք ։ || հաչել․ հաջել ։
Գամել․ մըխլամաք ։ || բեեռել․ սեեռել․ հեղուսել․ կարել, կամ բեեռաւ կապել․ բեեռապնդիւ հաստատել․ բեեռակապ առնել ։
Գամելը․ գամամըխը ։ || բեեռումն․ սեեռումն․ սեեռք․ հեղոյսք․ հեղուսումն ։
Գայ ։ * || տե՛ս Մրրիկ ։
Գայլէք չիվիսի ։ * || տե՛ս ՚ի բուն ՚Գամի սօյերը ։
Գայթակղեցնել, կմ՛ գայթաղկեցնել․ ճէնա էպ։էր վէրմէք ։ || գայթակղեցուցանել․ գայթագղեցուցանել․ գայթակղութիւն դնել․ լինիլ գայթակղութիւն, կմ՛ ՚ի գայթակղութիւն ։
Գայթակղիլ, կամ գայթաղկիլ․ ճէնա էսրէքթ ալմաք ։ || գայթակղիլ․ գայթագղիլ․ գայթել․ գթել․ կործանիլ․ յոգի դառնիլ ։
Գայթակղութիւն․ գայթաղկութիւն․ ճէնա էպըէլ ։ || գայթակղութիւն․ գայթագղութիւն․ գայթակղանք․ գայթագղանք․ գայթանք ։
Գայթակղօղ ։ || գայթակղոտ․ գայթոտ․ գթոտ ։
Գայլ, կմ՛ գալ․ գուրտ ։ || գայլ ։
Գայլ չար, կմ՛ զալլամ ։ || գայլ քանասար ։
Գայլէն կերած ։ || գայլակեր․ գայլակուր․ գայլաբեկ․ գայլագեշ ։
Գայլը խղդօղ ։ || գայլախեղդ․ գայլահեղձոյց․ գայլափողոտ ։
Գայլու բնութիւն ունօղ ։ || գայլաբուն․ գայլաբնոյթ․ գայլաբարոյ․ գայլամիտ․ վայրագ զօրէն գայլոյ․ զգեցեալ զանձամբ զբարս գայլենիս․ զգածեալ զանձամբ զգայլոյ բնութիւն․ փոխակերպեալ ՚ի գայլաբուն բնութիւն ։
Գայլու դէմք ունօղ ։ || գայլադէմ․ գայլատեսիլ․ գայլատեսակ․ գայլատիպ․ գայլակերպ ։
Գայլու գունչ ։ || կնճիթ գայլենի․ կնճիթ, կմ՛ ցռուկ գայլոյ ։
Գայլու լակոտ ։ || գայլակորիւն․ կորիւն գայլոյ ։
Գայլու հետ կռւօղ ։ || գայլամարտ․ գայլամարտիկ ։
Գայլու մորթի, կմ՛ քիւրք․ գուրտ փէրիսի ։ || գայլենի․ մաշկ գայլոյ․ մուշտակ գայլենի ։
Գայլու պէս․ գուրտ կիպի ։ || գայլօրէն․ զօրէն գայլոյ․ իբրեւ զգայլ․ գայլակերպ․ գայլաբարս․ գայլահանգոյն․ գայլանման ։
Գայլու պէս ուտել՝ մամռալով ։ || մաղգայլիլ․ գայլօրէն զեղխիլ ։
Գայլ գետ․ գետի անուն ։ || գայլ գետ ։
Գայն ։ * || տե՛ս Ներքին, և Տագր ։
Գայնաթայ ։ * || աներ ։
Գայնանայ ։ * || զոքանչ ։
Գան ։ * || տե՛ս Նրան ։
Գանգուրտուատ ։ * || տե՛ս Մանտրաշրոր ։
Գանգառ․ քաղաքի անուն է ։ || գանգառ ։
Գանելի․ } ետրաճ էթմէքի․ եղրէնմէքի ։ ||
Գանելու․ }
գղրձելի․ գարշելի․ պժգալի․ տաղտկալի․ տաղտակալի․ նողկալի․ նողկտալի ։
Կմ՛ այսպէս․ գարշ․ զազիր․ տաղտուկ․ ձանձրամ․ մախիզ․ աղտապիղծ․ գարշունակ․ խողխում․ խոնջեր․ ուրուճական ։
Կմ՛ այսպէս․ անհաճ․ տհաճ․ անհաճոյ․ տհաճելի․ տարահաճ․ դժուարահաճ․ դժկամակ․ անհամբոյր․ խուժ դուժ․ խուժադուժ․ խուժամուժ․ խուժական․ խուժային ։
Իւսա Գանելու ։ || ամենազզուելի․ ամենապժգալի․ ամենագարշ․ ամենատաղտուկ․ ամենազազիր․ ամենամախիզ․ ամենատաղտալ ։
Կմ՛ այսպէս․ եւս զզուելագոյն․ եւս գարշա_

գոյն ․

գոյն . եւ տարաղեկագոյն . եւ տարաղատագա_
գոյն . եւ զարգացագոյն . եւ չարաչուք . և եւ
ածգալի . եւ քան զեւ նողկալի :

Եւ կմ այսպէս : մեծագործ . յոգնարդարշ .
յոգնամանկելի . բազմատաղղութ . ծանրա_
տաղութ . զաղրատաղութ . տաղտկալա_
գեր . տաղտկադագակեան :

Գանելու ըլլալ : || զզուելի լինել . գարշելի
լինել . գարշանալ . զազրանալ . տաղտկա_
նալ . նողկալ . նողկնուլ . ուրուճանալ :

Գանեցնել . իէրան հէօքիւրէէ . իկրէնտիրմէք . ||
զզուել . զզուեցուցանել . ածգացուցանել .
գարշացուցանել . գարշեցուցանել . տաղտ_
կացուցանել . տաղտապել . տաղտապեցու_
ցանել . նողկացուցանել . նողկացուցա_
նել . գկծեցուցանել :

Կմ այսպէս . 'ի զզուանս արկանել . 'ի գար_
շանս թաւալել . նողկանօք զդաձել . 'ի
խառնուրդ ժայթքմանց գնիրտն վարակել :

Գանեցող . իէրան հէօքիւրէն . իկրէնտիրէն : ||
զզուեցուցիչ . գարշացուցիչ . գարշեցուցիչ .
ածգացուցիչ . տաղտկացուցիչ . տաղ_
տապեցուցիչ . նողկացուցիչ . նողկացու_
ցիչ :

Գանիլ . իէրան էլմէք . իկրէնմէք : || զզուել .
գարշիլ . ածգալ . տաղտկալ . տաղտկանալ .
նողկալ . նողկալ . նողկնուլ . տաղտապել .
գկծիլ . գժկամակիլ . գժկամակել . գժկա_
մակ լինել :

Կմ այսպէս . 'ի զզուանս լինել . գարշանօք
վարակիլ . նողկանօք զգածիլ . 'ի ածգանս
յոլովորիլ . 'ի գարշութեան վարիլ . 'ի խառ_
նուրդ ժայթքմանց արտի բերիլ :

Գանիլը . գանուտ . իէրան : || զզուանք . գար_
շանք . ածգանք . տաղտկանք . նողկանք .
նողկանք . տաղտապանք :

Կամ այսպէս . զզուումն . տաղտապումն .
զզուութիւն . զզուականութիւն . գարշութիւն .
տաղտկութիւն . տաղտապութիւն . տաղտա_
պանութիւն . նողկութիւն . գժկամակութիւն :

Գանձ . խազնայ : || գանձ . գանձք . մթերք ըն_
չից . համբարք արծաթոյ, և ոսկւոյ :

Գանձ՝ մալ բուղակի, կմ մալթահէ : || թանգա_
րան . տուն հանթից :

Գանձ ժողվել : || տես Գանձել :

Գանձ սիրող : || գանձասէր :

Գանձած : || գանձեալ . համբարեալ . մթե_
րեալ . մթերածոյ . ադուցիկ :

Գանձակ : || տես Թուրքեղ :

Գանձանակ : || գանձանակ . արկղ . կորբան :

Գանձանակ հողէ . դարմղարայ : || գանձանակ .
դրամանոց :

Գանձապետ . խազնադար : || գանձապետ .
գանձապան . գանձապահ . գանձաւոր . շա_
հապետ . շահապ :

Գանձատուն . գանձի եէրի . խազնայ : || գան_
ձետղ . գանձարան . գանձատուն . գանձա_
նակ :

Գանձաւոր . խազնալը : || գանձաւոր . գան_
ձունակ :

Գանձել . գանձ ծաղկել . ըստոյ դիդել . հաղնոյ,
եըղմտ : || գանձել . մթերել . ամբարել . համ_
բարել . շտեմարանել . խուզել . կուտել . հա_
ւաքել . ամփոփել . թղթել :

Գանձող : || գանձող . գանձիչ . մթերիչ . համ_
բարիչ . շտեմարանիչ :

Գանկ . փիլոտան տեփը . խաֆայ : || գանկ . գանգ :

Գանկ՝ ատփէրծ իչու , չիո . ն այն : || խաղամ :

Գանկատ . գանիքարանէ . շիքէյէթ . շիքէլայ : ||
գանգատ . գանգատանք . դժգոհանք . դժ_
գոհութիւն :

Գանկատիլ . } շիքէլաէէր էյլէմէք : || գանգատել .
Գանկալիլ . }
գանգատել . դժգոհել . գանգատ ունել
զումեքէ :

Գանկատող . շիքէլաճը : || գանգատող . գան_
գատիչ . տրտունջող :

Գանձաքար . քէրթի անուն : || գանձաքար :

Գանուր : || տես Գանիլը :

Գանջայ . կէնճէ . թաղաքի անուն : || գանձակ աղ_
ուեանից :

Գանջու գետ . քէնտ, չէ քէնէր, չէ կէնէր : ||
գանգէս :

Գանող . իէրան էօքիւն . իկրէնէն : || զզուող .
գարշող . ածգացող . տաղտկացող . նող_
կացող . տաղտկաոէր . տաղտուկ : տես և
'ի բայն Գանիլ :

չԳանող : || անտաղտուկ :

Գառ . գուզու : || գառն . որոջ . բուծ . ամնո_
րու . չիչակ . ամնոս :

Գառ բերող , կմ ծնանող : || գառնածին :

Գառ գլուխ : || առ մի գառն . զոր օրինակ .
Գառ գլուխ մէկ մէկ զօլաթայ տըէին : ||
ետուն առ մի գառն մէն մի գանձական :

Գառ մորթող : || գառնազեն :

Գառ պահող . գուզու պէքնէյէն : || գառնարած_
ման . գառնարոյծ . գառնատած :

Գառան մորթի : || գառնենի :

Գառան մորթի հագնող : || գառնազգեստ :

Գառ : * || տես Զուն :

Գառ չիչէկի : * || տես Վրացի կաճ :

Գառապաշ , կմ գառապաշըլը : * || տես Սեւն_
քուի :

Գառաւանդ . * խառատախ . գատաոի անուն : || կի_
լիկէ , կմ կիլիկիա :

Գառայ : * || տես Սև , և զհետևեալս նորա :

Գառայ . * ջամոտ եէշիլ : || ցամաք :

Գառայ աղաճ : * || տես Թեղի :

Գառայ աւդայ : * || սապր սեւ :

Գառայ գուշ : * || տես Արծիւ :

Գառայ եէմիշ : * || ծռաղ :

Գառայ թիքէն . * ղաթրանտիքէ : || եգինոս .
եգինոս . ագնի ծովային :

Գառայ ջալը : * || դժնիկ :

Գառայ պուհօսբ : * || տես Սոթալքա :

Գառայ պօյայ : * || տես Սեւլեղ :

Գառայ սու . ճան ասլան . փէլի անուն : || մէ_
զոս . մեղոս . մեղաս :

Գառայ քերթէնքէլէ : * || աղաւամնդր . աղ_
լամանդր :

Գառայ քիմըլիւկ : * || առաջին . առաջնոյ :

Գառակապոք . * || տես Ագառաւուկ :

Գառնադմակիկ . գոյոյ գօրողում : || գառնա_
դմակ :

Գառնակերգու. խօսք մի է : || գառնակերգու :
Գառնապանութ, կամ գառնարածութ : * || կուզու_ բէկ. կուզուճի ընգաւար :
Գառնին. փաղաքի անուն : || գառնին :
Գառնուկ. ոչխարի փառ. գառնուկանակ : || գառ_ նուկ. քուզ :
Գառնուկ՝ ձորը : || տե՛ս Հէզ :
Գառաբերկայ եկեղի. * հովէ : || եղբանկէնկըրն :
Գառաբ քէօյլու. * փաղաք է : || քաղկէգան :
Գարաբայլինայ : * || ցրկէլՃ :
Գարի. արփայ : || գարի :
Գարի ձաւզ. արփայ փաշմայ : || գարընեկեց. գարեհացայ. հաստընեկեց. հաստահացայ :
Գարիէ, կամ գարեղէն : || գարեղէն. գա_ րենիւթ. զոր օրինակ.
Գարիէ հաց հէշ կերած չէր : || Հաց գա_ րեղէն չէր նորա քնաւ կերեալ :
Գարիէ ապուր : || գարեթան :
Գարու կապոց, կմ աէմէթ : || որոյ գար_ ւոյ :
Գարու ֆուլձուլթն. արփայ ֆուլլ : || գար_ ընեկեցութն. գարեհացութն. գարեհացայք :
Գարեգետ. ախուրայ. ահուրան. արփայ չայը. գէտի անուն : || ախուրեան :
Գարենոց. արփալըն : || գարենոց. գարեկտ :
Գարեցանէր. արփայ եկին : || գարեցանալեա. վերակացու, կմ հրամանատար գարւոյ :
Գարթալ, կամ գարթալ գուշու : * || տե՛ս Արծիւ :
Գարշ, կմ գարշելի : || տե՛ս Գանելու :
Խիստ Գարշ, կմ խիստ գարշելի : || տե՛ս խիստ Գանելու :
Գարշ ըլլալ : || տե՛ս Գանելու ըլլալ :
Գարշեցնել : || տե՛ս Գանեցնել :
Գարշիլ : || տե՛ս Գանիլ :
Գարշութն : || գարշութն. գարշանք. պղծութն. զազրութն. ապականութն. աղտեղծութն : տե՛ս և Մնասութն. և Գանիլը :
Գարուն, կմ գարունք. իլքեաղ. իլքպահար. պա_ հար այը : || գարուն. գարնանի. գարնայն. առուոյն գարնայնոյ :
Գարուն բերօղ, կմ գարնան բերողը : || գա_ րունաբեր. գարնանաբեր :
Գարունը ցըլըխօղ : || գարնանադառնաւոր :
Գարնան ատեն : || գարնանի. գարնային. գարնանային. զոր օրինակ.
Գարնան ատենը խիստ կըլսէր : || կանթող գէն էր 'ի ամեր գարնանւոյն :
Գարնան ատենը ծաղկները կըբացուին : || յաւուրս գարնայնոյ փթթին ծաղկունք :
Գարնան ատենը ժամ կեցիր : || յաւուրս գարնանայնոյ լինին գեղեցկաշարժք, կմ երկ_ րի տնտեսութիւնք :
Գարնան ատենը այգիչ երկած. ինչպէս է գէօզը : || գարնանադալոյր :
Գարնան ատենը եղած : || գարնանային. գարնային. գարնանի :
Գարնան պէս գեղեցիկ, կամ գարնան պէս զարդարած : || գարնանազարդ :
Գարնանաձնունդք. գարանք ծաղկողը : || գարնանածին :
Գարնանաւոր. գարնան չորած : || գարնանաւոր :

Գաւառական. գիւղէի. քաղաք : || գաւառական. ցուցակ. մանկան. հէծան. բամբասող. ռամկական. ձաղկ. բիկ. չօռ. վերջ. տափկինաց :
Գաւառական ունօղ. փէօնէկէլի : || գաւառականաւոր. ցաղաւոր. մանկանաւոր. ձաղկաւոր. բրաւոր :
Գաւառականի ձևով : || գաւառականաձև :
Գաւառականով ժուռ գալ : || շրջել գաւառակա_ նաւ. շրջել 'ի ցայոյ :
Գաւառականով ծղքած, կմ բաշխած : || գա_ ւառականահերձ :
Գաւաթ. գատէհ. գուբայ : || բաժակ. ձու_ շակ. սկահակ. սկահ. սկիհ. սկի. նաւթոց. տաշտ. գաւաթ. կթղայ. կուռնոյր. կէ_ րան. աղոր գինւոյ :
Կմ այսպէս. ըմպակ. ըմպանակ. ըմպելի. ըմպարան. խառնարան. խառնելիք :
Գաւաթ ծախօղ : || բաժակավաճառ :
Գաւաթ գաւաթի մէջ խմել : || բաժակ զկնի բաժակի ըմպել. ողկուզել բաժակ ընդ բաժակի. ոչ խառնմամբ ըմպելով. մի ըն_ կեր միոյ ըմպել. համարձակել զարբեցութն :
Գաւաթի ձևով զարդ : || սկահաձևաբոր. սկա_ հաձև. սկահաձևիկ. սկաւ :
Գաւաթիկ. պզտի գաւաթ : || սկահակ. տաշ_ տակ. բաժակ փոքր :
Գաւակ. աղպը : || գաւակ :
Գաւազան. նաճախ : || գաւազան. նաճահ. գա_ վազ. աշխարհ. երկիր. ամենայն. կղզիայ. կղզիայ. կղզի. կղզի. կղզի :
Գաւառէ ժողված : || գաւառականայր :
Գաւառի իշխան. նաճախ ագէ. բաղ : || գաւառապետ. նաճախապետ. նահանգապե_ տար. փոխանակ բդեշխի :
Գաւառական : || գաւառական :
Գաւառականք : || գաւառականք. գաւառական :
Գաւառականք. պատի քաղաքա. նաճահապետ : || գա_ ւառական. նահանգապետ :
Գաւաֆանակ : || տե՛ս Քէֆաֆան :

Գ Բ

Գբաղայ : || գաւաղայ. զոր օրինակ.
Գբաղայ մը ասպէսա ալ բերած չէ գէ_ տեր : || և ոչ զմի գաւաղայ 'ի ասպանդարա_ նէ ունի 'ի բերան :

Գ Ե

Գեհ. ուստրնուս ըլլընելուս, կմ աղճնելու. նայ... : || հոտ. հոտոտ. երամակ. վտառ :
Գեղ. քէօյ : || գիւղ. գեօղ. գեւղ. գեղ. չէն. աւան. անապատան. համրապետան. ագարակ :
Գեղ մէջ. խասապաց. քարնեկայ : || գիւղաքա_ ղաք. քաղաքագեօղ. քաղաքագեղ. քաղա_ քագիւղ. աւան. համրոզան. շէն. դաստ_ տակերտ. ձեռակերտ. ձեռնակերտ :
Գեղ ըլլալ. քէօյ օլմագ : || գիւղանալ. գեօղա_ նալ. աւանանալ. ագարականալ :
Գեղեր : || գեօղեան. գիւղորեայք. գիւղո_ րէք. գեօղորէք :
Գեղը կեցող. քէօյ նշտօղ : || գիւղակեաց. գեօղակեաց. շինակեաց :

Կմ այսպէս · գեղազարդանակ · գեօզալարդանակ · շինազարդանակ · աւանդարանակ ։

Եւ կմ այսպէս · գեղազանկիտ · գեօզալանկիտ · շինանկիտ · աւանդանկիտ ։

Գեղեց մեւթաղեխ ։ || ազապաշակայքն · անդասասանական ։

Գեղազարդան · կէօյճէնմահէսի · գարատ ... ։ || գեղազարդան, կամ գեղազարդան · երկնի գեղամայ ։

Գեղացի · ֆէօյլիւ ։ || գիւղական · գեղական · գեօղական · գիւղական · շինական · գեղջուկ · գաւառական · ռամիկ ։

Գեղացի ըլլալ · ֆէօյլիւ օլմաք ։ || գեղական լինել · գեղջկանալ · գաւառականալ · ռամկանալ ։

Գեղացի ընել · Գեղացի դարձնել · ֆէօյլիւ էթմէք ։ || գեղական առնել · գեղջկացուցանել · գաւառականացուցանել · ռամկացուցանել ։

Գեղեցիկ · աղէկ · աղուոր · գեղեցիկ · ... || գեղեցիկ · գեղանի · գեղաւոր · գեղեցկաւոր · երեսաւոր · շնորհալի · կայտառ · պայծառ · վայելուչ · վայելչական ։

Կամ, բարեգեղ · բարետես · բարետեսիլ · բարետեսիկ · բարետեսակ · բարեդիմակ · բարեհամբոյր · բարեշնորհ · բարենշմար · բարեզան · բարեյօդ · բարեկերպ · բարետիպ · բարեդէր · բարեձիր · բարեձև ։

Եւ կմ, գեղատես · գեղատեսիլ · գեղատեսակ · գեղադիմակ · գեղադիմակ · գեղակերպ · գեղազան · գեղազարդ · գեղապաճոյճ · գեղապաճուճ ։

Կմ այսպէս · գեղեցկատես · գեղեցկատեսիլ · գեղեցկատեսակ · գեղեցկադիմակ · գեղեցկադիմակ · գեղեցկակերպ · գեղեցկադէր · գեղեցկազան · գեղեցկազարդ · գեղեցկապաճոյճ · զուարթագին · զուարթածաղիկ ։

Խիստ գեղեցիկ · խիլէ աղէկ · ... || ամենագեղ · ամենագեղեցիկ · ամենավայելուչ · ամենակայտառ ։

Կմ, գեղահրաշ · գեղեցկահրաշ · գեղեցկագոյն · գեղեցկագեղ · գեղեցկապանծ · գեղապանծ · գեղապայծառ · գեղաչքեղ · գեղածիծաղ · գեղապայծառ · գեղապատկառ ։

Կմ, հրաշատեսիլ · հրաշատեսիկ · հրաշատեսակ · հրաշադիմակ · չքնաղ · չքնաղատես · չքնաղատեսիլ · չքնաղատեսիկ · չքնաղատեսակ · չքնաղալից · չքնաղակերպ · չքնաղազարդ · չքեղ · չքեղագոյն · չքեղաճոխ · չքեղաշուք · չքեղապանծ · չքեղակերպ · չքեղազարդ · չքեղակերպ ։

Եւ կմ, ամենագեղ · գեղեցկագեղ · հրաշագեղ · չքնաղագեղ · չքեղագեղ · մեծագեղ · պայծառագեղ · վայելչագեղ · քաղցրագեղ · զարմանագեղ · սքանչելագեղ · բարեշքեղ · քաղցրագեղեցիկ · քաղցրավայելուչ · բարեվայելուչ · վայելչագոյն ։

Գեղեցիկ աչքեր, կմ աչքի աչքեր, կմ աչքը աղուոր · ... || աչագեղ · աչեղ · գեղաչի · գեղեցկադիմակ · գեղեցկահայեաց ։

Գեղեցիկ բերող ։ || գեղեցկաբարուղի ։

Գեղեցիկ գտանող · ... ։ || գեղեցկահարգոյն · աղնուահարգոյն · աղնուաճերմակ · գեղաբանակ · երանգապէս · գունագեղ · երփնագեղ · գունեղանակ · գունեղ · գունեղեայ ։

Գեղեցիկ գրել ։ || գեղագրել ։

Գեղեցիկ գրող · կմ գրած ։ || գեղեցկագիր · գեղեցկագրիծ ։

Գեղեցիկ գիտուն ։ || տես Գիտակ գեղեցիկ ։

Գեղեցիկ երեսով · աղէկի երէս ։ || գեղեցկադէմ · գեղեցկադիմակ · վայելչադիմակ · գիտակդիմայելուչ · երեսաւոր · գունեղ · բարի տեսանելի · կայտառ երեսօք · երեսօք ամենայն · երեսօք գունեղեալ ։ տես և Գեղեցիկ ։

Գեղեցիկ ըլլալ · աղէկի ըլլալ · աղուոր ըլլալ · ... ։ || գեղեցկանալ · չքնաղանալ · վայելչանալ · կայտառանալ · շքեղանալ · կայտառել · գեղեցկանիլ · բարեզանիլ ։

Կմ այսպէս · գեղեցիկ լինել · վայելուչ լինել · գեղաւոր երևիլ · գեղանի գոլ · գեղով փայլել · գեղով պայծառանալ ։

Գեղեցիկ ընել · ... · աղէկի ընել · ... ։ || գեղեցկացուցանել · չքնաղացուցանել · վայելչացուցանել · կայտառացուցանել · պայծառացուցանել · շքեղացուցանել · շքեղազարդել · պայծառազարդել · չքնաղազարդել · գեղաւորել · գեղազարդել · գեղազարդ առնել · գեղապաճոյճ յօրինել · գեղանի երևեցուցանել ։

Գեղեցիկ խուրբճող · ... ։ || գանգրագեղ · գեղագանգուր ։

Գեղեցիկ խօսող ։ || գեղեցկախօս · վայելչախօս · գեղեցկաբան · գեղաբան ։

Գեղեցիկ ծաղիկ ունող, կմ գեղեցիկ ծաղկած ։ || գեղեցկածաղիկ · զուարթածաղիկ · քաղցրածաղիկ · քաղցրածաղիկ · ծաղկապատկառ ։

Գեղեցիկ հասակով · ... ։ || գեղահասակ · գեղեցկահասակ · վայելչահասակ · վայելչադիմակ · գեղեցկադիմակ ։

Գեղեցիկ հայեակ ունող ։ || հայեակագեղ ։

Գեղեցիկ հիւսած ։ || գեղեցկահիւս · վայելչահիւս · բարեհիւս · քաղցրահիւս ։

Գեղեցիկ ձև, կմ տեսք ։ || բարեձևութիւն · բարեգանութիւն ։

Գեղեցիկ ձևով ։ || գեղեցկաձև · վայելչաձև · բարեձև · քաղցրաձև ։

Կմ այսպէս · գեղեցկադիր · վայելչադիր · բարեդիր · քաղցրադիր · բարեյօդ · բարեզան · գեղապաճոյճ · պատկանատեսակ ։

Գեղեցիկ ճաշակայն ունող ։ || նշուլագեղ · նշուլագեղ · նշուլազարդ · նշուլազարդ · ճաճանչագեղ · գեղաճաճանչ ։

Գեղեցիկ ձեռքով · ... ։ || գեղաձեռն · գեղեցկաձեռն · քաղցրաձեռն · սքանչելաձեռն · գեղեցկատեղի · բարետեղի · քաղցրատեղի · յարմարատեղի · շնորհատեղի · շնորհատեղի · բարեշատուկ · շնորհաշատ · քաղցրաշատուկ · տաշտագեղ ։

Գեղեցիկ մազերով ։ || մազագեղ · գեղեցկա_

վարս • չքնաղավարս • չքնաղահեր • վայելչահեր • վայելչագիսակ • հերապանծ • գեղապանգուր :

Գեղեցիկ մաշկով, կամ դարով պատած : || Թեղղամթաղեղ • Թաղանթապատ :

Գեղեցիկ շարք ունող, կամ գեղեցիկ շարած : || գեղեցկաշար • գեղաշար • բարեշար • քաղցրաշար :

Գեղեցիկ շէնք ունող, կամ գեղեցիկ շինած : || գեղեցկաշէն • վայելչաշէն • ազնուաշէն • գեղեցկակերտ • չքնաղակերտ • վայելչակերտ • պատշաճակերտ • գեղեցկայօրէն :

Գեղեցիկ աչք ունող : || գեղեցկակն :

Գեղեցիկ պատմող, կամ պատմած : || գեղեցկապատում • չքնաղավէպ :

Գեղեցիկ պար : || գեղապարութիւն :

Գեղեցիկ պար բռնել : || գեղապարել :

Գեղեցիկ պար բռնող : || գեղապար :

Գեղեցիկ պտուղ ունող : || գեղապտուղ • գեղեցկապտուղ • վայելչապտուղ • քաղցրապտուղ • բարեպտուղ :

Գեղեցիկ փռած : || գեղեցկատարած • վայելչատարած :

Գեղեցիկ տերեւով : || գեղեցկատերեւ • վայելչատերեւ • գեղասաղարթ • վայելչասաղարթ :

Գեղեցիկ փայլող • Գեղեցիկ գունով լուսող : || գեղափայլ • գեղեցկափայլ • գեղագեղափայլ • երփնափայլ • վայելչափայլ • վայելչավառ :

Գեղեցկացնել : || տես Գեղեցիկ ընել :

Գեղեցկութիւն • աղէկուկ ըլլալը • կոկիկութիւն : || գեղ • գեղեցկութիւն • գեղաւորութիւն • գեղազանութիւն • չքնաղութիւն • վայելչութիւն • բարեչքեղութիւն • բարեկերպութիւն • բարեվայելչութիւն • վայելչագեղութիւն • վայելչակազմութիւն • վայելչանք • գեղաւոր տեսիլ • երեսաւոր տեսակ • պայծառ երեւոյթ :

Գետ • չայ • ըրմակ : || գետ • հեղեղատ :

Գետը ընկած, կամ ձգած : || գետամխէժ • գետընկէց :

Գետը ընկնիլ : || գետամխէժ լինիլ • գետընկէց լինիլ • մխէժանիլ 'ի գետ • ընկեցիկ 'ի գետն լինիլ :

Գետը խղդըւած, կամ գետի կերակուր եղած : || գետահեղձ • գետահեղձիկ • գետահեղձոյց • գետամբուղձ • գետամղձուկ • գետակուր • գետակլլ • գետամոյն • գետասպառ • գետածախ • գետաքրքուր :

Գետը խղդըւիլ : || գետահեղձ, կամ գետահեղձոյց լինիլ • գետակուր, կամ գետամոյն գոլ • գետակուր լինիլ • գետակուր կորնչիլ • գետակուր ծախիլ • գետամխէժ հեղձանիլ • գետահեղձիկ մահու զկեանս իւր սպառել • չարամահ լինիլ 'ի ջուր գետոյ • սատակամահ զրաւիլ 'ի գետաքաղու յորձանաց :

Գետը ծնած, կամ հասուն եղած : || գետածին • գետաբեր • գետաբոյս • գետամոյն :

Գետը ձգած : || տես Գետը ընկած :

Գետը ձգել : || արկանել 'ի գետ • մխէժել 'ի գետ • ընկենուլ 'ի ջուր գետոյ • գետամխէժ առնել • ընկեցիկ 'ի գետն առնել :

Գետը ճղքող : || գետահերձ :

Գետը յետ դարձնող : || գետադարձ :

Գետի առու, կամ ճուղ : || խաղ գետոյ • ջրադարձ, կամ ջրադարձք գետոյ • առուք գետոյ :

Գետի արծիւ • չայ [illegible] : || գետարծուի :

Գետի հետ խառնուած : || գետախառն :

Գետի պէս • չայ կիպի : || գետօրէն • գետօրինակ • իբրեւ զգետ • ըստ նմանութեան գետոյ :

Գետի մէջ բնող : || գետաբնակ :

Գետի մէջ վազցնել : || գետանցել :

Գետի քենար : || եզր գետոյ • ափն գետոյ • գետափն • գետեզր :

Գետով պատած : || գետապատ :

Գետառատ • Գետը պատած : || գետառատ • գետառուայ :

Գետին • Եէր : || գետին • երկիր • գետնեայ • հող :

Գէտն, յատակ • տակ • ունչ • ամեն • ծածուկ • գոր օրինակ •

Գետինը ծակելով եր բանած : || յատակն, կամ տակն եր ծակապատ յօրինեալ :

Գետինը սերբերքը ընելով տանել : || ընդ ուղղ ածել :

Գետինը պիտակելթիւն ըլլալով ըրալ : || գտակ նորա սպառուողութ պղծաշաղախ առաքածներոց :

Գետինը քնկառ : || անկեալ 'ի տակն :

Գետինը • (աշխարհական •) || գետինն երկիրն :

Գետինը • (հայրերէն •) Եէրի : || զգետին • զերկիր :

Գետինը • (Ներգոյական •) Եէրտէ : || 'ի գետնի • յերկրի :

Գետինը • (Իէր Պէ •) Եէրէ : || 'ի խոնարհ • 'ի սատր • 'ի վայր • 'ի կոր • գոր օրինակ :

Գետինը նայել : || հայել 'ի խոնարհ, կամ 'ի սատր :

Գետինը ծռիլ : || խոնարհել 'ի վայր, կամ 'ի կոր կորանալ :

Գետինը անցած : || երկրասոյզ • սատրասոյզ :

Գետինը անցնիլ • Գետինը ծռնել • Եէր անցմել : || երկրասոյզ լինիլ • անդնդասոյզ լինիլ • խորասոյզ լինիլ • խորասուզիլ :

Գետինը բանել • Գետինը • փորել • եւ այլն : || գործել զերկիր • մշակել զերկիր • մշակագործել • երկրագործել • սատարել • վարել, կամ հերկել զերկիր : տես Հերկել :

Գետինը գերցնող : || երկրապարար :

Գետինը գրկել : || փարիլ զերկրաւ • զերկրաւ գալ • գետնամած լինիլ :

Գետինը գրկող : || երկրամած • երկրապարփակ :

Գետինը երերցնող : || երկրաշարժ • երկրասասան • երկրասասան :

Գետինը զարնել, կամ յառաջ ընել : || զարկանել զգետնի • զերկրաւ զարկուցանել • զգետնի զարկուցանել • զգետնել • հողել :

Գետինը ընկած : || անկեալ յերկիր, կամ 'ի սատր • երկրամած • ընկեցիկ • հողեալ :

Գետինը ընկնիլ : || անկանիլ յերկիր, կամ 'ի գետին • զերկրաւ գալ • հողանալ • կոր

ծանիլ · տապալիլ · տապալ յերկիր կործանիլ : տե՛ս և Վար ընկնիլ :

Գետինը թապլըտկեցնել · Գէօրէ Վէ Գէօրէ-նէջնէլ : || ընդ երկիր թաւալեցուցանել · տողեցուցանել զերկրաւ · երկրաթաւալ առնել · գլաթաւալ առնել · գլթաւալ արկանել · գլաթաւալ կացուցանել · կայտառացուցանել զերկրաւ :

Գետինը, կմ՛ գետնի վրայ թապլըտկիլ : || ընդ երկիր թաւալիլ · տողիլ, կմ՛ տողալ ը՟ երկիր · երկրաթաւալ լինիլ · գետնաթաւալ գոլ · թաւագլոր խաղալ · թաւալագլոր տատանիլ · կայտառալ զերկրաւ · կայտառիլ յերեսս երկրի :

Գետինը՝ կմ՛ գետնի վրայ թապլըտկօղ : || երկրաթաւալ · գետնաթաւալ · հողաթաւալ · թաւագլոր · թաւալագլոր · գլաթաւալ · գլթաւալ :

Գետինը ծածկօղ, կմ՛ գետնի ծածկոց : || գետնածածկոյթ · գետնածածուկ :

Գետինը կպած, կամ փակած : || գետնամած · երկրամած · երկրակպիճ · երկրամերձ :

Գետինը կպչիլ, կմ՛ փակչիլ : || գետնամած լինիլ · երկրակպիճ լինիլ · երկրամերձ գոլ · մածանիլ յերկիր · կպճիլ զերկրաւ · գետնամածիլ · կցնիլ :

Գետինը ձգել : || յերկիր արկանել · 'ի տոր արկանել · տապալ յերկիր արկանել · 'ի կոր կործանել · կործան յերկիր ձգել · տապալեցուցանել · տապալել : տե՛ս և Վար ձգել · աշաղայ, և այլն ·

Գետինը՝ կմ՛ գետնի տակ մտնօղ : || գետնամուտ :

Գետինը նայիլ : || տե՛ս Վար նայիլ · Գէօրէնէ նայէլ :

Գետինը նայօղ : || տե՛ս Վար նայօղ · Գէօրէնէ նայօղ :

Գետինը պառկեցնել : || ընկողմանեցուցանել յերկիր · զերկրաւ կողմնեցուցանել · դառացուցանել : տե՛ս և Ջերդեպիլ ձգել :

Գետինը պառկիլ : || ընկողմանիլ յերկիր · դառանալ · դառնիլ : տե՛ս և Ջերդեպիլ ընկնիլ :

Գետինը սիրօղ · Եէրէր սէրօղ · Եէրէս բանէրան ճոյին : || երկրասէր · երկրանախանձ · գետնանախանձ · ստորանախանձ · ստորախանձ · երկրակենսուկ : տե՛ս և Աշխարհասէր :

Գետինը փորելով բան մը պահել : || խորել :

Գետինը փորօղ : || գետնափոր :

Գետինը փռած : || գետնափռիւ · գետնատարած · երկրափռիւ · երկրատարած :

Գետինը փռել : || սփռել, կմ՛ տարածանել զերկրաւ · տարած արկանել զերկրաւ :

Գետինը զերդեպիլ փռել : || տե՛ս Ջերդեպիլ ձգել :

Գետինը զերդեպիլ փռւիլ, կմ՛ ընկնիլ : || տե՛ս Ջերդեպիլ ընկնիլ :

Գետինը քաշքշել : || տե՛ս Գետնէ քաշքշելով տանիլ :

Գետինը քսւիլ, կմ՛ գետնէ քսելով երթալ : || մերձիլ ը՟ երկիր · երկրամերձ լինիլ · առ երկրաւ քերել · սողալ, կմ՛ սողիլ ը՟ գետին :

Գետինն 'ի վար : || տե՛ս Գետինը · Եէրէ Դէյ :

Գետնէ : || 'ի գետնոյ · 'ի գետնէ · յերկրէ · 'ի ստորէ · 'ի ստորուստ · 'ի խոնարհուստ · 'ի ներքուստ :

Գետնէ բխած, կմ՛ բխօղ : || գետնաբուղխ · երկրաբուղխ · յատակաբուղխ :

Գետնէ բուսած : || տե՛ս Հողէ ծնած :

Գետնէ եղածները, կամ բուսածները : || երկրէք :

Գետնէ քաշքշելով տանիլ, կմ՛ սիւրիւքլէմիշ ընել : || գետնաքարշ տանիլ · գետնաքարշ ածել · երկրաքարշ բերել · երկրաքարշ ածել · ը՟ երկիր քարշել · ը՟ երկիր բերել · ը՟ երկիր ածել · ը՟ երկիր ձգել · ը՟ ունջ տանիլ · ը՟ ունջ ածել · ստորնաքարշ բերել · ստորնաքարշ ածել · ստորաքարշ ձգել · վայրաքարշ առնել · ը՟ քարշ տանիլ · ը՟ քարշ ածել :

Գետնէ քաշքշւելով տարւիլ, կմ՛ սիւրիւքլէնմիշ ըլլալ : || գետնաքարշ լինիլ · գետնաքարշ ածիլ · երկրաքարշ լինիլ · երկրաքարշ բերիլ · ստորնաքարշ լինիլ · վայրաքարշ լինիլ · ձգիլ ը՟ երկիր · ը՟ երկիր բերիլ · ընդ երկիր 'ի քարշ ածիլ · ը՟ ունջ տարեալ լինիլ · ը՟ ունջ բերեալ լինիլ · ստորնաքարշ տարեալ լինիլ · վայրաքարշ բերեալ լինիլ · ը՟ քարշ ածիլ · գետնաքարշիլ · երկրաքարշիլ · ը՟ վայրաքարշիլ :

Գետնէ քաշքշւօղ · Եէրէ սիւրիւքլէնէն : || գետնաքարշ · երկրաքարշ · ընջաքարշ · ստորաքարշ · ստորնաքարշ · ը՟ վայրաքարշ · ընդ ունջ տարեալ :

Գետնէ քաշկռտիլը, կամ սիւրիւքլէնմիշ ըլլալը : || գետնաքարշութիւն · երկրաքարշութիւն · վայրաքարշութիւն :

Գետնի խնծոր · Եէր Էլմա : || տե՛ս Խրլիցուկ :

Գետնի կախարդ · Եէր Գուշու · Եէր պիւյիւճիւսիւ : || գետնակոչ · գետնաձայն · գետնահմայ · երկրահմայ :

Գետնի հաւասար : || հարթայատակ · հարթատակ · հիմնայատակ :

Գետնի հաւասար ընել · Եէրէ պարապար էթմէք : || հարթայատակ առնել · հարթայատակ կացուցանել · հարթայատակ գործել · հիմնայատակ առնել · յատակել · հարթել :

Գետնի մաղաղայ, կմ՛ տուն : || գետնատուն · ներքնատուն · սոր · վիրապ · նկուղ :

Գետնի մաղարայ · Գէօրէնէ մէջ խուղուխ : || սոր · վիրապ · նկուղ · խոռոչ · խոռոչք · խոռոչակք :

Գետնի մուկ : || տե՛ս Խլուրդ :

Գետնի ներքև, կմ՛ գետնի տակ · Եէր ալթը · Եէր տիպի : || ստորք երկրի · ներքոյք երկրի · առստորեք · յատակատակ · սանդարամետք :

Գետնի ներքևը · Եէր ալթընտա : || ը՟ գետնիւ · ընդ երկրաւ · առ 'ի ներքոյ երկրի · 'ի ստորս երկրի :

Գետնի ներքևինը · Եէրին տիպինտէքի : || ստորերկրեայ · սանդարամետական :

Գետնի սատանայ · Եէր շէյթանը : || գետնակոչ · գետնաձայն :

Գետնի վրայ. Եէր եիւզիւնտէ ։ ‖ 'ի վերայ երկրի. յերեսս երկրի. զերկրաւ ։

Գետնի վրայ պառկիլ առանց դօշէկի ։ ‖ տես Չոր գետնի վրայ պառկիլ ։

Գետնի վրայ սողացող ։ ‖ գետնասող. գետնասող. երկրասողաց. սողասկածնաց. երկրաքարշ. ընդվայրաքարշ ։

Գետնի վրայ քալող, կամ կոխող ։ ‖ գետնագնաց. երկրագնաց. գետնակոխ. երկրակոխ ։

Գետնի տակ ։ ‖ տես Գետնի ներքև ։

Գետնի տակինը ։ ‖ տես Գետնի ներքևինը ։

Գետնի տուն ։ ‖ տես Գետնի մաղազայ ։

Գետնի ցամաքութիւն, կամ չորութիւն ։ ‖ տես Չորութիւն գէտնի. և այլն ։

Գետնախնծոր. խնծօրեաղը հէօրասճանաք կէչ չալը″. թուպէր ։ փալէան″. թուրթուաֆիօ ։ փաճն. Եէր էլմասը. փօմմոս էլմասը ։ ‖ գետնախնձոր ։

Գետուիլ ։ ‖ գետառուիլ ։

Գերազանց. մէնշէօր. եաքթաւ. աշըրը ։ ‖ գերազանց. գերազանցիկ. գերակայ. գերական. գերունակ. գերապանծ. գերապանձ. գերաշխարհիկ. գերաշխարհական. գերօրինակ ։

Կամ, բարձրակայ. բարձրական. բարձրակալ. գլխաւոր. երևելի. փառելի. պանծալի. առաւելելի ։

Կամ, վեհական. վսեմական. պճոխական. պատուական. սեփական. սեպհական. յոբելեան. յոբելեական. յաղթական. բարգաւաճական. բարգաւաճ. նշանակ. նախադասակ. նախապատիւ. յաղթօղ. յաղթու. յաղթուկ ։

Եւ կամ, վեհ. վսեմ. գեր. բարձր. առաւել. յաղթ. քաջ. սէգ. սէգ. չքնաղ. փառք ։

Խիստ Գերազանց. չէօք մէնշուր. չէօք եաքթին ։ ‖ գերագոյն. գերազանցագոյն. վեհագոյն. վսեմագոյն. վերագոյն. վերինագոյն. մեծագոյն. ծայրագոյն. պանծագոյն. պատուականագոյն. ընտրելագոյն ։

Կամ, վերամբարձ. վերիմբարձ. վերինբարձ. գերամբարձ. գերամբարձեալ. բազմաբարձ. վեհաւէտ. ամենավեհ. քաջաւէտ. քաջալաւ. պատուականագիւտ. եռամեծ. աւագամեծար. գեր 'ի վերայ ։

Կամ, մեծապանծ. մեծապանձ. մեծապարծ. մեծապայծառ. գերապայծառ. պերճապայծառ. բազմապայծառ. պայծառափառ. գերափառ. վեհափառ. [illegible] ։

Եւ կամ, զարմագան. զարմանագան. զարմանագանեալ. զարմանահրաշ. զարմանաքանչ ։

Գերազանց անմահութեան ունօղ ։ ‖ գերանմահ ։

Գերազանց բնութիւն ։ ‖ գերաբնութիւն. գերագոյութիւն ։

Գերազանց գործք ։ ‖ տես Մեծ գործք ։

Գերազանց էակ ։ ‖ գերագոյ. գերագոյակ ։

Գերազանց ընել, կամ գերազանց տեղ դնել ։ ‖ գերազանցեցուցանել. գերազանցուցանել. վսեմացուցանել. ծայրացուցանել. զանցուցանել. գերադասել. գերադրել ։

Գերազանց կեանք ունօղ ։ ‖ գերակենդան ։

Գերազանցել. } Եաքթին օլմաք. մէնշուր օլմաք ։ ‖ գերազանցիկ լինիլ. գերագոյն լինիլ. գերապանծ լինիլ. վեհագոյն լինիլ. վսեմագոյն լինիլ. գեր 'ի վերոյ լինիլ. յաղթական լինիլ. անցուցանել զայլովք. վերանալ քան. բարձրանալ քան. անցուցանել քան ։
Գերազանց ըլլալ.

Կամ, գերակայիլ. գերագասիլ. գերադրիլ. գերազանցել. զանցանել. անցանել զանցանել. ծայրանալ. վսեմանալ. սեպանալ. առաւելուլ. յաղթել ։

Գերազանցութիւն. մէնշուրլուգ. եաքթինլիք ։ ‖ գերազանցումն. գերագունութիւն. գերակայութիւն. գերականութիւն. գերունակութիւն. գերապանծութիւն. գերապանձութիւն. գլխաւորութիւն. գերաձումն ։

Կամ, վսեմութիւն. վեհութիւն. վեհագունութիւն. արտօնութիւն. արտունութիւն. առաւելութիւն. պատուականութիւն. սեփականութիւն. քաջութիւն. յաղթութիւն ։

Գերազանցուք ։ ‖ գերազանցուք. գերազանցապէս. գերազանցօրէն ։

Գերած. Գէրի գնդած ։ ‖ գերեալ. 'ի գերութեն վարեալ. ծառայացեալ. մարդագերի ։

Գերան. տիրէկ ։ ‖ գերան. հեծան. գոճկան ։

Գերան ըլլալ, կամ գերան դառնալ ։ ‖ գերանանալ. հեծանանալ ։

Գերան կրող, կամ ունող. տիրէկլի ։ ‖ գերանակիր. գերանաւոր. հեծանաւոր ։

Գերան ձգող ։ ‖ գերանաձիգ. հեծանաձիգ ։

Գերանի ձևով. տիրէկ գիպի ։ ‖ գերանաձև ։

Գերանով լցուած ։ ‖ գերանալից. բազմագերան ։

Գերանիկ. տիրէքճիկ ։ ‖ գերանիկ ։

Գերանտի. } Քէծ ձանկալ. թուքան ։ ‖ գերանդի ։
Գերնտի.

Գերդծատալ, կամ գերդատալ ։ ‖ հեծկլտալ ։

Գերեզման. մէզար ։ ‖ գերեզման. շիրիմ. դիրք. տապան. դամբան. դամբարան. քնարան մեռելոց. բնակ ննջեցելոց. ննջարան վախճանելոց. հանգիստ, կամ հանգստարան մեռելոց ։

Կամ այսպէս. հողախշտի հանգիստ. հողապատեան տապանական. դիր հանգստեան. կիւմետերիոն. դժոխք. զիր օրինակ.

Տրամութեն մեռնիլ, ու գերեզման երթալ ։ ‖ տրամութբ իջանել 'ի դժոխս ։

Գերեզման բացող գող ։ ‖ տես Գերեզմանի գող ։

Գերեզման ունող ։ ‖ տես Գերեզմանը դրած ։

Գերեզման փորող. մէզարճը ։ ‖ գերեզմանափոր. գերեզմանապեղ. գերեզմանագործ ։

Գերեզմանը դնել ։ ‖ ամփոփել զմեռեալս. դնել 'ի դիր հանգստեան ։ տես և Թաղել ։

Գերեզմանը դրած ։ ‖ գերեզմանական. գերեզմանաւոր. շիրմաւոր. դամբանաւոր. տապանաւոր ։

Գերեզմանը ձգած, կամ նետած ։ ‖ գերեզմանակուր ։

Գերեզմանի արձան, կամ տէփէլիւլէնին. փաճիլէնէրը. գէրեզմաններու ուռնին ։ ‖ մահարձան. կոթող ։

Գերեզմանի գիր ։ ‖ տապանագիր · գիր տապանաց, կամ գամբարանաց ։

Գերեզմանի գող, կամ գերեզման բացող գող · Մէզար հըրսըզը ։ ‖ գերեզմանակրկիտ · գերեզմանակրկուտ · գերեզմանակփոր · գերեզմանակապուտ ։

Գերեզմանի մութաղնիս ։ ‖ գերեզմանական · գամբանական ։

Գերեզմանի տեղ ։ ‖ տես Գերեզմաննոց ։

Գերեզմաննոց, կամ գերեզմինոց · Մէզարլըք ։ ‖ գերեզմանոց · գերեզմանարան · գամբարան · գերեզմանատուն · գերեզմանատեղի · տապանատեղի · տապանատեղ · տապանատուն · գերեզմանուտ · կիւմետրիոն ։

Գերեզմաննոց սիրող ։ ‖ գերեզմանասէր ։

Գերել · Եսիր էթմէք ։ ‖ գերել · գերի առնել · գերի վարել · 'ի գերութիւն, կամ 'ի գերութեան վարել · վտարել · վտարանդել · վտարանդեցուցանել ։

Գերել գերփել ։ ‖ գերել և գերփել · աւար հարկանել · կապուտ կողոպուտ Թողուլ ։

Գերի · Եսիր ։ ‖ գերի · վտարանդի · վտարակ · վտարական · անաշխարհիկ ։

Գերի ազատող ։ ‖ գերեհան · գերեհան · գերեթափ · գերեդարձ · ազատիչ գերեաց · փրկիչ գերելոց ։

Գերի բռնել · Գէրի ընէլ ։ ‖ տես Գերել ։

Գերի բռնող · Գէրի ընօղ ։ ‖ գերեվար · գերեվար · գերիչ · մարդագերի ։

Գերի գնող ։ ‖ մարդագին ։

Գերի երթալ · Գէրի ընինէլ · Եսիր օլմագ ։ ‖ գերի վարիլ · վարիլ 'ի գերութիւն · լինիլ 'ի գերութեան · գերեվարիլ ։

Գերի ծախելը ։ ‖ գերեվաճառութիւն ։

Գերի ծախող ։ ‖ գերեվաճառ · մարդավաճառ ։

Գերուոյ ընկեր, կամ մէկ տեղ գերուող ։ ‖ գերեկից ։

Գերմակ · Բօղազ, որ տօն ղուներ ։ ‖ գերմակ ։

Գերմակ · Ժանեք · Խոշ բան որ ըլլայ ։ ‖ գերմակ · մանր ։

Գերութիւն · Եսիրլըք ։ ‖ գերութիւն · վտարանդութիւն · վտարանդումն ։

Գերութեան դառնալը ։ ‖ գերեդարձ ։

Գերփել, կամ գերբել ։ ‖ տես Թալլել ։

Գերփելը ։ ‖ տես Թալլելը ։

Գերող ։ ‖ տես Գերի բռնող ։

Գ Զ

Գզած ։ ‖ գզած · ծռճատ · ցուատ · ծռճատեալ · ցուատեալ ։

Գզած բուրդ ։ ‖ ասր գործեալ ։

Գզել · Բըճօրմէք ընէլ ։ ‖ գզել · գզզել · ծռճատել · ցուատել · քծքծել ։

Գզել · Խըրալամագ ։ ‖ տես Բզըքտել ։

Գզելը ։ ‖ տես Բզըքտելը ։

Գզիր ։ ‖ գեօղապետ · գիւղապետ ։

Գզիր · Ալըճըն մէկ դին ։ ‖ տես Տօլ ։

Գզուիլ մէկզմէկու հետ ։ ‖ Ը. հարկանիլ ընդ միմեանս ։

Գ Է

Գէշ · Յաժ · Չոփ · Քէօթիւ · Քէմ · Ֆէնա ։ ‖ վատ · վատթար · վատթարական · վաթարիկ · յոռի · յոռեակ · խոտան · անարգ · անարգի · տգեղ · տգեղծ · տխեղծ · տղխեղծ · զազիր · զազրոտի · գծուծ · գձուձ · փանաք · փանաքի · փանաքեայ · փծուկ · փծուն · փցուն · Նուաստ · բոսին · յետին · յետնեալ · արհամարհ · չնչին · ոչինչ · ոչինչաքեայ · ոչինչաքէ · ոչինչակէ · երեքգանկեան · երեքդանգեան · Թարմատար · վարկպարագի · մնոտի · աւազուկ · եպերելի · անդոսնելի · ձգելի · ընկեցիկ · 'ի բաց ընկեցիկ · ումպէտ · ում և պէտ ։

Կամ այսպէս · գէզ · դեղ · ղեղծ · չինչ · չքոտ · չքոտի · չքնոտի · չնարդ · չանարդ · չանարգի · չանարդադ · հետեակ · ահոկ · յահուռ · յախուռն · յախուռն · մրքուղ · մրդուղ · ներգև · նկուն · տուկաս · խնդրուն · անստու · Ը. վայրահար · գետնաքարշ · ստորնաքարշ · ապաշնորհ · ապաշնորհենի · ուրուճական · փոքրավայելուչ ։

Եւ կամ այսպէս · անբարի · անուղղայ · անուղղական · անառակ · մեղմեղ · մեղմեխ · չար · չարաշուք · դժնեայ · դժնդակ · ժանտ · ժանդ · սուարիմ · դուժխուժ · դուժ և խուժ · խուժ դուժ · խուժ և դուժ · խուժադուժ · խուժամուժ · խուժային · խուժական · խժական · զօր օրինակ ·

Քեզի գրածներս գէշ կերևան ։ ‖ գրեալքն իմ քեզ դուժ և խուժ, կամ խուժ և դուժ երևին ։

Եյէր աղէկ վուխուֆ ըլլայիր նէ, քեզի ըսածներս գէշ չէին երևնար ։ ‖ եթէ ներհուն լեալ էր քոյ, ոչ երևէին քեզ ասացեալքն իմ խուժադուժ ։

Ես ըսեմ քեզի՝ Թէ գէշ բառը որն է ։ ‖ ես ցուցից քեզ՝ Թէ որ իցէ բառն խուժային ։

Ա՛ն է գէշ բառը, որ չէս գիտեր եախըշըխով բանեցնելը ։ ‖ այն իսկ է բառ խուժական, կամ խժական, զոր դու անգիտանաս վարել ըստ պատշաճի ։

Խիստ Գէշ · Գէշին գէշը ։ ‖ ամենավատ · ամենավատթար · ամենայոռի · ամենագծուծ · ամենատգեղ · ամենարհամարհ · ամենաստին · ամենազեղծ · ամենադեզ · ամենամրքուղ · ամենաչանարդ ։

Կամ այսպէս · ևս վատագոյն · ևս վատթարագոյն · ևս յոռեգոյն · ևս խոտանագոյն · ևս անարգագոյն, ևս չանարգագոյն · և այլն ։

Կամ այսպէս · վատագոյն · վատթարագոյն · յոռեգոյն · գծծագոյն · փանաքագոյն · ներգևագոյն · տգեղագոյն · և այլն ։

Եւ կամ այսպէս · չարաչար · ժանտագին · ժանտահամբոյր · չարահամբոյր · չարախառնվատ · չանարգադուրդ ։

Գէշ ազգէ ։ ‖ վատազգի · վատթարազգի · չարազգի · չարազգեայ · չարազարմ · չարատոհմ · անազգի · ապատոհմ · ապատոհմիկ ։

Գէշ արհեստ ։ ‖ չարարուեստութիւն · չարադգած արուեստ · չարարուեստ Ճարտարութի ։

Գէշ արհեստ ունօղ ։ ‖ չարարուեստ · չարար֊ուեստաւոր ։

Գէշ ատեն · տաղտկալի ատեն ։ ‖ անդէպ ժամ · չար ժամ · ժամանակ ։

Գէշ բան ։ ‖ վատութիւնք · վատթարութիւնք · յո֊ռութիւնք · տգեղութիւնք · գծծանք · չարիք ։

Գէշ, կամ մասնաւոր բան ըսօղ ։ ‖ զազրաբանօղ · պղծաբանօղ · եղկանաբանօղ · չարաբանօղ ։

Գէշ բան պատմօղ ։ ‖ զազրապատմիչ · չարապատմիչ ։

Գէշ բան սորվօղ ։ ‖ վատթարուսեալ · չարուս֊եալ · ժանտուսեալ ։

Գէշ բանէ չելած, կամ ըրած ։ ‖ չարագործ ։

Գէշ բանէ չէնել ։ ‖ չարագործել · չարա֊գործել ։

Գէշ բանէ չէնելը ։ ‖ չարագործութիւն ։

Գէշ բանի տալ վիճքը · ինչպէս տղեկըս խելքը, հոգևորապէս · և այլն ։ ‖ գերծանել · չարայանել · անտանելի · ողորմանիլ, յանցանքութիւն ։

Գէշ բերան ։ ‖ տես Մախատա խօսօղ ։

Գէշ բաղդաւոր ։ ‖ չարաբախտ · չարաղետ ։

Գէշ բանել, կամ բանեցնել, կամ խուսափել ըլլալ ։ ‖ չարաչար վարել, կամ վարիլ · չարա֊չար 'ի կիր արկանել · պիտանիապէս վարել · խառնափոր առնել · գեղծանել 'ի գործս ինչ ։

Գէշ գաւառ · ջոծ, կամ չոր երկիր ։ ‖ չարերկ֊րեայ · չարագաւառեայ · չարագաւառ · չա֊րանահանգ ։

Գէշ գունն ունօղ, գունը գէշ ։ ‖ վատագոյն · չարագոյն · գժգոյն · աժգոյն ։

Գէշ գէմք ունօղ ։ ‖ տես Տգեղ գէմք ունօղ ։

Գէշ եղանակ, կամ խօսք ։ ‖ չարաձայնութիւն ։

Գէշ երգօղ ։ ‖ չարաձայնող · գարշաձայնող · զազրաձայնող · չարերգակ · չարաշուէր · վա֊տաձայնիչ ։

Գէշ երևնալ · քէնաց չերեւնալը ։ ‖ չար թուել · անհեթեթ երևել · գարշահամարիլ · տաղտ֊կանալ ։

Գէշ ըլլալ ։ ‖ տես Գիշնալ ։

Գէշ ընել ։ ‖ տես Գիշցնել ։

Գէշ ըսել, կամ գէշ խօսիլ ։ ‖ տես Նախատել · և Անիծել ։

Գէշ խապար ։ ‖ տես Բօթ ։

Գէշ խապար բերել ։ ‖ տես Բօթ բերել ։

Գէշ խոց · քէնաց էոքայ ։ ‖ չարախոց ։

Գէշ խաղ ։ ‖ տես Մոլութիւն ։

Գէշ խօսք, կամ գէշ խօսիլը ։ ‖ տես Նախա֊տինք, և Անէծք ։

Գէշ խօսօղ ։ ‖ տես Նախատօղ ։

Գէշ ծախսած, կամ ծախօղ ։ ‖ վատնօղաբար ։

Գէշ կանչկնօղ · աղամախ չեղած ծնծղնուղ ։ ‖ չարակարկաչ · զազրակարկաչ · ժանտա֊կարկաչ ։

Գէշ կենալ ։ ‖ տես Անհամեստ ըլլալ ։

Գէշ կերպակերպ ։ ‖ չարահամ կերպարան · խոր֊տակ վատթարաբար · խաղհագործութիւն աղա֊ւաղեալ ։

Գէշ համ · քէնաց չէղէր ։ ‖ դառնահամութիւն · ժանտահամութիւն · ժանդահամութիւն · գծուծա֊բարհամութիւն ։

Գէշ համ ունօղ ։ ‖ չարահամ · ժանտահամ · ժանդահամ · գծուծահամ · գարշահամ ։ տես և Լեղի համ ունօղ ։

Գէշ համբայէ զարկած ։ ‖ ժանտահոտ ։

Գէշ հիւանդութիւն · քէնաց ձողայ ։ ‖ ժանտատա֊տութիւն · ժանտախտաբարութիւն · ժանտախտ · ժանտացաւ ։

Գէշ հիւանդութիւն ունօղ ։ ‖ չարախտաւորեալ · ժանտատախտաւոր ։

Գէշ հիւանդութիւն մէջ ընկնիլ ։ ‖ չարախտա֊վար հիւանդանալ · զախտ ցաւալից ախտա֊նալ · մահու ըմբռնիլ · զախտ մահացու ըն֊կալնուլ, կամ հաւաքուիլ ։

Գէշ հոտ · քէնաց գօտա ։ ‖ ցաւ · նեխ · քնա֊հոտ · չարահոտ · ժանտահոտ · ժանդա֊հոտ · զազրահոտ · չարահոտ

Կամ, նեխութիւն · քաղհոտութիւն · ժանտահո֊տութիւն · ժանդահոտութիւն · գժնէհոտութիւն · չարահոտութիւն · գարշահոտութիւն · չարահոտ֊ութիւն · ցամնութիւն · հոտ գժնեայ · հոտ գժնդակ ։

Գէշ հոտ բուրել ։ ‖ բուրել զհոտ ժանտ · առ֊ձակել զհոտ գարշութիւն · գարշահոտիլ · չա֊րահոտիլ · ժանտահոտիլ ։

Գէշ հոտ ունօղ ։ ‖ չարահոտ · գարշահոտ · գաժանահոտ · ժանտահոտ · ժանդահոտ · զազրահոտ · քաղհոտ · չարահոտ ։

Գէշ ձայն ։ ‖ վատաձայնութիւն · գարշաձայնութիւն · չարաձայնութիւն · չարավանկութիւն · բարբառ, կամ ձայն վատութիւն · հնչումն անհեթեթ · հնչիւն չարահնչական · վանկիւն վատաձայն · խօշիւն խարշելի ։

Գէշ ձայն հանել ։ ‖ վատաձայնել · չարաձայնել · չարավանկել · չարահնչել ձայնել · ժանտա֊ձայն բարբառել · գարշաձայն հնչել ։

Գէշ ձայն ունօղ · քէնաց ձողք ։ ‖ վատաձայն · գարշաձայն · ժանտաձայն · չարաձայն · չա֊րահնչիւն · չարավանկ · չարաբարբառ · չա֊րաձայնող ։

Գէշ ճամբայ գնալ · քէնաց էօլայ կիթմէ ։ ‖ գնալ ընճանապարհ վատութեան · վարել զընթացս թիւրս · անառակել · շռայլել · խոտորա֊նալ ։ տես և Անհամեստ ըլլալ · և Բիրճա֊խոշ ըլլալ ։

Գէշ ճամբայ գնացօղ ։ ‖ ըմբիշ · անառակ · շռայլ ։ տես և Անհամեստ · և Բիրճախօշ ։

Գէշ ճամբայ երթալը ։ ‖ տես Բիրճախօշու֊թիւն ։

Գէշ մարդ · քէօ գիշի ։ ‖ դժնդակ · գժողեհ · խոտթարարոյ · յաչաց ելեալ · առակլի ։ տես և Չար մարդ ։

Գէշ մարդ ըլլալ ։ ‖ առակլի լինել · յաչաց ե֊լանել · թշնամանեալ ։

Գէշ մարդ ընել ։ ‖ առակլի առնել · յաչաց հա֊նել · թշնամանեցուցանել · բամբասելի առ֊նել զանէր բարեկամաց · ներմանել զչնա֊ռակութիւն ։

Գէշ մեծցուցած ։ ‖ վատասնուցեալ · վատթարա֊բանեալ · չարասնունդ · խառնասնունդ · անսնունդ ։

Կամ, այսպիսի · վատթարաուսեալ · չարաուսեալ · խառնաուսեալ ։

Եւ կամ, այսպէս · վատասնունդ · չարասնունդ · խառնասնունդ · չարախնամ · անխնամ ։

Գէշ մեռած, կամ մեռնօղ ։ ‖ չարամահ · չարա֊մահ ։

մեռ. ժանտամահ. ժանդամահ. սատակամահ. դառնասատակ. չարասատակ:
Կմ, չարաչար մեռեալ. չարեօք վախճանեալ. չարալլուկ սատակեալ. սատակամահ եղեալ:
Գէշ մեռնիլ, կմ գէշ սատկիլ: || չարաչար մեռանիլ. չարամահ լինիլ. ժանտամահ զրաւիլ. չարալլուկ վախճանիլ. սատակամահ կորնչիլ. չարախտավար կորնչիլ. սատակիլ:
Գէշ մեռցնել, կամ սատկեցնել: || չարամահ առնել. սատակեցուցանել:
Գէշ նայուածք ունօղ. [illegible] ունօղ. [illegible]: || չարահայեաց. ժանտահայեաց. ժանդահայեաց. դժնահայեաց. դժնէհայեաց. խորթահայեաց. խոժնահայեաց: տես և Գէշ բան տեսնօղ:
Գէշ շող: || չարատապ. տօթ. խորշակ:
Գէշ պօղազ. Գէշ պօղազ ըլլալ. Գէշ պօղազութիւն: || տես Որկրամոլ. Որկրամոլութիւն ընել. Որկրամոլութիւն:
Գէշ սատկած: || տես Գէշ մեռած:
Գէշ սատկըցնել: || տես Գէշ մեռցնել:
Գէշ սատկիլ: || տես Գէշ մեռնիլ:
Գէշ տեսք ունօղ: || տես Տգեղ:
Գէշ փուշ: || չարափուշ. ժանտափուշ:
Գէշ փչօղ: || չարահունչ. չարաշունչ. խստաշունչ. ժանտաշունչ. դառնաշունչ. չարասիք. ժանտասիք:
Գէշնալ: || տես Գիշնալ:
Գէշութիւն: || տես Գիշութիւն:
Գէշումէշ: || խառնախորթ. խառնակ. տարհամարհ. վատահար. ուռ և պէտ. չանարդապ: տես և Այլին ցլին:
Գէշումէշ բան ուտօղ: || խառնակեր:
Գէշումէշ խոտ: || մոլախոտ. մոլէխոտ. մոլաբոյս. մոլէբոյս. անտառամոլ բոյս:
Գէշումէշ խոտ բուսցնօղ: || աւազաբոյս. աւազաբեր. դժնաբոյս. գաժանաբոյս. ընդվայրաբոյս:
Գէշումէշ խոտերով լցուած: || մոլախոտեալ. մոլաբուսեալ. խոպանացեալ. մոլէխոտ. մոլախոտ. մոլաբոյս. մոլածին. անտառամոլ. անտառախիտ:
Գէշումէշ խոտերով լցուիլ: || մոլախոտիլ. մոլաբուսիլ. մոլախոտիւք լցեալ լինիլ. խոպանանալ անպիտան բուսովք. յերկիր մոլածին լինիլ:
Գէշցնել: || տես Գիշցնել:
Գէր. [illegible]: || գէր. պարարտ. մսեղ. մարմնեղ. հիւթեղ. պարար. յոյր. յօր. անվտիտ:
խիստ Գէր. [illegible]: || գիրագոյն. պարարտագոյն. յօրագոյն. գիրապարար. գիրապարարտ. հաստահարուստ:
Գէր' [illegible]: || տես Պարարտ' [illegible]:
Գէր ըլլալ: || տես Գիրնալ:
Գէր կերակուր, կմ միս: || պարարունք. պարարտունք. պարարտութիւնք:
Գէրութիւն: || տես Գիրութիւն:

Գ Ը

Գըզըլ սու. [illegible]: * || գօվզանայ գետ:
Գըլըճ պալըղը: * || տես Խըլըճ պալըղի:

Գ Թ

Գթալ. [illegible]: || գթալ. ողորմիլ. գորովել. գթասիրել. մարդասիրել:
Կմ այսպէս. խանդիլ. խանդաղատիլ. մորմոքիլ. ցաւիլ. խղճել. փղձկիլ. գալարիլ. կմ գելանիլ աղեաց:
Եւ կմ այսպէս. 'ի գութ զիջանել. 'ի գութ խանդաղատիլ. 'ի գութ լուծանիլ. 'ի գութ հարկանիլ. գթով ձմլիլ. գորովով այրիլ: տես և Աղիքը կարտիլ:
Գթած. [illegible]: || գթած. ողորմած. մարդասէր. գթասէր. գթոտ. գորովական. հաշտ:
Գթած աչօք նայօղ: || գթածահայեաց:
Գթած ըլլալ: || տես Գթալ:
Գթացօղ: || տես Գթած:
Գթութիւն. [illegible]: || գթութիւն. ողորմութիւն. մարդասիրութիւն:
Կմ, գութ. գորով. խանդ. գելումն աղեաց:
խիստ մեծ Գթութիւն: || բազմագթութիւն. բարեգթութիւն. բարեգթածութիւն:

Գ Ի

Գիժ: || տես Խենթ:
Գիժնոց. [illegible]: || խելագարանոց. յիմարանոց:
Գիլաս. || տես Կեռաս:
Գիծ. [illegible]: || գիծ. ծիր. խազ. զրամ. գծագրութիւն:
Գիծ չըռնօղ, կմ չկրտօղ: || անգիծ. անգծելի:
Գիծ ունօղ: || գծաւոր. ծրաւոր:
Գիծ քաշած: || գծեալ. գծաւոր:
Գիծ քաշել. [illegible]: || գծել. ծրել. ծրագրել. գծագրել. գիծ արկանել:
Գիծ քաշելը: || գծագրութիւն. գծաւորութիւն:
Գիծ քաշօղ: || գծօղ. գծիչ. գծագիր. գծագիծ. գծակ:
Գծի տակ չըմնօղ: || անգիծ. անգիր. անփակ: տես և Չէվրէսիզ:
Գինի. [illegible]: || գի. գինի. սարոյ:
Գին. [illegible]: || գին. գինք. սխուր. յարգ. սակագ. սակագուածք. վաճառ. փոխանակ. փոխարէն. փրկանք. ոռն:
Արծաթ գին տալով զանոնք առի: || սակացայ զնոսա սակագուածովք արծաթոյ:
Անոնց գինը ինչէ նէ ըսէ: || որ զինչ իցեն վաճառքն, ասա ինձ:
Գին առնելով կուտային զմարդիկը: || աւանդէին զարան' առնլով զփոխանակսն:
Ջուրը առանց գնոյ չէին խմար: || ոչ տային զջուր առանց փոխանակի, կմ փոխարինի:

Գեբրիները աղաւնեաց՝ ամենեւին գինը առ֊նուլ ։ || Թափանակ զգերիսն փրկանօք ։

Գին դնել. գին կտրել ։ || գին հատուցանել. գինս արկանել. գնահատել. [illegible] ։

Գին կարել մեկի մը հետ ։ || գինս արկանել. [illegible]. գնահատել. [illegible] ։

Գին կարող ։ || գնահատ. գնաւորկու ։

Գին չունեցող. պահուող ։ || անգին. անսակաւ [illegible] ։

Գինը [illegible] ։ || հատուցանել 'ի գնոց. [illegible] ։

Գինայ գինայ ։ * || տես [illegible] ։

Գինել. [illegible] ։

[illegible]

Գինոււ ընկնող ։ || տես Գինեմել ։

Գինոււ կարաս ։ || կարաս գինւոյ. [illegible] ։

Գինոււ համ ունեցող ։ || գինեհամ. գինեհամ ։

Գինոււ ձանձ ։ || մժղուկ ։

Գինոււ շիշէ ։ || շիշ գինւոյ ։

Գինինել. [illegible] ։ || գինեւաճ ։

Գինոծ. [illegible] ։ || գինոծ. [illegible] ։

Գինով. [illegible] ։ || արբենալ. արբեցեալ. գինեկեր. գինեձան. գինե֊հար. գինեհարեալ արբեցութիւն. [illegible] ։

[illegible]

Գիրք ։ || տես Գիրքը ։

[illegible]

Գիշերը մնալ, կամ տեղմը իջնել, կամ գիշեր անցընել ։ ‖ գիշերել ․ օթանալ ․ օթագայիլ ․ օթագնալ ․ օթագանիլ ․ կալ զցայգն ․ ագանիլ զգիշերն ։

Գիշերով ․ Գէճէլէ ․ Գէճէլէյին ․ Կէճէլէյին ։ ‖ գիշերայն ․ գիշերւոյն ․ գիշերոյն ․ գիշերի ․ գիշերախառն ․ 'ի գիշերի ․ զգիշերն ․ զցայգն ․ ընդ մութն ․ ընդ մութ ։

Կամ այսպէս ․ 'ի ժամ գիշերոյ ․ 'ի գիշերային ժամու ․ 'ի գիշերային պահու ․ 'ի խաւար գիշերոյ ․ յաղջամուղջ գիշերային ։

Գիշերով աշխատիլ ։ ‖ տես Գիշերը աշխատիլ ։

Գիշերւան ։ ‖ գիշերոյ ․ գիշերային ․ գիշերային ․ գիշերական ։

Գիշերւան ատեն ։ ‖ ժամ գիշերաժամ ․ պահ գիշերապահ ․ գիշերաժամ պահ ։

Գիշերւան ժամ, կամ աղօթք ։ ‖ ժամերգութիւն գիշերային ․ պաշտօն գիշերոյ ․ պաշտամունք գիշերականք ․ գիշերապաշտօն ․ ցայգապաշտօն ։

Գիշերւան լամբ ․ Կէճէլիկ ։ ‖ գիշերանոց ։

Գիշերւան կուխ ։ ‖ գիշերամարտ ․ գիշերամարտութիւն ։

Գիշերւան մութը կոխել ։ ‖ գիշերանալ ․ աղջամղջիլ գիշերոյ ․ զօրանալ գիշերոյ ․ խաւարազգած լինիլ օդոյ ․ մթագնիլ այերաց ․ ժամանել 'ի պահն շաղաւօտ ․ հասանել 'ի ժամն կամաւօտ ․ լինիլ 'ի պահն խօթափեալ ․ գալ պահու շլացութեան հաւուց ։ տես և Մութը կոխել ։

Գիշերւան պահապան, կամ պէքճի ․ Նէօպէթճի ։ ‖ պահապան գիշերոյ ․ պահակ գիշերային ․ գիշերապահ ․ գիշերապարհ ․ գիշերապահեստ ։

Գիշերւան պէքճութիւն, կամ նէօպէթ ։ ‖ գիշերապահութիւն ․ գիշերապահեստ ․ գիշերապահք ․ գիշերապահ ․ գիշերապարհ ․ պահ գիշերապահ ։

Գիշերւան պէս մութ ։ ‖ գիշերակերպ ․ գիշերանման ։

Գիշերւան սահմնները ։ ‖ ժամք գիշերոյ ․ ժամք գիշերային ։

Գիշերւան առջի սահաթը ։ ‖ խաւարակ ։

Գիշերւան երկրորդ սահաթը ։ ‖ աղջամուղջ ։

Գիշերւան երրորդ սահաթը ։ ‖ մթացեալ ։

Գիշերւան չորրորդ սահաթը ։ ‖ շաղաւօտ ։

Գիշերւան հինգերորդ սահաթը ։ ‖ կամաւօտ ։

Գիշերւան վեցերորդ սահաթը ։ ‖ բաւական ։

Գիշերւան եօթներորդ սահաթը ։ ‖ խօթափեալ ։

Գիշերւան ութերորդ սահաթը ։ ‖ գիզակ ։

Գիշերւան իններորդ սահաթը ։ ‖ լուսաճեմ ։

Գիշերւան տասներորդ սահաթը ։ ‖ առաւօտ ։

Գիշերւան տասնըմէկերորդ սահաթը ։ ‖ լուսափայլ ։

Գիշերւան տասւերկուերորդ սահաթը ։ ‖ փայլածու ։

Գիշերանց ։ ‖ տես վերը Գիշերով ։

Գիշերնոց ․ Գէճէ կէճէլիկ ։ ‖ գլխանոց գիշերոյ ։ տես և Գիշերւան լամբ ։

Գիշերս, կամ սա գիշերս ‖ զգիշերս ․ զցիշերս զայս ․ յայսմ գիշերի ․ զցայգս ․ զցայգս զայս ։

Գիշի ։ * ‖ տես Մարդ ․ ապամ ։

Գիշխպատէ ։ * ‖ տես Մեծապղպէ ։

Գիշնալ ․ Փէնայ օլմագ ։ ‖ յոռանալ ․ յոռենալ ․ վատթարանալ ․ փանաքանալ ․ ուրուանալ ․ գծծանալ ․ նուաստանալ ․ ոչնչանալ ․ տգեղանալ ․ զազրանալ ․ անարգանալ ․ ժանտանալ ․ ժանդանալ ․ գժնդականալ ․ գժնեանալ ․ գժնել ․ գժնիլ ․ չարանալ ։

Կամ, վատել ․ վատիլ ․ վատանալ ․ վատթարանալ ․ վատթարիլ ․ տրտմանալ ․ ներգևիլ ․ ներքևիլ ․ ակայկիլ ․ չքաւիլ ։

Գիշցնել ․ Գէնչընէլ ․ Փէնայ էթմէք ։ ‖ յոռացուցանել ․ յոռեցուցանել ․ վատացուցանել վատթարացուցանել ․ նուաստացուցանել ․ գեղացուցանել ․ տգեղացուցանել ․ զազրացուցանել ․ ժանտացուցանել ․ ժանդացուցանել ․ չարացուցանել ։

Կամ այսպէս ․ վատել ․ վատթարել ․ փանաքել ․ գծծել ․ գեղել ․ ներգևել ․ ւխծել ։

Գիշուն գէշը ։ ‖ տես խիստ Գէշ ։

Գիշութիւն ․ Գէնլիկ ․ Կէնլիկ ։ ‖ յոռութիւն ․ վատութիւն ․ վատթարութիւն ․ խոտանութիւն ․ գծծութիւն ․ Թարմատարութիւն ․ փանաքութիւն ․ տգեղութիւն ․ զազրութիւն ․ վայրաքարշութիւն ․ չարութիւն ․ ժանտութիւն ․ ժանդութիւն ․ գժնէութիւն ․ գժնդակութիւն ։

Գիտնալ ․ պիլմէք ․ թանըմագ ։ ‖ գիտել ․ գիտակ լինիլ ․ գիտուն լինիլ ․ գիտութիւն ունիլ ․ վերահասու լինիլ ․ վերահասու գոլ ․ 'ի վերայ հասանել ։

Կամ, ծանեայ ․ ծանօթանալ ․ ճանաչել ․ իմանալ ․ հասանել ․ խելամուտ ․ խելամտիլ ․ տեսանել ․ զգաստանալ ․ զգալ ․ ծանօթս առնուլ ․ խելամուտ լինիլ ․ զգաստ լինիլ ․ ըղձայութիւն առնուլ ․ փորձ առնել ․ զփորձ առնուլ ․ փորձ տեսանել ․ փորձ լինիլ ․ զճաշակս իրիք առնուլ խելօք ։ տես և Իմանալ ։

Գիտցիր ․ Պիլիսին օլա ։ ‖ գիտեա ․ գիտասջիր ․ գիտասջիր ․ ծանիր ․ ծանիջիր ։ Կամ, գիտութեան լիցի ․ գիտելի լիցի ․ յայտ լիցի ։

Չգիտնալ ․ պիլմէմէք ․ հապէրսիզ օլմագ ։ ‖ չգիտել ․ ոչ գիտել ․ անգիտել ․ անգիտանալ ․ տգիտանալ ․ անգիտակ լինիլ ․ յանգէտս լինիլ ։

Չգիտնալ թէ ուր է ։ ‖ չգիտել թէ ուր իցէ ․ զուր նորա անգիտանալ ։

Գիտնալը ։ ‖ գիտելն ․ գիտութիւն ։

Չգիտնալը ։ ‖ չգիտութիւն ․ անգիտութիւն ․ տգիտութիւն ․ տգիտանք ։

Գիտնալով ։ ‖ գիտելով ․ գիտելով չափ ․ գիտութեամբ ․ գիտնաբար ․ ոչ յանգէտս ․ ոչ յանծանօթս ․ կամայ ․ կամաւորապէս ։

Չգիտնալով ։ ‖ չգիտելով ․ անգիտութեամբ ․ տգիտութեամբ ․ տգիտաբար ․ յանգէտս ․ յանծանօթս ․ յակամայ ․ ակամայ ։

Չգիտնալով ընել ։ ‖ յանգէտս գործել ․ անգիտանալ ․ ակամայիլ ։

Գիտնալու ։ ‖ գիտելի ․ ճանաչելի ։

Չգիտնալու ։ ‖ անգիտելի ․ անճանաչելի ։

Գիտութիւն ․ Գէթմիլիք ․ Իլիմ ․ պիլիշ ։ ‖ գիտութիւն ․ ճանաչութիւն ․ ծանօթութիւն ․ իմացութիւն ․ խելամտութիւն ․ հասողութիւն ․ տեսութիւն ․ տեսողութիւն ․ ճանաչումն ․ իմացումն ․ հասումն մտաց ։

Գիտութիւն սիրող ։ Գիթաւէն էրպէպ ընկճիկ ․ Իլմասպէր,

կմ խելք քնփոտող ։ ‖ ուսումնասէր · իմաստասէր · բանասէր · հանճարասէր · իմաստաճեմ · մակացու ։

Գիտութեան չսիրող, կմ՝ գիտութիւն ատող ։ ‖ ուսումնատեաց · իմաստատեաց · անիմաստասէր ։

Գիտուն սորված, կմ՝ սորվող ։ ‖ իմաստասէր · մակացու · գիտնական · գիտնաւոր · խորատեալ ՚ի գիտութիւնս · ներհուն գիտութեանց ։

Գիտութեան չսորված ։ ‖ անուսումն · այր առանց դպրութեան ։ տես և Տգէտ ։

Գիտութեան եռանդ ընծայել ։ ‖ հետամուտ լինել մակացութեանց · հմտանալ մակացութեանց · [illegible] · աշխատասիրել գրոց · մակացել · իմաստասիրել · ուսումնասիրել ։

Գիտութեան սէր, կմ՝ գիտութեան սիրելը ։ ‖ ուսումնասիրութիւն · իմաստասիրութիւն ։

Գիտուն · [illegible] ։ ‖ գիտուն · գիտնական · գիտական · գիտնաւոր · իմաստուն · իմաստասէր · իմաստունական · ներհուն · հանճարեղ · մակացու · դէտ · ներհուն ։

Խիստ գիտուն ։ ‖ գիտնագոյն · բազմագէտ · յոգնագէտ · ճոխագէտ · ճարտարագէտ · քաջագէտ ։

Գիտցած, կմ՝ գիտցըած ։ ‖ գիտացեալ · մակացեալ · ծանուցեալ · ծանօթ ։

Գիտցածին կեօրէ ։ ‖ ըստ գիտութեան · ըստ ուրում գիտէին · ըստ կարծեացն · առ կարծիս ։

Չգիտցած · [illegible] ։ ‖ չգիտացեալ · անգէտ · անծանօթ · անընդել · անընտել ։

Գիտցնել · [illegible] ։ ‖ գիտացուցանել · իմացուցանել · խելամտեցուցանել · խելամուտ առնել · զգացուցանել · զգաստ առնել ։

Գիտցնող ։ ‖ գիտացուցանող · գիտացուցիչ · իմացուցիչ · իմացուցանող · խելամտեցուցանող · խելամտեցուցիչ ։

Գիտցող ։ ‖ գիտցող · գիտող · իմացող · զգացող ։ կմ՝, գիտակ · ծանօթ · խելամուտ · մտահաս · հասու · հմուտ · հմտական · զգաստ · ոՐ ·

Գիտցողները չէր կամչերը ։ ‖ [illegible] կարգացոյ ։

Չգիտցող · [illegible] ։ ‖ չգիտու · անգէտ · անգիտակ · անտեղեակ · անխելամուտ · [illegible] · անգիտող · տգէտ ։ տես և Տգիտացող ։

Գիր · [illegible] ։ ‖ տես [illegible] ։

Գիր · Եազը ։ ‖ գիր · գիծ · ծիր · տառ ։

Գիր գիտցող · [illegible] ։ ‖ դպրագէտ · գիտակ գրոց · հմուտ, կմ՝ հասու դպրութեան · գրոց աշակերտ · հմտական գրոց · գրագէտ ։

Գիր գրել ։ ‖ գրել գիր · գծագրել · ծրագրել · գծել ։ տես և Գրել ։

Գիր գրող ։ ‖ գրագիր · գծագիր · ծրագիր · տառագիր ։

Գիր զարնել ։ ‖ տես Գիրք տալ ։

Գիր կապել ։ ‖ տես Հմայել ։

Գիր չճանչնալը ։ ‖ անգրագիտութիւն ։

Գիր չունեցող, կմ՝ առանց գրի ։ ‖ անգիր · անգիծ · անծիր · անտառ ։

Կամ այսպէս · առանց գրոյ · առանց գծի · առանց տառի ։

Գիր փորել · [illegible] ։ ‖ փորագրել · քանդակել · քանդակագործել · քանդել ։

Գիր փորելը ։ ‖ փորագրութիւն · քանդակագործութիւն · քանդակութիւն · քանդակ ։

Գիր փորող ։ ‖ փորագիր · փորագրող · փորագրիչ · քանդակագործ · քանդակող · քանդակիչ ։

Գիրը անցընել ։ ‖ ՚ի գրի առնել · ընդ գրով արկանել ։

Գիրը ջնջող, կմ՝ ջնջած ։ ‖ ջնջագիր ։

Գրի ծայրը ։ ‖ նշանախեց · խեցխեցիկ ։

Գրին բուն ձևը ։ ‖ տառ ։

Գրին կէսը ։ ‖ կէս գրոյ · գրակէս ։

Գրով հաւաստել ։ ‖ հաստատել ։

Գրով հաստատուած, կմ՝ հաստատուած գրած ։ ‖ հաստատագիր · արձանագիր · անդրագիր ։

Գրով [illegible] · [illegible] ։ ‖ կայկայել ՚ի գիրս · արձանագրել · արձանակել · արձանացուցանել ։

Գրով մեծարել, կմ՝ գովել ։ ‖ վերաբանել · վերաբանութեամբ յօրինել ումեք ։

Գրով նշանել ։ ‖ գրով նշանակել · նշանագրել · նկարագրել ։

Գրով պատմել ։ ‖ պատմագրել · վիպագրել · ճառագրել · շարագրել · շարադրել ։

Գրով պատմող ։ ‖ պատմագիր · վիպագիր · ճառագիր · շարագիր · շարադիր · վիպասան գրոց ։

Գրով սորված, կմ՝ գիր անցուցած ։ ‖ գրաբանական · գրաւորական ։

Գիրկ · [illegible] ։ ‖ գիրկ · գիրկք · գրկատարած · ծոց ։

Գիրկը առնել ։ ‖ տես Գրկել ։

Գիրկը լեցնող ։ ‖ գրկալիր ։

Գիրնալ · [illegible] ։ ‖ գիրանալ · պարարտանալ · պարարել · յօրանալ · փարթամանալ · սնքանալ · սնքալ · թանձրանալ · առատանալ ։

Գիրնալ՝ [illegible] · [illegible] · և այլն ։ ‖ տես Պարարտանալ · [illegible] · և այլն ։

Գիրութիւն · [illegible] ։ ‖ գիրութիւն · պարարտութիւն · յօրացութիւն · սնքացութիւն · պարար ։

Գիրուց ։ ‖ ճարպ · պարարտութիւն ։

Գիրուցով լեց · [illegible] ։ ‖ ճարպալից · ճարպաւէտ · ճարպապարար · բազմաճարպեան · յոգնաճարպեան ։

Գիրուցովը ։ ‖ ճարպովն · ճարպովն հանդերձ ։

Գիրցնել · [illegible] ։ ‖ գիրացուցանել · պարարել · պարարտացուցանել · յօրացուցանել · սնքացուցանել · թանձրացուցանել · առատացուցանել ։

Գիրցնել՝ [illegible] , [illegible] , և այլն ։ ‖ տես Պարարտացնել · [illegible] · և այլն ։

Գիրցնող ։ ‖ գիրացուցիչ · պարարիչ · պարարտացուցիչ · յօրացուցիչ · սնքացուցիչ ։ կմ՝ այսպէս · գիրացուցանող · պարարող · պարարտացուցանող · յօրացուցանող · սնքացուցանող · պարարար ։

Գիրք · [illegible] ։ ‖ գիրք · մատեան · մատեանա_

գիր · գծագիր · գրագիր · մատենագրութիւն · գրութիւն · գիր օրհնակ ·

Գրքեր բացուեցան ։ || գրութիւնք բացան ։

Գրքերուն մէջը գրած է ։ || գրեալ կայ 'ի գրութիւնս ։

Կենաց գիրքը կըսուի ։ || գրեալն 'ի գրութիւնս կենաց ։

Կմ այսպէս · գիր · գիծ · տառ · քարտ · քարտէզ · քարտէս · քարտէն · տումար · տօմար · տոմսեր · տօմսեր ։

Գիրք գրող, կմ շարադրող ։ || մատենագիր ։

Գիրք կազմել, կամ գիրքը կապել ։ || կազմել զգիրս · գրակազմ լինել ։

Գիրք կազմող, կմ կապող ։ || տե՛ս Գրքակազմ ։

Գիրք կարդացող ։ || գրակարդաց · մատենակարդաց · ընթերցող · ընթերցանելի · գրկիր ։

Գիրք ունող ։ || գրատէր · մատենատէր ։

Գիրք պահող ։ || գրապահ · մատենապահ ։

Գիրք տպել · Գիրք զարնել ։ || տպել · տպագրել ։

Գիրք տպելը · պասմաց ։ || տպագրութիւն · տիպ գրոց ։

Գիրք տպող · Գիրք զարնող ։ || տպագիր · տպագրիչ · տպագրող ։ տե՛ս և Տպող ։

Գրքի գլուխ ։ || գլուխ · պրակ · պուրակ · ճառ · հատուած · ընձեռուած · ընձեռութիւն · դասաւանդութիւն · հատուածութիւն ։

Գրքի կողք, կմ ամանը ։ || տուփ · տուփ գրոց ։

Գրքի մէկ կտորը ։ || հատոր · հատուած · հատուած ։

Գրքի մէջ անցած ։ || մատենագրեալ · արձանագրեալ · մատենաւոր · մատենական ։

Գրքի մէջ անցընել ։ || մատենագրել · արձանագրել · նշանակել 'ի մատեանս ։

Գրքի մէջ չեղած ։ || անգիր ։

Գրքի ցանկ, կմ ֆէհրիստ ։ || ցանկ · ցանգ · ցուցակ ։

Գրքի ցանկ շինել ։ || յօրինել զցանգ · ցանգել · ցանկել ։

Գրոց գիտութիւն ։ || աստուածաբանութիւն · գրագիտութիւն ։

Գրոց մեկնիչ ։ || տե՛ս Աստուածաբան ։

Գրքեր ։ || գրեան · գրեանք · մատեանք ։

Գ Լ

Գլան · խառաստ ։ || գանձեկան · մնացել ։

Գլենալ · Գլենցնել ։ || տե՛ս Գլենալ · Գլենել ։

Գլգլած ։ || տե՛ս Խռոված ։

Գլգլել ։ || տե՛ս Խռովեցնել ։

Գլգլիլ ։ || տե՛ս Խռովիլ ։

Գլգլիլը ։ || տե՛ս Խռովածութիւն ։

Գլգլուկ ։ || տե՛ս Խռոված ։

Գլխատած · Գլուխը կտրած ։ || գլխատ · կառափնատ · գլխատեալ · կառափնատեալ · փողոտեալ ։

Գլխատել · Գլուխը կտրել · Գլուխը առնել · Գլուխը զարնել · պաշըն ալմագ ։ || գլխատել · կառափել · կառափնատել · փողոտել · հատանել զգլուխն · առնուլ զգլուխն · հարկանել զկառափն ։

Գլխատելը ։ || գլխատութիւն · կառափումն ։

Գլխատելու տեղ ։ || կառափնատեղ · կառափատեղ · տեղի կառափման, կմ կառափելոյ ։

Գլխատելու արժանի ։ || գլխապարտ ։

Գլխատող ։ || գլխատող · կառափող · փողոտող ։ Կմ այսպէս · գլխատիչ · կառափիչ · փողոտիչ · դահիճ ։

Գլխաւոր · պէյիւք պաշլը ։ || գլխաւոր · սկզբնաւոր · երեւելի · աւագ · առաջին ։

Գլխաւոր մարդ ։ || այր մեծ · փառաւոր · փառաւորեալ · աւագ · առաջնակարգ · ազնիւ · կեփալայ ։

Գլխել ։ || տե՛ս Նմանցընել ։

Գլխիբաց · պաշը աչըգ ։ || գլխիբաց · բացագլուխ · մերկագլուխ · հոլանի գլխով ։

Գլխիվայր · պաշաշաղը ։ || գլխ'իվայր · գլուխ 'ի վայր · ստորագլուխ ։

Գլխնոց · պաշլըգ · թագիյէ ։ || գլխանոց · գլխարկ ։

Գլնալ ։ || գլանալ · բթանալ · բթիլ · բութ լինիլ ։

Գլորել · Գլորտել · Գլորցնել · Եուվարլամագ ։ || գլորել · գլել · հոլովել · թաւալել · ոլորել · խորդատանել · շրջել · գալարուցանել · պտուտել · տապալել · տապալեցուցանել · շրջանակել ։

Գլորելով · Գլորտելով ։ || գլորմամբ · թաւալաբար · հոլովաբար · հոլովակի · ոլորակի · սխալակի · սղալացի · գայթ 'ի գայթ · գայթն 'ի գայթ · գայթն 'ի գայթէն ։

Գլորելու տեղ · Բարձր տեղ, ուրկէ մարդ վար կը գլորի ։ || թաւալոց · գահք · դարք · վայրք ։

Գլորիլ · Գլորտիլ · Եուվարլանմագ ։ || գլորիլ · գլիլ · հոլովիլ · թաւալիլ · ոլորիլ · սահատակիլ · տապալիլ ։

Գայթել · գթել · սահել · գայթել · գայթագղիլ · սխալիլ · սղալիլ · սխալել · սխալակել, կմ սխալակիլ · սխաղակիլ · դանդաղել · կոտալ · խեթիլ · կրթիլ · բանդագուշել ։

Գլորիլը · Գլորտիլը · Գլորտալ ։ || գլորումն · հոլովումն · թաւալումն · ոլորումն · տապալումն ։ Կմ, թաւալ · տապալ · տապալանք ։

Գլորցնել ։ || տե՛ս Գլորել ։

Գլորցնող ։ || գլորիչ · գլորեցուցիչ · թաւալիչ · սայթաքիչ · սայթաքօղ · ոտնհար · ոտնահար ։

Գլորող · Գլորտօղ ։ || գլորող · հոլովօղ · գլորական · գայթողական · թաւալական · տապալական ։

Կմ այսպէս · սխալական · սխաղական · սղաղական · սխալակ · սխաղակ · սխալացի · սխալանս · գայթառ · գթառ · դանդաղաչոտ · դեգեռոտ ։

Չգլորող ։ || անհոլով · անթաւալ · անսղալ · անսայթաք ։

Դիւրին · անգայթ · անգայթակղ · անգայթագ · անսայթաք · անսայթաքելի ։

Գլորօղին թէքմէ զարնել ։ || տե՛ս Ոտք զարնել · և այլն ։

Գլութիւն ։ || բթութիւն ։

Գլուխ · Գլուխ · պաշ ։ || գլուխ · կառափն · անկանք · ատկառ · խելապատճառ · իմաստարան · գլխաւորան ։

Գլուխ · ընտանի · և նմանեաց · Բերկէ ։ || գլուխ ·

գագաթն • արտեւան • կատար • սպառումն • աւարտ • ծագ • ծայր • սայր • սայր ։

Գլուխ՝ գբ+ի, հայի, պանրի, սոխի • եւ այլն ։ ‖ տես Գրքի գլուխ • Հացի մը գլուխ • Պանրի գլուխ • Սոխի գլուխ • եւ այլն ։

Գլուխ ։ ‖ տես Սկիզբ ։

Գլուխ • պէշ • պաշ ։ ‖ գլուխ • պետ • իշխան • աւագ • վեհ • արհ • արհի • գլխաւոր • մեծաւոր • առաջնորդ • յառաջադէմ • սալար • սատիկան ։

Գլուխ • անձին մէկին ։ ‖ ըստ գլխոյ • առ առ մի • 'ի • զոր օրինակ •

Հինգ սկիզ՝ մարդ գլուխ ։ ‖ հինգ սկիզ ըստ գլխոյ ։

Մարդ գլուխ խոսուն զուառեչ տրուին ։ ‖ ետուն առ այր յիսուն գահեկան ։

Գառ գլուխ մէկմէկ մէտրէ գինի ։ ‖ մեզ մի գինի առ գառն, կամ առ մի գառն ։

Մարդ գլուխ մէկ մէկ հաց բաշխեց ։ ‖ բաշխեաց 'ի մարդ զհաց մի ։

Գլուխ գլուխ բաժնած գիրք ։ ‖ պրակապատճէն ։

Գլուխ գլուխ ընել ։ ‖ գլխել • գլխաւորել • գլխակապագել • բաժանել 'ի գլուխս • անջատել 'ի պրակս ։

Գլուխ գլուխ ընելը ։ ‖ գլխակարգութիւն • գլխադրութիւն ։

Գլուխ գնել • բանի մը ետեւէ ընկնիլ • ‖ պարապիլ • անձնալ • հպատակիլ • զհետ երթալ • զհետ լինիլ • հետամուտ լինիլ • զոր օրինակ •

Կարդալու գլուխ գնել ։ ‖ պարապիլ ընթերցուածոց ։

Պիւյիւքլուքն գլուխ կըգնէր ։ ‖ մեծութեան անձայր ։

Աղօթք ընելու գլուխ կըդնէր ։ ‖ աղօթից հպատակէր, կամ զհետ երթայր • եւ այլն ։

Գլուխ գնել • համառ' օյմաք ։ ‖ ունել զփոյթ • հոգալ • հոգ տանել • խնամ ունիլ • խնամակալ լինիլ • հոգաբարձութիւն առնել • ևդ •

Գլուխս չի գնեմ որ առթեն ։ ‖ ոչ ունի զփոյթ զի ուսցի ։

Հիմայ առոր աւ ով գլուխ կըդնէ ։ ‖ Եւ արդ այժմիկ այդմ եւս ով անիցէ հոգ, կամ հոգաբարձութիւն առնիցէ ։ տես եւ փոյթ ըլլալ ։

Գլուխ դնելիք • ո՛ր օրինակ փափ • խալչախ • լաֆլայ • եւ այլն ։ ‖ գլխադիր • գլխանոց • գլխարկ • խոյր • արտախուրակ • արտախոյր ։

Գլուխ դնելու տեղ ։ ‖ տեղի, ուր դիցէ ոք զգլուխ իւր • գլխադիր • բարձ ։

Գլուխ դնօղ ։ ‖ հոգացող • հոգատար • հոգաբարձու • հոգածու ։ տես եւ Հոգ ունօղ ։

Գլուխ ելլել • պաշայ չըմաք ։ ‖ տես Լմընալ ։

Գլուխ ելլել • աչքել ։ ‖ յաղթել • յաղթական լինիլ • յաղթող լինիլ • յաղթութիւն գտանել • սանձանել • զոր օրինակ •

Վարպետին հետ շատ մարդ ընկաւ, ամմայ չկըցաւ գլուխ ելլել ։ ‖ բազում ընդհարան ընդ ուսուցչին քում • բայց ոչ կարացին յաղթել նմա, կամ սանձանել զնա, կամ յաղթական լինել նմա, և կամ յաղթութեան գտանել նմին • և այլն ։

Գլուխ զարնօղ ։ ‖ տես Գլխատօղ ։

Գլուխ չծռել • Նիւչ էպմէք • պաշտուն նչմէք ։ ‖ չխոնարհեցուցանել զպարանոց • ոչ խոնարհիլ • զոգն խոստացուցանել • յուղն կալ • հաստատել զթիկունս • ըմբոստանալ • ծվզել ։ տես եւ Ապստամբիլ • եւ Անհնազանդ ըլլալ ։

Գլուխ կապել ։ ‖ գլխաւորել ։

Գլուխ հանել • պաշայ չըգարմաք ։ ‖ տես Լմընցնել ։

Գլուխ հանօղ • պաշայ չըգարան ։ ‖ 'ի գլուխ հանօղ • որ 'ի գլուխ հանէ ։ տես եւ Լմընցնօղ ։

Գլուխ չունօղ • պաշըզ • պաշըզ ։ ‖ անգլուխ • գլխատ ։

Գլուխ չունօղ • ծարդ մը չունօղ, որ հոգան կանգնի, կամ դէպ ընէ ։ ‖ անգլուխ • անառաջնորդ • անհովիւ • անկառավար • անգլխաւոր • անտերունչ • անդատաւորական • անվերակացու ։

Գլուխ չունօղ, բանի մը • ո՛ր օրինակ աշխարհ, աւերի • եւ այլն ։ ‖ անփոյթ • որ ոչ ունի զփոյթ • որ ոչինչ հոգայ • որում ոչ է փոյթ ։

Գլուխ վերցնել ։ ‖ բարձրագլուխ լինիլ • ողն առնուլ • պարանոցս ամբառնալ • ամբարհաւաճել • ըմբոստանալ ։ տես եւ Ապստամբիլ ։

Գլուխ վերցնօղ ։ ‖ բարձրագլուխ • բարձրավիզ • բարձրապարանոց • ըմբոստ • ըմբոստ հակօղ ։

Գլուխ քաշել • ... օյմաք ։ ‖ տես Ապստամբիլ ։

Գլուխ քաշել տալ ։ ‖ տես Ապստամբեցնել ։

Գլուխ քաշելը ։ ‖ տես Ապստամբութիւն ։

Գլուխ քաշօղ • ... ։ ‖ տես Ապստամբ ։

Գլխէ ելած • կամ գլխէ հանած • ... ։ ‖ զառածեալ • զառանցեալ • զառանցուցեալ • մոլորեալ • արտաքուղի • զարտուղի ։

Գլխէ ելլել • ... ։ ‖ զառածանիլ • զառանցանել • սահրիւրիլ • արտաքուղիլ • զարտուղիլ • ցնորիլ • յիմարիլ • զարտուղին գնալ • զարտուղի մոլորիլ ։

Գլխէ հանած • ... ։ ‖ տես Գլխէ ելած ։

Գլխէ հանել • ... ։ ‖ մոլորեցուցանել • զառանցուցանել • սահրիւրեցուցանել • զարտուղեցուցանել • զարտուղին գնացուցանել ։

Կամ այսպէս • զառածանել • սահրիւրել • խարդաւանել 'ի չարիս ։

Գլխէ հանօղ • ... ։ ‖ մոլորեցուցիչ • զառածանիչ • զառանցուցիչ • սահրիւրիչ • զարտուղեցուցիչ • պատրիչ • խաբեբայ • խաբէպատիր • պատրանաւոր ։

Գլխէն ։ ‖ 'ի գլխոյ ։

Գլխէն • ծայրէն ։ ‖ 'ի գլխոյ • 'ի սկզբանէ • 'ի սկզբանէ • 'ի ծայրէ ։

Գլխէն խնչված ոտքը ։ ‖ տես Ոտից խնչված 'ի գլուխը ։

Գլխէն խօսիլ • ... ։ ‖ յանձնէ խօսիլ • խօսիլ 'ի քմաց իւրոց • մտացածին բանս արտասանել • ինքնակամ բանիւք մեղել 'ի խօսս ։

Գլխէն հնարած . իր գլխէն հանած . թօլլէն թէյփան ըրած ։ || մտացածին . մտածին . կամածին . մտացծնունդ . մտկամտածական . ստայօդ . ինքնաստեղծ . ինքնագիւտ . ինքնագիտակ . ինքնահնար . ինքնակամ հնարեալ ։

Գլխէն հնարել . իր գլխէն հանել . թօլլէն թէյփան ընել ։ || յանձնէ հնարել , կամ ստեղծանել . 'ի քմաց իւրոց հնարիլ ։

Գլխէն մարգարէութիւն ընել ։ || տես Մարգարէանալ ինք իր գլխուն ։

Գլխէն յետ քերել . պաշտօն սաստայ ընել ։ || յանձնէ 'ի բաց քերել . յանձնէ մերժել ։

Գլխէս , կամ իմ գլխէս ։ || յանձնէս . յանձնէ իմմէ . ինձէն . անձամբ անձին 'ի քմաց իմոց ։

Գլխով կռճիլ , կամ ձէնով ընել համաձայնութիւն ։ || տես Կոտաչով ծեծկուիլ ։

Գլխով մէկով ։ || գլխովին . գլխովին համդէրձ ։

Գլխու գալիք ։ || Ճակատագիր . Ճակատագրութիւն . Ճակատագրական արկածք . որհասն . որահաս . որհասական . անցք ։

Գլխու գալիքը գրել ։ || Ճակատագրել . զորհասն ընդ գրով արկանել ։

Գլխու թաս . որ գինեպրքը կը դնեն ։ || տես Սաղաւարտ պատերազմի ։

Գլխու թաս ; ուր կայ ըղեղը ։ || սկաւառակ գլխոյ ։

Գլխու ծածկոց ։ || ծածկոյթ գլխոյ . քօղ գլխոյ . վերարկու գլխոյ . գլխաշուք ։

Գլխու ծանրութիւն ։ || ծանրութիւն գլխոյ . գլխածանրութիւն ։

Գլխու մազ ։ || տես Մազ՝ գլխու ։

Գլխու ոսկոր՝ առանց մսի ։ || գանկ . գանգ ։

Գլխու պտոյտ ։ || պտոյտ , կամ շրջանք գլխոյ . խեղաթութիւն . ցնորութիւն . ցնորք ։

Գլխու ցաւ , կամ մրմուռ ։ || գլխացաւութիւն . գլխադարութիւն . ախտ գլխոյ ։

Գլխու ցաւ ունեցող , կամ գլուխը ցաւող ։ || գլխացաւ . գլխադար ։

Գլխու փորձանք . պատահեւոր ։ || տես Փորձանք . և Զբաղմունք ։

Գլխուն գալ . պատահիլ կէնլէօ ։ || դիպիլ . հանդիպիլ . պատահել . անցանել . Ո՞ն . Զես հարցներ թէ գլխուն ինչ եկաւ ։ || ոչ հարցանես , թէ զի՞նչ ինչ պատահեցաւ , կամ դիպեցաւ նմա ։

Գլխուն շատ բան եկաւ , ամայ հորը ընկնիլը ու ողջ փրթիլը՝ մեծ էր ։ || բազում ինչ անցին ընդ նա , բայց 'ի ջրհորոյ անկանի ողջ անդամ ճողոպրիլն էր մեծ ինչ ։

Գլխուն դիբէն ։ || 'ի սնարից . առ սնարիւք ։

Գլխուն դիբը ։ || 'ի սնարս . ը սնարս ։

Գլխուն զարնել ։ || կռփել . կռփահարել . կռուփս հարկանել . կռուփս հանել ։

Գլխուն զարնող ։ || գլխահար . կռփահար . կռփահարիչ . կռփիչ ։

Գլխուն ծայրը , կամ թէփէն ։ || տես Գագաթ ։

Գլխուն պտուտը ։ || տես Գլխու պտոյտ ։

Գլխուն վերև . գլխուն թօփը ։ || 'ի սնարս . 'ի սնարից . ը սնարս . առ սնարիւք ։

Գլխուն վերև կենալ , կամ կանգնիլ . || կանգնիլ 'ի սնարից նր . կանգուն կալ առ սնարիւք նր . արձանանալ ը սնարսն ։

Գլխուն վրայ անկըւող , կամ հավելէ եղող ։ || վերակացու . մօտաւոր . մօտակաւոր . անարակայ . սնարակաց ։

Գլխուն տակը , կամ ներքևը ։ || ը գլխով . ը սնարիւք ։

Գլխուն քովը ։ || տես Գլխուն վերև ։

Գլխուս վրայ . պաշ էօսդիւնէ ։ || յիմ վերայ . յիմ յանձն . յօժարամիտ եմ 'ի կատարել . մտադիւրութեամբ կատարեցից . այո՝ անձնով արարից . ամ խնդրուածք քո զինև ։

Գլուխը անցնիլ ։ || տես Գլխուն վերև կենալ ։

Գլուխը առնել . Գլուխը առնող ։ || տես Գլխատել , և Գլխատող ։

Գլուխը առնել երթալ ։ || 'ի բաց գնալ . հեռանալ . մեկնիլ . հրաժարիլ . մեկուսանալ . կողմանիլ ։

Գլուխը բանալ ։ || բանալ զգլուխ . հոլանել , կամ հոլանի առնել զգլուխ . ապախուրել ։

Գլուխը գիմացող ։ || քաջագլուխ . ժրագլուխ . ժրասար ։

Գլուխը դուրս . չիկիկ , որ էրիկ մարդու էփնէլ ։ || հերատունկ . հերատունկեալ . պոռնկացեալ . պոռնիկ . արուանէր ։ տես և Անհամեստ ։

Գլուխը զարկած ։ || տես Գլխատած ։

Գլուխը զարնել ։ || տես Գլխատել ։

Գլուխը խաչ ունող ։ || խաչագլուխ ։

Գլուխը խուզած . ճաղատ ։ || կառափնատ . կամնաւոր ։

Գլուխը ծածկել , կամ գոցել ։ || ծածկել , կամ պճօղել զգլուխ . արկանել արտախուրակս . արտախուրել . քօղարկել . վերարկել ։

Գլուխը ծանրընալ ։ || գլխածանրիլ ։

Գլուխը ծուռ , կամ ծռած . ծուռ գլուխ ։ || գլխակոր . կորագլուխ . կոր 'ի գլուխ . կորակոր . գլխարկեալ . գլխակորեալ ։

Գլուխը ծռել , կամ գլուխը ծուռ բռնել ։ || գլխակորել . գլխարկել . գլխակոր լինել . 'ի կոր անկանել . անկանել երեսաց ։

Գլուխը կոծել . գլուխը ... ։ || ժտել . ժտիլ . թախանձել մինչև 'ի մահ . խնդրուածովք պաղատացուցանել . մահուչափ ժտել . վաստակել բանիւք . համառել 'ի թախանձանս . հանապազորդել 'ի ժտութեան ։

Գլուխը կարել . Գլուխը կարող ։ || տես Գլխատել . Գլխատող ։

Գլուխը մազ կտրել ։ || տես Մազոտիլ ։

Գլուխը մեծ ։ || մեծագլուխ . մեծասար ։

Գլուխը պատած , կամ պատող ։ || գլխապատ . գլխապատոյր . գլխապատատ ։

Գլուխը պատը ծեծել ։ || հարուլ , կամ զարկուցանել զգլուխն յորմ . զորմով հարկանել զգլուխն ։

Գլուխը սրտուած ։ || գլխաջախջախ . կառափնատ ։

Գլուխը պատռել : || ճախճախել զգլուխ · կատաղինատել :
Գլուխը պատռելը : || կատաղութիւն · կատաղինատութիւն :
Գլուխը պտըտիլ : || պտուտիլ գլխոյ · խելքատիլ · ցնորիլ :
Գլուխը սախատ : || գլխադար · գլխագեղձ :
Գլուխը տաղտաղայի պլլել : || տես Ջրաղմունքի մէջ ձգել :
Գլուխը փորձանք բերել, կամ գար պլլել : || տես Փորձանքի հանդիպցնել :
Գլուխը փորձանք գալ : || տես Փորձանքի հանդիպիլ :
Գլուխը փորձանք եկած : || տես Փորձանքի հանդիպած :
Գլուխը քաշած, կամ գլուխը քաշող · ԷՆՔԷՐ ԳԼԽՈՒՆ, ԿՅ ԷՆՔԷՐԷՆ ԿԷՅՕՂ : || առանձնակ · առանձնաւոր · ներանձնաւոր · ներանձնական · ներանձնացեալ · ներանձն · համանձն · միանձն · միայնակ անձամբ · մէն միայն : տես և Մինակ կեցող :
Գլուխը քաշել · ԷՆՔԷՐԷՆ ԿԷՆԱԼ · || առանձնանալ · ներանձնանալ · մենանալ · մեկուսանալ · ուրոյնանալ · կողմանել : տես և Մինակ ըլլալ :
Գլցած : || բութ · բթեալ · բթացեալ :
Գլցընել : || բթացուցանել · բթեցուցանել · բթել :
Չգլցօղ : || անբութ · անբթելի :

Գ Խ

Գխտոր · ՏՈՒՂ : || գխտոր · գզտոր :
Գխտորի համ ունեցող : || գխտորահամ · գզտորահամ :

Գ Ծ

Գծել : || տես Գիծ քաշել :
Գծիկ · ԼԵՂԼԵՅԷՔ : || գծակ :

Գ Ն

Գնա՛ · ՔԻՔ · ՀԱՅՐ : || գնա՛ · երթ · հեռ արա · տեղի՛ տուր · մեկնեա՛ց :
Գնա՛ բարով : || տես Բարով երթաս :
Գնա՛ կորսիր · ՀՈՐ ԷՏԷՐԻ · ԷՏԷՐԻ ՏԻՐ : || երթ ՚ի բաց · ՚ի բա՛ց կաց :
Գնալ · ԿԻԹՄԷՔ · ՀԱՐՄԱՔ : || գնալ · երթալ · չուել · հետևիլ · հետևանալ · հետ առնել · ճանապարհ առնել · վարել զճանապարհ · վարիլ ՚ի տեղի ինչ · ուղղ գործել · կրթիլ ուրեք · ճանապարհորդել · վարիլ :
Գնալ արտորնօք, կամ վազելով : || ընթանալ · պնտիլ · պնդիլ · զօր օրինակ :
Գնա՛ վազելով, ու բեր : || ընթա՛ և ած այսր :
Գնա՛ արտորնօք շատըրըը : || պնդեա՛ց ՚ի խորանն :
Գնալ նայիլ : || տես Երթալ նայիլ :
Գնալ ու գալ : || տես Գալ գնալ :
Գնալ տալ : || տես Գնացնել :

Գնալը : || գնացք · երթ · երթումն · չու :
Գնած · ԳՆԾՈՒ : || գնեալ · գնածոյ · գնուածոյ · արծաթագին :
Չգնած : || անգին · անարծաթագին · անստացական :
Գնած բան : || գնուածոյ · գնուածու · վաճառ :
Գնացած · ԿԻԹՄԻՇ : || գնացեալ · գնացական · գնայուն :
Գնացնել · ԳՆԴԵՐՄԷՔ : || գնացուցանել · խաղացուցանել · վարել :
Գնացող : || գնացող · գնացական · գնայուն :
Չգնացող : || անգնաց · անխաղաց · բնակաւոր · բնակ :
Գնացող եկող : || երթևեկ :
Գնացք · ՅՈԼ : || փոյթ · ճեպ · յորդոր · երագ · արագ :
Գնացք ըսել : || յորդոր տալ · երագ տալ · ՚ի փոյթ տալ · ճեպել ՚ի յասել · փութալ ՚ի յասելն :
Գնել · ՍԱՏԸՆ ԱԼՄԱՔ : || գնել · գնոյ առնուլ · գնոց առնուլ · գրաւել արծաթոյ · արծաթոյ առնուլ · ստանալ :
Գնելու : || գնելի · ստացանելի :
Չգնելու : || անգնելի · անստանալի · անստացական :
Գնելու բան : || վաճառ, կամ վաճառք :
Գնծու : || տես Գնած :
Գնծու ծառայ : || արծաթագին :
Գնոջ : || տես Սուղ :
Գնտած : || տես Խուզած :
Գնտակ · ԿԻՒՓԷ · ԿԻՒԼԼԷ : || գնտակ · գնդակ · գունտ · գունդ :
Գնտակ խաղալ · ԿԻՒԼԼԷ ԽԱՂԱԼ : || գնտակս խաղալ :
Գնտակի կէտը : || կիսագունտ · կիսագունդ :
Գնտել : || տես Խուզել :
Գնտելը : || տես Խուզելը :
Գնտիկ · ԳՆԴԸԳԻԿ · ԳՆԴԸԼԱԽ · ԽՈՎԱՐԼԱԽ · ԲՕՓՈՒԼԱԽ : || գնտաձև · գնդաձև · գնդակաձև · գնտակակերպ · գնդակակերպ · գնտատեսակ :
Գնտութիւն · ԳՆԴԸԳԻԿ ԸԼԼԱԼ : || գնտութիւն · գնդութիւն · կլորակութիւն :
Գնտող : || տես Խուզող :
Գնող : || գնօղ · որ գնէն :

Գ Ո

Գոգ · ԷԹԷԿ : || գոգ · ապաւէ · ծոց :
Գոգը առնել, կամ ժողվել : || ընդգրկել · ընդունիլ ՚ի գոգ իւր · ամփոփել ՚ի գոգ իւր · ամայել յագուա իւր :
Գոգի պէս փռուել : || գոգ առնուլ · գոգ գործել · գոգանալ · գոգաւորիլ :
Գոգին մէջը : || գոգամէջ · ագումէջ :
Գոգնոց : || մեկնոց · առիզած :
Գոգնոց կապել : || սփածանիլ, կամ ածել Է մէջ զմեկնոց · գօտի Է մէջ ածել ՚ի սպասաւորել :
Գոգնոց սեղանի, կամ խորանի եկեղեցւոյ : || ատարօշ :
Գոգենալ · ԳԵՆ ԲՕՐՈՓՈՒՇԷ ՅԷՁ ԸՆԿՆԻԼ ՈՒ ՀՆՆԱԼ ·

ճապաշ օլմագ ։ || գոգենալ · գոգխանալ · ուռ_կանալ · գոնջանալ · ախտանալ զելեփանդա_կանն, կամ զախտ ելեփանդական · բորոտիլ զախտ ելեփանդական ։
Գոգի կամ գոթի · գէչ բորոգուն մէջ հնդան · ճապաշ · մոլլին ։ || գոգի · ուռուկ · օրուկ · գոնջ · գունջ · զելեփանդականն ախտացեալ ։
Գոգութն · հէն ու գէշ բոր · ճապաշ · մոլլինլիգ ։ || գոգութն · ուռկութն · գոնջութն · ելեփան_դական ախտ · եղեփանդական բորոտութն ։
Գոդոոս · նուհուանքը ։ || գոդգոս · եղեռնա_գործ · ոճրագործ · վոխլագործ · վոխլակ · ժանտաժուտ ։
Գող · ջըրլսը ։ || գող · մէգ ։
Գողամին · հաւոլջող ։ || միգանոց · մըգակձիգ ։
Գոթան ։ || գութան ։
Գոլ · պատաքէ իրակի, կմ ալեոուն ։ || տաք · գոլ ։
Գոլ կորուկ, կամ խիստ մեծ գոլ ։ || ջերմա_գոլ · ջերմատաք · մեծատաք · հրատ ։
Գոլոշակք ։ || տես Շոգի ։
Գոհ · գանահատ · հօշնութ ։ || գոհ · գոհունակ · հաճ և հաւան · հաճեալ · շատացեալ ։
Գոհ ըլլալ · հօշնութ օլմագ · գանահաթ էթմէք ։ || գոհ լինիլ · հաճ լինիլ · հաճ և հաւան լի_նիլ · գոհունակիլ · շատիլ · շատանալ · բա_ւականանալ ։
Գոհ ընել · գանահաթ էթտիրմէք · հօշնութ էթմէք ։ || գոհ առնել · շատ առնել · հաճիլ զոք, կամ զմիտս ուրուք · հաճել · հաճեցուցանել · շատացուցանել ։
Գոհանալ · շիւքր էթմէք ։ || գոհանալ · շնորհա_կալիլ · շնորհակալել · շնորհակալ կալ · շնոր_հակալ լինիլ · շնորհ ունիլ · շնորհ կալայ ։
Կամ այսպէս · գոհաբանել · օրհնել · վերօրհ_նել · խոստովան լինիլ · խոստովան առնել ։
Գոհանալու պարտըկան ։ || շնորհապարտ ։
Գոհանալու տեղ ։ || գոհարան ։
Գոհացող · շիւքր էթէն ։ || գոհացող · գոհու_նակ · գոհաբան · գոհացողական · գոհական · շնորհակալ · շնորհակալու · շնորհընկալ ։
Չգոհացող ։ || անգոհ · անգոհունակ · անշնոր_հակալ · անշնորհակալու ։
Գոհութն · շիւքր · շիւքիւր ։ || գոհութիւն · գոհունակութն · շնորհակալութն · շնոր_հակալիք · շնորհք · շնորհ ։
Կամ այսպէս · գոհաբանութն · օրհնաբանու_թն · օրհնութն · խոստովանութն ։
Գոհութն տալ ։ || տես Գոհանալ ։
Գոհութե լայեխ ։ || շնորհապարտ ։
Գող · հըրսըզ ։ || գող ։
Գողի ընկեր ։ || գողակից ։
Գողի ընկերութն ։ || գողակցութն ։
Գողի ճամբայ ։ || գողուղի ։
Գողի պէս ։ || իբրև զգող · գողօրէն · գաղ_տագողի ։
Գողի պէս գնացող ։ || գաղտագողի գնա_ցեալ · գաղտագնացեալ ։
Գող · աշըխի ֆալ թէն · չէթ ։ || կից · զոր օրինակ · Աշխեր գող ընկաւ ։ || վէգն ՚ի կից անկաւ, կամ ՚ի կից պատահեաց ։
Գողթնայ գաւառ ։ || գողթն ։
Գողնալ · չալմագ ։ || գողանալ · զլանալ · խորել ։
Գողն ՚ի գողը ։ || գող ՚ի գող · գաղտագողի ։
Գողն ՚ի գողը ընելը ։ } գաղտակծու_
Գողն ՚ի գողը ընելու խույ ։ } թն · գաղտակծծութն · գաղտնակծծութն ։
Գողն ՚ի գողը նայիլ ։ || ը̅ ակամբ հայիլ ։
Գողութն · հըրսըզլըգ ։ || գողութն · գողօն · գողութիւն ։
Գողութն սիրող ։ || գողամիտ · գողաբարոյ ։
Գողունի · գողցած բան · օղրու ։ || գողունի · գողօնի · գողանի · գողուն · գողօն · գողայ_ին · գողանք ։
Գողցած ։ || գողացեալ · գողային · գողուն ։
Գողցնել · չալդըրմագ ։ || գողացուցանել · տալ գողանալ ։
Գողցող · չալըճը ։ || գողացող · գող ։
Գոճի ։ || տես Խողու ձագ ։
Գոմ · ախըրաիրի, այծու, և այլն ։ || գոմ · փա_րախ · մակաղատեղ · պառակ · գաւիթ ոչխա_րաց · գաղարք անասնոց · վանք անասնոց ։
Գոմեշներու, կամ կովերու ։ || տես Եզան գոմ ։
Գոմ շինող ։ || գոմակերտ · գոմաշէն ։
Գոմը գնել ։ || ամփոփել ՚ի գոմս · ժողովել ՚ի փարախս · փարախել ։
Գոմը մտնող ։ || գոմամուտ ։
Գոմի մէջ ծնող ։ || գոմածին · պառակամայր ։
Գոմի մէջ մեծցած հորթ ։ || զուճարակ՝ որդի պառակամօր ։
Գոմէշ · սու սըղըրը · ճամուզ · ճամուշ ։ || գոմէշ · բոբողոն ։
Գոյական · ... բառը ։ || գոյական ։
Գոյանալ · հասըլ օլմագ ։ || գոյանալ · ներգոյա_նալ · էանալ · էականալ · տարրանալ · կայա_նալ · ցուցականալ ։
Կամ այսպէս · գոյաւորիլ · արտադրիլ · եղա_նիլ · լինիլ · ծնանիլ · ընծայիլ · ծագիլ · ներգործիլ · տարրիլ · յառաջադայիլ · յառա_ջաբերիլ · վերբերիլ · ՚ի վերբերիլ · ելանել ։
Կամ այսպէս · ՚ի գոյ ածիլ · ՚ի գոյ ելանել · ունիլ զգոյութն · ՚ի լոյս ածիլ · ՚ի լոյս գալ · ՚ի ցուցակութն ածիլ · ՚ի ցուցակութն գալ ։
Գոյանալը ։ || գոյութն · գոյաւորութն · գոյեղի_նութն · լինելութն · ցուցակութն · տարրութն · տարրութիւն · ծագութիւն · էլք ։
Գոյանալով գետնէն ելլել · ... ։ || կղկղել ։
Գոյանալու տեղ ։ || գոյարան ։
Գոյացած · հասըլ օլմուշ ։ || գոյացեալ · գոյա_կան · գոյաւոր ։
Գոյացական ։ || գոյացական · գոյացողական · գոյեղական · գոյական · էական · էութե_նական · գոյեղ · գոյեղուտ · եղուտ ։
Գոյացապէս ։ || գոյեղինաբար · գոյեղաբար · գոյացաբար ։
Գոյացնել · հասըլ էթմէք ։ || գոյացուցանել · էա_ցուցանել · էակացուցանել · տարրացուցա_նել · եղականացուցանել · ընծայեցուցա_նել · ծնուցանել · ծագեցուցանել ։
Կամ այսպէս · գոյաւորել · արտադրել · տար_րել · ընծայել · յառաջաբերել · ստեղծել · ստեղծանել · ստեղծուլ · առնել · պատճա_ռել · պատճառաւորել · ներգործել · սահ_մանել · շնորհել · զոր օրինակ ·

Հողէն գոյացնել : || 'ի հողոյ առնել . 'ի հողոյ շինորհել :

Կմ՞ այսպէս . 'ի գոյ ածել . 'ի լոյս ածել . 'ի ցուցակութե ածել . յէութե ածել . յառաջ բերել յոչնչէ . յարդարել յոչնչէ :

Գոյացնօղ . հասըլ էտէն : || գոյացուցանօղ . գոյացուցիչ . էացուցիչ . էակացուցիչ . արտադրիչ . տարրացուցիչ . տարրիչ . գոյարան . արտադիր : տես և 'ի բայն Գոյացնել :

Գոյացուն : || գոյացուն . գոյաւորուն . գոյութն . գոյեղինուն . գոյականուն . էականութն . իրականուն . իրողուն . էակուն . էակ . գոյակ :

Գոյացութն փոխուիլը : || գոյափոխութն :

Գոյացօղ : || գոյացօղ . գոյաւոր :

Գոնէ . բարէ . պարէ . պարէմ . նաչար : || գոնէ . գոնեա . գոնեայ . գէթ . գեթ . փարթար . ոպ .

Գոնէ առաջինը սուր : || գոնէ սուր զառաջինն :

Գոնէ սուս կեցած ըլլայիր : || գոնեա լռեալ էիր :

Գոնէ մարդուն աւուրչէքը տուր : || գէթ հասո զաւուրեայ վարձս նորա :

Գոնէ մեծաւորին փէշը պագ : || փարթար համբուրեա զքղանցս իշխանաւորին :

Գոշան . չահանայի կոթ : || կուրծ կաղամբոյ . կոճ կաղամբի :

Գոռալ . կիւռլէմէք : || որոտալ . գոռալ :

Գոռալը . գոռոց . էշլէքին, կմ առիւծին գոռալը . կիւռլէմէ . կիւռուլթիւ : || որոտ . որոտումն . գոռութն . գոռ :

Գոռացնել . կիւռլէթմէք : || որոտացուցանել . գոռացուցանել :

Գոռացնօղ : || որոտացուցիչ . գոռացուցիչ :

Գոռացօղ : || որոտացօղ . որոտաւոր :

Գոռգոռ . խայէի անուն : * || կորիկոս :

Գոռոզ . խօրօզ մարդ . խօրօզլանմըշ էտէն . պաշանաս պէօյլէ : || գոռոզ . ըմբոստ . սէգ . սեգ . ամբարտաւան . յոխորտ . ճոխ . ճոռոմ :

Կմ՞, գոռոզացեալ . ըմբոստացեալ . սիգացեալ . ամբարձացեալ . ճոխացեալ . ճոռոմացեալ 'ի վր ուրուք : տես և Հպարտ :

Գոռոզ ըլլալ . խօրօզլանմըշ օլմագ : || գոռոզանալ . ըմբոստանալ . սիգանալ . ամբարտանալ . յօրանալ . ըմբարձնալ . ըմբարձանել . ըմբարհաւանել . ըմբարտաւանել . ամբարտաւանել . ամպարհաւանել :

Գրմել . ճոխանալ . ամբարձանալ . ճոռոմանալ 'ի վր ուրուք : տես և Հպարտանալ :

Գոռոզացնել . խօրօզլանտըրմագ : || ըմբոստացուցանել . սիգացուցանել . յօրացուցանել . ամբարտացուցանել . տալ ըմբարհաւանել . տալ ամբարտաւանել :

Գրմել . 'ի վերայ ուրուք ճոխացուցանել . ամբարձացուցանել . ճոռոմացուցանել : տես և Հպարտացնել :

Գոռոզնալ : || տես Գոռոզ ըլլալ :

Գոռոզութն . խօրօզլանմըշ օլմագլըգ . խօրօզլուգ : || գոռոզութն . ըմբոստութն . սիգութն . ամբարտաւանութն . ճոխութն . ամբարձութն . ճոռոմութն . խանձողութն . խանձանումն . խանձ : տես և Հպարտութն :

Գոռոզուք ժուռ եկօղ : || սիգաքայլ . սիգաձեմ . ճոխաձեմ :

Գոռոզուք խօսիլ . խօրօզլանմըշ ալաչագ խօնուշ : || ամբարձաբանել . ճոխաբանել . ճոռոմաբանել . ճոխաբանալ բանիւք : տես և Մեծ մեծ խօսիլ :

Գոռոզուք խօսօղ . խօրօզլանմըշ ալաչագ խօնուշ : || ըմբոստաբան . սիգաբան . ամբարձաբան . ճոխաբան . ճոռոմաբան : տես և Մեծ մեծ խօսօղ :

Գոռոց : || տես Գոռալը :

Գոված : || գովեալ . օրհնեալ . բանեալ . խնկաւոր : տես և 'ի բայն Գովել :

Գովասանք . էօյիւշ . էօյմէքլիք . մէտհ . չէնահլըգ : || գովանք . գովասանք . կոկովանք . ներբողումն . ներբողեան . ներբողանի . ներբող . գովեստ . գրուատ . գրուատիք . գով . էնկոմիայ :

Կմ, գովասանութն . գովաբանութն . գովութն . բանագովութն . ներբողութն . ներբողաբանութն . նազաբանութն . գրուատութն :

Եւ կմ, խոստովանութն . բարեբանութն . օրհնաբանութն . օրհնութն . խնկաւորութն :

Գովասանք չինել : || ներբողել . վերատաւել :

Գովասանք տալ : || տես Գովել :

Գովասանք արժօղ : || տես Գովօղ :

Գովասանքի թուղթ : || թուղթ գովութե . թուղթ ընծայութե :

Գովասանքի մուշթալիս : || գովասանական . ներբողական . գրուատական . օրհնաբանական . ողորդական :

Գովել . գոյլամանք փալ . էօյմէք : || գովել . գովասանել . գովաբանել . գովեստաբանել . կոկովել . գրուատել . ներբողել . նազաբանել :

Կմ այսպէս . օրհնել . օրհնաբանել . բարեբանել . խնկաւորել . վերօրհնել . համել զօրհնութն . մեծացուցանել . բարձրացուցանել . բարձր առնել :

խիստ Գովել : || կոկովել :

Գովելի . գոյլէյու, կմ գոյլամանքի արժան : || գովանի . գովելի . գրուատելի . ներբողելի . խնկելի . արժանագով . բարեացապար :

խիստ Գովելի : || ամենագովելի . ամենագով . բազմագով . բազմագովեստ . բազմագրուատ . ամենագրուատ . երբերգելի . ամենօրհնեալ . ամենախնկաւոր :

Գովելով առաջ ձգել՝ զինքը, կմ զուրիշը : || ընծայեցուցանել . նախամատոյց առնել :

Գովելով առաջ ձգելը՝ զինքը, կմ զուրիշը : || ընծայութն :

Գովելու : || տես Գովելի :

Գովելու : || առպագով . անխնգովելի :

Գովելու տեղ : || գովարան . գրուատարան :

Գովութն : || տես Գովասանք :

Գովօղ . գոյլամանք փըճօղ . || գովօղ . գովաբանօղ . գովասանօղ . բարեբանօղ . գրուատօղ . ներբողօղ :

Կմ այսպէս . գովիչ . գովասանիչ . գովաբանիչ . գրուատիչ . ներբողիչ . բարեբանիչ . օրհնաբանիչ :

Եւ կմ այսպէս . գովասան . գովաբան . գով_

վեատարան · Ներբողաբան · Նաղաբան · բաբեբան · օրհնաբան :
Գորխանդ : || տես Քիւլհան :
Գործ, կմ՝ գործք · Իշ : || գործ · գործք · գործած · գործուած · յօրինուած · արարուած · արարած · արար · արարք · ազգ · պրակ · պրակք · զոր օրինակ ·
Գործք առաքելոցն մէջը գրած է : || գրեալ է ՚ի պրակս առաքելոց :
Անոնց ձեռքի գործքը խիստ մախպուլ է · || պրակք ձեռաց նոցա ընդունելի են :
Գործ, կմ՝ գործք · Մասլահաթ · Բան բանիլը : || գործ · գործք · գործոյք · գործականութի · գործաւորութի · գործառնութի · գործողութի · գործադրութի · իրագործութի · կիրառութի · իրողութի · պիտառութի · պիտառնութի · ներգործութի · ազդեցութի · ազդողութի · հանգերձաւորութի · ասխողութի · յաջողութի : Կմ՝ այսպէս · ազդումն · ազդեցումն · վաստակ · վաստակք · պաշտօն · պաշտամունք · պէտք · պիտոյք · յաջողուած · արդիւնք · զոր օրինակ ·
Աղէթ խօսքով մի սիրեր, գործքով աղ սիրէ : || մի սիրեր բանիւք և եթ, այլ և արդեամբք : տես և Գործ · Իշ :
Գործ ընող : || տես Ընող · Բանող · և Աշխատող
Գործ ունող : || գործաւոր · գործուն · գործունեայ · գործօնեայ :
Գործ չունող : || անգործ · ապագործ · ապիգործ : տես և Պարապ մարդ :
Գործ սիրող : || գործասէր · աշխատասէր · վաստակասէր · ժրաջան :
Գործը առող : || գործառեալ :
Գործը լմընցնել : || յամենայն գործոյն ժամանել · յամբողջ գործոյն հասանել : տես և Լմընցնել :
Գործը լմընցնելը, կամ գլուխ հանելը : || ամբողջ · ամբողջք · անբողջ :
Գործու ընկեր · Մէյ փէշ գործ ընող : || գործակից · համագործ · զուգագործ · միագործ · վաստակակից · նիզակակից :
Գործու ընկեր ըլլալ : || գործակից լինիլ · գործակցիլ · վաստակակցիլ · նիզակակցիլ :
Գործու ընկերութի : || գործակցութի · համագործութի · զուգագործութի · նիզակակցութի :
Գործուն կէսը հանիլ : || հասարակել, կմ՝ ընդ մէջել զգործն :
Գործու հետ ըլլալ : || տես Բանի հետ ըլլալ
Գործու մութալըխ : || գործական · գործնական :
Գործու վրայ եղող : || գործակալ · գործավար :
Գործու տեղ, կմ՝ տունը · խանութ · [illegible] : || գործատեղ · գործատուն · գործանոց · գործարան · աշխատարան :
Գործքով ընել : || արդեամբք կատարել · ՚ի գործ արկանել · ՚ի գործ դնել · ներգործել : տես և Ընել :
Գործքով ընող : || գործադրիչ · գործադրական :
Գործած · Ըրած : || տես Ըրած :

Գործած · [illegible] : || անկուած · անկուածոյ · անկեալ · ոստայնանկեալ · ոստայնանկած · ոստայն :
Գործած բան : || գործուած · գործուածք :
Գործարար · [illegible] : || տես Մանողակ :
Գործարար · [illegible] : || տես Ջուհալակ :
Գործել || տես Ընել · և Բանիլ, Գործ ընել · և Աշխատիլ · [illegible] :
Գործել · [illegible], [illegible], [illegible] · [illegible] : || անկանել · անգանել · ոստայնս անկանել · ոստայնել · ոստայնանկել · հենուլ · հանուլ · նիւթել · նիթալ · կկել · կկոցել · սատարել :
Գործելի · [illegible] : || ածուխ :
Գործելի ըլլալ, կմ՝ դառնալ · [illegible] : || ածուխ լինիլ · յածուխ դառնալ · յածուխ փոխարկիլ · ածխանալ :
Գործելի ծախող · [illegible] : || ածխավաճառ :
Գործելի շինող · [illegible] : || ածխագործ :
Գործիական հոլով : || գործիական · առաքական :
Գործիք · [illegible] · [illegible] : || գործի · գործիք · գործարան · անօթ · կահ · կազմած · կազմուած · կարասի · օճառ · ոճառ :
Գործուածք : || գործուած · անկուած · ոստայն :
Գործունեայ · [illegible] · [illegible] · [illegible] : || գործունեայ · գործօնեայ · գործօն · գործուն · գործարար · գործասէր :
Կամ այսպէս · ժրաջան · ժրագլուխ · ժիր · փութաւոր · սրտաջան · ջանկոտ · անտարտամ · անպղերգ · նախանձաւոր գործոց · փոյթ ՚ի գործ · ՚ի գործ անվեհեր · արի ՚ի գործել : տես և Աշխատանք սիրող :
Խիստ Գործունեայ : || բազմաջան · յոգնաջան · մեծաջան · մեծավաստակ · բազմավաստակ · յոգնավաստակ · քաջավաստակ · ժիրաժիր :
Գործունէութի · [illegible] : || գործունէութի · գործօնէութի · գործաւորութի · գործարարութի · գործասիրութի · աշխատասիրութի · վաստակասիրութի · երկասիրութի · ջանասիրութի · ժրութի · ժրաջանութի · անտարտամութի · անվեհերութի :
Խիստ մեծ Գործունէութի : || բազմաջանութի · յոգնաջանութի · մեծաջանութի :
Գործք : || տես Գործ ·
Գործք առաքելոց · [illegible] : || գործք առաքելոց · պրակք առաքելոց · առաքելագործ մատեանք :
Գործող || տես Ընող · Բանող · Աշխատող · և Ջուհալակ :
Գորտ · [illegible] : || գորտ · գորտն ·
Գորտու ձան : || կարկաչիւն գորտոյ :
Գորտնբուրդ · [illegible] : || լօռ · մամուռ :
Գորտնբրդով լեցուած : || լօռաւէտ :
Գորտնբրդոտ · [illegible] : || լօռաւոր · մամռոտ · մամռամատ :
Գորտնբրդոտ տեղ : || լօռամարգ · լօռուտ :
Գորտնուկ : || տես Կոծիծ :
Գոց · [illegible] : || տես Գոցած :

Գոց · գոջէլա գործիք · ճոյ դրան, ֆէնճիրէի, և այլն · ոնուրչնի · քնաւնի : || ախ · աղխ · փակ · փականք · փակարան · փականակ : տես և Սեւրկեաւ :

Գոցած · գոյուած · գոց : || փակեալ · աղխեալ · խփեալ · խփանեալ · խցեալ · անբաց · պատեան :

Չգոցած · չգոյուած : || անփակ · անաղխ · անխուփ · անխից · անհամբոյր :

Կմ, բաց · բացեալ · արձակ : տես և Բաց :

Գոցել · գափամագ : || փակել :

Գոցել · էօրթմէք · սաքլամագ : || տես Ծածկել · և Պահել, գոչէլ :

Գոցել · նոֆէլ ամանը · հորուն բէրանը · և այլն : || խփել · խփանել · խփուցանել · կափուցանել · փակել · պնտել · պնդել · կնքել · կափարիչ արկանել · խուփ արկանել :

Գոցել՝ գէօզը : || տես Խփել ·

Գոցել՝ գուլախը : || տես Գլուխը ծածկել :

Գոցել՝ դուտը : || փակել · առականել · առարկանել · պնտել · պնդել · ախել · աղխել :

Կմ, ձգել զհետ իւր · ձգել ընդդէմ իւր · փակ արկանել · առնուլ դրան :

Գոցել՝ ծակը · թափան · և այլն : || տես Խծկել :

Գոցելը : || կափուածն · կափուցուածն · փակուածն · փակումն :

Գոցուած : || տես Գոցած :

Գոցուիլ : || փակիլ · խփիլ · խփանիլ · խփուցանիլ · կափուցանիլ · և այլն · ոչ 'ի բայն Գոցել :

Կմ այսպէս · փակեալ լինիլ · խփեալ լինիլ · կափուցեալ լինիլ · և այլն :

Գոցող : || փակող · խփող · խփանող · կափուցանող · կափուցիչ · և այլն · ոչ 'ի բայն Գոցել :

Գուբ : || տես Փոս · և Հոր :

Գուբ · փոսը · օթայ · փէչ · և այլն : || սամուկ :

Գուբ ըլլալ : || սամկանալ :

Գուբ ըլլալը : || սամկութիւն :

Գուբ ընել : || սամկացուցանել :

Գուբ ընող : || սամկացուցանող · սամկացուցիչ :

Գուբ ժամ : || ամբողջն խաւարային :

Գուբ տեղ կեցող, կմ գուբը բնակող : || սամկակեաց · սամկաբնակ :

Գուգու · թուլունս մի է · գուգու գուշու : || կկու :

Գութ : || տես Գթութիւն :

Գութ շարժել : || 'ի գութ շարժել · գութ արկանել · աղերս արկանել · գալարել, կմ պեղանել զաղիս · խանդաղատել · արգահատել · յարգահատել :

Գութ շարժիլ : || տես Գթալ :

Գութ ունենալ : || տես Գթալ :

Գութ ունող : || տես Գթած :

Գութ չունող : || տես Անգութ :

Գուլ · դանակ · և այլն : || գուլ · բութ · դըժոճարահատ :

Գուլ միտք ունող : || տես Բութ :

Գուլնալ : || տես Գլնալ :

Գուլպայ · գուլպէք · գուրպէք · չօրապ : || զանկապան · սռնապան · գուլպայ :

Գուլպայ շինող · չօրապճի : || զանկապանագործ :

Գուլպայի թել : || շաղամաթ :

Գուլպայի գօնճ : || անկարուրդ · անկանուրդ :

Գումար · էէքիւն · ճէմ : || գումար · գումարտակ · գումարութիւն · բովանդակութիւն · բոտումն :

Գումար ընել · ճէմ էթմէք : || գումարել · բովանդակել · բոտել · բետել · բամել · փաղաւել · փաղել · ուսել · գումար առնել · գումարտակ առնել :

Գումար ընող · էէքիւնճիսու : || գումարող · գումարիչ · բովանդակիչ · բոտիչ · բամիչ · փաղաւիչ · փաղաւու :

Գումարել : || տես Գումար ընել :

Գումարիլ : || տես Շաշմիչ ըլլալ :

Գումարուիլ · գումար ըլլալ · ճէմ օլմագ · և այլն : || գումարիլ · գումար առնուլ · բովանդակիլ :

Գումարող : || տես Գումար ընող :

Գումպէթ · գուպպէն · գուպպէ : || գմբէթ · գումբէթ · կմբէթ · կմպէթ · գմբէթայարկ · գմբէթաձև · կաթուղիկէ · կաթողիկէ · յարկ :

Գումպէթի ձև : || գմբէթաձևութիւն · գմբէթակերպութիւն :

Գումպէթի պէս : || խորանարդ · կորնթարդ :

Գումպէթով զարդարած : || գմբէթազարդ :

Գումպէթաձև : || գմբէթաձև · կարակնաձև · կառակնաձև · կառաձև · գմբէթայարկ · գըմբէթաշէն · խորանաշէն :

Գումպէթաշէն · գումպէթլի շինած : || գմբէթաշէն · գմբէթագործ · գմբէթաձև · գումբէթաձև · գմբէթայարկ :

Գումպէթաւոր · գումպէթ ունող : || գմբէթաւոր · գմբէթեայ · գմբէթագործ · գմբէթարդ · գմբէթաձև · գումբէթաձև · գմբէթայարկ · գմբէթակիր · կորնթաւոր · կորնթաձև · կորնթարդ :

Գումպէթաւոր առիք · գումպէթլի թավան : || գմբէթեայ առաստաղ · գմբէթայարկ ձեղուն :

Գումպէթաւոր ժամ : || կաթուղիկէ · կաթողիկէ :

Գուն · ճայփէ : || տես Եղանակ :

Գուն · ըռէնկ : || գոյն · երանգ · երփն · թոյր · շորթ :

Կմ, գունակ · գունակութիւն · գունաւորութիւն · երփնաւորութիւն · որակութիւն, կմ որակ :

Գուն ունենալ : || գունաւորիլ · երանգաւորիլ · երփնաւորիլ · որականալ :

Գուն ունիլը : || գունակութիւն · գունաւորութիւն :

Գուն ունող : || գոյնաւոր · գունաւոր · երանգաւոր · երփնաւոր · որակաւոր · գունեան · գունեայ :

Գուն չունող · ըռէնկսիզ : || անգոյն · անգունակ · աներանգ · անթոյր · տգոյն · ապագոյն · տարագոյն :

Գուն տալ · ըռէնկ վէրմէք : || գունել · գունակել · գունաւորել · որակել · որակացուցանել :

Գունը գեղեցկացնել : || գունագեղել · գեղերփնել :

Գունը թափած · ըռէնկսիզ · պօզուլմուշ : || գունաթափ · գունատ · տգոյն · աժգոյն · դժգոյն :

կմ, գունատեալ․ այլագունեալ․ դժգունեալ ։

Գոյնը Թափել տալ․ րէնկինի գէօթիւրմէք․ պօզմագ ։ || դժգունել․ տժգունել․ գունատել․ գունաթափել․ գունափոխել․ այլագունել․ արտագունել ։

Գոյնը Թափիլ․ րէնկ քօյմագ, պօզուլմագ ։ || գունաթափիլ․ գունատիլ․ դժգունիլ, կմ դժգունել․ տժգունել․ այլագունիլ․ արտագունիլ․ հատանիլ գունոյ ։

Գոյնը չԹափիլ․ րէնկ չէօյմէնի, հն չէլէն ։ || չԹափիլ, չեղծանիլ, չելանել գունոյ․ չդժգունիլ․ չայլագունիլ ։

Գոյնը Թափիլը ։ || գունաթափութիւն․ տգունութ․ տժգունութին․ դժգունութին ։

Գոյնը փոխել, կմ գոյնը փոխուիլ ։ || տես Գոյնը Թափիլ ։

Գունզգուն․ րէնկ րէնկ ։ || գոյն զգոյն․ գոյնագոյն․ գունագոյն․ գունակ գունակ ։

կմ այսպէս․ երանգ երանգ․ երփն երփն․ երփներանգ․ երփնորակ․ ամենորակ․ երփնագոյն․ ամենագոյն․ գուներանգ․ գունագեղ․ գունապաճոյճ, նարօտաներկ․ խայտ ։

Եւ կամ, բազմագունեայ․ բազմագունի․ բազմագունակ․ բազմերփեան․ բազմերփեան․ բազմերանգ․ բազմորակ ։

Գունզգուն Թել ։ || Նարօտ ։

Գունզգուն ծաղկած ։ || ծաղկերանգ ։

Գունզգուն ներկ, կմ գունզգուն ներկած ։ || երփնաներկ․ գունաներկ․ տարազաներկ ։

Գունզգուն փայլել ։ || երփն երփն հարկանիլ․ բազմագունակ փայլել ։

Գունտ․ թօփ․ եուվարլագ ։ || գունտ․ գունդ․ գնտակ․ գնդակ․ պարունակ․ կուտակ․ ըլումբ․ ռումբ ։

Գունտ․ կլոր ։ || գնտաձև․ գնդաձև․ գնդակաձև․ պարունակաձև ։

Գունտ՝ աղճըլը․ ռազա․ պէնտի․ ալայը․ թապուրու ։ || զանդուած․ զանկուած ։

Գունտ՝ խմբի․ ճամաճին․ կանտ․ ալայը ։ || զանդուած․ զանկուած ։

Գունտ հողոյ՝ կոշտ կոշտ եղած ։ || կոշտ․ քուռձ․ կմ բուռն ։

Գունտ՝ մրգի․ ճաշակուր․ ալայը ։ || գունտ, կմ գունդ Ճիազարաձև ջահից ։

Գունտ քանի ներքև կէսը ։ || ներքնագունտ․ ներքնագունդ ։

Գունտ գունտ ։ || գունտագունտ․ գունդագունդ ։

Գունտ գունտ ըլլալ ։ || գնդգնդիլ․ կուտակիլ ։

Գունտուփոս ։ || տես Գարուփոս ։

Գուշ ։ || կուր ։

Գուռ․ խազինայ ։ || տես Աւազան ։

Գուռ ունօղ աղբիւր․ խազինալը չէշմէ ։ || կոնքեայ աղբիւր ։

Գուրգուրալ․ նազիլէ թութմաք, եա պաշ մը գաթմէք ։ || խարխափել․ խարխարել․ ափլափել․ շօշափել․ դանդաչել․ դեգեել․ դեգևիլ ։

Գուրգուրալ տալ ։ || խարխափեցուցանել․ ափլափեցուցանել․ դանդաչեցուցանել․ դեգևեցուցանել ։

Գուրգուրալը․ նազիկէ թութմագ, եա պաշ մը գաթմագ ։ || խարխափ․ խարխար․ խարխափանք․ խարխափումն․ խարխափութիւն ։

կմ այսպէս․ ափլափանք․ ափլափումն․ շօշափումն․ շօշափողութին․ դանդաչումն ։

Գուրգուրալով ։ || խարխափելով․ ափլափելով․ դանդաչելով․ դեգևելով ։

կմ այսպէս․ խարխափանօք․ ափլափանօք․ դանդաչանօք․ դեգևանօք ։

կմ այսպէս․ խարխափմամբ․ ափլափմամբ․ դանդաչմամբ․ դեգևմամբ ։

Եւ կմ, առ խարխափ․ առ խարխափս, կմ առ խարխարս․ զոր օրինակ․

Գուրգուրալով դէմ ելան ։ || առ խարխափ ը առաջ ելին, կամ առ խարխափս պատահեցան ։

Գուրգուրալով եկին ։ || առ խարխարս եկին ։

Գուրգուրալով բան մը բռնել, կմ եօխլամիշ ընել ։ || առ խարխափս զննել, կմ շօշափել․ խարխափմամբ ձեռնամերձ լինել ։

Գուրգուրացող ։ || խարխափիչ․ ափլափիչ․ դանդաչուն․ դանդաչոտ․ դեգևոտ ։

Գուցէ․ պէլքի, եա պէլքի ։ || գուցէ․ Թերևս․ իցէ Թէ․ արդեօք․ բնաւ․ բնաւին․ ապաքէն․ զոր օրինակ․

Գուցէ ելլէք ընծի ըսէք ։ || ապաքէն աւխցէք ցիս, կմ ասիցէք ցիս արդեօք ։

Գուցէ Թէ․ պէլքի քի ։ || գուցէ արդեօք․ Թերևս արդեօք ։

Գուփայ ։ * || տես Գաւաթ ։

Գոփեցնել, կմ գոբեցնել ։ || հարկանել․ զարկանել․ հարուածել․ գանել․ տոփել․ տոշկել․ ջնել ։

ԳՌ

Գռաւ ։ * || տես Թագաւոր․ փաշայ․ և Զօրապետ ։

Գռզի․ նուգ մի է ։ || գռզի ։

Գռլտոց ։ || խռչիւն․ խռչիւն․ խորշիւն ։

Գռուզ․ գըվըրճըգ ։ || գանգուր․ գռուզ․ գանգուր․ գանգրուտ․ ոլորածոյ ։

Խիստ Գռուզ ։ || քաջագանգուր ։

Գռուզ ըլլալ ։ || գանգրանալ․ գանգրիլ․ գռզիլ․ ոլորիլ ։

Գռուզ ըլլալը․ գըվըրճըգլըգը ։ || գռզութին․ գանգրութին․ ոլորածութին ։

Գռուզ մազունօղ, կմ մազերը գռուզ․ գըվըրճըգ սաչլը ։ || գանգրահեր․ գանգրադեղ․ այր գանգուր ։

Գռուզ մազերու քէքիւլներ ։ || խոպոպք․ հոպոպք ։

Գռուզ մազերով, կամ խուպոպքի մազերով գլուխը զարդարել ։ || խոպոպել․ հոպոպել ։

Գռչել ։ || տես Ձեխել ։

Գռփանալ ։ || ուռճանալ․ ամեԹանալ․ անգայտանալով ուռնուլ ։

Գռփանալը ։ || ուռճացումն․ ամեԹութին ։

Գռփացած ։ || ուռճալից․ ուռճալարդ․ ամեԹ․ ամեԹացեալ ։

Գռփացնել ։ || ուռճացուցանել․ ամեԹացուցանել ։

ԳՏ

Գտակ · արախճին · քիւլահ · պաշլըգ : || գդակ · գլխարկ · գլխադիր · գլխանոց :

Գտակ կարօղ : || գդակագործ · գլխարկա- գործ :

Գտակ հանդանել : || արկանել, կամ դնել զգլխարկն 'ի գլուխ :

Գտակ · ֆինճան : || տես Հնապք :

Գտակ կարել · ֆինճան էթմէք : || տես Հնապք անել :

Գտակ կարօղ · ֆինճանճը : || տես Հնապա- գործ :

Գտամբերէ : || տես Գտողչէք :

Գտանել · պուլմագ : || գտանել · գտանիլ լինել · գիւտին սոտանալ · անդրէն ունել զկորուսա- եալ :

Գտանելը : || գիւտ · գտումն :

Գտանեալ , կմ գտած : || գտեալ :

Չգտանեալ : || չգտեալ · անգիւտ :

Գտանելու : || գտանելի · կարելի 'ի գտանել · որ կարէ գտանիլ :

Չգտանելու : || տես Չգտանօղ :

Գտանիլ : || գտանիլ · գտեալ լինիլ · գոլ · ուր · Հոս կու գտանէի : || գոյ ասա :

Գտանօղ : || գտեալ լինօղ · գտանելի :

Չգտանօղ : || անգիւտ · անգիւտական · ան- գտական · անգտանելի :

Գտնօղ : || գտանօղ · գտիչ · գտակ :

Գտողչէք · գօմպէլէկ · գօնճելիա պալըղի : || գտեալ- չեայ :

ԳՐ

Գրագիր · քեաթիպ : || գրագիր · գրիչ · քար- տուղար · նօտար , կմ նօվտար · դպիր · նշանագիր · նշանագիծ · նշանագրօղ :

Գրագիրներու գլուխ · քեաթիպ պաշը : || դպրա- պետ · նօտարապետ · քարտուղարապետ · ատենիկուռ :

Գրագրութիւն · քեաթիպլիք : || գրագրութիւն · գրչութիւն · քարտուղարութիւն · նօտարութիւն · դպրութիւն :

Գրագրութիւն ընել : || նօտարել · վարել զգր- չութիւն :

Գրած · եազըլմըշ : || գրեալ · Է գրով անկեալ · գրաւորական · գծաւոր · գրչագիր · ձրա- գիր · տառամանեալ :

Չգրած : || անգիր · անգիծ :

Գրած վճիռ : || դատադիր · դատադրութիւն :

Գրանիւլ : || գրանկալ · գրանմուրճ :

Գրաստ · փալէր : || գրաստ · բեռնակիր անա- սուն · բեռնաբարձ անասուն :

Գրաւ · ռէհին : || գրաւ · գրաւական · առհա- ւատչեայ · ուխտն · ըստխտն · փոխանորդ · փոխարդ : տես և Փէյ :

Գրաւ առնել · ռէհին ալմագ : || գրաւ առնուլ · գրաւ ունիլ · գրաւ ընդունիլ · գրաւել :

Գրաւ առնել զմարդը : || պատանդել զոք :

Գրաւ առնելը , կմ դնելը զմարդը : || պատան- դումն · պատանդութիւն :

Գրաւ առնօղ զմարդը : || պատանդառու :

Գրաւ դնել : || արկանել 'ի գրաւ · գրաւել · գրաւականել :

Գրաւ դնել զմարդը : || տալ 'ի պատանդս · ար- կանել 'ի պատանդս · պատանդել :

Գրաւ դնօղ զմարդը : || պատանդօղ · պատան- դիչ · պատանդատու :

Գրաւ պահօղ : || գրաւապահ :

Գրաւ տալ · րէհին գօյ : || գրաւ տալ · գրաւ արկանել : տես և Գրաւ դնել :

Գրաւը դրած մարդ · թուսաղ · թէքինէ : || պատ- տանդ · պանդատանդ · պատանդեալ :

Գրաւը փրցնօղ , կմ յետ առնօղ : || գրաւառ- թափ :

Գրաջօլ · մէհէմ փաղաս է : || կղակոլ :

Գրգուռ · խառնակչի անուն է : || գրգռօտ :

Գրգռել · Քիւթ վէրմէք · գըշգըրթմագ : || գրգռել · զգրգռել · յուզել · շարժել · դրդել · յա- րուցանել :

Գրգռելը , կմ գրգռելը : || գրգիռ · գրգռումն · դրդումն · յուզումն · շարժումն :

Գրգռիլ : || գրգռիլ · զգրգռիլ · յուզիլ · շար- ժիլ · դրդիլ :

Գրգռօղ : || գրգռօղ · գրգռիչ · գրգիռ · յու- զարկ · յուզարկու :

Գրել · եազմագ : || գրել · գծել · ծրել · նշել · դրոշմել զգիր · Է գրով արկանել · 'ի գիր առնել · գրով նշանակել · նշանագրել · նկա- րագրել · նօտարել · գծագրել · ձրագրել :

Գրելով նախշել : || գծագրել : տես և Նախ- շել · նախշ ընել :

Գրելը , կմ գրելը : || գրուած · գրութիւն · գրա- ւորութիւն · գրականութիւն · գծագրութիւն · գծա- ւորութիւն :

Գրեթէ · աղէպի պէ · հէմէն : || գրեթէ · մերթ ·
Գրեթէ երկու քնաց մեկ էին : || գրեթէ եր- կոքեան իսկ միատարր էին : տես և Իբր Թէ :

Գրիկ : || գրակ · գծիկ :

Գրիչ · խալէմ : || գրիչ :

Գրիչկարիչ · խալէմթրաշ : || գրչահատ · կարօց :

Գրկել · գուճագլամագ : || գրկել · ընդգրկել · գիրկս արկանել · ընդունիլ 'ի գիրկս · առընկալնուլ , կամ առընդունիլ յինքն · փարիլ :

Գրկելը · գուճագլամա : || գրկանք :

Գրկելով շոյել : || ողջագուրել · գգուել :

Գրկելով շոյելը : || ողջագուրումն · գգուանք :

Գրկելու : || գրկելի · փարելի · փարողի :

Գրկելու տեղ : || գրկարան :

Գրկըւօղ : || գրկեալ , կմ գրկեալ լինօղ :

Գրկօղ · գուճագլայան : || գրկօղ · ընդգրկօղ · գիրկս արկանօղ · գրկարան :

Գրմնչ · ... : || տես Կլանուաք :

Գրող , կմ գրօղ · ճան : || մահ · սատակիչ · ոճի ·
Գրողը տանի զքեզ : || մահ Հարուածեսցէ զքեզ , կմ կորուսցէ զքեզ սատակիչն :

Գրշափորձ : || գրչափորձ :

Գրւիլ : || գրիլ · գրեալ լինիլ · տպաւորիլ :

Գրւօղ : || գրեալ լինօղ · գրական ·

Չգրւօղ , կմ չգրւելու : || անգրելի · անգծե- լի · անծրելի :

Գրքակալ · գիթափ գօյաճագ · գիթափ գօյաճագ : || գրա- կալ · մատենակալ · կալմանագր :

Գրքակալ ։ || գրակալ · գրաբարձ ։
Գրքատուն · քիթապխանա ։ || գրատուն · գրատնոց · տուն մատենագրաց · դիւան ։
Գրքատան վերակացու ։ || դիւանապան · դիւանապետ · դիւանադպիր ։
Գրքուկ · քիթաբճըք ։ || գրքոյկ · գրգոյկ ։
Գրօղ ։ || գրօղ · գրիչ ։

Գ Ո

Գօղտատասը · * Նիքարիա ։ || ևկարիա ։
Գօթայ չափեր · հարմ չափի, որ Ֆրէնկներուն ժամը կըբաննէյնէն ։ || վաւաւակ ։
Գօթացիք ։ || գութք · գօթք · ազգ գթայ ։
Գօթի ։ || տես Գոդի ։
Գօթլանդ · նըզիբի անուն է ։ || գութլանդիա ։
Գօլիվա · * հափէն ։ || կուլիւայ ։
Գօմեշ ։ || տես Գոմեշ ։
Գօնձուկ ։ * || տես Ծէպ ։
Գօնսօլ · * գօնսօլօս ։ || հիւպատոս · հիւպատոս · հրեշտակ ։
Գօնսուլի մէւթալիխ ։ || հիւպատեան · հիւպատեան · հիւպատոսական · հիւպատոսական ։
Գօնսուլութիւն ։ || հիւպատոսութիւն · հիւպատոսութիւն · հրեշտակութիւն ։
Գօջան ։ || տես Գոջան ։
Գօտի · գուշագ ։ || գօտի · կամար ։
Գօտի կապած ։ || գօտի ը մէջ ածեալ · գօտեւորեալ · շրջագօտեալ · գօտեպինդ ։
Գօտի կապել · գօտի խուշանմիշ ըլլալ ։ || գօտի ածել · գօտի ընդ մէջ ածել · պնդել զմէջ · գօտի ը մէջ պնդել · գօտեպինդ լինիլ · գօտեպինդ գալ · գօտեւորիլ ։
Գօտի կապօղ ։ || գօտիածու · գօտեպինդ · գօտեպինդ ։
Գօտի չկապօղ ։ || տես Գօտին արձըկած ։
Գօտին ամուր կապօղ, կմ կապած ։ || գօտեպինդ · գօտեպինդ · քաջագօտի ։
Գօտին արձըկած, կմ արձըկօղ ։ || գօտիալոյծ · գօտելոյծ · գօտելոյծ ։
Գօտին մէջքը ամուր կապած · ճէնէրը գօթին գուրլած ։ || քաջագօտի ։
Գօտին մէջքը ամուր կապել · ճէնէրը գօթին գուրնել ։ || գօտի ը մէջ ածել ։
Գօրի · քաղքի անուն է ։ || գօւայ ։
Գօփեցնել ։ || տես Գոփեցնել ։

Դ Ա

Ագուր · պալիայ քէօէր ։ || դակուր · դագուր · դակր · դալապր · մուրճ հիւսան ։
Դադար · ռահաթ ։ || դադար · դադարք · պարապ · դուլ · հանգիստ · հանգոյց · հանդարտութիւն ։
Կմ, դադարումն · կասումն · պարապումն · շաբաթումն ։
Դադար · հայվաններուն ռահաթը ։ || մակաղ ։
Դադար գտնել ։ || դադար գտանել · պարապ առնուլ · պարապումն առնուլ ։
Դադար չունօղ ։ || անդադար · անդուլ · անհանգիստ · անհանդարտ · անհանգոյց · անգղակլ · անդլակլ · անզուսպ ։
Կմ, մշտատատան · յոդնատատան · մշտաշարժ ։
Դադրած · փարքմըշ ։ || դադարեալ · դղացեալ · հանգուցեալ · հանդարտեալ · կասեալ · խաղաղեալ · խաղաղացեալ · շաբաթացեալ ։
Կմ, հանդարտ · խաղաղ · խաղաղական ։
Դադրելու տեղ ։ || դադարք · հանգիստ · հանգոյց · հանգստարան · խաղաղական տեղի ։ տես և կանգնելու տեղ ։
Դադրեցնել · փարքփարմաք ։ || դադարեցուցանել · դղացուցանել · կասեցուցանել · լռեցուցանել · հանդարտեցուցանել · հանգուցանել · յանգուցանել · յանկուցանել · կացուցանել · շաբաթացուցանել · պարապեցուցանել · դատարկացուցանել · զմրեցուցանել · կասուցանել ։
Կմ այսպէս · դադարել · հանդարտել · խաղաղել · կասել · պարապել · դատարկել · նահանջել · նհանջել · կարճել, կմ հատանել յընթացից, ՚ի գործոց · և այլն ։
Դադրեցնել ։ բօնել · դաֆի ընել · էլթօղամ ։ || կասեցուցանել · զմրեցուցանել · ընկրկել · նահանջել · նհանջել · սանձահարել · կարկել · զսպել · զուսպ ունիլ ։
Դադրեցնել · իշկեցնել · նափեցնել ։ || դադարեցուցանել · խաղաղեցուցանել · լռեցուցանել · ցածուցանել · զցածուցանել · նուաստուցանել · զնատուցանել ։
Դադրիլ · փարքմաք ։ || դադարիլ · դադարել · հանգչիլ · յանկչիլ · յանգչիլ · հանդարտիլ · խաղաղիլ · դղալ · դարել · պարապիլ · հատանիլ ՚ի գործոյ · կարճիլ ՚ի առնելոյ, կմ ՚ի լինելոյ, և ՚ի նմանեաց ։
Կմ այսպէս · վերջանալ · եզրանալ · խաղաղանալ · շաբաթանալ · դատարկանալ · պարապանալ ։
Եւ կմ այսպէս · զկայ առնուլ · զտեղի առնուլ · պարապ առնուլ · պարապումն առնուլ · պարապ գտանել ։
Դադրիլ · իջնել · ինչպէս հողը · Փոսոլօնան ·

որփողը · նօ այն : || դադարիլ · հանդարտիլ · ցածնուլ · զցածնուլ · նստիլ · զնստիլ · ըղ-նստանիլ · զեղջանել · չեղջանիլ · լռել · Թու-լանալ :

Դադրիլ · չանք առնէլ · փուրդոյ էթմէք · չալըջ օլ-մաք : || կասիլ · զմիլ · նուաղիլ · նախանջիլ · նհանջել · յետնիլ · ընկրկիլ · կարկիլ · զապիլ · սանձիլ · սանձահարիլ · կարճիլ · կասչիլ · կալ մնալ :

չԴադրիլ · փուրմամաք : || չդադարիլ · չդադա-րել · չհանդարտիլ · չկասիլ · չԹուլանալ · չԹուլանալ · ոչ տալ դուլ և դադար · դուլ ոչ գիտել · անդադար լինիլ · անհանգիստ գալ · զկայ ոչ առնուլ :

չԴադրող · չանք չյառնող : || տես Դադար չու-նող :

Դալ · խշան առջի չալը : || դայլ :

Դալար · չանանչ · քէօսէ : || դալար · անմորուս : տես և Կանանչ :

Դալար խոտերով զարդարած : || դալարա-զարդ · դալարապատ · դալարազգեաց · դա-լարալիր · դալարադոյ :

Դալար ըլլալ · տալըրին : || դալարանալ · դա-լարիլ :

Դալար չըպուխ · Թաղէ չըպուխ : || շառաւիղ · մորշ գաւազան :

Դալարցնել : || դալարացուցանել · դալարել :

Դախուր դուխուր : || տես Դխրը դախուր :

Դահ · խութ : || դահ · դահացեալ :

Դահացնել · խութթնել : || դահացուցանել · դահել · դահ առնել :

Դահեկ, կմ Դայեկ · էդէ : || ծնուցիչ · ծնն-դարար · մանկաբարձ · մանկական :

Դահեկութիւն · էդէլիք : || մանկաբարձութիւն · մանկականութիւն :

Դահեկութիւն ընել : || ծնուցանել զմանուկ · օգնել ծննդականին · ընդունիլ զմանուկ 'ի ծննդոց · մանկական լինիլ :

Դահիճ · ճէլլատ : || դահիճ · սկիւռ · սկուռ :

Դահիճներու գլուխ · ճէլլատ պաշը : || դահճապետ :

Դահին : * || շիրկան :

Դահճութիւն · ճէլլատլըգ : || դահճութիւն :

Դահնալ · գուրթուլմաք : || դահանալ · դահիլ · դահ լինիլ :

Դաղձ · Հայերէն անանուխ : || դաղձ :

Դամոն · հոգիս էրէնի : || դամոն :

Դայեկ : || տես Դահեկ :

Դայեկութիւն : || տես Դահեկութիւն :

Դան, կմ Դէն : || տես Անդին :

Դանակ · պըչաք : || դանակ · կտրոց · սուր :

Դանակ դանկի դալ : || արով 'ի դիմի հարկա-նիլ միմեանց · սրամարտ ընդ միմեանս համ-դիպանալ · սրամարտիկ լինիլ :

Դանակ խօԹել գօտին : || սուր զգօտւով ար-կանել · դանակ ընդ մէջ արկանել :

Դանակ շինելը · պըչախճըլըգ : || դանակագոր-ծութիւն · սրագործութիւն :

Դանակ շինող · պըչախճը : || դանակագործ · սրագործ · կտրոցարար :

Դանակ սպահել վրան : || ունիլ յինքն զսուր · տանիլ զդանակ զանձամբ :

Դանակ սրել : || սրել զդանակ · Թեկել, կմ սայրասուր առնել զկտրոց :

Դանակ քաշել : || սուր հանել · ձգել զսուր · սրաձիգ լինիլ :

Դանկի բերան : || տես Բերան Բէգի :

Դանկի կոԹ : || տես ԿոԹ Բէգ :

Դանկով զարնել : || հարկանել սրով · սրա-հար խոցել · սրահար առնել :

Դանկով սպաննած, կմ մեռցուցած : || սրա-մահ · սրախողխող · սրախողող :

Դանկով սպաննել, կամ մեռցնել : || սրա-խողխող առնել · սրամահ կորուսանել :

Դանիմարքա · փանիա մէմլէքէթի : || դանիա :

Դաշ · գուղ, կմ խուղ · շարթ : || դաշն · ուխտ · պայման · սահման · կանոնք · օրէնք :

Կամ այսպէս · դաշնակցութիւն · դաշնաւո-րութիւն · դաշնադրութիւն · ուխտադրութիւն · պայմանադրութիւն · սահմանադրութիւն · ուխտաւորութիւն · Թէութիւն · Թէականութիւն :

Դաշ դնել · գուղ էթմէք · շարթ գօմաք : || դաշն դնել · ուխտ դնել · պայման դնել · պայման 'ի մէջ արկանել · սահման դնել · սահման արկանել · սահման կարգել :

Կմ, դաշինս դնել · դաշինս կալել · դաշինս հաստատել · դաշինս կարգել · ուխտս դնել · ուխտս կարգել · ուխտս հաստատել · ուխտս սահմանել · պայմանս հաստատել · պայմանս կարգել · պայմանս դնել · պայմանս արկա-նել · սահմանս կարգել · սահմանս հաստա-տել · սահմանս սահմանել · սահմանս դնել · օրէնս հաստատել · կանոնս կացուցանել · կանոնս սահմանել :

Կմ այսպէս · դաշնադիր լինիլ · ուխտադիր լինիլ · սահմանադիր լինիլ · պայմանադիր լինիլ :

Եւ կմ այսպէս · դաշնաւորիլ · դաշնադրել · պայմանադրել · պայմանել · ուխտել :

Դաշ դնող · գուղ ընող · շարթ դնող : || դաշնա-դիր · դաշնաւոր · դաշնակից · ուխտաւոր · ուխտադիր · ուխտակից · ուխտակալ · պայ-մանակալ · պայմանաւոր · պայմանադիր · սահմանադիր :

Դաշը չպահել · գուղընը պօզմաք : || դժրել դաշինն · դրժել զուխտն · աղաւաղել զդա-շինս · անօրինել 'ի դաշնադրութեան · ցրել, կամ ջրել զուխտս · աղարտել զպայմանն · զեղծանիլ յուխտադրութենէն :

Կմ, ուխտադրուժ լինիլ · ուխտազանց լի-նիլ · ուխտակորոյս լինիլ · դաշնակորոյս լինիլ : տես և Ուխտը չպահել :

Դաշը պահօղ : || դաշնակալ · ուխտակալ · ուխտապահ · պայմանակալ · սահմանակալ · սահմանապահ :

Դաշը չպահօղ : || դաշնազեղծ · դաշնազանց · ուխտազանց · ուխտադրուժ · ուխտակո-րոյս · դժրող · կապակոտոր :

Դաշէն դուրս : || անպայման · անսահման · անօտկի :

Դաշով եղած · շարթլը : || դաշնաւոր · պայ-մանաւոր · սահմանաւոր :

Դաշտ · օվայ : || դաշտ · դաշտավայր · դաշտա-գետին · դաշտային տեղի · դաշտավայր տե-

ղի . տափ վայրաց . տափարակ վայրաց . տափակողմն :

Դաշտ ըլլալ . օվա օլմագ : || դաշտ լինիլ . դաշտանալ . դաշտաւորիլ :

Դաշտ ընել . տուզ տուրքմեք . օվայա պենզեթմեք : || դաշտացուցանել . դաշտավայր կարգել . դաշտածաւալ առնել . դաշտաձև յարդարել :

Դաշտ տեղ . օվա եէր : || դաշտատեղի . դաշտավայր . դաշտակամն : տես և Դաշտ :

Դաշտեր . օվալար : || դաշտորայք :

Դաշտեր ունող : || դաշտաւոր . դաշտաւէտ :

Դաշտը բնակող : || դաշտաբնակ . դաշտական . դաշտաւոր :

Դաշտը ելլել . օվայա չըգմագ : || 'ի դաշտ ելանել . մտել 'ի դաշտն . դաշտամուխ լինիլ . զոտս 'ի բոյս հարկանել :

Դաշտը ելլող, կմ՛ վազող : || դաշտամուխ :

Դաշտի, կմ՛ օվայի բերան : || դաշտաբերան :

Դաշտի գլին . օվա պաշը : || դաշտակողմն . դաշտակոյս կողմն . դաշտակողմն կոյս . տափակողմն :

Դաշտի ձև ունող : } դաշտաձև . դաշտանման . դաշտակերպ :
Դաշտի նման :

Դաշտունի . գեղի, եա խասպայի անը : || դաշտունի :

Դապիր . կմ՛ դապիրայ . թէախօսութիւն թեղ : || դաբիր . դաբիրայ . սրբութիւն սրբոց :

Դապիրայի պես : || դաբիրայօրէն . դաբիրաօրէն :

Դառն : || տես Լեղի :

Դառնալ . փէօնմէք : || դառնալ . շրջիլ . շրջանակիլ . խոտորիլ . դարձ առնել . շրջան առնուլ . շրջան առնել :

Դառնալ . ծօլմագ . եօլմագ : || դառնալ . փոխադարձիլ . փոխարկիլ . յեղափոխիլ . յեղադարձիլ . յեղանակիլ . վախճանիլ . օր . Ինչ ունէր չունէր՝ ամմէնը մոխիր դարձաւ : || Ամ ստացուածք նր սպառասպուռ յաձիւն վախճանեցան : տես և Փոխուիլ :

Դառնալ սիրող : || դարձասէր :

Դառնալը . փէօնմէ : || դարձ . դարձուած . դարձաւորութիւն . շրջան . շրջումն :

Դառնալը . ծօլմէ : || փոխարկութիւն . յեղափոխութ . յեղափոխումն . յեղանակութ . յեղանակումն . յեղանակ :

Չդառնալով, կմ՛ առանց դառնալու : || անդարձ . առանց դառնալոյ . առանց դարձդարձի :

Չդառնալու : || տես Չդարձող :

Դաս . սրայ . պէօլիւկ : || դաս . դասակ . տար . պարունակ :

Դաս դաս . սրայ սրայ . պէօլիւկ պէօլիւկ : || դաս դաս . դաս առ դաս . դասադաս :

Դաս կապել . սրայ պաղլամագ : || դասաւորիլ . պարաւորիլ :

Դաս մը . պազըլար : || ոմանք . կէսք . են՝ որք . ո՛ր օրինակ .

Դաս մը կան որ, սուտ չեն սիրեր : || են՝ որք ընչասէացք, կմ՛ անարծաթասէրք են : տես և Պասըլին :

Դասը անցընել . սրայա կէչիրմէք : || դասել . դասաւորել . դասեցուցանել . դասակարգել . 'ի դաս արկանել . 'ի դաս մուծանել :

Դասը թողող : || դասալիք :

Դասի գլուխ : || դասագլուխ . պարագլուխ . դասապետ . պարապետ . դասակալ . դասավար :

Դաս՝ ծամու : || դաս :

Դաս . որ աշկերտները խոճէն ձըրդէրէն . տէրս : || դաս . սլրակ ուսման :

Դաս առնել . տէրս ալմագ : || դաս առնուլ . դասատու լինիլ :

Դաս առնող : || դասառու :

Դաս կարդալ : || ընթեռնուլ զպլրակ ուսմանն :

Դաս տալ . տէրս վէրմէք : || տալ զդաս . աւանդել համբակաց զպլրակ ուսմանն . ուսուցանել :

Դաս տուող : || դասատու . դասատաց :

Դասատուն : || դասատուն : տես և Դպրատուն :

Դասընկեր . տէրստաշ : || դասակից :

Դասընկեր ըլլալ : || դասակից լինիլ . դասակցիլ :

Դասընկերութիւն : || դասակցութիւն :

Դատած : || տես Դատուած :

Դատապարտած : || տես Դատապարտըւած :

Դատապարտել . գաղէպինէ հիւքմ էթմէք . գապահէթինէ հիւքմ էթմէք : || դատապարտել . դատապարտ առնել . 'ի դատապարտութե մատնել . ընդ դատապարտութ. գրաւել . դատել . դատիլ զոք . տուժել յումեքէ զդատաստան մահու :

Դատապարտելու տեղ : || դատապարտարան . դատապարտանոց :

Դատապարտըւած . գաղէպինէ, եամ գապահէթինէ հիւքմ օլունմուշ : || դատապարտ . դատապարտեալ . անկեալ 'ի դատապարտութե . 'ի դատապարտութե մատնեալ . արկեալ ընդ դատապարտութ :

Դատապարտըւածներ : || դատապարտք . դատապարտեալք . [illegible] :

Չդատապարտըւած : || անդատապարտ :

Դատապարտութիւն : || դատապարտութիւն . դատաստան . դատապարտ :

Դատապարտող : || դատապարտող . դատապարտիչ . դատապարտողական :

Դատաստան . շէրիէթ . շէրահաթ : || դատաստան . դատաստանք . դատումն . դատ . արդարութիւն . իրաւունք :

Դատաստան երթալ : || դնալ 'ի դատաստան . 'ի դատաստան մտանել . 'ի դատ մտանել : տես և Տավայ ընել :

Դատաստան ընել . շէրիէթ կէօրմէք : || դատաստանս առնել . դատ առնել . դատ վարել . 'ի դատ մտանել . 'ի դատ հանդիսանալ . դատել . դատիլ զդատաստան, կամ զոք ընդ : կմ՛, իրաւ առնել . իրաւունս արդարացուցանել :

Դատաստան ընող, կմ՛ } դատաւոր . իրաւարար . իրաւացի :
Դատաստան տեսնող :

Դատաստանի գիրք : ‖ դատաստանագիրք :
Դատաստանի տեղ . Մէհքեմէ : ‖ դատաստա_նարան . դատարան . դատաստանոց . դատաստա_րանոց . իրաւարան . պահանջարան :
Դատաստանով խօսիլ : ‖ դատաստանա_խօսել . դատել ընդ. ումեք . դատիլ ընդ մարդոյ :
Դատարկ : ‖ տես Պարապ :
Դատաւոր . հաքիմ . գատը . շէրահաքիմը : ‖ դա_տաւոր . դատաւորող . իրաւարար . ծեր . կրի_տես :
Դատաւորի պէս : ‖ դատաւորաբար . դա_տաւորապէս . զօրէն դատաւորի :
Դատաւորի փոխանորդ՝ կամ վէքիլը : ‖ փո_խանորդ դատաւորի . դերադատաւոր :
Դատաւորի տունն՝ կամ սարայ : ‖ դիւան . ապարանք դատաւորի :
Դատաւորութիւն . գատըլըք . հաքիմլիք : ‖ դատա_ւորութիւն . իրաւարարութիւն :
Դատել . շէրահաք էթմէք . շէրահաք կէօրմէք : ‖ դատել . դատիլ . դատ առնել . դատաս_տանս առնել :
Դատելով վայն 'ի վրան բերել, կամ պէրպատ ընել : ‖ դատապարտել . դատապարտ առնել . դատապարտանակիտ առնել :
Դատիլ . չալըշմաք . գայրէթ էթմէք : ‖ տես Աշ_խատիլ . ջանալ :
Դատուած, կամ դատած : ‖ դատեալ . 'ի դատ_մանեալ :
ՀԴատուած . չըքարըլմըշ : ‖ անդատ . ատրատ . ապախտատ :
Դատուիլ : ‖ դատիլ . դատեալ լինել . դա_տաստան տալ . ընդ դատաստանաւ անկա_նիլ :
Դատօղ : ‖ դատօղ . դատիչ : տես և Դատա_ւոր :
ՀԴատօղ : ‖ անդատ . ատրատ :
Դար . պէլայ : ‖ տես Փորձանք :
Դար պլլել գլուխը : ‖ տես Փորձանքի հան_դիպյնել :
Դար . ժամանակ : ‖ տես Դարք :
Դար . եօքիշ փէր . պօյիր : ‖ դար . սար . գահ . բլուր . վախք . պատուակ . սոս . փերյլ լե_րանց :
Կամ, գահաւանդ . գահէանդ . դարաւանդ . դարևանդ . սարաւանդ . սարևանդ :
Կամ, գահաւանդակ . սարաւանդակ . սա_րևանդակ . բարձունք : տես և Բարձր տեղ :
Դար տեղ . վար գլորելու փեր . ուչուրում : ‖ վախք . գահք . գահավէժ տեղի . զառի_թափ . առ 'ի թաւալ . թաւալոց : տես և վերի Դարը . եօքիշ փեր :
Դարէ 'ի դար ընկնիլ : ‖ գահէ 'ի գահ կոր_ծանիլ . վախէ 'ի վախս անկանիլ . թաւա_լոցէ 'ի թաւալոց հոսիլ :
Դարէն վազօղ, կամ գլորօղ : ‖ դարահոս . վէրնահոս :
Դարէն վար ընկած՝ կամ գլորցուցած : ‖ գահավէժ . վէրնահոս :
Դարէն վար ընկնիլ . ուչուրումէն գլըրիլ : ‖ 'ի վախէ անկանիլ . 'ի վախից արկանիլ . 'ի վախից հոսիլ . 'ի վախէ կործանիլ . 'ի վա_խից մղիլ, կամ վիժիլ :
Կամ, 'ի գահէ կործանիլ . 'ի գահէ վիժա_նիլ . 'ի գահէ անկանիլ . 'ի գահէ վայրա_բերիլ . 'ի բարձունէ հոսիլ :
Կամ այսպէս . գահավէժ լինիլ . գահավէժ անկանիլ . գահավէժ հոսիլ . գահավիժիլ :
Դարէն վար ընկնիլը : ‖ գահավիժութիւն . գահավիժումն . գահավէժ խաղղաւանութիւն :
Դարէն վար ձգել, կամ գլորել, կամ նետել . ուչուրումէն վար ադըլ, եա ջաքել : ‖ 'ի վախէ ար_կանել . 'ի վախից հասել . 'ի վախից մղել . 'ի գահից վիժել . 'ի գահէ կործանել . 'ի գահէ արկանել . 'ի բարձունէ հոսել :
Կամ, գահավէժ առնել . գահավէժ արկա_նել . գահավէժ ընկենուլ . գահավէժ հա_սել . քարավէժ առնել . քարավէժ 'ի վա_խէ արկանել . 'ի վախէ գահավէժ արկա_նել . գահավիժել :
Դարի էթէկ : ‖ դարափն :
Դարան . ծածուկ պահարան : ‖ դարան :
Դարան . պիտուրայ պահուըրթէլու փեր . խաւսա . թէքին : ‖ դարան . դարանք :
Դարանը մտնել . խաւսայայ կիրմէք . խաւսա գուրմագ : ‖ 'ի դարան մտանել . դարան գոր_ծել . դարանամուտ լինիլ . դարանակալ լինիլ . դարանագործ լինիլ . դարանիլ . դա_րանակալել . վարանիլ :
Դարանը մտնօղ . խաւսաքուրուճու . թէքին_ճը : ‖ դարանամուտ . դարանակալ . դա_րանագործ :
Դարանը մտնողներուն գլուխ . խաւսաճը պաշը . թէքինճը պաշը : ‖ դարանապետ . դա_րանապան :
Դարանը մտնողներուն եռանէ ընկնօղ, կամ Դարանը փնտռօղ : ‖ դարանայոյզ :
Դարանը փնտռել : ‖ դարանայոյզ առնել :
Դարբին . տէմիրճի . փէգրճի : ‖ դարբին . դարբին երկաթոյ . երկաթագործ :
Դարբին . պղնձէղէն շինօղ . խազանճի : ‖ դար_բին . դարբին պղնձոյ . պղնձագործ . պղն_ձաձոյլ :
Դարբնի եօրս : ‖ դարբնատաշ . սալ դար_բնաց :
Դարբնի օճախ . տէմիրճիի օճաղը : ‖ քուրայ . քուրէ . քուրայ :
Դարբնութիւն . տէմիրճիլիք . փէգրճիլիք : ‖ դարբնութիւն . երկաթագործութիւն :
Դարբնութիւն ընել : ‖ դարբնել . առնել ըղ_դարբնութիւն :
Դար 'ի վար : ‖ տես Դարվար :
Դար 'ի վեր : ‖ տես Դարվեր :
Դարձ . փէօնիւշ : ‖ դարձ . դարձուած . դա_րձուորութիւն :
Դարձ . ինքար . համլայ : ‖ դարձ . դո՞ր օրինակ .
Դարձմընալ ընել : ‖ միւսանգամ դարձ առնել :
Երկրորդ դարձիս տեսայ : ‖ տեսի զնա յերկրորդ դարձի իմում :
Դարձած . փէօնմիւշ : ‖ դարձեալ . դարձու_ցեալ :
Դարձընել . փէօնտիւրմէք : ‖ դարձուցանել .

շրջեցուցանել · հոլովեցուցանել · տապա_
լեցուցանել :
Կամ այսպէս · շրջել · շրջանակել · պարու_
րել · հոլովել · տապալել :
Գարձընել մէկ բանէ 'ի մէկալը : || տես Փոխել :
Գարձընելը : || դարձուցումն · շրջումն : տես
և Փոխելը :
Գարձընօղ : || դարձուցանօղ · դարձուցիչ ·
շրջօղ :
Գարձմըձկել : || դարձդարձել · շրջշրջել ·
յեղյեղել · յեղեղել · յեղյեղուլ · յեղեղուլ ·
խաղապատել · յածել · յածեցուցանել · շրջե_
ցուցանել :
Գարձմըձկիլ · տուրլիւլիւ : || դարձդարձիլ ·
դարձադարձ առնել · շրջշրջիլ · խաղապատիլ ·
Թաւալիլ · Թարթափիլ · յեղյեղիլ · յեղեղիլ :
Գարձուցած : || դարձուցեալ :
չԳարձուցած : || չդարձուցեալ · անդարձ :
Գարձւոր : || դարձաւոր :
Գարձօղ : || դարձօղ · դարձարար · դարձա_
ւոր · դարձասէր :
Կամ, յեղադարձական · յեղփոխուկ · յեղա_
փոխ · յեղական · յեղեղուկ :
չԳարձօղ · դէօնմէյէն : || անդարձ · անդառնա_
լի · անդարձաւոր :
Գարուփոս · էնիշ եօգուշ : || դարափոս · դար_
ևդար · խորտաբորտ · առապար · դերբուկ ·
դարբուկ :
Գարուփոս ըլլալ : || դարափոսիլ · խորտա_
բորտիլ · առապարիլ · դարբկանալ · դերբ_
կանալ :
Գարպաս · սարայ : || դարպաս · դարբաս : տես
և Սարայ :
Գարվար · դիր 'ն վէր · էնիշ : || զառ 'ի վայր ·
զառ 'ի Թափ · առ 'ի Թաւալ :
Գարվար երԹալ : || երԹալ ը̅ զառ 'ի վայր :
Գարվար շինած, կամ կախուած՝ բան : || գործ
զառ 'ի Թափի :
Գարվեր · դիր 'ն վէր · եօխուշ : || զառ 'ի վեր ·
ընդ դար 'ի վեր :
Գարվեր ելլել՝ կամ երԹալ : || ելանել՝ կամ գնալ
ընդ զառ 'ի վերն :
Գարտակ · պօշ : || տես Պարապ :
Գարտակ · ֆուձ : || տես Փուճ :
Գարտակ բան՝ կամ խօսք · պօշ լաֆըրտը : || դա_
տարկաբանութիւն · ունայնաբանութիւն · վայրա_
բանուԹիւն · ը̅վայրաբանութիւն · զրաբանութիւն ·
օդաբանութիւն · զրախօսութիւն · ը̅վայրայածութիւն :
Գարտակ բան խօսիլ, կամ դարտակ տեղը խօ_
սիլ · ֆուձ բան խօսիլ : || խօսիլ 'ի սնոտիս ·
խօսիլ վայրապար · ընդունայն խօսիլ · ընդ
օդս խօսիլ :
Կամ, դատարկաբանել · ունայնաբանել · ու_
նայնաձայնել · վայրաբանել · ը̅վայրաբա_
նել · ը̅վայրախօսել · սնաբանել · զրաբա_
նել · զրախօսել · հողմաբանել · օդաբանել :
Կամ այսպէս · զրաբան լինիլ · զրախօս լինիլ ·
օդաբան լինիլ :
Գարտակ բան խօսօղ · պօշ լաֆ խօսող : || դա_
տարկաբան · ունայնաբան · ը̅ունայնաբան ·
վայրաբան · ը̅վայրաբան · զրաբան · օդա_
բան · հողմաբան · սնաբան :

Կամ այսպէս · դատարկախօս · ունայնախօս ·
ընդունայնախօս · վայրախօս · վայրապարա_
խօս · զրախօս :
Եւ կամ, ունայնաձայն · ուրուաձայն · նան_
րալեզու · ը̅վայրաձառ · ը̅վայրայած :
Գարտակ տեղը : || տես Զուր տեղը :
Գարտակ տեղը խօսիլ : || տես Գարտակ բան
խօսիլ :
Գարտակ տեղը խօսօղ : || տես Գարտակ բան
խօսօղ :
Գարտըկած : || տես Պարպած :
Գարտըկել : || տես Պարպել :
Գարտըկիլ : || տես Պարպիլ :
Գարտըկութիւն, կամ Գարտակութիւն : || տես Պա_
րապութիւն :
Գարք, կամ դարք մը · պէհր աշխարէի · որ է պաղ_
մուքի պարտոյ : || դար · յաւիտեան · շար, կամ
շարք ժամանակի :
Գաւանանք · ուղսառք : || դաւանութիւն · խոս_
տովանութիւն :
Գաւանանք ունօղ : || դաւանաւոր :
Գաւանանք տալու տեղ : || դաւանարան :
Գաւանանքը չիտակ : || տես Ուղղափառ :
Գաւանանքընին մէկ, կամ մէկ դաւանանք
ունօղ : || միադաւան · դաւանակից · դաւա_
նահամբոյր :
Գաւանիլ · դաւանանք պաշ · խոսպաշանիշ և հա_
ւատալ : || դաւանիլ · դաւանել · խոստովա_
նել · խոստովան լինիլ · խոստովան առնել :
Գաւանութիւն : || տես Գաւանանք :
Գաւանօղ · դաւանանք պըշօղ : || դաւանօղ ·
դաւանիչ · դաւանաւոր · խոստովանօղ :
Գաֆ : * || տես Թեֆ :

Գ Բ

Գբաղը, կամ Գբաղը դբաղընայ : * || յար և
նման · համաքատակ · համահանգէտ ·
հանդունատիպ : տես և Նման · և Նմանման ·
և այլն :
Գբատոց : || տես Գըփատոց :

Գ Գ

Գգալ · գաշըգ : || դրգալ · տրգալ :
Գգալով ու չաԹալով ուտել : || դրգա_
լաւ և պատառաքաղաւ ճաշակել :
Գգալնոց · գաշըգլըգ : || դրգալանոց :

Գ Դ

Գդման : || դդման :
Գդմենի · դդմի բոյս : || դդմենի · դդում :
Գդում · գապագ : || դդում :
Գդում՝ մարդ : || անմիտ · տգիտաբարոյ · պա_
ճարամիտ · բախած : տես և Անմիտ :

Գ Ե

Գեդ · Բիբէրլի · Բիբիլ : || դեգ · դադ · վէս ·
ժանտ · ժանդ · խիստ · դառն · դժխե ·
այր խակ · այր հում :

կմ՝ այլայլեալ · մոլեգին · մոլեկան · զառածան · զառածանք · զառածանական · գժնեայ · զառանց-բեալ · զառանցեալ · զառանցօղ · գժուէարոտ · գժուէարաբարոյ · շնոտ · շնաբարոյ · խակա-բարոյ · խոժոռաբարոյ · սատամբակ · խա-տամբակ · նեղասիրտ · բարկասիրտ · կար-ճամիտ · կարճմտիկ :

խիստ Դեգ : || զառածանագոյն · զարժանագոյն · խժդժագոյն · անմտագժնգակ · անմտադըժ-նեայ · զառանցամաղձ · զառանցահամբոյր · զառա-նաբարոյ : տե՛ս և Դեգ :

Դեգ ըլլալ · տէլի՝ քէ տէլէտուր օլմագ : || դեգա-նալ · մոլանալ · մոլեգնիլ · ժանտանալ · ժանգանալ · զառնանալ · խստանալ · դըժ-նէանալ · զառածանանալ · զառածանիլ · սատամ-բակիլ · նեղասրտիլ :

Դեգերալ : || տե՛ս Տնանալ :

Դեգերալը : } տե՛ս Տնանալը :
Դեգերանք : }

Դեգերացնել : || տե՛ս Տնանացնել :

Դեգնալ : || տե՛ս Դեգ ըլլալ :

Դեգութի · տէլիլիք · տէլիլիք : || դեգութի · մոլութի · մոլեգնութի · ժանտութի · ժանդութի · գժնէութի · զառածանութի · զարժանութի · զառա-նութի · զառանամաղձութի · գժուէարաբա-րոյութի · զառնաբարոյութի · սատամբակութի · խակութի · նեղսրտութի · նեղասրտութի · ծանրասրտութի · խռաբարոյութի :

Դեգցնել · տէլի էթմէք : || դեգացուցանել · մոլացուցանել · ժանտացուցանել · ժան-դացուցանել · զառնացուցանել · դժնէա-ցուցանել · գժնդակացուցանել :

Դեկտեմբեր · աժոէ : || դեկտեմբեր · քաղոց · թեբեթ :

Դեղ · տէֆէրէք · իլաճ : || դեղ · դեղատուութի · դարման վիրաց՝ կմ՝ ցաւուց :

Դեղ առնօղ : || դեղառու :

Դեղ ընել : || դեղել · դարմանել · ճարակել :

Դեղ խմցնօղ : || դեղարբոյց · դեղատու :

Դեղ խմօղ : || դեղըմպու · դեղառու :

Դեղ ծախօղ : || դեղավաճառ · դեղագործ :

Դեղ շինել : || դեղս գործել · դեղագործել :

Դեղ շինելը : || դեղագործութի :

Դեղ շինօղ : || դեղագործ · դեղարար :

Դեղ տալ : || դեղս մատուցանել · տալ դեղ · դեղատել · դեղատուել :

Դեղ տալը : || դեղատուութի · դեղատուութի :

Դեղ տըւօղ : || տե՛ս Դեղ խմցնօղ :

Դեղեր : || դեղօրայք · դեղորեայք · դեղք :

Դեղի հոտ ունօղ : || դեղահոտ :

Դեղի տեղ, կմ՝ խանութ : || դեղարան · դե-ղոց :

Դեղով լուցնել : || բժշկել՝ կմ՝ ապաքինել դեղորէիւք :

Դեղով սպաննօղ : || դեղասպան · դեղամա-ռոյց · դեղիչ :

Դեղ · մէհլէմ : || դեղ · սպեղանի :

Դեղ դնել : || տե՛ս Մեհլեմ դնել :

Դեղ քսել : || օծանել դեղ, կմ՝ դեղով · դեղել :

Դեղ քսօղ : || օծարար, կմ՝ օծիչ դեղոյ :

Դեղ՝ աղու : || տե՛ս Զեհիր :

Դեղ · ծառ : || տե՛ս Ծառ :

Դեղթափ · բանզէհիր · պէհէրլէհիրը : || դեղթափ · անթեղայ · անդեղայ, կմ՝ անդեղեայ · դեղ թունահալած, կմ՝ թիւնահալած :

Դեղին · սարը : || դեղին · շէկ · խարտեաշ · խարտէշ · դեղձան · դեղք :

Դեղին ապուր · ինչպէս է պէրպէն, ռային : || շէկ կաթան :

Դեղին գոյն ունօղ · } սարըմթըրագ · սա-
Դեղին զարնօղ, կմ՝ շալօղ · }
րըմսը : || դեղնագոյն · շէկագոյն · խար-տեշագոյն · դեղձանագոյն :
Կմ՝, դեղձան · դեղնակ · դեղնաշորթ · դեղ-նաթոյր :

Դեղին խայտի՝ կմ՝ չուտան : || շիկաթոկ :

Դեղին կոճ · սարը քէօք · պէրպէրինլոյ : || դեղին-կոճ :

Դեղին մազերով, կմ՝ մազերը դեղին : || շիկա-հեր · խարտեշահեր · դեղձան հերաւք · խար-տեաշ :

Դեղին մաղձ՝ կմ՝ զաֆրայ : || մաղձ :

Դեղին պղինձ · բիրինճ : || արոյր · պղինձ փայ-լուն · պղինձ ծխեալ · ոսկեպղինձ · եղէգ-նուռն · եղեգնուռին · եղեգնուռին · եղէկտրոն · ղեկտրոն · ղեկտռոն · եղնուռին :

Դեղին սեւեան : || սպաղկան · սպաղկենի · սպաղիծն :

Դեղձ · շէֆթալու · շէֆթալի : || դեղձ :

Դեղձի ծառ · շէֆթալի աղաճը : || դեղձի · դեղձենի · ծառ դեղձոյ :

Դեղնած · սարարմըշ : || դեղնեալ · դեղնացեալ · շիկնեալ · շիկացեալ · խարտեշացեալ · գու-նատեալ :
Կմ՝, դեղնոտ · շիկնոտ · շիկն :

Դեղնագոյն : || տե՛ս Դեղնցաւ :

Դեղնիլ : } դեղնանալ · շիկանալ · խարտե-
Դեղընալ : }
շանալ · խարտեշանալ · դեղնիլ · շիկնիլ :

Դեղնութի · տէղինն ըլլալը · սարըլըգ : || դեղնու-թի · շիկութի · խարտեշութի :

Դեղնութի, կմ՝ դեղնութի ցաւ : || տե՛ս Դեղն-ցաւ :

Դեղնուց · հաւկթի, եմնան բանէրա : || դեղնուց :

Դեղնցաւ · սարըլըգ · հէմանտրամ է : || դալուկն · դեղնացաւք · գոյն :

Դեղնցաւ եղօղ : || դալկաւոր · դալկացեալ · ախտացեալ դալկամբ :

Դեղնցաւ ըլլալ : || դալկանալ · ախտանալ դդալուկն · հարկանիլ յոգ դալկան · ունիլ զոգ դեղնացաւոց · հարկանիլ 'ի գոյն :

Դեղնցնել : || դեղնացուցանել · շիկացուցա-նել · շիկնեցուցանել · խարտեշացուցանել :

Դեղոտ · տէֆէրէլի · մէհլէմլի : || դեղոտ · դե-ղաթորմի :

Դեռ · տահայ : || դեռ · դեռևս · մինչդեռ · դեռ ընդ դեռ · այնինչ դեռ :
Կմ՝, տակաւին · տակաւ · ևս · այլևս · այլև · ցարդ ևս · այն ինչ · զո՛ր օրինակ ·
Դեռ տեղ կայ : || կայ ևս տեղի, կմ՝ գոյ այլ ևս տեղի :
Դեռ խօսքը բերանն էր՝ վրայ հասաւ : || այն ինչ բանքն 'ի բերան էին, եհաս 'ի վ՛ր :

Դեռ ան ատենը : || ցայնժամ, ցայն ժամն :

Դեռ հիմայ · փախայ հիմայ : || դեռ իսկ · դեռ ևս · դեռ · դեռ ընդ դեռ :

Կամ, նորոգ · առակաւ · առժամս · բաժամայս :

Դեռ նոր : || տե՛ս Դեռ հիմայ :

Դեռ շուտ : || դեռ բազում · դեռ յոլով · ևս :

Դեռ չ · փախայ չ : || չև · չևևս · դեռ ոչ · դեռ ևս ոչ · ոչ ևս · մինչչև · տակաւ չև · տակաւին չև · տակաւին ոչ · զոր օրինակ ·

Դեռ չէր անսեր : || չև էր անսեալ, կամ չևևս էր անսեալ :

Դեռ չեմ գիտեր : || դեռ ո՛չ գիտեցեա, կամ դեռ ևս ոչ գիտեմ :

Դեռ հետը խօսած չէր : || ոչ ևս էր խօսեցեալ ը̄ նմա, կամ մինչչև էր խօսեցեալ ընդ նմա, կամ տակաւ չև էր խօսեալ ը̄ նմա :

Դեռ չէր լսած : || տակաւին չև էր լուեալ. կամ տակաւին ոչ էր լսեալ :

Դեռ չհասած : || տե՛ս խակ · չհասած :

Դեռ աղայ : || տղայատեսակ · տղայահասակ :

Դերանձնութիւն · ուճեն ճեւնե խօտ, նի ուճենե անջը՛ նի գալջը օլմանըգ : || բարձրանձնութիւն · դիմանձնութիւն · կերպարանութիւն · կերպարանանութիւն :

Դերձակ · Թէրզի : || դերձիկ · դերձակ · պատմուճակ · հանդերձարար · կարուձակ · կարաւարի ·

Դերձակներու գլուխ · Թէրզի պաշը : || հանդերձապետ · դերձկապետ · պատմուճակապետ :

Դերձակութիւն · Թէրզիլիք · Թէրզիլիք : || դերձկութիւն · պատմուճակութիւն · կարուձակութիւն · հանդերձարարութիւն :

Դերձակութիւն ընել : || դերձկութիւն առնել · դերձակել · կարուձակել :

Դերձան · Իփլիկ : || առղանի · ասխանի · թել :

Դերջան · գումաշի անուն : || դերջան :

Դէզ : || տե՛ս Դեզ :

Դէպ · Ուղիղ : || տե՛ս Աւլուք :

Դեւ, կամ Դիւ · Ճին : || դև · այս · ոգի · քաջ · նեապ : տե՛ս և Սատանայ :

Դև հանօղ, կամ փախցնօղ : || դիւահալած · այսահալած · երդմնեցուցիչ :

Դև մտած մարդ : || տե՛ս Դիւահար :

Դև մտնել : || տե՛ս Դիւահար ըլլալ :

ԴԷ

Դէզ · Յըղըն · Եըղըն : || դէզ · կոյտ · շեղջ · շիղջ · դէզ · բարդ · կուտակ · զրահամ · զրահեան · դիզանք · մթեր · կոհակ ·

Դէզ դէզ · Յըղըն յըղըն · Եըղըն եըղըն : || դէզ դէզ · կոյտ կոյտ · շեղջ շեղջ · դէզ դէզ · մթեր առ մթեր :

Կամ, դիզադէզ · դէզադէզ · շեղջաշեղջ · շեղջակոյտ · յարաբարդ :

Դէզ դէզ ըլլալ · Յըղըն յըղըն օլմագ : || դիզադէզ լինել · կոյտ կոյտ բարդիլ · կուտակուիլ · շեղջակուտիլ :

Դէզ դէզ ընել : || կոյտս կոյտս առնել · բարդս բարդս դիզանել · շեղջակուտել :

Դէմ · անուն ոսղղանի · Գարշը : || ընդդէմ · ընդդիմակ · դիմակ · հակառակ · ներհակ · ներհակական · ներհակակական · ներհակականէր · դիմադէր · ընդդիմադէր · ընդդիմամարտիկ · հակադարձ :

Դէմ, կամ Դէմը · Եիւզ Նէրգոյալու · Գարշըլըղընփայ · Էօյլեսիգ : || տե՛ս Դիմացը · Եէմ :

Դէմ · Նախադր" · Գարշը : || ընդդէմ · հակառակ · ներհակ · դէպ · հանդէպ · յանդիման · դէմ յանդիման · առ · զոր օրինակ ·

Ձեր դէմ, կամ ծովու դէմ : || ընդդէմ ձեր, կամ ընդդէմ ծովու :

Քու դէմ : || հակառակ քոյ, կամ ներհակ քեզ :

Նաւուն դէմ : || դէպ նաւուն :

Պախչային դէմ : || հանդէպ պարտիզին :

Դրախտին դէմ : || յանդիման դրախտին :

Մարդու դէմ մեղք գործել : || առ մարդ մեղանչել :

Դէմ · Աէյ · Գարշը : || ընդդէմ · հակառակ · զոր օրինակ ·

Դէմ կեցաւ : || ընդդէմ դարձաւ, կամ հակառակ եկաց :

Դէմ բերել : || ընդդէմ արկանել · ընդդէմ բերել · ընդդիմաբերել :

Դէմ գնալ : || տե՛ս Դէմ երթալ, և Առջևը ելլել :

Դէմ գնել : || տե՛ս Դէմ կենալ :

Դէմ գնօղ : || տե՛ս Դէմ կեցօղ :

Դէմ ելլել · Գարշը չըգմագ : || տե՛ս Դէմ կենալ :

Դէմ ելլել · Իւնիւնէ չըգմագ : || տե՛ս Առջևը ելլել :

Դէմ երթալ · Գարշուլամագ · Նագարշլամագ : || խոստորնակս գնալ · ընդ հակառակս երթալ · խոստորնակի երթալ · գնալ ընդ ումեք խոտորնակի · ը̄ հակառակս եկանել · չարութե̄ գնալ · յո՛ղն կալ :

Կամ այսպէս · ներհակիլ · հակառակիլ · հակառակցել · դժպհիլ · դժխեմել · հախորդել · խոտորնակել · ստամբակել · ձգանամ · դիմամարտել · խեղաթիւրել · դժկամակել · դժկամակել · դժկամակ լինել : տե՛ս և կամակորութիւն ընել :

Դէմ երթալ : || տե՛ս Առջևը ելլել :

Դէմ խօսել · Խօսմագ դէմ չէնմագ : || դիմախօսել · դիմախօսիլ · դիմաբանել · ընդդիմաբանել · հակառակաբանել · հակառակիլ · հակաճառել · վիճել · բանսարկել · դատախազել · դատախազիլ · ստախօսել :

Կամ, ը̄ բանս անկանել · զվիճել գալ · 'ի վէճ գալ · դատել ը̄ ումեք : տե՛ս և Հակաճառել :

Դէմ խօսօղ · Խօսմագ դէմ չէօղ : || ընդդիմախօս · ընդդիմաբան · ընդդիմաստոյց · հակառակախօս · հակառակաբան · հակառակաճառ · հակաճառ · հակաբան · խոտաբան · ձախողաբան · յերկդիմաբան · հակադրէր :

Դէմ կանգնել · Դէմ դընել · Գարշը գօմագ : || տե՛ս Դէմ կենալ :

Դէմ կենալ · Դէմ էւէլ · Գարշը տուրմագ · Գարշը չըգմագ : || ընդդէմ կալ · ընդդէմ եղանել · ընդդէմ դառնալ · զդէմ ունել · 'ի դիմի հարկանել · դիմակաց լինել · դիմահար լինել · դիմադարձ գալ :

Կամ այսպէս · ընդդիմանալ · ընդդիմակայել :

ընդդիմակայութեամբ. ընդդիմակցիլ. ընդդի-
մանկալել. ընդդիմաճակատել. ընդդիմահարել.
ընդդիմամարտնչիլ. ընդդիմադարձել. ընդ-
դիմամարտել. ընդդիմամարտել :

Կըմ այսպէս. դիմադրել. դիմադարձել. դի-
մադրիլ. դիմակցիլ. դիմամարտնչիլ. դիմա-
դարձել. դիմահարել. դիմահարկել. դիմա-
մարտել. հակառակիլ. հակադիմել. հակա-
մարտել :

Եւ կըմ այսպէս. ընկրկիլ. ներհակիլ. հա-
կառակիլ. հակառակիլ. դժուարել. առը-
թիլ. առարկել. ժխտել. ժխտել. ստել.
դատախազել. վիճել. վիճաբանել. ընդ հա-
կառակս կանգնել. 'ի վէճ գալ. 'ի վէճ դալ :

Դէմ չկենալ. դէմ չդնել. դէմ չելլել. դէմ չխօսիլ : || ոչ կալ հակառակ. ոչ կալ ընդդէմ. ոչ ներհակիլ. տեղի տալ. զիջանել. ներել :

Կամ. անընդդիմակալ լինել. անընդդիմակ գոլ. անդիմադարձ լինել. և այլն :

Դէմ կենալը. դէմ դնելը. [illegible]. [illegible] : || դիմակայութիւն. դիմակայութիւն. դիմա-
կալութիւն. դիմադրութիւն. դիմադարձութիւն. դի-
մահարութիւն. դիմակցութիւն. դիմամարտութիւն :

Կըմ այսպէս. ընդդիմակութիւն. ընդդիմակայ-
ութիւն. ընդդիմակայութիւն. ընդդիմակցութիւն.
ընդդիմահարութիւն. ընդդիմադրութիւն. ընդդի-
մադարձութիւն. ընդդիմամարտութիւն. ընդդի-
մութիւն. ընդդիմումն. ընդդիմակայութիւն :

Եւ կըմ այսպէս. հակակայութիւն. հակառակու-
թիւն. հակառակութիւն. ներհակութիւն. դժուարութիւն.
առարկութիւն. բանակռուութիւն. առարկութիւնք :

Դէմ կեցող. դէմ դնող. դէմ խօսող. [illegible]
[illegible] : || դիմակ. դիմակայ. դիմակաց. դի-
մակայ. դիմադարձ. դիմահար. դիմամարտ.
դիմադրական :

Կըմ այսպէս. ընդդիմակ. ընդդիմակայ. ընդ-
դիմակաց. ընդդիմակայու. ընդդիմադիր.
ընդդիմակից. ընդդիմահար. ընդդիմադարձ.
ընդդիմամարտ. ընդդիմամարտիկ. ընդդիմող :

Եւ կամ այսպէս. հակառակ. հակարաշ.
հակառ. դժպհի. դժնդակ. առարկական.
առարկութական. հակառակորդ. հակառա-
կադէմ. առարկուտ. վէճի. ստամբակ.
խռովասէր. բանսարկու. ստախօս. այլն :

Դէմ կեցող՝ կըմ դէմ ելլող՝ թշնամի : || ախոյեան.
ախոյեան :

Դէմ չկեցող. դէմ չդնող. դէմ չելլող, կմ դէմ
չխօսող. դէմ չխօսող : || անդիմակ. անդի-
մակայ. անդիմակաց. անդիմակայ. անդի-
մահար. անդիմադարձ. անդիմամարտ. ան-
դիմադարձելի :

Կըմ այսպէս. անընդդիմակ. անընդդիմակայ.
անընդդիմակաց. անընդդիմակայ. անընդ-
դիմահար. անընդդիմակից. անընդդիմա-
դարձ. անընդդիմամարտ :

Եւ կըմ այսպէս. անհակառ. անհակառակ.
անստամբակ. անառարկելի :

Դէմ վարել : || ընդդէմ վարել. ընդառաջ
վարել. [illegible] վարել. առաջնորդ ըն-
թանալ. ընդ հակառակս ընթանալ. ընդ-
դիմահար պատահել. ընդդիմահարել. հար-
կանել ընդդէմ :

Դէմ առնել : || տես Դիմանալ :

Դէմը : || տես Դէմ. նախադրութ. և Դիմացը :

Դէմը դնել. Դէմը դրած. և այլն : || տես Դիմացը դնել. Դիմացը դրած. և այլն :

Դէմը կանգնիլ, կըմ կենալ. Դէմը կանգնող, կըմ կեցող. և այլն : || տես Առջևը ելնել. Առջևը կեցող. և այլն :

Դէմը. ներհակը : || հակառակն. հակադարձն. ընդդէմն. դարձ փոխադարձի : տես և Փոխարէն :

Դէմն անցած : || անդր քան զչափ. ծայրագոյն քան զպայմանն. առաւելապէս. առաւելապէս. առաւելագոյն. առաւել քան զսահմանն. ես քան զես. յոյժ յոյժ :

Դէմք. սուրաթ. ուճուճ. չեհրէ : || դէմք. դիմակ. դիտակ. տեսիլ. տեսարան. դիմաստուեր : տես և Երես.

Դէմքը գեղեցիկ : || տես Գեղեցկադէմ :

Դէմքը տգեղ : || տես Տգեղ դիմօք ունող :

Դէն : || տես Անդին :

Դէպ 'ի : || դէպ 'ի. դիմաց. ձաւ. 'ի ձաւ. 'ի կողմն :

Կըմ այսպէս. առ. Ը. 'ի. յ. Ըյ. առ 'ի. առ յ. զօր օրինակ.

Շիտակ դէպ 'ի արեւմտարակք գնացին : || դէպ ուղիղ գնացաք 'ի սահման [illegible] :

Դէպ 'ի ձեր դրկեցին : || դէպ ձեզ առաքեցին :

Դէպ 'ի [illegible] : || [illegible] ձաւ :

Դէպ 'ի կուրծքը առնել [illegible] : || [illegible] 'ի ձաւ խոյացաւ :

Դէպ 'ի կինը դարձաւ : || դարձաւ 'ի կնոջն կողմն :

Դէպ 'ի աչքը : || յանդէն կոյս :

Դէպ 'ի խոլուղն՝ կամ քէնարը ծովափն : || յափնկոյս ծովուն :

Դէպ 'ի մարը վազեց : || ընթացաւ առ մայր իւր :

Դէպ 'ի երկինքը կընայէր : || ընդ երկինս վերանայէր :

Դէպ 'ի տունը վազեց : || 'ի տուն անդր յարձակեցաւ :

Դէպ 'ի անիծը կերթայ : || յանմահն անդր մատչէր :

Դէպ 'ի ղամրըչըլըխը նէտաց : || արձակեաց 'ի յեղեգնուտսն :

Դէպ 'ի կողերը՝ կամ խապուրղաները խօ-թեց : || վարեաց առ 'ի կողսն :

Դէպ 'ի առաջուկները [illegible] երեր՝ կը նայէր : || դէպ անկեան կողմն նայէր առաջակային :

Դէպ 'ի առաջ : || յառաջ. յառաջագոյն. [illegible].

Դէպ 'ի առաջ երթ : || յառաջ մատիր :

Դէպ 'ի առաջ գնալ : || յառաջադէմ յառա-ջել :

Դէպ 'ի առջևը : || Ը առաջ :

Դէպ 'ի անդին : || տես Անդին :

Դէպ 'ի ասդին : || տես Ասդին :

Դէպ 'ի գուրսը : || արտաքս :

Դէպ 'ի ետևը : || յետին կոյս. յետ-ս-ոյ [illegible] յետս կողմն կոյս :

Դէպ 'ի խնդրը բռնել. ․․․ ։ ‖ յնդրել կորզել. յինքն գրաւել, նահանջել, պա_ տերել. ընկրկել. ցանցել, գղեռել. պա_ տանդել, զապել ։
Դէպ 'ի ետս ։ ‖ յետս. յետս կոյս ։
Դէպ 'ի կռնակը ձգել ։ ‖ յուղն երթալ ։
Դէպ 'ի մէկ քովը ։ ‖ առ 'ի շեղ. առշեղեալ. առ 'ի կողեալ. առ երի ։ տես և Քովընտի ։
Դէպ 'ի յետոյը ։ ‖ 'ի վերջ կոյս. 'ի յետս կոյս ։
Դէպ 'ի ներս ։ ‖ 'ի ներքս. 'ի ներքս կոյս. 'ի ներս կոյս ։
Դէպ 'ի ոտք. } ․․․ ։ ‖
Դէպ 'ի ուր. }
յոյլ. յու ։
Դէպ 'ի վար ։ ‖ 'ի աստր. 'ի վայր. 'ի վայր կոյս ։
Դէպ 'ի վար նայիլ ։ ‖ տես Վար նայել ։
Դէպ 'ի վեր ։ ‖ 'ի վեր. 'ի վերկոյս. 'ի վեր անդր ։
Դէպ 'ի վեր կանչել ։ ‖ 'ի վեր կարդալ. գո_ չել յերկինս. վերադոչել. վերաձայնել. մակադանչել. մակաձայնել. մակաստատել. ձեղունանկել ։
Դէպ 'ի վեր կանչելը ։ ‖ վերադոչումն. մակ_ ատտառութի ։
Դէպ 'ի վեր կանչօղ ։ ‖ վերակարդացող. վերա_ գոչ. երկնագոչ. մակաստատ ։

Դ Ը

Դըլֆին. ․․․ ։ ‖ դելֆին, կամ դլֆին ։
Դըլփ դըլփ ձայն ։ } բաբախիւն. բաբախումն ։
Դըլփ դըլփոց ։ }
տես և Դըլփտուոց ։
Դըլփ դըլփ զարնել ։ } բաբախել. բաբախիլ.
Դըլփ դըլփ ընել ։ }
բախբախել ։
Դըլփտալ ։ } տրոփել. տրոփիւն
Դըլփտուոց հանել ։ }
արձակել. խոշիւն արձակել ։ տես և փա_ թուոց հանել ։
Դըլփտուոց, կամ Դըպտուոց ։ ‖ բաբխիւն, կամ բբխիւն. տրոփիւն. տրոփումն. տրոփական թնդիւն. դրինդ. տրոփ ։ տես և փաթըր_ տոց ։

Դ Ժ

Դժար ։ ‖ տես Դժուար ։
Դժարութիւն ։ ‖ տես Դժուարութիւն ։
Դժնիկ. ․․․ ։ ‖ դժնիկ ։
Դժոխային. ․․․ ։ ‖ դժոխային. դժո_ խական. դժոխաշնչեայ. սանդարամետա_ կան. տարտարոսական. գեհենական ։
Դժոխք. ․․․ ։ ‖ դժոխք. գեհեն. գե_ հեան. սանդարամետք. տարտարոս. դա_ տապարտարան. ստորինք երկրի. անդունդք երկրի. վիհք դատապարտելոց. խորք ան_ դնդաստյոք. հնոց անշէջ հրոյն ։
Դժոխոց որդի ։ ‖ գեհենածաղանդ. դժո_ խածնեալ. դժոխածնական ։
Դժոխքը ընկնօղ, կամ տանիլօղ ։ ‖ դժո_ խադնակ. դժոխատանիչ ։
Դժուար. } դժար. ․․․ ։ ‖
Դժուարն. }
դժուար. դժուարին. դժուարական. դժ_ ուարեալ. դժպահպանոյն. դժխին. ծանր. խիստ. անձուկ. անձուկ. դառն ։
Խիստ Դժուար ։ ‖ դժուարագոյն. և ս դժուա_ րագոյն. անհնարդժուար. անհնարին. ծան_ րագին յոյժ. խստագոյն. տաղտկանելի. տաժանելի ։
Դժուար. ․․․ ։ ‖ դժուարաւ. դժուա_ րին. դժուարին թուի. զօր օրինակ.
Այնպէս ողջէ ։ Պետ. դժուար ։ ‖ արդեօք կենդանի իցէ ։ Պատասխանի. դժուարաւ ։
Դժուար թէ գայ ։ ‖ դժուարին թէ եկեսցէ, կամ դժուարին թուի գալուստ նորա ։
Դժուար աղասօղ, կամ փրթօղ ։ ‖ դժուարա_ թափ. դժուարաղերծ. դժուարախիլ ։
Դժուար ալըշմիշ եղօղ ։ ‖ դժուարընտել. դժուարընդել ։
Դժուար արթնցօղ ։ ‖ դժուարարթուն ։
Դժուար բանօղ կամ բանեօղ ։ ‖ դժուարավաս_ տակ ։
Դժուար բացւօղ ։ ‖ դժուարաբաց ։
Դժուար երթօղ, կամ երթօղ ։ ‖ դժուարայրեաց. դժուարահեղ ։
Դժուար ըլլալ. ․․․ ։ ‖ դժուարին լինիլ. դժուարիլ. դժուարանալ. ծանրիլ. ծան_ րանալ. խստանալ բանին ։
Դժուար ընդունիլ, կամ խառնուել ընել ։ ‖ դժ_ ուարաւ ընդունիլ. դժուարընկալ լինել. դժոխընկալ լինել. դժոխընկալել ։
Դժուար ընդունօղ ։ ‖ դժուարընկալ. դժոխ_ ընկալ ։
Դժուար ժողվօղ կամ ժողվըլւօղ ։ ‖ դժուարա_ հաւաք. դժուարաժողով. դժուարաքաղ ։
Դժուար իմացւիլ ։ ‖ դժուարիմաց լինել. խրթնանալ ։
Դժուար իմացւօղ, կամ հասկցւօղ ։ ‖ տես խրթին բան. և այլն ։
Դժուար լուացօղ, կամ լուանալու ։ ‖ դժուարա_ բոյծ. դժուարալուանալի ։
Դժուար լսել. ․․․ ։ ‖ հազիւ լսել. ծան_ րալուր լինիլ. դժուարալուր լինել ։
Դժուար լսօղ, կամ մեկին լսօղ ։ ‖ դժուարա_ լուր. ծանրալուր. հեզգալուր ։
Դժուար կոխւօղ, կամ Դժուար քալելու ։ ‖ դժուարակոխ ։
Դժուար կտրօղ, կամ կտրւօղ ։ ‖ դժուարա_ կտուր. դժուարահատ ։
Դժուար համարձօղ ։ ‖ դժուարապատեհ. դժ_ ուարատարատ ։
Դժուար հաւատացօղ ։ ‖ դժուարահաւատ. յամրահաւատ ։
Դժուար ձեռք ընկնօղ ։ } դժ_
Դժուար ձեռք ձգօղ, կամ ձեռք ձգելու ։ }
ուարատեաց. դժուարաքաւ. դժուարա_ ձեռն. դժուարորս. դժուարագիւտ ։
Դժուար մարսւօղ ։ ‖ դժուարամարս. դժուա_ րահալ ։
Դժուար մեկնւօղ, կամ թարգմանւօղ ։ ‖ դժ_

ուարամիտն · դժուարալոյծ · դժուարաթարգման · դժուարաբաց · դժուարաճառ · դժուարապատում ։

Դժուար մտանող ։ || դժուարամուտ · դժուարամահ ։

Դժուար մահող ։ || դժուարամեռ ։

Դժուար շարժող ։ || դժուարաշարժ · դժխաշարժ · յամրաշարժ · դժուարաշարժելի · դժխաշարժելի ։

Դժուար ուսուցող ։ || դժուարուսանելի · դժուարակեր ։

Դժուար պահելու ։ || դժուարապահ ։

Դժուար վախցող ։ || դժուարազարհուր · հեղգազարհուր ։

Դժուար վերջացնող, կամ վերջացած ։ || դժուարաւարտ · դժուարազրաւ ։

Դժուար վերցուող, կամ տարուող ։ || դժուարակիր · ծանրակիր · տաժանակիր ։

Դժուար տաշուող ։ || դժուարատաշ · դժուարակոփ · կարծրակոփ ։

Դժուար փոփոխուող ։ || դժուարափոփոխ ։

Դժուար քակուող, կամ քակող ։ || դժուարաքակ · դժուարալոյծ · դժուարարձակ ։

Դժուար քաղուող ։ || դժուարաքաղ · դժուարակութ ։

Դժուարը բերել · խոժոռընէլ · կիւճիւնէ կէթիրմէք · աղըրսընմաք ։ || դժուարեցուցանել · դժգմնեցուցանել · դժգմնեցուցանել · դժգմեցուցանել · խոժոռեցուցանել · դժկամակեցուցանել · զլարեցուցանել · դառնացուցանել · խռովեցուցանել · տաղտապեցուցանել · տաղտապել · երգիծանել · դժկամակ առնել ։

Խիստ Դժուարը բերել ։ || զոփացուցանել · երգիծուցանել · երգիծեցուցանել · ծանրացաւութիւն առնել ։

Դժուարը գալ · կիւճինէ կէլմէք · աղըրնմաք ։ || դժուար վարկանիլ · խիստ թուիլ · ծանր թուիլ · ծանրամտիլ ։

Կամ այսպէս · դժուարիլ · դժուարանալ · դժպհիլ · դառնանալ · ծանրանալ · վշտանալ · խոժոռիլ · խռովիլ · տաղտապիլ · դժգմնիլ · դժգմնիլ · դժգմիլ · զլարիլ · զլարել · դժկամակել · դժկամակիլ · դժկամակ լինիլ · ծանրիլ · տաղտկանալ · տաղտկալ · խեռալ · մքթալ · մքթալ · մքթել ։

Խիստ Դժուարը գալ ։ || զոփանալ · զոփալ · զոփել · երգիծանիլ · երգիծիլ · ծանրացաւութիւն լինիլ ։

Դժուարը գալը · կիւճիւնմէ · աղըրնմայ ։ || դժուարութիւն · դժուարութիւն · դժկամակութիւն · ծանրամտութիւն · խոժոռութիւն · տաղտկութիւն · տաղտապութիւն · դժգմնութիւն · դժգմնութիւն · դժգմութիւն · խռովութիւն ։

Կամ այսպէս · տաղտկանք · տաղտապանք · տաղտապութիւն · խոժոռութիւն · դժգմնութիւն ։

Դժուարը եկող ։ || դժուարօղ · դժգմնող · դժգմնիչ · դժկամակ · ծանրամիտ · ծանրասիրտ ։

Դժուարիլ ։ || տես Դժուարը գալ ։

Դժուարութիւն · չէթինլիք · գօլայսըզլըգ ։ || դժուարութիւն · ծանրութիւն · խստութիւն ։

Դժուարութիւն կրել ։ || դժուարանալ · դժուարիլ ։

Դժուարութիւն չունեցող ։ || անդժուար · անդժուարանալի ։ տես և Դիւրին ։

Դժուարօղ ։ || տես Դժուարը եկող ։

Դ Ի

Դի, կամ դիհ · սէմթ · թարաֆ · եան ։ || դէհ · կողմն · կոյս · կողք · ուս · մարզ · պարունակ · վիճակ · վայր · սահման · մասն · խորշ · կայ · կայք · կայան · փոր · զոր օրինակ ·

Հալէպին միացուցքը երկու դի բաժնեցին ։ || զկացմանց ամբոխին ի երկուս դէհս բաշխեցին ։

Մեր դին դարձիր ։ || դարձ ի մեր կողմն ։

Ո՛ր դին՝ որ նայիս նէ ։ || յոր կոյս և հայեսցես ։

Կամ, մեր դին է ։ || ՚ի մեր կոյս է ։

Լեռան դիէն կերթայ ։ || երթայր ընդ կողաց լերին ։

Կամ, խաֆէսին դին դրաւ ։ || եդ զկողքեաւ վանդակին ։

Տանը աջին դին դրաւ ։ || եդ յուսոյ տանն յաջմէ ։

Մեծ ձէնկ կար ան դիէն ։ || պատերազմ սաստիկ էր յայնմ մարզէ ։

Երկու դի ճղքեցան ։ || և հերձան ընդ երկուս պատառս ։

Պախչայի դին թաղեցին ։ || թաղեցին ՚ի վիճակի բուրաստանին ։

Աս դին ան դին պտըտիլ ։ || զվայրօք յածիլ ։

Արեւլքի դին կեցեր էր ։ || արձանացեալ էր ՚ի կայս, կամ ՚ի կայանս արևելից ։

Զանազան դիրու գերիները ժողվեցին ։ || ժողովեցին զգերիս փորէ փորէ · խորշէ խորշէ · սահմանաց սահմանաց ։

Դիէ, կամ Դիէն ։ } ՚ի կողմանէն ։ Դրձլ · ի · մասամբ · զոր օրինակ ·

Մարմնոյն դիէն տգեղ էր ։ || ըստ մարմնոյն տգեղ էր ։

Մեր դիէն ։ || մերով մասամբ ։

Կամ, աղօթքի դիէն ։ || աղօթից մասամբ ։

Դիզած · գօյուած · եըղըլմըշ ։ || դիզեալ · կուտեալ · բարդեալ ։

Կամ, կուտակ · բարդ · շեղջակոյտ · կարկառակոյտ ։

Խիստ Դիզած ։ || մեծադէզ · բազմադէզ · բարձրադէզ · քաջադէզ ։

Կամ, մեծաբարդ · բազմաբարդ · քաջաբարդ ։

Կամ, մեծակոյտ · բազմակոյտ · յոգնակոյտ · քաջակոյտ · շեղջակոյտ · մեծակուտակ · բազմակուտակ · քաջակուտակ ։

Կամ, մեծաշեղջ · բազմաշեղջ · քաջաշեղջ · յոգնահամբար ։

Դիզած ապրանք, կամ ըստակ ։ || մթերք · մթերք · գանձ · համբարք ընչից · ամբարք մամոնայից ։

Դիզած զահրէ ։ || մթերք · մթերք · ամբարք · համբարք ։

Դիզած զահրէն առնելը ։ || մթերառութիւն · կուտառութիւն ։

Գրիզակ. ըէտան անըն է : || գրիզափայտ :

Գրիզել. Տէրլէմէք : || գրիզել. գրիզանել. կուտել. կուտակել. շեղջել. բարդել. ակադձել. ակղձել. փարատրել, կամ փառատրել :

Գրիզել ըստակ, կամ զանձրէ : || ամբարել. համբարել. մթերել. գանձել :

Գրիզելը, կամ Գրիզելիլը : || բարդումն. կուտակումն. փառատրումն. փարատրումն :
Կամ, գրիզանք. բարդումն. կուտակումն :

Գրիզելիլ. Տօփլանըլ. Տէրլէնմէք : || գրիզանիլ. գիզանալ. կուտիլ. կուտակիլ :

Գրիհ : || տես Գրի :

Գրիմադէմ. Դըմաղէ Դըմաղ. Գարշըլըղէ Գարշը. շաքաշաք : || դէմ ընդդէմ. դէմ յանդիման. դէմ առ դէմ :
Կամ, գրիմահար. ընդդիմահար :

Գրիմադէմ կանգնած : || յանդիմանակաց. յանդիմանակայ. հանդիպակայ. հանդիպակայ. առձակատեալ :

Գրիմադէմ կանգնիլ : || դէմ յանդիման, կամ դէմ ընդդէմ արձանանալ. ճակատիլ. առճակատիլ :

Գրիմադէմ կանգնելով պատերազմ. Դըմաղէ Դըմաղ ճէնկ : || ճակատամարտ. ճակատ :
Կամ, ճակատակռիւ. ճակատախտաղմ. ճակատառազմ :

Գրիմադէմ պատերազմ ընել. Դըմաղէ Դըմաղ ճանգնիլ ու ճէնկ էթմէք : || դէմ ընդդէմ մարտնչիլ. ճակատս տալ ընդ ումեք. ճակատս հարկանել. ճակատամարտ լինիլ :
Կամ, ճակատիլ. առճակատիլ. ճակատամարտիլ. գրիմամարտիլ. ընդդիմամարտիլ :

Գրիմադէմ պատերազմ ընօղ : || ճակատամարտ. ճակատամարտիկ. գրիմամարտ. գրիմամարտիկ. հակառակամարտ. հակամարտ. ընդդիմամարտ. հակառակորդ. հակագուպար. ախոյեան :

Գրիմանալ. Պօզուլ, Յասալ, Ճէճի, ու այլն. փայլանմաք : || տոկալ. ժուժալ. ժուժել. ուժել. ժուժկալել. ժուժկալիլ. հանդուրժել. հանդարտել. հանդարտիլ. համբերել. բերել իմիք. բառնել իմիք. տոկ ունիլ. զդէմ ունիլ. ժոյժ ունիլ :

Գրիմանալ. Դայանըգլը ըլլալ. Չօք չէքմէք. Չօք փայանմաք : || տևել. տևանալ. յամենալ. մնալ. կալ մնալ :
Կամ, յամել. երկարաձգիլ. երկարիլ. յերկարիլ. յերկարանալ :

ՉԳրիմանալ. Դայանամամաք : || չտոկալ. չժուժել. չհանդուրժել. չհամբերել. չհանդարտել. և այլն :

ՉԳրիմանալ. Չօք տէօզէլ : || չտևել :

Գրիմանալը : || տոկ. ժոյժ. ժուժկալութիւն. հանդարտութիւն. համբերութիւն. հանդուրժանք. բերումն. տարումն :

Գրիմանալը. Չօք տէօզէլը : || տևումն. տևողութիւն. տևակութիւն. տևականութիւն :

ՉԳրիմանալու : || անտոկալի. անժուժելի. անժուժալի. անհանդուրժելի. անհամբերելի. անհամբերելի. անտանելի. անբերելի. անբառնալի :

Գրիմացէ գրիմաց : || տես Գրիմադէմ :

Գրիմացէն. Գարշըդան : || 'ի գրիմաց. 'ի հանդիպէ. 'ի հանդիպէն. 'ի հանդիպոյն. յառաջոյն. յառաջոյ. յառաջի կողմանէն :

Գրիմացէն նայօղ : || հանդիպահայեաց :

Գրիմացը. Դէմը. Գարշըսընտա : || 'ի հանդիպոջ. յանդիման. դէմ յանդիման. ընդդէմ. հանդէպ. առաջի. զառաջեաւ. զառաջեօք :

Գրիմացը. Իէր Ճէյ. Գարշըսը : || յայնկոյս. յայնկոյն. զոր օրինակ.
Գրիմացը անցաւ խայլէխոսլ : || էանց յայնկոյս նաւակաւ :
Գրիմացը անցնիլը խօլայ է : || Թեթև ինչ է անցանելն յայնկոյն :

Գրիմացը դնել. Դէմը Դնել. Գարշըսընա գօյմաք : || դնել 'ի հանդիպոջ. ընդդէմ արկանել. հակադրել. առարկել : տես և Առջևը դնել :

Գրիմացը դրած. Դէմը Դրած : || հակադիր. հակակայ : տես և Առջևը դրած :

Գրիմացը դրուիլ : || դնիլ 'ի հանդիպոջ. լինիլ առաջի. կալ յանդիման :
Գրուիլ. հակադրիլ. հակակայիլ :

Գրիմացը ելլել : || տես Առջևը ելլել :

Գրիմացը կանգնիլ, կամ կենալ : || տես Առջևը կենալ :

Գրիմացը կանգնօղ՝ կամ կեցօղ : || հանդիպակաց. հանդիպակայ. յանդիմանակաց : տես և Առջևը կեցօղ :

Գրիմացը նայօղ : || հանդիպահայեաց :

Գրիմացը անկել : || տես Առջևը բերել :

Գրիմացի գլին : || հանդիպակողմն. հանդէպ. հանդէպք : տես և Առջևը . անուն :

Գրիմացինը. Դըմաչը Էշաձը : || հանդիպակացն. հակակայն. առաջակայն. յառաջադէմն : տես և Առջևինը :

Գրիմացկուն. Դըմաչօղ : || տևակ. տևական. տևողական. մնայուն. մնացական. երկարատև. անմաշական. անանցական. կայուն. կայանաւոր :

Գրիմացկունութիւն : || տես Գրիմանալը՝ Չօք տէօզէլը :

Գրիմացնել. Դայանտըրմաք : || տևեցուցանել. յամեցուցանել :

Գրիմացօղ : || տես Գրիմացկուն :

ՉԳրիմացօղ : || անտև. անտևական :
Կամ, անտոկ. անժոյժ. ապաժոյժ. անժուժկալ. անհամբեր. անըմբեր. անկեաց :

Գրիմորօշական գիր : || տառ գրիմորոշական. յօդ. վերադիր :

Գրիմորօշական ունօղ : || բաղդյօդ. բաղայօդ. տրամակայեալ յօդիւ :

Գրիոս. Դօփէրօսն Ճէծը : || գլիոս. գլեւս. զըր-ոհանդ. արամազդ. որմիզդ. որմզդական դիք :

Գրիսոպոլիս քաղաքը. Իւսկիւտարէ : || գլիոս-պոլիս. գրիսոպոլիս. գլիսուպոլիս. որմզդական քաղաք :

Գրիպուճածք. Ճալէհ. Գաղաց : || գրիպուճած. հանդիպուճած. հանդիպումն. պատահումն. պատահար. պատահ. վրիպակ. վրիպած :
Կամ, դէպ. դէպք. կիրք. եկք. անցք :

Գրիպուկ. Ույղուն : || տես Յարմար :

Գրիպուկ գալ : || տես Յարմար գալ :

Գրիպուկ բերել : || տես Յարմար բերել :

Դիպուկ ատեն · աղէկ ատեն · ատենին հանդէպ · Ճշտութեամբ · փիւշխիւշ : || յարմար ժամանակ · դէպ ժամանակի · ժամանակ պատշաճաւոր · պատ_ րաստ որ՝ կը՛ ժամանակի · յաջող ժամանակի · դէպ ժամ :

Կը՛, դէպք · պատշաճ · առիթ · պատեհ · մար_ թանք · պատշաճութիւն · պատրաստութիւն · առիթ ·

Դիպուկ ատեն գալու՝ մարդը ողջունելու : || պատեհ գալով ողջունելու զմեզ :

Դիպուկ ատենը · աղէկ ատենը · դիմաւորելու · Հանդիպելու · Հանդիպման : || 'ի դէպ ժամանա_ կի · 'ի դիպուած պատեհու · 'ի դիպող ժամու · 'ի ժամու · ըստ ժամանակին · ըստ պատշաճի ժամանակին · պատրաստով :

Դիպուկ ատեն գտնել · } Ճշմարտ պահմամբ ·
Դիպուկ ատեն ունենալ · }

փիւշխիւշ պահմամբ : || պատրաստ գտանել · ժա_ մանակ դէպ գտանել · պատրաստ ունել · պատ_ րաստ լինել · պատրաստութիւն առնուլ · պատ_ րաստ առնուլ · ժամ առնուլ · դէպ գտանել · պատեհ գտանել :

Դիպուկ ատեն փնտռել : } խնդրել զպատ_
Դիպուկ ատենին սպասել : }

րաստ · պատրաստ խնդրել · որոնել զժամանակ պատրաստի · սպաս առնել · սպասել · յօդել · յողիլ :

Դիպուածը գալով , կամ դիպուկ ատենը գտնելով : || 'ի դէպ լինելն · ըստ պատահման · պատրաստով · այն ինչ ժամանակ պատրաստ լինէր :

Դիպուկը՝ կը՛ դիպուկ ատենը բերել · փիւ_ շիւրը Բէշէնէ : || դէպ լինել · 'ի դէպ եկանել · մարթեցուցանել

Դիպուկութիւն : || տես Յարմարութիւն :

Դիպչիլ : || տես Դպչիլ :

Դիպցնել : || տես Դպցնել :

Դիտաւորութիւն · Նիէթ : || դիտաւորութիւն · դիտումն · դիտուած · առաջադրութիւն · յա_ ռաջադրութիւն · առաջարկութիւն · սահմանա_ դրութիւն · սահման · Նպատակ · Նշանակ · կամք · խորհուրդ · միտք · դէմք · կէտ · կէտ Նպատակի · ներ Նպատակի :

Դիտաւորութիւն դնել : || 'ի միտ դնել · դիտել · դիտաւորել · առաջադրել · յառաջադրել · թելադրել · դէմ ունել · երես հաստատել · ունիլ զդիտաւորութիւն · սահման դնել · սահ_ մանել :

Դիթրալ տալ : || տես Երերցնել · և Շարժել :

Դիրտ : || տես Մրուր · Բէլ :

Դիրք · Էօթեմ : || դիրք · դիր · դրութիւն · դրուածք · Նիստ :

Դիրք · դուռն, սենեակ, տան, և այլն : || դիրք · կը՛ Նիստ · փեղկ՝ ընդոց :

Դիրքը գեղեցիկ , կը՛ գեղեցիկ դիրքով · ու_ րանն նորանց անուշ · Էօթեմլի : || գեղեցկա_ դիր · վայելչադիր · բարեդիր · գեղեցկա_ Նիստ · վայելչանիստ :

Դիրքը գէշ · Էօթեմսիզ : || անգեղեցկադիր · անպատեհադիր · անպարկեշտ :

Դիրքը երկան : || երկայնադիր · երկայնա_ Նիստ · երկայնաձիգ

Դիրքը կլոր : || բոլորադիր · բոլորանիստ :

Դիրքը մեծ , կը՛ լայն : || մեծադիր · լայնա_ դիր · մեծանիստ · լայնանիստ :

Դիւական : || դիւական · սատանայական · այ_ սական · չարոգեական · Ճնէապիկան :

Կը՛, դիւային · այսային · սատանային :

Դիւական բան : || բան դիւականութ · դիւակա_ նութիւն · դիւահմայութիւն · դիւական Ներ_ գործութիւն · աղանդութիւն դիւաց :

Դիւահար · չար ոգով բռնուած · Ճին չարփմըշ · փէ_ րիլի · մեճնուն : || դիւահար · դիւակիր · դիւալլուկ · դիւաբուխ · դիւարարիչ · դի_ ւամուտ · դիւախառն · դիւաշփոթ · դի_ ւաբնակ · դիւացեալ · դիւահարեալ :

Կը՛, այսահար · այսակիր · այսաբեկ · այսա_ խառն · այսամուտ · այսաբնակ · այսոտ · քայլոտ · քաջակալ :

Իւր կը՛, այսահարեալ · այսատանջեալ · Ներ_ ղեալ Ներսոպաւ · հարեալ Ներսոպաւ :

Դիւահար ըլլալ · } դէպ Ճարփել · Ճին չարփմօք ·
Դիւահարիլ · }

փերիլի օլմագ : || դիւահար լինել · դիւակիր լինել · դիւամոլիլ · դիւալլկիլ · դիւացանիլ · դիւաբորբոքիլ :

Կամ, այսահարիլ · այսաբեկիլ · այսահար լինել · այսակիր լինել · այս հարկանիլ յու_ մէք · լլկիլ յայսոյ · Ներղիլ Ներսոպաւ :

Դիւախարած : || տես Դիւահար :

Դիւախարութիւն : || դիւախարութիւն · այսա_ հարութիւն :

Դիւր : || տես Դիւրին · և Դիւրաւ :

Դիւրաւ · հէշ · խոլայ · Գէյ : || դիւր · դիւրին · դիւրեաւ · դիւրաւ · դիւրաբար · դիւրա_ թէ :

Կը՛, հեշտութեամբ · հեշտիւ · հեշտաբար · հեշ_ տապէս · հեշտութեամբ · դիւրահեշտ · թե_ թեւակի :

Կը՛, յաջողաբար · յաջող դիւրաւ · յաջողակի · յաջողակաբար · առանց դժուարութեան :

Դիւրաւ այրող , կը՛ երեող : || դիւրայրեաց · դիւրակէզ · դիւրատոչոր · դիւրահրդեհ · դիւրափարող :

Դիւրաւ առնող : || դիւրառնի :

Դիւրաւ ավրուող , կը՛ փճացող : || դիւրեղ_ ծական · դիւրալոյծ · դիւրահիւծ · դիւրա_ ծախ :

Դիւրաւ հաւատալու : } դիւրահաւատ · դիւրա_
Դիւրաւ հաւատացող : }

հաւան · հեշտահաւան :

Դիւրաւ միտ ձգող , կը՛ բանուող : || դիւրա_ կալ · դիւրաստանց · դիւրըմբռնելի :

Դիւրաւ գտնուող : || դիւրագիւտ · հեշտա_ գիւտ :

Դիւրաւ գործող , կը՛ ձգւող : || դիւրագործ · դիւրագուշ :

Դիւրաւ ընդունող : || հեշտընկալ · դիւրըն_ կալ · դիւրազգած :

Դիւրաւ ընկնող , կը՛ գլորող , կը՛ սպրդող : || դիւրակործան · դիւրագլոր · դիւրագայթ · դիւրագայթելի · դիւրայողդելի · դիւրա_ գայթոտ · դիւրագայթակղ · դիւրասայ_ թաք · դիւրասայթաք · դիւրասահ · դիւ_ րասողոտ · դիւրաթաւալ :

Դիւրաւ ընող, կմ եղող ։ || դիւրագործ ։
Դիւրաւ լմնցող, կմ խալըսող ։ || դիւրաւարտ · դիւրաղերձ ։
Դիւրաւ լսելու բան ։ || դիւրալուր, կմ հեշտալուր՝ բան ։
Դիւրաւ լսող ։ || դիւրալուր · հեշտալուր · դիւրընկալ՝ ի լսել · դիւրին՝ ի լսել ։
Դիւրաւ խաբւող, կմ խաբւող ։ || դիւրախաբ · դիւրապատիր · հեշտապատիր · դիւրագաւ ։
Դիւրաւ խօսող ։ || դիւրախօս · հեշտախօս ։
Դիւրաւ ծնանող, կմ ծնած ։ || դիւրածին · հեշտածին · դիւրածնունդ · հեշտածնունդ ։
Դիւրաւ ծռող, կմ մէկ դի հակող ։ || դիւրահակ · դիւրամէտ ։
Դիւրաւ համբերող ։ || դիւրահամբեր · հեշտահամբեր ։
Դիւրաւ հաշտըւող ։ || դիւրահաշտ ։
Դիւրաւ հասկցւող ։ }
Դիւրաւ հասկցող ։ } դիւրընկալ · դիւրիմաց · դիւրահասկանալի · դիւրահաս ։
Դիւրաւ հասնող, կմ հասցնող ։ || դիւրահաս · դիւրահասոյց ։
Դիւրաւ հնազանդող, կմ հաւնող ։ || դիւրահնազանդ · դիւրալուր · հեշտալուր · դիւրամոքելի · դիւրահաւան · դիւրերաման ։
Դիւրաւ ճար գտնող ։ || դիւրահնար ։
Դիւրաւ մաշող՝ կմ հալող ։ || դիւրամաշ · դիւրահիւծ · դիւրահալ ։
Դիւրաւ մեռնող ։ || դիւրամեռ · դիւրավախճան ։
Դիւրաւ մտնող, կմ մտնելու ։ || դիւրամուտ · հեշտամուտ ։
Դիւրաւ մօտիկցող, կմ մօտիկնալու ։ || դիւրամերձ · դիւրահուպ ։
Դիւրաւ շարժող ։ || դիւրաշարժ · դիւրախաղաց · դիւրադարձ ։
Դիւրաւ շօշափւող ։ || դիւրաշօշափ ։
Դիւրաւ պատմող ։ || դիւրապատում ։
Դիւրաւ սըքող՝ կմ վախցող ։ || դիւրընկլիճ · դիւրապախ ։
Դիւրաւ վառւող, կմ վառող ։ || դիւրավառ · դիւրալոյց ։
Դիւրաւ տարւելու ։ }
Դիւրաւ տարւող ։ } դիւրակրելի · թեթևաբեռն ։
Դիւրաւ փշրւող, կամ կտրւող ։ || դիւրափշրելի · դիւրափխրելի · դիւրախորտակ · դիւրաբեկ ։
Դիւրաւ փոխւող ։ || դիւրափոփոխ · դիւրաջեղ · դիւրադարձ ։
Դիւրաւ փոխւող կամք ։ || դիւրախոտորակ կամք ։ տես և Դիւրաւ փոխւող ։
Դիւրաւ փրթող՝ կմ փեթթըւող ։ || դիւրակոճոպ · դիւրաղերձ ։
Դիւրաւ քալող, կմ վազող ։ || դիւրաքայլ · դիւրագնաց · դիւրընթաց ։
Դիւրաւ քակւող ։ || դիւրաքակ ։
Դիւրին · հէշա · խօլայ ։ || դիւր · դիւրին ։
կմ, հեշտ · հեշտին · հեշտագոյն · հեշտական · հեշտալի · հեշտալիր ։
կմ այսպէս · անդժուար · անաշխատելի · համարձակ · զոր օրինակ ։
Դիւրին էր անկից անցնիլը ։ || համարձակ էր ընդ այն անցանել ։

խիստ Դիւրին · խէյլի խօլայ ։ || դիւրագոյն · դիւրագին · դիւրահեշտ ։
կմ, ևս դիւրագոյն · ևս դիւրագին · ամենադիւր · ամենահեշտ ։
կմ այսպէս · հեշտագոյն · հեշտալիր · հեշտալից · ևս հեշտագոյն · ևս հեշտագին · ընդարձակագոյն ։
Դիւրին ըլլալ · հէշա ըլլաւ · խօլայնաւ ։ || դիւր լինիլ · դիւրին լինիլ · հեշտ լինիլ · հեշտիլ · դիւրիլ · դիւրանալ · հեշտանալ ։
Դիւրին ընել · }
Դիւրացնել · } հէշա ընել · խօլայնել ։ || հեշտ առնել · դիւր առնել · դիւրին առնել · դիւրել · դիւրացուցանել · հեշտացուցանել · հեշտել ։
Դիւրութիւն · հէշալուք · խօլայլուք ։ || դիւր · դիւրութիւն · անդժուարութիւն · հեշտութիւն · համարձակութիւն ։
Դիւրութեամբ ։ || տես Դիւրաւ ։

Դ Խ

Դխրըգախուր · [illegible] ։ || դրնգաձայն · տրոփաձայն ։
Դխրտալ ։ }
Դխրտոց հանել ։ } դրնդել · տրոփել ։
Դխրտոց ։ || դրնդիւն · տրոփիւն · տրոփումն ։ տես և փաթթոց ։

Դ Կ

Դկլաթ · [illegible] ։ || ախտըրիս · դկղաթ ։

Դ Ղ

Դղրդել ։ || տես Ներքև վրայ ընել ։
Դղրդիլ ։ || տես Ներքև վրայ ըլլալ ։

Դ Մ

Դմակ · [illegible] ։ || դմակ ։
Դմակ չունեցող ։ || անդմակ · ոչխար կըճատ ։
Դմակին տակի լօփ միսը ։ || ղլատ ։
Դմբշխր ։ * || պորզվատիկ ։
Դմըշկ, կմ տմըշկ · [illegible] ։ || դամասկոս ։
Դմբ ձայն ։ }
Դմբոց ։ } դըփիւն · տրոփիւն · տրոփ ։
Դմլօշ ։ || տես Տմլօշ ։

Դ Ն

Դնել · [illegible] ։ || դնել · արկանել · կացուցանել · զետեղել · առ դնել · կարգել · սահմանել ։
Դնելը ։ || դնելութիւն · դրութիւն ։
Դնելիք ։ }
Դնելու ։ } դնելի · դրելի · արկանելի ։
Դնելով ։ || դնելութեամբ · դրութեամբ · դրականապէս ։
Դնչամոց · [illegible] ։ || դանդանաւանդ · վարապան · վարապանակ · վա-

ռապան · չրուշակ · չրօշակ · չրուշանակ · պախուրց, կմ պախուց :

Դնչի ձևով · Դնչի տակ · և այլն : || տես Դունչ բառին տակը :

Դնչուց : || 'ի բերանոյ լռեալ · 'ի լոյ · վեր 'ի վերոյ · հարևանցի :

Դնօղ : || դնօղ · արկանող :

ՃԴնօղ : || անդիր · անդրական :

Դ · Շ

Դշխոյ : || տես Թագուհի :

Դ · Ո

Դող · թիթրէմէ · թիթրէյիշ : || դող · սոսկ · սասան · սարսափ · սօսափ · սարսուռ · շարժ :

կմ այսպէս · դողումն · դողումն · սոսկումն · սասանումն · սարսափումն · սասանութիւն · սարսափիւն · սօսափիւն · սօսաւիւն · սօսիւն · զոփիւն :

Դող ելլել ·
Դողը բռնել · } թիթրէմէք : || դողալ · սարսիլ ·
Դողալ ·

սոսկալ · զոփալ · զոփանալ · զոփել · սարսել · սասանիլ · սարսափիլ · սօսափիլ :

կմ այսպս · զդողանի հարկանիլ · զդողի հարկանիլ · 'ի դողման լինիլ · 'ի սոսկումն անկանիլ · գալ զդողութ · հարկանիլ սասանմամբ :

խիստ Դողալ : || տես Սարսռիլ :

Դողալով : || դողալով · դողմամբ · դողութ :

Դողալով պաշտօղ : || սօսինաթագ :

Դողալու : || դողալի · սոսկալի · սարսափելի · սոսկական · սօսափական : տես և Ահաւոր :

Դողացնել · դողցնել · թիթրէթմէք : || դողացուցանել · սոսկացուցանել · սարսափեցուցանել · սարսեցուցանել · սասանեցուցանել · սասանել · սարսել · սօսափեցուցանել · զոփացուցանել · տատանեցուցանել երկիւղիւ · հարկանել զդողանի · շարժել պակուցմամբ :

Դողացնօղ · դողցնօղ · թիթրէթէն : || դողացուցանօղ · դողացուցիչ · սոսկացուցիչ · սասանեցուցիչ · սարսափեցուցիչ · սօսափեցուցիչ : տես և Դողացնել :

Դողացնօղ՝ հուլայ, նյ ուրիշ բան նման : || սոսկավիթխար :

Դողացօղ · թիթրէյէն : || դողացօղ · սոսկացօղ · և այլն, զորս տեսցես 'ի բայն Դողալ :

խիստ Դողացօղ, կմ դողալու : || սաստկասարսուռ :

Դողդղալ : || դողդողիլ · դողդօջիլ · դեդևիլ · սասանիլ · տատանիլ · թրթռիլ · զդողի հարկանիլ :

կմ այսպէս · դողդոչել · դողդօջել · դանդաչել · դեդևել · թրթռել :

կմ, դողդոչալ · դողդօջալ · զոփանալ :

Դողդղալը · դողդղուկ : || դողդողիւն · դողդոչիւն · դողդօջիւն · դանդաչիւն · թրթռիւն :

կմ այսպէս · դողդողումն · դողդոչումն · դանդաչումն · տատանումն · թրթռումն :

Դողդղալով : || դողդոչալով · դեդևելով :

կմ, դողդոչմամբ · դանդաչանօք · դեդևանօք · գայթ 'ի գայթն · գայթ 'ի գայթ լին · գայթն 'ի գայթ լին · գայթ 'ի գայթ · կաղս 'ի կաղս · կաղ 'ի կաղ :

Դողդղան · դողդղուն · դողաշուր : || դողդողուն · դողդոչուն · դողդօջուն · դանդաչուն · թրթռուն :

կամ, դողդոչոտ · դողդօջոտ · դանդաչոտ · դողդոչ · դողդօջ · տատան :

Դողդողացնել · դողդղցնել : || դողդողացուցանել · դողդոչեցուցանել · դանդաչեցուցանել · դեդևեցուցանել · թրթռեցուցանել :

Դողդղացօղ : || տես Դողդղան :

ՃԴողդղացօղ : || անդողդօջ · անդանդաչ · անդեդև · անդեդևուն :

Դողդղուկ : || տես Դողդղալը :

Դողդղուն : || տես Դողդղան :

Դողցնել : || տես Դողացնել :

Դոճկած · Դոճկիլ · և այլն : || տես Տոճկած · Տոճկիլ · և այլն :

Դու, կմ դուն · սէն : || դու :

Դու քեզմէ · դու քու գլխուդ : || դու քեզէն · դու ինքնին :

Դումանիս, կմ դօմանիս · քաղաքի անուն : || դմանիս :

Դունչ · չէնէ : || կզակ · ծնօտ · կլափ :

Դունչ · անասնոց՝ նյ գազանի, և այլն : || ցռուկ :

Դունչ · խոզու, շան, գայլու, և այլն : || կնճիթ · կնչիթ, կմ կռնճիթ :

Դունչը երկան · խոզու պէս, կմ շան պէս · և այլն : || կնճթաւոր · ցռկաւոր :

Դնչի ձևով · դնչի նման : || ցռկաձև · ցռկակերպ :

կմ, կնճթանման · կնչթաձև · կնճթակերպ :

Դնչի տակ : || կլափ :

Դուռ · գափու : || դուռն · դուրք · մուտ · ելամուտ · ելամուտք · ելևմուտ · ելումուտ · ելք :

Դուռ · սարայ Օսմանեան, նյ իշխանի · և այլն : || գիճան · դարպաս · ապարանք :

Դուռը չինել : || հաճել զմիտս իշխանաց · յանկուցանել յինքն զսիրտ դատաւորաց :

Դունէն · դէյուննէքէն : || տես Մերկն :

Դուռ բանալ : || բանալ զդուռն, կմ զդուրս · դռնաբաց լինիլ · դռնբացիկ լինիլ :

Դուռ բանալ · դէղ դալ : || տեղի տալ · տալ տեղի · հանդերձել զմուտ · զօր օրինակ ·

Այս բանս ըսելով՝ քեզի մեծ դուռ բացինք : || զայս բան պատմեալ՝ տեղի տուաք քեզ մեծամեծս գործելոյ :

Ընծի դուռ բացուեցաւ, որ կրնամ ալթըրս անհաւատներուն քարոզել : || հանդերձեցաւ ինձ մուտ, քարոզել յայսմ հետէ անհաւատից :

Դուռ չունօղ : || անդուռն · անմուտ :

Դուռը բացօղ : || դռնաբաց :

Դուռը գօցօղ՝ կմ փակօղ : || դռնափակ :

Դուռը զարնել · գափույու չալմագ : || բաղխել, կմ բախել զդուռն · հարկանել զդուրս :

Դուռը զարնօղ : || դռնահար · դրաղարկու :

Դռան առջևի բակը : || նախադուռն :

Դուան փակը. օւռչխու. փոսչխու: || դռնա_փակ. վատահարան դրան: տես և Գոց. գոցելու գործիք:

Դուան կրուն կ: || տես Կրունկ՝ դրան:

Դուան շեմ: || տես Շեմ:

Դռնէ դուռ ընկնօղ. դռնէ դուռ մուրացօղ. աղքատ: || դրանկ. դանդաշրջիկ. դրաց 'ի դուռս շրջօղ. մուրօղ դրաց 'ի դուռս: տես և Մու_րացկան:

Դռնէն մտնել: || մտանել ընդ դուռն. ընդ դուռս մտանել. դրամուտ լինել:

Դուռ: || տես Դուռս:

Դուսի: || տես Դրսի:

Դուր. փխուչ: || գխուր. հարթ. հարթիկ. տա_փակ. հարթաձև. ուղիղ. կուռ. սերտ:

Դիրձըլ. կոկ. ողորկ. ըղորկ. ուղորկ. զորկ. ողորկատարր:

խիստ Դուր: || ամենադխուր. ամենահարթ. ամենատափակ. ամենակուռ. ամենողորկ. ո_ղորկագոյն: տես և Դուռի դուր:

Դուր գետին. փխուչ եէր' խօտխօտ' հմուրացան: || դաշ_տավայր. դաշտագետին. դաշտ. դիւր. ...

Դուր գետնի վրայ կրնանք յաղթել: || յաղ_թեսցուք 'ի դիւրի: տես և Դաշտ:

Դուր գետին տնօղ: || հարթյատակ. հար_թայատակ:

Դուր Ճանբայ. փխուչ եօլ || Ճանապարհ վա_րուն. կուռ՝ կամ սերտ պողոտայ: տես և Բանուկ Ճանբայ:

Դուր՝ ու լաւ: || լայնածաւալ. հարթածա_ւալ. լայնատարած:

Դուր տաշած: || ողորկ. ողորկեալ. յղկեալ. սրբատաշ:

Դուրած՝ գործիքով. || գխուրեալ. հարթեալ. կոփեալ. կոփածոյ. կոփածու. կոփած. կոփուեած:

Դուրգ. Էրփի գործիք. ըէօմիւրճի չուրգը: || դուրգն:

Դուրել. փխուչէմէք: || գխուրել. հարթել. արդակել:

Կամ այսպէս. կոկել. ողորկել. ըղորկել. զորկել. յղկել. յղփել. կոփել. սերտել:

Դուրիլ. } փխուչէնմէք: || գխուրիլ. հար_
Դուրնալ. } թիլ. արդակիլ. սերտիլ:

Կամ, դխուրանալ. հարթանալ. արդականալ. սերտանալ:

Եւ կամ այսպէս. կոկիլ. ողորկիլ. ըղորկիլ. յղկիլ. կոփիլ:

Դուրութիւն. փխուչլուգ: || գխուրութիւն. հարթութիւն. արդակութիւն. սերտութիւն:

Կամ այսպէս. կոկութիւն. ողորկութիւն. ըղոր_կութիւն. զորկութիւն. կոփիւն. կոփուեած:

Դուրս. փիշարը՛: || արտաքս. արտաքոյ. 'ի դուրս. 'ի բաց. ղատ. 'ի ղատ. գերև. 'ի գերև. աւաղոց. աւոլոց. Թ. զոր օրինակ.

Տնէն դուրս: || արտաքս քան զտունն, կամ արտաքոյ տան:

Դուրս քաշել: || 'ի դուրս կորզել:

Դուրս ձգել: || 'ի բաց ընկենուլ:

Փատանը դուրս կըձգէ: || և զփտուածն 'ի ղատ հատանէ:

Դուրս ընկաւ: || 'ի գերև ել. 'ի գերևս ել. կամ գերև եղև:

Ճշմարտէի քարոզութեան դուրս կըմնէր: || և աւաղոց կամ աւոլոց ելանէր 'ի քարո_զութենէ Ճշմարտութեան:

Քաղքէն, կամ օրտուքէն դուրս ելլել: || ե_լանել ըստ քաղաքն, կամ Թ բանակն:

Դուրս բերել: || արտաքս բերել. արտաբե_րել:

Դուրս գալ: } գալ արտաքս. արտաքս ե_
Դուրս ելլել: } լանել. ելանել 'ի դուրս. զելանել. յա_ռաջ բղխել. յառաջանալ:

Դուրս ելլելու տեղ. տխտ ճոմբրդ: || տես Ոտից Ճանբայ:

Դուրս ըլլալ. Հարիճ: || արտաքսիլ. վտա_րիլ. վտարանդիլ. տարադրիլ. տարադիր լինել. 'ի բաց մերժիլ:

Դուրս ընել. Հարիճ գօյմաք: || արտաքսել. արտաքս սահմանել. արտասահման հանել. արտաքսած հանել. տարադիր առնել. տա_րադիր հանել. տարասահման առնել. բա_ցամերժ առնել. բացահալած առնել:

Կամ այսպէս. արտասահմանել. արտալա_ծել. արտահալածել. արտահերքել. ար_տամերժել. տարասահմանել. տարադրել. տարատրոհել. տարահերքել. տարամեր_ժել. տարալածել. տարատել. տալածել. վարել. վանել. վտարել. վտարեցուցա_նել. վտարանդել. հերքել. քերքել. քքել. մերժել. հանել. ջնջել. պոռնել. պոզել. ընթադրել:

Դուրս ընելը, կամ դուրս ըլլալը. Հարիճէլը, Հարիճ գըլիւը: || արտաքսումն. մերժումն. հերքումն. ընթադրութիւն: տես և 'ի բայն Դուրս ընել:

Դուրս ընօղ. Հարիճ: || արտաքսիչ. արտա_սահմանիչ. տարադրիչ. վարիչ. վանիչ. հերքիչ. քերքիչ:

Դուրս ըրած. Հարիճ: || արտաքսեալ. վարեալ. վտարեալ. և այլն:

Կամ, արտասահման. արտահալած. արտա_լած. տարասահման. տարադիր. վտարանդ. վտարանդեան. վտարանդի:

Դուրս թափած, կամ քամած: || արտաթոր:

Դուրս թափել, կամ վաղցնել, կամ քամել: || արտաթորել. արտաղեղուլ. զեղուլ. 'ի բաց հոսել. ածել. սորել. սորեցուցա_նել. մզել. մխել:

Դուրս թափելը, կամ վաղցնելը: || արտաթո_րութիւն. արտազեղումն. սորումն:

Դուրս թափիլ, կամ վազել: || արտաթորիլ. սորիլ. սողել:

Կամ, 'ի բաց հոսել. զեղանիլ. զեղուլ. մզել:

Դուրս թողուլ: || արտաքս թողուլ. վրի_պեցուցանել. զանցուցանել:

Դուրս հանել. Ճըգար փաղ: || արտաքս հանել. 'ի բաց հանել. 'ի գերև հանել. 'ի գերևս հանել. 'ի դուրս տալ. արտաքս պեղել:

Կամ, արտահանել. արտաբերել. ելուզանել. ելուցանել: տես և Դուրս ընել:

Դուրս հանել. Ճըգան հանել: || Հրապարակել.

հրատարակել · բացայայտել · հռչակել · հա_
լանեցուցանել : տես և Ցայտնել ·

Դուրս ջնջանել · ջնջել : Ջնջ հանել 'ի միջոյ ·
ջնջամանել · կճղել : տես և Փահել · փոշես

Դուրս ձգած · դուրս խօսեցուցած, կմ նետած :
Ա 'ի բաց ընկեցեալ · արտընկեցեալ · 'ի բաց
կորուսեալ · արտաքսեալ · աքսորեալ · մեր_
ժեալ · հանեալ · ընկեալ · բարձեալ 'ի միջոյ :
Կմ, 'ի բաց ընկեցիկ · բացընկեցիկ · բա_
ցաձիգ · արտաքսեայ · կաճմամ : տես և Դուրս
ընկած :

Դուրս ձգել, կմ նետել : Ա 'ի բաց առնել · 'ի
բաց ընկենուլ · 'ի բաց առհմանել · 'ի բաց
մերժել · 'ի բաց վանել :
Կմ, արտընկենուլ · վտարել · վտարեցուցա_
նել · անցուցանել զմտաւ · արուցել · խօ_
սել · Թմթափել · 'ի դերև առնել · 'ի յետ
ընթադրել · զոր օրինակ ·
Եւ լորդ առէք դուրս ձգեցաւ : Ա ոչ զա_
ւեւորդ, ելոյ 'ի յետս ընթադրեցաւ : տես և
Դուրս ընել :

Դուրս ձգելու, կմ նետելու : Ա 'ի բաց ըն_
կեցիկ · ընկեցիկ · ձգելի · հերքելի · խոտե_
լի : տես և Գեշ :

Դուրս չձգելու : Ա անհերքելի · անմերժելի :

Դուրս նետած : Ա տես Դուրս ձգած :

Դուրս նետել : Ա տես Դուրս ձգել :

Դուրս վռնտել : Ա տես Դուրս ընել :

Դուրս տալ : Ա տես Դուրս հանել · դուրս
փոխ :

Դուրս տեղ : Ա տես Բաց տեղ :

Դուրս տնկել, կմ ցցուել : Ա ցցել · ցցուիլ ·
պտկել · բերել · բղխել · 'ի վեր երևել :

Դուրս ցաթկել : Ա 'ի բաց ոստնուլ · ոստա_
նել · ոստանել, ընդոստնուլ · ընդոստա_
նալ · ընդոստոյն լինել · արթչել · հարթչել ·
հարթնուլ · ցեխանել · վազել զեէլս :

Դուրս ցաթկեցնել : Ա 'ի բաց ոստուցանել ·
ընդոստուցանել · արթուցանել · հարթու_
ցանել :

Դուրս փախչել : Ա 'ի բաց փախչել · 'ի բաց
փախչնուլ · 'ի բաց խուսել · 'ի բաց ոստա_
նել :

Դուրս փսխել : Ա 'ի բաց փսխել · 'ի բաց
Թքանել · զեղուլ · ժայթքել · ժուժայթ_
քել · փսխանել :

Դուրս քաշել : Ա 'ի բաց ձգել · 'ի դուրս կոր_
զել · քարշել 'ի բաց · առաջնորդել :

Դուրսը · ելոյն · եքնեն : Ա դուրս · ակնե :

Դուրսօղ · ... : Ա զբաւրիչ · հարթեցիչ · ար_
դանկիչ · կոկիչ · ողորկիչ :

չԴուրսօղ : Ա անհարթարար :

Դուրսի դուրս · ... : Ա մնացորդական · մնա_
կուրասար · մնակհասասար · ... ·
անհարթ · հարթադրական · հարթատա_
սալ · հարթապրական · հարթապրական :

Դուրսի դուրս ընել · ... : Ա մնա_
կարդակել · մնակատարել · մնակհասասա_
րել · ... · անհարթ տարա_
ծակել · հարթագրական առնել · հարթյա_
տակ կացուցանել :

Դ Փ

Դուփուս · ... : Ա կապիճ · ... · կոյր ·
կոյրիկոս · ... · ... ·
... · ... · ... :
Դուփուսներ : Ա ... · ... · ...
... · ... :

Դուպած : Ա հալեալ · մարձեալ · մածեալ · յար_
եալ · կցեալ :
Կմ այսպէս · հաւաք · մերձ · մած · յար · կից :

Դուպչելով անցնել, կմ կեանքն պարզել ու անցնել :
Ա հարևանցել · հարևանցիկ լինել · 'ի հար_
ևանցի զնալ · 'ի հարևանցի հետևեալ ·
քերել առ ինքեան · զոր օրինակ ·
Զքեն դպչելով կանցնիր : Ա քերիր առ ե_
րեսաք Ջուրց :

Դպչել · ... : Ա ... · ... · հալել ·
հպասալել · մերձել · մերձենալ · մածել ·
մածել · շփել :
Կմ, պատահել · պատահել · հանդիպել · ...
հանդիպել · բաղխել · բախել · զարկանել :
Եւ կամ, հաւաք լինել · մերձ լինել · մօտ
մօտալ · 'ի մօտ մօտալ :

Դպչելը : Ա ... · պատահումն · ընդհա_
րումն · բաղխումն · զարկումն :

Դպչօղ : Ա ընդհարկիչ · հպասալ · մերձա_
ւոր :

չԴպչօղ : Ա անհաւաք · անհպասալ · անմերձա_
ւոր :

Դպցնել · ... : Ա ... ·
հպեցուցանել · մերձեցուցանել · ընդհար_
կանել · զարկանել · բաղխել :

Դպրատուն · ... · ... : Ա դպրատունն ·
դպրոց · դպրանոց · վարժանոց · ուսումնա_
րանոց :
Կմ, դպրութիւն · վարժութիւն · ընթերցումն · ...
մակարդութիւն · ուսումնարան · ... · ...
ուսումնարան · ուսումնարան :

Դպրատուն բացել : Ա դիմեան · ...
հաստատութեան :

Դպրոց : Ա տես Դպրատուն :

Դ Ռ

Դռան · Դռանէ զոււ · և այլն : Ա տես
Դուռ՝ բառին տակը :

Դռդալ : } տես Տռռալ :
Դռդոց հանել : } տես Տռռալ :

Դռդան : Ա տես Ցռռան :

Դռդոց : Ա տես Տռռոց :

Դռնապան · ... · ... : Ա դռնա_
պան · դռնապանն · դռնապան · բարապան ·
դռնապետ · բարապետ :
Դռնապանապետ · դռնապետ · ... : Ա
բարապետ · դռնապետ · դռնապանապետ ·
վերատեսուչ :

Դ Ս

Դսլին · ... · ... : Ա ... ,
կմ ...ին :

Դ Ր

Դրախտ • [illegible] : || դրախտ • եդեմ • ադին :
Կամ, դրախտ եդեմեան, կամ եդեմական • դրախտ փափկութե • եդեմաստունկ դարաստան :
Դրախտէն եղած՝ կմ բխած : || եդեմածին • եդեմաբուղխ :
Դրախտը տնկած : || եդեմատունկ :
Դրախտին միւԹալխս : || եդեմեան • եդեմական • ադինական • ադինային • ադինեան :
Դրախտին պէս, կմ ադինու պէս փառաւոր : || ադինասպաս • ադինափառ • դրախտափայլ :
Դրած, կմ Դրուած : || դրեալ • եդեալ • արկեալ • դրական :
Դրացի, կմ դրացին • [illegible] • [illegible] : || դրացի • դրակից • երդակից :
Դրացութի, կմ դրացնութի • [illegible] : || դրացութի • դրակցութի • երդակցութի :
Դրդել • [illegible] • [illegible] : || դրդել • գրգռել • զգրգռել • բորբոքել • սադրել • ազդել • Թելադրել • հրապուրել • յորդորել • յուզել • խլրտել :
Կամ, յորդորեցուցանել • յորդորացուցանել • խլրտեցուցանել • խլրդեցուցանել • ազդեցուցանել :
Կմ այսպէս • 'ի գրգիռ արկանել • Թելադիր լինել • ձայն տալ ումեք • 'ի հրապոյրս արկանել • չարայորդոր լինել :
Դրդելը • [illegible] • [illegible] : || դրդումն • գրգռումն • ազդումն • ազդեցումն • սադրումն • յուզումն • հրապուրումն :
Կմ, գրգռութի • զգրգռումն • Թելադրումն • ազդեցութի • ազդողութի • հրապուրանք • հրապոյրք • գրգիռ :
Դրդիլ : || դրդիլ • գրգռիլ • սադրիլ • յուզիլ • և այլն :
Դրդող • [illegible] : || դրդիչ • գրգռիչ • զգրգռիչ • բորբոքիչ • յուզիչ • ազդիչ • սադրիչ • Թելադրիչ • յորդորիչ • հրապուրիչ • յորդորեցուցիչ • խլրտեցուցիչ :
Կմ այսպէս • գրգիռ • յորդոր • Թելադիր • յուզարկ • ձայնատու • ձայնատուր • չարագրգիռ :
ՉԴրդող : || անգրգիռ • անԹելադիր • անհրապոյր :
Դրդուալ : || տես Տատուալ :
Դրկից : || տես Դրացի :
Դրոշմ : || դրոշմ • կնիք հաստատութե :
Դրոշմտալ : } դրոշմել • պաշտել զխորհուրդ դրոշմին :
Դրոշմել : }
Դրոշմել : || տես Ծեծել • [illegible] :
Դրսեցի • [illegible] • [illegible] : || տարաշխարհիկ • անաշխարհիկ • օտարաշխարհեայ • օտաբերկրեայ • եկամուտ • եկ :
Դրսէ դուրս տանել : || արտաքուստ արտաքս ածել, կմ առնուլ :
Դրսէն • [illegible] • [illegible] : || արտաքուստ • արտուստ • օտարուստ • դրուստ • 'ի դրուստ • արտաքոյ • զոր օրինակ •
Դրսէն ու ներսէն պատած : || պատեալ ներքոյ և արտաքոյ :
Դրսէն գրած : || արտագիծ • արտագծեալ :
Դրսէն դատել, կմ դրսինը դատել : || արտադատել :
Դրսէն, կամ դրսինը դատելը : || արտադատութի :
Դրսէն մտնող : || արտաքնամուտ • օտարամուտ :
Դրսի, կմ դրսինը : || արտաքին • արտակայ :
Դրսի բան : || արտաքոյք • արտաքինք :
Դրսի բան մտածող : || արտաքնախորհուրդ :
Դրսի դին : || արտաքոյք • զոր օրինակ •
Գաւաթին դրսի դին փիլիփաք բրաւ : || զարտաքոյս բաժակին սրբափայլ յարդարեաց :
Դրսի դին մաքրող, կմ դրսէն մաքրած : || արտաքնայարդար :
Դրուած : || տես Դրած :
Դրուածք : || տես Դիրք :

Դ Փ

Դփչան • [illegible] : || պայԹանակ :
Դփուտոց : || տես Դըփուտոց :

Դ Օ

Դօղ • [illegible] : || դոյլ • ջրհան :
Դօղ շինող • [illegible] : || դոյլարար :
Դօղով ջուր քաշել : || հանել ջուր դուլիւ :
Դօմփ : || տես Տրըփ :
Դօմփ ընել : || տես Տրըփ ընել :
Դօնդօղ : || տես Թօնթօղ :

Ե Ա

Եա՛, կմ Եայ : * || տես Կամ, չաղնայ • և Հայտա, Էայ :
Եան • * [illegible] : || եԹէ արդարև :
Եազ : * || տես Ամառ :
Եազը՛ : * || տես Գիր, Էաղը :
Եազըճը : * || տես Գրագիր :
Եազըճուլթի : || տես Գրագրութի :
Եազլըխ : * || տես Ամառուան տուն • և Ամառուան լաԹեր :
Եազկիւչ երլանը : * || հիդրայ • հիդրեայ :
Եազմա : * || տես Գրած :
Եազմա պօզմայ, կմ Եազար պօզար : * || լիզանակ • ջնջանակ :
Եազմա պօզմայի վրայ գրել : || գրել 'ի վերայ լիզանակի :
Եազմա պօզմայի գիրը սրբել : || ջնջել 'ի լիզանակէ զգիրն :

Եաթախ : * || տես Անկողինք . և Բնակարան :
Եաթըմ : * || տես Որբը :
Եաթըմըղըղ : * || տես Որբերը գէշ :
Եալըուզ սար . բա՛ց փառք : || կովկաս, կամ կաւկաս լեառն :
Եալը՛ . ծուլու ըէնար : * || ծովեզր . ծովափ . ծովափն :
Եալը՛ տունն . տեղ . և այլն . տնակաւ : * || ծո_վեզերեայ . ծովափնեայ :
Եալըն տուն չինել : || չինել զտուն առծովե_զերըն, կամ առ ծովափամբն :
Եալը՛ն այալք : * || տես Բոպիկ :
Եալընղալթ : * || տես Մէկ զալթ :
Եալվար ըլլալ : * || տես Աղաչել :
Եալվարմայ : * || տես Աղաչանք :
Եալտըզ : * || տես Ոսկեջուր :
Եալտըզ ոսկի . [illegible] : || ոսկի վենե_տիկեան . ոսկի վենետիկեան :
Եալտըզլը՛ : * || տես Ոսկեջրած :
Եալտըզճը : * || տես Ոսկեջրող :
Եախայ : * || տես Փողպատ :
Եախան ժողվել : || տես Մարդը բռնել :
Եախան փրցնել : || տես Ազատիլ :
Եախըշըխ : * || շնորհք . վայելչութիւն . բարե_ձևութիւն . բարեկերպութիւն . վայելչանք :
Եախըշըխլը : * || տես Վայելուչ :
Եախըշըխսըզ : * || տես Անշնորհք :
Եախնի : * || տես Եահնի :
Եախու, կամ Եախը . * || տես Տաղ՝ [illegible] :
Եախուտ . * [illegible] : || յակինթ . յա_կինթ . յակինթոս :
Եախուտ քաշող : || յակնթագործ :
Եախուտ գամօղ : || յակնթակապ . յակն_թայեռ :
Եախուտներով զարդարած : || յակնթա_զարդ . յակնթակապ :
Եահնի . * [illegible] : || պոլըլապ :
Եահուտի : * || տես Հրեայ :
Եաղ : * || տես Եղ :
Եաղըր : * || արած . հարած :
Եաղըրլամիշ ըլլալ . [illegible] : || արածիլ . հարածիլ :
Եաղլը : * || տես Եղոտ :
Եաղլըխ : * || տես Մաշկրամայ :
Եաղճի : * || տես Եղ ծախող :
Եաղմայ . Եաղմայ եաղմայի ըլլալ . և այլն : * || տես Թալան . Թալլող թալլողի ըլլալ . և այլն :
Եաղմուրլուխ : * || տապատակ . տապատակ . տապանակ . մեկնոց . կրկնոց . թիկնոց . թիկանոց . օթոց . փիլոն . վերարկու . ախտածանելի . արկանելի :
Եաղմուրլուխիկ : || մեկնոցակ . թիկնոցակ :
Եամախ : * || ընկերշակ . զոյգ . զոյգ . հա_մախոհ . համախոհ . միախոհ . միախորհ . բազմախոհ . բազմախորհ . հաւատարախոր_հուրդ . համախոհակ . միակամ . միախոր_հուրդ . միահաւան . միաբան . եզաբան . կամակից :
Եամախ գրել : || գրել 'ի զոյգութիւն, կամ յընկերշակութիւն :
Եամախ ըլլալ : || ընկերշակիլ . համախոհիլ . համակամիլ . կամակցիլ . միաբանիլ . միա_ձայնիլ :
Եամախ ընել : || ընկերշակել . համախոհել . կամակցել . միաբանել . միամտել .
կամ, միաբանեցուցանել . միամտեցուցա_նել . միաւորեցուցանել :
Եամախութիւն : || ընկերշակութիւն . զոյգութիւն . հա_մախոհութիւն . միաբանութիւն . կամակցութիւն :
Եամայ : * || տես Կարկատան :
Եամըղլի : * } տես Քովընտի :
Եամփուրի : * }
Եայ . [illegible] : * || տես Աղեղ :
Եայճի : * || տես Աղեղ շինող :
Եայայ զամբիտի : * || հեռաւակալութեա . տրիբուն հեռաւակաց . կոմս հեռաւակազօր զինուո_րաց :
Եայան : * || տես Հետեւակ . [illegible] :
Եայան՝ [illegible] : || զուրկ, կամ զերկ 'ի բարեաց . մնացած 'ի բարեաց . կա_րօտ . աղքատ . [illegible] :
Եայըլմայ . Եայըլմիշ ըլլալ . և այլն : * || տես Տարածութիւն . Տարածուիլ . և այլն :
Եայլայ : * || արօտ . մարգագետին . հովիտ . ձորակ . վայր . մարգ . [illegible] :
Եայլան արծող, կամ ժուռ եկօղ : || մարգա_րած . մարգարօտ . արօտական :
Եայլան ելլել : || յարօտ երթալ . դաշտամուտ լինել . զօտս 'ի բայս հարկանել :
Եայլան ժուռ գալ . [illegible] : || ա_րօտանալ . հարօտանալ :
Եայղալայ . Եայղալայ վերցնել . և այլն : * || տես Աղավակ . Աղավակ վերցնել . ևն :
Եայմաճի : * || փերեզակ . փերեզիկ . փոքե_զիկ . փոքեզիկ :
Եայմաճութիւն : || փերեզակութիւն . փոքեզիկութիւն :
Եանաշմայ : * || [illegible] . [illegible] . մօտ_ենալ . մերձենալ . մերձաւոր . մերձաւոր :
Եանաշմիշ ըլլալ : * || մօտենալ . մերձիլ . մօտիլ . յարիլ . յարեանալ . յարանալ . հասանել . անկանիլ յոր . հարկանիլ յոր . [illegible] .
Քաղաքացիներուն մէկին եանաշմիշ եղաւ : || մատեաւ՝ կամ յարեցաւ 'ի մի ումն 'ի քաղա_քացւոցն :
Ղըլըն եանաշմիշ ըլլալ : || մերձիլ՝ կամ հա_սանել յափնկոյս :
Մեռելին եանաշմիշ եղաւ : || հասաւ 'ի դեհ անդր : տես և Մօտենալ :
Եանար թաշ : * || սուտակ՝ կամ սուտակ քար :
Եաներայ . [illegible] : || թեւատղեր :
Եանը՛ եանը՛ : * || տես Քովընտի :
Եանըք : * || տես Եավարին :
Եանի, կամ Եանի հա : * || տես Ապաթէ չէ :
Եանղազ : * } տես Շատախօսեաց . և
Եանղաղ կէվէզէ : * } զհետևեալն :
Եանղըն : * || տես Կրակ . [illegible] :
Եանղըլըշ . Եանղըլըշութիւն . և այլն : || տես Խառ_նակ . [illegible] . [illegible] . և այլն :
Եանքէսիճի . * || ընթերեայ :
Եանքէսիճութիւն ընել : || ընթերելութիւն :
Եաշմախ : * || փակադամ . փակդամ, կամ փակ_թամ . պարտակ . կողպատ :
Եաշմախը կապել : || փակդամա՛ [illegible]

արկանել. արկանել պարտակս զծնօտիւք:
Եաշմախով ծածկել: ‖ կօղպատել. կող-
պատել:
Եաշըմ: * ‖ տես Եշիմ:
Եապան էշէկի. Եապան սօմուղու. և այլն: *
‖ տես Վայրի էշ. Վայրի խոզ. և այլն:
Եապանը խօսիլ: ‖ տես Աւփեզցիեղ խօ-
սիլ. և զչետեւեալն:
Եապանի: * ‖ տես Վայրի:
Եապանճի: * ‖ տես Օտարական. և Ուրիշ
ազգէ:
Եառ: * ‖ տես Ճեռ:
Եառամազ. Եառամազութիւն. և այլն: ‖ տես
Քոռ. Քառութիւն. և այլն:
Եառըխ: * } տես Ճեղք. և Ճղքած:
Եառըմ: * }
Եառըմ: * ‖ տես Զաւար. և զչետեւեալն:
Եառըմաչայ: * ‖ տես Փայտի չերտ:
Եասախ: * ‖ արգել. արգելումն. պարտյր
հրամանի. բառ արգելմանց:
Եասախ ընել: ‖ արգելուլ. արգելանել. 'ի
բաց առնել կամ արկանել. հրամանօք պա-
րուրել. պարուրել հրամանաւ:
Եասախճի: * ‖ կալանաւորակալ. բռաւոր.
ոմքաւոր. գահիճ. տես և Խուզլլուխ. Խօլ:
Եասէմի. * ծաղիկ է: ‖ յասմիկ:
Եասըր. Եասըրճի. և այլն: * ‖ տես Գերի.
Գերի ծախօղ. և այլն:
Եասլանմիշ ըլլալ: * ‖ տես Կռթնիլ:
Եասթըգ: * ‖ տես Բարձ:
Եավայ. Չոչոյ. կըշէ է: ‖ յաւայ:
Եավաշ: * ‖ տես Հեզ. և Կակուղ:
Եավրիմ. Էանըմ: * ‖ յաւրինոն. հատոր:
Եավրու: * ‖ տես Ձագ:
Եատ: * ‖ տես Օտարական:
Եատէս: * } յիշէ՜. յիշեսջի՜ր. յուշ լիցի
Եատէսա: * }
քեզ բառն մեր:
Եատէսա, կամ եատէս. ակոյր. հատջաչ: *
‖ Ջինակ:
Եատէսա, կամ եատէս՝ բանել: ‖ Ջինակս ար-
կանել:
Եատէսա բանօղ: ‖ Ջինակարկու. Ջինակաւոր:
Եարալը՛: * ‖ տես Խոցոտ. և Խոցած:
Եարամազ: * ‖ տես Քոռ. և զչետեւեալն:
Եարայ: * ‖ տես Խոց. և զչետեւեալ նը:
Եարան: * ‖ ընկերչակ. զոյգ. զուգող. համ-
չերակ:
Կամ այսպէս. սիրակից. կենցաղակից. կեն-
ցաղակցորդ. բաղկակից: տես և Ընկեր:
Եարան ըլլալ. Եարանա՞ ընել: ‖ ընկերանալ.
ընկերչակել. կենակցիլ. կենցաղակցիլ.
Թարթափիլ ի ումեք
Եարանութիւն ‖ զոզվողութիւն. համշիրակութի.
ընկերչակութիւն. յարակցութի. կենցաղակ-
ցութիւն. Թարթափումն:
Եարար: * ‖ տես Պիտան. և Օգտակար:
Եարամփերէ, կամ Եարափարայ: * ‖ մարմնա-
վար. խոցահար. խղխայթեալ. խղխայթ:
Եարափերէ ըլլալ ‖ խոցահարիլ. խղխայթիլ:
Եարափերէ ընել ‖ կեղել. խղխայթել:
Եարը՛ պուշուք: * ‖ տես Կիսկատար:

Եարըշ: * ‖ փոխամրցանակ. համդէս գի-
մակցութե. մարտ համդիսական:
Եարըշ բանել: ‖'ի համդէս մտանել ընդ ումեք.
համդիսանալ ընդ դիմակցին. փոխամրցա-
նակ լինիլ:
Եարըշով վազօղ: ‖ արշաւահանդէս:
Եարտըմ: * ‖ տես Օգնութի. և զչետեւեալսն:
Եարտըմ ընօղ: } տես Օգնական:
Եարտըմճի: * }
Եաւաշ՝ մարդ. անասուն. և այլն: * ‖ տես Հեզ.
և զչետեւեալսն:
Եաւաշ. խօսք, ձայն, և այլն: * ‖ տես Կակուղ
և անուշ:
Եաւաշիկեկ: ‖ տես Հեզուկ:
Եաւուզ. կերպով. շարժմ. * ‖ ահաւոր. ահա-
գին. ահեղ. ոխորտ. յախորտ. դժնեայ.
դժնդակ. դաժան. դարժան. ժանտ. անհ-
նի. խիստ. սաստիկ. բուռն. չար. դառ.
դառն. խեռ. վէս. վիշապ. վէսական.
վիշապական. հատու. աղդու. աղդոյ. խոշոր.
հում:
Կամ, սաստկակ. սաստամբակ. վայրենի. վայ-
րենաբարոյ. վայրագ. վայրագամիտ. դի-
ւամիտ. գազանամիտ. գազանաբարոյ. գա-
զանաբարու. գազանային. գազանական.
գազանեղէն. մոլեգին. մոլեկան. մոլեգ-
նական. մոլեգնեալ. չարբուշ. դժնդակա-
գոյն. դժոխական. դժոխագոյն. դժոխա-
հեռ. դժոխախեռ. խեռաբարոյ. անսաստ.
անսաստելի. անհամբոյր. անմոռէր. բար-
բարոս. բարբարիկոն. ամարգի. եղեռնա-
ւոր. խստամբակ. և չքերիկ. եղջերիկ:
տես և տակի՝ Եաւուզը:
Եաւուզ. գողն. ճանաչոր. և այլն: ‖ քանա-
սար. անդառնաջեղ. անդարձաջեղ. անըն-
տել. անընդել. անընտելական. անընդե-
լական. անձեռընդել. անձեռնընտել. ան-
զուսպ. գիճագին. գիճանալ. գիճագնեալ:
տես և վարի Եաւուզը:
Եաւուզ. ձի, ջորի, և այլն: ‖ անհպատանից.
անհապատանից. ամեհի. կարծրերախ. խըր-
ստերախ. աներասան. ապերասան. ապա-
րասան. դժոխերասան. խեղախեռ. սոս.
ջեռեալ. չամբչական. չամշական: տես և
վերի Եաւուզը:
Եաւուզ ըլլալ. պըլըմ ըլլալ. կոռուընալ: ‖ յո-
խորտանալ. դժնեանալ. դժնդականալ. ա-
մեհանալ. խստանալ. սաստկանալ. դաժա-
նանալ. դարժանանալ. դառնանալ. ժանտ-
անալ. վիսանալ. վայրենանալ. վայրա-
գանալ. գազանանալ:
Կամ այսպէս. յոխորտիլ. դժնել. դժնիլ.
դժնդակիլ. դաժանիլ. դարժանիլ. սաս-
տակիլ. սաստամբակիլ. խստամբակիլ. խե-
ռիլ. չամբչիլ. վիշապիլ. մոլեգնիլ. վայ-
րենիլ. կատաղիլ. ապերասանիլ. ապերա-
սանել. ապարասանիլ. անսաստել. պըռ-
զել. ոզուզիլ. ջեռանիլ. բորբոքիլ:
Եաւուզ ընել: ‖ յոխորտացուցանել. ամե-
հացուցանել. դժնդակացուցանել. դժնէա-
ցուցանել. սաստկացուցանել. խստացու-
ցանել. գազանացուցանել. դաժանացու-

ցանել. դարձանացուցանել. դառնացուցանել. ժանտացուցանել. վխտացուցանել. վայրենացուցանել. վայրագացուցանել. վարազացուցանել:

Կմ այսպէս. ստամբակել. խեռել. չամբշել. ապարասանել. ապերասանել. բոր բոքել:

Եաւուզութիւն. ... ։ ‖ յոխորտանք. խրոխտանք. խրոխտումն:

Կմ, յոխորտութիւն. խիզախութիւն. ամեհութիւն. դժնէութիւն. դժնդակութիւն. սաստկութիւն. խստութիւն. ստամբակութիւն. ժանտութիւն. դաժանութիւն. դարձանութիւն. դառնութիւն. վխտութիւն. վխտկոտութիւն. խեռաբարոյութիւն. անմարդութիւն. տմարդութիւն. անագորոյնութիւն. անագորոյնութիւն. խակութիւն. անընդելութիւն. վայրենութիւն. վայրագութիւն. գոռութիւն. խեռութիւն. չամբշութիւն. մոլեգնութիւն. մոլեկանութիւն. գիժութիւն. գազանութիւն. անսաստութիւն. ապարասանութիւն. ապերասանութիւն. դժոխակամութիւն:

Եաւուզութեա : ‖ յոխորտաբար. դժնէաբար. դժոխապէս. խժաբար:

Եափաղը : * ‖ տես Բուրդ. ...:

Եափայ : * ‖ տես Հասկլի:

Եափմայ : * ‖ տես Շինծու:

Եափչխան : * ‖ կառչինչ:

Եափու : * ‖ տես Շէնք:

Եափուխ : * ‖ տես Սատան. ...:

Եափունճայ : * ‖ տես Եաղմուրլուխ:

Եափրախ : * ‖ տես Տերև, և զհետևեալսն նր:

Եաֆայ. * ... է : ‖ յոպպէ:

Եաֆացի : ‖ յոպպեացի:

Ե Բ

Եր, կմ Եըր. ... : ‖ երբ. յերբ. առ երբ. յորժամ. յորում ժամու:

Երպոր, կմ Եըրպոր. ... : ‖ երբ. յորժամ. մինչ. մինչդեռ. մինչև. երբ. երբև. ... յորմէհետէ. առաջաւ. զոր օրինակ.

Երպոր տեսաւ : ‖ երբ եւտես, կամ յորժամ ետես:

Երպոր ըսեց առ սև խառնուրա : ‖ մինչ ըսածս ... :

Երպոր հոս էր, կրնայիր խօսիլ : ‖ մինչ գեռ աստ էր, կմ մինչև ոչ էր մեկնեալ, կրնար կոր էր խօսիլ:

Երպոր գայ ... : ‖ երբև եկեսցէ, կմ երբ գայցէ:

Երպոր կէլլէր, կմ երբոր ... : ‖ ... , կմ ... :

Երպոր քանի ... : ‖ ... :

Երպոր մտնէ : ‖ յորմէհետէ մտցէ:

Երպոր ըսեն՝ թէ եկեր ... , ... : ‖ զի՞նչ ... , առաջաւ ... , թէ ե կեալ ես:

Եր որ ... : ‖ մինչդեռ. մինչ ... . մինչդեռ ... . այն ինչ. մինչ. մինչև:

Եր չէնէ, կմ Եըր չէնէ : ‖ արդ. առաջաւ:

Ե Գ

Եգիպտացի. ... : ‖ եգիպտացի. եգիպտածին. բնակիչ եգիպտոսի:

Եգիպտացի կնիկ : ‖ կին եգիպտացի. եգիպտուհի:

Եգիպտացոց աղջի գիրը, կմ այբբենը, կմ ուսմունքը : ‖ եգիպտայր:

Եգիպտոս. ... : ‖ եգիպտոս:

Եգիպտոս ... : ‖ եգիպտակործան:

Եգիպտոսէ եկած, կմ Եգիպտոսի բանուածք : } եգիպտացի. եգիպտական:

Եգուց. Եգուց կանոնի, և այլն : ‖ տես Առաւօտեանց. Առաւօտեանց կանոնի, և այլն:

Ե Դ

Եդեմ : ‖ տես Ադին:

Եդրեմիտ. ... : ‖ ադրամիտտն քաղաք միւսիայ:

Ե Զ

Եզ. ... : ‖ եզն. արջառ. զուարակ:

Եզ կենճ, կմ նոր եզ : ‖ տես Մոզի:

Եզ վարօղ, կմ քշօղ : ‖ եզնավար. եզօզ. եզնօզ:

Եզան գոմ. ... : ‖ եզնոց. մսուր. գոմ. պառակ. համգրուանք անդեոց:

Եզան կաշի՝ կմ մորթի : ‖ արջառենի. արջառամորթ:

Եզան ձան : ‖ տես Պօռալը՝ ... , և այլն:

Եզան սխըրխու : ‖ տես Պախրու սխըրխու:

Եզներու հովիւ. ... : ‖ եզնարած. անդեորդ : տես և Նախրու հովիւ:

Եզներու՝ ջուխտ : ‖ տանըլք, կամ լծուծք եզանց. եզնամոլք. հարկէք, կամ հարկէք՝ եզանց. լծակ:

Եզանկերու : ‖ տես Եզնակերու:

Եզերել : ‖ տես Լմընցնել:

Եզընկայ, կմ Եզընկայ. ... : ‖ երիզայ. երեզ. երեզ:

Եզընկու գաւառ : ‖ եկեղեաց. եկեղեաց:

Եզընկացի : ‖ երիզացի. այսինքն յերիզայ. բնակիչ երիզայ:

Եզնակերու. ... : ‖ եզնակերու:

Եզնայ. ... : ‖ քէսայր:

Եզր. ... : ‖ եզր. ծայր. եզր. ... . վերջ. պսակ. ... :

Եզերքը եղածը : ‖ եզերական:

Եզր. ... , ... , ... , և այլն : ‖ ... : տես և Զրնաք:

Ե Է

Եէզիտ : * ‖ տես Սատանայ պաշտօնը:

Եէթիկ. Եէթիկ ըլլալ. և այլն : * ‖ տես Տեղեակ. Տեղեակ ըլլալ. և այլն:

Եէթիմ : * ‖ որբ:

Եէթիմութիւն : || որբութիւն :
Եէթիշիր : * || տես Հերիք :
Եէթմիշ : * || տես Եօթանասուն :
Եէլ : * || տես Հով :
Եէլ մէմէ : * || տես Կերան :
Եէլ տէյիրմէնի : * || տես Հողմոյ ջաղացք :
Եէլէկ · զոր հագանին : * || կուզոր :
Եէլփէզէ, կամ Եէլփազէ : * || Հովահար · Հովածար :
Եէլփէզէյէ տէկմէ պանալ : || շողոմաքիթեամբ առա_ ջածանել :
Եէլփէզլէմէկ Հով տալ : || Հովահար լինել · Հովահարել · Հովել · Հովահարութեամբ զովա_ ցուցանել :
Եէլփէզլէմէկ Հով առնուլ : || Հովիլ · Հովա_ հարիլ · Հովահար :
Եէլքէն : * || առագաստ · սպիտակ · թռչա_ րան նաւի · թեւ նաւու :
Եէլքէն բանմագ : || առագաստաւորել · առագաստ վերացուցանել · պարզել զառագաստն :
Եէլքէն բաղօղ : || առագաստամածիգ :
Եէլքէն էյնէսի : * || Հերբանեակ :
Եէլքէնը ինդիրօղ : || առագաստամաստապարան · առագաստամածաւոր :
Եէլքէնի տիրէկի : || տես Մեքենի :
Եէլքէնճի : || առագաստամածիգ · նաւավարիչ · նաւավարպետ :
Եէկէն, կամ Եէյէն : || տես Քեռոյ որդի :
Եէմ · ճրա, յիմն, խորշակ, և այլն : * || տես Կեր · յիմն · և այլն :
Եէմ էնէրի : * || խայծ :
Եէմիշճի ագրրրը : * || տես Կերպաս :
Եէմին, կամ Եէմանէ : * || երդմանիքն արա_ րէա · ստոյգ :
Եէմին էթմէք · Եէմինլի : * || այր, երդմա_ նիկն արարեալ · ստուգապէս · ստուգակիւսս · ստուգակիւսո :
Եէմէնի · ոտից աման : * || կօշիկ · հողաթափ :
Եէմէնի գլուխ յաղլըղը : * || կողպատ · փա_ կեղ կանանց · գլխաշապաստ · վարշամակ :
Եէմէնի գաբ : * || սարդիոն · սարդիոնին · սարդիոն :
Եէմիշ · * որ անուանս խորթ յառ պտղոյն : || մրգեր :
Եէմիշ : * || տես Պտուղ · և զհետեւեալսն :
Եէմիշլի : * || տես Պտղաբեր :
Եէնի տիւնեայ : * || տես Նոր աշխարհ :
Եէնիչէրի : * || տես Ջինուոր :
Եէնիչէրի աղասը : * || տես Զօրապետ :
Եէշիլ · կանաչ է : * || յասպիս :
Եէսիր : * || տես Գերի · և զհետեւեալսն :
Եէսա · || տես Յիսուս · և զհետեւեալսն :
Եէտէկ : * || առաջատանելիք · հետեւակ :
Եէտէկ չէքմէկ · նաւը ձիով քաշէլ : || քարշել · կամ ձգել զնաւ · նաւաձիգ լինել · նաւաքարշ լինել :
Եէտէկճի : * || նաւաձիգ · նաւաքարշ :
Եէտէկճիլութե : || նաւաձգութիւն · նաւա_ քարշութիւն :
Եէտի : * || տես Եօթը · և զհետեւեալսն :
Եէտի էրլէրը : * || տես Վեցկի :
Եէտինճի : * || տես Եօթըներորդ :

Եէր : * || տես Տեղ · էէր · և Գետին :
Եէր չէյթանը : * || տես Գետնի սատանայ :
Եէր օրըմանը : * || տես Խլուրդ :
Եէրլէշտիրմէք ըլմալ : * || տես Տեղաւորել :
Եէրլի : * || տես Տեղացի :
Եէգար : * || տես Խեղճ · և Կարօտ · Նեղեալ :
Եէքփարէ : * || տես Մի կտորն :
Եէքիւն · Եէքիւն ըլմէկ · և այլն : * || տես Գումար · Գումար լինել · և այլն :

ԵԸ

Եըլ : * || տես Տարի · և զհետեւեալսն :
Եըլան : * || տես Օձ :
Եըլան եաստըղը : || տես ՙՆուրբ :
Եըլան պալըղը : * || տես Օձաձուկ :
Եըլլըք : * || տես Տարեկան :
Եըլտըզ : * || տես Աստղ · և զհետեւեալսն :
Եըլտըրըմ : * || տես Կայծակ · Շանթ :
Եըղըն : * || տես Դէզ · և զհետեւեալսն :
Եըղըն պէքչիսի : * || տես Կալոցի պահա_ պան :
Եըղընթը : * || տես Կոյտ :
Եըրթըք : * || Ճեղքն :
Եըրթըքճի : * || Ճեղքակարող · Ճեղքանալուածաւ :

ԵԼ

Ելած : || ելեալ :
Ելած բանը : || ելուստ · ելք · ծագումն :
Ելակ, կամ Ելակք · չիլէկ · ֆռանկուլայ : || ելակ :
Ելնել · չըքմաք : || ելանել :
Ելնել բանէ մը · դուրս գալ : || ելանել · բղխել · յառաջանալ · յառաջացուցել · յառաջ գալ · հեռանալ :
չԵլնել · չըքմամաք : || չելանել · ոչ ելանել :
Ելնել երթալ : || խաղալ գնալ · փախչիլ :
Ելնել իջնել : || ելանել և իջանել · ելեւէջս առնել · մերթ 'ի մերթ խոնարհել · ճօճան առ_ նուլ · ճօճիլ · ճեմիլ ճօճիլ :
Ելնել իջնելը : || ելեւէջք · ելեւէջումն · ճօճանն :
Ելնել մտնել : || ելանել մտանել · ելումուտ առնել · ելեւմուտս առնել :
Ելնել մտնել չթողուլ : || ունիլ զելս մտից · անել ելեւմուտս առնել :
Ելնել նստիլ : || կանգնելով նստիլ :
Ելնելը : || ելուստ · ելումն · ելողութիւն · ծա_ գումն · ելք · ել :
Ելնելով իջնելով խաղալ : || ելև էջ խաղալ :
Ելնելու : || ելանելի :
չԵլնելու : || անել · անելանելի :
Ելնելու ճամբայ : || ելք :
Ելնելու մտնելու տեղ : } ելումուտք · և ելևմուտք :
Ելումուտ · Ելնել մտնելը : }
Ելլող : || ելանող · ելեալ :
չԵլլող : || անել · անելանելի · ընդոսկ · ընդոսկա_ ւոր · ընդաւորեալ · տարրբաղեալ :
Ելլող իջնող երկաթակ : || կործանք :
Ելլող մտնողները : || ելումուտք · ելևմտութիւնք · ելեւմուտք :
Ելփաղէ : * || տես Եէլփէզէ :

Եկած ·

ԵԿ

Եկած · կէլմիշ ։ || եկեալ · եկաւորեալ ։
Եկած հասած ։ || 'ի դուրս եկեալ · առ դուրս եկեալ · առձեռն · առձեռնպատրաստ · մօտակալուստ · մօտալուստ ։
Եկեղեցական · նորք' կՄ ապրեան անօղ ։ || եկեղեցական · կղերիկոս · վիճակաւոր · ժառանգաւոր · սատիճանաւոր · կղեր · գղեր · քեմական · քեմբական ։ տես և Կարգաւոր ։
Եկեղեցական շապիկ ։ || տես Շապիկ եկեղեցականի ։
Եկեղեցականներ ։ || ուխտք եկեղեցւոյ · ուխտի մանկունք ։
Եկեղեցի ։ || տես Ժամ · Քիլիսէ ։
Եկեղեցպան ։ || եկեղեցպան · փականավ · բանալեպան ։
Եկօ ըսել ։ || ձայնել · կարդալ · հրաւիրել ։
Եկող ։ || եկ · եկաւոր ։
Եկող գնացող ։ || երթեւեկ ։
Եկող գնացող ատակ ։ || գնայուն ինչք · ելեւմուտք ։
Եկող մտնող ։ || եկամուտ ։

ԵՂ

Եղ · եաղ ։ || իւղ · եւղ · եղ ։
Եղ · պէյինին եաղը ։ || տես Ձէթ ։
Եղ · ձեռ · ֆորսա · ձեռ · և այլն ։ || Ճարպ ։
Եղ բերող' կմ տանող ։ || իւղաբեր ։
Եղ եփող ։ || իւղեփեայ ։
Եղ լեցնել ։ || լնուլ, կամ արկանել զիւղ · իւղարկել · եղարկել · իւղել ։
Եղ լեցնող ։ || իւղարկու ։
Եղ ծախող · եաղ սաթան · եաղճը ։ || իւղավաճառ · եւղավաճառ · եղավաճառ ։
Եղ շինել ։ || գործել, կմ մզել զիւղ ։
Եղ շինելը, կմ ծախելը ։ || իւղագործութիւն ։
Եղ շինող, կամ ծախող ։ || իւղագործ · ձիթահան ։
Եղ քսել · եաղլէ ։ || օծանել իւղով · իւղարկել · եղարկել · եղաւորել · իւղել · եղել · ձիթաւել ։
Եղ քսելը ։ || իւղարկութիւն · օծութիւն · օծումն ։
Եղ քսող ։ || իւղարկու · իւղաւորական · օծարար · օծիչ ։
Եղի աման, կմ շիշէ, կմ ղաւանօզը · եաղ գապը ։ || կամիփակ, կամ որոճակ իւղոյ · սափոր իւղոյ · եղջեւր իւղոյ · իւղարան · եղարան ։
Եղի տեղ ։ || իւղարան · եղարան · իւղաստան ։
Եղով թրջած' կմ կակղցուցած ։ || իւղաթոր · իւղաթուրմ · թրմեալ իւղով ։
Եղով թրջել' կմ կակղցնել ։ || թրմել իւղով · իւղաթոր առնել · իւղարկել · եղարկել ։
Եղով լեցուած ։ || իւղալից · իւղալիր ։
Եղով հաց ։ || կարկանդակ · քաքար ։
Եղով մեղով ։ || Ճարպամելին ։
Եղած · եաղլանմըշ ։ || պնդեալ · եւղեալ ։

Եղած · օլմուշ ։ || եղեալ · եղական · ստացական · ներգործեալ · ներգործութիւն · ներգործական · ներգործակ · ներգործ ։
Եղածը ։ || էն · գոյն ։
Եղածին կեօրէ ։ || ըստ գոյին · ըստ էին ։
Չեղած ։ || չեղեալ · անեղ · անեղական · անեղանելի ։
Չեղած բան ։ || չէութիւն · ոչէք · զոր օրինակ չեղած բանին վրայ հաստատանը · ու եղածներուն ալ վարձքը կորսնցնել ։ || ոչ էիւք հաստատանալ · և զէից բարեաց զվարձսն կորուսանել ։
Եղանակ · խավա · ահէնկ · եօլ ։ || եղանակ · նուագ · յեղանակութիւն · յեղանակութեամբ · երգաձայն · երգաձայնութիւն ։
Եղանակ ձգել · գույթէ դուտմաք ։ || եղանակել · եղանակաւորել · յեղանակել ։
Եղանակ ձգող ։ || եղանակիչ · յեղանակիչ · եղանակաւոր · յեղանակաւոր · ներդաշնակաւոր · ներդաշնակ ։
Եղանակաւոր · գույթէլի · էհէնկլի · ահէնկլի ։ || եղանակաւոր · յեղանակաւոր · հնչեղաւոր · նուագաւոր · քաղցրանուագ · քաղցրաձայն ։
Եղաւ ըլլալուն ։ || եղե' որ ինչ եղեն ։
Եղբար ։ || տես Աղբար · և զհետեւեալսն ։
Եղեամ · ղըրաղը ։ || եղեամն ։
Եղեամ բերող, կմ ծնող ։ } եղեամնածին · եղեամնարկու ։
Եղեամ ձգող, կմ թափող ։ }
Եղեամէն եռած' կմ չորցած ։ || եղեամնահար · եղեամնախար ։
Եղեամով պատած' կմ ծածկած ։ || եղեամնապատ ։
Եղեգնաձոր · գաւառի անուն ։ || վայոց ձոր ։
Եղել · եաղլանմաք ։ || տես Եղ քսել ։
Եղեվարդ · գեղի անուն ։ || եղիվարդ ։
Եղէգ · խամըշ · գամըշ ։ || եղէգն ։
Եղէգ' ըոր' կմ շինած, որ բանիմը գործ կածէ ։ || եղէգն · փող · պիկ · պուկ ։
Եղէգ բուսցնող, կմ եղէգի պէս բուսնող ։ || եղեգնաբոյս · եղէգնաբոյս ։
Եղէգէ · գամըշտան ։ || յեղեգանէ · յեղեգնէ · եղեգնեայ ։
Եղէգէ ափաափիկ, կմ պոռոռ ։ || եղեգնափող ։
Եղէգի ձեւով ։ || եղեգնաձեւ · եղէգնաձեւ ։
Եղէգները կոխկռտող ։ || եղեգնակոխ ։
Եղէգլիկ ։ || եղեգնիկ · փողակ ։
Եղէգնոց · եղէգներու տեղ · գամըշլըք ։ || եղէգնուտ · շամբ · շամբակ · շամբուտ · շամբուտ · ամուր եղեգան · պուրակ · կամ պրակ եղեգան ։
Կմ, եղեգնաշամբ · եղեգնապրակ · եղեգնապուրակ · եղեգնաօրակ · խարձուտք · խարձք ։
Եղէգնոցը բնակող ։ || եղէգնաբնակ · խարձաբնակ ։
Եղէգնոցը կենալ սիրող ։ || շամբասէր · շամբակասէր ։
Եղինձ · ըսըրղան ։ || եղինձ · եղինջ · եղիճ · ալեղինձ · աղինջ ։
Եղիր ։ || լեր · եր ։
Եղկ · եղկուկ · ըւըրշ ։ || եղկ · զաղջ ։ Կմ, եղկակացեալ · զաղջացեալ ։

Եղկ ըլլալ : } եղկիլ · եղկանալ · եղկ լինիլ ·
Եղկանալ : } դաղջանալ :
Եղկացնել : || եղկայուցանել · դաղջացուցանել :
Եղկելի · ուճուզ : || եղկելի · աւաղելի · աւա_ղական · աւաղուկ · հեգ · չոճառ · ցակա_նեալ : տես և խեղճ :
Եղկութիւն · էղէ ըլլալը · ըլըճագլըգ : || եղկու_թիւն · դաղջութիւն :
Եղկուկ : || տես Եղկ :
Եղնիկ՝ որձ · էրքէկ կէյիկ : || եղջերու :
Եղնիկ էգ · տիշի կէյիկ : || եղն :
Եղնիկի ձագ՝ կամ քուռակ : || որթ եղան :
Եղնուտ · բէրէտ է : || եղանց բերդ :
Եղոտ · եաղլը : || իւղոտ · իւղաւոր · իւղաւո_րական · իւղեալ :
խիստ Եղոտ : || իւղապատար · իւղալիր · ճար_պապարար :
Եղոտ · զէյթին եաղը : || տես Ձիթատ :
Եղոտ պտուղ տըւող : || իւղենի · իւղընձիւղ :
Եղոտել : || տես Եղ քսել :
Եղրեկ : || տես Ափսոս :
Եղուկ տալ : || տես Ափսոսալ :
Եղունկ, կամ } տես Ըղունկ · թըրնագ :
Եղունգ : }
Եղջիւր · պոյնուզ : || եղջիւր : տես և Կոտոշ :
Եղջիւր՝ նոր բուսած : || բողկուկ :
Եղջիւր · ճէնկ պոյնուզու · պորուզ : || եղ_ջիւր :
Եղջերի ծառ : || եղջերենի · եղջենի · եղ_ջինի :
Եղջերի կուտ : || կորիզ, կամ կուտ եղջեր :
Եղօղ · օլան : || եղանօղ · եղական · գոյաւոր · ներգործակ :
չԵղօղ : || չեղանօղ · անեղ · անեղական · անե_ղանելի :

Ե Մ

Եմ : || եղ · գոլ · լինիլ · եղանիլ :
չԵմ : || չեմ · ոչ եմ :
Եմփիոյոն · էպիսկոպոսի շալըր է : || եմփիօրոն :
Եմպղօլի · թամղա է : || ամփիպօղիս · քրիստո_ղիս · մուրիկէ · եասմա · կրագեմնա · անա_գրեմոս :

Ե Ն

Ենթամնայ : || ենթամնայ :
Ենկայ · * Եղբօրը՝ կնը հօր եղբօրը կինը : || կին եղբօր, կամ հօրեղբօր · ամուսին եղբօր :

Ե Պ

Եպիսկոպոս, կամ Եպիսկոպոս : || եպիս_կոպոս · քահանայապետ · երիցապետ · քաւչապետ · հովուապետ · հօտապետ · դի_տապետ · տեսուչ · այցելու · այցօղ :
Եպիսկոպոս ըլլալ : || եպիսկոպոսանալ · ու_նիլ զաստիճան եպիսկոպոսական · ելանել 'ի կարգ եպիսկոպոսի · վերանալ 'ի գահ եպիսկոպոսութե · քաւչապետել · հովուա_պետել · դիտապետել :
Եպիսկոպոսի աթոռ, կամ տեղ : || եպիսկո_պոսարան · եպսանոց · եպսանիստ աթոռ :
Եպիսկոպոսի ընկեր : || եպիսկոպոսակից :
Եպիսկոպոսի թագ : || թագ եպիսկոպո_սական · խոյր եպիսկոպոսի · միթր :
Եպիսկոպոսի իշխանութիւն : || եպսութիւն · թեմ, կամ վիճակ եպսական · գահ եպսի :
Եպիսկոպոսի պէս : || եպիսկոպոսաբար · քաւչապետաբար :
Եպիսկոպոսներու գլուխ · ռէճ էպիսկոպոս : || տես Արքեպիսկոպոս :
Եպիսկոպոսութիւն : || եպսութիւն · քահանայապե_տութիւն · երիցապետութիւն · քաւչապետութիւն · հովուապետութիւն · հօտապետութիւն · դիտապե_տութիւն · տեսչութիւն · այցելութիւն :
Եպիսկոպոսութիւն ընել, կամ քշել : || վարել զե_պիսկոպոսութիւն · հանդիսանալ 'ի գործ ե_պիսկոպոսութե · եպսանալ · քաւչապետել · հովուապետել · դիտապետել :

Ե Ռ

Եռալ · գայնամագ : || եռալ · պղպջել · պղ_պջակել · ջեռանիլ · ջեռնուլ :
Եռալ · հըտտալ · դէտէր չոհմէնալ : || եռալ · կայտռիլ · կայտռալ · խաղալ :
Եռալը · գայնամայ : || եռ · եռացումն · ե_ռանդն · պղպջիւն :
Եռացկուն · գայնար : || եռանդուն · եռանդ_նոտ · եռանդնուտ · եռանդոտ · եռանդնա_սէր · եռանդաւէր · եռանդնաշարժ · յորդ_եռանդն · փոյթեռանդն · ջերմեռանդն · ջերմեռանդ :
Եռացկուն ըլլալ : || եռանդնոտիլ · եռանդո_տիլ · կայտառիլ · կայտռիլ · կայտռալ :
Եռացնել · գայնաթմագ : || եռացուցանել · պղպջեցուցանել · պղպջակել :
Եռացնել մէկ զմէկու հետ երկաթը, կամ ար_ծաթը · և այլն · գայնաթմագ · եափշըրմագ : || եռացուցանել · հրով մածուցանել :
Եռացօղ · գայնար : || եռանդուն · եռանդեան · եռանդնոտ :
Կամ, կայտառական · կայտառունակ : տես և Եռացկուն :
Եռուն · օթուզ : || երեսուն · երեսնեակ :
Եռուն խաթ : || երեսնապատիկ · երեսնա_ւոր :
Եռուն խաթ ընել : || երեսնապատիկ :
Եռուն հեղ : || երեսնիցս · երեսուն անգամ :
Եռուն տարեան, կամ } երեսուն ամաց ·
Եռուն տարի դիմացօղ : } երեսնամեայ · երեսնամեան · երեսնեմեան · երեսնեմեայ · երեսնամի · երեսնեմի :
Եռուններորդ · օթուզունճու : || երեսներորդ :
Եռունիկ : || երեսնեակ :
Եռուննալ · օթուզարը : || երեսնեքեան · ե_րեսնեքին · իւրաքանչիւրքն յերեսնից :
Եռունաւոր : || երեսնաւոր :
Եռք · թոր · կէնէշ : || մարմաջ · մարմանջ · մար_մանջումն · մարմաջումն · մարմաջիւն · մար_մանջիւն · մարմանջանք · մարմաջանք :
Եռք ընկնիլ : || տես Կեռալ :

Եղբ ձգել : || տես Կեռացնել :
Եղբ ածող : || մարմնաշաւոր · մարմնանշաւոր · մարմնոյ · մարմանց :

ԵՍ

Ես · անձն : || Ես :
Եսայի մարգարէ․ որ է ամովսայ զաւակը : || Եսայի մարգարէ · կայծակնատեսքուր մարգարէ · ամովսածին մարգարէ · ծնունդ ամովսեան · զաւակ, կամ զարմ ամովսայ :
Եսան · որոց տուր · … : || յեսան · եսան · լեսան · որոց զրոյ :
Եսան բանեցնող : || յեսանուոր :
Եսանը զարնել : } սրել Է յեսան, կամ
Եսանով սրել : }
Է սրոց · սրել Է յեսան · յեսանել · եսանել : տես և Սրել :
Եսանով սրած : || յեսանահարեալ · յեսանեալ · յեսանելով :
Եսթերապատ · … · աշխարհի անուն : || Վրկան · աշխարհն Վրկանի :

ԵՏ

Ետ : || տես Ցետ · և զհետևեալս նորա :
Ետ ետ երթալ : || տես Ետևտանց երթալ :
Ետև · … : || յետոյ · յետ որոյ · ապա · ապայ · հապայ · հապա, կամ յապայ · առ յապա · առ ապայ · առ յապայ · զհետ · զկնի · 'ի յետ · վերջոյ · 'ի վերջոյ · 'ի վերջէ · 'ի վերջնումն · 'ի վախճանի · 'ի վախճանի · անապան :
Ետև · … : || յետ · յետոյ քան · զկնի · զմի օրինակ ·
Անկէ ետև : || յետ այնորիկ, կամ զկնի նր :
Պետրոսէն ետև : || յետոյ քան զպետրոս :
Խիստ Ետև : || տես Գիտա յետոյ :
Ետև մնացած : || վերջացեալ · կրտսերագոյն · կրտսերագոյն :
Ետև եկող : || յետագայ · հետագայ · հետևեակ · ապագայ · յաջորդ :
Ետև եկողները : || զկնիքս · ապայք · յապայք · առ յապայք · ապագայք · յետագայք · հետագայք · ապառնիք · ապագնիք :
Ետև … · … : || ապառնի · ապագայ · հանդերձեալ · լինելոց · գալոց : տես և Վերջին :
Ետև մնացող : || վերջացեալ · եկամուտ :
Ետևանց ·
Ետևէ, կամ Ետևէն · } … : || յետուստ · յետոյ · յետոյ կողմանէ · 'ի թիկանց կուսէ · 'ի վերջէ · 'ի վերջոյ · 'ի վերջուստ · 'ի հետ · զհետ · զկնի · … ·
Ետևէն կանչել : || յետուստ աղաղակել :
Ետևէն՝ առջևէն վազել : || յետոյ և առաջոյ ընթանալ :
Տանձորին ետևէն : || յետոյ կողմանէ տանձորին :
Ետևէն նայել : || 'ի թիկանց կուսէ դիտել :
Ամենուն ետևէն : || 'ի վերջէ, կամ 'ի վերջոյ ամենեցուն :

Ետևէն ընկնել : || 'ի հետ մտանել · պնդել զհետ · պնդել զկնի :
Անոնց ետևէն սատկելով ընկան : || … յանկել և աղա կործանեցան :
Տարի տարուան ետևէ : || ամ … ամէ :
Ետևէն գալ : || զհետ գալ · գալ զկնի : տես և Ետևէն երթալ ·
Ետևէն եկող : || հետևող · հետևակ · հետևորդ · յաջորդ :
Ետևէն երթալ · … : || զհետ երթալ · գնալ զկնի · հետևել · հետևանալ · յարևանալ · անկանել 'ի յետ · յաջորդել :
Ետևէն երթալը : || հետևումն · հետևանք · հետևողութիւն · հետևումն · յաջորդութիւն :
Ետևէն երթող՝ կամ գնացող : || հետամնացող · հետևակ :
Ետևէն, կամ ետևէ ընկնիլ · … : || զհետ լինել · զհետ պնդել՝ կամ պնդել · զհետ ընթանալ · զհետ արշաւել · զհետ մտանել · զհետ կրթել · զհետ վարել · կամ վարել · զհետ ունել արուեստ · 'ի հետ մտանել · պնդել, կամ պնդել զկնի · վարել զկնի : կամ, 'ի խնդիր լինել · 'ի խնդիր անկանել · 'ի խնդիր արկանել · 'ի խնդիր եղանել · խնդիր առնել · հետամուտ լինել · հետապնդող լինել · հետախոյզ լինել · հետայոյզ լինել :
Եւ կամ այսպէս · հետամտել · հետապնդել · հետապնդել · հետավարել · հետապնդել · հետախուզել · հետաքրքրել · հետաքննել · քողախնդրել · քողախնդրել · խծբծել · խնդրել · խուզել · քննել · զննել · որոնել · պնդել · պնդել · ծուխալ :
Խիստ Ետևէն ընկնիլ · … : || մանրակրկիտ որոնել · մանրախոյզ հետազօտել · մանրակրկիտ խնդրել · մանրազոյզ քննել · մանրամասն խուզել · մանրախուզիւ զննել՝ կամ յուզել · յուզաքննիչ լինել · մանրազննին լինել · մանրաքննին գալ · մանրամասնաբար զհետ կրթել · ձիգ զհետ մտանել :
Կամ այսպէս · մանրախուզել · բազմախուզել · ճշգել · ճշգրտել · ճշգրտեցուցանել :
Ետևէն ընկնելով փախցնել : || հալածել · հալածական առնել :
Ետևէն ընկնող : || հետամուտ · հետամուտ · հետազօտ · հետախնդիր · հետաքննին · հետաքրքիր · հետայոյզ · հետախոյզ · յուզախնդիր · վերջամուտ · խուզարկու · յուզարկու · յուզակ · խնդրակ · պնդող, կամ պնդող 'ի գործս ինչ :
Խիստ Ետևէն ընկնող : || բազմայոյզ · բազմախոյզ · յոգնախոյզ · յոգնայոյզ · քննայոյզ · մանրախոյզ · մանրայոյզ :
Կամ, բազմախնդիր · յոգնախնդիր · յուզախնդիր · քննախնդիր · բազմաքննին · մանրաքննին · մանրազննին · մանրակրկիտ · ծայրաքննող :
Ետևէն չընկնող : || անհետամուտ · անհետազօտ · անհետախնդիր · անհետաքննին · անհետայոյզ · անհետախոյզ · անվերջամուտ · անխուզարկու · անյուզարկու · անյուզակ · անխնդրակ · զանցառու :

Ետեւէն վազել, կամ պտըտիլ . [illegible] : || [illegible]

Ետեւէն վազող : || [illegible]

Ետեւէն տանիլ : || [illegible]

Ետեւը . [illegible] : || [illegible]

Ետեւը թողուլ [illegible]

Ետեւը դառնալ : || [illegible]

Ետեւը դարձընել : || [illegible]

Ետեւը նայող, կամ [illegible] : || [illegible]

Ետեւը նայիլ : || [illegible]

Ետեփ, կամ Ետեւէնը [illegible]

Ետեւի, կամ Ետեւէնը [illegible]

Ետեւինները [illegible]

Ետեւի դին : || տես Ետեւը [illegible] :

Ետեւի դիրանը : || տես Ետեւի :

Ետեւի դիենք : || տես Ետեւէն :

Ետեւի կողմը : || [illegible]

Ետեւին վրայ : / Ետեւուն վրայ : } [illegible]

Ետեւառնաց [illegible]

Ետի, կամ Ետեւը : || տես Ետեւի :

Ետի դին : || տես Ետեւը [illegible] :

Ետքը : || տես Յետքը, և Ետեւ :

Ետքի դին : || [illegible]

Ետքի դիենք : || տես Ետեւէն :

ԵՐ

Երազ, կամ երազ . [illegible] : || [illegible]

Երազ երեւնալ : || [illegible]

Երազ մեկնելը : || [illegible]

Երազ մեկնող : || [illegible]

Երազ պատմող : || [illegible]

Երազ տեսնել . [illegible] : || [illegible]

Երազ տեսնող, կամ [illegible] : || [illegible]

Երազի ֆալ . [illegible] : || [illegible]

Երազի ֆալճի : || [illegible]

Երախտիք : || տես Ապերախտութիւն [illegible]

Երախտիքը չճանչցող : / Երախտիքը մոռցող : } տես Ապերախտ :

Երամ . փէր : || տես Երազ :

Երակ . [illegible] : || [illegible]

Երակ կարող : || [illegible]

Երակի ձմեռայ. փամուք քէլէպի ։ ‖ ազու-գայ, կմ՝ անցք երակաց ։

Երակի ալէս ։ ‖ Խորին զերակ. ոտն զերակ. զօ-րէն երակի ։ տես և Երակի ձեռօք ։

Երակներու գլուխը. փամուք պաշը ։ ‖ բաշխ երակաց ։

Երան օձ. Եաֆար Եըլան ։ ‖ խարամանի. հա-րամանի. արևատեր ։

Երանել. Երանի տալ ։ ‖ տես Երնեկ տալ ։

Երանելի. Մուպէլա ։ ‖ երանելի. երանեալ. երանիկ. երանական. երանակ. երանաւոր ։ տես և Երջանիկ ։

Երանելի կնիկ ։ ‖ երանուհի ։

Խիստ Երանելի ։ ‖ ամենաերանելեալ. ամէներա-նեան. բազմերան. բազմերանեան. երեքե-րանեան. երիցս երանեալ ։

Կմ՝, երանալից. երանաւէտ. երանաւէ-տեալ. երանաշնորհ. երանադրոյն ։

Կմ՝, ամենաերջանիկ. բարերջանիկ. երջան-կաւէտ. երիցս երջանիկ ։

Կմ՝, ամենաբաստիկ. քաջաբաստիկ. քա-ջաբախտ. քաջաբաստ ։

Երանի. Նէ՛մուպէլա ։ ‖ տես Երնեկ ։

Երասխ. Գէօքի անուն. արաքսույա ։ ‖ երասխ ։

Երբ ։ ‖ տես Եբ ։

Երբոր ։ ‖ տես Եբոր ։

Երբեմն. պազը դէրէ. պազը վախթ. հէմհէմ ։ ‖ երբեմն. երբէք. յերբեմն. մերթ ։

Կմ՝, ժամս ժամս. ժամս ըՆ ժամս. ըՆ ժամս ժամս. ըՆ ժամանակս ժամանակս. երբ ան-գամ. է՛ զի. եր՝ զի. զո՛ր օրինակ.

Երբեմն կուգայ ։ ‖ երբ անգամ գայր ։

Երբեմն կըխօսի, երբեմն սուս կըկենայ ։ ‖ է՛ զի խօսի, և է՛ զի լուռ կայ ։

Երբեմն կը բարկանային, երբեմն հեզութեն ցույց կուտային ։ ‖ եր՝ զի սրամտէին, և եր՝ զի հեզանային ։

Երբեմն երբեմն ։ ‖ երբեմն երբեմն. երբէք երբէք. անգամ անգամ ։ տես և Երբեմն ։

Երգ. Եըրլը ։ ‖ երգ. նուագ. նուագերգ. ձայնաւորիկ. սաղմոս. չափինչ. սափինչ. սափիչ. չնչիւն. չնչումն ։

Կմ՝ այսպէս. երգութիւն. երգաբանութիւն. նուագերգութիւն. օրհնութիւն. յեղանակու-թիւն. յեղանակումն ։

Երգ աշխարհական. Թիւրքիւ ։ ‖ տես Խաղ՝ որ էլէմնչն ։

Երգ գրել ։ ‖ երգագրել ։

Երգ գրելը ։ ‖ երգագրութիւն ։

Երգ գրող ։ ‖ երգագիր ։

Երգ ընել. Երգ ընող. և այլն ։ ‖ տես Երգել. Երգող. և այլն ։

Երգի գիրք ։ ‖ երգարան. նուագարան. տաղարան. երգագիր ։

Երգի ձայն ։ ‖ երգաձայնութիւն. գաղաղելի. գայլայլիկ. մրմունջ ։

Երգով օրհնել ։ ‖ օրհնաբանել. երգաբա-նել ։

Երգով օրհնութիւն ։ ‖ օրհներգութիւն. եր-գաբանութիւն. օրհներգ ։

Երգով օրհնող ։ ‖ օրհներգու. երգաբան

Երգել. Եըրլամագ ։ ‖ երգել. նուագել. եղա-նակել. յեղանակել. օրհնել. վերօրհնել. սաղմոսել. երգաբանել. ճանչել ։

Կմ՝ այսպէս. երգս ասնուլ. սաղմոս ասել. սաղմոս երգել. երգաբան լինիլ. օրհնա-բան լինիլ ։

Երգելն ինծի չէվաքանոց ։ ‖ տարերգող. հակ-երգակ. հակերգ ։

Երգելու տեղ ։ ‖ երգարան. նուագարան ։

Երգեհոն, կմ՝ երգեհան. Երղանուն ։ ‖ երգեհոն ։

Երգող. Եըրլայըճը ։ ‖ երգիչ. երգեցիկ. նուա-գիչ. նուագերգ. նուագերգու. նուագեր-գող. նուագասաց. նուագածու. սաղմոս-երգու. սաղմոսանուագ. սաղմոսերգ. սաղ-մոսարան. սաղմոսասաց. սաղմոսողոսաղ-մոսիչ. եղանակիչ. յեղանակիչ. վերերգակ ։

Երդ ։ ‖ տես Ցերդ ։

Երդիք. պամ ։ ‖ տանիք. տանեալի. յարկ. երդ ։

Երդիքը ու մարդիկը ։ ‖ երդումարդք ։

Երդեց ծակ ։ ‖ լուսամուտ, կամ լուսան-ցոյց՝ տանեաց ։

Երդնոց ։ ‖ տես Մարդք ։

Երդում. Եէմին ։ ‖ երդումն. երդմնի ։

Երդում ընել ։ ‖ տես Երդնուլ ։

Երդում ընող ։ ‖ տես Երդնընող ։

Երդում սիրող ։ ‖ երդմնասէր ։

Երդումը անցնիլ, կմ՝ չպահել ։ } երդմնա-
Երդումը խորել ։

հարիլ. զանցանել զերդմամբ. ջնջել, կամ ցրել զերդումն. զեղծանել զերդմնիքն. դրժել զերդմունս. դժրել, կմ՝ ատել զեր-դումն ։

Երդումը անցնիլը, կմ՝ խորելը ։ ‖ երդմնա-զանցութիւն. երդմնահարութիւն. երդմնա-խորութիւն. երդմնադժրութիւն. երդմնա-զեղծութիւն. երդմնութիւն ։

Երդումը անցնող՝ կամ խորող ։ ‖ երդմնա-զանց. երդմնահար. երդմնախոր. երդմնա-դրուժ. երդմնազեղծ. երդմնաստուտ. երդ-մնանենգ. երդմնադրուժ ։

Երդումով հաստատած ։ ‖ երդմնահաստատ. երդմնակուռ ։

Երդուընել. Եէմին էթմէք ։ ‖ երդ-նուլ. երդմնի լինիլ. յերդմունս լինիլ. երդ-մնս ասնել ։

Երդուընելու բան ։ ‖ երդմնելիք ։

Երդուընցնել. Եէմին էթթիրմէք ։ ‖ երդմնեցու-ցանել ։

Երդուընցնող ։ ‖ երդմնեցուցանող. երդմնե-ցուցիչ ։

Երդուընող. Եէմինլի ։ ‖ երդնօղ. երդ-նչիչ. երդմնաւոր. երդմնի ։

Երեժկամալ ։ ‖ տես Երըժկամալ ։

Երեժկոտուք ։ ‖ տես Երըժկոտուք ։

Երել. Եաքմաք ։ ‖ այրել. այրեցել. կիզել. կիզուլ. կիզանել. հրկիզել. հրկէզ առնել. հրձիգ առնել. հրդեհել. տոչորել. փաղա-ղել. լուցանել. խարշատել. դամբարել ։

Կմ՝ այսպէս. այրեաց առնել. յայրեաց դարձուցանել. հուր հարկանել. հրով գա-տել ։ տես և Կրակով երել ։

Երել լափել. Եաքմաք Գավուրմաք ։ ‖ փաղա-ղել. տոչորել. բոցակիզել. գաղախարզու-

ցանել · հրկէզ ծախել · հուրք տրաել · հրամանաւ կորուսանել :

Երեւլ լափելը : ‖ առչորութիւն · փառաղաղութիւն · բոցակիզութիւն :

Երեւլ մրկել : ‖ խամնձատել · խամնձողել · խամնձել · խարպակել : տե՛ս և Երեւլ լափել :

Երեւլը, կամ Երեւլը : ‖ այրութիւն · այրեցութիւն · այրոյթ · այրեացք · կիզութիւն · առչորութիւն · փառաղաղութիւն · փառաղաղութիւն · կիծ՝ ..... :

Երեւլով խշխշենել, կամ ցաւեցնել : ‖ Ջերմակիծն առնել · հրաակիծն առնել · կսկծակիծ առնել · կծանել · կծուել · կծել :

Երեւլով խշխշցնող : ‖ Ջերմակիծ · Ջերմակիծն · կսկծակիծ :

Երեւլով ուտել : ‖ լափել · ուտել հրոյ :

Երեւլու : ‖ կիզելի · կիզանելի · կիզանուտ · կիզական :

Երեխայ : ‖ տե՛ս Տղայ · մանուկ :

Երես · Տճ · սուրաթ · չէհրէ : ‖ երեսք · երես · գիմաց · պատկեր երեսաց · տեսիլ դիմաց · կերպարան երեսաց · փրօսօփոն : տե՛ս և Դէմք :

Երես · Տճ · չէհրէի էրչիա տըն : ‖ երեսք · ծնօտ · ծնօտք · այտ :

Երես՝ Գէօնի, փարլաքի, ըլըի · և այլն : ‖ երեսք · երեւոյթ · նմաներեւոյթ · վերերեւոյթ · մակերեւութիւն :

Երես · քանէսնը կէրայ անցնէլըա · Ենելքո ջաղայէ էրէս · և այլն : ‖ դրոշմագ · վերարկու :

Երես անցընել : ‖ դրոշմագել · դրոշմագրել · դրոշմագս արկանել · վերարկել · վերարկուս մածուցանել :

Երես առ երես խօսիլ : ‖ երեսօք խօսել · դէմ ընդդէմ, կամ դէմ յանդիման խօսիլ · յանդիմանիլ բանիւք :

Երես առնել : } համարձակիլ · յանդգնիլ · ժպրհիլ · յաւակնիլ · ըմպարհակել · ըմբռնել · ամպարհակել : տե՛ս և Երեսը վառել · և Լրբանալ :
Երես ելլել :

Երես առնօղ : } երեսառուր · համարձակեալ · յանդգնեալ · ժպրհեալ · ամպարհակեալ · ըմպարհակեալ · յաւակնեալ :
Երես ելլօղ :

Երես հանել : } տալ դհամարձակութիւն · համարձակեցուցանել · յանդգնեցուցանել · ժպրհեցուցանել · լրբեցուցանել · լկտեցուցանել :
Երես տալ :

Երես ունօղ : ‖ երեսառուր · գիմառուր :

Երես սեւնել : ‖ տե՛ս Խաթըրը նայիլ :

Երեսէ, կամ Երեսէն : ‖ յերեսաց : տե՛ս և Երեսաց :

Երեսէ ընկած, կամ ձգած : ‖ մոռացեալ · լքեալ · լքք · բարձի թողի · բացընկեցիկ · 'ի բացընկեցիկ · անխնամ · անխնամական · անտէր · անտերունչ · անտէրունչ · անտեսեալ · ապերախտ · անտարբեր · անկած · ակած · արտաքսած · արհամարհ · ընդվայրահար · ակնդէտ :

Երեսէ ընկնիլ : ‖ մոռանալ · անկանիլ · լքանիլ · բարձի թողի լինիլ · 'ի բաց ընկեցեալ լինիլ · անտերունչ կամ անտէր լինիլ · անկած լինիլ :

Երեսէ ձգել · Եէօ էր գէօրմեզ քոյմաք : ‖ 'ի բաց ընկենուլ · բառնալ թողուլ · բարձի թողի առնել · լքանել · լքուցանել · ընդդպահելել · ընդ վայր հարկանել · անտես առնել · ձեռնթափ, կամ ձեռնթափ լինել, և կամ ձեռնթափ լինել յումեքէ · մոռանել զոք 'ի կամս իւր · անտերունչ թողուլ · անխնամ-ցուցանել :

Երեսէ ձգօղ : ‖ լքիչ · 'ի բացընկեցիկ · ընդպահելիչ · ընդվայրահար · ձեռնթափ :

Երեսը բաց : ‖ բացերես · աղատադէմ :

Երեսը գեղեցիկ : ‖ տե՛ս Գեղեցիկ երեսով :

Երեսը գեղեցկացնել : ‖ գեղերեսել :

Երեսը գեղձիլ : ‖ հատանիլ գունոյ երեսաց · գունատիլ · փոխիլ 'ի գոյն գալկան · գունափոխիլ · գունաթափիլ · այլագունիլ · չէկնիլ :

Երեսը գեղձցնել : ‖ հատանել զգոյն երեսաց · գունատել · գունափոխել · այլագունել · փոխել զգոյն երեսաց 'ի գոյն գալկան :

Երեսը երեւալ · Եուզի էօրթիւնմեք : ‖ երեւիլ զերեսօք · մակերեւութանալ :

Երեսը զարնել : ‖ հարկանել զերեսօք · զարկանել կամ զարկուցանել 'ի գետին : տե՛ս և Երեսը տալ :

Երեսը թըրթըռեցնել · չէհրէ եըմէք · Խուլ ջանէ մտոքէմե : ‖ մղմղել զերեսս · խոժոռիլ · դժգունիլ · դժնէմարիլ :

Երեսը չթըրթըռեցնել : ‖ տե՛ս Ժամկէք չընել :

Երեսը թըրթըռեցնելը : ‖ մղմղութիւն · ամօթ-նութիւն · խոժոռութիւն :

Երեսը խաչ հանել : ‖ տե՛ս Խաչակնքել :

Երեսը ծիծաղցնել : ‖ ժպտիլ · ծիծաղել :

Երեսը կարմիր : ‖ տե՛ս Կարմրերես :

Երեսը կարմրիլ : ‖ շառագունիլ, կամ շառագունիլ գիմաց · չէկնիլ :

Երեսը ձերմակ : ‖ տե՛ս Ճերմակերես :

Երեսը ձերմակ կենալ : ‖ աչալուրջ լինիլ · կալ համարձակ գիմօք · վստահանձն լինիլ · զուարթերես կալ :

Երեսը ներկել : ‖ շպարել · գունազարդել :

Երեսը պայծառ : ‖ պայծառերես · զուարթերես :

Երեսը սեւ : ‖ տե՛ս Սեւերես :

Երեսը սեւ ընել : ‖ ամօթահար առնել · զամօթ զգեցուցանել · արկանել զամօթ · կոր 'ի գլուխ առնել · կորացնել :

Երեսը սեւ կենալ · Եէրէս չուխեայ : ‖ զամօթ զգենուլ · յամօթ լինիլ · կալ 'ի գլուխ լինել · կորակնիլ · ծանեակ լինիլ :

Երեսը վառել : ‖ 'ի գիմի հարկանիլ · ընդդէմ հարկանիլ · ընդհարկանիլ ընդ ումեք · կամ ընդ ոք · ընդդէմ դառնալ · գիմադարձ լինիլ · ըմբոստանալ · ըմպահել · ըմպահակել · ամպահակել · ըմպարհակել · ամպարհակել :

Երեսը վառօղ : ‖ Ըմբոստ · գիմադարձ · ըմբոստ · խեռ · անապակ · ըմպահակիչ · ամպահակիչ · ըմպարհակիչ :

Երեսը վար տալ } Էրէսը ղօրնէլ · Խուղխանէ
Երեսը տալ :
վռսամաք · Խուղխանէ ճէրճէք · պաշաղ թաթմաք :

‖ յան-

Ս յանդգնաբար համարձակիլ. յանդգնաբար տալ. յանդգնաբար ասել. յանդգնաբար առնել. անձն յանդգնաբար առնել. 'ի գլուխ ասել. Նախատական ասելով. պարսաւաբար լինել. զա-տապարտելով յանդգնաբար. զրպարտելով առնել։

Կամ, յանդգնանալ. նախատել. կշտամբել. Թշնամանել. պախարակել. զրպարտել. տես և Զեխել։

Երեսը վարնտալը։ } Նախատական. Նախա-
Երեսը տալը։ } տանք. Թշնամանք. կշտամբանք. կշտամ-բութիւն. Թշնամանութիւն. պախարակութիւն. յանդգնանութիւն. զրպարտութիւն։

Երեսը տալ՝ ընդդէմ ազդեցութեան. Ս երեսպատել։

Երեսը վար տըլօղ։ } կշտամբիչ. Թշնամանօ-
Երեսը տըլօղ։ } ղիչ. Թշնամանական. պախարակական. յան-դգնաբար. պախարակիչ. զրպարտական։

Երեսն 'ի վեր ծածկել։ Ս տես Պշել։

Երեսի գետ։ Ս հանդէպ. զոյգ գետնակ.

Երեսի գետ կեցեր էր։ Ս կանգնեալ էր 'ի հան-դիպոյ։

Երեսի գետ փախչել։ Ս փախչել զերես երե-սաց։

Երեսի ջուր. էրպիւ. Ս չքեղան. քրտամբ։

Երեսի ջուր. ամօթ՝ ու հէրէթուցի. Ս ամօթ. ամօթանք. պատկառանք. տես և Ամօթ։

Երեսի ջուրը կորսնցնել։ } կորուսանել
Երեսի ջուր չունենալ։ } զամօթ երեսաց. ժանտանալ. լրբանալ. անամօթիլ. լրբիլ. լկտիլ. լպրշիլ. Վատաբարոյիլ. աներեսանալ. ըղձարել. տես և Անհամեստ լինել։

Երեսի ջուր չունեցող։ Ս տես Անամօթ։

Երեսի ջրով ըսնցնել։ Ս անպարտական մնալ. անարատ կեանք վարել. առանց ա-մօթոյ 'ի գլուխ հանել. կամ յամօթ զոր-ծոյն ժամանել։

Երեսի վրայ։ Ս 'ի վերայ երեսաց. յերեսս. զերեսօք. յորսայս։

Երեսին վրայ գնալ։ Ս տես Քաջալ։

Երեսին վրայ ընկնիլ՝ կամ փռուիլ։ Ս տես Բերեւնքս 'ի վայր ընկնիլ։

Երեսին վրայ ձգել։ Ս տես Բերեւնքս 'ի վայր ձգել։

Երեսանց. Եէեօգն. Ս առ երեսս. առ երեսօք. զերեսօք. տես և Վեր 'ի վերոյոյ։

Երեսանց երեւալ։ Ս ձևացուցանել. ձևերևու-թանալ. երեւիլ զերեսօք։

Երեսնոց։ Ս երեսանոց. երեսկալ. վարագոյր։

Երեսպաշտութիւն. հօշկէօրիւնիւն։ Ս երեսպաշտութիւն. մարդահաճութիւն. մարդկեղութիւն. քաղցրատե-սութիւն. շողոմօրութիւն. շողոքորթ. շողո-քորթութիւն։ տես և Շողոքորթութիւն։

Երեսպաշտութիւն ընել. } հօշկէօրիւ օլմաք. հօշ-
Երեսպաշտութեամբ խօսիլ. } կէօրիւ էթմէք. Ս շողոքորթ կամ շողոքորթական ա-նել մնալը. շողոքորթիկ ասել. առ շողոքորթիկ խօսիլ. քաղցրամարդիկ լինել. կեղծաւորականիլ ըղձալիքաւորել. մարդահաճ քնել. աչառել 'ի բանին. աչառանօք ասել. մխիթարի ինչ առ-նել մեալ. խօսիլ 'ի մէջ մարդկային հաճոյս. կեղծաւորել զանոյն. տես և Շողոքորթել։

Երեսպաշտութեան խօսք. } խօշկէօրիւ. խօշկէօրիւ
Երեսպաշտութեամբ խօսօղ. } ասօղ. Ս երեսպաշտ. մարդահաճոյ. մարդահաճ. քաղ-քեղագրեալ. շողոքորթ խօսօղ. առ շողոքորթ խօսող։ տես և Շողոքորթ։

Երեսպաշտութեամբ. խօշկէօրիւ։ Ս շողոքորթա-բար. շողոքորթաբար։ տես և Շողոքորթաբար։

Երեսպարել. խօշ օյնամաք։ Ս Թաւշեն. Թաւ-շենակ։

Երեսատեսակ։ Ս երեսատեսակաց։

Երեսատեսութիւն։ Ս տես Խաւթիլ նայելը։

Երեսփոխան։ Ս տես Երեսփոխան։

Երեսփոխ. փաշաթ է։ Ս երեսան։

Երեւանցի։ Ս երեւանեցի. այր յերեւանայ։

Երերած։ Ս երերեալ. տատանեալ. յողդողդեալ. շարժեալ. երեր։

Երերալ. օյնամաք. գմըլտամաք։ Ս երերիլ. տա-տանիլ. տարբերիլ. տարատերիլ. տարու-բերիլ. Թնդալ. խաղալ. դեգերիլ. փեղփեղել. զանդաղել. վկանդիլ. յողդողդիլ. յածիլ. երԹեւեկել. երԹեւեկս առնել. յերերի կալ։

Երերալ. գէօրիւ ըննիւրղուրա այն։ Ս շարժիլ. գողալ. սասանիլ. սարսիլ. դղրդիլ. դղր-դիլ. շարժելիլ. Թնդալ։

Երերալ. ջուղ. կէօզ ըլըրր. մըշաք. և այլն. սա-լընմաք։ Ս Ճօճիլ. Ճօճալ. Ճօճիլ. Ճօճան առնուլ։

Երերալը. էրէշաւ. օյնըմաք։ Ս երերալն. ե-րեր. երերք. տարուբերք. տատան. տա-տան. շարժ. շարժումն. վկանդ։

Կամ այսպէս. երերումն. տատանումն. շար-ժումն. սասանումն. տարբերումն. տարու-բերումն. սասանումն։

Երերալով գողդղալ. կամ շարժիլ. ինչպէս Ճօճոյ փէլիւք. խոռոմ ղանտիքայ թիւնն. ըէն ձեւլին. և այլն։ Ս խարխափիլ. խարխափել. շշէլ. Թրթռիլ. Թրթռալ։

Երերալով գողդղալը. ինչպէս փէլիւք. և այլն. Ս խարխափ. խարխափ. խարխափումն. խար-խափումն. Թրթռումն. տես և Գողդղալը։

Երերումն. էրէշըմ. էրէօղ։ Ս երերումն. յող-դողդումն. զարհուրմունք. շարժումն. գամ-գամումն. Թրթռումն։

Կամ, երերող. տատանող. գամգաշուն կայտն-ղաղող. և այլն, որ 'ի բայն՝ Երերալ։

Կամ այսպէս. երեր. յողդողդ. տատանեան. Ճա-Ճան. տարուբեր. խաղաց. գեղգեղ կալ 'ի կայս։

Երերումն։ Ս ամեներերեր. ամեն տատանեան. ամենաշարժ. ամենայողդողդ։

Կամ այսպէս. բազմատատանեան. բազմատատան. բազմաշարժ. յոգնաշարժ. յոգնատատան։

Երերացնել։ Ս տատանել. շարժել. Թնդել. Թնդեցուցանել. տես և Երերցնել։

Երերակիլ։ Ս զանդաղել. զեղգեղիլ. գեղգեղել. Թրթռալ. Թրթռել. Թնդալ. Թնդանո-նել. տես և Երերալ։

Երերակիլը։ Ս զանդաղեալ. զեղգեղեալ. Թր-թռեալ. Թնդումն. Թինդ. Ճօճումն. յողդող-դութիւն. տես և Երերալը։

Երերակող : ‖ տես Երերուն :
Չերերակող : ‖ անդանդաչ . անդեդև . անդե_դևուն : տես և Չերերգող :
Երերցնել . օյնադմագ . գըմրադմագ . սալլադմագ : ‖ երերեցուցանել . տատանեցուցանել . դան_դաչեցուցանել . դեդևեցուցանել . սասա_նեցուցանել . դողացուցանել . գզրդեցու_ցանել . Թնդեցուցանել :
Կմ այսպէս . երերել . տատանել . տարաբե_րել . տարբերել . տարուբերել . յողդողդել . վկանդել . գենդեղել . դղրդել . սասանել . շարժլել . շարժել :
Երերցնել . յօղը , ճղրակը . սալլամագ : ‖ ձօձե_ցուցանել . ձօձել , կմ ձոձել :
Երերցնող : ‖ երերեցուցիչ . տատանեցուցիչ . և այլն . զորս տեսցես 'ի բայն Երերցնել :
Երերցող , կմ Երերող : ‖ տես Երերուն :
Չերերցող : ‖ աներեր . անսասան . անշարժ . անսասան . անվկանդ . անդողդոց . անԹինդ . անյողդողդ . անսասանելի . անդրդուէլի . անտարուբելի . անդղրդելի :
Երևալ , կմ երևնալ . կէօրիւնմէք . կէօրիւնմէք : ‖ երևիլ . երևուԹանալ . վերե_րևիլ . տեսանիլ . տեսաւորիլ . տեսակա_նիլ . ականիլ . յականիլ . զականիլ . նշմա_րիլ . երեւիլ , կմ երեւել . ձևանալ . հան_դիսանալ . զոր օրինակ .
Խնամեղէնները իրենց մեջը կերևային : ‖ ձևանային նոցա բանջարք ի բրև զնարխս մեղու :
Կարծի պէս մէյտանը կերենար : ‖ իբրև դաշտ հանդիսանայր 'ի միջի :
Կմ այսպէս . յերևոյԹ գալ . յերևան ածիլ . յակն անկանիլ . ի տեսուԹ անկանիլ . գալ 'ի տեսուԹ . գալ 'ի յայտ . ածիլ 'ի ցուցա_կուԹի . 'ի վեր ելանել :
Չերևալ . չէօրիւնմէք . անէօրինամագ ըլլմագ : ‖ չերևիլ . ոչ երևիլ . աներևոյԹ լինիլ . աներևուԹա_նալ . յաներևոյԹս կալ . 'ի Թաքստի լինիլ . ծածկիլ : տես և Պահվրտիլ :
Երևալը , կմ Երևնալը : ‖ տես ԵրևուԹ :
Չերևալը : ‖ աներևուԹի . այլերևուԹի :
Երևալով , կամ Երևնալով : ‖ երևելով . ե_րևելաբար . երևելապէս :
Չերևալով : ‖ չերևելով . աներևակի . անե_րևուԹաբար . յաներևոյԹս :
Երևած : ‖ տես Երևցած :
Երևակ . աւրզէ . ղուլագ էպէմէսի : ‖ երևակ . կոճնոս . կրօնոս . զոհալ :
Երևակայական . խէյալը էրիւօղ : ‖ առաջք . առաջս . երևակայական . ցնորական :
Երևակայել : ‖ նկարել 'ի միտս . երևակայել :
Երևակայմունք . խէյալ : ‖ ցնորք . երևոյԹ . երևումն . առ աչօք ինչ . առ աչօք տեսիլ :
Երևակայութի . էրիւաճայէլմա գուվվէթի : ‖ երևա_կայուԹի . պատկերակերպուԹի . խելք :
Երևան : ‖ տես ԵրևուԹ :
Երևան ելլել : ‖ տես Երևալ :
Երևան հանել : ‖ յերևան ածել . յերևան տալ . յերևոյԹ արկանել . 'ի յայտ ածել . 'ի ցու_ցակուԹի ածել . 'ի վեր հանել . 'ի վեր բե_րել . մերկել զծածուկ ինչ :

կմ , տեսակացուցանել . հանդիսացուցա_նել . մերկացուցանել :
Երևելի : ‖ տես Փառաւոր . և Անուանի :
Երևելի պատկեր : ‖ յայտապատկեր :
Երևմունք :
Երևում : } տես ԵրևուԹ :
Երևնալ : ‖ տես Երևալ :
Չերևնալ : ‖ տես Չերևալ :
ԵրևուԹ . էրիւամ . էրիւալը : ‖ երևոյԹ . երևան . երևումն . երևումն . երևելումն . վերերևու_Թիւն . ցուցակուԹի :
ԵրևուԹ չունող : ‖ աներևակ . աննշան . ան_նշանակ :
Երևցած , կմ Երևած : ‖ երևեցեալ . երևու_Թացեալ . տեսաւորեալ :
Չերևցած : ‖ չերևեցեալ . աներևոյԹ . աներևան . անտեսակ :
Երևցածին կեօրէ : ‖ ըստ երևելոյ . ըստ որում երևի . ըստ կարծեացն . 'ի կարծ :
Երևցնել . կէօսդէրմէք : ‖ երևեցուցանել . ե_րևոյցել . երևելի առնել . տեսաւորել . տե_սականել . յակն արկանել : տես և Երևան հանել . և Ցցընել :
Երևցնող : ‖ երևեցուցիչ . երևոյցիչ . յայտնիչ . ցուցիչ . տեսաւորիչ . տեսակաւորիչ : տես և Ցցընող :
Երևցող .
Երևօղ . } էրիւամ էլլօղ . գէօրիւնօղ . կէօրիւնէն :
‖ երևելի . երևական . երևոյԹ . երևուԹա_ւոր . տեսաւոր . տեսակաւոր . տեսական . տեսուն . տեսանելի :
Չերևցող .
Չերևօղ . } էրիւամ չէլլօղ . չգէօրիւնօղ . կէօրիւն_մէզ : ‖ աներևոյԹ . աներևան . աներևակ . աներևակի . աներևական . անտես . անտե_սական . անտեսանելի :
Երզընկայ : ‖ տես Եզընկայ :
Երէկ . տիւն : ‖ երէկ . երէկ . երեկ :
Երէկ ու մէկալ օր : ‖ երէկ և եռանդն . յերէկ և յեռանդն . երեկ և եռանդ :
Երէկ չէ՛ մէկալ օր : ‖ եռանդն . յեռանդն . ե_ռանդ . յեռանդ :
Երէկ չէ մէկալ օրւան : ‖ եռանդեան :
Երէկի օրւան .
Երէկւան . } տիւնքիւ : ‖ երեկեան . երե_կեան :
Երէկւան ու մէկալ օրւան : ‖ երեկին և ե_ռանդին :
Երէկւան ու մէկալ օրւան պէս : ‖ իբրև զերեկն և զեռանդն , կմ իբրև զերեկ և զե_ռանդ :
Երէկւընէ , կմ Երէկուց : ‖ յերեկէ . յերե_կէ :
Երէկւընէ 'ի վեր , կմ Երէկուց 'ի վեր : ‖ յերեկէ հետէ . յերեկէ հետէ . յերեկեան օ_րէ հետէ :
Երէկւընէ ու մէկալ օրէն : ‖ յերեկէ՝ և յե_ռանդէ . յերեկէ և յեռանդէ :
Երէկուց : ‖ տես Երէկւընէ :
Երէց . ճամիւ պէր պէր : ‖ երէց . երէց . քահա_նայ . խորհրդածու :
Երէցփոխան , կմ Երեսփոխան : ‖ երէցփո_խան . փակակալ :

Երըժկոտալ, կմ Երբեժկոտալ · էսնէմէք ։ || յօրանջել · յօրանչել · որոշտալ ։

Երըժկոտուք, կմ Երբեժկոտուք · էսնէյիշ ։ || յօրանջումն, կմ յօրանջումն · յօրանջ · յօրանջք · որոշա ։

Երթալ · կիթմէք ։ || երթալ · գնալ · չոգալ · երթանալ · հեռանանալ · հեռանալ · կթել · ուղեւորել · ճանապարհորդել ։

Կմ, հեռ առնել · ճանապարհ առնել · վարել զճանապարհ · գնել՝ի ճանապարհի ըղ-գնացս · ուղղ գործել ։

Երթալ գալ ։ || երթեւեկս առնել · երթեւեկել · երթեւեկիլ ։

Երթալ գալը ։ || երթեւեկութիւն · երթեւեկ · երթեւեկք · արտուքերք ։

Երթալ նայիլ ։ || երթալ տեսանել · գնալ՝ի տեսանել · յայց ելանել · այց առնել · այցելութիւն առնել ։ տես և զՏես երթալ ։

Երթալն ինի, կմ Երթալն՝ի քէն ։ || յերթալն · ՝ի ճանապարհին · զճանապարհաւ · զճանապարհայն ։

Երթալը ։ || երթ · երթումն · գնացք · ճանապարհորդութիւն ։

Երթալու հրաման ։ || հրաժեշտ ։

Երթաս բարով ։ || տես Բարով երթաս ։

Երել, կմ Էրել · էանմաք ։ || այրել · կիզանել · տոչորել · տապել · տապանալ ։ տես և Երել բայը ։

Երել լափել ։ || փաղաղել · տոչորել · կաղախանալ · գաղաղանալ · խորովել ։

Երիկ · էրիկ մօրէ ։ || այր ։

Երիկ՝ ինկան ընկեր ։ || այր · ամուսին կնոջ · ունեաէր · ունէաէր ։

Երիկ առնել · էրկէնհէք յորգէլուէլ ։ || տես Կարգուիլ կնիկ մարդու ։

Երիկ կնիկ մէկտեղ ։ || այր և կին միանգամայն · ընդ այր և ընդ կին ։

Երիկ մարդ ։ || այր ։

Երիկ մարդիկ ։ || արք · որեարք · որեար · որեան ։

Երիկ մարդ չգիտցող · էրկան հէք չլոշարզող ։ || անայր · անզոյգ · անհամբանացեալ · անխառն · ոչ գիտացող զզօրութիւն առնէր · կոյս ։

Երիկ մարդու արձան, կմ պատկերք ։ || արուարձան ։

Երիկ մարդու լաթ ։ || զգեստ՝ կմ հանդերձ առնացի · առնազգեստ ։

Երիկ մարդու լաթ հագնող ։ || առնազգեստ · առնահանդերձ · այրազգեստ · արուազգեստ · առնացի զգեցեալ · առնացի ագուցեալ, կմ զգեստաւորեալ ։

Երիկ մարդու հետ պառկիլ ։ || ննջել ընդ առն · գիտել զայր · ճանաչել զայր · զառն չափ ճանաչել՝ կմ գիտել · շաղաշարել ընդ առն · մերձիլ յայր · մերձաւորել յայր ։

Երիկ մարդու մէջթալիս ։ || արական · արուական · այրական · առնական · առնացի ։

Երիկ մարդու պէս ։ || առնապէս · առնաբար · առնացի · խրոխ զայր · առնաձև ։

Երիկ ունենալը ։ || առնակնութիւն ։

Երիկ ունող՝ կնիկ ։ || արամբի · առնակին · զուգեալ ընդ առն · ամուսնացեալ ընդ առն ։

Երիկ չունող · ջինի առուտ էրկան ։ || անայր · անարամբի · անամուսին՝ կին ։

Երիկը թողող ։ || այրաթող ։

Երիկը սիրելը ։ || այրասիրութիւն ։

Երիկը սիրող ։ || այրասէր ։

Երիկը սպանող ։ || այրասպան · այրասպանօղ · այրապղծող ։

Երինջ · ինէկ կով ։ || երինջ ։

Երկաթ · դէմիր ։ || երկաթ ։

Երկաթ բանիլ ։ || գործել զերկաթ · երկաթագործ լինել · գարբնութիւն առնել · գարբնել ։

Երկաթ բանիլ · կմ երկաթը բանիլ ։ || գծել · ազդել · ներգործել · զոր օրինակ ·

Անանկ զօրեղ մի էր հսկայ, որ վրան երկաթ չէր բանէր ։ || զգեցեալ ունէր զզրահ գայլախազի, յոր ոչ գծէր, կմ ոչ ազդէր երկաթ · և կմ յոր ոչ ներգործէր նետ, կամ սուր · և այլն ։

Երկաթ չբանող · ինչիմէ գիրմէզ դէմիր ։ || անգործ · անգծելի · անդէպ ։

Երկաթ կարել ։ || հատանել զերկաթ ։

Երկաթ կարելը ։ || երկաթահատութիւն ։

Երկաթ կտրող ։ || երկաթահատ ։ տես և Երկաթի մատէնճի ։

Երկաթ հագնիլ · զըրհ գիյմէք ։ || զգենուլ զերկաթ · երկաթազգեստ լինել · զրահս ազանել · զրահազգեստ լինել · զրահել · պատել յերկաթ ։

Երկաթ չունող ։ || աներկաթ ։

Երկաթը դնել՝ ոտքը ։ || արկանել զոտս ՝ի յերկաթ · ադխել զոտս ։

Երկաթի գուռ · դէմիր գօրու · տէմիր օճաղ է ։ || ձուլանաց գուբան · աղուհան գուբան · գուբան հնոց · գուբան ճարոյ · կապան ճարոյ ։

Երկըթէ · դէմիրտէն ։ || յերկաթէ · յերկաթոյ · երկաթի · երկաթեայ · երկաթեղէն · երկաթագործ · երկաթակուռ ։

Երկըթէ գամ ։ || երկաթագամ · երկաթամեխ ։

Երկըթէ գործիք ։ || երկաթ · երկաթեղէնք · աղխք երկաթիք · երկաթի գործիք ։

Երկըթէ լծել ։ || լծել երկաթի ։

Երկըթէ թերթ · թէնէքէ ։ || դրոշմակ, կմ դրոշմակ՝ երկաթոյ ։

Երկըթէ ճանկ ։ || քերանք · քերիչ ։

Երկըթէ շինած ։ || տես Երկըթէ ։

Երկըթէ սիւրկիւս, կամ երկըթէ սիւրկիւսանող ։ || երկաթանիգ ։

Երկըթէ քէմէնտ ։ || խառան · խեղդ երկաթի ։

Երկըթի մատէն ։ || երկաթահանք · երկաթահատք · երկաթաբուղխ · երկաթակուտութիւն ։

Կմ, բովք երկաթոյ · հանք երկաթոյ · մետաղ երկաթոյ · երկաթահան տեղի ։

Երկըթի մատէնճի ։ || երկաթահան · երկաթահատ · երկաթակոփ ։

Երկըթով գամած ։ || երկաթագամ · երկաթագինդ · երկաթայօդ ։

Երկըթով երել ։ || խարել · աղդել ։

Կմ, խարանս արկանել · շանթիւք կիզանել · շանթահեղ առնել ։

Երկըթով պատած, կմ Երկըթէ խափըլը_ մըշ ունօղ ։ || երկաթապատ · երկաթամած · երկաթապատեան · պատանեալէն ։
Երկաթադիր ։ || երկաթադիր ։
Երկան · ուզուն ։ || երկայն · երկար · ձիգ · ընդ_ արձակ ։ տես և ներքևի Երկանը ։
Երկան՝ բոյ · խօտ · ժամանակ · և այլն ։ || երկար · յերկար · ընդերկար · ընդ յերկար · ընդար_ ձակ · անհամառօտ · հարուստ · հարստա_ կան · յաճախաւոր · երկարաւոր · յաճախ · ձիգ ։
Խիստ Երկան ։ || երկայնագոյն · երկարագոյն · յերկարագոյն · երկայնաձիգ · երկարաձիգ · երկայնատարած · ընդարձակագոյն · ընդ_ արձակատարր ։
Կմ, էնէ ղէօնիւն, ն ղժամանակ է ։ || յաճա_ խադէպ · յաճախագոյն · երկարատև · յա_ մայր · յամրարար · յամրարար ։
Երկան՝ կմ Երկար ապրիլ ։ || տես Շատ ապ_ րիլ ։
Երկան ատեն · անուն ։ || ժամանակ ձիգ · եր_ կայն ժամանակ · երկարաձիգ ժամանակ · յա_ մայր ժամանակ · հարուստ ժամանակք, ա_ ւուրք, ժամք, կմ միջոցք · և այլն ։
Երկան ատեն · ... ։ || ընդերկար · ընդ յերկար · յընդերկար · յերկար · զօր օրինակ ·
Երկան ատեն դիմացաւ, կմ քշեց ։ || ընդ երկար՝ կմ յերկար տևեաց ։
Երկան ատեն տալ ։ || յերկարել · երկարել · ընդարձակել ըժամանակն ։
Երկան բարակ ։ || երկայնաձիգ · երկայնաձև ։
Երկան բարակ լաթ ։ || երիզ ։
Երկան բարակ լաթով պլլած՝ կմ կապած ։ || երիզապատ · երիզապինդ · երիզապինտ ։
Երկան բարակ լաթով պլլել ։ || երիզապատ_ անել · երիզապինդապատել · երիզապնդել ։
Երկան դիմանալ · Երկան դիմացնել · և այլն ։ || տես Շատ դիմանալ · Շատ դիմացնել · ևն ։
Երկան իլիկով, կմ մանածոյ՝ ունօղ ։ || երկայ_ նադոգ ։
Երկան խօսիլ · խօսքը երկնցնել ։ || երկայնա_ գոյնս խօսիլ · երկարս բարբառել · երկայ_ նաբանել · երկարաբանել · յերկարել զբանս · զբանս ի բաց անձկանել · բազում նուագս զբա_ նիւք արկանել ։
Երկան խօսք ։ || երկարաբանութիւն · երկայնա_ բանութիւն · յերկարաբանութիւն · բանք ընդար_ ձակք · երկայնաբան զրոյցք · զրոյցք ձիգք · Ճառ երկարաձգեալ ։
Երկան խօսօղ · ... ։ || երկայնաբան · երկարաբան · յերկարաբան · ընդարձակա_ բան ։
Կմ, երկայնախօս · երկարախօս · երկայնա_ ձիգ ։ տես և Երկան պատմօղ ։
Երկան կենալ ։ || տես Շատ կենալ ։
Երկան ձգել · մէկ բանը երկնցնել, կմ ուշացնել ։ || յերկարել · երկարաձգել · յամեցուցանել ։
Երկան ձուղ ։ || ձող ։
Երկան ձուղ ունօղ ։ || երկայնաճիւղ · երկայ_ նաճիւղ · երկայնուղէշ · երկայնաձող ։
Երկան ճառէր ։ || երկայնատարուն · երկայնա_ սրօն ։

Երկան մազերով ։ || երկայնահեր · երկայնա_ մազ · երկայնավարս · վարսաւոր · գիսա_ ւոր · վարսամ ։
Երկան մեկնել ։ || երկայնամեկին լինիլ · յարա_ ստանել · յարատևել ։
Երկայն մեկնութիւն ։ || երկայնաճառ մեկնու_ թիւն · յարատևութիւն ։
Երկան մատով ։ || երկայնախորհուրդ ։
Երկան մօրուք, կմ Երկան մօրուք ։ || երկայ_ նամօրուս ։
Երկան ու բարձր ։ || երկայնաբերձ · երկայ_ նաձիգ հասակաւ, կմ բարձրութեամբ · և այլն ։
Երկան ու ծուռ քիթ ունօղ ։ || տես Քիթը երկան ու ծուռ ։
Երկան պատմօղ, կմ պատմած ։ || երկարապատ_ մուած · երկայնապատմութիւն · ընդարձակապա_ տում · մեծապատում ։
Կմ, երկարաբանեալ · բազմաբանեալ · երկայնա_ ճառ · ընդարձակաճառ ։
Երկան պօյով ։ || երկայնահասակ · բարձրահա_ սակ · մեծահասակ · քաջահասակ · քաղթա_ հասակ · հասակեղ ։ տես և Հասակը մեծ ։
Երկան վիզ ունօղ ։ || երկայնավիզ · երկայնա_ փող · մեծապարանոց ։
Երկան վերջերով՝ ... · և այլն ։ || աղջնաւոր ։
Երկան քշել ։ || տես Շատ դիմացնել ։
Երկան օրեր ։ || երկայն աւուրք · աւուրք ընդ երկարս · հարուստ աւուրք ։
Երկանութիւն · ուզունլուգ ։ || երկայնութիւն · երկայ_ նաձգութիւն ։
Երկանութիւն՝ ժամանակի, բանի, կմ խօսից, և այլն ։ || երկայնութիւն · երկարութիւն · յերկարութիւն · ընդ_ երկարութիւն · երկարաձգութիւն · յերկարաձգու_ թիւն · ընդարձակութիւն · հարստութիւն · միջոց ։
Երկանք, կմ Երկանքը ։ || տես Երկանութիւն ։
Երկանք · ... ։ || տես Ջաղացք · ... ։
Երկար ։ || տես Երկան ։
Երկարել ։ || տես Երկնցնել ։
Երկարութիւն ։ || տես Երկանութիւն · ժամանակի ։
Երկաւոր՝ ... ։ || երկաւոր ։
Երկինք · ... ։ || երկինք · երկին · եթեր · արփի · արփիայ · արփին · գերաշխարհ ։
Երկինքը բարձրացած · ... ։ || երկնաբարձ · երկնամբերձ · երկնաձիգ · երկ_ նաչափ · երկնահաս · հրաբերձ ։
Երկինքը բռնող ։ || երկնաբռնակ · եթերա_ բռնակ ։
Երկինքը դնացող ։ || երկնագնաց · երկնա_ չու · երկնաճեմ · երկնընթաց ։
Երկինքը ելլել, կմ Թռչիլ ։ || երկնաբերձ լինիլ · երկնաթևել · վերաթևել · գերա_ թևել · վերնաթևել · գերաթռիչել · վերա_ թռչել ։
Երկինքը ժառանգող ։ || երկնաժառանգ ։
Երկինքը նայօղ ։ || երկնահայեաց · երկնա_ նկատ · երկնապիշ ։
Երկինքը տանող՝ կմ հանող՝ Ճամբայ, մէր_ ... · և այլն ։ || երկնաչու ճանապարհ · երկնաչուելոց սանդուղք · և այլն ։
Երկինքը պատող, կմ երկինքը ծածկած ։ || երկնապատ · երկնապատիկ ։

Երկնիքը տարածուած, կմ. } երկնատարած ·
Երկնիքը տարածող ։ } երկնատարածող ։
Երկնքէն ։ ‖ յերկնէ · յերկնից · յերկնուստ · երկնուստ · յերկնից ։ տես և Վերէն ։
Երկնքէն զարկած ։ ‖ երկնահար ։
Երկնքէն իջած, կմ. թափած, կմ. անձրևած ։ ‖ երկնատեղաց · երկնահոս · երկնահոսան · երկնասահան · երկնածորան · երկնանձրև · երկնաշէջ ։
Երկնքէն իջեցնել ։ ‖ իջուցանել յերկնից · [illegible] ։
Երկնքէն իյնալ, կմ. թափիլ · անձրևել · իջնել · և այլն ։ ‖ տեղալ · տեղեալ · տեղացայք և այլն ։
Երկնքէն իջնելը · անձրև · ձիւն · և այլն ։ ‖ տեղումն · տեղացումն ։
Երկնքէն դրկած ։ ‖ երկնառաք ։
Երկնքէն շնորհ առնող, կմ. Երկնքէն շնորհուած ։ ‖ երկնաշնորհ · երկնապարգև · երկնաձիր ։
Երկնքէն փառքը ընդունող ։ ‖ [illegible] · [illegible] ։
Երկնքի ։ ‖ տես Երկնային ։
Երկնքի [illegible] ։ ‖ տես Ա[illegible] [illegible] ։
Երկնքի դուռը ։ ‖ տես Դուռը ։
Երկնքի դուռն ունող ։ ‖ երկնադուռն · [illegible] · [illegible] · [illegible] ։
Երկնքի կամար · կէս [illegible] ։ ‖ կամար՝ կմ. խորան երկնային ։
Երկնքի մէջ եղածը ։ ‖ միջերկնեայ ։
Երկնքի նման, կմ. Երկնքի պէս ։ ‖ երկնանման · երկնահանգոյն · [illegible] · երկնատեսակ · [illegible] · երկնակերպ · [illegible] · երկնօրէն ։
Երկնքի ու երկրի մէջտեղը ։ ‖ երկնամիջոց ։
Երկնքի տակինները · երկնքի տակ եղածները ։ ‖ առ ՚ի ներքոյ երկնից · ենթալուսնեայք ։
Երկնքի քաղաքացի ։ ‖ երկնաքաղաքացի ։
Երկիր · Երկ ։ ‖ տես Գետին · և Գաւառ ։
Երկիր սիրող ։ ‖ տես Գետինը սիրող ։
Երկրէն դուրս ընել ։ ‖ տես Աքսորել ։
Երկրի մէջ ունող, կմ. Երկրի վրայ դրած ։ ‖ երկրադիր ։
Երկրիս վրայ աշխատող ։ ‖ երկրավաստակ ։
Երկրիս վրայ ժողված ։ ‖ [illegible] · երկրաժողով ։
Երկրիս վրայ կեցող՝ կմ. ապրող ։ ‖ երկրակեաց · [illegible] · [illegible] · երկրաբնակ ։
Երկրիս վրայ սահմանած ։ ‖ երկրասահման · [illegible] ։
Երկիւղ ։ ‖ տես Վախ ։
Երկիւղած ։ ‖ տես Ա[illegible] ։
Երկնային · երկինքէ եղածը, կմ. վերաբերածը · հոգևոր · [illegible] ։ ‖ երկնային · երկնաւոր · [illegible] · երկնաձև · [illegible] · [illegible] ։
Կամ, վերնային · վերնական · վերնաձև · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · երկնային? · [illegible] ։

Երկնային [illegible] օգնող ։ } երկնաօգնութիւն ‖ [illegible]
Երկնային ուղղութիւն ։ } [illegible]
Երկնային վարք ունող ։ ‖ երկնակրօն · երկնակենցաղ · երկնահանգէտ ։
Երկնաւոր ։ ‖ տես Երկնային ։
Երկնաւորաց ժողով ։ ‖ երկնախմբութիւն · երկնաժողով ։
Երկնել · [illegible] ։ ‖ [illegible]
Երկննալ · [illegible] ։ ‖ [illegible] · երկայն լինել · երկայն գալ ։
Երկննալ · ժամանակը, խօսքը, գործը, և այլն ։ ‖ երկայնել · երկարել · յերկարել · ընդերկարել · ընդ յերկարել · երկարաձգել · երկարանալ · յերկարանալ · [illegible] · յերկար ձգել ։
Երկննալ՝ [illegible] ։ ‖ ձգել · ձգտել · նկրտել · նկրտել · պարզել · ընդարձակել · կարկառել ։
Երկննալ՝ նայելու, կամ լսելու համար ։ ‖ կարկառել · յառել · հարթուռել · հարթուցանել · [illegible] ։
Երկնցած ։ ‖ տես Երկնցուցած ։
Երկնցնել · երկան ընել · [illegible] ։ ‖ երկայնացուցանել · երկայնել · երկայն գործել · երկայն առնել · տես և Երկնցնելը ։
Երկնցնել՝ ժամանակը, խօսքը, գործը, և այլն · [illegible] ։ ‖ երկայնել · յերկարել · երկարել · ընդերկարել · երկարաձգել · երկարաձգել · յերկարաձգել · յամենալ · յամեցուցանել · կմ. այսպէս · ընդերկար առնել · ընդերկար ձգել ։
Երկնցնել զէնք [illegible] ։ ‖ երկայնել · ձգել · պարզել · մեկնել · արկանել · արձակել · արձակել · ընդարձակել · ընդարձակեցուցանել · կարկառել · կարկառուլ · ուղերձել · ուղղորդել · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] ։
Երկնցնել՝ աչքը հոգնելու, կմ. լսելու համար ։ ‖ երկայնել · ձգտեցուցանել · [illegible] · նկրտեցուցանել · կարկառեցուցանել · յառեցուցանել ։
Կմ, ձգտել · ձգտել · նկրտել · կարկառել · յառել · յառեցել · յանկել · [illegible] · [illegible] · [illegible] ։ տես և Վերցնելը ։
Երկնցնել բանը ։ ‖ տես Ուշացնել ։
Չերկնցնել ։ ‖ ոչ երկարել ։ տես և կարճեցնել ։
Երկնցնող ։ ‖ երկայնիչ · երկարիչ · յերկարիչ · յերկարաձիգ ։
Երկնցուցած, կմ. Երկնցած ։ ‖ երկայնեալ · [illegible] · [illegible] ։
Երկնցող ։ ‖ երկայնելի · [illegible] · [illegible] ։
Երկու · երկու · երկուք · [illegible] ։ ‖ երկու · երկին · երկնակ · [illegible] · [illegible] · [illegible] · երկեակ · [illegible] ։
Երկու անգամ · [illegible] ։ ‖ [illegible] · [illegible] ։ կմ. [illegible] · [illegible] ։
Երկու անգամ · [illegible] · [illegible] ։ ‖ երկու անգամ · երկիցս անգամ · կրկին անգամ · կրկնակի · երկակի ։

Կմ՛ այսպէս. երկեկցս. կրկին. երկպատիկ. կրկնահաւաղ ։

Երկու անգամ բուսած ։ || երկբուսիկ ։

Երկու անգամ գտօղ, կմ՛ գտանած ։ || կրկ-նագտեալ ։

Երկու անգամ եռացած, կմ՛ եռացեալ ։ || կրկ-նեռաց ։

Երկու անգամ ընել ։ || երկիցս առնել. երկ-պատկել. կրկնել. կրկին գործել ։ տես և Մէկինտալ ընել ։

Երկու անգամ ընելը ։ || կրկնումն. երկբար-ղանք. երկրորդումն. երկրորդութիւն. կրկ-պատկութիւն ։

Երկու անգամ կոխած նորկած ։ || կարծեր կրկնեալ ։

Երկու անգամ Հերկած ։ || երկիցս, կմ՛ անդ-րէն հերկեալ. կրկին աւօրեալ. կրկնավար ։

Երկու անգամ մեռած ։ || կրկնամեռ ։

Երկու անգամ մկրտօղ՝ կմ՛ մկրտուած ։ || կրկնա-կնունք ։

Երկու անգամ պախչօղ, կմ՛ պախչած ։ || կրկ-նափիւր. կրկնապարտ. կրկնաշնորհ ։

Երկու անգամ վերցնօղ, կամ վերցուցած ։ || կրկնապարգ. կրկնառակ ։

Երկու անուն ունեցօղ ։ || երկանուն ։

Երկու առու ունեցօղ ։ || երկավտակ. կրկնա-վտակ ։

Երկու բերնէ ։ || երկբերան. երկբերանեան ։

Երկու բերնէ թուր, կամ երկու գլուխ կտրօղ գանակ ։ || սուր երկսայրի. սուր երկբե-րանեան. երկսայրի ։

Երկու բնուն դաւանօղ ՚ի Քս ։ || երկաբնակ ։

Երկու բուն ։ || բունեանս երկու. կաւց մի ։

Երկու գլխով ։ || երկգլխի. երկգլխեան ։

Երկու գծով ունեցօղ ։ || երկգիծ. երկգծեան. երկկերպեան ։

Երկու գինի չուր ունեցօղ, կմ՛ Երկու չուր ու-նօղ ։ || երկասեաներ. երկասեաներեան. երկ-ասեաներականն ։

Երկու գիր բաժնել ։ || ընդդիմաբաժանել. գի-մաբաժանել. երկպատակել ։

Երկու գին բանալ ։ || երկփեղկել. չորս օրինակ. Դուռը երկու գին բացալ ։ || երկփեղկեաց դրունս ։

Երկու եապղաքուխ, կմ՛ ծածկոց՝ ունեցօղ ։ || երկվերարկու ։

Երկու երեսէն. ինչ խաղալիք. մանուկներ. ճա-կերք ։ || երկդիմի. երկդիմեակ. երկլեզու. երկբան. երկխօս. երկշուրթն. կողմնապահ բարբառ ։ տես և կեղծաւոր ։

Երկու երեսութ ։ || երկդիմութիւն. երկլեզուու-թիւն. երկբանութիւն. երկխօսութիւն. կեղծա-ւորութիւն. կողմնապահութիւն բարուց ։

Երկու երես ունեցօղ ։ } երկայր. երկերեսեան ։
Երկու երես ունեցօղ ։

Երկու էշով ։ || երկիշխան ։

Երկու թագ, կմ՛ Երկու թագաւոր ։ || տես Երկու կերպ ։

Երկու թերթէն ։ || երկթերթեան. երկթեր-թի ։

Երկու թևէն. ինչ գահարել ։ || երկթևեան ։

Երկու ժամանակ ունեցօղ, կմ՛ Երկու ժամա-նակի տակ ընկնօղ ։ || երկժամանակ. երկժա-մանակ ։

Երկու խաթ ։ } երկկուղի. երկկուղեան.
Երկու խաթէն ։ } երկատակեան. կրկնատակեան. կրկնատակ-ղեան. կրկնատկուղի ։

Կամ այսպէս. երկպատիկ. երկպատկական. կրկնապատիկ. կրկին. կրկնակ. կրկնակի. երկակի. կրկնամանն. կրկնամանձնել ։

Երկու խաթ եղած՝ ծալը ։ || կրկնածալ. կրկ-նածալ. կրկնապատեալ. կրկ ։

Կամ, կրկնածալել. կրկնապատել. կրկնել. կրկնամանձնել. ընդդիմել. ՚ի դուռն ան-կել ։

Երկու խաթ ձևել ։ || երկպատիկ. երկպատ-կական. կրկնապատիկ. կրկին. կրկնակի ։

Երկու խաթ ըլլալ ։ || երկկուղի լինել. երկ-ատակեան լինել ։

Երկու խաթ ըլլալ՝ ծալվել ։ || կրկնակել. կծկիլ. կ.քիլ. կ.քալ. ընդդիմել. դրդմել. խոնարհիլ. կարանալ. ՚ի կոր կորանալ. ՚ի կոր անկանել. ՚ի դուռն անկանել. ՚ի դուռն հարկանել. ՚ի դուռն ինկնել ։

Երկու խաթ ընել ։ || երկկուղի առնել. կրկ-նել. կրկնապատկել. երկպատկել. երկ-պատկել. երկկնել ։

Երկու խաթ ընել՝ ծալել ։ || կարապացուցանել. կարկամեցուցանել. կարկամել. կծկել ։

Երկու խաթ վլաւոկօղ, կամ վլաւոկած ։ || կրկնավլաւ ։

Երկու խաթ տուն ։ || կրկնայարկ տուն. երկ-յարկեան տուն. երկդստիկեան շինուած. երկյարկայարկեան. երկյարկշինեան ։

Երկու խաթանալը ։ || տես Երկու թևէն ։

Երկու խաթանալ՝ դուռն՝ կմ՛ փեղկեր. և այլն. Երկու գին բացօղ ։ || երկփեղկեան պատու-հան, կմ՛ դուռն. երկբացեկ դուռն. և այլն ։

Երկու ծով ունեցօղ ։ || երկծով ։

Երկու կանգուն ։ || երկկանգուն. երկկանգ-նեան ։

Երկու կերպ. Երկու տեսակ. Երկու թէխայ ։ || երկատեսակ. երկատարազ. երկատեսակ. երկկերպեան. երկդիմի. երկդիմակ. երկ-ադիմի. երկատեսակ. երկակերպ ։

Կմ՛ այսպէս. կրկնատեսակ. կրկնատարազ. կրկնատարազ. կրկնաձև. կրկնակ. կրկ-նակի ։

Երկու կերպ ընել ։ || երկատեսակել ։

Երկու կերպ Հաւ ունեցօղ ։ || երկձայն. երկ-բարբառ ։

Երկու կին ունեցօղ, կամ երկու կին առնօղ ։ || երկկին. երկամուսին. երկկնամոլի ։

Երկու կշեռք ունեցօղ ։ || երկկշիռ ։

Երկու Համար ։ || երկու Համար. երկհամա-րեան ։

Երկու Հատ. ինչ պտուղ ։ || երկու. երկհատ ։

Երկու Հարուր ։ || երկու Հարիւր. երկերիւր ։

Երկու Հոգ ։ || տես Երկու անգամ ։

Երկու Ձեռքն-ալ բանող ։ || երկոցունց ձե-ռաց յաջողակ, կմ՛ յաջողակ երկոցունց ձե-ռաց ։

Երկու Ձիով ։ || երկձի ։

Երկու ղալթ ։ || տես Երկու խալթ ։
Երկու ճեղ ունօղ · չաթալ ։ || երկճիղ · երկճեղի · երկճիւղ ։
Երկու մանղըր ։ || երկու խերևէշ · երկու գնկին ։ ծագաբանական մի ։
Երկու մասն ունօղ ։ } երկմասն · երկմասնեայ ·
Երկու մասնէ ։ } երկմասնեան · երկմասնենի · երկմասնի · երկմասնանի ։
Երկու մօրէ ։ || երկփեղկեան ։
Երկու չաքալթ, կամ Երկու չաքալթըլըմն ։ || երկշաքաթ ։
Երկու չաքալթի ։ || երկու շաբաթի · երկշաբաթի ։
Երկու սանէ ։ || երկստանի ։
Երկու պարխալ ունօղ ։ || երկպարսպեան ։
Երկու պեօլիւկ ։ || երկախումբ ։
Երկու պեօլիւկ ըլլալ ։ || երկդնդիլ · երկախմբիլ ։
Երկու սօյ ։ || տես Երկու կերպ ։
Երկու վանկով ։ || երկավանկ · երկավանգ ։
Երկու տակ · Երկու տակ ընել ։ || տես Երկու խալթ · Երկու խալթ ընել ։
Երկու տարի ։ || երկու տարի · երկու ամք · երկամ · երկեամ ։
Երկու տարեկան ։ } երկուց ամաց · երկե_
Երկու տարուան ։ } մեան · երկամեան · երկամեակ ։ կամ, երկե_ մեայ · երկեմեան · երկեմեակ ։
Երկու տեղաց նայօղ ։ || երկադիտակ ։
Երկու տերեւէ · իկի եափրաքլը ։ || երկտերե_ ւեան · երկատերև · երկատերեւեան ։
կամ, երկադղարթ · երկնասադարթ · երկատ_ ղարթեան · երկթերթեան · երկթերթի ։
Երկու տրամ տրծաթ ։ || երկդրամեան · գի_ դրաքմայ ։
Երկու օր ։ || երկու օր · երկօր · աւուրք երկու ։
Երկու օր՝ մեալ կամ խօնմիշ ըլլալ, տեղմը ։ || երկօթեիլ · երկեկել աւուրս երկուս ։
Երկու օրը հեղմը ։ || օր ընդ մէջ ։
Երկու օրուան ։ || երկօրեայ ։
Երկուս ։ || տես Երկու ։
Երկուսել ։ || տես Երկուք ընել ։
Երկուք ։ || տես Երկու ։
Երկուք բաժնել ։ || երկատել · երկաճնել ։
կամ, յերկուս բաժանել · որոշել ընդ մէջ · տրամատել յերկուս ։
Երկուք բաժնելը ։ || երկատութիւն ։
Երկուք բաժնօղ, կամ բաժնուած ։ || երկբաժան · երկպառակ · երկնապառակ · երկբաշխ ·
Երկուք ըլլալ ։ || երկոյանալ · երկատիլ ։
Երկուք ընել ։ || երկոյացուցանել · երկատել ։
Երկուքի միութիւն ։ || երկոտորական · երկորական · երկուական · երկոյական · երկ_ ոտորակ ։
Երկուքիկ · իքիճիք ։ || երկեակ · երկակ ։
Երկուքն ալ ։ || երկաքանչիւրն · երկոքեան · երկոքին ։
Երկուքնոց · Էքիսի փրաթ ալթան տեղ ։ || երկդրամեան · գիդրաքմայ ։
Երկրային · Եէրէր Ֆէթէ...։ || երկրային · երկ_ րաւոր · երկրական · երկրեղէն ։

Երկրաչափ · Եէլէր ալչէն ։ || երկրաչափ · դետ_ նաչափ · ցամաքաչափ ։
Երկրաչափութիւն ։ || երկրաչափութիւն · գետնաչա_ փութիւն · ցամաքաչափութիւն · Երկրաձեւութիւն ։
Երկրորդ · իքինճի ։ || երկրորդ · երկիր ։
Երկրորդ փայը առնել կամ ալ ։ || երկրորդել ։
Երկրորդութիւն · իքինճիլիք ։ || երկրորդութիւն · երկրորդանք · երկրորդումն ։
Երկրպագել · սէճտէ գըլմագ ։ || երկրպագանել · երկրպագել · պագանել երկիր · երկրպա_ գութիւն առնել · պաշտօն մատուցանել · պաշտօն տանիլ ։
Չերկրպագել ։ } չերկրպագել · չպա_
Երկրպագութիւն չընել ։ } գանել երկիր · երկիր ոչ պագանել ։
Չերկրպագելը ։ || աներկրպագութիւն ։
Երկրպագութիւն · սէճտէ ։ || երկրպագութիւն · պաշտօն ։
Երկրպագօղ ։ || երկրպագող · երկրպագու ։
Չերկրպագօղ ։ || աներկրպագու ։
Երնել · ճուրէնը յերէրէն գալքել · ... ։ || Հնե_ լել զկալ կամ զցորեան · արկանել զկալ · եր_ նել ։
Երնէկ, կամ Երնէկ · նէժաքըլու ։ ... ։ || Ե_ րանի · մարտան · վաշ · ող ։
Երնեկ կամ Երնէկ · անուն ։ || երանի · երանու_ թիւն · երջանկութիւն ։ տես և Բախտ · բախ_ տաւորութիւն ։
Երնէկ թէ · նէժաքըլու կի ։ || երանի թէ · օխթէ · ... թէ · յանկարծ · անկարծ ։
Երնեկ տալ · նէժաքըլու տէյէ ։ || երանի կար_ դալ · երանել ։
Երնեկ տրւօղ ։ || երանատու · երանատուր ։
Երնեկը գլուխը գալ ։ || ժառանգել զերա_ նին · երանանալ · երջանկանալ · երանաւէ_ տիլ ։
Երնեկը գլուխը եկած ։ || երանաշնորհ · ե_ րանաւէտ · երանեալ ։
Երնճակ, կամ Երինճակ · ուլինչաք · ... || երնջակ ։
Երնօղ · ատատան ։ || հողիչ · կալահոտ ։
Երուսաղէմ · գուտուսշէրիֆ ։ || երուսաղէմ · յերուսաղէմ · սաղէմ · սաղիմ · քաղաք սբ ։
Երուսաղէմայ պէս ըլլալ ։ || երուսաղէմանալ ։
Երուսաղէմայ ցորեն ։ || տես Մրայ ցորեն ։
Երուսաղէմայ քար · որ է գուն սպիտակ մանաւանդ ... ։ || միւռոն · միւռոնաչէն · միւռոնեղ ։
Երուք ։ || տես Աւրուք ։
Երջանիկ · պէօյիւքպէք ։ || երջանիկ · երանելի · երջանկաւէտ · երանաւէտ · երանաւէտեալ ։
կամ, բարերջանիկ · քաջափառ · քաջանուն · փառաւոր · փառաւորուն · փառաւորութիւն · փառաւորեալ · փառաւորական · արևափառ · սերմնափառ · սերմնացեալ · շնորհափառ ։
կամ, բարդանամ · բարդանամել · բարդանամական ։ տես և Բախտաւոր ։
Երջանիկ ըլլալ ։ || տես Երնեկը գլուխը գալ ։
Երջանիկ կեանք ունօղ ։ || երջանկակրօն ։
Երջանիկ սոյէ ։ || երջանկազարմ · երջանկա_ զարմեան ։

Երա : || տե՛ս Խրանձկալ :

Երրորդ. իւչիւնճիւ : || երրորդ. երիր. երր. եռորդ. եռերորդ. երրորդական :

Երրորդութիւն : || երրորդութիւն. երրեակ միութիւն. երրեակ անձութիւն. եռորդական անձութիւն. երեքսրբեան դրութիւն. երեքլուսեան պետութիւն. երեքփառաւորեան մեծութիւն. եռանձնեայ էականութիւն. եռամեծ գոյականութիւն :

Երուօղ : || տե՛ս Երկլու :

Երօղ. էօփան : || այրօղ. այրեցօղ. կիզօղ. կիզանօղ :

Կմ, այրիչ. կիզիչ. կիզանիչ. տօչօրիչ. փաղաղիչ. հրդեհիչ. խարուկիչ :

Կմ, կիզողական. կիզանողական. կիզական. տօչօրական. փաղաղական :

խիստ Երօղ : || սաստկայրեաց. մեծայրեաց. բազմակէզ. յորդակէզ :

Երօղ լափօղ : || փաղաղիչ. տօչորիչ. տօչորական. տօչորողական. հրակէզ. հրատ. ո՞ղ.

Երօղ լափօղ մարդ : || այր հրատ :

Երօղ մրկօղ : || խանձօղիչ. խանձատիչ. խարակիչ. հրդեհակէզ. բոցակէզ. յորդաբորբ :

չԵրօղ : || անայրեաց. անկէզ. անկիզանօղ :

ԵՒ

Եւ այլն. գօսթեւրասարա դիեօյլէ, կմ պաշնա փէղալիփ : || և այլն. և այլն որ զկնի. այլոցքն համօրէն. և որ զկնի. և որ զհետ գայ. և որ 'ի կարգին. և որք յայս յօդին. և որք այսմ միաբանք են. և նմանք սորա, կմ սոցա. և որք զայսմ կնի կարգին. և զորս յայտացանէ՝ կմ յայսմանէ իմաստարկեցես. և որ այսմ հետևաբար տասցեալ է. և որք ասացեալցս յարեն. և նմանօրոք սորա. և նմացուածք սոցա. Ը այսմ [illegible] լինի և յաղագս այլոց :

Եւայ : || եւայ. նախամայր. նախածնօղ :

Եւայի եղածը, կմ ունեցածը : || եւայեան :

Եւել, կմ Նւել. ալթըէ. ղիտփէ. իպիխաբ : || աւելի. առաւել. եւս. յաւէտ. բազում. յոլով. խորին. յածախ. առաւելի. գեր. քան. զօր օրինակ.

Ամենէն աւել կըսիպէր : || մերեալ քան զամենեսին :

Եւէլ. էրէ ու խասթ բառին հէտն է : || առաւելի. զօր օրինակ.

Օխար խասթ աւել : || եօթնպատիկ :

Տասըխասթ աւել : || տասնպատիկ :

խիստ Եւել : || աւելագոյն. յաւելագոյն. առաւելագոյն. յաւէտագոյն. յածախագոյն. ձախագոյն. յոլովագոյն. բազմագոյն. անդորագոյն :

Կամ այսպէս. առաւել քան զառաւել. և ոչ քան զեա. յոյժ քան զյոյժ. յաւէտ քան զյաւէտ. կարի յոյժ :

Եւել գործօղ : || աւելագործ. աւելադործակ :

Եւել խօսիլ. ղիափէ սեօյլէմէք : || աւելի խօսիլ. յաւելաբանել. աւելորդաբանել. շատախօսել :

Եւել խօսիլը : || աւելաբանութիւն. յաւելաբանութիւն. աւելորդաբանութիւն :

Եւել խօսօղ. ղիափէ սեօյլէյէն : || աւելաբան. յաւելաբան. աւելորդաբան. շատախօս. յածախօսիօս. բազմախօս :

Եւել համարձակ. Էւէլ նէփսօղ. ասըզ. ձաւըղ. փիւսփակ : || յանդուգն. ժպիրհ. յոխորտ. ապարասան. ապերասան. յանդգնագոյն. հրոսանուէր. գիմագրաւ : տե՛ս և ինչ զինչ առաւ նեստօղ :

Եւել համարձակիլ. Էւէլ նէփսիլ : || յանդգնիլ. ժպրհիլ. ապարասանիլ. ապերասանիլ. գիմագրաւիլ : տե՛ս և ինչ զինչ առաւ նեստել :

Եւել համարձակութիւն : || տե՛ս Լրբութիւն :

Եւել նեստիլ : || տե՛ս Եւել համարձակիլ :

Եւել շահը սիրօղ : } առաւելասաստաց. աւելասաստաց. աւելասաստացու. աւելորդասաստաց :
Եւել շահօղ : }

Եւել շահիլը : || յաւելասաստացութիւն. աւելասաստացութիւն. աւելասաստացութիւն. աւելորդասաստացութիւն :

Եւել ուտել : || աւելի ուտել. աւելակեր լինիլ :

Եւել ուտելը : || աւելակերութիւն :

Եւել պակաս. աքըլ էքսիք : || յաւէտ նուազ :

Եւել քան : || աւելի քան. առաւել քան. գեր քան. առաւելապատիկ. առաւելագոյնց :

Եւելնալ. արթմագ : || յաւելուլ. յաւելանիլ. յաւելանալ. յաւելեալ լինիլ. առաւելուլ. յաւէտանալ. յաւելածանալ. յաւելանալ. յորանալ. յոլովանալ. սաստկանալ. յածախանալ. յածախել. յածախիլ. յորդիլ. յորդել :

Եւելորդ. զայտ. ֆուզուլ : || աւելորդ. աւելի. մարմնապարազի :

Եւելորդ բանի եկած ընկնօղ : || աւելախօսգիր. աւելաբանդրակ. աւելորդագոյն. աւելորդախօս. աւելադործակ :

Եւելորդ խօսօղ : || տե՛ս Եւել խօսօղ :

Եւելորդը գուրս ձգել : || զաւելորդն 'ի բաց համանել. յապաւել :

Եւելորդութիւն : || աւելորդութիւն. մարմնապարազութիւն :

Եւելցած. արթմըշ. արթըգ : || յաւելեալ. յաւելացեալ. առաւելեալ. յաւելացեալ. յոլովացեալ. մնացեալ. նշխարեալ. և այլն :

Կմ այսպէս. աւելի. աւելորդ. վերադիր. մնացորդ :

խիստ Եւելցած : || յոյժ առաւելեալ. աւելածեալ :

Եւելցնել. արթըրմագ : || յաւելուլ. առաւելուլ. յաւելագրել. առաւելադրել. առագրել. փարադրել. վերադրել. մնացորդել : կմ, 'ի վր դնել. 'ի վր յարել. 'ի վր բերել. բարդել. յորդել. յածախել. սաստկացուցանել : տե՛ս և Շատցնել :

Եւելցնօղ : || յաւելիչ. յաւելադիր. մնացդիր. վերադրական :

Եւելցուք : || աւելորդ. աւելի. աւելուած. մնացուած. մնացորդ. նշխար. մթեր :

Կմ, աւելադրութիւն. առադրութիւն. վերադրութիւն. յաւելուած. վերադիրք :

Եւեւլցուք կատարումը : || Ոչխար . Ոչխարեալ կատորք : տես և Եւեւլցուք :

Եւեւլօք, կմ Եւեւլցքը . պիւռփիւմիւնիւկն : || բազմապատկերին . բազմապատիկ . առաւելապատ տիկ :

Եւրոպիկոյ : || տես Փռէնկիստան :

Ե Փ

Եփ . փիշիր . գայնամագ : || եփ . եփոց . եփումն :

Եփ գալ : } սկսանիլ եփիլ . սկիզբն առնուլ
Եփ ելնել : }
եփելոյ . եփոց տալ . յեփումն հասանել :

Եփ եփ . ճէյ : || յեռանդեան անդր . անդէն յեռալն :

Եփած . փիշմիշ : || եփեալ :

Եփած գինի : || Թերմոն . Թերմանիւ . Թերմն :

Եփած կաւ : || կաւ Թրծեալ . խեցի :

Եփած կերակուր : || եփոց . խորտիկ . խահաց գործուԹիւն . զոր օրինակ .

Եփած կերակրուն չհասնելուն : || չախոր-ժեաց ընդ եփոցն :

Եփած միս : || եփոց մսոյ . ճէնճէր :

Եփած : || զեփեալ . անեփ :

Եփել . փիշիրմէք : || եփել . խահագործել . խահակերել . խոհակերել . հասուցանել զկերակուրս :

Եփել՝ քէֆինը վէր վէր հանելով : || ճէնճէրել :

Եփել փռան մէջ : || եփել՝ ի փռան . Թխել :

Եփել փռան մէջ կամ չէնած բանը : || տես Թրծել :

Եփել . գայնաԹմագ : || տես Եռացնել :

Եփելու տեղ : || եփոց . եփանոց . եփարան :

Եփիլ . փիշմէք : || եփիլ . եփեալ լինիլ :

Եփիլ . գայնամագ : || տես Եռալ :

Եփուն . ան բանը, որ աղէկ եփի . փիշէյէն : || եփունի . քաղցրեփեաց :

Եփուն . խիւր Նէֆած : || քաղցր եփեալ . քաղցրեփեաց . բազմեփեաց :

Եփուտ . հէքէ-ղ փահանաշպըքիւքէքլէր չաքըլըրտըն էր : || եփուտ . վակաս :

Եփօղ . փիշիրէն : || եփօղ . եփիչ . եփարար :

Եփօղ . գայնօր : || տես Եռացկուն :

Ե Օ

Եօթանասուն . եէթմիշ : || եօթանասուն . եօթանասնեակ . եօթանասնեկի . եօթանասնեկին :

Եօթանասուն հեղ . եէթմիշ քէրէ : || եօթանասուն անգամ . եօթանասնեկցս . եօթանասնեկի . եօթանասնեկին :

Եօթանասուներորդ : || եօթանասներորդ :

Եօթանասուննալ . եէթմիշլէր : || եօթանասնեքեան . եօթանասնեքին :

ԵօԹերորդ . եէտինճի : || եօթներորդ :

Եօթը, կմ ԵօԹ . օլիւդը . եէտի : || եօթն . եւթն . եօթնեակ . եօթնեկին . եօթներեակ . եօթնակի . կցյա Թիւ :

Եօթը ամըսուան : || եօթնամսեայ . եօթնամսեան :

Եօթը անգամ . օլիւդ կէզ . եէտի քէրէ : || եօթն անգամ . եօթնեկցս անգամ . եօթնեկցս . եօթնեկի . եօթնեկին . եօթնակի :

Եօթը անգամ ընել : || եօթներորդել . եօթնեկնել :

Եօթը աչք ունեցող, կմ } եօթնատես . եօթ-
Եօթը աչքով տեսնող : } նատեսակ . եօթնատեսարանեայ :

Եօթը ատող ունեցող : || եօթնատեղեան :

Եօթը գլխէ . եէտի պաշլը : || եօթնագլխեան . եօթնագլխեան :

Եօթը երորդ . եէտինճի : || եօթներորդ :

Եօթը Թելէ . տող ու այլն : || եօթնալարի :

Եօթը լուս՝ կմ չրագ ունեցող : || եօթնալոյս . եօթնալուսեան . եօթնաճրագ . եօթնաշրջի . եօթնաշրջեան . եօթնաճառագայԹեան . եօթնալուսեան :

Եօթը խաԹ . } եէտի գաթ . եէտի գաթլը :
Եօթը խաԹէն . }
|| եօթնկրկին . եօթնկրկնեան . եօթնապատկեան . եօթնպատիկ . եօթնապատիկ . եօթնեկին :

Եօթը խաԹ ընել : || եօթնպատկել . եօթնապատկել :

Եօթը ալյա ծնանող : || եօթնածին :

Եօթը կարոյ . օլիւդ կարէ : || եօթնամասնեայ . եօթնամասնեայ . եօթնամասնեան :

Եօթը համբանք ունեցող : || եօթնաթիւ :

Եօթը հեղ : || տես Եօթը անգամ :

Եօթը ձող՝ կմ ոտքի ունեցող : || եօթնոտնեայ :

Եօթը ճամբայ փախչիլ : || փախչիլ յեօթն ճանապարհս :

Եօթը ճուղ ունեցող : || եօթնաստեղեան :

Եօթը պարիսպ ունեցող : || եօթնապարիսպ . եօթնապարսպեան :

Եօթը պարոն . եէտի ֆէօդէ : || սոյն եօթներորդ . ծնունդ եօթներորդ :

Եօթը պորոտ գիտնալ : || ամէն գիտակ լինիլ . ամենայն հասու գոլ . ընդ ամենայն մերձեակ լինիլ . ներկուս գիտել . ՝ի վերայ հասանել . վերահասու լինիլ . ամենագէտ գոլ . ներհունաբար գիտակել :

Եօթը պորոտը փնտռել : || տես խիստ Եռանդեն ընկնիլ :

Եօթը սրայ, կմ պէտօֆէ՝ ունեցող : || եօթնասրարեան :

Եօթը տարուան . օլիւդ տարուան : || եօթն ամաց . եօթնամեայ . եօթնամեան . եօթնեմեայ . եօթնեմեան . եօթնեմենի :

Եօթը փայլին մէջը առաւ, կմ առնել : || եօթնեւրայել :

Եօթը օրուան . օլիւդ օրուան : || եօթնից աւուրց . եօթնօրեայ . եօթնօրեան :

Եօթնալ . օլիւնալ . եէտիլէր : || եօթանեքեան . եօթանեքին . եօթնեքին . եօթնեքեան . եօթն եւս :

Եօթնոց . օլիւնոց սրահ : || հաւաթազրամ . գանձատուն :

Եօղ : * || տես Ճարճայ . ճօղ :

Եօղեօղաչի . բանձր գործելու ձանճայ : * || Ճանապարհ . եղանակ . նրբնակ . օրէն . արհեստ . որակ . ոճ . երակերպութիւն . առարանք . արուեստ . ձեւք . ճանապարհ :

Եօլէօլախ ցցնել : ‖ ցուցանել՝ կմ յայտնել զհանգամանս • օրինադրել • օրէնադրել • Թելադրել • սադրել • խորհուրդ տալ • խրատ տալ :
կմ այսպէս • օրինադիր լինիլ • Թելադիր լինիլ • խորհրդատու լինիլ • խրատատու՝ կմ խրատատու լինիլ :
Եօլէօլախ ցցնօղ : ‖ ուղեցոյց • Թելադիր • խորհրդատու • խրատատու • խրատտու • սադրիչ • առաջնորդական :
Եօլէօլախը դնել : } 'ի կարգ մուծանել • կարգել • կարգաւորել • եղանակաւորել • հանդերձաւորել • հանդերձել • յօրինել :
Եօլէօլախը մոցնել : }
Եօլէօլախըը : * ‖ կարգաւոր • բարեկարգ • բարեյարմար • հարԹայարմար • զուգայարմար :
Եօլճի : * ‖ տե՛ս Ճամբորդ :
Եօլմիշ ընել : * ‖ տե՛ս Փեսատել :
Եօլսուզ : * ‖ տե՛ս Ճամբայ չունօղ :
Եօլսուզ : * ‖ տե՛ս Անշնորք • և Անկարգ :
Եօլտաշ • * ճամճռու ընկեր : ‖ ճանապարհակից • ճանապարհորդակից • ուղեկից • ուղէկից • ուղակից • ուղհակից • գնացակից • շաւղակից :
կմ այսպէս • համընթաց • համաշաւիղ • հոմաշաւիղ • միաշաւիղ • զուգաշաւիղ • նոյնաշաւիղ • զուգաճանապարհ : տե՛ս և Մէկ տեղ երԹօղ • և Ընկեր :
Եօլտաշ ըլլալ : ‖ ճանապարհակից լինիլ • ուղհակից լինիլ • ուղեկից լինիլ • և այլն :
կմ այսպէս • ճանապարհակցել • ուղեկցել • ուղէկցել • ուղհակցել • ընԹակցել • ընԹացակցել • հետակցել : տե՛ս և Ընկեր ըլլալ :
Եօլտաշ ընել • ճամճռու ընկեր ընել : ‖ ճանապարհակից առնել • ուղեկից առնել • և այլն :
կմ այսպէս • ճանապարհակցել • ուղեկցել • ուղհակցել • ընԹակցել • ընԹացակցել :
Եօլտաշութիւն : ‖ ճանապարհակցութիւն • ուղեկցութիւն, կմ ուղէկցութիւն • ուղհակցութիւն • ընԹակցութիւն • ընԹացակցութիւն • հետակցութիւն • համընթացութիւն : տե՛ս և Ընկերութիւն :
Եօխ ըլլալ : ‖ տե՛ս Փճանալ :
Եօխլամիշ ընել : * ‖ տե՛ս Ջեռքով բռնել • բան մը յէտօրով • և այլն :
Եօխլամիշ ընել • քնօտօտել • հարցփօտել : ‖ զննել • քննել • որոնել • յուզել • հետազօտել • հետաքննել • այց առնել • հանդէս առնել • 'ի քննութիւն մտանել • 'ի քննիլն անկանիլ • 'ի զննիլն անկանիլ • հարցփորձ առնել • 'ի հարցփորձ մտանիլ • 'ի հարցափորձի կալ :
Եօխուշ : * ‖ տե՛ս Դարվեր :
Եօխուշէն երԹալ : ‖ տե՛ս Դարվեր ելլել :
Եօղուն • Եօղունութիւն • և այլն : * ‖ տե՛ս Կոպիտ, մէջք • Կոպտութիւն • և այլն :
Եօղուրթ : * ‖ մածուն :
Եօնղայ : * ‖ առուէտ :
Եօնճայ : * ‖ առուոյտ • առոյտ :
Եօնուզ : *
Եօնուզ պալըղը : } դլըին • դլփին :
Եօւղան : * ‖ տե՛ս Եօրղան :
Եօւզուն : * ‖ տե՛ս Հօգնած • և այլն :

Եօռատամ • էնպամ : * ‖ ձև • ձևակ • կերպ • կերպարան • դէմ • դէմք : տե՛ս և Ձև • և Շէնք շնորք :
Եօռատամ բերել, կմ Եօռատամ խօԹել • էնպամ մփջնել : ‖ տե՛ս Ձև խօԹել • Ձև հանել • և Ձևացնել :
Եօռատամ գալ : ‖ տե՛ս Ձև ունենալ :
Եօռատամլը • էնպամլը : * ‖ տե՛ս Շնորհօք • շնօրհէլի :
Եօռատամսըզ • էնպամսըզ : * ‖ տե՛ս Ձև չունօղ • և Անշնորք :
Եօռք • տաղտի անուն : ‖ եբրայական :
Եօսմայ : * ‖ տե՛ս Ասլաճախ :
Եօրղան • եօրղան : * ‖ վերմակ • ծածկարան, կմ ծածկոյԹ անկողնոյ • վերարկու անկողնոյ :

ՋԱ

Ջ
ԱԹԸ : * ‖ տե՛ս Բնական :
ՋաԹը ըլլալ : ‖ տե՛ս Բնական ըլլալ :
ՋաԹրլին : * ‖ տե՛ս ԾաԹրլին :
Ջալըմ : * ‖ տե՛ս ԱնզուԹ • և Եաւուզ • և Կորուկ • մէրք :
Ջակօնխա • գաւառ է : ‖ լակօնիա :
ՋահմէԹ • ՋահմէԹ տալ • ՋահմէԹլի • և այլն : * ‖ տե՛ս Աշխատանք • Աշխատանք տալ • Աշխատալի • և այլն :
Ջահրէ • ծողկած ու դեղած տափէլէր : * ‖ ամբար • համբար • մԹեր • մըԹեր • նպար • նպարակ • պարուատ :
Ջահրէ դիզել, կմ ժողվել : ‖ ամբարել • համբարել • մԹերել • մըԹերել • ամփոփել զհամբարս • ժողովել զմԹերս :
Ջահրէ դիզելը, կմ ժողվելը : ‖ ամբարումն • համբարումն :
Ջահրէ դիզօղ, կամ ժողվօղ ‖ համբարակ • համբարածու • համբարակոյտ • համբարաժողով • համբարահաւաք • արմտաժողով :
Ջահրէ ունօղ : ‖ ամբարաւոր • համբարաւոր • մԹերաւոր :
Ջահրէ տըւօղ : ‖ համբարակ • համբարատու :
Ջաղար • շուն է : * ‖ հոտոտ • որսական շուն :
Ջաղարայ : * ‖ ժապաւէն՝ կմ վերջաւոր մուշտակի :
Ջաղարալը : * ‖ ժապաւինաւոր :
Ջաղլամիշ ընել : * ‖ տե՛ս Ջուր տալ՝ երկԹի զէնքով :
Ջաճ : * ‖ տե՛ս Աղջամ, և զհետևեալն :
Ջամա • տաղտ է : ‖ զամա :
Ջամխ : * ‖ տե՛ս Խէժ :
Ջամպախ : * ‖ տե՛ս Շուշան • և զհետևեալս նորա :
Ջամփարայ : * ‖ կնամոլ • իգամոլ • իգասէր • ճակաճան :
Ջայ : * ‖ տե՛ս Փճանալը :

Զայ ըլլալ ։ ‖ տե՛ս Փճանալ ։
Զայ ընել ։ ‖ տե՛ս Փճացնել ։
Զայիֆ ։ * ‖ տե՛ս Անուժ ․ և Վատուժ ։
Զայրանալ ։ ‖ տե՛ս Արգողել ։
Զայրանալը ։ ‖ տե՛ս Արգող ։
Զայրացկոտ ․ և Զայրացող ։ ‖ տե՛ս Արգողկոտ ։
Զանազանել ․ Ֆարք էյլէմէք ․ այրը այըրընմագ էյլէմէք ։ ‖ զանազանել ․ տարբերել ․ բաժանել ․ տրոհել ․ որոշել ։
Կմ, զանազանութիւն գնել ․ զանազանութիւն արկանել ։ տե՛ս և Անմը տեսնել ընել ։
Զանազանութիւն ․ Ֆարղ ։ ‖ զանազանութիւն ․ տարբերութիւն ։ տե՛ս և Ֆարղ ։
Զանթա ․ * ղափըլըօղ ապատը ։ ‖ զանկիւնթաս ։
Զանկակ ․ չանի ։ ‖ զանգակ ․ զանկակ ․ զանգ ․ զանկ ։
Զանկակ զարնօղ ․ չանի չալըճը ։ ‖ զանգակահար ․ զանգակագանչ ։
Զանկակ ունօղ ։ ‖ զանգակաւոր ։
Զանկակին ձայն ։ ‖ հնչիւն ․ հնչումն ․ շառաչումն ․ շաչիւն ․ զանգակագանչ ․ զանգակագանչութիւն ։
Զանկակին ձայն ունօղ ։ ‖ զանգակագանչ ։
Զանկակատուն ․ չանիխանայ ․ չանիգուլէսի ։ ‖ զանգակատուն ․ բուրգ զանգակի ․ աշտարակ զանգակահար ։
Զանկան ։ ‖ տե՛ս Զենկան ։
Զանկու գետ ։ ‖ տե՛ս Բզնոյ Ջուր ։
Զապապտոտ ․ * ... ։ ‖ յատապիտ ։
Զապիտ ․ Զօպուլ զապիտ ․ և այլն ։ ‖ տե՛ս Բռնաւոր ։
Զապիտութիւն ։ ‖ տե՛ս Բռնաւորութիւն ։
Զապուն ։ * ‖ տե՛ս Վատուժ ։
Զապուննալ ։ ‖ տե՛ս Վատուժնալ ։
Զառեկ ․ ղարախ ։ ‖ զառեակ ․ զառեկ ․ Թիթեղն ։
Զառեկին Թերթ ․ ղարախին եափրախը ։ ‖ Թերթ Թիթեղան ։
Զառեկել ․ ղարախլամագ ընել ։ ‖ զառեկել ։
Զառեկուն ․ ղարախլը ։ ‖ զառեկեալ ․ ոսկեզօծ ․ ոսկէզօծ ․ ոսկիազօծ ։
Զառզանայ ․ * յաղի է ։ ‖ գրավկանատես ։
Զառով զոռով ։ * ‖ տե՛ս Հարկէ հաւ ։
Զառֆ ։ * ‖ անօթ ․ ակահ ․ ակահակ ։
Զառֆ՝ սահաթի ։ ‖ տուփ ժամացուցի ։
Զառֆ՝ ֆինճանի ։ ‖ կրկնոց ակահի ։
Զատ ․ այըր ․ անտան ։ ‖ զատ ․ որիշ ․ որաչ ․ բաժան ․ տրոհ ․ անբաժ ․ անջրպետ ․ անջատ ․ զատուցեալ ․ առանձնակ ․ առանձնական ․ առանձնային ․ օտար ․ փարատ ․ տարբեր ․ զոր օրինակ ․
Աս անկից զատ է ։ ‖ տարբեր է այս յայնմանէ ։
Աւչափի փորձանքէ զատ կեցաւ ։ ‖ փարատ եղև յայսչափ չարեաց ։
Մասնաւոր խորհրդներէն զատ ։ ‖ օտար ՚ի խորհրդոց պղծութեան ։ տե՛ս և Զատ (նախտ) ․ և Զատած ։
Զատ ․ կմ ՚ի Զատ ․ այըր ․ պաշխայ ․ գայրըը ․ նախտ ։ ‖ բաց ՚ի ․ բաց ՚յ ․ եթէ ոչ ․ բայց միայն ․ բայց եթէ ․ բայց թէ ․ բայց ․ թող ․ քաւ ․ զոր օրինակ ․

Պետարոսէն զատ ։ ‖ բաց ՚ի պետարոսէ ։
Անկէ ՚ի զատ՝ աս բանս աւելցիր ։ ‖ բայց ՚յայնմանէ՝ և զայս ծանիր ։
Մէկ մանկըրէն ՚ի զատ, ալ բան չունիմ ‖ ինձ ինչ, եթէ ոչ մի խերբէչ ։
Թագաւորէն զատ՝ ուրիշ մարդ չկայր ։ ‖ չէր ոք անդ, բայց միայն թագաւորն ։
Սատանայէն զատ, ուրիշն ... ‖ մի ունիք ընդդէմ պատերազմ, բայց եթէ ընդ սատանայէն, կմ՝ բայց թէ ... և Զատ ․ անտան ։
Ուրիշ բանի պարապելն չպտուղ ... զմէկ սիրելէն ՚ի զատ ։ ‖ մի ունիք պարտապան զամենեցունք, բայց զմիմեանս սիրել ։
Քնի մանչուանը՝ ուրիշ մարդ սեպելով չեզաւ, չըֆանէրէն ՚ի զատ ։ ‖ ոչինչ ... մանկանն քնի, բայց հրէայքն ։
Կնքատոցմէն ու աղոցմէն ՚ի զատ ։ ‖ ... ղեկանոյս և զմանկունս ։
Անոր մեղքէն զատ ։ ‖ քաւ ՚ի մեղաց նմա ։
Կմ, ան օրէն ՚ի զատ ։ ‖ քաւ յօրէ յայնմանէ ։
Զատ ․ պաշխանայ ․ մէյ ։ ‖ ՚ի զատ ․ ՚ի բաց ․ ՚ի բացեայ ․ ՚ի բացէ ․ ՚ի բացի ․ ՚ի գուրս ․ ՚ի գերեւս ․ ՚ի դերև ․ դերև ․ զատ ․ ուրոյն ․ որոշ ․ բացատ ․ հեռի ․ ոչգի ․ ոչոքի ․ առոչոքի ․ մեկուսի ․ մեկողմանի ․ որոշակի ․ առանձնակի ․ առանձին ․ առանձինն ․ մեկին ․ մեկնակ ․ մանաւոր ․ մանաւորապէս ։
՚ի Զատ ։ ‖ տե՛ս Զատ ։
Զատ զատ ․ պաշխայ պաշխայ ։ ‖ ուրոյն ուրոյն ․ որոշ որոշ ․ առանձին առանձին ․ առանձնակի ․ որոշակի ․ բաժանաբար ։
Զատած ․ ղոփուղ ․ այըրըլմըշ ։ ‖ զատուցեալ ․ զատեալ ․ որոշեալ ․ մեկնեալ ․ տրոհեալ ․ բաժանեալ ․ բարժանեալ ․ սահմանեալ ․ որոշեալ ․ և այլն որ ՚ի բայն Զատել ։
Կմ այսպէս ․ անջատ ․ հատած ․ տրոհ ․ քեցբացորոշ ․ տարորոշ ․ տարորիշ ․ բացորիշ ․ բաժանաւոր ․ բարժանաւոր ․ բարժանական ․ բաժանական ․ տրոհական ․ անջատական ․ զատական ։
Խիստ Զատած ։ ‖ գերատարոհ ․ յոգնորոշ ․ բազմատրոհ ։
Չ Զատած ։ ‖ անբաժ ․ անբաժան ․ անբաժանելի ․ անտրոհ ․ անորոշ ․ անորիշ ․ անանջատ ․ անքակ ․ անանջրպետ ։
Զատել ․ այըրմաք ։ ‖ զատել ․ զատանել ․ բաժանել ․ բարժանել ․ անջատել ․ անջրպետել ․ տարանել ․ տրամատել ․ տրամորոշել ․ տարբաժանել ․ բացատրոհել ․ տարբերել ․ զանազանել ․ բացատրոել ․ հատանել ․ հատանել ․ ջոկել ․ հրաժարել ․ ազել ․ խուրել ։
Կմ այսպէս ․ սահմանել ․ տրոհել ․ որոշել ․ մեկնել ․ պարզել ․ քեցաւել ․ քեցել ․ քակել ․ օձանել ․ օցանել ․ պարուրել ․ բացատրել ․ բացադրել ․ մեկուսել ․ փարատել ․ ՚ի բաց փարատել ․ ՚ի բաց վճարել ։
Եւ կմ այսպէս ․ զատուցանել ․ մեկնեցուցանել ․ հրաժարեցուցանել ․ սարտուցանել ․ հարթուցանել ․ ուծայուցանել ․ մեկուսացուցանել ․ միակուսացուցանել ․ միակուսեցուցանել ․ փարատեցուցանել ․ փա-

բառ կացուցանել յիմիքէ · ՚ի բաց կացուցանել · Լռել տանել :

Զատել · ջէյրի էթմէք : ‖ որոշել · մեկուսել : տես և Վերջինք :

Զատել տալ : ‖ զատեցուցանել · զատուցանել · մեկնեցուցանել · տրոհեցուցանել · տալ հատուածել :

Զատելը · այրըլմագ : ‖ զատումն · զատումն ք · զատումն · բաժանումն · բարժանումն · անջատումն · անջրպետումն · ատումն · տրոհումն · որոշումն · քեցումն · օտարումն · օտարումն :

Կմ՛ այսպէս · բաժանումն · որոշողումն · տրոհումն · անջրպետումն · խարումն · ազելումն · բացատրումն · բացատումն · խորոց :

Զատը : ‖ տես Զատ :

Զատըրճայ : ‖ տես Զատ զատ :

Զատիկ · ֆասխալէտ · Գուրպանպայրամ · պայրամ : ‖ զատիկ · տօն յարութեան · պասեք · պասեք · պասեքա · պասեքայ :

Զատուած : ‖ տես Զատած :

Զատուելով · ատանց զատուելու : ‖ անբաժանաբար · անզատաբար · անորոշաբար :

Զատուելու · զատուող : ‖ զատանելի · բաժանելի · բարժանելի · որոշելի · անջատելի · մեկնելի · տրոհելի · ատոծելի · ջեցելի · ցածելի · անջրպետելի · տարատելի :

Կմ՛ այսպէս · զատականն · որոշականն · բարժանականն · բաժանականն · տրոհականն · անջատականն · տարատականն :

Զատուելու : ‖ անատոծելի · անզատելի · անբաժանելի · անմեկնելի · անորոշելի · անանջատելի · անտրոհելի · անքեցելի · անօտարելի · անհատուածելի · անհարթելի :

Կմ՛ այսպէս · անհատուած · անանջատ · անբաժանելի անհատականն : տես և Զատուած :

Զատուիլ · այրըլմագ : ‖ զատիլ · զատանիլ · բաժանիլ · բարժանիլ · ատոծանիլ · անջատիլ · անջրպետիլ · տրոհիլ · մեկնիլ · մերժիլ · տարատիլ · հատանիլ · հատուածիլ · տրտմիլ · հրաժարիլ · պատանիլ · պատանկատիլ · պատանկատիլ · փարատիլ · ՚ի բաց փարատիլ · ՚ի բաց վճարիլ :

Կմ՛ այսպէս · զատուիլ · տարաժիլ · արթնիլ · հարթիլ · հարթնուլ · զատնուլ · տարանուլ · տանուլ յումեքէ :

Եւ կմ՛ այսպէս · զատանիլ · մեկնանիլ · ուծանիլ · հատուած գնալ · հատուած լինիլ · գաղթական լինիլ · կտուր լինիլ · փարատ լինիլ · հրաժեշտ առնուլ · ողջոյն հրաժարական տալ · բարեաւ մնալ ասել · Թողուլ գնալ :

Զատուիլ տալ : ‖ մեկնեցուցանել · հրաժարեցուցանել · ուծացուցանել :

Զատուիլը : ‖ անջատումն · անջրպետումն · մեկնումն · տարատումն · ուղղատումն · պատանկատումն · հատուած · հրաժեշտ :

Զատուող : ‖ տես Զատուելու :

Զատուող : ‖ տես Զատուելու · և Զատուած :

Զատող · այրըճը : ‖ զատանող · տրոհող · բաժանող · օտարող · և այլն :

Կմ՛ այսպէս · զատիչ · տրոհիչ · որոշիչ · բաժանիչ · բարժանիչ · անջատիչ · անջրպետիչ ·

ատոծիչ · օտարիչ · քեցիչ · հատուածիչ · ևն :

Զառ · խաղալու ոսկոր : * ‖ քուէխաղ · քուէխաղք · քուէք :

Զառ · ուղուր · թալիհ : * ‖ տես Բախտ :

Զառը բանիլ · Զառը բացուիլ : ‖ տես Բախտը բանիլ :

Զառը բանուած : } տես Բախտաւոր ·
Զառը բաց :

Զառի խաղ · զառ օյունու : ‖ Նարտ :

Զառի ձև ըլլալ : ‖ քուէկանալ · քուէարկանել · խորամանկել · կեղծիլ :

Զառի ձև ունող : } քուէաձև · քուէաձևան ·
Զառի ձևով :

քուէաձևաւոր · քուէարկաւոր :

Կմ՛ այսպէս · խորամանկ · կեղծիքն · կեղծաւոր · կեղծ :

Զառ · ոսկրեղէնքինէն ոսկր բարակ կեղև : * ‖ տես Մաշկ · ծոր :

Զառ կապել : ‖ տես Մաշկ կապել :

Զառա · ղարթա · ֆաղոր է : ‖ յաւելուած :

Զառար : * ‖ տես Զեն :

Զառար հասցնել : } տես Զեն ընել · Զեն մը · ևն ·
Զառար տալ :

Զառարլը : * ‖ տես Վնասակար :

Զառարսըզ : * ‖ տես Անվնաս :

Զարդ · զինէթ : ‖ զարդ · զարդարանք · պաճուճանք · պաճուճումն · պճնումն · յօրինուած · սեթևեթ · պաճոյճ · թելք · սանօթ՝ կմ՛ անօթ ոսկեղէն և արծաթեղէն · անօթ պատուական :

Զարդ · ծիու · նալոն · պաճ · և այլն : ‖ սար · կազմած · կահ · կազմածք · արգ : տես և Կահ կարասիք :

Զարդ չունենալով · ատանց զինէթի : ‖ անզարդաբար · անպաճուճաբար · անպճնաբար :

Զարդ ունող : ‖ տես Զարդարուած :

Զարդ չունող : ‖ անզարդ · անպաճոյճ · անսեթևեթ · տարազարդ · հեռաւոր ինչ :

Զարդ սիրող · զինէթի սէվէն : ‖ զարդասէր · պաճուճասէր · պճնասէր :

Զարդը հանել, կմ՛ } անզարդ առնել · անզարդացուցանել · տարազարդել :
Զարդը եա առնել :

Զարդարած : ‖ տես Զարդարուած :

Զարդարանք : ‖ տես Զարդ :

Զարդարանքով խօսիլ : ‖ զարդաբանել · պճնաբանել · պաճուճաբանել · պերճաբանել · վայելչաբանել · շքեղաբանել · ճոխաբար ասել · գեղեցկապէս բացայայտել · պճնազարդել զխօսս : տես և Վարպետ խօսիլ :

Զարդարանքով խօսք : ‖ զարդաբանութիւն · պճնաբանութիւն · պաճուճաբանութիւն · պերճաբանութիւն · վայելչաբանութիւն · շքեղաբանութիւն · գեղեցկաբանութիւն · ճոխաբանք բանից · գեղեցկաբանութիւն ասից · պճնազարդութիւն խօսից · պերճ բանք կամ զրոյցք : տես և Վարպետ խօսք :

Զարդարանքով խօսող : ‖ զարդախօս · պաճուճախօս · գեղեցկախօս · պաճուճաբան · գեղեցկաբան · պերճաբան · պաճուճաբան · բա-

նապաճոյճ · բանաստեղծական · բանաստեղծաբար : տե՛ս և Վայելչախօսող :

Զարդարել · տօնէ · փօնաթմագ : || զարդարել · պաճուճել · պաճուճազարդել · պճնազարդել · գեղազարդել · գեղապաճնել · սեթևեթել · երփնել · յօրինել · հանդերձել · յարդարել · յարմարել · պատրաստել · պճնել · սեթևել · հպել · Թլէփ ածել :

խիստ Զարդարել : || գերազարդել · հոգալել : տե՛ս և Աղէկ զարդարել :

Զարդարանք : || տե՛ս Զարդարանք :

Զարդարումն · փօնանմը : || զարդարումն · զարդումն · սեթևեթ · զարդապաճոյճ · պաճուճազարդ · պաճուճապական · պճնազարդական : տե՛ս և Զարդարուած :

Զարդարումն խօսք : || տե՛ս Զարդարանքով խօսք :

Զարդարուած : || զարդարեալ · պաճուճեալ · պճնեալ · յօրինեալ · սեթևեթեալ · սեթևեալ · հանդերձեալ · պատրաստեալ :

խիստ Զարդարուած : || ամենազարդ · գերազարդ · յաղթազարդ · բազմազարդ · բարեզարդ · պաճուճազարդ · պճնազարդ :

Կմ, ամենապաճոյճ · գերապաճոյճ · գեղապաճոյճ · պերճապաճոյճ · ճոխապաճոյճ · շքեղապաճոյճ · զարդապաճոյճ · պճնապաճոյճ · յոգնապաճոյճ · բազմապաճոյճ · պճնապայծառ :

Զարդարուիլ · փօնանմաք : || զարդարուիլ · պաճուճիլ · պճնիլ · յօրինիլ · հանդերձիլ · յարդարիլ · պատրաստիլ :

Զարդարօղ : || պճնօղ : տե՛ս և Զարդ սիրօղ :

Զարդարօղ : || զարդարօղ · պճնօղ · պաճուճօղ · և այլն :

Կմ, զարդարիչ · պաճուճիչ · պճնիչ · յօրինիչ · հանդերձիչ · յարդարիչ · պատրաստիչ

Կմ այսպէս · զարդարար · պճնարար · պաճուճագործ · պճնագործ · զարդագործ :

Զարզանդակ : || ծաղկազարդ · տան ծաղկազարդ_գի · տան զարդարանքն · զարդարանքն կիւ բանէ :

Զարխշատ · թօղակ : || զարխշատ · զարկշատ :

Զարիֆ : * || տե՛ս Նուրբ :

Զարկ : * || քրէքսուր քրէնուր :

Զարլը · Եուխէնէ : * || տե՛ս Եախսաուդ :

Զարկած : || հարկեալ · հարուածեալ · բաղխեալ · կածեալ :

Զարկած · Երալ · տուֆէկով · և այլն : || տե՛ս Խոցուած :

Զարկել : || տե՛ս Զարնել · փէրտման :

Զարչարկել : || հարստահարել : տե՛ս և Զարչարկել :

Զարկուածք : || տե՛ս Զարնուածք :

Զարմանալ · ձաք գալմաք : || զարմանալ · արմանալ · հիանալ · հրաշանալ · սքանչանալ · սքանչանալ · ապշանալ · ապշիլ :

Կմ այսպէս · զարմանօք գալ · ընդանել՝ի սքանչելիս · զրաւել՝ի զարմանս · լինել ՝ի մէջ [illegible] զարմանալեաց :

խիստ Զարմանալ : || տե՛ս Ապշել :

Զարմանանք : || տե՛ս Զարմանք :

Զարմանալի · ձաք Երալ · Ճէվահիրէն : || զարմանալի · հիանալի · սքանչելի · հրաշալի · ահառելի · սխրալի · ափշելի · ապշելի · Թմբիրելի :

Կմ, զարմանաւոր · զարմանազան · սքանչելական · սքանչանելի · հրաշօրէն :

խիստ Զարմանալի : || ամենաքանչ · ամենահրաշ · անճառահրաշ · անհեղահրաշ · գերահրաշ · մեծահրաշ · ահաւահրաշ · սքանչելահրաշ · զարմանահրաշ · բազմահրաշ · յոգնահրաշ · յաւէտահրաշ · աստուածահրաշ · ծառաահրաշ · նորահրաշ :

Կմ այսպէս · հրաշագան · հրաշակերտ · հրաշաշաւար · հրաշալի · հրաշալիք · հրաշալից · հրաշանշան · հրաշանինին · հրաշագործ · հրաշարար · հրաշակերպ · հրաշակերտ :

Եւ կմ այսպէս · զարմանաքանչ · մեծաքանչ · յաղթաքանչ · բազմաքանչ · նորաքանչ · նորանշան · նշանակերտ · զարմանագան · զարմանագանեալ · զարմանագոյն · սքանչելագոյն · բազմահրաշ · բազմահրաշեալ · բազմահրաշաւոր · հիասքանչ · սխրա_սքանչ · գերապանծ · գերապանծ · գերագանձ · գերազանցապանծ · գերընտրապանծ · ընտրախորհելի :

Զարմանալի անուան ունօղ : || հրաշաանուն :

Զարմանալի արհեստ ունօղ : || սքանչելարուեստ · սքանչելարհեստ :

Զարմանալի բան, կմ գործ : || զարմանալիք · հրաշալիք · սքանչելիք · հրաշակերտք · մեծամեծք · հրաշք :

Զարմանալի բանի հօդ, կմ զարմանալի խօսող : || հրաշալուր :

Զարմանալի զարդ ունօղ, կամ Զարմանալի կերպով զարդարած : || հրաշազարդ · սքանչելազարդ :

Զարմանալի զարդարանք : || հրաշազարդումն · նորահրաշ պաճուճանք :

Զարմանալի ըլլալ : || զարմանալի լինել · սքանչանալ · սքանչանալ :

Զարմանալի ըլլալը : || զարմանալիութիւն :

Զարմանալի ընել : || հրաշացուցանել · սքանչելի յօրինել :

Զարմանալի խօսուածք : || հրաշաբանութիւն :

Զարմանալի խօսք խօսիլ, կամ Զարմանալի կերպով խօսիլ : || հրաշաբանել :

Զարմանալի խօսք խօսօղ : || հրաշաբան :

Զարմանալի կերպով : || սքանչելաբար · հրաշօրէն · հրաշապէս · սքանչելապէս · ափշելապէս · սոսկալապէս, ի սոսկալի կերպով :

Զարմանալի կերպով զարդարել : || հրաշազարդել :

Զարմանալի կերպով շինել : || զարմանագործել · սքանչելագործել · հրաշագործել · հրաշակերտել · զարմանակերտել · հրաշակերտս առնել · հրաշալիս կերտել :

Զարմանալի կերպով պատմօղ, կմ պատմած : || հրաշապատում · հրաշապատում · հիանապատում · սքանչելապատում :

Զարմանալի կնիկ : || զարմանուհի :

Զարմանալի հրաշք գործօղ, կմ Զարմանալի նշան ունօղ : || հրաշանշան · սքանչելանշան :

Զարմանալի շինած, կմ Զարմանալի կերպով շինած : || զարմանաշէն · զարմանակերտ · հրաշակերտ · հրաշակառոյց :

Կա՛մ այսպէս • հրաշագործ • սքանչելագործ • զարմանագործ ։
Զարմանալի շինուածք, կամ շէնք ։ ‖ զարմանա֊գործք • զարմանալիքներ • հրաշալիքներ • հրաշալիքութիւն • զարմանագործութիւն ։
Կա՛մ այսպէս • մեծամեծք • մեծագործ կերտուածք • հանդերձանք • հանդերձեալ • հան֊դերձանի ։
Զարմանալի շինող ։ ‖ զարմանագործ • հրա֊շագործ • և այլն ։
Զարմանալի ուժ, կամ զօրք ունող ։ ‖ սքանչե֊լազօր • հրաշազօր ։
Զարմանալի տեսք, կամ կերպարանք ունող ։ ‖ զարմանատեսակ • հրաշատեսակ • պատկե֊րատեսակ • հրաշադիտակ • հրաշատեսիկ • հրաշատեսիլ • հիանշմար • հրաշազմնելին • հրաշազնին ։
Զարմանալի ցցընել ։ ‖ հրաշացուցանել ։
Զարմանալով վախնալ, կամ սիրտը փրթիլ ։ ‖ պակնուլ • պակչիլ ։
Զարմանալով վախցած ։ ‖ հիացարհուր ։
Զարմանք • ուշ֊նալը • նաև հիւլը ։ ‖ զարմանք • զարմացումն • սքանչումն • սքանչացումն • հիացումն ։
Կամ • զարմանումն • հիացումն • ապշութիւն • սքանչելութիւն • սխրանք • սքանչանք • սքանչք ։
Զարմացնել • նաև եթափելէ • շաշարմօք ։ ‖ զար֊մացուցանել • հիացուցանել • հրաշացու֊ցանել • սքանչացուցանել • սխրացուցանել ։
Կա՛մ այսպէս • գրաւել ՚ի զարմանս • ապշե֊նել զոք ՚ի սքանչանս • սքանչելեօք ըմբռ֊նել • ունել զոք սքանչելեօք • յափշտակել զմիտս մարդոյ ՚ի զարմանս ։
Խիստ Զարմացնել ։ ‖ տես Ապշեցնել ։
Զարմացնելով վախցնել, կամ սիրտը փրցնել ։ ‖ պակուցանել ։
Զարմացնող ։ ‖ զարմացուցանող • զարմացու֊ցիչ • հիացուցիչ • հրաշացուցիչ • հրաշարար ։
Զարմացող ։ ‖ զարմացօղ • զարմացեալ • և այլն, որք ՚ի բայն Զարմանալ ։
Խիստ Զարմացող ։ ‖ բազմահիացող • բազմա֊հիացիկ ։
Զարնել • զօրաձայն ։ ‖ հարկանել • հարուածել • հարուլ • զարկանել • զարկուցանել • բաղ֊խել • բախել • տոփել • ջնել • զանել • ածել • արկանել • զօր օրինակ •
Տնկած ծառերը կացնով զարնել ։ ‖ արկա֊նել կացին ՚ի ծառատունկս ։
Ձեռքը վերցուցեր էր՝ որ թրով զարնէ ։ ‖ վերացուցեալ էր զձեռնն՝ ածել նմա սու֊սերաւ ։
Կամ, սելլէ զարնել ։ ‖ ածել սայլատակ ։
Տմբլէն թրով գլխու թեւոսին զարկաւ ։ ‖ պողովատեալ սուսերբ ՚ի վ֊ր սաղաւարտին գանկաց ։
Զարնել • ... ...։ ‖ կոճել ։
Զարնել • ... • ... • ... ։ ‖ բաղխել • բախել • հարկանել • ծեծել ։
Զարնել • ... ... ։ ‖ հարկանիլ կամ մերժել, այսպէս, կամ այսպէս ։

Զարնել • ... ... , կամ ... • ... ... ։ ‖ ընդհարկանել • ընդ֊հարկանել • զարկանել ։ տես և Խփել ։
Զարնել՝ փամ • ... • և այլն • ... ։ ‖ հարկանել • հարուլ • փարել • հարատել ։
Զարնելը ։ ‖ հարումն • հարուածք • հարուածք • հարուած • զարկուած • զարկ • զարկումն • բաղխումն • բաղխիւն • բախիւն • տոփիւն • տոփումն • զանումն • կոծումն ։
Զարնելով կարել ։ ‖ հատանել • քշտել • կո֊ճոպել ։
Զարնելով տափակցնել ։ ‖ դանել • վար֊տել • հարթանել ։
Զարնուած ։ ‖ տես Զարկած ։
Զարնուածք • զօրձ֊ ... ։ ‖ զարկուածք • ար֊կուածք • արկածք • հարուածք ։ տես և Զարնելը ։
Զարնուիլ ։ ‖ հարկանիլ • հարուած լինել • բաղխեալ լինել • զարկանիլ • զարկուցա֊նել • զարկուցեալ լինել ։
Զարնուիլ • ... , ... ։ ‖ տես Խոցուիլ ։
Զարնող ։ ‖ հարկանող • հարուածող • հարող • հարկանելի ։ տես և ՚ի բայն Զարնել ։
Զաւակը ։ * ‖ տես Խեղճ ։
Զաւակ • ... ։ ‖ զաւակ • զաւակ • որդի • մանուկ • ծնունդ • ձեռ • սերմն • սերունդ • խոշտապ • պտուղ որովայնի • շառաւիղ մար֊դոյ ։
Զաւակ բերել ։ ‖ ծնանիլ զզաւակ • զաւա֊կագործել ։
Զաւակ բերող ։ ‖ ծնանող զաւակի • զաւա֊կագործ ։
Զաւակ չունենալ • ... ... ։ ‖ ան֊զաւակել • անզաւակ լինել • անորդի գոլ • անձեռ լինել • անձեռնել • որդեկորոյս առ֊նել ։
Զաւակ չունենալը • ... ... ։ ‖ անզաւակութիւն ։
Զաւակ չունող, կամ Զաւակ չծնանող • կամ ա֊ռանց զաւակի ։ ‖ անզաւակ • անզաւակ • անորդի • անծնունդ • անսերմն • անսե֊րունդ • անձեռ ։
Զաւակէ մահրում ըլլալ ։ ‖ անզաւակել • անձեռնել • անժառանգել ։
Կամ, անզաւակ առնել • անորդի առնել • որ֊դեկորոյս թշուառացուցանել • հատանել զձեռ զաւակի • զրկել զժառանգս մարդոյ ։
Զաւզաւաթ՝ կամ Զաւզաւայ՝ կամ Զաւզայ • Զաւզաւաթձի • և այլն ։ * ‖ տես Բան֊ձար, ... • Բանձար ... • և այլն ։
Զափթ • Զափթ ընել • Զափթ ընող • և այլն ։ * ‖ տես Զափելը • Զափել • Զափող • և այլն ։
Զափթ ընել • ... ։ ‖ առնուլ • ունել • գրա֊ւել • գրաւականել • ամփոփել • նկանդել • նուաճել • ընկրկել • թեւածել • թեւածել ։
Կամ այսպէս • տիրել • տիրապետել • պաշա֊րել • բանտարկել • արգելուլ՝ կամ բանտա֊նալ՝ կամ բանտարկիլ ՚ի վ֊ր ընչից ուրուք ։
Եւ կամ այսպէս • յինքն ձգել • յինքն նուա֊ճել • ընդ ձեռամբ արկանել • բուռն հար֊կանել • ՚ի բուռն արկանել • զբուռն ածել • ընդ բուռամբ ունել • բուռն ՚ի վերայ դնել •

վտարել, կամ վտարեցուցանել յինքն. վտարանդել:

Զափթ ընող. առնող: || ունօղ. գրաւող. ամփոփող. տիրող. տիրակալ. և այլն:
Կմ, գրաւիչ. ամփոփիչ. նուաճանիչ. ընկալիչ. թեւարկիչ:

Զափթճի: * || սանձարկու. սանձակալ. երասանակալ. երասանակակալ. երեսանակալ. երկասանակակալ: տես և Զապող:

Զափթճի աղէքը: || պահակ. պահեստ. պահակապան:

Զափթարը: * || տես Անդուսպ:

Զաֆ. ենէւէն. թաղաք է: || դէթ. ասկը. պազէր:

Զաֆրալը: * || տես Մաղձոտ:

Զաֆրայ: * || տես Մաղձ:

Զաֆրայ նաւէ: || նաւախիճ:

Զաֆրայոտ: || տես Մաղձոտ:

Զաֆրան: * || քրքում:

Զաֆրան ծաղիկ. ղաֆրանի: || քրքմածաղիկ:

Զաֆրան սերող: ղաֆրան ալէն: || քրքմասեր:

Զաֆրան ցանող: || քրքմացան:

Զաֆրանի գունով: || քրքմերանգ. քրքմագոյն. քրքմատեսիլ. քրքմատեսիլ. քրքմափայլ. քրքմաշրաշ. քրքմ:

Զաֆրանլը: || քրքմաւոր. քրքմալից:

ԶԲ

Զբաղեցնել: || տես Զբաղմունքի մէջ ձգել:

Զբաղիլ: || տես Զբաղմունքի մէջ ընկնիլ:

Զբաղմունք. փաղփաղանք: || զբօսանք. պարապմունք. ցնծութիւն. ցնդութիւն. Ճապաղութիւն. յածութիւն. ծփութիւն:
Կմ, զբաղմունք. զբաղանք. պարապանք. զբօսանք. Ճապաղանք. ծփանք. խաղամանք. խաղամ. խունձան. ցնորք. ծաւալք. տղեկք. անգք. Ճապաղք. Ճապաղիք. հողք և ծուփք:

Մեծ Զբաղմունք: || մեծապէս զբաղութիւն. բազմապատիկ պարապութիւն. բազմապարապ Ճապաղիք. խոռՃապ. խռՃապութիւն. խոռՃապանք:

Զբաղմունք ունօղ. փաղփաղուն: || զբաղաւոր. զբաղական. պարապական. ծփական. ցնծական. ծփանք. յածուն:

Զբաղմունք չունող: || տես Զբաղմունքէ ազատ:

Զբաղմունք սիրող: || զբաղասէր:

Զբաղմունք քաշել. փաղփաղայ չէքմէք: || տանջիլ զխուժան. տանջիլ հոգւոց և ծփանաց. լինիլ ՚ի հոգս և ՚ի ծուփս: տես և Զբաղմունքի մէջ ընկնիլ:

Զբաղմունքէ ազատ. փիքիրսիզ չաղող. փաղփաղասըզ: || անզբաղ. անպարապ. անզբօս. անվրդով. անխռով. անհոգ. անդորրով. խաղաղով:

Զբաղմունքէ ազատ ըլլալը: || անզբաղութիւն. խաղաղութիւն:

Զբաղմունքէ ազատել: || անզբաղ առնել. անդորրեցուցանել. խաղաղացուցանել:

Զբաղմունքէ ազատիլ. փաղփաղասըզ ալմաք: || ազատիլ ՚ի զբաղմանց. անզբաղ լինիլ. անպարապ լինել. անդորր լինիլ. անդորրիլ. անդորրանալ. խաղաղանալ:

Զբաղմունքի մէջ: || ՚ի զբաղման. ՚ի զբաղմունս. ՚ի ծփանս. ՚ի ծփանի:

Զբաղմունքի մէջ ընկած: || զբաղեալ. պարապեալ. զբօսեալ: տես և Զբաղմունք ունօղ:

Զբաղմունքի մէջ ընկնիլ. փաղփաղայի մէջ ընկմէք, կամ պաշխա չէքմէք: || զբաղիլ. զբաղեցուցանել. պարապիլ. զբօսնուլ. բաբախիլ. ցնծալ. ցնդել. Ճապաղիլ. յածիլ:
Կմ, զբաղմանց զալ. պարապմանց անկանել. պատառել ՚ի հոգս և ՚ի ծուփս. ընկղմիլ, կմ յածել ՚ի հոգս. շրջել ՚ի հոգս և ՚ի ծուփս:

Մեծ Զբաղմունքի մէջ ընկնիլ: || ամենազբաղ լինիլ. ամենապարապ լինիլ. բազմահոգ լինիլ. բազմախռովեալ լինիլ. խռովիլ:

Զբաղմունքի մէջ ձգել. փաղփաղայի պանէ գիրմէք: || զբաղեցուցանել. պարապեցուցանել. բաբախեցուցանել. ցնորեցուցանել. Ճապաղեցուցանել. յածեցուցանել. յածուցանել. յածել. ծփել. Ճապաղել. ցնդել. ցնորել. պատառել ՚ի հոգս և ՚ի ծուփս. շրջել ՚ի հոգս և ՚ի ծուփս:

Զբաղմունքոտ: || տես Զբաղմունք ունօղ:

Զբօսանք: || տես Սէյիր՝ թէմաշա. և զհետեւեալն:

ԶԳ

Զգալ. փայըմաք: || զգալ. զգայութեամբ առնուլ. զգացօղ լինիլ. անձին զգալ. զգածանալ. իմանալ. մտածել:

Չզգալ. փայըմամաք: || չզգալ. անզգայիլ. յանզգայիլ. անզգայանալ. յանզգայանալ. չառնուլ զգայութիւն:

Զգալը: || զգացումն. զգայումն. զգածութիւն. մտածութիւն:

Զգալի, կմ Զգացող: || զգալի. զգայական:

Զգայարանք: || զգայարան. զգայութիւն. զգածարան զգալոյ:

Զգայութիւն: || զգայութիւն:

Զգայութիւն ունօղ: || տես Զգացօղ:

Զգաստ. արթուն մէտէկ. խէպէր թօպ. պէտէր թօպ. խէպէր ճըւան. այլն: || զգաստ. լուրջ. զգօն. զգօն. սթափ. ընթափ. զուարթ. զուարթութիւն. զարթունն. արթուն:
Կմ, աչալուրջ. մտադրող. ընդմտարար. զուարթամիտ. լրջամիտ. ողջամիտ ծառայող. ողջմտութիւն. ողջախոհ. ողջախոհութիւն. ուղղախոհ. ուղղակարծ. բարեզգաստ. լրջական: տես և խելքը գլուխը:

խիստ Զգաստ. խէնք այլն: || զգաստադոյն. լրջադոյն. զուարթադոյն. արթնադոյն. զգաստագոյն. զուարթագոյն:

Կամ, եւս զգաստագոյն · եւս լրջագոյն · եւս զուարթագոյն :

Կմ՝ այսպէս, ամենազգաստ · ամենալուրջ · ամենազուարթ · ամենարթուն :

Զգաստ ըլլալ : || տես Զգաստանալ :

Զգաստ կենալ · Խնէյը, էյի մէթէ վըրան ծուշէլ · մէթէ վըրան պահէլ · այըխ կէնալ : || զգաստ կալ · արթուն կալ · զուարթութեան կալ · ամփոփ կալ · մտադրութեան կալ առաջի ուրուք · լրջամիտ գտանել · ընդվառատար լինել · ամփոփ ունել զանձն · ամփոփել զանձն · ամփոփել զմիտս · ամփոփ ունել զմիտս · կազմ ունել զմիտս · արթնել · հսկել · ոչ տալ քուն աչաց · անձնիւր ակամբ պահ ունել : տես եւ Զգաստանալ :

Զգաստ չկենալը : || անզգաստութիւն · անլրջութիւն :

Զգաստ կեցող : || տես Զգաստ :

Զգաստ չկեցող : || անզգաստ · անլուրջ · անհսկող · ուշաբարձ · շլամիտ · ննջեալ · պքնով անկեալ :

Զգաստանալ · Խնէյը վըրան ըլլալ · այըխնալ : || զգաստանալ · լրջանալ · զուարթանալ · արթնանալ · զգօնանալ · զգուշանալ · ողջախոհանալ · անձին զգալ · 'ի միտս գալ :

Կմ՝ այսպէս · սթափիլ · ուշաբերիլ · մտաբերիլ · խելաբերիլ · ողջախոհել · 'ի միտս լինել :

Եւ կմ՝ այսպէս · զգաստ լինել · լուրջ լինել · արթուն լինել · զուարթ լինել · զուարթութիւն գալ :

Զգաստանալ՝ գինովութենէն : || տես Գինովութիւնը անցընել՝ իրենը :

Զգաստանալ · ֆուշը անցընել : || տես Քունը թափել :

Զգաստացնել · այըլթընէլ : || զգաստացուցանել · լրջացուցանել · սթափեցուցանել · զգօնացուցանել · զուարթացուցանել · լրջմտեցուցանել · ողջախոհացուցանել :

Կմ՝, ուշաբերել · խելաբերել · ուշադրել · թափել յուշմքէ զթմրութիւն :

Զգաստութիւն · այըխլըխ : || զգաստութիւն · լրջութիւն · հսկողութիւն · տքնութիւն · արթնութիւն · զուարթութիւն · աչալրջութիւն · լրջմտութիւն · լրջամտութիւն · լրջականութիւն · ուշաբերութիւն · խելաբերութիւն · զգօնութիւն · ողջախոհութիւն · ողջմտութիւն · ուղղամտութիւն · ուղղախոհութիւն :

Կամ, հսկումն · լրջմտանք · լրջամտանք · արթմնի :

Զգաստութիւն սիրող : || զգաստասէր :

Զգաստութեամբ պահել : || զգաստութեամբ պահ ունել · լրջութեամբ պահպանել · ամփոփ ունել · ամփոփ կալնուլ · ամփոփ պահել զինքն : տես եւ Զգաստ կենալ :

Զգացնել · տույուրմագ : || զգացուցանել · իմացուցանել · զեկուցանել : տես եւ Խապար ընել :

Զգացնող · տույուրան : || զգացուցանօղ · զգացուցիչ · իմացուցիչ · զեկուցիչ :

Զգայող : || զգայօղ · զգայուն · զգայլի · ըզգայաւոր · զգայական · զգաստական · ըզգաստ · իմացուն · մտաւոր · ոգեւորօղ :

չԶգայող : || անզգայ · անխմաց · անշունչ · անհաղորդ :

Զգեստ : || տես Հագուստ :

Զգոյշ · սագըն · սագընըճը · պէքլէյիճի : || զգոյշ · զգուշաւոր · զգաստասէր · զգաստ :

Խիստ Զգոյշ : || զգուշագոյն :

Զգուշ կենալ · սագըն օլմագ · սագընմագ · պէքլէնմէք : || զգուշանալ · զգոյշ լինել · զգոյշ կալ · 'ի զգուշութեան կալ · պատրաստ լինել · պատրաստել · տեսանել · զոր օրինակ ·

Զգոյշ կեցիր, որ չընկնիս : || տես, զի մի անկցիս : տես եւ Աչքդ բաց կենալ :

Զգուշ կենալու, կմ՝ Զգուշանալու · սագընմագ · պէքլէնմէք : || զգուշալի · զգուշանալի · զգուշական :

Զգուշ կեցող : || տես Զգոյշ :

Զգուշ չկեցող · սագընմայան : || անզգոյշ · անզգուշաւոր :

Զգուշանալ : || տես Զգոյշ կենալ :

Զգուշացնել · սագընտըրմագ : || զգուշացուցանել · խորշեցուցանել · հրաժարեցուցանել · զսպել · արգելուլ · ամփոփել · պահել · պարհել :

Զգուշութիւն · սագընմագ ըշը · պէքլէնմէքլիք : || զգուշութիւն · զգուշաւորութիւն · յապահովութիւն · յապահովանք :

Զգուշութեամբ : || զգուշիւ · զգուշութեամբ · զգուշապէս :

Զգուշութեամբ շարժիլ : || տես Զգոյշ կենալ :

Զ Ե

Զեան : || տես Զէն :

* Զեան · չոք գօրծ : || տես Չարութիւն · չար բան :

Զեանքեար · Զեանքեարլըք · եւ այլն : * || տես Չարագործ · Չարագործութիւն · եւ այլն :

Զեղջ : || զեղջ · զիղջ : տես եւ Զղջումն :

Զեղջ բերել : || տես Զղջացնել :

Զեղջ գալ : || տես Զղջալ :

Զէն · ղուրալ : || զէն · զեան · վզեան · վզենակ · վնաս · տոյժ · տոյժք · տուգանք · զրկանք · զրկահարանք :

Կմ՝ այսպէս · վնասակարութիւն · վնասապարտութիւն · վթարութիւն · վթարումն · տուգանք տուժից · տոյժք տուգանաց :

Զէն ընել · զէն թալէլ · ղուրալ չէքմէք : || վնասել · տուժել · կորուսանել զկորուստ շահու · կրել զվնաս · գալ զվնասուք · անկանել 'ի տոյժս · բերել 'ի տուգանս · վարկանիլ 'ի տոյժս տուգանաց :

Զէն ընել · մէկին զէն հասցնել : || վնասել · մեղանչել · հարկանել · վթարել · տուժել · տուգանել :

Կամ այսպէս · վնաս ցուցանել · վնաս հասուցանել · արկանել զոք 'ի վնաս · վնասուք վարկել :

Զէն չըլլալով, կամ առանց Զէն քաշելու՝ անցնիլ : || անվնաս, կմ՝ անվթար, եւ կմ՝ անվնաս անցանել :

Զեն ընօղ․ ըլն ճաղըդը պարար ըլնէն ։ ‖ Մեղաւոր․ մեղսասատես․ մեղսասահար․ մեղանչող․ անկեալ՛ի պարտս յանցանաց ։

Զեն ընօղ․ Աիլի ըլն հասըլօղ․ պարար եփէն․ ըլանէնաք ։ ‖ Մեղապարտ․ մեղսապարտ․ մեղսաշէր․ մեղսասահար․ մեղսագործ․ ժանտագործ ։ տես և Չարագործ ։

Զեն ընօղ․ հաղաքի ։ ‖ չղար․ խեռ ։ տես և Քռուռ ։

Զեն չըքօղ․ }
Զեն չեքաշօղ․ } ղարար չըքաշօղ ։ ‖ անմեղաս․ անվթար․ անարատ․ անմեղադրելի ։

Զեն սիլօղ ։ ‖ Մեղաքաւեր․ վրիպանաքաւեր․ տուգանաքաւեր ։

Զեն ամալ ։ ‖ տես Զեն ընել՝ Աիլի մէ․ և այլն ։

Զեն աէօղ ։ ‖ տես Զեն ընօղ․ Աիլի՝ և այլն ։

Զէնկին, կամ Զանկին․ փարալը է ։ ‖ զանկիրան․ Հարստիս․ հարստա․ հարստու․ հարստուէկ ։

Զերծամ ։ ‖ զերծեալ․ ապրեալ․ փրկեալ․ և այլն ։

Զերծամ ապրամ ։ ‖ զերծուպրուծ ։

Զերծիլ ։ ‖ տես Ազատիլ ։

Զերծիլ ապրիլ ։ ‖ զերծուպրուծ լինել ։

ԶԶ

Զզուելի ։ }
Զզուելու ։ } տես Գարշելու ։

Զզուեցնել ։ ‖ տես Գարշեցնել ։

Զզուիլ ։ ‖ տես Գարշիլ ։

ԶԷ

Զէհ․ բարակ գծի, կի ըւըւըէ դիս ղարը ։ ‖ Ժապաւէն ։

Զէհիր․ աղու․ աղը ։ * ‖ Թոյն․ թիւն․ ժանտ․ մահաթոյն․ մահէթոյն․ մահադեղ․ դեղ մահու․ դեղատուութիւն․ դեղ ։

Զէհիր՝ չար ու պիղծ․ ճանեպառ ըլհիր ։ ‖ Ժահր․ ժահ․ չարաւ ։

Զէհիր Թափօղ ։ ‖ Թունաթափ․ Թոյնաթափ․ դեղաթափ ։

Զէհիր խմցնել ։ ‖ Թոյնս արբուցանել․ Թունարբոյց լինել․ դեղ մահու արբուցանել․ տալ յարբումն զդեղ մահաթոյն ։

Զէհիր խմցնօղ ։ ‖ Թունարբոյց․ Թոյնարբոյց․ դեղարբոյց․ դեղատու ։

Զէհիր խմօղ ։ ‖ Թունարբու․ դեղարբու․ դեղըմպու ։

Զէհիր ծախօղ ։ ‖ Թունավաճառ․ Թոյնավաճառ․ դեղավաճառ ։

Զէհիր կերցնել ։ ‖ Թոյնս ճաշակեցուցանել․ դեղ մահու տալ․ դեղակուր առնել․ դեղակուր կերակրել ։

Զէհիր ուտել ։ ‖ Թոյնս ճաշակել․ Թոյնս առնուլ անձին․ դեղս առնուլ անձին․ դեղ մահու առնուլ․ դեղակուր լինել ։

Զէհիր չունօղ․ ըէհիրսիզ ։ ‖ անթոյն․ ապաթոյն․ ապադեղ․ անդեղ ։

Զէհիր տալ ։ ‖ Թոյնս տալ․ Թոյնս մատուցանել ։ տես և Զէհիր կերցնել ։

Զէհիր տալը ։ ‖ Թունատուութիւն․ Թունատուութիւն․ Թունաւորութիւն․ դեղատուութիւն․ դեղատուութիւն ։

Զէհիր տըւօղ ։ ‖ Թոյնատու․ Թունատու․ Թիւնատու․ Թոյնամատոյց․ դեղամատոյց․ դեղատու ։

Զէհիր փախօղ ։ ‖ Թունափախ․ Թունաժայթք․ Թունաթափ․ Թոյնաթափ ։

Զէհիրի հատ ունօղ ։ }
Զէհիրի հատով դեղած ։ } Թունահատ․ դեղահատ ։

Զէհիրով լեցի ։ ‖ Թունալից․ Թոյնալից․ Թիւնալից ։

Զէհիրով մեռնիլ ։ ‖ Թունով մեռանիլ․ Թունամահ լինել․ Թունամահ կորնչիլ․ դեղամահ զրաւիլ․ դեղակուր լինել ։

Զէհիրով մեռնօղ ։ ‖ Թունամահ․ դեղամահ․ դեղակուր ։

Զէհիրով մեռցնել, կամ սպաննել ։ ‖ Թունամահ առնել․ Թունամահ կորուսանել․ դեղամահ զրաւել․ դեղամահ սպանանել․ դեղակուր առնել, կամ կորուսանել ։

Զէհիրով մեռցնօղ՝ կամ սպաննօղ ։ ‖ Թունասպան․ դեղատու ։

Զէհիրով ջուր տալ ։ ‖ տես Ջուր տալ երկաթի զէհիրով ։

Զէհիր զըխըրմ ։ * ‖ Թոյն և դեղ․ Թունադեղ ։

Կամ, Թունահամբոյր․ մահահամբոյր․ ժանտահամբոյր ։ տես և խիստ Լեղի ։

Զէհիրլէմիշ ընել․ * աղուլամաք․ աղուլէլ․ աղըլամաք ։ ‖ Թունաւորել․ Թիւնաւորել․ Թունել․ դեղել․ դեղատել․ դեղատուել ։ Կամ այսպէս․ Թունով զգածել․ Թունով վարակել․ Թունահամբոյր առնել․ դեղահամբոյր մածուցանել․ դեղակուր առնել ։

Զէհիրլէմիշ ընելը ։ ‖ տես Զէհիր տալը ։

Զէհիրլէմիշ ընօղ ։ ‖ Թունաւորիչ․ Թիւնաւորիչ․ Թունաթափ․ Թոյնաթափ․ Թունաբեր․ դեղաբեր․ դեղիչ ։

Զէհիրլէնմիշ եղած ։ ‖ Թունաւոր․ Թոյնաւոր․ Թիւնաւոր․ դեղաւոր․ դեղակուր․ դեղոտ․ դեղեալ ։

Զէհիրլի․ * աղըլը․ աղուլու ։ ‖ Թունաւոր․ Թոյնաւոր․ Թիւնաւոր․ դեղաւոր․ դեղոտ․ դժնեայ․ դժնդակ ։

Կամ այսպէս․ Թունաբեր․ Թոյնաբեր․ ժանտաբեր․ ժանիքաբեր․ ժանիքախառն․ դեղախառն․ դեղամած․ դեղահամբոյր․ Թունահամբոյր․ ժանտահամբոյր․ մահահամբոյր․ մահահոտ․ մահաբեր․ մահածին․ մահացու․ մահացուցիչ ։

խիստ Զէհիրլի ։ ‖ չարաթոյն․ դառնաթոյն․ եռաթիւնեալ ։

Զէհիրլի բնութիւն ունօղ ։ ‖ Ինքնաթոյն ։

Զէհիրլի ըլլալը ։ ‖ Թիւնաւորութիւն․ Թունաւորութիւն․ դժնէութիւն․ դժնդակութիւն ։

Զէհիրլի կուզ, կամ ճուռ ունօղ ։ ‖ մահկող կուզեան ։

Զէհիրլի ճղէր ունօղ ։ ‖ գառնունաեան ։

Զէհիրլի շունչ ունօղ ։ ‖ մահաշունչ ։

Զէհլի․ * ըէհ ունօղ ։ ‖ Ժապաւինաւոր ։

Զէմմ ։ * ‖ տես Ծաղր ։

Զէմմ ընել ։ ‖ տես Ծաղր ընել ։

Ջէմպէրէկ. * ռահաթի. տըրան. եւ այլն ։ ‖ զբօսանակ ։

Ջէմպէրէկ. խոլէնք չըլխով, կմ թեթելէ խուլլանած, մեծ ֆոր ներելու համար. եւ այլն ։ ‖ թաթաւն. փաղխառը. թաղխարը. քորընկէց. ամբաքար ։

Ջէմպէրէկլի ։ * ‖ զբօսանակաւոր ։

Ջէմպէրէկճի ։ * ‖ զբօսանակագործ ։

Ջէմպիլ ։ ‖ զամբիղ. զամբիւղ. սակառ. սակառի. սփրիթ. սփրիդ. փախաթ. փաթոց. վանդակ. նաճոյ ։

Ջէյթին, կմ Ջէթին ։ * ‖ Ձէթ. ձիթապտուղ ։

Ջէյթին աղաճը ։ ‖ տես Ձիթենի ։

Ջէյթին եաղը ։ ‖ տես Ձէթ ։

Ջէյթինունի. ֆաղաֆ է ։ * ‖ ուղխեայ քաղաք. յուղխոպօլիս ։

Ջէյթունցի ։ ‖ ուղնեցի. յուղխոպօլսեցի ։

Ջէնաւհամ ։ * ‖ տես Արհեստ. և զհետեւեալս նորա ։

Ջէնահաթ. ռուսուլ. Փէնով ։ ‖ տես Հնարք. Փէնով ։

Ջէնահաթքեար ։ * ‖ տես Վարպետ. ուստայ ։

Ջէնկը թուշիլ ։ * ‖ տես խիստ Վախճալ ։

Ջէնկլին. Ջէնկլիմեալ. և այլն ։ * ‖ տես Հաբուսա. Հաբաշանալ. և այլն ։

Ջէնճիլ ։ * ‖ տես Ջինճիլ ։

Ջէնճէֆիլ ։ * ‖ կոճապղպեղ ։

Ջէնճէֆիլ. * ուրի կոլէծ. խոսփալ ։ ‖ խէթ. խիթ. զկծումն. զկծանք. կսկծանք. մորմոքումն ։

Ջէնճէֆիլ ըլլալ ։ ‖ զկծիլ. զկծանիլ. խէթ ունիլ. խէթ ՚ի սիրտ անկանիլ. խէթ զառնութեան ՚ի փոյն անկանիլ. մորմոքիլ ։

Ջէնճէֆիլ ընել ։ ‖ զկծել. զկծեցուցանել. խէթ իւր հարկանել. խէթ ՚ի սիրտ արկանել. խէթ ՚ի փոր արկանել. մորմոքեցուցանել ։

Ջէնք. ախլահ. ֆասաթ ։ ‖ զէն. զէնք. վառումնք. կազմածք. կազմուած. կազմուծ. սար. ալահ. ալէհ. մարտուցու. յաղթաբան. ոճառ. օճառ ։

Կմ այսպէս. օճառ մարտի. գործք պատերազմի. անօթ՝ կամ անօթք պատերազմի. կազմած պատերազմի. կազմած զօրականի. կարասի զինուորական. կարասի վառելոց. կահ պատերազմական. աղխ մարտուցու ։

Ջէնք ատօղ ։ ‖ զինատեաց ։

Ջէնք թանեցնող ։ ‖ զինաշարժ ։

Ջէնք հազած զինուոր, կմ պատերազմող. ախլահը ձէնկճի ։ ‖ վառեալ զինուոր. մարտիկ վառեալ. սպառազէն. ամբաւոր. զամբաւոր ։

Ջէնք հազած հաշլս, կմ զորք. ախլահը հալխ. եէ տուշէր ։ ‖ վառեալ գունդ. զօր զինեալ. զինուորութիւն ։

Ջէնք հագնիլ. ախլահլանմաք. ախլահ ֆաստափ գուշանմաք ։ ‖ զինիլ. սպառազինիլ. զինուորիլ. զինաւորիլ. զինազարդիլ. զինազգեստիլ. զրահաւորիլ. վառիլ. սեթեւեթիլ ։

Կմ այսպէս. զէնս զգենուլ. զէն առնուլ զանձամբ. զինու զարդարիլ. զինու զարդու

յօրինիլ. հանդերձիլ ՚ի զարդ պատերազմի. առնուլ զզէնս զանձամբ. զանձամբ առնուլ զկազմած մարտի. արկանել զանձամբ զանօթս պատերազմականս ։

Ջէնք հագնող, կմ Ջէնք հազած, կմ Ջէնք ունող. ախլահլը ։ ‖ զինեալ. զինուորեալ. սպառազինեալ. վառեալ. սպառազէն. սրազէն. զինազարդ. զինազգեստ. զինակից. զինակալ ։

Ջէնք հագցնել. ախլահլանտըրմաք. ախլահ ֆաստափ գուշանտըրմաք ։ ‖ զինել. զինուորել. զինաւորել. սպառազինել. վառել. սեթեւել. սեթեւեթել. զինուորեցուցանել. վառեցուցանել ։

Կմ այսպէս. զէն՝ կմ զէնս զգեցուցանել. զինուք զարդարել. ՚ի զէն մարտի յօրինել. յօրինել զինու զարդու. հանդերձել ՚ի զարդ պատերազմի. արկանել զանձամբ ուրուք զանօթս պատերազմականս ։

Ջէնք չինելը ։ ‖ զինագործութիւն ։

Ջէնք չինող ։ ‖ զինագործ ։

Ջէնք չուհող. ախլահսըզ. ֆասաֆսըզ ։ ‖ անզէն. ապազէն. ապրիզէն ։

Ջէնքէ փախչող ։ ‖ զինափախոյց. զինաթեաց ։

Ջէնքը վար ձգող, կմ Ջէնքը ձգող փախչող ։ ‖ զէնընկէց. ապարընկէց. կապարճաղարձոյց ։

Ջէնքի թախըմը ։ ‖ սպառազինութիւն ։

Ջէնքի արկս ։ ‖ զինապէս ։

Ջէնքով լցուած ։ ‖ զինալից ։

Ջէնքով մարդուսը վրայ ելլել ։ }
Ջէնքով մէկումը դէմ կենալ ։ } զինիլ ընդդէմ. հակազինիլ. կըրիլ ։

Ջէնքով պատրաստ կենալ ։ ‖ կանգն կալ զինու ։

Ջէնքով վրայ խոյլել. ախլահ ֆասափըլան [illegible] ։ ‖ զինեալ առաջել. վառեալ առաջել. զինել ՚ի վերայ ուրուք ։

Ջէմէալահի. * էճոզ ձեծ պըչող ։ ‖ անճռճանի. սնարի. վիթխարի. սոսկավիթխար ։

Ջէպիլ ։ * ‖ [illegible] ։

Ջէպիլճի ։ * ‖ [illegible] ։

Ջէս ‖ [illegible] ։ տես և Պէս, [illegible] ։

Ջէտ. * [illegible] ։ ‖ գէղ. գեղ. բիծ. արատ. արած. վիթար. վիթարումն ։

Կմ, գեղումն. արատաւորումն. բծաւորումն. բծկանումն. վիթարումն. տես և Արատ ։

Ջէտէլէմիշ ընել. * [illegible] ընել ։ ‖ գծել յիմ. վիթարել. արատել. գեղ արկանել ։ տես և Արատաւորել ։

Ջէտէլէնմիշ ըլլալ. [illegible] ։ ‖ գծիլ. արատիլ. արատաւորիլ. բծաւորիլ. վիթարիլ. գեղս ունիլ. գեղութիւն առնուլ

Ջէտէլի. * [illegible] ։ ‖ գեղաւոր. բծաւոր. բծկան. վիթարեալ. վիթար ։ տես և Արատաւոր ։

Ջէտէսիզ. * [illegible] ։ ‖ անբծեալ. անվիթարելի. անվիթար. անգեղ. անբիծ ։ տես և Անարատ ։

Ջէրզէլէ ։ * ‖ տես Ճաճ ։

Ջէրզէլէթմիշ ընէլ ։ * ‖ տես Ելերցնել ։
Ջէրզէլէնմիշ ըլլալ ։ * ‖ տես Ելերալ · գէ_ տնի · և այլն ։
Ջէրզէպիլ ։ * ‖ տապաստ · տախտապատ · յորսայս ։
Ջէրզէպիլ ընկնիլ՝ կամ փռուիլ ։ ‖ տապաստ անկանիլ · գետնապաստ անկանիլ · տապալ յերկիր կործանիլ · կործան յերկիր անկա_ նիլ · կործան անկանիլ · սարած անկանիլ · յորսայս անկանիլ · յորսայս կալ · յորսայ_ սիլ · տախտապատիլ · գաւիլ · գետնամածիլ ։
Ջէրզէպիլ ձգել՝ կամ փռել ։ ‖ տապաստ ար_ կանել · գետնապաստ արկանել · տապալ յերկիր արկանել · կործան յերկիր արկա_ նել · կործան արկանել · յորսայս արկանել · յորսայս ընկենուլ · յորսայսել · տախտա_ պատել · գաւացուցանել · հարկել · կործանել ։
Ջէրէ · * ճէրէմ · ճիրոյ · ճաշխող պատճառական ։ ‖ զի · քանզի · վասն զի · փոխանակ զի · այն զի · այնու զի · իբր զի · իբրև զի · նա զի · նա ւասնորիկ · ուր · զոր օրինակ ·
Ջէրէ հրեշտակները ալ ըլէ չէն համարձակիր ։ ‖ ուր և հրեշտակք ոչ ժպրհին ։
Ջէրէ · * մանրբփին ֆուլէ ։ ‖ տես Հիւլէ ։
Ջէրէ · * մանրբփին մոծոխ ։ ‖ տես Մժեխ ։
Ջէրէ · * ճէփէ ։ ‖ տես Ջէպէ ։
Ջէրէլի ։ * ‖ տես Ջէպէլի ։
Ջէրէմ ։ * ‖ տես Ջէրէ · ճէրէմ ։
Ջէրին · ծաղիկ է ։ * ‖ ասողին ։
Ջէրպայ ։ * ‖ զանձնաւուխտ · կերպաս ոս_ կեհուռ՝ կամ ոսկեթել ։
Ջէրտալի, կամ Ջարտալու · * պարկաւէ ։ ‖ ծի_ րան ։
Ջէրտէ ։ * ‖ մեղքաթան · չիկաթան մեղու ։
Ջէրտէճիվայ ։ * ‖ տես Գետզին կաճ ։
Ջէրտէսատէ ։ * ‖ տես Բիր ։
Ջէրտէսատէլի ։ * ‖ տես Բրաւոր ։
Ջէրտէվայ, կամ Ջէրտավայ ։ * ‖ կզմաքիա ։
Ջէքիր · * մափնի բոսե մափնի ։ ‖ բուեթակ ։
Ջէքիր գնել մասը ։ ‖ արկանել բուեթակ ՚ի ձեռս իւր ։
Ջէֆրէ · քաղաք է ։ ‖ կեռասուն · կեռասստ ։
Ջէֆք, կամ Ջէֆի · * ճէֆայ · ղէֆ՝ ճէֆայ ։ ‖ փափկութի · հեշտութի · գիջութի · գրգութի · խրախուտի · բախութի · բախճանութի · խրախ_ ճանութի · վայելչութի · ընդարձակութի ։ Կամ այսպէս · համդիստ · գրգանք · զըմայլանք · զմայլ · զմայլ · զըմայլ · հրճուանք · վայ_ ելք · վայելչանք · վայելուչանք · վայելուչամ · զընդացուցամ ։ տես և Հեշտութի · ճէֆ ։
Ջէֆք ընէլ · ճէֆ ճէֆայ ընէլ · ճէֆ ճէֆայի հէփ ըլլալ ։ ‖ փափկանալ · հեշտանալ · գիջա_ նալ · գրգանալ · յօրանալ · բախանալ · բախ_ ճանալ · խրախճանալ · խրախանալ · խնդալ · խրախճանալ · գիջել · զմայլել · բերկրիլ · գրգիլ · փաղփիլ · վայելել ՚ի փափկութիս ։ տես և Հեշտութեան եանէ ընկնիլ ։
Ջէֆք ընէլ տալ ։ ‖ փափկացուցանել · հեշ_ տացուցանել · գիջացուցանել · գիջեր_ ցուցանել · յօրացուցանել · զբօսացուցանել · զբօսեցուցանել · բախացուցանել · խրախ_ ցուցանել · զմայլեցուցանել ՚ի փափկութիս ։

կամ այսպէս · գրգել · գիջել · խրախճանա_ սանել ։ տես և Հեշտացնել ։
Ջէֆք ընօղ · ճէֆ ճէֆայ ընօղ · ճէֆնի ։ ‖ գիջա_ րացօղ · հեշտացօղ · խրախճանացօղ · փափ_ կակեաց · հեշտակեաց · բարեկեցիկ · բախ_ ճան · խրախճան · խրախճանաւոր · բախ_ ճանաւոր ։ տես և Հեշտասէր ։
Ջէֆք սէֆայ ։ * ‖ տես Ջէֆք ։
Ջէֆք սէֆայ ընէլ ։ ‖ տես Ջէֆք ընէլ ։
Ջէֆք սէֆայ սիրել՝ կամ Ջէֆք սէֆայի եանէ ընկնիլ · Ջէֆք սէֆայ սիրօղ · և այլն ։ ‖ տես Հեշտութեան եանէ ընկնիլ · Հեշտասէր · և այլն ։
Ջէֆըլի · * ճէֆալը ։ ‖ փափկալի · հեշտալի · գիջալի · գիջաւոր · խրախճանաւոր · բախճանաւոր · ճէք ։
Խիստ Ջէֆըլի ։ ‖ հեշտալիր · բոլորահեշտ · բարեզբօս · բարեզբօս · մեծազբօս · բերկ_ րաբեր ։
Ջէֆըճի ։ * ‖ տես Ջէֆք ընօղ ։

ՋԸ

Ջըթ ։ * ‖ տես Նախշ ։
Ջըթ երթալ ։ ‖ տես Գէմ երթալ · զըթընալ · և այլն ։
Ջըթընալ · Ջըթութի · և այլն ։ ‖ տես Նախ_ շընալ · Նախշութի · և այլն ։
Ջըմպալ ։ * ‖ սկիր · գուր ։
Ջընկըռ զընկըռ գօղ ։ * ‖ սարսուռ · գողդումն ։
Ջընկըռ զընկըռ գողալ · Ջընկըռ զընկըռ գողդնել · և այլն · ‖ տես Սարսուիլ · Սարսռեցնել ։ և այլն
Ջընճալ, կամ Ջինճալ · * գոյն է ։ ‖ գորշ ։
Ջընճապալ խատտութիկ ։ ‖ գորշախայտ · գոշախայտ ։
Ջընճալի, կամ Ջինճալի ։ * ‖ գորշ · գոշ · խած ։
Ջընճէֆ, կամ Ջինճէֆ ։ * ‖ գրապան · վերջաւոր · ժապաւէն · եզր ։
Ջընճէֆ անցընել · ճինճէֆ գօճալ ։ ‖ գրա_ պանս արկանել · ժապաւինել ։
Ջընճէֆլի ։ * ‖ գրապանաւոր · վերջաւոր · վերջաւորեալ · եզրաւորեալ · եզրաւոր ։
Ջընտան ։ ‖ զընտան · զնտան · զընդան · բանտա_ բանդ · փիւղ · փիւղակէ · արգելան · ար_ գելանոց · արգելոց · արգելարան · գատա_ պարտարան ։
Ջընտան պաշէլը ։ ‖ տես Ջընտանճութի ։
Ջընտանը գնել · ղընտանայ գօճալ ։ ‖ ՚ի բանտ դնել · ՚ի բանտ արկանել · ՚ի փիւղ արկա_ նել · դնել ՚ի զընդան · բանտարգել առնել · բանտել · բանդել ։
Ջընտանը դրած · ղընտանը պահած ։ ‖ զըն_ տանաւոր · զընդանաւոր · բանտաւոր · բան_ տական · բանտարկեալ · բանտարգելեալ · բանտարգել · բանտադիր ։
Ջընտանը դրուիլը ։ ‖ բանտարգելութի ։
Ջընտանը կեցօղ ։ ‖ բանտակեաց · բանտա_ կեցիկ · բանտական ։
Ջընտանը մտնօղ ։ ‖ բանտամուտ ։
Ջընտանճի · * ղընտանի պահապան · ղընտան

դէփմիի : || բանտապան · բանտապահ · բան_տակալ · կալանաւորապահ :
Զընտանճը պաշը : * || բանտապետ :
Զընտանճըլըգ · զընտան պահելը : || բանտա_պանութիւն · բանտապահութիւն · բանտակա_լութիւն :
Զըպուն : * || բաճկոն :
Զըպունճախ, կամ Զըպընճախ : || բաճկոնիկն :
Զըթլըան · * գալը նման գալուն է : || բորենի :
Զըռխ : * || տես Զըռհ :
Զըռնըխ · ղըռնըխ · ոչչին օխու : || զառնիխ :

Զ Ի

Զիարէթ : * || տես ուխտ · տես նշխարս :
Զիարէթ էթմէք : || տես ուխտ երթալ :
Զիատէ : * || աւելի · աւելորդ · յոյժ · բազմապատիկ · առաւելաւոր · բեղմնաւոր : տես և Աւելի :
Զիատէ օլայ : * || բազմապատիկ լիցի · առա_ւելաւոր լիցի · բեղմնաւոր լիցի :
Դրձել · ճշմարտակամ լինելով · ճշմարտ ունելով · գո_հանալով :
Զիատէ : * || տես Յաւել · աւելորդ :
Զիատէլիկին : * || տես Յաւելուած :
Զիաֆէթ · * գօնախլըգ · միհմանլըգ · շիլէն : || ընթրիք · խրախճան · խրախճանք · խրա_խունք · կոչունք · կոչունք · կոչնականք · կո_չոնք · գինեխումութիւն · գինեխումութիւն · ընթրելիք · սեղան · հացկերոյթ · մեծահաց սեղան · սե_ղան բազմախորտիկ · սեղան բարեկից :
Կամ այսպէս · խրախճանութիւն · ուրախճանութիւն · ուրախութիւն · խրախութիւն · հացկերութիւն · ընդու_նելութիւն · մեծարութիւն :
Զիաֆէթ՝ խաղերով՝ և սազերով : || խնճոյք · խնճոյք :
Զիաֆէթ ընել : || խրախճանս կազմել · խրա_խունս առնել · սեղան առնել · ընթրելութիւն առնել · սեղան մեծահաց գործել · բազմա_խորտիկ սեղան արկանել առաջի · հացկե_րոյթս յօրինել :
Զիաֆէթ ընօղ · զիաֆէթի տէր : || խրախճա_նարար · խրախճանարարող · կոչնատէր :
Զիաֆէթ կանչօղ : || կոչնականատէր :
Զիաֆէթ ուտօղ : || խրախճանաւոր · ուրա_խճանաւոր · կոչնական · բազմականակ · բազմա_կալ կոչնոց · բազմեկալ :
Զիաֆէթխանայ · * զիաֆէթի տէղ : || խրախ_ճանարան · ուրախճանարան · խրախարան · կոչնարան · տաճար խրախութեան :
Զիլ՝ ձայն, կամ Զիլ ինչող ձայն : || զիլ · սաստ_կաձայն · սրաձայն · ձայն սուր · յորդելուկ :
Զիլ · * չալփարայ : || բամբիռն · բամբիւռն · փամբիռն · բանդիռն :
Զիլ չալըլ · չալփարայ ղըրնել : || հարկանել զբամբիռն · բամբիւռնահար լինիլ · բան_դառնահար լինիլ :
Զիլէհաար · Զիլէհաարլըք : * || տես Ալէհ_ատար · Ալէհատարութիւն :
Զիլէֆէ : * || տես Ալէլաքիա :
Զիլփօշ · * գուլուխը պուլուտ · սաչփաղ : || փա_կեղ կերպարանի :

Զիլփօշ · յէօս : || ոսկեստար վերարկու · ոսկե_հուռն վերարկու ձիոյ · պալանփուշ :
Զիլփօշլու ձի : * || ոսկեսար երիվար :
Զինճան : * || տես Զընճան :
Զինճէֆ : * || տես Զընճէֆ :
Զինճիր · * զինճիր : || շղթայ · շղթայատող կապ · կապանք երկաթի :
Զինճիր զինճիր ընել : || շղթայել · վերաւել · աղխաղխել :
Զինճիր քէշտարը : || շղթայաշղթայաշար :
Զինճիրլի : || շղթայեղէն · շղթայագործ :
Զինճիրլի զարդ : || շղթայագործ · զարդ շղթայատող :
Զինճիրլը զարկած, կամ Զինճիրով կապած : || շղթայեալ · կապեալ ՚ի շղթայս · շղթայա_տող · շղթայակապ · երկաթակապ · երկա_թամած · երկաթապատ · երկաթապաշտ :
Զինճիրլը զարնել : || արկանել ՚ի շղթայս · կապել ՚ի շղթայս · կապել երկաթի կապա_նօք · շղթայել · անուրել :
Զինճիրլը շարած : || շղթայաշար · շղթայա_տող :
Զինճիրի նման :
Զինճիրի պէս : } շղթայապէս · շղթայա_բեն · շղթայակերպ · շղթայանման · շղթա_յատեսակ :
Զինճիրի պէս շինած : || շղթայագործ · շղթայատող :
Զինճիրլեմէք : * || շղթայագործ · շղթայել · աղխաղխել · վերաւել · վերս : տես և Զինճիրի պէս :
Զինճիրլեմիշ ծաղ՝ կամ փութ : || աղխ · ախ :
Զինճիրլեմէք հօսնել :
Զինճիրլեմէք շարել : } աղխաղխել · վանդա_կել · վերաւել · օղակել :
Զինճիրճի : * || շղթայագործ · շղթայարար :
Զինճիֆր : *
Զինճիֆրայ : * } կինաբարիս · ափինաբա_րիս · ափինաբարիս :
Զինհէթ : * || տես Համեստութիւն :
Զինհէթլի : * || տես Համեստաւոր :
Զինհէթճի : * || տես Համեստութեան սիրող · և Համեստութեան ընող :
Զինուոր · ասկեր · էնկիչէրի : || զինուոր · զի_նաւոր · զինակիր · զինապարտ · զինաշարժ : կամ այսպէս · մարտիկ · զօրական · մեր_կան · պատերազմող :
Զինուոր գրուիլ :
Զինուոր ըլլալ : } զինուորիլ · զինաւորիլ · զինիլ · գրուիլ լինիլ ՚ի զօրականութեան · գրուիլ ՚ի զօրականութեան · գրուիլ ՚ի զինուորութեան :
Զինուոր ընել, կամ Զինուոր գրել : || գրել ՚ի զինուորութեան · զինուորեցուցանել · զին_ուորել · զինաւորել · զինել :
Զինուորաց նշան : || քուէաց · քուէ :
Զինուորի ընկեր · սիլահտաշ : || զինակից · զինուորակից · համազէն · համազէն · միա_զէն · միազէն · միազգեստ · միազգեստեալ :
Զինուորութիւն · ձենկճիլիք · էնկիչէրիլիք : || զինուո_րութիւն · զինաւորութիւն · զօրականութիւն · մրցա_կութիւն · մրցականութիւն · պատերազմակա_նութիւն · ասպարիզականութիւն :

Ձինքը՝ և զամ հետևեալս սորա ։ || տես ՚ի բառն՝ Ինք ։

Ձիպկ ։ * || տես Աղուէս ։

Ձիպխոն ։ * || Լայնակզաւոր ․ աղուեսգլի ․ գծուծ ․ անարգ ։

Ձիրէ, կամ ձիրեմ ։ * || տես Ձերեկ ․ ցերեկ ։

Ձիւլաւ ։ * || տես Իսաակ ։

Ձիւլիւֆ ։ * || ցցունք ։

Ձիւլիւֆլիւկ ։ * || տես Ճակր ․ խոհանոց ․ և այլն ։

Ձիւպպէյէ ։ * || հեղձուկ ։

Ձիւմպիւլ ․ ծաղիկ ։ * || Սմբուլին ծաղիկ ․ նունուֆար ․ նոնոֆար ․ նոնուֆար ․ նարգիզ ։

Ձիւմրիւթ ։ * || Զմրուխտ ։

Ձիւյպէրա ։ * || տես Աղքատ ։

Ձիւրբամ ։ * || տես Հարդասուխ ։

Ձիֆէր ։ * || եարկ ։

Ձիֆիլլի ։ * || կարկատաւոր ․ յարաատեսք ․ տես և Աղտոտ ծրատու ։

Ձիֆթ ․ Ձիֆթակէսք ․ և այլն ։ * || տես Սև ձութ ․ Սևձթել ․ և այլն ։

ՁԽ

Ձխձալ ․ ըէզլ գալ ․ խաչման ըլմագ ։ || զզձալ ․ զզձանալ ․ տաղձանալ ․ զեղջել ․ ապա-
շաւել ․ ապաշխարել ։

Կամ այսպէս ․ ՚ի զզձումն գալ ․ զզջմանց գալ ․ յապաշաւ դառնալ ․ ապաշաւ առնուլ ․ յա-
պաշաւանս կրթիլ ․ զերծ ՚ի մեղս անկանիլ ։

Ձխձալու ․ խաչման ըլմալը ։ || զզձալի ․ ապա-
շաւելի ․ ապաշխարելի ․ տաղձանալի ։

Կամ այսպէս ․ զզձական ․ ապաշաւական ․ ա-
պաշխարական ․ տաղձական ։

* Ձխձալու ․ խաչման չըլմալը ։ || անզզձալի ․ անզզձանալի ․ անապաշխար ․ անապաշաւ ․ անզեղջ ․ անզեղջ ։

Ձխձացնել ․ բէզլ էթմէք ․ խաչման ըթմէք ։ || զզձա-
ցուցանել ․ ապաշաւեցուցանել ․ ապաշխա-
րեցուցանել ․ տաղձացուցանել ։

Կամ այսպէս ․ ՚ի զզձումն ածել ․ ՚ի զեղջ ար-
կանել ․ զեղջ ՚ի խոկումն [illegible] ․ զեղջ ՚ի [illegible]
[illegible] ․ յապաշաւ [illegible] ․ յապա-
շաւ կրթել ․ յապաշխարութիւն [illegible] ․ ՚ի
տաղձանս [illegible] ։

Ձխձացնող ․ բէզլ էթօղ ։ || զզձացուցանող ․
զզձացուցիչ ․ ապաշաւեցուցիչ ․ տաղձացու-
ցիչ ․ տես և ՚ի բայն՝ Ձխձացնել ։

Ձխձացող ․ բէզլ ըլօղ ․ խաչման ըլօղ ։ || զզձա-
ցող ․ ապաշաւիչ ․ ապաշխարող ․ տաղձացող ։

Կամ այսպէս ․ զզձական ․ զզձ [illegible] ․ զզձանօք [illegible] ։

* Ձխձացող ։ || անզեղջ ․ անզզձական ․ անա-
պաշաւ ․ անապաշխար ։

Ձխձում ․ խաչմանլըգ ․ բիշմանլըգ ։ || զզձումն ․
զեղջ ․ զեղջ ․ ապաշաւ ․ ապաշաւանք ․ ապա-
շխարք ․ ապաշխարութիւն ։

Կամ այսպէս ․ զզձութիւն ․ ապաշաւութիւն ․
ապաշխարութիւն ։

ՁԿ

Ձկտալ ։ || տես Ձգտալ ։

ՁԿ

Ձգել ․ ձաղձաղ ․ փերտիյէ ։ || զգեստ ։

Ձգերի ծառ ․ ձաղձաղայ աղաճը ։ || զգե-
րենի ․ զգաւրենի ։

Ձղձալ ։ || տես Ձխձալ ։

ՁՄ

Ձմայլել ։ || տես Մայլել ։

Ձմեռ ․ քըշ ։ || ձմեռն ․ ձմեռն ․
ձմեռ ։

Ձմեռ բերող, կամ ունող ։ || ձմեռնաբեր ։

Ձմեռուան ծառ ։ || ձմեռնենի ։

Ձմեռուան չէք ։ || ձմեռային ․ ձմեռնային ։

Ձմեռուան խառնուած՝ կամ ապառաժ ։ || ձմեռնածաղ ։

Ձմեռուան խառնել, կամ Ձմերուան ապարել ։
|| ձմեռել ․ ձմեռել ։

Ձմեռ ․ չէօք, որովհետև չէք մաքրել ։ || ձմեռ ․
մամ կերպ ։

Ձմրուխտ ․ զիւմիւրիւթ ։ || զմրուխտ ։

Ձմրուխտ բանող ․ զիւմիւրիւթճի ։ || զմրխտա-
գործ ։

Ձմրուխտ հագցուցած, կամ Ձմրուխտով բա-
նած ։ || զմրխտաակուռ ․ զմրխտապատ ։

Ձմրուխտէ ․ զիւմիւրիւթտէն ։ || զմրխտեայ ․
զմրխտեղէն ։

ՁՈ

Ոհ ․ խաւարայն ։ || զոհ ․ պատարագ ․ պա-
տարագելի ․ զենումն ․ զենլի ․ զենեալ ․
ԶԵՆԶԵՐ ․ պաշտօն ․ կոտորած ․ աշդ ․ աշտ ․
յաշտ ․ յաշդ ։

Զոհ՝ կուքի՝ կամ սատանայի ։ || ջաշանց ․ աշտ ․
աշդ ․ յաշդ ․ յաշտ ։

Զոհ՝ խաղաղութեան՝ կամ առողջութեան ։ || խա-
ղաղական ։

Զոհ առնող ։ || զոհաւոր ։

Զոհ չունեցող ։ || անզոհ ։

Զոհի ամանն ։ || զոհանոց ․ զոհարան ։

Զոհի տեղը ․ զատարան ․ տեղ ։ || սեղան զո-
հից ․ զոհանոց ․ զոհարան ․ պատարագարան ․
կոտորարան ․ աշտարան ․ յաշտարան ։

Զոհած ․ զոհ եղած ։ || պատարագեալ ․ զոհեալ ․
զոհաւոր ։

Զոհել ․ զոհ ընել ․ խաւարայն ընել ․ || զոհել ․ զոհ
մատուցանել ․ պատարագ մատուցանել ․ պա-
տարագել ․ զենել ․ զենուլ անասունս ․ մա-
տուցանել պատարագս յաշտանաց ․ հանել
զոհս ․ պատարագել ․ ԶԵՆԶԵՐել ։

Զոհելը ․ || զոհումն ։

Զոհուիլ ․ զոհ ըլլալ ․ զատարան ըլլալ ։ || զոհ լի-
նիլ ․ զոհեալ լինիլ ․ նուիրիլ ՚ի զոհ ․ նուի-
րիլ ՚ի պատարագ պատարագի ․ զոհիլ ․ պա-
տարագիլ ․ ԶԵՆԶԵՐիլ ։

Զոհող ․ խաւարայն ընող ։ || զոհող ․ զոհիչ ․ զո-
համատոյց ․ զոհագործ ․ զոհարար ․ զոհա-
ւոր ․ աշտարար ․ աշտագործ ․ յաշտարար ։

Զողալ ․ չալ ․ փըռըլտէք ։ || հոսել ․ հոսիլ ․ հոսիլ ․
չուել ․ զողալ ։

Զողալ ծախօք · խըռըւշէյմէք ։ ‖ հոնավանմաւ ։
Զողալի ծառ · Գըւըշէնըշ աղաճը ։ ‖ չամնի · զողալենի · հունենի · հոնի · հուն · հոյն · հոն · ծառ հունոյ · դաւլաթա ։
Զումի · կըծնաւորի փորոն ։ ‖ քաւսիթայ ։
Զորք ։ ‖ տես Զուխտ ։
Զոպայ · պուտքայ օխու ։ ‖ զօպայ · ծօթրին · խաթուր ։
Զուգել · էէֆուէշիրմէք էնէ · էէֆուէշիրմէք ։ ‖ զուգել · զուգակցել · զուգորդել · զուգաւորել · շաղաշաւրել · խառնակել ։
Զուգելի · էէֆուէշմիշ ... · էէֆուէշէն ։ ‖ զուգիլ · զուգակցիլ · զուգաւորիլ · շաղաշաւրիլ · խառնակիլ ։ տես և Զուխտ լինել ։
Զուգումն · էէֆուէշմէ ... · էէֆուէշմէ ։ ‖ զուգումն · զուգաւորութիւն · զուգակցութիւն · խառնակութիւն · խառնութիւն · շաղաշաւրութիւն · շաղաշաւրումն · շաղաշաւրանք · խառնուրդ ։
Զուլում ։ * } տես Զրկանք ։
Զուլումաթ ։ * }
Զունդայ ։ * ‖ վատ · չէփար · չէփոր ։ տես և Պոռոտ ։
Զունդայ չալօղ · պոռոտախօս ։ ‖ տես Պոռոտըղան ։
Զունանաֆայ, կամ Զարաֆայ · ... ։ * ‖ ընձուղտ · ... · ... ։
Զուտ · ընդհանրապէս ... · ... ։ ‖ տես Իզուր ։
Զուտ · գէնէ, և այլն · ... ։ ‖ պարապ · մաքուր · զուտ · անապակ · անխառն · ... · ... · ... ։
Զուտ · ... , ... , ... , և այլն · ... ։ ‖ զուտ · սուրբ · մաքուր · ... · ... · անխառն · ... · ընտիր · ընտրելական · ընտրանաց · ... · ... · ... ։
Զուտ ոսկի · խալիս ալթըն · ... ։ ‖ ոսկի մաքուր · ոսկի ընտրանաց · ձոյլ ոսկի · համակ ոսկի · ոսկի սոփերայ · ոսկի կեփազեայ՝ կամ կեփաղայ · ոսկի ոփազայ · ոսկի սոփաթայ · ոսկի եկեալ 'ի Թարշիշաթայ ։ տես և Սոփի ոսկի ։
Զուր · ... ։ ‖ զուր · ... · ... · ... · Թրու ։ տես և Փուճ · ... ։
Զուր աշխատանք ։ ‖ զուր ջանք · անօգուտ վաստակ ։
Զուր տեղը · ... · ... · ... ։ ‖ ... · 'ի զուր · 'ի նանիր · ընդվայր · ընդունայն · 'ի ... · 'ի ... · 'ի ... · ... · ... · ... · ... · ... · ... ։ Կամ, ունայնութիւն · ... · ... ։
Զուր տեղը աշխատիլ · կամ ջանալ ։ ‖ ընդունայն աշխատիլ · ընդունայն ջանալ · տարապարտուց վաստակել · հողմս արածել ։ Կամ · ... · զուր լինել · ... լինել · անվաստակ լինել · ունայնավաստակ լինել · ընդունայնաջան տառապել ։
Զուր տեղը աշխատող, կամ ջանացող ։ ‖ ... · ... · անվաստակ · ունայնավաստակ ։
Կամ, ունայնաջան · ընդունայնաջան · ... · ... · ... · ... ։
Զուր տեղը արծող ։ ‖ ... ։
Զուր տեղը դատող, կամ դատապարտող ։ ‖ ... ։
Զուր տեղը եանէն ընկնիլ ։ ‖ ընդունայն ... · ... · ... ։
Զուր տեղը եաւեէն ընկնող ։ ‖ ... · ... ։ տես և Փուճ ... ։
Զուր տեղը ձայն հանել ։ ‖ ունայնաձայնել · ... · ... լինել · ունայնաձայն լինել ։
Զուր տեղը շաղշաղող ։ ‖ ընդունայնաբանութեան ։
Զուր տեղը մտածող ։ ‖ ... ։
Զուր տեղը վազող · ... · ... · ... ։ և այլն ։ ‖ ... · ... · ընդունայնաջան · ընդունայնավազ · ընդունայնութեամբ · ընդունայնանկարելական · ... ։
Զուր տեղը վազող · ... · ... · և այլն ։ ‖ ... · ... · ընդունայնընթացութեան ։
Զուր տեղը քաշող · ... ։ ‖ ունայնաքարշ · ընդունայնաքարշ · ... · ... · ... ։
Զուրաֆայ ։ * ‖ տես Զունանաֆայ ։
Զուրեն · ... ։ ‖ ... · ... ։
Զուրեն · ... ։ ‖ ... ։
Զուրկ ։ ‖ տես Զրկած ։
Զուրկ ելլել, կամ ըլլալ, կամ մնալ ։ ‖ տես Զրկուիլ ։
Զուրկ ընել ։ ‖ տես Զրկել ։
Զուրուցել ։ ‖ տես Խօսիլ · ... ։
Զուֆայ օթու ։ * ‖ տես Զոպայ ։
Զոքանչ, կամ Զոկքանչ · ... ։ ‖ զոքանչ ։

ԶՓ

Զփլատուն ։ * ‖ ... ։
Զփլատուկ · ... ։ ‖ ... ։

ԶՕ

Զօրալ · ... · ... ։ ‖ զօրել · զօրանալ · զօրացնել ։
Զօրալ · ... ։ ‖ ... ։
Զօրալը · ... · ... ։ ‖ ... · զօրութիւն ։
Զօրալը · ... ։ ‖ ... · ... ։
Զօրանալ ։ ‖ զօրանալ · զօրանալ ։
Զօրօք ։ * ‖ ... · ... · ... · ... · ... · ... · ... ։ տես և Խենթ ։
Զօրլուղ · ... ։ ‖ տես Զօրալը ։
Զօրլուղ · ... ։ ‖ ... · ... ։
Զօրլուղ հանել · ... ։ ‖ տես Զօրանալ ։

Ջնջլաւոց հանել, կամ մերեցնել, փչէ, չինան՝ ըռ_ ըռ : ‖ կախկանել . կախկանիլ :
Ջոխ : * ‖ տես Ջրահ :
Ջոնկախ : * ‖ տես Ջրանկախ :
Ջուայ : * ‖ ժողովրդան :

ՋՆ

Ջնջած : ‖ ջնջեալ . ՚նռևած . ոչինչ :

Ջնջել . բոզմագ . ջըլմաղալ . ղալէմ ընէր : ‖ ջնջել . ՚նռևանել . ընկճել . ընքնանել . սան_ ձել . սանձակոծել . սանձահարել . յաղ_ թահարել . պարտաւորել . զմիջացուցանել . սանձանել . ընդդանել . ընթադրել . պար_ տել . յաղթել . ըմպել :

Կմ, ստանալ . ունիլ . զուսպ ունիլ . կալ և կալ ունիլ . ՚նռևանել ընդ ձեռն . պա_ րտադրել ընդ բանիւ . ՚ի բաց առնել . ՚ի բաց արկանել :

Ջնջելը . ղափք : ‖ ջնջումն . սանձումն . սան_ ձահարումն . սանձահարումն . սանձարկու_ թիւն . ՚նռևանութիւն . ընթադրութիւն :

Ջնջուիլ . ղափք ըլլալ . ‖ ջնջիլ . սանձիլ . սանձահարիլ . ՚նռևանիլ . ջնջիլ :

Չջնջուիլ . ղափք չըլլալ : ‖ անջնջիլ . անսան_ ձիլ . անսատանել . սատակուիլ :

Կմ, անպարտ լինել . անսանձ լինել . ան_ ՚նռևանելի լինել . անՙնռևանելի գոլ . ոչ ՚նռևա_ նիլ . ոչ սանձիլ :

Չջնջելոց : ‖ տես Անջնջելի :

Ջնջող . ղափք ընող : ‖ ջնջող . սանձող . և այլն .

Կամ այսպէս . ջնջիչ . սանձիչ . սանձահա_ րիչ . ՚նռևանիչ . պարտիչ . սանձարկու :

ՋՏ

Ջտած : ‖ ջտեալ . մզեալ . պարզեալ :

Ջտել . սըզմագ : ‖ ջտել . մզել . պար_ զել . մաքրել . զտել . յստակել . մզել :

Ջտուիլ . սըզըլմագ : ‖ ջտիլ . զտիլ . պար_ զիլ . յստակիլ :

Ջտութիւն : ‖ ջտումն . մաքրութիւն . զտումն . սեռ_ նութիւն . յստակութիւն . պարզութիւն . վճտութիւն . անապականութիւն . անապականութիւն . անխառնութիւն . պարզմնան :

ՋՐ

Ջրահ . ղըզըլ . սինիկլինիր : ‖ ջրահ . ջրմուղ . երկաթի . պահպանեալ զօրականաց . պատուական զինուորաց :

Կամ, պատուական . վսաատարան . վարդապետ . վարդապետական :

Ջրահ հաղնիլ . ղըզը ճիյմէք : ‖ ջրահս առնու_ նուլ , կամ զգենուլ . արկանել զանձամբ ըզ_ ջրահ . ջրահազգեաց լինիլ . ջրահազգեստ գոլ . ջրահիլ . ջրահաւորել . պատել : տես և Ջէնք հաղնիլ :

Ջրահ հաղնող՝ կամ հագած . ղըզըլլը : ‖ ջրա_ հաւոր . ջրահազգեաց . ջրահազգեստ . ջրա_ հավառ . պատենազէն . պատենաւոր . պա_ տենազգեաց . պատենազգեստ :

Ջրահ հագցնել . ղըզըլ հագցնէլ : ‖ ջրահ զգե_ ցուցանել . ազուցանել զջրահ . ջրահաւո_ րել . ջրահել : տես և Ջէնք հագցնել :

Ջրահի խաղերը՝ կամ օղակաձևերը : ‖ կարա_ սանք :

Ջրահի տակի լաթ : ‖ վարապատանակ . վա_ րապան . վառապան :

Ջրկած . ճահրամ : ‖ զուրկ . զերկ . զրկեալ . յափշտակեալ . մերկացեալ . մերկին . աղքատ . կարօտ . յինչից մնացեալ . մնացեալ . ունչ . Աղքատը ամենին բանէն զրկած է : ‖ չքա_ ւորն յամ պատմամբ բարւոյ մնացեալ է :

Ջրկանք . ըղկամ . զուլում . զուլմ : ‖ զերկ . զր_ կումն . զրկանք . զրկահարանք . զրկողութիւն . զրացումն . զրացումն . զրացողութիւն . անիրա_ ւութիւն . բռնութիւն . բռնաւորութիւն . բռնահա_ րութիւն . բռնակալութիւն . բռնադատութիւն . հարստահարութիւն . բռնադատանք . բռնան . մնաս . չարիք . ոճիր . նախճիր :

Ջրկանք ընել : ‖ տես Ջրկել . ըղկամ ընէլ :

Ջրկանք ընելէ իշխանութեան մէջ : ‖ չեղծանիլ կամ չեղծչել յիշխանութեան :

Ջրկանք ընելը . զուլումքարութիւն : ‖ բռնակա_ լութիւն . բռնաւորութիւն . գռեհկութիւն : տես և Ջրկանք :

Ջրկանք ընող . զուլում ընող . զուլումքար . ‖ զրկող . զզուեող . և այլն :

Կամ այսպէս . զրկիչ . զզուելիչ . խուլիչ . բրդ_ դղիչ . բռնաբարիչ . հարստահարիչ . և այլն :

Իւ կամ այսպէս . զրկարար . զզուելարար . ղեղ_ ծարար . հարստահար . բռնահար . բռնա_ կալ . բռնաւոր . բռնադատ : տես և Զա_ րագործ :

Ջրկանք չմերցնող : ‖ անզրկելի . անխուելի . անդիմելի . անզրծելի :

Ջրկանք քաշող : ‖ զրկեալ . վշտացեալ . հար_ կահար . հարստահար :

Ջրկել . ճահրամ չըքարմագ : ‖ զրկել . զուրկ կա_ ցուցանել . կարօտ կացուցանել . վերկ կա_ ցուցանել . ՚ի զերև հանել . յանել . մեր_ կացուցանել զոք յինչից . անմասն առնել . վերակացուցանել . վերակել :

Ջրկել . ըղկամ ընէլ . զուլում ընէլ . զուլում էթ_ մէք : ‖ զրկել . զղուել . խուլել . բրդդղել . չարչարանել . անիրաւել . անիրաւիլ . անօրէ_ նել . ղեղծել :

Կամ այսպէս . բռնան լինիլ ումեք . բռնան առնել . բռնանալ . բռնադատել . բռնաբա_ րել . բռնահարել . բռնադատել . բռնաւո_ րել . բռնաւորիլ . հարստահարել . յաղ_ թահարել :

Ջրկելով . ըղկամ ընէրէկ . զուլումով : ‖ զր_ կանօք . բռնի . բռնաբար . բռնութ . և այլն :

Ջրկուիլ . ճահրմ ղալմագ . ճահրամ ղալմագ . ճահրամ ըլմագ : ‖ զրկիլ . վերանալ . յանձիլ . պակա_ սիլ . ՚նռևազիլ . կարօտիլ . զերկել . զառա_ նիլ . ունայնանալ . ունայնալ . մերկանալ . կա_ րօտանալ . զերևանալ . զրկանալ . զանցանել զինէից :

Կամ այսպէս . զուրկ լինիլ . զերկ գտանիլ . կարօտեալ լինիլ . անմասն լինիլ . անմասն գոլ . կարօտ մնալ . վերակ կալ . վերակ լինիլ .

գերև լինիլ ․ ՚ի գերևս լինիլ ․ ՚ի գերևս ելանել ․ ՚ի գերև ելանել ․ մասն լինիլ ․ մասանիլ ․ զոր օրինակ ․

Զրկելիլ հօրը օրհնութենէն ։ ‖ զուրկ լինիլ՝ կա՛մ զերկ գտանիլ, կա՛մ անմասն գոլ, կա՛մ վրէպ լինիլ յօրհնութենէն հայրենի ։

Առատ ողորմութենէն չզրկելիլ ։ ‖ չլինիլ իրազերկ ՚ի ղոճարթառատ ողորմութենէ անտի ։

Անանկ սրտաբաց պաղպախճայէ զրկելիլ ։ ‖ յայնպիսի մեծագոհարձ մարմանդէ ՚ի գերևս ելանել, կա՛մ գերև լինիլ ։

Մեծ հարստութենէ զրկելիլ ։ ‖ ՚ի բազմագանձ մեծութենէ մասն լինիլ, կա՛մ մասնիլ ։

Զրկելիլ ․ ղըյըլմագ, յախուտ մահրում օլմագ ․ ‖ զրկիլ ․ խուլիլ ․ բրդգզիլ ․ բռնաբարիլ ․ բռնահարիլ ․ բռնադբօսիլ ․ հարստահարիլ ․ յաղթահարիլ ․ անիրաւեալ լինիլ ։

Զրկելիլը ․ մահրում օլմագ ․ ‖ զերկ ․ վրիպանք ․ վրիպումն ․ վրիպութիւն ․ մասնութիւն ․ կարօտութիւն ։

Զրկելիլը ․ ղըյըլմագ ․ ‖ տես Զրկանք ։

Զրկեալ ․ մահրում էօլմըշ ․ ‖ զրկեալ ․ վերջացեալ ․ յետնեալ ․ տես և Զրկած, և Զրկանք քաշող ։

չԶրկեալ ․ մահրում օլմայան ․ ‖ անզուրկ ․ անզերկ ․ անկարօտ ։

Զրկում ․ ‖ տես Զրկանք ․ և Զրկելիլը ։

Զրկում ընել ․ ‖ տես Զրկել ․ ղըյըլմագ ընել ։

Զրկող ․ ‖ զրկող ․ զրկիչ ․ և այլն ․ տես և Զրկանք ընող ։

Զրուց ․ ‖ տես Խօսք ։

Զրուցել ․ ‖ տես Խօսիլ ․ սէօյլէմէք ։

Զրոյ ․ սըֆըր ․ որ է ոչ նշանն՝ O ․ ‖ զրոյ ։

ԶՕ

Օ օլաթայ ․ * ‖ երրեակ, կա՛մ երեք մասն ։

Զօլաթայ ․ * բութըրի ատըտ ․ ‖ գահեկան ․ չորեքդրամեան ․ մատեր ․ սիկղ ։

Զօհալ ․ * ‖ տես Երևակ ։

Զօհրէ ․ * ‖ տես Արուսեակ ։

Զօղալ ․ ‖ տես Զողալ ։

Զօռ ․ * ‖ բռնութիւն ․ բռնադատութիւն ․ բռնաբարութիւն ․ բռնահարութիւն ․ բռնազբօսութիւն ․ հարստահարութիւն ․ ճոխութիւն ․ պարաւանդութիւն ․ հարկադրութիւն ․ մրցութիւն ։

Կա՛մ այսպէս ․ բռնադատանք ․ սախպանք ․ սախպումն ․ տագնապ ․ հարկ ․ ձեռք ․ բուռն ․ սաստ ։

խիստ մեծ Զօռ ․ ‖ մեծահարկ բռնութիւն ․ մեծատագնապ սախպումն ․ շտապ տագնապի ․ տագնապ սաստկութիւն ․ բռնազբօսութիւն մեծ ։

Զօռ ․ որ կըլըր մուրդ ․ ‖ բռնութիւն ․ տագնապ ․ ճգանք ․ ճգունք ․ ճգնութիւն ․ ճիգն ․ վիշտ ․ աշխատ ․ տես և Նեղութիւն ։

Զօռ ․ գիւճ ․ ‖ բռնութիւն ․ սաստկութիւն ․ ուժգնութիւն ․ կորովութիւն ․ խստութիւն ․ ներսութիւն ․ թափ ․ կորով ․ տես և Ուժ ․ և խիստ մեծ Ուժ ։

Զօռ ․ ֆալանըղ ․ ըխթիզ ․ ‖ տես Դժուար ․ դժար ։

Զօռ ընել ․ ‖ բռնադատել ․ բռնաբարել ․ բռնազբօսել ․ բռնահարել ․ բռնաւորել ․ պաշարել ․ սախպել ․ շտապել ․ տագնապել ․ խուճապել ․ ճնշել ․ հարկել ․ հարկադրել ․ հինինել ․ բռնանալ ․ բռնաւորիլ ․ խեղդել զոք ՚ի գործել զինչ ։

Կա՛մ այսպէս ․ շտապեցուցանել ․ տագնապեցուցանել ․ խուճապեցուցանել ․ ճնշեցուցանել ․ հարկեցուցանել ։

Եւ կա՛մ այսպէս ․ բուռն լինիլ ․ բուռն առնել ․ հարկ առնել ․ հարկ ՚ի վը՛ր արկանել ․ շտապ տագնապի ՚ի վերայ դնել ․ ՚ի շտապ տագնապի տառապեցուցանել ․ ՚ի տագնապ տարակուսի արկանել ․ խեղդ արկանել մարդոյ ՚ի գործել ինչ հարկիւ ։

Զօռ ընել՝ ինքիրեն ․ ուժ փուլ ․ ‖ բուռն առնել ․ բռնաւորիլ ․ ճգնիլ ․ ճգնել ․ թևակոխել ․ ուժել ․ մրցել ․ մրցիլ ․ գուն գնել ․ գուն գործել ․ տես և վերը Զօռ ընել ․ և Զօռանալ ։

Զօռ ընող ․ ‖ բուռն ․ բռնադատ ․ բռնակալ ․ բռնահարկ ․ բռնաձիգ ․ հարկադիր ․ հարկեցուցանող ։

Կա՛մ այսպէս ․ բռնադատիչ ․ բռնաբարիչ ․ բռնազբօսիչ ․ սախպիչ ․ շտապիչ ․ տագնապիչ ․ հարկեցուցիչ ․ ճնշեցուցիչ ․ շտապեցուցիչ ․ և այլն ։

Զօռ չընող ․ ‖ անբռնադատ ․ անբռնաբար ․ անտագնապ ․ անշտապ ․ անհարկ ․ անճնշ ։

Զօռը ընկնելով ․ ‖ տես Նեղը ընկնելով ։

Զօռը ընկնիլ ․ Զօռ կրել, կա՛մ Զօռ քաշել ․ ‖ տես Նեղը ընկնիլ ։

Զօռլու ․ * ‖ բուռն ․ բռնաւոր ․ զօրաւոր ․ գունաւոր ․ բռնաւորական ․ սաստիկ ․ քաջ ․ յաղթ ․ բաշում ․ գոռոզ ․ անճինչ ․ անարի ․ արեկ ․ տես և Ուժով ։

խիստ Զօռլու ․ ‖ ուժնդակ ․ բազմահուժկու ․ բազմազօր ․ քաջազօր ․ մեծայաղթ ․ քաջայաղթ ․ բազմայաղթ ․ յաղթ յաղթ ․ խստագոյն ․ բռնագոյն ։

Զօռլու ․ աղըր, օտուն, հագիր, և այլն ․ ‖ բուռն ․ սաստիկ ․ սաստկեակ ․ սաստճար ․ սաստճարաձեռն ․ բազմաձեռն ․ յորդնաձեռն ․ յոլովաձեռն ․ մեծաձեռն ․ պնտակազմ ․ պնդակազմ ․ տես և վերի Զօռլուն ։

Զօռլու զարխա ․ ‖ տես Բռնաւոր ։

Զօռլու ըլլալ ․ ‖ բռնանալ ․ բռնաւորիլ ․ ուժգնանալ ․ ուժնդականալ ․ սաստկանալ ․ յորանալ ։

Զօռլու թագաւոր ․ ‖ բռնակալ ․ բռնաւոր ․ գոռոզ ․ թագաւոր մեծազօր ․ արքայ յաղթաբազուկ ։

Զօռլու թագաւորութիւն, կա՛մ հիւքիւմ ․ ‖ բռնակալութիւն ․ բռնաւորութիւն ․ գոռոզութիւն ․ մեծազօր թագաւորութիւն ․ յաղթաբազուկ արքայութիւն ։

Զօռով ․ զօռուն ․ ‖ բռնութեա՛մբ ․ բռնադատութեա՛մբ ․ բռնազբօսութեա՛մբ ․ բռնաբարութեա՛մբ ․ բռնադատանօք ․ սախպանօք ․ սախպմամբ ․ տագնապաւ ․ շտապաւ ․ հարկաւ ․ ճնշմամբ ․ խստիւ ։

Կամ այսպէս ․ բռամբ ․ բռնի ․ բռնաբար ․ բռնազբօսաբար ․ սախպաբար ․ շտապաբար ․ խուճապաբար ։

Եւ կա՛մ այսպէս ․ բռնալիր ․ չարաչար ․ սաստկապէս ․ ուժգին ․ սաստ ․ ծանր ․ ծանունս ։

Զօրով. Խիստ ուժով: || տես Բռնով. Ձիգ.
Զօրով առած՝ կամ խլած: || բռնաբար առեալ. յափշտակեալ. խլեալ. կորզեալ. թռափեալ. բռնաձիգ. բաշտալ:
Զօրով առնել; կամ խլել, կամ քաշել: || բռնաբար առնուլ. յափշտակել. խլել. թափել. կորզել. հանել. հատանել. բռնութեամբ ունել. բռնադատել. բռնազբօսել. բռնաքարշել. բռնահարկել. բռնանալ՝ ի յառնուլ: տես և խլել:
Զօրով զափիթ ընել: || յափշտակել. բռնակալել. բռնաւորել. բռնաւորիլ. բռնանալ:
Զօրով զափիթ ընօղ: || բռնաւոր. բռնակալ. բռնահար. բռնաւոր. բռնադատ. յափշտակօղ. յափշտակիչ:
Զօրով զօրով. || տես Հազիւ հազ:
Զօրով թագաւորել, կամ հեծօղ ընել: || բռնանալ. բռնաւորիլ. բռնաւորել. բռնակալել. նուաճել:
Զօրով ծախօղ, կամ ծախուած: || վաճառակուք:
Զօրով կնկան հետ ըլլալ: || բռնաբարեցուցանել՝ կամ ննջեցուցանել զկին. լլկել զկին:
Զօրով հնազանդեցնել. Բօխալըղըն գեթիր-հ եթմէք: || բռնաբար հնազանդեցուցանել. բռնադատել՝ ի հնազանդութիւն. հարստահարել. նուաճել. բռնանալ՝ ի վր հպատակաց:
Զօրով նետել: || զընկենուլ. ուժել:
Զօրով ներքեւ առնել: || յաղթահարել. նուաճել. պարտել: տես և Տակ առնել:
Զօրով ուզել. ըսել, էն բանը. Բօխալըղըն իսթէմէք: || պահանջել. խուզել. հարկապահանջ լինել. բռնաբար խնդրել:
Զօրով ուզելը: || պահանջմունք. պահանջ. ջանք. պահանջողութիւն:
Զօրով ուզօղ, կամ ուզած: || հարկապահանջ. սաստկապահանջ:
Զօրով վրայ հասնիլ: } կարեօք՝ ի վր հասանել. բռնաւորել. բռնանալ. գրոհել. գրոհ տալ. գայթս տալ՝ ի վր յարձակիլ. դիմել՝ ի վերայ:
Զօրով վրայ վազել: }
Զօրով փրցնել: || շափշափել. կորզել:
Զօրով քաշել: || տես Զօրով առնել:
Զօրով քաշօղ, կամ քաշած: || բռնաձիգ:
Զօրպայ: * || տես Ապստամբ:
Զօրպայութիւն. պօզպուլըգ: || տես Ապստամբութիւն:
Զօրպայ ելլել: || ըրել բուսանիլ ապստամբաց. յառնել վտարանջելոց: տես և Ապստամբել:
Զօրսուզ: * || անզօրունն. անզօր. տկար. աննուաղ. կնատ:
Զօրագլուխ: || տես Զօրապետ:
Զօրանալ: || տես Ուժովանալ:
Զօրապետ. պէօլիւք պաշը. սէրտար. Եէնիչէր աղասը: || զօրապետ. զօրագլուխ. զօրավար. զօրակալ. գնդապետ. լեգէոնապետ. լեգէոնապետ. ստրատելատ. սալար. սար. դուքս. սատրիկան զօրաց. վերակացու զօրաց:
Զօրապետ. որ պատերազմի ժամանակը զօրաց առ-ջևին կեցած, և թէօն պօսինէ առաջ կիտարած: || յառաջամարտ. յառաջամարտիկ. յառաջապահեստ. յառաջապահ. կամ, առաջնամարտ. առաջնամարտիկ. առաջապահեստ. առաջապահ:
Զօրապետ ըլլալ: || զօրագլուխ լինել. զօրապետ լինել. զօրավար լինել. զօրավարել. զօրապետել:
Զօրապետի սարայ. Եէնիչէր աղասըն սարայ: || ապարանք զօրապետի. ստրատեգիոն. ստրատեգին:
Զօրապետութիւն. զօրապէտի իշխանութ. սէրտարլըգ: || զօրապետութիւն. զօրագլխութիւն. զօրավարութիւն. զօրակալութիւն. լեգէոնապետութիւն. ստրատելատութիւն. սպարապետութիւն. ստրատիգոնութիւն զօրաց:
Զօրացնել: || տես Ուժովցնել:
Զօրեղ: || տես Ուժով. Ինքն անուն:
Զօրք. ասկէր: || զօր. զօրք. սպայ. ամբոխ. վաշտ. վաշտական. զօրական. զօրութիւն. զինուորութիւն:
Զօրք ժողվել: || ժողովել զօրս. զօրաժողով լինել. զօրահաւաք լինել:
Զօրք ժողվօղ: || զօրաժողով. զօրահաւաք:
Զօրք հանել: || զօրս ընտրել. զօրընտիր լինել. զօրընտիր առնել. անձնընտիր լինել զօրաց:
Զօրք հանօղ: || զօրընտիր. անձնընտիր զօրաց:
Զօրքը աւրել: || խորտակել զզօրս, կամ զթշնամիս. հարկանել զպատերազմ:
Զօրքը բաժնել, կամ զատել: || զօրս ընտրել. զօրս հատանել. զօրահատոյց լինել. զօրահատոյց առնել:
Զօրքը բաժնօղ՝ կամ զատօղ: || զօրահատոյց. ռազմահատ:
Զօրքը շատ: || բազմազօր. յոգնազօր. յաճախազօր:
Զօրքը քիչ: || սակաւազօր. սակաւաձեռն:
Զօրաց բնակարան, կամ նստելու տեղ. ասքէրլէրի: || տեղի զօրանոց, կամ զօրանիստ:
Զօրաց թև՝ կամ մէկ կողմը: || թև զօրաց. առաջք, կամ առաջ զօրաց:
Զօրաց խումբ՝ կամ պէօլիւկ: || գունդ. ջոլիր. խումբ. սպայ. ապահ. ռազմ. զօրաժողով. կարաւան. կոյրեան. լակիշ. դակիչ: տես և Զօրք:
Զօֆ: * || այծենական. կերպաս այծեայ. կերպաս այծեայ:
Զօֆ հագնօղ: || զգեցեալ կերպասիւ այծենից:
Զօֆճի: || կերպասագործ, կամ կերպասավաճառ այծենից:

Ը

: || Է · գոյ · էք · զո՞ր օրինակ · Ընդէ գիտ է : || յայտնի է : Կապած է : || կապեալ գոյ : Տղան կենդանի է : || մանուկն իր կենդանի :

ԸԲ.

Ըբակ · հրեշտ · ... · գոյն · ... : || Էակ · գոյակ · գոյ · է · էք · գոյացութիւն · գոյեղինութիւն :
Ըբակ ըլլալ : || էանալ · էակնանալ : տես և Գոյանալ :
Ըբակ ընել : || էացուցանել · էակացուցանել · յէութիւն ածել : տես և Գոյացնել :
Ըբակի ալէս : || էակապէս · էապէս · գոյապէս :
Ըբակութիւն : || տես Էութիւն :

ԸԴ.

Ըդ · փիշի : || էգ · չակ :
Ըդ՝ աղաւնիներու , եմ պատրանքներու · ևն այլն : || վարուժան · վարուժնակ :
Ըդ դարձնել : || իգացուցանել :
Ըդ եղնիկ : || եղն .
Ըդ ըլլալ : || իգանալ :
Ըդ ըլլալը : || իգութիւն :
Ըդ կուռք : || չարուհի · արուհի · իգական պատկեր · կուռք · գիք · և այլն :
Ըդ հաւ , կամ թռչուն : || մարի :
Ըդ ոչխար : || մաքի · ոչխար :
Ըդ սիրող , կամ էգի վր մարող · գամէպոյս : || իգասէր · իգամոլ · իգամարդ · իգամարտեր · Չակամուտ :
Ըդի մութաղիիս : || իգական :
Ըդեստան : || տես Այգեստան :
Ըդի : || տես Այգի :

ԸԶ.

Ըզմիկայ · էզմէկ : || տես Ըզմիկայ :
Ըզմիշ ըլլալ : * || տես Ճզմիլ :
Ըզմիշ ըլլալ ճնկան : || տես Աճմըշիլ :
Ըզմը : || տես խոնէլ մը :
Ըզմէ ընել : * || տես Ճզմել · և Տրորել :
Ըզպէր : * || տես Սերտ · հոգոց :
Ըզպէր ըլլալ : || տես Սերտել :

ԸԹ.

Ըթէկ : * || տես Փէշ · էթէկ :
Ըթէկ՝ ջուրան · բերզի · ևն այլն : * || տես Տակ լեռան · բերքի · և այլն :
Ըթէկլի : * || տես Փէշովոր :
Ըթնայ լեռը : || եանայ · բաւական · վաւելկանոն :
Ըթրաֆ : * || տես Բոլորտիք :

ԸԼ.

Ըլ թայշը : * || տես Չնաւոց քար :
Ըլայ : * || գերագոյն · ծայրագոյն · վերմագոյն · գլխաւորագոյն · նախնագոյն · նախկինագոյն · կատարելագոյն :
Ըլէմ : * || տես Հոգ , և Թասայ :
Ըլէմ քաշել : || տես Թասալիլ :
Ըլէմիայ : * || կարծառ :
Ըլթի : * || տես Նէր :
Ըլըկ · թողածին ջուր տին եղած գէղջէյ , կմ նորա փակը եղած ռեզունէպ : * || արտմարձան · արտմարձանք · արտմարձանեայք · արտմարձայինք · զաւառ · զաւառք · գեմառ · նահանգ · զատուցեալք մայրաքաղաքաց · գըլտելք մայր քաղաքաց :
Ըլըկը բնակող : || արտմարձանեայ · արտմարձային :
Ըլմաս : * || ադամանդ · անդամանդ :
Ըլմաս քանող · էլմաս հէքէաք : || ադամանդագործ · անդամանդագործ :
Ըլմասէ · էլմըս թաշէ : || ադամանդեայ · անդամանդեայ :
Ըլմասթըաշ : * || ադամանդագործ ակն :
Ըլմասլը : * || ադամանդեայ · անդամանդեայ · ադամանդազարդ · անդամանդակապ · անդամանդայեռ :
Ըլչի : * || դեսպան · հրեշտակ · նուիրակ · պատգամաբեր · պատգամաւոր :
Ըլչի խրկել : || դեսպան առաքել · հրեշտակ արձակել · հրեշտակութեամբ առաքել :
Ըլչի ալէյի : * || նուիրակապետ : տես և Ըլչի :
Ըլչիութիւն : * || դեսպանութիւն · հրեշտակութիւն · նուիրակութիւն :
Ըլչիութիւն գնացող : || հրեշտակագնաց :
Ըլչիութիւն երթալը : || հրեշտակագնացութիւն :
Ըլչիութիւն ընել : || գնալ ՚ի դեսպանութիւն · պատգամաւորիլ դեսպանութեամբ , կամ հրեշտակութեամբ · հրեշտակութիւն վարել · հրեշտակել :
Ըլպաշը , կամ Ելպաշը · * || յառաջաւոր · յառաջագէմ · յառաջակայ · յառաջընթաց · յառաջընծայ · յառաջաշաւիղ · նախաշաւիղ · նախաստիգեն · նախորդ · նախագահ · նախագահակ · նախադրեալ · պարագլուխ · պարապետ · առաջնորդ · հաւակ :
Ըլպաշի՝ խոզ կանչողներու · քնչաքու կոյ կէտմէներուն , խոզեր հովուններուն , ու ցեց ... րուն մէջը · և այլն : || ձայնահար :
Ըլպաշի ըլլալ : || յառաջաւոր լինել · յառաջադէմ լինել · յառաջագէմ կալ · յառաջաշաւիղ գոլ · առաջնորդել բազմութեան · նախագլուխ կալ · նախագահ լինել · նախագահ նստիլ · նախագահել :
Ըլպաշիութիւն : || յառաջաւորութիւն · յառաջագիմութիւն · յառաջակայութիւն · նախընթացութիւն · առաջնորդութիւն · պարագլխութիւն · պարապետութիւն · նախագահութիւն :
Ըլտըխէն : * || տես Չեռնոց :

Էլֆաղէ ։ * ‖ տես Եւփեղէ ։
Էլքայիրէ · ծըսըս ։ ‖ ուլքայիրան , կմ՝ քայի-րաս ։
Էլֆաղը տիւղ ։ * ‖ տես Լեզւանի ։

ԷՀ

Էհ · Գմարփ" ։ ‖ հէ՛ · ով · ո՛հ · վա՛հ ։
Էհլի ։ * ‖ տես Ամուսին ։
Էհլիքէյֆը ։ * ‖ տես Հեշտասէր ։
Էհլիիշաղ ։ * ‖ տես Ուրախասէր ։
Էհլի բախամ ։ * ‖ տես Բախամ գիտցող ։
Էհլիխիբրէթ ։ * ‖ տես Հասուն · ծոյց ։
Էհմալ ։ * ‖ տարտամութիւն · պղերգութիւն · հեղ-գութիւն · վհերոտութիւն , կմ՝ վհերութիւն ։ տես և ծուլութիւն ։
Էհմալ ընել ։ ‖ տարտամիլ · պղերգանալ · հեղգալ · ծուլալ · պամնալ · սպուժել · սրուժել · յապաղել · վհերիլ · գանգաղիլ · անփութել · ծուլանալ ։ տես և ծուլանալ ։
Էհմալ ընել տալ ։ ‖ տարտամեցուցանել · պղերգացուցանել · հեղգացուցանել · տա-մացուցանել · յուլացուցանել · վհերե-ցուցանել · ծուլացուցանել ։
Էհմալճի ։ * ‖ տարտամ · հեղգ · պղերգ · յա-պաղկոտ · վհերոտ · ծոյլ · ծուլամիտ · հեղ-գամիտ · հեղգասիրտ ։ տես և ծոյլ ։
Էհմալճըլըխ ։ ‖ տես ծուլութիւն ։
Էհմալսըզ ։ * ‖ անտարտամ · անպղերգ · ան-վհեր ։
Էհմալսըզլըխ ։ ‖ անտարտամութիւն · անպղեր-գութիւն · անվհերութիւն ։
Էհվան ։ * ‖ տես Կարօտ · էհթիաճ ։
Էհվան ըլլալ ։ ‖ տես Կարօտ ըլլալ · էհթիաճ ըլլալ ։
Էհվան չէզօղ · էհթիաճսըզ ։ ‖ տես Անկարօտ ։
Էհվանլըխ ։ ‖ տես Կարօտութիւն · էհթիաճլըխ ։
Էհտիար ։ * ‖ տես ծեր ։
Էհտիարլըխ ։ * ‖ տես ծերութիւն ։
Էհրամ ։ * ‖ Թաղիք ։

ԷՃ

Էճէլ ։ * ‖ օրհաս · օրհասք · օրհասական , կմ՝ ժամ օրհասական՝ վերջին օրհնակ ·
Էճէլը թէ վրայ չէր հասնէր ։ ‖ եթէ օրհաս մահուան ոչ էր հանդիպեալ · օրհաս վախճա-նին եթէ չէր եկեալ ։
Էճէլը գալուան համար ։ ‖ յաղագս օրհասին մահու կանխելոյ · յաղագս օրհասին մօտա-կայութեան զգուշանալոյ · յաղագս եկեալ համարեալ օրհասին · վն գալոյ մահահրաւէր օրհասին · յաղագս ժամանելոյ անհրաժեշտ մահու օրհասին ։
Էճէլը եկած , կմ՝ հասած ։ ‖ օրհասական · ժամանեալ օրհասին · մերձեալ յօրհաս մա-հու ։
Էճէլը եկերէ ։ ‖ համեալ է օրհասն · 'ի վր հայ օրհաս մահուն · անդէն մօտակայութեամ օրհաս մահուն զգուշացուցանէ · ժա-մանեալ հայ օրհաս մահուն 'ի դուրս անդր ։
Էճէլումը մուսա ։ ‖ վախճանեցաւ առ իւ-րով օրհասաւն · յօրհաս մահուն իւրոյ ան-ցնէլացաւ · մեռաւ 'ի հասանիլ իւրոյին օր-հասին ։
Էճէնէ ։ * ‖ գուռ · ակիր ։
Էճզէլ ։ * ‖ տես Զանձրանալ ։
Էճիզ ըլլալը ։ * ‖ տես Զանձրութիւն ։
Էճիզ ընէլ ։ ‖ տես Զանձրացնել ։
Էճին տէվէար ։ * ‖ տաճիկ ուղտ ։
Էճիր ։ * ‖ տես Զարութիւն · չոր բան · և այլն ։
Էճիրլի ։ * ‖ տես Զարդագործ ։
Էճիւճ մէճիւճ ։ * ‖ տես Աճուճ Մաճուճ ։

ԷՄ

Էմանէթ · Էմանէթ տուրել · Էմանէթ տալ · և այլն ։ * ‖ տես Պահանջու բան · Պահ տանել · Պահ տալ · և այլն ։
Էմէկ · Էմէկլի · և այլն ։ * ‖ տես Աշխա-տանք · Աշխատասէր · եւայլն ։
Էմին ։ * ‖ տես Ապահով ։
Էմին · ապայ ։ * ‖ տես Գլուխ · Դիւան ։
Էմիշէրի ։ * ‖ համշիրակ · համաշխարհիկ ։
Էմիր ։ * ‖ հրամանատար · իշխանաւոր · իշ-խան ։
Էմր ։ * ‖ տես Հրաման · էմր ։
Էմր ընէլ ։ ‖ տես Հրամայել ։
Էմր ընօղ ։ ‖ տես Հրաման հանօղ ։

ԷՅ

Էյ · * ձէյն արտաբերութեան ։ ‖ այո՛ · այդպէս իցէ · այդպէս լիցի ։
Էյ · * շաղկապ սեղմեաբերութեան ։ ‖ արդ · և արդ · այլ արդ · բայց արդ · նա · առաջիկն ։
Էյ հէյմայ ։ * ‖ և արդ · բայց արդ · այլ արդ ։
Էյէ ։ * ‖ խաբրաղ ։
Էյէլէմիշ ընէլ ։ * ‖ տես Խրատել ։
Էյէլի ։ * ‖ տես Խրատած ։
Էյէնթի ։ * ‖ տես Խրատութիւն ։
Էյէր ։ * ‖ տես Թէ որ ։
Էյէր · ցիա · իշա · և այլն ։ * ‖ տես Թամբ ։
Էյէր ղաշը ։ * ‖ ղաշն Թամբին ։
Էյէր փուշտա ։ * ‖ տես Ձիու զարդ ։
Էյէրլէմիշ ընէլ ։ * ‖ տես Թամբել ։
Էյէրլի ։ * ‖ տես Թամբած ։
Էյէրճի ։ * ‖ տես Թամբ շինող ։
Էյի ։ * ‖ տես Աղէկ ։
Էյիլիկէյլի ըլլալ ։ * ‖ տես Աղէկիլ · և Շահ-միշ ըլլալ ։
Էյ՛լիմաք ։ * ‖ Նա ուրեմն · արդ ուրեմն · և արդ · բայց արդ · այլ արդ ։
Էյլէնճէ ։ * ‖ զբաղանք · զբօսանք · պարա-պմունք · խաղալիկ ։
Էյլէնմիշ ըլլալ ։ * ‖ զբօսնուլ · զբօսանիլ · պարապիլ · զեղծիլ · զբաղիլ · զբաղնուլ · կուսնել · կուսնիլ ։ տես և Տնտնալ ։
Էյլէնտիրմիշ ընէլ ։ * ‖ զբօսեցուցանել · զբա-ղեցուցանել · պարապեցուցանել · յամե-ցուցանել · պարապեցուցանել · պարապել · զեղծեցուցանել ։ տես և Տնտնացնել ։
Էյլիկ , կմ՝ էյիլիք ։ * ‖ տես Աղէկութիւն ։

Էմլէկ պիլէն : * ‖ տես Աղէկուն ճանչցող :
Էմլէկ պիլմէզ : * ‖ տես Ապերախտ :
Էմվալլահ ընել : * ‖ զպարտուն խոստովանիլ , կամ պարտուն խոստովանիլ . պարտուն գոչել :
Էմվալլահ չընել : ‖ հաստ տանել զթիկունս , չխոստովանիլ զպարտութին :
Էմրէթի : * ‖ յողդողդ . յողդողդուն . անհաստատ . կիսայար . թերաքամ . թերաքամեալ : կամ , վեր 'ի վերոյ . հարեւանցի . առանգամ մի . զոր օրինակ .
Էմրէթի մէկ քանի օր մը թող հոս կենայ : ‖ կացցէ աստ վեր 'ի վերոյ աւուրս ինչ :
Էմրէթի եկաւ՝ մէկ երկու օր մը նստաւ : ‖ հարեւանցի եկն , եւ աւուրս ինչ երեկեաց :
Էմրէթի քովդ մա գնա : ‖ առ անգամ մի կալ գնա առ քեզ :
Էմրէթի ըլլալ : ‖ թերաքամ լինիլ . թերաքամիլ :
Էմրէթի ընել , կամ գնել : ‖ թերաքամ առնել . թերաքամել . թերաքամեցուցանել . թերաքամացուցանել :
Էմրի : * ‖ տես Ցուել :
Էմրի . * էմրին փիրին : ‖ աղւ :
Էմրի շէհիր : * ‖ ադրիա :
Էմրիպօզ . * նէկրօֆօնբէ . կըլի է : ‖ եւբիա :
Էմրիպօզ պօղազը : * ‖ եւրիպոս :
Էմրիպօզ սուճուղու : * ‖ շարոց եւբեան :
Էմրիպօզցի : ‖ եւբիացի :

ԷՆ

Էն . * բնչպէս էրբ խոսէնք . էն աղէկը . էն չարը . էն մէծը . էն ուժովը . և այլն : ‖ տես Խիստ . էրբէմ կըտրում . և այլն :
Էնթարի . * հագուստ է : ‖ անթերի :
Էնիշ : * ‖ տես Դարվար :
Էնիշ եօխուշ : * ‖ տես Դարուփոս :
Էնիշտէ . * էշնայ : ‖ քեռայր :
Էնխաստէն : * ‖ տես Խախուխտ :
Էնկէլ : * ‖ տես Արգելք . էնկէլ :
Էնկէլ ըլլալ : ‖ տես Արգելք ըլլալ :
Էնկէլսիզ : * ‖ տես Արգելք չունող . էնկէլսիզ :
Էնկէրէկ : * ‖ իժ :
Էնկլին : * ‖ տես Անգուստ :
Էնկլիստ : * ‖ ընտանի կանկառ :
Էնկլիալի : * ‖ գաղատիա . անկիւրիա . անգուրիա :
Էնկլիացի . էնկիւրլի : ‖ գաղատացի . ծննդ գաղատիոյ . այր 'ի գաղատիոյ . անկիւրացի :
Էնտազէ : * ‖ կանգուն . գազ :
Էնտամ : * ‖ տես Էօտամ :
Էնտէլիպ , կամ անտէլիպ վիլայէթի : * ‖ վան գալիա , կամ բեռտիկ :
Էնքսէ , կամ էնկսէ : * ‖ ծոծրակ . ծործակ :
Էնքսէր , կամ էնկսէր : * ‖ տես Գամ :

ԷՇ

Էշ . կամ էշը : * ‖ տես Ընկեր . էշ :
Էշ . էշէկ : ‖ էշ :
Էշ մարդ : ‖ իշայր . իշաբարոյ . էշբնութ :
Էշ չունեցող . էշէկսիզ : ‖ անէշ . առանց իշոյ :
Էշ չունեցող . էշի օլմայան : ‖ անընկեր . աննման : տես և Ընկեր չունեցող :
Էշէր : ‖ տես Իշուանք :
Իշու այծ . էշէկ քէչիսի : ‖ էշայծեամն :
Իշու անդամք ունեցող : ‖ իշանդամ :
Իշու գլուխ : ‖ գլուխ իշոյ . խալամ իշոյ :
Իշու խիար . էշէկ խըյարը : ‖ ագոխ :
Իշու ձայն : ‖ տես Զռալը :
Իշուն մէկալ գին անցնիլ : ‖ տես Չափը անցնիլ :
Իշուն մէկալ գին անցնող : ‖ տես Չափը անցնող :
Էշէկ : * ‖ էշ :
Էշէկ առըսը : * ‖ տես Պիծակ :
Էշէկկատամը : * ‖ տես Չիամարդ :
Էշիկ : * ‖ տես Շեմ . էշիկ :
Էշխ : * ‖ աշխոյժք . աժխոյժք . բաղձք . բաղձումն . բաղձանք . իղձք . խանդ :
Էշխը գալ : ‖ զուարթանալ . զուարճանալ . բերկրապատար լինիլ :
Էշխով կանչող : ‖ ձայնահար :
Էշխլի : * ‖ աշխուժաւոր . աժխուժաւոր . աշխոյժ . աժխոյժ :
Էշկեարէ : * ‖ տես Յայտնի , անուն . և մէջ :
Էշկեարէ ընել . էշկեարէութին . և այլն : * ‖ տես Յայտնել . Յայտնութին . և այլն :
Էշկլին ձի : * ‖ քօշաքայլ , կամ քաջընթաց երիվար :
Էշութին : ‖ տես Իշութին :

ԷՈ

Էութենական : ‖ էութենական . էական : տես և Գոյացական :
Էութին , կամ էակութին : ‖ էութին . բնութին . էակութին . էականութին . գոյութին :

ԷՊ

Էպէ : * ‖ տես Դահեկ :
Էպէմ կէօմլէկի . * բոզըրքան : ‖ մոլոշ :
Էպէտ . Էպէտի . և այլն : * ‖ տես Յաւիտեան . Յաւիտենական . և այլն :
Էպխուրշիւմ : * ‖ տես Ապրշում :

ԷՋ

Էջ . գէտի բըռբէրան էրեօը : ‖ էջ . սիւնակ :
Էջմիածին : ‖ էջմիածին :

ԷՌ

Էռաջ : ‖ տես Առաջ :
Էռճիես . մեռանի անուն է : ‖ առգէոսլեռն :
Էռջեւ : ‖ տես Առջեւ :
Էռտել , կամ էռտել մաճառը : * ‖ տրանսիլվանիա :

ԷՍ

Էսիրմէ , կամ էսիրմէ . Էսիրմիշ ընել . էն : * ‖ տես Կատաղուն . Կատաղցնել . էն :

Էսկի : * ‖ տե՛ս Հին . էսկի :
Էսկիճի . * հին ու մին բան ծախօղ : ‖ Հնավաճառ :
Էսկիճի . * հին ու մին բան կարկտօղ : ‖ Հնակարկատ :
Էսմէր . Էսմէրլիք . և այլն : * ‖ տե՛ս Թուխ . Թխութիւն . և այլն :
Էսնաֆ : * ‖ դասուն համարուեստից . արուեստակցութիւն :
Էսնաֆ ալայը : * ‖ համդէս արուեստաւորաց :
Էսնաֆպաշը . * մէկ էսնաֆէ : ‖ համարուեստ :
Էսնէմէք : * ‖ տե՛ս Երըժկտալ :
Էսնէյիշ : * ‖ տե՛ս Երըժկտուք :

Է Վ

Էվ : * ‖ տե՛ս Տուն :
Էվ քեահեասը : * ‖ տե՛ս Տան վերակացու . 'ի ներքոյ Տուն բառին :
Էվէլ : * ‖ տե՛ս Առաջ . էվէլ :
Էվէլ ախըրտան : * ‖ տե՛ս Յաւիտենից :
Էվէլէ պաշտան : * ‖ տե՛ս Գլխոյ առաջ :
Էվէլտէն : * ‖ տե՛ս Առաջուց :
Էվսատ : * ‖ միջակ . միջական :
Էվըէմփուլըու , կամ էւըէմփօւլըու . կնկան գորտ է : * ‖ փողոշուկ . փողորշուկ . կշտապանակ :
Էվրիշտէ , կամ էրվիշտէ : * ‖ Թերմակ . գդմաճ :

Է Տ

Էտև . Էտևէն . և այլն : ‖ տե՛ս Ետև . Ետևէն . և այլն :
Էտէպ , կմ էտէփ : * ‖ տե՛ս Համեստութիւն :
Էտէպլի , կմ էտէփլի : * ‖ տե՛ս Համեստ :
Էտէպլի ըլլալ : ‖ տե՛ս Համեստանալ :
Էտէպսիզ : * ‖ տե՛ս Անհամեստ :
Էտէպսիզլիք : * ‖ տե՛ս Անհամեստութիւն :
Էտնայ : * ‖ յետին . ստորին . նուաստագոյն :
Էտրէնէ . էտրնէ : * ‖ անդրիանուպօլիս :
Էտրէնէցի . էտրէնէլի . էտիրնէլի : ‖ անդրիանուպօլսեցի . ծնունդ անդրիանուպօլսի . այր 'ի յանդրիանուպօլսէ :

Է Ր

Էրած . Էրել . Էրուք . և այլն : ‖ տե՛ս Ե-րած . Երել . Այրուք . և այլն :
Էրդ : ‖ տե՛ս Յերդ :
Էրզնկայ . և Էրզնկացի : ‖ տե՛ս Երզնկայ . և Երզնկացի :
Էրզրում , կմ էրզիւրում : ‖ կարին . Թէոդուպօլիս . արզրում :
Էրզրումցի : ‖ կարնեցի . Թէոդուպօլսեցի :
Էրէկ . Էրէկ չէ մէկալ օր . և այլն : ‖ տե՛ս Երէկ . Երէկ չէ մէկալ օր . և այլն :
Էրէյլի . * քաղաք է : ‖ տրակլիա . հերակլիա :
Էրէվան . քաղաք է : ‖ երեվան :
Էրէվանցի : ‖ երեվանեցի . այր յերևանայ . ծնունդ երևանայ :
Էրէց : ‖ տե՛ս Տ̃ր տ̃ր :
Էրըժկտալ : ‖ տե՛ս Երըժկտալ :

Էրթէսի օրը : * ‖ յերկրորդում աւուրն . յաւուրն երկրորդի . 'ի վաղիւ անդր :
Էրիկ : ‖ տե՛ս Երիկ :
Էրիկ . պտուղ : * ‖ տե՛ս Սալոր :
Էրիշմիշ ըլլալ : * ‖ տե՛ս Ուլաշմիշ ըլլալ :
Էրկան : ‖ տե՛ս Երկան :
Էրկէն : * ‖ տե՛ս Աղաւ :
Էրքեան : * ‖ տե՛ս Մարդավարութիւն :
Էրքեանլը : * ‖ տե՛ս Մարդավար :
Էրքեանսըզ : * ‖ տե՛ս Տմարդի :
Էրքեանսըզութիւն : ‖ տե՛ս Տմարդութիւն :
Էրքէկ : * ‖ տե՛ս Որձ . և Արու :
Էրքէճ : * ‖ տե՛ս Քօշ :

Է Ւ

Էւէլ . Էւէլնալ . Էւէլցնել : ‖ տե՛ս Եւել . Եւելնալ . Եւելցնել . և այլն :
Էւլատ : * ‖ տե՛ս Զաւակ :

Է Փ

Էփ էշկեարէ : * ‖ տե՛ս խիստ Յայտնի :

Է Ք

Էքեապիր : * ‖ տե՛ս Հարուստ :
Էքեապիր ադըրսը : * ‖ տե՛ս Նեքրիս :
Էքիզ . էքիզ ծնած : * ‖ երկուորեակ . երկորեակ . երկաւորեակ . երկուորի . զոյգ :
Էքիզ ծնանօղ . էքիզ զաւակ ունօղ : ‖ երկուորի :
Էքին : * ‖ տե՛ս Ցան :
Էքինլի : * ‖ տե՛ս Ցանած :
Էքինճի : * ‖ տե՛ս Մշակ . և Հերկօղ :
Էքինճութիւն : ‖ տե՛ս Մշակութիւն :
Էքլէմէ : * ‖ պատուաստ . մածուած :
Էքլէմիշ ընել : * ‖ պատուաստել . մածուցանել :
Էքմէք : * ‖ տե՛ս Հաց :
Էքմէք օթու : * ‖ տե՛ս Հացխոտ :
Էքմէքճի : * ‖ տե՛ս Հացեփեց . և Հաց ծախօղ :
Էքշի : * ‖ տե՛ս Թթու :

Է Օ

Էօզ : * ‖ տե՛ս Բնական , և Հարազատ :
Էօզէնկի : * ‖ ասպանդակ . ասպանդատակ :
Էօզէնկին խօթել ոտքը : ‖ արկանել զոտս յասպանդակս , կմ յասպանդակ անդր :
Էօզէնկիլի : * ‖ ասպանդակաւոր . ասպանդակաւոր :
Էօզէնկիճի : * ‖ ասպանդակագործ . ասպանդակարար :
Էօզէնմիշ ըլլալ : * ‖ արուեստասիրել . արուեստակել . ճարտարել . ըղձակերտել . քաջնիկ գործել :
Էօզէնմիշ ըլլալով շինած : ‖ ճարտարագործ . ըղձակերտ :
Էօթէ եաքա . * ծովուն միւսէկ կողմէ . անատօլու : ‖ ասիա :
Էօթէտէն : * ‖ տե՛ս Անդիէն :
Էօթմէք : * } ‖ տե՛ս Խօսիլ . ձայն հանել :
Էօթմիշ ըլլալ : }

Իօլէֆէ : * ‖ Թռչակ . ուռճիկ . հաւդ , կամ հաւք . վարձք զինուորաց :
Իօլէֆէ տալ : ‖ տալ զԹռչակ . ուռճկել . հաւդել :
Իօլիւմ : * ‖ տես Մահ . ծօլիւմ :
Իօլիւմ տէօշէկի : * ‖ տես Մահուան տէօշէկ :
Իօլիւֆէր չիչէկի : * ‖ տես Նունուփար :
Իօկէճ , կմէօյէճ : * ‖ տես Շիշակ :
Իօկլու գուշու : * ‖ կաւկամ :
Իօմիւր , կմէօմր : * ‖ տես Կեանք :
Իօյէ , կմէօկէ : * ‖ տես Խորթ . ծօյէ :
Իօյլէ , կմէօյլէն . ծօյլէ կէօն : ‖ տես Կէս օր :
Իօտ : * ‖ լեղի . ղեղի :
Իօտ ալաճը : * ‖ հալուէ . տոմնիկ հալուէի :
Իօրէքէ : * ‖ տես Բոք :
Իօրնէկ : * ‖ տես Օրինակ :
Իօրիւմճէկ : * ‖ տես Սարդոստէ . և Մանողակ :
Իօրս : * ‖ սալ :
Իօրսի տեղ : ‖ սալարան :
Իօրսէլէմիշ ընել : * ‖ տես Ճմռքըլտել . և Ջարչրկել :
Իօրսճի : * ‖ սալագործ . սալարար :
Իօրտէկ : * ‖ բադ :
Իօրքէ . Իօրքէլի . Իօրքէ էլէլ . և այլն : * ‖ տես Սրդող . Սրդողկոտ . Սրդողիլ . և այլն :
Իօքիւզ : * ‖ տես Եզ :
Իօքիւզ պալըղը : * ‖ տես Ծովու հորթ :
Իօքիւզ օինկիրի : * ‖ տես Ջալոտ :
Իօքիւր էօքիւր լալ : * ‖ տես Ամուր ձայնով լալ :
Իօքսէ : * ‖ ստող . կստող :
Իօքսէն կպչիլ : ‖ մածանիլ , կամ կռուիլ յստողն :
Իօքսիւզ : * ‖ տես Որբ :
Իօքրէ . * Բառ մը՝ բաժակին . դերչին . խասքանի . և այլն : ‖ պրակ . պրօն . պուրակ . քծուէար . քձուէար :

Ի Ֆ

Իֆէնտի : * ‖ տէր . հայր . վարդապետ : տես և Վարդապետ :
Իֆէսօ . այսուուղաֆ : ‖ եփեսոս :
Իֆրիկէ : * ‖ տես Աֆրիկայ :

Ը

Ը . դիմորոշական պառ : ‖ Ն . զոր օրինակ . Խոնարհութիը տանիկ կը սորվըցնէ : ‖ խոնարհութիւնն այսպէս ուսուցանէ :
Հպարտութիը խոնարհութե դէմ է : ‖ ամբարտաւանութիւնն հակառակ է խոնարհութեն :
Ը՛ը՛ . Ձգաւրէ՛ : ‖ տէ՛ :

Ը Լ

Ըլըճախ : * ‖ տես Եղկ :
Ըլլալ . օլմաք : ‖ լինիլ . եղանիլ . ել . գոլ : կամ այսպէս . էանալ . էականալ . գոյանալ . գոյաւորիլ . արտակայանալ . արտադրիլ . ծնանիլ . ՚ի լոյս ածիլ . վճարիլ . գործիլ . առնիլ . բաղկանալ . հաստանալ . հաստիլ . հաստատիլ . զոր օրինակ .
Ձեր մէջը ըլլալ : ‖ էանալ ՚ի ձեզ :
Աչնչէն ըլլալ : ‖ էականալ , կմ արտադրիլ յոչնչէ :
Գետնէն ըլլալ : ‖ գոյանալ , կմ գոյաւորիլ , և կմ ծնանիլ յերկրէ :
Հողէն ըլլալ : ‖ ՚ի լոյս ածիլ , կմ բաղկանալ ՚ի հողոյ :
Ատանկ չըլլար : ‖ ոչ այդպէս վճարեսցի :
Ինչ որ կըլլայ անոնց մէջը : ‖ որ ինչ գործեսցի , կմ առնիցի ՚ի նմ :
Ինք իրեն բան չըլլար : ‖ ոչինչ ինքնագոյ հաստանայ . կմ , չիք ինչ , որ հաստիցի , կմ հաստատիցի յանձնէ : տես և Գոյանալ :
չԸլլալ . օլմամաք : ‖ չլինիլ . ոչ լինիլ . ոչ գոլ . ե՛ն :
Ըլլալը : ‖ լինելութի . եղանուն . եղելութի . գոյաւորութի . գոյութի :
չԸլլալը : ‖ չլինելութի . անեղութի . չգոյութիւն . չգոյ :
Ըլլալիք : ‖ ապալինելիք . ապառնեայք . ապառնի . ապագայ . ապայք . առ յապայք . հանդերձեալ . հանդերձեալք :
Ըլլալով : ‖ լինելով . գոլով . ելով . եղանելով . եղականապէս :
Ըլլալու : ‖ լինելի , կմ լինելոյ . ելոյ . ելոյր : կմ այսպէս . առնելի . վճարելի . կատարելի . ապառնի :
չԸլլալու : ‖ ոչ լինելի . չլինելի . անեղանելի : տես և Անկարելի :
չԸլլալու համար : ‖ առ ՚ի չգոյէ . յաղագս չգոյից . և զի չգոյր . և քանզի ոչ գոյր :
Ըլլալու վրայ ըլլալ : ‖ ՚ի լինիլ մերձիլ . հանդերձեալ կալ . հանդերձիլ :
Ըլլալու տեղ : ‖ գոյարան :
Ըլլայ . օլսուն . օսուն : ‖ լիցի . եղիցի . լիցէ . եսցէ :
չԸլլայ թէ . օլմայայ քի : ‖ մի՛ գուցէ . մի՛ արդեօք . մի՛ երբէք . զի մի :

կամ, դուցէ. դուցէ երբեք. դուցէ թէ. դուցէ թէ. ապաքէն։

Ըլնի. * յիշա օնուշիս։ || ապաշաւաւան, կամ ապաշաւանք։

Ըլնի արծող։ || ապաշաւաւանեակ։

Ը Խ

Ըխտափոթ. * ընթոտեալ պուերէ։ || պողի_ պող, կմ պողիպոտ։

Ըխրար. Ըխրար ընել. և այլն։ * || տես Խօսք տալ. Խոստովանութիւն. և Խոստովանիլ. և այլն։

Ը Հ

Ըհ. Ձէնքէ"։ || հանչա. յէհ. յէ։

Ըհա։ || ահա. ահաւասիկ։ տես և Իշտէ։

Ըհը։ Ձէնքէ։ || էհէ։

Ը Ղ

Ըղանալ. Ըղացնել, և այլն։ || տես Ցղանալ. Ցղացնել. և այլն։

Ըղեղ. ուղէ։ || ուղեղ. խելապատակ. խելք։

Ըղեղը թափած։ || թափթռալուղեղ. խելացնոր. դդայապուրկ. դդայազերկ։

Ըղեղը ծծած։ || ուղղածուծ։

Ըղեղը ծծել։ || ուղղածուծ ճանել։

Ըղեղը քամած, կմ ըղեղէն քամած, և իջած։ || ուղեղաքամ։

Ըղեղի ամանն։ || խելապատակ. սանկաս։

Ըղեղով լցուած։ || ուղղալի. ուղղալիր. ուղղալից։

Ըղորդ, կմ ողորդ. անուան. և Ճէյ։ || տես Ճշմարիտ։

Ըղորդ ըլլալ. Ըղորդ ելլել, կմ Ըղորդիլ։ || տես Ճշմարիտ ըլլալ։

Ըղորդ որ. Իշտա որ. Իշտացնել որ. Ճշմարիտ որ. Եւ ք թէ. Բանփիլ։ || յիրաւի. արդարև. առ ապաքէն. արդեօք. իսկ. իսկ և իսկ. իսկապէս. թէպէտ. թէպէտ և. ուրեմն. իմն. անդ.

Ըղորդ որ չարչարեցաւ։ || յիրաւի չարչարեցաւ։

Ըղորդ որ ըսաւ։ || արդարև ասաց։

Ըղորդ որ գիտեմ։ || ապաքէն գիտեմ եմ։

Ըղորդ որ կորսընցուց ամանէթը։ || կորոյս արդեօք զաւանդն։

Ըղորդ որ ըղեղ կու կորսընցնէի։ || կորուսանել էր իմ արդեօք զուղեղ։

Ըղորդ որ գրած է։ || գրեալ իսկ է։

Ըղորդ որ բան չիգիտեր. ամմայ ըննըը առաջ չի նեղեր։ || թէպէտ ոչինչ գիտէ. սակայն գիմադրաւ ոչ լինի 'ի բանս։

Ըղորդ որ սուտ ըսաւ. ամմայ մարդու զէնն չառեաւ։ || թէպէտ և սուտ, սակայն ոչ մեղաւ ումեք։

Ըղորդ որ աչքէդ ելած եմ։ || ընկեցայ ուրեմն յերեսաց աչաց քոց։

Ըղորդ որ կուզէի։ || կամէի իմն։

Ըղորդ որ չ. Իշտա որ չ։ || ոչ արդեօք. ոչ իսկ. զոր օրինակ.

Ըղորդ որ չէր ըներ։ || ոչ արդեօք առնէր։

Ըղորդ որ չերկնցուց բանը։ || ոչ իսկ երկարեաց զբանն իւր։

Ըղորդել, կմ ողորդել. Եւրէ հանել։ || տես Ճշմարիտ ընել։

Ըղորդութիւն։ || տես Ճշմարտութիւն։

Ըղունկ. փանոտ։ || եղունգն։

Ըղունկ' փաղանի, կմ ձին բանջնոյ, և այլն. Ճանկ։ || ճիրան, կմ ճիրանք. մագիլ։

Ըղունկ' խոզա. ոչխարի. խողի. և նմանեաց. պղնջ։ || կճղակ։

Ըղունկ' հաւու, կմ թռչնոյ։ || մագիլ։

Ըղունկ' ձիու, ջորւոյ, էշու, և այլն։ || սմբակ։

Ըղունկ կտրող։ || եղնգնահատ։

Ըղունկ ունող. փանոտիլ։ || եղնգնաւոր։

Ըղունկը ճեղքը։ || տես Պճեղաւոր։

Ըղտու ձագ։ || տես Կորդ։

Ըղըըղ. * փողըաձնդելու բօռ ի յուղ բանելու։ || ուսկան. ցանց պարկաւոր. արձոյլ պարկաւոր։

Ըղըըղը լեցընել. Եւըըղին ճէշ ևճընել։ || ուռկանել. ցանցել յուռկան ածել։

Ըղըըղով ձուկ բռնել։ || ուռկանել. ցանցել ուռկանաւ. որսալ ուռկանաւ։

Ըղըըղով ձուկ բռնող. Եւըըղճի։ || ուռկանորդ. ուռկանարկու. ուռկանաւոր. ուռկանիչ. ցանցորդ։

Ը Մ

Ըմայ. * || տես Ամայ։

Ը Ն

Ընդհանուր, կմ Ընդհանրական. ամօմի. ճէնի. ջիւսլի։ || Ընդհանուր. Ընդհանրական. հանրական. հանուր. համօրէն. համատարած. տիեզերական. համաշխարհական։

Ընդհանրապէս. ամօմի եւզրէ. ունէնիլէ։ || ընդհանրապէս. հանրապէս. բովանդակապէս. համօրէն. բոլորովին. Ընդհանուր. առհասարակ. առհասարակ։ տես և Ամենքը մէկէն։

Ընդունած։ || Ընդունեալ. ընկալեալ. առեալ։

Ընդունելի. մախպուլ. խապուլ։ || ընդունելի. հաճելի. ողջունելի. ընդունակ. կամակ. ընկալուչ. հաճոյ. արդոյ. յարդոյ. յարգի. վայելի. հաճոյական. ընդունական. վաւերական. չնորհապիտ։

Խիստ Ընդունելի։ || բաղ ընդունելի. ամենահաճոյ. քաղցրահաճոյ. բարեհաճոյ։

Ընդունելի բան։ || ընդունելիք. Ընդունելութիւն։

Ընդունելի ըլլալ. գապուլ օլմագ։ || ընդունելի լինիլ. հաճոյ լինիլ. լսելի լինիլ. հաճոյանալ. շնորհս գտանել առաջի ուրուք։

Խիստ Ընդունելի ըլլալ։ || բարեհաճոյանալ։

Ընդունելի չըլլալ։ || ընդունելի չլինիլ. անընկալ լինիլ։

Ընդունելու։ || տես Ընդունելի։

Ընդունելու ըլլալ։ || արժանընկալ։

Ընդունելու տեղ։ || ընդունարան. ընդունակարան։

չԸնդունելու . խապուլ էտիլմէյէ ։ ‖ անընդունանական . հրաժարական . բացառական . ապուսական ։

Ընդունելութիւն . խապուլ օլունմագ ։ ‖ ընդունելութիւն . հաւանութիւն . հաւանոյք . շնորհ . շնորհք ։

Ընդունիլ . գապուլ էթմէք ։ ‖ ընդունիլ . վերընդունիլ . ընկալնուլ . ընկալուչ լինել . յանձն առնուլ . անձին կալնուլ . առանձնել . ունիլ . ընդգրաւել . ընդգրկել . առնուլ . առնուլ տալ, կամ առնուլ տեղի . ստորասել . ողջագուրել . ըմբռշխնել . ղուղակել . գղղակել . բռնել . փարիլ ։ տե՛ս և Առնել ։

չԸնդունիլ ։ ‖ ոչ ընդունիլ . ոչ ընկալնուլ ։

Ընդունիլը ։ ‖ ընդունելութիւն . ընդունականութիւն . հաւանութիւն . յանձնառութիւն . ստորասութիւն . սայնջականութիւն ։

Ընդունօղ . գապուլ էտէն ։ ‖ ընդունօղ . ընդունիչ . ընդունական . ներընդունական . ընդունական . ներընդունական . ընդունարան . ընդունակարան . յանձնառական . ստորասական . սայնջական . սայնձական ։

Կամ, ընդունելի . ընկալուչ . վերընկալուչ . ընդունելութիւն . զոր օրինակ .

Ընդունօղ մեղաւորներուն ։ ‖ ընդունակ մեղաւորաց ։

Ընդունօղ շնորհացն Այ ։ ‖ ընդունական, կամ ընդունարան շնորհաց ։

Ընդունօղ աղէքարներուն ։ ‖ ընդունելի արանց ամուրեաց ։

Ընդունօղ մուսաֆիրներու ։ ‖ սայնջական հիւրոց ։

Ընդունօղ ջրերուն ։ ‖ սայնջական ջուրց ։

Ընդունօղ փախիրներուն ։ ‖ ընկալուչ աղքատաց, կամ տնանկաց ։

Ընդունօղ տկարներուն ։ ‖ Ընդունելութիւն տկարաց

չԸնդունօղ . գապուլ էթմէյէն ։ ‖ անընդունակ . անընկալ . անընկալուչ ։

Ընել . ընէլ . էթմէք ։ ‖ առնել . շինել . գործել . ներգործել . արտագործել . գործականել . գոյացուցանել . խրաղել . խրակել . խրագործել . կատարել . վճարել . աջողել . յաջողել . լինել . յարդել . ազդել . ազդեցուցանել ։ տե՛ս և Շինել ։

չԸնել . էթմէմէք ։ ‖ չառնել . չգործել ։

Ընելը ։ ‖ առնելութիւն . գործողութիւն . գործառնութիւն . գործականութիւն . ներգործութիւն . արարչութիւն . արարողութիւն . խրակութիւն . խրագործութիւն . խրակարգութիւն . խրակերտութիւն ։

Ընօղ . էթէն ։ ‖ առնօղ . գործօղ . ներգործօղ . խրակօղ . խրօղ ։

Կամ, արարիչ . խրակիչ . ներգործիչ . կատարիչ . գործունեայ . գործաւոր . խրագործ ։

Կամ այսպէս . ներգործ . ներգործուն . ներգործակ . ներգործական . գործական . գործարար . գործարան . գոյարան . գործելի . առնելի . զոր օրինակ .

Տունը շինողներուն ։ ‖ գործելեաց, կամ առնելեաց տանն ։

Ընծայ . փէշքէշ ։ ‖ ընծայ . նուէր . մանեայ . կամախ . կորբան . աղերս . ողերձ . ուղերձ . ուժխտ . օժիտ . աւանդ . նպաստ . տուրք . ձօնք, կամ ձօն . ձօնի . բաշխ . բաշխոյք ։

կամ, նուէրան . նուէրանք . գահամանութիւնք . պատարագ . պատարագնք . ձեռնաձիրք . մատուցումն . բաշխումն . բաշխութիւն . օժտութիւն . օրհնութիւն . նպաստաւորութիւն ։

Ընծայ՝ Այ մատուցանելի ։ ‖ Նուէր . զոհ . պատարագ . պատարագ . գահամանութիւնք ։ տե՛ս և Ընծայ ։

Ընծայ՝ զոր առնէր ի մօրէ ։ ‖ օժիտք ։

Ընծայ՝ սոսկ մարգարէին, կամ կնոջ փեսայացի, կամ անհաւատից մեծամեծներու, և այլն ։ ‖ ըղձութիւն ։ տե՛ս և Ընծայ . փէշքէշ ։

Ընծայ բերօղ . փէշքէշ կէթիրէն . փէշքէշճի ։ ‖ ընծայաբեր . մատենայաբեր . օժտաբեր . պատարագաբեր . ընծայատար . պատարագատար . ընծայակիր . պատարագակիր . ընծայատու . պատարագատու ։

Ընծայ առնօղ . ‖ ընծայառու . նուէրառու մատենայառու . ուղերձառու . ձօնառու ։

Ընծայ տալ ։ ‖ տե՛ս Ընծայել ։

Ընծայ տալու տեղ . } փէշքէշխանայ ։ ‖ ընծայարան . նուէրարան . մատուցարան . պատարագարան . ձօնարան ։
Ընծայելու տեղ . }

Ընծայ տանիլ, կամ բերել ։ ‖ ընծայաբեր լինիլ . ընծայատար լինիլ . ընծայատարել . ընծայաբերել ։

Ընծայ տանօղ ։ ‖ տե՛ս Ընծայ բերօղ ։

Ընծայ առնօղ . փէշքէշ ալըճը ։ ‖ ընծայառու . ընծայատուր . ընծայամատոյց . ընծայաբեր . ընծայաբաշխ . ընծայաւոր ։

Կամ, նուէրառու . նուէրատուր . նուէրաբեր . նուէրամատոյց . նուէրաբաշխ ։

Կամ, շնորհատու . շնորհատուր . շնորհաձիր . շնորհաբաշխ . պատարագաբեր . պատարագամատոյց . նպաստամատոյց ։

Կամ, նուէրակ . նուէրակատար . նուէրագործ . ձօնարկու . ձօնիչ . նպաստաւոր ։

Ընծայ չառնօղ ։ } անընծայ . աննուէր ։
Ընծայ չունօղ ։ }

Ընծայ առնօղներու զլուխ . փէշքէշճի պաշը ։ ‖ ընծայապետ . նուէրապետ ։

Ընծայի ամսն . փէշքէշ գուղը ։ ‖ ընծայանոց . նուէրանոց ։

Ընծայած ։ ‖ ընծայեալ . վերընծայեալ . նուէրեալ . ուղերձեալ . մատուցեալ . ձօնեալ . նուէրագործեալ ։

Ընծայել . ընծայ տալ, կմ ընծայով պատուել . փէշքէշ էթմէք ։ ‖ ընծայել . վերընծայել . ընծայաբերել . ընծայեցուցանել . նուէրել . վերանուէրել . նուէրագործել . պատարագել ։

Կամ, ուղերձել . աղերձել . ողորձել . ուղորձել . ըղերձել . ըղորձել . օղերձել . օժտել . ուժտել . ձօնել . ձօնել ։

Կամ, նպաստել . նպաստաւորել, կամ նպաստաւորիլ . նպաստ մատուցանել . նպաստամատոյց լինիլ ։

Ընծայելը . ընծայ տալը ։ ‖ ընծայութիւն . ընծայաբերութիւն . նուէրագործութիւն . նուէրատուութիւն . նուէրատրութիւն . մատուցումն . նուէրումն . նուէրան . նուէրանք ։

Ընծայելու ։ } ընծայելի . մատուցանելի .
Ընծայուելու ։ } մատուցական . նուէրական ։

չԸնծայուելու ։ ‖ աննուէր . աննուէրական ։

Ընծայուիլ ։ || ընծայիլ. ընծայաբերիլ. նուիրիլ. մատուցանիլ. պատարագիլ. ուղերձիլ. օղերձիլ. ուժաիլ. ձօնիլ ։
Ընծայօղ ։ || ընծայօղ. մատուցանելի. մատուցական ։ տես և Ընծայ տրօղ ։
Ընծի. պանայ ։ || ինձ. առիս. յիս ։
Ընծիպէս ։ || ըստ իս ։
Ընծու խոտ. ... ։ || ընձախոտ. մեղխոյ. ակոնխոտն. անկոնխոտն ։
Ընկած ։ || անկեալ. անկած. կործան ։
Ընկեր. եօլտաշ. եարան. եար ։ || ընկեր. ընկերակից. ընդակից. ընդանեկից. ընտանեկից. ընտելակից. ընթացակից. յարակից. թոշակից. լծակից. ամոլակից. զուգակից։ կմ՛ այսպէս. զոյգ. զուգաշաւիղ. զուգական. զուգընթաց. զուգակիր. նոյնակիր. միակիր. համակիր. համշիրակ. զոլող. զոլօղ. լծորդ. զուգորդ. հաւասար. զուգահաւասար. հաւասարորդ. հասարակորդ. մերձաւոր. կցորդ. կցուրդ ։
Ընկեր. էշ. ատշան ։ || զոյգ. զուգակից. լծակից. հաւասարին. համեմատն ։ տես և վերի Ընկերը ։
Ընկեր. ... ։ || տես Տղի ընկեր ։
Ընկեր՝ ... ։ || վարուժան. վարուժնակ ։
Ընկեր՝ ... ։ || տես Ամուսին ։
Ընկեր ըլլալ. եօլտաշ օլմագ ։ || ընկերանալ. ընկերել. ընկերշակել. ընկերակցիլ. զուգակցիլ. ընդելակցիլ. լծակցիլ. ընդակցիլ. ընտանեկցիլ. յարակցիլ. ընթացակցիլ։ կմ՛, զուգորդիլ. լծորդիլ. զուգիլ. համազուգիլ. հաւասարիլ ։
Ընկեր ընել ։ || ընկերակցել. ընկերացուցանել. լծակցել. լծորդել. զուգորդել. հասարակորդել. զուգահաւասարել ։
Ընկեր ունօղ ։ || ընկերաւոր ։
Ընկեր չունօղ. ... ։ || անզոյգ. անզուգական. անզուգակից. անլծակից. անզուգորդ. անլծորդ. անհաւասար. անհամեմատ. անկշիռ. անկշռելի. տարօրինակ ։
Ընկերը առօղ ։ || ընկերառեաց ։
Ընկերը խղճօղ ։ || ընկերախեղձոյց ։
Ընկերը սիրելը ։ || ընկերսիրութիւն ։
Ընկերը սիրօղ ։ || ընկերասէր ։
Ընկերութիւն. եօլտաշլըգ ։ || ընկերութիւն. ընկերշակութիւն. ընկերակցութիւն. ընդակցութիւն. ընդանեկցութիւն. լծակցութիւն. զուգակցութիւն. յարակցութիւն. ընթակցութիւն. ընթացակցութիւն։ կմ՛ այսպէս. եղբայրութիւն. զոլողութիւն. լծորդութիւն. զուգորդութիւն. հաւասարութիւն ։
Ընկերութիւն ընօղ ։ || ընկերօղ ։
Ընկզմէջ. ... ։ || ընկզմէջ. ընկուզմէջ ։
Ընկզնոց. ... ։ || ընկուզաստան. ընկուզանոց. ընկզուտ. ընկուզուտ ։
Ընկնիլ. ... ։ || անկանիլ. վայրաբերիլ. կործանիլ. գերկիրս գալ ։
Ընկնիլ՝ ... ։ || դիմել. ապաստանիլ. ապաւինիլ. ամփոփանալ յոք ։
կմ՛ այսպէս. ապաստան լինիլ. ապաւէնուանիլ. պաղթական գնալ առ ոք ։ տես և Սիփէրլէնմիշ ըլլալ ։
Ընկնիլ՝ ... ։ || պատկանիլ. պատշաճիլ. ճահաւորիլ. կահաւորիլ. վայելչանալ ։
կմ՛ այսպէս. անկ լինիլ. պատշաճ լինիլ. պատկան լինիլ. մարթ լինիլ ։
Ընկնիլ՝ ... ։ || վրիժակիլ. արժանանալ ։
Ընկնիլ. ... ։ || անկածիլ. լքանիլ՝ ի ծերութէ. անցանել զաւուրբք. զառամիլ. զառանցել ։ տես և Խուփիլ ։
Ընկնիլը ։ || անկումն. կործանումն ։
Ընկնօղ ։ || անկանօղ ։
Ընկնօղ ։ || անկործան. անդայթաք. անդայթ. անգայթակղ. անգայթակղելի ։
Ընկնօղին վրայ ծիծաղիլ, կմ՛ ընկնօղին ոտք զարնել ։ || տես Ոտք զարնել, և այլն ։
Ընկուզ. ... ։ || ընկոյզ. ընդոյզ. արքայական կաղին, կմ՛ կաղին արքայական, կմ՛ կաղին արքունի ։
Ընկզէ զարդ ունօղ, կամ ընկզով զարդարուած ։ || ընկուզազարդ. ընդուզազարդ ։
Ընկզի ծառ. ... ։ || ծառ ընկուզոյ. ընկզենի. ընդզենի. ընկուզենի. ընկզի. ընկուզի. ընկոյզ ։
Ընկզի ուէչէլ. ... ։ || քաղցուենի ընկուզոյ ։
Ընկուռուզաց երկիր ։ || տես Մաճառստան ։
Ընկռուզաց, կմ՛ ընկլուզաց աշխարհ ։ || տես Ինկիլթերայ ։
Ընձուղ. ... ։ || տես Մոզի ։
Ընտանի. ... ։ || ընտանի. ընդանի. ընտել. ընդել. ընտելական. ընդելական. ընդելակ. տնենի. տնական ։
Ընտանի. ... ։ || ընտանի. ընդանի. ընտանեակ. ընտանեկան ։
Խոտ Ընտանի ։ || ընտանեգոյն. ընդանեգոյն ։
Ընտանի ըլլալ ։ || ընտանանալ. ընտանենալ. ընտանեկցիլ. ընտելանալ. ընդելանալ. ընտելանիլ. ընդելանիլ. ընդելակրթիլ. մերձաւորիլ ։ տես և Սորվիլ ։
Ընտանի ընել. ... ։ || ընտանեցուցանել. ընդանեցուցանել. ընտելացուցանել. ընդելացուցանել. ընդելուցանել. մերձաւորել. մերձաւորեցուցանել ։ տես և Սորվեցնել ։
Ընտանի կին. ... ։ || ընտանուհի ։
Ընտանուպէս ։ || ընտանեբար. ընդանեբար ։
Ընտանութիւն ։ || ընտանութիւն. ընդանութիւն. ընտանեկցութիւն. ընտանակցութիւն. ընտելութիւն. ընտելականութիւն. մերձաւորութիւն ։
Ընտիր ։ || տես Աղնիւ. և Աղէկ. անուն ։
Ընտիր, կմ՛ ընտրեալ. ... ։ || տես Ինչպէս հարցական ։
Ընտիր, կմ՛ ընտրիր. ... ։ || ընտրեա. ... օրինակ. Ընտիր գնաց ։ || ընդ ... ։
Ընտրած ։ || տես Հնտրած ։
Ընտրել ։ || տես Հնտրել ։
Ընտրութիւն ։ || ընտրութիւն. ընտրանք ։

Ընտրուքս : || տես Սնոտ գալարը :
Ընքուշի · գաշ : || յօն · յօնք · յունք :
Ընքուշին կցցած, կմ մէկզմէկ կպած : || յօ_նակից · յունակից · կցայօն :
Ընքուշին հաստ : || թաւայօն · յօնեղ · յու_նեղ :
Ընքուշին սև : || տես Սև ընքուշի :
Ընքուշին քէմերլի : || կամարայօն :
Ընքուշըները վեր վար չարժօղ : || յօնաձօձ :
Ընքուշըներուն տեղը : || դարաւանդ, կամ դարևանդ աչաց :

Ը.Շ.

Ըշկեաւոն · * պօշնատ : || սխալաւացի · չխե_րիկեցի · չխերիկացի :
Ըշկեաւոնի երկիր · [illegible] · պօշնադ էլի : || սկալաւոնիա · չխերիկէ · չխերիկին :
Ըշմար · Ըշմար ընել · Ըշմարով · և այլն : || տես Իշմար · Իշմար ընել · Իշմարով · ևն :
Ըշտապուկ · չէֆթուլի : || դեղձ :

Ը.Պ

Ըպլբիս · բոլէտ · գաֆօն · ֆոտած խօրօզ : || որ_ձառ :

Ը.Ռ

Ըռահաթ · Ըռահաթ ըլլալ · Ըռահաթու_թիւն · և այլն : * || տես Հանգիստ · Հանգիստ ըլլալ · Հանգստութիւն · և այլն :
Ըռահաթսըզ : * || տես Անհանգիստ :
Ըռահան, կմ ըռէհան : || տես Ռահան :
Ըռահտ, կմ ըռահտ փուսատ : * || տես Զխու_զարթ :
Ըռաղպէթ · [illegible] : * || ընդունե_լութիւն · հաճութիւն · հաճոյութիւն · հաճոյք · շնորհք · աղերս · համար : տես ներքև' Ըռաղպէթ գտնել :
Ըռաղպէթ գտնել : || շնորհս գտանել առաջի ուրուք · ընդունելութիւն առնալ · ընդունելի լինիլ · հաճոյ լինիլ · 'ի համարի լինիլ · սի_րելի գոլ · լինիլ 'ի սէր ուրուք · հաճոյանալ :
Ըռաղպէթլի : * || շնորհագիւտ · ընդունելի · հաճելի · հաճոյ · հաճոյական · բարեհաճոյ · բարեհամբոյր · ընկալուչ · կարծուն :
Ըռաղպէթսիզ : * || անհաճ · անհաճոյ · ան_ընդունելի · արհամարհ · խոտան :
Ըռայէ : * || տես Ծառայ · գոռ :
Ըռայէթ · Ըռայէթ ընել : * || տես Պատիւ · [illegible] · Պատուել · [illegible] :
Ըռայէթլի : * || տես Պատուելի :
Ըռայէթճի · * [illegible] : || տես Պատուօղ :
Ըռաստ եկած · Ըռաստ բերել · Ըռաստ գալ · և այլն : * || տես Հանդիպած · Հանդիպցնել · Հանդիպիլ · և այլն :
Ըռաստ : * || տես Աջող · և Յարմար · [illegible] :
Ըռաստ բերել · Ըռաստ գալ : || տես Աջողել · և Յարմար գալ :
Ըռաստ կէլիշինէ · [illegible] : * || տես Ինչպէս որ հանդիպի :

Ըռավէնտ, կմ ըռէվէնտ : * || խաշնդեղ · ռէ_վանդ :
Ըռատէթ : * || տես Կամք :
Ըռատէթիլէ : * || տես Կամքով :
Ըռատէթլի : * || տես Կամաւոր :
Ըռատի : || տես Յօժար :
Ըռաֆ : * || դարակ :
Ըռաֆատան հաւկիթ : * || տես Թերխաշ հաւկիթ · և Թերխոր հաւկիթ :
Ըռզ · * [illegible] : || տես Անուն · նամ :
Ըռզ · * [illegible] : || տես Ամօթ :
Ըռզ · * [illegible] : || շնորհ, կմ շնորհք · յարգ · աղուորութիւն · քաղցրութիւն :
Ըռզը աւրել, կմ կորսնցնել : || տես Անունը աւրել :
Ըռզը աւրել, [illegible] : || աղճատել · աղաւաղել · ապականել · խան_գարել · վատթարել · վատթարեցուցանել · կողոպտել զշնորհս · բառնալ զվայելումն :
Ըռզը կորսնցնել · [illegible] : || տես Պատիւը կորսնցնել · և Անհամեստ ըլլալ :
Ըռզը տեղը : || անաղճատ · անապականաց · ան_չօշափ · անարատ · անխախտ :
Ըռզին դպչիլ : || տես Անուանը դպչիլ :
Ըռզին չընկնիլ : || տես Պատուոյն չընկնիլ :
Ըռզակ · [illegible] : || ինչք · գոյք · բարիք · արդիւնք · կեանք · վաճառք, կամ վաճառ · հանութ · անօթք · անօթ · աղխ · աղխք · սպասք · սպաս :
կմ, ստացք · ստացուածք · ստացուած · աղխամաղխ · մամոնայ · մամոնայ · կալ_ուածք · փարթամութիւն · մեծութիւն :
Ըռզակ ստօղ : || քնչատեաց :
Ըռզակ' դիզած : || մթեր, կմ մըթեր ընչից · ամբար, կմ համբար գոյից :
Ըռզակ ժողվօղ : || ընչահաւաք · նիւթահա_ւաք :
Ըռզակ չունօղ : || անինչ · անստացուած : տես և Աղքատ :
Ըռզակ սիրօղ : || ընչասէր · մամոնայասէր · հանթասէր · աղխասէր : տես և Ագահ · [illegible] :
Ըռզըկի մաղաղայ : || գանձատուն · գան_ձարան · հանթարան · հանութք :
Ըռզէհլի : * || պատկառելի · պատուաւոր · համ_բաւաւոր · ամօթխած : տես և Համեստ :
Ըռզէհլի ըլլալ : || տես Համեստանալ :
Ըռզէհլիութիւն : || տես Համեստութիւն :
Ըռզխան · * [illegible] : || սամիթ :
Ըռզնամուս : * || ամօթխածութիւն · ակնածութիւն · բարեհամբաւութիւն · բարեմարդութիւն : տես և Ամօթ · և Անուն · նամ :
Ըռզնամուս չունենալ : || տես Անհամեստ ըլլալ :
Ըռզսըզ · Ըռզսըզ ըլլալ · Ըռզսըզութիւն · և այլն : || տես Անհամեստ · Անհամեստ ըլլալ · Ան_համեստութիւն · և այլն :
Ըռզսըզ նամուսսուզ : * || տես խիստ Ան_համեստ :
Ըռէզէ : * || տես Կրունկ' դրան :
Ըռէհնի : * || տես Գրաւ :
Ըռէյիզ : * || տես Առաջնորդ · [illegible] · և այլն :

Ըռէյիգ նաւի : || տե՛ս Նաւաստապետ :
Ըռէնկ : * || տե՛ս Գոյն :
Ըռէնկ . * փոսղոփ : || տե՛ս Հնարք :
Ըռէնճպէր : * || տե՛ս Աղքատ :
Ըռէնճպէր . * Ճախուն բանող : || տե՛ս Բանուոր . բօղոփ :
Ըռէչէլ : * || տե՛ս Ռէչէլ :
Ըռէնտէ : * || տե՛ս Ռէնտէ :
Ըռէսիմ : * || տե՛ս Ռէսիմ :
Ըռէվէնտ : * || տե՛ս Ըռավէնտ :
Ըռըխտըմ : * || խռուան . խռնեալ . գրոհեալ . խճող . հոծ . հոծախիտ . թանձրախիտ . միախռուան . թանձրախռուան . թանձրախռուան . խռուանեցեալ . կուռ . անտառախիտ :
խիստ Ըռըխտըմ : || յոգնախռուան . բազմախռուան . բազմահոծ . ընդհոծ :
Ըռըխտըմ ըլլալ : || խռնիլ . ակաղձիլ . խճողիլ : տե՛ս և վարի Բայը :
Ըռըխտըմ ընել : || խռնել . ակաղձել . անդձել . խճել . խճողել . հոծել . ճնշել :
Ըռըխտըմ ընելը , կամ ըռըխտըմ ըլլալը : || խռնումն . խռուան . խճումն . խճողումն :
Ըռըխտըմ ընցնել : || տե՛ս Ըռըխտըմ ընել :
Ըռըխտըմ ըլլած , կմ ըլըմած : || խռուան . ակաղձուած . խճողեալ :
Ըռըխտըմ հալէ : || խռուան :
Ըռըշվաթ : * || տե՛ս Կաշառ :
Ըռըշվաթ տանիլ : || տե՛ս Կաշառ առնուլ :
Ըռըզավայ . պէըրլոփ . Ըռըզավայ ըլլալ . Ըռըզավայ ընել , և այլն : * || տե՛ս Անպատկառած . Անպատկառիլ . Անպատկառել , և այլն :
Ըռըզավայ . ծառիս . Ըռըզավայ ըլլալ . Ըռըզավայ ընել , և այլն : * || տե՛ս Խայտառակ . Խայտառակ ըլլալ . Խայտառակ ընել . և այլն :
Ըռըզավայութիւն . ըռըզավայըլըգ : || տե՛ս Անպատկառութիւն . և Խայտառակութիւն :
Ըռըֆըլաղը . * ցոլէնի , կմ գարա ջուխ : || գրիճ . գրուճան . մաթ . մոզ :
Ըռխտա . աղէլ . Ըռխտա ըլլալ . Ըռխտա ընել : || տե՛ս Ազէկ . Ազէկ ըլլալ . Ազէկ ընել :
Ըռխտա . առողջ . Ըռնանալ . Ըռնացնել : || տե՛ս Առողջ . Առողջանալ . Առողջացնել :
Ըռղատ . ըռէնկէլը : || տե՛ս Բանուոր . բօղոփ :
Ըռնտիկ : || տե՛ս Գեղեցիկ :
Ըռնտութիւն : || տե՛ս Գեղեցկութիւն և Առողջութիւն :
Ըռովէլ . ռովէլ : || տե՛ս Ծովել :
Ըռուհպան : * || տե՛ս Կրօնաւոր :
Ըռուհպան պաշը : * || տե՛ս Աբբայ :
Ըռուսպ . * լոզո խոյնի մէջը : || տե՛ս Ջրդարդ բաժինը :
Ըռուպ . * ըսփուն : || քօռէնակ :
Ըռուս , կմ ռուսոս միլլէթի : * || ռուսք :

ԸՍ

Ըսած , կմ ըստեած : || ասացեալ . ասաստացեալ . արտասանեալ . արտասանեալ . ոգեալ . գոգեալ :
Ըսել . փէյէ : || ասել . ասասել . արտասանել . ոգել . գոգել . առոգել . ասնել . բարբառել . պատմել . բանել . ճառել . վիպել . զրուցել . առոգանել :
Ըսըրղան : * || տե՛ս Եղինձ :
Ըսըրխ , կմ Ըսըրխ չալնելը : * || տոռոցումն . շչումն . շչիւն :
Ըսըրխ չալել : || տոռոցել . տոռոզել . կմ տոտոզել . սուլել . շչել :
Ըսըրխ չալելով տալ ահանիլ . ինչպէս հօվիւները : || հոտային տալ :
Ըսկասայ : * || տե՛ս Սկասայ :
Ըսմարլու : || ասելի . ոգելի . ճառելի :
չԸսմարլու : || անասելի . անպատմելի . անճառելի . անարտասանելի :
կմ , անսառ . անճառ . անպատմում :
Ըստախոս : * || տե՛ս Խորհրդական :
Ըստակ . ծանօթ ըսփոնկ . ոսկեղ տեղը : || փող :
Ըստակ . ամէն արծիթ , կմ ոսկին ֆող . տեղը : || դրամ . արծաթ . փող . նոմիս . կերմիս :
Ըստակ տանող : || արծաթատու . արծաթատուու :
Ըստակ աւրել . } փոխել , կմ փոխանակել
Ըստակ կտրել : }
զդրամ . լուծանել զփող . լումայափոխ լինել . դրամափոխ լինել :
Ըստակ ժողվող , կմ դիզող : || դրամաժողով . դրամակոյտ . դրամահաւաք . ընչահաւաք . նիւթահաւաք :
Ըստակ կշռող : || դրամակշիռ :
Ըստակ կտրել : || դրամ հատանել . զդրամ հարկանել :
Ըստակ կտրող : || դրամահատ . դրամահար :
Ըստակ տանող , կմ ըստակ բանող : || արծաթանակ :
Ըստակ պահող : || արծաթապահ . արծաթածրար :
Ըստակ չպահող , կմ ըստակ չտանող : || անարծաթ :
Ըստակ սիրող : || տե՛ս Ագահ . ոսկի սիրող :
Ըստակ չսիրող , կմ ըստակ ատող . || դրամաատեաց . ընչատեաց . անարծաթասէր :
Ըստակ ցանել , կամ ցրցնել : || զանձկան ձավատակել . արծաթ թօթափել . դրամս ցանել . դրամս արկանել :
Ըստակ փճացնել , կմ ուտել : || տե՛ս Մսխել :
Ըստակ փճացնող : || տե՛ս Մսխող :
Ըստակ քաշել : || դրամս ձգել . դրամս կորզել . տագահել :
Ըստակը բանեցնել : || յարդել զարծաթն :
Ըստակը բանեցնող : || վարիչ արծաթոյ . յարդիչ արծաթոյ . յարդոյ , կմ արդոյ . ...
Ըստակ բանեցնող պաղըրկեան : || վաճառականի յարդոյ , կմ արդոյ :
Ըստակը բուսնիլ : || դալ՝ի ձեռս արծաթոյն . զձեռամբ ունիլ , կմ կորզել՝ի բաց դրամոյն . ելանել յումեքէ արդիւնաւորել դրամոյն :
Ըստակը բուսցնել : || հանել զարծաթն . զձեռամբ ունիլ , կմ՝ի բաց կորզել զդրամոն :
Ըստակ մը չարժող : } տե՛ս Բան մը չարժող :
Ըստակ մը չընող : }
Ըստակ ու կէս : || դրամիկէս :
Ըստկի դէզ : || դրամակոյտ :
Ըստկի խնայող : || տե՛ս Ագահ . ճռող :
Ըստկի մար . } ոչէրձայէ : || զլուխ դրամոյ .
Ըստկի գլուխ . }
մայր դրամոյ . վիճակ վաճառանաց :

Ըստակի մը ըլլալ, կմ մէկ ըստակի ըլլալ։ || ա- պականերել․ աղաւաղել․ աղճատել․ աղարտել․ աղաւաղ վարել․ եղծանել․ զեղծանել․ խան- գարել․ յոչինչ լուծանել։ տես և փճանալ։

Ըստակի մը ընել, կմ մէկ ըստակի ընել։ || ա- պականել․ աղաւաղել․ աղճատել․ եղծա- նել․ զեղծանել․ խանգարել․ յոչինչ լու- ծանել։ տես և փճացնել, և Ապականել։

Ըստակի սէր․ կամ ըստակ սիրելը։ || տես Ագահութիւն․ ըսփէն սէր։

Ըստակի նշանակ։ ||արկղ․ դրամանոց․ տապան։

Ըստակի վրայ մեռնիլ։ || տես Ագահ ըլլալ։

Ըստակի քէսէ։ || քսակ արծաթոյ։

Ըստակով առնել․ ահճէնլէն ալմաք։ || դրամոյ առնուլ․ արծաթոյ առնուլ․ արծաթոյ գնել․ արծաթագին լինել․ դրամագին լի- նել․ գրաւել։

Ըստակով բռնած՝ մարդ։ || վարձկան․ վարձ- ուոր․ վարձաւոր։

Ըստակով գնած, կմ գնող։ || արծաթագին․ դրամագին։

Ըստակով ծախած, կմ ծախող։ || արծաթա- վաճառ․ դրամավաճառ։

Ըստակով ծախել։ || դրամոյ վաճառել․ ար- ծաթոյ վաճառել․ արծաթոյ տալ։

Ըստամպօլ․ Իսթամպօլ․ Իսլամպօլ․ Գօսթանթանիէ։ || Կոստանդնուպօլիս, Կոստանդնուպօլիս․ Կոստանդինուպօլիս․ Բիւզանդիոն․ Բիւ- զանդիոն։

Կմ այսպէս․ քաղաք կոստանդեայ․ կոս- տանդեան պօլիս․ չէն կոստանդեան․ Թրա- կեան մայրաքաղաք․ քաղաքամայր երկծով- մայր քաղաքացն Թրակիոյ։

Ըստամպօլցի․ ըսթամպօլլու։ || կոստանդնուպօլ- սեցի․ բիւզանդացի․ այր ՚ի բիւզանդիոյ․ ծնունդ, կմ բնակիչ բիւզանդիոյ։

Ըստեղծել։ || տես Ստեղծել։

Ըստըկել․ ըսփըչնել։ || տես Իսպըկել։

Ըստիր․ էօղ։ || հարազատ․ ընտանի․ բուն։

Ըստուխայ, կմ ըստուխեայ։ * || ստորէ․ ստո- րի․ ստորէու․ գաղտափիուր․ գաղտիկուր․ գաղտակրայ։

Ըստուխեայի խապուխ։ || խեցի․ խեց․ պատեանք ստորէից։

Ըստուխեայի խապուխներու դէզ։ || խե- ցակոյտ․ խեցակարկառ։

Ըսօղ։ || տասցող․ ասող․ տասուն․ խօսուն․ խօսնակ․ խօսօղ։

Ը.Ր

Ըրախաս։ * || բուպէացոյց ժամացուցի։

Ըրախի։ * || տես Րախի։

Ըրած։ || արարեալ․ գործեալ․ ներգործեալ․ իրակէալ։ կմ, իրգործ․ ներգործ․ ներգոր- ծակ․ ներգործական․ ներգործուն․ եղական։

չԸրած։ || անարար․ անգործ․ անեղ․ անե- ղական։

Ըրած բան, կմ Ըրած Թողած բան։ || ա- րարք․ տաք․ գործք։

չԸրած բան։ || անգործք․ չէութիւն։

Ըրմախ։ * || տես Գետ։

Թ.Ա

Թագ․ թաճ։ || Թագ․ խոյր․ պը- սակ․ միթր․ յաղէր։

Թագ եպիսկոպոսի։ || տես Եպիսկոպոսի Թագ։

Թագ առնող, կմ բանեցնող։ || Թագառու․ Թագակալ․ Թագաժառանգ։

Թագ դնել՝ իր գլուխը։ || Թագադիր լինել․ պսակադիր լինել․ Թագ կապել․ խոյր ար- կանել․ արտախուրել․ Թագաւորել։ տես և Վարիլը։

Թագ դնել՝ ուրիշի գլուխը։ || Թագ իմ պճնել զոք․ դնել զԹագ ՚ի գլուխ․ Թագաւորել, կմ պսակել զգլուխ այլոյ․ Թագադիր լինել ՚ի գլուխ ուրուք։

Թագ դնող։ } Թագադիր․ Թագակապ․
Թագ կապող։ }
Թագակալ․ խոյրադիր․ Թագաժառանգ։

Թագ չինող։ || Թագագործ․ Թագարար․ խոյր- արար․ Թագա-յօրէն։

Թագ տրճող։ || Թագատու։

Թագով զարդարել։ || Թագազարդել․ Թա- գազարդ պճնել․ Թագազարդ պաճուճել․ Թագաւորել։

Թագով զարդարեալ։ || Թագազարդ․ Թա- գա-յօրէն։

Թագով ու խուրջերս մաղերով զարդար- եալ։ || Թագագանգուր։

Թագաւոր․ բաղշահ․ ֆադիշահ․ շահ։ || Թագա- ւոր․ արքայ․ Թագակալ․ Թագադիր․ Թա- գակապ․ պսակաւոր․ միապետան․ ինքնա- կալ․ քաղաքանց։

Թագաւոր մեծ, կամ մեծ Թագաւոր։ || տես Կայսր։

Թագաւոր դնել։ || կարգել զԹագաւոր․ օ- ծանգանել Թագաւորս․ Թագաւորեցու- ցանել։

Թագաւոր ըլլալ։ || Թագաւորել․ Թագակալ լինել․ Թագ կապել։

Թագաւորէն չինած։ || Թագաւորաշէն․ արքայաշէն։

Թագաւորէն արճած։ || արքայնատուր։

Թագաւորի աթոռ, կմ Թախտ։ || աթոռ, կմ գահոյք Թագաւորական։

Թագաւորի բնակարան․ ֆադիշահ բաղչը․ ֆադիշահ եաթաղը․ ֆայիթախթ։ || նիստ Թագա- ւորի․ նիստ Թագաւորական, կմ Թագա- ւորաց․ Թագաւորաբնակ․ արքայաբնակ․ բնակ արքայի․ Թագաւորանիստ․ արքայա- նիստ․ շահաստան։

Թագաւորի գրքատուն։ || դիւան արքու- նի․ զօր օրինակ․

Թագաւորին գրքատունը գտնըճեցան։ || գտան ՚ի դիւանին արքունի։

Թագաւորի գանձն։ || արքունուստ․ յար- քունուստ։ տես և Միրիեն։

Թաթխել. բանի մը պէխրէլէ։ || Թանալ. ոմն. Գլուխը աղջկան թիւիթը թաթխեց։ || եւ թաց ղպատաւն յառաջնկայ արգանդին։

Թաթխուած, կամ Թաթխած, կամ Թաթխօղ։ || Թաթաւուն։ տես եւ Թաթախ։

Թաթխըճէլ. պօլլաշմագ։ || Թաթաւսիլ. Թաթաւիլ. Թաթաւթափիլ. շաղախիլ. շաղիլ։ տես եւ Թաթխել։

Թաթխըճէլը։ || Թաթաթափութիւն. Թաթաւփութիւն. Թաթաւ։

Թաթղան. Քանձոց։ || տես Ջեռանոց։

Թաւաշ։ || տես Թաշէ։

Թալանթօսել։ || վեր 'ի վերոյ առնել. հարեւանցի առնել. հապճեպով վճարել. շտապաւ կատարել. անփութալել 'ի գործ ինչ. անխնամպէս գործել։

Թալանթօսելով։ || վեր 'ի վերոյ. հարեւանցի. 'ի հարեւանցի. հապճեպով. շտապաւ. անտակաւպէս. անխնամաբար։

Թալան. կողոպուրթ. ... ։ || աւար. աւարուք. աւարուն. կապուտ. կողոպուտ. յափշտակութիւն. յաղթանք. աւարառութ. աւարառուիք. առ. ոմն.

Թալան ըլլալու մալ։ || վաճառ մերձ 'ի յաւար։ Կամ, կապուտ կողոպուտ. առ և աւար. աւարառութ. կողոպտած պատերազմի։

Թալան առնել։ || տես Թալլել։

Թալան առնօղ։ || տես Թալլօղ։

Թալան բաշխօղ։ || աւարաբաշխ։

Թալաշ. * ... ։ || տաշեղ։

Թալէհ։ * || տես Բախտ. ...։

Թալէհը բանիլ։ || տես Բախտը բանիլ։

Թալէհէնասիպ. խող։ || քուէեայ, կամ քուէական. քուէ. նարտ։

Թալէհէնասիպ խաղալ։ || նարտ խաղալ. քուէական արկանել։

Թալէհլի։ * || տես Բախտաւոր։

Թալէհսիզ։ * || տես Անբախտ։

Թալէհսիզլութիւն։ * || տես Անբախտութիւն։

Թալը թուլթմաք։ * || տես Մարդու մտադրը նայիլ։

Թալը թութաճու։ * || տես Մարդու մտադրը նայօղ։

Թալիա։ * || խառնլիճ. աշխարհի խառնակութեան։

Թալիան, կամ Տալիան։ * || խառնակեցի. խառնալացի։

Թալիմ։ * || վարժութիւն. կրթութիւն. կրթականութիւն. նախակրթութիւն. հրահանգութիւն. վարժումն. մարզումն։

Կամ, մարզ. կիրթք. վարժք։

Կամ այսպէս. վարժեար. վայրժեար. հրահանգ. մարզանք. կրթանք։

Թալիմ ընել։ || կրթել. վարժել. հրահանգել։

Կամ, 'ի կիրթս ընել 'ի վայրժեարս դալ. հրահանգս տալ։

Թալիմ ընել տալ։ || կրթել. վարժել. մարզել. հրահանգել. ճանել։

Կամ, կրթեցուցանել. վարժեցուցանել. մարզեցուցանել։

Թալիմ ընելու տեղ. ... ։ || վարժարանոց. ճահանոց. վարժարան. կրթարան. մարզարան. կրկէս։

Թալիմխանէյ։ * || տես Թալիմ ընելու տեղ։

Թալիմճի. * ... ։ || կրթիչ. վարժիչ. հրահանգիչ. մարզիչ. վարժեար. վայրժեար։

Թալին. ... ։ || Թալին։

Թալլած։ || կողոպտեալ. կապտեալ. կապուտ կողոպուտ. շորթ։

Թալլած բան։ || կողոպտածք. կեղեքածք։

Թալլել. ... ։ || աւարել. կապտել. կողոպտել. գերփել. գերել. յափշտակել. յափշտակել. տապալել. աւարագռել. կեղեքել. կեղեքել. թափել. շորթել. շահել. շաղխել. շահել. մերկել. մերկացուցանել. զերծուլ, կամ զերծանել. զերծուցանել։

Կամ այսպէս. աւար առնուլ. յաւար առնուլ. յաւարի առնուլ, կամ առնուլ յաւարի. աւար ածել. յաւար ածել. յաւարի ածել. աւար հարկանել. կապուտ կողոպուտ առնել. կապուտ կողոպուտ թողուլ։

Թալլել տալ. ... ։ || մատնել յաւար. տալ 'ի կապուտ կողոպուտ. յաւարի բաշխել. գրաւել 'ի յափշտակութիւն։

Թալլելը։ || աւարումն. կապտումն. կապտուն. գերփումն. գերումն. շորթումն. շորթ.

Թալլելով։ || աւարաբար. յափշտակաբար։

Կամ, աւարելով. կողոպտելով. յափշտակելով. և այլն։

Թալլըճէլ. ... ։ || աւարիլ. կողոպտիլ. կապտիլ. գերփիլ. կեղեքիլ. յափշտակիլ։

Թալլըճօղ։ || անկապուտ. անկապտելի. անկողոպտելի. անշորթելի։

Թալլօղ. ... ։ || աւարիչ. կապտիչ. կողոպտիչ. յափշտակիչ. կեղեքիչ. գերփիչ. աւարառու. շղուրաճարակ։

Թալլօղ Թալլօղի ըլլալ։ || յափշտակողը յափշտակել. անկանիլ զինուորաց 'ի կողոպտել. եւ նոյն առնել զինուորաց 'ի յափշտակել. որ ըստ առնէ խանձիլ 'ի յաւար. ամենայն աւարելով աւարել։

Թալխօնիլ. ... ։ || Թալկանալ. Թալանալ. խանդակաթիլ. կոթոցնիլ։ տես և Մարիլ՝ հոգւոց։

Թալմուտ. ... ։ || Թալմուտ։

Թալնալ։ || տես Թալկանիլ. և Մարիլ՝ հոգւոց։

Թախէթ։ * || տես Աթոռ։

Թախէթնիզ։ * || տես Անաւէժ։

Թախըմ։ * || կազմ. կազմած. օժիտ. ոճիր. պատրաստ. զարդ։

Թախիլալ. * ... ։ || Ճաշակ. Ճաշակութիւն. Ճաշակելին։

Թախիլալ գալանալ. ... ։ || Ճաշակել. Ճաշակ առնուլ. ընդ ունելի մատանել։

Թախլիթ. ... ։ * || պատճէն. կերպարան. նմանութիւն. ուրոյնական. ոմն. խալաքը արծաթին Թախլիթն է։ || անպաճոյն է ուրոյնական արծաթոյ։

Մարմինն է մարգուն Թախլիթը։ || կատակնն է ուրոյնական մարդոյ։

Թախլիթ։ || տես Ծաղր ընելը։

Թախլիթ ընել։ || տես Ծաղր ընել։

Թ·ախլիթ ընօղ. քախլիթճի ։ || տե՛ս Ծաղր ընօղ, և ծաղրաբան ։

Թ·ախլիթճըլըգ ։ || տե՛ս ծաղրաբանութիւն ։

Թ·ախտ. * ուչան գըլթու վըրայ շինած ։ || Թակաղ. Թակաղաղ ։

Թ·ախտ. * ճառաւոր աթոռ. թախթ ։ || աթոռ. գահ. գահոյք. գահաւորակ. բեմ. բեմբ. բազմոց. բազմական. աթոռ. պալպալջունք ։

Թ·ախտ Նստօղ. Թախթ օտուր ։ || տե՛ս Իշխանութիւն ունօղ ։

Թ·ախտապիթի. * ճօփօղին ։ || մլուկն. մլուկ ։

Թ·ախտաքիւլէ ։ * || գելարան. գելոց. գելանք, կամ գել պարանոցի ։

Թ·ախտաքիւլէն դնել ։ || գելոցս արկանել 'ի պարանոցն, կամ զպարանոցաւ. արկանել զոք 'ի գելանս. պնդել զոք 'ի գելարանս ։

Թ·ախտըւալան ։ * || գահոյք. գահաւորակ. պալպալջունք ։

Թ·ախտըռավան՝ ըշփու, կամ օրպայի վըրայ շինած ։ || Ժանաւար, կամ Ժանոնար ։

Թ·ակ. քօխմախ ։ || Թակ. կոփիչ. տոփիչ. տոփան ։

Թ·ակել. քօփմաքլամաք ։ || Թակել. տոփել. կոփել ։ տե՛ս և ծեծել. փէօյմէք ։

Թ·ահամ ։ * || տե՛ս Աղնիւ կերակուր ։

Թ·ահին ։ * || շիրկան ։

Թ·ահկիկ, կամ Թ·ահտիկ. * || տե՛ս Ճշմարիտ ։

Թ·ահմին ։ * || վարկ. վարկած. վարկածք. կարծ. կարծք. կարծիք. վարկումն. համարումն. դատումն. որոշումն. ենթադրութիւն. կշռութիւն. որոշողութիւն ։

Կամ, դատ մտաց. դատաստան մտաց. մէտք երևութե սրտի ։

Թ·ահմին ընել ։ || վարկանիլ. համարիլ. հաշուիլ ։

Կամ, վարկանել. համարել. հաշուել ։

Կամ այսպէս. վարկադրել. ենթադրել. ընթադրել. կշռադատել. կշռորդել. կշռել. ընտրել. չափել. վարել մտաց. մտօք կշռել ։

Թ·ահմին ըրած ։ || համարեալ. հաշուեալ. վարկուցեալ. կարծեցեալ ։

Թ·ահմինճի ։ * || համարիչ. վարկիչ. վարկադրիչ. կշռադատիչ. դատիչ ։

Թ·ահտ ։ * || տե՛ս Թ·ախտ ։

Թ·ահտայ ։ * || տե՛ս Տախտակ ։

Թ·ահտայ էնքաէրի ։ * || բեեռ ուղկէն ։

Թ·ահտայ կեօզլէրճինի ։ * || տե՛ս Օբալ ։

Թ·ահտապիթի. ճօփօղին ։ * || մլուկն. մլուկ ։

Թ·ահտկեահ ։ * || արքայանիստ. Թագաւորանիստ. գահանիստ. մայրաքաղաք. քաղաքամայր. մայր քաղաքաց. մետրապոլիս ։

Թ·աղ. մահալլէ ։ || Թաղ. վիճակ ։

Թ·աղած, կամ Թ·աղըւած ։ || Թաղեալ ։

չԹ·աղուած, կամ չԹ·աղըւօղ ։ || անԹաղ. անամփոփ ։

Թ·աղար. հողէ աման, որ իրաց, ինչ ջուր, ինչ այլ բան կը դրուի ։ || Թաղար. խեցեղէն ։

Թ·աղել. կէօմմէք ։ || Թաղել. ամփոփել. ծածկել ընդ հողով ։

Թ·աղինայ, կամ Թ·ահնայ ։ || տե՛ս Գտակ ։

Թ·աղում ։ || Թաղումն. ամփոփումն ։

Թ·աղմիլ. կէօմիւլմէք ։ || Թաղիլ. Թաղեալ լինել. ընդ հողով ծածկիլ. հողածածուկ կալ. հողածածուկ ննջել ։

Թ·աղմիլ. բանի մը մէջ կէօմիւլմիշ ըլլալ ։ || Թաղիլ. խրիլ. մխիլ. մխմխիլ. խԹիլ. ընկղմիլ. տարրիլ. տարրանալ ։

Թ·աղուիլը. բանի մը մէջ կէօմիւլմիշ ըլլալը ։ || մխոց. մխանք. մխմխանք ։

Թ·աճ ։ * || տե՛ս Թ·ագ ։

Թ·ամահ ։ * || տե՛ս Ագահութիւն. ըօփին օէր ։

Թ·ամահ ընել ։ || տե՛ս Ագահ ըլլալ ։

Թ·ամահքեար ։ * || տե՛ս Ագահ. ըօփօն օէրօղ ։

Թ·ամահքեարլըք ։ * || տե՛ս Ագահութիւն. ըօփին օէր ։

Թ·ամամ. Թ·ամամ ըլլալ. Թ·ամամ ընել. Թ·ամամլըք, և այլն ։ * || տես Լման. Լմննալ. Լմնցնել. Լմնութիւն և այլն ։

Թ·ամամ Թեքրաղի ։ * || տե՛ս Ալյար. կուէա ։

Թ·ամաշայ. Թ·ամաշայ ընել ։ * || տե՛ս Սէյիր. Սէյիր ընել ։

Թ·ամք՝ ձիու. էյէր ։ || Թամբ. համետ. բազմոց, կամ բազմական՝ ձիոյ ։

Թ·ամք շինօղ. էյէրճի ։ || Թամբագործ. համետագործ. Թամբարար. համետարար ։

Թ·ամք սրոյ ։ || տե՛ս Պատեանք ։

Թ·ամքած, կամ Թ·ամպած. էյէրլի ։ || Թամբաւոր. Թամբեալ. համետեալ. հանդերձեալ ։

Թ·ամքել, կամ Թ·ամպել. էյէրլէմէք ։ || Թամբել. Թամբահարել. համետել. հանդերձել ըղ գրաստ ։

Թ·ամքօղ. էյէրլէյիճի ընօղ ։ || Թամբահար ։

Թ·այ. * քեռ ։ || բեռն ։

Թ·այ. * յիտ յափ ։ || մտրուկ. քուռակ ձիոյ ։

Թ·ային. * մէկինը կօղած նէրտօնը ։ || ռոճիկ. պարէն. ուտեստ ։

Թ·ային կապել ։ || ռոճիկս կարգել ։

Թ·այտաշ ։ * || հասակակից. հասակակիր ։

Թ·այֆայ ։ * || ազգ. ազն. ցեղ. զարմ. տո-րակայք ։

Թ·այֆայ՝ նաւու. կէմի թայֆասը ։ || Նաւաղն. Նաւաղունք ։ տե՛ս և Նաւավար ։

Թ·ան. այրան ։ || Թան. Թան կաԹին, կամ մածնոյ. շիճուկ ։

Թ·անաք. մէրէքէպ. միւրէքքէպ ։ || Թանաք. սևակ. մելան. մուր. դեղ. սևադեղ ։

Թ·անաք շինօղ, կամ ծախօղ ։ || Թանաքագործ. սևակագործ. մելանագործ. մելանավաճառ. մրավաճառ ։

Թ·անաքով գրած, կամ գրօղ ։ || սևագիր. մրաշար ։

Թ·անէ ։ * || տե՛ս Հատ, և գնեանեալն ։

Թ·անԹանալը ։ * || տե՛ս Հանդիսաւոր ։

Թ·անԹանայ ։ * || տե՛ս Հանդիսութիւն ։

Թ·անծր. գօյու ։ || Թանձր. ստուար. սոնք. յոյր. յոր. Թաղուն. Թաւ. Թաւամբի. Թաւարձի ։

խիստ Թ·անծր ։ || Թանձրագոյն. Թաւագոյն. ստուարագոյն. սոնքագոյն. յորագոյն ։

Կամ, ամենաԹանձր. ամենասոնք. ամենաԹաւ. ամենաստուար ։

Կամ այսպէս. ԹանձրաԹանձր. Թանձրա-

մած.

մած · Թանձրահոծ · Թանձրատեսակ · Թանձրադանդաղ :

Թանծր Թանծր · պըլըխ պըլըխ : || Թանձրա_Թանձր · դունդադունդ :

Թանծր Թանծր վազօղ : || Թանձրահոս · Թանձրածոր :

Թանծր լեզու, կամ Թանծր խօսօղ : || տե՛ս Ծանրալեզու :

Թանծր հօղ ունօղ : || Թանձրահող :

Թանծր ձան ունօղ գիր : || գիր սոսնձար · Թաւ · խաժ :

Կմ, սոսնձարաձայն · Թաւաձայն :

Թանծր ճիկեր ունօղ : || Թանձրալեարդ :

Թանծր մօրուք, կմ Թանծր մօրուք ունօղ · գօդոյ սագալլը : || Թանձրամօրուք · Թանձրամորուք :

Թանծր յատակ ունօղ : || Թանձրայատակ :

Թանծր չըլձապատ, կամ քենար ունօղ : || սոսնձարապատ :

Թանծր ու տարածած : || Թանձրատարած :

Թանծրնալ · գալընլանմագ : || Թանձրանալ · Թաւանալ սոսնձարանալ · յօրանալ · սոն_քանալ · սանքալ :

Թանծրլնալ · պանըր, եմ չըւր բաներուն : || Թանձ_րանալ · մածնուլ · մածանիլ · պանրանալ :

Թանծրութիւն : || Թանձրութիւն · Թաւութիւն · սոսնձարութիւն · հոծութիւն · սոնքութիւն · խտտութիւն · խտութիւն · մածուցած · մածուցում :

Թանծրութիւն · գեհուէ, եմ կօդերու · և այլն : || || մասանք :

Թանծրցած : || Թանձրացեալ · Թանձրամած · դանդաղամած · Թանձրադանդաղ :

Թանծրցնել · գալընլաշդըրմագ : || Թանձրացուցանել · Թաւացուցանել · սոսնձարացուցանել · սոն_քացուցանել · յօրացուցանել · մածուցանել :

Թանծրցնել՝ չըւր բաները : || մածուցանել · մածանել · մածել :

Թանկ : || տե՛ս Սուղ · պահալը :

Թանճեր, կամ Թանճերի · տաղի անուն է : || տլինդանի :

Թաշ : * || տե՛ս Քար, և զհետեւեալն :

Թաշէվլի : * || կապիճ · ակնակապիճ · բուն ական · ցը ճելանէրի · փորըք քոհարայ :

Թաշլըխ : * || տե՛ս Քարուտ :

Թաշճի : * || տե՛ս Քար բանօղ · քարճի :

Թապախ · * հողէ ամամ : || տե՛ս Պնակ :

Թապախ · * կոշի բանօղ : || տե՛ս Կօշի բանօղ :

Թապախխանայ : * || տե՛ս Կօշի բանելու տեղ :

Թապըլլըթըրկել · չաղալշանդըրմագ : || Թաւալել · ԹարԹափել · Թաւալեցուցանել · Թար_Թափեցուցանել · Թաւալ խաղացուցանել · Թաւալագլոր խաղացուցանել · գլխաԹաւալ տանել · գլխաԹաւալ արկանել · գլԹաւալ կացուցանել :

Թապըլըթըրկելու տեղ : || Թաւալոց :

Թապըլլըթըրկիլ · չաղալանմագ · գեղդելենմէք : || Թաւալիլ · ԹարԹափիլ · Թաւալ խաղալ · ԹալԹալ խաղալ · Թաւալագլոր խաղալ · Թաւալագլոր խաղալ :

Թապըլըթըրկիլը : || Թաւալ · Թաւալումն :

Թապըլըթըրկօղ : || Թաւալ · Թաւալագլոր · Թաւալագլոր :

Թապիէ : * || պատնէշ · պատուար · տե՛ս և Մէթերիզ :

ԹապիէԹ : * || տե՛ս ԲնուԹիւն · և Բարք :

Թապիէլի : * || պատնէշաւոր · պատուարաւոր :

Թապլայ : * || Թակաղ · Թակաղաղ · խան · ատապակ :

Թապլամկել : * || տե՛ս Թապըլըթըրկել :

Թապուտ : * || Տապան · բանակ · Տամբար · ղակիշ · լակիշ · փայլանք, կմ փայլանկ :

Թապուտ խուտմիշ ընել : || Տապանել · Տապան յարդարել :

Թապուտ խուտմիշ ընօղ : || Տապանայարդար :

Թապուտ ճէնկլի : || Տապանամարտ :

Թապուտ քեաճեաւը : * || Տապանայարդար :

Թապուտը մտնել, կամ սիւրաւլ ընել : || յարձակիլ՝ ի Տապան · Տապանամուխ լինել · Տապանամուխ յարձակիլ · Տապանամուտ գոլ · Տապանամուտ սրանալ :

Թապուտը մտնօղ : || Տապանամուտ · Տապանամուխ :

Թապուտով ճէնկ ընել : || Տապանել · Տապան տալ · Տապանամարտ լինել :

Թապուտ : * || տե՛ս Ճաղ · ճաղէլի :

Թառ : || Թառ · դադար, կմ դադարք հաւուց :

Թառիլ : || դադարիլ, կմ դադարել Թռչնոց · դարել, կմ հանգչիլ Թռչնոց :

Թառլայ : * || տե՛ս Արտ :

Թառլայ · * բան ցանելու ծաղալայ : || տե՛ս Արօտ :

Թառփօշ · * ինչան գըլուխ դնելու : || խոյր կանանց · խոյր կանացի · արտախուրակ կանանց :

Թառփօշճի : * || խոյրարար :

Թաս · բան խմելու աման : || սկուտեղ · նուագ · սկահ · սկահակ · սկիհ · ըմպակ · ըմպանակ · դաշխուրան · տաշտ · տակառ · տուփ · կերան · խառնարան · խառնելիք · ըմպելիք, կմ ըմպելի · սկաւառակ ըմպելեաց :

Թաս՝ գլխու, որ ղենեալ կը դնեն : || տե՛ս Սաղաւարտ · պարփեքալը :

Թաս՝ գլխու, ուր կայ ըղեղը : || սկաւառակ գլխոյ :

Թաս բռնօղ : || տաշտակիր · տաշտակարծ :

Թասի ձև, կմ Թասի պէս : || սկահաձև · սկահակաձև · ըմպակաձև · տաշտաձև :

Կմ այսպէս · սկահակերպ · սկահանման · սկահակաձև · տաշտանման · տաշտատարազ :

Թասակ : || տե՛ս Գտակ · արախճին :

Թասայ · * խասէյիլի · Ճեաճեա : || հոգ · վի_րան · վարանք · տառապանք · տաղտկապանք · ղըլքապանք · ղըբօսանք :

Կմ, տաղտապուն · տառապումն · մտայուզութիւն · մտախոհութիւն · տարակուսութիւն · տարակոյս :

Կմ, վարանումն · տաղտապումն · խիթումն · ցնորումն · ցնորք · վիշտ :

Կմ այսպէս · խէթ մտաց · խէթ սրտի · դէ_գերանք մտաց :

Խիստ մեծ Թասայ : || ըմբռող, կամ ըըմբռող · վարանք անհնարինք :

Թասայ ընել : || տե՛ս Թասայիլ :

Թասայի մէջ ձգել : || 'ի հոգս և 'ի ծուփս ար_

կանել . մտայզզանել . զմբռնել՝ ի զմիտս։
Կմ այսպէս . հաղացուցանել . վարանեցուցանել . տաղտապեցուցանել . տառամեցուցանել . խուճապեցուցանել ։
Եւ կամ այսպէս . վարանել . տաղտապել . տառամել ։

Թասայելու . խատըճէ ընէլու ։ ‖ հողալի . վարանելի . տաղտապելի . տառամելի . խուճապելի ։
Կամ, վարանական . տաղտապական . տառամական . խուճապական ։

Թասայեցնել ։ ‖ տես Թասայի մէջ ձգել ։

Թասայիլ . խատըճէ ընել . ֆիքիրէ ընել . եւէմ թութէ ։ ‖ հոգալ . զոփալ . զոփանալ . զոփել . վարանիլ . տաղտապիլ . տառամիլ . խուճապիլ . ցաւագնիլ . գեգերիլ ։
Կմ այսպէս . 'ի հոգ մտանել . 'ի վարանս մտանել . նեղել՝ ի խորհրդոց . ծփիլ խորհրդովք . ծփիլ՝ ի հոգս և 'ի յոյզս . գեգերել՝ ի միտս . մտայոյզ լինել . ունել զնեղութիւն . խեթ 'ի սիրտն անկանել ։

Թասայոտ . ֆիքիրլի ։ ‖ հոգած . կասկածոտ . կարծոտ . կասկածաւոր . կասկածամիտ . վարանամիտ . վարանական . վարանական . տառամական . տառամնելի ։

Խիստ Թասայոտ . խէյլի ֆիքիրլի ։ ‖ անձնահոգ . անձնավարան . անձնածուփ . անձնատաղտապ ։
Կամ, բազմահոգ . բազմավարան . բազմածուփ . բազմատաղտապ ։

Թասայօղ . խատըճէ ընօղ . ֆիքիրէ ընօղ ։ ‖ հոգած . վարանօղ . վարանամուտ . տաղտապական ։ տես և Թասայոտ ։

Թասթամամ ։ * ‖ տես Լսլման ։

Թասէկ . պղինձ թաս ։ ‖ սկահակ . տաշտակ ։

Թասլախ . * ածուխն ։ ‖ աներկրայ . աներկրայաբար . աներկրայաւոր . անհարթ . անհեթեթ . աննկար . անձև ։

Թասլախ . * գոյական ։ ‖ ուրուական . ուր . Մտանիլ Թասլախ . ‖ ուրուական մտանել ։

Թասլախութիւն ։ ‖ ուրուականութիւն . անհեթեթութիւն . անձևութիւն . աներկրայութիւն . կոճղութիւն ։

Թասլանմիշ ըլլալ ։ * ‖ տես Պարծենալ ։

Թասլը ։ * ‖ սկահաւոր . տաշտաւոր ։

Թասմայ ։ * կաշի կօր ։ ‖ կաշեակ ։

Թասմայ . * շուն, կմ գաղանի . և այլն ։ ‖ տես Վզնոց՝ շան ։

Թավուր ։ * ‖ տես Կերպ ։

Թավըեղ ։ ‖ տես Թաւըրեղ ։

Թաորի . * սամախ ։ ‖ աղտոր ։

Թարախ . իրին ։ ‖ Թարախ . շարաւ . ժանտ . ժահ . աւերչ միրաց ։

Թարախ կապել ։ ‖ Թարախիլ . շարաւիլ . ժահրիլ . ժահրանալ ։

Թարախ կապել տալ ։ ‖ տես Թարխոտել ։

Թարախ վազօղ ։ ‖ Թարախապատուղս . Թարախահոս . Թարախածոր ։
Կմ, շարաւաբղուղս . շարաւահոս . շարաւածոր ։
Թարախը ծծօղ, կմ դուրս քաշօղ ։ ‖ Թարախածուծ . շարաւածուծ . ժահրածուծ ։

Թարախի հոտ ։ ‖ շարաւահոտ . շարաւահոտութիւն ։

Թարայ . ճէբէ ։ ‖ կոտեմ . կոթեմ ։

Թարապախանայ ։ * ‖ տես Տարապախանայ ։

Թարափ ։ ‖ տես Որափ ։

Թարաք . հէմէշէ ։ ‖ խոյզ . պատառոտուն . քարտուղ ։
Թարաքը գնել ։ ‖ արկանել 'ի քառատաղս, կմ 'ի պատառոտուն, կմ 'ի խոյզ ածել ։

Թարափ ։ * ‖ տես Դրխ ։

Թարգմանած . ըէրճիւմէ օլունմուշ ։ ‖ Թարգմանեալ . յեղեալ, կմ փոխեալ յայլ լեզու ։

Թարգմանել . մէյնի մէյնա պաշըլըմէ . թէրճիւմէ էթմէք ։ ‖ Թարգմանել . զբանս յայլ լեզու դարձուցանել . շրջել . յեղուլ . յեղյեղուլ . յեղեղուլ, կմ յեղել . յեղյեղել . յեղյեղել . յեղաշրջել ։

Թարգմանել հայերէնի ։ ‖ Թարգմանել՝ ի հայերէն բարբառ . յեղուլ՝ ի հայ լեզու ։

Թարգմանելով ։ ‖ Թարգմանաբար . Թարգմանօրէն ։

Թարգմանութիւն . ըէրճիւմէ ։ ‖ Թարգմանութիւն ։

Չթարգմանուօղ, կմ դժուար Թարգմանուօղ ։ ‖ անթարգմանելի . անթարգման . դժուարաթարգման ։

Թարգմանօղ . մէյնի մէյնա պաշըլըմ . թէրճիւմէճի ։ ‖ Թարգմանօղ . Թարգմանիչ . Թարգման ։

Թարգ ։ * ‖ տես Կերպ ։

Թարգ Թարգ ։ * ‖ տես Թիւալիւ Թիւալիւ ։

Թարթ ։ ‖ տես Թարթելը ։

Թարթ . ճիէրէյ ։ ‖ տես Թարթիչ ։

Թարթել . աչքը քաղալ գոցել ։ ‖ Թարթել . Թարթափել . քթթել . Թօթափել զաչս, կմ զարտեւանունս ։

Թարթելը ։ ‖ Թարթ . Թարթափ . քթթիթ, կմ քթիթ աչաց . Թարթափումն . Թարթափումն . քթթումն . Թօթափումն աչաց ։

Թարթիչ . ճիէրէյ ։ ‖ արտեւանունք . Թարթափ . Թարթ ։
Թարթիչները շարժել ։ ‖ տես Թարթել ։

Թարխանայ ։ * ‖ Թանիրճ ։

Թարխոտ . իրինլի ։ ‖ Թարախոտ . Թարախուտ . շարաւոտ . շարաւուտ . խղճալի . խղճալթեալ ։

Խիստ Թարխոտ ։ ‖ բազմախաղալ, կմ բազմախղճալի . խղճալթեալ . մեցածա ։

Թարխոտել . իրինի կաղել տալ ։ ‖ Թարախել . Թարախեցուցանել ։

Թարխոտելով փտտած ։ ‖ խղճալի . խղճալթեալ ։

Թարխոտելով փտտեցնել ։ ‖ խղճալթել . խղճալթ արկանել՝ ի վէրան ։

Թարխոտելով փտտիլ, կմ փտտելով Թարխոտիլ ։ ‖ խղճալթիլ . խղճալթեալ լինել . խղճալթ անկանել՝ ի մարմինն, կմ 'ի վէրան ։

Թարխոտիլ . իրինլենմէք ։ ‖ Թարախոտիլ . Թարախոտիլ ։

Թարխոտիլը, կմ Թարխոտելով փտտիլը ։ ‖ խղճալթ . խղճալթ ։

Թարխան, կմ Թարհան . խան է ։ ‖ Թարխան ։

Թարհը տալ . ճօղ եէմէք . ֆէջաւէթ էթմէք ։ ‖

կասիլ. գաղտարել. պատրաստել. նախահանդիսել.
ընկրկել. հրաժարել:
Կմ, 'ի բաց թողուլ զասանելն. թողացու-
ցանել զգործ. հատանել 'ի գործոյ. հրա-
ժեշտ տալ գործոյն. 'ի բաց կալ, կմ յետս
կալ 'ի սանելոյ:

Թաց. Էաշ. Նէմլի: || Թաց. խոնաւ. տամուկ.
գէճ. գէջ. Թոռ. Թորմ. Թուրմփուղձնայ:
Կմ, խոնաւուտ. խոնաւական. խոնաւայ-
ին. խոնաւաւէտ:
Կմ այսպէս. Թացեալ. տամկացեալ. գի-
ճին. գիջին. գիճաթոր. գիջաթոր. գի-
ճագործ. գիջագործ:

Խիստ Թաց: || Թացագոյն. տամկագոյն. գի-
ճագոյն. գիջագոյն. խոնաւագոյն. խոնա-
ւուտ. հիւթեղ:
Կմ, ամենաթաց. ամենագէճ. ամենագի-
ճին. ամենախոնաւ. ամենաթուրմ. ամե-
նաթորմ:
Կմ այսպէս. գիճալի. գիճալիր. գիճալից:

Թաց ըլլալ: || տես Թրջել:

Թաց ընկնել. ... : || յամօթ լինել.
զամօթ զգենուլ. զամօթի հարկանել. ըմ-
բռնել յամօթոյ. կորանալ յամօթոյ. Նկուն
լինել. խայտառակել. ծանակել. Նշաւա-
կել: տես և Խախք ըլլալ:

Թաց հաւայ. ... : || Թօնոթ, կմ Թօնոտ:

Թաց ձգել. ... : || յամօթ առնել.
զամօթ զգեցուցանել. զամօթի հարկանել.
ամօթապարտ առնել. կորացուցանել ա-
մօթով. պատկառեցուցանել. Նկուն առ-
նել. խայտառակել: տես և Ամչցնել. և
Խախք ընել:

Թաց ու հոտած: || կարակուռ. զոր օրինակ
Թաց ու հոտած պանիրին մէջ գոյացած:
|| գոյացեալ 'ի կարակուռ աղէն:

Թացան. ... : || Թացան. հացորդ.

Թացան ընել. ... : || Թացանս առ-
նել. Թացանել. հացորդել.

Թացան ու հաց: || տես Հաց ու Թացան:

Թացան չունի: || չունի զթացան. առանց
հացորդի է:

Թացու. ... : || Թասքա:

Թացութիւն. ... : || Թացութիւն. խո-
նաւութիւն. գիճութիւն. գիջութիւն. տամկու-
թիւն. տամկացութիւն. ջրալութիւն:
Կամ այսպէս. հիւթ. ... : ...

Թացութիւն. հաւայի, կմ օդոյ: || Թօն. Թօնք.
Թօնոտ. Թօնընկէցք:

Թացութիւն չունեցող: || անթաց. անխոնաւ. ան-
գէջ. անտամուկ. անհիւթ. անհիւթա-
կան. անհիւթաւէտ: տես և Չոր:

Թացութիւն վարող: || գիճաթոր. գիջաթոր.
Թօնընկէց:
Թացութիւն: || խոնաւութիւն. գիճութիւն.
տամկացութիւն. Նոյնպէս:

Թաւ: * || տես Չար. ... :
Թաւը գանել, կամ Թաւը գալ: || տես
Չարը գանել:

Թաւալգլուկ. ... : || Թաւալգլուկ:

Թաւայ: * || տապակ. ջեռուցիչ:

Թաւայ՝ բան հաշիլու: || բովք:

Թաւայ՝ ... : || բովք:

Թաւան: * || տես Աւեր:
Թաւանի խափշաման: || տես Աւերի խափ-
շաման:

Թաւանչան: || Թաւ. Թաւանչան. որ է այս ^:

Թաւէսիկ: || տես Պիշի:

Թաւլաթէպիմ: * || տես Ինչ զինչ ուրիշի
ձեռք տալ:

Թաւլաթէպլիմ ըլլալ: || տես Ինչ զինչ ու-
րիշի ձեռք տալ:

Թաւլամիշ ընել: * || Ջեռուցանել. տարա-
ցուցանել. արտաշէկ գործել:

Թաւլամիշ ըլլալ: || Ջեռնուլ. Ջեռանել.
տարանալ:

Թաւըլ: * || Ջեռուցեալ. Ջեռեալ. Ջերեալ:

Թաւլու: * || Նարոտ. քանակ. քանոն. քա-
նով. տախտակ Նարոտի:

Թաւլու. * ... : || ... :

Թաւշան: * || Նապաստակ:

Թաւշան. * ... : || կզաքիս:

Թաւշանձիլ: * || տես Արծիւ:

Թաւուզ: * || հաւ. մարի:

Թաւուզ կէօթիւ: * || տես Մրջմանց:

Թաւուզ խուշի. * ... : || սիրամարգ:

Թաւրիզ. կմ Թաւրէզ, կմ Թէվրիզ. անուն
քաղքի: || Դաւրէժ. Թաւրէժ, կմ Թաւրէզ.
երկրորդ եկբատան. գանձակ շահաստան.
գանձակ ատրպատականի:

Թաւրիզցի, կմ Թէվրիզցի: || դաւրէժացի.
Թաւրէժեցի. այր 'ի յերկրորդ եկբատանէ.
ծնունդ, կմ բնակիչ գանձակ շահաստանի:

Թափ: || տես Ուժ:

Թափ տալ: || տես Թօթվել:
Թափով. ... : || բուռն, կամ
բռնի. ուժգին. ուժգնակի. ուժգնաբար.
ուժգնութեամբ. բռնութեամբ. յարձակմամբ.
Թափով:
Թափով գնալ: || Թափ անկանել:
Թափով ներս մտնել. ... : ||
բռնամուտ լինել. Թափանցանց մտանել:
տես և Թափանցել:
Թափով ներս մտնող: || բռնամուտ:
Թափով վրայ վազել: || խոյանալ. յար-
ձակել. ընդ ոստոյն մտանել:

Թափած: || տես Թափթուն:

Թափած. ... : || Թափեալ. Թօթափեալ.
վայթեալ. անկեալ:

Չթափած: || անթափ. անթօթափ:

Թափայ: * || տես Խծկուք:

Թափան. ... : || քաղիրթ, կմ քաղիրդ:

Թափանցել. ... : || Թա-
փանցել. Թափ անցանել. զթափ անցա-
նել. Թափանց անցանել. Թափանցանց
անցանել. Թափանցանց ելանել. Թափան-
ցիկ լինել. կող՛ի 'ի կողմանէ անցանել:

Թափանցելը. ... : || Թափանցումն. Թափանցութիւն.
Թափանցանցութիւն:

Թափանցելու ։ || Թափանցելի ․ Թափանցիկ ։
Թափանցեցնել ․ մէկտէէն մէկու դին անցընել ։ || Թափանցեցուցանել ․ Թափանցանց առնել ․ Թափ հանել ։
Թափանցող ․ մէկ դէմէն մէկալ դին ելլող, կմ անցնող ։ || Թափանցիկ ․ Թափանցանց ․ Թափանց ․ Թափանցական ․ Թափանցիչ ։
Թափել ․ վաթել ․ դուրս նետել ․ վրան նետել ․ փէօտմէք ։ || Թափել ․ Թօթափել ․ արկանել ․ վարել ․ ամայել ․ ամալ ․ ամանալ ։ տե՛ս և վարի Թափելը ։
Թափել ․ վաթել ․ դուրս վաղցնել, կմ վար վաղցնել ։ || Թափել ․ վայթել ․ հոսել ․ վիժել ․ վիժանել ․ սորել ․ սորեցուցանել ։ տե՛ս և վերի Թափելը ։
Թափել ․ ուլի ․ ալծաթ ․ պղինձ ․ և այլն ․ ինչպէս կանեն փէօտմէքիները ։ || ձուլել ։
Թափելը ։ || վայթելն ․ վայթումն ․ զեղումն ․ սորումն ։
Թափելով շինած ։ || տե՛ս Թափծու ։
Թափելով շինել ։ || տե՛ս Թափել ․ ուլի ։
Թափելով շինելը ։ || ձուլումն ․ ձոյլ ։
Թափթփել ։ || վայթվայթել ․ Թօթափել ․ սորսորել ․ հոսհոսել ․ ծործորել ։
Թափթփել՝ խիստ լեցնելով ․ փաշտրմա ընել ։ || զեղուլ ․ յորդել ․ յեղցել ․ յեղցուլ ։
Թափթփիլ ։ || սորսորիլ ․ հոսհոսիլ ․ ծործորիլ ․ զեղանիլ ։
Դիպ․ Թօթափիլ ․ զրկիլ ․ կորուսանել ․ զոր օրինակ ․
Շատ սարկէ Թափթփեցայ ։ || ՚ի բազում ընչից Թօթափեցայ, կմ զրկեցայ ․ և կամ զբազում ինչս կորուսի ։
Թափթփիլ՝ խիստ լեցնելուն ․ փաշտրմա ըլլալ ։ || զեղուլ ․ զեղանիլ ․ զեղեալ լինիլ ․ յորանալ ։
Թափթփիլը ․ փաշտրմա ըլլալը ։ || զեղումն ․ յորդումն ․ յորդորումն ․ լրումն ․ յորդութիւն ․ յորդառութիւն ․ լրութիւն ․ առատելութիւն ։
Թափթփուն ․ փաշշըն ։ || զեղուն ․ պատառուն ․ Թաթաղուն ․ պղպղուն ․ պատար ․ պատարունական ․ գերալիր ․ յորդ ․ մակաւելի ։
խիստ Թափթփուն ։ || ամենազեղ ․ ամենազեղուն ․ բազմազեղուն ․ քաջազեղուն ․ յոգնազեղուն ․ յորդագոյն ։
Թափիլ ․ վաթիլ ․ փէօտիւլմէք ։ || վայթիլ ․ վիժիլ ․ վիժանիլ ․ ամայիլ ․ հոսիլ ․ սորիլ ․ արկանիլ ․ հեղանիլ ․ հեղուլ ․ սորել ։
Թափծու ․ փէօտմէ ։ || ձոյլ ․ ձուլեալ ․ ձուլած ․ ձուլածու ․ ձուլածոյ ․ հալածոյ ․ ձուլապղնձեայ ։
Թափծու կուռք ։ || ձուլածու ․ ձուլածոյ ։
Թափմունք ընել ։ * || տե՛ս Պաշտել ։
Թափուր, կմ Թափօռ ։ || Թափօր ․ հանդէս ․ խնճոյք ։
Թափուր ելլել ։ || ՚ի Թափօր ելանել ․ հանդէս առնել ․ խնճոյս կազմել ։
Թափուք ։ || Թօթափանք ։
Թափռատոյ ․ ֆոթոթը ։ || տե՛ս Դրփռատոյ ։
Թափրատուր ․ էյէր գօշանը ։ || Թամբակալ ։
Թափճանք ։ || ձուլած ․ ձուլումն ։

Թափք ։ || տե՛ս Պատենք ։
Թափօղ ․ պօշօղ ։ || Թափիչ ․ Թօթափիչ ․ վայթիչ ․ արկիչ ․ հոսիչ ․ շռիչ ․ վիժիչ ․ վիժակ ։ կմ, Թափօղ ․ Թօթափօղ ․ վայթօղ ․ արկօղ ․ ամայօղ ․ և այլն ոճ ՚ի Բայն ։
Թաքեայ ․ * փողփի անուն ։ || անտոխիքեա ․ անտիոք պիսիդեայ ։
Թաքէթ ։ * || տե՛ս Ուժ ։
Թաքիքէ ։ * || տե՛ս Րոպէ ։
Թաքիքէ կմը մէջ ։ || տե՛ս Ականթարթի մէջ ։
Թաքիքէ մը ։ || տե՛ս Ականթարթ մը ։
Թաֆրալը ․ * բաֆրայ ունող ։ || տե՛ս Փառաւոր ։
Թաֆրայ ․ Թաֆրայ ցցնել ․ և այլն ։ * || տե՛ս Փառք ․ Փառք ցցնել ․ և այլն ։

Թ Ե

Թեզան ․ աւ՛դ արէը ։ || Թեզան ։
Թեզանատ ։ || Թեզանաւոր ։
Թեզնիք ․ ենշնոց ։ || Թեզանիք ։
Թեզնիքը սօթտել ։ || տե՛ս Սօթտել Թեզանիքը ։
Թեթև ․ էէնկիւ ․ էէնյին ․ հաֆիֆ ։ || Թեթև ․ փոքրոգի ․ անօսր ․ անգայտ ․ անդժուարակիր ։
խիստ Թեթև ։ || Թեթևագոյն ․ Թեթևագին ․ կա՛ Թեթևագոյն ․ ամենաթեթև ։
Թեթև բեռ ունօղ ։ || Թեթևաբեռն ։
Թեթև կենալ ։ || Թեթևամտիլ ․ ծանծաղիլ ․ մորոսիլ ։
Թեթևկիկ ․ էէնկիւլճէ ․ էէնյիճէ ։ || Թեթևակ ․ Թեթևագին ․ Թեթևաբեռն ․ փոքրոգի ։
Թեթևկիկ շինած ։ || Թեթևագործ ։
Թեթևկիկ սեղան ։ || Թեթևախորտիկ սեղան ։
Թեթևնալ ։ || Թեթևիլ ․ Թեթևանալ ․ անօսրիլ ․ անօսրանալ ։
Թեթևութիւն ․ էէնյիւլլիք ։ || Թեթևութիւն ․ անգայտութիւն ․ անօսրութիւն ։
Թեթևութիւն ․ հօպպալըք ։ || տե՛ս Թեթևօլիկութիւն ։
Թեթևութիւն ։ || Թեթևութիւն ․ Թեթևաբար ․ Թեթևակի ։
Թեթևօլիկ ․ հօպպայ ․ հօպպայ ճէյճէլ ։ || Թեթևամիտ ․ ծանծաղամիտ ․ պակասամիտ ․ ընդունայնամիտ ․ մանկամիտ ․ մարամիտ ․ տղայամիտ ․ տղայաբարոյ ․ տղայաբարոս ․ մանկաբարոյ ․ տղայահանճար ․ խելայեղ ․ Թեթևասիրտ ․ դրախորհուրդ ․ ծանծաղուտ ։
Թեթևօլիկ ըլլալ ։ || տե՛ս Թեթև կենալ ։
Թեթևօլիկութիւն ․ հօպպալըք ։ || Թեթևամտութիւն ․ ծանծաղամտութիւն ․ պակասամտութիւն ․ մանկամտութիւն ․ տղայամտութիւն ․ տղայաբարոյութիւն ․ մանկաբարոյութիւն ․ խելայեղութիւն ․ ծանծաղութիւն ․ մորոսութիւն ։
Թեթևցնել ։ || Թեթևացուցանել ․ փոքրոգել ․ անօսրել ․ անօսրացուցանել ։
Թել ․ տէլ ․ իփլիք ։ || աղանի ․ Թել ։
Թել ․ ալծաթէ ․ պղնձէ ․ էէլթէ ․ և այլն ․ թէլ ։ || Թել ։

Թեկղ. մաքօքի, կմ մասուրայի, ջբոյի, հոսանքոս, և այլն ։ ‖ չուղատամաթ ։

Թեկղէ հուսաած գըրքս ։ ‖ վերջս գըրքս ։

Թեկղը բաժօղ ։ ‖ Թեկղակալ ։

Թեկղթել ։ ‖ Թեկղս Թեկղս ։

Թեկղթել ընել գմօրուքը ։ ‖ Ծոցել գմօրուսն ։

Թեկ ։ ‖ անկ Կռնակ ։

Թեկնել ։ ‖ անս Կռթընել ։

Թեկղ. խոհած ցորենի եռեջն ։ ‖ Թեկղ ։

Թեկղի. փեփլուզ. ձին աղանց. փոսոյ բաղաձ ։ ‖ Թեկղօշ. Թեկղի. կինձնի ։

Թեկմ. գալըւէ. դէ. գալըւէ եէր. նանիկ ։ ‖ Թեմ. վիճակ ։

Թեմ ունօղ ։ ‖ Թեմակալ. վիճակաւոր. վիճակակալ. վիճակապետ ։

Թեպուր. ենոյ ։ ‖ փետուր ։

Թեպուր ունօղ. ենոյնօս ։ ‖ փետրաւոր. փետրաւորք. փետրազարդ. փետրաւորք ։ փետրարեկք ։

Թեպուր չունօղ. եյոյնօս ։ ‖ անփետուր ։

Թեպուրը փախել ։ ‖ փախել զփետուր ։ Նորափետուր լինել. Նորափետուր զարդարել ։

Թեպուրներր լուսաւոր ։ ‖ լուսափետուր ։

Թեպուրները անկել. ենոյն կէնէ թռչուն ։ ‖ գերել, կմ գերանալ զփետուրս ։

Թեպուրները անկըւել ։ ‖ գերանալ, կմ գերանել փետուրս ։

Թեպուրով լըճած ։ ‖ փետրայլ. փետրայլք. փետրայլեց ։

Թեպրի մօրուք. կմ Թեպրի նման մօրուք ունօղ ։ ‖ փետրամօրուս ։

Թեպրիկ ։ ‖ փետրիկ ։

Թեռ. եէկէ ուըրած եէռ ։ ‖ Թեռ. տատէկ. տատէպ ։

Թեր ։ ‖ անս Տերև ։

Թերեւեց ։ ‖ անս խամեծկոտ ։

Թերթ. եայըմ. պատառ ։ ‖ Թերթ ։

Թերթեր ։ ‖ Թերթք. Թերթք ։

Թերթեւանեց ։ } անս Թարթել ։
Թերթեւանունը ։

Թերթիլաց ։ } անս Ծամծուն ։
Թերթուն ։

Թերի. Թերի ըլլալ. Թերի Թողուլ. Թերութիւն. և այլն ։ ‖ անս Կիսակատար. Կիսակատար Թողուլ. Կիսակատարութիւն. և այլն ։

Թերխաշ. եէն մը խաշած ։ ‖ Թերախաշ. կիսախաշ. կիսեփեց ։

Թերխաշ հաւկիթ. եօուշ խաշած. տաքցուած ։ ‖ Թերխաշ. Թերախաշ ։

Թերխոր հաւկիթ. եյսլի տակը եօուշ խաշած. տաքցուած ։ ‖ Թերխորով. Թերախորով ։

Թև. խանաթ ։ ‖ Թև. Թևակ. Թռչաքան. գարեց Թռչելոյ ։

Թև ունօղ. խանաթլը ։ ‖ Թևաւոր. Թևական. Թևաձեւաց. Թևաձևեցի ։

Թև չունօղ. խանաթըզ ։ ‖ անԹև ։

Թևերը բանալ ։ ‖ հոլաթեալ ։

Թևերը բաց. ‖ հոլաթև. հոլաթեւեան. Թևատարած ։

Թևերը բուսած ։ ‖ Թևաբոյս ։

Թևերը բուսնիլ ։ ‖ բուսանել Թևոց. Թևաբուսել ։

Թևերը Թափած ։ ‖ ԹևաԹափ ։

Թևերը երար զարնել, կմ երար տալ. կմ աջի ալի բախել գոյնել ։ ‖ Թևածել. Թևարկել. Թևահարել. Թևակոխել. սաւառնել. սաւառնանալ ։

Թևերը երար զարնելը ։ ‖ Թևածութիւն. Թևապարան. Թևարկութիւն, սաւառնութիւն ։

Թևերը երար զարնելով ձայն հանել ։ ‖ Թևաձայնել ։

Թևերը երար զարնելու ձայն, կմ Թևերու ձայն ։ ‖ Թևաձայն. սաւառնաձայն. Թևաձայնութիւն. սաւառնաձայնութիւն ։

Թևերը երար զարնօղ ։ ‖ սաւառնօղեալ ։

Թևերը երար կցել ։ ‖ Թևակից լինել. Թևակցել ։

Թևերը կտրել, կմ խաղութեան նման ։ ‖ մնչականութեան. պտտեցնամաթ ։

Թևերը կցած ։ ‖ Թևակից. խաղակից ։

Թևերը ձգած ։ ‖ Թևաճեպ. Հերձաթեւ ։

Թևերը չարժօղ ։ ‖ սաւառնաթև ։

Թևերուն տակը առնել ։ ‖ ընդ Թևովք առնուլ. Թևարկել ։

Թևովը զարնել ։ ‖ Թևովք հարկանել. Թևահար լինել. Թևահարել ։

Թևով ծածկել ։ ‖ Թևապաշտել. Թևապարփակել ։

Թևով ծածկօղ, կամ ծածկած ։ ‖ Թևապարփակ ։

Թե՛. Տրբոս. գող ։ ‖ բաղուկ. Թևկն. կուռն. ձեռն. ուսք. ծղոսկ. ծղիկ. ծղիք ։

Թև Թևի անցընել ։ ‖ ձեռս զձեռաց արկանել. ձեռս զձեռաց բազկակամ լինել ։

Թև Թևի կուռնը ։ } անս Օգնական ։
Թև Թևի կուռնը եղօղ ։

Թև Թևի կուռնը ըլլալ ։ ‖ անս Օգնել ։

Թևը երկնցօղ. ֆօլանօս ուղղոսն ։ ‖ բազկակամ. բազկարձակ ։

Թևը սօԹալ ։ ‖ անս ՍօԹալ Թևերը ։

Թևը սարած ։ ‖ Թևատարած. բազկատարած. բազկարձակ ։

Թևին տակը առնել. Աջին եռք դանել, կմ պէտ խնամել ։ ‖ Թևարկել. պաշտպանել. օգնականել. հովանաւորել. հովանի առնել. Թևապարփակ լինել. ընդ Թևովք առնուլ ։ անս և Տէր կանգնել ։

Թևովը ։ ‖ բազկեայց. ձեռամբ ։ ծղոայց ։

Թե՛ Տրբոսն հաջլնին. արդ ենջեալի եէդի պար ։ ‖ Թևկն. եւս. ալալ ։

Թև, կմ Թևերը. ձէդոք. [illegible] ։ ‖ Թևաղալ [illegible] ։

Թևիկ. պզտի Թև ։ ‖ Թևակ ։

Թևխող ։ ‖ կայթ. կայտառ. կայթառ. ալալ ։

Թևխող խաղալ ։ ‖ կայթս հարկանել. կայթել. կայթ առնել. կայտռել. ալալել ։

Թևխող խաղալը ։ ‖ կայթ ունի ։

Թևխող խաղող ։ ‖ կայթօղ. կայտառ. խաղալիկ ։

Թևկից. գօլտաշ ։ ‖ բազկակից ։

Թեփ. քեփեկ ։ ‖ Թեփ ։

Թեփ՛ չյօն. եւոշ ։ ‖ Թեփ ։

Թևփառ : } Թեվփաւուր . Թեվփառ . Թե-
Թևփ ուռնօղ : } փուռա :
Թևփոռ . բեզի ուսնուլ յօլի , կի այդ ինչ նէնտն . խուզլ-
լըր : || Թեվփառադոր . Թեվփառնորթ :
Թևքէ . էյիւնէ : || Թեքէ . կյոր . կուշք : տես և Վար ծառն :
Թևքէ . ուշըխին մէյ դին . բէլօս . ատճակ : || պոռ :
Թևքել . էյմէ : || Թեքել . կիրապացուցանել . կարկամեցուցանել : տես և Վար ծաել :
Թևքել . էյիւնէ : || Թեքել . կորանալ . կար-կամիլ : տես և Վար ծաել :
Թևօհմէթ : * || տես Նախատանք . և Քամ-ահնքրանք :
Թևօյֆէ : * || Ծոր ինչ . Նորոգ իմն . Նորաստե-ղծ . Նորանալուր . Նորագիւտ . Նորացոյց . Նորանշան :
Թևօք : * || տես Թևքէ . ուշըխին , [illegible] :

Թ. Օ.

Թօղենի . քնճիր աղաճը : || Թզենի . ծառ Թզոյ . Թուզ :
Թզենու շրջոմ , կմ տերևներով պատած : || Թզենապատ . Թզենակապմած :
Թզուկ . ճանըր պոյլինեք : || Թզուկ . գաճաճ . այրուկ :

Թ. Է.

Թէ . գի : || Թէ . եթէ . բամ . բա , կմ բայ . զոր օրինակ .
Ըյաւ Թէ : || ասաց Թէ , կմ ասէ Թէ :
Մեռնեց Թէ կօւր եմ եա : || համարեցայ և Թէ կոյր եմ ես :
Ըսէ Թէ բարեւնեմ : || ասացի բամ բարեւնեցից :
Գիտէր Թէ ունչըմ չէր : || գիտէր բարնչ էր յանցաւոր , կամ համարէր բայ ոչ էր պատժապարտ :
Թէ տաանկ Թէ անանկ . [illegible] . [illegible] : || Թէ այսպէս Թէ այնպէս . ով և է . ով և իցէ . ամենեքեան զաղագ . զոր օրինակ .
Թէ տանանկ Թէ անանկ պիտի ըլլայ , Թէ չէ : || Թէ այսպէս Թէ այնպէս տալոց ես Թէ ոչ :
Թէ սաանկ Թէ անանկ տալըմ է : || ով և է , կմ ով և իցէ , յանցաւոր է :
Թէ սաանկ Թէ անանկ պիտի մեռնիս Թէ չէ : || ամենեքեան զաղագ մեռանելոց ես Թէ ոչ :
Թէ նը . շաղկապ երկնման , էյէ : || Թէ . եթէ . ամենքեան Թէ . զոր օրինակ .
Թէ որ համատեղ չէր ուրացեր : || Թէ ընդ համատեղ չէր ուրացեալ :
Թէ նը ադամ չէր մեղանչեր : || եթէ ադամ չէր մեղուցեալ :
Թէ որ կրնայ նէ մեծ բան է : || մեծ ինչ է եթէ կարօղ իցէ , կմ մեծ իմն է ամենքեան Թէ կարիցէ :
Թէ չէ . էօյլէ : || Թէ ոչ . եթէ ոչ . ապա Թէ ոչ . իսկ Թէ ոչ . բայց Թէ ոչ . և Թէ ոչ . ապա եթէ ոչ . ապաթէ ոչ :

Թէզ : * || տես Շուտ :
Թէզ Թէզ : || տես Շուտ շուտ :
Թէզմէ : || տես Շուտ մէ :
Թէզով : || տես Շուտով :
Թէզէկ : * || տես Թրիք :
Թէզիկ : * || տես Արտորցող :
Թէզկեահ : * || գործարան . արհեստոց :
Թէզկեահ գործել : || տես Գործել . Կտել :
Թէզկեահատար : * || ինքնաշխատ . արուեստավոր :
Թէզդէհ : * || հանդերձ . օրհնարան :
Թէթիկ : * || մէտ . մէջտեղ :
Թէթիկի մէջը տեղցած : || մէջտեղեան . մէ-տահանմըջ :
Թէլաթիւ . [illegible] : * || [illegible] :
Թէլէթուխ . [illegible] : || Թէլըթուխ :
Թէլէֆ : * || ծախս . ծախք . ծախսումն . ծա-խողութիւն . վատնումն . վատնավատնումն . սպառումն . վերջ . վերջանալ :
Թէլէֆ չեղող : || անծախ . անծախելի . ան-ծախելի :
Թէլէֆ ըլլալ : || ծախսիլ . վատնիլ . մաշիլ . սպառիլ . վախճանիլ . վերջանալ չլինիլ :
Թէլէֆ ընել : || ծախել . վատնել . սպառել . մաշել . հալել . լափել . ուտել . փճացնել . սպառեցուցանել . վերջանալ ամնել :
Թէլէֆ ընող : || ծախիչ . վատնիչ . սպառիչ . լափիչ :
Թէլթիկ : * || Թէլաթ . [illegible] :
Թէլլալ : * || քարոզ . ձայնատու , կմ [illegible] :
Թէլլալ ըլլալ : * || քարոզ լինել . քարոզ կարդալ . քարոզել . հրատարակել . հռչակել :
Թէլլալ կանչել : || քարոզ կարդալ . քարոզել :
Թէլլալութիւն : || քարոզումն . մունետկութիւն :
Թէլլալներ : || քարոզներ :
Թէլլաք : * || տես Բաղնիսպան :
Թէլպիս : * || տես Խաբեբայ :
Թէլֆէ : * || տես Մրուր . բիւր :
Թէկել , կմ Թէկէլ . * յոյ : || Թէկէլ :
Թէհլիզ : * || տես Սրահ :
Թէհլիքէ : * || տես Վտանգ :
Թէհլիքէլի : * || տես Վտանգաւոր :
Թէհլիքէօղլի : * || տես [illegible] :
Թէհնայ : * || տես Թէնհայ :
Թէհրիր : * || տես Աշխարհագրութիւն :
Թէճէմմիւլ : * || տես Պաճուճանք :
Թէճվիգ : * || Հաւան : || պատուիրան . [illegible] . չափ :
Թէճվիզ ըրած : || [illegible] . պատուիրեալ :
Թէճվիզ ընել ընող , կմ տուող : || պատ-ուիրել . պատուիրակ :
Թէճվիզ տուող : || պատուիրել . պատուիրակ :
Թէճվիզ տուող : * || պատուիրակաւոր . պատ-ուիրաւոր :
Թէմէլ . Թէմէլ դնել . և այլն : * || տես Հիմն դնել . և այլն :
Թէմէլլի : * || տես Հիմնաւոր :
Թէմելսիզ : * || տես Հիմն չունօղ . և խախ-տուն :

Թէմէսսիկ : * || մուրհակ · նամակ · պիտակ · ձեռագիր, կամ ձեռնագիր · արձանագիր · կմ արձան, կմ արձանակ :

Թէմիզ : * || տես Մաքուր :

Թէմիզլէմագ : } տես Մաքրըճիլ :
Թէմըզլէմագ :

Թէմիզցնել : } տես Մաքրել :
Թէմըզցնել :

Թէմիզգեար : || տես Մաքրութեան սիրող :

Թէմպէլ · Թէմպէլ ըլլալ · կմ Թէմպէլնալ · Թէմպէլութիւն · և այլն : || տես Ծուլ · Ծուլնալ · Ծուլութիւն · և այլն :

Թէմպէլլիք : * || թեան · հակ :

Թէմպիհ · Թէմպիհ ընել · և այլն : * || տես Հրաման · Հրամայել · և այլն :

Թէմպէքի : * || Ծխախոտ :

Թէմրիկէյի : * || տես Հերյքան :

Թէմրիկէյլի : * || տես Հերքոտեալ :

Թէյ · * չայ : || Թէզոտ :

Թէյզէ : * || մօրաքոյր · մօրքոյր :

Թէյէլ : * || Թելգամ :

Թէնէքէ : * || Թիթեղն երկաթի · սպիտակ երկաթի :

Թէնէքէ · բարակ տախտակ · շամբիի տախտակ : || խեցամ :

Թէնթէ · * չշանոց : || ճանճանոց · ճանճանի :

Թէնհայ, կմ Թէնհայի : * || առանձնական · առանձին · մեկուսի · տեղի զերծ ի մարդկանէ :

Թէնճիրէ : * || սան · կաթսայ, կմ կաթսայ · եփարան :

Թէննաք : * } տես Թանաք :
Թէննէք :

Թէնտուրիզ : * || տես Աղուշ :

Թէ որ : || տես շինք բառին, Թէ :

Թէսաւիր : * || Ծաղկեա · պատկերով · պատճենաձև · կերպարանափոխ :
Կմ, Ծաղկեալ · յաղթեալ · պատկերացեալ · պատճենեալ · պատմեցեալ :

Թէսաւիր ըլլալ : || Ծաղկիլ · յաղթիլ · պատկերիլ · պատճենիլ · պատմագրիլ · անծանօթանալ :
Կմ, յանծանօթս լինիլ · պատկերացեալ լինել պատկերաց գոլ :

Թէսաւիր ըլլալը : || պատկերացութիւն · պատճենութիւն · պատկերացումն · պատկերացք · Ծաղկանք :

Թէսաւիր ընել : || Ծաղկել · յաղթել · պատկերացնել · պատճենել · պատմել · փոխանակերպել · փոխանակել :

Թէսաւթուր : * || խառնակում :

Թէսպիհ : * || ոդ :

Թէսելլի : * || տես Մխիթարանք :

Թէսելլի տալ : || տես Մխիթարել :

Թէսլիմ ըլլալ · Թէսլիմ ընել : || տես Յանձն առնել · Յանձնել :

Թէսքէրէ : * || տոմսակ · ձեռագիր · տես և Թէզքէրէ :

Թէվզի : * || բաշխումն · բաշխում :

Թէվզի ընել : || բաշխել · ընդբաշխել :

Թէվէքքէլ, կմ Թէվէքքէլի · անուն : || անհոգ · անխոհարհեսպ · անմտածութիւն · անխոհ · անխիղճ · յախուռն · յանկարծ · յանուր · անհոգ · վստահութեամբ :

Թէվէքքէլի · Ալէյ : || անխորհրդաբար · անխոհա բար · անխորհրդաբար · անզգուշաբար · սուսկապէս :
Կմ, տէր և գէտ Լիցի · յետս ապաւինելոյ · ի հայեցուածն · նայեցուած · վստահութեամբ · վստահաբար · յանձնարեալ · ձեռն ի վերոյ : տես և Զերիկ :

Թէվրիզ : * || տես Թաւրիզ :

Թէտարիք · Թէտարիք տեսնել · * || տես Պատրաստութիւն · Պատրաստելն :

Թէր էլմէք : || տես Տեր կանգնել :

Թէրազի : * || տես Կշեռք :

Թէրզի : * || տես Դերձակ :

Թէրզի պաշը : * || տես Դերձակներու գլուխ :

Թէրզուութիւն : || տես Դերձակութիւն :

Թէրէ, կմ Թէրէ օթու : * || կոտեմ · կոտիմ :

Թէրէ եաղը : * || տես Կարագ :

Թէրէճէ · * փէշէմէ : || տես Առանձնանս :

Թէրէճէ · * փէշէմէ · խաչերդի անուն : || գարեճակ · ձուլարան :

Թէրէպաղ : * || տես Պատուար :

Թէրխանա · * տասաղով շորթով : || տես Զգոյշ :

Թէրէք : * || տես Թարմ :

Թէր Թէմիզ : * || տես խիստ Մաքուր :

Թէրկէ տալ : || տես Թարկել տալ :

Թէրկէ տէմէյի : * || տարաչափարհեկ · անչափարհեկ · հրաժարեալ յաշխարհէ :

Թէրկէ տէմէյի ըլլալ : || տարաշխարհիկ լինիլ · յաշխարհէ ելանել · թողուլ զաշխարհ :

Թէրճիման : * || Թարգման · Թարգմանիչ :

Թէրճիմանլըք : || Թարգմանութիւն · Թարգմանչութիւն :

Թէրպիյէ : * || համեստութիւն · համեստագոյն · համեստամիտ · համեստաբարոյութիւն · կրթութիւն · յօրինուած · համեմ :

Թէրպիյէ տալ : || համեստեցնել · համեստացուցանել · կրթել · յօրինել :
Թէրպիյէսիզ չընել : || համեստեցնել · համեստացուցանել :

Թէրպիյէթ · Թէրպիյէթլի : * || տես Մարդավարութիւն · Մարդավար :

Թէրպիյէլի : * || համեստեալ · համեստ · խոնարհական :

Թէրս · * տերս" : || ներհակ · խոտորնակ · հակառակ · ձախողակ · վրիպակ · վրիպեալ · խոտորնակի · ձախողակի :
Կմ, ներհակական · ներհակական · խոտորնական · ընդդիմադրական · ներհակակիր · ընդդիմադիր · ձախող · մակոյն · մակոյնեալ · չըմմոլիկ · այլ ընդ այլոյ · չար օրինակ ·
Տէս խօսք Թէրս Տուղալը : || տես արդ բանսաստութիւն չըմմոլիկ :
Բասրը Թէրս ելաւ : || այլ է այլոյ տապացուցանք վերադարձան : տես և Թէրսը :

Թէրս գիթ : || ընդդիմակողմն · հակակողմն :

Թէրս գիթ դառնալ, կմ Թէրսը դառնալ : || ի ներհակն, կմ ի հակառակն դառնալ · անդրադարձիլ · հակադարձիլ :

Թէրս դին դառնալը : || անդրադարձութիւն ·

փոխադարձութիւն · յեղափոխութիւն · յեղա-
փոխումն ։

Թէրս գլին դարձած ։ ‖ 'ի ներհակն դարձեալ · անդրադարձեալ · հակադարձեալ · փոխա-
դարձեալ ։

Թէրս գլին դարձընել, կամ Թէրսը դարձընել ։ ‖ 'ի ներհակն դարձուցանել · անդրադար-
ձել · հակադարձել · փոխադարձել ։

Թէրս գլին քաշօղ ։ ‖ հակաքարշ · ներհակա-
քարշ ։

Թէրս ելլել, կամ Թէրսը ըլլալ ։ ‖ հակակայիլ · խոտորնակիլ · ձախողիլ · փոխադարձիլ · ընդդէմ լինիլ · այլ ընդ այլոյ կատարիլ · յայլ ելս աւարտիլ · 'ի կատարած օտար վախճանիլ · ներհականն ներգոյանալ · հակառակն արձանանալ ։

Թէրս երթալ ։ ‖ խոտորնակի երթալ, կամ խոտորնակս գնալ · ընդ հակառակս գնալ ։

Թէրս հեծնել ։ ‖ ընդ հակառակս հեծանել · երեսս ընդդէմ աշտանակել ։

Թէրս հեծցնել ։ ‖ ընդ հակառակս հեծուցանել · երեսս ընդդէմ բազմեցուցանել յե-
րիվար ։

Թէրսը · ղը՛ր օրինակ, Բանին Թէրսը · աղածին Թէրսը · և այլն ։ ‖ անդրադարձ · հակադարձ · փոխադարձ · յեղադարձ · յեղափոխ · հակառակ · հակակայ ։

Կամ այսպէս · դարձ փոխարինի · անդրադարձ փոխարինի · հակակայն դիմակցին ։

Թէրսը · * քէնդունինէրան ժամփառալըխը ։ ‖ տես Ալըլ, կամ ախալ ։

Թէրսինէ ։ * ‖ անդրադարձեալ · հակադարձեալ · ընդ հակառակս · խոտորնակս · խոտորնակի · անդրադարձապար · հակադարձապար ։

Թէրսախանէ · * Նաւ շինելու տեղ ։ ‖ Նաւաշինարան ։

Թէրսումէրս ։ * ‖ հակառակ · հակադէմ · շրջմոլիկ · այլ ընդ այլոյ ։

Թէրզի · * Փէլեա Թոռ · փէնէր պաշլըք · փէնէր փէյլամ ։ ‖ տես Ասղնագործ պատուհասք ։

Թէրզիլիք ։ * ‖ տես Ասղնագործութիւն ։

Թէրլէմէ · * աշխղի, և ներքի շաւ · եաղըճ · օֆլօտ · Թիրտամ ։ ‖ կապարճք · աղեղնա-
կապարճ · աղեղնապայն ։

Թէրքիլ · Թէրքիլ ընել ։ ‖ տես խոր-
հուրդ · ժողովիլ · խորհուրդ ընել ։

Թէփէ՝ * գլուխ ։ ‖ տես Գագաթ՝ գլուխ ։

Թէփէ՝ լեռան · քառ · և այլն ։ * ‖ տես Գագաթ՝ լեռան · քառ · և այլն ։

Թէփէլամէ ։ * ‖ ըմպալէզ · բարձրագագէզ ։ տես և Լեփլեցուն ։

Թէփէլէմէշ ընել ։ ‖ լմնել · լիշել · ողջամբեծ առնել ։ տես և խիստ շինել ։

Թէփինէրօզ ։ * ‖ գագաթնաքնհրոյ ։

Թէփէճամը ։ * ‖ առաջակին ձեղունաց · ձեղուա-
նաձևան տապակք ։

Թէփսիթէմիզ ։ * ‖ տես խիստ Մաքուր ։

Թէփսի ։ * ‖ սկաւառ · ափսէ · ափսէայ, կամ ափսեայ · մատուցան, կամ մատուցարան ։

Թէփսի մեծ, կամ մեծկակ Թէփսի ։ ‖ խոնչ ։

Թէփսել · Թէփսել ըլլալ ։ * ‖ տես Թէպա-
ոել · Թէպառել ըլլալ ։

Թէփինէմիշ ըլլալ կանգնէլէկ ։ * ‖ տես Կա-
նուխ Թէփինէմիշ ըլլալ ։

Թէք · * չողկող ։ ‖ միայն Թէ · բայց միայն · քան · քան Թէ · ոչ գէ · զո՛ր օրինակ ·
Խօսիլ եր ատրի մը զընտանը կենալ, Թէք պարտքը չէտար ։ ‖ յօժար էր կալ մնալ առ մի 'ի բանտի, միայն Թէ, կամ բայց միայն չհատուցանէր զպարտս իւր ։

Մեռնիլը կուզէր, Թէք անոնց կուռքը չէ-
պաշտէր ։ ‖ մեռանիլ կամէր մեռանիլ, քան, կամ քան Թէ զկուռս նոցա պաշտել ։

Թէք մեծօրին խօսքը վար չինկնի աէի, ինքը զինքը խափք ըրաւ ։ ‖ որպէս զի բանք իշխանաւորին մի՛ լիցին անկած, զանձն եա 'ի ծանականս ։

Թէք · Փօշ ։ * ‖ կոճաստ · Փարատ · անզոյգ ։

Թէք չկենալ ։ ‖ տես Հանդարտ չըլլալ ։

Թէքէ ։ * ‖ տես Քօշ ։

Թէքէ՝ ծովու ։ ‖ խառնիճ ծովային, կամ ծո-
վու ։

Թէքէ ակեէնէ ։ * ‖ ժանգախոյզ ։

Թէքէալամէ ։ * ‖ տես Գլորելով ։

Թէքէալէկ, կամ Թէքէա ։ * ‖ տես Անիւ ։

Թէքէալէկի մէլ ։ ‖ տես Լիսեռ · առէն օպա ։

Թէքէալէմիշ ընել · Թէքէալէնմիշ ըլլալ ։ ‖ տես Գլորել · Գլորիլ ։

Թէքէա մէքէա ։ * ‖ Թաւալգլոր · Թաւալա-
գլոր · տապալագլոր ։

Թէքէա մէքէա ըլլալ · Թէքէա մէքէա ընկնիլ ։ ‖ Թաւալգլոր լինիլ · Թաւալագլոր կործա-
նիլ · տապալ յերկիր կործանիլ · վրանիլ · 'ի վախից մղիլ, կամ հոսիլ · 'ի վախից ան-
կանիլ ։

Թէքէա մէքէա ընել ։ ‖ Թաւալգլոր առնել · Թաւալգլոր կացուցանել · Թաւալագլոր կործանել · շարատապալ հոլովել · տապա-
լել · տապալեցուցանել · 'ի վախէ արկա-
նել · 'ի վախից մղել, կամ հոսել ։

Թէքիր տաղը · * տօֆօղլը ։ ‖ հանդերձ, կամ ռեդեստոն ։

Թէքլիֆ ։ * ‖ հրաւէր · հրաւիրան · հրաւի-
րումն ։

Թէքլիֆ ընել ։ ‖ հրաւիրել · հրաւէր առա-
ջարկել ։

Թէքլիֆսիզ ։ * ‖ անհրաւէր · անհարկաւ հրա-
ւիրանաց · մտերիմ · համարձակ · ընդել ։

Թէքմէ ։ * ‖ տես Աքացի ։

Թէքմէ զարնել · Թէփմէլէ ։ ‖ տես Աքացել ։

Թէքմիլէֆիա ։ * ‖ զօր և կոճատ ։

Թէքմիլէֆիա խաղալ ։ ‖ խաղալ զօր և կո-
ճատ, կամ զօր և կոճատ խաղալ ։

Թէքնէ ։ * ‖ տես Տաշտ, և զնեռաներաքն ։

Թէքրար · * թէքրարէն · քէճէ · տէէի ։ ‖ վերըստին · կրկին · դարձեալ · անդրստին · անդ-
րէն · աշխրէն · միւսանգամ · միւսոհեակ · և այլ ։ տես և Մէկ մն ալ ։

Թէքրար ընել ։ ‖ վերստին ընել · անդրէն առնել · վերապարէր առնել · վերապարերել ։

Թէքրար ըստրալ ։ ‖ տես Մէկ մն ալ զառ-
նալ ։

Թէքրար հոն ։ ‖ անդրէն · անդստին ։

Թէքրար հոս ։ ‖ այսրէն · աստստին ։

Թէքրար հօա : || այգրէն :
Թէքրար տալ : || վերստին, կամ անդրէն տալ · փոխատրել · փոխատուել · փոխանակել :
Թէքրար տալը : || վերստին տուչութիւն · փոխատրութիւն · փոխատուութիւն · փոխարինութիւն :
Թէքքէ : * || տե՛ս Վանք :
Թէքքէ՛ * ծովլու : || տե՛ս Թէքքէ՛ ծովլու :
Թէփ · * տոփ : || Թմբուկ · գաւփ :
Թէփ զարնել : || գափել · հարկանել զԹմբուկ :
Թէփ զարնող, կամ չալող : || Թմբկահար :
Թէֆի և տաւուղի ձայն : || տե՛ս Ձայն՝ Թմբկի ·
Թէֆէրիճ : * || հանդէս համարուեստից · հանդէս ճարտարաց :
Թէֆնէ : * || գարմնի · գարմնիգ · սարդ · սարդենի · սարդի :
Թէֆնէէ եղած, կամ շինած : || գարմնայլին · գարմնիգեայ · սարդի · սարդենի · սարդենաձեւ :
Թէֆնէի ծառ : || տե՛ս Թէֆնէ :
Թէֆնէի ճուղ : || ստեղն գարմնույ · սարդենի :
Թէֆնէի մէւԹալիւ : || տե՛ս Թէֆնէէ եղած :
Թէֆտիշ : * || տե՛ս քննութիւն :
Թէֆտիշ ընել : * || տե՛ս քննել · և Հարցանել :
Թէֆտիշ ընել մէկին ըրած Թողածը : || համար առնուլ · համար պահանջել, կամ առնուլ պահանջել ·
Թէֆտիշ ընող · բէֆտիշճի · բէֆտիշտար : || տե՛ս քննող :

ԹՒ Ը

Թըլըրըմ : * || տե՛ս Թուլըըմ :
Թըմշկար · փըմշկոր · թաղատի անունն է : || տեմիսկարինան · տեմիսկարիա :
Թընճկել : || տե՛ս Թնճկել :

ԹՒ Թ

Թթղուց մէս : || տե՛ս Թնթղուց մէս :
ԹԹու · էօշի : || ԹԹու : տե՛ս և Թուաշի :
ԹԹու պտուղ ունեցող : || ԹԹուաբեր · ԹԹուենի :
ԹԹակիչ, կամ ԹԹանիչ · խոտ է · գաւազ փոշոր : || ԹրԹնջուկ :
ԹԹվըշող · ծոցիոչ : || ԹԹուաշ :
ԹԹըած, կամ ԹԹըած բան : || ԹԹուած · քացախուած · քացախեալ :
ԹԹըեցնել : || ԹԹուեցուցանել :
ԹԹըեցնող : || ԹԹուեցուցանող · ԹԹուեցուցիչ :
ԹԹըշող · ծոցիոչ : || ԹԹուաշ :
ԹԹըշուԹիւն : || ԹԹուաշուԹիւն :
ԹԹըիլ : || ԹԹուանալ · ԹԹուիլ · քացախիլ :
ԹԹըուԹիւն : || ԹԹուԹիւն · ԹԹուուԹիւն :

ԹՒ Ի

Թիւ · թիւրէք : || Թի · Թիակ · Հեծանոց :
Թի՝ խայէխի, կամ նաւի : || Թի · Թիակ · Թիանաւու · վարիչ նաւու · ղեակ · ղեկ :
Թի քաշել : || վարել զԹի · ձգել զԹի :
Թին կտրող : || Թիարկ :
Թի, [illegible] տեղ · [illegible] տեղ : || Թի · ցուցանակ : տե՛ս և Չէքումիրի :
Թին գնել, կամ Թին տալ : || 'ի Թի արկանել · 'ի Թի գատապարտել · գատապարտ 'ի ցուցանակ առնել :
Թիանք՝ մարդու, կամ անասնոյ՝ կանըքին : || աղդր · երի :
Թիզ · խարըշ : || Թիզ :
Թիզ՝ Էրկըրաչափական · որ է չորս մատ : || ուղուկ :
Թիզիմը չափ : || Թզաչափ :
ԹիԹեռնիկ · [illegible] : || ԹիԹեռն :
ԹիԹիզ : * || տե՛ս Պիեզ :
ԹիԹիզուԹիւն : || տե՛ս ՊիեզուԹիւն :
ԹիԹրէմէ : * || տե՛ս Դող :
ԹիԹրէմէ · * [illegible] : || վարհանակ :
ԹիԹրէմիչ ըլլալ : || տե՛ս Դողալ :
Թիլակուշտ · [illegible], կամ [illegible] : || անակուշտ :
Թիլայ : * || տե՛ս Սարը եռախուած :
Թիլին · խաղաղայի անունն է : || Թիլին :
Թիլքի : * || աղուէս :
Թիլքի քիւրքիւ : * || մորԹ աղուէսու · աղուէսենի :
Թիլֆ · * [illegible] : || տե՛ս Մորուք · Բիւք :
Թիկունք : || տե՛ս Կռնակ :
Թիկունք ըլլալ · [illegible] : || Թիկունք լինել · ողն լինել · ողն և զօրավիգ լինել · 'ի Թիկունս հասանել : տե՛ս և Օգնել :
Թիկունքներու միջը : || Թիկնամէջ · միջնողն :
Թիկունքը հաստ · [illegible] : || Թիկնաւէտ · Թիկնեղ ·
Թիմար · Թիմար ընել · Թիմարըլը : * || տե՛ս Պէտ · Պէտ ընել · Պէտ ըրած :
Թիմարխանայ : * || տե՛ս Գիժանոց :
Թիմարճի : * || տե՛ս Պէտ ընող :
Թիմին · * [illegible] : || [illegible] :
Թինէ · * [illegible] : || [illegible] :
Թիս : || փուշ :
Թիսէ, կամ Թիսայ · [illegible] անունն է : || [illegible] :
Թիրեալ : * || Թիրաւէս · Թիւրակէս :
Թիրեալի · Թիրեալի ըլլալ · Թիրեալութիւն · և այլն : * || տե՛ս Դոեզ · Դոեզ ըլլալ · ԴոեզուԹիւն · և այլն :
Թիրէ · * [illegible] անուն : || Թիկնաւոր :
ԹիրէմէնԹի · * [illegible] : || [illegible] :
ԹիրէմէնԹին աղաչը : * || [illegible] :
ԹիրէմէնԹինի պտուղ : || [illegible] · պտուղ [illegible] :
Թիրէնող, կամ Թիրանող : * || տե՛ս Նետ նետող · և Ձգող :
ԹիրէԹ : * || տե՛ս Խաչուռ :
Թիրել Թիրել գողալ : * || տե՛ս Սարսռել :

Թիրիշէ ։ * ‖ մագաղաթ ։
Թիրիշէճի ։ * ‖ մագաղաթագործ․ մագաղաթարար ։
Թիֆ ։ ‖ տե՛ս Հատրանք, և զհետևեալսն ։
Թիֆլաս․ [illegible] ‖ Թէքրաս ։
Թիւթիւն․ * ճուխ ։ ‖ ծուխ ։
Թիւթիւն․ * խոտը՝ որ ըմպելով են խմեն ։ ‖ ծուխայ․ ծխալակ․ ծխախոտ ։
Թիւթիւն չաղուղու ։ * ‖ ծխագանբրճ․ գաւազան ծխոյ ։
Թիւթիւն պալըղը ։ * ‖ ծխամոլեկ․ ձուկն ծխեալ ։
Թիւթիւն քաշել, կամ իճմէք ։ ‖ ձգել ըզծուխայս ։
Թիւթսիւու ։ * ‖ ծխոց․ ծխիւն․ ծխումն․ ծուխ ։
Թիւթսիւու ատըլ ։ ‖ ծխոց առնել․ ծխել ։
Թիւլթ․ * [illegible] ‖ երկորդն․ երրեակ․ երիր մասն ։
Թիւլթ․ * [illegible] ‖ երրորդակ ։
Թիւհ ընել, կամ Թիւհ փիւհ ընել ։ * ‖ պղծագանել ։
Թիւմէն ։ * ‖ տե՛ս Թուման ։
Թիւմկ ։ * ‖ տե՛ս Թումբ ։
Թիւյ ։ * ‖ տե՛ս Թեպուր ։
Թիւյ․ * [illegible] ‖ աղոճանիող ։
Թիւյլիու ։ * ‖ տե՛ս Թեպուր ուժող ։
Թիւյլու ։ * ‖ տե՛ս Մաղոա ։
Թիւյսիւզ ։ * ‖ անփետուր ։
Թիւյսիւզ․ * [illegible] ‖ տե՛ս Անմազ ։
Թիւռլիու ։ * ‖ տե՛ս Կերպ ։
Թիւռլիու Թիւռլիու ։ * ‖ պէսպէս․ կերպ կերպ․ ազգի ազգի․ ազգ ազգ․ ազգս ազգս․ գունակ գունակ․ դիմակ դիմակ․ երանգ երանգ․ երփն երփն․ իմն իմն․ ինչ ինչ․ պէղ պէղ․ նոր նոր․ այլ և այլ․ այլ է այլ։
Կամ, զանազան․ բազմազան․ զարմազան․ ամենազան ։
Կմ, զանազան․ բազմազան․ կերպակերպ ։
Կամ, գունագոյն․ գոյնագոյն․ այլագոյն․ ամենագոյն ։
Կմ, պէսպիսի․ բազմապիսի․ բազմազգի․ բազմադիմի․ յոգնադիմի․ բազմազանի․ բազմազանեայ․ բազմերփնեան․ բազմերփեան․ բազմադէմ․ յոգնադէմ ։
Կմ, զանազանակ․ բազմատեսակ․ բազմագունակ․ բազմադիմակ․ յոգնադիմակ․ երփներանգ․ այլայլակ ։
Կմ, այլասեռ․ այլայլասեռ․ բազմասեռ․ բազմատոհմ ։
Կմ, գունաւոր․ անուանաւոր․ գունեղ բանը․ գունապաճոյճ ։
Կամ այսպէս․ բազմայեղծ․ բազմայլեղծ․ որակայլեղծ․ որակայլեղծ ։
Թիւռլիու Թիւռլիու բան, կամ գործք ։ ‖ տարբեր ։
Թիւռլիու Թիւռլիու ըլլալ ։ ‖ պէսպիսանալ․ որականալ․ տեսականալ ։
Կամ, այլայլիլ․ այլազանիլ․ այլագունիլ․ զարմազանիլ․ տեսակաւորիլ ։
Կմ, պէսպէս լինիլ․ պէսպիսի լինիլ․ ազգի ազգի լինիլ․ և այլն ։
Թիւռլիու Թիւռլիու ըլլալը ։ ‖ պէսպիսութի․ այլայլութի․ այլազանութի․ բազմազանութի․ զանազանութի․ զարմազանութի ։
Թիւռլիու Թիւռլիու ընել ։ ‖ պէսպիսացուցանել․ այլայլել․ այլափոխել․ զանազանել․ տեսակաւորել․ տեսակացուցանել ։
Թիւռլիու Թիւռլիու խումնը, կմ մոլթալ ։ ‖ նարօտ․ աղխամաղխ ։
Թիւռլիու Թիւռլիու մասնաւութի ։ ‖ այլ ընդ այլ մասնաւութի ։
Թիւռլիու Թիւռլիու սէմթ ։ ‖ տարակոյս․ զոր օրինակ․
Օխուր՝ Թիւռլիու Թիւռլիու սէմթ գնացին տարաղնեցան ։ ‖ ցիր և ցան սփռեցան յերոթն տարակոյս ։
Թիւռլիու Թիւռլիու վարպետ, կմ զէնահաթքեար ։ ‖ տարազագործ ։
Թիւռլիու Թիւռլիու տեղաց ։ ‖ ՚ի պէսպէս վայրաց․ ուստեք ուստեք ։
Թիւրբիստան․ * հօրաւն ։ ‖ տե՛ս Աւազակ ։
Թիւրբիստանութի ։ ‖ տե՛ս Աւազակութի ։
Թիւրքիու ։ * ‖ տե՛ս Խաղ․ որ էր չանդէն ։
Թիւրքեան ։ * ‖ տե՛ս Խանութ ։
Թիւրքեանսաշ ։ * ‖ կրպակակից ։
Թիւրքեանտար ։ * ‖ տե՛ս Խանութպան ։
Թիւֆէնկ ։ * ‖ տարաճան․ հրացէն․ հրացան ։
Թիւֆէնկի խուաշին ։ ‖ ռումբ․ քռումբ․ գունտ․ գնդակ ։
Թիւֆէնկի մէզնէ ։ ‖ վարօզակալ ։
Թիւֆէնկճի ։ * ‖ տարաճանագործ ։
Թիւֆի ։ * ‖ տե՛ս Թուք ։
Թիֆլիզ․ * [illegible] ‖ ափխիս ։
Թիֆլիզցի ։ ‖ ափխիսեցի, կմ ափխիսացի ։
Թիֆոնիկ․ [illegible] ‖ աղոճամուղք այծէից ։
Թիֆոնիկ․ [illegible] * ‖ ծոճառ․ ցաւառ․ գզան ։
Թիֆոնիկ ընել ։ ‖ տե՛ս Գզել․ [illegible]

Թ Լ

Թլըրպը ։ * ‖ յուռութ․ յուռութուլունք․ բժժանք․ բժիժ․ սպահոյան ։
Թըլըրպը չէնել ։ ‖ յուռթել․ չէնել զյուռութս ։
Թըլըրպը չէնօղ ։ ‖ յուռթիչ․ յուռթագործ․ բժժագործ ։
Թըլիան․ Թըլիիլ ։ ‖ տե՛ս Տլիան․ Տլիիլ ։
Թըլխում․ [illegible] ‖ Թլխում ։
Թըլպաշար․ [illegible] ‖ Թելամեծեաց ։
Թըլճան․ [illegible] ‖ Թլոճառ․ ըեղոճառ․ Թոթովառ․ Թոթով․ Թոթովախօս․ ծանրախօս․ ծանրամաձայն․ ծանրալեզու ։
Կմ այսպէս․ խեցբեկ․ խեցբեկոր․ խեցբեկագոյն․ գնչուռ․ գնչող․ գնչուն ։
Թըլճառ խօսիլ․ [illegible] ‖ Թոթովել․ Թոթովախօսել․ Թոթովաբանել․ Թլոճառաբանել․ պապաջել ։
Կմ, Թոթովանալ․ Թոթովաբան լինիլ․ Թլոճառաբան լինիլ․ Թոթովիչ լինիլ ։

Թլրճատութիւն. [illegible] : || Թլրճատութիւն. Թոթովութիւն. Թոթովախօսութիւն. Թոթովաբանութիւն. Թլրճատաբանութիւն. Ծանրախօսութիւն. Ծանրաձայնութիւն. պապանձումն. խեցբեկ բարբառ :

Թլփատած. [illegible] : || Թլփատեալ. յատուած. կրճատեալ. կրճատուած. կրճատ. Թլփատ :

Չթլփատած. [illegible] : || անթլփատ. անյատ. անկրճատ :

Չթլփատած անդամ, կամ չթլփատուելը : || անթլփատութիւն :

Թլփատել. [illegible] : || Թլփատել. յատել. կրճատել. պատուաստել զանդամն :

Թլփատութիւն. [illegible] : || Թլփատութիւն. կրճատութիւն. յատութիւն. յատուած. Թլփատ :

Թ. Խ

Թխնալ. [illegible] : || Թխանալ. լրթանալ. մթարանալ. շատնալ. կիսամեռնել. [illegible] լինել. մղամագոյն լինել :

Թխութիւն. [illegible] : || Թխութիւն. մթագնութիւն. մղամագունութիւն :

Թխուկ. [illegible] : || Թխակ :

Թխսել : || տես Թուխս նստել :

Թխսամար. [illegible] : || Թխսամայր :

Թ. Ղ

Թղթատել. [illegible] : || Թղթողել :

Թղթէ, Թղթի օրինակ. և այլն : || տես ըղթի բառերն՝ Թուղթ :

Թղթիկ : || Թղթակ. տոմսակ :

Թ. Մ

Թմբլուկ : || տես Թմբկահար :

Թմբուկ. [illegible] : || Թմբկուկ :

Թմբուկ զարնել : || հարկանել զթմբուկն :

Թմբուկ զարնող : || Թմբկահար :

Թմբկի գաւազան : || [illegible] :

Թմրած. ույուշմուշ : || ընդարմ. անզգայ. ըզգայազուրկ. զգայազերծ :

Կամ, Թմրեալ. Թմբրեալ. ընդարմացեալ. անզգայացեալ. անզգայացեալ :

Թմրած մնալ : || տես Թմրիլ :

Թմրեցնել. ույուշտուրմագ : || Թմրեցուցանել. Թմբրեցուցանել. արմացուցանել. ընդարմացուցանել. չքթեցուցանել. աղշեցուցանել. ափշեցուցանել. անզգայեցուցանել. անզգայացուցանել :

Կամ այսպէս. յապուշ զարմացուցանել. յապուշ հարկանել. յապուշ արկանել. յապուշ կրթել. քաղել զզօրութիւն, կամ զոգիս մարդոյ :

Թմրեցնող : || Թմրեցուցիչ. Թմբրեցուցիչ. աղշեցուցիչ. ափշեցուցիչ. ընդարմացուցիչ :

Թմրեցնող դեղ : || Թմրաբեր. դեղ ընդարմանաց :

Թմրեցնող ցաւ, կամ մարդ : || Թմբրացաւ. ախտ ընդարմանաց :

Թմրիլ. ույուշմագ : || Թմրել. Թմբրել. աղշել. ափշել. անզգայել, կամ յանզգայել. չքթել.

Կամ, արմանալ. ընդարմանալ. ապշանալ. անզգայանալ :

Կամ այսպէս. յապուշ զառնալ. յապուշ հարկանիլ. յապուշ կրթիլ. ապուշ լինել. յափշուն պապանիլ. նիրհ առնուլ. նիրհել :

Թմրութիւն. [illegible] : || Թմրութիւն. Թմբրութիւն. աղշութիւն. ափշութիւն. չքթութիւն. անզգայութիւն. ընդարմացութիւն. ընդարմանք. ցնորումն. ցնորք :

Թ. Ն

Թնթղուկցի, կամ Թնթղուկցիք. [illegible] : || մսան. Թամբ :

Թնթղուկց ուտող : || [illegible] :

Թնթնուկ՝ հասոյ : || տես Թնոտ :

Թնձկած : } կնճռեալ. խոռոշացեալ.
Թնձկուած : } խոռոչախորշ. խորշ :

Խիստ Թնձկած, կամ Թնձկուած : || շարակնճիռ. շարակնճիռք :

Թնձկիլ : } կնճռել. կնճռիլ. խորշել.
Թնձկուիլ } քծծել :

Թնձռուկ, կամ Թնձռուք. [illegible] : || կնճիռ. կնճիռք. կնճռոտ. կնճռոտք :

Թնջուց : || տես Գնջուց :

Թնտալ : || Թնդալ. Թնդել. Թնդիւն առնուլ :

Թնտալը : || Թնդիւն. Թնդումն. Թնդիւն :

Թնտացնել : || Թնդեցուցանել. Թնդել. Թնդիւն տալ :

Թնտացնող : || Թնդեցուցանող. Թնդեցուցիչ. որոտընդոստ :

Թնոտ. [illegible] : || Թնոտ, կամ Թնոթ :

Թ. Շ

Թշել : || Թշուառել. [illegible] :

Թշերը : || տես 'ի բառն՝ Թուշ :

Թշնամական : || Թշնամութեան. Թշնամանային. ոսոխական. ոսոխական :

Թշնամի. [illegible] : || Թշնամի. ոսոխ. ատեցող. [illegible] :

Կամ, դիմամարտ. ընդդիմամարտ. հակառակ [illegible] :

Կամ, դիմամարտութիւն. [illegible] :

Կամ այսպէս. [illegible] :

Թշնամի ըլլալ · փաւշման օլմագ : || Թշնամանալ · Թշնամենալ · ոսոխանալ · վիրաւորանալ · հակառակորդիլ · ընդդիմակայել · հակառակել · դիմակցել · պատերազմակցել : տես և Թշնամութիւն ընել :

Թշնամին սիրող : || Թշնամասէր · ոսոխասէր · հակառակորդասէր :

Թշնամութիւն · փաւշմանլըգ : || Թշնամութիւն · ոսոխութիւն · վիրաւորութիւն · հակակայութիւն · հակառակութիւն · հակառակադրութիւն · հակառակորդութիւն · հակաբաշութիւն · հակամարտութիւն · հակառակամարտութիւն · հակադաշտարութիւն :

Կմ այսպէս · ընդդիմակցութիւն · ընդդիմամարտութիւն · ընդդիմահարութիւն · դիմահարութիւն · դիմամարտութիւն · ներհակութիւն · մարտակցութիւն · մէտասակարութիւն · չարակամութիւն · չարկամութիւն :

Թշնամութիւն ընել : || հակառակիլ · հակառակցիլ · դիմահարիլ · ընդդիմահարիլ · ընդդիմահարել · ընդդիմամարտիլ · հակաղինիլ · դոռալ :

Կմ այսպէս · ընդ հակառակս լինիլ · ընդ հակառակս ելանել :

Թշճառ : || տես խեղճ :

Թշճառութիւն : || տես խեղճութիւն :

Թ Ս

Թոլոզսա · գաղաքի անուն : || Թոլոզսա :

Թող · Բող վեր · գօյվեր : || Թող · Թողացն · Թուլացն · արձակեա · ներեա :

Թող անիծէ : || Թող անիծցէ :

Թող : || շաթ անգամ ալ բառս շէյլերը հրամայական կըշինէ · գր օրինակ ·

Թող ուտէ : || կերիցէ · ուտիցէ :

Թող երթայ : || երթիցէ :

Թող ըլլայ : || լիցի · եղիցի · եղիցի · եղիցէ :

Թող անդին, կմ անդին Թող : || Թող անդր · ան անդր · 'ի բաց տար :

Թող ըլլայ · հօլըսըն · իէր ոլմաճաքնա : || լիցի այդպէս · արդ ով կամիս · լիցի քեզ այդելութիւն :

Թող տալ : || տես Թողուլ :

Թող տալ · չէօմէկ : || տես Աղատել · և Արձկել :

Թող տալը : || Թողլտուութիւն · արձակումն · արձակումն · լուծումն :

Թող տալ երթալ · գըոյն թաչէ · չիւանըթմէկ : || յետս կալ · հրաժեշտ տալ · բաւնալ Թողուլ · բարձի Թողի առնել · ձեռնԹափ լինիլ, կմ ձեռնաԹափ լինիլ յումեքէ · Թափիլ յումեքէ · զանց առնել, կամ առնել զանց :

Թողութիւն · Էաֆըէղ · աֆ : || Թողութիւն · քաւութիւն · ներողութիւն · ներումն :

Թողութիւն գտնել : || գտանել զԹողութիւն · Թողութեան հանդիպիլ :

Թողութիւն տըէօղ : || Թողութեան տուօղ · ներող · ներողամիտ :

Թողութեան արժանի : || արժանի Թողութեան · ներելի ողորմութեան :

Թողութեան տարի : || ամ Թողութեան · յոբելեան :

Թողուլ · գօյվերմէք : || Թողուլ · Թողացուցանել · Թուլացուցանել · Թոյլ տալ · տեղի տալ · ձեռն տալ · ներել · շնորհել · համարձակել · համարձակեցուցանել :

չԹողուլ · գօյվերմէմէք : || չԹողուլ · չԹողացուցանել · չտալ Թոյլ : տես և Արգիլել :

Թողուլ երթալ : || տես Թող տալ երթալ :

Թողուլ · մէկինը յանինէ · հէմշէ էնմէք · օնգտըըն էնմէք : || ապաստան առնել · ապաստանել · զոր օրինակ ·

Քու կամացդ կը Թողում : || 'ի կամս քո առնեմ ապաստան :

Քու քննութեանդ կը Թողում : || 'ի քննութիւն քո առնեմ ապաստան :

Ան բանը անոր կամացը Թողուց : || ապաստանեաց զնոյն 'ի կամս նորա :

Թողնելու : || Թողլի · ներելի :

չԹողնելու : || անԹողլի · աններելի · անքաւելի :

Թողնիլ · Բող վերիլ : || Թողանալ · Թողանիլ · Թողեալ լինիլ :

Թոնիր · Բանտըր : || Թոնիր :

Թոշակ : || տես Նօլէֆէ :

Թոշմեցնել · Թոշմիլ : || տես Թոռմեցնել · Թոռմիլ :

Թոռ · Բօրուն : || Թոռն :

Թոռ' ախճիկ · իր ողլուն ախճիկը : || Թոռնուհի :

Թոռան Թոռը : || Թոռնիայ, կմ Թոռնեայ :

Թոռան Թոռին զաւակը : || ձագ Թոռնիայ, կմ ձագ Թոռնեայ :

Թոռմած, կամ Թոշմած · սօլմուշ : || Թառամեալ · Թարշամեալ · խորշոմեալ :

Կմ, Թառամ · Թարշամ · խորշոմ :

Թոռմեցնել · սօլտուրմագ : || Թառամեցուցանել · Թարշամեցուցանել · խորշոմեցուցանել · խամրեցուցանել, կմ խամրել զալյառ :

Թոռմիլ · սօլմագ : || Թառամիլ · Թարշամիլ · խորշոմիլ · խամրանալ, կմ խամրիլ բուսոց :

Թոռմիլը : || Թառամութիւն · խամրութիւն · խամրումն :

Թոռմող : || Թառամող · Թարշամող · և այլն :

չԹոռմող : || անԹառամ · անԹարշամ :

Թոռնեան · գաւառի անուն : || Թոռնեան :

Թորգոմ · մարդու անուն : || Թորգոմ :

Թորգոմայ եղամբը : || Թորգոմեան · Թորգոմային · Թորգոմական :

Թորգոմացիք · Բիւրքմէն միլլէթի : || Թորգոմացիք :

Թորգան · գեղի անուն : || Թորգան :

ԹորԹոսա · փրփուղ · գաղաքի անուն : || ԹորԹոսա :

ԹորԹում · գեղի անուն : || ԹորԹում :

Թու · * միջարէ : || մախիզ :

Թուճական · փորսոյ համբառն : || Թուճական · Թուճականութիւն · Թուճաբերութիւն :

Թուճառմինա · գաղաքի անուն : || տոռոմինա :

Թուղ · ինճիր : || Թուզ :

Թուզ չոր : || տես Չոր Թուզ :

Թուզ մէտասակար, կամ ղէհերը · || Թուզ ժանտ · Թուզ սուճարիմ :

Թուզ, կմ տուզ : * || աղ :

Թուզլու : * || տես Աղի · ղը :

Թուլթ : || Թուլթ :

Թութ ինճիրի : * ‖ ժանտաթզենի · մոլաթզենի, կմ մոլեթզենի · կատաղի թզենի · կատաղենի :

Թութ ինճիրի · պտուղը : ‖ ժանտաթուզ · մոլաթուզ, կմ մոլեթուզ :

Թութ շարապը : * ‖ խաղմուղ թթոյ · օշարակ թթոյ · չիր թթոյ :

Թթի ծառ : ‖ ծառ, կամ տունկ թթոյ · թթենի :

Թութակ · փափի · փափա գուշու : ‖ թութակ · զուզակ :

Թութամ · * ծաղկի յաղոյ : ‖ փունջ :

Թութամ թութամ : * ‖ տես փունջ փունջ :

Թութարլըխ · հօռյ : * ‖ վերջնատուն · ախտ վերջնատութիւն · լուսնոտութիւն · լուսնաժետութիւն · լուսնահարութիւն :

Թութարլըխը բանել · հօպա ... : ‖ վերջնոտիլ · լուսնոտիլ · լուսնաժետիլ · լուսնահարիլ · հարկանիլ 'ի վերջնատութէ :

Թութարլըխլը · հօպլու : * ‖ վերջնոտ · լուսնոտ · լուսնաժետ · լուսնահար · լուսնական :

Թութխա : * ‖ տես Չօփխա :

Թութխայ · * ծաղկի : ‖ հօրուռ · հօրոտ :

Թութխալ : * ‖ սուսինձ, կմ սինձ :

Թութխալըղամաք ընել · ... : ‖ սանձել · սանձուցանել սուսինձով :

Թութսաք : * ‖ տես Բանտարկեալ · Ճորթ :

Թուէի, կմ կը թուէի : ‖ թուէի · երևի :

Թուլ · ... : ‖ թոյլ · մեղկ · մեղմ · լոյծ · նսեյ · կակուղ · անզգայ · ցոփ · կնատ : տես և Կակուղ · Փափուկ :

Խիստ թուլ : ‖ թուլագոյն · թուլատարր · մեղմագոյն · մեղմագին :

Թուլ ըլլալ : ‖ տես Թուլնալ · ... :

Թուլ թուլ : ‖ թուլալի · թուլապար · թուլութք :

Թուլ կանգնելով · ... : ‖ դայթն 'ի դայթն · դայթն 'ի դայթնին :

Թուլ ու անուշ · ... : ‖ թուլագայնագին :

Թուլ սիրտ ունող : ‖ տես Սիրտը թուլ :

Թուլացնել : ‖ տես Թուլցնել :

Թուլեա · ... : ‖ ... :

Թուլիկ · ... : ‖ թուլագոյն · թուլագին :

Թուլնալ · ... : ‖ թուլանալ · մեղկանալ · անզգայանալ · կակղանալ · թաղանալ · ցոփանալ · լուծանալ · մեղկիլ · կնատիլ :

Թուլնալ' հոլը · ... · և այլն : ‖ թուլանալ · ... · մեղմանալ · ... · կակղանալ · զիջանել · ցածնուլ · ... · նուաղիլ : տես և Դադարիլ · ... :

Թուլնալ ոտքը ձեռքը : ‖ տես Ոտքը ձեռքը թուլնալ :

չԹուլնալ : ‖ չթուլանալ · չթողանալ :

Թուլութ · ... : ‖ թուլութ · ցոփութ · մեղկութ · մեղմութ · լուծութ · կնատութ · անզգայութ · լուծումն · մեղկանք :

Թուլութ ձեռաց, կմ ոտից : ‖ կթուցումն · լուծումն · լքումն · վհատումն :
կմ; լուծութիւն · լքութիւն · վհատութիւն :

Թուլութիւն սրտի : ‖ թուլասրտութիւն · թուլամորթութիւն · կնատութիւն · կանացութիւն :

Թուլում : * ‖ տիկ · հաղաղակ :

Թուլում' ... : * ‖ տիկ · տիկնոց :

Թուլում հանել : ‖ տես Տիկ հանել :

Թուլումպայ : * ‖ տամբու · ջրմուղ · ջրհան :

Թուլցած · ... : ‖ թուլացեալ · մեղկացեալ · մեղմացեալ · և այլն :

Թուլցած · ... · ... · և այլն : ‖ կթոտ · վհատ · կթուցեալ · կթոտեալ · լքուցեալ · լքեալ · լուծեալ · թալկացեալ · թալկացեալ · նուաղեալ :

Թուլցնել · ... : ‖ թուլացուցանել · ցոփացուցանել · մեղմացուցանել · մեղկացուցանել · կակղացուցանել · զիջուցանել · կթուցանել · զնստուցանել · կնատեցուցանել :
կմ այսպէս · լուծանել · մեղկել · կակղել · կնատել :

Թուլցնել' ... : ‖ թուլացուցանել · մեղկացուցանել · մեղմացուցանել · ցածուցանել · ... · ... · զիջուցանել : տես և Դադարեցնել · ... :

չԹուլցող : ‖ անլոյծ · անվհատ · աննուաղ · աննուաղ :

Թուխ · ... : ‖ թուխ · լուրթ · մթար · կիսասեաւ · ... :
կամ, թխագոյն · լրթագոյն · մղաղագոյն · շլագոյն :

Խիստ թուխ : ‖ թխագոյն · լրթագոյն · մղաղագոյն · մթարագոյն :
կմ. անձնաթուխ · ... · մթար · քաղցաթուխ :

Թուխ ըլլալ : ‖ տես Թխնալ :

Թուխ ընել : ‖ թխացուցանել · լրթացուցանել · մթարացուցանել · շլացուցանել · կիսասեաւ առնել :

Թուխ տեսք ունող : ‖ թխատես · թխատեսիլ · թխատեսակ · թխատիպ · թխագոյն · արջնատես · արջնաթոյր :

Թուխս : ‖ թուխս :

Թուխս նստիլ : ‖ նստիլ 'ի թուխս · թխել · թխել · ածել, կմ սածել զձուս :

Թուղ' ... : * ‖ դրօշ · դրօշեալ · նշան :

Թուղթ · ... : ‖ թուղթ · քարտ · քարտէզ · քարտէս · քարտէն :

Թուղթ' ... : ‖ տես Փէրմամ :

Թուղթ' ... : ‖ տես Քարտէզ :

Թուղթ' ... : ‖ նկար թղթոյ :

Թուղթ' ... · ... · ... · և այլն : ‖ թիթեղն :

Թուղթ ... : ‖ թղթաբեր :

Թուղթ գրել : ‖ գրել զթուղթ, կմ դպիր · նամակագիր լինել · նամակագրել :

Թուղթ գրող ‖ թղթագիր · նամակագիր :

Թուղթ խաղալ : ‖ խաղալ ... թղթոյ, կմ զթուղթ :

Թուղթ ... : ‖ թղթատար · նամակաբեր :

Թուաղթ [illegible] ։ || Թղթատար․ նամակատար․ նամակաբերութիւն ։

Թղթէ․ [illegible] ։ || Թղթեայ․ Թղթեղէն ։

Թղթի [illegible] ։ } [illegible] ․ օրինակ ․

Թղթի օրինակ ։

[illegible] Թղթոյ․ համառօտութիւն Թղթոյ ։

Թղթի օրինակ գրող ։ || [illegible] ։

Թղթով [illegible] հետ խօսիլ ։ || Թղթով խօսիլ․ Թղթատարով լինիլ․ [illegible] ’ի պատասխանի [illegible] ։

Թուաղպաճի․ * || աղիւսատուն․ [illegible] ․ աղիւսագործ․ կաւագործ ։

[illegible] ։ || տես Թուաղպայ չինելը ։

Թուաղպայ, կամ [illegible] ․ * || կղմինտր․ կղմինտր․ [illegible] ։

Թուաղպայ չինելը․ [illegible] ։ || աղիւսագործութիւն․ աղիւսագործութիւն․ կաւագործութիւն․ [illegible] ։

Թուաղպայէ չինած , ու բարձրացուցած ։ || [illegible] ։

Թուաղպաճ [illegible] ։ || [illegible] ։

Թուղլու ։ * || գրօշեայ․ գրօշակաւոր․ գրօշակիր ։

Թուճ․ * խառնած պղինձ․ որով [illegible] , ու զանգակ [illegible] ։ || [illegible] ։

Թուճէ․ [illegible] ։ || [illegible] ։

Թուման , կամ [illegible] ։ * || [illegible] ։

Թուման չաշելը ։ * || [illegible] ։

Թուման․ [illegible] ․ [illegible] [illegible] է ։ * || Թուման ։

Թումբ․ [illegible] ։ || Թումբ․ հողաթումբ․ հողաբլուր ։

Թունայ․ * [illegible] , [illegible] ․ [illegible] է || Դանուբ․ Դանուբ գետ․ գետ [illegible] , կամ գետ Դանուբեայ ։

Թունաւոր․ [illegible] ։ * || Թունիր ։

Թունդար․ [illegible] ։ * || Թունդտանն․ [illegible] ․ կարթ [illegible] ։

Թունդուզչի․ * [illegible] ։ || [illegible] ․ [illegible] ․ [illegible] ։

Թունտ ։ || Թնդուն․ [illegible] ․ Թնդիւն․ շափինդ․ շշուկ ։

Թունտ եղել․ [illegible] ․ [illegible] ։ || Թնդալ․ դղրդել․ և եղև շշուկ․ համբաւ․ [illegible] շափինդն ։

Թունտ համել ։ || դղրդել․ դղրդեցուցանել․ յարուցանել զշափինդն , կամ շշուկ ։

Թուռնատ Թոռնայ ։ * || բացէ ’ի բաց․ ’ի բաց է ’ի բաց․ բացեայ ’ի բաց․ բացուստ ’ի բաց ։

Թուռնատ Թոռնայ փախցնել ։ || բացէ ’ի բաց փախուցանել․ բացուստ ’ի բաց հալածել․ վանել յանկարծ [illegible] ․ [illegible] անել ծագաց ’ի ծագս աշխարհի ։

Թուշ․ [illegible] ։ || Թուրծ․ Թուշ․ այտ․ ծնօտ ։

Թուշերը [illegible] , կամ [illegible] ։ || Թուշ․ [illegible] ․ [illegible] ։

[illegible] ։ || [illegible] ։

[illegible] ։ * || [illegible] ․ [illegible] ․ [illegible] ։

Թուաչի․ * [illegible] ։ || [illegible] ․ [illegible] ։

[illegible] ։ * || [illegible] ․ [illegible] ։

Թուաւուճ ։ * || [illegible] ․ [illegible] ։

Թուաւունճի [illegible] ․ [illegible] ։ || [illegible] ։

Թուաւունճի ։ || [illegible] ․ [illegible] ։

Թուաւունճի , կամ [illegible] ։ || [illegible] ։

[illegible] ։ || [illegible] ։

Թուաւունճի չալող ։ || [illegible] ․ չառաւագին ։

Թուաւուք ։ * || [illegible] ։

Թուր․ [illegible] || [illegible] ․ [illegible] ․ [illegible] ․ նիզակ․ [illegible] ․ [illegible] ․ [illegible] ։

Թուր ծուռ․ [illegible] ․ [illegible] ։ || դաշոյն ։

Թուր բռնող․ [illegible] , [illegible] ։ || սուսերամարտ․ [illegible] ․ [illegible] ․ [illegible] ։ տես և Թրբռնող ։

Թուր շարժող ։ || սրաշարժ․ սուսերաշարժ ։ [illegible] ։

Թուր չինելը , կամ Թուր չինողին [illegible] ։ || [illegible] ․ [illegible] ․ սուսերագործութիւն ։

Թուր չինող․ [illegible] ։ || [illegible] ․ [illegible] ։

Թուր քաշել․ [illegible] ։ || [illegible] ․ [illegible] զսուր․ սուսերամերկ լինել․ [illegible] ’ի պատերազմ ։

Թուր քաշող ։ || սուսերամերկ․ [illegible] ․ [illegible] ։

Թրէ անցած ։ || ընդ սուր հանեալ․ [illegible] ․ սրախողխող ։

Թրէ անցընել․ [illegible] ։ || ընդ սուր հանել․ ’ի սուր հանել․ ’ի սուր [illegible] ․ ’ի սուր [illegible] ․ ’ի բերան սրոյ [illegible] ․ [illegible] սրոյ․ կամ [illegible] սրոյ․ [illegible] ’ի [illegible] երկաթոյ ։

կամ․ սրամահ առնել․ սրամահ [illegible] ․ [illegible] ․ սրախողխող [illegible] ․ [illegible] ․ սրով [illegible] ․ [illegible] ․ [illegible] ․ [illegible] ։

Թրէ անցընել [illegible] ։ || ընդ սուր հանել [illegible] ․ [illegible] զօրս [illegible] ։

Թրի բերան ։ || տես [illegible] ․ [illegible] ։

Թրի [illegible] ։ || [illegible] ։

Թրի [illegible] ։ || [illegible] ։

Թրի նման ։ ‖ սրանման ․ սրատեսակ ․ սրա_
քատակ ։

Թրով պարկած, կմ ծեծած ։ } Թրածեծ ․
Թրով զարնող ։ } սրածեծ ։

Թրով զարնել ։ ‖ սրով հարկանել ․ սրախողխող
անել ․ ՚ի սուր խողխողել ։ տես և խոցել ։

Թրով լցուած ։ ‖ սրալից ․ սուսերալից ։

Թրով կտրած ։ ‖ սրակտուր ․ սուսերահա_
կտուր ․

Թրով մեռած, կմ մեռցուցած ։ ‖ սրաճա_
րակ ․ սրակուր ․ սրազրաւ ․ սրասպառ ․ սր_
րակոտոր ․ սրախողխող ․ սրախոշոշ ․ սրա_
մահ ․ սրածախ ․ սրավար ։

Թրով մեռցնել, կմ սպաննել ։ ‖ տես Թրէ
անցընել ։

Թրով ջարդ ։ ‖ կոտորած սրոյ ․ սրածութն ։

Թրով ջարդել ։ ‖ տես Թրէ անցընել ։

Թրով սիլահլանմիշ եղած ։ ‖ սրավառ ․
սրազէն ․ սրազինեալ ․ սուսերաւ վառեալ ։

Թրով սիլահլանմիշ ըլլալ ։ ‖ վառիլ սու_
սերաւ ․ զինիլ սրով ․ սրավառիլ ։

Թրով վրայ վազող ։ ‖ սրասլացեալ ․ սրա_
վար ։

Թուրայ՝ * չարնէրլա, կմ ծեծելա ։ ‖ խարազան ։

Թուրայ՝ * ըսփին հըրայի ։ ‖ կնիք, կամ դրոշմ
սանճակական ։

Թուրայ՝ խաղալիք, որ է ուղղած ձողեր, կմ ըա_
վան ․ և այլն ։ ‖ լախտ ։

Թուրայով զարնել, կմ ծեծել ։ ‖ խարա_
զանաւ հարկանել ․ խարազանել ։

Կմ, լախտիւ հարկանել ․ լախտահար ա_
նել ։

Թուրայով վռնտած, կմ վռնտող ։ ‖ խա_
րազանահալած ․ լախտահալած ։

Թուրինճ ․ Թուրունճի ։ ‖ տես Թուրունճ ․
Թուրունճի ․ և այլն ։

Թուրք ։ ‖ տես Տաճիկ ։

Թուրքերէն ։ ‖ տես Տաճկերէն ։

Թուրֆանկայ, կմ Թուրֆանտայ ․ նոր ելած,
կմ հասած ։ ‖ նոր ․ նորի ․ նորոգ ․ նորահաս ․
նախահաս ․ կանխահաս ․ վաղահաս ․ վա_
ղահասիկ ․ վաղահասուկ ․ վաղահասակ ․
նախահասակ ։

Կմ պտուղս ․ երախայրի ․ երէխայրի ․ առա_
ջաւոր ․ առաջնոյ ․ առաջնապտուղ ․ նա_
խապտուղ ։

Թուֆ ․ թուֆէկ ծառ ։ ‖ Թուֆ ։

Թուֆերով լցուած ։ ‖ Թփալից ․ Թփաւ_
թաւաթուփ ։

Թուփի պէս ։ ‖ Թփանման ․ Թփատեսակ ․
Թփաքատակ ։

Թուք ․ Թիւքիւք ։ ‖ Թուք ․ տաղուկ ․ տաղտուկք ։

Թուք տալ ։ ‖ տես Թքնել ։

Թուքը վար չերթալ, ծարաւէն, կմ մա_
րազէն ․ և այլն ։ ‖ հատանիլ, կմ յապաղիլ ։

Թքով լցուած ․ [illegible] ։ ‖ Թքալից ․ Թքա_
լիր ․ Թքալից ։

Թուք ու մուր ։ ‖ Թքանք ․ ձաղանք ․ ձաղումն ։

Թուք ու մուր տուող ։ ‖ Թքահոծ ․ ձաղահոծ ։

Թուք ու մուր տալ ։ ‖ Թքահոծ անել ․ Թքա_
նօք կոծել ․ ձաղահոծել ։

Թուֆան ։ * ‖ տես Բուք ։

Թուֆանլը ։ * ‖ տես Բքոտ ։

Թուք ․ [illegible] ։ ‖ Թուք ․ Թուքք ․ ախտ_
դանք լերդի ։

Թուքին աղքի ցքի ։ ‖ Թքաբարակք ։

Թուքալ ։ ‖ հալալ ։

Թ Ո

Թոամպէթայ, կամ Թամպէթայ ։ *
‖ փանդիռն, կամ փանդիռ, կմ փան_
դիռ ․ ջութակաթող ։

Թոամպէթայ զարնող, կմ չալող ։ ‖ փանդռա_
հարք ։

Թռանկ Թռանկ զարնել ։ * ‖ թափել ․ կոփել ։

Թռանկ Թռանկ զարնուածք, կմ ձայն ։ ‖ թա_
փիւն ․ կոփիւն ։

Թռաշ ․ Թռաշ ըլլալ ․ Թռաշ ընել ։ * ‖ տես
Ածըլելը ․ Ածըլիլ ․ Ածըլել ․ և այլն ։

Թռթըռ ․ ***** ։ * ‖ Թրթուր ։

Թռինչէռայ ․ * [illegible] ։ ‖ պատ_
նէշ ․ պատուհան ։ տես և Մէթերիզ ։

Թռչիլ ․ [illegible] ։ ‖ Թռչիլ ․ Թռանիլ ․ Թռչտա_
նիլ ․ Թեւապարիլ ․ Թեւապարել ․ Թեւանալ ․
Թեւել ․ վերաթեւել ․ Թեւածել ․ Թեւակո_
խել ․ Թեւարկել ․ Թռիչս արձակել ․ գու_
ցել ․ ճախրել ․ ճախր առնուլ ։

Թռչելով մտնել ։ ‖ Թեւամուխ լինիլ ։

Թռչելով վրայ վազել, կմ տիրապետ ընել ։
‖ խոյանալ ․ ալանալ ․ սրանալ ․ Թեւակոխել ․
ընդ օղոյրս մտանել ։

Թռչելու աշխատիլ ։ ‖ Թեւակոխ լինիլ ․
Թեւակոխել ․ Թեւածել ․ Թեւարկել ։

Թռչիլը ։ } Թռիչք ․ Թռչումն, կմ Թռչանք ․
Թռչտալը ։ }
Թեւածութիւն ․ Թեւարկութիւն ։

Թռչնոցս ․ [illegible] ։ ‖ Հաւոցս ․ Թռչնոցս ։

Թռչնորսութիւն ․ [illegible] ։ ‖ Հաւորսութիւն ։

Թռչուն ․ Թուշ ։ ‖ Թռչուն ․ Հաւ ․ օդական ․
օդային ։

Թռչնոյ սերմն ։ ‖ խածիք ․ կուտ ։

Թռչնոյ ընկեր ․ [illegible] ։ ‖ վարուժան ․
վարուժնակ ։

Թռչնոյ խորշակի ձայն ։ ‖ գայլագեղ ․ գա_
լայլիկ ։

Թռչնոյ քիթ, [illegible] ։ ‖ կտուց ․
խածիք ։

Թռչնոց սնուցիչ ․ [illegible] ։ ‖ կրամ ․
[illegible] ․ Չոկ ․ գաու ․ պար ․ բոյլք ․ խումբ ․ տարմ ․
աղի ․ զուր օրինակ ․

Թռչնոց սնուցիչին վրայ վազել ։ ‖ խոյա_
ցեալ կայր, յարձ հաւուց ։

Թռչտիլ ։ ‖ Թռչտալ ․ Թրթռալ ․ Թրթռել ․
Թեւածել ․ սաւառնել ․ սաւառնաձեւել ։ տես
և ՚ի վայրն՝ Թռչիլ ։

Թռչտունն ․ [illegible] ։ ‖ Թրթռումն ։

Թռչօղ ։ ‖ Թռչող ․ Թռչուն ․ Թեւական ։

Թռչօղ տատրը ․ [illegible]
։ ‖ սաւառ ։

Թռցընել ․ [illegible] ։ ‖ տալ Թռ_
չանիլ ․ Թռուցանել ․ մեկնացուցանել ։

Թռամպէթայ ։ * ‖ տես Թռամպէթայ ։

Թ Ս

Թասէլ, կմ՝ Թասմէլ : ‖ փուքս արձակել :
 Թասթամալ : ‖ տե՛ս փափսալ :
Թասաան : ‖ վերարձակ :
Թասաան պէօռճէկի : ‖ բզէզ · բնդեռն :

Թ Ր

Թրած · Եօղքուլմուշ : ‖ Թրեալ · զանգեալ · զանկեալ · Թխեալ :
Թրած խմոր · Համուր : ‖ զանգուածած, կմ՝ զանկուածած · հաստատեայք :
Թրաւոր · Գըլըճլը · Գըլըճգուշանմըշ : ‖ սրաւոր · սուսերաւոր · վաղակաւոր · արդնակիր :
Թրել · Եօղուրմաք : ‖ Թրել · զանգել · զանկել · զանգանել · զանկանել · Թխել :
Թրէ · Թրով · և այլն : ‖ տե՛ս Թուր բառին ներքեւն :
Թրէմէնթին : * ‖ տե՛ս Թիրէմէնթին :
Թրէվէրի · տաղտի անուն : ‖ տրէվիրի, կամ օգոստա տրէվիրաց :
Թրթնձուկ · Բէտիէ : ‖ Թրթնջուկ :
Թրթուր · Բըտըբը : ‖ Թրթուր :
Թրիէսթ, կմ՝ Թրէսթ · տաղտի անուն : ‖ տէրգէստոն :
Թրիք · ուղէ՝ ձի անուանց : ‖ քակոր · աթար · աղբաւատ · կղկղանք · նաստած :
 Թրիքը դուրս Թափել : ‖ կղկղել · Թորել զաղբաւատն :
Թրխոր : ‖ տե՛ս Թերխոր :
Թրծած : ‖ Թուրծ · Թրծեալ :
Թրծէլ · ֆուռն մէջ խաշէլէ՛ր էփէլ : ‖ Թրծել :
Թրծելը : ‖ Թուրծ · Թրծումն :
Թրմնձալ : ‖ մրմնջել :
Թրմնձալով՝ անուշ երգել : ‖ տե՛ս Ալչել :
Թրմնձալով երգ, կմ՝ լաց : ‖ մրմունջ · մրմնջիւն · մրմնջումն :
Թրմնձալով երգել : ‖ մրմնջել · ուռաչել · առաչել :
 կմ՝ այսպէս · մրմունջս եղանակել · մրմունջս առնուլ · ուռոյս առնուլ · առոյս երգել :
Թրմնձալով երգող : ‖ մրմնջող · մրմնջաւոր · առաջաւոր · առաջերգակ :
Թրջած : ‖ տե՛ս Թաց :
չԹրջած : ‖ չԹացեալ · անԹաց : տե՛ս և Չոր :
Թրջէլ · Իսլաթմաք : ‖ Թանալ · Թրմել · խոնաւել · խոնաւացուցանել · տամկացուցանել · տամկացել · առոգել :
Թրջելը : ‖ Թանալն · Թրմումն · տամկացութիւն :
Թրջելով կակղցնել : ‖ Թրմել :
Թրջելու : ‖ Թանալի · տամկանալի · տամկացելի :
Թրջիլ · Իսլանմաք : ‖ Թացեալ լինիլ · Թրմիլ · խոնաւիլ · լցիլ · լնանիլ :
 կմ՝ այսպէս · խոնաւանալ · գիջանալ · գիջանալ · տամկանալ :
Թրջոց : ‖ Թուրմք · ջրոյ օրինակ ·
 Թրջոց դնել : ‖ արկանել 'ի Թուրմս :
Թրջող · Իսլադան · Նէմլէտէն : ‖ Թացող · Թացիչ · խոնաւիչ · խոնաւացուցիչ · գիջացուցիչ · տամկացուցիչ :
 կմ՝, գիջաբար · գիջագործ · գիջագործ · խոնաւագործ · խոնաւարար :

Թ Փ

Թփուտոյ · Բէռաք : ‖ տե՛ս Դրփատոյ :

Թ Ք

Թքանման · Բիւտիւրպան : ‖ Թքանոց · Թքարան :
Թքնել · Բիւտիւրմէք : ‖ Թքանել · Թքնուլ :

Թ Օ

Թօզ : * ‖ փոշի :
 Թօզ դարձնել : * ‖ 'ի փոշի դարձուցանել · 'ի փոշի փոխարկել · մղեղել :
Թօզոտ · Բօզլու : ‖ փոշոտ · փոշոտեալ :
Թօզ պարանք : * ‖ տե՛ս Բարաթ :
Թօթուել · Սիլքմէք : ‖ ցնցել · Թօթափել :
Թօթուելը · Բօսլըքմաք : ‖ ցնցումն · ցնցիւն · Թօթափումն :
Թօթուելով չարժել : ‖ չարժել :
Թօթօ · ֆէլէնկի, նմ՝ մախուշի յան : ‖ պապապաջիւն · պապապաջումն :
Թօթօ ընել · Բօլօ յան հանել : ‖ Թոթովել · պապաջել :
Թօթօզ : }
Թօթօզիկ : } տե՛ս Թօնթօզ :
Թօխաթ · տաղտի անուն : ‖ Եւդոկիայ :
Թօխաթցի · Բօգալըլը : ‖ Եւդոկիացի · Եւդոկացի · այր 'ի յԵւդոկիոյ :
Թօխայ, կմ՝ Թօքայ : * ‖ աղխ · չիգդ · չինգդ :
Թօխան : ‖ տե՛ս Տոմ :
Թօխլու, կմ՝ Թօխլի : * ‖ տե՛ս Ըիշակ :
Թօխլու · հաւ : * ‖ տե՛ս խուխու :
Թօխմախ : * ‖ տե՛ս Թմակ :
Թօխում · Թօխումլու · Թօխումսուզ : * ‖ տե՛ս Հունտ · Բօխում · Հունտ ունող · Հունտ չունող · և այլն :
Թօղլայ · Թօղլաճի · Թօղլաճուլթի : * ‖ տե՛ս Թուղլայ · Թուղլաճի · Թուղլաճութի · և այլն :
Թօմախ : * ‖ տե՛ս Չէտիկ :
Թօմպալախ, կմ՝ Թօմպալլախ : * ‖ յոյր · գէրապարար · գիրահամեղ :
Թօմրուխ : * ‖ կոճղ :
Թօմրուխ՝ ձգմօղ, կմ՝ Չարդօղ · Ճըմօղ մէնկէնէ, նմ՝ փօլադ, նմ՝ փիրէնճ, նմ՝ փախրաճ : ‖ գել · գելոց · գելարան · գելանք :
 Թօմրուխը դնել : ‖ արկանել, կմ՝ ընդգել 'ի կոճեղս :
 Թօմրուխի, կմ՝ ձգմօղ մէնկէնէսի չուլան : ‖ ապարանակ :
 Թօմրուխով ձգմած : ‖ գել · գելեալ :
 Թօմրուխով ձգմել : ‖ գելանել · գելուլ · գելոցս առնել :
Թօյ : *
Թօյնթօխլու : } տե՛ս խուխու :

Թոյախայ․ Թօյախալը ։ * || անէս Բէկր ․ Բարա․ ւար ։
Թօյլ․ * չէյ ․ բուլանըգ է ։ || աղօս ։
Թօնկէօշ․ * քէնբօշիկ ։ || գլխաշանթոյր ։ անէս և Թոմապալախ ։
Թօնիր ․ քանարըն ։ || Թոնիր ։
Թօնօղ․ * յազ բուհուլլա ագէ , կէ եօկ եօք մը ։ || պրծանացի ․ պրակ արձուլից ․ զոր օրինակ․ Երկու Թօնօղ աղ ձգեր էր ։ || գնրկուս պը րանս ցանցից, կէ պրակս արձուլից արկեալ ունէր ՚ի ծով ։
Թոռ․ * աղ ․ յէլաւ եօա ։ || ցանց ․ արձայլ ․ գոր ծի ձկան ․ վարմ ձկան ․ Սագկարէթ Լուղա կաց ։
Թոռ՝ անսասան բռնելու ։ || դամ ․ դամբ ․ արա գաղ ․ երադաղ ․ պառուական ․ զոր օրինակ ․ Լեռները Թոռ ձգեցին անսասուն բռնելու համար ։ || պառուականս արկին զլերամբ առ որասլոյ զերէս ։
Կամ, դամս զլերամբ ած ին , զի ունիցին զէ րէս վայրենիս ։
Թոռ՝ եօլքուն ։ || վարմ ։
Թոռ հուսած , կէ Թոռիւյէս գործած՝ չափ․ հաքասագ և այլն ։ || փորանկեալ․ փորան կած ։
Թոռ հուսել ։ || զվարմ հիւսել , անկանել , կկել , կկոցել ։
Թոռ ձգել․ աղ յէլէ ։ || ցանցս արկանել ․ ար ձայլս արկանել ․ ցանցարկու լինել ։
Թոռ ձգելը ։ || ցանցարկուն ․ ցանցարկ ։
Թոռ ձգող ։ || ցանցարկ ․ ցանցարկու ․ ցան ցորդ ։
Թոռէն դուրս ցատկել, կէ փախչիլ ։ || Վրա զել զցանցիւ ․ զարձուլիւ վաղել ։
Թոռը քաշել ։ || ձգել զցանցս ․ քարշել զարձոյլսն ։
Թոռով անսասան բռնել ։ || պառուականօք ունել զերէս ․ դամս զլերամբ արկեալ ար ւալ զանսասունս ․ վարմօք ըմբռնել զկեն դանիս վայրենիս ։
Թոռով բռնել․ աղով յաղ բունել ։ || ցանցիւ որսալ ․ արձուլիւ ըմբռնել ․ ցանցել ․ ցան ցարգել ․ վարմել ։
Թոռով բռնող ․ աղով յաղ բռնող ։ || ցան ցորդ ․ ցանցարկու ․ ցանցիչ ․ ցանցաւոր ․ արձուլաւոր ։
Թոռամսն ։ * || յայր ․ գերաշամբոյր ։
Թոռթօփ ։ || անէս Կծկած ․ և Մէկտեղ ժող ված ։
Թոռթօփ ըլլալ ։ || անէս Մէկ տեղ ժողվըւիլ ։
Թոռթօփ ըլլալ ․ ծուծիլ ։ || անէս Կծկուիլ ։
Թոռթօփ ընել ։ || անէս Մէկ տեղ ժողվել ։
Թոռմիլ ․ Թոռմեցնել ․ Թոռմող ։ || անէս Թառմիլ ․ Թառմեցնել ․ Թառմող ․ և այլն ։
Թոռ զարնել ։ || անէս Կարշով ծեծկըւիլ ։
Թոռկանայ երկիր ։ || Թուսկիս ․ Հէսպուրիս ։
Թոսուն ։ * || անէս Մաղի ։
Թոսուն կարիճ ։ || սարդ ․ անձնեայ ։
Թոպալը ։ * || կրեայ ․ կոպ ։
Թոպալին Թէղին ։ || անէս Կրեայի տալը ։
Թոփ ․ * խըլաւուր քան ․ չիչէկ ։ || անէս Գանտա․ բէչ ։

Թոփ եղած ։ || անէս Մէկ տեղ ժողված ։
Թոփ ըլլալ ։ || անէս Մէկ տեղ ժողվըւիլ ։
Թոփ ընել ։ || անէս Մէկ տեղ ժողվել ։
Թոփ՝ * կիւլլէ նէֆէլա ։ || Թնդանօթ ․ հրա ցան ․ բաղխիչ ։
Թոփ նետել՝ պարպել ։ || ռումբս արձա կել ․ ռումբս արկանել, կէ ձգել ։
Թոփի գնտակ , կամ կիւլլէ ։ || ռումբ ․ ըռումբ ․ բաղխիչ ․ փողխիչ ․ գնտակ ․ գնդակ ։
Թոփ՝ * խաղալու ։ || գնտակ ․ գունտ ․ գնդակ ։
Թոփ խաղալ ։ || գնդակս խաղալ ․ գունտ արկանել ։
Թոփ մը բան ։ || պրակ ․ պուրակ ։
Թոփալ ։ * || անէս Կաղ ։
Թոփալ Թոփալ ։ }
Թոփալ մոփալ ։ } անէս Կաղն ՚ի կաղը ։
Թոփալութիւն ։ || անէս Կաղութիւն ։
Թոփառլախ ։ * || անէս կլորակ ։
Թոփլու ․ * գնծիք ․ գնծէն աղէշ ։ || գնձիկ ․ քորոց ։
Թոփձայ ։ * || ամփոփ , կէ անփոփ ․ համա գումար ․ համախմբում ․ միախուռն ․ միահա մուռ ։
Թոփճայ բան ։ || համառօտեալ բան ․ համա ռօտ բանք ։
Թոփճի ։ * || ռմբաձիգ ․ ռմբարկու ․ գն դակարկու ։
Թոփուզ ։ * || լախտ ․ գուրզ ․ ըռումբ , կէ ռումբ ։
Թոփուզով հնազանդեցնել ։ || անէս Զոռով հնազանդեցնել ։
Թոփուզով հրամայող ։ || բռնաւոր ․ անէր գլխաւոր ։
Թոփուխ ։ * || կոճ ոսկր ։
Թոքայ ։ * || անէս Թոփայ ։

Թ. Փ

Թ․ Փան ։ * || անէս բուք ։
Թփանկ ․ * || անէս Թիւփէնկ ։

Ժ. Ա

Ժաժ ․ չէւչէ ։ || շարժ ․ գետնա շարժ ․ երկրաշարժ ։
Կամ, գետնաշարժութիւն ․ երկրա շարժութիւն ․ սասանութիւն ․ տատա նումն ․ շարժումն ․ շարժ իւն ։
Ժաժեցնել ։ || անէս Երերցնել ։
Ժախ ․ սպառազինական չէյլէ ։ || բժիժ ։
Ժախուանձի ։ || բժժանք ։
Ժամ ․ սաատ ։ || Ժամ ։ անէս և Սահաթ ։
Ժամ ․ քիլիսէ ։ || եկեղեցի ․ տաճար ․ ժամա տեղի ․ ժամատուն ․ աղօթատուն ․ աղօթա տեղ ․ աղօթանոց ․ աղօթարան ․ քաւարան ․ սրբարան ․ խորհրդարան ․ փառաբանարան ․ դաւանարան ․ պաշտօնարան ․ պաշտօնա

տեղ · խորհրդանոց · խորան տուն · տուն էոյ :
Ժամ դարձնել : ‖ եկեղեցացուցանել · տաճարացուցանել :
Ժամ ըլլալ : ‖ եկեղեցանալ · տաճարանալ :
Ժամ Թալլել · ժամու բաներ գողնալ : ‖ զսեղանս կողոպտել · սեղանակապտութիւն առնել · սեղանապերծ լինել · սեղանակապուտ լինել · տաճարակապուտ գոլ :
Ժամ Թալլելը : ‖ տաճարակապտութիւն · սեղանակապտութիւն · սեղանապերծութիւն :
Ժամ Թալլող · ժամին բան գողցող : ‖ տաճարակապուտ · տաճարակողոպուտ · սեղանակապուտ · սեղանակողոպուտ · սեղանապերծ · սեղանաննենգ :
Ժամ չինող : ‖ եկեղեցաշէն · տաճարաշէն · տաճարակերտ :
Ժամի աւանդատուն : ‖ տես Աւանդատուն :
Ժամի վերնատուն : ‖ տես Վերնատուն · ժամու :
Ժամ · զոր թահմինայի, կմ էնէզինչաւկանի հաւէն : ‖ ժամակարգութիւն · ժամերգութիւն · պաշտօներգութիւն · պաշտօն · պաշտամունք :
Ժամ ըսել : ‖ առնել զժամերգութիւն · կատարել զժամերգութիւն · պաշտել զժամակարգութիւն :
Ժամ ըսելու տեղ : ‖ տես Ժամ · +էւէ+է :
Ժամ ըսող : ‖ ժամասաց · ժամերգակ · ժամերգու · պաշտօներգու · պաշտօներգակ · պաշտօնասաց :
Ժամագիրք : ‖ ժամագիրք :
Ժամամուտք : ‖ ժամամուտք · ժամամուտ :
Ժամանակ : ‖ տես Ատեն · ղաման :
Ժամանակ գտնել : ‖ տես Ատեն գտնել :
Ժամանակ դնել : } տես Ատեն դնել :
Ժամանակ տալ : }
Ժամանակ մը : ‖ տես Ատեն մը :
Ժամանակի կուռք : ‖ կռոնոս · կրոնոս :
Ժամանակի վրայ գիրք : ‖ ժամանակագիրք · ժամանակագրութիւն · քրոնիկոն :
Ժամանակի վրայ գրել : ‖ գրել, կմ ճառել զժամանակէ · ժամանակագրել :
Ժամանակի վրայ գրող : ‖ ժամանակագիր · ժամանակապատում :
Ժամանակաւոր · ժամանակ մը դէմացող ու անցնող : ‖ տես Անցաւոր :
Ժամկոչ : ‖ ժամակոչ · ժամահրաւէր :
Ժամորհնէնք : ‖ եկեղեցօրհնէք · նաւակատիք եկեղեցւոյ · օրհնութիւն տաճարի :
Ժանիք · +է+ա · չէհրէ : ‖ կնճիռն · կնճիռ · խոժոռութիւն · ճառագիմութիւն :
Ժանիք ընել · ժանէ+ը չրայ բէրէլ · չէհրէ էքշէ+ : ‖ կնճիռս արկանել զերեսօք · կնճիռն ծնանիլ յերեսս · դժնէապատկեր լինիլ · զդէմսն փառնացուցանել · խստադէմս նայիլ · տեգօք աչաց խայթել 'ի վր · խոժոռիլ · ճառագիմիլ :
Ժանիք չընել · չէհրէ էքշէ+ : ‖ ճնշել զկնճիռն · ոչ ծնանիլ կնճռոյ յերեսն · այլ ·
Ժանիք չըրաւ : ‖ ոչ ծնաւ կնճիռ յերեսն :
Ժանիք ընող : }
Ժանիքը վրայ բերող : } կնճռաւոր · ճառա
Ժանիքը վրան : }
Ժանիքոտ : }

դէմ · խոժոռ · խոժոռեալ · խոժոռադէմ · խոժոռաբարոյ · դառներես · դժոխերես · դժնէարադէմ · անժպիտ :
Ժանկ, կամ ժանկը · ժաս : ‖ ժանկ · ժանգ · ուտիճ · ուտիչ · կորկ :
Ժանկէն կերած · ժանկով ժէ+ած : ‖ ժանկահար · ժանգահար · ժանկակեր · բորոտակեր · բորոտակերեալ :
Ժանկով լիք : ‖ ժանկալի · ժանկալիր · ժանկալից :
Ժանկով խառնըճած : ‖ ժանկախառն, կմ ժանգախառն :
Ժանկով փտտեցնել : ‖ տես Ժանկոտել :
Ժանկոտ : ‖ տես Ժանկոտ :
Ժանկը : ‖ տես Ժանկ :
Ժանկոտ · ժանկլտած · ժաս : ‖ ժանկահար · ժանգահար · ժանկաւոր · ժանգու · ժանկոտ :
Խիստ Ժանկոտ : ‖ չարաժանկ · չարաժանգ :
Ժանկոտել · ժանկլտեցնել · ժանկլտելով ժէ+եցնել : ‖ ժանկացուցանել · ժանգացուցանել · ժանկահարել · ժանգահարել · ժանկահար առնել · ժանկահար ապականել · ժանկով հարկանել :
Ժանկոտիլ, կմ ժանկոտելով փտտիլ : ‖ ժանգիլ · ժանկահարիլ · ժանգահարիլ · ժանկահար լինիլ · ժանգահար ապականիլ :
Ժանկոտութիւն : ‖ ժանկահարութիւն · ժանգահարութիւն · ժանկաւորութիւն · ժանգաւորութիւն :
Ժանկոտող · ժանկլտեցնող : ‖ ժանկաբեր · ժանգաբեր :
Ժառ : ‖ տես Ժեռ :
Ժառանգ · մէրասխօր · մէրասէնէ+է : ‖ ժառանգ · ժառանգորդ · ժառանգաւոր · ժառանգական · բաժանական :
Ժառանգի ընկեր : ‖ ժառանգակից :
Ժառանգել · մէրըրս օլմա+ · մէրաս էլմէ+ : ‖ ժառանգել · վայելել · ժառանգորդ լինիլ · ունիլ զժառանգութիւն :
Ժառանգել տալ · ժառանգեցնել : ‖ ժառանգեցուցանել · վիճակեցուցանել · վիճակաւորել · վիճակել :
Ժառանգութիւն · մէրաս · մէրասխօրլուխ : ‖ ժառանգութիւն · ժառանգորդութիւն · ժառանգաւորութիւն · ժառանգականութիւն · բաժանականութիւն :
Ժառանգութիւն տրւող · մէրաս վէրէն : ‖ ժառանգատու :
Ժառանգութիւնը զաւթել ընել : ‖ զրաւել, կմ յինքն ամփոփել զժառանգութիւն · ժառանգակալել · ժառանգել :
Ժառանգութենէ հանել : ‖ ժառանգազրկել · ժառանգահատել · հատանել 'ի ժառանգութենէ :
Ժառանգող : ‖ տես Ժառանգ :

Ժ Ե

Ժեռ · ժայռ · +արաձէմա · քառ · ժայռեր+ · սառ+ խայայ, կմ սառ+ +էղ, ուրանձնչրէր ու չէ+ալէր : ‖ ժայռ · ժեռ · քարաժայռ · քարաժեռայռ · քարաժեռ · երեղուտ · երխրուտ · դժնէարուտ · դժնէարք · առապարք · ապառաժ · կորէս · պարէխ :

կմ՛այսպէս. քարաժայռ տեղի. գահավէժ. դժուարին վայր. դժուարամատոյց վայր. կոշկոճ վայր. տեղի խիստ:

ժեռ սուր : ‖ տես Սուր ժեռ:

ժեռոտ. ճէթին. գայալըգ : ‖ ժայռաւոր. ժեռաւոր:

խիստ ժեռոտ. ճէթ սարբ գայալըգ : ‖ դժուարաժայռ. դժուարավայր. դժուարաստեղ. դժուարամատոյց. չարաժայռ. չարավայր. անկոխելի. անանցանելի:

ժեռոտ էմէկներ, կմ՛ քէնարներ լերանց : ‖ ափափայք. անփափայք:

ժեռոտ ըլլալ : ‖ ժայռանալ. ժեռանալ. գերըէկանալ. դարբկանալ. առապարիլ:

ժեռոտ անդռանք բնակող : ‖ ժայռաբնակ. ժեռաբնակ:

ժեռոտ անդռանք բուսնող : ‖ ժայռաբոյս. առապարին:

Ժ Ը

Ժընկէռ. * պախըրէ ճէօթ խանան նէբի : ‖ ժանկառ. ժանգառ:

ժընկէռի : * ‖ ժանկագոյն. ժանգերանգ:

ժընկէռլի : * ‖ ժանկառաւոր. ժանգառաւոր. ժանգառուտ:

Ժ Ի

Ժիր. ճէնգ. չէվիք : ‖ ժիր. քաջ. արի. սթափ. ըսթափ:

կմ՛այսպէս. ժրաջանոյս. քաջագործ. քաջամարմին:

խիստ ժիր : ‖ ժիրաժիր. քաջաժիր. ամենաժիր:

ժիր ըլլալ : ‖ ժրանալ. ժրիլ:

ժիր ընել : ‖ ժրել. ժրացուցանել:

ժիճայ. * ճիճայ : ‖ մնտրիկ. մնդրիկ:

Ժ Մ

Ժմել : ‖ տես Հաճիլ:

ժմեցնել : ‖ տես Հացնել:

ժմող : ‖ տես Հանող:

չժմող : ‖ տես չՀանող:

Ժ Ո

Ժողով. ճէմիյէթ. ճիւմհիւր. հալգ. ճէմաաթ : ‖ ժողով. գումար. գումարտակ. դասակ. պարահակ. երամակ. երամ. երամս. հանդէս. փաղանգ. փալանգ. կաճառ. կայճառ. խնջոյք. խնճոյք. համուռ. ջոկեր. ձանձիր:

կմ՛, գունդ. խումբ. բոյլք. հոյլք. ազխ. ախք. ջոկ. տարմ. մառն. բամ. պար. դաս. ծիր:

կմ՛այսպէս. բազմուհե. գումարուհե. եկեղեցի. սինհոդոս. գաւազան. հանգանակ. հրապարակ. ուխտ. ազի. զոր օրինակ.

Մեծ եպիսկոպոսներու ժողովը եկաւ : ‖ եկին հայրապետացն գաւազանք:

Անօրէն մարդիկներուն ժողովը աւրել : ‖ քակել զանօրինացն հանգամանս:

Ծերոց ժողովը պատուել : ‖ յարգել զծերապարակս ծերոց:

Կնիկներու ժողովը չմտնել : ‖ ոչ մտանել յուխտ կանանց:

Հարեղներուն ժողովը սիրել : ‖ սիրել զուխտ աւեղայից:

Քրօքէներուն ժողովը նստար : ‖ 'ի քերոբէից ազի հանդուցար:

ժողով՝ հայվաններու : ‖ հօտ. մակաղ. երամ. երամակ. ջոկ. պաձար. հօրան : տես և 'ի վերի ժողովը:

ժողով ընել : ‖ ժողով առնել. ժողովարար լինիլ : տես և ժողվել:

ժողով ընող. ճիւմհիւր էտէն : ‖ ժողովարար. հանդիսարար. հանդիսադիր. հանդիսայորդար. հանդիսապետ:

ժողովու բերան : } բերան ժողովոյն. ատենաբան ժողովոյն:

ժողովու բերնէն խօսող : }

ժողովու ընկեր. ճիւմհիւր աշըգ : ‖ ժողովակից. գումարակից. խմբակից. գնդակից. կաճառակից. փաղանգակից. երամակից. հանդիսակից. պարակից:

ժողովու ընկեր ըլլալ. ճիւմհիւր աշըգ օլմագ : ‖ ժողովակցիլ. գումարակցիլ. խմբակցիլ. գնդակցիլ. կաճառակցիլ. երամակցիլ. փաղանգակցիլ. պարակցիլ. զուգապարիլ:

կմ՛, ժողովակից լինիլ. գումարակից լինիլ. և այլն:

ժողովու մէ ' թալլիս : ‖ ժողովական. գումարական. գումարտական:

ժողովու տեղ. ճիւմհիւր եէրի. ճիւմհիւրխանէ : ‖ ժողովետղ. ժողովարան. խմբարան. հաւաքարան. ջոկարան. գնդարան. փաղանգարան. հանդիսարան. ուխտարան:

ժողովածու. ճէմ օլունմուշ : ‖ ժողովածու. բազմամական:

կմ՛, ժողովեալ. քաղեալ. բազմամեալ:

ժողովուրդ. հալք. ճէմաաթ. ճիւմհիւր : ‖ ժողովուրդ. ժողով. հրապարակ. ամբոխ. շռինդն. երասա. երամս. ձանձիր. դիմոս:

կմ՛այսպէս. բազմութի. ամբոխութի. մարդկութի. ամբոխութիւն. ազխ մարդկան. մարդահոյլ բազմութի. մարդակոյտ բազմութի:

ժողովրդի գլուխ. ճէմաաթ պաշը ‖ ժողովրդապետ. ժողովրդավար. վարիչ ժողովրդեան:

ժողովրդի մէ ' թալլիս : ‖ ժողովրդական. դիմոսական:

ժողովրդի տեղ. ճէմաաթխանէ : ‖ ժողովրդանոց. ժողովրդարան:

ժողովրդով լիք. հալքլը. գալապալըգ : ‖ ամբոխալից. բազմամբոխ. բազմամարդ. բազմերամ. բազմաժողով. բազմակոյտ:

ժողված, կմ՛ ժողվըռած. տէվշիրիլմիշ : ‖ ժողովեալ. հոլոմեալ. բարձեալ. բազմամեալ. բազմամական. բազմամ. ամփոփ. գումարտակ : տես և Մէկ տեղ ժողված:

ժողվել. տօփլամագ. տէվշիրմէք. ճէմ էթմէք : ‖ ժողովել. հաւաքել. գումարել. գումար-

տանել · կուտել · ամփոփել · քաղել · խառնել · պարուրել · պարունակել · պատանդել · բովանդակել · եկեղեցացուցանել · համախմբացուցանել · համախմբաւորել ։

Կամ այսպէս · հոլանել · ակմբել · խմբել · խմբագործել · խմբաւորել · ծրարել · կամ ձուլել · երամել · րամել · րոտել · րեռել · ժանձել · ժաժել ։

Կամ, բազմանալ · փաղանել · բաղարկել · բաղարկոցել · տուալել · փաղել · գողել

Եւ կամ այսպէս · ամփոփ ունել · ամփոփ կալնուլ · ի միասին ժողովել · գումարտակ առնել · բազմած առնել ։

Ժողովելը ։ || ժողովումն · ամփոփումն · ամփոփումն · հաւաքումն · րատումն · բազմումն · բազմած ։

Ժողովելով ։ || ժողովարար · հաւաքարար · բազմածաբար ։

Ժողովուիլ · փեօղնուլմագ · փենչենմեք · ճէմ օլմագ ։ || ժողովիլ · հաւաքիլ · գումարիլ · հոլանիլ · ակմբիլ · ակումբիլ · խմբիլ · կուտիլ · պատանդիլ · ժողովիլ · եկեղեցանալ ։

Կամ, խումբ առնուլ · խումբ առնել · գումար առնուլ · ակումբ առնուլ · ակումբ կալ · գումարտակ լինել · միահամուռ գնդիլ ։ տես և Ժողովել ։

Չժողովուող, կամ չժողովուած · փէչլէնմէյէն ։ || անամփոփ · անհաւաք · անպատրաստ · անամփոփելի ։

Ժողովօղ · հերինքանը ։ || Ժողով · ժողովումն · համագանակ · սխմբողոն · սխմբոլոն · սխանքալոն ։

Ժում · վէքթ ։ || ամագամ · ժամանակ · ըր օրինակ ·
Մէկ ժամ մը ուտել ։ || ուտել անագամ մի, կամ ուտել զմի ժամանակ ։

Ժուռ ։ || տես Աղոխ, և խոյամ · շհաւոծ ։

Ժուռ անել, կամ ժուռ բերել · կեզտիրմէք ։ || շուրջ անել · շուրջ բերել · հեռ շրջանակել · յածել · պատել · պարբերել ։
Կամ այսպէս · շրջեցուցանել · ձեմեցուցանել · յածեցուցանել · յածուցանել · պարբերել · տարուբերել · տարուբեր առնել ։

Ժուռ ածօղ · ծոււ բերող · կեզտիրիճի ։ || շրջեցուցիչ · յածեցուցիչ · յածուցիչ · յածիչ ։

Ժուռ գալ · կեզէք · կեզինմէք ։ || շուրջ գալ · շուրջ յածիլ · շրջան առնուլ · հեռ գալ · զգնալ · հեռանալ · յածիլ · շրջիլ · շրջագայել · շրջանակիլ · պարայածիլ · պատիլ ։

Ժուռ գալը · կեզինմէ ։ || յածումն · շրջումն · շրջագայութիւն · շրջագնայութիւն · շրջանակութիւն · շրջագայք ։

Ժուռ գալու տեղ, կամ մէյտան · կեզինճէք եէր · կէ- զինէճէք եէր ։ || ձեմարան · ձեմանոց · ձեմելի · ձեմելիք · ձեմիք ։

Ժուռ եկօղ · կեզէն ։ || շրջօղ · շրջագայ · շրջագնայ · շրջագայութ · շրջագայիկ · շրջանական · հեռական ։

Ի Բ

Բեր թէ · մէյլէ կիւ · սանքի · ամմա · կէօյա, կի կէօյայ ։ || Բեր թէ · բերկ թէ · բերու թէ · բեր զի · բերկ զի · բերու զի · ոչ զի · ոչ զի թէ · ոչ թէ · բերու · բերկ · մեղաց քան · զոր օրինակ ·
Բեր թէ միկ միլին ութերորդ փայլն էր ։ || և եր իմն որչափ քան վաւուրն մի ։
Կամ, զբեթէ · զբէթէ · զրեմ թէ · համոզեմ թէ · համարեմ թէ ։
Կամ, զմգ · զոգցեմ · զոգցես իմն · զոգձեր իմն · զոգձեր իմն թէ ։
Եւ կամ, այնինչն է · այսինչն է · այսինչն · այս է ։

Ի Գ

Իգ ։ * || տես Հեշտք ։
Իգը թօղը կորսնցնել, կամ իգը թօղը չթողուլ ։ || տես Հեշտքը կորսնցնել ։
Իգը թօղը կորսուիլ · իգը թօղը չմնալ ։ || տես Հեշտքը կորսուիլ ։

Իգամ ։ * || պարտութիւն մտաց · խելամտութիւն · զմրութիւն · պապանձումն ։

Իգամ եղօղ ։ || խելամուտ · ընկճեալ · ըմբերանեալ · յաղթեալ · զմրեալ · նկուն եղեալ ։

Իգամ չեղօղ ։ || անխելամուտ, անհամեմատ 'ի բանս · անընկճելի · աննկուն խօսիք · անսաստ · անխոնարհելի ։

Իգամ ըլլալ · իգամ օլմագ ։ || յաղթիլ · խելամուտ լինել · զմրիլ · պապանձիլ · պարտութիւն խոստովանիլ · կքիլ ։

Իգամ չըլլալ ։ || չյաղթել բանիւ · չխոնարհիլ · չզմրել · անսասան ։

Իգամ ընել ։ || յաղթել բանիւ · խելամտեցուցանել · ըմբերանել, կամ ըմբերանել բանիւք · տապալել · զմրեցուցանել · պապանձեցուցանել · կքել · ընդկարկել · պարտել · 'ի պարտութիւն մատնել ։

Իգնա · իգնալը · և այլն ։ * || տես Մարգարէութիւն · Մարգարէ · և այլն ։

Իգնոսըգ · իգնոսըզութիւն · և այլն ։ * || տես Տգիտացի · Տգիտութիւն · և այլն ։

'Ի գառ ։ || տես Զառ · 'Ի զոփ ։

Իգէթ ։ * || տես Պատիւ · հիւրմէթ ։

Իգէթսիզ · * || տես Անպատիւ ։

Իգքէթ, կամ էգքէթ · իգլէթլի · և այլն ։ * || տես Զարչարանք · և Վիշտ · Վշտալի · ևն ։

Իգլին ։ * || տես Հրաման · ֆէրման ։

Իգմեր · * ֆողոսին անուն ։ || զմիւռնիա ։

Զմիւրցի · * իզմիրլի ։ || զմիւռնեցի · զմիւռնացի · այր 'ի զմիւռնիոյ ։

Իզնիկ · * քաղաքին անուն ։ || Նիկիա ։

իզնիկլի : * ‖ Նիկիացի . այր 'ի Նիկիոյ . ծը- նունդ Նիկիոյ :
իզնիգմիտ . * քաղաքի անուն : ‖ Նիկոմիդիա :
իզնիգմիտլի . իզնիմիտլի : ‖ Նիկոմիդիացի . այր 'ի Նիկոմիդիայ :
իզսիզ . * իզ չունող : ‖ տես Հետք չունող :
իզսիզ . իզսիզ գէզ : ‖ տես Աննշան :

Ի Թ

Իթ : * ‖ շուն :
իթօթէնէկի : * ‖ շանատամն :
իթօղլու իթ : * ‖ տես Շունշանորդի :

Ի Ժ

Իժ . էնկէրէկ : ‖ իժ :
իժ բաշօղ . էնկէրէկ փաշին : ‖ իժակալ . իժորսակ :
իժի ազգը , կամ ցեղը : ‖ իժաթոյն . իժա- թոյն դեղ . թոյն իժական . ժանգ իժի . շըն- չաւ իժի :
իժի բնութիւն ունօղ : ‖ իժաբարոյ . իժա- բնոյթ :
իժի ձագ : ‖ իժակորիւն :
իժէր . ‖ տես Միշտ :

Ի Լ

Իլախ : ‖ տես Լէհացի :
իլախիայ : * ‖ տես Լախիայ :
իլախայց երկիր , կամ իլախուռ երկիր : ‖ տես Լէհ . լէհ Լեհիստանի :
իլաճ : * ‖ տես Դեղ . թէտպիր :
իլիկ : * ‖ տես Ծուծ :
իլիկ՝ * օյուն իլ մանչին : ‖ մատաման :
իլիմ : * ‖ տես Իմաստութիւն :
իլիման : * ‖ Նաւահանգիստ . ծովածոց . ծո- վագոգ . գոգ ծովու . ծոց ծովու . խորշ ծովու . գագաթ նաւաց :
իլիման . իլիմանլըք . քառաքիանաւըղ : ‖ անալէ- կած . անամբոխ . հաղամախաղաղ . խաղաղ . խաղաղական . խաղաղութեան . հանդարտ . ան- դորր . անվրդով :
իլիմանլը . * իլիման ունող : ‖ դողդալար . ծո- ցաւոր . խորշաւոր :
իլիմանլըխ : * ‖ խաղաղութիւն . հանդարտութիւն . անդորրութիւն :
իլիմանլըխ . * օծանլանրէտ : ‖ տես իլիման . իլիմանլըք :
իլիմանսըզ : * ‖ աննաւահանգիստ . անխորշ . անգոգ :
իլիմտար : * ‖ տես Գիտուն :
իլիմսի : * ‖ ըմբռնում :
իլինթի . * կորէ ոչ է : ‖ կցորդ :
իլինթի ընել : ‖ կցրել . հայթել :
իլիշիկ . իլիշիկ ունօղ , կամ իլիշիկլի . իլիշիկ չունօղ , կամ իլիշիկսիզ : * ‖ տես Կապակ- ցութիւն . Կապակցութիւն ունօղ . Կապակ- ցութիւն չունօղ :
իլիշմիշ եղած : ‖ կառչեալ . կառուցեալ . կո- ռճեալ :

իլիշմիշ ըլլալ : ‖ կառչիլ . կցորդիլ . զաշխածիլ :
իլիշմիշ ըլլալու տեղ . իլիշիկն : ‖ կառիճ . կա- ռճած :
իլիշմիշ ըլլալու տեղ գտնել : ‖ կառճ գտա- նել . գտանել գտանել :
իլիշտիրմիշ ընել : ‖ կառուցանել . կառճել . պնդել , կամ պնդել յիրմէ . զաշխածել . 'ի կցա- նի հարկանել :
իլլէ : * ‖ տես Մանաւանդ :
իլհամ . իլհամ ըլլալ . իլհամըն : * ‖ տես Հաղորդ . իլհամ . Հաղորդ ըլլալ . Հաղոր- դութիւն . իլհամօլմէք . և այլն :
իլմիկ : * ‖ խեղդ . խեղդկամ :
իլմիկ ձգել : ‖ խեղդ արկանել . խեղդկամս ընկենուլ :
իլմիկը ամրցնել , կամ ձգցնել : ‖ պնդել զխեղդն . կզթել :
իլմիկլի : * ‖ խեղդաւոր :
իլով . ըլով . քաղաքի անուն : ‖ Լէովպօլիս . Լեօ- պօլիս :
իլքէուէլ : * ‖ տես Պինտ առաջ :

Ի Խ

Իխրար : * ‖ խոստովանութիւն . խոստումն . ատրոխոստութիւն :
իխրար հաւատքի : ‖ դաւանութիւն . խոստո- վանութիւն :
իխրար ընել : ‖ խոստովան լինել . խոստո- վան առնել . խոստովանել . խոստանալ . քաւել հրաժեշտ :

Ի Կ

Իկնէլիկ : * ‖ տես Իյնէլիկ :
իկամէ . իկամէ ալմաք : * ‖ տես Փշատ . Փշատի :

Ի Հ

Իհտիյար . իհտիյարլըք : * ‖ տես Հարկաւո- րութիւն . Հարկաւոր :

Ի Ճ

Իճազէ . իճազէ ընել : * ‖ տես Հրաման . իճազէ . Հրամել . և այլն :

Ի Մ

Իմ . պէնիմ . պէնիմտիր : ‖ իմ . իմոյին . իմոյինն . իմոյին . իմոյական :
իմ գլխէս : ‖ տես Գլխէս :
իմ գիտս . քաշաֆըրմայ փօղըրտա : ‖ յիս կոյս . յիմ կողմն :
իմ նէրքէս . փէնտիմտէն : ‖ 'ի ատորէ իմմէ . 'ի ատորուստ իմ :
իմ նէրքէս . իմ փանը . փէնտիմտէ . [illegible] : ‖ 'ի ներքոյ իմ . ատորև իմ . 'ի ատորէ իմմէ . 'ի ատորուստ իմ :
իմամ : * ‖ ժողովրդապետ առաջնորդ :
իմանալ . իմանալ . պիլմէք . փարսէլ : ‖ իմանալ .

դիտել. մտածել. ըմբռնել. խելամտել. հասանել. 'ի վերայ հասանել:

Կմ այսպէս. 'ի միտ առնուլ. զգաստ առնուլ. խելամուտ լինել. հասու լինել. առնել միտս. զգաստ լինել. զգալ. անձին զգալ. զգաստանալ. իմաստասիրել. զոր օրինակ. Թուահանիկ իմացայ, կմ կարենաք իմանալ: || Ճշմարտութեամբ հասկացայ եմ, կմ կարող եղէք հասանել:

Ընդ որ իմացաւ: || Իբրև զգաստ եղև:

Առանձին իմացիր ուրիշներն ալ: || Ը այսմ իմաստասիրեսցես ինձ և յաղագս այլոց: տես և Գիտնալ:

Իմանալը. ադնայըշ. պիլիշ. ֆայտա: || իմացումն. զգացումն. իմացումն. իմացմունք. մտաւորութիւն. իմաստութիւն. իմաստ. տեսաբանութիւն:

Իմանալու, կմ իմացնելու. պիլինճէկ. ֆայտանօ: || իմանալի. իմացական. իմացիկ. տեսական. մտաւոր:

Իմաստակ. իմասփառն կէօրիւնմէկ իսթէր. ալիմլիք կէօրինէն: || իմաստակ. իմաստնակ. սոփիստակ:

Իմաստութիւն. ադըլ. ադըլլըլըք. իլմ. հիքմէթ. || իմաստութիւն. գիտութիւն. հանճարեղութիւն. խոհականութիւն. զգաստութիւն. հանճար. իմաստ. սոփեստ. սոփիայ:

Իմաստութեան չունեցող. ադըլսըզ. հիքմէթսիզ: || անիմաստ. անզգօն. անհանճար. անմիտ:

Իմաստութեան սիրող || տես Գիտութեան սիրող:

Իմաստութիւն կորսնցնող: || իմաստակորոյս. իմաստավրէպ. իմաստաղրաւ. հանճարաղրաւ:

Իմաստութեան միութաւնի: || իմաստական. սոփեստական:

Իմաստութեան վրայ խօսող, կմ
Իմաստութիւն պատմող, կմ պատմած: } իմաստախօս. իմաստաճառ. իմաստավէպ. իմաստապատում:

Իմաստութեան տեղ: || իմաստարան. զգօնարան:

Իմաստութիւն, կմ իմաստնութիւն պատմել: || իմաստապատում լինել. իմաստասիրել:

Իմաստուն. ճիւնտար. ադըլլը. ալիմ: || իմաստուն. իմաստասէր. զգօն. զգաստ. միացեալ. հանճարեղ. ճարտար. ճարտարամիտ. խելկար. սոփեստ. սոփեստես. սոփեստայ. ղարանոս. մոգ:

Իմաստուն խիստ ըլլալ, կմ խիստ իմաստուն: || գերիմաստ. բազմիմաստ. յոգնիմաստ. ամենիմաստ:

Կմ, գերզգօն. բազմազգօն. ամենազգօն:

Կմ այսպէս. իմաստայեղծ. իմաստայեղց. իմաստայեղձ. իմաստալի. իմաստաղէղ. գերիմաց. բարձրադէտ:

Իմաստուն ըլլալ. ադըլլը օլմագ. ճիւնտար օլմագ: || իմաստնանալ. զգօնանալ. հանճարեղանալ:

Իմաստուն ընել: || իմաստնացուցանել. զգօնացուցանել. հանճարեղացուցանել:

Իմաստուններու ժողով: || գամմարժան:

Իմաց, կմ իմացք. պիլիշ. ֆէհմ: || իմացումն. իմացումն. իմաստ. աղդեցումն. աղդողութիւն. աղդումն. աղդեցումն. նշանակութիւն:

Իմաց ըլլալ: || տես Իմացնել. խմաց ըլլալ:

Իմաց ընել. խմացնել. ֆայտաբերմէք: || իմացուցանել. զգացուցանել. ծանուցանել. ցեկուցանել. աղդեցուցանել. խելամտեցուցանել. գիտացուցանել:

Կմ այսպէս. աղդ առնել. աղդ տալ. խելամուտ առնել. լուր առնել. յուշ առնել:

Եւ կմ, աղդել. փոյթել. նշանակել. ցուցանել. հանել 'ի վեր. նօթել. նաւթել:

Իմացնել: || տես Իմաց ընել:

Իմացնելու տեղ: || աղդարան. աղդողարան:

Իմացնող. պիլտիրիճի. ֆայտաբան: || իմացուցիչ. զգացուցիչ. ծանուցիչ. ցեկուցիչ. աղդիչ. աղդեցուցիչ. նշանակիչ:

Կմ այսպէս. աղդող. աղդու. աղդոյ. աղդարար. աղդական. աղդեցողական. աղդելի:

Իմացմունք: || իմացուած. իմացք. իմաստ. իմացումն. իմացումն:

Իմացուածք բանին: || տես Բանին միտքը:

Իմացուիլ. հաալըննիշ. անլաշըլմագ: || իմացեալ լինել. հասկացեալ լինել. մտաւորել. իմաստասիրել:

Իմացուիլ. խմաց ըլլալ. ֆայտալանմագ. հապար օլմագ: || իմացեալ լինել. ցեկուցեալ լինել. աղդեցեալ լինել. աղդ լինել. լուր լինել. լուր լինել. լսելի լինել:

Իմացուող: || իմանալի. իմացական:

Չիմացուող: || անիմանալի. անիմաց. անիմաց. անիմաստ:

Իմացող. ֆայտան. ֆայտալու: || իմացող. իմացուն. իմաստուն. զգայուն. իմացական. իմացիկ. տրամաբուշ. հասու. մտահաս. մտաւոր. լսող. լսելի. իմանալի:

Չիմացող. ֆայտասըզ: || անիմաց. անիմաց. անիմաստ. անզգայ. անգիտակ:

Իմղայ. իմղայ զարնել: * || տես Ստորագրութիւն. Ստորագրել:

Իմէ:
Իմին, կմ իմինը: } տես Իմ:

Իմոստ: * || տես Օգնութիւն:

Իմոստ գալ. իմոստ հասնիլ, կմ իմոստ ընել: || տես Օգնել:

Իմոստ ընող. իմոստ հասնող. իմոստանի: || տես Օգնական:

Իմբրահօր: * || տես Ախոռապետ:

ԻՅ

Իյիտ: * || տես Կորիճ:

Իյիտ պաշը. * Ճորպէճիլէրին Ղահեաեասի, կմ պէյրաքտար: || ոստիկան, կմ գործակալ Ճարտարաց. Ճարտարապետ:

Իյնէ: * || ասեղն:

Իյնէլիկ. * աուէլ պախչլը ադան: || ասղանոց:

Իյտէ. Իյտէ աղաճը: * || տես Փշատ. Փշատի:

ԻՆ

Ինամ ։ *
ինամատարութիւն ։ * } տես Հաւատարմութիւն ։
Ինամատար ։ * ‖ տես Հաւատարիմ ։
Ինատ ։ * ‖ տես Կամակորութիւն ։
Ինատճի ։ * ‖ տես Կամակոր ։
Ինատճութիւն ։ ‖ տես Կամակորութիւն ։
Ինը ․ փէթողէ ։ ‖ ինն ․ իններակ ․ իններեակ ․ իննեկի ․ իննաւոր ։
Ինը ակ ունող, կամ
Ինը ադամիքը ունեցող ․ } իննակնեան ։
Ինը երորդ ․ փէթողունճու ։ ‖ իններորդ ։
Ինը թիզ, կամ խառուըշ ։ ‖ իննթզեան ։
Ինը հեգ, կամ ինը անգամ ։ ‖ իննիցս ․ ընիցս ․ իննեկի ․ ինն անգամ ․ ինն հաղ ․ իննհնուոր ։
Ինծ ․ ղոթլան ։ ‖ ինձ, կամ ինծ ․ փաղանգ ․ փաղանգ ։
Ինծ եգ, կամ եգ ինծ ։ ‖ յովազ ։
Ընծու մորթի ․ գօթլան փէրիսի ։ ‖ ընձենի ․ մորթ ընձու ։
Ինծ ․
Ինծի ․ } պանայ ։ ‖ ինձ ․ առ իս ։
Ինծմէ ․ պէնտէն ։ ‖ յինէն ․ ինձէն ։
Ինծմէ ծնած ։ ‖ իմածին ։
Ինծմով ․ պէնիմ իլէ ։ ‖ ինև ․ յիմ ձեռն ․ ինձէն ։
Ինծխատ ։ ‖ տես Ընծու խատ ։
Ինկիլթէռայ ։ * ‖ անգղիա ․ անգղիայ ․ բրիտանիա ․ բրիտանացւոց աշխարհ ․ վրիտանիա ։
Ինկիլիզ ․ * ընկլուզ ։ ‖ անգղիացի ․ անգղիացի ․ բրիտանացի ։
Ինկլէմիշ ընել՝ է՞ ջուոյ ։ ‖ վայել ․ գուժել ․ գուժալ ․ կողկանձել ։
Ինկլէմիշ ընել՝ ջիան ։ ‖ տես Խոխոնջալ ։
Ինկլէմիշ ընելը ․ ինիլէմէ ։ ‖ վայիւն ․ գուժիւն ․ կողկանձիւն ։ տես և Խոխոնջալը ։
Ինճէ ։ * ‖ տես Բարակ ․ ինճէ ։
Ինճէ մանճայ ․ * ան, որ խաղոյ կէրակէն եղն ։ ‖ Համաղամք ։
Ինճէ մարազ ։ * ‖ տես Բարակ ցաւ ։
Ինճի ։ * ‖ տես Մարգրիտ ։
Ինճիլթմիշ ընել ։ * ‖ տես Մօտիլ ․ փօգունմաք ։
Ինճիլ ։ * ‖ տես Աւետարան ։
Ինճիլի շէրիֆ ։ * ‖ սրբազան աւետարան ։
Ինճիր ․ ինճիր աղաճը ։ * ‖ տես Թուզ ․ ինճիր ․ թզենի ։
Ինն ալ ․ փօթողու՛ապոյ ։ ‖ ինն և ս ․ իննեքեան ․ իննեքին ։
Իննսուն, կամ իննըսուն ․ փօթան ։ ‖ իննսուն ․ իննսներակ ․ իննսներեակ ։
Իննսուն երորդ ․ փօթանընճը ։ ‖ իննսներորդ ։
Իննսուն խառթ ․ իննսուն խաթէն ։ ‖ իննսնապատիկ ։
Իննսուն հեղ ․ փօթան քէրէ ։ ‖ իննսնիցս ․ իննսուն անգամ ։
Իննսուն տարուան ․ փօթան եաշընտայ ։ ‖ իննսնամեայ ․ իննսնամեան ․ իննսնամենեայ ․ իննսնամեան ․ իննսնամենի ։
Ինուկէ ։ ‖ յինուկէ ։
Ի՞նչ ․ նէ ։ ‖ զի՞նչ ․ զի ․ զոր օրինակ ․
Ի՞նչէ երդը ցարէնին քովը ։ ‖ զի՞նչէ յարդ առ ցորենով ։
Ի՞նչ եղաւ քեզի ։ ‖ զի՞ է քեզ ։
Ի՞նչ աստեն ․ նէ՛ղուտան ։ ‖ Երբ ․ յերբ ․ յորմէ ժամու ։
Ի՞նչ բան ․ նէ ։ ‖ զի՞նչ ․ զի՞նչ ինչ ․ զո՛ր օրինակ ․
Այս ինչ բան է՝ որ կը լսեմ ։ ‖ զի՞նչ է այս, զոր լսեմ ։
Ի՞նչ բան պէտք էր ընել, որ ես չըրի ։ ‖ զի՞նչ ինչ առնել էր, և ես ոչ արարի ։
Ի՞նչ բանի ։ ‖ ի՞մ իրիք ․ զո՛ր օրինակ ․
Ինչ բանի լայեխ ըլլալնին գիտնալ ։ ‖ գիտել թէ ի՞մ իրիք արժանաւոր եղեն ։
Ի՞նչ բանի համար ։ ‖ տես Ինչու՞ ։
Ի՞նչ բանի հետ ես ։ ‖ զի՞նչ են գործք քո ։
Ի՞նչ բանով ։ ‖ ի՞ւ իւիք ։
Ինչ և իցէ ։ ‖ տես Ինչ որ է ։
Ինչէ՞ն ։ ‖ յորմէ ․ ուստի ․ զո՛ր օրինակ ․
Ինչէ՞ն գիտես կը ճանչնաս ։ ‖ ուստի՞ ճանաչես զիս ։
Ինչ ըլլալը ․ ինչլուք ։ ‖ զինչութիւն ․ բնութիւն ․ էութիւն ․ իսկութիւն ․ ինքնութիւն ․ իսկ ․ չափ ․ սակ ․ ո՞ր ․
Աստ ինչ ըլլալը չենք կրնար մեր խելօքը իմանալ ։ ‖ զքնութիւն, կամ զէութիւնն այս ոչ կարեմք իմանալ ։
Անոր ինչ ըլլալը հիչ մէկ մարդ մը չի գիտեր ։ ‖ զիսկութիւն նո ոչ ոք գիտէ ։ Կամ ․ զիսկ նորուն չէ ոք, որ գիտիցէ ։
Իր ինչ ըլլալը ճանչնալը մեծ բանէ ։ ‖ զչափ անձին ճանաչելն է մեծ ինչ ։ Կամ, գործ է զսակ անձինն գիտել ։
Ի՞նչ թարզ ․ ինչ եէօնթէմ ։ ‖ տես Ի՞նչպէս ․ Ո՞րպէս ։
Ի՞նչ խատար, կամ ինչքաղար ։ ‖ տես Ի՞նչ ղըտար ։
Ինչ կայ չէկայ ․ նէ վառ նէ եօք ։ ‖ որ ինչ և կայցէ ․ որ ինչ և գուցէ ․ գոյից չափ ամենայն ․ ստացուածք, կամ ստացուածք տան ․ գոյաւորս տան ․ տան որ զինչ և իցէ ։
Ի՞նչ կերպ ։ ‖ տես Ինչպէս ․ Ո՞րպէս ։
Ի՞նչ կուզես ինծմէ ։ ‖ զի՞ կայ իմ և քո ։
Ի՞նչ կուզէ ինծմէ ։ ‖ զի՞ կայ իմ և նորա ։
Ի՞նչ կուզէք, կամ ի՞նչ կուզեն ինծմէ ։ ‖ զի՞ կայ իմ և ձեր, զի՞ կայ իմ և նոցա ։
Ի՞նչ կուզէք, կամ ի՞նչ կուզեն մեզմէ ։ ‖ զի՞ կայ մեր և ձեր ․ զի՞ կայ մեր և նոցա ։
Ի՞նչ կուզէք անկէց ։ ‖ զի՞ կայ ձեր և նորա ։
Ի՞նչ հալ էիք ։ ‖ զի՞նչ էիք ․ զի՞նչ ոք էիք ․ ո՞վ էիք ։
Ի՞նչ համճաթը է ։ ‖ քեզ զի՞ փոյթ է ։
Ի՞նչըլըտար ․ նէգատար ։ ‖ որքան ․ որչափ ․ որչափ ․ որչան ․ որպան ․ քանի՞ ․ քանի՞ ինչ ․ քանիսն ․ զի՞նչպէսեայ ․ իբրև զի ․ իբր զի ․ որպէս զի ․ զի ․ զոր օրինակ ․
Ի՞նչըլըտար աղէկ են ։ ‖ իբրև զի գեղեցիկք են ։
Ի՞նչըլըտար հեռու է քեզմէ աղքայութիւնը ։ ‖ իբր զի հեռի է ՚ի քէն աղքատութիւն ։
Ի՞նչըլըտար անուշ են ։ ‖ որպէս զի քաղցր են ։
Ի՞նչըլըտար սիրուն, կամ բարի է ։ ‖ զի՞ բարի, կամ զի՞ վայելուչ ։
Ի՞նչըլըտար ատեն ։ ‖ ցորքան ․ ցորքան ժամանակս ․ ցորչափ ․ ցորչափ ժամանակս ։

Ի՛նչըղատար եւել, կա՛մ հապա Ի՛նչըղատար շատ ։ ‖ ո՛րչափ եւս․ ո՛րչափ եւս առաւել․ քանի՛ եւս․ քանի՛ առաւել․ քանի՛ օն․ քանի՛ օն եւս․ քանի՛ օն առաւել ։

Ինչըղատար ըլլալը․ Ինչըղատարութիւն ։ ‖ քանակ․ քանակութիւն․ որքանութիւն․ որչափութիւն․ քանիութիւն․ քանիօնութիւն․ քանօնութիւն․ քանիք․ կշիռ․ զոր օրինակ․

Ըստորկին Ինչըղատար ըլլալը կուզէ իմանալ ։ ‖ խնդրէ գիտել զկշիռ արծաթոյն ։

Ի՛նչըղատար մարդիկք ։ ‖ տես Քանի քանի մարդիք ։

Ինչըղատար որ․ ձէ՛յ ժամանակական ։ ‖ որքան․ որչափ․ ցորքան․ ցորչափ․ ցորչափ ժամանակս․ ցորքան ժամանակ․ քանիցս․ քանիցս անգամ ։

Ինչըղատար որ կայ ։ ‖ տես Ինչ կայ չէկայ ։

Ինչըղատար որ կար ։ }
Ինչըղատար որ ունէր ։ } որ զինչ և կայր․ որ զինչ և ունէր․ ամպառապուռ զոր ունէր․ գոյին չափ որ էր ։

Ինչըղատար որ կրնայ ։ ‖ որչափ 'ի կարի իցէ․ որչափ և կարիցէ․ ըստ կարի ։ տես և 'ի բառն Ինչ որ կրնաս ։

Ինչըղատարուկ ։ ‖ որքանեակ․ որքանակ․ զինչ չափէայ ։

Ինչ որ․ Նէ՞ի ։ ‖ որ ինչ․ որ զինչ․ որչափ ինչ, կամ որչափ․ որ միանգամ․ և որ միանգամ․ ո՛ք․

Ինչ որ անօր է ։ ‖ որ զինչ և նո՛ր իցէ, կամ որչափ ինչ նորոգեալ իցէ ։

Ինչ որ կերաւ ։ ‖ զոր միանգամ եկեր․ կամ և զոր միանգամ ճաշակեաց ։

Ինչ որ է, կամ ինչ որ էնէ․ Ինչ որ ըլլայ․ Նէօլուրսա․ հէրնէիսէ ։ ‖ որ ինչ և իցէ․ որ զինչ և իցէ․ զինչ և իցէ․ ո՛ք և իցէ․ ո՛ք և է․ ում և պէտ․ ումպէտ ։

Ինչ որ կրնաս․ Ինչ որ ձեռքէդ կու գայ․ Նէ՞ի էլինտէն կէլիր ։ ‖ որ զինչ և կարես․ յինչ և ձեռնհաս իցես․ ըստ ձեռնհաս լինելոյ անձին․ որչափ ինչ գտցէ ձեռն քո․ ո՛ր ինչ գտցէ ձեռն քո․ որ ինչ 'ի ձեռին քում իցէ․ որչափ ինչ 'ի կարի իցէ․ ո՛ր իցէ զօրութ քո․ ըստ առաւել ձեռին քո․ ըստ քոյին կարի․ ըստ քոյին ասկի․ ըստ քոյին չափու ։

Ինչու․ Ինչու համար․ Ինչ բանի համար․ Նէ՛իչին․ Նէ՛յչին ։ ‖ ընդէ՞ր․ վասն է՞ր․ սակս է՞ր․ առ ինչ․ զի՞նչ․ առ ի՞նչ․ է՞ր․ հի՞մ․ հի՞մ արդեօք․ ե՞րուն․ էրո՞ւն․ զի՞արդ․ զի՞ ։

Կամ այսպէս․ վասն ո՞յր․ վասն որո՞յ․ է՞ր վասն․ է՞ր սակս․ է՞ր աղագաւ․ ո՞յր աղագաւ․ որո՞յ աղագաւ․ ո՞ր աղագաւ․ զի՞նչ աղագաւ․ սակս որո՞յ․ որո՞յ սակս․ ո՞յր սակս․ յո՞յր սակս․ յո՞ր սակս․ յո՞յր սակի․ յի՞նչ սակս․ յի՞նչ պէտս․ յի՞նչ պատճառանաց․ վս որո՞ց պատճառանաց ։

Ինչու համար ։ ‖ տես վերը Ինչու ։

Ինչութիւն ։ ‖ տես Ինչ ըլլալը ։

Ինչուկ ։ }
Ինչուկ որ ։ } տես Ինչչափն ։

Ինչ ունի չունի ։ ‖ տես Ունեցածին չափ ։

Ի՛նչ ունիս, կամ ի՛նչ կուզես ։ ‖ զի՞ է քեզ․ զի՞ խնդրես ։

Ի՛նչպէս․ հարցական ձէ՛յ․ նիճէ ։ ‖ ո՞րպ․ զիա՛րդ․ իբր․ զինչ․ զի՛ ։ որգոն․

Ի՛նչպէս անեմ ։ ‖ զի՛նչ արարից, կամ զի՛ գործեցից ։

Ինչպէս․ ձէ՛յ առանց հարցման ։ ‖ ո՛րպ․ ըստ որում․ զո՛ր օրինակ ։

Ինչպէս․ ձէ՛յ ուղղական․ ինչ թարզ․ ինչ եօլուղլու ։ ‖ որպ․ որպիսի․ զինչպիսի ։

Ինչպէս․ նմանեայ, կամ համեմատ ձէ՛յնական․ ձ՛ռալ ։ ‖ ո՛րպէս․ ո՛րբար․ ո՛րկէն․ ո՛րզան․ ո՛րպակ․ ո՛րգոն․ ո՛րգոյն․ որգունակ․ ինչգունակ․ ո՛րատարազ․ ո՛րատարազան ։

Կամ այսպէս․ հի՛բար․ զի՛բար․ հի՛զան․ հի՛կէն․ հի՛պէս․ զի՛պէս․ զի՛նչ օրինակ․ զո՛ր օրինակ․ զո՛ր նման․ իբր․ իբրու․ իբրև թէ․ իբրու գաղափարաւ․ որ աղագաւ․ օրինակի աղագաւ․ օրինակ իմն ։

Ինչպէս բան ։ ‖ ո՛րպիսի ինչ․ զի՛նչպիսի ։ ո՛ք․

Այս ինչպէս բան է ։ ‖ ո՛րպիսի ինչ է այս, կամ զի՛նչպիսի այս իրողութիւն ։

Ինչպէս ըլլալ ։ ‖ որպիսանալ․ որակիանալ ։

Ինչպէս որ ։ ‖ ըստ որում․ զոր օրինակ․ զիարդ․ ո՛ր․ ո՛ր զի․ իբր զի․ իբրև զի․ իբր ։

Ինչպէս որ ըսաց, անանկ եղաւ ։ ‖ ըստ որում ասաց՝ այնպէս և եղև ։ կամ, զոր օրինակ խօսեցաւ, այնպէս և վճարեցաւ ։

Ամէն մարդ ինչպէս որ ուզէ ։ ‖ ում ոք զիա՛րդ յօժարեսցի ։

Ինչպէս որ պէտքը կըլլար ։ ‖ ում զիարդ պիտոյ ինչ լինէր ։

Ինչպէս որ կուզեն, թո՛ղ խօսին ։ ‖ ո՛րպ կամեսցին, խօսեսցին ։

Ինչպէս որ առաջ քեզի նման չկար․ անանկ ալ ետև չըլլայ ։ ‖ ո՛րպ զի, կամ իբրև զի յառաջագոյն ոչ եղև նման քեզ․ այնպէս և զկնի քո ոչ լինիցի ։

Ինչպէս որ հայրը կընայի իր որդւոյն․ անանկ ալ տէր հրեաները նայեցաւ ։ ‖ ո՛րպ զի, կամ իբր զի, և կամ իբր՝ հայր այցելու լինի որդւոց, այնպէս և տէր եղև հրեից ։

Ինչպէս որ հանդիպի․ Բաստ կէլինճէ ։ ‖ ո՛րպ և դէպ իցէ․ զիա՛րդ և դէպ լինիցի․ ըստ հանդիպելոյ․ ըստ պատահելոյ․ ըստ դէպ լինելոյ․ ըստ դիպելոյ․ ըստ պատահման․ անխտիր․ անխտրաբար․ պիտակաբար․ պիտակապէս․ 'ի հարևանցի․ վարկպարազի․ վայրապար․ յախուռն․ յախուռն ։

Ինչպէս որ պէտք է, կամ ճայիզ է․ Լայըգընտէ կիպի ։ ‖ ըստ արժանւոյ․ ըստ արժանեաց․ ըստ արժանին․ ըստ պատշաճի․ ըստ ճահաւորութե․ ըստ պատշաճից․ ո՛րպ և վայելէ․ ո՛րպ և արժան է․ ո՛րպ և պարտ է․ ըստ որում պատշաճ է․ ըստ որում օրէն է․ ըստ օրինի․ օրինօք ։

Կամ, արժանապէս․ պատշաճապէս․ պատկանապէս․ պատկանաւորապէս․ պարտահաւորապէս․ ճահաւորապէս․ յարմարապէս․ տէրապէս․ վայելչաբար ։

Ի՛նչպէտոր էր քեզի ։ ‖ զի՛նչ պիտոյ էր քեզ․ զի՛նչ պէտս էին քեզ․ զի՛ կայր քեզ․ զի՛ էր քեզ ։

Ինչչափն․ Ինչուան․ Ինչուան որ․ Բատար ։ ‖ մինչև․ մինչ․ ց․ ի․ յ․ 'ի յ․ զոր օրինակ․

Ստամպօլտէ ինչվան պաղտատա ։ || 'ի կոստանդնուպօլսէ մինչև 'ի բաբիլօն, կամ մինչ 'ի քաղաքն բաբիլօնի ։
Կէրէք ինչվան որ կէլսինլէր ։ || և կերիջիք ցայդ ։
Մէկ գիէճէն ինչվան մէկտալ գիէճին ։ || 'ի կողմանէ 'ի կողմն ։
Գիտանէ ինչվան երկինքը ։ || յերկրէ յերկինս, կամ 'ի յերկինս ։
Ինչվան ան սաաթը ։ || ցայնժամ ․ ցժամն ցայն ։
Ինչվան ան օրերը ։ || ցաւուրսն ցայնոսիկ ։
Ինչվան սաօր ։ } ցայսօր ․ ցօրս ցայս ․ ցայսօր ժամանակի ․ մինչև ցայսօր ․ մինչև ցայսօր ժամանակի ։
Ինչվան սաօրս ։
Ինչվան նէ ։ || ցե՞րբ ․ ցո՞րքան ․ ցո՞րչափ ․ ցո՞րչափ ժամանակս ․ ցո՞րքան ժամանակ ։
Ինչվան իրիկուն ։ || ցերեկոյ ։
Ինչվան իրիկուն բան մը ընել ։ || երեկանալ, կամ երեկել յիմիք ։
Ինչվան իրիկուն կենալ, կամ մնալ ։ || երեկանալ, կամ երեկել ․ երեկօրել ․ անագանիլ ․ երեկօթս առնել ։
Ինչվան հիմայ ։ || ցայժմ ․ ցայժմ ես ․ ցարդ ․ ցարդ ես ․ դեռ ես ։
Ինչվան հոս ․ … ։ || մինչև ցայսր ․ մինչև ցաստ ․ մինչև ցայս վայր ։
Կամ, ցայսր ․ ցաստ ․ ցայս վայր ։
Ինչվան մեռնիլ ․ … ։ || մինչև ցմեռանել ․ մինչև ցգերաւ կենաց ․ մինչ 'ի մահ ․ մահու չափ ։
Ինչվան մէջքը ․ … ։ || ցմէջս ․ միջոյք չափ ։
Ինչվան որ ։ || ցորժամ ․ մինչև ․ մինչ ։
Ինչվան ու՞ր ․ … ։ || ցո՞ւր ․ ցոր վայր ․ մինչև ցո՞ր վայր ։
Ինչվան վերջը ․ … ։ || մինչև 'ի վախճան ․ մինչև ցվախճան ․ իսպառ ։
Ինչվան վերջը վազող ։ || սպառ ընթացող ․ զրաւընթաց ։
Ինչ փոյթդ է ։ || քեզ զի՞ փոյթ է ։
Ինչ օգուտ ․ … ։ || զի՞նչ օգուտ իցէ ․ զի՞նչ երախտիք իցեն ։
Ինսափ ․ Ինսաֆլըզ ։ * || տես Նիսափ ․ և Անխնայ ։
Ինտոր ։ || տես Ընտոր ։
Ինքէար ․ Ինքէար ընել ։ * || տես Ուրանալը ․ Ուրանալ ։
Ինքը, կամ ինք ․ … ։ || ինքն ։
Ինքը զինքը առաջ նետել ․ … ։ || անձամբ զանձն ընծայեցուցանել ․ անձնամատոյց լինիլ ․ անձնագրաւ, կամ ինքնագրաւ գոլ ․ դիմագրաւ լինիլ ․ դիմագրաւել ։
Ինքը զինքը առաջ նետօղ ․ … ։ || անձնամատոյց ․ անձնագրաւ ․ դիմագրաւ ․ ընդդիմագրաւ ․ ինքնագրաւ ․ ինքնաշարժ ․ հրոս ․ հրոսակ ․ ձեռներէց ․ յանդուգն ։
Ինքը զինքը գիրցնօղ, կամ պէսլէմիշ ընօղ ։ || անձնապարար ․ ինքնապարար ։

Ինքը զինքը դատօղ ։ || անձնադատ ․ ինքնադատ ։
Ինքը զինքը եօղ, կամ քէպապ ընօղ ։ || ինքնայրեաց ․ ինքնակէզ ․ ինքնատոչոր ․ ինքնախորով ։
Կամ, անձնայրեաց ․ անձնակէզ ․ անձնատոչոր ․ անձնախորով ։
Ինքը զինքը զէհիրլէմիշ ընօղ ։ || ինքնաթոյն ։
Ինքը զինքը ընտրօղ ։ || անձնընտիր ․ ինքնընտիր ։
Ինքը զինքը ժողվել ։ || ամփոփել զանձն ․ ամփոփ ունիլ զանձն ․ ամփոփ կալ ․ պատկառ կալ ․ պարկեշտանալ ․ զգաստանալ ․ համեստանալ ։
Ինքը զինքը խարապ ընօղ ։ || անձնակործան ․ ինքնակործան ։
Ինքը զինքը ծախել ․ … ։ || վաճառել զանձն ․ անձնավաճառ լինիլ ․ ինքնավաճառ լինիլ ․ դիմագրաւ լինիլ ․ դիմագրաւել ։
Ինքը զինքը ծախօղ ․ … ։ || անձնավաճառ ․ ինքնավաճառ ․ անձնագրաւ ․ ինքնագրաւ ․ դիմագրաւ ։
Ինքը զինքը ծեծօղ ։ || ինքնահարուած ․ ինքնագան ․ անձնագան ․ անձնահարուած ։
Ինքը զինքը կապօղ ։ || ինքնակապ ։
Ինքը զինքը ճանչնալը ։ || ինքնածանօթութիւն ։
Ինքը զինքը ճանչցօղ ։ || տես Ինք իրեն գիտցօղ ։
Ինքը զինքը մատնել ։ || անձնամատն լինիլ ․ ինքնամատն լինիլ ․ անձնագրաւ լինիլ ․ ինքնագրաւ լինիլ ․ դիմագրաւ լինիլ ․ դիմագրաւ գոլ ․ դիմագրաւել զանձն ։
Ինքը զինքը մատնելը ։ || դիմագրաւութիւն ․ ինքնագրաւութիւն ․ ձեռնատուութիւն ։
Ինքը զինքը մատնօղ ։ || անձնամատն ․ ինքնամատն ։
Ինքը զինքը մէյտանը դնել ։ || դնել զոգի 'ի ձեռին ․ դնել զգլուխ իւր 'ի կշիռս ․ անձնագրաւ լինիլ ․ ինքնագրաւ լինիլ ․ դիմագրաւ լինիլ ։
Ինքը զինքը մէյտանը դնօղ ։ || անձնադիր ․ անձնագրաւ ․ ինքնագրաւ ․ դիմագրաւ ։
Ինքը զինքը մէջ մոցնօղ ։ || ինքնամուխ ․ անձնամուխ ։
Ինքը զինքը նախատօղ, կամ մէղադրօղ ։ || անձնանախատ ․ ինքնանախատ ․ անձնապարսաւ ․ ինքնապարսաւ ․ անձնադատարով ․ ինքնադատարով ․ ինքնարհամարհ ։
Ինքը զինքը ուրիշի ձեռք տալ ․ … ։ || անձնատուր լինիլ ․ ձեռնատու լինիլ ․ դիմագրաւ լինիլ ․ ինքնագրաւ գոլ ։
Կամ այսպէս ․ անձնագրաւել ․ դիմագրաւել զանձն իւր զրաւել ումեք ։
Ինքը զինքը ուրիշի ձեռք տըւօղ ․ … ։ || անձնատու ․ ինքնատու ․ ձեռնատու ․ ձեռնատուր ․ անձնատուր ․ ինքնատուր ․ ինքնանուէր ․ անձնագրաւ ․ ինքնագրաւ ․ դիմագրաւ ․ ընդդիմագրաւ ․ նախաձեռն ․ սկզբնաձեռն ։
Ինքը զինքը պահօղ ։ || անձնապահ ․ ինքնապահ ։
Ինքը զինքը պաշտօղ ։ || անձնապաշտ ․ ինքնապաշտ ։

Ինքը զինքը սիրելը ։ ‖ անձնասիրութիւն · ինքնասիրութիւն ։
Ինքը զինքը սիրող ։ ‖ անձնասէր · ինքնասէր ։
Ինքը զինքը սպաննել · քէնտի քէնտինի էօլտիւրմէք · քէնտի քէնտինի մուրտ էթմէք ։ ‖ սպանանել զանձն · զինքնովին երթալ · զինքնովին գնալ · անձին առնել · անձին առնել սաւազաբար · անձնասպան լինել · ինքնասպան լինել · ինքնախոշոշ մեռանել · անձնախոշոշ զբաւել ։
Ինքը զինքը սպաննող · քէնտի քէնտինի էօլտիւրէն · քէնտի նէֆսինի մուրտ էտէն ։ ‖ ինքնասպան · ինքնախողխող · ինքնախոշոշ · ինքնազբաւ ։
Կմ, անձնասպան · անձնախողխող · անձնախոշոշ · անձնազբաւ ։
Ինքը զինքը մեռցնող ։ ‖ անձնամեռ · ինքնամեռ ։
Ինքը զինքը ցցնող ։ ‖ անձնացոյց · ինքնացոյց ։
Ինք իր գլխէն · քէնտի պաշընտան ։ ‖ յանձնէ · յանձնէ իւրմէ · անձամբ անձին · 'ի քմաց իւրոց · իւրովի · ինքնին · ինքնօրէն · ընտանեաւաւ · յընտանեաւաւ ։
Ինք իր գլխուն · քէնտի պաշընա · Դէյ ։ ‖ անձամբ անձին · ինքն ինքեամբ · առանձին · առանձինն · առանձնակի · առանձնաբար · միայն առ միայն · միայն ընդ միայն ։ տես և Ինք իր գլխէն ։
Ինք իր գլխուն · ինք իրեն կեցող ։ ‖ տես Գլուխը քաշած ։
Ինք իր գլխուն մարդ · ուրիշի փոխ չըլող · ազատ ։ ‖ առանձնակ · անձնատէր · ինքնատէր · անձնիշխան · ինքնիշխան · ինքնագլուխ · անձնակամ · իշխանական · կամակար ։ տես և Ազատ իշխան ։
Ինք իր գլխուն ըլլալ ։ ‖ տես Գլուխը քաշել · և Մինակ ըլլալ ։
Ինք իր գլխուն Թողուլ ։ ‖ տես Երեսէ ձգել ։
Ինք իր դէմ · քէնտի քէնտինէ գարշը ։ ‖ ինքնընդդէմ · անձնընդդէմ · ինքնամարտ · անձնամարտ ։
Ինք իր դէմ խօսող ։ ‖ հակառակաբան · հակառակախօս · հակառակական ։
Ինք իր դէմ պատերազմող · ինք իր հետ կռուող ։ ‖ անձնամարտ · ինքնամարտ · ինքնակռիւ · ինքնոգոր ։
Ինք իր վրայ խօսող ։ ‖ ինքնախօս · ինքնաբան · ինքնապատում ։
Ինք իրեն · քէնտի քէնտինէ ։ ‖ տես Ինք իր գլխուն · և Ինք իր գլխէն ։
Ինք իրեն բանող ։ ‖ ինքնագործ · ինքնագործակ ։
Ինք իրեն բխող, կմ բխած ։ ‖ ինքնաբուղխ · ինքնածոր · ինքնածորան ։
Ինք իրեն բուսնող, կմ բուսած ։ ‖ ինքնաբոյս · ինքնաբողբոջ · ինքնածին · ինքնեկ ։
Ինք իրեն գալ · փոշէնէնը կէլմէք ։ ‖ ինքնակոչ գալ · ինքնահրաւէր գալ, կմ մատչիլ ։
Ինք իրեն գիտցող · քէնտի քէնտինէ պիլէն ։ ‖ ինքնագէտ · ինքնածան · ինքնաճանաչ · անձնաճանաչ · անձնածան · անձնագէտ ։
Ինք իրեն գոյացած · քէնտի քէնտինէ հասըլ օլմուշ ։ ‖ ինքնագոյակ · ինքնագոյ · ինքնաբեր · ինքնաբերական · ինքնաւոր · ինքնեկ ։
Ինք իրեն գտնող, կմ հնարող ։ ‖ ինքնագիւտ · ինքնագտակ · ինքնահնար · ինքնաստեղծ ։
Ինք իրեն գրող ։ ‖ ինքնագիր ։
Ինք իրեն դէմ խօսք ։ ‖ հակասութիւն · բան հակասական ։
Ինք իրեն եկող ։ ‖ ինքնեկ ։
Ինք իրեն եղած ։ ‖ ինքնեղ · ինքնածին · ինքնագոյ · ինքնաւոր · ինքնադէպ ։
Ինք իրեն ըլլալ · քէնտի քէնտինէ հասըլ օլմագ ։ ‖ ինքնին լինել · ինքնին գոյանալ · ինքնագոյ լինել · ինքնագործ եղանել · ինքնեղ արտադրիլ ։
Ինք իրեն ըլլալ · քէնտի պաշընա օլմագ ։ ‖ տես Գլուխը քաշել ։
Ինք իրեն ըլլալը · քէնտի պաշընա օլմասը ։ ‖ առանձնութիւն · ներանձնութիւն · միայնութիւն ։
Ինք իրեն ըլլալը · քէնտի քէնտինէ հասըլ օլմասը ։ ‖ ինքնեղութիւն · ինքնագոյութիւն ։
Ինք իրեն ընող · քէնտի քէնտինէ էտէն ։ ‖ ինքնագործ · ինքնաներգործ · ինքնարար ։
Ինք իրեն խօսող ։ ‖ ինքնախօս · ինքնաբան ։
Ինք իրեն ծնած ։ ‖ ինքնածին · ինքնածնունդ ։
Ինք իրեն կենալ ։ ‖ ենթակայանալ · գոյանալ ։
Ինք իրեն կենալ տալ ։ ‖ ենթակայացուցանել · ենթակացուցանել ։
Ինք իրեն կենալը ։ ‖ ենթակայութիւն · ինքնակայութիւն ։
Ինք իրեն կեցած, կամ կեցող ։ ‖ ինքնակայ · ինքնաստորակայ ։
Ինք իրեն կեցող · ինք իր գլխուն ։ ‖ տես Գլուխը քաշած ։
Ինք իրեն կրցող ։ ‖ ինքնազօր · ինքնաձեռն · ինքնաբաւ ։
Ինք իրեն հաւնիլը ։ ‖ ինքնահաւանութիւն · անձնահաւանութիւն · անձնահաճութիւն · մտահաճութիւն ։
Ինք իրեն հաւնող · քէնտի քէնտինէ պէյէնէն ։ ‖ անձնահաւան · ինքնահաւան · անձնահաճ · ինքնահաճ · ինքնահաճոյ ։
Ինք իրեն հասած ։ ‖ ինքնահաս · ինքնահասակ ։
Ինք իրեն ձան հանող ։ ‖ ինքնաձայն · ինքնահնչակ ։
Ինք իրեն մեծցած ։ ‖ ինքնասուն · ինքնասնունդ · անդաստախարակ սնեալ ։
Ինք իրեն մտնող ։ ‖ ինքնամուտ · ինքնամուխ ։
Ինք իրեն յուսալ ։ ‖ ինքնայոյս լինել · անձնայոյս լինել · յանձնապաստան լինել · յանձնապաստանել ։
Ինք իրեն յուսացող ։ ‖ ինքնայոյս · անձնայոյս · յանձնապաստան ։
Ինք իրեն շարժող ։ ‖ ինքնաշարժ ։
Ինք իրեն ուզող ։ ‖ ինքնակամ · անձնակամ · անձնակամակ · ինքնախորհ · կամակար · յօժարամիտ ։
Ինք իրեն պատրաստող, կմ պատրաստուած ։ ‖ ինքնապատրաստ ։
Ինք իրեն ստեղծող ։ ‖ ինքնաստեղծ ։
Ինք իրեն վազող · քէնտի քէնտինէ աքըյըրէն ։ ‖ ինքնարշաւ · ինքնընթաց ։

Ինք իրեն վազօղ. ինքն ինքնին ոգան : || ինքնահոս. ինքնածոր. ինքնածորան :
Ինք իրեն տեսնըլօղ : || ինքնատես. ինքնատեսիլ :
Ինք իրեն փախչիլ : || ինքնահալած լինիլ. անձնահալած փախչել :
Ինք իրեն փախչօղ, կմ հալածւօղ : || անձնահալած. ինքնահալած :
Ինք իրմէ : || տե՛ս Ինք իր գլխուն. և Ինք իր գլխէն :
Ինք իրմէ լուսաւոր : || ինքնալոյս :
Ինք իր մէջը պարտիլ : || պատուել յանձին. յինքն պատուիրել. ներքնովն ամուլ :
Ինք իր մէջը պարտօղ : || ներքին պատուոյ :
Ինք իրմով : || անձամբ անձին. ինքեան : տե՛ս և Ինք իր գլխէն :

Ի Շ.

Իշ : * || տե՛ս Գարծ. Իշ :
Իշ կենդրոն : * || տե՛ս Լուս օր :
Իշալլահ : * || տե՛ս Աստուծով :
Իշուստաար : * || տե՛ս Բանւորներու գլուխ :
Իշատակ : || տե՛ս Յիշատակ :
Իշարէթ, կմ հիշարէթ : * || տե՛ս Իշմար :
Իշելիք : || տե՛ս Յիշելիք :
Իշէր : || տե՛ս Իշօտանք :
Իշէմէ : * || տե՛ս Բանտոցներ :
Իշխան. աղայ. պէյ. խան. սուլթան : || իշխան. տէր. պետ. պետք. ձող. պատրոն. նախարար. ծեր. ազատ. պայազատ. քրինձ. հեգեմոն. հեգեմոնիկոս. գլուխ. մաղխասաւանութիւն : տե՛ս և Հեգեմոնար :
Իշխանի մը տեղ անցնիլ : || պայազատել :
Իշխանի մը տեղ անցնիլը : || պայազատութիւն :
Իշխանի որդի. պէյզադէ. փէնէնզադէ : || ազատորդի. իշխանածին :
Իշխանի պէս : || իշխանաբար. իշխանապէս. իշխանօրէն :
Կմ, տիրապէս. տիրաբար. ազատաբար. ազատօրէն :
Իշխանի պէս պարծօղ : || իշխանապարծ. իշխանապանծ :
Իշխանի տեղը. իշխանի եաթախ, եէ օթաղը : || իշխանանիստ :
Իշխաններ. պէյլէր. պէյզադէլէր. էօղալար. ալաղլար : || իշխանք. պետք. ձողք. մեծամեծք. ազատանի. աւագանի :
Իշխաններու ժողով : || ծերակոյտ. նախարարակոյտ. պայազատակոյտ. ազատաժողով. ազատախումբ. աւագախումբ. սինկղիտոս. սինկլիտոս :
Իշխանաւոր. ծանուարար : || իշխանաւոր. պաշտօնաւոր. պաշտօնատար. հրամանատար. պատուոյակաւոր. վիճակակալ. վիճակաւոր :
Իշխանութիւն. ծանուոյ. պէյլիկ : || իշխանութիւն. պետութիւն. տէրութիւն. ձողութիւն. պերճութիւն. աւագութիւն. նախապատուութիւն. նախագահութիւն. գահերիցութիւն. իշխեցողութիւն :
Կմ, պատիւ. ատոռ պատիւ. գահաղան. վիճակ. պաշտօն. պաշտօնակատարութիւնք :

Իշխանութեան ունօղ. իշխանութիւն ունեցօղ : || աթոռակալ. աթոռակալ. գահակալ. գահաւոր. գահանիստ. իշխան. տէր :
Կմ, իշխանաւոր. հրամանատար. հրամանակալ. բարձերէց. գահերէց. գահերէց. գերագահ. բարձրագահ. գահամեծար. գահանիստ. գահեղ. նուաճանակ. գահակալ. դէմ. պերճացեալ իշխանութիւն :
Իշխանութեան սիրօղ. իշխանութեան եփնէ ընկօղ : || իշխանասէր. գահասէր. բարձրաձիգ :
Իշխանութեան ընկեր. հասարակ իշխանութեան ունօղ. մէկ տեղ իշխօղ : || իշխանակից. աթոռակից. ազատակից. գահակից. գահերկից. գահոյակից. համիշխան. հոմիշխան. զուգած իրանի : տե՛ս և Հաւասար փառք, կամ պատիւ ունօղ :
Իշխանութեան ընկեր ըլլալը : || իշխանակցութիւն. աթոռակցութիւն :
Իշխանութեան հասնիլ. ծանուարլյ լէօլուֆ : || ունիլ զիշխանութիւն. իշխանութեան հասանել. վերանալ ՚ի նախապատուութիւն. իշխան կարգիլ. նախագահ նստիլ. նախագահ լինիլ. նախագահիլ. սահմանիլ ՚ի նախագահութիւն. սեպհականել զպատիւ :
Իշխանութեան սէր, կմ եաւէ ընկնիլը : || իշխանասիրութիւն. իշխանասիրութիւն. գահասիրութիւն. բարձրաձգութիւն :
Իշխանութենէ ընկած. ծանուոյ օլմուշ : || ելեալ, կմ զրկեալ յիշխանութենէ. արտաքսեալ. արտաքսեալ :
Իշխանութենէ ընկնիլ. ծանուոյ օլմագ : || ելանել յիշխանութենէ. փոխիլ յիշխանութենէ. կործանիլ ՚ի տէրութենէն. արտաքսեալ ՚ի նախապատուութենէն լինիլ :
Իշխանութենէ ձգել. իշխանութեան վէրայէն առնել. ծանուոյ էթմէք : || հանել յիշխանութենէ. փոխել յիշխանութենէն. կործանել զիշխանութիւն. արտաքսեալ ՚ի նախապատուութենէն առնել. տե՛ս և Աթոռէն իջեցնել :
Իշխել. իշխան ըլլալ. հէօքմ էթմէք : || իշխել. տիրել. պայազատել. նուաճել. իշխանանալ. տիրանալ. զօրանալ. ձողանալ. պերճանալ. իշխան լինիլ. ձեռնհաս լինիլ. ոչ. Չըլլայ թէ ուրիշ իշխան վրանին իշխէ : || զի մի այլ իշխան ձեռնհաս լիցի ՚ի վ ր նոց :
Իշխել տալ. իշխան ընել. հէօքմ էթտիրմէք : || իշխեցուցանել. տիրացուցանել. տիրեցուցանել. ձողացուցանել. պերճացուցանել :
Իշխելը : || իշխանութիւն. տէրութիւն. պերճութիւն :
Իշխումն. խոփ է. իշխել. իշխել : || իշխումն. խաւարծիլ :
Իշխօղ : || իշխող. իշխեցող. տիրօղ. իշխան. իշխանական. տիրական. իշխանաւոր :
Իշկէմպէ * || քաղիրթ, կմ քամիրգ :
Իշկիլ. իշկիլ գնացօղ. իշկիլ երթալ. իշկիլ. և այլն : * || տե՛ս Կասկած. կասկածոտ. կասկածիլ. կասկածելու. և այլն :
Իշճի : * || տե՛ս Բանւոր. իշճի :
Իշճի պաշը : * || տե՛ս Բանւորներու գլուխ :
Իշճիութիւն, կմ իշճութիւն : * || տե՛ս Բանւորութիւն. իշճիութիւն :

Իշմար. * Իշարէթ: || ակնարկութիւն. ակնարկումն. ակնարկի:
Իշմար ընել. ... Իշարէթ էթմէք: || ակնարկել. ակն արկանել. ակնարկի առնել. նշանացել. նշանացի ցուցանել. ակամբ նշանակել. ակամբ նշանացել:
Իշմարով. Իշարէթլէ: || ակնարկմամբ. ակնարկութեամբ. նշանացի:
Իշմարով խօսիլ: || նշանացի խօսիլ:
Իշմարով կանչել: || յականէ կոչել. յականէ կարդալ. ակնարկութեամբ հրաւիրել. ակնարկմամբ կարդալ:
Իշմեղու: || տես Պիծակ:
Իշողութիւն: || տես Ցիշողութիւն:
Իշոնցք, կմ իշոցք: || տես Հայհոյանք:
Իշոնցնատու, կմ իշոցնատու: || տես Հայհոյիչ:
Իշռանք. կէնէլէր: || հեշք. իշեան. իշեանք. իշեար:
Իշութիւն. էշէկլիք: || իշաբարոյութիւն. բարք էշանոյթ. ապուշութիւն:
Իշուկ. պիւչիւկ էշ: || իշակ: տես և Աւանակ:
Իշպան. էշէկճի: || իշապան. իշավար:
Իշպանութիւն: || իշապանութիւն. իշավարութիւն:
Իշպանութիւն ընել. էշէկ տուքճինէ: || վարել զէշ. իշավար լինիլ. իշավարել:
Իշտահ: * || ախորժակ. ախորժանք. ախորժ, կմ ախորժ սրտի. ախորժումն. ախորժումն:
Իշտահը բանալ, կմ արթնցնել: || հարկանել զփափաք քաղցի. յուզել զախորժակն:
Իշտահով: || ախորժաբար. ըղձաբերան:
Իշտահով կանչել: || բերանալիր կոչել. սրտի մտօք աղաղակել:
Իշտէ. * փէ՛ հա: || ահա. ահաւասիկ. ահաւադիկ. ահաւանիկ:
Կմ, աւասիկ. աւադիկ. աւանիկ. նա աւանիկ. նա:
Իշտէ հոս եմ: || աւասիկ եմ. ահաւասիկ եմ. ահաւասիկ եմ:
Իշւանք: || տես Իշռանք:

Ի Չ

Ի՛չաղասը: * || Ներքինապետ. Ներքինապետ. յանդիմանակաց թագաւորի:
Ի՛չէթի: * || տես Ձինջի:
Ի՛չօղլանը: * || սենեկապետ. սենեկապան. սենեկապահ. մանուկ յանդիմանակաց:

Ի Պ

Իպէկ: * || տես Կատար:
Իպլիս: * || բանսարկու:
Իպրէթ: * || նշաւակ. խայտառակ. նշանակ. ցուցակ. երևոյթ. առակ օրինակի. առակ ցուցակի:
Կմ, նշաւակութիւն. խայտառակութիւն. խայտառականք. ցուցանք. ցոյցք. միմք:
Իպրէթ ըլլալ: || նշաւակ լինիլ. յառակս լինիլ. նշաւակիլ. առակ նշաւակի լինիլ:
Իպրէթ ընել: || նշաւակել. խայտառակել. ծանակել. առակել. նշաւակ առնել. նշաւակ բերել. յառակս առնել. առակ նշաւակի առնել. առակ խայտառակութեան յերանց թողուլ:
Իպրէթլի: * || հրաշալոր. հրաշալի. նորանշան. նորահրաշ. նորաձևանց. նորատեսիլ:

Ի Ջ

Իջած: || իջեալ. վայրաբերեալ:
Ի՛ջաղասը. Ի՛ջօղլանը. և այլն: * || տես Ի՛չաղասը. Ի՛չօղլանը. և այլն:
Իջեցնել. ինտիրմէք: || իջուցանել. ցածուցանել. վայրաբերել. առ իջանել: տես և Թուլցնել. հոլը. և այլն:
Իջեցնել աթոռէն: || տես Աթոռէն իջեցնել. և իշխանութենէ ձգել:
Իջեցնել երկինքէն: || տես Երկինքէն իջեցնել:
Իջեցնել՝ ուրիշի ըստածը: || տես Վար դնել. ուրիշին ընել:
Իջեցնել. քուսնել. ... || ընստուցանել. զիջուցանել. սուզանել. ընկլուզանել:
Իջեցնօղ: || իջուցիչ. վայրաբերիչ:
Իջնել, կմ իջնիլ. ինմէք: || իջանել. վայրաբերիլ. վայրադայիլ. ցածնուլ: տես և Թուլնալ. հոլը:
Իջնել. ... || ընստանիլ. զիջանիլ. սուզանիլ. սուզիլ. ընկլուզիլ:
Իջնել տեղմը: || տես Տեղմը իջնել:
Իջնելը, կմ իջնելը: || իջանելն. իջումն. զիջումն. էջք:
Իջնօղ: || իջանող. իջաւոր:
Չիջնօղ: || անէջ. անվայրաբեր. անանկելոց:
Իջուածք. ինիշ: || էջք. իջումն. վայրաբերութիւն:
Իջուածք. հէնիշ ինիշը. ... || հասումն. հասումն:

Ի Ռ

Իռակել. գաղաղջելոյ. ... || ...:

Ի Ս

Իս: * || մուրք:
Իսան, կմ ինսան: * || տես Մարդ:
Իսանիքսէլլի. խոսք է: * || եղնաւելեղու:
Իսլահ. * ... || բարի. լաւ. քաջ:
Իսլահ ըլլալ: || 'ի լաւ անդր յառաջել. յառաջադէմ լինիլ 'ի բարին. զարգանալ զարգացումն բարի: տես և Աղէկ ըլլալ. իսլահ ըլլալ:
Իսլահ չեղօղ: || անուղղայ. անուղղակայ. անուղղելի:
Իսլամութիւն. ... || Թուրքի կղզի:
Իսկէլէ: * || միջնորդ. միջնորդայ. կեղծաւոր. կազմուած:
Իսկէլէ: * ... || միջնորդ ծովափնեայ. ...

իսկէլէ նէտ նէտսելու : || տես Նաւ նետսելու
իսկէլէ :
իսկէլէ քար նետսելու : || տես Քար նետսելու
իսկէլէ :
իսկէլէ չինել, կմ խուսափիչ ընել : || մեքենայ կառուցանել . մեքենայս կազմել . մեքենայս կանգնել . մեքենայս արկանել . մեքենայել . մենքենայել . մեքենայաւորել . մեքենաւո_ րել . մեքենայագործել :
իսկէլէնէրով լիք : || մեքենալից . մենքենալից :
իսկէլէլի : * || մեքենայաւոր . մեքենաւոր . մենքենաւոր :
իսկէլէճի : * || մեքենայագործ . մեքենայարար :
իսկէլէճի . նէֆ, կմ թափ նէֆէլու խիլէկ չինող :
|| բաքանագործ . մանգղինագործ :
իսկէմիի : * || տես Աթոռ . խիլէմէ :
իսկէնճէ . իսկէնճէ ընել, կամ իսկէնճէ տալ : * || տես Չարչարանք . Չարչարել . խիլէնճէ վէրմէք :
իսկէալէթ : * || ծիրանի . հէր :
իսկէալէթ պէօճէկի : * || կոնքիղաս . կաքչի . խղուճլն . խխուճլն . խղնչլուն :
իսկի, կմ իսկի թէ . էա . էա նէր : || ապա թէ . ապա եթէ . ապաեթէ . այլ եթէ . բայց եթէ . և եթէ : կմ իսկ թէ . բայց թէ . այլ թէ . և թէ :
իսկի . հին . առաջ : || հնաւ . հնաւոն . առն_ նաւոն . բոլորովին . համբուն . համակ : տես և Հին . հնչ :
իսկիկ, կմ իսկիկ թէ : || տես իսկի :
իսկոյն : || տես իսկուն :
իսկուհի : || իսկուհի :
իսկուն, կմ իսկոյն . անուանաբ . փիշհալ : || խա_ կոյն . առժամայն . նոյն ժամայն . նոյն հե_ տայն . առ օրին . առ եւետ . առ ձեռն . առ ձեռնպատրաստ . յակոն թօթափել . 'ի նոյն . զոր օրինակ .
Երևցաւ ու իսկուն կորսընցաւ : || երե_ ւեալ, և 'ի նոյն անհետ եղեւալ :
Դրձել . իսկ և իսկ . հետ ընդ հետ . նոյն Է նոյն . փոյթ Է փոյթ . ճեպ Է ճեպ . ճեպ 'ի ճեպոյ . որոտընդոստ . Է փոյթ : տես և Շտապ . և Անխթարթը :
իսկուն անցնող : || տես Շուտ անցնող :
իսկուն եաւէն : || նոյնհետայն :
իսմ : * || անուն . կոչումն :
իսնակ : || յիսնակ :
իսնակամնատ : || յիսնակամնատ :
իսնապետ . պէօլիւք պաշը : || յիսնապետ :
իսուն . իսունեկորդ : || տես իսուն . իս_ սուն երորդ :
իսպաթ : * || ապացոյց . ապացուցումն . յան_ դիմանումն . յայտ յանդիմանումն . Ճշգրտա_ բանութիւն :
կմ ապացես . ցոյց . ցոյցք . ցուցակ . հան_ դէս . ձեռնարկ :
իսպաթ ընել : || ապացուցանել . յանդիմա_ նել . յանդիմանն առնել . յանդիմանն ածել . յանդիմանն տալ . հանդէս առնել . 'ի հան_ դէս մատանել . Ճշգրտաբանել . Ճշմարտա_ բանել . ստուգաբանել :
իստակ . զուտ . շնուղ : || յստակ . յըստակ . մաքուր . սուրբ . պայծառ . վճիտ . ջինջ . անաղ . անապակ . անպակ . անմլակ . անշանակէտ . անխառն . անպղտոր . սսսկական . սսս_ կացին : տես և Մաքուր :
իստակ եւէլէք, կմ խիստ իստակ : || յստա_ կագոյն . ամենայստակ . ամենամաքուր . ամենավճիտ . գերամաքուր . գերամաքուր . յստակապայս . յըստակապայս :
իստակ ակլի նման : || ակնակնման . ակնման_ ձև . ակնաձև :
իստակ խօսիլ . փար սէօյլէմէ : || պարզ խօ_ սիլ . պարզախօս լինել :
իստակ խօսող : || պարզախօս . պարզաբան . յստակաբան :
իստակ վարող . ջուր . գինի . և այլն : || յստա_ կահոս . վճտահոս :
իստակ տեսնող : || յստակատես . պարզատես, որքատես . մաքրատես . համարձակահայ_ եաց . յստակաբեր :
իստակութիւն : || տես Մաքրութիւն :
իսրքել . սրբել . եօլ-թ-իւլէք : || յստակել . ընտրել . մաքրել . սրբել . կարճել :
իսրքիլ, կմ սրքիլ . եօլ-թ-իւլնէք : || յստա_ կիլ . ընտրիլ . մաքրիլ . սրբիլ . կարճիլ :
իստիկնել : || տես իստիկել :
իսրիֆ : * || Է միմեանց զեռեղումն . կար_ գեալ բաղդութիւն . զեռեղ . կարգ . շարք :
իսրիֆ ընել : || մի ընդ միով զեռեղել . ընդ միմեանց բարդել . մի զմիով կարգել . շարել :
իսրիֆան : * || տես Պնակ . ֆէօսփեր :
իսրաէ, կմ իսրաու . * փոստոթ անուն : || իս_ րայել, կմ հեռարիա :
իսրայէլ : || իսրայէլ :
իսրայէլի ազգը : || ազգ իէլի . ասուն իսրայէ_ լեան . իսրայէլական . իսրայէլաթիւն ծովին :
իսրայէլի ժողովուրդ, կմ զօրք : || իսրայէ_ լազունք :
իսրաֆ . իսրաֆ ընել . իսրաֆ ընող . իս_ րաֆճի : * || տես Մսխել . Մսխել . Մսխող :

Ի Վ

Ի վեր . պէրի : || հետէ . և այսր . անդստին . զոր օրինակ .
Տղայութենէն 'ի վեր : || 'ի մանկութենէ հե_ տէ, կմ 'ի մանկութենէ և այսր :
Սամուէլ մարգարէէն 'ի վեր : || 'ի սա_ մուէլէ հետէ, կմ 'ի սամուէլէ և այսր :
Մօրը փորէն 'ի վեր : || անդստին յարգանդէ մօրն : տես և Վեր :

Ի Տ

Իտտուն, կմ իսսուն . էլլի : || յիսուն . յիս_ նեակ . յիսնաւոր :
իտտուն անգամ . իթսուն փարայ . էլլի քէրէ . էլլի էոյլէմ : || յիսնիցս . յիսուն անգամ . յիսնիցս անգամ . յիսնեկի :
իտտուն անգամ ընել : || յիսնեկրորդել . յիս_ նեքինել :
իտտուն երորդ . էլլինճի : || յիսներորդ . յիս_ ներեակ :

Իմաստնաբար փոյթ առնել, կմ՛ տալ ։ ‖ յիմաս_ նորդել զինս ։
Իմաստուն զինուորի գլուխ ։ ‖ յիմաստապետ ։
Իմաստուն խօսք, կմ՛ իմաստուն խօսք ասել . էւլէ փէք ։ ‖ յիմաստապատիկ . յիմաստապատիկ ։
Իմաստուն խօսք ընել ։ ‖ յիմաստապատկել . յիման_ նորդել ։
Իմաստուն առակաւ . էւլէ եաւշընպայ . էւլէ էըւ_ ւէք ։ ‖ յիմանամնայ . յիմանամնան, կմ՛ յիմանե_ մեայ . յիմանեմեան ։
Իմաստունիկ . էւլէնճէ ։ ‖ յիմանեակ ։
Իմաստնանալ . էւլէնմէք ։ ‖ յիմանեքեան . յիմանե_ քին ։

Ի Ր

Իր, կմ՛ իրը . Իւէնը . քէնտինին ։ ‖ իւր . իւ_ րոյին . իւրական ։ տես և Իւրեն ։
Իր առենը ։ ‖ տես Առենալը ։
Իր գլխէն հնարել ։ ‖ տես Գլխէն հնարել ։
Իր գունը դառնալ . քէնտի րէնկինէ փէլմէք ։ ‖ անդրէն 'ի գոյն իւր հաստատիլ . հաստա_ տիլ 'ի գոյն մարմնոյ իւրոյ . վերստին 'ի նոյն գոյն փոխիլ ։
Իր դին . քէնտի թարաֆը . քէնտինին ալէյհի ։ ‖ իւրակողմն . ինքնակողմն ։
Իր դին առնել ։ ‖ յիւր կողմն առնուլ . ընդ_ առնուլ ։
Իր դին դարձնել ։ ‖ յինքն ընկրկել . յինքն ձգել . յինքն նուաճել . յինքն պարուրել ։ Կմ՛, ընկրկել . պարուրել ։
Իր դրածը ։ ‖ իւրադիր . ինքնադիր . ինքնա_ սահման ։
Իր ըսածը, կմ՛ իրմէ ըսած ։ ‖ ինքնասաց ։
Իր ըրածը, կմ՛ շինածը, կմ՛ իրմէ ըրած, կմ՛ ստեղծած ։ ‖ իւրակերտ . իւրագործ . ինք_ նագործ . ինքնաներգործ . իւրաստեղծ . ինքնաստեղծ ։
Իր ծնածը, կմ՛ իրմէ ծնածը ։ ‖ իւրածին ։
Իր կողմը ։ ‖ տես Իր դին ։
Իր համար աշխատող, կմ՛ իր բանը ինքը ընող ։ ‖ ինքնագործ ։
Իր համրածը, կմ՛ իրմէ համրածը ։ ‖ ինքնա_ թիւ . ինքնահամար ։
Իր հանգիստը ուզող ։ ‖ անձնդիւր . ինքնա_ դիւր ։
Իր հետ եկած ։ ‖ իւրակից ։
Իր ձեռքովը գրած ։ ‖ ինքնագիր ։
Իր ուզածը ։ ‖ տես Ուզածը . և Կամեցող ։
Իր վրայ իշխող ։ ‖ ինքնիշխան . ինքնատէր . ինքնատիրեալ ։
Իր վրայ կրող , կմ՛ կրած ։ ‖ ինքնակիր ։
Իր վրայ պարծեցող ։ ‖ անձնապարծ . ինք_ նապարծ ։
Իր վրան առնել ։ ‖ տես Յանձն առնել . և Շալկել ։
Իր վրան առնել լաթը ։ ‖ տես Վրան առնել լաթը ։
Իր տեղը . իր օթուրը . իր մէքեանը ։ ‖ իւրակա_ յան, կամ իւրակայանք . իւրաբնակ վայր . իւրաբնակ օթեվան . բնիկ օթեվան . դա_ դարն իւր ։

Իր տեղը գալ ։ ‖ այարէն գալ . այարէն բերիլ . փոխիլ անդրէն 'ի կայան իւր . 'ի կայս իւր անդրէն պատսպարիլ ։
Իր տեղը երթալ, կմ՛ հասնիլ ։ ‖ գնալ 'ի տեղի իւր . ձգիլ 'ի տեղի իւր . ապաստանիլ 'ի կայան իւր ։ Կմ՛, հասանել 'ի տեղի իւր . ա_ պաստանիլ յիւր տեղի . ապաստան յիւր տեղի լինիլ . ունիլ զտեղի իւր ։
Իր տեղը կանգնեցնել, կամ դարձնել ։ ‖ 'ի տեղի իւր պատսպարել . պատսպարանել . պատսպարեցուցանել . դերապատրել ։
Իր փորձածը, կմ՛ իրմէ փորձած ։ ‖ ինքնա_ փորձ ։
Իրը ըլլալ . քէնտինին օլմագ ։ ‖ իւրանալ, յատ_ կանալ . սեպհականիլ, կմ՛ սեփականիլ ։
Իրը ընել . քէնտինին էթմէք ։ ‖ իւրացու_ ցանել . յատկացուցանել . սեպհականել . կմ՛ սեփականել . գրաւել . գրաւականել ։
Իրը ընելը ։ ‖ սեպհականութիւն . սեպհակա_ նութիւն ։
Իրմէ . քէնտինտէն ։ ‖ յիւրմէ . յինքենէ . յանձնէ ։
Իրմով ։ ‖ իւրեաւն . ինքեամբ . անձամբ ։
Իրար, կմ՛ իրարու . պիր պիրինի . պիրպիրինէ ։ ‖ իրերաց . միմեանց . այր ընկեր իւր . նմա_ նամու ։
Իրար անցընել ։ ‖ տես Մէկզմէկ անցընել ։
Իրար անցնիլ . պիրի պիրինէ գիրմէք ։ ‖ զերարիլ . 'ի միմեանս խառնիլ . զմիմեամբք անկանիլ . համախոհութեամբ աղմկիլ . աղմուկ շփոթի ՚ի միմեանս ունիլ ։
Իրար գալ . պիթիշմէք ։ ‖ զերարիլ . կցիլ . դաշ_ գիլ . յօդիլ ։ տես և Կցիլ ։
Իրար զարնել, կմ՛ դպցնել . չարփըշտըրմագ ։ ‖ ընդ_ հարկանել . ընդ միմեանս բաղխել . զմի_ մեամբք հարկանել . մի զմիով զարկուցա_ նել . զիրերօք բաղխել ։
Իրար զարնելու ձայն ։ ‖ կափիւն . շաչիւն . շաչումն ։
Իրար զարնըշիլ, կամ դպչիլ . չարփըշմագ . ... ։ ‖ ... հարկանիլ . զարկանել . զար_ կանիլ . զիրարիլ . բաղխիլ . բաբախիլ . բախբախիլ ։
Կմ՛, ընդ միմեանս ընդհարկանիլ . ընդ մի_ մեանս բաղխիլ . զմիմեամբք բաբախիլ . զմի_ մեամբք հարկանիլ ։
Կմ՛, բաղխիլ յիրեարս . բաբախիլ յիրեարս . հարկանիլ յիրեարս . 'ի դիմի հարկանիլ ։
Իրար զարնըշիլը, կմ՛ դպչիլը ։ ‖ ընդհարումն . բաբախիւն . բաբախումն ։
Իրար ընկնիլ ։ ‖ տես Մէկ զմէկու հետ ընկնիլ ։
Իրար խառնել ։ ‖ տես Մէկ զմէկու հետ խառնել ։
Իրաւ ։ ‖ տես Ճշմարիտ . ահըգ . և Դէյ ։
Իրաւ որ ։ } տես Ըստոյգ որ ։
Իրաւցնէ որ ։ }
Իրաւունք . հագ . հագգ ։ ‖ իրաւ . իրաւունք . օրէնք . արժան . արդարութիւն . Ճշմարտութիւն ։ տես և Արդարութիւն ։
Իրաւունք ընել ։ ‖ տես Արդար դատաստան ընել ։

Իրաւունք խնդրել։ || իրաւունս պահանջել․ դատախազել․ դատախազիլ․ ատենել։
Իրաւունք մատուցող։ || իրաւախոհ․ իրաւախորհ։
Իրաւունք սիրող․ չէրին ֆիթտօղ։ || իրաւասէր․ արդարասէր․ հաւատարմասէր․ իրաւախնդիր․ իրաւախոհ․ իրաւախորհ։
Իրաւունքը կորսնցնող։ || իրաւակորոյս․ իրաւազուրկ․ իրաւամերժ։
Իրացնել․ ճէրճէթփէն։ || յիրաւի․ իրաւամբք։ տես և Ճշմարիտ․ Դ․Ե։
Իրաք արապ։ * || քաղդեայ․ քաւդեայ․ քաղդէ․ քօդեայ։
Իրեն, կամ իրենը․ քէնտինին․ քէնտիսինին։ || իւր․ իւրոյին․ իւրային․ իւրական․ իւրեան․ ինքեան․ անձնական․ անձին։
Իրեն բաղդը, կամ խուլը ունեցող։ || իւրաբաղդ։
Իրեն յատուկ, կամ իրեն մասնաւոր։ || ինքնաբուն․ իւրաբուն․ սեպհական․ սեփական․ ընտանի․ ընդանի․ ընտանեակ․ ընտանեկան։ տես և Բնական։
Իրեն յատուկ ընել։ || տես Իւր ընել։
Իրեն նման․ } Իրեն պէս․ } քէնտի կիպի։ || իբրև զինքն․ նըմանն ինքեան․ իւրապէս․ իւրանմանապէս․ իւրանման․ ինքնակերպ․ ըստ ինքեան։
Իրեն քաշել։ || տես Իւր ընել։
Իրենց․ քէնտիլէրին։ || իւրեանց․ ինքեանց։
Իրենց գլուխն։ || անձամբք անձանց․ ՛ի քմաց իւրեանց․ ընտանեաւ․ յընտանեաւ։
Իրենցը, կամ իրենց եղածը․ քէնտիլէրինքի։ || իւրեանց․ իւրեանցային։
Իրենք․ քէնտիլէր։ || իւրեանք․ ինքեանք։
Իրեք․ իւչ։ || երեք․ երր․ երրեակ․ երրակի․ եռ։
Իրեք ակռով։ || երեքատամեան։
Իրեք ակռով․ գուրծի։ || երեքժանի․ երեքարձէն։
Իրեք ամսըման․ իւչ այլըք։ || երեքամսեայ․ երեքամսեան։
Իրեք անգամ։ || տես Իրեք հեղ։
Իրեք անկիւնով․ իւչ քէօշէլի։ || եռանկիւնի․ երեքանկիւնի․ երեքկուսի։
Իրեք անձ ունեցող։ || եռանձնեայ․ երեքանձնեայ։
Իրեք բանէ հիւսած, կամ շինած։ || եռահիւսակ․ եռահիւսեակ։
Իրեք բանէ հիւսել։ || եռահիւսել։
Իրեք բերնէ․ իւչ աղըզլը։ || երեքբերանեան։
Իրեք բերնէ սուր։ || սուր երեքսայրի, կամ եռասայրի։
Իրեք գրէ։ || երեքգրեան։
Իրեք գանձ ածող։ || երեքգանձեան․ երեքգանձեան։
Իրեք գիծէն․ իւչ տի սանող․ իւչ եօլլուլու․ իւչ քէօշէլի։ || երեքկուսի․ եռակողմն․ եռակողմեան։
Իրեք երորդ։ || տես Երրորդ։
Իրեք զատուած։ || եռատրոհ․ եռաբաժան։
Իրեք թեւով․ իւչ գանաթլը։ || երեքթեւեան։
Իրեք թիզ․ իւչ գարըշ։ || երեքթզեան․ կիսուղեան։

Իրեք թիւը ունեցող։ || եռաթիւ․ եռաթուեան․ երրորդական։
Իրեք լուս, կամ ճառագայթ ունեցող։ || երեքլուսեան․ եռալուսեան․ երեքհրեան։
Իրեք խաթ, կամ իրեք խաթեն․ իւչ գաթ․ իւչ գաթլը։ || երեքկուղի․ երեքկուղեան․ երեքատակեան․ երեքպատկեան․ երեքպատսիկ․ երեքկին։
Կամ, եռակուղի․ եռակուղեան․ եռատակեան․ եռապատկեան․ եռապատիկ։
Կամ, երրակուղի․ երրակուղեան․ երրակի․ եռակի։
Իրեք խաթ ընել։ || երեքկնել․ եռապատկել։
Իրեք խաթ է տուն, կամ շէնք։ || երեքյարկ․ եռայարկ։
Իրեք կանգուն․ իւչ արշըն։ || եռականգուն․ երեք կանգնեան։
Իրեք կարգէ։ } Իրեքշարք ունեցող։ } երեքկարգեան․ երեքշարեան․ երեքատակեան․ երեքատողեան․ երրաշար։
Իրեք կերպ․ իւչ թիւրլիւ․ իւչ պիչիմլի։ || երեքկերպեան․ երեքատարազեան․ երեքսարսեան․ երեքմասնեայ․ երեքմասնեան։
Իրեք կտորէ․ իւչ փարչալը։ || երեքմասնեայ․ երեքմասնեան․ երեքմասեան։ Կամ, եռամասն․ եռամասեան․ եռամասնեայ։ Կամ, երեքհատորեան․ երեքհատուածեան։
Իրեք հարուր․ իւչ իւզ։ || երեք հարիւր․ երեք արիւր․ երեքերիւր։
Իրեք հարուրին։ || երեք հարիւրեակ․ եռ. հարիւրեակ։
Իրեք հարուրն ալ․ իւչ իւզիւ։ || երեք հարիւրեքեան․ երեքհարիւրեքին։
Իրեք հեղ․ իւչ քէրրէ․ իւչ քէրէ․ իւչ տէֆա․ իւչ տէֆայ։ || երեք անգամ․ երեք հաղ․ երիցս․ երեքս անգամ․ երրակի․ եռակի։
Իրեք հեղ դարձնել։ || երրագարձ առնել․ երիցս կրկնել․ երեքկնել։
Իրեք հեղ դարձող։ || երրագարձ։
Իրեք հեղ ընել։ || երեքկնել․ երրորդել ըզգործ ինչ։
Իրեք հեղ հերկած։ || երեքկնահերկ․ երեքկնարօր։
Իրեք հեղ հերկել։ || երեքկնել զհերկն․ երեքկնել զարօրադրութիւն․ երեքարօրել․ երեքկնարօր առնել։
Իրեք հեղ չարժած։ || երրաչարժ։
Իրեք ճղէ․ իւչ փալլը։ || եռաճիղ․ եռաճեղի․ երեքճղի․ երեքճղեան․ երեքճուղեան․ երեքստեղնեան։
Իրեք մատէ։ || երեքմատնեան․ երեքմատնի։
Իրեք միլ․ իւչ միլ։ || երեք մղոն․ փարսախ․ փարսանգ։
Իրեք չաթալ։ || տես Իրեք ճղէ․ և Իրեք մատէ։
Իրեք չաթալ․ ճէլլապ․ մըզրագ․ եա այլը։ || երեքժանի․ երեքարձէն․ երեքարձի։
Իրեք սել բաժնած։ || երեքըլտակեան։
Իրեք սրահ, կամ բակ ունեցող։ || երեքսրահեան։
Իրեք վանկէ։ || երեքվանկեան․ երեքվանգեան․ երեքհեգեան․ եռավանկ․ եռավանգ։

Իրեք տալղալը • Իւչ փալչալը ։ || Երեքգալեան • երրադարձ ալեօք ։
Իրեք տակ ։ || տես Իրեք խաթ ։
Իրեք տարի ։ || ամք երեք • երեամ ։
Իրեք տարին, կամ իրեք տարին հեգմը • Իւչ Եըլ փայ ըյր +Նըրէ ։ || յերեամ • զերեամ • ամ •
Իրեք տարին կուգար նաւը Թարսուս ։ || յերեամ գայր նաւ 'ի Թարշշայ ։
Իրեք տարին հեգմը կը փոխեր տանը ։ || զերեամ փոխեր զբնակութիւն իւր ։
Իրեք տարուան • Իւչ Եաշընտայ • Իւչեըլլըք ։ || Երեքամեայ • երեքամեան • երամեան • եռամեան ։ կամ, երեքեամեայ • երեքեամեան • երեամեայ • երեամեան • եռեամեայ • եռեամեան • երեամենի • երեամ ։
Իրեք փայլին մէկը ։ || երրորդ • երրեակ մասն ։
Իրեք քաղաք ունող ։ || երեքքաղաքեան ։
Իրեք քարէ շինած, կամ } երեքքարեան ։
Իրեք քար ունող ։ }
Իրեք ոտանոց՝ չափ • Իւչ օփփալը ։ || Հիմնեակ ։
Իրեք օր կենալ, կամ ուշանալ • Իւչ կիւն փալմագ ։ || կալ զաւուրս երիս • յամել զաւուրս երիս • երեքկանալ զերիս աւուրս • երեքօրեայ յամել, կամ երեքօրեայ յամենալ • եռօրեայ անագանել • երեքօրել • երեքօրել ։
Իրեք օրհնութենով փառաւորած ։ || երեքփառաւորեան • երեքսրբեան ձայնիւ փառաւորեալ ։
Իրեք օրուան • Իւչ կիւնլիւք • Իւչ կիւն եաշայան ։ || երեքօրեայ • երեքօրեան • եռօրեան • եռօրեայ • երրօրեայ ։
Իրեքիկ • Իւչմիւզլիւ ։ || երրեակ • եռեակ ։
Իրեքն ալ • Իւչիւսիւ ։ || երեքեան • երեքին ։
Իրեքնոց • Իւչլիւք ։ || երեքինոց ։
Իրեքշաբթի • սալը՛ • սալը՛ կիւնիւ ։ || երեքշաբաթ • երեքշաբաթի ։
Իրիզէ • * թաղաթի անուն է ։ || ափզոս ։
Իրիկամ • գիեժլէյի, կամ գիեժէյի ։ || երեկամուտ • երեկամուտք ։
Իրիկուն • ախշամ ։ || երեկոյ • երեկ • երեկորի • երեկորք • երեկորեայ • երեկուն • երեակ • օթ • զոր օրինակ •
Իրիկունը արև ծագեց ։ || ընդ երեկոյս ծագեաց արեգակն ։
Իրիկունը հանգչին ։ || առ օթ դադարեսցեն ։
Իրիկուն ըլլալ ։ || տես Իրիկուընել ։
Իրիկուն չունող ։ || տես չԻրիկուընող ։
Իրիկուն սիրող ։ || երեկոյասէր ։
Իրիկունը • ախշամ • Ջէյ ։ || յերեկոյին • ընդ երեկոյս • յերեկոյեան պահու • 'ի ժամ երեկորին • յերեկորեայ ։ տես և Իրիկըան դէմ ։
Իրիկուանը ընկնիլ, կամ իրիկըան ընկնիլ ։ || երեկանալ • երեկորիլ • անագանիլ ։
Իրիկունմը խօնմիշ ըլլալ ։ || երեկօթս առնել • երեկել ։
Իրիկըան • ախշամտը ։ || երեկոյին • երեկորնական • երեկորնեայ • երեկուն ։
Իրիկըան տապող • ախշամ եըլտըզը • շիւլէր ։ || գիշերավար ։
Իրիկըան ատենը ։ }
Իրիկըան դէմ • } ախշամ խալը ։ || ընդ
Իրիկըան դի • }
երեկս • առ երեկս • ընդ երեկոյս • ՚Է երեկս կոյս • յերեկորեայ • անագան • անագանի • անագանին • զոր օրինակ •
Իրիկուան դէմ տուն եկաւ ։ || և եկն 'ի տուն անագան, կամ անագանի ։
Իրիկըան դէմ գալ ։ || գալ ՚Է երեկս • երեկաւորիլ առ երեկս • անագանիլ ։
Իրիկըան դէմ հանգչիլ, կամ խօնմիշ ըլլալ ։ || հանգչիլ ՚Է երեկոյս • առ օթ դադարել • առ օթ իջեւանիլ • երեկօթս առնել ։
Իրիկըան խօնախ • ախշամ գօնագը ։ || երեկօթք • երեկօթոյք • օթեվան երեկորին • իջեւան, կամ իջավան երեկոյեան ։
Իրիկըան հաց, կամ կերակուր, կամ սեղան • ախշամ եէմէյի • ախշամ տանտալը ։ || ընթրիք • ընթրիս ։
Իրիկըան հաց, կամ կերակուր ուտել • ախշամ տանտալըն եէմէք • տընլէնմէք ։ || ընթրել • ուտել զընթրիսն ։
Իրիկըան հաց, կամ կերակուր չուտող, կամ չուտելով ։ || անընթրիք • անընթրիս ։
Իրիկըընէ ։ || յերեկորեայ • յերեկոյէ ։
Իրիկըընել • ախշամ օլմագ ։ || երեկոյել • երեկանալ • երեկոյանալ • մթնիլ • մթանալ • տարաժամիլ աւուր ։
Իրիկըընելը ։ || տարաժամութիւն աւուր ։
չԻրիկըընող ։ || աներեկոյ • աներեկոյանալի ։
Իրիճայ • Իրիճանճի ։ * || տես Բարեխօսութիւն • Բարեխօս • և այլն ։
Իրին ։ * || տես Թարախ ։
Իրիս • գէօք անուն ։ || Նիւախս • իախս • ախս ։
Իրիցկին • փէրտանը ։ || երեցուհի • քահանայուհի ։
Իրիցուկ • գէտինքխնտըը • Բոյս մի է • յան'', անէչ-ճի • թամտոմիշայ • շաթ, թամէլիւյի • ալրալ'', պապա-նէճ • փաճի, ֆոֆաթեայ ։ || երիցուկ ։
Իրլանտա, կամ իռլանտիա • Իզլէէ անուն ։ || Իւ-վերնիա • Նիուվիբառնիա ։
Իրմուկ • խոշոր աշտալ ։ || Երմուկ ։

ԻՒ

Իւղ ։ * || տես Եղեա ։
Իւղ եասսըլըը ։ * || բարձնկեալ • անարգ ։
Իւղ ։ * || տես Հարուր ։
Իւղ պաշը ։ * || տես Հարուրապետ ։
Իւղմիշ ըլլալ ։ * || տես Լողալ ։
Իւղմիշ ընել տէրին ։ || տես Քերթել ։
Իւղնիւկ ։ * || գործ 'ի հիճանդութեան ։
Իւղնիւկ ընել ։ || գործ 'ի հիճանդութեան առնել • կրկնել ցաւոց ։
Իւթիու • * եըչիմը, որ ճապաքցնէն, ու հագցընելէն ճապախացնէն ։ || արգուկ ։
Իւթիւլէմիշ ընել • Իւթիւ-լէմէք ։ || արգուկ արկանել ։
Իւըար ։ * || տես Պախուրջ ։
Իւլաֆ • * ռայեֆ ։ || հաճար ։
Իւլիւֆէր • * յուճ ։ || բանձակ ։
Իւլիւֆէր չիչէկի ։ * || տես Նունուֆար ։
Իւխայ ։ * || քօշ • շօթ ։
Իւմախ ։ * || կծիկ ։
Իւմախ • ճոր ըղտան ճապան ։ * || գունդ • գանգ-ուրած • գանկուրած ։

իւմուրճախ · իւմուրճախ հանել : * ‖ տես Մահ · խմուրճախ · Մահ հանել :
իւմրուխ · իւմրուխով զարնել , կմ իւմրուխ զարնել : * ‖ տես Բռունց · Բռնցով զարնել :
իւշէնմէ : * ‖ գանգատանք · վեհերութիւն · վեհերուն · վեհերատութն : տես և Ցուլութն :
իւշէնմէտէն , կմ իւշէնմէյէրէք : * ‖ ոչ գանգատելով · ոչինչ վեհերելով · ոչինչ պղերգանալով · ոչ ծուլալով ինչ :
իւշէնմիշ եղօղ : * ‖ տես Ցուլ :
իւշէնմիշ ըլլալ : * ‖ գանգատիլ · վեհերել · վեհերիլ · վահրատիլ : տես և Ցուլնալ :
իւչ : * ‖ տես Իրեք :
իւչիւնճիւ : * ‖ տես Երրորդ :
իւռֆլիւ : * ‖ հուժկու · հօժկու · աժխոյժ , կմ աշխոյժ · բուռն · գունաւոր :
իւսկիւլիւ : * ‖ վուշ սրբեալ · սրբած վշոյ :
իւսկիւմիւ · * յուն : ‖ բորսակ :
իւսկիւտար : * ‖ Նոր քաղկեդոն :
իւսլան · * տնա · ֆաղտին անուն : ‖ սուհէն :
իւստիւն · իւստիւնութն : * ‖ տես Գերազանց · Գերազանցութն :
իւստիւպէճ : * ‖ սպիտակ · սպիտակադեղ :
իւստիւփիւ : * ‖ տես Խծուծ :
իւվայ · իւվայ գնել : * ‖ տես Բուռն · Բռունոյ · և գաղտնի · Բուռն գնել :
իւվառլախ : * ‖ տես Կլոր · և Կլորակ :
իւվառլախ ընել : ‖ տես Կլորցնել :
իւվառլամիշ ընել : ‖ տես Գլորել :
իւվէզ · * պտող : ‖ սին :
իւտում : * ‖ տես Կում :
իւրխայիւշ · իւրխայիւշ ընել : * ‖ տես Վրայ վազելը · Վրայ վազել :
իւրխուշան , կմ րխուշան : * ‖ տես Պայծառ :
իւրքմիշ ըլլալ : ‖ տես Խրտիլ :
իւք · իւքլէթմիշ ընել · և այլն : * ‖ տես Բեռ · Բեռցնել · և այլն :
իւք · * ֆէօշէն ֆնէլու ֆեղ : ‖ տես Անկողկալք · նու :
իւֆ : * ‖ տես Փուճ · և Ոչինչ :
իւֆ ըլլալ : ‖ տես Փճանալ :
իւֆկայ : * ‖ տես Բարակ :

Ի Փ

Իփ : * ‖ տես Ձուկան :
Իփէկ : * ‖ մետաքս · ապրշում :
Իփէկէ : ‖ մետաքսեղէն · մետաքսեայ · 'ի մետաքսէ :
Իփէկէ հուսած : ‖ մետաքսահիւս · մետաքսագործ :
իփէկլի : * ‖ մետաքսաւոր :
իփէկճի : * ‖ մետաքսագործ · ապրշմագործ · մետաքսահիւս :
իփլիկ : * ‖ տես Դերձան :
իփսիզ : * ‖ տես Ըղլաճախ :
ի'փտիտայ : * ‖ տես Պ'նտ առաջ :

Ի Ք

Իքէն · * ինի · ժամնի : ‖ մինչդեռ · տակաւ · այնինչ · այնինչ դեռ · ը · ի · յ · առ · ըդ ·

Խօսիլն իքէն զան բանը : ‖ մինչդեռ զայն խօսէր :
Ոխճակէզները երիլ լափիլն իքէն : ‖ և ող ջակէզքն տակաւ վառեալք բորբոքեալք մաշէին :
Բանը բերանն իքէն : ‖ այն ինչ բանքն 'ի բերան էին :
Ուտէլն իքէն : ‖ ընդ ուտելն :
Թասլանմիշ ըլլալն իքէն : ‖ 'ի մեծտքանելն :
Աղաչէլն իքէն : ‖ յաղաչելն :
Սահլիլն իքէն : ‖ առ գթել իւրում :
իքի : * ‖ տես Երկու :
իքի թէլլի : * ‖ երկթելեան :
իքի թէլլի · * սաղի անուն : ‖ երկաղի :
իքինճի : * ‖ տես Երկրորդ :
իքիտէպիր , կմ իքիտէպիրտէ : * ‖ երբեմն երբեմն · երբեք երբեք · պահ ընդպահ · ը ժամն ժամն :
Կմ այսպէս · 'ի վեր և 'ի վայր · 'ի վայր և 'ի վեր · յառ ուրեք · յաճախ · յաճախակի · յաճախապէս · զոր օրինակ ·
իքիտէպիր կը յիշէր զբարեկամը : ‖ 'ի վեր և 'ի վայր յիշէր զբարեկամ իւր :
իքիտէպիրտէ անունը ծամել : ‖ 'ի վայր և 'ի վեր բամբասել :
իքիտէպիրտէ չախել : ‖ յառ ուրեք սատել :
իքիտէպիրտէ մէջ բերել : ‖ 'ի վեր և 'ի վայր զնոյն կրկնել , կմ 'ի վեր և 'ի վայր յեղյեղել , կմ առն՝ յեղյեղել · յեղեղել · յեղյեղուլ · յեղանակել · շրջշրջել · տարաբերել · տարուբերս առնել :
իքմը , կմ իքմին : ‖ իր ինչ · իր իմն : կմ , ինչ · իմն :
իքրահ · իքրահ ընել : * ‖ տես Գանիլը · Գանիլ :
իքրահլը : * ‖ տես Գանելու :
իքրամ : * ‖ տես Պատիւ · հիւրմէթ :

Ի Ֆ

Իֆտիրայ : * ‖ տես Բուխտան :
Իֆրիկքիէ : * ‖ տես Աֆրիկայ :
իֆրիկքիէլի : * ‖ տես Աֆրիկացի :

ԼԱ

Լազ · թայֆի անունն ։ ‖ Լազիկեցի · այր 'ի Լազիկեաց ։

Լազայ ։ * ‖ Հնձան տախտակա գործ ։

Լազանի · գազանն մի է ։ ‖ Լազանի ։

Լազատան ։ ‖ Լազիկիա ։

Լազուտ · մըրայ ցորէնի · մըսըրպուղտայը ։ ‖ սիմինդր ։

Լաթ · պէզ ։ ‖ կտաւ · չոր · խորձունձ ։

Լաթ · հոգնէլմէ · եսդաղ ։ ‖ զգեստ · հանդերձ · ձորձ · չոր · պատմուճան · կապերտ · կարպ ։ Կմ', ագանելի · ագանելիք · արկանելի · արկանելիք ։

Լաթ մերող ։ ‖ կտաւաբեր · ձորձաբեր ։

Լաթ ըլլալ - պէզ օլմագ ։ ‖ կտաւանալ · ձորձիլ ։

Լաթ՝ լըւալը · չամաշըր ։ ‖ լուալի · լուալիք ։

Լաթ լըւացող · չամաշըրճը · եայգայըճը ։ ‖ լուացող · լուացիկ · լուացիչ · լուացարար ։

Լաթ ճերմկցնող · կէշէր ։ ‖ թափիչ ։

Լաթ չուող ։ ‖ անհանդերձ · անվերարկու ։

Լաթը հագնիլ, կամ վրան առնել ։ ‖ տես Հագնիլ · և Վրան առնել զլաթը ։

Լաթը հանել ։ ‖ տես Մերկանալ · և Մերկացնել ։

Լաթը պատռտող ։ ‖ ձորձապատառ · ձորձահերձ ։

Լաթի ծայր, կմ' պոչ ։ ‖ ծոպոյն ։

Լաթի կտոր · պէզ փարչասը ։ ‖ կապերտ · ծուէնք ։

Լաթով պատած ։ ‖ կտաւապատ · ձորձապատ · ձորձապատեալ ։

Լաթով պատել ։ ‖ ձորձապատել ։

Լաթիկ · էսգիճէ ։ ‖ ձորձիկ · հանդերձիկ ։

Լաթիֆ · Լաթիֆլիք ։ * ‖ տես Աղուոր · Աղուորութիւն ։

Լալ ։ * ‖ տես Մունջ ։

Լալ, կմ' լիալ · * ծէշմէյէ է ։ ‖ մեղեսիկ · սուտակ · ամեթիս · ակն ։

Լալ · աղլամագ ։ ‖ լալ · արտասուել · յարտասուս հարկանիլ · յարտասուս լուծանիլ · ցնդիլ յարտօսր, կամ յարտասուս · ցօղել զարտօսր · արտասուաթոր լինիլ · արտասուագին զոլ · զլալ առնուլ · զլալ հարկանել ։ Կմ' այլալէս · ողբալ · կոծել · կոծիլ · աշխարել · ճայլել · ողբս առնուլ ։

Լալ՝ մէկումը վրայ ։ ‖ ողբալ, կմ' աշխարել զոք · սւագել զոք · կոծ դնել 'ի վ՞ ուրուք ։

Լալ ու լալ · աղլա աղլա աղլամագ · հէղէն հէղէն աղլամագ ։ ‖ լալով լալ · լալ և ողբալ · համակել յարտասուս · ողբս առնուլ · լալեան բառնալ ։

Լալ ու ծեծկըռտիլ, կմ' լալով ծեծկըռտիլ ։ ‖ կոծել · կոծիլ · կոծ դնել · կոծ առնուլ · կոծ առնել · զձայնս հարկանել · 'ի չիրանս մտանիլ ։

Լալ ու ծեծկըռտիլը ։ ‖ կոծանք · չիրանք · եղեր ։

Լալը ։ ‖ տես Լաց ։

Լալով · աղլայարագ ։ ‖ լալով · ողբալով · ողբերգէն · լալեօք · լալագին · արտասուագին · արտասուախառն · ողբական ։

Լալով աղաչանք ։ ‖ տես Ողին ողին գալով աղաչանք ։

Լալով աղաչել ։ ‖ տես Ողին ողին գալով աղաչել ։

Լալով երգ, կմ' լացընող երգ ։ ‖ ողբերգութիւն · եղերերգութիւն · նուագերգութիւն ։

Լալով երգող ։ ‖ ողբերգակ · ողբերգու · ողբերգականն · ողբաձայն ։

Լալով հառաչող ։ ‖ լալահառաչ · արտօսրահառաչ · արտասուահոս ։

Լալով ու աղաղակելով ։ ‖ կականաւ · կականելով · կաղերգին ։

Լալով պէրիշան ըլլալ · աղլամագըլան պէր-պատ օլմագ ։ ‖ արտասուօք քամիլ · արտասուակոծ լինիլ ։

Լալով սգալ ։ ‖ աշխարել · ողբալ · կոծել · կործել · կոծիլ · կոծալ · կոծ դնել · կոծ առնել · կոծ առնուլ · լինիլ 'ի չիրանս ։

Լալով ֆիրեատ ընել · աղլա աղլա աղլամագ · ֆէրեատլըլան աղլամագ ։ ‖ կականել · կական բառնալ · քուքալ · քքուել · քքուիլ · քըքուիլ ։

Լալու, կմ' լալու բայեխ · աղլամաղայ լայըգ ։ ‖ արտասուելի · արտասուալի · արտօսրելի · ողբալի · ողբական · եղերական · ողբանուէր · գուժապարտ ։

Լալու եղանակով ըսել, կմ' լալով երգել ։ ‖ ողբաձայն ասել · ողբերգել ։

Լալու ձայն ։ ‖ գոյժ · գուժիւն · գուժումն · լալումն · լալիւն · լալօնք ։

Լալու մէւթալէխ ։ ‖ ողբական · ողբերգական · ճայլական ։

Լալու տեղ ։ ‖ լալետեղ ։

Լալակից · պէլ փէր լաշօղ · աղլայան ։ ‖ լալակից · ողբակից · արտասուակցորդ ։

Լալակից ըլլալ · պէլ փէր լաւ · աղլաշմագ ։ ‖ լալակից լինիլ · ողբակից լինիլ · ողբակցիլ · լալակցիլ ։

Լալակից ըլլալը · պէլ փէր պուլը ։ ‖ լալակցութիւն · ողբակցութիւն ։

Լալակից ընել · պէլ փէր կոյնել · աղլաշդըրմագ ։ ‖ լալակցել · ողբակցել ։

Լալայ ։ * ‖ դայեակ · սնուցիչ · դաստիարակ ։

Լալէհ ։ * ‖ տես Մանրամայ ։

Լալէ · * ծաղիկ ։ ‖ կակաչ ։

Լալէ թառլասը ։ * ‖ կակաչածուք ։

Լալէ սերող · լալէի խէնի, եկ աչըմ ։ ‖ կակաչաւէր · կակաչասէր · այլ ծաղկատ 'ի [illegible] կակաչի ։

Լալէի սոխ ‖ սոխ կակաչեան ։

Լալըն · * նալըն · փափէ ափէզ ամփն ։ ‖ Թիրայան ։

Լալխառն ։ ‖ լալախառն ։

Լալխառնիլ ։ ‖ միջակիլ 'ի յարտասուս ։

Լալկան · [illegible] ։ ‖ լալական · եղերական · ողբական · ճայլական · կոծական ։ Կամ, ողբաձայն · ողբերգու · ողբարկու · ողբարկ · ողբերգակ · եղերերգակ · եղերերգու · ձայնարկու · կոծաւոր · աշխարանուէր ։

Լայկաննէրու ժողով ։ ‖ եղերամայր ․ ա֊
կումբ եղերականաց ․ եղերականք ․ կոծա֊
պարոյք ․ երեխան ․ երախան ։

Լալկան ․ լացօղ բնութին ունօղ ․ ողն ողն լացօղ ․
ինչպէս է պուղի փղայ ․ ալլալան ։ ‖ լալական ․
ողբական ․ բազմողբակ ․ ողբաբերու ․ Հայ֊
նարկու ։

Լալկանութն ։ ‖ լալականութն ․ ջայլականութն ․
եղերականութին ․ ողբերգութին ․ ողբերգա֊
կութիւն ․ եղերերգութին ․ ձայնարկութին ․
ձայնարձակութին ․ ողբարկ ։

Լալուկ ։ ‖ տես Լալկան ․ լացօղ բնութ ․ և այլն ։

Լախայ ։ * ‖ մասն ․ վիճակ ․ բաժին ․ բարժին ․
մասնակցութն ․ ժառանգութն ։

Լախասուրդ ։ * ‖ անմասն ․ անհաղորդ ․ ան֊
կցորդ ․ անպարտ ․ քնուեալ յիմիքէ ։

Լախըրտը ։ * ‖ տես խօսք ․ դրոյ ։

Լախլախ ։ * ‖ շաղակրատանք ․ շաղփաղ֊
փանք ․ փասքսութն ։

Լախլախի ընել ։ ‖ շաղակրատել ․ շաղփաղ֊
փել ․ փասքսել ․

Լակ ․ չան ճերմակը ։ ‖ լակ ։

Լական ։ ‖ տես Լէյէն ։

Լակել ։ ‖ տես Լափել ․ լոկել ։

Լակելով ըմպօղ ։ ‖ լափլիզօղ ։

Լակոտ ․ էնիկ ․ էնիճիկ ․ քէօփ էնիկի ։ ‖ լակոտ ․
կորիւն ։

Լահանաճի ։ * ‖ կաղամբավաճառ ։

Լահանայ ․ * փափան ։ ‖ կաղամբ ․ քաղամ ։

Լահանայ թուռշուսու ։ * ‖ թթուեալ կա֊
ղամբոյ ․ քացախուտ ՚ի կաղամբոյ ։

Լահանայի գլուխ ։ ‖ պուրակ կաղամբի ։

Լահանայի կոթ ։ ‖ կոճ կաղամբոյ ․ կուրծ
կաղամբի ։

Լաղազ ։ * ‖ մականնուն ։

Լաղազ գնել ․ լաղազ փօձթ ։ ‖ գնել մականա֊
նուն ․ մականուանել ։

Լաղըմ ․ * գետնի տակ ճամբայ ։ ‖ ական ։

Լաղըմ բանալ ։ }
Լաղըմ ընել ։ } ական հատանել ․ ականա֊
Լաղըմ փորել ։ } հատ լինել ։

Լաղըմ փորօղ ։ ‖ ականահատ ։

Լաղըմճի ։ * ‖ ականադործ ․ ականահատ ։

Լաճ ։ * ‖ տես Տղայ ։

Լաճիվէրտ ․ * տղ է ։ ‖ գոմեշ ․ լիւգդրիոն ․
լիգդրիոն ․ լինգրիոն ․ շափիւղայ ․ շափիղայ ․
սափիրայ ։

Լաճիվէրտի ․ * յանձի կերպի գոյն լայը ։ ‖ լուրթ ․
լըղապագոյն ․ երկնագոյն ․ գոյն օրինակ ․

Ամէնքը լաճիվէրտի կապոյտ հագեր էին ։
‖ և ամենեքեան զգեցեալ էին զպատմուճանս
լուրթս , կամ լըղապագոյնս ․ և այլն ։

Լամուռ ․ ժողովքի անուն ։ ‖ լամուակ ։

Լապազ ․ ժողովքի անուն ։ ‖ ապաս ։

Լայըխ , կամ Լայըղ ․ Լայըխ ըլլալ ․ Լայըխ ընել ։
‖ տես Արժանի ․ Արժանի ըլլալ ․ Ար֊
ժանի ընել ։

Լայն ․ էնլի ։ ‖ լայն ․ լայնատարած ․ լայնեալ ․ ը֊
արձակ ․ անանձուկ ․ արձակ ․ ձիգ ․ ան֊
դորր ․ յանդորր ․ անդորր ․ ընդոյր ․ ան֊
դորր ։

Լայն եզերք , կամ խիստ լայն ։ ‖ լայնադոյն ․ և ս

լայնագոյն ․ լայնաձիգ ․ լայնարձակ ․ լայնա֊
տարած ․ լայնածաւալ ։

Կամ , և ս ընդարձակ ․ ընդարձակագոյն ․ ըն֊
դարձակաձիգ ․ համատարած ․ համածաւալ ․
համարձակ ․ յաղթ յաղթ ․ յաղթ ։

Եւ կամ , մեծաձիգ ․ մեծածաւալ ․ մեծատա֊
րած ․ ամենատարած ․ ամենածաւալ ։

Լայն ըղունկ ունօղ ։ ‖ լայնեղունգն ։

Լայն թաթ ունօղ ։ ‖ լայնաթաթ ։

Լայն ձև ունօղ ։ ‖ լայնշի ։

Լայն դէմք ունօղ ։ ‖ լայնադէմ ․ մեծադէմ ․
լայնապատկեր ։

Լայն նատըմածք ունօղ ։ ‖ լայնանիստ ։

Լայն ու բաց ․ ինչպէս ասպարէզն է ։ ‖ լայ֊
նապատառ ։

Լայն ու հաստ ջեղ ։ ‖ լայնաջիլ ։

Լայն տերև , կամ եափրաղ ։ ‖ թերթ բուսոց ․
կամ անկոց ։

Լայն քէմէր գօտի ։ ‖ լայնակամար ։

Լայնկըղտակ ։ ‖ կզակական ․ կզակապանակ ։

Լայննալ ․ ենլիլենմէք ։ ‖ լայնանալ ․ անդորրա֊
նալ ․ անդորրիլ ․ լայնիլ ․ ընդարձակիլ ․
համարձակիլ ։

Լայնութին ․ էնլիլիք ։ ‖ լայնութն ․ արձակութն ․
ընդարձակութին ․ համարձակութն ․ բացար֊
ձակութին ․ բացատութն ․ անդորրութն ․ ան֊
դորր ․ յանդորր ․ անդորրք ․ անդոյր ․ ըն֊
դոյր ․ միջոց ։

Լայնութին չունօղ ։ ‖ անձուկ ։

Լայնցնել ․ էնլիլէնտիրմէք ․ էնլի էթմէք ։ ‖ լայնացու֊
ցանել ․ ընդարձակեցուցանել ․ անդորրա֊
ցուցանել ․ համարձակեցուցանել ։

Կամ , լայնել ․ ընդարձակել ․ համարձակել ․
պարզել ․ անդորրել ։

Լայնցնօղ ։ ‖ լայնացուցանօղ , կամ լայնացուցիչ ․
անդորրացուցիչ ․ լայնիչ ․ ընդարձակիչ ․
անդորրիչ ․ պարզիչ ։

Լայնըարձակ ։ ‖ լայնարձակ ․ ամենարձակ ․
բացարձակ ․ համարձակ ․ արձակ ։

Կամ , լայնատարած ․ համատարած ․ լայնածա֊
ւալ ․ լայնատարր ․ ընդարձակատարր ․ հա֊
մատիփիւռ ․ լայնաձիգ ․ մեծաձիգ ․ ձիգ ․
յաղթ ․ յաղթ յաղթ ։

Խիստ Լայնարձակ ։ ‖ մեծատարած ․ յոյնա֊
տարած ․ ամենարձակ ․ հարթածաւալ ։

Լայնարձակ ծածքով տուն ։ ‖ ընդարձակա֊
յարկ ։

Լայնարձակ սիրտ ունօղ ։ ‖ լայնասահման ․
ընդարձակասահման ․ լիասահման ։

Լայնարձակութին ։ ‖ տես Լայնութին ։

Լաշակ ։ ‖ փոխնդամ ․ փարթամ ․ խլայ ․ հողպատ ․
մեկնոց ․ վարշամակ կանացի ․ փակեղ կա֊
նացի ․ շուք գլխոյ ․ գլխաշուք ․ գլխադիր
կանանց ․ շղարշ ․ շղաշ ։

Լաշակը յետ առնել ։ ‖ տեսաղերծել ․ տե֊
սաղերծ առնել ․ բանալ զշղարշն ։

Լաշակը վերցնօղ , կամ յետ առնօղ ։ ‖ տե֊
սաղերծ ․ շղարշաղերծ ։

Լաշակով ծածկել ։ ‖ կողոպատել ․ շղարշա֊
պատել ․ փանդամապատել ։

Լաշակով պատած ։ ‖ վարշամակապատ ․
տեսապատ ․ շղարշապատ ։

Լապիրինթոս · Էանղըլըմաճ · Կիրփաղ · Ըէհմաղ Եօլլար : ‖ Լաբիրինթոս · Լաբիւրինթոս · Լաբիւրինթոս · Գժուարելանելիք :
Լապտակ · Խաշան : ‖ Նապատակ :
Լաւսա · Նէնճի չէհիր : ‖ Լապիսա :
Լաստ · Փոք · Սալ · Թէլէք : ‖ Լաստ · Լաստափայտ · Պատանմատալաստ · Տուփ :
Լաստ կապրօղ : ‖ Լաստակապօր :
Լաստ շինել · Սալ Եափմաք : ‖ Կապմել զլաստ, կմ՛ լաստ կազմել · Լաստել · Տուփ շինել :
Լաստէն : * ‖ Աղանդաւորին :
Լաստիկ · Լօխօխէա · Թաղուէի անուն : ‖ Լաստղիկէ :
Լաստինացի · Ֆիրէնկ : ‖ Լատին · Լատինացի :
Լար · Բօրան Եուլան · Տիճիմ : ‖ Լար · Կար · Տաւոսն · Աղաւանդաւակ : տես և Ձուլան :
Լարանատա · Թաղուէի անուն : ‖ Լարանիգա :
Լարել · Եայմաք · Կէռմէք : ‖ Պարզել · Ձգնել · Ձգել · Ձգտել · Ափռել :
Լարել աղեղը · Եայ չէթմէք, եմ գուրմաք : ‖ Լարել զաղեղն :
Լաց · Աղլամաք · Աղլամայ · Աղլամաքլըք : ‖ Լաց · Լացք · Լալումն · Լալիւն · Լալօնք · Լալեք · Լալութիւն · Լալ · Լալօթ :
Կմ՛, ողբ · կոծ · եղեր · եղար · աշխար · ողբարկ · Ճայլ · Ճայլանք · աշխարանք · աշխարումն · ողբումն · ողբերգութիւն · ողբալիք :
Լաց ու ողբ, կմ՛ ողբ ու լաց : ‖ Լալիւնք ողբոց · Լալութիւնք ողբոց · Լալիք · ողբալիք · ողբումն · աշխարումն · աշխարանք · Ճայլանք · եղեր · եղերերգութիւն :
Լացը գալ : ‖ Փղձկիլ :
Լացով լըմած : ‖ Ողբալի · ողբալից :
Լացընել · Աղլաթմաք · Աղլաթտըրմաք : ‖ Լացուցանել · Ողբացուցանել · Կոծեցուցանել · Աշխարեցուցանել · Լուծանել յարտասուս · Ցնդել զաչս յարտասուս :
Լացընօղ · Աղլաթան : ‖ Լացուցանօղ · Լացուցիչ · Ողբացուցիչ : Կամ, Արտասուաբեր · Արտասուածին · Արտօսրածին :
Լացօղ · Աղլայան : ‖ Լացօղ · Ողբացօղ · Արտասուհիչ · Աշխարաւոր · Արտասուահոր · Արտասուաթաղի · Ողբարկ · Ողբարկու · Ողբական · Եղերական :
Խիստ լացօղ : ‖ Արտասուաթեղ · Դէտարտասուալից :
Լաւ · Խօ : ‖ տես Աղէկ :
Լաւ · Սաղ · Փիքն : ‖ տես Առողջ :
Լաւ ընել : ‖ տես Աղէկ ընել :
Լաւաշ : ‖ տես Լօշ :
Լաւդիկիա · Թաղուէի անուն : ‖ Լաւոդիկիա :
Լաւնալ : ‖ տես Առողջանալ · և Աղէկ ըլլալ :
Լաւութիւն : ‖ տես Առողջութիւն · և Աղէկութիւն :
Լաւցնել : ‖ տես Առողջացնել :
Լափայ : * ‖ Թանձրաթան :
Լափել · Եէլէ : ‖ Լափել · Խածատել · Խածատկել · Խածշել · Խածշատել :
Լափել · Լաֆէլ · որ է ըէղանով խմէլ, եմ Ճէրի բան մը ոուփէլ : ‖ Լափել · Լափլիզել · Լակել :
Լափիւ · * Եաղմայ պօղմայ · որ է Գըրէկա, եմ ահէնիմ Թաղէնլա Թար : ‖ Սուսերան :
Լափսաքի · * Թաղուէի անուն : ‖ Լամփսակոն :
Լափօղ : ‖ Խածատիչ · Աղշատական :
Լափօղ գազան : ‖ Գազան Լափլիզօղ :

Լաքէտայ : * ‖ Գոռն յաղեալ · յաղած գոռնի :
Լաքին : * ‖ տես Ալիայ :
Լաֆ, կմ՛ լաֆազանութիւն : * ‖ տես Ափեղցփեղ խօսք :
Լաֆազան, կմ՛ լաֆազանութիւն ընօղ : * ‖ տես Ափեղցփեղ խօսօղ · և Պարապ բան խօսօղ :
Լաֆազանութիւն ընել : ‖ տես Ափեղցփեղ խօսիլ · և Պարապ բան խօսիլ :

Լ Ե

Լեզու · Լիսան · Դիլ : ‖ Լեզու · Լեզուանի · Պատասխանաբան · Խօսաբան · Խօսելիք :
Լեզու · Ծալլա · Գէչի · Խ այլի : ‖ Լեզու · Պարանոց Ծածկա :
Լեզու չելած : ‖ Անլեզու · Տարախօս :
Լեզու երկել, կմ՛ լեզուն թացնել · Ճիլէ · պոչի պույ կըլլայ : ‖ Արձակել լեզուն :
Լեզու թափել · Տիլ փէօքմէք · Տիլդողլէք Էքմէք : Ճոխաբանել · Ճոռոմաբանել · Ճարտարաբանել · Ճարտարախօսել · Պերճաբանել · Պաճուճաբանել · Քաղցրաբանել · Ճանճարակել · Կոկոզել · Պաճուճել :
Կմ՛, Ճոռոմանալ · Ճոխանալ բանիւք · Պերճանալ 'ի բանս · Պերճ 'ի բանս լինել :
Լեզու թափօղ : ‖ տես Լեզուանի :
Լեզու չունեցօղ · Փէլիւ : ‖ Լեզուատ · Անլեզու :
Լեզուն թանձր : ‖ տես Ծանր լեզու :
Լեզուն երկել, կմ՛ խաշել : ‖ Լեզուանկեզ լինել · Զաղախանել լեզուն :
Լեզուն ծանր : ‖ տես Ծանր լեզու :
Լեզուն ծուռ : ‖ տես Ծուռ լեզու :
Լեզուն կապել : ‖ Կարկել · Պապանձել · Համրել : տես և Մունջ ըլլալ :
Լեզուն կարած : ‖ Լեզուատ :
Լեզուն չուռ : ‖ Արագաբան · Երագաբան · Արագախօս · Երագախօս · Երագաշարժութիւն :
Լեզուն տամնակը կպած : ‖ Կցեալ լեզուին 'ի քիմս · Ապաբանեալ · Ապաբան :
Լեզուն տամնակը կպչել : ‖ Լեզուն 'ի քիմս կցել · Զաղախանել լեզուն · Ապաբան լինել :
Լեզէն լեզու գործնել : ‖ տես Թարգմանել :
Լեզէն բանելը : ‖ Աթութայք :
Լեզէն տալ : ‖ Լեզուանագարել · Լեզուանուանել · Լեզուանանիլ · Լեզուաշատել · Ճառամաբանել · Մեթել · Մելթալ, կմ՛ մլթալ : տես և Ափեղցփեղ խօսիլ :
Լեզէն ուրօղ : ‖ Լեզուանագար · Լեզուանաւոր · Լեզուանաւ · Լեզուանի · Որկորկոյ · Որկորոյ · Որկորեալ : տես և Ափեղցփեղ խօսօղ :
Լեզէանի · Փիլփող : ‖ Լեզուանի · Ճառած · Ճարտարաբան · Ճանճարական · Ողեղ · Բանեղ · Խօսօղ · Թրթռակ :
Կմ՛ այսպէս · Ճոխաբան · Ճոռոմաբան · Ճարտարաբան · Պերճաբան · Պաճուճաբան · Արտաքնաբան · Յստակաբան · Յստակաբան · Տաստաբան · Արագաբան · Երագաբան · Կոկոզաբան · Քաղցրաբան · Քաղցրաբանիկ :
Կմ՛ այսպէս · Ճոռոմախօս · Ճարտարախօս · Պերճախօս · Պաճուճախօս · Արտաքնախօս · Երագախօս · Յորդախօս · Կոկոզախօս · Քաղցրախօս · Քաղցրախօսնակ · Բանաստեղծ :

Լեզուանութիւն · փէլթիւաղլըգ : ‖ լեզուանանութիւն · ճարպկութիւն · ճոռոմութիւն · ճամարտակութիւն · բանիբունութիւն :
Կմ՝ այսպէս · ճոխաբանութիւն · ճառամաբա_նութիւն · ճարտարաբանութիւն · ճարտարալեզ_ուութիւն · պերճաբանութիւն · պաճուճաբա_նութիւն · արուեստաբանութիւն · յստակաբա_նութիւն · կորովաբանութիւն · քաղցրաբանութիւն · սաստաբանութիւն · արագաբանութիւն :
Եւ կմ՝ այսպէս · ճառամախօսութիւն · ճարտա_րախօսութիւն · պերճախօսութիւն · պաճուճա_խօսութիւն · արուեստախօսութիւն · քաղցրախօ_սութիւն :

Լեզուիկ · դըլջի մէկըն · որ փամփուշտին մէջը դըին կո_խած կայ : ‖ մանկալեզու · լեզուակ :
Լեզկ · մէշին : ‖ քեմուխտ :
Լեղ · տըշէրին աջըյը մը է : ‖ Լեղ :
Լեղակ · չիվիթ : ‖ լեղակ :
Լեղակ ծախօղ · չիվիթ սաթան : ‖ լեղակավա_ճառ :
Լեղակ չինօղ · չիվիթճի : ‖ լեղակարար · լեղա_կագործ :
Լեղենալ · ձըղլէնմէ · ձըղի ըլլալ : ‖ լեղենալ · դառնանալ :
Լեղեպատառ · ձըղին պատտած · ըէրտէ ինկած : ‖ ահաբեկ · սրտաբեկ · սրտաթափ :
Լեղեցնել · ձըղլէցնել · ձըղի ընել : ‖ լեղեցու_ցանել · դառնացուցանել :
Լեղեցնօղ : ‖ լեղեցուցանօղ · լեղեցուցիչ · դառնացուցիչ :
Լեղի · ածը' : ‖ դառն · լեղի · ժանտ, կմ՝ ժանգ_համով · ժանտահամ :
խիստ Լեղի · ածը ածըր : ‖ եւս դառնագոյն · եւս դառնագին · ամենադառն · դառնադառն · չարադառն · դառնաթոռմի · դառնակուռ · դառնահամբոյր :
Լեղի՝ կենդանւոյ · էօթ : ‖ լեղի · զեղի :
Լեղի արմատէ բուսած : ‖ դառնարմատ :
Լեղի բան խմցնօղ : ‖ դառնարբոյց :
Լեղի բան վաղցնօղ : ‖ դառնահրաւ :
Լեղի ըլլալ : ‖ տես Լեղենալ :
Լեղի ընել : ‖ տես Լեղեցնել :
Լեղի խաղող տըճօղ : ‖ խաղողադառն :
Լեղի խոտ : ‖ լեղի · դառնաբիծ :
Լեղի համար : } տես Հեղրդակ :
Լեղի մառօլ : }
Լեղի համ : ‖ տես Գէշ համ :
Լեղի համ ունեցող, կմ՝ լեղի համով · ածը լէզզէթ_լի : ‖ լեղիհամ · լեղահամ · դառնահամ · դառնաճաշակ · դառնորակ · դառնաբիծ · դառ_նացօղ : տես և Գէշ համ ունեցող :
Լեղի պտուղ տըճօղ : ‖ դառնաբեր · դառնե_նի · դառնոստեան · դառնոստեայ :
Լեղին պատռել : ‖ տես խիստ Վախցնել :
Լեղին պատռիլ : ‖ տես խիստ Վախնալ :
Լեղու քար · ձըղու մէջ գոյացած տաշ : ‖ խա_րազայ :
Լեղուով լցուած : ‖ լեղալից · դառնալից · դառնալիր · դառնաթորմի :
Լեղուով պատած : ‖ լեղապատ · մաղձամա_կարդ :
Լեղութիւն · ածըլըգ : ‖ լեղութիւն · դառնութիւն :

Լեղվեցնել : ‖ տես Լեղեցնել :
Լեղինալ : ‖ տես Լեղենալ :
Լեռ · տաղ : ‖ լեռն · սար · գար · բարձունք երկրի : Կմ՝ այսպէս, սարաւանդ · սարե_ւանդ · գարաւանդ · գարեւանդ · գահաւանդ · գահեւանդ · բարձաւանդ :
Կմ՝, սարաւանդակ · գահաւանդակ · բար_ձաւանդակ · բարձրաւանդակ · բարձաւան_դակ :
Լեռ դառնալ, կմ՝ լեռ ըլլալ : ‖ լեռնանալ :
Լեռ սուր · սիվրի տաղ : ‖ սայռ · սար · սեպ :
Լեռ տեղ : ‖ վայր · լեռնավայր · անապատ :
Լեռան գագաթ, կմ՝ գլուխ : ‖ տես Գլուխ լեռան :
Լեռան դաշտ : ‖ լեռնադաշտակ :
Լեռան գին : ‖ լեռնակողմն · լեռնակողմն կոյս :
Լեռան գլուխը, կմ՝ եաթըմը : ‖ վերոյ լե_րանց :
Լեռան մէջը, կմ՝ արալըխը : ‖ լեռնամէջ · լերանցամէջ :
Լեռան նման · } փաղ կիպի : ‖ լեռնանման ·
Լեռան պէս · }
լեռնակերպ · լեռնահանգոյն · լեռնահան_գէտ · լեռնասարաս · լեռնաքարտակ · լեռ_նատիպ · լեռնաձեւ :
Լեռանպէս բարձրանալ : ‖ լեռնանալ :
Լեռանպէս բարձրցած, կմ՝ բարձրցօղ : ‖ լեռնակարկառ :
Լեռան ուշախ : ‖ քիւէ, կմ՝ բանէին լերին :
Լեռան տակը, կմ՝ էթէկը · տաղ փէտէ · տաղ էթէղի : ‖ ստոր լերին · ստորոտ լերին · ունջ լերին · լեռնոտն :
Լեռան տակը կեցօղները, կմ՝ բնակօղները : ‖ լեռնստեայք :
Լեռը մանօղ : ‖ լեռնամուտ :
Լեռները ապրիլ · տաղլարտայ կէզէնմէք · տաղ_լարտայ օթուրմաք : ‖ լեռնակեաց շրջիլ · լեռ_նաշրջիկ վարել զկեանս · լեռնակեցիկ լի_նիլ · լեռնաստուն լինիլ · ունիլ զկեանս վայ_րագս · ճգնակիլ մարդոյ, կմ՝ կենդանւոյ 'ի լերինս :
Լեռները ապրօղ, կմ՝ կեցօղ · տաղ ճէյլան · տաղլարտայ օթուրուճի : ‖ լեռնակեաց · լեռնա_կաց · լեռնակեցիկ · լեռնական · լեռնային : տես և Վայրի տեղ բնակօղ :
Լեռները բնակիլ սիրօղ : ‖ լեռնամոլ · լեռ_նասէր :
Լեռները ժռռ եկօղ : ‖ լեռնաշրջիկ · լեռ_նահոլով :
Լեռնէ լեռ · տաղտան տաղա : ‖ լեռնէ 'ի լեռ_նէ · լեռնայն · զլեռանէ լեռնայն · զոր օրինակ ·
Լեռնէ լեռ գնալ : ‖ զլեռանէ լեռնայն գնալ :
Լեռնակ : ‖ տես Բլուր :
Լեռնցի · տաղլը · տաղտան կէլմէ · եօղտան · պէ_տանի : ‖ լեռնակեաց · լեռնայիւն · վայրագ · վայրագասուն · վայրասուն · վայրենասուն · վայրենի · վայրենաբարոյ · վայրակեաց · վայրենակեաց :
Նոյն այսպէս · բարբարոս · խուժ · դուժ · խուժադուժ · խուժդուժ · դուժ խուժ · դուժ և խուժ · խուժական · խժական ·

խուժայլին. խժդժաղոյն. անբանաւորաց. ձիմաղաւարդյ. ձուճաղաւարդ ։ տես և Կու_ պեհն ։

Լեռնացի ըլլալ ։ || վայրենի լինել. վայրենիլ. վայրենանալ. վայրագանալ. խուժանալ ։

Լեռնացուն ։ || լեռնականացուն. լեռնականացուն. վայրագութիւն. վայրենութիւն. վայրենականացուն. ձիմաղութիւն. ձիմաղաբարոյութիւն ։

Լերդ. ճիյեր, կմ ճիյէրի անունը ։ || լեարդ. սևան_ դամն ։

Լերդ լերդ ադրուանը վաղել ։ || Թանձրաթանձր, կմ դուանդագունդ հաւել ադրեան ։

Լերդ ծախսող. ճիյերճի ։ || լերդավաճառ ։

Լերդի անկձները ։ || լերդաբոյթ ։

Լերդի դին ։ || լերդակողմն ։

Լերդի ձերմկուց ։ || Թոքք. ամանդանք ։

Լերդի փալ ։ || լերդահամայուն ։

Լերդի փալձի ։ || լերդանհամայ ։

Լերդացաւ, կմ լերդի ցաւ. ճիէրէմ ։ || լերդա_ ցաւք. լերդախտութիւն. լերդացաւութիւն. մա_ շարդյական ախտ ։

Լերդացաւ ըլլալ. ճիէրէմ օլմաք ։ || լերդացաւ լինել. ախտանալ զլերդացաւս. մաշարդյ_ ական ախտիւ զգածիլ. լերդախտանալ ։

Լերդացաւոտ. ճիէրէմլի ։ || լերդացաւ. լերդ_ ախտաւոր. լերդախտացեալ. ախտացեալ զախտ մաշարդյական ։

Լեցընել. տէկ ընէլ. փօլլաշմաք ։ || լցուցանել. լիացուցանել. լնուլ. հօծել ։

Լեցընել. ընել. թափել. ախփարթմ ընէլ ։ || լը_ նուլ. հեղուլ. զեղուլ. արկանել. Թափել. ամանալ. ամանանալ ։

Լեցընել. ձայով, կմ ուրիշ բարիքներով խարախլնել. || Ճոխացուցանել. պերճացուցանել. առա_ ձացուցանել. յօրացուցանել. յղփացուցա_ նել ։

կմ. յեղցուլ. յեղցել. ուղերձել. ուղորձել. ողորձել. բղորձել. օկերձել ։

խօսա Լեցնել. կերակրով, կմ նման բաներով ։ || խձել. խձողել. յղփացուցանել ։

Լեցնել գինի ։ || տես Գինի լեցնել ։

Լեցնել ջուր ։ || տես Ջուր լեցնել ։

Լեցնել տալ ։ || լցուցանել. տալ լնուլ ։

Լեցնել տրնօղ ։ || լցուցանող. լցուցիչ ։

Լեցնել. ցաւով. մեղքով. պատարխով. և այլն ։ || վարակել. վարակեցուցանել ։

Լեցնելը. փօլլաշըմաք ։ || լցումն. լցուցումն ։

խօսա Լեցնելը. կերակրով. և այլ նման բանով ։ || խձումն. խձողումն. վարակումն ։

Լեցնելու տեղ ։ || լցարան ։

Լեցընօղ, կմ լցընօղ. ընող, կմ նցօղ. փօլլաւըճը ։ || լցօղ. լցուցանող. լցուցիչ. լցիչ ։

Լեցուն. լըմնուն. տէկ. փօլլու ։ || լցեալ. առա_ լցեալ. լիաւոր. լի. հած. յեղծ. յեղձ. յեղց. յեղծ. ստուն. կուռ. պատար ։

կամ, լրական. պատարուն ական. պատա_ րուն. զեղուն. Թաւթաղուն. պղպղուն ։

Լեցուն՝ ցորեն. գարի. և այլն ։ || տես Պատարար՝ ցորեն. գարի. և այլն ։

խօսա Լեցուն ։ || տես Լեփլեցուն ։

Լեցուն ափով, կմ ձեռքով ։ || լիաձեռն. լիա_ բուռն. բուռնաւոր. բանակը ։

Լեցուն բերնով. աէֆ էէրլէն ։ || տես Բերանը լեցուն ։

Լեցունիլ. փօլմաք ։ || լցեալ լինել. լի լինել. լնանիլ. լնուլ. լիանալ. պերճանալ. ձո_ խանալ. առաձանալ ։

Լեփ լեցուն. լէփ լէփ. խրաւ լեցուն. փօֆ փօ_ լաւ. փաշլըն ։ || ամենալի. գերալի. քաջա_ լի. լիուլի. լիալի. լի և լի. առալի. լիալիր. ամենալիր. գերալիր. ծայրալիր. քաջալիր. հարստալիր. ուռձալիր ։

կամ, ամենալից. գերալից. քաջալից. ա_ մենապատար. գերապատար. լիապատար. լրապատար. ծայրապատար. ամենազեղուն. Թաւթաղուն. պատարուն. պատարուն ական. ամենայեղծ. բազմայեղծ. բազմայեղծ. բազմայեղց. բազմայեղձ. ամենաստուն. ա_ մենակուռ. հոծախիտ. գերահոծ. ճհոծ. լիաւոր ։

Լեփ լեցուն ընել. փօֆ փօլաւ էյլէմ ։ || Թա_ Թաղուն առնել. Թաւթաղել. հոծել ։

Լեօք ։ * || մամ կերոյ. կենդանութեան մամ, կամ զրմուռ ։

Լեօքիան ։ * || լոկոն ։

Լեօքիանով կայցնել. ըէօքիանլըմագ ։ || լոկո_ նել. լոկանիւ մածուցանել ։

Լեօֆ. * ղըն ղուրբ է ։ || քայլ ։

Լ Զ

Լզել. եալամաք ։ || լիզել. լիզանել. լիզուլ. լեզուլ ։

Լզելով ըմպել ։ || լիզանելով առնել ։

Լ Է

Լէգէթ ։ * || տես Համ, և զինուորական ։

Լէգէթըլը ։ * || տես Համաղ. խաէլը ։

Լէկղի, կամ լակղի. ադէդ անունն է ։ || աղանք. աղուհանք ։

Լէկէն ։ * || տես Լէյէն ։

Լէկլէկ ։ * || տես Լէյլէկ ։

Լէհ. * Լէհլի ։ || տես Լէհացի ։

Լէհ. * Լէհստան. Լէհ Միլէթի ։ || պողոնիա. սարմատիա. պոլոնք. պօլոնք ։

Լէհէպ ։ * || տես Բոցղան ։

Լէհիմ ։ * || մածուցիկ ։

Լէհիմել. Լէհիմով կպցնել ։ || մածել. մածուցա_ նել. եռացուցանել. ապրքացուցանել ։

Լէհլի ։ * || տես Լէհացի ։

Լէհցի. Լէհլի. Լոխի ։ || պողոնիացի. սար_ մատացի. այր 'ի պողոնիոյ ։

Լէյէն, կմ լէկէն ։ * || կոնք. լուական. լեկան ։

Լէյէն՝ ըլուացուելու ։ || կոնք լուացից ։

Լէյէն՝ մեծ ։ || աւազան ։

Լէյէնի ձևով ։ || կոնքաձև ։

Լէյէնի փալձի. Լէյէնի ձիզ նայէլով խոխուր_ դաթէ ընող ։ || լականագէտ ։

Լէյլէկ. * Լէյլէկ. Լաղլաղ է ։ || արագիլ. սա_ ռեղն. սուսան. արաւեղ. արագին ։

Լէյլէկ չիչէկի ։ * || եղբեվանի ։

Լէնկէձ. * շաղաւեղ ։ || խիզք ։

Լէնկէռի ։ * || տես Սահան ։

Լէնկթէմուր, կամ Լանկթամուր · մարդու անուն : || Լանկթամուր :

Լէշ : * || գէշ · գէ · գեշակն · շաղէղ · մեռեալ · մարմին :

Լէշ գողանի, անասուն · և այլն : || մեռելոտի :

Լէշ գողցող : || գիշագող :

Լէշ ըլլալ : || գիշակնանալ · շաղղանալ · գիշա_նալ :

Լէշ թալգէլ · ւէշ ...: || գիշակեր անել · գիշակապութ անել :

Լէշ թալլօղ · ւէշ ...: || գիշակեր · գիշակապութ · գիշակողողութ :

Լէշ ուտելը : || շաղղակերութ · գիշակերութ :

Լէշ ուտող · ւէշ ...: || գիշակեր · գիշակեր · շաղղակեր · մարմնակեր · գիշախանձ · գի_շամուխ :

Լէշ սիրող · ւէշ ...: || գիշասէր · գիշախանձ · գիշախանձակ · գիշամուխ · շաղղայերգ :

Լէշ վերցնող : || գիշակիր · գիշակիր :

Լէշը թէրպիէով պատել : || գիշապատել · գիշաղարգել :

Լէշը թէրպիէով պատելը : || գիշապատութ :

Լէշը թէրպիէով պատող : || գիշապատիկ · գիշաղարդ :

Լէշի գէղ : || գիշագէղ · գիշակոյտ :

Լէշի նման : } գիշատեսակ · գիշակերպ ·

Լէշի պէս : } գիշանման : Կմ, գիշակերպ · գիշատեսակ · գիշատարազ · գիշանման :

Լէշեր : || գիշակոյտք · գիշոտիք :

Լէպլէպի, կմ Լէպլէպիւ · * ... : || մուրկ սիսռան :

Լէպլէպիճի : * || բովիչ սիսռան :

Լէքէ : * || տես Արատ :

Լէքէլէնմիշ ըլլալ · և Լէքէլէմիշ ընել : || տես Արատաւորիլ · և Արատաւորել :

Լէքէլի : * || տես Արատաւոր :

Լէքէսիզ : * || տես Անարատ :

Լէզգիւն : * || Լեզգին :

ԼԸ

Ըղա : * || սիկ · հողմանք · դիրտ :

Լըղատ : || սկաւառ · սկացեալ :

Լըման · Լըմլման : || տես Լման · Լմլման :

Լըֆէլ · ... : || ըսպառել · խծպել · խձբել :

ԼԻ

Իալ : * || տես Լալ · ...

Լիբանան, կմ Լիբանանու լեռ · ... : || Լիբանան · Լի_բանաներ · անկեր Լիբանանու · Լիբանանան երկրորդ :

Լիբանանցի · ... : || Լիբանա_նեցի · այր 'ի Լիբանանէ :

Լիթուան · ... : || վերին եր_կանի · երկանաքար վերին :

Լիթվանիա · գաւառի անուն : || Լիտվանիա :

Լիճ · ... : || Լիճ · Լճակ · ծովակ :

Լիճ փոքր և ծանծաղ · ծովակ և կանգնած ջուր · որ յամառան կուցամէ ... : || Լճակ · ճահիճ · ճախիճ · աղախիւր · եղախիւր · եղատեւր · աղ_տեւր : Կմ այսպէս · ժողով ջուրց · ջրշեղջ · ջրշեղջ · ջրաշեղջ · ջրակոյտ · ջրակուտակ :

Լիմպոս : || Լիմբոս · Լիմպոս · դժոխք երե_խայից :

Լիմոն · ... : || Լեմոն :

Լիմոնի ծառ · ... : || Լեմոնենի · Լեմոն :

Լինա, կմ Լինոեքը · ... : || Լինոր · Լինգր · Լինգ :

Լիպամոնիա · գաւառի անուն : || սապաքիրա :

Լիպոսկա, կմ Լիպսձկա, կմ Լիպսիկ · գաւառի ա_նուն : || Լիպսիա :

Լիսա տալ : * || խսա · հիսա :

Լիսան · * ... : || տես Լեզու · Լեզուն :

Լիսանի սէլլի · ... : || եղնալեզու :

Լիսեռ · ... : || Լիսեռն · սեռն · սռնակ · առանցք :

Լիսեռ · աղեղոյ : || Լիսեռն :

Լիսեռ անցնել մասամանին ծայրը : || արկա_նել զԼիսեռն 'ի մասամանն :

Լիսեռը մասամանին ծայրէն ընկնիլ : || զեր_ծանիլ Լիսեռան 'ի մասամանէ անտի :

Լիսեռի ձեւով : || Լիսեռանաձև · սեռնաձև · սռնակաձև :

Լիսեռով մանել : || Լիսեռամբ նիւթել :

Լիսպոնա · քաղաքի անուն : || Լիզբոնա · Լիւսի_տոնա :

Լիվաթիա · քաղաքի անուն : || Լեբադիա :

Լիվոնիա : || տես Լիվոնիա :

Լիտր : } Լիտր · ղիտր :

Լիտրէ : }

Լիրք · ... : || Լիրբ · Լրբենի · Լկտի · ժպիրհ · Լպիրշ · ապառաժ · ապարասան · ապերա_սան · անհերասան :

Կմ, անձուր · յանձուր · յախուռն · յախուռն · յաւակն · հրատ · հրատակ · յղշապղ · յայրատ · ըմբոստ · դիմադրաւ · ընդդիմադրաւ : տես և Աներես · և Անհամեստ :

Խիստ Լիրբ : || չարաժպիրհ · յանդգնադոյն · ապարասան · ապառաժ :

Լիրբ ըլլալ : || տես Լրբանալ :

Լիցք · ... : || Լիցք :

Լիւլէ · ... : || ծորակ · սոր աղբեր :

Լիւլէ · ... : || ...ակ :

Լիփ Լիք : || տես Լեփ Լեցուն :

Լիք : || տես Լեցուն :

Լիք ըլլալ : || տես Լեցուիլ :

Լիք Լիք · ... : || Լիալիր · Լի և Լի · Լիու_Լի · Թաթաղուն · պղպղուն · Լիապատար · Լրապատար :

Լիքութիւն : || Լրութիւն · Լրումն · Լրականութիւն · հոծութիւն · ստրատութիւն :

Լիօն · քաղաքի անուն : || Լուգդոն :

ԼԽ

Խլնկած : || Խլխլական · Խլխլեալ · Խառ_Խուլ · յողդողդ · յողդողդուն :

Լխլխկել ։ ‖ խլխլել · խարխալել ։
Լխլխկիլ ։ ‖ խլխլիլ · խարխալիլ ։
Լխլխկցնել ։ ‖ խլխլել · խարխարել · յողդողդել ։
Լխկած ։ ‖ տես Տլխած ։
Լխկեցնել ։ ‖ տես Տլխեցնել ։
Լխկիլ ։ ‖ տես Տլխիլ ։

Լ Ծ

Լծել · գօշմագ · չէքմէք · գաւուշտուրմագ ։ ‖ լծել · լծորդել · լծակցել · լծակից առնել ։
Լծվար · չիֆթ սիւրօղ, եա հէրկէօղ, եա հէրկէլ սիւրօղ · չիֆթ օխիւզէն · չիֆթ օխիւզլէօնդ ։ ‖ լծավար · լծուոր · եզօղ ։
Լծօղ · գօշան · գօյունտուրուղու ճաման ։ ‖ լծօղ · լծիչ · լծադիր ։

Լ Կ

Լկամ · կէմ ։ ‖ սանձ · երասան · երասանակ · երեսան · երեսանակ ։
Լկամ բանող ։ ‖ սանձակալ ։ տես և Պախուրց բանող ։
Լկամ դնել, կամ անցնել · կէմ գօմագ ։ ‖ դնել սանձ ՚ի բերան · սանձ արկանել · սանձել ։
Լկամ դնելը ։ ‖ սանձադրութիւն · սանձարկութիւն ։
Լկամ դնօղ · կամ անցնօղ · կէմ գօյան ։ ‖ սանձադիր · սանձարկու · սանձիչ ։
Լկամ չուզնօղ · կէմսիզ · կէմլէնմէզ ։ ‖ անսանձ · ապասանձ · ապլիսանձ · ապերասան · ապարասան ։
Լկամը թող տըւած ։ ‖ սանձարձակ · արձակերասան ։
Լկամը կոտրող, կամ կտրօղ · կէմ գրան ։ ‖ սանձաբեկ · սանձակոտոր ։
Լկամով զսպած, կամ ղափիթ ըրած ։ ‖ սանձանուաճ · սանձահար · սանձաբեկ ։
Լկամով զսպել ։ ‖ սանձել · սանձահարել · սանձակոծել · սանձաբեկ առնել · սանձահար նուաճել · սանձանուաճ ունիլ · սանձիւ նուաճել · սանձիւ յաղթահարել ։
Լկամով զսպելը ։ ‖ սանձարկութիւն · սանձահարութիւն ։
Լկամով ձգել ձիուն բերանը ։ ‖ ճմլել ՚ի սանձս · սանձաբեկ առնել գերախս ձիոյ ։
Լկել ։ ‖ տես Ջրջրկել ։
Լկիլ ։ ‖ տես Ջրջրկիլ ։
Լկոտ ։ ‖ տես Անհամեստ ։

Լ Ղ

Լղար · Լղար ըլլալ · Լղարութիւն · Լղարցնել · և այլն ։ ‖ տես Վատուժ · Վատուժանալ · Վատուժութիւն · Վատուժցնել · և այլն ։
Լղրճորանք ։ ‖ յալկանք ։
Լղրճորել ։ }
Լղրճկել ։ } յալկել · յալկեցուցանել ։
Լղրճորիլ ։ ‖ յալկիլ ։
Լղա ։ ‖ տես Լըղա ։

Լ Մ

Լման · թամամ · (անուան) ։ ‖ ամբողջ · առողջ · ողջոյն · ողջիկ · ողջակ · ողջանդամ · ողջ ։
Կամ, բոլոր · բոլորամասն · բովանդակ · կատարեալ · կատարուն · պատարուն · լրական · լրացեալ ։
Եւ կամ, անթերի · անթերաս · անպակաս · անախեղծ · անախիղծ · անվթար · անվթարելի · անապական · անխոտ ։
Լման · ճէյ ։ ‖ ողջոյն · ողջիկ · ողջակ · ողջանդամ · ողջ ։
Կամ, ողջամբ · ամբողջապէս · ամբողջաբար · տիրաբար · տիրապէս · լիապէս · լիով · խապառ · խապառասպուռ · սպառասպուռ ։
Լման ըլլալ · թամամ օլմագ · պիւթիւն օլմագ ։ ‖ ամբողջանալ · ողջանալ · բովանդակիլ ։ տես և Լմննալ ։
Լման ընել · թամամ, կամ պիւթիւն էթմէք ։ ‖ բովանդակել · ամբողջացուցանել · ողջացուցանել ։ տես և Լմնցնել ։
Լման խօսիլ ։ ‖ ողջոյն խօսիլ · զողջ ասել · ողջաբան լինիլ · ողջաբանել ։
Լման խօսք ։ ‖ ողջաբանութիւն ։
Լման խօսօղ ։ ‖ ողջաբան ։
Լման կէսը · թամամ եարըսը ։ ‖ հաւասարապէս · հաւասարակ · հաւասարակած ։
Լման չափօղ ։ ‖ հաւասարաչափ ։
Լման վճարել ։ ‖ ողջիկ հատուցանել ։
Լման · Բէրայի · և այլն ։ ‖ տես Ալյար ։
Լմնութիւն · թամամլըգ ։ ‖ ամբողջութիւն · ողջութիւն · բովանդակութիւն · բոլորութիւն · լրութիւն · լրականութիւն · կատարունութիւն · կատարօնութիւն · կատարելութիւն · անվթարութիւն · անարատութիւն · կատարումն · լրումն ։
Լմել · խոխըլտափէլով, եա տըլտըլով հացը քաչիր · կէօլը, ու այլն · ըէմ-ըէ ։ ‖ լմել · լմլել ։
Լմննալ · Գլօխ էլլէլ · խօսըլօխ · պիթմէք · թամամ օլմագ · պաշլայ չըգմագ ։ ‖ կատարիլ · աւարտիլ · զրաւիլ · վախճանիլ · վճարիլ · համակիլ · անկիլ · պնդիլ · յանգիլ · յանգչիլ · յանկչիլ · ծայրածիլ · վերջոտիլ · գլխաւորիլ · գլխիլ · պսակիլ գործոյ ։
Կամ այսպէս · լրանալ · եզրանալ · վերջանալ · զրաւանալ · աւարտանալ ։
Կամ այսպէս · ՚ի գլուխ ելանել · յանգ ելանել · յաւարտ հասանել · վերջ առնուլ · կատարած ցուցանել · աւարտ դնել · վախճան առնուլ · վճար լինիլ · գալ զավարտածովք ։
Լմնցած · պիթմիշ ։ ‖ կատարեալ · աւարտեալ · զրաւեալ · վախճանեալ · ևն ։ տես և Լման ։
Չլմնցած · պիթմէմիշ ։ ‖ անզրաւ · անաւարտ · անկատար · անվճար · անարար · անգործ ։
Լմնցնել · գլուխ հանել · խօսըլոխ · պիթիրմէք · թամամ էթմէք · պաշլայ չըգարմագ ։ ‖ կատարել · աւարտել · զրաւել · եզերել · եզրել · վճարել · վախճանել · բոլորել · բովանդակել · գլխել · գլխաւորել · վերապսակել · համակել · ծայրածել · անգել · յանգել · յանկել · յանկաւորել · յանգաւորել · վերջաւել · պսակել · կնքել ։

Կմ այսպէս . վերջացուցանել . լրացուցանել . եզրացուցանել . զրաւեցուցանել . բոլորեցուցանել . ամբողջացուցանել . աղխացուցանել . կատարագործել . կատարելագործել . լցուցանել , կմ ընուլ զգործ ինչ . վախճանեցուցանել . անգուցանել . անկուցանել . յանկուցանել . յանգուցանել ։

Նշան այսպէս . 'ի գլուխ հանել . 'ի գլուխ ելանել . 'ի գլուխ տանիլ . 'ի գլուխ ածել . 'ի գլուխ մատուցանել ։

Կմ այսպէս . յանկ հանել . յանգ հանել . յաւարտ ածել . յաւարտ մատուցանել . յաւարտ հասուցանել . 'ի կատարած հասուցանել ։

Եւ կմ այսպէս . աւարտ տալ . աւարտ դնել . գլուխ տալ . զրաւ տալ . վերջ տալ . վերջ ընծայել . զրաւ առնել . կատարած առնել . ելս գործոյն առնել . անթերի զգործն կացուցանել . 'ի պսակ գործոյն հասանել . յամբող գործոյն ժամանել . յամբողջ գործոյն հասանել .

Լմընցնել բանը ։ || տես Բանը բուսցնել . լմցնել ։

Լմընցնել գործը ։ || տես Գործը լմընցնել ։

Լմընցնել տալ . [illegible] ։ || վախճանեցուցանել . աւարտեցուցանել . զրաւեցուցանել ։

Լմընցնող . [illegible] ։ || կատարող . աւարտող . զրաւող ։

Կմ, կատարիչ . աւարտիչ . զրաւիչ . բոլորիչ . բովանդակիչ . եզերիչ . եզրացուցիչ . համակիչ ։

Եւ կմ, զրաւարար . վերջաւոր . կատարելագործ ։

Լմընցում . [illegible] , կմ [illegible] ։ || լրութիւն . կատարումն . աւարտումն . վճարումն . զրաւումն . վախճանումն . եզերումն . բոլորումն . անգումն . յանգումն ։

Կմ, կատարած . կատարածումն . սպառածումն . յանգածումն . յանկածումն ։

Կմ այսպէս . կատարելութիւն . լրութիւն . բովանդակութիւն . վերջնութիւն . վերջաւորութիւն . յանկաւորութիւն . յանգաւորութիւն . յանգութիւն . յանկութիւն ։ տես և Վերջ ։

Լմընցուք . [illegible] ։ || կատարածք . աւարտածք . սպառածք . յանկածք ։

Լ Ն

Լնել ։ || տես Լեցընել ։

Լնել տալ . [illegible] ։ || տալ լնուլ . լցուցանել ։

Լնաերք ։ || տես Լինա ։

Լ Ո

Լոկ . տալթ ։ || լոկ . սոսկ . պարզ . մերկ . մեկին . միայն . միայնակ . մեկնակ . պխտակ . սոսկական . սոսկայրին . սոսկաբոյն ։

Լոկ . [illegible] . տալթ ։ || պխտակապէս . պխտակաբար . պարզաբար . պարզօրէն . վարկպարազի . վայրապար ։ տես և Վերբինը . և Մինակ . անուն . և [illegible] ։

Լոկ անուամբ . [illegible] ։ || լոկ անուամբ . պխտակ անուամբ . անուամբ միայն . անուանաբար . պխտակաբար . պխտակապէս . պխտակօրէն ։

Լոկ ըլլալ . կմ լոկ անունը ունենալ ։ || լոկանալ . պխտականալ ։

Լոկնալ . [illegible] ։ || լոգանալ . զիւղանալ . զուղել . մերկնիլ ։

Լոկնալու տեղ ։ || լոգարան . զիւղարան . զուղարան ։

Լոկոն . [illegible] ։ || լոկոն ։

Լոկոնով կապցնել . [illegible] ։ || լոկոնել . լոկոնիւք մածուցանել ։

Լոկցնել . [illegible] ։ || լոգացուցանել . տալ մերկնիլ ։

Լող . [illegible] ։ || լող . լուղ . լեւղ . լող . լողորդութիւն . լուղորդութիւն . զողիւն ։

Լող տալ ։ || տես Լողալ ։

Լող քար ։ || ղուղան ։

Լողալ . [illegible] ։ || լողալ . լեւղալ . լուղալ . ղողալ . զողալ . զիւղանալ ։

Կմ, լուղել . ղուղել . ղողել . զողել . լուղիլ . զուղիլ . զօղիլ . ղուղանիլ .

Կմ այսպէս . 'ի լող անկանիլ . 'ի լուղ անկանիլ . 'ի լեւղ անկանիլ ։

Լողալով անցնիլ ։ || 'ի լուղ անցանել . 'ի լեւղ անցանել ։

Լողացնել . [illegible] ։ || լողացուցանել . լեւղացուցանել . ղողեցուցանել . ղողել . ղուղել ։

Լողացող . [illegible] ։ || լողակ . լուղակ . լողակ . ղուղակ . ղողակ . զողակ ։

Կմ այսպէս , լողական . լուղական . ղուղական . լողորդ . լուղորդ . լողացիկ . լողացող ։

Լողնալ ։ || տես Լողալ ։

Լոսել ։ || տես Տրորել ։

Լոփխաս . [illegible] ։ || լուբիայ . լուբիա ։

Լոր . [illegible] ։ || լոր . լորամարգ . լորամարգի ։

Լոր՝ մեծ ուզեր ։ || լորամարգ . լորամարգի ։

Լոր փնտռող ։ || լորախնդիր . լորայոյզ ։

Լորանուկ ։ || տես Շողոմ . [illegible] ։

Լու . [illegible] . || լու ։

Լուալ ։ || տես Լուանալ ։

Լուալը ։ տես Լուանալը ։

*Լուալով . [illegible] , կմ [illegible] . [illegible] ։ || անլուայ . անլուաց . անողող ։

Լուալու տեղ ։ || լուացարան . լոգարան . զիւղարան ։

Կմ, լուացանոց . լուալիք . լուացիկ ։

Լուանալ . [illegible] ։ || լուանալ . ողողանել . ողողել . սրբել . սրբանել . մաքրել ։

Լուանալը . [illegible] ։ || լուացումն . լուացօղք . ողողումն . սրբումն ։

Լուացած ։ || լուացեալ . ողողեալ . ողող ։

Լուացնել . [illegible] ։ || լուացուցանել . ողողեցուցանել . մաքրեցուցանել ։

Լուացուեցնել . [illegible] ։ || տալ լուացեալ լինիլ . տալ զանձն մաքրել . տալ մաքրիլ ։

[illegible]

Լուսատեղ : || լուսարան · լուսասահման :
Լուսոտ, կմ՝ լուսաւոր բանի՝ փափաքող : || լուսափափագ · լուսատենչ · լուսաբաղձ · լուսատարփ :

Լուսանց · Գիթէպ եափրաքլարընըն քէնարը : || լուսանց · լուսանցք :

Լուսարար · ժամուն մոմերնին, և այլ ևրոց խորաներին վրայ հեցող : || լուսարար :

Լուսաւոր · լոյս ունող · լուսատեղի փայլող, կմ՝ վառ֊ող · ըշըգլը · նուրլու · նուրանի · ռուշէն · ըշը֊ղլը : || լուսաւոր · լուսաւորեալ · լուսա֊ւորական · լուսեղէն · լուսակիր · լուսա֊տոյ · լուսակէզ · լուսակիզն · լուսատարր · լուսանիւթ · լուսաթոյր · լուսարփի · լու֊սափայլ · լուսափառ · լուսաժառ · լուսա֊ձեմ · լուսայարփ · լուսազարդ · լուսապա֊ճոյճ · լուսանշոյլ · լուսաճաճանչ · լուսե֊բանք · լուսեբրփին · լուսերփեան · լուսա֊բորբոք :
Կմ՝, արեգաւոր · արփաւոր · արփիաւոր · ջահաւոր · ջահաւորական · ջահափայլ :
Եւ կմ՝, արփենի · արփային · արփիական · արփեան · ուղփեան · ուղփաձահ · ուղփա֊ձեմ · արփիաձեմ · ջահազգեաց · ջահա֊զգեստ · պայծառակերպ · անսաղամող · ան֊խաւար · անստուեր · բոցանիւթ :

Լուսաւոր եւս ևս, կմ՝ խիստ լուսաւոր · խիստ պայծառ · ըշըգլը պայծառ · լուսոյ լի : || լուսապայծառ · ամենապայծառ · գերա֊պայծառ · սքանչելապայծառ · մեծապայ֊ծառ · բազմապայծառ · պերճապայծառ · ճոխապայծառ · հրաշապայծառ · համա֊պայծառ · ամենակայտառ :
Կմ՝, պայծառագոյն · պայծառալոյս · ամե֊նալոյս · յորդալոյս :
Կմ՝ այսպէս · պայծառափայլ · հրաշափայլ · արեւափայլ · արփիափայլ · արեգակնափայլ :
Եւ կմ՝ այսպէս · պայծառահրաշ · արփիա֊հրաշ · արփինահրաշ · արփիաճաճանչ · ար֊փաճաճանչ · արփիազէղ · արփիազարդ · արփիահրատ · արփիակիզն · արփիափայլ · արեւափառ · լուսափառ · լուսաշէք · լու֊սապանծ · լուսապատար · հրաշատ · մե֊ծազգեան · երկնահրեան · զմբարտունակ :
Եւ կմ՝, գերարփի · գերարփութ · արեգա֊ւէտ · արեգակնային · արեգակնատեղ :

Լուսաւոր վարք ունող : || լուսակրօն · լու֊սագնաց · լուսաշաւիղ :

Լուսաւոր ֆիքիր ունող : || լուսամտածորոյք :

Լուսաւորել · լոյս տալ : || լուսաւորել · ար֊փիաւորել · արփաւորել · լուսաւոր լի֊նիլ · տալ լոյս :

Լուսաւորիչ : || տես Լուսաւորող :

Լուսաւորիչը հայոց : || լուսաւորիչ · որ կո֊չեաց յորդւոյ լուսոյ Հայոց · պարթեւա֊զեանն գրիգորիոս · նախահայրեան լուսաւո֊րութեանց տանս հայոց · մեծ հայրապետեան հայաստանեայց · բազմաչարչար նահատակն տանս թորգոմայ · թագն մարտիրոսաց ար֊շակունեաց, յօրինեալ բազմագոյն ակամբք նահատակութեանց · հայրն հաւատոյ ազգա֊նազեան տոհմին · տեառնօրն պաշտօնէի · սերովբէն մարմնատեսիլ՝ ի պարթեւաց թըր֊ուցեալ :

Լուսաւորուիլ · լոյս առնել : || լուսաւորուիլ · լուսաւորեալ լինիլ · լուսաւոր լինիլ · լուսընկալ լինիլ · լոյս առնուլ :

Լուսաւորող · լոյս փըռող : || լուսաւորող · լու֊սաւորիչ · լուսատու · ճառագայթատու · լուսաբեր :

Լուսեղէն · լուսէ եղած, կմ՝ շինուած : || լուսե֊ղէն · լուսանիւթ · լուսակազմ · լուսա֊կերտ : տես և Լուսաւոր :

Լուսեղէն բնութիւն ունող : || լուսաբուն · լուսագոյ :

Լուսեղէն պատկեր ունող : || լուսապատկեր · պայ֊ծառապատկեր :

Լուսին : || տես Լուսնկայ :

Լուսնալ · սապահ օլմագ : || լուսանալ · առա֊ւօտանալ · այգանալ · այգենալ · մերկանալ գիշերոյ ՚ի խաւարէ · այգուն մերկանալ, կմ՝ այգուն առաւօտն մերկանալ · տե՛ս ·
Լուսցածին մէջ : || Ը մերկանալ այգուն :
Տուներկու ատահամերին կըլլուսնար : || գեր֊կոտասան ժամուս այգուն առաւօտն մերկա֊նայր :

Լուսնալուն քէքէն : || ընդ լուսանալն · այն ինչ կամէր առաւօտն ՚ի գիշերոյն մերկանալ :

Լուսնալու առեն : || տես Կանուխ առաւօտ :

Լուսնացուց · լուսնկային օրերը գըշէոլ գիրք : || լուսնացոյց :

Լուսնեակ : || տես Լուսնկայ :

Լուսնթագ · մուշդէ : || լուսնթագ · մուշթա֊րի :

Լուսնկայ, կամ լուսինկայ · այ : || լուսին · լուսնակն · լուսաւոր փոքր · անկին երկ֊նից · զամար :

Լուսնկայ չեղած գիշեր : || անլուսին գիշեր :
Լուսնկայէն վեր եղածը : || մակալուսին :
Լուսնկայի նե զարդ : || մահիկ · մահեկ · չնչանունս · զարդ լուսնաձև :
Լուսնկայի մըւթալլըխ : || լուսնական :
Լուսնկայի աղուխուցները : || եղջիւրք լուսնի · մահիկ :
Լուսնկային տակինը : || ենթալուսնեայ :
Լուսնկային օրերը համրող : || լուսնաթիւ :
Լուսնկան լեցուն եղած գիշերը : || լիա֊լուսին գիշեր :

Լուտոս · խուշէէմիւէ : || լոտոս :

Լուր օր · պազար կիւնու · Եւլէ֊խօս : || արգոյ · օր արգոյ · օր գործոյ · օր սուսկ :
Լուր օրեր : || աւուրք արգոյք :

Լուրձ : || տես Կապոյտ :

ԼՌ

Լռել · լուռ կենալ · սուս ըլլալ · սուսնալ · սուս օլմագ · սէս սէտա էթմէք · եըմըլմագ : || լռել · լուռ լինիլ · լուռ կալ · լռին կալ · լռիկ կալ · անշշունչ լինիլ · անբերան լինիլ · ախ՝ ի բերան փակել · անխօսնալ · կարկել · պապանձիլ · զմռիլ, կմ՝ զմռիլ · դադարա֊նալ լեզուէի :

Լռեցնել · սուս ընել · սուսցնել · սուս էթմէք · սէս֊

ւՃեթփիրմէկ : || լռեցուցանել . պապանձեցուցանել . զմռեցուցանել . հատանել՝ ի խօսելոյ : տե՛ս և Պապանձեցնել :

Լռութիւն . սուքիւթ . սուս փուրմաղ . սէօյլէմէմէք : || լռութիւն . լռակեցութիւն . անձայնութիւն :

Լռութիւն պահօղ, կամ լռութեան նստօղ . սուս փուրան : || լռապահ . լռակեաց . լռանիստ :

Լռութեան տեղ : || լռարան . լռանոց . լռեղ :

Լռութեամբ : || լռութեամբ . լռելեայն . լռելեամբ . լռելին :

ԼՍ

Լսած . իշիտիլմիշ : || լուեալ . լսեալ . լուեղեալ :

Լսածիս կէսը պիլէ չէ : || և ահա 'ի կէս չէ՛ զոր լուեայ :

Լսածիս պէս . իշիթտիկիմ կիպի : || Ըստ լսելին իմ . այն ինչ լուեայ :

Լսածիս պէս . ինչպէս որ իշիտի : || ով, կամ Ըստ որում լուեայ . Ըստ իմում լսելոյ . զոր օրինակ և լուեայ :

Լսել . իշիթմէկ : || լսել . լու լինիլ ինքեան :

Լսել անկձամ : || տե՛ս Ականջով լսել :

չԼսել : || տե՛ս Խլանալ :

Լսել սիրօղ : || լսասէր . լսողասէր . ունկնդրասէր :

Լսել տալ . լուէրնէ . իշիթտիրմէկ : || լսեցուցանել . տալ լսել . լսելի առնել :

Լսելը . իշիթիշ : || լսողութիւն . լսելութիւն . լսաւորութիւն . ունկնդրութիւն . լուր :

Լսելով . իշիթէրէկ : || լսելով . լու 'ի լու . ա՛յ . իմ լսելովս : || լու 'ի լու ինձ :

Լսելու բան . իշիթիլէճէկ շէյ : || լուր :

Լսելու լայեխ . իշիթմէյէ լայըգ : || արժանի լսելոյ . արժանալուր :

Լսելու տեղ : || լսարան . լսանոց :

Լսեցնել : || տե՛ս Լսել տալ :

Լսման . թամ ու թամամ : || ամբողջագոյն . լիակատար . բազմակատար . լիալի . լիուլի . լիով . կատարուն . զուգաճահաւասար . համահաւասար :

Լսւած : || տե՛ս Լսած :

չԼսւած : || անլուր . անազդեալ . անազդակ :

Լսւելու . իշիտիլէճէկ : || լսելի :

չԼսւելու . իշիթիլմէյէճէկ : || անլսելի . անազդելի . անլուր :

Լսւիլ . իշիտիլմէկ : || լսիլ . լռեալ լինիլ . լսելի լինիլ . լու լինիլ . լուր լինիլ :

Լսօղ . իշիտէն : || լսօղ . լսակ . լսականն . լսելի . զոր օրինակ .

Լսօղները վկայեցին : || լսելիքն իւր վկայեցին :

չԼսօղ . իշիթմէյէն . իշիթմէզ . սաղըր : || անլսօղ . անլու . անլուր . խուլ :

ԼՐ

Լրբանալ . չար համարձակութիւն ընել . սարըգ , կամ էտէպսիզ օլմագ : || լրբանալ . լրբիլ . լկնիլ . լկտիլ . յաւակնիլ . ժպրհիլ . յանդգնիլ . ապարասանիլ . ապերասանիլ . ապարասանել . անամօթանալ :

կամ այդպէս . յանդուգն լինիլ . ժպիրհ լինիլ . յաւակն լինիլ . ապարասան լինիլ . չարավարոտ լինիլ : տե՛ս և Երես ելել :

Լրբացնել . էտէպսիզ էթմէք : || լրբեցուցանել . լկնեցուցանել . յաւակնեցուցանել . ժպրհեցուցանել . յանդգնեցուցանել :

Լրբութիւն . չար համարձակութիւն . էտէպսիզլիք : || լրբութիւն . լկնութիւն . լկտութիւն . յաւակնութիւն . անամօթութիւն . անակնածութիւն . ժպրհութիւն . յանդգնութիւն . աներկիւղածութիւն . ապարասանութիւն . ապերասանութիւն . [illegible] :

Լրբութիւն ընել : || տե՛ս Լրբանալ :

Լրիկ . խալըսըն . գալըպըն : || մայթ . լրիկ :

Լրիկ շինօղ . խալըսըճը . գալըպըճը : || մայթարար . մայթագործ :

Լրիկէն քալել : || գնալ ընդ մայթն :

Լրտես . չաշուտ . չաշըտ : || լրտես . գիտակ . դէտ :

Լրտեսութիւն . չաշըտլըգ : || լրտեսութիւն . գիտակութիւն . գիտողութիւն :

Լրտեսութիւն ընել . չաշուտլամագ . չաշըտլամագ : || լրտեսել . դիտել . գիտաւորել :

Լրտեսութիւն ընել աշխարհին անդին . էհլի խըպր չաշըտլամագ : || աշխարհադիտել :

ԼՑ

Լցընել : || տե՛ս Լեցընել :

Լցւած : || տե՛ս Լեցուն . լցուած :

Լցւիլ : || տե՛ս Լեցուիլ :

Լցօղ : || տե՛ս Լեցընօղ :

ԼՓ

Լփռտալ , կամ լփռտել . շափ շափ խօսիլ , կամ շափ շափ կարդալ : || արտաքաբանել . երազաբանել . շատախաբանել . հապճեպ խօսել . հապճեպիւ ընթեռնուլ . հապճեպել 'ի ընթերցուածս , կամ 'ի բանս :

Լփռտալը : || արտաքաբանութիւն . շատախաբանութիւն . արտաքախօսութիւն :

Լփռտալով : || երազաբանութեամբ . շատախաբանութեամբ . հապճեպ խօսելով . հապճեպ ընթերցուածովք :

Լփռտան : } արտաքաբան . երազաբան . շուտաբան . շատախաբան . տապնապաբան . ձեպաբան . հապճեպաբան . արտաքախօս . երազախօս . տապնապախօս :
Լփռտացօղ : }

ԼՕ

Լօթի : || տե՛ս Որկրամոլ :

Լօխմայ : * || տե՛ս Պատառ :

Լօխմայ՝ * զոր եղով կեփեն . լօքմայ : || գնտապ :

Լօխմայ լօխմայ : || տե՛ս Կտոր կտոր :

Լօխում . * խմորեղէն թօքէյ սուքէսի ձէ : || ձնձզապ :

Լօխումճի . * լօքումճու : || ձնձղապեփեաց . ձնձղապավաճառ :

Լօկնալ : || տե՛ս Լոկնալ :

Լօհուսայ : * || ծննդական · կին նորածին :
Լօղ · էրտէւ տօղէնօ գօրծէ : || գլան · գլանակ :
Լօղ քար , կմ լող քար : || ղուղան :
Լօղալ : || տես Լօղալ :
Լօղել · տօղնէրտէւը տնպաչնել : || գլանել :
Լօղօղ · Լօղօղ ընել , կմ Լօղօղել · Լօղօղճի : * || տես Շողոքորթութիւն · Շողոքորթել · Շողոքորթ :
Լօճիգական : || լօճիգական · տրամաբանական · գիտալեկտիկական :
Լօճիգայ · մանթըգ · իլմի մանթըգ : || լօճիգայ · տրամաբանութիւն · դիալօկ · գիրք դիալօկաց :
Լօճիգայ սորվօղ , կմ գիտցօղ · մանթըգը · էհլի իլմի մանթըգ : || տրամաբան · ներվարժեալ 'ի տրամաբանութեան :
Լօմպարտիա · գաւառի անուն : || լոմպարտիա :
Լօնդրա , կմ լօնտրէս , կմ լունտրա · քաղաքի անուն : || լոնդինոն · լոնդինիոն · լոնաինոն , կեղգա :
Լօշ · լաշ : || լօշ · չօթ :
Լօշ լօշ անկաճ : || մեծամեծ ականջք · մեծականջք :
Լօշթակ · ափամ գէօզէոս : || լօշթակ :
Լօռ · * բանի քամուք : || վանձնատ :
Լօռ փէնիրի : || պանիր վանձնատեան :
Լօստարխաճի · * մէհմանճը : || պանդոկապան · պանդոկապետ · կրպակապետ · կրպակապան · կրպակաւոր :
Լօստարխայ · * մէհմանէ : || պանդոկ · պանդոկի · կապելեոն · կապեղայ · կրպակ :
Լօտուայ : * || պրակ · պուրակ · զօր օրինակ · Լօտուայ մը եփէկ : || պրակ մի , կմ պուրակ մի մետաքսի :
Լօտօս · * հարաւային հով : || Նօտոս · Նոտոս · հարաւահողմ · հարաւ :
Լօրէ , կմ լօրի · քաղաքի անուն : || լօռի :
Լօրէա · քաղաքի անուն : || լաւրեաոն :
Լօրտու · անձնա օթ մէ · սարը էրլի : || լորտու :
Լօփ լօփ : * || լափ լափ :
Լօփ միս : || մսան · թամբ :
Լօփճայ էնգօերի : * || բեեռ կլաքել :
Լօփճայ սամանօռ : * || բեեռ մեծաաար :

ԼՓ

Լփել : || տես Լըփել :
Լփելը · իւլէնս · իփէնս : || խծխլ · խծխլ :

ԽԱ

Խաբած : || տես Խաբէած :
Խաբան · գաքան · գաբանքան : || աբանդ , կմ հաբանդ :
Խաբանցի · գաքանըը : || աբանդացի · բնակիչ հաբանդայ · այր 'ի հաբանդայ :
Խաբեբայ · խաբօղ · ալտատըճը : || խաբեբայ · խաբեպատիր · խաբուսակ · խաբուսիկ · խաբարար · խաբու · դաւաճան :
Կմ, խաբիչ · պատրիչ · դաւիչ · դաւաճանիչ · նենգիչ · դրժիչ · դժրիչ · մոլորեցուցիչ :
Կմ այսպէս · խաբօղ · պատրօղ · նենգօղ · դաւօղ · դաւաճանօղ · դրժօղ · դժրօղ · պատիր :
խիստ Խաբեբայ : || ամենախաբ · ամենապատիր · ամենադաւ · ամենանենգ · ամենադրժիչ · ամենադժրիչ :
Կմ այսպէս · բազմախաբ · բազմապատիր · բազմանենգ · բազմադրուժ :
Խաբել · ալտաթմաք · ալէնի էթմէք · ալ էթմէք : || խաբել · պատրել · նենգել · դաւել · դրժել · դժրել · դոդել :
Կմ այսպէս · խարդախել · խորամանկել · խարդաւանել · դաւաճանել · նենգաւորել · զառածանել · զեղծուցանել · զառանցուցանել · մոլորեցուցանել · 'ի պատրանս արկանել :
Խաբելը : || տես Խաբէութիւն :
Խաբելով , կմ խաբելով : || տես Խաբէութ :
Խաբելով կնկան հետ ըլլալ : || խորամանկել զկին · խարդաւանել զկին :
Խաբելով սպաննել , կմ ճխտել · և այլն : || խորամանկել զմարդ · խարդաւանել զոք :
Խաբելով սպաննօղ : || նենգախոշող :
Խաբէութիւն · խաբէնը · ալտատըը · ալ · ալէնի · ֆէնտ_ նէնէ : || խաբէութիւն · խաբեբայութիւն · խաբեբայութիւն · խաբարարութիւն · նենգութիւն · պատրութիւն · դրժողութիւն · դժրողութիւն :
Կմ այսպէս · խաբք · խաբանք · խաբեայք · խաբկանք · խաբկեանք · պատրանք · նենգանք · դրժանք · դժրանք · դժրութիւն · պատիրք , պաճոյճ · պաճուճանք : տես և Հընարք · Ճէնք :
Խաբէութիւն սիրօղ : || նենգասէր · դաւասէր :
Խաբէութք · խաբէնով , կմ խաբ-էնով · ֆէնտով · ալով : || նենգաւ · խաբիւք · ընդ խաբս :
Կմ այսպէս · խաբանօք · խաբկանօք · նենգանօք · դաւաճանութք · խարդաւանութք · խորամանկութք :
Նա կմ այսպէս · դաւադիր դրժանօք · առադատեալ խաբէութք · զանխուլ չարութք · չարանենգ սրտմտեալ :
Խաբէութք գտնել : || խորամանկութք գտանել · ընդ խաբս գտանել :

Խաբէուլթը խօսօղ ։ ‖ Նենգախօս · դժրախօս · Չարախօս · Նենգաբան · շաղախաշուրթն ։

Խաբէուլթը մաամալէսի ‖ չարախորհ · չարիմաց ։

Խաբէուլթն աչմանճա ։ ‖ խաբաւոլթ ։

Խաբխաբել ։ ‖ խաբխաբել ։

Խաբինած, կամ խաբած · աչդանմէշ ։ ‖ խաբ · խաբեալ · պատրեալ · դաւեալ · զաւածեալ ։ տես և խաբէբայ ։

Խաբինաթ, կմ'ը խաբեօղ ։ ‖ գիտխաբ · անպատրելի · անդրժելի ։

Խաբիլ · աչվանմաք ։ ‖ խաբիլ · պատրիլ · դաւիլ ։ Նենգիլ · վրիպիլ ։

Կմ', 'ի պատրանս անկանիլ · 'ի խաբս անկանիլ · զառանցել ։

Խաբըօղ ։ ‖ տես խաբէբայ ։

Խաբօղ ու կորանդըմօղ ։ ‖ կորուսանխաբ · կորստական · Նենգակորուստ · գայթակղական ։

Խազ · չիզը · չիզմէ ։ ‖ տես Գիծ ։

Խազ' չարալանի ։ ‖ խազ · գիծ երաժշտական ։

Խազ · * գազ · թալալան է · ‖ սագ ։

Խազան · * գազան ։ ‖ տես Խաղկին ։

Խազանէի ։ * ‖ գարբին ադինճայ · ադինձագործ · ադինձավաճառ · ադինձաձոյլ ։

Խազանէուլթի ։ ‖ գարբնութին · ադինձագործութին · ադինձավաճառութին ։

Խազանէուլթեան ընել ։ ‖ գարբնել զադինձ · առնել զգարբնութին ։

Խազել ։ ‖ տես Գիծ քաշել ։

Խազէզ · * գազէզ ։ ‖ ժողովուրդ [illegible] · ժողովրդական [illegible] ։

Խազէլ ։ * ‖ տես Պեղոստահա ։

Խազըլ, կմ'ղազըլ · * ձաղէ չոռլան ։ ‖ ստուգաւոր · սարիք մազեայ, կմ' սարիք մազեալ ։

Խազըլնի · * գազըլըր ։ ‖ սադրագործ · դարմանակ ։

Խազըխ · * գազըխ ։ ‖ ցից ։

Խազըխ զարնել ։ ‖ տես Ցից զարնել ։

Խազըըխ ։ * ‖ [illegible] ։

Խազխզել · չըչիկ չըչիկ էթմէք · չըչըլամաք ։ ‖ կոկոտել · կտտել ։

Խազմայ ։ * ‖ տես Փեստա ։

Խազմայ Թոպդու ։ * ‖ տես Աղբար ։

Խազմուխ · * խոխէ ։ ‖ կոթնոց ։

Խազնատար ։ * ‖ տես Սաղմոսաց ։

Խազնայ · խազնայ ժողվել · և այլն ։ * ‖ տես Գանձ · Գանձել · և այլն ։

Խազնայ · * գանձին փէչը · ամէն հալիսան ։ ‖ տես Գանձատուն ։

Խազնայ' * չըր · ոտ հալիմաք ։ ‖ տես Ախուղան · գոռս ։

Խազնատար · * հազնատար ։ ‖ տես Գանձապետ ։

Խաթ · ալէթի դէյ դին ։ ‖ տես Ցով ։

Խաթ, կմ'ղաթ · * գաթ ։ ‖ կուղ · տակ · ծալ ·

Իրեք խաթ բաժնած էր ։ ‖ բաժանեալ էր յերիս կողմն ։

Երամուն զաթեկն էր ։ ‖ առակս աւետր զերեսուն ։

Խաթ տամ · էյ գաթը ։ ‖ տես 'ի Նեղբերյ տամն բառին' զՏան խաթ ։

Խաթ խաթ · գաթ գաթ · չալիք · չաթ · և այլն ։ ‖ կուղս կուղս · ծալս ծալս · Հատնատակ · խառ 'ի խառ · խառ 'ի խառնոյց ։

Խաթ խաթ ընել · գաթ գաթ էթմէք ։ ‖ պատկել · խառնել · կրկնել · բազմապատկել ։

Խաթար · * գաթար ։ ‖ արքի · տող · շարք ։

Խաթար խաթար բերել · գաթար գաթար կէթիրմէք ։ ‖ տողտղեալ բերել · տողս տողս ածել ։

Խաթար խաթար ընել · գաթար գաթար էթմէք ։ ‖ տողտողել · տողատողել · շարել ։

Խաթար խաթարով մարդը ։ ‖ շարքընթաց ։

Խաթէնի · * գաթէնի ։ ‖ տես Փռոզանի ։

Խաթեր ։ ‖ տես գրյն բառին' Խաթրը ։

Խաթըլ, կմ'ղաթըլ ։ * ‖ սպանող · կոտոզ · մարդասպանութեան որդին ։

Խաթըլ դիօղ, կմ'դըրած ։ ‖ սպանանկագիտանք ։

Խաթըլ ըն նլսա ։ * ‖ որմ սպանանդամարդ · որմ սպանանդակեայ ։

Խաթըր · Խաթըրճի ։ * ‖ տես Ջորի · Ջորեպան ։

Խաթըր աօնձուղու ։ * ‖ որոճ ։

Խաթմէր ։ * ‖ տես Բարք · Խաթմէ ։

Խաթմէր · * ամփէնլէ է ։ ‖ տես Ցանքոց ։

Խաթուն · գադըն · գադընէրը · հանըմ ։ ‖ բանուբիչ · տիկին · տիրուհի · իշխուհի · առաջնուհի · մեծուհի ։

Խաթունի միւթիալիի ։ ‖ բամբիշական · տիկնական · տիկնունի ։

Խաթունութին · գադընլը ։ ‖ բամբիշութին · տիկնութին ։

Խաթրան · * գաթրան ։ ‖ ձիւթ · զաղխեժ ։

Խաթրանլը ։ * ‖ ձիւթաւոր · ձիւթեալ ։

Խաթրը, կմ'խաթր ։ * ‖ ակնածութին · սէր ։

Խաթրը աւրել · խաթրին դօլէր · հաթրընէ դոգունմաք ։ ‖ տրտմեցուցանել · դառնացուցանել ։

Խաթրը աւրօղ · խաթրին դոլօղ · հաթրընա դօգունան ։ ‖ տրտմեցուցիչ · դառնացուցիչ ։

Խաթրը խօշ ընել · հաթրընը խօշ էթմէք ։ ‖ հաճել, կամ հաճիլ զմիտս · հաճեցուցանել զոք · շահացուցանել · շնորհս առնել ումեք ։

Խաթրը խօշ ընելը · հաթրը էխշնութլուգու ։ ‖ մտահաճութին · հաճելութին · հաճելի զմիտս ։

Խաթրը խօշ ընօղ · հաթրընը հօշ էտէն ։ ‖ մտահաճ · հաճեցուցիչ · շահացուցիչ ։

Խաթրը մնալ · խաթրըմըզ ըլմալ · հաթրը գալմաք ։ ‖ ունիլ զխէթ, կմ' խէթ ունիլ · բան ինչ յոռութեան դնել 'ի որտի · առանձինն յանդիմանել · խէթել · խիթել · խէթանհարիլ ։

Խաթրը չմնացօղ ։ ‖ անխէթ · հաճեալ · շահեալ ։

Խաթրը նայելով ։ ‖ տես Խաթեր համար ։

Խաթրը չնայելով · աաադ հաթրը նաղարա ։ ‖ անակնածութին · անաչառութին · անաչառ · անխտրաբար ։

Խաթրը նայիլ · էշէր փէտէէ · հաթրընը գայըրմաք · հաթրը էտէն էթմէք ։ ‖ աչառել · աչառիլ · ակն առնել · ակն առնուլ, կմ' ակն առնուլ երեսաց, կամ ակն առնուլ ումեք · առ աչս հայիլ · աչառութեամբ դատել · շնորհս առնել ումեք · առ շնորհահաճս առնել · շնորհել ումեք · ընդունել ։

Խաթըրը նազիքլը · նըզէգէթլիւ : ‖ ակնառութիւն · ակնածութիւն · աչառութիւն · աչառանք · աչառութիւն · զգուշացութիւն :

Խաթըրը չնայիլը : ‖ անաչառութիւն · անակնածութիւն :

Խաթըրը նայօղ · էրէս փէնտօղ · հաթըր պագան · հաթըր իւէն էտէն : ‖ աչառու · ակնառու · ակնածու · կողմնասէր :

Խաթըրը չնայօղ · հաթըր պագմայան : ‖ անակնածու · անաչառ · անաչառաբար · անխտիր :

Խաթէր համար · հաթըր իչին : ‖ առ երեսս · առ շնորհակս · առ ակամբ · առ աչառութեան :

Խաթէր համար ընել · խաթըր նայէրէք ընէլ · հաթըր իչին էթմէք : ‖ առ շնորհակս առնել · հաճոյակս առնել · շնորհակս առնելութիւնք :

Խաթէր համար ընել · հաթըր իչին սէօյլէմէք : ‖ շնորհակս առնել · առ շնորհակս առնել · շնորհակս խօսել · առ հաճոյակս բարբառել :

Խաթըրին գպչիլ : ‖ տես Խաթըրը աւրել :

Խաթըրըմնայ · խաթըրըմնայ էլըր · հաթըր գալան : ‖ սրտառուչ · խէթացեալ · խէթասէր · խէթահամ :

Խաթըրըմնայ ըլլալ : ‖ տես Խաթըրը մնալ :

Խաթըրըմնայութիւն : ‖ խէթ · հէգ · հեռութիւն :

Խալաթագլուշա : ‖ տես Զգալագլուշա :

Խալայ : * ‖ տես Կլայեկ :

Խալայ · խալայը կոխել : * ‖ տես Հայհոյանք · Հայհոյել :

Խալայը ուտել · գալայը էէֆէ : ‖ յեղյեղս առնուլ · յեղյեղնաբերս լինել · յեղյեղական լինել · հայհոյել :

Խալայիս, կամ խալայըքս · * հալայըտ : ‖ տես Աղախին :

Խալայիս գնծու · խարաբաշ · փարէձէր · քաճար · ձարէէ : ‖ աղախին արծաթագին · գերուհի :

Խալայլամիշ ընել : * ‖ տես Կլայեկել :

Խալայլամիշ ընել : ‖ տես Հայհոյել :

Խալայը : * ‖ տես Կլայեկած :

Խալապալըխ · * գալապալըք · (գօյուխան) : ‖ ամբոխ · երամ · կրամ · խուռն · բազմութիւն · մարդաշատութիւն · բազմամբոխութիւն · բազմամբոխութիւն · աղխ · ամ :

Խալապալըխ · (օծախան), ... · խալապալըխ փէլ : ‖ մարդախիտ · մարդաշատ · մարդաւէտ · գրոհեալ · բազմախռնոց · բազմահաւաք · յոգնահաւաք · բազմամբոխ · յոգնամբոխ · խուռներամ :

Խիտ Խալապալըխ : ‖ բազմամբոխ · բազմամբոխ · բազմախուռն · բազմախռնումն · բազմակոյտ · բազմախռնոց · բազմախուռն · բազմանոյժ · բազմախռնից · բազմաշնորհ · բազմահաւաք · բազմանիստ :

Կամ, ամենախռնոց · ամենախռնութիւն · ամենախռնումն · յոգնախռնումն · յորդախռնութիւն :

Խալապալըխ · ֆիլխան փախչողայ : ‖ տես Զբաղմունք :

Խալաս · ազատ · խալըս ըլլ : ‖ ազատ · ամուլ · փրկեալ · վրիպ · վիճար · ապրանք · չմոր · խառսոր · ստերքեալ · արտաքոյ · զերծաւոր :

Խալաս · խալասումնէն : ‖ տես Խալասութիւն :

Խալաս բան · ազատ խօսք · խալըս լաքըրտի : ‖ մաքուր բան · մաքրաբանական զրոյց · մաքրութիւն :

Խալասել · խալասող : ‖ տես Խալասեցնել · խալասեցող :

Խալասմունք : ‖ տես Խալասութիւն :

Խալասութիւն · խալըսլըգ : ‖ ազատութիւն · ազատագործութիւն · փրկութիւն · փրկագործութիւն · փրկապահութիւն · վթարութիւն · ձերբազատութիւն · ճողոպրութիւն :

Կամ, ապրեալս · ազատանք · փրկանք · փրկական · փրկեալ · փրկութիւն · ազատութիւն · վթարութիւն :

Կամ, վթարմունք · փրկումունք · զերծմունք · յանցանք · մերք :

Իսկ, ազատ · փրկել · վթար · չմոր · չմորեք · խառնք :

Խալաֆաթ · * գալաֆաթ : ‖ կպրանք :

Խալաֆաթ ընել · գալաֆաթ էթմէք · գալաֆաթլամաք : ‖ կպրանել · կպրածիւթել · կպրով ծեփել :

Խալէ : * ‖ տես Բերդ :

Խալէմ · * գալէմ : ‖ գրիչ :

Խալէմ՝ շաբէնի, կամ գալըմ · խալըն : ‖ տես Ձաեղ · ցորենի · խոյլն :

Խալէմ՝ պրօտ բան կամ ֆարէն · ֆիլնէն խալէմճէնէր նէրը արծաթ կամ ֆարէն : ‖ գրիչ երկաթի · գործի քանդակողի :

Խալէմ · խալէմճէնէրի ֆիրաթ : ‖ փորոք · քանդակ · դրոշմ · քանդակագործք · քանդակագործութիւն · փորոքած :

Խալէմ ընել · խալէմով ֆարէլ փորել : ‖ քանդակել · քանդակագործել · փորագրել · դրոշմագրել · դրոշմագել · քանդել :

Խալէմթրաշ · * գէլէմ թըրաշ : ‖ գրչահատ · կարոց :

Խալէմթրաշ · * խալէմով հորդած : ‖ քանդակայուղի · դրոշմագատայ :

Խալէմճի · * գալէմճի : ‖ քանդակածոյ · քանդակաւոր · քանդակագործ · քանդակեալ : Կամ, դրոշմաւոր · դրոշմագրեալ · դրոշմագրեալ · փորագրեալ :

Խալէմճիար · * գալէմճէնէր : ‖ փորոքարար · քանդակարար · դրոշմագարար · դրոշմագործ · քանդակագործ :

Խալըսիլ · գուրթուլմաք : ‖ տես Ազատիլ :

Խալըսիլ · ղիթիրմէք · ղիթմէք : ‖ տես Լմընալ :

Խալթ ընել : * ‖ տես Աղերսել խօսիլ :

Խալթաման · գալթաման : * ‖ տես Փեօշէվէնկ իրեն կնկանը :

Խալի · հալը : ‖ օթոց · գորգ :

Խալի՝ ֆարան սաճնիա : ‖ պատարագական :

Խալի՝ սրֆին փոյ ֆանէլու : ‖ ատրական :

Խալիչայ : * ‖ ակումբ :

Խալիֆ · * գալըֆ : ‖ տես Կաղապար · խալըֆ :

Խալիս · * հալիս : ‖ տես Զուտ · ործան · խոյլն :

Խալիսատա տամալարը : * ‖ երամներաց կնիքէ · ազնուաբեկեան կնիքէ :

Խալիօն · * նաւը : ‖ լաստափոն :

Խալիօնի չամնախըլըխ : ‖ Թակաղաղ, կամ դիմաց նաւու :

Խալիօն · * որ է խալիֆան · այդինէն ձուլս խալիօն փրծիք : ‖ խորխտուանք :

Խալիօնճի · * գալիօնճի : ‖ լաստանաւավար · նաւամարտիկ :

Խալլ . * գալլ : || փորձ հրոյ . հրափորձութիւն :
Խալլ եղած . գալլ օլունմուշ : || փորձ . հրա֊փորձ . փորձեալ 'ի հրոյ . կամ յերկիրն .
Խալլ չեղած . գալլ օլունմամըշ : || անփորձ . անփորձական . անհուր :
Խալլ ընել . գալլ էթմէք : || զհրահալելն փոր֊ձել . փորձ առնել . բովել . պարզել . զտել :
Խալլ ընելու օճախ : || բովք . քուրայ . քրայ . քրէ . հալոց . հալոցք :
Խալխալայ . ղարք մի է : || մեհեանք :
Խալխան . Խալխանլը . և այլն : * || տե՛ս Վա֊հան . Վահանաւոր . և այլն :
Խալխան պալըղը : * || վահանաձուկն . մին֊գաձուկն :
Խալկին . խաղան . գաղան : || կաթսայ . կաս֊սայ . սան . ջեռուցիչ . եփարան :
Խալկին . Ջէզր բան հալելու : || հալոց :
Խալձի . * գալճը . որ է խալլ ընօղ . || բովիչ . բովարար . փորձիչ հրահալելեաց . հրա֊փորձ ոսկւոյ, կամ արծաթոյ . և այլն :
Խալձիի օճախ : || տե՛ս Խալլ ընելու օճախ :
Խալլչաթայ, կամ խալլչէթա : * || տե՛ս Խալլչին :
Խալլչայ . * գալլչայ : || բարձ . ապզր . զիստ . երանք . ծունգն, կամ ծունկն :
Խալլչային ետեւի դին : || զիստ :
Խալլչին . * գալլչըն : || սռնապան, կամ ղանկա֊պան՝ թաղեացագործ :
Խալպ . * գալպ : || խարթ, կամ խարդ . խար֊դախ . խարդաւան . խորթատեսակ . կեղ֊ծապատիր . կեղծ . պխտակ :
Խալպ բան : || իրք խորթք . խորթութիւնք . խարդախութիւնք . կեղծիք :
Խալպ բան չինել . գալպ իշ էթմէք : || հնարել զկեղծիս . պաճուճել զխորթ ինչ :
Խալպազան . * գալպազան : || խորթարար . խարդախագործ . խարդաւանիչ դրամոյ . դրամակեղծ : տե՛ս և Խարդախ :
Խալպազանութիւն . գալպազանլըգ : || խորթարա֊րութիւն . խարդախագործութիւն . դրամակեղծ֊ութիւն : տե՛ս և Խարդախութիւն :
Խալպազանութիւն ընել : || խարդախել զոսկի արծաթն . խարդաւանել, կամ դժրել զդրամ . հատանել զսուտ դրամս : տե՛ս և Խարդա֊խութիւն ընել :
Խալտըմնալ . խալթափիլ . եանըլմագ : || սխալիլ . սղալիլ . սխալականիլ . վրիպիլ . վթարիլ . շփոթիլ . թիւրիլ . մոլորիլ . սատրիւրիլ . տագնապել . տարտուղել . պարտուղիլ . կասել :
Կամ այսպէս . սխալել . վրիպել . գթել . տագնապել . մերժանչել . յանցանել . զանցա֊նել . զանցանցել . զարտուղին գնալ :
Խալտըմնալ սաղմոս ըսելէնին : || վրիպիլ 'ի սաղմոսելն . յանցանել զոք . կամ անկանել յաւելքէ տուն սաղմոսին . զոր օրինակ .
Սաղմոս ըսելէնին խաղտեցայ : || զեղ յան֊ցեաւ տուն սաղմոսին :
Սաղմոս ըսելէնին չէր խալտըմնար : || ոչ անկանէր 'ի նմանէ սաղմոսասացն ինչ :
Խալտըմնալը : || տե՛ս Խալտութիւն :
Խալտըմնալով . խալթափէլով . եանըլըլարագ : || սխա֊լելով . սխալմամբ . սխալարար . սխալացի . սխալակի . ըստ վրէպս . ըստ խաբս :
Խալտըմնալով ըլլալ . եանըլլըշ օլմագ : || ընդ֊խաբս ինչ լինիլ :
Խալտըմնալով ըսօղ : || վրիպականաւոր . վրէպախնաւոր :
Խալտըմնալով կարդալ . եանըլըլարագ օգումագ : || սխալացի ընթեռնուլ . սայթաք ընթեռ֊նուլ . գթել յընթերցուածս . յանցանել յընթեռնուլն :
Խալտեցած . սխալած . եանըլըմըշ . || սխալեալ . վրիպեալ . սատրիւրեալ . վրիպակ . վրի֊պած . վրէպ . սխալ :
Խալտեցնել . եանըլթըրմագ : || սխալեցուցա֊նել . վրիպեցուցանել . վթարեցուցանել . մոլորեցուցանել . շփոթեցուցանել . սատ֊րիւրեցուցանել . զարտուղեցուցանել . տա֊տուղեցուցանել . գթեցուցանել . սայթա֊քեցուցանել . զանցանցեցուցանել . զա֊ռանցուցանել . զանցուցանել :
Կամ այսպէս . սխալել . վրիպել . վթարել . սատրիւրել . սատրիրել . շփոթել . զարտու֊ղի հանել :
Խալտեցնօղ : || սխալեցուցիչ : տե՛ս և Մո֊լորեցնօղ :
Խալտեցօղ . եանըլըճը : || սխալօղ . վրիպօղ . վրիպեալ . վրիպակ . սխալակ . սխալողակ . սխալական . սղալական . վրիպական . սխա֊լոտ . սխալագործ . սխալ . վրէպ . վրիպող :
Խիստ Խալտեցօղ : || ամենասխալ . ամենա֊վրէպ . ամենաշփոթ . ամենամոլար . ամենա֊խաբ . ամենավթար . ամենասայթաք . ա֊մենագթոտ :
Չխալտեցօղ . եանըլմայան : || անսխալական . ան֊սխալ . անվրէպ . անվթար . անմոլար . ան֊մոլոր . անշփոթ . անխոտոր . անսայթաք . անտահակ . անսատրիւր . անբասրագիւտ, կամ անստագիւտ . անստգտանելի :
Խալտարըմ . * գալթըրըմ : || մայթ . ըռիկ .
Խալտարըմճի . * գալթըրըմճը : || մայթարար . մայթագործ :
Խալֆախ . * || մորթեգործ խոյր , արտա֊խուրակ , գլխարկ , գլխանոց :
Խալֆախ դնօղ : || խոյրադիր . խուրակադիր :
Խալֆախճի : * || խոյրարար . խոյրագործ :
Խալֆայ . * ճըրաղէօրէ առաջ եանօղ, կամ աշկերտ առլըշօղ, և այլն : || ճարտարարակ . ընդճար֊տարականաւ . համբակապետ :
Խալֆայ՝ եափըճը : || ճարտարապետ . ճեմա֊պետ . հիւսնապետ :
Խալֆայ՝ խօրտաճըզիլէրա : || դպրապետ . ընդ֊վարժակալ : տե՛ս և Խալֆայ . ճօրաղէօր . ևն :
Խալֆայ, կամ Խալիֆայ՝ թաղէֆ . և նմանեաց : || քաղաքապետ . տարերկան . մարզպան :
Խալֆայութիւն՝ եափըճը : || ճարտարապետութիւն . հիւսնապետութիւն :
Խալֆայութիւն ընել եափութ : || ճարտարապե֊տել :
Խալֆայութիւն՝ խօրտաճըզիլէրա : || դպրապետ֊ութիւն . ընդվարժակալութիւն :
Խախալ . կանչէ ձայն : || Աղաղ . խախալ :
Խախալակէշ ընել . ջլոն՝ օլըպ ... . կամ էքմէք ... : || ճայթել ձկան :
Խախամ : * || քահանայ հրէից :

Խախամ պաշի : * || քահանայապետ հրէից :
Խախըրտախ, կմ՝ խախռատախ. * խարխըշին :
|| խարխածցին :
Խախըրտախ եղած : || խարխածցեալ. խռռնչացեալ. յուրժամ և ցնցրմոյ, կմ՝ ցխորդոյ. նմ՝ :
Խախըրտախ ըլլալ : || խարխածցել. խռռնչել. պապախել :
Խախլամիշ ընել. միջ անդամ անդամ, կմ՝ ֆէրթ ֆէրթ կէրտէլ : || յօշել. օշել. օշոտել. յօշոտել. յօշատել. խոհականել. բազկել :
Խախլայիճի : * || յօշատար. յօշիչ. յօշոտիչ. յօշատիչ. բազկիչ. խոհականիչ. խոհական :
Խախմաճի : * || գոգիչ. փորոզքարար :
Խախմայ : * || փորոզ :
Խախմիշ ընել : || տես Ջարդել. գամ. նոյն.
Խախուտ. հոտոտոտ շաշող. Բեծեւխիղ : || խախուտ. սասղան. յողդողդ. յողդողդումն. զաղփաղփումն. զեղխ. զեխ.
Կմ՝, անկայ. անկայուն. անկայան. անհաստատ. անարմատ. անհիմն. կայ 'ի կայ. վթար. վկանդ :
Խախուտ ըլլալ. Խախուտ ընել : || տես Խախտիլ. Խախտել :
Խախռտախ : * || տես Խախըրտախ :
Խախտել. փեղքն շարժել, կմ՝ խաղցնել : || խախտել. դրդուել. յողդողդել. վկանդել. վթարել. խարխարել. վրդովել.
Կմ՝ այսպէս. դրդուեցուցանել. խաղացուցանել. վրդովեցուցանել. շարժել 'ի տեղւոջէն :
Խախտիլ. փեղքն շարժիլ : || խախտիլ. դրդուել. յողդողդիլ. խլրտիլ. խլրդիլ. վրդովիլ. զեղխիլ. զեղխել. սայթաքիլ. սայթաքել :
չԽախտիլ. փեղքն չշարժիլ : || չխախտիլ. չդրդուիլ. անխախտ մնալ. անխաղաց մնալ. անշարժ մնալ :
Խախտիլը : || խախտումն. վթարումն. վթարութիւն. յողդողդութիւն. զաղփաղփութիւն. զեղխութիւն. զեղխանք. վկանդ. վթար :
Խաղք. մասխարայ. ճաւխի. ըուըուձայ. մըսխարէ :
|| խաղ. ձաղ. ծաղր. կատակ. ծանակ. առակ. նշաւակ. խայտառակ. պախարակ. ձաղուանք. անարգ. հեգնն. հեգն. այպն. միմք :
Կմ՝, ծաղածանակ. խաղածանակ. խաղակատակ. այպանակատակ. այպնկատակ :
Կմ՝ այսպէս. ծաղրական. ծիծաղական. ծիծաղելի. ամօթածու. ամօթերես. մատնցոյց. հեգնաւոր. հեգնաւոր :
Եւ կմ՝, առակ նշաւակի. առակ օրինակի. ցոյց խայտառակութե. այպն կատականաց :
Խիստ խաղք : || ծանակագոյն. ամենակատակ. ամենածանակ. ամենածաղր. գառանածաղր. չարածաղր : Կմ՝, բազմածաղր. բազմածանակ. բազմակատակ. յոգնակատակ. յոգնածանակ. յոգնածաղր :
Խաղք եղող. մասխարայ օլան : || ամօթապարտ. գլխակոր. գլխարկեալ. կորագլուխ. կոր 'ի գլուխ : տես և Խաղք :
Խաղք չեղող : || անծանակ. անկատակ. աննկուն. զուարթերես :
Խաղք ըլլալ. մասխարայ օլմաք. ճաւխի օլմաք. ըուըուձայ օլմաք : || ծաղր լինիլ. կատակ լինիլ. ծանակ լինիլ. նշաւակ լինիլ. անարգ լինիլ. ձաղ լինիլ. այպն լինիլ. յամօթ լինիլ. նըկուն լինիլ. յառակս լինիլ. առակ նշաւակի լինիլ. խաղալիկատակ գոլ. զամօթ ի հարկանիլ :
Կմ՝ այսպէս. ծաղրիլ. ձաղիլ. ծանակիլ. խայտառակիլ. այպանիլ. նշաւակիլ. պախարակիլ. կատակիլ. զանկատիլ. ղատակիլ. կեքիլ. վայրակնիլ. գլխակորիլ. կորակնել. կորանալ. վատթարիլ. վատթարանալ :
Խաղք ընել. մասխարայ էթմէք. ճաւխի էթմէք. ըուըուձայ էթմէք : || ծաղր առնել. ձաղ առնել. ծանակ առնել. նշաւակ առնել. նշանակ բերել. առակ նշաւակի առնել. խաղ առնել. անարգ առնել. յամօթ առնել. այպն առնել. հեգն առնել. ունչ առնել, կամ ունչս առնել. նկուն առնել. կոր 'ի գլուխ առնել. յառակս առնել. յանդիման հարկանել :
Կմ՝ այսպէս. ծաղրել. ձաղել. ծանակել. կատակել. կատակերգել. առակել. առականել. նշաւակել. խայտառակել. պախարակել. այպանել. հեգնել. հեգնել. հիքել. ձաղալ. ձաղակոծել. ապագովել. զանկատել. զատակել. ըմպահկել. ըմպահակել. ըմբերհակել. ամպահակել. Թքանել. Թքնուլ. վատթարել. վատթարեցուցանել. կքեցուցանել. կորացուցանել :
Խիստ խաղք ընել : || ձաղձաղել. չարածանակ առնել. այպն կատականաց առնել. առակ նշաւակի կացուցանել :
Խաղք ընելով յաղթել : || չարաչար յաղթել. ամօթալից յաղթել. դժպատուեցուցանել :
Խաղք ընելու համար. մասխարայ էթմէք իչին : || առ առակս. առ խայտառակելոյ :
Խաղք ընելու համար թող տալ, կամ վրան զրկել : || ընդ խաղ արձակել :
Խաղք մաչուածք մնալ : || խայտառակամահ լինիլ. ծանակամահ կորնչիլ :
Խաղք մաչուածք մնացող : || խայտառակամահ. ծանակամահ :
Խաղք մաչուածք մնացնել : || խայտառակամահ առնել. խայտառակամահ սպանանել. նշաւակամահ առնել. նշաւակամահ կորուսանել :
Խաղք ու խայտառակ.
Խաղք ու խաւսր, կմ՝ խաղք ու խաղքեր. } մաախր մըւժմաք : || այպն և կատակ. այպանակատակ. խաղակատակ. ծաղրակատակ. ծաղրծանակ. ծաղրալից. ձաղակոծ. գառանածաղր. չարածաղր :
Խաղք ու խայտառակ ըլլալ. մասխարա մըւժմաք օլմաք : || այպն և կատակ լինիլ. այպանակատակ լինիլ. խաղակատակ լինիլ. գառանածաղր լինիլ. ձաղակոծ լինիլ. ձաղակոծիլ :
Խաղք ու խայտառակ ընել. մասխարա մըւժմաք էթմէք : || այպն և կատակ առնել. այպանակատակ առնել. գառանածաղր առնել. ձաղակոծ առնել. ձաղակոծել :
Խաղքութե, կմ՝ խախկութե. մասխարալըք. ճաւխիլըք. ըուըուձայլըք : || խայտառակութե. այպ

խայտառակութիւն . ծանակութիւն . նշաւակութիւն . ըմ_
պարշելութիւն . վատթարութիւն :
Կմ այպանեա . խայտառակականք . ծանականք .
պախարակականք . [illegible] . արհականք . կա_
տականք . այպանք . ձաղանք . կոռանք . ա_
մօթանք . ըմբաշխանք :
Կամ այպանէս . ամաչկոտութիւն . նշաւակութիւն .
այպանութիւն . զանխատութիւն :
Եւ կմ այպանէս . այպն . կատակ . ծանակ .
տուակ . անարգ . ամօթ :
Խախտութիւնը քաշել . [illegible] այնու : ||
Մերկել զխայտառակութիւն . մերկացուցա_
նել զամօթանս : տես և Խախտը ընել :
Խամ ամ . [illegible] : || խամեալ :
Խամ ամ տեղը, կմ եարան : || խամեցեալ . ա_
րած .
Խամաղ . [illegible] : || խամաղ_
մուրի ցորենոյ :
Խամած . [illegible] . [illegible] . [illegible] . [illegible] :
|| խամածոյ . խամածոյական :
Խամխմել : || խամխամել . խամտաել .
լաւտրատել . կծաել :
Կմ, խամանելով խամանել . [illegible] խա_
ծանել . չարախածն կծանել .
Խամխմելով [illegible] . [illegible] [illegible]
[illegible] : || հաս և խամ լինել :
Խամկոտել : || տես Խամխմել :
Խամզած . [illegible] : || խամզեալ .
խարակեալ :
Խամզած ցորեն : || տես Խամաղ .
Խամդել : || տես Բոհրել :
Խամնել . [illegible] . [illegible] : || խամանել . կր_
ծանել . կծոտել . կծել . գոշել :
Խամնելը . [illegible] . [illegible] : || խամանութիւն .
խամածուած . կծուած :
Խամնող : || տես Խամածն .
Խամկ : || տես Խամ . [illegible] :
Խաչէլ . * [illegible] : || սուրճ :
Խաչէլ եփել : || սուրճ եփել . սրճեփեաց
լինել :
Խաչէլ ամեթը : * || [illegible] :
Խաչէլ [illegible] . * [illegible] [illegible] : || սրճա_
ճանիճ . շաճիճ սրճոյ :
Խաչէլ խանեցէ . * [illegible] : || սրճանոց .
սրճարան .
Խաչէլ ճի : * || սրճագործ . սրճարար . սրճա_
վաճառ :
Խաշրել . [illegible] . [illegible] . [illegible] [illegible] : ||
խաշրել :
Խաղ . օյուն : || խաղ . խաղալիկութիւն . խաղալիկ .
խաղացութիւն . խաղալիք :
Խաղ՝ [illegible] . [illegible] . [illegible] . [illegible] :
|| Թատր . Թատերք . խաղախաղութիւնք :
Խաղի [illegible] . [illegible] [illegible] : || խաղատեղ :
Խաղի ընկեր . [illegible] [illegible] : || խաղակից :
Խաղի կիւլը : || գունդ . [illegible] . [illegible] :
Խաղի նշան : || խաղանիշ :
Խաղալիկս, կմ խաղի [illegible] : || խաղատեղի .
խաղալիկարան . խաղատարան . խաղավայր :
Խաղի վարպետ . [illegible] [illegible] . [illegible] :
|| քաջախաղ . քաջախաղաց :
Խաղի տեղը, կմ օտայ, կմ մէյտան : || խաղ_

եղ . տուն խաղալեաց . կրկէս . ատեանը .
Թատրոն . Թէատրոն . կրկեսատեղի :
Խաղ՝ [illegible] [illegible] . [illegible] : || ցոյց . ցուցք .
ենք . երեւանութիւն . յերևանութիւն . յերևա_
նութիւն . եղանակութիւն :
Խաղ՝ անուշ : || տես Անուշ երգ :
Խաղ՝ պարի : || տես Պարի խաղ :
Խաղ՝ [illegible] : || տես Սաղմոսաց խաղ :
Խաղ ելլել վրան : || յերգ անկանել :
Խաղ կանչել . [illegible] [illegible] : || ցոյց
բառնալ . ի ցոյցս անկանել . ցցանալ լի_
նել . երգս առնուլ . երգել . եղանակել .
ներդաշնակել . նուագել :
Խաղ կանչելու մարդ : || զանկատեալ ի
ցոյցս . ցցեալ . երգեցիկ :
Խաղ կանչօղ . [illegible] [illegible] . [illegible]_
[illegible] : || ցցանոց . երգեցիկ . երգարան . ձայ_
նաւոր . ձայնաւոր :
Խաղ կանչօղներու նշանակը : || ձայնաւոր .
ձայնակից :
Խաղ հանել մէկկէմը վրայ : || յերգ արկանել
զոք :
Խաղ . օյունը՝ անդամներու, [illegible] [illegible] . որ մէկ
մէկ են կցած : || յօդ . զօդ . յօդուած . զօդ_
ուած . կրկնուած . խառնուած . խառնե_
լիք . ծալելիք . կարան :
Խաղ՝ [illegible] : || կարաւանք :
Խաղ՝ մատներու : || տես Մատներու խաղ :
Խաղ խաղ կտրած : || յօդակտուր :
Խաղ խաղ կտրել . [illegible] [illegible] [illegible]_
[illegible] : || յօշոտել . յօշոտել . օշոտել . յօշատել .
օշատել . յօշել, կմ անդամ անդամ յօշել .
հատանել ընդ յօդ :
Խաղ խաղի հետ կապել . [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] : || յօդել . յօդաւորել .
յօդացուցանել . յօդակապել . յօդ ընդ յօդ
խառնել :
Խաղ խաղի հետ կապուիլը : || յօդաւորութիւն .
յօդակապութիւն :
Խաղերը ունող . [illegible] [illegible] . [illegible] . պօղ_
[illegible] : || յօդաւոր . յօդաւոր . յօդաւորական :
Խաղերը ամրցնել : || յօդակապել . յօդա_
պատել :
Խաղերը ամրցուցած : || յօդակապ . յօդա_
պատ :
Խաղերը քակած, կմ թուլցած : || յօդալոյծ :
Խաղալ . օյնամագ : || խաղալ . խաղորդել . հան_
դիսանալ ի խաղս :
Խաղալ և Խախալ : || տես Երերալ . օյնամագ :
Խաղալով ոտքը գետինը զարնել, կմ ոտքը
գետինը զարնելով խաղալ . [illegible] : || դո_
փել . դոփիւնս հարկանել :
Խաղալով ոտքը գետինը զարնելը . [illegible] : ||
դոփիւն . դոփումն :
Խաղալու տեղ : || տես Խաղի տեղ :
Խաղաղ : || տես Հանդիստ . [illegible] :
Խաղաղ կենալ . [illegible] [illegible] . [illegible] [illegible]_
[illegible] . [illegible] [illegible] : || խաղաղ կալ . հանդարտ
կալ . անխռով կալ . հրահանգ կալ . հրա_
հանգիլ . հանդարտիլ . խաղաղիլ . խաղա_
ղանալ : տես և Հանգիստ ըլլալ :
Խաղաղելու տեղ : || խաղաղական տեղի :

Խաղաղեցնել. խաղաղցընել. խաղղնցնել. ձայնսըզ էթմէք. մէնէքմէք. սուս էթմէք ‖ խաղաղացուցանել. խաղաղեցուցանել. հանդարտեցուցանել. անդորրացուցանել. անդորրեցուցանել:
Կամ այսպէս. խաղաղել. հանդարտել. հրահանգել. անդորրել:

Խաղաղեցնել կռւողները. կռւողներուն մէջ խաղաղութիւն յգել. պարըշդըրմագ. սուլհ էթմէք ‖ Հաշտել, կամ հաշտեցուցանել ընդ միմեանս կռուեցելոց. ածել 'ի խաղաղութիւն. հաշտ առնել. հաշտեցուցանել:

Խաղաղեցնող. խաղաղցընող. խաղղնցնող. ձայն կէսէն. սուս էթտիրէն ‖ խաղաղեցուցանող. խաղաղեցուցիչ. խաղաղարար. խաղաղագործ. խաղաղական. հրահանգիչ:

Խաղաղեցնող կռւողներու. կռւողներուն մէջ խաղաղութիւն յգող. պարըշդըրըճը. սուլհ էթտիրէն. սուլհճու ‖ Հաշտեցիչ. հաշտողական. հաշտողակ. միջնորդ խաղաղութեան: տե՛ս և Վերջինը:

Խաղաղիլ. սուս օլմագ. էյլէնմէք. մէն օլմագ. ձայնսըզ օլմագ ‖ խաղաղանալ. անդորրանալ. հանդարտիլ. լռել. լուռ կալ. լուռ լինիլ. ցածնուլ. դիւանել. մեղմանալ: տե՛ս և Թուլնալ. հովը. և այլն:

Խաղաղութիւն. պարըշ. սուլհ, քէ սուլհ. րահաթլըգ. էմնիյէթ ‖ խաղաղութիւն. անդորրութիւն. հանդարտութիւն. հրահանգութիւն. հրահանգք:

Խաղաղութիւն. ողջոյն ‖ խաղաղութիւն. ողջոյն. ա՛րդ. Ով որ կը տեսնէր, խաղաղութիւն կուտար: ‖ ուր և ընդ առաջ ելանէր, տայր ողջոյն:

Խաղաղութիւն ձգել. Խաղաղութիւն ձգող ‖ տե՛ս Խաղաղեցնել. Խաղաղեցնող:

Խաղաղութիւն սիրող ‖ խաղաղասէր. հանդարտասէր.

Խաղաղցնել ‖ տե՛ս Խաղաղեցնել:

Խաղխաղ. փաղտքի անուն է ‖ խաղխաղ:

Խաղկլիք ‖ տե՛ս Խաղկնելիք:

Խաղկլիք ընել. օյունճագ էթմէք ‖ խաղալիք առնել. խաղորդել:

Խաղկնելիք. օյունճագ ‖ խաղալիկ. խաղալիք:

Խաղղեցնել. Խաղղել ‖ տե՛ս Խաղաղեցնել. Խաղաղիլ:

Խաղող. խաղող. իւզիւմ ‖ խաղող:

Խաղցնել. օյնաթմագ ‖ խաղացուցանել. տալ խաղալ:

Խաղցնել. երերցնել ‖ տե՛ս Երերցնել. և խախտել:

Խաղցնող. օյնադան ‖ խաղացուցանող. խաղացուցիչ:

Խաղցող. օյնայան. օյունճու ‖ խաղացող. խաղողակ. խաղալիկ. խաղորդ:
Խաղցողներու գլուխ. օյունճու պաշը. էլպաշը ‖ խաղապետ:

Խաղցող. երերցող ‖ տե՛ս Երերուն. և խախուտ:

Չխաղցող ‖ անխաղաց:

Խաղք ‖ տե՛ս Խրախք:

Խաղք ու խաղեր, կամ խախք ու խաւեր ‖ տե՛ս Խախք ու խայտառակ:

Խաճաբի. * սանմն է ‖ փունիկ:

Խամ. * համ. չհասած ‖ խակ. խամ. անհաս. տհաս. անժամ. տարաժամ. աղոխացեալ:

Խամ՝ կենդանի. բէնտսըն լուրջեմը. տէրս չէւրիլ-ցուցած ‖ արմուղ. կրմուղ. արմուղեր-մուղ. անմուղ. ամուղակ. ամուղական. յամուղական:

Խամ՝ կտաւ, կմ քէթէն. և այլն ‖ անգործ. անթափ:

Խամ՝ քար ‖ անգործ. անտաշ:

Խամ՝ մարդ. ճահիլ. աճամի. և այլն ‖ խակ. տհաս. անփորձ. անկիրթ. անվարժ. անընդել. անհեթեթ. անհեղեղ:
Կմ, դեռավարժ. թերավարժ. նորավարժ, նորակիրթ. դեռակիրթ:

Խամ՝ փղայ ‖ Դամբակ. համբակ: տե՛ս և Խամ. մարդ:

Խամ ըլլալ. աճամի բուլունմագ ‖ տհամուղ լինիլ. անընդել լինիլ. անվարժ գտանիլ. տղայանալ. աւուուղակել: տե՛ս և Խամնալ:

Խամ կթած, կմ քաղած: } խակախնութ. ի
Խամ կթող, կմ քաղող:
խակաքաղ. խակաքաղ:

Խամաղ, կմ խամմաղ խաւուղայ. Խամմաղ ըլլալ, կմ խամմաղութիւն. * ‖ տե՛ս Մանուկ. Մանկութիւն:

Խամախլախ. * ծառ է ‖ Թմբի:

Խամաճիկ. խուխուլայ. գուգլայ ‖ պաճոյճ. պաճուճանք. պաճուճապատանք:

Խամաշմիշ ըլլալ. * ‖ տե՛ս Խաղդուտիլ:

Խամգել. համդաշլամագ ‖ տե՛ս Մանել:

Խամգէլայ. * Նէրբօն անթա յուքս հագասաք ‖ կոյղոր:

Խամըշլըխ. * ‖ տե՛ս Եղէգնոյ:

Խամըշպայրաղը. * ‖ տօն տաղաւարահարաց, զատիկ տաղաւարահարաց:

Խամին. * ‖ խորրուկն. վարձք միջնորդութեան:

Խամիչ. * ‖ տե՛ս Եղէգ. և զգետնեքայլաւ:

Խամ խասէփէթ. * ‖ տե՛ս Թասայ:

Խամնալ ‖ խամանալ. խականալ. տհասանալ:

Խամնալ. մորդար, կմ ջէթայ ‖ խամանալ. խամրանալ. խամրիլ:

Խամութիւն. համլըգ ‖ խամութիւն. խակութիւն. տհասութիւն. անհասութիւն:

Խամութիւն՝ կենդանեաց ‖ արմղութիւն. կրմղութիւն. աւուուղակութիւն. անընդելութիւն. անընտելութիւն. անվարժութիւն. անկրթականութիւն:

Խամուրտուղ. * ‖ բաղարջ. անխմոր:

Խամուրտուղ պայրամը. * ‖ տե՛ս Բաղարջակերաց զատիկ:

Խամչի. * գամչը ‖ մտրակ. ձաղկ. ձաղկիչ. ձաղանք. տաճկինակ. խարազան. վարիչ. վարոց. ջայլոտ. ջաղոտ. արջառաքիլ:

Խամչի զարնել. խամչիով ծեծել. գամչը չալմագ. գամչըլամագ ‖ մտրակել. խարազանել. տաճկինակել. ջայլոտել:
Կմ, հարկանել՝ մտրակաւ, խարազանաւ, վարչաւ, կմ վարոցաւ. և այլն:

Խամչիով քշել. գամչը ըլան սիւրմէք ‖ մտրակել. խարազանել. վարել մտրակաւ:
Խամչիով քշող, կմ քշած ‖ մտրակավար. խարազանահալած.

Խամպուռ ։ * ‖ տե՛ս Կաւզ. ղամպարա ։
Խայ ։ * ‖ տե՛ս Մրրիկ ։
Խամցնել. համչաթմագ ։ ‖ խամրել. խամրա-ցուցանել. խամրացուցանել ։
Խամսի ձուկ ։ * ‖ ձկրակ ։
Խայալըխ ։ * ‖ տե՛ս Աղպատաժոռ. և Վհատառ ։
Խայալըխ. * պատուտուն ։ ‖ տե՛ս Քիթ ։
Խայայ. ֆար ։ * ‖ տե՛ս Ապառաժ ։
Խայայ ձուկ ։ } քարթակ ։
Խայայ պալըղը ։
Խայայ զօռողլուղու. * գայայ գօռողլու ։ ‖ գառա-նագմակ ։
Խայէֆ. * գայըֆ ։ ‖ Նուաղակ. ակատ. նուա-փոքրիկ ։
Խայէֆլըլէր ։ ‖ Նուաղներակ ։
Խայէֆլըճի. * գայըֆճը ։ ‖ Նուաղակավար. նուա-ւատակ ։
Խայըրմիշ ընել. * գայըրմագ ։ ‖ տե՛ս Հոգալ ։
Խայթած. Խայթել ։ ‖ տե՛ս Կճած. Կճել ։
Խայթան. * գայթան ։ ‖ ժապաւէն. փաղպատ ։
Խայթխթել ։ ‖ տե՛ս Կճկճել ։
Խայթոց. փեօքթէ, կՏ փիւքթէ. նիշ. առը փէ-քենի ։ ‖ խայթոց. խայթ ։
Խայիլ ըլլալ. Խայիլ չըլլալ ։ * ‖ տե՛ս Հաւա-նիլ. չՀաւանիլ ։
Խայիմ. Խայիմնալ. և այլն ։ * ‖ տե՛ս Ա-մուր. Ամրնալ. պինդ ըլլալ ։
Խային. * հայըն ։ ‖ մատնիչ. դաւէիճ ։
Խայիշ. * գայըշ ։ ‖ տե՛ս Փոկ ։
Խայիպ ։ * ‖ կորուսատ ։
Խայիպ ըլլալ ։ ‖ տե՛ս Կորսուիլ ։
Խայղան. * գայղան ։ ‖ սալ. սալաքար ։
Խայղը. * գայղը ։ ‖ տե՛ս Զբաղմունք ։
Խայղըսըզ. * գայղըսըզ ։ ‖ անզբաղ. անզբօս. անպատաստ. անհոգ. անփոյթ ։
Խայմախ ։ * գայմագ ։ ‖ սեր ։
Խայմիշ ըլլալ ։ * ‖ տե՛ս Սահիլ ։
Խայն. * գայն. անէշտգ ։ ‖ աներորդի ։
Խայնաթայ. * գայնաթայ. քեռքը հարը ։ ‖ աներ ։
Խայնաթմիշ ընել ։ * ‖ տե՛ս Եռացնել ։
Խայնամայ. Խայնամիշ ըլլալ ։ * ‖ տե՛ս Ե-ռալը. Եռալ ։
Խայնանայ. * գայնանայ. քէյնանը մարը ։ ‖ զոքանչ ։
Խայնար. Խայնար ջուր ։ * ‖ տե՛ս Եռա-ցող. Եռացեուն ։
Խայպ ըլլալ. Խայպ ընել ։ * ‖ տե՛ս Կոր-սըէիլ. Կորսնցնել ։
Խայպէթը խօսիլ ։ ‖ տե՛ս Բամբասել ։
Խայսերի. * գայսերի. գաղաք է ։ ‖ կեսարիա. մաժակ. մաժաք ։
Խայսերցի. գայսէրլի. ‖ կեսարացի. մաժակե-ցի. այր 'ի կեսարիոյ. ծնունդ կեսարեան ։
Խայտ. խաթ ։ ‖ տե՛ս Խատուտիկ ։
Խայտ ընկած. էգի. ասմայ. և այլն ։ ‖ խայ-ծեալ. պաղախայծ այգի. պաղախայծ որթ ։
Խայտ ընկնելու ատեն ։ ‖ խայծք պտղոյ. պտղախայծք. ժամանակ խայծուեծոց խա-ղողոյ. խաղողախայծ իկ. պՈՐ օրինակ.
Խայտ ընկնելու ատենը էգին երթալ ։ ‖ գնալ 'ի պտղախայծս յայգին ։
Խայտ ընկնիլ պտղուն. ողկուզոյ ընչ^նիլ պտղոյն մէջը. Եղէլ տաղողին չըլլայ. հասնիլ ուտիլ ։ ‖ պտղախայծ լինել. պտղախայծել. խայծել խաղողոյ, որթոյ, և այլն ։
Խայտ ընկնելը՝ խաղողին մէջը ։ ‖ խայծ, կամ խայծք. խայծուեծ այգւոյ, կամ խաղողոյ. այգէխայծ. խաղողախայծ իկ ։
Խայտատակ ։ ‖ տե՛ս Խաւխք ։
Խայտէ. Խայտէլի. և այլն ։ * ‖ տե՛ս Եղա-նակ. Եղանակաւոր ։
Խայտըրմախ. * գայթըրմագ ։ ‖ սահրիճ ։
Խայտըրմախ խաղալ ։ ‖ սահրիճս արկանել ։
Խայտըրմիշ ընել ։ * ‖ տե՛ս Սահեցնել ։
Խայրէթ. Խայրէթ ընել ։ * ‖ տե՛ս Ջանք. Ջանալ ։
Խայրէթլի ։ * ‖ տե՛ս Գործունեայ ։
Խայրէթսիզ ։ * ‖ տե՛ս Ծոյլ ։
Խայրի ։ * ‖ տե՛ս Ուրիշ. և Ջատ. անան. և նախադէ՛՛ ։
Խայրիսին ։ * ‖ տե՛ս Ուրիշը ։
Խայըխմիշ ըլլալ ։ * ‖ տե՛ս Սահիլ ։
Խայըխնճախ. * գայըգընճագ ։ ‖ տե՛ս Սահելա-տակ ։
Խան. * հարք ։ ‖ տե՛ս Փաշայ ։
Խան. * բնակարան ։ ‖ պանդոկ. պանդոկի. վանք, կամ վան. իջեվան. իջավան. օթե-վան. օթեվանք. օթանոց. օթարան. օ-թեւակ ։
Խանը մինբօղ ։ ‖ պանդոկապետ. իջեվա-նապետ ։
Խանաթայ. * գանաթայ ։ ‖ աստուան. կաւ...
ցուկաւ. զաւշխուրան. ատկաւ. զաւ ։
Խանահաթ. Խանահաթ ընել ։ * ‖ տե՛ս Գոհ. Գոհ ըլլալ ։
Խանավէթ, կամ Խանավէթայ ։ * ‖ տուփ, կամ արկղ տակառաց ։
Խանատ ։ * ‖ տե՛ս Թեւ. խանաք ։
Խանատ՝ պարտուհանի. գաւան. և այլն ։ ‖ փեղկ ։
Խանատըը ։ * ‖ տե՛ս Թեւ ունող, և փեղկ ունող ։
Խանատսըզ ։ * ‖ տե՛ս Թեւ չունող ։
Խանարիայ. * գանարեայ ։ ‖ տե՛ս Քանարիայ ։
Խանդըրմայ, կամ խանթըրմայ ։ * ‖ տե՛ս Լկամ. և Պախուրց ։
Խանէ. * հանէ ։ ‖ տուփ. խորան. խարշ-ծոց. գոգ. գոգած. փորուած. փորած. փորոք. ավիւասկ ։
Խանէ. հանէ. էվ. էւք ։ ‖ տուն. օթեվան. իջեվան. բնակարան. վանք ։
Խանէ խանէ ։ * ‖ խորշխորշանի ։
Խանէ խանէ ըլլալ ։ ‖ խորշխորշիլ ։
Խանէլի. * հանէլի ։ ‖ ափաւոր. խորշաւոր. ծոցաւոր. գոգաւոր. փորաքաւոր. խոր-շեղէն ։
Խանէնտէ. * հանէնտէ ։ ‖ տե՛ս Պէտառհօն ։
Խանըմ ։ * ‖ տե՛ս Խաթուն ։
Խանթար. * գանթար ։ ‖ կշռորդ. կշռոց. կշիռք. լուծ, կամ լծակ կշռոց ։
Խանթարին գուռնոը ։ ‖ հակաքարշ ։
Խանթար մը ըսատ, կամ ծանր բան ։ ‖ քան-քար. տաղանդ. կենդինար ։
Խանըը ։ * ‖ տե՛ս Արընոտ ։
Խանըը. * մուրք ողաննոց ։ ‖ տե՛ս Արընոտէր ։
Խանըը խույու ։ * ‖ տե՛ս Խոր վիրաց ։

Խանծարուբը · խանտափուխ · ղանտաք ։ ‖ խանձա_
րուր · պատառ · կտմնակ ։
Խանծարրով պատած · ղանտաքլանմըշ ։ ‖
խանձարրապատ ։
Խանծարրով պատել, կամ փաթթել · ղան_
տաքլամաք · ղանտաղայ գօմաք, չիմաքմաք ։ ‖ խան_
ձարրել · խանձարրապատել ։
Խանծել · եաքմաք · օթլամաք · չէօյխանփուրմէք ։ ‖
խանձել · խանձատել · կիզուլ ։
Խանծիլ · եանմաք · օթլանմաք · չէօյխանմէք ։ ‖ խան_
ձիլ · խանծիլ · խանձատիլ · կիզանիլ ։
Խանծկոտ · } Թէրէէրէշ · չիռէբաք · այսինքն՝ չիռ_
Խանծոտ · }
փաքըր էրման փոփ, էրփ, էքոխս, իքօխս, իքօխ ։
‖ խանձոտ · խանձօղ · խանձող ։
Խանկուած, կամ խանկրած · պօզուք ։ ‖ խան_
գարեալ · խառնեալ · եղծ ։
Խանկել · պօզմաք · ոզմաք · ըռըրզոյ էթմէք ։ ‖
խանգարել · խառնել · խառնել · եղծանել ։
Կամ, խառնացուցանել · անկարգացուցա_
նել · խոտորեցուցանել · խանգարաս առնել ։
Խանկեցնել ։ ‖ տես Խանկել ։
Խանկեցնօղ · պօզուճու ։ ‖ խանգարիչ · խառ_
նացուցիչ · խառնիչ · եղծիչ ։
Խանկուիլ · պօզուլմաք · ըռըրզոյ օլմաք ։ ‖ խառ_
նիլ · խանգարիլ · եղծանիլ · զեղծանիլ ·
խառնակիլ · խոտորնանալ · անցանել հա_
մոյ, կամ վայելչութեն ։
Խանկուիլը · պօզուղ · պօզգունլուք ։ ‖ խառնումն ·
խանգարումն · խանգարումն · խառնումն ։
Խանկոտ ։ ‖ տես Խանկուած ։
Խանղալ · * ղանղալ ։ ‖ գաւառ · պարոյր · չըր_
ջապարոյր ։
Խանղալ խանղալ ըլլալ · ղանղալ ղանղալ օլմաք ։
‖ գալարիլ · պարուրիլ · կծիլ ։
Խանղալ խանղալ ընել · ղանղալ ղանղալ էթմէք ։
‖ գալարեցուցանել · գալարել · պարուրել ·
կծել ։
Խանդակամիշ ընել ։ * ‖ կորզել · որսել ։
Խանճայ ։ * ‖ տես Ծանկ՝ էըչէկ ։
Խանճի · * հանճը ։ ‖ պանդոկապետ · պանդո_
կապան · վանապան · վանապետ ։
Խանութ · Թիւքեան · փիւքճէան ։ ‖ խանութ ·
հանութ · կրպակ · նկուղ · գործարան ·
գործատուն · գործոց · արուեստանոց ·
տաճարանք, դրամատուներանք ։
Խանութ նստօղ · }
Խանութպան · } Թիւքճանըտար · Թիւքանճը ։
Խանութտէր · }
‖ կրպակատէր · կրպակապան · կրպակապետ ։
Խանչէր ։ * Եըշու Բէըրնէն փանդէ ։ ‖ գաշնակ ։
Խանտոփիլ · * ղանդիլ ։ ‖ կանթեղ · լապտեր ·
Խանտափիլ խմած · խանտափիլ ըլլալ ։ * ‖ տես
ՔԷՖ · խմած · ՔԷՖ ըլլալ ։
Խանտաքըլէմիշ ընել ։ * ‖ կալ առնել · հասկել ·
ոչնիլ · ողոքն կալ ։
Խաշ · * ղաշ ։ ‖ տես Ընքէր ։
Խաշ · ֆաշոյ՝ ղոր եօարէն ։ ‖ աչինքն · ոտն ։
տես և Փաչայ · խաշ ։
Խաշ · հաշլամ ։ ‖ խարշ ։
Խաշած · հաշլանմըշ · ոէօյխաշ ։ ‖ խարշեալ ·
պախ ։

խիստ խաշած, կամ աղէկ մը խաշած ։ ‖ պախ
եփեալ · քաջ եփեալ ։
չխաշուած ։ ‖ անխարշ · անպախ ։
Խաշաղը · * ղաշաղ ։ ‖ տես Քերոց՝ չիռ ։
Խաշել · հաշլամաք ։ ‖ խարշել · խարշատել ·
ջրով եփել ։
Խաշխաշ · * չիւմչիւմ ։ ‖ տես Մաք ։
Խաշխշել, կամ } հաշլամաք ։ ‖ խարշատել ։
Խաշխշտել · }
Խաշխշիլ · հաշլանմաք ։ ‖ խարշատիլ ։
Խաշմէր · * ղաշմէր ։ ‖ աղաւաղ · աղոճաշ · խեղ_
կատակ ։ տես և Ծաղրածական ։
Խաշմէրկութիւն · ղաշմէրլիք ։ ‖ աղաւաղութիւն ·
խեղկատակութիւն · ծաղրածութիւն ։
Խաշմէրկութիւն ընել ։ ‖ աղաւաղել · խեղկա_
տակել ։
Խաշու · ղուրզոյ · Թիրէթ ։ ‖ արգանակ · խաշու ։
Խաչ · Տէ խաչճըլարը · հաչ ։ ‖ խաչ · քառաթև ·
քառաթև նիշ · քառաթև նշան · քառա_
թեւեան նշան · սբ նշան · յաղթական քն ·
քնազէն հեծան · փայտ կենաց · փայտ պա_
տուհասի · փայտ մահու ։
Խաչ՝ էրէոր հանած · խաչըֆիքէրը ։ ‖ խաչ · նշան
քն · նշան սրբութի · քնեան նշան, կամ կենաց ·
քնազէն նշան · քնանշան կենաց · աշխարհակեց ·
ննջագիր · ննջագրութի · ահաբեկութի ։
Խաչ ելլել · խաչըֆիլ · հաչայ չըքմաք ։ ‖ ի խաչ
ելանել · խաչեալ լինել · խաչիլ ։
Խաչ ելլելով մեռնիլ ։ ‖ խաչամահ լինել · խա_
չամահ մեռանիլ · խաչամահ զրաւել · խա_
չամահ կատարիլ ։
Խաչ ելլելով մեռնող ։ ‖ խաչամահ · խաչա_
մախեան · խաչաղրաւ ։
Խաչ կրօղ, կամ խաչ ունօղ ։ ‖ խաչակիր · խա_
չաբարձ · խաչազգեաց · խաչազգեստ · խա_
չանշան ։
Կամ պայտեալ · նշանակիր · նշանաբարձ · նշա_
նազգեաց · նշանազգեստ ։
Խաչ հանել, վճարել ։ ‖ ի խաչ հանել · խաչել ·
Խաչ հանել երկուք ։ ‖ տես Խաչակիցել ։
Խաչ հանելով մեռցնել ։ ‖ խաչամահ առնել ·
խաչամահ սպանանել · խաչամահ զրաւել ։
Խաչ հանօղ ։ ‖ խաչահանու · խաչօղ · խաչեցող ։
Խաչ ունօղ գլուխը ։ ‖ խաչագլուխ ։
Խաչի նման, կամ խաչի ձևով ։ ‖ խաչանման ·
խաչաձև · խաչակերպ · խաչանիշ · խաչանը_
շան · խաչանկար · խաչատիպ · խաչատե_
սակ · խաչատարած · խաչատարած · խաչա_
պէս ։
Խաչի վրայ մեռած ։ ‖ տես Խաչ ելլելով
մեռնօղ ։
Խաչով չարչարած ։ ‖ խաչաչարչար ։
Խաչով պսակած ։ ‖ խաչապսակ ։
Խաչ · փէչ · պէնդ · իքինճի ։ ‖ տես Չար_
չարանք · Եղերութիւն ։
Խաչ սիրօղ ։ ‖ խաչասէր · վշտասէր · սի_
րօղ տառապանաց ։
Խաչէն փախչօղ ։ ‖ խաչատեաց · վշտա_
տեաց · վշտատեաց ։
Խաչով աղօթք · չօլփանմաք էթմէք ։ ‖ խաչա_
կնքեալ · խաչակնիք ։
Խաչալէմ ։ * ‖ տես Խաչկլատ ։

Խաչակնքած : || խաչակնքեալ · նշանագրեալ · տէրանշան · քնանշան · քնագրոշմ · քնանկար :

Խաչակնքել · խաչ հանել երեսը : || խաչակնքել · նշանագրել · ակնագրել · նշանել · կամ կնքել զճակատն խաչիւ · կնքել զդէմսն նշանաւն տէրունի :

Խաչապաշտ, կամ խաչերկրպագ : || երկրպագիր :

Խաչափայտ : || խաչափայտ · քառաձև հեծան : տես և Խաչ · փէ, ո այլն :

Խաչափայտին թևերը : || խաչորմնակ խաչին :

Խաչափայտին կեօվտէնի փայտը : || բուռն խաչին :

Խաչգիւտ · խաչը փուլիլ գտնելը : || խաչգիւտ :

Խաչել : || տես Խաչ հանել · պճարչը :

Խաչելութիւն · խաչ էնելը : || խաչելութիւն :

Խաչելութեան քնի : || տես Խաչափայտ · և Խաչ · փէ · ո այլն :

Խաչիկ · պզտի խաչ : || խաչիկ · խաչեակ :

Խաչողն · Խաչողին երեսը, կամ խաչողին ըլլալ : || տես Փախստական · փախստական ըլլալ :

Խաչվառ · հաչպէմ : || խաչվառ · խաչադրօշ, կամ եկեղեցական դրօշ :

Խաչվառ բռնօղ : || խաչվառակալ · դրօշակալ :

Խաչվառներ : || խաչվառք · դրօշակք :

Խաչքիլը : || խաչելութիւն :

Խաչօրհնէնք : || խաչօրհնէք :

Խապալայ · * գապալայ : || պակ :

Խապահաթ : * || տես Յանցանք :

Խապահաթլը : *
Խապահաթքեար : * } տես Յանցաւոր :

Խապայ · * գապայ : || տես Հաստ · կերպարանք :

Խապայ ըլլալ · գապալանմագ : || խոշորանալ :

Խապայ · յան : || տես Հաստ · յան :

Խապայութիւն · գապալըգ : || խոշորութիւն :

Խապարաւալը · * գապարաւալը : || պակուցաւոր · պակուցական · կոճկեն, կամ կոճկէնք :

Խապառայ · * Բաղի դեր, կամ կէս կոճկին դեր ծածկող ուտելու չինուածք : || պակասք :

Խապառային գլուխ գին, կամ գլուխ երեսը : || կորնթիք · կորնթարդ :

Խապառաներով շինած : || պակարակաւոր :

Խապառաշ ըլլալ : * || տես Ուռիլ · ռէշմէք :

Խապար : * հապէր : || լուր · լուր · համբաւ · պատգամ · զրոյց :
Կամ, պատգամաւորութիւն · ազդեցութիւն · ազդողութիւն · պատմաբարութիւն · նշանակութիւն · ազդումն · ազդեցումն · վէպ :

Խապար բերօղ, կամ խապար տանօղ : || համբաւաբեր · պատգամաբեր · պատգամաւոր · պատգամատար · համբաւատար :

Խապար չեղած, կամ խապար չունեցող · հապէրսիզ : || անլուր · անազդեալ :

Խապար ըլլալ : || լուր լինել կամ լուրք լինել · ազդ լինել :

Խապար ընել :
Խապար տալ :
Խապար թողնել : } լուր տանել · լուր տանել ·
ազդ տանել · ազդ տալ · ձայն տալ · յուշ տանել : Կամ, զեկուցանել · ազդարարել · իմացուցանել · ծանուցանել · գիտացուցանել · ազդեցուցանել : Լուր կամ, ազդել · գուշակել · նշանակել · նօթթել · նամթթել · յուշ ածել :

Խապար ընելով · } փուսյուրալ · փուսյուրաքաթ :
Խապար ըլլալով · }
|| զեկուցմամբ · ազդեցութեամբ · ազդմամբ · ազդողաբար · ազդարարաբար :

Խապար ընելու գործիք : || ազդարարան · ազդերկարան :

Խապար ընելու պօսթ : || փոստանշան ...

Խապար ընօղ, կամ խապար տուօղ : || ազդիչ · ազդեցուցիչ · զեկուցիչ · ազդարարիչ · գուշակիչ · նշանակիչ : Կամ լրաբեր · ազդօղ · ազդարար · ազդարար · ազդիչ · ազդական · ազդեցուցակ, ազդակել : Կամ, գուշակ · նշանատուր · ձայնատու · ձայնատու · ձայնատրական :

Խապար չընօղ : || անազդեցօղ :

Խապար թողնել : || տես Խապար ընել :

Խապար չունիմ : || չգիտեմ · ոչ եմ գիտակ · ոչ եմ հասու :

Խապար տալ · Խապար տըւօղ : || տես Խապար ընել · Խապար ընօղ :

Խապար տանօղ : || տես Խապար բերօղ :

Խապարի գիր : || տես Թղթագիր :

Խապարի տեղ · խապարխանայ : || ազդարարան · ազդողարան :

Խապարճըլը · * խապարճըլը ասըլր աստայթը : || պալար ժամանականը :

Խապղ · * գապղ : || կաղապար · զմբուկ :

Խապղ · ղապղ · գապղ · փայտ պնդութիւն : || կապուած որսորդին :

Խապղ ըլլալ · թամամուշ : || տես Թարգել :

Խապղ ըլլալ · բերը որսորդ · գապղ օլմագ : || տես տանալ զկապուած որսորդին · ունել զկապուածս :

Խապիլ · * գապիլ : || տես Կարելի :

Խապիլ է : || տես Կարելի է :

Խապիլ չէ : || տես Անկարելի է :

Խապխանէ · * գապխանէ : || ազխ · ազխան մարմն անոթոց · անօթ : տես և Կրակ կարասիք :

Խապխարմալթ տեղը : || 'ի համբաւաւ գալով · ոչ ունելով զյանցանս · ոչ գալով պատճառ 'ի մէջ · ... :

Խապուլ · Խապուլէ · և այլն · * || տես Ընդունելի · Ընդունելի ըլլալ :

Խապուլ ընել : || տես Ընդունիլ, և Յանձն առնել :

Խապուլ չընել · գապուլ էթմէմէք : || չընդունել · չընդունել · չյանձնառնել :

Խափուռ · Խապուռեր : * || տես Կնիք · կնիք · և Կնքել :

Խապուռդայ : * || տես Կող · գոտեկապ :

Խառամեան : * || տես Գառամեան :

Խառայ : * || տես Յամար · խառայ · և Գիւտ :

Խառայ : * || տես Սև :

Խառան · հառաման · անդամ տալել : || խառան :

Խառաս : || տես Հիւս :

Խառատութիւն · փէ-րէկէսլիք · || հիւսնութիւն :

Խառընճայ · * || մրջիւն · մրջիւն :

Խառըշպուն : * || տես Խառնիխուռն :

Խառըշպուռ ըլլալ · խառըշպուռ ընել ·

կամ խառնաշփոթիչ ընել ։ || տես խառնաշփոթել. խառնաշփոթել ։
Խառնաշփոթեալ ։ || տես խառնիխուռն ։
Խառնաշփոթել, կամ խառնաշփոթել. իրարու խառնել. գառըշտըրմագ. գառըշըգլըգ էթմէք ։ || խառնել. խռովել. խառնակել. խառնակեցուցանել. խառնել ։ տես և խառնել ։
Խառնաշփոթիլ, կամ խառնաշփոթիլ. խառն ի խառն ըլլալ ։ || խառնակիլ. խառնակեցուցանիլ. խառնիլ. շփոթիլ ։
Խառնաշփոթիլ ։ || տես խառնաշփոթել ։
Խառնաշփոթիչ ։ || տես խառնաշփոթել ։
Խառնաշփոթեալ ։ || տես խառն ։
Խառնաշփոթութիւն. խառնէնէօ. խառնըգլըգ ։ || խառնակութիւն. խառնակութիւն. խառնակեցուցութիւն. խառնակեցուցութիւն. խառնակութիւն. խառնուրդ. խառնածութիւն. խառնուրդ. խառնուրդ. շփոթութիւն ։
Խառնաշփոթութիւն սրտի ։ || տես Սրտի գանուք ։
Խառնթաղ զուշ. * գառըլըղ գուշու ։ || արծաթ. արծիւ ։
Խառնոզայ ։ * || ազաւ. ամայ ։
Խառնամածութեան ։ * || տես խառնիխուռն ։
Խառնամածութեան հաւլի ։ * || տես Աշուղական հաւլի ։
Խառն. խառնած. խառըշտըրմըշ. գառըշըգ. գառըշըգ ։ || խառն. խառնակ. շփոթ ։ կամ, խառնեալ. խառնակեալ. շփոթեալ ։
Խառն կերպարանք ունող ։ || խառնակերպ ։
Խառն պատմութեան, կամ պատմող. պատմութեան պատմող ։ || խառնապատմել. աղճատաբան. աղճատախօս. աղճատապատմել ։
Խառնված. խառնըշմըշ ։ || տես խառն ։
Չխառնված. չխառնըշմըշ ։ || անխառն. անխառնակ. անխառնութիւն. անշփոթ ։
Խառնված բան ։ || խառնք. խառնելիք. խառնելի ։
Խառնապիտ ։ * || ներմնի կաղամբ ։ տես և Գառնապիտ ։
Խառնաղօլ, կամ խարնարոլ. * գառնադօլ ։ || թանձ. տխուր որովայնի. ցանք փորոյ ։
Խառնաղօլ. ձենձի ջուն ։ || տաղտկութեան ։
Խառնել. գառըշտըրմագ ։ || խառնել. խառնակել. շփոթել. շաղախել ։
Խառնելը, կամ խառնըշմըր ։ || տես խառնուրդ ։
Խառնելով չինած ։ || խառնածոյ ։
Խառնելու աման, կամ տեղ ։ || խառնարան. խառնելիք ։
Խառնուել ։ || տես խառնաշփոթիլ ։
Խառնիխուռն. խառըշըգ. գառմագառըշ. գառըշըգլըգ ։ || խառնիխուռն. խառնափնդոր. խառնախորդութ. խառնամածն. շաղախեալ. խառնախառն. խառնամած. խառնամած. խառնախառնա. խառնախառնիճ. խառնիճաղանճ. խառնիճաղանճ. բաղմախառն ։
կամ, խառնակ. անկարգ. շփոթ. խառն. խառնուած ։
Խառնիխուռն բազմութեան ։ || խառնամած ։
Խառնիխուռն ըլլալ. խառնիխուռն ընել ։ || տես խառնաշփոթել. խառնաշփոթել ։

Խառնիխուռն խօսք ։ || խառնախօսութիւն. աղճատախօսութիւն. խառնակոյտ զրոյց ։ տես և Անփոյթքի խօսք ։
Խառնիխուռն խօսող. || խառնախօս. խառնաբան. աղճատաբան. աղճատախօս. խուճապ ։
Խառնիխուռն ձայն ։ || խուճապ ձայն. խառնաձայն բարբառ. խուճապ հրդեհ. խժական ձայնս. խառնաձայնութիւն ։
Խառնիխուռն ձայն հանել ։ || խառնաձայն հնչել. խառնաձայն գոչել. խառնաձայն աղաղակել (յաղթ.) խուճապ բարբառել ։
Խառնիխուռն ձայն հանող ։ || խառնաձայն. խառնաբարբառ ։
Խառնիխուռն վրայ վազել ։ || խուժել. գրոհել. խուժադուժ ի վրա գալ. խուռն յարձակիլ ։
Խառնօղ. գառըշտըրան ։ || խառնակող. խառնակիչ. շփոթիչ ։
Խառատանոց. ճխրդարխանէ ։ || խարատանոց ։
Խառոշել, կամ խառոշել. գաղանի ակռ փշուըլ, կամ հնարել. և այլն ։ || մաղձոտել. որկորամոլիլ ։ տես և Որկրամոլութեն ընել ։
Խաս * ալթի, արծաթ, և այլն ։ || տես Զուտ արծաթ ։
Խաս * պոյա. ղումաշ. պէզեզ. և այլն ։ || տես Աղուէս ։
Խասարայ ։ * || մնացորդ. մնացուածն ։
Խասարայի շուն. գասապ քէօփէկ ։ || գամփռ ։
Խասարպայ ։ * || տես Գերեզման ։
Խասխաշխանայ. * աշխանայ. աշխանայ ։ || ապաստանարան. ապաստանարան. զինարան ։
Խասէմ ։ * || թշնամի. ախոյեան. ոսոխ. նախանձաւոր ։
Խասէկէթ. Խասէկէթ ընել. և այլն ։ * || տես Թասայ. Թասայել. և այլն ։
Խասըրի ։ * || տես Արմնք ։
Խասըմ. * գասըմ ։ || տօն գիշերահաւասարի. տօն սրբոյն Գէորգեայ ։
Խասիէթ. Խասիէթլի ։ * || տես Օգուտ. Օգտակար ։
Խասիմ ։ * || տես Թշնամի ։
Խասիր ։ * || տես Աղաւ. Զինուոր ։
Խասիրլը, կամ խասիրլի, կամ խասիրլըքը. * կէ-լիրլի ։ || կարճամիտ. կարճամտութիւն. միտք. գի-տութիւն. կանոն. միապետութիւն. մարզիկ. յանկարծ. յանկարծ ։
Խասիրութեան կենալ, կամ ձեռ ։ || տես Անշարժ կենալ ։
Խասիրութեան կեցող ։ || ամենակալ. տանուտէր. կառավարել. արքայութիւն ։
Խասմը ընել ։ * || հանգիստ. պարապել ։
Խասմակ. * գամպար ։ || շղթայ. մեկ ։ և նմանեաց ։
Խասիլ ։ * || տես Դարձող ։
Խաշլամայ, կամ խաշլամայ. * հաշլամա ։ || ձուագ ։
Խաշլի, խաշլի ընել. և այլն ։ * || տես Ամենայն. Ամենայն. և այլն ։
Խաշլ. Խաշլ ընել ։ * || տես Գուղ. Գուղ ընել ։
Խաշնուխ. * || խաշուրդ ։

Խավուխլու : * ‖ խուրարարգուար · խուրար_գագէր :
Խասպյ : * ‖ տես Փորձանք :
Խասայիֆ · * ճողի որս խնդրելի է : ‖ հերձուած :
Խասայիֆ · նաւը գոպայըֆ : ‖ քաղցրակ :
Խասայիֆճի : * ‖ հերձուածարար · հերձուածա_գործ :
Խասապակէլայ : * ‖ տես Փորձանք պատուհաս :
Խասապակէլայ սանտը : * ‖ գանձանակ տու_ժից · տուգանապահիկք, կամ փորձանաց :
Խասանիս : * ‖ տես Գաւաթ :
Խասանիսիքեար, կամ խասանէհքեար · * գինին բոժ_նող : ‖ մառանապետ · մառանական :
Խասանիսիքեար պաշը : * ‖ տակառապետ :
Խասանիսիքեար պաշըն մանսապը : ‖ տակառա_պետութիւն · իշխանութիւն տակառապետական :
Խասանէկ · պօղանի : ‖ խասանեակ :
Խասէմ : * ‖ դան · ոսք :
Խասէմ · պարիս բէրէնը · պարի նշան : ‖ բարե_կրութիւն · բարեշնորհութիւն · բարօրութիւն · երջանկութիւն · երանութիւն :
Խասէմլի : * ‖ բարեկիր · բարեբեր · բարե_շնորհ · բարեբաստ · բարօրական :
Խասէմսիզ : * ‖ անսամ · տանատ :
Խասէմսիզ : ‖ սապաշնորհ · անբախտ · Թշ_ուառ · չարաբեր :
Խասըր, կամ խասրի : * ‖ ալբետոր · դասատար :
Խասըմ : * ‖ Ներքինի · ամորձատ : տես և Կրաառ · հուտի :
Խասըն : * ‖ տես Խաւթուն :
Խասըրձըր · * գոպըներ : ‖ օրխոր :
Խասիր : * ‖ տես Կրցող :
Խասիքեօյի · * գոպըրըօյնը · փաղաք է : ‖ քաղ_կեդոն :
Խասիքեօյլի · գոպըրըօյլը : ‖ քաղկեդոնա_ցի · բնակիչ քաղկեդոնի :
Խասիֆէ · * հագնուի : ‖ Թարգին :
Խասիֆէ՝ ծոզիլ : ‖ Թարգինչակ :
Խասոճիճ · խաթաթին ընէնը, կամ խաթաթինեան, կամ նախնի հասակին, բարի, չարի, և այլն : ‖ խայտա_ռճիճ :
Խասոսուտիկ · ուշանայ : ‖ խայտ · խայտախարիկ · խայտախայտ · խայտասփիւռ · խայտապղէտ · խայտաճաճանչ · երանգախայտ · ճարճատող · կամ, ծաղկեայ · նկարէն · նկարակերպ · նկարակերպ · նկարածև · նկարապատճէն · գունապատճէն · գունաերանգ · երփներանգ · նարօտանկեն :
Եւ կամ, պեխակ · պխակոտ · պէսպէսի · պեսակէս · պաճոյճեաց · պաճոյճեղծ :
Կամ այլակէս · երփնարեակ · բազմօրակ · բազ_մերանգ · բազմագոյն · բազմապատկանակ · բազ_մազուներայ · բազմագունի · բազմերփեան · բազմանկարիճեան · յողնանկար :
Եւ կամ, գունագոյն · գոյնագոյն · երփնա_գոյն · երփն երփն · գունանակ գունակ :
Խասուսուտիկ գուն : ‖ տես Խասուսուտիկութիւն :
Խասուսուտիկ՝ գընձաղով · Խասուսուտիկ՝ ձեր_մով : ‖ տես Զընձաղով խասուսուտիկ · Ձերմով խասուսուտիկ :
Խասուսուտիկ ըլլալ · ուշանայանայ : ‖ խայտ լի_նիլ · խայտախարիկ լինիլ · պխակեալ :

Խասուսուտիկ ընել · ուշանայանտալ · ուշանայանդր_մալ : ‖ խայտ առնել · խայտախարիկ գործել :
Խասուսուտիկ լաթ : ‖ Նկարէն ձորձ · պատմուճան ծաղկեայ · ճամուկ :
Խասուսուտիկ մասուսուտիկ · } ուշանայալայանայ : ‖
Խասուսուտիկ խասուսուտիկ · }
խայտախարիկ · խայտախարիս · խայտա_սփիւռ · խայտապղէտ · խայտաճաճանչ · յոգ_ներանգ · յոգնանկար · նկարապատճէն · գունապատճէն :
Խասուսուտիկ՝ պոսպ պոսպ գունով, կմ Բոէ Բոէ գու_նով · նշանքներ է ղախլանը · պէնէկլի : ‖ պխակ · պխակոտ · պխակեցեալ :
Խասուսուտիկութիւն · խապասին ընէնը · խապասին գուն : ‖ խայտուց · խայտապղէտութիւն · խայ_տապղէտութիւն · նկարակերպութիւն · նկարակեր_պութիւն · պխակութիւն · պխակ · խայտ :
Խասուտէրէ · * գոպտէրէ : ‖ գաշոյն · Դրան երկուքին · վաղակաւոր երկսայրի :
Խասուտէրէլի : * ‖ գաշունակալ · գաշունա_կալ :
Խասըր · * գապր : ‖ կար · կարիք · կարութիւն · կարողութիւն · զորութիւն · չափ · զօր օրինակ · Գնա խասըրըզ գիտցէք : ‖ Երթ ծանիր զկար քո, կամ զչափ անձինդ : տես և Ուժ :
Խասր չուներալ : ‖ տես Ուժը չհասնիլ :
Խասրէն գուրս ելլել : ‖ տես Կարողութենէն գուրս ելլել :
Խասրը չգիտնալ · գորըընը պիլմէմէք : ‖ չգի_տել զչափ նո · ոչ գիտել զչափ նորուն · անծանօթ լինիլ :
Խասրը հասնիլ : ‖ տես Ուժը հասնիլ :
Խասրղայ պալլըղը : * ‖ տես Գաղղան ձուկ :
Խարազայ · խըլը ընդան մէջ փոյլաք տորը : ‖ խարազայ :
Խարախասիս կանդնեցնել : ‖ տես Անշարժ կանգնեցնել :
Խարախասիս պահել զմարդը : ‖ յարգել ար_կանել · արգելեալ ունիլ · կասեցեալ պա_հել · կասեալ կացուցանել :
Խարախօճճօլօզ : * ‖ տես Շլօտ :
Խարակեօզ · * ստայլըն : ‖ սևաչին · Թխաչ :
Խարակեօզ ձուկ · գարակեօզ պալըղը : ‖ Թխաչ :
Խարաճ · * հարաճ : ‖ Հարկ · կեկեան · դիմոս · հարկ գլխուական · գլխահարկ :
Խարաճ առնել, ժողվել : ‖ Հարկս հարկանել յուղարկէ · հարկս հանել :
Խարաճ առնել · խարաճճին փնէլ : ‖ առ_ղհարկ · գնել զգիր հարկին :
Խարաճ գնող : ‖ հարկատուիր :
Խարաճ տալ · խարաճճիլըղը ըլալ : ‖ հարկս տալ · հարկս հարկանել · հարկատու լինիլ · հարկիլ · տուգանիլ :
Խարաճ տալը : ‖ հարկատրութիւն :
Խարաճ օրըօղ · խարաճճիլըղը : ‖ հարկա_տու · հարկատուք · հարկահար :
Խարաճ չօրըօղ : ‖ տես Խարաճէ ազատ :
Խարաճէ ազատ : ‖ անհարկ · ազատահարկ :
Խարաճի բռնակ ժողվել : ‖ Հարկս հար_կանել, կամ հարկս հանել յաշխարհէ, կամ ՚ի ժողովրդոց :
Խարաճճիայ · * մանգ : ‖ կլիմաստա · Թոմա :

Խարամճիկուզար ։ * ‖ տես Խարամճ արճօղ ։
Խարամճիկուզար լինել ։ ‖ Հարկատու առնել ․ հարկել ․ հարկեցուցանել ․ ՚ի հարկի կացուցանել ․ հարկիլ զոք ։
Խարաճճի ․ * հարաճճը ։ ‖ Հարկահան ․ հարկապահանջ ․ հարկաժողով ։
Խարաճճի պաշի ․ * հարաճճը պաշը ։ ‖ Հարկապետ ։
Խարաճճուն ։ ‖ Հարկահանութիւն ․ հարկապահանջութիւն ։
Խարաման ․ * գասատը ։ ‖ կիլիկիա ․ կիւլիկիա ․ կիղիկիա ։
Խարամանցի ․ * գարամանլը ։ ‖ կիլիկեցի ․ կիւլիկեցի ․ կիւլիկեցի ․ կիղիկեցի ։
Խարայ ։ * ‖ տես Ցամաք ․ խառայ ․ և Գետին ։
Խարայ ։ * ‖ տես Սև ։
Խարայ եէլ ․ * հօլէ ։ ‖ տապալքախտ ․ հողմ ուռուցիկ ։
Խարայ եէմիշ ․ * ?իրաղէ նման պտուղ մի է ։ ‖ Ծոճաղ ։
Խարայ Թաւուխ ․ * ան բռնչան է ։ ‖ սարեակ ․ սարեկ ․ սարիկ ։
Խարայ լէյլէկ ։ * ‖ քաջահաւ ։
Խարայ խուշ ․ * գարա՛գուշը ։ ‖ տես Ակնքուճի ։
Խարայ սէվտայ ․ Խարայ սէվտալը ։ * ‖ տես Սև մաղձ ․ Սև մաղձոտ ։
Խարապ ․ * հարապ ։ ‖ աղճատ ․ աղարտ ․ աղաւաղ ․ աւաղուկ ․ խանգար ․ խոպան ․ աւեր ․ ապաւէր ։
Կմ, եղծ ․ զեղծ ․ չոճառ ․ ձախող ․ գերև ․ ահոկ ․ անոպայ ։
Կմ այսպէս ․ աղճատեալ ․ աղարտեալ ․ աղաւաղեալ ․ խանգարեալ ․ վատթարեալ ․ վատեալ ․ խոպանացեալ ․ եղծեալ ․ զեղծեալ ։
Խարապ ըլլալ ․ * հարապ օլմագ ։ ‖ աղճատիլ ․ աղարտիլ ․ աղաւաղիլ ․ խանգարիլ ․ եղծանիլ ․ ապականիլ ․ խոպանանալ ․ կործանանալ ․ ուիծիլ ։ տես և Աւրիլ ․ աւրուիլ ։
Խարապ ընել ․ հարապ էթմէք ։ ‖ աղճատել ․ աղարտել ․ աղաւաղել ․ խանգարել ․ եղծանել ․ ապականել ․ աւերել ․ խաթարել ․ վատթարել ․ կործանել ․ քակել ․ կեղել ․ վանգել ․ ուիծել ․ լուծանել ։
Կմ այսպէս ․ զեղծուցանել ․ աղաւաղեցուցանել ․ խոպանացուցանել ․ ապականո_ գործել ։ տես և Աւրել ․ պօզմագ ։
Խարապաթախ ․ * ծօվու բռչան է ։ ‖ Հողամաղ ։
Խարապայ ։ * ‖ տես Աւերակ ․ վէրան ։
Խարապութիւն ։ ‖ աղճատութիւն ․ աղաւաղութիւն ․ խանգարութիւն ․ խաթարութիւն ։
Կամ, աղճատանք ․ աղաւաղանք ․ աղաւաղումն ․ խանգարումն ․ խանգար ։ տես և Աւերութիւն ։
Խարար ․ * հարար ․ չուալ ։ ‖ խարազն ․ քուրձ ․ խորդ ․ մազեղէն ․ փեղկ մազեղէն ․ քրձեայ ․ այծեայք ․ կապերտ այծեայ ․ արդոք ։
Խարար հագած, կամ խարար հագնող ․ չուալ կիյէն ․ չուալլը ։ ‖ խարազնազգեաց ․ քրձազգեաց ․ քրձազգած ․ քրձազգեստ ․ խարազնազգեստ ․ խոշորազգեստ ․ խոշորազգեաց ․ խորդահանդերձ ։
Կմ այսպէս ․ քրձաւոր ․ խորդաւոր ․ խարազնաւոր ։
Խարար հագնիլ ․ հարար կէյմէք ․ չուալ կէյմէք ։ ‖ խարազն, կամ քուրձ զգենուլ ․ արկանել զքուրձ, կամ զխորդ ․ զգածիլ զքուրձ ․ զգածիլ քրձով ։
Կմ այսպէս ․ խարազնազգեաց լինիլ ․ քրձազգեաց լինիլ ․ քրձազգած լինիլ ․ քրձազգեստ լինիլ ։
Խարարէ ․ հարարտան ․ չուալտան ։ ‖ քրձեայ ․ քրձեղէն ․ մազեղէն ․ այծեայ ։
Խարարի կտոր ․ հարար ֆարչասը ․ չուալ ֆարչասը ։ ‖ ձուղձ ․ կապերտ քրձոյ ։
Խարարթմիշ ընել ։ * ‖ տես Մթնցնել ։
Խարարմայ ։ * ‖ տես Մթութիւն ։
Խարարմիշ ըլլալ ։ ‖ տես Մթննալ ։
Խարաֆուլ ․ խարէնֆէլ ․ ծառիկը ։ ‖ մեղեակ ․ շահօքրամ ։
Խարաֆուլ ․ խարէնֆէլին զոր ֆատրն ։ ‖ մեխակ ։
Խարաֆուլի ծառ ․ գարէնֆէլ աղաճը ։ ‖ մեխակենի ․ մեխակ ։
Խարբերդ ․ ?րախտ ․ փաշան է ։ ‖ խարբերդ ։
Խարբիղակ ․ ?աւան ։ ‖ սեխ, կմ սեխլ ։
Խարբուզ ․ * գարփուզ ։ ‖ մեղրապտուղ ․ ձմերուկ ։
Խարբուխ ։ ‖ տես Հարբուխ ։
Խարդախ ․ հիլէլիտող ․ գօլպաղան ․ հարամզատայ ։ ‖ խարդախ ․ խարդաւան ․ խարդաւանակ ․ խարդաւանօղ ․ խարդաւանիչ ․ դաւաճեր ․ դաւաճան ․ գծրօղ ․ դրժօղ ․ դաւադրժօղ ․ դրժական ․ գծրական ․ խարդաւանական ։
Կմ, ենճիան ․ ենճեան ․ սակու ․ ըսակու ․ ջատուկ ․ մեղմիխ ․ մեղմեղ ․ կողոպտապատիր ․ հասարակարուծ ․ կեղծաւոր ․ պատրօղական ․ որոգայթադիր ․ մեքենայագործ ։
Կմ այսպէս ․ նենգժոտ ․ նենգաժոտ ․ նենգաժէտ ․ նենգախոս ․ նենգաբան ․ նենգագործ ․ նենգաւոր ․ նենգախոհ ․ նենգախորհ ․ նենգամիտ ․ բծամիտ ․ դրժամիտ ․ գծրամիտ ․ ուրոճամիտ ․ չարամիտ ․ չարահնար ․ չարայուշ ․ չարիմաց ․ չարարուեստ ․ չարարուեստեայ ․ չարախոհ ․ չարախորհ ․ չարախորհուրդ ․ վատախորհուրդ ․ վատամտութ ․ ըռամտութ ։ տես և Խարեբայ ։
խիստ Խարդախ ․ խարդախունդ չօգան ։ ‖ ամենախարդախ ․ բազմախարդախ ․ նենգալի ․ նենգալիր ․ նենգալից ․ գծրալից ․ դրժալից ․ խարդախալից ․ մեքենալից ։
Խարդախ խօսք ։ ‖ պատրողաբանութիւն ․ նենգախօսութիւն ։
Խարդախութիւն ․ հիլէ ․ հիլէհօրլիք ․ հիլէզողլուք ․ գօլպազանլըք ․ հարամզատալըք ։ ‖ խարդախութիւն ․ խարդաւանութիւն ․ խորամանկութիւն ․ մեղմեղութիւն ․ մեղմեխութիւն ․ դաւաճանութիւն ․ դաւադրժութիւն ․ դրժութիւն ․ գծրութիւն ․ գծրողութիւն ․ դրժողութիւն ․ գծրաւորութիւն ։
Կմ, նենգ ․ նենգութիւն ․ նենգաւորութիւն ․ նենգագործութիւն ․ նենգաժտութիւն ․ նենգամտութիւն ․ կեղծաւորութիւն ։
Եւս կմ, բծամտութիւն ․ գծրամտութիւն ․ ուրոճամտութիւն ․ չարամտութիւն ․ չարախոհութիւն ․ չա_

րա_

րաՀնարութիւն . չարարուեստութիւն . չարի_
մացութիւն ։

Կամ այսպէս . խարդախանք . խարդաւանք .
խարդաւանանք . մեղմեղանք . մեղմ-խանք .
դժրանք . գրժանք . նենգանք . մեքենայք .
չարաՀնարք . կեղծիք ։

Եւ կամ այսպէս . խարդախումն . գրժումն .
դժրումն ։ տես և Խաբէութիւն ։

Խարդախութիւն չեմ գիտեր . հիյլէ հարգայ
պիլմէմ ։ || զնենգ դաւանաց չգիտեմ . զնենգ
զդաւ չողոքունեմ ։

Խարդախութիւն ընել . հիյլէ էթմէք . հիյլէ սօքմաք ։
|| խարդախել . խարդաւանել . խորամանկել . գաւել . դաւաճանել . դրժել . դժրել . կեղծել . կեղծաւորել, կամ կեղծաւորիլ
զինն . խաբել . նենգել . նենգաւորել . կեր_
պարանիլ . չարամտել . չարամտիլ . չարա_
նիւթել . նիւթել զչարիս ։

Կամ այսպէս . նենգ գործել . դաւ դնել .
մեքենայս պատրաստել . որոգայթածիր լի_
նել . 'ի նենգութիւն ձեռնարկել . զխորաման_
կութիւն գալ . բուռն զխարդաւանօք արկա_
նել . զհետ վարել զչարարուեստութեան ։

Խարդախութիւն չընելով, կամ առանց խարդա_
խութեան . հիյլէսիզ . ձէյ ։ || անխարդախա_
բար . աննենգաբար . անպաճուճաբար .
յստակամտաբար . սեռնաբար . աներկեւան_
օրէն ։ տես և Անխարդախ ։

Խարդախութիւն դաւանանք աղէօղ ։ || դժ_
րադաւան . գրժադաւան ։

Խարէզ . Խարէզ պահել . և այլն ։ * || տես
Ոխ . Ոխ պահել . և այլն ։

Խարէմֆիլ ։ * || տես Խարաֆուլ ։

Խարէր ։ * || տես Զափ, խարէր . և Միջակ ։

Խարըչ ։ * || Թիզ ։

Խարթ . Խարթ լանմէշ ըլլալ ։ * || տես Դրահ .
Դրահնալ ։

Խարիկոն ։ || տես Ղարիկոն ։

Խարիպ ։ || տես Ղարիպ ։

Խարիսխ . փէրէկ թուշը . փէրէկ փաշանը . փէշ_
նէ+ ։ || խարիսխ . ներքնախարիսխ . ստոն
սեան . մեքենովթ . մեքենօթ ։

Խարսխի ձև ունող ։ } խարսխաձև . խարս_
Խարսխի նման ։ }
խակերպ . խարսխանման . խարսխատեսակ ։

Խարսխի վրայ դնել, կամ ունկել ։ || խարսխել ։

Խարխըծ իխ, կամ խարխզին . խոխրփոխ . գօգըր_
փօ+ ։ || խարխածղին ։

Խարխըծ իխ դարձնել . գօգըրփողայ փէօնփէտր_
մէ+ ։ || խարխածղել . պապախել ։

Խարխըծ իխ ըլլալ ։ || տես Խախրրաաախ ըլլալ ։

Խարկել ։ || տես Բոհրել ։

Խարճ . հարճ ։ || ծախս . ծախք . վճար . վճարանք ։

Խարճ՝ մինթանի և նմանեաց ։ || կազմ . կազմած .
զարդք գրապանոց ։

Խարճ ընել ։ || տես Խարճել ։

Խարճել . խարճ ընել . հարճ էթմէ+ ։ || ծախել .
վատնել ։

Խարճելը ։ || տես Խարճ ։

Խարճլըխ . * հարճլը+ ։ || ծախսք ։

Խարճուկէլիր ։ * || եկամուտ . եկեմուտ .
եկամուտ . եկամուտք . եկամուտք ։

Խարճօղ . հարճ էթէն ։ || ծախօղ . ծախիչ ։

Խարս . ղարս . գարս . քաղաքի անուն է ։ || Կարս ։

Խարվաթ ։ || տես Համգիստ, խարվաթ ։

Խարվաթ կենալ ։ || տես Խաղաղ կենալ ։

Խարտած . էյէլի . էյիլէնմիշ ։ || խարտեալ .
խարտացեալ . խարտացեալ յղկեալ ։

Խարտաշլըխ . * գարփաշլը+ ։ || տես Աղբրաբերդ ։

Խարտաւիլակ ։ || խարտաւիլակ . խարտա_
ֆիլակ ։

Խարտել . էյէլէմէ ընել . էյէլէմէ+ ։ || խարտել .
խարտացել . խարտացեալ մանրել, կամ յղկել ։

Խարտոց . էյէ ։ || խարտոց ։

Խարտոցած ։ || տես Խարտած ։

Խարտոցել ։ || տես Խարտել ։

Խարտուք . էյէնթի ։ || խարտ . խարտուած .
խարտանք ։

Խացակ, կամ խացակ ածք ։ || զածացու . ա_
չացօղ ։ տես և Ցաւալքար ։

Խաւ . * բաղիյնէլի+ ։ || տես Աղէթ ։

Խաւ՝ չուխայի . խաքիֆէլի . և այլն ։ || Թաւէշ ։

Խաւ ունող . խավլը ։ || Թաւ . Թաւամորթի .
Թաւամազի . անթափ ։

Խաւալ . * ղաւալ . գավալ ։ || փող հովուական ,
որինգ . եղեգնափող ։

Խաւախ . * գաւաղ աղաճը . ծառ է ։ || կաղա_
մախ . կաղամախի . կաղամախի . հաճենի .
բարտի ։

Խաւանօզ ։ * || բղուղ . սափոր . կամիճակ ։

Խաւար ։ || տես Մութ ։

Խաւարեցնել ։ } տես Մթնցնել ։
Խաւարցնել ։ }

Խաւարիլ ։ } տես Մթնալ ։
Խաւարնալ ։ }

Խաւարում ։ || տես Մթութիւն ։

Խաւէզաճի ։ * || խաշխաշ հրէից ։

Խաւէզայ ։ * || խոյր հրէից . արտախուրակ
հրէից ։

Խաւիար, կամ խաւէար . * հաւեար ։ || Հաւիար ։

Խաւիծ . ղաշլամա . գավլամա ։ || խիւս ։

Խաւլ . Խաւլ ընել . և այլն ։ * || տես Դրահ .
Դրահ դնել . և այլն ։

Խաւլը՛ ։ * || տես Խաւ ունող ։

Խաւլու ։ * || մալաման . գէմջակ Թաւ ։

Խաւղայ . Խաւղաճի ։ * || տես Կռիւ . Կռուող ։

Խաւող . խօշիամ ։ || խաղող . որթատունկ .
պտուղ որթոյ . բեր որթոյ . կթիթ որթոյ ։

Խաւող կոխել, կամ խաւող քամել ։ || ճմլել
զխաղող . հնձան հարկանել ։

Խաւող կոխօղ . կամ քամօղ ։ || հնձանահար ։

Խաւողը եփօղ, կամ հասցնօղ ։ || խաղողա_
փեաց ։

Խաւողխծիկ . պէճէյի մէ . որ խաւող հասնելու
ատենը կուլայ ։ || խաղողախայծիկ . խաղող_
եփեաց ։

Խաւողկութ ։ } տես Այգեկութ ։
Խաւողկիթ ։ }

Խաւութ, կամ ղաւութ ։ * || փոխինդ ։

Խաւուխ, կամ խաւլախ ։ * գավուպ ։ || խա_
րարդ ։

Խաւուխլու ։ * || տես Խաւլախլու ։

Խաւուխճի . * խավուպ ընող . գավուպճու ։
խուրարդավար . խուրարդագործ ։

Խաւուն · Խաւունսլուխ ։ * || տե՛ս Սեւ · Սեխնոց ։
Խաւուրմայ ։ * || տոպրակ ։
Խաւուրմիշ ընել · * չընչեչենս և գնմանս ։ || տե՛ս Բոշրել ։
Խաւուրմիշ ընել՝ գիս, և այլն ։ || խորովել ՚ի պանի ։
Խաւուրել ։ || տե՛ս Խորկել ։
Խաւըրծիլ, կամ խաւարծիլ · խոտ է ։ || խաւարծիլ · Իշխուն ։
Խափանթմիշ ընել ։ * || փակել · արկանել ՚ի վր, կամ ՚ի ներքս · խփանել · խփել ։
Խափախ ։ * || տե՛ս Խուփ ։
Խափամաճի ։ * || պարեգօտարար · հանդերձարար · պատմուճակ ։
Խափամայ · * գոխամայ ։ || պարեգօտ գողակաւոր ։
Խափանած ։ || տե՛ս Խափանեալ ։
Խափանել · պաճաւ էնմէք · ավարայ էնմէք ։ || ՚ի գործոյ արգելուլ, կամ արգելանել · խափանել · խափան առնել · խափուցանել ։ տե՛ս և Արգիլել · և Պաթաւ ընել ։
Խափանճայ ։ * || տե՛ս Արկնատ ։
Խափանմիշ ըլլալ ։ * || տե՛ս Փակ՛իլ ։
Խափանում ։ || ՚ի գործոյ արգելումն · խափանումն · խափանութիւն · անգործութիւն ։ կամ, խափանած · խափանածոյ ։
Խափանեալ · պաճաւ · ավարայ ։ || ՚ի գործոյ արգելեալ · խափանեալ · դադարեալ · դադարկացեալ ։
Կամ, անգործ · առարագործ · պարապորդ · խափան ։ տե՛ս և Պաթաւ ։
Խափանչիլ, կամ խափանվիլ · պաճաւ օլմաք · ավարայ օլմաք ։ || ՚ի գործոյ արգելանիլ · խափանիլ · խափան լինել · պարապորդ կալ · դատարկ կալ · անգործ մնալ ։
Խափանօղ ։ || խափանօղ · խափանիչ ։
Խափլամայ ։ * || դրուագ · մածուցիկ · մած ։
Խափլամայ՝ երկինքը ։ || Թլբայորդ · Թզպայորդ · ամպապատ · մգապատ ։
Խափլամայ՝ գետին ։ || կզդմանոց ։
Խափլամայ՝ տանիք, կմ [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] ։
Խափլամայ ընել, կամ խափլամայով ծածկել ։ || դրուագել · դրուագրել ։
Խափլամիշ ընել ։ || մածուցանել · կցել · կաղմել ։ տե՛ս և Խափլամայ ընել ։
Խափլան ։ * || ինձ · ինծ ։
Խափլուճայ · * || տե՛ս Ջերմուկ ։
Խափլուն պղպջը · * [illegible] ։ || կրիայ · կրայ ։
Խափխամախ ։ * || տե՛ս Խապխամախ ։
Խափմիշ ընել ։ * || տե՛ս Խլել ։
Խափում ։ * || տե՛ս Դուռ ։
Խափու ադամը ։ * || դռնապան · դռնապանութ ։
Խափուճի · Խափուճի պաշը ։ * || տե՛ս Դռնապան · Դռնապաններու գլուխ ։
Խափուտան՝ ջուխ ։ * || տե՛ս Ջորաթեր ։
Խափուտան՝ նաւու ։ || տե՛ս Նաւալեզ ։
Խափուտան փաշայ ։ * || նշխան ծովակալ ։
Խաֆայ ։ * || դրոշմեթն · [illegible] գլխոյ ։
Խաֆայ՝ չոճնել ։ || գամել · գամիր ։

Խաֆաֆ · * գաֆգաֆ ։ || կոշկակարական · վաճառական օղից ։
Խաֆէս · * ֆէնձիքէի · և այլն ։ || վանդակ · վանդակապատ · ապարակ ։
Խաֆէս՝ հաւու, կմ թռչնոց ։ || վանդակ հաւուց · վանդակապատ թռչնոց ։
Խաֆէս՝ Քիլէ փաշան պինչըա, կմ ատաման պանէլըա, կմ ձուրբ հափս ընէլա ։ || զառադեղ · զայրադեղ · զայրագիւղ · զառագիւղ · արգելարան · արգելանոց · արգելոց · արկղոց ։
Խաֆէս հուրել ։ || վանդակել · վանդակս գործել ։
Խաֆէսով զարդել ։ || վանդակել · վանդակապատել ։
Խաֆէսով շինած ։ || վանդակապատեալ · վանդակակապ · վանդակաւորեալ · վանդակեալ · վանդակագործ · վանդականշէն · վանդակաւոր ։
Խաֆէսըլամէ ։ * || վանդականծք · վանդակապատութիւն ։
Խաֆէսլի ։ * || վանդակաւոր · վանդակագործ ։ տե՛ս և Խաֆէսով շինած ։
Խաֆէսճի ։ || վանդակագործ · վանդակիչ ։
Խաֆիլ ։ * || տե՛ս Ցանկարծ ։
Խաֆիլ գանըլօղ ։ || տե՛ս Ջգուշ չեղօղ · և Ջգուշ չեղօղ ։
Խաֆիլլանէն ։ * || տե՛ս Ցանկարծակի ։
Խաֆիֆ ։ * || Թեթև · Թեթեւագործ · դիւրաբեկ · բեկանելի · փոքրիկ ։
Խաֆիֆ կենալով ։ || զայթն ՚ի զայթն · զայթն ՚ի զայթիւ · զայթ ՚ի զայթիւ ։

ԽԸ

Խըելառ ։ || տե՛ս Խենթ ։

Խըելացի · Խելլոց մը ըսել · ափըլըլ · [illegible] ։ || մտացի · ուշիմ · ուշեղ · հանճարեղ · հանճարաւոր · հանճարախոհ · իմաստուն · իմաստասէր · ևս · գիտուն · խոհեմ · կորովամիտ · խորհրդական · գիտնական · գիտնական · գիտնական · գիտուն · հնարագէտ · խորագէտ ։
Կամ այսպէս · մտաւոր · միտական · միտակոչ · միտալից · ընդմտաւոր · ներմտական · կորովամիտ · խորհեմամիտ · ողջամիտ · առողջամիտ · քաջամիտ · ճարտարամիտ · օրհնամիտ ։
Եւ կամ այսպէս · ուշադիրոյ · ուշադրութեան · քաջախոհ · իմաստնախոհ · մեծախոհ · արամախոհ · հեշելեացի · քաջուշ · քաջուշամիտ ։
Խըելացի եւելըք, կամ խելքի խըելացի · ֆէք ափըլըլ · ֆէք [illegible] ։ || քաջուշեղ · ուշեղական · ուշիմագոյն · ուշիմագոյն · բանաւորագոյն ։
Կամ, բազմահանճար · յոգնահանճար · չափահանճար · մեծահանճար · գերահանճար · բարեհանճար · քաջահանճար · լիահանճար ։
Եւ կամ, հանճարալի · հանճարալիր · հանճարալից · հանճարայեղձ · իմաստայեղձ · իմաստայեղձ · իմաստայեղծ · իմաստնախոհ · իմաստնախորհ · մտամախորհ · մտամախոհ · կորովախոհ · կորովախորհ · ամենախոհ · բարեխորհուրդ ։
Կամ այսպէս · բարեխմաստ · գերիմաստ ·

յօգնիմաստ․ վեհիմաստ․ մեծիմաստ․ մե_ծիմաց․ գերիմաց ։

Իսկ կամ այսպէս․ հանճարամիտ․ գերամիտ․ ճոխամիտ․ ճարտարամիտ․ կորովամիտ․ քաջամիտ․ վսեմամիտ․ նրբամիտ․ երագա_միտ․ արագամիտ ։

Խելացի բան, կամ խօսք ։ ‖ հանճարաբանութիւն․ իմաստասիրութիւն ։

Խելացի ըլլալ․ Խելացի ընել ։ ‖ տես Խե_լքենալ․ Խելքցնել ։

Խելացութիւն․ խէյըռլու․ աքըլլըլըք․ ուսլուլուք ։ ‖ մտացութիւն․ ուշիմութիւն․ ուշմութիւն․ քաջու_շութիւն․ ուշեղութիւն․ հանճարեղութիւն․ իմաս_տութիւն․ զգօնութիւն․ զգաստութիւն ։

Կամ այսպէս․ մտաւորութիւն․ մտավարժութիւն․ մտատարութիւն․ ընդմտատարութիւն․ ներա_մտութիւն․ կորովամտութիւն․ քաջամտութիւն․ առաստամտութիւն․ ճոխամտութիւն․ ճարտարա_մտութիւն․ ճարտարմտութիւն․ խելամտութիւն․ ողջմտութիւն ։

Եւ կամ այսպէս․ ունախոհութիւն․ ունախոր_հութիւն․ կորովախոհութիւն․ քաջախոհութիւն․ մեծախոհութիւն․ խոհականութիւն․ խորհրդա_կանութիւն․ հնարագիտութիւն․ խոհեմութիւն․ հանճար․ խելք․ ուշ ։

Խելացութիւն ։ ‖ տես Խելօք․ Ճէյ ։

Խելըռած․ աքըլըն ուշուրմուշ․ աքըլսըզլըգմըշ ։ ‖ խե_լագարեալ․ ցնորեալ․ ուշամոլորեալ․ ուշաթափեալ ։

Խելըռիլ․ աքըլը ուշուրմագ․ աքըլսըզլանմագ ։ ‖ խելագարիլ․ ցնորիլ․ ցնդիլ․ շփոթիլ․ տաղտկիլ․ ուշաթափիլ ։ տես և Խենթենալ․ Խէնթիլ ։

Խելըռութիւն․ աքըլ ուշուրմասը․ աքըլսըզլըգ ։ ‖ խելագարութիւն․ շփոթութիւն․ ուշաթափու_թիւն․ այլամտութիւն ։

Կամ, ցնորք․ ցնդմունք․ վարանք, կամ վա_րան․ վարանմունք․ շփոթմունք․ ցնորմունք ։

Խելըռցնել․ աքըլըն ուշուրթմագ․ աքըլսըզլաթ_մագ ։ ‖ խելագարեցուցանել․ ցնորեցուցանել․ շփոթեցուցանել․ տաղտկեցուցանել․ այլա_մտել ։ տես և Խենթեցնել․ դէլի էթմէք ։

Խելըռցնող բան խմցնել ։ ‖ արբուցանել հրապուրիչ ըմպելիս, կամ դեղեալս ։

Խելմը․ խէճէ․ մէկ նոխտ․ պիր էլ․ պիր հօյլը․ վաքթիլ․ մուէքէթ ։ ‖ հարուստ մի․ ոչ սակաւ․ օգուտ․ զոր օրինակ ․

Խելմը քաղաքին զատեցան ։ ‖ հարուստ մի քաղաքէն արտաքս ելին ։

Խելմը անցնիլ ։ ‖ հարուստ մի անցանել ։

Խելմը ապրիլ ։ ‖ հարուստ մի վարել զկեանս, կամ կեալ հարուստ մի ։

Խելմը օրեր անցընել․ ղաւ օրեր անցընել ։ ‖ հանել զաւուրս հարուստ մի, կամ հանել աւուրս զաւուրս հարուստս ։

Խելմը հալի եկաւ ։ ‖ և եկին ժողովուրդք ոչ սակաւք ։

Խելմը ատեն աղբիւրիչ ընել զմարդը ։ ‖ արգելուլ զոք զօգուտ ժամ մի ։

Խելմը յետքը ։ ‖ յետ օգուտ ժամու ։

Խելմը ատեն նստան լացին ։ ‖ Հայն բար_ձեալ լացին զօգուտ ժամս ։

Խելք․ աքըլ ։ ‖ խելամ․ միտք․ ուշ․ հանճար․ իմաստ․ իմաստք․ առողջն ։

Կամ այսպէս․ ուշիմութիւն․ ուշմութիւն․ խոհե_մութիւն․ խոհականութիւն․ խորագիտութիւն․ իմաստութիւն․ զգօնութիւն․ ճարտարութիւն․ ճարտարմտութիւն․ ճարտարամտութիւն ։ տես և Միտք․ աքըլ ։

Խելք բանեցնել․ Ֆիքր էյլէմէք ։ ‖ վարել զմիտս․ մտաբանել․ տրամաբանել․ ճար_տարել․ ճարտարամտել․ խորհիլ ։

Խելք բանեցնելը ։ ‖ մտավարժութիւն․ տրամա_բանութիւն ։

Խելք բանեցնող․ Ֆիքր էյլէյէն ։ ‖ մտաբան․ տրամաբան․ մտավարժ ։

Խելք կտրելու՝ բան ։ ‖ հաւանական․ հաւա_նելի ։

Խելք չհասնող, կամ չհասնելու ։ ‖ տես Մտաց տակ չեկող ։

Խելք ունող․ Ֆիքր սահիպի․ աքըլ օլան․ աքըլլը ։ ‖ մտաւոր․ մտացի․ բանաւոր․ բանական․ բանեղէն․ իմաստնաւոր ։ տես և Խելացի ։

Խելք չունող․ աքըլսըզ ։ ‖ անխել․ անմիտ․ ան_բան․ անբանաւոր․ անհանճար․ անիմաստ․ անխելք․ անիմաց․ անզգօն․ հանճարազուրկ ։ տես և Խենթ ։

Խելք սորվեցնել․ աքըլ էօյրէթմէք ։ ‖ խելա_մուտ առնել․ խելամտեցուցանել․ իմաստ_նացուցանել․ զգօնացուցանել ։

Խելք սորվիլ․ աքըլ էօյրէնմէք ։ ‖ խելամուտ լինիլ․ իմաստնանալ․ զգօնանալ ։

Խելք տալ․ Ֆիքր վէրմ․ Ֆիքր դէմէք ։ ‖ միտ դնել․ ուշ դնել․ ուշ ունիլ իմիք․ ուշադիր լինել․ մտադիր լինել․ մտադրել․ ուշադրել ։

Խելք տալը ։ ‖ ուշադրութիւն․ մտադրութիւն․ մտադիւրութիւն․ մտավարժութիւն ։

Խելք տալով ։ ‖ ուշի ուշով․ մտադիւր․ մտա_դիւր իմն․ մտայօժար ։

Խելք տուող․ Ֆիքր վէրէն ։ ‖ ուշատու․ ուշա_բար․ ուշադիր․ մտադիր․ մտադիւր․ մտա_վարժ․ մտայօժար ։

Խելքէն զուրս․ աքըլտան տըշարը ։ ‖ անբա_նաւոր․ անբանական ։ տես և Խելք չհաս_նող ։

Խելքին հնարած ։ ‖ տես Գլխէն հնարած ։

Խելքը բաց ։ ‖ տես Զգաստ ։

Խելքը բացուիլ․ աքըլը աչըլմագ ։ ‖ խելա_մուտ լինիլ․ հասանել ՚ի խելամտութիւն․ հա_սու լինիլ մտաց․ խելահաս լինիլ․ ժամա_նել յամսն ընտրութեան բարւոյ և չարի ։ տես և Խելքը գլուխը գալ ։

Խելքը բոլորած․ Ֆիքրը բիւթիւն ։ ‖ կատա_րելամիտ․ խելահաս․ մտահաս․ հասուն բա_նի ։

Խելքը գլխէն թռչիլ․ Խելքը իր գլխէն, կամ մէկի մը գլխէն թռցնել ։ ‖ տես Խենթենալ․ և Խենթեցնել ։

Խելքը գլուխը, կամ խելքը վրան մարդ ։ ‖ զգաստ․ զգոյշ․ զգուշաւոր․ լուրջ․ զուարթ․ զուարթուն․ զարթուն․ ներամիտ․ ողջամիտ․ ուղղամիտ․ ուղղախոհ․ մտա_տար․ ընդմտատար ։ տես և Զգաստ ։

Խելքը գլուխը բերել․ աքըլընը պաշընա կէ_թիրմէք ։ ‖ խելամտեցնել․ ուշաբերել․ ուշա_դրել․ զգաստացուցանել․ զգօնացուցա_

...նել. աղճատահնացուցանել. լռլճացուցանել. անմիտ առնել զմիտս, կամ զանձն: տե՛ս և Զգաստացնել:

Խելքը գլուխը գալ, կամ խելքը գլուխը ըլլալ: Ա խելամտել. ուշաբերիլ. սթափիլ. լռլճանալ. զգաստանալ. զուարթանալ. զարթնուլ. ողջամտանալ. ողջախոհիլ:

Կամ այսպէս. 'ի միտս գալ. 'ի միտս լինել. ուշ 'ի կուրծս լինել. ուշ 'ի կուրծս ունկնդրել. ուշ 'ի կուրծս առնել. կամք առնել զմիտս: տե՛ս և Զգաստանալ:

Խելքը գլուխը ժողվել: Ա տե՛ս Զգաստ կենալ:

Խելքըդ գլուխդ ժողվէ: Ա զգաստացի՛ր. զգօն լեր. անմիտ մի կալ զանձն քո. ամփոփեա զմիտս քո 'ի քեզ:

Խելքը դառնալ: Ա խելագարիլ. խելայեղիլ. ցնորիլ: տե՛ս և Խելքը փոխուիլ:

Խելքը դարձող: Ա խելայեղ. խելափախ:

Խելքը թռած. խելքը թռչիլ. խելքը թռցնել. և այլն: Ա տե՛ս Խենթ. Խենթենալ. Խենթեցնել. և այլն:

Խելքը կարճ: Ա փոքրամիտ. փոքրխելք. կարճահաս. կարճամիտ. կարճմտութիւն. փոքրամիտ. սակաւամիտ. տկարամիտ:

Խելքը կորսնցնել: Ա կորուսանել զմիտս. անմտանալ: տե՛ս և Խենթենալ. Խենթիլ:

Խելքը կորսնցուցած, կամ կորսնցնող: Ա տե՛ս Խենթ:

Խելքը կտրել: Ա վարկել միտս. հաստատել միտս. խելամուտ լինել. խելամտել:

Խելքը հասնիլ: Ա տե՛ս Հասկընալ:

Խելքը մեծ: Ա տե՛ս Խելացի:

Խելքը միտքը. [illegible]: Ա ուշ. ուշադրութիւն:

Խելքը միտքը, կամ խելքը խէյալը՝ բանի մը տալ: Ա ուշ դնել. միտ դնել. դէտ ակն առնել.

Խելքը միտքը մէկին ընելու տալ: Ա յանկարծուստ կալ. յանկարծուստ կալ. յանկարծուստ առնել զանձն, կամ յանկարծ կալ. յանկարծ կալ:

Խելքը մնալ: Ա տե՛ս Հասկընալ:

Խելքը մնցնել: Ա տե՛ս Հասկցնել, և Հասկըցնել:

Խելքը նոսր. [illegible]: Ա անհոգամիտ. ծանծաղամիտ. թեթևամիտ. թերամիտ. աղքատամիտ. հիւանդամիտ. խօթամիտ. սակաւամիտ:

Կամ այսպէս. փանաքիմաց. աղքատիմաց. աղքատախելք. խօլադաս. նուաստախոհ. նուաստախորհ. նկնախորհ. նկնախոհ. իմաստակ. չքխառ. անխոհեմ. պանդոյր:

Խելքը պակաս: Ա տե՛ս Խելքը նոսր:

Խելքը պառկիլ: Ա խելամուտ լինել. 'ի հաւանութիւն գալ. հաւանիլ. վկայել միտաց: տե՛ս և Հաւնիլ:

Խելքը չպառկիլ: Ա ոչ լինել խելամուտ. ոչ գալ 'ի հաւանութիւն. չվկայել միտաց: տե՛ս և չհաւնիլ:

Խելքը սախատ: Ա աղէհաշմ, կամ ողևհաշմ. հիւանդամիտ. խօթամիտ. թերամիտ: տե՛ս և Խելքը նոսր, և Խենթ:

Խելքը վրան գալ, կամ գառնալ: Ա տե՛ս Խելքը գլուխը գալ:

Խելքը վրան ժողվել: } տե՛ս Զգաստ կենալ:
Խելքը վրան պահել: }

Խելքը վրան պահող: Ա տե՛ս Խելքը գլուխը:

Խելքը ցնդած, կամ ցրուած: Ա խելացնոր. խելաթափ. միտաթափ. միտապակոյս. ուշաթափ. թափեալ ուղեղ. զգայազուրկ. զգայազերծ: տե՛ս և Խենթ:

Խելքը ցնդել, կամ ցրուել: Ա խելացնորել. խելացնորեցուցանել. զառանցուցանել: տե՛ս և Խենթեցնել:

Խելքը ցնդիլ, կամ ցրուիլ: Ա ցնորիլ. խելացնորիլ. ցնդիլ. ուշաթափիլ. զգայազերծիլ. զառանցել. տարտամիլ. խարխափիլ. յաղուշ կրթիլ: տե՛ս և Խենթենալ. Խենթիլ:

Խելքը փոխուիլ: Ա փոփոխիլ միտաց. յեղաշրջիլ սրտին. յեղանակիլ յայլ միտս. յայլամիտ խորհուրդս լինել. զխորհուրդ սրտին մերկանալ. զգածիլ զանձամբ զայլ իմաստ:

Խելաց պակասութիւն, կամ նօսրութիւն: Ա պակասամտութիւն. թերամտութիւն. ծանծաղամտութիւն. տկարամտութիւն. անմտութիւն. խօլագնացութիւն:

Խելաց տակ չընկնող: Ա տե՛ս Մտաց տակ չընկնող:

Խելաց տէր մարդ: Ա տե՛ս Խելացի:

Խելօք. [illegible]: Ա տե՛ս Խելացի:

Խելքով. [illegible]: Ա իմաստնապէս. իմաստապէս. իմաստասիրապէս. խոհեմապէս.

Կամ, իմաստնաբար. իմաստասիրաբար. խոհեմաբար. իմաստութեամբ. ուշիմութեամբ. հանճարով:

Խելօք գիտնալ. [illegible]: Ա իմաստասիրել. մտաբերել. խելամտել. խելամուտ լինել:

Խելօք խօսիլ: Ա իմաստաբանել. իմաստասիրել զբանս. հանճարաբանել:

Խելօք խօսող, կամ խելացի խօսք խօսող: Ա հանճարաբան. իմաստնախօս. զգաստախօս:

Խելօք կենալ, կամ խելքով ապրիլ: Ա իմաստութեամբ կալ. զգաստ կալ. իմաստասիրել:

Խելօք փրթիլ: Ա իմաստութեամբ զարդարիլ. առիմաստութեամբ լինել. խոհեմանալ:

Խելօք քալող: Ա խոհեմընթաց. խոհեմագնաց. խոհեմաբար:

Խելօքնալ. [illegible]: Ա իմաստնանալ. զգօնանալ. խոհեմանալ. հանճարեղանալ. ուշիմանալ. զգաստանալ:

Խելօքութիւն: Ա տե՛ս Խելացութիւն:

Խելօքցնել. [illegible]: Ա իմաստնացուցանել. զգօնացուցանել. հանճարեղացուցանել. ուշիմացուցանել. խոհեմացուցանել. զգաստացուցանել:

Խեղգ. [illegible]: Ա խեղդ. խեղդումն. հեղձումն. հեղձուցիկ:

Խեղդուած. [illegible]: Ա

խեղդելոյ. հեղձուցելոյ. հեղձուցիկի. խեղ_դամահ. հեղձամահ։

Խեղդել. խղդէլ. պօղմագ։ ‖ Խեղդել. հեղձա_ցանել. փողոտել. խեղդ առնել. հեղ_ձուցիկ առնել։

Խեղդելով սպանանել, կամ մեռուցանել. պօղուպ էօլտիւրմէք։ ‖ Խեղդամահ առնել. հեղձամահ առնել. հեղձամահ սպանանել. հեղձամահութեամբ կորուսանել. հեղձամղձուկ ՚ի մահ ընծայել։

Խեղդըլմիլ. խղդըլմիլ. պօղուլմագ։ ‖ Խեղդուիլ. հեղձ_նուլ. հեղձանիլ. մղձկիլ. խեղդամահ լինել. հեղձամահ լինել. հեղձամահ վճարիլ. հեղ_ձամահ զրկիլ. հեղձամահ վախճանիլ։

Խեղդըրէօղ. պօղուճու։ ‖ Խեղդական. հեղձա_կան. հեղձուցիչ։

Խեղդըդդել. խղդղդէլ։ ‖ Մղձկել. մղձկեցու_ցանել. հեղձամղձել. հեղձամղձուկ առ_նել. հեղձամղձուկս արկանել։

Խեղդդըլէօղ։ ‖ Հեղձամօղ. հեղձուցիչ. հեղ_ձական. հեղձամուղձ. հեղձամղձուկ։

Խեղդդըլիլ. խղդղդիլ։ ‖ Հեղձամղձիլ. հեղձա_մուղձ լինիլ. հեղձամղձուկ լինիլ. մղձկիլ. փղձկիլ. փղձկալ. յառկլել, կամ հառկլել։

Խեղդդդուկ, կամ խղդդդուկ։ ‖ Հեղձուցում. փղձկութիւն. փղձուկ։

Խեղդդդուկ ձգել։ ‖ Փղձուկս արկանել. փղձկեցուցանել. հեղձամղձուկ առնել. հեղձամուղձ առնել։

Խեղդօղ. խղդօղ։ ‖ Խեղդող. խեղդիչ. հեղ_ձուցանօղ. հեղձուցիչ. հեղձուցիկ. հեղ_ձարար. հեղձական. ողկոյզ, ողկուզակ։

Խեղդօղ իլիկ։ ‖ ՚Ի խեղդ։

Խեղճ. ղարիպ. ֆագիր. զավալլը. պիչարէ։ ‖ Հէգ. հեք. հէք, կամ հէգ. Թշուառ. չքաւոր. տրուպ. աղքատ. նկուն. նկունակ. մեր_կուց. մերկոտ. մորթիկ. չարաբաստ. չնարբաստ. խեղկատակ. ներքին. ներքև. կծծի. աղկաղկ. փանաքի. վատուկ. ցածուն. ցամուկ. չքաւոր. անճար. մերկ. պանդուխտ. անպաշտ. պակաս. վտարանջ. լերկ։

Կամ այսպէս. տղորմելի. եղկելի. ողորմելի. արհամարհ. մերկ. անոսրանակ. անշուք. վատաշուք. վատասերունդ. վատանշան. ան_փառունակ. չարաբաստիկ. չարաբախտ. չքաւոր. չքնաղ. փանաքի. փանաքեաց. աղքատիկ. աղքատ. սինլքոր. սինլոր. սիկլքոր։

Կամ այսպէս. խղճահար. եղկական. աւա_ղական. թշուառական. չքաւորական. անկարեկական. անկարելի. անարժան. անփառունակ. չարաբաստիկ. ան_բաւական. սաորնաքայլ. տարաբախտ։

Եւ կամ այսպէս. հիգացեալ. կամ հեգացեալ. թշուառեալ. չքաւորեալ. տառապեալ։

Խեղճ եւեթ, կամ խիստ խեղճ։ ‖ Ամենահէգ. ամենաթշուառ. ամենաչքաւոր. ամենա_նկուն. ամենամերկ. ամենաչարաբաստ. ամենանվաստ. ամենատկար. ամենատառապեալ. ամենավատթարագոյն. ամենաաղքատ. ամենա_պանդուխտ. ամենաողորմելի։

Կամ այսպէս. հիգագոյն. թշուառագոյն. չքաւորագոյն. չարաբաստագոյն. ներքևագոյն. կծծագոյն. աղքատագոյն։

Եւ կամ այսպէս. թշուառադիպ. չքաւորա_դիպ. տառապադիպ. նեղեալ. կնատդիպ. մահտիպադիպ. չարաբաստ_դիպ։

Եւ կամ, թշուառակից. թշուառակիցք. թշուառ_ակից. յաջողաթշուառ. եղկելիթշուառական։

Խեղճ դառնալ, կամ կերպարանք առնել։ ‖ Աղքա_տանալ. սրածանալ. անարգանալ. անշուք լինել. դժնդակ լինել. տառապանել։

Խեղճ ըլլալ. խէղճ օլմագ։ ‖ Հիգանալ. հիգա_նալ. թշուառանալ. չքաւորանալ. փանաքա_նալ. չարաբաստանալ. մորթանալ. վատթարանալ։

Կամ այսպէս. չքաւորիլ. աղքատիլ. անա_ւագիլ. ցածանիլ. ներքևիլ. ներքևիլ. դծծիլ. գծծիլ. կծծանիլ։

Խեղճ ընել. խէղճ էթմէք, եա խեղճ պիր էթմէք։ ‖ Հիգացուցանել. հեգացուցանել. թշուառ_ացուցանել. չքաւորացուցանել. փանա_քացուցանել. չարաբաստացուցանել. մորթա_ցուցանել. վատթարացուցանել։

Կամ այսպէս. հեգել. չքաւորել. աղքատացել. անաւագել. ցածանել. ներքևել. գծծել. գձձել։

Խեղճ ընկնիլ։ ‖ Տե՛ս Խեղճ ըլլալ։

Խեղճ բանել մեկին մը։ ‖ Աղքատել. եղկել։

Խեղճ կերպով։ ‖ Ողորմագին. թշուառագին. չքաւորագին. տառապագին. կարեկցաբար։

Խեղճ կերպով լալ։ ‖ Ողորմ արտասուել. ողորմագին լալ. կարեկցաբար ողբալ։

Խեղճ ձգել։ ‖ Տե՛ս Խեղճ ընել։

Խեղճ ողորմելի։ ‖ Թշուառական. չքաւորա_կան. չքաւորագոյն. չքաւորագին. չարաբա_ստագոյն. վշտակրեալ։ Տե՛ս և Խեղճ։

Խեղճին խեղճը։ ‖ Տե՛ս Խեղճ եւեթ։

Խեղճութիւն. ղարիպլըք. ֆագիրլիք։ ‖ Հիգու_թիւն. հեգութիւն. թշուառութիւն. չքաւորու_թիւն. կծծութիւն. վատթարութիւն. գծծութիւն. գձձութիւն. ներքևութիւն. աղքատագինութիւն. փանաքութիւն. անկարծութիւն. անառաջնու_թիւն. անփառութիւն. եղկելութիւն։

Կամ այսպէս. գծծանք. գծծանք. գձձանք. ներքևութիւն. զազրիք. աղէտք. աղէտք. աւաղ։

Խեղճութեան ցուցնել։ ‖ Արկանել ողորմ. զաւթա արկանել ուժգ։

Խեղճութեան մէջ ընկնիլ։ ‖ Տե՛ս Խեղճ ըլլալ։

Խեղճութք։ ‖ Հիգութք. Թշուառութք. տա_ռապանք, և այլն։ Տե՛ս և Խեղճ կերպով։

Խեղճուկ։ ‖ Տե՛ս Խեղճ։

Խեղճուկ կանչօղ։ ‖ Մորմոքապաղատ։

Խեմ. Թէներէ Թահթասը։ ‖ Խեմ։

Խենթ. խէւ. խէփ թափը. խէփ կօփուքլու. խափոկ. գիժ. գէյլ. ըէդէքըդ. ըէլըլի. դալ_կալոյ. ղուլբը։ ‖ Յիմար. անմիտ. անմիտ. խելառ. խով. բարբառ. շանծաղիկ. մաժեմ. մոլի. մոլոս. բլշաբէ. պանդոյկ։

Կամ, խելագարք. գըժաւոր. խելագարեալ. խելագարիկ. մոլեկան. մոլեկիցք. մոլեգնոտ։

Կամ այսպէս. մոռանալ. մոլագին. մոլախոյ_բոյս. շըսամիտ. մոլագամիտ. յիմարամիտ. խո_թամիտ. հիմարամիտ. մոլագրամիտ. ապա_կանամիտ. դիւրամամիտ. խօթամիտ։

Եւ կմ՝ այսպէս • անմիտ • անխելք • անզգօն • անուշ • անիմաստ • անիմաց • անհանճար • անխոհեմ • անտրամաբան • անտեղեակ • անզգամ • անզգայ • այլանդակ • այլանդակաբար • զառանցեալ • զառանցելով • [illegible] • շփոթմամբ • շփոթեալ • շփոթեալ • հոգիս միտք • ոգեհոգի • ոգեհոգի • [illegible] :

Խենթ դատաստան • շփոթ թանձր : Ա խօլադատութիւն :

Խենթ դատաստան ընել • շփոթ թանձրին : Ա խօլադատել • յիմարադատել :

Խենթերը կորանցնող : Ա յիմարականութիւն :

Խենթերու տեղ : Ա [illegible] :

Խենթցած : Ա յիմարացեալ • խելագարեալ • խելացնորեալ • մոլեգնեալ • յամառացեալ : տես և խենթ :

Խենթենալ • խենթել • խենալ • ուղեղն փոխոցնել • [illegible] : Ա յիմարիլ • խելառիլ • խելագարիլ • խելաժեռիլ • խելացնորիլ • ցնորիլ • ցնդիլ • շամբշել • շամշել • զառանցել • զառամել • մոլիլ • մոլեգնիլ • այլանդակիլ • անզգամիլ • ուշաթափիլ • միտքը թափիլ • չմտածել • խօթանալ • մտացնորիլ • բշտկնել • ոգեհաշիլ • հոգեմաշ միտք • աղճատել • կմ՝ աղաւաղել միտք :

Կամ այսպէս • յիմարանալ • անմտանալ • տխմարանալ • անմտանալ • անզգամանալ • մտացնորանալ • մոլեգնիլ :

Եւ կմ՝ այսպէս • զառամել • տմարդիլ • զառանցեալ միտք • [illegible] • տարաշփոթել • դանդաղել • մռնչել • զարհուրել • զարգանալ :

Խենթենալ • խիստ զարմանալ : Ա տես Ապշիլ :

Խենթեցնել • [illegible] : Ա յիմարեցուցանել • խելառեցուցանել • խելագարեցուցանել • խելացնորեցուցանել • ցնորեցուցանել • խօլացուցանել • մոլեցուցանել • ընդմռնչեցուցանել • շամբշեցուցանել • զառանցեցուցանել • դանդաղեցուցանել :

Կմ՝ այսպէս • յիմարել • խելառել • խելագարել • ցնորել • խելացնորել • խելայեղել • զառամեցնել : տես և Սքանչեցնել :

Խենթեցնել • խիստ զարմացնել : Ա տես Ապշեցնել :

Խենթեցնող : Ա յիմարեցուցանող • յիմարեցուցիչ • յիմարարար • խօլական :

Խենթիլ : Ա տես խենթենալ :

Խենթմենթկիլ • [illegible] : Ա շամբշիլ • շամշիլ • մոլիլ :

Խենթութիւն • խենթլութիւն • [illegible] : Ա յիմարութիւն • յիմարութիւն • անխելքութիւն • անմտութիւն • տխմարութիւն • անմտութիւն • մտացնորութիւն • խօլութիւն • [illegible] • խելագարութիւն • խելաժեռութիւն • խելացնորութիւն • խելառութիւն • խելայեղութիւն • բանսարկութիւն • շամբշութիւն • շամշութիւն • բշտկոտութիւն • [illegible] • անմտութիւն • մոլութիւն • մոլորութիւն • մոլեգնութիւն • այլանդակութիւն • անհամեմատութիւն • անհասկացողութիւն • անզգամութիւն • ծանծաղութիւն :

Կմ՝ այսպէս • մտացնորութիւն • ցնորմունք • անմտութիւն • խօթամտութիւն • հիւանդամտութիւն • տկարամտութիւն • պակասամտութիւն • թերամտութիւն • ծանծաղամտութիւն :

Եւ կամ այսպէս • խելագարանք • զառանցանք • զառանցանք • [illegible] • պակսութիւն • ցնորումն • ցնորք :

Խենթութիւն ընել : Ա տես խենթենալ • խենթել :

Խենթուկ • խենթկոտ : Ա յիմարաբար • խելագարաբար • անմտաբար • մոլեգնաբար • անհանճարաբար :

Կմ՝ յիմարութեամբ • խելագարութեամբ • խելայեղութեամբ • անզգամութեամբ • և այլն :

Խենթուխելօք : Ա տես խենթումենթ :

Խենթունք • հօրօղաչքուն : Ա բախտած • ծանծաղութ • ծանծաղամիտ • ունայնամիտ • ընդունայնամիտ • յեղասամիտ • մոլորամիտ • պակասամիտ • թերամիտ • մանկամիտ • զառախորհուրդ :

Խենթումենթ • [illegible] : Ա շամբշող • ցնորական • ցնորող :

Կամ՝ խառնագանձ • խառնամտաբար • խառնակնոտ • խառնաշփոթ • խառն ի խառն • շփոթ • խառն և շփոթ • շփոթ և խառն : տես և Ափերպեկը :

Խենթումենթ երազ : Ա ցնորք • ցնորմունք :

Խենթումենթ երազ տեսնել : Ա ցնորիլ • տեսանել ի ցնորս գիշերականս :

Խենթումենթ երազ տեսնող : Ա ցայգացնող :

Խենթումենթ ըլլալու տեղ • կամ խենթումենթ խօսիլ : Ա տես Ափերպեկ խօսիլ :

Խենթումենթ խառնելով տալ : Ա հառ և խառն չինիլ :

Խենթումենթ խօսք • կմ՝ զրոյց • խենթումենթ խօսող • և այլն : Ա տես Ափերպեկ խօսք • Ափերպեկ խօսող • և այլն :

Խեչէրանք • [illegible] : Ա խեչերանք :

Խեչեփառ • [illegible] : Ա խառնափառ • խեցի :

Խեչափառ • [illegible] • [illegible] : Ա խեցգետին • խաչափառ • խեչափառներ կարմրեցրա :

Խեչափառի միրուք • [illegible] : Ա [illegible] :

Խեչափառի ոտքերը • [illegible] : Ա [illegible] :

Խեչիլ • [illegible] : Ա յենուլ • հարուլ • հարկանիլ յիրս • հասանել և կալ :

Խեչիլ մերքի տունը : Ա տես Հողքին բերանը գալ :

Խեր • [illegible] : Ա խեր :

Խեր է : Ա տես խեր է :

Խերուկ : Ա տես խորուկ :

Խեցակ • ամաս : Ա [illegible] :

Խեցատ • [illegible] : Ա խեցատ • խեց • խեցի • խեցոր :

Խեւ, կմ՝ խեւ, կմ՝ խեւ : Ա տես խենթ :

Խեւնալ : Ա տես խենթենալ :

Խեւութիւն • խեւցնել : Ա տես խենթութիւն • խենթեցնել :

Խետրուկ • [illegible] : Ա [illegible] • [illegible] :

ԽՕ

Խօյղ · կամ Խօղ : * || տես Ուժ :
Խօղալը · * գօղաթ · չանայ · դաևայ · բաշ֊խէր , որ չէօլ չուաթաչէն : || սատանայ :
Խօղալը քաշելցնել մարդուն ոտքը տակը : || ոտնատակել · քարքնդատնել :
Խօղալը քաշեցնող մարդուն ոտքը տակը : || քարքնդատնէք · ոտնատակ :
Խօղամուլը : * || տես Քուլթէլ :
Խօղան · Խօղաննալ · Խօղանութիւն · և այլն : * || տես Խնդիր · Խնդիր ընել · Խնդրանք · ևն :
Խօղան · խնդիր · աղաչելոր · օղատարած : || ընտանիք · ընտանեկան :
Խօղար : || տես Աղօթ :
Խօղարութիւն : || տես Աղօթութիւն :
Խօղէլ : * || տես Կարմիր :
Խօղէլճէ · * գօղէլգօյայ : || տես Կարմիր ներկ :
Խօղէլճէլը : * || տես Ջորալ :
Խօղէլպաշ · Խօղէլպաշէրէն · Խօղէլպաշէրէնլը : * || տես Աճէմ · Աճեմերէն · Աճէմիստան :
Խօղըլայ : * || տես Թռչուն :
Խօղուր ադամը : * || ներքինապետ · մարդապետ :
Խօղուր ադամըյը մանսուպ : * || ներքինապետութիւն · մարդապետութիւն :
Խօղղըն · * գօղէն : || ջերմ · ջերմադին · ջերմագոյն · ջերմագայն · ջերմաջերմ · ջերմաջերմ · ջերմայոտ · ջեռուցանել · ջեռնուլ · ջերել · տապակել · տապակած :
Խօղղըն կարդալ : || եռանդեամբ ընթեռնուլ · ջերմեռանդն վերծանել · անվեհեր փութով կարդալ :
Խօղմէթ · Խօղմէթ ընել · և այլն : * || տես Սպասաւորութիւն · Սպասաւորել · և այլն :
Խօղմէթքեար : * || տես Սպասաւոր :
Խօղմիշ ըլլալ : * || տես Կրակ կտրել · և Տաքնալ :
Խօղտել : || խոզել :
Խօղտելը : || խօղումն :
Խօղպիշ ընել : * || տես Կրակ դարձնել , և Տաքցնել :

ԽՒ

Խւէժ · ղամը · ղամէ : || խեժ · խիժ · հոյժ · կոխէժ · ակառին :
Խէժ բերող , կամ խեժ արձող : || խժաբեր · կոխժաբեր :
Խէժոտ · ղամլոտ · ղամէլը : || խէժաւոր · խիժաւոր · ռետնաւոր :
Խէժոտել · ղամլոտել · ղամէլամաք : || խժաւորել · օծանել խժով :
Խէլմը : || տես Խելմը :
Խէյալը · * խայալ · որոշ տեսք բանի՝ ճշմարիտ նշանին : || ցնորական :
Խէյալըլճի : * || ցնորատեսիչ :
Խէյալըլճիի խաղ : || տես Խաղ՝ օխտամաղին :
Խէյալ : * || տես Երևակայութիւն , և Երազ :
Խէնտէկ · * հէնտէկ : || խրամ · խրամատ · առու · վիհ · փոս · խորխորատ · խանդակ :
Խէնտէկ շինող : || խրամահատ :
Խէնտէկը մէրտէթ ընել : || խրամանկարհատ անել :
Խէնտէկը մէրտէթ ընող : || խրամանկարհատ :
Խէնտէկը ազանող : || խրամազան · խրամազան :
Խէնտէկին մէջ · հէնտէկ արասը : || խրամամէջ · առամեջ :
Խէսիս · Խէսիսլիք : * || տես Ագահ · բանող · Ագահութիւն · բուխլ խիսյէլէ :
Խէր · հայըր : * || բարիք · արդարութիւն · առաքինութիւն · օգուտ · բարօրութիւն :
Խէր է · հայըր օլա : || բարի է · բարիոք է · ողջոյն է :
Խէր է դալըչ · հայըր ձէօլէ կէլէհիմ : || ողջոյն է դալըստեան · խաղաղութիւն է մուտք քո :
Խէչ · Խէչնալ · և այլն : || տես Խեթ · Խեթենալ · և այլն :

ԽԸ

Խըրղ : * || տես Ուժ :
Խըրղով · խըրղըմայ : || տես Թռչել :
Խըրթ , կամ ղըրթ : * || տես Համբէլ :
Խըրթախըրթ : * || տես Համբէլ համբ :
Խըրթլըխ : * || տես Սով , և զգեստեղէն :
Խըրժըմըժ : || տես Խուժումժ :
Խըրլ · * գըլ : || տես Մազ :
Խըրլըխ , կամ խըլըխ · * գըլըխ : || կերպարանք · կերպարանի · ձև · տեսակ · տեսիլ · տարազ : տես և Կերպարանք :
Խըրլըխըղ : * || անկերպարանք · անարգելութեամբ · ձևանալ · ձգեստեղէն · տեսակ :
Խըրլըֆ · գըլըֆ : * || պատեան · պատեան · պատեպատեան :
Խըրլճի · * գըլըճը : || մաղաղարծ :
Խըրխում : || տես Խոխում :
Խըրղըլճըմ , կամ խըրղըլճըմ : * || տես Կայծ · որ կրակէն · և այլն :
Խըրմըղըմ : || ռնգախօս · ըռնգախօսն :
Խըյամէթ : * || տես Աղմուկ :
Խըյամէթ · գըյամէթ կիւնիւ : || օր ընդհանուր յարութեան · օր վերջին ատենի · օր վերջին դատաստանի · օրն ահեղին :
Խըյամ ընել : * || տես Կարծել :
Խըյամըլնայ : * || տես Անխնայ :
Խըյար · հըյար : * || վարունգ , կամ վարունգ :
Խըյարի թուրշու : || վարունգի · վարունգենի :
Խըյարի թուրշի : || աղուէնամէտ վարունգ :
Խըյար թուրշուսու · խըյարի թուրշի : || քացախեալ վարունգ · թթուեալ վարունգ :
Խըյարքէօրուքէ · ակէօմէն գէ : || վարունգահատ :
Խըյարչէմպէ , կամ խըյարչէմպէ : * || կասիա :
Խըյարուկ · ցանէ : || վարունկուտ :
Խըյաֆէթ : * || տես Կերպարանք :
Խըյաֆէթսըզ : * || տես Խըրլըխսըզ :
Խըյըր · * գըյըր : || անբնակ · երք :
Խըյըր՝ գէլի : || տես Գետի քենար :
Խըյըր՝ ծովու : || տես Ծովեզր :
Խըյըր՝ սըրայ : * || յայտն կոյս · ընդ ծովափն · կամ ընդ գետափն :
Խըյըր ուրայ երթալ : || յայտն կոյս գնալ · ընդ ծովափն , կամ ընդ գետափն երթալ :

Խըյըմըյ :

խըրմա : * || մանրուէած :
խըրմա գաշըմ : || մանրեալ . կոփիս . կտուտ :
խըրմա գաչըմ : || մանրել :
խըրմըզ : * || յարգ . գին :
  խըրմըզըլը գիտնալ : || գիտել, կամ ճանաչել զյարգն . գիտակ գոլ գնոյն . ճանաչել զգինն :
խըրմըզ ըլմէ : * || տե՛ս չխնայել :
խըրմըզ չըլմէ : || տե՛ս խնայել :
խըրն . խըրնըր . խըրնճր : * || տե՛ս Պատենք . Պատենք ունօղ . Պատենք չճնօղ :
խըրչ ձան . ինչպէս է նէպէ . հաշէ . նայլ այստեղ․ ունոյ : || չկանչուն . չկանչումն : տե՛ս և խըրչ․ ատոյ :
խըրչ ձան հանել : || չկանչել : տե՛ս և խըրչատալ :
խըրշըր խըրշըր ձան : || տե՛ս խըրչատոց :
խըրշըր խըրշըր վազել : || գըրըչել . կարկաչել . խոխոջել :
խըրչխըրչ ձան : || տե՛ս խըրչատոց :
խըրչխըրչոնել : || տե՛ս խըրչխըրչոնել :
խըրըմ : * || ցասումն . զայրացումն . զայրոյթ . յոյժ բարկութիւն . մեծ բարկութիւն . ոգիք ցասման :
խըրըմին ըստ ուսա գալ : || մտանել 'ի ցասումն ուրուք . անկանել 'ի ձեռս սրտմտութեան մարդոյ . ցասմնակոծ լինել . ըմբռնել 'ի հրաշունչ բարկութենէ ուրուք :
խըրըմ հըլա : || տե՛ս Հովաւ խըրըմ :
  խըրըմըլ : || տե՛ս խըխտա . հիւյ :
խըրշա : * || աշտէն . աշտէ . աշտեայ . աշտական . հաշտական . արդէն . չէշտ . ալար . տուրք . ուսումն . ըռումն . զայլուխ . բաղխար . զխազխար . ակզ . նիզակ . զինղարդն . զինղարդ :
խըրշալը : * || աշտենաւոր . աշտինաւոր . արդենաւոր . չէշտաւոր . ալարաւոր . ասուէնաւոր . ումբաւոր . տիզաւոր :
խըրշ * նաւու : || խելք, կամ տեսարան նաւու : խըրշը նաստել : || նստել 'ի խելս նաւու :
խըրղմաք : || տե՛ս Ցնցուխ . փայտ :
խըրպալէ : * || տե՛ս Հարաձ :
խըրդ ձի : * || մադաշիկ :
խըրդ մօրնօթ, կամ խըրդ մօրուք . գէտ սափալը : || ալէրսեկ . աղէրսեկ . աղերսեկ . աղաչերսեկ : կամ այսպէս . այր ալէրսեկ . այր աղէրսեկ . այր ալէխառն :
խըրդ թեզ : || անապատ . անջրդի վայր . կորդ երկիր . անզարդ երկիր . անվար երկիր . անջուր վայր . ցամաքուտ վայր . անջրդին տեղիս
խըրըմ . * ըէմ . ձէ գատոր : || խրիմ . տատարիկս . ըեղան խրիմ :
խըղալը : * || բարի . անմեղ . անխարդախ :
խըղալը է : || աղէրյն է . խաղաղութիւն է . բարեաւ է :
խըղալ չէ, կամ խըղալը ձան չէ : || ոչ է ողջոյն . չարիս գուշակէ :
խըղալը մարդ : || այր բարեհամբոյր . բարեմիտ . բարեկիր . բարեխոհ . հաւատարիմ . անմեղ :
խըղալը մարդ չէ : || ոչ է անմեղ . այր չարասիրտ է . այր չարամտութեան է :
խըղտավօթ, կամ խըղտավօթ մեմլէքէթի : * || չեւ․ տարինիս :

խըղըմ . խըղըմ ըլմալ . և այլն : * || տե՛ս Աղգականն . Ազգականն ըլլալ :
խըսխըրըրախ : * || տե՛ս խըսխըրըրախ . և զհե․ տեւալն :
խըրտար, կամ ղըրտար, կամ խըտտար : || չափ . զոր օրինակ .
  Անխըրտար : || անչափ :
  Աղըրտար : || այսչափ :
  Աղխտատար : || այդչափ :
խըրըըրձըխ : * || տե՛ս Գոռող :
խըրըրախ : * || տե՛ս խըրըրախ :
խըրփըր խըրփըր եփէլ . գէէըրգէլէր գոյնոյ․ ձոր : || եռացուցանել . պղպջեցուցանել :
խըրփըր խըրփըր եփիլ : || եռալ . պղպջել . պղպջակել :

ԽԹ

խըթ : * || տե՛ս Հաղիէ :
  խըթլըխ : * || տե՛ս Սով :

ԽԺ

խըժ ձան : || տե՛ս խըժըռատոց :
  խըժըռատալ, կամ խըժատալ : || չկանչել . խառնաձայն հնչել . խառնաձայն արձակել հնչման :
խըժըռատօղ : || չկանձայն . խառնաձայն :
խըժըռատոց, կամ խըժատոց : || չկանչիւն . չկանչումն . խառնաձայնութիւն :
խըժըռատոց հանել : || տե՛ս խըժըռատալ :
խըժժալ : || տե՛ս խըժըռատալ :
խըժըմըժ խօսօղ : || խժալուն . խառնաբան . խառնաձայն :
խըժումըժ, կամ խըժըմըժ : || բժիժ . բժժանք . հիւթանիւթ . խառնադանձ . կամ խառնաղանջ ինչ :
խըժումըժ փէչըրտանց ընօղ : || բժժաղորդ . բժժահնար :
խըժտատ : || կերկեր . կերկերեալ :
խըժտատել : || կերկերել :

ԽԻ

խիխար : * || տե՛ս խըղյար :
  խիխայըխմախ : * || կաւիճ :
խիլայ : || տե՛ս Ընծայ, և Պարգև :
խիճ . ճօյըղ : || խիճ . փիթուր . աւերակ : կամ, մանրախիճ քարինք . մանրախիճ աւազ :
խիշտ : || տե՛ս խըշտ :
խիսա . մօտան : || տե՛ս Անուշ :
խիսա . ֆէ+ . հէյ : || յոյժ . յաէտ . կարի . կարակի . կարեվէր . կամ կարեվէր . սաստիկ . ուժգին . սաստել . զօրեղ . զօրաւոր : կամ, բարիոք . բարւոք . քաջ . կուռ . ահեղ . ալիսա . ալինդ . զաւան . բարի . առք . առ . ազդոյ . ազդու :
  կամ այսպէս . Թափով . զուարթ . սաստիկ . խիստիէ . ուժգնութիւն . ուժգնարար . սաստկարար . սաստկապէս . մեծապէս :
խիմա . իէըլ ծանէլ հեգնակեն : || եւ կարի կին քաջ . զոր օրինակ .

Պիւթիւն աշխարհիս մէջը անանկ իմաստուն չէգտնըւէր ։ (Պնի.) խիստ. գերեմ իմաստուն անունը մասնաւորկութիւն է ։ || իմաստուն է չնաշխարհիկ ։ (Պնի.) և կարէ լսել քաջ. իբր թէ իմաստուն լինիլն է կատակս եղև ։

Խիստ. Էրբէնկ իւ տըճէ ֆօխանայ ամանդաչանա, ճէրք մաանչանըս. ip ։
փոխանակ մաանչանա' գոյն, զոր օրինակ.
խիստ չար ։ || չարագոյն. ժանտագոյն ։
խիստ մուրատ ։ || պղծագոյն. զազրագոյն. գարշագոյն ։
խիստ թերեւաքի ։ || ժանտագոյն. գժնէագոյն. դաժանագոյն ։
փոխ մաանչանա' գին. զոր օրինակ.
խիստ սրդողած ։ || զայրագին. ցասմնագին ։
խիստ մեծ ։ || մեծագին ։
խիստ կամաց ։ || մեղմագին. թուլագին ։
փոխ մաանչանա' եղ. զոր օրինակ.
խիստ ուժով ։ || ուժեղ. զօրեղ ։
խիստ կամաց ։ || յամրեղ. անագանեղ ։
խիստ մեծ ։ || մեծեղ ։
փոխ մաանչանա' ամենա. զոր օրինակ.
խիստ աղէկ ։ || ամենաբարի. ամենաբարուոք ։
խիստ փափաքօղ ։ || ամենաբաղձ. ամենատենչ ։
խիստ անհրկած ։ || ամենավարան. ամենատարտամ ։
փոխ մաանչանա' ամէն. զոր օրինակ.
խիստ օրհնած ։ || ամէնօրհնեալ ։
խիստ անուշ ։ || ամէնանուշակ ։
խիստ պօղ ։ || ամէնատատ ։
փոխ մաանչանա' ամեն. զոր օրինակ.
խիստ ճանչւոր ։ || ամենընդել ։
խիստ խաս ։ || ամենընտիր ։
փոխ մաանչանա' գեր. զոր օրինակ.
խիստ զարմանալի ։ || գերահրաշ ։
խիստ թէմիզ ։ || գերամաքուր ։
խիստ փայլուն ։ || գերափայլ ։
Դըճիւ-ֆօխ բառնա' բարի. զոր օրինակ.
խիստ փառաւոր ։ || բարեփառ ։
խիստ աղւոր ։ || բարեհամբոյր ։
խիստ յաղթօղ ։ || բարեյաղթ. բարեհուժկու ։
փոխ բառնա' քաջ. զոր օրինակ.
խիստ ուժով ։ || քաջազօր. քաջահզօր ։
խիստ խելացի ։ || քաջահանճար ։
խիստ ֆեհամ ։ || քաջահնար ։
փոխ բառնա' բազում, կմ բազմ. զոր օրինակ.
խիստ ողորմած ։ || բազումողորմ ։
խիստ նախշուն ։ || բազմանկար. բազմաճամուկ ։
խիստ նեղօղ ։ || բազմատագնապ ։
փոխ բառնա' յոգն. զոր օրինակ.
խիստ տրտում ։ || յոգնատխուր ։
խիստ խելացի ։ || յոգնիմաստ ։
խիստ անճանի ։ || յոգնահնչակ ։
փոխ բառնա' յոլով, զոր օրինակ.
խիստ ճիւմնիւալլուռ ։ || յոլովախումբ ։
խիստ մրոտ ։ || յոլովամեղծ ։
փոխ բառնա' մեծ. զոր օրինակ.
խիստ զարմանալի ։ || մեծահրաշ ։
խիստ չար ։ || մեծեղեռն ։
խիստ պարծենցօղ ։ || մեծապանծ ։
փոխ բառնըս' երիցս. երեք. եռ. երր. ոտ.
խիստ ատելի ։ || երիցս ատելի ։
խիստ տալըվալը ։ || երեքպալեան ։
խիստ մեծ ։ || եռամեծ ։
խիստ գովելի ։ || երրերգելի ։

Խիստ ։ || Երբեմն և այլ զանազան բառեց կուշարի. և չատ թուուր նշանակութիւն կուտայ, կմ կանոն. զորոց ամմէն մէկը կարող ես տեսնել իրենց տեղը, ինչպէս. խէօփ Աչըէնը. 'ի բառն Աչըէն ։ խէօփ Աչըփորուը. 'ի բառն' Աչըփորու ։ խէօփ Դիլածը. 'ի բառն' Դիլած ։ խէօփ Եդոփը. 'ի բառն' Եդոփ ։ խէօփ Կանանը. 'ի բառն' Կանան ։ խէօփ հէտան. 'ի բառն' Հէտա ։ խէօփ Վախնաը. 'ի բառն' Վախնա ։ խէօփ ոււը. 'ի բառն' Ոււ ։ խէօփ Տօփնաըը. 'ի բառն' Տօփնա. և այլն ։

Խ Լ.

Խըլաթ, կմ ըլաթ. տաղտէ անուն ։ || խըլաթ ։
Խլած ։ || խլեալ. յափշտակեալ. կորզեալ. և այլն ։
կմ, շորթ. կոճոպ. ապշոպ. բուշոպ ։

Խլաւուզ. * ճամբայ ըըշնօղ ։ || տես Առաջնորդ. խլաւող ։

Խլաւուզութիւն ։ || տես Առաջնորդութիւն. խլաւողութիւն ։

Խլել. խաֆֆիւ ընել. գափմագ ։ || խլել. յափշտակել. յասլուրակել. ապշոպել. կոճոպել. կորզել. որցել. թափել. շորթել. շոպել. շոպաւել. քաղել. հանել յումեքէ. հատանել յումեքէ. առնուլ յումեքէ ։

Խլել ուտել ։ || հասեխած լինիլ. ապշոպ կերակրել ։

Խլել տալ. խափփըմըն ընել ։ || տալ յափշտակել. տալ կորզել. տալ թափել. և այլն ։
կամ, յափշտակեցուցանել. կորզեցուցանել. թափեցուցանել. շոպեցուցանել ։
Եւ կմ, մատնել 'ի յափշտակութիւն. յառաջ յապուր մատնել. յապշոպ յուղարկել. 'ի շորթումն արկանել. 'ի շորթ և 'ի կորզ հոլովել ։

Խլելը ։ || յափշտակութիւն. շորթումն. կոճոպումն. կորզումն ։
կմ, շորթ. կորզ. կոճոպ. ապշոպ. բուշոպ ։

Խլելով. || յասպուրակի. յափշտակաբար. յափշտակելով. կորզելով. թափելով. ևն ։

Խլէզ. Ֆէօլէնքէ ։ || մողէս. մուղէս. մողէզ ։ տես և տակի խլէզ բառերը ։

Խլէզ' մեծ, խանանչ և չար ։ || տես Կոկորդիլոս ։

Խլէզ' սև. որ խամէն ալէ ճըան խատէ. գամագ Ֆէօլէնքէսի. սէլէմէնտէր. սալամանտր ։ || սալամանդր. աղամանդր ։

Խլըխ ։ * || տես Խըլըխ ։

Խլըֆ ։ * || տես Խըլըֆ ։

Խլըճ. Խլըճը. Խլըճի. և այլն ։ * || տես Թուր. Թրաւոր. Թուր չինօղ. և այլն ։

Խլըճընայ ։ * || սայր 'ի վեր. սուր 'ի վեր ։

Խլըճպալըղի. * Գուճաղլամագ ։ || Թրաձուկն.

որոշմունքն · քսուքիւ · քսուքէ :

Խլրճիկայ · խլրճիկի երող · խլրճիկի ըլլալ · և այլն : * ‖ տե՛ս Շողոքորթութիւն · Շողոքորթ · Շողոքորթել · և այլն :

Խլլէք · ...: ‖ մազոտ անկողոյ :

Խլլեքոտ · } ... : ‖ մազոտ ըստ ...

Խլլոտ · }

մազոտ ընկալմունք :

Խլխլած : } խլխլեալ · խլխլական · խար-

Խլխլկած : }

խուլ · խախուտ :

Խլխլեցնել : } խլխլել · խարխալել · խար-

Խլխլկեցնել : }

խլել · խախտել :

Խլխլել : } խլխլել · խարխալել :

Խլխլկել : }

Խլճի : * ‖ տե՛ս Խղճի :

Խլճող · ... ‖ խլանալ · փակել լսելեաց · խցել ա-

կանջաց · չլսել ունկան · խամրանալ լսա-

րանաց · ... լսողութեն :

Կմ, ... ականջօք · ... լսե-

լեօք :

Խլութիւն · խլանալ · ... : ‖ խլութիւն · ան-

լսողութիւն · խամրութիւն լսարանաց :

Խլուրդ · ... : ‖ խլուրդ, կմ խլուրդն :

Խլչրի : * ‖ տե՛ս Քիթ :

Խլօղուղ : ‖ ...

Խ Խ

Խխտալ · ... : ‖ խախտալ ·

Խխտել : ‖ խախտել · Ջուրը ... ·

Թանալ · Ջրաթորով ... :

Խխմոր : ‖ խախտել · Ջրատոր ... · Ջրա-

թորմի գող :

Խխմորը : ‖ խախտմունք · ... Ջուրը :

Խխնջալ · ... : ‖ խխնջալ · խխունջալ ·

խխնջել · խխնջել · փանչել · փանչալ ·

փանչալ · փանչալ :

Խխնջալ ցանկութ խղդատոքն վրայ · ... :

‖ վխնջել · վխնջալ · 'ի վխնջիւն ըստանիլ :

Խխնջալը · ... : ‖ խխնջումն · խխնջ-

ջումն · խխնին · խխնին :

Կմ, խխնջիւն · խխնջիւն · փանչիւն · փան-

չումն :

Խխնջալը ցանկութ խղդատոքն վրայ · ... ·

... : ‖ վխնջումն · վխնջիւն · վխնջո-

ղութիւն · վխնջ · վխնջք :

Խխնջացող ցանկութեք · և այլն · ... : ‖

վխնջող · վխնջացող · վխնջողական :

Խխում : ‖ խախում · խախտանալ · ապականել ·

կմ ապառ Ջուրը :

Խ Ծ

Խծծել, կմ խծկելով գոցել · փոխել · փոխ-

... : ‖ խծալ · խցանել · խցել · խէցա-

պնդանել · կցանալ :

Խծկուք, կմ խցկուք · ... · ... : ‖ խից ·

խցանք · բուծիկ · խծուծ :

Խծուծ · ... : ‖ խծուծ · քուղ · փուշ :

Խծուծ ծախող · ... : ‖ խծծավա-

ճառ · քղավաճառ :

Խծուծ մանող · ... մանող : ‖ խծծա-

ման · քղաման :

Խծպել · ..., ... : ‖ խծբել · խծպել ·

խծպել :

Խծպելը · ... : ‖ խծբիւն · խծբիւն :

Խ Ղ

Խղդել · խղդել, կմ խղդըռել · ‖ տե՛ս խեղ-

դել · խեղդըռել :

Խղդղդել · խղդղդել · և այլն : ‖ տե՛ս խեղ-

դդդել · խեղդդդել · և այլն :

Խղըլճըմ : * ‖ տե՛ս Կայծ · որ ... · և այլն :

Խղճալ · ... : ‖ խղճել · գթալ · գթասի-

րել · խնայել · անխնայել · ողորմել : տե՛ս և

Գթալ · և Խնայել :

Խղճալ տալ : ‖ խղճեցուցանել · գութ ազ-

կանել ումեք :

Խղճալի : ‖ տե՛ս Խեղճ :

Խղճալի համով : ‖ ողորմագին համբուք · կա-

րեկցագին ... · ողորմագին · կարեկցական ·

կարեկցաբար :

Խղճահար · ... խղճմտանքի : ‖ խղ-

ճահար · խղճալեղծ · խղճագար :

Խղճմտանք · ... · ... : ‖ խիղճ ·

խղճմտութիւն · խղճմտութիւն · խղճմտանք :

Կմ, խիղճ մտաց · խէթ մտաց · խէթ ...

... · խղճականն · խղճական զօ-

րութիւն · գիտակցութիւն :

Խղճմտանք ընել : } խղճմտել · խղճմտիլ ·

Խղճմտանքը ... : }

խղճել · ... 'ի խիղճ մտաց · ...

նիլ 'ի ... · ...

... · ... 'ի ... :

Խղճմտանք ընելով ... · կմ ... :

‖ խղճել ·

Խղճմտանք չունօղ : } անխիղճ · անխղճական ·

Խղճմտանք չունօղ : }

այն ... խղճի · այն · ... խիղճ

մտաց :

Խղճմտանքաւոր · ... : ‖ խղճական-

ութեող խիղճ ի մտաց · ... :

Խղճութիւն : ‖ տե՛ս Խեղճութիւն :

Խղճուկ : ‖ տե՛ս Խեղճ :

Խ Ճ

Խճել · ... : ‖ ... · ... · ...

Աշխը խճել : ‖ ... · ... :

Խճել ... : ‖ ... ... :

Խճիլ ... ... · ... :

‖ ... · տե՛ս ... ըլլալ · ...

Խ Մ

Խմոծ · ... · ... : ‖ ... · ...

Խմած : ‖ տե՛ս Գինով :

Խման : ‖ տե՛ս Գինեմոլ :

խմել․ [illegible] ։ ‖ ըմպել․ [illegible] ։
խմեցի ։ ‖ արբի ։ տե՛ս և խմել բայը ։
խմել տալ ։ ‖ տե՛ս խմցնել ։
խմելը․ [illegible] ։ ‖ արբումն․ արբումք․ [illegible] ։
խմելիք․
խմելու բան․ } [illegible] ։ ‖ ըմպելի․ [illegible] ․ արբելիք․ արբեցուն․ [illegible] ։
խմելիքը [illegible] ։ ‖ [illegible] արբեցութիւն [illegible] ։
չխմելու գինաւորութիւն, կամ նեքեթ ։ ‖ [illegible] ։
խմըլամաթմիշ ընել․ խմըլամամիշ ըլլալ ։ * ‖ տե՛ս Շաշփել․ Շաշփիլ ։
խմըշել․ չխմըշել ։ ‖ տե՛ս չխմայել․ խմայել ։
խմխըմ ։ * ‖ [illegible] ։
խմոր․ [illegible] ։ ‖ Հայս․ Հաստաւ [illegible] ։
խմոր․ [illegible] ։ ‖ Հաստատու․ [illegible] ։
խմոր [illegible] ։ ‖ Հայս [illegible] ։
խմցնել․ [illegible] ։ ‖ արբուցանել․ [illegible] ։
խմցնող ։ ‖ արբուցանող․ [illegible] ։
խմօղ ։ ‖ ըմպօղ․ ըմպելի ։
խմօղ․ [illegible] ։ ‖ տե՛ս Գինեմոլ ։

Խ Ն

Խնամակալ․ [illegible] ։ ‖ Խնամակալ․ [illegible] ։
խնամակալութիւն․ [illegible] ։ ‖ խնամակալութիւն․ [illegible] ։
խնամել․ [illegible] ։ ‖ խնամել ։
խնամք ըլլալ ։ ‖ խնամանալ․ [illegible] ։
խնամութիւն [illegible] ։
խնամքով [illegible] ։
խնայել․ [illegible] ։ ‖ խնայել․ [illegible] ։
չխնայել․ [illegible] ։
խնայողութիւն ։ ‖ խնայողութիւն․ [illegible] ։
խնայող․ [illegible] ։ ‖ խնայող․ [illegible] ։
չխնայող․ [illegible] ։
խնդալ․ խնդութիւն․ և այլն ։ ‖ տե՛ս Ուրախ [illegible] ։
խնդիրք ։ ‖ տե՛ս խնդրանք ։
խնդրել ։ ‖ տե՛ս Աղերսել․ [illegible] ։
խնդրուածք․ [illegible] ։ ‖ խնդրուածք, կամ [illegible] ։
խնձոր․ [illegible] ։ ‖ խնձոր․ խնձոր ։
խնձորի ծառ․ [illegible] ։ ‖ [illegible] ։
խնձոր․ [illegible] ։
խնձորխոտ․ [illegible] ։ ‖ տե՛ս [illegible] ։
խնկած ։ ‖ խնկել․ խնկաւոր ։
խնկել ։ ‖ տե՛ս [illegible] ։
խնճախնճ ։ * ‖ [illegible] ։
խնճախնճ ժողվել ։ ‖ [illegible] ։
խնճախնճ [illegible] ։
խնձաղ․ [illegible] ։ * ‖ [illegible] ։
խնոցի ։ ‖ տե՛ս [illegible] ։
խնուս․ [illegible] ։ ‖ [illegible] ։
խնչել․ [illegible] ։ ‖ [illegible] ։
խնամալ ։ ‖ տե՛ս Ուրախանալ ։
խնամալ․ [illegible] ։ ‖ տե՛ս [illegible] ։
խնամացնել ։ ‖ տե՛ս Ուրախացնել, և [illegible] ։
խնդութիւն ։
խնդում ։ } տե՛ս Ուրախութիւն ։

Խ Շ

Խշշ, կամ [illegible] ։ * ‖ տե՛ս Զիլ ։
[illegible] ։ ‖ տե՛ս [illegible] ։
խշամիշ ընել ։ * ‖ տե՛ս Զիլել ։
խշեալ ։ * ‖ տե՛ս Զիլանալ, և [illegible] ։
խշալ [illegible] ։ ‖ տե՛ս Զիլել ։
խշխշ ։ * ‖ տե՛ս [illegible] ։
խշխշ․ [illegible] ։ ‖ [illegible] ։
խշխշալ ։
խշխշել ։
խշխշիլ ։ } [illegible] ։
խշխշցնել․ [illegible] ։ ‖ [illegible] ։
խշխշցնող ։ ‖ [illegible] ։

[illegible]

ԽՈ

[illegible]

Խոնարհ. ուղղ. [illegible] ։ || խոնարհ. խոնարհամիտ. խոնարհազգեաց. խոնարհասիրտ. նուաստամիտ. ցածուն. անհպարտ. զիջեալ. ցած ։

Խիստ խոնարհ ։ || խոնարհագոյն. ամենախոնարհ ։

Խոնարհ ըլլալ ։ || խոնարհիլ. խոնարհամտիլ. խոնարհամտել. նուաստանալ. ցածնուլ. զիջանել. Թափել զանձն իւր ։

Խոնարհեցնել ։ || խոնարհեցուցանել. նուաստացուցանել. ցածուցանել. զիջուցանել. Թափել զանձն ուրուք ։

Խոնարհութիւն. ուղղ. [illegible] ։ || խոնարհութիւն. խոնարհութիւն. խոնարհամտութիւն. նուաստութիւն. ցածութիւն. անհպարտութիւն ։

Խոնձեցնել. Խոնձիլ. և այլն ։ || տես Հօգնեցնել. Հօգնիլ. և այլն ։

Խոշոր. [illegible] ։ || խոշոր. ջլուտ. ջլապինդ. մեծամարմին ։

Խոշոր անձրև ։ || անձրև ջլուտ. անձրև ջլուտագոյն ։

Խոշոր աչքեր. [illegible] ։ || մեծաակն. մեծաակնեայ ։

Խոշոր ու սրխ ձուն ։ || ձիւնաբեր. [illegible] ձեան ։

Խոշոր ցորենով ։ || խոշորագոյն ։

Խոշորկեկ. [illegible] ։ || խոշորակ. ջլատագոյն ։

Խոշորնալ. [illegible] ։ || խոշորանալ. մեծանալ. աճիլ. յորանալ ։

Խոշորնի. [illegible] ։ || խոշորխոռոմիկք, կամ խորխոռոմիկք, և կամ խորխորամիկք ։

Խոշորցնել. [illegible] ։ || խոշորացուցանել. յորացուցանել. մեծացուցանել ։

Խոռ. խոռոչ ։ || խորշակ. [illegible]. պէզ. խորամատ ։

Խոռ աչքով նայիլ ։ || տես Խոժոռ աչօք նայիլ ։

Խոռ գլուխ. [illegible] ։ || կամակոր ։

Խոռ չուխօղ. [illegible] ։ || անզգամ. [illegible]. ամբարիշտ. [illegible] ։ տես և Լիրբ ։

Խոռ տեղ. [illegible] ։ || խորամ. խորամատ. խորամատնեալ ։

Խոռ տեղը կարկատել, կամ [illegible] ընել ։ || խորամակարկատ անել ։

Խոռած ։ || տես Խոռ ։

Խոռած ։ || տես Խոռ չուխօղ ։

Խոռել. [illegible] ։ || խորել. խորամատել. հատանել յեզերս. արատել. արատաւորել ։

Խոռիլ ։ || խորիլ. արատիլ. արատաւորիլ ։

Խոստովանահայր ։ || խոստովանահայր ։

Խոստովանիլ. [illegible] ։ || խոստովանել. խոստովան լինել. խոստովանս առնել. գալ 'ի խոստովանութիւն. տալ զխոստովանս, կամ զծածուկս ։

Խոստովանիլ ու հաղորդուիլ ։ || տես [illegible] ։

Խոստովանարան ։ || խոստովանարան ։

Խոստովանութիւն. [illegible] ։ || խոստովանութիւն ։

Խոստովանութիւն ընել ։ || խոստովանել ։

Խոստովանութիւն [illegible] ։ || խոստովանութիւն ։

Խոստովանցնել. [illegible] ։ || խոստովանեցուցանել. տալ խոստովանել [illegible] ։

Խոստովանող ։ || խոստովանող [illegible] ։

Խոստում ։ || տես Խոստումն [illegible] ։

Խովուխ, կամ խոժուխ ։ * || տես Խոժոռ ։

Խովուխ բանալ ։ || տես Խոժոռ [illegible] ։

Խովուխլու ։ * || տես Խոժոռ [illegible] ։

Խոտ. [illegible] ։ || խոտ. ճարակ. բանջար. կանանչ. դալարի. դեղ դալար. [illegible]

Խոտ' [illegible] ։ || տես [illegible] ։

Խոտ բուսցնել ։ || բուսուցանել [illegible] լարաբեր լինել. դալարաբերել ։

Խոտ բուսցնօղ ։ || դալարաբեր ։ տես և [illegible] ։

Խոտ լեղի ։ || տես Լեղի խոտ ։

Խոտ կանանչ ։ || տես Կանանչ. [illegible] ։

Խոտ ուտել. [illegible] ։ || ճարակել. ճարակիլ, կամ ճարակել զխոտ. խոտաճարակիլ. խոտաճարակ լինել. խոտակեր լինել. խոտ ճաշակել. [illegible] ։

Խոտ ուտելով ժուռ գալ, կամ ժուռ գալով խոտ ուտել ։ || տես Արծիլ. [illegible]. և այլն ։

Խոտ ուտօղ. [illegible] ։ || խոտակեր. խոտաճարակ. [illegible]. խոտակեաց. [illegible]. խոտաճաշակ ։

Խոտէ հիւսած, [illegible] ։ || փսիաթի, կամ փսիաթեայ ։

Խոտէ շինած սրակիչ ։ || մշտիկ ։

Խոտէ ոլորած, կամ շինած ։ || [illegible] ։

Խոտէ չուան ։ || տես Օ[illegible]. և այլն ։

Խոտի խալէն ։ || ցօղուն, կամ ցողունք ։ տես և [illegible] ։

Խոտի ջուր ։ || յօշարակ, կամ օշարակ ։

Խոտով լցած ։ || խոտալի. խոտալից. խոտալեց. թաւ խոտովք. [illegible] ։

Խոտեղէն կերակուր ։ || խոտաբուստ կերակուր ։

Խոտկոտր. [illegible] ։ || խոտակաւ ։

Խոտորջուր. [illegible] ։ || խոտորջուր ։

Խորայակը ։ || [illegible] ։ տես և [illegible] ։

Խորամանկ. [illegible] ։ || խորամանկ. [illegible]. օձապարոյ. օձապարոյ. [illegible] ։

Կամ. խորամանկ. գաղտամիտ. գծրամիտ. [illegible] ։

Եւ կամ. [illegible] ։ տես և [illegible] ։

Խորամանկութիւն. [illegible] ։ || խորամանկութիւն. [illegible]. գաղտամտութիւն. գծրամտութիւն. [illegible] ։ տես և [illegible] ։

Խորամանկութիւն ընել ։ || խորամանկել. [illegible] ։ տես և [illegible] ընել ։

Խորան ։ || խորան․ սեղան․ բեմ․ բեմք ։
 Խորանի վրայ ։ || պատուանդակալ ։
Խորասան, կմ Խորասանու երկիր ։ || Խորասան ։
Խորգ ։ || տես Խորթ ։
Խորգել․ փիւզմէք ։ || հանդերձել․ յօրինել․ կազմել․ պատրաստել ։ տես և Տիւզէթմիշ ընել ։
Խորթ․ էօյէ ։ || խորթ, կմ խորդ․ անհարազատ․ եկամուտ․ պխրուակ ։
Խորթ ըլլալ․ էօյէ օլմագ ։ || խորթանալ, կամ խորթացանալ․ պխրուակմանալ ։
Խորթ հայր․ էօյէ պապայ ։ || հօրու․ յօրայ ։
Խորթ մայր․ էօյէ անայ ։ || մօրու, կմ մորու ։
Խորթ որդի, կմ Խորթ աղջիկ․ էօյէ էվլատ ։ || ուրջու ։
Խորթացնել․ էօյէլէնտիրմէք․ էօյէլէնտիրմէք ։ || խորթացուցանել ։
Խորթութիւն․ էօյէլիք ։ || խորթութիւն․ անհարազատութիւն
Խորխան․ աղջի անուն է ։ || աղախնք ։
Խորհուրդ՝ էնտիշէ ։ || խորհուրդ ։
 Խորհուրդ կատարել || զխորհուրդ կատարել, պաշտել, մատակարարել, տնտեսել ։
 Խորհուրդ կատարող ։ || խորհրդակատար ։
Խորհուրդ․ օզլու [illegible] ։ || խորհուրդ․ գաղտնիք մտաց․ ստեղծուածք սրտի․ ծածուկք հոգւոյ ։
 կմ, խորհրդածութիւն․ զմտաւածութիւն սրտի․ ծածուկք․ գաղտնիք․ գաղտնութիւնք․ ծածկութիւնք ։
Խորհուրդ․ մուշավէրէ ։ || խորհուրդ․ խորհրդածութիւն․ խորհրդականութիւն․ խորհրդակցութիւն․ խորհրդատուութիւն․ թելադրութիւն․ խրատատուութիւն․ խրատ ։
Խորհուրդ ընել․ մուշավէրէ էթմէք ։ || խորհուրդ առնել․ խորհուրդ տալ․ խորհուրդ 'ի մէջ առնուլ․ խորհրդածել․ խորհրդականել․ խորհրդաբերել․ խորհրդակցել․ խորհրդակից լինել․ խորհրդածու լինել․ 'ի խորհուրդ մտանել․ խորհուրդ կալնուլ ։
Խորհուրդ ընող, կմ տուող խորհուրդ տուող ։ || խորհրդական․ խրատական ։ տես և Խորհուրդ տուող ։
Խորհուրդ չընող, կմ խորհուրդ չառնող, կմ խորհրդով չեղած ։ || անխորհուրդ ։
Խորհուրդ ժողվել․ մուշավէրէ խանէսի ։ || հաւանել․ 'ի խորհուրդ հաւաքել ։
Խորհուրդ ժողվըւիլ ։ || հաւաքիլ․ 'ի խորհուրդ հաւաքիլ ։
Խորհուրդ հարցնել, կամ խորհուրդ ուզել․ [illegible] ։ || հարցանել․ խնդրել զխորհուրդ․ խորհրդակցիլ ։
Խորհուրդ տուող ։ || խորհրդածու․ խորհրդատու․ խրատատու․ խրատատու․ խրատուկ․ խրատական ։
Խորհուրդ տըւողներու ժողով ։ || սինկլիտոս․ սինկլիտոս ։
Խորհուրդ տըւողներու իշխանութիւն, կմ Ան[illegible] ։ || սինկլիտոսութիւն ։
 Խորհրդի տեղ․ խորհուրդ ընելու տեղ․ [illegible] ։ || խորհրդարանք․ խորհրդարան․ ատեան խորհրդոյ․ շտեմարան խորհրդոյ ։

 Խորհրդով ։ || խորհրդով․ խորհրդաբար․ խորհրդօրէն ։
Խորհրդակից․ [illegible] ։ || խորհրդակից․ խորհրդակալ․ զուգախորհուրդ․ համախոհ․ համախոհ․ բաղախոհ․ սրտակից․ գիտակից․ գիտակցակից․ մտերիմ ։ տես և Մէկ սիրտ ։
Խորհրդակից ըլլալ․ [illegible] ։ || խորհրդակից լինել․ համախորհուրդ լինել․ զուգախորհուրդ լինել․ գիտակից լինել․ մտերիմ լինել․ և այլն ։
 կամ, խորհրդակցել․ գիտակցակցել․ գիտակցել․ մտերմանալ ։
Խորհրդակից ըլլալը․ [illegible] ։ || խորհրդակցութիւն․ գիտակցութիւն․ մտերմութիւն ։
Խորհրդատետր ։ || խորհրդատետր․ պատարագամատոյց ։
Խորհրդաւոր․ ծածուկ խորհուրդ ունող ։ || խորհրդաւոր․ խորհրդական․ խորհրդակիր․ խորհրդաբեր․ խորախորհուրդ․ թագնախորհուրդ ։
Խորշակ․ էրսի հավ․ սամ եէլի ։ || խորշակ․ հողմ սաստկախառն ։
Խորշակ բերող, կմ պատճառող ։ || խորշակաբեր․ խորշակածին ։
 Խորշակէն զարկած․ սամ եէլի չարբմըշ ։ || խորշակահար ։
 Խորշակէն զարնըւիլ, կմ չորնալ․ սամ եէլինտէն վուրուլմագ ։ || խորշակահար լինել ։
 Խորշակէն զարնըւիլը, կմ չորնալը ։ || խորշակահարութիւն ։
 Խորշակը անցնելու տեղ ։ || խորշակագնաց վայր ։
 Խորշակով զարնել, կմ չորցնել ։ || խորշակահարել ։
 Խորշակով լցուած ։ || խորշակայերոյ ։
 Խորշակով մեծցած․ սամ եէլի իչինտէ պիւյիւմիւշ ։ || խորշակասուն ։
Խորուկ․ տէրին ։ || խոր․ խորին ։
Խորամ խորունկ ։ || խորախորին․ խորադադայն․ ամենախոր․ քաջախոր․ խորասուզանիկ․ խորափիտ․ անդնդախոր․ անդնդային․ անդնդական․ անդնդայեղձ․ անդնդայերց․ անյատակ ։
Խորունկ․ բան, խօսք, խորհուրդ, և այլն․ (տեղական․) տէրին հիւքմէլի․ մանա ինճէ [illegible] ։ || դժուարիմաց․ դժուարընկալ մտաց․ դժուարահաս․ դժուարաթարգման․ դժուարամեկին․ դժուարամատոյց․ խրթնածածուկ․ խորաբնին․ խորիմաց․ նրբիմաց ։
 կմ, խոր․ խորին․ խրթին․ խրթնին․ նրբին․ նուրբք․ անհաս ։
Խորունկ ախորժակ ունող ։ || յորձախոր ։
Խորունկ բան, կմ խօսք․ [illegible] ։ || խորաբանութիւն․ խրթնաբանութիւն․ դժուարաբանութիւն ։
Խորունկ բան պատմող ։ || խորապատմաւոր․ նրբապատմաւոր․ բարձրապատմաւոր ։
Խորունկ խօսող ։ || խորախօս․ դժուարախօս․ նրբախօս․ նրբաբան․ խորաբան․ խրթնաբան․ նրբաբերաբան ։

Խորունկ հոր ։ || գուբ. քաղախոր. վիրապ ։

Խորունկ մտմտալ ։ || քաղաքորով մտածել. քաղաքում խորհիլ. մտայոյզ լինիլ. որոճ անել. որոճալ. որոճել ընդ միտս ։

Խորունկ ջուր. տէրին ։ || տես Անդունդ ։

Խորունկ միտ, կամ ձոր. փէշին չուքուր ։ || խորափոր. խորաձոր. խորխորատ. խորխորակ. խորափիտ. խորափիրք. վիհ. ափ ։

Խորունկ միտ ունող ։ || խորամիտս. անդնդամիտս ։

Խորունկ քնանալ. փէշին ույումաք ։ || ընկղմիլ 'ի քնոյ. դժնով անկանիլ. ներհել 'ի քուն թանձրութիւն. մտանել 'ի քուն խոր ։

Խորունկ քնացած. փէշին ույումուշ ։ || մտեալ 'ի քուն թանձրութեան. դժնով անկեալ. թանձրաքուն. մահաքուն ։

Խորունկ քնացնել. փէշին ույութմաք ։ || 'ի քուն թանձրութեան ընկղմել, կամ ընկղմել 'ի քուն թանձրութիւն. դժնով արկանել. ներհնմանս ընկղմել ։

Խորունկը մտնող. փէշինէ գիրէն ։ || խորամուխ. յատակահուն ։ տես և Ծովախորը մտնող ։

Խորունկը պահմեալ եղած, կամ եղող. փէշինէ գալմըշ ։ || խորասոյզ. ստորասոյզ. անդնդասոյզ ։

Խորունկը պատերն ընել. փէշինէ գալտըրմաք ։ || ընկղմել 'ի խորս. խորասոյզ առնել. ստորասոյզ առնել. խորասուզել. ստորասուզել ։

Խորունկը պարզող ։ || խորաթափանցող. անդնդաթափանցող ։

Խորունկնալ. փէշինլէնմէք ։ || խորանալ. մխալիլ. խորշ սուզուիլ ։

Խորունկութիւն. փէշինլիք ։ || խորութիւն. խորք ։

Խորունկցնել. փէշինլէտմէք. փէշինլէթմէք ։ || խորացուցանել. խորել. խոռոչել. փորել ։

Խորունկցնող. փէշինլէտիճի ։ || խորող. խորացուցանող. խորացուցիչ ։

Խորշամ ։ || տես Խորշոմ ։

Խորշիլ. ձէզար կէլմէք. պիզար կէլմէք ։ || խորշել ։

Խորշիլ. իզարը օլմաք. պիզար օլմաք ։ || խորշակիլ. խորշելով լինիլ ։

Խորշիլը ։ || խորշոմութիւն ։

Խորշմնալ. գանլըշդուրմաք ։ || կնճռել. խորշմիլ. ձերացութեան պատահարք ։

Խորշոմ, կամ խորշոմ. ձէզար ։ || խորշոմանք. խորշոմեալ. խորշմեցեալ. խորշակ 'ի չարէ մտօց ։

Խորտակարար. խէր գիյչին ։ || խորտակապար. ստաստակար. ստաստակարքն. գաւրքուկ. ջէրբուկ. անկուռ. անճաբար. անհնարին. անդորք. անպարգաւ ։

Խորտակարար ընել. էյրի գիյչին էթմէք ։ || խորտակարարել. ստաստակարել ։

Խորտակարար ջրի երես ։ || մկանունգ ջուրց ։

Խորտակարար տեղ. էնիշ եօգուշ եէր ։ || ստաստակուղ. գաւրքուկք ։ տես և Մարգ տեղ ։

Խոց. եարայ. չըղուն ։ || վէրք. վէր. խոց. ար. բած. հարած. հարուած. խոցուած. վիրաւորութիւն. հարուածք. կեղ ։

Խոց՝ ինտիրէն եարա. յարա. օխիմիշ ։ || խոց. կեղ. վէր ։

Խոց չունեցող. եարասըզ ։ || անխոց. անվէր ։

Խոց՝ վէր փլած ։ || տես Վէր պրծած խոցերը ։

Խոցը բանեցնել. եարայը իշլէթմէք ։ || խոցախայթել, կամ ներքաղցել զվէրս ։

Խոցը բանիլ. եարասը իշլէմէք ։ || խոցխայթիլ, կամ ներքաղցել վիրաց ։

Խոցը կակղիլ. եարասը եումշամաք ։ || կակղիլ. մարմանջել. մարմնանջել ։

Խոցը կակղցնել. եարայը եումշաթմաք ։ || կակղեցուցանել. մարմանջեցուցանել. մարմնանջեցուցանել ։

Կամ, կծանել. մարմանջել. մարմնանջել ։

Խոցը չորանալ. եարասը գուրումաք ։ || ցամքանալ վիրաց. խոցխայթիլ ։

Խոցը չորացնել. եարայը գուրութմաք ։ || ցամքեցուցանել զվէրս. խոցխայթել. խոցխայթ արկանել 'ի վէրս ։

Խոցը չփակուող. եարայը գափանմազ ։ || ցամքացուցիչ վիրաց. խոցխայթիչ. խոցխայթարար. խոցխայթ ։

Խոցը փակելով թժշկութիւն ։ || տես Թժշկութեամբ փակել ։

Խոցի բերան ։ || վիրաբերան ։

Խոցի խաղեալք ։ || խաղախեալ վէրք. արեան ։

Խոցի նշան. եարա նիշանը. պէրէ ։ || սպի. սպիք. արդի ։

Խոցի նշան չունեցող ։ || անսպի ։

Խոցի նշանը մնալ ։ || մնալ սպեաց. սպիանալ ։

Խոցի ուռեցք ։ || տես Ուռեցք՝ եարայի ։

Խոցի ծիծել. եարայ ճիճիէ ։ || ծիծեռնակ ։

Խոցած. եարալանմըշ. եարալը ։ || խոցոտեալ. վիրաւորեալ. խոց անկեալ. խոցահար. վիրաւոր. խոց. գէշ օրինակ.

Խոցած մարդիկներ թէրէ ։ || և անթիւ արտաքոյ ։

Խոցած ու վիրաւորած փախուցին խոցս և վիրաւորս փախուստական արարին ։

Խոցած տեղը ։ || խոցուածք, կամ խոցուածք. հարուածք. հարածք. հարուածք ։

Խոցել. եարալամաք. եարալանդըրմաք ։ || խոցել. վիրաւորել. հարկանել ։

Կամ պատառել. խոցահարել. խոց առնել. գետնել ուրեք. վէրս 'ի վէր գնել մարդոյ. վէրս դնմարեմբ յարկել ։

Նետով խոցել. ... ։ || հարկանել զնետս. 'ի խոր խոցել. ստաստիկ վիրաւորել ։

Նետով խոցելով ։ || հարկաւոր. հարկաւոր ։

Խոցոտ. եարալը ։ || խոցոտ. խոցոտեալ. վիրաւոր. խոց ։

Նիզակով խոցոտ. խոցոտ գուրշուն. ... ։ || վիրաւորեալ. հարկաւոր. բազմավէրք. բազմախոց. բազմախոցութիւն ։

Խոցոտել. ... խոցեր ։ || խոցոտել. խոցոտել. տես և Խոցել ։

Խոցոտել ինքը զինքը. ինտինը տիլիմ եարալամաք ։ || վէրս առնել 'ի մարմնի. խոց անձին գնել. հարկանել զմարմին իւր ։

Խոցէխ. գուրձող, ի ադդ շղբերընէ. եարալան

ծով ։ ‖ խոցել . վիրաւորել . զենահարել . խոց հանել ։

Խոցճիլը ։ ‖ վիրաւորութիւն . վիրաւորանութիւն ։

Խոցօղ . Նարաչտող ։ ‖ խոցիչ . խոցոտիչ . վիրաւորիչ ։

Կմ, խոցօղ . խոցոտօղ . վիրաւորօղ ։

Խուզած . Թրաշ, կմ գիտած . գործեսէր ։ ‖ խուզեալ . յապաւեալ . կարճեալ . կտուր ։

Խուզել . Թրաշել . գիտել . գործել ։ ‖ խուզել . կտրել . համառօտել . յապաւել . պապուռել . փետրել զներս . և այլն ։

Խուզելը ։ ‖ խուզումն . կտրումն . համառումն . յապաւումն . պապուրումն ։

Կմ . խոյզ . խոյզք . կտրօն . կտրօնք . կտուրք . կտուր ։

Խուզի ։ * ‖ տե՛ս Գառա ։

Խուզղուն . * գուղխուն ։ ‖ տե՛ս Աղգաւ ։

Խուզզուն, կամ խուզզուն սիրտ ։ * ‖ տե՛ս խիստ Սև ։

Խուզուք . գօթիկը ։ ‖ խուզանք . կտուրք . կտրօնք ։

Խուզօղ . Թրաշօղ . գիտօղ . գործօղ ։ ‖ խուզիչ . յապաւիչ . կտրիչ . կտրօղ ։

Խութի . * գաթա ։ ‖ սաւառ . խաղաղելոյ . գլխոյ ։

Խութի պալը . * գաթա պալ ։ ‖ սաթանի ։

Խութնի . * գաթնա ։ ‖ կապարայ ։

Խուժաստան . Ներքը Ա Ի ։ ‖ Խուժաստան ։

Խուլ . ար . որ գաւառ գաւառ ծովու վրան ելնէ ։ ‖ խոյլ . խուղք ։

Խուլ . սաղըր ։ ‖ խուլ . անլսող . անլուր . աշխարհ ականջօք . ասպառեալ լսելեաց ։

Խուլ ըլլալ ։ ‖ տե՛ս Խլանալ ։

Խուլախ ։ * ‖ տե՛ս Ականջ ։

Խուլախ Թօզու . * անշինի ։ ‖ անկայք գլխոյ ։

Խուլախաշը ։ * ‖ տե՛ս Ականջատ ։

Խուլաճ . * գուլաճ ։ ‖ գիրկ, կամ գիրկք . գրկաչափ . չափ որգիւթ .

Խուլաճ մը, կմ տասը խուլաճ խորութէ ։ ‖ մի գիրկ . կմ գիրկս տասն և խորութեն, կմ խոր է գրկաչափս տասն ։

Խուլամիտարայ . * գուլամիպարայ ։ ‖ պարճապէտ . պարճամոլ . օրձամոլ . պարճասիրիծ . մեղաւոր . պարփկեան . ատղամոլ . շրճապատել 'ի ատղամոլութեան . վաղամերկել զկնոյ պարճէ ։

Խուլամիպարայութիւն ։ ‖ պարճապէտութիւն . պարճամոլութիւն . օրձամոլութիւն . պարփկեանութիւն . ատղամոլութեան անդարձութիւն ։

Խուլէ ։ * ‖ տե՛ս Աշտարակ ։

Խուլէլի ։ * ‖ տե՛ս Աշտարակ ունող ։

Խուլէճի ։ * ‖ տե՛ս Աշտարակ շինող . և Աշտարակի պահապան ։

Խուլինճ . գուլինճ ։ ‖ խուլինճ . խոլինճ . կաւլինճ . կալինճ ։

Խուլիպան ։ * ‖ տե՛ս Խորշիթ ։

Խուլլանմիշ ըլլալ ։ * ‖ տե՛ս Բանեցնել . գործածել ։

Խուլլանմիշ եղօղ ։ ‖ տե՛ս Բանեցօղ . գործածօղ ։

Խուլլուխ . * գուլլուխ ։ ‖ տե՛ս Ծառայութ . և Սպասաւորութի ։

Խուլլուխ . * գուլ . Նաւաթճը ։ ‖ պաշտօն . պաշտօնկ . պաշտօնեայ . պաշտօնէութեան . գալստի ։

Խուլլուխ փոխօղ ։ ‖ պաշտօնակափոխ ։

Խուլուճուկ . մեղմօրէն ժամանքի ։ ‖ տե՛ս Շոշափ . կոլին ։

Խուլփ . * գուլփ ։ ‖ ճարմանդ . կանթ . ունկն . ըմբռնելոց . ձեռնարկ . ձեռնարկութիւն . ունկ . Ամենեցուն խուլփերը Ձերբակալութեան ըմբռնոյ ։ ‖ զձեռնարկան, կմ զձեռնարկութիւն ամօթոյն հասարակասար Լուսաւորաց ։ Զեմսէյիններուն խուլփ անցաւ ։ ‖ Եղաւ ունկանս զաւեշտականաց ։

Խուլֆի . խուֆէլու, կմ կոպէլու ։ ‖ ատաֆի . պառաճառ . պառաճառանաց . մակոյկ . ամբակութիւն ։

Խուլֆիլու . * գուլֆիլու ։ ‖ ճարմանդաւոր . ամենիկառոր . կանթաւոր ։

Խուխ ։ ‖ տե՛ս Պալպան ։

Խոփախլայ . * ‖ տե՛ս Քամանձիկ ։

Խուխու . գուգու . Բոյփոխլու, կմ Բոյփոփլու . խոշի ինձան Բուռան է ։ ‖ կարապ . կարապի . սպր . փոր . ձկնաբաղ . կլկնոս, կմ կլուկնոս ։

Խում ։ ‖ տե՛ս Խմելը . և Ոսկիել Խմելը ։

Խում ։ * ‖ տե՛ս Ալիք . և Ալաւ ։

Խում տահալթը . * ‖ ժամանցայց աւազոյ ։

Խումախուս, կամ խումանխեայ ։ * ‖ պղուշար . ամբար . համբար . մթեր . պատրաստութեն կերակրոյ ։

Խումանտաչ . Խումանտաչութեան ։ * ‖ տե՛ս Փանոսաշ . փանոսաշութեն ։

Խումաշ . * գումաշ ։ ‖ կերպաս . կերպասեղէ ։

Խումաշ ըեչօղ, կմ հաւըլ ըեչօղ ։ ‖ կերպասադործ ։

Խումաշ հաղեօղ ։ ‖ կերպասապատղեալ . կերպասազգեստ ։

Խումաշեղէն . ‖ կերպասանեղէն . կերպասեղէ ։

Խումաշճի . խումաշ գործօղ ։ ‖ կերպասագործ ։

Խումաշճի . խումաշ ծախօղ ։ ‖ կերպասավաճառ ։

Խումար . * ավզօհ խում ։ ‖ նարդ ։

Խումար . Ծախծում ։ ‖ խումար ։

Խումար ըլլալ . Ծախծում ըլլալ ։ ‖ խումարախաղալ . խումարել ։

Խումար ըննել . ծախծում ընել ։ ‖ խումար առնել . խումարացուցանել . խումարեցուցանել ։

Խումարութիւն . Ծախծումութիւն ։ ‖ խումարութիւն ։

Խումարպազ ։ * ‖ Նարդախաղաց ։

Խումարպազութիւն ։ ‖ Նարդախաղացութիւն ։

Խումբուխ ։ ‖ տե՛ս Աւազակ առնել ։

Խումխումայ . խաղալ՝ տնանկ՝ գինւոյ, կմ ըմպելի . և այլն ։ ‖ սրուակ՝ անօթոյ, կմ անօթաձորձ ։

Խումպարայ . * ձեռ պաճէպուլ ։ ‖ ռմբակոծ, կմ ըմբռնողական ։

Խումպարայ . * որ ձեռք ըռնել կը ցցնէ ։ ‖ ռմբաձենոյ ։

Խումրէթ ։ * ‖ տե՛ս Գումրէթ ։

Խումրաղ ։ * ‖ տե՛ս Աղաւնի, կմ Աղաւնոյ տեղ ։

Խումրապ ։ * ‖ տե՛ս Շէկ ։

Խումրի . * դուրսե ։ ‖ սաստիկ ։

Խույ . * հույ . Բնութիւն ։ ‖ տե՛ս Բնոյթ . և Բնութե ։

Խույ . * Բնութարի ։ ‖ տե՛ս Թաթախալի ։

Խուլըր բանել ։ || տե՛ս Թուլթարլըխըր բանել ։
Խուլլըլու ։ * || տե՛ս Թուլթարլըխլը ։
Խուլմախ ․ * գալմաք ։ || խառաբի ։
Խուլյառաճի ։ * || տե՛ս Սաքերիչ ։
Խուլյաուղ ։ * || անկենդաղ ․ անմարդի ․ գժաղչի ․ գժաղին, խարթարարայ ․ գժոխարաբարայ ․ ալժգայարարայ ․ անբարայ ։
Խուղղուախ ․ * գալղրաք ։ || տե՛ս Պոչ ։
Խուղղուախտաղ ։ * || տե՛ս Պոչատ ։
Խունի ․ * խոդնա ։ || ձագանա ․ ձագարը ։
Խունձկ ․ քիւմլէք ։ || խուռնկ ․ խունձկ ։
Խունձկ անուշ ․ պունար ։ || խունձկ ․ կնդրուկ ․ լիբանանոս ․ լիբանոան ․ խնկենի ․ ծխելի ․ ծխանելի ․ բուրվառա ․ սուսալին ․ տաշխն ․ ժեռանալ ։
Խունձկ աղալու աման ․ խնկի հաւան ։ || խնկաղաց ։
Խունձկ բերող, կա՛մ խունձկ արնող ։ || խնկաբեր ․ խնկածու ․ խնկատուղի ։
Խունձկ ծախող ․ քիւնլէրճի ․ պունարճու ։ || խնկավաճառ ․ կնդրկավաճառ ։
Խունձկ ծխել ․ պունարլամաք ։ || ծխել զխունձկ ․ խունձկ արկանել ․ խունձկ մատուցանել ․ խնկել ․ խնկարկել ․ խնկաւորել ։
Խունձկ ծխելը ։ || խնկարկութիւն ․ խնկաւորութիւն ։
Խունձկ ծխող ։ || խնկարկու ․ խնկածուխ ․ խնկիչ ․ խնկաւորիչ ․ խնկամատոյց ։
Խունձկ կրող, կա՛մ խունձկ ածող ։ || խնկակիր ․ խնկակալ ․ խնկատար ․ խնկաղղեղ ․ խնկաղղեցիկ ․ խնկաղղեստ ։
Խունձկ ձինող ։ || խնկաղբիւր ․ խնկաղորդ ․ կնդրկաղորդ ։
Խնկելով պատուել ։ || խնկել ․ խնկոցել ․ խնկապատել ․ խնկապատ առնել ։
Խնկի ամանի, կա՛մ ղութի ․ քիւնլիւք գապը ։ || խնկաման ․ խնկաղան ․ խնկատուփ ․ խնկատուփ, կա՛մ տուփ խնկոց ։
Խնկի ծառ ․ քիւնլիւք աղաճը ։ || խնկենի ․ խնկաբեր ծառ ։
Խնկի հոտ ․ քիւնլիւք գօխուսու ։ || խնկահոտ ․ բուրումն խնկոց ։
Խնկի մուխ ․ քիւնլիւք թիւթիւնիւ ։ || ծուխ խնկոց ․ խնկածուխ ։
Խնկով լեցնել ։ || խնկով լնուլ ․ խնկալից առնել ․ խնկաբուրաւետ առնել ․ խնկաւորել ։
Խնկով լիք ․ խնկով լեցուած ։ || խնկալի ․ խնկալից ․ խնկաբուրաւետ ։
Խնկով խառնուած ։ || խնկախառն ․ կնդրկախառն ։
Խունձակ ․ որ պատկերանեըրուն մէջը կը դնէին արձանաց ․ մեղրի արձան ․ օյմա ․ քեօմիւլայի ։ || Խորա- ... ․ խորանաձև ․ խորշաձև ․ խորաշէն ․ խոշոռակ ․ խունձկ ։
Խունձուախ ․ * որով պղնձը կու պարփէն ։ || տե՛ս Խանձարաբեր ։
Խունձուլախ ․ * որով կօշիկը կը կարեն ։ || մշկոլ ․ ․ ․
Խունձուախ ձգել ։ || մուխ արկանել ։
Խունձուախ ձգող ։ || մշկելիկք ․ հրշեղիկք ․ Դրոշմեալ ․
Խունձուաուղ ։ * || տե՛ս Ձկնորսն ։
Խունձուաբանձի ։ * || կօշկակարի հոգաթափիկ ․ կօշկակար ։
Խունձուաբատ ։ * || հողաթափի կօշիկ ․ օշ ։

Խուչ ․ գոչ ։ * || տե՛ս Թիւչուան ․ և Ճնճղուկ ։
Խուչ եասարլը ․ * խաչթիւալու թայլ ։ || բարձ մեծապարծ ։
Խուչ կեմիքի ․ * պըրուղէ ։ || լուսամ ։
Խուչ Թիւյլու ․ * || փետուր ։
Խուչանմիշ ըլլալ ․ * գովանմաք ։ || սփածանել ․ ածել ընդ մէջ ․ ընդ մէջ իւր սփածուցանել զոք ․ կա՛մ զփածանելի լինել ։
Խուչանմիշ ըլլալ ․ մէջը գօղ ․ կա՛մ թևը խաղել ։ || ընդ մէջ ածել ․ արկանել, կամ ադրել ընդ մէջ ։
Խուչանմիշ ըլլալը ․ գովանըլը ։ || սփածումն ․ սփածանումն ։
Խուչանտորմիշ ընել ․ գովանտըրմաք ․ գովանտըրմաք ։ || սփածանել ․ սփածուցանել ․ սփածեցուցանել ․ ածել ընդ մէջ ուրուք ։
Խուչլուխ ․ * որէն ․ || անկողին ։
Խուչպալ ։ * || Հաւարս ․ Հաւարանք ։
Խուչանիլ ։ * || Ճռուողացուցիչ ։
Խուչանիլ խօսիլ ։ || խօսիլ ի լեզու Ճռուղաբար ։
Խուսպաթ ։ * || տե՛ս Կոտիտ ․ Ճարպ ։
Խուսպակ ․ խուսպաքը ։ * || տե՛ս Գունդակեթ ․ Գունդակաւոր ։
Խուպպա ․ * փաշախա ․ խրճիթ, կա՛մ հաւաքչան ․ և կա՛մ քարէ շինած երկան աման կողովի, Քերման, ձէթի ․ և նմանեաց ։ || բռնապատեան ․ պատանք ․ պահարան ․ պահարանակ ։
Խուռան, կա՛մ խուրան ։ * || կուրան ․ ղուրան ․ օրինադիրք մահմեդական ։
Խուռանիշ ընել ․ գոռամաք ։ || կազմել ․ կազմակերպել ․ կառուցանել ․ բաղկացուցանել ․ հանդերձել ․ հանդերձաւորել ․ պատրաստել ․ յարդարել ․ յարմարել ․ յօրինել ․ յերիւրել ․ երկիւրել ․ կանգնել ․ դիւհաւորել ․ յարմարեցուցանել ․ կանգնեցուցանել ․ կանգնել ․ լարել ․ զօր օրինակ ․
Զասարկները խուռանիշ ըրին ։ || և կանգնեցին զկրանս ։
Խուռանիշ ըրուած աղեղը ։ || լարեալ աղեղն ։
Խուռանիշ ընելը ։ || կազմումն ․ կազմակերպումն ․ կառուցումն ․ յերիւրումն ․ երկիւրումն ․ յարդարումն ․ յարմարումն ։
Կա՛մ օյսադեա ․ կազմութիւն ․ կազմակերպութիւն ․ հանդերձաւորութիւն ․ պատրաստութիւն ․ կանգնութիւն ․ հանդերձանք ։
Խուռանիշ ընելու տեղ ։ || կազմարան ․ կառուցարան ։
Խուռանիշ ընող ․ գուրուճու ։ || կազմիչ ․ հանդերձիչ ․ պատրաստիչ ․ բաղկացուցիչ ․ յերիւրիչ ․ յարդարիչ ։
Կա՛մ այսպէս ․ կազմարար ․ հանդերձարար ․ պատրաստարար ․ բաղկացական ։
Խուռանալը ։ * || կանգնեալ ․ աւազանաւոր ․ աւազանակալ ։
Խուռանայ ։ * || տե՛ս Ճեւաղան ․ գետ ։
Խուռուրըլմիշ ըլլալ ․ գուռուլմաք ։ || կազմիլ ․ կառուցանիլ ․ կառչիլ ․ հանդերձիլ ․ բարեկանալ ։ տե՛ս և ՚ի խուռանիշ ընել բառը ։
Խուռուցմիշ եղած ․ գուռուլմըշ ։ || անկազմ ․ անպատրաստ ․ անյարդար ։
Խուռուլու ․ * գուռուլու ։ || կազմ ․ կառուցեալ ․ պատրաստ ․ պատրաստական ։

կմ, կաղմեալ․ հանդերձեալ․ կառուցեալ․ պատրաստեալ․ յարդարեալ․ յօրինեալ․ բաղկացու ։
խուռուռլու օրտու ։ * ‖ ընդարմիր ։
խուռում, կամ խուրում ։ * ‖ տես Մուրճ օձանի ։
խուռուշ․ * գուտուշ ։ ‖ դանհեկան․ ճառչիլ սիկղ ։
խուռ․ խառիծ ։ ‖ խիւռ ։
խուսսար ։ * ‖ տես Կիսկատար ։
խուսուք ։ * ‖ տես Մնացուք ։
խուվէթ․ խուվէթլի ։ * ‖ տես Ոյժ․ Ոյժով․ անուն ։
խուվէթսիզ ։ * ‖ տես Անուժ ։
խուտուզ, կմ խուտուրղան ։ * ‖ տես Կատաղած ։
խուտուկ ։ ‖ տես Խտուկ ։
խուտուրմայ․ խուտուրմիշ ըլլալ․ և այլն ։ * ‖ տես Կատաղութիւն․ Կատղիլ․ և այլն ։
խուտրէթ ։ * ‖ տես Ոյժ ։
խուտրէթ հէլվասը, կմ խուտրէթ պալը ։ * ‖ տեսակ մի․ գազպէ․ գազապէ․ գազապէն․ գազպի․ մաննայ․ ցօղ քաղցրածաւալ ։
խուտրէթսիզ ։ * ‖ տես Անուժ ։
խուրան ։ * ‖ տես Խուռան ։
խուրթարմիշ ընել ։ * ‖ տես Ազատել ։
խուրմայ․ խուրմալըխ ։ * ‖ տես Արմաւ․ Արմաւենի ։
խուրշին․ գուրշուն ։ * ‖ կապար․ արճիճ ։
խուրշին՝ Ֆիլֆէնկին ։ ‖ տես Թիթֆէնկի խուրշին ։
խուրշին՝ ծով ըսիլը ։ ‖ գունդ․ զօրօրենակ․ Կեմիշիները խուրշինը ծովը ձգեցին, տեսան որ հաղիճ քսան խուլաճ կար ։ ‖ արկին նաւարարքն գունդս, և հաղիճ գտին գիրկս քսան ։
խուրպան․ գուրպան․ խուրպան ընել․ և այլն ։ * ‖ տես Զոհ․ Զոհել․ և այլն ։
խուրպան պայրամը ։ * ‖ ոչխարագենք․ տօն ոչխարագենաց ։
խուրպէթ, կամ խուրպէթլիխ ։ * ‖ տես Օտար երկիր ։
խուրս ։ * ‖ տես Զուտ․ արծաթ ։
խուրսախ ։ * ‖ տես Կոնաւոք ։
խուրսանտ․ * գուսանտի ։ ‖ հէն ծովու․ ծովամարտիկ աւազակ․ նաւամարտիկ աւազակ․ նաւարարակ ։
խուրսանտութիւն․ գուսանտիլըք ։ ‖ հէնք․ նաւարարակութիւն ։
խուրտ․ * գուրդ ։ ‖ որձն ։
խուրտ․ գաղան․ գուրդ ։ ‖ գայլ ։
խուրտայ ։ *
խուրտավաթ ։ * } մանրիք․ կարճն․ կարճիք․ կտուրք․ Ջարդածք․ Ջարդուճած․ Ջարդոց․ Ջարդ ։
խուրտավաթ․ ծախելու մանր մունր բան ։ ‖ ազխամաղեք վաճառաց ։
խուրտուխաշ ։ * ‖ խորտակ․ Ջախջախ, կամ Ջախջախ ; տես և Ջարդուբուրդ ։
խուրտուխաշ ըլլալ․ խուրտուխաշ ընել ։ ‖ տես Ջարդուբուրդ ըլլալ․ Ջարդուբուրդ ընել ։

խուց․ աղջամղջօպայ ։ ‖ խուց․ խուղ․ խրճիթ․ սենեակ ։ տես և Օդայ ։
խուց ունող ։ ‖ խցաւոր․ խղաւոր․ սենեկաւոր ։
խուցիկ․ շատ խուց ։ ‖ խցիկ․ խղիկ․ սենեկիկ ։
խուփ․ խուփելու․ գափախ ։ ‖ խուփ․ խուփ․ բերան․ ըլլալն․ բերանակալ․ կափարիչ․ ծածկոց․ ծածկիչ ։
խուփ ընել․ զապտանալ, կմ ուրիշ գիրք ։ ‖ առնել ’ի խուփ․ առնել ’ի բերան ։
խուփ ունող․ գափախլը ։ ‖ խփաւոր․ խփանակ ։
խուփը ձգող ։ ‖ խփընկեց ։
խուփով, կմ խուփով ամանը․ գափախ կապ ‖ խփարդեալ ։
խուփայ ։ * ‖ տես Գրաւոր ։
խուփ․ սաղան գետէր ։ ‖ խուփ ։

ԽՊ

Խպալըխ․ խոքախուծալը ։ ‖ տես Չլամ ։
խպալըխ․ գէշէրան ցաւ է․ աղբրդարոյն ։ ‖ մղձաւանջ․ մղձաւանջ ։
խպալըխ տուող․ աղբրդարոյ ։ ‖ մղձաւանջեալ ։
խպթի ։ ‖ տես Խփտի ։
խպէ ։ * ‖ տես Հարանք ։
խպէ եկլի ։ * ‖ տես Գպէ ’ի բաւան Հոգ ։
խպէ լոտոս ։ * ‖ տես ’ի բաւան Հոգ ։
խպնիլ․ խպնեցնել․ և այլն ։ ‖ տես Ամչնալ․ Ամչցնել․ և այլն ։
խպրըղ․ * գեղեցիկ ։ ‖ կիպրոս ։
խպրըղ եղեւնը․ * ... ։ ‖ սուսակ ։
խպրըղցի․ գեղեցիկ ։ ‖ կիպրացի․ որ ’ի կիպրոսէ․ բնակիչ կիպրոսի․ ծնեալ կիպրոսի․ զոծած կիպրոսական ։

ԽՌ

Խռաւլ ։ ‖ տես Խռովիլ ։
խռամբ ։ * ‖ [illegible] ։
խռաճ ։ * ‖ տես Ղօտ ցաւեր ։
խռայ․ խռամիլ․ խռացնել․ և այլն ։ * ‖ տես Վատուժ․ Վատամիլ․ Վատուժցնել․ և այլն ։
խռէն․ հառաչ ։ ‖ մնաւուկի ։
խռըլտոց․ խռըլտոց հանել ։ ‖ տես Խռակոց․ խռակալ ։
խռըլտոց․ խռով խռով յաւ․ ... ‖ խռնչիւն․ խռնչանք․ խռնչոց ։
խռըլտոց հանել․ ... ‖ խռնչել ։
խռթլախ ։ * ‖ տես Խռչակ ։
խռթումբաթ․ * ... ։ ‖ բժիժ․ բժժանք ։
խռթումբաթ չլինող ։ ‖ բժժագործ ։
խռլանդըճ ։ * ‖ տես Ծփծեանեկ ։
խռլը ։ * ‖ տես Խռլըլը ։
խռխայ ։ * ‖ տես Խռպար ։
խռխռա․ խռխռալ ձայնել․ և այլն ։ ‖ տես Աղմուկ․ Աղմկել․ և այլն ։
խռխռալ․ խռխռալ ձայն հանել ։ ‖ խռխռալ․ խռխռալ արձակել․ խռխռալայն հնչել ։

խռխռոց ։ ‖ խխինչ ․ խորդաձայն հնչիւն ։
խռկալ ․ խօռլթու էթմէք ․ խօռլամաք ․ խօռուլդամաք ․ խօռուլթիլամաք ։ ‖ խորդալ ․ խռալ ։
խխում խռկալ ։ ‖ խորդխորդալ ։
խռկոց ․ խօռլամա սէսի ․ խօռլթու ․ խօռուլթու ․ խօռուլթու ։ ‖ խորդայումն ․ խորդիւն ։
խռղըն ․ խռղըն ձգել ․ և այլն ։ * ‖ տես Ջարդ ․ Ջարդել ․ և այլն ։
խռմբղ ։ * ‖ տես Խրմբղ ։
խռով ․ գըյումիւ ․ գիւսիւն ։ ‖ տես Աղմուկ ։
խռով կենալ մէկիմը հետ ․ բիրինիլէ տարըլմաք ։ ‖ կալ 'ի խռովութեան ․ ցասմամբ լինել ընդ ումեք ․ խռովիլ ․ հարկանիլ ախռովութե ․ ոխս պահել ․ ոխս ունիլ ․ թշնամանալ ․ ոտխիլ ։ տես և Քէն ընել ։
խռովել ․ խռովիլ ։ ‖ տես Աղմկել ․ Աղմկիլ ։
խռովութիւն ․ խռովութիւն ձգել ․ և այլն ։ ‖ տես Աղմուկ ․ Աղմկել ․ և այլն ։
խռոց ։ ‖ տես Խռկոց ։
խռչակ ․ խօրթլախ ․ գըրթլագ ։ ‖ խռչակ ․ խռչափող ․ խռչակափող ․ շնչափող ․ ատձառապատափող ։
խռչայ ․ քուշիւք աման չէյ , յէ գինէայ ։ ‖ Հաղաղակ ․ ակձոր ։
խռպած ։ * ‖ արջառաջիլ ․ ջայլում ․ տաձկինակ ։
խռպայ ։ * ‖ հաղաղակ ջերկրայ ․ հաղաղակ ջրոյ ։
խռտել ։ ‖ տես Խրտել ։
խռփմէշ ընել ․ խռփմէշ ընող ։ * ‖ տես Խռուղել ․ Խռուղող ։
խռփնոտը , կամ խռփնթը ։ * ‖ տես Խռուզուք ։
խռֆած ․ գըգըլմը ․ մաքրուճ ։ ‖ զառամ ․ զառամեալ ․ զառամացեալ ․ զառանցեալ ․ աղձատեալ ․ անցեալ զաւուրբք ․ ցնորեալ 'ի ծերութե ․ տարամեալ 'ի ծերութե ․ դանդաչեալ ծերութբ , կամ դանդաչեալ յալևորութե ․ բանդագուշեալ յալևորութե ։
խռֆածութիւն ․ խորֆիւք ․ գըգըլիւք ․ մաքրուճիւք ։ ‖ զառամութիւն ․ աղձատանք ծերութե ․ զառանցանք ալևորութեան ․ բանդագուշանք ալևորական ․ դանդաչանք զառանցելոց աւուրբք ․ անցեալ ժամանակ ։
խռֆեցնել ․ գըգըլը մաքրուճլամաք ․ մաքրուճլանտըրմաք ։ ‖ զառամել ․ զառամեցուցանել ․ դանդաչեցուցանել ծերութբ ․ զառանցուցանել , կամ աղձատեցուցանել ալևորութբ ։
խռֆիլ ․ գըգըլի ․ մաքրուճլանմաք ։ ‖ զառամանալ ․ զառամիլ ․ աղձատիլ ․ զառանցանիլ ․ զառանցել ․ տարտամիլ ։
Կամ այսպէս ․ անցանել զաւուրբք ․ դանդաչել ծերութբ , կամ դանդաչել յալևորութե ․ աղձատիլ ալևորութբ ․ ցնորիլ , կամ բանդագուշել 'ի ծերութե ։

Խ Ս

Խսպառ ․ * գուտճ ։ ‖ ունելիք ։
Խսըրմ , կամ խսում ․ Խսըրմ ըլլալ ․ Խսըրմութիւն ․ և այլն ։ * ‖ տես Ազգական ․ Ազգական ըլլալ ․ Ազգականութի ․ և այլն ։
խսըր ։ * ‖ ամուլ ․ ստերջ ։
Խսեր ․ * հասըր ։ ‖ սփռիթ ․ փսխաթ ․ սիրայ ․ նաձայ ․ կեմեղէն ․ տապաստ պրտուճեղէն ։
Խսեր խապայ ․ խապայ խասըր ։ ‖ սփռիթ խոշոր ․ խոշորագործ փսխաթ ։
Խսեր հագնող ։ ‖ սփռթազգեաց ․ պրտուճազգեաց ․ սպուրդեայ , կամ սպուռղեայ ։
Խսեր մըրայ ․ մըսըր հասըրը ։ ‖ սփռիթ եգիպտական ․ եգիպտացի փսխաթ ։
Խսրէ ․ հասըրտան ։ ‖ սփռթեայ ․ փսխաթեայ ․ փսխաթի ։
Խսրէ հագուստ ։ ‖ փսխաթի ․ փսխաթեայ ․ կեմեղէն ․ պրտուճեղէն ։
Խսրէ հուսած ։ ‖ պրտուճեղէն ․ պրտուճեայ ․ փսխաթեայ ․ սփռիթեայ ։
Խսրով պատած ։ ‖ պրտուճամած ․ փսխաթապատ ։
Խսխանձ ։ * ‖ տես Նախանձ ․ և Նախանձոտ ։
Խսխանձ ․ բէրէնիլիպ ։ ‖ կարաւիտ ։
Խսխանմիշ ըլլալ ․ Խսխանոտմիշ ընել ․ և այլն ։ * ‖ տես Նախանձիլ ․ Նախանձեցնել ․ և այլն ։
Խսխըլրախ ․ * գոգըռըրտ ։ ‖ պիրկ ․ կարկամ ։
Խսխըլրախ կապած ․ գոգըռըրտ պաղըլը ։ ‖ պիրկ ․ պրկեալ ․ կաշկանդեալ ․ ընկալձեալ ։ Կամ , ուժգնապիրկ ․ պնդակապ ․ պարաւանդ ։
Խսխըլրախ կապել ․ գոգըռըրտ պաղլամագ ։ ‖ պրկել ․ կաշկանդել ․ ընկալձել ․ պարանել ․ պարաւանդել ։
Կամ այսպէս ․ կարկամ կապել ․ պնդակապ առնել ․ ուժգնապիրկ առնել ․ ուժգնապինդ կապել ․ բռնի կապել ․ բռնի կաշկանդել ։
Խսխըլրախ կապելու տեղ , կամ գործիք ։ ‖ պրկոց ։
Խսխա ։ * ‖ տես Ագահ ․ Բռնող ։
Խսխութի ։ ‖ տես Ագահութի ․ բաւէլի խռնայէնը ։
Խստուքս ։ ‖ տես Քարաձիկ ։
Խսրախ ․ * գորդ ․ էգ ժի ։ ‖ տարակ ․ ձի մատակ ։

Խ Տ

Խտղըտել ․ գըմըշլդմագ ․ գըձըդլամագ ․ գըձըդլամագ ։ ‖ խտտղել ․ խտտղտել ․ խտղեցուցանել ․ խտղտել ․ զզրգռել ․ գրգռել ։
Խտղըտիլ ․ գըձըդլանմագ ։ ‖ խտտղիլ ․ խտտղտիլ ․ խտղտիլ ․ զզրգռիլ ․ գրգռիլ ։
Խտղըտել աչքը ․ Խտղըտիլ սիրտը ։ ‖ տես Աչքը խտղըտել ․ Սիրտը խտղըտիլ ։
Խտղըտցնել ։ ‖ տես Խտղըտել ։
Խտղըտցնող ․ գըմըշդըրան ․ գըձըդլայան ․ գըձըդլանդըրան ։ ‖ խտտղեցուցանող ․ խտտղեցուցիչ ․ զզրգռիչ ։
Խտղըտող աչք ․ գըմըշլան կէօզ ։ ‖ խեթ աչք ։
Խտուկ ․ գըդըգլիւը ․ գըձըգ ․ գըձըգլայըն ։ ‖ խտտղումն ․ խտղտումն ․ խտտղանք ․ խտղտանք ։ Կամ , մարմանջ ․ մարմաջանք ․ մարմանջումն ․ մարմաջումն ․ մարմաջիւն ։
Խտուկը գալ ․ գըձըդը դուդմագ ․ գըձըդլանմագ ։ ‖ խտտղիլ ․ զկծիլ ․ մարմաջել ․ մարմանջել ։

Խ Ր

Խրատ · Էօյիւտ · Նասիհաթ ։ ‖ Խրատ · խոր-հուրդ · յորդորակ · յորդորումն · յորդա-րութիւն · Թելադրութիւն ։
Խրատ չըտնօղ · Նասիհաթ գապուլ էթմէզ ։ ‖ անխր-րատ · անխրատական · խրատամերժ · յան-դիմանամերժ · անսաստ · անուղղայ · ան-ազդակ · խեռ · չամբերող ։
Խրատ տալ · Էօյիւտ վէրմէք ։ ‖ խրատ տալ · խրատել · Թելադրել · Թելադիր լինել · յորդորել · ուսուցանել ։
Խրատ առնելը ։ ‖ խրատառութիւն · խրատաընդու-նութիւն · Թելադրութիւն ։
Խրատ արւող · Էօյիւտ վէրիճի ։ ‖ խրատատու · խրատատու · խրատաւոր · խրատիչ · խրա-տաբան · խրատական · խորհրդատու · խոր-հրդածու · Թելադիր · բարեծանոյց ։
Խրատական գիր ։ ‖ խրատագիր ։
Խրատել · Խրատօղ ։ ‖ տես Խրատ տալ · Խրատ արւող ։
Խրել · Էքէք, էչ չամաշըրյ սաքլամաք ։ ‖ խրել ։
Խրխ, կմ խրխիճ · * Դըըլըդըըն եառա է ։ ‖ գնումն · գին · վաճառ ։
Խրխ առնել · * Խըրէֆար օլմագ · սաթըլըն ալմագ · մա-լըն դօղրուլմագ ։ ‖ գնել · գնոյ առնուլ · վաճառս առնուլ · վաճառս առանձնել ։
Խրխայ ։ * ‖ տես Խռպար ։
Խրխայախ · * Գըըդըքայմ · պիջօճիյէ ։ ‖ գնաճիճ ։
Խրխըռուլախ · Գաւառ է ։ ‖ կառալք, կմ կոռակք ։
Խրկած, կմ ղրկած · Կէօնտէրիլմիշ ։ ‖ յուղար-կեալ · յղեալ · առաքեալ ։
Խրկել, կմ ղրկել · ղօլդլ · Կէօնտէրմէք ։ ‖ յղել · առաքել · արձակել · արձակուել ։
Կմ, յղարկել · յուղարկել · ուղարկել · ու-ղարկաւորել · յուղարկաւորել · յուղեւորել · ուղեւորել · ղեւորել · առհաւորել · գնացու-ցանել ։
Կմ այսպէս · յուղի արկանել · ուղեւոր առ-նել · առհագնաց առնել ։
Խրկելը · Կէօնտէրմէ · Կէօնտէրիշ ։ ‖ յղումն · յու-ղարկումն · յղարկումն · առաքումն ։
Կմ, յուղարկաւորութիւն · ուղարկաւորութիւն · յուղեւորութիւն · յուղաւորութիւն · առաքելութիւն · արձակուրդ ։
Խրկելու · Կէօնտէրիլէճէք ։ ‖ յղելի · յուղարկե-լի · ուղարկելի · առաքելի · առաքական · ու-ղարկական · յուղարկական ։
Խրկօղ, կմ ղրկօղ · ղօլրօղ · Կէօնտէրէն ։ ‖ յղիչ · յղարկիչ · յուղարկիչ · յուղարկաւորիչ · ու-ղարկաւորիչ · արձակիչ · առաքիչ · և այլն ։
Կմ, յղարկաւոր · յուղարկաւոր · յուղար-կու · յղարկու · ուղարկու · յուղեկարկ ։
Խրճիթ · Խուլիւպէ · Չարդախ ։ ‖ հիւղ · խուղ · խրճիթ · տաղաւար ։
Կմ այսպէս · տաղաւար մրգապահաց · խր-ճիթ այգեպանաց · խուղ պարտիզպանաց · վանք հովուաց ։
Խրճիթ շինօղ ։ ‖ հիւղաշէն · խրճիթաշէն · տաղաւարաշէն · տաղաւարահար · տաղա-ւարագործ · հիւղագործ · խրճիթագործ ։

Խրմըզ · * Գըրմըզ · ‖ կարմիր · որդան կարմիր ։
Խրմըզը · * Գըրմըզը ։ ‖ տես Կարմիր ։
Խրմըզը եախուտ ։ * ‖ տես Կարմիր եախուտ ։
Խրուշակ · Հէլվայ ։ ‖ Հրուշակ · քաղցրաւենի · խորտիկ ։
Խրչակ ։ ‖ տես Խռչակ ։
Խրչայ ։ * ‖ տես Խռչայ ։
Խրտան · Քօրքութ · Խօրքութ ։ ‖ խրտուցա · խրտ-չական · սոսկերախրտոյց ։
Խրտեւած երթալ · Խօրքէրէք կիթմէք ։ ‖ խեռաս խեռաս գնալ ։
Խրտեւօղ գալու ցաթկել, կմ փախչել · Խօր-քումից սըչրամագ, խամ գաչմագ ։ ‖ Հարթչել · արթչել · հարթնուլ · շրանուլ ։
Խրտեցնել · Խօրքութմագ · Խօրքութալըմագ ։ ‖ խրտեցուցանել · խրտուցանել · շրտուցա-նել ։
Խրտեցնելով գալու ցաթկեցնել, կմ փախ-ցնել · Խօրքութուփ սըչրաթմագ, եա գաչըրմագ ։ ‖ Հարթուցանել · արթուցանել · շրտու-ցանել ։
Խրտիլ · Խօրքմագ ։ ‖ խրտնուլ · շրտնուլ · խրտ-չիլ · խեխտաս առնուլ · ընդ խեխտաս մտանել · 'ի խեխտաս լինել · 'ի խեխտաս անկանել ։
Խրտիլը · Խօրքմագլըգ · Խօրքու ։ ‖ խրտուցիչ · խր-տուցումն · շրտումն ։
Խրուելու տեղ · սաքլանաճագ, եա պախանաճագ եէր ։ ‖ խրուստ · խրուակ ։
Խրուիլ · Էքէք, էչ չամաշըրյ սաքլանմագ ։ ‖ խրել ։

Խ Ց

Խցկել ։ ‖ տես Խծկել ։
Խցկուք ։ ‖ տես Խծկուք ։

Խ Ւ

Խւըըլճըմ ։ * ‖ տես կայծ · որ ելանէ, և այլն ։
Խւըըլճըմը ։ * ‖ տես Գառող ։
Խւըրախ · * Գըւըրագ · Խէճար դըըբը ։ ‖ ալիրի · կարկամ · ղօր օրինակ ։
Խւըրախ ողըրած ։ ‖ կարկամ ուլարեալ ։
Խւըրախ ըլլալ · Գըւըրագլանմագ ։ ‖ կարկամ լի-նել · կարկամել · կարկամանալ ։
Խւըրախ կապել ։ ‖ տես Խոխոլրախ կապել ։
Խւըրախ ըլըրել ։ ‖ տես Խեխա Ռլըրել ։
Խւըրախ շուվան ։ ‖ կարկամ սասաանն · Լեար-ալիրի · Նեհարդ, կմ Նիհարդ, կմ Նեհարդ ։
Խւըրախ շուշիով կապած ։ ‖ Լարապակիրի · Ներ-գապապ ։
Խւըրախութիւն ։ ‖ կարկամութիւն · ալիրութիւն ։

Խ Փ

Խփել · Գաքմագ · Էօրթմէք ։ ‖ խփել · խփա-նել · խփուցանել · կափուցանել · ալն-ուել, կմ ալնդել, ղօր օրինակ ։
Գիրքը խփեց, ու աշկերտին ձեռքը տուաւ ։
‖ ալնուեալ գիրս ետ 'ի ձեռս աշակերտին ։
· տես և Գոցել՝ խփել ։
Խփըռ խփըռ եփել · ‖ տես Խըփըռ խըփըռ եփել ։

Խփտալ. այգի անուն. Գեֆրիան. ծնըրըը : || Եւ-գիպտացի :

Խ (Օ)

Խօ, կամ ղօ : * || առաջուքին. արդեօք. ու-րեմն. իսկ. նա. ահնա. նա աւանիկ. մինչ.
Խօ գրան աղէկ գիտես : || առաջուքին դու քաջ գիտես, կամ առաջուքին դու ինքնին գիտես :
Խօ դու ալ լսեր ես մեռմերէն : || դու ար-դեօք, կամ դու իսկ արդեօք լսեալ ես ես պատմանեաց չիմոթէին :
Խօ իրենց օրէնքը ամուր կը պահեն : || հաս-տատութեամբ պահեն զօրէնսն :
Խօ դուք ամէնքդ ալ զգիտուն կը սիրէք : || Եւ դուք ամենքեին իսկ սիրէք զմանկացուիս :
Խօ անոնք ատ բանդ չէին գիտեր : || Նա նոքա այդմ չէին գիտակ :
Խօ մուհըլըսախանուրուն սօնը խարապ է : || ահնա կատարած անմոհիցն աւաղական է :
Խօ քան զմուհըլըսաւոլուն չաշխըն չիկայ. զէ-րէ ան բանը ինքնար կըներ՝ որ աչքէք կը տես-նէ : || Նա աւանիկ չէք յիմար քան զան-ձն. զի զայն ուրանայ, զոր աչօք տեսանէ :
Խօզալախ. * գօղալաք. մէկէմի պրուղ : || խողակ :
Խօթել. սօգմագ : || վարել. մխել. մխրճել. մխրճել. խոթել. յառել. հարուլ. մուծա-նել. մտուցանել. արկանել :
Կամ այսպէս. մտոց առնել. մինխ՝ ի ներքս առնել. վար և մուխ առնել. հար և մոյծ լինել. ներքսարկու լինել. ներքսամուխ լինել :
Խօթելը : || մուխք. մխումք. մտոց. մտումն. վարումն. յառումն :
Խօլ, կամ ղօլ : * || տես Թեւ. ծոցդուռ :
Խօլ. * քոնօղ : || տես Նախախնձի. և խուլ-լուխ. խօղ :
Խօլայ. Խօլայնալ. Խօլայցնել. և այլն : * || տես Դիւրին. Դիւրին ըլլալ. Դիւրա-ցնել. և այլն :
Խօլան. * գօլան. զոր գօփուն չանցնէն : || կա-մարակալ. գօտեկալ :
Խօլան՝ ջէօ, կմ կէլէրէ. քաֆֆալը. էյէր գօլանը : || Թամբակալ :
Խօլթուխ. Խօլթուխը զարնել. և այլն : * || տես Անթ. Անթը առնել. և այլն :
Խօլթուխ տասաըըը : * || բազմոցաբար :
Խօլթուխին ներքեւ : || տես Անթառակ :
Խօլլա չէլէխ : * || տես Կախկատխառ :
Խօլչախ. * գօլչագ : || տես Բազպան. խօշ-լախ :
Խօլտաշ : * || բազկակից :
Խօլօշխայ. * գօլօշխայ : || Թիավարք :
Խօլօշխայ նստիլ : || տես Թիախառ նստիլ :
Խօճաման : * || տես Հալւոր. և ծեր :
Խօճայ. * գօճայ : || տես Ծեր :
Խօճայ. * հօճայ : || տես Վարժապետ, որ փնէ. և այլն :
Խօճայ. } Թէջ, կմ հարսնար պարենէշեան : || մե-
Խօճայքի. } ծատուն. վաճառականտա. աւագ. ճոխ : տես և Հարուստ :
Խօճայ էֆէնտի. * պօդաղը : || մաթռուդ :
Խօճայ էֆէնտի. ծառը : || մաթռուդենի :
Խօմ : * || արդեօք. իսկ. զոր օրինակ.
Խօմ ըսած բանին չէք հաւատար : || հաւա-տայք արդեօք ոչ՝ ասից նորուն, կամ և դուք արդեօք առ անհաւատս ունիք զբանսն առ-ասցեալս :
Խօմ դու ալ աղէկ գիտես : || Եւ դու իսկ քաջ գիտես : տես և Խօ :
Խօմչի. * գօմշու : || տես Դրացի :
Խօյ. Բէրդի անուն է : || Խոյ :
Խօյի. * գօյու : || մթին. զոր օրինակ.
Խօյի կարմիր : || կարմիր մթին :
Խօյի ներկել : || մթին ներկանել :
Խօյուլմիշ ըլլալ. * գօյուլմուշ : || խռովեալ. սրտնեալ. յարձակիլ. մխել. զոր օրինակ.
Սիւրիւյին մէջը խօյուլմիշ եղաւ : || խոյա-ցաւ, կամ սրացաւ յերամս նոցա :
Աս կերպակերպդ այնչափ խօյուլմիշ մի ըլլար : || մի մխեցիս, կամ յարձակեսցիս այնչափ ՚ի կերպակերպդ յայդ :
Խօյուլմիշ ըլլալով նայիլ : || տես Դիտել :
Խօյուն ճէպի. * ծօյնու : || պարան. ծոցանակալ :
Խօնախ. * գօնագ : || իջեւան. իջեւան. իջա-վան. օթեվան, կամ օթեվանք. օթարան. օթանոց. օթանք. օթեակ. օթեւանք :
Կամ, հանդստարան. հանգրուան. հան-գիստ. հանդչելի. երեկօթք. երկօթք. վանք, կամ վան. բակն. օթ :
Կամ, կայարան. կայան. կայեան. կայանք. կայք. կայ. դադար. դադարք. խաղաղա-կան տեղի :
Խօնախ բռնել. գօնագ թութմագ : || օթեվանս առնել, կամ օթեվանս առնուլ. օթեւանս ունել. յիջեւանս լինել. իջեւանիլ. իջա-վանիլ : տես և Խօնախիշ ըլլալ :
Խօնախ բռնօղ. գօնագ թութան : || իջաւոր. օ-թաւոր. օթեւանաւոր. օթատու. օթակա-լու. ագուցիկ : տես և Խօնախիշ եղօղ :
Խօնախ տալ. գօնագ վէրմէք : || տալ օթեվանս. օթեցուցանել. իջեւանեցուցանել. իջու-ցանել. ագուցանել. հանգուցանել :
Խօնախ տըւօղ. գօնագ վէրէն. գօնագճը : || վա-նատու. վանատուր. տնօրէնական. տա-ղաւարական. օթեցուցիչ. ագուցիչ. հան-գուցիչ :
Խօնախէ խօնախ : || օթեվան յօթեվանէ. իջեւան յիջեւանէ. հանգիստ ՚ի հանգստէ. հանգոյց ՚ի հանգուցէ. զոր օրինակ.
Խօնախէ խօնախ փոխուելով, եկաւ ասլա-մէթ հասաւ : || հանգոյց ՚ի հանգուցէ փո-խադրեալ, եկն եհաս ողջամբ :
Խօնախի պահապան. գօնագ պէքճիսի : || օ-թեվանապան. օթեվանապահ. իջեւանա-պահ. իջեւանապան. վանապան :
Խօնախներ : || օթեվանք. իջեւանք. օթա-րանք. վաներ. վաներայք. վանորայք. վա-նորեայք, կամ վանօրայք :
Խօնախտաշ. * գօնագտաշ : || օթեվանակից. օթակից. իջեւանակից. հանգրուանակից :
Խօնճ, կամ ղօնճ : * || անկարգութիւն. անկա-նոնութիւն. սրունք կօշկաց :

Խօնճայ, կամ ղօնճայ. * գօնճայ. չբացուած ծա-ղիկ ։ || կոկոն ։

Խօնճան. ուղղուր. ուչխուր ։ || վարտեացակալ ։
Խօնճանին ծակ. ուչխուրլուխ ։ || ատանցք վարտեացակալին ։

Խօնմիշ եղած. գօնմուշ. գօնար ։ || օթեւոր. իջեւոր. իջեւանեալ. օթեւանեալ. օթա-գայեալ. օթագանեալ. օթագեալ. ագեալ. ագուցեալ. հանգուցեալ. դադարեալ ։

Խօնմիշ եղօղ. գօնան. գօնար ։ || ագանօղ. իջե-վանօղ. օթեւանօղ. օթօղ. օթիչ ։ տե՛ս և Խօնախ բռնօղ ։

Խօնմիշ ըլլալ. գօնմագ ։ || ագանիլ. իջեւանիլ. օթեւանիլ, կամ օթեւանիլ. օթագայիլ. օ-թագայել. օթագանել. օթագնալ. օթա-նալ. օթիլ. օթել ։
Կամ, իջանել. դադարել. դադարիլ. հանգ-չիլ. նստիլ. դարել. տեղաւորիլ ։
Կամ այսպէս. իջեւանս առնել. օթեւանս առնել. օթեւանս կալնուլ. օթեւանս առ-նուլ. իջեւանս առնուլ. օթ բնակութ առ-նուլ. էջս առնել. վանս ունիլ. հանգիստ ունիլ. դադարս ունիլ ։

Խօնմիշ ըլլալ զօրաց ։ || տե՛ս Բանակիլ ։

Խօնմիշ ըլլալ թռչնոց ։ || տե՛ս Նստիլ. Թառնոց ։

Խօնուխլամիշ ընել ։ * || տե՛ս Մ՚իւսաֆիր ըն-դունիլ ։

Խօնուխլայիճի ։ * || տե՛ս Մ՚իւսաֆիր ընդունօղ ։

Խօնուշմայ. Խօնուշմիշ ըլլալ. ևն ։ * || տե՛ս Կենցաղավարութ. Կենցաղավարիլ. ևն ։

Խօնչայ. * խոնչէ. սէնի, էմ սինի պղինձ, ծաղ-կով, էմ կէրակէրով զարդարած, օր հարսնիքները քէօլին, էմ հարսին կընծային, էմ բարէկամի մը կը [illegible] ։ || խուան պատուղազարդ, կամ ծաղկազարդ. սկուտ խահազարդ, կամ խորտկազարդ ։

Խօնսուլ ։ * || տե՛ս Գօնսուլ ։

Խօնտուրմայ. * գօնտուրմայ ։ || ագոյց. ագու-ցիկ. ընդելուզած. յեռեալ ։

Խօնտուրմիշ ընել. գօնտուրմագ ։ || ագուցա-նել. օթեցուցանել. իջուցանել. նստու-ցանել ։
Կամ, օթեւանս տալ. իջեւանս տալ. տալ ունելք ագանիլ, կամ օթեւանիլ. տալ մար-դոյ իջեւանիլ, կամ օթիլ ։

Խօշ. * հօշ ։ || տե՛ս Հազ. խօշ. և Հազ ընելու ։
Խօշը բերել. հօշուանայ կէթիրմէք ։ || դիւրել. անդորրել. ընդորրել. ընդարձակել. ըն-դարձակեցուցանել. հեշտացուցանել. հեշ-տել. ախորժել զսիրտ ։
Կամ, սրտի դիւր առնել. հաճոյս առնել ունելք. ախորժ մատուցանել սրտի. ախոր-ժակս արկանել մարդոյ. դիւրացած գոր-ծել զսիրտ. հեշտացած առնել զսիրտ. դիւրահեշտ զգածել զսիրտ ։
Խօշը բերօղ ։ || դիւրիչ. հեշտացուցիչ. հեշտարար ։ տե՛ս և Հազ ընելու ։
Խօշը գալ. հօշուանայ կէլմէք ։ || սրտի դիւր լի-նիլ անձին. հաճոյ լինիլ ինքեան. ընդ հա-ճոյս երեւնել բանին. հաճոյ լինիլ. հեշ-տացած լինիլ. դիւրահեշտ զգածիլ ։
Կամ այսպէս. դիւրիլ. հաճիլ. ախորժիլ. դիւրանալ. հեշտանալ. մարմաջել ։

Խօշաբ. փաղաքի անուն է ։ || խօշաբ ։

Խօշամէտի, կամ խօշամէտի խօսելով ։ * || տե՛ս Երեսպաշտութ. և Շողոքորթելով ։

Խօշամէտի խօսք, կամ բան ։ || տե՛ս Շողոքոր-թութիւն ։

Խօշամէտի խօսիլ ։ || տե՛ս Երեսպաշտութիւն ընել. և Շողոքորթել ։

Խօշաֆ, կամ խօշավ. * խօշապ ։ || չամչաջուր ։

Խօշգէլտի. * հօշգէլտի ։ || տե՛ս Երեսպաշտութ ընօղ ։

Խօշնիթ, կամ խօշնութ. խօշնիթ ըլլալ. և այլն ։ * || տե՛ս Գոհ. Գոհ ըլլալ. և այլն ։

Խօշնութսուզ ։ * || տե՛ս Դժգոհացօղ ։

Խօշօր. Խօշօրնալ. և այլն ։ || տե՛ս Խոշոր. Խոշորնալ. և այլն ։

Խօշպէշ ընել ։ * հօշպէշ էթմէք ։ || հարցանել վող-ջունի. հարցափորձ լինել զխաղաղութէ ։

Խօշտուրմիշ ընել ։ * || տե՛ս Վազցնել. Կողընցնել ։

Խօշտուրմիշ ընել երկու բան միջի տեղ ։ || տե՛ս Լծել ։

Խօչ, կամ ղօչ. * գօչ. չխոպած ոչխար ։ || խոյ ։

Խօչու. * գօչու ։ || կապք ։

Խօռըլտամաք ։ * || խորդալ. խռալ ։

Խօռթլամիշ ընել, կամ խօռթլանմիշ ըլլալ. * հօռթլանմագ ։ || դիմադնիլ մեռելոց. պատա-հարիլ դիւականց. դիմայլութ լինիլ դիւաց ։

Խօռթում. * հօռթում. [illegible] ։ || կնճիթ. կնքիթ. պատիճ ։
Խօռթումը թօռթօփ ընել. [illegible] ։ || կծկել, կամ գալարել զկնճիթն ։
Խօռթումին ճկճկիլը, կամ գալարիլը ։ || քնթոնոցք ։
Խօռթումիպէս. հօռթում կիպի ։ || կնճթա-կերպ. կնճթաձև. կնճթատեսակ. կնճթա-նման. կնճթատարազ. կնճթատարազ ։
Խօռթումով չափիմիշ ընել ։ || հարկանել կնճթաւ. զարկուցանել զկնճիթն. կնճը-թահար առնել ։

Խօռթում՝ անուն ։ || կնճիթ անմայոյ. թաթառ ։
Խօռթումով ջուր քաշել ։ || կնճթաւ ձգել զջուր. կնքթաւ զջուր հանել ։

Խօռխուլուխ ։ * || տե՛ս Խռանչուկ ։

Խօռխուշուխ. * գօրգուլուգ. [illegible], կարճ-ճի, էմ մէրքիմէնի [illegible] ։ || շրջապատ որմ. պարիսպ տանեաց. վանդակ սանդխոց ։

Խօռուխ. Խօռուխ ըլլալ. և այլն ։ * || տե՛ս Աղօխ. Աղօխ ըլլալ. և այլն ։
Խօռուխի ջուր. գօտուր սույու ։ || աղօխա-ջուր. աղօխաւէտ ։

Խօսած. սէօյլէնմիշ ։ || խօսեցեալ. բարբառեալ ։

Խօսելու տեղ ։ || խօսարան. տեղի խօսելոյ ։

Խօսեցնել. սօյլէթմէք. սէօյլէթթիրմէք ։ || խօսե-ցուցանել. բարբառեցուցանել. տալ բար-բառիլ ։

չ Խօսեցնել ։ || տե՛ս Պապանձեցնել ։

Խօսեցնել. ջան հանել փաշ բանի մը. [illegible] ։ || հնչեցուցանել. ղօղանջեցուցանել. տալ հնչել ։

Խօսեցնել՝ պէօլպուլը. [illegible] ։ || բարբա-ռեցուցանել. տալ երգել. տալ նուագել. տալ եղանակել. տալ ճռուողել ։

Խօսիլ. սէօյլէմէք : || խօսիլ. բարբառիլ. զրուցել. զրուցաբանել. զրուցատրել. արտաբերել. արտասանել. արտաձայնել. առաւել : տես և Ըսել :

Չխօսիլ. սէօյլէմէմէք : || չխօսիլ. ոչ խօսիլ. անխօսանալ. լռել. լռին կալ : տես և Սուսկենալ. և Պապանձիլ :

Խօսիլ. յան հանելու բանի մը. եօքլէմէք : || Հնչել. ձայնել. ղօղանջել. վանկել. վանգել :

Խօսիլ. [illegible], էն ադօջ փան յան հանէլը. եանքօլամաք. եանղըլանմաք : || արձագանգել. արձագանգս արձակել :

Խօսիլ գիտցող. խօսել էրյօղ : || խօսուն. խօսող. խօսական. խօսնական. բանագէտ :

Խօսիլ մէկզմէկու հետ՝ խօսք խրէլով, էմ թօղլը խրէկելով. սէօյլէշմէք : || պատգամաւ խօսիլ. 'ի պատգամս անկանիլ :

Խօսիլ տալ : || տես Խօսեցնել :

Խօսիլը. սէօյլէյիշ : || խօսումն. խօսելութիւն :

Խօսիլը. յան հանելը բանի մը : || ղօղանջումն. ղօղանջիւն. ղօղանջմունք :

Խօսիլը. Թոռչուն. եօքլուշ. եօքլէ : || խօսիլ թռչնոյ. գայլայլիկ. դայլայլիկ. նուագ ձնձղկան :

Խօսիլէն կէտն, կամ խօսիլէն ետքը. սէօյլէրքէն : || 'ի խօսելն. ընդ խօսելն. մինչդեռ 'ի խօսել էր. մինչ դեռ զայն խօսէր. դեռ ասկաւին զբանսն չէր աւարտեալ. դեռ զբանիւք դեգերէր. այն ինչ բանքն 'ի բերան էին. մինչ դեռ ասկաւին զբանիւք անկեալ կայր :

Խօսխսիլ. Թոգուշ Թոգուշ էթմէք : || վիճիլ. վիճել : տես և Դէմ խօսիլ :

Խօսխօձայ : * || տես Հանդգայ :

Խօսուուկ. ամնշք : || խիլթ. խէթ. զոր օրինակ. Փոքր մեծ խօսուուկ ընկաւ : || և անկան խիթք գառնութեան 'ի փորն :

Խօսուուկը բռնեց : || և կալան զնա խիթք որովայնի, կամ ըմբռնեցին զնա խիթք երկանց :

Խօսուուկը բռնել : || տես 'ի բառն Խօսուուկ :

Խօսելու. սէօյլէնէճէք : || խօսելի. ասելի. ձայնելի. բարբառելի. արտաբերելի :

Չխօսելու. սէօյլէնմէյէճէք : || չխօսելի. անասելի. անձայնելի. անարտաբերելի :

Խօսք. ղըրդը. սէօզ. լաքըրտը. հօրթայ : || խօսք. բան. ասք. ասացուածք, կամ ասացուած. զրոյց. զրոյցք. վէպ. պատգամ. ձայն. բարբառ. լուր. համբաւ, կամ համբաւ բանի. զոր օրինակ.

Քու խօսքը պապըքերէ քաղաքներ կառըրէ : || համբաւք զբօսանաց քոց երթեալ զքաղաքս կործանեն.

Խօսքը պօղազին ու բերնին արտըքին կը չինէր : || և յանձնառութեան փողոյն ձևանայ համբաւ բանին :

Բ̃ր̃ձլ. զրուցաբանք. զրուցաբանութիւն. զրուցատրութիւն. ասութիւն. առասութիւն. ասացուածութիւն. առասանութիւն. արտասանութիւն. առօգնութիւն. առոգութիւն. առարկութիւն ընդդէմ. պատուեր բերանոյ. պատուէր շրթանց. խօսակցութիւն :

Խօսք. Ձէնէ. Ճէնէն : || առակ. առած. ո̂տ.

Խօսք մը կայ, թէ ամմէն ուչխար իր ձիւներէն կը կախուի : || առակ է. կամ յառակս է, թէ զամ ոչխար վիւրոց պձղանցն կախեն :

Այն խօսքը սուտ չէ, որ տաճկերէն կըսեն. քեօռ գուշուն խըվասընը թանրըը եափար : || չեն 'ի սուտս առածքն առասցեալք 'ի բարբառս տաճկաց, թէ բոյն թռչնոյ ձայրատելոյ՝ ածահաստ պատրաստի :

Խօսք. ղըր կէ խըրէէն մէկի մը : || պատգամ :

Խօսք անցընել մէկի մը. սէօզ կէչիրմէք : || համձել. համձեցուցանել, կամ համձիլ զխօսս ուրուք. հաւանեցուցանել. 'ի հաւան ածել. յողոք ածել. համոզել 'ի հաւանութիւն. միջնորդ համոզակեր լինիլ :

Խօսք անցընող. սէօզ կէչիրիճի : || համձեցուցիչ. հաւանեցուցիչ. հաւանորար. համոզիչ խաղաղութեան. միջնորդ համոզակեր :

Խօսք բռնել : || տես Խօսք մտել :

Խօսք դնել : || տես Խօսքը մէկ ընել :

Խօսք դնող. } սէօզ գօյան : || բանադնաց. բանադիր. դաշնադիր. դաշնաւոր : տես և Խօսքը մէկ :
Խօսք ընող. }

Խօսք չհասկըցող : || տես Ախմախ :

Խօսք մտել, կամ մտիկ ընել. խօսք բռնել. սէօզ թութմաք : || անսալ. լսել ուժեք, կամ լսել հրամանի. ունկնդրել. հնազանդիլ. հպատակիլ :

Կամ այսպէս. ունկնդիր լինիլ. ունկն դնել. կալ ՚ի ունկնդիրս. հնազանդ լինիլ. հպատակ լինիլ. հլու լինիլ. տեղի տալ. ո̂տ.

Խօսք մտելը եաւ խօսքի տէր կընէ զմարդ ը : || տեղի տալն բանի, առնէ զմարդ երեւելի բանիւք : տես և Հնազանդիլ :

Խօսք չմտել, կամ մտիկ չընել : || տես Անհնազանդ ըլլալ :

Խօսք մտող, կամ մտիկ ընող : || տես Հնազանդ :

Խօսք չմտող, կամ մտիկ չընող : || տես Անհնազանդ :

Խօսք նետել. մէկի մը ծածուկ խօսք դպցնել : || կծել բանիւք. կծանել զոք. 'ի բանս կծողականս անկանիլ. նետաձիգ լինիլ բանիւք. հոլովել բանս ըծաղկականս :

Խօսք նետել կնկան, կամ աղջկան. սէօզ աթմաք : || շամբշիլ, կամ շամշիլ բանիւք. 'ի բանս շամբուշս անկանիլ. գալ զկնենէշ բանիւք. իգանալ բանսատուր շարութեամբ. նետաձիգ լինիլ յոք 'ի բանս պակշոտս :

Խօսք տալ. սէօզ վէրմէք : || խոստանալ. յանձն առնուլ. զոր օրինակ.

Խօսք տալը խօլայ է. ամայ խօսքը կատարելն է բանը : || դիւրին իմն է խոստանալն. բայց գործ է զխոստացեալն կատարել :

Խօսք տըւաւ թէ գինի խմելէն վազ կուգայ : || յանձն եառ հրաժարել յըմպելոյ զգինի :

Խօսք տալը : || խոստումն. խոստմունք. յանձնառութիւն :

Խօսք տանիլ բերել. սէօզ կէօթիւրիւփ կէթիր. մէք : || տարուբերել զպատգամս. պատգամաւորիլ. պատգամաւորել. հրեշտակել. հրեշտակութիւն առնել :

Կա՛մ այսպէս . պատգամաւոր լինիլ . 'ի տա- րուբերս պատգամաց անկանիլ . միջնորդ- պատգամաւորութեան լինիլ :

Խօսք տանիլ բերելը : || պատգամաւորութեան . պատուէրակութեան :

Խօսք տանօղ բերօղ : || տարուբեր պատգա- մաց . պատգամատար . պատգամաբեր . պատգամակիր . պատգամաւոր . բանբեր . խօսնակից . հրեշտակ . նուէրակ . պատ- ուէրակ :

Խօսք տըւօղ . սէօզ վէրէն : || խոստացօղ . խոս- տաբան . բանատու :

Խօսքը երկնցնել : || տե՛ս Երկան խօսիլ :

Խօսքը մէկ , կա՛մ խօսքերնին մէկ . սէօզպիր պիր : || միաբան . համաբան . համաբան . զուգաբան . նըլաբան . համախոհ . համա- խորհուրդ . միախորհուրդ . միաշունչ . միա- հաւան . միակամ . միախոհ . միադաշն . միա- ձայն . համաձայն . համակաձայն . նըլաձայն . զուգաբարբառ :

Խօսքը մէկ ընել , կա՛մ խօսքերնին մէկ ընել . սէօզլէ պիր էթմէք : || միաբանիլ . միաձայնիլ . համաձայնիլ . համաբանել . ընկերշակել . դաշնաւորիլ . դաշնադրիլ . միամտիլ . ձայ- նակցիլ :

Կա՛մ , միաբան լինիլ . միաձայն լինիլ . միա- խոհ լինիլ . միաշունչ լինիլ . և այլն :

Խօսքը յետ դարձնօղ : || բանաշուրջ . բա- նադիրջ :

Խօսքը վերջացնել , կամ գադրեցնել . սէօ- զիւնիւ քէսմէք : || աւարտաբանել . վերջա- բանել . կացուցանել զբանն . կնքել զբանս :

Խօսքը վերջացնօղ . սէօզիւնիւ քէսէն : || ա- ւարտաբան . վերջաբան :

Խօսքին խօսք . սէօզիւնէ սէօզ : || բան ընդ- բանի . պատասխանի . պատասխանատրու- թիւն . փոխանակաբանութիւն :

Խօսքին խօսք տալ . սէօզիւնէ սէօզ վէրմէք : || բան ընդ բանի վճարել . ընդ բանին պա- տասխանել . պատասխանատրել . փոխա- բանել . փոխանակաբանել :

Խօսքին խօսք տըւօղ . սէօզիւնէ սէօզ վէրէն : || պատասխանատու . պատասխանաբան . փոխանակաբան :

Խօսքին վերջը , կա՛մ սօնզը : || կատարած բա- նից . աւարտ խօսից . եզրակացութեան . հե- տևաբանութիւն :

Խօսքին վրայ կենալ . սէօզիւնէ տուրմագ : || պահել զխոստումն . անել , և կատարել . ուխտակատար լինիլ . ուխտապահ լինիլ :

Խօսքին վրայ կեցօղ . սէօզիւնէ տուրան : || կատարիչ խոստման . ուխտապահ . ուխտա- պահ :

Խօսքին վրայ չկեցօղ : || բանադրուժ . դժ- րաբան . զըլաբան . բանազանց . խոստմնա- զանց . ուխտադանց : տե՛ս և Փոփոխական . ֆոխող :

Խօսքով դէմ կենալ , կա՛մ խօսքով կռուիլ : || տե՛ս Դէմ խօսիլ :

Խօսօղ . սէօյլէյէն : || խօսօղ . խօսուն . խօսնակ . խօսնական . խօսական . ասուն . զրուցա- բան . խօսելի . զրոյց օրինակ .

Ես խօսօղ մարդ չեմ : || չեմ ես խօսօղ ոք :

Մարդն է խօսօղ կենդանի : || մարդն է կեն- դանի խօսուն :

Անասնոց մէջը կան՝ որ խօսօղ են . այսոյ չկան որ իմանան : || յանտառունան են , որք խօսնակք են , բայց չեն՝ որք իմանան :

Մարդուս բնութիւնը խօսօղ հէմ իմացօղ է : || բնութիւն մարդոյ է խօսնական և իմացա- կան , կա՛մ ասուն և իմացուն , կամ զրուցա- բան , և մտաւոր է :

Խօսօղներուն չհաւատալը լաւ է , այսոյ ամէնուն չէ : || բարւոք է չաւատալ խօսն- լեացն , բայց ոչ ամենեցուն :

Չխօսօղ . սէօյլէմէյէն : || չխօսօղ . չխօսուն . ան- խօսուն . անխօս . անաս . անասուն : տե՛ս և Պապանձած . և Լուռ :

Խօսօղ . ափլօր : || տե՛ս Խօրօղ :

Խօսօղի քար . խօրօզ թաշը . թաշ մըթէ , որ խօ- րօզի սրթմնօնին էօլօր : || որձաքար :

Խօսօղ ձան . որ ծաղարայի , կամ ծաղաղայի , և կամ ընաներու մէջը՝ ծարդան խանցէկի , կամ բոնով մը զարնէնին՝ էօլօր . ֆաթօր . սէփփի սէփայ : || արձագանգ . բոմբիւն . զանգիւն :

Խօվալամիշ ընել : * || տե՛ս Հալածել . և Փոսուլ ընել :

Խօվայ . * գօվայ : || դոյլ . ջրհան :

Խօրաթայ . խօրաթել . խօրաթօղ . և այլն : * || տե՛ս Խօսք . զրոյց . Խօսիլ . սէօյլէմէք . Խօ- սօղ . սէօյլէյէն :

Խօրասան . * հօրասան : || ծեծածք կղմինդրի :

Խօրասան . * փէղլէվ անան : || խորասան :

Խօրեալթ , կա՛մ խօրեաթ . Խօրեալթնալ . ևն : * || տե՛ս Կոպիտ . ծուռ . Կոպտանալ . և այլն :

Խօրեալթ Ջիւմհիւր : * || տե՛ս Ռամկաձու- պութ հալին :

Խօրուկ : || տե՛ս Խորուկ :

Խօրօզ . * հօրօզ . ափլօր : || աքաղաղ . ագաղաղ . որձակ . խօսնակ . հաւ . զօր օրինակ .

Երբոր գիշեր սուֆան , կա՛մ բակը ելաւ , խօ- րօզն ալ խօսեցաւ : || և իբրև ել նա յարտա- քին գաւիթն , և հաւ խօսեցաւ :

Խօրօզի ձան . հօրօզ սէսի : || խօսելն :

Խօրօզախըլլը : * || տե՛ս Խենթուկ :

Խօրօզ թէփիձի . * հօրօզ թէփիճի : || տե՛ս Պար բանօղ . և Կռուօղ :

Խօրօզ թէփմիշ ընել . * հօրօզ թէփմէք : || տե՛ս Պար բանել . և Կռուել :

Խօրօզլանմիշ ըլլալ . հօրօզլանմագ . պէղլիւա- նլանմագ : || տե՛ս Գոռոզ ըլլալ :

Խօրօզլաթմիշ ընել . հօրօզլաթմագ . պէղլիւա- նլաթմագ . պէղլիւանլըգ էթթիրմէք : || տե՛ս Գոռո- զացնել :

Խօրօզխօս . հօրօզ չաղըր : || հաւախօս . ոտք .

Մինչև խօրօզխօսը հօգեվարութեան մ իմա- ցաւ : || մինչև ցհաւախօսն յերկարեաց 'ի հոգեվարսն :

Ամէն խօրօզխօսի կելլէր բան կը բանէր : || յամ հաւախօսուն , կա՛մ յամ հաւախօսի կան- խէր 'ի գործել :

Խօրօզ մարդ . խօրօզ չանիլ ըէրէ : || տե՛ս Գոռոզ :

Խօփէճ . կա՛մ զօփէճայ . * գօփէճայ : || աղխ , կա՛մ ախ . ճարմանդ . վահանակ :

խօփճան անցնել, կամ զօփճայով ամրցնել · գօփչալամաք : || ագխել · ճարմանդել · արկանել զճարմանդսն :

Խօփճանի · * գօփչամաշ : || ագխապար · ճարմանդապար :

Կմ, ագխապարած · ճարմանդապարած :

Ծ Ա.

Ծագ · չանտալար աղէն : || տես Կանուխ առաւօտ :

Ծագած : || ծագեալ · շառաւիղեալ :

Ծագել · ծըգմէք · ծըգմագ · ցալմէք · կիւնէշ փօղմաք · պուհրէնլըք վէրմէք : || ծագիլ · ծագել · լուսածագել · ճաճանչել · նշուլել · նշողել · լուսաւորել · ճառագայթել · շառաւիղել · ցայտել · ցայտել, կամ ցայթել լուսոյ · ծնանիլ լուսոյ :

Ծագելը : } ծագ · ծագումն :
Ծագիլը : }

Ծագեցնել · ծըգտըրմագ · կիւնէշ, եամ նուր փօղփաղմաք : || ծագեցուցանել · լուսածագել · ճառագայթել · ճաճանչել · շառաւիղել · նշուլել · նշողել · ջահացուցանել · ջահեցուցանել :

Ծագիլ : || տես Ծագել :

Ծաթել : || տես Ծագել :

Ծաթրին · զաթրին : || ծոթրին · զոպայ · խաշուր :

Ծալել · փիւրմէք : || ծալել · կրկնել · պատրուել :

Ծալլել · բանը գօշէլ · նամիէլ : || տես Բանը չծակել :

Ծալլելով · փիւրիւք · փիւրէրէք : || ծալելով · ծալմամբ · ծալովն :

Ծալլուած : || ծալեալ · կրկնեալ · պատրուեալ :

Ծալլուածք : || տես Ծալք · փիւրիւմ :

Ծալլուելու բան · փիւրիւլմէք շէյ : || ծալելիք :

Ծալլուիլ · փիւրիւլմէք : || ծալիլ :

Ծալլուիլ նստելով, կմ ծալլուելով նստիլ · պաղ_ պաշ գուրմաք : || կրկնիլ 'ի նիստս · ամփոփեալ նստիլ · առ ամփոփ բազմիլ :

Ծալլօղ · փիւրէն : || ծալօղ · պատրուօղ · պատրուիչ :

Ծալծու · թէրթիպսիզ · խաթիր : || հարկանդակ · ողոքիչ · պղակուար · պղակունդր · պալակունդր · քաքար :

Ծալք · փիւրիւմ : || ծալք · ծալուածք · ծալումն · պատրոյք :

Ծալք, կմ } քաթ : || տես Անկողնակալք :
Ծալքատեղ · }

Ծախած · սաթըլմըշ : || վաճառեալ · վաճառուած :

Ծախած բան : || վաճառ · վաճառք :

Ծախել · սաթմաք : || վաճառել · տալ վաճառու · տալ արծաթոյ :

Ծախել զմարդը · սաթմագ պիր ատամը : || խորամանկեալ զոք 'ի բաց արձակել · ասպատակաւ զմիւսն հանեալ, յուղարկել 'ի բաց · կեղծեօք հանձ և համոզ արտաքսել զոք · քերել, յանձնել :

Ծախելը : || վաճառ · վաճառք · վաճառումն :

Ծախելու · սաթըլըք : || վաճառելի :

Ծախելու բան · սաթըլըք շէյ : || վաճառ, կմ վաճառք · զոր օրինակ ·

Ծախելու բաներդ ծախէ, չծախելուներդ պահէ : || զվաճառսն առ որ վաճառոյ · զանվաճառսն կալ 'ի պահեստ :

Ծախու · սաթըլըք : || վաճառելի :

Ծախու առնել : || տես Գնել :

Ծախու տալ : || տես Ծախել :

Չծախուելու · սաթըլմազ : || անվաճառ · անվաճառելի :

Ծախուիլ · սաթըլմաք : || վաճառիլ · վաճառու տուեալ լինիլ · արծաթոյ տուեալ լինել · վաճառ լինիլ :

Ծախօղ · սաթան · սաթըճը : || վաճառօղ · վաճառիչ · վաճառաբեկ · վաճառական :

Ծակ : || տես Ծակկոց · և Ծակք՝ փան և այլն :

Ծակկած · տէլինմիշ : || ծակոտկ · ամփոփ · անփոփ · քօղարկոլ · քօղառոյք · ողջառոյք · քօղաւոր · յարկաւոր :

Կմ, ծածկեալ · ամփոփեալ · պատսպարեալ · սքօղեալ · քօղարկեալ · յարկեալ :

Խրատ ալէկ ծածկած, կմ աղէկ մը ծածկած · էյի էօրթիւլիւ · էէյի էօրթիւլմիշ : || ամբոլծածուկ · բարեծածուկ · քաջածածուկ · խորթնածածկոյթ :

Ծածկել · էօրթմէք : || ծածկել · ամփոփել · քօղել · քօղարկել · քօղաւորել · քօղաբոլորել · քօղախնդրել · քօղատուզել · քուէախուզել · սքօղել · զքօղել · վերարկել · կողպատել · կողպատել · պատրաստել · սողարկել · սթարել · զօղել · զօղեցուցանել · զանխլեցուցանել · զանխլացուցանել :

Դիրձ · պատրուճակել · առագաստել · վարագուրել · ողջառուզել · լագուցանել · ընդ քուէով առնել, կամ ընդ քուէով արկանել · կնքել : տես և Պահել :

Ծածկելը : || ծածկումն · ամփոփումն · վերարկութն · սքօղումն · ամփոփումն · ամփոփ :

Ծածկելու տեղ : || ծածկարան · ամփոփարան :

Ծածկուած : || տես Ծածկած :

Ծածկուելու համար հագնիլ : || առ 'ի ծածկոյթ ագանիլ · առ ամփոփ զգենուլ :

Ծածկուիլ · էօրթիւլմէք : || ծածկիլ · ամփոփիլ · քօղարկիլ · սքօղիլ · զօղիլ · զուզիլ · զօղալ · զանխլիլ · զանխլանալ : տես և զկայս Ծածկել · և Պահել, գօշել :

Ծածկոց · էօրթիւ : || ծածկոյթ · ծածկիչ · ծածկելիք · ծածկումն · յարկաւորութն :

Կմ, քօղ · քող · բոլր · առագաստ · նուէպարտան · արտախոյր · արտախուրակ · պատրուճակ · պարտակ · վերջակ · վարագոյր · վերարկու · արատատակալ · բլշակն · ամիտը · զոր օրինակ ·

Անտանը՝ թագաւորը իր ծածկոցը դրլուխը ձգեց : || յայնժամ թագաւորն զիւր ամուրան զլխոյն եարկ :

Ծածկոց խորանի, կմ՛ սուրբ սեղանուն ։ || նուիրական · ապարօշ ։

Ծածկոց չունօղ · Էօրթիւսիւզ ։ || անծածկոյթ · աննուիրական · անվերմակ · անվարտաւատ(?) · անքօղ ։

Ծածկօղ · Էօրթէն · Էօրթիճի ։ || ծածկօղ · ծածկիչ · ամփոփիչ · քօղարկու · ծածկարան · և այլն՝ որ 'ի բայն Ծածկել ։

Ծածկօղ ու պահօղ ։ || ծածկաթագոյց, կամ ծածկաթաքոյց · ծածկասոյզ · գաղտնասոյզ ։

Ծածուկ · Գաղգուն · Կիզլի · (անուն ։) || ծածուկ · թագուն · թագուստ · գաղտ · գաղտնի · զանխուլ · աներևոյթ · աներևան · աներևակ · աներևակի · աներևական · գաղտամուտ · պատուեան · զոր օրինակ ·

Ծածուկ տօլապէն հանեց ։ || 'ի պատուեան գարանէն եհան 'ի բաց ։

Կմ՛ այսպէս · գաղեալ · ծածկեալ · զանխլացեալ · թաղուցեալ · թաքուցեալ ։

Ծածուկ · Գաղգուն · Գաղգունիճէ · Կիզլինճէ · (Մակ.) || գաղտուկ · գաղտնի · գաղտագողի · գաղտամուտ · գաղտ · ծածուկ · թագուն · զանխուլ ։

Կմ՛ այսպէս · թագթագուր · թաքթաքուր · 'ի ծածուկ · 'ի թագստեան · յաներևոյթս · գաղտ ընդ գաղտ · գող 'ի գող ։

Եւ կմ՛ այսպէս · գաղտաբար · ծածկաբար · թագնաբար · զանխլաբար · աներևութաբար · խորհրդաբար · խորհրդօրէն · ծածկապէս · լռելեայն · լռելեան · գաղտնեաւ · աներևակի ։

Եւ կմ՛, գաղտապէս · գաղտնապէս · ծածկապէս · թագնապէս · զանխլապէս ։

Ծածուկ՝ խօսք, խորհուրդ ; Իմսյուածք(?), և այլն ։ || ծածուկ · զանխուլ · թագուն · գաղտնի · գաղտնածածուկ ։

Կմ՛, խոր · խորին · խորթին · ներքին · ներքին · անյայտ · անմեկին · անհասանելի ։

Ծածուկ տանօղ · Կիզլի ալան ։ || գաղտաւոր · գաղտատու ։

Ծածուկ բան · Կիզլի շէյ ։ || ծածկութիւն · թագնութի · թագուստ · թաքուստ · թագուցած · զոր օրինակ ·

Մէյլեր աբրահամէն ծածուկ բան կայ մի ։ || միթէ թագուստ ինչ իցէ՞ յաբրահամէ ։

Իրեն ծածուկ բանը իմացաւ ։ || զթագուցած նորա ծանեաւ ։

Ծածուկ բռնօղ, կմ՛ որսացօղ ։ || գաղտորսակ ։

Ծածուկ գնալ, կմ՛ երթալ · Կիզլի Կիթմէք ։ || գաղտ գնալ · գաղտագնաց լինել ։

Ծածուկ գնացօղ ։ || գաղտագնաց ։

Ծածուկ դուռ · Կիզլի գափու ։ || գաղտադուռն · գաղտնադուռն ։

Ծածուկ ըլլալը · Կիզլիլիք ։ || գաղտնութի · թագնութի · զանխլութի · աներևութի · թագուստ · թաքուստ · թագուցած ։

Ծածուկ ընօղ, կմ՛ շինօղ · Կիզլի Էտէն ։ || գաղտարար · գաղտնագործ · գաղտնաշէն ։

Ծածուկ թողուլ · Կիզլի պըրագմագ, Յ՛ սագլամագ ։ || 'ի թագստեան թողուլ · թագուցանել · զանխլացուցանել ։

Կմ՛ չյայտնել · չցուցանել · չհանել 'ի վեր · ևն ։

Ծածուկ խորհուրդը չբացօղ ։ || ծածկախորհուրդ · գաղտնախորհուրդ · գաղտամիտ · գաղտնամիտ · ծածկամիտ · խորհրդաթագոյց ։

Ծածուկ խոցել · Կիզլի եարալամագ ։ || խոցել 'ի ծածուկ · ծածկախոց առնել · գաղտնախոց վիրաւորել ։

Ծածուկ խոցօղ ։ || ծածկախոց · ծածկախոյց · ծածկավէր · գաղտնավէր ։

Ծածուկ խօսօղ · Կիզլի սէօյլէյէն ։ || ծածկախօս · թագնախօս · գաղտնախօս · գաղտնաշշունչ · գաղտնահծիծ ։

Ծածուկ կենալ · Կիզլի գալմագ ։ || ծածկեալ կալ · կալ մնալ 'ի ծածուկ · 'ի թագստի մնալ, կամ կալ 'ի թագստի · ոչ ելանել 'ի վեր · զանխլիլ · զանխլանալ · խրթնանալ ։

Ծածուկ կռուօղ, կմ՛ ճէնկ ընօղ ։ || գաղտամարտ · գաղտնամարտ ։

Ծածուկ հնարք, կմ՛ որոգայթ ։ || գաղտակործուն · գաղտակործութի · գաղտնորոգայթ ։

Ծածուկ ճամբայ · Կիզլի եօլ ։ || գաղտնաշաւիղ · գաղտնահետք · գողուղի ։

Ծածուկ ճամբայ՝ ըսուան, Յ՛ փան, և այլն ։ || զանխուլ լերին · զանխուլ տան · ոմ ·

Լեռան ծածուկ ճամբէն գնացէք ։ || երթայք ընդ զանխուլ լերինն ։

Ծածուկ նայիլ · Կիզլի Կէօզէթմէք, Յ՛ պագմագ ։ || գաղտնադիտակ լինել · ծածկահայեաց գոլ · ծածկադէտ նկատել · հայիլ ընդ ծածուկս · նայիլ ընդ զանխուլ · ակն ը՛ զանխուլս արկանել · ընդ ակամբ հայիլ ։

Ծածուկ նայօղ, կմ՛ տեսնօղ · Կիզլի Կէօզէտէն ։ || ծածկապէս · ծածկահայեաց · գաղտնադէտ · գաղտնադիտակ · գաղտնահայեաց · գաղտնանկատ ։

Ծածուկ նետօղ, կմ՛ նետած · Կիզլի ադան, Յ՛ թիրմիր ։ || գաղտաձիգ · գաղտնաձիգ · գաղտընկէց · գաղտնընկէց ։

Ծածուկ ուտօղ, կամ կերօղ · Կիզլի Եէյէն ։ || գաղտակեր · գաղտնակեր · գաղտակուր · գաղտնակուր · գաղտակուրծ ։

Ծածուկ պահած ։ || ծածկաթաքոյց · գաղտնաթաքոյց ։

Ծածուկ տեղ · Կիզլի Եէր ։ || ծածուկք · շտեմարանք · մառանք, կամ մառան · ամուրք · անձաւք · գարանք ։

Ծածուկ փսփսացօղ ։ || գաղտնաշշունչ · գաղտնահծիծ ։

Ծածք, կմ՛ ծածկ · Էօրթիւ ։ || տես Ծածկոց ։

Ծածք՝ փառ, Յ՛ շէնէֆ · Էսքի Էօրթիւսիւ ։ || յարկ · վերնայարկ · ցու · ձեղուն · առաստաղ · յարկաւորութի ։

Ծածք՝ դուրս երկնցած, կմ՛ սաչախլաշ(?) ։ || քիւ ։

Ծածք շինել · Էօրթիւ Էթմէք ։ || յարկ արկանել · յարկել · յարկանել · յարկանիլ · ոմ ·

Ջրուն վրայ իր ծածքը շինեց իր ։ || յարկար 'ի վերայ ջուրց զվերնայարկս նորա ։

Ծածք ունօղ · Էօրթիւլիւ ։ || յարկաւոր · ձեղնաւոր · ցածաւոր · առաստաղաւոր · յարկածածուկ · յարկեալ ։

Ծածք չունօղ · Էօրթիւսիւզ ։ || անյարկ · անձեղուն · անցու · անառաստաղ ։

Ծածքի նման : || յարկանման · յարկաքարտակ · քոճաքատակ :
Ծածքի տակ մտնել · եօրթիւ ալթընէ կիրմէք : || ընդ յարկաւ մտանել · յարկանիլ · յարկիլ · տաղաւարիլ :
Ծակ · տէլիք · (գոյական :) || ծակ · ծար · ելք :
Ծակ · տէլիք · (ածական :) || ծակ · ծակոտ · ծակոտեալ · ծակեալ :
Ծակ՝ գետնի վրայ : || սոր · սոյր :
Ծակ՝ ծառի, քարի, [illegible], և այլն : || փապ · փապար : տես և Խոռոչ · խորշուխ :
Ծակ աչք, կմ աչքը ծակ · կէօզիւ տէլիք : || անյագատենչ · մշտաքաղց · մշտակարօտ · անագատական · փորըոգի :
Ծակ գործիք · խըճի պէս, կմ հաւխայի պէս, և այլն : || լամբ · ագոյց :
Ծակ ձեռք : || տես Ձեռքը բաց · [illegible] :
Ծակ պօղազ : || տես Որկրամոլ :
Ծակը մտնել · տէլիկէ կիրմէք : || մտանել ի ծակ · ծակամուտ լինել · ծակամուխ լինել :
Ծակը մտնող · տէլիկէ կիրէն : || ծակամուտ · ծակամուխ · սորամուտ · սորամուխ :
Ծակը պահճիլ : || ծակաթագոյց լինել · ծակախիտ լինել :
Ծակը պահճօղ : || ծակախիտ · ծակախիթ · ծակաթագոյց :
Ծակի մէջ կեցօղ : || ծակակեցիկ · ծակաբնակ :
Ծակել · տէլմէք : || ծակել · պորել զծակ · հատանել զտեղի ինչ :
Ծակել զբանը, կմ մազը ծակել : || տես Բանը ծակել :
Ծակելով անցնիլ : || տես Թափանցել :
Ծակեր · տէլիքլէր : || ծակք · ծակտի · ծակոտի · ծակերայք · ծակորայք · ծակորեայք · խնդքունք :
Ծակիլ · տէլինմէք : || ծակիլ · ծակեալ լինել :
Ծակծակ · ծակծկած · ծակոփ · տէլիք տէլիք · տէլիքլի : || ծակոտկէն · ծակոտկեան · ծակոտեալ · ծակոտ · բազմածակ · յոգնածակեան :
Ծակծակ ընել · ծակծկել · տէլիք տէլիք էթմէք : || ծակոտել · ծակոտկել · մաղմաղել · կակըտել · կտել :
Ծակծկած : || տես Ծակծակ :
Ծակծկած տեղը · տէլիքլէնմիշ եէր : || ծակոտուած · ծակոտուածք :
Ծակոտ : || տես Ծակծակ :
Ծակուծուկ · տէլիք տէլիք : || ծակոտկէն · ծակոտկեան · խնդքունք :
Ծակուծուկ տեղճանք · տոն, կամ [illegible] : || խորշք · սոյրք · սորք :
Ծակուծուկ տեղճանքը · [illegible], կամ քարի, կամ [illegible] · և նմանեաց : || խնդքունք :
Ծակուկ · տէլիճիք : || ծակոյկ · ծակուկ :
Ծակտիք : || տես Ծակեր :
Ծաղիկ · չիչէք : || ծաղիկ :
Ծաղիկ · ցաւ, որ [illegible] · չիչէք : || պիծակ · պիսակութիւն · պիսակոտութիւն :
Ծաղիկ՝ մարդ · [illegible] · չիչէկ [illegible] : || խորագէտ · խորամանկ · հնարագէտ · բազմահնար · բազմախաբիկ · խաբուսիկ :
Ծաղիկ բերող, կմ բուսցնող · չիչէք [illegible] : || ծաղկաբեր · ծաղկածին :

Ծաղիկ բանօղ, կմ ունօղ : || ծաղկակալ · ծաղկազգեստ · ծաղկազգեաց · ծաղկակիր :
Ծաղիկ ծախօղ, կմ շինօղ · չիչէկճի : || ծաղկավաճառ · ծաղկարար · ծաղկագործ :
Ծաղիկ հանել՝ մարդուն · չիչէք [illegible] : || պիսականալ · պիսակոտիլ · տիտանալ զպիսակ · հարկանիլ կեղեւք պիսակոտութեն · զարած պիսակս ունիլ :
Ծաղիկ հանել՝ ծառին : || տես Ծաղկիլ :
Ծաղիկ հանօղ՝ մարդ : || պիսակ · պիսակոտ · պիսակացեալ :
Ծաղիկ չունօղ · չիչէքսիզ : || անծաղիկ · ծաղկազերծ · ծաղկազուրկ :
Ծաղիկ տալ : || տես Ծաղկիլ :
Ծաղիկ տըճօղ · չիչէք վէրէն : || ծաղկատու · ծաղկաբեր · ծաղկածին · ծաղկընձիւղ · ծաղկընծիւղ :
Ծաղիկ քաղել · չիչէք տէվշիրմէք : || քաղել զծաղիկ · ծաղկաքաղ առնել :
Ծաղիկ քաղօղ, կմ ծաղիկները քաղած · չիչէք տէվշիրէն : || ծաղկաքաղ · ծաղկաղերծ :
Ծաղկի գունով : || ծաղկագոյն · ծաղկերանգ · ծաղկերփեան :
Ծաղկի թէփսի · չիչէք [illegible] : || ծաղկական սկուտղ :
Ծաղկի համ ունօղ : || ծաղկահամ :
Ծաղկի հոտ ունօղ · [illegible] չիչէք [illegible] : || ծաղկահոտ · ծաղկաբուրեան :
Ծաղկի ձեւով, կմ ծաղկի նման, կմ ծաղկի պէս · չիչէք [illegible] : || ծաղկաձեւ · ծաղկանման · ծաղկակերպ · ծաղկատեսակ · ծաղկատարազ · ծաղկասարաս · ծաղկաքանդակ · ծաղկերանգ :
Ծաղկիպէս բանիլ, կմ ծաղկով բանիլ · չիչէկ [illegible] : || ծաղկել, կմ ծաղկեցուցանել ասղամբ · ծաղկայօրէն ագանել · ծաղկազարդ պաճուճել :
Ծաղկի սախսի, կմ թաղար : || ծաղկոց :
Ծաղկները բանալ · [illegible] : || տես Ծաղկիլ :
Ծաղկները բանալ տալ : || տես Ծաղկեցնել :
Ծաղկները բացհած · չիչէկլէրի [illegible] : || փթիթ · փթթեալ :
Կմ, Ծաղկամբք փթթեալ · ծաղկափթիթ :
Ծաղկները բացհիլ · չիչէկլէրի [illegible] : || փթթիլ · ծաղկափթիթ լինիլ :
Ծաղկները գունզգուն : || ծաղկերանգ :
Ծաղկներով զարդարած, կմ շինած · չիչէկլի [illegible] : || ծաղկազարդ · ծաղկայօրէն · ծաղկայօրինուճորակ · ծաղկափթիթ · ծաղկազուճարձ · փթթեալ · փթիթ :
Ծաղկներով զարդարել, կմ սազել · [illegible] : || փթթել ծաղկամբք · ծաղկազարդ առնել · ծաղկափթիթ ագանել · ծաղկազարդել · ծաղկաւէտել · ծաղկել · ծաղկեցուցանել :
Ծաղկներով զարդարուիլ · [illegible] : || փթթիլ ծաղկամբք · ծաղկազարդ լինիլ · ծաղկայօրէն ագանիլ · ծաղկիլ :
Ծաղկներով լեցնել : || ծաղկալից առնել · ծաղկաւէտ առնել · ծաղկաւէտել :
Ծաղկներուցեղ · չիչէք [illegible] : || համասպիւռ

Ծաղկներուն բացուիլը, կամ ծաղկներով զարդարուիլը ։ || Փթթումն. փթիթք ։

Ծաղկով բանած. ռիքէմ իռւէնծը ։ || Ծաղկայօրէն. ծաղկայօրինուածաբար. ծաղկեայ. ծաղկազարդ ։

Ծաղկով լցուած. խիտ ծաղկած ։ || Ծաղկաւէտ. բազմածաղիկ. ամենածաղիկ. բազմածաղիկ ։

Ծաղկով լցուիլ. նիւէռիւէն փօյմտ ։ || Ծաղկաւէտիլ. ծաղկաւէտանալ ։

Ծաղկով լցուիլը, կամ շատ ծաղիկ ունենալը ։ || Ծաղկաւէտութիւն ։

Ծաղկատեղի. ծաղիկներու յատուկ թողած գետին ։ || Ծաղկատեղի. փթատեղի ։

Ծաղկած. ֆիւէ+ւէնծը ։ || Ծաղկեալ. ծաղկեայ. ծաղկայօրէն. ծաղկայօրինուածաբար ։

Ծաղկեցնել. ֆիւէ+ւէնփիրմէ ։ || Ծաղկել. ծաղկեցուցանել. փթթեցուցանել. փթթել, կմ՝ փթթել ծաղկամբք. փթթեցուցանել զծաղկունս ։ տե՛ս և Ծաղկներով զարդարել ։

Ծաղկիլ. ֆիւէ+ւէնդէ ։ || Ծաղկիլ. փթթիլ ։ տե՛ս և Ծաղկներով զարդարուիլ ։

Ծաղկիլներնին. ծաղկին ատեն ։ || 'ի ծաղկիլն. ընդ ծաղկիլն. մինչդեռ 'ի ծաղկիլ էր. դեռ ատկաւին ծաղիկս ընձիւղէր. այն ինչ կամէր ծաղիկս երևեցուցանել. դեռ ատկաւին զծաղկամբք գեղերէր. չև էր առարտեալ զծաղկիլն. անդէն 'ի ծաղկին. ոսկ. Ծաղկիլներնին փրցնել ։ || անդէն 'ի ծաղկին խլել ։

Ծաղկնոց. ֆիւէ+ւէ+ ։ || Ծաղկոց. ծաղկանոց. ծաղկաստան. ծաղկաստանի. ծաղկարան. բուրաստան ։

Ծաղկոտ երես. ֆիւէկ պօղոտ ։ || պխտակերես. արածաղեմ ։

Ծաղկոտ մարդ ։ || տե՛ս Ծաղիկ հանող մարդ. և Ծաղկոտերես ։

Ծաղկոտիլ ։ || տե՛ս Ծաղիկ հանել ։

Ծաղր. մաոխարայ. գէձձ. մեղադ ։ || այպն. խաղ. կատակ ։ տե՛ս և Խաղք ։

Ծաղր ըլլալ. մաոխարայ օլմադ. գէձձ օլմադ ։ || Ծաղր լինել. կատակ լինել. ծանակ լինել. այպն լինել. հեգն լինել. անարգ լինել. ձաղ լինել. խաղ լինել. այպն և կատակ լինել. այպնակատակ լինել ։

Կմ՝, այպանիլ. կատակիլ. ծաղրիլ. ձաղիլ. ծանակիլ. հեգնիլ. հենգնիլ ։ տե՛ս և Խաղք ըլլալ ։

Ծաղր ընել. մաոխարայ էթմէք. ձաֆէլիք էթմէք. մեղադ էթմէք. գէֆէթէնմէք. գէձձ էթմէք ։ || Այպանել. ծանակել. կատակել. կատակերգել. խեղկատակել. ծամածռել. ձաղձաղել. պախարակել. ըմպարհեկել. ըմբաւհկել. ըմպարհակել. ըմպարտհակել. զակատել. զատակել. անարգանել. անկուշել. անգոսնել. ծիծաղել. թքանել ։

Կամ, ծաղրել. ծաղել. ձաղել. ձաղալ. հեգնել. հենգնել. թքնուլ ։

Կամ այսպէս. ծաղր առնել. ծանակ առնել. այպն առնել. կատակ առնել. անարգ առնել. խաղ առնել. հենգն առնել. ձաղ առնել. այպն և կատակ առնել. այպնակատակ առնել. ունչս առնել, կամ ունչ առնել. ընդ խաղ արկանել. խաղալ բանիւք ։ խաղալ ընդ ումեք. խաղակատակ լինել ։ տե՛ս և Խաղք ընել ։

Ծաղր ընել՝ քիթը ծամծկելով ։ || Ունչս առնել, կմ՝ ունչ առնել. ընչաց քերել, կմ՝ ընչացս քերել. ծամածռել ։

Ծաղր ընելը. մաոխարայ էնէլը. բախլէթ ։ || Այպն. հենգն. հեգք. անարգ. ծաղր. ծանակ. ձաղանք. այպանք. կատականք. ծանականք. ըմպարհկանք. կոփանք. առակութիւն ։

Կմ՝, այպանութիւն. այպնաբանութիւն. հեգնութիւն. հենգնութիւն. խեղկատակութիւն. ծանակութիւն. ծամածռութիւն ։ տե՛ս և Ծաղրաբանութիւն ։

Ծաղր ընելով. մաոխարայ էթմէրէկ. մաոխարայ էթէրէկ ։ || այպանելով. կատականօք. հեգնօրէն ։

Կմ՝, առ ծաղու. ընդ կատակս. ընդ խաղ. ընդ հեգն ։

Ծաղր ընելով խրկել, կմ՝ թող տալ ։ || Ընդ խաղ արձակել ։

Ծաղր ընող. մաոխարայ էթիճի. գէձձ էթիճի ։ || այպանող. կատակող. անկուշող. այպանիչ. կատակիչ. ծանակիչ. ծաղրիչ. խայտառակիչ. զակատիչ. պախարակիչ ։

Կմ՝, ծաղրարար. խաղարար. զաւեշտարար. այպնկատակ. այպնակատակ. խաղակատակ. ծամածռող ։ տե՛ս և Ծաղրաբան ։

Ծաղրաբան. մաոխարալըգ էտէն. բախլէճի ։ || խեղկատակ. այպնակատակ. խաղակատակ. ծամածռող. ծաղրածու. ծաղրարար. ծաղրաբան. այպնարար ։

Կամ, կատակերգ. կատակերգու. կատակերգակ. կատակախօս. այպանող. սամարտիկոս. ատամպառակոս ։

Եւ կմ՝, կատակ. միմոս. մոմոս. միմ ։ տե՛ս և Բամբասանք ։

Ծաղրաբանութիւն. մաոխարալըգ. բախլէճիլըգ ։ || կատակութիւն. կատակերգութիւն. խեղկատակութիւն. խաղակատակութիւն. խաղալկութիւն. ծանակութիւն. ծաղրածութիւն. ծամածռութիւն. այպնարարութիւն. հաղներգութիւն. միմոսութիւն ։

Կմ՝ այսպէս. ծաղր. կատակ. ծանակ. ծանականք. կատականք. խաղ. հեգն. հենգն. կատակերգ. առակութիւն ։

Ծաղրաբանութիւն ընել. մաոխարալըգ էթմէք ։ || խեղկատակութիւն առնել. խեղկատակ լինել. խաղակատակ լինել. խեղկատակել. կատակաբանել. ծաղրաբանել. ծաղրածել ։

Ծաղրաբանութիւն սիրող. մաոխարալըգ սէվէն ։ || ծաղրասէր. կատակասէր ։

Ծամ ։ || տե՛ս Մազ, և պճնանելու ձևը ։

Ծամած. չէյնէնմիշ ։ || Ծամեալ. ծամքեալ. ըմբոշխնեալ ։

Ծամակալ ։ || տե՛ս Մազկալ ։

Ծամել. չէյնէմէք ։ || Ծամել. ծամքել. մաղել. ըմբոշխնել. ըմբոշխնիլ ։

Ծամելը. չէյնէմէ ։ || Ծամքումն. ըմբոշխնումն ։

Ծամելու. չէյնէնէճէք ։ || Ծամելի. ծամքելի. ըմբոշխնելի ։

Ծամծմել ։ || Ծամծմել. ծամքել. կրճատել ։

Ծամծմել ղըրմըզ ։ ‖ Ծամծմանել․ կիսայայտ շըշնջել․ կիսայայտ բարբառել ։

Ծամկալ ։ ‖ տես Մաղկալ ։

Ծամօղ․ չէյնէյիճի ։ ‖ անծամ․ անծամելի․ անծամայելի․ անըմբռնելի․ անըմբռնելի ։

Ծամօղ․ չէյնէյէն․ չէյնէյիճի ։ ‖ ծամօղ․ ծամօղ․ ըմբռնօղ ։

Կմ, ծամելի․ ծամելի․ ըմբռնելի․ ևն․

Ծամօղներուն չէյնէյէն էը խօղար ։ ‖ ծնօտք ծամելեաց, կմ ծամելեաց ատամունքն ։

Ծամօղները շատ շարշարելեցան ։ ‖ մեծապէս տառապեցան ըմբռնելեացն ։

Ծայր ։ ‖ տես Ծայր ։

Ծանուցում․ աւդ ։ ‖ ծանուցումն․ զեկուցումն․ յայտնութիւն ։

Ծանուցում ընել․ աւդ էթմէք ։ ‖ ծանուցանել․ զեկուցանել․ ազդարարել․ նշանակել․ յայտնել․ ցուցանել․ ազդ տալ․ պատմել․ ի վեր հանել զբան ինչ ։

Ծանուցման գիր․ աւդ թէզքէրէ․ աւդնամէ ։ ‖ յիշատակագիր․ յիշատակարանութիւն․ ծանուցագիր ։

Ծանուցման գիր գրել․ աւդ, կամ աւդնամէ եազմագ ։ ‖ նամակագիր ընել․ գրով ծանուցանել, կմ զեկուցանել․ գրաւոր գրով ազդարարել․ յիշատակ ծանուցման գրել․ գրել, կմ առաքել յիշատակ նամակի ։

Ծանր․ աղըր ։ ‖ ծանր․ ծանրակշիռ․ ծանրել ։

Խիստ ծանր․ փէք աղըր ։ ‖ ամենածանր․ ծանրագոյն․ ծանրակիր․ ծանրաբեռն․ մեծաբեռն․ խստաբեռն․ դժուարագոյն․ դժուարագոյն ։

Կմ այսպէս․ եւ ծանրագոյն․ եւ ծանրագին․ եւ ծանրաբեռնեալ․ դժուարակիր․ դժուարատանելի․ անհնարին ։

Ծանր՝ բան, էյ ճով ։ ‖ բան՝ ծանր․ խիստ․ խոցոտիչ․ փափկացուցիչ․ վշտացուցիչ․ կսկծեցուցիչ․ կծանօղ․ և այլն ։

Ծանր․ մարդ, շախսիյէթ, իթպար, ևայլն ։ ‖ ծանր․ հանդարտ․ մեղմ ։

Ծանր․ դեղ, ցաւ, և այլն ։ ‖ ծանր․ խիստ․ մեծ․ ժանտ․ չար․ անհնարին․ քրէական ։

Ծանր․ գանձանք, նախատինք, հայհոյանք, և այլն ։ ‖ ծանր․ խիստ․ ժանտ․ դժնդակ․ դժնդակ․ անհամբերելի․ անտանելի․ անտոկալի․ դժուարին․ դառն․ դառնակսկիծ․ խոշոր․ և այլն ։

Ծանր աշխատանք, կմ զահմէթ ։ ‖ աշխատանք ծանր, կմ խիստ․ աշխատութիւն․ տաժանումն․ աշխատութիւն․ տառապանութիւն․ տաժանք․ տառապանք․ ծանրակիր աշխատութիւն․ մեծամեծ վաստակք ։

Ծանր բան, կմ գործք ընօղ ։ ‖ ծանրագործ ։

Ծանր բան խօսիլ․ աղըր սէօզ սէօյլէմէք ։ ‖ մեծաբանել․ մեծաբանս բարբառել․ մեծաբանս խօսել․ խստագոյնս խօսել․ մեծաբան լինել․ մեծամեծս փքանալ ։

Կմ, նախատել․ թշնամանել․ պարսաւել․ նեղել բանիւք ։ տես և Նախատել ։

Ծանր բան, կմ խօսք չքէչէրցնօղ ։ ‖ քինախնդիր․ գըրգռօղ ։

Ծանր բեռ գնել․ աղըր եուք գօյմագ․ գաթը եուք

չէքմէք ։ ‖ բառնալ բեռինս ծանունս․ ծանրաբեռն բարձուցանել․ ծանրաբեռնել ։

Ծանր բեռ վերցնօղ․ աղըր եուքլի ։ ‖ ծանրաբեռն․ մեծաբեռն․ խստաբեռն․ ծանրակիր ։

Ծանր բեռ չվերցնօղ ։ ‖ Թեթեւաբեռն․ ան դժուարաբեռն ։

Ծանր գին ունօղ ։ ‖ տես Թանկ Ծախող ։

Ծանր երեւալ․ աղըր կէօրիւնմէք ։ ‖ ծանր թուիլ․ դառն թուիլ․ խիստ երեւիլ․ մեծ ինչ երեւիլ ։

Ծանր լեզու․ } Ծանր լեզու ունօղ․ } ծանր խօսօղ․ թանձր խօսօղ․ ծօծօ ընելով խօսօղ․ աղըր դիլլի ։ ‖ ծանրալեզու․ թանձրալեզու․ յամրալեզու․ ծանրաբարբառ․ թանձրաբարբառ․ ծանրաձայն․ ծանրախօս․ թանձրախօս․ թոթովախօս․ կակազախօս․ յամրաբարբառ․ թոթով․ թոթովան․ խեցբեկ ։

Ծանր լեզու ըլլալ․ ծանր խօսիլ․ ծօծօ ընելով խօսիլ․ դիլի աղըրլանմագ ։ ‖ ծանրաձայնել․ թոթովել․ թոթովախօսել․ թոթովաբանել․ թոթովանալ ։

Ծանր ծանր ։ ‖ ծանր ծանր ։ տես և Խիստ ծանր ։

Ծանր շարժօղ, կամ ծանր քալօղ․ աղըր գըմըլտայան, եաւաշ եուրիւյէն ։ ‖ ծանրաշարժ․ հանդարտաշարժ․ սիգաշարժ․ սիգաքայլ․ հանդարտաքայլ․ ծանրաքայլ․ հանդարտընթաց ։

Ծանր շարշարանքով մեռած ։ ‖ խոշտ տանջանօք մահացեալ․ չարամահ․ խստամահ․ ժանտամահ․ դառնամահ․ կտտամահ ։

Ծանր պարտք, կմ խարջ․ ինչպէս ռեզաւէթ էրէէմ մասրաֆընըն վերայ հարընին ։ ‖ հարկ խիստ․ լուծ ։

Ծանր պարտք դնօղ ։ } Ծանր պարտք ունօղ ։ } ծանրալուծ ։

Ծանր քալօղ ։ ‖ տես Ծանր շարժօղ ։

Ծանրէն քաշել․ աղըրթան չէքմէք․ աղըրճանալ ։ ‖ ծանրանալ․ ծանրանալ․ ծանրամիտ լինել․ ծանրաբարոյ գոլ․ մեծարանօք կալ․ սիգութ վարել․ սէգ ՚ի գնացս լինել ։

Ծանրէն քաշելը ։ ‖ ծանրամտութիւն․ ծանրաբարոյութիւն ։

Ծանրէն քաշօղ․ աղըր մէնլի․ աղըրճանալը ։ ‖ ծանրամիտ․ ծանրախոհ․ ծանրաբարոյ ։

Ծանրըլնալ․ աղըրլանմագ ։ ‖ ծանրանալ․ ծանրել ։

Ծանրցնել․ աղըրլաթմագ․ աղըրլանտըրմագ ։ ‖ ծանրացուցանել․ ծանրաբեռնել․ ծանրել ։

Ծանրոտ, կմ ծանրոտած ։ ‖ տես Ծոցուոր ։

Ծանրոց․ աղըրլըք, որ մարդ հէտը կոտարի․ ինչպէս պօղը ճամբըղ ունի ։ ‖ ծանրոց․ կարասի․ կահ․ ինչք․ աղխք ։ տես, և կարհ կարասիք ։

Ծանրութիւն․ աղըրլըգ ։ ‖ ծանրութիւն․ ծանրակրութիւն․ ծանրաբեռնութիւն ։

Կմ այսպէս․ կշիռ․ կշռութիւն․ կշռոյթ․ կշռաձեւք․ մէտ․ ձոյլ․ զօր օրինակ․

Կարկանին ծանրութիւնը հարիւր տրամ էր ։ ‖ և կշիռ կարկանին էր տրամս հարիւր ։

[illegible]

Ծայրը կտրած, կմ ծայրերը կտրտած . ուճու, եա ուճլարըը՝ քէսիլմիշ : || Ծայրատ . ծայրատաւոր . ծայրակտոր . ծայրակտուր . ծայրաքաղ . անծայր . անծայրացեալ :

Կամ, կրճատ . կրճատաւոր . կրճատական . կրճատեալ :

Կմ, կոճատ . կոճատաւոր . կոճատական . կոճատեալ :

Եւ կմ, կոթատ . կոթատաւոր . կոթատական . կոթատեալ :

Ծայրը կտրած ձեռք . ուճու քէսիք փալ : || Կարօն . կարօնք :

Ծայրը կտրել, կմ ծայրերը կտրտել . ուճունու քէսմէք : || Կոտորել զծայրս . ծայրատել . կրճատել . կոճատել . կոթատել . յապաւել . համգրիճել . համկրիճել :

Կամ, ծայրակտոր առնել . ծայրակտուր առնել . ծայրաքաղ առնել . ծայրաղերկ առնել . անծայր կացուցանել . զուրկ 'ի ծայրից արձանացուցանել :

Ծայրը կտրելը : || Ծայրատութիւն . կրճատութիւն . յապաւումն :

Ծայրը կտրօղ, կմ ծայրերը կտրտօղ . ուճունու քէսէն : || Ծայրակտոր . ծայրակտուր . ծայրաքաղ :

Ծայրը ճեղքած . ուճու եարըք : || Ծայրահերձ . ծայրահերձիկ :

Ծայրը ճեղքիլ . ուճու եարըլմաք : || Ծայրահերձ լինել . ծայրահերձիլ :

Ծայրը սուր . սիվրի . էյլան փիւլի : || Ծայրասուր . սայրասուր . սլաքաւոր . շեշտաւոր . շեշտ :

Ծայրը սրել, կմ ծայրը սուր ընել : || Ծայրասուր առնել . սայրասուր գործել . սլաքացուցանել . սլաքել . շեշտել :

Ծայրի Փիլիզ : || Ծայրընձիւղ . ծայրապտուղ :

Ծայրէ ծայր, կմ ծայրէ 'ի ծայր . պաշտան պաշտայ : || Ծայրէ 'ի ծայր . ծայրէ 'ի ծայրս . ծայր 'ի ծայր . ծայր 'ի ծայրէ . ծագէ 'ի ծագ . ծագաց 'ի ծագս . 'ի ծագաց մինչ 'ի ծագս :

Ծարդայ . գառառի անուն : || Միւս հաքանդ, կմ փոքր սիւնիս :

Ծարաւ . ծուսուզլուք . սուսուզլուք : || Տես ծարաւութիւն :

Ծարաւ . ծարաւեցած . ծարաօղ . սուսուզ . սուսամըշ : || Ծարաւի . ծարաւեալ . ծարաւուտ :

Խիստ ծարաւ . ճէք սուսամըշ : || Ծարաւահոծ . ծարաւալի . ծարաւալից :

Ծարաւը անցընել՝ իր անյինը . քէնտինին սուսուզլուղունու կիւտէրմէք . սուսուզ գանմաք : || Զծարաւ իւր՝ անցուցանել . զովացուցանել . շիջուցանել :

Կմ, ծարաւուն իւրոյ՝ անցանել . դադարել . զովանալ . շիջանել, կմ ջուրը զովանալ : տես և Անցընել՝ ծարաւը :

Ծարաւը անցընել՝ ուրիշի մը . դիրիսինին սուսուզլուղունու կիւտէրմէք . սուսուզ, եա ըսսըն գանդըրմաք : || Զծարաւն ուրուք՝ անցուցանել . զովացուցանել . շիջուցանել :

Կամ, ջուր ընով զովացուցանել : տես և Անցընել՝ ծարաւը :

Ծարէն մեռնիլ : || Մեռանիլ 'ի ծարաւոյ . ծարաւամահ լինիլ . ծարաւամահ վախճանիլ . ծարաւամահ սատակիլ . ծարաւամահ զրաւիլ . սպառիլ 'ի պապակոյ :

Ծարաւօղ : || Տես ծարաւ . ծարաւեցած :

Ծարուր . սիւրմէ, զոր աչքը կու քաշեն : || Ծարիր . ծարոյր :

Ծարուր քաշել . սիւրմէ չէքմէք : || Ծարրել . ծարրել զաչս . ածանել ծարիր յաչս . արկանել յաչսն զծարոյր :

Ծարուրով զարդարած . սիւրմէլի : || Ծարրազարդ . մրազարդ :

Ծարւեցնել . սուսաթմաք : || Ծարաւեցուցանել . հարկանել ծարաւու . ունիլ զոք ծարաւով :

Խիստ ծարէցնել : || Պապակեցուցանել . պասկեցուցանել . պասքեցուցանել . խարշատել ծարաւով . բազմածարաւ, կմ տոտկածարաւ առնել :

Ծարէընալ : || Տես ծարէիլ :

Ծարէցած : || Տես ծարաւ . ծարաւեցած :

Ծարէիլ . ծարաւնալ . սուսամաք : || Ծարաւիլ . հարկանիլ 'ի ծարաւոյ . ունիլ զոք ծարաւոյ :

Խիստ ծարէիլ . ծարաւութէն էէրանը եանըը : || Պապակիլ . պասկիլ . պասքիլ . պապակել 'ի ծարաւոյ . խարշատիլ ծարաւով . հատակըլել յանհնարին ծարաւոյ . բազմածարաւ լինիլ . տոտկածարաւ խոշտանկիլ :

Ծարէութի . ծարաւլըք . սուսամաքլըք . սուսուզլըք : || Ծարաւ . պասք . պասքութի . պասքութի . ծարաւութի . կէկք, կմ կարէք ծարաւոյ :

Խիստ մեծ ծարէութի : || Պապակութի . պասքութի . պասքութի . պասք . մեծատանջիկ ծարաւութի . մեծապապակ ծարաւ :

Ծարէօղ : || Տես ծարաւ . ծարաւեցած :

Ծափ . փաթալ չէօլմէ : || Ծափ :

Ծափ : || Ծափ . ծափք :

Ծափ զարնել . թալամաք . էլ էլէ թալամաք . էլ զգալմաք : || Ծափել . ծափս հարկանել . կայթիւ հարկանել ձեռամբ . կայթել ձեռամբ :

Կմ, կայթել . կայթանել :

Ծափ զարնել որև սրև . բիրբիրի ուրուխանալըններ . կի բաշկա կոնծալըններ կըրնէն մէրքինէ : || Ծափ ընծափի հարկանել . կայթ զկայթ 'ի հարկանել :

Ծափ զարնելը . թալամալըք . էլ զգալմաք : || Ծափիւն . կայթիւն . կայթումն . կայթ :

Ծափ զարնելով ցնծանել, կմ ցնծանելով ծափ զարնել : || Կայթել . դոփել . գոփել :

Ծափ զարնելու ձայն : || Ծափաձայն . ծափիւն :

Ծափ տալ : || Տես ծափ զարնել :

ԾԵ

Ծեղանդամ . փառառի անուն : || Զեղանդագիւս :

Ծեծ . դէօյէք : || Զան . ձաղկ . ձաղկանք . հարուածք . հարուած . հարուածս բրածեծ . հարուածք . արկածք . արկուծածք :

Կամ, հարուած . թակումն . անտանելի հարուած . խոպան :

խիստ մեծ ծեծ · ծէծութէփ · անխնայ ծեծ · նէ_
աղըրլը թէօթէկ : || գան չարաչար · հարուած
չարաթող · գանակոծութիւն · թոպուտն ·
քքուտն · քքուո · քքումնք · քուք :

Ծեծ ուտել · թէօթէկ եէմէք · թէօթէկի ուղրէ : ||
գանիլ · հարկանիլ · հարուածիլ · ձաղկիլ ·
թոպիլ · թակիլ :
Կա՛մ այսպէս · գան հարկանիլ · գանահար
լինիլ · գանիւ կոծիլ · ձաղկ լինիլ · ըմպել
զգան · զօր օրինակ ·
Եթէ տիրոջը ուզածին պէս չընէնէ, շատ
ծեծ կուտէ : || եթէ ոչ արասցէ ըստ կա_
մաց տն իւրոյ, արբցէ գան բազում :

խիստ մեծ ծեծ ուտել : || գանակոծ լինիլ ·
չարաչար հարուածիլ · չարաթող կոշկո_
ծիլ · չարահարուած լինիլ · չարաքուք կո_
ծիլ · քուքալ · քքուծիլ · քըքուծիլ :

Ծեծ տալ : || տե՛ս ծեծել :
Ծեծի տակ փտտիլ, կա՛մ ծեծով պէրպատ
ըլլալ : || տե՛ս խիստ մեծ ծեծ ուտել :
Ծեծով մեռած : || հարուածամահ · թոպա_
մահ :
Կամ, չարաչար մեռեալ · չարահարուած
վախճանեալ · չարաքուք զրուեալ :
Ծեծով մեռնիլ, կա՛մ գայ ըլլալ · թէօթէքտէն
էօլմէք : || չարահարուած մեռանիլ · չարա_
քուք վախճանիլ · գանակոծ զրուիլ · թո_
պամահ կորնչիլ · հարուածամահ լինիլ ·
թոպամահ լինիլ :
Ծեծով մեռցնել, կա՛մ ծեծի տակ սպաննել
հանելով սպաննել · թէօթէկիլէ էօլտիւրմէք :
|| չարաչար սպանանել · չարահարուած կո_
րուսանել · թոպամահ առնել · թոպամահ
սպանանել · գանահարուած զրուել · մե_
ծաքուք սատակել · ողբամեծ վճարել · ող_
բամեծ սպանանել, կա՛մ կորուսանել :

Ծեծած · փէօյիւլմիւշ : || գանեալ · հարուա_
ծեալ · ձաղկեալ · գանահար : տե՛ս և 'ի բայն
ծեծել :
Ծեծած · աղ · պղպեղ · և այլն : || տե՛ս Տորած :
խիստ ծեծած · ծէծով պէրպատ եղած : || գա_
նալից · գանակոծ · չարաչար · չարահար_
ուած · գանահարուած · բազմահարուած ·
բազմահարուածեան · չարաքուք · գանա_
քուք · չարաթող · գանաթող · սաստկա_
թող · գանակոծ · ողբամեծ :

Ծեծել · փէօյմէք · թէօքմէք վէրմէք : || գանել ·
ձաղկել · հարուլ · հարկանել · հարուածել ·
թոպել · թակել · Ջնել · տաշկել · խրատել ·
կոծել :
Կա՛մ այսպէս · գան հարկանել · գան արբու_
ցանել · գանակոծ առնել · գանս 'ի վերայ
դնել · յեռուլ գանս 'ի մարմին ուրուք · տալ
ումեք տանջելնակս :
խիստ ծեծել · ֆէք փէօյմէք : || չարաչար գա_
նել · չարաչար առնել · չարաչար հարուա_
ծել · չարաչար ձաղկել · գանալից ձաղկել ·
չարահարուած խոշտանգել · չարաթող
կոշկոծել · գանագան թոպել · գանա_
քուք գանել · գանակոծ առնել · ողբամեծ
առնել · քուքել · քքել · քքուծել :

Ծեծել՝ փլուրը, նուշերը, ընկոյզը, և այլն : ||
ծեծել · բաղխել · կածել · կործել · կոծ_
արկանել : տե՛ս և Ջարնել · նուշերը · և այլն :
Ծեծել՝ աղը, պղպեղը, սխտորը, չէրէզը, և այլն :
|| տե՛ս Տորել :
Ծեծելով արունլըլնալ եղած, կամ սէսմէզ
հանած : || ողբամեծ · ոլորամեծ · չարա_
գան · չարահարուած · գանահարուած ·
գանաքուք · չարաքուք :
Ծեծելով արունլըլնալ ընել, կա՛մ սէսմէզ հա_
նել · փէօյէրէք գան չըգարմագ էթմէք : || ողբա_
մեծ առնել · ոլորամեծ առնել · չարագա_
նել · չարագան թոպել · չարագան հարկա_
նել · չարագան հարուածել · չարահարուած
գանել : տե՛ս և խիստ ծեծել :
Ծեծելու գործիք · թօքմաք : || տափիչ · տոփան :
Ծեծկըռտիլ, կա՛մ ծեծկըռտելով լալ · փէօյիւնմէք ·
փէօյիւնիւպ աղլամաք : || կոծիլ · կոծել · կա_
ծել · կոծալ · աշխարել · Ջայլել :
Կա՛մ այսպէս · կոծ դնել · կոծ առնել · կոծ
առնուլ · կոծանօք ողբալ · պճնակատ հար_
կանել :
Ծեծկըռտիլ մէկզմէկու հետ · բիւրպիւ էրիւ մէնէ_
մի · փէօյիւշմէք : || ոգորիլ · զըմբըրիլ · պայքա_
րել · պաքարել · մաքառիլ · մարտնչիլ · դա_
նակուիւ լինիլ · բռնահար կռուիլ · բռնա_
մարտիկ լինիլ : տե՛ս և Կռուիլ :
Ծեծկըռտիլ քովքովի · բիւրպիւ հայվաններէ նա_
նէն : || գըլթցել · կողմամբք ոգորել :
Ծեծկըռտող՝ լալով : || կոծագիր · կոծական ·
Ջայլական :
Ծեծկըռտող մէկզմէկու հետ : || զըմբըրող · զըմ_
բրիչ · մաքառիչ · մաքառող · մրցիչ · ոգորիչ :
Ծեծկռտել : || տե՛ս Ծեծքել :
Ծեծկտուք · որ է ծէծիլմիւր · փէօյիւնիւշ : ||
կոծ · կոծումն · աշխարումն · աշխարանք ·
աշխար · Ջայլ · Ջայլանք :
Ծեծուփետ : || տե՛ս խիստ մեծ ծեծ :
Ծեծուք · փէօյիւնթիւ : || ծեծած · ծեծածք ·
զօր օրինակ ·
Ցորենի, կամ նախուտի, կա՛մ քթանի ծե_
ծուք : || ծեծածք ցորենոյ, կա՛մ սխտոյն, կա՛մ
վշոյ :
Ծեծքել · ծէծիլտէփէլ · ուրս ուրս փըխտան զարմէլ :
|| կափել · կոփահարել · կռուփս հանել ·
հարստահարել · յաղթահարել :
Ծեծքել՝ մէղով : || կրկնել բանիւ · կռկռել
բանիւք · հարթուցանել · աղարտել · աղա_
ւաղել : տե՛ս և Նախատել :
Ծեծքելը : || կռուփ · կռփանք · կռփահարու_
թիւ · հարստահարութիւն :
Ծեծքիլ՝ մէղով : || կրկնիլ բանիւ · աղարտիլ ·
արթչիլ · հարթչիլ · հարթնուլ :
Ծեծքող · ծէծիլտէփող : || հարստահար · հարս_
տահարող · յաղթահարող · հարկանող · հար_
կանելի · գանահար :
խիստ ծեծքող, կա՛մ ծեծկած : || սաստկակոծ ·
գառնագին գառապիտեալ, կա՛մ հարստա_
հարեալ :
Ծեղ · ցորենի, եա՛ գարու խամըշ · պուղտայ փըշէն :
|| եղէգն · ծղօտ · ծղոտ · ցօղուն · ցողուն ·
քիստ · ծիղ · ծիւղ :
Ծեղ · Ճարճատ խոտ՝ որով ճրան նը հատակնե : || ծիղ · ծիւղ :

Ծերացուկ. ճանճի ծերբ. օճնէք օճրէքոյ. օճնէք թռչունս : || Ծերացուկ :

Ծեր. հուլյար. գօճա. գօճաման. շէյխ : || Ծեր. ծերունի. ալեւոր. հինաւուրց. հնօրեայ. բազմաժամանակեայ. անցեալ զաւուրբք. հնացեալ ժամանակաւ. ալեւորացեալ ալեօք. լցեալ ժամանակաւ. յեցեալ ՚ի ծերութիւն. յեցեալ յաւուրս ծերութեան :

Խիստ Ծեր. չօք գօճաման. իլէրի իխթիյար : || Ծերագոյն. ալեւորագոյն. հին աւուրց. յեցեալ յաւուրս ծերութեան. այր անցեալ զաւուրբք. զառամեցեալ ժամանակաւ. հնացեալ ամօք. այր բազմաժամանակեայ :

Ծեր կնիկ : || տես Պառաւ :

Ծեր մարդկէ ծնած. գօճամանտան տօղմա : || Ծերածին. ծերածնունդ :

Ծերերու ժողով. չէյխ մէճլիսի : || Ծերակոյտ :

Ծերերու պէտ ըլլալ : || Ծերապետել. առա_ ծել. հօտ ունիլ զծերոց :

Ծերերու պէտ ըլլալը : || Ծերապետութիւն. առածութիւն. խնամ ծերոց :

Ծերերու պէտ ըլօղ : || Ծերապատում. առա_ ծու. խնամարկու ծերոց :

Ծերերու տեղ. գօճաման հանէ : || Ծերանոց. ծերարան :

Ծերու միւթավալլիս : || Ծերունեկան. ծե_ րայեն. ծերական :

Ծերուպէս : || Ծերունաբար. ծերունա_ պէս. ծերօրինակ :

Կա՛մ, իբրեւ զծեր. զօրէն ծերոյ. հնազոյն ծերոց :

Ծերանալ. հուլյարլանմագ. գօճամագ. գօճամանլանմագ : || Ծերանալ. ալեւորիլ. ծաղկել ալեօք. ալեխառնիլ ալեօք. անցանել զաւուրբք. ընդ ժամանակաւ. յենուլ յաւուրս ծերութեան. ըմբռնիլ ՚ի ծերութենէ. հանդուրժել զաւուրս ծերութեան. ունիլ զոգ ծերութեան. առանցել. առանցանել :

Ծերացած. գօճամըշ : || Ծերացեալ : տես եւ Ծեր :

Խիստ Ծերացած. ճանճալըլամըշ. ինէրի իխթիյար : || Զառամեալ. զառամացեալ. յեցեալ ՚ի ծե_ րութիւն : տես եւ Խռնֆած :

Ծերութիւն. հուլյարլըգ. գօճամանլըգ : || Ծե_ րութիւն. ալեւորութիւն. ալիք. անցեալ ժա_ մանակ. աւագութիւն. աւագոյթ :

Խիստ մեծ Ծերութիւն. ճանճալըգ : || Զառա_ մութիւն. խոր ծերութիւն. խորին ծերութիւն. յետին ալեւորութիւն. զառամեալ հասակ :

Ծերութեան ատեն : || Ալիք ծերութեան. հա_ սակ ծերութեան. տարիք ծերութեան :

Ծերութեան ընկեր : || Ծերակից :

Ծերութեան թեթեւնալ. ծերլամէ բէլաւ նա_ նալ : || Ծերատառապել. զիջել ՚ի ծերութեան. հանդուրժել ՚ի ծերութեան :

Ծեփ. սըվայ : || Ծեփ. բսու :

Ծեփած. սըվալը : || Բսածեփ. բսեալ. ծե_ փեալ :

Ծեփել. սըվամագ. սըվալամագ : || Ծեփել. բսել :

Ծեփելը. սըվայըշը : || Ծեփումն. բսումն :

Ծեփօղ. սըվայըճը. սըվաճը : || Ծեփօղ. բսօղ. բսիչ. ծեփիչ. ծեփարար :

ԾԷ

Ծէս. ային. ուս. բէօյլէ : || Ծէս. արա_ րողութիւն. սովորութիւն. պաշտօն. պաշտամունք. կրօնք. օրէնք. օրէն :

Ծէսը տարօղ : || Ծիսատարաց :

Ծէսը պահօղ : || Ծիսապահ. Ծիսապահել :

Ծէսը սիրօղ : || Ծիսասէր :

Ծէսը վար ձգօղ : || Ծիսալքիկ :

ԾԻ

Ծի՛ս, կա՛մ ծէս. բիւշիւր մէյտանիւնի արա_ ռա. իւսէ է : || Կէս, կամ կիս :

Ծիլ. Քիւլէ : || Ընծիւղ. ընծիւղ. շառաւիղ. շառաւեղ. բողբոջ. խաւարփիլ :

Ծիլ՝ ռզեւոր, այօրինեան առմայի : || տես Որթութ Ֆիւղ :

Ծիլ. Վէգին Կէ ագին. ալլ. ճէք : || Ծիլ :

Ծիլ արձըկել. ծիլ հանել : || տես Ծլիլ :

Ծիլ նստիլ վէտը : || ՚ի ծիլ անկանիլ :

Ծիլ ունօղ. Քէւլիւլի : || Ընծիւղաւոր. շառաւիղաւոր. բողբոջաւոր : տես եւ Ծլած :

Ծիծ. մէմէ : || Ստին. ստինք :

Ծիծ ծծել. }
Ծիծ ուտել. } էմզի ծծէլ. էմմէք : || Դիեալ. դիեա_ նալ. կաթնդիեաց լինել. ստնդիեաց լինիլ. կաթնկեր լինիլ. դիեցիկ գոլ. դիեցիկ կե_ րակրիլ :

Ծիծ ծծելը : || Դիեցումն :

Ծիծ ծծօղ. }
Ծիծ ուտօղ. }
Ծիծ կերօղ. } էմզի. մէմէ օղլանը : || Ստնդիեայ. ստնդիեաց. ստնդիեալ, կամ ստն_ դիեաց. ստնդի. ստնդիեացի :
Կամ, դիեցօղ. դիեցիկ. դիեցիկ. կաթն_ կեր. կաթնասուն :

Ծիծ տալ. ծծցնել. կաթ տալ. մէմէ վէրմէկ. էմզիրմէկ. էմզիրմէկ : || Դիեցուցա_ նել. դայեկել զմանուկն. ջամբել զմանուկն. կաթնաբուծ ասնել. տալ զկաթն մանկան :

Ծիծ առնօղ : }
Ծիծ ծծցնօղ : } տես Ծծմայր :

Ծիծը մէկ, կամ մէկ ծիծ ունօղ || Միաստինի :

Ծծերը կախուիլ, կամ վար ըլլալ. մէմէլէրի սարքմագ : || Անկանիլ ստեանց :

Ծծերը ցցուիլ, կամ դուրս ըլլալ. մէմէ դու_ րըլմագ : || Ցցուիլ ստեանց. արձակիլ ըն_ տեանց. անկանիլ ստեանց :

Ծծէ կարած. մէմէտէն քէսիլմիշ : || Հաստա_ ցեալ, կամ ստացուցեալ ՚ի ստենէ :

Ծծէ կտրել. մէմէտէն քէսմէք. օզիւնտէն գէս_ միրմէք : || Հատանել ՚ի ստենէ. հատանու_ ցանել ՚ի ստենէ. ստացուցանել ՚ի ստենէ. մեկնել ՚ի ստենէ :

Ծծէ կտրիլ. մէմէտէն քէսիլմէք : || Հատանիլ ՚ի ստենէ. մեկնանալ ՚ի ստենէ. մեկնիլ ՚ի ստենէ :

Ծծի ծայր. }
Ծծի պտըկրշտակը. } էմճէք : || Պտուկ. պտու_ կունք :

Ծիծաղ. կիւլիւշ : || Ծիծաղ. ծաղր. խնծղանք :

Ծիծաղելով գնացող · կիւլէրէք կիտէն ։ || Ծիծաղագնաց · ծիծաղաքայլ ։

Ծիծաղելու · բան, խօսք, մարդ, և այլն · կիւլէճէք · մասխարայ ։ || Ծիծաղելի · ծիծաղական · ծաղրական · ծաղրալի · ծաղրալից · կատականելի · այպանելի ։

Ծիծաղելու տեղ · կիւլիւնճէկ ... ։ || Ծիծաղատեղ · ծաղրատեղ ։

Ծիծաղերես · կիւլէր եիւզլիւ ։ || Ծաղրերես · զուարթերես · զուարթադէմ · զուարճադէմ · ուրախադէմ · րախադէմ · ըղջադէմ · ուրախատեսիլ · ուրախասիրտ · այլ զուարթ ։

Ծիծաղիլ · կիւլմէք ։ || Ծիծաղել · խնդալ · երեւիլ ծաղու յերեսս · քաղցրաժպիտ լինել ։

Ծիծաղիլ քէֆին ։ || տե՛ս Քմծիծաղ ըլլալ ։

Ծիծաղկոտ ։ || Ծիծաղոտ · ծիծաղամիտ · խնծաղամիտ ։

Կմ, ծիծաղասէր · ժպտասէր · խնծղասէր ։

Ծիծաղցնել · կիւլտիւրմէք ։ || Ծիծաղեցուցանել · ծիծաղեցուցիչ լինել · գրգռել ՚ի ծաղր · խնծղեցուցանել ։

Ծիծաղցնող · կիւլտիւրէն ։ || Ծիծաղեցուցանող · ծիծաղեցուցիչ · ծիծաղարար · ծաղրարար · ծաղրածու · զուարճարար ։ տե՛ս և Ծաղրական ։

չԾիծաղցնող · կիւլտիւրմէյէն ։ || անծաղրարար · անծաղրածու · անկատակ · անկատակերգ ։

Ծիծաղցնող խաղ ։ || Հագիներգութիւն · զաւակերգութիւն · ձայնատեկ ։

Ծիծաղող · կիւլէն · կիւլէր · կիւլիւնճիւ ։ || Ծիծաղող · ծիծաղիչ · ծիծաղական ։

չԾիծաղող · էյէօպ ծիծաղ չանող · կիւլմէյէն · գաշայ կիւլմէզ ։ || անծիծաղ · անծաղր · անժպիտ ։

Ծիծեռնիկ · գարլանղըճ · զըրլըկ ։ || Ծիծեռն · ծիծառն · ծիծեռոն ։

Ծիծեռնիկի ձևով ։ || Ծիծեռնակերպ ։

Ծիծցնել ։ || տե՛ս Ծիծ տալ ։

Ծիղ ։ || տե՛ս Ծեղ ։

Ծին ։ || տե՛ս Տղի ընկեր · ոչ է ենք · և այլն ։

Ծինծիֆայ · * հինտապա · պպուղէ ։ || յուհանայ ։

Ծիտ · սէրչէ ։ || Ծիտ, ճնճղուկ ։

Ծիրան, ղայսը · գայըսը ։ || Ծիրան ։

Ծիրան · զէրտալի ։ || Ծիրան դատանակորիզ ։

Ծիրան ծախող · ղայսը, կմ զէրտալի ծախող ։ || Ծիրանավաճառ ։

Ծիրանու ծառ · զայսը աղաճը ։ || Ծիրանենի · ծառ ծիրանոյ · ծիրան ։

Ծիրանի · տօռտօռայ · խըլէպէ ։ || Ծիրանի · հիր · հիրիկ ։

Ծիրանի գունով կարմրիլ ։ || Ծիրանանալ ։

Ծիրանի գօտի · էկէյին քուշաղը ։ || Ծիածան · աղեղն երկնից · աղեղն ամպոց, ծիրանածիր նշան երկնից ։

Ծիրանի զգեստ, կմ ծիրանի զընձէֆիներով լաթ · տօռտօռալը գօքսաւ ։ || Եզրածիրանի ։

Ծիրանի լաթերու մէջ ծնած ու մեծցած · խըլէպէլէր իչինտէ տօղմուշ ։ || Ծիրանածին · ծիրանածնուն ։

Ծիրանի ծախող · խըլէպէճի · խըլէպէ սաթան ։ || Ծիրանավաճառ ։

Ծիրանի կապայ ։ || Ծիրանազգեստ · միջնածիրանի ։

Ծիրանի հագնող, կմ ծիրանի լաթերով զարդարուած · խըլէպէ կիյէն ։ || Ծիրանազգեստ · ծիրանազգեաց · ծիրանակիր · ծիրանէկիր · ծիրանազարդ · ծիրանափառ ։

Ծիրանի հասըլ ընող, կմ գոյացնող · խըլէպէ հասըլ էտէն ։ || Ծիրանածին · ծիրանածնունդ ։

Ծիրանիի գոյն տալ ։ || Ծիրանեփնել · ծիրանացուցանել · ներկել ծիրանեաւ ։

Ծիրանիի տեսք ունող, կմ ծիրանի գունով փայլող ։ || Ծիրանատեսիլ · ծիրանատեսակ · ծիրանափայլ · ծիրանափառ ։

Ծիրանիի գոյն ունող, կմ ծիրանիի գունով ներկած · տօռտօռայ բօյեալը ։ || Ծիրանագոյն · ծիրանէգոյն · ծիրանեբոյն · ծիրանաներկ · ծիրանաներկեալ · ծիրանական · աչխէա ։

Ծիրանիի կարմր · խըլէպէ ... ։ || Ծիրանածօրէն ։

Ծիրտ, ճնճղի աղբ · գուշ գըրը ։ || Ծիրտ · ցի ։

Ծիճ ծիճ ընել · ... ։ || Ծռճռալ · ցատկել · գիշտալ · կերակրել ։ տե՛ս և Թռչքիլ ։

ԾԼ

Ծլած · ծիլ ունող · ֆիլիզլէնմիշ · ֆիլիզլի ։ || ընձիւղեալ · բողբոջեալ · պտղեալ · շառաւիղեալ · մերկատուեալ · ընձիւղաւոր · պտղաւոր ։

Ծլած ծաղկած · ֆիլիզլի չիչէկլի · թազէ դալ ... ։ || Ծաղկափթիթ · բարգաւաճ · բարգաւաճեալ · բարգաւաճական · ուռճանակ · ուռճանակ · ուռճալիր · ուռճալիր · ուռճագարդ · բողբոջազարդ ։

Ծլեցնել · ֆիլիզլէթմէք · ֆիլիզլէնտիրմէք ։ || Ընձիւղել · ընծիւղել · վերընձիւղել · բողբոջել · սաղարթել · շառաւիղել · փթթել ։

Կմ, ուղերձել · ուղարձել · ըղարձել · ըղերձել · օղերձել · ողորձել ։

Կմ այսպէս · ընձիւղեցուցանել · բողբոջեցուցանել · սաղարթեցուցանել · փթթեցուցանել · պտղեցուցանել ։

Ծլեցնող · ֆիլիզլէթէն · ֆիլիզլէնտիրէն ։ || Ընձիւղիչ · վերընձիւղիչ · պտղեցուցիչ ։

Ծլիլ · ֆիլիզ տալ · ֆիլիզ հասըլ · ֆիլիզլէնմէք · էօրէէրմէք ։ || Ընձիւղել · ընծիւղել · վերընձիւղել · բողբոջել · սաղարթել · պտղել · փթթել · ընձիւղ արձակել ։

Կմ այսպէս · ընձիւղել · ընծիւղել · վերընձիւղել · բողբոջել · սաղարթել · շառաւիղել

Ծլիլնինի որդը ունել ։ || Զի բողբոջելն կարկանել յորդանէ, անդէն յընձիւղելն որդնահար լինել · կամ բողբոջ ուռճահաւ կորնչիլ ։

Ծլիլ ծաղկիլ ։ || Բարգաւաճիլ · ուռճանալ · առողջանալ · առաւելանալ ։

Ծլող · ծիլ ունեցող · ֆիլիզլէնէն ։ || Ընձիւղաւոր · բողբոջաւոր · ընձիւղագործ ։

ԾԽ

Ծխած . բուխուրլանմըշ : ‖ ծխեալ :
Ծխատէր քահանայ . խնամ : ‖ ժողովրդապետ . ժողովրդավար :
Ծխել . բուխուրլամագ . բուխուր վէրմէք : ‖ ծխել :
Ծխել զխունկ : ‖ տես խունկ ծխել :
Ծխիլ , կմ Հ բուխուրլանմագ . ‖ ծխիլ . ծխեալ
Ծխճիլ . Տ լինիլ :

ԾԾ

Ծծած . էմիլմիշ : ‖ ծծեալ . դիեցեալ :
Չծծած , կմ չծծելու . էմիլմէմիշ : ‖ անծուծ . անդիեալ . անդիեցեալ :
Ծծաղ . ծծաղիլ : ‖ տես ծիծաղ . ծիծաղիլ :
Ծծել . ինչպէս տղայը . ու այլն . էմմէք : ‖ ծծել :
Ծծել . ինչպէս հողը , կմ սպունգը ջուր կը ծծէ . էմմէք : ‖ առգորիլ . զգածիլ . լցեալ լինիլ . ծրգիլ . խմել :
Ծծել ծիծ , կմ կաթ : ‖ տես ծիծ ծծել :
Ծծել ծուծը : ‖ տես ծուծը ծծել :
Ծծեցնել . էմզիրմէք : ‖ ծծեցուցանել . առոգանել . զգածել . ծրգել :
Ծծեցնել ծիծ , կմ կաթ : ‖ տես ծիծ տալ :
Ծծկան : ‖ տես ծիծ ծծող :
Ծծմար . ծիծ փրծող . ծիծ ծծցնող . սիւտանայ . փայոյ . փայէ : ‖ ստնտու . ստնդու . դայեակ . դիեցուցիչ . դիացուցիչ . կաթնատու . կաթնատու . կաթնամատոյց . կաթնաձիր . սնուցիչ . մանկական :
Ծծմօր պէս . սիւտանայ կիպի : ‖ դայեկաբար . դայեկապէս . դայեկօրէն . դայեակօրէն :
Ծծմբոտ . քիւքիւրթլիւ . քիւքիւրթլի : ‖ ծծմբոտ . ծծմբուտ . ծծմբաւոր :
Ծծումբ , կմ ծծումպ . քիւքիւրթ . քիւքիւրթ : ‖ ծծումբ :
Ծծումբ՝ ճրագ վառելու . քիւքիւրթ : ‖ ծծմբահատ :
Ծծմբի գունով , կմ ծծմբի գոյն ունող . քիւքիւրթի : ‖ ծծմբագոյն . շլատ :
Ծծցնել : ‖ տես ծիծ տալ :
Ծծցնող : ‖ տես ծծմար :

ԾԿ

Ծկլալ : ‖ պշնուլ . յառել :

ԾՂ

Ծղոտ . խուրու չալի չըրփըսը : ‖ խոզան :
Ծղրիդ . փրտաքի . օձափ պէօճէկի . համամ պէօճէկի . չըրչըր : ‖ ծղրիդ :

ԾՄ

Ծմակ . շուք տեղ . որ արև չի զարնէր . գէօլգէլի . կիւնէշ կէօրմէզ եէր : ‖ ծմակ :
Ծմակ ընել : ‖ ծմակեցուցանել :
Ծմակ ընող : ‖ ծմակեցուցանող . ծմակեցուցիչ :

Ծմակ լեռ . գէօլգէ տաղը : ‖ ծմակ լեառն . ծառակաց լեառն . լեառն ծառախիտ :
Ծմակութիւն : ‖ ծմակութիւն :

ԾՆ

Ծնած . փօղմուշ : ‖ ծնեալ . արտադրեալ . ընծայեալ . ծին . զոր օրինակ .
Հօրմէն ծնած . պէպէտէն փօղմուշ . պապէ պէ . ‖ հայրածին :
Չծնած , կմ չծնանող . փօղմամըշ . փօղուրմամըշ : ‖ անծին . անծնունդ . անծննդական :
Ծնանելով շատնալ . չօղ սիւրմէք . փօղուր չօղալմագ : ‖ բազմանալ . աճել . աճումն առնուլ . ցեղիլ :
Ծնանելով շատնալը : ‖ բազմանալութիւն . աճումն . աճունդ :
Ծնանելով շատցած , և տարածած . չօղ սիւրմիւշ . փօղուրուբ չօղալմըշ : ‖ աճեալ . աճնդաւոր . բազմացեալ . բազմացեալ . բազմանալով :
Ծնանելով շատցնել , և տարածել . չօղ սիւրտիւրմէք . փօղուրուբ չօղալթմագ : ‖ աճել . բազմացուցանել :
Ծնանիլ . փօղուրմագ : ‖ ծնանել . արտադրել . ընծայել . ընծայեցուցանել . ՚ի լոյս ածել :
Ծնանիլ . փօղմագ : ‖ ծնանիլ . ծնեալ լինիլ . արտադրիլ . ընծայիլ . ՚ի լոյս ածիլ . ՚ի ծնունդ յառաջագայիլ . ՚ի լոյս կենաց հասանել :
Ծնանիլը . փօղում . փօղմայ : ‖ ծնունդ . ծնելութիւն . ծնողութիւն . արտադրութիւն . ծին . ծնք .
Ծնանելէն ՚ի վեր՝ կոյր էր : ‖ կոյր ՚ի ծնէ էր :
Ծնանիլ ցաւով : ‖ տես Ցաւ քաշել ՚ի ծնանելն :
Ծնանող . փօղուրան : ‖ ծնանող . ծնօղ . ծնիչ . ծննդական . ծնանելի . զոր օրինակ .
Ծնանողներուն ցաւը պատը քերէ կը մոռցնէ : ‖ երկունք ծնանելեացն երբեմն մահաբեր են :
Ծներեկ , կմ ծներուկ . գուշ գօնմայ . խաչիրաճ . ոսկորանիկ : ‖ ծներեկ :
Ծնիլ : ‖ տես ծնանիլ :
Ծնծեղ . ծաղիկ է : ‖ ծնձեղ :
Ծնկխածալ նստիլ : ‖ տես ծունկը ճըկիլ . նստելով :
Ծնունդ . փօղուրմագլըգ . փօղմայ . մէվլիւտ . մէվլուտ : ‖ ծնունդ . ծինք . ծնելութիւն . ծնողութիւն . արար . արարք :
Ծնունդ քն . մէվլուտի իսայ : ‖ ծնունդ տն յն . Հրաշափառ ընծայումն բանին յաշխարհ . տնօրէնութիւն ընծայելոյ տն յն քն յաշխարհ :
Ծնունդը պատմելը : ‖ ծննդաբանութիւն :
Ծնունդը պատմող . բուլ բուբուճու . մէվլուտ բուբուճու : ‖ ծննդաբան :
Ծննդենէ . փօղալըտան պէրի : ‖ ՚ի ծննդենէ . ՚ի ծնէ . ՚ի բնէ . անդստին յորովայնէ :
Ծնցնել . փօղուրթմագ . փօղուրթտուրմագ : ‖ ծնուցանել . տալ ծնանիլ :
Ծնցնող . փօղուրթուճու : ‖ ծնուցանող . ծնուցիչ :
Ծնող : ‖ տես ծնանող :
Ծնող . վալիտ . անայ՝ պապայ : ‖ ծնող . հայր . մայր :

ԾՈՄ

Ծոթրին. զաթրին: || Տես Ծաթրին:

Ծոթրակ. նէօթէ: || Ծոթրակ. Ծոփրակ:

Ծոմ. ծոմ կենալը. օռուճ: || Ծոմ. Ծոմապահք. Ծոմապահութիւն. անուտելութիւն. պահք:

Ծոմ. փանոց բան ընկերած. թէրանը բան լրցած. ամբէ. գիր եւս նէշէէ: || Ծոմ. անուտելաղ. անճաշակ:

Ծոմ կենալ.
Ծոմ ըլլալ.
Ծոմ պահել. } օռուճ թութմաք. քէհրէզ պաշ-մաք: || Ծոմ կալ. 'ի ծոմ լինել. Ծոմ պահել. անուտելաղ պահել. անճաշակ պարհել. Ծո-մապահել. պահել. 'ի պահս պնդութեան լինել:

Ծոմ կենալու օրերը. օռուճ կիւնլէրի: || Ծո-մական աւուրք. աւուրք ծոմապահութեան. ծոմապահք:

Ծոմ կեցող.
Ծոմ պահող. } օռուճ թութան. քէհրէզքեար: || Ծոմապահ. Ծոմակաց. Ծոմակալ:

Ծոմը աւրել. օռուճաւանը, եա քէհրէզինի պօզ-մագ: || Լուծանել զծոմն. խզել զծոմն. ու-ծել զծոմն. Ծոմալոյծ լինել:

Ծոմոմ աշխատող: || Ծոմաջան. Ծոմաշխատ:

Ծով. տէնիզ. տէրեա: || Ծով. ովկիանոս:

Ծով անցնող. տէնիզ կէչէն: || Ծովանցիկ. Ծո-վագնաց. Ծովաչու:

Ծով դառնալ.
Ծով ըլլալ. } տէնիզ տէօնմէք: || Ծովանալ. Ծով լինել:

Ծով դարձնել.
Ծով ընել. } տէնիզ տէօնտիւրմէք: || Ծո-վացուցանել:

Ծով՝ Ճերմակ. Ծով՝ սեւ: || Տես Ճերմակ ծով. Սեւ ծով:

Ծովէն անդին. տէնիզ օթէսի: || Անդր քան զծով. Ը ծով. զոր օրինակ.

Ծովէն անդին անցնիլը խօսքս է. բանս ասդին դառնալն է: || Անցանելն Ը ծով՝ դիւրին իմն է. դժուարին է այսրէն դառնալն:

Ծովէն անցնիլ. տէնիզտէն կէչմէք: || Անցա-նել Ը ծով. անցանել զծով. Ծովանցիկ լինել:

Ծովէն բուսած, կամ գոյացած. տէնիզտէն չըքմըշ, եա հասըլ օլմուշ: || Ծովածին. Ծովա-բոյս. Ծովածնոյն. Ծովաբեր: տես և Ջրէ գոյացած:

Ծովէն քշած, կամ տարած: || Ծովավար. Ծովատար:

Ծովը բռնած. տէնիզ հուճումու: || Ծովա-հար. Ծովակալ: տես և Ծովը բռնել:

Ծովը բռնել զմարդը. տութմաք տէնիզ հարա-մաք, եա թութմաք: || Հարկանել ծովու. ունել զոք ծովու. Ծովահար լինել. զոր օրինակ. Քանի օր զինքը ծովը բռնեց, որ աչք չկըր-նաց բացերէք: || և կալաւ զնա ծովն աւուրս քանի, մինչև չթողացուցանել զնա փակել մի ոգի առանել:

Ծովը բռնած մարդը հաց չկրնար ուտել: || Հարեալն 'ի ծովէ սարսռեալ 'ի կերակրոյ, կամ զոր ծովն հարկանէ, հաց անգամ ան-կարանայ ճաշակել:

Ծովը չբռնած՝ աղէկ ուրախ էր. Ծովը բռնածէնեալես քէֆիը աւրեցաւ: || Մինչև էր լեալ ծովահար, քաջ խիկ ուրախ կայր. այլ 'ի ծովահար լինելն. մեծաք տխրութեան զանձմանքն պատեցան:

Ծովը խղդըլած, կամ ծովու կերակուր ե-ղած. տէնիզտէ պօղուլմուշ: || Ծովակուր. Ծովամոյն. Ծովահեղձ. Ծովամուղձ. Ծո-վամղձուկ. Ծովահեղձունկ. Ծովահեղձիկ. Ծովահեղձոյց. Ծովամոյղ:

Ծովը խղդըլիլ, կամ ծովու կերակուր ըլ-լալ. տէնիզտէ պօղուլմաք: || Խեղդիլ 'ի ծո-վու. հեղձանիլ 'ի ջուրս ծովու. Ծովա-հեղձ լինել. Ծովահեղձոյց լինել. Ծովա-կուր լինել. Ծովամոյն լինել:

Կամ, ծովահեղձոյց կորնչիլ. ծովակուր վատնել. ծովամոյն վախճանել:

Ծովը նետել, կամ ձգել. տէնիզէ աթմաք: || Ընկենուլ, կամ ընկեցիկ առնել 'ի ծով. ծովընկեցիկ առնել:

Ծովը նետուիլ, կամ ձգուիլ. տէնիզէ աթըլմաք: || Ընկեցեալ, կամ ընկեցիկ լինել 'ի ծով. ծովընկեցիկ լինել:

Ծովը նետող, կամ ձգող. Ծովը նետուած, կամ ձգած. տէնիզէ աթան, եա աթըլան, եա աթըլմըշ: || Ծովընկէց. Ծովընկեցիկ. Ծովամխել. Ծո-վամոյն:

Ծովով գնացող. տէնիզիլէ կիտէն. տէնիզ-տէն կիտէն: || Ծովագնաց. Ծովաչու:

Ծովու բաղ. տէնիզ պէօրէկի: || Բաղ ծո-վու. բաղ ծովային:

Ծովու գոյն ունող. տէնիզ [illegible]: || Ծովա-գոյն. Ծովերանգ:

Ծովու դին. տէնիզ տիպի: || Ծովակողմն. Ծովակոյս. կամ, ծովակողմն կողմ. Ծովա-կոյս կողմն:

Ծովու եզեր. տէնիզ եալըսը: || Եզերք ծո-վու. մերձաւորք ծովու:

Ծովու եզերքն. տէնիզ եաքասը. [illegible] քա-ղըդ: || Ծովափնեայ. Ծովափն:

Ծովու հարթ. [illegible]: || [illegible] ծո-վային. [illegible]:

Ծովու մէջ ժողված, կամ գտնուած: || Ծովա-կուտակ. Ծովակուտ:

Ծովու շաղ. ծով [illegible]: || [illegible]:

Ծովու պատերազմ. տէրեա ճէնկի: || Ծո-վամարտութիւն:

Ծովու պատերազմող. տէրեա ճէնկճիսի. [illegible]: || Ծովամարտ. Ծովամարտիկ. Նաւամարտ. Նաւամարտիկ. Նաւակռիւ:

Ծովու պետ, կամ ծովու նաւն. տէնիզ էմիրի: || Ծովապետ. Ծովապետակ. Ծովատեռակ. Ծովանավահ:

Ծովու պողոտ: || Տես Պողոտայ ծովու:

Ծովու ջուր. տէնիզ սույու: || Ջուր ծովու. Ծովաջուր:

Ծովու ջրով թրջած: || Ծովաթաց:

Ծովու ջրով պատած: || Ծովապարփակ:

Ծովու տակը բան փնտռող. [illegible]: || Ծո-վայոյզ. Խորասոյզ:

Ծովու տակը կեցող: || Ծովաբնակ:

Ծովու [illegible]. [illegible]: || [illegible]

հանդերձ · ծովահանդերձ խնճոյք · ամենախոն_
քաւութիւն ծովային :

Ծովածփինան : || տես Ջինիչուլ :

Ծովային · տէնիզէ մէնսուպ · տէնիզլի · տէրեա_
յը : || ծովայինոյ · ծովական :

Ծովային բաներըը · տէնիզ նէսնէլէրի, կմ փէհլ_
ուանները : || ծովերայք · ծովայինք · ծովա_
մոյնք · ծովականք :

Ծովերը · տէնիզ · թէնէր · տէնիզ խոյը · եայը : ||
եղը ծովու · ամին ծովու · ծովերը, կամ
ծովերքն · ծովային :

Ծովերըը չինած, կմ եղած · եայը' : || ծո_
վերերկայ · ծովափնեայ · ծովահայեաց ·
ծովածաւալ :

Ծովուկ · մղցքի ծով · փէրէնտէ : || ծովակ :

Ծոր · գլխանգամն · որէ ճանճ ջուրեր պտող մը : || ծոր :

Ծորին թուլի · գլխանգաւոր ալաբը : || ծորենի :

Ծոց · գօյն : || ծոց · գոգ · խէնձ · խինծ :

Ծոցէն ծնած : || ծոցածին :

Ծոցկալ · խօյնաւ ձէպի · գօյնուն ձէպի : || գրպան :

Ծոցուոր · ծոցուոր ըլլալ, կամ ծոցուորել ·
ծոցուոր ընել · ծոցուորութ : || տես Յղի ·
Յղանալ · Յղացնել · Յղութիւն :

Ծոճալ · կէուլախլէ ու պտուղ է · փարայէէմն :
|| ծոճալ :

Ծուլ · թէմպէլ : || ծոյլ · յոյլ · հեղգ · մեղկ ·
վատ · ադէրգ · վեհեր · վեհերոտ · վահրատ ·
վեհերոտի · դանդաղ · դանդաղոտ · դան_
դաղկոտ · տարատամ · տարատամական · ձան_
ձիր · անձան · ապաժան · անփոյթ · անփոյթ :

Կմ այսպէս · ծուլացեալ · հեղգացեալ · խօ_
թացեալ · ծուլամիտ · խօթամիտ · թու_
լամիտ · հիւանդամիտ · ձանձրացամիտ · դա_
տարկակաց · դատարկանձն · գործատեաց ·
թուլամորթ · քնածու · քնած · քնեայ ·
քնամէ · քնահոր :

խիստ ծուլ : || ծուլագոյն · ադերգագոյն ·
յուլագոյն · տարատամագոյն · ծուլալից :

Ծուլ ըլլալ : || տես Ծուլանալ :

Ծուլացնել · թէմպէլլէթմէք : || ծուլացուցա_
նել · յուլացուցանել · հեղգացուցանել ·
ադերգացուցանել · վատացուցանել · մեղ_
կացուցանել · մեղկել · տարատամեցուցանել ·
շուշեցուցանել :

Ծուլնալ · թէմպէլ օլմագ · թէմպէլլէնմէք : || ծու_
լանալ · յուլանալ · հեղգանալ · ադերգա_
նալ · վատանալ · մեղկանալ · շուշանալ :
կմ, ծուլալ · ծուղալ · հեղգալ · շուշալ · շուշել :
Եւ կմ, ծուլամտել · դանդաղել · վեհերել ·
վեհերել · վեհերոտել · վահրատել · տար_
տամել · մեղկել :

Ծուլութիւն · թէմպէլլիք : || ծուլութիւն · ծուղութիւն ·
յուլութիւն · հեղգութիւն · ադերգութիւն · վեհերութիւն ·
վեհերոտութիւն · վահրատութիւն · վատութիւն · մեղ_
կութիւն · ծուլամտութիւն · թուլամտութիւն · թու_
լամորթութիւն :

Կամ այսպէս · դանդաղութիւն · դանդաղանք
հեղգանք :

Ծուլուք : || ծուլուք · յուլուք · յուլա_
բար · հեղգաբար :

Ծուխ : || տես Մուխ :

Ծուծ · իլիք : || ուղեղ · զոր օրինակ ·

Ոսկրներուն ծուծը հալեցաւ : || Եւ լուծան
ուղեղք ոսկերաց նորա :

Երկրին ծուծը կուտէին : || զուղեղ երկ_
րին ուտէին :

Ծուծ · ցորենի, ..., ... : || ուղեղ ...

Ծուծը ծծել · իլիյինի էմմէք : || ծծել զուղ_
ղեղն · ուղղածուծ առնել :

Ծուծը հանած · իլիյի էթմէ, կմ ... : ||
ուղղածուծ · ուղեղաքամ :

Ծուծը հանել · իլիյինի չըքարմագ : || հանել
զծուծն · ուղղածուծ առնել :

Ծուծը մտած · ձիէրը ... : || միա_
բան · միաբան · միահամ · միատարր · տարրա_
ցեալ · զոր օրինակ ·

Մարդուն ծուծը մտած քնացը մէկ թ ...
քէի մէջ կըսանէ : || 'ի բաց կորզէ ...
ական զփուշս տարրացեալս 'ի մարդ :

Ծուծը մտնել · իլիյինէ կիրմէք · իլիյինէ
օթուրմագ : || ներգործել · միաշարժել · միաբա_
նել · միահամել · բնաւորել · բնանալ · տար_
րանալ · տարրել · զոր օրինակ ·

Գինեա թէ մարդուն ծուծը կը մտնէ : ||
գործեա խմե թէ տարրանայ 'ի մարդ, կամ
'ի ներս մարդոյ :

Ծուծը մտնելը : || ներգործութիւն · տարրու_
թիւն · տարրումն :

Ծուծը մտնող · իլիյինէ կիրէն : || ներգործ ·
ներգործուն · ներգործակ · ներգործական ·
ներգործեալ · տարրիչ : տես և Ծուծը
մտած :

Ծուծը մտցնել · իլիյինէ օթուրթմագ : || ներ_
գործել · միաբանել · միահամել · բնաւորել ·
տարրել · տարրացուցանել :

Ծուծը մտցնող : || ներգործիչ · տարրա_
ցուցիչ :

Ծուծով, կամ ծծով լեցուած : || ... ·
ուղղալից · ուղղալից :

Ծունկ · տիզ : || ծունկն · ծունգն · ծունր ·
դուռն :

Ծունկ չոքած · տիզ չէօքմիւշ : || ծունր եդեալ ·
'ի ծունր իջեալ · 'ի ծունր խոնարհեալ ·
ծունր կրկնեալ · ծնրադրեալ :

Ծունկ չոքած ու ծռած : || 'ի գուճս իջեալ ·
'ի գուճս հարեալ · ընդգճեալ :

Ծունկ չոքեցնել · ծանձ լօքլէթմէ · տիզ չէօք_
թիւրմէք : || տալ կրկնել ծունր · տալ իջա_
նել 'ի ծունր · 'ի ծունկս արկանել · 'ի գուճս
արկանել · 'ի գուճս հարկանել · 'ի գուճս
խոնարհեցուցանել · գճկել · գճկեցուցա_
նել · գճեցուցանել :

Ծունկ չոքել · տիզ չէօքմէք : || ծունր դնել ·
ծունր կրկնել · ծունր առնել, կմ առնել ու_
մեք ծունր · 'ի ծունր իջանել · 'ի ծունր
խոնարհիլ · ծունր խոնարհեցուցանել · 'ի
գուճս հարկանիլ · 'ի գուճս իջանել · 'ի
գուճս խոնարհիլ · 'ի գուճս անկանիլ :

Ծունկ չոքիլ ու ծռիլ : || գճիլ · գճկիլ · ընդ_
գճիլ · 'ի գուճս իջանել · 'ի գուճս խոնար_
հիլ · 'ի գուճս անկանիլ · 'ի գուճս կրկնիլ :

Ծունկ չոքելը · տիզ չէօքմէքլիք · չէօքիւշ : ||
ծնրադրութիւն :

Ծնկան խախախ · տիզ գափաղը : || գուճք :

Ծնծղան ծածկել երկաթեցեալ · [illegible] ‖ առաջարկել · կարթ :

Ծնկան վրայ ընկնիլ : ‖ տե՛ս Ծունկ չոքել :

Ծուռ · էյրի · (Գէջ :) ‖ Թիւրութիւն · մոլորութեանց · սխալանքաց · խոտորնականաց · խոտորնակի :

Ծուռ · էյրի · (անուն :) ‖ Ծուռն · Թիւր · Ծեք · առշեղ · Թեքութիւն · անուղղայ · սանդրիւր · խոտորնակ · խոտորնակի · արատուղի · զարատուղի · ծեքական · վրիպակ · վրիպած :

Ծուռ · խօշ · պրոպ · հասարք · ճամբայ · և այլն · Ճանապարհ · Ճէրա : ‖ Թիւր · ծեք · չմոր · մոլար · սխալ · սանրիւր · վրիպակ · խոտորնակ · շեղ · առշեղ · մոլորական :

Ծուռ՝ տեղ 'ի կալ · ... [illegible] · ‖ տե՛ս կեռ · ընկնիլ տեղ · և այլն ·

Ծուռ բառ : ‖ Թիւրաբառ · ծեքաբառ · երկդիմաբառ :

Ծուռ բերան · ազաք էյրի : ‖ Թիւրաբերանութիւն · ծամածռութիւն · խեղաթիւր շրթանց :

Ծուռ գլուխ : ‖ տե՛ս Գլուխը ծուռ :

Ծուռ գլուխ ըլլալ : ‖ տե՛ս Գլուխը ծռել :

Ծուռ թևուր : ‖ տե՛ս Թևուր ծուռ :

Ծուռ ընկղուց · որ ձիրով չէլինար խօսիլ · ... էյրի · էյրի ... : ‖ ծամածռեղուն · կործանելոցու · Թիւրաւորելու · գնչու · գրնչուն · գնչող · խեցգեղի · խեցգեղեան · խեցգետնային :

Ծուռ ծուռ նայիլ : } տե՛ս խոժոռ աչօք նայիլ :
Ծուռ աչքով նայիլ : }

Ծուռ կրօնք, կա՛մ հաւատք ունող · ... : ‖ Թիւրակրօն · մոլորակրօն · մոլորահաւատ · Թիւրահաւատ :

Ծուռ ճանապարհ · էյրի եօլ : ‖ Թիւր ճանապարհ · մոլորական շաւիղ · զարատուղի շաւիղ · խոտորնական շաւիղ · մոլորութեանց ուղի · խոտորնաշաւիղ · արատաւորութիւն :

Ծուռ ճանապարհ գնալ · էյրի եօլայ կիթմէք : ‖ գնալ ը մոլար ճանապարհ · մոլորական ճանապարհս վարել · հետևիլ 'ի հետս Թիւրս · անկանիլ յուղի արատուղի · զարատուղին գնալ · արատուղել · զարատուղել · մոլորիլ :

Ծուռ ճանապարհ գնացող · էյրի եօլայ կիթէն · եօլսուզ : ‖ մոլորաշաւիղ · Թիւրաշաւիղ · Թիւրաճանապարհ · մոլորաճանապարհ · արատուղի · զարատուղի :

Ծուռ ճանապարհ առնել · էյրի եօլայ չեքմէք : ‖ զարատուղի հանել · զարատուղեցուցանել · վարել ընդ հետս Թիւրս :

Ծուռ ու մուռ · էյրի պիւքրի · էյրի մէյրի : ‖ խեղաթիւր :

Ծուռ ու մուռ՝ ծամբայ : ‖ մոլորատար · մոլորական · Թիւրաշաւիղ · խոտորնաշաւիղ · խոտորնաշաւիղ :

Ծուռ ու մուռ · խօշ · ճամբ · ճէրա · և այլն : ‖ խեղաթիւր · մոլորական · մոլորատար · և այլն · տե՛ս 'ի բառն · Ծուռ · խօշ :

Ծռել · խուժանուժ · խուժադուժ · խուժական · խուժանական · խուժայլին · խուժայլն :

Կիրառուցանիւ խուժ դուժ · խուժ և դուժ · դուժ խուժ · դուժ և խուժ :

Ծուռ ու մուռ բաներով խօսիլ · ... [illegible] · ... [illegible] : ‖ գնչաձայնել · կակազել · Թոթովել · Թոթովախօսել :

Ծուռ ու մուռ խօսիլ · էյրի պիւյրի սէօյլէմէք : ‖ Թիւրաշուրթն բարբառել · խօսիլ 'ի շրթունս խեղաթիւրս · անկանիլ զրպարտութեան · թաղթաղանօք 'ի բանս Թիւրս · այլ ընդ այլոյ խօսիլ :

Ծուռ ու մուռ խօսող · էյրի պիւյրի սէօյլէյէն : ‖ Թիւրախօս · Թիւրաշուրթն · Թիւրաբանօղ · կործանելոցու · Թիւրաշրթութիւն :

Կամ, բարբառով՝ խուժադուժ · խուժաձայն · խուժական · խուժախօս · խուժաձայն · խուժայլն · խուժ դուժ · խուժ և դուժ · դուժ խուժ · դուժ և խուժ :

Ծուռ ու մուռ մտնել · էյրի պիւյրի ... գիրմէք : ‖ շարաշար մտանել · շարշար Թարգմանել · շարադրել · շրջել զբանս 'ի Թիւրութիւն · շրջել զմտածութիւն · խորամանկել զճշմարտութիւն · կամակորութեամբ զբանն :

Ծուռ ու մուռ փչող · էյրի պիւյրի չալան · փէլուր ... : ‖ Թիւրաշչուփող · մոլորաշչուփող · ...ղորդաձայն :

Ծուռ ուսուռ : ‖ մոլորապաշտութիւն · մոլեգնապաշտութիւն :

Ծուռ վարդապետութիւն : ‖ տե՛ս Աղանդ :

Ծուռ քիթ, կա՛մ քիթը ծուռ · ... էյրի : ‖ Թիւրունչ · արծաունչին · սածաունչին · սածաունչ :

Ծուռ քիթ ըլլալ : ‖ արծնիկութիւն · սածանկութիւն :

ԾՓ

Ծփանք · էջինէ : ‖ Թիւրակոտոր · Թեքեկաւոր · ծեքեկաւոր · զառածուիլ · ծեքակերպ · կորագիծ : տե՛ս և 'ի բայն Ծռել :

Ածուռ · էյրիլիքսիզ : ‖ անծուռ · անԹիւր · անշեղ · անշեղի · անխոտոր · անխոտորնակ : տե՛ս և Շիտակ :

Ծռած գին : ‖ Թեքակոզին · միատակոզին :

Ծռել · էյրի · էյրիլթմէ : ‖ Թիւրել · Թեքել · ծեքել · ծռել · շեղել · շեղքել · միտել · կորնել · ձոխել :

Կա՛մ այլապէս · արատուղել · զարատուղել · վրիպել · սանդրիւրել · սխալել · խոտորել · զառածանել · զառածեցուցանել · միտեցուցանել · խոտորեցուցանել · վրիպեցուցանել · սանդրիւրեցուցանել · սխալեցուցանել · շմորեցուցանել :

Ծռել՝ դէպ, կա՛մ էյրիլթ · ևն : ‖ Թեքել · կորնել :

Ծռել 'ի վար : ‖ տե՛ս Վար ծռել :

Ծռիլ · էյրիլմէք · էյրիլնէք · էյրիլմէք : ‖ Թիւրիլ · Թեքիլ · ծեքիլ · շեղիլ · առշեղիլ · շմորիլ · կքիլ · խոտորիլ · խոտորնակիլ · սխալիլ · սանդրիւրիլ · արատուղիլ · զարատուղիլ · զարատուղին գնալ :

Ծռիլ 'ի վար : ‖ տե՛ս Վար ծռիլ :

Ծռիլ ծունկ չոքելով : ‖ տե՛ս Ծունկ չոքել ու ծռիլ :

Ծամուկած · էյրի ... : ‖ խեղաթիւր · խեղաթիւրեալ :

Ծամուկած բառ : ‖ տե՛ս Ծուռ բառ :

Ծամուկել · էյրի ... էՖէք : ‖ խեղաթիւրել · Թեքեթեքել · ծամածռել · ծեքել :

Ծումակել զգիլթը : || ծամածռել . ունչս առնել :

Ծումակելով քալել : || բեկբեկիլ 'ի գնացս . ծռծռել, կմ ծռծռիլ 'ի գնացս . ծռծռան առնուլ . ծռծռիլ . ծռծռել :

Ծումակիլ . ճկլիլ . ինչպէս պաւը մարդ կընէ : || թեքթեքիլ . բեկբեկիլ . ճապկառիլ . խեղաթիւրիլ . աղամողիլ :

Ծումակիլը : || թեքթեքանք . բեկբեկումն . ծռծռան . ծռծռք . ծռծռ :

Ծումակօղ . ատըին անըին խօլայ ծռօղ : || գլուրաշըջիկ . շըջանակաւոր . ներշըջանաւոր . ներշըջանակ . ճապուկ . զմր օրինակ .
Ծումակօղ մըլոախը ափը առաւ, ու հըակիպէս առուշմանին վրայ վազեց : || ձեռս 'ի նիզակ արարեալ 'ի ճապուկն, խոյանայր հրոսանօքէք 'ի վր ախոյանին :

Ծուութն . էյրիլիք . էանղլըշլըք : || ծուութն . թիւրութն . վրիպութն . վրիպակութն . վրիպականութն . վրիպանք . վրիպումն . զառածումն :

Ծ Ր

Ծրար . [illegible] : || ծրար . ծրարք . ծրարոց . փաթոյթ . փաթաթ . փաթթանք . փաթթութանք :

Ծրար՝ [illegible] : || տես Կախարդի բան :

Ծրարած, կմ ծրարուած . [illegible] . [illegible] օլմուշ : || ծրարեալ . ծրարուն . փաթաթուն . փաթաթեալ . փաթթութեալ :

Ծրարել . [illegible] . [illegible] : || ծրարել . փաթթութել . փաթաթել :

Ծրարիկ . [illegible] : || ծրարակ . փաթեթ :

Ծրարոց : || տես Ծրար :

Ծրել . [illegible] : || ծրդիլ .

Ծրեցնել . [illegible] : || ծրդել . ծրդեցուցանել :

Ծրտել . [illegible] : || ծրտել . ծլրտս արկանել :

Ծ Փ

Ծփալ . [illegible] . [illegible] . [illegible] : || ծփալ . ծփել . ծփիլ . յուզիլ . ալէկոծիլ . ալէկոծ լինիլ . ալէտանջիլ . ծռծռիլ ալեաց . ծռծռել ալեաց :

Ծփալը : || ծփանք . ծփումն . ծուփք :

Ծփացնել . [illegible] . [illegible] . [illegible] : || ծփել . ծփեցուցանել . ալէկոծել : տես և Ալէկոծել :

Ծփացնօղ . [illegible] . [illegible] : || ծփեցուցիչ . ալէկոծ . ալէտանջ : տես և Ալէկոծօղ :

Ծփացօղ . [illegible] . [illegible] : || ալէծուփ . ծովածուփ . երերածուփ . ալէտանջ . ծովակոծ . ծփին :

Խիստ Ծփացօղ : || ալէտանջ . ալէասաստ . ալէսաստ . ալէկոծ :

Ծփծփալ . [illegible] : || ծփծփալ . ծփծփիլ . ծածանել :

Ծփոց . [illegible] : ծփոց . ծփանոց :

Ծ Օ

Ծօ . [illegible] : || ով դու . այր դու . մանուկ դու :

Ծօլաքալայ : || տես Քաուծօլայ :

Կ Ա

Կադիս . [illegible] : || գադի . գադէս :

Կաղմած . [illegible] : || կազմեալ . կառուցեալ . յօրինեալ . յարդարեալ :

Չկաղմած . [illegible] : || անկազմ . անյարդար :

Կաղմարար . [illegible] . [illegible] . [illegible] : || տես Գրքակազմ :

Կաղմել . [illegible] : || տես Գիրք կազմել :

Կաղմելու գործիք : || կազմարան :

Կաթ . [illegible] . [illegible] : || կաթ . չիթ . չետ . կաթիլ . կաթոտած . գաթոտած . կայլակ :

Կաթ . [illegible] : || կաթն . չիք :

Կաթ խմցնել . [illegible] : || արբուցանել զկաթն . կաթնամատոյց լինիլ :

Կաթ խմցնօղ . [illegible] , [illegible] : || կաթնարբու . կաթնամատոյց . կաթնատու :

Կաթ խմօղ . [illegible] , [illegible] : || կաթնարբու . կաթնըմպու :

Կաթ ծծել : || տես Ծիծ ծծել :

Կաթ ծծօղ : || տես Ծիծ ծծօղ :

Կաթ կթել . [illegible] : || կթել . մզել :

Կաթ կթելը . [illegible] : || կիթ . կիթք . կթումն :

Կաթնկեր . } Կաթ ուտօղ . } [illegible] : || կաթնկեր . կաթնակեր . կաթնարբու : տես և Ծիծ ծծօղ :

Կաթ տրճօղ . [illegible] . [illegible] : || կաթնատու . կաթնատու . կաթնամատոյց . կաթնաձիր : տես և Ծիծ տըճօղ :

Կաթի ջուր, որ [illegible] , [illegible] : || շիճուկ :

Կաթով պահած, կմ կաթով մեծցած : || կաթնաբոյծ . կաթնասուն . կաթնասնունդ :

Կաթով պահել, կմ մեծցնել : || կաթամբ սնուցանել . կաթնաբոյծ առնել . կաթնաբոյծ սնուցանել . կաթնասուն բուծանել :

Կաթով պահօղ, կմ մեծցնօղ : || կաթնաբոյծ . կաթնասնոյց :

Կաթած . [illegible] : || ծորեալ . կաթեալ . կայլակեալ :

Կաթած բան : || ծորան . զմր օրինակ .
Կաթած բաները խմեցին, ու զմայլեցան : || զծորանսն արբեալ զմայլեցան :

Կաթել . [illegible] : || ծորել . ծորիլ . կաթել . կայլակել . կայլակիլ . կայլականալ . կայլակնանալ :

Կաթիլը · փուճոյըշ : || Ծորումն · կայլակումն · կաթումն :

Կաթեղբայր, կամ կաթնեղբայր · սիւտ գարտաշը · հէմշիրէ : || կաթնակից · մինդակից · դայեակորդի · դայեկատոհմ · համշիրակ :

Կաթեցնել · դամլաթմագ · դամլըրթմագ : || Ծորեցուցանել · թորեցուցանել · կաթեցուցանել · կայլակեցուցանել · կայլակել · ծորել :

Կաթ կաթ · դամլայ դամլայ : || շիթ շիթ · շիթս շիթս · շիթ առ շիթ · կաթիլ առ կաթիլ · կայլակ առ կայլակ :

Կաթ կաթ դուրս տալ : || Ծործորել · թորթորել :

Կաթ կաթ վազել · դամլամագ : || կայլակել · կայլակաթաւալ · կայլակնաթաւալ : տե՛ս և Կաթկթել :

Կաթկթեալ : || Թորթոր · թորթորեալ · ծործորեալ :

Կաթկթել · դամլայ դամլայ ագմագ : || Թորթորել · ծործորել :

Կաթկթեցնել · դամլայ դամլայ ագըթմագ : || Թորթորել · ծործորել · թորեցուցանել :

Կաթ մը · պիր դամլա · ազ դամլայ : || կաթ մի · կաթիլ մի · շիթ ինչ · կայլակ ինչ :

Կաթնեղէն բան · սիւթլիւգ · սիւտ մամուլը : || կաթնուտ · կթնէք · կթթ :

Կաթնաւոր · եաղլը գայմագը : || կաթնաւոր :

Կաթողիկէ : || տե՛ս Գմբեթաւոր ժամ :

Կաթողիկոս · պաշ փաթրիք · խալիֆայ : || կաթողիկոս · կաթուղիկոս :

Կաթողիկոսարան · փաթրիքհանէ : || կաթողիկոսարան · կաթուղիկոսարան · նիստ կաթուղիկոսի :

Կաժ : || տե՛ս Կարժ :

Կալ · հարման · ուր ցորէն կ'երնեն : || կալ :

Կալեր · շատ կալ · հարմանլար : || կալք · կալորայ · կալորայք · կալարերայք :

Կալը խուռամիշ ընել : || կալմել, կամ կալ կառուցանել զկալ · կալակառոյց լինել · կալապատրաստ լինել :

Կալը խուռամիշ ընող : || կալակառոյց · կալակալ · կալայարդար · կալապատրաստ :

Կալուն մէջը աշխատող · հարմանդա իշլէյէն : || կալատի :

Կալաք : || տե՛ս Շախայ :

Կալիպայս · փաղաքի անուն : || կալիպաս :

Կալլել : || տե՛ս Գոցել · և Խծկել :

Կալլիչ : || տե՛ս Խծկուք :

Կախ · չախած · ասըլը · ասմայ : || կախ · 'ի կախ · կախեալ :

Կախ թողուլ : || Թողուլ 'ի կախ · կախեալ թողուլ :

Կախ թողուլ բանը · շաշգըն չըրնել : || յապաղեցուցանել · յապաղել :

Կախ թողուլ բանը · փիրամպէն ըշթըլըլ, որ մարդ հանգչի : || անորոշ թողուլ · անորոշ թողացուցանել · մէջ լռեցուցանել զկնճիռն · չգիւրել զգժուարին բանից · թափել զգլխս զհետ լռեցմանն · լռեցուցանել և չլռեցուցանել զառարկութեան :

Կախ մնալ · ասըլը գոյմագ : || կախեալ կալ · կախեալ մնալ · կալ 'ի կախ · կալ 'ի կախաղանս :

Կախ մնալ՝ մարդուն սիրտը : || Թափիլ ոգւոյ · հաշ և մաշ կալ սրտի · կալ և կայ մնալ խորհրդոց · յոյզս և ծուփս ունել 'ի սրտի · չհանգչիլ խորհրդոց :

Կախած · ասըլմըշ · ասմայ : || կախեալ · 'ի կախ · կախ :

Չկախած · ասըլմամըշ : || չկախեալ · անկախ · անկախան :

Կախած մնալ : || տե՛ս Կախ մնալ :

Կախած պահել : || կախել ունիլ · 'ի կախ ունիլ :

Կախաղան · չախըլըա փաթ · տարաղածը : || կախաղան · կախան :

Կախաղանէն կախել : || կախել զկախաղանէ · կախաղանել :

Կախան · չախած խաչող · հէլէնկ : || կախուածի :

Կախարդ · պիւյիւճիւ · պայըճը · սիհիրպազ : || կախարդ · թովիչ · ջադուկ · դիւթ · կիւաւ · մոգ · գէտ · աղանդաւոր · աղանդագործ :

Կախարդ գեհանի : || տե՛ս Գեհենի կախարդ :

Կախարդ կնիկ · ճատը · ճազը : || կախարդուհի · ջադուկ · վհուկ : տե՛ս և Կախարդ :

Կախարդ · որ դէւով մարդը կու խաբէ : || գէտ · գէտաւոր :

Կախարդ · որ մարդուն աստղը նայելով մարգարէութիւն կ'ընէ : || աստղաբաշխ · աստղաբաշխ · քաղդեայ :

Կախարդի բան · ինչպէս կծիկ, թալիսմ, նայըն : || կախարդանք · աղանդիք · յուռութ · փաթէթ : տե՛ս և Թիլիսմ :

Կախարդի գև, կամ ձին : || վհուկ · հարցուկ · վհուկհարցուկ · այս հարցուկ :

Կախարդի ծառայող : || կախարդապաշտ · մոգապաշտ :

Կախարդի հարցնող : || կախարդահարց · դիւթահարց · դիւթահարցուկ :

Կախարդներու գլուխ, կամ մեծ կախարդ · պաշ սիհիրպազ : || կախարդապետ · կախարդապետ · դիւթապետ · մոգապետ :

Կախարդական · կախարդի նաթուրի : || կախարդական · դիւթական · մոգական · [illegible] :

Կախարդական գիր չինող : || գրաւոր · յուռութարար :

Կախարդել · պիւյիւլէմէք : || կախարդել · դիւթել · թովել · հմայել · աղանդել :

Չկախարդուող : || անկախարդական · անթովչական · անկախարդելի · անդիւթելի · անաղանդելի · անաղանդ :

Կախարդութիւն · պիւյիւ · պիւյիւճիւլիւք · սիհիրպազլըք : || կախարդութիւն · դիւթութիւն · վհկութիւն · թովչութիւն · մոգութիւն · աղանդութիւն :

Կամ, կախարդանք · աղանդիք · աղանդք · աղանդ · քուճեայ · քուճէ :

Կախարդութիւն ընել : || տե՛ս Կախարդել :

Կախել · ասմագ : || կախել · հանել 'ի կախաղան · 'ի կախաղանս ամբառնալ :

Կախելու փայտ : || տե՛ս Կախաղան :

Կախէիլ · ասըլմագ : || կախիլ · կախեալ լինել :

Կախէիլ ինքիրէն, կամ ինքը զինքը կախել ·

[illegible]

Կած : Ա տես Կայծ :

[illegible]

Կակուղ և անուշ [illegible]

[illegible]

Կաղացնել . թօփալ էթմէք . թօփալլաթմաք . աթսաթմաք ։ || կաղացուցանել . խոշտանգուցանել . հաշմեցուցանել . խեղացուցանել, կմ խեղել զոտս ։

Կաղզուան . խասթայըն ատը ։ || կաղզուանեան, կմ կաղզուան ։

Կաղին . ֆընտըգ ։ || կաղին ։

Կաղինու թուրփ ։ || օշինայ ։

Կաղկնծել ։ || տես Վնկնկալ ։

Կաղամար . փէնէթ ։ || կաղամար ։

Կաղամար չինօղ . փէնէթճի ։ || կաղամարագործ ։

Կաղամար ունօղ . փէնէթլի ։ || կաղամարապան . կաղամարակիր ։

Կաղամխի . չէօրչէկն աղաճը ։ || կաղամախի . կաղամախի ։

Կաղնի . ֆընտըգ աղաճը ։ || կաղնի . կաղնեփայտ ծառ ։

Կաղնիք . ճայըն ծառ . ճիչէ ։ || տես Վայրի կաղնիք ։

Կաղն 'ի կաղն . թօփալ տօփալ ։ || կաղն 'ի կաղն . կաղ 'ի կաղ . կաղ 'ի կաղս . կաղս 'ի կաղս . գայթն 'ի գայթն . գայթն 'ի գայթմն . գայթ 'ի գայթմն ։

Կաղութիւն . թօփալլըգ . աթսաքլըգ . աթսալըգ ։ || կաղութիւն . խոշտութիւն . հաշմութիւն . հաշմութիւն ոտից . խեղութիւն ոտից ։

Կաղապար . խալըպ ։ || կաղապար . գաղափար . օրինակ . տիպ . յարացոյց . տարացոյց . տարբեր . օրինակ . նկարագիր ։

Կաղապար . փէրճինէկ ։ || զարդարանք . զանգուած . ձոյլ . քղանցք . քղանցք ։

Կաղապար արծաթի . չիրահօղ փէրճինէկի ։ || զարդարանք արծաթոյ . ձոյլ արծաթոյ ։

Կամ . եա՛յ . (շաղկապ ։) || կամ . և կամ . ոչ .

Կամ անուն կոչեա, կմ չէ ։ || կամ խնդրեա զանուն, և կամ ոչ ։

Կամ . հարման . սըրտալթ . ճըղըմլըգ ։ || կամն . կամնապնդ ։

Կամախ . քաղաքի անունն է ։ || կամախ . անի .

Կամախեցի ։ || կամախեցի . անեցի . այր 'ի քաղաքէն անի ։

Կամակ . կոճնոցի աղած չէգանճուրը ։ || կամակ ։

Կամակոր . աքնէ գէօնիւ . չոր գէօնիւ . թէք պաշլը . իւնատը ։ || կամակոր . կամակոր . կամակոյդ . կամակամ . կամանդահաչ . հարկամ . քիրտ . կոր . մէա . ժտին . խիստ . հեստ ։

Կմ այսպէս . յամառ . յամառոտ . յամառաւոր . յամառամտիկ . պնդմիտ . գժմիտ . գժուարամիտ . յեղյամիտ . խստամիտ . կարծրամիտ . ծանրամիտ . խստասիրտ . կարծրասիրտ ։

Կամ այսպէս . խստաբարոյ . կարծրաբարոյ . բռնաբարոյ . խստապարանոց . անզգայապարանոց . խեղաբեկ . խեղաթիւր . հեղգաբերող . սաստամբուկ . խստամբուկ . ապստամբ . ապստամբ . ապերասան . վիրաւոր . վիրաւորեան . վեհեսեան . չարաճճի . չարաճճիկ . ողջ դժնեայ . անհաւան . գժուարահաւան . անպարկեշտ . անհնարին . անհամոզելի . անընդդեմ . անհաղորդ . անաստուած ։

Կամակոր լինել ։ || տես Կամակորութիւն լինել ։

Կամակոր լինել . ինատճը էթմէք . ինատ էթմէք ։ || կամակորել . կամակորեցուցանել . կարծրեցուցանել . յամառեցուցանել . վիրաւորեցուցանել . խստացուցանել ։

Կամակորութիւն . ինատ . ինատճըլըգ ։ || կամակորութիւն . կամակորութիւն . կարծրութիւն . կամակամութիւն . կամակարծրութիւն . կարծրաբարոյութիւն ։

Կմ այսպէս . յամառութիւն . յամառութիւն . յամառութիւն . յամառամտութիւն . պնդմտութիւն . գժմտութիւն . գժուարամտութիւն . գժուարութիւն . յեղյամտութիւն . խստամտութիւն . կարծրամտութիւն . ծանրամտութիւն ։

Եւ կմ այսպէս . վիրաւորութիւն . վիրաւորականութիւն . խստութիւն . խստասրտութիւն . խստաբարոյութիւն . խստամբերութիւն . սաստամբուկութիւն . ապստամբութիւն . ապստամբութիւն . անզգայապարանոցութիւն . անզգայութիւն . ամբարտաւանութիւն . անհաւանութիւն . անհամոզելիութիւն . անընդդեմութիւն . անաստուածութիւն . խաւարում . ուղղակի . ոչ .

Կամակորութեան հաւանել լինել . կմ առնել կամակորութիւն լինելով ։ || կամակոր լինել 'ի խրատ, կմ զխրատ ոչ ընդունել ։

Կամակորութեան վաղ զաւր ամբարձ ։ || զորութեան նորա թուղթուցոյ ։

Կամակորութիւն լինել . ինատ էթմէք . ինատճըլըք էթմէք . ինտճալ, ինտճէք ։ || կամակորել . կարծրանալ . կամակարծրել . յամառել . գժմտել . վիրաւորել . ապստամբել . ծանրամտել . ժխտել ։

Կամ, կամակորել . յամառել . գժմտել . ընդդիմանալ . անզգայել . ժխտել ։

Կմ այսպէս . խստանալ . կնճռել . կնճռոտել . ծռակալ . խժդժալ . խժռել . 'ի խժդժանս կալ . յաղն կալ . զոյն խստացուցանել . ըղձ թիւնունս հաստ առնել ։

Կամար . քէմէր ։ || կամար . ծիր ։

Կամարաձև . կեմէրի յեան . քէմէր կիպի ։ || կամարաձև . կամարանման . կամարահաւասար . խորանաձև . բոլորաձև ։

Կամարաձև ընթերի ունօղ . քէմէր գաւսը ։ || կամարայօն ։

Կամարաշէն . քէմէրլի ծածկած, եա ըստուփը քէմէր կուպած . քէմէրլի ։ || կամարակապ . կամարակերտ . կամարաձածք . կամարածածկ . կամարաձև . կամարաշէն . կամարակապ ։

Կամաց . եաւաշ ։ || յամր . յուշիկ . մեղմ . յեղմ . առհաւ . մեղմով . յամրաքայլ ։

Կամաց կամաց . եաւաշ եաւաշ . աստէօրէ աստէօրէ . եավաշ գօմաս ։ || մեղմ մեղմ . մեղմով մեղմով . յուշիկ յուշիկ . առհաւ առհաւ . առհաւ առ առհաւ . սակաւ սակաւ . սակաւ առ սակաւ . սակաւ ամենայն . փոքր փոքր . առ փոքր փոքր . հետզհետէ . մեղմախառն . մեղմականն . մեղմաժամ ։

Կամաց կամաց երթալ յենել . եաւաշ եաւաշ էտէրէք գալքմաք ։ || առ առհաւ առհաւ ելեալ առնել . մեծ 'ի մեծ խոնարհել ։

Կամաց կամաց վեր ելնել . եաւաշ եաւաշ եօգուշ ճըգմաք ։ || առհաւ առհաւ վերանալ . շամբով վերասլանալ ։

Կամաց շարժօղ . եաւաշ թիթրէնէն ։ || յամրաշարժ . մեղմաշարժ . ծանրաշարժ . ծանրաքայլ . հանդարտասուն ։

Կա-

Կամաց քալօղ · Եաւաշ եուրիւյէն : || Մեղմագնաց · յամրագնաց · հանդարտագնաց · հանդարտահետ · յամրահետ · յամրաքայլ · հանդարտաքայլ · մեղմաքայլ · մեղմընթաց · յամրընթաց · հանդարտընթաց :

Կամացուկ · Եաւաշճա : || Մեղմ · մեղմիկ · յուշիկ · մեղմով · մեղմօրինակ · մեղմախառն · մեղմական · հանդարտաբար · խաղաղօրէն · լռելեան · լռելեայն · զանխլաբար · գաղտագողի :

Կամացուկ բանող · Եաւաշ ճալըշան : || Մեղմական · մեղկաշօշափ :

Կամացուկ խօսիլ · Եաւաշ սէօյլէմէք : || Մեղմաձայն խօսիլ · հանդարտաձայն խօսիլ · ցածն խօսիլ :

Կամացուկ կամացուկ · Եաւաշ եաւաշ : || տե՛ս Կամաց կամաց :

Կամացուկ կամացուկ երերալը՝ ըծիդը, բղջաքը, և այլն : || տե՛ս Մեղմշեղենաբերմից ընել ծովը :

Կամացուկ մը · Եաւաշճաճըք · աստ'պաղալըն : || Մեղմով · զանխլաբար · մեղմութեամբ · լռելեան · լռելեայն · գաղտամտաբար · զանխռալ · գգուշեաւ · նրբաբէս · արուեստաբար : տե՛ս և Կամացուկ :

Կամացուկ մը խմցնել : || զգացուցանել :

Կամացուկ մը նայիլ : || ընդ ակամբ նայիլ :

Կամացուկ մը ներս մտնել · սոխուլմաք : || յաբանմբ ՚ի ներքս մտանել · սպրդիլ · սպրդել · սողոսկել :

Կամացուկ մը ներս մտնելը · սոխուլուշ · սոխուլմալըք : || սպրդումն · սպրդիան · սպրդանք · սպրդ :

Կամացուկ մը ներս մտնող · Իչերի սոխուլան : || սպրդող · սպրդիչ · սողոսկիչ :

Կամացուկ մը ներս մտցնել · Իչերի սոխուշտուրմաք : || սպրդել · սպրդեցուցանել · սողոսկեցուցանել :

Կամացուկ մը շարժել · Գըմըլտաթմաք · Գըմըլդանդըրմաք : || խլրտեցուցանել · խլրդեցուցանել · խլրտել · դրդուել · խախտել :

Կամացուկ մը պակսեցնել : || մեղմով իմն պակասեցուցանել · մեղմով իմն հատանել · սակաւ սակաւ առնել · սակաւակեցել :

Կամացուկ մը տեղէն շարժիլ · Գըմըլտամաք : || խլրտիլ · խլրդել · խախտիլ · դրդուել :

Կամացուկ վազող · Եօրղա, Գէմ, և այլն : || յամբաքայլ · յամրահոսան · հեզաքայլ · հանդարտաշէտ · յամրաշէտ · յամրընթաց · մեղմընթաց :

Կամացուկ վազող ջուր : || խաղաղական ընթացք ջուրց :

Կամաւոր · Կէօյիւնլիւ · Բաշտբէթլի : || կամաւոր · կամաւորական · կամայական · կամական · կամայ · կամովի · յօժարական · հաճոյական · հաճոյ :

Կամբելլա · Փարատի ատը : || ամանի :

Կամենալ · Ազմէլ · Խաֆեսեր · Մուրատ էթմէք : || կամել · կամաւորել · հաճիլ · ախորժել · ախորժել · յանձն առնուլ · Թեաւկոխել · միաբանել ՚ի հաւանութիւն · հաճ և հաւան լինել :

Կամենաց · Տիլէք է : || կամենաց :

Կամեցնել · Իսթէթթիրմէք : || կամաւորել · կամեցուցանել · հաճեցուցանել · հաւանեցուցանել · յօժարեցուցանել :

Կամիլ : || տե՛ս Կամենալ :

Կամիսոն երկիր : || գաղթականք :

Կամկար : || տե՛ս Տնանկացող :

Կամկար քալօղ · Ճըլըզ գալան : || Վեհերընթաց · դանդաղընթաց · դանդաղաքայլ · սայթաքմաքայլ · հեշտանդաքայլ · հեղգագնաց : տե՛ս և Կամաց քալօղ :

Կամկարութիւն : || տե՛ս Տնանկութիւն :

Կամկրութիւն : || տե՛ս Կամացուկ :

Կամնել · Հայրճաթլամագ · հայրնան առնելանը : || կասել · կասուլ :

Կամնելը · հայրճաթլամայը · հայրնան առնելանը : || կասումն · կասողութիւն :

Կամք · Կէօյիւլ, կյ՝ կէօյն · Բահրէթ : || կամք · կամաւորութիւն · հաճութիւն · բարեհաճութիւն · յօժարութիւն · հաճոյք · ախորժակ :

Կամացը դէմ : || տե՛ս Ակամայ :

Կամքերնին մէկ · Կէօյիւլտաշ · Պիրլիկտաշ : || միակամ · համակամ · հաւանակամ · համաստարակամ · կամակից : տե՛ս և Մէկ սիրտ :

Կամքը կատարել · Խաթըր ընել · Կէօյնիւնիւ եաբէք : || կատարել զկամս իւր · առնել զհաճոյս իւր · կամակատար լինել · կամակարգեալ լինել · կամաւորիւս ընել · զկամս կատարել :

Կամքը կատարող · Կէօյնիւնիւ եափան : || կամակատար · կամակատարու · կամակատարօղ · կամահաճոյ · ախորժակատար · հաճոյակատար · հաճոյակատար · կամաւորիչ :

Կամքը սիրող · ուզածը սիրող : || կամաւորող · հաճոյասէր :

Կամքովը, կա՛մ իր կամքովը · Բաշտփէթլիլէն Գէօնիւ ռատբէթի իլէ · Կէօնլիւնտէն : || կամաւ · կամովին · կամաւ · կամաւորաբար · կամաւորութեամբ · կամաւորապէս :

Կա՛, ՚ի կամաց · ՚ի կամակարութեան · կամակար · կամակար մտօք · կամակարգաբար · կամակարապէս · յօժարապէս · յօժարաբար · յօժարութեամբ :

Կա՛մ, ինքնակամ · անձնակամ · անձնակամական · ինքնայօժար · ինքնայորդոր · ինքնամտեան · մտադիւր · մտադիւր իմն · յօժարակամ որ- ...իլ · յառաջակամ իրօք : տե՛ս և Արտաքս :

Կամքովը եղած : || տե՛ս Կամաւոր :

Կամքովը չեղած : || տե՛ս Ակամայ :

Կայ · Վարտըր : || կայ · գոյ · իք · է :

Չկայ · Եօգթուր : || չկայ · ոչ գոյ · չգոյ · չիք · չէ :

Կայծ · Վառօղ Գործէլի · Քըվըլըմ : || կայծակն · կայծակունք · կայծ · շանթ · շանդ · շանթիք · շանթելք · շանթիկ · խաշարժ :

Կայծ՝ որ կրակէն կը ցատկէ · Քըվըլըմ, կյ՝ Քըվլըմ : || կայծ · շանթ · շանթիք, կա՛մ շանթիք, կամ շանթիկ · ցնցուղ հրոյ :

Կայծ ըլլալ, կա՛մ կայծ գառնալ · Քէօզ օլմաք · Քէօզլէնմէք : || փոխիլ ՚ի կայծակն · ՚ի կայծակունս լուծանել · կայծանալ · կայծակնանալ :

Կայծ ցաթկեցնել · Քըվըլըմ ատմաք : || կայծակունս արձակել · կայծակել :

Կայծ ցաթկեցնելը · Քըվըլըմ ատըշն · Քէօզ...

փէն օթէչ ուըլըրօթթըրմօ ։ ‖ կայծակնաձայն յա_
ւուց հռոռանել․ հուր ցոլացուցանել յա_
ւուց․ հրակայծակ առնել զաչսն ։

Կայծ ցոլթկըցնող ։ ‖ տես Կայծակներ հանող ։

Կայծ քար ։ ‖ տես Կայծքար ։

Կայծակ․ Եըլտըրըմ ։ ‖ կայծակն․ շանթ․ շանթք․ շանթիք․ շանդիք․ շանդիկ․ կերաւնոս․ կիւռնոս․ կիռաւնոս․ հրացանք երկնից․ հրացանութիւնք երկնայինք ։

Կայծակ ձգող, ու փլցնող ։ ‖ պղերասեր․ պղերասէր ։

Կայծակ հանել․ Եըլտըրըմ չըգարմագ ։ ‖ կայծակնաձև արձակել․ շանթս արձակել․ կայծակել ։

Կայծակէն զարկած․ Եըլտըրըմտան վուրուլմուշ ։ ‖ կայծակնահար․ շանթահար․ փայլակնահար ։

Կայծակէն զարնըւիլ․ Եըլտըրըմտան վուրուլմագ ։ ‖ հարկանիլ՚ի կայծականէ․ կայծակնահար լինիլ․ շանթահար լինիլ․ փայլակնահար լինիլ ։

Կայծակը զարնել․ Եըլտըրըմ վուրմագ, եմ չարփըլմագ․ Եըլտըրըմլանմագ ։ ‖ հարկանել կայծական ։

Կայծակի երկաթ․ Եըլտըրըմ՚ տէմիրի․ Եըլտըրըմ՚ օգու․ Եըլտըրըմ՚ թաշը ։ ‖ շանթ․ շանթիք․ շանդիք․ շանդիկ ։

Կայծակներ հանող, կամ կայծակներ թափթփող․ Եըլտըրըմ ըսըջան, եմ սաչըջու ։ ‖ կայծակնահան․ կայծակնահանու․ կայծակնացայտ․ կայծակնաշուանչ․ կայծակնաձայնանչ․ եռանդնակայծակ․ շանթեռանդն․ շանթառանդն ։ տես և Կրակ ցայտող ։

Կայծակոտ․ Եըլտըրըմլը ։ ‖ կայծակնաւոր․ կայծակնուտ․ շանթոտ ։

Կայծառ ։ ‖ տես Կածառ ։

Կայծոտ․ [illegible] ։ ‖ տես Կայծակոտ ։

Կայծքար․ Չախմախ թաշը ։ ‖ տես Կածքար ։

Կայծքար․ [illegible] ըր Գէլէճէկ կէ վոտի․ [illegible] ։ ‖ կարկեհան․ սուսրակ ։

Կայսր․ [illegible] թագաւոր․ [illegible] ։ ‖ կայսր․ կեսար․ կեսառ․ կիսար․ կիսառ․ կեսարոս․ կեսառոս․ կիսառոս․ արքայից արքայ․ թագաւոր թագաւորաց․ թագաւոր միահեծան․ ինքնակալ․ միապետ․ միահեծան․ շահին շահ․ քաղաքանց ։

Կայսեր զաւակ․ [illegible] ։ ‖ կայսրորդի․ կայսերածին․ կայսերեան զաւակ․ ծնունդ կեսարեան ։

Կայսեր նման ։ ‖ կայսերակերպ․ կայսերատիպ ։

Կայսեր սառայ․ [illegible] ։ ‖ աշխարհամուտ դուռն․ աշխարհապալատ․ ապարանք կայսեր․ ապարանք կեսարեան․ պալատ քաղաքանց․ օգոստափառ ապարանք ։

Կայսերական․ [illegible] ։ ‖ կայսերական․ կեսարական․ կեսարեան․ կայսերեան ։

Կայսրուհի․ [illegible] ։ ‖ կայսերուհի․ կեսարուհի․ արքայուհի, կամ թագաւորուհի կայսերական ։

Կանանի, կամ Կանանիք ։ ‖ տես Կինիկներ ։

Կանանչ․ [illegible] ։ ‖ կանաչ․ շլուռո․ կանաչագոյն․ կանաչերանգ․ կանաչալին․ գաշտագոյն․ գալարերանգ․ գարնանադեղ․ ևն․ Կանանչ զբաւսիսաթներով, և ազնիւ սեքենրիպարներով առայլին [illegible] ։ ‖ [illegible] ։

Խիստ Կանանչ․ [illegible] ։ ‖ կանաչագոյն․ կանաչագին․ և [illegible] կանաչ․ [illegible] ։

Կանանչ․ [illegible] ։ ‖ մահմետական․ մահմետադաւան․ մահմետականի ։

Կանանչ․ [illegible] ։ ‖ կանաչ․ խոտ․ գալար․ գալարի․ դեղ գալար ։ տես և Բանջար․ [illegible] ։

Կանանչ գունով ։ ‖ տես Կանանչ․ [illegible] ։

Կանանչ խոտ ։ ‖ տես Կանանչ․ [illegible] ։

Կանանչ կարմիր գոտի ։ ‖ տես Ծիրանի գոտի ։

Կանանչ հագնիլ․ [illegible] ։ ‖ զգենուլ զկանաչս․ արկանել զիւրև զկանաչ․ զգածիլ կանաչերգ․ կանաչազգեաց լինիլ․ կանաչազգեստ լինիլ․ կանաչազգած գոլ ։

Կանանչ հագնող․ [illegible] ։ ‖ կանաչազգեաց․ կանաչազգեստ․ կանաչազգած․ կանաչակիր ։

Կանանչ ներկ․ [illegible] ։ ‖ կանաչաներկ․ կանաչ ։

Կանանչներով, կամ կանանչ տերևներով զարդարած ։ ‖ կանաչազարդութ․ կանաչազարդ․ կանաչադեղ․ գալարադեղ․ գալարադոյ․ գալարազարդ․ գալարազգեաց․ գալարաւոր ։

Կանանչնալ, կամ կանաչնալ, կամ կանանչիլ․ [illegible] ։ ‖ կանաչել․ կանաչիլ․ կանաչանալ․ կանաչազգեաց լինիլ․ կանաչազգած լինիլ․ կանաչերանգ գոլ ։ Կամ, գալարանալ․ շլուռոանալ․ հարկանիլ ՚ի գոյն գաշտագոյն․ գալարերանգ գունով զգածիլ․ գարնանադեղ երանգաւ պճնիլ ։

Կանանչութի․ [illegible] ։ ‖ կանաչութի․ գալարութիւն ։

Կանանչցնել․ [illegible] ։ ‖ կանաչացուցանել․ կանաչերցուցանել․ գալարացուցանել ։ Կամ․ կանաչ առնել․ կանաչերանգ զարդել ։

Կանաչ, կամ կանաչ․ [illegible] ։ ‖ կանեփ ։

Կանեփ․ [illegible] ։ ‖ տես Ձիւթեան․ [illegible] ։

Կանեփէ շինած․ [illegible] ։ ‖ կանեփեայ․ կանեփագործ ։

Կանգնած․ [illegible] ։ ‖ կանգուն․ կանգնաւոր․ կանգնեալ․ կացեալ․ կայացեալ․ արձանացեալ․ ևն․ Կանգնած կենալ ։ ‖ կանգուն կալ ։

Կանգնած իջէն խաթիլ վար ընկնել․ [illegible] ։ ‖ անկանիլ յոտնկե_

լեաց 'ի պետոյն. դառնալ զերկրաւ յառն_կայից. զկայս ոտից ընդ կոյս թեկանցն փոխանակել:

Կանգնեալ մեկզմեկոտս գետ: || տե՛ս Դիմադիմակեալ կանգնեալ:

Կանգնելու տեղ. պուրաթ. այաղ ինճէկ եէր: || կայ. կայք. կայան. կայեան. կայարան. կացարան. կացուրք. կացոյ. ոտնկայ. ոտնկաբեմ. կաբեմ ոտից. հանգոյց. հան_գիստ. զոր օրինակ.

Կանգնելու տեղ չեկաւ: || և չգտայ ոտն_կաբեմ:

Կանգնելու տեղ գտաներ նէ, մինչև վար չէր գլորէր: || եթէ գտանէր կաբեմ ոտից, ապա_քէն ոչ հոսեր մինչև 'ի ստորոտ: տե՛ս և Գլորելու տեղ:

Կանգնեցնել. կամ կանկնեցնել. վեր հանել. փուրթուրմաք. գալտըրմաք: || կանգնել. կանգ_նեցուցանել. վերականգնել. յարուցա_նել. ուղղել. հաստատել. անխախտել. 'ի վեր ունել:

Կանգնեցնել. չթողուլ ինկնել. ձեռն տալ. ...: || կացուցանել. կացուցա_նել. յարկացուցել. արձանացուցանել. կա_ռուցանել. տնկանել. հաստատել: տե՛ս և Դադրեցնել:

Կանգնեցնել զքար: || տե՛ս Քար կանգնեցնել:

Կանգնեցուցած քար: || տե՛ս Քար կանգնե_ցուցած:

Կանգնիլ. ելնել. տուրմաք. գալգմաք. այաղայ տուրմաք: || կանգնիլ. կալ. կայանալ. յոտն կալ. յոտնաւորս կալ. յառնել. անխախտա_նալ. հաստատել:

Կանգնիլ, կմ կանգնիլ. կենալ. կանգ առնել. տուրմաք. գարշ օլմաք: || կալ. հանալ. կանգ_նել. կայանալ. կայանալ. արձանա_նալ. զոր օրինակ.

Ձեռ կանգնէ: || արձանացեր այդք: տե՛ս և Դադրիլ. կանգ առնել:

Կանգնիլը. տուրմալը: || կայ. կայք. կացք. կացութիւն. ոտնկացութիւն. ոտնկայութիւն. ոտնկելիք:

Կանգնուկ, կմ կանգնածան: || տե՛ս Կանգնած. և կանգնօղ:

Կանգնուկ քարոզ. ... : || ուղղորդագնաց. ուղղորդագնաց:

Կանգնող. փեկան. փուրամ: || կանգուն. կանգնաւոր. կայուն. կացուն. հաստա_տուն. ոտնկայ:

Չկանգնող. չերդող կանգնիլ. փուրմայան: || ան_կայ. անկայան. անկայուն. անկանգնելի. անյառնելի. անյարիր:

Կանգուն: || տե՛ս Կանգնած:

Կանգուն, կմ կանկուն. արշըն: || կանգուն. զաշ. չափ կոտրանաց, կմ Հարստարաց, և Հարստարականաց:

Կանգուն մը: || կանգուն մի. չափ միոյ կանգ_նոյ. կանգնաչափ:

Կանգնեղոս. թաղանի անուն: || մնունն:

Կանթեղ. խանտիլ. գանտիլ: || կանթեղ. լապ_տեր:

Կանթեղ մեծ: || ջահմարիր. ղամբար. լամպար:

Կանթեղ վառօղ. գանտիլ եագան: || կանթե_ղաքորբող. կանթեղալոյց. լապտերալոյց:
Կանթեղի պէս վառած: || կանթեղաձա_ւոր:

Կանթերպուկի. թաղանի անուն: || կանդավլաբար:

Կանկ: || տե՛ս Կոտուկ. փարթիլէ:

Կանկ առնել. փա՛ուրայ էթմէք. պակթ օլմաք: || կանգ առնուլ. զկայ առնուլ. ոտնակա_ռել: տե՛ս և Կանգնիլ. կենալ. և Դադրիլ. կանգ առնել:

Կանկ առնել տալ: || տե՛ս Կանգնեցնել. չթո_ղուլ ինկնել:

Կանկ առնող. փա՛ուրայ էտէն. փուրաւ գալան: || ոտնակալայոց. զկայ առնուլ. դադարեալ. կասեալ:

Կանկառ. փէլէկ թիքէնի: || կանկառ. կանգառ. կանգառ:

Կաննուկ: || տե՛ս Կանգնած:

Կանոն. գանուն. գայտէ. թէօրէ. էրքեան: || կա_նոն. կանոն. կանոնք. քանոն. քանուն. քանոն. կիոնք. սահման. ձոյլ. ձուլ_ձոյ. օրինակ. կէտ. զոր օրինակ.

Աս կանոնին հետևէ պիտի երթաս: || ըստ այսմ կիրառ պարտ է քեզ վարել, կմ զայս կէտ պարտ է քեզ ունել առաջնորդ:

Կանոն գիրք. էհլի գանուն: || կանոնագիրք. կանոնական:

Կանոն գրող: || կանոնագիր:

Կանոն դնել. գանուն գոյմաք: || կանոնել. կա_նոնել. կանոնաւորել. կանոնադրել:
Կամ, կարգ դնել. կարգել. կարգաւորել. կարգադրել. սահմանադրել. սահմանել. սահման դնել. սահման կարգել. սահման կացուցանել:

Կանոն դնելը: || կանոնադրութիւն. սահմանա_դրութիւն:

Կանոն դնող. գանուն գոյան: || կանոնադիր. կարգադիր. սահմանադիր:

Կանոն ունող: || տե՛ս Կանոնաւոր:

Կանոն չունող. գանունսուզ. եօլսուզ. էրքեան_սըզ. ըսլուպսըզ: || անկանոն. անկարգ. ան_կրօն:

Կանոն պահող. գանունա ռիայէթ էտէն: || կանոնա_պահ. կանոնապահ. կանոնապահել. սահմա_նապահ. սահմանապահ:
Կանոնաց գիրք: || կանոնագիրք:
Կանոնէ արտաքոյ, կամ կանոնէ դուրս. գանունտան խարիճ. էսասըզ: || արտականոն. արտականոն:
Կանոնէ դուրս բան մը ընել: || արտա_կանոնել. արտականոնել. արտականոն գործել:
Կանոնէ դուրս ըլլալը: || արտականոնու_թիւն. արտականոնութիւն:
Կանոնով արգիլել. գանունընտան մանէ էթ_մէք: || արտականոնել. արտականոնել. կա_նոնապահել:
Կամ, արտականոն առնել. արտականոն առնել:
Կանոնով զրկուած: || կանոնազրկեալ:

Կանոնաւոր. գանունլու: || կանոնաւոր. կար_գաւոր. սահմանաւոր. պայմանաւոր:

Կանուխ . էրթէն ։ ‖ կանուխ . կանխաւ . կան-խեաւ . վաղվաղակի . յառաջագոյն ։
Խիստ կանուխ . փէք էրթէն ։ ‖ կանխագոյն . կանխաւ ևս . վաղ ևս . վաղու ևս . վաղուց ևս . վաղ ուրեմն . վաղագոյն . վաղ քան ։
Կանուխ առաւօտ . չաղշէօք . կանուխ . քանոն-քան օփէն . առաջին նամազը . առաջին նամազը վաղ-թը . փանդ նէրէ աղարթըլը վաղթը . ջինդ առաջին ։ ‖ վաղ քան առաւօտ . արշալոյս . աշալոյս . աշալուրջք . աշալուրջք ։
Կանուխ առաւօտը , կմ առաւօտը կանուխ . ջինդ առաջին վաղթընդէ . փանդ նէրէ աղարթըլը վաղթընդէ ։ ‖ տե՛ս Առաւօտուց կանուխ ։
Կանուխ գալ . էրթէն կէլմէք ։ ‖ գալ կանուխ . կանխել . յառաջել . վաղ եկեալ որպէս յառաջա-գալ . զօր օրինակ .
Ինչպէս չարաչարչեն կանուխ եկայք ։ ‖ զի՞ է զի յարեաւ եկիր ՚ի փողոցէն ։
Կանուխ եղած , կմ եղող ։ ‖ կանխայարոյց . վաղայարոյց ։
Կանուխ ելլել . էրթէն քալքմագ ։ ‖ կանխել . յառաջել . կանխայարոյց լինել . վաղայա-րոյց լինել ։
Կանուխ թէ փորձելու կերթալ , կմ առաջ քանդարկել ընել . էրթէն թէփթիշէ , կմ փուլուր ալմագ ։ ‖ կանխեցուցանել . յառաջեցուցանել . առաջա-պարեցուցանել ։
Կանուխ թէ փորձենալ , կմ առաջ քանդել ըլլալ . էրթէն թէփթիշէնմէք ։ ‖ կանխել . յառաջել . վաղ-վաղել . առաջապարել ։
Կանուխ խառնալար ընող . էրթէն հապար էտէն ։ ‖ վաղաղէկոյց . վաղածանոյց . վաղագդեցիկ ։
Կանուխ հանել՝ պտուղը . ‖ կանխեցուցանել . յառաջեցուցանել ։
Կանուխ հասնիլ . էրթէն էրիշմէք ։ ‖ Նախա-ժամանել . վաղաժաման լինել . վաղահաս-տուկ լինել . կանխահասութիւն լինել ։
Կանուխ հասնող , կմ հասած . էրթէն էրիշէն ։ կանխահաս . վաղահաս . նախահաս . յա-ռաջահաս . վաղահասութիւն . վաղահասուտ . նախաժամանի ։
Կանուխ հասնող , կմ կանուխ հասած . պտուղ ։ ‖ տե՛ս Թուրփանեալ ։
Կանչած . չաղըրըլմըշ . փանէթլի ։ ‖ կոչեցեալ . կոչնական ։ տե՛ս և Կանչել բայն ։
Կանչածին . չաղըրմըշըն ։ ‖ կոչեցելոյն . կո-չեցելոյ ։
Կանչել . բուէլ՝ որ գոյ . չաղըրմագ . նըդըրմագ . օ-գումագ . փանֆիթ էթմէք ։ ‖ կոչել . ձայնել . առա-ձայնել . հրաւիրել . կարդալ զոք ։
Կանչել ։ ‖ տե՛ս Անուն դնել ։
Կանչել . պոռալ . պաղըրմագ . հայգըրմագ ։ ‖ տե՛ս Աղաղակ վերցնել ։
Կանչել տալ . չաղըրթմագ . նըդըրթմագ . փանֆիթ էթտիրմէք ։ ‖ տալ կոչել . տալ կարդալ . տալ հրաւիրել .
Կանչելը . բուէլը՝ որ գոյ . չաղըրմա . նըդըրմա . փանֆիթ . ‖ կոչ . կանչ . գանչ . կանչումն . կոչ-չումն . կոչումն . ձայնումն . առաձայնումն . հրաւիրումն . հրաւէր ։

Վերաձայնութիւն . ձայնարձակութիւն . ձայն-արկութիւն ։ տե՛ս և Աղաղակ ։
Կանչելով սաստ անելով . ինչպէս չարանը ուխ-տերան կընէ ։ ‖ հորդաւն տալ ռամիկ . խրա-խուսել վառել . խրախոյս բարբառել առաջ-նորդել ։
Կանչելով ջուր ընել ։ ‖ ազդել . ազդ առնել . ազդեցուցանել . հանրահռչակել ։
Կանչելով պատուական , կմ յիշատակել ։ ‖ պատուա-կել . պայծառել ՚ի կոչումն ։
Կանչելով սիրտ տալ , կմ յորդորել . ինչպէս պէտ զօրավարները մէկմէկ գէճ կընեն ։ ‖ խրախոյս տալ . խրախոյս բառնալ . խրախոյս ձայնել . ձայն տալ միմեանց . խրախուսել . խրախ-խել . փութել ։
Կանչելով սիրտ տալը ։ ‖ խրախոյս . խրա-խուսանք . խրախուսումն . խրախուսութիւն ։
Կանչելով սիրտ տուող ։ ‖ խրախուսիչ . խրա-խոյս բարբառող . խրախոյս ։
Կանչելու . չաղըրըլմաք ։ ‖ կոչելի . կոչական . հրաւիրական ։
Կանչելու գործիք ։ } կոչարան ։
Կանչելու տեղ ։
Կանչկռտել . } Կանչռտել . } Կանչվտել . } չաղըրմագ . հայգըրմագ ։ ‖ կար-կաչել . ձայն հարկանել . ձայն արկանել ։ տե՛ս և Աղաղակ վերցնել . և Պոռալ ։
Կանչկռտող . } Կանչռտող . } Կանչվտող . } չաղըրըճը . հայգըրըճը ։ ‖ կար-կաչող . կարկաչուն . կարկաչողն . պոռոտ . գոչողական ։
Կանչող . չաղըրան . չաղըրըճը ։ ‖ կոչող . կոչնա-կան ։ տե՛ս և զբայն Կանչել ։
չԿանչող . չաղըրմայան ։ ‖ անկոչ . անկոչող . ան-կոչական ։
Կաշառ . ըուշվէթ ։ ‖ կաշառ . պարգև . որոնմա-թիւն . ընձուլթիւն ։
Կաշառ առնել . ըուշվէթ ալմագ , եէմէք ։ ‖ կա-շառս առնուլ . կաշառառու լինել . կաշա-ռակուրծ լինել . կաշառամբարձ լինել . դնել զձեռս կաշառաց . բեկանել ՚ի կաշառս ։
Կաշառ առնելը ։ ‖ կաշառառութիւն . կաշառա-կրծութիւն . կաշառակերութիւն . կաշառասի-րութիւն . զօշաքաղութիւն ։
Կաշառ առնող . ըուշվէթ ալան . ըուշվէթճը ։ ‖ կա-շառառու . կաշառակուրծ . կաշառասէր . կաշառամարդ . զօշաքաղ ։
Կաշառ չառնող . ըուշվէթ ալմայան ։ ‖ անկա-շառ . անպարգևակալ . ընծայառաւ ձեռա-ւոր անաշառ ։
Կաշառ կերցնել . ըուշվէթ եէտիրմէք ։ ‖ կաշա-ռել . կաշառակերել առնել . կաշառակուրծ առնել . կաշառս տալ ։
Կաշառ կերցնելը ։ ‖ կաշառատուութիւն . կաշառատու-թիւն . կաշառակերութիւն ։
Կաշառ տալով . Կաշառ տուող ։ ‖ տե՛ս Կա-շառ առնել . Կաշառ առնող ։
Կաշառ ափրել . ըուշվէթ կէլէք ։ ‖ ափրել զկա-շառս , կմ զբաղձութիւն . կաշառասէր լինել . սիրտն դնել ըշխոլ զօշաքաղութեան ։

Կաշառասիրող · րուշվէթ սէվիճի : ‖ կաշառառակեր · կաշառասիրող · զօշաքաղ :
Կաշառաւ զմելը էր գին քաշէրը : ‖ կաշա_ռամտութեան :
Կաշառաւ կուրանալ · րուշվէթիլէյին գէօզ օլ_մագ : ‖ կաշառաւք կուրանալ · աչքերը գը_րաւուածս կաշառաւք · կաշառաւորած ըլլալ :
Կաշառաւ կուրացեալ : ‖ կաշառաւորած :
Կաշառաւ վարել : ‖ տես Կաշառ առնել :
Կաշեփող · ճաշէնի՝ սօրուն, կմ ճանչըր · բինչաղը հնոց չէնէճին : ‖ խնդրուեչ · խնդրուեչ :
Կաշի · փէօսթ : ‖ կաշի · խաղախ · մորթ · մաշկ · փոկ :
Կաշի՝ բանեան · Կաշի եղան · Կաշի ոչխարի · և այլն : ‖ տես Բանեան կաշի · Եղան կաշի · Ոչխարի կաշի · և այլն :
Կաշի բանեցելու տեղ · թաղախանայ : ‖ խաղա_խորդարան · խաղախորդանոց :
Կաշի բանող · թաղախ · թապագ : ‖ խաղախորդ · մորթեգործ · մորթեգործ :
Կաշի գտանել, կմ կաշի կորիլ · փէօսթ փօս_մէք · փէօսթլէնմէք : ‖ կաշենալ · մորթանալ · մաշկանալ :
Կաշի հանած, կմ կաշի հանող · փէօսթ չէքէն · [illegible] : ‖ մաշկահանողերս · մաշկա_ղգեաց · մաշկեկառող · մաշկահանափորա :
Կաշի՝ հանած, կամ քերթած կաշի : ‖ մոր_թանք · զոր օրինակ ·
Հանած, կամ քերթած ոչխարի կաշին ծա_խեցին : ‖ զմորթեածս ոչխարի վաճառեցին :
Կաշիէ, կմ կաշէ · փէօսթտէն : ‖ մաշկեղէն · մաշկեայ · փոկեայ :
Կաշիէ զրահ · փէօսթ զըրհը : ‖ Ճօշ · Ճօշան :
Կաշիէ լաթ, կմ կաշէ փիլոն : ‖ մաշկեակ :
Կաշիէ լաթ հագնող : ‖ մաշկազգեստաւոր · մաշկահանդերձ :
Կաշիէ կապ · գայըշ : ‖ փոկ :
Կաշին հանել : ‖ տես Քերթել :
Կաշին հաստ · գալըն փէօսթլի : ‖ հաստամորթ · թաւամորթ · թաւամաշկ · հաստամաշկ :
Կաշին նաղշը · փէօսթին նաղշը : ‖ փափկամորթ · քնքշամորթ :
Կաշին սեւ · սիյահ փէօսթլի : ‖ սեւամորթ · թխամորթ :
Կաշով ընկած : ‖ տես Կաշիէ :
Կաշու ջուր : ‖ տես Մղղ :
Կապ : ‖ տես Կապոց :
Կապ · պաղ : ‖ կապ · յօդ · զօդ · ատրբէք · կա_պանք · կապանս · կապանք · կապուած · կապարանս :
Կապ · որ եղջեր բանի մէջ կը մտնէ, ու մէջէն կը հայթէ · մէնէփ : ‖ յօդ · զօդ · յօդուած · զօդ_ուած · յօդակապ · շաղկապ · խառնուածք :
Կապանք · ուրեց · չէնոց · ... · ... : ‖ պարանք · պարանանք :
Կապել · [illegible], [illegible], և այլն : ‖ տես [illegible] :
Կապը կախարդէ : ‖ տես Կախարդի բան :
Կապը կտրող : ‖ կապակտրող · կապահատ · կապակեր :
Կապած · պաղլը · պաղլանմըշ : ‖ կապեալ · կապանաւոր · յօդակապ :
չԿապած, կմ Կապ չունող · պաղսըզ : ‖ անկապ :

Կապած մնալ, կամ կապուած մնալ · պաղլը գալմագ · պէնթ օլմագ : ‖ կալ և կապ մնալ · կապեալ կապեալ կալ · կա_պեալ կալ · կապեալ կապիլ · կապուցեալ կապիլ · ակիրկ և կաշկանդ կացցէ · ար_գելեալ խարսխիլ :
Կապած մնացած · պաղլը գալմըշ · պէնտ օլմուշ : ‖ կալ և կապ · կալեալ կապեալ · ակիրկ և կաշկանդ · կաշկանդեալ · կապուցեալ :
Կապած պահել · պաղլը տութմագ : ‖ 'ի կապ ունել · կապեալ ունել · կալ և կապ ունել · 'ի բանդ առնել · 'ի բանդ արկանել :
Կապակցութիւն · իւթիֆագ : ‖ բաղադրութիւն · բա_ղակցութիւն · հաղորդութիւն · հաղորդակցութիւն · յարակցութիւն · յօդակցութիւն · յօդաւորութիւն · միայարութիւն · կցորդութիւն · զօդողութիւն · պա_շաճաւորութիւն · պատշաճողութիւն · հետեւութիւն · հետեւողութիւն · հետեւանք · կիցք :
Կապակցութիւն ունենալ · իւթիֆագ օլմագ : ‖ բա_ղադրիլ · բաղակցիլ · յարակցիլ · յօդակ_ցիլ · հաղորդակցիլ · հաղորդիլ · կցորդել · միայարիլ :
Կապակցութիւն ունող · իւթիֆագլը : ‖ բաղադրեալ · բաղակից · հաղորդակից · յարակից · յօդա_կից · միակից · միակցորդ · միահամ · միահամա_հաղորդ · միահաղորդ · կցորդ · կցուրդ · զօ_դօղ · զօդող :
Կապակցութիւն չունող · իւթիֆագսըզ : ‖ անբաղ · անբաղադրեալ · անբաղակից · անյարակից · անյօդակից · անզուգակից · անկցորդ · ան_հաղորդ · անմիաբան · ընդհատ :
Կապայ · գաֆթան : ‖ պարեգօտ · պատմուճան · զգեստ · կայծ · անկիւղ :
Կապայ · զոր թագաւորը ձորդու կը հագցնէ : ‖ խիլայ :
Կապայ անթեւ · գօլսուզ գաֆթան : ‖ ըլխիշէն · կողոպ :
Կապայ հագած · գաֆթան կիյմիշ : ‖ պարեգօ_տահանդերձ · պարեգօտազգեստ · պարե_գօտեալ · պատմուճանեալ :
Կապայ հագցնել · ինչպէս թագաւորը, կմ մեծ իշ_խանը երեսին կը հագցնէ · գաֆթան կիյտիրմէք : ‖ խիլայել :
Կապայի կուրծք : ‖ տես Կուրծք · ծոցոյ · և այլն :
Կապայն հանել : ‖ տես Մերկանալ :
Կապայն սպասող · գաֆթան էշմէքճի : ‖ հան_դերձապահ · պատմուճանապահ :
Կապար · գուրշուն [illegible] · [illegible] : ‖ կա_պար · կապարակոյտ :
Կապել · պաղլամագ : ‖ կապել · կապակցուցանել · [illegible] · պարագել · [illegible] · կմ վա_րանեցուցանել կապանօք :
Կապելոց · պաղլանմագ : ‖ կապելի :
Կապելու խեւ · [illegible] · [illegible] · [illegible] : ‖ [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] :
Կապելոց չուանն : ‖ տես Չուանն · Իփ :
Կապիկ · մայմուն · չէֆէթ : ‖ կապիկ · ապուզ_նայ · ապուզդէի :

Կապկէք ձայն . մայմուն սէսի ։ || կապկապկչիւն . կապկապկչութիւն ։

Կապկկալել ։ || կապկապել . պրկել . պնդել . պնդել ։

Կապնդեղ . բոյա է . ֆուշիմ ։ || կապնդեղ ։

Կապոյտ . փէմէպ ։ || խաւարծ . խորձան . պարակ . պտուրակ ։

Կապոյտ . չար մը բան ։ || կապոյտ . կապտաւան . կապուածք . զօր օրինակ .

Հինգ կապոյտ մանգաղաց ասէսա ։ || Իտն նոմս կապուածս հինգ՝ Թաշկինակաց ։

Կապոյտ . գասաղանի . տղալի . Նշեփի . և նմա-նեաց . փէսփէ ։ || արցակ ։

Կապոյտ . ցորենի . գօրաս . և այլն ։ || տե՛ս Օրայ ։

Կապոյտ . խոփերշինոց . փէմէթ ։ || խաւարծ ։

Կապոյտ . ծաղիկի . թաթամ ։ || տե՛ս Փուռնճ ։

Կապուտ . մավի ։ || կապոյտ . կապուտակ . ծովագոյն . երկնագոյն . լեղակագոյն . լուրթ ։

Կապուտ . Էրլինին գամոյլ . կեօք մավի . սէմա մա-ւիսի ։ || խաժ . երկնագոյն . ծովագոյն . կա-պոյտ պայծառակերպանք ։

Կապուտ . լաճիվերդի լաշը ։ || տե՛ս Լաջիվեր-դի ։

Կապուտ աչք ։ || կապուտակն ականողնք . աչք կապուտակել ։

Կապուտ գոյն ունող , կամ կապուտ չալող . մավի չալան ։ || կապուտագոյն . կապուտա-րանգ . կապուտակ . կապուտակապտոյն ։

Կապուտ ներկած , կամ կապուտէ չինած . մավի պոյանմըշ ։ || կապուտակեալ . կապու-տակեալ ։

Կապուտ շուշան . սուսէն . սուսէնի սասմանի ։ || երկնագոյն շուշան . ծովային , կամ ծովա-գոյն շուշան ։

Կապուտ չալել . մավի չալմագ ։ || 'ի կապուտակ հարկանել . կապուտակել , կամ 'ի կապու-տակի՝ հարկանել . կապուտագոյն փայլել ։

Կապուտաչէի . մավի կէօզլիւ ։ || խաժակն ։

Կապուտաչէի ըլլալ ։ || խաժակն լինել . խա-ժակնել ։

Կապուտաչէի ըլլալը ։ || խաժակնութիւն ։

Կապուտնալ . մավիլէնմէք ։ || կապուտանալ . կապուտակել ։

Կապուտցած . մավիլէնմիշ ։ || կապուտացեալ . կապուտակեալ ։

Կապպատայ ։ || տե՛ս Լահանայ ։

Կապրցախ . թէղէրէի բասմը ։ || կապարցախ . կապարի . կապարենի ։

Կապըլած ։ || տե՛ս Կապուած ։

Կապըւիլ . պաղլանմագ ։ || կապիլ . կապուեալ լի-նիլ ։

Կապըւիլ մէկզմէկու հետ ։ || շաղկապիլ . շա-ղիլ . բաղակցիլ . բաղկակցիլ . յօդակապիլ . յօդաւորիլ . յօդիլ . միահամիլ . միաւորիլ . միանալ . յօդանալ ։

Կապըւիլը ։ || կապուտոմն . կապուածք . խա-նուրդ ։

Կառ . բօյս մէկ ։ || կառ ։

Կառավար ։ || տե՛ս Կառավարող ։

Կառավարել . պագմագ . չէօրէմէք . գօրումագ . ... ։ || կառավարել . վարել . դարմանել . ղեկավարել . ղեկել ։

Կառավարութիւն . թէտպիր . Նիզամ ։ || կառավա-րութիւն . վարչութիւն . ղեկավարութիւն ։

Կառավարող . էյի չեվիրէն . կեօզէթէն . պա-գան . վալի ։ || կառավարող . կառավարիչ . կառավար . ղեկավար . ղեկավարիչ . վարիչ . դարմանիչ ։

Կառք . գօչու . արապայ ։ || կառք ։

Կառփայ . անուշահոտ կէղի մի է , և ծառ ։ || կա-սիայ ։

Կասկած , կամ կասկածանք . շիւփհէ ։ || կասկած . կասկածանք . կերդակարծութիւն . երկեւանութիւն . կերդակարծիք . կարծիք . երկեւան ։

Կասկած գնացող ։ || տե՛ս Կասկածոտ ։

Կասկած երթալ ։ || տե՛ս Կասկածիլ ։

Կասկած չունենալը . շիւփհէսիզլիք ։ || անկաս-կածութիւն . տարակարծութիւն . տարակասկա-ծութիւն . աներկբայութիւն . աներկեւութիւն . ան-վեհերութիւն ։

Կասկած չունող , կամ կասկածի տակ չըլլող . շիւփհէսիզ ։ || անկասկած . աներկդակարծ . տա-րակարծ . տարակասկած . անկասկածելի . աներկդակարծելի . անվեհեր . անխէթ ։

Կասկածով փորձող ։ || կասկածափորձ ։

Կասկածանօք . խօճանէյուն . շիւփհէլի ։ || կաս-կածանօք . կասկածաբար . կերդակարծա-բար . 'ի միտս կասկածոտս . կարծ 'ի կարծ . կարծէ 'ի կարծ ։

Կասկածելու . շիւփհէլի ։ || կասկածաւոր . կաս-կածայլին . կասկածոտ . կարծոտ . կարդա-կարծ . կերդակարծ . կերդակարծելի . կա-ղակարծելի . կաղակրկին . կարծիքական . կարծ 'ի կարծ ։

Կասկածեցնել . խօճանըն ճէլ յգէլ . շիւփհէ սօք-մագ . շիւփհէլէնտիրմէք ։ || կասկածեցուցանել . կարծեցուցանել . արկանել 'ի կասկածանս . վարանել կերդակարծութ ։

Կասկածիլ . շիւփհէ վարմագ . շիւփհէլէնմէք ։ || կաս-կածիլ . կասկածել . կերդակարծիլ . կերդա-կարծել . կաղակարծել . խիթալ ։

Կըմայայէս . կասկած առնուլ . 'ի կասկա-ծանս անկանել . զկասկածանս բերել . լի-նել 'ի միտս կասկածոտս . գալ զկերդակար-ծութ . կերդակարծ լինել ։

Կասկածոտ . շիւփհէլի . շիւփհէճի ։ || կասկա-ծաւոր . կասկածոտ . կարծոտ . կերդակարծ . կաղակարծ . կաղակրկին . կասկած . ևն ։

Կասկածոտ ու կարծոտ հավինները էին ։ || Եւ էին հավինք կասկածք և կաղակարծք ։

Կասկամ . թօղալդ է . էօկիւզ գօշու ։ || կասկամ ։

Կասկարայ . ըխարայ ։ || կասկարայ ։ տե՛ս և Սկարայ ։

Կասկարմիր . խոփ կըրմըզ . գըրգըրմըզը ։ || ծայ-րակարմիր . ամենակարմիր . քաջակարմիր . շառակարմիր . շիկակարմիր . կարմրայերձ . կարմրայերձ . կարմրափայլ . կարմրագին . կարմրագոյն . եւ կարմրագոյն . արտաշէ-կագոյն . կարմրեղ ։

Կասկարմիր ըլլալ . գըբ գըրմըզը օլմագ ։ || ծայ-րակարմիր , կամ քաջակարմիր լինել . շիկա-կարմիր լինել . կարմրագին լինել . շառագու-նիլ . շիկնիլ ։

Կասկարմիր կրակ . օդ է ատէշ , խօշխօշ ատէշ ։

|| Հրաշէկ · հրաշէկ · հրաշէկան · արտաշէկ · արտաշէկ · արտաշէկան · արտաշէկ · արտաշէկ · արտաշողուն · արտաշիկացուն · արտաշիկացուն ։ տե՛ս և Կրակ կարած ։

Կատակարանք կրակ ըլլալ ։ || արտաշիկանալ · արտաշիկանալ ։ տե՛ս և Կրակ դառնալ ։

Կատարելութիւն · Գուսաւուղլուգ · Գուսաւուսամսըլըք · էսիրլիք ։ || կատարելութիւն · կատարելք · լմնութիւն · գաղափարութիւն · գիտակցութիւն · գիտակարութիւն · ստացութիւն · արտածութիւն · մտլութիւն · մտլեցնութիւն · ցաւութիւն · զայրացութիւն · զայրացութիւն · զայրացուկք · պայրուկք · զայրոյթ · զայրոյց ։

Կատար, կմ՛ կատառ · հառա, կ՛մ խօրօղի էդիլ ։ || Կատար · խոյր · Թագ · բաղուկ · վերջք · վերջ ։

Կատարեալ · Քամամ · պիտիններ · թիւմիլ ։ || կատարեալ · կատարումն · լրակատ · լրացեալ ։ տե՛ս և Լման · Քամամ ։

Կատարեալ այր ։ || ուղղափառ հասակ ։

Կատարել ։ || տե՛ս Լնուլ · և Լրացնել ։

Կատարելութիւն · Միւքեէլ · փէմալ · իմմուշթեք ։ || կատարելութիւն · կատարածութիւն · կրթութիւն · լրութիւն ։

Կատղած · Գուտուր · Գուտուրամագ ։ || կատաղի · կատաղեալ ։

Կատղած · ղուզ · Եաման · Եուֆլիս ։ || կատաղի · կատաղեալ · ցնդեալ · մոլեալ · մոլեգնեալ · յառուցեալ · զայրացեալ · պրամեալ · Ջերմեալ ։

Կմ՛, մոլի · մոլեկան · մոլեգին · մոլեգնոտ · մոլեգնական · գժնգակ · գժնեայ · գժտական · գժտակաց · շամբուշ · զազրամարտող · ընարաքոյ · ընատ · դիւական · դիւական · դիւաման · դիւահարոյ · չարաբազուկ · սրտմտօղ ։ տե՛ս և Անգութ · և Եռանդ ։

Կատղած շուն · Գուդուղ ։ || շուն կատաղի, կմ՛ կատաղեալ ։

Կատղածիսյեա ։ || կատաղաբար · մոլեգնաբար · դիւաբար ։

Կատղածութիւն ։ || տե՛ս Կատաղութիւն ։

Կատղեցնող խօսող ։ || կատաղագործ · կատաղախօս · մոլեգնախօս · մոլեգնաձայն ։

Կատղեցնել · խուդուրթմագ ընել · Գուդուրթմագ ։ || կատաղեցուցանել · զազրանացուցանել · մոլեցուցանել · մոլեգնեցուցանել · գժնդակեցուցանել · գժնեացուցանել · սատանայացուցանել · զայրացուցանել · ցասուցանել · սրտմտեցուցանել · սրտմտել · դիւահարել · դիւահարել ։

Կատղիլ · խուդուրմագ ըլլալ · Գուդուրմագ · Եուֆլիլ ։ || կատաղել · մոլիլ · մոլեգնիլ · շամբշել · շամշիլ · ցնորիլ · այսահարիլ · դիւահարիլ · դիւահարիլ · գժնիլ · գժնել · գժնեանալ · գժնդակել · դաժանանալ · դիւանալ · զազրանալ · կնձանալ · սատանայանալ ։

Կմ՛ պղտորեա · զայրանալ · զայրացնիլ · սրտմտիլ · ցասնիլ · ցասնուլ · մեծ ազդառութեամբ ըլլալ · մոլել բարկութեամբ ։

Կատղութիւն ։ || տե՛ս Կատաղութիւն ։

Կատու · փիսի ։ || կատու ։

Կատու պաշտող · փիսի փերեսթ ։ || կատուապաշտ ։

Կատուի ձագ, կմ՛ կատուի կաճնցել ։ || տե՛ս Մլաւ ։

Կար · փէթէկ ։ || կար · կարած ։

Կար բանիլ · փէթէկ եաթմագ ։ || կարկատել · կարկատելի ըլլալ ։

Կար բանիլ · հաստատ ճամ ։ || կայկայիլ · հաստատիլ · կայ մնալ · հաստատուն մնալ · կայ յաւիտեան · 'ի հաստատ գալ · մշտնջենաւորիլ ։

Կմ՛, Հաստատուիլ · յարամենալ · զօրաւորանալ ըլլալ ։

Կար չընել ։ || անկարող ըլլալ · անկարողութեան ըլլալ ։

Կար չընելը · չէլ չանթինալ · հաստատ ճամ ։ || անհնարին ըլլալ · անզօրանալ ըլլալ · անձնարակ գալ · ոչ ունիլ զօրութիւն · ոչ ունիլ զօրաւոր զօրութիւն · չկարողանալ ։

Կար չընող ։ || անկարողութեան · անկարողութեան ։

Կար չընող · չէլ չանող ։ || անզօրական · անզօրական · անզօրութեան · անզօրութեան · անխոհեմ ։

Կար կարել · փէթէկ · փէթէկ էթմէկ ։ || կարկատել · կարանել · կարուածել ։

Կար կարելը ։ || կարուածք · կարուածութիւն ։

Կար կարող · փէթէկ · փէթէկ էթէն ։ || կարող · կարուածակ ։

Կարագ · Թէրէ եաղը ։ || կոգի · իւղ · եաղ · եղ ։

Կարած · փէթէկլի · փէթէկ ։ || կարեալ ։

Կարած, կմ՛ կար չընող · փէթէկսիզ ։ || անկար · անկարող · անպէտ կարունակ ։

Կարասա · գիւպ ։ || կարաս · սափորիկ ։

Կարասանի · գիւպճիլիք · գիւպճիւլուք ։ || կարասանի · թաղարակ ։

Կարասաթեաթ · գէրէքլիք · քիւփէճէ ըաթըլըգը ։ || կարասանիք ։

Կարբի · դուրբի · դէրբի · խառնակոյտ ։ || կարբին ։

Կարբուա · Նաւուբագ · դէրբէն Նաւուբագ ։ || Նաւակարբ ։

Կարգ · սրայ · գիւուլի · նիզամ · ինթիզամ · եօլ ։ || կարգ · դաս · շար · գիր · գիրք · պարունակ · պայման · օրէն · օրէնք · կշիռ · չափ · կրօնք · ոճ · ձեւ օրինակ ։

Կարգաւ խօսիլ ։ || ոճով խօսիլ ։

Գործել · գաղափարագ · դասակարգեալ · կարգաւորութիւն · կարգադրութիւն · բարեկարգութիւն ։

Կարգ · թայֆէ, կմ՛ թայֆա ։ || կարգ · երամ · դաս · ձեւ օրինակ ։

Անասնու կարգ մի գնէր ։ || մի գնէր 'ի կարգս, կմ՛ 'ի թիւս անասնոց, կմ՛ մի համարիր զնա թէ գնդանոց ասկիւ ։

Կարգ բանից, կմ՛ խօսից ։ || կարգաբանք · աճզբանի · տողք բանի · թելք բանի, կմ՛ բանից ։

Կարգ նիզամսըզլըգը ։ || կարգ · ասածման · անտեխան · վիճակ ։

Կարգ դնել ։ || տե՛ս Կարգաւորել ։

Կարգ դնող ։ || կարգադրիչ · կարգաւորիչ · սահմանադրիչ ։

Կարգ ունող ։ || կարգաւոր · կարգաւորեալ · կարգաւորեալ ։

Կարգ ունող ։ || տե՛ս Եկեղեցական ։

Կարգ պահել, կմ՛ բռնել, կմ՛ կարգի մէջ մտնել ։ || պահել զկարգ · ունիլ զկարգ · 'ի կարգ մտանել ։

Կարգաւ · սրա՛ յլէ ։ || կարգաւ · կարգաւորակի · կարգաւորեն · կարգ ընդ կարգ ։

Կարգաւ շարել · սըրայ ըլան փիլմէք ։ || կարգաւ շարել · փառաւորապէս կարգել · շարակարգել · համակարգել · շարայարել · յօդել ։

Կարգաւ շարելը · || շարակարգութիւն · շարադասութիւն · բաղդասութիւն ։

Կարգէ գոտի · սըրաման փիշտըը · ճօլաթ պաշ-բաղ ։ || արտաքոյ կարգի · արտակարգ · աստուածային · արտասովոր · արտասահման ։

Կարգէ ձգած · խուրջը ճըգըլըն ատած ։ || կարգընկէց ։

Կարգէն ձգել · խուրջը ճըգըլըն ատմագ ։ || ընկենուլ 'ի կարգէն · կարգընկէց առնել ։

Կարգի գլուխ ։ || կարգապետ ։

Կարգի գլուխ ըլլալ ։ || կարգապետել ։

Կարգի մէջ չեղող ։ || անկարգելի · անդասելի ։

Կարգի մէջ դնել ։ } տես Կարգաւորել ։
Կարգի տակ խօթել ։

Կարգով գրող, կմ՛ գրած ։ || կարգագիր ։

Կարգով խօսել ։ || կարգաւ խօսել · ոճով առնել · շարադրել ։

Կարգով խօսք, կմ՛ պատմութիւն ։ || կարգաբանութիւն · զրուցակարգութիւն ։

Կարգաւոր · քէշիշ ։ || քահանայ · քաւարար · քաւչարար · քաւիչ · խորհրդածու · մատուցող · պաշտօնեայ եկեղեցական խորհրդոց ։ տես և Տէրտէր ։

Կարգաւոր ըլլալ · Կարգաւոր ընել ։ || տես Տէրտէր ըլլալ · Տէրտէր ընել ։

Կարգաւորած զօրք, կմ՛ ասկեար ։ || դասակարգ · դասակարգութիւն · դասաւորութիւն ։

Կարգաւորել · դիւզիւն գօյմագ · եօլայ գօյմագ · փէշին չէքմէք ։ || կարգաւորել · կարգադրել · կարգել · դասակարգել · դասել · դասաւորել · դասեցուցանել · կանոնել · կանոնաւորել · կանոնադրել · սահմանադրել · սահմանել · օրինադրել · օրէնսդրել · օրինադիր լինել · արարողադրել · անօրինել · ուղղել ։

Կարգաւորութիւն · խօրգ տիւզիւն, եա խօրգ ասմէնըլը ։ || կարգաւորութիւն · կարգադրութիւն · դասակարգութիւն · դասաւորութիւն · կանոնադրութիւն · սահմանադրութիւն · կարգաւորեալ · կարգած · ոճ · Ըստ կարգաւորութեան կեցրել իւրեանց նմանեօրութեն կոչ տիրեն ։ || Ըստ քոյ կարգաւորածոյ, կմ՛ կարգածոյ՝ տիրեն նմանեաց իւրեանց ։

Կարգաւորութիւն · խօրգ փառնը ըլլալը · թօթօղլըգ ։ || քահանայութիւն · քաւարարութիւն · քաւչարարութիւն · ժամարարութիւն · պաշտօնէութիւն ... խորհրդոց ։ տես և Տէրտէրութիւն ։

Կարգաւորցու ։ || տես Տէրտէրցու ։

Կարգել · ամուսնացնել · ... || ամուսնացուցանել · ամուսնաւորել · զուգաւորել ընդ կնոջ, կմ՛ ընդ առն · զուգակցել ընդ ամուսնոյ · լծակցել ընդ կողակցի · հատանել ումեք զկին · մուծանել զոք յաշխարհ · աշխարհականացեալ առնել · արկանել զոք 'ի լուծ որդեծին ծառայութեան ։

Կարգըլած, կամ կարգած · ... || ամուսնաւոր · ամուսնացեալ · ամուսնաւորեալ · զուգաւորեալ ընդ ամուսնոյ · լծակցեալ ընդ կողակցի · մտեալ յաշխարհ · աշխարհականացեալ ։

Չկարգըլած · ... || չամուսնացեալ · անհարսնացեալ · անամուսնացեալ ։ տես և Ազապ ։

Կարգըլած երիկ մարդ · ... || կին առեալ · առեալ իւր կին · զուգակից կնոջ · կանամբի ։

Կարգըլած կնիկ մարդ · ... || առն լեալ · գրաւեալ առն · ամուսնացեալ ընդ առն · լծակից առն · առնակին · արամբի ։

Կարգըլել · ... || ամուսնանալ · ամուսնաւորիլ · զուգիլ ընդ առն, կմ՛ ընդ կնոջ · աշխարհականանալ · մտանել ընդ լծով որդեծին ծառայութեան ։

Կարգըլիլ երիկ մարդու · ... || կին առնել · առնուլ իւր կին · առնուլ զոք կնութեան · ամուսնանալ, կմ՛ զուգաւորիլ ընդ կնոջ · կանամբի լինիլ ։

Կարգըլիլ կնիկ մարդու · ... || առն լինիլ · գրաւիլ առն · ամուսնանալ ընդ առն · զուգաւորիլ, կմ՛ զուգիլ ընդ առն · առնակին լինիլ · արամբի լինիլ ։

Կարգըլիլը · ... || ամուսնութիւն · ամուսնաւորութիւն ։

Չկարգըլիլը · ... || անամուսնութիւն · ամօրութիւն ։

Կարգուրաց ։ || կարգուրաց · կարգաթող · կարգընկէց ։

Կարդալ · օգումագ ։ || ընթեռնուլ · վերծանել · կարդալ ։

Կարդալ առօղ, կմ՛ կարդալ չխրօղ · օգումագ սէվիճի ։ || ընթերցասէր · ուսումնասէր · գրասէր ։

Կարդալ չգիտնալ · օգումագ պիլմէմէք ։ || ոչ գիտել զդպրութիւն · լինիլ առանց դպրութեան · անտեղեակ գոլ գրոց ։

Կարդալ չգիտնալը, կմ՛ կարդալու յարմարութիւն չունենալը ։ || անգրագիտութիւն · անդպրութիւն ։

Կարդալ գիտցող · օգումագ պիլէն ։ || ընթերցօղ · գրագէտ · ... · դպիր ։ տես և Ուսումնական ։

Կարդալ չգիտցող · օգումագ պիլմէզ ։ || անգիր · կամ այր անգիր · անգրագէտ · այր առանց դպրութեան · նա՛ որ ոչ գիտէ զդպրութիւն ։

Կարդալ սիրել · ... || սիրել զդպրութիւն · սիրել զընթերցուածս · ընթերցասէր լինիլ · ընթերցասիրել · աշխատասիրել 'ի դպրութեան գրոց · աշխատասիրել յընթերցուածս · պարապիլ դպրութեան · տալ զանձն 'ի դպրութիւն ։

Կարդալ սիրող · ... || ընթերցասէր · ընթերցուածասէր · գրասէր · ուսումնասէր · ընթերցողական ։

Կարդալ սորվիլ · օգումագ էօյրէնմէք ։ || ուսանիլ զդպրութիւն ։

Կարդալը · օգումագ ։ || ընթերցումն · ընթեր-

թերցուած․ ընթերցողութիւն․ վերծա_
նութիւն․ գպրութիւն․
Կարդալու․ օգուայանտ ։ ‖ ընթեռնլի․ ըն_
թերցանելի․ վերծանելի ։
Կարդալու բան ։ ‖ ընթերցուած ։
Կարդալու ակր ։ ‖ ընթերցասիրութիւն․ ու_
սումնասիրութիւն ։
Կարդալու տեղ․ մէքթէպ ։ ‖ ընթերցարան․
ուսումնարան ։ տե՛ս և Դպրատուն ։
Կարդացողութիւն․ օգումութլըք․ օգումաքլըգ ։ ‖
ընթերցողութիւն․ վերծանութիւն․ դպրագիտութիւն․
գպրութիւն․ ուսումնականութիւն․ ուսումնա_
սիրութիւն․ ընթերցասիրութիւն ։
Կարդացուած բան ։ ‖ ընթերցուած ։
Կարդացող․ օգույան․ օգույուճու․ օգումաղ ։ ‖
ընթերցող․ ընթերցանելի․ վերծանող․
դպրագէտ․ մատենագէտ․ անագանուս․ գրա_
մատիկոս․ գրամարտիկոս․ գրամատիկ․
դպիր․ ուսումնասէր․ ընթերցասէր․ ու_
սումնավարժ․ ուսումնական ։
Կարել ։ ‖ տե՛ս Կար կարել ։
Կարելի․ գաղիր․ մունքին․ մունքինլիք ։ ‖ կա_
րելի․ հնարին․ հնարաւոր․ մարթուն․
մարթելի․ զօրաւոր ։
Խիստ Կարելի․ փէք գադիր ։ ‖ կարելապոյն․
հնարաւորագոյն․ դիւրահնար ։
Կարելի է․ կընայ ըլլալ․ գադիր պիր․ մունքին
պիր ։ ‖ կարելի է․ հնար է․ հնարաւոր է․
հնարին է․ մարթելի է․ մարթ է․ ըմբռնէ է․
'ի դէպ է․ կա՛ր է ։
Կարելի ըլլալ․ մունքին օլմագ․ գադիր օլմագ ։ ‖
հնարիլ․ հնարաւորիլ․ մարթիլ․ մարթա_
նալ․ հնարանալ․ կարել․ զօրել ։
Կմ․ 'ի կարի լինիլ․ հնարին լինիլ․ հնար լի_
նիլ․ հնարաւոր գալ․ ոչ լինիլ անհնարին ։
Կարելի ընել․ մունքինլիք էթմէք․ էմքեայէ կէ_
թիրմէք ։ ‖ կարելի առնել․ հնարաւոր առ_
նել․ հնարաւորել ։
Կարենալ ։ ‖ տե՛ս Կրնալ ։
Կարժ․ նուրբառին կըլայէն եւած ժանածը ։ ‖ կարժ ։
Կարժառ, կմ կարժար․ էնէնգայ․ կիւլէճէն ։ ‖
կարժառ ։
Կարիճ․ ախրապ․ ախրէպ․ աքրէպ ։ ‖ կարիճ ։
Կարիճը զարկած, կմ խայթած ։ ‖ կարճա_
հար ։
Կարծած․ գըյաս օլունմուշ ։ ‖ կարծեալ․ կար_
ծեցեալ․ վարկուցեալ․ համարեալ․ կարծ
'ի կարծ ։
Կարծել․ զանն էթմէք․ էօյլէ սանմագ․ զանն
էթմէք․ գըյաս էթմէք ։ ‖ կարծել․ համարել․
վարկանել․ վարկադրել․ հաշուել․ դա_
տել․ ենթադատել․ առգնել․ կշռել 'ի
միտս․ այնպէս թուիլ ինքեան․ այնպէս
երեւիլ ինքեան ։
Կմ, համարիլ․ վարկանիլ․ հաշուիլ․ դա_
տիլ ։
Կարծել տալ․ զանն էթտիրմէք․ գըյաս էթտիրմէք․
էօյլէ սանտըրմագ ։ ‖ կարծեցուցանել․ համա_
րեցուցանել․ վարկուցանել ։
Կմ, տալ համարիլ․ տալ կարծել․ և այլն ։
Կարծիք․ սանը․ զանն․ գըյաս ։ ‖ կարծիք․
կարծք․ կարծ․ վարկ․ վարկած․ վար_
կումն․ համարումն․ հաշիւ․ դատ․ դա_
տատութիւն․ կշիռ․ կշռութիւն․ ենթադա_
տութիւն․ երեւոյթ ։
Կարծիքի տակ չընկնող ։ ‖ անկարծ․ ան_
կարծելի․ յեղակարծ ։
Կարծիքով․ գըյաս ըլան․ գէնեթի գըյասընճայ․
թաքտիրճէ․ ըէֆիկ իւզրէ ։ ‖ կարծեօք․ 'ի կարծ․
կարծ 'ի կարծ․ կարծէ 'ի կարծ․ որպէս․
Կարծիքով կը խօսէր ։ ‖ կարծեօք խօսէր,
կմ խօսէր 'ի կարծ ։
Կարծիքով կը տարակուսէր ։ ‖ վարդապետէր
նոցա կարծ 'ի կարծ ։
Կարծոտ ։ ‖ կարծուն ։ տե՛ս և Կասկածոտ ։
Կարծող․ զանն էթէն․ գըյաս էթէն ։ ‖ կարծուն․
կարծողական ։
Կարծր․ Կարծրանալ ։ ‖ տե՛ս Ամուր․ և Ամրա_
նալ ։
Կարկաղ․ չէրչէփ․ ճէրճէպ գուշու ։ ‖ ոսկրկալ ։
Կարկաչայ․ խաղչըլը փըլայը ։ ‖ կարկաչայ ։
Կարկուտ․ փօլու ։ ‖ կարկուտ ։
Կարկուտ բերող, կմ թափող․ փօլու գէթիրէն ։
‖ կարկտաբեր․ կարկտածու․ կարկտաթափ․
Կարկուտ գալ․ փօլու չէքմէք ։ ‖ տեղալ կար_
կուտ․ կարկտել ։
Կարկուտի հատ․ փօլու տանէսի ։ ‖ հատ կար_
կուտի․ ոլոռն կարկտի ։
Կարկատած․ եամալանմըշ․ եամալը ։ ‖ կարկա_
տեալ․ կարկատուն ։
Կարկատան․ եամայ ։ ‖ կարկատան․ կարկա_
տանք․ կապերտ ։
Կարկեհան․ սարը եագութ ։ ‖ տե՛ս Մահարձան ։
Կարկատան չըւնող, կմ չկարկատող․ եամայ
թութմազ ։ ‖ անկարկատ․ անկարկատելի ։
Կարկատան չունող․ եամասըզ ։ ‖ անկարկատ ։
անկարկատան ։
Կարկատել․ եամալամագ․ եամայ գօմագ ։ ‖ կարկա_
տել․ կցոտել․ կցկցել․
Կարկատել զանուար, կմ զգանը ։ ‖ տե՛ս Մա_
հանայ բերել ։
Կարկատուն․ եամալը ։ ‖ կարկատուն․ կարկա_
տեալ ։
Կարճ․ գըսա ։ ‖ կարճ․ կարճահասակ․ կարճա_
ռօտ․ համառօտ․ համիրճ․ սուղ․ սղական ։
Կարճ․ էչգըսա․ մուխթասարէն․ իճմալ իլէ ։ ‖
կարճ․ կարճառօտ․ համառօտ․ համառօ_
տիւ․ կարճառօտիւ․ կարճառօտապէս․
կարճառօտաբար․ համառօտաբար․ 'ի կար_
ճոյ․ համիրճ բանիւ․ սղակի ։
Կարճ ատենի մէջ․ ճիւզի վագթտէ ։ ‖ 'ի կար_
ճառօտի․ 'ի համառօտի․ 'ի կարճոյ․ կարճ
'ի կարճոյ ։
Կարճ բան, կմ վճիռ ։ ‖ կարճավճիռ ։
Կարճ գրող, կմ կարճ գրած․ գըսայ եազան ։ ‖
կարճառօտագիր․ համառօտագիր․ համա_
ռօտագիծ ։
Կարճ ընել․ } գըսայ գըսալթմագ ։ գըսալթմա գըսայ
Կարճ խօսիլ․ } էթմէք ։ ‖ կարճառօտիւ առել․ կարճառօ_
տել․ կարճել զբանն․ համառօտել զբանն․
կարճաբանել․ փոքրաբանել․ դուզնաքա_
նել ։
Կարճ խօսք․ գըսայ սէօզ ։ ‖ համիրճ բան․ կար_

ճարտարութիւն · փորձառութիւն · ստեղծա_
գործութիւն :
Կարճ խօսօղ · գըսա սէօզլէյէն · ինճմալըճ : || կար_
ճառօտաբան · համառօտաբան · համկրճա_
բան · կարճաբան · փոքրաբան · սակաւա_
բան · զուսպաբան · կարճապատում :
Կարճ կարճ · էյչառ · գըսաճա : || 'ի կարճոյ ·
կարճ 'ի կարճոյ :
Կարճ կարճ ժողվել, կմ քաղել : || տես Քիչ
քիչ առաջինն անդ.ինն ժողվել :
Կարճ ճամբայ · գըսա եօլ : || կարճոյ ճանա_
պարհ · ճանապարհ կէրայոյ :
Կարճ ճամբով երթալ · գըսա եօլտան կիթմէք : ||
գնալ ընդ կարճոյ ճանապարհ · երթալ ընդ
ճանապարհ կէրայոյ · 'ի կարճոյ վճարել
զճանապարհն :
Կարճ մօրուք · } գըսա սագալլը · կիւսէ սա_
Կարճ մօրուքով · }
գալլը : || կարճամօրուս · կոճատամօրուս ·
սակաւամօրուս :
Կարճ պատմել · ինճմալըճ նագըլ էթմէք : || 'ի կար_
ճոյ պատմել · կարճ 'ի կարճոյ ճառել : տես
և Կարճ ըսել :
Կարճ պօչով, կմ պօչը կարճ : || տես Պոչատ :
Կարճատես · [illegible] : || կարճատես :
Կարճեցնել : || տես Կարճըցնել :
Կարճեցուցած · գըսալթըլմըշ : || կարճեալ ·
կարճատ :
Կարճըճուկ · }
Կարճըկուկ · } գըսաճըգ · գըսաճը : || կարճիկ ·
Կարճըկէկ · } կարճատ · կարճակերպ :
Կարճըճուկ · գըսաճըգ · ձէյ : || 'ի կարճոյ · կարճ
'ի կարճոյ · փոքր 'ի շատէ · համառօտ · համ_
բաւ :
Կարճընալ · գըսալանմագ : || կարճանալ · կարճիլ ·
կարճատիլ · կարճահատիլ · սղել · սղանալ :
Կարճըցած · գըսալմըշ : || կարճեալ · կարճա_
ցեալ · կարճատ :
Կարճըցնել · գըսալթմագ : || կարճացուցանել ·
կարճեցուցանել · կարճել · կարճատել ·
համփոփել · համկրճել · ամփոփել · սղել ·
սղացուցանել :
Կարճըցնել՝ խօսքը · գըսածը · և այլն · ճոխճառ,
խօս ինճմալ էթմէք : || կարճել · կարճատել ·
կարճահատել · կարճառօտել · համառօ_
տել · ամփոփել · սղել · սղացուցանել ·
զեղչել · զեղչել :
Կարճութիւն · գըսալըգ · ինճմալ : || կարճութիւն ·
կարճատութիւն · կարճահատութիւն · կարճառօ_
տութիւն · համառօտութիւն · համկրճութիւն · սղութիւն :
Կարմիր · գըրմըզը · գըզըլ : || կարմիր · շառ · բո_
սորագոյն · բոսորած · բոսոր :
Խիտ Կարմիր : || տես Կասկարմիր :
Կարմիր բանճար : || տես Բանճար · ճագնըր փանճ :
Կարմիր գունով ունեցող, կմ կարմիր շողող · ալէնկլի
գըրմըզը · գըրմըզը ռէնկլի : || կարմրագոյն ·
կարմրաթոյր · կարմրերանգ · կարմրերփն ·
կարմրերփնեան · կարմրափայլ · կարմրա_
հար · կարմրադէմ · շառագեղ · շառագոյն ·
կարմրապատուղիկ · բոսորապատուղիկ :
Կարմիր դեղ · գըրմըզը պոյա : || կարմրադեղ :
Կարմիր եախուտ · գըրմըզը եագութ : || յակինթ
կարմրերփնեան · յակինթ վարդագոյն :
Կարմիր երես · գըզըլ եիւզլիւ · գըրմըզը եիւզլիւ :
|| կարմրայտ · կարմրայտեայ · կարմրադէմ :
Կարմիր ծով · գըզըլ տէնիզ : || կարմիր ծով :
Կարմիր կապայ · գըրմըզը գաֆթան : || կարմրա_
զգեստ · արիւնազգեստ · ծիրանազգեստ :
Կարմիր կարմիր կաթօղ, կամ կարմիր պուտա_
ւոր · գըրմըզը գըրմըզը փաթլայան : || կարմրա_
հոս · կարմրաշիթ · կարմրակայլակ · բոսո_
րակայլակ · բոսորածորան · բոսորաբուղխ :
Կարմիր՝ կրակի պէս : || տես Կասկարմիր կրակ :
Կարմիր հագնիլ · գըրմըզը կիյմէք : || զգենուլ
զկարմիր · կարմրազգեստ լինել · կարմրա_
զգեստ լինել · կարմրազգեստել :
Կարմիր հագնող · գըրմըզը կիյէն : || կարմրա_
զգեստ · կարմրազգեստ · կարմրաձորձ ·
ծիրանազգեստ · ծիրանազգեստել :
Կարմիր ներկ · գըզըլ պոյա · գըզըլճը : || կարմրա_
ներկ · կարմրադեղ · կարմիր · [illegible] :
Կարմիր ներկած · գըրմըզը պոյալը , կմ պոյանմըշ :
|| կարմրաներկ :
Կարմիր ներկել, կմ կարմրով ներկել · գըրմըզը
պոյամագ : || կարմրաւ ներկել · կարմիր ներ_
կանել · սնդուսել :
Կարմիր պղպեղ · պպէր · պուղպեղ : || կարմիր
պղպեղ · գաւազանպղպեղ : տես և 'ի բառն Պղ_
պեղ :
Կարմիր սէլեան · գըրմըզը սէլեան : || սարդեան ·
սարդիոնիտ · սարդիոն :
Կարմիր աչերով ունող · գըրմըզը ճօզլը : ||
կարմրատեսակ :
Կարմիր փայլող · գըրմըզը փարլայան : || կարմրա_
փայլ · շառափայլ · բոսորափայլ · կարմրա_
ցայտ :
Կարմրով բանած, կմ զարդարած : || կար_
մրազարդ · կարմրազարդեալ :
Կարմիր · [illegible] : || զանհեկան սարկի :
Կարմիրաշէփ : || տես Կասկաշէփ :
Կարմնուճ · ֆէօֆէլ : || կամնուրջ :
Կարմնճի գլուխ · ֆէօֆէլի պաշը : || գլուխ
կամրջի · եղջ կամրջի · խելք կամրջի , կմ
կամրջաց :
Կարմնճի աչք, կմ աչքեր · ֆէօֆէլի գէօզլէրի :
|| կամար կամրջի :
Կարմրախտ · յազ մէկ : || կարմրախտայ :
Կարմրած · գըրմըզըլանմըշ · գըզարմըշ : || կարմրա_
ցեալ · կարմրացեալ · բոսորած · բոսորացեալ ·
շիկն · շիկնեալ :
Կարմրիլ · գըրմըզըլանմագ · գըզարմագ · գըզըլ օլմագ :
|| կարմրանալ · արիւնանալ · շառագունա_
նալ · շառագունիլ · շառագունիլ · շիկնիլ :
Կարմրիլ · խըճըլ ըլլալ : || տես Կրակ կտրիլ ·
ելալ դառնալ :
Կարմրիլ · էյէլ · ճռֆակ · և այլն : || տես Ե_
րեսը կարմրիլ :
Կարմրիկնալ : || տես Կարմրիլ :
Կարմրութիւն · գըզըլլըգ · գըզըլլըգ : || կարմրութիւն ·
շառագունութիւն · շառագունութիւն · շառագու_
նանք · շիկնութիւն :
Կարմրուկ · գըզըլճըգ · գըզըլճը : || կարմրուկ ·
կարմրայտեղձ · շառագոյնեղ · շառագոյնեղ :
Կարմրուկ ծաղ ունող : || տես Ծաղիկ կարմիր :

Կարմրակել. գըզարմագ: || շառագունիլ. շառա_գունիլ. շիկնիլ: տե՛ս և Կարմրիլ:

Կարմրեցնել. գըզըլըլաշդըրմագ. գըզարթմագ. գը_զարթըրմագ: || կարմրացուցանել. շառագու_նացուցանել. շառագունեցուցանել. շա_ռագունեցուցանել. շառագնել. շիկնել:

Կարողութիւն. գուվվէթ. գուտրէթ. թագէթ. գուվվէթ. կիւճ: || կարողութիւն. կարութիւն. զօրութիւն. ըն_դունակութիւն: տե՛ս և Ույժ:

Կարողութիւն ունենալ. Կարողութիւն չունենալ: || տե՛ս Ույժը հասնիլ. Ույժը չհասնիլ:

Կարողութեան դուրս ելլել: || անցանել ըստ կար. ելանել ի կարէս. ելանել ի չափ, կամ ըստ զօրութիւն. վերլանել զինովար:

Կմ այսպէս. յանդգնիլ. ժպրհիլ. յաւակ_նիլ:

Կարողութէն վեր ըլլալ. գուտրէթի խէթիջինտե_մէք: || անցանել զկար. ելանել ըստ կար. ելանել ըստ չափ անձին. զանցանել զզօ_րութիւն. վերլանել զզօրութիւն. անցանել զանցանել քան զզօրութիւն:

Կարուց գեղ. բէզզի տուան: || կարուց ամառ:

Կարպետ. քիլիմ: || գորգ:

Կարտոնալ. քէրթիյու: || կարտոնալ. կարտո_նար. կարգինար:

Կարտոնալութիւն. քէրթիյալըք: || կարտոնա_լութիւն. կարտոնարութիւն. կարգինարութիւն:

Կարփի: || տե՛ս Կարիճ:

Կարօղ. գատըր. գուտրէթլու. գուվվէթլու: || կա_րօղ. բաւական. զօրաւոր. ատակ: տե՛ս և Կրցօղ:

Կարօտ. հասրէթ. (գայըրան): || կարօտ. կարօ_տանք. կարօտութիւն. անձկութիւն. տարփանք. փափագանք. փափագ. անձուկ:

Կարօտ. հասրէթ չէքէն. (աշըգան): || կարօտ. կարօտաւոր. կարօտեալ. կարօտացեալ. անձկացեալ. անձկատոչոր. անձկայրեաց. անձկակէզ. կարօտակէզ. խանդոտ:

Կարօտ մնալ. հասրէթ գալմագ: || կարօտ մնալ. կարօտ կալ. կէզանիլ 'ի կարօտոյ. նեղիլ 'ի փափագանաց. անձուկ ունիլ. անձկա_ցեալ մնալ. կալ յանձուկս. կարօտակէզ լինիլ. խանդատանալ. կամ կզկզալ անձկով. հեղձամղձուկ լինիլ անձկով տարփման. տարփալ. փափագել:

Կարօտը առնել. հասրէթինի ալմագ: || լցուցա_նել զկարօտ իւր. հատանել ցանկութիւն. կա_տարումն առնել բաղձանացն: տե՛ս և Բաղ_ձանացը հասնիլ:

Կարօտ. էհթիյաճ. մուհթաճ: || կարօտ. կարօտա_կան. կարօտեալ. նուազ. վատուկ. անբաւա_կալ. սակաւապէտ. սակաւատասաց. չքա_ւոր. չքաւոր. չքնաւոր. չքաւ. աղքատ. անձուկ:

Կարօտ չեղօղ: || տե՛ս Անկարօտ:

Կարօտ ըլլալ. էհթիյաճ օլմագ. մուհթաճ օլմագ: || կարօտանալ. կարօտիլ. նուազիլ. չքաւո_րիլ. չքաւոլ. չքեալ. անբաւանալ. անբա_ւանալ. վատակենալ:

Կարօտանալ: || տե՛ս Կարօտ մնալ:

Կարօտութիւն. էհթիյաճլըգ. մուհթաճլըգ: || կարօ_տութիւն. նուազութիւն. նուազութիւն. չքաւո_րութիւն. չքքաւութիւն. վատակութիւն. անբաւութիւն. սակաւապիտութիւն. սակաւապէտութիւն. հար_կաւորութիւն. հարկաճարութիւն:

Կմ այսպէս. կարօտ. կարօտանք. պէտք. պիտոյք. հարկք. կարիք:

Կարօտութիւն. հասրէթ: || տե՛ս Կարօտ. հասրէթ:

Կարօտութիւն չունօղ: || տե՛ս Անկարօտ:

Կարօտութիւնը հոգալ: || տե՛ս Անկրութիւնը ճարել:

Կարօտութէն ընկեր: || կարօտակից. համա_կարիք:

Կացին. պալթայ. թէպէր: || կացին. տապար. դանակակ. փայտատ. փայտահատ:

Կացին ունօղ. պալթալը: || կացնաւոր. տա_պարաւոր:

Կացնի կոթ: || մեղեխ:

Կացնով տաշօղ, կմ տաշած: || տապարատա_շ:

Կացք: || կայ. կայք. կայան. կայեան:

Կաւ. չամուր: || կաւ:

Կաւ ըլլալ. չամուր օլմագ. չամուրլանմագ: || կաւանալ. 'ի կաւ փոխիլ:

Կաւէ աման. } չէօմլէք: || կաւակերտ.
Կաւէ չինք. }

կաւագործ անօթ. անօթ բրուտի. խեցեղէն. խեցի:

Կաւէ ամաններ. տիգոպ: || քանդակ:

Կաւէ շինած: || կաւակերտ. կաւագործ. կաւեղէն. կաւեայ. խեցեղէն:

Կաւէ շինած բաներու գեղ. չէօմլէք էվլէրը: || խեցակոյտ. խեցակարկատ:

Կաւէ հետ ըլլալ, կմ կաւէ բան շինելու աշխատիլ: || 'ի կաւագործի կալ. պարապ_ալիլ կաւագործութեան. վաստակիլ 'ի կաւա_գործս. տառապել 'ի գործ կաւոյ:

Կաւով եփօղ լափօղ: || կաւապնդեալ. կա_ւակէզ. կաւախառնօղ:

Կաւառ. սուլ պէնտի: || կաւառ. թանձր պատ_ախղաց: տե՛ս և Ջրի արգելք:

Կաքաւ. քէքլիկ. խուջուք: || կաքաւ:

Կշկաւ: || տե՛ս Կարկաւելը:

Կաքաւել. հօպլամագ. հօպլայ թէփմէք. գադ էթմէք. գադ քալդըրմագ: || կաքաւել. կայթել:

Կաքաւել սիրօղ: || կաքաւասէր. կայթասէր:

Կաքաւելը: || կաքաւ. կայթ. կայթումն:

Կաքաւելը տեսօղ: || կաքաւատես:

Կաքաւեցնել. հօպլաթմագ, կմ հօպլայ թէփթիրմէք: || կաքաւեցուցանել. կայթեցուցանել:

Կաքաւօղ. հօպլայճը: || կաքաւիչ. կայթիչ:

Կաֆա. թէֆէ: || թեկղաւիս:

Կաֆացի. թէֆէլի. թէֆէլը: || թեկղաւիսացի. այր 'ի թեկղաւիսոյ:

ԿԵ

Կեահիձէ: * || տե՛ս Երրեակն:

Կեանք. եօմր. հէյաթ. տիրիլիք: || կեանք. կենդանութիւն. կենդանականութիւն. կենդանա_րութիւն. կեցութիւն. ոգի. ոգիք. զօր օրինակ. Անոր խաթերը համար ած քեզի կեանքը պարգևեց: || վա՛ն նորա քեզ ած զկեանս շնորհեաց:

Կեանք անցնել. եօմր կէչիրմէք. եօմր սիւրմէք. կէչինմէք. եաշամաք ։ || անցուցանել զկեանս. վարել զկեանս. քաղաքավարել զժամանակս կենաց խուրոց. քաղաքավարել ընկեանս. Հզել զժամանակս. քաղաքավարիլ. կենցաղավարիլ. կեալ ։ տե՛ս և Կենցաղավարիլ ։

Կեանք ունօղ ։ || կենսաւոր. կենսունակ. կենսակից. կենսակիր. կենսակեր. կենդանակիր. կենդանաւոր. կենդանական. կենդանի. կենդաղեաց ։

Կեանք սիրող ։ || կենսասէր. կենդանասէր ։

Կեանք տալ ։ || տե՛ս Կենդանացնել ։

Կեանք տըւօղ. եօմր վէրէն. հէյաթ վէրէն ։ || կենսատու. կենսատուր. կենսաբեր. կենսաբուղխ. կենսաբաշխ. կենսածին. կենսացնցուղ. կենսակայլակ ։

Կմ՛, կենաձիր. կենաշնորհ. կենածին. կենագործ. կենարար. կենընծայ. կենաւէտ. կենսաւէտ. կենսեղուտ. կենեղուտ ։

Կմ՛ այսպէս, կենդանատու. կենդանատուր. կենդանաձիր. կենդանաշնորհ. կենդանապարգև. կենդանաբաշխ. կենդանաբեր. կենդանի ։

Կեանքը անցնելը մէկիմը հետ. եօմրփաշ օլմաք ։ || վարել 'ի միասին զկեանս. Հզել ընկեանս [illegible]. կենցաղակցիլ. կենակցիլ. ամուսնակից լինել մարդոյ 'ի կեանս ։

Կեանքը պահել. ջէնփինի գէձէրմէք. հէյաթը սաքլամաք ։ || հայթհայթել զկեանս. պահպանել զանձն ։

Կեանքը քակել. եօմրիւնիւ թիւթահ էթմէք ։ || աղարտել զկեանս. կեղել զկեանս. զրաւել 'ի կենաց. Թափել զոգիս ։ տե՛ս և Մեռցնել ։

Կենաց զէնք ։ || կենազէն ։

Կենաց զրկած. եօմրտէն մահրում օլմուշ ։ || զուրկ 'ի կենաց. կենազուրկ. կենազերկ. կենակորոյս. կենազրաւ. կենավաճառ. կենամատն. կենասառ. մեռեալ ։

Կենաց ծառ. հէյաթ աղաճը ։ || ծառ կենաց. ծառ կենդանութե. ծառ կենսաբուղխ. ծառ կենսաբաշխ. ծառ կենսաւէտ. ծառ կենաշնորհ. առունկ կենապարգև. կենսատունկ. կենդանատունկ ։

Կենաց հաղորդ ըլլալ. եօմրփաշ օլմաք ։ || կենաց կցորդ լինել. կենակից լինել. կենակցորդ լինել. կենսաբաշ լինել. կենսահաղորդ գոլ ։

Կմ՛ այսպէս. կցորդիլ կենաց. հաղորդիլ կենաց ։

Կենաց մուԹալլիս ։ || կենսական. կենդանական. կենդանի ։

Կենաց յոյս տըւօղ. հէյաթ ումուտու վէրէն ։ || կենսայոյս. կենսախրախոյս ։

Կենաց պատճառ. հէյաթ վէրէն ։ || պատճառ կենաց. կենսապատճառ. կենսատուիթ ։ տե՛ս և Կեանք տըւօղ ։

Կենացը վրայ երդըմնել. եօմրիւնէ եէմին էթմէք ։ || երդնուլ յարեն ուրուք. որպէս. փարաւոնի կենացը վրայ երդընցաւ ։ || Երդուաւ յարեն փարաւոնի ։

Կենացը կէսը հասնիլ. եարը եօմրիւնէ էէթիշմէք. եօմրիւնիւ եարը էթմէք ։ || հասարակել զաւուրս, կմ՛ զմնացս կենաց խուրոց. ժամանել ցհասարակած կենացն ։

Կենօք ըլլալ ։ || տե՛ս Շատ ապրիս ։

Կենօք լցեալ ։ || կենալի. կենալիր. կենալից. կենսաւէտ. կենսեղուտ. կենեղուտ ։

Կեաւ. չէյ. օրէր ։ * || կավ ։

Կեաւուռ, կմ՛ Կեաւուր ։ * || կռապաշտ. աղանդապաշտ. այլ կռապաշտ, կմ՛ կռապաշտ. անաստ. անհաւատ ։

Կելիպօլու. * Թաղաքի անուն ։ || Կալլիպօլիս ։

Կելիպօլու պօղազը ։ * || Հելլեսպոնտոս. Ելլեսպոնտոս. նեղուց Կալլիպօլեայ ։

Կեղար. մաղաղայ չէրաչէրու. փէչէր ։ || մառան. մարան. շտեմարան. համբարան. համբարանոց. ամբարանոց. համբարոց. մԹերոց. մԹերանոց. կաղաղոց ։

Կամ այսպէս. ամբար. համբար. մԹեր. նկուղ ։

Կեղարը դնել. փէչէրէ գօյմաք ։ || ամբարել. համբարել. մԹերել. շտեմարանել. ամփոփել 'ի շտեմարանս ։ տե՛ս և Ամբարը դնել ։

Կեղեպել ։ || տե՛ս Կեղվել ։

Կեղև. կ'ճէպ. գապուղ ։ || կեղև. կեղևանք. պատիճ. պատեանք. զմր օրինակ.

Քէսաանէլին կեղևը ղուԹիի պէս է ։ || պատեանք շաղանակին են իբրև զտուփ ։

Կեղև՛ ամուր. ԵնչղԷ է ըշկըլին. Քնտըլնէ. Քօղըլօւն. և այլն ։ || փեճէկ. փոճոկ ։

Կեղև՛ սուֆէյի. սուֆէյի. և այլն ։ || պատեանք. խեցի. խեց ։

Կեղևաւօղ. գապուղլու ։ || կեղևաւոր. պատճաւոր. պատենաւոր ։

Կեղևը հանել փատին ։ || տե՛ս Կեղվել ընդփատը ։

Կեղևի նման Թե. [illegible] ։ || պատենաւԹե. մաշկաԹե ։

Կեղևով կենդանի. [illegible] ։ || խեցեմորԹ. խեցմորԹ. խեցի ։

Կեղևիկ. գապուղճըգ ։ || կեղևակ. կեղևիկ. պատենիկ ։

Կեղևոտ, կմ՛ կեղևով ։ || տե՛ս Կեղև ունօղ ։

Կեղի. գատտի անուն ։ || խորձէն, կամ խարձունեաց գաւառ ։

Կեղծաւոր. իքի յիւզլիւ. մունաֆըգ ։ || կեղծաւոր. խարդաւան. խարդաւանակ. խարդաւանօղ. խարդաւանեալ. կերպարանեալ. կերպարանաւոր. պատենաւոր ։

Կեղծաւոր ըլլալ ։ || տե՛ս Կեղծաւորութի՛ն լինել ։

Կեղծաւորութի՛ն. իքի յիւզլիւլիւք. մուրայիլիք ։ || կեղծաւորութի՛ն. խարդաւանութի՛ն. խարդաւանք. կեղծիք. պաճուճանք. պաճոյճ ։

Կեղծաւորութի՛ն ընել. իքի յիւզլիւ օլմաք. մուրայիլիք էթմէք ։ || կեղծել. կեղծաւորել. կերպարանիլ. խարդաւանիլ. խարդախել. ձևանալ. պաճուճել. պաճուճանալ ։

Կեղծաւորութի՛ն ընել տալ. իքի յիւզլիւլիւք էթդիրմէք ։ || կեղծաւոր առնել. կեղծաւո-

րեցուցանել. խարդաւանեցուցանել. ձեւացուցանել:

Կեղծաւորութեան չունեցօղ. սաղ իւրէկլի. սաղ ւէօյ֊լէյին. հիլէսիզ հօտօգա պիլմէյէն: || անկեղծ. անկեղծաւոր. անխարդաւան:

Կեղծաւորութիւն. միւրայիլիք. մուրայիլըղ ըլան. աղըզըան. խաֆիանէլիքլի: || կեղծաւորութիւն. կեղծաւորանք. կեղծաւորակես. կեղծեաց. առաչօք. առաչս. առ աչանէ:

Կեղծաւորութիւն խօսիլ: || կեղծաւորանել. պաճուճարանել:

Կեղծաւորութիւն խօսօղ. իւէ իւղլին. հիլէ֊գարլըղըլան սէօյլէյէն: || կեղծաբան. պաճուճաբան:

Կեղձել, կամ կեղւել. սօյմագ: || կեղեւել. կորզել զկեղեւանս. զերծանել զպատեանս:

Կեղվել զփայտը. ագաճին կէպիւ հանմէք. գապուղընը սօյմագ: || քերծուլ. քերծանել. քերծել. քերել. լանացուցանել զփայտ:

Կեճեալ. կեճեալը հանել, կամ կեճեալել: || տես Կեղեւ. Կեղվել:

Կենալ. փարմագ. գալմագ: || կալ. մնալ: տես և Կանգնիլ. կենալ:

Կենալ. դուրմագ: || տես Դադրիլ. փարմագ:

Կենալ. ըլմագ. գօնըշմագ. օլմագ. պուլունմագ: || կալ. գալ. լինիլ. գտանիլ. ունիլ. ոլի.

Եթէ քովը բաւական կենարնէ, կը վճարէր: || եթէ կայր առ նմա արծաթ, հատուցանէր արդեօք զպարտսն:

Եթէ ափը բան կենար նէ, շատ բան կըներ: || եթէ գոյր ինչ 'ի ձեռս նր, մեծամեծս գործէր:

Եթէ անոր հոս կենալէն տեղեակ կըլլայինէ, ան հիմայ կերթայ: || եթէ 'ի լինելոյ նորա աստ՝ տեղեակ էիր, մի երկնչիր. զի արդ իսկ հրաժեշտ առնելով մեկնի 'ի մէնջ:

Հոս կենալը մեզ չունի, եթէ որ խելօք կենայ: || գտանիլն նր աստ ոչ է վնասակար, եթէ սատանիկս ինչ ոչ գործեսցէ:

Մէկ երկու ղուրուշ կենար նէ, տեսնէիր թէ ինչեր կը չինէր: || եթէ ունէր զերկուս դահեկանս ինչ, տեսանէիր թէ զինչ ինչ հնարէր:

Կենալ. տուրմագ: || տես Ադրիլ:

Կենալ. մէյ փառանընարին: || տես Բնակիլ:

Կենալ. սպասել: || տես Սպասել:

Կենալ ու կենալ. գալըբ օլան գալմագ: || կալ մնալ. արձանանալ. մշտնջենաւորիլ. խարսխիլ. կայկայիլ:

Կենալու. տուրէլու. եաշայաճագ: || կենդանադրա. ապրելոյ. ապրանաց. զիր օրինակ. Տեսայ որ ալ կենալու ճար չունէր: || տեսի զի ոչ էր ապրանաց:

Կենալու տեղ: || տես Կանգնելու տեղ:

Կենդանացնել. ճանդանլը էթմէք. ճանը փագ. դիրիլթմէք. դիրիլտիրմէք. հէյաթ վէրմէք: || կենդանի առնել. կենդանացուցանել. կենդանագործել. կենդանածնել. կենդագործել. կենդացուցանել. կենաւորել. կեցուցանել. շնչաւորել. շնչացուցանել. ներշնչաւորել. անձնաւորել. անձնացուցանել:

Կենդանացնող. ճանդանլը ըտօղ. ճանը փըլտօղ. դիրիլտիճի. հէյաթ վէրիճի: || կենդանացուցանող. կենդանացուցիչ. կենդանացու. կենդանարար. կենդանագործ. կենագործ:

Կենդանի. ճանավար: || կենդանի. մարմին. շնչաւոր:

Կենդանի. դիրի: || տես Ողջ:

Կենդանի ըլլալ. դիրի օլմագ. դիրիլիքմէք. դիրի փօլմագ: || կենդանի լինիլ. կենդանանալ. կենդանանալ:

Կենդանի ըլլալ. դիրի օլմագ. սաղ օլմագ: || կենդանի լինիլ. ողջ լինիլ. ողջ կալ:

Կենդանի ընել: || տես Կենդանացնել:

Կենդանի ծնող, կամ կենդանին ծնած: || կենդանածին. կենդանածնող:

Կենդանի մնալը: || կենդանութիւն. ապրանք. ապրուստ: տես և Կեանք:

Կենդանի սատղել, կամ կեանք տալով ստեղծել. դիրի եարաթմագ: || ստեղծանել զկենդանի. հաստատել զկենդանիս. կենդանաստեղծել. կենդանաստեղծուլ. կենաստեղծել:

Կենդանի ստեղծող, կամ կեանք տալով ստեղծող. դիրի եարադան: || կենդանաստեղծ. կենաստեղծ:

Կենդանւոյ բան պատկերը. դիւրէ սիֆաթը. ճանլը թասվիրի: || կենդանագիր. կենդանագրութիւն. կենդանատեսակ. կենդանակերպ:

Կենդանւոյ նման. ճէնկէրէ պէնզէր. ճէնկէր սիֆաթլը: || կենդանակերպ. կենդանատեսակ:

Կենդանւոյ պատկերք քաշել. ճանավար թասվիրի չէքմէք: || նկարել զկենդանին. կենդանագրել:

Կենդանութիւն. սաղլըգ: || կենդանութիւն. շնչաւորութիւն:

Կենդանութիւն. եօմր: || տես Կեանք:

Կենդանութիւն. դիրիլիք: || կենդանութիւն. կեցութիւն. առողջութիւն. ապրանք. ապրուստ. ոճ.

Ան իմ մարդ իր կենդանութիւնը կուզէ: || այր խորագանչքեաց ախորժէ ընդ ապրանս իւր, կամ խնդրէ զապրանս անձին:

Աղէկ Տէրնէրին ափսոս իր կենդանութիւնը ծախելը: || քաւ մարդոյն պարտաւոր է չխնայել յապրուստ անձին:

Կենդանութիւն չունեցող: || անկենդան. անկենդանաւոր:

Կենտ. թէք: || կոճատ. անզոյգ. ատարազոյգ:

Կենցաղավարեցնել. կէչինտիրմէք. գօնաղլամագ: || կենցաղավարել. կենցաղաւորել. կենցաղեցուցանել. կենցաղակցել. կենակցել. յարակցել. թարթափել. յարեցուցանել:

Կամ այսպէս. տալ կենցաղավարել. տալ քաղաքավարիլ. տալ յարակցել. և այլն:

Կենցաղավարիլ. կէչինմէք. գօնաղլամագ: || կենցաղավարել. կենցաղաւորել. քաղաքավարիլ. աշխարհավարիլ. յաշխարհի կրօնաւորիլ. կենցաղել. թարթափել ընդ ումեք. բերիլ. զոր օրինակ.

Աշխարհի հետ խառնուելով կենցաղավարիլ: || խառնակութիւն բերիլ առ աշխարհաւ:

Կամ այսպէս. կենցաղակցել. կենակցել. յարակցել. յարակից լինել. կենցաղակից

լինել. կենակից լինել. կենաց կցորդ գոլ։
Կմ այսպէս. վարել կենցաղս. վարել զժա_մանակս. ձգել զժամանակս. եւլանել մաս_նել ընդ մարդկան. կեալ։

Կենցաղավարութիւն. կէլէնիւ. կէչինմէ. գօնուշ_մայ. սէօհպէթ. մուաշէրէթ։ || կենցաղավա_րութիւն. կենցաղաւարութիւն. կենցաղակա_նութիւն. կենցաղակցութիւն. կենակցութիւն. յարակցութիւն. քաղաքավարութիւն. քաղաքա_կանութիւն. աշխարհավարութիւն. ապրինութիւն. Թարթափութիւն. Թարթափումն. կենցաղք, կմ կենցաղ. ըմբ օրինակ.
Մեր կենցաղավարութիւնը երկինքն է։ || Առաքինութիւն մեր յերկինս է։
Չար մարդուն կենցաղավարութիւնը զմարդը չար կընէ։ || Թարթափումն անօրինին առոյ մարդոյ անօրինել։
Զարմանալի կենցաղավարութիւն ունէր։ || Էր էին կենցաղք նր զարմանալի։
Գրիչէ. կեանք. կրօնք, կմ կրօն. բարոյք. բարք. վարք։

Կենցաղավարող. գօնուշուճու. սէօհպէթճի։ || կենցաղակից. կենակից. յարակից. կեն_ցաղակցորդ. կենակցորդ. կենաց կցորդ. կենաց ընկեր. ընկերշակից. Թարթափիչ. Թարթափասէր։

Կեշաղակ, կմ կեշեղակ. տաղղան. տաֆղան։ || կաշաղակ. անձեղ. անծեղ։

Կեռ. չէնկէլ։ || կեռ. ճանկ. կարթ։

Կեռ. մարդ հանելու չէնկէլ։ || կեռ. կարթ. կալ_խաղան. կախան։

Կեռ. չէնկէլի պէս ծուռ։ || կեռ. կոր. կորձ. Թեք. շրջապարոյր. կրկնապարոյր։
Կամ, կեռաւոր. կեռացեալ. կորացեալ. կորձացեալ. Թեքեալ. հակեալ։

Կեռ ըլլալ. չէնկէլ օլմագ. չէնկէլլէնմէք։ || կեռա_նալ. կորանալ. կորձանալ. Թեքիլ. ողնիլ։

Կեռ ընել. չէնկէլ էթմէք. չէնկէլլէթմէք։ || կե_ռել. կեռացուցանել. կորացուցանել. կոր_ձացուցանել։

Կեռ փայտ. բան հանելու ձողիկ չէնկէլ։ || գաւազ. կարթ փայտեղէն։

Կեռալ. կիծիշմէք։ || մարմաշել. մարմանջել։

Կեռալը. կիծիշ։ || տես Եռք։

Կեռաս. գիրազ։ || կեռաս. կերաս. կեռասք. բալ։
Կեռասի ծառ։ || կեռասենի։

Կեռացնել. կիծիշտիրմէք։ || մարմաջեցուցա_նել. մարմանջեցուցանել. քորեցուցանել. կծանել. կծուել։
Կմ, մարմաջս արկանել. մարմաջանօք ախ_տացուցանել. շշանել զմարմինն մարմաջ_մամբք։

Կեռացնող. կիծիշտիրիճի. կիծիշտիրիճի։ || մար_մաջեցուցանող. մարմանջեցուցանող. մար_մաջեցուցիչ. մարմանջեցուցիչ. մարմաջո_ղական. մարմանջողական։

Կեռացնող բզզիկ։ || մարմաջ. մարմանջ. կեծ։

Կեռեկք։ || տես Սկամանք։

Կեռեկք. հոյլան, կմ փողանք։ || ժանիք։

Կեռեկք ունող. փիլան։ || ատամնաւոր. ժա_նեւոր։

Կեռուր՝ փոյնանօյ։ || սկեռուր։

Կեռատեսնենի, կմ կեռատամանն. փաղալի անուն։ || կկղօդինդաօլիա։

Կեսարար, կմ կեսարացի. կէսարան էրլիս։ || սկե_սրայր. սկեսրեայ։

Կեր։ || տես Կերակուր։

Կեր. յեան. Դեան. Բաշեայ. Եւ այլն։ || խայծ. կեր։
Կերը ուտել. յեան. Դեան. Բաշեայ. Եւ այլն։ || կորզել զխայծն. խայծել։

Կեր՝ ձիու. աբ էէմ։ || կեր. խար. պարման։

Կեր կերակուր. Եանէմ. Ճօնճաս։ || խաղհաւոր_ծութիւն. սեղանաւորութիւն. խորտիկք։

Կեր կերակուր տալ. էէմէք վէրմէք. էէմէքլէք վէրմէք։ || անասնել. անասնավարել. սեղա_նաւորել. զուարճ մատակարարել. ար_կանել խորտիկս զկերակուր. տալ ըմ_պելի բաղ բերանոյ։

Կեր ու խում. Կեր ու խում ընել։ || տես Ուտել խմել. Ուտել խմել։

Կերած. Էյնմիշ։ || կերեալ. ճաշեալ. ճաշակեալ։

Կերած բան։ || կեր. ճաշակ. ճարակ։

Կերած խմած. Էյմիշ իչմիշ։ || կերեալ եւ ար_բեալ. կերպարբու. կերըմպու. կշտապինտ կերեալ. յղփացեալ. շռայլեալ. ծանրա_ցեալ կերակրով, եւ ըմպելեօք։

Կերած ատեղ. Եօրսյին, կմ ճանկին. Եւ այլն։ || ճարակելոց. ճարակ։
Կերածը վեր տալ։ || տես Ձկռտալ։

Կերակուր. Էյմէք. Ճօնճաս. Եօմէյն։ || կերա_կուր. կերակրանք. ուտելի. կերլի. ճա_շակ. ճարակ. պարման. ապառ։
Կմ այսպէս. կեր. կուր. խոհ. խախ. խոխ_բուռ. խայծ. Չամիչ. Չամիչք. խեւս. զոր օրինակ.
Մեր մարմինը երբոր կերակուր չգտնէ, կը մեռնի։ || մարմին մեր յարժամ խեւս չառ_նուցու, մեռանի։

Կերակուր՝ աղնիւ։ || տես Աղնիւ կերակուր։

Կերակուր՝ ճաճքան։ || տես Պաշար։

Կերակուր եփել. Ճօնճայ փիշիրմէք։ || եփել զկերակուր. եփոցս առնել. խոհակերել. խոհագործել. հասուցանել զկերակուրս։

Կերակուր չունող. Ճօնճասըզ. Եանէմսըզ։ || ան_կերակուր. անկեր. անճաշ։

Կերակուր վերցնող, կամ կրող։ || կերակրիչ. նպարակիր. նպարակառու. նպարակապան։

Կերակուր տալ. Կերակուր արձող։ || տես Կերակրել. Կերակրող։

Կերակուր քաշել մարդու։ || տես Սեղան ընել։
Կերակուրէ զգուշ կենալ. ճօնճայտան սագընմագ։
|| 'ի կերակրոց' զգուշանալ. պարկեշտանալ. հրաժարել. զատել զանձն. 'ի կերակուրս՝ չմերձենալ. չճաշել։
Կերակրոյ պակասութիւն, կմ կարօտութիւն. ճօնճայ էքսիքլիի. գըթլըգ։ || կարօտութիւն կե_րակրոյ. չքաւորութիւն ուտեստի. տառապ_անք. տառապանութիւն. տառապանումն. սով։
Կերակրոյ պակասութենէն նեղիլ. ճօնճայ էքսիքլիին սըգըլմագ։ || տառապել. անսուաղել. սովել. տառապիլ. տառա_պանել։

Կերակրով ապրիլ. նանձայ ըլան պէսլէնմէք : || կերակրիլ. կերակրեալ լինել :
Կերակրել. պէսլէմէք փոլ դէյիմէ՝ օր ապրի. պէս_ լէնտիրմէք. [illegible]. [illegible]. [illegible] : || կերակրել. նպարել. բաշխանել. մնուցանել. ռոճիկս տալ. ռոճիկս կար_ գել : տե՛ս և Կերցնել :
Կերակրիլ : || տե՛ս Սնանիլ :
Կերակրող. պէսլէյիճի [illegible]. [illegible] : || կե_ րակրող. կերակրիչ. նպարակատու. ռոճ_ կատարոյց. մատակարար. համբարակ :
Կերան : || տե՛ս Ուտան :
Կերկերած . չոփ փէշը [illegible] : || կերատի . կերկերեալ :
Կերկիսլա . [illegible] . փաղափ անուն : || քար_ քաղիս . կալքաղիս . կարքաղնուս :
Կերմէշխա . ծառ է : || գերամանտ . գերամատա_ տի :
Կերուք . չէնկի : || կերածք . կերուածք :
Կերպ . [illegible]. [illegible] . [illegible] . [illegible] : || տա_ րազ . ստրատ . պատկան . քառակ . տեսակ . օրինակ . եղանակ . կերպ . ազգ . կերպա_ րան . համգամանք . ձեւ . ձեւակերպ . զանա_ զանութիւն . զարմանալութիւն . որակութիւն :
Կմ այսպէս . ոճ . որակ . որակութիւն . օրէն . օրէնք . աղագ . նմանակ . տարր . դէմք . դի_ մակ . արուեստ . երգին . զօր օրինակ .
Ինչ կերպ ըլլալը չի գիտեր : || զոճ լինելոյն ոչ գիտէ :
Սահմանելուն կերպը ցցնել : || ցուցանել զարարչութեն զօրանն :
Աղօթքին կերպը գիտնալ : || գիտել զո_ րակութիւն աղօթից :
Սորվելուն կերպը ցցնել, կմ Աս կեր_ պով մտնիլ : || ցուցանել զօրէն ուսանե_ լոյն, կմ 'ի սոյն օրէնս կատարել :
Ան կերպով կը վարէր : || այնպիսի աղա_ գաւ վարէր :
Ամէն մարդ անոր խօսելուն կերպը չի կրնար ըսել : || զնմանակ խօսելոյ նր ոչ ոմ ոք կարող է պատմել :
Փորձանքին կերպը [illegible] է : || տարր արկածիցն է անեբեակ :
Աղէկ կերպով խօսէ : || խօսեաց պատ_ շաճ դիմօք :
Կերպ կերպ կը բերէին : || դիմակս դիմակս ածէին :
Բանը՝ տոր պատմելուն կերպը գիտնալն է : || գործ է՝ զարուեստ ճառելոյ դաւա գիտել :
Գունուն կերպը մախաղութ չէ : || երփն գունոյ նր ոչ է ընդունելի :
Կերպ կերպ . [illegible] . [illegible] : || ազգի ազգի . տարազս տարազս . կերպս կերպս . դիմակս դիմակս . գունակս գու_ նակս . իմն իմն . գեղ գեղ . կերպատա_ րազ . կերպակերպ . զանազան : տե՛ս և Թիւալիւ թիւալիւ :
Կերպարանակից . [illegible] . [illegible] : || կեր_ պարանակից . կերպակից . պատկերակից . նոյնադէմ :
Կերպարանակից ըլլալ : || կերպարանակից լինել . պատկերակից լինել . կերպարա_ նակցել . պատկերակցել :
Կերպարանք . [illegible] . [illegible] : || կերպարանք . կերպարան . պատկեր . դէմք . դիմակ . տե_ սակ . տեսիլ . ձեւ . կերպ . պատկերա_ կերպ . գծագրութիւն . գծագրութիւն . կենդա_ նագրութիւն . երեւոյթ . ուրուականն : տե՛ս և Պատկեր :
Կերպարանք ըլլալ . [illegible] : || կերպարանիլ . կերպանալ . պատկերա_ նալ . ուրուանալ :
Կերպարանք ունող . [illegible] : || կերպարա_ նաւոր . կերպաւոր . պատկանատեսակ .
Կերպարանք չունող . [illegible] . [illegible] : || անկերպ . անկերպարան . անկերպաւոր . անտեսակ . անտեսիլ . անձեւ :
Կերտան, կմ կէտան : * || ուլն : տե՛ս և Վիզ :
Կերցաւ . * [illegible] . [illegible] : || քաղցկեղ . կեղցաւ . խոլխեցգեալ . խլրդենի . սողուն . կարկինոս :
Կերցաւ ըլլալ . [illegible] . [illegible] : || ախտանալ զքաղցկեղ . ունել զխոլ խեցգետի . տառնալ զխլրդենի . զախտ սողնոյ ախտանալ :
Կերցաւուն կերակուր ըլլալ . [illegible] : || ճարակ լինել քաղցկե_ ղի . ճարակ 'ի քաղցկեղոյ լինել . ճարակեալ լինել 'ի խլրդենւոյ . ճարակիլ յախտէն խլրդենի :
Կերցնել . [illegible] . [illegible] : || տալ ուտել . կերակրել . ջամբել . նպարել . ճաշակեցու_ ցանել . ճաշեցուցանել . ճարակեցուցանել . զակածանել :
Կերցնել խմցնել . [illegible] : || տալ ուտել և ըմպել . կերակրել . սեղանաւորել . [illegible] զսեղան . խրախճանել . յղփա_ ցուցանել . կշտացուցանել վայելեցուցանել . 'ի կերս և յուտելիս շատացուցանել . յորա_ ցուցանել կերակրօք և ըմպելեօք :
Կերցնելը : || կերակրողութիւն . ջամբումն . ջամբ :
Կերցնելու . [illegible] : || կերակրելի :
Կերուած : || տե՛ս Կերած :
Կերոն, կամ գերոն . [illegible] : || կերոն . կե_ րոնի . լապտեր . ջահ 'ի մոմոյ :
Կերոն բռնելը : || կերոնակալութիւն . ջահընկա_ լութիւն :
Կերոն բռնող . [illegible] : || կերոնա_ կալ . ջահընկալ . ջահակիր . լապտերակիր :
Կեցած : || կացեալ : տե՛ս և Կենալ բայը :
Չկեցած բան . [illegible] . [illegible] : || անկաց . ան_ կեաց . անգոյ . չգոյ . չեղեալ . չէացեալ . չէ . չէակ :
Կեցած բանը, կմ կեցած տեղը . [illegible] : || գոյ . գոյք :
Կեցած միացած . [illegible] . [illegible] : || կաց միաց :
Կեցածին չափ : || տե՛ս Ունեցածին չափ :
Կեցիր բարով, կմ կեցէք բարով . [illegible] : || ողջ լեր . ողջ եր . ողջ կացցես . ողջ կացջիր . ողջ լի_ ջիր . ողջոյն քեզ . ողջոյն ընդ քեզ . կեցցես . կեցջի՛ր . 'ի բիր լիցիս ապրասաց :

Կաւլ, էվվէլճէ սէօյլէնմիշ, եահօտ վէրիլմիշ սէօզ: ողջ
լինիք. ողջ լերուք. ողջ երթայք. ողջ կացջիք.
ողջոյն ընդ ձեզ. կացջիք խաղաղութ. ա-
պաստան առնեմ զձեզ՚ի Տր. էն Ե ձեզ լիցի:
Կեցի՛ք բարով. Ընդ նոսին: || բարեաւ մնալ.
ողջոյն. ողջոյն հրաժեշտի. գիր օրինակ.
Կեցի՛ք բարով ընել, կմ ըսել: || բարեաւ մնալ
ասել. ողջոյն տալ. տալ ողջոյն հրաժեշտի.
տալ ողջոյն հրաժարական, կմ հրաժեշտա-
կան. հրաժեշտ տալ. հրաժեշտ առնուլ.
հրաժարիլ:
Կեցօղ. փորան. գաւան: || կացեալ. կացուն.
կայուն. կայանաւոր. մնացական:
Կեօղ: * || տե՛ս Աչք:
Կեօղ եաշարմասը: * || տե՛ս Բժոտութի:
Կեօղէթլէմիշ ընել: * } ակնածել. յակնածել.
Կեօղէթմիշ ընել:
զակնածել. Նկատել. Նշմարել. դիտել. վե-
րադիտել. պարադիտել. դիտաւորել. պա-
հակերել. պաշտպանել. տե՛ս և Հոգ տա-
նիլ:
Կեօզլթաշը: * || սեալեղ. արջասպ արմեա-
տական, կմ սոսկ՝ արջասպ:
Կեօզիւնմէքլի. * ալէվլը. ալէվ ցըք ջիւա, և
նմանէօյ, որ՚ի ֆովլէրլէն չըքար: || անկիւա:
Կեօզիւնմէքլի ըլլալ: || ախտանալ զանկնիւա.
անկնտանալ:
Կեօզլէմէ: * || կարկանդակ. պղակունդր.
պաղակունդր. պղակուտ. պղակինդի:
Կեօզլէմէճի: * || կարկանդակագործ:
Կեօզլէմիշ ընել: || տե՛ս Կեօզէթմիշ ընել:
Կեօզլէմիշ ընելու տեղ: || դիտակ. դիտա-
նոց. դիտարան. տեսարան. հայեցարան.
Նայեցարան:
Կեօզլէմիշ ընօղ: || տե՛ս Կեօզճի:
Կեօզլիւկ. * ալըննոյ: || ակնոց. աչնոց:
Կեօզլիւկ դասը. * ալընոջի ամանը: || տուփ
ակնոցի:
Կեօզճի. * նայօղ՝ որ սախընտըրմիշ չըրնը, ինչ էր փէս-
նէ ու խաղար չըրնէ: || դէտ. դիտակ. Նկա-
տիչ. պարադէտ. պայրեա. պարեկ. պա-
րեկապան. սպասեակ:
Կեօզճի. * չէօզէթմիշ ընօղ պէօյլէ. ալէլ նայօղ:
|| տեսուչ. վերատեսուչ. վերադիտօղ. մա-
կադիտօղ. պարադիտօղ. պարադէտ. վե-
րակացու. ակնածու. պահապետ. պահակ.
պահպան. պահպանակ. պաշտպանակ.
տնօրինակ. ոստիկան. պաշտպան. զըն-
դակ. տնօրէն. տնտես. ազոր: տե՛ս և Հոգ
տանօղ:
Կեօզճի պաշը: * || դիտապետ. հակոճապետ.
պահպանապետ:
Կեօզճութի. նայիլը. չէօզճիլիքը: || դիտողութի.
դիտակութի. պարադիտութի. պարեկութի.
պարեաութի:
Կեօզճութի. հօգածութի: || տեսութի. տեսչութի.
վերադիտողութի. վերակացութի. ակնա-
ծութի. պահակութի. պահակերութի. պահ-
պանութի. պաշտպանութի. ոստիկանութի.
տնօրէնութի: տե՛ս և Հոգ տանիլը:
Կեօզպայրաճի: * || ձեռնածու. քուէարար.
կիւա. մոգ:

Կեօզպայրաճութի. չէօզպայրաճըլըք: || ձեռնա-
ծութի. քուէակայ. քուէ:
Կեօթխուբուր պազար: * || բոլորահաստ սա-
կարկութի. սակ բոլորագրաւ:
Կեօլ: * || լիճ. լճակ. ծովակ:
Կեօլ սուլաէնի: * || հարսնամատան: տե՛ս և
Նուննուֆար:
Կեօլ, կմ կեօյ: * || տե՛ս Երկինք:
Կեօլկուլը. * ֆաղօտի անուն: || կոկխան:
Կեօճիւ. * փէօճիւ: || աղքն:
Կեօմէճ պալըգ: * || տե՛ս Մեղրի պան:
Կեօմիւշ. * ալէյմարտի, կմ գօլտօնի անուն: ||
կոմշ:
Կեօմմէ: * || տե՛ս Հաց. մոխրոյ մէջ եփած:
Կեօմրիւկ. * չէօմրիւքխանէյ: || մաքսատուն.
մաքսարան. մաքսատուն. մաքսակալ:
Կեօմրիւկ. * ըսփունջը: || մաքս. բաժ. բեկար:
Կեօմրիւկ առնել. չէօմրիւք ալմագ: || առնուլ
զմաքս. հանել զմաքս. մաքսել. բաժել:
Կեօմրիւկի մութթալըմը: || մաքսային:
Կեօմրիւկի սակ ձգել: || արկանել ընդ
մաքսիւ. մաքսել:
Կեօմրիւկճի. * չէօմրիւքճիւ. չէօմրիւք ասանը:
|| մաքսաւոր. մաքսատու. բաժաւոր. բա-
ժապահանջ. բաժապան. բաժապետ:
Կեօմրիւկճի պաշը: * || մաքսապետ:
Կեօմրիւկճութի. չէօմրիւքճիլիքը: || մաքսաւո-
րութի. մաքսատուութի. բաժառութի. բաժ-
պանութի:
Կեօյմաքի, կամ կեօյլէքի. * սայքի թէ: || տե՛ս
Իբր թէ:
Կեօն. * մորթի խօլու. ճիլտ. գոճըւ. և այլն: ||
մորթ. կաշի. խաղախ:
Կեօնանքրի. Կեօնանքրի երթալ. Կեօնանքրի-
ճի: * || տե՛ս Ողջակէզէլը. Ողջակէզել.
Ողջակէզող:
Կեօչ. * չէօչ ընէլը: || չու. չուառութի. չուարա-
րութի. տեղափոխութի. տարագնացութի.
տարադիմութի:
Կեօչ ընել. չէօչ էթմէք: || չու առնել. չուել.
գաղթել. գաղթական լինիլ. տեղափոխ
լինիլ. տարադէմ գնալ. տարագնաց մեկնիլ:
Կեօչ ընել՝ յետ դառնալով: || չու դարձի
առնել:
Կեօչ ընօղ. չէօչ էտիճի: || չուօղ. չուառար.
չուական. չուելի:
Կեօչի տեղ: || չուարան. չուելիք:
Կեօպէկ. * սօրդու, չէնկէնտուրդ: || պորա:
Կեօստէրիշ. Կեօստէրիշլէ. Կեօստէրիշլիք: *
|| տե՛ս Տեսք. չէօրիւշ. Տեսքով. Տեսքչուեղ:
Կեօվէճ: * || տե՛ս Կճիճ:
Կեօվէճ գուշուրմասը: * || սոճրակ կճճոյ.
կճճասոճրակ:
Կեօվէճով փուշը մէջ տալ: || արկանել
կճճով մէջ՚ի փուշն:
Կեօվէրթէ: * || սափրակալած յատակ, կմ
ճեմարան՝ նաւու:
Կեօվէրճին: * || տե՛ս Աղաւնի:
Կեօվէրչինլիկ, կմ կեօվէրչինլիկ: * || աղաւնատուն
Կեօվէրտ. * չարդին գիւ սափիրիմէ հօփ՝ ուրթի
ղըլը, և այլն: || կիտաէած:
Կեօվէրտէլը. * չէօվէրտէլէ ղուրդուրած: || կիտա-

ունածաւոր · կիտոռնածաղարդ · կիտոռնա_
ծաղանձոյն :

Կեօվլէրմէքտի · * կէօվլէրմէ բանօղ : || կիտոռնա_
ծաղորդ · կիտոռնածարար :

Կեօվտէ · * գէօվդէն : || իրանք · իրան · մարմին ·
անձն · անձնիք :

Կեօվտէսին կէսը կտրած · էօրը կէօվդէսի +է_
սիւ · էօրը կէօվդէսի : || կիսամարմար անձամբ ·
կիսանձնեայ :

Կեօվտէ քիւմիւլիւքու : * || ողնայար :

Կեօվտէն լաթով պատել : || արկանել զհերկ
զկտաւ · զհերկեալ տանուլ զկտաւ ատեակս ·
զգածել կտաւով · պատանել · ձորձապատել :

Կեօվտէն լաթով պատելը : || պատածումն ·
պատածանումն :

Կեօվտէլի : * || մարմնեղ · անձնեղ · անձնեայ ·
ծոխ անձամբ · առոյգանձն · մեծանձն · մե_
ծահասակ · յաղթահասակ · յաղթանդամ ·
յաղթամարմին · հսկայ :

Կեօվտէլի ըլլալը : || անձնեղութիւն · անձնեղու_
թիւն · մեծանձնութիւն · հսկայութիւն :

Կեօվտէսիզ · կէօվդէ չանօղ · պըչի կէօվդէ անօղ :
|| անիրան · անիրանութիւն · անանձնեայ · ան_
անձն · փոքրանձն · անօսրանձն · աղօս_
անձն · մարմնատ :

Կեօվրէկ : * || տես Պաքսիմատ :

Կեօրէ : * || ըստ · գունակ · նման · յարմար ·
համեմատ · համաձայն · 'ի · առ · ըստ · իբրև ·
ահիպ · զոր օրինակ ·

Իր զօրութեն կէօրէ : || ըստ կարի իւրում :

Իրեն կէօրէ : || ըստ ինքեան :

Իրեն կամացը կէօրէ : || ըստ կամաց իւ_
րոց , կամ ըստ կամս իւր :

Իր գործքին կէօրէ : || ըստ գործս իւր :

Ընծի կէօրէ : || ըստ իս :

Արշակունի օրդատայ կէօրէ մարդ չեղաւ :
|| և ոչ եկաց այր գունակ Տրդատայ Արշա_
կունեաց :

Անոր կէօրէ մարդ չանեայ : || և ոչ անսակ
այր նման նմա , կամ իբրև զնա , կամ առ զնա :

Ընծի կէօրէ չէ սա : || և ոչ է այդ համե_
մատ ինձ , կամ յարմար ինձ :

Աստուծոյ պատուէրքներին կէօրէ : || 'ի պատո_
ւէր նոյ :

Մարքին , կամ դիտացածքին կէօրէ ըստց : || ըստ
կարծիս իւր ասաց :

Հրամանքին կէօրէ ըլլալ : || համաձայն հրա_
մանին առնուլ զկատարումն :

Ամքի կարգայքին կէօրէ : || 'ի սեփակ պատա_
մուածանին տանախոյ : տես և Պէտ · կէօր :

Կեօրիւմ : * || տես Տալ · ճակէ · և այլն :

Կեօրօտէգ · * փաշայէ : || կարնթոս :

Կեօգ : * || տես Կապոյտ :

Կեօզ եաքուտ · * ազիզմ փօր է : || յակինթ
երկնագոյն · յակինթ կապուտակ · շափիւ_
ղայ · շափիղայ · սափիրայ :

Կեօզ քէչէնմա : * || տես Կոխծուած :

Կեօզիւ : * || կուրծք · լանջք :

Կեօզիւը քէսէլմէլի : || քաջալանջ :

Կեօզիւին վրայ ընկնել : || տես Կրծքին վրայ
ընկնել :

Կեօզիւսիւլիւկ : * || տես Կրծքկալ :

ԿԶ

Կզակ · չէնէ , կամ չէնէսի : || կզակ · կլափ · ե_
րախ · ծնօտ · ծամելիք :

Կզակը քակօղ , կամ քակած : || ծնօտաքակ ·
երախաքակ :

Կզակը ձիգ քաշօղ · իւնէսի յիւան հանեն : || կզա_
կաձիգ · երախաձիգ :

Կզկզալ : || դեդևել , կամ դեդևել 'ի խօսելն ,
կամ 'ի յընթեռնուլն :

Կզկզալով կարդալ : || տես Կմկմալ :

Կզկզացօղ : || դեդևաբան · դեդևախօս · կա_
կազախօս · սայթաքընթերց :

Կզկտիլ : || տես Կծկտիլ :

Կզզիլ : || տես Կծկտիլ :

ԿԷ

Կէղինմէ · * կէղինիւ · կէղինմիւ ըլլալը : || ձեմ ·
ձեմք · ձեմիք · ձեմութիւն · ձեմելիք :

Կէղինմիշ եզօղ · կէղինէն : || ձեմօղ · ձեմիչ ·
ձեմական · ձեմաւոր :

Կէղինմիշ ըլլալ · կէղինմէ : || ձեմել · ձեմել ·
ձեմ առնուլ · զբօսնուլ : տես և ճաշու զալ :

Կէղինտիրմիշ ընել · կէղինտիրմէ : || ձեմե_
ցուցանել · ձեմ զոսիւք արկանել · տալ
ձեմել · տալ զբօսնուլ · զբօսացուցանել : տես
և ճաշու ածել :

Կէղիր : * || տես Լաթ ձեռնկցօղ :

Կէղմիրիճի : * || տես ճաշու ածօղ :

Կէղմիրիճի · * ճաշու ածելով բան ծախօղ : ||
շրջավաճառ :

Կէլէքէր · * ըմէ հանօղ փորէ : || ծայրաքար :

Կէլինճիկ · * հարսնուկ : || հարսնեակ :

Կէլինճիկ · կէնդանի մի է՝ մկան նման : || աքիս ·
աքիս :

Կէլինճիկ էթի : * || տես Զինձիւ :

Կէլինճիկ չիչէկի : * || կակաչ :

Կէլիշ : * || տես Գալը :

Կէլիշի կիւզէլ : * || տես Ինչպէս որ հար_
մարի :

Կէլիր : * || մուտ · մուտք · եկամուտք · հաս ·
հասոյթ :

Կէլպէրի : * || տես Ծանկ · էշկէ :

Կէլպէրի · * փրնտիչը : || արմուղ · փայտ :

Կէճ : * || տես Ուշ :

Կէճէ : * || տես Գիշեր :

Կէճէ գուշկուը : * || հաւապատիր · հաւա_
պատիր :

Կէճէ գուշու : * || տես Սեկեմուկ :

Կէճէլիկ : * || տես Գիշերուան լաթ :

Կէճէլիկ · * գլխու : || գլխանոց գիշերոյ :

Կէճիրիշ , կամ կէճիրմէ · Կէճիրմիշ ընել : *
|| տես Զկտտալը · Զկտտալ :

Կէճմէքէնկէճ : * || տես Խիստ Ուշ :

Կէմ : * || տես Լկամ , և զհետ եկեալսն :

Կէմէ կէլէն : * || սանձընկալ · կիրթ երասան :

Կէմէ կէլմէզ : * || տես Լկամ չառնօղ :

Կէմէ սըրշամը : * || սանձէտ :

Կէմի : * || տես Նաւ , և զհետ եկեալսն :

Կէմի ճէնկճիսի : * || տես Նաւու ճէնկճի :

Կէմի ռէյիզի . * գօբուպան ։ ‖ տե՛ս Նաւաապետ ։
Կէմիճի ։ * ‖ տե՛ս Նաւավար ։
Կէյիկ, կա՛մ կէյիք ։ * ‖ տե՛ս Եղնիկ ։
Կէյիկ թէշիխի ։ * ‖ եղջերուաքաղ . եղջերաքաղ . եղջերաքաղ ։
Կէնէ՛ . * չուն ճանճ ։ ‖ շանաճանճ ։
Կէնէ . * ճէյ ։ ‖ տե՛ս Թիզբոտ . և Մէկնման ։
Կէնէ . * շաղխող ։ ‖ եւս . և եւս . այլ եւս . տակաւ . տակաւին ։
Կէնէ հօն . Բէտրար օրայօյ, էՅ օրափայ ։ ‖ անդրէն . անդրադարձին ։
Կէնէ հաս . Բէտրար պաւրայօյ, էՅ պաւրափայ ։ ‖ այսրէն . աստուստին ։
Կէնէ հառ . Բէտրար օրայօյ, էՅ օրափայ ։ ‖ այդրէն ։
Կէնէկղ, կա՛մ կէյնղ ։ * ‖ քիմք . ռնգունք ։
Կէնճ ։ * ‖ մանուկ . առոյգ . նորատի . նորահաս . նորահասակ . դեռահասակ . նորակազմ . նորատունկ . մատաղատունկ ։
Կէնճ ըլլալ . ճէնճլէնմէք ։ ‖ մանկանալ . առոյգանալ . առաջանալ . առուգանալ ։
Կէնճ կնիկ . ճէնճ գատըն ։ ‖ մանկամարդ . մատաղամայր . երիտասարդուհի ։
Կէնճ կարիճ . ճէնճ իյիթ . էէնի Քիփան ։ ‖ առոյգ . առոյգանձն . քաջառոյգ . մանուկ ։
Կէնճ մեռնիլ . ճէնճ էօլմէք ։ ‖ վաղամեռիկ լինիլ . կանխամեռիկ լինիլ . անդէն 'ի ծաղկի հասակին մեռանիլ ։
Կէնճ մեռնող . ճէնճ էօլէն ։ ‖ վաղամեռ . վաղամեռիկ . կանխամեռիկ ։
Կէնճէ . * փաղտօֆի անուն ։ ‖ գանձակ, կա՛մ գանձակ աղուեսից ։
Կէնճէլի, կամ կէնճէցի ։ * ‖ գանձակեցի . այր 'ի գանձակէ ։
Կէնճնալ ։ ‖ տե՛ս Կէնճ ըլլալ ։
Կէնճութ . ճէնճլիք ։ ‖ մանկութ . առոյգութ . առուգութ . մատաղութ . երիտասարդութ ։
Կէչինմէ . * ադրէնէ ։ ‖ տե՛ս Ադրուատ ։
Կէչինմէ . մէյտէղմը, էՅ մէյի մը հէփ' ճէչինմէ ըռուր ։ ‖ տե՛ս Կենցաղավարութ ։
Կէչինմիշ ըլլալ ։ * ‖ տե՛ս Կենցաղավարիլ ։
Կէչիտ . * անցնէլը ։ ‖ տե՛ս Անցնիլը ։
Կէչիտ . * անցնելու տեղ ։ ‖ տե՛ս Անցք ։
Կէչիրմէ ։ * ‖ տե՛ս Կլյուրմէ ։
Կէչմէ . * որ մէկ պէէ խօնցնի, ինչպէս պաւը Բիւթիան ըշպաղի ։ ‖ ագուցիկ ։
Կէպէ ։ * ‖ տե՛ս Յղի ։
Կէպէլիէ ։ * ‖ տե՛ս Կապըցախ . և Կապար ։
Կէռիլմիշ ըլլալ . Կէռմիշ ըլլալ ։ ‖ տե՛ս Ձգնալ . Ձգտիլ ։
Կէռիլմիշ ըլլալ՝ մարդան ։ ‖ տե՛ս Ճապկաալ ։
Կէռճէկ, կա՛մ կէռճուկ . * ղուրիֆ . ղուրիֆլընէն ։ ‖ ջաղջ . ջաղճ . խենէշ ։
Կէռառն ։ * ‖ ուլն ։ տե՛ս և Վիզ ։
Կէս . էարըմ . էարըմ . ոծախն ։ ‖ կէս . հասարակ . զո՛ր օրինակ .
Կէս կանգուն էր երկայնութիւնը . ‖ 'ի կէս կանգնոյ երկայնութիւն նորա ։
Կէս գիշերուն եկաւ ։ ‖ եկն զհասարակ գիշերաւ ։
Կէս, կա՛մ կէսը . էարըրըն . էարըրընը ։ ‖ կէս . հասարակած . մէջ . զո՛ր օրինակ .
Կէսը չհասաւ, կա՛մ ծողովրդեան կէսը եկաւ ։ ‖ և ոչ եհաս մինչև ցկէսն . կա՛մ, եկն կէս ժողովրդեանն ։
Կամպան ինչվան կէսը պատռեց ։ ‖ պատառեաց զպատմուճանն մինչև ցհասարակածն ։
Ծերպերն ինչվան կէսը հասաւ ։ ‖ և եհաս մինչև ցմէջ սեղանոյն ։
Կէս տարի . էարըմ ադայ ։ ‖ կիսակղզի . թերակղզի . քերսոն ։
Կէս բաժինը, կա՛մ կէս փայը ։ ‖ կիսաբաժին . կիսաբաժ . կիսամասն . կիսաբոլոր . հասարակած . կէս . մէջ . զո՛ր օրինակ ։
Կէս բաժնէն ինչվան 'ի վարի ծայրը ։ ‖ 'ի միջոյ մինչև ցեզր ։
Կէս բաժնած, կա՛մ կէս ճղքած . էարը պէօլէնմիշ ։ ‖ կիսաբաժին . կիսաբաժ . կիսաբաշխ ։
Կէս բերնէ . էարը՛ աղըզ . էարը աղըզդան ։ ‖ կիսաբերան . կիսաբարբառ . շնչախառն . մա՛ղ .
Հիչ անանկ մարդուն տուածը կերթա՞ն որ կէս բերնէ կըսէ, թէ հրամմէ՛ եկո՛ ։ ‖ մի՞թէ անկ է գնալ 'ի տուն այնորիկ, որ կիսաբարբառ հրաւիրէ զմզ ։
Կէս բերնէ կըսէն թէ բաց ։ ‖ որք շնչախառն ասեն թէ բաց ։
Կէս բերնէ խօսք ։ ‖ կիսաբանութի . կիսաբան բարբառ ։
Կէս բերնէ խօսօղ . էարը աղըզ սէօյլէյէն ։ ‖ կիսաբան . թերաբան ։
Կէս գիշեր . էարը ճէճէ ։ ‖ մէջ գիշերոյ . հասարակած գիշերոյ . զո՛ր օրինակ .
Կէս գիշեր եղաւ, ու տակաւ չեկաւ ։ ‖ և եհաս մէջ գիշերոյն, կա՛մ և եղև մէջ գիշերոյ, և դեռ ոչ գայ ։
Կէս գիշերը անցաւ, հիչ ալ կու գա՞յ մի ։ ‖ հասարակած գիշերոյն էանց . միթէ այսուհետև գալոց իցէ ։
Կէս գիշերուն . էարը՛ ճէճէտէ ։ ‖ 'ի մէջ գիշերի . 'ի հասարակ գիշերի . զհասարակ գիշերաւ . զհասարակաւ գիշերոյ . զհասարակած գիշերոյ ։
Կէս դէմք ունեցող . էարը՛ եիւզլիւ . եիւզլի ։ ‖ գիմակիսեան ։
Կէս ըլլալ ։ ‖ տե՛ս Կէսը հասնիլ ։
Կէս կեռմաէլի ։ ‖ կիսանձեայ ։
Կէս կլոր . էարըմ թօփ . էարըմ եուվարլագ . էարըմ տէյիրմի ։ ‖ կիսաբոլոր . բոլորակէս ։
Կէս հաւ . էարըմ թաւուգ ‖ կիսահաւ . հաւակէս ։
Կէս ձան ունեցող . էարըմ սէսլի ։ ‖ կիսաձայն . բաղաձայն ։
Կէս մը . էարըսը գատար ։ ‖ կէս 'ի կէս . կիսոյ կէս . զո՛ր օրինակ .
Կէս մը պիտի տամ՝ հերիք է ։ ‖ թէև կէս 'ի կէս տացէ, շատ իցէ ։
Մանկը կէսը կարօտցուց ։ ‖ զբերթէ կիսոյ կէս կորոյս ։
Կէս սատակ . էարըմ օլէ ։ ‖ մեռելաբերեկիս . կիսամեռ ։
Կէս սայլի ըլլալ բաղը ։ ‖ տե՛ս Կշռոյն ունել ։
Կէս քիլ . էարըմ ղէրէ, որ է չօրս մաս ։ ‖ ուղղուկ
Կէս քիլ երկայնութի, կա՛մ լայնութի՝ ունեցող ։ ‖ ուղղեկեան . ուղղեկէն ։

Կէս օխայ. եարըմ օգգա : || Նուկի :
Կէս օր. օրհարամ, կմ օրհարամ. էօյլէ. էօյլէ վա_ մանը : || օր հասարակ. հասարակ օր. միջօ_ րեայ. միջօրեայ. միջօրէ. միջօր. կէսօր :
Կէս օրւան. եարըմ կիւնլիւք. էօյլէնին. էօյլէյէ մահսուս : || հասարակ աւուր. հասարակ_ օրեայ. միջօրեայ. միջօրեայ. միջօրականն :
Կէս օրւան հաց, կմ սեղան. էօյլէ թաամը : || սեղան միջօրէի. ճաշ. ճաշկերոյթ :
Կէս օրւան հաց ուտել. էօյլէ թաամը եէմէք : || ճաշել. ճաշակել :
Կէս օրւան հաց ուտելը : || ճաշկերոյթ. հաց_ կերոյթ :
Կէս օրւան հացի ատեն. էօյլէ թաամընըն վախ_ թը : || ճաշուժամ. ճաշաժամ. ժամ ճաշու :
Կէսէն վար. եարըսընտան աշաղը : || 'ի կիսոյ 'ի վայր. 'ի միջոյ 'ի վայր :
Կէսէն վեր. եարըսընտան եօգարը : || 'ի միջոյ 'ի վեր. 'ի կիսոյ 'ի վեր :
Կէսը կտրած. եարըսը գէսիք : || կիսակտուր. միջակտուր : տես և Կէս բաժնած :
Կէսը կտրել. եարըսընը գէսմէք : || կիսակտուր առնել. միջակտուր առնել. ℥ մէջ կտրել. ընդ մէջ հատանել. ընդմիջել :
Կէսը հասնիլ, կմ կէս ըլլալ. եարըլանմագ. եարըսընա եէթիշմէք : || ℥ միջիլ. հասարակիլ. 'ի հասարակածն ժամանել. միջամտութիւն լինել :
Կէսը հասնող. եարըլայըճը : || կիսաժամանն. միջաժամանն. միջամնաւոր. միջամտաւոր. մի_ ջամնուտ :
Կէսը հասցնել. եարըսընա եէթիշտիրմէք : || ընդմիջել. հասարակել. ցհասարակածն ժամանեցուցանել :
Կէսը չէ. եարըսը տէյիլ : || 'ի կէս չէ. ոչ :
Կէսը պիտի չէ ըսածիս. եւէթ տէյիլ եարըսը պիլէ տէյիլ : || և առաւ 'ի կէս չէ, զոր ըսեմ :
Կիսուչափ. եարըմ գատար : || կիսովչափ :
Կէվէզէ : * || տես Շատ զրուց :
Կէվրէկ, կմ կեօվրէկ : * || տես Պաքսիմատ :
Կէվրէկ. } որ խօշայ կը ծըլի, կմ կըշտըլի : ||
Կէվրէճիկ. } տես Փուխ :
Կէտ. նօխթայ. նօգթայ : || կէտ. նիշ. սաիքս, կմ ըստիքս. ստիգ. ստիգք. յոդա. նշանախեց :
Կէտ դնել. նօխթայ գօյմագ. նօգթայ գօմագ. նօգթա_ լամագ : || դնել զկէտ. նիշս արկանել. կէ_ տադրել. ստիգել. ընդստիգել :
Կէտ դնելը : || կէտադրութիւն. կէտանշանութիւն :
Կէտ չունող. նօգթասըզ : || անկէտ. աննիշ. ան_ ստիգս. անստիգ. աննշանախեց :
Կէտով զատած բան : || ստիգ. ստիգս. ընդստիգս. ստիգք :
Կէտով զատել : || ստիգել. ընդստիգել :
Կէտ կէտ. նօգթայ պէ նօգթայ : || կէտ առ կէտ. կէտ ընդ կէտ :
Կէտ կէտ ընել : || կտել. կտկտել :
Կէտիկ. * ինչպէս կըսեն. ատոր մէկ տին կերիկ է : || տես Խատ :
Կէտիկ խանութի, կմ խանի, որ զխանահաթեքարները կը ծախեն : || կապօճեան, կամ նիստ կրպա_ կաց. գիր օրինակ.
Առաջ խանութներուն կէտիկը բարեկով

չէին ծախեր : || յառաջինն զկապուտած կրպ_ պակաց դրամոյ ոչ վաճառէին :
Խուլուկ ճինչներուն կէտիկը հիմայ կրպ_ կի կ՚ըսէ : || զկապուտած, կմ զնիստ կրպա_ կաց ոսկերչաց այժմիկ զնեն Թանգաղ քին. զոսկի :
Կէրիզ, կմ կեհրիզ. * հարած ամբ, որ նէլադէ : || ժահր. ժահ. կարականել. մին :
Կէրիզ խառնող. ճէրէզ գառըշտըրան. ճէրէզճի : || ժահաշաղախ. ժահրաշաղախ :
Կէրկէսէլի. * ճէրճէքանիէ : || փերրգերասայ :
Կէրսան : * || ռազմ. տես և Վիրզ :
Կէրսան պաշը : * || տես Կըլաֆ :
Կէրսանդշխ : * || տես Վրկաց. մարզիլ :
Կէրտեկ : * || տես Հարսի ու փեսի տանոյ :

Կ Ը.

Կը, կմ կու. բայի մասնիկ է. որ գործառնին մէջը կը դնեն. գիր օրինակ.
Կը խօսիր ու կը խօսիր, ամա ըսածներուն համ հոտ չունէր : || խօսէր և խօսէր. այլ բանք նորա էին անհամք եւ անհետ մըտ :
Կու գայ, ամա հիմա չէ : || գայ, բայց ոչ այժմիկ :
Կըլլա՞յ թէ. օլա՞ մը. օլո՞ւր մը տըր : || իցէ՞ թէ. գուցէ՞ արդեօք. իցիւ :
Կըկզօտալ : || տես Կակըզտալ :
Կըրըզել : || տես Կրըզել. ոն՞ըրդէք :

Կ Թ.

Կթած : || կթեալ :
Կթած խառնող : || կուլթ. կուլթք :
Կթած կաթ : || կիթ. կիթք :
Կթան : || կթօղ. կթիչ. կթարար :
Կթան. կով, կմ ուխտը, սաղմի կաթ կու կի : || կթաւոր. բազմակիթ. յորդակաթն :
Կթել. կոլը. ուխտըը. եւ այլն. կաթը հանել. սաղ_ մաք : || կթել. մթել. ճմլել զպտուղսն :
Կթել. էգին. ասմաները. ծառերը. եւ այլն. պտղ_ պտղմաք. մաթառը փէնշիրմէք, եէնշը գէսմէք : || կթել. մթել. քաղել. հատանել. ամփոփել. ժողովել. հաւաքել :
Կթել. պանիր, կմ առանալ զխաղը. ծախմաք : || ստանալ զխաղն. գրաւել զխաղն. յաղթել. յաղթօղ լինել. յաղթուկ լինել. յաղթա_ կան լինել :
Կթխայ : || տես Գաւաթ :
Կթոց. կիէլ առան. գօշայ. ուէրէթ : || կթոց. կթանոց. կթարան :
Կթուիլ. խաղը կօրսնցնել. գաբանմագ : || կորսա_ նանել զխաղն. յաղթիլ. յաղթեալ լինել :
Կթօղ. սաղըմճը. պաղ պտղաճը : || կթօղ. կթիչ. կթարար : տես և իրեն բայերը :

Կ Ի.

Կիզլիք. * || տես Ծածուկ :
Կիթալիքճէ : * || տես Փայտի գնդակներ :
Կիլան. լօշլան. լողանէ. թիլան. թաղատ է : || գիլան :

Կիլանեան ծով : || Կասպից ծով · Կասպեան ծով :

Կիլապատն : * || տե՛ս Կլապատն :

Կիլիկ, կա՛մ Կլիկ · հուլիւոյ՝ ... : || օղեակ :

Կիլէճի : * || գրաւական · գրաւեալ · յօրինուած :

Կիլէճի հանել · ... : || գրաւականել · գրաւականքել :

Կիծ · հարարէթ, կա՛մ հէրարէթ · ... : || ... · մար_մառ · կիծ · բիծ · փուշ :

Կիծ ունող · հէրարէթլի : || մարմնատոտ :

Կիծ · ... : || խայթ · խայթոց :

Կիծիշ : * || տե՛ս Եղբ :

Կիծիշմէք : * || տե՛ս Կեռալ :

Կիյալիրմէ · * մէջ ղմէ հոգսնեւ · ... : || ատանգք · ազուցիկ · ազդոյց · ա_գոյց · հեղոյս · հեղուսուածք · պատուհասու · ընդելուզած · ընդելուզումն · ջեղուցումն :

Կիյալիրմէ · մէջ ղմէ հոգսոցով · ... : || ատանգաւոր · հեղուսաւոր · ազդեցիկ · պատուհասու · ընդելուզած · ընդելուզեալ :

Կիյալիրմիշ ընել · * մէջ ղմէ հոգսնել : || ա_գուցանել · պատուհասանել · հեղուսել · ժա_պաւէնել · խառնել · վերսել · կարկել :

Կիյալիրմիշ ընել՝ ... , կա՛մ ... · և այլն : || ընդելուզանել · ընդելուզել · յելուզա_նել · յաւել · յեռել · յեռալ :

Կիյալիրմիշ ընող : || ազուցիկ · ազուցիչ · հե_ղուսիչ · պատուհասիչ · ընդելուզիչ :

Կին : || տե՛ս Կնիկ :

Կիշեուք : || տե՛ս Կշեուք :

Կից · ... : || կից · մօտ · յար · հաւ :

Կիսած · ... : || Ճմլեալ · կէս 'ի կէս :

Կիսամեռ · ... : || կիսամեռ · կիսամահ :

Կիսաստարկաւարգ · ... · ... : || կիսաստարկաւագ · կէս սարկաւագ · իպոդիակոն :

Կիսատ · Կիսատ թողուլ · և այլն : || տե՛ս Կիսկատար · Կիսկատար թողուլ · և այլն :

Կիսել · ... : || կէս 'ի կէս առնել · կիսամասնել · ընդմիջել · միջատել · միջոցել · հատահատել · յերկուս բաժանել · յերկուս անջատել · յերկուս ճեղքել · երկփարատ առնել · երկատել · ընդ մէջ հատանել :

Կիսերեց · ... , կա՛մ ... · ... : || կիսայերեց · թերայերեց · կի_սակէզ · կիսատոչոր · կիսափառյալ :

Կիսեփիսկ · ... · ... : || կի_սեփիսկոպ · թերեփիսկոպոս :

Կիսկատար · ... : || կիսակատար · կիսաւարտ · կիսաւեր · կիսակէս · կիսաւարտ · կիսաւերտ · կիսամեռ · կիսակատար · կիսաւարտեալ :

Կա՛մ, թերի · թերակատար · թերեկատար · թերավարտ · թերաւեր · թերաշար · թերա_ցանել · թերացեալ :

Կա՛մ, կիսաւեր · կիսատ · կոտնատ · կոռատ · թե_րատ · միջատ · ծայրատ · կէս 'ի կէս · անշէր · ... · անկատար · անկատարագործ :

Կիսկատար սպասաւորող : || կիսահարուագ · կի_սասարկաւագ :

Կիսկատար բացեալ · ... : || կիսաբաց · կիսաբացիկ · թերաբացիկ · թե_րաբաց :

Կիսկատար բանկած : || կիսաբորբոք · թերա_բորբոք :

Կիսկատար գրել : || թերատ գրել · թերա_գրել :

Կիսկատար եղած, կա՛մ կանգնած : || կիսայա_րոյց · կիսայար :

Կիսկատար ըլլալ : || տե՛ս Կիսկատար մնալ :

Կիսկատար ընել ·
Կիսկատար թողուլ · } ... · ... գործերն : || կիսատել · կոճատել · թերատել · թերաւարտել · թերացուցանել · թերակատարացուցանել · թերաբանացուցա_նել · չաւարտացուցանել · չկատարել · անշէր թողուլ :

Կիսկատար լինէն ուրած : || կիսաշաքար · կի_սափուլ :

Կիսկատար կցցած · ... : || կիսայար · կիսակցորդ · կիսատանեալ · թերա_մած · թերայար :

Կիսկատար մնալ · ... ըլլալ · ... : || կիսատիլ · կոճատիլ · կոթատիլ · ծայրատիլ · պակասիլ · թերատիլ · թերա_կատարիլ · թերաբանիլ · թերանալ · թերե_նալ · թերի մնալ · թերատ կալ :

Կիսկատար սատած · ... : || կիսատառոյց · թերատառոյց :

Կիսկատար տեսնող, կա՛մ տեսած · ... : || թերատես · կիսատես :

Կիսկատարութիւն · ... : || անկատա_րութիւն · թերակատարութիւն · թերեկատա_րութիւն · թերութիւն · թերատութիւն · թերա_բանութիւն · կոթատութիւն · կոճատութիւն · անշէրութիւն :

Կիսուն կէսը ·
Կիսմակէս · } ... : || կիսոյ կէս · կէս 'ի կէս :

Կիսմէկը · ... : || կիսամասա_նիլ · կիսատիլ · հատահատիլ · ընդմիջիլ :

Կիտի : * || տե՛ս Փեօղելէնկ ... :

Կիր · ... : || կիր · բուռ :

Կիրակի · ... : || կիրակէ · կիւրակէ · միաշաբաթ · միաշաբաթի · օր յարութեան :

Կիրակնամուտք · ... : || կիրակամուտ · կիւրակամուտ · յա_րութեան երեկոյ :

Կիրէկ : * || տե՛ս Մտնելը :

Կիրիշմէ · Կիրէշմիշ ըլլալ : * || տե՛ս Մխըլ_ըճկիլը · Մխըլճկիլ :

Կիրիտ · * ... : || կրեալ · կրեալ · կրիալ · կրիալս :

Կիրիտ ըալէսի : * || կակաչ կրեալեան · կրի_ատեան կակաչ :

Կիրիտ ատչնիս : * || ծով կրեալեայ :

Կիրիտցի · ... : || կրեացի · այր 'ի կրեալեայ :

Կիրոնասու : * || տե՛ս Քարոզիդիթոս :

Կիրտասպ · ... : || տե՛ս Ախլըճաւք :

Կից : || տե՛ս Կփող :

Կիւզ ։ * || տե՛ս Աշունք, և գինետևտողան ։
Կիւզէլ ։ * || տե՛ս Գեղեցիկ ։
Կիւզէլ հիսար. * քաղաքի անուն ։ || Սեբաստիա ։
Կիւզէլ պաղչը ։ * || տե՛ս Գեղեցիկ աշէր ։
Կիւզէլ սոյլու ։ * || տե՛ս Գեղեցիկ հառաչով ։
Կիւլ. * ծաղիկ է ։ || տե՛ս Վարդ ։
Կիւլ. քնքան անուն ։ || տե՛ս Վարդուհի ։
Կիւլաբ ։ * || տե՛ս Վարդաջուր ։
Կիւլէճէն. * էնէմիայ ։ || կարմառ ։
Կիւլէշ. * փահլիվիլ, կմ փահլիվ. փէհլիվանլըք ։ || մարտասութիւն. բազկամարտութիւն. ըմբշամարտութիւն. ըմբշութիւն. ըմբշամարտութիւն. գօտեմարտութիւն. բռնամարտութիւն ։
Կիւլէշ տութմաք. կիւրէշ թութմաք. փէհլիվանլըք էթմէք ։ || ըմբշամարտիլ. գօտեմարտիլ. գօտեմարտիկ գոլ. ըմբշամարտիկ գոլ. մտնել 'ի հանդէս գօտեմարտութեան. բռնամարտել. մաքառել. մարտնչիլ ։
Կիւլէշ տուտօղ. } փէհլիվան ։ || ըմբիշ. ըմբշամարտ. գօտեմարտ. գօտեկռիւ. գօտեմարտիկ. ըմբշամարտիկ. բռնամարտիկ. մարտիկ. մաքառօղ ։
Կիւլէշճի.
Կիւլէշճուլթի. փէհլիվանլըք ։ || տե՛ս Կիւլէշ ։
Կիւլլապի ։ * || դարմանիչ խեւլագարաց. խեւլագարապան ։
Կիւլլէ. * խաղալու ։ || տե՛ս Գնտակ ։
Կիւլլէ. * թոփի, կմ թիւֆէնկի ։ || տե՛ս Թնդանօթի գնտակ ։
Կիւլլիւք ։ * || տե՛ս Վարդենոց ։
Կիւլկիւլիու ։ * || տե՛ս Հալողի ։
Կիւլ համթէմի * չիչէկի, կմ խաշխաշի նման ծաղիկ է ։ || տուղտ ։
Կիւլպարեամը ։ * || տե՛ս Հողէգալուստ ։
Կիւլպէշէքէր. * վարդ շէքէրով կմ մեղրով շինուած ։ || վարդանուշ ։
Կիւլպէշէքէրճի ։ * || վարդանուշագործ. վարդանուշարար ։
Կիւլսիւյի, կմ } * տե՛ս Վարդաջուր ։
Կիւլսույու ։
Կիւմ ։ * || տե՛ս Գուբար. և Ուժ ։
Կիւմը գալ ։ || տե՛ս Գուբարը գալ ։
Կիւմիւլէն ։ * || տե՛ս Հագիմ ։
Կիւմիւշլիւքլիւ ։ } * տե՛ս Հագիմ հաղ ։
Կիւմիւշլիւքով ։
Կիւմէշ պալը ։ * || տե՛ս Մեղրի պան ։
Կիւմիւշ ։ * || տե՛ս Արծաթ ։
Կիւմիւշխանէ ։ * || արծաթանոց. արծաթահանք ։
Կիւմիւշխանայ. խառաղայ ։ || աւան եւ իշխանայ ։
Կիւմիւշ պաշըրը ։ * || կաղամբ ։
Կիւմիւլ ։ * || տե՛ս Մաք ։
Կիւմպիւրու կիւմպիւրու ։ * || որոտ ընդ որոտ ։
Կիւմպիւրու կիւմպիւրու խօսել, կամ ձայն հանել ։ || որոտ ընդ որոտ հնչել. որոտալ ։
Կիւմպիւրտոց ։ || որոտաձայն. բոմբիւն ։
Կիւմպ կիւմպ ձայն ։ * || ղօղանջ. ղօղանջիւն. ղօղանջումն. ղօղանջանք ։
Կիւմպ կիւմպ ձայն հանել ։ || ղօղանջել ։
Կիւմպ կիւմպ ձայն հանելը ։ || տե՛ս Կիւմպ կիւմպ ձայն ։
Կիւյում ։ * || սափոր պղնձի ։

Կիւն ։ * || տե՛ս Օր. և Արև, արեգակ ։
Կիւն պաթըրը. * գօտի է ։ || տե՛ս 'ի բառն' Հով ։
Կիւն տօղուսու, կմ կիւն տօղըսու. * || տե՛ս Արեւելք ։
Կիւն տօղուսու, կմ կիւն տօղըսու. հով է, որ արեւելքէն կը փչէ ։ || տե՛ս 'ի բառն' Հով ։
Կիւնահ ։ * || տե՛ս Մեղք ։
Կիւնահքեարն ասլան ։ * || մեղաւորին. որդի յանցանաց ։
Կիւնէշլիկ ։ * || տե՛ս Զարդասփ ։
Կիւնտօղլիկ ։ * || տե՛ս Արեւմուտք ։
Կիւու * յան ։ || յորդ. յորդելան ։
Կիւու ձայն ունող ։ || տե՛ս Զայնեղ ։
Կիւուրիւլ կիւուրիւլ ։ * || տե՛ս Կիւմպիւրու կիւմպիւրու ։
Կիւուրիւլտոց ։ || տե՛ս Հիւուրիւլտոց ։
Կիւուլէմիշ ընել ։ || տե՛ս Գոռալ ։
Կիւվէ ։ * || տե՛ս Ցեց ։
Կիւվէց. * գօտի ։ || կարմիր. որդան կարմիր. խիրիկ. հիրիկ. հիր ։
Կիւվէճ ։ * || տե՛ս Կեռվէճ ։
Կիւտիւզ. * լօտօս ։ || կրճատ. կարճատ. կոճատ. կոթատ ։
Կիւտիւզ առաւլը ։ * || տե՛ս Կարճմորճ ։
Կիւր, կմ կիւռ. * էշ խնջի նման չինդանի մի է ։ || խօրբուզ ։
Կիւրճէն ապսը ։ * || տե՛ս Կաղմխի ։
Կիւրճի. * կռանի ։ || տե՛ս Վրացի ։

ԿԼ.

Կլայեկ. ղալայ. գալայ ։ || անագ ։
Կլայեկէ. ղալայը. գալայդան ։ || անագեայ. անագեղէն ։
Կլայեկի մասէն. գալայ մադէնի ։ || բովք անագի. անագահանք. անագահան տեղի ։
Կլայեկած. ղալայլը. գալայլը ։ || անագեալ. անագաւոր. անագեայ. անագապատած ։
Կլայեկել. ղալայլամաք ընել. գալայլամաք ։ || անագել. ծածանել անագաւ. անագապատած առնել ։
Կլապատոն. * կէլապտան. գէլապդան ։ || ոսկեթել. ոսկեթել. ոսկիաթել ։
Կլապատոնէ փիւսկիւլ, կմ փռւնճ, կմ որմալը սաչախ ։ || Ճեղենակ ։
Կլապատոնով բանած, կամ կարած, կամ կլապատոնով զարդարած. կէլապդանլը ։ || ոսկենկար. ոսկեհուռ. ոսկեհուռ. ոսկեհուռն. ոսկեհուռն. ոսկիահուռն. ոսկեհուռազարդ. ոսկեզարդ. ոսկեզարդ. ոսկիազարդ. ոսկեպաճոյճ. ոսկեծուփ. ոսկեթել. ոսկեթել. ոսկիաթել. ոսկեկար. ոսկեկար. ոսկիակար ։
Կլապատոնով հիւսող, կմ հիւսուած ։ || ոսկեմած. ոսկեհիւս. ոսկիահիւս ։
Կլապատոնճի ։ * || տե՛ս Ոսկեղէն ։
Կլափ. դիւէքնի փալը. կէսփանին քերի դինը կլափ ։
Կլընտար ։ || տե՛ս Աղբ. աղբիւր ։
Կլթիկ. Կլթիկ ընել ։ || տե՛ս Հեծկլտուք. Հեծկլտալ ։
Կլէր. արանք. անըլնալու անդամը. անձք բանը. այլ ։ || վարոց. ամանանոց. ամանացի անդամ. ամնի անդամ. արականք. առականք ամն.

խայտառականք · ծանականք · անամօթութք :
Կլլել · յուտմագ · իւթմէք · իւթմէք · օյնայըշըրմագ · օտսըրմագ : || կլանել · կլնուլ :
Կլլել · ճոր թաշընով · ինչպէս ծովը կ՚ընէ : || ընկղմնուլ · ընկլուզանել :
Կլկլցնել · պատառնապան կէնիրմէք · զօռ ավուն գուտարըրմագ : || ցանկացուցանել · ժայթքեցուցանել :
Կլոր · } Կլօր · } եուվարլագ : || բոլոր : տե՛ս և Կլօրակ :
Կլօր · դառան : || անիւ :
Կլօր գիծ , կա՛մ խազ : || ծիր · բոլորակ գիծ · գիծ բոլոր :
Կլօր գիծ ունօղ : || բոլորագիծ · բոլորածիր :
Կլօր երկթով մըրախ : || բոլորաձեւ :
Կլօր ըլլալ · Կլօր ընել : || տե՛ս Կլօրնալ · Կլօրցնել :
Կլօր կլօր վազել · պուտ պուտ փողերը · ինչպէս արցունքը · դէրթինքը · և այլն : || ոլոռն ոլոռն հոսել · ոլոռնաձև հեղանիլ :
Կլօր հատ · ինչպէս է ուխնաին , չօրիոն , և այլն · փանք : || ոլոռն :
Կլօր շինած · դէյիրմի եափուլմա : || բոլորաշէն · բոլորագործ · բոլորշի :
Կլօր պատուղ : || բոլորապտուղ :
Կլօր վիզ , կա՛մ Կլօր վիզ ունօղ · դէյիրմի պօյունլը : || բոլորավիզ :
Կլօրակ · եուվարլագ · դէյիրմի : || բոլոր · բոլորակ · բոլորակի · բոլորշի · բոլորածիր · բոլորաձև · բոլորակաձև · պարունակաձև · գնտաձև · գնդաձև · գնդակաձև · գնտակաձև · ոլոռնաձև :

Կա՛ , շրջանակաւոր · ներշրջանակ · շրջանակաւ · գնտակակերպ · գնդակակերպ · գնտատեսակ · գնդատեսակ :
Կլօրակ ըլլալ · Կլօրակ ընել : || տե՛ս Կլօրնալ · Կլօրցնել :
Կլօրակութիւն · դէյիրմիլիք · եուվարլագլըք : || բոլորակութիւն · բոլորութիւն · բոլորշութիւն · բոլորաձևութիւն · բոլորակաձևութիւն · շրջանակութիւն :
Կլօրել : || տե՛ս Կլօրցնել :
Կլօրելով փաթթել · ինչպէս կօնպակը , մաքարաթը , և այլն : || գալարել · գալարեցուցանել :
Կլօրելով փաթթըրել · ինչպէս մաքարաթը կըլլայ : || գալարիլ · գելանիլ · գելուլ :
Կլօրիկ : || տե՛ս Կլօրակ :
Կլօրնալ · կլօրակ ըլլալ · դուրթիլ · հալխայիւուս կլօր ըլլալ · դէյիրմիլէնմէք : || բոլորիլ · բոլորակիլ · բոլորշիլ · շրջանակիլ · մանեկանալ · մանեակակերպ կորանալ · իբրև զմանեակ կարկամիլ · ոտն զօղ կծկիլ :
Կլօրութիւն : || տե՛ս Կլօրակութիւն :
Կլօրցնել · կլօր ընել · կլօրակ ընել · եուվարլագ էթմէք · դէյիրմիլէմէք : || բոլորել · բոլորակել · բոլորշել · բոլորեցուցանել · բոլորաձևել · շրջանակել · շուրջանակել · կարկամեցուցանել · գալարեցուցանել :

Կ Խ

Կխկխալ : || հիմնադրոտիլ · ախտաղնիլ · ախտակրել :
Կխկխալը : || հիմնադրութիւն · ախտաղնութիւն · ախտակրութիւն :
Կխկխայօղ : || հիմնադրոտ · հիմնադրութեն · ախտաղէն · ախտակիր : տե՛ս և Հիմնընդոտ :

Կ Ծ

Կծել : || տե՛ս խածնել :
Կծիկ · եումաք · եումագ : || կծիկ :
Կծիկ՝ պասմաթօնին · փըզաք պիսըր · չիրզին : || խախացաց :
Կծիկ նման · եումաք կիպի · եումաք քադըր : || կծկանման · կծկակերպ · կծկատեսակ · կծկատարազ :
Կծկել · կծիկը ծաթթէլ · եումալամաք · եումաքլամաք · եումագլըյ սարմաք : || կծկել · պատատել՝ ի կըծիկն · ածուլ՝ ի կծիկ անգր :
Կծկիլ : || տե՛ս Կծկտիլ :
Կծկնծալ : || տե՛ս Վնկճնկալ :
Կծկտած · պիւզիւլմիւշ · թօփթօփ օլմուշ · չէքիլմիշ : || կծկեալ · գալարեալ · գելեալ · գել · կծկատարած · կծկատարազ · ամփոփ :
Կծկտելով պալատել · ինչպէս կընէ կարան : || կքրիլ · կքրեալ կալ :
Կծկտիլ , կա՛մ կծկիլ · պիւզիւլմէք · թօփթօփ օլմաք · չէքիլմէք : || կծկիլ · գրգալիլ · գալարիլ · կարկամիլ · ամփոփիլ :
Կծկտիլը : || կծկութիւն · գալարումն · ամփոփումն :
Կծկտցնել · պիւզիւլթմէք · թօփթօփ էթմէք · չէքէ ուխթուրմէք : || կծկել · գրգալել · ամփոփել · կարկամել :
Կծկտօղ · թուլօղ · պիւզիւլիւճի : || գալարումն · կարկամական :
Կծոտել : || տե՛ս խածնել :
Կծու , կամ կծուած · աջը · էձի : || կծու · կծուեալ :
խիստ Կծու : || կծուագոյն · և՛ս կծուագոյն :
Կծուիլ · աջըլանմաք · էճիլէնմէք : || կծուիլ · կծուեալ լինիլ :
Կծուութիւն · աճըլըգ · էճիլիք : || կծութիւն · կծուութիւն :

Կ Կ

Կկզած : || գձեալ · ընդգձեալ :
Կկզեցնել · կիւլիւ թօփ · պըզըլթմաք : || գձել · ընդգձել · գձկել · գձեցուցանել :
Կկզիլ · կիւմլենմէք · պըզըլմաք : || գձիլ · ընդգձիլ · գձկիլ · գձկեալ նստիլ :
Կկիզ : || տե՛ս Կկուզ :
Կկուզ · գամպուր : || գձկանք · ընդգձիւն · ընդգձումն :

Կ Ղ

Կղեպ · ընկուզին կաբուգ քէպուգ · ֆըստըգ քապուգու : || կղեպն :
Կղզի · ադա : || կղզի :
Կղզիեակ · ադաճըգ · կիւչիւք ադա · ադաճըգ : || կղզեակ · փոքրիկ կղզի :
Կղի · Կուզ : || կլկղանք : տե՛ս և Աղբ :

Կղզինար, կամ կղզիար. ատալար ։ || կղզիներ. կղզինքը. խեցի ։

Կղզինար. թօզլօյ ։ || կղզիները աղիւս թրծելու ։

Կղզինար շինօղ. աուլթիւեղին. թօզլաճը ։ || կղզիառարար. կաւագործ. խեցեգործ. խեցագործ ։

Կղպակ. աէնէփ ։ || կուպր. աղխ. փականք. փակարան. վառանցարան դրան ։ տե՛ս և Բալլիք ։

Կղպակ չունօղ. աէնէփսիզ ։ || անկողպեղ. անփակ. անփական ։

Կղպել. ճեպէտօվ գափէլ. աէնէփլէմէք ։ || աղխել. ախել. այնպել դրանն. այնպել դրուրս. աղխափակել ։

ԿՁ

Կձած ։ || խայթահար. խայթեալ. չխթեալ. կծեալ. հարեալ ։

Կձած տեղը. ըղղըլըճըմ, եա սօգուլմուշ եէր ։ || խայթուածք. հարուածք. հարանք ։

Կձել. ըղըրմագ. սօգմագ ։ || խայթել. առխայթել. չխթել. կծել. կծանել. կծոտել. հարկանել ։

Կձելը. ըղըրըշ. սօգուշ ։ || խայթումն. խթումն. չխթումն. խայթուածք. հարուածք. հարուած. հարանք. կիծ ։

Կձեպ ։ || տե՛ս կեղև ։

Կձըռ կձըռ ընել ։ * || տե՛ս Կձռտալ ։

Կձիձ. կի՛մսէ. խըսիս. կէօճիւզ ։ || կձիձ. խեցեղէն. խեցիք ։

Կձիձ շինօղ. չէօմլէկճի ։ || կձձագործ. կձձավաճառ կձձոյ ։

Կձկձել. ուըխ ուըխ խօթէլ ։ || խայթխայթել. խայթայթել. չխթչխթել. կծոտել ։

Կձուձ ։ || տե՛ս Կձիձ ։

Կձռտալ ։ }
Կձռտել ։ } ձանձել. ձանձալ. ձառտել. ձռձռալ. ձռալ. խռնչալ ։

Կձռտել ակռները ։ || տե՛ս Կրճտել ակռըները ։

Կձռտոց. ճըթըրթը ։ || ձռինչ. ձռնչիւն. ձռնչումն. ձռձռումն. խռնչիւն. խռնչանք. խռնչաձայն ։ տե՛ս և Կռձտոց ։

Կձող ։ || խայթիչ. խայթողական. կիծ ։

ԿՄ

Կմեր թէ. խօրըրօր եի ։ || Կամեր թէ. կամեր զի. եթէ թէ. եթէ զի. եթէ զի ։

Կմկմալ. եըլեըլեօր եօրտըլմագ. եի խօտելր ։ || սայթաքելն ընթեռնուլ. դեգև վերծանել. կակազել յընթեռնուլն. կակազել 'ի վերծանելն, կամ յասելն. դեգևել յըն թերցուածս, կամ 'ի խօսելն. և այլն ։

Կմկմացող ։ || տարատամաբան. դեգևաբան. դեգևելով կակազօղ ։

ԿՆ

Կնիկ. գատըն. աւրատ. գէօգիւնէ ։ || կին. կողակից. կողաբաղ. դուստր ևայի. օժնական. հեր զգեն կարծանողեն. մաքրե. կնիկը հօրով տատասարարտաց զոյգ մարդը ։ || յորժի զատեցաւ զայրն առնելն՝ հեր զգեն կարծանաղքեր ։

Կնիկ. մօրարու էէֆ հօրֆըրձած. էհլի ։ || կին. ամուսին. երկար. կողակից. զուգակից. ընթակից. կենակից. կողաբաղ. կողմնակալ. կը ցորդ կենաց ։

Կնիկ առնել ։ || տե՛ս Կարգըլել՝ էրքէկ մօրտու ։

Կնիկ զառնալ. գատըյնի փէծնէր ։ || կանացանալ. կնանալ. իգանալ. կանացորէն խենէշանալ ։

Կնիկ դարձնել. գատըյնի փէծմփիրմէք ։ || կանացուցանել. կնացուցանել. իգացուցանել. կանացորէն խենեշացուցանել ։

Կնիկ ունօղ. գատըն ըլան էհլի. աւրատլը ։ || կանամբի. կնաւոր. ամուսնացեալ ընդ կնոջ. կարգեալ 'ի կին ։

Կնիկ չունօղ. աւրատսըզ. գատըսըզ էօթ. պէքեար ։ || անկին ։ տե՛ս և Ամուրի ։

Կնիկ սիրօղ. զանպարալ. գըտընճը. գընտըսըն ։ || կնամոլ. կնամոլի. կնամերձաւոր. իգամոլ. մոլի. իգամոլ. կնասէր. ձակնաձեռն ։

Կնիկը առօղ ։ || կնառեալ ։

Կնիկը գուրս ձգօղ, կամ պոչարկիչ լինող. աւրատընը պօշայան ։ || Արձակող. կնաթող. կնամերժ ։

Կնիկը սիրօղ, կամ կնկանը հաւնօղ. աւրատընը սէվէն ։ || կնասէր. կնօժարէր. կնասիրական ։

Կնիկը տպաւնօղ. աւրատընը էօլտիւրէն ։ || կնասպան. կնախոշոշ ։

Կնիկներ, կամ կնգաներ, կամ կնիկներու ժողով. աւրատլար. գատընլար ։ || կանայք. կանանի. աղխ կանանց. ոխոր կանանց. գառերք ևայի. կազմեալ բազմութիւնք. ոգ նականք առն բազմացեալք ։

Կնիկոտը ։ || կնոտա. կնատ. կանամոլ ։

Կնկան բնութիւն. գէօնէք խասիյէթի ։ || կնութիւն. կանացութիւն. իգութիւն ։

Կնկան բնութեն, կամ սիրտ ունօղ. գէօնէք խասիյէթլի. աւրատպայ պէյնըքէր ։ || կնամարդի. կնաբարոյ. իգաբարոյ. կանացի. կնատ. իգացեալ. լոյծ. մեղկ. թուլամորթ ։

Կնկան եղածը, կամ ունեցածը. խէտըն մալը. սահաբէ. գէօնանը ։ || կանացի. կանացական. կանանցական. իգական ։

Կնկան զաւակ, կամ կնիկ մարդէ ծնած. գատընտան փօղմօյ ։ || որդի կնոջ. որդի կանանց. կանացածին. կանանցածին. կնոջածին. ծնունդ կանացական ։

Կնկան հետ պառկիլ. }
Կնկան հետ ըլլալ. } ճիֆթլէշմէք ։ || ննջել ընդ կնոջ. զուգիլ ընդ կնոջ. խառնել ընդ կնոջ. մտանել առ կին. ձանաչել զկին. գիտել զկին. մահակցել զկին. մերձենալ 'ի կին. մերձիլ, կամ մերձաւորիլ 'ի կին. մերձ լինիլ 'ի կին. շաղաշարիլ ընդ կնոջ. քունել ընդ կնոջ. հարկանել ընդ կին արուութ սերման. տալ զամուսնութիւն իւր 'ի կին ։

Կնկան հետ ըլլալը, կամ կնկան հետ պառկիլ.

Կնը · ընքընէրն : || շաղաշարութիւն · մերձա_
ւորութիւն · զուգաւորութիւն · մուտ կանացի ·
քուն կանացի :
Կնկան հետ ընկնիլ · ճուխարէնութիւն, էշ շըլսոյ
ընէլ : || խառնակ ընդ կնոջ · շամբշել ընդ
կնոջ :
Կնկան հետ խօսող , կամ } կանանցախօս ·
Կնկան պէս խօսող :
կանանցախօս · կնոջախօս :
Կնկան հետ պառկող : || մահկապետ · շաղա_
խարող : տես և 'ի բառն' Կնկան հետ քնալ :
Կնկան պէս աւելնալ : || տես Աւելնալ :
Կնկան տէր : || տես Կնիկ ունող :
Կնիք · մէօհիւր : || կնիք · մատանեհար · մատնա_
հար · մատանեհար · մատանի :
Կամ · գրոշմ · տիպ · տիպար · նիշ · նկարա_
գիր · նկարագիծ :
Կնիք զարնել · մէօհիւր վուրմագ · մէօհիւրլէմէք · մէօհիւր
ւճմէք : || կնքել · գրոշմել · մատնեհարել :
Կնծկնծալ : || տես Վնկվնկալ :
Կնճիռ : || տես Շիլ :
Կնունք · վաֆթիզ : || մկրտութիւն · կնիք :
Կնջութ · սուսամ : || կնջիթն · շուշմայ :
Կնտած · Կնտել : || տես Խուզած · խուզել :
Կնքած · վաֆթիզ օլմուշ : || մկրտեալ · կնիք ա_
ռեալ · կնքաւոր :
Կնքած · մէօհրած · մէօհիւրլիւ : || կնքեալ ·
գրոշմեալ · մատնեհարեալ · նշանաւորեալ :
Կամ, կնքադրեալ · կնքաւոր · գրոշմաւոր ·
նշանաւոր :
Չկնքած · մէօհիւրսիւզ : || անկնիք · անգրոշմ ·
անտիպ · արձակ՝ թուղթ, էշ այլ ինչ :
Կնքահայր · կէնքահայր · սաղտըճ : || կնքահայր · կն_
քիչ · սնդիկնոս :
Կնքամայր · սաղտըճ գարըն : || կնքամայր :
Կնքել · մէօհրէլ · մէօհիւրլէմէք : || կնքել · գրոշ_
մել · մատնեհարել :
Կնքել · վաֆթիզ էթմէք : || մկրտել · կնիք տալ ·
քահանայագործել զերեխայն · ծնանիլ զոք
'ի ջրոյն աւազանին :
Կնքուիլ · վաֆթիզ օլմագ : || մկրտիլ · մկրտեալ
լինել · կնիք առնուլ :
Կնքուկք : || տես Կնիկներ :
Կնքտուք : || խրախուսութիւն մկրտութեան :
Կնքող · վաֆթիզ էտէն : || մկրտող · մկրտիչ · կն_
քատու :

ԿՇ

Կշտուել · } փարթմագ : || կշռել · կշռորդել ·
Կշեռել · }
կշռել 'ի կշիռս · 'ի կշիռս արկանել · կշռա_
չափել · կշռաւ բանդակել · տալ 'ի քննու_
թիւն կշռոյ :
Կշռելով · փարթարագ : || կշռակի · կշռապէս ·
կշռութեամբ :
Կշեռք · } փարթը · թէրազի : || կշիռ · կշռորդ ·
Կշտապ · }
կշռոց · զոյգք · լծակ · լծակ կշռոց · լուծ
կշռոց :
Կշեռք երկնից · Երէնէրի թերազիսի · որ է շարք մի
աստղ : || հայկ :

Կշեռք ձինօղ · թէրազիճի · քէլէնճի · գանթարճը :
|| կշռարար · կշռագործ :
Կշեռքի թաս : || թաթ կշռոց · նժար :
Կշեռքի թևը , կամ թառը : || լծակ կշռոց ·
լուծ կշռոց :
Կշեռքի լեզու : || լեզուակ կշռոյ :
Կշեռքի չափերը · կամ օխաները : || տես
Քաշ · ինէլէրին փէօթիրը :
Կշտանալ · դօյմագ · թօք օլմագ · գանմագ : || յա_
գիլ · յագենալ · յագուրդ առնուլ · յագ լի_
նիլ · ուտել զյագ · լիանալ · շատանալ ·
յղփանալ :
Խիստ կշտանալ · փէք դօյմագ · փէք գանմագ : ||
բաղմայագ լինիլ · քաղցյագ ուտել · քա_
ջայագուրդ վայելել · կշտապինդ վայելել ·
յափրանալ :
Կշտացայ ըսել : || յագուրդ առնել :
Կշտանալը · դօյում · դօյմագլըգ · թօքլուգ : || յա_
գեցութիւն · յագուումն · յագեցումն · յագ ·
յղփանք · յղփութիւն ·
Չկշտանալով · սամանըզ իշթահալը · դօյմազլըգըն :
|| անյագ · անյագուրդ · առանց յագեցու_
թեան · անյագապէս · անյագաբար :
Կշտացած · դօյմուշ · թօք : || յագ · յագեալ ·
յագեցեալ :
Կշտացնել · դօյուրմագ · դօյթուրմագ · գանդըրմագ :
|| տալ յագիլ · յագեցուցանել · յղփացու_
ցանել · բաւականացուցանել :
Կշտացնող · դօյուրան · դօյթուրան : || յագեցու_
ցանող · յագեցուցիչ · յագարար :
Կշտացող · դօյան · թօք օլան : || յագեցող :
Չկշտացող · իշթահը չէքիլմէզ · դօյմայան : || ան_
յագ · անյագուրդ · անյագելի · անյագե_
նալի · գժոխորովայն :

ԿՈ

Կողակ · չէնէ ալթը դէրի : || կողակ :
Կողնի · էնէրի : || ողնի · կողնի :
Կողպատեղ · գիլիտլիկ : || կողպակալ · կողպատ :
տես և Լաշակ :
Կողո · ըսլաք յաք · էլիճէկ · էլիճէք : || կողոն ·
կողոսակ :
Կոթ · սափ : || մէղեխ · կոթող · ձեռնատէղ · ըմ_
բռնելատեղ · ձեռնարկ · ձեռնադարձեան · ոտք ·
Թիուն կոթը · սփիտ բաշը : || սփիտի կալ_
զձեռնարկութիւն թիոյն :
Կոթ · թըբ · սըբ · պաճճի · չալըպը · և այլն · գոտ_
ակ · պոզըլը : || երախաալ · դատաստանական ·
դատաստակ :
Կոթ · ճոջնի · պալթայի · ուրաքի · չէքիճի · և
այլն : || մէղեխ :
Կոթ · հաւանի · և նմանեաց · հաւան էլի, էշ սափը :
|| սանդղատոռն · սանդղախառն :
Կոթ · մըշրախի · ըբըղըն · և այլն : || բաին :
Կոթ · սիպարի · սոխի · խաշխաշի · և այլն : || պոկ ·
պոռակ :
Կոթ · թիրաղի · պանծի, և այլոց նմանեաց : || կանթ :
Կոթ ունող · սափլը : || մեղեխաւոր · ձեռնատե_
ղաւոր :
Կոթը երկան · ուզուն սափլը : || երկայնա_
բուն · բարձրաբուն :

Կոթը հասա . գուշն ոտքը ։ || սառնարա_ բուն ։
Կոթիկ . ինչպես անի փշնկէն . փանթը . և այլն ։ || կանթ ։
Կոխած . պառկըն . պառըլմըշ ։ || կոխեալ . կոխեան ։
չԿոխած . պառըլմամըշ ։ || անկոխ . անկոխեան ։
Կոխել . պասմաք ։ || կոխել . կոխան առնել . ՟Է ոտիւք արկանել ։
Կոխել . պասմայ ընել ։ || տե՛ս Տափել ։
Կոխել խաւող . Կոխել մութը . և այլն ։ || տե՛ս խաւարը կոխել . Մութը կոխել . են ։
Կոխլինձ, կա՛մ կոխլանձ ։ || տե՛ս Շողոտ . կոլինձ ։
Կոխկռտած . պառկըն . չըղնած ։ || կոխոտեալ . կոխան . կոխած ։
խեխս Կոխկռտած ։ || բազմակոխ . յոգնակոխ ։
չԿոխկռտած ։ || անկոխ . անոտնակոխ . ան_ կոխան . անկոխելի ։
Կոխկռտել . չղնմաք . չէյնէմէք ։ || կոխոտել . ընդոտնել . ընթաղրել . ընդաղրել . ըն_ կրկել . լմզել . լմլել ։
Կա՛մ այսպէս . կոխան առնել . կոխան ոտից առնել . ոտնակոխ առնել . սմբակակոխ առնել . սմբակակոխել ։
Կա՛մ այսպէս . ընդ կոխ առնել . ընդ կոխ ունել . ընդ ոտն հարկանել . ընդ ոտիւք հարկանել ։
Իսկ կա՛մ այսպէս . առ ոտն կոխել . առ ոտն հարկանել . առ ոտիւք առնել . առ ոտիւք հարկանել . առ ոտիւք կոխել . առ ոտիւք կոխան առնել ։
Կոխկռտիլ . չղնմաք օլմաք . չէյնէնմէք ։ || կոխան լինիլ . ոտնակոխ լինիլ . սմբակակոխ լի_ նիլ . առ ոտն կոխիլ . առ ոտիւք կոխիլ ։ տե՛ս և ՚ի բայն Կոխկռտել ։
Կոխկռտուք, կա՛մ ոտից կոխկռտուք . չղնմա . չղնմաք ։ || կոխան . ոտից կոխան . կոխած . ոտնակոխ . սմբակակոխ ։
Կոխոտել ։ || տե՛ս Կոխկռտել ։
Կոխք ։ || տե՛ս Կողք ։
Կոծիծ . օկսիւ . օկսիւ ։ || կոծիծ . գորտնուկ . գորտնուկ ։
Կոկ . փէրդ ։ || հարթ . ողորկ ։ տե՛ս և Դուրը ։
Կոկ կերպ ունող . փերդ գաղատլը ։ || ողորկա_ կերպ . ողորկապատեան ։
Կոկել . փերդլեմէք ։ || հարթել . ողորկել . արծնել ։ տե՛ս և Դուրել ։
Կոկով ։ || տե՛ս Զրնանք . ճարտար ։
Կոկորդիլոս . մեծ գազան է . թըմսահ . նէհէնկ ։ || կոկորդիլոս . կոկորդիլ . կրոկոդիղոս . տիտեան . յուշկապարիկ ։
Կող . Կող բանել ։ || տե՛ս Կիւլէշ . Կիւլէշ բանել ։
Կող . եան . եանին . գափուտոլայ . յէկին ։ || կող . կողք . կուշտ . պատակ ։
Կողերը քակած, կա՛մ քակող ։ || կողաքակ ։
Կողերուն խափէսը . որ է խորդուողներան ոսկորները՝ խափէսինյեսի շարած ։ || ողնայար ։
Կողէ շինած ։ || կողաշէն ։
Կողէն ելած, կա՛մ ծնած ։ || կողածին ։
Կողէն վազած, կա՛մ վազող ։ || կողահոս ։
Կողը ծակող, կա՛մ պատռող ։ || կողահերձ ։
Կողամար . յանէ ։ || կողամիջք . անթիլոս ։

Կողք . գաղատի անուն ։ || կողք ։
Կողինծ . խողերը, կա՛մ խողերը հոցի . անփէնի, ամա_ նի, և այլն ։ || կողինձ ։
Կողնծի թանձրութիւն ։ || մամունք ։
Կողինձ ։ || տե՛ս Շողոտ . խողինձ ։
Կողմ ։ || տե՛ս Դի ։
Կողմ՝ աշխարհի, կա՛մ պատուական երկրի . ուէճհ . թա_ րաֆ . ըթլիմ ։ || կողմն . աշխարհ . երկիր . սահման . կլիմայ . կղիմայ . կղիմ . կլիմ ։
Կողոպուտ . ինհէպ ։ || տե՛ս Թալան ։
Կողոպուտ . խամիս . որ բան ծախել փռուողները ծախողին խամսէն ։ || վաճառաշէնաջ . հաս վա_ ճառոյն ։
Կողոպուտ . մեռելոց . այսինքն դգեստն, կա՛մ լա_ թեղէնքն, զոր թահմանայծն խոսսան ։ || անկապուք ։
Կողք . գափ . փիթապ գափը ։ || տուփ . պա_ տեանք . զա՛ր օրինակ .
Գրքին կողքը սաֆի ոսկի էր ։ || տուփ մատենին էր ձոյլ ոսկի ։
Աճաշնչին կողքերը ջէվահիր քարերով զարդարել տըճաւ ։ || և հրաման ետ պատ_ տեանան ամաշնչին ակամբք պատուականա_ նօք ընդելուզանել ։
Կոճ . ինքէխ ։ || կոճղ . կոճ ։
Կոճ . ափէջ թօփուխ ։ || կոճ . զա՛ր օրինակ .
Ինչվան ոտվըս կոճը գիտէի թէ ջուր էր ։ || մինչև ցկոճն երեկր ինձ թէ ջուր իցէ ։
Կոճ . ծառի ։ || տե՛ս Բուն . ծառի կոճ ։
Կոճը հասա ծառ ։ || ստորոտաբուն . բնա_ ռէարաստեղն ։
Կոճակ . փաւչէ ։ || կոճակ . չիգը . չիկըղ ։
Կոճակ չինող . փաւչէձի ։ || կոճակագործ . չըդ_ գագործ ։
Կոճակ օղակ, կա՛մ օղակ կոճակ ։ || ակաղխ, կա՛մ ախ ։
Կոճեղ ։ || տե՛ս Կոնծեղ ։
Կոճկել . փաւչէլէմէք ։ || չինդել . ագխել . ար_ կանել զչիգը ։
Կոմանոսյ . գաղափի անուն ։ || կոմանոսյ ։
Կոյս ։ || տե՛ս Կուսն ։
Կոյս ախճիկ . ԳԸՂ օղլան ԳԸՂ ։ || կուսան . օրի_ որդ կոյս ։
Կոնծեղ, կա՛մ կոնճեղ . աղփըլլաղըր ։ || կոնճեղ ։
Կոնտակ . նամէ . պարաթ . թամար ։ || կոնդակ . կոնտակ ։
Կոնտակ՝ մադաղաթէ ։ || կոնդակ մագաղա_ թեայ . մատեան ։
Կոնքեռ . եոխնիօղալի զարը է ։ || կոնքեռ ։
Կոշկոռ . էլ, կա՛մ այաք գոթըլանմաը ։ || կոշտ . կոշ_ տութիւն . փապարութիւն ։ տե՛ս և Կռաճը ։
Կոշկոռիլ, կա՛մ կոշկըռիլ . էլէ, կա՛մ այաղը գոթը_ լանմաք ։ || կոշտիլ . փապարիլ ։
Կոշկոռցնել ։ || կոշտացուցանել . փապարել ։
Կոշտ . հոլոր թօփ . փէռէք . ողղուք ։ || կոշտ . բուռնծ . բուռնձ ։
Կոշտ ։ || տե՛ս Կոպիտ . բան ։
Կոշտ ըլլալ ։ || կոշտ լինիլ . կոշտանալ . բնձա_ ծալ . խոպանանալ ։
Կոշտ կտաւ . գաղայ պէզ ։ || անթափ կտաւ . կտաւ թաւ ։
Կոշտընալ ։ || տե՛ս Կոշտ ըլլալ . և Կոպտանալ ։
Կոշտըպլըշտ, կա՛մ կոշտուպլոշտ . էնսղամաղ ։ || անողորկ . անհարթ . անհարթադէմակ .

տռփապաշտաւոր· կոճանաւոր· կոճանացեալ:

Կոշտըմպլոշտ ձև, կմ՛ քիմվէթ : || կոճանք · կոճանաձևութիւն · կոճանակերպութիւն :

Կոշտըմպլոշտ տեղ : || առապար : տե՛ս և Դառ_ րուփոս :

Կոշտութիւն : || տե՛ս Կոպտութիւն :

Կոչնակ · չընղրագ · սաղանոս : || կոչնակ · կոչա_ րան · ժամահար · ճոճանակ · ճաճանակ :

Կոչնակ զարնել · չընղրագ չալմագ · չաղանոզ վուռ_ մագ · չընղըրաղըլըան էդան օֆանմագ : || կոչնակ հարկանել · ժամ հարկանել :

Կոպ · կմ՛ կոպեր · ուէյց խափախըները : || արտևա_ նունք աչաց · Թարթափք աչաց :

Կոպալ · քոթէ չէփին : || ուռն փայտեղէն :

Կոպիտ՝ մարդ · էօղուն · խօրէանթ · խոդաթ · հէօ_ փիւք · փանֆալագ : || բիրտ · սոպռ · ռամ · ռա_ միկ · ռամիկ · գռեհիկ · գեղջուկ · չինական · լեռնային · վայրագ · վայրենի · անարի :

Կմ՛, վայրենաբարոյ · խորթաբարոյ · ռամկա_ բարոյ · ռամկաբարոյ · ռամկական · վայրե_ նական · վայրենամիտ · վայրագամիտ · սեր_ մանաքաղ :

Դիպ՛ձ · խուժ · դուժ · խուժդուժ · խուժ և դուժ · խուժադուժ · խուժամուժ · խու_ ժային · խուժական · խժական · բարբարոս · բարբարիկոն · անհեթեթ · անհեղեգ · ա_ նագորոյն · անագորուն · անագորոն : տե՛ս և Լեռնցի :

Կոպիտ ենելոք, կմ՛ չափէն դուրս կոպիտ · հօ_ րէանթըն հօրէանթը · գապաթըն գապաթը : || բրտա_ գոյն · սոպռագոյն · ռամկագոյն · գեղջկա_ գոյն · չինականագոյն · խեցբեկագոյն · վայրենա_ գոյն · անարիագոյն · խժդժագոյն · խոշորագոյն :

Կմ՛ եւս բրտագոյն · եւս սոպռագոյն · եւս գեղջ_ կագոյն · եւս խժագոյն · եւս խժդժագոյն :

Եւ կմ՛ այսպէս · ամենաբիրտ · ամենասոպռ · ամենառամիկ · ամենագեղջուկ · ամենավայ_ րագ · ամենախուժ · ամենադուժ :

Կոպիտ՝ բան : || խորթ · խոշոր · բիրտ · սոպռ · անհարթ · անհեթեթ · անոճ · անշնորհ · աննուէր · անարի · այլանդակ · այլանդա_ կական · շաղփաղփ · շաղփաղփուն · աղխա_ տորոյգ · աղատորոյգ · ախտատորոյգ : տե՛ս և վերի Կոպիտը :

Կոպիտ աղբօղ · էօղուն կէւինէն : || ռամկախեաց · վայրենախեաց · խառնակեաց · խառնակրօն · խառնաբարոյ · ռամիաբարոյ · վայրենաբա_ րոյ · վայրագնեաց · ռամկակրօն :

Կոպիտ ժողովուրդ · էօղուն, կմ՛ ուէլաք հալք : || խուժախումբ · ժողովուրդ խառնամուժ · ամբոխ խառնիճաղանճ :

Կոպիտ լաթ հագնող · գալըն էսգիք կէյէն · հօ_ րէանթ կէյինիճի : || խոշորազգեաց · խոշորա_ զգեստ :

Կոպիտ լեզու, կմ՛
Կոպիտ խօսօղ · } էօղուն փիւէլի · գապաթ ձոյ

սէօյլէյէն : || ծանրալեզու · խուժալեզու · խուժաբարբառ · խժաբարբառ · խժդժա_ բարբառ · Թանձրաբարբառ · խոշորաբան · խուժաբան · խուժախօս · կոկորդախօս : ծանրախօս · խեցբեկախօս · խեցբեկագոյն · խեցբեկոր · խեցբեկ :

Կոպիտ կեանք : || ռամկակեցութիւն · ռամկաբա_ րոյութիւն · խառնաբարոյութիւն :

Կոպիտ կոպիտ · Ձէյ · էօղուն էօղուն : || բրտա_ բար · սոպռաբար · ռամկաբար · գեղջկաբար · գռեհկաբար · վայրենաբար · վայրագաբար · խուժաբար · խժաբար · խժդժաբար ·

Կմ՛, ռամկօրէն · գեղջկօրէն · գռեհկօրէն · չմարդավայել :

Կմ՛ այսպէս · բրտագոյնս · սոպռագոյնս · ռամկագոյնս · գեղջկագոյնս · չինականա_ գոյնս · խժագոյնս · խժդժագոյնս :

Կոպիտ մարդու տղայ · կամ կոպիտ մարդէ ծնած · էօղուն, կմ՛ հօրէանթ էվլատը : || ռամկա_ ծին · գեղջկածին · գռեհկածին · վայրա_ գածին · վայրենածին · խուժածին · խժա_ ծին :

Կոպիտ սեւք ունօղ · հօրէանթ չէհրէլի · ոչ մարդ էօղուն : || խոշորադէմ · խոշորատես · խոշո_ րատեսիլ · կոպտատեսիլ · կոպտատարազ · անհարթադիմակ : տե՛ս և Տգեղ :

Կոպտաբ միւթալէի : || ռամկական · գեղջկա_ կան · գռեհկական · խուժական · խժական · խժդժական :

Կոպիտնալ, կմ՛ կոպըտնալ · հօրէանթլանմագ · գա_ պաթլանմագ · հէօփիւքլէնմէք : || բրտանալ · ռամ_ կանալ · գեղջկանալ · գռեհկանալ · վայրա_ գանալ · վայրենանալ · անարիանալ · խոշո_ րանալ · կոշտանալ · անհարթանալ · խու_ ժանալ · խժանալ · խժդժանալ · այլանդա_ կանալ · այլանդակիլ · վայրենիլ :

Կոպիտցնել · կոպիտ ընել · հօրէանթլանտըրմագ · գապաթլանտըրմագ · հէօփիւքլէնտիրմէք : || բրտա_ ցուցանել · կոշտացուցանել · խոշորացու_ ցանել · վայրենացուցանել · խժացուցա_ նել · և այլն :

Կոպլոտակ · պաշմագ · սաճագ : || երեքչիկ · եր_ չիկ :

Կոպտոն · թէփէ կիւլահը · մաղբըլագ : || կոպիճ :

Կոպտութիւն · հօրէանթլըգ · էօղունլուգ : || բրտութիւն · սոպռութիւն · ռամկութիւն · գեղջկութիւն · գռեհ_ կութիւն · չինականութիւն · վայրենութիւն · վայ_ րագութիւն · անարիութիւն · անճոռնութիւն :

Կմ՛ այսպէս · խոշորութիւն · անհարթութիւն · անհեթեթութիւն · այլանդակութիւն · ուղղաձա_ կանութիւն · կոճաւորութիւն · կոճանք :

Կոստանդինիա · քաղաք է : || Կիրթա :

Կով · ինէկ, կմ՛ ինէք : || կով :

Կով մարդ · ուղուր ադամ : || տե՛ս Անասուն մարդ :

Կովուպէս · ողուր կիպի : || պաճարապէս · պաճարաբար · անասնաբար · անասնօրէն · զօրէն անասնոց · իբրև զպաճար · համագոյն պաճարաց · ՚ի տիպ անգեղոց :

Կովու չօպան : || տե՛ս Նախիրու հովիւ :

Կովու սիւրիւ · ինեկ սիւրիւսի : || տե՛ս Նախիր :

Կովլակ : || տե՛ս Կոլլակ :

Կովծուծ · մէծ ու լոր ձանանչ փէանլիքինէլէ · որոց ամենէ վրանին ձարփու ատփը ատփըներդ ունին · կէօք ֆէլէքման · ճիյան : || կովադիեայ · կովա_ դիեայ · կովլիգիեայ · կովլիգիեայ :

Կովկիթ · կով կիթող : || կովկիթ · կովակիթ :

Կովհովիւ : || տե՛ս Նախիրու հովիւ :

Կոտեմ, կմ՛ կոտիմ. Թէքէ. խոքէ ։ ‖ կոտեմ. կոտիմ։

Կոտր ։ ‖ տե՛ս Ջարդ ։

Կոտր անուն. ...։ ‖ տե՛ս Անուանը առնում ։

Կոտր ընկած. ... ։ ‖ անանկ. անանկ. անանկացեալ ։

Կոտր ընկնիլ. ... ։ ‖ անանկ լինիլ. անանկիլ. անանկանալ. անանկանալ ։

Կոտր ընկնիլ ։ ‖ տե՛ս Ջարդ ընկնիլ ։

Կոտր ձգել. ... ։ ‖ անանկացուցանել ։

Կոտր ձգել ։ ‖ տե՛ս Ջարդ ձգել ։

Կոտրած. ... ։ ‖ բեկ. բեկեալ. կոտորեալ ։

չԿոտրած. ... ։ ‖ անբեկ. անկոտոր ։ տե՛ս և չԿոտրելօղ ։

Կոտրած բանի կտոր ։ ‖ բեկոր ։

Կոտրած մըրախ, կմ՛ մըրախի կտոր ։ ‖ Նիղակաբեկ ։

Կոտրել. ... ։ ‖ կոտորել. բեկանել. բեկել ։

Կոտրել մարդուն անունը ։ ‖ տե՛ս Անունը առնել ։

Կոտրել մարդուն սիրտը ։ ‖ տե՛ս Սիրտը կոտրել ։

չԿոտրելօղ. ... ։ ‖ անբեկ. անխորտակ. անջախջախ. անվնասելի ։

Կոտրիլ, կմ՛ կոտրտըւիլ. ... ։ ‖ կոտորիլ. բեկանիլ ։

Կոտրուք ։ ‖ տե՛ս Կոտրտուք ։

Կոտրտած. ... ։ ‖ բեկտեալ. բեկբեկեալ. ջախջախեալ. ջախջախեալ. խորտակեալ. կոտորեալ. վնասեալ ։

Կմ՛ այսպէս. բեկբեկ. ջախջախ. ջաղջախ. ջաղջ. ջախճ. խորտակ. վնասեալ ։

Կոտրտել. ... ։ ‖ բեկտել. բեկբեկել. ջախջախել. ջաղջախել. խորտակել. կոտորել. ճմրատել. վնասել. հարկանել. աղարտել ։

Կմ՛, բեկտել. ջաղխել. ջախել. ջարդել. մանրել. լեփել. յղկել. յղկել ։ տե՛ս և Ջարդել ։

Կոտրտելը. ... ։ ‖ ջախջախ. ջաղջախ. ջախջախութիւն. ջաղջախութիւն. ջախխութիւն. ջաղջախումն. ջաղջախումն. ջախջախումն. աղարտումն. աղարտութիւն. խորտակումն. վնասումն ։

Կոտրտըւիլ. ... ։ ‖ բեկբեկիլ. ճըճիլ, կմ՛ ճօճել մարմնով. ճօճումն առնուլ ։ տե՛ս և Ալեկոծիլ ։

Կոտրտիլ. ... ։ ‖ բեկտիլ. բեկբեկիլ. ջախջախիլ. ջաղջախիլ. խորտակիլ. կոտորիլ. ճմրատիլ. վնասիլ ։

Կմ՛, բեկտիլ. ջաղխիլ. ջարդիլ. մանրիլ ։

Կոտրտուք. ... ։ ‖ բեկտոր. բեկտուք. բեկանք. ջարդանք. ջարդուածք. ջարդոց. ջախջախք ։

Կոտրտուք. ... ։ ‖ բեկբեկութիւն. բեկբեկումն ։

Կոտրտուք. ... ։ ‖ տե՛ս Ալեկոծութիւն ։

Կոտրտօղ ։ ‖ բեկբեկօղ. բեկբեկիչ. կոտորիչ. ջարդիչ ։

Կմ՛, բեկբեկ. ջախջախ. ջաղջախ. ջաղջախաբար. ջարդարար ։

Կոտրօղ. ... ։ ‖ կոտորօղ. կոտորիչ. բեկանօղ. բեկիչ ։

չԿոտրօղ ։ ‖ անբեկ. անկոտոր ։

Կորեկ. ... ։ ‖ կորեակ ։

Կորեկէ հաց ։ ‖ կորեկահաց. հաց 'ի կորեկէ ։

Կորեկէ չինած ։ ‖ կորեկաշէն ։

Կորիլ ։ ‖ տե՛ս Կորսըւիլ ։

Կործել. ... ։ ‖ կործանել. շըջել. դարձուցանել. ամփոփել 'ի միջ ։

Կորկ. ... ։ ‖ կորկ ։

Կորկոտ. ... ։ ‖ կորկոտ ։

Կորկոտ մանով, կմ՛ մսով տակորով եփած ։ ‖ կորկոտուտ ։

Կորսըւած, կամ կորսնցուցած՝ բան ։ ‖ կորուստ. զոր օրինակ.

Ով որ կորսըւած բանը գտաւ, թող տանի նա վճարէ ։ ‖ որ եգիտ զկորուստն, նա տուժեսցի զգրամսն ։

Կորսըւելու. ... ։ ‖ կորնչելի. կորստական ։

Կորսըւիլ. ... ։ ‖ կորնչիլ. 'ի կորուստ գնալ. 'ի կորուստ լինիլ. 'ի կորուստ յուղարկիլ. 'ի կորուստ անկանիլ. զկորստեամբ պատահիլ. զկորստեամբ գալ ։

Կմ՛ այսպէս. չքանալ. չքանիլ. չէք լինիլ. 'ի չէք լինիլ. 'ի միջոյ բառնիլ. 'ի միջոյ կորնչիլ. յաչաց ծածկիլ. աներեւոյթ լինիլ ։

Կմ՛ այսպէս. ընկղմիլ. ընկլուզանիլ. սուզանիլ. ըմբռնիլ. ցնդիլ. փճանալ. զոր օրինակ.

Կորսըւեցան, հէչ մէկ մնացածը չեղաւ ։ ‖ ընկղմեցան, և ոչ ուրեք երեւին ։

Կորսըւած անունը տեղը հանդէս չէ գար ։ ‖ անուն ընկլուզեալ՝ գեղեցկադոյն յիշատակ.

Քանի հոգի սորի է, քանի որ դատաստանները գնացին կորսըւեցան ։ ‖ ... քանի ... հոգւոց նոցա ... վասն կորստեան ...

Այնչափ անմեղ արիւն թափեցին կորսըւեցաւ ։ ‖ այնչափ ծով արեան ... 'ի ... ըմբռնան ։

Խելքը գլխէն կորսըւեցաւ ։ ‖ և ցնդեցաւ ուշք յիշատակի 'ի գլխոյ նորա.

Մութը կորսըւեցաւ գնաց, տեղը լուս ծագեց ։ ‖ խաւարն աղջամղջին հալածեալ փարատեցաւ. փոխանակեալ ընդ նոյն լուսոյ առաւօտ ...

Կորսըւիլը, կմ՛ կորսնցնելը ։ ‖ կորուստ ։

չԿորսըւելօղ. ... ։ ‖ անկորուստ. անջինջ ։

Կորսնցնել. ... ։ ‖ կորուսանել. 'ի կորուստ տանել. 'ի կորուստ արկանել. 'ի կորուստ յուղարկել. զկորստեամբ պատահել. զկորստեամբ բերել ։

Կմ՛ այսպէս. չքացուցանել. չքանել. 'ի չէք առնել. 'ի չէք դարձուցանել. բառնալ 'ի

միջոյ · ընչել 'ի միջոյ · կարճել 'ի միջոյ · ծածկել յաչաց · անհետ առնել ։
Կամ այսպէս · ընկճել · ընկլուզանել · սու_ զանել · լուծանել · փարատել · փարատե_ ցուցանել · 'ի բաց առաքանել · եղծանել · եղծել · կլանել · քակել ։ տե՛ս առանց որ_ նակներ 'ի բայն Կորուսանել ։
Կորանցնող · Լեւրէն · Գոյց Եփէն ։ || Կորուսա_ նող · կորուսիչ · ապականիչ ։
Կու · մանկիկ է ։ || տե՛ս Կը ։
Կու · աղբ՝ կղկղանք · եղան · եւ այլն · թեպէտ ։ || քա_ կոր · կու ։
Կուզ · ղոմպա · գամպար ։ || սապատաւորն · ուղտոյսապատողն · կորաքամակ · թիւրա_ թեկ · կոր ։
Կուզ՝ ըղտու ալէս ։ || տե՛ս Ուղտու ալէս կուզ ։
Կուզ եղած · գամպարլանմըշ ։ || կծկատարաց ։
Կուզ · ջանըշի խամպարը, ջմառեկրը · հօրթիւլէ · չէնան ։ || սապատ · կոր թիկանց · կորնթիք ·
Կուզ · հէնտանի է · ատմար ։ || կուզ ։
Կուզ · խատողի · խատամպայի · եւ այլոց · աղխուզ ։ || աղխոյզ ։
Կուզ բերող, կամ ածող ։ || աղխուզաբեր ։
Կուզ ըլլալ · աղխուզ օլմագ · աղխուզլանմագ ։ || աղ_ խուզանալ · աղխուզաւորիլ ։
Կուզ ըլլալ · գամպարլանմագ ։ || սապատաւորն լինել · սապատաւորիլ ։
Կուզ կուզ · աղխուզ աղխուզ ։ || աղխոյզ ընդ աղ_ խոյզ · աղխուզօրէն ։
Կուզ ունող · աղխուզլը ։ || աղխուզաւոր · աղ_ խուզաւէտ · աղխուզաբեր · աղխուզատար ։
Կուզերով լեցած, կամ զարդարուած · աղխուզ_ լուրըլան փօնանըշ ։ || աղխուզալի · աղխուզա_ լիր · աղխուզալից · աղխուզազարդ ։
Կուզի ալես · աղխուզլիկս · աղխուզ ջինսի ։ || աղ_ խուզածնեան · աղխուզածնունդ · աղխուզատա_ րող · աղխուզատեսակ · աղխուզաքաղաք ։
Կամ, իբրեւ զողկոյզ · ըստ զողկոյզ · համազոյն աղխուզոյ · զօրէն աղխուզոյ · աղխուզօրէն · աղխուզաբար ։
Կութ · խառող, ջմ պտուղ ջինէց ։ || կութ · կութք ։
Կուժ · փչուրի ։ || կուժ · սափոր · թակոյկ · սաամաս · ապակեղէթ · դոյլ · կանթող ։
Կուճի · չամ ծառի այն է ։ || կոճեննի · մայր ։
Կուլ · պօղազի ներսի տին ։ || կոկորդ ։
Կուլ տալ ։ || տե՛ս Կլլել ։
Կուլակ · փէրդաշի, ջմ կարփառտի թէլի ։ || կու_ լակ · պատակ կղերիկաաց ։
Կուկու · թռչուն մի է ։ || կկու ։
Կուկուզ · ջիջիլէ ։ || գուռձ · գուռձք ։
Կուկուզ ընել ։ || տե՛ս Կծկել ։
Կուղպ, կամ կուպող ։ || տե՛ս Կղպակ ։
Կում · պուտուջ · նուտում ։ || ումպ · զոր օրինակ ·
Կում մը ջուրը ծարաւը չանցըներ ։ || ոչ լուծանէ զծարաւ ումպ մի ջրոյ ։
Կում մը գինին ալ գինի է ։ || ումպ մի եւ եթ գինւոյ ունի զահաճման գինւոյ ։
Կումառ · փառ +էրէրը ։ || հեծանմանձգութիւն ։
Կուշտ · պիօզը · պօշ պիօզը ։ || կուշտ · սնա_ կուշտ · կող ։
Կուշտ · տօլը ։ || առ . 'ի · զոր օրինակ ·
Կուշտաա եկօ ։ || եկ առ իս · մատիր առ իս ։
Կուշտը գնա ։ || երթ առ նա · մատիր առ նա
Կուշտը կեցիր ։ || կաց առ նմա ։ տե՛ս եւ Քովը ։
Կուշտը մտնել ։ || առ մերձաւորս նստիլ · մօ_ տիլ 'ի նա ։
Կուշտ · թօկ · տօյմագ տօյմաշ ։ || յագ · յագենալ · յագեցեալ ։
Խիստ Կուշտ · ջէկ թօկ · թօկլան թօկա ։ || յա_ գագոյն · յղփագոյն · քաղցրագոյն · քաղցրա_ գուրգ · կշտացուցիչ ։
Կուշտ գուժ, կամ սգոյոյ ։ || լուրթ ։
Կուշտ գուժ ունող ։ || լուրթագոյն ։
Կուշտ ուտել · թօկ էնէջէ ։ || ուտել գհացս յագ · ուտել զհաց յագ · 'ի յագուրդ ճաշակել · կշտացուցիչ վայելել 'ի սեղանոյ · կամ 'ի կե_ րակրոյ · քաղցրակեր լինել · քաղցի ուտել ։
Խիստ Կուշտ ուտել · ջէկ թօկ էնէջէ ։ || քաղցի իմն ուտել · քաղցրացիս յագենալ · քաղց_ րագուրգ լինել · քաղցրալեզ լինել ճաշ_ ցուն · կշտացուցիչ վայելել ։
Կուռ · գօլ ։ || տե՛ս Թեւ՝ ձեռքով ։
Կուռձի · Կուռձիատան ։ || տե՛ս Վրացի · Վրաստան ։
Կուռ · չէտպեկ · խաչըմ եղած · թիւնեկ · հայեակ ։ || մուլեալ · հատեալ · անդրձեալ · թաղեալ_ սուար · թաղեալմուար · քանդաքառարան · ներ_ քինք ։
Կուռ խօշ · թինէնեկ գօլ ։ || խաչ մուլեալ ։
Կուռ խօսող ։ || տե՛ս Լռելեան ։
Կուռ ձի · չէտպած ջի · թիւրի · թիւկն ։ || երի_ վար՝ քանդաքարան · թաղեալմաւոր · թա_ ղեալմաւոր ։
Կուռ շուն ։ || շուն ամորձատ ։
Կուռք · ջուտ ։ || կուռք · դիք · չաստք · բագին · թեպաւի · թեպաւիլ · ուրուականի · ձեռա_ գործ · պաշտամունք կառապաշտից · աղան_ դութիւն · զոր օրինակ ·
Հին ժամանակը մոյ անեղ կուռք կը պաշ_ տէին ։ || առ ժամանակօք վաղնջուց մո_ խան մոյ պաշտօն տանէին ուրուականաց ։
Փառքը ունեցած է՝ սրով արդարութեան կրնայ ըլլալ · ամայ անիծած է կուռքը, որ փառքն կը չինեն ։ || օրհնեալ է փայտն , որով լինի արդարութիւն · եւ ձեռագործն անիծեալ ։
Իրեք մանկունքը՝ փոխ կուռքը չի պաշտեն ոտէի , անձերնին 'ի մահ տրէին ։ || երեքմանկանց բարեկանեան՝ անձնագրու եղեն 'ի մահ՝ առ չպաշտանելոյ երկիր ունտեր պաշ_ տամանց ։
Կուռքերը ախնթեան կրակը ձգեց ։ || զաղան_ դութեան գիւցապաշտից եարկ ոդջոյն 'ի հուր ։
Կուռք պաշտող ։ || տե՛ս Կռապաշտ ։
Կուռք սիրող · ջուտ սեւին ։ || կռասէր · բաղ_ նասէր ։
Կուջի ։ || կարոց · գից · գիբեց ։ տե՛ս եւ Կռուոց ։
Կուջի աղջէ ծնած ։ || գիւցազն · մարդկազն ։
Կուջի գեղ ։ || գիցաւան ։
Կուջի ղոհ ·
Կուջի ընծայ · } ջուտ գուռպանը ։ || աշտ · աշտ · յաշտ · յաշտ · աշտանց · զոհ · զոհան_ մունք · ջաշանց ։

Կուքի զօհ ընել, կմ՝ կուքի ընծայել․ բութա գուրպան էթմէք ։ || յաղել․ զոհել կռոց ։
Կուքի զօհ ընելը ։ || յաղումն․ զոհումն ։
Կուքի կարգ անցած ։ || դիւցազնեալ․ դիւցազնացեալ․ դիւցազնական ։
Կուքի մուլթալիս ։ || դիցական․ դիւցական․ ուրուական ։
Կուքի պատկերը․ բութ թասվիրի ։ || պատկան․ դրօշեալ․ բագին․ ձեռագործ․ մեհեան․ ձօնի ։
Կուքի պէս․ բութ կիպի ։ || դիւցապէս․ ուրուապէս ։
Կուքի սեղան ։ || բագին․ սեղան կռոց ։
Կուքի սեղանի տեղ ։ || բագնարան ։
Կուքի տրուօղ զինքը ։ || ձօնի ։
Կուս․ պիքիր ։ || կոյս․ կուսան․ անհարսնացեալ ։
Կուս աղջիկ․ գըզօղլան գըզ ։ || կուսան․ օրիորդ․ օրիորդ կոյս ։
Կուս աղջիկը աւրել․ գըզ օղլան գըզը պօզմագ ։ || պղծել, կմ՝ ապականել զկոյս․ խախտել զկուսութիւն ուրուք․ անկուսացուցանել ։
Կուս քլլալ․ պիքիր օլմագ․ պիքիրլէնմէք ։ || կուսանալ․ կոյս լինել ։
Կուս կեցօղ․ իսպաթլի պահօղ ։ || կուսակրօն ։
Կուսանաց վանք․ պիքիր մանասթըրը ։ || կուսաստան․ կուսարան․ կուսանոց․ կուսակայան․ կուսարանաց վանք ։ տե՛ս և Մայրապետաներու վանք ։
Կուսէ ծնած․ պիքիրտէն տօղմուշ ։ || կուսածին․ զոր օրինակ․
Միայն քն է կուսէ ծնած ։ || միայն քն է կուսածին ։
Կուսութիւն․ պիքիրլիք ։ || կուսութիւն․ կուսական ամբողջութիւն ։
Կուտ․ հաց՝ քանըի մախըրըն ճէլը ընէյոր, եւ եփած ։ || Նշխան Թոնդրակեցւոց ։
Կուտ․ չէքիրտէկ․ չէքիրդէկ ։ || կորիզ․ հատ․ կուտ․ կղեպ ։
Կուտ․ խասալի․ լամճի․ քալի․ եւ այլն ։ || Թին ։
Կուտը մանտր, կմ՝ մանտր կուտ ունօղ ։ || մանրակորիզ ։
Կուտապ․ հաց՝ լաճով եւ պղ քէրպինէով շինած ։ || կոտապ ։
Կուր․ քէօռ․ էմա․ կէօզսիւզ կէօրմէզ․ կէօզսիւզ ։ || կոյր․ աչացոյր․ զաչացոյր․ անտես․ բըլ_ շակն․ ճայրատ․ լուսազուրկ․ լուսակորոյս․ անակն․ անաչք․ անաչեայ․ անակնողիք ։
Կմ՝ այսպէս․ կուրացեալ․ շլացեալ․ բըշակնեալ․ լուսազրկեալ․ ճայրատեալ․ հավարացեալ ։
Կուր ծնած․ քէօռ փօղան․ փօղմուշ քէօռ․ ասըլ_ փան քէօռ ։ || կոյր ՚ի ծնէ․ կոյր ՚ի ծննդենէ․ կոյր ՚ի բնէ․ կոյր անդստին յորովայնէ մօր իւրոյ ։
Կուրի պէս․ քէօռ կիպի․ քէօռ քէօռանայ ։ || կուրակերպ․ կուրօրէն․ կուրաքարշակ․ կուրատեսակ ։
Կամ, կոյր զկուրայն․ խարխ զկոյր․ նման կուրի ։
Կուրացնել ։ || տե՛ս Կուրցնել ։
Կուրծք․ կէօկիւս ։ || կուրծք․ լանջք ։
Կուրծք․ խարպայի․ շապլի․ եւ այլն ։ || փողպատ, կմ՝ զրապան համբերձի․ եւ այլն ։
Կուրծք․ օմուր, կմ՝ կողա․ եւ նմանեաց․ փէօշ ։ || երբուծ ։
Կուրծքը գերզեցկացնօղ ։ || լանջազարդ ։
Կրծքի զրուխ․ կէօյիւս քէմիկի․ կէօգիւս կէմիկի ։ || լանջաւորանակ․ պահպանակ կրծից․ պատանիք լանջաց ։
Կրծքին վրայ ընկնիլ ։ || զլանջօք անկանիլ ։
Կուրնալ․ քէօռ օլմագ․ էմա օլմագ ։ || կուրանալ․ շլանալ․ բըշանալ․ հաւերանալ․ տաւուղանալ ։
Կմ՝ այսպէս․ լուսազրկիլ․ բըշակնիլ․ ճայրատիլ․ շրտնուլ աչօք․ մթագնիլ աչօք․ տառապանս ունիլ զաչօք․ զաչացոյր լինել․ զարդ աչացն կորուսանել․ զանօթ տեսոյն ՚ի շարժս ունիլ․ զլոյս լուսոյն խաւարալիր ունիլ․ զամայն լոյսոյն մղոտալից առնել․ զգործարանն լուսընկալ լուսատեսոյս համբ_ դիպացուցանել ։
Կուրութիւն․ քէօռլիւք ։ || կուրութիւն․ շլութիւն․ շլացումն․ բըշակնութիւն․ զաչացումն․ ճայրատութիւն․ լուսազրկութիւն․ անտեսութիւն․ անակնութիւն․ մթագնութիւն աչաց․ շրտնումն․ մէգ․
Պօղոսին աչաց կուրութիւնը աղէկցուց ։ || բժշկեաց զշրտնումն աչաց Պօղոսի ։
Կուրցնել․ քէօռ էթմէք․ էմա էթմէք ։ || կուրացուցանել․ շլացուցանել․ բըշացուցանել․ ճայրատեցուցանել․ շրտուցանել․ հավարացուցանել ։
Կմ՝ այսպէս․ կոյր առնել․ ճայրատ առնել․ ճայրատել․ լուսազրկել․ մթագնել, կմ՝ խաւարեցուցանել զաչսն․ զտառապանս տալ զաչօք․ զարդ աչացն կորուսանել․ զլոյս լուսոյն խաւարաւ լնուլ․ զամայն լոյսոյն մղոտացուցանել․ զտեսարանն լուսակորոյս համբերացուցանել ։

ԿՊ

Կպած․ եափըշըք․ պիթիշիք ։ || կից․ մած․ յար․ հաղ․ հաւալ․ զոյգ․ կցակ․ միաւոր․ միաւորակ․ յարակից․ յարադիր․ ձուլադիր ։
Կմ՝, կցեալ․ մածեալ․ յարեալ․ միաւորեալ․ միացեալ․ կառչեալ ։
ՉԿպած․ եափըշմամըշ․ այրը ։ || անկից․ անյար․ անմած․ անհաւալ ։
Կպչաք ։ || տե՛ս Կպչաքը ։
Կպչել ։ || տե՛ս Կպչիլ ։
Կպչուկ ։ || տե՛ս Ձինիճ ։
Կպչիլ․ եափըշմագ․ պիթիշմէք ։ || կցիլ․ կառչիլ․ յարիլ․ յեռնուլ․ մածանիլ․ մածնուլ․ շփիլ․ տարրիլ․ առպրնանալ․ յարկանալ․ մէգ․
Մանուկներ անտանկ չէ կպչիր պատերին, ինչպէս որ կը կպչի զամօրը տաղին վրայ․ և շաղիքը կապայլին վրայ․ և ժանիքը խաղկինին վրայ․ և փուշին ոտից վրայ ։ || ստորդն ոչ կառչի զորմով այնպէս․ որպէս կառչի խեցեմորթ․ պատանիք ՚ի խիկառ․ ժանիքն ՚ի կառապաշ․ և փուշին յոտս ։
Հինչ մէկ թիւ ... իւր կպչաւ վրան ։ || ոչ շփեցաւ ՚ի նմա տեսակ ինչ աղտոյ ։

ինչպէս ձկները ծառուն հետ կպած են, ու աղտը շապկին հետ. տառանք աչ անոր հետ չարութիւնը ։ || տէղ տարրեալ, կմ տար_ բացեալ կան տառք 'ի ծառն, և աղտք 'ի պատմուճանն, այնպէս և ընդ նա տառք ապիրատութե ։

Վրան մոխրպէս կը կպչէր ։ || եղեւ զինա յարևանայր 'ի նա ։

Կայչան. } Եափըշգան ։ || մածուցիկ. մածանակ։
Կայչատան. }

Կայչուն խոտ. Եափըշխան. Եափըշգան. Ակաւճինդ։

Կայցնել. Եափըշդըրմագ ։ || մածուցանել. մա_ ծանել. մածել. զանգել. զանկել. զմն_ կանել. զանգանել. յարել. կցել. շարել. շաղապատել. փակակել. փակակեցուցանել. յարակցուցանել. տարրացուցանել. ամր_ րել ։ տես տանց օրինակները 'ի բայն Կպչիլ։

Կայցնել երկու բան մէկզմէկու հետ. փաստ_ փարմագ. պիթիշտիրմէք. էլէք փտէշտիրմէք. էք_ նէթլէմէք. պարապար գօշմագ ։ || խառնել. յօ_ դել. զօդել. ծաղնել. կցել. կցարդել. կցա_ նել. զուգել. զուգակցել. շաղկապել. յօ_ դաւորել. միաւորել. միացուցանել. յա_ րեցուցանել. պատաճառանել. բուսել. բե_ ռել. կոծկել. ջոկադրել։

Կայցնելը, կամ կպչելը. Եափըշմա. պիթիշմէ ։ || մածումն. մածուած. փակակումն. շաղումն։

Կայցօղ. Եափըշդըրան ։ || մածուցիչ. զանգիչ. տարրացուցիչ։

ԿՈ

Կոած, կմ կառուն. փոխծ. փըէըէ ։ || խաձաւել. խաձողեալ. խաձողակ. առ լցեալ։

Կոաւ. օճըլիք ։ || զգացօն. զգացումն. զգա_ ցութիւն. կարծիք ։

Կոաւ առնել. } օճըլիք ալմագ ։ || զգալ. զգա_
Կոաւել. } ցմա ունիլ. զգայութիւն առնուլ. զգայտ լինիլ. մակաբերել. մակզբերել։

Կոաւելով, կամ կոաւ առնելով ։ || զգալով խմն. մակաբերելով. կարծելով. կարծ 'ի կարծ. կարծէ 'ի կարծ ։

Կոան ։ || տես Չեթջ ։

Կռապաշտ. բութ բէրէս ։ || կռապաշտ. կռա_ պարիչտ. դիւցապարիշտ. դիւցապաշտ. պի_ ցապաշտ. ուրուապաշտ. թերափախպաշտ. պաշտօնեայ թերափիմաց. պաշտօնատր դից. երկրպագու կռոց. ինկարկու չառ_ տուծոյ ։

Կռապաշտօրէն. բութբէրէսչէ կիպի. բութբէ_ րէսճէ ։ || կռապաշտօրէն. դիցապաշտօրէն. զօրէն դիւցապաշտից. իբրև զդիւցապաշտ. ուրացաբար ։

Կռապաշտներու քաղաքը. բութբէրէսլէրին_ չարը ։ || քուրմ. աշգարար. աշտարար. յաշ_ տարար ։

Կռապաշտներու քաղանայէ կնիկ ։ || քր_ մուհի ։

Կռապաշտներու քաղանայէ որդիք ։ || քր_ մորդի ։

Կռապաշտներուն խմամ պաշտօն, կմ մէկ փ_ տէն ։ || քրմապետ. մեծաքրմապետ. մեծահեռա_ կալ ։

Կռապաշտութիւն. բութբէրէսլիքլէր ։ || կռապաշ_ տութիւն. դիւցապաշտութիւն. դիւցապաշտու_ թիւն. Նեխաթապաշտութիւն. ուրացապաշտութիւն ։

Կռապաշտութեան աղբիւր. բութբէրէսլիքին մայէ ։ || կռապաշտել. դիւցաշել. դիւցապաշտել. ուրացա_ ցել. դիւցապաշտեալ, կմ դիւցապաշտեալ ։

Կռապաշտութեան աղբիւր ըլլալը ։ || կռապաշտու_ թիւն. պիղծապաշտութիւն. դիւցապաշտութիւն. ուրացապաշտութիւն ։

Կռատուն. խանչ խանէ. բութ բէյթ խանէ. || մե_ հենան. տանձեայ կռոց. տուն կռոց. մեհե_ նատեղի. բագինատեղւոյ ։

Կռատան չինող ։ || մեհենաշինող ։

Կռատունը թալլող ։ || մեհենակապուտ ։

Կռատուններու պարապատակ ։ || մեհենապաշտ ։

Կռել. փէսմէք. թէփմէք ։ || խոճել. խոճողել. փարել. մուրճել. մխել. խոթել. ապտակել. 'ի ներքս արկանել. զօր օրինակ ։

Չուստա կռել ։ || խոճել, կամ խոճողել 'ի խորշն ։

Ծնծղը կռել ։ || արկանել 'ի ծնծղն ։

Կռելը ։ || խոճումն. խոճողումն ։

Կռելու գործիք. փէսմ. թէփն ։ || փարիչ. փայտ ։

Կռթալ. չոխ չոխ ընել խասաթ ձի խոթալով պէռ նէրին փաթաքարանը ։ || կղթալ. գրդալ. գրդ_ փրալ ։

Կռթրթած. պապանըըշ. փինչանքէ ։ || յենցեալ. յեց։

Կռթընիլ. Խաջանմաք. փաշլանմաք ։ || յենուլ. թեկնիլ. յողն կալ. առաջ ձկոււս որմոյ, կմ բարձի. և այլն ։

Կռթընցնել. Խաջանթմաք. պաշլանթմաք ։ || յե_ ցուցանել. յողն կացուցանել. մատուցա_ նել զկուսս ուրուք որմոյ ։

Կռթընցող. Խաջանդըրըճը. պաշլանդըրըճը ։ || յե_ ցուցանող. յեցուցող. յեցուցիչ ։

Կռթկութ, կմ կռթկութ ձայն. թրթռալէ թէքա_ ձող հատած յանը ։ || կղթիւն. գրգիւն. գր_ գրումն. կղթումն ։

Կռթկութ ընել, կմ } տես Կռթալ ։
Կռթկութ ձայն հանել. }

Կռիճ. խանճէր ։ || խենճեր. կեճեր ։

Կռիւ. գավգա. նիզա. ճէնկ. չէքիշմէ ։ || կռիւ. կագ. վէճ. վէճ. մարտ. ճակատ. պայքար. պատերազմ. մղոյ քար. վիճաբանութիւն. մրցմունք. առակ. ամբոխաբան ։

Կմ պայքար. զխտութիւն. մրցումն. խառնումն. պաժակութիւն. ընդդիմութիւն. հակառակութիւն. հակառակաբանութիւն. հակաճառութիւն. վիճաբանութիւն. ընդդիմա_ խօսութիւն. բանակռիւ ։

կմ, կագումն. մրցումն. մենամարտումն. պատ_ երազմումն. պայքարումն. վիճումն ։ տես և Պատերազմ. ձենք ։

Կռիւ ելլել մէկի մը հետ. գավգայայ չըքմագ ։ || 'ի կռիւ մտանել. 'ի կռիւ կալ. յառնել 'ի մարտ միմեանց. գուամարտել 'ի մարտ երկրորդ. մրցել. վիճել ։

Կռիւ ընել. Կռիւ ընող. || տես Կռուիլ. Կռուող ։

Կուսէ հանդէպ · } գօյլեալ պըրաքան · գօյլեալ քէչ-
Կուսէ ձգող · } փան քօչէն : || կուռեալկու · մեզաւրկու · մե-
ղաւրկու · պայթքարարկու · ըմբոստ :

Կնճ. կուռեայոր · կուռեայոց · կուռեայոր-
դոր · հակառակայորդոր · հակառակամենոյց ·
մարտամենոյց · մարտափորթոյց · կռպազոր-
թոյց · մարտաքրդրիւ · մարտամբքոխ :

Կուսոյ բուռն · գօլլուը · գօլլոյ մէքանը : ||
կռուեալհօծ · բազմեալկուսէ · յաղթեալկուսէ :

Կուսոյ ընկեր · գօլլէղաչ : || կռուակից :

Կոծել · ձէլլէք · ձէկրթէք : || կրծել :

Կոծել զգլուխ · || տե՛ս Գլուխ կոծել :

Կոծելու · ձէկրէճէք : || կրծելի · կրծելի :

Կոծող · ձէկրէն : || կրծող · կրծիչ · կրծական ·
կրծելի :

Կոծոն · բէրին էէմ, որ անով մարդը կորանն · ձէ-
կէք : || խայծ :

Կոծոն ձգել բերանը · աղըընոյ ձէկել աէմաք :
|| խայծ 'ի բերան արկանել :

Կոկա՝ ձայն · Կոկա ձայն հանել : || տե՛ս Կո-
կոց · Կոկոալ :

Կոկոալ · ձօխա յան հանէլ · ձօխլամաք : || կան-
չել · կանչել · կոչել · կարկառել · կարկաչել :

Կոկոացող · ձօխլըյան · ձօխլայըճը : || կարկա-
չող · կարկաչուն · կարկաչաւոր · կանչաւոր ·
կանչարձայն · կոչաձայն :

Կոկոոց · ձօխա յան · ձօխաւուը : || կանչ · կանչ ·
կանչիւն · կարկաչիւն · կարկառիւն · կարկա-
չումն · կարկառումն · կանչումն · կանչա-
ձայն · կոչաձայն · կարկաչաձայն :

Կոճիկ : || տե՛ս Կոճակ :

Կոճկոտ · ձէյրէկլի · ձէմարփէկլի · սարը օնչէր-
լի : || անձաւուտ · անձաւաւոր · գեղձաւոր :

Կոճոակ · ձէյրէք · ձէմարփէք · սարը օնչէր : ||
անձաւ · գեղձ :

Կոճկեանման : || գեղձաձայլին · անձաւայլին :

Կոճկով պատած, կամ ամփոփած : || անձաւա-
պատ · գեղձապատ · անձաւապատին · անձա-
ւապատին :

Կոճոտել · ճձոփամաք : || կրճտել · կրճել :

Կոճոտել ատամները · տիշլէրինի ճձօփամաք : ||
կրճել, կամ կրճտել զատամունս :

Կոճոտել ատամներըը մէկմէկ մը վրայ : || կրճտել
զատամունս · ճարճատել · գտալ 'ի վր :

Կոճոտելը · } ճձօփամաչը : || կրճտումն · կրճումն ·
Կոճոտոց · } կրճիւն :

Կոմոծ · յէլթը, կմ օթը, կմ մալլերը քանըռձող,
կմ թաղլածող · չէրէէ · դօղրանմաք · դօղրանմալըդը : ||
մաղցեալ · ծծկեալ · կարկամեալ · կարկամ :

Կոմոցնել · յէլթը, կմ օթը ճանըռձել, կմ թաղձել
փալ · դօղրանմալըդըրմաք : || մաղցել · մածու-
ցուցանել · կարկամեցուցանել · ծծկեցու-
ցանել, կմ ծծկել :

Կոմոչ · քաղըըլ · թաղըլ · ճամ չօրլը · մէղալու
էրբէսի մարդու յէլթը ըլլալու · ըէթրէթ · գօ-
ղմօչէք : || մաղցել · ծծկել · կարկամել :

Կոմոչը : || մածուցումն :

Կոնակ · օբրաւ · արխա : || թիկն · ողն · միջնողն ·
թիկնամէջ · թիկունք · քամակ · աղբր ·
կռուան · կռուանք · զօր արքնակ ·

Կռնակկն, կմ կռնըկէն՝ բռնել վար ձգելը :

|| և ընկեց զբերան յաղգերն իւրոց · կմ յաղ-
գերաց իւրոց :

Կռնակը կրծեծել : || զկռուան հարկանել :

Կռնակի պատոյն մէ՛ տալ : || մէ՛ տալցես ըզ-
կռուան քո որմոց :

Կռնակը տանել : || տե՛ս Շալկել · [illegible]

Կռնակին տանելու կաւթ, կմ չուալ կայ : || Թիկ-
նոց · Թիկնոց :

Կռնակը դարձա : || տե՛ս Կուզ · զանձեալ ·

Կռնակը խառպարանը, կմ քէմէրիւկը գօրաւ-
ոբան գասպանը · փէգէլէ : || կորնթարգ ·
Թիկնաթեկ :

Կռնակը խառպարանը չէնգ · փէգէլէ մէք :
կորնթեալ · կարկամել :

Կռնակը հառոա : || տե՛ս Հաստատարիք :

Կռնակը հաստընալ · ողջամէ գօլընլանմաք ·
|| մեծանալ · փարթամանալ · գոյաւորել ·
տե՛ս և Հաստատալ :

Կռնըկի գին · տեղ 'ի խանութ : || 'ի Թիկնաւնս
կոյս · յողն կոյս :

Կռնըկի Թիկանքը : || տե՛ս Թիկունք · [illegible]

Կռնըկի ոսկոր · փէշրէկ : || Թիակ : · [illegible]

Կռնըկին հետ · արքաղըրլան պրչագար · ըէճմ
ոնէկ : || ընդ Թիկամբն · խառն ընդ Թի-
կունսն · Թիկնախառն :

Կռնըկին վրայ ընկնիլ, կմ պառկիլ · բէրէնէթա
'ի վէր պաթլէլ · արգաոը խաուսթանէ օծուլէք , կմ
էափմաք : || բերան 'ի վեր անկանիլ · 'ի Թի-
կունս անկանիլ · զԹիկամբք անկանիլ · յողն
անկանիլ · ողն 'ի գետին պառակիլ · զոգամբ
անկանիլ · կործան անկանիլ · կործան 'ի վր
Թիկանց անկանիլ · յորսայս անկանիլ · յոր-
սայս կալ · յորսայս կալ բերան 'ի վեր · յոր-
սայսիլ զԹիկամբք · սանկատայութիւն զո-
ղամբ · ընդարձկիլ :

Կռնըկին վրայ ձգել , կամ պառկեցնել ·
բէրէնէթա 'ի վէր պաթլէթմէ · արգաոը խաուսթանէ
պըրաքմաք , կամ էափդըրմաք : || բերան 'ի վեր
յեղկիլ արկանել · յողն կործանել · ողն 'ի
գետին պառակեցուցանել · զոգամբք ըն-
կենուլ · զԹիկամբք կործանել · կործան 'ի
Թիկունս արկանել · 'ի վր Թիկանց սա-
սպառ արկանել · քամակ երկրամած սա-
րածանել · յորսայս ընկենուլ զանձն 'ի յեր-
կինս · 'ի սանկատայութիւն արկանել · 'ի սանկ-
տայութիւն ընկենուլ · սանկատայութիւն բերան
'ի վեր · յորսայսել · ընդարձկել :

Կռնըկին վրայ ձգելով ձգցնել, կմ կռանել
ընել : || զԹիկամբք արկեալ յորսայս պառ-
կել, կմ սնդել :

Կռնակ · էարփըզ : || տե՛ս Օգնութիւն :

Կռնակ գտնել · խմաթ գոուլմաք : || Թիկունս
գտանել · ողն ունենալ · ողն օգնականութիւն
ունիլ :

Կռնակ ըլլալ : || տե՛ս Օգնել · և Տէր կանգնիլ :

Կռնակ կանգնող : || տե՛ս Օգնական · և Տէր
կանգնող :

Կռնակ չունող : || տե՛ս Օգնական չունող :

Կռնաու · փօչասաղ : || անբաղդուկ · անձորի ·

Կռնասանակ : || տե՛ս Աներաստակ :

Կռներ · ճիչէր : || բազուկք · բազկունք : տե՛ս
և Թեւ՝ մարդու :

Կռնճռոտիլ. պատատուշնալ ։ || կնճռոտիլ. կնճռեիլ. խորշոմիլ. դալարիլ. կնճիռն ծնանիլ յերեսս, կամ 'ի ճակատս. և այլն.

Կռնճռոտիլը. պատատուշնալն. պատատուշնալը ։ || կնճիռն. կնճիռն. խորշոմութիւն. խորշ ։

Կռնճռոտեցնել. } պատատուշպատճառել ։ || կնճռեցուցանել. կնճռեցուցանել. խորշոմեցուցանել. դալարեցուցանել ։
Կռնճռոտել. }

Կռոց ։ || տես Կռուել, որ է Կռուոց բառին փոխը ։

Կռունկ. Թռչնոյ. Թռչնոյ գունդը ։ || կռունկն. խորթ, կամ խորդ ։

Կռչել. Թռչնոյ զարնել ։ || կռճել ։

Կռռոտ ։ } տես Կռուոտ ։
Կռռոտն ։ }

Կռտել. ինչեցիլ. ինչեցիլ, կամ իննցիլ. ինչեցիլ. հոյառոշինը ... ։ || մաշել. ամփոփանել. քամաշուորել. Թաղառամբառորել. Թաղեմբառորել:

Կռճելու ։ || կռռճելի. մարանջելի. մաքառելի ։

Չկռճելու ։ || անկռռճելի. անմարանջելի ։

Կռճրատն. փախչանը ։ || կռռճատեր. կարդատեր. վիճատեր. մարտատեր. հակառակատեր ։
Կամ, կռռճարար. կարդարար. բարդմանութիւն. բարդմանելիք ։

Կռճրտիլ. ընթերցեցիլ. փոփոխել. փախչել ։ || վիճվիճիլ. մրցմրցիլ. հիճինճել ։ տես և Կռճիլ ։

Կռճիլ. դասնոյ եկեղե. ընթերցեցիլ ։ || կռռճիլ. դժարիլ. կարդել. կարդիլ. վիճել. վիճիլ. մարանչիլ. մաքառիլ. մրցիլ. ոգորիլ. ոգորել. ոգորալ. վիճիլ. վիճել. հիճել. պայքարել. պաքարել. հակաճառիլ. հակառակել. հակառակիլ. հակառակցիլ ։
Կամ, 'ի վէճ գալ. 'ի վէճ գալ. վանել ընդ ումեք. ընդհարկանիլ ընդ մարդոյ. դատել, կամ դատիլ ընդ մարդոյ. դատախազել. դատախազիլ. յամառիլ. յամառել ։ տես և Պատերազմ ընել ։

Կռճիլ խօսքով ։ || տես Վէճ խօսիլ ։

Կռճօղ. կռիւ ընող. փախչող ։ || կարդիչ. կռռճօղ. հակառակող. մարանչող. մաքառող. ոգորող. պայքարող. պայքարարար. կռռճարար. վիճարար. մրցարար. խռովարար. կռռճատեր. բարդմանութիւն. Թերահաւատիկ. Թերահաւատեցեալ ։ տես և Կռիւ ձգող.

Կռճօղ խօսքով ։ || տես Վէճ խօսօղ ։
Կռճողներուն մէջ մտնօղ ։ || տես Խաղաղեցնօղ կռճողները. և այլն ։

ԿՍ

Կսկիծ. ամբ'. խորին ամբոխ ։ || կսկիծ. մորմոք. մորմոք. մորմոնջ ։
Կամ, կսկծանք. կսկծումն. մորմոքանք. մորմոքումն. մորմոքանք. մորմնջանք. մորմնջումն. մորմոքումն. մորմնջիւն. սրտացաւութիւն ։

Կսկիծ կրել. }
Կսկծալ. } ամբարել. ամբ ընթերցել ։ || կսկծիլ.
Կսկծիլ. }
մորմոքիլ. ցաւիլ. ցաւ ընկնիլ ումեք. խոցոտել. առփոփալ ։

Կսկիծ սրտի ։ || տես Սրտի կսկիծ ։

Կսկծիլ խոցը ։ || տես Խոցը կսկծիլ ։

Կսկծիլ սիրտը ։ || տես Սիրտը երիլ ։

Կսկծցնել. ամբարել ։ || կսկծեցուցանել. մորմոքեցուցանել. մորմոքեցուցանել. մորմնջեցուցանել. երկիծուցանել. երկիծեցուցանել. զկծեցուցանել. դառնացուցանել. վշտացուցանել. զայրացուցանել ։
Կամ այլազգ. երկիծանել. մորմոքել. կծել. գոշել. քքոռել. քորքել. քքել ։

Կսկծցնելով երել ։ || կսկծակիծ առնել ։

Կսկծցնելով երօղ ։ || կսկծակիծ ։

Կսկծցնօղ. ամբարն. ամբարողն ։ || կսկծեցուցանող. կսկծեցուցիչ. զկծեցուցիչ. մորմոքեցուցիչ. մորմնջեցուցիչ. դառնացուցիչ. վշտագնեցուցիչ ։
Կամ, կսկծեցուցանողական. մորմոքողական. կսկծելի. աղդու. աղդոյ. աղդող ։

Խիստ Կսկծցնօղ. փոխը ամբարողն ։ || սաստակակսկիծ. դառնակսկիծ. կսկծադէն ։

Կսկուծ. ընկեցին. ձեն ։ || բարկ. սաստիկ. խիստ. աղդու. աղդոյ ։ տես և Կսրուկ. գինի. և այլն ։

Կսմած. Կսմածութիւն. Կսմեցնել ։ || տես Սմքած. Սմքածութիւն. Սմքեցնել ։

Կսմթել. } ընկեցիլ ։ || ողջել. կսմել.
Կսմիթ զարնել. }
կսկսել. ողնոս 'ի մարմնոյ յասել. ողջապակաս առնել. մասնակիոն կեանել ։

Կսմիթ. ընկեցիլ ։ || ողիր. կիտ. կսռճած ։

Կսմիլ ։ || տես Սմքիլ ։

ԿՎ

Կվենել. գառնաւ ամառն է ։ || ակոմբառածիս ։

ԿՏ

Կտակ. Հանգեր. Հանգեցնող ։ || կտակ. կտակագիր. կտակագրութիւն ։

Կտակ գրող, կամ կտակ ընող. Հանգեցող. Հանգեր ձեռքն ։ || կտակագիր. կտակիչ ։

Կտակ ընել. Հանգեր եկեղե ։ || կտակ առնել. կտակել. Հրամանն տալ առնել, կամ ընտանեաց. Հրաման տալ մի ընչից. պատուէր տալ մի իւրոցն.
Կտակի Թուղթ. Հանգեցնող ։ || կտակագիր ։

Կտաւ. պէղ. || կտաւ. սաւան ։

Կտաւ ազնիւ. Կտաւ բարակ. և այլն ։ || տես Աղնիւ կտաւ. բարակ կտաւ. և այլն ։

Կտաւ գործել ։ || տես Գործել. հինել ։

Կտաւ գործելը ։ || տես Ջուհակութիւն ։

Կտաւ գործող ։ || տես Ջուհակ ։

Կտաւ հինել. փէշէկ ընել ։ || հինել. հինել. հանել ։
Կտաւի մաք. ծորձը չորա ։ || վուշի կտաւոյ. ծուէնք ։

Կտաւեղէն. }
Կտաւէ. } կտաւեղէն ։ || կտաւեղէն. կտաւի. կտաւեայ. կտաւագործ. տաբատ ։
Կտաւէ շինած, կամ կարած. }

Կտափխտ . չօճախ . չօճագ ։ || կտափխտ . մազ-կան . բիր ։

Կտեւ ։ || տես Կեղև ։

Կտի . փառչին . չէչէն, որ չօճախով կը խաղան ։ || կտի ։

Կտիկ . փիշմիկէշ ։ || տատասկեակ ։

Կտիկ ոսկի ։ || տես Ոսկի կտիկ ։

Կտիկէթխանակ ։ || տես Կտիկտասփիտ ։

Կտիկտասփիտ, կմ՝ կտիկտասփեա . Չալըմէիր . չէչէն չօճախ . խօշլայ չէչէն ։ || մանկան . մանկանախաղ ։

Կտիկտասփիտ խաղալ . Չալըմէիր, չօճ փառչին խաղալ . չէչէ չօճաղ օյնամագ ։ || մանկանախաղ խաղալ . մանկանախաղաց լինիլ ։

Կտիկտասփիտ խաղցող . չէչէ չօճաղ օյնայան ։ || մանկանախաղաց . մանկանախաղ ։

Կտիտ . պոճուղ . գատըըրը ։ || խառնախուխիճ . խառնախորթ ։

Կտնառք . հատտ խաբրախ . գատտտ ։ || գլըր-մունչ . կտնառք . խածի ։

Կտոր . փառչայ . փարչայ ։ || կտոր . կտուր . հատոր . հատուած . հատուած . մասն . հատ . զոր օրինակ .

Կտորմը փրթաւ, կմ՝ կորեցաւ ըէգանէն ։ || հատ հատուած 'ի լեռնէ անձեռ ։

Եփած հացէն կտոր մը կերէնք ։ || հատ առեալ 'ի հացէ անմի եփելոյ ։

Կտոր լաթի . Կտոր հացի . և այլն ։ || տես Լաթի կտոր . Հացի կտոր . և այլն ։

Կտորքըրդուած, փառչայ փառչայ . փարչայ փարչայ ։ || հատահատոր . հատահատուր . հատուկտուր . հատկտուր . հատուկտիր ։

Կմ՝ այսպէս . բազմահատոր . բազմահատուած . չորահատուած . չորաբեկ . մանրաբեկ . չորակտոր . մանրակտոր . մանրակտուր ։ տես և Ջարդուբուրդ . խէխօ չուրտած ։

Կտորբըրդուած ըլլալ, կմ՝ } փառչայ փառչայ օլ-
Կտոր կտոր ըլլալ . }
մագ ։ || հատահատոր լինիլ . հատահատուր լինիլ . հատուկտուր լինիլ . հատկտուր լինիլ . հատուկտիր լինիլ . 'ի բազում հատուածս բաժանիլ . խորտակիլ . կոտորիլ . կտրիլ . բեկանիլ . յօշոտիլ . յօշատիլ . գիշատիլ ։ տես և Կարտիլ ։

Կտորբըրդուած ըլլալ սրդողէն, կմ՝ } տես Խիխտ
Կտոր կտոր ըլլալ սրտողէն ։ }
Սրդողիլ ։

Կտորբըրդուած ընել } փառչայ փառչայ էթմէք .
Կտոր կտոր ընել . }
փարչայ փարչայ էթմէք ։ || հատահատոր առնել . հատահատուր առնել . հատկտուր առնել . խորտակել . կոտորել . բեկանել . կտրել . յօշոտել ։ տես և Կտրատել ։

Կտոր կտոր . Դէյ ձեռնախան, ձեռ . փառչախան ։ || տես Քիչ քիչ ։

Կտոր կտոր . փառչայ փառչայ . փարչայ փարչայ ։ || մասն մասն . հատոր հատոր . հատահատոր . հատահատուր . հատկտուր ։

Գիծել . յօշ յօշ . կմ՝ օշ օշ . գէշ գէշ . գիշատել . զոր օրինակ .

Առիւծները զինա կտոր կտոր ըրին ։ || և գէշ գէշ, կմ՝ գիշատեց զապատառեցին զնա առիւծքն ։

Պալթայով կտոր կտոր ջարդեցին այդին մարմինը ։ || և յօշ յօշ, կմ՝ օշ օշ ապատառ կոտորեցին զմարմին մանկանն ։

Կտոր կտոր բաժնել զկենդանին . Նինչին մագլօղը, չի խըխըլայիծին կընէ . օյնաղ օյնաղ քէօմէք ։ || յօշել . յօշատել . օշատել . յօշոտել . օշոտել ։

Կտոր կտոր ըլլալ մարդուն սրտին . Փառչայ փառչայ օլմագ ։ || կատակտատիլ մարմնոյ ։

Կտոր կտոր փրթիլ . Փառչայ փառչայ գոփմագ ։ || մասն առ մասն անկանիլ . հատ առ հատ զերծանիլ . կուտկուտեալ անկանիլ . կուտակուտիլ ։

Կտորմը . Կտորմը տուհայ . Կտորմըմնալ ։ || տես Քիչմը . Քիչմը տուհայ . Քիչմընալ ։

Կտոր մը տեղ . պիր եէրէր . || փոքր մի տեղի . սակաւ մի տեղի . խուն ինչ տեղի . վայր ինչ թարմատար . վայրակ մի ։

Կտոր մը տեղ մարմնուն . պիր փառչայ . չի պիր չօճայ էր ։ || խայծ 'ի մարմնի . զոր օրինակ . Անգղաւոր ծեծեցին, որ մարմնուն վրայ կտոր մը սաղ տեղ չմնաց ։ || և ոչ մնաց խայծ 'ի մարմնի նորա յաղագս ողջամծեծ տանելոյ զնա ։

Կտոր չունեցող . փառչալըսըզ ։ || անմասն . անկտոր . անհատոր ։

Կտորիկ . փառչաճըգ ։ || կտորակ . մասնիկ ։

Կտորներ . || տես Կտորտանք ։

Կտորտաունք ։ || տես Կտորուանք . և Կտրուք ։

Կտորտանք . փառչալար ։ || կտորք . հատորք . բեկորք . բեկտոր . մասունք ։

Կմ՝, կտորտանք . հատորայք . բեկորայք ։

Կտորտանքէ, կմ՝ կտորներով շինուած . փառչալարտան օլմուշ ։ || բազմահատոր . բազմահատուած . բազմակըրկտու . հատակտորկատ . կարկատուն . կալակատոյց ։

Կտոց . եէչէն . եէշընիչ ։ || չէրփակտոր . կտուակուն . կտուտակութիւն . գիզակք ։ տես Դէզ ։

Կտոցի պահպան . եէչէն պէքճիսի ։ || կտոտապան . կտուապան ։

Կտոց կտոց . Կտոց կտոց ըլլալ ։ || տես Դէզ դէզ . Դէզ դէզ ըլլալ ։

Կտոցել ։ || տես Դէզ դէզ ընել ։

Կտուց . ճաղա, չի թիք . գուշ աղըզը ։ || կտուց . խածիք ։

Կտուց ունեցող ։ || կտցաւոր . կտցակիր . կտցաւոր ։

Կտուցը կեռ . չէնկէլ աղըզլը ։ || կեռակտուց . կորակտուց . կռաշուրթն ։

Կտուցը շիտակ ։ || ուղղակտուց ։

Կտուց կզզի . պարեկ ։ || կտուց կզզի ։

Կտրած . քէսիք . քէսիլմիշ ։ || հատած . կտրած . կտրեալ . կրճատ . կտուր ։

Կմ՝, հատեալ . կտրեալ . կրճատեալ ։

Կտրած ճուղ . քէսիք դալ ։ || կտրօն ։

Կտրած վզին . քէսիք պօյնլը ։ || հատավիզ ։

Կտրել . քէսմէք ։ || կտրել . հատանել . հատուածել . հատուցանել . զոր օրինակ .

Քար կտրել ։ || հատուցանել զվէմս ։

Իշխանս կարելը դժուարէ ։ || դժուարին է հաստուցանել զանգամանդս ։

Ծածէն կարել ։ || հաստուցանել 'ի ստնէ ։

Կարել . հալաեք . լաշխնէ . դէլյանէ . եւ այլն . խոցել ։ || խոցել ։

Կարել զքանը մէկ դին, կամ բանը մէկ գլխ կարել . պէր թարաֆըն թէքմէք ։ || վճռել . վճիռ հատանել . դատել . դատել ։

Կարել զգին . Կարել խելքը . Կարել ծծէ . եւ այլն ։ || տես Գին կարել . Խելքը կարել . Ծծէ կարել . եւ այլն ։

Կարել նետել . թէքիփ ատմաք ։ || 'ի բաց կարել . 'ի բաց հատանել . պատուրել զինի յինքեն . զոր օրինակ .

Անխրատ թարխոտ մեզ՝ տաճոյ սաօր կարեց նետեց ։ || զայնչափ խղխղութս մի. րացն՝ գեա այսօր 'ի նմանէ պատուրեաց ։

Կարել նետել . բանը խըսա քէսիփ դէրէն՝ ճէվապը փէդամձէն մէրմէքլէ, եա սէօզիւ քէսմէքլէ ։ || ա. ւաել խօսքըրոյն՝ նոյն ժամայն լռեցանել . առ ժամայն վճռել . անդերդև պատասխանել ։

Կարելը . քէսիր ։ || կարօն . կարօւթիւն . հատուածս . խզուածս . յատածաւոր . հատուցումն . ամբ .

Ծերվարհերբեն կարելը ոււաաւլուանի ։ || հա. տուցումն պատուռհակման ակըն ունի զհան. դամանս ։

Կարեկցութիւն, կամ կարէկցուր . քէսիքքէս. ականք ։ || կցկտուր . հատկտուր . հատակտուր ։

Կարիլ . քէսիլմէք ։ || կարիլ . հատանիլ . հատուածիլ . հատուցանիլ ։

Ւմ, կարեալ լինիլ . հատեալ լինիլ . հատուածեալ լինիլ . հատուցեալ լինիլ . կը. տուր լինիլ ։

Կարիլ . խորէօլ չըքըիւ . Նէպէօ քէսիլ, խոպը . զայմախը . եւ այլն ։ || չճիլ կաթիլ . անցա. նել կաթիլ, կմ ակըլին . առաջակապել, կամ ապաւանիլ ակըին եւ կաթին ։

Կարիլ . ալիշ քան քալմալ . Նէպէօ, քառ քէսիլ . քար քէսիլ . եւ այլն ։ || տես Պառնալ . քալմալ ։

Կարիճ ։ կէնճ, կճ պղալ մարդ . եէնի ։ || երիտա. սարդ . պատանի . այր ։

Կարիճ . արտար . ախըր . եէնի ։ || քաջ . քաջիկ . ժիր . արի . արիական . արանց . ուռոյնազ . կորովի . զօրաւոր . պնդակազմ . պնդակազմ . առաջինի . քաջաւեր . քաջամիտ . քաջա. մարտ . քաջամարտիկ . քաջապոտի . կորո. վաւեր . կորովամիտ . կորովաւորդ . արդի զօրութիւ . այր զօրութեն ։

Կմ, սակ՝ այր . զոր օրինակ .

Կարիճ եղիք այ նաւապարներ ։ || լերուք արք 'ի նաւատորիք ։ տես և Արոտ ։

խիստ Կարիճ ։ || քաջագոյն . ժրագոյն . արիա. գոյն . արանցագոյն . կորովագոյն . առա. քինագոյն ։

Կմ այսպէս . եւս քաջագոյն . եւս կորովա. գոյն . եւս արանցագոյն . եւս առաքինագոյն ։

Կմ այսպէս . քաջաւէտ . քաջակորով . քա. ջազօր . քաջահզօր . քաջարուեն . քաջա. հուժկու . քաջահուժկու . քաջարար . ժի. րաժիր . յաղթաբազուկ ։

Կարիճ ալեղնաւոր ։ || տես Վարպետ ալեգ. նաւոր ։

Կարիճ ըլլալ ։ || տես Կարճնալ ։

Կարիճ ձիաւոր . եէնի աթըը ։ || քաջաձի . քա. ջասպետ ։

Կարիճ ճենկճի . եէնի ճէնկճի ։ || քաջամարտ . քաջամարտիկ . քաջամարտ . քաջապա. տար . քաջապատերազմ . քաջախաղմ . քաջա. ռազմ . քաջամարտ . քաջակռիւ . քաջաքեն . քաջահանդէս . քաջադուռ . քաջադտոի . քաջադոտեալ . թշնամարտ . թշնամարտիկ . թագավուրտիկ . բաղմահանդէս ։

Կարիճ ասլեան ։ || տես Տալեան կարիճ ։

Կարճի գործք . եէնի ախէ . եէնիլիք ։ || ա. րութիւն . արանցութիւն . արանցորութիւն . քաջու. թիւն . նահատակութիւն . շահատակութիւն . շա. հատակիւն . առաքինութիւն . հանդէսը ։

Կարճի մութթալիս . եէնիէանէ ։ || քաջեան . արանցական . արիական . առաքինական . ախոյանական ։

Կարճի պէս . եէ՛ գիպի . եէնիճէ ։ || քաջա. բար . արիաբար . արանցաբար . այրաբար . անձնաբար . ախոյանաբար . ախոյեանաբար . առաքինաբար . քուչանաբար . դիւցազնա. բար . հսկայաբար . պարթեւաբար . արդա. րաբար . հայկաբար ։

Կմ այսպէս . քաջապէս . արիապէս . այրա. պէս . անձնապէս . առաքինապէս . ախոյա. նապէս . քուչանապէս . հսկայապէս . հզօ. րապէս . հզօրեղապէս . պարթեւապէս . ար. դարապէս . հայկապէս ։

Եւ կմ այսպէս . քաջօրէն . արիօրէն . այ. րօրէն . առաքինօրէն . ախոյեանօրէն . հս. կայօրէն . քուչանօրէն . պարթեւօրէն . ար. դարօրէն . հայկօրէն . կորովակի . պարծ 'ի պարծ ։

Կարճի պէս ախղահլամակ եւ այն . եէնիճէ օլղանլըղինը ։ || քաջապէն . անձնապէն . այրա. պէն . քուչանապէն . հայկապէն ։

Կարճնելու բնակարան . եէնիլէր մէէանը ։ || երիտասարդանոց . երիտասարդարան . քաջարան . առաքինարան ։

Կարճնալ . եէրէն ըլլալ . եիկիթ լինել . եէնի օլմաք . եէ՛ պէկէ քէսէք . եէնիլէնմէք ։ || երիտա. սարդանալ . քաջանալ . արիանալ . արանց. րանալ . արանցանալ . այրանալ . առաքինա. նալ . արթնանալ . ժրանալ . կորովանալ . ա. խոյանանալ . քուչանանալ . պարթեւանալ . հսկայանալ . հայկանալ . զօրանալ . ժրել . ժրել ։

Կմ այսպէս . քաջ լինել . արի լինել . ժիր լինել . կորովի լինել . բուռն լինել . այր լի. նել . եւ այլն ։

Կարճութիւն . եէնիլիք ։ || երիտասարդութիւն . ա. րութիւն . արիութիւն . արանցութիւն . արանցո. րութիւն . արիութիւն . ժրութիւն . քաջութիւն . զօրեղութիւն . ահրաութիւն . կորովութիւն . կորո. վամտութիւն . առաքինութիւն . նահատակութիւն . շահատակութիւն . շահատակիւն . սասէք . կո. րով . բռունն ։

Կարճութիւն ընել ։ || տես Կարճնալ ։

Կարճութիւն ցուցնող . եէնիլիքին էօն . գառը խո. րէտլի ։ || անարի . անկորով . կնատ ։ տես և Վախկոտ ։

Կործումն տանն • Էվ+ վ+ քահրը : Ն տե՛ս երկրաշարժումն • հասակ երկրաշարժումն • սասանք երկրաշարժումն :

Կործութք : Ն տե՛ս Կործնի աղէս :

Կործութք զինքը սաստ նետող • [illegible] : Ն հրապարակել • զխնագրու • անձնագրու • խնքնագրու • նահատակ • չահատակ :

Կործութք ձէնկ ընել • [illegible] ձէնկ էթմէ+ : Ն քաջասիրտ մարտնչել • քաջամարտ մարտնչիլ • քաջագումարտ հանդիսանալ • նահատակիլ • չահատակել • չահատակել :

Կործութք պատերազմըէկը • [illegible] հաղըըլըանմագ : Ն քաջապատերազմ լինիլ • քաջագործ պնդել զմէջս :

Կործութք վրայ վազել, կմ՝ սերբատալ ընել • [illegible] : Ն անկեծպարար յարձակիլ • խոյանալ • խիզախել • հրոսիլ • հրոսակել • նահատակել • չահատակել • առաքինանալ :

Կործնել • [illegible] ընել • [illegible] էթմէ+ • [illegible] : Ն երկրաշարժացուցանել • քաջացուցանել • ժրացուցանել • արիացուցանել • արածորացուցանել • կարողացուցանել • առաքինացուցանել :

Կործհասք • [illegible] : Ն երկրաշարժք • ժիրաժիր. մանկանք • արաձորախանք • քաջեանք • քաջարկար • քաջարկարք :

Կորուկ • [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • և այլն • +էօլէն • [illegible] : Ն [illegible] • հաստա • յարուկ • աղցու • աղքայ • աղփող • աղցանական • աղցեցուցիչ • աղցեար • սատակիչ • ղորեղ • ներգործ • ներգործան • ներգործական • գործադրիչ • գործադրական • սուր • սրակել :

Կորուկ հոտ ունէր : Ն և հոտ նր էր սուր :

Կորուկ • [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • և այլն • +էօլէն : Ն հատու • հատանօղ • սուր • սայրասուր • քաջասուր :

Խիստ Կորուկ : Ն անհնարին • անհնարինհատու • քաջասուր :

Կորուկ • յան • խոտ • [illegible] • և այլն • [illegible] • [illegible] : Ն սուր • [illegible] • [illegible] • կուռ • ուժգին • սաստիկ • խիստ • յամառ :

Կորուկ • [illegible] • [illegible] • [illegible] • և այլն • [illegible] : Ն սաստիկ • [illegible] • անխիղճ • անխիղճ • հրոսո • հատոր • հոծ • հօժկու • [illegible] • [illegible] • մաշեցուցիչ • մաշեցան • յախուռն • սխալ • [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • տե՛ս և [illegible] • [illegible] :

Կորուկ զարնել : Ն ուժգին հարկանել • [illegible] հարկանել • [illegible] հարուլ • [illegible] :

Կորուկ ըլլալ • +էօլէն օլմագ : Ն հատու լինել • սրել • սրանալ : տե՛ս և Կորուկնալ :

Կորուկ ձայն հանող • +էօլէն [illegible] • [illegible] : Ն սաստկաձայն • սրաձայն • [illegible] • խռովաձայն • [illegible] :

Կորուկ ձիով վրայ վազող : Ն ձիախաղաց :

Կորուկ պատերազմ • +էօլէն ճէնկ : Ն քաջամարտութիւն • [illegible] • [illegible] :

Կմ՝ բուռն պատերազմ • [illegible] պատերազմ • պատերազմ սաստիկ • պատերազմ [illegible] :

Կորուկ պատերազմող • +էօլէն ճէնկճի : Ն զօռ • [illegible] :

Կորուկնալ՝ դանակի, [illegible], և այլն : Ն սուր լինիլ • սրեալ լինիլ • սրիլ • սրանալ •

Կորուկնալ • +էօլէնլէնմէ+ : Ն սաստկանալ • զօրանալ • բանանալ :

Կմ՝ հատու լինիլ • աղցու լինիլ • զօրաւոր լինիլ • բարկ լինիլ • և այլն :

Կորուկութիւն • +էօլէնլիք : Ն սրութիւն :

Կորուկութիւն • [illegible] • [illegible] : Ն սաստկութիւն • զօրեղութիւն • աղցողութիւն • աղցեցութիւն • աղցեցումն • աղցումն • ներգործումն • ներգործութիւն :

Կորուկցնել • դանակը • [illegible] • և այլն • +էօլէնլէթմէ+ : Ն սրացուցանել • սուր առնել :

Կորուկցնել • [illegible] : Ն սաստկացուցանել • զօրացուցանել • աղցեցուցանել • ձգտեցուցանել • ձգտեցուցանել • բանացուցանել • ուրուկացնել • ձգտել • ձգտել :

Կորուք • կամ կորստուք • [illegible] [illegible] • [illegible] : Ն կորուստ • կորուստք • հատուածք • հատուածք • հատուածք • կոճոպք :

Կորստած • [illegible] [illegible] [illegible] : Ն կորստեալ • կոճոպեալ • հատուածեալ • հատեալ :

Կմ՝ հատուածոր • հատուածքոյ • հատուածոյ • հատուածոր :

Կմ՝ կոճատ • կոճոպ • կոճոպ • կոճատ : տե՛ս և Կորստել բայը :

Կորստած անդամնեըը : Ն անդամնութիւն • յօշուած անդամոց :

Կորստել • [illegible] [illegible] [illegible] : Ն կորստել • մասնատել • լատրատել • կտրատել • խաննդել • կոճոպել • կոճոպատել • կոտրել • բազմամասնել • բաղկել • հատուածոր առնել • հատուածոր առնել • հատուածոր առնել :

Կորստել՝ դանակը, [illegible], [illegible], և այլն : Ն տե՛ս Բթացանել :

Կորստելը : Ն կորստումն • կորստատումն • կտրատումն • կտրատումն :

Կորստիլ : Ն կոտրատիլ • մասնատիլ • կտրիլ և այլն : տե՛ս 'ի բայն՝ Կորստել :

Կորստուք : Ն տե՛ս Կորուք :

Չկորճող • +էօլէնլէնքիւ : Ն անհատ • անհատ • անհատ • անհատ • անհատական • անհատական • անհատական :

Կորող • [illegible] : Ն կտրող • կտրիչ • հատիչ • հատանող • հատու • յատուկ • հատուածող :

Կոցել • [illegible] : Ն կոցել • կոցահարել :

Կուռահասա : Ն տե՛ս Քեթանի հատոր :

ԿՐ

Կրած • [illegible] : Ն կրեալ • տարեալ :

Կրած բանը • [illegible] : Ն կրածք • տարածք :

Կրած չարը չմէջէլը • [illegible] : Ն անյիշաչարութիւն • անչարութիւն :

Կրած չարը յիշող • [illegible] • [illegible] : Ն չարայիշող • չարայիշողական :

Կրած չարը չյիշող • [illegible] : Ն անյիշաչար • անչար • աներկիւղ • ներող • [illegible] • քաղցրաբարութ :

Կրակ. ա՞լէշ: ‖ Հուր. հրատ. կրակ. խարոյկ. կայծակն. բոցբոց. բևկէ. տապ:

Կրակ առնօղ. ա՞լէշ ալըճը: ‖ Հրաառու. կրակա_ռու. խարուկառու:

Կրակ մերօղ, կա՛մ կրակ կրօղ. ա՞լէշ չէքիճին: ‖ Կրակակիրք. հրաբեր. խարուկաբեր. կայ_ծակնաբեր:

Կա՛մ, կրակակիր. հրակիր. խարուկակիր. հրաբարձ:

Կրակ գոյացնօղ, կա՛մ կրակէ գոյացած: ‖ Հրա_ծնունդ. հրածին. խարուկածին:

Կրակ դառնալ. Կրակ դարձնել. և այլն: ‖ տե՛ս Կրակ կտրիլ. Կրակ կտրեցնել. և այլն:

Կրակ ըլլալ. Կրակ ընել: ‖ տե՛ս Կրակ կտրիլ. Կրակ կտրեցնել:

Կրակ թխեցնել, կա՛մ կրակ թափել. ա՞լէշ էն_տիրմէք, եամ տէօքմէք: ‖ Հուր առկայծուցա_նել. հրատեղաց անձրևել. հրացան զեթերս գործել. խարուկընկէց զերկինս առնել. հրահոսել:

Կրակ թխեցնօղ, կա՛մ վազցնօղ. ա՞լէշ էնտիրիճի: ‖ Հրահոս. հրահոսան. հրածորան. հրա_ծոր. հրակաթ. հրակայլակ. հրաբաշխ:

Կրակ կտրած, կա՛մ կրակ դարձած. ա՞լէշ քէ_սիլմիշ: ‖ Հրացեալ. հրատոցեալ. արտա_ցեալ. արտաշէկեալ. արտաշէկացեալ. շան_թացեալ. խարուկացեալ. հրավառեալ. ջեռեալ. ջեռուցեալ. 'ի հուր փոխարկեալ. հրաշէկ դարձեալ. հրաբոսն լեալ:

Կա՛մ, հրաշէկ. հրաշէկ. արտաշէկ. տապա_շէկ. տապաշեակ. արտաշեակ. հրաշեակ. տապաշիկագոյն: տե՛ս և Կրակոտոց:

Խիստ Կրակ կտրած. գոբը ա՞լէշ կէսիլմիշ: ‖ Ար_տաշէկագոյն. տապաշէկագոյն. արտաշէկագոյն:

Կրակ կտրած երկաթ. գըզըլ տէմիր: ‖ Հրա_շէկ, կա՛մ արտաշէկ երկաթ. շանթ. շանդ. շանթիք. շանդիք. շանթիկ. շանդիկ:

Կրակ կտրեցնել. կըզըլ տէօնտիւրմէք: ‖ Հրատաբել. հրացուցանել. հրա_տացուցանել. արտացուցանել. խարու_կացուցանել. կայծակնացուցանել. ջե_ռուցանել. ջեռայնուցանել. ջերմացուցա_նել. շողացուցանել:

Կամ այսպէս. 'ի հուր դարձուցանել. 'ի հուր փոխարկել. 'ի հրոյ յեղանակել բնու_թիւն. հրաբոսն յեղյեղել. հրատեսակ ջե_ռուցանել. հրաբորբոք շէկնեցուցանել. հրաշէկ առնել. արտաշէկ առնել. տապա_շէկ գործել. տապագոյն գործել. խարու_կաւ վայլեցուցանել. հրացայտ տապացու_ցանել:

Կրակ կտրեցնօղ. կըզըլ տէօն_տիւրէն: ‖ Ջեռուցանօղ. ջեռուցիչ. ջեռա_ցուցիչ. ջերմացուցիչ. շողացուցիչ. տա_պացուցիչ. տապիչ:

Կրակ կտրիլ. կըզըլ դանմագ. ա՞լէշ քէսիլմէք. ա_լէշէ տէօնմէք: ‖ Հրանալ. հրատանալ. խա_րուկանալ. կայծակնանալ. կայծանալ. վառ_վառիլ. տապանալ. տապաշէկանալ. ար_տաշէկանալ. հրաշէկանալ. ջեռնուլ. ջե_ռանիլ. ջերմանիլ:

Կա՛մ այսպէս. 'ի հուր դառնալ. 'ի հուր փո_խարկիլ. զհրոյ զբնութիւն զգենուլ. 'ի բնութիւն յեղանակիլ հրոյ. հրաբոսն լինիլ. հրավառ լինիլ. հրատեսակ լինիլ. հրաշէկ լինիլ. արտաշէկ լինիլ. տապաշէկ լինիլ:

Կրակ կտրիլ. խըլաս քէշիլմէք: ‖ տե՛ս խիստ Արդուղիլ:

Կրակ կտրիլը. քէշիլմէսի: ‖ տե՛ս խիստ մեծ Արդուղ:

Կրակ հանել. ա՞լէշ չըգարմագ: ‖ Հուր ցոլա_ցուցանել. փայլատակնաձև արձակել. հրա_ցանս ցայտել. հրացայտ լինիլ. փայլատա_կել:

Կրակ հանել տալ. ա՞լէշ չըգարթմագ: ‖ Հուր ցոլացուցանել. փայլատակունս ցայտե_ցուցանել. փայլատակեցուցանել:

Կրակ հանելը, կա՛մ կրակ ելլելը. ա՞լէշ չը_գըշը: ‖ Հրաբուխք. հրացայտք. հրացայ_տութիւն:

Կրակ հանօղ, կա՛մ կրակ ելլօղ. ա՞լէշ չըգարան: ‖ Կրակահան. հրահան. հրածին. խարու_կածին. հրաբուղխ. հրացայտ:

Կրակ ունօղ. ա՞լէշլի: ‖ Կայծառն. կայծակ_նաւոր. կրակաւոր:

Կրակ չունօղ. ա՞լէշսիզ: ‖ անհուր. անհրատ. անկրակ:

Կրակ ուտօղ. ա՞լէշ եէյիճի: ‖ Հրաճարակ:

Կրակ պաշտօղ. ա՞լէշէ թափան. ա՞լէշփէրէսթ: ‖ Կրակապաշտ. հրապաշտ. հրապաշտիչ. հրապաշտօն:

Կրակ վառել. ա՞լէշ եագմագ: ‖ Լուցանել բո_կրակ. լուցանել զհուր. խարոյկ արկանել. հրատ արկանել:

Կրակ վառօղ. ա՞լէշ եագան: ‖ Հրավառ. հրա_լոյց. հրատարկու. խարոյկարկու:

Կրակ ցաթկել. ա՞լէշ սըչրամագ. ա՞լէշ չըգմագ: ‖ ցայտել հրոյ. հատանիլ հրոյ. հատանիլ բոցոյ, կա՛մ կայծականց. փայլատակել հրոյ. ցոլանալ հրոյ:

Կրակ ցաթկելու տեղին: ‖ տե՛ս Սառցին կրակ ցաթկել:

Կրակ ցանելը, կա՛մ ցրցքելը. ա՞լէշ սաչմագ: ‖ Հրացանութիւն. հրաձգութիւն:

Կրակ ցանօղ, կա՛մ ցրցքօղ. ա՞լէշ սաչան: ‖ Հրացան. հրացայտ. հրացնցուղ. ցոլմնկեց. հրձիգ. Հրակայծակ. հրանետ:

Կրակ փչօղ, կա՛մ փուքսիր ընօղ. ա՞լէշ ֆիւ_քիւրէն: ‖ Հրաշունչ. կայծակնաշունչ:

Կրակն. կըրմըզըն. ա՞լէշի. ա՞լէշլէր: ‖ Հրեղէն. հրաբոսն. հրանիւթ. հրանիւ_թեայ. բոցանիւթեայ. բոցանիւթ. հրա_նուտ:

Կրակէ անցած, կամ կրակէ անցնօղ բան. ա՞լէշտէն կէչմիշ, նէ կէչէն: ‖ Հրանցեալ. հրա_նցիկ. հրանցող. հրանցորդ. տա՛ 'ի հրոյն. զորօրինակ.

Կրակէ անցած բան չունիր: ‖ ոչ տանէ զատ 'ի հրոյն:

Կրակէ չանցած, կա՛մ չանցնօղ, կա՛մ կրակ չան_ցնօղ. ա՞լէշտէն կէչմէմիշ, նէ կէչմէզ: ‖ անհրանց:

Կրակէ թերթն ունօղ. ա՞լէշ դաբը: ‖ Հրա_թերթ:

Կրակէ դաւաթ: ‖ Հրաբաժակ:

Կրակէ չզգուշացող. աթէշտէն գօրգմազ. ա_թէշէ տայան ։ || Հրոպանուէր. Հրասակ. Հրա_ախորժ. աշխոյժ ։

Կրակէ զէնք հագնիլ, կմ՛ կրակով սիլահ_լանմիշ ըլլալ. աթէշլիլէն սիլահլանմաք ։ || Հրով վառիլ. Հրավառիլ. Հրավառ զէնել. Հրա_զինիլ ։

Կրակէ զէնք հագցնել, կմ՛ կրակով սիլահ_լանտըրմիշ ընել. աթէշլիլէն սիլահլանտըրմաք ։ || Հրազինել. Հրազէն առնել. Հրազէն վառել ։

Կրակէ զէնք ունող, կմ՛ կրակով սիլահլան_միշ եղած ։ || Հրազէն. Հրավառ ։

Կրակը մտանել. աթէշէ աթմաք, չ՛ ուըլմաք ։ || անկանել զրոցով. արկանել՚ի հուր ։

Կրակը մտանող ինքը զինքը ։ || տես Անձը մահ տրւող ։

Կրակը մտած, կամ կրակը մտնող. աթէշէ կիրմիշ, կամ կիրէն ։ || Հրամուտ. Հրամուխ. Հրոպանուէր. տապնապափոյթ ։

Կրակը ձգել ։ || տես Բոցբոցաբարբառուն ըլլալ ։

Կրակի գին. աթէշ պահասը ։ || յայժ թանկա_գին. անհնարթանկ ։

Կրակի գոլ ունող, կմ՛ կրակի պէս շողշող_ցնող ։ || Հրատապ ։

Կրակի գոլոյշը ։ || գոլախառն ։

Կրակի գոյն. աթէշ ռէնկլի. Քարարայ ռէն_կի ։ || աշխէտ. աշխէտութիւն ։

Կրակի գունով, կամ կրակի գոյն ունող. աթէշ ռէնկլի ։ || Հրագոյն. տարագոյն. Հրա_գունակ. աշխէտ ։

Կրակի դէզ, կմ՛ կրակ դիզող ։ || Հրադէզ. Հրակայտ. Հրակուտակ ։

Կրակի դիպչիլ. աթէշէ տօգունմաք ։ || ՚ի հուր հասանիլ. մերձիլ՚ի հուր ։

Կրակի կերակուր. աթէշ եէմի ։ || Ճարակ հրոյ. լուցկի հրոյ. լուցկիք հրոյ. լուցիկ հրոյ ։

Կրակի կերակուր եղած. աթէշէ եէմ օլմուշ ։ || լուցկիք հրոյ լինել. կամ հրակուր. հրոյ ճարակ. Հրաճարակ. Հրածախ. Հրապառ. Հրասպառ. Հրամոյն. Հրավառ ։

Կրակի պէս. }
Կրակի նման. } աթէշկիպի ։ || Հրապէս. Հրա_բար. Հրակերպ. Հրակերպարան. Հրատե_սակ. Հրատեսիլ. Հրատարազ. Հրատարաս. Հրատիպ. Հրատիպար. Հրաքառեակ. Հրա_նման. Հրահանգոյն. Հրահանգէս. Հրա_գունակ ։

կմ՛ այսպէս. ՚ի տիպ հրոյ. ՚ի կերպ հրոյ. ՚ի նմանիլ հրոյ. համագոյն հրոյ. զօրէն հրոյ. իբրև զհուր. որպէս զհուր. և այլն ։

Կրակի պէս ։ || տես Բոցբոցաբարբառուն ըլ_լալով ։

Կրակի պէս թռչող ։ || տես Սուր թռչող ։

Կրակի պէս խշխշցնող ։ || հրակիծ. բոցա_կիծ ։

Կրակի պէս խօսող ։ || տես Լփռտացող ։

Կրակի պէս կարմիր, կմ՛ կարմրած ։ || տես Կասկարմիր կրակ ։

Կրակի պէս վրայ վազել. աթէշկիպի խուճ_ում էթմէք ։ || սրանալ. խոյանալ. Հրոտիլ. Հրոսակիլ. Հրահոսիլ ։

Կրակի պէս վրայ վազելը ։ || Հրոսումն. Հրոսակութիւն ։

Կրակի պէս վրայ վազող. աթէշկիպի խուճում էյլէյէն ։ || սրընթաց. արշաւասոյր. Հրո_սակ. Հրոսանուէր. Հրոսող ։

Կրակի պէս փայլող. աթէշ կիպի խաղլայան ։ || Հրափայլ. Հրանշոյլ. կայծականաճաճանչ ։

Կրակի տուն, կմ՛ տեղ ։ || տես Կրակարան ։

Կրակի ֆալճի. աթէշ ֆալճըսը ։ || Հրահմայ ։

Կրակի ֆալճութիւն ։ || Հրահմայք. Հրա_հմայութիւն ։

Կրակով եկող. աթէշ իլէն կէլէն ։ || Հրախա_ղաց ։

Կրակով երել. աթէշէ եաքմաք. աթէշ իլէն եաքմաք ։ || Հրակէզ առնել. Հրկէզ առնել. Հրձիգ առնել. Հրակիզել. Հրկիզել ։

Կրակով երելը ։ || Հրակիզումն. Հրկիզումն ։

Կրակով երիլ. աթէշիլէն եանմաք ։ || Հրդե_հիլ. Հրակիզիլ. Հրկիզիլ. Հրկէզ լինիլ. Հրձիգ լինիլ. Հուրբ կիզանիլ. Հրով դատիլ ։

Կրակով երող, կմ՛ երած. աթէշ իլէն եաքան, չ՛ եանմըշ ։ || Հրկէզ. Հրակէզ. Հրայրեաց. Հրածախ ։

Կրակով խառնած ։ || Հրախառն. Հրատա_խառն ։

Կրակով մաքրած ։ || կայծակնամաքրուր ։

Կրակով պատած ։ || Հրապատ. Հրափակ. Հրապարփակ. Հրացանկ ։

Կրակով պատժել, կամ պատուհասել ։ || հրակոծ առնել. Հրակոծել ։

Կրակով վառած. աթէշ իլէն եանմըշ ։ || Հրա_վառ. Հրավառեալ. կայծակնապայծառ ։ տես և Կրակով երող ։

Կրակով վառել. աթէշ իլէն եաքմաք ։ || Հրա_վառել. Հրավառ առնել ։

Կրակով փորձած. աթէշ իլէ թէճրիպէ օլուն_մուշ. գալբ օլունմուշ ։ || Հրափորձ ։

Կրակով փորձելը ։ || Հրափորձութիւն ։

Կրակ. եանղըն. եանկըն. եանըճը. աթէշ ։ || Հր_դեհ. Հրդեհք. այրեցք. Հրայրեցք. Հր_այրեցութիւն. Հրդեհումն. Հրակիզումն. Հր_կիզութիւն. Հրկէզք. Հրձիգք ։

Կրակ ընկնիլ. եանղըն ըլմաք. եանկըն փոպմէք ։ || Հրդեհ անկանիլ. Հրդեհ արկանիլ. Հուր Հարկանիլ. Հրձիգ լինիլ ։

Կրակ ձգել. եանղըն ցիգ. աթէշ պրաքմաք ։ || Հրդեհ արկանել. Հուր արկանել. Հուր Հարկանել. Հուր լուցանել. այրեաց առնել. Հրձիգ առնել. Հրկէզս արկանել. Հրկիզել. Հրդեհել. լուցանել ։

Կրակ ձգելը ։ || Հրդեհումն. Հրձիգ ։ տես և Կրակ. Ճանգըն ։

Կրակ ձգելով երել. եանկըն պրաքըպ եաքմաք ։ || Հրդեհակէզ առնել. Հրկէզ առնել. Հրձիգ առնել. Հրդեհել. Հրկիզել ։

Կրակ ձգող. եանկըն պրաքան. եանկընճը ։ || Հր_դեհարկու. Հրդեհավառ. Հրընկեց. Հրձիգ. Հրդեհիչ ։

Կրակէն եղած, կամ արծած. եանկընտան գալմա ։ || Հրդեհազերծ. Հրդեհապուրծ ։

Կրակէն երած. եանկընտան եանմըշ ։ || Հրդե_հակէզ ։

Կրակը մարօղ. եանկըն սէօնտիւրիճիւ : || հրդեհաշիջոյց :

Կրակին առջեւը առնել. եանկընըն քօյնունու ալմագ : || առնուլ զառաջս հրդեհին :

Կրակին առաջը. եանկընըն էվվէլինտէ : || առաժամանեակ հրդեհին. առ հրդեհիւքն :

Կրակով երկել : || տե՛ս Կրակ ձգելով երկել :

Կրակ. գինի, ըրաքը, բօզա, եւ այլն : || տե՛ս Կարուկ. գինի. եւ այլն :

Կրակաման. էրաքի օտան. էրաք բէրէնու՝ փանէ_ լու օտան. աթէշ գաբը : || կրակարան. կրա_ կարկեր անօթ :

Կրակամաման : || տե՛ս Կրակարան :

Կրակաշէճ. էրաք այի աճօշ. քառաւունան այի ա_ նօշ. աթէշ կէօղլէօ : || հրակին. բոցակին. հրակնեայ. բոցակնեայ. բոցակնադիտ. հրաշեայ :

Կրակարան. էրաքի փոան, եմ էրաքի տեղ : || կրա_ կարան. կրակատուն. կրակատեղ. կրա_ կետղ. ատրուշան :

Կրակարան. մանղալ. մանքալ : || կրակարան. կայծակնարան :

Կրակեղէն : || տե՛ս Կրակէ :

Կրակոտ, կամ կրակով լեցուած. աթէշլի. աթէշ_ լի : || հրանուտ. եռանդնուտ. եռանդնոտ. եռանդոտ. եռանդուն. հրալից. հրաշատ :

Կրակոտ. մարդ. բիւռաքին. եւ այլն. աթէշլի : || հրայրին. հրաբուն. հրաշանդուռնած. հրատ. զոր օրինակ.

Կարուկ ու կրակոտ մարդ էր : || եւ էր ամբ_ խոյժ եւ հրատ : տե՛ս եւ Կրակուբոց՝ մարդ :

Կրակոտ մեխիկ. թէօղլիւ թիւլ : || գաղախ :

Կրակոտ մոխիր ըլլալ. թէօղլիւ թիւլք փէօնմէք : || գաղախանալ. գաղագանալ :

Կրակուբոց. խիտք թօք, ոչ էէրէ էը եալէ. աթէշ_ թօղալը. գօփօռամաղ. աթէշէ պէյնիզ : || հրաբորբոք. հրատապաբորբոք. հրատապ. հրատապեան. հրացայտ. ատրադոյն. շան_ թաձանգն. շանթեռանդն. ապգոյ. ապգուռ :

Կրակուբոց. գինի. ըրաքի. բօզա. համ. եւ այլն : || տե՛ս Կարուկ, գինի :

Կրակուբոց. յի. փաղան. եւ այլն : || տե՛ս Եռա_ ցուղ. յի. եւ այլն :

Կրակուբոց՝ մարդ. աթէշլի : || հրատ. ամբխոյժ. աշխոյժ. եռանդնոտ. եռանդոտ. եռան_ դուն. եռանդնաւէր. եռանդնաշարժ. փոյթեռանդն. յորդեռանդն. երագափոյթ. շուտափոյթ. տագնապափոյթ. ջեռեալ. գիճադին. գիճադէտ : տե՛ս եւ Կրակոտ. մարդ :

Կրել. թաշըմաք. փաշըմաք : || կրել. տանիլ. ածել :

Կրել՝ մէկ պէլայ մը : || տե՛ս Քաշել. ճոքյակ :

Կրեղոս. փաղըյանմաք : || կրելի. տանելի. ածելի :

Կրելու միւթամելի : || կրողական. կրաւորական :

Կրըզել. թաղմաք. սէօնտիւրմէք : || խօսք տալ. տեղի տալ. տալ զանգք. կողմն տալ. խոյս տա_ նել. խուսել. խուսափել. խուսափել. կրթել. զոր օրինակ.

Տեսան որ բանը գէշ է՝ ուսանելով մը կրը_ զեցին : || այն ինչ գիտացին, զի ելք իրացն ի չարիս առաքոին. մեղմով իմն ի մէջոյ կրթեցին, կամ կրթեցան :

Կրըզել տալ. թաղըմաք. սէօնտիւրմէք : || խուս_ սեցուցանել. խուսափեցուցանել. կրթե_ ցուցանել :

Կրըզող. սէօնտիւրէն. թաղան. թաղըճը : || խուսափու. խուսափուկ. կրթօղ :

Կրթկալ. չաղլանի, եմ տէրէյըն իւմմէ, որ մէջ ծա_ ռը թուղէւլ էէթամըշ : || կղթկալ :

Կրիա. թօսպաղը. գօփլան պաղը : || կրիայ. կրայ :

Կրիայի տաշտ. թօսպաղըի քէտնէ : || խեցի, կամ խեց, եւ կամ պատեանք՝ կրիայի :

Կրիճ. չէօնմէ : || կճիճ. խեցի. խեցեղէն :

Կրծքկալ. էէօպիւսլիւք : || կրծկալ. կրծակալ. կրծանոց. լանջանոց. լանջապահ. լանջա_ պան. լանջապանակ :

Կրնալ. կիւչէնալ. գատըր օլմագ : || կարել. բա_ ւել. զօրել. մարթել. մարթիլ. իշխել. ուժել. ատակել. ատիկել. ժամանել :

Կամ այսպէս. կարանալ. կարպապանալ. մար_ թանալ. զօրանալ. բաւականանալ :

Կամ այսպէս. կարօղ լինել. բաւական լինել. իշխան լինել. ձեռնհաս լինել. ձեռնահաս լինել. զձեռամբ լինել. ի կարի լինել ու_ մեք. ունել. զոր օրինակ.

Եթէ ինքը կրնայ նէ, թողպիւթեան զառա_ մը առնէ : || ապա եթէ իւր իսկ զձեռամբ իցէ, առցէ զառն մի ողջոյն :

Կրնաս զամենքը խուրատուխաշ ընել : || ի կարի է քեզ զամենեսեան խորտակել :

Կրնայիր առանձնեարով վախցնել : || կարէր քեզ առանձնակ պակուցանել զնոսա :

Չեմ կրնար ըսել : || ասել ոչ ունիմ :

Չեմ կրնար չըսող ըսէլ : || ոչ ընչական ունիմ անուանել :

Չկրնալ. էֆէմէզ. գատըր օլմամագ. գատըրէմէ օլմամագ : || չկարել. չզօրել. չբաւել. չատակել. չիշխել. չժամանել. եւ այլն :

Կամ, ոչ կարել. ոչ բաւել. ոչ ատակել. ոչ մարթել. ոչ կարողանալ. եւ այլն :

Եւ կամ, անկարանալ. անկարողանալ. ան_ զօրանալ. անատակիլ. ակարանալ : տե՛ս եւ չՄնալիկել :

Կրնայ ըլլալ : || տե՛ս Կարելի է :

Կրունկ. էօքչէ : || կրունկն. կրկունք. գար_ շապար :

Կրունկները : || կրնկունք. կրկունք. գարշա_ պարք :

Կրունկ. պօան. քէնձէրէի. խաքանի. եւ այլն. ըօքչէ : || ծղխնի. ծխնի. ծղնի. ըրունկն, կամ ըրունկն դրան. ռունգն, կամ ռունկն դրաց. ատխ, կամ ախ դրան. խառնելիք, կամ խառնուած դրան. շեմանակ դրան :

Կրցնել. գատըր էթտիրմէք : || կարողացուցա_ նել. զօրեցուցանել. բաւեցուցանել. բա_ ւականացուցանել. ատիկեցուցանել. մար_ թացուցանել :

Կամ այսպէս. տալ կարել. տալ զօրել. տալ բաւել. եւ այլն :

Կրցող. գատըր : || կարող. զօրօղ. բաւօղ. ժա_ մանօղ. ատակօղ. բաւական. իշխան. ա_ տակ. զօրաւոր. ձեռնհաս. ընդունակ. ներընդունակ. ընդունական. ներընդու_ նական :

չԿրցող · Եփէնլէն · Գափըլը Օլմայան ։ || անկար · ապիկար · անկարօղ · անզօր · անզօր · ան_ բաւ · անբաւական · անատակ · անձեռնհաս ։
Կամ այսպէս · չկարօղ · չզօրօղ · չբաւօղ · չբաւական · չձեռնհաս · չմարթեալ · չմար_ թուն ։

Կրօղ · Թաշըյան · տաշըյան ։ || կրօղ · կրաւոր · կրաւորական · կրական · կրելի ։

Կրօնաւոր · հաբէղայ · ռահիպան · փէնտէրէ · փէշէխ ։ || կրօնաւոր · աբեղայ · մենոզոն · մոնոզոն · սքեմաւոր · միանձն · վանական · գերաշ_ խարհական · գերաշխարհիկ ։
Կմ, մենակեաց · միակեաց · միայնակեաց · միայնաւոր · ներանձնաւոր · միակրօն · հա_ մակրօն · կրօնազգեաց ։

Կրօնաւոր՝ անասնական խորքէ առաջ էկած ։ || շուշտակ ։

Կրօնաւոր ըլլալ · հաբէղայ ըլլալ · ռահիպան օլ_ մագ ։ || կրօնաւորիլ · միայնաւորիլ · ներանձ_ նաւորիլ · ներանձնանալ · միանձնանալ · միակեցանալ · գերաշխարհանալ ։
Կամ այսպէս · կրօնաւոր լինել · ՚ի կրօնս մտանել · ՚ի վանս մտանել ։
Կրօնաւորաց տեղ · Մէտթէ · Բէթխէ ։ || կրօ_ նաստան · կրօնաւորաստան · կրօնարան · մենարան · մենաստան · ծերանոց ։ տե՛ս և Վանք ։
Կրօնաւորի խուց · Բէչէրէ օտասը ։ || խուց · խուղ · խրճիթ · մենարան · միայնարան ։
Կրօնաւորի կապայ ։ || սքեմ · երեմնող · ըղ_ գեստ կրօնաւորական · տարազ կրօնաւո_ րական · [illegible] մենոզոնի ։
Կրօնաւորի նման ։ || կրօնաւորակերպ · ա_ բեղայակերպ ։

Կրօնաւորական · Փէնտէրէ · Բէշէնէ · ռահ_ պանէ ։ || կրօնաւորական · աբեղայական · մոնոզոնական · մենոզոնական · միանձնա_ կան · միակեցական ։

Կրօնաւորութիւն · հաբէղայլըգ · ռահպանլըգ · բէ_ շէնլէք ։ || կրօնաւորութիւն · աբեղայութիւն · մո_ նոզոնութիւն · մենոզոնութիւն · վանականութիւն · միանձնութիւն · մենակեցութիւն · միակեցութիւն · միայնակեցութիւն · միայնաւորութիւն · միանձնա_ ւորութիւն · ներանձնաւորութիւն · ներանձնութիւն · միակրօնութիւն · համակրօնութիւն ։

Կրօնաւորացու · հաբէղայա ։ || կրօնաւորացու · աբեղայացու · վանականացու ։

Կրօնք, կմ կրօն · Տինէ ։ || կրօնք · կրօն · օրէն, կմ օրէնք · հաւատ ։

Կրօնք չունեցող · Տինսիզ ։ || անկրօն · անհա_ ւատ · ժանտահաւատ · ժանդահաւատ · անաստուած ։

Կրօնք սիրող ։ || կրօնասէր ։
Կրօնքը մէկ · Տինտաշ · խէմտին ։ || կրօնա_ կից · զուգակրօն · միակրօն · համակրօն · միահաւատ ։

ԿՑ

Կցած · Կցել · և այլն ։ || տե՛ս Կցած · Կցել · և այլն ։

Կցկցած ։ || կցկցեալ · կցկցուն ։

Կցմիթ · Կցմթել ։ || տե՛ս Կամիթ ։ Կամթել ։

Կցած · Եաբըշըգ ։ || կցեալ · յարեալ · մածեալ · մած · կցուկ · ջոկադիր ։ տե՛ս և Կպած, և Պինթ կըշիլ ։

Խիստ Կցած ։ || անձնակից · անձնայար · ա_ մենաբաղ · անձնամած ։
Կմ, մերձակից · բաղմակից · ստատակակից · պնդակից · սնդակից · սնդակցորդ ։

չԿցած, կմ չկցըլօղ, կմ չկցօղ · Եաբըշմազ · Եաբըշմայան ։ || անկից · անյար · անմած · ան_ բաղ · անհաղ · անյօդ · անկցորդ · անընդարձ · անհաղորդ · անզոյգ · անզուգական · անյօ_ դական · անյարիր · անշաղապատիր · անջոկա_ դիր · անկարկատ · անկարկատելի ։

Կցած մէկզմէկ, կմ մէկզմէկու հետ · պիրի պիրինէ եաբըշըգ · գօնշուգօնշու ։ || բաղակից · յօդակից · համակից · հոմակից · միաբար · հոմայար · շարաշար · շարայօդ · շարազոյգ · միազոյգ · միակցորդ · յարադիր · զուգական ։

Կցել · Եէրլէ պաշ պէրաբէր գօշմագ · եաբըշ_ տըրմագ · պիրլէշտիրմագ · գօնշուլաշտըրմագ ։ || կցել · յարել · զուգել · յօդել · զօդել · փակցել · բաղել · շաղել · մածել · լծել · ծագել · կապ_ ակել · կարկել · անկել · անցել · յանգել · յանդկել · զանկել · զանգել · զոհել · խառ_ նել · հիւսել · ընդել · հայթել · թառել · ընթանել · ագանել, կմ ագանել ընթացումս · խառ_ նել · նշաթել ։
Կմ այսպէս · կցանել · ՚ի կցանս հարկանել · կցորդել · լծորդել · լծակցել · զուգակցել · յարակցել · միակցել · բաղակցել · փաղա_ ղել · փաղհիւսել · զանգակել · զանկակել · յանգակել · յանդգաւորել · յանկաւորել · միաբանել · միաւորել · միաւորել · յօդա_ ւորել · շաղկապել · ջոկապել · պատաշաճել · պատկանել · պատշաճանել ։
Եւ կմ այսպէս · կցեցուցանել · յարեցու_ ցանել · մածեցուցանել · շաղեցուցանել · անցեցուցանել · անկեցուցանել · ծագեցու_ ցուցանել · պատշաճեցուցանել · յանկու_ ցանել · յանգուցանել · միացուցանել ։

Կցել մէկ զմէկ, կմ մէկ զմէկու հետ · պիրի պիրինէ եաբըշտըրմագ · պիրի պիրինէ գա_ վուշտուրմագ ։ || բաղակցել · բաղհիւսել · փա_ ղաղհիւսել · շաղկապել · մածկապել · հա_ մաբաղել · հոմաբաղել · շարաբաղել · շա_ ղաշարել · կցատել · կցկցել · շարակցել · բաղկակցել · համակցել · հոմակցել · միակ_ ցել · զուգակցել · յարակցել · զուգայարել · զուգաւորել · յարամածել · ջոկամածել · շա_ րամածել · շարադրել · ջոկադրել · բաղադ_ րել · յարադրել · յարախառնել · հոմա_ խառնել · զուգախառնել · միախառնել · խառնախառնել · յօդակապել · յօդաւորել · յօդացուցանել · միացուցանել · միաւորել · միաւորել · յօդել · զօդել · յեռել · յե_ ռուլ · միապղինձ սնդել · կարկատել · մա_ պաւընել ։

Կցելը, կմ կցելը · Եաբըշտըրմագլըգ ։ || կցոր_ դութիւն · լծորդութիւն · միահամութիւն · միաւո_ րութիւն · յօդաւորութիւն · բաղակցութիւն · լծակ_ ցութիւն · համակցութիւն · յարակցութիւն · զու_

գակցութն · զուգորդութն · զուգաւորութն · զուգակամութն · զուգութն · զահամութն · միահամութն · յարադրութն · ջոկադրութն · խառնախաղութն · համախառնութն · միախառնութն · յարախառնութն · միայարութն · շարայարութն · շարակապութն · յօդակապութն · շաղաբաղութն · շաղաշարութն · շաղամանութն · շարամանութն · յարամանութն · ջոկամանութն · շարադրութն · խառնութն · պատոճատութն ·

կամ այսպէս · կցումն · յարումն · խառնումն · շաղումն · շաղկապումն · անդումն · յանկումն · մածումն :

կամ այսպէս · մածոճած · յօդոճած · զօդոճած · յանկոճած · յանգոճած · կցոճած · կիցք · կցան · խառնուրդ · խառնորդ · շաղաշարք · պատոճառ :

Կցել, կամ կցըճել · [illegible] · [illegible] · [illegible] : ‖ կցել · յարել · մածել · մածանել · մանակցել · մանաւորել · միաբանել · միահոմել · միաւորել · պատշաճել · միանալ · յարանալ · յարեանալ · յենուլ · մածնուլ : տես և ՚ի բայն՝ Կցցել :

ԿՔ

Կքճարատել, կամ կքճարկել : ‖ տես Մրափել :

Կքճարատել տալ : ‖ տես Մրափել տալ :

ԿՕ

Կօթթալ : ‖ տրոփել :

Կօթթալը : ‖ տրոփումն · տրոփիւն :

Կօթխել · [illegible] : ‖ տես Իջնել · կօխել :

Կօղվակ · [illegible] · [illegible] : ‖ կթոց · կթարան :

Կօղվակ՝ մեծ : ‖ քուղայ :

Կօծօ · [illegible] : ‖ գաւլօս :

Կօճակ · Կօճկել : ‖ տես Կոճակ · Կոճկել :

Կօշիկ · [illegible] : ‖ կօշիկ : տես և Բապուճ :

Կօշիկ չարչարանաց : ‖ կապիճ :

Կօշկար · [illegible] : ‖ կօշկակար · կոշկակար · կարոճակ · կարուակ :

Կօշկարութն · [illegible] : ‖ կօշկակարութն · կարոճակութն :

Կօշկարութն ընել · [illegible] : ‖ կարոճակել :

Կօպխո · Կօպխոնալ · և այլն : ‖ տես Կոպխո · Կոպխոնալ · և այլն :

Կօպնհագ · [illegible] : ‖ կոպունխա :

Կօռ · [illegible] : ‖ կոռ :

Կօտ · [illegible] : ‖ գրիճ :

Կօտօշ · [illegible] · [illegible] : ‖ եղջիւր · եղջեւր · կերան :

Կօտօշէ · [illegible] : ‖ եղջերեայ · եղջեւրեայ :

Կօտօշէ եղի աման : ‖ եղջիւր իւղոյ :

Կօտօշէ շինած պօռու · [illegible] : ‖ փող եղջերեայ · եղջիւր :

Կօտօշը ծուռ · [illegible] : ‖ Թիւրեղջիւր · ծռեղջիւր :

Կօտօշը կոտրած · [illegible] : ‖ եղջերաբեկ · եղջիւրաջաղխ :

Կօտօշը ղանղալ ղանդալ : ‖ գալարեղջիւր :

Կօտօշով զարնել, կամ հրել · [illegible] · [illegible] : ‖ խեթկել · ոգորել եղջերբ :

Կօտօշով ծեծկըճել, կամ կռճել · [illegible] : ‖ եղջերամարտ լինել · խեթկել · ոգորել · ոգորիլ · ոգորալ :

Կօտօշով ծեծկըճօղ, կամ կռճօղ · [illegible] : ‖ ոգորիչ · խեթկիչ · խեթկօղ :

Կօտօշովօճ · [illegible] : ‖ եղջիւրիկ · եղջերիկ · սերատէս :

ՀԱ

ա · հէ · հէհէր · [illegible] : ‖ այո · հա :

Հա՛ հա՛ · հէ հէ · [illegible] : ‖ այո այո :

Հան հա, ուչէնչէ : ‖ այոն այո, և ոչն ոչ · լիքն լիք, և չլիքն չլիք :

Հա · հըմ · [illegible] : ‖ հա · համա · համայս · անդէ · բեր · մի · օ՛ն · օ՛ն առեալ :

Հա ըսել · [illegible] : ‖ այո կարդալ · ատորասել · հաւանիլ · ընդունիլ · յանձն առնուլ · խոստանալ · տեղի տալ, կամ տալ զտեղի : տես և Հաւնիլ :

Հա ճանըմ, կամ հա պապամ : ‖ համայս · աւէ՛ · օ՛ն արի, կամ օ՛ն արիք :

Հա ճանըմ կանչել · [illegible] : ‖ խրախոյս բառնալ · խրախոյս ձայնել · խրախոյս կարդալ · խրախոյս տալ · արագագ տալ · երագագ տալ · ձայն արկեալ գոչել՝ համայս · խրախուսել :

Հաբեղայ · Հաբեղայութն · Հաբեղացու · և այլն : ‖ տես Կրօնաւոր · Կրօնաւորութն · Կրօնաւորցու · և այլն :

Հաբեղաճաշ : ‖ աբեղաճաշ :

Հագած · [illegible] · [illegible] : ‖ զգեցեալ · զգեստաւորեալ · ագեալ · ագուցեալ · ձորձապատեալ · պատմուճանեալ · արկեալ զիւրև · առեալ զիւրեաւ · արկած · ագուցիկ · զգեստապարոյր · պատմուճանասփած :

Հագած · հագած հալուած, կամ հագուած հալուած · հագած հագընուած · [illegible] : ‖ պճնազգեստեալ · պճնազգեցեալ · պճնազարդեալ · պճնեալ և զարդարեալ · պաճուճեալ · պաճուճաւորեալ :

Կամ, պաճուճազգեստ · պճնահանդերձ · պճնազարդ · պճնալից · պճնապայծառ : տես և Զարդարուած :

Հագիգ թաշը · * [illegible] : ‖ աղեղ · աղեղայ ·

Հագնելիք · [illegible] : ‖ ագանելի · ագանելիք · արկանելիք :

Հագնելու · [illegible] : ‖ ագանելի · զգենլի :

Հագնիլ · [illegible] · [illegible] : ‖ ագանիլ · զգենուլ · արկանիլ զզգեստ · արկանել զիւրև · ար_

կանել զանձամբ · ածուլ զիւրեաւ · զգա֊ծիլ զանձամբ :

Հագնօղ · կիյէն · կիյիճի : || ագանօղ · ագուցիկ · արկօղ · արկանօղ · զգեցօղ : տե՛ս և ՚ի բայն՝ Հագնել :

Հագուստ · հալպաճ , կէ՛ն հալյա · կիյէճէք · էսվապ · էսպապ : || ագանելի · ագանելիք · արկանելիք · արկանելի · զգեստ · ձորձ · կապա · պատ֊մուճան · հանդերձ · հանդերձան · հանդեր֊ձանք · հանդերձանօք · տարազ :

Հագուստ կարճ · գըսայ էսվապ : || կարճա֊զգեստ · կարճեւայք · կարճիք :

Հագուստ չհանել, կամ հագուստ ըլլալ · էսվապ օյմաք : || ձորձիլ · զոր օրինակ ·

Գործած կտաւներն հագուստ չեն չհանէիր, կամ հագուստ չեն ըլլար : || և ստասյինք ոչ մի՛ ձորձեցին :

Հագուստ չունօղ · էսվապսըզ : || անհանդերձ · անզգեստ · տարազզեստ · անձորձ : տե՛ս և Մերկ :

Հագցնել · հօփէնէյնէկ · կիյտիրմէք · կէյինտիրմէք : || զգեստաւորել · զգեցուցանել · ագու֊ցանել · ձորձաւորել · ձորձապատել · ձոր֊ձազգած առնել · արկանել զանձամբ ու֊րուք զհանդերձ · արկանել զայլովք զձորձս · զգածել զոք հանդերձիւ :

Հագցնել բանիմը մէջ · քինլալու չէրէն ծակը · փորը բուշէներն մէջը · և այլն · կիյտիրմէք : || ա֊գուցանել · արկանել · ժապաւինել · ընդե֊լուզանել · ընդելուզել · յատել · կապել · զոր օրինակ ·

Ծեմանիր քարեր հագցնել : || կապել զա֊կուռս :

Հագցնել մեկզմեկ : || տե՛ս Մեկզմեկ հագ֊ցնել :

Հագցնօղ · կիյտիրէն · կիյտիրիճի : || ագուցա֊նօղ · զգեցուցանօղ · զգեստաւորօղ :

Կա՛մ, ագուցիչ · զգեցուցիչ · զգեստաւորիչ · զգեստարկու · ագուցիկ :

Հագճած : || տե՛ս Հագած :

Հագճեցնել : || տե՛ս Հագցնել :

Հագճեցնել կապճեցնել · կիյինտիրմէք փուշան֊տըրմաք : || պճնել · պճնազարդել · պաճու֊ճել · անթեւեթել · շաղաշտել :

Հագճիլ · կիյինմէք · կէյինմէք : || զգեստաւորիլ · ձորձաւորիլ · արկանիլ զհանդերձ · ածուլ զիւրեաւ զձորձս : տե՛ս և Հագնիլ :

Հագճիլ, կա՛մ Հագճիլ կապճիլ · կիյինմէք փու֊շանմաք : || պաճուճիլ · պճնիլ · պճնազար֊դիլ · շաղաշտիլ : տե՛ս և Զարդարճիլ :

Հագճիլ կապճիլը : || պճնութիւն · պաճուճութիւն · պաճուճանք · պաճուճազարդութիւն · պճնա֊զարդութիւն · շաղաշտութիւն :

Հագճօղ կապճօղ · կիյինէն փուշանան : || պճնօղ · պճնասէր · զարդասէր · պաճուճասէր · պա֊ճուճազարդ · պաճուճազգեստ · պճնահան֊դերձ · պճնազարդ · պճնալից · պճնապայ֊ծառ · շաղաշտուտ :

Հադրբայիճան · ադէրպէյճան · դիւլաֆիւշ ճէդէլ֊ծէ փառատ է : || ատրպատական · ատրպայա֊կան · ատրպատճեաց գաւառ :

Հազ · էօքսիւրիւք : || Հազ :

Հազէն խեղդըճիլ · էօքսիւրիւքտէն պօղուլմաք : || մղձիլ ՚ի հազէ · հազամուղձ լինիլ · հա֊զամղձուկ լինիլ · հազահեղձոյց լինիլ :

Հազը առնել · էօքսիւրիւկիւ բասըլմաք : || զօ֊րանալ, կա՛մ սաստկանալ հազին :

Հաճ · * խօշ · խօշը գալը : || հաճ · դիւր · սրտի դիւր · ախորժ · ախորժք · ախորժական · ա֊խորժանք · հաճուկ · հաճոյք · անդորր · ան֊դորր · ընդօրր :

Կա՛մ, դիւրութիւն · ախորժութիւն · ախորժութիւն · հեշտութիւն · անդորրութիւն · ընդարձակու֊թիւն սրտի :

Հաճ ընել · հազ էյլէմէք : || հաճ լինիլ · հաճիլ · ախորժիլ · ախորժել · սիրել · դիւրանալ · դիւրիլ :

Հաճ չընել · հազ էյլէմէմէք : || չհաճիլ · չախոր֊ժել · չախորժիլ · տհաճիլ · ախորժիլ · ա֊նախորժիլ · անկամակիլ · դժկամակիլ · դժկամակել · դժկամակ լինիլ :

Հաճ ընել տալ · հազ էթտիրմէք : || հաճեցու֊ցանել · ախորժեցուցանել · ախորժս ար֊կանել մարդոյ · հաճոյս արկանել ումեք · դիւրացուցանել · դիւրեցուցանել · հեշ֊տացուցանել · փափկացուցանել :

Հաճ չընելը : || տհաճութիւն · անախորժանք · անախորժութիւն :

Հաճ ընելով · հազ էտէք · հազ էտէրէք : || ախոր֊ժաբար · ախորժանօք :

Հաճ ընելու · հազ էտէճէք · հազը վար · հազլը : || ագուռ · դիւր · հեշտ · հեշտալից · հեշտալի · հաճելի · ախորժելի · փափկալի · մարմա֊ջելի · զմայլելի · զմայլական · դիւրական · ադուճական · բերկրական · մարմաջական · ախորժական · ախորժակ · ախորժ :

Հաճ ընօղ · հազ էտէն : || հաճ և հաւան · հա֊ճօղ · ախորժիչ · ախորժակ · ախորժաւոր :

Հաճ չընօղ · հազ էթմէյէն : || տհաճ · անախորժ · անախորժակ · անկամակ · դժ֊կամակ · դժուարահաճ :

Հաճ ըրած : || հաճեցեալ · ախորժեցեալ · սիրե֊ցեալ · դիւրեցեալ :

Հաճը ելլել · հազ ընէլու չըքմաք · հազը՛ չըքմաք : || հաճոյ լինիլ · հաճելի լինիլ · ախորժելի լինիլ · ըստ ախորժս լինիլ :

Հաճը չելլօղ · հազը՛ չըքմազ : || անհաճ · տհաճ · տարահաճ · տարահաճելի · անհաճոյ · ա֊նախորժ · ախորժ · դժկամակ · անկամակ :

Հազալ · էօքսիւրմէք : || հազալ · ՚ի հազս ան֊կանիլ · զհազիւք գալ :

Հազար · հէզար · պին : || հազար · հազարեակ :

Հազար անգամ · պին քէրէ · պին դէֆայ · պին էօյլէմ : || հազար անգամ · հազար հեղ · հա֊զարիցս · հազարիցս անգամ : տե՛ս և Շատ անգամ :

Հազար թիւով · պին բինալը · չօք բինա֊լը : || հազարապատիկ · բիւրապատիկ · բիւրա֊կերպ · հազարակերպ · բիւրակերպեան · բիւրապէսն · բիւրաւորեալ · բիւրապատեակ · բիւրապատիկ : տե՛ս և Շատ թիւով :

Հազար կտոր, կա՛մ հազար կտորէ · պին փար֊չափան : || հազարհատորեան · բիւրամաս֊նեան · բիւրամասնեայ · բիւրամասնեան :

Հազար հեղ ։ || տե՛ս Հազար անգամ ։
Հազար ղաթ․ պին գաթ ։ || հազարաւոր․ հա_զարապատիկ․ հազարապատկեան․ բիւրա_պատկեան․ բիւրապատիկ ։
Հազարին ալ․ պինինտէ ։ || հազարեքեան․ հա_զարեքին ։
Հազար տարեան․ պին եաշլը ։ || հազարամեայ․ հազարամեան․ հազարեմեան․ հազարեմեայ ։
Հազարը հազարաց․ պին քերէ պին․ պինլէր ։ || հազարք հազարաց ։
Հազար, կմ հազարիկ․ խոտ է․ ճաղօշ ։ || հազար ։
Հազարապետ․ պին պաշը ։ || հազարապետ․ հազարաւոր․ տրիբուն ։
Հազարապետութ․ պին պաշըլըք ։ || հազարա_պետութիւն ։
Հազարաւոր․ պինլի․ պինլէրճէ ։ || հազարա_ւոր․ հազարեակ․ բիւրեակ․ բիւրաւոր ։
Հազարաւոր ակերով շինած ։ || բիւրակնեայ ։
Հազըր․ * հազըր ։ || տե՛ս Պատրաստ ։
Հազըր ընել, կմ } տե՛ս Պատրաստել ։
Հազըրել ։
Հազըրիկ․ փահայ չըհինած սուլթայ ։ || այցան ։
Հազըրլօվ ։ * || գիւրաւկուլ․ գիւրամոք․ գիւ_րապատրաստ ։
Հազըրճայ ։ * || տե՛ս Պատրաստ ։
Հազիւ․ ճօրով․ կէճինէ․ կէճինուլէն․ անձաք․ գըթ ։ || հազիւ․ հազիւ ուրեմն․ հազիւ եր_բեք․ ուր ուրեք․ դժուարաւ․ ցանցառ․ ցանցառակի․ ծանուցն․ զոր օրինակ ։
Հազիւ կըլլէր ։ || ծանուցն լինէր ։
Հազիւ զանըլիլ․ գըթ պուլունմագ ։ || հազիւ գտանիլ․ ցանցառագիւտ լինիլ․ ցանցա_ռիլ․ ցանցառանալ ։
Հազիւ հազ․ ճօրով ճօրով․ պատով պօտով․ կէճ_պէլայըլըն․ ղըթաղըթ ։ || հազիւ հազ․ հազիւ ուրեմն․ հազիւ երբեք․ ուր ուրեք․ ուր ուրեմն․ դժուարաւ ուրեմն ։
Հաթըրը հեսապըը ։ * || տե՛ս Համար հա_մար ։
Հաթա, կմ հաթթ ։ * || տե՛ս Ուժ ։
Հաթթը Շէրիֆ, կմ հաթթը հիւմայուն ․ * Թիւ՝ թագաւորի ձեռօքը ստորագրած, կամ հաստա_տած ։ || հրովարտակ արքունի․ ձեռագիր արքունական ։
Հաթթը Շէրիֆ բերօղ ։ || հրովարտակաբեր․ հրովարտակաւոր ։
Հալ ։
Հալ էհվալ ։ * } չափ․ պայման․ սահման․
Հալը խաթըրը ։
վիճակ․ աստիճան․ որպիսութիւն․ հանգա_մանք․ անցք․ զոր օրինակ․
Հէյ կիտի աշխարքիս բամպասօղ․ որ քու հալդ չես ճանչնար ։ || ո՛վ դու տխեղերաց բամբասօղ, և զչափ անձինդ ոչ ճանաչօղ ։
Անոր հալին կեօրէ, աս շատ է պիլէ ։ || Ըստ չափման անձին նր, և այդ իսկ շատ է ։
Տեսայք ինչ հալ հասուց պէքրիւթիւնը զաղան ։ || տեսի՞ք յո՛ր սահման ժամանե_ցոյց ստրկութիւն զմանուկն ղայա ։
Ամէն մարդու հալը մէկ չէ ։ || ոչ է ամե_նեցուն նոյն վիճակ ։
Խելացի մարդը իր հալին կեօրէ կը շար_ժի ։ || այր հանճարեղ վարի ըստ սահմանի իւրում ։
Ուրիշին հալը քեզի շահ չունի ։ || որպի_սութիւն օտարին օգնէ քեզ և ոչինչ ։
Աս հալովդ դու մարդ չես ըլլար ։ || զովին հանգամանօք բնաւ ոչ լինիցիս յառաջադէմ ։
Հալերնիս իշտէ ասանկ է․ հալ էհվալ պէօյ_լէ ։ || աւանիկ այսպէս են անցք մեր ։
Կրկն․ կար․ կարողութիւն․ զօրութիւն․ ոյժ․
Հալ չունիմ․ հալըմ եօգ ։ || չիք իմ կար, կմ կարողութիւն․ չի՛ք իմ զօրութիւն․ նկուն եմ յոյժ ։
Հալերնիդ ինչ էր, կմ ինչ հալ էիք․ հա_լըներըզ նէիտի․ նէ հալտայ իտինիզ ։ || որպիսի՞ ոք էիք․ ո՞վ էիք․ ո՞յք էիք ։
Կրկն․ ողջութիւն․ ողջոյն․ զոր օրինակ․
Հալը ինչպէս է տղին․ օղլանըն հալը նիճէ տիր ։ || ողջոյն է մանկանն․ զի՞ արդ կեայ մանուկն ։
Հալը խաթրը հարցնել․ հալըն խաթըրըն սօր_մագ ։ || հարցանել զողջունէ ուրուք ։
Հալըդ խաթըրըդ ինչպէս է․ հալըն խաթըրըն նիճէ տիր ։ || ողջոյն է քեզ․ զի՞ արդ կեաս ։
Հալաբուշտ․ խանըմպօղչա ։ || փամփուշտ․ փա_լաբուշտ․ բուշտ ։
Հալալ․ Հալալթըը ։ * || տե՛ս Պարման․ Պա_րմանաւոր ։
Հալալ ։ * || տե՛ս Հելալ ։
Հալած․ էրիմիշ ։ || հալեալ․ հալ ։
չՀալած․ էրիմէմիշ ։ || անհալ․ տհալ․ անլոյծ․ անձոյլ ։
Հալած մաշած․ էրիմիշ կիթմիշ ։ || ծիւր․ ծիւ_րեալ․ հիւծեալ․ ծնգեալ․ ծնգոտ․ ծըն_կոտ ։ տե՛ս և Վատուժ ։
Հալածանք ։ || հալածանք․ հալածումն ։
Հալածանք հանել ։ || հալածանս յարուցանել ։
Հալածել․ գօղալամագ․ տըփըրդայ փէօշլէ ։ || հա_լածել․ հալածական առնել․ հետամուտ փախուցանել ։
Հալածելով պէրպատ ընել ։ || հալածական առնել ։
Հալածուիլ․ գօվալանմագ ։ || հալածիլ․ հալա_ծական լինիլ ։
Հալածօղ․ գօվալայան ։ || հալածական ։
Հալածօղ․ հալածանք հանօղ ։ || հալածօղ․ հա_լածիչ ։
Հալաճ ։ * || տե՛ս Բամպակ գզօղ ։
Հալայ ։ * || հօրաքոյր ։
Հալայեխ ։ * || տե՛ս Աղախին ։
Հալաւ, կմ հալաւի ։ || տե՛ս Լախթ․ հօգինէսի․ և Հագուստ ։
Հալել․ էրիթմէք ։ || հալել․ լուծանել․ ձուլել ։
Հալէլ զմարդը ։ } տե՛ս Վատուժցնել ։
Հալէլ մաշել ։
Հալելով շինած ։ || հալածոյ ։
Հալելու․ էրիտիճի․ էրիճէք ։ || հալելի․ հա_լողական ։
Հալելու բաներ․ ինչպէս մոմ․ արճիճ․ պղինձ․ և այլն․ մոմէն ։ || հրահալելի ։
Հալելու օճախ, կմ բան հալելու տեղ ։ || հա_լոց․ քուրայ․ քրայ․ քրէ․ բովք ։
Հալէ ։ * || տե՛ս Ոտից ճամբայ ։
Հալէպ․ * քաղաքի անուն է ։ || Հալապ․ բերիա ։
Հալէպի․ * չափ է ։ || կանգուն ։

Հաւէտացի. հօւէնտի : || յաւիտեանցի. յաւիտենից եր_ըկնից. որ ՚ի յերկնից. ծնունդ երկնից :
Հաւըր : * || տե՛ս Հաւր :
Հաւլել. էւլէմէք : || հաւլել. ըմբռնել. ձուլել :
Հաւլէլ, կամ } տե՛ս Վատուժնալ :
Հաւլել մաշել : }
Հաւլել մաշել սիրով : || տե՛ս Սիրով վառել :
Հաւլիլէ. * հէւլիւլէ. հէւլիւլէճ. հըւլիւլէճ. պէրլէ : || պտուն :
Հաւլուլը. էւրիմէ. էւրիմէկլիք : || հաւլումն. հա_լումն. ըմբռնումն. ձուլումն :
Հաւլիս : * || տե՛ս Ջուտ. արծաթ :
Հաւլն : * || տե՛ս Ժողովուրդ :
Հաւլխայ. * հուլգայ : || տե՛ս Օղ. հուլխայ :
Հաւլխայ՝ * ուփէլու : || օղրակ :
Հաւլողի. ճէրրի գօտն տոնօղ. կէուլէկուլէոս : || վարդագոյն. վարդերանգ. մեղրոյշ. մեղուշ. մեղրուշագոյն :
Հաւլողի գունով. կէուլէկուլէն ըռէնկ : || վարդա_գեղ երանգ :
Հաւլոտ. հօւլըշ. պտտուղ է : || ալոտ. ալոջ :
Հաւլծայ : * || տե՛ս Հեղձայ :
Հաւլծոր. ֆօճաճան : || ծերունի. աղեոր : տե՛ս Եւ Ծեր :
Հաւլծորել. Հաւլծորութիւն : || տե՛ս Ծերանալ. Ծերութիւն :
Հաւլծօղ. էւրիմէյէն : || անհաւլ. տհաւլ. անլոյծ :
Հաւլօղ մաշօղ : || տե՛ս Վատուժեցնօղ :
Հախ. * ղըր բանտուրի, կամ ատրիշ աշխատտուրէ կու_փան. հաք : || տե՛ս Վարձք :
Հախով թանած. Հախով թանել : || տե՛ս Վարձած. Վարձել :
Հախ. * հաք : || տե՛ս Իրաւունք :
Հախ դատաստան : || տե՛ս Արդար դատաստան :
Հախէն գալ. հագքընդան կէլմէք : || առնուլ զվրէժ. հանել զքէն վրիժուն. պատժել. պատուհասել. դնել պատիժ պատուհասի ՚ի վերայ. նուաճել. նկուն առնել. հատու_ցանել զհատուցումն :
Հախէն կալ թանիմը. պիր իշէն հագնտան կէլմէք : || զօրանալ ՚ի գործ ինչ. քաջ ՚ի գլուխ հանել. զօրել ՚ի առնել. գործել ոմ պատրաստ է. հասուցանել ՚ի կատար. ՚ի գլուխ հանել :
Հախլաշ. * հագլաշ : || զուգահաւասար. զու_գակշիռ. արդարակշիռ :
Հախլաշ ըլլալ, կամ հախլաշմիշ ըլլալ. հագ_լաշ օլմագ. հագլաշմագ : || հաւասարիլ. իրա_ւախոհ լինել. տալ զկշիռն :
Հակ. այաք. փէնդ : || հակ. զուգորդ :
Հակառակել. հօխընտառ... ընել. մունագէէ էթմէք. նիզաս էթմէք. ըէ+իրմէք : || հակառա_կիլ. վիճաբանել. վիճել. հակառակել. հակառակցել. ներհակել. բանակռուել. դատախազել :
Կամ, հակառակել. վիճել. հիճել. դիմա_ մարտել. ընդդիմաբանել. դիմամարտել. հա_կառակորդանել. դատախազել. դատել ընդ_ ունելք. ոստնել. բանասարկել :
Կամ այսպէս. հակառակ լինել. վիճաբան լինել. դիմամարտ լինել. ընդդիմաբան լի_նել. հակառակակից լինել. բանակռուիչ լի_նել. մտել ՚ի վիճաբանութիւն. կարել, կամ կռ_ գիլ վիճաբանութեան. զվիճաբանութիւն. ՚ի վէճ գալ. ընդ բանս անկանել. մարտակռուիչ առնել բանիւք. մարտակռուիչ ՚ի բանս լի_նել. գուռն գործել. գոռն դնել :
Հակառակութիւն. մունագէէէ. նիզաս. ... || հակառակութիւն. վիճաբանութիւն. վիճաբանութիւն. ընդդիմախօսութիւն. ընդդիմաբանութիւն. հա_կառակաբանութիւն. հակառակորդութիւն. հա_կառակորդութիւն. բանակռուութիւն :
Կռիւ, բանակռիւ. մարտակռիւ բանից. վէճ. վիճումն. պայքարումն. պայքարումն. պայքար. պայքար. տարակուսանք. ճառա_տանք :
Հակառակող. մունագէէճի. նիզաճը : || հակա_ռակ. վիճաբան. ընդդիմաբան. բանա_կռիւ. հակառակակից. հակառակակից. հա_կառակորդ :
Կամ այսպէս. հակառակող. վիճօղ. վիճա_բանօղ. ընդդիմաբանօղ. բանակռուօղ. հակառակօղ. մարտօղ. ընդդիմամարտ. բանասարկէճ. բանամարտ :
Հակել. Հակիլ : || տե՛ս Ծռել. Ծռիլ :
Հակոտնեայ. նոր աշխարհի, կամ ներքին աշխարհի մարդ. թագանուլ էրդ օլանլար : || հակոտնեայ. ընդդիմոտնեայ. ընդդիմոտն :
Հահայ հիհի : * || զմայլանք. ուրախութեան եւ ցնծութեան. ծիծաղական երկիրուն. կրճտմանք խնդութեան :
Հաղարճ. ֆուէնկ խաղխանա : || հաղարճ ...
Հաղորդ. իշտիրագ. իշտագ : || հաղորդ. կցորդ. կցորդ. բաժանորդ. բաժանորդ. հաւասա_րորդ. հասարակորդ. ընկեր. զուգորդ. զուգակցորդ. համակցորդ. միակցորդ. մի_ հաղորդ :
Կամ այսպէս. հաղորդակից. կցորդակից. մասնակից. բաժանակից. հաւասարակից. վիճակակից. անկակից. բաղդակից. զուգա_կից. զուգաւորեալ. բաժանեալ. բաժա_նակալ. միայար. միահամ. միահոծ. բաղդա_կից. պատսպարեալ. անշինիկ :
Իսկ կամ այսպէս. կից. յար. բաց. կցեալ. զու_ գօղ. զոդող :
Հաղորդ չեղօղ. իշտիրագ օլմայան. իշտիրագսըզ իրք : || անմասն. անբաժ. անբաժին. անհաղորդ. անկցորդ :
Հաղորդ ըլլալ. իշտիրագ օլմագ : || հաղորդ լինել. հաղորդակից լինել. կցորդ լինել. բաժա_ նորդ լինել. հաւասարորդ լինել. հասարա_կորդ լինել. զուգօղ լինել :
Կամ այսպէս. հաղորդիլ. կցորդիլ. բաժանոր_ դիլ. ընկերիլ. հաւասարորդիլ. հաւասա_րիլ. մասնաւորիլ. մասնակցիլ. հաղորդա_կցիլ. բաղդակցիլ. բաղդակակցիլ. անկակցիլ. բաց անկանիլ :
Հաղորդ չըլլալ. իշտիրագ օլմամագ : || անմասն լի_նիլ. չհաղորդիլ. չմասնաւորիլ. չմասնակ_ցիլ :
Հաղորդ ընել. իշտիրագ էթմէք : || հաղորդել. կը_ցորդել. ընկերել. բաժորդել. բաժանոր_դել. հասարակորդել. հաւասարել. մաս_նաւորել. բաժանաւորել. հաղթել.

Կմ, Հաղորդակցել. մասնակցել. վիճակակցել. բաժանակցել. բաղականցել. յարակցել. ղուգակցել. զուգամասնել. բաղդաղանել.

Կմ, հաղորդ առնել. կցորդ առնել. բաղդ առնել. բաղդ արկանել, և այլն :

Հաղորդ չըննել. իշէմագ էթմէմէք : ‖ անմասն առնել. անհաղորդ առնել. զրկել՚ի հաղորդութէն :

Հաղորդ. փիճախալ. մըֆ մա ճարգենը : ‖ Հաղորդութիւն, սրբութիւն. սրբ խորհրդոց. ամենասուրբ խորհուրդ. խորհուրդ մարմնոյ, և արեան նն. մարմին նն. որհնք նն. օրհնք ահեղանոյ. զենոն սբ. սրբէն, կմ սրբեաց :

Հաղորդ առնել. փիճախա այմագ : ‖ տես Սրբութին առնել :

Հաղորդ չառնող, կմ առանց հաղորդ առնելու : ‖ անհաղորդ :

Հաղորդ տալ. փիճախալ վէրմէք : ‖ հաղորդել զճողովուրդն մարմնոյ և արեան նն. հաղորդեցուցանել սբ խորհրդոյն. մատակարարել, կմ պաշտել զսբ խորհուրդ մարմնոյ նն :

Կմ այսպէս. խորհրդածել. խորհրդարարել. խորհրդակատարել :

Հաղորդըլիլ. փիճախալ ալմագ : ‖ տես Սրբութին առնել :

Հաղորդութիւն. իշթիրագ : ‖ հաղորդութիւն. կցորդութիւն. բաղդորդութիւն. բաժանորդութիւն. հաւասարորդութիւն. հասարակորդութիւն. ընկերութիւն. զուգորդութիւն :

Կմ այսպէս. հաղորդակցութիւն. կցորդակցութիւն. մասնակցութիւն. վիճակակցութիւն. բաժանակցութիւն. բաղկակցութիւն. անկակցութիւն. զուգակցութիւն. զուգամասնութիւն. զուգակատնութիւն. բաղդադանութիւն. բաժանականութիւն. կցորդութիւն. միացորութիւն. զոդորդութիւն :

Հաղորդութիւն սիրոյ. իշթիրագ սէվկի : ‖ հաղորդասէր. կցորդասէր :

Հաղորդութին : ‖ տես Հաղորդ. փիճախալ :

Հաճախ : * ‖ գործիք. կահ. կարասի :

Հաճախ : ‖ տես Հոգ :

Հաճախ ըլլալ : ‖ տես փոյթ ըլլալ :

Հաճախ չըլլալ, կմ } տես Հոգ

Հաճախ միւհիւալը չըլլալ. }

չունենալ :

Հաճախասոր : * ‖ տես Հոգ չունող :

Հաճախ մասն. * աապապասայով, կմ նէշվէրով ծախ-ծիէւլը, կմ ճըրաբէւլը, որ արաշն էւլէ : ‖ կեղասարանակ :

Հաճախ մասն ընել. ււրաթէւ, որ է աապապասայով ճարգա ճարճին ււրմէ ընէւ, կմ նէշվէրով ծախծիէւ, որ արասն էւլէ : ‖ կեղասարանակս արկանել. կեղասարանակս գործել. կեղասարանակել. ցանել :

Հաճեցնել. Հաճիլ : ‖ տես Հաւնեցնել. Հաւնիլ :

Հաճիլար եօլու : * ‖ տես Յարդագող :

Հաճի, կմ հաճը : * ‖ տես Մղեալ :

Հաճի. * նիկօլ. որ է ճղձեակներան թէնին վըրայի նախութը : ‖ գիր կանեալ. կատեած :

Համ. թաթ, կամ թաթ. լէզէթ : ‖ համ. ճաշակ. ճաշակելութիւն :

Համ առնել. լէզզէթ ալմաք : ‖ առնուլ զհամ. զգալ զհամ. համեղագույն ըմպել. ճաշակահամ լինել :

Համ բերել : ‖ տես Ախորժելի :

Համ ունող. լէզզէթլի. թաթլը. թաթլը : ‖ համալուր. ճաշակաւոր. համասնական. համեղ :

Համը առնել : ‖ տես Համը առնուլ :

Համը կորսնցնել. լէզզէթինի գայպ էթմէք. թաթըն օյմագ : ‖ անհամանալ. անհամիլ. չարահամիլ :

Համը առնել. համսըզա թաթընը ալմագ, կմ լէօրմէք. լէզէթի ալմագ. թաթլամագ : ‖ ճաշակել. առնուլ զճաշակ. առնուլ զփորձ. փորձ առնել զկերակուրս. փորձել զկերակուր. փորձ առնուլ. փորձ փորձել. փորձել :

Համը առնել տալ. թաթընը ալդըրմագ : ‖ ճաշակեցուցանել. տալ ճաշակել :

Համը առնող. թաթըը ալան : ‖ ճաշակող. ճաշակիչ. փորձիչ :

Համով. թաթլը. թաթլը : ‖ տես Անոյշ :

Համ : ‖ տես Հէմ :

Համա, կմ համօրէն. փասդի ատըն : ‖ աղապատիա :

Համալ. * բէռքէշ : ‖ բեռնակիր. բեռնաբարձ. շալակաւոր :

Համալի տէմէր. համալ սէմէրի : ‖ կուրդին բեռնակրաց. կորդին բեռնաբարձաց. շալակ :

Համալի արդիւ : ‖ լծակ. լուծ. ձող :

Համալութիւն. համալլըգ : ‖ բեռնակրութիւն. բեռնաբարձութիւն :

Համալ պաշը. * բէռքէշլէրին վէքիլի : ‖ բեռնասպետ. առաջնորդ բեռնակրաց :

Համաձայն. մուաֆըգ. հէմահանգ. ուէօզիւ պիր. ույղուն : ‖ համաձայն. հաւասարաձայն. զուգաձայն. միաձայն. միաբան. միասիրտ. միախոհ. միախորհ. միախորհուրդ. միաշունչ. միակամ. միամիտ : տես և Միաբան :

Համամ. Համամճի : * ‖ տես Բաղնիք. Բաղնեպան :

Համամճի : * ‖ տես Պատ չինող :

Համայիլ : * ‖ հմայեակ. հմայեկ. յուռութ. յուռութաթուղթք. գրապան. գրապանակ. պահպանակ. պահպանան. ապանդիկք :

Համայիլ չինել. համայըլ էթմէք : ‖ հմայեակս գործել. հմայեկել. յուռթել :

Համայիլճի. * համայիլ չինող : ‖ հմայեկագործ. յուռթագործ. յուռթարար :

Համայիլճի. * համայիլը խրող ուրող, կմ համայիլ վըրայ կրողող : ‖ հմայեկաւոր. յուռթաւոր. գրապանաւոր :

Կմ, հմայեկամոլ. յուռթամոլ. գրապանամոլ :

Համաստ : ‖ տես Կարճ :

Համաստան. փասպադի ատըն : ‖ ամենասուրբ, կմ եկեղեցի մարդոց :

Համար. իւէն. էօթիւրիւ. պէր օրինակ՝ ֆէրի համար. ունէին իւէն. ունէից էօթիւրիւ : ‖ վասն. սակս. յաղագս :

Կմ, արդարու. պատճառաւ. պատճառաւ. պատճառանօք. զոր օրինակ.

Կերակրոյ համար աղօթող մի կարծեցներ : ‖ վա, կամ յաղագս կերակրոյ մի կործաներ զնգոյր քո :

Ըստանկ բանկերու համար, կամ բանկատանաց համար ։ ‖ այսպիսեաց փոխատուաց · բանկատանեաց տեղապահ ։

Սէյիրի համար ։ ‖ զբօսանաց պատճառաւ, կմ՝ պատճառանօք զբօսնլոյ ։

Դիտել · 'ի յաղագս · 'ի սակս · առ սակս · 'ի համար · 'ի պատճառս · 'ի պէտս · ևն ·

Քէզի համար, կմ՝ Քիւֆիւրի համար ։ ‖ 'ի յաղագս քո · 'ի հայհոյութե յաղագս ։

Պաքին համար, կմ՝ Անոր համար, կմ՝ Ձեր համար ։ ‖ 'ի սակս պանոց · յայն սակս · 'ի ձեր սակս ։

Առաջնոյն համար ։ ‖ առ սակս Նախնոյն ։

Քրոջը, կմ՝ Թագաւորութե համար ։ ‖ 'ի համար քեռ իւրոյ, կմ՝ 'ի համար Թագաւորութե ։

Ձեզի համար, կմ՝ Առողջութե համար ։ ‖ 'ի պատճառս ձեր · 'ի պէտս առողջութե ։

Դիտել · առ · ընդ · ըստ · առ 'ի · 'ի · յ · զ · զոր օրինակ ·

Ամէնուն համար զմեզ մորայ հանեց, կմ՝ մեր վրայ զանոնք թող տըծաւ ։ ‖ առ ամենայնութեան եհան զմեզ յեգիպտոսէ, կմ՝ առ ամենայն արձակեաց զնս 'ի վր մեր ։

Ընծի ու քեզի համար տուր զանինկան ։ ‖ և զայն տացես ընդ իմ և ընդ քո ։

Ադամայ մեղացը համար հրեշտակք և մարդիկք մէկ մէկէ զատեցան ։ ‖ մեկնեցաւ զատուցան 'ի միմեանց հրեշտակք և մարդիկ ըստ նախահօրն յանցանաց ։

Մեղաց համար, կմ՝ Մաքրելու համար ։ ‖ առ 'ի յանցանացն · առ 'ի սրբելոյ ։

Յիշատակի համար, կմ՝ չըլլալուն համար ։ ‖ առ 'ի յիշատակ, կամ առ 'ի յիշատակէ · առ 'ի չգոյէ ։

Փրկութե համար զրկեց զիս ած ։ ‖ 'ի փրկութե առաքեաց զիս տր ։

Իրեն աղուորութենը համար ազատեցաւ ։ ‖ յաղնուէութե իւրում ապրեցաւ ։

Ոսկու համար երթալ, կամ Ջուր համար զրկել ։ ‖ երթալ զոսկւոյ · առաքել զջրոյ ։

Համար · հիսապ · ճումլաղ · ճէճաղ ։ ‖ համար · հաշիւ · պատասխան · պատասխանի · պատասխանատուութե ։

Կմ՝ այսպէս · հարց փորձ · հարց և փորձ · հարցուփորձ · հարձափորձ · հարցփորձանք · հարցափորձութի · հարցաքննութի · ևն ·

Երբոր քեզմէ համար ուզեննէ ինչ պէտի ընես ։ ‖ յորժամ հարցփորձ, կամ հարց և փորձ արասցեն քեզ զինչ ունիս առնել ։ կամ, Զինչ ինչ պարտէ քեզ գործել 'ի հարցափորձի քում, կմ՝ 'ի հարցուփորձանս քո

Առանց բարակ համար ուզելու ։ ‖ առանց հաւաստի հարցփորձանաց, կամ հարցափորձութե · և այլն ։

Համար · որ դաս անօղ փղափները վորդեփներուն ճիպան · փէրը ։ ‖ համար · պրակ, կմ՝ պարուրակ ուսմանն ։ տես Համար տալ վարպետին ։

Համար ուզել · հիսապ իսթէմէք · ճումլաղ իսթէմէք ։ ‖ պահանջել յումեքէ · համար պահանջել · համար խնդրել · համար առնուլ · պահանջել զհաշիւն · պահանջել զգործս ուրուք · հարցաքննել · հարցափորձել · հարցփորձ առնել · հարցափորձ առնել · հարց և փորձ առնել · 'ի հարցուփորձ անկանիլ · 'ի հարց փորձ մտանել · 'ի հարց փորձ մտաչիլ · 'ի հանդէս մտանել · հանդէս առնել ումեք, կմ՝ գործոց նր ։

Համար ուզօղ · հիսապ իսթէյէն ։ ‖ համարապահանջ · համարախնդիր · համարառու · համարահաս · հարցափորձ · հարցաքննիչն · հարցաքննող ։

Համար տալ · հիսապ վէրմէք · ճէվապ վէրմէք ։ ‖ համար տալ · հաշիւ տալ, կմ՝ տալ զհամար · տալ զհաշիւ · տալ պատասխանի, կմ՝ պատասխանի տալ · պատասխանատու լինիլ · պատասխանատուանալ ։

Համար տալ վարպետին ։ ‖ տալ զհամար · տալ զպարապ գասատուութեան · պատմել զպրակ ուսմանն ։

Համարը սերտել · դէրսինի էզպէրլէմէք ։ ‖ սերտել զհամարն · 'ի միտ առնուլ զպրակ ուսմանն · մտաւել զպարուրական ։

Համար ։ ‖ տես Համրանք ։

Համար հազար · հէսապսըզ հիսապսըզ · դիւմէրսիզ դիւմէր ։ ‖ համարք համարոց · բիւրք բիւրոց · բիւրք բիւրուց ։

Կամ, համարառատ · համարապատիկ · բիւրապատիկ · բիւրաւոր · բազմաբիւր · բազմահազար ։ տես և Անթիւ ։

Համարաթ · Համարաթութի ։ * ‖ տես Գործունեայ · Գործունէութի ։

Համարձակ · սէրպէսթ ։ ‖ համարձակ · վստահ · խրոխտ · յանձնապաստան · գիմագրաւ · անձնագրաւ · ինքնագրաւ · ազատադէմ · ազատաբերան · աչալուրջ · պարծ · 'ի պարծ · Կմ՝, յանդուգն · յախուռն · յախուռն · յանհուր · յախուռն · աներկիւղ · աներկեւղ · անընկճ · անքաքննելի ։

Խիստ Համարձակ · չօգ սէրպէսթ ։ ‖ համարձակագոյն · վստահագոյն · վստահալից · խրոխտագոյն ։

Կամ, ամենահամարձակ · ամենավստահ · բարեվստահ · բարեյանդուգն · քաջայանդուգն · յոխորտ · ախորտ · խրոխտ · խրոխտական ։

Համարձակ ըլլալ ։ ‖ տես Համարձակիլ ։

Համարձակ խօսելով · սէրպէսթ սէօյլէյէրէք ։ ‖ ազատաբերան բարբառով · համարձակ բարբառելով · համարձակաձայն բարբառով ։ տես և Համարձակ խօսիլ ։

Համարձակ խօսիլ · սէրպէսթ սէօյլէմէք ։ ‖ համարձակ խօսիլ · համարձակախօս լինիլ · համարձակաբարբառ լինիլ · համարձակաբարբառ խօսիլ ։

Համարձակ խօսող, կմ՝ ձան հանող · սէրպէսթ սէօյլէյէն ։ ‖ համարձակախօս · վստահախօս · քաջախօս · յախուռնախօս ։

Կամ, համարձակաձայն · համարձակաբարբառ · վստահաբարբառ · վստահաբան · խրոխտաբան · յոխորտաբան · ազատաբան · ազատաբերան · քաջաբերան · քաջախօսնակ ։

Համարձակ ձեռք զարնել բանի մը ։ ‖ ձեռներէց լինել. անձնագրաւ, կամ գիմագրաւ լինել՚ի գործ ինչ ։

Համարձակ ձեռք զարնող բանի մը ։ ‖ ձեռներէց ։

Համարձակ նայող. ուէրքէսզ պագան ։ ‖ համարձակահայեաց. համարձակադէմ. վստահադէմ ։

Համարձակ չնայող. ուէրքէսզ պագմայան ։ ‖ դժնէարահայեաց. դժնէարադէմ. դժնէարատես ։

Համարձակ քալող. ուէրքէսզ եուրիւյէն ։ ‖ համարձակաքայլ. վստահաքայլ. ազատաքայլ ։

Համարձակեցնել. ուէրքէսզ էթմէք. ուէրքէսզլէթմէք ։ ‖ համարձակեցուցանել. վստահացուցանել. վստահեցուցանել. խրոխտացուցանել. խիզախեցուցանել. ընդարձակեցուցանել ։

Կամ, համարձակել. վստահել. ընդարձակել զսիրտ ուրուք ։

Կամ այսպէս. համարձակ առնել. վստահ առնել. յանձնապաստան առնել. և այլն ։

Համարձակեցնող. ուէրքէսզլէթտիրէն ։ ‖ համարձակեցուցանող. համարձակիչ. համարձակեցուցիչ. վստահացուցիչ. վստահեցուցիչ ։

Համարձակիլ. ուէրքէսզլէնմէք. եուրէքլէնմէք ։ ‖ համարձակիլ. վստահիլ. վստահանալ. յանձնապաստանիլ. գիմագրաւել. ձեռնարկել. իշխել. ժտիլ ։

Կամ այսպ. համարձակ լինել. վստահ լինել. աներկիւղ լինել. յանձնապաստան լինել. ձեռներէց լինել. իշխան լինել. խրոխտ լինել. յանդուգն լինել. գիմագրաւ լինել. ինքնագրաւ լինել. աչալուրջ լինել. ազատադէմ լինել. ազատաբերան լինել ։

Համարձակութիւն. ուէրքէսզլիք ։ ‖ համարձակութիւն. վստահութիւն. բարեվստահութիւն. յանձնապաստանութիւն. ձեռներէցութիւն. ձեռնարկութիւն. իշխանութիւն. աներկիւղութիւն. աչալրջութիւն. խիզախութիւն. խրոխտութիւն. խրոխտութիւն. խիզախութիւն ։

Համարձակութիւն եւելի ։ ‖ տես Լրբութիւն ։

Համարձակութիւն ընել, կամ ցցնել. կանչելով. կամ պոռալով. և այլն ։ ‖ խրոխտել. խրոխտալ. խրոխտանալ. բաբաւել. խիզախել ։

Համարում. բանի ֆիգ տիւէլէ. եա գըյմէթէ ։ ‖ համար. համարումն. հաշիւ. վարկ ։

Համարում ունենալ. Համարում չունենալ ։ ‖ տես Բանի տեղ դրէիլ. Բանի տեղ չդրուիլ ։

Համբարձում. ուրուլուշ. մըրանի հազրէթի իսա ։ ‖ համբարձումն. տօն համբարձման ։

Համբաւ ։ ‖ տես Անուն. Նամ ։

Համբերել. սապր էթմէք ։ ‖ համբերել. ամբերել. ըմբերել. հանդուրժել. ժուժկալել. ժուժկալիլ. ժուժել. ժուժալ. հանդարտիլ. հանդարտել. երկայնամտել. տեւել. տոկալ. տանիլ. լռել. ներել. բերել՝ ցաւոց, եւ նեղութեանց, և այլն ։

Կամ այսպէս. համբերող լինել. ժուժկալ լինել. երկայնամիտ լինել. համբերատար լինել. ժոյժ ունիլ. տոկ ունիլ ։

Չհամբերել. անհամբեր ըլլալ. սապր էթմէմէք ։ ‖ չհամբերել. չժուժկալել. չհանդուրժել. անժուժանալ. չտոկալ. կարճամտել. կարճմտել. նեղասրտել. նեղսրտել ։

Կամ այսպէս. անհամբեր լինել. անժոյժ լինել. անժուժկալ լինել. ժոյժ ոչ ունել. հանդուրժանաց բարեաւ մնալ առել ։

Չհամբերելով ։ ‖ անհամբերութեամբ. անժուժաբար ։

Չհամբերելու. սապր էթմէյէճէք ։ ‖ տես Անտանելի ։

Համբերութիւն. սապր. սապրլըլըք ։ ‖ համբերութիւն. ամբերութիւն. ըմբերութիւն. ժուժկալութիւն. երկայնմտութիւն. ընդարձակամտութիւն ։

Կամ, հանդուրժումն. հանդուրժանք. հանդուրժք. ըմբերք. ըմբեր. ժոյժ. տոկ ։

Համբերութեան մուհթալին ։ ‖ համբերատար. ժուժկալական. հանդուրժական. հանդուրժողական ։

Համբերող. սապր էտէն. սապր էտիճի ։ ‖ համբերող. համբերատար. ժուժկալ. ժուժկալիչ. հանդուրժիչ. երկայնամիտ. ընդարձակամիտ. երկայնախորհուրդ. երկարախորհուրդ. լայնախորհուրդ. մեծախորհուրդ ։

Չհամբերող. սապրսըզ ։ ‖ տես Անհամբեր ։

Համբոյր. Համբուրել ։ ‖ տես Պագ. Պագնել ։

Համեղ. Համեղցնել ։ ‖ տես Անուշ. Անուշցնել ։

Համեմ. ա՛չպէյ ։ ‖ համեմ ։ տես և Պահար. համ փչող. և այլն ։

Համեստ. էտէպլի ։ ‖ համեստ. պարկեշտ. ամօթխած. ամօթադէմ. պարկեշտադէմ. պարկեշտակրօն ։

Կամ, հանդարտ. զգաստ. ողջախոհ. ծնդաւոր. անժպիրհ. անցոփ. անցոփական ։

Համեստ խօսք. էտէպլի սէօզ ։ ‖ բանք համեստք. խօսք պարկեշտութեան. պարկեշտախօսութիւն. համեստաբանութիւն. զգաստաբանութիւն ։

Համեստ խօսող ։ ‖ պարկեշտախօս. համեստաբան. զգաստաբան ։

Համեստ կնիկ. էտէպլի գատըն ։ ‖ համեստուհի. պարկեշտուհի. պարկեշտակրօն ։

Համեստացնել. էտէպլէնտիրմէք ։ ‖ համեստացուցանել. պարկեշտացուցանել. զգաստացուցանել. ողջախոհացուցանել ։

Համեստանալ. էտէպ ըլլալ. էտէպլի օլմագ ։ ‖ պարկեշտանալ. համեստանալ. զգաստանալ. ողջախոհանալ. ողջախոհիլ. ամօթխած լինել. համեստ լինել. պարկեշտ լինել ։

Համեստութիւն. էտէպ ։ ‖ համեստութիւն. պարկեշտութիւն. ամօթխածութիւն. զգաստութիւն. ողջախոհութիւն. անցոփութիւն. պատկառանք. պատկառումն ։

Համեստութիւն սիրող. էտէպ սէվէն ։ ‖ պարկեշտասէր. զգաստասէր ։

Համեստութեամբ լցուած ։ ‖ պարկեշտալից ։

Համեստութեամբ մեծցած. էտէպլէ պէօյիւյէն ։ ‖ պարկեշտասուն. պարկեշտասնունդ ։

Համեստցնել ։ ‖ տես Համեստացնել ։

Համպաշլիման. գավալ անուն ։ ‖ մարգաստան ։

Համ[Թ]եցի, կա՛մ համ[Թ]րցի․ փէարղէ+էրլէ : || ամ[Թ]եցի․ ախորժանակերացի․ ախորժանա_ կերաեան․ ախորժանակերաեայ :

Համի[Թ]․ ամէ[Թ]․ գառամադէ[Թ]․ փէարղէ+էր : || ա_ մէդ․ ախորժանակերա․ միջադեպք հայոց :

Համլայ․ առջի [Թ]ի +աղըղին փէղը : || Նախա[Թ]ի նաաատրան․ առաջին կայան :

Համլայ․ * փէջ[Թ]այ : || անդամ․ Նուէար․ շրջան․ անդրէն․ 'ի նոյն․ զո՛ր օրինակ․

Համլայ մըն ալ ընել : || միւս եւս անգամ կրկնել․ Նուէար մի եւս կրկնել․ շրջան մի եւս առնել․ անդրէն եւս գործել․ 'ի նոյն միւս_ անգամ հանդիսանալ :

Համլան շատցնել, կա՛մ շատ համլայ ընել : || զարձադարձ առնել :

Համմամէ[Թ]ա․ +աղա+ի անուն : || ադրոժիտաս․ ադրամիտոն :

Համմամէ[Թ]ացի : || անդրամինտացի․ ադրա_ միտացի․ ադրոմիտացի :

Համմէ․ հրամմէ․ պապէ՛ար․ ըէ՛դդէ : || Հրամայեա՛․ աւասիկ եմ․ զի՞ է մր, կա՛մ զի՞ է հայր, և այլն :

Համշէն․ +աղա+ի անուն : || համամաշէն․ տամ_ բուր :

Համո, կա՛մ հէմս․ հըմս․ +աղա+ի անուն : || հե_ մէս․ եմէս :

Համոնես․ համփէտու․ ըէշէի : || Ճաշակ․ փորձ :

Համոնաել : || տե՛ս Համը առնել :

Համր : || տե՛ս Մունջ :

Համրանք․ սայը' : || Թիւ․ հաշիւ․ համար․ համարողու[Թ]իւն․ սակ :

Համրանքի միւ[Թ]ալիխ : || համարողական․ [Թ]ուականն :

Համրանքի տակ ընկնիլ : || տե՛ս Համրըւիլ

Համրանքի տակ չընկնող․ չհամրըւող : || տե՛ս Անթիւ :

Համրել․ սայմագ : || [Թ]ուել․ [Թ]ուարկել․ հաշ_ ուել․ համարել․ համրիլ :

Կա՛մ այսպէս․ 'ի [Թ]իւ արկանել․ ընդ [Թ]իւ մուծանել․ ընդ [Թ]ուով արկանել․ ընդ [Թ]ուով արձանագրուցանել․ ընդ [Թ]ուով քանակել․ հաշիւ առնել․ 'ի հաշիւ արկա_ նել․ ընդ հաշիւ մուծանել․ համարատ քա_ նակել :

Համրըւիլ․ համրանմաի փոլ ընիլ․ սայըլմա+ : || [Թ]ուիլ․ համարիլ․ հաշուիլ :

Կամ, [Թ]ուեալ լինիլ․ համարեալ լինիլ․ հաշուեալ լինիլ :

Կա՛մ այսպէս․ 'ի [Թ]իւ մտանել․ ընդ [Թ]իւ մտանել․ 'ի [Թ]իւ անկանիլ․ ընդ [Թ]ուով անկանիլ․ ընդ [Թ]ուով սահմանիլ․ [Թ]ուով քանակիլ․ 'ի հաշիւ անկանիլ․ 'ի հաշիւ մտանել․ 'ի համար մտանել․ 'ի համարի լինիլ :

Համրող․ սայան : || [Թ]ուող․ համարող․ հաշ_ ուող :

Կա՛մ, [Թ]ուիչ․ համարիչ․ հաշուիչ :

Հա՛յ․ (Թէշարի) : || ա՛յ․ վա՛հ․ վա՛շ․ բա՛բէ :

Հա՛յ [Թ]է : || ա՛հ [Թ]է :

Հա՛յ հա՛յ : || վա՛հ վահ․ վա՛շ վա՛շ․ ո՛հ ո՛հ․ վա՛շ․ ջէք :

Հա՛յ [Թ]է հա՛յ : || ո՛վ․ զո՞ր օրինակ․

Հա՛յ [Թ]է հա՛յ՝ մեկ մը ափ ձոէր գրեր : || ո՞վ՛ է[Թ]է առ մի նուագ զգեղ ձեռագրական առնէր, կա՛մ զըռատմբ արկանէր :

Հայ․ հայա ազգէ․ էրմէնի : || Հայ․ Հայազն․ հայկազն․ հայկազուն․ հայկազնեայ․ հայ_ կազեան․ հայկածին․ հայկածնունդ․ հայ_ կազարմ․ հայկասեռ․ հայասեռ :

Կա՛մ, արամեան․ արամազնեան․ արամազ_ նեայ․ ասքանազեան․ ասքանազեան․ [Թ]որ_ գոմազեան․ [Թ]որգոմազնեան․ [Թ]որգոմազ_ նեայ․ [Թ]որգոմեան․ [Թ]որգոմածին․ [Թ]որ_ գոմածնունդ :

Կա՛մ այսպէս․ այր 'ի տանէն հայոց․ յազգէն [Թ]որգոմայ․ 'ի հայկազն ծննդոց․ յարամազ_ նեան զարմէ․ ծնունդ [Թ]որգոմեան․ զաւակ արամայ․ սերունդ դիւցազնին հայկայ․ շառաւիղ ասքանազեան տոհմին :

Հայ․ հայա ազգ․ էրմէնի միլլեթի․ էրմէնի թայ_ ֆասը : || Հայք․ հայկազն․ հայկազունք․ հայ_ կազնեայք․ հայաստանեայք․ արամեանք․ արամազեանք․ արամազնեայք․ [Թ]որգոմազ_ նեայք․ [Թ]որգոմազեանք․ [Թ]որգոմեանք․ ասքանազեանք :

Կա՛մ այսպէս․ ազգ հայոց․ ազն հայոց․ տուն հայոց․ տուն հայկական․ ազգ հայկական :

Կա՛մ, տուն [Թ]որգոմայ․ տուն [Թ]որգոմեան․ տոհմ արամայ․ տոհմ արամեան․ ազգ արա_ մեան :

Կամ այսպէս․ հայասեռ ազինք․ հայկեան որդիք․ [Թ]որգոմեան ծնունդք․ ասքանա_ զեան տոհմ․ արամական բնակիչք :

Հայ ըլլալ․ էրմէնի օլմա+․ էրմէնիլէնմէ+․ էրմէ_ նիէ փէօնմէ+ : || Հայանալ․ հայկանալ․ մէ_ րազնանալ․ 'ի հայ դառնալ․ հայկազն լինիլ :

Հայոց եզածը, կա՛մ ունեցածը․ հայոց մալլարը․ էրմէնիլերի : || հայկական․ հայկեան․ հայկա_ զեան․ հայկազնեան․ հայկազնեայ․ հայ_ կայէն․ հայացի․ արամեայ․ արամեան․ ա_ րարատեան․ [Թ]որգոմեան :

Հայոց [Թ]ագաւորու[Թ]իւ․ էրմէնի +աղըլըղը : || [Թ]ագաւորու[Թ]իւն հայոց․ արարատեան [Թ]ա_ գաւորու[Թ]իւն :

Հայոց ժողով, կամ հայոցմէ ժողված : || հայախումբ․ հայախումբ․ հայաժողով :

Հայաս[Թ]․ * հէյս[Թ] : || տե՛ս Կեանք :

Հայաս[Թ] : * || տե՛ս Սրահ :

Հայաս, կա՛մ հայասներ : * || տե՛ս Զրահք․ ճարպ :

Հայասըղ : || տե՛ս Զրահք չունող․ և Անա_ մօ[Թ] :

Հայաստան․ հայոց էլլէրը․ էրմէնի վիլայէթի․ էրմէնիստան․ էրմէնիլէ+․ էրմէնիլէ : || հայաստան․ հայաստանեայք․ երկիր հայոց․ Հայք․

Հայերէն : } տե՛ս Հայկէն․
Հայերէն :

Հայց․ * || ընկան անսովոր փարշ արանը․ կամ ... օրէնք կանոնաց․ օրէնք կանոնացի․ օրէն կա_ նոնացի, կա՛մ կանոնաց :

Հայցը բանել․ ... || ... 'ի կանոնաց օրէնս, կա՛մ լինիլ 'ի կանոնաց օրէնի․ դալ 'ի կանոնաց օրէնի․ հասել զդաշտանն :

Հայըը բախօղ · հայր նըօղ · հայըը ճաղօղ · այ_ըըլըը բախօղ ջինի : || գաշտաւան · գաշտաւանի · գաշտաւանիկ · գաշտառնատուոր · դաշտականաւոր · գաշտանեկան · ապահար · ապահարիա :

Հայըի մարագ · որ ձոյասըըի ըէօ մէտ ըը ճողէ · այըը+ օղմաը : || անտառաստեանութիւն · ախոռ ան_տառաստեանական · ախոռ գաշտանի :

Հայըի մարագ ունօղ · այըը+ ձորաըըհալ օղ_լուն : || անտառաստ :

Հայիլ : || տես Նայիլ :

Հայիֆ · Հայիֆ ըսել · * || տես Ափսոս · Ափսոսալ :

Հայըի · այնոյ : || հայելի :

Հայըի չինիսըը , կամ հայըի չինիսըըն ուըհեսա · այնաձըըը+ : || հայելագործութիւն · Ճարտարութիւն հայելագործի :

Հայըի չինօղ · այնաձը : || հայելագործ · Ճար_տար հայելեաց :

Հայկ · հայոց հայըն է · էրմէնիլէրին ինըի : || Հայկ · Նախնի հայոց · սկզբնահայր հայկազեան ազգին · Նախահայր աւգանազեան գնդին · հաւ Թորգոմազեան գրոհին · հայր տանս Թորգոմայ :

Հայկայ մուլթանըիս : || հայկական · հայ_կեան · հայկային :

Հայկայ չինած : || հայկաշէն · հայկակերտ :

Հայկայ պէս · էրմէնիլէրին ինըի կիպի : || հայ_կաբար · հայկապէս · հայկօրէն · հայկա_կերպ · հայկանմանն · հայկատեսակ · հայկա_քատակ :

Հայկաւ · հայոց ջաւ · ինըըըէնի : || հայկաւանկ :

Հայհոյանք · նըչոյ+ · ինքքինար · նաքիր · ուըըմ , ջի ոըըթ : || հայհոյանք · հայհոյութիւն · յիշոցա_տուութիւն · ըշոցատուութիւն · յիշոցնատուութիւն · յիշոց · յիշոցք · իշոցք :

Հայհոյանք սիրօղ · ինքքիր ռէչքէն : || հայհոյա_սէր · յիշոցնասէր · յիշոցասէր :

Հայհոյել · ինքըէլ · նաքիր ընէլ · ուըըմ , ջի ոըըթ ձէյլէք · ոէջմէք : || հայհոյել · զհայհոյութիւն դալ · զհայհոյութիւն անկանիլ · յիշոցնատու լինիլ · յիշոցս արկանել :

Հայհոյիչ · ինքքիրըջի · նէսքիր · ուէջէն : || հայհոյիչ · հայհոյօղ · յիշոցնատու · յիշոցա_տու :

Հայուձոր · փատուըի անդնէ : || հայոց ձոր :

Հայվան : * || տես Անասուն :

Հայվան աղը : * || տես Թիոռ՝ անասուն բանե_լու :

Հայվան եօլլու , կամ հայվան միսալլը : * || տես Անասունու նման :

Հայվանլըք : * || տես Անասնութիւն :

Հայտէ : * || ծն · ծն անդր :

Հայտէ՝ ուղիւր օլսուն : || ծն անդր :

Հայտէ գիտ · հայդէ գիթ , ջի ընդըըը : || ծն անդր , կամ ծն ՚ի բաց լեր :

Հայտէ երթանք · հայդէ ջիտէլիմ : || ծն առեալ երթիցուք :

Հայտութ : * || ելուզակ , կամ աւազակ արե_մտեան աշխարհին :

Հայր : || տես Հար :

Հայրաբբայ : || տես Աբբայ :

Հայր մոյ · մոյ հար · ինքըէր ասըըեան : || ամենահայր · հայր մոյ :

Հայրագիր · պապալըը+ · ախըըէն պապաս : || Հայ_րագիր · պատուամասնին հայր :

Հայրապետ · պատրիարգ · ջահըը+ · մի եպիսկո_պոս : || Հայրապետ · պատրիարգ · եպիսկո_պոսապետ · արքեպիսկոպոս :

Հայրապետութիւն · ջահըըիըը+ : || Հայրապե_տութիւն · պատրիարգութիւն · եպիսկոպո_սապետութիւն :

Հայրենիք · ուըըսյ : || Հայրենիք · հայրենի · բնա_գաւառ · բնաշխարհ · բնաշխարհիկ · գաւառ իւր · գեւառ :

Հայրենիքը երթալ · ուըըսյոյ ջիթմէ+ : || գնալ ՚ի բնագաւառն · երթալ ՚ի գաւառ իւր · երթս առնել ՚ի հայրենիսն :

Հայրէն , կամ հայերէն · էրմէնիճէ : || Հայերէն · հայացի · հայկական բարբառով · հայկա_զեան լեզուաւ · ՚ի լեզու հայոց · ՚ի հայ լե_զու · ՚ի հայ բարբառ :

Հայրութ · պապալըը+ · ինքըէըլի+ : || Հայրութ :

Հայրութեան ընկեր : || զուգահայր :

Հայֆ : * || տես Վրէժ :

Հանած · ըըտըը+ · ըըտձըը : || հանեալ :

Հանած կաշի : || մաշկ · քերթածք անասնոյ :

Հանաք , կամ հանակ : || տես Շախայ :

Հանգիստ · հանգստութիւն · հուզուր · ըաահաթ · ըաահաթլըը+ : || Հանգիստ · հանգոյց · անդորր · ընդոյր · անդորր · ընդորր · յանդորր · ան_դորր · դադար :

Կամ այսպէս · Հանգստութիւն · անդորրութիւն · հանդարտութիւն · խաղաղութիւն · դիւրութիւն · հրահանգութիւն · անզբաղութիւն · անաշխոխութիւն · անխռովութիւն · յապահովութիւն · ապահովութիւն · յապահովանք · յեցանմունութիւն · ընդարձակութիւն · համարձակութիւն : տես և Դադար · դադարիլը :

Հանգիստ · խուզլար · ըաահաթ · ըաահաթ կէօզլ · Թէ+ կէօզլ · ասոս կէօղ : || խաղաղ · խաղաղիկ · հանդարտ · հրահանգ · անդորր · յանդորր · անդոյր · ընդոյր · անդոյրր · համբոյր · ան_զբօս · անխռով · անաշխոխ · ապահով · յա_պահով :

Կամ , անդորրամիտ · յեցամիտ · հանդարտա_միտ · հանդարտաբարոյ · հանդարտահոգեաց · խաղաղակեաց · խաղաղական · խաղաղեալ · հանդարտեալ · հանգուցեալ :

Հանգիստ առնել : } տես Հանգիստ լինել :
Հանգիստ գտնել :

Հանգիստ բանձը խուզլանմիշ ըլլալ : || տես Վայելել · խուզլանմիշ ըլլալ · ն այն :

Հանգիստ ըլլալ , կամ հանգիստ կենալ · ըաա_հաթ օլմա+ : || Հանգչիլ · հրահանգիլ · դիւրիլ · հանգստանալ · անդորրանալ · ընդոյրանալ · դիւրանալ · շաբաթանալ :

Կամ այսպէս · Հանգիստ գտանել · հանգիստ առնուլ · ունիլ զհանգիստ ՚ի ունիլ զդա_դար · դադար առնուլ · դադարմունս առ_նուլ · լինիլ յանդորրու · կալ յանդորրս · արծարծանիլ հոգւոյ : տես և Խաղաղ կե_նալ :

Հանգիստ չըլլալ , կամ հանգիստ չկենալ · ԲԷ+

փաու_

փոսրձանք ։ || տառապանս գնալ . տառապանս վարիլ . տառապակիլ . խեալիլ ։

Հանգիստ չունող ։ || տե՛ս Աննհանգիստ ։

Հանգիստ տալ ։ || անդորրել . դիւրել . արծարծանել զոգիս ։ տե՛ս և Հանգչեցնել ։

Հանգչելու տեղ ։ || հանգստարան ։

Հանգչեցնել . ռահաթսըզլըգըմագ . հուզուր էթփէրմէք . փինհանէթփէրմէք ։ || հանգուցանել . յանգուցանել . յանկուցանել . հանգարտեցուցանել . խաղաղացուցանել . խաղաղեցուցանել . անդորրացուցանել . անդորրեցուցանել . դիւրացուցանել . դիւրեցուցանել . ընդարձակեցուցանել . շաբաթացուցանել ։

Նմանապէս . հանդարտել . խաղաղել . հրահանգել . դիւրել . անդորրել . ընդորրել . ապահովել . յապահովել . ընդարձակել . արծարծանել զհոգիս . արծարծել զոգիս . նորոգել զոգիս , կմ զոգի ։

Հանգչեցնող . ռահաթլըմաթըրան . փինհանէթփիրէն ։ || հանգուցանող . հանգուցող . հանգուցիչ . անդորրիչ . դիւրիչ . հրահանգիչ . դիւրարար ։

Հանդչիլ ։ || տե՛ս Հանգիստ ըլլալ . և Դադարիլ . փուրձանք ։

Հանգստութիւն ։ || տե՛ս Հանգիստ . հանգստութիւն ։

Հանդ , կմ հանդ ։ || տե՛ս Արտ ։

Հանդաւ . չափէ դուրս մեծ . որ ալթըլը ունընըրք հէրնայ . անտմ . խօշխօձայ . պէօյիւքէօյիւք . պալըղան . պոյթալը . պոյթալ ։ || անճոռնի . ահարի . անարդիւլ . անհեթեթ . անհեդեգ . վիթխարի . վիթխար . յաղթ յաղթ . յաղթ ։ կմ , վիթխարեալ . անճոռնացեալ . անարիացեալ . անհեթեթացեալ ։

Հանդաւ ըլլալ ։ || վիթխարիլ . վիթխարի լինել . վիթխարանալ . անճոռնիանալ . անարիանալ . անհեթեթանալ ։

Հանդաւ ձուկ ։ || տե՛ս Գազան ձուկ ։

Հանդաւութիւն . չափէ դուրս մեծութիւն . պալղանլըգ . պոյթալըգ ըլլալը ։ || անճոռնութիւն . վիթխարութիւն . անարիութիւն . անարութիւն . անհեթեթութիւն . յաղթութիւն . մեծութիւն ։

Հանդարտաւղ . * հէնֆէյթաբայ , կմ հէնֆէյթալայ . խոփ մի է , որ ափօղը մոտայինը էլլայ , ու կը խնլըշի ։ || հանգստացուղ . ներքնակ . լուսատու . լոտատ ։

Հանդարտ ։ || տե՛ս Հանգիստ . խաղաղ ։

Հանդարտեցնել . Հանդարտիլ ։ || տե՛ս Հանգչեցնել . Հանգչիլ ։

Հանդարտութիւն ։ || տե՛ս Հանգիստ . հանգստութիւն ։

Հանդարտութիւն . հանգստութ հէրպան . իշ հանգըստութիւն . ռահաթըյըլը . էնի գօնա ։ || հանդարտութիւն . հանգստանալ . ա տառակերդ . բ պարապոյ . գ կարի . դ դիւրութիւն ։

Հանգիստած . ռահաթ կէտիր ։ || հանգստեալ . դիւրեալ . պատահեալ . պատահաւ . պատահ ։

Հանգչիլ . ռահաթ կէտէք ։ || հանգստիլ . դիւրիլ . պատահիլ . պատահել . վիճակիլ . պատահաւ լինիլ . ընդ առաջ ելանել . ընդ առաջ լինիլ . ելանել վիճակաց . ծնանիլ . գալ . հասանիլ . զոր օրինակ .

Ձեռ գիտեր թէ քեզի ինչ կը հանդիպի ։
|| ոչ գիտես թէ զի՛նչ ծնանիցի քեզ ։

Վաղը չես գիտեր թէ ինչ կը հանդիպի ։
|| ոչ գիտես թէ վաղիւն զի՛նչ գայցէ ։

Թէև ընծի մեռնիլ հանդիպի ։ || Թէ և ինձ մեռանիլ հասանիցի ։

Հանդիպիլ . փանալ , կմ փառն հանգչիլ . օդըրամաք ։ || 'ի տունն խառնորդիլ . գնալ 'ի տուն . այց առնել տանն ։

Հանդիպելը ։ || հանդիպումն . հանդիպումն . դիպումն . պատահումն . պատահ ։ տե՛ս և Դիպուածք ։

Հանդիպմունք ։ || տե՛ս Դիպուածք ։

Հանդիպեցնել ։ || տե՛ս Հանգչեցնել ։

Հանդիսակից . ուլայփաշ . չինհէթփաշ . ճէմիէփաշ ։ || հանդիսակից . կացրդակից . տօնակից . թափօրակից . խնջոյակից . խնճոյակից . զուգատօն ։

Հանդիսակից ըլլալ . չինհէթփաշ օլմաք . ուլայփաշ օլմաք ։ || հանդիսակցիլ . տօնակցիլ . թափօրակցիլ . խնջոյակցիլ ։
Նմանապէս . հանդիսակից լինիլ . խնջոյակից լինիլ . կացրդակից գոլ . տօնակից գոլ ։

Հանդիսակից ընել . չինհէթփաշ էթմէք . ուլայփաշ էթմէք ։ || հանդիսակից առնել . տօնակից առնել . խնջոյակից առնել . և այլն ։

Հանդիսապէս տօնել . ուլայը փօնել ։ || հանդիսիւ տօնել . մեծացուցանել զտօն . մեծահանդէս տօնել . մեծահանդէս կատարել զտօնս . տօնախմբել ։

Հանդիսապէս տօնող . ուլայը փօնող ։ || հանդիսիւ տօնող . մեծահանդէս տօնող . մեծահանդէս տօնս առնող . տօնախմբող . տօնախմբօղ ։

Հանդիսաւոր . ուլայլը . ահէնկլի . չինհէթլի . ալթընթըլը ։ || հանդիսաւոր . խնջոյաւոր . փառաւոր . հանդիսական . կացրդական . թափօրական . խնջոյական . տօնական . տօնախմբական . տօնուտ ։
Նմանապէս . հանդիսակիր . շքեղ . երևելի . մեծարգի . մեծատարած . պերճապայծառ . պերճապաճոյճ . ցնծալից . բերկրալից . յաղթական ։

Խիստ հանդիսաւոր . չէք չինհէթլի ։ || մեծահանդէս . բազմահանդէս . քաջահանդէս . բազմախնջոյ . պայծառակացութիւն ։
Կմ , քաջափայլ . քաջնափայլ . հրաշափառ . հրաշափառագոյն . գերաշառելի . գերահրաշ . ամենափառ . շքեղաշուք ։

Հանդիսաւոր ընել . ուլայլը էթմէք ։ || հանդիսաւոր առնել . հանդիսաւորել . հանդիսացուցանել ։

Հանդիսաւոր թաղում ։ || յուղարկաւորութիւն . ուղարկաւորութիւն , կմ յուղարկումն մեռելոց ։

Հանդիսաւոր ժողով . չինհէթլի ճէմիյէթ ։ || հանդէս . ատեան . տօն . տօնախմբութիւն ։

Հանդիսաւոր ժողով ընել ։ || ատեան առնել . ատենել ։

Հանդիսաւոր ուրախութիւն , կմ տօն . ուլայը չինհէթ ։ || հանդիսաւոր տօն . մեծահանդէս տօն . հանդիսաւոր խնջոյք . շքեղաշուք հանդէս . գերապայծառ հանդէս . յաղթելեան ցնծութիւն . տօնախմբութիւն ։

Հանդիսութիւն . ղիյնէթ . թանթանայ . ահէնկ : || շուք . հանդէս . խնճոյք . խնձոյք . կոչունք . հանդերձանք . հանդերձանք . հանդերձանի . հանդերձք . պաշտամունք . պաշտօն բերկ_ րանաց . ցնծութիւն հասարակաց . բազմամբո_ ղով ուրախութիւն . տօնախմբութիւն :

Հանդիսութիւն՝ թագաւոր օրհնելոյ , կէ էհէշէջէ օբթագհնելոյ . Ն այլն : || Նուաճաւորք :

Հանդիսութիւն ընել . ղիյնէթ էթմէք : || Հանդէս առնել . 'ի հանդէս մտանել . խնճոյս կազ_ մել . տօն կատարել . տօնել . տօնախմբել :

Հանդիսութեան ընող . ղիյնէթճի : || հանդիսարար . տօնարար . հանդիսայարդար . հանդիսադիր :

Հանդիսութեան սիրող . ղիյնէթ սէվէն : || հանդի_ սասէր . խնճոյասէր . տօնասէր :

Հանդիսութեան գլուխ . ղիյնէթճի պաշը : || հան_ դիսապետ . խնճոյապետ . կոչնապետ :

կմ . հանդիսադիր . հանդիսայարդար :

Հանդիսութեան մէջ մտնել : || հանդիսանալ . կոչնդիլ :

Հանդիսութիւն սէյիրճի : || հանդիսատես . հանդիսադիտին :

Հանդիսութեան տեղ . ալայ մէյտանը . ղիյնէթ եէրի . || հանդիսարան . կոչնարան . կոչն_ դական վայր . հանդիսավայր . հանդիսա_ նոց . հանդիսական տեղի :

կմ այսպէս . կոչունք . կրկէս . թատրոն . թէատրոն . խաղատեղ :

Հանդիսութեամբ թաղել , կմ թաղելու տա_ նիլ : || յուղարկել . ուղարկել , կմ յուղար_ կաւորել զմեռեալս :

Հանդադարձ . արփէրօս ղէտմի . թաղլայ ղէտմիշի : || անդրադարձ . արտադարձ :

Հանդարտեցնել . ըռահաթ քէթիրմէք : || հանդարտե_ ցուցանել . դիւրեցուցանել . պարտասեցու_ ցանել :

Հանել . դուրս հանել . չըգարմաք : || հանել . ե_ լուզանել . յելուզանել . արտադրել . ծա_ գել . յառաջ բերել . ընծայել . ընծայե_ ցուցանել :

Հանել բանէ մը՝ ղօպ . ըրախէ . Ն այլն : || մեկել :

Հանել . ուրիշ փէղ փանել : || վտարել . վտա_ րեցուցանել :

Հանելով ժողվել : || քաղաղհան առնել . քաղ_ հան առնել :

Հանելու . չըգարմանք : || հանելի :

Հանելուք . պիլմէճէ : || առակ . առեղծուած . առասպել . խորհրդաւորութիւն . խրթնաբա_ նութիւն :

Հանելուք չինելու արհեստ : || առակաբանու_ թիւն . առասպելաբանութիւն :

Հանելուք շինող , կմ հանելուք ըսող . պիլմէճէ սէօյլէյէն : || առակարկու . առարկու . առա_ կաբան . խրթնաբան . խորաբան . խորա_ խոս . առակախօս . առակասաց :

Հանելուքը գիտնալ , կմ քակել . պիլմէճէյի պուլմաք , եա փաչմաք : || առեղծուածն զառա_ պելն . լուծանել , կմ գտանել զառակն :

Հանելուքը գիտնալը , կմ քակելը : || առե_ ղծուած առասպելաց . լուծումն առա_ կի , կմ առակաց :

Հանելուքը գիտցող , կմ քակող : || առա_ կադէտ . առասպելակադէտ . առասպելա_ լոյծ . առեղծանելի :

Հանելուքով խօսիլ . պիլմէճէ սէօյլէմէք : || առակախօսել . առակաբանել . առասպե_ լաբանել :

Հանըմ : * || բամբիշ . տիկին : տես և Խաթուն :

Հանկուրց . փէնյէման : || հանդարտ . կղթկապ :

Հանկուրց ընել . } փէնյէմանէթ : || Հանգու_
Հանկուրցել . } ցել . կղթկապել :

Հանկուրցը ձգցնել , կմ առնցնել : || կղթել . ղնտել զհանդգոյն :

Հանձիթ . գատատի տօնը : || Գանձիթ :

Հանսը : || տես Իշան :

Հանց : || տես Ախանէ . և Իշխան . և Պէտ :

Հանցի : || տես Ճախալ :

Հանձնեցնել . սօյուն դըր մաք : || մերկել . մերկա_ ցուցանել . 'ի բաց մերկանալ զհանդերձն . զերծանել . կմ զերծուցանել , և կմ զեր_ ծուլ յումեքէ զձորձն :

Հանք . դէօթ լէմուն . ավլիէձիյ : || երկրանգն . եղունգն : տես և Մագ . Խանութեան :

Հանօղ . չըգարման : || հանօղ . հանելի :

Հաշարի . Հաշարուն : || տես Քասա . Քասուն :

Հաշիլ : || տես Մաշիլ :

Հաշտ . պարըշ . պարըշըգլը պարըշըգըլը : || Հաշտ . համբոյր :

Հաշտեցնել . պարըշդըրմաք : || Հաշտեցուցանել . հաշտ առնել . հաշտութիւն պատահեցուցա_ նել . համբոյր խաղաղութիւն արկանել . վա_ րել 'ի խաղաղութիւն : տես և Խաղաղեցնել :

Հաշտեցնող . պարըշդըրըճը : || Հաշտեցուցանող . հաշտեցուցիչ . հաշտարար . խաղաղարար . խաղաղագործ :

Հաշտուիլ . պարըշմաք : || Հաշտիլ . հաշտ ըլլալ . հաշտ և համբոյր լինիլ . հաշտութիւն առնել . զհաշտութիւն համբուրել . զխաղաղութիւն համ_ բուրել . հաշտութիւն հանդիպել . խաղաղել . խաղաղութիւն լինել :

Հաշտուելու . պարըշմայան : || անհաշտ . անհաշ_ տելի . անհաշտական . անխոնջ . անհամ_ բոյր :

Հաշտութիւն . պարըշը . պարըշըգլըգ : || հաշտութիւն . խաղաղութիւն :

Հաշտութեան տեղ . պարըշըգհանէ : || հաշտարան . հաշտանոց :

Հաչել . հաւլամաք : || հաչել . հաջել :

Հաչելը . հաւլայըշ : || հաչ . հաչումն . հաչիւն . հաջիւն :

Հաչմշկել , կմ հաչմշկել : || կանչել զհան . վայրա_ հաչել . վայրահաչ լինել :

Հաչող . հաւլայան : || հաչող . հաչողական :

Խիստ հաչող , կմ միշտ հաչող : || բազմահաչ . վայրահաչ :

Հապա . սօնրայ : || տես Իսկ . չէ՞ որ :

Հապա . եա : || ապա . իսկ . այլ . այլ թէ . իսկ թէ . ապա թէ . մանաւանդ եթէ . եթէ . մի թէ . իսկ զիարդ . ապա զիարդ . իսկ զինչ . ընդ .

Հապա ան ինչու իրեն չընկած բանին կը խառնըրէի : || ապա զի՞ է , զի նա յանդգնի 'ի գործս այլոց :

Հապա դու մէնչպէս կը բամբասես զու_

բերը ։ ‖ խեղ պատ, կամ այլ դուռ որ փակ բաժանեալ զայլս ։

Հապա վասն չհաւանելի ինձ՝ հաւկերնիք. ինչ պիտոյ էլլար ։ ‖ այդ թէ, կամ իսկ թէ ոչ էի հաւանեալ 'ի մի. զինչ ինչ գործ էր ձեր ։

Հապա առ զմեզ երթեալ ձգէ ինէ, ինչ պիտոյ ընենք ։ ‖ ապա թէ, կամ ապա եթէ լքանէ զմեզ ծեր, զինչ ինչ առնելէ մեր ։

Հապա գժոխք երթալը մասխարկութիւն կըկարծես ։ ‖ եթէ խօսք ինչ համարիս, կամ մի թէ թէթեւ ինչ վարկանիս զմատնութիւն գժոխոց ։

Հապա թագաւորք, որ զմեր քաղաքը ներքեւ վրայ ընէ ։ ‖ ապա զինչ, կամ իսկ զիարդ. թողցուք աւերել զքաղաքս մեր. կամ, իսկ զինչ, թողցուք կործանել զքաղաքս մեր ։

Հապա թէ, կամ հըապա թէ ։ ‖ տե՛ս Ապա թէ ։

Հապա թէ չէ ։ ‖ տե՛ս Ապա թէ չէ ։

Հապա ինչպատար եւել. չոնդփասրը ղնչոթն ։ ‖ որչափ առաւել. որչափ եւս առաւել. քանի առաւել. քանիցս առաւել. քանի եւս. որչափ եւս ։

Հապէշ ։

Հապէշխատանցի ։ * } Խափշիկ. Եթովպացի ։

Հապէշխատան ։ * ‖ եթեովպիա. խափշաստան. աշխարհ խափշկաց ։

Հապ հաղըր ։ * ‖ տե՛ս խիստ Պատրաստ ։

Հապըտէ. * կէօք հաց. կմ հացկերոյթ բան ։ ‖ հապատակ ։

Հապըտէ. ծանըըը ։ ‖ խեցեկէշ. գանկ. ո՛ս.

Հապըտէ մը չառնէր ։ ‖ ոչ արժէ զանկ մի ։

Հապըտէլի ։ * ‖ պատկառոտ ։

Հառաչանք. ախ ախ ինէ. ահ քեհէյ. ափսոս ։ ‖ հառաչանք. թառաչանք. գգուանք. յոգւոց հանութիւն. հեծութիւն. հեծումն ։

Կմ.պյուղեա. հառաչ. թառաչ. թառանչ. թառաչումն. թառաչիւն. թառանչիւն. քրքջումն. քջումն. քջուն. քուք ։

խիստ մեծ հառաչանք, կմ. սրտի սրտի հառաչանք ։ ‖ հեծեծանք. հեծեծումն ։

Հառաչանք հանել ։ ‖ տե՛ս Հառաչել ։

Հառաչել. հառալանք հանել. հառալել. ախ ընել. ախտակիր ըլլել. ախ քաշել. ահ էֆենտի ։ ‖ հառաչել. թառաչել. թառանչել. հեծել. յոգւոց հանել. յոգւոց արձակել. ահ կարդալ. է ողբս ձայնել. քանքատել. քանքատել. քանքատել. քուքալ. քքուծել. քքքուծել. տաղտկալ. տաղտկանալ ։

Հառաչել աղաղակով, կամ դառնաղով. հաչտամաչ. ա՛ք չէ՛ք ։ ‖ մեծագոչ հառաչել. մեծաբարբառ թառաչել. յոգւոց հանել 'ի բարբառ ստատկութէ. բարձրաձայն կառաչել ։

խիստ Հառաչել ։ ‖ հառաչելով հառաչել. հեծեծել. բազմահեծեծ քքքալ. բազմաթառանչ հեծել ։

Հառաչել տալ. ահ էֆենտի ։ ‖ հառաչեցուցանել. թառաչեցուցանել. թառանչեցուցանել. հեծեցուցանել. քանքատեցուցանել. քքուծեցուցանել. քքել. քրքջացնել. քուքել. ճենճերել զախտ ։

Հառաչելու ։ ‖ հառաչելի. հեծեծելի ։

Հառաչող. հառալանք հանող. ախ ընող. ահ էֆենտի ։ ‖ հառաչող. յոգւոց հանող. յոգւոց արձակող. ընդ ողբս ձայնող. հառաչական. մաղձոտական ։

խիստ Հառաչող ։ ‖ ամենահառաչ. բազմահեծեծ. բազմաթառաչ. յոգնաթառանչ յոգնահեծեծ ։

Հառաղ ։ * ‖ տե՛ս Արաղ. որ է օղի ։

Հառամի ։ * ‖ տե՛ս Կոյս. և իր ծնողէն եկող ները ։

Հառապալը ։ * ‖ աղանդաւոր. անօրէնաւոր. անօրէնայ ։

Հառապայ ։ * ‖ աղանդան. հաւատակ. աղանդ. սուտ. օրէն ։

Հառամի ։ * ‖ տե՛ս Իշխան ։

Հառամիճէ ։ * ‖ տե՛ս Շուտ մը ։

Հառավօղ ։ * ‖ միջամնոց. միջանկարեկ ։

Հառավօղ. * զինի խանջերոյ ։ ‖ զինուորի հրեւէց ։

Հառատալ. * ծանանկի ։ ‖ մանանդեկ ։

Հառատալայ ։ * ‖ անկեղծ. անկեղծեալ ։

Հառատմայ. փէտաքոս ։ ‖ խարգաւմոյ ։

Հասած. էէթէ. էէթէշմէ ։ ‖ հասեալ ։

չՀասած. էէթէշմէշ ։ ‖ անհաս. չհասեալ ։ տե՛ս և խակ. չհասած ։

Հասած պտուղ. օյմուշ ։ ‖ տե՛ս Հասուն ։

Հասակ. պօյ ։ ‖ հասակ. գիտակ. դրամ. աճասակ ։

Հասակը աճեցնել. պօյ ախալմաք ։ ‖ աճել. աճեցուցանել. զարգացուցանել հասակաւ ։

Հասակը աճիլ, կամ մեծնալ. պօյ ախալմաք ։ ‖ աճիլ. զարգանալ հասակաւ ։

Հասակը մեծ. և աղէկը. պօյլու պօսլու ։ ‖ հասակեալ. հասակեղ. հասակաւոր. բարեհասակ. աւագահասակ. յաղթահասակ. մեծահասակ. յաղթանդամ. մեծանձն. մեծանձնեայ. անձնեայ. անձնեղ ։

Հասակը չափով. պօյ պէյլէն ։ ‖ հասակակարգ ։

Հասակակից. պօյտաշ ։ ‖ հասակակից ։

Հասանելմանութիւն. ֆայտէ ընտան ։ ‖ հասանելութիւն ։

Հասաս ։ * ‖ կալանաւորակալ ։

Հասաս պաշը ։ * ‖ կալանաւորապետ ։

Հասարակ. օրթամիշ. միջին. հինիտէն միջանըլէ ։ ‖ հասարակ. ընդհանրական ։

Հասարակ անուն ։ ‖ անուն հասարակ, կամ ստանական ։

Հասարակ անուն տալ ։ ‖ ստորոգել ։

Հասարակ անուն տալը ։ ‖ ստորոգութիւն. ստորոգութիւն ։

Հասարակած փարիս. ուր եկէ քէ հանի ագէ գոյէ, կէշէր օրէն հաւասար կեցես ։ ‖ գիշերահաւասար. հասարակած. զօտի հասարակածին ։

Հասարակի. օյլնէ, այն՝ որ ձեւին եւրեաւէ մէ՝ այլ անձնած է. օրթայի ։ ‖ հասարակաց. հասարակ. հասարակական. միանական ։

Հասարակի խօսող ։ ‖ հասարակախօս ։

Հասարակութիւն. ճէմահիյէթ. օրթաս. օրթալըքէ ։ ‖ հասարակութիւն. միաբանութիւն ։

Հասկէքի. * խասսեքի. էօզ. ծոփառ ։ ‖ հարազատ. մտերիմ. սեղհական. յատուկ ։

Հաստ մանօղ, կամ մանուած ։ || ստուարա_ման. թաւամանի ։

Հաստ մորթով. գալըն տէրիլի. չիլտան ։ || հաստամորթ. մորթեղ. անձեռ ։ տե՛ս և Տխեղ ։

Հաստ չուլան ։ || տե՛ս Պրպտան ։

Հաստ փէնչէ ունօղ. գալըն փէնչէլի ։ || հաստամազիլ ։

Հաստաալար ։ * || տե՛ս Հիւլընտնոց ։

Հաստամաշկեր ։ } * տե՛ս Հիւլընդուտ ։
Հաստամիջնազ ։

Հաստանդ. * || տե՛ս Հիւսնոտ ։

Հաստատ. Հաստատուն ։ || տե՛ս Ամուր. Ամրցնել ։

Հաստատութիւն. գավիլիք. խնամոյց ։ || հաստատութիւն. հաստատուած. անփոփոխ ։ տե՛ս և Ամրութիւն ։

Հաստատուիլ ։ || տե՛ս Ամրանալ ։

Հաստըլնալ. գալընլանմաք ։ || ստուարանալ. թաւանալ. սոնքանալ. սնքալ. յուռա_նալ. յորանալ. ըռվանալ. թանձրանալ. լայնանալ ։

Կամ, խոժոռել. խոժոռանալ. մեծանալ. մածնուլ ։

Հաստըցնել. գալընլաթմաք. գալընլաշտըրմաք ։ || ստուարացուցանել. թաւացուցանել. սոնքացուցանել. յուռացուցանել. յորա_ցուցանել. ըռվացուցանել. թանձրացու_ցանել ։

Հաստութիւն. գալընլըք ։ || ստուարութիւն. թա_ւութիւն. թանձրութիւն. խոշորութիւն. խոշորութիւն ։

Հասրեթ. * հասրէթլիք ։ || տե՛ս Փափագ. և Կարօտ. հասրէթ ։

Հասրէթ քաշել ։ || տե՛ս Կարօտ ըլլալ ։

Հասցնել. եէթիշտիրմէք ։ || հասուցանել. ժա_մանեցուցանել. ժամանն առնել. հասու առնել ։

Պտղել. յանգել. անգել. յանգաւորել. յանկաւորել. զոր օրինակ.

Մեկ ծառը հասուցին փնչվան 'ի ծովը ։ || յանգեցին, կամ յանգաւորեցին զծառը նոր մինչ 'ի ծով ։

Հասցնել զպտուղը. եէթիշտիրմէք. || հասու_նացուցանել. հասուցանել. հասուն առ_նել. սալ հասանիլ ։

Հասցնող. եէթիշտիրէն ։ || հասուցանող. հա_սուցիչ. ժամանեցուցիչ ։

Հավալէ, կամ հէվալէ ։ * || տե՛ս Հաւալէ ։

Հատ. տանէ. թանէ ։ || հատ ։

Հատ ժողվօղ, կամ քաղօղ ։ || հատաքաղ. հա_տահաւաք. հատաժողով ։

Հատ հատ ։ || տե՛ս Հատիկ հատիկ ։

Հատէ հուտէ. պիրէրէն իւէրէն. պէրէր եօլէր. թանէ թիանէ ։ || հատ ընդ հատ. հատընդհատ. հատահատութիւն. ծաղկաքաղ առնելով. ծաղկաքաղ լինելով ։

Հատէ հուտէ ժողվել ։ || հատընդհատ լինել. ծայրաքաղ լինել. ծաղկաքաղ լինել. ծաղ_կաքաղ առնել ։

Հատիկ. գուրիճայ ։ || կուլիճայ ։

Հատիկ հատիկ. հապ հապ. թանէ թանէ ։ || հատ ընդ հատ. հատ առ հատ. հատ 'ի հատ ։

Հատիկ հատիկ ընտրել. } թանէ թանէ սէչմէ_
Հատիկ հատիկ ժողվել. } մէք ։ || հատընտիր լինել. հատաքաղ լինել ։

Հատիկ հատիկ ընտրող, կամ ընտրուած ։ || հատ_ընտիր ։

Հատկակիծ. ըրքոծ խուրձին վըրայ ոտքով եօխծա_ցող. եօխծուցիչ խուրձօղ ։ || մանրահատիկ. կալ_տամորմոք. որոտագաւ ։

Հատնիլ. թիւքենմէք ։ || հատանիլ. սպառիլ. պակասիլ. նուաղիլ. նուազիլ. վախճանիլ. դադարիլ. վերջանալ. վճարիլ. կատարիլ ։

Կամ, վերջանալ. սպառանալ. վախճան լի_նիլ. վճար լինիլ. ելք լինիլ. վերջ առնուլ ։

Հատնիլը ։ } սպառումն. կատարած. վախ_
Հատցնելը ։ } ճան. վաղճան. վերջ. ծախ. ելք. ել ։

Կամ, սպառութիւն. ծախսումն. ծախսողութիւն. պակասութիւն. նուազութիւն ։

Չհատնիլը ։ || անսպառութիւն ։

Չհատնող. թիւքենմէյէն ։ || անհատ. անսպառ. անվերջ. անպակաս. անսպառ. անվախճան. անծախ. անծախական ։

Հատցնել. թիւքէթմէք. թիւքէթտիրմէք ։ || սպա_ռել. ծախել. վատնել. նուաղել. նուա_զել. վախճանել. վաղճանել. դադրել. վեր_ջացնել ։

Կամ այսպէս. սպառեցուցանել. պակասե_ցուցանել. նուաղեցուցանել. նուազեցու_ցանել. վերջացուցանել. դադարեցուցանել. դադար առնել. պակաս առնել. վերջ տալ. 'ի դադար հասուցանել. 'ի վճար հասուցանել ։

Հատցնել բանը բերնէն, կամ բանը բերնէն հատցնել ։ || պապանձել. ընդերանել. ա_փիբերանել. ափ 'ի բերան առնել. ապա_քան առնել. պապանձեցուցանել ։

Հատցնող. թիւքէթէն. թիւքէթտիրէն ։ || սպա_ռեցուցիչ. սպառեցուցիչ. ծախիչ ։

Հայր. պապայ. պէպէ. պէպէ ։ || հայր. ծնող. ծնիչ ։

Հայր չունեցող. պապասըզ. պապասըզ էօքսիւզ ։ || անհայր. որբ 'ի հօրէ ։

Հայրերու գլուխ. պիւյիւք ձէտտէլէր ... || Հայրապետ ։ տե՛ս և Աբրահամ ։

Հայրը առօղ ։ || հայրառեալ ։

Հայրը դաւրու ձգօղ. պապասընը թօքան ։ || հայ_րաթիող. հայրանձնեալ. հայրալքեալ ։

Հայրը խաբօղ. պապասընը ալտատան ։ || հայ_րախաբ. հայրապատիր. հայրամերժ. հայ_րադաւ ։

Հայրը խեղդօղ. պապասընը պօղան ։ || հայրա_խեղդիչ. հայրախեղդ. հայրախեղդօղ ։

Հայրը ծախօղ. պապասընը սաթան ։ || հայրա_վաճառ ։

Հայրը ծեծօղ. պապասընը տէօյէն ։ || հայրա_գան. հայրահար. հայրաթափ. հայրաթակ ։

Հայրը կանչել ։ || հայրակոչ լինել ։

Հայրը կանչող ։ || հայրակոչ ։

Հայրը պատուօղ. պապասընա իքրամ էտէն ։ || հայրապատիւ. հայրամեծար ։

Հայրը սիրող. պապասընը սէվէն ։ || հայրասէր ։

Հայրը սպաննող. պապասընը էօլտիւրէն ։ ||

հայրասպան · հայրախողխող · հայրախոշոշ :
Հօրը անունը առօղ : || հայրադեղծ · հայրադերծ ·
Հօրը անունը ունօղ : || հայրանուն :
Հօրը էլլօղ · պապաունայ չըգ : || հօրաբնոյթ · հօրաբարոյ · հայրաբարոյ : տես և Հօրը նման :
Հօրը եղածը, կա՛մ ունեցածը : || հայրական · հայրենական · հայրենի :
Հօրը զաւթը : || հայրաբուն :
Հօրը լեզուով խօսօղ : || հայրաբարբառ :
Հօրը մէկիկը, կա՛մ հօր մօրը մէկ հատիկը · պապաունըն պիրիանէսի : || միածին · մենածին · միածինն հօր · միամօր · միամօր զաւակ հօր :
Հօրը պէտ ընօղ, կա՛մ հօրպէս պէտ ընօղ, կա՛մ հօրմէն հագացած : || հայրախնամ :
Հօրը նման, կա՛մ հօր պէս · պապաունայ պէյն զէր · պապաը կիպի : || հայրանման · հայրահանգոյն · հայրիմաստակ · հայրաբար · հայրաբարոյ · հօրաբարոյ · հօրահանգոյն · հօրաքստակ · հօրասարաս · հօրատարազ · հայրօրէն · իբրև զհայր :
Հօրմէն ծնած : || հայրածին · հայրածնունդ :
Հօրմէն կամեցած, կա՛մ վճռած : || հայրակամ :
Հօրմէն կանչած : || հայրակոչ :
Հօրմէն մնացած, կա՛մ հօրմէն ունեցածը · պապաունդան գալմայ : || հայրենական · հայրենատուր · հայրենաւանդ · հայրենի · հայրենեան :
Հօրմէն պատրաստած : || հայրապատրաստ :
Հօրմէն անկած · պապաընդան փէյլին : || հայրատուրնկ :
Հօր ու մօրպէս գութ ունօղ : || ծնողագութ :
Հարազատ · էօզ · խաս : || հարազատ · բուն · բնիկ · բնիկ :
Կա՛մ, ընտանի · ընդանի · ընտանեակ · ընտանեկան · ընդաբոյս · ընտանգոյն · առանին :
Հարազատ ըլլալ · էօզ օլմագ : || հարազատանալ · ընտանենալ · մտերմանալ :
Հարազատութիւն · էօզլիւք : || հարազատութիւն · մտերմութիւն · ընտանութիւն · ընտանեկցութիւն · ընտանակցութիւն :
Հարաճ : * || տես Խարաճ :
Հարամ : * || անիրաւ · անարգար · խարդախ :
Հարամզատայ · Հարամզատալըք : * || տես Խարդախ · Խարդախութիւն :
Հարամի : * || տես Աւազակ :
Հարարէթ, կա՛մ հերարէթ : * || տես Տաքութիւն · և Կիծ :
Հարաֆ · ղըրմըզը · գրմէ : || հարաւ · միջօրեայ · միջօրէ · միջօր · թեման :
Հարաֆու գին · գրմէ ուէմբի : || հարաւակողմն · հարաւակոյս · հարաւային կողմն · հարաւային կոյս · հարաւակողմն կոյս · կողմն հարաւոյ :
Հարաֆային : || հարաւային · հակարջային · գերհիւսիսական :
Հարբած :
Հարբեցօղ :
Հարբօղ : } տես Գինով :
Հարբենալ : || տես Գինովնալ :

Հարբեցնել : || տես Գինովցնել :
Հարբիլ : || տես Գինովնալ :
Հարբուխ · զըքէմ · թըմարը · նազլէ · նազլէ : || հարբուխ · խարբուխ :
Հարբուխ ըլլալ · զըքէմ օլմագ : || ախտանալ զհարբուխ · հարկանիլ յախտ խարբուխ :
Հարել · դիւան · զինէր · զէնէզ · տայն · էզմէք : || || հարուլ · ըւածանել :
Հարենական : || տես Հօրենական :
Հարեւան : || տես Դրացի :
Հարէ · * խորէ · զոր կը հագնին : || կերպաս · ոստայն :
Հարէէ գործած, կա՛մ շինած : || կերպասագործ :
Հարէմ : * || յարկ կանանւոյ · ամուրք կանանց · առանձնոց կանացի :
Հարիկ · պապաճըք : || հայրիկ :
Հարինք · օտըղըն : || հարինք · հարանք :
Հարկ : || տես Հարկիք · զէօքէթ · և Հարկաւորութիւն :
Հարկաւոր · լէզէմ · լազըմ · լազըմլը · իհթիյաճը : || հարկաւոր · կարեւոր · պիտանի · պիտանի · պիտանացու · պիտոյ · պիտեան :
Խիստ Հարկաւոր : || հարկաւորագոյն · կարեւորագոյն · պիտանագոյն :
Հարկաւորապէս · լազիմդէ : || հարկաւորապէս · 'ի հարկէ :
Հարկաւորութիւն · իհթիյաճ : || հարկաւորութիւն · հարկեւորութիւն · կարեւորութիւն · պիտոյութիւն · պիտանութիւն · պիտանաւորութիւն · պիտանաւութիւն · պիտոյութիւն · կարօտութիւն :
Կա՛մ այսպէս · հարկ · կարիք · պէտք · պիտոյք :
Հարկել : || տես Պատուել :
Հարկեւոր : || տես Հարկաւոր · և Պատուաւոր :
Հարկիք : || տես Պատիւ · հիւրմէթ :
Հարկիք · զէօքէթ : || խրախճան · խրախունք · կոչունք · սպաս : տես և Ձիաֆէթ :
Հարղ : || տես Աղաւ · տօն էօլու :
Հարճ · օտալըք · օյնաշմայ · օյնաշ : || հարճ :
Հարճ ըլլալ · օտալըղ օլմագ : || հարճ լինիլ · հարճանալ · 'ի հարճութիւն գրաւել :
Հարճ ընել · օտալըղ էթմէք : || հարճ առնել · 'ի հարճութիւն գրաւել · հարճացուցանել :
Հարճի զաւակ · օտալըղ էվլատը · օտալըքտան օղլու : || հարճորդի :
Հարճութիւն · օտալըքլըք · օյնաշմալըք : || հարճութիւն :
Հարման : * || տես Կալ :
Հարման գալ, կա՛մ հարման պտըտիլ : || տես Պտըտիլ · փէօնմէք :
Հարութիւն · պապալըք : || հայրութիւն :
Հարուստ · զէնկին · փէօլվէթլի · էհէմմիէթ : || հարուստ · փարթամ · մեծատուն · ընչեղ · ընչաւէտ · ընչաշատ · գոյաւոր · բարգաւաճ · ճոխ · պերճ · ստացուածական · արգասու :
Խիստ Հարուստ · չէք զէնկին : || հարստագոյն · փարթամագոյն · ընչեղագոյն · ճոխագոյն · պերճագոյն :
Կա՛մ այսպէս · եւս հարստագոյն · եւս փարթամագոյն · եւս ընչեղագոյն · եւս ճոխագոյն : Եւ կա՛մ այսպէս · ամենահարուստ · ամենափարթամ · ամենաճոխ · բազմահարուստ · բազմաստացուած · մեծագանձ :

Հարստապէս. զէնկին կիպի. էտէպաէր թարզը էտէպաէրճէ : || Հարստատպէս. փարթամա- պէս. ընչեղաբար. ձոխաբար. ձոխօրէն :
Կամ այսպէս. Հարստութիւն. փարթամութիւն. ընչեղութիւն. ձոխութիւն :
Հարուր. եուզ : || Հարիւր. երկ յիսնեակ. մակ- յիսնեակ :
Հարուր զանթ. եուզ գաթ : || Հարիւրապատիկ. հարիւրաւոր :
Հարուր տարուան. հարուր տարի տիմագըլ, կամ հարուր տարին եղած. եուզ եաշընտա. եուզ եաշընտա- գալը : || Հարիւրամեայ. հարիւրերեմեայ. հա- րիւրերեմեան. հարիւրամեան. հարիւրամեանք :
Հարուր քսան տարեկան ամառն, կամ չափ. ո- թով եղ. եք գինի, եք չափ եք գտնեն, եւ այլն : || քսետր. հինեն :
Հարուրապետ. եուզ եուզ. եուզեր եուզեր. պաշ- տաւոր եուզ պաշի : || Հարիւր. հարիւր առ. հարիւր : հարիւրաւոր. գիր օրինակ.
Մարդ գլուխ հարուրապետ կընէին : || և միջանկին հարիւր առ այլ :
Ամեն մեծին հարուրապետ տայինէ, ամբ- րան չեմար : || երթէ տայէ ամենեցուն հա- րիւր առ հարիւր, մեայ 'ի ձեռին և ոչինչ :
Հարուրապետ տրման, եկեղ չարման : || և եւ հարիւրաւոր և ոչ ամենի ինչ :
Հարուրապետ. եուզ պաշը : || Հարիւրապետ. զօրագլուխ հարիւրոց :
Հարուրաւոր. եուզլերի : || Հարիւրաւոր :
Հարուրերորդ. եուզինճի : || Հարիւրերորդ. երիւրերորդ. երիւրորդ. հարիւրորդ :
Հարուրեակ. եուզլուգ : || Հարիւրեակ. հար- իւրակ :
Հարուրին մէ. եուզ'ու բիր : || Հարիւրերորդ. հարիւրերին. հարապետեան 'ի հարիւ- րոց. ամենեքեան 'ի հարիւրոց :
Հարուրերոց բանակ. եուզլուգ : || կենդանի :
Հարպայլը. Հարպայ. և այլն : * || տես Հա- պայլը. Հապայ. և այլն :
Հարբակեէ : * || տես իսկուն :
Հարս. կէլին : || Հարսն :
Հարս՝ մեծերուն, եք պապալըն գըզը : || հարս. Հարսն :
Հարս չէղող. կէլին օլմադը. գեզմեյ պիլմէյ : || ան- հարսնացեալ :
Հարս ըլլալ. կէլին օլմագ : || Հարսն լինել. հարսնանալ :
Հարս առնող. կէլինի կէթիրիւճին : || Հարսնա- ռու :
Հարսը զարդարող, կամ } կէլինի պօսա- Հարսնիկէս զարդարելու. } ման. կէլին կիպի պոսանմըշ, կամ կէյինմիշ : || Հարսնազարդիչ. հարսնազգեաց :
Հարսին ու փեսային օտայ, կամ էրտեքէ : || առագաստ. առակաւան. առագաստանեմիկ զանոյց առնաւնեաց :
Հարսին ու փեսայի օտային աղասաւոր : || տես Այլաբեձէ :
Հարսին ու փեսայի օտան մաքող : || առա- գաստանուէր :
Հարսին քօղը. պուրզուգ : || տես. չղարշամէտ :
Հարսնեւորու. փեսային էզին. փեսային էվին : || Հարսնաձայն :

Հարսնեւոր. փեսաեանէ. փեսայանիկ : || փես- ացեալ. հարսնաւոր. հարսնաւոր. բազմական հարսանեաց : տես և Հարսնեաց մէջը նստող :
Հարսնիք. փեսային : || Հարսանիք. հարսա- նեակք. հանդէս հարսանեաց. հանդէս ա- մուսնութեան. փեսայութիւն :
Հարսնեաց մէջը նստող. փեսաեանէ. փե- սայի. || բազմական. հրաւիրեալ. հրա- ւիրատու. կոչնական. կոչեցեալ : տես և Հարսնեւոր :
Հարսնեաց պատրաստութիւն. փեսայի թեթիպ- ի. || Հանդերձանք հարսանեաց :
Հարսնեկին. կեօլ օլանեն : || Հարսնախօսն : տես և 'Գուռնէութիւն :
Հարսնութիւն. կէլինլիգ : || Հարսնութիւն :
Հարսնուկ. պաշի, եք օղլան գարը : || Հար- սնեակ :
Հարստանալ. զէնկինլէմէք. էտէպաէրլէնմէք : || Հարստանալ. փարթամանալ. մեծանալ. ձոխանալ. ընչանալ. ճոխանալ. մեծաշուառանալ :
Հարստութիւն. զէնկինլիգ. էտէպաէրլիգ. պարթիպ- լիգ : || Հարստութիւն. փարթամութիւն. մե- ծութիւն. ընչեղութիւն. ընչաւետութիւն. ըն- չաւէտութիւն. պերճութիւն. ձոխութիւն :
Հարստացնել. զէնկինլէտմէք : || Հարստացուցա- նել. փարթամացուցանել. մեծացուցա- նել. ձոխացուցանել. պերճացուցանել. ուռճացուցանել. յորդացուցանել. բարգա- ւաճեցուցանել. բարգաւանել :
Հարցընել. սօրմագ. եէզիօր էմէք : || Հարցանել. հարցափորձել. հարցափորձ առնել. հարցումն արանել. հարց փորձ առնել. հարց և քննին առնել. 'ի հարցափորձ մտանել. 'ի հարցաքննութիւն անկանել. 'ի հարցափորձի կալ : տես և քննել :
Հարցընելը. սօրմագը : || Հարցափորձ. հարցէ փորձ. հարցափորձ. հարցափորձ. հարց- փորձանք. հարցափորձանք. հարցափոր- ձութիւն. հարցաքննութիւն. հարցափորձութիւն. հարցմունք :
Հարցնող. հարցող օրգոց. սորգորան. եէզ- րինէն : || Հարցափորձ. հարցաքննիչ. հար- ցմանն. հարցաւոր :
Հարցնել. սօրմագ. սօրուշտուրմագ : || Հարցանել. հարցափորձել. հարցափորձել :
Հարցնելով խօսող, կամ խօսօղ : || Հարցմ- նառու :
Հարցում. հարցումն. սօրգու. էյլէմէք : || Հար- ցումն. հարցափորձ. հարցափորձութիւն. հարցմունք. հարցումն. հարցք :
Հարցքը պատասխանի. փէնի ասանն է : || Պայք :
Հարօր. էրէն հէրէն զօրմը. առանց : || առաք :
Հարօր չհանդիպեցուցած. առանց փօխանդուրտըք. || անհարօր. անհարօրադիր :
Հարօր չէնող. առանց : || առօրագործ. առօ- րաւէտ. առօրական :
Հարօր քաշող. առանց չէկէն : || առօրաւանիկ. առօրադիր : տես և Հերձող :

Հացարք երկաթ · սաղան գեմբէ · սաղան օձա : ‖ խոռի :

Հաց · բանէ : ‖ Հաց · պան :

Հաց՝ ճախըրալ մէջ, կը ճախըրայ մէջ եփած · փուռէնէ : ‖ Նկան · Նկանակ :

Հաց · ափէլէ : ‖ տե՛ս Կերակուր :

Հաց եփելը, կամ չեփելը : ‖ հացագործութիւն · հացարարութիւն :

Հաց եփող : ‖ տե՛ս Հացեփեց :

Հաց իրիկուան : ‖ տե՛ս իրիկուան հաց :

Հաց ծախող · [illegible] : ‖ հացավաճառ : տե՛ս և Հացեփեց :

Հաց ծախողներու, կամ եփողներու շարքը, կամ խանութ · [illegible] · փուռ : ‖ հացատուն · հացարան · հացարարոց :

Հաց կէս օրուան : ‖ տե՛ս կէսօրուան հաց :

Հաց մը · Հացի բլիթ · Հացի մը գլուխ · } ‖ նկան · նկանակ ·

գրտակ · բլիթ · [illegible] · պան :

Կամ պատառ · բլիթ մը հացի · գրտակ մը հացի :

Հաց ու Թացան · [illegible] : ‖ հաց և թացան · հաց և հացցուղ :

Հաց չունեցող, կամ ուտելու հացի · [illegible] : ‖ անհաց · այր առանց հացի :

Հաց ուտելու տեղ · [illegible] : ‖ ճաշարան · ճաշակարան · ճաշարանոց · ճաշատուն · [illegible] :

Հաց ուտող · [illegible] : ‖ հացակեր :

Հաց ուտողներու մայրը : ‖ [illegible] :

Հացի կտոր, կամ մասը · [illegible] : ‖ նշխար, կամ նշխարակ կտոր հացի · կտորակ հացի :

Հացի կտորտանք · [illegible] : ‖ կտորտանք հացի, նշխարներ, կտորներ, նշխարք, մասունք :

Հացի միջուկ · [illegible] : ‖ միջ հացի :

Հացով պատած, կամ միացած · [illegible] : ‖ հացապատ · հացապատեալ · հացապատուած :

Հացը · [illegible] : ‖ տե՛ս Ակրատակ :

Հացը ուրիշին խոտելը բերել · [illegible] : ‖ [illegible] :

Հացով լուսաւոր · [illegible] : ‖ [illegible] :

Հացատուր, կամ Հացկատուր : ‖ հացաթափ · թափ հացերէն · կերակուր հացի :

Հացեփեց · } հաց եփող · փուռնէն · [illegible] :

Հացթուխ · }

‖ հացեփաց · հացագործ · հացարար :

Հացեփեցի տղայ · [illegible] : ‖ տղայ հացագործի :

Հացեփեցի փուռ · [illegible] : ‖ Հացեփեց փուռն ·

Հացի · [illegible] : ‖ Հացի · հացենի :

Հացկատ · [illegible] : ‖ [illegible] :

Հացկերութ · հաց ուտելը : ‖ տե՛ս Սեղան · [illegible] :

Հայցատ · կոչել մէկը · կը հոգը պէտ · [illegible] : ‖ հայցում · հայցուած · հայցել · հայցելի · հայցումն · [illegible] :

Հաւ · [illegible] : ‖ հաւ · [illegible] :

Հաւ · [illegible] : ‖ [illegible] :

Հաւ բռնող · [illegible] : ‖ հաւաքող · հաւաքատ · [illegible] :

Հաւ ուտող · [illegible] : ‖ հաւակեր :

Հաւու բռնելը, կամ փետելը : ‖ [illegible] :

Հաւու խոյեր : ‖ տե՛ս Կատակ · [illegible] :

Հաւու կերակուր · [illegible] : ‖ հաւակեր :

Հաւու կերակուր եղած · [illegible] : ‖ հաւակերք · հաւակ · [illegible] :

Հաւու կերակուր բերել · [illegible] : ‖ հաւակեր գիտել · ի հաւակերի գետին · [illegible] :

Հաւու գուբարաա : ‖ տե՛ս [illegible] :

Հաւու ածել · [illegible] : ‖ [illegible] :

Հաւու ատամնաքա : ‖ տե՛ս [illegible] :

Հաւու Յաւզնի · [illegible] : ‖ հաւաձու · հաւաձուաց · [illegible] :

Հաւու Յաւզնեւն · [illegible] : ‖ [illegible] :

Հաւատալ, կամ Հաւատալ · ✱ [illegible] : ‖ [illegible] : ‖ հաւատ · հաւատալ · [illegible] :

Հաւատք, կամ Հաւատք · [illegible] : ‖ [illegible] :

Հաւատք, կամ Հաւատք · [illegible] : ‖ [illegible] :

Հաւատք, կամ Հաւատք · [illegible] :

Թարգմանութիւն · [illegible] : ‖ [illegible] :

Հաւաս · Հաւասար [illegible] : ✱ ‖ տե՛ս Օր · Օր [illegible] :

Հաւաս [illegible] : ✱ ‖ [illegible] :

Հաւասարէն · Հաւասարէն թուել : ‖ տե՛ս [illegible] :

Հաւասար Թիւղութիւն · [illegible] : ‖ տե՛ս Թիւղութիւն Հաւասարի · Զորութիւն · [illegible] :

Հաւասար ելլել : ‖ տե՛ս Օրը ելլել :

Հաւաս · ✱ [illegible] : ‖ տե՛ս Փուշ · և Պարպալ :

Հաւաս [illegible] : ‖ տե՛ս Ջուր [illegible] :

Հաւասար ելլել : ‖ տե՛ս Պարպալ ելլել :

Հաւան. * որոյ Թիւր բան կըծէծէն : || անկան. սանդ :
Հաւանի կոթ. հաւան էլի. հաւան փէսթի. հաւան տաշը : || սանդխառնն. սանդղատառն. վարսանդ. վարսանդեան. տոփիչ. տոփան :
Հաւան Թօփու. * պտղատո ու չան Թօփ է. որով խումպարայ կընէտէն : || ըռմբկէն :
Հաւաս, կմ հաւէս : * || խղձ. խանդ. խանդանք. տարփանք. բաղձանք. ըղձանք. Թոռթոր. կղկաթ, եռանդն. նախանձ :
Կմ, ըղձումն. ըղձութիւն. ըղձակերութիւն. խանդաւութիւն. նախանձաւորութիւն :
Հաւասով չինած : || ըղձակերպ :
Հաւասար. պարապար. (Դիւց) : || հաւասար. հաւասարակ. առ հաւասարակ. առ հաւասար. միապէս. միեղինակէս. միանգամայն. համանգամայն. համակ : տե՛ս և Մէկէն՝ Դէյէն 'ի Դէյ. և Մէկ տեղ. Դէյ :
Հաւասար. պարապար. (անուան ածական) : || հաւասար. համահաւասար. զուգահաւասար. հաւասարաչափ. հաւասարակշիռ. զուգակշիռ. զուգակամն. միաչափ. հաւասարակ. արդակ. քառակ. հանդէտ. հանդուռակից. զոյգ :
Հաւասար. (անուան գոյական) : || հաւասար. կշիռ. զոր օրինակ.
Առոր հաւասարը քեզի կուտան : || զհաւասար զորա տան քեզ :
Կուտան որ կենէ տեղը հաւասարը տանեն : || տան, զի անդրէն առնուցուն զկշիռն :
Հաւասար բաշխող, կմ բաշխած. պարապար. էօլէշտիրէն, կամ էօլէշտիրիլմիշ : || հաւասարաբաշխ. հաւասարակշռաբաշխ. մակրաշխ. վերաբաշխ :
Հաւասար գին ունող : || հաւասարագին :
Հաւասար գործող : || հաւասարագործ :
Հաւասար գինացող : || հաւասարատև. միատև. միատևակ :
Հաւասար ըլլալ. պարապար օլմագ. պարապարլանմագ : || հաւասար լինիլ. հաւասարիլ. հաւասարակիլ. զուգիլ :
Հաւասար ընկեր : || հաւասարակից :
Հաւասար ծանրութիւն ունող. փարթըլը պարապար : || հաւասարակշիռ. զուգակշիռ. համակշիռ. հոմակշիռ. միակշիռ. միածոյլ. համածոյլ :
Հաւասար ուժ ունող : || հաւասարազօր. համազօր. հոմազօր. միազօր :
Հաւասար չափող, կմ չափած : || հաւասարաչափ. հաւասարակշիռ :
Հաւասար պաշտօն, կմ պաշտած : || հաւասարապաշտօն. միապաշտօն :
Հաւասար պատիւ ունենալը : || համապատուութիւն. զուգապատուութիւն. պատուակցութիւն :
Հաւասար պատիւ, կմ փառք ունող : || հաւասարապատիւ. հաւասարակապատիւ. համապատիւ. հոմապատիւ. հանդիսապատիւ. զուգապատիւ. միապատիւ. միափառ. հաւասարափառ. համափառ. զուգափառ. հանդիսափառ. փառակից. պատուակից :
Հաւասար պատիւ տալ : || համապատուել. միապատուել. զուգապատուել. պատուակցել :
Հաւասար պատիւ տալով, կմ մեծարելով : || համապատուաբար. համապատուապէս :
Հաւասար պարտական : || հաւասարապարտ. հանդիսապարտ :
Հաւասար տարուղ ունող : || հաւասարատարուղ :
Հաւասարութիւն. պարապարլըգ : || հաւասարութիւն. զուգակշռութիւն. արդակութիւն. կշռութիւն. կշռոյթ :
Հաւասարութեան սիրող : || հաւասարասէր. կշռասէր :
Հաւասարցնել. պարապարլաթմագ : || հաւասար առնել. հաւասարել. հաւասարակել. արդակել. քառակել. կշռորդել. կշռել. զուգակշռել. հանդիմել :
Կմ, հաւասարեցուցանել. հաւասարակեցուցանել. արդակեցուցանել :
Հաւասալու. հաւասլանաճագ : || տարփալի. ըղձալի. բաղձալի. ցանկալի. տենչալի. նախանձելի. կղկաթելի :
Հաւասցնել. հաւաս բէրէլ. հաւասլանդըրմագ : || նախանձ արկանել. նախանձեցուցանել. բաղձացուցանել. ըղձացուցանել. ըղձակերպս առնել :
Հաւասիլ. } հաւասլանմագ : || ըղձանալ.
Հաւաս ձգել. }
ըղձալ. խանդալ. ըղձակերպել. կղկաթել. նախանձիլ. նախանձ առնուլ. նախանձ բերել :
Հաւասլը : * || ըղձալից. ըղձակերպ. ըղձասէր. խանդաւոր. նախանձաւոր. կղկաթաւոր. կղկաթեալ :
Հաւատալ. ինանմագ. ինամ կէթիրմէք : || հաւատալ. աւատալ. հաւատս ընծայել :
չՀաւատալ. չինանմագ. ինանմամագ : || չհաւատալ. չաւատալ. անհաւատալ. անհաւատանալ. անհաւատիլ. Թերահաւատիլ. Թերևհաւատիլ :
Կմ այսպէս. ոչ հաւատալ. ոչ ընծայել հաւատս. անհաւատ լինիլ :
Հաւատալ բան մը մէկին մը. ուրիշինէ ինանմագ : || զիր ինչ ունէր հաւատալ. վստահանալ. վստահիլ. յանձնել. աւանդել. ընձեռել. տալ :
Հաւատալու. ինանըլաճագ, ինանըլըճագ : || հաւատալի. աւատալի. արժանահաւատ :
չՀաւատալու, կամ չՀաւատալու. չինանըլմայաճագ. ինանըլմայաճագ : || չհաւատալի. չաւատալի. անհաւատալի. անհաւատ ինչ. անհաւատ :
Հաւատամք : || հաւատամք. հանգանակ հաւատոյ :
Հաւատան կիւնահիւ կիւնահիւ. * խաղէ : || օգաձգութիւն. օգընկեցութիւն :
Հաւատարիմ. ինանմաճր. էմնիյար. էմին. սաղտէ. հարփիրէթլի. իհթիգալը : || հաւատարիմ. մըտերիմ. արդար. անխարդախ. հաւատացեալ : տե՛ս և Արդար. և Միամիտ :
Խիստ հաւատարիմ : || հաւատարմագոյն. մտերմագոյն :

Հաւատարիմ ըլլալ. ինանմագ օլմագ. սադըգ օլ-մագ. էհլիէմանէթ օլմագ ։ ‖ Հաւատարիմ լի-նել. հաւատարմանալ. մտերմանալ ։

Հաւատարիմ ընել. ինանմագ, կի էմին էթմէք ։ ‖ Հաւատարմացուցանել. մտերմացուցա-նել ։

Հաւատարմութիւն. ինանմագլըգ. էմնիյէթլըգ. էմնիյէթ. հագիգաթ. էհլիէմանէթ ։ ‖ Հաւատար-մութիւն. մտերմութիւն. սերտութիւն. հա-րազատութիւն. արդարասիրութիւն. արդա-րամտութիւն. յաստակամտութիւն. ապարդի-տութիւն. պարզամտութիւն. ողջմտութիւն. միամտութիւն. բարեմտութիւն. ուղղամտու-թիւն. ուղղախոհութիւն. անխարդախու-թիւն. ազնութիւն. պարզութիւն ։

Կամ, հաւատք. հաւատ. աւատ ։ տես և Արդարութիւն ։

Հաւատարմութիւն չունեցող. էմնիյէթսիզ. ինէթ-գաբըլըղ. հարամզադէ ։ ‖ անհաւատարիմ. ան-հաւատ ։ տես և խարդախ ։

Հաւատարմութեամբ. էմնիյէթիլէ. ինէթիգա-բըլըղ. ինէթիգամ էթէրէք ։ ‖ Հաւատարմութեամբ. մտերմութեամբ. մտերմաբար. հաւատար-մաբար. հաւատարմապէս. յաւատ. զօր օրինակ.

Հաւատարմութեամբ կուրանեին ։ ‖ յաւատ գործէին ։

Հաւատացած. ինանմըշ ։ ‖ Հաւատացեալ. ա-ւատացեալ. հաւատարիմ ։

Հաւատացնել. ինանտըրմագ ։ ‖ Հաւատացու-ցանել. աւատացուցանել. տալ հաւա-տալ ։

Հաւատացող. ինանան ։ ‖ Հաւատացող. հա-ւատալի. հաւատացեալ ։

Խիստ Հաւատացող ։ ‖ քաջահաւատ. մեծա-հաւատ. բարեհաւատ ։

Հաւատակից. մէյ հաւադէ. տինտաշ. էմնէտաշ ։ ‖ Հաւատակից. կրօնակից. համահաւատ. համադէն ։

Հաւատակից ըլլալը. տինտաշլըգ ։ ‖ Հաւատակ-ցութիւն. կրօնակցութիւն ։

Հաւատուոր, կմ Հաւատւոր ։ ‖ տես Մարդա-պետ ։

Հաւատք. տին ։ ‖ Հաւատք. հաւատ. աւատ. դէն. դէն ։

Հաւատք չունեցող ։ ‖ տես Անհաւատ, և Հա-ւատքը պակաս ։

Հաւատք ստահմանող ։ ‖ Հաւատաստահման ։

Հաւատքը խնայել ընել ։ ‖ տես Դաւանել ։

Հաւատքը ծուռ. տինի էյրի. տինի պոզուգ ։ ‖ Թիւրահաւատ. մոլորահաւատ. չարա-հաւատ. ժանտահաւատ ։

Հաւատքը կորսնցնող. տինինի գայպ էտէն ։ ‖ Հաւատակորոյս. դենակորոյս. դենակո-րուստ ։

Հաւատքը Հիմարին. տինի պոզուգ. ճիւլի-ֆան ։ ‖ Հիմարատահաւատ. սնոտահաւատ. ուղղահաւատ. քաջահաւատ ։

Հաւատքը մեծ. տինի պէօյիւք ։ ‖ մեծահա-ւատ. քաջահաւատ ։

Հաւատքը մէկ. տինի պիր. պիր տինլի ։ ‖ միահաւատ ։

Հաւատքը չեղած ։ ‖ տես Ուղղափառ ։

Հաւատքը պակաս. } տինի էքսիք.
Հաւատքը նուազ, կմ քիչ. }
տինի ազ ։ ‖ պակասահաւատ. սակաւահա-ւատ. Թերահաւատ. Թերեւհաւատ. թու-լահաւատ. աղահաւատ. նեղահաւատ ։

Հաւատքը պակսիլ. տինի էքսիլմէք. տինի գալմամագ ։ ‖ Թերահաւատիլ. Թերեւհաւա-տիլ. անհաւատանալ ։

Հաւատքը չպահող. տինինի սագլամայան. մուրթէտ ։ ‖ Հաւատադրուժ. հաւատա-մերժ. դրժասեր ։

Հաւատքը փուճ. տինի պոզուգ ։ ‖ ունայնա-հաւատ. սնահաւատ ։

Հաւատքի պակասութիւն. տին էքսիքլիղի ։ ‖ Թերահաւատութիւն. Թերեւհաւատու-թիւն ։

Հաւելլէ ։ * ‖ տես Հաւալլէ.

Հաւես ։ * ‖ տես Հաւաս ։

Հաւթալըխ, կմ հաֆթալըխ ։ * ‖ շաբաթ-չէնք. վարձք եօթնեկի ։

Հաւթայ, կմ հաֆթայ ։ * ‖ տես Շաբաթ. շաբաթ մը ։

Հաւկիթ. եումուրթա ։ ‖ ձու. կիթ հաւու ։

Հաւկիթ. հայայ ։ ‖ տես Զբօսանք՝ մարդոյ ։

Հաւկիթ ածել. եումուրթլամագ ։ ‖ ածել զձու. արտադրել զձու. ձուադիր լինիլ. ձուա-ծու լինիլ ։

Հաւկիթ ածող. եումուրթլայան ։ ‖ ձուադիր. ձուածու ։

Հաւկիթ կարող. եումուրթայ գաբը ։ ‖ ձուա-րկղ ։

Հաւկիթ մանր. ուֆագ եումուրթա ։ ‖ մանր-րաձու ։

Հաւկիթ սալոր. պուրպուղ էրինի ։ ‖ գաւաթակ. գաւաթոխ ։

Հաւկթի բարակ կաշին. եումուրթայ զարը ։ ‖ փառ ձուոյ. Թաղանթ ձուոյ. ձուաթա-ղանթ ։

Հաւկթի դեղնուց. եումուրթայ սարըսը ։ ‖ դեղնուց ձուոյ ։

Հաւկթի կեղև. եումուրթայ գաբուղու ։ ‖ կե-ղևանք ձուոյ ։

Հաւկթի ճերմկուց. եումուրթայ աղը ։ ‖ սպիտակուց ձուոյ.

Հաւկթի վրայ նստիլ՝ քիւլիւգ եաթմագ ։ ‖ սնուցանել զձուս. ածել զձուս ։

Հաւկուր. տէարիւս. պէօլէ կեօրլիւ ։ ‖ շիլ. կարճատես. ղաշացու. աչացու ։

Հաւկուր ըլլալ ։ ‖ շլանալ. ղաշացու լի-նիլ ։

Հաւկուր ընել ։ ‖ շլացուցանել ։

Հաւկուրութիւն ։ ‖ շլութիւն. շլացութիւն. ղաշաց-ցութիւն. կարճատեսութիւն ։

Հաւնած. պէյէնմիշ ։ ‖ Հաւանեալ. հաւանած ։

Հաւնած բանը. սէվտիկ ։ ‖ Հաճոյք. հաճու-թիւք. հաճութիւն. հաւանութիւն ։

Հաւնելու. պէյէնիլէճէք ։ ‖ Հաւանելի. հաճե-լի. հաճոյական. հաւանական. հաւանա-կան ։

Հաւնցնել. պէյէնտիրմէք ։ ‖ Հաւանեցուցա-նել. հաճեցուցանել. կամեցուցանել. յօ-

ժամկեցուցանել. յորդորեցուցանել. յոր-
դորացուցանել. խելամտեցուցանել. խմա-
ցուցանել. զգօնացուցանել:

Կմ, համձել. ամոքել. յօժարել. յորդորել:
Կմ. այսպէս. հաւան առնել. համ և հաւան
առնել. համոզիչ առնել. համոզիչ ար-
կանել. խելամուտ առնել. հասու առնել.
'ի հաւան ածել:

Հաւանիլ. պէյէնմէք: || հաւանիլ. համձիլ. բա-
րեհամձիլ. կամիլ. յօժարել. յօժարամտիլ.
ընդունիլ. վերընդունիլ. կամաւորիլ. ա-
խորժիլ. ախորժել. հաստատիլ. յորդո-
րիլ. զցածիլ. զիջանել. յանկարծիլ. բաւել.
բերել. յանձն առնուլ. յանձին կալնուլ:
Կամ այսպէս. հաւան լինել. համձ լինել.
կամ լինել ուժէք. տեղի տալ:

չՀաւանիլ. պէյէնմէմէք: || անհաւանիլ. չհաւա-
նիլ. չհամձիլ. չկամիլ. չյօժարել. դժկա-
մակիլ. դժկամակել. դժկամակ լինել.
չառնուլ յանձն:

Հաւանիլը. պէյէնմէ. պէյէնիշ. պէյէնմէքլիք: ||
հաւանութիւն. համձութիւն. յօժարութիւն. յօժա-
րամտութիւն. դիւրամտութիւն. յանձնառութիւն.
յանկարծութիւն. զիջումն. բաւումն:

Հաւանոց. հավանդա թէլ. թասատդէնք. թասատ-
հանէյ: || հաւանոց. հաւարան:

Հաւանոց. հասա փոսքա, կմ խոշքէա: || վանդակ.
վանդակապատ. գառատեղ. գայլատեղ.
արկղոց:

Հաւանող. պէյէնէն: || հաւանող. հաւան. համձ.
հաւանական. հաւանակից. յօժարաւոր.
կամեցող. յօժարական. յօժարամիտ. յոր-
դորամիտ:

խիստ Հաւանող. չէք պէյէնէն: || քաջահաւան.
քաջահամձ:

չՀաւանող. պէյէնմէյէն: || չհաւանող. անհա-
ւան. առարահաւան. անհամձ. ոչհամձ. չհամձ.
դժուարահաճ. դժկամակ. անկամակ:

Հաւաշայ. * վրան քոր քոր ռոնէրէն թուշէ գօրթիք:
|| խորովիկք ոսկերչաց:

Հաւուզ: * || տե՛ս Աւազան:

Հաւուճ: * || բանճարիմն. գազար:

Հաւսար: || տե՛ս Հաւասար:

Հաւքաշ. էօփքէտի ունփը: || ընծակ:

Հաւքաշ քաշել. էօփքէտ թաշէլ: || ընծակս ար-
կանել:

Հափ հալըր: * || տե՛ս խիստ Պատրաստ:

Հափ հաւասար. պաս պարապար: || մակհա-
ւասար. համահաւասար. զուգահաւասար.
հաւասարակշիռ. հաւասարաչափ. զուգա-
հաւասար. զուգաքանակ. զուգ ընթաց.
զոյգ ընթաց. մակարդակ. չափակից:

Հափ հաւասար գալ. պառապարագուր, կմ պապա-
պու կէլմէք: || հաւասար լինել. հաւասար
երթալ. զուգահաւասար դալ:

Հափ հաւասար պէտնիք. էնէրէկէն էէքսան: ||
հիմնայատակ. յատակաչափ:

Հափ յայտնի: || տե՛ս խիստ Յայտնի:

Հափու: * || ադդեղջ. արգել. արգելանք.
արգելան. արգելարանք. արգելանոցք.
կալանք. կալապարան. պահապարան. զըն-
դան. բանտան. մեկուսի. մեկուսիք. փիւղ.

փիւղակէ. պահ: տե՛ս Հափիր դնել:

Հափիր. կմ հափիս մէջ: || 'ի դղեակահոն. յար-
գելս. 'ի կալանս. 'ի մեկուսիս. և այլն:

Հափիր դնել. } հափսայ գօմագ: || դնել 'ի դղ-
Հափս ընել. }
եակահոն. արկանել յարգելոցս. յարգել ար-
կանել. 'ի պահ արկանել. 'ի փիւղ արկա-
նել. 'ի մեկուսիս արկանել. 'ի մեկուսիս դնել.
կալ և կապ ածել 'ի անկեղծ. կալանել.
արգելանել. արգելուլ:

Հափիր գրած. } հափսայ գօնմուշ. հափս օլուն-
Հափս ըրած. }
մուշ: || կալանաւոր. կալանաւորեալ.
կալանական. կալանաւորեալ. բանտարկեալ.
բանտարկեալ:

Հափս ըլլալ. }
Հափիր կենալ. } հափս օլմագ. հափսայ կիրմէք:
Հափիր մտնել. }
|| 'ի դղեակահոն լինել. 'ի պահ արկանիլ. 'ի
փիւղ արկանիլ. յարգելոցս գնիլ. կալ և
կապ լինել 'ի մեկուսի. արգելեալ կալ 'ի
կալանս. կալանաւորիլ:

Հաքիմ. Հաքիմլիք: * || տե՛ս Բժշկապետ.
Բժշկապետութիւն:

Հաքիկ: * || քուռն. յոխորտ. սնափառ. բաղ-
բաղ. բարբախական:

Հաքիքէթ. Հաքիքէթլը: * || տե՛ս Ճշմար-
տութիւն. Ճշմարտապէս:

ՀԵ

Հեգ, կմ հենց. գիւր խալեւը. հէճէ: || հեգ.
հեգնանք. հեգութիւն. վանկութիւն. փա-
ղառութիւն:

Հեգել, կամ հենգել, գիւր խալեւ. հէճէլէմէք.
հէճէլէ օգունմագ: || հեգել. հեգնանգել.
վանկել. վանկել. փառել. փաղաւորել. յօ-
դացուցանել:

Հեգէլիլ, կամ հենգըէլիլ: || հեգիլ. վանկիլ.
փաղաւորիլ. յօդանալ:

Հեգող, կմ հենգող: || հեգող. հեգիչ. վան-
կիչ. փաղաւորիչ. փաղաւոռ:

Հեղ. մաղլըմ. խասուշ. մէլայըմ: || հեղ. հեզիկ.
հեզահամբոյր. հեզապայծառ. հեզապահեստ.
ցածապահեստ. բարեբարոյ. բարեհամբոյր. խա-
ղաղական. աղաւնական. ներողամիտ. ան-
յիշաչար. անոխակալ. անցաւամտական.
ընտանեկական. ընկերական:

Կմ, մեղմ. մեղմիկ. հանդարտ. աղու. ազնիւ.
ընտանել. ընկերել. ընդելական. ցածուն. ցած.
անչար. ներող. հանդարտարար խաղաղող:

Հեզ. անասուն. թագաւոր. նոպայ. խասուշ. || հեզ.
հեզիկ. հանդարտ. աղուոր. ընտանել. ընդելել.
ձեռնընտանել. ձեռնընդելել. ընդելական. ընտա-
նական. ընտանեկական. ընդելական. աղաւ-
նական. փափկաբարոյ: տե՛ս և վերը նշեալ.

Հեզ ըլլալ. Հեզ ընել: || տե՛ս Հեզանալ.
Հեզացնել:

Հեզ մարդու մէլօնէլէր: || հեզահամբոյր.
հեզական. ընտանեկական:

Հեզանալ. հեղ ըլլալ. խասուշ օլմագ. մաղլըմ օ-
լմագ: || հեզ լինել. հեզանալ. մեղմանալ.

քաղցրանալ․ ցածանալ․ կակղանալ․ ըն_
տելանալ․ ընդելանալ․ ընտելանել․ ըն_
տելանիլ․ ընդելանիլ․ ընդելակրթիլ․ ըն_
տելակրթիլ․ զիջանել ։
Հեզացնել․ հէզ ընել․ մուլայիմ էթմէք ։ || Հեզա_
ցուցանել․ մեղմացուցանել․ քաղցրացու_
ցանել․ ցածուցանել․ զիջուցանել․ ընդե_
լուզանել․ ընդելուցանել․ ընդելացուցա_
նել․ ընտելացուցանել ։
Հեզութիւն․ մուլայիմլըք ։ || հեզանք․ հեզութիւն․ հե_
զաբարոյութիւն․ քաղցրութիւն․ ցածութիւն․ անչա_
րութիւն․ անյիշաչարութիւն․ անոխակալութիւն ։
Հեզուկ․ մուլայիմճայ․ եաւաշճայ․ դիլաճիճայ ։ ||
հեզիկ․ մեղմիկ․ անուշակ ։
Հեզուկ խօսիլ․ գօպալ լէֆ ուէօյլէմէք ։ || հե_
զիկ խօսիլ․ հեզաբանել․ մեղմաբանել․ ա_
ղոճաբանել ։ տես և Անուշ խօսիլ ։
Հեզուկ մարդ ըսող․ գօպալ լէֆ փէճէյէն ։ ||
հեզախօսօր․ քաղցրախօսօր․ ախորժախօսօր ։
Հեզուկ փչող․ եաւաշ խաֆիֆ էսէն․ մուլայիմ եսէն ։ ||
հեզաշունչ․ մեղմաշունչ․ քաղցրաշունչ․ խա_
ղաղաշունչ․ հանդարտաշունչ․ ամոքաշունչ ։
կամ, հեզասիգ․ մեղմասիգ․ քաղցրասիգ․
խաղաղասիգ․ խաղաղաւէտ․ հանդարտա_
սիգ ։
Հեթանոս․ քեաֆիր․ փուտփ ։ || հեթանոս․
այլազգի․ հելլենացի․ խուժ․ դուժ․
խուժադուժ․ անհաւատ ։
Հեթանոսի պէս ։ || հեթանոսապէս․ հե_
թանոսաբար․ այլազգաբար․ խժաբար․
խժդժաբար․ խժակերպ․ հեթանոսակերպ․
հեթանոսօրէն․ անհաւատօրէն ։
Հեթանոսի պէս կեցող ։ || հեթանոսաբա_
րոյ․ հեթանոսակրօն ։
Հեթանոսական ։ || հեթանոսական․ հեթա_
նոսամիտ․ այլազգական․ խուժական․ խը_
ժական․ խժդժական․ խուժադուժ ։
Հեթանոսութիւն․ քեաֆիրլիք․ փութփերէսթլիք ։ || հե_
թանոսութիւն․ այլազգութիւն․ անհաւատութիւն․
խժդժութիւն ։
Հեծալ ։ } տես Հառաչել ։
Հեծել ։ }
Հեծած․ պինմիշ․ պինիլմիշ ։ || հեծեալ ։
Հեծել, կամ հեծնիլ ։ || տես Ձիաւոր ։
Հեծկլտալ․ հըճքըրմագ․ հըճքըրըգլա աղլամագ ։
|| հեծկլտալ ։
Հեծկլտուք․ հըճքըք․ հըճքըրըգ ։ || հեծկլտանք ։
Հեծնել․ պինմէք ։ || հեծնուլ․ հեծանել․ վե_
րելակել․ վերանստիլ․ աշտանակել․ աշ_
տանակիլ ։
կամ այսպէս․ յերիվար աշտանակել․ 'ի ձի
աշտանակել․ 'ի ձի հեծանել․ ելանել 'ի ձի․
նստիլ 'ի վ[րա] գրաստու․ ձիաւորիլ ։
Հեծնել․ նաւ․ արաբա․ և այլն ։ || ելանել,
կամ մտանել 'ի նաւ, 'ի կառս, և այլն ։
Հեծնել․ այսինքն փոխելու ։ || դառնալ․ փոխիլ․
յեղանակիլ․ զոր օրինակ․
Բանը կոճու հեծաւ ։ || դարձան, կամ փո_
խեցան նուճարք բանիցն 'ի կռիւ ։
Բանը մասխարութեան հեծաւ ։ || և ջերա_
նակեցան բանքն 'ի խեղկատակութեան, կամ
'ի ծաղրաբանութեան ։
Հեծնելը․ պինիշ ։ || հեծնլութիւն․ հեծանութիւն ։
Հեծնելու․ պինեճէք ։ || հեծանելի ։
Հեծցնել․ պինտիրմէք ։ || հեծուցանել․ 'ի ձի
աշտանակել զոք․ յերիվար բազմեցուցա_
նել, նստուցանել 'ի վ[րա] գրաստու ։
Հեկեկալ․ ինլէմէք ։ || հեկեկալ ։
Հեկեկալը ։ || հեկեկանք․ հեկեկումն․ հեկե_
կումն ։
Հեղ․ անգամ․ պաղըայ, եա պըրայ․ քէրէ․ տէֆայ․
եայլըմ ։ || անգամ․ հաղ․ նուագ․ ոտն․
Քանի՞ հեղ ուղեցի ժողվել ։ || քանիցս ան_
գամ կամեցայ ժողովել ։
Աս մէկ հեղս ալ բան մը չէ ։ || չնորհեմ
քեզ և զայս մի հաղս ։
Աղջի հեղը ինչ և լցէ աղէկ էր, ամմայ վերջի
հեղը խիստ աւրեցաւ ։ || զառաջինն նուագն,
կամ յառաջնում նուագի զինչ և իցէ բա_
րւոք էր․ բայց 'ի վերջնումն ամենևին ա_
ղաւաղեցաւ ։
Հեղ հեղի վրայ․ անգամ անգամի վրայ ։ || ան_
գամ քան զանգամ․ գամ քան զգամ․ հաղ
քան զհաղ ։
Հեղ մը․ անգամ մը ։ || տես Մէկ հեղ մը․ մէկ
անգամ մը ։
Հեղ մըն ալ ։ || տես Մէկ մըն ալ ։
Հեղեղ․ սէլ ։ || հեղեղ․ հեղեղատ․ ուղխ ։
ուղխք․ ուխք․ վտակ․ յորձանք․ հոսանք․
դովրեքս․ գօրեքս․ առու ։
կամ այսպէս․ հեղեղ ջուրց․ վտակ ջուրց․
ուղխ ողողմանց ։ տես և Ջրհեղեղ ։
Հեղեղ ելլել․ սէլ չըքմագ ։ || յառնել հեղեղաց․
ընթանալ ուղխից․ հոսել վտակաց ։ տես
և Հեղեղ ըլլալ ։
Հեղեղ ըլլալ․ սէլ օլմագ․ սէլլէնմէք ։ || լինել հե_
ղեղաց․ հեղեղել․ հեղեղանիլ․ ուղխիլ․
ուղխանալ․ վտականալ ։
Հեղեղ հանել, կամ վազցնել․ սէլ չըգարմագ ։ ||
յարուցանել զհեղեղս․ գնացուցանել ըղ_
վտակս․ ընթացուցանել զուղխս․ հեղե_
ղել․ հեղեղատել․ ուղխեցուցանել ։
Հեղեղ նման, կամ վազընող․ սէլ կէպի ։
|| հեղեղայարոյց․ ուղխայարոյց․ վտակա_
յարոյց․ վտակահոս․ ուղխահոս․ ուղխա_
ցան ։
Հեղեղէն կոխած, կամ ծածկած․ սէլտէն
պասըլմըշ ։ || ողող․ ողողեալ․ հեղեղեալ․
հեղեղատեալ․ հեղեղածած․ հեղեղապատ ։
Հեղեղէն կոխուիլ․ սէլտէն պասըլմագ ։ || հե_
ղեղիլ․ ողողիլ․ ողողանիլ ։
Հեղեղէն փլած, կամ աւրած․ սէլտէն պօզուլ_
մուշ ։ || հեղեղափուլ․ հեղեղակործան ։
Հեղեղը կոխել, կամ հեղեղով ծածկել․ սէլ
պասմագ ։ || հեղեղել․ հեղեղատել․ ողողել․
ողողանել․ ռռոգանել․ հեղեղահարանել․
հեղեղաւ ապականել․ տալ յողող ջուրց ։
Հեղեղը տարող․ սէլի եաւան ։ || հեղեղա_
հերձ․ ուղխահերձ ։
Հեղեղի պէս․ սէլ կիպի ։ || հեղեղօրէն․ ուղ_
խօրէն․ ուղխապէս․ յորդապէս ։
կամ, ո՛ր զՀեղեղ․ հերկ զուղխս․ զօրէն հե_
ղեղաց ։
Հեղեղի պէս վազող, կամ գնացող․ սէլ կիպի

տգուն ։ ‖ հեղեղահոս ․ վտակահոս ․ ուղխահոս ․ ուղխեխահոս ․ սահանահոս ․ ուղխաւոր ․ ուղխադնաց ․ հեղեղադնաց ․ հեղեղեալ ։

Հեղեղի ջուր ․ սէլ սույու ։ ‖ հեղեղաջուր ․ ուղխաջուր ․ վտակաջուր ։

Հեղեղի տեղ ․ սէլ եէրի ։ ‖ հեղեղավայր ։

Հեղեղով լցած ․ սէլ իլէ փօլու ։ ‖ հեղեղալի ․ հեղեղալիր ․ հեղեղալից ․ հեղեղահոծ ։

Կմ, ուղխալի ․ ուղխալիր ․ ուղխալից ։

Կմ, վտակալի ․ վտակալիր ․ վտակալից ։

Հեղեղով կախօղ, կմ ծածկօղ, կմ աւրօղ ։ ‖ հեղեղիչ ․ ողողիչ ․ աղողանիչ ։

Հեղեղով պարարտացած ։ ‖ հեղեղապարար ․ ուղխապարար ։

Հեղրդակ ․ ւէպէրդակ ․ վայրի հաւուր ․ ամբ մաtoil ․ եայան մաօլա ․ նարփէնդ մաօլա ․ հէնփէպափ ։ ‖ եղերդ ․ եղերդն ․ եղրդակ ․ եղերդակ ․ հեղերդակ ․ եղերդնակ ․ գառնիճ ․ եղեգ ։

Հենգ՝ բառից, կմ գրոց ։ ‖ տես Հեգ ։

Հենգել ․ Հենգօղ ․ և այլն ։ ‖ տես Հեգել ․ Հեգօղ ։

Հենք ․ իբառի, և նմանայ ․ չէօղիէ ․ փիրէզ ։ ‖ առէջ ։

Հեշտ ․ Հեշտ ըլլալ ․ Հեշտ ընել ․ և այլն ։ ‖ տես Դիւրին ․ Դիւրին ըլլալ ․ Դիւրացնել ։

Հեշտալի ։ ‖ հեշտալի ․ փափկալի ․ զրգալի ․ ջեք ։ տես և Զեփիւռ ։

Հեշտանալ ․ զէֆէ եւէնփէ օլմագ ․ զէֆէ էթմէք ։ ‖ հեշտանալ ․ փափկանալ ․ խդանալ ․ մեղկանալ ․ խենեշանալ, կմ լուծանիլ ՚ի փափկութիւն ։

Կմ, շռայլանիլ ․ պագշոտիլ ։ տես և Զէֆք ընել ։

Հեշտասէր ․ էհլիզէֆէ ․ էհլիսէֆայ ։ ‖ հեշտասէր ․ փափկասէր ․ յղփասէր ․ մարմնասէր ․ բախճանասէր ։

Կմ, փափկամորթ ․ թուլամորթ ․ մարմնաբոյծ ․ մարմնապարար ․ անձնդիւր ․ փափկակեաց ․ հեշտակեաց ․ շռայլոտ ․ շաղաշոտ ․ ծնկոտ ․ ծնդոտ ․ լոյծ ․ մեղկ ․ զեղխ ․ այլ փափուկ ։

Հեշտասիրութիւն ։ ‖ հեշտասիրութիւն ․ փափկասիրութիւն ․ զրգասիրութիւն ։ տես և Հեշտութիւն ։

Հեշտացնել ․ զէֆայ էթտիրմէք ․ զէֆէ էթտիրմէք ։ ‖ հեշտացուցանել ․ փափկացուցանել ․ խդացուցանել ․ կնացուցանել ․ խենեշացուցանել ․ շռայլեցուցանել ՚ի լուծութիւն մարմնոյ ։ տես և Զէֆք ընել տալ ։

Հեշտացնել ․ խօլայլէշ ։ ‖ տես Դիւրացնել ։

Հեշտացնօղ ։ ‖ հեշտացուցանօղ ․ հեշտացուցիչ ․ փափկացուցիչ ․ խդացուցիչ ․ դիւրացուցիչ ․ դիւրիչ ․ զմայլեցուցիչ ․ փափկացուցիչ ։

Հեշտութիւն ․ խօլայլըգ ։ ‖ տես Դիւրութիւն ։

Հեշտութիւն ․ զէֆք ․ էզֆայ ։ ‖ հեշտութիւն ․ փափկութիւն ․ խդութիւն ․ խենեշութիւն ․ շաղաշոտութիւն ․ շռայլութիւն ․ շռայլութիւնք ․ խենեշանք ։ տես և Զէֆք ։

Հեշտութիւ ․ էզֆայով ։ ‖ հեշտութի ․ փափկութի ․ դիւրութի ։

Կմ, հեշտաբար ․ փափկաբար ․ դիւրաբար ․ հեշտիւ ․ հեշտաբն ։

Հեշտութիւն առնել ․ զէֆք ալյով աղրէլ ։ ‖ փափկանունդ վարել զկեանս ․ զրգանօք կեալ ․ յօրանալ ՚ի վայելս աստեաց ․ ՚ի բարեկենդանութիւն գոլ ․ փափկակեաց լինել ․ բարեկեցիկ լինել ։

Հեշտութիւն առօղ ․ զէֆք ալյով ալըճը ։ ‖ հեշտառու ․ հեշտակեաց ․ փափկակեաց ․ բարեկեաց ․ բարեկեցիկ ․ փափկանունդ ․ փափկասուն ․ զրգասէր ․ հեշտասէր ։

Հեշտութե ետեւէ ընկնիլ ․ զէֆք ալյու եփինէ ընկնէլ ․ հէշտ ․ ձէ ․ ։ ‖ վարել զհետ փափկութե ․ զհետ հեշտութեց կրթիլ ․ մոլել ՚ի զրգանս ․ հարկանիլ յախտ փափկասիրութե ․ զանգտիլ ՚ի բախճանութիւնս ․ շռայլանալ ՚ի փափկութիւնս ․ յօրանալ ՚ի վայելչութիւնս զմայլից ։

Կմ այսպէս ․ շռայլանալ ․ շաղաշոտիլ ․ հեշտասիրել ․ յօրանալ ․ եռլիկութանալ ։

Հեշտութե տեղ ։ ‖ հեշտարան ․ զրգարան ․ փափկոց ․ բերկրանոց ։

Հեռանալ ․
Հեռենալ ․ } ուզագլաշ կիթմէք ․ էրրագլան եօլ ։ ‖
Հեռընալ ․

հեռանալ ․ մեկուսանալ ․ մեռանալ ․ մերժանալ ․ ուծանալ ․ անդրանալ ․ գերանալ ։

Կամ այսպէս ․ բացակայել ․ տարակայել ․ տարագրել ․ խորշել ․ մերժել ․ մեկնել ․ հրաժարել ․ արոհել ․ զերծանել ․ վճարել ։

Կմ այսպէս ․ թափել յիմեքէ ․ պարզել յիմեքէ ․ փարատել յումեքէ ։

Կմ այսպէս ․ ՚ի բացեայ լինել ․ հեռի լինել ․ հեռի ձգել ․ հեռի առնել ․ ՚ի բացեայ առնել ․ ՚ի զերծ առնել ․ զերծ լինել ․ ՚ի զերծս լինել ․ ՚ի զերծ հանել ․ զերծ ելանել ․ ՚ի զերծս ելանել ։

Կմ այսպէս ․ կտուր լինել ․ ուրոյն լինել ․ յուրոյն լինել ․ յուրոյն կալ ․ ուրոյն կալ ․ յուրոյն գալ ։

Եւ կմ այսպէս ․ տեղի տալ ․ հրաժեշտ առնուլ ․ հրաժեշտ տալ ․ տալ ողջոյն հրաժարական ․ տալ զողջոյն հրաժեշտի ․ բարեւաստել առնել ։

Հեռանալու ․ էրրագլանմայան ։ ‖ անհեռանալի ․ անհրաժարելի ․ անհրաժեշտ ։

Հեռացնել ․
Հեռեցնել ․ } էրագլաթմագ ․ էրագլաշթըրմագ ։
Հեռըցնել ․

‖ հեռացուցանել ․ մեկուսացուցանել ․ մեկուսեցուցանել ․ հրաժարեցուցանել ․ ուծացուցանել ։ օտարացուցանել ․ փարատեցուցանել ․ հարթուցանել ․ անդրացուցանել ․ զերծացուցանել ․ դերծեցուցանել ։

Կմ այսպէս ․ մեկուսել ․ բացամերժել ․ բացադրել ․ բացատրել ․ տարագրել ․ փարատել ․ քակել ․ քակտել ․ քեցել ․ քեցուլ ։

Կմ այսպէս ․ հեռի առնել ․ ՚ի բացեայ առնել ․ ՚ի բացէ առնել ․ փարատ կացուցանել ։

նել. զերև առնել. 'ի զերևս առնել. 'ի զե-
րևս հանել. 'ի զերև հանել:
Հեռաւոր: || տե՛ս Հեռու. անուն. և Հեռու
տեղ բնակօղ. և Օտար երկիր գնացօղ:
Հեռըկեկ: || տե՛ս Հեռուկեկ:
Հեռըճանց: || տե՛ս Հեռաճանց:
Հեռի: || տե՛ս Հեռու:
Հեռի օրինակէն. հաղայ եօլէանեկէօտէն: || քառ-
յօրինակեա. մանանգր յօրինակեա. քառ 'ի
մնէ:
Հեռու. (անուն). ուզակ. էլբաք: || Հեռի. բա-
ցեայ. բացառ. փարատ. ընդհատ. զերև.
առր. օտարակայ. օտարակաց. հեռակաց.
օտարագնի. օտարաշրջական. հեռաձգական.
հեռաւոր. երկարաւոր. յերկարաւոր. ա-
ւալոց. ուշոյք:
Հեռու. (Մէյ). ուզակ. էլբաք. ալաւուխայ: ||
Հեռի. բացառ. 'ի բացեայ. 'ի բացէ. 'ի
բացի. 'ի բաց. 'ի զատ. 'ի զերև. մի.
Հեռու կանգնէր էին: || և կային հեռի, կամ
'ի բացեայ, կամ 'ի բացէ, և կամ 'ի բացի:
Հեռու դրաւ: || 'ի բաց կացոյց, կամ բա-
ցառ կացոյց:
Հեռու կեցաւ սատանայէն չարութենէն: ||
'ի զերև եկաց առ 'ի չարեաց դիւէն:
Հեռու. (նախդր.) || Հեռի. բացառ. փա-
րատ. ընդհատ. 'ի բացեայ. բացեայ. մե-
կուսի. զօր օրինակ.
Քաղքէն հեռու: || Հեռի 'ի քաղաքէն:
Արքայութենէն հեռու: || բացառ յարքայ-
ութենէ:
Զար բաներէն հեռու: || փարատ 'ի չա-
րեաց:
Անկէ շատ հեռու չէ: || ոչ ինչ ընդհատ է
'ի նմանէ:
Պախճայէն հեռու չինեց: || և չինեաց 'ի
բացեայ 'ի բաղաստանէն, կամ բացեայ 'ի
ծաղկոցէ:
Հոլիկէն հեռու կեցաւ: || և եկաց մե-
կուսի յամբոխէն:
Խիստ հեռու. ճէք էլբաք. ճէք ուզակ: || Հե-
ռագոյն. հեռաւորագոյն. օտարագոյն.
բացագոյն. բացակայագոյն. անդրագոյն.
բացարձակ. հեռարձակ. հեռաձիգ. բա-
ցաձիգ. օտարաձիգ:
Կամ այսպէս. Հեռի և ս. բացէ 'ի բաց. 'ի
բացէ 'ի բաց. բացուստ 'ի բաց. բացեայ
'ի բաց.
Հեռու աշխարհէ. } փառէ փիանէտէն. էլ-
Հեռու երկրէ. }
բաք մեմլէքէթլէրտէն. փիաննանըն ուձանեցան:
|| 'ի հեռի, կամ 'ի հեռաւոր աշխարհէ. 'ի
հեռաւոր աշխարհէ. 'ի հեռաստան երկրէ.
յերկրէ հեռաստանէ. 'ի հեռաստանեայց:
Հեռու երկիրներ. ուզակ մեմլէքէթլէր. փառէ
փիաննեայ. փառէի փիաննեայ: || օտարաշխարհ.
հեռաբնակ աշխարհք. հեռաստան գա-
ւառք. հեռաստանք. հեռաստանեայք:
Հեռու կենալ, կամ հեռու կանգնիլ. ուզակ
տուրմաք. էօմէրլէմէք: || կալ 'ի հեռաստա-
նէ. կալ 'ի բացեայ. արձանանալ 'ի բացէ,
կամ 'ի բացի:

կամ, հեռի կալ. 'ի բացեայ կալ. 'ի բացէ
կայանալ. զանձն յետքէտ փարատ կացու-
ցանել. բացակայ լինել. բացակայել. տա-
րակայել: տե՛ս և Հեռանալ:
Հեռու կեցած, կամ հեռու կեցօղ. ուզակ տու-
րան. || հեռակայ. բացակայ. տարակայ.
տարակաց. հեռակաց. բացակաց. բացա-
կան. բացեայ. բացագոյն. բացաձիգ. տա-
րաձիգ. տարակայացեալ:
Հեռու նետօղ, կամ նետած. ուզաղայ ատան, եմ
ատըճը: || հեռաձիգ. տարաձիգ. բացաձիգ.
բացընկեց. բացընկեցիկ:
Հեռու պահել. ուզակդայ սախլամաք: || 'ի բացէ
պահել. 'ի բացեայ ունել. 'ի բացի արձա-
նացուցանել. ոչ մերձեցուցանել. փարատ
կացուցանել. փարատեցուցանել. փարա-
տել:
Հեռու տեղ. ուզակ եէր: || հեռաւոր տեղի.
հեռաբնակ տեղի. հեռաբնակ վայր. տա-
րաբնակ վայր. հեռաստան վայր. հեռաս-
տան:
Հեռու տեղ բնակիլ. ուզակդայ օթուրմաք. էլ-
բաքտայ գօնմաք: || բնակիլ 'ի հեռաստան տե-
ղիս. բնանալ 'ի հեռաստանեայս. հեռա-
բնակ լինել. տարաբնակ լինել. տարաբնա-
կիլ:
Հեռու տեղ բնակօղ. ուզակդայ օթուրան: ||
հեռաբնակ. տարաբնակ. տարբոտ. տա-
րաբոտ. հեռաբոտ. հեռաւոր. հեռաս-
տանեայ:
Հեռու տեղ բնակօղներ. ուզակդայ օթուրան-
լար: || հեռաբնակք. հեռաստանեայք:
Հեռու տեղ գնացօղ. փառէ, եմ փառէ փիաննեայ-
այ կիտէն: || հեռագնաց. բացագնաց. տա-
րագնաց. տարաշրջիկ. տարագնաց. տա-
րագէտ:
Հեռու տեղ երթալ, կամ հեռու տեղ ճամբա
գալ. ուզաղայ կիթմէք. ուզակդայ կիթմէք: ||
գնալ 'ի հեռաստան տեղիս. տարագնաց
գնալ. տարագնաց երթալ: տե՛ս և Օտար
երկիր երթալ:
Հեռու տեղ վանել, կամ հեռուն քշել, կամ
հեռու օտարին ընել: || տե՛ս Աքսորել.
և Դուրս ընել:
Հեռու տեղեր. ուզակ եէրլէր: || հեռաւոր
տեղիք. հեռաստան վայրք. հեռաստանք.
հեռաստանեայք:
Հեռու տեղեր. (իբրև Մէյ). ուզակ եէրլէ-
րէ. փառէի փիաննեայ: || 'ի հեռաւոր տեղիս.
'ի հեռաւոր տեղիս. 'ի հեռաստան տեղիս.
'ի հեռաստան վայրս. 'ի բացագոյն վայրս.
'ի հեռաստանեայս. զօր օրինակ.
Հեռու տեղեր ժուռ եկաւ: || շրջեցաւ
'ի հեռաւոր տեղիս:
Զանը հեռու տեղերը կը հանէր: || և
հասանէր ձայն նո 'ի հեռաւոր տեղիս:
Հեռու տեղերը հասաւ: || և ժամանեցոյց
զնա 'ի հեռաստան վայրս:
Հեռու տեղերը կը բնակին: || բնակին 'ի
հեռաստանեայս:
Հեռութիւն. ուզակլըգ. էլբաքլըգ: || հեռաւո-
րութիւն. բացակայութիւն. բացառութիւն. բա-

յարձակութիւն · բացութիւն · հեռաստանութիւն ։

Հեռաւորել · ալլօնթանայ · էլլօնթանայ ։ ‖ հեռացուցանել · հեռանալ ։

Հեռանանց · ալլօնթանօ · էլլօնթանօ ։ ‖ 'ի հեռաւոր · 'ի բացուստ · 'ի բացէ · 'ի հեռաստանէ · 'ի տարաստանէ · 'ի տարաստան վայրէ · տարօրէն ։

Խիստ Հեռանանց ։ ‖ բացուստ 'ի բաց · բացէ 'ի բաց · բացեայ 'ի բաց ։

Հեռանանց նայել · ալլօնթանօ պաթմար ։ ‖ 'ի հեռուստ դիտել · 'ի բացուստ դիտել · դիտել 'ի հեռաստանէ · ընդ-աղօտ նկատել · նշմարել · աչքել ։

Հեռանանց ներսած ։ ‖ տե՛ս Հեռու նետող ։

Հեսկ · ափից փօլափ · աչլօ փօլավը ։ ‖ հեսկ · հեսկի ։

Հետ, կամ Հետը · պինչէ · ինչէ ։ ‖ ընդ · 'ի միասին · համադերձ · զոր օրինակ ·

Հօրը հետ գնաց ։ ‖ և չոգաւ ընդ հօր իւրում ։

Իմ հետ պաղար ըրէր ։ ‖ սակ արկեր ընդ իս ։

Ո՞վ որ կուլկան ծեն՝ հետդ առ ։ ‖ առ 'ի միասին զո և կամիս ։

Զագերը մերը հետ աչուժիւն քարդից ։ ‖ զձայդ համդերձ մարբն իապտ կոտորեաց ։

Կծայնակէտ · զհետ · 'ի հետ · զկնի, կամ կնի · զօ փէչէ խտէրտան դնէլով · զոր օրինակ ·

Անոր հետ վազեցին ։ ‖ ընթացան զհետ նը, կամ 'ի հետ նը ։

Ցքին հետ գնաց ։ ‖ չոգաւ զկնի մանկանն ։

Մեր հետ ծուռ չերդայ ։ ‖ և զմեր կնի ոչ չըքիր ։

Հետը ։ ‖ տե՛ս Հետ ։

Հետը ընկնիլ՝ կօտելով, կամ իրմ․ պէրլ․ էնէլով · դիւշէօնձէ փուշմէք ։ ‖ ընդ համկանիլ ընդ ոք · համկանիլ ընդ մարդոյ · 'ի դիմի հարկանիլ · խուժել զոք · խոշտանգել · յաղթահարել · հարստահարել · տառապեցուցանել · աշխատ առնել · զզուել · սպառնալ, կամ սպառնալ ումեք ։

Հետը ընկնիլ չափայ ընելով · չաքայըլան դիւշմէք էլէն փուշմէք ։ ‖ խաղալ ընդ ումեք · խաղ առնել զոք ։

Հետը չխօսող · դիւշմէյ էլէն սէօյլէնմէյէն ։ ‖ անխօսելի · անմխիթարելի · անհաշտեցանելի · անդիմադրանելի ։ տե՛ս և Զոեգ ։

Հետաքրքիր · խաթէրաճ իփէն, խաթէրիւլը · մօրաջաթանձը · թէջիւպէլի · սէյիրճիլէր ։ ‖ հետաքրքիր · հետաքննին · ընդվայրաքնին ։

Հետաքրքրութիւն · խաթէրաճ · սէյիրճիլիք ։ ‖ հետաքրքրութիւն · հետաքննութիւն · ընդվայրաքննութիւն ։

Հետաքրքրութիւն ընել · խաթէրաճ էթմէք · մօրաջաթէթմէք ։ ‖ հետաքրքրել · հետազօտել · հետաքրքիր լինիլ · հետաքննին գոլ ։

Հեռաւոր · ուզաք գնաջող · էսկան · (անուն) ։ հեռի · հեռուստ · հեռաւոր · հեռաւոր · հեռաւորագնաց · օտարոտի · տարագնացող · տարակայան · տարակայինն · տարի ։

Հեռաւոր · (Ածկ) · էսկան ։ ‖ տե՛ս Հեռաւոր երթալով ։

Հեռաւոր անցնիլ · էսկան կէչմէք ։ ‖ հեռի անցանել · հեռուստ անցանել · յառաջանալ անցանել ։

Հեռաւոր երթալ · էսկան կիթմէք ։ ‖ հեռի գնալ · հեռուստ գնալ · հեռուստ երթալ · հեռաւոր լինիլ · հեռանալ · հեռանալ ։

Հեռաւոր երթալը ։ ‖ հեռաւորութիւն · հեռաւորութիւն · հեռաւորք ։

Հեռաւոր երթալով · էսկան կիթմէքլէ · (Ածկ) ։ ‖ հեռաւորաբար · 'ի հեռաւորաց · հեռի · հեռուստ · 'ի հեռուստ ։

Հեռաւոր զօրք · էսկան ասկէր ։ ‖ հեռաւորազօր · հեռաւորախումբ զօրք ։

Հեռաւոր ժուռ գալ · էսկան կէզմէք ։ ‖ հեռի շրջիլ · յառաջագոյն շրջիլ · հեռանալ ։

Հեռաւոր պատերազմ · էսկան ճէնկի ։ ‖ հեռաւորակամարտութիւն · հեռաւորամարտութիւն ։

Հեռաւոր պատերազմող · էսկան ճէնկճի ։ ‖ հեռաւորակամարտ · հեռաւորամարտ · հեռաւորամարտիկ ։

Հեռք · իզ · էզէր ։ ‖ հետք · հետ · շաւիղ · գնացք · կիրք ։

Հետք չունեցող · իզսիզ ։ ‖ անհետ · անշաւիղ ։

Հետքը չկայ · իզի պօլունմազ ։ ‖ անհետ է · բնաջինջ է ։

Հետքը կորսուիլ, կամ չքանալ · իզի պօլունմազ օլմաք ։ ‖ անհետ լինիլ · բնաջինջ լինիլ · բնաջինջ լինիլ · համաջինջ լինիլ · համայնաջնջում կորնչիլ · համայնաջնջում գոլ · սպառասպուռ ջնջիլ · հատուկոտոր չնջանիլ · անհետիլ · անհետանալ ։

Հետքը կորսնցնել, կամ չքացնել · իզինի պօլունմազ գայպ էթմէք · գէօզտէն գայպ էթմէք ։ ‖ անհետ առնել · հետախոյս առնել · հետախաղաղ ծածկել, կամ առնել · հետաւոր առնել · բնաջինջ առնել · համաջինջ առնել · համաջնջում առնել · լիզաջինջ առնել · համաջինջ կորուսանել · համայնաջինջ կորուսանել · համայնաջինջ կլանել · սպառասպուռ ջնջել · հատուկոտոր չնջացուցանել · բնաբարձ առնել · արմատախիլ առնել · յարմատոյ փախանել · զհետոյն կորուսանել · եղծ և ծախս առնել · 'ի բաց փարատել · փարատ կացուցանել ·

Կամ այսպէս · արմատախլել · անյայտել · աներևութացուցանել · ընկլուզանել · ընկղմել · ուղծել · կլանել · կլնուլ · ընկլնուլ ։

Հետքը կորսնցնելով ծածկել ։ ‖ հետախաղաղ առնել · հետախաղաղ ծածկել ։

Հետքը կորսնցնող · իզինի պօլմազ գայպ էտէն ։ ‖ հետախորոյս · հետակորոյս ։

Հետքը կորսնցուցած, կամ ջնջած, կամ չքացած ։ ‖ անհետ · բնաջինջ · համաջինջ · համաջնջում · համայնաջնջում · բնաբարձ · հետակորոյս · հետակորոյս · հետախաղաղ ։

Հետքը փնտռող ։ ‖ հետախոյզ · հետաքննին · հետաքննին ։

Հեր · գասաբ անուն է ։ ‖ հեր, կամ հեր ։

Հերակլէս · սասարան ։ ‖ հերակլէս · հերքուլէս · վահագն ։

Հերետիկոս · սափըզըզ · ռէֆիզի · խարըճը · էչ սաբըզը ։ ‖ հերետիկոս · հերձուածող · հերե-

սիովը. Հերիսխոյա. Հերձուածող. Հեր-
ձիկ. չարափառ. այլափառ. ստարափառ.
Նորափառ. սնափառ. ծմապարակ. ի ծա-
պատակ:

Հերետիկոսի խօսք: ‖ Հերձախօսութիւն. Հեր-
ձաբանութիւն:

Հերետիկոսի մոլորութիւն ուսող: ‖ Հերձուա-
ծողաձայն:

Հերետիկոսական: ‖ Հերետիկոսական. Հե-
րեսիովսական. Հերձուածողական. Հեր-
ձիկ:

Հերետիկոսներ: ‖ Հերետիկոսք. Հերետի-
կոսունք. Հերեսիովտայք:

Հերետիկոսներու գլուխ. [illegible]: ‖ Հերետիկոսապետ. Հերե-
սիովսապետ. աղանդապետ. Հերձապետ.
Հերձուածապետ. Հերձուածապետ:

Հերետիկոսութիւն. [illegible]. [illegible].
[illegible]. [illegible]: ‖ Հերետիկոսութիւն. Հե-
րեսիովսութիւն. Հերեսիութիւն. Հերխսութիւն.
Հերձուածութիւն. Հերձուածողութիւն. Հերձ-
ուած. Հերձիք:

Կմ այսպէս. չարափառութիւն. այլափառութիւն.
ստարափառութիւն. Նորափառութիւն. մոլորութիւն.
մոլար վարդապետութիւն. մոլար աղանդ. մո-
լորապատիր ուսումն. ծմապատակութիւն.
ծմընդդէմ կրօնք, կմ կրօնաւորութիւն:

Հերետիկոսութիւն ընել, կմ Հերետիկոս ըլլալ:
‖ Հերետիկոսանալ. չարափառել. այլափառ-
ելիլ. այլափառել:

Հերետիկոսութիւն սերող: ‖ Հերձասէր. Հերձ-
ուածասէր. բաժանասէր:

Հերիսայ. [illegible]: ‖ Հերիսայ:

Հերիք. [illegible]. [illegible]. [illegible]: ‖ բաւա-
կան. շատ. Հերիք:

Հերիք է. [illegible]. [illegible]. [illegible]:
‖ բաւ է. բաւական է. շատ է. Հերիք է:

Հերիք ըլլալ. [illegible]. [illegible]: ‖ բաւա-
կան լինիլ. շատ լինիլ. Հերիք լինիլ:

Կամ այսպէս. բաւականանալ. շատանալ.
Հերիքանալ. բաւել. բաւել. շատել:

Հերիք ըլլալը: ‖ բաւականութիւն:

Հերիք ընել. [illegible]. [illegible]. [illegible]: ‖ բա-
ւականացուցանել. շատացուցանել. Հե-
րիքացուցանել:

Հերկ. [illegible]. [illegible]: ‖ Հերկ. վար.
Հերկումն. Հերկագործութիւն. երկրագոր-
ծութիւն. անկագործութիւն. մշակագործութիւն.
մշակութիւն. սատարութիւն. արօրադրութիւն. ար-
գիւնաբարութիւն. վարչութիւն:

Հերկած. [illegible]: ‖ Հերկ. Հերկեալ.
արօրադրեալ. վարեալ. գործեալ:

Կամ, վարուն. ակօսաբեկ. Հերկադիր.
արօրադիր:

չՀերկած. [illegible]: ‖ անՀերկ. ա-
Նարօր. անարօրադիր. անվար. անգործ.
կորդ:

Հերկած աւազ. [illegible]: ‖ ակօս:

Հերկած արտ, կմ Հերկելու արտ: ‖ արտա-
վար:

Հերկած տեղ, կամ գետին: ‖ Հերկ. երկիր
գործեալ:

Հերկել. [illegible]. [illegible]. [illegible]: ‖ Հերկել. վարել. ակօսել. արօրել.
արօրադրել. Հերկագործել. երկրագործել.
անկագործել. մշակագործել. մշակել. եզ-
նել. սատարել:

Կմ այսպէս. Հերկս Հարկանել. վար ար-
կանել. ակօսաբեկ առնել. արօրադիր առ-
նել. ակօս պատռատել. ակօս ձգել. վարու
Հերկ լինիլ. գործել զերկիր:

Հերկել ու Հնձել: ‖ Հերկ և Հունձ առնել.
վար և Հունձ առնել:

Հերկըւիլ. [illegible]: ‖ Հերկիլ. վա-
րիլ. արօրիլ. մշակիլ. սատարիլ. անկագոր-
ծիլ. երկրագործիլ. արօրադրիլ. արօրա-
նալ. Հարօրանալ:

Կմ այսպէս. արօրադիր լինիլ. ակօսաբեկ
լինիլ. մշակագործ լինիլ. սատար լինիլ:

չՀերկըւօղ. [illegible]: ‖ անՀերկ.
անՀերկելի. անարօրելի. աներկրագործե-
լի. անմշակելի. անգործ. կորդ:

Հերկ ու Հունձ: ‖ վար և Հունձ:

Հերկօղ. [illegible]. [illegible]: ‖
Հերկօղ. Հերկագործ. երկրագործ. Հողա-
գործ. անկագործ. մշակագործ. արօրա-
գիր. ակօսաբեկ. ակօսաձիր. ակօսաձիգ.
արօրավար. անդրավար. Հողագործական.
արգիւնաբար. սատար անդոյ. երող. եզ-
նող: տե՛ս և Մշակ:

Հերկօղ եզ. [illegible]: ‖ եզն արօրա-
ձիգ. եզն ակօսաձիգ:

Հերձուածօղ. Հերձուածողութիւն: ‖ տե՛ս Հերե-
տիկոս. Հերետիկոսութիւն:

Հերու. [illegible]: ‖ Հերու. յանցեալ ամին. յա-
մին անցելոյ. 'ի Հոլովեալ ամբուն:

Հերուն. [illegible]. [illegible]: ‖ Հերուն. Հերիւն.
Թուականու:

Հերունի տեղս. [illegible]. [illegible]: ‖ Հե-
րիւնականս. Հերիւնաւորեալ. Հերիւնա-
Նման. Հերիւնապէս. Հերիւնաբար. Հե-
րիւնօրէն:

Կմ, իբրև զՀերիւն. Նման Հերուն. զօրէն
Հերուն:

Հերունով. [illegible]. [illegible]: ‖ Հե-
րունք:

Հերմոնեայ 'ի վերայ [illegible]: ‖ 'ի Հերմոն
Հեռուէ. յանցեալ ամէ և այսր:

Հերքուլէս: ‖ տե՛ս Հերակլէս:

Հերքուն. [illegible]: ‖ ուրքիւն. ուրքիմ. քարոյ-
կեզ:

Հերքունեմ. [illegible]: ‖ ուրքիւնոտ. ուրքի-
Նոտ. երքինոտ. երքիւնոտ. երքնոտ. ուր-
քինոտ:

Հեւալ. [illegible]: ‖ Հեւալ. Հարկանիլ 'ի շնչ:

Հեւալով վազել: ‖ Հեւ առեալ վազել. Հեւա-
շաւ լինիլ. Թռչել:

Հեք. [illegible]. [illegible]: ‖ Հեք:

Հեքը առնել. [illegible]: ‖ Թափել զՀեւս.
սԹափիլ 'ի Հեւից:

Հեօհեթ: * ‖ տե՛ս Գեհենեթ:

Հեօտիւկ: * ‖ տե՛ս Կոչիկս, Տոշ. և Բոչիկ:

Հեօքրմ. Հեօքրիւմաւոր. և այլն: * ‖ տե՛ս Հեօքմ.
Հեօքիւմաւոր. և այլն:

ՀԷ

Հեդանք. * ծով գործին է. որով թեւը կը բոլ-կըցնեն : || Ծակ.քան :

Հեդանէէն քաշել. հէրփէփէն չէմէ : || Ճգել ընդ ծակ.քանս :

Հեդանէէն քաշել. մարդը բարէկըզնել. խաղաղութիւնը կորսնցնել : || աղնռճացուցանել. աղնռճական առնել. զօրութիւնն 'ի բաց քերել. զուամկութիւն յուամէքէ մերկանալ. կմ փարատ կացուցանել :

Հէլ. Հէլը առլ. և այլն : * || տես Դիրգելը. Դիրգել. և այլն :

Հէլալ : * || արդար. անխարդախ. իրաւացի. օրինաւոր :

Հէլալ զաւակ, կմ հէլալ զատոյ : * || տես Արգար. և Հաւատարիմ :

Հէլէ : * || ապաքէն. նա աւանիկ. նա. այլ. բայց. զո՞ր օրինակ.

Հէլէ ուրախ ենք որ ախերնին չէնկալք : || ապաքէն ուրախ եմք, զի չմատնեցայք 'ի ձեռս նոցա :

Հէլէ խափք եղաւ այ : || նա աւանիկ յամօթ եղե իմն է :

Հէլէ գացէ սուս կեցիր : || նա դու լուռ և եթ կաց : կմ, այլ դու լո՛ւռ լեր : կամ, բայց դու պապանձեալ :

Հէլէ հիմայ. հէլէ շիմտի : || այլ այժմ. բայց այժմիկ. բայց արդ. առ այժմ. առ այժմս. առ ժամս. առ ժամայս. արդ ապաքէն. նա յայժմուս :

Հէլիլէ, կմ Հէլիլէճ. * դեղէ : || բան :

Հէլլաք. Հէլլաք ըլլալ. Հէլլաք ընել. և այլն : * || տես Մուժաթաֆ. Մուժաթաֆ ըլլալ. Մուժաթաֆ ընել. և այլն :

Դիմել : տես Խարապ. Խարապ ըլլալ. Խարապ ընել :

կմ, փճացած. փճանալ. փճացնել :

Հէլպէթ :
Հէլ հէլպէթ :
Հէլպէթան :
Հէլպէթանէն : } * 'ի հարկէ. առ հարկի. հարկիւ. հարկաւ. հարկաւորապէս. անշ.

Հէլպէթ անգէտը խելացի մարդկը մէկ ուտուլ մը կը գտնեն : || 'ի հարկէ գտանեն հնարս ինչ աղնչափ փաղանգք արանց իմաստնոց :

Հէլ հէլպէթ հիմեչարթ իօրը պիտի գայ : || առ հարկի անկէ քեզ գալ յաւուր հինգշաբաթու :

Հէլպէթան պիտի առնէ եօթայ կօրըլէի : || հարկիւ պարտ է նմա վճարել տոկի :

Հէլպէթանէն պիտի գիտնաս ատ բանս : || հարկաւ պարտ է քեզ գիտել զայս :

Հէլպէթանէն մէկ օրմը գնա ախ կը ձգեն : || հարկաւորապէս գնա յաւուր միում ըղձեռամբ արկանեն :

Հէլվաճի : * || քաղցրաւենավաճառ. քաղցրավենիկ :

Հէլվայ : * || քաղցրաւենի. հրուշակ. խորխոխ :

Հէկիւպէ : * || տես Հէպիկէ :

Հէ՞հ. (ձէ՞րէ) : || է՞հ :

Հէմ : * || եւ. նա. այ նա. նաև. նաեւս. այլ և. այլ եւս. իսկ և. համայն և. համանգամայն և. միանգամայն և. զո՞ր օրինակ.

Այդչափ մեծ աշխատ մէղի, հէմ առնելոյ լեզու ունի : || այդչափ մեծ առեղ. և գեռ առակաւ խօսի եւս :

Հէմ կըսէ թէ՝ գլխինեք. մեծ փորձանք ալի-ալի քերեմ : || նա վերայն մեր առէ, կմ ախնա առէ, կմ նաև առէ, կմ նաեւս առէ. թէ մեծամեծ չարիս հասուցանել ձեզ կայ իմ առանի :

Հէմ լափ բրաք չի հասկընար : || այլև, կմ այլ եւ՝ զիրաւունս ոչ ճանաչէ :

Հէմ ուրիշ բան ալ կայ, որ դուք եւս եկմանեք : || իսկ և այլազգ ինչ եւս կայ, զոր դուք առ յապայ գիտասջիք :

Հէմ աշխատի, հէմ նախատինք կըսէ. աֆերիմ : || մեզ, զևարդ է. տարաժամեցի, միանգամայն և նախատական լեզի. կմ՝ համանգամայն և այպանեցի. կմ՝ համայն և պախարակեցի :

Հէմէն. * առջին : || տես Դէրէթէ :

Հէմէն. * աղէկ : || միայն. եթէ. զո՞ր օրինակ.

Հէմէն գո՛ւ եւ սուսլաւ. ալ ուրիշ մարդ չգա՞նեցաւ մի : || միայն դու հեգես յանդգաւոր. և այլ ոք չգտուցէ արդեօք :

Հէմէն սուս կեցիր : || լուռ և եթ կա՛ց :

Հէմէն : * || զայդ. զուգընթաց, կմ զոյգընթաց. զո՞ր օրինակ.

Հէմէն ձայնը հանեցի կէտն, կամ հէմէն լսելի կէտն, քէմէրը փրթաւ : || զոյգ ընդ ձայնին, կմ զուգընթաց ձայնին, կամարն անկաւ :

Հէմէն : * || համայն. համակ. բնաւին. բոլորովին. ամենեւին. զո՞ր օրինակ.

Հէմէն քէօքէն ըսճէ : || համայն յարմատոյ ջնջեալ գնա. կմ՝ համակ արմատախիլ արա՛ զնա :

Հէմէն աշքը առգին անդին կը ձգէ : || բնաւին զաչս իւր զկայրքք յածէ :

Հէմէն զամմինքը կլլէլ կուզէ : || բոլորովին, կմ ամենեւին կամի զամենեսեան 'ի մի պատառ կլանել :

Հէմէն անոր եանէն : || նոյնհետայն :

Հէմէն ասոր եանէն : || այնհետայն :

Հէմէն ատոր եանէն : || դոյնհետայն :

Հէմէն հան :
Հէմէն հիմայ : } այժմ իսկ. ընդ փոյթ. գեռ ընդ գեռ. մերձ ընդ մերձ. 'ի մերձուստ. 'ի մօտուստ. 'ի մօտոյ. առ եւեթ :

Հէմէն հազըր է : || առ ձեռն է. առ ձեռն պատրաստ կայ. ոթեմ կայ :

Հէմէն շուտ մը, կմ հէմէն թէզմը : || անդէն վաղվաղակի. անդստին. նոյն հետայն. այն հետայն. հուպ առ հուպ. հուպ ընդ հուպ. մերձ ընդ մերձ :

Հէմէն քիչ մը կանգնէ : || վայրկեան մի համբերեա :

Հէմէն քիչ մը մնաց ըսէ : || կարճ 'ի կարճոյ լռեցեր. 'ի կարճոյ ունկնդիր լեր :

Հէմէն քիչ մը տուր : || ապաքէն սակաւիկ ինչ շնորհեա :

Հէմշէրի . * հէմշէհրի ։ || համշէրակ . համաշխարհիկ . քաղաքակից . միեւնոյն քաղաքակից ։
Հէր ։ * || ամէն . ո՛ր ։
Հէյ հէ՛րիֆ . * հեյ փէ՛րի ։ || ա՛յր դու . ո՛վ դու ։
Հէյալ ։
Հէյալէթ ։ * } տե՛ս Երեւակայութիւնք . եւ Երազ ։
Հէնկեամէ ։ * || գոյժ . կոկան . կառաչ . կառանչ . կառանչիւն . կառաչիւն . կառաչումն . կոկանումն . գուժումն . չչուկ . աղմուկ ։ տե՛ս եւ Աղաղակ ։
Հէնկեամէ վերցնել ։ || գոյժ առնուլ . գոյժ գնել . գուժել . գուժալ . կառաչել . կառանչել . կոկանել ։ տե՛ս եւ Աղաղակ վերցնել ։
Հէնկեամէով լալ ։ || տե՛ս Ամուր ձայնով լալ ։
Հէնկեամէլի ։ * || գուժաւոր . կառաչաւոր . կոկանաւոր . մեծակառաչ . մեծաբարբառ . մեծագոչ . մեծակոչ . աղաղակող . աղաղակող . ահաւորագոյն ։ տե՛ս եւ Աղաղակաւոր ։
Հէնտէքրուքայ , կամ հէնտէքրուզայ ։ * || տե՛ս Համգամողութ ։
Հէնց , կամ Համց ։ || տե՛ս Անանք . ինչպէս . եւ Պէս . նման . ու այն ։
Հէչ ։ * || տե՛ս Հիչ ։
Հէպիկէ , կամ հէյպիկէ ։ * || պարկ . մախաղ . պակեղէթ . բակեղէթ . Ճամբրուկ ։
Հէպիկէլի ։ * || պարկաւոր . մախաղաւոր ։
Հէպիկէճի ։ * || պարկարար . պարկագործ . մախաղագործ . մախաղարար ։
Հէպիկէսիզ ։ * || անպարկ . անմախաղ ։
Հէռու ։ || տե՛ս Հեռու ։
Հէվալէ , կամ Հէճալէ ։ || տե՛ս Հաւալէ ։
Հէվէնկ , կամ հէվէնկ բաղխումն . * խառող , որ կախած կու պահեն ։ || պահեստնի . կախուստնի ։
Հէվէսէկ . էվլէկ ։ * || ակօս ։
Հէրարէթ ։ * || տե՛ս Կիզ , եւ Տաքութիւն ։
Հէրեան , կամ հէրեան եղող ։ * || տե՛ս Բերանն ՚ի վեր նայող ։
Հէրեան ըլլալ ։ || տե՛ս Բերանն ՚ի վեր նայիլ . եւ Մայլիլ ։
Հէրիսայ . ճաշէկ ։ || հերիսայ ։
Հէրիք ։ || տե՛ս Հերիք ։
Հէրիֆ ։ * || տե՛ս Մարդ . ազամ ։
Հէրիֆանէ ։ * || համգամնակ . համգամնակութին . սիմբողոն . սիմբոլոն ։
Հէրիֆանէ ժողվել , կամ առնել ։ || համգամնակել ։
Հէրիֆանէ տալ . հէրիֆանէ վէրմէք ։ || արկանել համգամնակս . համգամնակել ։
Հէրիֆանէի ընկեր ։ || համգամնակակից ։
Հէրիֆանէով եղած . հէրիֆանէլի ։ || համգամնակաւոր . համգամնակեալ ։
Հէրիֆանէով ուտել խմել . հէրիֆանէ իչէն եէմէք իչմէք ։ || համգամնակաւ ուտել . համգամնակաւոր լինել . համգամնակել ։
Հէրիֆանէով ուտող խմող ։ || համգամնակող . համգամնակից . համգամնակաւոր ։
Հէրիֆանէճի . * հէրիֆանէ ծողլէր . իւմ փչող ։ || տե՛ս Հէրիֆանէով ուտող խմող ։
Հէրնէիսէ ։ * || տե՛ս Ինչ որ է ։
Հէքիմ ։ * || տե՛ս Արգող ։
Հէրքուն . Հէրքունուն ։ || տե՛ս Հերքուն . Հերքունուն ։

Հէճալէ ։ || տե՛ս Հաւալէ ։
Հէքեայէթ , կամ հէքիաթ , կամ հէգեաթ ։ * || տե՛ս Պատմութիւն . եւ Առասպել . շինծու պատմութիւն ։
Հէքեայէթ , կամ հէքիաթ ընել ։ || տե՛ս Պատմել ։
Հէքեար . * ասնի-թար-բանող , կնկան գիր փորող ։ || ակնագործ . քանդակագործ ական . փորագրիչ ական ։
Հէքեարութին . հէքեարլըք ։ || ակնագործութին . քանդակագործութին , կամ փորագրութին ական ։
Հէքիմ . Հէքիմութին ։ * || տե՛ս Բժիշկ . Բժշկութիւն ։
Հէքիմ պաշը ։ * || տե՛ս Բժշկապետ գլուխ ։
Հէքմէթ ։ * || տե՛ս Հրաշք ։
Հէօճէթ ։ * || ձեռագիր . ձեռնագիր . մուրհակ ։
Հէօքիւմաար ։ * || ահրամլիր . իշխանաւոր . գլխաւոր . գահակալաւոր . քահանայ . հրամանատար . հրամանատար . հրամանակալ . հրամանատէր . տանուտէր . քաղաքապետ . սալար . իշխան . իշխեցող . ոստիկան . պետ . հեգեմոն . հեգեմոնիկոս . պետ . տէր . սեպ . ծեր ։
Կամ այսպէս . թարգմանեց . գահերեց . գահերէց . գահամեծար . գահանդամ . գահեր . բարձրագահ . գերագահ . նախագահ . նուիրեալ . նուիրեալ ։ տե՛ս եւ Իշխան ։
Հէօքիւմատրութին . հէօքիւմտարլըք ։ || տիրապետութին . իշխանաւորութին . գլխաւորութին . հրամանատարութին . հրամանակալութին . հրամանակալութին . տանուտէրութին . իշխեցողութին . ոստիկանութին . նախագահութին . պետութին . տէրութին . իշխանութին . գահերէցութին ։
Հէօքիւմ ։ * || տէրութին . պետութին . իշխանութին . իշխեցողութին . հրամանատարութին . պետութին . Ճոխութին . սերտութին . տատ . տատ ։ տե՛ս եւ Հէօքիւմտարութին ։
Հէօքիւմ ընել . հէօքիւմ էթմէք ։ || հրամայել . իշխել . տիրել . բռնանալ . բռնակալել . բռնատանալ . խալխանալ . տիրանալ . պետանալ . Ճոխանալ . ընկճանալ . տիրապետել . ըմբռնել . ըմբռնել . ըմբռնել . Հրամանատար լինիլ ։
Հէօքիւմ ընող ։ || տե՛ս Հէօքիւմաար .
Հէօքիւմով ։ || տիրապէս . տիրաբար . Ճոխաբար . իշխանաբար . տանուտէրաբար . յախտաբար . իշխանութբ . հրամանաւ ։
Հէօքիւմով խօսիլ ։ || մեծաբանել . Ճոխաբանել . յախտաբանել . Ճամբարանել . պատուել . խիզախել . յախտելաւ . յախտաբանել ։
Հէօքիւմով խօսող ։ || մեծաբան . յախտաբան . խրոխտաբան . Ճոխաբան . պերճաբան . խրոխտացող . Ճամբարանիչ ։
Հէօքիւմով պատուող , կամ պատուած ։ || գահավիժաստառ . հրամանաստառ ։
Հէօքիւմով պատուած ։ || հրամանադեկ ։

Հր

Հը՛ , կամ հը՛ը . Աղօթէ ։ || Հէ՛ . ցո՛ր . զգուշանալ . Հը՛ , դու խոսել կու գաս ։ || Սէհէ՛ . Ձեռ . նարկեր ՚ի պատոփել զնա ։

Հրը՛ր. կուզէ մուֆթա բանձոր զանել ։ Ա ե֊ կէ՛, խնդրէ ունել վարձուցուս ձրի ։
Հը՛հ. կմ հը՛ռհ. միջուզ ։ Ա հէ՛. հո՛հ ։
Հըճող. [illegible] ։ Ա [illegible] ։
Հըմաճ ։ Ա տե՛ս Հիմին ։
Հըմըկուց ։ Ա տե՛ս Հիմիկուց ։
Հըպայ ։ Ա տե՛ս Հապա ։
Հըպայթէ. Հըպայթէ չէ ։ Ա տե՛ս Ապա թէ. Ապա թէ չէ ։

ՀԻ

Հիլաւ ։ * Ա գեղեցիկ ։
Հիլալ ղամարօ. խիլալ խաւարօ ։ Ա [illegible] ։ տե՛ս և Վառաւ[illegible] ։
Հիլալ գարձնել ։ Ա տե՛ս Վառաւ[illegible] ։
Հիլալ[illegible] ։ * Ա գեղեցկաբար ։ [illegible] ։
Հիլէ, կմ Հիլէթ ։ * Ա տե՛ս Խարդախու թիւն ։
Հիլէ խուրջայ ։ * Ա [illegible] ։ տե՛ս և Խարդախութիւն ։
Հիլէլի ։ * Ա [illegible] ։
Հիլէլի նայօղ ։ Ա [illegible] ։
Հիլէճի ։ * Ա տե՛ս Խարդախ ։
Հիլէպազ, կմ Հիլէքեար ։ * Ա տե՛ս Խարդախ ։
Հիլէպազութիւն ։
Հիլէքեարութիւն ։ } տե՛ս Խարդախութիւն ։
Հիլէսիզ ։ Ա տե՛ս Անխարդախ ։ և Խարդախութենէ զերծ ։
Հիլուն, կմ Հլուն ։ [illegible] ։ Ա [illegible] ։
Հիլուն չարօղ, կմ [illegible], կմ }
Հիլունէ [illegible] ։ } [illegible] ։
[illegible]
Հիլունէ [illegible] ։ Ա [illegible] ։
Հիլուն [illegible] ։ Ա [illegible] ։
Հիմայ. * [illegible] ։ Ա [illegible] ։
Հիմայ ընել, կմ Հիմայ քաշել ։ [illegible] ։ Ա [illegible] ։
[illegible]
Հիմայ ընելու, կմ Հիմայ քաշելու ։ [illegible] ։ Ա [illegible] ։
Հիմայ քաշել ։ Ա տե՛ս Հիմայ ընել ։
Հիմայ քաշել տալ ։ [illegible] ։ Ա [illegible] ։

[illegible] ։
Հիմայ քաշօղ ։ Հիմայ [illegible] ։ Ա [illegible] ։
Հիմ ։ Բեւնէլ ։ Ա Հիմն ։
Հիմ բռնել ։ [illegible] ։ Ա [illegible] ։
[illegible] ։
Հիմ բռնել տալ ։ [illegible] ։ Ա [illegible] ։
Հիմ բռնելը ։ Ա [illegible] ։
Հիմ դնել, կմ Հիմ ձգել ։ [illegible] ։ Ա դնել [illegible] ։
Հիմ դնելը ։ Ա [illegible] ։
Հիմ դնօղ, կմ ձգօղ ։ [illegible] ։ Ա [illegible] ։
Հիմ ունենալ ։ [illegible] ։ Ա ունել [illegible] ։
Հիմ չունենալ ։ Ա ոչ ունել [illegible] ։
Հիմ ունօղ ։ [illegible] ։ Ա [illegible] ։
Հիմ չունօղ ։ [illegible] ։ Ա [illegible] ։
Հիմ փորօղ, կմ Հիմնից փորօղ ։ Ա [illegible] ։
Հիմը խախուտ, կմ խախուտ Հիմ ունօղ ։ [illegible] ։ Ա [illegible] ։
Հիմը հաստատ, կմ հաստատ Հիմ ունօղ ։ [illegible] ։ Ա [illegible] ։
Հիմէն քակած ։ [illegible] ։ Ա [illegible] ։
Հիմէն քակել ։ [illegible] ։ Ա [illegible] ։
Հիմակ ։ Ա տե՛ս Հիմայ ։
Հիմակուան ։ Ա տե՛ս Հիմիկուան ։
Հիմայ ։ [illegible] ։ Ա [illegible] ։
[illegible] ։
Հիմըկու ։
Հիմիկուան ։ } տե՛ս Հիմիկուան ։
Հիմըկու հիմայ ։ [illegible] ։ Ա [illegible] ։ տե՛ս և Հիմիկուց ։
Հիմի, կմ Հիմիկ ։ Ա տե՛ս Հիմայ ։
Հիմիկուց ։ [illegible] ։ Ա [illegible] ։
Հիմիկուց մինչև ։
Հիմիկուց ետև ։ } [illegible] ։ Ա [illegible]
Հիմիկուց 'ի վեր ։
[illegible] ։

Հիմիկս • (Վէյ) • առ ափնես • հիմիկեան ափնեա • չինօփիմէլ • չինօփէ+ի ափրլրն ։ ‖ այժմեկ • այժմու • այժմեաս • այժմոյս • յայժմոյս • յայժմ-ն • յառաջագոյն • յառաջիս • ՚ի ներքուստ • կմ՝ այսալէս • առ այժմ • առ այժմու • առ այժմս • առ ժամս • ընդ ժամս • առ ժամոյս • առ արդեանս • յարդեան ժամու • յարդեան պահուս • յայսմ պահուս • յայսմ վայրի, կմ՝ ժամանակի ։ տես և Հիմայ ։

Հիմիկեան • առ ափնեան • չինօփէ+ի ։ ‖ այժմու • այժմեան • ներկայ • ներկայական • արդեան • արդենի • արդի • զարդի • զօր օրինակ •

Հիմիկեան ծնունդ ։ ‖ արդի ծնեալս ։

Հիմիկեան քաղաքներ • ‖ յարդի քաղաքս ։

Հիմիկեան ուղուրատուղուեր ։ ‖ արդեան ալէշերն բաղաւորն ։

Հիմիկեան ծնած հաւատքը կը հալածեն ։ ‖ հալածեն զարդի ծնեալ կրօնս ։

Հիմիկեան առենս, կմ՝ հիմիկեան ժամանակս ։ չինօփէ+ի ափր ։ ‖ ներկայս • առաժամս • առօր ժամանակիս ։ տես և Հիմիկս ։

Հիմիկեաններս • հիմիկան բաներս, կամ եղածներս • չինօփէ+էլէր ։ ‖ արդեանս • արդիքս • արդեանքս • արդենիքս • այժմուքս • այժմոյքս • այժմեանքս • առաժամոյքս • ներկայքս • առաժամեայքս • առաւօտեայքս ։

Հիմիկեանս, կմ՝ հիմիկեանս • առ չինօփէ+ի ։ ‖ ալեայս • ներկայս • արդեանս • զարդիս • այժմուս • այժմոյս • առաժամոյս ։

Հիմինաւ, կմ՝ հիմաւ ։ ‖ տես Հիմայ ։

Հին • էսկի ։ ‖ հին • վաղեմի • վաղեմական • բազմօրեայ • բազմաժամանակեայ • բազմաժամանակեան • բազմամեան • բազմամեայ ։

Հին • ծանօթ, ճի ափրն • ու այլն ։ ‖ հին • վաղ • կանուխ • հարուստ • [illegible]

Հին առենուան պատմութիւնները [illegible] մի բերեր ։ ‖ զհնոց հարուստ ամանակաց ՚ի մէջ մի արկաներ ։

Հին • մարդ • էսկի ադամ • էսկի զըման ադամը • գօճայ ։ ‖ հին աւուրց • բազմաժամանակեայ • բազմաժամանակեայ • բազմամեան • յոգնամեան • յոգնաժամանակեան ։

Հին բան խօսող, կմ՝ պատմող • էսկի հիքեայէթ էթէր ։ ‖ հնախօս • հնաբան ։

Հին բաները գիտցող ։ ‖ հնագէտ ։

Հին բաները գրող ։ ‖ հնագիր ։

Հին բաներու վրայ պատմութիւն ։ ‖ հնախօսութիւն ։

Հին ժամանակէն ։ ‖ տես Հնուց ։

Հին ժամանակը, կմ՝ հին առենը • էսկի զըման • ‖ ՚ի հնումն • ՚ի հնաւուրս • վաղուց • ՚ի վաղնջուց • ընդ վաղնջուց • ընդ վաղուց • կանխաւ • կանխաւորոյն • վաղուցոյն ։

Հին ժամանակուան, կմ՝ առենուան • էսկի զըմանըն ։ ‖ հին աւուրց • հին օրերոյ • վաղեմի • վաղեմեան • վաղնջական • վաղնջուց • երբեմն • երբեմնական ։ տես և Հին • էսկի ։

Հին ու ծակծկած, կմ՝ պատռտած՝ լաթ ։ ‖ տես Փտած, և Փտած հագուստ ։

Հին ու մին • էսկիմիւսկի • ‖ հնամաշ • ցնցոտի • ցնցոտիք • թփնոտ • թփուած ։

Հինայ • գընայ ։ ‖ հինայ • հինայ ։

Հինել • չէօլլիւս էթմէք • փիրիզ չեօզմէք ։ ‖ հիւսել • հիւսուել • հանգուցանել ։

Հինել • փօստանւր ։ ‖ տես Գործել • հինել ։

Հինի • գաղաթի անուն է ։ ‖ հինի ։

Հինգ • պէշ ։ ‖ հինգ • հնգեակ • հնգեկեակ • հնգեկեան ։

Հինգ անգամ • պէշ դեֆայ ։ ‖ հինգանգամ • հնգամեան ։

Հինգ անգամ, կմ՝ հինգ հեղ • պէշքէրէ • պէշ դեֆայ • պէշ քըռէ ։ ‖ հնգիցս անգամ • հնգիցս անգամ • հնգիցս • հնգեկին • հնգեկին ։

Հինգ անգամ ըրել • պէշ քաթլըյ էթմէք • պէշ քաթ • պէշ դեֆայ գաթ ։ ‖ հնգիցս առնել • հնգիցս կրկնել • հնգիցս անգամ կատարել • հնգեկնել • հնգեկրորդել • հնգապատկել • հնգապատկել ։

Հինգ թեւ-կող • պէշ քէնէռ ։ ‖ հնգաթեւ-պատկ • հնգակիւսոյ ։

կմ՝ հնգապատկութեան • հնգակողմանութեան ։

Հինգ կանգուն • պէշ առշըն ։ ‖ հնգականգուն ։

Հինգ ղատ • պէշ գաթ ։ ‖ հնգապատիկ • հնգապատիկ • հնգեկին • հնգեկին ։

Հինգ ղատ, կմ՝ հինգ ղաթէն՝ լաթ • չաթալ ։ և այլն • պէշ գաթլը • պէշ գաթլը ։ ‖ հնգեկնակ • հնգակուսեան • հնգապատկեան ։

Հինգ մարդկան •

Հինգ մարդուան, կմ՝ } պէշ նաւընտայ • պէշ

Հինգ մարդի գլխացող •

նէֆէր ։ ‖ հնգամեայ • հնգեամեայ • հնգեակ • հնգամեան • հնգամեանն • հնգեակ • հնգամեայ • հնգից ամաց ։

Հինգ ամբուան առենն • պէշ նէֆէր դըման ։ ‖ հնգամեայ ժամանակ • հնգեամեայ ամանակ • ութնամսութիւն • ուղնամսութիւն • ուղեմսութիւն • ուղեմսութիւն • ուղեմսեայ • ուղեմսեայ • ուղեմսութիւն • ուղեմսութիւն ։

Հինգ ութեակ • պէշ պարմագ • բեչեմ չերդայ • խոռ ճիւ ։ ‖ հնգամատնեան ։

Հինգ օր • պէշ կիւն ։ ‖ հինգ օր • հնգօրեայ ժամանակ • հնգօրեան աւուրք ։

Հինգ օրեան • պէշ կիւնլիւք ։ ‖ հնգօրեայ • հնգից աւուրց • աւուրց հնգից ։

Հինգի մը չափ • պէշ գատար ։ ‖ հնգիմ չափ ։

Հինգերորդ • պէշինճի ։ ‖ հնգերորդ ։

Հինգերորդ մասը առնել, կմ՝ առել • պէշլէմէք ։ ‖ հնգերորդել ։

Հինգին ալ • պէշի+ի ։ ‖ հինգն եւ • հնգեկեան • հնգեկին ։

Հինգշաբթի օրեան • փէրշէմպէ կիւնիւ • ‖ հինգշաբթեան • աւուր հինգշաբթու ։

Հինգշաբթի • փէրշէմպէ • փէրշէմպէ կիւնիւ ։ ‖ հինգշաբթի ։

Հինուղեկ ։ ‖ տես Մ՝անուղեկ ։

Հինչ ։ ‖ տես Ինչ ։

Հինա ։ * ‖ տես Հիւսատասի ։

Հինաստան ։ } տես Հնդստան ։

Հինաստանեան ։

Հինա թուաքղան ։ * ‖ հնդկահաւ • հնդկի հաւ ։

Հինախաղաս ։ * ‖ տես Հնդղկեկ ։

Հիչ. հէչ. խիչ ։ || բնաւ. բնաւին. բոլորովին. բոլորովինմբ. ամենեւին. ամենեւիմբ. համակ. համբուն. երբեք. յաւիտեան. զո՛ր օրինակ.

Հիչ մի՛ խօսիր ։ || բնաւ մի՛ խօսիր ։

Հիչ ֆայտը չօլմատը ։ || բնաւին չօգտաբերիր ։

Հիչ չերեւեցաւ ։ || բոլորովին, կամ բոլորովինմբ աներեւութացաւ ։

Հիչ չմնաց ։ || ամենեւին, կամ ամենեւիմբ ոչ մնաց ։

Հիչ բանմը չեկաւ ։ || համակ անպիտանացաւ ։

Հիչ չմնացաւ ։ || համբուն ոչ մնացաւ ։

Հիչ բռնահամ չեկեցաւ ։ || երբեք յանդգնութեամբ ոչ եկաց ։

Հիչ մի՛ հարցկնաներ ։ || մի՛ արդեօք հարցանէք ։

Հի՞չ. ի՞նչ. հարցական ։ || բնաւ. արդեօք. մի թէ. զո՛ր օրինակ.

Հիչ օձը կը սիրէ՞ ։ || բնաւ կամիցի՞ս օձն ։

Հիչ այս խօսքն բանն է ։ || արդեօքէն արժան իցէ զայդ խօսիլ ։

Հիչ բանի մօրէկ կընէ՞ որ ։ || մի թէ անսայր խորատա ։

Հի՛չ հի՛չ ։ || բնաւ՝ բնաւ. բնաւին՝ բնաւին. ամենեւին՝ ամենեւին. բնաւ երբեք. ոչ բնաւ երբեք. բնաւ իմիք. ոչ միով իմիք. ո՛չ.

Հի՛չ հի՛չ չտեսար զնա ։ || բնաւ՝ բնաւ չտեսեր զնա ։

Հի՛չ հի՛չ չտեսայ ։ || բնաւին՝ բնաւին չտեսի զնա. կամ՝ չտեսի զնա ամենեւին՝ ամենեւին ։

Հի՛չ հի՛չ Յուսայ չարէիր ։ || բնաւ երբեք չետուր պատասխանի ։

Հի՛չ հի՛չ քեզի ալէկութիւն չըրի՞ մի ։ || բնաւ իմիք չարարերուրեցի՞ քեզ ։

Հի՛չ հի՛չ քեզի խաղալ չարէ՞ր մի ։ || միով իմիք ոչ արարի քեզ ազդ ։

Հիչ մէկը. կամ հիչ մէկ մը ։ || ոչ ոք. չեղոք ։

Հիչ մէկ տեղաց մը. հիչ պիր եէրտէն ։ || ոչ ուստեք. անուստեք. զո՛ր օրինակ.

Հիչ մէկ տեղաց մը վախ չունէր ։ || ոչ ուստեք ունէր զերկիւղ. կամ՝ ուստեք ոչ երկնչէր ։

Հիչ մէկ տեղաց մը մխիթարութիւն չգտաւ ։ || ոչ եգիտ ուստեք զմխիթարութիւն, կամ մխիթարութիւն ուստեք չգտանէր ։

Հիչ մէկ տեղաց մը չէ ։ || անուստեք է ։

Հիչ չէ. հիչ եօգ ։ || չէ ամենեւին. չէ բնաւին. չիք բնաւին. չէ և չէ. չիք և չիք ։

Հիչ չի, կամ հիչ չը, կամ հիչ չ ։ || բնաւ ոչ. բնաւին ոչ. համբուն ոչ. ամենեւին ոչ. երբեք ոչ ։

Կամ այսպէս. ո՛չ բնաւ. ո՛չ բնաւին. ո՛չ համբուն. ո՛չ ամենեւին. ո՛չ երբեք. ոչինչ կերպիւ. ոչ իմիք. ոչ և ս. ոչինչ. ո՛չ.

Հիչ չի տեսայ ։ || բնաւ ոչ տեսի, կամ ոչ տեսի բնաւին ։

Հիչ չը խնդրեցաւ ։ || ոչ երբեք զգաստացաւ ։

Հիչ չի շարժեցաւ ։ || ոչինչ կերպիւ շարժեցաւ, կամ ոչ իմիք դղրդեցաւ ։

Հիչ մեռած մարմինը չխօսեցան ։ || 'ի գէշ նորա ոչ ևս մերձեցան ։

Հիչ չաւտացին, կամ հիչ չէն ուտեր ։ || ոչ ինչ համատացին, կամ ոչինչ ուտեն ։

Հիչ չեկաց. հէչ եօգ պար ։ || չիք բնաւ. չիք բնաւին. չիք ամենեւին. չիք համբուն. չիք և չիք ։

Հիչ օգուտ չունել. հիչ ֆայտա եօգտուր ։ || ոչ ինչ շահիլ. շահիլ և ոչինչ. ինչ ոչ օգտիլ ։

Հիյալ. * խէհալ ։ || տե՛ս Վարդաւ ։

Հիսապ ։ * || համար. հաշիւ. սակ ։

Հիսապ ընել. հէսապ էթմէք ։ || համար արկանել. հաշիւ արկանել. 'ի հաշիւ արկանել. սակ արկանել. 'ի թիւ, կամ ընդ թուով արկանել ։

Կամ այսպէս. համար առնել. հաշիւ առնել. սակ առնել. համրել առնել թուոց, կամ հաշուէին ։ և այլն ։ տե՛ս և Համրել ։

Հիսապ քիթապ ։ * || հաշիւ տումարաց. հաշուեմատեան. հաշուեմատումար. տումարահաշիւ. հաշուեհամար. համարատուակ ։

Հիսապ քիթապ ընել. հէսապ քիթապ էթմէք ։ || առնել հաշիւ տումարաց. 'ի տումարս հաշիւս արկանել. 'ի հաշուեմատումարս մուծել. հաշուեհամարս առնել. զհամարատուութիւն պահել ։

Հիսապսըզ ։ * || տե՛ս Անթիւ ։

Հիսապտաշ ։ * || համարակից. հաշուեկից. տոհակից. տոհակցորդ ։

Հիսար ։ * || տե՛ս Բերդ. և Պարիսպ ։

Հիսսէ ։ * || մասն. բաժին. ժառանգութիւն. վիճակ ։

Հիսսէ ունենալ. հիսսէսի օլմագ ։ || մասն ունել. մասնակից լինել. բաժ արկանել ։ տե՛ս և Հաղորդ լինել ։

Հիսսէտար ։ * || մասնակից. ժառանգակից. ժառանգորդ. բաժորդ. բաժանորդ. մերձաւորաց. մերձաւորիչ ։

Հիտայ. այսինքն՝ հէփ իրերաց. պիլէ, կամ պիլէ-ընճէ ։ || ընդ իրերաց. ընդ միմեանց. 'ի միասին ։

Հիրել ։ || տե՛ս Հրել ։

Հիրպայ. * պապուճի. կէնտրանի սէ ։ || գձանտարիւն ։

Հիւանտ, կամ հիւանդ. հասթայ ։ || հիւանդ. ախտաժէտ. տկար. խօթ. ախտաւոր. ախտաժէտ ։

Կամ, հիւանդացեալ. տկարացեալ. խօթացեալ. ախտացեալ ։

Խոհտա Հիւանտ. էէ? հասթայ ։ || հիւանդագոյն. տկարագոյն. խօթագոյն. խօթագին. հիւանդագին ։

Կամ այսպէս, ևս հիւանդագոյն. ևս տկարագոյն. ևս խօթագոյն ։

Հիւանտի տալած կերակուրը ։ || կամուկ ։

Հիւանտի պէս. հասթայ կիպի ։ || հիւանդապէս. հիւանդակերպ. հիւանդաձեւ. հիւանդանման. հիւանդատեսակ. հիւանդօրէն ։

Հիւանտի պէս քաղաք. հասթայ կիպի ... ։ || հիւանդաքաղաքայ. հիւանդանոց ։

Հիւանտակալ ։ || տե՛ս Հիւանդանոց ։

Հիւանտութիւն. հասթալըք ։ || հիւանդութիւն. տկարութիւն. խօթութիւն. ախտաւորութիւն ։

Կմ. ահետ. ահարք. կէնք. ցաւ. ցաւք։
Հիւանդութիւն ժողովող, կմ. հիւանդութեան ընդունող՝ խասդալըգ գէչիրիճի։ ‖ ախտաժողով. ախտընդունակ. ախտաւոր։
Հիւանդութիւն հալածող, կմ. փախուցող. հասդալըգ գովըճու։ ‖ ախտահալած. ախտափարատ։
Հիւանդութիւն շարժող։ ‖ ախտաշարժ. ախտաբորբոք. ախտարծարծ։
Հիւանդութեան ունող. հասդալըգ ալըճը։ ‖ ախտակիր. կրաւորական։
Հիւանդութիւն մահաբեր բերող։ ‖ խօթամահութիւն։
Հիւանդութեան նշան. հասդալըգ նիշանը։ ‖ ախտանշան. ախտանիշ։
Հիւզիւր, կմ. Հուզուր։ * ‖ տես Հանգիստ. հանգստութիւն։
Հիւզիւրի, կմ. հուզուրի։ ‖ առաջի. յանդիման. զոր օրինակ.
Թագաւորին հուզուրը ելլել։ ‖ գնալ առաջի թագաւորին, կամ յանդիման լինել արքային։
Հիւընդոտ, կմ. հիւանդոտ. հասդալընգ. հասդալըճող։ ‖ հիւանդոտ. հիւանդագին. տկարակազմ. վատառողջ. ախտակիր։
Հիւընդանալ. հասդալանմագ։ ‖ հիւանդանալ. խօթանալ. տկարանալ. ախտանալ. ախտակրել. ախտակրիլ. ախտանկել. ախտանկել. ախտաւորիլ. ախտագնիլ։
Հիւընդանոց. հասդախանէ։ ‖ հիւանդանոց. խօթանոց. տկարանոց. դարմանոց. հիւանդարան. խօթարան։
Հիւընդութիւն։ ‖ տես Հիւանդութիւն։
Հիւընդցնել. հասդալանտըրմագ. հասդալանտըրմագ։ ‖ հիւանդացուցանել. խօթացուցանել. տկարացուցանել. ախտացուցանել. ախտաւորել. ախտաժահել. ախտանկել։
Հիւընդցնող. հասդալանտըրան։ ‖ հիւանդացուցող. հիւանդացուցիչ. ախտացուցիչ. ախտարար. ախտաբեր։
Հիւթ. բանի մը ջուր. նէմլիք. սու։ ‖ հիւթ. խոնաւութիւն. տամկութիւն։
Հիւլէ. մանրփոշի փոշի, որ օդը կը թառի. զէրրէ։ ‖ հիւլէ. հիւղէ. հիւղ. շամանդաղ. մանրամաղ փոշի՝ որ խաղայ յօդս։
Հիւլէի միութիւն։ ‖ հիւլէական. նիւղէական։
Հիւլէի նման։ ‖ հիւլէաձև. շամանդաղաձև։
Հիւլէական. հիւլէի էֆէնէ ընկնող։ ‖ հիւղէական. հիւղէարան։
Հիւղ. հըզ. խըզ։ ‖ Թափ. ուժգնութիւն. յարձակութիւն. յարձակումն. դիմեցմունք։
Հիւղը առնել. հըզը ալմագ։ ‖ բեկանել թափոյն. լուծանել ուժգնութեան. խափանել յարձակմանն։
Հիւմիւմ. Հիւմիւմ քաշել։ * ‖ տես Հիմայ. Հիմայ ընել։
Հիւմիւրէ։ * ‖ տես Թիարաք. հիւմիւրէ։
Հիւմմագուշու. * Բուշուն է։ ‖ քարաքաղ. քարաղաղ. քաղաքաշ. քարաղաշ. ամպաւէտ հաւ։

Հիւմմայ. * չար ղուշը. որ կէմիկ ու կ'ուտէ։ ‖ Հրաշագնաց, կմ. սոսկալապատճառ՝ անուն. մահահրաւէր, կմ. մահաշարագնաց՝ ջերմի։
Հիւմմայ ըլլալ. հիւմմայ օլմագ։ ‖ ախտանալ ջերմն հրաշագնաց, կմ. սոսկալապատճառ. ունիլ զջերմն մահաշարագնաց, կմ. մահահրաւէր՝ ջերմամբ։
Հիւնէր. * մարիֆէթ։ ‖ շնորհք. յոյժք. յոյժք ձեռաց, կմ. անձին. յաջողաձեռնութիւն. յաջողակութիւն. յաջողութիւն. աջողութիւն. իմաստութիւն. ճարտարութիւն. իմաստք. հանճարարուեստ։
Հիւնէրով գործել բանմը։ ‖ յօրինել. արուեստաւորել. հանճարել։
Հիւնէրլի. * մարիֆէթլի։ ‖ քաջարուեստ. բազմարուեստ. յաջողակ յարուեստս. յաջողաձեռն. աջողաձեռն. ձեռահմուտ. ձեռնահմուտ. շնորհալի. շնորհաւոր. շնորհապատար. շնորհաշուք. շնորհալից. իմաստուն. հանճարեղ. ճարտարագործ. ճարտար. այր գործոյ։
Հիւնէրսիզ։ * ‖ անհանճար. անճարտար. անարուեստ. անյաջողակ. տարտամ։
Հիւննայ, կմ. հուննայ. դպրոցէ։ ‖ յունայ։
Հիւնքեար։ * ‖ տես Կայսր. և Թագաւոր։
Հիւռ ընել, կմ. հիւռ ձայն հանել։ * ‖ շաչել. շառաչել. գոռալ։
Հիւռ ընել վրայ վազել. հիւճում գըլմագ։ ‖ գրոհ տալ. գրոյթս տալ. հոսպան տալ. խուռներամ յարձակիլ. կարկեալ ի վր հասանել. գրոհել. գուժել. խուժել։
Հիւռիւլթիու։ * ‖ տես Հիւռիւլտոց։
Հիւռիւլտոց. հէտախուլթիւն։ ‖ բոմբիւն. հնչիւն. խոշիւն. խորշիւն. խուշիւն. կափիւն. դրնդիւն. դղրդիւն. շառաչիւն. շաչիւն։
Կմ. գռինդ. շռինդն. խօշանք. խորշանք. շաչումն. շառաչումն. շառաչուկ։
Հիւռիւլտոց հանել. հէտախուլթիւ չըգարմագ։ ‖ շաչիւնս արձակել. շառաչիւնս արձակել. որոտ ընդ որոտ հնչել. որոտաձայն բարբառիլ։
Կմ. չաչել. շառաչել. դրնդել. գոռալ։
Հիւս. փէօչէկ։ ‖ հիւսն. խառատ։
Հիւսի թէրազի. փէօչէկ թէրազիսի։ ‖ կարակն։
Հիւսի թէրազիի ձև ունող։ ‖ կարակնաձև. կառակննաձև. կառաձև։
Հիւս. որ Թուրքի ֆարսիչէն հասիլ. ... ‖ ատաղձարար. ատաղձագործ. ատաղձագործ հիւսն։
Հիւսած. Հիւսել. և այլն։ ‖ տես Հիւսուած. Հիւսել. և այլն։
Հիւսիս. ... ‖ հիւսիս. հիւսիսի. հիւսիսակողմն. հիւսիսակողմն կոյս. հիւսիսականկոյս կողմն։
Հիւսիսի դին. ... ‖ հիւսիսականգամն. հիւսիսականայս. հիւսիսականկողմն կոյս. հիւսիսականկոյս կողմն. հիւսիսի. կողմանք հիւսիսոյ։

Հիւսիսի գլին գնացող, կմ հիւսիսի գիէն եկող · Էսլաւէլ Բօրաֆընտան Կիտէն : || հիւսիսակողմաց · հիւսիսադնաց :
Հիւսիսային · Էսլաւէլ Բօրաֆընտա Պուլունան · Շիմալի · Շէմալի : || հիւսիսային · հիւսիսական · հիւսիսեան · գերհարաւային · գեր_ սուզական · արքտական · արջային :
Հիւսիսային գլին բնակող · Էսլաւէլ Բօրաֆընտա օտուրան · ... : || հիւսիսաբնակ · հիւսիսային · հիւսիսական :
Հիւսնութիւն · Տիւլկէրլիք : || հիւսնութիւն · ար_ ուեստ հիւսան :
Հիւսնութիւն ընել : || հիւսնել · վարել զհիւս_ նութիւն :
Հիւտիւտ, կմ հիւտիւտ թռչուն : * || յոպոպ · ոպոպ :
Հիւրմէթ · Հիւրմէթլի : * || տես Պատիւ · Հիւրմէթ · Պատուելի :
Հիւրմէթսիզ : * || տես Անպատիւ :
Հիւքիւմ · Հիւքիւմտար · և այլն : * || տես Հէօքիմ · Հէօքիւմտար · և այլն :

Հ Ի.

Հըլէլի՛ն : * || տես Հալիլէ :
Հլուն : || տես Հիլուն :

Հ Ն

Հնազանդ · խօսք տուող, էօ՛ զ տուած ընող · ... · Բաղի · Հէնթայէնթի : || հնազանդ · հպա_ տակ · հլու · հլուլ · հլուական · անսացող · լսող · ունկնդիր · հաւան · անհակառակ · առանկ · լծաբարձ · լծնբարձ :
Հնազանդ ըլլալ · Հնազանդ ընել : || տես Հնազանդիլ · Հնազանդեցնել :
Հնազանդեցնել · ... էթմէք · Հէնթայէնթ էթ_ ... · Բաղի էթ... : || հնազանդեցու_ ցանել · հպատակեցուցանել · անսացու_ ցանել · լսեցուցանել :
Կամ այսպէս · հնազանդել · հպատակել · նուաճել · նուաճ կացուցանել :
Կամ այսպէս · հնազանդ առնել · հպատակ առնել · հլու առնել · 'ի հպատակութիւն բերել · ածել 'ի հնազանդութիւն · նուաճել 'ի հնազանդութիւն :
Հնազանդիլ · խօսք տալ, էօ՛ զ տուածն ընել · ... օլմաք · Բաղի օլմաք · Հէնթայէնթ էթմէք : || հնա_ զանդիլ · հպատակիլ · անսալ · լսել ումեք · լսել բանի, կամ ձայնի · ունկն դնել · ունկնդրել :
Կամ այսպէս · հնազանդ լինիլ · հպատակ լինիլ · հլու լինիլ · ունկնդիր լինիլ · լսող լինիլ · գալ զհնազանդութեամբ · գալ 'ի յունկնդրութիւն · զհնազանդութիւն ողջա_ նել · սիրել զլսողութիւն · 'ի յունկնդիրս կալ · զքարս ունկնդիրս՝ յինքն յառել · ըղ_ բօսս հնազանդութեան զանձամբ արկա_ նել :
Կմ այսպէս · չանսաստիլ · չըժկամակիլ · չընդդիմանալ · զիջանիլ :
չՀնազանդիլ : || տես Անհնազանդ ըլլալ :

Հնազանդիլ սիրող · ...ութիւն ... : || հնա_ զանդասէր · լսողասէր :
Հնազանդութիւն · ... · Բաղիլըք · Հէ_ նթայէնթ : || հնազանդութիւն · հպատակութիւն · հլութիւն · լսողութիւն · լսաւորութիւն · լսելութիւն · ունկնդրութիւն · հպատականք :
Հնազանդութբ : || հնազանդութբ · հպատա_ կութբ · հպատակօրէն :
չՀնազանդող : || տես Անհնազանդ :
Հնարագէտ · Քէնտպազ · Քէրղանփ · ... : || հնարագէտ · հնարագիւտ · հնարագործ · հնարադիր · հնարահան · հնարիմաց · հնա_ րասէր · արուեստասէր · խորագէտ · խո_ հական · խորհրդական :
Կմ, արուեստահնար · ճարտարահնար · քա_ ջահնար · բարեհնար · ճարտանակ · ճարտա_ րիչ · ճարպիկ · գաղտամիտ :
Խիստ Հնարագէտ · ֆէք Քէնտպազ · Քէրղանփըն Քէրղանփը : || խորագիտագոյն · բազմահնար · ամենահնար · ամենարուեստ · ամէնար_ ուեստ · բազմարուեստ · սքանչելարուեստ :
Հնարագէտութիւն · Քէնտպազլըք · Քէրղանփլըք : || հնարագիտութիւն · հնարագտութիւն · հնարա_ գործութիւն · հնարադրութիւն · հնարահանութիւն · հնարիմացութիւն · քաջահնարութիւն · հնարա_ սիրութիւն · արուեստասիրութիւն · խորագի_ տութիւն · խոհականութիւն · խորհրդականութիւն · ճարտանակութիւն · ճարպկութիւն · ճարտարութիւն · ճարտարամտութիւն :
Հնարագործ · գթա՛ն կարող · Քէնտպազ · Տիւզէն_ ճի : || դաւաճան · դաւաբեր · դաւագործող · դարանակալ · դարանամուտ · դարանա_ գործ · մեքենայագործ · որոգայթադիր · խորամանկ : տես և Հնարագէտ, և խա_ բեբայ, և խորամանկ :
Հնարած · ֆէյթան ըրած · Իճաթ ըրած : || հնա_ րեալ · ստեղծեալ · հաստեալ · հաստուն :
Հնարել · ֆէյթան էթմէք · Իճաթ էթմէք : || հնարել · հնարիլ · արտադրել · 'ի լոյս ածել · յա_ ռաջ բերել · հայթհայթել · հայթայթել · գտանել · յօրդորել :
Կմ, ստեղծանել · ստեղծել · վերաստեղ_ ծել · ստեղծուլ · վերաստեղծուլ · պատ_ ճառել · պատճառաւորել · ստղրել · նիւ_ թել · նիւթել · նախահաւել · նախահաւա_ կել · արուեստաւորել · էացուցանել · ձեւացուցանել · տեսակացուցանել · տե_ սականել · սահմանել :
Հնարող · ֆէյթան ընող · Իճաթ ընող : || հնարիչ · գտիչ · ստեղծիչ · ստղրիչ · հայթհայթիչ :
Կմ, հնարող · ստեղծող · գտանող · գտող · գտակ · հեղինակ · հիւղինակ · հայր · ռմ · Սաղին հնարողը ան եղաւ : || նա եղև հայր նուագարանաց :
Հնարք · Իճաթ · ֆէյթան · ... : || հնար · հնարք · գիւտ · գիւտք · արուեստ · խելք · ելք · ել · հանճար · իմաստ · հայթհայ_ թանք · հայթեթանք · հայթհայթումն · մեքենայ · մենքենայ · հնարագիտութիւն · ճար_ տարութիւն · ճարտարամտութիւն · ճարտար_ մտութիւն :
Հնարք · Քէնտ · ալ · փուսու · փէնտէն · ֆէնտան : ||

Հնար ·

[illegible]

Հ Ո

[illegible]

խախնամութիւն · նախախնամութիւն · անհնածութիւն · տեսչութիւն · տնտեսութիւն :

Հոգ , կմ՝ հոգս · խասէլէթ : || տես Թասայ :

Հոգ ընել · էնէյ փուշէլ : || տես Թասայիլ :

Հոգ ունենալ · Հոգ տանիլ · Հոգ քաշել · } գայըրըմաք · հայըլամաք · ճիհնմէք · բէյմար էթմէք · նէօղլէնմէք : || հոգ տանիլ · հոգ ածել · խնամ ածել · ախն ածել · դարման ածել · դարման տանիլ · խնամ տանիլ · փոյթ տանել · սպաս տանել · պէտ տանել · պէտ յանձին կալնուլ · պէտ յանձին առնուլ · փոյթ յանձին ունիլ · փոյթ 'ի մէջ առնուլ :

Կմ՝ այսպէս · հոգածու լինիլ · հոգաբարձու լինիլ · խնամածու լինիլ · խնամակալ լինիլ · խնամակալու լինիլ :

Եւ կմ՝ այսպէս · հոգաբարձութիւն առնել · հոգատարութիւն առնել · խնամատարութիւն առնել · խնամակալութիւն առնել · խնամածութիւն առնել · հոգատականս առնել :

Հոգ մի՛ ունենար , կամ հոգ մի տանիր · էնէմ չէքմէ : || մի՛ ինչ հոգար · փոյթ ինչ մի՛ լիցի քեզ :

Հոգ չունենալ · Հոգ չտանիլ · Հոգ չքաշել · } համսաէրըլ օլմաք · գայըրըմամաք · նէօղլէնմէմէք · գամ չէքմէմէք : || անհոգ լինիլ · անփոյթ լինիլ :

Կմ՝ այսպէս · չտանիլ զհոգ · չտանիլ զփոյթ · չունիլ զփոյթ :

Կմ՝, անտես առնել · զանց զխնամով առնել · հոգ զթիկամբք արկանել · զակն արկանել յումեքէ :

Կմ՝, յանհոգս լինիլ · յանհոգս կալ · յորսայս կալ · յորսայս անկանիլ · յողն անկանիլ :

Կմ՝ այսպէս · անհոգանալ · անտեսել · ըստունչգանել · ստունկանել :

Հոգ ունենալը · Հոգ տանիլը · Հոգ քաշելը · } բէյմար · նէօղլէնմէկլիկ · գայըրըլ : || հոգատարութիւն · հոգաբարձութիւն · հոգարկութիւն · հոգածութիւն · խնամածութիւն · խնամատարութիւն · խնամարկութիւն · խնամակալութիւն · խնամողութիւն · հայտատակութիւն · հայտատականք · թեւարկութիւն :

Հոգ չունենալը : Հոգ չտանիլը · Հոգ չքաշելը · } համսաէրըլըըք : || անհոգութիւն · անփոյթութիւն · թուլամտութիւն · ստունգանութիւն · ստունկանութիւն · զանցառութիւն · հարևանցութիւն · զանցառութիւն · զանցութիւն :

Հոգ ունող · Հոգ տանող · Հոգ քաշող · } դէփ ընող · բիմարճը · գայըրան · նէօղլէնէյէն · գամ չէքէն · էլէմ չէքէն : || հոգածու · հոգատար · խնամատար · խնամարար · խնամածու · ախնածու · հոգածու · հոգաբարձու · հոգեբարձու · հոգաբարձ · խնամակալ · խնամակալու · խնամարկու · խնամող :

Կամ , խնամիչ · նախախնամիչ · ստածիչ · դարմանիչ · վարիչ · յանձանձիչ · կառավարիչ · տեսուչ · վերատեսուչ · հոգանակ · նախահոգանակ · վաղահոգանակ · անօրինակ · աներկն · ականող · կառավար :

Հոգ չունող · Հոգ չտանող · Հոգ չքաշող · } համսաէրըլ · գայըրըմայան · ֆիկիրսիզ օլմայան : || անհոգ · անփոյթ · անդարման · անհոգաբարձ · անխնամատար · անխնամածու · անխնամակալցու · անհոգող · անխնամածիչ :

Խիստ Հոգ տանող : || ամենախնամ · ամենատած · ամենաստած · ամենայանձանձ · ամենադութ · խնամադութ :

Հոգ տանող չունող : || տես Անտէր :

Հոգալ · դէփ ընէլ · գայըրըմաք · հայըլամաք · նէօղլէնմէք : || հոգալ · խնամել · խնամածել · հոգածել · հոգարկել · թեւարկել · խնամարկել · խնամակալել · նախախնամել · հոգաբարձել · ախնածել · յանկանել :

Կմ՝, ածել · ստածել · յանձանձել · դարմանել · անտեսել · անօրինել · հովուել · կառավարել · վարել · տեսանել · ևն · Իր տունը՝ իր որդը պէտքը հոգայ : || տես անկանի զտուն իւր վարել :

Քեզի մէկ ուրիշ մը հոգամ : || աւելց քեզ զայլ ոմն :

Հոգալ իր կարօտութիւնը : || տես Արբուար ձարել :

Հոգացող : || տես Հոգ ունող :

Հոգեց հանել : || տես Հառաչել :

Հոգևոր · ռուհանի : || հոգևոր · հոգևորական · հոգեկան · հոգիմանիւթ · հոգենիւթ :

Հոգևոր ազգականութիւն · ռուհանի աքրապալըք : || հոգետոհմութիւն · հոգեզարմութիւն :

Հոգևոր բան , կմ՝ կեանք՝ միրօղ : || հոգեւէր · ոգեւէր :

Հոգևոր բաներում մեծցող , կմ՝ գերցող : || հոգեծնունդ · հոգեպարար :

Հոգևոր գութ ունող : || հոգեգութ · հոգեգութ · հոգեխաղաղով :

Հոգևոր ժողով : || հոգեգումար · հոգեխումբ :

Հոգևոր կերպով : || հոգեպէս · հոգևորապէս :

Հոգևոր՝ մարդ · ռուհանիէթլի · ռուհանիյէ : || հոգևոր · հոգեկրօն · հոգեւէր · ներանձն · ներանձնաւոր · ներանձնական · ներանձնացեալ :

Հոգևոր մարդ ըլլալ · հօգևոր բանի հէտ ըւուն · ռուհանիյէթլի օլմաք : || պարապել հոգևորաց · գնալ զհետ ներանձնաւորութեց · ներանձնանալ :

Հոգևորութիւն · ռուհանիյէթ : || հոգևորութիւն · հոգեկանութիւն · ներանձնութիւն · ներանձնաւորութիւն :

Հոգեգալուստ · ինուլղայրամը : || հոգեգալուստ պէնտէկոստէ · պէնտէկոստէ · պենտեկոստէ · պէնտակոստէ · պէնտակոստէ :

Հոգեզաւակ · օղլուլուք · տէրէի էվլատը · ճան օղլու : || սան · սանուական · որդեգիր :

Հոգեզաւակ աղջիկ : || դստերագիր :

Հոգեզաւակ անել · օղուլլուղ էթմէք : || որդեգիր առնել · որդեգրել :

Հոգեվարք · ճան չէքիշէն · ճան վէրէն : || հոգե_

վար · հոգեվար · ոգեվար · ոգեվար · որհաւ_
սական · կիսամահ ։ տե՛ս և Հոգլին բերանը
եկած ։
Հոգեվարք ըլլալ · ճան չէքիշմէք · ճան վէրմէք ։ ‖
հոգեվարիլ · լինել 'ի հոգեվարս · կալ 'ի հո_
գեվարս ։ տե՛ս և Հոգլին բերանը գալ ։
Հոգեվարքը երկնցնել , կա՛մ երկան հոգե_
վարք քաշել ։ ‖ յերկարել 'ի հոգեվարսն ։
Հոգեվարքութիւն · ճան չէքիշմէքլիք ։ ‖ հոգե_
վարութիւն · հոգեվարք ։
Հոգեվարքութիւն քաշել ։ ‖ տե՛ս Հոգեվարք
ըլլալ ։
Հոգետուն , կա՛մ հոգետունն · հայրէնիհանէսի · խնա_
նէնի ։ ‖ աղքատանոց · տնանկանոց · անկե_
լանոց · գարմանոց · հիւանդանոց ։
Հոգի · ճան ։ ‖ հոգի · ոգի · շունչ · անձն · ոգ ·
Հոգիս գժոխքէն ազատեց ։ ‖ փրկեաց
զանձն իմ 'ի դժոխոց ։
Հոգի առնել · նէֆէս ալմագ · սօլուգ ալմագ ։ ‖ ոգի
առնուլ · շունչ առնուլ · հոգեբերիլ · ոգե_
բերիլ · արծարծանիլ հոգւոյ · հանգչիլ ·
դդալ ։ տե՛ս և Հանգիստ ըլլալ ։
Հոգի առնող · շունչ առնող · նէֆէս ալան · սօ_
լուգ ալան ։ ‖ արծարծեալ հոգւով · հան_
գուցեալ · հրահանգեալ · թեթևացեալ ·
թեթևալբեան · փոքրոգի ։
Հոգի աւանդել · ճան վէրմէք ։ ‖ աւանդել զհո_
գի · կատարել զհոգին · վճարել զկենս
հոգւոյն · կալեաս հոգւոյն հատուցանել ·
հանել զհոգին · շնչել զհոգին · փչել զհո_
գին , կա՛մ փչել զոգիսն · վրաւիլ 'ի կենցա_
ղոյս · վճարիլ 'ի կենցաղոյս · անշնչանալ ·
կատարիլ ։ տե՛ս և Մեռնիլ ։
Հոգի շահող , կա՛մ հոգւոյն շահ ընող · ճան փազա_
նան · ճանոյ ֆայտասը ։ ‖ հոգեշահ · ոգեշահ ։
Հոգի ունենալ · ճանը օլմագ · ճան էփինմէք · ճան_
լանմագ ։ ‖ ունիլ զհոգի · հոգիանալ · հոգեւո_
րիլ · անձնաւորիլ · շնչաւորիլ · շնչանալ ։
Հոգի ունող · ճանը օլան · ճանլը ։ ‖ հոգիըն_
կալ · հոգեւոր · հոգիացեալ · անձնացեալ ·
անձնաւոր · անձնական ։
Հոգի չունող · ճանը եօգ · ճանսըզ ։ ‖ անհոգի ·
անշունչ · անանձն · անհոգաց ։
Հոգի սուրբ , կա՛մ հոգին սուրբ · ռուհուլգուդուս · ռուհու_
լլահ ։ ‖ հոգի սուրբ · հոգի Աստուծոյ · հոգի ճշմարիտ ·
բղխումն անսպառ · երրորդական անձնա_
ւորութիւն · աննիւթական ազատնին · հուրն
կենդանի · մասն Աստուծոյ · էակից հօր և որդ_
ւոյ · մխիթարիչն աշխարհաց · հեղեալն 'ի
գատոս առաքելոց · անտանջելեան 'ի հօրէ և
յորդւոյ · առօղն յորդւոյ անճառաբար ·
բղխեալն յերկակատակ ազդեբէ · ջրատուած
ածարիչն · աղբիւրն սիրոյ · սէրն հօր և
որդւոյ · համապատասխիճն հօր և որդւոյ · անո_
րինեալն 'ի սուրբ վերնատանն · հրեղէն լե_
զուն · հրատեսակ ծոյանն · բաժակն տխե_
զերացուածն · նորոգօղն էից · ազդումն մար_
գարէից · հանգուցեալն եօթնարփեան
շնորհօք 'ի յեսաեան գաւազանն · եօթնա_
վտակ աղբիւրն · աւետիքն հօր · աւետա_
րանեալն յաւետարանէլոյն · հուրն երկ_
նային արկեալն յերկիր · հրածորան բա_
ժակն · հրաճաշակ բաժակն · անմահարար
բաժակն · կենդանարար բաժակն · հան_
գուցեալն 'ի վերայ հրացոյտ առաւանա_
թևից · անհատահոս վտակն · կենդանաբար
վտակն · հրաշագործօղն առաքելոց ։
Հոգի սուրբ ունող ։ ‖ հոգեկիր · հոգիընկալ ·
հոգիազգեաց · հոգիացեալ ։
Հոգի սուրբ տրօղ , կա՛մ 'ի հոգւոյն սրբոյ տրեալ ։
‖ հոգիատիր · հոգեպարգև · հոգեշնորհ ·
ոգեշնորհ · ոգեշնորհ ։
Հոգւոյն սրբոյ գէմ խօսօղ ։ ‖ հոգեմարտ ։
Հոգւոյն սրբոյ ելած , կա՛մ շնչած ։ ‖ հոգե_
բուղխ · հոգեբուղխ · հոգեշունչ ։
Հոգւոյն սրբոյ իմաստութիւնը լեցած ։ ‖ հո_
գեհանճար ։
Հոգւով սրբով երգօղ ։ ‖ հոգեերգու · հոգեեր_
գօղ · հոգեննուագ · հոգեքաղաքաւեղ ։
Հոգւով սրբով զարդարեալ , կա՛մ լուսաւո_
րեալ ։ ‖ հոգեզարդ · հոգեզարդ · հոգեխա_
ղարդ · հոգիահրաշ · հոգեհրաշ ։
Հոգւով սրբով լցեալ ։ ‖ հոգելից · հոգելից ·
հոգելի · լիահոգի · հոգիացեալ ։
Հոգւով սրբով խօսօղ , կա՛մ խօսած , կա՛մ պատ_
մած ։ ‖ հոգեբարբառ · հոգեբարբառ · հո_
գեպատում ։
Հոգւով սրբով նորոգած ։ ‖ հոգենորոգ ։
Հոգի տալ · ճանլանտըրմագ ։ ‖ տալ զհոգի · հո_
գեւորել · հոգիացուցանել · շնչաւորել ·
անձնաւորել ։
Հոգի տալ · սէրփ փաւ · ճուրէք վէրմէք ։ ‖ սրտա_
ցուցանել · զօրացուցանել · քաջալերել ·
արծարծանել , կա՛մ արծարծել զոգիս ։ տե՛ս
և Հանգչեցնել ։
Հոգի տալ , կա՛մ հոգին տալ ։ ‖ տե՛ս Հոգի աւ_
անդել ։
Հոգին բերանը գալ · ճանը աղզընա կէլմէք ·
ճանը պօղազընա կէլմէք ։ ‖ յոգիս սպառա_
նիլ · յոգիս սպառատան լինել · յոգւոց
սպառել սպառատան լինել · 'ի շունչ վախ_
ճանի հասանել · 'ի դուռս մահու հասա_
նել · փոքր միւս ևս' և փչել զհոգին · փոքր
միւս ևս' և մեռանել · սակաւուիկ մի ևս և
վախճանիլ · սակաւուիկ միւս ևս և կորնչել ·
նուաղ ինչ ընդհատ 'ի փչմանէ լինել շնչոյն ·
յօրհասս մահուն ժամանել · օրհասական լի_
նել · մատաղուս զանիւղն և զձեռսն տա_
տել օրհասին · զախտ մօտակայական մահու
ջեռանիլ · յոգեվարս լինել ։
Հոգին բերանը եկած · ճանը աղզընա կէլմիշ ։
‖ յոգիս սպառատան եղեալ · յոգւոց սպառ_
զել սպառատանեալ · ոգեսպառ · կիսահո_
գագ · կիսամեռ · կիսամահ · կիսակենդանի ·
օրհասական ։
Հոգին ելած ։ ‖ մեռեալ · վախճանեալ · և
այլն ։ տե՛ս և Հոգլին բերանը եկած ։
Հոգին ելլել · ճանը չըգմագ ։ ‖ ելանել հոգ_
ւոյ · մեկնիլ հոգւոյ · զատանիլ հոգւոյ ։
տե՛ս և Հոգի աւանդել · և Մեռնիլ ։
Հոգին ելլել · ճէհ եօրուլմագ ։ ‖ տե՛ս Հոգլին
բերանը գալ , և խիստ Հոգնիլ ։
Հոգին կորանցնօղ · ճանընը իթիրէն · ճան ի_
թիրէն ։ ‖ հոգեկորոյս · ոգեկորոյս · հոգե_

կորուստ. ոգեկործան. ոգէկործան. ո-
գեսպան. ոգէսպան. հոգեսպան:

Հոգին հանգչեցնող: || հոգեհանգիստ. հո-
գեհանգիստ:

Հոգին հանել: || տե՛ս Հոգի աւանդել:

Հոգին հանել. [illegible]: || Թափել զոգին. քակել զոգին:
տե՛ս և Մտօք մաշել:

Հոգին հանել՝ աշխատցնելով: || Թափել զո-
գին. քակել զոգին. վաստակաբեկ առ-
նել: տե՛ս և Աշխատութեամբ ընել:

Հոգին հանել՝ շատ ընելով: || կեղել զկեանս.
տագնապել. վտանգել. վտանգել. խեղ-
դել. խուճապել:

Կա՛մ այսպէս. տագնապեցուցանել. վտան-
գեցուցանել. վտանգեցուցանել. խուճա-
պեցուցանել. վտանգաւորել. խեղդ ար-
կանել. շատայ տագնապի 'ի մէջ գնել:

Հոգին հանող. [illegible]: || ոգեսպառ.
ոգեսպառ. ոգեպահանջ. ոգեպահանջ:

Հոգին շարժող, կամ հոգւով եռացող: || հո-
գեշարժ. հոգեռաց. հոգեռանդն:

Հոգին ուրախացնող. [illegible]:
|| հոգեզուարճ. հոգեզուարթ:

Հոգին պահող, կամ փրկող. [illegible],
[illegible]: || ոգեպահ. ոգէպահ. հոգե-
պահ. հոգեկեցոյց:

Հոգին սպանող: || հոգեսպան. հոգէսպան.
ոգեսպան: տե՛ս և Հոգին կորսնցնող:

Հոգին տալու վրայ: || տե՛ս Հոգին բերա-
նը եկած. և Հոգեվարք:

Հոգին տալու վրայ ըլլալ: || տե՛ս Հոգին
բերանը գալ:

Հոգւոյն դիմէն. [illegible]. [illegible]
[illegible]: || ըստ հոգւոյ. հոգեպէս. հոգեո-
րապէս:

Հոգւով զմարդը կորսնցնել, կամ հոգին
կորսնցնել տալ. [illegible]:
|| մատնել 'ի կորուստ հոգւոյ. հոգեկո-
րուստ առնել. յոգի դատել, կամ յոգի դա-
տել. յոգի սպանանել. դատապարտել. դա-
տապարտ առնել. տալ դատապարտել:

Հոգւով լուսաւորած: || հոգեպայծառ.
հոգիպայծառ:

Հոգնած. Հոգնեցնել. Հոգնիլ. և այլն: || տե՛ս
Յոգնած. Յոգնեցնել. Յոգնիլ. և այլն:

Հոկտեմբեր. [illegible]. [illegible]. [illegible].
[illegible] է: || հոկտեմբեր. [illegible]. մարտեմ[illegible].
բաւել:

Հող՝ խող. [illegible]. [illegible]: || հող. երկիր:

Հող բերող, կամ կրող. [illegible]: || հո-
ղաբեր. հողակիր:

Հող գլխուս: || տե՛ս Մօխիր գլուխս:

Հող դառնալ. }
Հող ըլլալ. } [illegible]: || հող լինիլ. հողանալ. 'ի հող դառ-
նալ. 'ի հող փոխարկիլ.

Հող դարձած, կամ հող եղած. [illegible]: || հողացեալ. հողեալ.

Հող դարձնել. }
Հող ընել. } [illegible]: || հողացուցանել. 'ի հող յեղա-
նակել. 'ի հող փոխարկել. 'ի հող դարձու-
ցանել. հողել:

Հող ուտող. [illegible]: || հողակեր. հո-
ղաճաշակ:

Հող փորող. [illegible]: || հողափոր. հո-
ղաբեր:

Հողէ բուսած. [illegible]: ||
հողաբոյս. հողաբուսակ. երկրաբուսակ.
հողաբողբոջ. հողամոյն. երկրամոյն. գետ-
նամոյն. գետնաբեր: տե՛ս և Հողէ ծնած:

Հողէ ծնած. [illegible]: || հողա-
ծնեալ. հողածնունդ. հողածին. երկրա-
ծին. գետնածին. երկրածնեալ:

Հողէ շինած: || տե՛ս Հողեղէն:

Հողէ սարքած. [illegible]: ||
հողաստեղծ. երկրաստեղծ:

Հողը դուրս տալ, կամ հողը դուրս տալով
փորել. [illegible]: || պեղել.
կամ պեղել զհողն:

Հողը ծծող. [illegible]: || հողածծիր:

Հողով խառնած. [illegible]: ||
հողախառն:

Հողով խեղդած. [illegible]:
|| հողախեղդոյց:

Հողով պատած: || հողապատեան:

Հողու դէզ. [illegible]. [illegible]: || հողաբլուր. հողակոյտ. հողակու-
տակ. կոհակ հողոյ:

Հողու կոշտ. [illegible]:
|| հողակոշտ:

Հողու մէջ թաւալող. [illegible]: || հողաթաւալ:

Հողու վրայ պառկող. [illegible]: || հողապառակ. հողախշտի:

Հողու փոշի. [illegible]: || հողափոշի:

Հողու [illegible]. [illegible]: || հող-
[illegible]:

Հողաթափ. [illegible]: || հողաթափ:

Հողեղէն. հողէ, կամ հողէ եղած, կամ շինած. [illegible]: || հողեղէն. երկրեղէն. նիւթե-
ղէն. հիւթեղէն. հիւթաւոր. հիւթական:
Կամ, հողային. հողանիւթ. հողանիւթեայ.
հողազանգուած. հողակերպ. հողաշէն.
հողագործ:

Հողեղէն բան. [illegible]: || հիւթանիւթ:

Հոմերոս. [illegible] է: || Հոմերոս:

Հոմերոսի [illegible]: || Հոմերական:

Հոմերոսի պէս: || Հոմերապէս:

Հոմերոսի պէս ըլլալ: || Հոմերանալ. հո-
մերոսանալ:

Հոն. [illegible]. [illegible]. [illegible]. [illegible].
[illegible]: || անդր. անդ. անդէն. անդ-
րէն. անդանօր. անդանօր. անդր ուրեմն.
անդ ուրեմն. անդստին. առեալ. յայնմ
տեղ. յայնմ վայրի:

Հոն. [illegible]. [illegible]: || տե՛ս Զողալ:

Հոռոմերէն. }
Հոռոմավար. } [illegible]: || Յունարէն. հել-
լենարէն. հելլէն բարբառով. յունական
բարբառով. 'ի յոյն լեզու. 'ի հելլէն լե-
զու. հելլենացի. զոր օրինակ.

Հռոմէրէն կը խօսէր : ‖ Հելլենացի խօսէր :
Հռոմ, կմ Հռոմ · [illegible] ‖ յոյն · Հելլեն · Հելլենացի · ուռ՛ յազգէ յունաց, ՚ի ամենայն յունաց, ՚ի յունական ծննդոց :
Հռոմ [illegible] · [illegible] ազգէն : ‖ յունասէր · Հելլենասէր :
Հռոմի լեզու · [illegible] : ‖ լեզու յունաց · յոյն լեզու · յունական լեզու · յունական բարբառ · Հելլենական բարբառ · ելլադական բարբառ · Հելլեն բարբառ · յոյն բարբառ · յունարէն լեզու :
Հռոմի [illegible] · [illegible] · [illegible] : ‖ յունական · Հելլենական · ելլադական · ելլադացի · Հելլենացի :
Հռոմնաստան, կմ Հռոմաստան · [illegible] · [illegible] : ‖ յունաստան · աշխարհ յունաց · ելլադա · յոյնք :
Հռս · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] : ‖ աստ · այսր · աստէն · աստանօր · [illegible] · [illegible] · [illegible] · յայս վայր · յայսմ վայրի · յայսմ տեղւոջ · յայսմ տեղ :
Հռս եմ, կմ խշտէ հռս եմ, կմ հրամմէ՞ հռս եմ · [illegible] · [illegible] : ‖ աւասիկ եմ · [illegible] · աստ եմ ծառայ քո :
Հռսան : ‖ տես Պռար տեղ :
Հոտելի · [illegible] · [illegible] : ‖ Հեծանոց · Հոտիչ · Թափիչ · Հոտելի :
Հով · [illegible] · [illegible] : ‖ Հողմ · շունչ · շոգի · օդի · քամի · փչումն · շնչումն · [illegible] · օդ · օդք · շոգլիք :
Հովերուն [illegible], զորոց զգլխաւորներն պատիւ անյաղթը կը բանեցնէ :
Ա. Կի՛նփօղրոսաա · [illegible] · [illegible] · * տաճկաներէն · [illegible] · լատիններէն · [illegible] · [illegible] : ‖ արեւելեան · Հողմ արեւելից · ապելիոտ · ապելիոտէս :
Բ. [illegible] · * տաճկան" · [illegible] · լատին" · [illegible] : ‖ Եւրոս · Հողմ եւրոսեան :
Գ. [illegible] · * տաճկան" · [illegible] · լատին" · [illegible], [illegible] : ‖ եւրոս · նոտապելիոտ :
Դ. [illegible] · * տաճկան" · օսթրոս · [illegible] · լատին" · [illegible] · [illegible] : ‖ եւրանոտոս · եւրանոտոս :
Ե. Գոլէ՛, կմ Գոլէ՛ էէլի · * տաճկան" · օսթրոս · լատին" · աուսթեր · նոթոս : ‖ Հարաւ · Հարաւային · Հողմ Հարաւոյ · նոտոս · նոտուս :
Զ. [illegible], կմ [illegible] : * տաճկան" · օսթրոս լիպէգիլիոս, կմ օսթրոս [illegible] : լատին" · [illegible] աֆրիկանուս, կմ [illegible] : ‖ լիբանոտոս · լիբանոտոս · լիբանոտոս · լիբոփիւնիք :
Է. Լօտօս, կմ [illegible] · * տաճկան" · լիպէկիլիոս, կմ [illegible], կմ [illegible] · լատին" · աֆրիկուս, կմ լիպս : ‖ արփրեկեան · լիբս · լիփս :
Ը. [illegible], կմ [illegible] · * տաճկան" · [illegible] լիպէկիլիոս, կմ [illegible]
[illegible] · լատին" · աֆրիկուս [illegible], կմ [illegible] : ‖ լիբս արեւմտեան :
Թ. [illegible], կմ [illegible], կմ [illegible] էէլի · * տաճկան" · [illegible], կմ ծէֆիրոս · լատին" · ֆաւոնիուս, կմ ծեֆիրուս : ‖ արեւմտեան · արեւմտեայ · արեւմտայիմ · զեփիւռ, կմ զեփիւռոս :
Ժ. [illegible], կմ [illegible] էէլ · * տաճկան" · [illegible] · լատին" · [illegible], կմ [illegible] : ‖ [illegible] · [illegible] :
ԺԱ. [illegible] · * տաճկան" · [illegible] · լատին" · [illegible], կմ [illegible] : ‖ [illegible] · [illegible] · [illegible] :
ԺԲ. [illegible] · * տաճկան" · [illegible] · լատին" · [illegible], կմ [illegible] : ‖ [illegible] :
ԺԳ. [illegible] · * տաճկան" · [illegible] · լատին" · [illegible], կմ [illegible] : ‖ Հիւսիս · Հիւսիսի · Հիւսիսային · Հիւսիսական · Հիւսիսաշունչ · բևեռաշունչ · արջային · [illegible] :
ԺԴ. [illegible], կմ [illegible] էէլի · * տաճկան" · [illegible], կմ [illegible] · լատին" · [illegible], կմ [illegible] : ‖ բորայեան Հողմ · բորէաս :
ԺԵ. [illegible] · * տաճկան" · [illegible] · լատին" · [illegible] · [illegible] : ‖ բորէաս · [illegible] · [illegible] · [illegible], կմ [illegible] · [illegible] Հողմ · [illegible] :
ԺԶ. [illegible], կմ [illegible] · * տաճկան" · [illegible] · լատին" · [illegible], կմ [illegible] : ‖ կեկիաս · կեկիաս · Հելլեսպոնտական Հողմ :
Հով առնուլ, կմ բարակ հով : ‖ տես [illegible] հով :
Հով ելլել · [illegible] : ‖ յառնել Հողմոց · շնչել Հողմոց :
Հով Հանող · [illegible] · [illegible] : ‖ Հողմայարոյց · Հողմարար · Հողմաբեր :
Հով աշող · [illegible] · [illegible] : ‖ Հողմ յաղթող, կմ յաղթողեալ :
Հով սիրող : ‖ Հողմասէր :
Հով առաւ · [illegible] : ‖ տես [illegible] Հով առնուլ :
Հով փչող · [illegible] : ‖ Հողմաշունչ · Հողմաշնչիկ · օդաշունչ :
Հովերը խրար անցնող : ‖ Հողմայոյզ :
Հովերու խրար անցնիլը : ‖ Հողմայուզք :
Հովէն աղաս : ‖ Հողմախաղաղ :
Հովէն [illegible], կմ [illegible] եղած · [illegible] : ‖ Հողմածին · Հողմադողակ :
Հովէն զարկած · [illegible] : ‖ Հողմահար · օդահար · շնչահար · Հողմակոծ :
Հովէն զարնըւիլը : ‖ Հողմակոծութիւն :
Հովէն զարնըւիլ, կմ [illegible] վրայ ըլլալ · [illegible] : ‖ Հողմակոծ լինիլ · Հողմակոծիլ :
Հովէն շարժած : ‖ Հողմաշարժ :
Հովէն [illegible] եղող · [illegible] : ‖ Հողմա[illegible] :
Հովէն ցրւած, կմ տարածւած · [illegible] : ‖ Հողմացրիւ · Հողմահոս :

Հովէն քշած · եէլին օյնաթըղը : || հողմավար · վարեալ 'ի հողմոյ :
Հովը դադրիլ · եէլ տինմէյ օլմագ, կմ տուրմագ : դադարիլ հողմոց · կարկիլ հողմոց · լռել հողմոց : տե՛ս և Թուլնալ հովը :
Հովով զարնել, կմ ծեծել, կմ նետրեկ վրայ ընել · խորխաղէնէր քօռումագ : || հողմահարել · հողմահարած առնել · կոծել հողմով :
Հովով խառնուած : || հողմախառն :
Հովով ուռեցած · խորխաղէներդան շիշմէ : || հողմուռոյց · փքացուռոյց :
Հովու խըշշ, կմ ուժ · խորխաղէնէր հըշմը : || բռնութ հողմոց · Թեք հողմոց :
Հովու ձայն · խորխաղէնէր սէսի : || հողմաձայն · հողմաձայնութ :
Հովու ջաղացք · եէլ տէյիրմէնի : || հողմաղացք :
Հովու ջաղջաղան · եէլ տէյիրմէնճիսի : || հողմաղաց :
Հովու Փաշճի · խորխաղէնէր Փըշճըրը : || հողմահմայ :
Հովու Փաշճութ · խորխաղէնէր Փալը : || հողմահմայք · հողմահմայութ :
Հովարտայ · *. բանի գործի չէդօղ · փէփիրլին՝ կմ պօշէէրէն · եօսմայ · եառամազ : || ստահակ · ստամբակ · խստամբակ · անառակ · սանձարձակ · անպիտան · անպիտակ · անպիտան · խեռ · սրիկայ · գրհանդ · պրահանդ :
Կամ, զեղխ · շաղաշուտ · խառնագնաց · խառնակեաց · խառնակեցիկ · խառնակրօն · խեռաբարոյ · խեղախեռ · գառադկասուն :
Հովարտայ ըլլալ · փէփիրլին, կմ պօշ կէզմէք · եօսմալըդ էթմէք · եառամազլըդ էթմէք : || ստահակիլ · ստամբակիլ · անպիտակիլ · անառակիլ · սանձարձակիլ · խեռիլ · զեղխիլ · զեղխել :
Կմ, շաղաշտել · խառնակրօնիլ · խեղախեռիլ :
Կմ այսպէս · ստահակ լինիլ · ստամբակ լինիլ · անառակ լինիլ · և այլն :
Հովարտայութ · հաշարաշըք · փէփիրլիքըք · եօսմալըք : || ստահակութ · ստամբակութ · անպիտակութ · անառակութ · սանձարձակութ · խեռութ · զեղխութ · զեղխանք :
Կմ, սրիկայութ · գրհանդութ · շաղաշտութ · խառնագնացութ · խառնակեցութ · խառնակրօնութ · խեռաբարոյութ · խեղախեռութիւն :
Հովարտայութ ընել, կմ հովարտայութ կենալ : || ստահակս գնալ · ստամբակս վարիլ · վարել կեանս խառնագնացս · երթալ զհետ զեղխանաց : տե՛ս և Հովարտայ ըլլալ :
Հովիւ · անասնոց արծօղ · չօպան : || հովիւ · խաշնարած · տաւարարած · տաւարած · հօտաբած · խաշնադարման · խաշնարոտ · արօտական · տաւարածական :
Կամ, հովիւ խաշանց · սատար խաշանց · շակեր :
Հովիւ եղներու : || տե՛ս Եզներու հովիւ :
Հովիւ կովերու : || տե՛ս Կովերու հովիւ :
Հովիւ չունեցօղ · չօպանսըզ : || անհովիւ · անտէրունչ :
Հովիւը սիրօղ : || հովուասէր :
Հովիւի ընկեր · չօպանդաշ : || հովուակից :
Հովիւի շուն · սիւրիւ պահօղ շուն · չօպան քէօփէկի : || գամփռ :
Հովիւի պէս : || հովուաբար · հովուապէս :
Հովիւներու պլուլի · չօպան պուրը : || հովուապետ · ոստիկան հովուաց :
Հովիւութ · չօպանլըք : || հովուութ · խաշնարածութ · հօտաբածութ · տաւարածութ · տաւարաբածութ · արօտականութ :
Հովոտ · քահէալ, կմ քամալ · խորխաղէնօրլը · եէլլի : || հողմաւոր · հողմային · հողմալից · հողմուտ · շնչուտ · հովասուն · հովեան :
Խիստ Հովոտ · ֆէք խորխաղէնօրլը : || բազմահողմ · յոգնահողմ · սաստկահողմ · ուժգնահողմ · չարահողմ :
Հոտ · գօգու : || հոտ · բուրումն :
Հոտ անուշ : || տե՛ս Անուշ հոտ :
Հոտ բուրօղ : || բուրիչ հոտոյ · հոտաբոյր · հոտաւոր · հոտեան :
Հոտ հանել · գօգու չըգարմագ : || բուրել զհոտ · արձակել զհոտ :
Հոտ հանել · չոր բանի մը նշան փալ : || առնուլ զհոտ գարշանացն · սկիզբն ցուցանել զապականութեան · ծայրս արձակել զանօրէնութեան · տալ նշան զչարութեան · նշանակ ցուցանել զապիրատութեան :
Հոտ հանելը : || բուրումն :
Հոտով զէհիրլէմիշ ընել : || հոտով Թունաւորել · Թունահոտել · գեղահոտել · գեղահոտ առնել · հոտակուր առնել :
Հոտ · հօփ փէշէ · օփ փէշէ · օփ փէշանէ · օրտափայ · օրտաճըքփայ · ձէյ · ունի զօրութիւն ներգործելոյ : || այգր · այգրէն · այգր ուրեմն · այգոնոր · այգանոր · այսանոր :
Կմ, յայգ տեղի · յայգ վայր · յայգմ վայրի · յայգմ տեղւոջ · յայգմ եօտեղ :
Հոտ · հօփ փէշէ · օրտայայ · օրտաճըդայ · ձէյ · ունի զօրութիւն նախադրեմ փոխանի : || այգր · յայգ վայր · յայգ տեղի · 'ի գոյն տեղի · 'ի գոյն եօտղ :
Հոտ կեցիր · օրտատա փալ : || արձանացիր այգր · այգր կացցես :
Հոտ կեցօղ · օրտատա փալան : || այգենակաց · այգենակայ :
Հոտած · գօգմուշ : || հոտեալ · նեխեալ · ցամնոտեալ · զազրահոտեալ · ժանտահոտեալ · գարշահոտեալ :
Կմ այսպէս · նեխ · ցամնոտ · գարշահոտ · ժահահոտ · զաժանահոտ · ժանտահոտ · գարժանահոտ · քաահոտ · չարահոտ · զազրահոտ · շարաաահոտ · քացախուտ :
Հոտած Թարախ · գօգմուշ իրին : || ժահ · ժանտ :
Հոտած Թացութ · գէշնէմ : || կարակում :
Հոտած լէշ · գօգմուշ լէշ : || նեխաշաղիկ · դէշ նեխեալ :
Հոտած ու մուռնաւոր · գօգմուշ ֆէ մուրտար : || նեխուժանք · կարակում :
Հոտածութ : || տե՛ս Գէշ հոտ :
Հոտաւոր · հօփ անօղ · գօգուլու : || հոտաւոր · հոտեան · հոտեան :
Խիստ Հոտաւոր · խիստ հօփան · ֆէք գօգուլու ·

|| Հոտաւէտ · անուշահոտ · քաղցրահոտ ։
Հոտեցնել · գօգութմաք · գօգութփտուրմաք ։ || Հոտեցուցանել · նեխեցուցանել · ցամքոտեցուցանել · ժողխեցուցանել · Թօշկացուցանել ։
Կմ՛այսպէս · նեխել · ժողխել · ցամքոտել · ապականել ։
Հոտեցնօղ · գօգուտան · գօգութփտուրան ։ || Հոտեցուցանօղ · հոտեցուցիչ · նեխեցուցիչ · ժողխեցուցիչ · Թօշկացուցիչ · ապականիչ ։
Հոտիլ · գօգմաք ։ || Հոտիլ · նեխիլ · ժողխիլ · ցամքիլ · ցամքոտիլ · ապականիլ ։
Կմ՛այսպէս · գարշահոտիլ · զազրահոտիլ · քռահոտիլ · ժահահոտիլ · չարահոտիլ · ժանտահոտիլ · չարաւահոտիլ ։
Կմ՛այսպէս · նեխ անկանիլ յինքն · հոտ գարշ ունիլ զինքն · գարշահոտ լինիլ · զազրահոտ լինիլ · ժանտահոտ լինիլ · չարահոտ լինիլ, և այլն ։ տե՛ս Հոտած ։
Հոտըռտալ, կմ՛ հոտվտալ · գօգլամաք ։ || Հոտոտալ · հոտոտել · հոտոտիլ · առնուլ զհոտ ։
Հոտըռտացնել · գօգլաթմաք · գօգլաթտըրմաք ։ || հոտոտեցուցանել · տալ հոտոտել ։
Հոր · գույու ։ || հոր · ջրհոր · վիրապ · գուբ · վիհ ջրոյ ։
Հորու պիլէզիկ · գույու պիլէզիկի ։ || եզրանակ ։
Հորու տօլապ · գույու տօլապը ։ || անիւ ։
Հորթ · պանայ · պուղաղը ։ || որթ ։
Հորթ մատղաշ ։ || տե՛ս Մատղաշ հորթ ։
Հորթ մեծ արջու ։ || տե՛ս Մօզի ։
Հորթ մեծ եզ ։ || տե՛ս Երինջ ։
Հորթ ծնանօղ · պուղաղը փօղուրան ։ || որթածին · որ ծնանի զորթ · որ բերէ զորթ ։
Հորթու միս · պանայ էթի ։ || որթենի · միս որթու ։
Հորթնոց · հօրթէրին գօմ · պանայ ախըրը ։ || որթոց · որթանոց ։
Հորթուկ · պանաճըգ · թօսուն ։ || զուարակ · ընջուղ ։
Հորոսկ · ճանղալայ · ճանճալայ ։ || հորոմի · հորոմիկք · խորոմիկք խաղու ։
Հորուկի ծակեր ։ || խորշք հորոմից, կմ՛ խորոմիկաց ։
Հորուկի քարերը, կմ՛ կոլերը ։ || հատք հորոմիկաց ։
Հում · չիյ ։ || հում · անեփ · չեփեալ ։
Հում · կէօ եէջած · ալչ մը չէջած · ետրը քիւնիւ ։ || կիսեփեաց · կիսահում ։
Հում հում ուտել · չիյ չիյ եէմէք ։ || հմահում ճաշակել · հմովին ուտել ։
Հում ուտօղ, կմ՛ հում միս ուտօղ · չիյ եէյէն ։ || հմակեր · հմաճաշակ ։
Հումայ · * որ է թէօթենեթէճէի պէս գօշ կենդանի մի ։ || գետնաուիծ ։
Հուն · հօթ ։ || հուն · բաւ · զիր օրինակ ·
Հուն չունի ։ || չիք բաւ · չիք հուն ։
Հուն չունօղ ։ || տե՛ս Անհուն ։
Հունայ · ծնփայ · օրփայ ։ || անդանոր · անտանոր · անդէն · անդ ուրեմն ։ տե՛ս և Հոն · հոն փէրը ։

Հունձ · պիչին · օրագ պիչինի ։ || հնձ · հունձք
Հունձը երօղ ։ || հնձայգեաց · հնձաւէզ ։
Հունիսայ · պըտուղէ ։ || յունիսայ ։
Հունիսայի ծառ · հունիսայ աղածը ։ || յունիսայենի · յունիսայի · ծառ յունիսայի · յունիսայ ։
Հունտ · թօխում · թօհում ։ || սունդ · սերմն · սերմնիք · սերմանիք ։
Հունտ · գըր հաւէրու, կմ՛ թաւշոց կեր կօտան · գուշ եէմի ։ || կուտ ։
Հունտ ժողվօղ · թօխում ժողլօղ · թօհում փէլչիւրեն ։ || սերմնաժողով · սերմնահաւաք · սերմանահաւաք · սերմանաքաղ ։
Հունտ կապած · թօհումլանմըշ ։ || սերմնաւորեալ · սերմնացեալ · սերմանացեալ ։
Հունտ կապել · թօխում կօպէր · թօհումլանմաք ։ || սերմնաւորիլ · սերմանաւորիլ · սերմնանալ · սերմանանալ · 'ի սերմն գալ ։
Հունտ կապել տալ · թօհումլանտըրմաք ։ || սերմնաւորել · սերմանաւորել · սերմնացուցանել · սերմանացուցանել · 'ի սերմն բերել ։
Հունտ ունօղ · թօհումլու ։ || սերմնաւոր · սերմանաւոր ։
Հունտ չունօղ · թօհումսուզ ։ || անսերմն ։
Հունտ ուտօղ · թօխում եէյէն ։ || ընդակեր · ունդակեր · ունտակեր ։
Հունտ արձօղ · թօհում ձէբէն · թօհումլանան ։ || ընդաբեր · սերմնաբեր · սերմանաբեր · սերմնատու · սերմանատու · սերմանամատոյց · սերմնամատոյց ։
Հունտ ցանած · թօխում էքիլմիշ ։ || սերմանաւոր · սերմանեալ ։
Հունտ ցանել · թօհում էքմէք ։ || սերմանել · արկանել զսերմն ։
Հունտ ցանօղ ։ || տե՛ս Մշակ ։
Հնտով մեծցած ։ || ընդաստնունդ · ընդաբոյծ · ընդաբուտ ։
Հուսա · էօրիւմ ։ || հիւս · ուիւս · հիւսակ ։ տե՛ս և Հուսուածք ։
Հուսած · էօրիւլմիւշ ։ || հիւսեալ · ուիւսեալ · հիւսակէն · ուիւսակէն · հիւսածոյ · ուիւսածոյ · անկոռածոյ · մանռածոյ · յեռահիւս · յեռահիւսական ։
Հուսած զլուխ · էօրմէ պըրագ ։ || վերս զլաց ։
Հուսած զլուխ հագնօղ · էօրմէ պըրագ կէյէն ։ || զլահավերս · վերտազգեաց · վերտազգեստ ։
Հուսած զլուխ հագցնել · էօրմէ պըրագ կէյտիրմէք ։ || ագուցանել, կմ՛ զգեցուցանել զլահս վերսս · վերտազգեաց առնել · վերտազգեստ առնել · վերսել ։
Հուսած մազ · էօրիւլիւ սաչ ։ || հիւս · ուիւս · հիւսակ · ուիւսակ · հիւսեակ · գիսակ ։
Հուսայ · պանփայ · պէօրփայ ։ || ստասանօր · աստէն · աստ ուրեմն ։ տե՛ս և Հոս ։
Հուսել · էօրմէք ։ || հիւսել · ուիւսել · հիւսանել · ուիւսանել · հիւսուլ · հանուլ · հենուլ · անկանել · անգանել · նիւթել · յեռել · յեռուլ ։
Հուսել զթօռ ։ || տե՛ս Աթոռ հուսել ։
Հուսել մէկզմէկու հետ ։ || տե՛ս Մէկզմէկու հետ հուսել ։
Հուսիս ։ || տե՛ս Հիւսիս ։

Հուաւնածք · ձաղէ՛ կոպի՛ ու այծ · կօչխամ : Ի հիւսուածք · հիւսուածք · անկուածք · յօրինուածք · ոստայն · պաստառակալ : տե՛ս և Հուռ :

Հուատայ · ռշոպայ · ծեփայ · օրանէփայ : Ի այգանոր · այգորանոր · այգըրեն · այգը ուրեմն : տե՛ս և Հատ :

Հուր : Ի տե՛ս Մխսաֆիր :

Հուրատէր · գօնագլայըճը · Թօաֆէր փապաւ էտէն : Ի հիւրընկալ · տանուտէրական : տե՛ս և Մխսաֆիր ընդունօղ :

Հ Պ

Հպայ : Ի տե՛ս Հապա :

Հպայ Թէ : Ի տե՛ս Ապայ Թէ :

Հպարտ · մաղրուռ · ֆօփուռ · պաւնտնաւոլէօյլէ : Ի հպարտ · ամբարտաւան · ամբարհաւաճ · գոռոզ · կոկոզ · յաւակն · վէս · վիսեմ · վիսական · վէսական · սէգ · սեգ :
Կմ՛ այսպէս · մեծամիտ · ճոխամիտ · բարձրամիտ · բարձրայօն · գերայօն · բարձրավիզ · բարձրապարանոց · բարձրահայեաց · վերամբարձ · վերամբերձ , կմ՛ վերամբարձ · զրափառ · սնափառ · փառամոլ · պատուամոլ · պատուասէր · փառասէր :
Կմ՛, փքացեալ · յաւակնեալ · Ինքնահաւան · անձնահաւան · անձնագոյց · յօրացեալ յանձն · զեղխ յամբարտաւանութեան · զօշաքաղ :

Իստ Հպարտ · ֆէօ մաղրուռ · ֆօփուլուն ֆօփուլու : Ի հպարտագոյն · ամբարտաւանագոյն · գոռոզագոյն · յաւակնագոյն · վիսագոյն :
Կմ՛ այսպէս · մեծագոռոզ · չարայաւակն · չարախրոխտ · ծանրավիսեմ · յոխորտամիտ · խրոխտամիտ · գիճախրոխտ · սամոյթլամիտ · բենամարտիկ :

Հպարտ ըլլալ : Ի տե՛ս Հպարտանալ :

Հպարտ խօսիլ : Ի տե՛ս Մեծ մեծ խօսիլ :

Հպարտ մարդը ատօղ · ձաղըռուլու սէվմէյէն : Ի հպարտատեաց · ամբարտաւանատեաց · գոռոզատեաց :

Հպարտանալ · ձաղըռուլլանմաք · ֆօփուլլանմաք · պաւնտնօօ պէօյլէնմէք : Ի հպարտանալ · գոռոզանալ · կոկոզանալ · փքանալ · սիգանալ · վիսեմանալ · ոռնքանալ · յօրանալ · խրոխտանալ · բարձրավզանալ · ճոխանալ · ճոռոմանալ · պերճանալ · ռսատանալ 'ի միտս · բռնանալ · խրոխտալ · փքալ · փրքալ · ոռնքալ :
Կմ՛ այսպէս · ամբարտաւանիլ · ամբարհաւաճիլ · ամբարհաւաճել · մեծամտիլ · մեծամտել · բարձրամտիլ · բարձրավզիլ · բարձրայօնիլ · գերայօնիլ · յաւակնիլ · սնափառիլ · սնապարծիլ · փառամոլիլ · պատուամոլիլ · գոռոզահարիլ · խրոխտիլ :
Եւ կմ՛ այսպէս · վերանալ մտօք · բարձրանալ սրտի · զհպարտութիւն գալ · զամբարտաւանութիւն ողջունել · զեղխիլ զհետ ամբարհաւաճութեան · խենեշանալ յախտ ամբարհաւաճութեան · չուռայտիլ փառասիրութեամբ · 'ի հաղբս մեծամտութեան ըմբռնիլ · 'ի նախադրութեամբ մեղաց զակատիլ · զանձնախոհայն մոլել զինիրս · զդիւճականն ախտանալ զապիրատութիւն · զախտ դիւամոյելի զգածիլ :

Հպարտացնել · ձաղըռուլանտըրմաք · ֆօփուլանտըրմաք · ֆօփուլլանտըրըրմաք · պաւնտնօօ պէօյլէնտիրմէք : Ի հպարտացուցանել · ամբարտաւանեցուցանել · ամբարհաւաճեցուցանել · գոռոզացուցանել · կոկոզացուցանել · փքացուցանել · վիսացուցանել · խրոխտացուցանել · յօրացուցանել · ոռնքացուցանել :

Հպարտութիւն · ձաղըռուլուք · ֆօփուլլուք : Ի հպարտութիւն · ամբարտաւանութիւն · ամբարհաւաճութիւն · գոռոզութիւն · կոկոզութիւն · յաւակնութիւն · վեհկոտութիւն · վիսկութիւն · սիգութիւն · սեգութիւն :
Կմ՛, մեծամտութիւն · բարձրամտութիւն · ճոխամտութիւն · ճոխութիւն · գերայօնութիւն · բարձրայօնութիւն · բարձրավզութիւն · բարձրապարանոցութիւն · վերամբարձութիւն · վերամբերձութիւն · զրափառութիւն · սնափառութիւն · ցուցամոլութիւն · փառամոլութիւն · պատուամոլութիւն · պատուասիրութիւն · փառասիրութիւն · անձնահաւանութիւն · ինքնահաւանութիւն · զօշաքաղութիւն :
Կմ՛, ամբարտաւանութիւն · փքացութիւն · յօրացութիւն · խրոխտութիւն · խրոխտանք :

Հ Ռ

Հռոմայ · ռօմայ · ռօմէյէ · Գըըլ էմայ : Ի Հռոմ · Հռովմ · Ռոմուղեան քաղաք · Նախակայսերաց · գահ պետրոսեան · անյն իտալեայ :

Հռոմայեցի · ռօմալը · ռօմնէլի · Գըըլ էմալը : Ի հռոմայեցի · հռովմայեցի · հռոմայեան բնակիչ · քաղաքացի հռոմայ · բնակ հռոմայ · լատինացի · լատին · հոռոմ · ռիմ :
Հռոմայեցիք կուգան , ու մեր ազգը , ու տունն առնըլ կը ջնձեն : Ի գայցեն հռոմայք , և բառնայցեն զազգն մեր և զտեղի :

Հ Ս

Հսեպել · այսինքն հիւսպել : Ի տե՛ս Հասպել · և Սեպել :

Հսկայ · փէհլիվէն · Իֆրիթ · ձէպապար · չէնթէլիւ թօղ ֆօրլառը : Ի հսկայ · սկայ · պարթև · ռափայ · տիտան · տիտանեան · տիտանեայ · տիտանացի :
Կմ՛, յաղթամարմին · յաղթանդամ · յաղթահասակ · այր յաւիտենից : տե՛ս և Տալեան կորիճ :
Հսկայի աղէկ , կամ սօյէ : Ի հսկայազն · սկայազն · հսկայազուն · սկայազուն :
Հսկայի ձէնիկ · Իֆրիթ ձէնկի · Ճէպապար փէօյխուլու : Ի սկամարտութիւն · հսկայամարտութիւն :
Հսկայի պէս · Իֆրիթ կիպի · Ճէպապար Թօրլը : Ի հսկայապէս · հսկայաբար · սկայաբար · սկայօրէն · սկայակերպ · հսկայակերպ · հսկայաձև · սկայանման · զօրէն սկայի · իբրև զհսկայ :
Հսկայի պէս վազող , կմ՛ քալող : Ի սկայընթաց · հսկայընթաց · հսկայաշաւ :

Հսկայութիւն · Իֆրիթլիք · Ճէպապարլըք : Ի հսկայութիւն · սկայութիւն :

Հսկաներ · Իֆրիթլէր · Ճէպապարլէր : Ի հսկայութիւնք · հսկայք · սկայք :

Հ Ր

Հրամ. [illegible] ։ || մղեալ. վարեալ ։ տե՛ս և Հրել բայը ։

Հրահրել. [illegible] ։ || արծարծել. արծարծանել. բորբոքել. զուարթացուցանել զհուր ։

Հրահրելու. [illegible] ։ || արծարծելի. արծարծանելի. արծարծական. արծարծաւոր ։

Չհրահրելու. [illegible] ։ || անարծարծ. անարծարծական. անարծարծելի. անբորբոքելի. անբորբոք ։

Հրահրիլ. [illegible] ։ || արծարծիլ. արծարծանիլ. բորբոքիլ հրոյ. զուարթանալ հրոյ ։

Հրահրող. [illegible] ։ || արծարծող. արծարծանող. արծարծիչ. արծարծարար ։

Չհրահրող ։ || տե՛ս Չհրահրելու ։

Հրամայել. [illegible] ։ || հրամայել. հրամանատրել. պատուիրել. պատուիրանադրել ։ տե՛ս և Հրաման տալ ։

Հրամայել. [illegible] ։ || հրամայել. մեծարել. պատուով ակնածել, կամ զայց և այլն ։

Հրաման, կամ հրամանք. [illegible] ։ || հրաման. հրամանք. պատուէր. պատուիրան. պատուիրանք ։

Կամ, հրամանատրութիւն. հրամանատարութիւն. ակնարկութիւն. պայման հրամանատուի. բան իշխանաւորի. բերան իշխեցողի ։

Հրաման. [illegible] ։ || հրաման. իշխանութիւն. թոյլտուութիւն. կամարձակութիւն. ներողութիւն. ներումն ։

Հրաման չառնելով. [illegible] ։ || անհրաման. անպատուէր. առանց հրամանի ։

Հրաման առնող. [illegible] ։ || հրամանառու. պատուիրանառու ։

Հրաման բերող ։ || հրամանաբեր ։

Հրաման հանող. [illegible] ։ || հրամանահան. հրամանատու. հրամանատուր. հրամանատար. հրամանակար. պատուիրանադիր. պատուիրանատու. պատուիրակ ։

Հրաման չեկայ. [illegible] ։ || չէք հրաման. տրգել կայ 'ի մէջի ։

Հրաման տալ. [illegible] ։ || հրաման տալ. հրաման հանել. հրաման կարգել. պատուէր տալ. պատուիրանս կարգել. հրամայել. հրամանատրել. հրամանադրել. ակնարկանել. ակնարկել ։

Հրաման տալ. [illegible] ։ || թոյլ տալ. ներել. թողուլ. թողացուցանել. համարձակեցուցանել. համարձակել ։

Հրաման տուող ։ || տե՛ս Հրաման հանող ։

Հրամանը անցնիլ. [illegible] ։ || հրամանազանց լինիլ. պատուիրանազանց լինիլ. ստորոնգանել հրամանաց. զանց առնել զհրամանաւ. անցանել զպատուէրն, կամ զհրամանաւ. վառել պատուիրանաւ. դրժել զհրամանս. զանց առնել պատուիրանաց ։

Հրամանը անցնիլը ։ || հրամանազանցութիւն. պատուիրանազանցութիւն ։

Հրամանը անցնող. [illegible] ։ || հրամանազանց. պատուիրանազանց. պատուիրանազրուժ. հրամանաբեկ. յանցաւոր օրինաց ։

Հրամանը պահելը. || պատուիրանապահութիւն ։

Հրամանը պահող, կամ կատարող. [illegible] ։ || պատուիրանապահ. պատուիրանակատար. հրամանակատար ։

Հրամանին կեցցէ ըլլալ, կամ կատարէիլ ։ || [illegible] ։ || Կատարեմ հրամանին առնուլ զհաճոյութեան ։

Հրամանքդ, կամ քո հրամանքդ. [illegible] ։ || տէրութիւն քո. յարգութիւն քո. ազնուութիւն քո. մեծապատուութիւն քո. գերապատուութիւն քո ։

Հրամանքնիդ. [illegible] ։ || տէրութիւն ձեր. մեծութիւն ձեր. ազնուութիւն ձեր. յարգութիւն ձեր. մեծապատուութիւն ձեր. գերապատուութիւն ձեր. որպէս և այլն, [illegible] ։

Հրամմել ։ || տե՛ս Հրամայել. և Հրաման տալ ։

Հրամմէք նէ կընէ. [illegible] ։ || եթէ հրամայես նմա, կատարէ. եթէ հրաման տայցես նմա, առնելով առնէ ։

Հրամմեցէք. [illegible] ։ || այո՛ ։

Հրամմէ. [illegible] ։ || հրամայեա՛. զի՞նչ է որ. զի՞նչ հրամայես. ահաւասիկ եմ. առաւաւասիկ եմ ։

Հրամմէ՛. [illegible] ։ || հրամայեա՛. մեծարեա՛ց առ մեզ, կամ անդր, կամ այսր ։

Հրամմէ՛ եկո՛. [illegible] ։ || հրամայեա՛ անց առ մեզ. մեծարեա՛ց առ մեզ ։

Հրամմէ՛ եկօ՛ ըսել ։ || տե՛ս Հրաւիրել ։

Հրաշակերտ. [illegible] ։ || հրաշակերտ. հրաշալի. սքանչելագործ. հրաշագործ. գերբնական. գերբնութեան. նշանակերպ ։

Հրաշք. [illegible] ։ || հրաշք. սքանչելիք. զարմանալիք. նշանք. նշանաւորք. նշան. նշանութիւն. նշան. արուեստ. մեծամեծք ։

Կամ այսպէս. հրաշագործութիւն. սքանչելագործութիւն. նշանագործութիւն. զարմանագործութիւն. նշանագործութիւն. սքանչելութիւն ։

Հրաշք գործել, կամ հրաշք ընել. [illegible] ։ || հրաշս գործել. հրաշս ներգործել. առնել սքանչելիս. նշանս և արուեստս առնել. գործել զմեծամեծս ։

Կամ այսպէս. հրաշագործել. նշանագործել. սքանչելագործել. նշանագործել. զարմանագործել ։

Հրաշք գործելը ։ || հրաշագործութիւն. նշանագործութիւն. սքանչելագործութիւն.

նշանա_

սխրագործութիւն · զարմանագործութիւն :

Հրաշք գործօղ, կամ հրաշք ընօղ · մուճիզէլի · հէրիճեթլի · աճայըպլըգ : ‖ Հրաշագործ · սքանչելագործ · նշանագործ · սխրագործ · զարմանագործ :

Կամ, սքանչելարար · մեծամեծարար · զարմանարար · նշանարար · նշանացուցեաց :

Հրաշք նայօղ, կամ հրաշք փնտռօղ · մուճիզէ փնթրող պագան · մուճիզէյէ պագան : ‖ Նշանախնդիր · հրաշադէտ · հրաշախնդիր · հրաշանկատ · հրաշահայեաց :

Հրաշք պատմօղ : ‖ Հրաշապատում · հրաշավէպ :

Հրաշքով լեցը : ‖ Հրաշալի · հրաշալիր · հրաշալից · նշանալից · նշանալիր · սխրալիր · սխրալից :

Հրատ · ատաշ · աթէշ · ժիւրճէն : ‖ Հրատ · Մարիխ, կամ մարեխ :

Հրաւիրած · դէտարէկով չակըլած · դաւէթլի : ‖ Հրաւիրեալ · կոչեցեալ · կոչնական :

Հրաւիրել · չէնիլ · դէտարէկով չակըրմակ · դաւէթ էթմէք : ‖ Հրաւիրել · հրաւիրանաւ կոչել · հրաւէր տալ · ձայնել 'ի կոչունս, կամ 'ի հանդէսս :

Հրաւիրելը · դէտարէկով չակըրմա · դաւէթ : ‖ Հրաւէր · հրաւիրան · հրաւիրանք · հրաւիրումն · կոչումն · կոչունք · կոչօնք · կոչմերաւանք :

Հրաւիրելու · դաւէթ ընիլա : ‖ Հրաւիրելի · կոչելի · կոչական :

Հրաւիրօղ · դէտարէկով չակըրող · դաւէթ էտիճի · դաւէթճի : ‖ Հրաւիրօղ · հրաւէր · հրաւիրակ · հրաւիրատու · կոչական · կոչնական :

Հրել · իթմէ վէրմէք · գագը վէրմէք : ‖ Մղել · վարել · ուժել · խթել · մղօն տալ, կամ մղոն տալ :

Հրել 'ի յետս : ‖ տե՛ս Յետս հրել :

Հրելը : ‖ Մղումն · մղօն, կամ մղոն :

Հրեղէն · աթէշի · աթէշիա : ‖ Հրեղէն · հրային : տե՛ս և Կրակէ :

Հրեղէն ու բարձր, կամ երկնային : ‖ Հրաբերձ :

Հրեշտակ, կամ հրիշտակ, կամ հրըշտակ · մէլէք · մէլայքէ · Ֆէրիշթէ : ‖ Հրեշտակ · զուարթուն · հրաքուն · հրանիւթ · հրանիւթեայ · հրաքերան փառաբանիչ · անդեղոս · քաջ :

Հրեշտակ բնակած : ‖ Հրեշտակաբնակ :

Հրեշտակ դառնալ · } Հրեշտակ ըլլալ · } մէլայքէ օլմագ · մէլայքէ լանմագ : ‖ Հրեշտակ լինել · հրեշտականալ :

Հրեշտակ ունեցօղ · մէլայքէ նէօքէն : ‖ Հրեշտակատես :

Հրեշտակի նման · } Հրեշտակի պէս · } Հրեշտակի տեսք ունօղ · } մէլայքէ կիպի · մէլէք եօրուր : ‖ Հրեշտականման · հրեշտակահանդէտ · հանդիսահրեշտակ :

Կամ, հրեշտակակերպ · հրեշտակատիպ · հրեշտակատեսակ · հրեշտակատես · հրեշտակատեսիկ · հրեշտակատեսիլ · հրեշտակազեղ :

Հրեշտակի պէս կեցօղ · } Հրեշտակի վարք ունօղ · } մէլայքէ կիպի եաշայան : ‖ Հրեշտակակրօն · հրեշտակակեաց · երկնակրօն · երկնահանդէտ · վերնակեացցաղ :

Հրեշտակներով պատած : ‖ Հրեշտակապատ · հրեշտակապարփակ :

Հրեշտակներու ժողով, կամ հրեշտակներէն ժողված : ‖ Հրեշտակախումբ · հրեշտակադունդ :

Հրեշտակներու հետ միկ ապող : ‖ Հրեշտակախառն :

Հրեշտակային · մէլէքէ մէնսուպ · մէլէքի վէ հրեշտակային · հրեշտակական :

Հրեշտակապետ · հրէշտակներու գլուխ · մէլայքէլէրին պէօյիւքի պաշըրը : ‖ Հրեշտակապետ · պետ հրեշտակաց :

Հրեշտակութիւն · մէլայքէլիք · մէլէքլիք : ‖ Հրեշտակութիւն :

Հրեայ · չըֆութ · եահուտի : ‖ Հրեայ · եբրայեցի · հեբրայեցի · աբրահամեան · որդի աբրահամու · յակոբեան զաւակ · զամանդ յակոբեան :

Հրէից ազգը · եահուտի միլլէթի : ‖ ազգ հրէից · ազն եբրայեցւոց · տուն եբրայական · հրեայք : տե՛ս և Իսրայելի ազգը :

Հրէից ժողով, կամ հրէիցմէ ժողված : ‖ Հրէախումբ · հրէադունդ · հրէադումար :

Հրէից միաբանութիւն : ‖ Հրէական :

Հրէից պէս · չըֆութ կիպի · եահուտի գիպի : ‖ Հրէակերպ · հրէաբար · հրէօրէն · հրէարէն · հրէէրէն :

Հրէութիւն · չըֆութլուք · եահուտիլիք : ‖ Հրէութիւն · եբրայեցութիւն :

Հրըշտակ : ‖ տե՛ս Հրեշտակ :

Հրճհրճուկ : ‖ տե՛ս Կուճուկ :

ՀՕ

Հօ · Թիւրք · ուհ · ահ : ‖ վա՜հ · բարեկ · ահ :

Հօրար : ‖ տե՛ս Հօրեղբայր :

Հօգալ : ‖ տե՛ս Հոգալ :

Հօգնած · եօրկուն · եօրղունլուգ : ‖ յոգնեալ · խոնջեալ · վաստակեալ · տաժանեալ · աշխատեալ :

Կամ, վաստակ · խոնջ · աշխատ :

Խիստ Հօգնած · փէք եօրկուն : ‖ վաստակախոնջ · վաստակաբեկ · աշխատաբեկ · տաժանաբեկ · տարաժանաբեկ · տաժանահոծ · տարաժանահոծ · աշխատահոծ · տարաժանաւոր · տաժանաւոր · տաժան :

Չհօգնած, կամ չհօգնօղ · եօրղունմազ · փիմ : ‖ անխոնջ · անվաստակ · անաշխատ :

Հօգնածութիւն · եօրղունլուգ : ‖ խոնջութիւն · աշխատահոծութիւն :

Հօգնայ : * ‖ գրեխ :

Հօգնայ անել · հօգնայ էթմէք : ‖ գրեխս գործել · գրեխս արկանել · գրեխս յարգարել :

Հօգնայ ընօղ · հօգնայ էթիճի : ‖ գրեխագործ · գրեխարար · գրեխարկու :

Հօգնայի գործիքը · հօգնայ թասը : ‖ անօթ գրեխի :

Հօղնելով, կամ առանց հօղնելու. եօռուլմայարագ ։ ‖ անխոնջաբար · անաշխատ · անվաստակ ։

Հօղնեցնել. եօռուլթմագ · եօռուլթուրմագ ։ ‖ յոգնել · յոգնեցուցանել · խոնջեցուցանել · վաստակեցուցանել · աշխատեցուցանել · տաժանեցուցանել · տարժանեցուցանել ։

Կամ այսպէս · աշխատ առնել · վաստակ առնել ։

Խիստ Հօղնեցնել · փէք եօռուլթմագ ։ ‖ վաստակաբեկ առնել · աշխատաբեկ առնել · վաստակախոնջ առնել · վաստակակոծ առնել ·

Հօղնիլ · եօռուլմագ · եօռղուն օլմագ ։ ‖ յոգնիլ · խոնջիլ · վաստակիլ · վաստակել · աշխատիլ · լքանիլ · վհատիլ · թօշնիլ · պարտասիլ · կամ այսպէս · վաստակ լինիլ · աշխատ լինիլ · խոնջ լինիլ · խոնջ մնալ · վաստակախոնջ լինիլ ։

Խիստ Հօղնիլ · փէք եօռուլմագ ։ ‖ վաստակաբեկ լինիլ · տաժանաբեկ լինիլ · տարժանաբեկ գոլ · տարժանիլ · տաժանիլ · բազմավաստակ լքանիլ · բազմախոնջ պարտասիլ ։ տե՛ս և Ուժաթափ լլալ ։

Հօղնիլը · եօռուլմագլըգ ։ ‖ վաստակ · վաստակք · խոնջք, կամ խոնջ ։

Հօխայ ։ * ‖ տե՛ս Օխայ ։

Հօհ ընել թերթոլը · * հօհ էթմէք ։ ‖ ճնշել · ճզմել ։

Հօճայ ։ * ‖ տե՛ս Խօճայ ։

Հօճէթ ։ * ‖ տե՛ս Հէօճէթ ։

Հօշուլնասու ։ * ‖ տե՛ս Թոյն լլալ ։

Հօպպայ, կամ հօպպայ ըէյլէկ · Հօպպալըգ ։ * ‖ տե՛ս Թեթեւոտիկ · Թեթեւոտիկութիւն ։

Հօտամ ։ ‖ տե՛ս Հատամ ։

Հօտաղ · [illegible] ։ ‖ հօտաղ ։

Հօտել · պարփակիճ ընել · պարփակմագ ։ ‖ յատանել · յատաւել · յատել · յօտել · հօտել · կրճատել · որբել ։

Հօտելը · պարփակիճ ըմէքը · [illegible] ։ ‖ յատուածք · յատաւուածք · յատածոյ · յօտածոյ · հօտածոյ ։

Հօտիլ ։ ‖ տե՛ս Հատիլ ։

Հօտոց · ձանկեր · որ է պարփակելի [illegible] ։ ‖ յատոց · յօտոց · հօտոց ։

Հօտօղ · պարփակիճի, կամ պարփակըճը ։ ‖ յատիչ · յօտիչ · հօտիչ ։

Հօրեղբայր · հօրը ագբարը · հօպար · ամուճայ ։ ‖ Հօրեղբայր · եղբայր հօր իւրոյ ։

Հօրենական ։ ‖ տե՛ս Պապենական ։

Հօրիզոն · [illegible] ։ ‖ [illegible] ։

Հօրուտ · [illegible] ։ ‖ Հօրուտ ։

Հօրքուր · հալայ ։ ‖ Հօրաքոյր · քոյր հօր իւրոյ ։

Հօրքուրին տղայ · հալայ օղլու ։ ‖ որդի հօրաքեռ ։

Հօփ հօփ ։ * ‖ Թաւթաւ · կայտառ ։

Հօփ հօփ խաղալ · հօփ հօփ օյնամագ ։ ‖ Թաւթաւ խաղալ · կայտառել · կայտռել ։

Հօփ հօփ խաղցնել · հօփ հօփ օյնաթմագ ։ ‖ Թաւթաւ խաղացուցանել · կայտառացուցանել · կայտռեցուցանել ։

Հօփնայ ։ * ‖ գրկեա ։

ՋԱ

Ջադ Թէնճէրէ · [illegible] ։ ‖ [illegible] ։

Ջադ գաղղանայ · [illegible] · [illegible] · և [illegible] ։ ‖ [illegible] ։

Ջադ [illegible] · [illegible] ։ ‖ [illegible] ։

Ջադ [illegible] · [illegible] · [illegible] ։ ‖ [illegible] ։

Ջադ [illegible] · [illegible] ։ ‖ [illegible] · [illegible] ։ տե՛ս և Աստուած ։

Ջադ խաղալ · [illegible] ։ ‖ [illegible] ։ տե՛ս և խաղալ ձադ ։

Ջադ [illegible] · [illegible] ։ ‖ [illegible] ։

Ջադ [illegible] · [illegible] ։ ‖ [illegible] ։

Ջադ [illegible] · [illegible] ։ ‖ [illegible] ։

Ջադ [illegible] · [illegible] ։ ‖ [illegible] ։

Ջադ [illegible] · [illegible] ։ ‖ [illegible] ։

Ջադէրադը ·
Ջադէրան [illegible] · } [illegible] ։ ‖ [illegible] ։

Ջադադիր · [illegible] ։ ‖ [illegible] ։

Ջադար · [illegible] ։ ‖ [illegible] ։

Ջադալ, կամ [illegible] ։ ‖ [illegible] ։

Ջախ · [illegible] ։ ‖ [illegible] ։

Ջախ [illegible] ։ ‖ [illegible] ։

Ջախ գիր, կամ ձախ գիր · [illegible] ։ ‖ [illegible] ։

Ջախ գիր · [illegible] ։ ‖ [illegible] ։

Ջախ գիրեն · [illegible] ։ ‖ [illegible] ։

Ջախ գիրուն · [illegible] ։ ‖ [illegible] ։

Ջախ գիրուննէրը · [illegible] ։ ‖ [illegible] ։

Ջախ՝ ձան ։
Ջախ ձան ու [illegible] ։ } [illegible] ։

Ջախիկ ։ ‖ տե՛ս Ջախ ։

Ջախիկ գիրեն ։ ‖ տե՛ս Ջախ գիրեն ։

Ջախլիկ · [illegible] ։ ‖ [illegible]

կան · անհեթեթայ · անհեթեթութիւն · անհեթեթաբանութիւն :

Ջախջախել · || տես [illegible] · և Ախ[illegible] :

Ջաղացք · յաղթելու գործիք · երկոտասան հողմաղաց դանելին ծրնառորայ : || ատաղձագործութիւն · ջաղացպան · ջաղացատ :

Ջաղկել · երբեմն չարչարանօք, կամ լալով խոնարհեցնել : || ձաղկել · զան հարկանել · գանել : տես և ծեծել :

Ջայն : || տես Ջան :

Ջայնաւոր՝ գիր : || ձայնաւոր · ձայնեղ :

Ջայնաւոր՝ պաշտօնեայ : || ձայնաւոր · երգեցաձայն · եռանդակաձայն · երկնաձայն :

Ջայնեղ · մեծ · կամ կենդանի ձայն ունող · ուժեղ · կենդանի ուժեղ · ուժով կանչող : || ձայնեղ · մեծաձայն · բարձրաձայն · յորդաձայն · սաստկաձայն · ուժգնաձայն · [illegible] · [illegible] · [illegible] · դաշտաձայն · [illegible] · դարաւորեան :

Ջան · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] || ձայն · բարբառ · հնչիւն · հնչումն · հնչիւնք · վանկ · վանկ · վանկաբերել · վանկ կոչել · գանգատ · գանգատանք · գանգատութիւն · աղաղակ · աղաղակութիւն · աղաղակումն · աղաղակումն · հառաչանք :

Ջան · [illegible] · [illegible] · [illegible] : || տես [illegible] :

Ջան · [illegible], կամ հառաչելով : || թառաչ · թառաչել · թառանչելով · թառանչելուն · թառաչանք :

Ջան · [illegible], կամ [illegible] · [illegible] ունող : || մեղմեալ · մեղմութիւն :

Ջան · [illegible], կամ չարչարանք · [illegible] ունող : || չարչարեալ · [illegible] · [illegible] · [illegible] · կասկածեալ :

Ջան · [illegible], կամ [illegible] · [illegible] ունող : || ոտնաձայն անձրևի :

Ջան · [illegible] · [illegible] ունող : || մեռնչելով · [illegible] · [illegible] · կոչեալ :

Ջան · [illegible] · [illegible] ունող : || չարչարեալ · չարչարեալ :

Ջան · [illegible] · [illegible] ունող : || [illegible] · [illegible] :

Ջան · [illegible] · կամ [illegible] · [illegible] ունող : || [illegible] :

Ջան · [illegible], կամ [illegible] : || [illegible] · [illegible] · անթիւանեալ :

Ջան · [illegible] · [illegible] ունող : || [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Ջան · [illegible], կամ [illegible] · [illegible] ունող : || [illegible] :

Ջան · [illegible] · [illegible] ունող : || [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Ջան · [illegible] · [illegible] ունող : || [illegible] · [illegible] :

Ջան · երգելու, կամ խաղ [illegible] · [illegible] ունող : || երգասացութիւն · [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Ջան · երերալու՝ գետնի, կամ տան · և այլն : || [illegible] :

Ջան · [illegible], կամ [illegible] · [illegible] ունող : || հնչումն · հնչիւն · չարչարեալ · չարչարանք · [illegible] · [illegible] :

Ջան · [illegible] հասարակ փողոցի ունող : || դղրդեալ · դղրդումն · կղկղումն · կղկղեալ :

Ջան · [illegible] · այսինքն [illegible], և [illegible] · և այլն · [illegible] ունող : || [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Ջան · [illegible] · [illegible] ունող : || կանչել · [illegible] · կանչելով · կանչումն :

Ջան · [illegible], կամ [illegible] · [illegible], կամ [illegible] ունող : || [illegible] · [illegible] :

Ջան · [illegible] · [illegible] ունող : || զռնչեալ · զռնչումն · զռացող :

Ջան · [illegible] · [illegible] ունող : || լալկեալ · լալկումն · գդդումն · [illegible] · [illegible] · լալոնք :

Ջան · [illegible], [illegible] · [illegible] [illegible] · [illegible] ունող : || [illegible] · [illegible] :

Ջան · [illegible] · [illegible] ունող : || [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Ջան · [illegible] : || [illegible] · [illegible] :

Ջան · [illegible], կամ [illegible] : || [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Ջան · [illegible], և [illegible] : || [illegible] · [illegible] · դաշնաձայնութիւն · [illegible] [illegible] :

Ջան · [illegible] · [illegible] · [illegible] · և [illegible] · [illegible] ունող · [illegible] ունող : || [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Ջան · [illegible] · այսինքն [illegible], կամ [illegible] · [illegible] ունող : || [illegible] · [illegible] :

Ջան · [illegible] · [illegible] ունող : || [illegible] · [illegible] :

Ջան · [illegible] · [illegible] · և [illegible] · [illegible] ունող : || կարկաչումն · կարկաչեալ · կարկաչանք :

Ջան · [illegible] և [illegible] · [illegible] : || [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Ջան · [illegible], կամ [illegible] · [illegible], կամ [illegible] ունող : || [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Ջան · [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] · [illegible] ունող : || [illegible] :

Ջան · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · և այլն · [illegible], կամ [illegible] ունող : || [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Ջան · [illegible] · [illegible] ունող : || [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Ջան · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] : || [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Ջան · [illegible] · [illegible] ունող : || կանչել · կանչեալ · կարկաչեալ · տես և Կանչող :

Ջան · [illegible] · [illegible] · [illegible] և [illegible] · [illegible], կամ [illegible] ունող : || [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Ջան · [illegible], [illegible] · [illegible] ունող : || [illegible] · [illegible] :

Ջան · [illegible] [illegible] և [illegible] : || [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Ջան · [illegible] · [illegible] · և այլն : || տես խօսող ձայն :

[illegible]

Ձայն հանող : || տե՛ս Ձայն տըւող : Ձայն ձգող :

Ձայն չհանող · [illegible]

Ձայն չտւող · [illegible]

[illegible]

Ձայն ձգել · [illegible]

Ձայն ձգող · [illegible]

Ձայն ձգելով լալող : || տե՛ս Լալկան :

Ձայն ձգող · [illegible]

[illegible]

Ջանծախութիւն. օըւլըք : ‖ ձանձրացութիւն. ծան_ ծրացութիւն :
Ջանծախցնել : ‖ տե՛ս Ջանծախ լինել :
Ջանձըռնել. լոռ էթմէք : ‖ հրատարակել. հրա_ պարակել. համբաւել. հռչակել. հռչակ հարկանել. համբաւս հարկանել : տե՛ս և Ջու լինել :
Ջանձուն : ‖ տե՛ս Ջանուձուն :
Ջանձրանալ. պէզար օլմագ. ըսճըզ օլմագ : ‖ ձանձրանալ. տաղտկանալ. տաղտկալ. տաղտապիլ. յափրանալ :
Կամ, ձանձիր լինել. ձանձրոյթ լինել. տաղտուկ լինել :
Ջանձրանալու. ըսճըզընըքի : ‖ ձանձրալի. ձանձրանալի. տաղտկանալի. տաղտկալի. տաղտապելի. տաղտապական :
Հ Ջանձրանալու, կմ առանց ձանձրանալու. ըսճըզընլըգի : ‖ անձանձիր. անձանձ_ րոյթ. անտաղտուկ. անտաղտապ :
Ջանձրացած. պէզար, կճ ըսճըզ օլմուշ : ‖ ձան_ ձիր. տաղտուկ :
Ջանձրացկոտ. պէզլին. պէզար. ըսճըզ : ‖ ձանձրացկոտ. ձանձրացօղ. ձանձիր. ձանձրոյթ. ձանձրալի :
Կամ, տաղտկացօղ. տաղտուկ. տաղտկա_ լի :
Ջանձրացնել. պէզար էթմէք. պէզլին էթմէք. ըսճըզ էթմէք. ըսճըզլընտիրմէք : ‖ ձանձրացու_ ցանել. տաղտկացուցանել. տաղտապե_ ցուցանել. զզուեցուցանել. յափրացուցա_ նել :
Կմ, 'ի ձանձրոյթ արկանել. 'ի ձանձրութիւն արկանել. ձանձրոյթ տանել. 'ի տաղտկանս մտանել. 'ի տաղտուկս վարել. տաղտուկ 'ի սիրտ արկանել :
Ջանձրացնօղ. պէզար էտիճի. ըսճըզլընտի_ րէն : ‖ ձանձրացուցանօղ. ձանձրացու_ ցիչ. տաղտկացուցիչ. տաղտկացուցանօղ. ձանձրոյթ. ձանձրալի :
Ջանձրացօղ : ‖ տե՛ս Ջանձրացկոտ :
Հ Ջանձրացօղ. պէզար օլմայան. ըսճըզլընմէյէն : ‖ անձանձիր. անձանձրոյթ. անտաղտուկ :
Ջանձրութիւն. պէզար. ըսճըզ. ըսճըզլըք : ‖ ձանձ_ րութիւն. ձանձրոյթ. ձանձիր. տաղտկութիւն. տաղտապութիւն. տաղտապանք. տաղտկանք. տաղտուկք. տաղտուկ :
Ջանուձուն, կամ ձանձուն. սէս սէսլէմ : ‖ բարբառ. վանգահնչիւն. ոտնաձայն. սօ_ սափիւն. ձայնարձակութիւն. հրատարա_ կութիւն : տե՛ս և 'ի Նշրքեմ բառս :
Ջանուձուն չհանելով. առանց յանդգնելոյ. սէսսիզ սէսլէմէյէրէք : ‖ անբարբառ. անվանգուանչ. անչշունչ. անշուշտ. լռելեան. լռելեայն. զանխուլ. զանխլաբար. զանխլակի. գաղ_ տագողի. առանց ոտնաձայնի :
Ջառք : ‖ տե՛ս Ջեռք :
Ջար. յիսս ծաղ. աթ գըլը, կճ ատըլը : ‖ ձար :
Ջարխտառ. թէլէէր. պալըգըը գարթալ : ‖ ձարխտառ :
Ջարմաղ. ծաղկ հասած ծաղ : ‖ ձարամաղ. ձա_ րահերաս խարտեալ :
Ջուար. ապըլտու. պըլըտ. պալըխար. էարըմաչ : ‖ ձուար :

Ջուար ծախօղ. պալըխարճը : ‖ ձուարավա_ ճառ :
Ջուար շինօղ. պալըխարճը : ‖ ձուարագործ :

Ջ Գ

Ջգած. պըրաքըլմըշ. սալըվէրիլ : ‖ ձգեալ. ար_ կեալ. ընկեցեալ. տարընկեցեալ. մե_ ռեալ. ընկեցիկ. արկած :

Ջգել. պըրաքմագ. սալմագ : ‖ արկանել. ընկե_ նուլ. զընկենուլ. տարընկենուլ. անդրէլ. կրթել. ընկեցիկ առնել. ձեռ գնել. ձգ. Անոր վրայ ձգեցէք : ‖ ձի՛գ զիք 'ի նմա :

Ջգել գնալ. պըրաքմագ կիթմէք : ‖ թողուլ. խա_ ղալ գնալ. թողեալ գնալ. 'ի բաց գնալ. հրաժեշտ առնուլ :

Ջգելը : ‖ ձգանք. ձգումն :

Ջգելու տեղ : ‖ ձգարան :

Ջգնալ. չէքմէք : ‖ ձգտիլ. կմ ձիգտիլ. ձգ. Ջգցուցած զաւմաչլին վրը հէշտ է քանիլը : ‖ զիւբինն է զործել 'ի վր կերպասոյ ձգտե_ լոյ, կմ ձիգտելոյ :

Ջգցնել. չէքմէք : ‖ ձգտեցուցանել. ձիգտե_ ցուցանել. ձգտել. ձիգտել. լարել :

Ջգցնել համեմայրը, կմ բըլտիկը. բիւքէլի լէ_ րէք : ‖ կզթել զխեցգն :

Ջգուիլ. պըրաքըլմագ : ‖ արկանիլ. ընկեցանիլ. ընկեցիկ լինել :

Ջգօղ. պըրաղան. սալան : ‖ արկանօղ. ընկե_ ցօղ. ընկեցիկ. ընկեցանելի. արկանելի :

Ջ Ե

Ջեղ, կմ ձեղք : ‖ տե՛ս 'ի Ներքոյ բառն Ջեռ :

Ջենել. այօխտան խըլէլ : ‖ տե՛ս Կամելել. չէի_ որ գալ :

Ջենել. փառէլ էթմէք : ‖ տե՛ս Հրաւիրել :

Ջեռնադրել. էլ գօյմագ. խօխաղէթմէք : ‖ ձեռ_ նադրել. ձեռս 'ի վր դնել. տալ զկար_ քահանայս օծանել. պաշտօնէայս օծա_ նակել :

Ջեռնադրութիւն. էլ գօյմագ : ‖ ձեռնադրութիւն :

Ջեռնափառ. էլ չարտաղ : ‖ ձեռնափայտ :

Ջեռնոց, կմ ձեռքնոց. էլտիվէնի : ‖ ձեռնոց. թաթպան. թաթապան. գաստապան. գաստապանակ :

Ջեռնոց անցնել ձեռքը. էլտիվէնի գօյմագ : ‖ արկանել զձեռնոցն, կմ զգաստապանն 'ի ձեռս. թաթպանս զձեռաց արկանել :

Ջեռք. էլ. փէնճ : ‖ ձեռք. ձեռն. գաստ. թաթ. ծաղուկ. ծղիկ. ծղեղ. ծնճեղ. չղփելիք :

Ջեռք` բաց բռնելով ափերը : ‖ թաթ ձեռին :

Ջեռք գնել. ելիրին. և նման. էլլար լէթմէք : ‖ առաջադրել. առաջադրութիւն առնել. ձե_ ռագրով հաստատել :

Ջեռք երկնցնել : ‖ տե՛ս Ջեռք վերցնել :

Ջեռք երկնցնել. բաշխ մէյէտար գալրըլ : ‖ տե՛ս Ջեռք զարնել :

Ջեռք երկնցնել. որ չէր չերըն. էլ աւղաթմաք. էլ ուզմագ : ‖ ձեռն կարկառել. ձեռնամա

ւորդ լինել . ձեռնտուիչ լինել . ձեռնտու լինել . ձեռն տալ : տես և Օգնել :

Ձեռք երկնցնող , կամ ձեռք վերցնող . էլ ուզա-տան : ‖ ձեռնատուիչ . ձեռնտուիչ . ձեռատուիչ . ձեռնտուակարկառ . ձեռնտարած . ձեռնտատարած . ձեռատարած :

Ձեռք երկնցնող . օգնող : ‖ տես Օգնական :

Ձեռք զարնել . բանի մը յետոյ յգել , կամ յետոյ երթալ . էլ վուրմագ . էլ ուրմագ : ‖ ձեռնամուխ լինել . ձեռնամուխ լինել 'ի գործ . 'ի գործել ձեռնարկել . միջամուխ լինել . մխել 'ի գործս . մխել զձեռն յինչ :

Կամ , ձեռքտուիչ լինել . ձեռնտուիչ լինել . ձեռնտուիչ լինել . ձեռնարկու լինել . ձեռնահաս լինել . ձեռնթափ , կամ ձեռնթափ լինել . զոր օրինակ .

Այս գործուս ալ ձեռք զարկաւ : ‖ ձեռնթափ , կամ ձեռնաթափ եղև և յայս գործ : Դիմել . հպել զձեռն . ձեռն արկանել . ձեռս 'ի գործ արկանել . ձեռս , կամ ձեռն 'ի գործ տանել . ձեռս 'ի գործ լինել . բուռն հարկանել զինչ . ոտնգին տանել . թեկն առնել :

Կամ , ձեռնամխել . ձեռնարկել . ընդձեռել . ընձեռնել . ընձեռել . մխել : տես և Սկսել . դաւաճնել :

Ձեռք զարնելը , կամ ձեռք հպելը , կամ ձեռք հասցնելը . ‖ ձեռնամուխութիւն . ձեռնարկութիւն . ձեռնարկ . ձեռքտուութիւն . ձեռնարկութիւն . ձեռնտուութիւն . ընձեռութիւն .

Ձեռք չզարնելու . էլ վուրմամագսըզըն : ‖ անձեռնարկելի :

Ձեռք զարնող . բանի մը յետոյ յգող . էլ վուրան : ‖ ձեռնտուիչ . ձեռատուիչ . ձեռքտուիչ . ձեռներէց . ձեռնարկու . ձեռնարկ . ձեռնարկակ . ձեռնամուխ . ձեռնամխող :

Ձեռք ընկած . ափ ընկած . էլէ տիւշմիւշ : ‖ 'ի ձեռս անկեալ . մատնեալ 'ի ձեռս . ձեռբակալ . ձերբակալ . ըմբռնեալ :

Ձեռք ընկնիլ . ափ ընկնիլ . էլէ տիւշմէք : ‖ ընդ ձեռամբ անկանիլ . 'ի ձեռս անկանիլ . 'ի ձեռս գալ . յինքն գրաւիլ . գրաւական լինիլ ուրուք : տես և Բռնուիլ . թութուլմագ :

Ձեռք չընկնող . ափ չընկնող . էլէ տիւշմէյէն : ‖ անըմբռնելի . անձեռբակալ :

Ձեռք ձգել . բանի մը յետոյ զարնել : ‖ տես Ձեռք զարնել :

Ձեռք ձգել . ափ յգել . ունենալ . էլէ կէչիրմէք : ‖ ձեռնհաս լինել . հասու լինել . ըմբռնել . ունել . յինքն ընկալել . յինքն նուաճել . ընդ իւրև արկանել . առնել . առնուցեալ ունել :

Ձեռք ձգել . ափ յգել . բռնել . էլէ գէթիրմէք . թութմագ : ‖ 'ի ձեռս արկանել . ‡ ձեռամբ , կամ զձեռամբ արկանել . զձեռաց , կամ զձեռամբ առնել . բուռն արկանել . բուռն հարկանել . 'ի բուռն արկանել . 'ի բուռն առնել . 'ի բուռն ունել . ընդ բռամբ ունել :

Կամ այսպէս . ձերբակալ առնել . ձերբակալ ըմբռնել . ձեռբակալ ունել . կալ և կալ ունել . 'ի մատնեակ արկանել . ձերբակալել . կալանել . կալանաւորել . ըմբռնել . ունել :

Ձեռք ձգող . ափ յգող . բռնող : ‖ ձերբակալիչ . ձերբակալ . ձեռբակալ . բռնաւոր . ըմբռնող :

Ձեռք ունող . էլի օլան . էլի վար : ‖ ձեռնաւոր . ձեռամբ . անձեռնտու :

Ձեռք չունող . էլի եօք . էլսիզ : ‖ անձեռն . ապաձեռն . անձեռամբ . ձեռնատ : տես և Ձեռքը սախատ :

Ձեռք վերցնել . յետոյ երկնցնել . էլ գալտըրմագ : ‖ ձեռս ամբառնալ . ձեռս համբառնալ . 'ի հարկանել ձեռնամխել . 'ի հարուածս ձեռնարկել :

Ձեռք վերցնել . գլուխ տալել : ‖ տես Ապստամբել :

Ձեռք մը լաթ , գերք . և այլն . պիր գաթ ռուպայ , կամ էսպապ : ‖ կազմ մի զգեստու . կազմած մի հանդերձի :

Ձեռք տալ . էլվէ վերմէք : ‖ տես Ձեռքը տալ :

Ձեռք տալ . էլ վերմէք : ‖ գալ 'ի դէպս . յարմար լինել . յաջողել . յաջողիլ . յարմարել զպատշաճութիւն , կամ վախճանին :

Կամ , կարել . կարող լինել . ձեռնհաս լինել . զոր օրինակ .

Այս գինովը բնծի ծախել ձեռք չտար : ‖ զոմին գնով չկարեմ , կամ ոչ եմ կարող վաճառել :

Ձեռաց դէպ . էլ եօլըը : ‖ ձեռադէպ . ձեռնադէպ . ձեռադիպութիւն . ձեռնադիպութիւն :

Ձեռաց կապ . յետոյ կապելու կապ , կամ չուալ . էլ պաղը : ‖ ձեռնակապ . ձեռակապ . կապանք ձեռաց :

Ձեռաց ներքևէն . էլ ալթընդան . էլ փէրդէն-աէն : ‖ 'ի ներքուստ ձեռինն . 'ի ներքոյ ձեռին . 'ի ստորուստ ձեռին . 'ի ստորև ձեռին , կամ ձեռաց :

Ձեռաց տակ առնել . էլ ալթընա ալմագ : ‖ ‡ ձեռամբ առնուլ . թէարկել . նուաճել . հարստահարել . իշխել . տիրել . տիրանալ . իշխանանալ . պետանալ . ճնշանել 'ի վ‡ :

Ձեռաց տակ կարգալ ասել . պէրէսին պաշընդան օգումագ էօյրէնմէք : ‖ ընդ ձեռամբ ուրուք ուսանել . խրատել զանուն ուրուք :

Ձեռաց տակ կենալ . էլ փէդէնտէ տուրմագ : ‖ կալ ընդ ձեռամբ . կալ ընդ հնազանդութեամբ , կամ ընդ իշխանութեամբ . կալ ընդ հրամանաւ :

Ձեռաց տակ մեծցած . յետոյն մեծացած : ‖ ձեռնասուն . ձեռասուն :

Ձեռաց տակ սորվող , կամ սորված . էլտէն էօյրէնմիշ : ‖ ձեռնընդել . ձեռնընտել . մարզընտել :

Ձեռաց տակ չսորվող , կամ չսորված : ‖ անձեռնընդել . անձեռնընտել :

Ձեռաց սախտութիւն . չոլաքլըք : ‖ փեկցութիւն . խեղութիւն ձեռաց . հաշմութիւն ձեռաց :

Ձեռաց սրբիչ . էլ տէվլիէսի : ‖ թաշկինակ . թաշկինակ . գաստառակ . գենլանակ . անձեռոցք . անձեռոցիկ :

Ձեռաց քար . յետոյ նետելու տաշ : ‖ բանաքար . գիլ . բռնամբ , կամ առամբ :

Ձեռքէն անցնիլ . էլինտէն կէչմէք : ‖ ընդ ձեռն անցանել :

Ձեռքէն առնել. ալլնդ առնել. էլինտէն ալ-մագ ։ ‖ Թափել. յափշտակել. մերկացուցանել. կողոպտել. զերծուցանել. զերծանել. զերծուլ. տե՛ս և խլել ։

Ձեռքէն բան ելնող. ելինտէն իշ կէլիր ։ ‖ այր գործոյ ։ տե՛ս և Ձեռքէն ելօղ ։

Ձեռքէն գալ. ալլնդ գալ. էլինտէն կէլմէք ‖ ձեռնհաս լինել. հասու լինել. կարել. կարենալ. ատակել. ատակիլ. մարթել. փութանել. կարենել. զօրել. զօրանալ. մարթանալ. մարթիլ. բաւական լինել. տե՛ս և Կրնալ ։

Ձեռքէն ինչ որ կուգայ նէ. էլինտէն նէ կէլիրսէ ։ ‖ որչափ ձեռնհաս իցես. զոր կարես. որում զօրն բաւական իցես. որչափ ինչ ձեռն քո ատակեսցէ. որ զինչ 'ի ձեռին քում իցէ. որ ինչ 'ի կարի քում իցէ. զոր հնարէ ընդ առնել ։ տե՛ս և ինչ որ կրնաս ։

Ձեռքէն չգալ. ալլնդ չգալ. էլինտէն կէլմէ-մէք ։ ‖ անձեռնհաս լինել. անկարանալ. անկարողանալ. անզօրանալ. անատակիլ. տկարանալ առ ինն ։

Ձեռքէս չի գար ըսել. էսկաւոմ կէլմէզ ։ ‖ պարտաւորեմ խոստովանել ։

Ձեռքէն ելլել. էլինտէն ալմագ քուրթուլմագ ։ ‖ ընդ ձեռն ելանել ։

Ձեռքէն ելլել. ալլնդ ելլել. էլինտէն չըգմագ ։ ‖ յափշտակել. կորնչել. անկանել ։ տե՛ս և Աղատիլ ։

Ձեռքէն եկածը. էլինտէն կէլէնի ։ ‖ կարելին. մարթելին. հնարաւորն. հնարինն. զոր կարէն. զոր մարթին. որ 'ի ձեռն իցէ. որում ատակ կամ կարող իցէ. որում հասու իցէ. որում բաւական իցէ ։

Ձեռքէն եկօղ. ալլնդ եկօղ. էլինտէն կէլէն ։ ձեռնհաս. հասու. կարող. բաւական. ատակ ։

Ձեռքէն չեկօղ. ալլնդ չեկօղ. էլինտէն կէլմէ-յէն ։ ‖ անձեռնհաս. չձեռնհաս. անկարող. անբաւական. անզօր. անկար. չմարթօղ. չմարթուն ։

Ձեռքէն հանել. էլինտէն չըգարմագ ։ ‖ հանել ընդ ձեռն ։

Ձեռքէն հանել. ալլնդ խլել. էլինտէն ալմագ ։ ‖ հանել 'ի ձեռաց. կորուսանել. փախուցանել ։

Ձեռքէն հանել, կամ փրցնել ։ ‖ տե՛ս խլել. և Աղատել ։

Ձեռքէն ձգել, կամ թողուլ. ալլնդ ձգել. էլինտէն պրագմագ ։ ‖ լքանել. ընդ վայր հարկանել ։ տե՛ս և Իյրեալ ձգել ։

Ձեռքէ ձեռք. էլտէն էլէ. դէստ պէ դէստ ։ ‖ ձեռն 'ի ձեռն. ձեռն ընդ ձեռն. ձեռն 'ի ձեռանէ. ձեռն ընդ ձեռանէ. բաղում առ բաղում ։

Ձեռքէ ձեռք անցնիլ. էլտէն էլէ կէչմէք ։ ‖ ձեռն ընդ ձեռն անցանել. ձեռն 'ի ձեռն փոխադրիլ ։

Ձեռքէ ձեռք բռնել տալ. չէաւ չէաւի թութ-տուրմագ. ինչպէս որ բռնէլ տալն էնէ կանէն. էլէն թութդուրմագ. էլէն պաղլամագ ։ ‖ մերձաւել զբաղմունքն ։

Ձեռքէ ձեռք տալ. էլտէն էլէ վէրմէք. էլ-տէն էլէ գէչիրմէք ։ ‖ ձեռն 'ի ձեռն տալ. կամ տալ ձեռն 'ի ձեռն. ձեռն ընդ ձեռն մատուցանել ։

Ձեռքէ ձեռք փոխել. էլտէն էլէ ճէվիրմէք. աշ-րէ պիրպիրինէ գատմագ ։ ‖ ձեռն ընդ ձեռնամուխ լինել. առ 'ի միաբանից յափշտակել ։

Ձեռքը ազատ. էլի աչըգ. էլի պօշ ։ ‖ ազատաձեռն. ձեռնարձակ ։

Ձեռքը ամօղ, կամ ամօղ ձեռք ունօղ. էլի գըսագ. ճիմրիէլի. հէսիսրլի ։ ‖ ամօղաձեռն. խնողաձեռն. յամօղապատրաստ. բաղձ յամօղ. յամօղակ ձեռամբ ։

Ձեռքը առնել. ալը առնել. էլինէ ալմագ ։ ‖ 'ի ձեռս առնուլ. 'ի ձեռաց ունել. ընդունել. շօշափել. կալնուլ ։

Ձեռքը աւելնել. յէլիւրը ալտըղլն. էլի փէչէ ։ ‖ տե՛ս Աւելնել ։

Ձեռքը բան չունենալ. էլինտէ պիր իշ չօղ-մամագ. էլի պօշ օլմագ ։ ‖ գործ այլոյ յանձն չառնել. պատուիրակաձեռն գոլ. ձեռնունայն լինել ։

Ձեռքը բան չունօղ. Ձեռքը դատարկ. Ձեռքը պարապայ. } էլի պօշ. էլինտէ պիր իշ օլմայան ։ ‖ ձեռնունայն. ունայնաձեռն. դատարկաձեռն ։

Ձեռքը բաց և լայնդ. էլի աչըգ ։ ‖ ձեռնբացիկ. ձեռնարձակ ։

Ձեռքը բաց. յէսէպէ ճոմէ. էլի աչըգ. ճոմէրտ. ջոմէրտ. ‖ շռայլ. շռայլաբարոյ. շռայլատուր. ճոխ. ձրիատու. առատաձեռն ։

Ձեռքը բաց ըլլալ. էլի աչըգ օլմագ. ջոմէրտ ‖ շռայլել. շռայլանալ. շռայլութիւն. մսխել. վատնել ։

Ձեռքը բաց ըլլալը. էլինին աչըգլըղը ։ ‖ շռայլութիւն. ձեռնարձակութիւն ։

Ձեռքը բերնին մէջ դնել. էլինի աղզը իչինէ գօյմագ ։ ‖ ձեռն 'ի բերան դնել. ամօթ 'ի բերան լինել. ձեռամբ բերանոյ փակել զբերան ։

Ձեռքը բռնել. էլինի թութմագ ։ ‖ ունել զձեռն. ձեռնկալել. ձեռնկալու լինել ։

Ձեռքը բռնելը. էլ թութմագ ։ ‖ ձեռնկալութիւն ։

Ձեռքը բռնուիլ ։ ‖ տե՛ս Կռվիլ ։

Ձեռքը բռնօղ. էլ թութան ։ ‖ ձեռնկալու. ձեռնկալ. ձեռնատու. ձեռնտու ։

Ձեռքը գործել զարնել ։ ‖ տե՛ս Ձեռք զարնել ։

Ձեռքը դնել ։ ‖ տե՛ս Ձեռքը առնել ։

Ձեռքը երկայն. ուզուն էլլի ։ ‖ երկայնաձեռն ։

Ձեռքը երկան. բան գողցօղ. էլի ուզուն. չալըճը. հըրսըզ ։ ‖ գող. գողաբարոյ. գողա-միտ ։

Ձեռքը ըլլալ. էլինտէ օլմագ ։ ‖ 'ի ձեռս լինել. գոլ 'ի ձեռին. կալ յիշխանութեան. 'ի կարի լինել. ունել զկար. կարել. իշխել. ձեռնհաս լինել ։

Ձեռաց է. էլինտէն ալըր : Ի ձեռն է, [illegible] 'ի ձեռին [illegible] 'ի կարի կայ. ձեռնհաս է. իշխան է առնել :

Ձեռքը չլլալ. էլինտէ օլմամագ : Անկար 'ի ձեռս. չլինել 'ի կարի. [illegible]. չունել զկար. կարող չլինել. [illegible]. չլինել ձեռնհաս. անձեռնհաս գոլ :

Ձեռքը թուլցած : Ակթոտ ձեռամբ. կըթուցեալ ձեռօք : տես և Ոտքը ձեռքը թուլցած :

Ձեռքը թաթխել : Տես Ձեռքը [illegible] քաշել :

Ձեռքը ծակ : Տես Ձեռքը բաց. [illegible] և այլն :

Ձեռքը կարճ. էլի գըսա. գըսա էլլի : Կարճաձեռն :

Ձեռքը կապած. էլի [illegible]. [illegible] : Ձեռնըբեկ. ձեռնակապ :

Ձեռքը կարել. էլինի [illegible] : [illegible] կամ խեղդել ձեռս. ձեռնըբեկ առնել :

Ձեռքը կոտրած. էլի [illegible] : Ձեռնաբեկ. ձեռնաբեկեալ. ձեռնակոտոր. կրճատ ձեռօք. կրճատեալ ձեռօք. կրճատեալն ձեռամբ :

Ձեռքը կոտրել. էլինի [illegible] : Ձեռնակոտոր առնել. [illegible] առնել. [illegible]. կրճատել. կամ կտրատել զձեռս. խեղել զձեռս :

Ձեռքը հաղբր. էլինտէ հազըր : Առձեռն պատրաստ :

Ձեռքը հաղբր կենալ. էլինտէ հազըր [illegible] : Առձեռն պատրաստ լինել. կալ առ ձեռն պատրաստ :

Ձեռքը հասնիլ. [illegible] : Ձեռնհաս լինել. ձեռնհասութեան գոլ. տես և [illegible] :

Ձեռքը չհասնիլ. [illegible] : Անձեռնհաս լինել. անհաս լինել ձեռամբ. չլինել ձեռնհաս. անկարող լինել. չհասանել : տես և չկրնալ :

Ձեռքը հասնող. էլի [illegible] : Ձեռնհաս. [illegible] :

Ձեռքը չհասնող. [illegible] : Անձեռնհաս. [illegible] :

Ձեռքը հաստ. էլի գալըն. գալըն էլլի : Ստուարաձեռն. հաստաձեռն :

Ձեռքը ձգել : Տես Ձեռքը [illegible] :

Ձեռքը մեծ. [illegible] : Մեծաձեռն. յաղթաձեռն. մեծազօր. մեծազօրեան :

Ձեռքը յետ քաշել. [illegible] : Ամփոփել զձեռս. [illegible] ձեռնթափ լինել. ձեռնթափ գոլ. թօթափել զձեռն. տես և Յետ կենալ :

Ձեռքը շարժօղ. էլլի գըմըլտաթան : Ձեռնաշարժ. ձեռնշարժ :

Ձեռքը ոտքը բանելը : Տես Ոտքը ձեռքը բանիլ :

Ձեռքը [illegible] : Տես Ոտքը ձեռքը [illegible] :

Ձեռքը ոտքը կապած. էլի [illegible] : Ձեռնակապ, և ոտնակապ. կրճատեալ ձեռամբ. և ոտիւք. կրճատեալ 'ի ձեռս և յոտս :

Ձեռքը ոտքը կտրել. էլինի այաղընը [illegible] : [illegible] առնել. կրճատել [illegible] և յոտս :

Ձեռքը [illegible] : Խեղդամիտ? ձեռամբ և ոտիւք :

Ձեռքը [illegible] : Տես Ձեռքի բանէն [illegible] :

Ձեռքը պարպել. էլինի [illegible] : [illegible]. ունայնացուցանել. [illegible]. տալ [illegible] զձեռս :

Ձեռքը [illegible] : [illegible] լինել. [illegible]. [illegible]. շարաթաւալ. [illegible] : տես և [illegible] :

Ձեռքը չարաչար [illegible] : [illegible] :

Ձեռքը ձախ [illegible] : [illegible]. ձեռամբ [illegible]. [illegible] ձեռնըբեկ :

Ձեռքը [illegible] : [illegible] ձեռնատու լինել :

Ձեռքը [illegible] : [illegible] 'ի ձեռս. [illegible] 'ի ձեռս. [illegible] :

Ձեռքը [illegible] : [illegible] 'ի ձեռաց. [illegible] : տես և [illegible] Ձեռքը [illegible] :

Ձեռքը տալ. [illegible] : [illegible] 'ի ձեռս. [illegible] 'ի ձեռս. [illegible] :

Ձեռքը [illegible] : Տես Փարատել [illegible] :

Ձեռքը քիչ բանի [illegible] : [illegible] :

Ձեռքով. էլիլէն : Ձեռամբ. ձեռօք : [illegible] :

Ձեռքով [illegible] : [illegible] :

Ոտքով ձեռքով [illegible] : [illegible] :

Ամբառ [illegible] ձեռքովը : [illegible] :

Երկու ձեռքով [illegible] : [illegible] :

Տուշմանին ձեռքովը [illegible] : [illegible] :

Ձեռքով [illegible] : [illegible] :

Ձեռքով բանիլ. էլիլէն իշլէմէ : Ձեռագործել. ձեռամբ գործել. [illegible] :

Ձեռքով բանիլը : Ձեռագործութիւն :

Ձեռքով [illegible] : Ձեռագործութիւն :

Ձեռքով բերօղ. [illegible] էլիլէն [illegible]-

ըլին ։ || ձեռաբածու · ձեռբբածու ։

Ձեռքով բանել · Կէկէկն փոխմոք · ակլալոր_մոք ։ || ձեռբբակալ առնել · ձեռբբակալ ունիլ · ձեռաբակալ կալնուլ · ձեռբբակալ ըմբռնել · ձեռբբակալել ։ տե՛ս և Բռնել · Բռնմոք ։

Ձեռքով բանել · Բան մը յետոյ ... · նայէլ · Նոյնմոք ։ || շօշափել · ափլափել · զննել · ընձեռել · ընդձեռել · ընդձեռնել ։

Կամ , ձեռաւորնեին ընել · ձեռնատուներին ընել · ձեռնտուութիւն ընել · միջձեռնով ձեռամբ · զննել ձեռօք ։

Ձեռքով բանելու , կամ բանելիքու ։ || ձեռնաշօշափ · ձեռնատուներին · շօշափելի · ափլափելի ։

Ձեռքով բանող , կամ բանած · Կէկէկն փոխոն ։ || ձեռաբակալ · ձեռբբակալ ։

Ձեռքով գրած · Կէկէկն Եուղըմէը · Եւ Եուղըոց ։ || ձեռագիր · ձեռնագիր ։

Ձեռքով գրել , կամ ձեռքովը գրել · Եւէ Եւէն Եաղմոք ։ || ձեռամբ իւրով գրել · ձեռագրել · ձեռնագրել ։

Ձեռքով զարնել · Կէկէկն փոխմոք · փէշմէ ։ || ձեռնամերձ ընել · ձեռամբայի մօտել · մերձել ձեռամբ · ձեռամբ պատահել ։

Ձեռքով դպչող , կամ նայող , և եռքմանչ ընող · Եւ Եւէն Եօրլայոն ։ || ձեռնամերձ · ձեռնամերձիկ · ձեռնատուներին · ձեռնատուներին ։

Ձեռքով թափած , կամ թափող · Եւէն Եւ Եւէն փետմէշիէրէ ։ || ձեռնածայր ։

Ձեռքով թափել ։ || ձեռնածածկել · ձեռնածայր առնել ։

Ձեռքով ծեծել ։ || ձեռակոծել · ձեռակոծ առնել · ձեռնակոծ առնել ։

Ձեռքով շինած , կամ բրած · Եւ Եաֆաօա ։ || ձեռագործ · ձեռնագործ · ձեռնակերտ · ձեռակերտ · ձեռակերտիկ ։

Ձեռքով չշինած ։ || անձեռագործ · անարուեստ ։

Ձեռքով շինած առած , կամ բնական ։ || ձեռակերտ · ձեռնակերտ · դաստակերտ ։

Ձեռքով շինել , կամ ընել · Եւէն Եաֆմոք ։ || ձեռամբ կազմել · ձեռամբայի կերտել · ձեռակերտել · ձեռագործել ։

Ձեռքով պահած · Եւէ Եւէն պալըմանմէը ։ || ձեռամփոփ · ձեռնապահիկ ։

Ձեռքով սանրող , կամ սանրած ։ || ձեռասանր · ձեռնասանր · ձեռասանրական · ձեռնասանրական ։

Ձեռքով տնկած · Եւ Եւէն փիքիլմէ ։ || ձեռատունկ ։

Ձեռքով քաշած , կամ նախշած՝ պատկեր · ծաղիկ · և այլն · Եւ Եւէն չէքիլմէ . կամ Եռ ազմէշ ։ || ձեռանկար · ձեռնանկար ։

Ձեռքով քաշող , կամ քաշած · Եւ Եւէն չէքէն ։ || ձեռնաքարշ · ձեռնածիգ · քարշիծիգ ։

Ձեռքովը ։ || տե՛ս Ձեռքով · Եւր նախորը" ։

Ձեր · սիզին ։ || ձեր · ձերայն · ձերայոց · ձերայինն ։

Ձերը , կամ ձերդ · սիզի ։ || ձերդ · ձերդոյն ։

Ձերին համար · սիզին իչին ։ || 'ի ձեր առնա · 'ի ձեր աղագս · յաղագս ձեր · վա ձեր ։

Ձերին չափ · յեղի ղըպար · սիզին գատար ։ || ձերը չափ · ըստ ձեզ · իբրև զձեզ · որպէս զձեզ · ձեզաքանակ · ձեզահամեմատ · ձեզաչափ ։

Ձերինը , կամ ձերինն · սիզինը · սիզ սիզինն ։ || 'ի ձէնջ · ձերոյն · ձերոցն ։

Ձեւ , կամ ձեւ · դէմք · կերպ · կարգ ։ || ձեւ · ձեւակ · գիր · գիրք · գրոշակ · գրութիւն · աձ · աւեսակ · օրինակ · տիպ · կերպ · առնել · կերպարան · կերպաւոր · պատկեր · ուրուական · երեւոյթ · յարմարեալ · մարմնացեալ · նշանագիր · նշանագիծ · նկարագիր · նկարագիծ · նկարագրեալ ։

Կամ , ձեւականութիւն · ձեւակերպութիւն · նմանութիւն · կերպարանութիւն · կերպարանութիւն · կերպագրութիւն · կերպագրութիւն · կազմակերպութիւն · նկարագրութիւն · ստուերագրութիւն · օրինակութիւն · աւեսակագործութիւն ։

Ձեւ բերել · Ձեւ բերող · և այլն ։ || տե՛ս Ձեւ խօթել · Ձեւացող ։

Ձեւ խօթել · յէճ ձեւ ձօցնել · Եօրալոյ կէթիր . կէ ձգէր · կերպ փէրմէ ։ || ձեւել · ձեւացունել · ձեւակերպել · կերպարանել · կերպարանել · կերպագրել · կերպարանել · կազմակերպել · կերպագրել · գծագրել · պատկերել · պատկերացուցանել · պատկերացունել · յարմարել · օրինակել · դրոշմել · ըղձել · բանձրել · նմանացուցանել ։

Կամ արհեստ · աւեսականել · աւեսակաւորել · աւեսակաւորել · աւեսակացուցանել ։ տե՛ս և Ձեւ հանել · և Ձեւացնել ։

Ձեւ խօթող ։ || տե՛ս Ձեւացնող ։

Ձեւ հանել · Եօրալոյ ըղմաք · կէսլայ կէթիր ։ || ձեւացուցանել · կերպացուցանել · կերպարանել · կերպարանել · ստացուցանել · օրինակել ։ տե՛ս և Ձեւ խօթել · և Ձեւացնել ։

Ձեւ մտնել ։ } տե՛ս Ձեւ ունենալ ։
Ձեւի մէջ մտնել ։ }

Ձեւ ունենալ · յէն մօյնել · Եօրալոյ կէթիր · Եօրալոյ կէթիր ։ || ձեւանալ · կերպարանել · կերպարանել · կերպաւորել · աւեսակաւորել · աւեսակաւորել ։

Կամ արհեստ · ձեւել · ձեւակերպել · կերպարանել · կերպարանել · կերպագրել · պատկերել · դրոշմել · օրինակել · պատկերանալ · յարմարել · նմանիլ ։

Ձեւ չունենալ · Եօրալոյ , կէ Եօրալոյ օլմաք ։ || անձեւել · անձեւանալ · անկերպանալ · անկերպարանել ։

Ձեւ չունենալը · Եօրալոյ · Եօրալոյ ։ || անձեւութիւն · անձեւութիւն · անկերպարանութիւն · անկազմութիւն · անկարգութիւն ։ տե՛ս և Անձեւութիւն ։

Ձեւ ունող · Եօրալոյ · Եօրալոյ ։ || ձեւաւոր · կերպարանաւոր · աւեսակաւոր · ձեւական · տե՛ս և Ճոխակ · չէօրէկլէ ։

Ձեւ չունող · Եօրալոյ · Եօրալոյ ։ || անձեւ · անձեւական · անկերպարանաւոր · անկերպարան · անկազմ · անարուեստ ։ տե՛ս և Անձեւոր ։

Ձևացնել. շէքիլլէնմէք. դէյիշտիրմէք. Թասվիր էթ-մէք. նագգաշ վէրմէք: || ձևացուցանել. ձևա-կերպել. կերպաձևել. կերպաւորել. կեր-պարանել:
Կմ, նկարել. նկարակերտել. նմանաքերել. նմանապատկերել. ստորագրել. սահմանել. ստեղ-ծել. ստեղծանել. ստեղծուլ. զոր օրինակ. կաւէն աման ձևացնել: || ստեղծանել, կմ ստեղծուլ անօթս 'ի կաւոյ: տես և Ձև խօթել, և Ձև հանել:

Ձևացնօղ. յի խըճօղը. յին վէջ մէյդանօղ. նագգաշ վէրէն. Թասվիրէ կէթիրիճի: || ձևացուցանօղ. ձևացուցիչ. կերպացուցիչ. կերպաւորիչ. կերպարանիչ. կազմակերպիչ. տեսակաւո-րիչ. տեսակացուցիչ. ստեղծիչ:
Կմ այսպէս. ձևարար. տեսակարար. տե-սակարարու. տեսակագործ:

Ձևել. պիչմէք: || ձևել:

Ձևիչ. այինէն յափըլան գօրծիք. պըչագ: || ձևիչ. կարոց:

Ձևիչ չինօղ. պըչագճը: || կարուցարար:

Ձևօղ: || ձևիչ. ձևարար. ձևագործ:

Ձէ

Ձէթ. զէյթին եաղը: || ձէթ. իւղ. իւղ ձի-թոյ, կմ ձիթենւոյ:

Ձէթ հանօղ. եաղճը: || ձիթահան:

Ձը

Ձըւածեղ. գօյմանոյ: || ձուածեղ:
Ձըւանիկ. ադիւր վուրէկած. փէդդէ: || ա-ղեթափ. աղեթափ. փոշտանիկ:

Ձըւանիկ ըլլալ. ադիւր վուր գալ. փէդդէ օլմագ: || աղեթափ լինել. փոշտանիկ լինել. փոշ-տանկիլ:

Ձըւանիկ ընել. ադիւր վուր բէրէլ. փէդդէ էթմէք: || աղեթափել. փոշտանկել:

Ձըւանիկութիւն. ադիւր վուր գալը. փէդդէլիք: || աղեթափութիւն. փոշտանկութիւն:

Ձըւանք. հաւկիթներ: || ձուք:

Ձըւանք. մարդոյ, կմ անասնոյ. մարդու, կմ անաս-նոյ հաւկիթները. հայալար. թաշագլար: || ամորձք. ամորձիք. երկուորիք արուի:

Ձըւանք չունեցօղ. հայասըզ. թաշագսըզ: || անա-մորձի. աներկուորի. քածատեալ:
Ձըւանքը հանած, կմ ուրած. էնէնմիշ. էն-էնմիշ. հայասըզ: || քածատեալ. [illegible]-մարեալ. [illegible]:
Ձըւանքը հանել, կմ ուրել. էնէնմէք. էն-էմէք, [illegible]. էնէմէք. հայալարընը չըգարմագ: || քածատել. [illegible]. [illegible]:
Ձըւանց տոպրակը: || պարկ ամորձեաց:

Ձի

Ձթել. գաթըրանլամագ: || ձիւթել. ձիւթով օծանել:

Ձթոտ. խաթրանլը: || ձիւթոտ. ձիւթեալ:
Ձթոտ զիֆտ: || կպրաձիւթ:

Ձի

Ձի. աթ. պէկիր: || ձի. երիվար. գրաստ. ասպ:

Ձի. ազնիւ. սոյ. ճինս. մէօհլէթայն: || նժոյգ. նժոյկ:

Ձի. աշտանոյ պապսդ պդաքի ճերմակ ու սև գունով. էպրէշ. ալաճա: || գորշախայտ. սևախայտ:

Ձի. արաբ. արապ աթը. Թազը աթը: || արաբա-ցի. եգիպտացի. արուեստային. տաճիկ ձի:

Ձի. էրկիրտաքան. որ մէկը մը հեծած չըլլան էփէն [illegible]. որ ոտքէ նէ հեծնի. նէփէլ: || սապատա-նիկ. երիվարիկ. հեծեալ:

Ձի. բէրգիրէր. [illegible]. պէյկիր. պէյգիր. փալան: || գրաստ. բեռնկիր. բեռնակիր:

Ձի. էգ: || տես խորակ:

Ձի. խոտինանի ղէն աշտանոյ. քէհլէն: || պիտակ. պիտակաւոր. պիտակախայտ:

Ձի. կարմիր Թէր Թուտասրէ գունով. տր ատ: || աշխէտ:

Ձի. կէմ չէկօղ, կմ ուրիշ բէրան առնօղ. աղըր քէշ. կէմ կէմէչ. սէրթ: || խստերախ. կարծրե-րախ. գժոհարասանձ. ապարասան. ապե-րասան:

Ձի. կոթած. կուտոփ յի. էյթէմ. էյթէմ: || քա-ծատեալ. Թաղաւորեալ. Թաղաւորեալ:

Ձի. չըշոփօղ. այրը. ալճը: || մատակա-խանձ. մատակախաղ:

Ձի. հեծնելու. [illegible]. [illegible]: || երիվար. հեծուցիկ:

Ձի. հեծնօղը Թօթօղ. [illegible]. [illegible]. [illegible]: || ցնցակ. ցնցամոլ:

Ձի. մոխրի գունով. պօզ. գըր: || գորշ. գորշակ:

Ձի. շուտ շուտ քալօղ. [illegible]. [illegible]. [illegible]. [illegible]: || երագոտ. երագընթաց. ձեպընթաց. փոյթընթաց. վաղվաղուկ. վաղվաղակ:

Ձի. սպիտակ կարմիր, կմ սև լաշօղ կարմիր. փօ-[illegible]. փօթ: || շառաաշ:

Ձի. ոտքը ոտքը խառնէն երթօղ. [illegible]: || գթոտ. սխալական:

Ձի. սէրեւէր պղըրուկ վերցնօղ. [illegible]. [illegible]: || առագաստական. առագաստանիկ. աղխ-կիր. կաշկիր:

Ձի. ցած. գէշ յի: || տես Ձի. բէռ վերցնելու:

Ձի. փէշլիանի մէջ փան զամլէն յի առաջ գնացօղ. որ մանէայ ցցնէ. [illegible]: || Նախաշաւիղ. յա-ռաջաւոր. առաջնորդ:

Ձի բանեցնել. աթ գուլլանմագ: || վարել զձի. ձիավարել:

Ձի բանեցնօղ. աթ գուլլանան. [illegible]: || ձիա-վարժ. ձիավար:

Ձի հեծնել. յի վէ էլէլ: || տես Հեծնել. [illegible]:

Ձի պահօղ. յի պէսլէյէն ընօղ. աթ պէսլէյէն: || ձիապահ. ձիաբոյծ. երիվարաբոյծ:

Ձի սիրօղ. աթ սէվէն: || ձիասէր. երիվարասէր:

Ձի վազցնել. աթ գօշդուրմագ: || արշաւեցու-ցանել, կմ ընթացուցանել զձի:

Ձի վազցնելը. աթ գօշդուրմագ: || ձիընթացք. ձիընթացիկք:

Ձի վազցնելու տեղ, կամ մէյտան. աթմէյտանը ։ || Ձիընթացք. ձիընթացիկք ։ || տես և Աթմէյտանը ։

Ձի քշել. աթ սիւրմէք ։ || վարել զձի. ձիավարել ։

Ձիով գառնողացող. աթըլըն կէզկինճիլէրի ։ || ձիախոյտախ. ձիախաղախ ։

Ձիով երեսէն ընկնիլ. աթըլըն արքասընտան տիւշմէք, եՏ փաչալամաք ։ || զձեռս հեծանել. ձիարշաւ ածանել զձին. ձիընթաց վարելով վարել զձեռս. ձիախոյտախ արշաւանօք զձեռս կրթել ։

Ձիով երեսէն ընկնող. աթըլըն արքասընտան տիւշէն ։ || ձիահալած ։

Ձիով երթալ. աթըլըն կիթմէք ։ || ձիով գնալ. ձիագնաց լինել ։

Ձիով թափելու երթալ. չէպէլէրէ գիտմէք ։ || յաւար հեծանել ։

Ձիով խաղցող. աթ ըլըն օյնայան. աթ օյնադան ։ || ձիախաղաց ։

Ձիով պատերազմող. աթ ըլըն ճէնկ էտէն ։ || ձիամարտ. երիվարամարտ. ձիամարտիկ ։

Ձիով վազել. աթըլըն գօշմագ ։ || ձիարշաւ լինել. ձիընթաց լինել. ձիարշաւ ածանել. ձիավարել ։

Ձիով վազցնել. աթըլըն գօշտուրմագ ։ || ձիարշաւ ածանել. ձիընթաց ածանել ։

Ձիով վազող, կամ սուրհանդակ? ընթող. աթըլըն գօշան ։ || ձիարշաւ. ձիընթաց. ձիընթացիկ. ձիասոյր. ձիարձակ ։

Ձիով վրայ վազել. աթըլըն ուզէրինէ եւրիւմէք ։ || ձիախոյտախ յարձակիլ. ձիախառն արշաւել. ձիընթաց գիմել ։

Ձիով վրայ վազող ։ || ձիախոյտախ. ձիարձակ ։

Ձիու եէհէր. աթ էյէրի ։ || կերպ. խուր. զարդման ։

Ձիու զարդ, կամ զէնք. տախտ ։ || ձիազէն. սպազէն. ասպիզէն. կազմած, կամ կապար, կամ համետերձանք ձիոյ. սար երիվարի. լանջապանակ ձիոյ ։

Ձիու էյէր. աթ էյէրի ։ || Թամբ ։

Ձիու էօզէնկի. աթ էօզէնկիսի ։ || ասպանդակ. սապանտակ ։

Ձիու խօլան ։ || տես Խօլան՝ յիշ ։

Ձիու հեր. աթըլըն ։ || ընդ ձիոյ. ընդ երիվարի. ձիախառն. երիվարախառն ։

Ձիու ճանապարհ. յի ծախող. աթ ճանպարը ։ || ձիավար. ձիավարժ. ձիավարժուն ։

Ձիու ճանապարհութիւն ։ || ձիավարութիւն. ձիավարժութիւն. ձիավարժանութիւն ։

Ձիու նալ. աթ նալը ։ || պայտ ։

Ձիու նման. աթ կիպի ։ || ձիանման. ձիակերպ. ձիաձև. ձիատեսակ. ձիատարազ ։ Կամ, նման ձիոյ. համազգոյն երիվարի. երէոց ձի. ահղ ղերիվար ։

Ձիու ոտք, կամ ձիու ըղունկ. աթ այաղը. աթ թըրնաղը ։ || սմբակ ։

Ձիու ոտից տակը, կամ տապանը. աթ դաբանը. աթըն այաղընըն փէյի ։ || սմբատատակ. սմբաստակ ։

Ձիու պէտ ընտող. աթ ջըլանը. չէյիս ։ || սպասաւորական. ձիավարժ. ձիապարման ։

Ձիու սիւրիւ ։ || տես Սիւրիւ՝ յիշ ։

Ձիու քուռակ, կամ ձիու ձագ. թայ ։ || մտրուկ. քուռակ ձիոյ ։

Ձիակորեկ. աթ դարըղը ։ || ձիակորեակ ։

Ձիամարդ. Յէնտաւր փիւր, յարւլ յի. յարւլ ձաղ. աթ ադամը. եարը ադամ ։ || ձիախառն մարդ. մարդաձեւ. մարդացուլ. ձիացուլ. յուշկապարիկ ։

Ձիաստան ։ || տես Ախոռ ։

Ձիաւոր. աթլը ։ || ձիաւոր. հեծեալ. վերբեր. վերբերեալ. վերբանդերաձև. այրուձի. այրեձի. մեծաձի. ձիահեծ. ձիավարժ. ասպազինեալ ։

Ձիաւոր զօրք. աթլը ասքէր ։ || հեծելազօր. հեծելազօրութիւն. այրայրուձի. այրայրուձիութիւն. այրայրաձեռ. այրայ հեծելոց. խուռն հեծելոց ։

Ձիաւոր ըլլալ. } աթլանմաք ։ || ձիաւորիլ.
Ձիաւորիլ. }
ձիաւորել ։ տես և Հեծնել. պինմէք ։

Ձիաւոր ճէնկճի. աթլը ճէնկճի ։ || հեծելամարտ. ձիամարտ. ձիամարտիկ. հեծելայ. այրուձի ։

Ձիաւորութիւն. պինիճիլիք ։ || ձիավարութիւն. ձիավարժութիւն ։

Ձիգ. ճէք ։ || խիստ. սաստ. հաստ ։

Ձիգ 'ի բաց. ով չէք. իւզը գօյա չէք ։ || ձգեալ. ձգեալ կամ ։

Ձիգ 'ի բաց թողուլ. ով չէք գօյ ։ || ձգեալ լքանել. ձգեալ կամ թողուլ ։

Ձիգ քաշած. գարը չէքմիշ. ճէք չէքիլմիշ ։ || Յարատարաձիգ. բռնաձիգ. քաշաձիգ ։

Ձիթահանք. Եաղ պէրէճէկի. մաքինէ ։ || ձիթահանք. ձիթաղաց. երկան ձիթոյ. երկան եղոյ ։

Ձիթահանքի քար. մաքինէ թաշը ։ || երկանաքար. երկան եղոյ ։

Ձիթաստան. զէյթինլիք ։ || ձիթաստան. ձիթենաստան ։

Ձիթենի. զէյթին աղաճը ։ || ձիթենի. ծառ ձիթոյ. ձիթապտուղ ։

Ձիթով. եաղլը ։ || ձիթով. ձիթաւոր ։

Ձիուկ. աթճղազ ։ || ձիակ ։

ՁԿ

Ձկլալ. պեօրպէյի. [illegible] ։ || ձկնալ. ճկել. յառնել ։

Ձկնադեղ. } պալըգօթու ։ || ձկնդեղ ։
Ձկնդեղ. }

Ձկնակուլիկ ։ || տես Ձկնկուլ ։

Ձկնիկ. ջիզի. պալըգճըգ ։ || ձկնիկ. ձկնակ ։

Ձկնկուլ. Լէյլէք? պալըգճը քուշ ։ || ձկնկուլ. ձկնկլիչ. ծովային հաւ ։

Ձկնմիս. պալըգ էթի. եէշիլ? էթի. պէլի? էթի ։ || միսն. միան. մկանք ։

Ձկնմսերը. || մկանունք. մկունք ։

Ձկնմսոտ ։ || մկանաւոր. մկնաւոր. մսամկան. մկանուտ. մսանուտ ։

Ձկնորս. պալըգճը ։ || ձկնորս. ձկնաբաժան. որսորդ ձկանց ։

Ձկնորսաց գլուխ. պալըգճը պաշը ։ || ձկնորսապետ ։

Ձ Մ

Ձ Ե

Ձ Ո

Ջուկ բանելու թոռ : || տե՛ս Թոռ · ող :
Ջուկ բռնող : || տե՛ս Ջկնորս :
Ջուկ բռնող ընդընայով · ըռըռ... : || ուռկա_նաւոր :
Ջուկ բռնող թոռով · ողձը : || ցանցորդ :
Ջուկ բռնող օլթայով · ... : || կարթըն_կեց :
Ջուկ ծախող · պալըքծը : || ձկնավաճառ :
Ջուկ ուտող · պալըք եէյիճի : || ձկնակեր :
Ջկան բիստի : || մանրուան արգանակի ձկան :
Ջկան թուլչի · պալըք ... : || Խաղած ձկան :
Ջկան հասկիթ · պալըք խաւիարի : || ձկնա_ձու · ձկնկիթ · ձու ձկան :
Ջուն · գար : || ձիւն :
Ջուն բերող : || ձիւնաբեր :
Ջուն գալ · գար եաղմագ : || տեղալ ձեան · իջանել ձեան · բերիլ ձեան · ձիւնաբեր լի_նիլ · ձիւնել :
Ջուն գալ գլխուն · վրայ պալըրնայ ... : || ձիւ_նանալ 'ի գլուխն · վայ 'ի վր լինիլ · վայ 'ի վայոյ վր հասանել · չուառանալ · թշուառ_անալ · հիքանալ :
Ջուն գալը : || տեղ, կմ տեղումն՝ ձեան · տե_ղատարափ ձեան :
Ջուն ըլլալ · } Ջուն կարիլ · } գար ... · գար... : || ձիւն լինիլ · ձիւնանալ :
Ջուն կրող · գար ... : || ձիւնակիր · ձիւնաբեր :
Ջուն նստած տեղ : || ձիւնաթաղ · ձիւնա_խաղաղ :
Ջնէ թօփ · գար ... : || ձիւնագունդ · գնդակ ձեան :
Ջնի հատ · գար ... : || ոլոռն, կմ տեղ ձեան · պատառ ձեան · տեղատարափ :
Ջնի հուս · որ է յնի ... : || հիւս ձեան :
Ջնի մէջ թաղուած · գարտայ ... : || ձիւնաթաղ · ձիւնաստոյգ :
Ջնի մութալըխ : || ձիւնակոյտ :
Ջնիպէս ճերմակ · } Ջնիպէս փայլող · } գար ... : || սպիտակ իբրև զձիւն · ձիւնափայլ :
Ջնի ջուր · գար սույու : || ձիւնաջուր :
Ջնով թաթխած, կմ պլըշտըկած · գարտայ ... : || ձիւնաթաթաւ · ձիւնաթա_ւալ · ձիւնաթաթախ · ձիւնաթօթափ :
Ջնով ծածկըւիլ · գար ... : || ձիւնաթաղ լինիլ · ձիւնանալ :

ՋՊ

Ջպըննալ : || ձգտիլ · ձկտիլ :

ՋՐ

Ջրի · ճաղայ · մաւջ : || ձրի · 'ի պարգև · 'ի շնորհ · առանց վարձու :
Ջրի տալ · ճաղայ վէրմէք · ճաղայ ... · մաւջ ... : || ձրի տալ · 'ի պարգև ընձեռել · անվարձ առանցել · պարգևել · ձրել · շնոր_հել :

ՋՒ

Ջուարկեղ : || տե՛ս Ջրուարկեղ :
Ջուանկ : || տե՛ս Ջրուանկ :
Ջուանք : || տե՛ս Ջրուանք :

ՂԱ

Աղբիւն, կմ ղաղլին · ... անուն է : || ղաղլին, կմ ղաղըբին :
Ղաղէղ : * || տե՛ս Խաղէղ :
Ղալիթ, կմ ղաղղա : * ... անուն է : || ղաղա :
Ղաղըլ : * || տե՛ս Խաղըլ :
Ղաղուն · ... անուն է : || կեռասենի պտղաբե_րիլոյ, կմ կեռասենի պտղաբերութեացն :
Ղաթ : * || տե՛ս Խաթ :
Ղաթար : * || տե՛ս Խաթար :
Ղաթեխ, կմ ղաթըրխ : * || տե՛ս Թռչնոցն :
Ղալատա : || տե՛ս Խալատա :
Ղալէմ : || տե՛ս Խալէմ :
Ղալիոն : * || տե՛ս Խալիոն :
Ղալխան : * || տե՛ս Վահան :
Ղալոպըմ : * || մայթ · լըթկ :
Ղահվէ : * || տե՛ս Խահվէ :
Ղամիշ · * գամըշ · || տե՛ս Եղէգ, և եղեգնաբերան :
Ղամչի : * || տե՛ս Խամչի :
Ղամպուռ : * || տե՛ս Կուռ · խաւարտ :
Ղայայ : * || տե՛ս Ապառաժ :
Ղայայ քօշուղըշ : * || [illegible] :
Ղայեխ · գայըք : * || տե՛ս Խայեխ :
Ղայթան : * || տե՛ս Խայթան :
Ղայիշ : * || տե՛ս Փոկ :
Ղայիսի : * || տե՛ս Ծիրան :
Ղայղան : * || տե՛ս Խայղան :
Ղայղանայ : * || ձուածեղ :
Ղայսերի · * ... անուն է : || կեսարիա · մա_ժաք, կմ մաժակ, կմ միջաք · և կմ մաժաք :
Ղայրէթ : * || տե՛ս Աշխատանք, և Ջանք :
Ղանաա · * գալ գանտը : || տե՛ս Թև :
Ղանաա · ... : || ...
Ղանթար : * || տե՛ս Խանթար :
Ղանթարմայ, կմ ղանթըրմայ : * || տե՛ս Լը_կամ, և Պախուրց :
Ղանդալ : * || տե՛ս Խանդալ :
Ղանուն, կմ ղանոն · սաղէ : || ղանոն · ղանոն · տաւիղ · տաւուղ · վին, կմ վուն · սաղմո_սարան :
Ղանուն չալող, կմ զարնող : || ղանոնահար · տաւղահար :
Ղաշըխ · * գաշըք : || գդալ · արգալ :
Ղաշըխ տասը · * ... : || սու_կաւէտ, կմ սուկաւ · տուկաւէտ լեռան · կմ սուկաւ լեռան :
Ղաշմէր : * || տե՛ս Խաշմէր :
Ղապ : * || տե՛ս Ամանն · գաբ :
Ղապահաթ : * || տե՛ս Յանցանք :

Ղապղ : * ‖ տե՛ս Խապղ :
Ղապիլ : * ‖ տե՛ս Կարելի :
Ղապիլ չէ : * ‖ տե՛ս Անկարելի է :
Ղապղաձախ : * ‖ տե՛ս Խապխաձախ :
Ղաւըշ : * ‖ Թիզ :
Ղավօ . գաւառի մը անուն է : ‖ տէհամ :
Ղատտերէ : * ‖ տե՛ս Խատտերէ :
Ղարաբաղ , կա՛մ ղարաբաղու երկիր : ‖ արցախ :
Ղարթ : * ‖ տե՛ս Դրահ :
Ղարիկոն , կա՛մ խարիկոն . ծանծաղելու բոյս մի է , որ ծառերուն վր՛ կը բուսնի . աղած ծանծաղը : ‖ տարաղ . ղարիկոն :
Ղարիպ . * գարիպ : ‖ պանդուխտ . նժդեհ . նշդեհ . պանդոյր . օտար . օտարական . ան աշխարհիկ . տարաշխարհիկ . տարափոխիկ . եկամուտ . եկ :
Ղարիպ տաօղ : ‖ պանդխտատեաց . օտարատեաց :
Ղարիպ ըլլալ . գարիպլէնմէք . գարիպ օլմաք : ‖ պանդխտիլ . նժդեհիլ . նշդեհիլ . նժդեհանալ . նշդեհանալ . պանդխտանալ . պանդուրանալ . օտարանալ :
Ղարիպ ընել . գարիպլէնտիրմէք : ‖ պանդխտել . պանդխտացուցանել . պանդխտեցուցանել . նժդեհացուցանել . օտարացուցանել :
Ղարիպ սիրօղ : ‖ պանդխտասէր . նժդեհասէր . օտարասէր :
Ղարիպնալ : ‖ տե՛ս Ղարիպ ըլլալ :
Ղարիպութիւն . գարիպլիք : ‖ պանդխտութիւն . նժդեհութիւն . նշդեհութիւն . օտարութիւն . տարագրութիւն . տարաբնակութիւն . տարադիմութիւն . վտարանդութիւն :
Ղարիպութիւն քաշել . գարիպլիք չէքմէք : ‖ տանիլ պանդխտութիւն . կրել զնժդեհութիւն : տե՛ս և Ղարիպ ըլլալ :
Ղարիպութեան ընկեր : ‖ պանդխտակից . նժդեհակից . նշդեհակից . օտարակից :
Ղարս . * քաղաք է : ‖ կարս :
Ղաւալ : * ‖ տե՛ս Խաւալ :
Ղաւանօզ : * ‖ տե՛ս Բղուկ :
Ղաւլ : * ‖ տե՛ս Դրաշ :
Ղաւօրել : } տե՛ս Խրկել :
Ղաւրել :
Ղափլան : * ‖ ինձ :
Ղափլըձայ , կա՛մ ղափլուձայ : * ‖ տե՛ս Ջերմուկ :

Ղ.Ե

Ղետացի . լազի : ‖ ղետացի :
Ղետացւոց մուրթալիս : ‖ ղետական . ղետիկոն :

Ղ.Զ

Ղզըլձըխ : * ‖ տե՛ս Զողալ :
Ղզըլպաշ : * ‖ տե՛ս Աճէմ :
Ղզվան . պտուղ է : ‖ բեւեկն :

Ղ.Ը

Ղըթ : * ‖ տե՛ս Հազիւ :
Ղըթլըխ : * ‖ տե՛ս Սով . և զհետեւեալն նորա :

Ղըղվիթ . չէքիլէնմիշ : ‖ լռուտ . գղուճիթ :
Ղըղվիթի ծառ . չէքիլէնմիշ աղաճը : ‖ լռատենի :
Ղըյմէթ : * ‖ տե՛ս Խըյմէթ :
Ղըն . * արոյ ամառ : ‖ տե՛ս Պատեանք :
Ղըջ : * ‖ տե՛ս Խըջ :
Ղըռաղը , կա՛մ ղըռաղու : * ‖ եզեանն :
Ղըտար : * ‖ տե՛ս Խըտար :

Ղ.Ի

Ղիյամէթ : * ‖ տե՛ս Խըյամէթ :

Ղ.Լ

Ղլըճ : * ‖ տե՛ս Թուր :

Ղ.Ո

Ղոնիա . * քաղքի անուն է : ‖ իկոնիոն :
Ղութի : * ‖ տե՛ս Տուփ :
Ղութս . * քաղքի անուն է : ‖ տե՛ս Երուսաղէմ :
Ղուլաճ : * ‖ տե՛ս Խուլաճ :
Ղուլփ : * ‖ տե՛ս Խուլփ :
Ղում . քաղքի անուն է : ‖ ղում :
Ղում : * ‖ տե՛ս Աւազ , և Աւլեք :
Ղումանիա : ‖ տե՛ս Խումանիա :
Ղումանտաշ : * ‖ տե՛ս Փամտաշ :
Ղումաշ : * ‖ տե՛ս Խումաշ :
Ղումրի : * ‖ տատրակ :
Ղույմախ : * ‖ տե՛ս Խաւիծ :
Ղունտուզ : * ‖ տե՛ս Ջրիշուն :
Ղունտուրայ : * ‖ հողաթափ . կօշիկ . ոչ. :
Ղուշ : * ‖ տե՛ս Ճնճղուկ , և Թռչուն :
Ղուշ եապաղը : * ‖ տե՛ս Բուբլայ բարձ :
Ղուռուշ : * ‖ տե՛ս Խուռուշ :
Ղուտրէթ : * ‖ տե՛ս Ոյժ :
Ղուտրէթ հէլվասը : * ‖ տե՛ս Խուտրէթ հէլվասը :
Ղուրպան . Ղուրպան ընել . և այլն : * ‖ տե՛ս Զոհ . Զոհել . և այլն :
Ղուրպան պայրամը : * ‖ տե՛ս Խուրպան պայրամը :
Ղուրպէթլըխ : } * տե՛ս Օտար երկիր :
Ղուրպէթ :
Ղուրս : * ‖ տե՛ս Զուտ . արծաթ :
Ղուրտ : * ‖ տե՛ս Որդ , և Գայլ :

Ղ.Պ

Ղպլէ : * ‖ տե՛ս Հարաֆ :
Ղպրըզ : * ‖ տե՛ս Խպրըզ :

Ղ.Ռ

Ղռղռալ , կամ ղռղռ ձայն հանել : ‖ տե՛ս Խռխռալ :
Ղռղռոց : ‖ տե՛ս Խռխռոց :
Ղռմայ : ‖ տե՛ս Քեօֆտէր :
Ղռմըզ : * ‖ տե՛ս Խրմըզ :

Ղ.Ս

Ղսախօն : || դերասան : տե՛ս և Աստեղցնեղ խօսօղ :
Ղսըր : * || տե՛ս Ամուլ, և Ստերջ :

Ղ.Ր

Ղրկած . Ղրկել . Ղրկօղ . և այլն : || տե՛ս Խրկած . խրկել . խրկօղ . և այլն :

Ղ.Օ

Ղօ : * || տե՛ս խօ :
Ղօլ : * || տե՛ս թև՝ մարդու . և Եգասախձի, և խուլլուլս . խօլ :
Ղօնձ : * || տե՛ս խօնձ :
Ղօնձայ : * || տե՛ս խօնձայ :
Ղօշ . * չէրաբօյ տըրուպ : || խոյ :
Ղօվայ . * դօլ : || դոյլ . ջրհան :
Ղօփձայ : * || տե՛ս խօփձայ :

ՃԱ

Ճագար . ադամ ... : || Ճագար :
Ճաթ . չըթ . ճաթ . ճաթլաք . ճաթլաքլըք : || Ճայթ . պայթ . պայթումն :
Ճաթած . չաթլաք : || Ճայթ . պայթ . բեկ :
Ճաթառ ճաթառ ըլլալ : || տե՛ս Ճաթռտիլ :
Ճաթառ ճաթառ ընել : || տե՛ս Ճաթռտել :
Ճաթեցնել : չաթլաթըրմաք : || Ճայթեցուցանել . պայթեցուցանել . պայթել . բեկանել . բեկել :
Ճաթիլ . չաթլամաք : || Ճայթիլ . պայթիլ, կամ պայթել . բեկանիլ :
Ճաթիլ . օերքը : || տե՛ս Սիրտը ճաթիլ :
Ճաթռտել, կամ Ճաթռտեցնել . } ճաթըրտը ճաթըրտը ընէլ . չաթչաթըրմաք : || Ճարճատել . բեկբեկել . բեկտել . բեկտտել :
Ճաթռտիլ : Ճաթ[illegible]թիլ : } Ճարճատիլ . ճարճատեալ լինիլ . հերձհերձիլ . բեկբեկիլ :
Ճաթռտիլը : || Ճարճատումն . ճարճատիւն :
Ճակատ . ալն : || Ճակատ :
Ճակատ . պան . գրըէ . և այլն : || Ճակատ . առաջ, կամ առաջք . դէմք :
Ճակատ ճակտի դալիլ . ... մէջ ... : || ընդհարկանիլ . 'ի դիմի հարկանիլ . բաղխիլ ճակատուց :
Ճակատ ունօղ . ալնը օլան : || Ճակատաւնակ :
Ճակատը գրել . || Ճակատագրել :
Ճակատը դուրս : || դարաճակատ :
Ճակատը նեղ . ալնը էնսիզ : || Նեղաճակատ :
Ճակտի գիր . ալն եազըսը . ...
գալըյ . գըսմէթ : || Ճակատագիր . Ճակատագրութիւն : տե՛ս և Գլխու գալիք :
Ճակտընոց : || ապարօշ . խոյր ճակատու :
Ճահէն . էշէք ադըն է : || Ճենասատան . Ճենք :
Ճահիլ : * || խակ . տհաս . անվարժ . անխրատ . անխրատական :
կամ, խակամիտ . տղայամիտ . մանկամիտ . թեթևամիտ . խակախոհ . խակախորհ . տղայահանճար . տղայաբարոյ . տղայաբարու . մանկաբարոյ . թեթևասիրտ :
Ճահիլնալ . ճահիլլըքէ ընէլ . ճահիլլէնմէք : || խակամտիլ . թեթևամտիլ . տղայամտիլ . տղայանալ :
կամ, տղայահանճար լինիլ . տղայամիտ լինիլ . տղայաբարոյ գոլ . և այլն :
Ճահիլութիւն . ճահիլլիք : || խակութիւն . տհասութիւն . անվարժութիւն . անխրատութիւն . թեթևութիւն :
կամ, խակամտութիւն . տղայամտութիւն . թեթևամտութիւն . խակախոհութիւն . խակախորհութիւն . տղայաբարոյութիւն :
Ճահտ . Ճահտ ընել : || տե՛ս Ջանք . Ջանալ :
Ճաղ . պարմաքլըք . պարմաքլըք : || վանդակ . վանդակագործք . վանդակապատք . ձողաբարձ . ճաղ :
Ճաղ չինօղ . պարմաքլըքճը : || վանդակագործ :
Ճաղով զարդարած : || ձողաբարձ զարդարեալ :
Ճաղով զարդարել . պարմաքլըք ըլան փօնամաք : || ձողաբարձ զարդարել :
Ճաղ . ... . նաշ . ... : || դագաղ . դագաղք . դեսպակ . նաշ :
Ճաճանչ . ... : || Ճաճանչ :
Ճամ : * || ապակի . ապեկի :
Ճամ անցնել . ճամ գէչիրմէք : || ապակել . ապակի անցուցանել . ապակագործ առնել :
Ճամէ, կամ ճամէ չինած . ճամլը : || յապակւոյ . ապակեղէն . ապակենիւթ . ապակեայ . ապակագործ . ապակեգործ :
Ճամալ, կամ Ճամմալ . * փէշկէ : || ուղտ . մալուխ :
Ճամալ, կամ ճամմալ . փէշկէճի : || ուղտապան :
Ճամբայ . եօլ : || ճանապարհ . ուղի . շաւիղ . պողոտայ . պողոտ . աւահ . ուղ . գնացք . երթք . չու . անցք :
Ճամբայ . բանտը գօրծէլու : || տե՛ս Եօլեօլախ :
Ճամբայ բանալ . || տե՛ս Ճամբայ ընել :
Ճամբայ բացած . եօլ աչըլմըշ : || աւահ գործեալ . աւահեալ :
Ճամբայ գնալ . Ճամբայ երթալ . } եօլայ չըքմաք, եօլ գիթմէք : || գնալ ըստ ճանապարհ . յուղի երթալ . յուղի անկանիլ . 'ի չու անկանիլ . ուղևորիլ . յուղևորիլ . ուղաւորիլ . ճանապարհորդիլ . ճանապարհորդել . վարել զճանապարհ . ուղւոյ լինիլ :
Ճամբայ ելլել . Ճամբայ ընկնիլ . } եօլայ չըքմաք : || ելանել 'ի ճանապարհ . յուղի անկանիլ . 'ի չու անկանիլ . ուղւոյ լինիլ : տե՛ս և Ճամբայ գնալ :
Ճամբայ ընել . կամ Ճամբայ բանալ . եօլէթմէք . եօլ աչմաք : || ճանապարհ առնել . ճանապարհ գործել . աւահ գործել . ուղի հատանել .

ճանապարհ հատանել. ճանապարհորդել. ռահել:

Ճանբայ հանել: || տե՛ս Ուղարկել:

Ճանբայ հանօղ: || տե՛ս Ուղարկօղ:

Ճանբայ չունօղ. եօլսըզ: || անճանապարհ. անուղի. անշաւիղ. անպողոտայ. անառահ. անըռահ. անշաւ. անգնաց. անանց. անկոխ:

Ճանբայ պատրաստել. եօլ հազըր էթմէք: || պատրաստել զճանապարհ. պատրաստ առնել զճանապարհ. հանդերձել զճանապարհ. հորդել զճանապարհ. ուղի հատանել. անցս յօրինել. պայծառութիւն ուղւոյ հարկանել:

Ճանբայ ցցընել. եօլ կէօսթէրմէք: || ցուցանել զճանապարհ. ճանապարհացոյց լինել. ուղեցոյց լինել. առահացոյց լինել: տե՛ս և Առաջնորդ ըլլալ. խլավուզ ըլլալ:

Ճանբայ ցցընօղ. եօլ կէօսթէրէն. գլավուզ: || ճանապարհացոյց. ուղեցոյց. առահացոյց. առաջնորդ: տե՛ս և Առաջնորդ. խլավուզ:

Ճամբան. այսինքն ճանբուն վրայ. ճանբուն մէջը, կամ ճանբան երթալն իսէն. եօլտայ. եօլ ուսթիւնտէ: || 'ի ճանապարհի. 'ի ճանապարհին. 'ի վ(երա) ճանապարհին. առ ճանապարհաւ. զճանապարհաւ. զճանապարհայն:

Ճամբան գոցել. եօլ գափամագ: || արգելանել ճանապարհի. կուրանալ ուղւոյ, կամ ճանապարհաց. կարկել շաւղաց:

Ճամբան գնել: || տե՛ս Եօլ եօլանը գնել. և Կարգաւորել:

Ճամբան կորսնցնել. եօլու գայպ էթմէք: || կորուսանել զճանապարհ, կամ զուղին. մոլորիլ. արտուղիլ. շաղատուղիլ. շաղատուղին գնալ. շաղատուղին երթալ. գնալ ընդ թիւր. թիւրել զուղին. մոլորիլ 'ի հետոց. զառածանիլ յուղւոյ. հեռանալ ընդ մոլորաշաւիղ ճանապարհս. յօտարին ճանապարհս վարել. ճանապարհս գնալ ընդ գձոխելս. լաբիւրինթեան վարել պողոտայ. թիւրաշաւիղ հետոց պատահել. վարիլ ընդ շաւիղս մոլորանհետս. յուղի զխելական ճանապարհորդել:

Ճամբէ գուրս, կամ ճամբէ գուրս ելած. եօլտան տըշարը: || արտապողոտայ. արտուղի. շաղատուղի: տե՛ս և Անկարգ:

Ճամբէ գուրս ելլել. եօլտան չըգմագ: || ելանել ըստ ճանապարհ. թիւրել զճանապարհ: տե՛ս և Ճամբան կորսնցնել:

Ճամբէն դուրս ելլել. այսինքն անառակ ըլլալ. ազմագ: || խոտորիլ, կամ խոտորնակիլ 'ի ճանապարհէ:

Ճամբէն դուրս հանել. եօլտան ազդըրմագ. ազտըրմագ: || խոտորել, կամ խոտորեցուցանել 'ի ճանապարհէն. արտուղեցուցանել. շաղատուղեցուցանել. զառածանել յուղւոյ. թիւրեցուցանել 'ի ճանապարհէն. շաղատուղին գնացուցանել. շաղատուղին վարել. շաղատուղի հանել. հեռացուցանել ընդ մոլորաշաւիղ ճանապարհս. արկանել 'ի գձոխելեան ճանապարհս:

Ճամբու գլուխ. ճանբա պաշը. եօլ աղզը. եօլ պաշը: || գլուխ ճանապարհաց. ելք ճանապարհի. անցք ճանապարհի. կիցք ճանապարհի:

Ճամբու ընկեր. եօլտաշ: || ճանապարհակից. ուղեկից: տե՛ս և Եօլտաշ:

Ճամբու կերակուր: || տե՛ս Պաշար:

Ճամբու մուխթաճլըխ: || ճանապարհական. ուղեկան. առահական. պողոտական:

Ճամբուն մէջը: } տե՛ս Ճամբան:
Ճամբուն վրայ: }

Ճամփել. եօլլամագ: || տե՛ս Խրկել:

Ճամբորդ. եօլճի. եօլճու: || ճանապարհորդ. ուղորդ. անցորդ:

Կամ այսպէս. ճանապարհագնաց. ճանապարհընթաց. ուղեգնաց. յուղեգնաց. ուղեւոր. յուղեւոր. ուղաւոր. ուղարկաւոր. յուղարկաւոր. առահաւոր. ուղեկան. անցական:

Ճամբորդ՝ նաւու: || տե՛ս Նաւու ճամբորդ:

Ճամբորդ ըլլալ. ճանբորդիլ. եօլճու օլմագ: || ճանապարհորդ լինիլ. 'ի ճանապարհ ուղեւորիլ. յուղի անկանիլ. զճանապարհորդութիւն գալ. ճանապարհորդել. արահետել: տե՛ս և Ճամբայ ելլել:

Ճամբորդութիւն. եօլճուլուգ: || ճանապարհորդութիւն. ճանապարհութիւն. ճանապարհագնացութիւն. ուղեգնացութիւն. յուղեգնացութիւն. ուղեւորութիւն. յուղեւորութիւն. ուղաւորութիւն. յուղաւորութիւն. ուղորդութիւն. ուղեկանութիւն. ուղարկաւորութիւն. յուղարկաւորութիւն. անցորդութիւն. անցաւորութիւն:

Ճամբօղ: || տե՛ս Խրկօղ:

Ճամկլիկան. ճամլը: || ապակեղարդ. ապակեգործ. ապակեգործ. ապակեաւ. ապակեձոյլ:

Ճամի. * ճամի՛ ճամ: || մեհեան, կամ տաճար թուրքաց. մըզկիթ. մզկիթ:

Ճամի շինօղ: || մեհենաշէն. մեհենագործ. մզկիթաշէն. մզկիթակերտ:

Ճամճի: * || ապակեգործ. ապակիագործ. ապակարար:

Ճամճիութիւն. ճամճըլըգ: || ապակեգործութիւն. ապակիագործութիւն. ապակարարութիւն:

Ճամուղ, կամ Ճամուշ: * || գոմէշ. բորոտան:

Ճամպաղ. * չէփի էլ խաղցող: || լարախաղաց:

Ճամպազ * ցիս: || տե՛ս Չիու ճամպազ:

Ճամպազութիւն. չէփին իփայ խաղալը: || լարախաղացութիւն. լարախաղութիւն:

Ճայ. սև ծովուն ձի է: || Ճայ. Ճայեակ. ձորոր:

Ճայեկ: || Ճայեկ. Ճայ:

Ճայիլ. Ճայիլ է. Ճայիլ ըլլալ. և այլն: || տե՛ս Արձանի. Արձանի է. Արձանի ըլլալ. և այլն:

Ճան: * || տե՛ս Հոգի:

Ճան. խաղալու աչըր: || ճան. վէգ. վէք:

Ճանաւար: * || տե՛ս Գազան, և Անասուն:

Ճանաւար աղը: * || տե՛ս Թօռ՝ մեծաւոր բանելու:

Ճան էրիկի, կամ ճան էրիկի: * || դամնն ընտրանաց:

Ճանը կեօյիւլանէն, կամ } * տե՛ս Սրտանց:
Ճանի կեօյիւլանէն: }

Ճանըրմայ մինիէթ: * || մեծագին բան կամիմ. որուն մօտք յօժարիմ:

Ճանընայ մինէթ. * խօշէլով ընդ եբբորդ դիմն : || ինքնայօժար կամօք. մտադիւր բնիւ յօժարիս :

Ճանընայ մինէթ. խօշէլով ընդ եբբորդ դիմն : || մտադիւր կամի. ինքնակամ յօժարի. կամ է յօժ :

Ճանկ. ֆէնէք : || Ճանկ. Ճանգ. խեցք. խեց- գետ :

Ճանկ՝ գաղանաց : || Ճիրան :

Ճանկ՝ Էբէլէ. հէլտէրի. ղանձայ : || Ճանկ, կամ խեցք երկաթի. եղնգունք, կամ եղունգն. քերանք. քերիչ. կարթ :

Ճանկ՝ թռչնոց. գուշ ֆէնճէրի : || մագիլ. Ճի- րան :

Ճանկ հգել. ֆէնճէ վուրմագ. փանմագ աւլմագ : || խեցգա արկանել :

Ճանկ մը : || տես Բուռ մը :

Ճանկ ունող. ֆէնճէլի : || Ճիրանաւոր. մագ- լաւոր. Ճանկաւոր :

Ճանկով, կամ Ճանկելով. փանմալայարագ ըլան : || մագլչի :

Ճանկով լցեալ, կամ շատ Ճանկ ունող : || բազմամագիլ. լիամագիլ :

Ճանկապուռ. գօռլէ. փէնճէլի թուշ : || բուրդն. ամբարտակ. համբարտակ :

Ճանկել. ֆէնճէլէմէք. փանմալամագ : || մագլել. մագլչել :

Ճանկռթել. փանմալամագ. փանմալ ըլան դէբէ- լէմէք : || մագլել. մագլցել. ցաւել. կեղա- ւարտակել. կեղաւարտակս գործել :

Ճանկռթելով : || մագլչելով. մագլչի :

Ճանկռթուք. փանմալայըշ : || մագլցանք. կե- ղաւարտակ :

Ճանճ. սինէք : || Ճանճ. Ճանճիկան. Ճանճքեան :

Ճանճիկ. պզտիկ Ճանճ. սինէճիք : || Ճանճիկ :

Ճանչնալ. թանըմագ : || Ճանաչել. ծանօթա- նալ. ծանօթ լինիլ. գիտել. ընտելանալ. տեսանել : տես և Գիտնալ :

Ճանչցայ : || ծանեայ :

Ճանչցիր : || Ճանաչեա. ծանիր. գիտացիր լիցի քեզ. գիտասցէ լիցի քեզ :

չՃանչնալ. թանըմամագ : || չՃանաչել. չգիտել. անծանօթ լինիլ :

Ճանչնալը. թանըշըղ : || Ճանաչումն. ծանօ- թութին. գիտութին. տեսութին. տեսողութին. տեսանեալ :

չՃանչնալով. թանըմայարագ : || չՃանաչելով. յանծանօթս :

չՃանցըէիլ. թանըլմամագ : || անՃանաչ լինիլ. անծանօթ լինիլ. յանծանօթս գոլ. զօղա- նալ երեսօք. զանխլանալ կերպարանաւ :

չՃանչցըէօղ. թանըլմայան : || անՃանաչ. ան- ծանօ. անծանօթ :

Ճանչցնել. թանըթմագ. պիլտիրմէք : || Ճանա- չեցուցանել. ծանուցանել. ծանօթս տալ :

Ճանչցօղ. թանըյան : || Ճանաչօղ. Ճանաչական. Ճանաչողական. ծանօթ. գիտակ. իրա- գէտ. իրազգեած. իրազեկ :

չՃանչցօղ. թանըմայան : || անՃանաչ. անծան. անծանօթ. անգիտակ :

Ճանչէոր. աշնայ : || ծանօթ. ընտել. ընդել. ընտելական. ընտելական. ընդելական. ըն- դանկից. ընդելակից. ընտելակից. ընտա- նակից. ընտանենակից. ընտելաւոր. ընդե- լաւոր. ընտելացեալ. ընդելացեալ. Ճա- նաչական. մտերմաւոր. բարեկամ. ընկեր :

Ճանչէոր ըլլալ. աշնայ օլմագ : || ծանօթ լինիլ. ծանօթս լինիլ. 'ի ծանօթս լինիլ. ընդել լինիլ. ընդակից գոլ. ծանօթս տալ. ցու- ցանել զծանօթութին :

Կամ, ծանօթանալ. ընտելանալ. ընդելա- նալ. ընտանանալ. ընտանենալ. ընդակցիլ. ընդելակցիլ :

Ճանչէոր ընել. աշնայ էթմէք : || ծանօթացու- ցանել. ընտելացուցանել. ընդելացուցա- նել. ընտանեցուցանել. ընդանեցուցանել :

Ճանչէորութին. աշնայլըդ. աշնալըգ : || Ճանա- չողութին. ծանօթութին. ընտելութին. ընդելութին. ընտելականութին. ընտանութին. ընդանութին :

Ճանչէորութեն սիրօղ : || ընտելասէր. ընդե- լասէր :

Ճանսըղ. Ճանսըզլըք. և այլն : || տես Ա- նուժ, և Վտիկոտ. Անուժութին. և Վտի- կոտութին. և այլն :

Ճաշ : || տես Կէսօրեան հաց :

Ճաշու ժամ : || Ճաշու ժամ. Ճաշաժամ :

Ճապայ : * || տես Ձրի :

Ճապայ ընել : } տես Ձրի տալ :
Ճապայ տալ : }

Ճապայ ընել. օտուր : || տես Նկրել :

Ճապկոտալ, կամ Ճապկտալ. հէճէլէմէ ըսար. ֆնըլէ նէք ելուղնէրը կէչէն. հէճէլէմէք : || Ճապ- կոտիլ. ձգտիլ. ձգտել զձայն. ...
Գեղջուր ըլլալու նշան է սրիս սրիս երրժ- կտալը. ու Ճապկոտալը : || Մերձ՝ ընդ Մերձ յօրանջելն և ձգտիլն՝ ձանձրանալոյ նշա- նակ է :

Քնէ կեղելէր, ու շուանը կը Ճապկոտայ : || յարուցեալ 'ի քնոյ, նոյն հետայն զձեռան ձգտեր :

Ճապղել. Եայմիշ ընել. եայմագ : || Ճապաղել. ծուալել. տարածել. տարածանել. սփռել. պարզել : տես և Տարածել :

Ճապղիլ. Եայըլմագ : || Ճապաղիլ. ծուալիլ. տարածիլ. տարածանիլ. սփռիլ :

Ճառ. պատ : || Ճառ. պերակ. պաճուճակ. ըն- ձեռնեալ. ընձեռութին :

Ճառագայթ. շէօհլէ. շաւղ : || Նշոյլ. Նշոյլ. նշող. շող. Ճաճանչ. Ճառագայթ. շառա- ւիղ. շառաւեղ. փայլածիւն. վառվռուն լու- սաւորութ :

Ճառագայթը դուրս զարնել : || արտա- փայլել :

Ճառագայթի նման : || Ճառագայթաձև. Ճառագայթատեսիլ. Ճառագայթատեսակ. Ճառագայթատիպ. շողատեսակ. շողատեսիլ :

Ճառագայթով զարդարել : || տես Լուսով զարդարել :

Ճառագայթաւոր. շաւղլը. շէօհլէլի : || Ճա- ռագայթաւոր. ՃաճաՃնչաւոր. Նշողլաւոր. լուսաւոր. Ցոլաւոր. Ցոլացողական :

Կամ, Ճառագայթանշոյլ. լուսանշոյլ. պայ- ծառանշոյլ. պայծառանշող. փայլակնան- շող :

Կմ, ճառագայթարձակ · նշողլարձակ · նշուլարձակ :
Կմ, նշողլափայլ · նշուլափայլ · ճաճանչափայլ · լուսափայլ :
Կմ, ճառագայթաղբեայ · պայծառաղբեայ · ջահաղբեայ · ճառագայթաղբեան · պայծառաղբեան · ջահաղբեան :
Կմ, ճաճանչաղեղ · ճաճանչազարդ · ջահազարդ · լուսազարդ :
Կմ, լուսաճաճանչ · զուարթաճաճանչ :
Կմ, ճառագայթաձիգ · նշողլաձիգ · նշուլաձիգ · ճառագայթաբեր · լուսաբեր · լուսատեսիլ · լուսանկար · լուսատարր · լուսատեսայց · լուսափթիթ · լուսապայծառ · փայլեցուցող · պայծառատեսիլ · փայլածու · փայլեցայց · փայլակնացայտ · փայլակնատարած · պայծառատարած : տես և Պայծառ :
Խիստ ճառագայթաւոր : || Ճաճանչեղ · ճաճանչաւէտ · ճառագայթաւէտ · բազմաճառագայթ :
Կամ, զուարթաճաճանչ · բազմաճաճանչ · գերաճաճանչ · բոցաճաճանչ :
Եւ կմ, բազմանշող · բազմանշոյլ · զուարթանշոյլ · բոցանշոյլ · բոցափայլ · գեղեցափայլ · հրաշալ :
Ճառագայթել · Ճառագայթ արձակել · Ճառագայթ հանել · } շաւքլանմաք · չեօհլէնմէք · չեօհլէ ատմաք : || Ճառագայթել · ճաճանչել · նշուլել · նշողլել · նշողել · շառաւիղել · ջահել · ջահաւորել · ջահացուցանել · ջահեցուցանել · լուսափայլել · փայլատակել · փայլակել · փողփողել · փաղփաղել · փաղփել · փայլատակել · փայլատակիլ · փայլակերպել · փաղփիլ · պայծառանալ :
Ճառընտիր · Բիր բիր ճառէրու, և օճը վարքի գիրքի է : || Ճառընտիր :
Ճաւաթ ճուաթ : * || տես Մեծ մեծ խօսք :
Ճաւաթ ճուաթ ընել : || Ճամարտակել · ճառաւել : տես և Մեծ մեծ խօսել :
Ճաւաթ ճուաթ ընօղ : || Ճամարտակիչ · ճառաւիչ · ճառաբանօղ : տես և Մեծ մեծ խօսօղ :
Ճախր : * || տես Խաւարք, և Խաւարք ու խաւարքեր :
Ճախր աչքեն, կմ աչքեն ճախր : * || տես Աշխարհքին խաւարք :
Ճակճաւ · * հենփցիայ : || Հնդկահաւ · հնդիկ հաւ :
Ճատապ ճամբայ : || տես Բանուկ ճամբայ :
Ճապաղ, կմ ճապաղքեար · Ճապաղքեարութիւն : *
|| տես Կախարդ · Կախարդութիւն :
Ճար · չարէ : || Հնար · հնարք · օճան · օճառ · ուճառ · ճար · ճարակ · աղագ · հայթհայթանք · հայթայթանք · հայթեթանք · հայթհայթումն · հայթայթումն · հնարաւորութիւն · ելք · զո՛ր օրինակ ·
Աչառ ճարը գտանէ մի : || արդեօք եղելա զելս կրացն :
Աչառ ասս բանիս ճար կայ մի : || արդեօք գուցի՞ն ելք ինչ այսմ իրի :
Ճար գտնել · ճար ճարէ գտնել · չարէ պուլմաք : Հնարս գտանել · ելս գտանել · ելս իրացն գտանել · օճանս հնարից գտանել · ճարակս ելից գտանել · ելի աղագս գտանել · հետի աղագս գտանել · հնարագիւտ լինել : տես և Ճար ընել :
Ճար գտնօղ · չարէ պուլան · Պէրբար : || Հնարագիւտ · ճարտարագիւտ · օճանագիւտ · օճառագիւտ · արուեստագիւտ · հնարագէտ · ճարտարիմ :
Ճար չգտնօղ · չարէ պուլմայան : || անճար · անճարակ · անօճան · անհնար · անհնարաւոր :
Ճար ըլլալ · չարէ օլմագ : || Հնար լինել · ելք ՚ի մէջ լինել · օճան գտանել · հնարել · հայթհայթել :
Ճար չըլլալ · չարէ օլմամագ · չարէսիզ օլմագ : || անհնար լինել · անհնարին լինել · անհնարել : տես և Անկարելի է :
Ճար չըլլընօղ : || տես Անկարելի :
Ճար ընել · չարէ էթմէք : || Հնարել · հնարաւորել · ճարտարել · ճարակել · հայթհայթել · հայթայթել · պատճառել :
Կմ, Հնարել · հնարաւորել · հնարս հնարել · հնարս գործել · հնարս առնել · օճանս գտանել · օճանս նիւթել · ճարակս ճարտարել :
Ճար չունենալ · չարէսիզ օլմագ : || անճարանալ · անհնարին լինել · անճարակ լինել · յանհնարս անկանել · հնարս ինչ չունել · չուարել · տարակուսել · վհատել · մատնել ՚ի յուսահատութիւն :
Ճար չունեցօղը : || անճարութիւն · անճարակութիւն :
Ճար ունօղ · չարէլի օլան : || Հնարաւոր · հնարաւորակ · հնարելի : տես և Կարելի :
Ճար չունօղ · չարէսիզ : || անճարակ · անհնար · անհնարաւոր :
Ճարել · չարէ էթմէք : || Հնարել · հնարել · հոգալ · տեսանել · գտանել · ճարտարել :
Ճա՛ր ընէ հասնի : || Հարկաւորագոյն · կամայ և ակամայ · ապաքէն ցայսպէս · զո՛ր օրինակ · Պէտք է զատ որ ճար ընէ հասնի : || Հարկաւորապէս, կմ ապաքէն ցայսպէս՝ պարտիս տալ :
Ճարճարակ, կմ ճար ու ճարակ · ՚ի ճարէ մէ չարէ : || Ճարակ ելից · օճան հնարից · ելի աղագք · հետի աղագք : տես և Ճար :
Ճար ճարակ գտնել : || տես Ճար գտնել :
Ճարտասան · էհլի թէլամ · սէօզ պազ · փիլտազ : || Ճարտասան · ճարտարաբան · հռետոր · բեմբոր · ճարտար :
Ճարտասան · աքօլոքի · վէքիլ ուէքաւէլ : || Ճարտասան · հռետոր · ջատագով · փաստաբան · պաշտպան :
Ճարտասանի մէսլաթն : || Ճարտասանական · հռետորական · բեմբորական · ճարտասանական :
Ճարտասանութիւն · իլմի թէքալիմ · սէօզպազլըգ · փիլտազլըգ : || Ճարտասանութիւն · ճարտարութիւն · հռետորութիւն · բեմբորութիւն :
Ճաք : || տես Ճեղք · և Ճաթ :
Ճաքիլ : || տես Ճաթիլ :
Ճափճափ : * || Շքեղապանծութիւն · գերապանծութիւն · գերափայլութիւն :

ՃԳ

Ճգնաւոր · [illegible] ։ || Ճգնաւոր · Ճգնող · Ճգնազգեաց · Ճգնազգեցիկ · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

Ճգնաւոր ըլլալ · [illegible] ։ || Ճգնաւորիլ · [illegible] · [illegible] ։ Կմ, Ճգնաւոր ըլլալ · Ճգնազգեաց ըլլալ · [illegible] գոլ ։

Ճգնելու տեղ, կմ Ճգնաւորաց բնակարան · [illegible] · [illegible] · [illegible] ։ || Ճգնարան · Ճգնատեղ ։ տե՛ս և Վանք ։

Ճգնիլ · Ճգնաւոր ըլլալ ։ || Ճգնիլ · Ճգնաւորիլ · յանձն առնուլ զՃգնութիւն · 'ի Ճգնութեան [illegible] · Ճգնութեամբ [illegible] · զՃգնութիւն [illegible] ։

Ճգնիլ տալ ։ || Ճգնեցուցանել · Ճգնել · տալ Ճգնիլ · 'ի Ճգնութիւն [illegible] ։

Ճգնութիւն ։ || Ճգնութիւն · Ճգնաւորութիւն · Ճգնութիւնք · Ճգնանք · Ճիգն ։

Ճգնութեան սիրող ։ || Ճգնասէր · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

Ճգնութեան ընկեր ։ || Ճգնակից · [illegible] · [illegible] ։

Ճգնութեան սնած ։ || Ճգնասուն · Ճգնասնունդ ։

Ճգնութեան խառնած ։ || Ճգնախառն · Ճգնախառնեալ ։

Ճգնող ։ || տե՛ս Ճգնաւոր ։

խիստ Ճգնող ։ || [illegible] · [illegible] · մեծաՃգն · բազմաՃգն ։

ՃԵ

Ճեղ · փալ ։ || Ճեղք · Ճեղ · Ճեղ · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · բազմիկ · [illegible] · [illegible] ։

Ճեղ աՃեցնող, կմ Ճեղ [illegible] ըրող · փալ [illegible] ։ || [illegible] ։

Ճեղ երկնցնող · փալ [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

Ճեղ ունող ։ || [illegible] · [illegible] ։

Ճեղ չունող · [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

Ճեղը հատող · [illegible] ։ || [illegible] ։

Ճեղը մեծցած, կմ մեծ Ճեղ ունող ։ || [illegible] ։

Ճեղեր, կամ Ճղեր · [illegible] · [illegible] ։ || Ճիւղք · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] ։ տե՛ս և Ճեղ ։

Ճեղեր, կամ Ճերմու [illegible] · [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

Ճեղերը կարած, կմ [illegible] · [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

Ճեղերը կտրած, կմ [illegible] · [illegible] ։ || [illegible] ։

Ճեղերը կտրող ։ || [illegible] ։

Ճեղերը կտրող, կմ [illegible] · [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

Ճեղերը շատ, կմ Ճեղերով լեցուած · [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] ։ Կմ [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] ։ Կմ [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

Ճեղերով լեցնել ։ || [illegible] · [illegible] · [illegible], կմ [illegible] ։

Ճեղերով լեցուիլ · [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

Ճեղ Ճեղ · [illegible] · [illegible] ։ || Ճիւղ · Ճիւղս · Ճիւղս Ճիւղս ։ Կմ, ՃղՃկեն · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

Ճեղ Ճեղ ըլլալ ։ || [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

Ճեղ Ճեղ ընել · } [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] ։
Ճեղքել · }

Ճեղիկ · [illegible] · [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] ։

ՃեղՃ · [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

Ճեղք · [illegible] ։ || Ճեղք · Ճեղքուած · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] ։ տե՛ս և [illegible] ։

Ճեղքել ։ || տե՛ս Ճղքել ։

Ճեղքուիլ ։ || տե՛ս Ճղքուիլ ։

ՃեմՃ · [illegible] ։ || ՃեմՃեր ։

ՃեմՃով լի ։ || [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

ՃեմՃահատ ։ || [illegible] · [illegible] ։

ՃեմՃոտ ։ || [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

Ճես · [illegible] · [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] ։

Ճես ։ || տե՛ս Խորոզ ։

Ճերմակ · * [illegible] · [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

Ճերմակ · [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

Ճերմակ գիր :
Ճերմակ գրած : } սպիտակագիր :
Ճերմակ գրեալ :

Ճերմակ գոյն · պէյազ ըէնկի : || սպիտակ, կամ գոյն սպիտակ · սպիտակագոյն երանգ · գոյն սպիտակատեղ, կամ սպիտակութեան՝ աչաց :

Ճերմակ գոյն ունող, կամ ճերմակ գունով · պէյազ ըէնկլի : || սպիտակագոյն · սպիտակաւէտ · սպիտակերանգ՝ ըմնագոյն :

Ճերմակ ծով · աք տէնիզի : || ծով միջերկրական · միջերկրականն ծով :

Ճերմակ հաղորդ · պէյազ լաւ ֆիշէկ : || սպիտակագեղ · սպիտակաւոր · սպիտակա֊ գոյն :

Ճերմակ հաց · պէյազ էքմէք : || հաց սպիտակ · հաց գերմակ · սոլիզ :

Ճերմակ ձի ունող, կամ ճերմակ ձի հեծնող · պէյազ աթլը : || սպիտակաձի :

Ճերմակ մազ : || սպիտակամազ :

Ճերմակ մազերով, կամ մազերը ճերմկած · պէյազ սաչլը : || սպիտակահեր · ալեւորեալ · ծաղկեալ ալեօք · ալեոր :

Ճերմակ մաղձ · ճերմակ պալղամ · պալղամ : || մա֊ ղաս · ալղամ :

Ճերմակ մաղձոտ · պալղամլը : || մաղասոտ · մա֊ ղասկոտ :

Ճերմակ մորուք · պէյազ սագալ : || ալիք · մո֊ րուք սպիտակ :

Ճերմակ մորուք · մորուք · պէյազ սագալլը : || սպի֊ տակամորուս · սպիտակ ալեօք · ալիք :

Ճերմակ ներկ, կամ օզոյ · պէյազ օզոյ : սպի֊ տականերկ · սպիտակ :

Ճերմակ նշան, կամ նշանաց՝ ունող : || սպի֊ տականիշ · գերմականիշ :

Ճերմակ ու փայլուն : || սպիտակափառ · սպիտակափայլ :

Ճերմակը ելլել · պէյազը չըգմաք : || տես Բանը ծակել, և խօսքը բռնել :

Ճերմկցած խառնուածք · պէյազ ըէնկլի խըլգաթ : || սպիտակախայտ · սպիտակաճաճանչ :

Ճերմակերես · եիւզի աք : || աչալուրջ · հա֊ մարձակ գինօք · վստահանձն · վստահա֊ գէմ · զուարթերես · անհոգ · արդարա֊ ցեալ · յաղթօղ գտեալ :

Ճերմկիլ · * } պէյազ օլմաք · պէյազլանմաք · աղարմաք : || սպիտակիլ · սպիտականալ · լուսանալ :
Ճերմկնալ ·

Ճերմկութիւն · պէյազլըգ · աքլըգ : || սպիտակութիւն · գերմակութիւն :

Ճերմկուց · աք շէյ : || սպիտակուց :

Ճերմկուց աչքի · կէօզ աղը : || սպիտակուց աչաց :

Ճերմկուց հաւկթի · եումուրթայի աղը : || սպի֊ տակուց ձուոյ :

Ճերմկցնել · աղարթմաք : || սպիտակացուցա֊ նել · սպիտակ առնել :

Ճերմկցնել · կեղծելով, եւ շպարելով · և այլն : || լուսացուցանել · լուսեցուցանել :

Ճերմ ձերմակ · աքմ պէյազ : || սպիտակեղ · սպիտակաթոյր · սպիտակափայլ · սպիտա֊ կափառ · քաջասպիտակ · ձիւնափայլ :

Ճեօհէր · ճէվհէր : * || գոհար · գոյացութիւն · գոյութիւն · էութիւն · էակ · նիւթ · երակ · պատուական · փոփոխականութիւն :

Ճեօհէրլի · * ճէվհէրլի : || գոհարական · գոյա֊ ցական · էական · բնական · պատուականութ · փաղփաղուն :

Ճեօհր : * || տես Ճեօհէր :

Ճեօմէրտ · Ճեօմէրտութիւն · Ճեօմէրտութիւն · և այլն : * || տես Առատաձեռն · Առատա֊ ձեռն ըլլալ · Առատաձեռնութիւն, և այլն :

ՃԶ

Ճզ, կամ ճզմկ · յայն է : || ճմլումն · ճմլում · կոծում · ճնշումն · կանչումն · ճիճմաց :

Ճզաւլ : || տես ճզմելու ըլլալ :

Ճզռու ճզռու եփել : || տոչորել :

Ճզճզ · || ճմլմլումն · ճիճմաց :

Ճզճզալ · || ճմլել · ճիճմալ շառաչել :

Ճզմած : || ճմլեալ · մանրեալ · և այլն :

Ճզմել · էզմէք : || լեառնել · լեսել · լափել · ծո֊ ռել · մալել · ճնշել · ճմլել · ճմլեցուցա֊ նել · ջախջախել · ջախջախատել · ջախջախել · ջախջախել · մանրել · տրորել :

Ճզմելը · էզմէ · էզմիշ : || ճմլումն · լեառնումն · ճնշումն · ջախջախումն · ջախջախում :

Ճզմիլ ըլլալ : || ճմլել · ճնշել · ճխլել · շառաչել · սղալ :

Ճզմիլ · էզիլմէ ըլլալ · էզիլմէք : || լեռնել · լեսա֊ նել · ջախջախել · տրորել · մանրել · ճմլել : Կամ, լեռնել ըլլալ · ճմլեալ լինել : ջախ֊ ջախեալ լինել · տրորեալ լինել · և այլն :

Ճզմօղ թօքրուխ, կամ մէնկէնէ · || տես թմբուլ թմբուլ · և այլն :

Ճզռոց : || տես Ճզ :

Ճզուան : * || ընչազատական :

Ճզուան ծոցի : || ընչազատական ծոցոյ :

ՃԷ

Ճէզայիր, կամ Ճէզայիրը : * || խութք · զուծք · խութատեան · խուտատեան · խութ֊ ժագուծ զառառ · բարբարոսաց աշխարհ :

Ճէզայիրցի · Ճէզայիրլի : || խուծ · զուծ · խուծագուծ · բարբարոս :

Ճէլալի : * || ելուզակ · յելուզակ · յեղու֊ զակ · եղուզակ :

Ճէլալիութիւն : || ելուզակութիւն · յելուզակութիւն · յեղուզակութիւն :

Ճէլէպ : * || խաշնավաճառ · արջառավաճառ :

Ճէլլատ · Ճէլլատ ադամ · Ճէլլատութիւն : * || տես Դահիճ · Դահիճներու գլուխ · Դահճութիւն :

Ճէհէզ : * || օժիտ · աւժիտ · վարձանք · պրոյք, կամ պրոյք · պրոյգական · պարգևա֊ տական · օժտութիւն :

Ճէհէզ բերող : || օժտաբեր :

Ճէհէզ տալ : || օժիտս տալ · վարձանս տր֊ կանել · օժտել · պրուգել :

Ճէհէզ տալով կնիկ առնել : || վարձել · կին վարձել կնոջ :

Ճէհէննէմ : * || տես Դժոխք :

Ճեհեննեմտաշ: * ‖ դժոխակից · գեհենակից:
Ճեմ · Ճեմ ընել: * ‖ տես Գումար · Գումար ընել:
Ճեմի: * ‖ տես Ընդհանուր:
Ճեյրան: * ‖ այծեամն · այծքաղ:
Ճենիքը · * փառաւոր անուն: ‖ անիքը:
Ճենկ: * ‖ տես Կռիւ · և Պատերազմ:
Ճենկ ելլել · Ճենկ ընել: ‖ տես Պատերազմ ելլել · Պատերազմ ընել, և այլն:
Ճենկեճենկ: * ‖ ուժգնամարտ · սաստկամարտ · սաստկավէճ · չարայամառ · ճգիւ · ճշտիւ պնդութեամբ · ճշտապնդեալ հակառակելով:
Ճենկեճենկ պատղար ընել: ‖ ճգիւ սաստ արկանել · ուժգնամարտ առկարկել · ճշդապինդ հակառակիլ՝ ի սակարկութիւն · սաստկավէճ մարտիլ՝ ի վաճառս · ուժգնապինդ յամառիլ՝ ի տուրեւառս:
Ճենկեճենկ պազարլըխօղ, կմ ըրան: ‖ ճշդավաճառ:
Ճենկեճենկ պազարով գնել: ‖ ճշտագնել · ճշդագնել · ճշդապինդ սակարկութ. գնել:
Ճենկխանայ: * ‖ տես Պատերազմի տեղ:
Ճենկճի: * ‖ տես Պատերազմող, և Զինուոր:
Ճենկճի եմինի: } * տես Սերասքեր, և Սերասքեր, և Սերանէնկեչաի աղասը:
Ճենկճի ուստասը:
Ճենկճի պաշը:
Ճենկճի քեահեասը:
Ճենկճիւայ: * ‖ մարտակռիւ · մարտամ_ բոխք · մարտագորք · յամառամարտք · յամառութիւն · մրցումն · մրցութիւն:
Ճենկճիւայ ընել: ‖ մարտակռիւս առնել · զմարտակռուով անկանիլ · ՚ի մարտամբոխս լինիլ · մարտագոր հանդիպանել · յամառամարտս բերիլ · ՚ի յամառութիւն մտիլ · գոտի գործել · գոտի գնել · մրցել · մրցիլ:
Ճենկ ճիւայ ընող: ‖ մարտակռիւ · մարտամբոխ · մարտասէր · կռուարար:
Ճենկ մէյտանը: * ‖ տես Պատերազմի մէյտան:
Ճենկյաւ: * ‖ տես Պատերազմի ընկեր:
Ճենովէյ · Ճենվէյ · } Ճինովիզ մէհիրի: ‖ գենովեա, կմ յանովեա:
Ճենվացի · Ճինովիզ: ‖ գենովացի · յանովացի:
Ճենտերէ: * ‖ մամուլ · մամուլք · տորք:
Ճենտերէի սիմօղ փայտը: ‖ տոմի:
Ճեպ, կմ ճեպ: ‖ գրպան · քսակ հանդերձի:
Ճեպէ, կմ ճէպպէ: * ‖ սպառազինութիւն · զէնք · գործի պատերազմի · անօթ պատերազմի:
Ճեպէճի: * ‖ զինապան:
Ճեպէճի պաշը: * ‖ զինապետ:
Ճեպխանայ · * ճէպհանէ: ‖ զինարան · տուն զինուց · ամբարանոց զինուց · տորատեղին · տորատեղին:
Ճեպ խարճլըղը: * ‖ ծախուցք · զոր օրինակ · Հայտայ ճեպխարճլըղը չունենայիր նէ՝ հալըդ նինչ կըլլար: ‖ արդ եթէ չունէիր զծախսս · զինչ ինչ անցք անցանէին էին ընդ քեզ:

Ճեռահ: * ‖ վիրաւոր · բժիշկ վիրաց · վիրաբոյժ:
Ճեռահ · * արաբ. անուն: ‖ երակահատ:
Ճեռահլըգ · Ճերահլըք: ‖ վիրաւորութ · վիրաբուժութ:
Ճեռահութիւն ընել: ‖ վիրաւորութիւն առնել · վիրաւորել:
Ճեվահիր: * ‖ տես Ակ · ճէվահիր:
Ճեվահիրճի: * ‖ տես Ակ բառոք:
Ճեվապ: * ‖ տես Պատասխան:
Ճեվիզ · Ճեվիզլիքի · Ճեվիզլիկ: * ‖ տես Ընկոյզ · Ընկուզի · Ընկուզոց:
Ճեվհեր: * ‖ տես Ճէվահիր:
Ճետվէլ, կմ ճէթվէլ: * ‖ Ճարտապան:
Ճետվէլ չուպուղու: * ‖ քանոն · քանոն · քանոնակ:
Ճերեմէ, կմ ճէրիմէ: * ‖ տես Ճերիմէ:
Ճերահէր, կմ ճէռահէռ: * յոյժ: ‖ կամաւ · կամաւորապէս:
Ճերիմակ: ‖ տես Ճերիմակ:
Ճերիմէ: * ‖ տոյժ · տոյժք · տուգանք · վճարման · վճարման · ծախսք · տուգանք տուժից · տոյժք տուգանաց:
Ճերիմէ առնել · Ճէրիմէ: ‖ տոյժս առնուլ · տուժել, կմ տուգանել զոք:
Ճերիմէ տալ · Ճէրիմէ վէրմէք: ‖ տալ տոյժս տուգանաց · ՚ի տուգանս անկանիլ · տուժիլ · տուգանիլ: կմ, տուժիլ զդրամս · տուգանել զգէնսս · և այլն:
Ճերիմէ խալքիս, կմ ճէրիմէխալքէ: ‖ հարկանցի · վեր ՚ի վերոյ · տատական · բանդ · ականայ:
Ճեօմերտ · Ճեօմերտանալ · և այլն: * ‖ տես Առատաձեռն · Առատաձեռն ըլլալ:
Ճեփայ: * ‖ տես Նեղութիւն, և Զարչարանք:
Ճեփայ ընել: * ‖ նեղել · տառապեցուցանել · վշտացուցանել · ձանձրացուցանել · ձանձրոյթ առնել: տես և Զարչարել:
Ճեփայ քաշել: ‖ տես Զարչարել:

ՃԸ

Ճըղ: ‖ տես Ճղ:
Ճըղճըղ: ‖ տես Ճղճղ:
Ճըղճըղալ: ‖ տես Ճղճղալ:
Ճըթ: ‖ տես Ճիկ:
Ճըլխ: ‖ տես Ճլխ:
Ճըռ: ‖ ճռինչ · ճռնչիւն:
Ճըռ ընել, կմ Ճըռ ձայն հանել: ‖ ճռնչել · ճռնչալ · ճռալ · ճռուալ:
Ճըռ: ‖ ճիկ:
Ճըռճըռալ: ‖ տես Ճվճվալ · ղալին · և այլն:
Ճըվալ: ‖ տես Ճվալ:
Ճըւճըւնոց, կմ ճըւճըւեղ: ‖ տես Ճվճվեղ:
Ճըւճըւալ · Ճըւճըւոց: ‖ տես Ճվճվալ · Ճվճվոց:

ՃԹ

Ճթլող · ճիւրիւճիւ խօրօղ · չէ խօրօղ ճիւրիւճ: ‖ վատեւակ պտուղ:
Ճթող: ‖ ճիկ · ճթոց:

ՃԺ

Ճժգոհ ։ || տե՛ս Ճշգոհացող ։
Ճժգոհալ ։ || տե՛ս Ճշգոհալ ։

ՃԻ

Ճի ընել ։ || Ճիշտ ողջունել ։
Ճիգմէ ։ * || տե՛ս Կոշիկ ։
Ճիգմէճի ։ * || տե՛ս Կոշկակար ։
Ճիգլի ։ * || տե՛ս Քինոտ ։
Ճիգլիթ ։ || ցիտուլական ։
Ճիգլիճէ ։ * || տե՛ս Քինչ մը ։
Ճիգրայ, կա՛մ Ճէգիրկէ . թաղարի անուն ։ || գաւազնիկ ։
Ճիէր ։ * || տե՛ս Լեարդ ։
Ճիթ ։ || տե՛ս Ճիկ ։
Ճիլ . չիլ . հաւըզ մէօ ։ || պրտառ ։
Ճիլէ չինած ։ || պրտառէրայ . պրտառէղէն . պրտառազարդ ։
Ճիլով պատած ։ || պրտառապատ . պրտառա_ծած ։
Ճիլ . ղօմշու ։ || տե՛ս Խրղէզ ։
Ճիլալանմըշ ըլմագ . ճիլանմագ ։ * || արծնիլ . յղկիլ . փայլիլ . լուսափայլիլ . պաղպա_ջիլ . պայծառանալ ։
Ճիլալը ։ * || արծնաւոր . յղկաւոր . փայլուն . պաղպաջուն . պայծառ . պայծառափայլ . լուսափայլ . սրբատաշ ։
Ճիլաճի . * ճիլայ ղըշօղ ։ || արծնարար . արծ_նագործ . արծնիչ . յղկիչ . փայլեցուցիչ . պայծառացուցիչ ։
Ճիլայ ։ * || արծնութիւն . յղկութիւն . փաղփիւն . փայլիւն . փայլումն . փայլեցուած ։
Ճիլայ ալըլ ։ || արծնել . յղկել . յղփել . փայ_լեցուցանել . պայծառացուցանել . պաղ_պաջեցուցանել ։
Ճիլվէ ։ * || հրճուանք . խայտանք . խրա_խունք . ուրախութիւն . զուարճութիւն . բերկ_րութիւն . ցնծութիւն . յօրէլէան ։
Ճիլվէ ընել ։ || հրճուիլ . խայտալ . խրախճա_նալ . խրախճանալ . բախճանալ . զուարճա_նալ . ցնծալ . բերկրիլ ։
Կա՛մ այսպէս . 'ի հրճուանս լինիլ . 'ի ցնծու_թիւնս վայելել . բերկրապատար խայտալ . 'ի խրախութիւնս փափկանալ . յօրանալ 'ի խրախութիւնս . խրախճանս առնել անձին ։
Ճիլվէլի ։ * || հրճուալի . զուարճալի . բերկ_րալի . խայտալի . ցնծալի ։
Կա՛մ, հրճուարար . զուարճարար . բերկրա_րար . ուրախարար ։
Ճիլվէկեարհ ։ * || տե՛ս Ճիպինլիք ։
Ճիկ . ճէք , կամ ճէզ ։ || Ճիկ . կախինչ . կանչիւն ։
Ճիկ հանել . ճէք էթմէք ։ || Ճիկ հանել . կանչել ։
Ճիկ չհանել . ճէք էթմէմէք ։ || չհանել զՃիկ . անկախինչ կալ . չկանչել ։
Ճիկ չհանող ։ || անկախինչ . անչչուռնչ . անմռ_ռունչ . անձայնչելի ։
Ճիհեզ ։ * || տե՛ս Ճէհէզ ։
Ճիճեզ . ուշան փոխանը ։ || Ճիճեղն . ակամատա մեղան ։
Ճիճի, կա՛մ Ճըճի . ուրբանոց . պէօճէկ . ծոցաչնեան . ճիւղերան, որ ծորում մէջ հէլեւա ։ || Ճճի . Ճըճի . Ճիճի . Ճճու . բաղարա . ջերաուն . սողուն . խոլխայթ . խլխայթ ։ տե՛ս և Որդ ։
Ճիճիկէն խայթուած, կա՛մ կեծած ։ || Ճճեհար . ջեռնահար . սողնահար ։
Ճիճիի մէւթալիս ։ || Ճճուանկան . ջեռ_նական ։
Ճիճի . * է բառ մանկական ։ || տե՛ս Ջուրղա_րուն . և Խրատարական ։
Ճիճիպիճի ։ * || զարդարապաճոյճ . խաղտա_պաճոյճ . խայտաճամուկ . զարդարուն ։ տե՛ս և Զարդարուն ։
Ճիմճիմ ։ * || Ճախն . Ճախին . Ճախճա_խուտ . ապախիւր . եղախիւր . եղաեւր ։
Ճիմճիմըլը ։ * || Ճախինն . Ճախճախին . Ճախ_ճախուտ ։
Ճինաւսատուրան, կա՛մ Ճինըսուստատուրան ։ * || մազգիկել ։
Ճիներ ։ * || տե՛ս Լեարդ ։
Ճինէրը երել, կա՛մ ծախել, կա՛մ տալ, և այլն ։ || տե՛ս Սիրտը երել, և Աղիքը կտրել ։
Ճինէրճի ։ * || տե՛ս Լեարդ ծախող ։
Ճիյէր ակլէն ։ * || տե՛ս Սիրտը երող ։
Ճիյէր ֆալը . Ճիյէր ֆալճըսը ։ * || տե՛ս Լեարդի Փալ . Լեարդի Փալճի ։
Ճին ։ * || տե՛ս Դև ։
Ճին աղաճը ։ * || տե՛ս Թեղի ։
Ճինակ . հաւաթաշ . եափէօփի ոսկոբը ։ || Չինակ ։
Ճինչի ։ * || տե՛ս Դիճահար ։
Ճինս ։ * || տե՛ս Ազգ . Ժինս ։
Ճինչ ։ || Ճինչ . Ճաւանչ . Ճչիւն . Ճչումն . զանինչ . կանչ . զանչիւն . կանչիւն . բարբառ ։
Ճիպ, կա՛մ Ճիպ ։ * || տե՛ս Անձնէլին ։
Ճիպէլէթ . * թաղարի անուն ։ || բիբաղոն, կա՛մ բիբղոն . կիւլաթօկնու ։
Ճիպիլթէրայ . աէփփէ պօղաղը ։ || սեպակ . ներղոյց կապիտանեան ։
Ճիպինլիք, կա՛մ Ճիպինլիկ ։ * || սուաղաստ . սրահակալան . սրկապան . վարագուրանձիգ . վարագոյր ։
Ճիպինլիք բանած, կա՛մ վերապակ չինած ։ || պաղպաջունք ։
Ճիպտա . անըր էօրդած արդսանէօ . չաֆաթ ։ || բիծ ։
Ճիպրան, կա՛մ Ճոպան ։ * || տե՛ս Շիվ ։
Ճիվայ, կա՛մ Ճիճայ, կա՛մ Ճիրաւկ ։ || տե՛ս Սնակի ։
Ճիտ ։ || տե՛ս Վիզ ։
Ճիրիթ ։ * || մականն . գաւազան ։
Ճիրիթ խաղալ ։ || մականախաղաց լինել . մականաւ զընկենուլ . գաւազանաւ զընկե_նուլ ։
Ճիրիթ խաղցող ։ || մականախաղաց . ձողա_խաղաց . մականընկէց . գաւազանընկէց . մականաձիգ ։
Ճիրիթ օյունու ։ * || մականախաղութիւն . մա_կանընկեցութիւն . ձողախաղացութիւն ։
Ճիրիթի մէւթալիս ։ || մականական ։
Ճիրիթճի ։ * || մականագործ . մականաշէն . մականավաճառ . մականարար . մականավա_ճառ ։
Ճիրիթճի . * Ճիրիթ խաղցող հասաւ ասող ։ || մականահար ։ տե՛ս և Ճիրիթ խաղցող ։

Ճիճ .

Ճիճ · այծ : ‖ տես Ոտք :

Ճիճանդակ · * բէրրէ անուն : ‖ առընկայ :

Ճիւհեր : * ‖ տես Ճեօհեր :

Ճիւհերլի · Ճիւհերդար : * ‖ տես Ճեօհերլի :

Ճիւղ : ‖ տես Ճեղ :

Ճիւճէ : * ‖ գաճաճ · թզուկ · այրուկ :

Ճիճ ճիճ, կմ ճիճ ճիճ ձայն · Ճիճ ճիճ ընել · Ճիճ ճիճ ընող : ‖ տես Ճռճռոց · Ճռճռալ · ճռճռւն · Ճռճռացող · ճռող :

Ճիւմլէ : * ‖ տես Ամէնը :

Ճիւմհիւռ : * ‖ տես Ժողով, և Ժողովուրդ :

Ճիւմհիւռ ըլլալ · Ճիւմհիւռ ընել : ‖ տես Ժողովուիլ · Ժողով ընել · և Ժողվել :

Ճիւմհիւռով : ‖ խմբովին · գնդովին · համերամ · ողկուզօրէն : տես և Միաբերանով :

Ճիւմհիւռիյէթ, կմ խիստ ճիւմհիւռիյէթ : * ‖ յոգնախումբ · բազմախումբ · ընդհանախումբ · յոլովախումբ · մեծախումբ · յոգնաժողով · ամենաժողով · բազմահոյլ · ակումբահոյլ · ամբահոյլ · բազմակոյտ · մեծակոյտ · բազմերամ · յոգներամ · յոլովաձեռն · բազմաձեռն · բազմաձեռնեան : տես և խիստ Խալալալըխ :

Ճիւմհիւռխանայ · Ճիւմհիւռաւոշ : * ‖ տես Ժողովու տեղ · Ժողովու ընկեր :

Ճիւնապէթ : * ‖ գիճացեալ · գիջացեալ · խղացեալ · սերմնահոս · սերմնաթոյծ :

Ճիւնապէթութիւն : ‖ գիճութիւն · սերմնակաթութիւն · սերմնահոսութիւն :

Ճիւնիւն : * ‖ զեղխ · զեխ · զեղծ · զեղծագործ · շամբուշ :

Ճիւնիւն · * պէ+ու+ : ‖ տես Գինեմոլ :

Ճիւնիւնութիւն : ‖ զեղխութիւն · զեխութիւն · զեղխանք · պղծութիւն · պղծագործութիւն · հիգութիւն · շամբշութիւն :

Ճիւնիւնութիւն · պէ+ու+ութիւն : ‖ տես Գինեմոլութիւն :

Ճիւպպէ, կմ ճիպպէ : * ‖ ամիրան :

Ճիւտայ : * ‖ տես Կռիւ, և Պատերազմ :

ՃԼ

Ճլայ, կմ Ճլէ · Ճլայ տալ : * ‖ տես Ճիլայ · Ճիլայ տալ :

Ճլխ, կմ ճըլխ : ‖ ժողխ · չլքեալ · չքեալ :

Ճլխեցնել · ճըլ+էթմէ+ : ‖ ժողխել · ժողխեցուցանել · չլքեցուցանել · չքեցուցանել :

Ճլխիլ : ‖ ժողխիլ · չլքիլ · չքիլ :

Ճլումփ · ջուրը ընինէլու ձայն : ‖ ճղումփ · ճղփիւն · ճղփումն :

Ճլումփ ընել, կամ ճլումփ ձայն հանել : ‖ ճղփել · ճղփալ :

Ճլվալ : ‖ ճռճռուղել · ճռճռուղելով խայտալ :

Ճլոփ · Ճլոփ ընել : ‖ տես Ճլումփ · Ճլումփ ընել :

ՃԽ

Ճխալ · ուրախութէն վէր վէր ընինէլ : ‖ խայտալ · կայտռալ · ցնծալ · ճխալ · խնդալ · խնծղալ · խրալալ · զուարճանալ · հրճուիլ · կայտռիլ · կայտառիլ · կայտխուս տալ : տես և Ուրախանալ :

Ճխալը : ‖ կայթ · կայտռացումն · կայտխ · ցնծութիւն :

Ճխալով ցաթկտել : ‖ կայթել · կայթառօրիլ · կայթանել · կայթանիլ · կայթս հարկանել :

Ճխալով ցաթկտող, կմ խաղցող : ‖ կայտառական · կայտառանակ :

Ճխացնել · ուրախութէն վէր վէր ընինէլ տալ : ‖ խայտացուցանել · կայտռացուցանել · կայտռեցուցանել · կայթեցուցանել · ճխացուցանել · հրճուեցուցանել · ցնծացուցանել · զուարճացուցանել : տես և Ուրախացնել :

ՃԿ

Ճկել · Ճկիլ : ‖ տես Վար ծռել · Վար ծռիլ :

Ճկմկել · Ճկմկիլ : ‖ տես Ծամծկել · Ծամծկիլ :

Ճկոյթ · պզտիկ մատ · սէրչա պարմաղը : ‖ ճկոյթ · ծկոյթ · մատնեակ · փոքր մատն :

ՃՂ

Ճղալ : * ‖ ցցունք · կատարք · վերջք · վերջ : Ճղալ · խօրօզի · հաւու · և այլն : ‖ տես Կատար :

Ճղատել · ճղէրը էօրթէլ : ‖ հատանել զատա · քանցել զառունկս · քանցել զճխուղս · ոստաքանց առնել · կռճատել · քշտել · յապաւել :

Ճղել : ‖ տես Պատռել :

Ճղեր · թալլար : ‖ տես Ճեղեր :

Ճղեր · չանանց չարդ է · չխուլխաճելուլ : ‖ ճեղենակ · ապարօշ :

Ճղեր կապել գլուխը : ‖ արկանել ճեղենակս 'ի գլուխ · ածել ապարօշս զճակատաւ :

Ճղըզ : * ‖ գժտիհ · գժտհի · գժխու · գժտասէր :

Ճղըզութիւն : ‖ գժտհութի · գժտութի · գժտասիրութիւն :

Ճղիել : ‖ տես Ճղմել :

Ճղճիլ : ‖ դառնահամբոյր լինիլ :

Ճղճղած : ‖ ճղճղեալ · ճղճղեն · բաղխեալ · բազմահատուած · բազմաճիւղ :

Ճղճղել : ‖ ճղճղել · ճեղել · բաղխել :

Ճղճղիլ : ‖ ճղճղիլ · ապամողիլ :

Ճղվել : ‖ տես Պատռիլ :

Ճղքած · եարըլ+ · եարըլմըշ : ‖ ճեղքեալ · հերձեալ · պատառեալ · հերձուտ · հերձիկ · հերձ · խրամատ · հատած · պատառուն :

խիստ Ճղքած : ‖ ծայրահերձ :

Ճղքել · եարմաք : ‖ ճեղքել · ճեղել · հերձանել · հրցածել · հերձել · պատառել · ցելանել · բաժանել · բաղժանել · հերձուլ · ճեղքուլ · ցելուլ :

Կմ, խրամատել · երդխծանել · երդխծուցանել · երդխծեցուցանել :

Ճղքելը, կամ ճղքիլը ։ || Ճեղքուած . ճեղքումն . երկփեղկումն . երկփեղկութիւն ։ տես և Ճղքուածք ։
Ճղքելով կտրատել ։ || Հերձակոտոր առնել ։
Ճղքելով կտրատօղ, կամ կտրատած ։ || Հերձակոտոր ։
Ճղքուածք . եարըգ ։ || Ճեղքուած . հերձուած . հերձումն . երկփեղկանումն . երկփեղկանութիւն . խրամատութիւն . ցելումն . ցելք . ցել ։
Ճղքել . եարմագ ։ || Ճեղքել . հերձանել . պատառել . երկփեղկանել . երկփեղկել . ցելանել . ցելուլ ։ տես և Ճղքել ։
խիստ Ճղքել ։ || Ծայրահերձել ։
Ճղքոտանք ։ || Հերձոտեք . հերձհերձանք . հերձատմունք . հերձատումն . խնդքուածք ։
Ճղքոտել ։ || Հերձոտել . հերձատել . ցելատել . հերձհերձել . ցատել . ցետել . պատառել . կեղևատարատկել . կեղևատարատկս գործել ։
Ճղքոտելը ։ || ցատումն . կեղևատարատկումն ։
Ճղքօղ . եարան ։ || Ճեղքիչ . պատառիչ . ցելիչ . երկփեղկանիչ . հերձիչ . հերձիկ ։

ՃՄ

Ճմլել ։ || Ճմլել . ճնշել ։ տես և Ճզմել ։
Ճմուռ . փէսլիքճ ։ || Ճմուռ . ճմռուն ։
Ճմռել ։ օխշալամագ ։ || Ճնշճնշել . ճնշատել . ամճատել ։
Ճմռելով հասցնել . ինչպէս կաւը . մոմը . և այլն ։ || Լմել ։
Ճմռքած ։ || աղճատեալ . աղճատաւորեալ . աղճատ ։
Ճմռքել, կամ ճմռքոտել . եօրուշտուրմագ ։ || աղճատել . աղճատաւորել ։
Ճմռքելը ։ || աղճատանք ։
Ճմռքրտած ։ || տես Ճմռքած ։
Ճմռքրտել ։ || տես Ճմռքել ։
Ճմռքրտիլ, կամ ճմռքիլ . եօրուշտուրմագ ։ || աղճատիլ ։
Ճմռքրտուք . եօրուշտուրլուգ ։ || աղճատանք . աղճատութիւն . աղճատումն ։
Ճմռքրտօղ, կամ ճմռքօղ ։ || աղճատիչ . աղճատօղ ։
Ճմրի ։ || ամլաբերիչ . ամբարիշտ . ապիրատ . անօրէն . անիրաւ . անբարոյ . անբարեսէր . չարաբարոյ . չարաբարոյ . չարագործ . ճմրի . ջմրի ։ տես և Չար . մոլոք . և [illegible] ։

ՃՆ

Ճնկճնկ ձայն ։ || կարկաչիւն . կարկաջիւն . կարկաչումն . կարկաչանք . չնչաձայն ։
Ճնկճնկալ ։ || կարկաչել . կարկաջել ։
Ճնկճնկացօղ ։ || կարկաչօղ . կարկաչուն . կարկաչուն . կարկաչաձայն ։
Ճնկճնկոց ։ || տես Ճնկճնկ ձայն ։
Ճնկուլաւու, կամ ճնկուլաղու ։ * || տես Բոժոժ ։
Ճնկռտալ ։ || տես Ճնկռտոց հանել ։
Ճնկռտոց ։ || շառաչիւն . շառաչիւն . շառաչումն . շառաչաձայն . սուլիւն . սուլիչ ։
Ճնկռտոց հանել ։ || շառաչել . շառաչաձայն հնչել . շառաչիւնս արձակել . զօղանջել ։
Ճնճոց ։ || տես Ջնճոց ։
Ճնճուղ . գուշ ։ || Ճնճղուկ . ծիտ ։
Ճնճղի լեզու . գուշ դիլի . ինչպէս պատը մարդիք մէջբերնին խօսին ։ || Ճռուողաբարբառ ։
Ճնճղի լեզու խօսիլ . գուշ դիլի սէօյլէմէք ։ || Ճռուողաբարբառ լինել, կամ խօսել ։
Ճնճղի վերայ մեռնօղ . ճնճղասպան ։ || Ճնճղակեր ։

ՃՇ

Ճշգոհ ։ || տես Ճշգոհացօղ ։
Ճշգոհալ ։ || դժգոհել . տժգոհել . դժգոհիլ . տժգոհիլ . տժգոհալ . անգոհ լինել . տրտնջել . տրտնջալ ։
Ճշգոհանք ։ || դժգոհութիւն . տժգոհութիւն . դժգոհանք . տրտունջ . տրտնջիւն ։
Ճշգոհացօղ, կամ Ճշգոհ ։ || դժգոհ . տժգոհ . անգոհ . անգոհացօղ . տրտնջօղ ։
Ճշխել ։ || տես Ճզմել ։
Ճշմարիտ . ըղրու, կամ տողրու . սահիհ . Թահքիք, կամ Թահգիգ . հէրլէ . սահիհ . փէրքիտար . անուն է ։ || Ճշմարիտ . ճշգրիտ . ճիշդ . ճիշտ . ստոյգ . արդար . արդարակ . ուղիղ . իրաւ . իրաւի . իրաւացի . հաւաստի . ողորդ . ուղղորդ . յստակ . յըստակ . իսկ . իսկական . իսկաշխանիչ . իսկատիպ . հաստատուն . հաւատարիմ . հարազատ . ստոյգ . անտես . ջերդ . ամէն ։
Կամ այսպէս . անկեղծ . անկեղծաւոր . անշուշտ . անսուտ . անստգիւտ . անըստգիւտ . անստգտանելի . անդրդուէ . անզեղծելի . անստերիւր . անխարդախ . անխաբկանս . աննենգ . աներկմտելի . աներկբայելի . անխաբատ . անվթար . անվթարելի . անխոտոր . անխոտորնակ . անպակասելի ։
Ճշմարիտ . ճիշդ . ճշգրիտ . ճշգրիտ թուեն . փօղրաս-փաս փօղրասայս . հատաճնայ ։ || Ճշմարիտ . ճշգրիտ . ստոյգ . հաւաստի . և այլն . ինչպէս վերը ։
Կամ, Ճշմարտապէս . ճշգրտապէս . ճշգիւ . ճշտիւ . ստուգիւ . արդարև . հաւաստեաւ ։
Կամ, հաւաստապէս . իսկապէս . ստուգապէս . արդարապէս . անկեղծապէս ։
Կամ, Ճշմարտութբ . ճշգրտութբ . ստուգութբ . արդարութբ . անկեղծութբ ։
Եւ կամ, անկեղծաբար . ճշգրտաբար . հաւաստաբար . ստուգաբար . իսկօրէն . իրօրէն . իսկ և իսկ . նա աւանիկ . քաջ ։
խիստ Ճշմարիտ ։ || Ճշմարտագոյն . ճշգրտագոյն . ստուգագոյն . իսկագոյն . հաւաստագոյն . հաւատարմագոյն ։
Ճշմարիտ բան ։ || Ճշմարտաբանութիւն . ճշգրտաբանութիւն ։
Ճշմարիտ գիտցօղ ։ || Ճշմարտագէտ . ստուգագէտ ։
Ճշմարիտ գրել ։ || Ճշմարտագրել . ստուգագրել ։
Ճշմարիտ գրօղ ։ || Ճշմարտագիր . ստուգագիր ։

Ճշմարիտ ըլլալ · տօղրու օլմագ ։ || ճշմարտիլ · ճշգրտիլ · ճշգիլ · ստուգիլ · հաւաստիլ · արդարանալ ։

Ճշմարիտ ըլլալը ցցընել · իսպաթ էթմէք ։ || արդարացուցանել · իրաւացուցանել ։ տե՛ս և Ճշմարիտ ընել ։

Ճշմարիտ ընել · տօղրու գըլմագ · [illegible] ։ || ճշմարտել · ճշգրտել · ճշգել · ճշտել · ստուգել · հաւաստել ։ կա՛մ, ճշմարտեցուցանել · ճշմարտացուցանել · ճշգրտեցուցանել · հաւաստեցուցանել · հաւաստարմացուցանել · արդարացուցանել · ստուգաբանել ։

Ճշմարիտ խօսիլ, կա՛մ ճշմարիտ ըսել · տօղրու սէօյլէմէք ։ || ճշմարիտ խօսիլ · ստոյգ բարբառիլ · արդար ասել ։

կա՛մ, ճշմարտախօս լինիլ · ճշգրտախօս լինիլ · ուղղախօս լինիլ · ստուգախօս լինիլ · հաւաստախօս լինիլ · պարզախօս լինիլ ։

կա՛մ, ճշմարտաբան լինիլ · ճշգրտաբան լինիլ · ստուգաբան լինիլ · հաւաստաբան լինիլ · ուղղաբան լինիլ · պարզաբան լինիլ ։

կա՛մ այսպէս · առնել ձայն ճշմարտաբանս · վիպել բանս հաւաստախօսս · մինիլ ՚ի բանս ճշմարտապատումս · ձեռնարկել յառարկութիւնս հաւաստիս · գալ զբանիւք զրուցաց ստուգաբանից · ՚ի ձայն զստոյգն համբուրել բան ։

Եւ կա՛մ այսպէս · ճշմարտաբանել · ճշգրտաբանել · ստուգաբանել · հաւաստաբանել · հաւաստարմաբանել · արդարաբանել · իրաւաբանել · ուղղաբանել · տիրաբանել · ուղղախօսել ։

Ճշմարիտ խօսք · տօղրու լագըրտը ։ || ճշմարտաբանութիւն · ճշգրտաբանութիւն · ստուգաբանութիւն · հաւաստաբանութիւն · ուղղաբանութիւն · տիրաբանութիւն ։

կա՛մ, ճշմարտախօսութիւն · ճշգրտախօսութիւն · ստուգախօսութիւն · հաւաստախօսութիւն · ուղղախօսութիւն ։

կա՛մ, բանք ճշմարտութեան · խօսք ճշմարտութեան · խօսք ճշգրտաբան · բանք ստուգախօսք · զրոյցք հաւաստաբանք · վէպք ճշմարտապատումք · ասացուածք ստուգաձայնք · առարկութիւնք ճշգրտասացք ։

Ճշմարիտ խօսող · տօղրու սէօյլէյէն ։ || ճշմարտաբան · ճշգրտաբան · ստուգաբան · խոկաբան · հաւաստաբան · իրաւաբան · արդարաբան · ուղղաբան · տիրաբան ։

կա՛մ, ճշմարտախօս · ճշգրտախօս · ստուգախօս · խոկախօս · հաւաստախօս · իրաւախօս · արդարախօս · ուղղախօս · պարզախօս ։ տե՛ս և Ճշմարիտ պատմող ։

Ճշմարիտ կնիկ ։ || ճշմարտուհի · խոկուհի ։

Ճշմարիտ հանել ։ || տե՛ս Ճշմարիտ ընել ։

Ճշմարիտ որ · կէրչէք քի ։ || տե՛ս Ըղորդ որ ։

Ճշմարիտ պատմող, կա՛մ պատմած ։ || ճշմարտապատում · ճշգրտապատում · ստուգապատում · խոկապատում · հաւաստապատում · յստակապատում ։

կա՛մ, ճշմարտաձայն · ճշգրտաձայն · ստուգաձայն · խոկաձայն · հաւաստաձայն ։

Եւ կա՛մ, ճշմարտավէպ · ճշգրտավէպ · ստուգավէպ · խոկավէպ · հաւաստավէպ ։

Ճշմարիտը մատնող ։ || ճշմարտախոհ · ճշգրտախոհ ։

Ճշմարիտը տեսնող, կա՛մ ճշմարիտ երազ տեսնող ։ || ճշմարտատես · ստուգատես · ճշմարտատեսիլ ։

Ճշմարտութիւն · տօղրուլուգ · կէրչէքլիք · սահիհլիք ։ || ճշմարտութիւն · ճշգրտութիւն · ճշգութիւն · ճշտութիւն · խոկութիւն · ստուգութիւն · հաւաստութիւն · հաւատարմութիւն · ուղղութիւն · սերտութիւն ։

Ճշմարտութիւն ընող, կա՛մ գործող ։ || ճշմարտագործ · ճշգրտագործ ։

Ճշմարտութիւնը կորսնցնող ։ || ճշմարտակորոյս ։

Ճշմարտութիւնը սիրող · տօղրուլուգու սէվէն ։ || ճշմարտասէր ։

Ճշմարտութիւնը քննող ։ || ճշմարտաքննին ։

Ճշմարտութեան սէր ։ || ճշմարտասիրութիւն ։

ՃՈ

Ճոթ · ուճ ։ || տե՛ս Ծայր ։

Ճոթ · [illegible] ։ || տե՛ս Ըղակ ։

Ճողել, կա՛մ ճօղել · [illegible] ։ || ճողել ։

Ճոն · [illegible] ։ || հաճար ։

Ճոպան ։ || տե՛ս Պարան ։

Ճորոխ · [illegible] ։ || ճորոխ, կա՛մ հօրոխ · փիսուճն · փասխս ։

Ճորով ։ || տե՛ս Հաղբէճ ։

Ճորտ ։ || տե՛ս Սպասաւոր ։

Ճութ · [illegible] ։ || ճիռ ։

Ճուկն գնող ։ || տե՛ս Կիւլէչճի ։

Ճուկ ու մուկ · [illegible] ։ || Թիւրամոլոր · խոտորնահետ · խոտորնաշաւիղ · բազմամանուած ։ || տե՛ս և Ծուռումուռ ։

Ճուկ ու մուկ քալել ։ || սողիլ · սողոսկել · սուրալ · խոտորնակի գնալ ։

Ճուղ ։ || տե՛ս Ճեղ ։

Ճուղ · [illegible] ։ || խաղ · Ջրադարձ · առաջ գետոյ, կա՛մ ծովու ։

Ճուղայ · [illegible] ։ || Ջուղայ ։

Ճուղայեցի · [illegible] ։ || տե՛ս Ջուղայեցի ։

Ճուղապ · Ճուղապ տալ ։ || տե՛ս Պատասխան · Պատասխան տալ ։

Ճուղ ճուղ ։ || տե՛ս Ճեղճեղ ։

Ճուճ ։ || տե՛ս Կլիր ։

Ճուճուալ ։ || տե՛ս Ճվճվալ ։

Ճուռ · [illegible] ։ || ճիռ ։

Ճուռ քաղել, կա՛մ մնացած ճուռը քաղել ։ || ճռաքաղ առնել ։

Ճուռ քաղելը ։ || ճռաքաղութիւն ։

Ճուռ քաղող ։ || ճռաքաղ ։

Ճուռ · [illegible] ։ || սրունք · սրճնք ։

Ճռներ, կա՛մ ոտից ճռերը · [illegible] ։ || սրունք · սրճնք · ոլոքունք, կա՛մ ոլոքունք ։

Ճռներու, կա՛մ ճռան՝ զըռխ ։ || ռռնապան ։

Ճռներուն չոր ոսկորը ։ || ոլոքն, կա՛մ ոլոքն · ոլոք ։

Ճուտամ ։ * || տե՛ս Գողի, և Գողութիւն ։

ՃԶ

Ճզալ, կամ Ճզել · պատռելով ։ || Ճզել · Ճիչ տա-նել · Ճիչ բառնալ · մախասատել · մա-կադանչել · մակահնչել ։
Ճզճռատել · պատռելով ։ || Ճզճզել · Ճայթել ։ տես և Ճզալ ։
Ճզօղ · պատռող · պատռելի ։ || Ճզօղ · Ճչամայն · Ճչաբար ։

ՃՊ

Ճպռտալ ։ || քթթել · մշտաթարթափ թօ-թափել արտևանանց ։
Ճպռոտ, կամ Ճպռոտ աչքեր ։ || Ճպռոտ ։ տես և բժոտ ։
Ճպռոտել ։ || Ճպռոտել · Ճպռոտեցուցանել ։
Ճպռոտիլ, կամ աչքը Ճպռոտիլ ։ || Ճպռոտիլ · բժոտիլ ։
Ճպռոտութիւն ։ || Ճպռոտութիւն · բժոտութիւն ։
Ճպռոտցնել ։ || տես Ճպռոտել ։

ՃՌ

Ճռալ · ծըռ յան հանել ։ || Ճռալ · Ճռնչել · Ճռնչիւնս արձակել ։
Ճռամփիւռ ։ || խաղս կանանց ։
Ճռացող ։ || Ճռողական ։
Ճռեկ · ծըռ... պէօճէյի · ... պէօճէկ · ... ։ || Ճպուռն · Ճպիռն ։
Ճռղած ։ || ծնկած · ծնգած · ոսկն · աղաղուն · հիւծ · ափւծ · ծիւր · վտատամարմին · վտտա-մարմին · հիւծատիպ · ծնգեալ · ծնկեալ · ծիւրեալ ։ տես և Վատուժ ։
Ճռղածութիւն ։ || տես Վատուժութիւն ։
Ճռղեցնել ։ || ծնգել · ծնկել · ծիւրել · ծնգե-ցուցանել · ծնկեցուցանել · ծիւրեցուցա-նել · հաշեցուցանել · աղաղել · աղաղեցու-ցանել ։ տես և Վատուժցնել ։
Ճռղիլ ։ || ծնգիլ · ծնկիլ · ծիւրիլ · հիւծիլ · վատիլ · վտիտիլ · ոսնիլ · ուսնիլ · Ճղճիմել · աղաղիլ ։ տես և Վատուժնալ ։
Ճռիկ ։ || տես Ճռեկ ։
Ճռճռալ ։ } Ճռնչալ · ՃռՃռալ · Ճռռալ ։
Ճռճռոց հանել ։ } կռչալ · կռնչալ ։
կամ, Ճռնչել · Ճռռտել · կռնչել ։
Ճռճռոց ։ || Ճռինչ · Ճռնչիւն · Ճռնչումն · ՃռՃռումն · Ճռռումն ։
Ճռճռպեօճէկի ։ * || տես Ճռեկ ։
Ճռնիկ · ... ։
|| Ճռնիկակ ։

ՃՎ

Ճվալ, կամ Ճռւալ ։ || վայվայել · Ճռուողել · կռնչալ · կռնչել · կռչել ։
Ճվճվալ · ... հանել ։ || Ճռուողել · Ճռռողել · ՃՃռել · կռնչել ։
կամ, Ճռուողալ · Ճռուղալ · Ճռճռալ · կռն-չալ · կռչալ ։
Ճվճվացող ։ || Ճռուողող · Ճռուող · Ճռւող · Ճռողական · կռինչ · կռիչ ։
Ճվճվեղ, կամ Ճըվճըվեխ ։ || անօսրատարր · վտատահալ · վտիտ · ոսկն · աղաղուն ։
Ճվճվոց · ծիծղիծ ձայն ։ || Ճռուողիւն · Ճռւխ-ղիւն · ՃՃիւն · կռնչիւն · Ճռուողումն · կռն-չումն · Ճռինչ · կռինչ · կռիչ ։

ՃՏ

Ճտճտալ, կամ Ճտվտալ ։ } տես Ճվճվալ ։
Ճտճտոց, կամ Ճտվտոց ։ } տես Ճվճվոց ։

ՃՐ

Ճրագ · ... ։ || Ճրագ ։
Ճրագ բռնող, կամ } Ճրագակիր · Ճրագակալ ·
Ճրագ վերցնող ։ }
Ճրագամատոյց · լապտերակալ ։
Ճրագ վառել ։ || լուցանել, կամ վառել զՃրագ ։
Ճրագ վառող ։ || Ճրագալոյց · Ճրագավառ ։
Ճրագը մարել ։ || շիջուցանել, կամ անցուցանել զՃրագ ։
Ճրագը մարիլ ։ || շիջանել, կամ անցանել Ճրագի ։
Ճրագը չինել, կամ Ճրագին քիթը չիտկել ։ || յարդարել, կամ հանդերձել զՃրագն ։
Ճրագի ամանը ։ || Ճրագարան · բազմակ ։
Ճրագի բերան ։ || Ճրագաբերան ։
Ճրագի թասլը ։ || բազմակ · բազմակա-կալ ։
Ճրագի թևերը ։ || սանդուղք Ճրագարանի ։
Ճրագի թօփ · յորմէ Ճրագին բնոյը կենայ ։ || գունտ · գունդ ։
Ճրագի կոռուգքի ամանը ։ || բազմակակալ ։
Ճրագի մկրատ, կամ մախատ, կամ քթահատ ։ || բազմակալ · ունելիք · յարդարիչ ։
Ճրագի պէս ։ || Ճրագանկերպ · Ճրագանման · Ճրագաձև ։
Ճրագի ֆիթիլ ։ || պատրոյգ · պատրույկ ։
Ճրագալուց · տօն է ։ || Ճրագալոյց · հակումն ծննդեան, և յայտնութեան տօն ։
Ճրագկալ · շամդան · շամտան ։ || Ճրագակալ · Ճրագարան ։ տես և Մոմարան ։
Ճրագու · ... ։ || Ճարպ · Ճրա-գու · պարարտութիւն ։
Ճրագուլով, կամ Ճրագունով ... ։ || Ճար-պոտիլն · Ճարպոտ ... ։

ՃՕ

Ճօրիկ ։ || տես Ցանկութիւն ։
Ճօճել ։ || տես Ճօճել ։
Ճօճիլ ։ || տես Ճօճանալ ։
Ճօճանակ ։ || Ճօճանակ · Ճօճանակ ։
Ճօճիկ բլալ ։ || 'ի խաղս ... · ... ։

Ճօշտուրմիշ ընել : || 'ի խօսիլ՝ ճոխացուցա-նել · պերճացուցանել · ճառամացուցանել · ճախարտակեցուցանել :

Ճօրով : || տես Հայլիմ :

Ճօրով ապատել : || տե՛ս Զոր գլուխ ճօրով ապատել :

Ճօրով ապատօղ : || տես Զոր գլուխ ճօրով ապատօղ :

Ճօրով ճօրով : || տես Հայլիմ հալ :

Ճօփճօփցնել : || զբանս՝ ճամարտակել · պեր-ճաբանութեամբ ասել · ճոռոմաբանութեամբ ցուցա-նել · ճարտարաբանութեամբ մեծացուցանել :

Ճօփճօփցնօղ : || ճամարտակ · ճամարտակիչ :

ՄԱ.

ՄԱ · * || տե՛ս Մայր :

Մադաղաթ · Բէրէլէ : || մագա-ղաթ :

Մադաղաթ շինօղ · Բէրէլէճի : || մագաղաթագործ · մագաղաթ-արար :

Մագաղաթէ · Բէրէլէտէն : || մագաղաթեայ · մագաղաթեղէն · 'ի մագաղաթէ :

Մագնիս · Միգնաթըս · Տէմիր չէքէն թաշը : || մագնիս · մագնիս · մագնիսաքար · ժանտատ · խոխոջա-մանեակ :

Մադօդ · Չիփիփ : || կեղտ · մաղադ :

Մադրիւա · քէրկէ է : || մադրիւա :

Մազ · Գըլ · թիւ : || մազ · հեր :

Մազ · Գըլխու · թիւ : || հեր · ծամ · գէս · վարսք · տապարթ գլխոյ :

Մազ · Գըլխու՝ երկան , իմլկա հիւսները ուրիլ : || գէս · վարսք · ծամ · գիսակ :

Մազ · ըղտու , խոզու , և նմանեաց : || սուէ :

Մազ հուսած : || տե՛ս Հուսած մազ :

Մազ · յիւ : || ձարի :

Մազ · յիւ քէլ , և գըլխու : || բաշ :

Մազ մնաց որ · աղ գալտըքին : || սակաւուիկ մի եւս · սակաւուիկ միւս եւս · փոքր միւս եւս · փոքր մի եւս · վայրիկ մի եւս · զի՞ր օրինակ ·

Մազ մնաց որ մազըը պիտի ծակէր : || սա-կաւուիկ մի եւս , և 'ի վերայ հանէր զըանձն · սա-կաւուիկ միւս եւս , և զզգայարանս անպիտանս · փոքր միւս եւս , և զծածուկան խոյսաստա-նէր · փոքր մի եւս՝ և զզանձնզգեցուցեալն 'ի յայտնութեան բերէր · վայրիկ մի եւս և մառա-նէր զըանձն :

Մազ մնաց որ մեռնէր · աղ գալտը քի էօլիւ-էօրատա · դատ գալտընտատ էօլիւմտէն : || մազապուր զերծաւ 'ի մահուանէ · մազա-պուրծ ճողոպրեցաւ 'ի մահուէ · մազա-պուրծ 'ի մահուանէ եղև · մազապուրծ թափեցաւ 'ի ժանեաց մահու :

Կա՛մ, փոքր միւս եւս՝ և մեռանէր · փոքր մի եւս՝ և վախճանէր · սակաւուիկ մի եւս՝ և զըա-ւամահ լինէր · սակաւուիկ միւս եւս՝ և անշն-

չանայր · վայրիկ մի եւս՝ և փչէր զհոգին :

Կամ 'ի գրաց մահու կորզեալ՝ 'ի կեանս փա-խեցաւ · յուսիս ապաստան եղեալ, գրեալ 'ի կեանս ընդրկեցաւ · յոգւոց պարզել ա-պաստան լեալ, միւսանգամ զկենդանու-թիւն ողջունեաց · նուաղ իմն ընդհատ 'ի փչմանէ լեալ շնչոյն , կրկին 'ի կեանս պա-րանեցաւ · զմահահրաւէրն համբուրեալ զորհսա , միւսանգամ վերակենդանացաւ :

Մազ ունենալ : || տես Մազոտիլ :

Մազ ունօղ : || տես Մազոտ :

Մազերը բարակ : || տե՛ս Բարակ մազ ու-նօղ :

Մազերը գառուզ : || տես Գանգուր մազ ու-նօղ :

Մազերը գեղին : || տես Դեղին մազերով :

Մազերը երկան : || տես Երկան մազերով :

Մազերը թնդկած , կամ խառնըւած : || գիսախռուիւ · խռոմամազ :

Մազերը կանգնեցնել : || տե՛ս Փշաքաղել :

Մազերը կանգնիլ · Քիլլէրի դիւրէյ · էթօր ձօր-գուն մարմինը փուշ փուշ դիւրէյ նէ : || տես Փշա-քաղիլ :

Մազերը հասա : || տես Հաստ մազ ունօղ :

Մազերը ճերմակ : || տես Ճերմակ մազե-րով :

Մազերը ճերմկիլ · սաչը աղարմագ : || ալե-տականալ հերաց · ծաղկիլ ալեաց · ալեւ-րիլ :

Մազերը սև : || տես Սև մազ ունօղ :

Մազերը ցից ցից · սաչլարը դիք դիք : || խո-զանահեր · ձողահեր :

Մազերը քակած , կամ ցրուած · սաչը դաղը-նըգ : || արձակահեր · հերարձակ · ծամար-ձակ · գիսարձակ · գիսատարած :

Մազերով պատուեներ · սաչը իւլէն էօրիւլմիշ : || հերապատեած · գիսապատած :

Մազէ · Գըլտան · սաչտան : || մազեղէն · մա-զեայ · մազագործ :

Մազէ խամձի · Գըլ գամչըը : || խարազ :

Մազէ չուվան · իփըլ · գաղըլ : || սարդ · սարիք մազեայ :

Մազը թափած · սաչը դէօքիւլմիւշ · դազ : || կն-րատ · մաշտ · մաշտեալ : տե՛ս և Տար :

Մազը թափիլ · սաչը դէօքիւլմէք : || թօթա-փիլ հերաց · հերատիլ · մաշտիլ :

Մազը , կամ մազերը կարած · սաչը քէսիք : || վարսահատ · գիսահատ :

Մազը նոր բուսած : || դալարահեր :

Մազի նման · Գըլ կիպի · սաչ կիպի : || մազ-նատեսակ · հերանման · գիսանման :

Մազը՛ , կամ Մազի : * || տե՛ս Գիտոր :

Մազլըմ · Մազլըմ ըլլալ · Մազլըմութիւն · և այլն : * || տես Հեզ · Հեզ ըլլալ · Հեզու-թիւն · և այլն :

Մազկատ · սաչգուրը · սաչգուրան : || ծամկատ · ծամահատ · գիսահատ · վարսահատ · շուշ-տակ :

Մազկատ ծախօղ · սաչգուրըճը : || շուշտավա-ճառ :

Մազկատ շինօղ · սաչգուրըճը : || շուշտակա-գործ · շուշտակարար :

Մաղձան · ճաղ ունըրօղ · ճուլուք : || մաղձան · մաղձագործ :

Մաղձկուլք : || մաղձմաղձութիւն :

Մաղոտ · ճաղ ունօղ · Բիւպըլիւ · Գըլլը · տըլլը : || մազեղ · մազոտ · մազամածութիւն · Թաւա-մազ · Թաւամորթ · Թաւարծի · Թաւար-ձի · Թաւացեալ · Թաւ · Հերաւոր · վար-սաւոր · վարսագեղ · վարսաւոր :

Մաղոտ աղոշ · Ինըլդըս յերան · տըշընդան · նայըն : || ձեռ · տգի :

Մաղոտել · ճաղըլ Լըրտըլ · Բիւպըլիւ օլմագ · Բիւպըլընմէք : || Հերաւորել · վարսաւորել · Թա-ւանալ · Թաւարծել · Թաւամորթ լինել · Թաւամազ լինել · վարսաւոր լինել :

Մաղոտութիւն · Բիւպըլիւլիւք : || Հերաւորութիւն · Թաւութիւն · Թաւամազութիւն · Թաւամոր-թութիւն · Թաւարծութիւն :

Մաղքաշ · Ճինկինդաշ · Խանըշ : || մազքեղ :

Մաթ : * || տե՛ս Զարմանք :

Մաթ մնալ : || տե՛ս Զարմանալ :

Մաթ մնալու՝ բան : || տե՛ս Զարմանալի :

Մաթահ · * աղէկ ճաղ : || հանութ · վաճառ · աղխատանք · աղէկ :

Մաթահ՝ Թիւուլէու Թիւուլիու : || Նորօս · տորալք · աղխամալի :

Մաթահխանայ : * || Հանութ · հանթարան · աղխարան :

Մաթ տուայ : * || Հաղարակերպոյ · մախաղ լեռյ :

Մաթատախի : * || Հաղորդակագործ :

Մաթատախի ապրշը : * || Հաղորդակալեալ :

Մաթէմաթիկական · տփողի հէնտէսէյան · ուլումի ռիյազիյէթ : || մաթէմաթիկական · չափաբերական :

Մաթէմաթիկայ · իլմի հէնտէսէ · իլմի ռիյազէթ : || մաթէմաթիկայ · չափաբերութիւն · չափա-բերութիւն :

Մաթէմաթիկայ գիտցօղ · կմ տօրմած · Մէ-հէնտիս : || մաթէմաթիկոս · մաթէմաթի-կայագէտ · չափաբերագէտ :

Մաթխայ, կմ մաթղայ · * գոշծիգ ալինուլ ծախօղ : || շաղգամ :

Մաթուզ · խօճայ էէրէնէ : || մաթուզ :

Մաթուզի · խօճայ էէրէնէ ծառ : || մաթու-զենի :

Մալ : * || տե՛ս Ընչաւէ :

Մալ ըռզաւէ : || աղխատանք · հիւթանիւթ · ինչք · և գոյք : տե՛ս և Ընչաւէ :

Մալաթիա : || տե՛ս Մելտինէ :

Մալախնել · պատուղբքտեփ : || շաղախել · Թա-թաւել · մախարդել · մածանել :

Մալիոյ · * ծէֆէնսա գոծի : || ծէֆէնտ :

Մալափայ · * ճարթ ղէօ հասեփ Բէէլ, ևս գործիք · որու վրան աղծանը խաչերըցնին : || գլանակ :

Մալէզ · պատալամնա : || խիլա :

Մալթայ · տապայ է : || մելիտինէ :

Մալթացի · Ճալթալը · Ճալթնը : || մելիտինացի · մելիտինէցի :

Մալիութէ : * || Լօգիկ · սեմոյ · տաստովական · տատանարակ · գրաւոր · մելիտայ · Թէիկնոյ · Թի-կունոյ · վերարկու :

Մալիութէլի : * || Լօգիկագգեաց · գրաստալ-գեաց · գրատասութ · տատանաստեղծեաց :

Մալոխ, կմ Մալօխի · էէմէի : || մալախի · ա-ռանցք · տեսակ · ցեց : տե՛ս և Ղէթէի :

Մախաթ · ճուճ ըսլաղ : || հերիւն · հերուն · Թոռակուռ · մախաթ :

Մախաթով · ճուճուլուղ ըլան : || հերուածք :

Մախոտայ · * ճափալսուլ : || անկիւ · մախարական :

Մախտանայ · * ճափանայ · ճափանոն : || գղլման :

Մախառ : * || տե՛ս Մկրատ :

Մախաւտալատիայ · * փան փէրէ · փէրէնճաւէ : || հեծանաձգութիւն · առաստաղակալ · գարա-ւանդ · գարաւանդ · մարդարկ ·

Մախորդ · Ըմաւա Բէէլ Չէէ աղուր : || խուծորեզ :

Մախուլ · * ճափալ : || ընդունելի · ախորժ · աղէխէ · ընկալելու · չնորհալի :

Մախուլ · բան : || դիւրաբարսնալի · դիւրա-կիր · դիւրագալի · Թեթեւագին :

Մախուլնայ : * || տե՛ս Ախորժելի :

Մախպուլ : * || տե՛ս Ընդունելի :

Մախր : * || տե՛ս Մախր :

Մախորմ · ճափօղ : || երկիւղայ · երկիւղայ · ատեղայ · մածուն · մածուն ապալ :

Մախոււս : * || տե՛ս Յատուկ :

Մախոււս · } Դէյ : || տե՛ս Յատկապէս :
Մախոււսէն · }

Մախր, կմ մախր, կմ մախր · չըրայ : || մախր :

Մախր ծախօղ · չըրաճը : || մախրավաճառ :

Մածուն · եօղուրդ : || մածուն :

Մածուն ըլլալ · եօղուրդ օլմագ : || մածուն լի-նել · մածնանալ · մածանիլ · մածնուլ :

Մածուն ծախօղ · եօղուրդճը : || մածնավա-ճառ :

Մածուն չինօղ · եօղուրդճը : || մածնագործ · մածնարար :

Մածնի ջուր · բան : || չիճուկ · չճուկ :

Մակաբերել · բաշքէն բան չըգարմալ · մէլ բաշքէն մէյլու բաշէ քէմալ : || մակաբերել · մակբերել · եզ-րակացուցանել · եզրել :

Մակաբերութիւն : || մակաբերութիւն · մակբերութիւն · մակբերք :

Մակակէտ · գրի էէրն գէնէլ էէփ : || մակակէտ :

Մակածնուն · չաղալ : || մակածնուն :

Մակածնուն դնել · չաղալ գօճմագ : || մակած-նուանել :

Մակարդ · ճաջալ պանիր · ճաթի · ևայն : || մա-կարդ · խաթիաց :

Մակարդ ըրօղ · ճաջալ էլէյեն · ճաջայ : || մա-կարդիչ · խաթիացուցիչ :

Մակբայ · ղաւճէ · զէրֆի · զէաֆի ճիքլան : || մակ-բայ · առաբայ :

Մակբայ ունօղ · զէաֆլը : || մակբայաւոր · մակբայունաց · մակբայական · մակբայիւ տրամաբանել :

Մակոյկայ · փալքի անուն է : || մակուկայ :

Մակուռ · փալքի անուն է : || մակուռ :

Մակրդած · ճաջալ · ճաջալանմը : || մակարդ-եալ · մակարդուն · մակարդանալ :

Մակրդած, կամ մակարդ չունօղ · ճաջանմամը · ճաջալանմամըշ : || անմակարդ · չմակարդեալ :

Մակրդած բան : || մածուցած :

Մակրդել, կմ մակրդեցնել · ճաջալանմագ · և պինտել, ճաջալամագ : || մակարդել · մածու-ցանել · մածեցուցանել · մածանել · մածել :

Մակրդել. Տայալանմագ : || մակարդել. մածա֊նիլ. մածուցանիլ. մածիլ. մածնուլ:

Մակրդիլը, կմ մակրդելը : || մածումն. մած֊ուճած :

Մակրդող : || տես Մակրդած :

Մահ. Էօլիւմ : || մահ. մեռելութ. մնչնչութ. վախճան. սպանդ. լեշ :

Կմ, եղր կենաց. զրաւկենաց. աւարտ կեն֊դանութե. փչումն հոգւոյ. հրաժեշտ 'ի կենդանութէ :

Մահ. Խամուրճագ : || մահ. մահտարաժամ. ժանտամահ. ժանդամահ. ժանտախտ. ժանդախտ. ժանտախտութե. ժանդախ֊տութե. ժանտահարութե. ժանտացաւ. չարակեղ. եղունդն. ելունդն. ժանգ :

Մահ հանել. Տահէն բուրտուլ. Խամուրճախ հա֊նէլ, եմ խամուրճախէն բուրտուլ : || ափտանալ զեղունդն. ընկնել 'ի ժանտախտէ. հար֊կանիլ 'ի ժանտամահէ. հարկանիլ մահտա֊րաժամաւ. ունել զոր ժանտամահու :

Մահ ձգող, կմ մահ տարածող. Էօլէմ պըրաքան : || մահաձիգ. մահացան :

Մահ տալ զանձը : || տես Անձը մահ տալ :

Մահ փչող : || մահաշունչ :

Մահէն բանըրած. Խամուրճագդան բուրթուլ֊մուշ : || ժանտահար. եղնգահար :

Մահէն մեռած : || ժանտախտամահ. եղն֊գամահ :

Մահէն մեռնիլ. Խամուրճախէն ծըլնէլ : || մեռանիլ 'ի ժանտախտէ. ժանտախտամահ լինիլ. ժանտախտամահ կորնչիլ. եղնգա֊մահ գտանիլ. եղնգամահ լինիլ.

Մահը դադրիլ. Խամուրճախը դոքքէլ : || լռու֊ծանիլ ; կմ փարատիլ ժանտախտին. թո֊ղանալ ժանտամահուն. բարձեալ լինիլ կամ բառնիլ մահտարաժամուն. բնաջինջ կորնչիլ եղնդան :

Մահը կանչող : || մահակոչ. մահահրաւէր :

Մահով լցուած : || մահալից. մահալիր. մա֊հալի. մահահած :

Մահուան գիր, կմ սիճիլ : || մահագիր. մա֊հակնիք. գատակնիք մահու :

Մահուան գեմք ունող : || տես Մեռելի գէմք ունող :

Մահուան խապար բերող, կմ մահը իմացը֊նող : || մահածանոյց. մահազեկոյց. մահա֊գուշակ. մահագոյժ. մահաբօթ. գուժկան մահու. հրեշտակ մահու :

Մահուան հանգիստ, կմ մեռնելով հանգ֊չող : || մահահանգիստ :

Մահուան նշան. Էօլիւմ կիւլի. Էօլիւմէ դելի֊լէր : || մահանշան. մահահանգոյն. մահա֊հանգէտ. մահատիպ. մահատեսակ. մա֊հաքատակ. մեռօրինակ :

Մահուան վէրվէրէ, կամ մահուան խըրյա֊մէթ. Էօլիւմ գըյամէթի : || շշունկ մահու. մա֊հաշշունկ :

Մահուան տէօշէկ. Էօլիւմ փէօշէյի : || մա֊հիճք մահու :

Մահուան տէօշէկը ընկնիլ : || տես Գէշ հի֊ւանդութե մէջ ընկնիլ :

Մահուան փօրձանք. Էօլիւմ գազասը. Էճէլ : || օրհաս. օրահաս. օրհասական. արկածք մահու :

Մահուանէ ազատիլ. Ճանէլու ղուրթուլմագ. ա֊զատիլ. Էօլիւմտէն Էսքաքընը օլըրմագ : || զեր֊ծանել մահուն, կամ զօրհասի զժամանակն անցուցանել. զօրհասն անցուցանել. ան֊ցուցանել զօրհասաւ. զարկած մահուն լուծանել. յարկածից մահու ճողոպրել. 'ի դրաց մահու կրճանիլ :

Մահուանէ չվախցող. Էօլիւմտէն գօրգմազ : || դիմագրաւ 'ի մահ. անձնագրաւ, կմ ինք֊նագրաւ 'ի մահ :

Կմ, աներկիւղ 'ի մահուճանէ. անկասկած 'ի մահու. անընկճելի 'ի մեռանելոյ :

Մահաբեր. Տահ բէրօղ, եմ Տահ դաշճըմօղ. քա֊թըլ. մուհլիք. հէլաքիւլ : || մահաբեր. մահա֊ռիթ. մահակիր. մահաստհման. մա֊հաշչուկ. մահացու. մահացուցիչ. առ 'ի մահ. զոր օրինակ.

Մահաբեր հիւանդութեան մէջ ընկաւ : || զախտ առ 'ի մահ՝ ախտացաւ : տես և Մեռցնող :

Մահալլէ. * Քաղ : || Թաղ. վիճակ :

Մահալլէ եմինի, կմ քեահեասը : || Թաղա֊պետ :

Մահալլէ պէքճիսի : || Թաղապահ :

Մահալլէպի : * || տես Մուհալլէպի :

Մահալլեցի. Տահալլէլի. մէկ Տահալլէէ : || Թա֊ղակից. համաթաղ. համաթաղ. Թաղա֊բաղ. վիճակակից. համավիճակ :

Մահանալ : * || պատրուակ. բծասը. բծկան :

Մահանաճի. * Տահանաճը : || պատճառօղ. պատճառիչ. պատճառակերպ. պատճառա֊բան. փաստաբան. հայթհայթաբան. բա֊ղայաւէր. բաղբաղաւէր :

Մահանայ. * Բանէ կուրքիանէ : || պատճառք. պատճառանք. բաղբաղանք. հայթհայ֊թանք. հայթայթանք. հայթեթանք. հայթհայթումն. բաղբաղումն. բաղբա֊ղայք. բաղայք. պատրուակ. պատճա֊ռաբանութի. ստեղծաբանութի :

Մահանայ բերել. Տահանայ էթմէք : || պատճա֊ռել. պատճառիլ. հայթհայթել. հայթայ֊թել. բաղբաղել. ստեղծանել. պատճա֊ռաբանել. չարաբանել :

Մահանայ գտնել, կմ դնել. Տահանայ պու֊լմագ, եմ գօմագ : || արատագիւտ լինել. ատգիւտ 'ի վերայ դնել. ատգտանել. այն առնուլ :

Մահանայ սուտ : || տես Սուտասանութեա մա֊հանայ :

Մահանայ փնտռել, կամ ուզել. Տահանայ արամագ : || պատճառել զինի, կամ ինչ. պատրուակ որոնել. առիթս խնդրել. քննախուզել, կմ քննախուզել. ինչ.

Գիտցիլք որ իզմէ մահանայ կուզէ, կմ մա֊հանայ կասպինտառէ : || գիտասջիք, և տես֊ջիք, զի պատճառի ինձ նա առ իս :

Մահանասըզ : * || անպատճառ. անպայման. անստագիւտ :

Մահանասըզ. Էսքէմե բանող : || տես Անպարտ :

Մա֊

Մահապարտ. գաթիլէ վաճիպ. գաթլինէ հէօքմ օլունմուշ: || մահապարտ. մահապարտեալ. պարտաւոր մահու. դատապարտեալ 'ի մահ:

Մահապարտ ըլլալ. գաթիլէ վաճիպ օլմագ: || մահապարտ լինել. մահապարտիլ. պարտաւորիլ մահու. 'ի մահ դրաւելիլ. ընդ մահու դատապարտութեամբ անկանիլ. դատապարտ լինել. դատապարտիլ:

Մահացու: || տես Մահուչափ. և Մահաբեր:

Մահերայ, կամ Մահիրայ: * || պատերազմ. յորդայր. ինքնագիւտ. նորագիւտ. բարեյօդ. հեշտալուր:

Մահկանացու. էօլիւմլէ. էօլիւմլիւ: || մահկանացու. մահացու. մահահամբոյր. մեռող. մեռանելութիւն:

Մահկանացու ըլլալը: || մահկանացութիւն:

Մահմուզ. * ճիզմէնին էօքճէ խոյրը: || խթան. խայթ. խայթոց:

Մահմուզ՝ խօրօզի. և նմանեաց: || կէրնամագիլ:

Մահմուր, կամ Մախմուր: * || խումար. խումարեալ:

Մահմուր ըլլալ: || խումարանալ. խումարիլ:

Մահմուր չիչէյի: * || վայրի փեգենայ:

Մահսուլ. [illegible]: || մահասուր. մահաբեր. մահահատ. մահահամբոյր. ժանտահամբոյր:

Մահուչափ. մահացու: || մահուչափ. մահացու. մահաբեր. մահացուցիչ. առ 'ի մահ. զօր օրինակ.

Մահուչափ մեղք գործեցինք: || զմեղս առ 'ի մահ մեղաք:

Պատճառ մեղք. կայ՝ որ մահուչափ է: || են մեղք, որք առ 'ի մահ են:

Մահուա: * || ծանուցեալ. հռչակաւոր. ընտիր. ազնիւ:

Մահսերէ, կմ Մուհասերէ: * || տես Պաշարում:

Մահսերէ ընել, կամ Մուհասերէ ընել: || տես Պաշարել:

Մահրամայ. չուխա. էսվէյէ: || թաշկինակ. թաշկէն. անձեռոցք. անձեռոցիկ. վարշամակ. գաստառակ. մաքման. սուդարիոն. սուդարան:

Մահրամայով պատած, կմ պլլած: || թաշկինակապատ. անձեռոցապատ. վարշամակապատ. գաստառակապատ. մաքմանապատ:

Մահրում: * || տես Զրկած:

Մահրում ելլել. Մահրում ըլլալ. Մահրում մնալ: || տես Զրկուիլ. [illegible]:

Մաղ. էլէք. գալպուր: || մաղ. խարբալ. խախալ:

Մաղը ծակ՝ [illegible]: || իրազէտ. իրազեկ. իրազգած. իրազգաց. վերահասու:

Մաղը ծակել: || տես Բանը ծակել:

Մաղը չծակել: || տես Բանը չծակել:

Մաղը ծակիլ: || տես Բանը ծակիլ:

Մաղը չծակիլ: || տես Բանը չծակիլ:

Մաղի նման. էլէք կիպի. գալպուր [illegible]: || մաղաձեւակ. մաղանման:

Մաղաղայ՝ * [illegible]: || տես Կերպար:

Մաղաղայ՝ գետնի փոկ [illegible]: || տես Գետնի մաղաղայ:

Մաղաղայ գինու: || տես Գինեհասուն:

Մաղաղայ ընկուզի: || տես Ընկուզի մաղաղայ:

Մաղած. էլէնմիշ: || մաղեալ. խարբալեալ:

Մաղարայ: * || անձաւ. փապար. անձաւիք. կամ անձաւիք. խորափիթ. խորափիթք. դարափոր. ամուրք. փրթուածք. փրթուածք: կմ, այր. փապ. գոգ. ծոց. խորշ. ալք. ամուրք այրից. ամուրք լերանց, կամ քարանձաւաց:

Մաղարայ գետնի մէջ: || տես Գետնի մաղարայ:

Մաղարայ քարէ: || տես Քարէ մաղարայ:

Մաղարայի մէջ պահուիլ, կմ աղնմիշ ըլլալ. [illegible]: || ամփոփել 'ի խորշս լերանց. յայրս, և յամուրս պատսպարեալ լինել. ամրափակ լինել. ծածկափակ լինել. ծածկամուտ լինել:

Մաղարայի մէջ պահուօղ, կմ աղնմիշ եղօղ. [illegible]: || անձաւախիտ. ամրախիտ. ծածկամուտ. այրամուտ:

Մաղարայի առջեւ: || քիմ. բաւիղ:

Մաղել. էլէմէք. գալպուրլամագ: || մաղել. խարբալել:

Մաղելը: || մաղումն. խարբալումն:

Մաղզման: || մաղզմայ. մաղաղզմայ. մաղզմայն. մաղզման. նուէրացանոց. սպաս նշխարաց:

Մաղկոտել: || մաղկոտել. մոթմոթել: տես և Սիրով երկել:

Մաղձ. [illegible]: || մաղձ:

Մաղձ ճերմակ: || տես Ճերմակ մաղձ:

Մաղձ սև: || տես Սև մաղձ:

Մաղձը բանալ. [illegible]: || մաղձիլ:

Մաղձի գեղ. [illegible]: || մաղձագեղ. գեղ մաղձի:

Մաղձի պէս. [illegible]: || մաղձանմանակ. մաղձաքարտակ:

Մաղձով մակերդած: || մաղձամակարդ:

Մաղձոտ. [illegible]: || մաղձոտ. մաղձաւոր:

Մաղմղել. [illegible]: || մաղմաղել. յանձնարկելի մաղել. յանձնարկել 'ի մաղել:

Մաղուխ. * [illegible]: || անորոշ. անորիշ. անյայտ. ընդ կարծեօք. կեղակարծ. կեղակարծելի. վարանամիտ. վարանական:

Մաղտանոս. [illegible]: || կարօսն. քարոսն. բալասանոս:

Մաղրըպ. * [illegible]: || մովրիտանիա, կամ մօրիտանիա: տես և Ափրիկէ:

Մաղրըպ եէլի: || տես 'ի Հով բառն:

Մաղրըպ տրապուլուսը: * || տրապօլիս:

Մաղրըպլը. * [illegible]: || մովրիտանացի. մուղրբի:

Մաղրուր. Մաղրուրլանմիշ ըլլալ. Մաղրուրլուգ. և այլն: * || տես Հպարտ. Հպարտանալ. Հպարտութիւն. և այլն:

Մաղրշուք: || կուրիճք. խառնամաղք. մնացորդք մաղուածոյ:

Մաճ. ստորին աղանձը, կամ սալը ։ ‖ մաճ ։

Մաճառք. * ճմլուած ողկոյզի հեղուկ ։ ‖ Հոռ. Հուռ_ պատրաստացի . պատմութիւնացի ։

Մաճառ . ճմլեալ ողկոյզ . ճմլած քաղցր ։ ‖ Հոռք . պատմութիւնացիք ։

Մաճառահատուն . ճմլեալ խաղողոյ . անձրեւաջրոյ երկիր ։ ‖ պատմութիւնիս . հունձքարիս . հոռք ։

Մաճառաթթ . * գինի . ղարապ . գինարք ։ ‖ տես Ջէն ։

Մաճառաթթիլը . * ղարարըը ։ ‖ տես Աննաստ_ կար ։

Մաճառաթթապաշը . * ղարարի մը , կամ գինուոյ մը էտղուշին ։ ‖ Զաւստաղերտ . չարեացայլեր . օձուայլեր . եղեռնայլեր . չարասիրդն . Նախանձեկիրդն ամ այլեակց ։

Մաճկալ . ճաճ բռնող ։ ‖ մաճկալ . մաճու_ նակ . մաճուոր ։

Մաճկալութի . ճաճ բռնելը ։ ‖ մաճկալութի ։

Մաճուն . * Ճոծնի պէս դեղ , կամ սաքէնէթ ։ ‖ մածուկ ։

Մաճուծաւ ։ * ‖ մածկաղորդ ։

Մամ . Մեծ մայր , կամ մեծ նէնէ . պէօյիւք անայ . ճէտտէ . էղէ ։ ‖ հանիի . հան . Նախամայր . սկզբնամայր ։

Մամաց բերան , կամ Մամայց բերան ։ ‖ բե_ րանակապ . ապաբերան . ապառամբերան . վէհերախոս . անխօսուն ։

Մամայ ։ ‖ տես Մայր ։

Մամաուրդ ։ * ‖ տես Բամպակ գզող ։

Մամզէր ։ * ‖ տես Բիճ ։

Մամլել . * բոփէ շահ ։ ‖ վաշխ . տոկոսիք . տոկոսի . տոկոս ։

Մամլել առնել . ճամլէ առնել ։ ‖ առնուլ զվաշխ . վաշխառու լինել . վաշխել ։

Մամլել առնող ։ ‖ տես Մամլէճի ։

Մամլել տուող ։ ‖ վաշխատուաց . տոկոսա_ տուաց ։

Մամլէ բաշխող . ճամլէն եւնէշրիւէն , կամ թէֆէրիւէ էրէն ։ ‖ վաշխաբաշխ . տոկոսաբաշխ ։

Մամլէ սիրող . ճամլէն սէվիճի ։ ‖ վաշխասէր . տոկոսասէր ։

Մամլէլով առնել . ճամլէ իլէն ալմաք ։ ‖ առ_ նուլ ’ի վաշխու . վաշխել զդրամ ։

Մամլէլով տալ . ճամլէ իլէ վէրմէք ։ ‖ տալ ’ի վաշխու . ’ի վարձու տալ զարծաթ . վաշխել . վարձել զդրամ իւր ։

Մամլէլով տուող ։ ‖ տես Մամլէճի ։

Մամլէճի . * ճամլէ առնող , կամ ճամլէով տուող ։ ‖ վաշխառու . վաշխավաճառ . վաշխող . վաշխահաւաք . տոկոսահաւաք . տոկոսա_ ռու . տոկոսավաճառ . սեղանաւոր ։

Մամլէճութի . ճամլէճիլիք ։ ‖ վաշխառութի . տոկոսառութի . վաշխողութի . սեղանա_ ւորութի ։

Մամոխ . սուսը մէ ։ ‖ մամուխ . դամոն ։ Մամոխի ծառ ։ ‖ մամխի . մամխենի ։

Մամուկ ։ ‖ տես Մանուկ ։

Մամուշ . գէշի անուն է ։ ‖ մամուշէք ։

Մամսա ։ * ‖ տես Ըմուր ։

Մայայ . * պանիր , խաթը , եւ նմանեաց . եւ Մայա_ լանմիշ ըլլալ . եւ այլն ։ ‖ տես Մակարդ . Մակրդիլ . եւ այլն ։

Մայայ . հաց , կամ խմոր ։ ‖ խմոր ։

Մայայ կապել . պանիր . խաթ . եւ այլն ։ ‖ մա_ կարդիլ . մակարդանալ ։

Մայայ կապել . բանի մը ալրէջէն ըլլալ ։ ‖ տես Մայր կապել . բանի մը սկզբիլ ։

Մայայ սիրող ։ ‖ խմորասէր . մակարդասէր . մամամասէր ։

Մայալանմիշ ընել . մայալանմիշ . մայալանմիշ_ ճաթ ։ ‖ խմորել . մամածել . մակարդել ։

Մայալանմիշ ըլլալ . մայալանմիշ ։ ‖ խմորիլ . մամածիլ . մակարդիլ ։

Մայալը . * հաց , խմոր , եւ այլն . մայայ առնող ։ ‖ խմորուն . խմորոտ . խմորեալ ։

Մայալը . կաթ , եւ այլն ։ ‖ մակարդաւոր . մա_ կարդեալ . մամածեալ ։

Մայասըզ . * կաթ , եւ այլն ։ ‖ անմակարդ . ան_ մամաց ։

Մայասըզ . հաց . խմոր . եւ այլն ։ ‖ անխմոր . բաղարջ ։

Մայասըլ . * ցաւ է ։ ‖ թուլութք . թթախտու_ թի . տեղատեսութի ։

Մայասըլլը . * մայասըլ առնող ։ ‖ թթխոտ . թթախտական . տեղատես ։

Մայէլ . ուխտարաց յայն հանել ։ ‖ բառնալ . բա_ ռանջել ։

Մայէլ . կոփածի յան հանել ։ ‖ տես Մլուել ընել ։

Մայիլ . * մայըլ ։ ‖ զմայլեալ . զարմացեալ . մոլեալ ։

Կամ , զմայլական . զարմանք . մոլի ։ տես եւ Աշըխ . սիրով բանի մը . եւ այլն ։

Մայիլ ըլլալ . մայըլ օլմաք ։ ‖ զմայլիլ . զարմանալ . մոլիլ . սիրել . ախորժել . ախորժիլ ։ տես եւ Վառուիլ բանի մը ։

Մայիս . ամիս է . մայըս . մայըս այը ։ ‖ մայիս . մարերի . սիւան ։

Մայլէցնել . մայըլ էթմէք . հէյրէան էթմէք ։ ‖ զմայ_ լեցուցանել . թմբրեցուցանել . թմրեցու_ ցանել . ապշեցուցանել . ափշեցուցանել . հիացուցանել . յափշտակել ։

Մայլէցնել սիրով ։ ‖ տես Սիրով վառել ։

Մայլեցնող ։ ‖ զմայլեցուցիչ . զմայլեցուցա_ նող . զմայլական . զմայլարար ։

Մայլիլ . մայըլ օլմաք . հէյրէան օլմաք ։ ‖ զմայլիլ . թմբրիլ . թմրիլ . ապշիլ . ափշիլ . հիանալ . յափշտակիլ . յափշտակեալ գտանիլ . ըմբռնեալ լինել . ընդարմանալ հոգւով ։

Մայլիլ սիրով ։ ‖ տես Սիրով վառիլ ։

Մայխօշ , կամ Մայհօշ . * սերմը ։ ‖ թթուհամ ։

Մայխօշ . բան , կամ խօսք ։ ‖ ախորժակ . ախոր_ ժելի . ախորժալուր . հեշտալուր . նորալուր ։

Մայմուն ։ * ‖ կապիկ . խուղուպիկ . անղուպիկ ։

Մայմունի ձուկ ։ ‖ կապկաձուկ . կապկաձկունք ։

Մայնայ ։ * ‖ Թոյլ . ազնիւ . թողեալ . խա_ ղաղ . անդորր . անդորր . հրահանգ ։

Մայնայ ըլլալ . մայնայ օլմաք ։ ‖ Թուլանալ . թողանալ . արձակիլ . լուծանիլ . դիմանել . համակերպիլ . խաղաղիլ . հրահանգիլ . կա_ կիլ հոգւով , կամ ակներեւութեամբ ։

Մայնայ ըլլալը ։ ‖ համակերպութի . խաղա_ ղութի . հրահանգութի . հրահանգք ։

Մայր , կամ մար . անայ . նէնէ . ֆէլէքէ ։ ‖ մայր . ծնող . երկնիչ ։

Մայր չունող. անասըզ: || անմայր:
Մայրը մեռօղ: || մայրամեռեալ:
Մայրը սիրօղ. անասընը սէվէն: || մայրասէր:
Մայրը սպաննող, կամ մեռցնող. անասընը էօլտիւրէն: || մայրասպան. մայրախողխող. մայրախոշոշ. մայրազրաւ. մայրասպառ:
Մօր պէս. անայ կիպի: || մայրօրինակ. մայրօրէն. մայրաբար. մայրանման:
Մօր պէս գութ ունօղ: || մայրագութ. մայրագորով:
Մօրը մէկիկը, կմ մէկ հատիկը. անասընըն պիր տանէսի: || միամօր. միածինն, կմ միածին մօր:
Մօրը մէկիկը ըլլալը: || միամօրութիւն:
Մօրը փորէն ՚ի վեր. տօղը տօղտան պէրի: || անդստին յորովայնէ:
Մայրագիր. անատըլ: || մայրագիր. մայրագրութ:
Մայրագիր ըլլալ. անատըլ օլմագ: || մայրագիր լինիլ. գրիլ՚ի մայրութիւն. գրաւիլ՚ի մայրութիւն:
Մայրագիր ընել. անատըլ էթմէք: || մայրագիր առնել. գրել՚ի մայրութիւն. գրաւել՚ի մայրութիւն:
Մայրաքաղաք. մեծ քաղաք. պէօյիւք շէհիր. շէհրիսթան. թախտկեահ: || մայրաքաղաք. քաղաքամայր. մայր քաղաքաց. գլուխ քաղաքաց. մետրոպօլիս. մետրոպօլիս. պօլիս մեծ:
Մայրաքաղաքցի. մեծ քաղքի քաղքցի: || մայրաքաղաքացի:
Մայրութիւն. մայր ըլլալը. անալըք: || մայրութիւն:
Մայօրքա. կղզի է: || մայօրիկա:
Ման. պտղի թաման, կմ ոչխարի տղպ: || ման:
Ման կապել. թամանլանմիշ ըլլալ պտուղն: || ման առնուլ պտղոյ:
Ման ունօղ. թամանլը: || մանուոր. մանաւոնակ. մանաւոր:
Ման. փէօնիւզ. || տե՛ս Պտուղ. փէօնիւզ:
Ման գալ: || տե՛ս Պտըտիլ. և Շուռ գալ:
Ման եկող: || տե՛ս Պտըտող:
Մանազկերտ. քաղաք է: || Մանծկերտ:
Մանած. (ոսկոյ.) էշիլմիշ: || մանուածք. մանուածոյ. մանեալ. նիւթեալ:
Մանած. (դերձ.) իփլիկ: || մանուածք. նիւթածք. նիւթք:
Մանած բանիլ: || տե՛ս Մանել:
Մանաշկերտ բերդ: || տե՛ս Քարադաղ:
Մանանայ. քուտրէթ հէլվասը: || մանանայ. մանն: տե՛ս և խուսարէթ հելվասը:
Մանանեխ. հարտալ: || մանանեխ:
Մանասարը: * || տե՛ս Վանք:
Մանաւ: * || պտղավաճառ. մրգավաճառ. մրգավաճառ:
Մանաւանդ, կմ մանաւանդը որ. խուսուսը. ալէլխուսուս: || մանաւանդ. մանաւանդ զի. նախապատուաբար. առաւելապէս. եւս առաւել. յաւէտ. այն զի. և այն զի. և այս զի. նա զի. նա. ոչ. ոչ:
Մանդըր սուջուք. * ձիւղբէշ: || մետանդրոս գետ:
Մանել. էկիրմէք. իփլիկ էկիրմէք. էօրէրէք իւշմէք: || մանել. նիւթել. նիստել. թաւալել. թըղկել:

Մանելը: || մանուածն. նիւթուածն. թաւալուածն.
Մանզուլ ըլլալ: * || տե՛ս Իշխանութենէ ընկնիլ:
Մանզուլ ընել: || տե՛ս Իշխանութենէ ձգել:
Մանթախայ: * || տե՛ս Աղաւոր:
Մանթար. * ղոր նապէն, կմ ղոր հողաբանքի փալ կոտրիներ. խայլի: || ասունկ:
Մանթարճի. * նաբաթ ծախող: || ասկավաճառ:
Մանթելայ. քաղաք է: || մանտաղայ:
Մանի. * կանչէլը խաղէ: || յուլցք եւամուաւան:
Մանի. * ձէփար: || տե՛ս Արգելք:
Մանի ըլլալ: || տե՛ս Արգելք ըլլալ:
Մանի չէ. ղարար չտանի: || չիքայ լինչ. ոչինչ է. չիք խափան. արգել և ոչ մի. չիք խոչ՚ի միջի:
Մանիշակ. մէնէքշէ. մէնէքշէ: || մանուշակ. մանիշակ:
Մանիչ: || Հարմանդ կարժառնի:
Մանկաղ. օրագ. թըրփան. թափան: || մանգաղ:
Մանկաղ մեծ. գէրանդի: || գերանդի:
Մանկաղով զինուած: || մանգաղաղէն. գերանդաղէն:
Մանկաղով լեցուած: || մանգաղալից. գերանդալից:
Մանկաղով կտրել. թըրփանլամագ. տիրէն տիւշմէք: || հնձել. խուզել. հատանել:
Մանկտի, կմ մանկուռ. էղան չթու էրկուշ չէ իլին: || սամի:
Մանողալ: * || տե՛ս Կրակարան. և Կրակարան:
Մանողայալ: * || տե՛ս Հորուկ:
Մանողաչ: * || տե՛ս Մադրաչ:
Մանոլէր. * ըօփէն էն պզտիկ թոյլ: || խերբեկչ. խեռբեկչ. լուսայ. լուսմայ. քնէուն. նորքարանկեա. պղինձ:
Մանողք. կէս սաղ ակօղ: || նորաբորակիս:
Մանճայ: * || տե՛ս Կերակուր:
Մանճանակ. * մէնճէնիք: || բարապանն բարդիաւր. փարղիաւր:
Մանողակ. տօմակ. սարտարպէ. էօրէնճէնէ: || սարդ. սառաւար. փառանմնդ. փառաւմնդ:
Մանչ. օղլան: || մանուկ. տղայ: տե՛ս և Տղայ:
Մանչ. որոյ ներհակն է աղջիկ, կմ էգ: || ուստր. արու. զոր օրինակ.
Մանչ է ծնածը, թէ աղջիկ: || ուստր է զոր ծնաւն, թէ դուստր:
Կամ, արու իցէ ծնեալն թէ էգ:
Մանչ ու աղջիկ. օղլան, քըզ: || ուստր և դուստր:
Մանչուկ. օղլանճըք: || մանկիկ:
Մանսուպ: * || տե՛ս Իշխանութիւն, և պաշտօնական:
Մանտրայ. ճուրպին հեկրին խարեր գլուխը: || մատրայ:
Մանտալ. * գօրգօն: || փականակ. աղխ, կմ ախ:
Մանտալով անցնել: || աղխել, կմ ախել:
Մանթաղ: * || տե՛ս Գոռձող:
Մանոր. ուֆագ: || մանր. պստիկ. ծայր. ծայթ:
Խիստ Մանոր. թէօզ պէս ճամաք: || մանրամաղ. մանրակ:
Մանոր խոտ. ուֆագ օթլար: || մանրախոտ:
Մանոր ծամած. ուֆագ չէյնէնմիշ: || բաղ_ մածամ. ծամաքեալ. որոճալից:

Մանր ծամել, կմ՝ մանր ծամելով ուտել : ուֆագ չէյնէմէք : || Կրկտել . կտտել . մանրակրկիտ ծամել . մանրակրկիտ ատանել . մանրակրկիտ ճաշակել . մանրամասն ծամել . մանրիկ ծամքել . մալել :

Մանր ծամօղ : || մանրակրկիտ . մանրածամիկ . մանրածամքէջ :

Մանր ծառեր . ուֆագ աղաճլար . Ֆիդանլըք : || մանրատունկ, կամ մանրատունկք . մատաղատունկք :

Մանր կուտ ունօղ . ուֆագ չէյէրտէքլի : || մանրակորիզ . մանրաթին :

Մանր կտոր ունօղ, կմ՝ մանր կտրատած : || մանրամասն . մանրամասնական . մանրամասնեայ :

Մանր մանր . ուֆագ ուֆագ : || մանր մանր :

Մանր մանր . ձէյ : || մանր մանր . մանրամասնաբար . մանրակտիտ տարաղու :

Մանր մանր պատմօղ, կամ պատմած : || մանրապատում . մանրավէպ :

Մանր մննել . Բարակը մտնել . ինճէյէ կիրմէք : || մանրակրկիտ լինել . մանրախոյզ լինել . մանրայոյզ լինել . մանրազննին լինել . մանրախնդիր հետազօտել . մանրամասն խնդրել . մանրախուզիւ քննել . մանրախուզել :

Մանր մննելով : || մանրամասնաբար :

Մանր մննելով համրել : || մանրակրկիտ թուել . մանրազննին հաշուել . մանրաքննին համարել :

Մանր մննօղ . Բարակը մտնօղ . ինճէյէ կիրէն : || մանրազննին . մանրաքննին . մանրախոյզ . մանրայոյզ . մանրակրկիտ . մանրակտիտ . մանրախնդիր . մանրապահանջ :

Կմ՝ նրբախնդիր . նրբաքննին . նրբազննին . ծայրազննօղ :

Մանրադրամ . գան գուրուշ . էէղրուձ : || մանրադրամ . մարմնատակ . բանձր մարդակերպ :

Մանրած . փօշըրաք . փօշրանմըշ : || մանրեալ . մալեալ :

Մանրայ : * || հօտ, կմ՝ փառաւ 'ի վայրի :

Մանրել . ջըրդէլ . փօշրամաք : || մանրել . խշրել . փշրել . յղկել . յղքել . խորտակել :

Մանրմունր . ուֆագթէֆէք : || մանրամանր . մանրաղանջ . մանրոտ . աղկաղկ . ունայէտ . ունմեայէտ :

Մանրմունր բան կարկտօղ, կմ՝ Մանրմունր կտորէ կարկտած : || մանրակարկատ :

Մանրուք . փօշրաթլար : || մանրանք . մանրոմանք . մանրորք . խշուր, կամ խշուրք . ջաղջ, կամ ջաղձ :

Մանրտած . փօշրանմըշ : || մանրատեալ . մալեալ . կտատեալ . կտիտ . կտուտ :

Մանրտել . փօշրամաք : || մանրատել . մանրել . մալել . կտտել :

Մանրտելը : || մանրատութիւն . մանրութիւն . կտիտ . կտուտ . կտտանք :

Մանրտիկ . ուֆագճըք : || մանրիկ . մանրագոյն . մանրոր . ծայթակն :

Մանրտիկ մծակ : || տես Մժեխ :

Մանրտիկ ջորդել : || մանր մանր կտորել :

Մանրտիկ փշրած : || մանրափշուր . մանրափխուր . մանրախշուր . մանրամասն . մանրամասնեայ :

Մանրտիկ քալօղ : || մանրաքայլ :

Մանրտուք : || տես Մանրուք :

Մաշալայ . * Մեծ ճրագ : || տես Ջահ :

Մաշալլայ . պախճայի օճախ : || տես Ածու :

Մաշալլահ : * || փառք քեզ . փառք արարչին :

Մաշալլահ . ղուրդէ . որ գլուխը խօնցնէն : || Գլխաշուք :

Մաշած . աշընմըշ : || մաշեալ . մաշ . հաշ :

ՀՄաշած . աշընմամըշ : || անմաշ . անհաշ :

ՀՄաշած կտաւ . որ փաշտոյ խաւը վրանէ է . համ պէզ : || անթափ կտաւ :

Մաշայ : * || տես Կածառ :

Մաշել, կմ՝ / Մաշեցնել . } աշընտըրմաք : || մաշեցուցանել . հաշեցուցանել . մաշել . հաշել . ուտել . ծախել :

Մաշեցնել . ճօրրը : || տես Վատուժցնել :

Մաշեցնել՝ սիրտը : || տես Սիրտը մաշել :

Մաշիլ . աշընմաք : || մաշիլ . հաշիլ . մաշեալ լինել :

Մաշիլ . ճօրրաքան : || տես Վատուժնալ :

Մաշկ . կաշի . դէրի : || կաշի :

Մաշկ . ֆոռ, որ է Բարակ կեղեւ, կմ՝ Բարակ թաղիք՝ հաւկիթի, սոխի, եւ նմանեաց . զար : || մզղ . մզղին . մզղիկք . մզլանք . թաղանթ . պատրուտակ . փառ . փառք . մաշկ :

Մաշկ կապել . զար պաղլամաք : || թաղանթանալ . պատրուտակիլ . մզղանալ :

Մաշկ կապել տալ, կամ Մաշկով պատել . զար պաղլաթմաք : || թաղանթացուցանել . թաղանթաւորել . թաղանթապատել . մզղնաւորել . պատրուտակել . փառագրել . փառագրել :

Մաշկ կապելտըւօղ, կմ՝ Մաշկով պատօղ . զար պաղլաթըճը : || թաղանթացուցիչ . թաղանթաւորիչ . թաղանթապատ . պատրուտակիչ . փառագիր :

Մաշկ կապելը : || մզղնաւորութիւն . փառագրութիւն . փառագրութիւն :

Մաշկ ունօղ, կմ՝ մաշկով պատած . զարլը : || մզղնաւոր . մզղնաւոր . թաղանթաւոր . թաղանթապատ . պատրուտակաւոր . փառաւոր . փառագիր :

Մաշկը կաշիէն հանօղ . զար սօյան : || մզղնարհետ . մզղնարուճետ :

Մաշկի պէս, կմ՝ մաշկի ձեւ ունօղ . զար կիպի . զար ձիպալը : || մզղնաձեւ . մզղնատեսակ . մզղնաքարտակ . մզղնանման . մզղնակերպ . մզղնորինակ :

Կմ՝ այսպէս . մզղնաձեւ . մզղնակերպ . մզղնատեսակ . մզղնաքարտակ . մզղնանման . մզղնատիպ :

Մաշկ ըրէզը . պէյն զարը . մէրզ իւրփէքէի : || մզղն . մզղիկք . պատրուտակ :

Մաշկ տղի : || տես Տղի ընկեր . որ է էշը . եւ այլն :

Մաշկակար : || մաշկակար . մաշկեկար : տե. եւ Բազպուճճի :

Մաշուք . աշընթը : || մաշանք . մաշոտանք :

[illegible]

Մար կալեր է գինին տակին վրայ ։ || մա_կարդեալ․ կամ մածեալ է գինին ՚ի տակառնում նք․ բնաւորեալ է ՚ի նոյն տրեխցունին․ ախ_տացեալ է գինովք ։

Մարագ ։ * || տե՛ս Յաւաղագործութիւն․ եւ Հիւսնութիւն, եւ զձեռնածութիւն ։

Մարած՝ ծրագ․ կամ կրակ․ ...։ || ընկեալ ։

Մարած՝ ծուխ, կամ ...։ || թանձրացեալ․ թալալեալ․ նուաղեալ․ ու_շաթափեալ․ ուշագնաց․ ուշաթափ․ ու_շաթափ․ զգայազրկեալ․ զգայազուրկ․ ան_զգայացեալ․ տարտամացեալ․ վհատեալ․ կթոտեալ․ կթուցեալ․ կթոտ․ նուաղ․ վհատ ։

Մարաղա․ քաղաք է ։ || մարաղա ։

Մարանդ․ քաղքի անուն է ։ || մարանդ ։

Մարանկող ։ * || տե՛ս Մառանկող ։

Մարաշ․ քաղաք է ։ || գերմանիկ․ մարաշ ։

Մարասխա․ հատաքար ։ || կրօնուհի․ կրօնա_ւորուհի․ մայրապետ․ հաւատաւոր․ կու_սան ։

Մարասխա ըլլալ ։ || կրօնուհի լինիլ․ հաւա_տաւոր լինիլ․ կուսան լինիլ․ կուսանանալ․ կուսանալ ։

Մարասխաներու գլուխ․ հատաքարաց գե_լուխ ։ || մայրապետ․ կուսանապետ․ մեծա_ւոր կուսանաց․ առաջնորդ հաւատաւորաց․ կամ կուսաստանաց․ գլուխ հաւատաւո_րաց․ աբբայուհի․ առաջնորդուհի․ սար_կաւագուհի․ աւագուհի վանաց․ մեծուհի ։

Մարասխաներու վանք․ կուսանաց վանք, կամ ...։ || վանք կուսանաց․ մենաստան հաւատաւորաց․ արգելավանք մայրապետաց․ արգելանոց կուսից․ կու_սաստան․ կուսանաց․ կուսարան ։

Մարատայ, կամ Մարհատայ ։ * || ... ...․ ...․ ... ...․ վարդապետ ։

Մարբ․ ...․ կամ ...։ || մա_րագ․ յարդանոց․ յարդանոց․ յարդարան ։

Մարգարէ․ ...։ || մարգարէ․ տեսա_նող․ հոգեգուշակ ։

Մարգարէ կնիկ ։ || կին մարգարէ․ մարգա_րէուհի ։

Մարգարէ սաղմոսող․ կամ Դաւիթ․ ...։ || մարգարէսաղմոս․ մարգարէա_կոտոր․ մարգարէախառնաչար․ մարգարէաբարբառ ։

Մարգարէին գիրքը, կամ մարգարէն Դանիէ_լեան ։ || մարգարէակէտ․ մարգարէածանօթ ։

Մարգարէին բանը, կամ պատգամը ։ || մար_գարէապատուէր․ մարգարէապատգամ․ մար_գարէաբերան․ մարգարէաձայն․ մարգարէա_քարոզ․ մարգարէաքարոզ ։

Կամ, աստուածաշունչ․ աստուածաշունչ․ աս_տուածախօսաշունչ․ աստուածաշնչեալ ։

Մարգարէի բան, կամ խօսք ։ || պատգամ․ ասած․ մարգարէութիւն ։

Մարգարէի կնիկ․ ... ։ || մար_գարէուհի ։

Մարգարէի որդի, կամ մարգարէէ ծնած․ ...։ || մարգարէածին․ աս_տուածածին ։

Մարգարէի ...։ || մարգա_րէահրաշ ։

Մարգարէներու գլուխ․ ... ։ || մարգարէապետ․ նախամարգա_րէ․ առաջնորդ մարգարէից ։

Մարգարէներու տեղ․ ...։ || մարգարէարան․ մարգարէանոց ։

Մարգարէական ։ || մարգարէական․ տեսա_նողական․ մարգարէակիր ։

Մարգարէանալ․ առաջուց յայտնել․ ...․ ...։ || մարգարէանալ․ կանխաձայնել․ նախաձայնել․ յառաջաձայ_նել․ նախագուշակ լինել․ նախագուշակել․ վերագուշակել․ գուշակել․ հռչակել ։ տե՛ս եւ Աստուծոյ բան ։

Մարգարէանալ ինք իր գլխուն, կամ իր գլ_խէն մարգարէութիւն ընել․ ...։ || ՚ի քմաց իւրոց մարգա_րէանալ․ մարգարէութիւն, կամ գուշակութիւն տալ ՚ի քմաց իւրոց․ յանձնէ մարգարէա_նալ․ անձամբ ինքնին հռչակել ։

Մարգարէանալ մարդուն քէֆին կէօրէ․ ...։ || մարգարէանալ զղձութիւն․ ըղձագուշակ լինել․ ըղձապատում լինել․ մարգարէ ըղձութեան լինել․ ըղձանալ զղձութիւն ։

Մարգարէացող․ առաջուց յայտնող․ ...։ || մարգարէացող․ մարգարէա_ցեալ․ կանխագուշակ․ նախագուշակ․ յա_ռաջագուշակ․ նախանշանակ․ գուշակիչ․ գուշակ ։ տե՛ս եւ Աստուծոյ բան ։

Մարգարէացող մարդուն քէֆին կէօրէ ։ || ըղձագուշակ․ ըղձապատում ։

Մարգարէութիւն․ ...։ || մարգարէութիւն․ գուշակութիւն․ նախագուշակութիւն․ նախագիտութիւն․ կանխագիտութիւն․ յառաջագիտութիւն․ յառաջագուշակութիւն․ նախատեսութիւն․ կանխատեսութիւն․ կանխաձայնութիւն․ նախաձայնութիւն․ նախատեսութիւն ։

Մարգարէութիւն իր գլխէն ։ || քմահաճական մարգարէութիւն․ ըստ քմաց մարգա_րէութիւն ։

Մարգարէութիւն մարդուն քէֆին կէօրէ ։ || ըղձութիւն ։

Մարգրիտ․ ...։ || մարգարիտ ։

Մարգրիտ՝ ...։ || մարգարիտ ...․ ...․ ...․ ...

Մարգրիտ բանող․ ...։ || մարգարտա_գործ ։

Մարգրիտ ծախող․ ...։ || մարգարտա_վաճառ ։

Մարգրիտ ծակող ։ || մարգարտածակ ։

Մարգրտէ, կամ Մարգրտէ շինած․ } ...։ || ՚ի մար_գարտոյ․ մարգարտեղէն․ մարգարտեայ․ մարգարտազարդ․ մարգարտազգեստ․ մար_գարտակապ ։

Մարգրտի նման, կամ մարգարիտի պէս․ ...։ || մարգարտա_նման․ մարգարտատեսակ․ մարգարտա_տիպ․ մարգարտանման․ մարգարտակերպ ։

մարդարտանման․ մարգարտազեղ․ մարգարտափայլ․ գունակ մարգարտի ։

Մարգարտի ոսկեջ ։ || տե՛ս Ոսկեջ ։

Մարգարտով լցեալ․ } Ինճի Իւլէ Իշլէ-
Մարգարիտ հագցուցած․ } միշ․ Ինճիլի ։ || մարգարտայեռ․ մարգարտահուռ․ մարգարտահեւսան․ մարգարտակապ․ մարգարտայօրէն․ մարգարտազարդ․ մարգարտապաճոյճ․ մարգարտաշար․ մարգարտատող ։

Մարգարտով լցնել, կամ մարգարիտ հագցնել․ Ինճի Իւլէ Իշլէմէք ։ || յեռուլ, կամ ընդելուզանել զմարգարիտս․ մարգարտաշարել ։ տե՛ս և Ակ հագցնել ։

Մարդ․ ափամ․ Ինսան․ Քիշի․ Էր․ Գիշի ։ || մարդ․ այր․ ադամեան․ ադամածին․ զածած ադամայ․ զաւակ նախաստեղծին ։

Դիմել․ ով․ զմի օրինակ․

Ամէն մարդ․ հէր ափամ․ հէր Գիշի ։ || ամենայն ։

Մարդ․ Էրէք Տսրփ ։ || այր ։

Մարդ․ Իյէփ․ Ինչպէս կըսէն․ Տարփ Էօ Նէ, Քիշին Էվէր ։ || տե՛ս Կարիճ․ օրփոփ ։

Մարդ ատելը ։ || մարդատեցութիւն ։

Մարդ ատող ։ || մարդատեաց ։

Մարդ բռնաքած ։ || տե՛ս Ըէն․ ըէնլիք ։

Մարդ չբռնակած ։ || տե՛ս Ընչէն ։

Մարդ բռնելը ։ || կալանք․ կալանաւորութիւն ։

Մարդ բռնող ։ || տե՛ս Բռնող․ Էսսօրճի ։

Մարդ գերող, կամ գերած մարդ ։ || մարդագերի ։

Մարդ գլուխ․ ափամպաշընայ ։ || ըստ գլուխ․ ըստ գլխոյ․ ըստ մարդաթուէ․ առ այր․ առ մարդ․ ՚ի մարդ․ յմարդ․ զմր օրինակ․

Մարդ գլուխ մէկ ոսկի կուզէ ։ || խնդրէ տալ ըստ գլուխ մէն մի ոսկի ։

Մարդ գլուխ մէկ մէկ զօլաթայ տալ ։ || տալ ըստ գլխոյ մի մի սեկղ ։

Մարդ գլուխ մէկ մէկ ոչխար թող տանին ։ || առցեն ոչխար ըստ մարդաթուէ ։

Մարդ գլուխ մէկ մէկ քեսէ առակ կուտան ։ || տան առ այր, կամ առ մարդ՝ մէն մի քանքար ։

Մարդ գլուխ մէկ մէկ դուռուշ ընկաւ ։ || և վճարեցաւ ՚ի մարդ մէն մի դահեկան ։

Մարդ գլուխ մէկ մէկ առակ չընկնիր ։ || և ոչ մէն մի փող անկանի յմարդ ։

Մարդ գնող ։ || մարդագին ։

Մարդ գողնալ․ ափամ չալմաք ։ || գողանալ զմարդ․ մարդագող լինել․ մարդելուզել ։

Մարդ գողնալը ։ || մարդագողութիւն․ մարդելուզութիւն ։

Մարդ գողցող․ ափամ չալըճը ․ ափամ հըրսըզը ։ || մարդագող․ մարդելոյզ ։

Մարդ դրաւ դնել ։ || տե՛ս Գրաւ դնել զմարդը ։

Մարդ դատող ։ || մարդադատ․ մարդադատիչ ։

Մարդ դաւաճնող ։ || մարդադաւաճան ։

Մարդ զոհելը ։ || մարդազոհութիւն ։

Մարդ զոհող ։ || մարդազոհ ։

Մարդ ըլլալ․ Ինսան օլմաք ։ || մարդանալ․ մարդկանալ․ ներմարդանալ ։

Մարդ ըլլալ․ ափամ օլմաք․ Էոլակ օլմաք ։ || ուղղիլ․ յառաջել ՚ի բարիս․ յառաջանալ ՚ի լաւ անդր ։ տե՛ս և Խելակ ըլլալ ։

Մարդ խաբելը ։ || մարդախաբութիւն ։

Մարդ խաբող ։ || մարդախաբ ։ տե՛ս և Խաբեբայ ։

Մարդ ծախող․ ափամ սաթան․ Էսըրճը ։ || մարդավաճառ․ գերեվաճառ ։

Մարդ ծնող, կամ մարդէ ծնած ։ || մարդածին ։

Մարդ կործանող, կամ վայ ընող ։ || մարդածախ․ մարդակորոյս ։

Մարդ համբող, կամ մարդու համբաւք ։ || մարդահամբաւ․ մարդահամբար․ մարդահամբուր ։

Մարդ հընարել․ ափամ Քօյլիւրմէք ։ || մարդընտիր լինել․ այրընտիր լինել․ անձնընտիր լինել․ անձնընտիր առնել ։

Մարդ հնարող ։ || մարդընտիր․ այրընտիր․ անձնընտիր ։

Մարդ մը․ պիր ափամ․ պիր Քիշի․ պիր Էր Քիշի ։ || մարդ ոք․ այր մի․ այր ոմն․ այր ոք ։

Մարդ մը չունող ։ || տե՛ս Անտէր․ և Գլուխ չունող․ Տարփ մը չունող ։

Մարդ շահիլ ։ || տե՛ս Շահիլ զմարդ ․․․

Մարդ շահող ։ || մարդաշահ․ մարդաշահարկ ։

Մարդ ու ձի ։ || այր և ձի․ այրուձի ։

Մարդ չեղող․ Խոլակ չէլող ։ || անուղղայ․ անուղղակալ․ անառաջդիմ․ անխրատ ։

Մարդ պահող, կամ պէսպէսի ընող ։ || մարդապահ․ մարդապահոյց․ մարդապաշտ ։

Մարդ պաշտելը ։ || մարդապաշտութիւն ։

Մարդ պաշտող․ Քիւփէրէչ ։ || մարդապաշտ․ մարդապաշտիչ ։

Մարդ սիրող ։ || մարդասէր ։

Մարդ սպաննել, կամ մարդիկ ջարդել․ ափամ գըրմաք ։ || կոտորել զմարդիկ․ մարդասպան լինել․ մարդակոտոր առնել զանձինս, կամ զաշխարհս ։

Մարդ սպաննող․ կամ մարդիկ ջարդող․ ափամ Քօլիւրիւճիւ․ ափամ Գաթիլ ։ || մարդասպան․ մարդախողխող․ մարդակոտոր․ մարդախանձ․ մարդակործան ։

Մարդ տալու սահման ։ || մարդաչափ ։

Մարդէ մարդ անցնիլ ։ || մարդ ՚ի մարդոյ, կամ այր յայրէ անցանել․ այր ընդ այր անցանել ։

Մարդը բռնել․ Նախան ծողքէլ ։ || յանդիմանել․ յանդիմանան առնել․ յանդիմանան տալ․ յանդիմանան առնել․ որսալ, կամ յաղթել, կամ ըմբերանել պատճառօք ։

Մարդը հաղթել․ ափամը Էիչ Էէ ։ || տե՛ս Յոխորտ ընել ։

Մարդիկ, կամ մարդեր․ ափամլար․ Ինսանլար ։ || մարդիք․ մարդիկ․ արք․ արեար․ արեարք․ արեանք․ արեան ։

Մարդկանց առջէն փախչիլ ։ || Եղոյժ ընդ արամբ ՚ի միջոյ անտի զանձն ՚ի բաց մերժել ։

Մարդու․ ափամայ․ Ինսանայ ։ || մարդոյ․ մարդոյր ։ տե՛ս և Մարդկային ։

Մարդու ատամը․ որու փոխը ոչ միջէ էր ծնանի ։ || աղթարք․ ախտարք ։

Մարդու ատամը նայիլ, կամ նայելով զըլխուն գալիքը պատմել․ Եռւշ՛ Եոգմագ․ Ճէլուա Եոգմագ ։ || քննել զաղթարս ծննդեան․

ծննդաբանել. ծննդաբան լինել. նկարել զժամանակ [illegible] մարդոյ:

Մարդու աստղը նայելով գլխուն գալիքը պատմելը: ‖ աղթարաբանութիւն. ծննդաբանութիւն:

Մարդու աստղը նայող, որ նայելով գլխուն գալիքը պատմօղ. [illegible]: ‖ [illegible] . [illegible] . աղթարաման . աղթարմոլ . ծննդաբան . ծննդաբանիչ:

Մարդու գին. արած խօսուք: ‖ գին մարդոյ. մարդագին:

Մարդու գլխու գալիքը. որ ծնընդեան առջին իր ճակատին այդուփուշլխները: ‖ ծննդաբախտ:

Մարդու գլխը ուտօղ: ‖ մարդադէմ. մարդասպանիչ:

Մարդու հետ ընկնիլ. շախմալ, կամ կռուել: ‖ տես Հետը ընկնիլ:

Մարդու հետ կենալ, որ մարդկանց մէջ ապրիլ. [illegible] ‖ կեալ ընդ մարդկան. կեալ առ մարդոյ. շրջիլ ընդ մարդոյ. [illegible] կեալ. խառն ընդ մարդկան վարել զկեանս:

Մարդու հետ կեցօղ, որ խօնուշխէշ եղօղ: ‖ [illegible] . մարդ ընդել . մարդասէր . մարդաշրջիկ . մարդամօտ:

Մարդու ձայն, որ ձայն: ‖ մարդաձայն:

Մարդու մը ընկնիլ: ‖ տես Ընկնիլ մէկի մը. որ [illegible]:

Մարդու մահէ չըկեօղ: ‖ տես Կատաղած:

Մարդու նախանձօղ: ‖ մարդանախանձ:

Մարդու նման, կամ մարդու ձև ունեցող. [illegible] . մարդաձև . մարդակերպ . մարդա[illegible] . մարդանման:

Կամ, այրաձև . առնաձև . առնակերպ . առնանման:

Մարդու չափ. որ մարդ: ‖ չափ առն: առնաչափ . առնաչափ . մարդաչափ:

Մարդու պէտ . [illegible] : ‖ մարդկօրէն . մարդկաբար . մարդավայել . մարդկաբար . [illegible] . [illegible] . առնավայել . առնօ րէն:

Կամ, [illegible] մարդոյ . [illegible] մարդոյ . [illegible] մարդոյ . [illegible] մարդոյ: տես և Մարդու նման:

Մարդու պէտ կերպարանք . [illegible] ‖ [illegible] կերպարանք . հասարակաց կերպարանք . [illegible] կերպարանք . [illegible] կերպարանք:

Մարդու պէս չըպահօղ, կամ մարդու ձեռնէ [illegible] ‖ տես Գէշ մեծցուցած:

Մարդու սիրտ հասցել եղած: ‖ մարդասէր . մարդկասէր:

Մարդու սէր: ‖ սէր մարդոյ . սէր մարդ կային . մարդասիրութիւն:

Մարդու սիրով մեռնիլ: ‖ տես Սիրով մեռնիլ:

Մարդու սիրով մեռօղ: ‖ տես Սիրով մեռած:

Մարդու վրայ կանչել, որ եպլլաւայ վեր-ցնել, կամ [illegible] ընել: ‖ [illegible] խռխռել . խռխռալ . խռխռամնալ . յախուռնալ . [illegible] . [illegible] . [illegible]: տես և Զէնել:

Մարդու վրայ մարօղ . [illegible] կօչին, [illegible] ‖ մարդամարտ . մարդամարտ:

Մարդու տակ մնօղ . [illegible] փիղինէ [illegible] ‖ հպատակ . հլու . հլու . ընդարձ . ընդարձ: ‖ տես և Հնազանդ:

Մարդու տեղ գնել: ‖ տես Բանի տեղ դնել:

Մարդու տեղ չդնել: ‖ տես Բանի տեղ չդնել. և Քամահրել:

Մարդաչէր. [illegible] ‖ մարդաչէր:

Մարդավայելութիւն. [illegible] ‖ մարդավայելութիւն:

Մարդատեր. [illegible] ‖ մարդատեր . մարդատիրան . մարդատիրութ . մարդատիրութ:

Մարդասէր. } ինսանիյէթլի. էրթէպլու. մուրուվվէթլի. խայրխահ: ‖ մարդասէր . մարդասէր . մարդասէր . մարդասիրական . մարդասիրական . մարդասիրական . մարդասիրական . մարդասիրական: [illegible] . [illegible]:

Մարդասէրը կենալ. [illegible] ‖ [illegible]:

Մարդասիրութիւն . ինսանիյէթ . [illegible] ‖ մարդասիրութիւն . մարդասիրութիւն . մարդասիրութիւն . [illegible] . [illegible] . [illegible] . [illegible] . մարդասիրութիւն:

Մարդասիրութիւն չունեցօղ: ‖ տես Տմարդի:

Մարդկութիւն. [illegible] ‖ մարդկութիւն . մարդկութիւն . մարդկութիւն . մարդկութիւն . մարդկութիւն . [illegible] . [illegible]:

Մարդկային . [illegible] ‖ մարդկային . մարդկեղէն . մարդկօրէն . մարդկա-վայելուչ:

Մարդկային բնութիւն ունօղ: ‖ մարդկաբնոյթ . մարդկաբնակ:

Մարդկութիւն. [illegible] ‖ մարդկութիւն . մարդկային, կամ մարդկեղէն բնութիւն:

Մարդուկ . [illegible] ‖ [illegible]:

Մարել. [illegible] ‖ շիջուցանել . [illegible] . [illegible] . [illegible] . խամրել, կամ խամրեցուցանել . անցուցանել . [illegible] . [illegible]:

Մարելով ընկնիլ: ‖ [illegible]:

Մարեցնել, կամ սիրտը մարեցնել. [illegible] ‖ [illegible] . [illegible] . թուլացուցանել . թալկացուցանել . վհատել . վհատեցուցանել . անշքացուցանել . ուշաթափել . ուշաթափ առնել . [illegible]:

Մարեցնել. [illegible] ‖ յիմարեցուցանել . շփոթեցուցանել: տես և Ապշեցնել:

Մարեցնող · կմ մարմրցնող : || Նուաղեցուցիչ · թալկացուցիչ · վհատեցուցիչ :
Մարթակ · մէրմէր : || մարթակ · հեծան · գերան :
Մարթի : * || տես Մաւթի :
Մարի · թռչնի անուն է : || մարի :
Մարիլ, ճրագի, կամ կրակի · սէօնմէք : || շիջանիլ · շիջանել · խամրիլ, կմ խամրանալ, կմ անցանել՝ հրոյ, բոցոյ, և այլն :
Մարիլ · մարդոյ, կամ որևէ · պայըլմագ : || Նուաղիլ · թալկանալ · թալանալ · թաթամիլ · վհատիլ · անշնչանալ · արտաշնչել · անզգայանալ · զգայազրկիլ · ցնորիլ · խելացնորիլ · ուշաթափիլ · ուշաթափ լինիլ · ուշագնաց լինիլ · ուշաբարձ լինիլ :
Մարիլ · խէօփ ճգնութէն, կամ Երէկը պատ կէնալուն || յաղագս ընտանի պահոց, կամ ճգնութեաց, ծնկիլ · ծնդիլ · վհատիլ · նքողիլ · նքթիլ :
Մարիլ յանօթութենէ : || տես Անօթութենէն մարմրիլ :
Մարիլ ձանը : || տես Ջանը մարիլ :
Մարիլ բանի մը վրայ : || զակատիլ · զատագիլ · մոլիլ : տես և Աղչիլ :
Մարիլը · ճրագի · կրակի · և այլն : || շիջումն · խամրութիւն · խամրումն :
Մարիլը · մարդու, կամ որևէն : || տես Մարմրումք :
Մարիկ · անաճէք : || մայրիկ :
Մարիֆէթ : * || տես Հիւնէր · և Վարպետութիւն · շնորհքութիւն :
Մարիֆէթ է գտնելը : || գործ է գտանելն :
Մարիֆէթլի : * || տես Հիւնէրլի :
Մարիֆէթսիզ : * || տես Հիւնէրսիզ :
Մարխ : || տես Մախր :
Մարհասայ : * || տես Մարասայ :
Մարմանտ · պաղպահճայ · օէհէկ : || մարմանդ · գարաստան :
Մարմին · բէն · պէդէն : || մարմին · հիւթ · ուիւթ :
Մարմին առնել · ինսան օլմագ : || մարմին առնուլ · մարմին զգենուլ · մարմնաւորիկ լինիլ · մարմնընկալ լինիլ · մարմնանալ :
Մարմին առնելը քն : || տես Մարդեղութիւն քն
Մարմին առնելու տեղ : || մարմնարան :
Մարմին առնող : || մարմնառու · մարմնառիկ · մարմնազգեաց · մարմնազգեստ :
Մարմին ըլլալ · բէն օլմագ : || մարմին լինիլ · մարմնանալ :
Մարմին ծնող, կմ մարմնէ ծնած : || մարմնածին :
Մարմին ունող : || տես Մարմնաւոր :
Մարմին չունող · բէնսիզ · || անմարմին · անիրանուն · աննիւթական · անհիւթական · անհիւթակիր · անհիւթ · աննիւթ :
Մարմին ուտող · բէն էէյէն : || մարմնակեր :
Մարմին պաշտող : || մարմնապաշտ :
Մարմին սպաննող · բէն էօլտիւրէն : || մարմնասպան · մարմնախողխող · մարմնախոշոշ :
Մարմինը ուրած, կամ խուրտուխաշ եղած : Բէնի հուրդաւաթալ օլմաղ : || մարմնապեղծ · մարմնավար :
Մարմինը գիրցնող : || մարմնապարար · մարմնաբոյծ :
Մարմինը ծածկող · բէնինի էօրթէն : || մարմնածածուկ :
Մարմինը կտրտող : || մարմնակտոր :
Մարմինը պահող : || մարմնապահ · մարմնապարհ :
Մարմնոյ նման, կմ մարմնոյ տեսք ունող · բէնէ պէնզէր : || մարմնատեսիլ · մարմնատեսակ · մարմնատիպ :
Մարմնու պէս · կմ մարմնու գիծէն · բէն թարաֆընտան : || մարմնապէս · ըն մարմնոյ · զօրէն մարմնոյ :
Մարմնակալ : || մարմնակալ · գորփուրայ · գորփորայ · պատատակալ :
Մարմնաւոր · ճարմին ունօղ · կամ ճարմնոյ մէնսուպ · ճիսմանի : || մարմնաւոր · մարմնական · մարմնեղէն · նիւթեղէն · ընչեղէն · նիւթաւոր · նիւթական · հիւթական · ուիւթական · ուիւթաւոր · հիւթաւոր · տարրաւոր · տարրեղէն · տարրական :
Մարմնաւոր եակ : || մարմնագոյ :
Մարմնաւոր ըլլալ · ճիսմանի օլմագ : || մարմնաւոր լինիլ · մարմնաւորիլ · մարմնանալ · նիւթանալ · հիւթանալ · ուիւթանալ · հիւթաւորիլ · նիւթաւորիլ :
Մարմնաւոր ըլլալը : || մարմնաւորութիւն :
Մարմրիլ · ճրագը · կրակը · և այլն : || առկայծիլ · աղօտանալ :
Մարմրիլ անօթութենէ : || տես Անօթութենէն մարմրիլ :
Մարմրիլ աչքը : || տես Աչքը մարմրիլ :
Մարմրուք · մարիլը · կամ մարմրիլը · պայըլմա : || Նուաղումն · թալօնք · թալկութիւն · վհատութիւն · վհատք · ուշաթափութիւն · ուշաբարձութիւն · անշնչութիւն :
Մարմրցնել : || տես Մարեցնել :
Մարսած · հազմ օլունմուշ : || մարսեալ :
չՄարսած · հազմ օլունմամըշ : || անմարս · տհալ :
Մարսել · սինդիրմէք · սինիրմէք · հազմ էթմէք : || մարսել ·
Մարսելը · սինիրմէքլիք · հազմ : || մարսումն · մարսողութիւն :
Մարսեցնել · սինդիրթիրմէք · հազմ էթթիրմէք : || մարսեցուցանել · տալ մարսել :
Մարսըվան · գաղաք է : || մարզուան :
Մարսիլիա, կմ մարչիլիա · գաղաք է : || մասսիլիա :
Մարտ · այն է · մարթ · մարթ այը : || մարտ · արեգ · նիսան · ամիս կանխոյ, կմ կանխոց :
Մարտը ելածին պէս : || յանցանել մարտին :
Մարտանայ : || տես Վարտանայ :
Մարտիրոս · շէհիտ : || մարտիրոս · մարտիրոս · վկայ · նահատակ · չահատակ :
Մարտիրոս՝ կնիկ : || վկայուհի : տես և վերբինը :
Մարտիրոս ըլլալ · շէհիտ օլմագ · շէհիտ դիւշմէք : || մարտիրոսանալ · մարտիրոսանալ · վկայել · նահատակիլ · չահատակիլ · չահատակել · վկայութիւն դնել · հեղուլ զարիւն իւր :

Մ Գ

Մ Ե

Մեծ՝ նշանաւոր, [illegible] ։ || Երևելի, կմ՝ հռչակ · զօր օրինակ ·

Մեծ ազգաց [illegible] խոնարհ [illegible] ։ || Երևելի [illegible] ·

Նշանաւորութեան մեծը [illegible] ։

|| Երևելին 'ի [illegible] 'ի չարիս [illegible] ։

խիստ Մեծ · Գոդր պիւյիւք ։ || մեծամեծ · ամենամեծ · [illegible] · մեծա- գոյն · մեծ եւս · մեծիմեծ · յաղթ · անհնա- րին ։

Մեծ՝ [illegible] · [illegible] · [illegible] · և այլն ։ || մեծ · խոշոր · խոշորին · [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

Մեծ՝ ծովը · պիւյիւք [illegible] ։ || մեծ · վեհ · [illegible] · ձեր · երևելի · հոյակապ · փառաւոր · իշխանաւոր · զլխաւոր · վեհանձն · վեհ- անձնեայ · [illegible] · յառաջնակայ ։

Մեծ ազգէ · մեծ սոյէ · [illegible] · [illegible] ։ || մեծազգի · քաջազգի · բարե- ազգի · բարեազգի · բարիազգի · [illegible] · ազնուազգի · [illegible] · [illegible] · փառաւորազգի · [illegible] · ազնուազոյն · քաջազոյն ։

Կմ՝ , քաջազն · փառաւորն · [illegible] · վեհ- ազն · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · ազնուական · ազնիւ · քաջ · [illegible] ։

Կամ այսպէս · մեծատոհմ · քաջատոհմ · բարետոհմ · ազնուատոհմ · [illegible] · երջանկատոհմ ։

Կմ՝ , քաջատոհմիկ · բարետոհմիկ · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · քաջազնեայ · քաջեան · [illegible] · [illegible] · ազ- նուական · ազնուականազգի · ազնուականազոյն · ազնուականազարմ ։

Եւ կմ՝ այսպէս · մեծազգազարմ · քաջազգազարմ · բարեզարմ · ազնուազգազարմ · [illegible] · երջանկազարմ · երջանկազարմեան · բարե- սերմ · բարեսերմն · [illegible] · կեն- դիղեան ։

Մեծ ազգէ ըլլալը · [illegible] ։ || ազնուա- կանութիւն · ազնուութիւն · քաջազնութիւն · գեղց- ազնութիւն · մեծատոհմութիւն · բարետոհմութիւն · քաջատոհմութիւն · քաջազգազարմութիւն · մեծա- զարմութիւն · ազնուազգազարմութիւն · և այլն ։ տե՛ս և Մեծ ազգէ ։

Մեծ ազգէ կնիկ, կամ մեծ կնիկ · [illegible] [illegible] · [illegible] ։ || մեծուհի · ազատուհի · ա- ւագուհի ։

Մեծ անուն ունող ։ || տե՛ս խիստ Անուանի ։

Մեծ գին ունող ։ || տե՛ս խիստ Սուղ ։

Մեծ գիրք · [illegible] ։ || գիրեան · [illegible] · [illegible] ։ տե՛ս և Քիւթիւկ · մեծ գիրք ։

Մեծ գլուխ · ծորբ · [illegible] ։ || գլուխ · հանճա- րեղ · իմաստուն · խոհական · վեհանձն · վեհանձնեայ ։ տե՛ս և Խելացի ։

Մեծ գործք · պիւյիւք իշ · պիւյիւք աշ ։ || մե- ծագործութիւն · մեծարարութիւն · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

Մեծ գործք ընող, կմ՝ մեծ և զարմանալի բա- նոր ընող ։ || մեծագործ · մեծազօր · մեծա- մեծազօր ։

Մեծ գէզ · պիւյիւք [illegible] ։ || մեծազգեզ · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

Մեծ զօրավար · պիւյիւք [illegible] ։ || զօրեան · հազարապետ ։

Մեծ թև, կմ՝ խաչան՝ ունող · պիւյիւք [illegible] ։ || մեծաթև · մեծաթևեան ։

Մեծ խորհուրդ ունող ։ || մեծախորհրդական ։

Մեծ ձեծ ։ || տե՛ս խիստ մեծ ձեծ ։

Մեծ ձկնկիթ ։ || տե՛ս խիստ մեծ [illegible] ։

Մեծ ծով ։ || տե՛ս Ովկիանոս ։

Մեծ [illegible], կմ՝ մեծ [illegible] ։ || տե՛ս [illegible] ։

Մեծ [illegible], կմ՝ մեծ [illegible] ։ || տե՛ս Մահ ։

Մեծ մեծ · պիւյիւք պիւյիւք ։ || մեծ մեծ · յաղթ յաղթ · մեծամեծ · յաղթանդամ ։

Մեծ մեծ խօսիլ · հավայ խօսիլ · պիւյիւք [illegible] · [illegible] · [illegible] ։ || մե- ծամեծս խօսիլ · մեծամեծս [illegible] · [illegible] · մեծաբանել · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible], կմ՝ [illegible] ։

Մեծ մեծ խօսիլ տալ · պիւյիւք պիւյիւք [illegible] · [illegible] ։ || մեծամեծս [illegible] · մեծաբանս [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

Մեծ մեծ խօսք · [illegible] · [illegible] ։ || մեծաբանութիւն · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible], կմ՝ [illegible] ։

Մեծ մեծ խօսող · հավայ խօսող · [illegible] · [illegible] ։ || մեծաբան · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · մեծաբանիչ · [illegible] · [illegible] · մեծամեծս բար- բառօղ · մեծամեծս [illegible] · [illegible] մեծաբանութիւն ։

Մեծ մեղք · պիւյիւք [illegible] ։ || մեղք անհնա- րինք · մեղք [illegible] ։ տե՛ս և Զարու- թիւն · չար բան ։

Մեծ մեծ քաղող ։ || մեծաքաղ · [illegible] ։

Մեծ յոյս · պիւյիւք [illegible] ։ || մեծայուսութիւն · քաջայուսութիւն · բարեյուսութիւն ։

Մեծ յոյս ունող · պիւյիւք [illegible] ։ || մե- ծայոյս · քաջայոյս · բարեյոյս · [illegible] · յուսատուութեամբ · յուսալից · յուսալիր · յու- սալի ։

Մեծ պաշտօն, կմ՝ իշխանութիւն ունող ։ || մե- ծապաշտօն · ազնուապաշտօն ։

Մեծ պատուհաս ։ || տե՛ս Պատիժ պատուհաս ։

Մեծ պարգև, կամ մեծ պախշիշ՝ տըւօղ ։ || Մեծապարգև · մեծաձիր ։

Մեծ պաք · Պէծ պառ · պէօյիւք օրուճ ։ || մեծ պահք · քառասնորդաց պահք · աղուհացից պահք · աղուհացք ։

Մեծ սարկաւագ ։ || տե՛ս Աւագ սարկաւագ ։

Մեծ սեղան · փատտար սեղան · պէօյիւք սօֆրայ · պէօյիւք ըէյաֆէթ ։ || Մեծախորտիկ սեղան · բազմախորտիկ, կամ բազմակառատ՝ սեղան · մեծածախ սեղան · մեծահաց սեղան · խըրախճանք · խրախուսնք · ընդունելութիւն ։ տե՛ս և Զիաֆէթ ։

Մեծ սեպել · պէօյիւք եէրինէ գօմաք ։ || Մեծ համարիլ · մեծ վարկանել · մեծարգել · նախամեծարել · 'ի համարի մեծի ունել ։

Մեծ որդող ։ || տե՛ս խիստ մեծ Որդող ։

Մեծ վաստակ ընել · պէօյիւք գազանճ էթմէք ։ || Մեծամեծս շահիլ · շահաւէտել ։

Մեծ վէրվէրէ · պէօյիւք վէրվէլէ ։ || բազմամբոխութիւն · բազմամոյոյզք · ամբոխ շփոթի · շփոթ ամբոխի ։

Մեծ վէրվէրէ հանօղ ։ || Մեծավրդով · ամենավրդով · չարավրդով ։

Մեծ անէ ։ || տե՛ս Մեծ աղջէ ։

Մեծ ցեխ, կամ մեծ պաթախ ունօղ ։ || Մեծամօր · մեծամորթ · մեծամուռ · մեծամօրուս ։

Մեծ քաղաք ։ || տե՛ս Մայրաքաղաք ։

Մեծ օձ ։ || տե՛ս Վիշապ ։

Մեծասիրտ · Սիրտը Պէծ · պէօյիւք եուրէքլի ։ || Մեծասիրտ · մեծահոգի · մեծախորհուրդ · մեծանձն · սրտապինդ ։

Մեծասրտութիւն ։ || Մեծասրտութիւն · մեծամտութիւն · մեծանձնութիւն ։

Մեծարանք ։ || տե՛ս Պատիւ · հիւրմէթ ։

Մեծարել ։ || տե՛ս Պատուել ։

Մեծարելի ։ || տե՛ս Պատուելի ։

Մեծարելով կանչել ։ || տե՛ս Հրաւիրել ։

Մեծացնել ։ || տե՛ս Մեծցնել ։

Մեծաւոր · էֆէնտի · չէլի · պէօյիւք · պաշ · աղա ։ || Մեծաւոր · առաջնորդ · իշխանաւոր · վերահսկեա · վերակացու · ատաբկան · վարիչ · վեհ ։ տե՛ս և Աւագ · և Առաջնորդ · Բաղճեւանէ · և այլն ։

Մեծաւորի դէմ կենալ ։ || տե՛ս Դէմ կենալ · Անհնազանդ ըլլալ, և Ապստամբիլ ։

Մեծաւորութիւն ։ || Մեծաւորութիւն · առաջնորդութիւն · իշխանաւորութիւն · վերահսկեութիւն · վերակացութիւն · վարչութիւն · վեհութիւն · վեհանձնութիւն ։

Մեծկակ · պէօյիւճէք ։ || Մեծակ · մեծեակ ։

Մեծնալ · պէօյիւմէք ։ || Մեծանալ · աճել · աճիլ · բարգաւաճիլ · աւելաճիլ · զարգանալ · զօրանալ · յուռթանալ · յօրանալ · ջավանալ · բարձրանալ · հաստատիլ · ծիլ ։ Երբոր տղան մեծցաւ ։ || Իբրև հասակացաւ մանուկն ։

Մեծնալ · Պէծ ժարդ ըլլալ ։ || Մեծանալ · աւագանալ · վեհանալ · բարձրանալ ։

Մեծութիւն · պէօյիւքլիւք ։ || Մեծութիւն · յաղթութիւն · բարգաւաճութիւն · բարգաւաճանք · աճումն ։

Մեծութիւն · գըլխտարլըգ · չէյլիկ · աղալըգ ։ || Մեծութիւն · գլխաւորութիւն · երիցութիւն · ծերութիւն · առաջնակայութիւն · վեհութիւն · պետութիւն · աւագութիւն · աւագոյթ ։ տե՛ս և Մեծաւորութիւն և իշխանութիւն ։

Մեծցած · պէօյիւմիւշ ։ || Մեծացեալ · աճեցեալ ։

խիստ Մեծցած · ազման · ազմըշ · ազղըն ։ || Աճեցուն · աւելաճեալ · անճոռնի · անհեթեթ · վիթխարի · անարգել · յաղթ ։

Մեծցնել · պէօյիւթմէք · պէօյիւքլէնտիրմէք ։ || Մեծացուցանել · յաղթացուցանել · բարգաւաճեցուցանել · աճեցուցանել · զարգացուցանել · զօրացուցանել · յօրացուցանել · յուռթացուցանել · ընդարձակել · ընդարձակեցուցանել · բարձրացուցանել ։

Մեծցնել · պէսլէմէք էթմէք ։ || տե՛ս Սնուցանել ։

Մեծցնել · փաթօ, կմ իշխանութէ ։ || Մեծացուցանել · ափրացուցանել · երիցացուցանել · բարձրացուցանել · բարձր առնել · գերապատուել ։

Մեծուոր ։ || տե՛ս Մեծաւոր ։

Մեկլէնպուրգ · քաղքի անուն է ։ || Մեգալոպօլիս ։

Մեկնած · մանայ վէրիւլմիշ · պէյան օլունմուշ ։ || Մեկն · մեկնաւոր · մեկին · մեկնաբան · պարզաբան · յայտնի ։ տե՛ս և զբայս Մեկնել ։

Մեկնել · թեֆսիր էթմէք · մանայ վէրմէք · պէյան էթմէք · էյան էթմէք ։ || Մեկնել · պարզել · թարգմանել · յայտնել · լուծանել · բանալ · փեռեկել զխորհուրդս · ստուգաբանել զիմացուածսն · իմաստաւորել զմեկնութիւն բանին ։

կմ, մեկնաբանել · պարզաբանել · բացատրել · բացադրել · յայտնաբանել · 'ի վեր հանել զխորհուրդս · 'ի լոյս ածել զանխուլացեալ իմաստսն · խորհրդաբերել, կմ խորհրդածել զանխուլն յիմաստից ։

Մեկնելով, կմ մեկնըլելով · մանայ վէրէրէք · թէֆսիր էտէրէք ։ || Մեկնապէս · մեկնօրէն · թարգմանօրէն · թարգմանաբար ։

չՄեկնելով, կմ չՄեկնըլելով ։ || անմեկնաբար · անթարգմանաբար ։ տե՛ս և չՄեկնըլօղ ։

Մեկնեցնել · ուղրմաք ։ || տե՛ս Սղմեցնել ։

չՄեկնըլօղ · մանայ վէրիւլմէզ · թէֆսիրօլմազ ։ || Անմեկին · անթարգման · անմեկնելի · անթարգմանելի ։

Մեկնիլ · ուչմաք ։ || տե՛ս Սղմել ։

Մեկնիչ, կմ մեկնօղ · թէֆսիրճի · էհլի թէֆսիր · մանայ վէրիճի ։ || Մեկնիչ · բացատրիչ · պարզիչ · թարգմանիչ · լուծիչ ։

կմ, մեկնաբան · պարզաբան · լուծաբան · թարգման · արտայայտ · մեկնաւոր ։

կմ, մեկնաբանիչ · պարզաբանիչ · լուսաբանիչ ։

Մեկնութիւն · թէֆսիր · մանայ, կմ մանէ ։ || Մեկնութիւն · թարգմանութիւն · բացատրութիւն · բացադրութիւն · լուծութիւն · լուծումն · լուծուած · պարզութիւն · պարզուած · դարձուած ։

կմ, մեկնաբանութիւն · պարզաբանութիւն · լուսաբանութիւն · արտայայտութիւն · յարասանութիւն · յայտնութիւն խորհրդոց ·

Մեղադրանք · այըպ · աչըգլամաք ։ || Մեղադրանք · ամբաստանութիւնք · բամբասանք · երկրիծանք · բասրանք · այպանք ։
Կմ․, մեղադրութիւն · երկբիծանութիւն · բանսարկութիւն · երգիծութիւն · այպանութիւն · պարսաւութիւն · բամբիր · ստգիւտ · բստգիւտ · երգիծք ։

Մեղադրել · այըպլամագ ։ || Մեղադրել · բասրել · ամբաստանել · ստգտանել · բստգտանել · երկրիծանել · երգիծացուցանել · երգիծեցուցանել · բամբասել · բանսարկել · այպանել · մեղադիր լինել · պարսաւադիր լինել · պարսաւանս կուտել · բստգիւտս ՚ի վէր դնել · պարսս ածել ։

Չմեղադրել · այըպլամամագ ։ || Չմեղադրել · անմեղադիր լինել · անպարսաւ առնել · անստգիւտ առնել ։

Մեղադրելով վասն ՚ի վերայ բերել, կմ պէրպարտ լինել · այըպլամագ ըլան դէրլար եէմեք ։ || դատապարտիւ առնել · դատապարտել ։

Մեղադրելու · Գըլադրանքի արժանի, կմ մեղադրանքի փայ ընկած · այըպլընանմագ ։ || Մեղադրելի · ստգտանելի · աղարտելի · պարսաւելի · բասրելի · երգիծանելի · բամբասելի · բամբասական · բամբասաւոր · այպանաւոր · ստգիւտ · բստգիւտ ։

Չմեղադրելու · Գըլադրանքէ զատող · մեղադրանքի փայ չընկնող, կամ մեղադրանքէ ազատ ։ || տես Անմեղադրելի ։

Մեղադրութիւն ։ || տես Մեղադրանք ։

Մեղադրող · այըպլայըճը ։ || Մեղադիր · մեղադրիչ · երգիծանիչ · աղարտիչ · բանսարկիչ · բանսարկու · պարսաւադիր · պարսաւաձգէտ · բստգտանող ։

Չմեղադրող ։ || անմեղադիր ։

Մեղայ · Բէօղէ ։ || Մեղայ ։

Մեղայ ըսել · Բէօղէ փէմէք · Բէօղէնէ նէըմէք ։ || Մեղայ գոչել · պարտաւորութիւն խոստովանել ։

Մեղանչած · կիւնահ իշլէմիշ ։ || Մեղուցեալ · յանցուցեալ ։

Չմեղանչած · կիւնահ իշլէմէմիշ · կիւնահսըզ ։ || Չմեղուցեալ · չյանցուցեալ · չքմեղ · չքմեղիկ · անմեղ ։

Մեղանչել · Գըլը գործել · կիւնահ էթմէք · կիւնահ իշլէմէք ։ || Մեղանչել · յանցանել · մեղանալ · զանցանել · ամպարշտել · ամպարշտանալ · ամբարշտիլ · անօրինիլ · զեղծանիլ · չարագործել ։
Կմ․, մեղս գործել · ՚ի մեղս անկանիլ · զանց զօրինօք առնել · վարել զօրինօք · դրժել օրինաց · օրինազանց լինիլ · յանդընդագլուխ գործս թարթափիլ · զեղծութեամբ մեղաց գալ · մեղս առնուլ անձին ։

Մեղանչել յորդորող, կմ զօռ ընող ։ || [illegible] ։

Մեղանչել տալ · } Մեղանչեցնել · } կիւնահայ սօքմագ · կիւնահ գէթիրմէք ։ || Մեղուցանել · յանցուցանել · զանցուցանել ։
Կմ․, տալ մեղանչել · ՚ի մեղս արկանել · օրինազանց առնել · ՚ի չարիս թարթափեցուցանել · զղջեցուցանել ՚ի մեղս · զմեղանչողս բերել ։

Մեղանչել տուող · Գըլաց ալէ ընօղ, կմ Գըլաց ... ։ || Մեղսածնու · մեղապատիր · մեղսակործան ։

Մեղանչող · կիւնահ իշլէյէն · կիւնահքեար ։ || Մեղանչական · ներմեղական · մեղսասէր · մեղսագործ · մեղսամածաշուկ ։ տես և Մեղաւոր ։

Չմեղանչող · կիւնահ իշլէմէյէն ։ || անմեղանչական · անմեղ · չքմեղ · չքմեղիկ ։

Մեղաց տէր · Մեղաց տէր ըլլալ · և այլն ։ || տես Մեղք բառին տակը ։

Մեղաւոր · կիւնահքեար ։ || Մեղաւոր · մեղանչական · մեղական · ներմեղական · մեղուցեալ · յանցուցեալ · յանցաւոր · մեղապարտ · մեղսասէր · մեղսագործ · ախտակական ։

Խիստ մեծ Մեղաւոր · պէօյիւք կիւնահքեար ։ || Ամենամեղ · մեծամեղ · բազմամեղ · յոգնամեղ · չարամեղ · չարաչարաց · բազմաչարաց · ամենայանց · մեծայանցուցեալ · չարայանցուցեալ ։

Մեղաւորութիւն · Մեղանչելը, կմ Գըլաց տէր ըլլալը · կիւնահքեարլըք ։ || Մեղաւորութիւն · մեղանչականութիւն · մեղսագործութիւն · մեղապարտութիւն ։

Մեղեդիք · դիւզէ ։ || Մեղեդի · եռաձայն · երգեր ։

Մեղեդիք ըսել ։ || Նուագել, կմ եղանակել զմեղեդիս · գեղգեղել զնուագս մեղեդեաց ։

Մեղու · առը ։ || Մեղու ։

Մեղու պահող · առը պէսլէյէն ։ || Մեղուաբոյծ · մեղուաստանոյ ։

Մեղուի բուն ։ || տես Փեթակ ։

Մեղուի նման · առը կիպի · առը գիպի ։ || Մեղուանման · մեղուատեսակ · մեղուակերպ · մեղուասարաս · մեղուատարազ ։

Մեղուի պէս · առը կիպի · առը գիպի ։ || Ըստ մեղուաց · իբրև զմեղու · զերդ զմեղու · զօրէն մեղուի · նմանապէս մեղուի · զուգանակ մեղուի · մեղուօրէն ։ տես և Մեղուի նման ։

Մեղր · պալ ։ || Մեղր ։

Մեղր ծորելով · պալ աքըտըրըճը ։ || Մեղրածորան ։

Մեղր կաթեցնող · մէլ տամլադան · պալ օգլփան ։ || Մեղրակաթ · մեղրաթոյր · մեղրածորան ։

Մեղր տիրող · պալ ... ։ || Մեղրաքամ ։

Մեղրէ · պալլը ։ || ՚ի մեղրէ · ՚ի մեղրէ · մեղրեղէն · մեղրապատոր ։

Մեղրէ մոմ · պալ մումու ։ || մոմ ։

Մեղրի չէչ · կէօմէճ · կէօմէճ ։ || մոմ մեղու ։

Մեղրի պատ · կէօմէճ պալը · կէօմէճ պալը · օզու պալը ։ || խորիսխ · խորիսխ մեղու · մեղրախորիսխ ։

Մեղրի պատ չինել, կմ մեղրով լեցնել ։ || խորիսխել ։

Մեղրի պատ ունող · կէօմէճ պալլը ։ || խորիսխաւոր ։

Մեղրով շինած · պալլը · պալլը ։ || Մեղրագործ · մեղրեալ ։

Մեղրով շինել ։ || մեղու գործել · մեղրել ։

Մեղրիկ · Կէշէ ։ || Մեղրիկ ։

Մեղրոտ · պալլը ։ || Մեղրաւէտ · մեղրեալ · մեղրաթաթաւ · մեղրաշաղախ ։

Մեղսատել · պաղլամագ · պաղլը նիշի : || մեղսա_ ւորել · մեղկել :

Մեղսուկ · ծաղիկ է նման ճնճղուկի ծաղկին : || մեղրուկ :

Մեղրցի : || մեղրեցի :

Մեղուընկոյզ : || տես փեթակ :

Մեղք · կիւնահ : || մեղք · մեղանք · յանցանք · յանցուածք · յանցութիւն · յանցումն · զան_ ցումն · չարիք · չարութիւն · ախտք · ոճիրք : Կամ, անօրէնութիւն · ապիրատութիւն · անի_ րաւութիւն · և այլն :

Մեղք գործել : || տես Մեղանչել :

Մեղք գործել տալ : || տես Մեղանչել տալ :

Մեղք է · խէյֆ է · եազըգ թըր : || խղճելի է · ողորմելի է · աւաղելի է · տառապեալ է · ափսոս է : տես և Խեղճ :

Մեղք սիրող : || մեղսասէր · կարեւեր :

Մեղքը երեսը տալ · ղէօլ էրէսը ղորնէ · կիւնահընը իւզինէ վուրմագ : || յանդիմանել · յանդիման հարկանել · յանդիման տալ · կշտամբել · Թշնամանել : տես և Երեսը վար տալ :

Մեղքը Թողուլ · Մեղքը Թողող : || տես Քաւել : Քաւող :

Մեղքը մանել մէկին, կամ մարդուն մեղքը մտնել · կիւնահընայ կիրմէք : || մեղս առնուլ զուրուք · մեղանչել յոք · 'ի վերայ առգա_ նել · տարապարտուց դատել :

Մեղքը քիչ · կիւնահը ազ : || սակաւամեղ · Թեթեւամեղ :

Մեղքով : || մեղօք · մեղաօրէն :

Մեղքով լեցուած, կամ մեղքով պըլըշուկած · կիւնահըլան տօլու : || մեղսալից · մեղսամած · մեղսասէր · մեղսաշաղախ · մեղսաԹաԹաւ · մեղսաճաշակ · մեղսամակարդ :

Մեղաց տէր : || տես Մեղաւոր :

Մեղաց տէր ըլլալ · կիւնահայ կիրմէք : || մեղս առնուլ · ընդունիլ զանօրէնութիւնս յանձն իւր : տես և Մեղանչել :

Մեղաց տէր ընել : || տես Մեղանչել տալ :

Մենծ : || տես Մեծ, և զհետեւեալսն իւր :

Մեռած · էօլիւ : || մեռեալ · մահացեալ · անշնչացեալ · արտաշնչացեալ · ննջեցեալ · հանգուցեալ · կենսաւ · անկենդան · ան_ կենդանաւոր · մահագուն :

Մեռած գնացած · էօլիւ կիթմիշ : || մահուամբ մեկնեալ · զրաւամահ լեալ :

Մեռած ծով · լութ տէնիզի : || ծով մեռեալ · ծով աղի · ծով աղտից · ծով աղեկալից · ծով առաջին · ծով արաբայ · ծով արաբիայ · ծով արաբացւոց · ձոր աղի :

Մեռածի պէս · էօլիւ կիպի : || իբրև զմե_ ռեալ · հանգոյն մեռելոյ · զօրէն մեռելոյ · մեռօրինակ :

Մեռածին պէս · էօլիւտիւ կիպի : || ընդ մեռանելն · անդէն 'ի մեռանելն · անդէն ը մահուն · նոյնհետայն ընդ մեռանելն · զոյգ ընդ մահուանն :

Մեռնել · էօլմէք : || մեռանել · մեռելոտել · վախ_ ճանեալ · հանգուցեալ · ննջեցեալ :
Կամ, չաղեղ · դեղ · դի · դիակ :

Մեռելը պատել · էօլիւյիւ սարմագ : || սաւ_ փոփել · պատանել · դիապատանել · դիապատա_ ատիկ լինել :

Մեռելը վերցնել · ճէնազէն գալդըրմագ : || բառնալ զմեռեալն · յուղի մատանել :

Մեռելը վերցնող : || մեռելակրաց · մեռե_ լակիր :

Մեռելի պեղխ օծող · էօլիւ [illegible] : || մահանկերպարան · մահանման_ սիլ · մահատեսակ · մահատիպ · մահաս_ տուէր :

Մեռելի ակռայք · էօլիւ կէմիւկի : || գլ_ մախք :

Մեռելի պէս : || տես Մեռածի պէս :

Մեռելի պէս մնալ · էօլիւ կիպի գալմագ : || կալ ընդ մեռեալս · մեռելակերպ անկա_ նիլ · մեռօրինակ մնալ · իբրև զմեռեալ լի_ նիլ :

Մեռելի սուգ մտնող, կամ մեռելի համար սեւերը մտնող : || մահասգաւոր : տես և Սեւե_ րը մտնող :

Մեռելի ֆալճի · էօլիւ ֆալճըսը : || մեռե_ լահմայ · մեռելակոչ · մեռելահարցուկ :

Մեռելի ֆալճութիւն · էօլիւ ֆալը : || մե_ ռելահմայութիւն · մեռելահմայք :

Մեռնելու · էօլիւճէկ : || մեռանելոց · մահկա_ նացու · մեռոտ :

Մեռնելու ատեն · էօլիւմ վագդը · էճէլ : || ժա_ մանակ մեռանելոյ · ժամ մահու · օրհաս · օրահաս · օրհասական : տես և Իջնել :

Մեռնելու երԹալ · էօլմէյէ կիթմէք : || 'ի մահ վարիլ · 'ի սպանդ վարիլ :

Մեռնելու վրայ է · էօլէճէկ տիր · ճան չէքի_ շիյօր : || 'ի մեռանիլն է · մերձ է 'ի մեռանիլ · հասեալ կայ 'ի դրունս մահու · օրհաս մա_ հուն մօտալուտ զոռացեալ և զմեռեալն պա_ տեալ է · յոգիս տապառեալ է լեալ · յոգւոց պարզել ապաստանեալ է · կիսամեռ է · կի_ սամահ կայ :

Մեռնելու փորձանքէն ազատիլ : || տես Մահուանէ ազատիլ :

Մեռնիլ · էօլմէք · ճան վերմէք : || մեռանիլ · մա_ հանալ · վախճանիլ · վճարիլ · կատարիլ · անշնչանալ · արտաշնչել · ննջել · քնանալ : Կամ այսպէս · զմահ ճաշակել · փչել զհոգին, կամ զոգին · մահուամբ անկանիլ · մահ_ ուամբ սահմանիլ · մահու գրաւիլ · աւան_ դել զհոգին · կատարել զհոգին · փոխիլ 'ի կենաց, կամ յաշխարհէ, կամ յաշխարհէս · զրա_ ւել զկեանս · դադարիլ 'ի կենցաղոյս · յաւ_ իտեանց ելանել · փոխիլ 'ի հանդերձեալն · ղակաւ հոգւոյն հատուցանել · զհոգւոյն պարտսն վճարել · զկատարածն իւր վախճա_ նել · վճարիլ 'ի կենցաղոյս · վճարել զկե_ անս · զմահ ընդ կենաց փոխանակել · ըզ_ կեանս փոխանորդել :

Չմեռնիլ · էօլմէմէք : || չմեռանիլ · ոչ մեռանիլ · ոչ ճաշակել զմահ · ոչ տեսանել զմահ :

Մեռնիլ · բարի մարդոց · Թէրհամ օլմագ · ... : || մեռանիլ · վախճանիլ · կատարիլ · զրաւիլ : տես և Մեռնիլ · էօլմէք :

Մեռնիլ · չար մարդոց, կամ գազանի, կամ անասնոց · և այլն : || տես Սատկիլ :

Մեռնիլ. բանի մը վրայ: || տես Մարիլ. բանի մը վրայ:

Մեռնիլ երթալ. ինչպէս կըսենք. մեռա գնաց. էօլիւփ կիթմէք: || մահուանամբ վճարիլ. մահու կործանիլ. մահու սպառիլ. մահու ընկնիլ. զրաւամահ լինիլ:

Մեռնող. էօլէն: || մեռանող. մահկանացու. մահկանացու. մեռօտ. մեռելաշունչ:

Մեռնող. էօլմէյէն: || տես Անմահ:

Մեռոն: || միւռոն. միռոն. մեռոն:

Մեռոն օրհնող: || միւռոնաւրհներ. մեռոնաւրհներ:

Մեռոն քսել: || օծանել միւռոնաւ. միւռոնել. մեռոնել:

Մեռցնել. էօլտիւրմէք. ճիւրփ էթմէք: || մեռուցանել. մահացուցանել. վախճանեցուցանել. սպանանել. խողխողել. խոշտել. հարկանել:
Կմ այսպէս. հանել 'ի կենաց. զրկել 'ի կենաց. զրկել զկեանս ուրուք. պակասանել 'ի կենցաղոյս. տարագիր 'ի կենաց առնել. կարճել զկեանս ուրուք. վճարել, կմ քերքել զոք 'ի կենցաղոյս. հարկանել զոք յոգի. քաղել զոգիս:

Մեռցնել. չոր մարդը. փաղանը. և այլն: || տես Սատկեցնել:

Մեռցնել թրով, կմ դանակով: || տես Թրէ անցընել:

Մեռցնել ինքը զինքը: || տես ինքը զինքը սպաննել. և այլն:

Մեռցնելը. սպաննելը: || սպանումն. սպանութիւն. սպանողութիւն. սպանդ:

Մեռցնելու տանիլ. էօլտիւրմէյէ կէօթիւրմէք: || 'ի մահ վարել. 'ի սպանդ վարել:

Մեռցնող. էօլտիւրէն: || մեռուցանող. մեռուցիչ. մահացուցիչ. սպաննող. սպանող. սպանակ. մահագործ. մահագործակ. մահարար. մահաւաբեր. մահաբեր. մահածին. մահահրաւէր. մահահոտ. մահահամբոյր. մահացու. մահաշունչ. մահաձիր. մահամատոյց. զրաւարար. կենցաղազրաւ:

Մեսեդիկ: || մեսեդի:

Մեսիայ. Մէսիհ: || մեսիայ. գալոցն. օծեալն. ակնկալութիւն հեթանոսաց. քս:

Մետինէ. թաղաքէ: || մազխամ:

Մեր, կմ մերը. պիզիմ. պիզիմքի: || մեր. մերայն. մերային. մերային. մերունակ:

Մեր ազգէն. պիզիմ միլլէթէն. միլլէթիմիզտէն. թայֆամըզտան: || մերազն. մերազնեայ. մերազգի. մերազուն. մերատոհմ. մերասեռ. մերասեր:

Մեր ազգը. պիզիմ միլլէթ. միլլէթիմիզ. թայֆամըզ: || մերազն. մերատոհմ. մերասեր զրոհ. ազգն մեր:

Մեր ազգը դառնալ. պիզիմ միլլէթէ տէօնմէք: || մերազնանալ. մերազնեայ լինիլ:

Մեր գիրէն. պիզիմ թարաֆըմըզտան: || 'ի կողմանէ մերմէ. մերովք մասամբք. ի մեզ:

Մեր կերպարանքը ունող. պիզիմ գըլըղըմըզտա օլան: || մերակերպարան. մերակերպ. մերունակերպ. մերակերպացեալ. մերատիպ:

Մեր ունեցածը. պիզիմ օլան. պիզիմքի օլան. պի-
զիմտիր: || մերունակ. մերքն. մերոյքն. մերոյինն:

Մերան. մայայ՝ մածնոյ և նմանեաց: || մակարդ:

Մերկ. չըպլագ. չըպլագ: || մերկ. հոլանի. սանկ. անզգեստ. անվերարկու. անծածկոյթ. անհանդերձ. մերկամարմին. մերկանդամ. մատնած 'ի զգեստուց:

խիստ Մերկ: || մերկագոյն:

Մերկ զինուոր. չըպլագ ճէնկճի: || մերկամարտիկ. մերկամրցանակ:

Մերկանալ. չըպլագ վրայէն հանել. չըպլագլանմագ. սօյունմագ: || մերկանալ. մերկիլ. հոլանիլ. հոլանալ:

Մերկացնել. չըպլագլանտըրմագ. սօյունտուրմագ: || մերկացուցանել. մերկել. մերկանալ զոք. կմ զզգեստս ուրուք. հանել, կմ թափել յանձնէ ուրուք զհանդերձս. հոլանել. հոլանի առնել. հոլանեցուցանել. անռազերծել:

Մերկիկ. ձըրճ ձըրճ. չըպլագ չըպլագ: || 'ի մերկուց. մերկապէս:

Մերկութիւն. չըպլագլըգ: || մերկութիւն. հոլանութիւն:

Մերձ: || տես Մօտիկ:

Մերձենալ: || տես Մօտենալ:

Մերձեցնել: || տես Մօտեցնել:

Մեքքէ. քէաղէ: || մեքքայ:

Մեօհտաճ. Մեօհտաճ ըլլալ. և այլն: || տես Կարօտ. էհթաճ. Կարօտ ըլլալ. և այլն:

Մ Զ

Մզզ. նալու բարակ պարը: || մզլին. միզն: տես և Մաշկ. ֆառ:

Մզզ կարել: || մզլին կարել. միզն կարել:

Մզմզալ. ուըզլամագ: || մոցտալ. մոցտել:

Մզմզացնել. ուըզլաթմագ. ուըզլաթտըրմագ: || մոցտեցուցանել:

Մզմըզ: * || տես Տնանկացող:

Մզմըզալ, կմ
Մզմըզութիւն ընել: } տես Տնանկալ:

Մզրախ. * մըզրագ: || գեղարդն. գեղարդ. նիզակ. տէգ. արդն. սուսին. հաշտեան. աշտեան. աշտեայ. աշտէ. աշտէն. գայիսոն. բազխատր. փաղխատր. ռումբ. ըռումբ:

Մզրախ՝ կլոր երկթով: || բոլորատէգ:

Մզրախ ժողվող, կմ գետնէն մզրախ քաղող: || նիզակաքաղ:

Մզրախ խաղցող. մըզրագ օյնայան: || նիզակախաղաց. տիգախաղաց: տես և Մզրախ նետող:

Մզրախ հանելու չափ տեղ: || տէգընկէց մի:

Մզրախ նետելը, կմ խաղալը: || տէգընկէցութիւն:

Մզրախ նետող. մըզրագ աթան: || տէգընկէց. արդնընկէց. նիզակընկէց. նիզակաձիգ:

Մզրախի կոթ. մըզրագըն ֆաթ. մըզրագ սըրըղը: || բուն նիզակի, կմ տիգի. նիզակաբուն. տիգաբուն. նիզակատեղ. նիզակատէգ. տէգ:

Մզրախի կոտր. մըզրագ ֆարըղը: || նիզակաբեկ. բեկոր գեղարդեան:

Մզրախով զարկած տեղէն ելնող : || տէգաւորուցի · տիգահար :

Մզրախով զարնել · մըզրագ ըլան վուրմագ : || հարկանել նիզակաւ · նիզակահար առնել · տիգահար առնել · տիգահարել · տիգել :

Մզրախով զարնող, կամ զարկած : || տիգահար · նիզակահար · նիզակախոց · տիգախոց · տիգօղ :

Մզրախով պատռած, կամ բացած : || գեղարդնապատառ · նիզակապատառ · տիգապատառ :

Մզրախիկ · պիւչիւք մըզրախ · մըզրագճըք : || արդն · աշտեայ · աշտեան · հաշտեան · աշտէն :

Մզրախըլը · * մըզրագլը : || տիգաւոր · նիզակաւոր · գեղարդնաւոր · սուսինաւոր · աշտենաւոր · աշտինաւոր · աշտէնակիր · նիզակակիր · արդնակիր · տիգակիր :

ՄԷ

Մէ · ուխրէ, եա այծու յան : || բառաւաչ · բառաւանչ · բառաւանչումն · բառաւանչիւն, կամ բառաչ · բառանչ · բառանչումն · բառանչիւն :

Մէ ընել · մէ' եաննըլը ուխրամաք : || բառաչել · բառանչել :

Մէզատ, կամ մէզաթ · * թէլլալ ալըր փահա բաղըն գինէ նաւէլըներ, եա նաւէլըլըր ծախէլը, եա գնէլը · և այլն : || աճուրդ · աճուրդք :

Մէզատը ծախել · մէզատտայ սաթմագ : || աճրդել · յաճուրդս վաճառել · աճրդավաճառ լինիլ :

Մէզատը ծախող · մէզատտայ սաթան : || աճրդող · աճրդիչ · աճրդավաճառ :

Մէզատը ծախող · թէլլալ, որ կը ծախէ : || աճրդավաճառ · մունետիկ :

Մէզատը հանել · մէզատը գօյ · մէզատայ չըգարմագ : || յաճուրդ արկանել, կամ տալ · աճրդել :

Մէզատէն գնել · մէզատտան ալմագ : || յաճուրդս գնել · յաճրդոյ գնել · աճրդագին լինիլ :

Մէզատէն գնող · մէզատտան ալան : || աճրդագին · աճրդագրաւ :

Մէզար : * || տես Գերեզման, և շիրմատեղն :

Մէզէ : * || համադամ ինչ :

Մէզարէք : * || տես Զուլթ · զոր կը ծախէն :

Մէթաֆիզիգական : || համայնաբանական · բնազանցական · մեթաֆիզիգական :

Մէթաֆիզիգայ : || համայնաբանութիւն · բնազանցութիւն · մեթաֆիզիգայ :

Մէթաֆիզիգայ գիտցող : || համայնաբան :

Մէթէրիզ · * պէտէն · թապիյէ · օըլան եօլա · թէօփլին հէնդէք · մօախանըզը : || ախոյեան · ախոյան · պատնէշ · պատնիշ · պատուար · մարտկոց · հողաբլուր · հողակոյտ :

Մէթէրիզճի : * || ախոյանագործ · պատնիշագործ · պատուարագործ · մարտկոցագործ :

Մէլաս, կամ մէլասսօ · }
Մէլէս · } թաղաթ է : || մելիտոս · մեղիտոս · մելիտոն :

Մէլէզ · * լաթէղէն · և այլ նման : || այլայլախառն · այլայլասեռ · բազմազգիմի · երկազգիմի

Մէլէզ · կէնտանի, եա ճանավար : || խառնածին · կիսախառն · կիսանգամ :

Մէլէզ · մարդ : || խառնածին · որդի խառնակութեան :

Մէլէքէ' հինգաւէ · * թաղաթ է : || մալլոզա · տակոլա :

Մէլթեմ · հովէ · որ արևելքի, ու հիւսիսի մէջ փեղէն կուգայ · ու հովը քօրէտաղ կըսուի · երբոր ուէրի է · մա երբ որ կակուղ և անուշ է · մէլթէմ կըսուի · ինչպէս օրաւօլ ամառը երէք ամիս կուգայ : || բորեաս բարեխառն · բարեշրանչ բորեաս · բորապելիոն հեղասիք :

Մէլթեմլէմիշ ընել · * մէլթէմ դառնալ · մէլթէմլէմէք : || փոխել 'ի բորեաս բարեխառն · 'ի բորեաս բարեշրանչ յեղանակել :

Մէլխուլ, կամ մելխիլ : * || տես Տրտում :

Մէխանայ · * մէհանայ : || գինետուն · գինետուն · կապելլոն · կապելան · կապելայ · կապելայ · կրպակ · պանդոկ :

Մէխանայ մտնող : || պանդոկամուտ · կրպակամուտ :

Մէխանաճի : * || գինեվաճառ · վաճառական գինւոյ · պանդոկաւոր · կրպակաւոր :

Մէխանաճի պաշի : * || գինեպետ · պանդոկապետ · տակառապետ :

Մէխօռ, կամ մէհօռ : * || տես Գինեմոլ :

Մէխօռութիւն : || տես Գինեմոլութիւն :

Մէկ · պիր · էէք : || մի · մու · մէն · մին · մին · եզ · եզակ · եզակի · եզունակ · համ · նոյն · զոր օրինակ ·

Երկուքն ալ մէկ են · || երկոքին ևս նոյն են :

Մէկ է երկուքին խօսքն ալ · || երկոքին իսկ համաբանք են :

Մէկէ : || 'ի միոյ · 'ի միոջէ · նեղէ · 'ի նեղէ · տես և Մէկէն · բոյատանկան :

Մէկէ 'ի մէկ անցնող, կամ փոխուող · ինչպէս է պողը հիմանդութիւն · ուլաշըան · ուլաշըըան : || փոփոխական · փոխադրական · տարափոխիկ :

Մէկէ 'ի մէկալը անցընել · պիրինտէն գայրըըընայ կէչիրմէք : || ածանցել · փոխանցել :

Մէկէ 'ի մէկալը անցնիլ · գայրըըընայ կէչմէք : || ածանցիլ · փոխանցիլ :

Մէկէ 'ի մէկալը անցնիլը : || ածանցք · ածանցումն :

Մէկէ 'ի մէկալը անցուցած : || ածանցական · ածանց :

Մէկին · պիրինինին : || միոյ · միոյր · եզոյր · մոյր · մուր : տես և Մէկիմը :

Մէկինը · մէկին ունեցածը · պիրինինէ մախսուս : || միական · եզական · անհատական :

Մէկ ազգէ, կամ }
Մէկ ազգէ ծնած : } տես Ազգակից :

Մէկ անգամ · մէյ անգամ մը : || տես Մէկ հեղ մը :

Մէկ անգամ մըն ալ : || տես Մէկ մըն ալ :

Մէկ անուն դնել · երկուսին մէկ անուն տալ · իկիսինէ պիր ատ վերմէք : || համանունանել · համանուն առնել :

Մէկ անունով · երկուսին մէկ անուն տալըլ : || համանունաբար · համանունաբար · համանունակի · համանունակի :

Մէկ անուն ունօղ ուրիշի հետ ։ || տե՛ս Անուանակից ։

Մէկ ատեն ունօղ․ պիր ադէն եղօղ, եմ պիր ժամանակի փաչ ընկնօղ ։ || եղամանակ ։

Մէկ արուն, կամ մէկ արունէ․ բիրպիրի են աղգագերը ։ || արիւնակից․ արենակից․ լերդակից․ համարիւն․ արիւնամերձ․ արիւնատու․ արեանատու․ արեանց կցորդ ։

Մէկ բերնէ․ պիր բերան ունօղ․ բիրպիրի է պօղըր սօր, պիրդէն ․ և այլն․ պիր ադըշըը ։ || միաստայրի․ միաբերան․ միողնի ։

Մէկ գաւառ բնակօղ ։ || գաւառակից․ գաւառականն ։

Մէկ գին ունօղ․ պիր ըըդըրըը ։ || միագին․ միածիր ։

Մէկ գիրկ նստիլ․ բիրպիրիր պիր տեղ գըրըշըր․ գուճագուճ օլմագ․ գուճագուճ չալմագ ։ || գըրկակից լինիլ․ գրկախառն լինիլ․ կմ գըրկակցիլ․ գրկախառնիլ ։

Մէկ գիրկ նստօղ․ բիրպիրը պիր քըրք օտուր․ գուճագուճ ։ || գրկակից․ գրկախառն ։

Մէկ գլուխ, կմ մէկ մտք ունօղ ։ || միագլուխ․ միապետ ։

Մէկ գունով․ պիր գուն ունօղ․ պիր ընկըրըի․ ընկըրի պիր ։ || միագոյն․ միաձոյլ․ համագոյն․ համաձոյլ․ համակ․ զոր օրինակ․ Աչխրներէն մէկ գուն ունօղները ղան գիր ։ || զհամակս յօղեաց ուրոյն կացուցեալ ։

Մէկ գունով․ պիր գույպէլի ։ || եղանակակից․ համեղանակ․ հոմեղանակ ։

Մէկ գօտի կապօղ․ պիր գօտըուրը ։ || միագօտի․ միագօտեալ ։

Մէկ դի․ պիր թարաֆը․ պիր տէմէ ։ || 'ի մի կողմն․ 'ի միակողմն․ առ 'ի կողմն․ մեկողմանի․ մեկուսի․ միակողմ․ որիշ․ որոշ․ փարատ․ բացատ․ 'ի բաց․ 'ի տար․ օտար․ զոր օրինակ․

Մէկ դի կեցիր հեռացիր ․ || միակողմ կաց, կմ մեկողմանի է 'ի հերձուածոց ։

Մէկ դի կեցիր ։ || 'ի բաց կաց ։

Մէկ դի հեռացուր ։ || 'ի տար հեռացո ։

Հէլէ առ տուասալիները մէկ դի թողունք ։ || բայց թողցուք ըն անդր զառասպելսդ ։

Մէկ դի դնալ․ պիր տը եըրմաղ․ պիր տը գօյմագ․ պիր տը գօյմաղ․ ատամաղ ։ || 'ի մի կողմն լինիլ․ կողմանիլ․ ընդկողմնիլ․ մեկնիլ․ մեկուսի լինիլ․ մեկուսանալ․ մենանալ․ միանալ․ միայնանալ․ առանձնանալ․ խոտորիլ․ խուսափել․ խուսել․ խոյս տալ․ զերծանել․ զատանուլ․ զատչիլ․ խորշիլ․ վտարիլ․ մերժիլ․ բացակայիլ․ տարակայիլ․

Կմ այսպէս․ կողմն տալ․ տեղի տալ․ տալ զտեղի․ խորշ առնուլ․ 'ի բաց փարատիլ․ 'ի բաց անցանել․ 'ի բաց մերժիլ․ 'ի բաց վրիպիլ․ 'ի բաց մեկնիլ․ 'ի բաց վտարիլ․ թափիլ յումեքէ․ անցանել զնմանէ․ տալ ողջոյն հրաժարական ։

Մէկ դի դնալը, կմ մէկ դի երթալը․ ատամաղը ։ || խուսափ․ խուսափանք․ խուսափումն․ խոտորումն․ խորշումն․ խորշումն․ խորշանք․ խորշ․ մեկնութիւն․ մեկուսութիւն․ տեղատուութիւն ։

Մէկ դի դնել․ պիր եանայ գօմագ ։ || դնել 'ի մի կողմն․ արկանել 'ի մի կողմն անդր․ թողուլ 'ի մի կողմն․ դնել 'ի միակողմն․ դնել 'ի միակողմն անդր․ թողուլ 'ի միակողմն ։

Մէկ դի ընել․ պիր տը գօյմաղ․ պիր տը գօյմաղ․ պիր եանայ չէգմէգ եմ ալմագ ։ || 'ի մի կողմն առնել․ մեկուսի առնել․ մեկուսել․ մեկուսացուցանել․ մեկուսեցուցանել․ միակուսեցուցանել․ միակուսացուցանել․ առանձնացուցանել․ առանձնաւորել․ առանձնել ։

Մէկ դի կենալ ։ || տե՛ս Մէկ դի դնալ ։

Մէկ դի տանիլ ։ } տե՛ս Մէկ դի ընել ։
Մէկ դի քաշել ։ }

Մէկ դի քաշուիլ ։ || տե՛ս Մէկ դի դնալ ։

Մէկ դին, կմ մէկ դիէն․ պիր թարաֆտան ։ || 'ի միոյ կողմանէ․ ըստ միոյ կողմանն․ կողմնակի․ իմիւսալէս․ ըստ իմիք ։

Մէկ դիէ, կմ մէկ դիէն․ պիր տը ունօղ․ պիր թարաֆլը ։ || միակողմն․ միակողմանի․ մեկողմանի․ միակողմնեան․ միակողմ․ միադիմի․ միողնի ։

Մէկ դիէ մը․ պիր եէրտէն ։ || 'ի տեղւոջէ ուրեմն․ ուստեք․ ուստեմն ։

Մէկ դիէն մէկալ դին ։ || կողմն 'ի կողմանէ․ կողմանէ 'ի կողմն ։

Մէկ դիէն մէկալ դին անցնիլ ։ || յայնկոյս անցանել․ զայնու կողմամբ բերիլ ։

Մէկ դիէն մէկալ դին անցնիլ․ բիրպիրի ըլըլմաղ․ և այլն ։ || տե՛ս Թափանցել ։

Մէկ դին ընկած․ կմ Մէկ դիուն վրայ ։ տե՛ս Քովու վրայ ։

Մէկ դին ընկնիլ․ կմ Մէկ դիուն վրայ ընկնիլ ։ || տե՛ս Քովու վրայ ընկնիլ ։

Մէկ դին ծռել, կմ հակեցնել․ աղըրմագ ։ || միտել․ միտեցուցանել․ համամիտեցուցանել․ հակել․ հակեցուցանել․ թեքեցուցանել․ խոնարհեցուցանել․ հակամէտ առնել ։

Մէկ դին ծռեցնօղ․ աղըրան ։ || միտօղ․ միտեցուցիչ․ հակեցուցիչ․ հակամէտ առնօղ ։

Մէկ դին ծռիլ, կմ հակիլ․ աղմագ ։ || միտել․ ընդմիտել․ համամիտել․ արտամիտել․ հակիլ․ թեքիլ․ ընդկողմնիլ․ խոնարհիլ․ ցածնուլ․ զիջանել․ թեւակոխել․ հակամէտ լինիլ․ վայրաթեք կորանալ ։

Մէկ դին ծռիլը, կմ հակիլը․ աղմայ․ աղըշ ։ || մէտ․ միտումն․ հակումն․ հակամիտութիւն ։

Մէկ դին ծռօղ, կմ ծռած ։ || միտօղ․ միտեալ․ մէտ․ հակամէտ․ կողմնաւոր ։

Մէկ դին յօժարիլ ։ || 'ի մի կողմն միտել․ համամիտել․ յայս կմ յայն կողմն յօժարիլ ։

Մէկ դին յօժարօղ․ || հակամէտ․ միտեալ 'ի մի կողմն ։

Մէկ դին պահօղ ։ || կողմնապահ ։

Մէկ դին սախտա, կմ սարդար․ ճուրդ․ ինքնաքանի․ և այլն ։ || միակողմանի․ մեկողմանի ։

Մէկ երեսէ․ պիր եուզլիւ․ պիր ույիւզլիւ ։ || միադէմ․ միադիմի ։

Մէկ երկու․ պիր իքի ։ || երկու․ քիչ․ սակաւ․

Մէկ երկու չալը կը ժողվէր ։ || և քաղէր կրկնատու երկու, կամ խակիճս քիչ ։ տե՛ս և Մէկ քանի ։

Մէկ երկու անգամ. պիր իքի քերէ. պիր իքի տէ֊ֆայ: || միանգամ և երկիցս:

Մէկ զաւակի մար. պիր էվլատը օլան անայ: || միամայր. միածնունդ:

Մէկ զմէկ. պիրէր պիրէրի. պիրէր պիրէրինի: || մի զմի. զմիմեանս. զիրեարս:

Մէկ զմէկ անցած. իրար անցած. պիրէր պիրէրինէ կեչմիշ. պիրպիրինէ օյմուշ: || աղխաղխել. ը. միմեանս ագուցեալ. շղթայաձեւ յօդա֊ցեալ.

Մէկ զմէկ անցընել. իրար անցնել. պիրէր պիրէ֊րինէ կեչիրմէք. պիրպիրինէ եթմէք: || աղխաղ֊խել. աղխել. ախել. ընդ միմեանս ագու֊ցանել. շղթայաձեւ յօդագուցանել:

Մէկ զմէկ զարնել: || տես Իրար զարնել:

Մէկ զմէկ հասցնել, կամ մօտցնել. պիրէր պիրինէ եթիշտիրմէք: || ընդ միմեանս ագուցանել. ա֊գուցանել յիրեարս. միայարել. միաւոր֊րել. բաղխել: տես և Կիցփակիչ ընել:

Մէկ զմէկ յաղթել. պէյ պէյէ [illegible]: || յաղթել միմեանց. ելանել զմիմեամբք. ելեալս առնել զմիմեամբք. ելեալ զիրերօք առնել:

Մէկ զմէկ պատմող. կամ մէկզմէկու ուսը պատմող. պիրէր պիրէր իւսթէն էօփիւշէն: || անձ֊նահամբոյր. միմեանցահամբոյր. ուսահամ֊բոյր:

Մէկ զմէկ սիրող. պիրէր պիրինի սէվէն: || մի֊մեանցասէր. միասէր:

Մէկ զմէկէ. պիրէր պիրինտէն: || 'ի միմեանց. յիրերաց. մի 'ի միոյ. մի 'ի միջէ:

Մէկ զմէկէ բաժնուած, կամ զատուած: || բաժա֊նեալ, կամ հատուածեալ 'ի միմեանց. հատ֊ուած, կամ հատած' յիրերաց:

Մէկ զմէկէ բաժնել, կամ զատել. պիրէր պիրէ֊րինտէն այըրմագ: || տրամատել. տրամորոշել. տարատրոհել. տարորոշել. տարանջատել. տարաբաժանել. տարազատել. տարատել. բացորոշել: տես և Պէօլմիշ ընել:

Մէկ զմէկէ ծնանիլ, կամ ծնանելով շատնալ. || սերիլ. սերանալ. սերեալ լինիլ. սերն֊դեամբ յառաջագայիլ:

Մէկ զմէկէ ծնանիլը: || սերումն. սերունդ:

Մէկ զմէկէ ծնցնել, կամ ծնցնելով շատցնել: || սերել. սերեցուցանել:

Մէկ զմէկու. պիրէր պիրինէ: || միմեանց. իրե֊րաց. ցմիմեանս. ցիրեարս. եղանակ. այր ցընկեր իւր. զայր զընկերակ.

Մէկ զմէկու խառնար կու տային: || եղա֊նու ձայն տանէին:

Մէկ զմէկու կըսէին: || ասէր այր ցընկեր իւր:

Մէկ զմէկու դէմ. պիրէր պիրինէ գարշը: || դէմընդդէմ. դէմ. դէմ յանդիման: տես և Դի֊մադէմ:

Մէկ զմէկու դպչիլ: || տես Իրար զարնըւիլ.

Մէկ զմէկու ետեւէ. պիրէր պիրէր արդըսըրա: || մի զկնի միոյ. մի զկնի միւսոյ. մի զհետ միոյ. մի ըստ միոջէ. զհետ միմեանց. զկնի միմեանց. զկնի իրերաց. զիրերօք զկնի. զմիմեանց կնիւ:

Մէկ զմէկու հետ դառնալ: || զուգադադարձիլ. անդրադարձիլ:

Մէկ զմէկու հետ ընկնիլ. պիրէր պիրէր իլէ փէ֊լէք: || ընդ հարկանիլ. գօտիլ. կագել. կագիլ. կռուիլ: տես և Հետը ընկնիլ:

Մէկ զմէկու հետ ընկնող. պիրէր պիրէր իլէն փէ֊չէն: || ընդհարող. ընդդիմահար. գօտիչ. բանակռիւ. բանավէճ. բանամարտ:

Մէկ զմէկու հետ խառնել. իրար խառնել: || խառնել 'ի միմեանս. խառնորդել. ընդ֊խառնել. զուգախառնել. յարախառնել. համազանգել. խառնակել:

Մէկ զմէկու հետ խառնըւիլ. պիրէր պիրէր իլէ գարըշմագ: || խառնիլ ընդ միմեանս. ընդ֊խառնիլ. յարախառնիլ. զուգախառնիլ. համազանգիլ. խառնակիլ:

Մէկ զմէկու հետ կապել: || շաղկապել. յօ֊դել. զօդել: տես և Կցցել:

Մէկ զմէկու հետ կապուիլ. պիրէր պիրէր իլէ պաղ֊լանմագ: || շաղկապիլ. շաղիլ. բաղակցիլ. բաղկակցիլ. միահոդիլ. յօդակապիլ. յօ֊դաւորիլ. յօդիլ. միաւորիլ. միանալ:

Մէկ զմէկու հետ կցցել, կամ մէկ տեղ կցցել: || տես Կցցել մէկ զմէկ:

Մէկ զմէկու հետ հիւսած, կամ մանած: || ջոկամման. շարամման:

Մէկ զմէկու հետ հիւսել, կամ մանել. պիրէր պիրէրէ իլէն էօրմէք: || բաղհիւսել. փաղհիւ֊սել. շարահիւսել. շաղահիւսել. յարահիւ֊սել. ներհիւսել. եռահիւսել:

Կամ այսպէս. ջոկամանել. յարամանել. շարամանել. շաղամանել. շաղաշարել. շա֊ղանիւթել. միակցել. յօդել. խաղատել: տես և Կցցել:

Մէկ զմէկու մէջ դնել. պիրէր պիրէր իչինէ գօ֊յմագ: || դնել 'ի միմեանս. արկանել 'ի մի֊մեանս. ներադրել:

Մէկ զմէկու մէջ դնելը: || ներադրութիւն:

Մէկ զմէկու միս ուտել. պիրէր պիրինին էթի֊նի եէմէք: || լափապատել. զմիմեանս խածա֊տել. դատապարտել, կամ դատապարտա֊տանել զիրեարս: տես և Բամբասել, և Կճել:

Մէկ զմէկու մօտիկ. կամ Մէկ զմէկու քով: || տես Քովէքով:

Մէկ զմէկու նման. պիրէր պիրինէ պէնզէր: || համանման. համանմանի. համահանդէտ. համազոյգ. համակերպ. համաձև. համաձև. հանգունակից. հանգունակցեալ. յանկա֊կից. միանման: տես և Նմանման:

Մէկ զմէկու յարմարցնել. պիրէր պիրինէ ույ֊դուրմագ: || յարմարակցել. զուգայարմարել. ըստակերել. ըմբաղդատել: տես և Յարմար֊ցնել.

Մէկ զմէկու պլլուիլ. թէլ թէլէ գէչմէք. պիրէր պի֊րինէ սարըլմագ: || գիրկս արկանել միմեանց. զմիմեամբք փարիլ. գիրկընդխառն լինիլ. գրկընդխառն գալ. գրկախառն լինիլ. գիրկ ընդ գիրկ խառնիլ:

Մէկ զմէկու պլլուիլը, կամ մէկ զմէկ գրկելը: || գրկախառնութիւն:

Մէկ զմէկու պլլըւող, կամ մէկ զմէկ գրկող. պիրէր պիրինէ սարըլան: || գրկախառն. գըր֊կակից. լանջակից:

Մէկ զմէկու վրայ. պիրի պիրի իւսթիւնէ ։ ‖ զմի-միամբք. մի զմիով. մի զհետ միոյ ։ տե՛ս և Մէկ զմէկու ետևէ ։

Մէկ զմէկու վրայ գիզուած. պիրի պիրի իւս-թիւնէ եըղըլմըշ ։ ‖ զմիմեամբք գիզացեալ. չեղջակուտեալ. յարաբարդեալ. խռնեալ. չեղջակոյտ. յարաբարդ ։

Մէկ զմէկու վրայ գիզուիլ. պիրի պիրի իւսթիւ-նէ եըղըլմաք ։ ‖ զմիմեամբք գիզանիլ. չեղջա-կուտիլ. խռնիլ ։

Մէկ զմէկու վրայ դնել, կամ գիզել. պիրի պիրի իւսթիւնէ գօմաք ։ ‖ բարդել. յարա-դրել. ջոկադրել. շարադրել. շարադա-սել. շարակարգել. շարաբարդել. յարա-բարդել. գիզաբարդել. չեղջակուտել. պատկել ։

Մէկ զմէկու վրայ ելլել. պիրի պիրի իւսթիւնէ չըքմաք ։ ‖ զմիմեամբք ելանել. ելևելս զմի-մեամբք առնել ։

Մէկ զմէկու վրայ ծալլել. պիրի պիրի իւսթիւ-նէ փիւրմէք ։ ‖ զմիմեամբք պարուրել. կր-կնել. պարուտակել. շրջապարուրել. բազ-մապարոյր առնել ։

Մէկ զմէկու վրայ ծալլօղ. պիրի պիրի իւսթիւ-նէ փիւրէն ։ ‖ պարուտակիչ. շրջապարոյր. կրկնապարոյր ։

Մէկ ըլլալ. պիր օլմաք ։ ‖ մի լինիլ. միանալ. միաւորիլ. միահոմիլ. միայարիլ. զահոմիլ. շաղաշարիլ. եղանել. տարրանալ. ներմիա-նալ. նոյնանալ. կցորդանիլ. կցորդիլ. տարրիլ. լծիլ. լծորդիլ. լծակցիլ ։ տե՛ս և Կցցիլ ։

Մէկ ըլլալը. պիրլիք. պիրլէշմէքլիք ։ ‖ միութի. միաւորութի. միահոմութի. միայարութի. միեղինութի. միականութի. լծակցութի. լծորդութի. կցորդութի. շաղաշարութի. շաղաշարութիւն. շաղաշարք ։

Մէկ ընել. պիր էթմէք. պիրլէշտիրմէք ։ ‖ մի առ-նել. միաւորել. միացուցանել. տարրա-ցուցանել. տարրել. զուգաւորել. կցոր-դել. կցել. կարկատել. լծել. լծորդել. լծակցել ։ տե՛ս և Կցցել ։

Մէկ ընօղ. պիրլէշտիրիճի ։ ‖ միացուցանօղ. միացու-ցիչ. միաւորիչ. տարրիչ. տարրացուցիչ. եղացուցիչ. եղարար. միաւորակ. փաղառու ։

Մէկ թօփ. պիր թօփ ։ ‖ միագունդ. միագունդ. միագումար. միահաւաք. միախումբ. միա-ժողով. միաձոյլ ։

Մէկ խալիպ. կա՛մ մէկ խալիպէ. պիր գալըպ դէն. պիր գալըպտան չըքմա ։ ‖ միատիպ. նոյ-նատիպ. համատիպ. հոմատիպ. համանմա-նատիպ. նմանատիպ. համագաղափար ։ տե՛ս և Մէկ կերպ ։

Մէկ լաթ մը հագնօղ, կա՛մ մէկ լաթ մը հա-գած. պիր էսվապ կիյինմիշ. պիր գաթ էսվապ կիյէն ։ ‖ միաձորձ. միահանդերձ. մեկնա հանդերձ ։

Մէկ լեզու գիտցօղ. կա՛մ մէկ լեզու խօսօղ ։ ‖ միալեզու. միաբարբառ ։

Մէկ խօսքով. պիր սէօզիլէ ։ ‖ միով բանիւ. 'ի մի բան. 'ի մի բարբառ. միանգամայն. զոր օրինակ.

Ամմէնը մէկ խօսքով ըսեմ ։ ‖ զամ միան-գամայն ասացից ։

Մէկ ծծէ. մէկ ծիծ առնօղ. պիր մէմէլի. մէմէ պիր ։ ‖ միաստնի. միաստնին. մենաստնին ։

Մէկ կարգ անցնել ։ ‖ տե՛ս Մէկ շարք անցը-նել ։

Մէկ կեղևով ։ ‖ միակեղև ։

Մէկ կերպ. պիր թիւրլիւ ։ ‖ միակերպ. միա-տեսակ. միօրինատեսակ. մենատեսակ. ե-ղատեսակ. միատարազ. մենատարազ. միա-սարաս. մենասարաս. միաքանակ. միօրի-նակ. միաձև. միազգի. միայղուն. միագոյն. միադէմ. միադիմի. միեղէն. միակի. եղա-կի. մենաւոր ։

Կամ, նոյնակերպ. նոյնատեսակ. նոյնատա-րազ. նոյնասարաս. նոյնաքանակ. նոյնա-տիպ. նոյնազգի. նոյնաձև. նոյնանմ. նոյ-նադէմ. նոյնադիմի ։

Կամ այսպէս. համակերպ. համատեսակ. համատարազ. համասարաս. համաքանակ. համատիպ. համանշան. համաձև. համա-ցեղ. համասեռ. համազնեակ. համազգի ։

Եւ կա՛մ այսպէս. հոմակերպ. հոմատեսակ. հոմատարազ. հոմասարաս. հոմաքանակ. հոմանման. հոմաձև. հոմացեղ. հոմազգի. հոմազնեակ. հոմասեռ. հոմաներ. հոմա-դիմի ։

Մէկ կնիկ ունօղ. պիր գարըլը. պիր գէրէ էվլէն-միշ ։ ‖ միակին. միամուսին ։

Մէկ կտորէ. թէքփարչէ ։ ‖ միատանի. միա-պաղաղ. միատարր. միաձոյլ. միաման. միամասնեայ. միակտուր. միաբուն. միա-գոյ ։

Մէկ կտորէ ըլլալ. թէքփարչէ օլմաք. թէքփարչէ-լէնմէք ։ ‖ միատանի լինիլ. միապաղաղանալ. միատարրիլ. միաձուլիլ ։

Մէկ կտորէ ըլլալը. թէքփարչէլիք ։ ‖ միատա-նութի. միապաղաղութի. միատարրութի. միամասնութի. միեղինութի ։

Մէկ կտորէ ընել. թէքփարչէ էթմէք. թէքփարչէ-լէթմէք ։ ‖ միապաղաղել. միամասնել. միա-տարրել. միաձուլել ։

Մէկ համրանքով. մէկ համրանք ունօղ ։ ‖ միա-թիւ. միահամար. հոմահամար. համաթիւ. համաթիւ ։

Մէկ համրանքով. մէյ ։ ‖ եզականապէս ։

Մէկ հատիկ ։ ‖ տե՛ս Մէկիկ ։

Մէկ հեղ ։ ‖ տե՛ս Մէկ հեղ մը ։

Մէկ հեղ մը. մէյ անգամ մը. պիր քէրէ. պիր տէ-ֆայ. պիր էօյլէմ ։ ‖ մի անգամ. եզ անգամ. առ անգամ մի. զամ մի. 'ի միում նուագի. առ մի նուագ ։

Մէկ հեղ մը. մէյ ատէն մը. պիր վաքիթ ։ ‖ եր-բեմն. երբեք. առ ժամանակօք ինչ. երբ

Մէկ հեղ մընալ ։ ‖ տե՛ս Մէկ մընալ ։

Մէկ հեղ մը ուտօղ. պիր քէրէ եէյէն ։ ‖ միա-ճաշակ ։

Մէկ հեղէն. պիր քէրէտէն ։ ‖ տե՛ս Մէկէն մէկէն 'ի մէկ ։

Մէկ հեղէն 'ի զատ. պիր քէրէտէն գայրը ։ ‖ բաց 'ի միոյ նուագէ. բաց 'ի միանգամ առնե-լոյն. բայց եթէ մի անգամ. բայց եթէ մի

նոհակ · բայց մի նոհակ եւեթ · յետ միոյ նոհակի ։

Մէկ հեռու · գիր օղօրթան ։ Ըմբռ միաձեւ · միաձեւ · [illegible] · նոյն հեռաւորն ։ [illegible] և Մէկեէն · մէկէն 'ի մէկ ։

Մէկ հաւքի ։ Ս տես Մէկ [illegible] ։

Մէկ հօրէ ծնած · մէկ հօր որդի · գիր [illegible] ։ Ս համահայր · [illegible] · համհօրեայ · ընդօրդածին ։

Մէկ ձեռնէ · մէկ չեռն ուղող · գիր [illegible] ։ Ս մի-աձեռնանի · միապատասխանի ։

Մէկ ձև · մէկ գիշեմ · Ս միաձև · նոյնաձև · համաձև · հօմանձև ։ տես և Մէկ կերպ ։

Մէկ ձիով · մէկ ձի ունող · գիր [illegible] ։ Ս միաձի · միձիանի · միձիականի · երգաձի ։

Մէկ գամ՝ [illegible] · գիր գամ ։ Ս միագոյն · միա-գամեկին ։

Մէկ գամ, կամ Մէկ գամեէն · [illegible] ։ Ս տես Մէկ [illegible] ։

Մէկ գանատը · մէկ [illegible] ունող · գիր [illegible] ։ Ս միանձև · միանձնեանն ։

Մէկ գանատը · [illegible] · [illegible] ։ Ս միաշխեղէ · միաշխեղեկեան ։

Մէկ մարմին · մէկ մարմնոյ [illegible] ։ Ս միամարմնա-կից · համամարմնի ։

Մէկ մարմնոյ անդամ եղած ։ Ս անդամակից · համանդամ ։

Մէկ մէկ · [illegible] ։ Ս մի մի · մին մի · մի առ մի · եւ առ մի · [illegible] · միըստմիոջէ · անհատաբար · անհատապէս ։

Մէկ մէկու ետև · մէկ մէկու ետեւ · գիրէ գի-րի [illegible] ։ Ս միընդմիով · ընդ միմեանց · ընդ [illegible] · 'ի ներքոյ միմեանց · 'ի ներքոյ [illegible] ։

Մէկ մը · [illegible] · գիր [illegible] ։ Ս [illegible] · միոջ · ումն · մ'ն · մինն ։

Մէկն մը · [illegible] · գիր [illegible] ։ Ս յուրումեք · յուրումեմէ · յումեմէ · ուրումեմն · ուրուք · իմեմէ · յիմեմէ ։

Մէկն մը · [illegible] · գիր [illegible] ։ Ս միում · միոյ · միույ · ուրուք · ուրումն · ուրումն · մեք · [illegible] · մէկ մը [illegible] է · Ս կերպարան որ [illegible] է կերպարան ։

Մէկն մը [illegible] · մէկն մը [illegible] · գի-[illegible] · [illegible] · Ս մի-անալ · զնել միանալ · [illegible] · համա-միանալ · [illegible] ։

Մէկն մը [illegible] ։ Ս [illegible] ։

Մէկն մը [illegible] · մէկն մը [illegible] ։ Ս [illegible] ։

Մէկ մը · գիր [illegible] ։ Ս [illegible] մի · առ մի նոհակ · [illegible] · զօր օրինակ ։

Մէկ մը թող որ [illegible] ։ Ս [illegible] · [illegible] մի · կամ առ մի նոհակ [illegible] ։

Թող մէկ մը [illegible] ։ Ս [illegible] ։

Մէկ մը [illegible] ։ Ս տես [illegible] ։

Մէկ մէն ալ · [illegible] · մէկ [illegible] · գիր [illegible] · գիր [illegible] · գիր [illegible] ։ Ս մի անդամ եւս · [illegible] մի եւս · մի նոհակ եւս · առ մի նոհակ եւս · միւս անդամ եւս · միւս եւս · այլ եւս · և եւս · եւս · զօր օրինակ ։

Մէկ մըն ալ [illegible] ։ Ս մի եւս [illegible] ։ [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

Մէկ մըն ալ [illegible] · կամ [illegible] ։ Ս [illegible] ։

Մէկ մըն ալ [illegible] · կամ [illegible] ։ Ս [illegible] ։

Մէկ մըն ալ [illegible] · գիր [illegible] ։ Ս [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

Մէկ մըն ալ [illegible] · գիր [illegible] ։ Ս [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

Մէկ մըն ալ [illegible] ։ Ս [illegible] · [illegible] ։

Մէկ մըն ալ [illegible] · գիր [illegible] ։ Ս [illegible] · [illegible] ։

Մէկ մըն ալ [illegible] · գիր [illegible] ։ Ս [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

Մէկ մըն ալ [illegible] · գիր [illegible] ։ Ս [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

Մէկ մըն ալ [illegible] ։ Ս [illegible] ։

Մէկ մըն ալ [illegible] · գիր [illegible] ։ Ս [illegible] ։

Մէկ մըն ալ [illegible] · գիր [illegible] ։ Ս [illegible] ։

Մէկ մօրէ ծնած · մէկ մօր որդի · գիր [illegible] ։ Ս համամայր · համամօրին · ընդօրդածին ։

Մէկ նշան [illegible] · կամ Մէկ [illegible] ։ Ս համանշան · նոյնանշան ։

Մէկ շարք [illegible] · մէկ [illegible] · գիր [illegible] ։ Ս 'ի մի շար [illegible] · միաշար [illegible] · 'ի նոյն [illegible] · [illegible] · [illegible] ։ տես և Մէկ [illegible] ։

Մէկ շարք [illegible] · գիր [illegible] ։ Ս միաշար · միաշարեան · միաշարք · միաշարան · միա-կարգ · համակարգ · [illegible] · [illegible] ։

Մէկ [illegible] · [illegible] ։ Ս միայրիկ մի և · զօր օրինակ ։

Մէկ [illegible] ։ Ս միայրիկ մի և [illegible] ։

Մէկ [illegible] ։ Ս միայրիկ մի և [illegible] ։

Մէկ [illegible] ։ Ս միայրիկ մի և [illegible] ։

Մէկ [illegible] · կամ Մէկ [illegible] · գիր [illegible] ։ Ս [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · կամ · [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

Իւ. կմ. , համայնապէս [illegible] · համ[illegible] · համ[illegible]
[illegible] · համ[illegible] · համ[illegible] · համ[illegible] :

Մէկ սեղան ասող · [illegible] · [illegible]
[illegible] : Ա սեղանակից · [illegible] · տե՛ս և Փարիսեցւոց :

Մէկ [illegible] · [illegible] · [illegible]
 որ [illegible] · [illegible] · [illegible] : Ա [illegible] ·
[illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible]
[illegible] · միախոհ · միախորհ · միախորհրդարար :
կմ. , համայնապէս · [illegible] · [illegible] · համ[illegible]
[illegible] · համախոհ · համախորհ · համա[illegible]
[illegible] · համախորհրդարար :
Իւ. կմ. , համայնապէս · [illegible] · [illegible]
[illegible] : համախոհ · համախորհ · [illegible]
[illegible] · [illegible] · [illegible] · համ[illegible]
[illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible]
[illegible] , կմ. [illegible] , և կմ. [illegible]
[illegible] : տե՛ս և Մ[illegible] :

Մէկ [illegible] · որ [illegible] : Ա [illegible]
[illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible] · [illegible] լինել · [illegible]
[illegible] :

Մէկ [illegible] : Ա տե՛ս Մ[illegible] :

Մէկ այլ : } տե՛ս Մէկ [illegible] · և Ս[illegible] :
Մէկ այլք :

Մէկ [illegible] · որ [illegible] · որ [illegible]
[illegible] : Ա [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Մէկ [illegible] · [illegible] · [illegible] : Ա [illegible] ·
[illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible] · [illegible] :
կմ. , [illegible] · [illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible] · [illegible] :

Մէկ [illegible] · [illegible] : Ա [illegible]
[illegible] · [illegible] · [illegible] :

Մէկ [illegible] , կմ. [illegible] · [illegible] · [illegible]
[illegible] : Ա [illegible] · [illegible] · [illegible]
[illegible] :

Մէկ [illegible] , կմ. [illegible] · [illegible] է
[illegible] · [illegible] · որ [illegible] · որ
[illegible] : Ա [illegible] · [illegible] :

Մէկ [illegible] · որ [illegible] : Ա 'ի [illegible] · 'ի [illegible]
[illegible] · 'ի [illegible] · [illegible] ·
[illegible] ·

Մէկ [illegible] · [illegible] : Ա 'ի [illegible] ·
[illegible] · [illegible] · [illegible] ·
[illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] ·
ընդ · զոր օրինակ ·
[illegible] կմ. զուգընթաց ձայնին :
[illegible] :
[illegible] կից նմին :
[illegible] :
հօր իւրում :

Մէկ ընդ [illegible] : Ա [illegible] ·
[illegible] · [illegible] լինել · [illegible]
լինել :

Մէկ ընդ [illegible] · Ա [illegible] ·
[illegible] :

Մէկ ընդ [illegible] · Ա [illegible] ·
[illegible] · [illegible] · [illegible] ·

Մէկ ընդ [illegible] : Ա [illegible] · [illegible]
կից · պարզատակից · զուգախնդիր :

Մէկ ընդ [illegible] : Ա [illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible]
[illegible] :

Մէկ ընդ [illegible] , կմ. մէկ ընդ
[illegible] : Ա [illegible] · [illegible]
[illegible] լինել · [illegible] ընդ [illegible]
[illegible] :

Մէկ ընդ [illegible] , կմ. մէկ ընդ
[illegible] : Ա [illegible] :

Մէկ ընդ [illegible] · որ [illegible] : Ա [illegible]
'ի [illegible] · [illegible] լինել · [illegible]
[illegible] · [illegible] ·
կմ. , համ[illegible] լինել · [illegible] ·
[illegible] , կմ. [illegible] · [illegible]
կից լինել · կենցաղակից լինել · [illegible]
լինել : տե՛ս և Մէկ ընդ կենալ :

Մէկ ընդ [illegible] : Ա կենակցութիւն · [illegible]
[illegible] ·

Մէկ ընդ [illegible] · որ [illegible] : Ա [illegible]
[illegible] · [illegible] · [illegible] ·
համ[illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] ·
կենակից · կենդանակից · [illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible] · [illegible] ·
կենաց կցորդ , կմ. կցորդ կենաց :

Մէկ ընդ [illegible] : Ա [illegible] · [illegible] :

Մէկ ընդ [illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible] : Ա [illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible] :

Մէկ ընդ [illegible] · [illegible] : Ա [illegible]
[illegible] · [illegible] :

Մէկ ընդ [illegible] : Ա տե՛ս [illegible] , և Մէկ
ընդ [illegible] :

Մէկ ընդ [illegible] · Մէկ ընդ [illegible] : Ա տե՛ս
Մէկ ընդ [illegible] · Մէկ ընդ [illegible] :

Մէկ ընդ [illegible] , կմ. [illegible] : Ա [illegible] ·
համապարփակ · համ[illegible] · [illegible] · [illegible]
[illegible] :

Մէկ ընդ [illegible] : Ա տե՛ս [illegible] :

Մէկ ընդ [illegible] : Ա [illegible] լինել · [illegible]
[illegible] :

Մէկ ընդ [illegible] : Ա [illegible] · [illegible]
[illegible] :

Մէկ ընդ [illegible] · Մէկ ընդ [illegible] : Ա տե՛ս
Մէկ ընդ երթալ · Մէկ ընդ երթօղ :

Մէկ ընդ [illegible] · [illegible] : Ա [illegible] ·
[illegible] :

Մէկ ընդ [illegible] · որ [illegible] · [illegible]
[illegible] : Ա [illegible] 'ի [illegible] · [illegible] 'ի [illegible] ·
[illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible]
[illegible] · համ[illegible] · համ[illegible] :

Մէկ ընդ [illegible] , կմ. [illegible] : Ա [illegible] ·
համ[illegible] · [illegible] · [illegible] :

Մէկ ընդ [illegible] , կմ. [illegible] : Ա [illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible] : տե՛ս և Մէկ ընդ
[illegible] :

Մէկ ընդ [illegible] · [illegible] : Ա [illegible]
[illegible] լինել · [illegible] :

Մէկ տեղ երգօղ ։ ‖ երգակից ․ զուգերգօղ ․ ձայնորդ ։

Մէկ տեղ երթալ ․ մէյ տեղ ճամբայ էրթալ ․ պարապար կիթմէք ․ եօլտաշ օլմագ ։ ‖ ուղեկցիլ ․ ճանապարհակցիլ ․ ճանապարհակից լինիլ ․ ուղեկից լինիլ ․ համաչուել ։

Մէկ տեղ երթօղ ․ մէյ տեղ գնացօղ ․ եօլտաշ ։ ‖ գնացակից ․ ընթակից ․ ընթացակից ․ համընթաց ․ զուգընթաց ․ զոյգընթաց ․ զուգահետ ․ համահետ ․ միահետ ․ ընդմիահետ ։ տես և Եօլտաշ ․ ճամբու ․ և այլն ։

Մէկ տեղ ըլլալ ․ պիր եէրտէ օլմագ ․ պարապար կէլինմէք ․ ֆօնտաշ օլմագ ։ ‖ լինիլ 'ի միասին ․ միասնանալ ․ համակեաց լինիլ ․ համագոյ լինիլ ․ բաղկացու գոլ ։

Մէկ տեղ ըլլալը ։ ‖ միասնականութիւն ․ համակայութիւն ․ համագոյութիւն ․ բաղկացութիւն ։

Մէկ տեղ ընտրած ։ ‖ ընտրելակից ։

Մէկ տեղ թագաւորօղ ․ ֆարփէյլահպաշ ․ Թաճդաշ ։ ‖ թագակից ․ թագաւորակից ։

Մէկ տեղ թաղուած ։ ‖ թաղակից ։

Մէկ տեղ թափած, կամ պուղ կոխած ․ պարապար տէօքիւլմիւշ ․ պարապար պօղ պէքլէնմիշ ։ ‖ միաձոյլ ․ համաձոյլ ․ հոմաձոյլ ։

Մէկ տեղ ժողված ․ Թօփ եղած ․ Թօփ Թօփ եղած ։ ‖ ամփոփ ․ անփոփ ․ ձանձիր ․ բազմած ․ բազմաձական ․ բազմաձեալ ․ բամեալ ։ տես և Մէկ տեղ ժողվօղ ։

Մէկ տեղ ժողվել ․ մէյ տեղ բերել ․ Թօփ ընել ․ Թօփ Թօփ ընել ։ ‖ 'ի մի ամփոփել ․ 'ի մի գումարել ․ համագումարել ․ համախմբել ․ հոմախմբել ․ եղախմբել ․ համահաւաքել ․ զուգահաւաքել ․ խմբաւորել ․ խմբագործել ․ համդիպացուցանել ․ բովանդակել ․ շաղկածել ։ տես և Ժողվել ։

Մէկ տեղ ժողվելը, կամ մէկ տեղ ժողվուիլը ։ ‖ զուգահաւաքումն ․ բովանդակումն ․ խմբաւորութիւն ․ շաղկածումն ․ բազմաձումն ․ բազմած ․ գումար ։

Մէկ տեղ ժողվուիլ ․ Թօփ օլմագ ․ Թօփ Թօփ օլմագ ։ ‖ համագումարիլ ․ համահաւաքիլ ․ համախմբիլ ․ եղախմբիլ ․ եղանալ ։ տես և Ժողվուիլ ։

Մէկ տեղ ժողվօղ ․ մէյ տեղ բերօղ ․ Թօփ ընօղ ․ Թօփ Թօփ ընօղ ։ ‖ միաժողով ․ միախումբ ․ միագումար ․ միահաւաք ․ միագունդ ․ միակուտակ ․ միախառն ․ միահամուռ ։

Կամ, համաժողով ․ համախումբ ․ համագումար ․ համահաւաք ․ համագունդ ․ համաձանձիր ։

Եւ կամ, հոմաժողով ․ հոմախումբ ․ հոմագումար ․ եղարար ․ խմբագործօղ ․ բազմաձական ։

Մէկ տեղ խաղցօղ ․ օյունտաշ ։ ‖ խաղակից ։

Մէկ տեղ խորհուրդ ընօղ ։ ‖ խորհրդակից ․ խորհրդակալ ։ տես և Խորհրդակից ։

Մէկ տեղ խօսիլ, կամ խօրաթել ․ սէօյլէշմէք ․ տիլլէշմէք ։ ‖ խօսակից լինիլ ․ խօսակցիլ ։

Մէկ տեղ խօսիլը ։ ‖ խօսակցութիւն ։

Մէկ տեղ խօսօղ, կամ խօրաթօղ ․ սէօյլէշէն ․ տիլլէշէն ։ ‖ խօսակից ․ խօսակցօղ ։

Մէկ տեղ ծնած ․ պարապար տօղմուշ ։ ‖ համածին ․ հոմածին ։

Մէկ տեղ կանգնեցնել ․ պարապար գուրգուրմագ ։ ‖ 'ի միասին կացուցանել ․ առ եւտեղ արձանացուցանել ․ բաղկացուցանել ։

Մէկ տեղ կանգնեցնօղ ․ պարապար գուրգուրան ։ ‖ բաղկացուցիչ ․ բաղկացական ։

Մէկ տեղ կապուած ․ պարապար պաղլանմըշ ։ ‖ կապակից ․ կապանակից ։

Մէկ տեղ կարդացօղ ․ պարապար օգույան ․ մէքթէպտաշ ։ ‖ ընթերցակից ․ վերծանակից ․ դպրոցակից ։

Մէկ տեղ կենալ ․ մէյ տեղ բնակիլ ․ պարապար գօնմագ, եա օթուրմագ ։ ‖ կալ 'ի միասին ․ բնակիլ 'ի միասին ․ բնակակից լինիլ ․ բնակակցիլ ․ տնակցիլ ․ բաղկանալ ․ բաղկացու լինիլ ։ տես և Մէկ տեղ ապրիլ ։

Մէկ տեղ կենալը ․ մէյ տեղ բնակիլը ․ մէքեանդաշլըգ ։ ‖ բնակցութիւն ․ բնակակցութիւն ․ օթակցութիւն ․ վանակցութիւն ․ ընդակցութիւն ․ միատնութիւն ։

Մէկ տեղ կեցօղ ․ մէյ տեղ բնակօղ ․ մէքեանտաշ ․ օթագտաշ ։ ‖ բնակից ․ բնակակից ․ յարկակից ․ ընդակից ․ վանակից ․ տնակից ․ երդակից ։

Կամ, համաբնակ ․ հոմաբնակ ․ միաբնակ ․ զուգաբնակ ․ միաբնակեաց ․ միաբնանակեաց ․ միակեաց ․ համակեաց ․ համակայ ․ համագոյ ․ միատուն ․ միասնի ․ միասնական ․ բաղկացու ։ տես և Մէկ տեղ ապրօղ ։

Մէկ տեղ կենալու, կամ մէկ տեղ բնակելու տեղ ․ տուն ․ օթախ ․ և այլն ։ ‖ տեղի ․ կամ տուն համաբնակ ։

Մէկ տեղ համրել ․ մէյ համրանքի մէջ դնել ․ պարապար սայմագ ․ պիր սայըյա գօմագ ։ ‖ թուակցել ․ զուգաթուել ․ համաթուել ․ հոմաթուել ։

Կամ, 'ի միասին թուել ․ ընդ միահետ համարիլ ․ ընդ ումեք հաշուել ։

Մէկ տեղ համրուած ․ մէյ համրանքի մէջ եղած ․ համրանքին մէկ ․ պիր սայըտա ։ ‖ թուակից ․ զուգաթիւ ․ զուգահամար ։ տես և Մէկ համրանքով ․ մէյ համրանք ունօղ ։

Մէկ տեղ համրուիլը ։ ‖ թուակցութիւն ։

Մէկ տեղ ձան հանել ․ պարապար չաղըրմագ, եա սէս չըգարմագ ։ ‖ ձայնել միանգամայն ․ ձայնակից լինիլ ․ ձայնակցիլ ․ միաձայնիլ ․ համաձայնիլ ։

Մէկ տեղ ձան հանել տալ ։ ‖ ձայնակցել ։

Մէկ տեղ ձան հանելը ։ ‖ ձայնակցութիւն ։

Մէկ տեղ ձան հանօղ ․ պիր սէս իլէ ․ պարապար սէս չըգարան ։ ‖ համաձայն ․ համակաձայն ․ համաբարբառ ․ համահաղաղ ․ ձայնակից ․ ձայնակցորդ ․ ձայնորդ ։

Մէկ տեղ ճամբայ երթալ ։ ‖ տես Մէկ տեղ երթալ ։

Մէկ տեղ մեծցած, կամ սնած ․ պիր եէրտէ պէօյիւմիւշ ։ ‖ սննդակից ․ համասուն ․ համասնունդ ․ հոմասնունդ ․ միասնունդ ։

Մէկ տեղ մեռնիլ ։ ‖ 'ի միասին մեռանիլ ․ մահակցիլ ։

Մէկ տեղ մեռնօղ ։ ‖ մահակից ․ համամահ ։

Մէյէր չէ՛ր ամի : ‖ միթէ ոչ եկեր , կամ եթէ ոչ եկեր :

Մէյէր չէ՛ն գիտեր : ‖ Թէ ոչ գիտիցես , կամ ապաքէն ոչ գիտիցես , կամ արդեօք ոչ գիտիցես , կամ ոչ իցես գիտակ :

Մէյմար : * ‖ Ճարտարապետ :

Մէյմարութն . * մէյմարլըք : ‖ Ճարտարապետութիւն :

Մէյմարութն ընել . մէյմարլըք էթմէք : ‖ Ճարտարապետել :

Մէյվէ . * ‖ միրգ . պտուղ :

Մէյտան : * ‖ հրապարակ . հրատարակ . ատեան . բացատ . արձակավայր . ընդարձակ . ընդարձակութիւն . ելսմուտ . ելումուտ . ելևմուտ . ելք քաղաքի , կամ տան . և այլն :

Կամ . որդոստայ . արդոստայ . երաստ . երաստ . փարախ . փակ . ատամ . ատամն . ստանգ . ստանգխան :

Մէյտան՝ ուր յիւղ կը փոխէն , կամ ձիերը կը խաղան , կամ տանց նման ուրիշ բան մը կանէն : ‖ ասպարէզ . ասպարէս . կրկէս . թէատրոն . թատրոն :

Մէյտան բերել : ‖ տե՛ս Մէջ բերել :

Մէյտան գալել . մէյտանա գէլմէք , կամ կորիւն մրցման . որ կորձանումն մը ըլլէ : ‖ հանդիպանել . ասպարէզանալ . նախահասանել . չահասանել . չահասանել . ասպարիզել . ասպարխաել :

Կամ այսպէս . յասպարէզ ելանել . 'ի կրկէս մտանել . 'ի հանդէս մտանել . հանդէս առնել . 'ի մէջ անցանել :

Մէյտան ելլել՝ ուրիշ մարդու մը . օրթան գալ . չըդահըհի : ‖ 'ի մէջ անցանել . կալ 'ի միջի . 'ի միջի արձանանալ . 'ի հրապարակ մտանել :

Մէյտան չելլել : ‖ տե՛ս Պահուրտիլ :

Մէյտան ելլել . բանի մը , էշիէարէն էշիէլ . ‖ տե՛ս Բանը ծակիլ :

Մէյտան ելլող . կորին , կամ մէյտան : ‖ հանդիպասցեալ . հանդիպակամ . հանդիպասաւոր . երեսաւոր . նախահասակ . չահասակ :

Մէյտան հանել . մէյտան , կամ կորին . և այլն : ‖ հանդիպասարել . հանդիպացուցանել . ասպարիզացուցանել . նախահասակեցուցանել . չահասակեցուցանել :

Կամ այսպէս . յասպարէզ արկանել . 'ի կրկէս մատուցանել . 'ի հանդէս արկանել :

Մէյտան հանել . ճէյլաճ ընէլ : ‖ տե՛ս Հնարել :

Մէյտան հանել . դէյտան ընէլ : ‖ տե՛ս Գուրս հանել . մէյտան հանել :

Մէյտան հանող՝ դէկորին , կամ դմէյտան : ‖ հանդիպարար . հանդիպասուցիչ . նախահասակեցուցիչ . և այլն :

Մէյտան հանող . դէյտան ընող : ‖ տե՛ս Դուրս հանող :

Մէյտան ձգել : ‖ յատեան արկանել . 'ի մէջ արկանել . առարկանել . առարկել :

Մէյտան ձգող : ‖ առարկանող . առարկիչ . առարկու :

Մէյտան տեօյխաշնաւ : * ‖ հանդէս . աւուր . բանամարտութիւն : տե՛ս և Մէյտան օյունու :

Մէյտան օյունու : * ‖ Թատր . ողիմպիական . ողիմպիական . ողիմպիայ . ողիմպիայ .

Կամ , ողոմպիական . ողոմպիական . ողոմպիական . ողոմպիայ . ողոմպիայ . ողոմպիական , կամ ողոմպիական խաղ . ողիմպիական հանդէս . ողիմպիական խաղարկութիւն .

Մէյտանը դնել զինքը : ‖ տե՛ս Ինքը զինքը մէյտանը դնել :

Մէյտանը բռնել . մէյտանը փէկմէք : ‖ յատեան առնել . հրապարակաւ առնել . հրապարակախօսել . հրապարակախօս լինել : տե՛ս և Տիւանը խօսել :

Մէյտանը ժողվըւիլ : ‖ հանդիպանալ . 'ի հանդէս գումարիլ . կայրդիլ :

Մէյտանը կեցինմիշ եղող : ‖ հրապարակացեալ . ասպարիզացեալ :

Մէյտանի մէջ . մէյտանտա : ‖ 'ի հրապարակի . հրապարակաւ . 'ի միջի :

Մէյտանի մէջ չար խաղցար տալ : ‖ հրապարակագոյժ լինիլ . հրապարակաբօթ լինիլ . հրապարակաւ գոյժ մատուցանել :

Մէյտանի մէջ չար խաղցար աըւող : ‖ հրապարակագոյժ . հրապարակաբօթ :

Մէյտանլը : * ‖ հրապարակաւոր . հրապարակեալ . ընդարձակեալ . ընդարձակ . ընդարձակայարկ : տե՛ս և Լայնարձակ :

Մէն : ‖ տե՛ս Մինակ . անուն :

Մէնզիլ . փէշը : ‖ կացուրդ . սահման . հանգիստ . վանք :

Մէնզիլ . * մօրթը ‖ սուրհանդակ . պատուէր բակ . քաջընթաց :

Մէնէնիս : * ‖ տե՛ս Դրան :

Մէնէւիշ . * գոյն է : ‖ մեղրաշ . մեղրուշ . մեղուշագոյն :

Մէնէքշէ . * ծաղիկ է : ‖ մանուշակ . մանիշակ :

Մէնթէշէ . թռչուն է : ‖ պասիփիլիա :

Մէնկէնէ : * ‖ մամուլ . մամուլք . ապարք . գելանք . ունելիք :

Մէնկէնէ՝ ճզմօղ , և ճմլող : ‖ տե՛ս Թիամբուխ ճզմօղ , և այլն :

Մէնճէնիք . ծանր բան վէր հանէլու կամ ներելու գործիք : ‖ բարձ . մանգղիոն . մանգղոն . մանգղոյ . մեքենայ . մեքենայ . խոյ . հալբաղխար . փողխար :

Մէնճէնիք Թաշը : * ‖ ումբաքար . բարձաքար . բաբանաքար . բաուսը . բաղխար :

Մէնշիւր , կամ Մէնշուր : * ‖ տե՛ս Գերադաշտ , և գզեուեղեն :

Մէնսիլ . * խըւըլըղըւն սըըլի . ‖ խոյր պարականն . արտասխուրակ պարսից :

Մէնֆ . * թռչուն է : ‖ մեմֆիս :

Մէշէ՝ ծառ , կամ փայտ : ‖ կաղնի :

Մէշէ՝ * խաղալու . ձգտելի փնփուկէն : ‖ գնտեակ :

Մէշէլիք . * մէշէ ծառեր , կամ ծառերու փեղը . կաղնուտ . մայրիք :

Մէշին . * ուխրի բռնած ջրեն : ‖ քեմուխո . մագնեն . այծեն :

Մէշինէ չինած : ‖ քեմխտագործ :

Մէշինճի : * ‖ քեմխտաւոր . քեմխտագործ :

Մէշինճի . * մէշին ծախող : ‖ քեմխտավաճառ :

Մէշիւ . * մարդու փանքնոց : ‖ մղկիթ . մզկիթ :

Մէջ . էո . էոէ : ‖ մէջ . միջինք . միջոց :

Մէջ . կամ մէջը . էրտան մըդա արալըը . արայ . մէջէն : ‖ 'ի միջի . 'ի մէջ . ՚ի մէջ . ընդ . ում .

Թագաւորին ու կերակրոյն մէջը փարփեցեայ :
Ի մէջ, կամ ընդ մէջ թեատրոնին եւ կլիմա-կոսի չէր ինչ խորութիւն :
Ձեր մէջը եղեր չեկայ : Ի մէջի մերում չէր ինչ գժտութիւն :
Մեր մէջը անչափ սաստիկ ինչ պատերազմ կայ : Ընդ իս եւ ընդ քեզ մինչ եղեն պատերազմ դրամք :

Մէջ, կամ մէջը · Իւրոյն · Իւրոյնք · ուրտայ : Ի մէջ · ընդ մէջ · 'ի մէջի · 'ի ներքս · 'ի · յ · առ 'ի · առ · յ · զոր օրինակ ·
Մէջ ձգել : Ի մէջ արկանել · ընդ մէջ ար- կանել :
Ձեր մէջն է : Ի կայ 'ի մէջի ձերում :
Մէջ ընկնիլ : Ի 'ի ներքս անկանել :
Դրախտին մէջը : Ի 'ի դրախտի անդ :
Հրաւանին մէջը ապաւինեցին : Ի յանկարծ հասեցին :
Գործոյցը մէջը արտաս մը կրնայ դառնել : Ի կարէ գտանել արտաս ինչ առ 'ի գործոյ նոր, կամ · ստղուն նոր :

Մէջ առնել · Իւրեն առնուլ : Ի 'ի մէջ առնուլ · պարփակել · պարունակել · պատապատել · պարագրկել · պարունակել · բովանդակել · փակել : տե՛ս եւ Ալմեցնել :

Մէջ բերել · Մէջ փոխ բերել · ... բերել : Ի յառաջ ածել · 'ի հրապարակ ածել · յառաջ ածել · յառաջ բերել · 'ի մէջ բերել, կամ բերել 'ի մէջ · 'ի մէջ առնուլ · 'ի մէջ ածել · 'ի մէջ մատուցանել · 'ի մէջ կացուցանել · 'ի լոյս ածել · 'ի գէմս ածել · առաջի կացուցանել · արձանացուցանել 'ի մէջ · յանդիման առնել · յանդիմանել : տե՛ս եւ Խօսք հանել :

Մէջ ընկած · արտաքոյ փոխանցում · օրինակ ... : Ի 'ի մէջ անկեալ · միջանկեալ · միջամտեալ · միջամտութիւն · միջնամուտ ·

Մէջ ընկած բան : Ի միջանկութիւն · Է միջանկութիւն · կցմնի · խառին · անկարգ :

Մէջ ընկնիլ · արտաքոյ փոխանցէ · օրինակ փոխանցէ : Ի 'ի մէջ անկանել · ընդ մէջ մտանել · միջամուտ լինել · միջնորդ լինել · ընդ մէջ մտանել · մտանել 'ի մէջ :

Մէջ ձգել · արտաքոյ ... · արտաքոյ ... : Ի 'ի մէջ արկանել · միջամտութիւն առնել · միջա- դրել · միջնորդել · միջոցել ·

Մէջ մտնել · ... : Ի Է մէջ մտանել · միջոցել · խառնա- կել ընդ մէջ · ... ընդ մէջ · խառնակել ընդ մէջ անկանել · որոշել ընդ մէջ :

Մէջ մտնել · ... ընկնել : տե՛ս Միջնորդ ըլլալ :

Մէջ մտնել՝ խառնակութեամբ որ ... : տե՛ս Խառնակել զխօսս :

Մէջ մտնող · ... · որպէս ... : Ի միջամտող · միջամտութիւն · միջնամտութիւն · միջոց · խառնող · խառնակիչ ·

Մէջ մտնող · միջնորդ : տե՛ս Միջնորդ ·

Մէջ մտցնել · որ ... : տե՛ս Միջնորդ ընել :

Մէջ տեղը · ... · ... · ...

(...) Ի մէջ · միջոց · միջնակ · միջնակէտ · ... · կեդրոն :

Մէջ տեղը · ... · ... , ... (...) Ի 'ի մէջ · Է մէջ · ընդ միջոց · Է · զոր օրինակ ·
Ծովուն ու ցամաքին մէջ տեղը կեցաւ : Ի եկաց 'ի մէջ ծովու, եւ ցամաքի :
Տաճարին, ու սեղանին մէջ տեղը : Ի Է մէջ տաճարին, եւ սեղանոյն :
Սրահին, ու սենեկին մէջ տեղը : Ի Է միջոց սրահին եւ սենեկին :
Երկնքին ու երկրին մէջ տեղը կախուեցաւ : Ի կախեցաւ ընդ երկնիւք, եւ ընդ երկրաւ : տե՛ս եւ Մէջ :

Մէջ տեղը բան ձգել · ... : Ի խառնել Է մէջ արկանել · ... արկանել · խառնել · ընդմիջել ·

Մէջ տեղդ բերել : տե՛ս Մէջ բերել :

Մէջ տեղը բերող · ... : Ի բերիչ մէջ · միջնորդ :

Մէջ տեղը գալ : Ի մտանել 'ի մէջ · գալ 'ի մէջ · կալ 'ի մէջ :

Մէջ տեղէն · ... · ... : Ի 'ի միջոյ · ընդ մէջ · զոր օրինակ ·
Մէջ տեղէն վերցուցէք : Ի բարձէ՛ք 'ի միջոյ :
Մէջ տեղէն կտրել · Ի Է մէջ հատանել :

Մէջ տեղէն երկուք ըլլալ · Մէջ տեղէն երկուք ընել : տե՛ս Մէջքէն կտրել ·
Մէջքէն կտրել :

Մէջ տեղէն կորսնցնել · ... : Ի 'ի միջոյ կորուսանել · ջնջել 'ի միջոյ · պակաս առնել 'ի միջոյ · 'ի չիք դարձուցանել · չքացուցանել :

Մէջ տեղէն ձեւել · ... : Ի ձեւել ընդ մէջ :

Մէջ տեղէն վերնալ · ... : Ի բառնիլ 'ի միջոյ · պակասիլ 'ի միջոյ :

Մէջ տեղէն վերցնել · ... : Ի բարձնուլ 'ի միջոյ : տե՛ս եւ Մէջ տեղէն կոր- սնցնել :
Մէջէն, կամ միջէն · Իւրոյնքէն : Ի 'ի միջոյ :
Մէջէն մէկ բանին սահման կամ ծայրերը : Ի ծաղկաքաղ առնել · հատընտիր լինել :
Մէջը ըլլալ · Իւրոյնք ... : Ի Է մէջ լինել · 'ի միջի լինել · գոլ յիմիք :
Մէջը ըլլալ · ... : տե՛ս Բանի հետ ըլլալ :
Մէջը ըլլալ · Իւրոյն ... : տե՛ս Մասնակից ըլլալ :
Մէջը Թողլու · ... : Ի ... · ... :
Մէջը Թողուլ : Ի Թողուլ · զանցանել · ... · ... :
Մէջը պարապ · ... : Ի սնամէջ :

Մէջինը, կամ միջինը · Իւրոյնքը : Ի միջին :

Մէջք · ... · ... : Ի մէջ · մէջք :
Մէջքէն կտրած · ... · ... : Ի միջակտուր · կիսա- կտուր · ընդ մէջ կտրեալ · Է մէջ յօշեալ :
Մէջքէն կտրել · Մէջքէն ... ընել · ... ...

ջէ ։ ‖ ընդ մէջ կտրել․ ընդ մէջ հատանել․ ընդ մէջ յօշել․ ընդմիջել․ միջատել․ միջահատել․ միջակտուր առնել․ կիսակտուր առնել ։

Մէջքէն կտրել․ մէջտեղէն երկուք բաժնել․ օրթասընդան իքի էթմէք ։ ‖ ընդ մէջ կտրել․ ընդ մէջ հատանել․ է մէջ յօշել․ ընդմիջել․ միջատել․ միջահատանել․ միջակտուր լինել ։

Մէջքէն ճեղքել․ օրթասընդան եարմագ ։ ‖ հերձանել ընդ մէջ․ հերձուլ է մէջ․ ճեղքուլ, կամ ճեղքել ընդ մէջ․ միջատել ։

Մէջքէն քէչ մը վեր․ պէլինտէն պիր օրթասընդան պիր ազ եօգարը ։ ‖ վերոյ մի 'ի մէջոյ քան զմէջն․ միջով չափ 'ի վերոյ, և դիմացն ինչ աւելի ։

Մէջքը ամուր․ պէլի գավի ։ ‖ միջապնդեա․ մի ապնդեդ․ քաջագօտի ։

Մէջքը ամուր կապել․ պէլինի փէք սարմագ ։ ‖ քաջագօտի պնդել զմէջս ։

Մէջքը ամրցնող ։ ‖ միջապնդիչ․ միջապնդող․ միջահաստատ ։

Մէջքը գօտի ունող․ գուշագլը․ պէլինտէ գուշագլը ։ ‖ գօտեպնդեա․ գօտեպնդեալ ։

Մէջքը թուլ․ պէլի կէվշէք ։ ‖ միջալոյծ ։

Մէջքը կապելիք․ մէջքը պաղլայաճագ․ պէլինէ պաղլայաճագ ։ ‖ միջապատ․ միջապատք․ ափածանելի ․

Մէջքը կոտրած․ պէլի գըրըք ։ ‖ միջաբեկ․ միջակտուր․ ողնաբեկ․ ողնաբեկ ։

Մէջքը կոտրել․ պէլինի գըրմագ ։ ‖ միջաբեկ առնել․ ողնաբեկ առնել․ ողնաբեկ գործել ։

Մէջքը պլլող ։ ‖ միջապատ ։

Մէռմէռ․ * մըրմէր ։ ‖ կիճ․ մարմարիոն․ մարմար ։

Մէռմէռէ․ կամ
Մէռմէռէ շինած․ } մէրմէրտէն ։ ‖ 'ի կճոյ․ 'ի մարմարիոնէ․ 'ի մարմարէ ։
կամ, կճեայ․ կճեղէն․ մարմարեղէն․ մարմարեայ․ մարմարոնեայ․ մարմարիոնեայ ։

Մէռմէռի վրայ գրել ։ ‖ տե՛ս Քարի վրայ գրել ։

Մէսէլայ ։ * ‖ զոր օրինակ․ ո՛րպ․ ո՛րգոն․ հե՛բար ։

Մէսէլէ ։ * ‖ տե՛ս Խօսք․ Զրոյց ։

Մէզէպ ։ * ‖ տե՛ս Կրօնք ։

Մէստ․ ոտից հագնելիք ։ * ‖ օդ ։

Մէվլէվիանէ ։ * ‖ Ճգնարան, կամ կրկէս ճգնաւորացն տաճկաց ։

Մէտակ ։ ‖ տե՛ս Մէկ տակ ։

Մէտէ․ * մափէ ։ ‖ տե՛ս Սատամոնք ։

Մէտէ․ * արփին ոսկին ։ ‖ ախորժք․ ախորժութիւն․ ախորժութիւն․ ախորժանք․ բաղձանք․ ըղձանք․ ըղձութիւն․ ըղձութիւն․ ըղձակերտութիւն․ ցանկութիւն․ յօժարութիւն․ կամաւորութիւն․ կամք․ խղձք․ բաղձք․ բաղք ։

Մէտէլի եարար ։ ‖ ախորժ․ ախորժելի․ ախորժական․ ախորժաւէտ․ բաղձալի․ սիրելի․ յօժարական ․

Մէտէին ուղածը ։ ‖ տե՛ս Սրտին ուղածը ։

Մէտէթ․ կամ մէտէտ․ Մէտէթ կանչել․ և այլն ։ * ‖ տե՛ս Օգնութիւն․ Օգնութիւն կանչել․ և այլն ։

Մէտրապօլիթ ։ ‖ տե՛ս Արքեպիսկոպոս ։

Մէտրէ․ կամ մէթրէ․ * Հրէշներոյ լոյս է ։ ‖ մար․ սափոր․ չափ ։

Մէտրիսէ ։ * ‖ տե՛ս Դպրատուն ։

Մէրամէթ ։ * ‖ բեթեկ, կամ բեկել․ նորոգութիւն ։

Մէրամէթ չեղած․ մէրամէթսիզ ։ ‖ անբեթեկ․ անկապ․ անկարկատ․ անյարդար ։

Մէրամէթ ընել․ մէրամէթ էթմէք ։ ‖ կարկատել զբեթեկ․ հաստատել զբեկեալ․ զօրացուցանել զշինուածս․ նորոգել զխաթարեալն․ վերանորոգել ։

Մէրաք ։ * ‖ տե՛ս Փափագանութիւն ։

Մէրաքլընալ ։
Մէրաքսըզ ։ } տե՛ս Փափագանք ։

Մէրթէկ ։ * ‖ տե՛ս Մարթակ ։

Մէրթէպանէ․ * մեծ սահան ։ ‖ սկաւառակ մեծ ։

Մէրթէպէ․ * մանսապ ։ ‖ տե՛ս Իշխանութիւն ։

Մէրիճ․ խանձոյ․ գեղի անուն է ։ ‖ հերբոս, կամ երբոս ։

Մէրհամէթ ։ * ‖ տե՛ս Ողորմածութիւն ։

Մէրհամէթլի ։ * ‖ տե՛ս Ողորմած ։

Մէրհամէթսիզ ։ * ‖ տե՛ս Անգութ ։

Մէրճան․ * կարմիր քար է․ որ ծովը կ'ելլայ ։ ‖ բուստ․ կորալեան․ կորալեոնէ ։

Մէրճան․ * խալէ ։ ‖ շառաւիղ ։

Մէրճանճի․ * մէրճան քանող ։ ‖ բուստաքաղ ։

Մէրճանճի․ մէրճան ծախող ։ ‖ բուստավաճառ ։

Մէրճիմէկ ։ * ‖ ոսպն ։

Մէրսին, կամ
Մէրսին աղաճը ։ * } տե՛ս Մրտի ծառ ։

Մէրսին․ * խալէ ։ ‖ կծրիտ ։

Մէրտին․ * քաղաք է ։ ‖ Մծրնակալու ։

Մէրտիվէն ։ * ‖ տե՛ս Սանդուխք․ և զնետակաղն ։

Մէցլուս․ * ժողով ։ ‖ ծնունդք․ ծնունդեան ։

Մէցլուս թութմաք․ Մէցլուս թուլթուճու ։ ‖ տե՛ս Մարդու աստղը նայել․ Մարդու աստղը նայող ։

Մէւշ, կամ մէվշ․ * փաղլաւ ։ ‖ տե՛ս Սալէպ ։

Մէւշ, կամ մէվշ․ * շաթեղինոց․ ինչպէս հագնելոյն․ և այլն ։ ‖ այլք․ պաղպաղուն․ պաղպաջուն․ փաղփաղուն․ փաղփաղուն․ փաղփիւն․ փաղփուն ։

Մէւզլէնմիշ ըլլալ․ ծովը, կամ լճը ։ ‖ ծածանել․ ծածանել ։

Մէւզլէնմիշ ըլլալ․ շաթեղինոց ։ ‖ պաղպաջել․ պաղպաջել․ փաղփաջել․ փաղփաջել փաղփաղել ։

Մէւզլէնմիշ ըլլալը․ ծովը, կամ լճը ։ ‖ ծածանումն ։

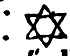
Մէւզլէնտիրմիշ ընել․ ծովը, կամ լճը ։ ‖ ծածանել․ ծածանեցուցանել․ տալ ծածանիլ ։

Մէւզլէնտիրմիշ ընել․ շաթեղինոց բաները․ եւ վերջը ։ ‖ պաղպաջեցուցանել․ փաղփաջեցուցանել․ փաղփաղեցուցանել ։

Մէւշլի, կամ մէվշլի ։ * ‖ պաղպաջական․ փաղփաղուն․ փաղփաղուն․ փաղփաջեալ․ փաղփաղեալ․ փաղփիւնաւոր ։

Մէքեան ։ * ‖ տե՛ս Խօնախ ․ և Բնակարան ։

Մէքեան բռնել ։ ‖ տե՛ս Խօնախ բռնել․ և խօնաղ ըլլալ ։

Մէքեանըլըխ . * ան փէշը, ուր Մէքքեան շաք կայ ։ || Հօրայ . Հօրայք ։
Մէքեանէտաշ ։ * || տե՛ս Խօճախտաշ . և Մէքք տեղ կեցող ։
Մէքքէճէ, կամ Մէհքէճէ ։ * || տե՛ս Պատատա֊տանի տեղ ։
Մէքտէբխանեայ ։ * || Նուէրագործարանք . Հօլիր նուէրագործութեանց ։
Մէքտուպճի ։ * || տե՛ս Բարեւագիր ։
Մէօհիւր ։ * || տե՛ս Կնիք ։
Մէօհիւր սիւլէյման ։ * || կրկնեռանկիւն . երկեռանկիւն . Նշան երկեռանկիւ֊նի ։ որ է այս .
Մէօհլէթ ։ * || տե՛ս Ատեն . Ժօհլէթ ։
Մէօհլէթ տալ ։ || տե՛ս Ատեն գնել ։
Մէօհրած . Մէօհիւրլիւ ։ || տե՛ս Կնքած . Մէօհ֊րած ։
Մէօհրել . Մէօհիւրլէմէք ընել ։ || տե՛ս Կնքել . Մէօհրել ։
Մէօհրէ . * Գործիք է, որով թուղթ կը փայլեցնեն ։ || արծնիչ թղթոյ ։
Մէօհրէ տալ ։ || արծնել զթուղթ ։
Մէօհրէլի ։ * || արծնաւոր . արծնեալ ։
Մէօհրէճի . Մէօհրէ դրօղ ։ || արծնագործ, կամ արծնարար թղթոյ ։

ՄԸ

Մը . պիր ։ || մի . իմն . ինչ . ոմն . ոք . ու֊րեմն . ուրեք . զոր օրինակ .
Ադամը սաակ մը չաժեր ։ || Ադամն ոչ ար֊ժէ գանկ մի ։
Կտոր մը ։ || բաժին իմն, կամ մասն ինչ ։
Մարդ մը ։ || այր ոմն, կամ այր ոք ։
Մարդու մը ըւաւ ։ || ետ առն ուրեմն ։
Գեղ մը ։ || 'ի գեօղ ուրեմն ։
Տեղ մը եկանք ։ || եկաք 'ի տեղի ուրեք ։
Մըզզ ։ || տե՛ս Մզզ ։
Մըզմըզ ։ * || տե՛ս Տնտնայօղ ։
Մըզմըզալ . ըզըլտամագ ։ || մոցտալ . մոցտել ։
Մըթննալ . Մըթնցնել . և այլն ։ || տե՛ս Մթննալ . Մթնցնել . և այլն ։
Մըխ ։ * || տե՛ս Գամ . Էնփուէր ։
Մըխլամըզ ։ * || տե՛ս Մագնիս ։
Մըղրըպու երկիր ։ || տե՛ս Աֆրիկայ ։
Մըցխիթ ։ || տե՛ս Մզկիթ ։

ՄԹ

Մթապէս ։ || տե՛ս Մութ մութ ։
Մթացնել ։ || տե՛ս Մթնցնել ։
Մթիթ . ջահուդիին բառն է ։ || մթիթ ։
Մթխալ . մըխալ . փըրամ ու չէօ ծանփըրածն է ։ || մթխալ . դրամակէս ։
Մթխալ, կամ մթխար . * միթքար . Ինչպէս կըռէն . միթքալըճը պիլիրիմէ ։ || տե՛ս Չափ . էօլչիւ ։
Մթկեկ, կամ մթնկեկ ։ || խաւարակ ։
Մթնել . մթնեց . և այլն ։ || տե՛ս Մթննալ ։
Մթննալ . գարարմագ ։ || մթանալ . մթնանալ . նսեմանալ . աղօտանալ . ստուերանալ . մը֊տանալ . լրթանալ . խրթնանալ . խաւա֊րանալ . շլանալ ։
Կամ այապէս . մթնիլ . մթագնիլ . մթարիլ . աղօտիլ . աղամօղիլ . նուաղիլ . խաւարիլ . Ճպրոտիլ . մառախղիլ . միգապատիլ . ստ֊ուերամածիլ ։
Մթննալ . Էրկինը . Էրկինէը մէնջտա ։ || թխպել, կամ թխպանալ երկնից . խաւարիլ, կամ նսե֊մանալ օդոյ ։
Մթնշաղ . Գարամբըրաք . Գարանլըքճաք ։ || աղօտ . մառայլ . մթար . մթագին . լրթալոյս . ա֊ղօտալոյս . աղօտանուաղ . աղօտանուաղ . աղօտաՃաՃանչ . նուաղալոյս . նուաղ . ստ֊ուերին . ստուերական . ստուերատեսակ . ստուերակերպ . ստուերատիպ ։
Մթնշաղ ըլլալ . Գարամբըրաղ օլմաք ։ || աղօտա֊նալ . մթագնիլ . մթնիլ ։ տե՛ս և Մթննալ ։
Մթնշաղուն . Ածէյ ։ || ընդ աղօտ գիշերոյն . դիշերախառն ։
Մթնցած . խարարմըշ . գարարմըշ ։ || մթնա֊ցեալ . մթնեալ . մթագնեալ . մղտացեալ . խաւարեալ . նսեմացեալ . աղօտացեալ . լրթացեալ . և այլն ։
Կամ, մթագին . մթնակերպ . նսեմակերպ ։ նսեմատեսիլ . Ճպրոտ . շլացոյն ։ տե՛ս և Մութ . մեայլին ։
Մթնցնել . խարարթմագ . գարարթմագ ։ || մթա֊ցուցանել . մթնացուցանել . խաւարեցու֊ցանել . նսեմացուցանել . աղօտացուցանել . մղտացուցանել . մառայլացուցանել . ստուե֊րացուցանել . լրթացուցանել . խրթնա֊ցուցանել . Ճպրոտեցուցանել . նուաղե֊ցուցանել . շլացուցանել ։
Կամ, խաւարել . մառախղել . միգապատել . Ճպրոտել . նուաղել ։
Մթնցնօղ . մութ բէրօղ . գարարթան ։ || խաւա֊րեցուցիչ . մթնացուցիչ . նսեմացուցիչ . և այլն ։
Կամ, խաւարարարեր . խաւարագիր . բալանձկոգ ։
Մթնցօղ . գարարմայան ։ || անաղօտելի . անա֊ղօտանալի . աննսեմանալի ։ տե՛ս և Մթութ չունեցօղ ։
Մթով . մութով . Ածէյ ։ || տե՛ս Մութն 'ի մու֊թը ։
Մթութիւն . գարարմա . գարանլըգ ։ || մթութիւն . նսեմութիւն . մթարութիւն . մթագնութիւն . մթաշշածութիւն . մղտագունութիւն . աղօտութիւն . աղջամղջութիւն . խաւարութիւն . խրթնութիւն . ախրութիւն . ախրականութիւն . ախրանք . ախա֊տանք ։ տե՛ս և Մութ . խարար ։
Մթութիւն . Էրկինին, կէօ տումանը ։ || թուխպ . բա֊լանձկոգ ։
Մթութիւն չունեցօղ . գարանլըգսըզ . գարանլըղսըզ ։ || անաղօտ . անխաւար . աննսեմ . անմառայլ . անշամանդաղ . անստուեր . ստուերատ ։
Մթուն . Ածէյ ։ || տե՛ս Մութն 'ի մութը ։

ՄԺ

Մժեխ . Տանտարփիշ Տաճաք . այախներն ուչուր ուր֊նէկ . որ հողմէն չէրէնա ։ || մժեխ . մժեղ . մժիխ . մժիկ . մուն . ճանճ ։
Մժեխ . ուչուրտուրնէկ ։ || տե՛ս Մոծակ ։
Մժղուկ . գինու ճանճ ։ || մժղուկ ։

ՄԻ

Մի. պիր: || տե՛ս Մէկ. պիր. և Միք:
Մի՛. սաքըն: || մի՛. մի՛ միթէ. մի՛ արդեօք.

Միաբան. պիր իւրէքլի. պիր կէօնիւլլիւ. ունսուր. սէրի պիր. ֆարքսըզ ուզուն: || միաբան. միախոհ. միախորհ. միախորհուրդ. միակամ. միաշունչ. միահաւան. միաբարբառ:

Կմ, նոյնաբան. համաբան. համակամ. համախոհ. համախորհ. համախորհուրդ. համախոհական. համամիտ. համաշունչ. համաբարբառ. համաձայն:

Կմ՝ այսպէս. համաբան. համակամ. համախորհ. համամիտ. համաշունչ. և այլն:

Եւ կմ այսպէս. զուգաբան. զուգահաւան. զուգաձայն. զուգախորհրդութիւն. հաւատարակամ. ձայնակից. անձնակից. համերաշխ. գործ ընկերակ.

Հաշտ ու միաբան կենալ: || հաշտ և համաձայն կալ:

Միաբան ըլլալ: || տե՛ս Միաբանիլ:

Միաբանեցնել. պիրլէշտիրմէք. պիր կէօնիւլլիւ էթմէք. ուզլաշտըրմագ: || միաբանել. համաբանել. համաձայնել. զուգաձայնել. ձայնակցել. կամակցել:

Կմ, միաբանեցուցանել. համաձայնեցուցանել. զմիտս միաձայնեցուցանել. համախոհս առնել. միախորհ առնել. միակամ գործել:

Միաբանիլ. պիրլէշմէք. պիր օլմագ. ույմագ. ուզլաշմագ: || միաբանիլ. միակամիլ. համակամիլ. միամտիլ. զուգամտիլ. միաձայնիլ. համաձայնիլ. զուգաձայնիլ. ձայնակցիլ. կամակցիլ. միանալ, կամ յարել զմիտս. յարեանալ զմիտս այլոյ. գալ ՚ի միաբանութիւն. անկանիլ յոք. յանգչիլ, կմ յանգչել յոք:

չՄիաբանիլ. ույմամագ: || չմիաբանիլ. չհամակցիլ. չձայնակցիլ. բաժանայնիլ. տարաձայնիլ. երկպառակիլ. գժտիլ:

Միաբանիլը: || տե՛ս Միաբանութիւն:

չՄիաբանիլը: || անմիաբանութիւն. տարաձայնութիւն. բաժանայնութիւն. բաժանախոհութիւն:

Միաբանութիւն. պիրլիքլիք. պիրլիք: || միաբանութիւն. միակամութիւն. միախոհութիւն. միաչնչութիւն. միաձայնութիւն:

Կմ, համաբանութիւն. համակամութիւն. համամտութիւն. համախոհութիւն. համաձայնութիւն. հոմաձայնութիւն. հոմակամութիւն. և այլն:

Եւ կմ, զուգաբանութիւն. զուգակամութիւն. զուգամտութիւն. զուգաձայնութիւն. բարեձայնութիւն. ձայնակցութիւն. կամակցութիւն. կամեկցութիւն: տե՛ս և Միաբանք:

Միաբանութեան նշան վրայ ընող: || միաբանամբոխ:

Միաբանութիւն սիրող: || միասէր. համասէր. միաբանասէր:

Միաբանք. պիրլէշմիշ ճէմաաթ: || միաբանք. միաբանակեացք. միաբանութիւն. միակրօնութիւն. հասարակութիւն. ընկերութիւն:

Միաբանող: || տե՛ս Միաբան:

չՄիաբանող. պիրլէշմէյիճի. պիրլիք էթմէյէն: || անմիաբան. անհամաձայն. բացաձայն. տարաձայն. անհամբոյր. գժտիչ. գժտող. երկպառակ. հերձուածող. բաժանանկամ:

Միածին. պիրիճիք. պիր թանէճիք: || միածին. միածնեալ:

Միակերպ. պիր թիւրլիւ: || միակերպ. համակերպ. միօրինակ. համանմանաբար. հանդիտապէս: տե՛ս և Մէկ կերպ:

Միակերպ պարզացած: || միապարզ:

Միակերպ զարդարել: || միազարդ առնել. միազարդել:

Միակերպ հագուստ: || համազգեստ. համահանդերձ. հանդերձակից. զգեստակից:

Միակերպ շարժող, կմ քալող: || զուգաքայլ. զուգընթաց:

Միակերպ պայծառ, կմ փայլուն: || համապայծառ. զուգափայլ:

Միակերպ տարածած: || միատարած. համածաւալ:

Միակտոր: || տե՛ս Մէկ կտորէ:

Միամիտ. ալաֆրանկ չիֆթէյի. պէօն. պունա: || միամիտ. պարզամիտ. պարզմիտ. պարզ. անմեղ. անչար. անխարդախ. անպաճոյճ. այլ ասանց պաճուճանաց:

Կմ, տխմար. տխմարը. տգէտ. անգէտ. չգիտող. պարզամիտ. անխելք. մանուկ. տղայ. տղայահանճար. տղայամիտ. տգիտաբարոյ:

Միամիտ ըլլալ. պէօն օլմագ: || միամտիլ. պարզամտիլ. պարզամիտ լինիլ. տղայանալ. տխմարանալ. տգիտանալ:

Միամտութիւն. պէօնլիւք: || միամտութիւն. պարզամտութիւն. պարզութիւն:

Միայն. անճագ: || տե՛ս Լոկ. և Միմիայն:

Միայն ջրի մէջ, կմ միայն ցամաքի մէջ ապրող: || միակենցաղ:

Միայն թէ, կմ միայն թէ. անճագ: || միայն թէ. միայն զի. բայց միայն. բայց եթէ. բայց թէ. այլ միայն. բայց: տե՛ս և Այլ:

Միանալ: || տե՛ս Մէկ ըլլալ:

Միանէ. * պէտէլ չէ+ինճ: || ուսանող:

Միանձն. Միանձն ըլլալ. և այլն: || տե՛ս Միայնորդ. Միայնորդ ըլլալ. և այլն:

Միաչէն. պիրաչէնի. մէն աչէր կօրր. պիր կէօզլիւ. պիր կէօզլիւ +էօռ: || միակնանի. միականի. միաչեայ. միաչեան. անկնաւոր:

Միաչէնութիւն: || միականութիւն. միակնութիւն:

Միասիրտ: || տե՛ս Մէկ սիրտ:

Միատեղ: || տե՛ս Մէկ տեղ:

Միացած. պիր օլմուշ: || միացեալ. միաւորեալ. միաւորակ. միաւոր. կցորդակից. կապակցակից:

Միացնել: } տե՛ս Մէկ ընել:
Միաւորել: }

Միաւ ընել. խարքի յան հանել. խառն էթմէք: || միաւել. նուաճել:

Միթէ. եա՞ էյէր: || միթէ. եթէ. թէ: տե՛ս և Մէյէր. հարցական:

Միլ. չափրա թայր: || մղոն:

Միլ մը տեղի ութերորդ մասը: || ասպարէզ. ասպարէս. վտաւան. վտաւան:

Մ՛իք միք տառով գրեալ [illegible] : || [illegible] :

Մ՛իլ. օրինակի անգղիերէն լեզուաւ, մի մղոնի չափ եր-կայն. Իտ. այլն : || ասպարէզ. ստադիոն. պարասան-գակ. [illegible] :

Մ՛իլ գալուէ՛ սուբէ. ատ՚ջք մի անգամ. || Հեղեղա-տակ. [illegible] վարել :

Մ՛իլաչիւն : * || տես Կեսարիա. [illegible] :

Մ՛իլաչիւն լինել. || տես [illegible] :

Մ՛իլաչիւն լինել : || տես Կանգնեցել. և [illegible]-ցանել. [illegible] :

Մ՛իլան, կամ միլան. ... է : || միջա-կէ. [illegible]. [illegible]. [illegible] :

Մ՛իլխան. Հողոց անգամ Հողոց. պատն Հեղ Հողերոց Հողոց. [illegible] : || Հողաբաժ Հողա-բաց. բաժան :

Մ՛իլէթ : * || տես Ազգ. [illegible] :

Մ՛իլ սուրբա. [illegible] : || [illegible] :

Մ՛ինաղ. * [illegible] : || [illegible]. [illegible]-ողջութիւն. առողջութիւն. ողջոյն :

Մ՛ինաղղ [illegible] : || ողջոյն ի [illegible]. [illegible]-կաս :

Մ՛ինաղաբեր : * || անդառնալի. վաստակաղի. Հի-ւանդագին. խօթ :

Մ՛ինաղաբերութիւն. [illegible] : || [illegible]-թիւն. վաստակաղութիւն. Հիւանդագութիւն. խօթութիւն :

Մ՛ինակ. Եուլենըր. սալի. ([illegible]). || Միայն. միայնակ. միայնուկ. յատուկ. առանձնակ. միաւորակ. մեկնակ. մենակ. եզակ. մի-ակ. մենաւոր. մենաւոր. մեկնաւոր. մի-նաւոր. միայնաւոր. միաւոր. առանձնաւ-որ. առանձնական. առանձնայնի. ա-ռանձնակի. առանձին :

Կամ, սակ. ըսկ. մերկ. սոսկ. սոսկական. պարզակ. մեկին. մեկին. մեկն. մեկ և մեն. մի :

Մ՛ինակ. Եուլենըր. Եուլենըրշէ. սալի. ([illegible]) || Միայն. միայնակ. միայնուկ. յատուկ. ա-ռանձին. առանձին. առանձնակի. եզա-կի. առաջնոյ. սոսկ. միայն :

Կամ այսպէս. միայն և միայն. միայն ըստ միայնի. առանձնաբար. պարզաբար. պի[illegible]-կաբար. [illegible]. [illegible]. պարզա-[illegible]. [illegible]. [illegible]. մերկա-պէս. եզականապէս. եզակականապէս. և եթ. զոր օրինակ.

Մ՛ինակ դու ես կրնաս : || դու և եթ ոչ կարես :

Մ՛ինակ աղատիլ : || տես Զատ զերծ կալ աղատիլ :

Մ՛ինակ ըլլալ. [illegible] ըլլալ. Եուլենըր օլմագ : || Մենանալ. միայնանալ. միառանձնանալ. նե-րանձնանալ. առանձնանալ. առանձնացո-րիլ. եզանալ :

Մ՛ինակ խօսիլ. [illegible] : || Միաբանել. ինքնակալել. ինքնակալ լինել. ինքնիշխան լինել. միահեծան լինել :

Մ՛ինակ իշխող. [illegible] : || Միապետ. ինքնակալ. ինքնիշխան. անձնիշխան. միա-հեծան :

Մ՛ինակ կենալ. Եուլենըր դուրմագ : || կալ ա-ռանձին. առանձնանալ. ներանձնանալ. միառանձնանալ. մենանալ. միանալ. եզա-նալ. միայնաւորիլ. առանձնաւորիլ. մի-ջեանանալ. առանձնանալ. զատանալ. [illegible]-չիլ :

Մ՛ինակ կենալը : || Միակեցութիւն. միայնակե-ցութիւն. միակրօնութիւն :

Մ՛ինակ կեցող. [illegible]. Եուլենըր դուրան : || Միակեաց. մենակեաց. միայնակեաց. ա-ռանձնակեաց. առանձնակերպ. միակրօն. միայնաւոր. մենաւոր. միաւոր. միակեն-ցաղ. միանձն. ներանձն. Հանգստաւէտ :

Կամ, միայնական. միանձնական. ներանձնա-կան. ներանձնաւոր. ներանձնացեալ. մե-նացեալ. միայնացեալ :

Մ՛ինակ ձիով աղատիլ : || միայն ի ձիոյ ազատիլ :

Մ՛ինակ ձիով ճամփ փախչիլ : || միայն ի ձի-ոյ [illegible] փախչիլ :

Մ՛ինակ ձեռնով ելլել, կամ մինակ [illegible] ըլլալ. || Մենամարտիլ. մենամարտ լինել. մե-նամարտիլ. միակռիւ լինել :

Մ՛ինակ ձեռնով ընելը : || Միամարտութիւն. մենա-մարտութիւն. միայնամարտութիւն. միայնա-կռուութիւն :

Մ՛ինակ ձեռնով ընող : || Մենամարտ. մենամարտ. մենամարտիկ. միակռիւ :

Կամ, միայնամարտ. միայնակռիւ. միակռիւ. միամարտիկ. միապատին. միապատերազմ :

Մ՛ինակ մինակ : || միայն միայն և մեն մի :

Մ՛ինակ վազող. Եուլենըր [illegible] : || Միայնըն-թաց. մենընթաց. մենարշաւ. ինքնարշաւ :

Մ՛ինակութիւն. [illegible]. Եուլենըրլըք : || Միայ-նութիւն. միայնակութիւն. մեկնակութիւն. միայ-նակեցութիւն. միակրօնութիւն. միանձնութիւն, մի-անձնաւորութիւն. ներանձնաւորութիւն. նե-րանձնութիւն. առանձնութիւն. առանձնաւո-րութիւն. առանձնականութիւն. անհայութիւն. յամայութիւն :

Մ՛ինակուկ. [illegible]. Եուլենըրչէ : || Միայ-նակ. միայնուկ. միայնիկ. զոր օրինակ.

Կելլէր մինակուկ ու մանուկ անոնց քովը կերթայ. || յայտնեցաւ երթայր առ նոսա միայնիկ մանուկն : տես և Մ՛ինակ.

Մ՛ինասխալեթ : * || տես Յարմարութիւն :

Մ՛ինասխալեթլը : * || տես Յարմար. [illegible] :

Մ՛ինասխալեթսիզ : * || տես Անյարմար :

Մ՛ինասխալեթսիզ բաներուն : * || տես Ա-փեղցփեղ խօսք :

Մ՛ինասխալեթսիզ սէրը : || յանդգնութիւն :

Մ՛ինարէ : * || Բուրգն. աշտարակ. Համ-բարձակ :

Մ՛ինաւոր. Մ՛ինաւոր ըլլալ. և այլն : || տես Մ՛ինակ. Մ՛ինակ ըլլալ. և այլն :

Մ՛ինաւորիկ : || տես Մ՛ինակուկ :

Մ՛ինաւորութիւն : || տես Մ՛ինակութիւն :

Մ՛ինէ. * [illegible] : || Նօթ :

Մ՛ինէ. * [illegible] : || կիտուճած. գրակոն-տիկոն :

Մ՛ինէլի : * || կիտուճածաւոր. կիտուճածա-գործ. կիտուճածազարդ. կիտուճածայօրէն.

Մ՛ինէճի : * || Նօթարար. նօթագործ. կի-տուճածագործ. կիտուճածարար :

Մ՛ինէսիզ : * || անկիտուճած. անզարդանու-կուն :

Մինթան. * Վրայի կարճ հագուստ։ || Տատառ_ակ. տատառմնակ. տատառատակ. քղամիթ. դրաստ։

Մինինայ, կամ Մինինայ. պղինձ ձի մ՚է։ || Մի_նինայ. մինինայ. երևիլ։

Մինակ։ || Խակ և խակ. յիրաւի. արդար. արդարև. գիտելով չափ. զօր օրինակ.

Մինակ ըսաւ, թէ անոր վերջը լաւ չէ։ || Խակ և խակ, կամ արդար ասաց, թէ կատա_րած նորա չար է։

Մինակ մարգարէացաւ, թէ աս տղին խելքը պիտի չի տանիք։ || Յիրաւի, կամ ար_դարև մարգարէացաւ, թէ ոչ կարէք վայե_լել 'ի մանկանց յայդմիկ։

Մինակ խօսեցաւ, թէ ամմէն բան ոչինչ է։ || Գիտելով չափ ասաց. թէ ամ ինչ ոչինչ է։

Մինչէթ. Մինչէթ ընել։ * || Տե՛ս Աղա_չանք. Աղաչել։

Մինչէթ, կամ մինաչէթ։ * || Երախտանիք. երախտաւոր։

Մինչէթ գալ, կամ Մինաչէթ գալ։ || Երախ_տել։

Մինուկ. Մինուկ կենալ. և այլն։ || Տե՛ս Մինակ. Մինակ կենալ։

Մինչև։ || Տե՛ս Մինչդեռ։

Մինչև որ։ } Տե՛ս Մինչդեռ որ։
Մինչ որ։ }

Միտակր։ * || Ներքնանոց. ներքնակ. ներք_նակ. անկողին. բարձից. բարձմակեան. բարձ_մարան։

Միշկէթ։ * || Տե՛ս Միակէթ։

Միշտ. փոյթով։ || Միշտ. յար. յանախ. յանախ. յաւէտ. յաւէժ. յաւերժ. յաւերժ. յա_րաժամ. յարամիշտ. յարակայ. յորդոր. սահեալ։

Կամ, հանապազ. հանապազօր. զօր հանա_պազ. հանապազօրդ. ցանկորդ։

Եւ կամ, յաւէժաբար. յաւերժաբար. յա_ւէժաբար. յաւերժաբար. յաւէտաբար. մշտաբար. անդադրելի. անլռելի. անհատե_լի. անդուլ. անդադար. անհանգիստ. ան_խափան. անպակաս. անհատ. անընդհատ։

Միշտ ազնիւ. փոխանակ վերջնի համով։ || Մշտամ_բոխ. մշտախռով. մշտավրդով. յաւէտա_յոյզ. յաւէժածուփ։

Միշտ աղօթող. փոխանակ փակեալ եկեղ։ || Մշտա_պաղատ. մշտահոյզ. մշտախնդրակ. մշտա_մռունչ. հանապազամռունչ։

Միշտ արթող։ || Մշտարթուն։

Միշտ բաց, կամ } փոխանակ ալեր, նին ալան։ ||
Միշտ բացօղ. }
մշտաբաց. մշտաբացելի. յարաբացելի. յա_րաբացութեան։

Միշտ բերող։ || Մշտաբեր։

Միշտ բխող։ || Մշտաբուղխ. մշտանդիենաբուղխ. մշտածորան. մշտախաղաց. մշտադինաց. մշտակայլակ։

Կամ, յաւէտաբուղխ. յաւէտածորան. յա_ւէտախաղաց. յաւէտադինաց։

Կամ այսպէս. յաւէժաբուղխ. յաւէժածո_րան. յաւէժախաղաց. յաւէժադինաց։

Կամ, յաւերժաբուղխ. յաւերժածորան. յաւերժախաղաց. հանապազախաղաց. հա_նապազաբուղխ։ Տե՛ս և Միշտ վազող։

Միշտ բնակիլ մէկ տեղ մը։ || Մշտաբնակ լի_նիլ. յարաբնակ գոլ. մշտնջենաւորել ա_րեք։

Միշտ բնակող։ || Մշտաբնակ. յարաբնակ։

Միշտ բուրող։ || Մշտահոտ. մշտաբուրեան։

Միշտ գիշեր, կամ միշտ մութ։ || Մշտագիշեր։

Միշտ գնալ մէկ տեղ մը։ || Հանապազորդել ուրեք։

Միշտ գնալը։ || Հանապազորդութիւն։

Միշտ գնացող. փոխանակ կիսէն։ || Մշտադնաց. յաւէտադնաց. յաւէժադնաց. յաւէժա_խաղաց. յաւէտախաղաց. մշտախաղաց։

Միշտ գոված։ || Մշտագով. մշտնջենագով։

Միշտ գոցող, կամ միշտ գոցած։ || Մշտափակ. յաւէտափակ. հանապազափակ։

Միշտ գոց պահել զդուռը։ || Հանապազա_փակ պահել, կամ ունիլ զդուռն. մշտափակ կալնուլ զդուրս։

Միշտ դառնալ. փոխանակ փնթել։ || Հանապազ դառնալ. սահեալ դառնալ. մշտադարձ լի_նիլ. մշտադարձիկ լինիլ. դարձադարձ ա_նել։

Միշտ դասող։ || Մշտադաս. յաւէժադաս. հանապազադաս։

Միշտ գիտնալ։ || Տե՛ս Միշտ կենալ։

Միշտ դիմացող։ || Տե՛ս Միշտ կեցող։

Միշտ եռած, կամ եռող։ || Մշտակէզ. յարա_կէզ։

Միշտ երերացող. փոխանակ գծլտանան։ || Մշտա_տատան. մշտախաղաց. յարախաղաց. յա_րաձօձ։

Միշտ երկնցած, կամ երկնցնող։ || Մշտակար_կառ. մշտաձիգ. յարաձիգ։

Միշտ ընել մէկ բան մը. փոխանակ պիր իշ իշլիմէք գանթիւլմէք։ || Հաստատել. հանապազորդել. ցանկորդել. յամառել. շարունակել. մշտն_ջենաւորել. զօր օրինակ.

Միշտ կաղօթէր։ || Հաստատէր, կամ հանա_պազորդէր, կամ ցանկորդէր յաղօթս։

Միշտ կը խօսէր։ || Յամառէր, կամ մշտնջե_նաւորէր 'ի խօսել։

Միշտ կը վազէր ջուրը։ || Շարունակէին հոսանք ջուրցն։

Միշտ ընծայող, կամ ընծայած։ || Մշտամա_տոյց. մշտամատէր։

Միշտ թաթխած, կամ պլըշտկած։ || Յարա_թաթաւ։

Միշտ թռչող. փոխանակ ուչան։ || Մշտաթռիչ. յարաթռիչ. յարաթևել։

Միշտ ժամ ըսող։ || Մշտապաշտօն։

Միշտ խաղցող։ || Մշտախաղաց. յարախա_ղաց. յաւէտախաղաց. յաւէտախաղաց. յաւէժախաղաց. յաւերժախաղաց։

Միշտ խօթող, կամ խօթած։ || Մշտամռունչ. հանապազամռունչ.

Միշտ խօսող. փոխանակ սէօյլէյէն։ || Մշտախօս. յարախօս. հանապազախօս. յաւէտախօս. յաւէժախօս։

Կամ, մշտաբան. յարաբան. յաւէտաբան.

յաւէժաբան · հանապազաբան · մշտամռունչ · մշտնջենամռունչ ։

Միշտ ծաղկեալ ։ || մշտափթիթ · յարափթիթ ։

Միշտ ծեծկրուող, կամ լացող ։ || հանապազակոծ · յարակոծ ։

Միշտ ծնանող · դայիմա դօղուրան ։ || հանապազածին · մշտածին ։

Միշտ կաթող · դայիմա դամլայան ։ || մշտակաթիլ · մշտակայլակ · յաւէտակայլակ · յաւէժակայլակ · յաւերժակայլակ ։

Միշտ կանանչ, կամ միշտ գալար · հիչ չէօրոմօղ · հիչ սօլմազ · դայիմա եէշիլ ։ || մշտականաչ · մշտագալար · յաւէտագալար · յարագալար · յարազուարճ · մշտազուարճ · մշտազուարթ · յարազուարթ · յաւէտազուարթ · մշտասաղարթ ։

Միշտ կատարեալ, կամ միշտ կատարող ։ || մշտակատար · յարակատար ։

Միշտ կարգաւորած ։ || մշտակարգ · յարակարգ ։

Միշտ կենալ, կամ միշտ դիմանալ · չանցնիլ · դայիմա դուրմագ ։ || մշտատեւ լինել · մշտատեւեկ լինել · մշտատեւական լինել · մշտանալ · մշտակայիլ · յարակայիլ · յարակայել · յարակայանալ · յարակալ · յարամնալ · յարատեւանալ · յարատեւել ։

Միշտ կենալը, կամ միշտ դիմանալը ։ || մշտատեւութիւն · յարատեւութիւն · յարակայութիւն · յարամնայութիւն · յարաձգութիւն · մշտնջենաւորութիւն ։

Միշտ կեցող · միշտ դիմացող, կամ միշտ ապրող · չանցնող · դայիմա դուրան, եա գալան ։ || մշտակայ · մշտակեաց · մշտակեցիկ · մշտնջենակայ · մշտնջենակաց · մշտնջենակեաց · յաւէտակեաց · յաւերժակեաց · յաւէժակեաց · յարակաց · յարամնաց · յարակայ · յարամնայ · յաւէժակայ · յաւէժակայ · յարաձիգ · յարաձգական · յարադոյ · մշտադոյ · մշտատեւ · յարատեւ · յարատեւական ։ տե՛ս և Յաւիտենական ։

Միշտ կոխած, կամ միշտ կոխող ։ || մշտակոխ ։

Միշտ կռուող · դայիմա գավկայ եափէն ։ || յարակռիւ · մշտամարտ ։

Միշտ կրող, կամ կրած ։ || մշտակիր · հանապազակիր ։

Միշտ հարուստ · դայիմա զէնկին ։ || մշտահարուստ · մշտափարթամ ։

Միշտ մեռնող ։ || մշտամեռ · հանապազամեռ ։

Միշտ մէկ տեղ կեցող ։ || յաւէտակից · յաւէտակից · յաւէժակից · յաւերժակից · յաւիտենակից · մշտնջենակից ։

Միշտ մնալ ։ || տե՛ս Միշտ կենալ ։

Միշտ մտածող · դայիմա ֆիքիր էտէն ։ || մշտախոհ · մշտախորհ ։

Միշտ յաղթող ։ || մշտայաղթ ։

Միշտ յիշող, կամ միշտ յիշուող ։ || մշտայուշ ։

Միշտ յօժար ։ || մշտայօժար ։

Միշտ շարժող · դայիմա գըմըլտանան ։ || մշտաշարժ · յարաշարժ · յաւէտաշարժ · մշտախաղաց · յարախաղաց · յաւէտախաղաց · անկասելի · անդադար ։

Միշտ շնչաւորուող ։ || յարաշնչող ։

Միշտ շինող, կամ միշտ շինած ։ || մշտակառոյց · մշտակազմ · մշտակերտ ։

Միշտ ուրախ · դայիմա շատ ։ || մշտազուարճ · յարազուարճ · մշտազուարթ · յարազուարթ · յաւէտազուարթ ։

Միշտ չարչարող, կամ միշտ չարչարուող ։ || մշտաչարչար · մշտատանջ ։

Միշտ պայծառ ։ || մշտապայծառ · մշտափայլ ։

Միշտ պէտք ընող ։ || մշտախնամ · յաւէժախնամ · յաւէտախնամ ։

Միշտ պտուղ ունող · դայիմա մէյվէլի ։ || մշտապտուղ · յաւէտապտուղ · յարապտուղ ։

Միշտ ջանացող · դայիմա ղայրէթ էտէն ։ || մշտաջան · հանապազաջան ։

Միշտ սառած · դայիմա դօնդմուշ ։ || մշտասառոյց · յաւէտասառոյց ։

Միշտ սուտ խօսող ։ || հանապազասուտ ։

Միշտ վազող · ջուր · [illegible] · աղբիւր · և այլն · դայիմա ագան ։ || մշտահոս · մշտնջենահոս · յաւէժահոս · յաւէտահոս · յարահոս · հանապազահոս · անհատահոս · մշտաբղխ · մշտահեղ ։ տե՛ս և Միշտ կաթող · և Միշտ բխող ։

Միշտ վայելել ։ || միշտ վայելել · մշտավայել լինել · մշտավայելել ։

Միշտ վայելող, կամ վայելած ։ || մշտավայել ։

Միշտ վառած · դայիմա եանար ։ || մշտավառ · յաւէտավառ · յարաբորբոք ։

Միշտ տարածող, կամ տարածած ։ || մշտասփիւռ · մշտատարած · հանապազատարած · մշտածաւալ · մշտատարածաւալ ։
կամ այսպէս · յաւէժասփիւռ · յարասփիւռ · յարածաւալ · յարատարած · յարաձիգ ։

Միշտ տեսնող, կամ տեսած ։ || մշտատես · յաւէժատես · հանապազատես ։

Միշտ տապած ։ || մշտատապ · յարատապ · մշտնջենատապ ։

Միշտ ցարեկ · դայիմա կէօնտէրիր ։ || մշտատուր · յարատուր ։

Միշտ ցրուող ։ || մշտացիր · մշտացրիւ · մշտափարատ · յարափարատ ։

Միշտ փափագող ։ || մշտափափագ · մշտատենչ · մշտատարփ ։

Միշտ փնտռող, կամ փնտռուած ։ || մշտայոյզ · մշտախոյզ · յաւէտախոյզ · յաւէտայոյզ · յաւէժայոյզ · յաւերժախոյզ ։

Միշտ փոխուող ։ || մշտափոխ · յաւէտափոխ · յաւէժափոխ · հանապազափոխ ։

Միշտ քալող, կամ գնացող · դայիմա եիւրիւր ։ || մշտագնաց · հանապազագնաց · յարընթաց ։

Միշօ, կամ Մուշօ ։ * || Մանուկ նաւու ։

Միջակ · օրթայ · օրթանճայ · օրթայէօլլու · օրթադաղէ ։ || միջակ · միջական · միջային · միջակային · միջամասնեան · միջախառն · միջաչափաւոր ։

Միջակ՝ փոքունէ · ոչ ցրփունէ չէք, կն անուղունէ · ոչ ընդունէ չէք · և այլն ։ || տե՛ս Բարեխառն ։

Միջակ՝ ոչ խիստ տաք, եւ ոչ խիստ պաղ · ըլըճագ ։ || տե՛ս Եղկ ։

Միջակ վարող · օրթայ եօլլու չէքէնլէր ։ || միջակավար ։

Միջակ ըլլալ · օրթայ պուլունմագ : ‖ միջակա_նալ · միջակ լինել :
Միջակ հասակ ունեցօղ · օրթայ պօյլու : ‖ միջա_հասակ :
Միջակ ձայն ունօղ : ‖ միջակաձայն :
Միջակէտ · օրթայ նօքթայ : ‖ միջակէտ · կէ_դրոն · մէտ :
Միջամէջ · (ձեռ. ժամանակին ·) արալըգ արալըգ · պարա պարա : ‖ ժամ ընդ մէջ · ժամ ընդ ժամս · երբեմն երբեմն :
Միջամէջ · (ձեռ. տեղական ·) արալըգ արալըգ · պարա պարա : ‖ մէջ ընդ մէջ · հատ ընդ մէջ · տեղ ընդ մէջ :
Միջէն · օրթասընդան · արասընդան · իչինդէն : ‖ 'ի միջոյ :
Միջի · իչինդէ · օրթադաքի : ‖ միջին :
Միջի բերդ : ‖ միջնաբերդ · դղեակ ·
Միջի դուռ · օրթայ գափու : ‖ միջնադուռն :
Միջի թէլերուն : ‖ միջնաթելք :
Միջի խալթ · պանտ · օրթայ գաթ : ‖ միջնայարկ · միջնատուն :
Միջի կէտ : ‖ տե՛ս Միջակէտ :
Միջի ձախմայ · ձէօ ձէվիր ձանճայ · օրթայ եօլ : ‖ միջաշաւիղ · միջնաշաւիղ · ընդմիջաշա_ւիղ · առանցք :
Միջի մասը · օրթայ պարչայ : ‖ տե՛ս Մաս բաժնի առջը :
Միջի պատ · օրթայ տուվար : ‖ միջնորմ · մի_ջնա_պարիսպ :
Միջի տարին : ‖ միջամիջոյթ :
Միջի տաշխած ամրցուցած : ‖ միջամրու_թեալ :
Միջի տեղ : ‖ տե՛ս Միջ տեղը · Մէջ տէղէ :
Միջի օդը : ‖ միջօդ · միջին օդ :
Միջինք · օրթաուզ · եարըմ : ‖ հասարակած · մէյ · ինչպէս մեծ պահոց միջինքը՝ ցամաք հաց կերած : ‖ միջնշս ցհասարակածն քառասա_նորդաց՝ հաց ուտանէք ուտէք :
Միջնորդ · մէջ մտնօղ · բանը չինօղ · վասնդէ · ամաճ : ‖ միջնորդ · տարուբեր · խօսնակից · սադրիչ :
Միջնորդ ըլլալ · միջնորդութիւն ընէլ · մէջ մտնելով բանը շինել · վասնդէ օլմաք · ամաճըլըք էթմէք : ‖ միջնորդ լինել · միջնորդութիւն առնել · մի_ջնորդել · սադրել :
Միջնորդ ընել · միջնորդ բանել · մէջը մէջ մտցնել որ բանը հանէ · վասնդէ պըրագմագ : ‖ միջնորդ առնել · միջնորդել · 'ի բանի առնել :
Միջնորդութիւն · վասնդէլըք · ամաճըլըք : ‖ միջնոր_դութիւն :
Միջոց · մէջ ընկած ժամանակ · ‖ միջոց ժամա_նակի :
Միջուկ, կամ միջուք · իչ · էօզ · իլիք : ‖ մէջ · միջինք · պարար · ուղեղ :
Միլէ · թաղաք է : ‖ զմիւռոնն · մի(ա)նոյ · սմի_ռայ :
Միս · էթ : ‖ միս · մարմին · հիւթ, կամ ուիւթ · վոր օրինակ ·
Թեւին միսը ուտել : ‖ ուտել զմարմին բազկի իւրոյ :
Ոչ անց մսի մինակ հոգի էր : ‖ առանց հիւ_թոյ, կամ ուիւթոյ՝ էր պիտակ հոգի :

Միս եփած : ‖ եփոյ միս · Ճէնձէր :
Միս կտրել · էթ քէսմէք : ‖ հատանել զմիս · մսահատող լինել · խողխողել · յօշել :
Միս կտրօղ · էթ քէսէն : ‖ մսահատ · մսահա_տոյց · մսակոտոր · մսակոտիր · մսավաճառ :
Միս ուտօղ : ‖ մսակեր · մսասէր · մսակեր :
Միս չուտօղ · էթ եէմէզ : ‖ անմիս · անմսակերութիւն :
Միս ուտել · էթ եէմէք : ‖ ուտել զմիս · մսա_կեր լինել · մսաճաշակ լինել :
Միս ուտօղ · էթ եէյէն : ‖ մսակեր · մսասէր · մսա_շակ · մսալինակեր :
Միս չուտօղ : ‖ անմսակեր · մսաաներժիք · մսահատ :
Միսը ուտել՝ ոսկորն ալ ուտէլ : ‖ տե՛ս Գոլու_խը կծել :
Մսէ · էթդէն : ‖ տե՛ս Մսեղէն :
Մսէ դադրօղ : ‖ մսալքեալ · մսահատ :
Մսէ տօլմայ : ‖ խճողակ մսոյ :
Մսի գէղ : ‖ մսակոյտ · մսադէզ :
Մսի չէնկել · որով թէնձէրէն էթ կը հանէն : ‖ մսահան :
Մսի չէնկել · ասիյը որ դու կը խաշէն : ‖ Ճանկ · կամ կեռ :
Մսի ջուր, կամ մսաջուր : ‖ տե՛ս խաշու :
Մսի ճենճ · եաղ թէլի : ‖ ճենճեր :
Մսի ճենճը հանել · եաղն թէլի ալմագ : ‖ առնուլ զճենճերն · 'ի բաց հանել զճեն_ճերն · ճենճերել :
Միսաֆիր : * ‖ հիւր · հիւրոյթ · օտար · օտարական · եկ :
Միսաֆիր տօղ : ‖ հիւրատեաց · օտարա_տեաց :
Միսաֆիր ընդունիլ, կամ մեծարել · մուսաֆիր գապուլ էթմէք · գոնաղլամագ : ‖ ընդունել զհիւր · հիւրընկալ լինել · հիւրընկալել · օտարընկալել · հիւրասիրել · ասպնջակա_նել :
Միսաֆիր ընդունիլը, կամ մեծարելը : ‖ հիւրընկալութիւն · հիւրամեծարութիւն · հիւրա_սիրութիւն · օտարասիրութիւն · ասպնջականութիւն · ասպնջականութիւն :
Միսաֆիր ընդունօղ, կամ մեծարօղ, կամ սի_րօղ · մուսաֆիրի խօշնուտ տէօղ · գօնուգչու : ‖ հիւրընկալ · հիւրընկալու · օտարընկալ · օտարասէր · հիւրասէր · հիւրամեծար · աս_պնջական · ասպնջական · ասպնջական · վանատուր :
Միսաֆիրխանայ · * մուսաֆիրհանէ · մըհմանխա_նէ : ‖ հիւրանոց · հիւրատուն · օտարա_տուն · օտարանոց · վանք :
Միսաֆիրութիւն · մուսաֆիրլիք : ‖ հիւրութիւն · հիւրոյթ · օտարութիւն :
Միսաֆիրութիւն երթալ · մուսաֆիրլիկէ կիթմէք : ‖ գնալ 'ի հիւրութիւն · հիւրանալ · զհիւրութիւն գնալ :
Միսխնայ · թաղաք է : ‖ մեսսանայ :
Միսխիթրայ, կամ Միսիթրայ · թաղաք է : ‖ լակեդեմոն · սպարտիա :
Միսխիթրացի : ‖ լակեդեմոնացի · սպար_տիացի :
Միսկ : * ‖ մուշկ · հրամուշկ :
Միսկի հոտ ունօղ · մոշ գօգար : ‖ մշկահոտ :

Միսկէթ գինի : || մշկաւէտ · մշկահոտ գինի · ծաղկահոտ գինի :
Միսկէթ խնձոր · միսքէթ էլմասը : || մշկախնձոր · մշկահոտ խնձոր :
Միսկին · * ղամաւլը : || տե՛ս Խեղճ :
Միսկին · * Յամբար : || տե՛ս Գոյնի :
Միսկճի · մոմ չինող : || մշկավաճառ · հոտա_ վաճառ · խնկավաճառ · խնկեղէնաց :
Միսիսյ · * ծովու անունն է : || խնդրելով :
Միսիսյոյն կճպը · մեծիս գաղտաղը : || Խոսեց, կմ խոսեցի :
Միսիլլի՝ մի : * || երկվորեկ ·
Միսիլլի առանը : * || միասինիլինեն · ընդասա · ընդերքեալ :
Միսիլլիցի · մոնէւաւէն : || միասինլինեցի · ընկ_ բացի :
Միտք · ադըլ · ֆիքիր : || միտք · խելք · խոհա_ ցութիւն · իմացուածն · արամադրութիւն · ուշ · երուրձք :
Կմ, իմացաբան · իմաստաբան · հոգեւորական_ բան ոգւոյ · հոգեւրգոցնոց ոգւոյն : տե՛ս և Խելք :
Միտք · հաֆըզ : || տե՛ս Յիշողութիւն :
Միտք՝ բանին : || տե՛ս Բանին միտքը :
Միտք՝ շատ բան հնարող, կամ ծնանող : || ծննդական միտք :
Միտք առնել : || տե՛ս Սերտել :
Միտք բանեցնել : || տե՛ս Խելք բանեցնել :
Միտք բերել, կմ Միտքը բերել · ֆիքիրինէ կէթիրմէք · ադըլը : || ՚ի միտ ածել · զմտաւ ածել · յուշ ածել · յուշ առնել անձին · յուշ լինիլ ինքեան · ուշ ՚ի կուրծս անկանիլ · ուշ ՚ի կուրծս առնել · նկարագրել ՚ի միտս · նկարել ՚ի միտս · յիշատակել ումեք · յիշե_ ցուցանել անձին · առիթ առնել անձին · տալ անձին · ուշադրել · մտադրել · յիշել · յիշատակել :
Միտք բերել · ադլինէ գէլմէք : || տե՛ս Միտքը գալ :
Միտք դնել : || տե՛ս Խելք առնել :
Միտք դնող · միտք դնող : || տե՛ս Խելք առնող :
Միտք ընել · միտք առնել : || տե՛ս Մտածել :
Միտք ունող : || տե՛ս Խելք ունող :
Միտք չունող : || տե՛ս Խելք չունող :
Միտքը բաց : || տե՛ս Զգաստ · և Խելացի :
Միտքը բոլորած : || տե՛ս Խելքը բոլորած :
Միտքը գալ : || տե՛ս Միտք բերել :
Միտքը գոց : || պարմոլոր · ապուշ : տե՛ս և Բութ · թաւ միտք ունող :
Միտքը գուլ · Միտքը բութ : || տե՛ս Բութ · գոլ միտք ունող :
Միտքը դարձակ · Միտքը պարապ : || տե՛ս Փուճ բան մտածող :
Միտքը դնել · ֆիքիրինէ գօյմաք : || դնել ՚ի մտի · դնել դնել · մտադրել · դիր օրինակ · Միտքը դրեր էր, որ երուսաղէմ երթայ : || դնէր եղեւ էր նա երթալ յերուսաղէմ :
Միտքը կը դնէր ինքը զինքը խղդել : || ՚ի խեղդ մտադրէր : տե՛ս և Դիտաւորութիւն դնել :
Միտքը ղարնող : || մտամոլոր :
Միտքը ըլլալ : || տե՛ս Միտքը պահել :

Միտքը ընկնիլ : || տե՛ս Միտք բերել :
Միտքը չընկած : || անմտածեալ · անկարծ · անխորհ :
Միտքը խառնող : || տե՛ս Միտքը պղտորող
Միտքը ծուռ · ֆիքիրի էյրի · ադըլը չըքմայ : || յիմարամիտ · թիւրամիտ · թիւրախոհ · թիւրախորհ · թիւրախորհրդութիւն :
Միտքը կորսնցնել : || տե՛ս Խելքը կորսն_ ցնել :
Միտքը հաստատ : || հաստատամիտ · յի_ շամիտ :
Միտքը ձգել · ֆիքիրինէ պրաքմաք : || բերել ՚ի յուշ · ուշադրել · յիշատակել · յիշեցու_ ցանել · յիշել · յուշ առնել · յուշ ածել · տալ առնել · ազդել ·
Միտքը ձգելը · մաքը Բէրէնը : || յիշատա_ կութիւն · յիշողութիւն · յուշարարութիւն · ազդա_ րարութիւն :
Միտքը ձգող · ֆիքիրինէ պրաքան : || յիշատա_ կող · յիշեցուցանող · յիշեցուցիչ · յիշատա_ կիչ · յիշատակարար · յուշարար · ազդարար ·
Միտքը մոլոր · ֆիքրի ... : || յամառա_ միտ · մաքրամիտ · տղայամիտ · ամբոխամիտ · տղայարամիտ · անխորհրդամիտ :
Միտքը մոլորած, կամ միտքը մոլորցնող, կմ խախուղ : || մտամոլոր · մտախաբ :
Միտքը մոլորցնել : || մտամոլորել · մտա_ մոլար, կմ մտախաբ առնել :
Միտքը մեծ մեծ բաներ դնել : || մեծամեծս խորհիլ :
Միտքը շիտակ · ֆիքրի դօղրու : || ուղղա_ միտ · ուղղամիտ · ուղղախոհ · ուղղախորհ · ուղղախորհուրդ · ուղղադատ · ուղղահա_ ւատ · ուղղահաւատ · ուղղահաւատ · ուղղա_ հաւան · ողջամիտ · պարզամիտ · պարզամիտ :
Միտքը չար : || տե՛ս Չար բան մտածող :
Միտքը պահել : || ունիլ ՚ի մտի · յուշի ու_ նիլ · խելամուտ լինիլ :
Միտքը սաղ : || տե՛ս Խելքը կլուխը :
Միտքը սուր : || տե՛ս Սրամիտ :
Միտքը վերնալ : || տե՛ս Յափշտակուիլ մտօք :
Միտքը վրան ժողվել : } տե՛ս Զգաստ կենալ :
Միտքը վրան պահել : }
Միտքը տկար : || տե՛ս Տկար միտք :
Միտքը ցրուել, կմ ցնդել : || ցնդել զմիտս · ցրել զուշ : տե՛ս և Խելքը ցնդել :
Մտաց դժար բան : || ընդդէմ մտաց · ան_ բանաւոր · անբանական · յիմարական :
Մտաց մէջ չինած, կմ ծնած : || ներմտա_ ծածկեալ · ներմտածածկաբանական :
Մտաց մէջ չինել : || ներմտածածկել :
Մտաց տակ չընկնիլ · խէլաց փոք չընկնիլ · խէյալ չկանիլ · ադըլաց սղմամ : || ոչ անկանել ընդ մտօք · անպարագիր լինել ՚ի մտաց · անհաս լինիլ ՚ի մտաց :
Մտաց տակ չընկնող · խէլաց փոք չընկնող · խէյալ չկանող · ադըլ էրէնմէզ · ադըլաց սղմայ : || անըմբռնելի · անիմանալի · անհասանելի · անբովանդակելի · անպարագրելի · անըմբ_ ռնելի · անտեսանելի :
Կմ, այսպէս · անհաս · անհասանելի · անհա_

անկայ • անբովանդակ • անպարփակ • անպարագիր • անպարագիծ • անսահման • անպարոյր • անպարագրալ • անպարագրական • անխելամուտ • անտես 'ի մտաց • անտեսանելի, կամ անտեսանելի 'ի մտաց :
Մ'ոքէն • ափւընփան : || 'ի մտացն • 'ի մտաց իւրոց, կամ Նորա :
Մ'ոքէն ելած : || տես Մ'ոացած :
Մ'ոքէն ելլել : || տես Մ'ոանալ :
Մ'ոքէն հանել : || տես Մ'ոացնել :
Մ'ոքին կեօրէ • ափւընաւ կէօրէ : || ըստ մտաց իւրոց • ըստ միտս իւր • առ կարծիս Նր :
Մ'ոքին հաւանիլը : || մտահաճութիւն :
Մ'ոքին հաւանօղ : || մտահաճ :
Մ'ոքով վճռել : || վճռել • դատել • ընտրել • կշռել • կշռադատել :
Մ'իրի : * || արքունիք • զո՞ր օրինակ •
Մ'ալը միրիէ • քէնար քիւրէյէ : || ինչքն յարքունիս, ինչքն արկցի 'ի Թիս :
Մ'իրիին ըլլալ : || յարքունիս լինիլ • արքունանալ :
Մ'իրիէն • պէյլէնէյէն : || յարքունուստ • արքունուստ • զո՞ր օրինակ •
Մ'իրիէն պահելին : || արքունուստ անուանցն :
Մ'իրիէն ալըրը : || յարքունուստ առցի :
Մ'իրիէն ալըմը : || արքունատուր :
Մ'իրին առնել : || յարքունիս առնուլ • յարքունիս գրաւել :
Մ'իրուք : || տես Մ'օրուք :
Մ'իւթալիֆ : * || պատկանեալ • պատշաճեալ • վայելչական :
Մ'իւթիւհ • Մ'իւթիւհ ըլլալ • և այլն : * || տես Հնազանդ • Հնազանդ ըլլալ • և այլն :
Մ'իւժտէ • Մ'իւժտէ տալ • և այլն : * || տես Աւետիս • Աւետիս տալ • և այլն :
Մ'իւժտէճի : * || տես Աւետիս տըւօղ :
Մ'իւլքիւլ : * || տես Մ'աղուխ :
Մ'իւլք : * || գերդաստան • կալուած, կամ կալուածք • ստացուած • ժառանգութիւն • վիճակ • ստացք :
Մ'իւհէնտէսլերէ : * || վանդակապատ, կամ վանդակապատք :
Մ'իւհլիւզ • Մ'իւհլիւզ ըլլալ : * || տես Կոտր ընկած • Կոտր ընկնիլ • ձախլիկ • և այլն :
Մ'իւհլիւաթ : * || տես Անոթ :
Մ'իւհաիր : * || Նոճերանկ գատաւորի • հրաւիրակ :
Մ'իւհաիր պաշը, կամ Մ'իւհաիր աղասը : * || Նոճերակապետ :
Մ'իւհտաճ • Մ'իւհտաճ ըլլալ • և այլն : || տես Կարօտ • էհտաճ • Կարօտ ըլլալ • էհտաճ ըլլալ • և այլն :
Մ'իւճաատէլէ : * || տես Հակաճառութիւն :
Մ'իւճաատէլէ ընել : } տես Հակաճառել :
Մ'իւճաատէլէ կանգնիլ : }
Մ'իւճաատէլէճի • * մաճատէլէճի ընօղ : || տես Հակաճառօղ :
Մ'իւճիւզաթ : * || տես Հրաշք :
Մ'իւճիւմ • Մ'իւճիւմ ըլլալ • և այլն : * || տես Անդամալոյծ • Անդամալոյծ ըլլալ • և այլն :

Մ'իւնատալէ, կամ մինէտալէ : * ...ւնկէօ ըւէնկէօ յան հանօղը : || զարթուցիկ :
Մ'իւնէճիմ : * || մոգ • աստղահմայ • քաղդէ • քաղդեայ • քաւդեայ • քօդեայ • քօդէ : տես և Աստղագուշակ :
Մ'իւնէճիմի խըրմէթ ընօղ : || մոգապաշտ • մոգասպաս :
Մ'իւնէճիմի, կամ միւնէճիմուն միւթալիի : || մոգական • աստղաբաշխական :
Մ'իւնէճիմլիք : * || մոգութիւն • աստղաբաշխութիւն • աստղահմայութիւն • քաղդէութիւն • քօդէութիւն :
Մ'իւննէթ : * || տես Մ'իննէթ :
Մ'իւնքիւն : * || հնար • հնարաւորութիւն :
Մ'իւնքիւն է : || տես Կարելի է :
Մ'իւնքիւնլիւ : * || տես Կարելի :
Մ'իւնքիւնսիւզ : * || տես Անկարելի :
Մ'իւնքիւնսիւզէ : || տես Անկարելի է :
Մ'իւշավէրէ • Մ'իւշավէրէ ընել : || տես Խորհուրդ • մաշավէրէ • Խորհուրդ ընել • և այլն :
Մ'իւշավէրէճի : * || տես Խորհուրդ ընօղ :
Մ'իւշէվվէշ : * || խառն • շփոթ • անորոշ • անյայտ • տարակոյս • կեղակարծ :
Մ'իւշքիւլ : * || տես Տարակուսանք :
Մ'իւշտէրի : * || գնօղ • եկաւոր • յաճախորդ :
Մ'իւսէլլիմ : * || ազատ • ապահով • առող • սապահ :
Մ'իւսէլլիմութիւն • * մուսէլլիմլիք : || ազատութիւն • ապահովութիւն • առողջութիւն :
Մ'իւսէվվէտէ : * || Նախօրինակ :
Մ'իւսէվվէտէ ընել : || Նախօրինակել :
Մ'իւսէվվէտէճի : * || Նախօրինակագործ • Նախօրինակարար • Նախօրինակիչ :
Մ'իւրաաթէ : * || տես Տող • բնագիրն :
Մ'իւրէքքէպ : * || տես Թանաք :
Մ'իւրէքքէպ պաւըթը : * || կաղամար ձօւկն :
Մ'իւրվէթ : * || մարդասիրութիւն • առատաձեռնութիւն • շնորհք • օճան :
Մ'իւրվէթլի : * || մեծարոտ • մեծարոյ • բարեհամբոյր • մարդասէր • առատաձեռն :
Մ'իւրվէյիզ : * || աղօճան :
Մ'իւրվէյիզ • * աղճը : || աղօճանք • աղջ աղօճանից :
Մ'իւրտ : * || տես Մ'ըռուր • ըլչ :
Մ'իւրտէսէնկ • * տէշէ : || քարմարցանք :
Մ'իւքէլլէֆ : * || տես Փառաւոր, և զարդարեալն :
Մ'իւֆտի : * || տես Զրի :
Մ'իւֆթախոր : * || քահանայապետ տաճկաց :

Մ'Լ

Մլակ • ...: || ...:
Մլաւ, կամ մլաւ • ...: || մլաւիւն • մլաւումն :
Մլաւ ընել • ...: || մլաւել • Նուոլ :
Մլեզ : || խառն • բաղադրեալ : տես և Մէլեզ :
Մլմլել : || աղաւաղել • պատառոտել :
Մլմուլ : || տես Մ'ուր • օձուխ :
Մլուլ : || տես Մ'անողակ :

Մ Խ

Մխալ . թիւթիւմէք : ‖ ծխել . ծխիլ :
Մխահանք .
Մխանք , կմ Մխհանք . } թիւթիւնէրիկ . բիւ-րիկ . օճախ . օճախի գիւլախ : ‖ ծխնելոյզ . պատուհանք :
Մխլճկել . կէրէյաւէրմէք . իչէրի սօխմագ : ‖ մխրճել . մխլճել . մխմխել . տաղտկեցուցանել . ատելեցուցանել :
Մխլճկիլ . կիրիշմէք . սօգուլմագ . իչէրի սօխուլ-մագ : ‖ մխրճիլ . մխմխիլ . ատելիլ . ատելել մտանել . խղխղել . տաղտկիլ . 'ի ներքս կոխիլ :
Մխլճկումն . կիրիշմէ . սօգուլմա : ‖ մխրճումն . մխմխումն . ատելութիւն :
Մխիթարած . թէսէլլի օլմուշ : ‖ մխիթարեալ . սփոփեալ :
Մխիթարանք . թէսէլլի : ‖ մխիթարութիւն . սփոփութիւն . սփոփումն . արդարհատութիւն . յարդարհատութիւն . արդարհատումն . արդարհատանք . յարդարհատանք . սփոփանք . հայթհայթանք . հայթեթանք . հայթհայթումն . հայթայթումն . հայթայթութիւն . օժանդակութիւն . օժընդակութիւն . մխիթար . ևայլն . Սրտին մխիթարանք ընել : ‖ մտաց նորա մխիթար մատուցանել :
Մխիթարել . թէսէլլի էթմէք . թէսէլլի վէրմէք : ‖ մխիթարել . սփոփել . արդարհատել . յարդարհատել . հայթհայթել . հայթայթել . անդորրել . անդորրացուցանել . անդորրեցուցանել . օժանդակեցուցանել . օժանդակել . յօժանդակել :
Կմ , մխիթար լինել . սփոփանս մատուցանել . արդարհատանս ընծայել . անդորրիչ գոլ . խօսիլ 'ի սիրտ նեղելոյն . զուարթացուցանել զվշտացեալն . փարատել զսուգ . վանել զտրտմութիւն :
Մխիթարիչ : ‖ տես Մխիթարող :
Մխիթարութիւն : ‖ տես Մխիթարանք :
Մխիթարութիւն չունեցող , կմ չմխիթարուող . թէսէլլիսիզ : ‖ անմխիթար . անսփոփ . անարդարհատ . անարդարհատելի :
Մխիթարութիւն ընկեր : ‖ մխիթարակից :
Մխիթարուիլ . թէսէլլի պուլմագ : ‖ մխիթարիլ . սփոփիլ . արդարհատիլ . անդորրիլ . անդորրանալ :
Կմ , մխիթարեալ լինել . սփոփեալ լինել . արդարհատեալ լինել :
Եւ կմ , թափիլ 'ի սգոյ . սթափիլ 'ի տրտմութենէ . զուարթանալ . զբնդութիւն զգենուլ :
Մխիթարող . թէսէլլի էտէն : ‖ մխիթար . մխիթարող . մխիթարիչ . սփոփիչ . արդարհատիչ . անդորրիչ . օժանդակից . օժանդակ . օժընդակ :
Մխլայիճի . * ճէլիճիլէր փար գամօղ : ‖ ակնանակապ . ակնանակուռ :
Մխլատըզ , կմ Մխլատըզ թաշը : * ‖ տես Մաղնիս քար :
Մխմխալ : ‖ ծխմխել . ծխելով ծխել :
Մխոտ . մուխ լեցած , կմ մուխ պատած . թիւթիւն-նէ . թիւթիւնլի : ‖ ծխոտ . ծխաւոր . ծխալի . ծխալից . ծխալից . ծխահոտ . ծխախառն . ծխապատ . ծխամած . շոգխառնեալ :
Մխոտիլ . թիւթիւնլէնմէք : ‖ ծխոտիլ . ծխաւորիլ . ծխախառնիլ . ծխախառն լինիլ :
Մխտել , կմ Մխթել . փիւրթմէք : ‖ խթել . ոտախթել . խզխթել . խթանել . խեթել . կոտել :
Մխտել' ուխս ուխս : ‖ խթխթել . կոկոտել :

Մ Կ

Մկան աղաչ . Աքլան քէօք . և այլն : ‖ տես 'ի ներքոյ բառին' Մուկ :
Մկնդեղ . սըչան օթու . ղանըք : ‖ մկնդեղ . զառիկ :
Մկնկերուք . սըչան էէտիկ : ‖ մկնակեր . մկնակ :
Մկնհարանուկ . չէլինճիք : ‖ աքիս , կմ աքիս :
Մկնոռ : ‖ տես Կածոռիկ :
Մկնոտ . սըչանլը : ‖ մկնաւոր . մկնոտ :
Մկրատ . մախաս : ‖ մկրատ . կարոց . փարատ . փարած :
Մկրատ , խէչափառի , ըսպալօղի . կարիճի . և այլն : ‖ ունելիք խեցգետնոյ' կարճի . և այլն :
Մկրատ ծրագի : ‖ տես Քթտանիչ :
Մկրտած : ‖ տես Մկրտըւած :
Մկրտել . Նաֆդամագ : ‖ տես Լուանալ :
Մկրտել . վաֆթիզլամագ . վաֆթիզ էթմէք : ‖ մկրտել . կնիք տալ :
Մկրտելու տեղ . վաֆթիզհանէ : ‖ մկրտարան . մկրտատուն . կնքատուն . աւազան մկրտութեան :
Մկրտըւած , կմ մկրտած . վաֆթիզ օլունմուշ : ‖ մկրտեալ . կնիք առեալ . կնիք ընկալեալ . կնքաւոր :
Մկրտըւելու ըլլալ , կմ մկրտըւելու պատրաստութեան ատենէն : ‖ երախայանալ . երէխայանալ :
Մկրտըւելու մարդ : ‖ երախայ . երէխայ . երախայացեալ :
Մկրտըւիլ . վաֆթիզլանմագ . վաֆթիզ օլմագ : ‖ մկրտիլ . մկրտեալ լինել . կնիք առնուլ . կնիք ունիլ :
Մկրտիչ . վաֆթիզ էտէն . Յովհաննէս : ‖ մկրտիչ . մկրտող . կնքաւոր :
Մկրտութիւն . վաֆթիզ : ‖ մկրտութիւն . կնիք :
Մկրտող : ‖ տես Մկրտիչ :

Մ Ղ

Մղեղ . չէօփի մանգալ . ուֆագ թօզու . ուֆագ թիւյիւ : ‖ մղեղ . ունդ . ունկ :
Մղձաւանջ . կապուս : ‖ մահաճանջ :
Մղձաւանջութիւն . կապուսլըդ : ‖ մահաճանջութիւն :

Մ Ճ

Մճճըւիլ . ճիզիլ . ճիզիլ դրադըլըլ : ‖ մճճիլ . տես և ճնճղուկիլ :

ՄՆ

Մնալ. գոյանալ : || մնալ. կալ. կայանալ. կայանաւորիլ :

չՄնալ. գոյանալ : || չմնալ. չկալ. ոչ մնալ. ոչ կալ. ոչ գոլ : տե՛ս և Ջնջանիլ :

Մնալ՝ մէկ բան մը, կամ փերմը, կամ մէկի մը բան . || տե՛ս Քնանկիլ, և Խոնարհիլ ըլլալ :

Մնալ տալ. ետ՛ թողուլ : || տալ մնալ. մնա֊ցուցանել. կացուցանել. կայացուցանել. ապուցանել :

Մնաս. ըսածին մնացն է : || մնացք. մնա :

Մնաս բարով, կամ մնաք բարով : || տես Կե֊ցցէք բարով :

Մնացած. գոյքը : || մնացեալ : տե՛ս և Մնա֊ցուք :

Մնացած պտուղներըը քաղել : || Ճռաքաղ առ֊նել. Ճռաքաղ լինել. Ճռաքաղել :

Մնացածները ժողվել, կամ թաղել, կամ գե֊րել. և այլն : || կոտորել զմնացեալսն. Ճռա֊քաղ առնել. կամ Ճռաքաղել զպատերազմողսն, զզօրս, և այլն :

Մնացականն : || մնացական . տե՛ս և Մնացող :

Մնացուք. ստացուածք : || մնացորդ. մնաց֊ուած. յաւելուած, կամ յաւելուածք. յա֊ւելուած. աւելորդ. ուղխար. մթեր. մըթերք. կացման. վերջաւոր.
Կամ, մնացեալ. յաւելեալ. ուղխացեալ. յետ֊նեալ. վերջանեալ :

Մնացող. փոքրն : || մնացող, մնացական. մնայուն. մնացուն. կացուն. կայուն. կայանաւոր :

չՄնացող. փոխանցան : || անմնաց. անմնացա֊կան :

Մնդինայ : || տե՛ս Մինդինայ :

Մնդռել. մրթմռել. մռթմռալով : || պղծել. չաղ֊ղախել. փծել. փծկել. բծաւորել. զազրա֊ցուցանել. զազրապործել. մրոտել. աղտո֊ղել. աղբոտ առնել : տե՛ս և Աղտոտել :

Մնդռիլ. մրթռիլ. մռթմռալով : || պղծիլ. զազրանալ. գարշանալ. աղտեղանալ. ապե֊ղանալ. խոնհերանալ. մրոտիլ. խառնիլ :

Մնդռութիւն. մրթռտուք, մռթռտուք : || պղծու֊թիւն. զազրութիւն. գարշութիւն. գարշանք. աղտեղութիւն. բծկանութիւն. բծաւորութիւն. գրշոտութիւն. զզուա֊տութիւն. ապեղութիւն. պղտորութիւն. անմաք֊րութիւն. անսրբութիւն. ապականութիւն. խո֊հերք. շարաւ. ժանգ. կորկ :

Մնդռութիւն ընող. մռթմռտող մէկն, կամ ընողն : || պղծագործ. զազրագործ :

Մնդռութիւն ընող. մռթմռտող ուղիղն : || պղծա֊սէր. զազրասէր. բծասէր. աղտասէր. աղ֊տեղասէր. անմաքրասէր. պղծոտ. գղծոտ :

Մնդռութիւն : || անմաքրապէս. պղծապէս. պղծութեամբ :

ՄՇ

Մշակ. էքինճի. պարտիզպան. այգեպան : || մշակ. երկրագործ. հողագործ. մշակագործ. անկագործ. հողամշակ. հերկաւոր. արտավար. արդիւնաւոր. սերմնահան. սերմնացան. սերմանաւոր. վարորդ. տա֊տար անդոյ, կամ այգւոյ : տե՛ս և Բանւոր :

Մշակնոց. մշակներու փեղ : || մշականոց :

Մշակութիւն. էքինճիլիք : || մշակութիւն. հողագոր֊ծութիւն. երկրագործութիւն. հերկագործութիւն. անկագործութիւն. արտավարութիւն. արօրա֊դրութիւն. արդիւնաւորութիւն. սերմնացա֊նութիւն. սերմնահանութիւն. սատարութիւն անդոյ :

Մշմշ. պերպուկ : || ծիրան զառանակորիզ :

Մշոյ երկիր. փուշուշ է : || տարոն :

Մշուշ. փամփ. խաւ : || մէգ. մառախուղ. շամանդաղ. մրայլ. սաստիկարան :

Մշուշ. (ածական.) մշուշով պատած. փամփուշ : || միգապատ. միգամած. միգաւոր. միգա֊խառն. մառախլախառն. մառախլապատ. մա֊ռախլապատեալ. մառախլամած. մառախլա֊մուտ. շամանդաղապատ. շաղախառն. խա֊ւարին. սատկերական :

Մշուշ ըլլալ. խաւ ըլլալ. խելքեն կորսնցնել՝ պղ֊տոր նայիլ : || լինիլ միգի. միգ առնել զօր. մառախուղ ծնանիլ. միգանալ. մառախ֊լիլ. մառախլել. մառախլապատիլ. մած֊լիլ :

Մշուշէ : || մառայլ է. ընդ աղօտ երկաւ. խա֊ւարին է :

Մշուշ չունեցող. խաղաղ. խաղ : || անմէգ. ան֊մառայլ. անմառախուղ. անշամանդաղ. ա֊նաղօտ : տե՛ս և Մթութիւն չունեցող :

Մշուշ ունենալ : || ընդ աղօտ տեսանել. աղօտել :

Մշուշ տեսութիւն : || ընդ աղօտ տեսութիւն. աղօտանք :

Մշուշ տեսք ունեցող : || աղօտատեսիլ. աղ֊կատեսակիլ : տե՛ս և Մութ տեսք ունեցող :

Մշուշը կոխել. խաւ պատել : || թանձրա֊նալ միգին. թանձրանալ մառախուղ. թանձ֊րանալ մառախլապատել :

Մշուշով. խաւ տալով : || միգաւ. մառախ֊ղեաւ. ի մառախուղ. ընդ մառախուղ. ընդ մառայլ. ընդ աղօտ. ընդ մութ :

Մշուշով պատած : || տե՛ս Մշուշ. ածական :

Մշուշով պատել. խաւով պատել : || միգա֊պատ առնել. մառախլապատ առնել. մի֊գապատել. միգամածել. մառախլել. մա֊ռախլապատել :

Մշուշով պատիլ. խաւ պատել : || պատիլ միգաւ. միգապատ լինել. մառախլապատ լինել. միգամած լինել, կամ միգապատիլ. միգամածիլ. մառախլապատիլ. մառախ֊ղել. միգանալ :

Մշուշիլ : || տե՛ս Մշուշով պատիլ :

Մշտել : || տե՛ս Միշտել :

Մշտութ. հէնք. չէօղլիւ : || տաէշ, կամ տաէշ :

Մշտութ հինել. չէօղլիւ էքմէք : || պատրաս֊տել զտաշտ. հնանալ :

ՄՈ

Մոզի. առոյգ, կամ ընձառ. հէնճ էղ. բուու : || արջառ. զուարակ. բիճիւղ. մոզի :

Մոթ. դըւէնի չոքէ է : || մաթ. մոզ. գրիւ :

Մոլար · ծուլլուծ ։ || մոլար · մոլորական · վրի-պակ · վրիպական · վրիպագործ · զառածու-ղի · արտուղի · շեղ · խոտոր ։
Կմ՝, մոլորեալ · սխալեալ · վրիպեալ · զա-ռածեալ · զարտուղեալ ։

Մոլար՝ խօտ · [illegible] · [illegible] ։ || մոլար · թիւր · [illegible] · չար · զառանցեալ ։

Մոլար կարծիք ։ || կարծիք մոլար · մոլորութիւն ։

Մոլարած ։ || տե՛ս Մոլար ։

Մոլարած մարդ · [illegible] ։ || այր մոլորեալ · մոլորամիտ · ծայթանձն, կմ՝ ծայրաձանձն ։

Մոլարակ · [illegible] · [illegible] ։ || մոլորակ · մոլորական · աստղ մոլար ։

Մոլարել · [illegible] ։ || մոլորիլ · խոտորիլ · խոտորնակիլ · զառածիլ · արտուղիլ · զար-տուղել · զարտուղի գնալ · շեղիլ · զանցա-ռել · խեղաթիւրել · գանգատել · զառանցել ։ տե՛ս և խաբանել ։

Մոլարեցնել · [illegible] · [illegible] ։ || մո-լորեցուցանել · խոտորեցուցանել · զառան-ցուցանել · զառածանել · գանգատեցուցա-նել · շեղեցուցանել · զարտուղեցուցանել · զարտուղի հանել · ապականել · շեղել ։ տե՛ս և խաբանեցնել ։

Մոլարեցնող · [illegible] ։ || մոլարեցուցիչ · զառածանիչ · շեղեցուցիչ · մոլորական ։

Մոլարեցնողութիւն ։ || մոլորապատիր · մո-լեգնապատիր ։

Մոլարող · [illegible] ։ || մոլար · մոլորական · վրիպական · սխալական · սղալական · սխա-լացի · սխալող · սխալակ · սխալակ ։
Կամ, գանգատող · գանգատօղ · գանգա-տեալ ։

Մոլարող · [illegible] ։ || անմոլար · անմո-լար · անսխալ · անայլայլ ։

Մոլոր ։ || տե՛ս Մոլար ։

Մոլարութիւն · [illegible] ։ || մոլո-րութիւն · վրիպումն · վրիպականութիւն · վրիպա-կանութիւն · վրիպանք · վրիպումն · խոտո-րումն · զառածումն ։

Մոլորութիւն խօսող · [illegible] ։ || մոլո-րաբան · մոլորախօս · մոլորաբեր · մոլո-րաշունչ ։

Մոլութիւն · [illegible] · [illegible] · [illegible] ։ || մոլութիւն · ախտ · կիրք · կարիք · կրասորութիւն ։

Մոլութիւն առնել · [illegible] ։ || առնուլ զմոլութիւն · անձնիլ զախտս · զբաղիլ ախտիւք · զախտ մոլուն համբուրել · ախտանալ զկարիս մարմնոյ · ա-նառակել յախտասորութիւն · աղաղանել ՚ի խո-հերս մոլեկանս · խոնհերանալ ՚ի մոլեկա-նութիւնս · անդադրամալ յախտանկեր ստրկո-րութիւնս ։

Մոլութիւնը յաղթող, կմ՝ պարտող ։ || ախ-տահարոյն ։

Մոխրեկայ · [illegible] · [illegible] ։ || մոխ-րոց · մոխրանոց ։

Մոխիր · [illegible] ։ || մոխիր · աճիւն · անթեղ ։

Մոխիր՝ [illegible] ։ || գաղղիա ։

Մոխիր գլուխը, կմ՝ մոխիրը գլուխը, կմ՝ մո-խիր գլխուն ։ || վա՜յ գլխոյ · աւա՜ղ գլխոյ ։

Մոխիր դառնալ · [illegible] ։ || ՚ի մոխիր դառնալ · ՚ի մոխիր փոխարկիլ · յաճիւն լուծանիլ · յաճիւն դառնալ · յա-ճիւն վախճանիլ · մոխրիլ ։

Մոխիր դարձնել · [illegible] ։ || ՚ի մոխիր դարձուցանել · ՚ի մոխիր փոխարկել · յաճիւն լուծանել · յաճիւն դառնալ · մոխրել · աճիւնացուցանել · դա-դարեցուցանել ։

Մոխիր պաշտելը ։ || մոխրապաշտութիւն ։

Մոխիր պաշտող · [illegible] ։ || մոխրապաշտ · մոխրապաշտօն · մոխրապա-րիշ ։

Մոխիր ցանող, կմ՝ մոխիր ցանած ։ || մոխրա-ցան ։

Մոխրի գոյն ։ || տե՛ս Մոխրագոյն ։

Մոխրի դեղ · [illegible] ։ || կայծ մոխրոյ · մոխրակայծ ։

Մոխրի նման, կմ՝ մոխրոյ պէս · [illegible] ։ || մոխրանման · մոխրաձև · մոխրանմա-նակ · մոխրատեսակ · մոխրակերպ ։
Կմ՝, աճիւնանման · աճիւնաձև · աճիւ-նատեսակ · աճիւնակերպ · աճիւնատիպ ։

Մոխրով լցուած · [illegible] ։ || մոխ-րալի · մոխրալից · մոխրալիր ։

Մոխրով խեղդող, կմ՝ մոխրի մէջ խեղդած ։ || մոխրահեղձոյց ։

Մոխրով խեղդել · [illegible] ։ || մոխ-րահեղձոյց առնել · մոխրահեղձոյց կորու-սանել · մոխրահեղձոյց խեղդել ։

Մոխրով պատած ։ || մոխրապատ · մոխրա-պատ · աճիւնապատ ։

Մոխրոտ · մոխիր առնող, կմ՝ մոխրով խառնուած · [illegible] ։ || աճիւնոտ · աճիւնախառն · մոխրախառն ։

Մոխրջուր · [illegible] ։ || մոխրաջուր ։

Մոծակ · [illegible] ։ || մժեխ · մժեղ · մժլուկ · մժղուկ · մոծակ ։

Մոծիր ։ || մոծիր · աճիւն ։

Մոկաց երկիր · [illegible] ։ || մոկք · մոկաց աշխարհ ։

Մողոսական · [illegible] ։ || նշանաւոր ։

Մոմ · [illegible] ։ || մոմ ։

Մոմ · [illegible] ։ || մոմեղէն ։

Մոմ քսող · [illegible] ։ || մոմակալ ։

Մոմէ · [illegible] ։ || մոմեղէն · մոմեայ ։

Մոմէ շինած ։ || մոմակերտ ։

Մոմի եղ · [illegible] ։ || տե՛ս Մոմեղէն ։

Մոմով պատած ։ || մոմապատ ։

Մոմիայ, կմ՝ մումիայ · [illegible] ։ || մումիայ · մումիայ ։

Մոմլաթ ·
Մոմշոր · } [illegible] ։ || մոմշոր · մոմաշոր ։

Մոմոտ · [illegible] ։ || մոմոտել · մոմոտեալ ։

Մոմոտել · [illegible] ։ || մոմել · մոմոտել ։

Մոմպատ · [illegible] ։ || մոմապատ ։

Մոմտան · [illegible] · [illegible] · [illegible] ։ || աշ-տանակ · ճրագարան · ճրագակիր · ճրագա-տար · ճրագականալ · մոմակալ · մոմեղինա-կալ · լուսակալ · ջահանակ ։

Մոմտան ծախող · [illegible] ։ || աշտանակա-վաճառ ։

Մոմատան շինօղ · շամտանճը ։ ‖ աշտանակագործ · աշտանակապան · աշտանակաշէն ։

Մոմատան վերցնօղ · շամտան քալտրան, եա գալտըրան ։ ‖ աշտանակակիր · աշտանակատար · աշտանակաբարձ · աշտանակակալ ։

Մոմատանի ոտք · շամտան այաղը ։ ‖ պատուանդան աշտանակի ։

Մոմատանի վրայ դնել, կամ անկել · շամտանայ գօմաք, եա տիքմէք ։ ‖ դնել 'ի վերայ աշտանակի · աշտանակել ։

Մոմատանի վրայ գրուիլ · շամտանայ գօնմաք, եա տիքիլմէք ։ ‖ աշտանակիլ · աշտանակեալ լինիլ ։

Մոմատանի վրայ գրած, կամ կեցօղ · շամտանայ տիքիլմիշ ։ ‖ աշտանակակիր · աշտանակատար · աշտանակաւոր · աշտանակեալ ։

Մոնթ · շայըրթ · եանայըմայ ։ ‖ աշակերտ · փոքրաւոր ։

Մոշի · ցախ ծառ է · տիքէն, եա իւկէն ադամը ։ ‖ ‖ մոշայ ։

Մոռացկոտ · ունութքան · ունուտքան ։ ‖ մոռացկոտ · ուշամոռաց ։

Մոռնալ · մէքէն էյլէմէք · ունութմաք ։ ‖ մոռանալ · 'ի մոռացօնս գարձուցանել · 'ի մոռացօնս արկանել · 'ի մոռացօնս առնել · 'ի մոռացումն առնել · զմոռացութիւն հարկանել · գալ զմոռացութիւն ։

Մոռնալը · ունութմայ · ունուտմագ ։ ‖ մոռացութիւն · մոռացումն · մոռացօնք · մոռացմունք · անյիշատակութիւն ։

Մոռցած · մէքէն էյլէմիշ · ունուտուլմուշ ։ ‖ մոռացեալ · մոռահաս · անյուշ · անյիշատակ · ուշաբարձեալ ։

չՄոռցած, կամ չմոռնալու · ունուտուլմաճը · ունուտուլմայաճաք ։ ‖ անմոռաց · անմոռահաս · անուշաբարձ · անթափ 'ի մտաց · անմոռանալի · անմոռացելի ։

Մոռցած բան · ունուտուլմուշ շէյ ։ ‖ մոռացուածք · մոռացօնք · մոռացութիւն ։

Մոռցըւիլ · ունուտուլմաք · ֆէրամուշ օլմաք ։ ‖ մոռացանիլ · մոռացեալ լինիլ · 'ի մոռացօնս լինել · 'ի մոռացօնս գալ · ուշաբառնիլ · պրծանիլ յուշոյ յիշատակաց ։

Մոռցնել · մէքէն հանէլ · ունութդուրմաք ։ ‖ մոռացուցանել · տալ մոռանալ · 'ի մոռացօնս գարձուցանել · 'ի մոռացօնս առնել, կամ ածել · բառնալ զյիշատակ յուշոյ մտաց · թափել յուշոյ յիշատակաց · ջնջել զյիշատակ նր ։

Մոռցօղ · ունուտքան ։ ‖ մոռացօղ · ուշամոռաց ։

չՄոռցօղ · ունութմայան ։ ‖ անմոռաց ։

Մոմկէս · մումայ · մումայ ճէյլէնըլը ։ ‖ մոմկէս · մոմէս · ամբամածին · ամբարմածնունդ · զածած ամբամածան · պարապըլուխ մարգարէից · ունածախօս մարգարէն · օրէնագիր մարգարէն · եգիպտահար մարգարէն · տասնհարուածեան մարգարէն · փարաւօնահեղձոյց մարգարէն · մարգարէապետ · տեսանող պապետ · նախամարգարէն ։

Մովսէսէ գրած ։ ‖ մովսիսագիր ։

Մովսէսէ գրած ։ ‖ մովսիսագիր ։

Մովսէսէ շինած ։ ‖ մովսիսաշէն · մովսիսաշէն ։

Մովսէսի շինած խորանը ։ ‖ խորան վկայութեան · վրան ժամու ։

Մովսէսի շինած տապանակը ։ ‖ տէս Տապանակ ։

Մոր · մօրմէնիի պարաղ · պէօյիւրթիլէն էնիւէ ։ ‖ մոր ։

Մորեխ · չէկիրկէ ։ ‖ մարախ ։

Մորեխ խոշոր ։ ‖ օձամարտ ։

Մորեխ մանտոր՝ որ թև ունի, ամա չի կրնար թռչիլ ։ ‖ խարագուլ · գրոճիճ ։

Մորեխ մանտորուկ՝ որդան պէս, որ թև չունի · ուֆաք չէկիրկէ ։ ‖ ջորեակ · խառնիճ ։

Մորեռատան · օրմանլըք ։ ‖ անտառուտ · անտառախիտ · թաւուտ · թաւուտ ։

Մորթ, կամ Մորթի ։ ‖ տես Կաշի ։

Մորթած · պօղազլանմըշ ։ ‖ զենեալ ։

Մորթած կենդանի · պօղազլանմըշ հայվան ։ ‖ սպանդ · զենմունք · զենումն · զենլի ։

Մորթել · պօղազլամաք ։ ‖ զենուլ · փողոտել · յօշել · սպանանել ։

Մորթելը · պօղազլամայը ։ ‖ զենումն · փողոտումն · յօշումն · սպանումն · սպանդ ։

Մորթելու կենդանի ։ ‖ զենլի · զենական ։

Մորթելու տարուիլ · պօղազլանմաղայ կէթիրիլմէք, եա չէքիլմէք ։ ‖ ածիլ 'ի սպանումն · 'ի սպանդ վարիլ ։

Մորթի ։ ‖ տես Կաշի ։

Մորթին հանել ։ ‖ տես Քերթել ։

Մորի · օրման ։ ‖ անտառ · մայրի · մացառ · ճարակ · պուրակ · պրակ · ծառաստան · ծառաստանոց · ծառախիտ վայր ։

Մորի՝ ցախ ծառերու ։ ‖ մացառ · մացառուտ ։

Մորի ըլլալ · մօրի դառնալ · օրմանլանմաք ։ ‖ անտառանալ · պրականալ · մացառանալ ։

Մորի ունօղ · օրմանլը ։ ‖ անտառաւոր · անտառախիտ ։ տես և Մորեռատան ։

Մորին անցած · օրմանտան գէչմիշ ։ ‖ անտառանցորդ · անտառանցոյծ ։

Մորին ցրուած, կամ տարածած · օրմանտան դաղըլմըշ ։ ‖ անտառացիր · պուրակացիր · պրակացիր ։

Մորիկ · պղտի մօրի · օրմանճըք ։ ‖ անտառակ ։

Մորմնի · պէօյիւրթիլէն դիքէնի ։ ‖ մորենի · թուփ մորոյ ։

Մոցառ ։ ‖ մացառ ։

Մու ։ ‖ տես Մէկ · պէր ։

Մուգ · խօյէ ։ ‖ մոյգ ։

Մութ · խառար · գարանլըք · (գոյ ։) ‖ մութ · մթութիւն · մառայլ · մառախ · մուղա · նսեմ · մռայլ · զօփ · բավիղ · բալ · թուղ · ուղղի · խաւարատեսիլ · աղջամուղջ · աղջամղջին · շամանդաղ ։

Մութ · քարանլըք · գարանլըք · (ածական ։) ‖ մթին · մթագոյն · մթար · աղօտ · նսեմ · ճօյլ · թուխ · աղջամղջ · նուաղ · տխուր ։

կամ, մթագին · մթնաշին · խաւարին · աղջամղջին · աղօտամղջին · խաւարային · խաւարչտին · խրթին · խրթնի ։

Շատ կամ, մառախամած · խաւարչտում · խաւարչտական · նսեմակերպ · լրթագոյն · մթատագոյն · աղօտագոյն · նսեմագոյն · նսեմալոյս · անլոյս · անճառճառ · անըղջը · անարև ։

խիստ Մութ · խիտ խաւար · ֆէն գառանլըգ ։ || մթագոյն · մթնագոյն · խաւարագոյն · աղօտագոյն · նսեմագոյն ։

Կմ՛, մթագին · խաւարագին · աղօտագին · նսեմագին ։

Եւ կամ, խաւարամութ · խաւարակուռ · խաւարաթոր · յորդաթոր · թանձրայորդ · թլբայորդ · մթապատ · խաւարապատ · խաւարամած · ուղղամած · ուղամած · ստուերամած · մգամած · մգապատ · մի_գապատ · ստուերապատ · մլապատ · մա_ռապատ · մթապատ · խաւարապատ · խա_ւարատոյղ · խաւարածոր · մառախամաճ · ա_ղջամուղջ · անծանօթ խորհուրդ ։

Մութ՝ խօսք, կմ բան · ճամբ իմացուածք ունող ։ || խրթին · խրթնին · խրթնածածուկ · դժուա_րիմաց · դժուարահաս · խորին · խոր ։

Մութ անուն ունող ։ || Նսեմանուն ։

Մութ բան, կմ մութ խօսք ։ || տես Հանե_լուկ ։

Մութ գոյն ունող ։ || տես Մութ տեսք ունող ։

Մութ ընկած ։ || տես Մթնցած, և Մութ տեսք ունող ։

Մութ խօսող · գոփանըք սէօյլէյէն · էօրթիւլիւ_փէյէն ։ || խրթնաբան · դժուարաբան · խաւա_րաբան · խորաբան · խորախօս ։ տես և խոր_րուկ խօսող ։

Մութ միտք · գարանլըգ ուգուն ։ || մթնամիտ · մառայլամիտ · մառախամիտ · խաւարամիտ · թորամիտ · մգամիտ · նսեմամիտ · գիշե_րամիտ · զամպամատան ։

Մութ տեղ · գարանլըգ եէր ։ || խաւարին տե_ղի · խաւարուտ · խաւարչուտ ։

Մութ տեղ կեցող · ճամբ փէղ նստող, կմ բնա_կող ։ || խաւարաբնակ · խաւարաբնակեցող · խաւարաբնակ · խաւարամնիւտ · ստուերա_մնաց ։

Մութ տեղ մնացած, կմ ամփոփած · գարանլըգ եէրտէ գէօյնմիւշ ։ || խաւարաբնութեւ · խա_ւարածածկ ։

Մութ տեղ պահած · գարանլըգտա հաֆըզլան_մըշ ։ || խաւարապահել ։

Մութ տեղէ · գառանլըգ եէրտէն ։ || ՚ի խաւա_րին տեղւոյն · ՚ի խաւարուտ վայրէ · ՚ի խա_ւարուտ ։

Մութ տեղը · գառանլըգ եէրտէ ։ || ՚ի խա_ւարչուտին, կամ ՚ի խաւարուտ տեղւոջ · ՚ի խաւարուտ վայրի ։

Մութ տեսնել ։ || Ը աղօտ տեսանել · աչքել ։

Մութ տեսք ունող · ճամբ գուն ունող · ճամբ ըն_կած, կմ ճամբ երևցող · գառանլըգ կէօրիւնէն ։ || խաւարատեսիլ · աղջամտեսիլ · բաղտատե_սիլ · տխրատեսիլ · տխրատեսակ · խաւա_րատեսակ · խրթնատեսակ · նսեմատեսակ · աղջատեսակ · աղջատես · մթակերպ · մթնակերպ · նսեմակերպ · թխատիպ · գե_ղատեսուր ։

Կամ, աղջնաթոյր · թխագոյն · չլագոյն · տխրագոյն · տխրերանգ ։

Մութը թաղճել · գառանլըգտա չէօմիւլմէ ։ || տարրանալ ՚ի խաւարի · խրթնանալ ։

Մութը կոխել · գառանլըգ պասմագ ։ || մթագնիլ · ՚ի մրայլ անկանիլ · տարածա_միլ · գիշերանալ · հասանել խաւարին ժա_մու · թանձրանալ խաւարի · զգենուլ զգե_րայ զխաւար · մութն զմթով անկանիլ · մութն մթոյ ժամանել · գնալով գնալ և մրտանալ · զօրանալ աղջամղջին · աղջա_մուղջ զօդս ունիլ · զգածիլ երկնից խա_ւարաւ · մածանիլ մթոյ զերկնիւք ։

Մութը փախցնել, կմ փարատել ։ || փա_րատել զմութն · լուծանել զխաւար ։

Մութը փախցնող, կամ փարատող · գա_ռանլըղը գովըջըն ։ || խաւարահալած · ըստ_ուերահալած · խաւարամերժ · խաւարա_կուլ · խաւարափարատ · մթափարատ ։

Մթով մոլորած ։ || խաւարամոլար ։

Մթով պատած, կամ ծածկած ։ || տես խիստ Մութ ։

Մութ մութ, կմ }

Մութն ՚ի մութը · } գարանլըգտա · գարանլըգ ըլան ։ || մութ ընդ մութն · ընդ մութն · ընդ աղօտ · ընդ աղօտ աղօտ · մթով · մթնախառն · գիշերախառն · ՚ի խաւարի · աղօտարար · աղօտապէս ։

Մութաֆ ։ * || տես Մազման ։

Մութլաքի ։ * || տես Վերջապէս ։

Մութոն · ճոպան · փալաս է ։ || մեթոն ։

Մութվախ ։ * || տես Տնտեսուն ։

Մութվաղ էմինի ։ * || տես Մառանապետ ։

Մուժակ, կմ Մուժնակ ։ * || տես Աւերակ, և զխտանակալան ։

Մուխ · թիւթիւն ։ || ծուխ ։

Մուխ հանել · թիւթիւն չըգարմագ · թիւթիւլէմէք ։ || ծխել · ծխիլ ։

Մուխ հանել տալ · թիւթիւն չըգարթմագ · թիւթ_ւէթմէք · թիւթիւլէթտիրմէք ։ || ծխել · տալ ծխել · ծխեցուցանել ։

Մուխ հանող · թիւթիւն չըգարան · թիւթիւլէյէն ։ || ծխող · ծխիչ · ծխաշունչ · ծխեալ ։

Մուխը մարել · օճաղընը սէօյտիւրմէք ։ || բնաջինջ առնել · բնաջնջել կորուսանել · շիջելափառ խայտառակել · աղատապուռ ջնջել · համայնաջինջ վախճանել · զտակ զարմի ապականել · զգարմ և զտակ կորուսա_նել ։

Մխունման, կմ Մխուսպէս · թիւթիւն կի_պի ։ || ծխանման · ծխատեսակ · ծխատա_րազ · ծխաւորաւ ։

Մուխաթարալը ։ * || տես Վտանգաւոր ։

Մուխաթարայ ։ * || տես Վտանգ ։

Մուխաթարալըղ ։ * || տես Անվտանգ ։

Մուխալլիֆ ։ * || տես Խաշմեր ։

Մուխայէթ ։ * || Հոգածու · Հոգատար · Հո_գունակ · փութաջան · մտադիւր · մտադրու · փութեռանդն · ուշատու · ուշարար · հսկատակ · պինտ · պինդ · զգոյշ · որքնակ ·

Շատ բանի մէջ զատնէ որ մուխայէթ էր ։ || ՚ի բազում իրս զնա պինդ գտեալ ։ տես և Հոգ տանող ։

Մուխայէթ ըլլալ ։ || տես Հոգ տանիլ ։

Մուխայէթ ըլլալով · հօգ փանէնով ։ || մտա_դրութբ · ուշատուութբ · մտադիւր իմն ։

խիստ Մուխայէթ ըլլալով ։ || քաջահոգու֊թիւ ․ քաջին ուշ տալով ․ ուշի ուշով ։

Մուխայէթլի ։ * || տե՛ս Մուխայէթ ։

Մուխայէթսիզ ։ * || տե՛ս Հոգ չունող ։

Մուխաշար ․ ճզմուած ․ ոսյխալմիշ ։ || կծկըւեալ ։ Գիրձ՝ մանրուած բանկլայի ։

Մուխաալէֆէ ։ * || տե՛ս Փոխարէն ։

Մուխավլայ ։ * || Թանձրիտ ։

Մուխատտէմ գումի ։ * || կանխաւ կերպարանի ։

Մուխտասար, [illegible] ․ * [illegible] || [illegible] ․

Մուկ ․ ուղեղն ․ || [illegible] ․ [illegible] ․ [illegible] ․ Ֆար ։

Մուկ բունող ․ ուղեղն [illegible] ։ || [illegible] ։

Մուկը կերած ․ ուղեղն [illegible] ։ || [illegible] ․ [illegible] ։

Մկան [illegible] ․ ուղեղն [illegible] ․ || [illegible] ։

Մկան քիթ, կմ չէնյէ ։ || [illegible] ։

Մկներ ․ ուղեղնլար ։ || [illegible] ․

Մկնով [illegible] ։ || [illegible] ։

Մուհայյէրի ․ * [illegible] || [illegible]

Մուհայյէր ․ պապղար ։ * || [illegible] [illegible] ․ [illegible] [illegible] ։

Մուհայյէր պապղար ընել ։ || [illegible] [illegible] [illegible] ։

Մուհասէբէ ․ * || [illegible] ․ [illegible] ․ [illegible] ։

Մուհասէբէ ընել ։ || [illegible] [illegible] ․ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ։

Մուհասէբէճի ․ * || [illegible] ․ [illegible] ․ [illegible] ․ [illegible] ։

Մուհաճէրէթ ։ * || տե՛ս Մուհաճէրէթ ։

Մուղալլէխը կենալ, կմ ըլլալ ։ || կալ ընդ երկիւղ, և ընդ երկիւղ ․ կախեալ յօդս ․ կալ յօդս ․ [illegible] [illegible] ։

Մուղբի ․ [illegible] ․ [illegible] ։ || [illegible] ․ [illegible] ։

Մուղբիներ ։ || [illegible] ․ [illegible] ․ [illegible] ։

Մուճաւէ ․ [illegible] ։ || [illegible] ․ [illegible] ։ տե՛ս և [illegible] ։

Մունճ ․ սուս ․ սուսփուս ․ փէլտեկ ։ || մունջ ․ մունճ ․ [illegible] ․ համր ․ համրեալ ․ [illegible] ․ [illegible] ․ [illegible] ․ [illegible] ․ [illegible] ․ [illegible] ։

Մունճ ըլլալ ․ սուս օլմագ ․ փէլտեկ օլմագ ։ || [illegible] ․ համրանալ ․ համրիլ ․ [illegible] ․ [illegible] [illegible] ։

Մունճ կենալ ։ || մունջ կալ ․ [illegible] կալ ․ [illegible] կալ ․ համրեալ կալ ։ տե՛ս և Լռել ։

Մունճի խաղ ․ փէլտեկ օյունու ։ || համրախաղ ․ [illegible] ․ [illegible] ։

Մունճի ձայն ․ փէլտեկ սէսի ։ || [illegible] ․ [illegible] ․ [illegible] ։

Մունճի ձայն հանել ․ փէլտեկ սէսի չըգարմագ ։ || [illegible] ․ [illegible] [illegible] ։

Մունատեր ․ փաղիր անուն է ։ || [illegible] ։

Մունտառ, կմ մուրտառ ։ * || պիղծ ․ գարշ ․ զազիր ․ աղտեղի ․ զազրատի ․ խառնակ ․ խառ֊ նէր ․ խռնէրական ․ անսուրբ ․ խողլեր ․ խառն ․ տղեղծ ․ տխեղծ ․ տգեղ ։

Կամ, գռշուտ ․ զօշոտ ․ մոխիր ․ ձամձամ ․ գարշուն ․ գարշունակ ․ զազրունակ ․ բըծ֊ կան ․ անմաքուր ․ անմաքրական ․ անսուրբ ․ անզուտ ․ պղտոր ․ զեղծ ․ զօշ ․ զօշ ․ փխիծ ․ փիկ ։

Կմ, աղմուտ ․ աղմոտ ․ աւազակ ․ աղտե֊ ղաւոր ․ [illegible] ․ զազրաթորի ․ զազրա֊ լի ․ գարշելի ․ փծուն ․ փծուն ․ փտուած ․ աղծաւորելի ․ [illegible] ․ [illegible] ․ [illegible] ․ [illegible] ․ [illegible] ․ խուխ ․ [illegible] ․ [illegible] ․ և այլն ։

խիստ Մունտառ ․ [illegible] [illegible] ։ || [illegible] ․ [illegible] ․ [illegible] ․ [illegible] ։

Կամ, պղծալից ․ զազրալի ․ զազրաթորի ․ [illegible] ․ [illegible] ․ [illegible] ։

Մունտառ բերան ։ || տե՛ս Մունտառ խօսող ։

Մունտառ գործք ․ [illegible] [illegible] ։ || պղծա֊ գործուԹի ․ զազրագործուԹի ․ խոհեմք ։

Մունտառ գաւանանք ունող ․ [illegible] [illegible] , [illegible] [illegible] ։ || պղծադաւան ․ պղծա֊ կրօն ։

Մունտառ գէմք ունող ։ || տե՛ս Տգեղ գեմք ունող ։

Մունտառ զոհ ընող , կմ մունտառ կերակրու զոհող ։ || պղծազոհ ։

Մունտառ ըլլալ ։ || տե՛ս Պղծուիլ ․

Մունտառ խօսք ․ [illegible] [illegible] ․ [illegible] [illegible] ։ || պղծախօսուԹի ․ գարշախօսուԹի ․ զազրախօսուԹի ․ խառնախօսուԹի ։

Կմ, պղծաբանուԹի ․ գարշաբանուԹի ․ աղտե֊ ղաբանուԹի ․ զազրաբանուԹի ․ զազրաբերա֊ նուԹի ․ խօսք աղտեղուԹի ․ բանք անօԹանաց ։

Մունտառ խօսող ․ [illegible] [illegible] ․ [illegible] [illegible] ․ [illegible] [illegible] ։ || պղծախօս ․ գարշախօս ․ զազ֊ րախօս ․ աղտեղախօս ․ խառնախօս ։

Կմ, պղծաբան ․ գարշաբան ․ զազրաբան ․ աղտեղաբան ․ չարաբան ։

Կմ ․ պղծաբերան ․ զազրաբերան ․ զազրա֊ լեզու ․ պղծալեզու ․ չարալեզու ․ պղծա֊ շուրԹն ․ զազրաշրԹն ․ աղտեղաշուրԹն ․ չարաշուրԹն ։

Մունտառ հոտ ։ || տե՛ս Գէշ հոտ ։

Մունտառ մտքէ կոխած ։ || պղծախոհ ․ խառնախոհ ։

Մունտառ ձեռքով ․ [illegible] [illegible] ։ || խառնաձեռն ձեռօք ։

Մունտառ չաՀ ։ || զօշաքաղուԹի ։

Մունտառ չաՀ ժողվելը ։ || զօշաքաղութի ։

Մունտառ չաՀ ժողվօղ ։ || զօշաքաղ ։

Մունտառ շուն ։ || սկնդուկ ․ սկնտուկ ․ սկն֊ դիկ ։

Մունտառ ու հոտած ․ [illegible] [illegible] ։ || կարակնած ․ նեխեալ ։

Մունտառ սերպել ․ [illegible] [illegible] ․ [illegible] ։ || պիղծ համարել ․ Նի պիղծս ունել ․ պիղծ առնել ․ պիղծ առնել ․ պղծել ․ գար֊ շեցուցանել ։

Մունետաւ վարք ունող : || տես Անբնագործեց կեցող, և Անհամեստ :
Մունետաւ գէշ • ծաղրարար չէ գործածուածման :
|| խոշոր • դոյա • կարճակուած :
Մունետաւաւուն : || տես Մնտաւոնն :
Մուշ • քաղաք է : || Մուշ :
Մուշամայլայ : * || տես Մուշտոր :
Մուշատատխ • * քարծ, ունոյ • եւ այն : || գրունագ • գրունակ • յորինուած :
Մուշատպախ՝ պիլէնլիւոյ : || ասպնեգործ :
Մուշատպախ համնել՝ անուր բանէրու վրայ : || գրունագել • գրունագրել :
Մուշկաթ : || տես Մխկէթ :
Մուշմուլայ : * || տես Զգիր •
Մուշտակ • քիւրք : || մուշտակ • մուշտակ • մորթ :
Մուշտակեկար • քիւրքճի : || մուշտակակար • մաշկակար • մաշկեկար • մաշկեկար • մորթեգործ • խասքախորդ • ձան :
Մուշտայ • * գործիք է, որով կօշկէկարը նիւթէն խոծեծն : || կաղոց :
Մուշտայ զարնել : || կաղոցս համկանել :
Մուշտաուլուխ : * || աւետաւորայ :
Մուշտուլուխ տալ : || աւետաւորայ տալ • պարգևել աւետաւորայ :
Մուջօ, կմ Միջօ : * || մանուկ նաւու :
Մուպաշըր : * || վերակացու • տեսիչան • գործակալ • վերակացուն : տես և Վերակացու :
Մուպաշըր • * վէքիլութ փաշայ : || տես Ճարտարան • առօգութ :
Մուռթէկայ • * յայն է : || մուրթինեա • մեռթինեա :
Մուռաար : * || տես Մուհտաս :
Մուռ չատը : * || մայր :
Մուսաաստեխ : * || զարդարարան խոսանկցուն :
Մուսանդարայ • * օդայի պարին վէրէ որն բան դնէլու տօշ տեղ : || վերնատարան :
Մուսըլման • * գաւառի անուն է : || միջագետք :
Մուսլուխ : * || ծորակարան :
Մուսուլ • * քաղաք է : || Նինուէ :
Մուսուլ ոյեզի : * || կառա Նինուէի • կառա Նինուէցւոց :
Մուսուլցի • Մուսուլլու : || Նինուէցւոց • բնակիչ Նինուէի • այր 'ի Նինուէէ :
Մսեստաւհախ : * || տես Աւրժան :
Մսնե ասալը • * քնան անուն է : || ևմնաուն լեռան :
Մուր • ծխ : || մուր :
Մուր՝ պոխի, կամ քիւնճիւրէն • եաղլը գարայ : || մուր • այրեցած պղպջան :
Մուր՝ ամայի • խասանամ : || ձանձրութիւն • ամօթ • ամօթ • ամօթ • ամօթ :
Մուր տալ մարդուն : } մուրել • մուրցաց
Մուրս 'ի վրան քսել : } կափել • մուր 'ի դիլուխ հարկանել • կռուփս համնել • կռուփս հարկանել • կափահարել • կափել :
Մուր տալը : } կռուփ • կռուփք •
Մուրս 'ի վրան քսելը : } կափանք • կափումն • կափահարումն :
Մուր տալով : } մուրելով • մուրցաց
Մուրս 'ի վրան քսելով : }
Մուր քսել : || մրել • մրոտել • մրոտոտել :
Մուր քսել՝ ծառերու վրայ • ֆիճանի ծեն : || տես Բուսախտան գնել :
Մուր քսող • մուր տնող : || մրոտիչ :
Մուր քսող՝ ծառերու վրայ : || տես Բուսախտան գնող :
Մուրալ • փիլինճի : || մուրանալ • մուրացող • զաղորմութիւն խնդրել :
Մուրանը • փիլինճի • փիլինճիլ : || մուրացութիւն • մուրողութիւն • մուրացկանութիւն • մուր :
Մուրալով • փիլինճիլիկ • փիլինճիլիկ : || մուրանալով • մուրացկութեամբ • մուրացութեամբ • մուրողականս • մուրացիկ :
Մուրալով ժուռ գալ • փիլինճիլէ կիտմէկ : || մուրացիկ շրջել • մուրող շրջել • մուրացիկ պարագայիլ :
Մուրալու ելլել • փիլինճիլէ չըգմագ • || 'ի մուր ելանել • գնալ 'ի մուրանալ :
Մուրատ : * || տես Բաղձանք :
Մուրատին հասնիլ : || տես Բաղձանացը հասնիլ :
Մուրատ սույու • * Ֆիլուրթ • սաքիր : || եւփրատ • եփրատ • եփրատէս :
Մուրացած • փիլինճի • փիլինճիլիկ : || մուրացեալ • մուրացած • մուրացածք :
Մուրացած բան : || մուրացածք • մուր :
Մուրացկան • փիլինճի : || մուրացիկ • մուրացկան • մուրիկ • մուրակ • մուրող • գրպանիկ :
Մուրացկան անուանել զՄեկը : || 'ի մուր անուանել զոք :
Մուրացկանութիւն • փիլինճիլիկ : || մուրացկութիւն • մուրացողութիւն • մուրողութիւն • մուրկութիւն • գրպանութիւն :
Մուրթատ : * || տես Ուրացող • ճարպիկ :
Մուրտատ : * || տես Մուհտաս :
Մուրող, կմ Մուրացող : || տես Մուրացկան :
Մուֆարկեայ • } բաղաք է : || Նիփրկերտ :
Մուֆարղին • }
Մուֆթի • Մուֆթի տալ : || տես Ձրի • Ձրի տալ :
Մուֆսախսա : * || տես Տալղասուխ :

ՄՉ

Մչուկ : || տես Մէջուկ :

ՄՌ

Մռալ, կմ Մռայլ : || տես Մռութ :
Մռել • փիլինճիլէ • ուեօք փիլինճիլէ : || մռնչալ • անհեթեթ տալ : տես և Հնաղանդիլ :
Մռել • ուեօք փիլինճիլէ : || չարանալ • անզուսպ լինել • սաստկանալ բարկութեամբ • անսանձ լինել հրամանին : տես և Անհնազանդ լինել :
Մռմռալ • ընդդէմ խօսել • ծածուկ խօսել : || մռլմռալ • մռմռալ • մռմռել • մրմռել • մրմնջել • փնթփնթալ • փնթփնթալ • փնթփնթալ • փռնչկալ :
Մռմռալ՝ ընդէն ձայն : || քրթմնջել • քրթմնջալ • տրտնջել :
Մռմռալ՝ ընդդէմ, կմ զայրանալ • նայելու : || տռտռալ • տռտռաց :

Մռմռոց · ծածուկը գաղտնոց ։ || մռնչիւն · մռնչումն · մռմռումն · մրմռումն · փռն- չիւն · փռնչումն · կաչումն · կանչիւն · կը- ռինչ · կուկ ։
Մռնչող՝ ծարգռան գիթին փանչը ծածուռը ։ || ոռ- ռունջ · քրթմունջ · քրթմնջիւն ։
Մռմռուկ ։ || ատխալ · ոչխալ · փոթոթ, կմ փոգոգ · փոթոթաձայն · տապարար · ոռա- պարգող · տապատեսակ · տապատեսիլ ։
Մռմռուկութիւն, կմ Մռմռկութիւն ։ || տապուռն · ոռապուռն · փոթոթիւն ։
Մռնչեցնել · ծածուռը ընել ։ || տապել · ոռապել · տապեցուցանել · փոթոթել · տապարար լինիլ ։
Մռութ ։ || տես Պռկունք · փուփուք ։
Մռջմռուկ ։ } տես Մրջմրնոց ։
Մռջմնոց ։ }
Մռջում · } գառըշմայ ։ || մրջիւն · մլջիմն ։
Մռջուն · }
Մռտակել · Մռտառութիւն ։ || տես Մնտակել · Մնտառութիւն ։

ՄՍ

Մսած · խաշխաշ ։ || մրսեալ · ցրտացեալ ։
Մսեղէն · ծնէ · էթփէն ։ || մսեղէն · մսե- ղի · մսապատրաստ · մարմնեղէն ։
Մսեցնել · խաշխաթմք · խաշխաթփիւրմէք ։ || մրսեցուցանել · ցրտացուցանել ։
Մսեցնող · խաշխափէն ։ || մրսեցուցիչ · ցրտա- ցուցիչ · ցրտարար ։
Մսըր · * միսիր · էսփայիրէ ։ || Մեծփիւռ ։
Մսըր · * գըռիթ · գըռիթ կիւլայեթի ։ || Եգիպտոս ։
Մսըր թաւուղու · * ծարայ հաւ ։ || եգիպտա- հաւ ։
Մսըր ինճիրի ։ * || տես Թզուկ ինճիրի ։
Մսըր պուղտայը · Մսըր Թախըլի ։ * || տես Մսրացորեն ։
Մսըրլը ։ } Մեմփիացի ։ տես և Եգիպտացի ։
Մսըրցի ։ }
Մսիլ · խաշխամէք ։ || մրսիլ · ցրտանալ ։
Մսիս · գաղքի անուն է ։ || Մամեստիա ։
Մսլի · ծոռփ · ծոռվ նշան · էթլի ։ || մսուտ · մսեղ · մսեղի · մսանդուտ · մսանաւոր · մսա- պատ · մսալի · մսալիր · մսալից ։
Մսխալ · * ծանդրան չոփ է ։ || տես Մթխալ ։
Մսխալ · * սողէ՝ գըր յէտօք կը բոնէն, ու պը- կընօռվ կը չափէն ։ || սրինգ · երգեհոն ձեռին ։
Մսխալ չալող · ծնչանձը · ծնչանի ։ || սրնգա- հար · երգեհոնահար ։
Մսխել · ոփան փճացնել, կմ պոչ ընել · խոյրաճ էթ- մէք · պոչ էթմէք · նաճիլէ էէրէ հարճ էթմէք · ահճէ ըխօրխութմէք ։ || մսխել · վատնել · ծախել · շռայլել · շռայլաբար ։
Կմ այսպէս · մսխել զդրամ · վատնել, կմ սպառել, կմ կորուսանել զինչս · շռայլել զգոյս · թափել զինչս, կմ զոսկի · թօթա- փել արծաթ բազում · ծախել վարկպարա- պի · եղ. և ծախս առնել ։
Մսխելը · ըոփան փճացնելը · խոյրաճ ։ || մսխումն · շռայլութիւն · շռայլութիւն ։
Մսխող · ըոփան փճացնող · խոյրաճճը · պոչ էթիճի ։

ՄՏ

|| մսխող · մսխիչ · վատնիչ · ծախիչ ։
Կմ, շռայլ · շռայլ · շռայլաս · շռայլաւոր · շռայ- լաբարոյ · շռայլաբարոյ · շռայլասէր ։ տես և Ձեռքը բաց · յէնտէր ծոհ ։
Մսոտ ։ || տես Մսլի ։
Մսուր · ախըռ ։ || տես Գոմ, և Ախոռ ։
Մսուրք · էխմէք ։ || մսուր ։
Մսրացորեն · ծնըր պուղտայը · ծնըր թախըլի ։ || սիմինդր ։
Մսրաւոր · գաղքի է ։ || ամենագրգոռ ։

ՄՏ

Մտածմիլ · Փիքիր էթմէք ։ || զմտաւ ածել · վա- րանիլ · թեւակոխել · տես և Մտածել ։
Մտած · ծիրմիշ · ծիրիւմիշ ։ || մտեալ ։
Մտածած բան ։ || սահմանադրական մտածք · խոր- հուրդք սրտի ։
Մտածել · ծփծփալ · միւք ախէլ · Փիքիր էթմէք · փիւշխամմէք ։ || մտածել · զմտաւ ածել · ածել զմտաւ · խորհել · խոկալ · խորհր- դածել · խորհրդածութել · խորհրդածականել · հանկարծել · խոխոտել · մտաբերել · մտա- բանել ։
Կմ, մտախորհ լինիլ · մտախորհ կալ · մտա- յոյզ լինիլ · խորհուրդ առնուլ · խորհուրդ 'ի մէջ առնուլ · խորհուրդ ընդ միտս լինիլ · ընդ միտ հարկանել · ընդ միտ ածել · 'ի միտ ածել · ուշ 'ի կարծս առնել · ուշ 'ի կարծս արկանել · ուշ առնել · յածել 'ի խորհուրդս · թեւակոխել · ճղճմել ։
Մտածելով · փիւշխամէրէք ։ || մտածմամբ · զմը- տաւ ածելով ։
Մտածելով · կամ ասանց մտածելու · փիւ- շիւնմէքսիզին ։ || չմտածելով · անմտածաբար · անընտրաբար · անընտրողաբար ։
Մտածելով գործող ։ || չմտածողութեան · պզպզ ։
Մտածելու · փիւշխանէճէք ։ || մտածելոյ · մտածելի · մտածական ։
Մտածեցնել · ծփծփացնել · փիւշխանտիւրմէք · Փիքիր էթտիրմէք ։ || խորհեցուցանել · խոկա- ցուցանել · մտայոյզ առնել · մտախորհ առ- նել · տալ մտածել ։
Մտածութիւն · ծփծփանք · փիւշխանմէ · փիւշխը- նիւշ ։ || մտածութիւն · զմտաւածութիւն · մտախոհութիւն · մտայուզութիւն · խորհր- դածութիւն · խորհուրդ · խոկումն · խորհ · որոճ · որոճումն · որոճութիւն ։
Մտածող · ծփծփացող · փաշխանէն ։ || զմտա- ածող · մտախոհ · մտախորհ · մտայոյզ · մտախոյզ · մտաւոր · ընդմտաւոր · խոր- հրդածու · խորհրդականիր · խոհական · խոր- հրդական · մտածական · մտաւոր · տրա- մախոհ ։
Մտածող · չմտածող · փիւշխանմէյէն ։ || ան- մտածու · անխորհ · անխոհ · անխոկ · ան- խորհուրդ · անմտախոհ · անմտախորհ · ան- ընտրող · խորհրդականոյս ։
Մտայ ։ || տես 'ի Ներքոյ բառս Մտանք ·
Մտիկ ընել · անճախ դնել · դինլէմէք ։ || ունկն դնել · ունկնդիր լինիլ · կալ ընդ ունկն- դիրս · ուշադիր լինիլ · ուշ դնել · ականջ-

մասնաւորանալ · անձնիշխանաբար լինել · խո–
նարհեցուցանել զանձն · ականջել · ունկն–
դրել · լսել ։ տե՛ս և Խօսք մտիկ ։

Մտիկ չընել ։ ‖ տե՛ս Անհնազանդ ըլլալ ։

Մտիկ ընել հերևան ըլլալով ։ ‖ տե՛ս Բերանն 'ի վեր նայել ։

Մտիկ ընել ուրիշի · Իշէ վար գենել · Իշ ուղուծը բաղուր ։ ‖ զիջանել · զգածել · զգածնուլ · անսալ ։

Մտիկ ընել տալ · Իւլէթմէքլիք · ... ‖ լսեցուցանել · անսացուցանել · յականջս, կամ յականջս առնել ։

Մտիկ չընելը ։ ‖ տե՛ս Անհնազանդութիւն ։

Մտիկ ընօղ · անլամ գնօղ · գէյնէյէն · ... ‖ ունկնդիր · ունկնամատոյց · ուշադիր · ականջօղ · լսօղ · անսացօղ · հաւան ։ տե՛ս և Հնազանդ ։

Մտիկ չընօղ ։ ‖ տե՛ս Անհնազանդ ։

Մտմտալ ։ ‖ տե՛ս Մտածել ։

Մտմտալ խորունկ ։ ‖ տե՛ս Խորունկ մտմտալ ։

Մտմտալը ։ } տե՛ս Մտածութիւն ։
Մտմտանք ։ }

Մտմտացնել ։ ‖ տե՛ս Մտածեցնել ։

Մտմտացօղ ։ ‖ տե՛ս Մտածօղ ։

Մտնելու մարդ · որ ամէն բանի մէջ կը մտնէ · ... ‖ դիւրամուտ · անձնամուտ ։

Մտմտուք ։ ‖ տե՛ս Մտածութիւն ։

Մտնել · կիրմէք ։ ‖ մտանել · մուտ առնել · մխել · անցանել ընդ · և այլն ։

խելքս Մտնել ։ ‖ մտանելն մտանել · քաջամուտ լինել · ... ։

Մտնել ելլել · կիրմէք չըգմագ ։ ‖ մտանել և ե–լանել · մուտ և ել առնել · ել և մուտ առնել · ելումուտ առնել · ելումուտս առնել ։

Մտնելը · կիրմէ · կիրիշ ։ ‖ մտանել · մուտ · մուտք ։

Մտնելու տեղ · կիրէճէք եէր ։ ‖ մուտ ։

Մտնելու տեղ չունեցօղ · ... ‖ անմուտ · անմտանելի ։

Մտցնել · կիրտիրմէք ։ ‖ մուծանել · մտուցանել · անցուցանել · արկանել · մխել · յանել · ներքնամուտ առնել · միջամուտ առնել · 'ի ներքս խաղացուցանել · սպրդեցուցանել · սպրդել ։

ՄՐ

Մրափ · ... ‖ նիրհ · նիրհումն · նիրհումն · ննջ ։

Մրափել · ... ‖ նիրհել · նիրհ առնուլ · 'ի նիրհ անկանել · 'ի նիրհ խոնարհիլ · 'ի ննջ խոնարհիլ · 'ի ննջման խոնարհիլ ։

չՄրափել · ... ‖ չնիրհել · ոչ նիրհել · աննիրհ լինել · աննիրհ կալ · 'ի նիրհ չանկանիլ · նիրհ յաչս չանկանիլ · անթարթափ արթնութեամբ հսկել ։

Մրափել տալ · ... ‖ նիրհեցուցանել · տալ նիրհել · նիրհ 'ի վերայ արկանել · 'ի նիրհ խոնարհեցուցանել ։

Մրափուածք ։ ‖ տե՛ս Մրափ ։

Մրափօղ ։ ‖ նիրհօղ · 'ի նիրհ անկանօղ ։

չՄրափօղ ։ ‖ աննիրհ · ստանձնիրհ · աննիրհելի ։

Մրկել · ... ‖ մրկել · խանձողել ։

Մրկիլ · ... ‖ մրկիլ · խանձիլ · գաղջախանձել · գաղջագանել ։

Մրոտ, կամ } ...
Մրոտած · }

‖ մրոտ · մրեալ · խանձրախառն · յարամուր · մրակերպ · մրձոտ · մրձոտեալ · մուր ։

Մրոտել · ... ‖ մրոտել · մրձոտել · մրել · մրակերպել ։

Մրուր · ... ‖ մրուր ։

Մրուր · ... ‖ դէրդ · կղկղանք · սէկ ։

Մրուր կապած · ... ‖ մրրեալ · նստեալ · ... ։

Մրուր կապել · ... ‖ մրրել · մրրանալ · նստանալ ։

Մրուրէն զատել, կամ զտել · ... ‖ զտել, կամ զատել · պարզել · մզել · քամել ։

Մրուրը Թանձր · ... ‖ Թանձրամրուր ։

Մրուրի նման ։ ‖ մրրատեսակ · մրրաձև · մրրատարազ ։

Մրջիմունք · } ... ‖ մրջիմն ։
Մրջմընոց · }

Մրջմընոց ըլլալ · ... ‖ մրջմնատոտ լինել · մրջմնատիլ ։

Մրջմընոց ունօղ · ... ‖ մրջմնուտ ։

Մրջնատուէծ ։ ‖ մրջմնատուէծ · մրջիւնատուէծ ։

Մրջուն, կամ Մրջիւն · ... ‖ մրջիւն · մրջիմն ։

Մրսել ։ ‖ տե՛ս Մսել ։

Մրտի ծառ · ... ‖ մրտենի · մուրտ · ծառ մրտոյ ։

Մրտի պտուղ ։ ‖ մուրտ ։

Մրրիկ · ... ‖ մրրիկ · փոթորիկ · փոթորակ · ... ։

Մրրիկ' ... ‖ ... ։

Մրրիկ' յանկարծ ... ‖ Թևելեայ · Թևելեայ ։

Մրրիկ հանօղ · ... ‖ մրրկայոյզ · մրրկածուփ · մրրկաբեր · մրրկածին · մրրկաւէտ ։

Մրրկով ... ‖ մրրկալից · մրրկախառն ։

Մրրկով ներքև վայր ըլլալ · ... ‖ մրրկիլ · փոթորկիլ · փոթորակիլ · մրրկահարիլ · մրրկահար լինել ։

Մրրոտ · ... ‖ մրրոտ · մրրուտ · մրրաւոր · մրրախառն · ակախառն · ... ։

Մրօղ · ... ‖ մրօղ · մրադէր ։

ՄՑ

Մցկիթ · ... ‖ մզկիթայ ։

ՄՉ

Մ[illegible] · Մ[illegible] և այլն : Տե՛ս Մ[illegible] · Մ[illegible] և այլն :

ՄՕ

Մօղար : Տե՛ս Մօլար :

Մօլլայ · * [illegible]

Մօլոք : * Տե՛ս [illegible] :

Մօլշ · [illegible] : Տե՛ս Մոլոշ :

Մօղոշ[illegible] · [illegible]

[illegible]

Մօտ : Տե՛ս Մօտ[illegible] :

Մօտ եկեալ : [illegible]

[illegible]

Մօտենալ · [illegible]

[illegible]

Մօտիկ · [illegible]

[illegible]

Սաղիկ [illegible] : || [illegible] · [illegible] [illegible]

Սաղիկ [illegible] : || [illegible] :

Սաղիկ [illegible] · } [illegible] : || [illegible]
Սաղիկ [illegible] · }

[illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Սաղիկ [illegible] · [illegible] : || [illegible] [illegible] , կմ՝ [illegible] :

[illegible] Սաղիկ [illegible] · [illegible] : || [illegible] · [illegible] :

Սաղիկ [illegible] · [illegible] : || [illegible] · [illegible] :

Սաղիկ[illegible] : || տես Սա[illegible] :

Սա[illegible] · || տես Սա[illegible] ·

Սա[illegible] : || տես Սա[illegible] ·

Սաստել : * || տես [illegible] :

Սաղ : || [illegible] ' [illegible] ' Սաղր :

Սպ[illegible] [illegible] · [illegible] : || [illegible] · [illegible] :

Սպ[illegible] · [illegible] · [illegible] : || [illegible] · [illegible] · ' [illegible] :

Սպ[illegible] [illegible] · [illegible] : || [illegible] · [illegible] [illegible] · [illegible] :

Սպ[illegible] [illegible] · [illegible] : || [illegible] · [illegible] · ' ի [illegible] :

Սորթել : || տես Սորթել :

Սորթի : || [illegible] :

Սորղալ , կմ՝ Սորղալ · * || [illegible] :

Սորուա · [illegible] · || [illegible] ·

Սորուք · [illegible] · [illegible] · || [illegible] · [illegible] · մորուք · մորուք :

Սորուք [illegible] · [illegible] : || [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Սորուքին [illegible] · || [illegible] :

Սորուքը ղիւռ չէր [illegible] · || [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] ' ի [illegible] , [illegible] :

Սորուքը [illegible] , կմ՝ [illegible] · [illegible] · [illegible] : || [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Սորուքը [illegible] · [illegible] : || [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Սորուքը [illegible] · [illegible] · || [illegible] · [illegible] ·

Սորուքը չոյել , կմ՝ թել թել ընել : || [illegible] :

Սորուքը [illegible] : || տես [illegible] :

Սորանալ [illegible] · * || [illegible] :

Սորքուք · [illegible] : || [illegible] · [illegible] ·

ՅՈՒ.

Յ[illegible] · [illegible] : || [illegible] :
Յաղթեայ [illegible] : || [illegible] · [illegible] :
Յաղթ[illegible] · [illegible] : || [illegible] · [illegible] :

Յա[illegible] · [illegible] · [illegible] : || [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Յաղթել · [illegible] · [illegible] : || յաղթել [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] :
Կմ՝ , [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] :
Եւ կմ՝ [illegible] · [illegible] [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Յաղթել զզօրքը , կմ՝ [illegible] · և այլն · [illegible] : || [illegible] · [illegible] , և այլն : տես և Յաղթել ·

Յաղթել տալ · [illegible] : || տալ յաղթել · տալ [illegible] · տալ [illegible] :
Կմ՝ , յաղթ[illegible] · [illegible] :

Յաղթել ոըէօղ · [illegible] : || յաղթ[illegible] · յաղթ[illegible] · յաղթ[illegible] · [illegible] :

Յաղթելը : || տես Յաղթ[illegible] :

Յաղթ[illegible] : || յաղթ[illegible] · յաղթ[illegible] · [illegible] յաղթ[illegible] · [illegible] · յաղթ[illegible] · յաղթ[illegible] :

Յաղթ[illegible] · [illegible] : || յաղթ[illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] :
Կմ՝ , յաղթ[illegible] · [illegible] · [illegible] · յաղթ[illegible] · յաղթ[illegible] · ' ի [illegible] :

Յաղթ[illegible] · [illegible] · [illegible] : || [illegible] · [illegible] · յաղթ[illegible] :

Յաղթ ըսօղ · [illegible] · [illegible] : || [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] :
Կմ՝ , [illegible] · [illegible] · [illegible] · յաղթ[illegible] · [illegible] · [illegible] :

Յաղթութիւն · [illegible] · [illegible] · [illegible] : || յաղթութիւն · յաղթ[illegible] · յաղթ[illegible] · [illegible] · [illegible] :
Կմ՝ , [illegible] · [illegible] · [illegible] · յաղթ[illegible] · յաղթ[illegible] · յաղթ[illegible] · յաղթ[illegible] · [illegible] · [illegible] :

Յաղթութիւն ընել ։ || տե՛ս Յաղթել ։
Յաղթութիւն սիրող ։ || յաղթասէր ։
Յաղթութիւն գործիք, կա՛մ զէնք ։ || յաղթա-նակ ․ յաղթարան ․ մարտանակ ։
Յաղթութիւն գործք ։ || յաղթանք ․ յաղթու-թիւնք ․ յաղթանակ ․ մարտանակ ․ մրցանակ ։
Յաղթութեան եռանդ ընկնիլ ․ ջանալ յաղթել ։ || յաղթասիրել ․ յաղթասէր լինիլ ։
Յաղթութեան մու-թալիքի ։ || յաղթական ․ յաղ-թողական ։
Յաղթութեան նշան ։ || ախոյեան ․ ախոյան ։
Յաղթութեան ձայնք, կա՛մ երգ ։ || յաղթասերութիւն ։
Յաղթութեան վարձք, կա՛մ պսակ ․ էօտիւլ էօնյ-խուլու ։ || յաղթանակ ․ մրցանակ ․ մարտա-նակ ․ բրաբիոն ․ բրաբիոնեայ պսակ ․ յաղ-թողական պսակ ․ պարգեւք, կա՛մ պսակ յաղ-թութեան ․ վարձք յաղթութեան ․ վարձք մրցա-նակի ։
Յաղթօղ ․ էէնճէն ․ էէնիճի ։ || յաղթօղ ․ յաղ-թուկ ․ յաղթու ․ յաղթիկու ․ յաղթական ․ յաղթանակ ․ յաղթ ․ յաղթազգեաց ։
Կա՛մ, յաղթահարօղ ․ պարտօղ ․ սանձօղ ․ նուաճօղ ․ վկանդօղ ․ վանօղ ։
Կամ, յաղթիչ ․ յաղթահարիչ ․ պարտիչ ․ սանձիչ ․ նուաճիչ ․ վկանդիչ ․ վանիչ ։
Խիստ Յաղթօղ ։ || մեծայաղթ ․ բազմայաղթ ․ քաջայաղթ ․ բազմիցայաղթ ․ յաղթնայաղթ ․ ամենայաղթ ․ ամենայաղթօղ ․ ամենայաղ-թուկ ․ ամենայաղթիկու ։
Յամեչայ ։ || տե՛ս Մեչա ։
Յամուր ․ ղայճի կէնտանի մի է ․ օէյիք ։ || յա-մոյր ․ յամօր ։
Յամուր կենդանւոյ նման ։ || յամուրանման ․ յամօրանման ․ յամօրակերպարանակ ։
Յայտնած ։ || յայտնեալ ։ տե՛ս և Յայտնի ․ անուն ։
Յայտնել ․ բանը բանալ ․ էշքէարէ էթմէք ․ պէյան էթմէք ։ || յայտնել ․ պարզել ․ մերկել ․ մեկ-նել ․ թարգմանել ․ նշանակել ․ երեւցել ․ գուշակել ․ հոլանել ․ փետակել ․ զբան ինչ ումեք մերկանալ ։
Կամ, ցուցանել ․ ապացուցանել ․ ծանու-ցանել ․ բացածանուցանել ․ մերկացուցա-նել ․ հոլանեցուցանել ։
Կամ, յայտնաբանել ․ արտայայտել ․ բացա-յայտել ․ բացատրել ․ բացադրել ․ բացե-րեւցել ․ բացորոշել ։
Կամ այսպէս ․ յայտ առնել ․ յայտ ածել ․ յայտ յանդիման ցուցանել ․ յայտնի ցու-ցանել ․ յայտնի կացուցանել ․ յայտնի առ-նել ․ 'ի լոյս ածել ․ 'ի վեր հանել ․ 'ի վեր բերել ․ ծանօթս տալ ։
Եւ կամ այսպէս ․ յանդիմանել ․ յանդիման առնել ․ յանդիման տալ ․ յանդիման ածել ․ յանդիման ցուցանել ․ յանդիման կացու-ցանել ։
Յայտնելը ։ || արտայայտութիւն ․ բացայայտութիւն ․ բացատրութիւն ․ բացադրութիւն ․ գուշակութիւն ։ տե՛ս և Յայտնութիւն ։
Յայտնի ․ (անուն ․) էշքէարէ ․ պէյան ։ || յայտ ․ յայտնի ․ յայտնական ․ յայտական ․ արտա-յայտ ․ բացայայտ ․ բացերեւակ ․ բացերեւա-կան ․ բացորոշ ․ բացորիշ ․ բացարձակ ․ բա-ցերեւ ․ ակներեւ ․ ակնյանդիման ։
Կա՛մ, անշամանդաղ ․ անծածկոյթ ․ անթա-քուստ ․ անգաղտ ․ անգաղտնի ․ անպատր-ուակ ․ անքօղ ․ անքօղարկեան ․ անքօղելի ։
Եւ կա՛մ այսպէս ․ պարզ ․ յստակ ․ պայծառ ․ երեւելի ․ հոլանի ․ մեկնաւոր ․ մեկնակ ․ մե-կին ․ մեկն ․ մերկ ․ մերկապարանոց ․ մերկա-գլուխ ․ մերկանդամ ․ յանդիմանաւոր ․ յան-դիմանական ․ յանդիմանակ ․ հրապարակ ․ հրապարակելեաւ ․ հրապարակելեաւ ․ հրապա-րակաւոր ։
Խիստ Յայտնի ․ էն էշքէարէ ․ պէկ պէյան ։ || ամենայայտ ․ ամենայայտնի ․ ամենապարզ ․ ամենապայծառ ․ ամենայստակ ․ ամենամեկ-նակ ․ ամենամեկին ։
Կամ, յայտնագոյն ․ յայտագոյն ․ պարզա-գոյն ․ պայծառագոյն ․ յստակագոյն ․ երեւե-լագոյն ․ հռչակաւորագոյն ։
Կա՛մ, բարձրայայտ ․ քաջայայտ ․ բազմայայտ ․ յօդնայայտ ․ բացայայտ ․ բացայայտնի ․ բացերեւ ․ բացերեւակ ․ բացերեւական ․ բա-ցերեւակի ․ ակնյայտնի ․ քաջերեւոյթ ․ քա-ջերեւակ ․ յստակատես ։ տե՛ս և Յայտնի ։
Յայտնի՝ բան ․ խօսք ․ պնդմանք ․ և այլն ։ || յայտ-նի ․ մեկն ․ մեկին ․ մեկնակ ․ պարզ ․ պար-զաբան ․ պարզախօս ․ յայտնաբան ․ յայտ-նապատում ․ յայտապատում ։
Յայտնի ․ (ձէյ ․) էշքէարէ ․ էշքէարէն ։ || յայտնի ․ յայտնապէս ․ բացայայտապէս ․ բացատրապէս ․ բացերեւապէս ․ մերկապէս ․ մեկնապէս ․ պարզապէս ։
Կա՛մ, յայտնաբար ․ մեկնաբար ․ պայծառա-բար ․ յստակաբար ․ բացատրաբար ․ բացա-յայտաբար ․ ակներեւաբար ․ պարզաբար ․ պարզօրէն ․ մեկնօրէն ․ հաւաստօրէն ․ բացե-րեւակի ․ հրապարակաւ ․ ակներեւ ․ ակնյան-դիման ․ ակնընդերես ։
Կա՛մ, յայտնութեամբ ․ յայտնագոյնս ․ յայտա-գոյնս ․ բացայայտագոյնս ․ բացատրագոյնս ․ բացերեւագոյնս ․ պայծառագոյնս ․ պարզա-գոյնս ․ յստակագոյնս ։
Եւ կա՛մ այսպէս ․ յանդիման ․ յայտ յանդի-ման ․ բացարձակ ․ համարձակ ․ 'ի բաց ․ ևն ։
Յայտնի խօսեցաւ ։ || յանդիման բարբա-ռեցաւ ։
Յայտնի կուտէր ։ || յայտ յանդիման ուտէր ։
Յայտնի կու քարոզէր ։ || բացարձակ քա-րոզէր ։
Յայտնի կուտանէնք ։ || համարձակ տա-նէք ։
Յայտնի ցըցուց ։ || 'ի բաց երեւեցոյց ։
Յայտնի երեւցող ․ էշքէարէ կէօրիւնէն ։ || յայ-տնատեսիլ ․ յայտնատեսակ ։ տե՛ս և Խիստ Յայտնի ։
Յայտնի ըլլալ ․ էշքէարէ օլմագ ․ պէյան օլմագ ։ || յայտնի լինել ․ յայտնեալ լինել ․ յայտնիլ ․ պարզիլ ․ հոլանիլ ․ հոլանալ ․ բացածագիլ ։
Յայտնի՛ ըլլա քեզ ․ մալիւմ օլա ։ || յայտ լիցի քեզ ․ գիտութիւն լիցի քեզ ․ գիտա՛ն լիցի քեզ ։
Խիստ Յայտնի ըլլալ ․ էն էշքէարէ, կամ գէն պէյան օլմագ ։ || քաջայայտ լինիլ ․ քաջերեւակ

լինիլ. յայտներեւակ լինիլ. մերկապարանոց գալ. բացերեւիլ. արտայայտիլ:

Յայտնի չըլլալ. պէլլի, նի պէյան օլմամագ ։ || յայտնի չլինիլ. չգալ 'ի յայտ. անյայտնիլ. անյայտ լինիլ. անյայտ մնալ. ծածկեալ մնալ. աներեւոյթ կալ. աներեւոյթ լինիլ. աներեւան լինիլ. յաներեւոյթս լինիլ. յաներեւոյթս ամփոփիլ:

Յայտնի ընել, կամ ցուցնել: || տե՛ս Յայտնել:

Յայտնի խօսիլ, կամ ըսել. էչիքեարէ սէօյլէմէք: || յայտնի խօսիլ. յայտնապէս լինել. յայտնաբանել. պարզաբանել. պայծառաբանել. յայտ յանդիման խօսիլ. գեմ յանդիման ասել. երեսաց խօսիլ. բացաձայնել:

Յայտնի խօսք. յայտնի խօսիւք ։ || յայտնախօսութիւն. յայտնաբանութիւն. պարզաբանութիւն. պայծառաբանութիւն:

Յայտնի խօսօղ. էչիքեարէ սէօյլէյէն ։ || յայտնախօս. յայտնաբան. յայտնաբարբառ. մեկնաբարբառ. մեկնաբան. պարզաբան. պայծառաբան. հրապարակաբան. հրապարակախօս. յայտնաբանիչ. յայտնաբանօղ. յայտնիչ. արտաձայն:

Յայտնի նախատօղ, կամ նախատած: || յայտնանախատ. հրապարականախատ:

Յայտնի նայօղ. կամ յայտնի տեսնօղ. էչիքեարէ պաքան: || յայտնահայեաց. յայտնատեսող. համարձակահայեաց. համարձակատես. պարզատես. յանդիմանատես. յանդիմանահայեաց..

Յայտնի պատմել. էչիքեարէ նագլ էթմէք: || յայտնապէս պատմել. յայտնապատում գործել. յայտապատում առնել. յայտնի վէպ առնել. հանդիսանալ 'ի վէպս յայտնիս. մտանել 'ի յայտնապատում ձայն. արտաձայնել:

Յայտնի պատմօղ. էչիքեարէ նագլէտիճի: || յայտապատում. յայտնապատում. յայտնավէպ. արտաձայն:

Յայտնութիւն. էչիքեարէլըգ. պէյանլըգ: || յայտնութիւն. արտայայտութիւն. բացայայտութիւն. բացերեւումն. բացերեւութիւն. բացորոշութիւն. բացերեւացութիւն:

Կամ, մեկնութիւն. պարզութիւն. յայտադրութիւն. յառակութիւն. արտայայտումն. բացայայտումն. պարզումն:

Յայտնութիւն. յայտնութեան գիրք. Նոր Կտակարանին յայտնութիւնը. քէշիֆ. հավարի. հավարին: || յայտնութիւն. տեսիլ յայտնութեան. տեսութիւն:

Յայտնուիլ: || տե՛ս Յայտնի ըլլալ:

Յայտնուիլը: || տե՛ս Յայտնութիւն:

Յայտնօղ. պէյան իտիճի. էչիքեարէ չըգարան. էչիքեարէ կէթիրիճի: || յայտարար. յայտնօղ. յայտնիչ. արտայայտիչ. բացայայտիչ. բացատրիչ. յանդիմանիչ:

Կամ այսպէս. յայտարան. յայտնաբան. յայտնաբանօղ. յայտնաբանիչ. պարզաբանիչ. մեկնաբանիչ. գուշակ. 'ի յայտ բերիչ. բեր 'ի մէջ. վերաբերիչ. վերաբերօղ. արտայայտօղ:

Յանկարծ. անսըզըն. ճէնճէլ: || յանկարծ. յանկարծակի. յանկարծօրէն. յանկարծադէպ. յանկարծահաս. յանկարծուց. յեղակարծ. յանկարծակիմբ. վաղվաղակարծ. արագակարծ. արագակարծիւ. արագահաս:

Կամ այսպէս. 'ի յանկարծ պահու. յանկարծակի ժամու. յանկարծակի ժամու. 'ի յեղակարծ ժամանակի. յեղակարծ ժամու. յեղակարծում ժամու. յեղակարծս. յաղակարծս:

Եւս կամ այսպէս. անակնկալ. մտաւ ոչ ածեալ. պատահմամբ. ըստ պատահման. առաջքէն. գուշակ. զոր օրինակ.

Յանկարծ ըներնէ՝ բանմը չէր. || չէր ինչ, եթէ անակնկալ էր դարձեալ:

Յանկարծ բերնէն թռաւ. || վրիպակաւ ելաւ ընդ բերան նորա:

Յանկարծ ըստ եկաւ. || պատահմամբ կամ ըստ պատահման գիտեցաւ:

Յանկարծ լսենէ: || առաջքէն լուէիցէ.

Յանկարծ խելէ: || գուշէ յանկարծակիցէ: տե՛ս և Յանկարծակի:

Յանկարծ բղխօղ: || յանկարծաբուղխ. յանկարծահաս. յանկարծածին.

Յանկարծ երեւօղ: || յանկարծերեւ. յանկարծերեւոյթ:

Յանկարծ երեւնալ: } յանկարծակիլ. յեղակարծիլ. արագակարծիլ. արագահասիլ. անծանօթ լինիլ:
Յանկարծ ըլլալ: }

Յանկարծ ծագած՝ կամ ծնած: || յանկարծածագ. յանկարծածին:

Յանկարծ հանդիպօղ, կամ հանդիպած: || յանկարծադէպ. յանկարծահաս. արագադէպ. անակնկալ:

Յանկարծ մեռնիլ. անսըզըն վէֆաթ էթմէք: || յանկարծամահ լինիլ. յանկարծ ախտահ մեռանիլ:

Յանկարծ մեռնօղ. վէֆաթ էօլէն: || յանկարծամահ. յանկարծամեռ:

Յանկարծակի. վէֆաթլըգ. անսըզըն: || յանկարծակի. յանկարծուստ. յանկարծ ուրեմն. յանկարծաթափ. որոտաբանգուստ: տե՛ս և Յանկարծ:

Յանձն առնել. վըզա ալմագ. գապուլ էթմէք. գապուլ օլմագ: || յանձն առնուլ. ընդունիլ. ընդունել: տե՛ս և Ընդունիլ:

Յանձն առնելը. խապուլ էլմասը: || յանձնառութիւն. անձնառութիւն. գիմառութիւն. ընդունելութիւն:

Յանձն առօղ, կամ յանձն առած: || յանձնառական. գիմառական:

Յանձնած. թէսլիմ օլմուշ. հէվալէ օլունմուշ: || յանձնեալ. յանձն եղեալ. յանձն արարեալ. յանձն: տե՛ս և Յանձնել:

Յանձնել. թէսլիմ էթմէք. սըփարըշ էթմէք. հէվալէ էթմէք: || յանձնել. աւանդել. զեռն ունել. հաւատալ. վստահանալ. վստահել. աւանդատանել:

Կամ այսպէս. յանձն առնել. առնել յանձն. աւանդատան առնել:

Յանձնել ուրիշի. ուրիշէ թէսլիմ էթմէք: || աւանդել այլում. փոխանցել այլս:

Յանձնըլիլ. թէսլիմ օլմագ. սըփարըշ օլմագ. հէվալէ օլմագ:

Յաւաւուրկ չինել ։ Ս. տե՛ս Յաւաւուրկ [illegible] ։

Յարբուխ ։ Ս. տե՛ս Հարբուխ ։

Յարգ ։ Ս. տե՛ս Հարգ ։

Յարգանդակող. [illegible] ։ Ս. [illegible] ։

Յարել. [illegible] ։ Ս. [illegible] ։ տե՛ս և Յարութիւն առնել ։

Յարմար. [illegible] ։ Ս. յարմարել. պատշաճ. [illegible] ։

Կմ [illegible] ։

[illegible]

Յարմար. [illegible] ։ Ս. յարմարական. պատշաճական. [illegible] ։

[illegible]

Յարմարութիւն. [illegible] ։ Ս. յարմարութիւն. պատշաճութիւն. պատկանաւորութիւն. [illegible] ։

[illegible]

Յարմարեցուցանել. [illegible] ։ Ս. յարմարեցուցանել. պատշաճեցուցանել. պատկանեցուցանել. [illegible] ։

[illegible]

կամ այսպէս․ յարմարել․ պատշաճել․ պատկանել․ պատահել․ պատկերել․ բաղդատել․ յանգել․ յանկել․ անգել․ ձաւնել․ կաձել․ հեթեթել․ յերկերել․ երկերել․ յօրինել․ յաջողել․ անօրինել․ սահմել․ վերաբերել․ վերաբեր առնել։

Եւ կամ, չափակցել․ բաղդակցել․ հաւասարել․ համեմատել․ բաղդատել․ համեմատել․ քառակել․ յարաբերանել․ յօդել․ զօդել․ զուգել․ կցել․ զուգակցել․ կցորդել․ հանգունակել․ զուգաձայնել․ բաղդաձայնել․ սարսել․ կերպարանել։

[illegible] Յարմարցնել․ [illegible] ։ Յարմարման առնել․ գեղեցկաբար գործել․ գեղեցկաբար․ բարեյարմարել․ գեղապատշաճել․ գեղապատշաճակել․ համեմատակել։

Յարուն․ ողջնուլ․ դիրիլիշ․ դիրիլմէկ ։ Յարութիւն․ վերակենդանութիւն․ վերակենդանումն։

Յարութիւն առնել․ ողջնուլ․ Թէքրար ողջնուլ դառնալ․ դիրիլմէք․ դիրիլմէ ։ Յառնել 'ի մեռելոց․ կենդանագործել․ կենդանանալ․ վերակենդանանալ․ անդրէն մտանել յաշխարհ․ այսրէն գալ յաշխարհ․ մտանել դառնալ 'ի կեանս․ կրկին մտանել 'ի կենդանութիւն ։ տե՛ս և Ողջիննալ։

Յաւիտեան․ էպէտ․ էպէտինէ․ էպէտիյէն ։ Յաւիտեան․ մշտնջեան։

կամ այսպէս․ յաւիտենականութիւն․ մշտնջենականութիւն․ մշտնջենաւորութիւն․ անվախճանականութիւն․ անվերջ ժամանակ․ անսկիզբն ամանակ։

Յաւիտենական․ էպէտի․ էպէտի․ փայտայ․ փայիտ ։ Յաւիտենական․ մշտնջենական․ յաւէժական․ յաւէժական․ յաւերժական․ յաւետական․ յարակայական․ յարաձգական․ յարատևական․ հանապազորդական․ հանապազորդեան․ հանապազորդ։

կամ, մշտնջենաւոր․ յաւէժական․ յաւէժական․ յաւերժական․ յարակայ․ յարագայ․ յարատև․ մշտատև․ մշտածին․ յարածին։

կամ, յաւէժ․ յաւէժ․ յաւերժ․ յարագ․ անվերջ․ յաւիտենից․ մշտնջենից․ ևն։

Յաւիտենական փրկութիւն կանխէր ։ Ածեր զփրկութիւն յաւիտենից։

Յաւիտենական լուսէն զրկեցաւ ։ Զրկեալ եղև 'ի լուսոյն մշտնջենից։

Յաւիտենական քնով․ ննջել․ Թէյ ընդհանուր․ էպէտի ույխու․ էպէտի․ էպէտ փաղ ։ Յաւիտենական լինել․ մշտնջենական լինել․ մշտնջենաւոր գոլ․ զմշտնջենաւորութիւն համբուրել․ զմշտնջենաւորութիւն գալ․ առնուլ զմշտնջենաւորութիւն․ կալ մնալ զյաւիտեանս․ ձգիլ 'ի յաւիտեանս յաւիտենից։

կամ, յաւէժանալ․ յաւէժանալ․ յաւերժանալ․ յաւետանալ․ մշտանալ․ յարանալ․ յարակայանալ։

Եւ կամ, մշտնջենաւորել․ մշտնջենաւորիլ․ մշտակայել․ յարակայել․ յարակայել։

Յաւիտենական ընել․ էպէտի էթմէք․ էպէտի փուքուրմագ ։ Յաւիտենական առնել․ յաւիտենական գործել․ մշտնջենաւոր արձանացուցանել․ մշտնջենաւոր ձգել․ մշտատև առնել․ յարակայ առնել։

կամ, մշտնջենաւորեցուցանել․ յաւէժացուցանել․ յաւերժացուցանել․ յաւետացուցանել․ մշտնջենաւորել․ յարակայել․ յարաձգել։

Յաւիտենական ուխտ ։ Ուխտ յաւիտենից․ ուխտ մշտնջենից․ ուխտ աղի։

Յաւիտենականութիւն․ էպէտիյէթ ։ Յաւիտենականութիւն․ մշտնջենականութիւն․ մշտնջենաւորութիւն․ յաւէժութիւն․ յաւերժութիւն․ մշտատևութիւն․ մշտնջենաւորք․ յաւիտեանք։

Յաւիտենից․ էպէտէն․ էպէտին էպէտ․ ազելիյէն․ էզէլ ապէտէն․ ապատիէղապատ ։ Յաւիտենից․ 'ի յաւիտենից․ 'ի մշտնջենից․ 'ի սկզբանէ։

Յաւիտենից գրած ։ Յաւիտենագիր․ մշտնջենագիր․ մշտագիր։

Յափշտակել ։ տե՛ս Խլել։

Յափշտակեալ մտօք ։ Յափշտակեալ մտօք․ վերանալ մտօք․ զուարճանալ․ զմայլել։

ՅԵ

Յեսան․ ոլխէյի ։ տե՛ս Եսան։

Յետ․ յէրէ․ սոն էտան ։ յետոյ․ 'ի բաց․ 'ի դուրս․ 'ի վերջ․ 'ի սար․ զկնի զհետ։

Յետադարձութեան ։ Դարձն յետս։

Յետ տուր ։ 'ի բաց տուր, կամ մնա 'ի դուրս։

Յետս քաշեց ։ 'ի վերջ նահանջեաց։

Յետս կորուր ։ 'ի սպառ հեռացո։

Յետոյ գիտ․ (ռամկ ։) տե՛ս Եղուկ։

Յետոյ սուրբ հաւատք ։ տե՛ս Հաւատարանք գալ։

Յետս առնել․ կէրի ալմագ ։ 'ի բաց առնուլ․ դարձուցանել յետս․ անդրէն դարձուցանել․ յետս նահանջել․ յետս ընկրկել․ յետս ձգել․ առնել վերստին․ դառնալ կոճանալ։

Յետս գալ ։ տե՛ս Յետս դառնալ։

Յետս գալ սիրտը ։ տե՛ս Փախչել։

Յետս դառնալ․ կէրի դէօնմէք․ կէրի փէօնտէռ ։ Յետս դառնալ․ 'ի բաց դառնալ․ 'ի վերջ դառնալ․ ընդ կրունկն դառնալ․ ընդ կրունկ բերել․ 'ի Թիկունս դառնալ․ յետս ընԹադրել․ դարձընԹաց լինել․ Թիկունս շրջել․ ապարդիւն առնուլ։

կամ այսպէս․ ընկրկել․ վերջանալ․ բացադառնալ․ բացադարձիլ․ վերջադարձիլ․ անդրադարձիլ․ վերադարձիլ․ նահանջել․ պարտանիլ․ Թափիլ․ սպառնալ։

Յետ դանդաղ կեռշ ընել ։ Չու դարձի առնել։

Յետ շղաւնալով․ կամ առանց Յետ դառնալու ։ Առանց դարձադարձի։

Յետ դարձած, կամ Յետ դարձող․ կէրի փէօնէն ։ Յետադարձ․ վերջադարձ․ վերընթաց․ վերջադարձ․ վերջնոր․ դառնալեալ։

Յետ դարձնել․ կէրի փէօնտէրմէք․ կէրի չէվիրմէք ։ Դարձուցանել յետս․ 'ի բաց դարձուցանել․ 'ի վերջ դարձուցանել․ ընդ կրունկն դարձուցանել․ ընդ կրունկ դար-

ձուլցանել․ դարձընելթայ առնել․ ՚ի թիւ-
կանոնադրութեան ցանել․ Թիկնաթոռ չինել ցու-
ցանել․ ՚ի դուրս առնել։
Կմ՝ ամփոփել․ ընկրկել․ վերջանալ․ վերջա-
ցուցանել․ պարտանել․ նահանջել․ նեհան-
ջել․ պարտաւորել․ ամփոփել․ սարսափեցու-
նել․ զառածանել․ ընթադրել․ յետս ըն-
թադրել․ զոր օրինակ․
Թշնամին առօթում յետս դարձաւ։ Ընդ-
թադրեաց զթշնամին առօթակից։
Թշնամին յաղթելով յետս կրկնարձաւ։ Թշնամին պարտաւորեալ յետս ընթադրեր։
Յետ դարձողական։ Տե՛ս Խօսողական։
Յետս գնել․ կէրի՛ ֆօմաք։ Յետադարձել․ ՚ի բաց գնել․ ՚ի բաց արկանել։
Յետս կենալ․ կէրի՛ գալմագ։ Յետս կալ․ ՚ի բաց կալ․ հրաժարիլ․ Թողուլ․ Թողանալ․ վերջանալ․ վերջանիլ․ կարճիլ․ կասիլ․ հասանիլ։
Կմ՝, Ետոյ ազալ․ հրաժեշտ առնլ․ հրաժեշտ առնուլ․ յուրաստ լինիլ․ ուրացող լինիլ․ յուրաստ կալ։ Տե՛ս և Յետս դառնալ։
Յետս կենալ տալ․ կէրի՛ գալտըրմագ։ Յետս կացուցանել․ ՚ի բաց կացուցանել․ վեր-ջացուցանել․ վերջացնել․ կասեցուցանել․ կասեցնել․ հրաժարեցուցանել։ Տե՛ս և Յետս դարձնել։
Յետս կենալը․ կէրի գալմագ։ Հրաժարումն․ հրաժեշտ․ կասումն․ վերջակացութիւն։
Յետս կենալու․ կէրի գալաճագ։ Հրաժա-րելի․ Թուլակելի․ խորշելի․ հարթելի․ կա-սելի։
Յետս չըկենալու․ կէրի գալմայաճագ։ Ան-հրաժեշտ․ անհրաժարելի․ անհարթելի․ անդարձելի․ անխուսափելի․ անխորշելի․ ան-խափանելի։
Կմ՝, անխուսափ․ պնդոյ․ անխորշ․ ան-խափան։
Յետս կեցած․ կէրի գալմըշ։ Հրաժարեալ․ հրաժեշտ առեալ․ հարթուցեալ։
Յետս չկեցող․ կէրի գալմայան։ Անհրաժեշտ․ անդարձ․ անխոյզ։ Տե՛ս և Յետս չըկենալու։
Յետս, հրել․ կմ՝ }
Յետս քշել․ } կէրի իթմէք․ կէրի չէքմէք։
Յետս մղել․ յետս վարել․ մերժել յետս․ յետս արկանել յետս հալածել յետս կոյս։
Կմ՝, նահանջել․ նեհանջել․ ընկրկել․ յետս-դարձել․ փախուցանել․ զառածանել․ պա-րտաւորել․ զոր օրինակ․
Աշտրակի թերը յետս հրեց վրայէն մեծ փարախատութեան։ Դարձ է՝ զանազան բանձ ՚ի նոսանէ պարտաւորել։
Յետս հրելը, կմ՝ }
Յետս քշելը։ } Նահանջ․ նեհանջ․ նահանջք։
Նահանջումն․ ընկրկումն։
Յետս հրող, կմ՝ դէպ ՚ի յետս քշող․ կէրի իթիճի։ Նահանջող․ նահանջիչ։
Յետս ձգած․ կէրի պըրագըլմըշ։ ՚ի բաց ընկեց-եալ․ յետս ընկեցեալ․ ընկեցեալ․ ոչնչեալ․ ոչնչացեալ․ ոչնչացեալ․ խափանեալ․ անհետ․ վեր-ջացեալ․ անդադրեալ։ Տե՛ս և Ետևեր ընկած։
Յետս ձգել․ կէրի պրագմագ։ Յետս ընկենուլ․
՚ի բաց ընկենուլ․ ՚ի բաց արկանել․ զԹի-կանց արկանել։
Կմ՝, բացամերժել․ վերջացուցանել․ և-պերել։
Յետս մնալ, կմ՝ Յետ ընկնիլ․ կէրի գալմագ։ Յետս մնալ․ յետամնաց լինիլ․ յետանալ․ վերջանալ․ վերջանալ․ կասիլ։
Յետս տալը կէրի վէրմէք։ Յետ տալ․ ՚ի բաց տալ․ ՚ի դուրս տալ․ վերադարձել։ Տե՛ս և Յետս դարձնել։
Յետս քաշած։ Նահանջ․ նեհանջ․ ամփոփ․ ամփոփ։
Յետս քաշել․ կէրի չէքմէք։ Յետս քաշել․ ՚ի բաց ձգել․ նահանջել․ նեհանջել․ ընկրկել․ ամփոփել․ համգրիձել․ կասել․ կասեցուցանել․ Է կրունկն նահանջել․ պարտանել․ հրաժեշտ ցուցանել․ թողուլ․ լքանել։
Յետս քաշելը․ Ամփոփումն․ ամփոփումն թէ․ նահանջումն․ նահանջ։
Յետս քաշուիլ․ կէրի չէքիլմէք։ Յետս մեկնիլ․ ամփոփիլ․ կծկիլ․ վերջանալ․ հարթուցեալ հարթուիլ․ արհեստելի․ ուսանուլ․ ուսանիլ․ կասիլ․ պարտանիլ․ խորշել․ սարսանուլ․ ուրախանալ․ սարսափանալ․ ամփոփել․ հրաժեշտ տալ։ Տե՛ս և Յետս կենալ․ և Մէկ դի քաշուիլ։
Յետս քաշուելը։ Հրաժարումն․ հարթու-ցումն․ խուսափումն․ խորշումն․ խորշումն․ խորշ։
Յետս քշել։ Տե՛ս Յետս հրել։
Յետանալ։ Տե՛ս Ուշանալ։
Յետոյն, կմ՝ }
Յետոյը։ } Տե՛ս Յետոյի։
Յետինը։ Տե՛ս Ետինը։
Յետևէ։ Տե՛ս Ետևէ, և Ետև․ ձի։
Յետք, կմ՝ }
Յետքը։ } Տե՛ս Ետև․ ձի։
Խոսա Յետքը։ Տե՛ս Պինդ յետքը։
Յետք ընկնիլ։ Տե՛ս Յետս մնալ։
Յետքի․ }
Յետքինը․ } Էօճի․ Սօնգի․ Սօնքինի․ ախր-րիի․ կէրիդէ։ Յետին․ վերջին․ վերջնա-կան․ վերջոտ․ վերջաւոր․ վերջնաւոր․ վախճանական․ վաղճանական․ ամենավերջ․ յետսագոյն․ յաջորդ․ զոր օրինակ․
Յետքի բանս կըցըցնէ՝ թէ պէտքը չէ սուտ խօսել։ Յետագոյն բանս՝ կմ՝ յաջորդ բանս ցուցանէ, թէ չէ արժան խօ-սիլ սուտ։
Յետքի դիէն։ Տե՛ս Ետևէ։
Յետքինին յետքինը, կմ՝ խոսա Յետքինը։ Տե՛ս Պինդ յետքինը։
Յետքինին վերի աշքը։ Տե՛ս Աշքը։
Յետքինին քաղինը։ Վերջնաթեր։
Յետքինները․ Սօնքիլէրը․ ախրրիլէր․ կէրի-տէ։ Յետինք․ վերջինք․ վերջնականք․ ըն-կերք։
Յետքինները, կմ՝ յետքի մնացածները զա-րկել։ Վերջին կռուել․ կրճատել զվերջին։
Յետը։ Տե՛ս Ետ։
Յերգ․ Էրք․ Մէգան։ Տեղ․ զաստ․ ցորեան։
Յերգի մանաբուղ։ Տե՛ս Մէղք։

Յերդիկակս · էրդի նման · սաման կիւդի ։ || յարդանական · յարդանման · յարդաքատակ ։
Յերդնոց ։ || տե՛ս Մարագ ։

ՅԻ

Յինուանք · ֆիտանք ։ || յինանք ։
Յիշատակ · կա՛մ իշատակ · ֆաքր · զիքր ։ || յիշատակ · յիշատակութիւն · ուշ ։
Յիշատակ ունօղ · յիշո՛ղ · ունուտմայան ալքըլ օլան ։ || յիշատակութեամբ · յիշատակական · յիշատակելով · յիշատակելի · յիշելի ։
Յիշատակ չունօղ · ունուտմայան · ալքը ալմամիշ ։ || անյիշատակ · անյիշաչ · անյիշելի · անյիշատակելի ։
Յիշատակարան ։ || յիշատակարան ։
Յիշել · էնմէ · անլամաք · ալըր կէթիրմէք ։ || յիշել · յիշատակել · յուշ առնել · յուշ առնել անձին · յուշ լինել իմիքեան · մտադրել ։ տե՛ս և Միտք բերել ։
չՅիշել · ունուտմաք ։ || անյուշ առնել · ոչ յիշատակել · չամփաւ զմտաւ · 'ի մոռացօնս արկանել ։
Յիշելը · ունուտմասը · ալըր ։ || յիշատակ · յիշատակութիւն · յիշատակութիւն · յիշողութիւն ։
չՅիշելը ։ || անյիշատակութիւն ։
Յիշելիք · ունուտմամաք · էսքիլիքլէր · ալքըլտա դուրսուն ։ || յիշելիք · յիշատակ · յիշատակարան ։
Յիշելու բաները գրօղ · ունուտմամաք շէյլէրի եազան ։ || յիշատակագիր ։
չՅիշելու, կա՛մ չՅիշուելու ։ || տե՛ս Յիշատակ չունօղ ։
Յիշեցնել · խաթըրլաթմաք · ալըր էթտիրմէք ։ || յիշեցուցանել · յուշ առնել ։ տե՛ս և Միտքը ձգել ։
Յիշեցնօղ ։ || տե՛ս Միտքը ձգօղ ։
Յիշողութիւն · հաֆըզա · հաֆըզ · զիքր · ուս ։ || յիշողութիւն · յիշողական զօրութիւն · ուշ · յիշատակ · յիշատակարան սրտի · ուշ յիշատակաց · յուշ յիշատակի · միտք · ոգի ։
Յիշուօղ ։ || տե՛ս Յիշատակ ունօղ ։
չՅիշուօղ ։ || տե՛ս Յիշատակ չունօղ ։
Յիսուան ։ || տե՛ս Իսուան ։
Յիսուս · Իսա · Հազրէթի Իսա ։ || Յիսուս · փրկիչ · կենարար · կենագործօղն աստուծոյ ։ տե՛ս և Քրիստոս ։
Յիտակ · ծէմին ։ || տե՛ս Յատակ · և Մաքուր ։

ՅՂ

Յղանալ · ծօգար ըլմաք · կէպէ գալմաք · համիլէ օլմաք · կէպէ կէթիրմէք ։ || յղանալ · յղենալ · սաղմնանալ · սաղմանալ · սաղմնաւորիլ · սաղմնաւորել ։
Յղանալը ։ || տե՛ս Յղութիւն ։
Յղացած ։ || յղացեալ ։ տե՛ս և Յղի ։
Յղացնել · ծօգար ըլմաք · կէպէ էթմէք · համիլէ էթմէք · կէպէլէնտիրմէք ։ || յղացուցանել · սաղմնաւորեցուցանել · սաղմնաւորեցուցանել ։
Կա՛մ, տալ յղանալ · տալ սաղմնաւորել · տալ կնոջ յղութիւն ։

Յղացօղ · կէպէլէնէն ։ || յղացօղ · յղացեալ ։
Յղի · ծօգար · ծանդրօղ · ծանթալ · կէպէ · համիլէ ։ || յղի · յղացեալ · սաղմնաւորեալ · սաղմնաւորեալ · սաղմնաւոր · սաղմնաւորիլ ։
Յղութիւն · ծօգարլըք · կէպէլիք · համիլէլիք ։ || յղութիւն · յղացումն · սաղմնաւորութիւն · սաղմնաւորութիւն · սաղմնաւորումն ։

ՅՈ

Յօրս ։ || տե՛ս Յուս ։
Յորդանան · ֆէրաթ · խոշարճան · ներբան ։ || յորդանան · յորդանէս · յորդանէս գետ ։
Յորդորած ։ || յորդորեալ · յորդոր ։
Յորդորանք · էօյիւթ · նասիհաթ ։ || յորդորանք · յորդորումն · յորդորումն · յորդորակ · յորդոր · քաջալերութիւն · առաջնորդութիւն · թելադրութիւն · մխիթարութիւն · խրախոյս · խրախուսանք ։
Յորդորանք 'ի չարն ։ || տե՛ս Չար յորդորմունք ։
Յորդորանք ընել · } էօյիւթ վէրմէք · նասիհաթ
Յորդորել · } վէրմէք ։ || յորդորել · յորդորեցուցանել · յորդորացուցանել · յորդոր մատուցանել ։
Կամ, հաճոյել · հաճոյակել · թելադրել · սադրել · ողոքել · աղաչել · այերմել · միթարել · ձայն տալ · ցայտք անկանել ։
Յորդորելը ։ } տե՛ս Յորդորանք ։
Յորդորմունք ։ }
Յորդորօղ · էօյիւթ վէրէն · նասիհաթ վէրէն ։ || յորդորօղ · յորդորիչ · յորդորեցուցիչ · հաճոյիչ · մխիթարիչ ։
Կա՛մ, թելադրիր · հաճոյաքանդիր · հաճոյակէր · հաճոյակիր · հաճոյակ · յորդոր · ձայնատու · ձայնատուր · ձայնատուական ։
Խիստ Յորդորօղ ։ || բազմայորդոր · քաջյորդոր ։
Յորդորօղ բան ։ || յորդորական ։ տե՛ս և Յորդորանք ։
Յորում · հանքըյ · հանկիսի · հանկի ։ || յորում · ներքում · 'ի ներքում ։
Յուլիս · տէմմէզ · եուլիօս · բուձաղ այը ։ || յուլիս · հրոտից ։
Յունաստան ։ || տե՛ս Հունաստան ։
Յունաց քաղաք · ուսառլը · ուսառլը ծօզէստան ։ || յունաքաղաք · մայրիք · մայրոյ ։
Յունիս · ախը · հազիրան · հազիրան · կէ հօզիրան ։ || յունիս · մարգաց ։
Յունուար · հաննաար · քանուն սանի ։ || յունուար
Յանձլար · ախը է · էէնար · էէնարը · սարը ։ || յունվար · արաց · տաւրի · ահրաւ
Յուշկապարիկ · ինիզանի · Սիր' կիզը · փէրի · փէրիէ ալատը · փէրի Դէւ · յուշկապարիկ · համբարու ։
Յուս, կա՛մ յոյս · ումուտ ։ || յոյս · ապաւինութիւն · ակնկալութիւն · ակնկալիք · ապաւէն · ապաստան ։
Յուս ունենալ ։ || տե՛ս Յուսալ ։
Յուս չունենալ ։ } տե՛ս Յուսահատիլ ։
Յուսը կտրել ։ }
Յուս տալ ։ || տե՛ս Յուսացնել ։

Յուսալ. ումմագ. ումուտ օլմագ ։ ‖ յուսալ. յուսամնալ. ապաւինիլ. ապաստանիլ. վստահիլ. վստահանալ. ապաստան լինիլ. յենուլ յոյս ։
Կմ, ակն ունիլ. ակնկալնուլ. ակնկալել. ակնկալ լինիլ. սպասել ։

Յուսալու. ումմամագ. ումուլաճագ ։ ‖ յուսալի. յուսացողական. ակնկալելի. ակնկալի. ակն ունելի ։

խիստ Յուսալու ։ ‖ յուսալլի. յուսալից. յուսալիր. յուսապատար ։

Յուսալու բան չէ՛. ումմամագ չէօ շէյ դէյիլ դիր ։ ‖ ոչ է յուսալի ինչ. անյուսալի իմիք. անակնունելի է ։

Յուսահատած. յաուր քէսիլմիշ. ումուտտան չէքիլ միշ. ումումսուզ ։ ‖ յուսահատեալ. հատեալ ’ի յուսոյ ։
Կմ, յուսահատ. յուսաբեկ. յուսակորոյս. յուսակտուր. անյոյս. անյուսադրյն. անյուսալի. անյուսալից. անխրախոյս. անկարծ ։

Յուսահատելու. ըյաուս օլմամայա. ումումսուզ ։ ‖ յուսահատելի. անյուսալի. անյոյս. անակնունելի. անակնկալելի. անակնկալ ։

Յուսահատիլ. յաուր քէսիլ. ումուտտան չէքիլմէք. ումուտսուզ օլմագ ։ ‖ յուսահատիլ. հատանիլ ’ի յուսոյ. անյուսանալ ։
Կմ, յուսահատ լինիլ. անյոյս լինիլ. յուսակորոյս լինիլ. հատանել զյոյս. լքանիլ. վհատիլ ։

Յուսահատութիւն. ումուտսուզլուգ. նաումիտլիք. նաումիտլիք ։ ‖ յուսահատութիւն. անյուսութիւն. յուսաբեկութիւն. անակնկալութիւն. վհատութիւն. վհատք. անակնկալելիք ։

Յուսահատցնել. ումուտսուզ էթմէք. նէումիտ էթմէք ։ ‖ յուսահատեցուցանել. անյուսացուցանել. յուսահատել. վհատել. վհատեցուցանել ։
Կմ, անյոյս առնել. ընդունցանել ’ի յուսոյ. հատանել ’ի յուսոյ. յուսաբեկ առնել. յուսակորոյս առնել ։

Յուսահատցնող. ումուտսուզ էթտիրէն ։ ‖ յուսահատեցուցանող. յուսահատեցուցիչ. յուսակտուր. անյուսացուցիչ. վհատեցուցիչ. վհատիչ ։

Յուսահատող. յաուր քէսէն ։ ‖ տե՛ս Յուսահատած ։

Յուսահատող. ումուտսուզ էօլմէյէն ։ ‖ անյուսահատ. անյուսաբեկ. անվհատ ։

Յուսացնել. յաու ալ. ումուտ վէրմէք ։ ‖ յուսացուցանել. յուսադրել. տալ յուսալ ։
Կմ, վստահացուցանել. վստահեցուցանել. ապաստանեցուցանել. ապաստանել. խրախուսել ։
Եւ կմ, ապաստան առնել. խրախոյս տալ. խրախոյս բառնալ. խրախոյս ձայնել ։ տե՛ս և Սիրտ տալ ։

Յուսացնող. յաու վէրէն. ումուտ վէրէն ։ ‖ յուսացուցանող. յուսացուցիչ. յուսատւիր. յուսադրիչ. յուսադրական ։

Յուսացող. յաու ատող. ումմաւ. ումուտլու ։ ‖ յուսացօղ. յուսօղ. յուսացեալ. ակնկալու. ակնկալ. վստահ. ապաստան. անյուսաբեկ ։

խիստ Յուսացող ։ ‖ տե՛ս Մեծ յոյս ունօղ ։

ՅՕ

Յօժար. կէօյիւլլիւ. րազըլը. րազը ։ ‖ յօժար. յօժարական. յօժարակամ. յօժարամիտ. յօժարասէր. յօժարափոյթ ։
Կմ, կամայօժար. միայօժար. նախայօժար. ինքնայօժար. ինքնայորդոր. ինքնակամ. ինքնաձեռն. միադիւր. կամակար. կամայորդոր. դիւրամիտ. յառաջամիտ. ձեռնպատրաստ. աչալուրջ. զուարթ. յորդոր. կայտառ. կազմ. մէտ. սերտ. սթափ, կմ ըսթափ ։

խիստ Յօժար ։ ‖ յօժարագոյն. յօժարափոյթ. ամենայօժար. քաջայօժար. մեծայօժար. բազմայօժար. յոգնայօժար. բարեյօժար. բարեյորդոր. մեծայորդոր. յորդորագոյն ։
Կմ, յօժարաժիր. յօժարամիտ. միադիւրագոյն. միադիւրագոյնս. զուարթագին. զուարթառատ ։ տե՛ս և Յօժար ։

Յօժար ըլլալ ։ ‖ տե՛ս Յօժարիլ ։

Յօժար սրտով ։ ‖ տե՛ս Սրտանց ։

Յօժարեցնել, կամ Յօժարցնել. րազը էթմէք. հաղ էթտիրմէք ։ ‖ յօժարեցուցանել. յօժարել. յօժարամտել. թեւակոխել ։ տե՛ս և Հաւանեցնել ։

Յօժարիլ. րազը օլմագ. սէվմէք. հաղ էթմէք. գայըլ օլմագ ։ ‖ յօժարել. յօժարամտիլ. յօժարակամիլ. կամակարիլ. կամիլ. յանձնառել. յակքարիլ. հակամիտել. արտամիտել. յորդորիլ. կայտառիլ. յանկչիլ. յանդչիլ ։ տե՛ս և Հաւանիլ ։

Յօժարութիւն. րազըլըգ. րազը. րազըլըգ ։ ‖ յօժարութիւն. յօժարամտութիւն. հակամիտութիւն. յակքարութիւն. կամակարութիւն. կամաւորութիւն. ինքնակամութիւն. միադիւրութիւն. դիւրամըտութիւն. յառաջամտութիւն. սերտութիւն. աչալրջութիւն. բոտուքիւն. համգէս. մէտ ։

Յօնան. եօնօս. պէյղամպէր ։ ‖ յօնան. յունան. յովնան ։ տե՛ս և զկնի. Յօնան մարգարէ ։

Յօնան մարգարէն. պէյղամպէր քէլամըզէր. հաղ րէթի եօնօս ։ ‖ յովնան մարգարէ. հէւր անդնդոց. մահարէր քարոզ նինուէի. վերաքարոզ նինուէացւոց. ըմբռնեալն ’ի փոր կիտին. վիշապակուլ տեսանօղն. կիտոսեան մարգարէն. երեքօրեայ ըմբռնեալն յանդնդայնոց ։

Յօտել ։ ‖ տե՛ս Հօտել ։

Յօտոց ։ ‖ տե՛ս Հօտոց ։

Յօրէ օր ։ ‖ տե՛ս Օրէ օր ։

ՆԱ.

Նա · դերանուն · · · օլ : || տե՛ս Նա :
Նա · ձէյ : || տե՛ս Իշխան :
Նաղաբ · Նաղաբ առնել · Նաղաբ տալ · և այլն : * || տե՛ս
Աչքիւէլը · Աչքիւէլ · Աչքիւէլ · և այլն :
Նազ :
Նազատալ : * } չխամութիւն կերպարանեաց · պչրական զլացութիւն, կամ հրաժեշտ :
Նազլք · Նազլք բանել · և այլն : * || տե՛ս Փափուկ · Փափուկ բանել · և այլն :
Նազլքենալ · Նազլքցնել · և այլն : || տե՛ս Փափկանալ · Փափկացնել · և այլն :
Նազլանմիշ ըլլալ · * նազլանմաք · նազ էնմէք : || կերպարանիլ չխամութեամբ · պչրանօք լեռնիլ · պչրանօք զլանալ :
Նազրը : * || կերպարանեալ չխամութեան · պչրասէր · պչրահրաժեշտ :
Նազուկ : || տե՛ս Կարճտա :
Նաթըր : || տե՛ս Բաղնեպան :
Նաթուրալ : * || տե՛ս Բնական :
Նաթուրալ, կամ Նաթուալ բանած · Քարէնի Իւէ : || Ճարտարապետութեամբ · աղնկագործ · նկարակերտ : տե՛ս և Անխամ բանած :
Նաթուրալ բանիլ · Քարէնի Իւէ Իւէնէ · || աղնկագործել · նկարել զճարտարապետութեամբ · նկարել աղգամբ · նկարակերտել :
Նաթուրալ բանող : || տե՛ս Անխամ բանող :
Նալ * ...... ոտից լեզուին մէջ ...... : || պայտ :
Նալ · * ...... խաբանան 'ի վէրայ ...... կամ .... : և այլն : || վէտ :
Նալ բանել ...... : || վէտս հատանել, կամ առնել վէտս : վէտս արկանել 'ի բաղ- կի, կամ 'ի սրունս, և այլն :
Նալըն · * ...... · ...... ոտից տման : || Երասանկ :
Նալընձի, կամ Նալընճը · նալըն ......: || Երասանկագործ · Երասանկարար :
Նալընձը · նալըն ...... : || Երասանկավաճառ :
Նալէթ, կամ
Նալէթլէմէ : * } տե՛ս Նզովք, և Անէծք :
Նալչայ : * || պայտ :
Նալչաճը : * || պայտառ · պայտագործ :
Նալպանտ : * || պայտառ :
Նալպանտութիւն · նալպանտլըք : || պայտառութիւն :
Նալօթի · * ...... : || ամբաւ · ամբաւայ · ամբարայ :
Նախադասութիւն · ...... · ...... : || Նախադասութիւն :
Նախ և առաջ : || տե՛ս Պիտի առաջ :
Նախանձ · ...... · գոգանձէլէ · գոգանձողէլէ · հասէթ · հասէթլէ : || Նախանձ · Նախանձու կ ·

մախանք · յաջողանք · խանդանք · խանդ · ...... · ...... · ......
կամ, Նախանձաւորութիւն · խանդաւորութիւն · խանդութիւն · խանդութիւն · յաջողութիւն · չարակնութիւն · ...... :
Նախանձ շարժել : || տե՛ս Նախանձիլ :
Նախանձ շարժող : || տե՛ս Նախանձոտ ......
Նախանձ չունեցող : || աննախանձաւոր · ան- մախանձեր :
Նախանձ ...... , կամ ...... · ......
չախնջան : || Նախանձահարեալ · Նախանձու հեղձ · Հեղձանախանձ · ......
Նախանձոտ : || Նախանձկոտ · մախացօղ · մախոտ : տե՛ս և Նախանձիլ · ......
Նախանձելով աչքել · ...... · ......
...... · և այլն : || յաջողել զոք, կամ զոքու բարօք, կամ յաջողել զգործս մարդոյ :
Նախանձելով խնդրել մէկ եանէ ընկնիլ : || Նախանձիլ · Նախանձաւորել · Նախանձու ...... · Նախանձ ......
Նախանձելով բանել մէ եանէ ընկնել : || Նախանձաւորել · Նախանձաւոր · Նախանձելի :
Նախանձելով նայել : || չարակնել · չարակն նել · չարակն լինել · չարակնելով ......
Նախանձելով արգիլել : կամ ...... զլանալ · զլանել · խեղդել ......
Նախանձելու : || Նախանձելի ......
Նախանձեցնել · գոգանձէլէ · ...... : || Նախանձեցուցանել · մախացուցանել · խանդացուցանել · յաջողեցուցանել · չարակնեցուցանել · ...... · Նախանձ արկանել ...... · Նախանձահար- կանել մարդոյ :
Նախանձեցնող · գոգանձէլէ · || Նախանձեցուցանող · Նախանձեցուցիչ · մախացուցիչ · Նախանձաւորիչ : ......
Նախանձիլ · գոգանձէլէ · ...... : || Նախանձիլ · մախալ · խանդալ · խանդալ · ...... · ...... · ...... · ...... · ......
կամ, Նախանձաւորիլ · խանդաւորիլ · խանդաւորիլ · չարակնել · չարակամել · Նախանձ բերել · Նախանձ առնել :
Նախանձոտ · գոգանան · ......:
|| Նախանձոտ · Նախանձաբեկ · Նախանձաւոր · Նախանձաբեկոտ · Նախանձալի · Նախանձաւէր · Նախանձաւեր · Նախանձաբեկ · Նախանձեղ · Նախանձաւոր · մախացօղ · յաջողակոտ · խանդոտ · խանդաւոր · հեռաչարագոյն · չարակն · չարակամ · չարակնող · չարակամող · չարակնեալ · ...... · ...... · ......
Նախանձոտ · ...... · Նախանձ : || Նախանձաբեկ · Նախանձալից · Նախանձալի · յորդանախանձ · չարանախանձ · վառանախանձ · մոլեխանձ · ......
Նախանձոտութիւն · գոգանձլըք : || Նախանձոտութիւն · Նախանձաբեկութիւն · Նախանձաւորութիւն · Նախանձալիութիւն · յաջողակոտութիւն · մախացողութիւն · խանդաւորութիւն · հեռաչարագոյնութիւն · չարակամութիւն · չարակնութիւն : ......

Նախանձեցող ։ || տե՛ս Նախանձոտ ։

Չնախանձոտ · նախանձ չունեցող · [illegible] ։ || աննախանձ · [illegible] ·

Նախագահ · * [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] ։

Նախատեալ · կամ Նախատեցեալ · [illegible] ։ || Նախատինք · Նախատական · Նախատակիր · պարսաւելի ։

Նախատել · [illegible] ։ || [illegible] · ամօթեցնել · [illegible] · պախարակել · յանդիմանել · [illegible] · բամբասել · հայհոյել ։ տե՛ս և Քամահել, և Զիջել ։

Նախատել զերդ ։ || [illegible] ։

Նախատինք · [illegible] ։ || Նախատանք · [illegible] · թշնամանք · կշտամբանք · բամբասանք · պարսաւանք · պախարակութիւն · անարգութիւն · հայհոյանք · հայհոյութիւն ·

կմ · Նախատ · գանգատ · բամբիծ · տե՛ս և Քամահրանք ։

Նախատինս առնել ։ || տե՛ս Նախատել ։

Նախատինս առնող ։ || տե՛ս Նախատող ։

Նախատական անել ընկնիլ ։ } Նախատուիլ ·
Նախատուիլ ։

Նախատ, կմ Նախատել լինիլ · [illegible] · [illegible] · հայհոյուիլ ։

Նախատող · [illegible] ։ || Նախատիչ · Նախատարար · Նախատասէր · թշնամանող · [illegible]

կմ · թշնամանող · թշնամանիչ · անարգիչ · կշտամբիչ · [illegible] · տե՛ս և Քամահրող ։

Նախատօնակ · [illegible] ։ || Նախատօնեակ ։

Նախերգ · * [illegible] ։ || ծանուցագրութիւն ։

Նախիր · [illegible] ։ || Նախրիկ · Նախրապ · անդեայ · [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

Նախկին ժամանակ · } [illegible]
Նախկին հովիւ · }

[illegible] ։ || Նախկին · Նախորդ · անդէորդ · [illegible] · հովիւ [illegible] ։

Նախկին հովուութիւն · [illegible] ։ || Նախորդութիւն · անդէորդութիւն ։

Նախնի · Նախնի ընկեր · և այլն ։ * || տե՛ս Պատմութիւն · Պատմել · և այլն ։

Նախշ · կմ Նախշ · * [illegible] ։ || [illegible] · Նկարուած · կերտուած · յօրինուած ։

կմ · Նկարագործութիւն · Նկարագրութիւն · Նկարակերպութիւն ։

Նախշ · [illegible] ։ || Նկար · Նկարուած ։

Նախշ քանդել ։ } տե՛ս Նախշել · և Նախշ
Նախշ ընել ։ }

քանդել ։

Նախշ քանդակող ։ } տե՛ս Նախշարար ։
Նախշ ընող ։ }

Նախշած ։ || տե՛ս Նախշուած ։

Նախշած · [illegible] ։ || Նկար · Նկարուած ։

Չնախշած · [illegible] ։ || աննկար ։

Նախշել · [illegible] · [illegible] ։ || Նկարել · Նկարակերպել · Նկարագրել · Նկարագծել · ծաղկել կմ ծաղկեցուցանել [illegible] ։

Նախշել գոյնով · [illegible] ։ || Նկարել · Նկարագրել · Նկարակերպել · Նկարակերպել ։

Նախշուած · Նախշած · [illegible] ։ || Նկարեն · Նկարակերպ · Նկարակերպեալ · Նկարագործ · [illegible] · Նկարեալ · [illegible] · գերուք · գերողջ · գերօք ։

կմ · Նկարելով · Նկարագրելով · Նկարակերպելով · Նկարագործելով ։

Նախշ Նախշուն ։ || [illegible] · [illegible] · Նկարագրագոյն ։

Նախշուն լոյս · և նման նոցա ։ || [illegible] · ծաղկելով · Նկարագրագոյն ։

Նախշուն գիր ։ || Նկարագիր · Նկարագիծ ·

Նախշուն գեղք կմ ձև · ոճով ։ || Նկարաձև · Նկարագրեալ ։

Նախշարար · * [illegible] ։ || Նկարող · Նկարիչ · Նկարակերպ · Նկարագիր · Նկարագիծ · Նկարագործ · [illegible] · ծաղկարար · կերտուածարար · կերտուածագործ ։

Նախշ [illegible] · [illegible] ։ || տե՛ս Նախշող ։

Նախշարարք · * [illegible] ։ || Նկարչութիւն · Նկարակերպութիւն · Նկարագրութիւն · Նկարագործութիւն · ծաղկարարութիւն ։

Նախշող ։ || տե՛ս Նախշարար ։

Նախշ[illegible] · [illegible] ։ || Նախշուած · Նախշանման ։

Նախս · * [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · Չախող · Չախորդ · [illegible] ։

կմ այլպէս · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · Չախողակ · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] ։ տե՛ս և Կամակոր ։

Նախս [illegible] · [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] ·

Նախս երթալ, կմ
Նախորդեալ երթալ: } տես Դիմերթալ.
ըլէրիյէ գիթմէք:

Նախսընթաց, կմ Նախսընթ. * ըլէրիլէյէն: ‖ խոտ-
ոտիծ . դժխմտութիւն . դժխեմութիւն . դըժ-
պհութիւն . դժպհաբար . ձախողակի . խոտոր-
նակի . ընդ. հակառակս . ընդդէմն . յամառ-
ռաբար . խժաբար . խուժաբար :

Նախսընթ նախսող. կմ խոտորնակ : ‖ անզգա-
մաբոյն . դժպհագոյն . խժդժագոյն . չարա-
դժպին . չարաճճի . չարաշուք . չարա-
վէս . չարաշրջում :

Նախսութիւն. նաթըրութ : ‖ անզգամութիւն . դժխը-
մութիւն . դժխեմութիւն . դժպհութիւն . դժմի-
տութիւն . դժկամակութիւն . տաամբակութիւն .
անողայութիւն . հեստութիւն . յըշառութիւն .
ձախողութիւն . ձախորդութիւն . վիտութիւն .
յամառութիւն . հակառակութիւն . չըռաբառ-
բառոյութիւն . խստապարանոցութիւն . խստասր-
տութիւն :

Նախսութիւն ընթեր : ‖ տես Նախսս ընթալ . և
Դիմերթալ . ըլէրիյէ գիթմէք :

Նահանձ : ‖ Նախանձ . նենգանք :

Նահապետ. պիւլիւք պապա. պապ օղլու. ճէտ ճէտտ-
տըր: ‖ Նախապետ . Նախահայր . Հայրապետ :

Նահապետութիւն. պէօյիւքլիւք. պապալըգ: ‖ Նախա-
պետութիւն . Նախահայրութիւն . Հայրապետութիւն :

Նահեայ . * ‖ տես Գաւառ :

Նահեայ պէյի : * ‖ տես Գաւառի իշխան :

Նահատակ : ‖ տես Մարտիրոս :

Նահատակ լինել : ‖ տես Մարտիրոս լինել :

Նահատակութիւն : ‖ տես Մարտիրոսութիւն :

Նաղարայ . * ճամպէլի պաճըլ մէ փէսլէճէի : ‖
Թմբուկ փոքր :

Նաղշ : * ‖ զարդ . սանդ . պաճոյճ . ձեռնագործ-
րասս :

Նամախ . * նամազ . օր է էրթուն պէշ վագտ իպ-
տէտ , ըր քէլամըլըր ըպտօշէրսմէ քէյ'ն գըլծ-
լըմէին . ըրթ իշէր յուճէքը' պաքէրլէրի իչինտէ : ‖
ժամերգ . սակր . փառաբան :

Նամախլըք : * ‖ ժամակարգութիւն . ժամակա-
կմ , սակրաւոր . սակրաւոր . սակրաւկիր :

Նամ : * ‖ տես Անուն . նամ :

Նամ հանել : ‖ տես Անուն դնել :

Նամ . * նէյնամէ . նէ ոզ : ‖ տես Բարի ա-
նուան :

Նամազ : * ‖ պաշտօն . պաշտամունք . աղօթք :
տես և Աղօթք :

Նամազ ըլըմէկ ընել . * նամազ գըլմագ : ‖ պաշ-
տօն առնել . պաշտամունս կատարել . յա-
ղօթս կալ . աղօթել :

Նամազկեահ : * ‖ աղօթարան . աղօթատեղի .
պաշտօնատեղի . պաշտօնարան :

Նամէր : *
Նամհրամ . * } տես Անօրէնն :

Նայ . * զուռնէ սող : ‖ սրինգ . եղեգնափող :

Նայած . պագըլըր : ‖ նայեցեալ . հայեցեալ .
դիտեալ . քննեալ . փորձեալ նկատ . փորձ :

Նայելու . պագըլաճագ : ‖ նայելի . հայելի .
դիտելի . նշմարելի :

Նայելով առել . ճապարաց պագըրըլը . կէօզէթ պա-
րաք պագըլաճագ էէր . դէօզէթէլիք . փարսիւլ-

նէ . փէօզէլ : ‖ դիտարան . դիտակ . դիտա-
նոց . անտառարան . նայեցարան . հայեցարան :

Նայելու փենճէրէ : ‖ հայեցիկ պատուհան :

Նայեցնել . նայիլ տալ . պագդըրմագ : ‖ նայեցու-
ցանել . հայեցուցանել . դիտեցուցանել .
նշմարեցուցանել :

Նայղան . * նայ չալըճը : ‖ սրնգահար . փողար .
փողահար :

Նայղանութիւն . նայչալըճըլըգ : ‖ սրնգահարութիւն .
փողարութիւն . փողահարութիւն :

Նայիլ . պագմագ : ‖ նայիլ . հայիլ . դիտել .
նկատել . նշմարել . ակնածել . յակնել .
ակնարկել . ակնել . ակն արկանել . ակնար-
կել . աչել . ձգել . դիտաւորել . զեռ ա-
ծել . զեռ կալել . տես և Տեսանել . հըս-
ծել :

Նայիլ . էօքսիւզնէք : ‖ նայիլ . ակնածել . այց
առնել . յայց ելանել . հանդէս առնել .
զշակ առնուլ . զննել . ձգել . անդրել .
տես և քննել :

Նայիլ բերանն' ի վեր : ‖ տես Բերանն ի վեր
նայիլ :

Նայել տալ : ‖ տես Նայեցնել :

Նայիլը : ‖ տես Նայեւածք :

Նայիսք : * ‖ փոխանակ զատաւորի . փոխ-
նորդ զիւղատատի :

Նայուածք . պագըշ : ‖ նայեցուածք . նայեցուածք .
հայեցուածք . դիտուածք . դիտուածս . նշմա-
րանք . նկատ . նկատք . նայեցք . հա-
յեցք . հայեցողութիւն . դիտաւորութիւն .
զննութիւն :

Նայուածք առնելոյ : ‖ գեղ , կմ գեղք :

Նայօղ . պագան : ‖ նայեցօղ . հայեցօղ . նայե-
ցիկ . հայեցիկ . նայելի . հայելի . տեսող .
տեսանկան . դիտօղ . դիտօղ . դիտան . դի-
տիչ . նկատիչ . նշմարիչ :

Նանէ . * անանուխ : ‖ անանուխ :

Նաչ . ծաղ մեղուն : ‖ տես Ծաղ մոմերոյ :

Նաչիր . էօղ ալոր : ‖ նաչիք :

Նաչար . * (անճար :) ‖ տես Նաչար մնալ :

Նաչար . * (ճէր բանատարակամ :) ‖ անկամայ . յա-
կամայ . ակամայ . յոչ կամաց . ակամայե-
ցեալ . ակամայեցեալ . ակամայ կամօք .
յակամայ կամս . առ հարկի . ի հարկէ .
հարկիւ . հարկաւ . չնչախնդութեամբ . ելք .

Նաչար՝ թող տուր որ գնայ : ‖ թողի զնա
գնալ ակամայ , կմ յակամայ :

Նաչար գնայ : ‖ գնայ ակամայ , կմ յա-
կամայ :

Նաչար՝ տուս կեցայ : ‖ լռել եղէ ակամայ-
եցեալ . կմ լռին կացի ակամայեցեալ :

Նաչար ակամայ բան բանել : ‖ ակամայ գործել
ակամայ կամօք , կմ յակամայ կամս :

Նաչար ինչ ունիմ չունիմ ի տանէ : ‖ առ հար-
կի եստու զոյիւ ծախ զկեանս իմ . կմ հա-
կիւ եստու զամ ինչ զիմ :

Նաչար՝ յետ տուած առանձնելթը : ‖ հարկա-
դարձոյց անդրէն զպատանդն :

Նաչար՝ պէտի երթաս : ‖ ի հարկէ երթա-
լոց ես :

Նաչար բանը, էնէ զու ալ էնէս ‖ ճնշակման
առաց՝ թէ էկ և զու :

Նաւազար * [illegible] :
Նաւազար [illegible] :
Նաւազար [illegible] } [illegible]
Նաւազար [illegible] :
[illegible]
Նաւազար [illegible] • նաւազար փաւլոն : || [illegible]
[illegible]
Նաւազարք : *
Նաւազար [illegible] : * } [illegible] :
Նաւազար [illegible] : *
[illegible]
Նաւաւորել [illegible]
Նաւաւորք [illegible]
Նաւ : * || նաւակ :
[illegible]
Նաւաւոր : * || հոլա • վերա :
[illegible]
Նաւախաղ եղած : }
Նաւախաղ եղող : } [illegible]
[illegible]

Նաւ [illegible]
Նաւ կտրել • [illegible]
[illegible]
Նաւ չինել • [illegible]
Նաւ չինողք • [illegible]
Նաւ չինող • [illegible]
[illegible]

Նաւ[illegible] ։ ‖ [illegible] Նաւի · զոր օրինակ ·

Նաւաւոր [illegible] ։ ‖ [illegible]

Նաւի գլուխ՝ որ առաջ կողմն է · [illegible] ։

Նաւի պարան, կամ Նաւի կերակրի պարան ։ ‖ [illegible]

Նաւի եսէլքեն ։ ‖ տե՛ս [illegible] ։

Նաւի [illegible] ։ } տե՛ս Սերէն ։

Նաւի [illegible] ։

Նաւի ընկեր ։ ‖ Նաւակից ։

Նաւի [illegible] } [illegible] Նաւուն · [illegible]

Նաւի թայֆայ · [illegible] ‖ Նաւավարք · [illegible] ։

[illegible]

Նաւ[illegible] ։ ‖ [illegible]

[illegible]

[illegible]

Նեղ ըլլալ : || տես Նեղանալ :
Նեղ կապոյց · փառ ֆաքիրան : || զգուշաւոր պարգեւ_ քոտ :
Նեղ ճանկատ , կամ նեղ ճանկատ · ուխող · անձուկ փառ : || Նեղաճանկատ · անձկաճանկատ :
Նեղ ձեռք , կամ } Նեղ ձեռք ունող · } փառ ալտէլը : || Նեղաձեռն :
Նեղ ու ըրկըր՝ անեղ · փառ վէ ուզուն եէր : || անձուկ , և Նեղուց վայր :
Նեղ սրտախ · փառ սօֆալ : || Նեղաքրտող · Նեղբաքիրող · Նեղաքիրողց պողոսային · Նեղաձեւ ցին գանէ :
Նեղ անեղ : || տես Նեղուճանձք :
Նեղ անեղ պահող : || անձկախառն · Նեղանմուտ · արգելականին յանձուկս :
Նեղը ըլլալ · } Նեղը ընկնիլ · } ուշէրպոյ օլմագ · փառոյ կէր_ մէք : || 'ի Նեղ անկանիլ · 'ի Նեղ մտանել · 'ի Նեղ հասանել · Նեղոյ համբերիլ · 'ի Նեղութե ըլլալ 'ի մէջ · ըմբռնիլ 'ի Նեղութիւն · 'ի Նեղութեան լինել · կալ 'ի Նեղութեան · ունիլ զանձն Նեղութեան · 'ի Նեղ անկիլ :
Կամ այսպէս · Նեղիլ · տագնապիլ · հարկիլ · հարկաւորիլ · ստիպիլ · ճմլիլ · շտապիլ · ձմլիլ · բռնադատիլ · բռնադատիլ · պնդիլ · պնդանիլ · պարտաւորիլ · կաշկանդիլ :
Նեղը ընկած · փառոյ փէտշիշ : || 'ի Նեղ անկեալ · 'ի Նեղանձեալ · հարկեալ · ստիպեալ : Կամ , հարկադրեալ · հարկեալեալ · հարստահարեալ · բռնադատ · վշտացեալ · բաշիղ :
Նեղը ընկնելով · փառոյ փէտշիշ , կամ փէտ_ շէրէկ · || 'ի Նեղ անկեալ · 'ի Նեղ հասանե_ լով · առհարկի · հարկաւ · ակամայակաւ · ակամայեցեալ : տես և Նեղաւք · Նէյ :
Նեղը ձգել · } Նեղը խօթել · } Նեղը ձգել · } փառոյ սօքմագ · ուշէրլըդ սօգմագ : || 'ի Նեղ արկանել · 'ի Նեղ հասուցանել · 'ի Նեղ մուծանել · Նեղոյ պատահեցուցանել · 'ի Նեղութե 'ի մէջ արկանել · ըմբռնել 'ի Նեղութիւն · 'ի Նեղութե կացուցանել · 'ի պնդման արկանել :
Կամ , Նեղել · ստիպել · հարկել · հարկեցուցանել · տագնապել · տագնապեցուցանել · ճմլել · բռնադատել · պարտաւորել · կաշկանդել · պնդել · պնդել · ճնշել · վտանգել · վտանգել · վտանգաւորել · վտանգաւորել · վտանգեցուցանել · անձկացուցանել :
Նեղանալ · փառալըմագ · խուքէ · փառալըլը չէքմէք : || Նեղասրտիլ · Նեղսրտիլ · սրտնեղիլ · անձկանալ · տագնապիլ : տես և Սրտողիլ :
Նեղանալը : || տես Սրտող :
Նեղաշունչ · փառ նէֆէսլի : || Նեղաշունչ · Նեղաշնեայ :
Նեղացնել · փառալըդմագ : || սրտնեղել · Նեղսրտեցուցանել : տես և Սրտեղցնել :
Նեղացող · փառալըան : || Նեղասիրտ · բարկացկոտ · ցասումնական :
Նեղել · սըգմագ · եօրանտըրմագ : || Նեղել · ճնշել · ճզմել · տագնապել · զզուել զոք · վշտան_ կել · վշտանեցել · վշտացնել · վտանգել · վտանգել · բեղկել · պնդել · պնդել :
Կամ · հարստահարել · յաղթահարել · նուա_ ճել · խոշտանգել · խոշտանգել · լլկել · աշ_ խատ առնել :
Կամ , վշտացուցանել · տառապեցուցանել · տագնապեցուցանել · վտանգեցուցանել · վտանգեցուցանել · վտանգաւորել · վտանգաւորել · ձանձրացուցանել · ձանձրութ առնել :
խիստ Նեղել : || տագնապել · տագնապեցու_ ցանել · 'ի տագնապ արկանել :
Նեղիլ · սըգըլմագ : || Նեղիլ · Նեղուել · ճնշիլ · ճզմիլ · վշտանալ · տառապիլ · տանջիլ · վշտանալ · խոշտանգիլ · տագնապիլ · ցա_ կանիլ · չարչարիլ · շտապիլ · տարակուսիլ · վտանգիլ · վտանգիլ · պնդիլ · ճմլիլ :
Կամ , լլկիլ · յաղթահարիլ · հարստահարիլ · զրկիլ · զրկանել · զրկել · տարակուսա_ նալ · զեղծանել · աշխատիլ · աշխատ լինիլ · ձանձրանալ · անձուկ կրել :
Նեղկուկ · փառձայ · կենտիւզէ : || անձուկ · անձ_ կական · անձկաւոր :
Նեղձիլ · փառալանմագ · էնտիշէնմէք : || Նեղիլ · Նեղանալ · անձկանալ · ամփոփիլ · Նրբիլ :
Կամ , Նեղ լինիլ · անձուկ , կամ ամփոփ լինիլ :
Նեղուճանձք · նէգ փէգ : || անձուկ · անձուկք :
Նեղութիւն · փառլըգ : || Նեղութիւն · անձկութիւն · Նրբութիւն :
Նեղութիւն · ըշքէն · պէլայ · փէրթ · պրպանը : || Նեղութիւն · անձկութիւն · վշտագնութիւն · վշտան_ կութիւն · վշտակրութիւն · չարչարկութիւն · չարչար_ նութիւն · տագնապութիւն · տարակուսութիւն · տանջանութիւն · ճգնութիւն · գանութիւն · մրցութիւն :
Կամ այսպէս · անձուկ · անձուկ · վիշտ · չարիք · վտանգ · վտանգ · ճիգն · տագնապ_ պանք · տարակուսանք · տանջանք · վտա_ նգանք · վտանգանք · ճգնանք · ճգնանք · մրցանք · տարակոյս · ձանձրոյթ :
Կամ , տագնապալութիւն · տանջալութիւն · զղջաց_ ցութիւն · ճգնութիւն · մրցութիւն :
Նեղութիւն մեծ : || տագնապ · շատ տագնապ :
Նեղութիւն կրել : || տես Նեղիլ :
Նեղութիւն կրող · նէզըլէն քէշ ընկնող · փէրթ ըէ_ ջէն · պէլայ տաթող : || վշտակիր · չարչա_ կիր · տառապակիր · տագնապակիր · վշտա_ տես · տառապել :
Նեղութիւն սիրող · փէրթ , կամ պէլայ սէվէն : || վշտա_ սէր · տառապասէր · ծնգասէր · ճգնասէր :
Նեղութք · փէրթ էիլէն · պէլայ ըլան : || վշտօք · տառապանօք :
Նեղութք լցեալ · փէրթ էիլէն , կամ պէլայ ըլան փօ_ լու : || վշտալից · վշտալիր · վշտալի :
Նեղուց · պօղազ թաղատի ըէտան , և այլն · կէչիտ · պէլ : || Նեղուց · կիրճ · հուն · անցք · ան_ ձուկք · անձուկ · կապանք , կամ կապան՝ լե_ րանց , քաղաքաց , և այլն :
Նեղուց ծովու · փէնիզ պօղազը : || Նեղուց · անձուկ · պարսպանց ծովու · հուն :
Նեղուցը պահել · պէլ պէքլէմէք : || պահել զանցս լերանց , կամ ճանապարհաց · ունիլ զկիրճս :
Նեղուցը պահող · պէլ պէքճիսի · պէլճի : || կըր_ ճապահ · կրճապահ :

Ներկած. [illegible] ։ ‖ Ներկելոյ. ներկածոյ. Ներկեալ [illegible] ։ [illegible] գործ. սնգուրագործ ։

Ներկեալ [illegible] ։ ‖ [illegible] ։

Ներկատուն. Նէքքարնըն [illegible] ։ ‖ Ներկատուն. Ներկարան. Ներկանոց ։

Ներկարար. Նէքքէճ. [illegible] ։ ‖ Ներկարար. Ներկիչ ։

Ներկարար. Նէքքեօլ Նախըշըչ ։ ‖ Նկարիչ. [illegible] գործ. [illegible] ։

Ներկարարք. զուղէ ։ ‖ Ներկարարք ։

Ներկարարութիւն. [illegible] ։ ‖ Ներկարարութիւն. Ներկագործութիւն. [illegible] ։

Ներկել. [illegible] ։ ‖ Ներկել. Ներկանել. [illegible] ։

Ներկիչ. տե՛ս Ներկարար ։ [illegible] Ներկարարութիւն ։

Ներկել [illegible] ։ ‖ [illegible] ։

Ներկուել. [illegible] ։ ‖ [illegible] ։

Ներհօղ ։ ‖ տե՛ս Ներկարարք ։

Ներհամ ։ ‖ տե՛ս [illegible] ։

Ներհամ. [illegible] ։ ‖ [illegible] ։

Ներհամ [illegible] ։

Ներհամել ։ ‖ տե՛ս [illegible] ։

Ներհամութիւն. [illegible] ։ ‖ Ներհամութիւն. [illegible] ։ տե՛ս և [illegible] ։

Ներհաւան. [illegible] ։ ‖ [illegible] ։

Ներհայեցող. [illegible] ։ ‖ [illegible] ։

Ներհայեցութիւն ։ ‖ [illegible] ։

Ներմուծութիւն. } [illegible] ։
Ներմուծ. }

‖ [illegible] ։

Ներս. Իչէրի. Իչէրիէ. ‖ 'ի Ներքս ։

Ներս առնել. Իչէրի ալմաք ։ ‖ 'ի ներքս առնուլ. [illegible] ։

Ներս աւետ. Իչէրի [illegible] ։ ‖ [illegible] ։

Ներս գնել. Իչէրի գօյմաք ։ ‖ 'ի ներքս դնել. 'ի ներքս արկանել. [illegible] ։ Ներքսադրել. Ներդնել լինել. Ներքսադիր լինել ։

Ներս գնելու. Իչէրի գօյմաք ։ ‖ [illegible] ։

Ներս [illegible] ։ ‖ [illegible] ։

Ներս [illegible] ։ ‖ 'ի ներքս [illegible] ։

Ներսադրել. Իչէրի [illegible] ։ ‖ [illegible] հել. սպրդել ։

Ներս [illegible] ։ ‖ 'ի ներքս [illegible] ։

Ներս առնել. Իչէրի [illegible] ։ ‖ [illegible] ։

Ներս առել. Իչէրի. Էլ էմէ. [illegible] ։ ‖ [illegible] ։

Ներսը. Իչէրիսի ։ ‖ 'ի ներքս. [illegible] ։

Ներսը ըլլալ. Իչէրիտէ օլմաք ։ ‖ 'ի ներքս լինել. 'ի ներքսյ լինել. Ներդոյ լինել. Ներգոյացոր լինել. Ներգոյանալ ։

Ներսը չլինել. Իչէրիտէ պուլունմաք ։ ‖ 'ի ներքս [illegible] ։

Ներսը պարտկալ. Իճ էր մէջ պուշ թութ ։ ‖ [illegible] ։

Ներսը պահել ։ ‖ 'ի ներքս պահել. Ներ[illegible] ։

Ներսէ Ներս ստեղ ։ ‖ [illegible] ։

Ներսէն. Իչէրիտէն ։ ‖ Ներքուստ. [illegible] 'ի ներքուստ կողմանէ. 'ի ներքին կողմա նէ. 'ի ներքոյ. ներքոյ. [illegible] ։

Ներսէն ու դրսէն ծեփած էր ։ ‖ 'ի ներքոյ և արտաքոյ ծեփեալ էր ։

Ներսէն ու դրսէն [illegible] ։ ‖ [illegible] ներքոյ, և արտաքոյ ։

Ներսէն ուտուիլ. Իչըղէն պաղէ. [illegible] ։ ‖ [illegible] ։

Ներսէն շարժող, կամ շարժած ։ ‖ [illegible] շարժ ։

Ներսի. } Իչէրիտէ. Իչէրտէքի. Իչէրիկի ։ ‖ Ներ-
Ներսին. }
քին. Ներքնային. Ներքնական ։

Ներսի աթոռ, կա՛մ Ներսի աթոռը նստած ։ ‖ Ներգահ. Ներքնագահ. Ներքնաթոռ ։

Ներսի դիւէն ։ ‖ տե՛ս Ներսէն ։

Ներսի դին. Իչ [illegible] ։ ‖ Ներքին կողմն. Ներքնակողմն. [illegible] ։ 'ի Ներքոյ ։

Ներսի երեսը ։ ‖ Ներքին երեսյթ. Ներերեւութ ։

Ներսի լաթ. Իչըղէն [illegible] ։ ‖ Ներքնակ. Ներքնակ. Ներքնոց. [illegible] ։

Ներսի լաթ, [illegible] ։ ‖ [illegible] ։

Ներսի, կա՛մ Ներսին. [illegible] ։ ‖ Ներքին. [illegible] ։

դառ • ընտանի • սերտ • ջերմ • ջերմեռանդ, կամ ջերմեռանդն ։

խիստ Ներսի ։ || Ներքնագոյն • մտերմագոյն ։

Ներսի ըլլալ • իչ օլմագ • իչտիպաշ օլմագ ։ || Ներքին լինել • մտերիմ լինել • ընտանի լինել • ընդանի գոլ • մտերմանալ • ընտանենալ • ընդանենալ • ընտանանալ • ընդանանալ • հարազատիլ • համաշունչ լինել ։

Ներսի ըլլալը • իչլիք • իչտիպաշլըք ։ || մտերմութիւն • ընտանութիւն • ընդանութիւն ։

Ներսի ընել • իչ, եա իչտիպաշ էթմէք ։ || մտերիմ առնել • մտերմացուցանել ։

Ներսինը • իչերիսի • իչերուսի ։ || Ներգոյ • Ներգոյող • Ներգոյակ • Ներգոյաւոր • Ներգոյացեալ • Ներգոյական ։

Ներսինները • իչերուսիլեր ։ || Ներքինք • Ներքոյք ։

Ներքև • ալթ • ասթ ։ || Ներքոյ • ստոր • խո_նարհ • տակ ։ տես և Ներքևը ։

Ներքևէն ։ } տես Տակէն ։
Ներքևի գիծն ։ }

Ներքևէս ։ || տես Տակէս ։

Ներքևը • ալթընտա ։ || Ներքոյ • 'ի ներքոյ • ստորև • ստոր ։ տես և Տակ • տակը ։

Ներքևը առնել ։ || տես Տակ առնել ։

Ներքևը բան կայ ։ || տես Տակը բան կայ ։

Ներքևը գրել ։ || տես Տակը գրել ։

Ներքևը ձգել ։ || տես Տակ առնել • և Տակը դնել ։

Ներքևի • ալթի • ալթընտաքի ։ || Ներքին • ստորին • ստորնական • ստորնային • ստորնակային • ստորային • ստորակայ • ստորակաց • ստորնակ • ստորնակաց • ստորև • ստորևք • ստոր ։

Ներքևի աշխարհ ։ || տես Նոր աշխարհ ։

Ներքևի գին • ալթընտաքի օեմ ։ || Ներքոյք • Ներքինք • Ներքնակողմն • Ներքին կողմն ։ կամ, առաստորեալ • առաստորև • առ 'ի ստո_րև ։

Ներքևի դին, կամ Ներսի դին՝ աստառը ։ || Ներքնադրոշմ ։

Ներքևի խաւթ՝ թան • } ալթընտաքի գաթ ։ ||
Ներքևի տուն • }

Ներքնայարկ • Ներքնատուն • Ներքին գա_տիկոն • ստորին գաւիթկոն ։

Ներքևի վարտիք • իչտոն ։ || անդրավար_տիք ։

Ներքևի տայտախ • ալթ տայաղը ։ || խարիսխ • ենթակայ • ընթակայ • ստորակայ • ստոր_նակայ ։ տես և Ներքևնոց ։

Ներքևի տեղ • ալթ եէրլէր • ասթ եէրլէր • ալ_թըն թարաֆլար ։ || Ներքինք • ստորինք ։

Ներքևին, կամ } տես Ներքևի ։
Ներքևինը ։ }

Ներքևինները • ալթըններ • ալթընտաքիլեր ։ || Ներքոյք • Ներքևոյք • Ներքինք • ստորևք • առաստորևք • ստորինք ։

Ներքև վրայ • ալթ 'ի ուսթ • ալթը եուգարը • ալթ իւսթ • ասթիւսթ ։ || վեր 'ի վայր • Ներքինն 'ի վերին • վերինն 'ի ներքին • տապալ • կոր_ծան • շրջումն ։

Ներքև վրայ • խառնշփոթ • ... • իշ իշէ • ... ։ || խառն • խառնիխուռն • ... • խառնակութիւն • խառնակչութիւն • խառնաշփոթ • ... • շփոթութիւն ։

կամ, պղծութիւն • խառնակութիւն • վրդովմունք • ... • պղտորութիւն • ալեկոծութիւն • ... • ... • յուզումն • տապալումն • խառնաշփոթութիւն ։ տես և 'ի բայն Ներքև վրայ ընել • խառնշփոթ ընել ։

Ներքև վրայ դառնալ ։ || տես Ներքև վրայ ընել ։

Ներքև վրայ եղող ։ || տապալական • կործա_նական • վրդովական • յուզական • յուզող ։

Ներքև վրայ ըլլող ։ || անկարգ • անսահման • անխառն • անկարգ • անշփոթ ։

Ներքև վրայ ըլլալ • ալթ իւսթ օլմագ • ալթ իւսթ ... ։ || վեր 'ի վայր լինել • վեր 'ի վայր շրջել • Ներքինն 'ի վերին լինել • Ներ_քինն 'ի վերին շրջել • տապալել • տապա_լեցուցանել • տարրել • խառնել ։

Ներքև վրայ ըլլալ • խառնշփոթ ըլլալ • ... • ... ։ || յուզել • պղ_տորել • պղտորել • խառնակել • խառնաշփոթ_ել • խառնաշփոթ լինել • խառնակել • խռովել • տագնապել • խլրտել • ժխորել • պղտորել • մրրկել • փոթորկել • պառակտել • ... • պառակտել ։

կամ, ալեկոծել • ալեծփել • խառնել • վրդո_վել • ամբոխել • շփոթել • ցնորել • շփոթել ։

Ներքև վրայ ըլլալը • ... • ... ։ || յուզումն • վրդովումն • խառնաշփոթութիւն • խառնա_փնդորութիւն • տապալումն • տապալմունք • խռո_վութիւն • պառակտումն • պառակտումն • ա_ղտակատումն • պղտորումն • պղտորումն • շփո_թումն • գզուանք • վանդակումն ։

Ներքև վրայ ընել • ... • ալթ իւսթ էթմէք • ... ։ || վեր 'ի վայր առնել • վեր 'ի վայր շրջել • զվերինն Ներքին առնել • զՆերքինն վերին առնել • տապալել • տապալեցուցանել ։

Ներքև վրայ ընել • խառնշփոթ ընել • ... • ... ։ || յուզել • պղտորել • խառնակել • խառնաշփոթել • խառնակել • խառնակել • խռովել • ժխո_րել • փոթորկել • փոթորակել • պառա_կել • պառակտել • պառակտել ։

կամ, շարժել • ալեկոծել • մրրկել • ամբո_խել • տագնապել • աղմկել • վրդովել • խռո_վել • վանդել • շփոթել • խառնիխուռն հարկանել ։

կամ, խռովեցուցանել • վրդովեցուցանել • աղմկեցուցանել • տագնապեցուցանել • խռովեցուցանել • պղտորեցուցանել ։

Ներքև վրայ ընող • ալթիւսթ էդէն ։ || պղտո_րիչ • վրդովիչ • յուզիչ • յուզող • յուզա_կան • խառնակիչ • խառնարար • խառնա_կող ։

Ներքևն 'ի վրայ ըլլալ ։ || տես Ներքև վրայ ըլլալ ։

Ներքևն 'ի վրայ ընել ։ || տես Ներքև վրայ ընել ։

Ներքևնոց • ... • ալթ ... • ... ։

գօյածոյ ըէյ : || Ներքինակ . Ներքնակ . Ներ_քանոց . ենթակայ :
Ներքինակ . քիլէր : || տե՛ս Կեղար :
Ներօղ . նէրոած փըտող . աճ իփէն . ծառոցում այգո_ուրան . ծառոյ կոճեն : || Ներօղ . Ներկիչ . Ներո_ղածիս :

ՆԶ

Նզոված . աճըտօղլու . մէլուն : || Նզովեալ . Նզովակոծ . անաթեմայ եղեալ :
Խիստ Նզոված : || Նզովակուռ . Նզովալից . Նզովալիր . ամենանզով :
Նզովել . աճըտօղ էթմէք . աճըտօղլամաք . նալէթ օգումաք : || Նզովել . անաթեմայել :
Կամ, Նզովակոծ առնել . Նզովիւք հատա_նել . մատնել սատանայի . հատանել յեկե_ղեցւոյ . ընդ բանիւ առնել :
Նզովք . աճըտօղ . նալէթ . լանէթ : || Նզովք . Նզով . անաթեմայ :

ՆԷ

Նէ . ոէն . ո՞ր օրէնով . կէօրէ ոէն : || Եթէ . թէ . զոր օրինակ .
Տեսնես նէ՝ խապար ըրէ : || մինչ տես՝ ե_թէ տեսանիցես :
Կուզես նէ՝ եկօ : || Եթէ կամիս՝ եկ :
Նէզիւէ . * ծանածը, էն ծանօթ թէլէ էրոն քաթ_թէլու գործիք : || կարժառ :
Նէլայրը : * || տե՛ս Անարժան :
Նէկրօփօնթէ . * Եղրիպօզ . (կղզի է :) || Եւբիա :
Նէհախ . * նէհաք : || տարապարտ . զըպարտ . անպարտ :
Նէհախ տեղը . նէհաք եէրէ : || յանիրաւի . անիրաւացի . 'ի տարապարտուց . յախորժա_կան . յախորժական : տե՛ս և Փօշ տեղը :
Նէհիւտայ : * || տե՛ս Անօծ :
Նէմ . Նէմլի . և այլն : * || տե՛ս Թացութիւն . Թաց . և այլն :
Նէմալիւմ : * || տե՛ս Անյայտ . և ծանօթաւուկ . անուան :
Նէմեց : || տե՛ս Նէմչէ :
Նէմլէնմիշ ըլլալ : || տե՛ս Թրջիլ :
Նէմութլու :
Նէմութլու որ : * } տե՛ս Երնեկ :
Նէմսէ : * || տե՛ս Նէմչէ :
Նէմսիզ : * || տե՛ս Թացութիւն չունող, և Չոր :
Նէմչէ . * ալաման . փըռըկէչ . նէմչէ : || ալա_ման . գերմանացի . Թեւտոն :
Նէմչէի ազգ : || ալամանք . գերմանացիք . Թեւտոնք . ազգ արեւական :
Նէմչէստան, կամ Նէմչըստան . փըռըկէչի էլլերը . նէմչէ վիլայէթի : || գերմանիա . գեր_մանաստան . ալամանք . ալամանաց աշ_խարհ . երկիր Թեւտոնաց . կայք և կոյսք գերմանացւոց :
Նէշտէր . * արուն առնելու գործիք : || Նշտրակ . Նշթրակ :
Նէշէ՛ այիր : * || տե՛ս Քանի՛ մեկ :
Նէշէ՛ նէշէ՛ : * || տե՛ս Քանի՛ քանի՛ մարդիք :
Նէրկիզ՝ ծաղիկ է : * || տե՛ս Նարկիզ :
Նէփթար : * || տե՛ս Մոմեղէն :
Նէքէս : * || տե՛ս Ագահ . ժլատ :
Նէքէսութ : || տե՛ս Ագահութ՝ ըստ իրին խնդրել :
Նէքշէ . կամ նախշէ առատար . կճէ է : || Նախշ_կոյ :
Նէօպէթ : * || կարգ . պահ . պահպանութ :
Նէօպէթ պէքլէմիշ ընել . նէօպէթ պէքլէմէք : || պահ ունել . 'ի պահու կալ . պահպանել . պահպանակել . պահնորդել . պահակեցել . պահակել :
Նէօպէթխանայ :
Նէօպէթի տեղ : * } դիտանոց . դիտարան . դիտանոց . պահպանարան . պահակ :
Նէօպէթճի . * նէօպէթ պէքչիսի : || կարգա_պահ . կարգապահ . պահապան . պահակեր . պահակ :
Նէօպէթճութ . նէօպէթճիլիք : || կարգապահու_թիւն . պահապանութիւն . պահակերութ . պահակութ :
Նէօպէթ չէքէրի : * || տե՛ս Պահ չէքեր :
Նէֆէս * || տե՛ս Շունչ :
Նէֆէսլիք : * || տե՛ս Մօլախնդութ :
Նէֆէսսիզ : * || տե՛ս Շունչ չունող :
Նէֆթ .
Նէֆթեաղը : * } նաւթ . նօթ :
Նէֆթի .
Նէֆտի . * } գոմ է : || ըրթակամայ . նաւ_մակալույ :
Նէֆս : * || տե՛ս Անձն . ինքնանայ . և Անձ_նէֆս :
Նէֆսանի : * || տե՛ս Բռնծնող :
Նէֆսսիզ : * || տե՛ս Անձն չունող :

ՆԻ

Նիմիկա : || տե՛ս Օղու տոպրակ :
Նիզայ : * || տե՛ս Նիզակ :
Նիզէ . փողոցի անուն : || Նոզիկոզ . արքայազն քաղաք :
Նիէթ : * || տե՛ս Դիտաւորութիւն :
Նիլ . * Ֆիլտոս . Նիլոս ծառագրես . փէ՛թ է : || Նեղոս . գետ Նեղոսական, գետ Նեղոսի :
Նիկիաար . փողոցի անուն է : || Նեոկեսարիա :
Նիկիասա . նիսան . փողոցի անուն է : || Նիկեա . Նեոկեսարիա :
Նիկոմէ, կամ Նիկոմէդիա . * փողոց է : || Նիկոմիդիա :
Նիկոմէլի, կամ Նիկոմէլի : * || Նիկոմիդիացի :
Նիկոմէ, կամ Նիկոմէ . * որ է թէոփ հարցին . զոր սոկուլ կանէին : || գիր կոուել . կատոպած :
Նիկոպէլի, կամ Նիկոպէլի . * այսինքն թեր հարցի ունող : || կատոպածութ :
Նիճ . ձեռ երկիր է : || Նիկէ քաղաքս :
Նիյէթ : * || տե՛ս Դիտաւորութիւն :
Նիյէթ գնել : || տե՛ս Դիտաւորութիւն դնել :
Նինէ : * || տե՛ս Մայր :
Նիշան : || տե՛ս Նշան :
Նիշանտայ : * || օժիտ :
Նիշանլը : * || տե՛ս Նշանուած :
Նիսաֆ . * ինսաֆ : || պայման . առաքման . անկեղծութիւն . գութ . ողորմ :
Նիսաֆսըզ : * || տե՛ս Անգութ :
Նիսպէթ : * || խուժդուժ . խածմունք . հե_տեւիկ . ողորմութիւն . ողորմած . զոր օրինակ .

՚Նխապէթլի համար ըլլալ ։ ‖ առ հեծուկս արար ։

՚Նխապէթը վար դնել տալ ։ ‖ զնչորակ նր թուլացուցանել ։ տես և Կամակորութ ։

՚Նխապէթ ընել ։ ‖ ՚ի խժդժն կալ ․ խժդժալ ․ խժտալ ․ հեծուկս առնել ․ հիձել ․ առհաւ կռուակիլ ․ ընդ հակառակս լինիլ ։ տես և Կամակորութն ընել ։

՚Նխապէթձի ։ * ‖ տես Կամակոր ։

՚Նխար ․ ճաչ[illegible] ։ ‖ ոխուառու ։

՚Նիւթ, կմ ՚Նութ ․ [illegible] ․ [illegible] ։ ‖ Նիւթ ․ ւիւթ ․ հիւթ ․ աստղձ ․ տարր ․ տարրութն ․ տարրուած ․ ատաւ ։

՚Նիւթ ըլլալ ․ [illegible] ։ ‖ Նիւթանալ ․ նիւթաւորիլ ․ ւիւթանալ ․ տարրանալ ․ աստղձիլ ։

՚Նիւթ ժողվող ․ [illegible] ։ ‖ Նիւթաժողով ․ հիւթաժողով ․ աստղձաժողով ։

՚Նիւթ ունող ․ [illegible] ։ ‖ Նիւթաւոր ․ հիւթաւոր ․ տարրաւոր ․ նիւթական ․ հիւթական ․ տարրական ։

Կմ, Նիւթեղէն ․ տարրեղէն ․ տառեղէն ։

՚Նիւթ չունող ․ [illegible] ։ ‖ աննիւթ ․ անհիւթ ․ անտարր ։

Կմ, աննիւթական ․ անհիւթական ․ անտարրական ։

Կամ, աննիւթաւոր ․ անհիւթակիր ․ անտարրափակ ։

՚Նիւթական ․ [illegible] ։ ‖ տես ՚Նիւթ ունող ։

՚Նիւթական բաներու բաղձանք ։ ‖ տարրատփութն ։

՚Նիւշապուհ ․ [illegible] է ։ ‖ Նիւշապուհ ։

՚Նիքարիա ․ * [illegible] ։ ‖ Նիկարիա ։

՚Նիքեահ ։ * ‖ զուգաւորութն ․ ամուսնաւորութն ․ ամուսնութն ։

՚Նիքեահլը ։ * ‖ ամուսնաւոր ․ ամուսնացեալ ։

՚Նիքեահլըք ։ * ‖ վարձանք ։

՚Նիքրիս ․ * [illegible] ։ ‖ ոտնացաւ ․ ոտնացաւութն ․ ոտնութն ․ պատարդութն ․ ախտ ոտից ։

՚Նիքրիսլի ․ * [illegible] ։ ‖ ոտնացաւ ․ ոտնացու ․ պատադրոտ ․ պատագորոտ ։

՚ՆՄ

՚Նման ․ [illegible] ։ ‖ Նման ․ Նմանի ․ Նմանակ ․ Նմանակի ․ համգոյն ․ համգէտ ․ համգունակ ․ համանակ ․ հոմանակ ․ քատակ ․ բաղդատ ․ համեմատ ․ հաւասար ․ հարազատ ։

Կմ, զոյգ ․ յար ․ համ ․ կից ․ կցորդ ․ կցուրդ ․ փեռ ․ փերչ ։

Կամ, Նմանաւոր ․ տպաւոր ․ զուգաւոր ․ ազգաւոր ․ կերպաւոր ․ հանգունաւոր ․ փեչաւոր ․ փերչաւոր ։

Կմ, Նմանական ․ Նմանակերպ ․ հանգունակերպ ․ համակերպ ․ Նմանատիպ ․ համատիպ ․ հանգունատիպ ․ հանգիտատիպ ․ հաւասարատիպ ։

Կմ այսպէս ․ զուգաձայն ․ համաձայն ․ միաձայն ․ եղաձայն ․ բաղաձայն ․ համակաձայն ․ զուգընթաց ․ զոյգընթաց ․ զուգահաւասար ․ զուգական ․ համազոյգ ․ միազոյգ ․ զունակ ․ զորէն ․ իբրու ․ իբրև ․ զոր օրինակ ․

Մարգրտի նման ։ ‖ գունակ մարգարտի ։

Հայվանի նման ։ ‖ զորէն անասնոյ ։

Խենթի նման ։ ‖ իբրու՝ կմ իբրև գժմար ։ տես և Դէս ․ [illegible] ։

Եւ կմ այսպէս ․ Նմանակից ․ կերպակից ․ կերպարանակից ․ հանգունակից ․ ազգակից ․ չափակից ։ տես և Ցոյմար ։

[illegible] ՚Նման ։ ‖ տես ՚Նմնման ։

՚Նման գործող՝ կմ գործած ։ ‖ Նմանագործ ․ զուգագործ ։

՚Նմանգրել ։ ‖ Նմանագիր լինիլ ․ Նմանագրել ։

՚Նման գրելը ։ ‖ Նմանագրութն ։

՚Նման գրող, կմ գրած ։ ‖ Նմանագիր ․ հանգունագիր ։

՚Նման ըլլալ ։ ‖ տես ՚Նմանիլ ։

՚Նման մասունք ունող ։ ‖ Նմանամասն ․ Նմանամասնեայ ։

՚Նման չունող ․ [illegible] ։ ‖ տես Աննման ։

՚Նման սոյէ ։ ‖ Նմանասեր ․ Նմանացեղ ։ տես Ազգակից ։

՚Նմանը սիրող ․ [illegible] ։ ‖ Նմանասէր ․ հանգունասէր ։

՚Նմանիլ ․ [illegible] ։ ‖ Նմանիլ ․ հանգիտանալ ․ հանգունանալ ․ հաւասարիլ ․ համանմանիլ ․ Նմանակցիլ ․ Նմանակերպիլ ․ քատակիլ ․ կերպարանիլ ․ կերպարանակցիլ ․ պատկերակցիլ ․ պատկերանալ ․ ազգանալ ։

Կմ, Նման լինիլ ․ կերպարան լինիլ ․ բերել զնմանութն ․ զգենուլ զնմանութն ․ գալ ՚ի Նմանութն ։

[illegible] ՚Նմանիլ ․ [illegible] ։ ‖ քաջանման լինիլ ․ համանման լինիլ ։ տես և ՚Նմնման ըլլալ ։

՚Նմանութն ․ [illegible] ։ ‖ Նմանութն ․ Նմանակցութն ․ Նմանակերպութն ․ հանգիտութն ․ հաւասարութն ․ համեմատութն ․ բաղդատութն ․ զուգութն ․ զուգականութն ․ զուգաձայնութն ․ կցութն ․ տպաւորութն ․ քատակութն ․ կենդանագրութն ․ Նկարագրութն ․ ազգակցութն ․ ազգաւորութն ։

Կմ, քատակումն ․ առակումն ․ կշռումն ․ պատկեր ․ ձորաս ․ տարազ ․ երևոյթ ․ երևակ ․ ուրուական ․ զոր օրինակ ․

Շներու ու օձերու Նմանութիւնը կուսողաճէին ։ ‖ պաշտէին զուրուականսն շանց և օձից ։

՚Նմանութն ․ [illegible] ։ ‖ Նմանութն ․ առակ ․ առակումն ․ օրինակ ։

՚Նմանութբ խօսիլ ․ [illegible] ։ ‖ այլաբանել ․ այլաբանութեամբ առնել ։

՚Նմանութբ խօսելով ․ [illegible] ։ ‖ այլաբանաբար ․ այլաբանօրէն ․ առակաբերաբար ։

՚Նմանութբ խօսուածք ․ [illegible] ։ ‖

նմանաբանութիւն․ այլաբանութիւն․ այլաբանութիւն․ անդրադարձութիւն․ գիծաւորութիւն։

Նմանութեան խաւսող ։ || այլաբանող․ այլաբանա_ ցին․ գիծաւոր ։

Նմանեցուցանել․ օխշէթմէք ․ ...․ || նմա_ նեցուցանել․ նմանաւորել․ համեմատել․ համօրինակ ցուցանել․ համեմատել․ պատ_ կերել․ հաւասարել․ պատկերել․ փոխա_ ռել․ կերտել․ կերպարանել․ նշանագիծել․ նա_ խանշանակել․ համանմանեցուցանել։

Նմանող․ օխշէթիճի ։ || նմանական․ նմանաբանող․ նմանօրդ․ նմանականն․ նմանակ․ նմանակի․ նմանաւորիչ․ նմանօղ․ նմանօրինակիչ․ նման_ նակերպող․ նմանատիպ․ նմանօ օրինակ․ նա_ հասարակ․ համանմանակ․ հոմանման․ կերպա_ րանա․ ըստ օրին։

Ն Շ

Նշան․ նիշան ։ || Նշան․ նշանակ․ օրինակ․ օրինակ․ օրինագիծ․ օրինակելի․ օրէն_ բողին։

կմ․ նիշ․ գրոշմ․ կնիք․ ցուցակ․ ցոյց ։ տեսակ․ նշանաւորակ․ տպագրեալ․ նկարագիր․ նկարագրութիւն․ հանգէս։

Նշան առնել․ բիշաքա նէֆ նէփօղնէրը չախըն․ նիշան ալմաք ; || նշանել․ նշանադրել զինել․ դիտել՝ի նպատակն։

Նշան աղեղնաւ տեղ․ կմ Նշան նետոյ ։ || տես Նետաւ Նշան։

Նշան տալոյ, կմ Նշան նայող․ նիշան ալան ։ || նշանադէտ․ նշանակացուցիչ․ նշանադիտակ։

Նշան դնել․ նիշան գօյմագ ։ || դնել զնշան․ նշանել․ նշանակել․ նշանաւորել․ կնքել․ դրոշմել։

Նշան դնող․ նիշան գօյան ։ || նշանադրիչ․ նշա_ նակիչ։

Նշան խաչի՝ կմ խաչակնքել ։ || տես Խաչի նշան։

Նշան կապող՝ կմ կապած ։ || նշանակապ։

Նշան ունող․ նիշանլը․ նշանլը ։ || նշանակաւոր․ նշանաւոր․ նշանական․ նշանակիր․ նշանա_ բարձ․ նշանապատիւ․ նշանադրուշմ․ զինուա_ ւոր․ զրահաւորեալ։

Նշան չունող․ նիշանսըզ․ նշանսըզ ։ || աննշան․ աննշանակ․ աննշանական․ աննիշ․ աներեւոյթ․ անդրոշմ․ անկնիք։

Նշան տուող․ նիշան վերէն ։ || նշանատու․ նշա_ նատուութ․ նշանակացոյց։

Նշան ցցող․ նիշան չէօսդէրէն ։ || նշանացոյց։

Նշաններ․ նիշանլար ։ || նշանք․ օրինակք։

Նշանած․ կին, կմ էրիկ․ նիշանլը ։ || խօսե_ ցեալ։

Նշանած՝ աղջկան հետ․ } նշանլը․ նի_
Նշանած երիկ մարդ․ } շանլը ադամ ։ || խօսեցեալ ընդ կնոջ․ խօս_ նայր․ խօսնեցեալ։

Նշանած․ աղջիկ, կմ երկան կինն } նիշանլը
Նշանած աղջիկ․ } գըզ ։ || խօսեցեալ աղջիկ։

Նշանակել․ ըշէրէթ էթմէք ։ || նշանակել․ ցուցա_ նել․ ցուցանել։

Նշանակութիւն․ իշարէթ ։ || նշանակութիւն։

Նշանել․ նիշանլամագ ։ || տես Նշան ճանել։

Նշանել զախմիկը․ գըզ նիշանլամագ ։ || խօսել զկոյս առն․ խօսել առն զպսակաւոր կոյս․ հաւանել առն զաղջիկն․ համաձայնութիւն առնել։

Նշանել զաղջիկ․ գըզ նիշանլամագ ։ || խօսել կնոջ զոյգի իւր․ հաւանել ի միտ զուգաւորն իւր։

Նշանելը․ փէրէն մօրը, կմ մօրը մը ։ || խօսում․ խօսկն։

Նշանելը՝ զախճիկ ։ || հարսնախօսութիւն․ խնամախօսութիւն։

Նշանիկ․ նիշանճըգ ։ || նշանիկ․ նշանակ․ դրօշմիկ։

Նշանարդ ։ || տես Նշան չունող։

Նշանատուք ։ || նշանատուութիւն․ հանդէս նշա_ նատուութեան․ խնճոյք տաւնի զխարհամն խօ_ սեցեալ խօսեցելոց։

Նշանց տալ ։ || տես Ցուցնել։

Նշանուիլ՝ աղջկան ։ || խօսիլ առն։

Նշանուիլ տղի՝ կամ երկան ։ || խօսիլ անձին զկին․ հաւանիլ՝ի կին։

Նշանուոր ։ || տես Նշանած․ և Նշան ունող։

Նշանող զաղջիկ՝ կմ զկինը․ նիշանլայան էլչի_ լէրը, եամ գըզը ։ || հարսնախօս․ խնամախօս․ կանանցախօս․ կանանցախօս։

Նշատայ ։ * || օտայ։

Նշատր ։ * || անուշադր։

Նշենի․ նշի ծառ․ պատէմ աղաճը ։ || նշի․ նշե_ նի․ նշադարենի․ նուշ։

Նշխարք ։ || նշխար․ սրբոյ։

Նշխարք ու փնթիւն սրբոյ մարդոյ ։ || մնացորդ․ պատարագ։

Նշխարք օրհնել ։ || ... հաց բաշխել․ նշխարին։

Ն Ո

Նոյ․ նուհ․ հազրէթի նուհ ։ || Նոյ ։ ապաքինչ ... Նուհի ։

Նոյայ տապան․ հազրէթի նուհ կէմին ։ || նոյեան տապան․ լողանաւ Նոյի․ լաստ նաւա_ ւոր անտի․ նաւակ․ տապանա_ գործ նախահօրն։

Նոյեմբեր՝ ամիս․ թէշրին․ իքինճի ։ || նոյեմ_ բեր․ ամս․ քասըմ։

Նոյն․ էյնի ։ || նոյն։

Նոյն բանը խօսիլը ։ || նոյնաբանութիւն։

Նոյն բանը խօսող ։ || նոյնաբան։

Նոյն սերմէ, կմ նոյն նութէ եղած ։ || նոյ_ նասերմ․ համասերմ․ նմանահիւթ։

Նոյնանշան․ ... ։ || նոյնանշան․ հոմանշան․ համանշան։

Միաւ․ նոյնանշանական․ հոմանշանական․ հա_ մանշանական։

Նոյնն․ ... ։ || անփոփոխ։

Նոյկերգու․ ... ։ || նորկերգիչ։

Նոր․ եէնի ։ || նոր․ նորոգ։

Նոր․ (ձէյ․) եէնի․ եէնիճէ ։ || նոր․ նորոգ․ նորաբեր․ գեռ․ գեռեւս․ գեռ եւս․ արդի․ զարթի․ զարգ եւս․ զոր օրինակ։

Նոր ծնած ։ ‖ արդի ծնեալ․ զարդի ծնեալ․ զարդիս ընծայեալ ։

Նոր աշխարհ․ Նէրենի աշխարհ․ ենի տիւնեայ ։ ‖ Նոր աշխարհն․ ամերիկէ․ ամերիկայ․ ամէրիգայ․ աշխարհն հակոտնեից․ Նոր հնդկաստան․ արեւմտեան հնդիկք ։

Նոր աշխարհքի մարդ ։ ‖ տես Հակոտնեայ ։

Նոր աշկերտ ։ ‖ համբակ․ համբակագոյն ։

Նոր բերած ։ ‖ Նորաբեր ։

Նոր բուսած․ } Նոր ծլած․ } ենի պիթմիշ ։ ‖ Նորաբոյս․ գեռաբոյս․ նախաբոյս․ սկզբնաբոյս․ Նորաբուսիկ․ գեռաբուսիկ ։

Կմ, Նորաբողբոջ․ գեռաբողբոջ․ գեռահաս․ Նորահաս․ Նորատունկ․ Նորոգընձիւղ ։

Նոր բուսնիլ․ } Նոր ծլիլ ։ } ենի պիթմէք, եա ֆիլիզլէնմէք ։

‖ Նորոգ բուսանիլ․ Նորաբոյս բողբոջել․ Նորաբողբոջ ընձիւղել․ Նորատունկ բղխիլ․ գեռաբուսիկ առեցնիլ ։

Նոր գեղ․ ենի քէօյ ։ ‖ Նորագիւղ․ Նորագեւղ․ Նորագեօղ ։

Նոր գոյացած որդ, կմ կենդանի ։ ‖ զածած ։

Նոր գտած․ } Նոր գտնող․ } ենի պուլունմուշ, եա ենի պուլան ։ ‖ Նորագիւտ․ գեռագիւտ ։

Նոր գործած․ Նոր հասատ էկօղ․ Նոր երէոփնէայ էղօղ․ ենի' փինէ կելմիշ․ ենի ճիփան ։ ‖ Նորահաւատ․ գեռահաւատ․ Նորամուտ․ եկամուտ․ Նորատունկ․ մատաղատունկ․ Նորեկ․ եկ ։

Նոր եկած, կմ հասած պտուղ․ } Նոր պտուղ․ } թուրֆանփայ ։ ‖ Նորի․ երեխայրի․ երախայրի․ Նորահաս արդիւնք․ արդի պտուղ ։

Նոր եղած․ ենի հասըլ օլմուշ ։ ‖ Նորագործ․ Նորագոյ․ Նորագործեալ․ Նորագոյակ․ Նորահաս․ գեռահաս․ Նորահասիկ․ Նորաբողբոջ ։

Նոր զարդ․ ենի պէզէք ։ ‖ Նորազարդ պաճուճանք․ Նորատեսիլ զարդ․ Նորաձեւ պճնմունք․ Նորափետուր վայելչութիւնք ։

Նոր թեպուր ունող․ ենի թիւյլիւ ։ ‖ Նորափետուր ։

Նոր թեպուրներով զարդարուիլ․ ենի թիւյլէն փօնանմագ ։ ‖ Նորափետուր զարդարիլ ։

Նոր իմացող․ ենի աղնայան, եա փասյան ։ ‖ Նորիմաց․ Նորիմաստ ։

Նոր լեզու ելած․ այսինքն նա' որ նոր կըոկըռ խօսիլ․ ենի փիլէ չըմըշ ։ ‖ գեռախօս․ գերախօսիկ ։

Նոր լուծած․ } Նոր լուող․ } Նէենի չըխմըշ ։ ‖ Նորալուր․ Նորալուակ ։

Նոր խապար․ ենի հապար ։ ‖ Լուր Նոր․ Նորալուր ։

Նոր ծաղկած․ ենի չիչէքլէնմիշ ։ ‖ Նորածաղիկ․ գեռածաղիկ․ զուարթածաղիկ․ Նորափթիթ․ գեռափթիթ․ Նորաբողբոջ ։

Նոր ծաղկած' մարդ․ ենի ճիփան ։ ‖ ծաղկահասակ․ առոյգ․

Նոր ծաղկիլ․ ենի չիչէքլէնմէք ։ ‖ Նորոգ ծաղկիլ․ Նորափթիթ լինիլ․ Նորա[illegible] ծաղկաւէտիլ ։

Նոր ծաղկիլ' մարդոյ ։ ‖ առոյգանալ․ [illegible]նալ ։

Նոր ծնած․ ենի դօղան, եա դօղմուշ ։ ‖ Նորածին․ գեռածին․ մատաղածին․ Նորածնեալ․ գեռածնեալ․ զարդի ծնեալ ։

Նոր կանչած ։ ‖ Նորակոչ․ Նորահրաւէր ։

Նոր կերպ․ ենի թարզ ։ ‖ Նորակերպ․ Նորատեսակ․ Նորաձեւ․ Նորասարաս․ Նորատեսիլ ։

Նոր կթած․ թազէ կեած․ ենի սաղըլմըշ ։ ‖ Նորակիթ․ գեռակիթ․ խակակիթ ։

Կմ, Նորակութ․ գեռակութ․ խակակութ ։

Նոր կնքած, կմ մկրտած․ ենի վաֆթիզ օլմուշ ։ ‖ Նորակնիք․ Նորակնունք ։

Նոր կրօնք ունող․ ենի մէզհէպլի ։ ‖ [illegible]․ Նորահաւատ ։

Նոր հանած․ գինի․ եւլ․ եւ այլն ։ ‖ Նորաքաղ․ Նորակութ ։

Նոր հասած․ ենի եէթիշմիշ ։ ‖ Նորահաս․ գեռահաս․ Նորակատար ։

Նոր հնարած ։ ‖ տես Նորելուկ ։

Նոր հնարել, կմ փէյտահ ընել․ ենի [illegible] էթմէք ։ ‖ Նորահնար լինիլ․ Նորաձեւել ։

Նոր հնարող․ ենի ճէյտահ էտէն ։ ‖ Նորահնար․ Նորաստեղծ ։

Նոր նոր․ ենի ենի․ թազէ թազէ ։ ‖ Նոր նոր․ Նորանոր․ գեռագեռ ։

Նոր շինած․ ենի եափըլմըշ ։ ‖ Նորաշէն․ Նորակերտ․ Նորակազմ․ Նորագործ․ Նորա[illegible]գործ ։

Նոր շինել․ ենի եափմաք ։ ‖ Նորոգ շինել․ Նո[illegible]րել․ հնարել․ ստեղծանել․ հաստատել ։

Նոր չուխան․ որ դեռ բանեցուած չէ․ ենի [illegible] ։ ‖ չոխան չմաշեալ․ կար անմաշիկ ։

Նոր ջարդած ։ ‖ Նորաջարդ․ Նորակոտոր․ Նորակոտուտ․ Նորահարուած․ Նորամահ ։

Նոր սկսած․ ենի պաշլանմըշ ։ ‖ Նորասկիզբն․ Նորահաս․ Նորահասակ․ գեռահասակ ։

Նոր սորված․ } Նոր սորվող․ } ենի էօյրէնմիշ, եա աղըլան ։ ‖ Նորավարժ․ Նորակիրթ․ Նորամարզ ։

Կմ, գեռավարժ․ գեռակիրթ․ գեռամարզ ։

Նոր վարժած ։ } Նոր վարժող ։ } տես Նոր սորված ։

Նոր տնկած․ ենի փիքիլմիշ․ ենի ճիփան ։ ‖ Նորատունկ․ մատաղատունկ ։

Նոր տոճած․ ենի չէրիմիշ ։ ‖ Նորատաուր․ Նորոգատուր ։

Նորանց ։ ‖ տես Նորէն ։

Նորելուկ․ Նոր հնարած․ ենի չըքմա ։ ‖ Նորահնար․ Նորագործ․ Նորաձեւ․ Նորակերպ ։

Նորելուկ բան ընել․ ենի չըքմա շէյ էթմէք ։ ‖ Նորաձեւիլ․ Նորաձեւանալ․ Նորաձեւութիւն հնարել ։

Նորեկ․ Նոր եկօղ' եւ Նոր մտնող․ ենի կէլէն ։ ‖ Նորեկ․ գեռեկ․ Նորամուտ․ գեռամուտ ։

Նորէն․ (Մէյ․) ենիտէն ։ ‖ ի Նորոյ․ Նորոգ․ վերստին․ անդրէն ։ տես եւ Թէքրար ։

Նորէն գրել․ ենիտէն եազմաք ։ ‖ Նորագրել․ միւսանգամ գրել․ միւսանգամ, կմ անդրէն գրել ։

Նորէն կենդանացեալ · ‖ կենդանացեալ [illegible] · վե_ րստին կենդանութիւն ։
Նորէն շինել · ‖ նորոգ շինել · [illegible] նորակերտել ։
Նորընծայ · [illegible] · ‖ նորընծայ ։
Նորընծայարան · նորընծայից [illegible] · ‖ նորընծայարան · [illegible] ։
Նորիմաստ · [illegible] ‖ [illegible] ։
Նորոգել · նոր ընել · [illegible] ‖ նորոգել · նորել · նորանալ ։
Նորոգում · [illegible] ‖ նորոգում ։
Նորոգչել · [illegible] ‖ նորոգել · նորել · նորացուցանել ։
Նորուսոյ ։ ‖ [illegible] ։
Նու · կին } [illegible] ‖ [illegible] ։
Նուանք · }
Նուաղեալ ։ * ‖ [illegible] ։
Նուաղեալ ըլլալ · ‖ [illegible] ։
Նուաճել · [illegible] ‖ [illegible] ։
Նուաճող · [illegible] ‖ [illegible] ։
Նուաճողութիւն · [illegible] ‖ [illegible] ։
Նուաստութիւն ։ * ‖ [illegible] · [illegible] · [illegible] ։
Նուաստութիւնն [illegible] ‖ [illegible] ։
Նուաստացուցանել · ‖ [illegible] ։
Նուէր · [illegible] ‖ նուէր ։
Նուիրել ։ ‖ [illegible] ։
Նուիրաբեր · [illegible] ‖ [illegible] ։
Նուրբ · [illegible] ‖ նուրբ ։
Նչխար · ‖ [illegible] ։
Նպաստ · [illegible] ‖ [illegible] ։
Նշան · * [illegible] ‖ [illegible] ։
Նշան · [illegible] ‖ [illegible] ։
Նշան տալ · } [illegible] ‖ [illegible] ։
Նշան տուող · }
[illegible] ։
Նշան [illegible] ‖ [illegible] ։
Նշան [illegible] ‖ [illegible] ։
Նշան [illegible] ‖ [illegible] ։
Նշան [illegible] } [illegible] ‖ [illegible] ։
Նշան [illegible] }
[illegible] ։
Նշանաւոր ։ * ‖ [illegible] ։

[illegible] ։
Նսեմաբոյր [illegible] ‖ [illegible] ։

Ն Ս

Նսեմ · խօֆ նէմ · [illegible] ։
‖ [illegible] ։
Կամ, [illegible] ։
Նսեմ ըլլալ · [illegible] ‖ [illegible] ։
Նսեմ ընել · [illegible] ‖ [illegible] ։
Նսեմ ըսող ։ ‖ [illegible] ։
Նսեմ ըրած · [illegible] ‖ [illegible] ։
Նստած · [illegible] ‖ [illegible] ։
Նստարան · } [illegible] ‖ [illegible] ։
Նստելու տեղ · }
Նստարան [illegible] ‖ [illegible] ։
Նստելու տեղ [illegible] ‖ [illegible] ։
Նստեցնել · [illegible] ‖ [illegible] ։
Նստեցնել · [illegible] ‖ [illegible] ։
Նստիլ · [illegible] ‖ [illegible] ։
Նստիլ · [illegible] ‖ [illegible] ։
Նստիլ [illegible] ‖ [illegible] ։
Նստիլ [illegible] ‖ [illegible] ։
Նստիլք · [illegible] ‖ [illegible] ։

Նստուճանք․ [illegible]։ ‖ Նիստ․ նստուճանք․ աւէր։

Նստուճանք․ [illegible]։ ‖ տես Դիրք․ [illegible], և այլն։

Նստուկ․ [illegible]։ ‖ Նստել․ 'ի նիստ․ ընդ․ Նստուկ կարդալ, կմ՝ քննանալ։ ‖ 'ի նիստ ընթեռնուլ․ 'ի նիստ [illegible]։

Նստուկ [illegible]։ ‖ [illegible]։

Նստող․ [illegible]։ ‖ բազմեալ․ բազմականն․ բազմական։

Ն Օ.

Նօժայ։ ‖ տես Թեքբրայ։

Նօխազան։ * ‖ տես Զեն։

Նօխուս։ * ‖ ախոյեան։

Նօխտայ։ * ‖ տես Կէտ, և Արատ։

Նօմոսփար։ ‖ տես Նոմոսփար։

Նօսր․ [illegible]։ ‖ անօսր․ անօսրական․ նօսր․ ծանծաղ։

Նօսրեր։ ‖ անօսրութիւն․ անօսունք։

Նօսրանալ․ [illegible]։ ‖ անօսրիլ․ անօսրանալ․ անօսր լինել։

Նօսրցնել․ [illegible]։ ‖ անօսրացուցանել․ անօսրել։

Նօսրութիւն․ [illegible]։ ‖ անօսրութիւն․ անպատութիւն․ նրբութիւն։

Նօտար․ [illegible]։ ‖ Նօտար․ նախատար․ դպիր։

Կմ՝ քարտուղար․ դիւանադպիր․ նշանագիր․ նշանագիծ․ նոմիկոս։

Նօտարաց դլուխ։ ‖ տես Գրագրներու գըլուխ։

Նօտարութիւն․ [illegible]։ ‖ դպրութիւն․ նօտարութիւն․ քարտուղարութիւն․ դիւանագրութիւն։

Նօտր․ [illegible]։ ‖ նոտր։

Շ Ա.

Շաբաթ․ [illegible]։ ‖ շաբաթ։

Շաբաթ․ [illegible]։ ‖ շաբաթ․ եօթնեակ․ եօթնէրեակ․ եօթներորդ։

Շաբաթամուտք․ [illegible]։ ‖ շաբաթամուտ․ շաբաթամուտք։

Շաբաթէոր․ [illegible]։ ‖ շաբաթաւոր․ շաբաթամուտ։

Շաբաթ օրը պահօղ․ [illegible]։ ‖ շաբաթապահ․ շաբաթախօսիկ։

Շաբաթ օրուան ճամբու չափ։ ‖ [illegible] շաբաթու ճանապարհի։

Շաբթու մէջը․ [illegible]։ ‖ միջաշաբաթու․ 'ի մէջ շաբաթու։

Շաբթու պաք․ [illegible]։ ‖ շաբաթապահք։

Շադ․ Շադ ըլլալ․ Շադութիւն․ և այլն։ * ‖ տես Ուրախ․ Ուրախանալ․ Ուրախութիւն և այլն։

Շաթըր․ * [illegible]։ ‖ սուրհանդակ․ կարապետ․ նամակաբեր․ յառաջընթաց․ նախընթաց․ քաջընթաց։

Շաթըրի պէս․ [illegible]։ ‖ սուրհանդակօրէն․ կարապետօրէն։

Շաթըրութիւն․ [illegible]։ ‖ սուրհանդակութիւն․ կարապետութիւն․ յառաջընթացութիւն․ նախընթացութիւն։

Շաթըրութիւն ընել․ [illegible]։ ‖ վարել սուրհանդակութիւն․ վարել դեսպանութիւն․ կարապետել։

Շալ։ * ‖ ցփուխ․ ձիաձիւ․ ձուձ․ մազեղէն․ այծեայ․ այծեաց․ այծենակայծ։

Շալէ․ [illegible]։ ‖ մազեայ․ մազեղէն։

Շալակ․ [illegible]։ ‖ շալակ․ թիկունք․ ողն․ աղեղ։

Շալակը առնել։ ‖ տես Շալկել։

Շալի․ * [illegible]։ ‖ ձիաձեայ․ այծենակայծ։

Շալխա մալխա․ [illegible]։ ‖ մերկանդամ․ մերկամարմին․ գրեթէ օրինակ․

Շալխա մալխա ծովը կըլլանեմ։ ‖ մերկանդամ լողանել 'ի ծով։

Շալխա մալխա [illegible]։ ‖ մերկամարմին շրջել։

Շալկել․ [illegible]։ ‖ շալակել․ պատանել․ բառնալ․ բառնալ 'ի թիկունս․ ըմբռնել․ զօրութեամբ ունել․ ողջակէզ ունել։

Շալկելու․ [illegible]։ ‖ շալակելի․ բառնալի․ շալակական։

Շալկելու դէմեր, կմ՝ խաչը, և այլն։ ‖ շալակ։

Շալկեցնել․ [illegible]։ ‖ շալակեցուցանել․ բարձուցանել․ տալ բառնալ․ տալ ստանձնել։

Շալկօղ․ [illegible]։ ‖ շալակաւոր․ շալակիչ․ ստանձնիչ։

Շալղամ․ [illegible]։ ‖ շողգամ․ շողգամք։

Շալղամ թուրշուսու։ * ‖ քացախուտ 'ի շողգամէ․ թթուուտ շողգամեան։

Շալվար․ * [illegible]։ ‖ անդրավարտիք։

Շախաձի․ * [illegible]։ ‖ ծաղրածու․ կատակերգու․ ծաղրաշէր․ ծաղրաբան․ կատակաբան․ կատակախօս․ կատակերգ․ կատակերգակ․ կատակերգու․ կատակ։

Շախայ․ * [illegible]։ ‖ ծաղր․ կատակ․ խաղ։

Կմ՝ կատականք․ կատակերգ․ կատակերգու։

[illegible] : [illegible] :

Շախայ ըմպել . [illegible] . [illegible] [illegible] ծաղրածու լինիլ . ծաղրածուլ ... առնել :

Շախայ [illegible] : [illegible] :

Շախայ չէն լինել : * [illegible] :

Շախայ [illegible] : * [illegible] :

Շախայի . [illegible] :

Շախագայլ . [illegible] : [illegible] :

Շախագայլ ըմպել . Նմ. շախայի համբոյր ըմպել . [illegible] : [illegible] :

Շախագայլ [illegible] : [illegible] :

Շախանձ [illegible] : [illegible] :

Շախանձ [illegible] : [illegible] :

Շախատայ [illegible] : [illegible] :

Շախատայ [illegible] . } շառաչումն . շառա- [illegible] :

Շախտապ [illegible] : || շառաչել . շաչել . [illegible] :

Շահ : * || տես [illegible] :

Շահ . Քաղաքայ . [illegible] : [illegible] . [illegible] : տես և Օգուտ :

Շահ . [illegible] : [illegible] :

Շահ . [illegible] : [illegible] :

Շահ ընկել . Քաղաքայ [illegible] : || [illegible] . օգտել . [illegible] : տես և Օգուտ ընել :

Շահ [illegible] . Նմ. Շահ [illegible] . [illegible] : Քաղաքայ [illegible] : || [illegible] :

Շահ ընկեր . Քաղաքայ [illegible] : [illegible] :

Շահ ընկող : || տես Շահաւոր, և [illegible] :

Շահ [illegible] . [illegible] : [illegible] . շահաշահութիւն . շահադիտութիւն . [illegible] :

Շահ ունող . || տես Շահաւոր :

Շահ [illegible] : || տես [illegible] :

Շահը ունող . [illegible] [illegible]

[illegible] : [illegible] :

Շահը [illegible] . [illegible] :

Շահ մը տեսանել . [illegible] Քաղաքայ [illegible] : [illegible] տիլ . շահիլ :

[illegible] : || [illegible] ի [illegible] :

Շահատ . Շահատ ըլլալ : * || տես [illegible] . [illegible] :

Շահաւոր . շահող . [illegible] . [illegible] : [illegible] :

Նմ. շահաբերիլ . [illegible] :

Նմ. [illegible] : [illegible] . կարևոր :

Նմ. շահաւէտ . [illegible] . շահընծայ . [illegible] :

Նմ. շահականացու . [illegible] :

[illegible] Նմ. [illegible] :

խիստ Շահաւոր . [illegible] : || [illegible] . շահեկանագոյն . շահաւէտագոյն . [illegible] . օգտակարագոյն :

Շահեցնել . Քաղաքայ [illegible] : || [illegible] . օգտեցուցանել . [illegible] :

Շահեցնել տաակը . [illegible] :

Շահ[illegible] : * || տես [illegible] ի որդի :

[illegible] * [illegible] : || տես [illegible] :

Շահժերքե . * խոսք է : || տնձխոտ :

Շահիլ . [illegible] : || շահիլ . [illegible] :

Շահիլ պիտր : || շահիլ . ըմպել . [illegible] :

Շահ[illegible] : * || տես [illegible] :

Շահինձի : * || տես [illegible] :

Շահին շահ : * || տես Կայսր :

Շահ[illegible] . [illegible] : || շահ[illegible] . շահ[illegible] . շահաւործ :

Շահմէրտան : * [illegible] : || [illegible] :

Շահնիշիր : * || [illegible] :

Շահատան : * || տես [illegible] :

Շահ[illegible] : || [illegible] : տես և Շահաւոր :

Շաղ . [illegible] :

Շաղ [illegible] . [illegible] : || [illegible] :

[illegible]

Շապիկ՝ ֆէս ։ Տե՛ս Օձու շապիկ ։

Շապիկ՝ զոր ագծեն, կին ամէնուն շէնէն փոլ կո-տէն ։ Տե՛ս Վերարկու. բաճկոն մը քաշ կարած ։

Շապկի կուրծք ։ * Տե՛ս Կուրծք. կօ-պուլ, և այլն ։

Շապկանց. ռուպ հեծելազինին ։ Տ շապկաւ և եթ. շապկովին ։

Շատ. Շատ օրհնեալ ։ * Տե՛ս Ուրախ. Ուրախ ըլլալ ։

Շատ. * Գէտը անուն է ։ Տե՛ս Գիզլաթ ։

Շատ. չօք. չօխ. հօյլը. չօքլը ։ Տ բազում. յոլով. յոլովակի. յոգն. յոգի. յոգունք. շատ. աչ առակաւ ։

Կա՛մ, առատ. ատտ. յաճախ. յաճախաւոր. ճոխ. պերճ. առաւել. յաւէտ. աւետաձեալ. բազմաթիւ. յոգնաթիւ. յոգնաթիւ. յոգնահամար. հարուստ. հարստական. յորդառ. ստէպ. ծանր. յեղծ. յեղձ. յիղձ. ձիգ. օգուտ. զօր օրինակ.

Շատ բան խօսեցաւ ։ Տ առապիկոճածայ յորդորս տաաց ։

Շատ բերք հասցընէ ։ Տ առնէ արդիւնս ստրառ ։

Շատ հալը կար հետը ։ Տ և էր ընդ նմա ամբոխ ծանր ։

Շատ ատեն անցաւ ։ Տ անցին ժամք օգուտք, կա՛մ ժամանակք հարուստք, կա՛մ պատիք հարստականք, կա՛մ ամանակք ձիգք ։

Շատ ժամանակ ձան ձգեցին ու լացին ։ Տ ձայն բարձեալ լացին օգուտ ժամս ։

Շատ իմաստութիւններ ։ Տ իմաստք յեղծք 'ի միտս նորա կային ։

խիստ Շատ. փէք չօք. փէք չօխլուք ։ Տ բազմայոլով. ամենայոլով. ամենաշատ. ամենաճոխ. ամենառատ. ամենայաճախ. ամենայաղթ ։

Կա՛մ այսպէս. յաճախագին. յաճախագոյն. ցանկագոյն. ճոխագոյն. բազմագոյն. յոլովագոյն. առատագոյն. առաւելագոյն. աւելագոյն. յաւէտագոյն ։

Կամ, առաւելապատիկ. բազմապատիկ. յոգնապատիկ. յոգնապատիկ. թուահոծ. բազմաթիւ. բազմահամար. մակաւելի. յաղթ ։

Շատ. Դէյ. չօք ։ Տ յոյժ. կարի. առաւել. եւս. շատ. բազում. յերկար. Է երկար. ընդ-յերկար. յընդերկար. զօր օրինակ.

Շատ ծեծեցին ։ Տ գան հարին յոյժ ։

Շատ ֆէնար եռնէ մի ընկնիր ։ Տ մի կարի ճարտարեր ։

Ամենէն շատ խօսողը՝ ամենէն խենթ է ։ Տ որ առաւել քան զամենեսեան խօսի, յիմար քան զամենեսին է ։

Շատ բարձրանալը՝ շատ ցածնալոյ նշան է ։ Տ եւս բարձրանալն, եւս կործանելոյ նշանակ է ։

Ըսէնչայեր մարդը թէ շատ ունէ, թէ քիչ ունէ, անուշ կու քնանայ ։ Տ քաղցր քուն է ծառայի, եթէ սակաւ, և եթէ շատ կերիցէ ։

Շատ չարչարեցին, կա՛մ շատ լացին ։ Տ բազում չարչարեցին, կա՛մ բազում լացին ։

Շատ կեցաւ բանտին մէջը ։ Տ յերկար, կա՛մ ընդերկար եկաց 'ի բանտին ։

Կա՛մ այսպէս. ընդ յերկար, կա՛մ յընդերկար յամեաց 'ի բանտին ։

Շա՛տ. Հէֆնալան ձանէկ ։ Տ և կարի իսկ քաջ. զօր օրինակ.

Մեծ բան ըրաւ պետրոսը ։ (պատասխանի.)

Շա՛տ ։ Տ պետրոս մեծ ինչ արար ։ (պատասխանի.) և կարի իսկ քաջ ։

Շատ. Գէրէքլի ձանէկ ։ Տե՛ս զբաւան խիստ. Էբէէմ կօ զրէ, և այլն ։

Շատ ակռով, կա՛մ մատներով՝ շաթալ. Հէլ-ճէլ. պէլէճլ. և այլն ։ Տ բազմատամանի. յոգնատամանի ։

Շատ աղէկութիւն ընող ։ Տ բազմերախտ. բազմերախտակիք ։

Շատ անգամ. չօք հէլ. չօք վէրէ. չօք փէճէյ ։ Տ բազում անգամ. յոլով անգամ. բիւր անգամ. հաւյս յոլովս ։

Կա՛մ, բազմիցս. յոլովիցս. բիւրիցս. յոլովագոյն. յոլովակի. յոգնակի ։

Շատ աղէկ. չօք ալի ամող. չօք հէօլէն ։ Տ բազմաշէնայ. յոգնաշէնայ ։

Շատ ապրիլ. Էրէնր ողէլ. չօք Եաշամագ ։ Տ վաբել ընդ երկար ժամանս. կեալ ընդ երկայն աւուրս. երկարել զաւուրս կենաց իւրոց. ձգել զժամանակ երկայն. երկայնակեաց լինել. երկայնօրեայ գոլ ։

Շա՛տ ապրիս. չօք Եաշայ. Ֆոռամբէր օլասըն ։ Տ ողջ կացջիր. կեցցես յամս ձիգս. երկայնակեաց լիցիս. երկայնօրեայ լինիցիս. կենաց 'ի կեանս յաւելցին. ողջոյն կենաց յաւելցի քեզ ։

Շատ ապրիլը ։ Տ յերկարակեցութիւն. երկայնակեցութիւն. երկայնակեաց կենդանութիւն. երկայնօրեայ կեանք. յամայր ամք ։

Շատ ապրշում ունող, կա՛մ շատ ապրշում բերող. Էղի-բրշիմլի չօք ։ Տ բազմամետաքս ։

Շատ ապրող. չօք Եաշայան. Ֆոռամբէր օլան ։ Տ շատակեաց. երկարակեաց. յերկարակեաց. երկայնակեաց. երկայնօրեայ. բազումժամանակեայ. բազմաժամանակեայ. բազմաժամանակեան. բազմամեայ. բազմամեան. բազմեմեայ. յոգնամանակեայ ։

Շատ ած պաշտելը ։ Տ բազմաստուածութիւն. յոգնաստուածութիւն ։

Շատ ած պաշտող. չօղ ալլահլարըյ թափան ։ Տ բազմաստուած ։

Շատ ատեն ։ Տե՛ս Երկան ատեն ։

Շատ ատենէ 'ի վեր ։ Տե՛ս Շատոնց ։

Շատ արհեստ ունող. հէզարֆէնն ։ Տ բազմարուեստ ։

Շատ բան. չօք շէյ ։ Տ յոլովութիւն. յաճախութիւն ։

Շատ բան աժող ։ Տ բազմագին. յոգնագին. մեծագին ։

Շատ բան պաշխող. չօք Բաղըշ փրճօղ ։ Տ բազմաբաշխ. բազմամատոյց. բազմապէղ. բազմապէղուն ։

Շատ բան գիտցող ։ Տե՛ս Շատգէտ ։

Շատ բան գնող. չօք շէյ սաթըն ալան ։ Տ բազմագին. յոլովագին ։

Շատ բան ժողվող. չօք շէյ փէշլիէն ։ Տ բազ-

[illegible] · [illegible] · յոգնա[illegible]ւոր :

Շատ բան հնարօղ [illegible] : Բազմահնար · բազմարուեստ · [illegible] :

Շատ բան յինքը քաշօղ : Բազմաձիգ · յոգնաձիգ :

Շատ բան տեսօղ, կամ շատ բան տեսնօղ : Բազմատեսակ · յոգնատեսակ · [illegible] :

Շատ բանի [illegible] : [illegible] :

Շատ բանի [illegible] · [illegible] : [illegible] :

Շատ բանով [illegible] : [illegible] · յոգնախառն :

Շատ բանէ [illegible] : [illegible] · բազմաբաժանեալ · [illegible] :

[illegible]

Շատ երեխայ ունեցօղ · [illegible] : [illegible]

Շատ կերակուրով ուտօղ : [illegible]

Շատ ձեռքերով ունեցօղ, կամ շատ ձեռք ունեցօղ · [illegible] : Բազմաձեռեան · [illegible] :

[illegible]

Շատ կերպ, կամ շատ կերպով : [illegible] · [illegible] · բազմակերպեան · [illegible] :

[illegible]

Շատ հոգով · [illegible]

Շատ տեղ, կամ շատ տեղիք · [illegible] · [illegible] · բազմատեղեայ · [illegible] · բազմատեղի · յոգնատեղի · [illegible] :

[illegible]

Կամ [illegible] · յոգնա[illegible] · [illegible] :

[illegible] · յոգնապատիկ · յոգնօրէն · յոգնօրինակսն · [illegible]նաբար · յոգնագլուխ · յոգնար-ուեստ · յոգնամերենայ :

Շատ · [illegible], կամ շատ ատենեան · [illegible]

[illegible]

Շատ շարժօղ. չօք գմըլտանան, եմ գմըլտապան : || բազմաշարժ. յոգնաշարժ :

Շատ ոտնէ. ղափ ափք ունօղ. չօղ այաքլը : || բազմոտն. բազմոտանի. յոգնոտանի :

Շատ ուտելը. չօք եէյիշ : || շատակերութիւն. յոլովակերութիւն : տես և Որկրամոլութիւն :

Շատ ուտօղ. չօք եէյէն. ոբուրօղլը : || շատակեր. բազմակեր. յոլովակեր. աւելակեր. գծուխորովայն տես և Որկրամոլ :

Շատ պատճառ ունօղ : || յոգնապատճառ. բազմապատճառ, կամ յոգնապատճառեան. բազմապատճառեան :

Շատ պտուղ արձօղ : || տես խիստ Պտղաբեր :

Շատ պտուտ ունօղ, կամ շատ պտըտօղ. չօք դէօնէն : || բազմամամն. բազմամամնի. բազմամամնոռած. բազմապարունակ. բազմահոլով. գումարահոլով :

Շատ սխալանք ունօղ, կամ շատ սխալօղ. չօք էանղըլան : || բազմասխալ. դիւրասխալ. բազմավրէպ. բազմայանց :

Շատ սոյ : || տես Շատ Թիւալիւ :

Շատ վազել. չօք ոէյիրթմէք : || բազումս վազել. ձիգ արշաւել. յաճախել զարշաւանան :

Շատ վազօղ՝ մարդ, եմ անասուն, և այլն. չօք ոէյիրթէն : || բազմարշաւ. բազմընթաց :

Շատ վազօղ՝ ջուր. գինի. եղ, և այլն. չօղ ագան : || բազմահոս. յոգնահոս. յոլովահոս. շատահոս. առատահոս :

Կամ, բազմահոսան. յոգնահոսան. յոլովահոսան. շատահոսան :

Եւ կամ, բազմաբուղխ. յոգնաբուղխ. յոլովաբուղխ. շատաբուղխ. առատաբուղխ :

Կամ, բազմածոր. յոգնածոր. յոլովածոր. շատածոր. առատածոր :

Կամ, բազմածորան. յոգնածորան. յոլովածորան. շատածորան. առատածորան. յոգնահեղ :

Շատ վաստակ ընօղ, կամ շատ շահօղ. չօք գազանան : || բազմաշահ. յոգնաշահ :

Շատ տալ : || բազումս տալ. յոլովս ընձեռել : տես և Առատաձեռն ըլլալ :

Շատ տարեան : || տես Շատ ժամանակեան :

Շատ տեղ. չօք եէրտէ : || բազում ուրեք. յոլով ուրեք. յոլով ուստեք :

Շատ տեղէ. ղաք եէրլէ. չօք եէրտէն : || 'ի բազում տեղւոջէ. 'ի բազում տեղեաց. 'ի բազում վայրէ. 'ի բազում վայրաց. բազում ուստեք. յոլովուստեք. յոգնուստ. յոգնուստ :

Շատ օրեան. չօք կիւնլիւք : || բազմօրեայ. յոգնօրեայ :

Շատէ քչէ. աղջան չօքտան : || փոքր 'ի շատէ :

Շատը մէկէն. չօղու պիրտէն : || բազմաւորակի. յոգնակի. յոգնօրէն :

Շատախ. գաւառի անուն : || շատախ. շատախ :

Շատախօս : || տես Շատղրուց :

Շատգէտ. չօք պիլէն. պիլկիճ. Ֆէյլէսօֆ : || բազմագէտ. յոգնագէտ. ճոխագէտ. խորագէտ. բանագէտ. խոհական. խորհրդական. խելամուտ. խոհեմամիտ. բանիբուն. բազմահաս. հանճարեղ. իմաստուն. գիտնական. բազմահնար. խոհեմ. զգօն :

խիստ Շատգէտ. գոբէ չօք պիլէն. գոբէ Ֆէյլէսօֆ : || խորագիտագոյն. խոհականագոյն. իմաստնագոյն. հանճարեղագոյն. քաջահնար. բարեհնար :

Շատգէտութիւն. պիլկիճլիք. Ֆէյլէսօֆլըք : || բազմագիտութիւն. յոգնագիտութիւն. ճոխագիտութիւն. խորագիտութիւն. բանագիտութիւն. խոհականութիւն. խորհրդականութիւն. խելամտութիւն. հանճարեղութիւն. իմաստութիւն. խոհեմութիւն. զգօնութիւն :

Շատղրուց. շաքախօս. չօք ոէսլէյէն. էանղըլ գարգարայ. փափըր : || շատղրոյց. շատազրոյց. շատախօս. շատախօս. բազմախօս. վայրախօս. վայրապարախօս :

Կամ, բազմաբան. տաղաբան. երկայնաբան. յաւեժաբան. յաճախաբան. յուռութաբան. յուռուտաբան. աւելորդաբան. յաւելաբան. շաղփաղփաբան. վիճաբան :

Եւ կամ, լեզուանագար. լեզուանամոլ. լեզուանի. շաղակրատ. շաղաւաշութիւն. փասքուս. մշտափասքուս. մշտաղօղանջ. և բախձանապուժակ. անզուսպ բերան. անհամ բոյր շրթունք :

Շատղրուց ըլլալ. ղափ ղըռուշել. չօք ոէսլէյմէք. փափըր օլմաք. փափըր ոէօյլէմէք. էանղըլեանմաք. ղաֆ ոխորմէք. ղաֆ աղանըղ էթմէք : || շատախօսել. բազմախօսել. բազմաբանել. տաղաբանել. երկայնաբանել. յաճախաբանել. յուռութաբանել. աւելորդաբանել. շաղակրատել. փասքսել. ղօղանջել. բարբանջել. լեզուանագարել. լեզուանամոլիլ. լայնել շրթամբք. անզուսպ բերան լինել :

Շատղրուցութիւն. փափըր ոէօյլէիշ. էանղըլճըլըք. ղաֆաղանըլըք. Գարգարաճըլըք : || շատախօսութիւն. շատախօսութիւն. բազմախօսութիւն. բազմաբանութիւն. տաղաբանութիւն. երկայնաբանութիւն. յաւեժաբանութիւն. յուռութաբանութիւն. յուռուտաբանութիւն. աւելորդաբանութիւն. յաւելաբանութիւն. աւելաբանութիւն. լեզուանագարութիւն. լեզուանաշատութիւն. լեզուանամոլութիւն. լեզուանութիւն. շաղակրատութիւն. շաղփաղփութիւն. փասքսութիւն. շաղփաղփանք :

Շատկեկ. չօքճայ : || յոգնեակ. հարուստ մօտ սակաւ :

Շատնալ. չօղալմաք. չօքլանմաք. չօղ օլմաք : || բազմանալ. յոլովանալ. առատանալ. յաւետանալ. յաւէտանալ. շատանալ. յաւանալ. յօրանալ. լիառատանալ. առաւելանալ. յաճախանալ. զօրանալ. մեծանալ. հարստանալ. պերճանալ. ճոխանալ :

Կամ, յաւելուլ. առաւելուլ. յաճախել. աճել. աճիլ. բազմապատկիլ. յորդել. յորդիլ. շատիլ :

խիստ Շատնալ. ջէք չօղալմաք. գոբէ չօղ օլմաք : || անբաւանալ. բազմաբիւր լինիլ :

Շատոնց, կամ շատոնցմէնէ. չօքտան. չօքտան պէրի. էօյլէ ղաման. էօյլէ աուրլէրտէն : || վաղ. վաղուց. վաղնջուց. վաղ ուրեմն. վաղեմն. վաղ ես. վաղուց ես. վաղուց ես. նախավաղ. յաւուրս վաղս. յառաջագոյն

կամ,

կմ՝, ՚ի վաղուց․ Է վաղուց․ ՚ի վաղնջուց․ ՚ի վաղ ժամանակաց․ ՚ի վաղ ժամանակաց․ ՚ի վաղուց ժամանակաց․ ՚ի նախնումն ամեն֊նակաց․ ՚ի հնուստ դարուց․ վաղուց հե֊տէ․ ՚ի վաղուց հետէ․ ՚ի վաղնջուց հետէ․ ՚ի հնուստ հետէ․ անդուստ ՚ի վերուստ․ անդստին ՚ի վերուստ։

Հաստանցեալն ։ || տե՛ս Հաստ ժամանակեան ։

Հաստատութիւն․ սէպաթ ։ || հաստատութիւն․ բաղմութիւն․ յաւերժութիւն․ յարատեւութիւն․ ճշմարտութիւն․ անփոփոխութիւն․ յարակայութիւն․ յարատեւութիւն․ անա֊շարժութիւն․ յամառութիւն․ հաստատութիւն․ սերտութիւն․ խնամութիւն․ խոհեմ․ յամառ․ որք օրէնակ․

Սովորեցանք մենք աս մեծ համբերութեան հաստա֊տութիւնը ։ || Հայեցաք մեք ՚ի խոհեմն մեծա֊թիւ համբերոյ ։

Մարդկանց հաստատութիւնը չերցեալ գխմանել ։ || յամառութեան սովորակիտ ոչ կարող զգենմ ու֊նել ։

Հաստրվան․ կամ հաստավան ։ || հաստորեան․ Չրատուքն․ Չրատուրքն․ աստղանն Ջրացայտ ։

Հատուած ։ || յանձնելով․ յորդորել․ յորդ ։

Հատցնել․ … ։ || հաստա֊տագանել․ բարեկամացուցանել․ յուշակացու֊ցանել․ յաւերժացուցանել․ տեւակացու֊ցանել․ … ճշմարտացուցա֊նել․ սերտացուցանել․ յամառեցուցանել․ ամրեցուցանել․ յարատեւցուցանել․ յորդոր֊ցուցանել․ յորդորեցուցանել․ զօրացու֊ցանել․ մեծացուցանել․ ձգտեցուցանել․ ձկտեցուցանել ։

Կմ՝ պնդել․ յուշակէլ․ աստաւագանել․ ան֊ձարդել․ յաւերժանալ․ տեւակլադրել․ դի֊բազդրել․ յանձնել․ յորդել․ յորդորել․ յորդաւակաւէլ․ բարեխօսակել․ ամրել․ ձգտել․ ձկտել․ յաւելուլ ։

Ըստ Հաստցնել․ … ։ || բերդեալորել․ բերդիմ․ … ցուցանել ։

Հաւծոր․ … ։ || յողնաւոր․ բազմաւոր․ բազմաւորական․ յոգնակ․ յոգնական․ յոգնակիք․ յոգնահաւաք․ յոգնաձևեան․ յո֊լովաձևեան․ բազմաձևեան․ բազմաձևաձևեան․ մեծաթիւ ։

Հար․ … ։ || հար․ սնգուս․ սաստ․ բեհեզ ։

Հար՝ ազնիւ, կմ՝ բանած․ … ։ || ան֊դուս ։

Հար հազնօղ․ … ։ || բեհեզա֊զգեաց․ սնդուսազգեաց․ բեհեզազգեստ․ սնդուսաւոր ։

Հար չինօղ, կմ՝ գործօղ․ … ։ || սնդուսագործ․ բեհեզագործ ։

Հարէ․ … ։ || շարեղէն․ սն֊դուսեայ․ բեհեզեայ․ բեհեզեղէն ։

Հարէ շալվիկ․ … ։ || բա֊զեալն․ պատմուճանն բեհեզեղեայ ։

Հարէ չինած, կամ գործած ։ || բեհեզա֊գանգուճեալ ։

Հարի ալէս, կամ չարի նման․ … ։ || բեհեզատիպ ։

Հարատգրած գովանութ ։ || մերտառութիւն․ ներբողեան ։

Հարատգրել․ … ։ || չարաթգրել․ չարատգրել․ չարատծել․ չարամանել․ չաղամանել․ չա֊ղաչարել ։

Կմ՝, զբանն կադմել․ յօրինել․ արտասա֊նել․ արտասել․ արտադրել․ քերթել․ քերթել․ քերթողաբանել․ քերթողել․ ոտնել․ յօդել․ դռդել ։

Հարատգրութիւն․ … ։ կմ՝ չարատգրած բան․ … ։ || չարադրութիւն․ չարադրութիւն․ չարադրածութիւն․ չարամանութիւն․ չաղաչա֊րութիւն․ արտասանութիւն․ արտադրութիւն․ ըն֊ձեռութիւն․ քերթութիւն․ քերդութիւն․ բանա֊դրութիւն․ բանահիւսութիւն․ բանագործութիւն․ բանաքարդութիւն․ բանաստեղծութիւն ։

Կամ, քերթուածք․ քերդուածք․ չաղաչա֊րուածք ։

Եւ կմ՝, յօրինուած․ քերթուած․ քերդ֊ուած․ քերթած․ չարած․ չարադրած․ ընձեռուած․ չաղաչար․ չարադիր․ չարա֊դիծ ։

Կամ, չարածք․ չարադրածք․ չաղաչարք․ քերթածք ։

Հարադրող․ … ։ || չարադրող․ չարադրող․ չարամանիչ․ չաղամանիչ․ չա֊ղաչարիչ․ յօրինիչ․ յօրինօղ․ բանաստեղծ․ չարադիր․ չարադիծ․ բանադիր․ բանա֊գործ․ բանակարգ․ բանահիւս․ հիւսն բա֊նից․ քերթողաբան․ քերթող ։

Հարած․ … ։ || չարեալ․ ոռոգեալ․ չա֊րած․ չարաձուկ ։

Հարական․ … ։ || չարականն․ չարակնոց ։

Հարական․ … ։ || չարական․ երգ չարակա֊նաց․ նուագերգութիւն․ օրհներգութիւն․ երգաբանութիւն ։

Հարապ ։ * || տե՛ս Գինի ։

Հարապխանայ ։ * || տե՛ս Հնձան ։

Հարել․ … ։ || չարել․ ոռոգել․ չարունա֊կել․ չարադրել․ չարս գործել ։

Հարթ ։ * || տե՛ս Դաշտ․ և Զառի․ չափաւոր ըն֊լուլ ։

Հարթ դնել ։ || տե՛ս Դաշտ դնել ։

Հարժ․ … ։ || հարժ․ հարժ֊եւն․ չարժումն․ չարժութիւն․ չարժողութիւն․ չարժուած․ խաղացք․ խլրտումն ։

Հարժ․ … ։ || տե՛ս … ։

Հարժել․ … ։ || չար֊ժել․ դրդուել․ յողդողդել․ յողդողդել ։

Հարժել, ՚ի … ։ || տե՛ս Գրգռել ։

Հարժել, … ։ || յուզել ։ տե՛ս և Զաղխամանչ ընել ։

Հարժել կամացուկ մը ։ || տե՛ս Կամացուկ մը չարժել ։

Հարժելու․ … ։ || չարժելոյ․ չար֊ժելի․ չարժական ։

Հարժելու պատճառ․ … ։ || չարժա֊ռիթ․ չարժիչ․ չարժողական ։

Հարժելու տեղ․ … ։ || չարժա֊րան․ չարժատեղի․ չարժելոց ։

Շարժել [illegible] : || [illegible] բել . բերբել :

Շարժել [illegible] : || [illegible]

Շարժել [illegible] : || [illegible] շարժել . խլրտել . խլրդել :

Շարժելը : } տե՛ս Շարժ . շարժումն :
Շարժմունք : }

Շարժող . [illegible] : || շարժող . [illegible] շարժողական . [illegible] :

[illegible]

Շար 'ի շար . [illegible]

[illegible]

Շարոց . [illegible] : || շարոց :

Շարուր . [illegible] : || [illegible]

[illegible]

Շարք [illegible] : || [illegible] տե՛ս և Շարմունք :

[illegible]

Շաւղ . [illegible]

[illegible]

Շափ . [illegible] : || [illegible] :

Շ Ե

Շեթ [illegible] : || [illegible] :
Շեղ . || տե՛ս Շաւղ :

Շեղ [illegible]

[illegible]

Շեփ [illegible]

Շեր [illegible]

[illegible]

Շերտ [illegible]

Շերտ շերտ . [illegible] : || [illegible]

[illegible]

Շեօշ [illegible] : * || տե՛ս Անիծանք :

Շեօլէ : * || տե՛ս Ա[illegible] :

Շ Է

Շէթէն [illegible] : * [illegible]

Շէլէլէնկ : * || [illegible]

[illegible]

Շէլեմ․ [illegible] ։ * || [illegible]։

Շէկլափ, կամ շէկլափ․ Շէկլափ [illegible] ․ Շէկլափձի ։ * || ասէս [illegible]։

Շէկո․ կամ շէյխ * || [illegible]։

Շէկ․ [illegible] ։ * || շէկ․ [illegible]։

Խիստ Շէկ ։ || շիկագոյն․ [illegible]։

Շէկ՝ [illegible] ։ || [illegible]։

Շէկ լինել․ [illegible] ։ || [illegible]։

Շէկ [illegible] ։ || [illegible]։

Շէկ ու աղէկուկ ։ || [illegible]։

Շէկ [illegible] ։ || [illegible]։

Շէհիս ։ * || ասէս [illegible]։

[illegible]

Շէն ։ || շէն․ շինելով․ [illegible]։

Շէն լինել ։ || ասէս Շէն [illegible]։

Շէն կենալ, կամ շէն լինել, կամ շէն [illegible]։

Շէն կենայ ․ շէն օրոց ։ || [illegible]։

Շէն կենաս ․ շէն օրուան ։ || [illegible]։

[illegible]

Շէնք ․ շինած [illegible] ։ || [illegible]։

Շէնք շուռօղ ․ [illegible]։

Շէնք [illegible] ։ || [illegible]։

Շէնք շնորք, կամ շէնք ու շնորք ․ [illegible]։

Շէնք շնորք շուռօղ ։ || ասէս [illegible]։

Շէնքով շնորքով ։ || [illegible]։

Շէշիս ։ * || [illegible]։

Շէշխանէ ։ * || [illegible]։

Շէպէք ։ * || ասէս [illegible]։

Շէր ․ Շէր [illegible] ։ * || ասէս [illegible]։

Շէրանձաթ, կամ շէրիէթ ․ Շէրանձաթ [illegible] ։ * || ասէս [illegible]։

Շէրի ․ Շէրի լինել ։ * || ասէս Օրինաւոր ․ Օրինաւոր լինել ։

Շէրի խօսիլ ։ || ասէս Արդար խօսիլ ։

Շէրին [illegible] ։ || [illegible]։

Շէրիս ։ * || [illegible]։

Շէրիք ․ Շէրիքլիք ։ * || ասէս Գործի ընկեր ․ Գործի ընկերութիւն ։

Շէրէֆ ։ * || ասէս Ազնիւ ։

Շէրպէթ ։ * || ասէս Դեղ ․ [illegible]։

Շէրպէթ ․ * [illegible]։

Շէրպէթ ․ * [illegible] ։ || [illegible]։

Շէրպէթճի ։ * || [illegible]։

Շէրպէթլիկ ․ * [illegible]։

Շէփ ․ * [illegible]։

Շէխութ ։ * || ասէս Աստուածութիւն ․ և Գանձաւոր ։

Չէքէր : * || շաքար · շաքարի :
Չէքէր կաթեցնել · չէ+էր ախշէմ... : || շաքարա · ջրեցուցանել · մեղր կաթեցուցանել · քաղցրանալ խօսք կամ խօսել մեղու :
Չէքէր ոըշօղ · չէ+էր չէրէն : || շաքարաուտ · շաքարաւէր · շաքարամատոյց · շաքարաբուղխ · շաքարածորան :
Չէքէրէ · չէ+էրփէն : || շաքարեայ · շաքարեղէն :
Չէքէրլամէ, կամ չէքէրլէմէ : * || շաքարաշեղջէնք · շաքարապատործք · քաղցրաւենի :
Չէքէրլի : * || շաքարաւոր · շաքարախառն · շաքարախաւ · շաքարելալ :
Չէքէրճի · * չէ+էր էինօղ, կմ ծախօղ : || շաքարագործ · շաքարավաճառ · շաքարանկանուն :
Չէքէր ղամիշի : * || շաքարաբուղխ եղէգն · եղէգնաշաքար :
Չէքէր պանիէմ, կմ պանտէմ չէքէրի · * չէ+էր թաղ պատրաստ նոյն : || շաքարաբանուշ · նշաշաքար :
Չէքիլ : * || տե՛ս Կերպ :
Չէքմանճի : * || տե՛ս Ամբարտաւանօք :
Չէքմայ, * դր տառ փափառը էընէն : || տե՛ս Ամբարտաւանութիւն :
Չէքմայ, * դր տառ ըներ էընէն : || տե՛ս Գանկատ :
Չէօհլէ · Չէօհլէլի : * || տե՛ս Ծառայակալք · Ծառայակալութիւն :
Չէօհրայ : * || տե՛ս Բանաստեղծ :
Չէօհրէթ · * || տե՛ս Չափք · Աղուեսն :
Չէփայէթ : * || տե՛ս Բարեխօսութիւն :
Չէփանլի · * պարուղ : || գեղձ :
Չէփանլի · * ծառը · պէփտանի աղանձ : || գեղձի · գեղձենի · ծառ գեղձոյ · գեղձ :
Չէփառլի · * պատ · էծիկոյ : || տե՛ս Պինդ :

ՉԸ

Չըլըխանի · Չըռլըղան : || տե՛ս Չլըխանի · Չալըղան :
Չըփի : || չեչա · չեչաւանկի :
Չըռփի չըռփի : || չեչա ընդ չեչա :
Չըփ չըփ : || չռփի ընդ չռփի :

ՉԻ

Չիլ · չուլ : || չիլ · չլանկն · բլչանկն :
Չիլ ըլլալ · չուլ օլմաք · չաղըլանմաք : || չիլ լինիլ · չլանալ · չլանկիլ :
Չիլ ընել · չաղըլամաք : || չլացուցանել · չլանկնացուցանել · առնել չլանալ :
Չիլութիւն · չաղնութիւն : || չլութիւն · չլացութիւն · չլանկնութիւն :
Չիկութեայ : * || տե՛ս Սուվորերա :
Չիկութեայ ընել : || տե՛ս Սովորեր ընել :
Չիկութեայ ընել : || տե՛ս Սովորականութիւն ընել :
Չիկութեանի, կմ Չիկութեանը : * || տե՛ս Սովորական :
Չիմչէք : * || տե՛ս Փայլակն :
Չինած · էափեմէր : || շինեալ · կերտեալ · կազմեալ · յօրինեալ · կառուցեալ : տե՛ս և Շինել :

Չինած · էափըմէր : || անկանգ · անչէնէ : [illegible]
Չինած բան · էափըլը չէյ : || տե՛ս Շէնք · շինած բան :
Չինել · էափմաք : || շինել · կերպարանել · հաստատել · գործել · գործադրել · կառուցանել · արուեստակերտել · կմ, կազմակերպել · յօրինել · յարմարել · սարքել · պատրաստել · զուգել · զուգաւորել · ստեղծագործել · ձուլել : տե՛ս և Ընել :
Չինել՝ բանեն չօթելով · ինչպես բանի անուն : || ստեղծանել · շինել · կազմել · կազմակերպել :
Չինել՝ էրիթե · կմ պղինձէ բան մը : || տե՛ս Պղնձութիւն ընել :
Չինել՝ ճափէլով · ինչպես փէտերեն : || տե՛ս Ծխափել՝ ոսկի · և այլն :
Չինելը : || շինութիւն · շինուածք · կազմած · կազմակերպութիւն · արարողութիւն · արարչութիւն · գործառնութիւն · գործադրութիւն · հաստատութիւն · կազմածք · յօրինուածք :
Չինելու · էափըլըմալը : || առնելի · շինելի · գործելի · բաղկացելի :
Չինելու տեղ · էափըլահանա : || շինարան · կազմարան · գործարան :
Չինիկ · * ցորենոյ, կմ գարւոյ չափէ : || քիլա · գրուան :
Չինծու · էափմայ : || շինածոյ · շինական · շինեալ :
Չինծու · բան, կամ խօսք · էափմայ · (ոծակած :) || մտածին · մտացածին · մտածական · մտացածական · հնարական · ստեղծական · խելքասարք ստեղծական :
Կմ, մտացածնել · հնարել · մտացածնոյց · խելքասարքեղծ · խելքեայօք · սրամտօք · արուեստ · արուեստակած · շինծու · ծառայօք :
Չինծու խօսք · էափմայ սեօզ · (գոյական :) || մտացածինութիւն · խելքասարքութիւն · ստեղծածութիւն · հնարողութիւն · կեղծաւորութիւն · արուեստակութիւն · կմ մտացածին արարմունք · շինծութիւն :
Կմ, կցկցուն բանք · մտացյօք բանք · կատուն խօսք · խելքասարք ձօշք · առասպելք · ստապատիր :
Չինտանի · Չինտաբեղի : * || տե՛ս Չինի · չիներ :
Չինճամբ : || տե՛ս Չէնդք :
Չինելիս · էափըլըմաք : || շինելիս · շինելով բաղկանալ :
Չինօղ · էափան · էափըլը : || շինող · կերտող · կազմող · առնող · արարող · արարիչ · կազմիչ · ստեղծիչ · գործիչ :
Կմ, շինելի · կերտելի · առնելի · գործելի · գործակ · գործարան · բաղկացական · բաղկացեիչ · կազմարար :
Չիչ, * +էպաքի : || շամֆորա :
Չիչ, մարդ սպաննելու : || չէշա · [illegible]

գիւղ ·

ղեկավար · վարդապետ :
Շիշ ածող · շիշլի · իյնէկի ֆօշէնինէրը : || շիշ_ տաւոր · սլաքաւոր :
Շիշը խօթել · չօտ ընէլ : || տաշտնակել · տաշտնակեցուցանել · շտապ տաշտնակել 'ի վերայ գնել : տես և Ջօռ ընել :
Շիշակ · նոր փառ · եօլջեմ, կմ եօլեճ · թօխըմա : || շիշակ · որոճ :
Շիշէ : * || ապակի · շիշ :
Շիշէ դարձնել · պաղ կօրէն փալ : || սառուցա_ նել · ձուլել :
Շիշէ եղի : || տես Եղի ամանի :
Շիշէ ենգուերի : * || մանրափուշ :
Շիշեկ, կմ շիշեկ շինած · շիշէփէն : || ապա_ կեղէն · ապակեայ · ապակենիւթ · ապա_ կագործ · ապակեգործ :
Շիշեճի · * շիշեջի : || ապակեգործ · ապա_ կեգործ · ապակագործ :
Շիշեճի · ծախող : || ապակեվաճառ :
Շիշեճութիւն : || ապակագործութիւն · ապակե_ գործութիւն :
Շիշլիք : * || տես Խորովու :
Շիշմիշ ըլլալ : * || տես Ուռիլ ·
Շիշպօղազ · Շիշպօղազութիւն : * || տես Որկրա_ մոլ · Որկրամոլութիւն · և այլն :
Շիշտիրմէ : * || ուռուցիկ · ուռուցեալ :
Շիշտիրմիշ ընել : * || տես Ուռեցնել :
Շիպ · շիպ : * || պաղպեղ :
Շինէթ, կմ շինաէթ : * || զրպարտիչ · բան_ սարկու :
Շիտ · չըղան · օժիւճէկ : || կեղ · խոց :
Շիտակ · տօղրու : || ուղիղ · ուղղորդ · ուղարդ · ուղղաւոր · ուղղեւոր · ուղղամիտ :
Շիտակ · Ճշմարիտ : || տես Ճշմարիտ :
Խիստ Շիտակ · ֆէք տօղրու · || ուղղագոյն · քաջուղիղ · ուղղալի · ուղղալիր · ուղղալից · ուղղակորով · յստակատիպ · յըստակա_ տիպ · արդարացի :
Շիտակ գրել · տօղրու եազմագ : || ուղիղ գրել · ուղղագրել · ուղղագիր լինիլ :
Շիտակ գրելը : || ուղղագրութիւն · Ճշգրտութիւն :
Շիտակ գրող, կմ գրած · տօղրու եազան, եամ եազըլմըշ : || ուղղագիր · անսխալագիր · ան_ վթար գրեալ :
Շիտակ դատաստան · Շիտակ դատաստան ընել : || տես Արդար դատաստան · Ար_ դար դատաստան ընել :
Շիտակ դաւանանք ունող : } տես Ուղղափառ :
Շիտակ դաւանող :
Շիտակ երթալ, կմ } տօղրու կիթմէք :
Շիտակ Ճամբայ երթալ · }
|| ուղիղ գնալ զՃանապարհն · գնալ ընդ ուղղորդն · երթալ զուղղորդն :
Շիտակ ընող : || ուղղապործ · Ճահագործ :
Շիտակ խօսիլ : || տես Ճշմարիտ խօսիլ :
Շիտակ կանգնած, կմ կեցած · տիք տուրան · տիքինի տուրան : || կանգուն · կանգնաւոր · ուղղաբերձ · արձանացեալ :
Շիտակ կանգնեցնել · տիք տուրտուրմաք : || ար_ ձանացուցանել · արձանակել :
Շիտակ կանգնիլ, կմ կենալ · տիք, կմ տիքինէ տուրմաք : || արձանանալ · կալ արձանացեալ :

Շիտակ կշռած · տօղրու տարթըլմըշ : || ուղղա_ կշիռ · արդարակշիռ · իրաւակշիռ · հաւ_ թակշիռ : տես և Արդար :
Շիտակ ձող · տօղրու սըրըք, կմ չըպըք : || քա_ նոն · քանոնուն · քանոն · քանոնիչ :
Շիտակ նայող · աչը շիփակ · տօղրու պագըճը · կէօզիւ տօղրու : || ուղղահայեաց · ուղղա_ տես · համարձակատես :
Շիտակ նետող · տօղրու ադան : || ուղղաձիգ · ուղղընկէց :
Շիտակ նստիլ · տօղրու օթուրմաք : || ուղիղ նստիլ · կանգուն նստիլ · ուղղանիստ լինիլ :
Շիտակ շարժող, կմ շարժած : || ուղղաշարժ :
Շիտակ ու երկան պօյով : || տես Սէլվի պօյ_ լու :
Շիտակ սահեղող, կմ ձեռացնող · տօղրու եա_ րաթան : || անսխալաստեղծ :
Շիտակ վազել · տօղրու գօշմագ : || ուղիղ ընթանալ · հարթ ընթանալ · ուղղարշաւ լինել · ուղղընթաց լինել · գէմ եգեալ ար_ շաւել :
Շիտակ վրայ գնալ · տօղրու խուսխանէ սալմագ : || գիմել · 'ի վերայ յարձակիլ :
Շիտակ փչող · տօղրու էսէնէն : || ուղղաշունչ :
Շիտակ քաշող, կմ քաշած · տօղրու չէքէն, կմ չէքիլմիշ : || ուղղաձիգ :
Շիտակութիւն : || տես Շիտկութիւն :
Շիտկած : || ուղղեալ · ուղղաւորեալ · ուղ_ ղեւորեալ · ուղղորդեալ :
կմ, ուղղաւոր · ուղղեւոր · ուղղորդ :
Շիտկէ շիտակ · տօղրուտան տօղրուեա · սաղտան սաղայ · ֆաշշամայ : || արդարութ · իսկ և իսկ · իսկապէս · արդարապէս · անպատճառապէս · պարզապէս · պարզաբար · իրաւաբար · պարզօրէն · համարձակ · բացարձակ · յըս_ տակ · յստակաբան ձայնիւ · անպատրուակ ձայնիւ · աղաղակաբերան բարբառով · հա_ մարձակաձայն լեզուաւ · անշուշտ Ճշմար_ տութեամբ :
Շիտկէ շիտակ խօսող · սաղտան սօղայ, եամ ֆաշշամայ' սէօյլէյէն : || պարզախօս · իսկա_ բան · արդարաբան · յստակաբան :
Շիտկել · շփէլ · տօղրուլթմագ · տօղրուլթմագ : || ուղղել · ուղղաւորել · ուղղեւորել · ուղ_ ղորդել :
Շիտկութիւն · տօղրուլուգ : || ուղղութիւն · ուղղոր_ դութիւն · ուղղորդութիւն · անշեղութիւն · յստա_ կութիւն · անվթարութիւն :
Շիտկող · տօղրուլթըճը : || ուղղող · ուղ_ ղիչ · ուղղաւոր · ուղղեւոր · ուղղաւրար · հարթարար :
չՇիտկող · տօղրուլթմայան : || չուղղիչ · անուղ_ ղարար · անհարթարար :
Շիրազ · քաղաքի ատը : || Շիրազ :
Շիրակվան · ղուլուն էշիկը : || Շիրակ :
Շիրայ · * շըրայ : || քաղցու · խաղողուց · օշա_ րակ խաղողոյ · չեր խաղողոյ · արիւն խա_ ղողոյ · Նորաձմուռ գինի :
Շիրայ աւելցել · շըրայ ըճիքն : || քաղցուճանակ · խաղողեալ :
Շիրայէ շինած : || քաղցուձենք :
Շիրայի մայլէ, կմ շիրայի վրայ աձող ·

շրջայց մայլէ։ Ա քաղցրանալ․ խաղաղանալ․ խաղաղականութեամբ․ քաղցրականութեամբ։
Շիրայով հարբեցած, կամ գինովցած․ շրա-փըն սառհօշանմըշը։ Ա արբենալ գինովնալ․ խաղաղով ըմպել․ քաղցրանալեօք․ խաղաղակա-նօք։
Շիրե։ * Ա տես Շիրայ։
Շիրին։ * Ա տես Ա[illegible]։
Շիրին քանքէրի։ * Ա տես Գ[illegible] գաւառով։
Շիրիշ էքէլի։ * Ա տես 'ի բաւան [illegible]։
Շիրխիշիշէ։ * Ա տես [illegible]։
Շիրէն։ * Ա տես [illegible]․ [illegible]։
Շիւ․ [illegible] [illegible]․ [illegible]։ Ա [illegible]․ [illegible]․ [illegible]․ [illegible]․ [illegible]։
Շիփ [illegible]․ [illegible] [illegible]։ [illegible]․ [illegible]․ [illegible]։
Շիքեար։ * Ա տես [illegible]։
Շիքեար․ * [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]։ Ա [illegible]․ [illegible]․ [illegible]։
Շիօ․ * [illegible]։ Ա տես Ս[illegible]։
Շիֆայէթ․ Շիֆայէթ [illegible]։ Շիֆայէթ-չի։ * Ա տես [illegible]․ [illegible] [illegible]․ [illegible]։
Շիֆէ, կամ չիֆայէ։ * Ա երկբայութիւն․ երկմտութիւն․ թերահաւատութիւն․ երկեւանութիւն․ կասկածաւորութիւն․ կասկածաւորութիւն․ վարանմունքութիւն․ [illegible]․ [illegible]․ [illegible]։
Կամ, երկեւան․ երկբայելի․ երկբայական․ երկմտական․ յերկմտական․ կասկածական․ կասկածաւոր։
Կամ, խիթութիւն․ վարանմունքութիւն․ դողդոջութիւն։
Կամ․ դողդոջութիւն մտաց․ դողդոջման մտաց․ [illegible] մտաց․ [illegible] մտաց․ խէթ մտաց․ խիթ սրտի․ խիղճ։
Շիֆէ էթմէք․ չիֆէ անէյնէք․ չիւպհէ [illegible]․ չիփհէլէնմէք․ չիֆէլէնմէք։ Ա երկբայել․ երկմտել․ երկմտանալ․ յերկմտանալ․ երկբայանալ․ երկբայանիլ․ երկեւանիլ․ կասկածել․ թերահաւատել․ [illegible]․ [illegible]․ դժկել․ խիթալ․ խէթալ․ կասկածել․ վարանել։
Կամ․ երկմտել․ թերահաւատել․ կասկածաւորել․ դժկել․ կասկածել․ կարծել։
Կամ, յերկբայս անկանել․ յերկբայս լինել․ անկանել 'ի վարանս․ հերձանել մտաց․ հերձուածս լինել․ [illegible] լինել․ թերահաւատ լինել։
Շիֆէ ձգել․ չիֆէյի մէլ յգել․ չիֆէյին ընել․ չիֆէյէնդիրմէք։ Ա երկմտեցուցանել․ երկբայեցուցանել․ երկմտեցուցանել․ յերկմտեցուցանել․ երկեւանեցուցանել․ վարանեցուցանել․ վարանեցնել։
Կամ; երկմտութիւն առնել․ երկբայս առնել․ կասկածաւոր առնել․ թերահաւատ առնել․ [illegible] առնել․ [illegible] առնել։
Կամ, յերկբայս արկանել․ յերկմտանս արկանել․ 'ի կասկածաւորս արկանել․ մտանել 'ի կասկածաւորութիւն․ տալ 'ի յերկեւանութիւն․ հերձանել զմիտս ի երկուս շաւիղս․ կա-
ղացուցանել զկարծիս, յերկուս կէտս․ եր-կրորդ[illegible] [illegible]․ 'ի [illegible] մտաց կրթել․ այլ [illegible] 'ի կարծիս առնել․ խիղճս խիղճս ընդ երկուս գնացուցանել․ զմիտս վարել ընդ հրճիս [illegible]։
Շիֆէլի՝ * բան․ չիֆէլի [illegible] [illegible]։ Ա երկբայելի․ երկմտելի․ երկմտանալի․ յերկմտանալի․ երկեւանալի․ կասկածելի․ կասկածելի․ վարանելի։
Կամ, երկբայական․ երկմտական․ երկեւանական․ կարծեցական․ կասկածաւորական․ կասկածական․ կասկածական։
Շիֆէլի՝ * մարդ․ չիֆէլի [illegible]․ չիֆէ [illegible]։ Ա երկբայս․ երկմիտ․ թերահաւատ․ [illegible]․ [illegible]․ [illegible]․ [illegible]․ կասկածաւոր․ կասկածաւոր․ [illegible]․ երկեւան․ կարծեցող․ [illegible]․ կասկածող․ կարծ 'ի կարծ․ վարանեալ։
Շիֆէլի պաղար։ Ա վարձատու կասկածաւոր․ [illegible] օրինակ․
Շիֆէլի պաղար, մատին պաղար։ Ա [illegible] կասկածաւոր՝ [illegible] [illegible]։
Խիսա Շիֆէլի․ [illegible] չիֆէլի։ Ա կասկածա-գոյն․ երկբայագոյն․ երկմտագոյն․ կաս-կածագոյն․ երկեւանագոյն․ թերահաւա-տագոյն։
Շիֆէով․ չիֆէ իլէն։ Ա երկբայութեամբ․ երկ-մտութեամբ․ երկեւանութեամբ․ կասկածաւորու-թեամբ․ երկմտանօք․ յերկմտանօք։
Կամ, երկբայաբար․ երկբայաբար․ երկմտա-բար․ կասկածաւորաբար․ կասկածաւորապէս․ երկեւանօրէն․ կաղ 'ի կաղս․ կարծ 'ի կարծ։
Շիֆէսիզ․ * չիֆէ [illegible]․ չիֆէ [illegible]․ ([illegible] [illegible]։) Ա աներկբայ․ աներկմիտ․ աներկեւան․ աներկմտանալի․ անտարա-կոյս․ անկասկածաւոր․ անկասկած․ ան[illegible]․ [illegible]․ աներկբայելի։
Շիֆէսիզ․ * ([illegible] [illegible]։) Ա աներկբայաբար․ անկասկածաւորաբար․ աներկբայութեամբ․ ան[illegible]․ [illegible] կարծեաց․ առանց երկմտանաց․ առանց երկեւանութեան։

Շ Լ

Շլէխար։ Ա աղձատութիւն։
Շլլիք։ Ա տես Վ[illegible]։
Շլոր։ Ա տես Ս[illegible]։
Շլոր մլոր։ Ա տես Շոլոր մոլոր։

Շ Խ

Շխըր շխըր։ Ա տես Շախուր շախուր։
Շխտալ․ Շխտալ հանել։ Ա տես Շախտալ․ Շախտալ հանել։

Շ Կ

Շկլաւոնիա։ Ա տես Ըշկլաւոնիա երկիր։

Շ Ն

Շնալ. տաճկերէն ... հէօ , կմ՝ եւքնանք հէօ ... գործել ։ || շնալ. ՚ի շնութիւն անկանիլ. ...կանանց գործել մի՛ ...ութիւն ։

Շնահաւոր. Շնահաւորել. Շնահաւորութիւն ։ || տե՛ս Շնորհաւոր. Շնորհաւորել. Շնորհաւորութիւն և այլն ։

Շնացնել ։ || շնացուցանել. առնել շնալ ։

Շնացող ... || շնացող. շուն. մի... ։ ...պղծեալ. ապականեալ. ...ղեկեան ։

Շնթռական ։ || շնկռտելու. շնկռտելու ։

Շնթռկել. ... ։ || շնկռտել. շնկռտել ։

Շնիկ. ... ։ || շնիկ. շնակ ։

Շնխառաղ. ... ։ || շնխառաղ ։

Շնձուկ. ... ։ || շնձուկ. շանձուկն ։

Շնորհ ։ || տե՛ս Շնորհք ։

Շնորհակալի ։ || տե՛ս Շնորհքեալ ։

Շնորհակալ. ... ։ || շնորհակալող. շնորհակալ ։

Շնորհակալ չեղող ։ || անշնորհակալ. անշնորհակալ ։

Շնորհակալ լինել. ... ։ || շնորհակալ լինել. շնորհս ունել. շնորհակալել ։ տե՛ս և Գոհանալ ։

Շնորհակալութիւն. ... ։ || շնորհակալութիւն. գոհութիւն. շնորհք. շնորհս ։ տե՛ս և Գոհութիւն ։

Շնորհատու. ... ։ || շնորհատու. շնորհաբաշխ. շնորհաբեր ։

Շնորհաւոր բան. ... ։ || շնորհաւոր բան. շնորհալի ... ՚ի շնորհս ...։

Շնորհաւորել. ... ։ || շնորհաւորել. ...ել ։

կմ՝ ... ։

Շնորհաւորել նաւթող. ... ։ || ... ՚ի շնորհաւորութիւն. ... ։

Շնորհաւորութիւն. ... ։ || շնորհաւորութիւն. ... ։

Շնորհաւորող. շնահաւորող. || շնորհաւորող. ... ։

Շնորհեալ ։ || տե՛ս Շնորհքեալ ։

Շնորհք , կմ՝ շնորհ. ... ։ || շնորհ. շնորհքն ։

Շնորհք. ... ։ || շնորհ. շնորհք. ... ։ ...

Շնորհք բերել. ... ։ || շնորհս առնել. ... ։

Շնորհք. ... ։ || շնորհ. շնորհք. ... ։ ...ութիւն. ...ութիւն. ...ութիւն. ...ութիւն. ...ութիւն. ...ութիւն ։

յօւթիւն. բարեձևութիւն. բարեշնորհութիւն. բարեպայծառութիւն. բարետեսութիւն. վայելչութիւն. բարեվայելչութիւն. վայելչագեղութիւն. վայելչատեսութիւն. քաղցրութիւն. աղուորութիւն. վայելչութիւն ։

Շնորհք ունող ։ || շնորհունակ. շնորհաւոր. շնորհալի. շնորհագեղ ։

Շնորհք տալ , կամ՝ բաշխել ։ || տալ շնորհս. ... շնորհս. շնորհել. շնորհաբաշխել. շնորհատուել ։

Շնորհք տալը , կամ՝ բաշխելը ։ || շնորհատուութիւն. շնորհաբաշխութիւն. շնորհաբաշխութիւն ։

Շնորհք տուող , կամ՝ բաշխող ։ || շնորհատու. շնորհատու. շնորհաբաշխ. շնորհածիր. շնորհապարգև ։

Շնորհքը ծախող ։ || շնորհավաճառ. սիմոնական ։

Շնորհքով , կմ՝ շնորհքօք. (Ադ.) ... ։ || վայելչաբար. գեղեցկապէս. ըստ կարգի. ըստ օրինի. ...ով ։

Շնորհքով , կմ՝ շնորհօք. ... ։ || շնորհաւոր. շնորհալի. շնորհալից. շնորհազարդ. շնորհաշուք. շնորհատու. շնորհալոյս. շնորհակալ ։

կամ՝, բարեշնորհ. բարեվայելուչ. բարետես. բարետեսիլ. բարետեսակ. բարեձև. բարեզարդ. բարեգեղ. բարեկերպ. բարեյօժ. բարեհամբոյր. բարեկիրթ. բարեծին ...

կմ՝, վայելուչ. վայելչական. վայելչագեղ. վայելչատես ։

կամ՝, գեղեցկատեսիլ. գեղեցկատեսակ. գեղեցկատեսակ. գեղեցկաձև. գեղապատշաճ. գեղապատշաճ. ...։

կմ՝, պճնազարդ. հարթազարդ. պճնապատ ...։ ... եւ ...։

խիստ Շնորհքով. ... ։ || ... շնորհ. ... ։

կմ՝ ; բարեվայելուչ. ... ։

Եւ կմ՝. ... ։ ...

Շնորհքով զարդարած ։ || շնորհազարդ. շնորհայօրէն ։

Շնորհքով ըլլալ. ... ։ || վայելչանալ. պայծառանալ. շքեղանալ. բարեձևել. զարդել ։

Շնորհօք ընել, կմ } ինայէթլի էթմէք · չէօհ_
Շնորհօք չընել : } րէթլէնտիրմէք : || բարեզարդել · շնորհա_
զարդել · վայելչացուցանել · պայծառա_
ցուցանել · չքնաղացուցանել · շքեղացու_
ցանել · բարոքել :

Շնորհօք լեցնել, կմ զարդարել : || շնորհա_
զարդ առնել · շնորհազարդել · շնորհաւորել :

Շնորհօք լցեալ : || շնորհալի · շնորհալիր ·
շնորհալից · շնորհապատար · փառաթաւա_
շնորհ :

Շնորհօք պատմօղ, կմ պատմեալ : || յարմա_
րավէտ · վայելչապատում :

Շնորհօք քալօղ · ուրուն թաւրը · ինայէթլի խա_
րիւյէն · կիւզէլ խուրիւյէն : || յարմարագնաց ·
բարեգնաց · քաղցրագնաց :

Կմ, վայելչաքայլ · գեղեցկաքայլ · բարե_
քայլ · չքնաղաքայլ · քաղաքայլ · քաղցրըն_
թաց :

Շնութիւն : || շնութիւն · մծղնէութիւն · պղծա_
կենութիւն · պայղակենութիւն :

Շնութիւն ընել : || տես Շնալ :

Շնութեան վարձք : || շանախտուր · շնակատենիք ·
կատենիք շնացելոյ :

Շնչարգել · զուռնը ուրգիւլմիշ · տընէքիւ օլան :
|| շնչարգել · շնչագրաւ · շնչագրաւ · թո_
քացաւ :

Շնչարգել լլալ · զուռնը ուրգիւլմէք · տընէքիւ
օլմագ : || շնչարգել լինել · շնչագրաւ լինել ·
ախտանալ զշնչագրաւութիւն :

Շնչարգելութիւն · զուռնը ուրգիւլմէսի · տընէքիւ :
|| շնչարգելութիւն · շնչագրաւութիւն · շնչա_
գրաւութիւն · թոքացաւութիւն :

Կմ, շնչարգել · շնչագրաւ · շնչագրաւ :

Շնչաւոր · նէֆէսլի : || շնչաւոր · շնչական ·
ներշնչական · շնչունակ · շնչակիր · շնչա_
կեաց :

Շնչերակ · շիրեան · շէրեան · շահտամար : || շն_
չերակ · մայրեան · զարկ բազկի · նեարդ ·
նխարդ · նէարդ :

Շնփլին · շան ազի : || փլին · կու :

Շնօրօր · խոտու նման խոտան է : || շնօրօր :

Շ Շ

Շշնկոց · փըզըլթը · ֆըսըլթը · ըզըլթը · խամ
ըրըլըլթը : || շշնջիւն · շրշիւն · սօսափիւն ·
սօսափիւն · սօսաւիւն :

Շշնկոց հանել · ֆըսըլտամագ · փըզըլտամագ ·
գատըրըմագ · ըրըլտէմէք · տասդամաստանմագ : ||
շշնջել · շշնջիւնս հանել · շրշել :

Շշնկոց սիրող : || շշնջասէր · քրթմնջասէր :

Շ Ո

Շոգի · գոլուալի · պուղ · պուղուտու · պուհար : ||
շոգի · գոլորշի · գոլորշիք · գոլոշի ·
գոլոշիք · շոգիք · ոլորի · սողոփ :

Շոգի ունօղ, կմ } պուղլու · պուղուլու · պու_
Շոգիոտ · } հարլը : || գոլորշաւոր · գոլորշուտ · շոգիա_
ձիգ :

Շոգի հանել · բէրնէկի մէյէ մը դէմ · || շնչել ·
զգայանել :

Շոգիլ : || տես Շողրիլ :

Շոլոր · Շոլբըխիլ : || տես Մոլորած · Մոլո_
րիլ :

Շոլոր մոլոր · թէլաշլը · եշիլ պէշմիշ : || խո_
տոր ընդ խոտոր :

Շող · ըշըգ · կիւնէշ ըշըղը · եալ թէզլի : || ճա_
ռագայթ · շող · շողք · ցոլք · ցոլացումն · ցնցումն ·
բոցք · արփի :

Շողէ · ըշըգ գըզ : || ճոխեալ · ցոլեալ :

Խիստ Շող : || ճառագայթ · ճառագայթք · ցոլ_
մունք · ցնցումն · ճառագայթեաց :

Շողեն երեօղ, կմ երած · եալ ավուզլու
եանան, եա եանան : || ճառագայթափայլ · ճառա_
գայթ · ճառագայթեալ · արեգակնեալ · աղեգա_
նակեալ :

Շողերակս · եալ ավուզը կիւրէ : || շողապսակ ·
ճառագայթեան :

Շողով երել, կմ խաշել · եալ ավուզլու
եաւտմագ : || ճառագայթ առնել · ճառագայթ
առնել · ճառագայթեալ առնել :

Շողով զմայլել զարգնել · եալ ավուզլու
վարամագ : || ճառագայթող առնել · խորշա_
հար առնել :

Շողուն սանրեր · եալ աւուզլը զանկը · մէր_
ճանըլըգ : || ճառագայթուն · 'ի ճառագայթուն :

Շողիլ : || տես Շողբիլ :

Շողիք · սիւմիւք : || լորձունք · թուքսողայ_
թոյհ :

Շողիք վազցնել : || ծորեցուցանել զլ_
ձունս · թուքսուխել :

Շողիքը վազօղ · սիւմիւքլիւ ադամ : || լորձ_
նածոր · լորձունահոս · ողորդնահոսող :

Շողիքոտ, կմ } սիւմիւքլիւ : || լորձնոտ ·
Շողոտ · } լորձունաւոր :

Շողոտ · խալ լինձ, եա խուխ լինձ, եա խուխըն · թը_
փնոտ · խաղալամով · սիւմիւքլիւ պէճիւ :
խխունջն · խյունջն · խխնջիւն · խղնջիւն ·
կոզիկ · Կոզլիկ · կոզգիկ :

Շողոքորթ · անոտ լէզուլ յողդօղըդ · պոէտ
խոլը կիւլէրիւզ · օժըգըճը · հոլոսկալտը ·
խնօ · || շողոքորթ · փաղաքշող · փաղաքշի
շողոմարար · շողոմարար · չնթարար · շող_
մարարայ · շողոմարարայ · շողոմարարայ · շո_
քաւոր · ողոքիչ · մարդահաճ · մարդահա_
ճոյ · շողոմող · սուտասրտապատաղ · քծնի · ո_
ղորկ · ըղորկ · ողորկ :

Կամ, շողոքորթող · շողոմող · ողոքող · ճ_
թող · քծնող :

Կմ, շողոքորթիչ · շողոմիչ · չնթիչ · ողոքիչ ·
փաղաքշիչ · տես և Երեսպաշտութեան ընդ :

Շողոքորթել · անոտ լէզուլ յողդօղըլ · ըղդըլ
ողլէղ մողլէղ ընէլ · խուլթուրլանմագ · խըլթիւ
մէք · օժըլամագ · ֆիլաղ չէքմէք : || շողոքորթել ·
շողոքորթել · փաղաքշել · շողոմել · շողոմել ·
մարդահաճել · սուտասրտապատել · չնթել ·
ողոքել · ողորկել · ըղորկել · քծնել · քծնել ·

Կմ այսպէս · շողոքորթ լինել · փաղաքշ_
լինել · շողոմարար լինել · ողոքատու լինել ·
շողոմարարութ դալ · ողոքիչ գալ :

Կմ՛ այսպէս . յողոք անկանիլ . զփաղաքշա-
նօք գալ . մատչիլ ՚ի փաղաքշութիւն . զշողո-
մարարութեան բուռն հարկանել . զշոգմու-
թեան համբուրել կիրս . մխիթար լինել
տանել մեաց ։

ՀԻՇողոքորթուհիր . չօղօղ չաւնէր ։ ‖ Անուշս-
անէ զփաղաքշանօք . փաղաքշի և ոչինչ .
ոչ գծեն ՚ի նա փաղաքշանք ։

Շողոքորթել . չանը . կօփալէ . և այլոց կէնտա-
նէաց՝ էրէօր մարդուն ոտքը յէտէր կամ տաւրաին .
և այլն ։ ‖ քծնել . քծնիլ . շողոմել . շնթել .
շողոքորթել ։

Շողոքորթելով . չօղօղ ասըան . ֆիտղ ըլան . խալէ
կէօչէրէք . հօչամէտի ոէօյլէյէրէք ։ ‖ շողոքոր-
թութեա՛ . շողոմութեա՛ . փաղաքշութեա՛ . սու-
տակապատութեա՛ . փաղաքշանօք . շողոմե-
լով . շորթելով ։

Կմ՛, շողոքորթաբար . շողոմաբար . փա-
ղաքշաբար . սուտակապատաբար ։

Շողոքորթելու ։ ‖ շողոքորթական . շողո-
մական . փաղաքշական . շնթողական . մար-
դելուզակ ։

Շողոքորթութիւն . անաւ խօտ . չօղօղ . ալչէղ
մալէր . ևալնաքլանմաքլըք . ֆիտղ ։ ‖ շողոքոր-
թութիւն . շողոքորդութիւն . փաղաքշութիւն .
շողոմութիւն . շողոմաբարոյութիւն . շպմաբա-
րոյութիւն . շոգմողութիւն . մարդելուզութիւն .
մարդահաճութիւն . սուտակապատութիւն . ո-
ղորկութիւն . ստորկութիւն . քծնութիւն .
քսոտութիւն ։

Կմ՛, շողոքորթութեամբ . փաղաքշութեամբ . ողո-
քութեամբ . շնթութեամբ . քծնութեամբ . փաղաքշուշք .
փաղաքշանք . շնթանք . ողոքանք . ողոք ։

Շողոքորթութիւն սիրող ։ ‖ շողոքորթասէր .
շողոմասէր . փաղաքշասէր ։

Շողոքորթող ։ ‖ տե՛ս Շողոքորթ ։

Շողրած ։ ‖ տե՛ս Շողէն երեող ։

Շողրեցնել . եալ ուճալը ըլան գիլդէմաք ։ ‖ տօ-
թացուցանել . տապացուցանել . շոգա-
ցուցանել . շոգացուցանել ։

Շողրեցնօղ . եալ ուճալը ըլան գիլդէրան ։ ‖ տօ-
թացուցիչ . տապացուցիչ . շոգացուցիչ .
տապիչ ։

Շողրիլ, կմ՛ շողալիլ . եալ ուճալընդան գէլմէք ։
‖ տօթանալ . տապանալ . շոգանալ . շողալ .
շողիլ . շոգիլ . տապիլ ։

Շոյել . օքշամաք ։ ‖ գգուել . փայփայել . ող-
ջագուրել . մեղկաշօշափ շողոմել ։

Շոյել . մէրամէլ . սափալ օքշամաք ։ ‖ ճաղել ։

Շոյելը . օքշայըշ ։ ‖ գգուանք . փայփայանք .
ողջագուրանք . գգուութիւն . փայփայութիւն .
ողջագուրութիւն ։

Շոյօղ . օքշայըճը ։ ‖ գգուօղ . գգուիչ . փայ-
փայիչ . ողջագուրիչ . փայփայական . մեղ-
կաշօշափ ։

Շոշորդ . էղ թօղ . գիր ճիղէի նիշան ։ ‖ նշմար .
նշմարանք . հետք . շաւիղ . սոսկերագրութիւն .
սոսկերագիր . սոսկերագիծ ։

Շոր ։ ‖ տե՛ս Լաթ . և Հագուստ ։

Շոր . ֆաւտաձայ . հինտաւին չօխ ։ ‖ կապերտ .
խորձուած ։

Շորապան . գօճըեանձը պաշը . գօճըեան եմինի ։
‖ շորապան . հանդերձապետ . պատմու-
ճանի . մխիթար ։

Շորատուն . եաղալ էվի . գօճըանհանէ ։ ‖ շո-
րատուն . հանդերձատուն . հանդերձարան .
հանդերձանոց ։

Շուաք ։ ‖ տե՛ս Շուք . և Ծմակ ։

Շուլլալ . սօյ մը ճօր է ։ ‖ սողք ։

Շուլլալ ընել . * } չուլլալ էթմէք . չուլլալ-
Շուլլել .
լամաք ։ ‖ սողքել ։

Շուլլըճել . չուլլալլանմաք ։ ‖ սողքիլ . սող-
քեալ լինիլ ։

Շուլլըուիլ . ճաթըլըլ . սարըլմաք ։ ‖ փաթիլ .
պատատիլ . շաղապատիլ . փաթութիլ .
փաթաթիլ . զոր օրինակ .

Ջրվըններէն շուլլըուելով վեր ելաւ ։ ‖
զատուստանօք փաթեալ ել ՚ի վեր ։

Սարմաշըկը ծառերուն կուշուլլըուի ։ ‖
բաղեղն զծառովք պատատի, կմ՛ շաղա-
պատի . և այլն ։

Շուկայ . չարշը ։ ‖ շուկայ . վաճառ . փողոց .
հրապարակ ։

Կմ՛, կրպակաց . արուեստանոց . վաճա-
ռանոց . վաճառատուն . վաճառատեղի . վա-
ճառափողոց . վաճառածոցով ։

Շուկային մէջ տեղը, կմ՛ օրթալըխ տեղը .
չարշը օրթասը . (Իէր անուանութեան ։) ‖ շու-
կայամէջ . փողոցամէջ ։

Շուկային մէջ տեղը . չարշը օրթասընտա . չար-
շըընըն իչինտէ . (ներգոյական ։) ‖ ՚ի փողոցա-
միջի . ՚ի շուկայամիջի . ՚ի փողոցի անդ ։

Շուղ, կմ՛ շեղ . չէօխմէյէն ։ ‖ շեւղ . շեղ . շեղ ։

Շուղ բերել ։ ‖ բերել զշեւղ . շղաբեր լի-
նիլ . շղաբերել ։

Շուղ բերող ։ ‖ շեւղաբեր . շիղաբեր . շղաբեր ։

Շուղը նայօղ . չէօփը նայօղ ։ ‖ շեւղադէտ .
շուղադէտ . շղադէտ . շեւղանըկատ ։

Շուն . քէօփէկ . իթ . քէլպ . քէրք ։ ‖ շուն ։

Շուն պզտըլիկ ։ ‖ տե՛ս Փինօ ։

Շուն խասապի, կմ՛ չօպանի ։ ‖ գամփռ ։

Շուն մարդ . քէլպանի . քէլպ ։ ‖ շուն . շնաբա-
րոյ . շնական . կինիկոս ։

Շուն՝ որսորդ ։ ‖ տե՛ս Որսորդ շուն ։

Շուն ջրի ։ ‖ տե՛ս Ջրի շուն ։

Շան բնութիւն . քէօփէքլիք ։ ‖ շնութիւն .
շնաբարոյութիւն ։

Շան բնութիւն ունօղ . քէլպանի թապիյէթլի ։
‖ շնբնոյթ . շնաբարոյ . շնազգեաց ։

Շան գին, կամ վարձք . քէօփէկ պահասը ։ ‖
շանախօսք ։

Շան գլուխ . քէօփէկ պաշը ։ ‖ շան գլուխ .
շանագլուխ ։

Շան գլուխ ունօղ . քէօփէկ պաշլը . օէյտէր ։
‖ շանագլուխ . շանակնճիթ . շնակնճիթ ։

Շան եղածը, կմ՛ ունեցածը . շան մուլքինի .
քէլպանի ։ ‖ շնական . շնային . շնազգեաց .

Շան՝ լալով կոչկոչալը, կամ ոռնկ ոռնկ
գալը ։ տե՛ս Կնկնչիկալ ։

Շան լակոտ ։ ‖ տե՛ս Լակոտ ։

Շան կերակուր . քէօփէկ մանճաը ։ ‖ Լակ ։

Շան կերակրու ուտուտ ունօղ . քէլպ ման-
ճասընը սահան ։ ‖ տապականատապաս ։

Շան ձագ ։ Ս տե՛ս Լակոտ ։
Շան ձայն · թէօփէէթ սէսի , կմ հաւլամըէըը ։ Ս հաչ · հաչ · հաչիւն · հաչումն ։
Շան ճանճ · իթ սինէկի ։ Ս շանաճանճ ։
Շան նման գունչ ունող ։ Ս շանակնճիթ · շանագլուխ ։
Շան շողոքորթելը ։ Ս տե՛ս Շողոքորթել շան ։ և այլն ։
Շան որդի · թէօփէկ օղլու ։ Ս շնորդի · շնծը-նունդ · շանածին ։
Շան չարչարանք · թէօփէկ խիյէնձէսի ։ Ս կա-տանք · լլկանք ։
Շան չարչարանք կրել · թէօփէկ խիյէնձէսի չէքմէք ։ Ս մշտաաչարչար լինել · կոտել · լլկել ։
Շան չարչարանք կրող · թէօփէկ խիյէնձէսի չէքէն ։ Ս մշտաչարչար · չարաչարչար · դառ-նաչարչար ։
Շանպէս · թէօփէկ կիպի ։ Ս շնօրէն · շնա-կերպ · շնատեսակ · շնաստարակ · շնաստա-րաս ։
Շան պէս ուտել · ճապլամայարագ , եաճ չէշ պօղազուըզըլըգին եէմէք ։ Ս մադձայլել · մադ-դայլել ։
Շան պէս փուշման ըլլալ · թէօփէկ կիպի փոշ-ման օլմագ ։ Ս չարապղեղի ապաշաւել ։
Շան պոչ · թէօփէկ գույրուղու ։ Ս ձետ · ագի ։
Շնէն խածած · թէօփէկ տամըշ ։ Ս շնահար · շնախածած · շնատ ։
Շուն շան որդի · իթ օղլու իթ · թէօփէկ օղլու թէօփէկ ։ Ս շնորդի շուն · շուն շնազաւակ ։
Շունչ · սոլուգ · նէֆէս ։ Ս շունչ · հագագ · ոգի · ոգիք · փուք · փչումն · արտաշնչումն · աղ-դեցութիւն · աղդողութիւն · աղդեցումն · աղ-դումն ։
Շունչ առնել · նէֆէս ալմագ ։ Ս շունչ առնուլ · կրկնել զշունչ · կրկնել զոգիս · ոգի առ-նուլ · օդս ձգել · զօդս կլանել · զշունչ կլա-նել · տուրեւառնել շնչոյ լինել · շնչել · շնչա-քարել · շնչաքարիլ · շնչանալ ։
Շունչ առնել · ֆէրահ պուլմագ ։ Ս տե՛ս Հոգի առնել ։
Շունչ առնել տալ մէկի մը · նէֆէս ալդըրմագ ։ Ս շնչեցուցանել · տալ շնչել ։
Շունչ առնելը · նէֆէս ալմագ ։ Ս շնչումն · շն-չիւն · շնչառութիւն · տուրեւառութիւն շնչոյ ։
Շունչ առնող · նէֆէս ալան ։ Ս շնչառու · շնչա-քեր · տուրեւառիկ շնչոյ ։
Շունչ հանող · նէֆէս չըգարան ։ Ս շնչահան · շն-չելոյզ · շնչահան · շնչասոր ։
Շունչ չունող · նէֆէսսիզ ։ Ս անշունչ · անշն-չաւոր · անշնչական · անհարազ · անոգի · անհոգի ։
Շունչ տալ · նէֆէս վէրմէք ։ Ս տալ զշունչ · շնչաւորել · շնչաւորեցուցանել ։
Շունչը առնուլ ։ Ս տե՛ս Ընդուշփչող ։
Շունչը գուրս հանող գործիք ։ Ս շնչելոյզ մեքենայ ։
Շունչը երկան , կամ երկան շունչ ունող · նէֆէսի ուզուն · ուզուն նէֆէսլի ։ Ս երկարա-շունչ · յերկարաշունչ · երկարոգի · յերկա-րոգի ։
Շունչը կտրել · նէֆէսի կէսիլմէք կամ հարկելու , սը ծարաւելուն · նէֆէսի գէսիլմէք ։ Ս հատանել · յատանել ։ տե՛ս և Շունչը հատանել ։
Շունչը հատած , կմ կտրածոյ · նէֆէսի գէսիլմիշ ։ Ս անշնչացեալ · արտաշնչացեալ · շնչասպառ · շնչապար ։
Շունչը հատանել · նէֆէսի թիգանմագ , կմ թի-գանմագ ։ Ս կտրուտանել զշունչ · շնչակտուր լինել · շնչասպառ լինել · շնչապար լինել · անշունչ լինել · անշնչանալ · արտաշնչանալ · արտաշնչել ։
Շունչը հատանելը ։ Ս անշնչութիւն · արտաշ-նչութիւն ։
Շունչը հատեցնող , կմ կտրեցնող · նէֆէսի թիգայէն ։ Ս շնչասպառ · շնչապար · ս-գեղբար · ոգեսպառ · ոգէսպառ ։
Շուշան · զանպագ · թէզպէր · սուսէն ։ Ս շուշան ։
Շուշան ըլլալ , կմ Շուշանի նմանիլ · } զանպագ կիպի օլմագ ։ Ս շուշանանալ · փոխիլ ՚ի շուշան · ՚ի շուշան ձեւանալ · շուշանակերպ նկարիլ · շուշանաձեւ ապականալ · շուշանանման լինել · շուշանատեսիլ լինել · շուշանական շարժ երեւիլ ։
Շուշան ծախող · զանպագճը ։ Ս շուշանավա-ճառ ։
Շուշանի գոյն ունող · զանպագ րէնկինտէ ։ Ս շուշանագոյն · շուշանաթոյր · շուշանա-շուրթ · շուշանաերանգ ։
Շուշանի ձև ունող · զանպագ շէքլինտէ · զան-պագ կիպի ։ Ս շուշանաձեւ · շուշանատիպ · շուշանատիպար · շուշանազարդ ։
Շուշանի միութայթիկ · սուսանի ։ Ս շուշա-նական · շուշանային ։
Շուշանի պէս բացուիլ · զանպագ կիպի այըլ-մագ ։ Ս շուշանատիպ փթթիլ · շուշանա-կերպ ծաւալիլ ։
Շուշաններու մէջ մեծցած · զանպագլար իչինտէ պէօյիւմիւշ ։ Ս շուշանաբոյծ · շուշա-նասնունդ · շուշանասուն ։
Շուշտակ · աշխարհական՝ որ կինը մեռնելէն ետ փնոչէր վերադարձէր , կամ հաբէղայ է եղեր ։ Ս շուշտակ ։
Շուշտեր · թաղաքի անուն ։ Ս շուշտար ։
Շուշու · փէտաքոյ՝ խողէ ձգի կէղէն ըննոն ։ Ս շուճակ ։
Շուտ · թէզ · չապուք ։ Ս շոյտ · արագ · երագ · փոյթ · հապ · ճեպ · խուճապ · վաղ · շապ · ըշտապ · տակաւ · վաղագոյն · վաղվաղ · վաղվաղակի · վաղվաղուկ · վաղվաղակիւ · արա-գաշարժ · կայտառ · ագահ ։ տե՛ս և Շու-տով ։
Խիստ Շուտ · գայէթիւէ թէզ ։ Ս շուտագոյն · արագագոյն · երագագոյն · փութագոյն ։
Շուտ անցնող , կմ շուտ մը անցնող · չապուք անցնող · չապուք կեչէն · չապուք կեչէր ։ Ս ա-ղանցիկ · փութանցիկ · գիւրանցիկ · հա-րեանցիկ · ածանցիկ · վաղանցուկ · դի-րանցուկ · դիւրանց · ածանցական · ածան-ցաւմայն · արագագնացական · դիւրագնա-ցական · սակաւաժամանական · յանկարծական ։
Շուտ առնող , կամ խափանիչ ընող դրանը · արագառու ։

Շուտ աւրըւօղ, կմ աւրըւած · Բէգ պօզուլան ։ ‖ երագաւեր · վաղաւեր ։

Շուտ գնացօղ · Բէգ կիտէն · չապըգ եուրիւյէն ։ ‖ արագագնաց · երագագնաց · երագախաղաց · արագախաղաց · երագընթաց · արագընթաց · երագէգ ։

Շուտ գրօղ · չապըգ եազան ։ ‖ արագագիր · երագագիր ։

Շուտ դառնալ · Բէգ տէօնմէք ։ ‖ երագադարձ լինիլ · երագ դառնալ · Թեթեւ դառնալ ։

Շուտ դարձօղ · Բէգ տէօնէն ։ ‖ արագադարձ · երագադարձ ։

Շուտ ընել · Բէգ էթմէք · էյլէմէք ։ ‖ արագ առնել · երագ գործել · 'ի գործ փութալ · աճապարել ։

Շուտ ընել · էյլէմէք ։ ‖ տես Արտորալ ։

Շուտ ըրէ · Բէգ էյլէ ։ ‖ փութա · փութասջիր · հապա · այլէ · ո՛ն ։

Շուտ ըսել · Բէգ սէօյլէմէք ։ ‖ երագ ասել · 'ի փոյթ ասել · յորդոր ասել ։

Շուտ Թող տըւօղ · Բէգ գօյվէրէն ։ ‖ արագաթող · երագաթող ։

Շուտ Թռամօղ · Բէգ ուչան ։ ‖ վաղաթարշամ · վաղաթառամ · վաղախորշոմ · արագախամուր ։

Շուտ Թռչիլ · Շուտ Թռչօղ ։ ‖ տես Սուր Թռչիլ · Սուր Թռչօղ ։

Շուտ լմնցնօղ, կմ շուտ հատնօղ · Բէգ պիթիրէն, կամ պիթէն ։ ‖ երագավախճան · երագաղբաւ · արագաղբաւ · արագակատար · դիւրաւարտ ։

Շուտ լսօղ · Բէգ իշիտէն ։ ‖ երագալուր · արագալուր ։

Շուտ կշտացօղ · Բէգ դօյան ։ ‖ արագայագ · երագայագ ։

Շուտ հալօղ, կմ մարսըւօղ ։ ‖ երագահալ · արագահալ ։

Շուտ հասնիլ · Բէգ էրիշէն ։ ‖ երագ հասանել · վաղ հասանել · երագել ։

Շուտ հասնօղ, կմ հասած · Բէգ էրիշէն ։ ‖ երագահաս · արագահաս · վաղահաս · կանխահաս · դիւրահաս · վաղահասոնիկ · վաղահասուկ ։

Շուտ մեռնիլ · Բէգ էօլմէք ։ ‖ արագ մեռանիլ · վաղամեռ լինիլ · վաղամեռիկ գոլ ։

Շուտ մեռնօղ, կմ մեռած · Բէգ էօլէն ։ ‖ վաղամեռ · վաղամեռիկ · վաղամեռուկ · կանխամեռիկ · վաղամահ · փութամահ · արագամահ · արագավախճան · տես և Շուտ անցնօղ ։

Շուտ մը · Բէգճէ · Բէգճէճիք · հէմէնճէ ։ ‖ առժամայն · նոյնժամայն · նոյնհետայն · նոյն ընդ նոյն · 'ի նոյն · իսկ և իսկ · ընդ փոյթ · վաղ ընդ փոյթ · ընդ հուպ ։

Կմ, հապ · հապ ճեպ · հապ ճեպիւ · ճեպ ընդ ճեպ · ճեպ 'ի ճեպ · ճեպ 'ի ճեպոյ · մօտ առ մօտ · հետ ը̅ հետ · շտապ · արագ · իսկոյն · հետայն · ճեպով · տագնապաւ ։

Կմ այսպէս · վաղվաղ · վաղվաղակի · վաղվաղագոյն · վաղագոյն · շեշտ · շեշտակի · յական թօթափել · անդրէն · անդէն · անդէն առ նմին · անդէն վաղվաղակի · անդէն իսկ · առ տեղ · առ ձեռն · առ ձեռն պատրաստ ։

Շուտ մը անցնիլ · Բէգճէճիք, կմ Քիւչիւք կէչմէք ։ ‖ առ ժամայն անցանել · նոյն ժամայն անցանել · իսկոյն անցանել ։

Կմ այսպէս · վաղանցիկ լինիլ · վաղանցուկ լինիլ · ածանցական լինիլ · ածանցել · հարեանցել · վաղ անցանել · երևել և 'ի նոյն չքանալ · գոյանալ և անդրէն պակասել ։

Շուտ մը անցնօղ ։ ‖ տես Շուտ անցնօղ ։

Շուտ մը առաջ երթալ ։ ‖ փոյթ յառաջել · հապ ճեպ յառաջանալ · հապ ճեպել · ճեպ տալ ։

Շուտ մը ետևէն, կամ անկէ ետև շուտ մը · Քիւչիւք արտընճայ ։ ‖ նոյնհետայն ։

Շուտ մը կտրել · Քիւչիւք քէսմէք ։ ‖ շեշտել · շեշտակի հատանել ։

Շուտ մը կտրըւիլ, կամ զատըւիլ · հէրտէնճէ քէսիլմէք ։ ‖ երագահատուր լինիլ · մօտահատուր լինիլ ։

Շուտ մը կտրօղ, կմ կտրած · Քիւչիւք քէսէն ։ երագահատուր · մօտահատուր ։

Շուտ մոռցօղ, կմ մոռցած · Բէգճէճիք ունութան, կմ ունութուլմուշ ։ ‖ արագամոռաց · երագամոռաց · փութամոռաց ։

Շուտ շարժօղ · Բէգ գըմըլտանան ։ ‖ երագաշարժ · արագաշարժ · երագախաղաց · արագախաղաց ։ տես և Շուտ գնացօղ ։

Շուտ շուտ · Բէգ Բէգ · չապըգ չապըգ ։ ‖ արագ արագ · երագ երագ · շտապ շտապ · ստէպ ստէպ · հապ ստէպ · փոյթ ը̅ փոյթ · վաղ ընդ փոյթ · հետ ը̅ հետ · ճեպ 'ի ճեպոյ · վաղ վաղ · վաղվաղակի · վաղվաղուկ · սրավարս ։

Շուտ շուտ խօսիլ ։ տես Լփռտալ ։

Շուտ շուտ խօսօղ ։ ‖ տես Լփռտացօղ ։

Շուտ շուտ սողալ ։ ‖ սողոսկիլ · սողելով սողիլ ։

Շուտ շուտ սողացնել ։ ‖ սողոսկեցուցանել ։

Շուտ շուտ սողացօղ ։ ‖ սողոսկուտ · սողոսկիչ ։

Շուտ շուտ քալօղ ։ ‖ տես Չուտ ոտքով ։

Շուտ սահօղ, կմ սըղրըտօղ · Բէգ գայան ։ ‖ երագասահ · շուտասահ · երագասաղաց · շուտասաղաց ։

Շուտ սխալօղ · Բէգ եանըլըլան ։ ‖ երագասխալ · արագասխալ · արագավրէպ ։

Շուտ ցաթօղ, կմ ծագօղ ։ ‖ արագածագ · երագածագ ։

Շուտ փլչօղ · Բէգ եըգըլան ։ ‖ երագափուլ · արագափուլ · վաղափուլ · վաղափլուկ ։

Շուտ փոխըւօղ · ըռպով դարձօղ · Բէգ տէյիշէլէն, կմ տէօնէն ։ ‖ արագափոփոխ · երագափոփոխ · երագաշրջեղ · վաղափոփոխելի · վաղափոփոխուկ · յեղփոխուկ · յեղյեղուկ · յեղեղուկ · յեղեղուն · դիւրադարձ ։

Շուտ քալօղ ։ ‖ տես Չուտ ոտքով ։

Շուտակի · Բէգճէ, կմ Բէգչէ · Բէգճէճիք ։ ‖ վաղվաղակի · վաղվաղուկ · վաղվաղուն · վաղվաղկոտ ։

Շուտով · Բէգով · Բէգչէ · եըբէնճէ · էյլէնիւր ։ ‖ փութով · ճեպով · ստիպով · շտապաւ · տագնապաւ ։

կմ․ վաղվաղ · վաղվաղակի · փութանակի · թեթեւակի · շեշտակի · նոյնժամայն · առժամայն · առաւօտեղ · փութապէս · փոյթ․ ճեպ ։

Եւ կմ․ յական թօթափել · մօտ առ մօտ · հուպ առ հուպ · հուպ ընդ հուպ · մերձ ընդ մերձ · ընդ հուպ · 'ի մօտոյ · 'ի մօտուստ · 'ի մերձուստ · 'ի կարճոյ · կարճ 'ի կարճոյ ։ տե՛ս և Շուտ մը ։

Շուտով անցնող ։ տե՛ս Շուտ անցնող ։

Շուտով գարձող ։ տե՛ս Շուտ փոխւող ։

Շուրթ ։ տե՛ս Պակունք ։

Շուրջ գալ ։ տե՛ս Ճուռ գալ ։

Շուրջառ ։ շուրջառ · նափորտ · վառաւակ ։

Շուրջառով պատող, կմ պատած ։ նափորտապատ ։

Շուրջառներ ։ նափորտք · նափորտանի · շուրջառք ։

Շուրվայ, կմ շուռվայ ։ տե՛ս Խաշու ։

Շուրվայ · Չօրպա ճուլէղ ։ ջրախիւս ։

Շուք · կէօլկէ ։ ստուեր · ստուերած · հովանի ։

Շուք՝ որ պաթկէրահանէը պաթկէրէի կոյ աան ։ ստուեր · ստուերած · ստուերագիր · ըստուերագիծ · ստուերագրութիւն ։

Շուք դարձնել · կէօլկէ դէօնտիւրմէք · կէօլկէլէմէք ։ ստուերացուցանել · հովանացուցանել · ուրուրացուցանել ։

Շուք ըլլալ, կմ դառնալ · կէօլկէ օլմագ · կէօլկէլէնմէք ։ ստուերանալ · հովանանալ · ուրուրանալ ։

Շուք ընել · կէօլկէ էթմէք ։ ստուեր արկանել · ստուերածս ածել · հովանի առնել · հովանի ունիլ · հովանանալ · հովանոցանալ · հովանաւորել ։

Շուք ընել տալ · կէօլկէ էթտիրմէք ։ ստուերացուցանել · հովանացուցանել · տալ հովանաւորել ։

Շուք ընող · կէօլկէ էտէն ։ ստուերացուցիչ · հովանաւորիչ · հովանաւոր · հովանի · ստուերածիր ։

Շուք չունող · կէօլկէսիզ ։ անստուեր · ստուերատ ։

Շուք սալ · պաթկէրէին ։ ստուերագրել · ստուերածս նկարել · ստուերագրութիւն առնել ։

Շուք տեղ · ոչ փէյմէ հաւլովարեւ չի փէնաներ ։ ծմակ · անարև ։

Շուքը մէկի մը վերայ ըլլալ · որ է փէրուբէ ընել ։ հովանի լինիլ · հովանաւորել · ընդ հովանեաւ ունիլ ։ տե՛ս և Տէր կանգնիլ · և Օգնել ։

Շուքը նստող, կմ բնակող · կէօլկէթէ օթուրան ։ ստուերաբնակ ։

Շքէն վախցող, կմ խուրքմիշ եղող ։ ըստուերախրտ · ստուերախրտոյց ։

Շքի նման, կմ շքի աեսք ունող · կէօլկէ կէյինկէ ։ ստուերանման · ստուերակերպ · ստուերատեսակ · ստուերաքանակ · ըստուերատիպ · ստուերատարազ · ստուերատարած · ստուերական · ստուերին · ուրուական ։

Շքին պէս · կէօլկէ կիպի ։ ստուերաբար · ստուերապէս · ուրուրապէս ։ տե՛ս և Շքի նման ։

Շքով լցեալ ։ ստուերալի · ստուերալիր · ստուերալից · ստուերամած · ստուերապատ ։

Շոք ։ տե՛ս Շող ։

Շոքլիք ։ տե՛ս Շոգի ։

ՇՓ

Շփել · պէօյրէքմէք · պուռուշտուրմագ · ճիզգէն կէճէն չօգը ճարբուան բէքմէզ ։ տփել · տրորել · տրորեցուցանել · տարրար լինիլ · փոթոթել ։ տե՛ս և Մաճել ։

Շփօղ · պէօրէքլէրէն · պուռուշտուրան ։ տրորիչ · տապարար · տապարագործ · տարտեսակ · տապարասակ · փոթոթ · փոթոթ · փոթոթահամ ։

ՇՌ

Շռան · իշէյէն ։ միզկոտ · միզիչ ։

Շռել · իշէմէք · սու փէօքմէք · գուշանմագ ։ միզել · հեղուլ գմէզ ։

Շռլըղան, կմ Շռլըղան եկաղը ։ * ։ շիրիթ · շիրիկ ձէթ · ձէթ շուշմայի · շուշմայաձէթ ։

Շռլըղան սիրող · շռլըղան սէվէն ։ շիրկասէր · շիրկամոլ · շիրկամարոտ ։

Շռլըղանճի · * շռլըղանճը ։ շիրկագործ · շիրկավաճառ ։

ՇՎ

Շվէտ · ալգ է ։ սվէտ · սվէտացի · բռ. կիչ սվէտատանի ։

Շվէտի երկիր · շվէտ երան ։ սվէտաստան · սվէտք · աշխարհ սվեռացց ։

Շվօտ · խորախոմճոլող · փառափօնճոլող ։ ծիծաղ · ցնորք · ցնորումն · անրջական տեսիլ · առաջօք տեսիլ · ցնորական երեւոյթք ։

Շվօտ տեսնել · փառափօնճոլող կէօրմէք ։ տեսանել զծիծաղս · ցնորիլ ։

Շվօտ տեսնող · փառափօնճոլող կէօրէն ։ ծիծաղատես · ցնորատես · ցնորահար ։

ՇՏ

Շտիկ ։ տե՛ս Արտորոցող ։

Շտիկ · գադանձը ։ տե՛ս Ուղիղ եղբայրի · և այլն ։

Շտկած · Շտկել · Շտկութիւն ։ տե՛ս Շիտկած · Շիտկել · Շիտկութիւն · և այլն ։

ՇՐ

Շրախանայ ։ * ։ տե՛ս Հնդան ։

Շրայ ։ * ։ տե՛ս Շիրայ ։

Շրեղ · բանձար է ։ շրեղ · շրեժ ։

Շրթունք ։ տե՛ս Պակունք ։

Շրջեցնել ։ տե՛ս Ճուռ ածել ։

Շրջել ։ տե՛ս Ճուռ գալ ։

Շըլիլ. Գըլըրի. Բինչպէս արաբան. Ն. սպիտակէ նէգէրէին. փէնլինմէզ ։ || գլորել. կործանել. տապալել ։ տես և Գլորել ։
Շըմըշըկել. լայնելայն յգել ։ || շըշըշըկել. տարբերել. տարաբերել յանկոյնս ։
Շըմըշըկիլ. լայնելայն ընկնիլ ։ || շըշըշըկիլ ։
Շըշըշըկելը. լայնելայն ։ || շըշըշըկեան. շըշըշըկումն ։
Շըշուան, կմ շըշըով. Բերս. Բերսինկ ։ || Ներհակ. խոտորնակ. ընդդէմ ։ տես և Թերս ։

Շ Փ

Շփել. օշալամագ. ովարմէգ ։ || շփել. շուափ ածել. շուափ արկանել ։
Շփել աչքերը ։ || մշմշել զաչսն ։
Շփշփել ։ || շփշփել. շփելով շփել ։
Շփոթ. Փարըշըգ. Մալիքլէր ։ || շփոթ. խառն. խառնակ ։ տես և Խառնիխուռն ։
Շփոթել. Փարըշդըրմագ ։ || շփոթել. խառնել. խառնակել. շառագանել. պղտորել ։ տես և Ներքև վերայ ընել. խառըշ դատաստաւընել ։
Շփոթելով արտորայ ։ || խուճապել. տագնապել ։
Շփոթիլ ։ || տես Ներքև վերայ ըլլալ. Խառըշ դատաստաւ ըլլալ ։
Շփոթութիւն ։ || շփոթութիւն. խառնակութիւն. շառագանութիւն. շառագանութիւն. շփոթ. շփոթք. խառնուրդ. խառնուրդ ։
Շփէիլ. օշալանմագ. ովարիլմէք ։ || շփիլ. շփեալ լինիլ ։

Շ Ք

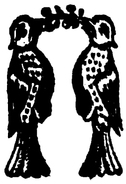
Շքանոց. Բէնբէ ։ || հովանոց. հովանի ։
Շքանոց ունող. Բէնբէլի ։ || հովանաւոր. հովանոցեալ ։
Շքանոցիկ. պզտիկ բէնբէ. բէնբէջիկ ։ || հովանոցիկ ։
Շքոտ. Գէօլկէլի ։ || հովանաւոր. ստուերական ։

Շ Օ

Շօգի ։ || տես Շոգի ։
Շօղգամ. շալղամ. շալկամ ։ || շաղգամ ։
Շօղեք. սխալ ։ || տես Շողեք ։
Շօղըիլ ։ || տես Շողըիլ ։
Շօշորդ ։ || տես Շոշորդ ։
Շօս. Շօս տեղ. Շօսութիւն ։ || տես Աղէ. Աղի գետնին. Աղիութիւն ։
Շօսօթ. խառապաչ է ։ || շօսօթ ։
Շօրգէտ. չայ մի է Բէշլինղեն ձոր ։ || շոր ։
Շօփայ. Թուֆիայ. ալիշ տիրկ ։ || շուփայ. շոփայ. աղպար. գէտ աչայ ։

ՈՒ

Ւըրած. պխտմխլիկ. պխտուկ ։ || ուրբեալ. ուլորածոյ. մանռուածոյ. հիւսկէն. ոլորակ. ոլոր ։
Ուըրել. պխտմէք ։ || ոլորել. մանել. շարամանել. շաղամանել. Թաղկել ։
Խիստ Ուըրել. Խուրուխ ձուննէլ. Գուրուտ պխտմէք ։ || պիրկ ոլորել. ոլորապիրկ մանել. հաստատարուստ թաղկել. կարկամ շարամանել. կարկամեցուցանել զթելս ։
Ուըրելը. պխտխմ ։ || ոլորումն. ոլորակ. մանումն. թաղկումն ։
Ուըրելով փրցնել. Ինչպէս հաւուն վիզը, կճ պտըղի պտուղ. Գանդըրմագ. Գանդըրմալըրան գօփարմագ ։ || խատեալ. խառատել. թափել. կորզել ։
Ուըրելով փրցնելը ։ || խատումն. խառատումն ։
Ուըրիլ. պխտխնմէք ։ || ոլորիլ. թաղկիլ. մանիլ. մանեալ լինիլ. մանն առնուլ ։
Ուըդ. ընճըգ. պալփըշ ։ || ոլոզն. ոլոզն. սրունք. սրունգն. սրոնք. բարձ ։
Ուըռ. Թխուշխուլ. հաւնփէ ։ || ոլոռն ։
Ուըռի ձեռք, կմ }
Ուըռի պէս ։ } ոլոռնաձև. ոլոռնակերպ. ոլոռնատեսակ ։
Ուըրք. պխտխմ ։ || ոլոր. ոլորակ. մանն. մանուածն. պատուածն ։

Ո Խ

Ոխ. Խարէզ. Գարէզ. Քօճ ։ || ոխք. ոխ. քէն. խէթ. վրէժ. հեռ. ախտ. ոխ ։
Կմ, ոխութիւն. ոխակալութիւն. հեռութիւն. ցասումն. Թշնամութիւն. յիշաչարութիւն. մախանք ։
Ոխ ունենալ. }
Ոխ պահել. } Գարէզի օյմագ. Գարէզ ատըլմագ ։ || ոխս ունիլ. ոխս պահել. ոխս ՚ի միտ ունիլ. քէն ունիլ. քէն պահել. քէն ՚ի միտ ունիլ. ցասման լինիլ ընդ ումեք. Կամ, ոխալ. ոխանալ. ոխորել. քինալ. հեռալ. մախալ. ոզողել ։
Ոխ պահել տալ. Գարէզ ատըլմագ, կճ ատըլդըրմագ ։ || ոխս ՚ի միտ դնել ումեք. ոխացուցանել. քինացուցանել. հեռացուցանել ։
Ոխ պահօղ. ոխքը չար պահող. Գարէզ ատըլայան. Գարէզլի ։ || ոխապահ. ոխակալ. ոխաթագոյց. ոխորփմաց. ոխոր. ոխերիմ. քինացող. քինաւոր. քինաթագոյց. ոխակալ. ռիմակալ. խեթաւոր. հեռաքարոյ. չարայուշ ։
Ոխ չպահօղ. ոխքը չար չպահող. Գարէզսիզ ։ || անոխակալ. անոխ. անոխոր. անոխերիմ. անյիշաչար. անքինաւէր. անքէն ։

Ոխը դուրս հանել. գօրէզինի չըգարմագ : || Թափել զոխսն. հանել ի՛ ոք զվրէժ քի-նուն : տե՛ս Վրէժը առնել :

Ոխը դուրս հանօղ, կմ՛ դուրս թափօղ : || Ոխաթափ. քինահատոյց. վրիժառու :

Ոխը յայտնել : || Յայտնել զոխսն. գոռալ :

Ողջախոհ. քօթէշէ ուէրէն. քէօթ աթան. էհլի ինֆիքեթ. ղանիփ : || Ողջախոհ. մաքրասէր. սր-բասէր. ժուժկալ. համեստ. զգաստ. պար-կեշտ :

Ողջախոհ ըլլալ. ղանիփ օլմագ : || Ողջախոհ լի-նիլ. ողջախոհել. ողջախոհանալ. ժուժ-կալել. համեստանալ. զգաստանալ :

Ողջախոհութիւն. քօթէլիք. էֆիֆէթլիւլիւք. ղանիփ-լիք. իֆֆէթ. իսմէթ : || Ողջախոհութիւն. ժուժ-կալութիւն. պարկեշտութիւն. համեստութիւն. զգաստութիւն. սրբասիրութիւն. մաքրասիրութիւն :

ՈՂ

Ող : || տե՛ս Կռնակ. սրթ :

Ող. մարդուն խօնէշին երկան բարակ ոսկորը. որ վզէն ինչվան նստոյ տեղը կ'երկարի. մուղուրղայ : || Ողն :

Ողաշարք. ողին վրայ շարուած ոսկրտանքը. մուղուր-ղայ կէմիկի. մուղուրղայ ուղումուբներ : || Ողնա-շար. ողնայար. ողն :

Ողք : || տե՛ս Լաց :

Ողբալ : || տե՛ս Լալ. աղլամագ. և զօրս զկնի :

Ողէկ ողէկ բերել. ինչէլ ինչէլ օյնաթմագ, կըմ աղ-լաթմագ : || Մորմոքել. կողկողել. կողկողե-ցուցանել. կաթոգնեցուցանել. մորմոքե-ցուցանել. կողկողագին տառապեցուցա-նել :

Ողէկ ողէկ բերելով աղաչել տալ. ինչէլ ինչէլ եալվարթմագ : || Տալ կողկողագին հայցել. կաթոգին պաղատեցուցանել :

Ողէկ ողէկ բերօղ : || Կողկողեցուցիչ. մորմո-քեցուցիչ. կողկողագին տառապեցուցիչ :

Ողէկ ողէկ գալ, կմ՛
Ողէկ ողէկ գալով աղաչել. } ինչէլ ինչէլ օյնա-մագ. ինչէլ ինչէլ կէօմէլէնէրէկ եալվարմագ : || Կող-կողել. կաթոգնիլ. մորմոքել. կողկողա-գին հայցել. կաթոգին խնդրել :

Ողէկ ողէկ գալը, կմ՛
Ողէկ ողէկ գալով աղաչանք : } կողկողանք. կողկողումն. մորմոքումն. ըղձագին պա-ղատանք :

Ողէկ ողէկ գալով. աղաչելով ու լալով : || Կողկո-ղելով. կաթոգնելով :

Կամ, կողկողագին. կաթոգին. կաթոգի. կողկողաձայն :

Ողէկ ողէկ գալով աղաչօղ :
Ողէկ ողէկ եկօղ. } կողկողիչ. կա-թոգնիչ :

Կմ՛, ողորմաղերս. կողկողաձայն. կողկո-ղագին. կաթոգին. կաթոգի. կաթոտ. արտասուաթաթ :

Ողէկ ողէկ լալ. ինչէլ ինչէլ աղլամագ : || Ողորմ կականել :

Ողորդ : || տե՛ս Ճշմարիտ :

Ողորդ որ : || տե՛ս Ըղորդ որ :

Ողորդութիւն : || տե՛ս Ճշմարտութիւն :

Ողորկ : || տե՛ս Դուրս :

Ողորմած. մէրհամէթլի. ռահմէթլի. ռահիմ : || Ողորմած. գթած. գթոտ. գթասէր. ո-ղորմասէր. ողորմասիրտ. ներողամիտ. նե-րօղ :

Խիստ Ողորմած .. չօգ մէրհամէթլի : || Ամենա-ղորմ. ամենագութ. ամենագթած. ամե-նագորով. ամենաբարերգութ :

Կմ՛, բազումողորմ. բազմագորով. բազ-մգորով. դիւրագորով. յոլովագորով. յո-լովագութ. յոգնագութ : բազմագութ. յորդագութ. ջերմագութ. աղնձագութ. առատագութ. յաճախագութ. գորովա-գութ. բարեգութ. բարեգթած. բազ-գթացեալ.

Եւ կամ այսպէս. ողորմածագոյն. գթա-ծագոյն. մարդասիրագոյն. խանդաղատա-գոյն. գորովագոյն. գորովալի. գորովա-լէր. գորովալից :

Ողորմածութիւն. մէրհամէթ. ռահմէթ. ռահմ : || Ո-ղորմածութիւն. գթածութիւն. գթասիրութիւն. մարդասիրութիւն. գթութիւն. ողորմնե-ողորմ :

Ողորմելի : || տե՛ս Խեղճ :

Ողորմելի ընել, կմ՛
Ողորմելի թողուլ : } տե՛ս Խեղճ ընել :

Ողորմիլ. մէրհամէթ էթմէք. ռահմ էթմէք. աճըմագ. եէրինմէք : || Ողորմիլ. մարդասիրել. յողորմ գթանալ. ողորմութիւն առնել :

Կմ՛, փղձկիլ. կակղանալ. գալարիլ աղեաց. խարշիլ աղեաց : տե՛ս և Գթալ :

Չ Ողորմիլ. մէրհամէթ էթմէմէք. աճըմամագ. եէր-կէմէմէք : || Չողորմիլ. չգթալ. չախայել. չխնայել. անխնայել :

Ողորմիս. ռահմէթ : || տե՛ս Ողորմածութիւն :

Ողորմիս հանել. ռահմէթ օգումագ : || Ողորմու-թիւն մաղթել. օրհնել :

Ողորմիս հանել հօրը մօրը հոգուն : || Մաղթել 'ի մեռեալ ողորմութիւն վասն հոգւոյ հօր, և մօր. առնել, ողորմութիւն գտանել հօր և մօր ննջեցելոյ :

Ողորմութիւն. սատաղա. սատագա : || Ողորմու-թիւն. տուրք. մուր. աէր :

Ողպոռ լեռ. ... . : || Ողոր-պոռ. ... . լեառն. լեառն ողոմպոռնեան :

Ողջ. տիրի. սաղ : || Կենդանի. կենդանատ-ողջ. անմեռ :

Ողջ. պիւթիւն : || Ողջ. ողջոյն. ամբողջ. ա-ռողջ. ողջանդամ. անարատ. անախտ. անախտիղծ. անատակ. անթերի. ան-խոռ : տե՛ս և Ամբողջ. պիւթիւն. և Բովք պիւթիւն :

Ողջառողջ. սաղ սէլիմ. (անան, ու ձէյ :) || Ող-ջառողջ. ողջանդամ. ողջամբ :

Ողջ. բռնել զմարդը. տիրի տիրի թութմագ. ինչպէս որ ողջերը կը բռնեն : || Կենդանւոյ ունել. կենդանւոյ ըմբռնել. կենդանի զբռամբ առնել. ձերբակալ առնել. ձեռ-բակալ ունել՝ կմ՛ ըմբռնել :

Ողջ ողջ. տիրի տիրի. (Իբրև ձէյ :) կենդա-

ւոյն · կենդանեաւ · կենդանեօք · առ կեն֊
դանութ̃ · 'ի կենդանութ̃ · մինչ կենդանին
էր · մինչ 'ի շնչի էր · մինչ կայր 'ի կեանս
էր · մինչ չէր հասեալ յօրհաս մահուն ·
մինչ տակաւին յօրհասականն չէր ժամա֊
նեալ յարկած :

Ողջ ողջ · տիրի տիրի · (Էքրէմ անուն :) || կեն֊
դանի կենդանի · ողջ ողջ · ողջն ողջն ·

Ողջ պահօղ · տիրի սախլայան : || հոգեպահ · ս֊
գեպահ · ոգեպահ :

Ողջակեզ · ղուրպան · որ 'ի պատիւ̃ ա̃յ պիւթիւն
յէրէին : || ողջակեզ · ողջընծայ · բոլորըն֊
ծայ · բոլորապտուղ :

Կամ, ողջընծայ զոհ · բոլորընծայ զոհա֊
մունք · բոլորապտուղ պատարագ :

Ողջակեզ ընել · Էրէնտ ղուրպան ընել : || ողջա֊
կիզել · ողջակեզ մատուցանել · ողջընծայ
զոհել · բոլորընծայ պատարագել · բոլո֊
րապտուղ նուիրել :

Ողջըննալ · տիրիլմէք : || կենդանանալ · կեն֊
դանաւորիլ · կենդանագործիլ · կենդանա֊
ստեղծիլ · կենդանածնիլ · կենսաւորիլ ·
ողջանալ · շնչանալ · ներշնչանալ · յառ֊
նել · վերակենդանել :

Կմ, 'ի կեանս դառնալ · անդրէն զկենդա֊
նութ̃ համբուրել · միւսանգամ զկենդա֊
նութ̃ գալ · վերստին զշունչն պարանել ·
գիճել 'ի կեանս ընկալիլ · միւսհաղ զմոր֊
ժեալն ողջանել զկեանս · ղաղալորար 'ի
կեանս դրաւել · 'ի ժանեաց մահու փրծեալ
վերստին 'ի կեանս փոխիլ :

Ողջըննալը · տիրիլմէ · տիրիլիշ : || կենսագոր֊
ծութիւն · վերակենդանութ̃ : տե՛ս և Յա֊
րութիւն :

Ողջընցնել · տիրիլտիրմէք · տիրիլտիրմէք : || կեն֊
դանացուցանել · կենդանաւորել · կենդա֊
նագործել · կենդանակերպել · կենդանա֊
ծնել · կենդանաստեղծել · կենդանաստեղ֊
ծուլ · կենսացուցանել · կեցուցանել · ող֊
ջացուցանել · շնչացուցանել · շնչաւորել ·
անձնաւորել · անձնացուցանել · յարուցա֊
նել · վերակենդանել զմեռեալն · տալ մե֊
ռելոյն վերակենդանել :

Ողջընցօղ · տիրիլտէճէն · տիրիլտիրիճի : || կեն֊
դանացուցանօղ · կենդանացուցիչ · կեն֊
դանաւորիչ · կենդանագործիչ · կենդանա֊
ստեղծիչ · կենսաւորիչ · կեցուցիչ · շնչա֊
ւորիչ · յարուցիչ · վերակենդանիչ :

Կմ, կենդանարար · կենդանագործ · կեն֊
դանաստեղծ · կենսաստեղծ · կենսագործ ·
կենսագործ · կենսարար · կենարար :

Ողջութ̃ · տիրիլիք : || ողջութ̃, կենդանու֊
թ̃ · առողջութ̃ · ողջոյն · զօր օրինակ ·

Ողջութենդ խամց · սէնին էյլիյնէ իչիւ : || յող֊
ջութ̃ քո եարբ · 'ի քոյին կենդանութ̃,
կմ առողջութ̃ եարբ :

Անոր ողջութիւնը հարցուցէք : || հարցէք
զողջութիւն նորա :

Ողջուն : || ողջոյն : տե՛ս և Շատաբարև :

Ողջունագիր : || տե՛ս Բարեւագիր :

Ողջունել գալը · Խաբրի էյիլ ըմէլու գլուր : || ող֊
ջեգալ :

ՈՃ

Ոճնուք · թանան : || տատասատասող · ձեռուն : տե՛ս
և Աւելք :

Ոճնուք չինել : || տե՛ս Աւելք չինել :

ՈՇ

Ոշական · բերդի անունն է : || ոշական, կմ օշա֊
կան :

Ոշխար : || տե՛ս Ոչխար · և զնետանեալն :

ՈՉ

Ո՛չ · եօք : || ո՛չ :

Ո՛չ աս · ո՛չ ան · նէ պու՛ նէ օ : || ո՛չ այս և ո՛չ
այն · և ո՛չ մի յայդցանէ · չեղղ 'ի դոցանէ,
կմ յայսցանէ :

Ոչինչ · հիչ · եօք · խաֆ · հասայ · ֆանա · մաֆիւ : ||
ոչինչ · չգոյ · չեղեալ · չէակ · չինչ · չնչին ·
անգոյ :

Կմ, չէութ̃ · ոչ գոյք · ո՛չ էք · չէք · չիք :

Ոչինչ ըլլալ : || տե՛ս Փճանալ :

Ոչնչէ · հիչտէն · եօքտան · խաֆտէն : || յոչնչէ ·
յոչնչից · յոչէից · յոչգոյից · յանգոյից · յա֊
նէից · 'ի ոչգոյից · 'ի չգոյից · 'ի չնչէ · 'ի
չգոյէ · յանէութեից · յանէութէ · յանկեր֊
պարան նիւթոյ :

Ոչխար · գօյուն : || ոչխար · ամարու :

Ոչխար ու այծ · տավար : || խաշն :

Ոչխար արծօղ · ուշխրի չօպան · գօյուն չօպանը :
|| ոչխարարած · ոչխարորդ · խաշնարած :
տե՛ս և Հովիւ :

Ոչխար բռօղ, կմ
Ոչխար պահօղ · } գօյուն պէռլէյէն : || ոչխա֊
րաբոյծ · ոչխարասնույց · ոչխարապահ · ոչ֊
խարադարման · խաշնադարման :

Ոչխար մորթած ու քերթած · և ուռելու
պատրաստած · նիւլբէս խաստալէքըս խանութը
կայ կախած : || պատրաստուձակ :

Ոչխար մորթօղ · գօյուն պօղազլայան : || ոչխա֊
րաղեն :

Ոչխար սիրօղ · գօյուն սէվէն : || ոչխարասէր ·
խաշնասէր · հօտասէր :

Ոչխարներ, կմ Ոչխրներ · գօյունլար : || ոչ֊
խարք · ոչխարոտի · օդիք · օդեայք · խա֊
շինք :

Ոչխարներու պառկելու, կամ հանգչելու
տեղ : || տե՛ս Գոմ :

Ոչխարներու սիւրիւ : || տե՛ս Գեհ :

Ոչխրի բուրդ : || տե՛ս Բուրդ · ուլէրի :

Ոչխրի կաշի՝ կամ մորթի : || ոչխարենի ·
օդենի · մաքենի · քեմուխա :

Ոչխրի միս · գօյուն էթի : || միս ոչխարի ·
ոչխարենի · օդենի :

Ոչխրի մորթ հագնօղ ·
Ոչխրի ձև մոռօղ : } գօյուն քէօրքիւ կէյէն :
|| ոչխարազգեստ · ոչխարահանդերձ :

Ոչխրի ոլիլ · գօյուն պէրլի : || տեղ :

Ոչխրի ունեցածը, կմ Ոչխրի միւլթալիս :
|| ոչխարենի · օդենի :

Ոչխարի պոչ. գօյըւն գույրուղու : || դմակ :
Ոչխարիկ. պղպին ուխար. գօյունճուգ : || ոչխարակ :
Ոչնչանալ : || տե՛ս Փճանալ :
Ոչնչութիւն. եօգլուգ. հիչլիգ : || ոչնչութիւն. անէութիւն. անգոյութիւն. անէակութիւն. չէութիւն. չգոյութիւն :

Ո Ջ

Ոջիլ. պիթ. գէհլէ : || ոջիլ :
Ոջիլ ժողվող. պիթ փէյլէյիճէն : || ոջլաքաղ. ոջլահաւաք :
Ոջիլ հաւու. թաւուգ պիթի : || հաւամուն :
Ոջիլ ուտող. պիթ եէյիճի : || ոջլակեր :
Ոջիլ ոչխարի. գօյուն պիթի : || տիզ :
Ոջիլք թօխում. սիրքէ. պիթ սիրքէսի : || անիծ :

Ո Ռ

Ռու, կամ Ռուք : } տե՛ս Նստուկ տեղ :
Ռուք. էանի մը փոկր դին. փէդ : || Նեղքսյք. ստորոտ :
Ռունալ. * ուշլամագ. ձաղլամագ. տասաղլամագ. հասղլամագ : || ռռնալ :
Ռունձեռ, կամ Ռնչեռ : } տե՛ս Եռեռանց :
Ռոմպիլ. ըռօմպիլ : || տե՛ս Սղմիլ :

Ո Ս

Ոսկերիչ. ուզի, եէ արծաթ եանող. խույումճի : || ոսկերիչ. ոսկեգործ. ոսկէգործ. ոսկեձոյլ. ոսկիաձոյլ. արծաթագործ. արծաթաձոյլ. արծաթարար :
Ոսկերիչներու գլուխ. գույումճու պաշը : || ոսկերչապետ :
Ոսկերչի օճախ. գույումճու օճաղը : || քուրայ. քրայ. քրէ. բովք. հալոց :
Ոսկերչութիւն. գույումճուլուգ : || ոսկերչութիւն. ոսկեգործութիւն. արծաթագործութիւն :
Ոսկեզօծ. ալթըն հէլլի. եալտըզլը : || ոսկեզօծ. ոսկեզօծ. ոսկիազօծ. ոսկիապատ. ոսկեպատ. ոսկեփայլ. ոսկիափայլ : տե՛ս և Ոսկւով պատած :
Ոսկեզօծ առիք. եալտըզլը թաւան : || ոսկեզօծ առաստաղ. ոսկենկար ձեղուն :
Ոսկեջուր. եալտըզ : || ոսկեզօծք. ոսկեզօծութիւն. զոր օրինակ.
Անոր ըրած ոսկեջրին չհաւնեցաւ : || ոչ հաճեցաւ ընդ ոսկեզօծման արարեալ 'ի նմանէ :
Արծաթ սահանին ոսկեջուրը դեչ էր : || վատթար իմն էր ոսկեզօծութիւն արծաթի սկաւառակին :
Ոսկեջրած : || տե՛ս Ոսկեզօծ :
Ոսկեջրել. եալտըզ չէքմէք : || ոսկեզօծ առնել. օծանել ոսկւով :
Ոսկեջրող. եալտըզճի : || ոսկեզօծարար :
Ոսկի. ալթըն. ալթուն : || ոսկի :

Ոսկի. չուրքիր. որ է դրամ : || ոսկի. ոսկի դահեկան. դահեկան ոսկւոյ :
Ոսկի. մեդալ, գառաթ, չախմաղ. դգալ. և այլն. ալթընդան : || ոսկի. ոսկեղէն. ոսկեայ. ոսկեգործ. ոսկենիւթ : տե՛ս և Ոսկիէ :
Ոսկի բերան. ալթըն աղըզ. ալթըն աղըզլը : || ոսկեբերան :
Ոսկի բերող, կամ հասցընող : || ոսկեբեր. ոսկիածին :
Ոսկի գամ. ալթըն չիվի : || ոսկեգամ. ոսկեբևեռ. ոսկեհեղոյս :
Ոսկի գօտի կապող, կամ ունեցող. ալթըն գուշագլը. ալթըն գուշագլայան : || ոսկեգօտի. ոսկէգօտի. ոսկեկամար :
Ոսկի զարդ ունեցող՝ ձի. և այլն. ալթըն տաքըմլը : || ոսկեսար. ոսկէսար. ոսկեկազմ :
Ոսկի զէնք. ալթըն ճէպէ. ալթըն ջուպուք : || զէն ոսկի. ոսկիազէն. ոսկեզէն :
Ոսկի զէնք հագնող, կամ հագած. ալթըն սիլահլը : || ոսկիազէն. ոսկեզէն. 'ի զէն ոսկի վառեալ :
Ոսկի լկամ ունեցող. ալթըն կէմլի : || ոսկեսանձ. ոսկէսանձ. ոսկիասանձ :
Ոսկի խաս՝ կամ խալիս : Ոսկի խուռս, կամ սոմ : } տե՛ս Զուտ ոսկի :
Ոսկի խափլամայ : || դրոշմած ոսկի. ոսկիապատ. ոսկեպատ :
Ոսկի ծաղիկ՝ կամ փէչեր ունեցող. ալթըն արմալը. թէնարլարը սըրմայ : || ոսկեծաղիկ. ոսկետերեւն. ոսկէտերեւն :
Ոսկի կոթով. դանակ, սուր, և այլն : || ոսկեճարմանդ. ոսկեդաստակ :
Ոսկի կողքով՝ գիրք : || ոսկետուփ մատեան. ոսկեպատեան գիրք :
Ոսկի կտրիկ. ալթընպիչ : || ոսկեատամն :
Ոսկի հալխայ, կամ զինձիլ. որ զարդու հարսը վիզը կը կախեն. ալթըն ըինճիր. ալթըն հալգայ. ալթըն գօլճագ : || մանեակ ոսկի. քառամանեակ. քառ. ուլունք : տե՛ս և Վզնոց զարդոյ :
Ոսկի հատ, կամ Ոսկի հատիկ. } ալթըն փարէ : || ոսկեհատ. ոսկէհատ. ոսկիհատ. ոսկեհատիկ. ոսկեհատիկ :
Ոսկի ղութի, կամ Ոսկի ղութի ունեցող. } գութուլու ալթըն : || ոսկետուփ. ոսկէտուփ :
Ոսկի մազեր, կամ Ոսկի մազեր ունեցող. } սըրմայլը սաչլը գըզ. սարը սաչլը : || ոսկիավարս. ոսկեվարս. ոսկեգիսակ. ոսկէգիսակ. ոսկեհեր :
Ոսկի մազերով զարդարուիլ : || ոսկեվարս լինիլ. ոսկեվարսիլ. ոսկէվարսիլ :
Ոսկի մը. պիր ալթըն : || դահեկան մի ոսկւոյ. դանկ մի ոսկւոյ. դանգ ոսկւոյ :
Ոսկի չինող. թիլլաճը : || ոսկեհնար. ոսկեգործակ :
Ոսկի չինող. ալթըն եափան. ալթըն իշլէյիճին. իշլէյէնի : || ոսկեգործ. ոսկեարհեստ :
Ոսկի ունեցող. ալթընլը : || ոսկեկիր. ոսկեկիր. ոսկիակիր. ոսկիակալ :

Ոսկի պատենիք ունօղ․ ալթըն գըլըֆը․ ալթըն գաբլը ։ || ոսկեպատեան․ ոսկէպատեան․ ոսկեհանդերձ ։
Ոսկի սիրօղ․ ալթըն սէվէն ։ || ոսկեսէր․ ոսկիասէր ։
Ոսկի փունձ․ ալթըն բուքեթը․ ալթըն ֆիշգըլու ։ || ոսկեփունջ․ ոսկէփունջ ։
Ոսկիէ, կամ Ոսկէ․ / Ոսկիէ թափած․ / Ոսկիէ շինած․ } ալթունտան․ եափըլմա ալթըն ։ || ոսկի․ ոսկեայ․ ոսկեղէն․ ոսկեգործ․ ոսկէգործ․ ոսկեկազմ․ ոսկենիւթ․ ոսկեկուռ ։
կամ, ոսկիագործ․ ոսկիակազմ․ ոսկիաձոյլ․ ոսկիակուռ․ ոսկիանիւթ ։
Ոսկու․ ալթընի․ ալթընտան ։ || ոսկւոյ ։
Ոսկու գունով․ / Ոսկու գունաւոր․ } ալթըն րէնկլի ։ || ոսկեգոյն․ ոսկէգոյն․ ոսկիագոյն․ ոսկեբանիգ․ ոսկեթոյր․ ոսկեասեղ․ ոսկեփայլ․ ոսկեճաճանչ ։
Ոսկու համրանք, կամ / Ոսկի համրօղ․ } ալթըն սայըճը․ ալթըն սայան ։ || ոսկեթիւ․ ոսկէթիւ․ ոսկեհամար․ ոսկէհաշիւ ։
Ոսկու մադէն․ ալթըն մադէնի ։ || ոսկեհանք․ ոսկեհանք․ ոսկեհան տեղի․ ոսկեմետաղք․ բովք ոսկւոյ․ բովք ոսկեհանաց․ ոսկեսակ ։
Ոսկու մադէնճի ։ || ոսկեհան․ ոսկէհան․ մետաղահան ոսկւոյ ։
Ոսկու մէջ ծնած․ ալթընլար, եա սըմալար իչին_դէ դողան ։ || ոսկեծին ։
Ոսկու նման, կամ ոսկու պէս․ ալթըն կիպի ։ || ոսկենման․ ոսկեկերպ․ ոսկետեսակ․ ոսկետեսիլ․ ոսկեքանդակ․ ոսկետարազ ։
Ոսկու պէս շողշողուն․ / Ոսկու պէս փայլօղ․ } ալթընկիպի փառլայան ։ || ոսկեփայլ․ ոսկիափայլ․ ոսկեճաճանչ․ ոսկէճաճանչ․ ոսկենշոյլ․ ոսկեշառաւիղ․ ոսկեգոյն ։
Ոսկով գրած․ ոսկի գրով գրած․ ալթըն եազըլը․ ալթըն հէլլի ։ || ոսկեգիր․ ոսկէգիր․ ոսկիագիր․ ոսկիագիծ․ ոսկետառ․ ոսկեծիր․ ոսկեվանկ․ ոսկէվանգ ։
Ոսկով զարդարած․ ալթըն ըլան, եա օրմայ ըլան փոշանմըշ․ ալթըն հէլլի ։ || ոսկեզարդ․ ոսկէզարդ․ ոսկիազարդ․ ոսկիապաճոյճ․ ոսկեպաճոյճ ։
Ոսկով կայծօղ՝ կամ կայծուցած․ ալթըն ըլան եալդըզլանմըշ, եա եալդըզլը ։ || ոսկեզօծ․ ոսկէզօծ․ ոսկեյօծ ։
Ոսկով նախշած․ ալթըն բէլլէր իլէն նաքըշլանմըշ, եա իշլէնմիշ ։ || ոսկենկար․ ոսկէնկար․ ոսկեճամուկ․ ոսկէճամուկ ։
Ոսկով պատած․ ալթըն գաբլը․ ալթըն բէլլէր իլէն գաբլանմըշ ։ || ոսկիապատ․ ոսկեպատ․ ոսկէպատ․ ոսկեպատեան․ ոսկէպատեան․ ոսկիակուռ․ ոսկեկուռ․ ոսկեհանդերձ․ ոսկիաձոյլ ։ տե՛ս և Ոսկեզօծ ։
Ոսկոր․ քէմիք ։ || ոսկր ։
Ոսկոր կոտրօղ․ քէմիք գըրան ։ || ոսկրաբեկ․ ոսկրախորտակ ։

Ոսկորներ ։ || տե՛ս Ոսկրտանիք ։
Ոսկրոտ․ քէմիքլի ։ || ոսկրուտ ։
Ոսկրտանիք․ / Ոսկրտիք․ } օնիւրէր․ քէմիքլէր ։ || ոսկերք․ ոսկերոտի․ կմախք ։
Ոսկրտանիք մարդոյ․ որ բէդէնիներ քէմիք ու կէմէք խաշարկէն, ու խուխանկնէրէն ։ || կմախք․ ոսկերոտի ։
Ոսպ․ մէրճիմէք ։ || ոսպն․ ոսպն ։
Ոսպ ծախօղ․ մէրճիմէքճի ։ || ոսպնավաճառ ։
Ոսպէ․ մէրճիմէքդէն ։ || ոսպնեայ․ ոսպնեղէն ։
Ոսպէ ապուր․ / Ոսպէ ռուպ․ } մէրճիմէք չօրպասը ։ || ոսպնաթան․ ոսպնաթան․ ոսպնեայ թան․ չեկաթան ոսպնեայ ։
Ոստ․ պուտագ ։ || ոստ ։
Ոստ չունեցող․ պուտագսըզ ։ || անոստ․ աերտ․ ողորկ ։
Ոստան․ քաղաքի անուն ։ || Ոստան ։
Ոստոստ, կամ / Ոստոտ․ } պուտագլը ։ || ոստուտ․ ոստոտեալ․ վարսակեալ ։
խիստ Ոստոտ․ չօք պուտագլը ։ || բազմոստ․ բազմոստեան ։

ՈՎ

Ո՞վ․ քիմ․ (հարցական ։) || ո՞վ․ ո՞վ ոք․ ո՞ ։
Ո՛վ․ (կոչական․ զո՛ր օրինակ․ ո՛վ մարդ․) այ․ էյ․ եա ։ || ո՛վ․ ո՛․ է՛ ։
Ո՞վ ո՞վ․ քիմ քիմ ։ || ո՞վ և ո՞վ․ զո՞ր օրինակ․ Ըսէ ինծի, թէ ո՞վ ո՞վ պիտի երթայ ։ || ասա ինձ, թէ ո՞վ և ո՞վ երթիցէ ։
Ո՞վ որ․ քիմ քի ։ || որ․ որ ոք․ ով ոք․ որ մի_անգամ․ և որ միանգամ ։
Ովկիանոս․ պէկ ծով․ պիւ դէնիզ․ պիւյիւք դէնիզ․ օքեանոս ։ || ովկիանոս․ համատարած ծով․ ծով մեծ ։
Ովսաննայ ։ || ովսաննայ ։

ՈՏ

Ոտանաւոր․ պէյիթ ։ || ոտանաւոր․ չափա_կիր․ ոտաքերգուհի․ ոտնքերգուհի․ ոտնքեր_գան․ ոտնաքերգան․ տաղ ։
Ոտանաւոր՝ խիստ վարպետութիւն շինած ։ || հանգներգութիւն․ գաւազաններգութիւն ։
Ոտանաւոր շինել․ պէյիթ եափմագ ։ || յօրի_նել ոտանաւորս․ տաղել ։
Ոտանաւորի տուն․ պէյիթ ։ || տուն երգոց․ տուն տաղից․ տող ։
Ոտաց ։ / Ոտից․ և այլն ։ } տե՛ս 'ի ներքոյ բառիս՝ Ոտք ։
Ոտնլըւայ, կամ / Ոտնվլայ․ } այաք եըգամաքը, եա եըգայըշը ։ || ոտնալուայ ։
Ոտնքար․ մինէքէրի պէս ծակծակ քար է․ որով ոտքը լուալու ատէնը կըշէն․ այաք թաշը․ ֆօմ_պոյ թաշը ։ || ոտնից քար․ ոտնքար ։
Ոտք․ ծիւնք․ այաք ։ || ոտն․ ոտք․ աթուր ։
Ոտք, ինչվան ծօքանիը ։ || թաթ ոտից ։

Ոտք՝ մէրտիվէնի, և նմանեաց․ մէրտիվէնին այաղը․ պասամաք․ ֆայլիեակ ։ || աստիճան․ աշտիճան․ ոտն ։

Ոտք դնելու տեղ․ ոտքը ինէճէկ․ այաք եէրի․ այաղ ինէճէճէք եէր ։ || ոտնկալ․ ոտնկալիճ․ կոխիճ ոտից․ հետատեղի․ կացուցիչ ։ տե՛ս և Ոտից տեղ ։

Ոտք ելլել ։ || տե՛ս Ոտից վրայ ելլել ։

Ոտք երկնցնել․ այաղ ուզաթմաք ։ || ոտս արձակել․ զոտս ընդարձակել ։

Ոտք երկնցնել․ Քէօտէնը գօնէլ․ համարձակութիւն գօնէլ ։ || համարձակութիւն զատանել․ համարձակիլ․ յանդգնիլ․ զօրանալ․ սիրտ առնուլ ։

Ոտք զարնել․ գըլըպալին թէփմէ վուրմաք․ ընէնոլին վրայ ծէծալմակ ։ || ոտն հարկանել․ ոտնհար լինիլ․ ոտնահար լինիլ․ ոտնհարել․ ոտնահարել ։

Կմ, ոտնհար լինիլ՝ ի վր կործանման ոսոխաց․ ծիծաղել զկործանմանն մարդոյ ։

Ոտք զարնելը․ գըլըպալին թէփմէ վուրմաք ։ || ոտնհարութիւն․ ոտնահարութիւն ։

Ոտք զարնող․ գըլըպալին թէփմէ վուրան ։ || ոտնհար․ ոտնահար ։

Ոտք կանգնեցնել ։ || տե՛ս Ոտք հանել ։

Ոտք կոխել․ չիղնատմաք չիլէնէօ․ փաղլան փիլէմէք ։ || չզիջանել․ չմեղկանալ․ հաստատուն կալ․ պնդիլ․ պնդել․ յամառել․ յամառիլ․ ծուղել․ խծղալ․ խծոել․ պինդ կալ․ 'ի խծղան կալ․ յողն կալ ։

Ոտք կոխել տալ․ չիղնատմաք չիղնալ․ փաղլան փիլէմէք ։ || յամառեցուցանել․ պնդեցուցանել․ 'ի խծղան կացուցանել․ պինդ առնել զոլորակ ուրուք ։

Ոտք կոխելը ։ || յամառութիւն․ յամառութիւն․ պնդութիւն․ խուժդուժ ։

Ոտք կոխող․ փաղլան փիլէմէնի ։ || յամառ․ յամառոտ․ յամառական․ յամառեալ․ յամառասէր․ յեցամիտ․ խստամիտ․ անդրդուելի․ անսասանելի ։

Ոտք հանել․ ոտքը վրայ կանգնեցնել․ այաղայ գալդըրմաք ։ || կանգնել․ վերականգնել․ յարուցանել․ արձանացուցանել ։

Ոտք հանել զհաւկիթ, կմ զառավածինները․ և այլն․ այաղայ գալդըրմաք, նէ պըրագմաք ։ || յարուցանել․ զարթուցանել․ խլրտեցուցանել․ 'ի վր գումարել․ աճեցուցանել․ խառնել․ խռովեցուցանել․ վրդովեցուցանել ։

Ոտք հանել զոտղան․ դուլէն սաքըմաք ։ || վարժել 'ի գնացս․ գնացական առնել․ գնայուն զարդել․ գնացուցանել․ 'ի քայլս համարձակել․ քայլս ուսուցանել ։

Ոտք մը․ պիր այաք ։ || ոտնչափ․ ոտնաչափ ։

Ոտք ոտից վրայ ։ || ոտն զոտամբ ։

Ոտք ոտից վրայ դնել․ ինչպէս պաղի մարդ նստելն ինչ կանէ ։ || ոտն զոտամբ արկանել․ ոտն զոտամբ ունիլ ։

Ոտք ոտից վրայ դնելով, որմունկը ծնկան վրայ կոթնցնելով, և ձեռքը երեսին դնելով՝ անհանգ նստեր էր ։ || ոտն զոտամբ արկեալ, արմունկն 'ի ծունկն, ձեռն 'ի ծնօտի՝ բազմեալ կայր ։

Ոտք ունող (այաղը օլան․ այաքլը ։ || ոտանի․ ոտնաւոր․ ոտաւոր ։

Ոտք չունող․ այաքսըզ ։ || անոտն ։

Ոտք վերցնել՝ ոտքը գալդըրմաք ․ եօլա տուշմէք ։ || ոտս արձակել․ ոտս 'ի վեր ամբառնալ․ ձկտանիլ 'ի գնալ ։

Ոտք փոխել ։ || տե՛ս Ախոյեան դառնալ ։

Ոտքը ամրցնել տեղը, ու անշարժ կենալ ։ պիր եէրտէ գալըբէլէմէք գալմաք ։ || ոտնակառել․ ոտնկառել․ կառեալ կալ ։

Կմ, ոտնակառոյց լինիլ․ ոտս կառուցանել․ կառեալ կացուցանել զոտս․ կառեալ կայել զոտս ։

Ոտքը ամրցնող տեղը․ գալըբէլէնեան ։ || ոտնակառոյց․ ոտնկառոյց ։

Ոտքը բռնըլիլ ։ || տե՛ս Կաղիլ ։

Ոտքը լան․ էնլի այաքլը ։ || լայնոտն ։

Ոտքը կաշիէ․ գայըշ այաքլը․ օէտիքլի այաքլը ։ || փոկոտն ։

Ոտքը կապել․ այաղլընը պաղլամաք ։ || ոտնակապել․ արկանել յոտնակապս․ պրկել զոտան ։

Ոտքը կարճ․ գըսա այաքլը ։ || կարճոտն․ կարճոտնեայ ։

Ոտքը կոտրել․ այաղլընը գըրմաք ։ || բեկանել զոտն․ ոտնբեկ առնել․ խեղել զոտան ։

Ոտքը կոտրող, կմ կոտրած․ այաք գըրըք․ այաղը գըրըք ։ || ոտնբեկ․ ոտնաբեկ․ հաշմ ոտիւք ։

Ոտքը կտրել․ այաղլընը քէսմէք ։ || հատանել զոտս․ ոտնկտուր առնել․ ոտնատ առնել․ կրճատել զոք յոտս ։

Ոտքը կտրող, կմ Ոտքը կտրած ։ || ոտնկտուր․ ոտնակտուր․ ոտնատ ։

Ոտքը բան հագնիլ․ այաղընայ չէյ գիյմէք ։ || ագանիլ յոտս․ խրացել զոտան ։

Ոտքը ձեռքը բռնկիլ․ էլի այաղը թութուլմաք ։ || զօսանալ․ զօսալ․ զօսնել ։ տե՛ս և Բուլրդուքալ ընլալ ։

Ոտքը ձեռքը ընկնիլ․ էլինէ այաղընայ տիւշմէք ։ || ողոքել․ յոտս անկանիլ․ յոտս անկանել․ յաղերս աղաչանաց անկանիլ․ աղերս արկանել ։ տե՛ս և Աղաչել ։

Ոտքը ձեռքը ընկնիլը ։ || աղերս․ ողոք․ ողոքում․ ողոքանք․ աղերսանք ։ տե՛ս և Աղաչանք ։

Ոտքը ձեռքը ընկնող․ էլինէ այաղընայ տիւշէն ։ || աղերսարկու․ ողոքիչ․ ողոքաւոր ։

Ոտքը ձեռքը թուլնալ․ էլի այաղը չէօզիւլմէք ։ || լքանիլ․ կթոտիլ․ նուաղիլ․ լուծանիլ․ վհատիլ․ թաթառիլ ։

Կամ, լքանալ․ թուլանալ․ թալկանալ ։ տե՛ս և Ուժաթափ ըլլալ ։

Ոտքը ձեռքը թուլնալը, կմ Ոտաց ձեռաց թուլութիւն ։ || լքումն․ կթուցումն․ լուծումն․ թալկացումն․ լքանք․ վհատք․ վհատութիւն ։

Ոտքը ձեռքը թուլցած․ էլի այաղը չէօզիւլմիւշ ։ || թոյլանդամ․ անդամալոյծ․ վհատ․ վհատեալ․ անխրախոյս․ անխրախուսելի ։

Ոտքը ձեռքը թուլցնել․ էլինի այաղընը չէօզիւլտիւրմէք ։ || լքուցանել․ կթուցանել․

նմանեցուցանել · վհատեցուցանել ։
Կամ, վհատել · լքանել · նուաղել · մեղկել ։
Ոտքը ձեռքը թուլցնող · էլինի այաղընը չէօզէն ։ || լքուցանող · լքուցիչ · վհատեցուցիչ · թալկացուցիչ ։
Ոտքը ձեռքը կապուիլ ։ || տե՛ս Շաշմիշ ըլլալ, և Ընդարկիլ ։
Ոտքը ձեռքը քըռուըռտիլ · էնտամը չանը · կմ հարուն կանէ 'ի շաղափործելը, կմ 'ի պերեւը ։ || տե՛ս Շողոքորթել՝ շանը · նո այն ։
Ոտքը ուղղուրլուն · տողող այսաւէլ ։ || բարե-ոտն · այր բարեքեր ։
Ոտքը սկրդչնող · այաք գոյղըւն ։ || ստնա-լայերծ · ստնատու · քարընդոտն ։
Ոտքը սախտա, կմ
Ոտքը ցաւող ։ } խեղ ոտամբ · հաշմ ոտիւք · հաշմոտն · ոտնացաւ ։
Ոտքը քարի զարնող · այաղըն թաշա ճառ-ոտն ։ || քարընդոտն ։
Ոտքէն ինչվան 'ի գլուխը ։ || տե՛ս Ոտից ինչվան 'ի գլուխը ։
Ոտքի ։
Ոտաց ։
Ոտից ։ } ոտից · ոտին ։
Ոտից՝ ինչվան 'ի գլուխը, կմ Ոտացէն 'ի գլուխ · պաշպան այաղաքադ ։ || յոտից մինչև ցգլուխ · 'ի գլխոյ մինչև ցներբանս ոտից ։
Ոտից ամանն ։ || տե՛ս Բաշմաղ ։
Ոտից արգելք · այաղ էնկէլի · այաք +չծուէ-ւէսի ։ || խոչընդոտն · քարընդոտն · խոչ ո-տից · խութ, կմ խէթ ոտից · գայթակ-ղութիւն, կմ գայթագղութիւն ոտից · քար գայթակղութեան · գայթակղանք · գայթագ-ղանք · գայթանք ։
Կամ, խոչեխութ Ճանապարհի · խէթեւ-խութ · խէթեւխոչ · ոտնատու ։
Ոտից արգելք ըլլալ · այաղ էնկէլի, կմ +եծե-փէչէլի օլմաք ։ || խոչընդոտն լինել · խոչ լի-նիլ ոտից · խէթեւխութ առ ոտն՝ կմ ընդ ոտն անկանել · ոտնատել · ոտնատու լինել · կըծիան ոտնատութիւն երեւել · քարընդոտն լինել · դնել 'ի գայթագղութիւն ոտից · լինել 'ի գայթակղանս ։
Ոտից արգելք ըլլալը, կմ Ոտից սկրդելը ։ || ոտնատութիւն · սահանք ոտից · գայթակ-ղութիւն · գայթանք ։
Ոտից գին, կմ Ոտից քաշը · այաք թաքամըը, հած էսնը ։ || անոտք · գոյ օրինակ ։
Մեկը ոտից գին էր, մեկալը գլխուն գին ։ || էր մին 'ի ստորից, և մին յանոտից ։
Ոտից քոփն էր ։ || կայր յանոտան, կմ կայր յանոտից ։
Ոտից եփեշին, կամ եփեշնէն ։ || տե՛ս Ոտք դնելու տեղ ։
Ոտից խղախ · ոջ ղմարտը կը սահեցնէ ։ || ստնատու · քարընդոտն · խէթեւխութ ոտից ։
Ոտից ծարերը ։ || կինք · թաթ ոտից ։
Ոտից կապ · այաք պաղը · պուքավէլը ։ || ոտնա-կապ ։
Ոտից կապ · թաշնոց՝ նոնմանէոց ։ || կապարանք · կապարանձ ։

Ոտից կոխկռտուք, կամ կոխան ։ || տե՛ս Կոխկռտուք ։
Ոտից ձայն · այաք սէսի · այաք սէսլէնիկի ։ || ստա-նաձայն · ոտնատրոփ · ստնատրոփ · դըփ-դիւն · դոփիւն ։
Ոտից ճամբայ, կամ Ոտաց ճամբայ · այաք եօլու · հուլէ · չէօլէ ։ || արահպնոց · առաւանոց · առքրոց · կղկզանոց · լռճալեք · փարշէրքը · ...
Արքաս ոտից ճամբան մտանկեցաւ ։ || ա-րիտս 'ի պարշէլիան ընկալաւ զստամանկութիւն ։
Ոտից ճամբան երթալ · պայա եւէրիւր եր-թալ ։ || գնալ 'ի լռճալիս · երթալ 'ի կարես սրտվայնի · վճարել զպէտս մարմնոյ ։
Ոտից ներքեւը ։ || տե՛ս Ոտից տակը ։
Ոտից նշան ։ || տե՛ս Ոտից տեղ · ոտին նշան ։
Ոտից չափ · այաղ էօլչիւսիւ ։ || ոտնաչափ · չափ ոտից ։
Ոտից վրայ ելլել ·
Ոտից վրայ կանգնիլ · } այաղայ լըգմաք · գալգ-մաք · փուրմաք ։ || յոտն կալ · յառնել · կանգ-նիլ ։ տե՛ս և Կանգնիլ ։
Ոտից վրայ կենալ · այաղ խարաինդ դուրմաք ։ || յոտն կալ · ոտնկայ լինել · յոտնմանուորս լինել · ընդ ոտանաւորս գոլ · յոտնմանա-ւորս կալ · լինել 'ի յոտնկեալս ։
Ոտից վրայ կենալը ։ || ոտնկացութիւն · ո-տնկայութիւն · յոտնկայութիւն · յոտնկացութիւն · ոտնակացութիւն · ոտնկելք ։
Ոտից վրայ կեցող · այաղ խափինդէ դուրան ։ || ոտնկայ · ոտնակաց · ոտնաւոր · ոտանաւոր ։
Ոտից վրայ չկեցող, կմ վեր չելլող · այաղայ գալքմայան ։ || անոտնկայ · անյարիր ։
Ոտից տակը · ափին ներքեւը · փալայն · (ինչ աննմանական ։) || ներբան · գարշապար · ներ-քոյք ոտից ։
Ոտից տակը · ափից ներքեւը · այաք փէղինէ · (ինչ ներփոյխան ։) || առ ոտն · ընդ ոտիւք · ընդաթուր · աստթուր ։
Ոտից տակ առնել ։
Ոտից տակ ձգել ։ } տե՛ս Կոխկռտել ։
Ոտից տակ մեռցնել, կմ սպաննել · այաք փէղինտէ եօլտիւրմէք ։ || առաթուր սպանա-նել · ընդաթուր սատակել · առ ոտն խո-շոշել ։
Ոտից տակը ըլլալ · այաք փէղինտէ օլմաք ։ || առ ոտս գոլ · առ ոտս լինել ։
Ոտից տակը խղախ դնել, կմ քաշեցնել · այաք փէղինէ գղաք գօմաք ։ || ոտնատել · քար-ընդոտնել · խէթ և խութ առ ոտն արկա-նել ։ տե՛ս և Սահեցնել ։
Ոտից տակը խղախ քաշեցնող ։ || քարընդ-ոտն · ոտնատու · ոտնալըպիրծ ։
Ոտից տեղ ·
Ոտից հետք · } ափին նշան · իզ · էէղէր ։
|| հետք · կինք · շաւիղ · ստնաշաւիղ · ոտնա-հետ · ոտնատեղի · նշմարանք ոտից ։
Ոտից տեղ · ափ կոխելու տեղ · այաք պաստմա-էեր ։ || հետարան · կացարան · կայարան · կայան · կացոց · կայ · կայք · ոտնկայ · ստ-նատեղի ։
Ոտից ցաւ · այաղ աղըրըը ։ || ոտնացաւու-թիւն ։ տե՛ս և Նիքրիս ։

Ոտքով․ } այաղըլան․ եայան։ ‖ ոտիւք․ ոտամբ․ յոտանաւորս․ հետիոտս․ հետեւակ։
Ոտօք․ }

Ոտօք անցանել․ Ոտօք երթալ․ եւն։ ‖ տես Հետեւակ անցանել․ Հետեւակ երթալ․ եւն։

Ոտօք գետինը ծեծել, կամ փորել․ ինչպէս կընէ սրտողած ձորը, ձին, եւ այլն։ ‖ գոփել․ գափը հատանել։

Ոտօք գետինը ծեծելը։ ‖ գոփիւն․ գափը։

Ոտօք գնացող, կամ քալող։ ‖ տես Հետեւակ․ եւ զօրս գնին։

Ոտօք պղտորել ջուրը․ ինչպէս կընէ ձին, եւ այլն։ ‖ առ ամբակ պղտորել։

Ոտօք փախ փուլթ ձան հանօղ։ ‖ ոտնատրոփ․ ոտնատորոփ։

Ոտօք փշրած, կամ փշրող։ ‖ ոտնափշուր․ ոտնափխուր։

ՈՐ

Որ, կամ օր․ ‡ի․ (յարաբերական։) ‖ որ․ ո․ ո՛վ․
Այն ծեծը՝ որ դիւթիւն աշխարքս ունէր ստեղծեց, մեզի համար խաչեցաւ, ու մեռաւ։ ‖ Նա, որ զամենայն ոչ յանէից գոյացոյց, վն մեր զմահ խաչի համբերեաց։
Որ դբու մեղքդ կըթողու, ու ամէն հիւանդութիդ վրայէդ կըվերցնէ։ ‖ ո քաւէ զմեղս քո, և բժշկէ զամ հիւանդութիս քո։

Որ․ (շաղկապ բաղհետական։) ‖ եւ․ ո՛վ․
Ուր որ երթաս՝ դիտի չարչարանքդ կըրես։ ‖ ուր և երթիցես՝ պարտէ քեզ կրել զնեղութիւնս։

Որ․ (շաղկապ խորհրդական։) ‖ զի․ թէ․ եթէ․ բամ․ բա․ բայ․ որ․ զո՞ր օրինակ․
Ինչ կուզես, որ ընեմ։ ‖ զի՞նչ կամիս, զի արարից։
Կուզէիր՝ որ ամմէնքս փախչէինք։ ‖ խնդրէիր, թէ մեք ամենեքին փախուցեալ էաք։
Կուզէր՝ որ ափերնուս խլէ։ ‖ ցանկայր՝ եթէ յափշտակեսցէ 'ի մէնջ։
Իմացայ՝ որ խելքդ վրադ չէ։ ‖ ծանեայ, որ ոչ ես դու զգաստ, կամ բամ, և կամ բա՝ չես զգաստ։

Որ․ (շաղկապ պատճառական։) ‖ ո՛վ․ ո՛վ զի․ իբր զի․ իբրև զի․ մինչզի․ մինչև․ մինչ․ որ․ ո՛վ․
Որ քու արդար օրէնքդ սորվիմ։ ‖ ո՛վ ուսայց զարդարութիս քո։
Որ քու դէմ չի մեղանչեմ։ ‖ որպէս զի մի մեղայց քեզ։
Բաւ՝ որ խելքը գլուխը գայ։ ‖ տացի զայն, ո՛վ զի, կամ իբր զի՝ զգաստասցի։
Պատժեցի զքեզ, որ դատնաս քու չար ճամբայէդ։ ‖ հարի զքեզ, իբրև զի դարձցիս 'ի չար ճանապարհացդ քոց։
Այնչափ չարացաւ, որ յուսահատեցայ։ ‖ այնչափ չարացաւ, մինչ զի յուսահատիլ ինձ 'ի նմանէ։
Անդրատար խօսեցաւ, որ ապշած եղայ։ ‖ այնչափ խօսեցաւ, մինչև ձանձրանալ ինձ։
Այնքան կանչեց, որ անկանելիս խլեցաւ։ ‖ այնչափ աղաղակեաց, մինչ խլանալ ականջաց մերոց։

կաղղաչէին որ ասիկայ տանից ձեռք դադնելու հացնեն։ ‖ աղաչէին, որ զայս ազդանարատ հասուցանել մարթասցին։

Ո՞ր ատեն։ ‖ տես Ե՞րբ։

Ո՞ր բան․ նէ։ ‖ զի՞նչ․ ի՞նչ․ ինչ ինչ։

Ո՞ր տեղ․ նէրէսի։ ‖ ո՞ւր․ ուրանօր․ յարում վայրի․

Ոց տեղ որ։ ‖ տես Ո՛ւր որ։

Որը․ (հարցական․) հանկըսը․ հանկըսըընը․ ‡իմ։
‖ ո՞ր․ ո՞վ․ ո․ զո՞ր օրինակ․
Ձեզի ո՞րը աղէկ է։ ‖ ո՞ր լաւ իցէ ձեզ։
Տղոց ո՞րը խելօք է։ ‖ ո՞ 'ի մանկանց ուշիմ է։
Ոցը կըսես։ ‖ զո՞վ ասես 'ի նոցանէ։
Ո՞րը ըրաւ աս բանդ։ ‖ ո՞ 'ի նոցանէ արար զայդ։
Որը նէրս՝ որը՝ դուրս․ ‡իմ իչէրի, ‡իմ տըշարը․ կմ ‡իմ իչէրիտէ, ‡իմ տըշարըտա։ ‖ որ 'ի ներքս՝ որ արտաքս։
Որը շատ՝ որը քիչ․ ‡իմ չօգ՝ ‡իմ ազ։ ‖ որ շատ և որ սակաւ։

Որակութիւն․ ...։ ‖ որակ․ որակութիւն․ որպիսութիւն։

Որակութիւն ունօղ․ ...։ ‖ որակաւոր։

Որակութիւն չունօղ․ ...։ ‖ անորակ։

Որբ․ եօթիմ․ եէթիմ։ ‖ որբ․ անհայր․ անմայր։

Որբ ըլլալ․ }
Որբընալ․ } եօթիմ օլմագ․ եօթիմ գալմագ։
Որբ մնալ․ } ‖ որբ լինել․ որբանալ։

Որբ մնալը․ եօթիմ գալմագ։ ‖ որբութիւն։
Որբերու տեղ․ եօթիմխանէ։ ‖ որբանոց․ որբանոց։

Որբեվարի․ ...։ ‖ այրի․ այրիացեալ։

Որբեվարութիւն․ ...։ ‖ այրիութիւն․ այրութիւն։

Որբութիւն․ եօթիմլիք․ եէթիմլիք։ ‖ որբութիւն։

Որդ․ գուրդ։ ‖ որդն․ ճճի․ ճճու․ ուտիճ․ ուտիչ․ կերիչ․ զեռուն․ սողուն․ խոխոյթ․ կայտառ։

Որդ ընկնիլ։ ‖ տես Որդնոտիլ։

Որդ ընկած։ } տես Որդնոտ։
Որդը կերած։ }

Որդ պէտքէմէշ ընօղ․ գուրդ պէտքէյէն։ ‖ որդնաբոյծ․ որդնաբոյծ․ որդնասնոյց․ որդնապարար։

Որդ վխտացած, կմ որու մէջ որդ կուխտայ․ գուրդ գայնամըշ, կմ գայնար։ ‖ որդնեռաց․ որդնեռանդն։
Որդերով լցուած։ ‖ տես Որդնոտ։

Որդեգիր․ օղուլլուգ․ ...։ ‖ որդեգիր․ պատուաւոր որդի։

Որդեգիր ընել․ ...։ ‖ որդեգրել․ որդեգրել․ որդեգիր առնել․ գրել յորդիութիւն․ յորդիութիւն գրաւել․ յորդիութիւն պատուաստել․ որդիացուցանել։

Որդեգրութիւն։ ‖ որդեգրութիւն․ որդեգրութիւն։

Որդի․ ...։ ‖ որդի․ ...․ ծնունդ․ ...։ տես և Զաւակ։

Որդի եայ․ ...։ ‖ որդի ...։

Որդի ընել։ ‖ տես Որդեգիր ընել։

Որդի չուռնող ։ ‖ տե՛ս Զաւակ չուռնող ։

Որդեին ատող. էվլատընը սէվմէյէն ։ ‖ որդեխա-տեաց ։

Որդեին ծախող. օղլանըն սաթան ։ ‖ որդեվա-ճառ · որդէվաճառ ։

Որդեին կորսնցնող. օղլանըն գայպ էտէն ։ ‖ որդեկորոյս ։

Որդեին ուտող. օղլանըն եէյէն ։ ‖ որդեկեր · որդէկեր · ծննդակեր ։

Որդեին սիրող. օղլանըն սէվէն ։ ‖ որդեսէր · որդեսէր · որդիասէր · զաւակասէր ։

Որդեին սպաննող, կամ մեռցնող. օղլանըն էօլ-տիւրէն ։ ‖ որդեսպան · որդեսպան · որդե-կոտոր ։

Որդու պէս. օղուլ կիպի ։ ‖ որդեպէս · որ-դիաբար · իբրև որդի · նման որդւոյ · 'ի տեղ որդւոյ ։

Որդիութիւն. օղուլլուգ · էվլատլըգ ։ ‖ որդիու-թիւն · որդէութիւն ։

Որդնոտ. որդ ընկած՝ կամ որդէ կերած · գուրդլու · գուրդլանմըշ ։ ‖ որդնուտ · որդնահար · որդ-նակեր · որդնալից · որդնալի · մեցոտ · ճճե-կեր · ճըճեկեր · ուտճահալ · ժանկոտ · ժանգոտ ։

Որդնոտիլ. որդ ընկնիլ · գուրդլանմագ ։ ‖ որդ-նահարիլ · որդնալից լինիլ · որդնիլ · որդ-նաւորիլ · մեցոտիլ · մեսիլ ։

Որդնոտութիւն. գուրդլանմըշ ։ ‖ որդնահարութիւն · որդնակերութիւն · ճճեկերութիւն · մեցոտութիւն · եւլն ։

Որդնոտութիւն բուսոյ ։ ‖ ժանգ · ժանկ · ժան-գոտութիւն · ժանկոտութիւն ։

Որդնոտցնել. գուրդլանտըրմագ ։ ‖ որդնահա-րել · որդնեցուցանել · մեցոտել · մեսե-ցուցանել · մեսել ։

Որթ. փէյէկ · թոմայ ։ ‖ որթ · որթատունկ · թուփ խաղողոյ ։

Որթ ազնիւ ։ ‖ որթ ընտիր · որթ սորեկ ։

Որթու ճուղ. թոմայ փալը ։ ‖ ուռ · որթ · բարունակ · շառաւիղ ։

Որթու ճղերու կտրուածք. թոմայի կէսիլմիշ ճըղըլէր ։ ‖ հոտ, կամ յոտ որթոյ · խուխէ որ-թոյ · հոտոտած ։

Որթու Փիլիզ. ծիլ թոմայի, որ տուլի բանե-րուն հուգուլբելի ։ ‖ խիզգ · խիզգ որթոյ · պատատաղիճ · պատուեղիճ ։

Որթոց. թոմանլըգ փէլ · փէյէկլիք · պաղ ։ ‖ որ-թոց · որթանոց · այգի ։

Ործկալ ։ ‖ տե՛ս Փսխել ։

Որկրամոլ. գէղողուղ · շէղողուղ · պօղազէավէր · պօղազայ փէրվէր · պօղազ գուլու · աճ կէօզլի · նէյինճի · չօք նէյինճի ։ ‖ որկրամոլ · որկորա-մոլ · որկրաժէտ · որկորաժէտ · որկորա-պաշտ · որկորեայ · որկորայ · որկորեալ ։

Կամ, որովայնամոլ · որովայնաժէտ · որո-վայնապաշտ · որովայնապարար · յորովայ-նապարար · մարմնապարար · պորտապա-րար · պորտաբոյծ · բերանալոյծ · շատա-կեր · շատակուլ · դժոխորովայն · շռայ-լոտ · շռայլաբարոյ ։

Կամ այսպէս · զեղխ, կամ խէնէշ 'ի կերա-կուրս · շռայլ 'ի խահագործութիւնս · մո-լեալ 'ի խորտիկս · վարեալ զհետ որկորս-տութեան · մատնեալ զանձն 'ի ցանկութեան կերակրոյ · հարեալ զանձն յախտ որկորս-տեան · լուծեալ զկարգ պարկեշտութեան · բարեաւ մեռեալ տասցեալ ժուժկալութեան · պաշտօնեայ կարգեալ ապաւառաց պղծու-թեան · պարարիչ որդանց և ճճեաց ։

Որկրամոլ ըլլալ ։ ‖ տե՛ս Որկրամոլութիւն ընել ։

Որկրամոլութիւն. գէղողուղլուգ · շէղողուղլուգ · պօղազ էօղլուլուգ · աճկէօզլիւլիւք · չօք նէյինճիլիք ։ ‖ որկրամոլութիւն · որկորամոլութիւն · որկրաժէտութիւն · որկորաժէտութիւն · որկորա-տութիւն · որկորուստ · որկրապաշտութիւն · որովայնապաշտութիւն · որովայնաժէտութիւն · որովայնամոլութիւն · որովայնապարարութիւն · ուելակերութիւն · շատակերութիւն · բերանա-լուծութիւն ։

Կամ այսպէս · ախտ որկորստութեան · ախտ որ-կորեայ · որկորեալ մոլութիւն · չարութիւն որկորոյ · պաշտօն որովայնի · զեղխութիւն կերակրոյ · խէնէշութիւն կերակուր լինելոյ · զակատութիւն խորտիկակերութեան ։

Որկրամոլութիւն ընել. գէղողուղ ըլլալ · աճկէօզ-լիւլիւք էթմէք · հօյվան կիպի չօք եէմէք ։ ‖ որկրամոլիլ · որկորամոլիլ · որկորաժէտիլ · շռայլատիլ · շռայլանալ · զեղխիլ կերակ-րօք · խէնէշանալ 'ի կեր և 'ի կուր · վարիլ զհետ որկորստութեան · պնդել զկնի որովայ-նաժէտութեան · մատնել զանձն 'ի մոլութիւն որովայնի · գրաւել զանձն յախտ որկորս-տեան · հարկանիլ 'ի չարութիւն որկորոյ · պարուրիլ 'ի փափկութիւնս խորտկաց · զա-կատիլ 'ի կեր համագամաց ։

Որկրամոլութիւն ուսել. գէչ ստէլ · հօյվան կիպի եէմէք · մուրտարանմագ · ճանճայը չալըշմագ ։ ‖ մաղգայլել · որկորաժէտիլ · զեղխիլ 'ի կերակուրս · խէնէշանալ 'ի խա-հագործութիւնս ։ տե՛ս և Որկրամոլութիւն ընել ։

Որձ. էրքէկ, որ հայվաններուն կուլի ։ ‖ որձ · յորձ · արու ։

Որձ եղնիկ. էրքէկ կէյիկ ։ ‖ եղջերու ։

Որձ ըլլալ. էրքէկ օլմագ · էրքէքլէնմէք ։ ‖ որձա-նալ · յորձանալ · արուանալ ։

Որձ քար. տէմիր տաշ · սէրթ թաշ · գայա թաշը ։ ‖ որձաքար ։

Որձ քարէ ։ ‖ որձաքարեայ · յորձաքար վէմ ։

Որձերը ջարդել. էրքէքլէրի գըրմագ ։ ‖ որձա-կոտոր առնել · կոտորել զարուն · արուա-կոտոր լինիլ ։

Որձերը ջարդող. մանչերը սպաննող · էրքէքլէրի գըրան ։ ‖ որձակոտոր · արուակոտոր · ար-ուախոշոշ · արուասպան ։

Որձի միութալիս. էրքէքլանի ։ ‖ որձային · արուային · արուական · արական · որձա-կան ։

Որձայ. ան բանձարները կամ խոտերը՝ որ հատեք կու-տան ։ ‖ որձին · որձային ։

Որմի. տաղէն անուն ։ ‖ որմի ։

Ո՞րն որ է · կամ } հանկըսը օլուրսա ։ ‖ ո՛րև է-
Որն որ ըլլայ ·
ցէ · ո՛րնէ և իցէ · ո՛ և իցէ · ո՛վ և իցէ · ուր-ևիցէ · ումպէտ · անխտիր յամենեսին, կամ յամենեցունց · և այլն ։

Որոգայթ · թուզագ · թէուզէն ։ || որոգայթ · թակարդ · թակարդ · հաղբք · ծուղակ · ծողակ · ծուղակ · տկանատ · ակնատ · որ_ սանք · ցանց · որս · դարան ։

Որոգայթներ ։ || Թակարդներ · հաղբք · որ_ սանք ։

Որոգայթ լարել · թուզագ գօմագ · թուզագ գուռ_ մագ ։ || որոգայթ արկանել · որոգայթ գնել · թակարդ արկանել · թակարդ գնել · որո_ գայթս թագուցանել · հաղբս պատրաստել · թակարդս պատրաստել · որոգայթս թագուցանել ։ տես և Հնարք անել ։

Որոգայթ լարօղ · թուզագ գուրան ։ || որո_ գայթադիր · թակարդադիր · որոգայթա_ ւոր ։ տես և Հնարագործ ։

Որոգայթը ընկնիլ, կմ բռնուիլ · թուզա_ ղայ տիւշմէք · աէլա՛յ թիւշմէք ։ || որոգայթիլ · թա_ կարդիլ · ծուղակիլ · ծողակիլ · ըմբռնիլ · որսացեալ լինիլ · ՚ի թակարդս անկանիլ · ՚ի հաղբս կործանիլ ։

Կմ, խարդաւանիլ · գաւաճանիլ · խորա_ մանկիլ ։

Որոգայթը ձգել, կմ Որոգայթով բռնել · թուզաղայ տիւշիւրմէք · թութմագ · աւլամագ ։ || յորոգայթս արկանել · ՚ի թակարդս ար_ կանել · ՚ի ծուղակս փակել ։

Կամ այսպէս · թակարթել · թակարդել · թակարթապատել · որոգայթել · ծողակել · ծողարկել · ապխուցանել · աղխուցանել · ցանցել · վարմել · կարթել · գողել ։

Որոգայթով բռնուած, կմ որոգայթը ըն_ կած · թուզաղայ տիւշմիւշ · թութուլմուշ · աւ_ լանմըշ ։ || յորոգայթս անկեալ · թակարթա_ պատ · թակարթակալ ։

Որոգայթով բռնել ։ || տես Որոգայթը ձգել ։

Որոգայթաւոր · թուզագճը · թէհլիքէլի ։ || որո_ գայթաւոր · թակարթաւոր · թակարդաւոր · ծուղակաւոր · մեքենաւոր · մեքենայաւոր · մենքենայաւոր · մենքենաւոր ։

Որոգայթաւոր՝ բան · խօսք · և այլն ։ || տես Վտանգաւոր ։

Որոճ · գարթըլ պուռնուղու · ճանիօլլայ թալը · ծոխա ճէրմանի տարի ալէս ակոսներով ծծմում մի է ։ || որոճ · խեցի որոճից · որոճախեց ։

Որոճալ · գէվլէք · գէվշէլէմէք · թէքրար չէյնէմէք ։ || որոճալ · որոճել · որոճ ածել · յորոճ անկա_ նիլ ։

Որոճալը · գէվիշ · գէվիշլիք ։ || որոճ · որոճք · որո_ ճումն · որոճումն · որոճութիւն ։

Որոճալով · գէվշէրէք · գէվշէլէյէրէք ։ || որոճելով · որոճաբար · որոճապէս · ընդ որոճ ։

Որոճացող · գէվշէն · գէվշէլէյէն ։ || որոճող · որո_ ճական · որոճային ։

Խիստ Որոճացող, կմ որոճացած · գարը գէ_ վշէն · չօգ գէվշէլէյէն ։ || որոճալից · որոճալիր ։

Որոճկալ ։ || տես Երբեմն կալ ։

Որոմ · փէլինճ · գէօլճէ · չէլօն ։ || որոմն ։

Որոմ բերօղ · փէլինճ հասըլ էտէն ։ || որոմնաբեր · որոմնածին ։

Որոմ ցանօղ · փէլինճ էքէն գէօլճէ էքէն ։ || որոմնա_ ցան · որոմնարկու ։

Որոմն նման ։ || որոմնատեսակ · որոմնա_ կերպ · որոմնանման ։

Որոնաւոր ։ || տես Փնտռօղ · և Հարցուփորձ ։

Որոնել ։ || տես Փնտռել ։

Որովհետև · չիւնքի ։ || որովհետև · փոխանակ զի · փոխան զի · այլ զի · այն զի · նա զի · իբրև զի · իբր զի · և զի · նա առանձին · ըստ որում · մինչ · ուստի · զի ։

Որպան · գէ՛չէ՛ ինչ խառնակս ։ || որպան ։

Որու · քիմ · քիմին ։ || որոյ · որում · ում · նում · ույր · եր ։ տես և Որու վրայ ։

Որու համար · քիմին իչին ։ || վասն որոյ · վասն ույր · վասն եր · եր վասն · եր աղագաւ · ույր աղագաւ · որոյ աղագաւ · սակս որոյ ։

Որու որու ։ || ույց ։

Որու վրայ · քիմին իւսթիւնտէ ։ || յորոյ վերայ · յույր վերայ · յեր վերայ · յեր վերայ ։

Որու քովը · քիմին եանընտա ։ || առ որում · առ որով ։

Որջափ ։ } տես Խնչղբայր ։
Որջաք ։

Որպիսութիւն · ուֆքէլէ ։ || որպիսութիւն · որա_ կութիւն · որակ · հանգամանք · եղանակ ։

Որս · ավ, կմ ավ ։ || որս · որսոն · որսոնք · որսանք ։

Որս երթալ · աւայ կիթմէք ։ || գնալ յորս · ել_ նել յորս ։

Որս սիրող, կմ Որսի ետևէ ընկնող · աւճըլը · աւճը ։ || որսասէր · որսայոյզ · որսախնդիր · հետամուտ որսոյ ։

Որսալ · աւլամագ ։ || որսալ · ըմբռնել · առնուլ ։ տես և ետևէ գրած բառերը ։

Որսալ՝ ղմարդ ։ || որսալ · ըմբռնել · կալ_ նուլ · զըմբռնել, կմ զձեռօք անել · զձե_ ռամբ արկանել · ՚ի բուռն արկանել · ձգել զոք առ ինքն ։

Որսալ ձուկ ։ || տես Ձուկ բռնել ։

Որսալը · աւլամալ ։ || որսացումն · որսանք · տես և Որս ։

Որսորդ, կամ Որսնորդ · աւճը · աւլայըճը ։ || որսորդ · որսօղ · որսիչ · որսացօղ · որսա_ բար · որսակալ · որսակամ ։

Որսորդ շուն · աւ քէօփէյի · թազը ։ || շուն որսոյ · շուն որսական · որսորդ շուն · ապաքէնական ։

Որսորդը խաբօղ · աւճըյը ալդադան ։ || որսորդ_ դախաբ · որսորդապատիր ։

Որսորդութիւն · աւճըլըգ · աւլարլըգ ։ || որսոր_ դութիւն · որսողութիւն · որսարարութիւն · որ_ սմնութիւն ։

ՈՒ

Ու · վէ ։ || և, կմ և, կմ ու · զոր օրինակ ·

Հաց ու ջուր էր կերածը ։ || հաց և ջուր միայն ճաշակէր ։

Աղաւնը ու կատուրաշը՝ մէկ են ։ || աղաւնի և կատուարիշ ընդ մի համար են ։

Ջիս ելլել ու մտնել չթողուցին ։ || անել համարձակ զիս արարին ։

Ուղած · կօվէյած · խօփէնմիշ ։ || խնդրեալ · հայ_ ցեալ · մաղթեալ ։

Կամ, ցանկացեալ · տենչացեալ · կամե_ ցեալ · յօժարեալ ։

Կամ, կամաւոր • կամայական • կամական • կամաւորական • յօժարական ։

Ուղածը, կմ Ուղած բանը • (գոյակ՚նէր •) խո_ փէ+ ։ || Հաճոյք • կամք • հաճութիւն • ցան_ կութիւն սրտի ։

Ուղածը առնել • խոփէփէլինի ույմաք ։ || առնուլ զոր խնդրէ • ընդունիլ զխնդրուածս իւր • խնդրոյն հանդիպիլ ։

Ուղածը գտնել, կմ Ուղածին հասնիլ. խոփէ_ փէդինի պուլմաք ։ || գտանել, զոր խնդրէ • գտանել զկամս իւր • կամագիւտ, կմ կա_ մագիւտ լինիլ • հասանել խնդրոյն • ստա_ նալ՝ զոր խնդրէն ։

Ուղածը ընող • խոփէփիդինի էփէն • կէօյնիւնիւ էփէն ։ || կամարար • կամակատար • կամակա_ ցոյց • հաճոյակատար • մտահաճ ։

Ուղածին կեօրէ • խոփէփիդինէ կէօրէ • կէօյնիւնէ կէօրէ ։ || ըստ յօժարութեան իւրում • ըստ կամս իւր • ըստ հաճոյից իւրոց • ըստ սրտի իւրում • ըստ ցանկութեան սրտին • ըստ որում ցան_ կայ անձն նորա ։

Ուղածին պէս • ուղէնի խնի • խոփէփիսի կիպի ։ || ըստ խնդրելն • զոյգ ընդ խնդրուածոցն • այն ինչ խնդիրք նորա 'ի բերան էին • մինչ տակաւին 'ի խնդիրսն էր • չև էր զբան խնդ_ րուածոցն վճարեալ ։ տե՛ս և Ուղածին կեօրէ ։

Ուղածին պէս դրած օրէնք ։ || ինքնօրինութիւն • ինքնակամ օրէնք ։

Ուղածիս պէս տուածիս կէօրէ • խոփէփիդիմ կէօրէ • +էֆիմէ կէօրէ ։ || ըստ իս • ըստ կամացս • ըստ հաճոյիցս • որպէս և կամէի, և այլն ։

Ուղածիս պէս • ըստ մը ուղէդ խնի • խոփէփիդիմ կիպի ։ || ընդ խնդրելս • մինչ դեռ 'ի խնդրել էի • զոյգ ընդ խնդրոյս ։

Ուղել • փո՛ր ըռել • պէրխօնփէն խոփէմէ+ ։ || խնդ_ րել • 'ի խնդիր լինիլ ։

Ուղել աղաչելով • փինմէ+ ։ || հայցել • մաղ_ թել • աղերսահայց լինիլ • ընդ հայց անկա_ նիլ ։ տե՛ս և Աղաչելով ուղել ։

չՈւղել • խոփէմէմէ+ ։ || չխնդրել • չհայցել • և այլն ։

Ուղել • մէփէն ուղել • բանմը տրել • հա ըռել • խու+ փալ • և այլն • խոփէմէ+ • հաղ էթմէ+ ։ || խնդրել • կամիլ • հաճիլ • յօժարիլ • յանկ չարիլ • ա_ խորժել • ախորժիլ • կամաւորիլ • հաւանիլ ։ կմ, յօժարամիտ լինիլ • յառաջամիտ լինիլ • հաճ լինիլ • կամ է նմա • կամ եղև ինձ ։

խիստ Ուղել ։ || խանդակաթիլ • կաթոգնիլ • տռփալ ։ տե՛ս և Ուղելով ձանձրացնել ։

չՈւղել • չհամիլ • հաղ չընել • խոփէմէմէ+ • հաղ էթ_ մէմէ+ ։ || չկամիլ • չախորժիլ • չախորժել • տխորժել • չհաճիլ • տհաճիլ • դժկամակիլ • դժկամակել • դժկամակ լինիլ • ուրատ՝ կմ յուրատ լինիլ • ուրատ՝ կամ յուրատ կալ ։ տե՛ս և Գանիլ ։

Ուղելը ։ || տե՛ս խնդրուածք ։

չՈւղելը՝ խոփէմէմէ+լիք • տափէնպնիլիք ։ || չկա_ մութիւն • անկամակութիւն • դժկամակութիւն • տկամայութիւն • տհաճութիւն • տխորժութիւն • տխորժանք • ուրացութիւն • ապուտութիւն ։

Ուղելով ձանձրացնել • աղաչելով ու աղաչելով բանը բուռնել • խոփէյէրէ+ վէ խոփէյէրէ+ պէզտր էթմէ+ • գաթ գաթ փինմէղ խնէն ափամը պէզար էթմէ+ • ուր+ըէթ էթմէ+ ։ || Թախանձել • Թա_ խանձեցուցանել • ժտել • ժտիլ ։

Կամ, Թախանձ արկանել • 'ի ժտութիւն անկանիլ • զԹախանձանօք գալ • պաղատա_ նեցուցանել • վաստակել ։

Ուղելով ձանձրացնելը, կամ ալեզար ընելը • ուր+ըէթ ։ || ժտանք • ժտութիւն • ժտումն • Թա_ խանձանք • Թախանձութիւն • Թախանձ ։

Ուղելով ձանձրացնող ։ || Թախանձեցուցա_ նող • Թախանձեցուցիչ • և այլն ։

Ուղես չուղես՝ պիտի մտնիս • խոփէր խոփէմէզ՝ էօլէճէ+ սին ։ || կամիս ակամայ հանդերձեալ ես մտանիլ • Թէ կամիս Թէ ակամայ՝ մտ_ անելոց ես • Թէ կամաւ՝ Թէ բռնութեամբ՝ մահն քեզ առաջի կայ • ապաքէն ցապաք մահու վախճանեսցիս ։

Ուղէ չուղէ՝ պիտի ծերանայ • խոփէր խոփէմէզ, գօճայաճագ ։ || կամայ ակամայ հանդերձեալ է ծերանալ • Թէ կամայ Թէ ակամայ ծե_ րութեան կալցի զնա • Թէ 'ի կամաց և Թէ յոչ կամաց՝ ծերանալ առաջի կայ նմա • Թէ 'ի կամս և Թէ յոչ կամս՝ ծաղկեսցին ալիք նորա • ապաքէն ցապաք զծերութեան զալիս համբուրեսցէ ։

Ուղենալ ։ || տե՛ս Ուղել ։

Ուղղաշարժ ըլլալ • * տուղրավաք ։ || միաբանիլ • համախոհ լինել • իրաւախոհ լինիլ • տալ զհաւանեն ստանալն ։

Ուղղաշարժ ընել • * տուղրաչըրմաք ։ || միա_ բանեցուցանել • համախոհ առնել • իրա_ ւախոհ առնել ։

Ուղուն ։ * || տե՛ս Երկան ։

Ուղունձու օվայ • * բան, կՅ խօսք • և այլն ։ || երկայնաձիգ • երկայնաձևա • երկարա_ պատում • արձակապատում • ընդարձա_ կաբան • ընդարձակաձևա ։

Ուղւոր • ղօնէ գառա մօրալօզ ։ || տե՛ս Պոռնէ գուռ ընկնող ։

Ուղւոր • } խոփէյէն ։ || խնդրակ • խնդրող ։
Ուղող • }

կմ, յօժարող • կամեցող • բաղձող ։

չՈւզող • չհամեցող • խոփէմէյէն ։ || չխնդրող • չկամակ • անկամակ • դժկամակ • տխորժ • տհաճ • ուրատ • յուրատ ։

ՈւԹ, կմ } սէ+իզ ։ || ուԹ • ուԹն • կրկնաքա_ ռակ • մակաքառակ • մակաքառեակ ։
ՈւԹը • }

ՈւԹը անգամ • սեքիզ կէղ • սէ+իզ +էրէ • սէ+իզ փէֆայ • սէ+իզ էայլըմ ։ || ուԹ անգամ • ուԹն նուագ • ուԹնիցս • ուԹիցս • ուԹիցս ան_ գամ ։

ՈւԹը անկիւն ունող • սէ+իզ +էօշէլի ։ || ու_ Թանկիւնի • ուԹնանկիւն ։

ՈւԹը ստորիճանով ։ || ուԹստորիճանեայ • ուԹստորիճանեան ։

ՈւԹը եզ ունող ։ || ուԹիզեան ։

ՈւԹը կարգէ • սէ+իզ ֆաթլաթան ։ || ուԹնմա_ նեայ • ուԹնմանեան • ուԹամանեայ ։

ՈւԹը ղաԹ • } սէ+իզ գաթ ։ || ուԹնապա_
ՈւԹը ղաԹ ելել • }

տիկ • ութնպատիկ ։ տե՛ս և Ութը զաթէն ։

Ութը զաթ ընել • սէքիզ գաթ էթմէք ։ || ութն֊ պատկել • ութերորդել ։
Կամ, ութնկուղի առնել • ութնատակեան առնել • ութնատակել ։

Ութը զաթէն • սէքիզ գաթթան ։ || ութնկուղի • ութնկուղեան • ութնատակեան ։

Ութը տարի էր՝ որ տեսչէկն էր ։ || ութա֊ մեայ դնէր 'ի մահիճս • ութամեան հիւան֊ դութ՟ե կայր յանկողնի ։

Ութը տարի դիմացօղ • } սէքիզ եըլլըք • սէքիզ
Ութը տարուան • } եաշընտա ։ || ութամեայ • ութամեան • ութ֊ եմեան • ութնեմեայ • ամաց ութից ։

Ութը տարուէն 'ի վեր • սէքիզ եըլտան պէրի ։ || յութն ամաց հետէ • յութն ամաց և այսր ։

Ութը դրամ • որ է մէկ մսխալ ։ || ունկի ։

Ութը քիրիշէ • ինչպէս է պատը սաղ ։ || ութ֊ նալի • ութալեայ ։

Ութը օրէն ետև • սէքիզ կիւնտէն սօնրայ ։ || յետ ութ աւուրց • զկնի ութօրեայ ա֊ ւուրց • խորև կատարեցան ութօրեայ ժա֊ մանակք ։

Ութը օրուան • սէքիզ կիւնլիւք ։ || ութօրեայ • ութօրեան • աւուրց ութից • ութն աւուր ։

Ութամնմաղ ։ } տե՛ս Աղամօթ,
Ութամնմաղ առլանմաղ ։ * } և Լիրք ։

Ութերորդ • սէքիզինճի ։ || ութերորդ • ութն֊ երորդ ։

Ութերորդ մասը, կամ փայը տալ, կամ առնել • սէքիզինճի պիրինինի ալմագ, եա վէրմէք ։ || ութե֊ րորդել • առնուլ, կամ տալ զութերորդն ։

Ութն ալ • սէքիզի տէ ։ || ութն ես • ութե֊ քեան • ութեքին • ութանեքեան • ութա֊ նեքին ։

Ութնոց • սէքիզլիք ահճէ ։ || հաշտարդրամ ։

Ութսնաւոր • սէքսէնլի • սէքսէնլիք ։ || ութսը֊ նաւոր • ութսնեակ ։

Ութսուն • սէքսէն ։ || ութսուն ։

Ութսուն անգամ, կամ } սէքսէն քէրէ • սէքսէն
Ութսուն հեղ • } եօյլէմ • սէքսէն դէֆա ։ || ութսուն անգամ • յութսուն նուագս • ութսնիցս • ութ֊ սնիցս անգամ ։

Ութսուն զաթ • սէքսէն գաթ պիւյիւք ։ || ութսը֊ նապատիկ • ութսնաւոր ։

Ութսուներորդ • սէքսէնինճի ։ || ութսներ֊ րորդ ։

Ութսուննալ • սէքսէնի տէ ։ || ութսուննես • ութսնեքեան • ութսնեքին ։

Ութօրէնք • սէքիզ կիւնլէր ։ || ութօրէք ։

Ուժ • գուվվէթ • քուվէթ • գուտրէթ • հալ • փէր֊ մալ ։ || ույժ • կար • կարիք • կորով • կինք • զօր • կաշի • կարչի • յոյժ • ոգի • հոգի • սանձ ։ Կամ, զօրութի • զօրեղութի • ուժգնութի • ուժեղութի • կորովութի • սաստկութի • կարո֊ ղութի • կարութի • ուրոճազութի • արութի • արուոնութի, կամ արուութի • արիութի • պնդութի • պնդութի • բազմաձեռնութի • յոգնաձեռնութի • ուժընդդակութի • օժանդակութի ։

Խիստ մեծ Ուժ • գաթը պէօյիւք գուվվէթ ։ || զօ֊ րեղութի • ուժեղութիւն • բռնութիւն • կորովութի • քաջազօրութի • մեծաձեռնութի ։

Ուժ առնել • գուվվէթ ալմագ ։ || տե՛ս Հօգի առ֊ նել, և Ուժովնալ ։

Ուժ ընել ։ } տե՛ս Զօռ ընել ։
Ուժ տալ ։ }

Ուժ տալ • գուվվէթ վէրմէք ։ || տե՛ս Ուժովցնել, և Օգնել ։

Ուժ չունեող ։ || տե՛ս Անուժ ։

Ուժ տըւող ։ || տե՛ս Ուժովցնող • Զօռ ընող, և Օգնական ։

Ուժը թափած ։ || տե՛ս Ուժաթափ ։

Ուժը թափիլ ։ || տե՛ս Ուժաթափ ըլլալ ։

Ուժը հատնիլ • գուվվէթի պիթիշմէք ։ || զօրել • զօրանալ • կաշնել • ձեռնհաս լինիլ • բաւել զօրութեն • 'ի կարի լինիլ • 'ի ձեռաց չէն լինիլ • զձեռամբ լինիլ • զոր օրինակ •

Ուժը որչափ որ հասնի նէ ։ || որչափ 'ի կա֊ րի իցէ • որչափ 'ի ձեռին, կամ զձեռամբ իցէ ։ տե՛ս և Կրնալ ։

Ուժը չհասնիլ • գուվվէթի եէթիշմէմէք ։ || ան֊ կար լինիլ • չզօրել • չբաւել ։ տե՛ս և չկրնալ ։

Ուժը տեղը • գուվվէթի եէրինտէ • գուվվէթի գոյմ էթմիշ ։ || անվտանգ • աննուաղ • ան֊ կթոտ • անվհատ • անթաթաւութ • անկը֊ նատ • անաղճատ զօրութ՟ե • անապական յուժոյ • ըսթափ ։ տե՛ս և Ուժով • գուվ֊ վէթլի ։

Ուժը քիչ • գուվվէթի ազ ։ || սակաւազօր • սակաւաձեռն ։

Ուժէ ձգել ։ || տե՛ս Ուժաթափ ընել ։

Ուժիս հեօրէ, կամ } գուվվէթիմէ, եա գաւրէ֊
Ուժուս պէս • } թիմէ կէօրէ ։ || ըստ կարի իմում • որչափ 'ի կա֊ րի է • իմովսանն, կամ որչափ իմովսանն ։

Ուժաթափ • ուժը թափած • մէհման • հէլլաք ։ || կթոտ • կթոտեալ • կթուցեալ • պարտա֊ սեալ • պարտեալ • տաժան • տաժանաւոր • տարժանաւոր • տաժանեալ • տաժանակիծ • վաստակաբեկ ։ տե՛ս և Անուժ ։

Ուժաթափ ըլլալ • ուժը թափիլ՝ եա եօրուլմ • գուվվէթի փէօթիւլմէք • գուտրէթի գալմամագ • մէհման օլմագ • հէլլաք օլմագ ։ || անուժիլ • պարտասիլ • լքանիլ • նուաղիլ • նուաղիլ • վհատիլ • կթոտիլ • կթուցանիլ • թօշնիլ • լուծանիլ • տաժանիլ • վաստիլ • վաստա֊ կիլ • թաթաւիլ • կնատիլ • ջլատիլ •
Կամ այսպէս • անզօրանալ • անկարանալ • լքանալ • տկարանալ • թալկանալ • թալա֊ նալ • վատթարանալ ։
Եւ կամ, թափիլ յուժոյ • քաղիլ զօրութ՟ե • ջլատիլ զօրութ՟ե • վաստակաբեկ լինիլ • 'ի լքման լինիլ • զվհատութիւն գալ ։

Ուժաթափ ընել • մէհման էթմէք • հէլլաք էթմէք ։ || նուա֊ ղեցուցանել • պարտասեցուցանել • լքե֊ ցուցանել • լքուցանել • կթուցանել • ա֊ նուժացուցանել • տկարացուցանել • ջլա֊ տեցուցանել • թօշնեցուցանել • վհատե֊ ցուցանել • թալկացուցանել • թալացու֊ ցանել • տաժանեցուցանել • վատթարա֊ ցուցանել ։
Կամ այսպէս • պարտասել • նուաղել • լքա֊ նել •

նել․ լուծանել․ անուժել․ վատել․ թօշնել․ նորգնել․ վհատել, ․ վատթարել․ հիւծել․ ուիւծել․ քաղել զզօրութիւն․ ջլատել զուժն․ թափել զոգին․ վատակարիկ առնել ։

Ուժաթափ լինիլ․ Ջէհճան փիւտիւք ‖ Լքանել անկանիլ․ լքեալ անկանիլ ։ տես և Ուժաթափ ըլլալ ։

Ուժաթափութիւն․ Ջէհճանըզլըգ ։ ‖ Լքանք․ լքումն․ կթուցումն․ վատթարութիւն․ վհատք․ վհատութիւն ։

Ուժեղ․ } Ուժով․ } գուվվէթլի․ (Իէրլը անուն ։) ‖ ուժեղ․ ուժաւոր․ ուժեղակ․ ուժընդակ․ ուժգին․ ուժգնակ ։

Կմ, զօրեղ․ հզօր․ հզօրեղ․ զօրաւոր․ կարօղ․ քաջ․ անպարտ․ կաշնեղ․ կարշնեղ․ կարշն․ կաշն․ հուժկու․ հօժկու․ ամրոճագ․ արոճոր․ բռնաւոր․ բուռն․ բռնի․ հարուստ․ հաստատահարուստ․ ստոնար․ ըստոճարաձեռն․ զօրութենակիր ։ տես և խիստ Ուժով ։

խիստ Ուժով․ Չօք գուվվէթլի ։ ‖ ուժնդակ․ ուժգնագոյն․ կորովագոյն․ զօրագոյն․ զօրականագոյն․ հզօրագոյն․ հզօրեղագոյն․ զօրեղագոյն․ կարշնեղագոյն․ արոճորագոյն․ բռնագոյն ։

Կամ, ուժգնազօր․ մեծազօր․ բազմազօր․ քաջազօր․ քաջահզօր․ բազմահզօր․ հսկայազօր․ սկայազօր․ քաջալանջ․ մեծակորով․ բազմակորով․ քաջակորով․ բազմահուժկու․ մեծահօժկու ։

Եւ կմ, մեծաձեռն․ բազմաձեռն․ յոլովաձեռն․ յոգնաձեռն․ բազմաձեռնեան․ բազմայաղթ․ յաղթաբազուկ․ հզօրեղ․ կարշնեղ․ զօրեղ․ յաղթ ։

Ուժով, կմ խիստ Ուժով․ գուվվէթլի․ գուվվէթ իլէ․ (Զէյ ։) ‖ ուժգին․ ուժգնակի․ ուժեղակի․ կորովակի ։

Կմ, ուժգնաբար․ ուժգնապէս․ զօրապէս․ կորովաբար․ հզօրապէս․ հզօրեղապէս․ զօրեղապէս․ սաստկաբար․ սաստկապէս․ բռնապէս․ բռնի․ բռնալիր․ բուռնալիր․ հոգւով զօրութեն․ ոգւովք սաստկութեն․ ուժգնութեբ․ ուժնդակութեբ․ բռամբ․ խստիւ․ չարաչար ։

Ուժով թև ունող․ գօլու գուվվէթլի ։ ‖ քաջաբազուկ․ յաղթաբազուկ․ հաստաբազուկ․ բարձրաբազուկ․ բարձրաձեռն․ բազկայաջող․ բազկյաջող ։

Ուժով թռչող, կմ վազող․ գուվվէթլի ուչան ։ ‖ քաջաթռիչ․ արագաթռիչ ։ տես և Սուր թռչող ։

Ուժով խօսող ։ ‖ տես Ամուր խօսող ։

Ուժով կանչող ։ ‖ տես Ամուր կանչող ։

Ուժով ձայն ունող ։ ‖ տես Ձայնեղ ։

Ուժով նետել․ գուվվէթլի աթմագ ։ ‖ բռնալիր արձակել․ քաջաձիգ լինիլ․ վարել 'ի բաց ։

Ուժով նետ նետող, կմ Ուժեղ աղեղնաւոր ։ ‖ տես Վարպետ աղեղնաւոր ։

Ուժով ու տինճ պատասխան ունող․ պոհտանլըը գուվվէթլի ։ ‖ տաղտկաբարձ․ քաջաբարձ․ քաջասրուն ։

Ուժով փչօղ․ գուվվէթլի իւֆիւրէն ։ ‖ բռնաշունչ․ սաստկաշունչ ։

Ուժովնալ․ ուժ առնել․ գուվվէթլէնմէք․ գուվվէթ պուլմագ ։ ‖ զօրանալ․ հզօրանալ․ զօրեղանալ․ հզօրեղանալ․ կորովանալ․ կարողանալ․ բռնանալ․ սաստկանալ․ ծանրանալ․ կազդուրանալ․ զուարթանալ․ յուռանալ․ յօրանալ․ բաքանալ․ ուրոճագանալ ։

Կամ, հաստատանալ․ հաստիլ․ կազդուրիլ․ ուրոճագիլ․ պատսպարիլ․ ծանրիլ․ ամրիլ ։

Եւ կմ, զօրաւոր լինիլ․ հզօր լինիլ․ զօրութիւն զգենուլ․ զօրութիւն զանձամբ արկանել․ զուժգնութիւն յանձին հաստատել ։

Ուժովութիւն․ գուվվէթլիլիք ։ ‖ զօրեղութիւն․ ուժեղութիւն․ հզօրութիւն․ հզօրեղութիւն․ կարշնեղութիւն․ կաշնեղութիւն․ կորովութիւն․ ուժնդակութիւն․ ուժաւորութիւն․ զօրաւորութիւն ։ տես և Ուժ ։

Ուժովցնել․ ուժ տալ․ գուվվէթլէնտիրմէք․ գուվվէթ վէրմէք ։ ‖ զօրացուցանել․ հզօրացուցանել․ զօրեղացուցանել․ կորովացուցանել․ կարողացուցանել․ սաստկացուցանել․ բռնացուցանել․ յուռացուցանել․ յօրացուցանել․ ջլացուցանել․ ջլեցուցանել․ կազդուրացուցանել․ կազդուրեցուցանել․ բաքացուցանել․ ուրոճագացուցանել ։

Կմ, հզօրել․ հաստատել․ հաստել․ ստատել․ կազդուրել․ ուրոճագել․ ջլել․ պնդել․ պնտել․ պատսպարել․ կառագահել ։

Կմ, զօրաւոր առնել․ հզօր գործել․ զօրութիւն զանձամբ ուրուք արկանել․ զօրութիւն զգեցուցանել․ զօրութիւն պատահեցուցանել ։

Ուժովցնող․ ուժ տուօղ․ գուվվէթ վէրէն․ գուվվէթլէնտիրէն ։ ‖ զօրացուցանող․ զօրացուցիչ․ զօրեղացուցիչ․ հզօրացուցիչ․ կազդուրիչ․ հաստատիչ․ հզօրիչ․ և այլն ։

Կմ, ուժատու․ ուժամատոյց․ կարշնամատոյց ։

Ուլ․ այծու ձագ․ օղլագ․ օղլագ․ Քէչէնի ։ ‖ ուլ ։

Ուլեգ․ չէփիճ․ փիչի օղլագ ։ ‖ ալոջ ։

Ուլորձ․ չէփիճ․ էրքէճ ։ ‖ այծիկ․ ուլ ։

Ուլու մորթի․ օղլագ, եա չէփիճ փէօսթիւ ։ ‖ ուլենի ։

Ուլահ․ * Ուլահ ։ ‖ վալաքիացի․ վալաքեցի․ այր 'ի վալաքիոյ ։

Ուլահու երկիր․ Իֆլագ․ գարա ուլահ ։ ‖ վալաքիա․ վաղաքիա․ վաղաքաստան․ երկիր վալաքեցւոց․ աշխարհ վալաքիացւոց․ վալաքաբնակ գաւառ ։

Ուլահ պուղդան ։ * ‖ վալաքիա, և մոլդավիա ։

Ուլահ պուղդանու վրայէն գնաց ։ ‖ չոգաւ ընդ վալաքիա, և ընդ մոլդավիա․ ճանապարհորդեաց ընդ երկիր վալաքիոյ, և մոլդավիոյ ։

Ուլահ տուգու ։ ‖ տես Ագգար ։

Ուլաշմիշ եղօղ․ * ուլաշան․ եէթիշան, եէ փէչէ հէփ ընկնօղ ․ ‖ շամբուշ․ շամշական․ շամբշական․ վազվազ․ վաւաշ․ վաւաշոտ․ պագշոտ․ պակշոտ․ որ վանին ՚ի կնոջ, կմ ՚ի մանկան ։

[illegible]

Ուժաւոր : * || տե՛ս Աժան :
Ո՜ւմ. քիմ՜ : || ու՜մ. որու՜մ :
Ո՛ւմ որ է, կամ ում որ է. քիմ իսէ. նէր քիմի իսէ : || ում և իցէ. որում և իցէ :
Ումուա. Ումուա ունենալ. և այլն : * || տե՛ս Յուս. Յուսալ. և այլն :
Ումնատւող : * || տե՛ս Յուսահատեալ :
Ումպէ. գումանքի անանէ : || ումպէքիս :
Ույղուն. Ույղուն բերել. և այլն : * || տե՛ս Յարմար. Յարմար բերել. և այլն :
Ույղուն վախտ : * || տե՛ս Դիպուկ ատեն :
Ույղունսուզ : } * տե՛ս Անյարմար. և Մէկետանօղ :
Ույմըշ չէղօղ : }
Ույմըշ ըլմաք : * || տե՛ս Յարմարել. և Մէկբանել :
Ույուզ : * || տե՛ս Բարատ. և Բարատուն :
Ունելու, կամ } եփինեճէք. օլաճագ : || ունելի.
Ունենալու. } ստանալի. ստացական :
Ունենալ : || տե՛ս Ունիլ, և զորս դնէ :
Ունեցած : || կալեալ. ստացեալ. ստացածածեալ :
Ունեցածը. (գոյական.) ժոլլուլը. օլանը. Տուլունը : || ինչք. գոյք. գոյաւորութիւն. էք. որ կայ :
Ունեցած ըլլալ : || կալեալ լինել. ստացեալ լինել. ստացանել. ստացական լինել :
չՈւնեցած : || չկալեալ. չգոյ :
Ունեցածը չունեցածը տալ. նէսի վար նէսի եօք վէրմէք. օլանը օլմաճագը վէրմէք : || զգոյն և զչգոյն տալ. գոյիւ չափ զեռմ տալ :
Ունեցածին չափ, կամ Ունեցածին կերպէ. օլտուղու գատար. օլան օլմաճագը գատար. ժոլլուղընայ կէօրէ : || ըստ գոյին. ըստ ընչին. ըստ ընչեցն. ըստ ձեռնհաս լինելոյն. որչափ ինչ զձեռամբ իցէ. որչափ ինչ կար իցէ. գոյիւ չափ :
Ունեցող : || տե՛ս Ունօղ :
Ունեւոր : || տե՛ս Հարուստ :
Ունիլ. ունենալ. ժուրթըր. օլմագ. եփինմէք : || ունել. կալնուլ. ստանալ. ստացուածել. շահել. ընդգրկել. ըմբռնել :
Ունիլ՝ եր ձըուն : || բերել յանձին. տանել յինքեան. կրել յինքն. բարձեալ բերել :
Ունիլը, կամ ունենալը. Ժուլէշ. Եփինմէ : || ունելութիւն. ստացք. ստացուած :
Ունկ : || տե՛ս Խունկ :
Ունք. ընէտի. գաշ : || յօն. յօնք. յունք :
Ունօղ. ունեցօղ : || ունօղ. ունակ. պարունակ. ստացիչ. ընդգրկիչ :
չՈւնօղ. օլմայան : || անունօղ. անունակ :
Ուշ. անգամ. կէճ : || անագան. յանագանի. անագանին. տարաժամ. անժամ. յուշիկ. յամր. յամրագնէս :
կամ, յանագան պահու. յանժամ պահու. 'ի տարաժամու. 'ի տարաբերեալ ժամու :
խիստ Ուշ. } դէք կէճ. կէճերէն կէճ : || անա-
Ուշ ուշ. }
գանագոյն. անագանեաղ. անագանի. անագան ուրեմն. ևս անագան. յամրագոյն ևս. յամրեղ. յամայ. յամարամ. յամերամ :
կամ այսպէս. ուր ուրեմն. ապա ուրեմն. յետոյ ուրեմն. յետուստ ուրեմն. ուր ուրեք :

Ուշ աւալըցօղ. կէճ ինանան : || անագանահաւատ. յամրահաւատ :
Ուշ եկօղ, կամ Ուշ ծնած. կէճ գալան. կէճ փօղան : || անագանեաղ. անագանածին :
Ուշ ընկնիլ. կէճ փէլմէք : || անագանել. յանագան հասնել. յանագան հասանել : տե՛ս և Ուշանալ :
Ուշ հասնօղ. կէճ էրիշէն : || անագանահաս. անագանաժամանեալ. ապաժամանեալ :
Ուշանալ. կէճիքմէք. կէճ գալմագ. էյլէնմէք : || անագանել. յամենալ. յամել. յամրանալ. յամրել. դանդաղել. յապաղել. յածախել. նիրհել. զոր օրինակ.
Անօնց կորուստը չի ուշանար : || և կորուստ նոցա ոչ նիրհեսցէ :
Ուշանալը, կամ Ուշացնելը. կէճիքմէ. էյլէնմէ : || անագանութիւն. յամեցութիւն. յամեցուած. յապաղանք. դանդաղանք. յամրութիւն. յերկարաձգութիւն. յերկարութիւն. վաղարկութիւն. յածախութիւն :
Ուշացնել. կէճիքթիրմէք. էյլէնտիրմէք : || անագանեցուցանել. յամեցուցանել. յապաղեցուցանել. յերկարաձգել. յերկարել. յապաղել. յամել :
Ուշացնօղ. կէճիքթիրիճի. էյլէնտիրիճի : || անագանեցուցիչ. յամեցուցիչ. յապաղեցուցիչ. դանդաղեցուցիչ. յապաղկոտ.
Ուշացօղ, կամ Ուշացած. կէճիքիճի. էյլէնիճի : || անագանեալ. անագանի. յամելի. յամրագին. յամր. յամրական :
խիստ Ուշացօղ. փէք կէճիքիճի. չօգ էյլէնիճի : || անագանեաղ. յամրեաղ :
Ուշքրել : || տե՛ս Անթափանց նայել. և Նշմարել :
Ուշկապարիկ : || տե՛ս Յուշկապարիկ :
Ուշխուր : } * վարսեացական. խունջան :
Ուշխոււր : }
Ուշխուրլուխ. * աշխարլուխ : || խունջանոց. առանցք վարսեացականին :
Ուշուրում : * || տե՛ս Դուրս ածել :
Ուշուրումն ուշուրում ընկնիլ : || տե՛ս Դուրս 'ի դուր ընկնիլ :
Ուռ. ամայի ճող : || ուռ :
Ուռ. Իծ ըէքիճ. ժորէկոյ : || ուռն. մուրճ :
Ուռած, կամ ուռեցած. շիշմիշ. գաբարմըշ : || ուռուցեալ. ուռուցիկ. ուռուցուկ : տե՛ս և Ուռեցուր :
Ուռած՝ շիշմանձըք, կի էտն. խապարտուշ : || պաշլարաւոր. պալարակալ. կոշտոտէ. թէրաթեկ :
Ուռենալ : || տե՛ս Ուռիլ :
Ուռենի : || տե՛ս Ուռի :
Ուռեցնել. շիշիրմէք. գաբարթմագ : || ուռուցանել. տալ ուռնուլ. այտուցանել. փքացուցանել :
Ուռեցնօղ. շիշիրիճի. շիշիրիճի : || ուռուցանօղ. ուռուցօղ. ուռուցիչ. ուռուցիկ. ուռուցուկ. այտուցաբար. այտուցանօղ. այտուցիչ :
Ուռեցուր, կամ Ուռեցուրած. շիշիք : || ուռուցեալ. ուռուցիկ. ուռուցուկ. ուռուցաւոր. այտուցաւոր. այտուցեալ :
Ուռեցուրել : || տե՛ս Ուռեցնել :

Ուռուցանել ։ || տե՛ս Ուռել ։

Ուռուցանութիւն ։ || ուռուցանութիւն · այտուցանութիւն · ուռուցումն · այտուցումն · այտոյց ։

Ուռուցք · շիշ · խամրա · գապարտը ։ || ուռոյցք · այտուց · այտոյց · այտուումն · ուռուցումն · փքացումն · փուք · այտ ։

Ուռուցք՝ եարայի, կմ երամծի, և նմանեաց · եարանըն, կմ եանըշըն շիշի · գապարըճը ։ || պալար · խաղաւարտ · ելունդն · եղունգն ։

Ուռի · ծառ կ · սէօյիւտ · սէօյիւտ աղաճը ։ || ուռի · ուռենի · սաուղք ։

Ուռել · առտէնալ · շիշմէք · գապարմագ ։ || ուռնուլ · այտնուլ · ուռուցանել · ուռուցեալ լինել · այտուցեալ լինել ։ տե՛ս և Տկռել ։

Ուռել եարայի պէս ուռուցքով · գապարմագ ։ || խաղաւարտել · պալարածել ։

Ուռճել ։ || տե՛ս Գիրանալ ։

Ուռոմ ։ * || տե՛ս Հոռոմ ։

Ուռումէլի · * հոռոմ աշխարհ ։ || տե՛ս Հոռոմըստան ։

Ուռումէլի · * Ֆռէնկի աշխարհ ։ || Եւրոպախոյ ։ տե՛ս և Ֆռէնկիստան ։

Ուռուպայ ։ * || հոնդկերճ · ղզլբաշ · ճորճ ։ տե՛ս և Սյաւ կարմրուկք ։

Ուռուփակ · ախճիկներու չոլաղ ։ || փանդամ · գլխաշուք · կողպատ ։

Ուռուս · ըռուս · ռուսսոյխարանը ։ || ռուս · այր 'ի ռուսաց ։

Ուռուս միլլէթի · * || ռուսք · ազգ ռուսաց · տուն ռուսաց ։

Ուռուսիստան ։ * ռուսսիա մէմլէքէթի ։ || ռուսաստան · երկիր ռուսաց · ռուսք ։

Ուս · բէճ · օմուզ ։ || ուս ։

Ուսերը խաղցնել, կմ վեր վար շարժել · օմուզլարըընը օյնաթմագ ։ || շարժել զուսսն · թեկն ածել · թէկն ածել, կմ թիկն ածել ։

Ուսերուն ոսկորները · այսինքն առջեւի դէ- ռան երկու ոսկորները · որ թեւը վէր 'ի վար խաղ- ցնէլն են, անոնք ալ կոնախոզն ։ || անրակ ։

Ուսէն 'ի վեր · օմուզդան եօգարը ։ || ուսովք չափ 'ի վեր ։

Ուս · ուսում ։ || տե՛ս Ցուս ։

Ուսահատել ։ || տե՛ս Ցուսահատել, և զորս զկնի ։

Ուսկէ՞ ·
Ուսկէ՞ ·
Ուսկէ՞ց ·
} ո՛ր դէդէ · նէ՛րէդէն ։ || ուստի՞ · ուստ · ուստ ուստեք ։ ուստեք ։

Ուսկէ՞ց · ո՛ր մարդէ · քիմդէ՛ն ։ || ուստի՞ · յումմէ՞ · յորմէ՞ ։

Ուսկից ըլլալը գիտնալ · նէ՛րէդէն օլտուղու- նու պիլմէք ։ || գիտել զուստին · զուստն գիտել ։

Ուսկից ըլլալը փնտռել · || զուստին խնդրել · զուստն որոնել ։

Ուսմունք · էօյրէնիշ · իլմ · իւլիմ ։ || ուսումն · գիտութիւն · մակացութիւն ։

Ուսնիլ ։ || տե՛ս Սորվիլ ։

Ուսուլ · * ուսուլ ։ || արուեստ · ճարտարութիւն · մարթանք · հանգամանք · եղանակ · կերպ ։ տե՛ս և Հնարք ։

Ուսուլճի · * ուսուլ ուսմն ։ || տե՛ս Հնարագէտ ։

Ուսուլով · ուսուլ ուսլան · ուսուլ ուսլան ։ || տե՛ս Կամացուկ մը ։

Ուսուլով գողութիւն ։ || տե՛ս Գողարուկ գո- ղութիւն ։

Ուսումնական · գրող օկիւօղ, կմ դէդէկան · ուսիմ, կմ ուսնող · թալէպ · իւլմ թալէպ · օգուր եօզար ։ || ուսումնական · մակացական · գիտնական · գրոց աշակերտ ։

Կմ, գրագէտ · մատենագէտ · բանագէտ · բանիբուն · գրամասիկ · գրամարտիկոս · գրամատիկոս ։ տե՛ս և Գիր գիտցող ։

Ուստաղ ։ *
Ուստատ ։ *
Ուստայ ։ *
} տե՛ս Վարպետ · ուստայ ։

Ուստայ իշէ ։ * || տե՛ս Վարպետաբան ։

Ուստի ։
Ուստից ։
} տե՛ս Ուսկէ՞ց ։

Ուստուռայ ։ * || տե՛ս Ըշդըլէ ։

Ուստուռլաբ · * ֆուստուլաբ · || կողմնացոյց · բևեռացոյց · աստուղոսկոպ · աստղադիտակ ։

Ուտան · էէյէն · էէյիճի ։ || ուտիչ · կերիչ · ծախիչ · շատակեր ։ տե՛ս և Որկրամոլ ։

Ուտել · եէմէք ։ || ուտել · կերակրել · ճաշա- կել · ճաշել ։

Ուտել խմել,
Ուտել խմելու նայէ ընկնիլ ·
} էէրօ իչօ ընէ · էէմէ իչմէկ ։ || ուտել և ըմպել · խրա- խանալ 'ի գինարբուս · խրախճանալ 'ի գի- ներբուս · զեղխել 'ի խրախութեան · խնճո- յանալ, յուտել և յըմպել · ընդ գինի մտա- նել · 'ի գինւոջ լինել · շուայտել · անառա- կել · շռայլել · շաղաշտել · պագշոտել · յղփա- նալ · յօրանալ ։

Ուտել խմելը, կմ
Ուտել խմելու ընկնիլը ·
} էէրօ իչօ · էէմէ իչմէ ։ || ուտել և ըմպել · գինարբուք · գի- ներբուք · արբեցիք · արբեցութիւն ։

Կմ, շուայտութիւն · շռայլութիւն · անառա- կութիւն · զեղխութիւն · շաղաշտութիւն · պագշո- տութիւն · պոռնկութիւն ։

Ուտել խմելու ընկնող ։ || տե՛ս Ուտող խմող ։

Ուտել տալ ։ || տե՛ս Կերցնել ։

չՈւտել · էէմէմէք ։ || չուտել · ոչ ուտել · ոչինչ ճաշակել · անճաշակ լինել · անօթի կալ ։ տե՛ս և Ծոմ պահել ։

Ուտել՝ կրակին ճիհայլ · եարայէն մէօր · և այլն ։ || փա- ղաղել · ծախել · ճարակել · ճարակ գտանել ։

Ուտել · մաշեցնել քրմէքլով ։ || մաշել · մաշե- ցուցանել · վատել · հիւծել · ծախել ։

Ուտելը · էէմէ ։ || ուտելս · կերուած ։

Ուտելիք · էէմէք · էէյէճէք ։ || ուտելի · կերակ · կերակրելի · ճաշակելի ինչ · ճաշ ինչ · տայտա ։ տե՛ս և Կերակուր ։

Ուտելիք չունել ։ || տե՛ս Կերակուր չունել ։

Ուտելով · էէյէրէք ։ || ուտելով ։

չՈւտելով, կմ առանց Ուտելու ։ || անկեր · անճաշակ ։

Ուտելով սպառել, կմ
Ուտելով փճացնել ·
} իւէրէ ըտիր- քէնդին կէլլայ, կմ կերէ ։ || ճարակել · ճարակել · ճարակ գտանել · ճարակ առնուլ ։

Ուտելով տարածւող, կմ } Ճարակօղ. Ճա-
Ուտելով փտտեցնօղ :
րակիչ. Ճարակաւոր :

Ուտելու, կամ Ուտուելու : || տես Ուտե-լիք :

Ուտելու խմելու ընկնիլ : || տես Ուտել խը-մել :

Ուտելու խմելու տեղ. գէյաֆէթխանէ : || խրախ-ճարան. խրախճանարան. խրախճարան :

Ուտեցի. նա, որ տափ փտտուին է : || ուտեցի. ուտացի. ուտէացի :

Ուտի. փաղաղըն էրիէր. փառատի անուն է : || ուտի :

Ուտինէ. փաղէի անուն : || ուտինան :

Ուտիք. եէմէլէն չիւմ. եաղըը եէմէլիր չիւն : || ուտիք :

Ուտուաց : || ուտեաց :

Ուտուաց կերակրէ յետ կենալ : || տես Պաք պահել :

Ուտող. եէյէն. եէյիճի : || ուտօղ. ուտիչ. կե-րիչ. կերօղ. կրծլի :

Ուտող խմօղ. եէյէն իչէն : || կերօղ և արբե-ցօղ. գինարբու. գինեարբու. շռայլ. շռայլոտ. շռայլաբարոյ. շռայլաւոր. անառակ. զեղխ. յղփացեր. մարմնաբարոյ. եպիկուրեան. շուայտ. շուայտամիտ. պանչոտ. պագշոտ. շաղաշուտ :

ՀՈւտող. եէմէյէն : || անկեր. անճաշակ :

Ուտողին կերակուր տրուօղ. եէյէնէ հէյաթ վէրէն. || կենաճաշակ. կենսաճաշակ :

Ուտողներուն չափ՝ տալ ցորենը. եէյէնէ չէօրէ պաղտայ վէրմէք : || տալ ցորեան ըստ բերան :

Ո՞ւր. նէրէյէ. (էյէր նախորդէն պրսնան :) || ո՞ւր. ուրանօր. յո՞վ. յո՞. յո՞ր վայր :

Ո՞ւր. ոչ տեղ. նէրէտէ. (էյէր նէրթօյլան :) || ո՞ւր. ուրանօր. յորում վայրի :

Ո՞ւր էր՝ որ եկաւ. նէրէտէ եօլօլ չիւըի : || ո՞ւր և ուստի եկն :

Ուր մնաց որ. նէրէտէ գալտըլ : || Թո՛ղ թէ. ո՛րչափ և առաւել :

Ուր որ. ուր տեղ որ, կմ որ տեղ որ. նէրէտէ էսի : || ուր. ուր և. ուրանօր. ուր ուրեմն. ուր ուրեք :

Ուր որ երթաս. նէրէյէ տի կիտէրսէն : || ուր և երթիցես. յո՛ր վայր և երթիցես :

Ո՞ւր տեղ : || տես Ո՞ւր. ո՞ր տեղ :

Ուր. խոյ : || տես Խուզել. ուր :

Ուրագ. թէսէր : || ուրագ. փայտատաշատ. տաշիչ :

Ուրախ. շադ. շագ. չէն. սէվինճէն : || ուրախ. խրախ. զուարթ. զուարճ. անտրտում. կայտառ. ռախ. լուրջ.

Կմ, բերկրեալ. խնդամտեալ. տչալուրջ. լղջական. լղջամիտ. ուրախամիտ. խրախամիտ. խնդամիտ. զուարթամիտ. բերկ-րամիտ. ռախամիտ :

Խիստ Ուրախ. ջէն շադ. ջէն չէն : || ուրախա-գոյն. բերկրագոյն. զուարթագոյն. զուար-ճագոյն. խրախագոյն. խրախճանագոյն. ռախճանագոյն. կայտառագոյն. լղջագոյն :

Կամ, ուրախագին. խրախագին. ռախա-գին. խնդագին. զուարթագին. զուար-ճագին. ռախճանագին. խրախճանագին. կայտառագին. լղջագին :

Կամ այսպէս. ամենազուարճ. ամենա-զուարթ. ամենակայտառ. ամենախրախ. քաղցրազուարթ. քաղցրազուարճ. քաղցրախրախ. քաղցրակայտառ. բարեմոյն. զուարթատեսակ. խրախճանաւոր. արբեալ, կմ զմայլեալ ուրախութեամբ : տես և Ուրախալի :

Ուրախ ըլլալ : || տես Ուրախանալ :

Ուրախալի. սարախօշ ...(illegible) ...(illegible) : || ուրախալի. խնդալի. բերկրալի. հրճուալի. ցնծալի. խնծղալի. զուարճալի :

Կամ, ուրախական. խնդական. բերկրա-կան. հրճուական. հրճուողական. զուար-ճական. ռախական. ռախճական. ռախճա-նական. զուարճախառն :

Կմ, ուրախալից. բերկրալից. խնդալից. հրճուալից. զուարճալից. խնծղալից. ուրախալիր. բերկրալիր. խնդալիր. հր-ճուալիր :

Եւ կմ, ուրախաւէտ. խնդաւէտ. ուրա-խապատար. խնդապատար. հրճուապա-տար. բերկրապատար :

Ուրախանալ. խնդալ. սէվինմէք. շադ օլմագ. շագ օլմագ : || ուրախանալ. խնդալ. զուարճա-նալ. զուարթանալ. խրախանալ. ռախա-նալ. ռախճանալ. ռախճանանալ. խրախ-ճանալ. խրախճանանալ. լղջանալ. ցնծալ. կայտռալ. խայտալ. խնծղալ :

Կմ, բերկրիլ. հրճուիլ. խնդամտիլ. խրա-խամտիլ. կայտռիլ. Թափիլ՝ ի տրտմութենէ. Թափիլ՝ ի սգոյ :

Կմ այսպէս. ուրախ լինիլ. խրախ լինիլ. զուարթ, կմ զուարճ կալ. զուարճութիւն ունիլ զոք. զզուարթութեամբ հարկանիլ. զբերկրանօք գալ. լինիլ՝ ի բերկրանս. կալ՝ ի խնդութեան. խնդամիտ հանդիսանալ :

Եւ կմ, զուարճացեալ լինիլ. զուարթա-ցեալ լինիլ. բերկրեալ գալ. հրճուեալ կալ. խնդացեալ կալ :

Ուրախանալ մէկ տեղ : || տես Մէկ տեղ ու-րախանալ :

Ուրախասէր. սարախօշ սէվէն. սէվինճ սէվէն : || ուրախասէր. զուարճասէր. բերկրասէր. խրախասէր. ռախճանասէր :

Ուրախասիրտ. սէվդա ...(illegible) : || ուրախասիրտ. ուրախամիտ. խնդամիտ. զուարթամիտ. մտայօժար. մտագիւր. մտագիւրագոյն : տես և Ուրախ :

Ուրախացնել. խնդացնել. սէվինտիրմէք. շադ էթմէք. շագ էթմէք : || ուրախացուցանել. խնդացուցանել. բերկրեցուցանել. զուար-ճացուցանել. զուարթացուցանել. խրա-խացուցանել. ռախացուցանել. ռախճա-նացուցանել. ռախճացուցանել. խրախ-ճանացուցանել. լղջացուցանել. ցնծա-ցուցանել. զընդացուցանել. բերկրել :

Կմ այսպէս. ուրախ առնել. խրախ առնել. զուարճ առնել. զուարթ գործել. տալ՝ ի զուարճութիւն. արկանել յոք զբերկրութիւն. խնդութիւն պատճառ առնել. խնդութիւն զգե-ցուցանել. ցնծալից առնել. ցնծա-

պղծեալ պատմառացուցանել . զանարգելա-
ծութիւն զսիրտն առնել :
խօսս Ուրախացնելու թէօ սէվինտիրմէք : || Խն-
դալից առնել . բերկրապատար . զուարճա-
ցուցանել : տես և վերը Ուրախացնել :
Ուրախացեալ . խնտացող . սէվինտիրէն : || Ու-
րախացուցանող . խնդացուցանող . և այլն .
Կմ, ուրախացուցիչ . խնդացուցիչ . բերկ-
րեցուցիչ . հրճուեցուցիչ . զուարճացու-
ցիչ . զուարթացուցիչ . բախացուցիչ . ևն :
Կամ պէսպէս . ուրախարար . խնդարար .
բերկրարար . հրճուարար . զուարճարար .
զուարթարար . խրախարար . բախարար . ևն :
Եւ կմ պէսպէս . զուարճալինծոյ . ուրախա-
բեր . խնդաբեր . զուարճաբեր . զուարճա-
մատոյց . բերկրամատոյց :
Ուրախացող . սէվինէն : || ուրախացող . խնդա-
ցող . զուարթացող . զուարճացող . բերկրե-
ցող . խրախացող . և այլն :
Կմ, ուրախաճան . խրախաճան . բախաճան :
Ուրախերես : || տես Ծիծաղերես :
Ուրախութիւն . խնտան . խնտամ . սէվինճ . շաղլըք .
շադլըք : || ուրախութիւն . խնդութիւն . բերկրութիւն .
զուարճութիւն . զուարթութիւն . խրախութիւն .
խրախճանութիւն . բախճանութիւն . ըախութիւն .
ըղձութիւն . ցնծութիւն :
Կմ, ուրախամտութիւն . խնդամտութիւն . խնդ-
մտութիւն . խրախամտութիւն . բախամտութիւն .
ըղձմտութիւն . ըղձամտութիւն . ըղձականութիւն .
զուարճականութիւն . բերկրականութիւն . աչա-
ըղձութիւն :
Եւ կմ, խնդանք . բերկրանք . հրճուանք .
խնծղանք . ըղձամտանք . ըղձմտանք . խրա-
խուանք . խրախճանք . զուարթանք՝ կմ զմայլանք .
մայն :
Ուրախութեան ընկեր : || տես Մէկտեղ ու-
րախացող :
Ուրախութեամբ լցեալ : || տես Ուրախալից :
Ուրախութեամբ լցուիլ . սէվինճիլէն փօլմագ : ||
խնդութեամբ լցեալ լինիլ . ուրախալից լինիլ .
բերկրալից լինիլ . խնդալից գոլ : տես և
Ուրախանալ :
Ուրախութենէն վեր վեր ընկնիլ : || տես
Ծփալ :
Ուրանալ . ինքեար էթմէք . նօք փէմէք . մունքիր
օլմագ : || ուրանալ . զլանալ . նենգել . ժխ-
տել . ժխտել . ապաւսել . ապստամբել . ամե-
րժել . բացասել . բացուսել :
Կամ, ոչ յառաջադրել . յուրաստ լինել . յու-
րաստ կալ . ուրաստ լինել . ուրաստ կալ :
Ուրանալը . ինքեար . մունքիրլիք : || ուրացումն .
ուրաստութիւն . զլացութիւն . զլացողութիւն .
ժխտութիւն . բացասութիւն . բացասացումն .
չխոստովանութիւն :
Կամ, ուրացումն . զլացումն . ժխտումն .
ուրաստ . յուրաստ :
Ուրանալու . ինքեար քիմէքէ : || ուրանալի .
ուրացական . բացասական . զլացողական .
ժխտողական . ուրաստական . ապուշա-
կան . ապոստամբական . ապերջանական :
Ուրար՝ թահանայի : || ուրար . փորուրար . լան-
ջանոց . լանջապանակ :

Ուրար՝ տըրխագի : || ուրար . ուսանուրար . ու-
սանոց :
Ուրացնել . ինքեար էթթիրմէք : || ուրացուցա-
նել . զլացուցանել . ժխտեցուցանել :
Ուրացող . ինքեար էտիճի : || ուրացող . զլացող .
ժխտող . ապուշող . նենգացող . ապուշտիչ .
ապոստամբիչ . բացասաց . ուրաստ . յուրաստ :
Ուրացող . ինքեար էտիճի . մունքիր : || ուրացող .
դրժող . դժրող :
Կամ, հաւատադրուժ . հաւատահերձ .
հաւատամերժ . հաւատալքեաց :
Ուրացող լինելը . մունքիրլիք : || ուրացողութիւն :
տես և Ուրանալը :
Ուրբաթ . ճիմաղուն . ճիմաղուն կիւնի : || ուր-
բաթ . պարասկեւէ . պարասկեւէ . որ պա-
րասկեւեան . որ խաչելութիւն :
Ուրբաթ իրիկուն . ճումայ աքշամ : || շաբա-
թամուտք :
Ուրբաթը սրբօղ . այօմինին՝ որ ուրէթ օրը
պատրլ կօփէ : || ուրբաթալէզ . ուրբաթալէզ :
Ուրգավար . փողոտ է : || ուրդավար :
Ուրեմն . փամնք էնէ . փէկինտ . փէկինտ . Նոյն
էնէ : || ուրեմն . ապա . ապաքէն . ապա ու-
րեմն . ապաքէն ուրեմն . նա ուրեմն . նա
աւանիկ . վասն որոյ . ուստի :
Կմ, արդ . և արդ . այլ արդ . իսկ արդ .
բայց արդ . ահնա . ծն առաւել . ահէ . բեր .
արդեօք . զո՞ր օրինակ .
Ուրեմն հիմիկուց 'ի վեր սկսիմք : || բեր
այսուհետև սկիզբն արասցուք :
Ուրեմն սուշմը ունիս որ տապէս կըլխօ-
նաս : || ունիս արդեօք պատճառս ինչ .
վասն որոյ երկնչիս :
Ուրիշ . Պաշգա . աշգա . պաշգայ : || այլ . միւս .
օտար . որիշ . որոշ . տարբեր . ընդհատ .
ուրոյն . արտաքոյ :
Կամ, այլազան . այլայլն . այլորդ . օտա-
րուտի . օտարոտական . տարբերական :
Ուրիշ ազգ դառնալը, կմ
Ուրիշ ազգէ ըլլալը : } այլազգութիւն :
Ուրիշ ազգ դարձնել : || յայլ ազգ դարձուցա-
նել . յայլազգութիւն փոխել . այլասերել :
Ուրիշ ազգ դարձօղ , կմ Ուրիշ ազգի հա-
խաանըլեօղ . Պաշգա միլլէթէ փէօչէն : || այլազգի
եղեալ . այլազգացեալ . եկամուտ . ևն :
Ուրիշ ազգէ . օթար ազգէ . պաշգա միլլէթէն . նո-
ղանտը : || այլազգի . այլասեռ . այլասեր .
այլատոհմ . այլածին . այլասերունդ . այ-
լազնեայ :
Կամ, օտարազգի . օտարասեր . օտարա-
սերմն . օտարածին . օտարացեղ . օտարազն .
օտարոտի :
Ուրիշ անուն դնել , կմ տալ . Պաշգա ատ գօյմագ :
|| դերանուանել :
Ուրիշ անուն դնելը , կամ տալը : || դերա-
նուանութիւն :
Ուրիշ աշխարհ ընկնիլ : || տես Օտար երկիր
երթալ :
Ուրիշ բանի տեղ ուրիշ բան : || այլ ընդ
այլոյ :
Ուրիշ բանմը . Պաշգա պիր շէյ : || այլ ինչ . այլ
իմն . օտար իմն . օտար ինչ :

Ուրիշ բնութիւն ունող · Գայրը թապիաթլը օլան ։ Ա այլաբարուն · այլաբնոյթ · օտարաբարուն · օտարաբնոյթ ։

Ուրիշ դուռ · Գայրը գափը · պաշգայ գափը ։ Ա այլադուռն · այլադրանեակ · օտարադրանեակ ։

Ուրիշ դէմք ունող · Տիւրլիւ պաշլը ։ Ա այլադէմ · օտարադէմ · այլակերպ ։

Ուրիշ դի, կամ Ուրիշ սեռ · Գայրը թարաֆ · սայրը ... ։ Ա այլակողմն · օտարակողմն · օտարակոյս · օտարակոյս կողմն · այլակոյս կողմն · օտարակողմն կոյս ։

Ուրիշ դին · Գայրը թարաֆտան · սայրը ... ։ Ա յայլակողմն կուսէ · յօտարակողմն կուսէ · յայլակոյս կողմանէ · յայլուստեք · այլուստեք ։

Ուրիշ ըլլալ · Գայրը օլմագ ։ Ա այլ լինել · այլանալ ։ տես և Փոխուիլ ։

Ուրիշ թարգ ։ Ա տես Ուրիշ կերպ ։

Ուրիշ լեզու ունող ·
Ուրիշ լեզուով խօսող · } պաշգա տիլլի սէօյլէյէն ։ Ա այլալեզու · օտարալեզու · տարալեզու ։

Ուրիշ լեզուով խօսիլ · պաշգա տիլլի սէօյլէմէք ։ Ա օտարոտի լեզուաւ խօսիլ · ի չըթունս օտարոտիս խօսիլ · այլատառապաց լեզուաւ բարբառիլ · յանծանօթ բարբառս արտասանել · զանգիտելի խօսս խծբծել ։ տես և Ուրիշ կերպ խօսիլ ։

Ուրիշ խելք, կամ ուրիշ միտք ։ Ա այլամտութիւն · օտարամտութիւն ։

Ուրիշ խելաց տէր · ... , կամ ուրիշ ... ունող ։ Ա այլամիտ · այլախոհ · օտարախոհ · օտարամիտ · այլադէտ · այլակարծ ։

Ուրիշ խելաց տէր ըլլալ · ... ։ Ա այլամտել · խելայեղել ։

Ուրիշ կերպ · ուրիշ ... · Գայրը ... · պաշգայ թուրլու ։ Ա այլազգ · այլազգի · այլակերպ · այլադան · այլատարազ · այլատեսակ · այլաձև · այլատես · այլաքանակ · այլանման · այլանշան · այլանիշ · այլափոխ · այլադէմ · այլաբուն · այլադոյն · այլադունակ · այլագունակ · այլադէպ · այլ ընդ այլոյ · այլորդ ։
Կամ այլազգես · օտարազգի · օտարազգիս · օտարաբաղդ · օտարազգեան · օտարակերպ · օտարաձև · օտարին · օտարատարազ · օտարատեսակ · օտարադէմ · տարօրինակ · տարօրէն · արտօրէն · տարբեր ։

Ուրիշ կերպ ըլլալ · պաշգայ թուրլու օլմագ ։ Ա այլազգ լինել · այլակերպ գործել · այլայլել · այլափոխել · այլադանել · այլակերպել ։ տես և Փոխուիլ ։

Ուրիշ կերպ ըլլալը ։ Ա այլայլութիւն · այլափոխութիւն · այլակերպութիւն · այլակերպութիւն · այլաձևութիւն ։

Ուրիշ կերպ ընել · Գայրը թուրլու էթմէք · պաշգայ թիւրլիւ եափմագ ։ Ա այլազգ առնել · այլակերպ գործել · այլազան ներգործել · այլատարազ յօրինել · այլադէմ յարդարել · այլ ի այլոյ պատաշաճել · այլադանել · փոխակերպել · փոխանձևել · փոխատարրել ։

Ուրիշ կերպ իմանալ · Գայրը թուրլու անլամագ ։ Ա այլազգ ինչ կարծել · յայլամիտս լինել · յայլակարծ խորհրդածս անկանել · այլ ընդ այլոյ իմանալ · ընդհատ իմանալ ։

Ուրիշ կերպ խօսիլ · Գայրը թուրլու սէօյլէմէք ։ Ա այլաբանել · այլաձայնել · օտարաձայնել · օտարաբանել · բազմաձայնել · արտափողել ։
Կամ, այլադէմ խօսիլ · այլազան խօսիլ · այլագիտի բարբառել · օտարաձայն զրուցել · օտարաբան ճառել · յայլամիտս բարբառել ։

Ուրիշ կերպ խօսող, կամ
Ուրիշ բան խօսող · } Գայրը թուրլու սէօյլէյէն ։
Ա այլախօս · այլաբան · այլաձայն · այլաբարբառ ։
Կամ, օտարաբան · օտարախօս · օտարաբարբառ · օտարաձայն ։

Ուրիշ կերպ կեցող · Գայրը թուրլու կէյինէն ։ Ա այլազգեստ · այլակերպ · այլաբարոյ ։
Կամ, օտարազգեստ · օտարակերպ · օտարաբարոյ ։

Ուրիշ կերպ քարոզել · պաշգայ թուրլու վազ էթմէք · Գայրը էյի օգումագ · Գայրը սազ չալմագ ։ Ա այլաքարոզ լինել · այլաձայն բարբառել · արտափողել ։

Ուրիշ համբաւք ունող · սայրը Գայրը ։ Ա այլաթիւ · այլահամար ։

Ուրիշ հաւատք ունող · Գայրը տինէ կիրէն · տինինի տէյիշտիրէն ։ Ա եկամուտ · եկ · նորահաւատ ։

Ուրիշ հաւատք, կամ կրօնք ունող · Գայրը տինէ օլան ։ Ա այլահաւատ · այլադէն · այլադէն · այլակրօն · օտարակրօն ։

Ուրիշ մարդ · Գայրը ատամ · Գայրը պիրիսի · սայրըսը ։ Ա այլ ոմն · այլ ոք · օտար ոք · օտար ոմն · միւս ոմն · միւս ոք ։

Ուրիշ մէկը ·
Ուրիշ մը · } պիր Գայրըսը · պիր սայրըսը ։
Ա այլ ոմն · այլ ոք · այլ ինչ · օտար ինչ ։ տես և Ուրիշ մարդ ։

Ուրիշ ուսմունք ·
Ուրիշ ուսմունք, կամ աղանդք ունող · } Էսասըն տէ էլմէսի · էսասընտէ էլմէ կէլմէյէն ։ Ա այլուսուցն · օտարուսուցն · այլուսմունք · օտարուսմունք · այլաղանդ ։

Ուրիշ շահ ունող · Գայրը քեարլը օլան ։ Ա այլաշահ · օտարաշահ · տարբերաշահ ։

Ուրիշ սաղ չալել · Գայրը ... չալմագ ։ Ա արտափողել · արտանուագ երգս յօրինել ։

Ուրիշ տեղ · Գայրը եէրէ · Գայրը եէրտէ ։ Ա այլուր · այլ ուրեք · այլ ուրեմն · յայլում վայրի · յայլում տեղւոջ ։

Ուրիշ տեղ անցնիլ ·
Ուրիշ տեղ երթալ · } Գայրը եէրէ կիթմէք · եէրինի տէյիշտիրմէք ։ Ա այլուր խաղալ · այլուրեք փոխել · փոխադրել յայլ անուն տեղի · պանդխտել ... լինել · տեղափոխ լինել · յաւելուլ ի տեղի ինչ ։

Ուրիշ տեղ տանիլ · Գայրը եէրէ կէօթիւրմէք ։ Ա այլուր տանել · այլ ուրեք խաղացուցանել · տեղափոխել · փոխադրել · փոխածել · փոխադրել · տարբերել · փոխել ։

Ուրիշ տեղ տանիլը ։ Ա փոխադրութիւն · փոխադրութիւն ։ տես և Տեղէն հանելը ։

Ուրիշ տեղ տարած · գայրը եէրէ կէօթիւրիւլմիւշ : || այլուր խաղացուցեալ · այլ ուրեք փոխեալ : տես և Տեղէն հանած :

Ուրիշ տեղաց, կամ } Ուրիշ տեղէ · } գայրը եէրտէն : || յայլմէ տեղւոյ · յայլմէ տեղւոջէ · այլ ուստեք · յայլ ուստեք · յայլուստ · այլուստ · օտարուստ :

Ուրիշ տեղէ չէ · գայրը եէրտէն տէյիլ : || ոչ ուստեք է, ոչ այլ ուստեք է :

Ուրիշը · պէյգէը · օդերի · օդերիտէ · գայրըսը : || միւսն · միւս :

Ուրիշէ գալ, կամ ելլել · տիշ գայրը չէյտէն կէլմէք : || ածանցիլ · ածանցական լինիլ :

Ուրիշէ եկած՝ կամ ելած · տիշ գայրը չէյտէն կէլմէ : || ածանցական · ածանցեալ · ածանց :

Ուրիշէ ծնած · գայրըտըրտան տօղմուշ : || այլածին · օտարածին : տես և Ուրիշ ազգէ ·

Ուրիշէն · գայրըտան : || յայլոյ · յայլմէ · յօտարէ · յայլուստ · այլուստ :

Ուրիշի ամթութը անցնիլ : || տես Յաջորդել :

Ուրիշի անունը ունեցող : || տես Անուանակից :

Ուրիշի բանը կոլլել, կամ լքեցնել · գայրըսընըն մալընը եէմէք : || զլանալ, կամ ժխտել պայլոցն :

Ուրիշի զրկանք, կամ զրուրում : || այլազրկութիւն · օտարազրկութիւն : տես և Զրկանք :

Ուրիշի զրկանք ընող · գայրըսընըն զուլլում էտէն : || այլազրկիչ · օտարազրկիչ : տես և Զրկող :

Ուրիշի հետ չլծուող, կամ չմիաբանող · արտամայ, կէ տիշ չէյէ՝ ույմազ : || անլծակից · անլծորդելի · անզուգելի · անզուգական :

Ուրիշի հետ մէկ բնութիւն, կամ էութիւն, կամ գոյացութիւն ունիլը : || տես Ուրիշի նման բնութիւն · և այլն :

Ուրիշի հետ մէկ բնութիւն, կամ էութիւն, կամ գոյացութիւն ունող · տիշ Թապիյէթլի · հէմջինս : || բնակից · բնութենակից · համաբուն · միաբուն · համագոյ · միագոյ · նոյնագոյ · նոյնագոյական · համաբնական · համագոյական : կամ այսպէս, էակից · էութենակից · իսկակից · գոյակից · համաբնակից · համագոյակից :

Ուրիշի նման բնութիւն, կամ գոյացութիւն · տիշ Թապիյէթ · Թապիյէթ պիրլիկի : || համաբնութիւն · համագոյութիւն · համէութիւն · բաղէութիւն : կամ, բնակցութիւն · իսկակցութիւն · էակցութիւն · գոյակցութիւն :

Ուրիշի ձեռքով · գայրըսընըն էլի իլէ : || ՚ի ձեռն այլոյ · միջնորդութեամբ այլոյ · ընդմիջաբար · ընդմիջապէս : տես և Ձեռքով · իբր նախադրութիւն :

Ուրիշի ձեռքով կերակուր ուտող : || ջամբակեր :

Ուրիշի պէս ծնած · գայրըսը կիպի տօղմուշ : || հասարակածին :

Ուրիշի տեղ՝ ուրիշը · տիշերինին եէրինէ օտրիսի : || այլ ընդ այլոյ · փոխանակ ընդ այլոյ :

Ուրիշի տեղը՝ կամ իշխանութիւնը նստիլ : || տես Յաջորդել :

Ուրիշի տեղը խափանիչ ընող · գայրըսընըն եէրինի գափան : || տեղապահիչ · տեղապահ · տեղակալապետութիւն · տեղակալագործութիւն :

Ուրիշի քով · գայրըսընըն եանընտա : || առ այլում · մերձ յայլ ոք :

Ուրիշի քով նստող · գայրըսընըն եանընտա օթուրան : || մերձանիստ · բազմակից · բազմականակից · ընթերակից · աթոռակից · բարձակից :

Ուրհայ · ռուհա է · ուրֆայ : || եդեսիայ · ուրհայ · յուրհայ :

Ուրհայցի · ուրֆալը : || եդեսիացի · եդեսացի · ուրհայեցի · յուրհայեցի :

Ուրուր · չայլաք : || ցին · ուրուր :

Ո՛ւր տեղ : || տես Ուր · ո՛ր տեղ :

Ո՛ւր տեղաց : || տես Ուստի :

Ուրֆայ : * || տես Ուրհայ :

Ուփ ույղուն : * || տես Խնամ Յարմար :

Ո՛ւֆ : * || տես Ո՛ւհ :

Ուֆաճըք : * || տես Մանրաբեկ :

Ուֆաք : * || տես Մանր :

Ուֆաք Թէքէք : || տես Մանր մունր :

ՁՐ

Ձ, կամ չը, կամ չի : || ոչ · ոչ ապաքէն · մի · ոչինչ · զոր օրինակ · Չեն տեսներ : || ոչ տեսանեն :
Չըսի՛ մի քեզի : || ոչ ասացի քեզ, կամ ոչ ապաքէն ասացի քեզ :
Չըհասանիմ, կամ Չի տեսնեն : || մի հասցեն · մի տեսցեն :
Չաշխատողը Թող չուտէ : || որ ոչն գործիցէ՝ կերիցէ մի ·
Շատ չուշացան : || ոչինչ կարի յամեցին :

Չագալ, կամ չախալ · * չէնէպանի կէ : || Ճագար :

Չալթ՝ ձայն : || Ճայթումն · ճայթիւն · պայթիւն · պայթումն · պայթ :

Չալթ ընել, կամ չալթ ձայն հանել · չաթ էթմէք : || ճայթել · ճայթիլ · ճայթիւն հանել :

Չալթ ընել տալ · չաթ էթթիրմէք : || ճայթեցուցանել · տալ ճայթել :

Չալթ Ճամբրու : * || տես Ճամբրու զգեստ :

Չալթալ : * || երկճիւղ · երկճղեալ · երկճղի :

Չալթալ՝ * հող տափէլլու : || պատառաքաղ :

Չալթալ բան, կամ խօսք · չաթալ սէօզ : || բան երկդիմի · խօսք երկդիմի :

Չալթալ բան · որուն չուրն ու բանէն, պէլլոյ կէ կէնճէրի : || երկաայլաբանութիւն · այլաբանական բան · խնդիրք ընթանց :

Չալթալ խօսող · չաթալ սէօյլէյէն : || համաբան · համաբանող :

Չալթալ խօսող · որուն բանը պէլլի չէ պէլլի : || երկբան · երկաայլաբան :

Չալթալ Ճամբայ · չաթալ եօլ : || Ճանապարհ երկճղեալ, երկուղի, երկճիւղ · երկակից :

Չալթալլամիշ ըլլալ : * || տես Ճեղ ձեղ ըլլալ :

Չաթալ մաթալ ։ * ‖ տե՛ս Ճեղ ճեղ ։
Չաթաչաթ ։ ‖ տե՛ս Դիմադէմ ։
Չաթր՝ * փան ։ ‖ դարաւանդ · դարեւանդ ։
Չաթլանըղըճ · } * պըտաղէ ։ ‖ բեւեկն ։
Չաթլադըւըճ · }
Չաթլանըղըճ աղաճը · * ծառ է ։ ‖ բեւեկնի ։
Չաթըղը · * Բէյնին գըլխու զօրդ է ։ ‖ ապարօշ · մաքման ասղնէգործ · զատատանակ ոնգու- տաւոր ։
Չաթմայ ։ * ‖ կազմ · կազմած · կազմու- թիւն ։
Չաթմայ քարճ ։ ‖ բարձ կերպաս ։
Չաթմիշ ընել · * չաթ մէկ դմէկու դպչիլ · չաթ- մաք ։ ‖ տե՛ս Իրար զարնըւիլ ։
Չաթմիշ ընել · կցորդնէրէ բան մը շինել · չաթմաք ։ ‖ կազմել · կառուցանել ։ տե՛ս և Խուռնմիշ ընել ։
Չալել · դաւալ ։ ‖ տե՛ս Դուռը զարնել · չալմաք ։
Չալել · սազ · զուռնայ · նաղարայ · և այլն ։ ‖ հարկանել · հնչեցուցանել · գոչեցուցանել ։
Չալել աս, կմ՝ան գունը ։ ‖ տե՛ս Զարնել աս գունը, կմ՝ան գունը ։
Չալել սարր գին, կամ անոր գին ։ ‖ տե՛ս Մէկիմը գին ըլլալ ։
Չալել պօռու, կմ զուռնայ ։ ‖ տե՛ս Պօռու զարնել ։
Չալել սազ ։ ‖ տե՛ս Սազ չալել ։
Չալը՛ · Չալը՛ դառնալ ։ * ‖ տե՛ս Ցախ · չա- լը · Ցախ դառնալ ։
Չալը՛ · * դէօյիւրբիւէն փէթէնի ։ ‖ մորենի · թուփ մորոյ ։
Չալը՛ չըփը ։ ‖ տե՛ս Ցախուտմախ · և Ցախ · չալը՛ ։
Չալըխ · * չալըք ։ ‖ հատած · կիսանդամ · դիմակիսեան ։
Չալըշմիշ եղօղ ։ * ‖ տե՛ս Աշխատօղ, և Բա- նօղ ։
Չալըշմիշ ըլլալ ։ * ‖ տե՛ս Աշխատիլ · տա- ջինք · և Բանիլ · գործ ընել ։
Չալխամայ · * չալխամայ ։ ‖ յոյզ · յոյզք · յու- զումն · յածումն · երերանք ։
Չալխամիշ ընել · * չալխամաք ։ ‖ յուզել · յա- ծել · յածեցուցանել · յածուցանել ։
Չալխամիշ ընօղ · չալխայան ։ ‖ յուզօղ · յու- զիչ · յուզակ · յուզարկու ։
Չալխանմիշ եղօղ · չալխանան ։ ‖ յածուն · ե- րերուն · երերեալ · յուզեալ ։
Չալխանմիշ ըլլալ · չալխանմաք ։ ‖ յուզիլ · յու- զեալ լինիլ · յածիլ ։
Չալմայ ։ * ‖ տե՛ս Փաթթոց ։
Չալուքիր ։ ‖ տե՛ս Կոխկռտուկ ։
Չալփարայ · Չալփարայ զարնել, կամ չա- լել ։ * ‖ տե՛ս Զիլ · չալփարայ · Զիլ չալել ։
Չալքէչուլէ, կամ չալքուշուլէ · Չալքէ- չուլէ ընկնիլ · Չալքէչուլէ ձգել ։ ‖ տե՛ս Ըռզմիշկիլը · Ըռզմիշկիլ · Ըռզմիշկել ։
Չախ · Չախել ։ * ‖ տե՛ս Չեխ · Չեխել ։
Չախալ, կմ Չաքալ · * կենդանի մի է ։ ‖ Ճա- գար ։
Չախառ, կմ չախալ · * կապոյտ աչքի ։ ‖ խաժ- ակն · խաժակնեայ ։
Չախըլ քար · * չախըլ թաշ ։ ‖ սոր ։

Չախըշմայ, կամ չախըշտըրմայ · Չախըշմիշ ըլլալ · Չախըշտըրմիշ ընել ։ * ‖ տե՛ս Բաղ- դատութիւն · Բաղդատիլ · Բաղդատել ։
Չախըշմիշ ըլլալ · Չախըշտըրմիշ ընել ։ ‖ տե՛ս Իրար զարնըւիլ · Իրար զարնել ։
Չախըրթ սուսայ · * գէտ է · որ ապտակաց թուշէն կանչնի ։ ‖ պիւաաման ։
Չախմախ · * չաքմաք · կրակ հանելու քար և եր- կաթ ։ ‖ հրահանք ։
Չախմախ զարնել · չաքմաք վուրմաք ։ ‖ հրա- հանս արկանել ։
Չախմախի քար · կոծ քար ։ ‖ կայծաքար · գայլախազ ։
Չախմախի երկաթը ։ ‖ պողպատ ։
Չախմախճի ։ * ‖ հրահանագործ ։
Չախու · * չագը ։ ‖ կարուց · կարուցիկ · դան- կին ։
Չակերտ · չայըէք ըըըըը ։ ‖ չակերտ ։
Չաղ ։ * ‖ տե՛ս Առողջ ։
Չաղ · * զաման ։ ‖ տե՛ս Ատեն · ժաման ։
Չաղանօղ · * ըէնկէճ ։ ‖ խլիրդ · խաչափառ · խեչափառ ։
Չաղանօղ քուդօղ · չաղանօղ թութան ։ ‖ խլըդա- կալ · խլըօրսակ ։
Չաղանօղ ծախօղ · չաղանօղճու ։ ‖ խլըդավա- ճառ ։
Չաղանօղի տուրքեր · չաղանօղ այաքլարը ։ ‖ խեղեփ ։
Չաղըլ չաղըլ վազելը · ըաւան · Չաղըլ չաղըլ վազել ։ ‖ տե՛ս Ֆշշալ · Ֆշշալ հանել ։
Չաղլայ, կմ չաղալայ · * խամ պտուղ ։ ‖ պտուղա- խակ ։
Չամ · * չամ աղաճը · ֆիճի ։ ‖ մայր · շոճ · սոճի · սարոյ · սարդ · եղեւին · եղեւնափայտ ։
Չամ սագըզը · ֆիճու խէժ ։ ‖ խիժ սոճւոյ ։
Չամ տախտակ ։ ‖ մայրատախտակ ։
Չամ փայտ ։ ‖ մայր փայտ · մայրափայտ · մախր ։
Չամ փայտէ շինած · չամ թախթասընտան ։ ‖ մայ- րաշէն · մայրակերտ · մայրակազմ · մայրա- փայտեայ · եղեւնափայտեայ · եղեւնեայ ։
Չամ փայտով խափըլանմիշ եղած ։ ‖ մայրա- մած ։
Չամ ֆըստըղը · ֆիճի ծառին պտուղը · որ ֆըստըղի նման է ։ ‖ կոնոն ։
Չաման · ըէմէն ։ ‖ չաման ։
Չամաշըր · Չամաշըրճը ։ * ‖ տե՛ս Լաթ՝ լը- ւալու · Լաթ լըւացօղ ։
Չամիչ · գօտրու խաղող ։ ‖ չամիչ ։
Չամիչէ · գօտրու խաղողէն ։ ‖ 'ի չամչոյ · չամչեայ · չամչեղէն ։
Չամիչի կուզ · գօտրու խաղող սուճուղ ։ ‖ չամ- չեայ ։
Չամիչի կուտ ։ ‖ թիթ ։
Չամիչի հատ · գօտրու խաղող թանէսի ։ ‖ չամ- չահատ ։
Չամիչի սէփէթ ։ ‖ կայթ ։
Չամուռ ։ * ‖ տե՛ս Ցեխ ։
Չամուռ · որ ըաֆալը խառըլանմիշ ըէլըան ։ ‖ չա- ղախ ։
Չամուռ է քանը ։ ‖ տե՛ս Խառնակ ըլլալ ։
Չամուռլուխ · * ‖ տե՛ս Ցեխոտ տեղ ։

Ջամուրճի : * ‖ կաւագործ · շաղախագործ · շաղախարար :
Ջամուռ · Ջամուռլել · Ջամուռլիլ : ‖ տե՛ս Ցեխոտ · Ցեխոտել · Ցեխոտիլ :
Ջայ : * ‖ տե՛ս Գետ :
Ջայ · * որ կու խմեն · թէյ : ‖ Թէյա :
Ջայ Թաւշանճիլի : * ‖ գետանարծուի :
Ջայըր : * ‖ տե՛ս Ջայիր :
Ջայըրլը չիմենլի : * ‖ խոտաւէտ · մրգաւէտ · մարգաւէտ :
Ջայըրլը տեղ · չայըր ըլան փոխս էէր : ‖ մարգագետին · մարգաւէտ վայր :
Ջայիր, կամ չայըր : * ‖ մէգ · մարգ · ճաղաց · ճարակ :
Ջայիր բուսցնող, կամ չայիրէ բուսած · չայըր պիթէրեն : ‖ մրգաբոյս · մրգաբուսոյց · մրգաբեր · մարգաբեր :
Ջայիրէ բուսնիլ, կամ գոյանալ · չայըրդան պիթմէք, կմ հասըլ ըլմաք : ‖ մրգաբերիլ · մարգաբերիլ :
Ջայիրը խոտ ուտող · չայըրդան օթլանան : ‖ ճարակաւոր · ճարակային · արօտական · խոտաճարակ :
Ջայիրը պէտրէնմիշ եղած · չայըրդան պէսլենմիշ : ‖ մարգասնոյց · մարգարօտ :
Ջայիրի վրայ եայիլմիշ ըլլալ Թուցնող : ‖ արօտանալ · հարօտանալ :
Ջայիրի վրայ փռուիլ · ինչպէս պառը ձորդ կ'ընէ : ‖ զմարգօք անկանիլ :
Ջայիր գուշու · * օքիշղոյոգ · սփառոփիկ : ‖ արտուտ :
Ջայիր չիմէն : * ‖ մարգաւէտ · մարգագետին · մարգ · ճաղաց :
Ջայլախ · * չայլաք · ռըռոռ : ‖ ցին :
Ջանախ : * ‖ տե՛ս Քաղըրան :
Ջանախլըքի՛ * նուռոռ : ‖ Թակաղ · Թակաղաղ : կամ, Թակաղաղ նաւուռ · գիտակ նաւուռ · տեսարան նաւուռ :
Ջանախ չէօմլէկ · * նալէ աման : ‖ խեցի · խեցեղէն · կաւակերտ · անօթ բրուտի :
Ջանթայ · * նալէէ փոքրոն : ‖ պայուսակ :
Ջանկ : * ‖ տե՛ս Ջանկակ :
Ջանկապուռած : * ‖ տե՛ս Ճանկապուռած :
Ջանկխանայ : * ‖ տե՛ս Ջանկակատուն :
Ջաշխըր · * չաշէր : ‖ զանկապան · անդրավարտիք :
Ջաշխըրլը : * ‖ զանկապանաւոր :
Ջաշուռ, կամ չաշըռ · Ջաշուռլամիշ ընել · Ջաշուռութ * ‖ տե՛ս Լրտես · Լրտեսութ ընել · Լրտեսութ :
Ջաշուռ · * որ ծուռ փորն կ'ըսլիմ կ'ընէ : ‖ պարեկ · պարէտ :
Ջապալանմիշ ըլլալ : * ‖ տե՛ս Թապլտըկիլ :
Ջառփըլմիշ ըլլալ · * չառփըլմաք : ‖ հարկանիլ · հարուածիլ · պատահիլ · ծեծ պատժիլ · ծամածուռ լինիլ · ծամածռիլ · խեղաթիւրիլ :
Ջառփըխ · * չառփըք եղած · չառփըլըշ · չառփըք : ‖ հարուածեալ · պատահեալ · ծամածուռ · խեղաթիւր :
Ջառփըխութ · չառփըխ ըլմաք : ‖ ծամածռութ · խեղաթիւրութ :

Ջառփըլմիշ ընել · չառփըմաք : ‖ հարկանել · զարկանել · զարկուցանել · փաշել :
Ջառփըլմիշ ընել մէյ զմարդը · չառփըմաք : ‖ հարկանել · հարուածել · պատուհասել · պատուհասակոծ առնել :
Ջառփըլմիշ ընել գետինը · պառար · եայըն : * չառփըմաք : ‖ տե՛ս Գետնին զարնել · Գլուխ զարնել :
Ջառփըլմիշ ընելը : ‖ տե՛ս Ջարնըլանք · և Պատուհաս :
Ջատանայ · պզտուշէ : ‖ բևեկն :
Ջատըր : * ‖ վրան · խորան · տաղաւար · յարկ :
Ջատըր ըլալ, կմ չատըրլըխայէս ըլըալ · չատըր կիւրմէք ըլմաք · չատըրըքուրմաք : ‖ վրանականալ · խորանականալ · տաղաւարել :
Ջատըր խուրալմիշ ընել · չատըր գուրմաք : ‖ վրան հարկանել · խորան հարկանել · խորան գնել · կանգնել զխորան · պրկել զվրանս · վրանահաստ լինիլ · խորանաւոր լինիլ · տաղաւարահար լինիլ :
Ջատըր խուրալմիշ ընելը · չատըր գուրմաք : ‖ վրանահարութ · խորանահարութ · տաղաւարահարութ :
Ջատըր խուրալմիշ ընող · չատըր գուրան : ‖ վրանահար · խորանահար · տաղաւարահար :
Ջատըր պահող : }
Ջատըր պէքճիսի : } վրանապահ · խորանապահ · տաղաւարապահ :
Ջատըրը բնակիլ · չատըրդայ օթուրմաք : ‖ բնակիլ 'ի վրանս · վրանաւորիլ · տաղաւարիլ :
Ջատըրը բնակող · չատըրդայ օթուրան : ‖ վրանաբնակիչ · վրանաբնակ · խորանաբնակ · խորանաւոր · վրանաւոր · վրանակայ :
Ջատըրի ձևունող, կամ չատըրի նման · չատըր պէնզէր : ‖ վրանաձև · խորանաձև · խորանանման · խորանայարկ · վրանակայ :
Ջատըրի մար · էրխան իբանէրըն' որ զէյտէն իրէկով չատըր կու չէնէն : ‖ վրանափեղկ · խորանափեղկ · փեղկ վրանաց :
Ջատըրի սուռն · չատըր տիրէկի · չատըրի որթոն խոնփնէյուպոն տիրէկը : ‖ կայմ · բևեռ :
Ջատըրի փէշերը · որ գետինը կը ծածկէն : ‖ աւարառակ :
Ջատըրլը · * չատըր ոսնող, կմ չատըրլըգըղ : վրանունակ · վրանաւոր · խորանաւոր · տաղաւարեալ · վրանակայ : տես և Ջատըրը բնակող :
Ջատըրճը · * չատըր շինող : ‖ վրանագործ · վրանակար · վրանաշէն · խորանաշէն · խորանագործ · խորանակար :
Ջատըրճըը պաշը · * չատըր պաշըը : ‖ վրանապետ · խորանապետ · տաղաւարապետ :
Ջատըրտաշ : * ‖ վրանակից · խորանակից · տաղաւարակից :
Ջատըրտաշ ըլլալ · չատըրտաշ օլմաք : ‖ վրանակցիլ · խորանակցիլ · տաղաւարակցիլ :
Ջար · Քէնայ · Քէօթիւ · Քէմ : ‖ տե՛ս Գէշ :
Ձխտա Ջար : ‖ տե՛ս Ջարին չարը :
Ջար՝ գտուտն : ‖ չար · ժանտ · ժանգ · գժնեայ · գժնդակ : տե՛ս և Եղուկ՝ գտուն

Չար՝ Խարք · չարամէն ընող · չար ֆօրք ունող · ֆէօ_
ֆլու · Ֆէնայ · Ֆէնաս էթէն · Խաամանդ · ասլա_
նաք ։ ‖ Չար · չարաբարոյ · չարաբարոյ · չա_
րաբարոյարիշ · չարախոսող · չարակրոն · չա_
րասէր · չարագործ · չարագործական · չարա_
համբոյր · չարամիտ · չարապոյրեալ · չարա_
գգած · չարայգեստ · չարակամ · չարակիր ·
չարամիտ · չարախնամ · չարարուեստ · չա_
րաճճի · չարարար · չարխնաց · չարեաց_
պարտ · չարախտաւոր ։
Կմ՝ այսպէս · անօրէն · անիրաւ · անբարի ·
անբարոյ · անբարեսէր · անբարիշտ · անպա_
րիշտ · ապիրատ · անզգամ · անդարորդ ·
անուսակ · խառնադանց · խառնակեաց ·
ղեղծագործ · խակագործ ։
Կմ, ժանտ · ժանգ · ժանտաբարոյ · ժան_
դաբարոյ · խեղաբարոյ · ժանտագործ · ժան_
դագործ · վատթարագործ · եղեռնագործ ·
եղեռնաւոր · եղեռնային · եղեռնական · դա_
ժան · դժնեայ · դժնդակ · դառն · դառնա_
ցող · մոլի · մոլեկան · մոլեգնոտ · սատար
անօրէնութեն ։
Եւ կմ, խուժադուժ · խուժամուժ · խու_
ժական · խժական · խժային · խուժային ·
խուժդուժ · խուժ և դուժ · դուժ խուժ ·
դուժ և խուժ ։ տես և Գէշ ։
Չար աղդէ ։ ‖ տես Գէշ աղդէ ։
Չար արհեստ ։ ‖ տես Գէշ արհեստ ։
Չար բան ։ ‖ տես Չարութիւն · չար բան ։
Չար բանը ատող ։ ‖ չարատեաց ։
Չար բան ընող ։ ‖ տես Չար · Խարք ։
Չար բան ժողվող · Ֆէնայ շէյ փէկլէյիճին ։ ‖ չա_
րահաւաք · չարաժողով ։
Չար բան հնարող · Ֆէնայ շէյ իճատ, եա իէյ_
փահ էտէն ։ ‖ չարահնար · չարանիւթ · վա_
տանիւթ · չարասադէղծ · չարարուեստ ։
Չար բան մտածող · չար միթ ունող, եմ սրտին
մէջը չար ունող · Ֆիքրի Ֆէնայ ։ ‖ չարախոհ ·
չարախորհ · ժանտախոհ · ժանտախորհ ·
չարախորհուրդ · ժանտախորհուրդ · վա_
տախորհուրդ · մեղսախորհուրդ · ժանտա_
խոհեաց · չարախոհեաց · չարամիտ · չարադէտ ։
Չար բանի հաճիլը ։ ‖ չարահաճութիւն · հա_
ճանութիւն չարեաց ։
Չար բանի հաճող · Ֆէնայ շէյէ ռէյէնին ։ ‖ չա_
րահաճան · չարահաճ ։
Չար բանի նախանձիլ · ֆէօթիւ շէյէ ֆահըլլան_
մագ ։ ‖ չարանախանձ լինիլ · չարանախանձիլ ։
Չար բանի նախանձող · ֆէօթիւ շէյէ ֆահըլլա_
նան ։ ‖ չարանախանձ · չարայաջող ։
Չար բանի վաւելիլ · չար բանի էտան ընելու ·
Ֆէնալըղայ մայըլ օլմագ · ֆէօթիւ շէյէ թալիպ օլ_
մագ ։ ‖ մոլիլ · զեղխիլ · զեղխել · շռայլիլ ·
զօր օրինակ ·
Մարդ խաբելու խիստ վարժուած է ։ ‖ մո_
լեալ է յոյժ ընդ խաբէութեանց ։
Պոռնկութեն վաւաշոտը , գծոխոց մէջնալ
կուվառեի ։ ‖ զեղխեալն ընդ վաւաշո_
տութեն , զեղխի և ընդ հրոյն գծոխոց ։
Ուտելու խմելու վաւելէր էր , անոր համար
չէր կրնար հոգևոր բանի վաւելիլ ։ ‖ շռայ_
լեալ էր 'ի զեղխանս կերակրոց · վն այնո_
րիկ չկարէր ընդ հոգևորաց բերիլ ։
Չար գործել ։ ‖ տես Մեղանչել ։
Չար գործք ։ ‖ տես Չարութիւն · չար բան ։
Չար ըլլալ ։ ‖ տես Չարանալ ։
Չար ժողվել · ֆէօթիւ ճիամիէթ ։ ‖ չարաժողով ։
Չար խապար ։ ‖ տես Բօթ ։
Չար խապար բերել ։ }
Չար խապար տալ ։ } տես Բօթ բերել ։
Չար խապար բերող ։ }
Չար խապար տուող ։ } տես Բօթ բերող ։
Չար խրատ · Ֆէնայ էօյիւթ ։ ‖ խրատ չար · չա_
րախրատութիւն · թելադրութիւն չարեաց ։
Չար խրատ տուող · Ֆէնայ էօյիւթ վէրէն ։ ‖ չա_
րախրատ · չարանիւթ · խրատտու չարեաց ·
թելադիր չարեաց ։
Չար խօսք · Չար խօսիլ, կամ Չար ըսել ·
Չար խօսող ։ ‖ տես Բամբասանք · Բամ_
բասել · Բամբասող ։
Չար կախարդ · չար Ֆալճի , եմ պիւյիւճիւ ։ ‖
չարակիւս · չարադիւթ · չարավհուկ · չա_
րահմայ · չարամոգ ։
Չար համարձակութ · Չար համարձակութիւն
ընել ։ ‖ տես Լրբութիւն · Լրբանալ ։
Չար հատուցանող · Ֆէնայ էօտէյէն ։ ‖ չարա_
հատոյց · չարավճար ։
Չար միտք · Ֆէնայ Ֆիքր ։ ‖ չարամտութիւն ·
չարախոհութիւն ։
Չար միտք ունող ։ ‖ տես Չար բան մտածող ։
Չար յորդորմունք · ֆէօթիւ էօյիւթ · Ֆէնայ շէյէ
փաւէք ։ ‖ հրապոյր · հրապոյրք · հրապու_
րանք · հրապուրումն · գրգռումն · գրգռու_
թիւն · գրգիռ ։
Չար յորդորմունք ընել · Ֆէնայ շէյէ փաւէք
էթ-էք · Ֆիթ վէրմէք ։ ‖ հրապուրել · գրգռել ·
հրապոյրս մատուցանել · չարահրաւէր լի_
նիլ · չարագրգիռ լինիլ ։
Չար յորդորմունք ընող · Ֆէնայ շէյէ փաւէք
էտէն · Ֆիթ վէրէն ։ ‖ հրապուրող · հրապու_
րիչ · հրապուրական · չարագրգիռ ։
Չար նպատակ ունող ։ ‖ տես Գէշ նպատակ
ունող ։
Չար ոգող , կմ չար փնտռող · Ֆէնայ շէյ ա_
րայան ։ ‖ չարակամ · չարկամ · չարախնդիր ·
չարայոյզ · չարասէր ։
Չար սիրող , կմ չար բանի փափաքող · Ֆէնայ
շէյէ որըղըլայան ։ ‖ չարասէր · չարախնդաց ·
չարայօժար · չարատենչ · զոհարթաչար ։
Չար վարդապետութիւն ընող ։ ‖ չարուսոյց ·
չարաբան · թշնամաբան ։
Չար վարք · Ֆէնայ ահէլ , եմ հույ ։ ‖ չարակրօն
բարոյք · չարաբարութ · չարաբարոյութիւն ·
չարակրօնութ ։ տես և Չարութ · չար ըլլալը ։
Չար վարք ունող ։ ‖ տես Չար՝ Խարք ։
Չար ցանկութիւն · շէհվէթ · նէֆսի արզը ։ ‖ ցան_
կութիւն · պագշոտութ · պակշոտութ · վա_
ւաշոտութիւն · վավաշոտութ · զոշոտութիւն ·
տռփութիւն · տռփանք ։
Չար ցանկութիւն շարժել · շէհվէթէ թիւրիւյէք ·
հէվէսի նէֆսէ թահրիկ էթմէք , եամ ույանտըրմագ ։
‖ գրգռել · զգրգռել · հրապուրել · մարմնա_
ցուցանել · մարմնոյն ցուցանել · խտտղե_
ցուցանել · խտտղել · խտտղտել · 'ի հրա_

պղծըս ցոփութեն արկանել:

Չար ցանկութեն չարժիլ. ճէհվէթէ կէլմէք. հէվայի նէֆսանիէն էամէք: || խառողիլ. գրգռիլ. դղրդուիլ. մարմաջել. մարմանջել:

Չար ցանկութեն ունենալ, կմ չար մեղաց ցանկալ: || ցանկալ. ցանկանալ. տռփալ. տռփել:

Չար ցանկութեն չարժօղ. ճէհվէթէ կէթիրէն: || ախտաբորբոք. ախտարծարծ. ժահահարժ:

Չար ցանկութեն մուլթալըխ. ճէհվէթլի. ճէհվէթանի: || ցանկական. տռփական. տրփական. տռփողական:

Չարերու գլուխ, կմ չարութեն պատճառ. թէօթիւլէրին էլպաշըըը: || չարագլուխ. չարապետ. չարահաւ. չարահաւուկ. սկզբնաչար. նախաչար: տես և Չարին չարը:

Չարին չարը. չարէրին չարը. խէսս չար. թէօթիւլէրին թէօթիսի. էն թէօթիւսու: || գերաչար. ամենաչար. չարաժանտ. ամենաժանտ. ամենագժնեայ. ամենավատթար. չարաչար կմ, չարագին. չարագոյն. դաժանագոյն. դժնդակագոյն. գժոխագոյն. ժանտագոյն. ժանտագին. ժանտաժուտ. ժանտահամբոյր. գառնահամբոյր. մեծեղեռն. չանարգաղուրդ. չարաբուն. չարադդած. չարազգեաց. չարալիր. չարակիր:

Չարագործ. ֆէնաթէար. շիրաթէար: || չարագործ. ոճրագործ. ոճռագործ. օճրագործ. վրիպագործ. ղեղծագործ. պղծագործ. եղեռնագործ. եղեռնաւոր. եղեռնական. եղեռնային:

Կմ, չարարար. վնասարար. վնասահար. վնասակար. վնասապարտ. մեղապարտ. չարեացպարտ. պատժապարտ. պատժաւոր. մեղանչական. ժանտաբարոյ. ժանտաբարոյ. սատար անօրէնութեն:

Խիստ Չարագործ: || տես Չարին չարը:

Չարագործութեն. ֆէնաթէարլըք. շիրաթէարլըք: || չարագործութեն. ոճրագործութեն. ոճռագործութեն. օճրագործութեն. վրիպագործութ. ղեղծագործութ. եղեռնագործութ. եղեռնաւորութ. չարարարութ. չարեացպարտութ. վնասապարտութեն. վնասակարութ. վնասահարութեն. նախաճիր: տես և Չարութեն. չար բան:

Չարայ. * եարայի նշանը, որ եարայէն հէսաւտնտէն էթէ, էմ խօլլթուխին փալը, էմ տը փէճ կէրէայ: || վիրից. վիրեւք:

Չարանալ. չարնալ. չար ըլլալ. ֆէնայ օլմագ. թէօթիւլէնմէք: || չարանալ. ժանտանալ. ժանգանալ. դառնանալ. դժնէանալ. դժնդականալ. դաժանանալ. ուրուճանալ:

Կմ, անօրինել. անիրաւել. ապիրատել. ամբարշտել. ամպարշտել. անզգամել. անառակել. չարագնել. մոլել. դաժանել. դժնել. դժնել:

Չարացնել. չարցնել. չար ընել. թէօթիւլէթմէք. թէօթիւլէնտիրմէք: || չարացուցանել. ժանտացուցանել. ժանգացուցանել. դառնացուցանել. դժնդակացուցանել:

Կմ, տալ անօրինել. տալ անիրաւել. տալ ամպարշտել: տես և Մեղանչել տալ:

Չարգանճը. * ագընճը: || մեկնակաղէն. ատամնակ. յառաջապահ զօր:

Չարզըրուց. ատըլ ֆէնայ. փիսի ֆէնայ: || չարաղրոյց. չարախօս. չարաբան. ապերասաբան. ապերասախօս. չարաստ. չարաստոյ:

Չարըխ, կմ չարուխ. * չարըգ. կօնի էտէօչցած: || փոկ. խաղախ:

Չարըխ. չարըգ. կողքի օտէց անձն: || տես Տրեխ:

Չարըխ հագնիլ: || տես Տրեխ հագնիլ:

Չարըխ ուստօղ. * չարըգ էտիճի: || փոկակէր. տրեխակուրծ. խաղախակուրծ:

Չարըխի կապ: || տես Տրեխի կապ:

Չարըխլը: * || տես Տրեխ հագնող:

Չարթաղան. չալաղաեան: * || տես Ջոլթաղան:

Չարխ. * չարք: || ճախարակ:

Չարխ՝ շէօմլէքճի: || գուրգն:

Չարխէ ելած. չարքթան չըգմըշ: || ճախարակեալ. ճախարակագործ:

Չարխէ հանել. չարքթան չըգարմագ: || ճախարակել. ճախարակաւ յօրինել. ճախարակաւ գործել:

Չարխի ձև ունօղ. չարք կիպի: || ճախարակաձև. ճախարակակերպ:

Չարխըֆէլէկ: * || անիւ. պտուտոյ:

Չարխըֆէլէկ. * ծաղիկ է: || Նաւրոս:

Չարխըֆէլէկ. ֆիշէնկի օտասը չէրխի թոփինճէրայ: || պտտանէշ. պտտաճայր. հրոյ. եան. մարտկոց:

Չարհատ. խասնի. խէճի մ է: || չարհատ. գաղբան. գաղբանոս. գալլբանոս:

Չարմըխ. * չարմըգ: || կախաղան. կախանխաչ:

Չարնալ: || տես Չարանալ:

Չարշաւ, կամ չարշաֆ. * || տես Սաւան. չարշափ:

Չարշը, կմ Չարշը պազար: * } տես Շուկայ:

Չարշըլը: * || շուկայաւոր. շուկայորդ:

Չարութեն. ֆէնալըք: || տես Գեշութեն:

Չարութեն. չար բան. չար գործ. շէնաթ: || չարիք. եղեռն. ոճիր. ոճիռ. օճիռ. օճիր. նախաճիր:

Կմ այսպէս. անօրէնութեն. եղեռնութեն. եղեռնաւորութեն. եղեռնագործութ. ոճրագործութեն. ոճռագործութեն. օճրագործութեն. չարագործութ. զրկողութեն. զրկումն. զրկանք. զրկահարանք: տես և Մեղք:

Չարութեն. չար ըլլալը. չար լօլմագ. թէօթիւլիւք. թէճիւէ: || չարութեն. չարաբարութեն. չարաբարոյութեն. չարակրութ. չարագործութեն. չարանենգութեն. չարադդածութ. չարազգեստութեն. չարակամութեն. չարակրութեն. չարակրօնութեն. չարապաշտութեն. չարապարշտութ. չարափառութեն. չարապարտութեն:

Կմ, ապերատութեն. անօրէնութեն. անիրաւութեն. ամբարշտութ. ամպարշտութ. անզգամութ. խառնագնացութեն. խառ-

նակեցութիւն · վեպծագործութիւն · եղեռնա_
գործութիւն · եղեռնաւորութիւն ։
Կմ , ժանտութիւն · ժանգութիւն · ժանտա_
բարութիւն · ժանգաբարութիւն · ժանտաբա_
րոյութիւն · գժնէութիւն · գժնդակութիւն ·
գաժանութիւն · գժպաշտութիւն · մոլութիւն ·
դիւէութիւն · սատարութիւն չարեաց ։

Չարութիւն ընել ։ ‖ տե՛ս Մեղանչել ։

Չարութիւն ընող ։ ‖ տե՛ս Չար՝ մարդ ։

Չարութե՛ հնարած ։ ‖ տե՛ս Չար բան հնա_
րող ։

Չարութիւնը սպաննել ։ ‖ անօրինել , կմ չա_
րագործել՝ զոք ։

Չարչարանք · Իշքէնճէ · էզիյէթ · ճէֆա ։ ‖ չար_
չարանք · տանջանք · կոշկոճանք · խոշտան_
գանք · խոշտանկանք · տուժալանք · տաղ_
տապանք · տառապանք · լլկանք · տանջք ·
երաշխեալ · երաշխեալ · ճգանք · ճգունք ։
Կամ , խոշտանկութիւն · խոշտանգութիւն ·
լլկութիւն · չարագնութիւն · չարակրութիւն ·
խաչելութիւն · տաղտապումն · տուժալումն ·
վշտագնութիւն · վշտանկումն · վշտանգումն ·
վշտակրութիւն · կրաւորութիւն · հարստա_
հարութիւն · ճգնութիւն · նեղումն · անձկումն ։
Կամ , խոշտանկումն · խոշտանգումն ·
լլկումն · տուժալումն · տաղտապումն ·
զլնդացումն · ճգնումն · ճնշումն · թո_
պումն · կոշկոճումն · կոշկոճք · տագնապ ·
չարիք · վտանգ · վտանկ · կարիք · կիրք ·
վիշտ ։

խիստ մեծ Չարչարանք · կամ անողորմ , և
անխնայ չարչարանք · դէօյէ֊ղ իշքէնճէ · ղարը
էզիյէթ ։ ‖ ողբանք · կոտանք · կոտումն ·
կոտուստ · կոծիւ ։

Չարչարանք կրել · Չարչարանք կրող ։ ‖ տե՛ս
Չարչարիլ · Չարչարւող ։

Չարչարանք սիրող · իշքէնճէ սէվէն ։ ‖ չարչա_
րանասէր · վշտասէր · վշտապզեաց · խա_
չապզեաց · խաչապզեստ · խաչակիր · խա_
չակրօն ։

Չարչարանքի գործիք , կամ տեղ · իշքէնճէ
եէրի ։ ‖ տանջանարան · պատժարան ։

Չարչարանքի կօշիկ · իշքէնճէ ծիզմէսի ։ ‖ կա_
պիճք երկաթիք ։

Չարչարանքով · իշքէնճէ իլէն ։ ‖ չարչարա_
նօք · տանջանօք · լլկանօք · խոշտանկանօք ·
կոշկոճանօք ։ տե՛ս և Չարչարանք ։

խիստ մեծ , կմ գէշ Չարչարանքով կորսն_
ցնող ։ ‖ չարագլուխ · չարավախճան · չա_
րախոտվութ ։

Չարչարանքով մեռնիլ · իշքէնճէ իլէն էօլմէք ։
‖ չարաչար մեռանիլ · չարամահ լինիլ · չա_
րամահ վախճանիլ · չարալլուկ կատարել ·
սատակիլ ։

Չարչարանքով մեռնող , կմ մեռած · իշքէնճէ
իլէն էօլէն ։ ‖ խոշտանկամահ · կոշկոճամահ ·
կառամահ · բռնամահ · մահավիշտ ։

Չարչարանքով մեռցնել · մէծ փանջանէվէ
օլտիւրմէք · իշքէնճէ իլէն էօլտիւրմէք ։ ‖ չարա_
մահ առնել · չարամահ սպանանել , կա_
տամահ սպանանել · ժանդամահ կորու_
սանել · սատակամահ 'ի տանջանս առնել ·

չարատանջ կոտանօք սպանանել · չարակը_
տիւ սպանանել · չարակոտուստ մահացու_
ցանել · խողխողել ։

Չարչարանքով չինող , կմ չինած ։ ‖ վշտա_
գործ · վշտահան ։

Չարչարանքով քալող · իշքէնճէ իլէն եո_
րիւյէն ։ ‖ վշտաքայլ · տաժանաքայլ · տար_
ժանաքայլ ։

Չարչարել · աղչաւոր , բռայէն · եւ այլն ։ ‖ տե՛ս
Չըկել · ղըյնդ ընել ։

Չարչարել · իշքէնճէ վէրմէք · էզիյէթ վէրմէք ·
ճէֆա էթմէք ։ ‖ չարչարել · տանջել · կոշ_
կոճել · լլկել · խոշտանկել · խոշտանգել ·
թոպել · տաղտապել · տուժալել · վշտան_
կել · վշտանգել · վշտագնել · վտանգել ·
վտանկել · չարկանել · կոտել · կեղեքել ·
բեղկել · ճգնել · ճնշել · ջնել · նեղել · հարս_
տահարել · յաղթահարել · վտանգաւորել ·
վտանկաւորել ։
Կմ , վշտացուցանել · վտանկեցուցանել ·
վտանգեցուցանել · տաղտապեցուցանել ·
տառապեցուցանել · տուժալեցուցանել ·
զլնդացուցանել ։

խիստ Չարչարել · նիւաֆօրը փանջէլ · դէօյէ֊ղ
իշքէնճէ վէրմէք ։ ‖ ողբել · կոտել ։

Չարչարիլ , կմ Չարչարուիլ · իշքէնճէ չէքմէք ·
էզիյէթ , եա ճէֆա՝ չէքմէք ։ ‖ չարչարիլ · տան_
ջիլ · կոշկոճիլ · լլկիլ · թոպիլ · տաղտա_
պիլ · տառապիլ · տուժալիլ · խոշտանկիլ ·
խոշտանգիլ · վտանգիլ · վտանկիլ · վշտան_
կիլ · վշտագնիլ · ախտանկիլ · ախտակրել ·
ախտակրել · ճգնիլ · ճնշիլ ։
Կմ , վշտանալ · ախտանալ · ձանձրանալ ·
զլնդալ · նեղուլ · կրել · ձանձրոյթ լինիլ ։

Չարչարւող · իշքէնճէ չէքէն ։ ‖ չարչարաւոր ·
տանջանաւոր · ճգնաւոր · կրաւոր · կրա_
կան · չարչարական · չարչարակիր · վշտան_
կեալ · տառապեալ · հարստահար · կոշ_
կոճ ։

խիստ Չարչարւող · շատ չարչարանք կրող · ղէօլէզ
իշքէնճէսի չէքէն ։ ‖ մեծաչարչար · յոգնա_
չարչար · բազմաչարչար · չարաչարչար · վշ_
տաչարչար · չարալլուկ · չարագին · չարա_
տանջ · մեծատանջ · գժոխատանջ ։

չՉարչարւող , կամ չՉարչարւած · իշքէնճէ
չէքմէյէն ։ ‖ անչարչար · անչարչարելի · անլը_
լուկ ։

Չարչարող · իշքէնճէ վէրէն ։ ‖ չարչարող · չար_
չարիչ · տանջիչ · կոշկոճիչ · լլկիչ · խոշ_
տանկիչ · խոշտանգիչ · վտանկիչ · վտան_
գիչ · վտանգաւորիչ · վտանկաւորիչ · հարս_
տահար ։

խիստ Չարչարող ։ ‖ չարաչարչար · վշտաչար_
չար · չարակոշկոճ · չարալլուկ · չարատանջ ·
մեծատանջ · չարաթոպ · չարակակիծ · չա_
րակոտուստ · մարմնակոտուստ · մարմնակոծիւ ։

Չարչըկել · աթաշ էօրթէնմէք · ինճիթմէք ։ ‖ վշ_
տանկել · վշտանգել · վտանգել · վտանկել ·
ղզուէլ · զզուեցուցանել · բեղկել · խայթա_
կել · աշխատ առնել ։ տե՛ս և Չարչարել ։

Չարչըկիլ · էօրթէնմէք · ինճինմէք ։ ‖ վշտանկիլ ·
վշտանգիլ · խոշտանգիլ · խոշտանկիլ · տա_
ժանիլ ·

ժանել · տաղժանել · աշխատ լինել : տե՛ս և Ջարչարել :

Ջարտախ · * չարդաք · կիւնէշլէ : || արեգունեք · տամալի · բարձրաւանդ · բարձրաւանդակ · բարձաւանդակ · բարձրագլխակ · վերնագլխակ · բարձրահայեակ · արևահայեաց · գլխակ · գլխանոց · գլխապան :

Ջարքաշ · ղօսայ կ՚ն ճէնճայայ փայանան · տարըլըշ : || չարամբեր · չարըմբեր · վշտամբեր · վշտըմբեր · խստամբեր :

Ջարքաշութիւն · ղօսայ կ՚ն ճէնճայայ փայանմաքլըք : || չարամբերութիւն · վշտամբերութիւն · խստամբերութիւն :

Ջու · * թէսլիմիր : || հրատարակ · հաչակ · քարող :

Ջու եղած · չըրս դին լսած · չա օղանմաղ : || հռչակեալ · համբաւեալ · քարոզեալ · հռչակաւոր · համբաւաւոր · աղաղակեալ · նշաւակ : տե՛ս և ՚ի բայն Ջու ընել :

Խիստ Ջու եղած · չըրս դին չա եղած · փաքչ չա օղանմաղ : || գերահռչակ · ամենահռչակ · յոգնահռչակ · յոլովահռչակ · համբահռչակ · ամենաքարոզ · ամենածանօթ · ամենալուր · համալուր · ահրալուր · հրապարակագոյժ : տե՛ս և Աշխարհքս ջու եղած :

Ջու ըլլալ · չըրս դին լսուիլ · չա օլմաք · թէշհիր օլմաք : || հռչակիլ · համբաւիլ · հրատարակիլ · հրապարակիլ · քարոզիլ · վերաքարոզիլ · նշաւակիլ · հանդիսանալ :

Կամ, հռչակ ելանել · հռչակ հարկանիլ · համբաւ հարկանիլ · յորդիլ համբաւոյ · ելանել համբաւոյ · ելանել լերոյ · լու լինել · աղդ լինել · աղդեցեալ լինել · հրապարակաւոր լինել :

Խիստ Ջու ըլլալ · չըրս դին չա ըլլալ · ֆէք չա օլմաք · փաքչ թէշհիր օլմաք : || համբահռչակիլ · համատարած համբաւիլ · համատիեզերաքարոզիլ · հրապարակագոյժ լինել · աշխարհալուր հրատարակիլ · ընդ ամենայն տեղիս հրատարակիլ · լուեալ լինել ընդ ամենայն տեղիս · յորդիլ :

Ջու ընել · չա էթմէք · թէշհիր էթմէք : || հռչակել · համբաւել · հրապարակել · հրատարակել · քարոզել · վերաքարոզել · նշաւակել · աղդել · արտաշնչել ·

Կա՛մ, հռչակ հարկանել · համբաւ հարկանել · քարոզ կարդալ · նշաւակ առնել · նշաւակ բերել · նշանակ բերել · լու առնել · լսելի առնել · աղդ առնել · յորդել զհամբաւն :

Կա՛մ, հռչակեցուցանել · հրատարակեցուցանել · հրապարակեցուցանել · աղդեցուցանել · հանդիսացուցանել · հանդիսաւորել · հնչել զհամբաւն :

Խիստ Ջու ընել · չըրս դին չա ընել · ֆէք չա էթմէք : || համբահռչակել · գերահռչակել · համատարած համբաւել · համատիեզերաքարոզել · հրապարակագոյժ առնել · հրապարակաւոր առնել · աշխարհահռչակ ցուցանել · ընդ ամենայն տեղիս հրատարակել :

Ջու ընելով · չա էթէրէք · թէշհիր էտէրէկ : || հռչակելով · հռչակօրէն · հռչակաւորէս :

Ջու ընող · չա էտէն : || հռչակիչ · համբաւիչ · քարոզիչ · հանդիսացուցիչ · հանդիսաւորիչ :

Կա՛մ, հռչակարար · հանդիսարար · հրատարակ · քարոզ · վերաքարոզ · աղաղակող · աղդող · աղդոյ :

Ջուալ : * || տառապանք · պատուհասանք · տառապանք · յառաջընթացութիւն · կարապետ :

Ջուալ պաշը : * || նախերթակարապետ · յառաջընթացորդ :

Ջուալութիւն · չուալչուալ : || տառապուանք · տառապէութիւն · կարապետութիւն · տառապող :

Ջուտար : * || տե՛ս Աչորայ :

Ջափ · էօլչիւ : || չափ · քանակ · քանակութիւն · քանօնութիւն · քանոնութիւն · քանիութիւն · որքանութիւն · որչափութիւն :

Ջափ · չափաւոր ըլլալը · չէրի · էօլչէ : | չափաւորութիւն · հաւն · բաւ · սահ · պայման · ըստ · քան · ըստ օրինակ ·

Մարդուն արժանաւորութիւն չափ չկայ : || չիք չափ արժանութեն մարդոյ :

Այնքն մարդ որ ուժուն չափը պէտք չէ ծէ : || պարտ է առն խորաքնիչեր խորհել զչափաւորութիւն զօրութեան իւրոյ :

Անոր ուժուն չափ կայ ըսելը, հայհոյանք է : || հայհոյութիւն մեծ է ասել, թէ գուցէ չափ զօրութեան նոյ :

Անոր մեծութեանը չափ չկայ : || չիք բաւ մեծութեան նոյ :

Ամէն մարդ իր չափը թող ճանչնայ, ու երթայ : || այր խորաքանչիւր զպատիւ իւր բաւականացուցէ, և երթիցէ ՚ի բաց :

Ամէն մարդու չափ դիր : || կարգեա՛ չափ մարդկան ամենեցուն :

Թագաւորութեան նամակ չափ մէջ կեան էր : || հեռի էր յերկնից ըստ չափու տնտեսարհի :

Ձեռքի չափ է, կամ հաւասարի չափ է : քան զթաթ մի ձեռին է · կամ այն է քան զհասոյն մատնանիշոյ :

Ջափ · խարէր · թէրա : || չափ · չափակցութիւն · տրամաբանութիւն · համեմատութիւն :

Ջափ · այրէնին չարխէի տմանը : || չափ · տարոյ :

Ջափ · որ մէջը հացոր փամն փռեմ ըրոյ գէս կօ կոսնէ : || հիմն :

Ջափ · որ չըրս օհայ ա կէս ըրոյ գէս բան կոստ : || հիմնն · գոլորակ :

Ջափ՛ ծանօրութէ : || չափ · մեր · կշիռ · կշռութիւն :

Ջափի մեծ · ցորենի, գարւոյ, և նմանեաց · քիլէ · սեմար : || քոռ · քոռս :

Ջափ · ջէց թէլէնոց : || մարդան :

Ջափ դնել · խարէր տնել : || դնել զչափ · կարգել զչափ · չափաւորել · չափել · բաղխառնել :

Ջափ չունենալը · էօլչիւսիզլիք : || անչափութիւն · անբաւութիւն · անհնութիւն :

Ջափ ունեցող · էօլչիւլիւ : || չափաւորեալ · չափաւոր · քանակաւոր · քանակեալ · քանակ :

Ջափ չունեցող, կամ չափի տակ չընկնող · էօլչիւսիւզ : || անչափ · անքանակ · գերաքանակ · ան_

անհուն · անբաւ · անկշիռ · անսահման · անստահման · անսահակի · անչափագիր · անչափական:
Նման, անչափելի · անբաւելի · անբովանդակելի:
Զափէ դուրս, կամ չափէ 'ի դուրս · } (Իէէր-
Զափէ վեր, կամ չափէ 'ի վեր · } անսօն ·) ճառալէյէ: || չափազանց · առաւելապէս · առաւելագոյն · անհնարին · անսահմանելի · սաստկապէս:
Զափէ դուրս, կամ } (Իէէր- ձէյ ·) ճառա-
Զափէ վեր · } լէյէ · գուճը չօք · խէտտիզիտ: || անհնարին · կարի յոյժ · յոյժ յոյժ · 'ի սաստ սաստիկ · չարաչար · չարագին: տես և Պէտէն անցած:
Զափէ դուրս գեղեցիկ: || տես խիստ Գեղեցիկ:
Զափէ դուրս ելլել: || տես Զափը անցնիլ:
Զափէ դուրս մեծ: || անճոռնի · անհեթեթ: տես և Հանդգան:
Զափէ դուրս պայծառ: || տես խիստ Լուսաւոր:
Զափէ դուրս փառաւոր: || տես խիստ Փառաւոր · Թէ այսմ իմացիր և զայլոց:
Զափը անցած · հատտին տէն դաշրաս: || ելեալ Թ չափ · աւելորդանց · առաւելորդանց · յառաջադիմանց · գերազանց:
Զափը անցնել · էօշչէրտէն, չէ հատտին դաշրաս էթմէք: || անցուցանել զսահմանսն · զանցուցանել · գերազանցել: տես և Զափը անցնիլ:
Զափը անցնիլ · էօշչէրտէն դաշրաս օլմագ · ճառալէյէ օլմագ · չէգ խատտին օլմագ: || ելանել Թ չափ · գերանալ Թ չափ · գերազանցել · զանցանել · անցանել զանցանել · անցուցանել քան զչափ · գեր 'ի վերոյ լինել:
Զափը անցնիլը: || չափազանցութի · աւելորդանցութի · յառաջադիմութի · գերազանցութիւն:
Զափը անցնող · չէգ խատտին · ճառալէյ: || չափազանց · աւելորդանց · առաւելորդանց · գերազանց:
Զափը գտնել · թառթիբ պուլմագ · թարզ էթմէք: || գտանել զչափ իւր · գալ 'ի չափակցութի · հասանել 'ի սահման:
Զափը հասած: || տես Զափահասակ:
Զափով · էօլչիւլի իլէ · էօլչիւլէ: || չափով · չափու · ըստ չափու · չափաւորաբար · չափաւորապէս · չափաբերապէս:
Զափով · խառըշըտ: || միջակարար · բարեխառնութի · չափաւորապէս · չափաւորաբար · կշռապէս · կշռաւ:
Զափով առաջ երթալ · գարէթմն իլէրի կէթմէք: || չափով յառաջանալ · չափով վերաբերիլ:
Զափով ընել: || տես Զափ դնել:
Զափով տալ · էօլչիւլէ իլէն վէրմէք: || տալ չափով · չափու ընծայել · չափել:
Զափած · էօլչիւլմիւշ: || չափեալ · քանակեալ: տես և Զափ ունող:
Զափականիշ ընել · չօխ խայլամագ · լիաթայ կէփինը բաժնել, այրննալ թօրթըլըրէյ · խոտնել ·
փըլայնէլ · եւ այլն: || Զանակ արկանել · Զանակ արկել · Ճանկահել:
Զափահասակ · չէք հասած · էթմէշ · ադըլ սառաւ-լըթ: || չափահասակ · հասակակից · հասակեայ · հասեալ 'ի չափ · եկեալ 'ի չափ · 'ի հասակ եկեալ · կատարելահասակ · յարբունս հասեալ · յարբունս հասակին ժամանեալ, կամ ժամանեալ յարբունս տիոց:
Զափահասակ ըլլալ · ճէնակէնլէ · ադըլ դալըշ օլմագ: || չափահասակ լինիլ · հասակակից լինիլ · հասակեայ գալ · յարբունս հասանել · յարբունս հասակին հասանել · յարբունս տիոց ժամանել · 'ի տիս հասակեայս լինիլ · հերիք լինիլ յասմ:
Զափայ · * գէփին թօրթըլիմը ճանկի պէր եւրէ-թէ գորձիլ: || Ճանկ · Ճանկիան:
Զափաչուլայ · Զափաչուլայ տեսք ունող: * || տես Մնչողբ:
Զափառ · ֆոփն գրոփ, գըր փէրէ փէր խա ըրքէըըն-նէն, եւ անոխ տըշէնէրն: || չափաւոր · զաւիթ ոչխարաց:
Զափաւոր: || տես Զափ ունող:
Զափաւոր · իթիէտալլը · օրանըը · օտուըլու: || չափաւոր · երպանակաւոր · օրինաւոր:
Զափաք · Զափաքը: * || տես Բժշտութի · Բժշոտ:
Զափել · էօլչմէք: || չափել · քանակել · 'ի չափ արկանել · 'ի չափ մուծանել:
Զափելը, կամ չափով ընելը: || չափումն · չափաբերութի · չափաբերութի:
Զափելու տեղ · էօլչիւմնէ: || չափարան · չափանոց · չափերաց:
Զափըխ: * || տես Զուստ:
Զափըճախ, կամ չափուճախ: * || տես խիստ Զուստ:
Զափըղը: * || տես Զուստ ատըոյլ:
Զափուկ: || տես Մէֆէթ:
Զափուտ, կամ Զափութ: * || տես Քուսաշ · և Ջնճոց:
Զափչփել, կամ չափել չափչփել: || չափչափել:
Զափռաստ: * || Ճարմանդ · չիգք · չինգ · աղխ · ախ:
Զափռաստ, կամ չափռաղ · խօղէ: || Նայլա:
Զաք · հոլաձի թօխմաւ: || Թակ գոզակագործաց:
Զաքուճ: * || տես Զէքիճ:

ԶԳ

Զգիտնալ: || տես չԳիտնալ:

ԶԵ

Զելլել: || տես չԵլլել:

Զեխ · չախ · ալար · օիթիմ · չէգլէ: || սաստ · խրատ · պատուհաս · յանդիմանութիւն · կշտամբութի · Թշնամանութի · պախարակութի · սաստկութի · յախորդութի · խիզախութի · կափահարութի · երգիծանութի · պերճութի:
Կամ, սպառնալիք · սպառնումն · սպառնա-

ցումն ·

ցութիւն · խորախտութիւն · խիղախութիւն · երգի֊ծանութիւն ։

Կամ, Թշնամանք · կշտամբանք · պախարա֊կանք · խորխտանք · յոխորտանք · ձաղանք · ձաղկանք · կափանք · քքռէանք · երգիծանք · հարոէած բանից · կաուփ · հենք · քքութիւն · քքու · քուք ։

խիստ մեծ Չեխ ։ ‖ մեծապատ յանդիմա֊նութիւն · քքռէանք · քքութիւն · քքու · քուք ։

Չեխ ուտել · օիլճէմ կէէլ · օիլճէմ չէմէք · ալա֊լանմաք ։ ‖ սաստս առնուլ · ընդ սաստիւք անկանիլ · յանդիմանս լինիլ · յանդիմանիլ · կշտամբիլ · Թշնամանիլ · երգիծանիլ · եր֊գիծիլ · քքռէիլ ։

Չեխ տալ ։ ‖ տե՛ս Չեխել ։

Չեխել · չէխ փալ · ալաղլամաք · չըքըշ էթմէք · օիլճէմ վէրմէք ։ ‖ սաստել · յանդիմանել · կշտամբել · Թշնամանել · պատուհասել · խրատել · գանել · կափել · կափահարել · կաուփս տալ · խիղախել · երգիծանել · եր֊գիծեցուցանել · երգիծուցանել · քքռէել · քուքել · քքել · սարել ։

Կամ, 'ի սաստ մատչիլ · յանդիմանս առնել · յանդիմանս տալ · յանդիմանս ածել · պա֊տուհասակոծ առնել · պատուհաս կապել 'ի վ՛ր · խստագոյնս խօսիլ ։

Կամ, սպառնալ · խրոխտալ · խրոխտանալ · խրոխտիլ · յոխորտալ · յոխորտանալ · բռ֊բռալ · գոռալ · սերՃանալ ։

Չեխելով · չըխըշ ընէլով · ալաղ պալաղ ըլան ։ ‖ կշտամբօրէն · յոխորտօրէն · ահագինս ։

Չեխուիլ ։ ‖ տե՛ս Չեխ ուտել ։

Չեխօղ · չըխըշճի · ալաղլայան ։ ‖ սաստօղ · սպառնացօղ · սաստիչ · յանդիմանիչ · կշ֊տամբիչ · Թշնամանիչ · երգիծանիչ · երգի֊ծիչ · երգիծուցիչ · պատուհասիչ · խրոխ֊տիչ · քքռէիչ · խստաբան · յանդիմանա֊կան · յանդիմանաւոր · սէգ · սեգ ։

Չեմ · փէյմէմ ։ ‖ չեմ · ոչ եմ ։

Չեչ՝ մեղրի ։ ‖ մաղ մեղու ։

Չեչով մեղր · կէօմէճ պալը ։ ‖ խորիսխ մեղու ։

Չեչոտ երես ։ ‖ տե՛ս Ծաղկոտերես ։

Չեօլ · * չէօլ փէր · չէօլլիք ։ ‖ տե՛ս Անապատ ։

Չեօկէն, կամ չեօյէն ։ * ‖ տե՛ս Գաւազան ։

Չեօկէն, կամ Չեօյէն · * խըխօսր հանեղ արմատ է ։ ‖ շուղան ։

Չեօմլէկ, կամ չեօլմէկ ։ * ‖ տե՛ս Պտուկ ։

Չեօմլէկճի ։ * ‖ տե՛ս Բրուտ ։

Չեօրապ ։ * ‖ տե՛ս ԾիմՃիմէ ։

Չեօրէկ · * էղմէկ հաց ։ ‖ կարկանդակ · պան իւղաղանդոէած ։

Չեօրէկճի ։ * ‖ կարկանդակագործ · կար֊կանդակարար ։

Չեօրէկ օթու ։ * ‖ տե՛ս Սև սոնիՃ ։

Չեօրչեօփ ։ * ‖ տե՛ս Աւլուք ։

Չեօփ ։ * ‖ տե՛ս Շեղ · և Աւլուք ։

Չեօփլիւկ ։ * ‖ տե՛ս Աղբանոց ։

Չեօփճի ։ * ‖ աղբեւակիր · աղբակիր · աղբիւ֊սաբեր ։

Չեօքէրթմէ, կամ չեօքիւրթմէ · * խոխմայ · ալծաթեղինայ վրայ ղօրնէլով շինած ղալբ ։ ‖ գօգած · գօգածք · փորոք ։

Չեօքէրթմէ · * չալղալի ալէս թօտէ, ղը ծակ֊փակը նէրքէյէ, որ յոտ ֆըռտի ։ ‖ սուսան֊ցանց · յատակացանց ։

Չեօքէրթմէ ընել, կամ բանիլ · խոխմայ բանէ ։ ‖ գոգել · գոգածս յօրինել · փորոքս հարել ։

Չեօքէրթմէ ըրած · չէօքէրթմէլի գօգմալը ։ ‖ գոգեալ · գոգաւոր · փորոքաւոր ։

Չեօքէրթմէճի · * չէօքէրթմէ բանող, կամ խոխ֊գագմաճը ։ ‖ գոգարար · փորոքարար · փո֊րոքագործ ։

Չեօքէրթմէճի · * չէօքէրթմէլով յապ բանող ։ ‖ սուսանացանց որսորդ ։

Չեօքիւրթմիշ ընել · Չեօքմիշ ըլլալ ։ ‖ առ֊իջեցնել · հասցնել · իջնիլ · հանող ։ տե՛ս Փլցնել · և Փլչիլ ։

Չ Օ

Չզը, կամ Չզզը ։ * } տե՛ս Գիծ ։

Չզմիշ ընել · չըզմաք ։ ‖ տե՛ս Գիծ քաշել ։

Չզպըզ ընել ։ ‖ գծտել · գծատել · գծել ։

Չ Է

Չէ · նօ ։ ‖ չէ · չիք · ոչ · ոչէ · զմրօրինակ Հիչ չէ տեսեր ։ ‖ բնաւ չէ տեսեալ ։ Ջերէ հիչ բան սորված չէ ։ ‖ զի բնաւ մի ուսեալ ։

Չէ Թէ չհգիտեր · հապա՝ ըսել չուզեր ։ ‖ ոչ եթէ չգիտիցէ, այլ զի չկամի ասել ։

Չէ խենթեցեր, որ ըսածի համար հոգի կորսնցնէ ։ ‖ ոչ է յիմարեալ, զի վա՛ սորա Թոյ հոգեկորոյս լինիցի ։

Չէ ըսել · նօ տէմէք ։ ‖ բացասել · ժխտել · ժխտիլ · ապուսել · ապուրանել · ուրանալ · ուրաստ լինիլ · յուրաստ լինիլ · յուրաստ կալ ։

Կամ, զբացասականն բարբառիլ · զբացա֊կանսա բերիլ · զայսն ժխտել · հրաժեշտ տալ · 'ի չկամս զանձն յայտնել ։

Չէ ըսել՝ կենալ ։ ‖ տե՛ս Կամակորութիւն ընել ։

Չէ ըսելը ։ ‖ բացասութիւն · բացասացութիւն · ապուսութիւն · ապուրանութիւն · ապաստութիւն · ուրացութիւն · զլացութիւն · զլացողութիւն · զլացութիւն · հրաժեշտ ։

Չէ ըսօղ · նօ փէյէն · ‖ բացասօղ · բացա֊կան · ապուսական · հրաժեշտաւոր · ու֊րաստ · յուրաստ ։

Չէ Թէ · նօ փի ։ ‖ ոչ Թէ · ոչ եթէ ։

Չէ ու չու ընել · նօ նող էթմէք ։ ‖ 'ի չկամս լինիլ · ղոչ կամօքն պատՃառել · զհրաժեշտ խնդրոյն համբուրել ։

Չէ ու չուչընելով, կամ առանց չէ ու չու ըն֊լու · նօ նող էթմէյէրէք ։ ‖ առանց 'ի չկամս լինելոյ · առանց զհրաժեշտն պատՃառե֊լոյ · առանց ընդ բանս ինչ ածելոյ ։

Չէ չէ · նօ նօ ։ ‖ ո՛չ ո՛չ · մի՛ մի՛ ։

Չէթէլէ · * տափի կտոր · որ վրան տանելով ա֊ռնողայ կըրնէն · որ բանի մի համրանքը կը նշանէ ։ ‖ քռէեայ · քռէէ ։

Չէթէլէն անցնել ։ ‖ 'ի քռէեայս կարգել կամ նշանել ։

Չէթէճի ։ * ‖ ապստամբ . ապստամբիչ . ապստամբաւոր . մեկնակողէն . մեկնողէն . ելուզակ . ելուզակ . յելուզակ . յեղուզակ . հրոսակ . հինակ . հրոսող . հրոս . հէն . գեղդուր ։

Չէթէճուլուք . չեթեճիլիք ։ ‖ ապստամբութիւն . հրոսակութիւն . հրոսողութիւն . ելուզակութիւն . յելուզակութիւն . հինահարութիւն ։

Կամ, ապստամբ . ապստամբք . հէն . հէնք . հրոսակ . հինակ . հրոս . հրոսումն ։

Չէթէճուլուք ընել . չեթեճիլիք էթմէք ։ ‖ ապստամբ ելանել . ապստամբ տալ . ապստամբ գնել . ՚ի հինի ելանել . ապստամբել . հրոսակել . հրոսել . ելուզակել . յելուզակել ։

Չէթէճուլուք, կամ չէթէճիլիք պէս ։ ‖ ապստամբութեամբ . ապստամբաբար . ապստամբի ։

Չէթէճուլուք վրայ վազօղ . ‖ հինախաղաց . հինախաղաց ։

Չէթին . Չէթինլիք ։ * ‖ տե՛ս Դժուար . Դժուարութիւն ։

Չէթլէմպուկ . * ՚Նանպր օնուն ղեն պաղ է, պօտ գոնալ . որ պաղը ճնիճ ջեթի հէպ կեծայ ։ ‖ լուռաւ . ղղուշիթ ։

Չէթլէմպուկ աղաճը ։ * ‖ լոտենի ։

Չէյլան ։ * ‖ տե՛ս Չէյլան ։

Չէլէնկ ։ * ‖ ցցունք ։

Չէլէնկ խօթել գլուխը ։ ‖ ցցունս արկանել ՚ի գլուխն ։

Չէլէպի ։ * ‖ անձնագեղ . ազնուական . ազնուաբարոյ . նազելի . տանուկեցի . աթենացի . հելլենացի ։

Չէլէպի զատէ ։ * ‖ ազնուածորդի . անձնագեղ . ազատն . հեզլենաբարոյ . քաղէանի ։

Չէլէպի մէճալլը ։ * ‖ քնքշասիրտ . քնքշամիտ ։

Չէլիկ . * Էրիկաթ է . որ չօղ կտրնէ ։ ‖ տե՛ս Պողպատ ։

Չէլիկ . * որ չօմախողնը խաղան ։ ‖ տե՛ս Կայծ ։

Չէլիկ չօմախ . * խօւլայ չէլէկ ։ ‖ տե՛ս Կտրիճ տափակ ։

Չէլմէշ ընել ։ * ‖ զանկեծուլ . ՚ի բաց ռտուցանել . ՚ի բաց վանել . ՚ի բաց մերժել . ՚ի բաց ընկրկել ։

Չէլմէշ ընել մէկի մը խօսքը ։ ‖ ստուներանել . անցանել զբանիւ, կամ զհրամանաւ . և այլն ։ տե՛ս և Զհամահրել ։

Չէհրէ ։ * ‖ տե՛ս Դէմք ։

Չէհրէն աւրել ։ ‖ տե՛ս Երեսը թթուեցնել ։

Չէհրէ ընել ։ ‖ տե՛ս Կանիք ընել ։

Չէհրէսիզ ։ * ‖ տե՛ս Տգեղ դէմք ունօղ ։

Չէմէն ։ * ‖ չաման ։

Չէմպէր . * Խնլըղը Փըլլիխը . և այլ նման ։ ‖ շրջանակ . շուրջանակ . պարունակ ։

Չէմպէր՝ . * Գլուխ պըլըղը ։ ‖ փակեղ . գլխապատ . գլխաշոր . գատառակ . վարշամակ ։

Չէմպէրլի . Գլուխ . և այլն ։ ‖ փակեղաւոր . գատառակապատ . վարշամակապատ ։

Չէմպէրլի . * Փըլլի . և այլն ։ ‖ շրջանակաւոր . շրջանակաւ . ներշրջանակ ։

Չէյլան, կամ չէյլան . * կղզի է ։ ‖ սելան ։

Չէյրէկ . * չօրս փայէն մէկը ։ ‖ չորրի . չորրորդ . չորրեակ . կիսոյ կէսն ։

Չէյրէկ . * տահաթի չօրս փայէն մէկ փայը ։ ‖ չորրեակ . չորեակ . քառեակ . քառորդ . մի ։

Չէյրէկմը կեցիր ։ ‖ կացջիր սատ չորրեակ մի . կամ քառեակ մի ։

Չէյրէկ մը անհանգիս եղաւ ։ ‖ հազիւ քառորդ մի եղանց ։

Չէնթիկ, կամ չէնթիկ չէնթիկ ։ ‖ տե՛ս Փեռատ ։

Չէնկել ։ * տե՛ս Կեռ . չէնկել ։

Չէնկել . Նաւի Էրկաթ ։ ‖ խարիսխ ։

Չէնկել . * որոշ մարդու մէջը չօխմայ չօխմայ կը կորցէն ։ տե՛ս Ծանկ երկթէ ։

Չէնկի ։ * ‖ խաղալիկ . խաղարկու . գերասան ։

Չէնկի մէյտանը . * ուր խաղ կըխաղան ։ ‖ կրկէս . թատրոն . թէատրոն . ասպարէզ . երխասարգանոց ։

Չէնկի պաշը ։ * ‖ խաղալկապետ . խաղարկապետ . գերասանապետ . հանդիսադիր . հանդիսապարգար . հանդիսարար ։

Չէնկի օյունու ։ * ‖ թատր . թատերք . խաղալկութիւն . խաղարկութիւն . խաղ . տեսիլ ։

Չէնկիլուք . չէնկիլիք ։ ‖ խաղալկութիւն . դերասանութիւն ։

Չէնկէ, կամ չէնկէ ։ * ‖ տե՛ս Կզակ ։

Չէնկէ պաշը ։ * ‖ տե՛ս Քներք ։

Չէշմէ ։ * ‖ տե՛ս Աղբիւր . և Ակից Ջրմղայ ։

Չէշնի ։ * ‖ առհասարակ . ախմոն . ընտիրն . ճաշակ . նախաճաշակ . փորձ . փորձառութիւն ։

Չէշնի առնել . չէշնի ալմագ ։ ‖ ունել զառհասարակն . զփորձ առնուլ ։ տե՛ս և Համը առնել ։

Չէշնի աանօղ . չէշնի ալան ։ ‖ փորձառու . ճաշակառու . ճաշակիչ ։

Չէշնի տալ ։ ‖ տալ զառհասարակն . ըղ փորձն ճաշակացանել ։

Չէշնիկիր ։ * ‖ ճաշակառու . ճաշակակիր . ապադիր ։

Չէվիկ, կամ չէվիճէկ ։ * ‖ տե՛ս Չուսա ։

Չէվիճէկ աչքով ։ ‖ տե՛ս Աղէկ չտեսնօղ ։

Չէվիրմէ . * ‖ պարբեր . պարոյկ . պարունակ . պատիճ . պատուհանծոյ . պարբաւոր ։ տե՛ս և Պտոյտ ։

Չէվիրմիշ ընել . չէվիրմէք ։ * ‖ տե՛ս Կլորցնել . և Պտըտցնել . և Պտտել ։

Չէվրէ . Բուլըրմէք ։ * ‖ ոլորտք . եզերք . շրջան . շրջանակ . շուրջանակ . շրջանակք . շրջապատք . պարունակ . բոլորակ . պարագայք . բոլորք . ծայրք . եզր . ծիր . հիւ . ցանկ . ցանց ։

Կամ, շրջապատութիւն . շրջապարութիւն . պարագայութիւն . պարբերութիւն . բոլորութիւն . բոլորակութիւն . բոլորումն ։

Չէվրէն առնել, կամ բռնել ։ ‖ տե՛ս Չորս դին պատել ։

Չէվրէն պտըտիլ ։ ‖ տե՛ս Չորս դին պտըտիլ ։

Չէվրէի մէջ դնել ։ ‖ շրջապատել . շրջանակել . պարունակել . պարագրել . պարփակել . պարուրել . պատապարել . քանակել ։

Չէվրէի մէջ մտնել . չէվրէյէ կիրմէք . չէվրէլէնմէք ։ ‖ ընդ ոլորտս մտանել . ոլորտել .

[illegible]

Ձեվրէսիզ [illegible]

Ձեվեկեր : * [illegible]

Ձեվրէճի : [illegible]

Ձեվրէսիզ . * [illegible]

[illegible]

Ձեպիր [illegible]

Ձերիզ [illegible]

[illegible]

Ձերր [illegible]

[illegible]

Ձեքի . * [illegible]

[illegible]

Ձեքիճ . * [illegible]

[illegible]

Ձեքիճի [illegible]

Ձեքիճի . * [illegible]

[illegible]

Ձր

Ձըրը : * [illegible]

Ձըթ : [illegible]

[illegible]

Ձթ

Ձթ , [illegible]

[illegible]

կատարեալ [illegible] : || [illegible]

Ձթըռալ : || տե՛ս Ձթըռ չթըռ ընել :

Ձթըռտալ · [illegible] : || [illegible]

Ձթչըլթ · [illegible] : || [illegible]

Ձթչըլթ ձայն , կմ չթչըլթոց : || [illegible]

Ձթչըլթ ընել · [illegible] : || [illegible] · տե՛ս և Ձթչըլթոց [illegible] :

Ձթչըլթոց հանել : || [illegible]

Ձթչըլթցնել [illegible] : || [illegible]

Ձ Ի

Ձիթ · * [illegible] : || [illegible] :

Ձիթ · * [illegible] :

Ձիթենի · * [illegible] :

Ձիու · * [illegible] :

Ձիգ · * [illegible] :

Ձիլե · * [illegible] :

Ձիգե · * [illegible] :

[illegible]

Ձին · * || տե՛ս [illegible] :

Ձիու · * [illegible] :

[illegible]

յախճապակեայ · յախճապակեայ · յախճա_ պակեալ :

Ձինիող չինել · [illegible] : || [illegible]

Ձին ապակ , կմ չինիչ ապակ : * || տե՛ս [illegible] :

Ձիչէկ · Ձիչէկելիք · Ձիչէկիչ : * || տե՛ս [illegible] :

Ձիչէկ պօղուք : * || տե՛ս [illegible] :

Ձիվէ · * [illegible] : || տե՛ս Գնալ · [illegible] :

Ձիվէ · * [illegible] :

[illegible]

Ձիփաէ զայինօղ · } Ձիփաէ նետօղ · } ւէֆրէ աթան : || կիցաըն-կէց · կիցընկէց · կցացիչ · անկուշօղ :
Ձիփալէշմիշ ըլլալ · Ձիփալէշտիրմիշ ընէլ : || տես Ջուզէիլ · Ջուզել :
Ձիփալիկ : * || տես Ըղպարակ :
Ձիփաճի : * || տես Հերկօղ :
Ձիփաճութն : || տես Մշակութն :

ՁԼ.

Ձլաֆ, կմ՝ չըլլաֆ · պահոց ֆէլսա : || պահեչիկ · եղինձ պահոց :
Ձլըմն : * || տես Խենթ :
Ձլոտ : || տես Քուչըլլոտ :
Ձլորմիշ ընէլ : || տես Խենթենալ · Խենթիլ :

ՁԽ

Ձխըն : * || տես Ծրար :
Ձխըշ : * || տես Ձեխ :
Ձխմաղ ճամբայ : * || տես Ձըխմաղ ճամբայ :
Ձխըըխ · փէըէ : * || ճախարակ :
Ձխըըխճի · փէըէճը : * || ճախարակագործ · ճախրագործ :

ՁԿ

Ձկընալ · Ձհանիլ · Ձմնալ · և այլն : || տես չկընալ · չհանիլ · չՄնալ · և այլն :

ՁՀ

Ձհուտ : || տես Հրէայ :

ՁՂ.

Ձղըրդմայ : * || սրինգ · փողակ · սափորայ :
Ձղըրդմայ չալօղ : || սրնգահար :
Ձղնախ : || տես Կոխկռտուք :

ՁՄ

Ձմէկածակ, կմ՝ չմէկեծէկ · փաղափ անան : || չմէկածագ · յերապօլիս · երապօլիս :
Ձմուշկ : || չմուշկ : տես և Բարպուճ :

ՁՆ

Ձնար, կմ՝ չնար աղաճը : * || սօս · սօսի :
Ձնարի ծառեր · չնար աղաճլարը : || սօսայք · սօսք ·
Ձնարի նման : || սօսանման · սօսատեսակ :
Ձնկըռ, կմ՝ } Ձնկռտոց : } տես Ճնկռտոց :
Ձնկըռ չնկըռ : || տես Ճնկ ճնկ ձայն :
Ձնկռտախ : * || տես Բոժոժ :
Ձնկռտախը · * || բոժոժաւոր :
Ձնկռտախը ձայն : || բարբեռնաց · բարեհն-չակ :

ՁՈ

Ձոր · գօրան, կօ՞ գօտնա : || չոր · չորին · ցամաք · անկծայ · անխոնաւ · անջրդի · անջրդին · անշուշ · անատամուկ · ցամաք :
Ձոր քան : || տես Ձորեղէն :
Ձոր գետին · գօրան եէր : || գետին չոր · կմ՝ ցամաք :
Ձոր գետնի վրայ պառկիլ · եէր խօթն եաթմաք : || գետնախշտիլ · գետնախշտիլ լինիլ · հողախշտի գալ :
Ձոր գետնի վրայ պառկիլը : || գետնախշտութիւն · հողախշտութիւն :
Ձոր գետնի վրայ պառկօղ : || հողախշտի · գետնախշտի · գետնախշտեայ :
Ձոր գլխութն : || տես Կամակորութիւն :
Ձոր գլուխ · եօւրէօղ պաշլը : || տես Մխիթարան :
Ձոր գլուխ · ինաթճի : || տես Կամակոր :
Ձոր գլուխ ճորով աղատել · եօւրէօղ պաշըն գուրթարմաք · || մազապուր զերծուցանել · անձնապուր ազատել · մորթապուր ճողոպրել · մորթապուրծ ազատեցուցանել · մազապուրծ թափել · անձնապուրծ կորզել :
Ձոր գլուխ ճորով ազատիլ · եօւրէօղ պաշըն գուրթուլմաք : || լինիլ՝ մազապուր, մորթապուր, անձնապուր, ինքնապուր :
Կմ՝, գալ՝ մազապուրծ, մորթապուրծ, անձնապուրծ, ինքնապուրծ :
Ղրձել · զերծանիլ, կմ՝ ճողոպրիլ՝ մազապուր մորթապուր, անձնապուր, ինքնապուր :
Եւ կմ՝ այսպէս · թափիլ, կմ՝ փրկիլ՝ մազապուրծ, մորթապուրծ, անձնապուրծ, ինքնապուրծ :
Ձոր գլուխ ճորով ազատօղ · եօւրէօղ պաշըն գուրթարան : || մազապուր · մորթապուր · անձնապուր · անձնապուրծ · մազապուրծ · մորթապուրծ · ինքնապուրծ :
Ձոր թուզ · գօրան ինճիր : || չոր թուզ · չոր թուզ :
Ձոր թուզ շարած, կմ՝ կոխած · փիշի ինճիրէ · պասթըն ինճիրի : || պալասաթ, կմ՝ պաղատիտ թզոյ :
Ձոր միս · պաստըրմայ : || տես Աղուխտ :
Ձոր չոր · գօտատա գօտատա : || չոր չոր · չորաչոր :
Ձոր պար : || պահեք խիստ · պահոց պնդութ ծոմք :
Ձոր ցամաք · ջէ ջոր · գօտի գօրան · գօտն : չորութ · ցամաքութ · ծարաւուտ · չորին անջուր · անջրդի · անջրդին · խոնաւութ :
Ձոր ցամաք գետին · խօտան փէր : || վայր անջրդի · երկիր անջրդի · երկիր անջրդին · երկիր ծարաւուտ · երկիր ծարաւի :
Ձոր ցամաք ըլլալ · գօտան օլմաք · գօտի գօտա օլմաք : || չորութ լինիլ · անջրդի լինիլ · անջրդիլ :
Ձոր ցամաք ըլլալը · գօտանլըք : || անջրդութ :
Ձոր ցամաք կենալ · լուէէշէն թօնէրով աղնանոն եողէր ճէլէմէզէ : || չորակեր լինիլ · չորակերութիւն կեալ : տես և Ծոմ պահել :
Ձորեղէն · չոր քան · չէրէզ : || չորին · չորութ · ցամաքութ · ցամաքային :

Զօրպէյէն ուստըլը ։ || չորակերութիւն ։

Զօրպէյէն ուստօղ․ չոք եան, կմ պէյէն ստօղ ։ || չորակեր ։

Զօրպէշլըքլըյը․ չորշանգլըյը․ չորշանգըլըյ կէլմէկ ։ || չորեքշաբաթի․ չորեքշաբաթ ։

Զօրլթան․ || չորլթան․ չորլթանք ։

Զօրլթան չալմէկ ։ || լուծանել չորլթան ։

Զօրնալ․ գօրուլմագ ։ || չորանալ․ երկնչանալ․ ցամաքիլ․ անօթիլ․ կամտիլ ։

Զօրնալ․ ծառոց, կմ բառոց․ և այլն ։ || դժուա-նալ․ երկնչանալ․ խամրանալ․ խամրիլ․ խառնիլ․ ուռնիլ․ ունիլ․ հոռնիլ․ ազա-զիլ ։ տես և վերի Զօրնալը ։

Զօրնալ․ հողոյ, կմ հօղոյին․ և այլն․ գօրօք-լանմագ ։ || երաշտանալ․ երաշտիլ․ սորսա-տիլ ։ տես և ազլի Զօրնալը

Զօրնալ․ մարդան օտը, կմ յէօթը․ և այլն․ գօրումագ ։ || գօսանալ․ խամրանալ․ երկ-թանալ ։

Զօրնալով քաշմիլ․ կաղան, կմ ընէն․ և այլն ։ || վտտիլ․ վտտանալ ։

Զօրուն․ գօրագլըք ։ || չորութիւն․ ցամաքութիւն․ անթացութիւն․ անջրդութիւն․ երկթացութիւն ։

Զօրուն․ գէօկի․ հաւայի․ և այլն․ գուրագ-լըք․ գուրագ ։ || երաշտ, կմ երաշտք․ երաշ-տութիւն․ անջրդութիւն ։

Զօրուն․ ծառոց, կմ անտառոց․ և այլն ։ || գօս․ գօսութիւն․ գօսացումն․ խամրացումն․ խամ-րումն․ խամրութիւն ։

Զօրս, կմ չորք․ փէօրթ ։ || չորք․ չորս․ չորեակ․ չորրեակ․ քառ․ քառակ․ քառեակ․ քա-ռաթիւ․ քառահամար․ մակակրկնակ ։

Զօրս ակառվ․ փէօրթ փէշլի․ փէօրթ պուրմալը ։ || չորեքժանի․ քառաժանի ։

Զօրս անգամ․ չոր հէլ․ փէօրթ քէրէ․ փէօրթ հանձյա ։ || չորից․ չորից անգամ․ քառիցս․ քառորդս․ քառակի․ քառիցս անգամ

Զօրս անգամ ընել մէկ բան մը․ փէօրթ քէրէ էթմէք ։ || չորեքկնել․ չորրորդել․ քառորդել ։

Զօրս բաժնած․ փէօրթ պէօլիւնմիւշ ։ || քառա-բաժ․ քառաբարժ․ քառաբաժին․ քառա-բարժին․ քառաբաշխ ։

Զօրս բանով շարադրած ։ || քառաբանեայ․ քառաբանեան ։

Զօրս բերնէ․ ինչպէս պարը օտը․ և այլ ինչ նման ։ || քառաստայր․ քառաստայրեան ։

Զօրս գունով, կմ չորս գոյն ունող․ փէօրթ րէնկլի ։ || քառագունակ․ քառերփնակ․ քառերանգ ։

Զօրս գրէն, կմ չորս գրով․ փէօրթ էօղըլը ։ || չորեքգրեան․ քառագրեան․ քառագիր ։

Զօրս դէմք ունող․ փէօրթ եիւզլիւ ։ || չորեք-կերպեան․ քառակերպեան․ քառակերպ․ չորեքկերպ ։

Զօրս դի ունող․ } փէօրթ քէօշէլի ։ || չորեք-
Զօրս դիէ․ }
կուսի․ չորեքկուսեան․ չորեքծագեան․ չորեքէնկիւրեան ։
կմ․ քառակուսի․ քառակուսեան․ քառա-կողմեան․ քառակերպեան․ քառածագեան
Նաև կմ․ քառակոյս․ քառակողմ․ քառա-կերպ․ քառատեսակ․ քառածագ․ քառանիշ ։

Զօրս դիէն․ փէօրթ թարաֆտան ։ || 'ի չորից կող-մանց․ 'ի չորից ծագաց․ 'ի չորից հողմոց ։
կմ․ յամ կողմանէ․ յամ կողմանց․ շուրջա-նակի․ շրջանակի․ շրջանակաւ․ շրջանակո-րէն․ շուրջ ։

Զօրս դիէն ծածկել․ փէօրթ թարաֆտան էօրթ-մէք ։ || պարածածկել․ շրջածածկել․ շրջա-պատուել․ պարասքօղել․ պարուրել․
կմ, ծածկել շուրջանակի․ ամփոփել յա-մենայնս ։

Զօրս դիէն ծածկող ։ || տես Զօրս դիէն պատօղ ։

Զօրս դիէն կապած․ փէօրթ թարաֆընտան պաղլը ։ || պարապնդեալ․ պարապանդեալ․ կաշկան-դեալ․ պրկեալ ։

Զօրս դիէն կապել․ կմ ամրցնել ։ || պարա-պնդել․ պարապանդել․ կաշկանդել․ պրկել ։

Զօրս դիէն կապելը ։ || պարապանդութիւն․ կաշկանդումն․ պրկումն ։

Զօրս դիէն կարել․ Զօրս դիէն կարած ։ || տես Զօրս դին կարել․ Զօրս դին կարած ։

Զօրս դիէն նայիլ․ Զօրս դիէն նայօղ ։ || տես Զօրս դին նայիլ․ Զօրս դին նայօղ ։

Զօրս դիէն պատած, կմ չորս դին առած․ փէօրթ թարաֆը ալընմըշ ։ || շրջապատեալ․ շրջանակեալ․ պարածածկեալ ։
կմ․ շրջափակ․ շրջադիր․ շրջագրական․ շրջապարիսպ․ փարագիր․ պարագիր․ պա-րաւոր․ պարոյր ։ տես և Զօրս դիէն պա-տօղ ։

Զօրս դիէն պատել․ չորս դին առնել․ փէօրթ եանընը ալմագ ։ || շրջապատել․ շրջապարել․ շրջապարուրել․ շրջափակել․ շրջարկել․ շրջանակել․ շուրջանակել ։
կմ, պատել․ կուսապատել․ պարապա-տել․ պարածածկել․ պարաւորել․ պա-րփակել․ պարպակել․ պարել․ պարուրել․ պարունակել․ ներպարունակել․ պարու-տակել․ պաշարել․ պարշարել․ պարբերել․ պարագրել․ բակառել․ փարագրել․ գե-րապարել․ պատսպարել․ պատսպարանել ։
կմ, ցանգել․ ցանկել․ ցանկապատել․ փա-կել․ փարել․ առագաստել․ բովանդակել․ բոլորել․ սահմանել․ վարակել․ զգածել․ պարագայել, կմ պարագայիլ․ պարաբերել․ պարբերիլ․ փարիլ․ շրջիլ ։
Նաև կմ, պատսպարեցուցանել․ վարակե-ցուցանել․ ոլորտացուցանել․ ոլորտե-ցուցանել ։
Կմ այսպէս․ շուրջ ունիլ զինքը․ շուրջ փակել․ շուրջ պատել․ շուրջ պարուրել․ շուրջ պարապել․ շուրջ սահմանել․ շուրջ արկանել ինչ զինքը․ շուրջանակի պատել․ 'ի մէջ արկանել․ ցանկ արկանել․ ցանգ արկանել․ բակ առնուլ․ ներբակառնուլ․ բակ ունիլ զինքը․ պար առնուլ․ ներպար-առնուլ․ պատ առնուլ ։

Զօրս դիէն պատելը․ կմ չորս դին առնելը ։ || շրջապատութիւն․ շրջապարութիւն․ շրջափա-կութիւն․ շրջաբերութիւն․ շուրջունելութիւն ։
Կմ, պարաւութիւն․ պարառելութիւն․ պարա-ւորութիւն․ պարբերութիւն․ պարփակութիւն․ պա-

րագրութիւն․

րագրութիւն · պարագայութիւն · պարածածկութիւն · պատապարութիւն · բաժանումն · փակապարութիւն · պարունակումն · պարումն · վարակումն · պարիսպ · պատնէշն ։

Չորս գծէն պատելով ։ Ո շրջապատելով · շրջափակելով · շրջանակօրէն ։

Չորս գծէն պատել, կամ չորս գիծ ածանել ։ Ո շրջապատել · շրջափակել · շրջապարել · շրջանակել · պատել · պարփակել · պարբերել · պարագրել · պարագայել · պատապարել ։ Կամ, շուրջ պատել · շուրջ փակել · շուրջ պարունակել · և այլն ։ տես և Չորս գծէն պատել ։

Չորս գծէն պատող, կամ չորս գիծ ածող · փէօրթ եանընը ալան, էշ չէվիրէն ։ Ո կուսապատ · շրջապատ · շրջափակ · շրջապարոյր · շրջանապարոյր · պարածածուկ · պարածածկան · պարապատական · պարագրական · պարագիր · պարագիծ ։
Կամ, պատիչ · պաշարիչ · պաշարիչ · պարփակիչ · պատապարիչ · պարագրիչ · պարուրիչ · պարապատիչ · կուսապատիչ · պարունակիչ · պարառիչ ։

Չորս գծէն պատել, կամ փակել · փէօրթ թարաֆընտան ալըմագ ։ Ո շուրջ պատել · շուրջ պարուրել · շուրջ պատապատել · շրջապատել · շրջապարել · շրջապարուրել · պարապատել ։

Չորս գծէն պատող ։ Ո տես Չորս գծէն պատող ։

Չորս գծէն վերցնել ։ Ո բաժանել շուրջանակի · պարաբաժանել ։

Չորս գծէն փակել ։ Ո շրջափակել · շրջապատել · շրջապարուրել ։ տես և Չորս գծէն պատել ։

Չորս գծէն փակող, կամ փակած ։ Ո շրջափակ ։

Չորս գծին · փէօրթ եանը · (իէր ադամ ։) Ո չորք կողմանք · չորեքին կողմն · չորեակ կողմ ։

Չորս գծին · փէօրթ եանընդան, եահ եանընդան · (իէր նաիօրսը ։) Ո շուրջ · շուրջանակի · պարբեր · յամ կողմանէ · յամ կողմանց · յամենուստ ։

Չորս գծին առած ։ Ո տես Չորս գծէն պատած ։

Չորս գծին առնել ։ Ո տես Չորս գծէն պատել ։

Չորս գծին գնել ։ Ո շուրջանակի գնել · շրջարկել ։

Չորս գծին գնելը ։ Ո շրջարկութիւն · շրջարկութիւն ։

Չորս գծին դրած ։ Ո շրջադիր · շրջադրական ։

Չորս գծին եղածը ։ Ո շրջակայ · եզերակայ · պարակայ ։

Չորս գծին երել · ժողովուն, էշ ալըն քանի ձը ։ Ո խանձողել ։

Չորս գծին երել · ամէն ինչ գէօրմաք ընէլ ։ Ո այրել զաշխարհ · ծախել զաշխարհ ամ · կործանել զամ · կորուսանել զամենեսեան · ամենակորոյս համատարածեալ լինել ։

Չորս գծին կենալ · փէօրթ եանընդան փուսմաք ։ Ո շուրջ կալ · շուրջանակի արձանանալ · շրջակայ լինել · շրջակաց լինել · շրջակայել ։

Չորս գծին կենալը ։ Ո շրջակայութիւն · պարբերութիւն ։

Չորս գծին կեցող, կամ չորս գծին բնակող · փէօրթ եանընդան դուրան ։ Ո շրջաբնակ · շուրջաբնակ · շրջակաց · եզերակայ · պարակայ ։

Չորս գծին կարել, կամ չորս գծէն կարել · փէօրթ եանընդան գաքմաք ։ Ո շրջափառս ածել · շրջանաձեւ ածել · շուրջ կարել · շուրջ յօդել · պարփակ ածել · պատարան ածել · պատարակել · պարուրել · շրջապարուրել ։

Չորս գծին կարած, կամ չորս գծէն կարած ։ Ո շրջակարապ · շրջակալ · պարակար ։

Չորս գծին ճառագայթ արձակել · Ծշրջածիլել · շրջափայլել ։

Չորս գծին փառեփառել ։ Ո շրջափառութիւն ։

Չորս գծին նայել, կամ չորս գծէն նայել · փէօրթ եանընա պագմագ ։ Ո շուրջ հայել · շրջահայեաց լինել · շրջադէտ լինել · պարադէտ լինել · պարադիտել · զանձամբ դառնալ ։

Չորս գծին նայող, կամ չորս գծէն նայող · փէօրթ եանընա պագան ։ Ո շրջադէտ · շրջահայեաց · շրջանայեաց · շրջանայեաց · շրջապաշ ։
Կամ, պարադէտ · պարահայեաց · պարադիտակ · պարադիտակ · պարագատող ։

Չորս գծին շարժել · եօրտէօրթ տալ · փէօրթ եանընդան փըրլինաք ։ Ո բոլորել զինքն · շրջել · շրջանակել · շուրջանակել · ոլորել · պարել · պարուրել · պարունակել · պարանձել · շուրջ պատել · շուրջ պարուրել · շրջապարոյր լինել ։

Չորս գծին շառ ըլլալ · Չորս գծին շառ ընել ։ Ո տես խիստ Չառ ըլլալ · խիստ Չառ ընել ։

Չորս գծին պատել ։ Ո տես Չորս գծին պատել ։

Չորս գծին պարփակ ունող ։ Ո շրջապարփակ ։

Չորս գծին պտըտել · ըէվիրէն դէօրտիւ · փէօրթ եանընը դօլաշմաք ։ Ո շուրջ գալ · շրջել · շրջանակել · պարբերել · պարածածկել · պարագայել · պարուրել · պարել ։

Չորս գծին սառող, կամ սառոյց ։ Ո ողջանդամ ։

Չորս գծին վառել · ամէն ամէն ձան ։ Ո տես ամբողջ վառել ։

Չորս գծին վառել · իշըղը ձէօր տօրալը · Ո վառել զինքը · շրջանառել ։

Չորս գծին վառող, կամ վառած ։ Ո շրջանառ ։

Չորս գծին տիրել, կամ զաւթ ընել · փէօրթ եանընը զափթ էթմէք ։ Ո տիրել բոլորեցունց · տիրապետել ։

Չորս գծին տիրելը ։ Ո տիրապետութիւն ։

Չորս գծին տիրող · փէօրթ եանընը զափթ էտէն ։ Ո տիրապետ · տիրապետիչ · ամենակալ ։

Չորս գծին ցանող, կամ ցանած ։ Ո շրջացան ։

Չորս գծին փռող, կամ փռած ։ Ո շրջափիռ · շրջատարած · շրջածաւալ ։

Չորս երես ունող, կամ չորս երեսեան · փէօրթ իւզլիւ ։ Ո քառադէմ · քառաերես · քառակերպ · քառանկիւն · քառակողմ · քառերեսեան · չորեքերեսեան · չորեքդիմի · չորեքկերպ ։

Չորս ըլլալ ։ Ո քառանալ · քառորդիլ ։

Չորս թաթանի ։ Ո տես Չորս ոտանի ։

Չորս թեւեան · փէօրթ գանատլը ։ Ո քառաթեւ · քառաթեւեան ։

Չորս ծայր ունող · իւչէօր պուճագ էօ, ճահ ճագը ։ Ո քառածայրեան · քառածայրեայ ։

Չորս ծայր ունող · } թէօրթ ուճլու ։ Ի չորեք-
Չորս ծայրէ · }
ծայրեան · չորեքծայրեան · քառածայրեան ։

Չորս կանգուն · թէօրթ արշըն ։ Ի քառականգուն · քառականգնեան · չորեքկանգնեան ։

Չորս կերպ, կամ չորս ձև · թէօրթ թիւրլիւ · թէօրթ թարզ ։ Ի քառակերպեայ · քառատեսակ · քառադիմի · քառաստորակ · քառաձև · քառաբովանդ ։
Կմ, քառատեսակեղեան · չորեքտեսակեղեան · չորեքազգեան · չորեքտեսակեան · չորեքձևեան · չորեքզգիեան · չորեքզդիմի ։

Չորս հազար · թէօրթ պին ։ Ի չորեք հազար · չորեքհազար · քառահազար ։

Չորս հարիւրերորդ · թէօրթ եիւզիւնճիւ ։ Ի չորեքհարիւրերորդ · չորեքհարիւրորդ ։

Չորս հարիւրամեայ · թէօրթ եիւզյըլլըգ ։ Ի քառահարիւրեան · քառահարիւրեակ ։

Չորս հեղ ։ Ի տես Չորս անգամ ։

Չորս հեղեղ ունող · թէօրթ սէլլի ։ Ի չորեքվտակեան · քառավտակեան · քառավտակ ։

Չորս ոտք · թէօրթ այագ ։ Ի չորեքոտանի · չորեքկոպի · չորեքկճղի · չորեքկճղեան · չորեքգարշեան · չորեքսմբակեան · չորեքկողմ ։
Կմ, քառասմբակեան · քառակճղի · քառաճակ · քառաոտանի · քառաստակ · քառատոնեան · քառաանիւ · քառոտի · քառոտն ։

Չորս ոտք ունել · թէօրթ այագ գօյմագ ։ Ի չորեքհի · չորեքոտանի · քառաոտանի ։

Չորս ոտք ընել · թէօրթ այագ էթմէք ։ Ի չորեքսնել · չորեքոտանել · քառաոտանել ։

Չորս ձեռքով անող · թէօրթ էլլի ատամ ։ Ի քառաձեռն · քառաձեռնեան անձն ։

Չորս նիւթէ ։ Ի չորեքնիւթեան · չորեքնիւթեայ · քառանիւթեայ · քառանիւթեան · քառանիւթ ։

Չորս նշան ունող · թէօրթ նիշանլը ։ Ի չորեքնշանեան · քառանիշ ։

Չորս շարք ունող, կամ չորս կարգէ · թէօրթ սըրալը · թէօրթ գատլը ։ Ի չորեքշարեան · չորեքկարգեան ։

Չորս սանձ · չորս սար ունող · թէօրթ սրալը ։ Ի չորեքսանձի · չորսասանձի · քառասանձի · քառաչեայ · քառասամբակ · քառաոտնեայ ։

Չորս սանձ խաղալ · թէօրթ ատլը օյնամագ ։ Ի յածախմբերս խաղալ ։

Չորս սանձ քաշել · ձիերը տանողները, կամ էշեկներու կառքը · թէօրթլիւ չէքմէք ։ Ի գնալ ՚ի չորս · յածախմբերս գնալ ։

Չորս սանձ քաշող · թէօրթեան չէքիճի ։ Ի քառաքաշ · քառընթաց · քառաձիեան ։

Չորս սանձանոց · թէօրթ ատամլը ։ Ի քառախմբեան · քառասանձեան ։

Չորս պատուանդ ունող · թէօրթ փայալը ։ Ի քառաշուրթն ։

Չորս պատուտ ունող ։ Ի քառահոլով ։

Չորս տարեկան · թէօրթ եաշընտա · թէօրթեաշլը ։ Ի քառամեայ · քառամեան ։

Չորս վանկէ ։ Ի չորեքվանկեան · քառավանկեան · քառավանկ · չորեքհեգեան ։

Չորս տարւոյ ժամանակաւ · թէօրթ եըլլըգ զամանէ ։ Ի սեկիլ ։

Չորս քանակ · թէօրթ քէօշէ ։ Ի չորեքանկիւն · քառանկիւն · քառակողմ · քառակուսի · քառանկեան ։

Չորս քառակի · թէօրթ քէօշէլի ։ Ի չորեքանկիւն · չորեքանկիւնի · չորեքանկիւնեան · քառանկիւնի · քառանկիւն · քառանիստ · քառանիստեան · տես և Չորս գի ունող ։

Չորս քառակի թեփոփ ։ Ի տետրակ չորեքանկիւնի · տետրագոնոն ։

Չորս օրուան · թէօրթ կիւնլիւք ։ Ի չորեքօրեայ · չորեքօրեան · քառօրեան · քառօրեայ ։

Չորսերորդ ։ Ի տես Չորրորդ ։

Չորսակի ։ } չորեքեակ · չորրեակ · քառորդ ·
Չորսուոր ։ } քառանմանակ ։

Չորտն ալ · թէօրթիւ տա ։ Ի չորքին են · չորեքեան · չորեքին · հարազատեցեր ՚ի չորից ։

Չորրորդ · թէօրթիւնճիւ ։ Ի չորրորդ · չորիր · քառորդ · քառերորդ ։

Չորրորդ բաժինը · չարեկ, կամ տաղ ։ Ի չորրորդ · չորիր մասն · չորրորդ մասն · չորեակ · քառեակ · քառորդ · զոր օրինակ · Մեկ փարաչին չորրորդ բաժինը ալթըն ։ Ի և մի զչորրորդ դորանկին ։

Չորրորդ բաժինին մէկը առնել, կամ տալել · թէօրթիւնճիւ պիրինիւ ալմագ, եա վէրմէք ։ Ի չորրորդել · քառորդել ։

Չորրորդ բաժինին տէր · Խըզըր եա պաշը ըլ- խանը ։ Ի չորրորդապետ ։

Չորրորդ բաժինին տէր ըլլալ ։ Ի չորրորդապետել · չորրորդապետութեան · չորրորդապետեալ ։

Չորրորդ բաժինին տէր ըլլալը, կամ տիրու- թիւնը ։ Ի չորրորդապետութիւն · չորրորդապե- տութիւն ։

Չորցած ։ Ի տես Չոր ։

Չորցած ու կռացած ։ Ի չորացեալ ։

Չորցնել · գուրութմագ · գուրութթուրմագ ։ Ի չո- րացուցանել · ցամաքեցուցանել · երաշտա- ցուցանել · տարաժամեցուցանել ։

Չորցնել · գէօզիւր, գի հասան, որ հեղ յաճախ ըանեմց · գուրուդլուրմագ · գուրուդլադըրմագ ։ Ի երաշտացուցանել · երաշտեցուցանել · ցամաքեցուցանել · ծարաւեցուցանել · տարատեցուցանել · տարաժամել ։

Չորցնել · ծառերը, տնկերը, ծաղիկները, և այլն · գուրութմագ ։ Ի չորացուցանել · խամրացուցանել · երաշտացուցանել · խանձեցուցանել · թառամեցուցանել · ամայեցուցանել · ամլացուցանել · հատանեցուցանել ։
Կմ, խամրեցել · խանձել · թառամել · ամայել · ամլանալ · հատանել · հարձանել · զոր օրինակ · Ես խոտը պէտ չորցայ ։ Ի հարայ ես որպէս զխոտ ։

Չորցնել · միսը, պտուղ, գինին, և այլն · գուրութմագ ։ Ի չորացուցանել · ցամաքեցուցանել ։

Չորցնելով քաշեցնել · ձիւ-ձին · դէյէլ · և այլն · գուրութարագ պիւզիւլթմէք ։ Ի վտանել · վտանեցուցանել ։

Չորցուցած · գուրութուլմուշ ։ Ի չորացուցեալ · ցամաքեցուցեալ ։

Չորացուցած թուզ, կամ չոր թուզ • գուրու էնճիր : || չիր թուզ :
Չորացուցած ծիրան • գուրու գայսը : || չիր ծիրանոյ :
Չորացուցած պտուղ • գուրու եմիշ : || չիր :
Չորացուցած տանձ • արմուտ գուրուսու : || չիր տանձի :
Չուզել : || տե՛ս չՈւզել :
Չուլ. Չուլ հագնիլ : * || տե՛ս Խարար • խարար հագնիլ :
Չուլ չափուտ : * || տե՛ս Քուռակ • և Քուռլախ :
Չուլլու : * || տե՛ս Խարար հագած • և Քուռլու :
Չուլլու մամելէ : * || տե՛ս Սելէֆ :
Չուխաճի : * || տե՛ս Չուխայ գործող :
Չուխայ • չուխայ : || չուխայ :
Չուխայ՝ զոր Ֆռանկներն կ'բերեն Եւրոպայէն • Ֆէրէնկէ չուխայ : || վերարկու • մեկնոց • կրկնոց • ճեկ-նոց • թիկնոց • լոդիկ • արկանելի • ագա-ծանելի :
Չուխայ գործող, կամ ծախող • չուխաճը : || չուխայագործ • չուխայարար • չուխայավա-ճառ :
Չուխայ հագնող • չուխայ կիյեն : || չուխայա-զգեստ • չուխայազգեաց • չուխայազգեցած :
Չուխատար • * չուխատար : || հրապէրէտ • հրաւ-պէրէտ • որբանեակ • պաշտօնեայ • պաշ-տօնաւոր • պաշտօնատար • Ճորտ • զանգակ : տե՛ս և Սպասաւոր :
Չուխատարութիւն • չուխատարլըգ : || հրապէրէ-տութիւն • հրաւպէրէտութիւն • որբանեկութիւն • պաշտօնէութիւն • պաշտօնէաւորութիւն • պաշտօ-նատարութիւն :
Չուխուր : * || տե՛ս Փոս :
Չուխուր խաղալ • չուգուր օյնամագ : || փոսա-խաղաց լինիլ :
Չուխուր խաղացող • չուգուր օյնայան : || փոսա-խաղաց :
Չում, կամ չմռն : * || տե՛ս Խնչում :
Չում • դդըմբըր : || տե՛ս Ձաղաւ :
Չունեւոր • Չունեւոր լինել • Չունեւորութիւն և այլն : || տե՛ս Աղքատ • Աղքատ լինել • Աղքատութիւն :
Չուստ • չապըք • չէվիք : || փոյթ • շոյտ • շտապ • ճեպ • արագ • երագ • շուտափոյթ • վաղվաղ • վաղվաղակի • վաղվաղակոտ • վաղվաղուկ • վաղվաղումն • ադամ • զոր օրինակ •
Չուստ այդայ է : || է մանուկ ոտամն :
Կամ, անվեհեր • անպարագ • անդադրական • երագաշարժ • արագաշարժ • երագագնաց • արագախաղաց • երագախաղաց • երագա-քայլ • երագընթաց • երագոտն : տե՛ս և Շուտ :
Խիստ Չուստ • չէք չապըք : || ամենափոյթ • երագափոյթ • ամենընթաց • երագերք • ա-րագերք • քաջափոյթ :
Չուստ առքով • չապ այաղ • չապըք • չէվիք : || երագոտն • արագոտն • երագաքայլ • արա-գաքայլ • չափաքայլ • արագագնաց • ա-րագընթաց • երագընթաց • գեղընթաց • փոյթընթաց • վաղվաղընթաց • փութագը-նաց • փութաքայլ • գեղաշարժ • փութա-

ճեմ • սողապաճեմ • քաջարշաւ • քաջա-գնացի :
Չուստ առքով՝ ձի • աթ • և այլն • չապըք • չա-փաք : || երագագնաց • ամենփոյթ • փոյթ : տե՛ս և վերի Չուստ առքովը :
Չուվալ : * || տե՛ս Ջուվալ :
Չուվալաղաղ : * || տե՛ս Մախաթ :
Չուվան • իփ : || չուան • առասան • ձգապան • առասանադանակ • լար • կապ • ոսան • սարիք :
Չուվան • որով կ'ոգեն Ճորդ, զանգակ • և այլն • զոր : || կապարանք • կանգառան :
Չուվան • որով քաշեն մը կ'բռնեն : || առաստաղակ :
Չուվան բարակ : || տե՛ս Լար :
Չուվան ծախող • իփճի : || չուանավաճառ :
Չուվան շինող, կամ ոլորող • իփճի : || չուանա-ման • չուանագործ • չուանարար :
Չուվան քաշելը : || չուանաձգութիւն :
Չուվան քաշող • իփ չէքէն : || չուանաձիգ :
Չուվանք • չէճէ • իփլէր : || չուանեայ • չուանեղէն :
Չուվանէ մերդաւանէն • խէչ... : || լարապարգ, կամ լարավարան-դակ՝ ամփոփելիք :
Չըմբոլ յետ քաշել • իփ իւձն իւրի չէքէք : || պարանել :
Չըմբոլ փոյ ըլլալ • ինչպէս պտուղ գետի կըւլայ • ըսելը բան փոյ օյմագ : || լարաբանութիւն ըլլիլ • լարապարութիւն ըլլիլ • լարաբանութիւն բաժանիլ • լարաբանութիւն անկանիլ՝ ի մէջ ինչ • լարաբանութիւն արկանիլ՝ ի մէջն ուրուք :
Չըմբոլ փոյ ընել • գէօթիւ, փամբ • և այլն • ըսելը բան փոյ էթմէք : || լարաբանութիւն առնել • լարաբանութիւն բաժանել • լարաբանութիւն ար-կանել՝ ի մէջն ինչ •
Չուֆուտ : * || տե՛ս Հրեայ :
Չոփ չոր : || տե՛ս Չոր ցամաք :
Չոքեցնել : || տե՛ս Ծունկ չոքեցնել :
Չոքել : || տե՛ս Ծունկ չոքել :
Չոքել • չէօքմէք : || տե՛ս Տակը չոքել :

Չ Պ

Չպան : * || տե՛ս Խոց :
Չպլաի • Չպլախնալ : * || տե՛ս Մերկ • Մերկանալ :
Չպուխ : * || տե՛ս Գաւազան :
Չպուխ՝ * թիւթիւն խմելու • թիւթիւն չըպուղու : || մորճի • ծխամորճ :
Չպուխի ձէնեկի • * չըպուխ ճէնկի : || գաւազա-նամարտութիւն • բրամարտութիւն :
Չպուխ զարնել • չըպուխ վուրմագ, կամ չալմագ : || ձաղկել • ձաղկիլ հարկանել • տանջել՝ կե-կել : տե՛ս և Ծեծել :
Չպուխլու • * չըպուխլու : || գաւազանաւոր • ցպաւոր • մականաւոր • տանջանակաւոր • բրաւոր :
Չպուխլու կաղ՝ շան : || սոսն :

Չ Ռ

Չռլամիշի : * || չօթարար :
Չռլամա : * || չոթ • խեծ՝ ի ...ակէ •

Ջունըխ • * լունըէ • բէքնէէ պէս նուքէ : || ակառ :
Ջուփր • * լաէնէլու լուղան : || Լար :
Ջուփր՝ տէրշէէի : || Լար • լարաբաժին :
Ջուփրյով բաժնել : || տես Ջըխով վայ ընել :
Ջուփըլը : * || լարաւոր • լարուձնակ :
Ջուփըլը, կամ Ջուփրյով • * էօլչիւ իլէն : || տես Ջափով :
Ջուփըձի • * լար ձէրիշնօղ : || ողողիչ • Թափիչ :
Ջուփըձիի փառ : || տոփան • տոփիչ :
Ջուռօղ : * || չոր • վտիտ • ոսկն :
Ջուռօղ ձուկ • Իւրկիւմէրիւյէ չրոշուշածը : || ապխտած բորտակի • ապխտեալ բորտակ :

Ջ Ս

Ջաչպլախ : || տես Մօրէ մերկիկ, և Մերկ :

Ջ Տ

Ջտալ • Ջտեսնել • և այլն : || տես չՏալ • չՏեսնել • և այլն :
Ջտես : || տես Ծակ աչք :
Ջտես ըլլալ սուտմնէ : || տես Սուտ չտես ըլլալ :

Ջ Ր

Ջրախ • * ըէրք • ըչըէ : || ձրագ :
Ջրախ • տուալ բէլրած մարք • որ մէկի մը իէր ձրագ, կը իշէնիք կըլլայ • ըէրք : || ջահատակ • զածած :
Ջրախման • * չրաքման : || աշտանակ :
Ջրախմանը հանել զայծը • քէլիի ըրաքմանայ չքարմաք : || յաշտանակ հանել • յաշտանակ նշաւակել • աշտանակել :
Ջրայ : * || մախր :
Ջրթլաք, կամ չրթլաք գուշու • * Բուլբանէ : || ատրմանաքաղ :
Ջրչպլախ : * || տես Մօրէ մերկիկ • և Մերկ :

Ջ Փ

Ջփչփալ, կամ Ջըփչըփալ • ձըք ձըք էթմէք : || ծփծփել • ծփծփիլ • ծփծփալ :
Ջփչփոց • ձըք ձըք սէս : || ծփծփիւն • ծփծըփումն :

Ջ Ք

Ջքաւոր : || տես Աղքատ :
Ջքնանալ : || տես չՔնանալ :

Ջ Օ

Ջօթռայ, կամ չօթուռայ • * ֆարփը չըրաման : || չնդուկ :
Ջօլախ : * || տես Ձեռքը սախատ :
Ջօլփայ : * || անպաջողաձեռն • անարուեստական • անճարտար ձեռօք :
Ջօղան : * || տես Սաւօն • և Ջեօկէն • ֆըր֊ ֆուր • և այլն :
Ջօձուխ • խողըռ յաւ : || տես Խոզըռ ձագ :
Ջօձուխ • * չօճուք : || տես Տղայ :
Ջօձուխլուխ • * չօճուքլուք : || տես Տղոց տեղ :
Ջօձուխլուխ • չօճուքլուք : || տես Տղայութիւն :
Ջօմախ : * || տես Կտափատ :
Ջօպան • Ջօպանութիւն : * || տես Հովիւ • Հովուութիւն :
Ջօռ : || աղց • երկն • ցաւք • խիթ :
Ջօռ ուտել • չօռ չէքմէք • ղամ չէքմէք : || ցաւս ճաշակել • աղցաճաշակ լինիլ :
Ջօռպայ • Ջօռպաձի : * || տես Ապուր • Ապուր սիրող :
Ջօռպաձի • * չէնիչէրինէրուն գըլուխ : || պահակապետ • զինուորապետ • զօրապետ :
Ջօրապ • Ջօրապձի : * || տես Գուլպայ • Գուլպայ շինող :
Ջօրնալ : || տես Ջորնալ :
Ջօրպայ : * || տես Ապուր :
Ջօրպայեկ : || տես Ապրիկ :
Ջօքիլ : || տես Ծունկ չոքիլ • և Տակը չոքել :
Ջօրս • խուռտուպայէ : || չորս :

Ջ Ֆ

Ջֆուտ : * || տես Հրեայ :

Պ Ա

Պապ ձայն • Իւնլպէս մայմունը, կը բէլրանը էրած մարքը կու կանչէ : || պապաջիւն • պապաջումն :
Պա՛ պապ ձայն հանել, կամ պա՛ պա ընել : || պապաջել • պապաջիւնս հանել :
Պագ • համբուր • էօբիւշ • էօբիւշմէ • պօս • պուսէ • պուսէլիք : || համբոյր • համբուրումն :
Պագնել • համբուրէլ • էօբմէք • պօս էթմէք • պուսէ էթմէք • պուսէ՛ ալմաք : || համբուրել • համբոյր տալ • ողջունել • պագանել :
չՊագնել • էօբմէմէք • պօս էթմէմէք : || չհամբուրել • չպագանել
Պագնել սիրող • էօբիւշ սէվէն : || համբուրասէր • համբուրամոլ :
Պագնող • էօբէն • պօս էփէն : || համբուրող • համբուրիչ :
չՊագնող : || չհամբուրող • անհամբոյր :
Պագտըճիլ • էօբիւշմէք : || համբուրել ը՟ ուխք • գրկախառն զմիմեանս համբուրել • համբոյր տալ միմեանց • փոխ ի համբոյր մատչիլ :
Պաղար • պազարլըգ ընէլու տէղ • Իւնլպէս է չարշըն, բանայիրը, և այլն : || վաճառք • վաճառանոց • վաճառատեղի • վաճառարան • վաճառաժողով • տօնավաճառ • որգոստայ • արգոստայ :
Պաղար • պազարլըգ • պազար ընէլը : || սակ • գաշն : պայման • պայմանադրութիւն • գաշնադրութիւն • գաշնակցութիւն • գաշնաւորութիւն • սակարկութիւն :

Զորացուցած Թուղ, կամ չոր Թուղ. գուրու ենձիր: || չիր Թիլյ:

Զորացուցած ծիրան. գուրու գայսը: || չիր ծիրանոյ:

Զորացուցած պտուղ. գուրու եեմիշ: || չիր:

Զորացուցած տանձ. արմուտ գուրուսու: || չիր տանձի:

Զուգել: || տես չՈւզել:

Զուլ. Զուլ հագնիլ: * || տես Խարար. խարար հագնիլ:

Զուլչափուտ: * || տես Քուռաչ. և Քաչըլափ:

Զուլլուռ: * || տես Խարար հագած. և Քաչըլըտ:

Զուլլուռ մամելե: * || տես Սելեֆ:

Զուխանջի: * || տես Զուխայ գործող:

Զուխայ. չուհայ: || չուխայ:

Զուխայ՝ զոր խաղային վրայ կը հագնին. չերմերիկ չուհայ: || վերարկու. մեհնոց. կիկնոց. լոթկենոց. Թիկանոց. լոդիկ. արկանելի. սփածանելի:

Զուխայ գործող, կամ ծախող. չուհաճը: || չուխայագործ. չուխայարար. չուխայավաճառ:

Զուխայ հագնող. չուհայ կիյեն: || չուխայազգեստ. չուխայազգեցող. չուխայազգած:

Զուխտար. * չուհադար: || հետեւակ. հետևակերեւա. արքանեակ. պաշտօնեայ. պաշտօնաւոր. պաշտօնատար. Ճորտ. զանդեկ: տես և Սպասաւոր:

Զուխտարութիւն. չուհադարլըք: || հետեւակեր․ութիւն. հետեւակերտութիւն. արքանեկութիւն. պաշտօնէութիւն. պաշտօնատարութիւն. պաշտօնատարութիւն:

Զուխուր: * || տես Փոս:

Զուխուր խաղալ. չուգուր օյնամագ: || փոսախաղաց լինիլ:

Զուխուր խաղցող. չուգուր օյնայան: || փոսախաղաց:

Զում, կամ չում: * || տես Ինչու:

Զում. դըըմըշ: || տես Ջրուղ:

Զունետր. Զունետր ըլլալ. Զունետրութիւն և այլն: || տես Աղքատ. Աղքատ ըլլալ. Աղքատութիւն:

Զուատ. չափթ. չէմէթ: || փոյթ. շոյտ. շտապ. Ճեպ. արագ. երագ. շուտափոյթ. վաղվաղ. վաղվաղակի. վաղվաղակառ. վաղվաղակի. վաղվաղումն. ագահ. զոր օրինակ.

Զուատ արայ է: || է մանուկ ագահ:

Կամ, անվեհեր. անպղերդ. անդադարառ. երագաշարժ. արագաշարժ. երագագնաց. արագախաղաց. երագախաղաց. երագաքայլ. երագընթաց. երագոտն: տես և Շուտ:

Խիստ Զուատ. ֆէթ չափթ: || ամենափոյթ. երագափոյթ. ամենըընթաց. երագեղ. արագեղ. քաջափոյթ:

Զուատ տարով. շափ ծալող. չափղըն. չափկըն: || երագորն. արագոտն. երագաքայլ. արագաքայլ. շատագաքայլ. արագագնաց. արագընթաց. երագընթաց. գիւրըընթաց. փոյթընթաց. վաղվաղընթաց. փութագընաց. փութաքայլ. դիւրաշարժ. փութա-

չեմ. սադապարձեմ. քաջարշաւ. քաջարշաւ գնաց:

Զուատ տարով ձի, ոչուր. և այլն. չափկըն. չափուր: || երագարշ. տաճիկ. փոյթ: տես և վերի Զուատ տարովը:

Զուվալ: * || տես Ջուվալ:

Զուվալուրդ: * || տես Մախաթ:

Զուվան. եփ: || չուան. առասան. ձգապան. ապարանդակ. լար. կալ. տուայ. սարիք:

Զուվան. որով կապեն ձիերը, գոմէշ. և այլն. պալ: || կապարանք. կապարան:

Զուվան. որով բեռն կը կապեն: || առասանակ:

Զուվան բարակ: || տես Լար:

Զուվան ծախող. իփճի: || չուանավաճառ:

Զուվան չինող, կամ ոլորող. իփճի: || չուանագործ. չուանարար:

Զուվան քաշելը: || չուանաձգութիւն:

Զուվան քաշող. իփ չէքէն: || չուանաձիգ:

Զուվաննէ. ըրճեր. իփլերը: || չուանեայ. չուաննեղէն:

Զուվանէ մերտխվէն. ինչպէս ամէն նաւերը իփ մերտիվէնի: || լարագործ, կամ լարավանդակ սանդուղք:

Զըմսով յետ քաշել. իփ իւեն չէքի չէքմէք: || պարանանել:

Զըմսով փայ ըլլալ. ինչպէս պարը գեռնի կըլլայ. չափը ըլան փայ օլմագ: || լարապարածին լինիլ. լարապարածին լինիլ. լարապարածին բաժանիլ. լարապարածին անկանիլ՝ ի սեղմ ինչ. լարապարածին արկանիլ՝ ի սեղմ ուրեք:

Զըմսով փայ ընել. գեռնը, տունը. և այլն. չափը ըլան փայ էթմէք: || լարապարածին առնել. լարապարածին բաժանել. լարապարածին արկանել՝ ի սեղմ ինչ.

Զուֆուտ: * || տես Հրեայ:

Զոփ չոր: || տես Զոր ցամաք:

Զոքեցնել: || տես Ծունկ չոքեցնել:

Զոքիլ: || տես Ծունկ չոքիլ:

Զոքել. չէօքմէք: || տես Տակը չոքել:

Զ Պ

Զպան: * || տես Խոյ:

Զպղլախ. Զպլըխնալ: * || տես Մերկ. Մերկանալ:

Զպուխ: * || տես Պատուական:

Զպուխ՝ * Թիւթիւն իմելու. Թիւթիւն չըպուղու: || մորձի. ծխամորճ:

Զպուխ ձեռնկեր. * չըպուգ ճէնկի: || պատուականագործութիւն. բրածոյութիւն:

Զպուխ զարնել. չըպուգ վուրմագ, չըպուգ չալմագ: || ձաղկել. ձաղկիլ հարկանել. տանջել. տանջանս կրել: տես և Ծեծել:

Զպուխլու. * չըպուգլու: || պատուականաւոր. ցաւաւոր. մանկանաւոր. տանջեալ. բրդածոր:

Զպուխլու կաղ՝ շան: || տոռն:

Զ Ռ

Զռլանաձի: * || չոթաքար:

Զռլանայ: * || չոթ. խիճ՝ ի տապակէ.

Զռնըլխ · * ղօնըգ · բէգնէէ պէօ նօւխ : || ակառ :
Զռփը · * ղըփէլը ղօղան : || լար :
Զռփը' փիւրչէըը : || լար · լարաբաժին :
Զռփըյով բաժնել : || տե՛ս Զըռնով փայ ընել :
Զռփըլը : * || լարաւոր · լարուձակ :
Զռփըլը, կա՛մ Զռփըյով · * էօլլիւ իւէն : || տե՛ս Զափով :
Զռփըձի · * ղըբ ձէրմիշճնօղ : || ողողիչ · Թափիչ :
Զռփըձիի փառ : || տափան · տափիչ :
Զռօղ : * || չոր · վտիտ · ոսին :
Զռօղ ձուկ · խաշխաշըէայ ըրթաղածը : || ապխտած բորտակի · ապխտեալ բորտակ :

Զ Ս

Զսչպլախ : || տե՛ս Մօրէ մէրկիկ, և Մէրկ :

Զ Տ

Զտալ · Զտեմնել · և այլն : || տե՛ս չՏալ · չՏեմնել · և այլն :
Զտես : || տե՛ս Ծակ աչք :
Զտե՛ս ըլլալ սուտմնէ : || տե՛ս Սուտ չտես ըլլալ :

Զ Ր

Զրախ · * ըրդէ · ըրըէ : || Ճրագ :
Զրախ · պաղ բէըած մըրդ · որ մէկն մը իէր ճըդ, կն իղէէիդ կըլլայ · ըրդէ : || ճրագատակ · զածած :
Զրախման · * ըրադման : || աշտանակ :
Զրախմանը հանել զայծը · դէլիի ըրդման, դէդ թփարման : || յաշտանակ հանել · յաշտանակ նշաւակել · աշտանակել :
Զրայ : * || մախր :
Զրթլաք, կա՛մ չրթլաք գուշու · * բօլբանէ : || ստրմնագարղ :
Զրչպլախ : * || տե՛ս Մօրէ մէրկիկ · և Մէրկ :

Զ Փ

Զփչփալ, կա՛մ Զրփչըփալ · ձըէ ձըէ էրթէ : || ծփծփել · ծփծփիլ · ծփծփալ :
Զփչփոց · ձըէ ձըէ ոէօ : || ծփծփիւն · ծփծըփումն :

Զ Ք

Զքաւոր : || տե՛ս Աղքատ :
Զքնանալ : || տե՛ս չՔնանալ :

Զ Օ

Զօլթուայ, կա՛մ չօլթուայ · * ճապէ ըրաման : || չնդուկ :
Զօլախ : * || տե՛ս Զեռքը սախատ :
Զօլփայ : * || անյաջողաձեռն · անարուեստական · անճարտար ձեռօք :
Զօղան : * || տե՛ս Սապօն · և Զեօկէն · ըըը բօռը · և այլն :
Զօձուխ · խորոզ չաֆ : || տե՛ս Խորզու ձագ :
Զօձուխ · * չօձուղ : || տե՛ս Տղայ :
Զօձուխլուխ · * չօձուղլուղ : || տե՛ս Տղոց տեղ :
Զօձուխլուխ · չօձուղլուղ : || տե՛ս Տղայութի՛ւն :
Զօմախ : * || տե՛ս Կտափատ :
Զօպան · Զօպանութի՛ւն : * || տե՛ս Հովիւ · Հովուութի՛ւն :
Զօռ : || աղց · երկն · ցաւք · խիթ :
Զօռ ունել · չօռ էէմէդ · ղամ էէմէդ : || ցաւս ճաշակել · աղցաճաշակ լինել :
Զօւպայ · Զօւպաձի : * || տե՛ս Ապուր · Ապուր սիրող :
Զօւպաձի · * էէնիլէրինէրու գըլուխ : || պահապետ · զինուորապետ · զօրապետ :
Զօրապ · Զօրապձի : * || տե՛ս Գուլպայ · Գուլպայ շինող :
Զօրնալ : || տե՛ս Զորնալ :
Զօրպայ : * || տե՛ս Ապուր :
Զօրպայէկ : || տե՛ս Ապրիկ :
Զօքիլ : || տե՛ս Ծունկ չոքիլ · և Տակը չոքիլ :
Զօրս · խարապդայ է : || չորս :

Զ Ֆ

Զֆուտ : * || տե՛ս Հրէայ :

Պ Ա

Պա՛պա ձայն · ինչպէս մայրերը, կըմ բէըտնը էրած մըրդը կու կանչէ : || պապաջիւն · պապաջումն :
Պա՛ պա ձայն հանել, կա՛մ պա՛ պա ընել : || պապաջել · պապաջիւնս հանել :
Պագ · համբուր · էօփիւշ · էօփիւշմէ · պօս · պուսէ · պուսէլիդ : || համբոյր · համբուրումն :
Պագնել · համբուրէլ · էօփմէդ · պօս էթմէդ · պուս էթմէդ · պուսէ ալմադ : || համբուրել · համբոյր տալ · ողջունել · պագանել :
չՊագնել · էօփմէմէդ · պօս էթմէմէդ : || չհամբուրել · չպագանել
Պագնել սիրող · էօփիւշմէկէն : || համբուրասէր · համբուրամոլ :
Պագնող · էօփէն · պօս էդէն : || համբուրող · համբուրիչ :
չՊագնող : || չհամբուրող · անհամբոյր :
Պագտըճիլ · էօփիւշմէդ : || համբուրել ը՛ ումեք · երկախառն զմիմեանս համբուրել · համբոյր տալ միմեանց · փոխոխ 'ի համբոյր մատչիլ :
Պաղար · պազարըէըլո ըէէըլո ըէղ · ինչպէս է ըարըըն, բանայիըը, և այլն : || վաճառք · վաճառանոց · վաճառատեղի · վաճառարան · վաճառածողով · տօնավաճառ · որգոստոյ · արգոստայ :
Պաղար · պազարըէըլ · պազար ընէլը : || սակ · գաշն · պայման · պայմանադրութի՛ւն · գաշնադրութի՛ւն · գաշնակցութի՛ւն · գաշնաւորութի՛ւն · սակարկութի՛ւն :

Պաղատ ընել . պաղաթըլըմագ . պաղար եթմէք : || Սանկ արկանել . աղաչել . աղերսել . պաղատանս մատուցանել . աղաչանս առնել . աղօթել . պաղատանօք աղերսել . պաղատանս արկանել :

Պաղատը ընել աղօթական հետ . կէ՛ բանէ որբ հետ . տէրտէ ձեռք . || Սանկ արկանել . վարձս արկանել , կէ՛ արկանել վարձս :

Պաղատ ընող . պաղար եթմէք : || Աղերսող . աղաչող . թախանձող . պաղատանօք աղերսող :

Պաղատականութիւն : * || Աղաչանք . պաղատանք :

Պաղատաւոր : * || տես Պաղատող . պաղատելի . պաղատ ընելը :

Պաղատաւորական գիրք . || Կոնդակ պաղատանաց . պաղատագիր :

Պաղը : * || տես Պղնձագործ :

Պաղը անդամ :
Պաղը հեղ :
Պաղը վախճան :
Պաղը քերթ :
} տես Եղբայր :

Պաղը բան : || Ինչ ինչ . իմն իմն :

Պաղը մարդու . պաղը աղամայ . պաղը բախտայ : || Ումեք ումեք . ոմանց :

Պաղը տեղ . պաղը եէրտէ : || Ուրեք . ոչ . ուրեք ուրեք . գաւառ ուրեք :

Պաղը տեղուանք : || Գաւառ ուրեք :

Պղնձագործ : * || Ոմանք . ոմն . որ . է որ . էր որ . զոր օրինակ .

Պաղըսին ըսաւ քի չէմ խառնըլիր : || Ոմանք ասացին , թէ կամ զնա հրաժարեմ :

Պաղըսին անօթի , պաղըսին գինով : || Ոմն քաղցեալ , և ոմն արբեալ :

Պաղըսին շատ , պաղըսին քիչ : || Որ շատ , և որ սակաւ :

Պաղըսին խօսած , պաղըսին հաշտ : || Է որ ջերմ , և է որ հաստատ :

Պաղըսին խենթ , պաղըսին խելօք : || Էր որ յիմար , և էր որ իմաստուն : տես և Պաղըսիններ :

Պաղըսիններ . պաղըսիները : || Ոմանք . ենք . այլք . զոր օրինակ .

Պաղըսիները կըսեն քի գիւղն աւեր է : || Ոմանք ասեն թէ գեղ հարկանի ի նմա :

Պաղըսիները կըսէին , թէ աղէկ է : || Ոմանք ասէին , թէ բարւոք է :

Պաղըսիներուն կըսէին , թէ չէ . կամ մեր լըրցնէ զծողովուրդը : || Ոմանց ասէին , թէ ոչ , այլ մոլորեցուցանէ զժողովուրդն :

Պաղըսիներուն . պաղըսիներուն : || Ոմանց . ումեք ումեք :

Պաղէն : * || տես Պաղըսին :

Պաղէ օր . պազար գիւնի : || Կիրակամուտ . կիրակէ . միաշաբաթ օր :

Պաղէրըխմեան . պաղէրըխման . պաղէրըխմէ . պաղէրըխմեան ընող : || Վաճառականութիւն . վաճառականաց . վաճառակութիւն . շահավաճառ .

Պաղէրըխմեան համբարս . * || Վաճառատեղի . վաճառատուն . Արկղ վաճառականաց . շահավաճառ տեղի . վաճառանոց վայր :

Պաղէրըխմեան պարսք . * պաղէրըխմեան պարսը : || Վաճառականաց :

Պաղէրըխմեանութիւն , կէ՛ պաղէրըխմեանութիւն . պաղէր_

Քեմիլի : || Վաճառականութիւն . վաճառաշահութիւն . շահավաճառութիւն . շահավաճառ . վաճառաշահ . վաճառակ . վաճառ :

Պաղէրըխմեանութիւն ընել : || տես Վաճառաշահ ընել :

Պաղէրըխմեանութիւն ընող : || տես Պաղէրըխմեան :

Պաթաւ . * խափանում : || Խափան . խափանում . խափանումն . խափանեալ . մնացեալ . բոլոր . բացակայեցեալ :

Պաթաւ :
Պաթաւէայ : * } տես Հանդէպ :

Պաթաւ ըլլալ . պաթալ օլմագ : || Խափան լինել . խափանեալ լինել . խափանիլ . խափանուիլ . լքուցանել . լքանել . անդործ մնալ . արգելեալ մնալ :

Պաթաւ ըլլալ ձամբու և նաւաց : || Խափանիլ ճանապարհի . լքել . զանգատել . կասել ճանապարհաց :

Պաթաւ ըլլալը : || Խափանումն . խափանումն . խափանած :

Պաթաւ ընել . պաթալ էթմէք : || Խափան առնել . խափանել զործել . խափանել . խափուցանել . պարապել . պարապեցուցանել . լռեցուցանել . զոր օրինակ .

Հին սովորութիւնը պաթաւ եղաւ : || Հին սովորութիւն նախնի :

Պաթաւ պատճեցնել . պաթալ էթթիրմէք : || Խափան պարհել . խափան ընկենուլ . խափան թողուլ :

Պաթաւ պառկիլ . պաթալ եաթմագ : || Խափան կալ . խափանեալ կալ . խափանեալ մնալ . ընդ խափանումով անկանիլ :

Պաթախ : * || Մոր . մորաձոր . մորուտ : տես և Ցեխ :

Պաթախի մէջ խրել . պաթախա պաթմագ : || Մորահեղձ առնել . մորահեղձումն առնել :

Պաթախի մէջ խրըլօղ . պաթախա պաթան : || Մորահեղձ . մորահեղձուցիչ :

Պաթած . ֆոթլուխ : || Պայթուցեալ . պայթած . պայթ :

Պաթեցնել . ֆոթլաթմագ . ֆոթլաթդըրմագ : || Պայթել . պայթուցանել . պայթեցուցանել . երգիծուցանել . երգիծեցուցանել :

Պաթը : * || տես Արևմուտք :

Պաթը . * հո՛ղ է : || տես 'ի բառն՝ Հող :

Պաթըը եղող . * հո՛ղ է : || տես 'ի բառն՝ Հող :

Պաթը լսող . * հո՛ղ է : || տես 'ի բառն՝ Հող :

Պաթըլ : * || Խափան . խափանեալ . խափանեալ . անվաւեր . անվաւեր . ունայն . չնչին . ունայն :

Պաթըրմիշ ընել . * պաթըրմագ : || Ընկղմել . ընկլնուլ . ընկլուզել . ընկլուզանել . սուզանել . սուզել . մխրճել . մխրճել :

Պաթիլ . ֆոթլամագ : || Պայթիլ . պայթել . երգիծիլ . երգիծանիլ :

Պաթիլը . ֆոթլայըշ . ֆոթլամա : || Պայթումն . պայթիւն . պայթումն :

Պաթըղըն . * պաթէնճան : || Սոյզ . խորասոյզ . սուզանեալ . սուզեալ . ընկղմեալ . ընկլուզեալ :

Պաթըմճան . * Ֆրանկօֆույն լեռն ճանըճզան : || Սմբուկ . ղիտոր :

տութիւն . թերութիւն . վթարումն . անլինուն . մատանութիւն . վթարութիւն . վթար . զոր օրինակ . Վախը ուրիշ բան չէ , եթէ ոչ սրտի ուժեղութեան պակասութիւն : || ոչինչ այլ ինչ է երկիւղ , եթէ ոչ մատնութիւն մտացն օգնականութեան , կամ ոգւոցն սրտի մատնութիւն :

Պակասութիւն ունող . էքսիքլի : || պակասաւոր . նուազաւոր . պակասորդ :

Պակասուն չունող . էքսիքսիզ . էքսիքսիզ եօք . թամամ : || անպակաս . աննուազ . ամբողջ . աննուազ . աննուազ . անթերատ . անվթար . անարատ . ամբողջ . ամբողջ . կատարեալ :

Պա՜հ . * միջարկ : || ինչա :

Պա՜հ կանչել՝ ուրախանալով : || ըմբոստանալ . ըմպարհանել . ըմպարհանել :

Պա՜հ կանչող՝ ուրախանալով : || ըմբոստ . ըմբոստացող . ըմպարհանիչ . ըմպարհանիչ :

Պահ . սաքլայըշ . սաքլամաքլըք : || պահ . պահեստ . պահպանութիւն :

Պահ : || տե՛ս Պահծու բան :

Պահ առնել . էմանէթ ալմաք : || 'ի պահեստ առնուլ . յաւանդի առնուլ . յաւանդ առնուլ . աւանդապահ լինել :

Պահ դնել . էմանէթէ գօյմաք : || 'ի պահեստ դնել . 'ի պահեստի դնել . 'ի պահ արկանել . յաւանդ տալ . յաւանդ արկանել :

Պահ դնելու տեղ , կամ անօթ . էմանէթ եէրի : || աւանդանոց . աւանդարան . աւանդատուն :

Պահ տալ . էմանէթ վէրմէք : || 'ի պահեստ տալ . 'ի պահ արկանել . յաւանդ տալ . աւանդել :

Պահ տալը . էմանէթ վէրմէք : || աւանդումն .

Պահ տրուած . էմանէթ վէրիլմիշ : || աւանդ . աւանդեալ :

Պահ տրուած բան : || տե՛ս Պահծու բան :

Պահ տրող . էմանէթ վէրէն : || պահեստատու . աւանդատու . աւանդատուր . աւանդիչ . աւանդող :

Պահ . ժամ : || տե՛ս Ժամն . ժամ :

Պահ մը : || տե՛ս Պահիկ մը :

Պահ պահ . սահաթ սահաթ . ժամէթ ժամէթ . արուլըր արալըր : || ժամս ժամս . ժամս ընդ ժամս . ժամ ընդ ժամ . պահ ընդ պահ . ընդ ժամս ժամս : տե՛ս և Երբեմն :

Պահած . սախլանմըշ . սախլանմըշ . սախլը . կիզլի : || պահեալ . պարհեալ . պահպանեալ . ամփոփ . անփոփ . զանխուլ . մթերածոյ . ածուցիկ : տե՛ս և 'ի բայն՝ Պահել :

Պահած բան . սախլը շէյ : || պահեստ . աւանդ . մթեր . գաղտնիք . զանխուլք . ծածուկք . ծածկութիւնք :

Պահած մնալ . սախլը գալմաք : || կալ 'ի պահեստի . լինել 'ի պահեստի :

Պահապան . պէքճի . պէքլէյիճի . սախլայըճը . կէօզճի : || պահապան . պահպան . պահպանակ . պահակեր . պահարկու . պահանորդ . պահպանորդ . պահնորդ . պահակ . պահնակ . պահեկ . պաշտպան . սպասաւորակ . սպասաւորիկ . ստախիկան . պահոր :

Պահապան գիշերական : || տե՛ս Գիշերապահ պահապան :

Պահապան զինել . պէքճի գօյմաք : || պահապան կացուցանել . պահակ արկանել . պահ արկանել . պահ կարգել զնէնիք :

Պահապան գունդ : || տե՛ս Պահնապան :

Պահապան՝ ցանկալու բանի , կամ արարածոց , և այլն . փէշթիմալ . գօռուճու . գօրուճը : || կուսապան . կուստապան . սերմնապան . անդապան :

Պահապան շներու . ինչպէս թափառաքէ սանիր . քէշլաք . պէյպան . պէյքին : || շնապան . շնապահ . շնապահակ . զոմփիռապան :

Պահապան ունող . պէքճիլի . պէքճիլի օլան : || պահպանեալ . պահակաւոր . պահնակաւոր . պահեկաւոր :

Պահապան չունող . պէքճիսիզ . պէքճիսիզ օլմայան : || անպահապան . անպահպան . անպահպանակ . անպահակեր . անպահնակ . անպահակ :

Պահապան՝ փառ , խոհանոցի , և այլն . էվպէքճիսի . գօնագպէքճիսի : || վանապետ . վանապան :

Պահապան փոխող . պէքճի տէյիշտիրէն : || պահակափոխ . պահպանափոխ :

Պահապանին ընկեր . պէքճի եօլտաշը : || պահպանակից . պահնորդակից . պահակից :

Պահապաններու գլուխ . պէքճի պաշը . կէօզճի էնիճի : || պահապանապետ . պահակապետ :

Պահապանութիւն . պէքճիլիք . պէքճիլիկ : || պահպանութիւն . պահպանակութիւն . պահակութիւն . պահակերութիւն . պահարկութիւն . պահնակութիւն . պահնորդութիւն . պահեկութիւն . պարեկութիւն . ստախիկանութիւն :

Պահապանութիւն ընել . պէքճիլիք էթմէք : || պահնակել . պահպանել : տե՛ս և Պահել . սախլամաք :

Պահար . * իչ պահար . պահար այը : || տե՛ս Գարուն :

Պահար . * հով փչող բան : || հովհար . հովհարիչ . հովհարմունք :

Պահարով հով ընել : || հովհարել :

Պահարով հով ընող : || հովհարիչ :

Պահարճի . * պահար շինող , կամ ծախող : || հովհարարար . հովհարագործ :

Պահել . սախլամաք . պէքլէմէք . կիզլէմէք : || պահել . պարհել . պահպանել . պահնակել . պահակերել . պահնորդել . պահպանել . պահպանեցուցանել . պաշտպանել . պահ ունել :

Պահել . գոյել . ծածկել . ծածուկ փէչ տնել . և այլն . սախլամաք . կիզլէմէք . էօրթմէք : || գաղտել . ղուղել . ղօղել . ծածկել . պատսպարել . ամփոփել . ընդգաղել . թաղարել . սթարել . սողել . սուզանել . ողջամոդել . կըմքել . զեղջել :

Կամ , թագուցանել . թաքուցանել . աթաքուցանել . ղօղեցուցանել . ղուղեցուցանել . զանխլեցուցանել

Պահել . պէսլէմէք ընել . ինչպէս զուռ . զօռ . և այլն . պէսլէմէք : || սածել . սածել . բուծել . բուծանել . սնուցանել . զարգացանել :

Պահել . պարապարք . կը կերակրել զաւակը . ինչպէս կերակրել . մի կորուսր ևս տէր կերակրել || սնուցանել . նպարել . նպաստակել . պարգեւել . կերակրել . տածել . սնանել :

Պանծալ տալ. սաթլանմագ. սաթլանտըրմագ ։ || տալ պանծել. պանծացուցանել ։

Պանծալի. սաթլըճը. սաթլանմըշ ։ || պանծ. պանծապանծեալ. պանծացեալ. պանծալեալ ։

Պանծելու տեղ. գոզլըյաճագ եէր ։ || պանծանաց. պանծարան. պանծալեարան. ընդունարան ։

Պանծիկ մը, կամ
Պանծ մը. } պիր աղամըը. մըրդիմին ։ || փոքր մի. սակաւ մի. սակաւաւոր մի. սակաւաւոր ինչ. վայրիկ մի. առ ժամ մի. առ ժամանակ մի. վայրկեան մի. քթթել մի ական ։

Պանծուն. սաթլանմըշ. ադըրլը ։ || պանծալիապանծ_ նորդ. պանծեալ ։

Պանծուն ախշնիկ ։ || տես Հոգեգալստեան ախշնիկ ։

Պանծուն բան. ամանէթ. էմանէթ ։ || պանծեալ. աւանդ ։

Պանծուն բան տանող, կամ պանծող. էմանէթճին. էմանէթճի ։ || աւանդապահ. աւանդատուիչ. աւանդապան ։

Պանծուն բանը կորսնցնող, կամ մոռցողը էմանէթի գույլ եթէն ։ || աւանդակորոյս. աւանդամոռաց ։

Պանծուն քաղթ. սաթըլ էօղադ ։ || պատուամեծարան հանդերձեալ. հանդերձ փառաւորութեան ։

Պանծուն ոչխար ։ || խոյն պանծեալ ։

Պանծման. փածմի ։ || վայրենի մի յառաջ. սակաւ ինչ յառաջ. մինչ մի յառաջ. ... Պանծման բան ձեզի. ... մի. ... սակաւ ձեզ, և ոչ լուծայք ։

Պանծորդ ։ || տես Պանծապան ։

Պանծունք ։
Պանծատէն ։ } տես Պանծուն ։

Պանծարչակելով ։ || տես Պանծաբարելով ։

Պանծվոսիլ. Պանծվացնել. Պանծվառութիւն ։ || տես Պանծաբարիլ. Պանծաբարցնել. Պանծաբարանք ։

Պանծը փարա. * ծոլէ ։ || պարապական ծագ ։

Պանծելով. Պանծելիլ. և այլն ։ || տես Պանծաբարելով. Պանծաբարիլ. և այլն ։

Պանծաբարելով, կամ պանծելով. սաթլանարաք. Ճիլլէ ։ || Թափթափելով. զանխլաբար. ծածկաբար՝ ընդ Թագստեամբ. 'ի ծածուկ ։

Պանծաբարելով որագայթ, կամ ոռուգոխ քարել ։ || տես Գարգան մտնել ։

Պանծաբարիլ. Բէկ փէշմէ գաճմէք. պիր էէրտէ սաթլանմագ. Ճիլլէնմէք ։ || Թագչիլ. Թաքչիլ. Թաքնուլ. Թագնուլ. գաղիլ. գուգիլ. գուղանիլ. զօղիլ. սուզանիլ. սոքրիլ. զանխլել. զանխլանալ. ղօղալ. գուզալ. ղուղել. զօղել. կալ 'ի պաշտօնի. լինել 'ի պաշտօնի ։

Պանծաբարուկ, կամ Պանծաբարուք. Ճիլլէն ։ || զանխուլք. զանխլուն. Թագստեամբ. Թաքստեան. զօղեան. սաքրոն ։

Պանծաբարուկ խաղալ. Ճիլլէն օյնամագ ։ || զօղեանս խաղալ. գուզախաղաց լինել. սաքրախաղաց գոլ ։

Պանծաբարցնել. Ճիլլէթմէք. Ճիլլէթտիրմէք ։ || Թագուցանել. զանխլացուցանել. զօղեցուցանել. ղուղեցուցանել. ամփոփեցուցանել. սաքրեցուցանել. ղօղել. սուզել. սուզանել ։

Պանծելիլ. սաթլանմագ ։ || պանծիլ. պանծպանծիլ. պանծնականալ. պանծացուցանիլ ։

Կամ, պանծեալ լինել. պանծապանծեալ լինել. պանծարկեալ լինել ։ տես և Պանծաբարիլ ։

Պանծող. սաթլայան. սաթըլըըճը ։ || պանծօղ. պանծօղ. պարծող. պանծիչ. պանծապանծիչ. պանծապանծական. պանծապանծական. ամբարձա_ ծուկ ։

չՊանծօղ. սաթլանմայան ։ || անպարտ. անպարտ. անպարտ. անթաքուստ. անթագստ ։

Պաղ. * էգէ ։ || տես Այգի ։

Պաղ եմէթ իշմէկ ։ * || տես Խաղող ընդելը ։

Պաղ պառճէչայ. * || տես Մարմանդ ։

Պաղ պօղմագը, կամ
Պաղ պօղուճու. * } տես Այգեկութ ։

Պաղ. սառ ։ || տես Սառ ։

Պաղ. սօղուգ ։ || ցուրտ. հով. զով. զովական. ցրտայինն ։

Պաղ. բան, խօսք, և այլն ։ || ցուրտ. հաճ. անշնորհ. անոճ ։ տես և Անշնորհ ։

Պաղ մարդ. պազարէ ճէր. սօղուգ ադամ ։ || այր ցուրտ. Թժնագորդոյ. քնեալ. քնածու. քնահար. խօթացեալ. խօթանալ. հի_ վանդանալ ։

Պաղ շէվէր. նիշանէն չէրիլ ։ || շաղար վա_ նի. վանաշաղար ։

Պաղ պղտոյ ։ || տես Խորոտ Սառոյց ։

Պաղած. սօղումաղ ։ || ցուրտ. ցրտացեալ ։

Պաղած մեռել ։ տես Այղել ։

Պաղաճի. պագուճ. պոզուլ բատ չէէնէղ, կամ պա_ ղալ ծաոճոշ ։ || խաղատագործ. խաղատարոյ. խաղ_ ... ։

Պաղաղ. * ... ։ || խոխաղ ։

Պաղայէ. պաղապան ։ || 'ի խաղոյ. խաղաճոյ. խաղախաղէն ։

Պաղեցնել ։ || տես Այղեցնել ։

Պաղեցնել. սօղումադ ... ։ || ցրտացուցանել. զովացուցանել. հովացուցանել. հովել ։

Պաղեցնող. սօղուպան. սօղուպարան ։ || ցրտացուցանօղ. ցրտացուցիչ. զովացուցիչ. հովացուցիչ ։

Կամ, ցրտարար. ցրտարար. զովարար. հովարար ։

Պաղըշտել. պաղըշտըեցնել. Փէլտանմագ. ... ։ || զովացուցանել. հովացուցանել. ցողացնել ։

Պաղըշտեցնելու. * Փէլտանլըմանմագ ։ || զովա_ նալի. հովանալի ։

չՊաղըշտեցնելու ։ || անզովանալի. անհովանալի ։

Պաղըշտեցնել ։ || տես Պաղըշտել ։

Պաղըշտեցնող, կամ պաղըշտարկօղ. Փէլտանլա_ փան. ... ։ || զովացուցանօղ. զովա_ ցուցօղ. զովացուցիչ. հովացուցիչ. ցրտա_ ցուցիչ. զովարար ։

Պաղըշտել, կամ պաղըշտիլ. Փէլտանլանմագ. ... ։ || զովանալ. հովանալ. ցրտա_ նալ. ցօղանալ ։

Պաղըշտելու.
Պաղըշտուք. } Փէլտանլը. ... ։ || զո_ վութիւն. հովութիւն. ցրտութիւն ։

Պաղըշտարկօղ ։ || տես Պաղըշտեցնող ։

Պապշտեխեաց բաժի. [illegible] ։ ‖ զովացուցիչ հողմ. հողմ զովացուցիչ։

Պապշտ[illegible] ընել։ * ‖ տես [illegible]։

Պապրրսակ։ * ‖ տես Ա[illegible]։

Պապրրաակ. * [illegible]։ ‖ տես [illegible]։

Պաղել. [illegible]։ ‖ [illegible]. [illegible]. զովանալ։

Խիստ Պաղել։ ‖ տես Սառել։

Պաղել, կամ պաղել մնալ։ ‖ տես Սառել. և Անթարթ նայել։

Պաղել 'ի սիրոյ. [illegible]։ ‖ 'ի սիրոյ զովանալ. [illegible]։

Պաղին. [illegible]։ ‖ [illegible]։

Պաղձի. * [illegible]։ ‖ տես Ա[illegible]։

Պաղութիւն. [illegible]։ ‖ [illegible]թիւն. զովութիւն։

Պաղուկ. [illegible]. ‖ զով. հով. զովացուցիչ. [illegible]։

Խիստ Պաղուկ. [illegible]։ ‖ [illegible]։

Պաղպաջ [illegible] ընել. * [illegible]։ ‖ [illegible]։

Պաղպաջ. * [illegible]։

Պաղպաջեցի. [illegible]։

Պաճ. * [illegible]։ ‖ տես [illegible]։

Պաճ. * [illegible]։ ‖ տես [illegible]։

Պաճառ. * [illegible]։ ‖ [illegible]։

Պաճարք [illegible]. * [illegible]։ ‖ տես [illegible]։

Պաճոյ. * [illegible]։ ‖ [illegible]։

Պաճուճանք. * [illegible]։ ‖ [illegible]։

Պաճի, կամ [illegible]. * [illegible]։ ‖ [illegible]։

Պամիա, կամ Պամիայ. * [illegible]։ ‖ [illegible]։

Պամնար։ * ‖ տես Փամնար։

Պամփերփա. * [illegible]։ ‖ [illegible]։

Պայազատ, կամ Պայազատ. [illegible]։ ‖ [illegible]։

Պայթ. * [illegible]։ ‖ [illegible]։

Պայթել. [illegible]։ ‖ [illegible]։

Պայթել [illegible]։ ‖ [illegible]։

Պայլապ։ * ‖ տես Պայլապ. [illegible]։

Պայլապ. [illegible]։ ‖ [illegible]։

Պայլաղ օր։ ‖ տես Լոյս օր։

Պայլեմէջ [illegible]։ ‖ տես Մ[illegible]։

Պայլեմէջ ընել։ ‖ տես Մ[illegible]։

Պայծառ, կամ պայծառ։ * ‖ տես [illegible]։

Պայծառ. [illegible]։ ‖ պայծառ. [illegible]։ տես և Լուսաւոր։

Խիստ Պայծառ։ ‖ տես Լուսաւոր [illegible]։

Պայծառ զարդ, կամ [illegible]։ ‖ պայծառ [illegible]։

Պայծառ [illegible]։ ‖ տես Պայծառանալ։

Պայծառ [illegible]։ ‖ պայծառ. [illegible]։

Պայծառ [illegible]։ ‖ պայծառ. [illegible]։

Պայծառ [illegible]։ ‖ պայծառ. [illegible]։

Պայծառ [illegible]։ տես և Լու[illegible]։

Պայծառ [illegible]։ ‖ [illegible]։

Պայծառ [illegible]։ ‖ պայծառ. [illegible]։

Պայծառանալ. [illegible]։ ‖ պայծառանալ. լուսաւորել. [illegible]։

Պայծառացնել. [illegible]։ ‖ պայծառա[illegible]. [illegible]։

Պայծառութիւն. [illegible]։ ‖ պայծառութիւն. լուսաւորութիւն. [illegible]։

Պայծառա[illegible]։ ‖ տես Մ[illegible]։

Պայրուչ։ * ‖ տես Բու։

Պայրութ, կամ [illegible]։ * ‖ տես Բա[illegible]։

Պայրուխ, կամ [illegible]. * [illegible]։ ‖ դրօշակ. դրօշ. նշան. նշանակ. [illegible]։

Պայրախ [illegible]։ ‖ [illegible]։

Պայրախներ։ ‖ դրօշակք. դրօշներ. [illegible]։

Պայրախլը, կամ Պայրախլը։ * ‖ դրօշակաւոր. դրօշաւոր. դրօշեայ։

Պայրախտար. * [illegible]։ ‖ դրօշակակիր. դրօշակաւոր. դրօշաւոր։ կամ, նշանակիր. նշանաւոր. նշանաւորած։

Պայրամ. կամ [illegible]։ * ‖ [illegible]։

Պան [illegible]. [illegible]։ ‖ տես Մ[illegible]։

Պանիր. [illegible]։ ‖ պանիր։

Պանիր ընել, կամ [illegible]։ ‖ [illegible]։

Պանրի [illegible]։ ‖ [illegible]։

Պանրի [illegible]։ ‖ [illegible]։

Պանրի [illegible]։ ‖ [illegible]։

Պաշ ։ * ‖ տե՛ս [illegible] ։

Պաշ · խուռ · առջեւ ։ ‖ [illegible] ։

Պաշ · [illegible] ։ ‖ [illegible] ։

Պաշ Թասը ։ ‖ տե՛ս [illegible] ։

Պաշ չէհիր ։ ‖ տե՛ս Մայրաքաղաք ։

Պաշ չաւուշ · * [illegible] ։ ‖ [illegible] ։

Պաշ պապայ · * [illegible] ։ ‖ տե՛ս Հայրապետ ։

Պաշ [illegible] ։ * ‖ տե՛ս [illegible] ։

Պաշ [illegible] ։ ‖ [illegible] ։

Պաշ [illegible] · * ‖ տե՛ս [illegible] , և [illegible] ։

[illegible]

Պաշտօն [illegible] ։ ‖ [illegible] ։

Պաշտել · [illegible] ։ ‖ պաշտել · [illegible] ։

[illegible]

[illegible]

Պառ[illegible]

Պատահի խօսս ասելը չկնող · փարչար ... ‖ խորամանկաբարկան :

Պատահի խօսս ասելը պահող · որ ... ‖ խորամանդապահ :

Պատահի կալ · }
Պատահի գալ · } հանդիպել · ... ‖ կոչակ · պատահանք · վտանգավորած որ_ մոյ :

Պատահի մէջ արգիլող · կամ արգիլած · ... ‖ որմարգել :

Պատահած · ... ‖ պատահել · պա_ տահանք · պատրուակ · պատրդյր :

ՀՊատահած · ... ‖ անպատ · անպարդյր · անպարունակ · անդրշմնակ :

Պատահական · ... ‖ պատահա_ կան · մակերդուտ · մակագոյնք · մակագոյն_ դուտ :

Պատահմունք : ‖ տե՛ս Դիպուածք :

Պատահում · ... բառ է · ... ‖ պատահ · պատահք · պա_ տահումն :

Պատանեայ : * ‖ բանին :

Պատանեայ ընել · ... էթմէք : ‖ բանել · բանով սպիտակեցուցանել :

Պատանեակի · ... · ... էփէն : ‖ բանիչ · բանարար · սպիտակարար · սպիտակիչ :

Պատանեկի Փաշայ · ... ‖ վրձնարգ :

Պատանք · թէքֆին : ‖ պատան · պատանատա_ կալ :

Պատանք ունող · թէքֆինլի : ‖ պատանաւոր · պատանակալ :

Պատանք չունող · թէքֆինսիզ : ‖ անպատան :

Պատանքով պատած · թէքֆինլի : ‖ պատա_ նաւոր · մահազգեստ :

Պատառ · փարչայ մը · պիր փարչայ : ‖ պատառ · բրդոյն : տե՛ս և Փայլայ :

Պատառ մը հաց · պիր լոքմայ էթմէք : ‖ պա_ տառ մի հացի :

Պատառ մատառ · ... ‖ պատա_ ռատուն · պատառատուն · ցնցոտի · ցնցո_ տիկ · Թամբոս · Թմբոս :

Պատառ պատառ ընել · ... էթմէք · ... ‖ պատառատել · բրդդել · ծուէնաել · բրդել պատառս պատառս :

Պատասխան · ճուղապ · ճէվապ : ‖ պատասխանի · պատասխան · փոխարան · զրոյց :

Կա՛, պատասխանատուութիւն · պատասխանա_ տուութիւն · պատասխանաբանութիւն · փո_ խանակաբանութիւն · զրուցաբանութիւն · զրուցատրութիւն :

Պատասխան ունող · ճէվապլը օլան · ճէվապլը : ‖ պատասխանունակ · պատասխանաւոր :

Պատասխան չունող · ճէվապսըզ : ‖ անպատաս_ խանի :

Պատասխան տալ · ճուղապ վէրմէք · ճէվապ վէրմէք : ‖ պատասխանի տալ · տալ պատասխանի · պատասխանի առնել · զրոյց առնել · դարձ_ ուածոյ փոխադրել :

Կա՛, պատասխանել · պատասխանատրել · պատասխանաբանել · փոխանակաբանել · զրուցաբանել :

Պատասխան տալ իբր գործունեայ , կա՛ առաջին : ‖ տե՛ս Համար տալ · հէսապ վէրմէք :

Պատասխան տալու տեղ · ճէվապգեահը : ‖ պա_ տասխանատրան · տեղի պատասխանատրա_ կան :

Պատասխան առնող · ճուղապ ալըճը · ճէվապ ալըճը : ‖ պատասխանօղ · պատասխանատու · պատասխանարան · փոխանակաբան · ձայ_ նատու · ձայնատուր :

Պատասխանք պատրաստ · հազըրճէվապ : ‖ պատրաստատրան :

Պատարագ · ... · ... · ... · ‖ պատարագ · քահանայագործութիւն :

Պատարագ ընել · պատարագել · ... էթմէք · ... ‖ պատարագ մատուցա_ նել · պատարագ ընծայել · պատարագս ձօ_ նել · քահանայագործութիւնս առնել :

Կա՛, պատարագել · քահանայագործել · խորհրդածել :

Պատարագ ընելը : ‖ քահանայագործութիւն · նուիրագործութիւն · խորհրդածութիւն :

Պատարագ ընող · պատարագող · ... · ... ‖ պատարագօղ · պատարա_ գիչ · պատարագամատոյց · խորհրդածու · ժամարար · նուիրագործ · նուիրակատար · կատարողական :

Պատարագի գիրքը : ‖ գիրք սուրբ խորհր_ դոյն · սպաս պատարագին · պատարագիք բաժակին :

Պատարագի ժողովուրդ : ‖ ընծայ · օֆերանտ · օֆրանտ · օֆանտ :

Պատարագել : ‖ տե՛ս Պատարագ ընել :

Պատարագի · }
Պատարագծու · } ... · պատարագի ... թէր · ... : ‖ պատարագիք · օֆերանտ :

Պատարագօղ : ‖ տե՛ս Պատարագ ընող :

Պատել · ... · ... · ... · ... · ... : ‖ պատել · պարունակել · պա_ տարել · պարուրել · պարփակել · պաշա_ րել · պարպակել · վարակել · փարել · պարել · ցանկել : տե՛ս և Զօրս գինն պատել :

Պատել զմեռեալը : ‖ տե՛ս Մեռեալը պատել :

Պատենիկ · ... · ... · ... : ‖ պատենիկ · պատենեակ :

Պատենք · ... օրոյ · ... : ‖ պատեանք · լամբ սրոյ :

Պատենք չինող · ... · ... : ‖ պատենա_ գործ · պատենարար · պատենաշէն :

Պատենք ունող · ... : ‖ պատենաւոր · պա_ տենակալ · պատենազարդ :

Պատենքէն հանած , կա՛ ելած · ... : ‖ մերկապատեան · պատենամերկ :

Պատերա · ... անուն : ‖ պատարա :

Պատերազմ · ... : ‖ պատերազմ · խազմ · ռազմ · բազմ · պաքար · պայքար · փայքար :

Պատերազմ · ... · ... : ‖ մարտ · կռիւ · հանդէս · հիճակ · ... · գուպար · վէգ · վէճ · վէք · վիգ :

Կա՛, մրցանք · ... · ... · ... · ռազմունք · առակոունք :

Եւ կա՛, մրցումն · մաքառումն · գուպա_ րումն · պաքարումն · պայքարումն · ...

ճգնութիւն · մրցումն · խաղմունք · կռուարարութիւն · հակառակութիւն · դիմամարտութիւն · դիմակցութիւն : տես և Պատերազմ · ուէճէր :

Պատերազմ եղել · ուէճէրէ չըմագ · ձէնիկէ չըմագ : || եղանել 'ի պատերազմի · վառիլ 'ի պատերազմ · մտել 'ի պատերազմ, կամ զմարտ պատերազմի · 'ի մարտ եղանել · 'ի մարտ պատերազմի յառնել · 'ի կռիւ գումարիլ · 'ի հանդէս եղանել · 'ի հանդէս մտանել · հանդէս առնել · հանդիպամանալ · զինիլ · զինուորիլ · զինաւորիլ · գումարիլ · գոռալ : տես և Կռիւ եղել :

Պատերազմ լինել · ուէճէր էթմէք · ձէնի էթմէք : || պատերազմիլ · մարտիլ · մարտնչիլ · մաքառիլ · մրցել · մրցիլ · կռուիլ · հիճել · պաքարել · պայքարել · գուպարել · ոգորել · ոգորալ · ոգորիլ · զրմբրիլ · վիճել · ճառագայթել · գոռալ :

Կամ այսպէս, տալ պատերազմ · մղել զպատերազմ · տալ մարտ պատերազմի · մղել զմարտ պատերազմի · մարտ դնել · ռազմ դնել · ռազմ առնել · խաղմ առնել · դուռն դնել · դուռն գործել · 'ի վէգ գալ · 'ի վէք հարկանիլ · հանդէս առնել · 'ի հանդէս մտանել · գումարիլ ընդ ումեք · վանել ընդ ումեք :

Պատերազմ լինել կարծութեամբ · [illegible] ձէնի [illegible] : || քաջութեամբ մարտնչել · նահատակիլ · շահատակիլ · առաքինանալ · հանդիսանալ ընդ ախոյանին :

Պատերազմ լինել տալ · ուէճէր էթտիրմէք · ձէնի էթտիրմէք : || պատերազմեցուցանել · մարտուցանել · մաքառեցուցանել · պայքարեցուցանել · գուպարեցուցանել · ոգորեցուցանել · 'ի կռիւ գումարել · 'ի մարտ գումարեցուցանել :

Պատերազմ հանել զմարդը · ուէճէրէ, կամ ձէնէնէ չըգարմագ : || մղել 'ի մարտ · գումարել 'ի կռիւ · գումարտակ առնել · սպառազինել · հանդիսացուցանել · հանդիսաւորել :

Պատերազմ հնարող, կամ դրդող · ուէճէր, կամ ձէնի ֆէյթահ էթէն : || պատերազմաղարթոյց · պատերազմագրգիռ · մարտագրգիռ · մարտաղարթոյց · մարտածնոյց · մարտայորդոր · մարտամբոխ :

Պատերազմ մտնող · ուէճէրէ կիրէն · ձէնիէ կիրէն : || պատերազմամուտ · խաղմամուտ · ռազմամուտ :

Պատերազմ սիրող, կամ ուզող · ուէճէր, կամ ձէնի սէվէն : || պատերազմասէր · մարտասէր · խաղմասէր · ռազմասէր · մրցասէր · գուպարասէր · ագոնասէր · պայքարասէր · վիճասէր · հանդիսասէր :

Պատերազմի աղաղակ · } ձէնի հէնկէամէսի ·
Պատերազմի աղմուկ · }
ձէնի գիւլիւլիւսի : || ձայն, կամ բոմբիւն մարտի · խօշիւն պատերազմի · գոռութիւնք պատերազմի · գոռութիւն բանակի · դոռումն զօրաց · մարտայոյզք · մարտամբոխ · գոռ :

Պատերազմի զէնք, կամ գործիք : || տես Զէնք :

Պատերազմի ընկեր · ձէնիի ընկէր · ուէճէրի ընկէր · ուէճէրփաշ · ձէնիփաշ : || պատերազմակից · մարտակից · մաքառակից · մրցակից · խաղմակից · ռազմակից · բանակակից · պայքարակից · ոգորակից · ախոյանակից · նիզակակից · ճգնողակից · ճգնակից :

Պատերազմի ընկեր ըլլալ · ուէճէրփաշ, կամ ձէնիփաշ օլմագ : || պատերազմակից լինել · պատերազմակցել · մարտակցել :

Պատերազմի ընկերութիւն · ուէճէրփաշլըգ · ձէնիփաշլըգ : || պատերազմակցութիւն · մարտակցութիւն :

Պատերազմի մէյտան · ուէճէր, կամ ձէնի մէյտանը : || մարտարան · մրցարան · խաղմարան · ռազմարան · կռուարան · հանդիսարան · ճակատամարտեղ · ճակատամարտի տեղի :

Կամ, ասպարէզ · ասպարէս · թէատրոն · թատրոն · ստադ · ստադ · ստադեան · ստադիոն · ագոն :

Պատերազմի մէջ աւերող · ուէճէր գօլտան · ուէճէրդէ պօզուլմագ · պօզուլ : || յաղթեալ · պարտեալ · կապարճազարճեալ · փախստական · փախստեայ · ընկճեալ · թշնամահար :

Պատերազմի մէջ փախել, կամ սիրտ առնել · ուէճէր ձէնինտէ ...[illegible] : || յարձակ խաղալ · նահատակել · շահատակել · հրոսակել · դիմագրգռել · դիմագրաւ լինել · անձնագրաւ լինել · [illegible] գրաւ լինել · հրոսակաւոր լինել :

Պատերազմի մէջ վրայ վազելը · ձէնիի, կամ ուէճէրի մէջ ...[illegible] : || նահատակութիւն · շահատակութիւն · շահատակիլն · խիզախութիւն · խիզախումն :

Պատերազմի տեղ · ուէճէրհանէ · ձէնիհանէ : || պատերազմարան · պատերազմանոց · կռուանոց · մարտկոց : տես և Պատերազմի մէյտան :

Պատերազմով, կամ պատերազմելով · ձէնի[illegible] · ձէնի էթէրէք : || մարտիւ · պատերազմաւ · մաքառութեամբ · մաքառմամբ · մաքառելով · մրցելով · մրցմամբ · մրցմամբ :

Պատերազմական · ուէճէրի, կամ ձէնիի [illegible] : || պատերազմական · մարտական · մաքառական · մրցական · խաղմական · ռազմական · ոգորական · վիճական · վիճողական · պատերազմային · մարտային · մարտացու · պատերազմացու :

Պատերազմիկ · [illegible] · ուէճէրձի : || պատերազմակ · պատերազմիկ · ռազմիկ :

Պատերազմող · [illegible] · ձէնձի : || մարտիկ · պատերազմիկ · ռազմիկ · պատերազմող · մրցող · մաքառող · մաքառիչ · վանիչ :

Կամ, պատերազմական · մարտական · խաղմական · արքթական · արքթանական · զօրական · խաղմարար · մարտադիր · մարտակռիւ · հանդիսաւոր · զինաւոր · զինուոր · զինակիր :

Պատժած · ձէզալընը չէքմիշ · հագգընտան կէլինմիշ : || պատժեալ · պատժահար · պատուհասակիր :

Պատժել · ձէզա վէրմէք · հագգընտան կէլմէք · ձէ-

ղարշըլըգ վէրմէք ։ ‖ պատժել․ պատուհասել․ պատուհասակոծ առնել ։

Պատժելու տեղ․ ճէզախանէ․ ճէզաքեահ ։ ‖ պատժարան․ պատժանոց ։

Պատժուիլ․ դադիբ էյլէմ․ ճէզասընը դարթմագ․ ճէզասընը ալմագ ։ ‖ պատժիլ․ պատուհասիլ․ պատուհասակոծ լինիլ․ պատիժս տալ․ վրէժս տալ․ վրէժս ընդունիլ, կամ լուծանել զվրէժս․ զան տալ․ զատաստան տալ ։

Պատժուելու, կամ պատժոյ լայեղ․ ճէզայա լայըգ ։ ‖ պատժելի․ պատժական․ արժանապատիժ ։

Պատիժ․ ճէզա․ դէզա ։ ‖ պատիժ․ պատուհաս․ հարուած․ չարիք․ գան ։

Պատիժ կրել ։ ‖ տես Պատժուիլ ։

Պատիժ կրող ։ ‖ պատժաւոր․ պատժական․ պատժակիր․ պատժեալ ։

Պատիժ չկրող ։ ‖ անպատիժ․ անպատուհաս ։

Պատիժ պատուհաս․ ճէզա դադիբ, եա ճէզա պադաշա․ հէյպէթ ճէզա․ հէյպէթլի ճէզա ։ ‖ մեծասաստ պատուհաս․ մեծահարուած պատուհաս․ պատիժ պատուհասի․ պատիժք պատուհասից ։

Պատինճան․ փաթլըճան ։ ‖ պորինճան ։

Պատինճան ծախող․ փաթլըճանճը ։ ‖ պորինճանավաճառ ։

Պատիւ․ ղըր գըր հըրայ եա տընէն․ թաղ ։ ‖ պատիւ․ պատուանիշ․ պատուանշան․ պատուագիծ․ պատուագիր․ քաշ ։

Պատիւ դնել գրի ։ ‖ պատիւ դնել․ պատուանշանել․ պատուագրել ։

Պատիւ դնող գրի վրայ ։ ‖ պատուանշան․ պատուանիշ ։

Պատիւ․ հիւրմէթ․ իզզէթ․ իքրամ ։ ‖ պատիւ․ շուք․ հարկիք․ օծան․ յարգանք․ մեծարանք․ մեծարումն ։

կամ, պատուագրութիւն․ պատուասիրութիւն․ նախապատուութիւն․ յարգաւորութիւն․ խնկաւորութիւն ։

Պատիւ առող ։ ‖ պատուատեաց ։

Պատիւ ունող ։ ‖ տես Պատուաւոր ։

Պատիւ չունող ։ ‖ տես Անպատիւ ։

Պատիւ սիրել․ [illegible] օլմագ ։ ‖ սիրել զպատիւ․ պատուասէր լինիլ․ պատուասիրել․ ամբարհաւաճիլ ։

Պատիւ սիրող․ [illegible] ։ ‖ պատուասէր․ ամբարհաւաճ ։

Պատիւ չսիրող ։ ‖ անպատուասէր ։

Պատիւ տալ ։ ‖ տես Պատուել ։

Պատիւը կորսնցնել ։ ‖ անպատուիլ․ անշքիլ․ անշքանալ ։

Պատուոյ բան գրել․ [illegible] բան գրէլ, [illegible] համար ։ ‖ վերտառել․ վերտառութիւն յօրինել ։

Պատուոյ խօսք ։ ‖ պատուաբանութիւն ։

Պատուով խօսիլ ։ ‖ պատուաբանել․ պատուաբան լինիլ ։

Պատուով խօսող ։ ‖ պատուաբան ։

Պատուովը կենալ․ [illegible] ։ ‖ պատուական լինիլ․ ՚ի պատուի իւրում կալ․ մեծարեալ նստիլ ։

Պատուուն չընկնիլ․ [illegible]

փըռլամագ ։ ‖ ոչ վայելել անուանն․ անամօթ գոլ համբաւոյն․ ոչ լինիլ նմա անկ ։

Պատկերահան․ նագգաշ․ սուրաթ եափան․ թասվիրճի ։ ‖ պատկերահան․ պատկերագործ․ նկարագիծ․ նկարագիր․ նկարակերտ․ նկարագոյց․ ստուերագիծ․ ստուերագիր ։

Պատկերահանութիւն․ թասվիրճիլիք ։ ‖ պատկերահանութիւն․ պատկերագործութիւն․ նկարագրութիւն․ նկարակերտութիւն ։

Պատկերք․ սուրաթ․ թասվիր ։ ‖ պատկեր․ նմանութիւն․ ուրուական․ նկարագիր․ նկարագիծ․ նշանագիծ․ նշանագիր․ նշանադրոշմ․ նկարագրութիւն․ տպաւորութիւն․ երեւոյթ․ երեւակ․ նկար ։

Պատկերք երկին մարգու․ [illegible] ։ ‖ պատկեր աննացի․ աննագապատկեր ։

Պատկերք՝ երկին մարդու [illegible] ։ ‖ արձան․ արձանական․ արձանարձան ։

Պատկերք․ [illegible] ։ ‖ ձուլագործ պատկեր․ կենդանագիր․ կենդանագրութիւն ։

Պատկերք ըլլալ․ թասվիրլընմէք ։ ‖ պատկերանալ․ ուրուանալ ։

Պատկերք կոխել ։ ‖ զպատկեր տապել, կամ տպաւորել ։

Պատկերք կուքի՝ որ [illegible] շինած են․ [illegible] ։ ‖ բագին․ արձան․ դրոշուած․ դրոշեալ․ ձոնի․ ձեռագործ․ մեհեան ։

Պատկերք շինող․ թասվիրճի ։ ‖ պատկերագործ․ պատկերարար ։

Պատկերք ունող ։ ‖ պատկերաւոր ։

Պատկերք պաշտող․ թասվիրէ թափան․ սուրաթ [illegible] ։ ‖ պատկերապաշտ․ ուրուականապաշտ ։

Պատկերք սիրող․ թասվիր սէվէն․ թասվիրէ մայըլ ։ ‖ պատկերասէր․ պատկերամոլ ։

Պատկերք փորել․ թասվիր օյմագ ։ ‖ քանդակել․ քանդակագործել․ քանդել․ դրոշել ։

Պատկերք փորող․ թասվիր օյան ։ ‖ քանդակիչ․ քանդակագործ․ քանդակարար․ դրոշիչ ։

Պատկերք քաշել․ թասվիր էտմագ ։ ‖ նկարել․ նկարագրել․ գծագրել ։

Պատկերք քաշող ։ ‖ տես Պատկերահան ։

Պատկերք քարէ, կամ թուճէ ։ ‖ տես Արձան ։

Պատկերքը, կամ կերպարանքը մարդուն քաշելը ։ ‖ պատկերագրութիւն․ պատկերահանութիւն ։

Պատկերքի դէմ կեցող՝ այսինքն, նա՝ որ ոչ պատկերին [illegible], կամ թէ [illegible] դէմ կեցող, եւ [illegible] պաշտել ։ ‖ պատկերամարտ ։

Պատկերքի թաղախ․ թասվիր թասլաղը ։ ‖ ստուերագիծ․ ստուերագիր․ ստուերագրութիւն ։

Պատկերքի թաղախ քաշել․ թասվիր թասլաղը էտմագ ։ ‖ ստուերագրել․ ստուերագծել ։

Պատկերքի թաղախ քաշող․ թասվիր թասլաղը էտեան ։ ‖ ստուերագիր․ ստուերագիծ ։

Պատկերքի մէջ թափիլ․ թասվիրլի ։ ‖ պատկերաւոր․ պատկերական․ ուրուական ։

Պատկերքի նման · թասվիր կիպի ։ || պատկե-րակերպ · ուրուականկերպ ։

Պատճառ · սէպէպ ։ || պատճառ · պատճա-ռանք · առիթ · առաջ · նիւթիչ · նիւթ · ակղբ · հանգամ · հանգանակ · միջնորդ ։

Պատճառ · զոր խոսունինի կոքէրէնէ ։ || պատ-ճառ · փաստ ։

Պատճառ՝ յորժ բան մը կըլլայ · ինչպէս են փա-րէրէը ։ || պատճառ · բաղօտ · բաղօք ։

Պատճառ բերել · սէպէպ կէթիրմէք ։ || պատճառս պատճառել · պատճառաւ լինել · պատճառել · փաստաբանել ։ տե՛ս և Պատճառաւ խօսիլ ։

Պատճառ բերող, կմ՛ տուող ։ || պատճառա-բան · պատճառահիւս ։

Պատճառ եղող ։ || պատճառական · պատճա-ռօղ · պատճառիչ ։

Պատճառ ըլլալ · սէպէպ օլմաք ։ || պատճառել · պատճառաւորել · առթել · նիւթել · հնա-րել · հնարիլ · տանել · սահմանել ։

Պատճառ խաբէութեան ։ || խաբառիթ ։

Պատճառ կենաց · հէյաթ վէրէն ։ || կենսառիթ ։ տե՛ս և Կեանք տըւօղ ։

Պատճառ մահուան · էօլիւմ սէպէպի ։ || մահա-ռիթ · մահարար · մահաշունչ ։

Պատճառ ունող · սէպէպլի ։ || պատճառաւոր · առթաւոր · փաստաւոր ։

Պատճառ չունող, կմ՛ առանց պատճառի · սէ-պէպսիզ ։ || անպատճառ · անառիթ · անբա-նաւոր · առանց պատճառի ։

Պատճառ չարութեան ։ || չարեաց առիթ · չա-րեացպատճառ · չարայոյզ · չարահնար · չարա-հաւակ ։

Պատճառաւ · սէպէպ իլէ ։ || պատճառաւ · պատճառանաւ · պատճառանօք · 'ի պատ-ճառս · 'ի յաղագս · յաղագս · աղագաւ · վասն · սակս · 'ի սակս · զի՛ր օրինակ ·

Քու պատճառովդ անոր հայրը մեռաւ ։ || պատճառաւ քոյ, կմ՛ 'ի պատճառս քոյ, կմ՛ վն քոյ՝ մեռաւ հայրն նորա ։

Եւ կմ՛, 'ի քոյ յաղագս, կամ 'ի քոյ սակս՝ հայր նորա վախճանեցաւ ։

Պատճառով խօսիլ · սէպէպ իլէն, կէ սէպէ-պինի վէրմէկլէն սէօյլէմէք ։ || խօսիլ պատ-ճառաւ · պատճառաբան լինել · պատճա-ռաբանել ։

Պատճառով խօսիլը · սէպէպով խօսիլը ։ || պատճառաբանութիւն · փաստաբանութիւն ։

Պատճառով խօսող · սէպէպ իլէն սէօյլէյէն ։ || պատճառաբան · փաստաբան ։

Պատմել · նագլ էթմէք · հիքեայէթ էթմէք ։ || պատ-մել · ճառել · վիպել · վիպասանել · վիպա-բանել · ճառաբանել · բանաճառել · պատ-մաբանել · արտասանել · տռասանել · ա-ռասել · զրուցատրել · զրուցել ։

Կմ՛, պատմաբան լինիլ · ճառաբան լինիլ · ճառապատում լինիլ · ճառ արկանել · ճառ առնուլ · 'ի ճառ առնուլ · 'ի ճառ արկանել · 'ի վէպս անկանիլ · վէպս ար-կանել · վէպս տալ ։

Չպատմել · նագլ էթմէմէք ։ || չպատմել · չճառել · զեղչել զբանն ։

Պատմել կարճ բանով, կամ կարճ պատմել · էլ գըսայ նագլ էթմէք · իխթիսար իւզրէ հիքեայէթ էթմէք ։ || կարճաբանել · փոքրաբանել · սա-կաւաբանել ։

Կմ՛, կարճ 'ի կարճոյ պատմել · ծայրաքաղ առնել · համառօտել զբանն · կարճել զբանն · զեղչել զվէպսն · ճշգել 'ի ճառսն ։

Պատմել յայտնի ։ || տե՛ս Յայտնի պատմել ։

Պատմել սուտ, կմ՛ սուտ պատմել · եալան նագլ էթմէք ։ || ստաբանել · ստայօդել · առաս-պելել · առասպելաբանել ։

Պատմել տեղն 'ի տեղը · Ֆիրտափէ ֆիրտափէ նագլ էթմէք ։ || մանրամասն պատմել · ման-րամասնաբար ճառել · մանրապատում բաղ-կել ։ տե՛ս և Տեղն 'ի տեղը պատմել ։

Պատմիչ, կմ՛ պատմօղ · նագլ էտիճի · հիքեայէթ էտիճի · ռիվայէթճի ։ || պատմիչ · պատմօղ · պատմաբան · ճառաբան · վիպաբան · վի-պասան · վիպասանակ ։

Կմ՛, բանավէպ · բանաճառ · բանաղբեայ · զրուցաբան · ճառապատում · պատմաբա-նիչ · պատմաւոր ։

Պատմիչ գիրով ։ || պատմագիր · վիպագիր · ճառագիր · շարագիր · շարագիծ · բանա-գիր ։

Պատմութիւն · նագլ · հիքեայէթ · հէքեայէթ ։ || պատմութիւն · պատմաբանութիւն · ճառաբանութիւն · բանավիպութիւն · վիպասանութիւն · առասութիւն · առասանութիւն · արտասացութիւն · արտասանութիւն · արտաճառութիւն · զրուցաբանութիւն · զրուցա-տրութիւն ։

Պատմութիւն գրել · հիքեայէթ եազմաք ։ || պատ-մագրել · վիպագրել · ճառագրել ։

Պատմութիւն գրելը ։ || պատմագրութիւն ։

Պատմութիւն գրող · հիքեայէթ եազան ։ || պատ-մագիր ։

Պատմութեան գիրք · հիքեայէթ քիթապը ։ || պատ-մագիրք · վիպասանագիրք · դիւանագիրք պատմութեան ։

Պատմութեանց ամէնը ցցնող · թէվարըխլէր · [illegible] թէվարըխը ։ || ժամանակացոյց · ժամանակագիր ։

Պատմօղ ։ || տե՛ս Պատմիչ ։

Պատմօղ տեղն 'ի տեղը ։ || տե՛ս Տեղն 'ի տեղը պատմօղ ։

Պատնէշ · թապինչէ · թապինչէլայ · [illegible] ։ || պատնէշ · պատուար ։

Պատուական · Պատուել · Պատուելի · և այլն ։ || տե՛ս Պատուական · Պատուել · Պատուելի · և այլն ։

Պատուհան, կմ՛ պատուհան ։ || տե՛ս Թագայ և Տօլապ · ուր բան կօյուլէն ։

Պատուհան · փէնճիրէ ։ || պատուհան · լու-սամուտ · լուսանցոյց · լուսարան ։

Պատուհանի ճաղ · փէնճիրէ պարմաքլըղը ։ || վանդակ պատուհանի · վանդակապատ լուսամտի ։

Պատուհաս · գապահաթ · ճէզա ։ || պատուհաս · փորձանք · հարուած · զարկուած · հարանք · արկած · արկք · չարիք · պատիժ · վնաս · սաստ ։

Պատուհաս մեծ ։ || տե՛ս Պատիժ պատուհաս ։

Պատուհաս Այ · ալլահըն գապահաթի · գապահաթուլլահ ։ || պատուհաս Այ · աստուածային պատուհաս · աստուածասաստ պատուհաս ։

Պատուհասած • պատահական փոյ ընկած • գա_ զէպլէնմիշ • գազէպէ կէլմիշ : || պատուհասեալ • հարուածեալ • պատժեալ • պատուհասա_ հար • պատուհասակոծ • պատուհասակիր :

Պատուհասել • գազէպ վէրմէք • չարփմաք : || պատուհասել • հարուածել • հարկանել • պատժել • պատուհասակոծ առնել • պա_ տուհաս կալել 'ի վերայ :

Պատուհասուիլ • գազէպլէնմէք • չարփըլմաք • գա_ զէպէ կէլմէք : || պատուհասիլ • հարուածիլ • հարկանիլ : տե՛ս և Պատժուիլ :

Պատռած • պատռըլմըշ • Ըրթըգ : || պատառ_ եալ • ցելեալ • հերձեալ • խորամատ : տե՛ս և Պատառոտած :

Պատռած լաթի կտոր : || ծուէնք :

Պատռել • Ըրթմաք : || պատառել • ցելուլ • հերձուլ • հերձել • հերձանել • երգիծանել • ճեղքել • ճեղքել • երգիծուցանել • երգի_ ծեցուցանել : տե՛ս և Ճղքել :

Պատռել • դօնէրը, դիմորը • ևն այլն : || պատառ_ ել • խորամատել :

Պատռելը • Ըրթըլը • Ըրթմագ : || պատառումն • հերձումն • ցելումն • ցելք • ցել :

Պատռըուած : || տե՛ս Պատռած :

Պատռըուածք • Ըրթըգ : || պատառուած • ցել_ ուած • հերձուած • ճեղքուած • ճեղքումն • ճեղք • ձեղք :

Պատռըուածք • գէտի • պառի • օտրակ • ևն այլն : || խորամ • խորամատ • խորամատուն :

Պատռըուածք' լաթի, էէշէնի • ևն այլն : || պա_ տառուած • ծուէն • ծուէնք :

Պատռըուածք • էէշէնի, կէ ֆորա • այսինքն խէտ տուխէ, որ հէյլէն կը պատռի : || պարպատումն • պարպատիւն • պարպատուած :

Պատռըտըօղ : || պատառական • հերձական • ցելական • պարպատուն :

Պատռըտել • Ըրթըլմաք : || պատառոտել • հերձա_ նել • ցելանել • երգիծանել • երգիծել • ցե_ լուլ • հերձուլ :

Պատռըտած • } ֆառտայ ֆառտայ : || պատառա_
Պատռըտուն • }
տուն • պատառառոտուն • պատառուտուն :

Պատռըտած կապայ : || պարէհանակ • ցնցոտ • ցնցոտի • Թամբատ • Թմբատ • գրգլեակ :

Պատռըտել • ֆառտայ ֆառտայ էթմէք : || պատառո_ տել • հերձոտել • ճորոտել • ճարճատել • կեղեքել • բրդգրել • ցատատել • պարպա_ տել • պարպատեցուցանել : տե՛ս և Բզքը_ տել :

Պատռըտել քաշկռտելով : || տե՛ս Քաշկռտե_ լով պատռել :

Պատռըտելը : } ցատատութիւն • երգիծանու_
Պատռըտիլը : }
թիւն • երգիծումն • պարպատումն • պար_ պատիւն • ցել • ցելք :

Պատռըտըուիլ • } ֆառտայ ֆառտայ օլմաք : || պա_
Պատռըտիլ •
տառոտիլ • ցելոտիլ • հերձոտիլ • ցատա_ տիլ • բրդգրիլ • պարպատիլ :
Կմ՛, պատառոտեալ լինիլ • ցելոտեալ լի_ նիլ • ցատատեալ լինիլ : տ՛ս և Պատռըտել :

Պատռըտիլ • էէշէնի, կէ ֆորա • այսինքն այնչափ տուխիլ, ու դօա ֆաղէւ, մինչև պատռըտելու մօտէն ըլլալ : || պարպատիլ • պարպատեալ լինիլ • 'ի պարպատիւն անկանիլ :

Պատռըտուք : || պատառուածք • ցելածք • ցելք :

Պատռըօղ • Ըրթըճը • Ըրթըճըն : || պատառօղ • պատառիչ • ցելիչ • հերձիչ • հերձիկ :

Պատրաստ • հաթըր • հազըր • հազըրլամըշ • Թէտարի_ րիքլի : || պատրաստ • պատրաստակազմ • պատրաստական • պատրաստաւոր • կազ_ մաւոր • կազմած • կազմ :
Կամ, պատրաստեալ • հանդերձեալ • յար_ դարեալ • յօրինեալ :

Խիստ Պատրաստ • հաֆ հազըր • ահէօթայ : || պատրաստագոյն • կազմագոյն • սԹափա_ գոյն • յորդորագոյն :
Կմ՛, ամենապատրաստ • ամենակազմ • ամե_ նայորդոր • բազմայորդոր • եւս պատրաստա_ կան • եւս պատրաստագոյն • քաջապատ_ րաստ • քաջպատրաստ • Նախապատրաստ • ձեռն պատրաստ • առ ձեռն պատրաստ • առ պատրաստ • կազմ և պատրաստ • պատ_ րաստ և կազմ :
Կմ՛, քաջագոտի • գօտեպինդ • գօտեպնդեալ • ըսԹափ • սԹափ • մէտ :

Պատրաստ ըլլալ • } հազըր օլմաք • հազըրլան_
Պատրաստ կենալ • }
մաք • Թէտարիք նէօրմէք : || պատրաստիլ • կազ_ միլ • լաստիլ • Թղկիլ • հանդերձիլ • յարդա_ րիլ • յօրինիլ • յերիւրիլ :
Կմ՛, պատրաստ կալ • պատրաստ լինիլ • 'ի պատրաստի լինել • պատրաստական կալ • կազմ կալ • գօտի ածել • գօտի ընդ մէջ ա_ ծել : տե՛ս և Պատրաստուիլ :

Խիստ Պատրաստ կենալ • հաֆ հազըր օլմաք : || ամենապատրաստ լինիլ • կազմ և պատ_ րաստ լինիլ • առ պատրաստ լինիլ • կալ և մնալ պատրաստագոյն • պնդել զմէջ • պնդել զգօտի ընդ մէջ • գօտի ընդ մէջ պնդել • գօտի ընդ մէջ ածել :

Պատրաստ կեցօղ • հազըր դուրան : || պատ_ րաստական • պատրաստակալ • պատրաս_ տաւոր • պատրաստակազմ • գօտեխածու • գօտեպինդ • գօտեպնդեալ :

Պատրաստ ունենալ, կմ՛ պահել • հազըր տու_ թմաք : || 'ի պատրաստի ունիլ • պատրաս_ տական պահել :

Պատրաստուած : || տե՛ս Պատրաստ :

չՊատրաստուած • հազըր ըմըլ • Թէտարիքսիզ : || անպատրաստ • անպատրաստական • ան_ կազմ • անհանդերձ • անհանդերձեան • ան_ հանդերձանի :

չՊատրաստուած • տանեց պադրտապասլը • Թէտա_ րիքսիզ • (Էքըր Ղէյ :) || անպատրաստ • յան_ պատրաստի • յանպատրաստից :

Պատրաստուած բան : || կազմածք • հանդեր_ ձանք • պատրաստածք • պատրաստութիւն :

Պատրաստել • հազըր էթմէք • Թէտարիք նէօրմէք : || պատրաստել • կազմել • հանդերձել • հան_ դերձաւորել • յարդարել • յօրինել • հորդել • կահել • կահաւորել • հպատել • Թղկել • լաս_ տել • տրամադրել • տնօրինել • տնտեսել • տնտեսավարել • յերիւրել • երիւրել :

Կամ, պատրաստ առնել. պատրաստական առնել. պատրաստեցուցանել:

Խիստ Պատրաստել. հազր հազըր էթմէք. ուչէօքայ էթմէք: || կազմ և պատրաստ առնել. կազմ կազմուցանել. սարս առնել. պէտս ակման հայթհայթել:

Պատրաստանք: || տե՛ս Պատրաստութիւն:

Պատրաստուիլ. հազըր օլմագ. թէտարիք կէօրմէք: || պատրաստիլ, կա՛մ պատրաստել. կազմիլ. հանդերձիլ. յարդարիլ. յօրինիլ. թըղկիլ. ըստանիլ. յերիւրել:

Կա՛մ, պատրաստ լինել. 'ի պատրաստի լինել. գօտի ածել. գօտի ընդ մէջ ածել:

Պատրաստըլօղ. հազըրլայըճը. թէտարիք կէօրէն: || պատրաստաւոր. պատրաստական:

չՊատրաստըլօղ. թէտարիքսիզ: || անպատրաստելի. անհանդերձելի. անտրամադրելի:

Պատրաստութիւն. պաթրաթմէլը. հազըրլըք. թէտարիք. թէտարիկ: || պատրաստութիւն. պատրաստականութիւն. կազմութիւն. հանդերձաւորութիւն. տրամադրութիւն:

Կա՛մ, հանդերձանի. հանդերձանք. հանդերձան. հանդերձք. կազմած. յարդարանք. յարդարութիւն. յերիւրութիւն. երիւրութիւն:

Պատրաստութիւն չունենալ: || անպատրաստութիւն. անտրամադրութիւն:

Պատրաստութիւն չունեցող: || տե՛ս չՊատրաստած. հազըր չէղած:

Պատրաստութիւն տեսնել: || տե՛ս Պատրաստուիլ:

Պատրաստօղ. հազըր էփէն. հազըրլայըճը: || պատրաստօղ. պատրաստիչ. հանդերձիչ. յարդարիչ. կազմիչ. յերիւրիչ. անօրինիչ. անօրինակ. անօրէն. կազմարար:

Պատրիարգ. ֆաթրիք: || պատրիարգ. հայրապետ: տե՛ս և Արքեպիսկոպոս:

Պատրիարգի մութալլիք: || պատրիարգական. հայրապետական:

Պատրիարգարան. ֆաթրիք օթաղը. ֆաթրիքհանէսի: || պատրիարգարան. պատրիարգանոց. պատրիարգանիստ օթարան:

Կա՛մ, հայրապետարան. հայրապետանոց. հայրապետանիստ տեղի:

Պատրիարգութիւն. ֆաթրիքլիք: || պատրիարգութիւն. հայրապետութիւն:

Պատրինճ. խոփ է: || պատրինճ. պատրինջ:

Պատրուս. պափրաս. պափրիս. պէփրիս. ջամահաւլիներան թէլթէլի հէփ իչչէլը: || պատուհաս. պատուհասատութիւն. պատուհասատութիւն:

Պատրուս. պափրաւէլը. աղլամայ: || պատուհաս. պատուհասատութիւն. պատուհասատութիւն. պատժիչութիւն:

Պատրուսած. աղլամըշ էղած. աղլամայ աղլանմըշ: || պատուհաս. պատուհասական. պատուհասաւոր. պատուհասաւոր:

չՊատրուսած. չպափրաճօղ. աղլանմամըշ: || անպատուհաս. անպատուհասելի:

Պատրուսել. ծառը. աղլամաք: || պատուհասել. պատժել. 'ի պատժին արկանել. 'ի պատժին գնել:

Պատրուսել. թէլ թէլի հէփ իչչէլ. ինչպէս ջամահայլները իչէն. պէփրէս էթմէք: || պատուհասանել. յօդել. զօդել. անկանել ընդ միմեանս:

Պատրուսիլ. աղլանմաք: || պատուհասիլ. պատժիլ. 'ի պատժին կալ. 'ի պատժին կեալ:

Պատրուք ձկն պատրուկ. ճով էշ էղի քէթթէն: || պատրայք. պատրոյկ. բուծին:

Պատուական: || տե՛ս Ազնիւ:

Պատուականութիւն: || տե՛ս Ազնուութիւն:

Պատուաւոր. հուրմէթլու. իզզէթլի. հիւրմէթլի: || պատուաւոր. յարգելի. յարգոյ. մեծարոյ. մեծարու. աւագ. գլուխ. տե՛ս և պատուելի:

Պատուել. պափխա փալ. մերփտէլ. իզզէթ էթմէք. հիւրմէթ էթմէք. իքրամ վէրմէք. ըաայէթ էթմէք: || պատուել. պատուասիրել. յարգել. յարգաւորել. մեծարել. մեծացուցանել. ողջունել:

Կա՛մ, պատիւ առնել. պատիւ դնել. զպատուով ուրուք գալ. շուք դնել. շքադիր լինիլ. մեծարանս առնել. յարգանս մատուցանել:

Խիստ Պատուել. չէօք իքրամ իզզէթ էթմէք: || գերապատուել. վերապատուել. նախապատուել. քաջապատուել. յառաջապատուել. գերյարգել. գերամեծարել. մեծապատիւ առնել. մեծապատիւ յարգել. նախամեծար առնել. շուք մեծ դնել:

չՊատուել: || անպատուել. անպատիւ առնել: տե՛ս և Քամահրել:

Պատուելի. իզզէթլի. իքրամլը. սայգըլը. հիւրմէթլի: || պատուելի. պատուաւոր. պատուական. մեծարոյ. մեծարու. մեծարելի. յարգելի. յարգի. յարգու. յարգոյ. արգոյ. յարգ:

Կա՛մ, պատուաւոր. յարգաւոր. արգաւոր. խնկաւոր. խնկելի. նազելի. սեպուհ:

Եւ կա՛մ, արժանապատիւ. արժանափառ. արժանայարգ մեծարանաց:

Խիստ Պատուելի. չէօք իքրամլը, իզզէթլի: || քաջապատիւ. մեծապատիւ. գերապատիւ. բարձրապատիւ. բազմապատիւ. յոգնապատիւ. ամենապատիւ. պանծապատիւ. շքեղապատիւ. հրաշապատիւ. պատուական. վերապատուելի:

Կամ, մեծարգի. մեծարգոյ. մեծայարգ. մեծայարգոյ. մեծայարգի. գերամեծարելի. գերամեծար. գերյարգոյ. ամենայարգոյ. ամենարգի. ամենամեծար. աւագամեծար. ամենախնկաւոր. բազմահարկի:

Եւ կա՛մ, մեծաշուք. բազմաշուք. յոգնաշուք. ամենաշուք. շքեղաշուք. շքեղափառ. շքեղապանծ:

Պատուելի ըլլալ: || պատուելի լինիլ. պատուական լինիլ. 'ի պատուի լինիլ. 'ի յարգի գոլ. 'ի համարի գոլ:

Պատուելի ըլլալը: || արժանապատուութիւն. պատուաւորութիւն. պատուաւորութիւն. պատուականութիւն:

Պատուելով. պափխա փալով. մերփտէլով. իզզէթ էփէրէք. իքրամ իլէ. ըաայէթ իլէ: || պատուեօք. պատուասիրաբար:

Պատուօղ. իզզէթ էփէն. իքրամ էտէն. ըաայէթ էտէն: ||

պատուօղ․ պատուական․ պատուամատոյց․ պատուապարգև․ պատուադիր․ շքադիր․ յարգի․ յարգու․ յարգիչ․ յարգող․ մեծարօղ․ մարգասէր։

*Պատուօղ․ պարխ չըլըօղ։ ‖ անպատուադիր․ անշքադիր։

Պար․ հօռօզ․ հօռայ․ հօռաթեփմէսի։ ‖ պար․ պարք․ կայթք․ պարանցիկք․ պարուսակ։

Պար բռնած։ ‖ պար առեալ․ պարասացեալ․ պարաւոր։

Պար բռնել․ պար խաղալ․ հօռօզ թեփմէք․ հօռայ թեփմէք։ ‖ պար առնուլ․ պարանցիկս առնել․ 'ի պարս կաքաւել․ գոփել 'ի պարս․ պարել․ պարաւորել․ պարաւորիլ․ կայթաւորել․ կայթել 'ի պարս․ վերանել 'ի պարս։

Պար բռնել մէկ տեղ։ ‖ տես Մէկ տեղ պար բռնել․

Պար բռնել սիրօղ․ հօռայ թեփմէսինի սէվէն։ ‖ պարասէր․ պարուսասէր․ կայթասէր։

Պար բռնելը․ հօռաթեփմէսի․ հօռօզթեփմէսի։ ‖ պարումն․ պարառումն․ պարառութիւն․ պարաւորութիւն․ կայթաւորութիւն․ կայթումն։

Պար բռնելը տասօղ։ ‖ պարատեաց․ պարուսատեաց․ կայթատեաց։

Պար բռնելու՝ ինչի ուղքը գետինը զարնել․ թէփմէք։ ‖ դոփել։

Պար բռնօղ․ հօռայ թեփէն․ հօռօզ թեփէն։ ‖ պարաւոր․ պարառու․ պարանցիկ․ պարուսակ։

Պար բռնօղներուն գլուխ․ հօռայ թեփէնլէրին էլպաշըսը։ ‖ պարապետ․ պարուսապետ․ պարագլուխ։

Պար խաղալ։ ‖ տես Պար բռնել․

Պարի մէջ կանչուըլու խաղ․ հօռայ թիւրքիւսիւ․ ‖ պարերգութիւն․ պարանուագք․ հագներգութիւն։

Պարի մէջ խաղ կանչօղ․ հօռայ թիւրքիւճիւսիւ։ ‖ պարասաց․ պարանուագ․ պարերգակ․ պարերգու․ հագներգու։

Պարաթ։ * ‖ տես Պառաւաթ։

Պարան․ հասփ չըլան․ հալաթ․ քալըմար․ օրղան։ ‖ պարան․ կառան․ ճոպան․ ճօպան․ մալուխ․ առասան․ ապաւանդակ․ առոռն․ ձգապան․ կար․ չուան սատակր։

Պարանով կապել․ հալաթ ըլան պաղլամաք։ ‖ պարանաւ կապել․ պարանել։

Պարանով քաշել․ հալաթ ըլան չէքմէք․ օրղանլամաք։ ‖ ձգել պարանաւ․ պարանաձիգ առնել․ ճոպանաձիգ առնել․ պարանել։

Պարանով քաշօղ․ հալաթ ըլան չէքէն․ օրղանլայան։ ‖ պարանաձիգ․ կառանաձիգ․ ճոպանաձիգ։

Պարանաւոր․ հալաթլը․ քալըմարլը․ օրղանլը։ ‖ պարանաւոր․ կառանաւոր․ ճոպանաւոր․ ճօպանաւոր․ առասանաւոր․ մալխաւոր․ կարաւոր։

Պարապ․ պօշ․ պօշ։ ‖ պարապ․ պարապորդ․ դատարկ․ թափուր․ ունայն․ նանիր․ օդակէց․ սնոտի․ սին․ արտաք․ դերև․ 'ի դերև․ դերևական․ զերկ․ զուրկ․ մատնած։

Պարապ՝ ճարը․ պաշտպան կէցօղ․ պօշ փաքան։ ‖ դատարկ․ դատարկասուն․ դատարկակաց․ դատարկակեաց․ դատարկաձեռն․ դատարկամիտ։ Կամ, պարապորդ․ անգործ․ ապագործ․ տարապագործ․ ունայնաձեռն․ ունայնասածոր․ հողմարած․ հողմագործ․ հողմահալած․ օդահալած․ օդարած․ օդակուլ։

Պարապ ատեն․ պօշ պաշթ․ պօշ զամանը․ առաջէ։ ‖ ժամանակ պարապոյ․ օր պարապոյ․ պարապ․ պարապումն․ պարապուն․ միջոց։ տես և Դիպուկ ատեն։

Պարապ ատեն գտնել․ պօշ զամանը պուլմաք․ ուրաջաք պուլմաք։ ‖ գտանել ժամանակ պարապոյ․ գտանել զպարապ․ պարապ գտանել․ պարապ ունել․ պարապ առնուլ․ պարապումն առնուլ․ պարապումն ունել․ պարապորդ լինել․ պարապութիւն գտանել․ 'ի պարապութեան լինել․ 'ի պարապման գոլ։

Պարապ ելլել․ պօշայ չըքմաք։ ‖ 'ի դերև ելանել․ 'ի դերևս ելանել․ 'ի դերև լինել․ 'ի դերևս լինել․ դերև ելանել․ ընդունայն լինել․ ընդունայն կորնչել․ յունայն լուծանել․ ընդ օդս լուծանիլ․ ունայնաձեռն ելանել․ ունայնաձեռն արձակիլ։ Կամ, դերևանալ․ ունայնանալ․ օդանալ․ ոչնչանալ․ վրիպիլ․ զանցանել․ զառանցել․ զառածանիլ․ վերջանալ․ վրէպ լինել․ վրիպ լինել։

Պարապ ելլօղ․ պօշայ չըքան։ ‖ 'ի դերև ելանօղ․ ունայնաձեռն։

Պարապ ըլլալ։ ‖ տես Պարպիլ։

Պարապ խօսք։ ‖ տես Խարտակ բան։

Պարապ կենալու տեղ․ պօշ փաքաճագ եէր։ ‖ դատարկարան․ դատարկանոց։

Պարապ հանել․ պօշայ չըքարմաք։ ‖ 'ի դերև առնել․ 'ի դերևս առնել․ 'ի դերևս հանել․ 'ի դերև հանել․ դերևացուցանել․ դերևեցուցանել։ Կամ, վրիպել․ վրիպեցուցանել․ զառանցուցանել․ զանցուցանել․ զառածանել․ ցրել․ ցրուել․ վրէպ կացուցանել․ վրիպ կացուցանել․ զուր օրինակ․

Բրած ուխտը պարապ հանել։ ‖ զուխտն՝ զառանցուցանել, կամ զանցուցանել, կամ զառածանել, և այլն, որ գինի։

Պարապ մնալ, կամ պարապ կենալ․ պօշ փաքմաք։ ‖ դատարկ կալ․ դատարկ լինել․ անգործ լինել․ դատարկանալ։ տես և Դատարկիլ։

Պարապ տեղ, պօշթան փեր․ պօշ եէր․ հալի․ մահալէսի։ ‖ դատարկավայր․ արձակավայր․ անատերունչ տեղի։

Պարապ տեղը։ ‖ տես Զուր տեղը։

Պարապար։ * ‖ տես Հաւասար։

Պարապարըլք։ * ‖ տես Հաւասարութիւն։

Պարապարցնել։ ‖ տես Հաւասարցնել։

Պարապութիւն։ ‖ տես Պարապ ատեն։

Պարապութիւն․ պօշլուգ․ պօշլուխ։ ‖ դատարկութիւն․ ունայնութիւն․ ընդունայնութիւն․ նանրութիւն․ նանիրք․ սնոտիք․ դերևանք․ դերևումն։

Պարապութիւն · պօշլուգ կիւնլէր · պօշ վագըթլար : || պարապոյթիւն · պարապորդութիւն · դատարկութիւն · դատարկակեցութիւն · դատարկակեացութիւն · անգործութիւն · չարաթութիւն :

Պարապութիւն չունիլը : || անպարապութիւն :

Պարապութիւն չունեցող · էշի փէյմէզ · պօշ զամանը եօգ : || անպարապ · անդադար :

Պարարտ : || տե՛ս Գէր :

Պարարտ · փէթիին, եա հօղ · որ աղէկ բոյս կը բուսցնէ · մահսուլլու · պէրէքէթլի · միւմպիթ : || արգաւանդ · արգևանդ · արգաւանդաւէտ · բերրի · պարարտ :

Պարարտ գետին, կամ հող ունեցող : || արգաւանդահող :

Պարարտ գետնէ բուսած : || արգաւանդաբոյս · արգաւանդաբեր · արգաւանդապտուղ :

Պարարտ · բոյս, ցորեն, գարի, և այլն · փօլալը · էպոլը : || առոք · առոգատեսիլ · լիահատ · անսալն :

Պարարտանալ : || տե՛ս Գիրնալ :

Պարարտանալ · բոյսը, ցորենը, գարին, և այլն · որ է աճումն · փօլալը օլմագ · էպոլը օլմագ : || առոքանալ · առատանալ · յորանալ · սերտանալ :

Պարարտացնել : || տե՛ս Գիրցնել :

Պարարտացնել · բոյսը, ցորենը, գարին, և այլն · փօլալը էթմէք · էպոլը էթմէք : || պարարտացուցանել · առոգացուցանել :

Պարարտութիւն : || տե՛ս Գիրութիւն :

Պարարտութիւն · ցորենի, բոյսոյ, և այլն · փօլալըգ · էպոլլըգ : || պարարտութիւն · առոքութիւն · առոգաւորութիւն · առատութիւն :

Պարգև · պախշիշ · պաղըշ : || պարգև · պարգևք · շնորհք · շնորհ · ձօնի · ձօն · ձիր · տուրք · խիլայ · պատիւ · պատիւք · ուժիտ · օժիտ · տալիք · ընձեռուած :

Կամ, պարգևատուութիւն · տուչութիւն · բարեատուութիւն · բարետուչութիւն · օժտութիւն · ուժտութիւն · նպաստաւորութիւն · ձեռնածիր :

Պարգև առնող · պախշիշ ալան : || պարգևառու · պարգևընկալ · շնորհընկալ · շնորհառու :

Պարգև բաշխելը : || պարգևաբաշխութիւն · շնորհաբաշխութիւն :

Պարգև բաշխելու տեղը · պախշիշլիլանոյ · պախշիշխանէ : || պարգևարան · շնորհարան · ձօնարան · ընծայարան :

Կամ, պարգևանոց · շնորհանոց · ընծայանոց :

Պարգև բերող · պախշիշ կէթիրէն : || պարգևաբեր · շնորհաբեր :

Պարգև գտնող : || պարգևագիւտ :

Պարգև ուզող · պախշիշ իսթէյէն : || պարգևախնդիր · շնորհախնդիր · ձօնախնդիր :

Պարգև սիրող · պախշիշ սէվէն : || պարգևասէր · շնորհասէր · ընծայասէր · ձօնասէր :

Պարգև տալու յօժար : || յօժարապարգև · ձրատուր · ձիրատուր :

Պարգև տրօղ, կամ բաշխող · պախշիշ վէրէն, եա էօլէշտիրէն : || պարգևատու · պարգևատուր · պարգևաբաշխ · պարգևածիր · պարգևաբեր · պարգևապէտ :

Կամ, շնորհատու · շնորհատուր · շնորհաբաշխ · շնորհածիր · շնորհաբեր · շնորհաբաշխ-
կու · շնորհապետ · ձրիցբաշխ · ձօնարկու · ձօնիչ · բարեմատոյց :

Պարգևած, կամ Պարգև տուած · պախշիշ օլանմըշ : || պարգևեալ · պարգևական :

Պարգևել · պախշիշ · պաղըշլամագ · պախշիշ էթմէք · ճաղայ էթմէք : || պարգևել · շնորհել · ձօնել · ձրել · օժտել · ուժտել · պատուել · ընծեռել · ընծեռնել · պարգևատրել · շնորհաբաշխել :

Պարգևելը : || պարգևատրութիւն · պարգևատուութիւն · պարգևաբաշխութիւն :

Պարեկան : * || տե՛ս պայիկան :

Պարեկամ : * || տե՛ս պայիկամ :

Պարել : || տե՛ս պար բռնել :

Պարզ : || տե՛ս Մեկ տակ :

Պարզ · պայաղը · եալընգըզ : || պարզ · սոսկ · մերկ · լոկ · մեկն · մեկին · անբաղադր · անբաղօգ · անբաղյօգ :

Կամ, պարզական · սոսկական · սոսկային · հետևեալ · անպաճոյճ :

Պարզ հաւայ · աչըք հավա : || օդք պարզ · ջինջ օդ · անամպ օդ · պարզութիւն · պարզ :

Պարզութիւն · պայաղլըգ · եալընգըզլըգ : || պարզութիւն · լոկութիւն · սոսկականութիւն · մեկնակութիւն :

Պարէ : * } տե՛ս Գոնէ :
Պարէմ : * }

Պարըշ : * || տե՛ս Հաշտութիւն :

Պարըշ ընել : } տե՛ս Հաշտուիլ :
Պարըշմիշ ըլլալ : }

Պարըշտըրմիշ ընել : || տե՛ս Հաշտեցնել :

Պարթև · պուրունի աչըգ եէրօղ · չէհրէլիւլաւ · խօշնումալը : || պարթև · պարթևեան · պարթևայն · պարթևազուն · պարթևազեան · Պարթևազնեայ · պարթևական :

Պարթևի ազգ · չէհրէլիւլէր խօրասան : || պարթևք · պարթևազն · պարթևականք · պարթևեանք · պարթևազեանք · պարթևազունք · պարթևազնեայք :

Կամ, ազգ պարթևաց · տուն պարթևական · տոհմ պարթևեան · և այլն :

Պարթևի ազգէն ըլլալ : || պարթևանալ · լինիլ պարթև, կամ պարթևազն · և այլն :

Պարթևի լեզուով : || պարթևարէն · 'ի բարբառ պարթևական :

Պարխապ · թաղաղի, եա բէրգի ղապ · հըսար : || պարիսպ · պատնէշ · քաղաքորմ :

Պարիսպ ածել : || տե՛ս Ածլի պարիսպը :

Պարիսպ ածող · հիսար եափըճը : || պարսպասէր :

Պարիսպ շինելը : || պարսպաշինութիւն :

Պարիսպ շինող : || պարսպաշէն :

Պարիսպ ունեցող · հիսարլը : || պարսպաւոր · պարսպաւոր · պատնէշաւոր :

Պարիսպ չունեցող · հիսարսըզ · փիճսիզ : || անպարիսպ :

Պարիսպը աւրած : || պարսպաւեր :

Պարիսպը պահող · հիսար պէքճիսի : || պարսպապահ · պարսպապան · պարսպապահիկ :

Պարսպի նման : || պարսպանման · պարսպակերպ · պարսպաձև :

Պարսպով պատած : || պարսպապատ : տե՛ս և Պարիսպ ունեցող :

Պարսպով պատել · հիսար իլէ գուշաթմագ :

‖ պարտապատաւ առնել․ շուրջանակի պա-րիսպս կանգնել․ պարապել ։
Պարխաւէ ։ * ‖ դոյլ․ ջրհան պղնձի ։
Պարծանք․ էօյւիւնմէ․ պօղլանմագ․ պօղլանըշ ։ ‖ պարծանք․ պանծանք․ պանձանք․ պար-ծումն․ պարծք ։
Կմ՞ մեծաբանութիւն․ ձոռոմութիւն․ պերճութիւն ։
Պարծելու․ էօյւիւնմէկէ ։ ‖ պարծելի ։ պան-ծական․ պարծօնակ ։
Պարծենալ․ էօյւիւնմէք․ օղուլանմագ․ կիւյէնմէք․ պօղլանմագ ։ ‖ պարծիլ․ պանծալ․ պանձալ․ պանծանալ․ խանձալ․ յոխորտալ․ յոխոր-տանալ․ մեծաբանել․ ձամբարտակել․ պա-տուղել․ պատուէաւորել․ անապարծիլ ։
Կամ, պարծանս անձին մատուցանել․ 'ի պարծանս բերել․ մեծաբան լինել․ մեծա-բանս խօսիլ ։
Պարծենալով․ էօյւիւնէրէք․ պօղլանարաք ։ ‖ պար-ծելով․ պարծանօք․ պանծանօք․ պարծ․ 'ի պարծ․ պատուէասիրաբար ։
Պարծենալով Հպարտանալ․ հօտօզլանմագ ։ ‖ խանչալ․ ձոռոմանալ․ պերճանալ․ մեծա-մեծս փքալ ։
Պարծենալով Հպարտանալը․ հօտօզլանմայ ։ ‖ խանչ․ խանչիւն․ խանչումն ։
Պարծենալով Հպարտացող, կմ՞ Հպարտուղ պարծենցող․ հօտօզլանան ։ ‖ խորոխտապանծ․ մեծապանծ․ խորոխտաձայն ։
Պարծենկոտ․ էօյւիւնիճի․ [illegible] ։ ‖ պարծոտ․ պարծուկ․ պանծաբան․ անա-պարծ․ անապարծիկ ։ տե՛ս և Պարծենցող ։
Պարծենկոտութիւն․ էօյւիւնճիլիք ։ ‖ պար-ծոտութիւն․ պարծենողութիւն․ անապարծութիւն․ անձնագովութիւն ։
Պարծենցնել․ էօյւիւնտիրմէք․ պօղլանտըրմագ ։ ‖ պարծեցուցանել․ պանծացուցանել ։
Պարծենցող․ էօյւիւնէն․ կիւյէնէն․ պօղլանան ։ ‖ պարծօղ․ պանծացող․ մեծաբան․ մեծա-խօս ։ տե՛ս և Պարծենկոտ ։
Խիստ Պարծենցող․ պօղլանան․ [illegible] ։ ‖ բազմապանծ․ յոգնապանծ․ մեծապանծ․ մեծապարծ․ յոխորտաբան․ յախուռնախօս ։
Պարծիլ ։ ‖ տե՛ս Պարծենալ ։
Պարկեշտ ։ ‖ տե՛ս Համեստ ։
Պարկեշտանալ ‖ տե՛ս Համեստանալ ։
Պարկեշտութիւն ։ ‖ տե՛ս Համեստութիւն ։
Պարկուկ․ չէրպուշ, [illegible] ։ ‖ ծիրան ։
Պարկուճ ։ ‖ տե՛ս Ջուվալ ։
Պարմախըլըխ ։ * ‖ տե՛ս Ճաղ․ [illegible] ։
Պարմաղ խուզխումու․ էրկան [illegible] ։ ‖ պակունք ։
Պարմաք, կմ՞ պարմաղ ։ * ‖ մատն ։
Պարոն․ աղայ․ պէյ ։ ‖ պարոն․ տէր․ կիւռ․ կիռ․ կեռ․ իշխան․ ամիրայ ։ տե՛ս և Աղայ ։
Պարոնաց գլուխ ։ ‖ ամիրապետ ։
Պարութ ։ * ‖ վառօդ․ վառօդ․ հրանիւթ փոշի
Պարութճի ։ * ‖ վառօդարար․ վառօդագործ ։
Պարպած․ [illegible] ։ ‖ դատար-կեալ․ ունայնացեալ․ սնեալ ։
Պարպած․ [illegible] ։ ‖ անդատարկ ։ անու-նայն․ անթափուր․ [illegible] ։
Պարպել․ [illegible] ։ ‖ պարպել․ դատար-կել․ թափուրել․ թափել ։
Կմ՞, պարպեցուցանել․ դատարկացու-ցանել․ ունայնացուցանել․ նանրացուցա-նել․ սնացուցանել ։
Պարպիլ․ [illegible] ։ ‖ դատարկիլ․ դատարկանալ․ ունայնանալ․ նանրանալ․ սնանալ․ ընդունայնանալ․ պի-տականալ․ [illegible]․ նանրիլ ։
Կմ՞, դատարկ լինիլ․ ունայն լինիլ․ թա-փուր լինիլ․ և այլն ։
Պարպիլ ձեռքը ։ ‖ տե՛ս Ձեռքը պարպիլ ։
Պարպիլը ։ ‖ տե՛ս Պարպածութիւն․ [illegible] ։
Պարպող․ [illegible] ։ ‖ դատարկիչ․ ունայնացուցիչ․ նանրացուցիչ․ սնացու-ցիչ․ թափիչ ։
Կմ՞ այսպէս․ դատարկագործ․ ունայնա-գործ․ ունայնարար ։
Պարսէտ, կմ՞ պարսատ․ սափան ։ ‖ պարսա-տիկ․ պարսէտ․ պարսք․ պարս ։
Պարսէտ նետել, կամ պարսէտով զարնել․ սափան [illegible] ։ ‖ ձգել զպարսատիկս․ պար-սել․ պարսաքարել ։
Պարսէտ նետող․ սափան [illegible] ։ ‖ պարսիչ․ պարսաքարիչ․ պարսաւոր ։
Պարսէտ շինող․ սափանճը ։ ‖ պարսագործ․ պարսարար ։
Պարսէտ ունող․ սափանճը ։ ‖ պարսաւոր ։
Պարսէտի քար․ սափան թաշը ։ ‖ պարսա-քար․ քար պարսատկի․ գիլ ։
Պարսից երիցս ։ * ‖ տե՛ս Հաւկիթ սալոր ։
Պարտաւ․ [illegible] ։ ‖ պարտաւ ։
Պարտաք, կմ՞ պարտատ ։ ‖ տե՛ս Փարչ ։
Պարտըկան․ [illegible]․ պօրճլու ։ ‖ պար-տապան․ պարտական․ պարտաւոր․ պար-տուկ․ պարտուկ ։
Խիստ Պարտըկան․ [illegible] ։ ‖ ամենապարտ․ բազմա-պարտ․ յոգնապարտ․ պարտալից ։
Պարտըկան եղող ։ ‖ տե՛ս Պարտըկան ։
Պարտըկան չեղող ։ ‖ տե՛ս Պարտք չունող ։
Պարտըկան ըլլալ․ պօրճլու օլմաք․ [illegible] ։ ‖ ընդ պարտեօք լինիլ․ պարտա-ւոնիլ․ պարտապան լինիլ․ պարտական լինիլ․ պարտաւոր լինիլ․ պարտաւորիլ․ պարտիլ․ պարտաւանդիլ ։
Պարտըկան ընել ։ ‖ տե՛ս Պարտքի տակ ձգել ։
Պարտըկանութիւն․ պօրճլուլուք ։ ‖ պարտապա-նութիւն․ պարտականութիւն․ պարտաւորութիւն․ պարտաւանդութիւն ։
Պարտըկել․ [illegible] ։ ‖ պարտակել․ սքօղել․ վերարկել․ փարել ։ տե՛ս և Ծածկել․ և Պահել․ գոցել ։
Պարտըկելը ։ ‖ պարտակումն․ քօղարկումն ։
Պարտըկուիլ․ [illegible] ։ ‖ պարտակիլ․ սքօղիլ․ քօղարկիլ․ վերարկիլ․ ծածկիլ ։ տե՛ս և Ծածկըւիլ․ և Պահըւըտիլ ։
Պարտըկուող ։ ‖ պարտակաւոր․ պարտակա-կան․ պարտուրական․ ամփոփական ։
Պարտըկւող ։ ‖ անպարտական․ անպարփակ

անպարտունակ · անպարտոյց · անպարտաւորե-
լի · անամփոփ · անփոփ :
Պարտընկօղ · գուֆանըրան · փաճափան : || պար-
տականիչ · պահանջիչ · քօղարկիչ · քօղարկող :
Պարտք · պօռճ : || պարտքք · պարտիք · պար-
տաւորութիւն :
Պարտք ունօղ : || տե՛ս Պարտապան :
Պարտք չունօղ · պօռճսուզ · պօռճու եօք : || ան-
պարտ · անպարտական · անպարտապան :
Պարտքը ճշգեալ ընօղ · պօռճունու ինքէրը
էտէն : || պարտատուրաց · պարտադրուժ :
Պարտքը վճարօղ· } պօռճունու էօտէյէն : ||
Պարտքը տուօղ· }
պարտահատոյց · պարտավճար :
Պարտքի խլհակ · պօռճլու : || պարտակից ·
պարտակցորդ :
Պարտքի տակ ըլլալ: } տե՛ս Պարտաւորեալ
Պարտքի տակ ընկնիլ: } ըլլալ:
Պարտքի տակ ձգել · պօռճ փէղինէ ղըրտըմագ ·
պօռճլու էթմէք · պօռճայ սօքմագ : || ընդ պար-
տեօք արկանել · պարտաւոր առնել · պար-
տական առնել · պարտապան առնել · պար-
տաւորել · պարտաւորեցնել:
Պարտքընտէր · փօխնտն՝ ղօրքէ ունօղ : || տե՛ս
պարտատէր :
Պարտքընտէր · փօխնտն՝ առնէնլէր ունօղ · պօռճ
սահապը · ղըրըխ · փայէն · ալաճագը օլան : || պար-
տատէր :
Պարքա · եւ Ճէղպէր · գասաբի անուն : || Մար-
մարական լճին :
Պաւլիէրա, կա՛մ պաւլէրայու երկիր · գասաբ
է : || բաւարիա :
Պաք · պաս · օռուճ : || պահք · պաս · ժուժ-
կալութիւն :
Պաք պահել · օռուճ թութմագ : || պահս պահել ·
'ի պահս լինել · ժուժկալել 'ի կերակրոց ·
պահել · պարհել · ժուժկալել:
Պաք պահօղ, կա՛մ պաք կեցօղ · օռուճ թութան :
|| պահօղ · պարհօղ · պահեցօղ · պահեցօղ ·
ժուժկալ:
Պաքը աւրել · օռուճու պօզմագ : || լուծա-
նել զպահս :
Պաքը աւրօղ · օռուճու պօզան : || պահալոյծ :
Պաքալէյ · շոր ջուր է · գասաբ Ճեղէթ · Ճեղէթ
չըրտօղու : || բակալ · բակալաձուկն :
Պաֆֆա · գաղքի անուն : || պաֆոս :

Պ Ս

Պեխ · պըյըխ · պըյըք : || ընչացք · պեխ :
Պեխ պրուսճիչ ընել · պըյըք պուրմագ : || ըն-
չացս առնել · ընչացս բանալ · ունչս առնել:
Պեխ քերել · պըյըխը թըրաշ : || ընչացս քերել ·
ընչաց քերել:
Պեխեր · պըյըքլար : || ընչացք :
Պեխերը հաստ, և մեծ · ճօռ պըյըքլը : ||
թաւընչաց :
Պեխերը նոր բուսնելու սկսիլ · պըյըղը թէր-
լէմէք : || ընչացս արձակել · նորաբողբոջ ,
կա՛մ նորաբոյս ունիլ զընչացսն :
Պեխերը չլինել · պըյըքլարընը եօքմագ : || զըն-
չացս յօրինել, կա՛մ յարդարել · զընչօքն առ-
նել · զընչս առնել · զոր օրինակ ·
Պեխերը չէր ըլլած · պըյըքլարընը եօքմագ
լըգ : || ոչ եր սպարեալ զընչօքն նազովքն զըն-
չացս չէր յարդարել:
Պեխսուխ · * պըյըքլը : || ընչացաւոր ·
Պեհեանի · պէնկի · գաղափ է : || պեհեանը :
Պերուժ, կա՛մ պարուժ · գաղափ է : || վերա-
տուն · բերիտոս :
Պեօլիւկ : * || տե՛ս Պեօլիւկ :
Պեօլմէ : * || տե՛ս Պեօլմէ :
Պեօկրէկ · * պէօյրէկ · պեօյրէկ : || երիկամն ·
երիկամունք :
Պեօռէկ : * || տե՛ս Ճիճի · որդնուկ :
Պեօձէկ ծովու, որ է ըստախագի նման կենդանի
մը ատանց մախաքի : || խեցգետնիկ :
Պեօն : * || տե՛ս Մխոնիչ :
Պեօն ըլլալ : || տե՛ս Մխոնիչ ըլլալ:
Պեօյրիւձէ : * || տե՛ս Լօռիա:
Պեօվրէկ : * || տե՛ս Պեօկրէկ :
Պեօրէկ · * ֆօրըն չինած խըմըրպէրէն , պը Եղըն են-
ջեն : || պլակինդի · պղակուոր · պղակաւոր:
Պեօրէկ մսով լցած : || կարկանդակ մսալից ·
պղակաւոր մսոյ :
Պեօրէկ պանրով չինած : || կարկանդակ պան-
րալից · պլակինդի պանրուա :
Պեօրէկձի : * || կարկանդակարար · կարկանդ-
դակագործ · քաղցրագործ :
Պեօքիւր, կա՛մ պէւքըր · գաղքի անուն : || կանո-
պէ · կոնոպոն :

Պ Ղ

Պղալ· } փըղըրըտը · փըղըլտամագ : || բղխել·
Պղղալ· }
բղղալ · Ճիճաղ շառաչել:
Պղղալը · պըղըլ · ջայն ճանճի , պիծակի , և նման-
եաց · փըղըլտըսը : || բզզիւն · բզզումն · Ճի-
ճաղ · Ճիճաղ շառաչելն :
Պղըխլանմիշ ըլլալ · * պղըրձըլըպ էթմէք · պղըր-
լանմագ : | խաղաղացուած լինիլ:
Պղըխձի · * պղըրձը : || խաղաղարուժ :
Պղըխձուլթիւն · պղըրձըլըք : || խաղաղաբուժութիւն ·
խաղաղաբուժանք :
Պղպղալ · փըղ փըղ էթմէք : || բղբղել:
Պղտըրկեկ : } տե՛ս Պղտըրտիկ :
Պղտըրկիկ : }
Պղտըրկնալ · քիւչիւքլէնմէք : || փոքրկանալ ·
փոքր լինիլ · 'ի փոքր քանակել:
Պղտըրկուն · քիւչիւքլիւք : || փոքրութիւն · փոքր-
կութիւն :
Պղտըրկցած · քիւչիւքլէնմիշ : || փոքրկացեալ ·
փոքրաւոր · ծայլթական :
Պղտըրկցնել · քիւչիւլթմէք · քիւչիւքլէթմէք : ||
փոքրկացուցանել · փոքրիկ առնել · 'ի փոքր
քանակել:
Պղտըրտիկ · պըճըլիկ · պըճըլիկ · քիւչիւճիք · քիւ-
չիւքճէ : || փոքրիկ · փոքրագին · փոքրա-
գոյն · չնչին :
Պղտիկ, կա՛մ պզտի · քիւչիւք : || փոքր · խուն ·
սուղ · ծայլթ · ծայր · փոքրական · փոքրաւոր ·
Պղտիկ · երբեմն գրաբառ չէղածին մէջ ալ բառին
վերջը կարգածին անձկան մասնիկներ՝ ակ · եակ ·
իկ · ույկ · ուկ · և այլն · զոր օրինակ ·

Պղատիկ ըմպելու, կամ շուռ : || ըմպանակ, շնակ :
Պղատիկ աղջա : || անօթեակ :
Պղատիկ աստղը : || աստղիկ :
Պղատիկ ծակ, կամ դիրք : || ծակոյկ · դըրջոյկ :
Պղատիկ մարդ : || այրուկ :
Խոխուռ Պղատիկ : || տե՛ս Պղտղատիկ :
Պղատիկ՝ տան դուռեր · ինչպէս եղբօրը մէջը · փէռուէռաղէն : || կրտսեր · կրսեր · կրսերա_գոյն · կրտսերագոյն · մանկագոյն :
Պղատիկ՝ ուշերդիներու մէջը : || համբականագոյն :
Պղատիկ ըմպու : || տե՛ս Լէզւիկ :
Պղատիկ շուռ : || տե՛ս Շնիկ, և Փիսոյ :
Պղատիկ ագայ : || տե՛ս Տղէկ :
Պղակուց : || տե՛ս Տղակուց :

Պ Է

Պէգ : * || կատու · շար · խորձանած :
Պէգզար : * || տե՛ս Ձանձրութիւն · և Ձանձրացկոտ :
Պէգզար ըլլալ : || տե՛ս Ձանձրանալ :
Պէ՛գ աղըը · * հպարտ ըմէտի թեմերը : || Թեղան :
Պէգլեւաէն : * || բեհեզասատուն · հանութ · Թանգարան :
Պէգիր · / Պէգիր եաղը · * } հպարտ հոտին եղը : || ձէթ, կամ իւղ՝ կտաւատի :
Պէգիրիկեան : * || տե՛ս Պողկըրկեան :
Պէգիրճի : * || ձիթագործ, կամ ձիթահա_նոտ՝ կտաւատի :
Պէգկին : * || տե՛ս Ձանձրացկոտ :
Պէգկինլիք : * || տե՛ս Ձանձրութի՛ :
Պէգմիշ եղած : || տե՛ս Ձանձրացած :
Պէգմիշ եղող : || տե՛ս Ձանձրացկոտ :
Պէգմիլ : || տե՛ս Ձանձրանալ :
Պէթ · * || տե՛ս Անշնորհք · և Անյարմար :
Պէթ տեղը · պէթ եէրտէ : || յանդգնաբար · 'ի տա_րադէպս · տարադէպ :
Պէթմէսէլ : * || չարաձեւատ · մոլարաձա_ւատ · ժանտահաւատ · այլանդակ · չարա_փառ · չարափրոն · անփառ · անհաւատ :
Պէթէր : * || չար քան · վատթար քան · յոռի քան · առաւել քան · գեր քան · 'ի վերոյ քան · ևս քան · քան · առաւ մեր 'ի չար խորհ ի յառաջ · գէշ օքնոյ ·
Սօզը քիսըդձէ պաշքէն պէթէր եղաւ : || և եղև կատարած նո՞ր չար քան, կամ վատ_թար քան, կամ յոռի քան զսկզբնաւորութիւն :
Պէգլերկեան պաշէն պէթէր մասխարայ ե_ղաւ : || առաւել քան, կամ գեր քան, կամ 'ի վերոյ քան զվառճառակեան խայտառակեցաւ
Հայոց ամենէ հոււ անփերէն պէթէր աւրե_ցաւ : || ամենայն հայոց՝ ևս քան զյունաց աղաւաղեցաւ :
Ահմէնէն շատ վերէն Թաշերով, ամմէնէն պէթէր վար ինկաւ : || քան զամենեսեան բարձրացեալ լեալ, ևս վայրագոյն քան զամենեսեան :
Պէթնամ : * || տե՛ս Անուանը արատ :
Պէթնամ ընել : || տե՛ս Անուանը աւրել :
Պէթնամութի · պէթնամըլըգ : || տե՛ս Անուան աւերութի :

Պէլ · * Պէյ : || տե՛ս Մէջք :
Պէլ · * փէտին խորէլու թի : || բահ · հերանոց :
Պէլ · * նեղ ճնշէւ ճռաներու մէջ, իմ՝ տորներու վրայ : || տե՛ս Նեղուց :
Պէլ պէքլէմիշ ընել · * || տե՛ս Անցքը բանել :
Պէլալը : * || տե՛ս Փորձանքաւոր :
Պէլայ : * || տե՛ս Փորձանք :
Պէլայի հանդիպեցնել : || տե՛ս Փորձանքի հանդիպեցնել :
Պէլայի մէջ ընկնիլ · || տե՛ս Փորձանքի հանդիպել :
Պէ՛լայըզ : * || տե՛ս Անպարտան :
Պէլէտիւլճէրիտէ · էտին ճէմալէ · գաւառի ա_նուն : || Եմատա ջեկ · նորդեն ըմբիւս · Նու_միդիա :
Պէ՛լի : * || այո՛ · այդպէս է · այնպէս է :
Պէլլի թաքրիմիշ ընել · պէլլի էթմէք : || Ցու_ցանել · Նշանակել · նշանաւորել · արտադա_սել · կացուցանել · յայտնել · յայտ առնել :
Պէլլի : * || տե՛ս Յայտնի :
Պէլլի պաշըը : * || տե՛ս Գլխաւոր :
Պէլլիսիզ : * || տե՛ս Անյայտ :
Պէլճի : * || տե՛ս Նեղուցը պահող :
Պէլղամըլը, կամ պէլղամլը · * փողոցի անուն : || պլղմատ · պլղմոտ · բլղմայի · բեղ_բէէն · հատին · հային :
Պէլքի, կամ պէլքիմ : * || տե՛ս Գուցէ :
Պէլքի թէ · / Պէլքիմ թէ · } տե՛ս Գուցէ թէ :
Պէխապար · * պէհապար : || անգէտ · անծա_նօթ · անտեղեակ · անգիտակ · անհմուտ · անտեղեկական · անխելամուտ :
Կամ, ազխատարարոյ · անփորձ · անփորձա_կան · անտեղեակ :
Պէկիր, կամ պէքեէր, և կամ պէրկիր · որ է բէ_կրօղ : || զգաստ · բեռնակիր, կամ բեռնա_բարձ ձի :
Պէհիւտէ, կամ պէհուտէ : * || տե՛ս Ան_հանգիստ :
Պէհիւտէ ընել : || տե՛ս Անհանգիստ ընել :
Պէճէրմիշ ընել : * || տե՛ս Աշխատանքը ճգել :
Պէճիա : * || տե՛ս Հարկաւոր :
Պէյ : * || տէրութէ · իշխան · շահապ · պետրճ · պետ · տէր · կոմս · կոմես · սպասարապետ · կենդխողան · նախարար · պատրաղ · տանուտէր · նահապետ · նախապետ · յոգնապետ · շահապետ · պարոնիկ · կուրապաղատ · հեգեմոնիկէս · հեգեմոն :
Պէյ · * որ թագաւորական իշխանութե փէղ մը կո_տաճարէլու կու գրին : || մարկանակ բդեշխի · հիւպատոս · հիպատոս · հիպատ · հիպատ : տե՛ս և Գոռնալ :
Պէյ, որ մէկ գաւառի մը, կամ տեղ մը փէղըւոյ՝ կէրէ : || տէր · կոմս · բդեշխ · բդեաշխ · տեղակալ · տանուտէր · մարզպան · նահապետ · տապա_րապետ : տե՛ս և Փաշայ :
Պէյերու ժողով · պէյլէր ճիւմլէսի : || ծեր_րակոյտ · նախարարականոյ · սինկղիտոս · սինկղիտոս · սինկղիտիկոս · ազատանի :
Պէյ օղլու : * || տանոն գիւղաքաղաքին · տանն աղբեր :
Պէյան · Պէյան ըլլալ · և այլն : * || տե՛ս

Յայտնի · Յայտնի ըլլալ · և այլն :
Պէյան չեղած : || տե՛ս Անյայտ :
Պէյզատէ : * || պայազատ · ազատորդի · ազատաբարոյ · փառազուն · փառաւորուն · իշխանազուն · նախարարազուն :
Կմ, սեպուհ · ազատ · ազնուական · մեծազգեան · գիւցազն · փառազն · փարազն · ազգազն · ազնուազն · ազնուազգի · իշխանազն · նախարարազն · նախարարազնեայ · իշխանական · ազատական · փառաւորեան · ժէք :
Պէյզատէի պէս · պէյզատէ կերպով : || իբրև պայազատ · նման պայազատի · զօրէն պայազատի · համգոյն փառազնի · և այլն :
Կամ, պայազատաբար · պայազատապէս · պայազատօրէն · ազատօրէն · ազատաբար · ազատապէս :
Պէյզատէի փառք, կմ քէսիմ փնծող · պէյզատէ կերպ ձեւմնի : || պայազատափառ · փառազնափառ · սեպուհափառ · ազատափառ :
Պէյզատէութիւն · պէյզատէլիք : || պայազատութիւն · փառազնութիւն · գիւցազնութիւն · ազգազնութիւն · ազատազնութիւն · ազատաբարոյութիւն :
Պէյթամալ, կմ պէյթիւմալ : * || ինչք հասարակաց · ստացուածք բազմութեան ազգի, կմ տոհմի · և այլն :
Պէյթամալի, կմ Պէյթիւմալի մէմուրն ոխար : || են ինչք հասարակութեան տաճկաց · են հասարակաց ինչք ազգին թուրքաց :
Պէյիթ : * || տե՛ս Ոտանաւոր · և զհետեւեալն :
Պէյլէր : * || մեծամեծք · իշխանք · ազատանիք · ազատանի · գլխանի :
Պէյլէր պէյի : * || բդեշխ · բդեաշխ · հիւպատոս · հիպատոս · հիպատ · հիւպատ · եպարքոս · հեպարքոս · մարզպան · նախարարապետ · ամիրապետ · կողմնապետ · իշխանապետ · կողմնակալ · կուսակալ · բարձրեց ծերակուտի · գլուխ սինկղիտոսի :
Պէյլիկ, կմ պէյլիք : * || տե՛ս Պէյութիւն · և Թագաւորութիւն :
Պէյլիկ · * տճկական է · ինչպէս պէյլիկ խաչերն : || արքունի · արքունական :
Պէյլիկճէն : * || տե՛ս Միրիէն :
Պէյլիկը առնել, կմ զավթ ընել : || տե՛ս Միրին առնել :
Պէյլիկի նշան, կմ տամղայ ունող : || արքունադրոշմ :
Պէյնղ : * || տե՛ս Գոեմք :
Պէյութիւն · պէյլիք : || պետութիւն · տէրութիւն · շահապետութիւն · նահապետութիւն · նախապետութիւն · նախարարութիւն · մարզպանութիւն · հիւպատոսութիւն · հիւպատութիւն · սինկղիտոսութիւն : տե՛ս և Պէյ :
Պէնիփասլա · գաւառի անուն : || դեկապոլիս :
Պէնկ, կմ պէնկք : * || պիսակ · նիշ :
Պէնկլի, կմ Պէնքլի : * || պիսակ · պիսակոտ · պիսակեան · պիսակացեալ :
Պէնկլի ըլլալ · պէնլիւն օլմագ : || պիսակեան լինել · պիսականալ :
Պէնկլի ըլլալը : || պիսակութիւն · պիսակոտութիւն :
Պէնտ, որ ճէնկէլները փոխնակի պէճ կամ չէնէն : || տե՛ս Մեթերիզ · և Պատնէշ :
Պէնտ · * տէկնիք, որ դէմ կամ ջփէն · որ չանցնը_ւի : || արգել · խոչ · խութ · կապան · կապարան :
Պէնտ չեղող : || տե՛ս Անարգելք չունող :
Պէնտ ըլլալ : || տե՛ս Արգելուլ :
Պէշ : * || տե՛ս Հինգ :
Պէշիկ : * || տե՛ս Օրոցք :
Պէշիկտէն պէրի : * || մանկութենէ յօրոցէ անտի :
Պէչ : * || տե՛ս Վիեննա :
Պէչու երկիր · Նէմչէ Վիլայէթի : || աւստրիա :
Պէպէք : * || երեխայ · երախայ · աչաց մանկունք :
Պէպէք աչաց, կմ աչաց պէպէք : || բիբ · բիբք :
Պէպիւրլէթմիշ ընել · * պէրպիւրլէթմէք · պէրպիւրլիւն էյլէմէք : || տե՛ս Գոռոզացնել :
Պէպիւրլէնմիշ ըլլալ · * պէրպիւրլէնմէք : || տե՛ս Գոռոզ ըլլալ :
Պէռամի : * || տե՛ս Լեղակի · և կապիճ՝ ծաղկոց :
Պէռպէռ · ածիլող : || վարսավիր · վարսավիրակ · սափրիչ · սափրող · փոքրիչ :
Պէռպէռութիւն · պէռպէռլիք : || վարսավիրութիւն · վարսավիրականութիւն · սափրողութիւն · սափրողական արուեստ :
Պէռպէռութիւն ընել · պէռպէռլիք էթմէք : || 'ի կեր արկանել զարուեստ վարսաւիրական · պարապիլ վարսավիրականութեան · վարսավիրականել : տե՛ս և Ածիլել :
Պէռպէռութիւնը մեր գլուխը կը սորվին : || զպատճառ արուեստին 'ի մեզ ուսանին · զանկրթականութիւն իւրեանց ընդ մեզ համեմին · փորձ լինին մեզ աւուրականութիւն նոցա :
Պէս · կերպ · երբեմն 'ի գործածին՝ ուրս դէմ՝ կը տրուին անձնական մասնիկներ, եւ զապի նախադրութեանց · զո՛ր օրինակ : || պէս · բար · օրէն · ըստ · իբր · իբրև · իբրու · որպէս · զերթ · զեռ · քան · զո՛ր օրինակ ·
Աղայի պէս : || տիրապէս :
Քեզի պէս : || քո պէս :
Այս պէս : || նմանապէս :
Մարդկութեան պէս : || մարդօրէն :
Ընծի պէս, կմ քեզի պէս : || իբր իս · իբր քեզ :
Իրենք զիրենք իմաստուն մարդու պէս են գրեր : || զանձինս առ իմաստունս դնէին :
Անոր պէս խօսել : || խօսելով իբր զնա :
Լեռան պէս : || իբրև զլեռան :
Ձեր մեկին պէս : || իբրու զմի 'ի ձենջ :
Ուրիշ անուններ պէս : || այլ զուշակաւ :
Ջուր պէս հալած : || զերթ զմոմ հալեալ :
Մոմ պէս կակուղ : || զերթ զմոմ կակղեալ :
Հաւատալի պէս : || քան զհաւատ մեծամեծիւ :
Պէս · իսկ երբեմն կը գործին նշանակեալ բառեր · զո՛ր օրինակ : || գունակ · համգոյն · համգէտ · նման · ըստ ապարազու · ըստ օրինակի · ըստ կերպի · զօրէն · զոր օրինակ ·
Մարդկութեան պէս : || գունակ մարդկութեան :
Կաթի պէս : || համգոյն կաթին :
Լուսնկայի պէս : || համգէտ լուսնի :
Անոր պէս : || նման նմին :
Հայրենին պէս : || ըստ ապարազու ազնուականին :
Սառայի պէս : || ըստ օրինակի սառայականեցն :
Ջէհրէին պէս : || ըստ կերպի դիմացն :
Հայկանի պէս : || զօրէն անասնոց : տե՛ս և Կերպ :

Պէա․ դուրչէաւ, կաւ ղրաֆն ու թռաէրը, կճ նալուգէր_նէրը ։ Ս ընդ․ զպղը ընդ․ զուգընթաց ։ 'ի․ 'էյ․յ․ աա․ զմը օրինակ․

Խօսքը լմընալուն պէս ։ Ս ընդ․ աւարտիլ բանին ։

Հրամայելուն պէս՝ ըրաւ ։ Ս զոյգ ընդ․ հրամանին զգործն կատարեաց ։

Ձանը կարդալին պէս՝ մտաւը ազդեցաւ ։ Ս զոյգընթաց ձայնին լսելոյ՝ վերակենդանեցաւ ոգւոց նորա ։

Ըսելուն պէս՝ գործքը եղաւ ։ Ս 'ի բարբառելն ըերանոյն, և գործն կատարեցաւ ։ կմ, 'ի յասելն՝ և գործն վճարեցաւ ։ կմ, յասել բանին, և գործ ըց կատարումն եղև ։

Ջարնելուն պէս՝ ձեռքը չորցաւ ․ Ս առ հարկանել խերռամ, և ձեռքն ցամաքեցան ։

Պէա․ * զոր ներկարարք մէկ մէկու հետ կաւ բանին․ որ է մէկ թիւաւ մի զարբ ։ Ս բասու ։

Պէա բռնել․ պէս բութմաք ։ Ս բասու արկանել․ բասու արկանել․ բասու զնել․ 'ի բասու զալ ընդ․ մխեան ։

Պէալէմէ ։ * Ս տես Հոգևզուանք ։

Պէալէնմիշ ընել ։ Ս տես Պահել․ պէսլէնմէ ընել ։

Պէալէյիշ ։ * Ս տես Սնունդ ։

Պէալէյիճի ։ * Ս տես Սնուցանող ։

Պէալէնմիշ ըլլալ ։ Ս տես Սնիլ ։

Պէսլի ։ * Ս տես Բաւած ։

Պէսապէլլի․ * (անուն․) հաւ յայտնի ։ Ս տես խիստ Յայտնի ։

Պէսապէլլի․ * (շաղկապ ։) Ս այպա ուրեմն․ այսպէս ուրեմն․ ուրեմն․ զոր օրինակ․

Պէսապէլլի չէս ուզէր երթալ ։ Ս ապա ուրեմն չկամիս զնալ ։

Պէսապէլլի աա բանը զաւ ես ըրեր ։ Ս ապաքէն ուրեմն ինքնին արարեալ ես զայդ ։

Պէսապէլլի զան մասցերես ․ Ս ուրեմն մնացեալ ես զան ։

Պէսապէլյան ։ * Ս տես խիստ Յայտնի ։

Պէսապէլյան ըլլալ ։ Ս տես խիստ Յայտնի ըլլալ ։

Պէսաէ ։ * Ս եաման․ երմոս ։

Պէսաէհօմ․ * խանէնոքէ․ հանէնոքէ․ ասհըշէէր․ մասերիգ․ նաղըն ֆէրդող․ մասրքեթան ։ Ս երաժիշտ․ գուսան․ երգեցիկ․ նուագածու․ նուագերգու․ նուագերգակ․ նուագերգ ։ կմ, նուագիչ․ եղանակիչ․ յեղանակիչ․ երգող․ երգեցող․ նուագասաց․ ցցասաց․ փառազր ։ կմ, սաղմոսերգու․ սաղմոսերգիչ․ սաղմոսերգող․ սաղմոսասանուագ ։

Պէսաէհօմ կնիկ ։ Ս գուսան․ վարձակ ։

Պէսաէհօմի մութթայիպի ։ Ս երաժշտական․ գուսանական․ փառաբանական ։

Պէսաէհօմութիւն․ խանէնոքէլիք․ հանէնոքէլիք․ մասըրեթ ։ Ս երաժշտութիւն․ երաժշտականութիւն․ գուսանութիւն․ փառաբանութիւն․ նուագութիւն․ նուագածութիւն․ նուագերգութիւն․ նուագերգք ։

Պէսաիլ․ * բաշէը պէտնէ ։ Ս սրասայ ։

Պէսաիլ․ * թիւըշող զարփէշ․ զոր կռանէնէն աասրէ, կճ յայլ նման բանն ։ Ս ազպայ ։

Պէսաիլ ընել զմարդը՝ ծեծելով ։ Ս տես ծեծելով սրբիլ ըրայ ընել ։

Պէվախըա․ չխփըըչ ։ Ս անժամանակ․ անժամ․ ապաժամ․ տարաժամ ։

Պէվախըա աանէն․ (էփէ անուն ։) Ս անժամ ժամանակ․ տարաժամ պահ․ ապաժամ պահ՝ տարաժամութիւն ։

Պէվախըա աանէն․ (էփէ մէֆէյ ։) Ս անժամ․ տարաժամ․ տարաժամը ․ 'ի տարաժամու․ յանժամ պահու․ յապաժամ պահու․ յապաժամ ժամու․ յապաժամ ժամանակի․ յանդէպ ժամանակի․ անժամանակաբար․ անժամանակապէս ։

Պէվախըա աանէն եկօղ ։ Ս ապաժամեան․ տարաժամեան ։

Պէվախըա ըլլալ ։ Ս անժամիլ․ տարաժամիլ․ ապաժամիլ ։

Պէվախըա մահ․ էճէլըհէզ էօլիւմ ։ Ս մահատարաժամ․ ապաժամեան մահ․ անժամանակ մահ․ անժամ մեռելութիւն․ ապաժամ վախճան․ տարաժամ վախճանումն ։

Պէա․ Բէմար․ գայըըմաղ ։ Ս զարմանք․ խնամ․ հոգ․ սան․ սանումն․ սնանումն․ յանձնումն․ յանձնառութիւն․ անօրէնութիւն․ մշակութիւն ։ տես և Հոգ․ էսգթ ։

Պէա ընել․ Բէմար էթմէք․ գայըրմաք ։ Ս զարմանել․ սանել․ սնանել․ յանձնառնել․ մշակել․ մշակագործել ։

կմ, պէա տանել․ զարմանս տանիլ․ զարմանս առնել ։ տես և Հոգալ․ և Հոգ տանիլ ։

Պէա չընել ։ Ս տես Հոգ չտանիլ ։

Պէա ընել սիրով ։ Ս տես Սիրով պէա ընել ։

Պէա ընելով․ Բէմար էտէ․ Բէմար էտէրէք ։ Ս զարմանելով․ զարմանօրէն․ խնամողօրէն․ պաշտպանողօրէն ։

Պէա ընօղ ։ Բէմար էտէն․ գայըրան ։ Ս զարմանօղ․ զարմանիչ․ սանիչ․ սնանիչ․ յանձնիչ ։

կմ, զարմանատար․ զարմանատու․ զարմանատուր ։ տես և Հոգ տանօղ ։

Պէա չընօղ ։ Ս տես Հոգ չտանօղ ։

Պէա ըրած․ Բէմարլը ։ Ս զարմանեալ․ զարմանատուր․ սնուցեալ ․ սննդական․ սան ։

կամ, զարմանեալ․ սնանեալ․ սանեալ․ յանձնառեալ․ խնամեալ ։

Պէա չըրած․ Բէմարսըզ ։ Ս անզարմանս․ անյանձնառ․ անսան․ անսնունդ․ անսնանելի․ անզարմանատուր ։

Պէաէլ ։ * Ս տես Փախարէն ։

Պէաէն ։ * Ս տես Անձն կենդան ։

Պէաէն, դուշ, կճ բեէրէէ․ և այլն ։ Ս պատուհաս․ պատուհաս․ նախապատիժ․ հողակրա․ հողմակոյր ։ տես և Մէթէլէյէք․

Պէաիէ, կամ պէաէէ․ * զարէան․ անան է ։ Ս խառնուելիք ։

Պէարիս էթմէք ։ * Ս տես Պարտուել ։

Պէաք․ աազըմ․ լէրէէ․ էնդէլլը ։ Ս պիտոյ․ հարկ․ հարկաւոր․ հարկեոր․ կարեւոր․ պիտանի․ արժան ։

Պէաք եղած բան․ լազիմէ․ մուհիմմաթ․ զարուրէթ ։ Ս պէտք․ պիտոյք․ կարիք․ սպասաւոր․ պիտոյութիւն ։

Պէաք եղօղ ։ Ս տես Պիտանի ։

Պէաքէ․ լազըմ դըր․ լազըմըն դըր․ լէրէէ դըր․ էնդէլլը դըր ։ Ս պիտոյ է․ հարկ է․ հարկաւոր է․ կարևոր է․ պիտանի է․ պարտ է․ պատշաճ է․

չափ է · պատշաճ է · պատեհ է · 'ի դէպ է · 'ի ճահ է ։

Պէտք չէ, կամ պէտքը չէ · լազըմ տէյիլ տիր ։ || Ոչ է պիտոյ · չէ՛ պիտոյ · ոչ պիտոյ · ոչ է հարկ · ոչ է հարկաւոր · ոչ է կարեւոր · ոչ է պիտանի ։ Կամ, ոչ է պարտ · ոչ է պատշաճ · ոչ է պատկան · ոչ է պատեհ · չէ՛ արժան · չէ՛ 'ի դէպ · չէ՛ 'ի ճահ ։

Պէտք էր · լազըմ իտի · կէրէկ իտի ։ || Պիտոյ էր · պիտէր ։

Պէտք ըլլալ · լազըմ օլմագ ։ || Պիտոյ լինել · պիտանի լինել · պիտանալ · պիտոյանալ · պիտանանալ · պիտանացիլ ։

Պէտք չըլլալ · լազըմ օլմամագ ։ || Չպիտանիլ · չլինել պիտոյ · անպիտան լինել · անպիտանանալ · չպիտոյանալ ։

Պէտք ըլլալը ։ || Պիտոյութիւն · պիտանութիւն · պիտանաւորութիւն · պիտանացութիւն · պէտս ։

Պէտք ըլլալուն համար · լազըմ օլտուղու իչին · իհթիյաճ օլտուղունտան ։ || Վասն պիտանելոյ · վասն պիտանի լինելոյ · վասն պիտոյանալոյ · առ պիտանելս ։

Պէրկ, ֆէրկ ։ * || ամուր · հաստատ · պինդ ։

Պէրկլէնմիշ ըլլալ · պէրկլէնմէք ։ || ամրանիլ հաստատ կանգնիլ · ամրանիլ · հաստատիլ · պնդանալ ։

Պէրկլի ։ * || ամրաւոր · հաստատաւոր · պնդաւոր ։

Պէրկսիզ ։ * || անհաստատ · անամուր ։

Պէրէքէթ ։ * || Օրհնութիւն · արգասաւորութիւն · բեղմնաւորութիւն · շահեկանութիւն · շահընծայութիւն · բարեբերութիւն · արգասիք · բեղմն · բերք ։

Պէրէքէթլի ։ * || Օրհնեալ · ունակ օրհնութեան · օրհնութեանակիր · արգաւոր · արգասաւոր · բեղմնաւոր · բեղնաւոր · արդիւնաւոր ։ Կամ, բարգաւաճ · բարգաւաճական · առաջադոյն · բեղուն · շահեկան · շահաւէտ · շահականացու · շահեկանացու · շահընծայ · յարգոյ · արգոյ ։ տե՛ս եւ Պտղաբեր ։

Խիստ Պէրէքէթլի · չօք պէրէքէթլի ։ || Արգասաւորագոյն · բեղմնաւորագոյն · բեղնաւորագոյն · շահեկանագոյն · շահաւորագոյն · արգասալիր · արդիւնալիր ։ Կամ, բազմարգասի · բազմաբեղն · բազմաբեղուն · բազմաբեր · քաջաբեր · քաջաբերրի · քաջաբերութիւն · յոգնաբեղուն ։

Պէրէքէթլի ընել · պէրէքէթլի էթմէք ։ || Օրհնել · տալ զօրհնութիւն · արդիւնացուցանել · արդիւնաւորել · արգասաւորել · բեղնաւորել · բեղմնաւորել ։

Պէրէքէթլի պտուղ ։ || առ[illegible]ք · արգասիք · արդիւնք ։

Պէրէքէթսիզ ։ * || Զուրկ յօրհնութենէ · անարգասաւոր · անբեղմնաւոր · անբեղնաւոր · անբեղուն · անարգասի · անբարգաւաճ ։

Պէրի · * պէրիհ ։ || տե՛ս Այսրին ։

Պէրի · 'ի վէր ։ || տե՛ս 'Ի վեր · 'Ի փառս · 'Ի ։

Պէրղամոս · քաղաք է ։ || Պերգամոն ։

Պէրպատ ։ * || տե՛ս Խսպառ ։

Պէրպատ ըլլալ ։ || տե՛ս Խսպառ ըլլալ ։

Պէքեար ։ * || տե՛ս Ամուրի ։

Պէքլէմիշ ընել ։ || տե՛ս Սպասել ։

Պէքլէյիճի ։ * || տե՛ս Սպասող · եւ Պահապան ։

Պէքճի ։ * || տե՛ս Պահապան ։

Պէքճի պաշը · * || տե՛ս Պահապաններուն գլուխ ։

Պէքճիութիւն, կամ պէքճիլութիւն ։ || տե՛ս Պահապանութիւն ։

Պէքմէզ · * Եփած, եւ թանձրացուցած շրան ։ || Ռուպ · ռուպ · մաթ · եփած քաղցու · եփոց խաղողոյ ։

Պէքմէզճի · * պէքմէզ ծախող ։ || ռուպավաճառ ։

Պէքմէզճի · * պէքմէզ շինող ։ || ռուպարար · ռուպագործ ։

Պէզար ։ * || տե՛ս Գոհանալ ։

Պէզախանէ ։ * || պաստառախանութ · պաստառավաճառա_ տուն ։

Պէզախանաճի ։ * պէզ ծախող ։ || պաստառավաճառ ։

Պէզախանաճի ։ * պէզ շինող ։ || պաստառագործ ։

Պէտտուայ · Պէտտուայ ընել · եւ այլն ։ * || տե՛ս Անէծք · Անիծել · եւ այլն ։

Պէօլիւկ, կամ պէօլիւք ։ * || Բաժին · հատած · գունդ · խումբ · վաշտ · վաշտական · կաճառ · կայծառ · գումար · գումարտակ · ջոկատ · ջոկեր · փաղանգ · լեգէոն · լեգեոն · դե_ գէոն · գոյթ · գունդ · գոյթ · դաս · դասակ · դասական · պարունակ · կարասան · սպայ · սպահ · ղակկէշ · լակէշ · թէ զօրաց ։ տե՛ս եւ Փաղանգ ։

Պէօլիւկ կազմել · պէօլիւք պաղլամագ ։ || Զօրա_ ժողով լինել · խումբ առնել · խումբ առ_ նուլ ։

Պէօլիւկ պաշը · / Պէօլիւկ աղասը · * } Գնդապետ · կաճառա_ պետ · լեգէոնապետ · դեգէոնապետ · դա_ սապետ · երամապետ · պարապետ · պարա_ գլուխ · սկզբնապար · յառաջապետ · առի_ քան · գուքա · առաջ ։ տե՛ս եւ Զօրապետ ։

Պէօլիւկ պաշը ըլլալ ։ || Դասապետ լինել · գնդապետ լինել · գնդապետել · դասապետ_ ել ։

Պէօլիւկպաշըութիւն ։ || Գնդապետութիւն · դասա_ պետութիւն · կաճառապետութիւն ։

Պէօլիւկ պէօլիւկ ։ * || Խումբ առ խումբ · գունդ առ գունդ · գնդագունդ · դասա_ դաս ։ Կամ, վաշտս վաշտս · դասս դասս · ջոկս ջոկս · ջոկ ջոկ · երամ երամ ։

Պէօլիւկ պէօլիւկ ընել ատկերը ։ || Գունդս գունդս բաժանել · զօրահանդէս առնել · զօրահանդէս լինել ։

Պէօլիւկտաշ ։ * || Խմբակից · գնդակից · վաշ_ տակից · փաղանգակից ։ տե՛ս եւ Փաղանգու ընկեր ։

Պէօլիւկտաշ ըլլալ · պէօլիւքտաշ օլմագ ։ || Գնդակից լինել · խմբակից լինել · վաշտակից լինել ։ Կամ, գնդակցիլ · խմբակցիլ · վաշտակցիլ ։

Պէօլիւկտաշ ընել ։ || Գնդակից առնել · խմբակից առնել · խմբակցել · գնդակցել · պարակցել · զուգապարակցել ։

Պէօլմէ, կամ պէօլմէ · * համրէ ։ || Խորոց · կրճիտ · անջրպետ · միջնորմ միջոց · միջ_ նորմ ։

կմ՝. անզրպարտութիւն. անզրպարտութիւն. ընդ-միջնորդութիւն. միջնորդութիւն. խարդախութիւն:
Պէօլմէ ըուճող. պէօյմէխճ: ‖ անանձրպետ. անխարդող. անաւանձնա:
Պէօլմէշ եղած. պէօլճանմըշ: ‖ անձրպետեալ. խարդացեալ. ընդմիջեալ. խարամատեալ. խարամատ:
Պէօլմէշ ընել. պէօլմէք. այըրմաք: ‖ անձրպետել. խարդացել: ընդմիջել. խարամատել. անջրպետել. որոշել. սատծել. հրաժարել: տե՛ս և Զատել. այըրմաք:
Պէօլմէշ ըրող: ‖ անձրպետ. անձրպետող. անձրպետիչ. խարդացիչ. խարամատիչ. անձրպետութիւն:
Պէօձէկ: * ‖ տե՛ս Պեօձէկ:
Պէօյիւրթլէն եռեւկճի * | մոր:
Պէօյիւրթլէն թիքէնի, կմ՝ աղամըր: * ‖ մորենի. թուփ մորոյ:
Պէ՛օյիւն: * | տե՛ս Ալսոր:
Պէօյիւնըքիւ: * ‖ տե՛ս Ալսորուան:
Պէօյիւնըքիւ կիւն: * ‖ տե՛ս Ալսօրս:
Պէօյրէկ: } * երիկամն. երիկամունք:
Պէօվրէկ: }
Պէօն: * ‖ տե՛ս Մխաձիւ:
Պէօ՛ն պէօյիւկ: * ‖ տե՛ս Հանդգամ:
Պէօրէկ: * ‖ տե՛ս Պեօրէկ:

Պ Ը

Պըլըշկել: ‖ տե՛ս Պլըշկել:
Պըլըկել: ‖ տե՛ս Պլըկել:
Պըլորել: ‖ տե՛ս Պլորել:
Պըխըմ: * ‖ տե՛ս Պխըմ:
Պըյըխ: * ‖ տե՛ս Պեխ:
Պըյըխլը: * ‖ տե՛ս Պեխաւոր:
Պըռըռել: ‖ տե՛ս Պոռռել:

Պ Թ

Պթխած: ‖ ծրդեալ: տե՛ս և Տլխած:
Պթխեցնել: ‖ ծրդեցուցանել. ծրդել: տե՛ս և Տլխեցնել:
Պթխիլ: ‖ ծրդիլ. ծրդեալ լինիլ: տե՛ս և Տլխիլ:

Պ Ժ

Պժգալ. իշքէնմէք. իկրէնմէք: ‖ տե՛ս Գանել:
Պժգացնել. իշքէնտիրմէք. իկրէնտիրմէք: ‖ տե՛ս Գանեցնել:

Պ Ի

Պիզ: * ‖ տե՛ս Հերուն:
Պիթիքչիք. * պիթիւրիճի աշիթիրճի: ‖ կից. յար. հաղ. յեց. զոյգ. հուպ. մօտ. համբոյր. բաղաղան. զուգակին. ջոկանան. միայար. միաբանն. միադոյ. յարակից. շարակից. շարունակ: տե՛ս և Կցած. և Կպած:
Պիթիշմէ: * ‖ տե՛ս Կցցիլը:
Պիթիշմէշ ըլլալ: ‖ տե՛ս Կցցիլ:
Պիթիշտիրմէշ ընել: ‖ տե՛ս Կցցել:
Պիթլիզ. * թաղաք է: ‖ Բաղէշ:
Պիթլիզլի: * ‖ տե՛ս Բաղէշցի:
Պիլէ: * ‖ տե՛ս Հետ:
Պիլէ: * ‖ տե՛ս Ալ. փայ:
Պիլէզիկ: * ‖ տե՛ս Ապարանջ:
Պիլէզիկ հօքաս: ‖ տե՛ս Հօքուս ապարանջան:
Պիլէկ: * ‖ գաստակ:
Պիլէկլին տեղը: ‖ գաստակերաղ:
Պիլէյի. * մաթմ: ‖ տե՛ս Սրող երկաթ:
Պիլէյի. * փարը: ‖ տե՛ս Եսան:
Պիլէյին զարնել: ‖ տե՛ս Եսանով սրել:
Պիլէ՛ քի. * պիլմէքին: ‖ երանի՛ թէ. իցէ՛ թէ. իցէ՛ զի:
Պիլէլիկ: ‖ տե՛ս Ֆալախ:
Պիլլոր, կմ՝ պիլլօռ: * ‖ ապակի. ակն վանի. վանական. բիւրեղ:
Պիլլօրէ. պիլլօրտան: ‖ ապակեայ. ապակեղէն. ապակենիւթ. վանակնեայ. 'ի յականց վանեայց:
Պիլլօռի պէս. պիլլօր կիպի: ‖ սառնատես. սառնատեսակ. սառնատեսիլ. սառնորակ. սառնորակեայ. բիւրեղանման. վանակնաձև:
Պիլմէձէ: * ‖ տե՛ս Հանելուք:
Պիլպիպօրտէ. կօփի անուն: ‖ բեղպիւղամլի. բեղփիւղամլի. բելփիւղամլի:
Պիծակ. պըծուկ. արջմեղու. ով ասուր. էշէկ արըսը: ‖ պիծակ. ձիասատակ. ձիասատան. ձիասատանի. իշամեղու. արջմեղու. բաղդիւնձ. գոռեխ. բորեղ. բոռ:
Պիծակը զարկած, կմ՝ խայթած: ‖ պիծահարեալ. պիծակահար:
Պիծակը զարնել, կմ՝ խայթել: ‖ հարկանել պիծակի. խայթել ձիասատակին:
Պիյան, կմ՝ չերկին պիւնկ. } տնտուղ. ճէօճէ: ‖ մա-
Պիյան քերթիւ. } րունխ. մատնատակ. մատուտակ:
Պին: * ‖ տե՛ս Հազար:
Պին պաշը: * ‖ տե՛ս Հազարապետ:
Պինիշ: * ‖ տե՛ս Հեծնիլը:
Պինիշ. * ըոր վըտնին չանճէն: ‖ վերարկու. կրկնոց:
Պինչ: ‖ տե՛ս Քիթ:
Պինտ. ճէփ: ‖ տե՛ս Ամուր, և խիստ. ձիգ:
Պինտ առաջ. պիլինտ առաջն. առաջ առաջ. էնչ էվէլ. էվէլէմ. էվէլլը. էվէլ պաշտան: ‖ նախ և յառաջ. նախ առաջին. նախ զառաջին. նախ իսկ. նախկին իսկ. յառաջ քան զամ. յառաջագոյն քան զամ. 'ի սկզբան անդր. 'ի գլխուն անդ:
կմ՝, յառաջագոյն. յառաջնութեամբ. յառաջեալ. 'ի սկզբանէ. 'ի սկզբանն. նախնի. նախկին. նախկինք. նախկինապար. նախապետարար:
Պինտ բռնել: ‖ տե՛ս Ամուր բռնել:
Պինտ գլուխ: ‖ տե՛ս Կամակոր:
Պինտ ըլլալ: ‖ տե՛ս Ամրանալ:
Պինտ կապել. ճէփ պաղլամաք. սըգը պաղլամաք: ‖ պնդել կապել. զօրաւոր կապել. պրկել. պնդել. ամրել. զարել. կարծրացնել:
Պինտ կենալ, կմ՝ պինտ կանգնիլ: ‖ տե՛ս Ամուր կենալ:

Պինտ մարդ ։ ‖ տե՛ս Աղահ․ ժանտ․ և Կամակոր ։

Պինտ յետքը․ խիտ յեփը․ տենգ տենդլանըրտյ․ փէք տենդլրտյ ։ ‖ յապալ տա յապալ․ յապալ տա ապա․ ապ յապալ․ ապալ ուրեմն․ հուսկ ապալ․ հուսկ յետոյ․ յետոյ ուրեմն․ ուր ուրեմն․ յետուստ ուրեմն․ յետուստ քան զնա․ ի վերջ ժամու․ յետը ժամու․ ՚ի վախճան ժամու․ ՚ի վախճանի․ ՚ի վերջնումն ։

Պինտ յետքինը, կա՛մ պինտ վարքինը․ էն սօնղըտէ․ էն էքնասը ‖ հուսկ յետինն․ հուսկ վերջինն․ վերջացեալն քան զամ․ յետնեալն քան զամ․ յետնագոյն․ յետսագոյն․ վերջագոյն․ տրպագոյն․ տրօւպ․ յետնորդ․ սպառապրու ։

Պինտ յետքինը ըլլալ ։ ‖ լինիլ հուսկ յետինն․ յետնորդ լինիլ․ տրպանալ ։

Պինտ վարինը․ էն աշաղըտէ ։ ‖ ստորնագոյն․ հուսկ ստորին․ հուսկ վերջին ։ տե՛ս և Պինտ յետքինը ։

Պինտնալ ։ ‖ տե՛ս Ամրանալ ։

Պինտացնել ։ ‖ տե՛ս Ամրացնել ։

Պիշի․ փէշտէ․ խոյնէք ։ ‖ քաղցր․ խիւս ՚ի տապակէ ։

Պիշիմ ։ * ‖ տե՛ս Ձև ։

Պիշիմսիզ ։ * ‖ տե՛ս Ձև չունող ։

Պիշմիշ ընել ։ ‖ տե՛ս Ձևել ։

Պիպեռ ։ * ‖ տե՛ս Տաքդեղ․ և Կարմիր պիպեռ

Պիպեռ երկան, կա՛մ երկան Պիպեռ․ սօյ մը պիպեր է, որբի պիպերլան․ ու չըան խըծըծ խըծըծ ու փամաճ թասը․ փար ֆըճֆալը․ փարի ֆըճֆալը յաշաւր․ մըաֆաֆէքէրէ ։ ըար․ ֆըֆէտ րինիամ Նրալը․ ֆէճէ ըամըօ ։ ‖ դարապպեղ․ դարեպպեղ․ երկայնապղպեղ ։

Պիպեռաբնէ, կա՛մ պիպեռաբէ, կա՛մ պիպեռաքա ։ * անաղ խոտ է ։ ‖ խնկունի․ լիմանուտա ։

Պիպեռածի ։ * ‖ տե՛ս Տաքդեղ ծաղիող ։

Պիտեան․ պէփճըլան․ պէփ էղըզ․ էարար․ ինֆիճըլը ։ ‖ պիտանի․ պիտակ․ պիտառու․ պիտանացու․ պիտանաւոր․ պիտանական․ պիտեան․ պիտելի ։

Պիտեան եղող ։ ‖ տե՛ս Պիտեան ։

Պիտեան չեղող ։ ‖ տե՛ս Անպէտ ։

Պիտեան ըլլալ․ բանի գալ․ էարար օլմագ․ ինէ էարամագ ։ ‖ պիտանի լինիլ․ պիտոյ լինիլ․ պիտառելի գոլ ։

Կա՛մ, պիտանանալ․ պիտանալ․ պիտոյանալ․ պիտառացիլ ։

Պիտեան չըլլալ ։ ‖ տե՛ս Անպէտ ըլլալ ։

Պիտեան ըլլալով․ ինէ էարամագլըղը․ ինփիճըօնըպէն ։ ‖ պիտելով․ պիտանի գոլով․ պիտապէս․ պիտառապէս ։

Պիտեանութիւն ։ ‖ պիտանութիւն․ պիտառութիւն․ պիտանաւորութիւն ։

Պիտէ․ * փոքրիկ հաւ ։ ‖ ջօժ ։

Պիտի․ ՚ի գրաբառն, շատ անգամ առը փէղը հաճըլը ապառնի բայ, իմ բառն՝ Հանդերձեալ․ զոր օրինակ․

Պիտի ծնանի ։ ‖ ծնանելոց է, կա՛մ հանդերձեալ է ծնանիլ ։

Պիտի մեռնի ։ ‖ մեռանելոց է, կա՛մ հանդերձեալ է մեռանիլ ։

Պիտի որ մը գայ, որ պիտութիւն աշխարհս կրակով պէտքանա ըլլայ ։ ‖ եկեսցէ օր, յորում աշխարհս ամ հրայրեաց լուծցին ։

Կա՛մ, հանդերձեալ է գալ աւուր․ յորում․ և այլն ։

Պիտի բան մը ըլլայ․ որ գուցէ զարմանաս ։ ‖ եղիցի ինչ, ընդ որ և գուցէ զարմասցիս ։

Կա՛մ, հանդերձեալ է լինել իրիք, ընդ որ․ և այլն ։

Պիտոյ․ լազըմ փըր․ իհթիյաճ փըր ։ ‖ պիտոյ․ պիտոյ է․ պարտ է ։ տե՛ս և Պէտք է ։

չՊիտոյ ։ ‖ տե՛ս Պէտք չէ ։

Պիր․ փալչըն անտան ։ ‖ պիր ։

Պիր ։ * ‖ տե՛ս Մէկ․ պիր ։

Պիր աթլը ։ * ‖ տե՛ս Մէկ ձիով ։

Պիրապայ ։ * ‖ բաղմախուռն․ յոգնախուռն․ յոգնահամու ։

Պիրալայոան ։ * ‖ խմբովին․ երամովին․ ողկուզօրէն ։

Պիրատիր, կա՛մ պիրէպիր ։ * ‖ ապգու․ ապգոյ․ ապգական․ ազգեցուցիչ․ առատար․ կարեւոր․ վեկջնական ։

Պիրատիր գեղ ։ ‖ օգտագեղ․ ապգու գեղ ։ տե՛ս և Վերինը ։

Պիրեան, կա՛մ Պիրեյան․ * մը փիլ մը չըալ, թէ անչար՝ բէնձիրէյէ պէլ փէպաղ էղած․ և այլն ։ ‖ խորովու ։

Պիրեան ըլլալ․ պիրէան օլմագ ։ ‖ խորովանալ․ խորովեալ լինիլ

Պիրեան ընել․ պիրէան էթմէք ։ ‖ խորովել ։

Պիր թաման ։ * ‖ տե՛ս Լման, և Լալման ։

Պիրինճի ։ * ‖ տե՛ս Ա՛ռաջին ։

Պիրիգախրամիշ ընել ։ * ‖ տե՛ս Ժողվել ։

Պիրով ։ * ‖ տե՛ս Պատասուոր ։

Պիր օղորտան ։ * ‖ տե՛ս Մէկէն․ միջէն ՚ի մէջ․

Պիւզիւլթմիշ ընել երեսը ։ ‖ տե՛ս Երեսը թթուեցնել

Պիւզիւլմիշ ըլլալ ։ * ‖ տե՛ս Քաշւիլ՝ ծամածռիլ ։

Պիւզմիշ ընել, կամ պիւզմիշրամիշ ընել բերանը․ * ինչպէս շուրթ կ՚ընէ․ ‖ տե՛ս Շլել․

Պիւզմիշ ընել ։
Պիւզիւլթմիշ ընել ։
Պիւզմիւշրամիշ ընել ։ — տե՛ս Քաշւ․ յնել, ընել ։

Պիւթէկի ։ * ‖ տե՛ս Մէկ կտորէ ։

Պիւթէկիճէ ։ * ‖ տե՛ս Լման ։

Պիւթիւն․ * ‖ տե՛ս Բոլոր․ և Ողջ․ պիւթիւն ։

Պիւթիւնճէ ։ * ‖ տե՛ս Բոլոր․ ամէն

Պիւլպիւլ․ * շուշէ ։ ‖ սոխակ․ լուսաբնեակ

Պիւլպիւլ պահող ։ ‖ սոխակապան ։

Պիւյիւ ։ * ‖ տե՛ս Կախարդութիւն ։

Պիւյիւլէմիշ ընել ։ * ‖ տե՛ս Կախարդել ։

Պիւյիւճիւ ։ * ‖ տե՛ս Կախարդ ։

Պիւյիւճիւ պառաւ ։ * ‖ տե՛ս Կախարդներուն գլուխ ։

Պիւյիւճիւլիւք ։ ‖ տե՛ս Կախարդութիւն ։

Պիւտպիւթիւն ։ * ‖ տե՛ս Բոլոր ։

Պիւրիւկ ։ * ‖ տե՛ս Սուսան․ պիւրիւկ ։

Պիւրիւնճիւկ ։ * ‖ տե՛ս Շար ։

Պիւրիւնճիւկճիւ ։ * ‖ տե՛ս Շար շինող ։

Պիւքէճիք ։ * ‖ տե՛ս Քարման ։

Պխպղակ : * || տե՛ս Ողբամ :
Պխպղակչ ընել : || տե՛ս Ողբել :
Պխքէր : * || տե՛ս Կուս :

Պ Լ

Պլէճ · համաղ փանտոլ : || որթ գոմշոյ :
Պլըխ պըլըխ : * || տե՛ս Թանձր թանձր :
Պլըշկած, կմ՝ պլըշտկած · պուրուշուք · պուրուշուշ : || թաթաւեալ · թաթաւխեալ · շաղախեալ · շաղկեալ · մածեալ · զանգեալ :
Կմ՝ խառնամածեալ · խառնախառն · խառնակ · խոնկերակած · անզգած · ազդոր :
Չպլըշկած · պուրուշմամըշ : || անթաթաւ · անթաւթափ · անշաղախ · անշաղ :
Պլըշկել, կմ՝ պլըշտկել · պուրուշութմաք : || թաթաւել · թաթաւխել · թօթափել · շաղախել · մածանել · զանգանել · զանկանել · վարակել · վարակեցուցանել · չապաղել · շաղել · զանգել · զանկել · դդմել · մածել · ծրդել · աղտոտել · աղծել · աղիղծ առնել : տե՛ս և Թաթխել :
Պլըշկիլ, կմ՝ պլըշտկիլ · պուրուշմաք : || թաթաւիլ · թաթաւխիլ · շաղախիլ · մածանիլ · շփիլ : տե՛ս և Պլըշկել :
Պլըշկող, կմ՝ պլըշտկող : || թաթաւիչ · զանգիչ · թաթաւող :
Պլըշտկել : || տե՛ս Պլըշկել :
Պլըշտկիլ : || տե՛ս Պլըշկիլ :
Պլըշտուք · պուլաշըզ · պուլաշմըզ · պուլաշմըշ · պուրուշմըշ · պուրուշմաջըգ : || թաթաւումն · թաթաւխումն · շաղախումն · շաղումն · մածումն · մածեալ · վարակումն · դդմումն · աղտոտութիւն :
Պլլած · սարըլմըշ · փըլանմըշ : || պատատեալ · փաթաթեալ · փաթթուեալ · պատուեալ · պարուրեալ · պատեալ · և այլն · տե՛ս ի բայն Պլլել :
Պլլել · սարմաք · գուշաթմաք · փըլանտըրմաք : || պատատել · փաթաթել · փաթթուել · պատուել · պարուրել · պարուրել · պարուրաւել · դդմել · մածանել · վարակել · վարակեցուցանել :
Կմ՝ պատել · շալել · շաղախել · շաղապատել · շուրջ արկանել :
Պլլելով կապել, կմ՝ կապելով պլլել · սարըք պաղլամաք : || պարապատել :
Պլլուիլ · սարըլմաք · փըլանմաք · գուշանմաք : || պատատիլ · պատուիլ · պարուրիլ · պարուրաւիլ · պատիլ :
Կմ՝ փաթթաթիլ · փաթթուիլ · դդմիլ · մածանիլ · մածնուլ · վարակիլ · շաղապատիլ · շաղախիլ · շալիլ :
Պլլուիլ մէկի մը · ինչպէս մարդը մարդու, կամ բոյսը պղպղոտին · և այլն · փըլանմաք : || փարիլ · փարել :
Պլլուիլ մէկզմէկու · ճէկճէկու հէպ գիւլունի · ինչպէս երկու մարդ · սարըլմաք : || տե՛ս Գրկըլուիլ :
Պլլուիլ ղանդաղ ըլլալով, կամ վխտալով · ինչպէս օձը : || Համապատիլ :
Պլլօղ · սարըշան · սարըլան : || պատատող · պարուրող · պարուրաւող :

Կմ՝, շաղապատ · շրջապատ · պարապատ · պատատուակ · պատուակ :
Պլպլալ · * պուլպուլ : || ծածանել :
Պլպլուր է բանը · ինչ չամբոզ փուր : || աղաւաղ են գործքն · աղճատ են ելք իրաց :
Պլպլել · ինչ չամբոզ էթմէք : || աղճատել · աղաւաղել :
Պլոկել : || տե՛ս Թափլել :
Պլոկել · կոշկին հաննել · խալմէք : || մորթել · մաշկել · կորզել զմաշկ : տե՛ս և Կեղվել :
Պլորել · բոխոյ սարմաք : || պարուրել · պարուրաւել · պարփակել · պատել :
Պլուզ : || տե՛ս Ակն ուլունի · և այլն :
Պլուզ · խարաոբ ուլուն · չախմաղ ալայն : || խառնածին :
Պլպլալ · ուշը : || փայլփլել · շողշողել · փաղփողել · փողփողել :
Պլպլալ ճրագը · ինչպէս ճրագաց երբոր մեռնի կայծը կըտնայ : || առկայծել · առկայծեալ լինել :
Պլորճէն : * || տե՛ս Լոր, և ընտանեկալն :

Պ Խ

Պխըրմ · * պխտիչ եղած · պէքըմ : || յուղիլ · յղփացեալ · մեծապարզ · հպարտեալ :
Պխըրմ · * պէքըբմայ · պէքըմլըք : || յղփանք · յղփումն · յաղեցումն · յագեցումն · յագումն · յագուրդ · յագ :
Պխտիչ ըլլալ · պէքմաք : || յղփանալ · յագենալ · յագեհանալ · յագիլ :
Պխտիչ ըլլալ · մալով ըռաղըլով, կմ՝ ուտելը բանով : || յղփանալ · լիանալ · ճոխանալ · յորանալ :
Պխտոր : || տե՛ս Բխտոր :
Պխտորմայ : * || տե՛ս Պխրմ · պէքըմլըք :
Պխտորմիչ ընել · * պէքըրմաք · պէքըմ էթմէք : || յղփացուցանել · յագեցուցանել · յագեցուցանել · յօրացուցանել :

Պ Ծ

Պծակ : } տե՛ս Պիծակ :
Պծեղ :

Պ Կ

Պղատոն · էֆլաթուն · ֆիլիսոֆոս է : || պղատոն · պղատոնի · պղատոն :
Պղատոնի, կմ՝ պղատոնինը · էֆլաթունի : || պղատոնեան · պղատոնական :
Պղատոնի աշկերտը, կմ՝ ուսմանը, կմ՝ մեթոտը : || պղատոնեան :
Պղինձ · պաքըր · պագըր · պագըրա : || պղնձ :
Պղինձ, կամ գեղին պղինձ · թէրճինճ : || տե՛ս Դեղին պղինձ :
Պղինձ բանող · գազանճը : || պղնձագործ :
Պղինձ ծախող · պագըրաճը : || պղնձավաճառ :
Պղնձէ · } պագըրտան : || պղնձի · պղնձեայ · պղնձեղէն : տե՛ս և Պղնձէ չինած :
Պղնձեղէն ·
Պղնձէ աչքը · փէմիր խուրէտլի · թաշ խուրէտլի : || աչք պղնձի · աչք երկաթի · անզգամ · անամօթ · անամօթոյն :
Պղնձէ թել · թէլինճ թէլի : || պղնձաթել · թել պղնձոյ :

Պղնձէ թերթ, կմ պղնձէ թէնէքէ, կմ տախտակ. պագըրտան թէնէքէ ։ || Թիթեղն պղնձի. դրոշմակ պղնձեղէն ։
Պղնձէ նաղարայ ։ || տապարեկ ։
Պղնձէ չինած. պագըրտան եափըլմըշ ։ || պղնձագործ. պղնձակերտ. պղնձաձոյլ. պղնձանիւթ ։ տե՛ս և Պղնձեղէն ։
Պղնձէ սուրհկիւ, կմ պղնձէ սուրհկիւ տանող ։ || պղնձանիգ ։
Պղնձէ վահան. ֆիրինճիտէն գալգան ։ || պղնձաձոյլ վահան. պղնձանիւթ ասպար ։
Պղնձի գունով. պագըր րէնկլի. ֆիրինճ րէնկլի ։ || պղնձագոյն. պղնձերանգ ։
Պղնձի մասեն. պագըր մադէնի ։ || պղնձահանք. պղնձաբաւ. պղնձահան տեղի. մետաղք պղնձոյ. բովք պղնձոյ. պղնձահատութիւն. պղնձափորանոց ։
Պղնձի մասէնճի. պագըր մադէնճիսի ։ || պղնձահան. մետաղագործ պղնձոյ ։
Պղնձով խառնած. պագըր իլէ գարըշըգ ։ || պղնձախառն ։
Պղնձով պատած, կմ խափլամիշ եղած. պագըր իլէ գափլը ։ || դրոշմագծեալ պղնձով. պղնձադրոշմ. պղնձապատ ։
Պղնձկալք. պագըր ճէզվէլէրի ։ || պղնձիք. կահք պղնձեղէնք ։
Պղպեղ ։ || տե՛ս Պիպեռ, և Տաքդեղ ։
Պղտոր. պուլանըգ ։ || պղտոր. ժխոր ։
Պղտոր խմելիք, կամ պղտոր բան խմելը ։ || պղտորարբութիւն ։
Պղտորել. պուլանտըրմագ ։ || պղտորել. ժխորել. ժղորել. վրդովել. վրդովեցուցանել. պղտորեցուցանել ։
խռնա Պղտորել. ֆէք պուլանտըրմագ ։ || պղտորելով պղտորել. ժխորելով ժխորել. ժխորատել ։
Պղտորիլ. պուլանմագ ։ || պղտորիլ. ժխորիլ. վրդովիլ ։
Պղտորութիւն. պուլանըգլըգ ։ || պղտորութիւն. ժխորութիւն. ժխորումն. ժխոր ։
Պղտորող. պուլանտըրան ։ || պղտորող. պղտորիչ. պղտորեցուցիչ. ժխորիչ. վրդովիչ. պղտորարար ։

Պ Ճ

Պճեղ. հոյլանի ըղլանէ. բինլըղեա ուլխուրի. տոյծու. խոլու. և այլն. հոյլան թանուղը ։ || կճղակ ։
Պճեղ. սխտորի. սարմուսագ տիշի. պիր տիշ սարմուսագ ։ || պճեղն ։
Պճեղ կապել՝ սոգըր. չաթալ թանագլը օլմագ ։ || կճղակաւոր. կճլանալ ։
Պճեղ կապել սխտորը. տիշլէնմէք ։ || պճեղնաւորիլ ։
Պճեղաւոր, սոգ. ճէղէ ըղլանէ ունող, բինլըղեա կոճը. չաթալ թանագլը ։ || կճղակաւոր. կճղակեալ. կճղակերպալ. կճղակահերձ. թաթահերձ ։
Պճեղաւոր. սխտոր. տիշլի սարմուսագ ։ || խստորդ պճեղնաւոր ։
Պճուքել. գառաճուղամագ ։ || յուզել. քննել. հ...

տապօտել. մանկախաղ որոնել. յոյզ և քննին առնել. զհետ վարել. պնդել զհետ. հետամուտ լինել ։
Պճղճել. ֆիւսուղ. գոյնամագ ։ || պաճուճել. պաճուճակել. եռալ ։
Պճղճացնել. ֆիւրպըզըտըլ. գոյնաթմագ ։ || պաճուճեցուցանել. պաճուճակացուցանել. եռացուցանել ։
Պճղճացող. ֆիւրպանց. գոյնայան. գոյնար ։ || պաճուճումն. պաճուճուտ. պաճուճակաւոր. պաճուճակեան. եռանդեան. եռանդումն. եռանդնոտ ։
Պճղճոց. ֆիւրպու. գոյնայըշ ։ || պաճուճումն. եռանդն. եռացումն ։

Պ Ն

Պնակ. չանախ. թապախ ։ || պնակ. Թասկար. խեցեղէն ։
Պնակի ձևով, կմ պնակի պէս. չանագ պիչիմի. թապագ պիչիմի ։ || պնակաձև. պնակատեսակ ։
Պնակիթ, կամ պնակիթ. եամըն պօղաճա թափ. փարը ։ || պնակիթ. բնակիթ. տախտակ ։
Պնդան, կմ պնդան. փռոճ ։ || տե՛ս Խծծկուք ։
Պնչատ. պուրնըսուզ ։ || պնչատ. ռնչատ. անքթատ. քթատ. անռունչ ։
Պնտանալ ։ || տե՛ս Ամրանալ ։
Պնտացնել ։ }
Պնտել ։ } տե՛ս Ամրցնել ։

Պ Շ

Պշել. պշլել. պշլուլ. Էրկէն 'ի կէօք հէրէգան ըլլուլ. խօյարանա ըլլալով նայիլ. կէօզ փիշիրմէ. պէքլէմէ էկէ նաղար էթմէք ։ || յառել. պշել. պշրել. պշնել. պշնուլ. պշուցեալ հայիլ. ակնապշուժել. ակնապիշ լինիլ. ակնակապ լինիլ. ակնկառոյց լինիլ. զակն կառուցանել. զակն ունիլ. զակն կառեալ նայիլ. զէտ ու զէտ նկատել. ուշ եղեալ նայիլ. ուշադիր լինիլ. միտ եդեալ ականել ։
Պշելը ։ || պշնումն. պշուումն. յառումն ։
Պշեցնել. հէրէնան էթտիրմէ. կէօղ փիշիրմէ ։ || յառել. յառեցուցանել ։
Պշկալ ։ || տե՛ս Գանիլ ։
Պշնող ։ || ակնակառոյց. ակնկառոյց ։

Պ Ո

Պոզ ։ }
Պոզա ։ } տե՛ս Կոտոշ ։
Պոզատահարել. չօփօղով ղուրնէլ. պօտնէսաղ վուռմաք. պօտընաղ ուլան գաթմագ ։ || խեթկել ։
Պոլոճիկ. ղէօզլէէ ։ || երբկամն. երբկամունք ։
Պոլոճիկ. ղէօզլիւկ ։ || տե՛ս Լոմխառ ։
Պոկ, կմ պոչ. խօռ ողոխ. ուխոօրի. ֆատասյի. և այլն. որ է ղոլլէճ ։ || պոկ. պոուկ ։
Պող. պողլուս. պօհճայ ։ || պող. պղպջակ. պղարուրակ ։
Պող վերցնող, կմ տանող. պօհճայ կէօթիւրէն ։ || պողաբարձ. պողատար ։

Պամպաս · բամպաքը նօր · բուրդ մարդ · հօպպայ · [illegible] : || Ծանծաղամիտ · պաճուճամիտ · [illegible] · թանձրամիտ · [illegible] : տես և Ախմախ :

Պամպասութիւն · հօպպալըք · [illegible] : || Ծանծաղամտութիւն · պաճուճամտութիւն · [illegible] · [illegible] :

Պոնք, կմ պոնտ · [illegible] : || պոնք · պոնտ :

Պոնգ զարնել · [illegible] : || պոնգս հարկանել · պոնգս արկանել · պոնգել :

Պոչ · փօշրաւ : || ագի · առուն :

Պոչ · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · և այլն : || ագի · ձետ :

Պոչ · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · և այլն : || [illegible] · [illegible] :

Պոչ · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] : || ձետ :

Պոչ [illegible] · [illegible] · [illegible] : || ագեոր · ձետաւոր · [illegible] :

Պոչով [illegible] · [illegible] [illegible] : || [illegible] · [illegible] · [illegible] :

[illegible]

Պ[illegible]

Պուտ · [illegible] : || [illegible] :

Պուր · [illegible] : || [illegible] :

[illegible]

Պուտուտիւն · [illegible] : || [illegible] :

Պուղ : * || տես Աստ :

[illegible]

Պուլ · [illegible] : || տես Նալ :

[illegible]

Պուխար · * [illegible] : || տես Շոգի :

[illegible]

Պուխուռա, կմ պուխուռը · * պէգուռը · որ է թէօփեէկ · այրնէտն յեա, կԾ ուրիշ չէնտուննէրս ոփէր տնէլու չոդ : ‖ ամխ ասեկց · ամեատկայ · Կապանեք · կապանեռ · խառնանք :
Պուխուռուրն գնել · պէգուրայ գօնաթ · թէօփէթներթ : ‖ ամխ արկանել · կապանաք արկանել · յառնակայս արկանել · ամխել ղրոա · ատեակաւել :
Պուկ · պօղազըթլըթ · պօղազ : ‖ կոկորդ · որկոր · փող :
Պուհուր : * ‖ տե՛ս Խունկ :
Պուհուր գավլէսի : } խունկերէգն · եղեգնա-
Պուհուր գամըշը : } խունկ :
Պուհուրճի : * ‖ տե՛ս Խունկ չինօղ :
Պուհուրճի · պուհուր ծախօղ : ‖ տե՛ս Խունկ ծախօղ :
Պուհուրտան : * ‖ տե՛ս Բուրվառ :
Պուղ : * ‖ տե՛ս Շոգի :
Պուղայ · * ըէնթօփ էղ : ‖ ցուլ :
Պուղայ պաշըլը · * ‖ ցլագլուխ :
Պուղատայ, կմ Պօղատայ : * ‖ մոխրաշուր :
Պուղլու : * ‖ տե՛ս Շոգի ունօղ :
Պուղու : * ‖ տե՛ս Շոգի :
Պուղտայ · * ցորէն : ‖ ցորեան :
Պուղտայ պաշը, կամ աւլչըմը · * պուղթ · էփմէկ-լէ : ‖ հասկ :
Պուղտան · * ադին անունն է : ‖ մոլախոտ · մոլախոտից · մոլախոտեան · այր 'ի մոլախոտոյ :
Պուղտան, կմ պուղտան մըլլէթի, կմ պօղտան մէմլէքէթի : * ‖ մոլախոտ · երկիր մոլախոտաց · աշխարհ մոլախոտացւոց :
Պուղտան պէյի : * ‖ բդեաշխ մոլախոտոյ · նախարար մոլախոտացւոց · նախարար բուղտանաց :
Պուճախ : * ‖ տե՛ս Քունճ :
Պուճախլը : * ‖ տե՛ս Քունճ ունօղ :
Պումպար : * ‖ ռռմբարան :
Պումպուզ : * ‖ աստանատուայց · աստանատան :
Պունուզ : * ‖ տե՛ս Կոտոշ :
Պունուզ օթու : * ‖ տե՛ս Այծոյ կոճ :
Պույուրմուշ ըննէլ : ‖ տե՛ս Հրամայել :
Պույրուլթու : * ‖ հրաման · հրամանագիր · հրամանատարութիւն : տե՛ս և Հրաման :
Պունք · խոտոմ : ‖ տե՛ս Կումս, և գմերաբարձն :
Պունճուխ : * ‖ տե՛ս Հիւլուն :
Պուշ · հառաչ : ‖ դեկ · կարծառներ : տե՛ս և Հառաչանք :
Պուշ ըլլալ · հառաչ ըլլալ : ‖ պշնել · կարծառներ լինել :
Պուշար : * ‖ տե՛ս Դատարկ :
Պուշարճի · * պուշարթը : ‖ տե՛ս Դատարկ չինօղ :
Պուշուխ : * ‖ տե՛ս Կիսակատար :
Պուպու · * թռչունն է : ‖ տե՛ս Բուբու :
Պուռղու : ‖ տե՛ս Պուրղու :
Պուռճ : ‖ տե՛ս Պուրճ :
Պուռմայ : * ‖ ոլորակ · պտուտակ · շրջանակ :
Պուռմալը : * ‖ ոլորակաւոր · պտտակաւոր · շրջանակաւոր :
Պուռմալը քէնար ունօղ · ինչպէս էն պուլը սէնիէթի, կամ սէյնէներ : ‖ ոլորաշուրթն · շրթնաշրթապատ :

Պուռնազ · * թիթը խրուծ : ‖ տե՛ս Պնչատ :
Պուռնազ · * թիթը չափէն դուրս պզտիկ : ‖ կարճ-ունչ · կարճրունգն :
Պուռնազ · թիթը մեծ · որ թէնայիով կըսուի : ‖ մեծ-ունչն · երկայնաքթիթ · արծուունգն · ամ-ծռունգն :
Պուռնատղուն · թիթը խիտ կարճ ըլլալը : ‖ կարճ-ընդղուն :
Պուռնադղութիւն · թիթը մեծ ըլլալը : ‖ արծուն-գութիւն · ամծռնկութիւն :
Պուռնօթի · * պառնութ օթու : ‖ գետղինձ :
Պուռնօթի խմել : ‖ գետղինձ առնուլ · գետղինձ ձգել · գետղինձս արկանել :
Պուռնօթիի խուռթի : ‖ տուփ գետղնձի :
Պուռնօթիճի · * պառնօթի ծախօղ : ‖ գետղին-ձավաճառ :
Պուռնօթիճի · պառնօթի չինօղ : ‖ գետղնձա-գործ · գետղնձարար :
Պուռուռն : * ‖ տե՛ս Քիթ :
Պուռուռն · Էշէկն ծոյ ծովու, տափյի, ըէօռուն այլն : ‖ պարուանց · ընդան :
Պուռուռնսուզ : * ‖ տե՛ս Պնչատ :
Պուռսա, կմ պիւսալիան · թաղաթի անուն : ‖ պրուսա :
Պուտ · ‖ տե՛ս Կալթ · փաղլայ :
Պուտ պուտ : ‖ տե՛ս Կաթ կաթ :
Պուտ պուտ ալաճայ · ինչպէս է ղափլանը · և այլ նման · պէնէկլի : ‖ պիսակ · պիսակաւ · պիսակաւոր · պիսակացեալ :
Պուտ պուտ գուն · պէնէկ : ‖ պիսակ · պի-սակատութիւն :
Պուտ պուտ նախշ, կմ պուտ պուտ շինուած բան · ինչպէս կէօյէրունէն : ‖ կիտաւոր :
Պուտ պուտ նախշած, կամ բանուած · պէնէկ պէնէկ իշլէնմիշ : ‖ կիտաւործայօրէն · ձամ-կակիտաւոր :
Պուտ · * պածախի վերի տին, որ թիւեղայոց մօտ է, թէ մարդոյ, և թէ անասնոյ : ‖ ազդր · զիստ :
Պուտ · * պածախի ներքևի տին : ‖ զիստ :
Պուտին տափակ գին · ուշլուք : ‖ տափաստակ :
Պուտ · պփորէլ, կԾ պփուլ խարէլ · ծառ խօրշակ · թաղրան խարէլ · նաման · նաման էնէնէն : ‖ պոյտն :
Պուտախ : * ‖ տե՛ս Ոստ :
Պուտախլը : * ‖ տե՛ս Ոստոտ :
Պուտախլըզ : * ‖ տե՛ս Ոստ չունօղ :
Պուտայինճի : * ‖ տե՛ս Հոտօղ :
Պուտամիշ ըննէլ : ‖ տե՛ս Հոտել :
Պուտամիշ ըննէլու պէշը : ‖ տե՛ս Հոտոց :
Պուտիմ : ‖ տե՛ս Բուտիմ :
Պուրղու, կմ պուռղու · * պառաչա : ‖ շա-ղափ · գչիր :
Պուրճ, կմ պուռճ : * ‖ բուրգն · մահապարտան · մարտկոց · աշտարակ :
Պոք : ‖ տե՛ս Պակ :

ՊՉ

Պչըը : * ‖ տե՛ս Ձևիչ :
Պչըքճի · պչըը չինօղ : ‖ կարոցարար :

ՊՊ

Պպզել : || տե՛ս Կկզել :
Պպլուկ : } պտուղ բուսոյ. կոկոն :
Պպուկ :

ՊՈՒ

Պուանտէպուրճ. քաղքի անուն : || բրանդեբուրգ :
Պուէ : * || ով գոս. ով. ով :
Պուխ : * || ըմբոստ. ընդդիմահակ. ողնդժնեայ. գծուծագրանացկէլ : տե՛ս և Աղտոտամէջ :
Պուխ ըլլալ. պոխ օլմագ : || ըմբոստանալ. ընդդիմահակել. ընդդիմախօսել. ընդդիմանալ. ընդդիմանել : տե՛ս և Աղտոտամէջել :
Պուխութիւն : || ըմբոստութիւն. ընդդիմահակութիւն. ընդդիմախօսութիւն. ողնդժնեութիւն : տե՛ս և Աղտոտամէջութիւն :
Պուկունք. փուփուր : || շուրթն. շրթունք. մազդակ :
Պուկունք. շինած բաներու քենար. չէնէ. եէ-զաֆ : || շրթունք. ծնոտ. եզերք : տե՛ս և Եզր :
Պուկունքը գարձած. փէճինէթ թութաքըլը : || կամաշուրթն :
Պուկունքը ծուռ. էյրի թութաքլը : || թիւրաշուրթն :
Պուկունքներովը ձայն հանել. ինչպէս քին ջար խլէն ինի : || փնչել :
Պուկունքներովը ձայն հանելը : } փնչիւն.
Պուկունքներու ձայնը :
փնչումն :
Պուկունքներուն երերալը. թութաղ օյնամաս : || շրթնաշրջութիւն :
Պուճուկ, կամ պուճուր. գամըշըղ. գամըշըղ. փօլամպէ : || խառնախառն. խառնախոյթ :
Խիստ Պուճուկ. ճէք փօլամպէ : || բազմախառնաշեած :
Պուճել. գառիշտըրմաք : || խառնակել. խառնիխուրել. խառնախոյթել. խառնել :
Պուշէ երկինք : || պրասախոտ :
Պուշտ. թէնէկ : || խողովակ. Ջրմուղ. ցնցուղ. ցնցղուկ :
Պուօսխուամն. նաւար եփէլէմ. գաւաղ սալշըմ. չիթիբեան ծաղիկ ստոտըմ : || պուօսխուամն :

ՊՍ

Պսակ. ռոքմայր ու կին կամ ժամուն. նիքեահ : || պսակ. խորհուրդ ամուսնութեան. ամուսնութիւն :
Պսակ. թէօրքէյ. խաթիրճան : || պսակ. պատարագ. խայր. վարձատրութիւն :
Պսակ տանող. թէօրքէյ, կամ խաթիրճան ալան. կօփուլ ալան. ֆէնչիէրչ ալան : || պսակառու. պսակառու. պարգևառու :
Պսակ բանող. թէօրքէյ թաղան. խաթիրճան թաղան : || պսակողական. պսակաւորել. պսակողութիւն :
Պսակ գնել, կամ կապել. թէօրքէյ պաղլամաք. խաթիրճան սարմաք. թաճ փօլմաք : || պսակ դնել. պսակադիր լինել. պսակազարդ առնել. պսակաւոր առնել. պսակադրեալ ածնել. պսակաւորել. պսակել. արտախուրել :
Պսակ դնող. թէօրքէյ, կամ խաթիրճան պաղլայան : || պսակադիր. պսակարկու. պսակաւորիչ. պսակիչ :
Պսակ ժողվող. թէօրքէ փէլլէրէն : || պսակաժողով. պսակահաւաք. պսակահամբար :
Պսակ կապող կը գլուխը : || տե՛ս Պսակաւոր :
Պսակ կապող ուրիշի գլուխը : || տե՛ս Պսակ դնող :
Պսակ հիւսող. թէօրքէ եափան : || պսակահիւս. պսակահիւսակ :
Պսակ շինող. թէօրքէթճի. խաթիրճանճը : || պսակագործ. պսակարար. խոյրարար :
Պսակի թել. զոր հարսին ու փեսային գլուխը կու դնեն : || Նարօտ :
Պսակի կոճակ. թէօրքէ գօճաղը : || պսակակալ :
Պսակի ձևով. թէօրքէ պիչիմի : || պսակաձև. պսակատեսակ :
Պսակով զարդարած. թէօրքէ իլէն փօնանմըշ : || պսակազարդ. պսակապաճոյճ :
Պսակով զարդարել. թէօրքէ իլէն փօնաթմաք : || պսակաւ զարդարել. պսակազարդ առնել. պսակապաճոյճ առնել. պսակազարդել :
Պսակաւոր. պսակ ունող. խաթիրճանլը. թէօրքէլի : || պսակաւոր. պսակունակ. պսակագիր. պսակակիր. պսակակալ. պսակատու. պսակատար. պսակադրեալ. պսակադրեալ. խոյրագիր :
Պսակել : || տե՛ս Պսակ գնել :
Պսպղալ. պարլամաք : || տե՛ս Փայլփլալ :
Պսպղուն. պարլագան : || տե՛ս Փայլուն :

ՊՏ

Պտըտած. փէօնմիւշ. փօլաշմըշ. փօլանմըշ. փօլանշը : || պտուտեալ. ոլորեալ. ոլորածոյ :
Պտըտիլ. փէօնմէք. փօլաշմաք. փօլանմաք. փէչիր օլմաք : || պտուտիլ. պտուտկիլ. պտոյտկիլ. պտուտաքիլ. պտոյտաքիլ. պտոյտիլ. պտուտանալ :
Կա՛մ, շրջիլ. շրջանակիլ. շրջագայիլ. շրջաբերիլ. ոլորտանալ. պարունածիլ. պարաբերիլ. պարաբերիլ. ոլորտիլ. հոլովիլ. Թաւալիլ. հիւրալ. Ճախրել. պտտել. պատիլ. պարել :
Կա՛մ, պտոյտս առնուլ. պտոյտս առնել. պարոյր առնուլ. շրջան առնուլ. Թաւալ առնուլ. մաս առնուլ. Ճախր առնուլ. շուրջ գալ. հիւր գալ. հիւր շրջանակիլ. շուրջանակի բերիլ. շուրջանակի շրջիլ. շուրջանակի դառնալ. շրջանակաւ դառնալ :
Պտըտիլ. հօրոյ հանելոյ պէս ըլլալ : || տե՛ս Կլորնալ :
Պտըտիլ. ծառա գալ առջին անդին. ճէզմէք : || շրջիլ. յածիլ : տե՛ս և Ժուռ գալ :
Պտըտիլը : || տե՛ս Պտուտ. փէօնիւշ :
Պտըտելով. փէօնիւփ. փէօնէրէք : || շրջանակի

շուրջանակի · շուրջանակօրէն · շրջանակօ֊
րէն · պատուանդօրէն · բոլորակի ։

Պարանելով դառնալ ։ ‖ Շրջադարձիլ ։

Պարանելով դարձօղ ։ ‖ Շրջադարձ ։

Պարանելով թռչիլ, կամ թռչտիլ · փէօնիւփ փէօնիւփ ուչմագ · Ֆըռըլ Ֆըռըլ փէօնմէք · ռալոաք հէվաթէ չէգիլմէք · Բաթլայ Գըլըրագ ուչմագ ։ ‖ Ճախրել · Ճախր առնուլ · շրջաթռիչ լինել · թևապարել · թևապարիլ ։

Պարանելով թռչտիլը ։ ‖ Ճախր · Ճախրելն · Ճախրանք · թևապարութիւն ։

Պարանելով տարածօղ · փըլաւէրէ եայըճըն ։ ‖ մանուածաւալ · շրջածաւալ ։

Պարանելու տեղ · փէլէրեանէ ։ ‖ պտուտարան · շրջարան · թաւալարան · թաւալանոց · թաւալոց ։

Պարացնել · փէօնտիւրմէք · փըլաւըրմագ · փըլան֊ փըրմագ · չէվիրմէք · փէվիրմէք · փէվիր էթմէք · եու֊ վարլամագ ։ ‖ պտուտել · պտուտկել · պը֊ տուտքել · պարոյտքել · պարոյտել · ոլորել · բոլորել · բոլորեցուցանել ։
Կմ. շրջեցուցանել · շրջաբերել · շրջանա֊ կել · շուրջանակել · շրջշրջել · պարագծ֊ րել · պարսայածել · հոլովել · թաւալել · թաւալեցուցանել · հոլովեցուցանել · կղե֊ ցուցանել · Ճախարակել · շրջել ։
Կմ, շուրջ ածել · շուրջ բերել · շուրջ պա֊ րեցուցանել · շուրջ թաւալեցուցանել · հիռ շրջանակել ։

Պարացնել · հալխայի պէօ չէկել ։ ‖ տես Պլօրցնել ։

Պարացնել · աղրին անդրին փալէյնել ։ ‖ տես ժուռ ածել ։

Պարացնել · մէկ դէէն մէկալ դին դարձնել · ենկլէս պէօրը հօրոս · Գէրէվմանք · և այլն · չէվիրմէք · փէվիրմէք · փէօնտիւրմէք ։ ‖ թաւալեցուցա֊ նել · տապալեցուցանել · տապալել · թա֊ ւալել · ընկրկել · դարձուցանել կողմն 'ի կողմանէ ։ տես և Գլորել ։

Պարացնել · աղրին անդրին ղփըլուխը, կմ ախըն եղածը · և այլն ։ ‖ տես Դարձմրձկել ։

Պարացնել · ղեանը, կմ ղխոտը · և այլն · փըլաշ֊ փըրմագ · փըլանփըրմագ · Բէյըրարլամագ ։ ‖ յեղել · յեղյեղել · յեղյեղուլ · յեղեղուլ · յեղափո֊ խել · շրջշրջել · վեր 'ի վայր շրջել · վեր 'ի վայր յեղանակել ։

Պարտօղ · փէօնէն · փըլաղան · փէվիր ալաման · եու֊ վարլանան ։ ‖ պտուտական · պտուտուակ · պը֊ տուտական · հոլովական · պարբերական · շրջանական · շրջանաւոր · շրջանակաւոր · ներշրջանաւոր · ներշրջանակ · ներշրջական · հիռական ։
Կմ, շրջադայ · շրջադայիկ · շրջադայուն · շրջադնաց · շրջական · շրջօղ · մանաւաւ · մանաւորիկ · թաւալ ։

ՀՊարտօղ · փէօնմէյէն · փըլաշմայան · եուվարլան֊ մայան ։ ‖ անշրջական · անշրջանաւոր · ան֊ շրջանակական · անշրջանակ · անհոլով ։

Պարտօղ գործիք · չարխ · Ֆըրըլդագ ։ ‖ շրջանակ · շուրջանակ ։

Պախեցնել ։ ‖ տես Պթխեցնել ։

Պակօլիչ ։ ‖ տես Պուտ · պտկոտիչ ։

Պակոռք · փէղվէ ։ ‖ Ներքնակ, կմ ներքնանոց

պուտան · պլտուՃայ պատուանդանպու֊ տան ։

Պաղաքեր · դպուղ փըլաղ · Ձայէ չէքէն · եէմի ղէօնէրէն · Ծօպուղ հաղը էթէն ։ ‖ պտղաբեր · պտղատու · պտղաշատոյց · պտղաբերիչ · պտղածին · պտղածնօղ · մրգատու · մրգա֊ բեր · մրգաշատոյց ։
Կմ, արդիւնաբեր · արդիւնատու · արդիւ֊ նարար · արդիւնակատար · արդիւնաւոր · արդիւնական ։

Ախտ Պաղաքեր · դօղ դպուղ փըլաղ ։ ‖ բազ֊ մապտուղ · յոգնապտուղ · յաճապտուղ · քաջապտուղ · քաջաբեր · բազմաբեր · առա֊ տաբեր · առատաբեր · բազմաբեղ · բազմա֊ բեղուն · բիւրաբեղուն · քաջաբեղուն · առատաբեղուն · առատածին · յոլովածին · բազմածին · բազմածնունդ · բեղուն · բեղ֊ րեղ · քաջաբերրի · արդիւնաշատ · բազմ֊ արդիւն · արդասաւէր · շահաւէտ · շահե֊ կան · շահեկանացու · շահաւէտացու ։

Պաղաքեր' գետին · դօղ դպուղ փըլաղ · Ծօպուղ չօք · դէրէթէեղ ։ ‖ արդիւնաբեր · արդիւ֊ նատու · արդիւնարար · արդիւնագործ · արդ֊ իւնական · արդասաւոր · արգասաւոր · բեղուն · բերրի ։

Պաղաքեր ըլլալ ։ ‖ տես Պտուղ տալ ։

Ախտ Պաղաքեր ըլլալ · առատ դպուղ տալ · պտղաւէտիլ · արդիւնաւորիլ · արդիւնա֊ ւորել · արդիւնանալ · արդասաւորել · բեղ֊ մնաւորիլ · առատաբեր տալ ։

Ախտ Պաղաքեր ըլլալը ։ ‖ արդիւնաւորութիւն · արդիւնարարութիւն · արդիւնաւէտութիւն · ար֊ դասաւորութիւն · բեղմնաւորութիւն · բեղմնա֊ ւորութիւն · քաջաբերութիւն · քաջատղութիւն ։

Պաղաքեր ընել · Ծօպուղ չօք էթմէք · դէրէթէեմէ էթմէք ։ ‖ պտղաբեր առնել · պտղաբերել · պտղաւորել · արդիւնաւորել · արդիւնա֊ ցուցանել ։

Պաղատու ։ ‖ տես Պաղաքեր ։

Պաղատու ըլլալ ։ ‖ տես Պտուղ տալ ։

Պաղաւոր · դպուղ ալըղ · Ձայէլի · Ձայէլիդար ։ ‖ պտղաւոր · մրգաւոր · արդիւնաւոր · պտղալից ։
Կմ, պտղաւէտ · մրգաւէտ · պտղաւէտ · պտղաւէտ · պտղալից · պտղաշատ · պտղալից ։

Պարուկ · չէօմլէք · չէօմլէք · խամ եէմիշ · պտղոտ ։ ‖ պտղոտ · պտուտուակ · կծիկ · խեղծ · խեղդեղն · կաւակերտ ։

Պատուկ մեծ · պէօյիւք չէօմլէք ։ ‖ պատուանդ ։
Պատկի մօր ։ ‖ տես Մօր պատկի · և այլն ։

Պատուղ · եէմիշ · Ձայէ ։ ‖ պտուղ · միրգ · խայր · խայրիք · առլէք · բարիք · բերք · արդիւնք · արդիւնք · արդար · բեղմն · բեղն · բեր ·

Պատուղ կակուղ · եէմիշ եւ ղէմիշ, Բարք · ծի֊ րանի · և այլն · Ձայէ ։ ‖ միրգ ։

Պատուղ դեղնաջ · եէմիշ ղուրէն · փուրէ · ալ · և այլն · Ծօպուղ ։ ‖ պտուղք երկրի · արմտիք · արդիւնք · արդիւնք · բերք ։

Պատուղ ծախօղ · եէմիշճի · Ձայէճի · Ծօպօլ ։ ‖ պտղավաճառ · մրգավաճառ · մրգավաճառ ։

Պատուղ ունօղ ։ ‖ տես Պաղաւոր ։

Պատուղ չունօղ ։ ‖ տես Անպտուղ ։

Պտուղ տալ. եէմիշ վերմէք : || տալ զպըտուղ. բերել զպտուղ. զպտուղ արտադրել. պտղատու լինել. պտղաբեր լինել :
Կմ՛, պտղաբերել. պտղաբերիլ. պտղաւորել. պտղել : Կմ՛ արդիւնաւորել. արդիւնաւորիլ. արդիւնանալ :
Պտուղ տալը : || պտղատուութիւն. պտղաբերութիւն. պտղածնութիւն. արտադրութիւն. արդիւնաւորութիւն :
Պտուղ տըւօղ : || տե՛ս Պտղաբեր :
Պտուղ չըտըւօղ : || տե՛ս Անպտուղ :
Պտուղ քաղել. եէմիշ դէօփմէք. եէմիշ դէվշիրմէք : || քաղել զպտուղ. պտղաքաղ առնել. պտղաքաղ լինել :
Պտուղ քաղելը : || պտղաքաղութիւն :
Պտուղ քաղօղ. եէմիշ դէօբէն. մէյվէ դէվշիրէն : || պտղաքաղ. պտղահաւաք. պտղաժողով. պտղակիթ :
Պտուղը թափած. մէյվէսի դէօքիւլմիւշ. մէյվէսիզ : || պտղաթափ. պտղաթօթափ. պտղակորոյս. պտղատ :
Պտուղը հասած. մէյվէսի եէթիշ : || պտղահաս. մրգահաս. հասուն պտղովք :
Պտղի բուրդ. մէյվէ թիւյի : || աղւամազ պտղոյ :
Պտղի կոթիկ : || կանթ :
Պտղի միս, կմ՛ տուտմին. մէյվէ փուլփու : || միս :
Պտղի փէշկէշ. մէյվէ հէտիյէսի. [illegible] : || ընծայ պտղոյ. երախայրի. երախայրիք :
Պտղին հասնիլը : || պտղահասութիւն :
Պտղներ. եէմիշլէր. մէյվէլէր. մահսուլաթ : || պտուղք. արդիւնք. խայրիք. տալիք. բարիք. արմտիք :
Պտղով զարդարուած. մէյվէ իլէն դօնանմըշ : || պտղազարդ. մրգազարդ :
Պտղով լեցընել. մէյվէ իլէն դօլդուրմաք. պէրէքէթլէնտիրմէք : || պտղաւորել. արգասաւորել. արդիւնաւորել :
Կմ՛, բազմապտուղ առնել. բազմարդիւն առնել. պտղաւէտ առնել :
Պտղով լեցուած. մէյվէ իլէն դօլու : || պտղալի. պտղալից. պտղաւէտ. պտղէտ :
Կամ, լիապտուղ. լիամիրգ. մրգաւէտ. մրգալից. միրգալի. ուռճանակ :
Պտղով լեցուիլ. մէյվէ իլէն դօլմաք : || պտղաւէտիլ. արգասաւորիլ. արդիւնաւորիլ :
Պտղով լեցուիլը, կմ՛ շատ պտուղ ունիլը : || պտղաւէտութիւն. պտղէտութիւն. արդիւնաւորութիւն :
Պտղով ծածկուած. մէյվէ իլէն օրթիւլմիւշ : || պտղաթանունք. պտղաթանոյց. պտղաբոյծ :
Պտղու զնտակ, կմ՛ թօփ : || գլխակ :
Պտղու պահապան. պտուղ պահօղ. եէմիշ պէքճիսի. մէյվէ պէքճիսի : || պտղապահ. մրգապահ :
Պտղու ջուր. պտղի հանած ջուր. մէյվէ սույու. մէյվէ շէրպէթի : || օշարակ. յօշարակ. յուշարակ :
Պտղիկ. եէմիշճիկ. մէյվէճիկ : || պտղակ. պտղոյկ :
Պտղիկ ծծի : || տե՛ս Ծծի ծայր :
Պտուտ. փէօտիւք. փիլր. (գօյանիբը) : || պտոյտ. պտոյտք. շրջանք. շրջան. պարոյր. պարոյկ. պտտակ. հոլով. թաւալ. ոլոր. ման. հիւս. ճախր :
Կամ, շրջում. պտուտում. հոլովում. թաւալում. ոլորում. բոլորում. ճախրում. ճախրիլն :
Կամ, շրջանակ. շուրջանակ. պտուտակ. պտտաձև. մանուածք. պարագայք. ճախրանք :
Եւ կամ, շրջանակութիւն. շրջաբերութիւն. շրջապատութիւն. շրջանաւորութիւն. ներշրջակայութիւն. պարբերութիւն. պարագայութիւն :
Պտուտ. փօլաշըք. ([illegible]) : || շրջանաւոր. շրջանակաւոր. շրջանակերպ. մանուածոյ. պտուածոյ. պարբերական. շրջաբերական :
Պտուտ խօսել. փօլաշըք սէօյլէմէք. սէօզիւ փօլաշտըրմաք : || շրջախօսել. շրջաբանել. շրջաբան լինել. շրջախօս լինել :
Պտուտ խօսօղ. փօլաշըք սէօյլէյէն : || շրջախօս. շրջաբան :
Պտուտ խօսք. փօլաշըք սէօզ : || շրջախօսութիւն. շրջաբանութիւն. մանուածոյ բանից. մանուածոյ բանք. պտուածոյ խօսք. պատ 'ի պատ զրոյցք :
Պտուտ շինած. փօլաշըք եափըլմըշ : || շրջանակաձև. շրջանակակերպ. պտուածակերպ. պտուածոյ :
Պտուտ ջրի. սու փէօթիւրկիւ. անաֆօրօ : || պտոյտք ջրոց. շրջանք ջուրց. ջրադարձք :
Պտուտ սանդուխ. [illegible] մէրտիվէն. փօլաշըք մէրտիվէն : || սանդուղք շրջանակաւոր. ելանելի շրջանակաւ :
Պտտել. Պտտցնել. և այլն : || տե՛ս Պըտըտել. Պըտըտցնել. և այլն :

ՊՐ

Պրէ : * || տե՛ս Պաէ :
Պրծել. Պրծիլ. և այլն : || տե՛ս Ազատել. Ազատիլ. և այլն :

ՊՕ

Պօղ. * [illegible] : || տե՛ս Մօղոշիկ :
Պօղարախ : * || տե՛ս Մօղոշիկ գունով. և Գոյնը թափած :
Պօղայ : * || կորեկօղի. ցցի կորեկի. խաղամուղ 'ի կորեկէ :
Պօղաճի : * || օղեգործ, կմ՛ օղեվաճառ՝ կորեկոյ :
Պօղարմիշ ըլլալ : * || տե՛ս Գոյնը թափիլ :
Պօղարթմիշ ընել : || տե՛ս Գոյնը թափել տալ :
Պօղիկ : || ծորակ :
Պօլ. * այօլնէփն. լայն : || տե՛ս Ցոփ :
Պօլ. * այօլնէփն. շատ : || տե՛ս Առատ :
Պօլ ոզա. բէրէէի անուն : || կայլու բերդ :
Պօլօճ : || տե՛ս Ճիճի. որդնուկ :
Պօլօճիկ : || տե՛ս Լորխոտ :
Պօլօնիա. քաղքի անուն : || բոնոնիա :
Պօլսածոյ աստղ. * [illegible] : || տենեդոս :

Փօխճայ : * } տե՛ս Փաղ :
Փօղ :

Փօղալ : * || պարանոց · փաշին · փող · վիզ · պարկ · պառւկ :

Փօղալ՝ նէբրին տէէն : || որկոր · կոկորդ · հաղագ :

Փօղալ՝ խաւրանին , թառլուն · էնչէնճէէն · սաւըի խարէն ֆըչէ, եմ բան փչել · և այլն : || ցնցուղ · ցնցուխ · ցնցղուկ :

Փօղալ ծողլա · փաղէն · չէրան · և այլն : || տե՛ս Նեղուց :

Փօղալ եասըրըը : * || տե՛ս Որկրամոլ :

Փօղալըէն էլլօղ · ինչպէս է յանը : || հաղագապահիկա :

Փօղալըէն խօսել · պօղազըտան սէօյլէմէք : || կոկորդախօս լինել · հաղագախօս լինել · հաղագային բարբառել · հաղագաբարբառ խօսել :

Փօղալըէն խօսօղ · պօղազըտան սէօյլէյէն : || կոկորդախօս · հաղագախօս :

Փօղալըէն կանչել · պաղըրմաք : || կոկորդային գոչել :

Փօղալը իլմէկ անցընել · պօղազընայ իփէք թաքմաք : || խեղդ արկանել ումեք :

Փօղալը մարդուն բռնել · որ խղդըղած յան նահանէ · ինչպէս շաք նանչէնէն իլլայ : || կեր կերել · հառաչել · հառաչել :

Փօղալի ցաւ · պօղաղ աղրըսը : || փողացաւ · փողախտութիւն :

Փօղալին ընկած : || տե՛ս Որկրամոլ :

Փօղալին ընկնել : || տե՛ս Որկրամոլութիւն ընել :

Փօղալին ծարը · պօղաղըբլաք պաշը : || գուռն հաղագին · եւք որկորին :

Փօղաչաճի : * || կարկանդակագործ · կարկանդակարար :

Փօղաչայ : * || կարկանդակ · քաքար · բլիթ · ողնակինգի · պղնակուար · պղնակունդր · պղնակուար · խիւս 'ի տապակէ :

Փօղաչայ · * այսինքն պօղաչայի յն բան · ինչպէս խաճէք , չամաշը պօղաչայ պօղաչայ ընել · եմ մեղրը պօղաչայ պօղաչայ հանել · և այլն : || բլիթ :

Փօղաւի : * խըտան մը սօյ է , ղոր խանէրէն : || խառնեակ :

Փօղաւիճի · * պօղաւի գործօղ : || խառնեկագործ :

Փօղաւիճի · պօղաւի ծախօղ : || խառնեկավաճառ :

Փօղաւտայ կամ Փուղաւտայ : * || մոխրաջուր :

Փօղմախ · * պօղմաք : || տե՛ս Խեղդ · օծանի · և այլն :

Փօղմախլը · * պօղմաքլը : || տե՛ս Խղդեր ունօղ :

Փօղմիշ ընել : * || տե՛ս Խեղդել :

Փօղուլ · * նէֆէս եմ ղաբէն · և այլն : || ծուխ · ծուխին · ծուխան · յօղ :

Փօղուլ կալել · պօղուլ պաղլամաք : || ծուխ կալել · յօգաւորել · զօգաւորել · զօգանալ · յօգանալ :

Փօղումլու : * || ծնրաւոր · ծնգահար · յօդակապ :

Փօղուրթլախ · * պօղուրթլաք · պողըրթլաք : || || կոկորդ :

Փօղուրմախ : * || տե՛ս Խառնակ :

Փօղչայ : * || տե՛ս Փող :

Փօղպատ · չէշէմ · չէշէք : || պողպատ · պողպատ · պողպատեայ :

Փօճուղատ : * || անոճորդ · դոր որինակ · քանի հոգի կեանքին պօճուղատը ճորով կերպարանցնէին : || ղանոճորդ նարէն որք քանի հոգիւ գարձուցանէին :

Փօյ · * || տե՛ս Հասակ :

Փօյ · * սօյ : || տե՛ս Ցեղ :

Փօյ · փորի · խորի · փան · և այլն : || երկայնութիւն · բարձրութիւն :

Փօյ քաշել : || տե՛ս Գլուխ քաշել :

Փօյ քըել : || տե՛ս Հասակը աճել :

Փօյալը : * || տե՛ս Ներկած :

Փօյախանայ : * || տե՛ս Ներկատուն :

Փօյաճի : * || տե՛ս Ներկարար :

Փօյաճուլթիւն : || տե՛ս Ներկարարութիւն :

Փօյայ : * || տե՛ս Ներկ :

Փօյէմեա · չէհ , եմ չէհ մէմէքէհի : || բոյեմիա :

Փօյլամիշ ընել · * պօյլամաք · ինչպէս պօյը եմ ինը չափը հանել : || սահմանել · սասպաճնցել · պարանցել :

Փօյլամիշ ընօղ լօւր · պօյլայան սու : || պարանցաթաղ ջուր :

Փօյլու :
Փօյլու պօսլու : * } տե՛ս Հասակը մեծ :

Փօյունթուրուխ : * || տե՛ս Լուծ :

Փօյ պոյ : * || տե՛ս Թիւալիւ Թիւալիւ :

Փօյ պօս : * || գիտակ հասակի · տեսակ հասակի · դրակ : տե՛ս և Հասակ :

Փօյտաշ : * || տե՛ս Հասակակից :

Փօնա · պունէքի · փաղօտ է · || Հիպոպոն :

Փօնճուխ , կամ պունճուխ : * || տե՛ս Հիլուն :

Փօնճուխ պեօճէյի : * || Նեպուկ :

Փօնճուխճի : * || տե՛ս Հիլուն չարօղ , կամ շինօղ :

Փօշ : * || տե՛ս Պարապ ·

Փօշ բան : || տե՛ս Փուճ բան :

Փօշ ելլել · պօշ եբմաք : || տե՛ս Պարապ ելլել :

Փօշ ընել : || տե՛ս Պարպել :

Փօշ լախըրտը , կամ պօշ խօսք : * || տե՛ս Պարապ բան :

Փօշ կեցօղ : || տե՛ս Պարապ՝ մարդ :

Փօշ պեօղրէք , կամ պօշ պօզրէք , կամ պօշ պեօլրէք : * || անակուչա · ընդգանակողմ :

Փօշ տեղը : || տե՛ս Ջուր տեղը :

Փօշ տեղը խօսել : || տե՛ս Պարապ բան խօսել :

Փօշաթմայ · * ինէկը պօշաթմշ ընէլը · թալօ : || արձակուրդ · ապահարզան · ապահարզագիր :

Փօշաթմիշ եղած կնիկ · պօշալը : || արձակ արձակեալ · արձակուակ · 'ի բաց արձակեալ · հանեալ · թողեալ · լքեալ :

Փօշաթմիշ ընել : * || տե՛ս Պարպել :

Փօշաթմիշ ընել կնիկը · * փարըըղնէ պօշաթմ : || արձակել · 'ի բաց հանել , կամ 'ի բաց լուծանել՝ զկին :

Փօշաթմիշ ընելու թուղթ · թալաքնամէյ · թօսփնամէ : || թուղթ , կամ գիր մեկնելոյ · թուղթ ապահարզանի · գիր ապահարզանի :

Փօշաթմիշ ընօղ կնիկը · փառըըղնէ պօշայան : || կնահան · կնարձակ · կնաթող · կնատարտոյց :

Պօշամիշ ընել. Պօշամիշ ընելու Թուղթ. և այլն: * ‖ տես Պօշաթմիշ ընել. Պօշաթմիշ ընելու Թուղթ. և այլն:
Պօշանմիշ բլլալ: * ‖ տես Պարպիլ:
Պօշնալ: * ‖ տես Ըշկէաւոն. և Պօսնա:
Պօպօզ. } ունէյի. ունէյինի. ‖ բրգաձև. բրգային:
Պօպօզիկ.
Պօռալ. * պաղըրմագ. պաղըրմագ: ‖ բոռալ. պոռչել. բաղաքել. բարբառիլ. գոչել. աղաղակել. գոռալ. որոտալ. փանգալ. փանկալ. փանչալ. փանչել. բերանալիր գոչել: տես և Աղաղակ վերցնել:
Պօռալ, տախտա. ևնմանեաց. տամատրանմաք. պաղըրմաք. պօռ պօռ պէօյիւրմէք: ‖ գոչել. կոչել. մանչել:
Պօռալ. էշէկրա, և նմանեաց: ‖ բառաչել. բառանչել. պոռոչել. գոչել. փնչել:
Պօռալ. խոզա, կմ վայրի էշա. և այլն: ‖ խանչել:
Պօռալը. պաղըրըշ. պաղըրմաց: ‖ պոռոչիւն. պոչիւն. պոչուն. գոչիւն. գոչումն. բարբառ. աղաղակ. բողոք. բողոքումն. փնչիւն. գոռումն:
Պօռալը. տախտա, և նմանեաց. տամատրանըշ. պաղըրըշ: ‖ մանչիւն. մանունչ:
Պօռալը. խոզի, կամ վայրի էշա, և նմանեաց: ‖ խանչ. խանչիւն. խանչումն:
Պօռալը՝ պախըրէէշ. այաղէրն էշան, խէրըրա և նմանեաց: ‖ բառաչ. բառաչ. բառանչ. բառանչիւն. բառանչիւն. բառաչիւն. բառաչումն. բառանչումն. պոռոչիւն. գոչիւն:
Պօռալ տալ՝ մարդա. պաղըրթմաք. պաղըրթմագ: ‖ գոչեցուցանել. բարբառեցուցանել:
Պօռալ տալ՝ էշան, և նմանեաց: ‖ բառաչեցուցանել. բառանչեցուցանել:
Պօռալ տալ. խոզի, և նմանեաց: ‖ խանչեցուցանել. տալ խանչել:
Պօռայ: * ‖ բորակ. բուրակ:
Պօռանի: * ‖ տես Պօրանի:
Պօռթկալ. փէշտէ ֆիշգիրմագ. ֆիշգիրմէք: ‖ ցռկել. յորձանկել:
Պօռթկացնել. փէշտէ ֆիշգիրթմէք. ֆիշգիրթմէք: ‖ ցռկել. ցռկեցուցանել. յորձանկեցուցանել:
Պօռթկացող, կմ գուրու պօռթկացող. ֆիշգիրէն. ֆիշգիրէն: ‖ ցռկող. աղաժոյժ. վտակժոյժ. վտառժոյժ:
Պօռնէօ. սամարայ. պարպըն. կզնին անուն է: ‖ տապաբոլանիա:
Պօռու. * խող. ղուտնայ: ‖ փող. շեփոր. շեփոր. շեփորայ. շեփորայ:
Պօռու մեծ. պէօյիւք պօռու, կմ ղուտնայ: ‖ աւտապափող. փող աւտապափող:
Պօռու. ղըր մեծ հանդիսաւէ ծամծամակը խաշաշին: ‖ յոբելեան. փող յոբելինի:
Պօռու՝ խալաշը ընէյա: ‖ փող առզգեցուէ. փող նշանակաց. փողանշան. նշանափող:
Պօռու՝ նաւաւարնէրա: ‖ փող նաւու. նաւափող. փող նաւափող:
Պօռու՝ էրֆէհանէ, և նմանեաց: ‖ պոկ. պոռակ:
Պօռու, ղըր ովէրէնէրը էր բանեցնեն: ‖ պոկ. փող:

Պօռու զարնել, կամ չալել. պօռու չալմաք. ղուտնայ չալմաք: ‖ փող հարկանել. փող հնչեցուցանել. զփողս գոչեցուցանել. աղգել զփող. հնչեցուցանել զշեփորայ:
Պօռուի նշան: ‖ փողանշան:
Պօռուով չաւ ընօղ. պօռուջըյան չալ նփէն: ‖ տարափող. տարափողական. տարափողիչ:
Պօռուէկ. պօռուանմաք. ղուտնամըք: ‖ փողակ:
Պօռուզան. * պօռու չալըղ: ‖ փողահար. փողհար. փողար. փողակարգաց:
Պօռչալ. Պօռչալը. և այլն: ‖ տես Պօռալ. Պօռալը. և այլն, ըստ ամ նշանակութեն:
Պօսնա. * պօշնագ վիլայէթի: ‖ բոսինա. բոսնեա:
Պօստան: * ‖ պարտէզ. դրախտ. դրատա. դարաստան. խաւիղ:
Պօստանճի: * ‖ պարտիզպան. անկադործ. մշակ:
Պօստանճուէ. պօստանճըլըգ: ‖ պարտիզպանութի. անկադործութի. մշակութի. ատտարութի:
Պօստիկ ցաթկել. հօփ փէն ուըըրամաք: ‖ ընդոստնուլ. ոստանիլ:
Պօստր. ֆաղաթի անուն: ‖ բոստր:
Պօտուռ. * փէօյլէք պալը. կարճ մարդ: ‖ կարճիկ. կարճահասակ. փոքրահասակ. նկնահասակ:
Պօտռուռում. * գէփնի փոք մաղարայի պէս շինած փէղ: ‖ վիրապ. նկուղ:
Պօրանի: * ‖ տես Պորանի:
Պօք. ախր, և նմանեաց խոք: ‖ տես Պոկ:
Պօք: * ‖ տես Աղբ. մանխատուըք:
Պօքճու: * ‖ տես Աղբ կրող:

Ջ. Ր.

Ջալոտ. էգան ճէք, որոշ մարդ նըծէծէն. էօփխալ ունոյէրէ. գաղան: ‖ արջառաչել. ջայլոտ. ջալոտ:
Ջալուբիր: ‖ տես Կափկատափատ:
Ջահ. մաշալայ. էէլ մօմա: ‖ ջահ. ղամբար. ղամպար. լամբար. լապտեր. ալէկէ. բևկէ:
Ջահ բռնելը: ‖ ջահընկալութի:
Ջահ բռնօղ, կմ վերցնօղ. մաշալաճը. մաշալայ գոլլըըան: ‖ ջահընկալ. ջահակիր. ջահունակ. ջահաւոր. ջահազգեաց. ջահազգեստ. ջահաւորական. ղամբարաձնակ. ղամպարունակ:
Ջահ ընել, կամ ջահի պէս վառել. էէլ մօմաէյլէք. մաշալայայ փէօնփիւրմէք: ‖ ջահացուցանել. ջահեցուցանել. ջահաւորել. ջահել. ջահակերպ բորբոքել. ջահատեսակ լուցանել:
Ջահ վառօղ, կմ ջահի պէս վառած. մաշալայ բաքարդըրաան. էէլ մօմա էտան: ‖ ջահավառ.

Ջահաբորբոք · Ջահալոյս · ղամբարալոյս :

Ջահերով զարդարած, կմ զարդարօղ · ճը-րաղլար իլան տօնանմըշ : ‖ Ջահազարդ · ղամ-բարազարդ · լապտերազարդ · Ջահալից · Ջահազգեաց · Ջահազգեստ :

Ջահերով պայծառացուցանել · ճըրաղլարիլան տօնաթ-մագ : ‖ Ջահազարդել · Ջահազարդ առնել · ղամբարազարդ առնել · ղամպարազարդել :

Ջահի նման · ճըրաղլայ կիպի · էշէլ ճօճա թօրպը :
‖ Ջահանման · Ջահանկերպ · Ջահատեսակ · Ջահասարաս · Ջահատարազ · Ջահաքաւակ · Ջահնորակ :

Կմ, ղամբարանման · ղամպայապակերպ · ղամ-բարատեսակ · և այլն :

Ջահի նման վառել · ճըրաղլայ կիպի եանմագ :
‖ Ջահափայլել · Ջահանալ · Ջահատեսակ լուցանել :

Ջահի նման վառօղ, կմ շաւիղ ունօղ : ‖ Ջա-հանշող · Ջահանշաղ · Ջահափայլ · Ջահապայ-ծառ · ղամպարափայլ · ղամբարանշող :

Ջահիպէս · ճըրաղլայ կիպի : ‖ իբրև զՋահ · որպ զՋահ · նման Ջահու · զեօ ղամպար · համ-գոյն լամպատաց · ղամպարապէս · ղամբա-րապէս : տես և Ջահի նման :

Ջահան, կմ
Ջահոն, կմ Ջահուն · } Գէօփէ : ‖ ոսկրոս, կմ
ոքոս · բակարոս · արանկոս :

Ջահկերչի · ճահճաճըլը : ‖ Ջահեկեցի · Ջահուկ :

Ջահուկ · գաւառ է : ‖ Ջահուկ :

Ջահա · Ջահա ընկել · և այլն : * ‖ տես Ջանք · Ջանալ · և այլն :

Ջահրայ : * ‖ Ճախր, կմ Ճախրապատկ տառապն-անեկաց :

Ջաղալք, կմ
Ջաղացք · } սու տէյիրմէնի : ‖ Ջրաղացք ·
Ջրաղաց :

Ջաղացք · երշտիք · տէյիրմէն : ‖ աղօրիք · աղօ-րեք · աղորի · աղօրի · աղօրեայք · երկանք · երկան :

Ջաղացք · որ խըյլ կու պըրպըրեն · էշէկ տէյիր-մէնի : ‖ երկան իշոյ :

Ջաղացք · որ յէտէւ կը պըրպըրեն · էլ տէյիր-մէնի : ‖ ձեռնաղացք · երկան :

Ջաղացք · որ հօյը կը պըրպըրեն · եէլ տէյիրմէնի : հողմաղաց · հողմաղացք :

Ջաղացք · որ ձիով կը պըրպըրեն · աթ տէյիրմէնի :
‖ ձիաղաց · երկան ձիոյ :

Ջաղացքի ակեր որքիչ : ‖ քերքն :

Ջաղացքի մուլթալիխ · տէյիրմէնի մահալէսի :
‖ աղօրեայ · երկանայնի · երկանատեղան :

Ջաղացքի քար ·
Ջաղջի քար · } տէյիրմէն թաշը : ‖ երկան ·
երկանաքար :

Ջաղացքի վարի քարը : ‖ ներքինն երկանի :

Ջաղացքի վերի քարը : ‖ վերինն երկանի :

Ջաղձեպան, կմ
Ջաղջպան : } տէյիրմէնճի : ‖ աղօրեպան ·
երկանատար · Ջրաղաց · աղացօղ :

Ջաղպ · թէմբէլ : ‖ պատրաստակ · զարդիճ :

Ջայլամ, կմ Ջայլամ · փէքէ գուշու : ‖ Ջայլամն · Ջայլեամն · խշարմուղ :

Ջանալ · ճահի էթմէք · չալըշմաք · փիաքիւանշէք · գայ-րէթ էթմէք : ‖ Ջանդալ · աշխատիլ · վաստակել · նկրտել · նկրտիլ · ձգտել · ձկտել · ձկտիլ · թեւակոխել · մրցել · մրցիլ · ձեռնարկել · փութալ · ծառայել · ճգնել · ճգնիլ · հարթ-չիլ · հարկենալ · հնարիլ · հնարաւորիլ · յօդել · յօդիլ · գալարկել · գալարկիլ · Ջեռիլ :

Կմ այսպէս · Ջան դնել · Ջան առնել · Ջա-նասէր լինիլ · Ջանասիրօղ լինիլ · գունդ գոր-ծել · գունդ դնել · փոյթ ի միջ առնուլ · զփոյթ առնել · պէտ յանձին առնել · ուշ դնել · ուշ առնել իմիք · աշխատ լինիլ · պէտ առնել :

Իսկոտ Ջանալ, կմ Ջանհա ընկել · ճէք ճահի էթ-մէք · գաթը չալըշմաք : ‖ նկրտիլ · ձկտիլ · ձգ-տիլ · ճգնիլ · տառաճանել :

Կմ, քաջաջան լինիլ · մեծաջան գոլ · բազ-մաջան լինիլ · յոգնաջան լինել · Ջան մեծ առնուլ · ճգնութ մեծ յանձն բերել · զանձն ի սաստիկ Ջանս արկանել · ի փոյթ աշ-խատութե վաստակել :

Ջանացնել · Ջանք ընել տալ · ճահի էթտիրմէք :
‖ Ջանացուցանել · ճգնեցուցանել · նկրտ-ցուցանել · ձգտեցուցանել · ձկտեցուցա-նել · թեւակոխել · տալ Ջանալ · տալ թեւա-կոխել · Ջան ի սիրտ արկանել · փոյթ ջան-ձանք արկանել :

Ջանացօղ · Ջանք ընօղ, կմ Ջանք առնօղ · ճահի է-տէն · գայըրէթլի : ‖ Ջանացօղ · Ջանացիք · Ջա-նասէր · Ջանասէր · Ջանական · վաստակա-ւոր · փութաջան · ճգնօղ :

Իսկոտ Ջանացօղ · գաթը ճահի էտէն · գաթը չալը-շան : ‖ քաջաջան · մեծաջան · բազմաջան · արդաջան · ժրաջան · աշխատասէր · մեծա-վաստակ :

Չ Ջանացօղ · Ջանք չանօղ · ճահի չէդ · գայըրէթսիզ :
‖ անջան · աշխաջան · ապիջան · անփոյթ · աղերդ · վեհեր :

Ջանք · ճահի · գայըրէթ : ‖ Ջանքք · Ջան · Ճիգն · ճգանք · ճգունք · ճգնութիւն · ճգնումն · մրցութիւն · մրցումն · մրցանք :

Կմ, փոյթ · ոյժ · ուժ · հանգէս · ձեռնարկութիւն · ժրութիւն · ժրաջանութիւն · ձեռ-նարկութիւն · փութութիւն · նախանձաւո-րութիւն · հնարաւորութիւն :

Ջանք ընել, կմ
Ջանք առնենալ : } տես Ջանալ :

Ջատագովել զինքը՝ կամ զուրիշը : ‖ տես Աբգարացինել :

Ջատու · ճափը : ‖ տես Կափարար :

Ջարդ · գուլէլէ · գուլէլ · եօլէթ : ‖ Ջարդ · Ջարդք · Ջարդոց · Ջարդած · Ջարդուռած · կոտորած · կոտորուած · հարուած · հարանք · խոր-տակ · խորտակումն · սպանութիւն · սպան-նութիւն · սպանանութիւն · սպանումն · սպառ-նումն · կոտորումն · մահ :

Ջարդ ընկնիլ · կօթար ընկնել · գուլէլ փոլոր : ‖ անկանել Ջարդողաց պատահմունք · ընկել ի նա սատակմունք · ունել զնա հարուածոց · անկանել կոտորածի ի նա · մահ կոտորածի ունել զնա · Ճարակ մահու լինել ի նա · Ճա-րակիլ մահու ի նմա :

Ջարդ ձգել · կոտոր յձէլ · գուլէլ պըրաքմաք : ‖ կա-

կանել՝ ի բազմութեն զզօրականաց · առնել ՚ի նոյն զինուորեալս · կատարած մահու զօր_ քաց արկանել · Հարուածեալս դասպանել զմահ :

Ջարդապան · * ջարդողան · ջախջախող · մեծիչ : || զերկրաւոր · ջարդիչ · ջախջախիչ · ջախջախող · կոտորածարար · կոտորածներ : տես և Ա_ մենայնիմեղ խօսող :

Ջարդած · գուըմըշ : || ջարդեալ · կոտորեալ · խորտակեալ · բեկեալ :

Կմ, խորտակ · ջաղջախ · ջախջախ · ջախ_ ջախեալ :

խիստ Ջարդած : || տես Ջարդուբուրդ :

Ջարդել · գանել · գանիւն պըրտմալ · հատորա_ հոշ էթմէք : || ջարդել · կոտորել · հարկանել · խորտակել · մեկնատել · Ճղքել · մանրա_ տել · ջախջախել · ջաղջախել · բեկանել · կմախել · ապակոտել · տատակել :

Կմ, ջաղխել · ջախել · մանրել · բեկանել · քշտել · բաղխել · ընխել · յաղթել · յղթել :

Ջարդելու գործիք : || ջարդոց :

Ջարդուբուրդ · խիստ ջարդած , կմ խիստ կոտր_ ված · հատորահոշ : || հատակատար · ծայրա_ կատար · չարակաուր · ջաղջախագոյն · բեկ_ բեկագոյն :

Կմ, բազմաջախջախ · յոգնաջաղջախ · մե_ ծաջախջախ · սաստկաջախջախ · չարաջախ_ ջախ :

Կմ, բազմախորտակ · մեծախորտակ · սաստ_ կախորտակ · յոգնախորտակ · չարախորտակ :

Կմ, բազմաբեկ · յոգնաբեկ · յոլովաբեկ · սաստկաբեկ · մեծաբեկ · չարաբեկ :

Եւ կմ, բազմավհանդ · յոգնավհանդ · սաստ_ կավհանդ · մեծավհանդ · չարավհանդ :

Ջարդուբուրդ լինել · հատորահոշ օլմագ : || ջաղջախիլ · ջախջախիլ · խորտակիլ · մանրիլ :

Ջարդուբուրդ · խիստ ջարդելու · հատորա_ հոշլըգ : || ջաղջախ · ջախջախ · ջաղխջախ · ջախջախիւն · ջաղջախիւն · ջախջախանք · ջաղջախումն :

Ջարդուբուրդ ընել · հատորահոշ էթմէք : || ջաղջախել · ջախջախել · խորտակել · մա_ նրել · կոճղատել · կոտորել · բեկանել · բեկ_ տել :

Կամ, ծայրակատար առնել · հատուկատար առնել · չարակատար առնել :

Ջարդուք · գըրընթը · գըրըք ճէյլէր · գըրըլըշ : || ջարդած · ջարդուած · ջարդոց · աղար_ տութիւն · աղարտանք :

Ջարդօղ · գըրան · գըրճը : || ջարդիչ · կոտորիչ · հարուածիչ · խորտակիչ · ապականիչ · սա_ տակիչ · սատակչական · զբաղարար · մա_ հարար · հերձակոտոր :

Ջաւալն, կմ } Ջաւալեան · } գաւառ է : || ջաւախ, կմ ջաւաղ :

Ջաւայ · եոնջա · խոտ է : || յաւայ :

Ջ Ե

Ջ եղ : || տես Ջէլ :

Ջեղեր : || տես Ջյեր :

Ջեր : } Ջերմ : } տես Տաք · ածական :

Ջերմ · տաք · ըլըճագ · ըլըճագ : || ջերմն · տենդ · տենդ · ջերմախտ · ջերմախտութիւն :

Ջերմ, որ փոփոխէ կողմ , ու ժամու հրամնիրա_ մէջ կու յգէ , էրթ խնդրի · իէօյնէկ · հէրբիթ :

|| ջերմատապանդ · ջերմատապ · սառագացու_ ցիչ :

Ջերմ, որ կարող յարաժէ կողմ , ու ժամու զբա_ կըռ զըդկըռ կապարաներ առատարած, կմ նէնեաէ_ փէն՝ ոճմայ : || ցրտասարսռուն · սատակասառ_ սուռ · սարսռեցուցիչ :

Ջերմ · որ ամէն օր պայմայ կու բանէ · հէր կիւն_ լէօ , կմ փայըլմ բանբան՝ ոճմայ : || մշտատապ_ նսող · հանապազօրեայ · հանապազօր_ դեան :

Ջերմ չար · որ աներդ կրակները յգէլով կըպան_ նէ · հէկտայ · գայրայ հէկտայ · փալխանէրէն · Ճիւղակ ծաղիկնա : || տես Հիւանդ :

Ջերմ · որ օր մէջ կու բանէ · այրմնդ օր ճէ կողմը , օր ճէ լիգայ · պէր կիւն աւըրը կէլէն ոճմայ · փալն՝ · բէկայյտս : || երեօրեայ · երկօրեայ · երրորդական :

Ջերմ · որ երէք օրը մէկ կու բանէ · այրմնդ իրէք օր լըճանէր · եթէ չորրորդ օրը կողմայ · իուլկէն աւըրը բանբան ոճմայ · փալնանէրէն · գաճառ_ բանս : || քառօրեայ · չորեքօրեայ :

Ջերմ բռնած : || տես Ջերմոտ :

Ջերմ բռնել, ոճմայ բանեմք : || տենդնել · տեն_ դիլ · ջերմախտանալ · հարկանիլ յոյժ ջեր_ մամբ :

Ջերմ ըլլալ · ջէր ճօգէ · ոճմայ օլմագ : || տխտա_ նալ զանձոյ · տապախանալ՝ կմ ախտանալ՝ ջեր_ մամբ · տենդիլ · տենդոտիլ · ջերմախտանալ · ջերմանալ :

Ջերմեռանդ · ոճօզա · քահիր : || ջերմեռանդ · ջերմեռանդն · սրտեռանդն · փոյթեռանդն · ջերմագութ :

Կմ, եռանդոտ · եռանդնոտ · եռանդնեալ · եռանդուն · եռանդասէր · կրօնասէր · պաշ_ տօնասէր · կրօնաջերմ · կրօնաւոր · պաշ_ տօնեայ :

խիստ Ջերմեռանդ · գանը ոճօզա : || ջերմա_ գին · ջերմագոյն · ջերմեռագոյն :

Ջերմեռանդ ըլլալ · ոճօզա օլմագ · ոճօզալանմագ : || ջերմեռանդն լինիլ · ջերմեռանդանալ · զջերմեռանդութիւն գալ · հարկանիլ՝ ի ջեր_ մեռանդութիւն :

Ջերմեռանդութիւն · ոճօզալըգ · զահիրլիգ : || ե_ ռանդն · եռացումն · ջերմեռանդութիւն · սրտեռանդութիւն · եռանդնոտութիւն · եռանդո_ տութիւն · եռանդասիրութիւն · կրօնասիրութիւն · պաշտօնասիրութիւն · կրօնաւորութիւն :

Ջերմոտ · ոճմալը : || ջերմոտ · ջերմոտ · տեն_ դոտ · տենդոտ · ջերմնեալ · ջերմնեալ · ջերմնեալ · ջերմախտացեալ :

Ջերմոտիլ : || տես Ջերմ ըլլալ :

Ջերմուկ · գապլըճայ : || ջերմուկ, կմ ջեր_ մուկք :

Ջերմուկը լուացուիլ : || մկրտիլ՝ ի ջերմուկս :

Ջերմուկը մտնել : || մտանել՝ ի ջերմուկս :

Ջերմկի ջուր : || ջերմկաջուր :

Ջերմուկ · քաղքի անուն է : || ջերմուկ :

ՋԻ

Ջիլ. Ըւղ. օննյէր ։ ‖ Ջիլ. Ջիղ. Ջեղ. Ներարգ. Ներխարգ. Նեարդ. ախտնգանք ։
Ջիլ՝ եղան, որով մուր կուծէծէն. խռոպան ։ ‖ արջառայջել ։
Ջիլ՝ ծնկան ներքեւի. որ է եւէքեւէ ։ ‖ ամոլաճել. կարթ ։
Ջիլը պինդ ։ ‖ Ջղապինդ. Ջղապինդ ։
Ջիլք քաշուած. օննյէրի չէքիլ ։ ‖ Ջլաձիգ. Ջեղաձիգ ։
Ջլեր. Ըւղեր. օննյէրլէր ։ ‖ Ջիլք. Ջիղք. Ներարգք. Ներգեր ։
Ջլերը ամրցնել. օննյէրլէմէք. օննյէրլէթմէք. օննյէրլէրինի քէթլէթմէք. օննյէր կիբի քէսթիրմէք. գուվվէթլէթմէք ։ ‖ Ջլացուցանել. Ջեղացուցանել. Ջլել ։
Ջլերը կտրատած, կամ ջարդած. օննյէրլէրի քէսիք ։ ‖ Ջլատ. Ջլակտուր. Ջլակոտոր. Ջղակոտոր. կարթակոտոր ։
Ջլերը կտրատել կամ ջարդել. օննյէրլէրինի քէսմէք ։ ‖ կտորել զջիլսն. Ջլակոտոր առնել. Ջղակտուր առնել. կարթակոտոր առնել ։
Կամ, Ջլատել. կարթահատել. կարթակոտորել. կմախել ։
Ջլերը ձգցնօղ. օննյէրլէրի չէքիջի ։ ‖ Ջլաձիգ. Ջեղաձիգ ։
Ջլերով պատած, կամ ամրցուցած. օննյէրլէրին գուվվէթլէնմիշ ։ ‖ Ջլապատ. Ջղապատ. Ներգապատ ։
Կամ, Ջլապինդ. Ջղապինդ. Ջղահատ ։
Ջլէ շինած. օննյէրդէն ։ ‖ Ջլեայ. Ջղեայ. Ներգեայ. Ներգեղէն ։
Ջիւլֆայ. * Ճուղայ. քաղաք է ։ ‖ Ջուղայ ։
Ջիւլֆալք. * Ճուղայեցի ։ ‖ տես Ջուղայեցի ։

ՋԼ

Ջլեքայ. ծըրըներ բաց. պաճալը չըլլաք ։ ‖ մերկասրուն. սրունքայ. ռամիկ. գաւհիկ ։
Ջլեր. Ջլէ. և այլն ։ ‖ տես Ջիլ բառին տակը ։
Ջլոտ. ջինով. օննյէրլի ։ ‖ Ջլուտ. Ջլաւոր. Ջղաւոր. Ներգաւոր. Ներգալից ։

ՋԽ

Ջխտած ։ ‖ տես Ջուխտ ։
Ջխտել ։ ‖ տես Ջուխտ ընել ։

ՋՂ

Ջղախտ. օննյէր օքիւ ։ ‖ Ջղախտ. ջղաձգական ։
Ջղեր ։ ‖ տես Ջլեր ։

ՋՆ

Ջնջած. օճուրլու ։ ‖ Ջնջեալ. ջինջ. ջնջուն ։
Ջնջել. օճմէք ։ ‖ Ջնջել. սրբել. մաքրել ։
Ջնջել. ինչ ծրար խօսքը չնել ։ ‖ տես Հեռքը կորսնցնել ։
Ջնջոց. ... ‖ Ջնջոց. Ջնջան. մաքրելի. կեղտաջոր ։
Ջնջուկել. ... ‖ աղձատել. աղաւաղել. եղծանել. աղաւկանել ։
Ջնջխել ։ ‖ տես Ճզմել ։

ՋՇ

Ջշխել ։ ‖ տես Ճզմել ։

ՋՈ

Ջոկ ։ ‖ տես Ջատ. այրը՝ և Սիւրիւ ։
Ջոկել ։ ‖ տես Ջատել. այրել ։
Ջոջ. պէօյիւք ։ ‖ մեծ ։
Ջորենալ ։ ‖ տես Արգողել ։
Ջորեպան. ... ‖ Ջորեպան. Ջորեպետ ։
Ջորի. ... ‖ Ջորի. կիսէշ. իշակէս ։
Ջորիներ. ... ‖ Ջորիք. Ջորեանք. Ջորեան. կիսէշք. իշակէսք ։
Ջորիլ ։ ‖ տես Արգողել ։
Ջուլ ։ * ‖ տես Խսարար ։
Ջուլամերկ. քաղաք է ։ ‖ Ջղամաթ ։
Ջուլհակ ։ ‖ տես Ջուհալակ ։
Ջուլհայ ։ * ‖ տես Ջուհալակ ։
Ջուլֆայ ։ * ‖ տես Ջուղայ ։
Ջուլֆալը՝. * ճուղայեցի ։ ‖ տես Ջուղայեցի ։
Ջուխտ. ... ‖ Զոյգ. զոյր. ամոլ. կրկին. կրկնակ. երկեակ. Ջուխտակ. լծակ. կցակ. կրկնակի. համբոյր ։
Կամ, երկոտորեակ. երկորեակ. երկոտորի. երկաւոր. զուգաւթիւ. համազոյգ ։
Ջուխտ. ... ‖ զոյգ ։
Ջուխտ գառներու ։ ‖ ամոլք գառանց ։
Ջուխտ եզներու ։ ‖ ամոլք եզանց. լուծք եզանց. հարկիք եզանց ։
Ջուխտ ըլլալ. ... ‖ զուգիլ. զոյգ լինիլ. զուգակցիլ. զուգաւորիլ. համազուգիլ. լծակցիլ. լծորդիլ ։
Ջուխտ ըլլալը ։ ‖ զուգորդութի. լծորդութի. զուգութիւն ։
Ջուխտ ընել. ... ‖ զուգել. զուգաւորել. զուգակցել. համազուգել. լծակցել. լծորդել. լծել ։
Ջուխտ ձիով արաբայ. ... ‖ երկձի կառք. զոյգք. զոյգ երիվար ։
Ջուխտ ձիով արաբայ նստիլ ։ ‖ նստիլ կամ հեծանել՝ ի զոյգս ։
Ջուխտակ ։ ‖ տես Ջուխտ ։
Ջուխտակ ափ. ... ‖ կուշք, կամ կիցք ափին. ափակիցք. ափակից ։
Ջուխտակ փայտ. ... ‖ ամոլ. երկձիդ փայտ ։

Ջուխա ու Ֆարա խաղալ . Թէք մի չիֆթ օյնամաք : || զոյգ և կենտ խաղալ :

Ջուհալակ . ճահիլ , կէօ ճահիլ . ճահիլայ . || անուսումնանիկ . անուսումնական . կրաւաւործ . ապաշար :

Ջուհալակի Թէզկերեսի . ճահիլայ Թեզքերեսի : || գործարան ուսումնանիկաց :

Ջուհալկութիւն . ճահիլլիք : || ուսումնանիկութիւն . ուսումնասիրութիւն . սատարութիւն . ուսումն :

Ջուհալկութիւն ընել . ճահիլլիք էթմէք . պէչ փօզմաք : || ուսումնանիկել . անկանել զուսումնս :

Ջուղայ . ճուղայ . Զուլֆա : || Ջուղայ :

Ջուղայեցի . ճուղայէցի . Զուլֆէցի . Զուլֆալը . || Ջուղայեցի . բնակիչ Ջուղայի . բնակ Ջուղայի . Ջուղայածին . Ջուղայաբնակ :

Ջուվալ . * չուվալ . հարար : || քուրձ . խարգ . պարկ . արգոբ :

Ջուվալճը : * || քրձաւոր . խարգաւոր . պարկաւոր :

Ջուվալօղլը : * || տես Մախաթ :

Ջուր . սու . աք : || Ջուր . տարր երկրորդ :

Ջուր . որ բանէ մը կ'էլլէ, կէօ արհեստով կ'հանեն . սու . սուհ : || հիւթ . ւիւթ . փուշխ . աւիշկ . աւիշք . բոն :

Ջուր՝ Երեսի : || տես Երեսի ջուր :

Ջուր՝ մարդոյ : || տես Ջրվաթ :

Ջուր բաժնելը . պէպէի : || Ջրաբաշխութիւն . բաշխումն ջրոյ :

Ջուր բաժնող, կմ բաշխող . պէպիճի : || Ջրբաշխ . Ջրաբաշխ . Ջրաբաժան :

Ջուր բերող, կմ կրող : || տես Ջրկիր :

Ջուր բխող : || Ջրբուղխ . Ջրաբուղխ :

Ջուր բռնել՝ ամանին, որ չի թափի : || ո՛չ թողուլ զջուր . ունել զջուրն :

Ջուր գոյացնող, կամ ջրէ գոյացած : || Ջրածին . Ջրագոյակ . Ջրաբոյս . Ջրաբուսակ . Ջրածննունդ :

Ջուր ժողվող . սու փէլլէրէն : || Ջրաժողով . Ջրահաւաք . Ջրակոյտ . Ջրակուտակ :

Ջուր իջեցնող . սու էնտիրէն . եազան : || Ջրիջոյց . Ջրածոյց :

Ջուր լեցնել՝ ամանը : || արկանել ջուր յաննօթ . ածել զջուր յամանն . ամալ զջուր :

Ջուր լեցնել ձեռքը . էլինէ սու փօսթարմաք : || արկանել ջուր ձեռաց :

Ջուր լեցնող . սու փօսթարան : || Ջրալից . Ջրարկու :

Ջուր խմել . սու իչմէք : || ըմպել զջուր . Ջրըմպու լինիլ :

Ջուր խմելը : || Ջրըմպութիւն . ումպ ջրոյ . արբումն ջրոյ :

Ջուր խմելու օլուխ . ղոր վառն հաւասդ՝ խաչէսի տաշին, և վառն անաանց՝ աղբիւր կէօ հօրու տաշն՝ խաղնէն : || Ջրարբք :

Ջուր խմող . սու իչէն : || Ջրըմպող . Ջրարբ :

Ջուր կեցած՝ տեղ : || Ջրկայ . Ջրաճոր . Ջրաւոր :

Ջուր կտրիլ : || տես Ջրջրկիլ :

Ջուր հանել՝ կմ քամել բանէ մը . սըգմաք : || մզել :

Ջուր հանելը՝ բանէ մը : || մզումն :

Ջուր հանող, կմ քաշող՝ հորէն, 'ի կարասէն, և այլն . սու չէքէն, կէօ չէքէն : || Ջրահան . Ջրհան . Ջրաճոր :

Ջուր մուրացող . } սու փիլէյէն : || Ջրմոյր . Ջրախնդիր . Ջրխնդիր :
Ջուր ուզող .

Ջուր չունենալ . սույու օլմամաք . սուսուզ օլմաք : || չունել զջուր . անջուր լինիլ . անջրդիլ :

Ջուր ունող . սուլու : || Ջրաւոր . Ջրկիր . Ջրակիր :

Ջուր չունող . սուսուզ : || անջուր . անջրդի . անջրդին :

Ջուր վաթել . սու փէօքմէք : || արկանել, կմ ամալ զջուր . հեղուլ զջուր : տես և Ջրվաթ ընել :

Ջուր վաթող . սու փէօքէն : || Ջրհոս . Ջրահոս :

Ջուր տալ՝ մարդու՝ անասնոց , և այլն : || Ջուր տալ, կմ մատուցանել ջուր ըմպելու . բաժակել . արբուցանել :

Ջուր տալ՝ գետնի . գետինը ջրէլ . պահճէյէ սու վէրմէք . սուլամաք : || ոռոգել . ոռոգանել . առոգանել . ջուր տալ :

Ջուր տալ՝ երկթի . փէլիկէ սու վէրմէք : || մխել զերկաթ . պատականել դեղովք զերկաթս . ջրդեղել :

Ջուր տալ երկթի դեղերով . ղաղլամաք : || դեղել զերկաթ . մխել՝ կմ պատականել դեղովք զերկաթեղէնս :

Ջուր առած՝ գետին : || տես Ջրած . գետին :

Ջուր առած՝ երկաթ . ղաղլանմըշ . ղաղլը : || մխուխ . մխուն . մխած . մխեալ դեղով . դեղեալ . պողպատեցելովք գործեալ :

Ջուր տուող . սու վէրէն : || Ջրատու . Ջրամատոյց :

Ջուր տուող գետնի . սու վէրէն . սուլայան : || ոռոգիչ . ոռոգանիչ . առոգանիչ . առոգիչ :

Ջուր տուող երկթի . փէլիկէ սու վէրէն : || սրամուխ . երկաթամուխ :

Ջուր ցաթկեցնող . սու ֆըշըրթան : || Ջրացայտ . Ջրացայտիկ :

Ջուր ցանել, կամ ցրցքնել . սու սէրփմէք : || սրսկել . ցնցղկել . ցօղել :

Ջուր ցանելը . սու սէրփմէսի : || Ջրացանութիւն . սրսկումն . ցնցղկումն :

Ջուր ցանող, կմ ցանած . } սու սէրփէն :
Ջուր ցրցքնող, կմ ցրցքնած . }
|| Ջրացիր . Ջրացան . Ջրացայտ :

Ջուրը անցընող . սու կէչիրէն : || Ջրանցիկ . Ջրանցոյց :

Ջուրը գնելով խմել . սատըն ալըբ իչէն իչմէք : || գնոյ ըմպել զջուր :

Ջուրը զարնել . այաքեսի դէօյ 'ի ջուր գնալ . սուայա վարմաք : || մխել 'ի ջուրս . գխել 'ի ջուր անդր . դնել 'ի ջուրս :

Ջուրը խորունկ տեղ . տէրին : || խորաջուր տեղի . տես և Անդունդ :

Ջուրը խօթող, կմ խօթած : || Ջրամուխ :

Ջուրը հատցնել, կամ ցամքեցնել . սույու բիթիրմէք : || անջրդի առնել . անջուր կամ սակաւաջուր առնել . մատնել յանջրդութիւն . թափել 'ի ջրոյ . ցամաքեցուցանել զջուր :

Ջուրը՝ հեմ ցամաքը տարող . ինկլէր է թօպողին : || երկակենցաղ . երկակենդան :

Ջուրը մտծցած ։ || տե՛ս Ջրի մէջ մտծցած ։
Ջուրը չափխամիչ ընօղ · սու չափըճըն ։ || Ջրայոյզ · ջրայուզակ · ջրածուփ ։
Ջուրը պատերպմիչ ընել · սույու պատըրմաք ։ || Ջրասոյզ առնել · ջրասուզել · ընկղմել 'ի ջուրս ։
Ջուրը պատերմիչ ընօղ, կամ պատմիչ եղած · սույու պատըրըճը, եմ պատըան ։ || Ջրասոյզ · ջրահեղձ · ջրահեղձոյց ։
Ջուրը պօլ՝ կամ շատ ։ || յաղթաջուր · յորդաջուր · բազմաջուր · յոգնաջուր ։
Ջուրը տալը · սույու վերմէք ։ || Ջերմաջուր ։
Ջուրը քաշուեցնել · սույու չէքդիրմէք ։ || Ներծծեցուցանել · ներծծեցուցանել · պակասեցուցանել · անհետացուցանել ։
Ջուրը քաշուիլ · ինչպէս ծովուն ջուրը կըլլայ · սույու չէքիլմէք ։ || Ներծծիլ · ներծծիլ · անհետանիլ · անհետ տալ · ցամաքիլ · երբեմն ամիլ ։
Ջուրը քաշելը · սու չէքիլմէսի ։ || ցամաքումն կամ պակասումն ջուրց · անհետանալն ջրոյ ։
Ջրէ · սուտան ։ || 'ի ջրոյ · ջրեղէն · ջրային · ջրական ։
Ջրէ եղած, կամ շինուած · սուտան եափըլ-մըշ ։ || Ջրածնունդ · ջրածին ։ տե՛ս և Ջուր գոյացնօղ ։
Ջրէ ծածք · կամ ջրով ծածկած · սույու էօրթիւլիւ ։ || Ջրածածկ · ջրածածուկ ։
Ջրի ակ ։ || տե՛ս Աղբիւր ակն և Ջրի բերան ։
Ջրի ապու · սու տըպիսը ։ || ապաւ ջուրց · ջրապատ ։
Ջրի արգելք · կամ }
Ջրի դէմ շինուած դուռ · } սու պէնտի ։ || սահմանք · պատուհանք · խիցք · արգելք · վերնադրունք ։
Ջրի արգելքը՝ կամ դուռը բացօղ · սու պէնտինին ուսդա ։ || ասահմանապետ ։
Ջրի արգելքի մութ-ալքիս ։ || ասահմանական ։
Ջրի բերան, ուսկից ջուրը կուգայ · սու աղըզը ։ || ակն · ջրակն · տե՛ս և Աղբիւր ակն ։
Ջրի բուշտ · սու գապարճըղը ։ || պղպջակ · պղպջակ ։
Ջրի գաւազան · արտոյ պըռըը · սու ճաճալըղը ։ || գաւազան · վիշապ · խողովակ · կեռ · կիմոս ։
Ջրի դէզ · սու կէօլիւ ։ || ջրշեղջ · ջրակոյտ · ջրակուտակ · կուտակ ։
Ջրի թօպրաղը · սու թօպրաղը ։ || կրիայ ջրային ։
Ջրի ձան ·
Ջրի ֆշոց ։ } տե՛ս Ֆշուոց ։
Ջրի ձան կերևայ մէջը · որ չէ սու օքիւր կէ-լիր ։ || խորհ գծայն ջուրց երևի մէջ ուրուա-ձայն ունայնութիւն թուի մէջ · ձևաձայն մէջ 'ի սիսք ունայնաձայն սնոտեաց · տպաւորեալ 'ի լսելիս մեր խորհ գծայն անծանցական ։
Ջրի մանրմունը որդներ՝ կամ պեծճէկներ · սու պէօճէէքլէրի ։ || ժժմակք · ժժմունք ։
Ջրի մէչ լողացօղ · սուտա եիւզէն ։ || ջրալող · ջրալողակ · ջրալէղ ։
Ջրի մէջ խղդած · Ջրի մէջ խղդել և այլն ։ || տե՛ս Ջրով խղդած · Ջրով խղդել և այլն ։
Ջրի մէջ կեցօղ, և լողացօղ կենդանիք ։ || լողակ · լուղակ · ղուղիկ · ողողակ · լողակ · կայտառ ։
Կամ, ջրակենդանի · ջրազգական · ջրազնական · ջրղակաշն · ջրային՝ կամ ջրական կենդանիք ։
Ջրի մէջ մտծցած · սուտա պէօեիւմէք ։ || Ջրասուն · ջրասնունդ ։
Ջրի մէուշ · սու մէյվէսի ։ || ալիք · ծածանումն ։
Ջրիշուն · ջրչուն · պէյզիզ թիւօթիւնի փաճարրագ ։ || Ջրշուն · շնջրի · սմնկոյ կուղբը թոչկ մէջոյ ։
Ջրի պահապան · սու պէքճիսի ։ || Ջրապահ · ջրապան · ջրաճար ։
Ջրի պէս · սու կիպի ։ || ջրանման · ջրանկարակ · ջրանկարակ · ջրագոյն · ջրատեսակ · ջրատարազ ։
Կամ, խորհ ըջուր · արտաքոյ ըջուր · նման ջրոյ · համնմանոյն ջրոյ · զօրէն ջրոյ ։
Ջրի պէս վազել · սու կիպի աքմաք ։ || Ջրանցիկ հոսել ։
Ջրի պէս փաղօղ՝ կամ անցնօղ ։ || Ջրանցիկ ։
Ջրի պտուտ ։ || տե՛ս Պտուտ ջրի ։
Ջրի քէնար անկած · սու քէնարընտա պի-տիւն ։ || Ջրառատ ։
Ջրի օձ · սու եըլանը · տալիպիւս եըլանը ։ || օձ ջրային · ջրօձ · հիդրիա · հիդրիոս · հիդրայ ։
Ջրով լուացօղ, կամ լուացած ։ || Ջրալուաց · ջրողող ։
Ջրով լուցուած ։ || տե՛ս խիստ Ջրոտ ։
Ջրով խառնած · սույուղըն գարըշըգ ։ || ջրախառն ։
Ջրով խղդած · ջուրը խղտած · սուտա պօղուլմուշ ։ || Ջրախեղդ · ջրահեղձոյց · ջրամոյն · ջրակուր · ջրախողխող ։
Ջրով խղդել · ջրի մէջ խղդել · սուտա պօղմաք ։ || հեղձուցանել ջուրբ · ջրահեղձ, կամ ջրահեղձոյց առնել · ջրախեղդ կորուսանել · ջրահեղձ վախճանել · ջրահեղձոյց վատնել ։
Ջրով խղդօղ · սուտա պօղան ։ || Ջրահեղձ · ջրախեղդ ։ տե՛ս և Ջրով խղդած ։
Ջրով կոխած և պէրպամ եղած · սէլ պաս-մըշ · սուտան պօզուլմուշ, եմ պէրպատ օլմուշ ։ || ջրողող · ջրակուլ · ողողեալ · հեղեղեալ · հեղեղատեալ ։
Ջրով չարչարօղ, կամ չարչարուած ։ || Ջրա-չարչար · ջրակոշկոճ · ջրախոշտանգ ։
Ջրով պատած, կամ պատօղ · սույուղըն փօ-լանմըշ ։ || Ջրապատ · ջրափակ · ջրամած ։

ՋՐԱ

Ջ րագարձ · գէօլի եօլու · չայ ըրմաղը ։ || Ջրա-դարձ ։
Ջրած՝ գետին, պարտէզ, և այլն · սուլանմըշ ։ || ոռոգ · ոռոգեալ · ոռոգաւոր ։
Կամ, առոգ · առոգեալ · առոգաւոր ։
Ջրած՝ էրիկ ։ || տե՛ս Ջուր տուած երկաթ ։
Ջրաման · ջրի աման · սու գապը ։ || անօթ ջրոյ · աման ջրոյ · ջրանոց ։
Ջրաման · ջէվիզ ջուր լեցնելու աման · իպրիք · իպրիք ։ || ջրկիրճ · չանիճ ։
Ջրային · ջրի վերաբերելիք ։ || ջրային · ջրական ։
Ջրանց ։ || տե՛ս Ակուդայ ։
Ջրբուշտ ։ || տե՛ս Ջրի բուշտ, և Հաւա-բուշտ ։

Ջրգող. [illegible] ‖ Ջրգող. Ջրգողեալ:
Ջրգող ըլլալ. [illegible] ‖ Ջրգողիլ. ախտանալ զՋրգողութեն:
Ջրգողութեն. [illegible] ‖ Ջրգողութեն. ախտ Ջրգողական:
Ջրդրգում. [illegible] ‖ Ջրադրգում:
Ջրեզր. [illegible] ‖ Ջրափն. Ջրեզր:
Ջրել: ‖ տես Ջուր տալ՝ գետնի:
Ջրելը կամ, Ջուր տալը, գետնի. [illegible] ‖ ոռոգ. ոռոգումն. ոռոգանումն. ոռոգանութ:
կամ, առոգումն. առոգութ. առոգանութ. առոգանումն:
Ջրելու խօվայ. [illegible] ‖ ցնցուղ. ցնցուխ. ցնցղուկ:
Ջրէ. Ջրի. և այլն: ‖ տես Ջուր բառին տակը:
Ջրի: ‖ տես Ջրլի:
Ջրլի. [illegible] ‖ Ջրի. Ջրգի. Ջրին. Ջրուտ. Ջրուտ. հիւթեղ. հիւթաւոր. հեղուկ. հեղեղուկ. լոյծ. նայ:
կամ, հեղանիւթ. հեղանուտ. հոսանուտ. հոսական:
Ջրլի ապուր. [illegible] ‖ հեղաթան:
Ջրկիր. [illegible] ‖ Ջրբեր. Ջրկիր. Ջրակիր. Ջրաբեր. Ջրածու. Ջրածոյց. Ջրուոր:
Ջրկրի խազպայ. [illegible] ‖ հաղուղակ:
Ջրհեղեղ. [illegible] ‖ Ջրհեղեղ. Ջրահեղեղ. հեղեղ Ջուրց. ողող Ջուրց: տես և Հեղեղ՝ նոյ բղխմամբքն:
Ջրհոս՝ [illegible] ‖ Ջրհոս:
Ջրհոտ: ‖ տես Ջրի արգելք:
Ջրոտ. [illegible] ‖ Ջրուոր. Ջրաւոր. Ջրուտ. Ջրային. Ջրարբի. Ջրկայ:
խիստ Ջրոտ. [illegible] ‖ Ջրալից. Ջրալի. Ջրալիր. վտակաբեր. շատաՋուր. բազմաՋուր:
Ջրոտ գետին, կամ դաշտ. և այլն. [illegible] ‖ Ջրարբի. Ջրարբիք. Ջրամարգ. մարգագետին. հեղեղավայր:
կամ, մարգ. եղտիւր. աղտիւր. աղտեւր. խաղ Ջրոյ:
Ջրոտ՝ [illegible] ‖ Ջրաբուղխ. Ջրախաղաց. Ջրաղուածարձ. Ջրածաւալ:
Ջրոտ ու պարարտ: ‖ յուռթի:
Ջրուկ. [illegible] ‖ Ջրիկ. Ջրակ:
Ջրպետ. [illegible] ‖ Ջրապետ. Ջրպետ. Ջրպան:
Ջրջրկած. [illegible] ‖ հեղեղուկ. հեղանիւթ. հեղանուտ. հոսանուտ. գիճագոյն. լուծական. թօնօթ. թօնոտ. լոյծ. նայ:
Ջրջրկել. [illegible] ‖ լուծանել. լուծել. լկանել. լկել. հալել:
Ջրջրկելով աւրած՝ [illegible] ‖ չիճուկ. չիճեալ:
Ջրջրկելով աւրիլ. [illegible] ‖ տես Կորիլ. [illegible]:
Ջրջրկիլ. [illegible] ‖ լուծանիլ. լուծանալ. լկանիլ. լկիլ. գիճանալ. գիջանալ:
Ջրջրկիլ. [illegible] ‖ հիւթաւորիլ. ափւթաւորիլ. հիւթալից լինիլ:
Ջրջրկիլը: ‖ լուծութեն. լուծումն. լուծուած. լկութեն:
Ջրջրկոտ: ‖ տես Ջրջրկած:
Ջրջրկոտութեն. [illegible] ‖ հոսականութ. հեղեղկութ. թօնօթութ: տես և Ջրջրկիլը:
Ջրվաթ. [illegible] ‖ մեզ. գող. Ջուր:
Ջրվաթ ըլլել. } [illegible]
Ջրվաթ ընել. }
‖ միզել. Ջուր հեղուլ. Ջուր առնել:
Ջրվաթ ընելու փառչ. [illegible] ‖ միզանոց. միզարան:
Ջրվաթ ընելու տեղ: ‖ տես Ոտից Ճամբայ:
Ջրվաթը կապուիլ: ‖ տես Ջրվաթարգել ըլլալ:
Ջրվըթի Ճամբայ: ‖ տես Ոտից Ճամբայ:
Ջրվաթարգել՝ [illegible] ‖ միզարգել. միզապրաւ. գողապրաւ. գողացաւ:
Ջրվաթարգել՝ [illegible] ‖ միզարգելութեն. միզապրաւութ. միզապրաւ. գողացաւութեն:
Ջրվաթարգել ըլլալ. [illegible] ‖ միզարգել, կամ միզապրաւ լինիլ. ախտանալ զմիզարգելութ. հարկանիլ յախտ միզարգելութե:
Ջրուիլ՝ [illegible] ‖ ոռոգիլ. ոռոգանիլ. ոռոգանալ:
կամ, առոգիլ. առոգանիլ. առոգանալ. ամեթանալ:

Ջ.Ո

Ո օրՋան, կամ ՋօՋանեթ. [illegible] ‖ գիլան:

Ջ.Ֆ

Ֆուտ: * ‖ տես Հրէայ:
» Ջֆտերէն: ‖ տես Ջֆտերէն:

Ո. Ա.

Ոզախի չամիչ. * [illegible] ‖ չամիչ ընտրանաց. չամիչ գիւցազանց:
Ոագնան. * [illegible] ‖ ամիթ:
Ոաթխարմա, կամ ռեգէնաբուրգ. [illegible] ‖ օգոստա տիբերեայ քաղաք:
Ոախամ: * ‖ տես Բախամ:
Ոախտ: } * տես Ձիու զարդ:
Ոահտ: }

Սաքա, կմ՝ սաքքայ · տաճկի անունն է : || ջրկիր :
Սաքուլաա · փոխըս վենետիկ · տաճկի անունն է : || Եպիփանուորսս · Եպիփանուորին :
Սաքուլացի · փոխըստվենետիկուն : || Եպիփանու-րացի · Եպիփանուրեցի :
Սահաթ : * || տես Հանդիստ :
Սահաթսըզ : * || տես Անհանգիստ :
Սահան, կամ սէհան · ֆէղինճէն : || սահան · սէհան · շահապամ :
Սաղլէթ : * || տես Ըսողլեթ :
Սամսա · * ըռամբաւ : || աղբեւաք, կմ՝ աղբեք կրպակաց սսկերչաց :
Սամսաձի · * ըռամբաւչը : || աղբեւսառ · աղ-բեւսայոյք :
Սամէ, կմ՝ սէմէ · * տաճկի անունն է : || Հսա-մայ · արխմաթեմ :
Սայէ : * || տես Ծառայ :
Սայէթ : * || տես Պատիւ · հնարքն :
Սապան · տաճկի անունն է : || սապան :
Սապրիմ : * || րաբբունի · րաբունի · րա-բուն · սաբունիմ · րաբունա · վարդապետս :
Սաստ : * || տես Ցարմար :
Սաստ կէլէ, կամ սաստ կէլիչինէ : || տես ինչպէս որ հանդիպի :
Սաստըք թաշը : * || տես Յոռնացքար :
Սավէննայ · տաճկի անունն է : || սէննայ :
Սատոս · տաճկի ու իզզէ անունն է : || Հսոդոն, կմ՝ սոդոն :
Սաց վիլայէթի : * || տես Սըռփ :
Սափաթայ · գործեց՝ բանէրը հաց տնէլու : || փաթաթ :
Սաֆ : * || զարդկ :
Սաֆառան : * || տես Թերխաշ · հաւկիթ · Նմ :

Ս Դ

Սդեննոյ · գնտի անունն է : || Հսեննոս :

Ս Ե

Սեդդէ : * || տես Կրունկ՝ դրան · և այլն :
Սեհհան : || տես Սահան :
Սեհլին : * || տես Գրաւ :
Սեհմ : * || տես Ողորմութիւն :
Սեմա, կամ սէխմա · տաճկի անունն է : || Հսե-միս, կմ՝ սէմիս :
Սեյիր : * || տես Նաւապետ :
Սեյիր էֆէնտի : * || հրովարտակապետ · գիւանապետ :
Սենդ : * || տես Գուռն :
Սենդ · * ֆէնդ : || տես Հնարք :
Սենչպէր · ֆառգարէ : || տես Աղբատ :
Սենչպէր · եաֆառ բանտ : || տես Բանուոր · ըռղաւ :
Սենատ, կմ՝ ըսենատ : * || քերանք · քերիչ · յղկիչ :
Սենատ չարնել ·
Սենատէլէմիշ ընել · } տէնտկ վառամատ · տէն-
Սենատէյել ·
վէնմէտ : || քերել · յղկել · յղքել · սրբել :
Սենատէլի՝ տախտակ : || տախտակ քերեալ · քերածոյ տախտակ · պնակիտ · քնակիտ :
Սենատէյած · տէնտիկլէնմիշ : || քերածոյ · քե-րեալ · յղկեալ · յղքեալ :
Սեչէլ : * || քարցուեալ :
Սեպիտ : * || Հաշուեպիհնք :
Սեպիտ ընել : * || Հաշուեալքինք առնել · եղ-ծանել զհամար տումարի · ջնջել զհաշիւ տումարին :
Սեամ, կմ՝ ռէսիմ : * || Նկարագիր · Նկարա-գիծ · Նշանագիր · Նշանագիծ · Նշանագրութ · Նախագաղափար · Նախատիպ · սկզբնատիպ · տարացոյց · յարացոյց · օրինակ · ձեւակ · ձե-ւագաղափար · խորէայ · ստուերագիր · ստուե-րագիծ · ստուերագրութիւն :
Սեամ ընել · ռէսիմ չէքմէք, կմ էաչմաք : || կազ-մել զնկարագիր · առնել զստուերագիր · Նկարել · Նկարագրել · ստուերագրել :
Սեամ ընող · ռէսիմճի : || Նկարագիր · Նշանա-գիր · ստուերագիր :
Կմ՝ Նկարագիծ · Նշանագիծ · ստուերագիծ :
Սեվէլ, կմ՝ ռեվլա · տաճկի անունն է : || ռեվա-լետ :
Սեվէնտ, կմ՝ ռէվանտ : * || խաշնդեղ · ռէ-վանդ :

Ս Ի

Սիղմարին, կմ՝ ռօզմարին : * || տես Պէ-ղէռինէ :
Սինկայ · ըռ ջուր է՝ տէֆուլի Նման : || ռաինկ :
Սիռա : || տես Աղեկ, և Գեղեցիկ :
Սիխա · հնաանդաւէն չանօղ : || տես Առօղջ :

Ս Ո

Սոկվիլ, կմ՝ ըռսովիլ, կմ՝ ռոսվիլ : || տես Սղքիլ :
Սուհ : * || հոգի · ոգի · շունչ :
Սուհպան : * || տես Կրօնաւոր :
Սուհօղանպաշը : * || տես Աբբայ :
Սուճէն · * իզզէի անունն է : || ռուղ :
Սում : * || տես Սուսմա :
Սում մէմլէքէթի : * || տես Հռոմայստան · և ֆռէնկիստան :
Սում միլլէթի : * || հռոմք · թրակացիք · յոյնք :
Սուսմա · տոսմէ · տոամ · տէմ · գղըշ եղմա : || հսամ :
Սում ղալայ, կմ՝ ռուռում ղալայ · * բերդի մը անունն է : || հռոմկլայ :
Սուպ · պէտմէզ : || տես Պէքմէզ :

Ս Օ

Սօզմարին : * || տես Պիպէռինէ :
Սօմնէ · գետի մը անունն է : || հռոդանոս :
Սօզօլի · * ամպէրին : || օղիշկ :

ՍԱ

Սա. Պու. շու : ‖ սա. այս. սոյն :
Սագ. խազ. գազ : ‖ սագ :
Սագըղ. * յուռի : ‖ մաղապէ. ձիւթ. կիճ :
Սագըղ տասար : * ‖ տե՛ս Սախըղ տայ :
Սագըստան. սագէրին եէրի. գազլըգ : ‖ սագաստան. սագանոց. սագուտ :
Սագըստան. ուծիւնիան. սիւնեան. գաւառ է : ‖ սագաստան :
Սադայէլ. շէյթան. իպլիս : ‖ սադայէլ. սատանայ. բանսարկու. բելիար. բեղիար. սանդարապետ. դժոխապետ. ոկզբնաչար :
Կամ, Նախաչար Թշնամին. աշխարհակալ խաւարի. աշխարհակուլ խաւարն. աշխարհակործան վիշապն. մշտախաւար գեհենաւորն. հայրն ստուէից. հասարակաց Թշնամին. բարեատեաց որոգայթագիրն. երկնավէժ փայլակն. երկնադրուժ արուսեակն. մշտամաւունչ առիւծն. եօթնագլխեան վիշապն. գազանն մեծ. գազանն անհագին. նախահայրն ամ չարեաց. օձն հին. գաւազանողն որդւոց մարդկան. հրամանատարն դժոխոց. առաջնորդն ամ դատապարտութեց :
Սա՛եաղը. * սարը՛եաղ. արտար եղ : ‖ իւղ. եւղ. եղ :
Սաեաղըճը. * սաեաղի ծախօղ : ‖ իւղավաճառ :
Սազ. * էրչան բարաք ըրի խոտ է : ‖ կնիւն :
Սազ. * սազէնտէլի ճալսաս : ‖ նուագարան. երգարան. սաղմոսարան. գործի նուագածուաց. բարբուտ. ագանօթ. ագանօթթ :
Սա՛զ աձենկի :
Սա՛զ Թալիմի : *
Սա՛զ տիւզէնի :
} տե՛ս Տիւզէն՝ սազի :
Սազ չալըլ. սազ չալմագ : ‖ հարկանել զնուագարան. երգել սաղմոսարանաւ. նուագել :
Սազ չալօղ. սազ չալան : ‖ տե՛ս Սազէնտէ :
Սազի չըպուգ, և այլն. սազ զարնէլու չըպուխ. թօզէնէ : ‖ կանդոց. կնդնդոց. կնդնոց. կրնդնոց. ագանօթթ. ագանօթ :
Սազի չիվի՝ կա՛մ բալլըգ : ‖ բոյթ. բութակ :
Սազան. * յուռի է : ‖ գետոսակ :
Սա՛զ գայասը. * յուռի է : ‖ խարձաքարթակ :
Սազել : * ‖ տե՛ս Զարդարել :
Սազէնտէ : * ‖ գուսան. նուագածու. նուագերգու. քնարահար. ջնարահար : տե՛ս և Պէսակէհօն :
Սազէնտէ կնիկ : ‖ գուսան. վարձակ. փնդռուհի :
Սազէնտէի խաղ՝ չըր էէրգէն : ‖ նուագերգութիւն. նուագածութիւն :
Սազէնտէութիւն. սազէնտէլիք : ‖ նուագածութիւն. ջնարահարութիւն. քնարահարութիւն : տե՛ս և Պէսակէհօնութիւն :

Սազլըխ. * սազլըգ : ‖ կնիւնուտ. խարձունք. խարձք :
Սազուիլ : ‖ տե՛ս Զարդարուիլ :
Սաթալիա : ‖ տե՛ս Ատալիա :
Սաթաշմիշ ըլլալ մէկի մը. * սաթաշմագ : ‖ պատահիլ ումեք. հարկանիլ յոք. ընդ հարկանիլ ընդ ումեք. ձեռնարկել յոք. սոխակել զոք. պնդիլ զհետ. հետամուտ լինիլ :
Սաթաշտըրմիշ ընել. սաթաշտըրմագ : ‖ պատահեցուցանել. գիպեցուցանել. հանդիպեցուցանել. հարկանել, կա՛մ հարուլ յոք :
Սաթըն ալմաք : * ‖ տե՛ս Գնել :
Սաթլըք. * ծախու : ‖ վաճառելի :
Սաթըր, կա՛մ
Սաթուր.
} որով մորթ կըտրանէն : ‖ վաղր. սակր. սակուր. դալար. նրան. նրեան :
Սաթուր՝ խասապի, կա՛մ աշճիի : ‖ դալար. դահնայ. սակր :
Սաթուրունօղ. սաթըրը՛ օլան. սաթըրլը՛ : ‖ սակրաւոր. վաղրաւոր :
Սաթըրով. սաթըր ըլան : ‖ վաղերբ. սակերբ. սակրաւ :
Սաթըրով կտրել, կամ ջարդել : ‖ դալարել. սակրել. սատրել. սակրաւ կոտորել. սակրահատոր առնել :
Սալ. բէտան արպայ : ‖ սայլ :
Սալի սեռ : ‖ տե՛ս Լիսեռ. սալի օխ :
Սալ. էօրս : ‖ սալ դարբնաց :
Սալ. * չէնճէ կագած, ու ջազը յգած գէրաննէր. յերալ վէրայ կուխանգնին. ու այլն : ‖ տե՛ս Լաստ :
Սալ մոխ, որ և զօճ, կա՛մ թամադն : ‖ երիս :
Սալաթայ : * ‖ աղցան :
Սալախ : * ‖ տե՛ս Խասապ :
Սալախանայ : * ‖ տե՛ս Խասապխանայ :
Սալակ : ‖ տե՛ս Սեփեթ. և Սելէ :
Սալամ. * թուլումէ : ‖ կաքաւ :
Սալամանդր. ուէճէֆէր. գատայ քէոբէնէքէն : ‖ սալամանդր. սաղամանդր. հրակուլ մողէս :
Սալամաս, կա՛մ
Սալամաստ.
} քաղաք է : ‖ սաղամաս. սաղմաստ :
Սալամուռ, կա՛մ սալամուռայ. * թուզլու սու. թուզ սույու. բէլըմաց : ‖ աղջուր. աղաջուր :
Սալամուռը դնել. սալամուռայ գօմագ : ‖ տե՛ս Աղը դնել :
Սալաւաթ : * ‖ տե՛ս Դաւանանք :
Սալաւաթ պարմագը : * ‖ տե՛ս Ցուցամատ :
Սալեան : * ‖ գիմոս. կինսոն. դիմոսական հարկ. հարկ արքունի. տուգանք արքունի :
Սալեան՝ սրէչի փէշ՝ մորթ փալաս : ‖ մարդահարկ :
Սալեան ձգօղ : *
Սալեանճի :
} հարկադիր. հարկահան. հարկապահանջ :
Սալեան տալ : ‖ հարկս հարկանել. դիմոս տուժիլ :
Սալեանճութիւն. սալեանճըլըգ : ‖ հարկահանութիւն. հարկապահանջութիւն :
Սալէպ. * Ճէշէէ եէտած խոմէլի է : ‖ մեղրաստ :
Սալէպճի. սալէպ շինօղ ու ծախօղ : ‖ մեղրապագործ. մեղրապավաճառ :
Սալը՛, կա՛մ
Սալը՛ կիւնիու : *
} տե՛ս Երեքշաբթի :

Սալըխ տալ. * սալըը վէրմէք ։ ‖ զեղուցանել. զգացուցանել. ուսուցանել. ցուցանել. յայտնել. ազդել. Թելադրել. Թելադրիչ լինիլ. ազդ առնել. խելամուտ առնել ։

Սալընթը՛ ։ * ‖ տե՛ս Երերալը ։

Սալընճախ ։ * ‖ տե՛ս Ցանկուրքի ։

Սալընմըշ ըլլալ ։ * ‖ տե՛ս Երերալ. օյնամագ ։

Սալընմըշ ըլլալ՝ գուլըմ ինի ։ ‖ տե՛ս Աղալանմըշ ըլլալով քալել ։

Սալթ ։ * ‖ տե՛ս Միայն, և Լոկ ։

Սալթանաթ ։ * ‖ փառաւորութիւն. մեծափառութիւն. վեհափառութիւն. քաջափառութիւն. հոյակապութիւն. հանդերձանք. հանդերձանի ։ տե՛ս և Հանդիսութիւն ։

Սալթանաթ ցցնել. սալթանաթ կէօսդերմէք ։ ‖ հանդէս առնել. հանդիսաւոր առնել. փառաւոր առնել. քաջափառ առնել. հոյակապ գործել ։

Սալթանաթլը ։ * ‖ հոյակապ. խոյակապ. փառաւոր. փառահեղ. շքեղ. քաջափառ. Թագաւորավայելչ. տօնուոր. հանդիսական ։ տե՛ս և Հանդիսաւոր ։

Սալթանաթսըզ ։ * ‖ անհանդէս. անփառ. անշուք. ռամկական. սովորական. հասարակ ։

Սալլաթմըշ ընել ։ } * տե՛ս Փարատել. սալ-
Սալլաթարմըշ ընել ։ } լամագ ։

Սալլանմըշ ըլլալ. ծառը փալինի ։ ‖ տե՛ս Աղալանմըշ ըլլալով քալել ։

Սալխըմ ։ * ‖ տե՛ս Կուռզ. սալխըմ ։

Սալխըմ սալխըմ ։ ‖ տե՛ս Կուռզ կուռզ ։

Սալխըմլը ։ * ‖ տե՛ս Կուռզ ունող ։

Սալխըմսաչախ ։ * ‖ Վերապանծ. գիսաւոր. վարսաւոր. վարսամ. վարսադիսակ ։

Սալխըմ սաչախ զարդերով մնդլուխ ։ ‖ ախտաւեղադէս ։

Սալխըմ սաչախ ըլլալ. սաչըմ սալաղ օլմագ ։ ‖ վերապանծիլ. գիսաւորիլ. վարսաւորիլ ։ կմ՝, վերապանծ լինիլ. վարսաւոր լինիլ. գիսաւոր լինիլ ։

Սալմաստըյիրթ երթալ ։ ‖ ընթանալ. արշաւել. ճեպընթաց լինիլ. փոյթընթաց հասանել ։

Սալմաստըյիրթ վրայ վազել ։ ‖ արշաւասույր յարձակիլ. արշաւընթաց յառաջատենել. 'ի վր խոյանալ ։

Սալմին. կէօլ հասփ փապը Բեղլէնահին, յորոյ վէրայ գործած կէօսը կօոփուբէն ։ ‖ աստղի սատայնանկայ ։

Սալմըշ ընել. * սալմագ. ճարիայիպ էթմէք ։ ‖ յարձակիլ. դիմել. խոյանալ. սրանալ. դրութել. 'ի վր արշաւել. բերիլ 'ի վր. յարձակիլ 'ի վր ։

Սալմըշ ընել՝ ճոջուն, ճէօհնէին, և այլն ։ ‖ ցոլանալ. ցոլացեալ դիմել ։

Սալմըշ ընելը՝ ակէճին. և այլն ։ ‖ ցոլմունք. ցոլացումն. ցոլացումն. ցոլացմունք ։

Սալոր. էրիկ ։ ‖ շլոր. դամոն ։

Սալորի ծառ. էրիկ աղաճը ։ ‖ շլորենի ։

Սալտրմըշ ընել. * սալտըրմագ. ճարիայիր էթ-
տիրմէք ։ ‖ յարձակեցուցանել. դիմեցուցանել. խաղացուցանել. խոյացուցանել. սրացուցանել ։

Սալտըրմըշ ընել՝ ճոջը, ճէօհնէն, և այլն ։ ‖ ցոլացուցանել ։

Սախայ ։ * ‖ տե՛ս Զրկիր ։

Սախախոուշի. * սաղմ փուշու ։ ‖ խայտախա ։

Սախտա՝ * կէնդանի, ալթ, ալթ, և այլն ։ ‖ հաշմ. խեղ. բեկ. դանչ. դանդ. սոդիւա. ըստ դիւթ. տխեղծ. ապեղծ. ապխեղծ. ապատաւոր. չար. զո՛ր օրինակ.

Եթէ աչըդ սախտա է, պիւթիւն կեռվմէից բանը խարապ է ։ ‖ եթէ ակն քո չար է, ամ մարմինդ խաւարին եղեցի ։

Սախտա՝ * մարդ, կմ կէնդանի ։ ‖ հաշմանդամ. խեղանդամ. անդամախեղ. անդամատ. մարմնահար. մարմնավար. բեկ. անկար ։

Սախտառութիւն ։ ‖ տե՛ս Սախտութիւն ։

Սախըղ ։ * ‖ տե՛ս Սադըղ ։

Սախըղ աղաջ. * սագըզ աղաճը. շիօ ։ ‖ հնն կղզի. հնամուհան կղզի. քիոս. քիօս ։

Սախըզցի. սագըզլը ։ ‖ քիացի. քիեցի. հոնեցի ։

Սախըլ. * սախըլմըշէրշ ։ ‖ տե՛ս Զգուշ ։

Սախըլ կենալ ։ } տե՛ս Զգուշ կենալ ։
Սախըլմըշ ըլլալ ։ }

Սախըլ. * սագըն. (արգելողական ։) ‖ մի՛ երբէք ։ տե՛ս և Մի՛ ։

Սախըլ վէ սախըլ. * սագըն դէ սագըն, կմ սագըն դէ սագըն ։ ‖ մի՛ և մի՛. մի՛ և մի՛ իւիք. մի՛ եղով իւիք. մի՛ իւիք. մի՛ բնաւ ։

Սախըլտըրմըշ ընել ։ * ‖ տե՛ս Զգուշացնել ։

Սախօ ։ * ‖ անկոց ։

Սախօն՝ որ ծաղիկ կու դնեն ։ ‖ ծաղկոց. ծաղկանոց ։

Սախտել. սագաթլանմագ ։ ‖ խեղել. հաշմել. արատել. արատաւորել. զեղծանել. բեկանել. բեկել. մխատել. խոռնոքել ։

Սախտաքան. * սաքփան ։ ‖ սեկ ։

Սախտաքանճի ։ * ‖ տե՛ս Սեկ բանող. և Սեկ ծախող ։

Սախտիլ. սագաթլանմագ ։ ‖ խեղիլ. հաշմիլ. արատաւորիլ. տխեղծիլ. տխեղծանալ. դանչանալ. արատիլ. մխասիլ. բեկանիլ. զեղծանիլ ։

Սախտութիւն. սագաթլըգ ։ ‖ խեղութիւն. հաշմութիւն. տխեղծութիւն. արատութիւն. արատաւորութիւն. դանչութիւն. տխեղծանք. մխաս ։ տե՛ս և Վարքեզ ։

Սախտութիւն՝ անդամներու ։ ‖ խեղութիւն. հաշմութիւն. խեղանդամութիւն. անդամախեղութիւն. անդամատութիւն ։

Սահաթ. * որ կանգնի ։ ‖ ժամ. նուագ ։

Սահաթներ, կմ սահաթներ. սահաթլար ։ ‖ ժամք. ժամոյք ։

Սահաթ. որ ափէնը կըլլայ ։ ‖ ժամացոյց ։

Սահաթ զարնել. սահաթ չալմագ ։ ‖ ժամ հարկանել ։

Սահաթ զարնող. սահաթ չալան ։ ‖ ժամահար ։

Սահաթ նայող. սահաթ պագան ։ ‖ ժամադէտ. ժամադիտակ. ժամադիտական ։

Սահաթ չափող ։ ‖ ժամաչափ. ժամակշիռ ։

Սահաթ սահաթ ։ ‖ տե՛ս Պահ պահ ։

Սահաթ ֆալը ։ * ‖ ժամահմայք. ժամահմայութիւն ։

Սահաթ ֆալճըլը ։ * ‖ ժամահմայ ։

Սահաթի բալիքը ։ ‖ բուէթակ ։
Սահաթի՝ կամ սահաթի զարկը ։ ‖ բուն, կամ տուեալ ժամացուցի ։
Սահաթի չափ, կամ } պիր սահաթ գատար ։ ‖
Սահաթի մը չափ ։ }
ժամաչափ ։ ժամու չափ ։
Սահաթափոր գատար անած է ։ ‖ երդուափոխակ ։
Սահաթձի ։ * ‖ ժամանակագրի ։ ժամանշան ։
Սահած ։ ուճիւրդած ։ գայմըշ ։ ղայըլմըշ ։ ‖ սահեալ ։ սայթաքեալ ։ գայթեալ ։ վրիպեալ ։ տե՛ս և 'ի բայն Սահիլ ։
Սահան ։ * ‖ սկաւառակ ։ պնակ ։ ափսեայ ։ ափսեյայ ։ ափսէ ։ մաղզման ։ մաղզամայ ։
Սահապ ։ * ‖ տէր ։
Սահելով քալել ։ ուճիւրդելով եուրիւ ։ գայմարագ եուրիւմէք ։ ‖ սայթաքը ընթանալ ։ լպիրծ յառաջել ։
Սահեցնել ։ ուճիւրդէօրմէք ։ գայտըրմագ ։ գայտըրմագ ։ ուեուրիւթմէք ։ ուճիւրդիւրմէք ։ ուեուսիւմէք ։ ‖ սահեցուցանել ։ սայթաքեցուցանել ։ գայթակղեցուցանել ։ գայթագղեցուցանել ։ գթեցուցանել ։ սաղապեցուցանել ։ սխալեցուցանել ։ տողոպեցուցանել ։ լպրծեցուցանել ։ լպրտեցուցանել ։ լկրտեցուցանել ։ լկրծեցուցանել ։
Կամ այսպէս ։ գայթագղել ։ սայթաքել ։ սաղապել ։ սխալել ։ տանաւել ։ վրիպել ։ քարընդանել ։ գենդեգել ։ կրթել ։
Սահեցնող ։ ուճիւրդէօրող ։ գայտըրան ։ գայտըրան ։ ‖ սահեցուցանող ։ սահեցուցիչ ։ սայթաքեցուցիչ ։ գայթակղեցուցիչ ։ սաղապեցուցիչ ։ սայթաքող ։ սայթաք ։ տանուտու ։
Սահեցնող քար ։ գայտըրան թաշ ։ ‖ քարընդանն ։ քար՝ տանուտու ։ քար գայթակղութե ։
Սահթըներ ։ Սահթի ։ և այլն ։ ‖ տե՛ս Սահաթ՝ բառին տակը ։
Սահիհ ։ * ‖ տե՛ս Ճշմարիտ ։
Սահիլ ։ ուճիւրդիւ ։ գայմագ ։ գայըմագ ։ ուճիւրդմագ ։ ուճիւրդմագ ։ փըճիւրդմագ ։ ուճիւրմէք ։ ուճիւրմէք ։ ուճուրմէք ։ ‖ սահիլ ։ սայթաքիլ ։ սայթաքել ։ սաղապիլ ։ գայթակղիլ ։ գայթագղիլ ։ գայթել ։ գթել ։ սխալել ։ սխալիլ ։ տողիլ ։ տողալ ։ սուրալ ։ կտալ ։ կրթիլ ։ խրթալ ։ տողոպիլ ։ լպրծիլ ։ լկրտիլ ։ լկրծիլ ։ լպրտիլ ։ տանաւիլ ։
Սահիլը ։ ուճիւրմէ ։ գայմըրը ։ գայըմայ ։ ուճիւրմայ ։ ուճիւրմէ ։ ուճիւրմէ ։ ‖ սահումն ։ սահեցումն ։ սայթաքումն ։ սաղապումն ։ գթումն ։ սխալումն ։ վրիպումն ։
Կամ, սահանք ։ գայթակղանք ։ գայթագղանք ։ գայթանք ։ սխալանք ։ սայթաքք ։ սաղապ ։ սաղապք ։ վրիպք ։ սխալք ։
Կամ, գայթակղութիւն ։ գայթագղութիւն ։ վրիպութիւն ։ սխալութիւն ։ տանաւութիւն ։
Եւ կամ, լպրծումն ։ լպրտումն ։ լկրտումն ։ լկրծումն ։ լպրծիւն ։ լպիրծ ։
Սահման ։ ըռսմ թէնլէսթրօֆէ ։ ‖ սահման ։
Սահման, որ 'ի յոփինոպէս ։ ‖ սոորագրական սահման ։ սոորագրութիւն ։ ենթագրութիւն ։
Սահման ։ սինոր ։ ‖ սահման ։ կոպար ։ դարաւմ ։ կայան ։ կայ ։ եզր ։ եզք ։ կէտ ։ պայման ։ պարագրութիւն ։

Սահման դնել ։ սինոր գօյմագ ։ սինոր չիզմագ ։ ‖ սահման դնել ։ սահման արկանել ։ կոպար արկանել ։
Կամ, սահմանել ։ կոպարել ։ կոպարաւորել ։ կիտագրել ։ պարասահմանել ։ պարագրել ։ քանակել ։
Սահման դնելը ։ ‖ սահմանադրութիւն ։ կէտադրութիւն ։ կիտադրութիւն ։
Սահման դնող ։ սինոր գօյան ։ ‖ սահմանադիր ։
Սահման դրած ։ սահմանած, կամ սահմանի մէջ առած ։ սինոր գօնմուշ ։ սինոր չէքմիշ ։ ‖ սահմանեալ ։ սահմանած ։ սահմանաւոր ։ կոպարաւոր ։ պարասահման ։ պարագրիծ ։ պարագիր ։ պարագրական ։
Սահման կտրել ։ սինոր քէսմէք ։ սինոր գոյմագ ։ ‖ սահման հատանել ։ կոպար հատանել ։ տե՛ս և Սահման դնել ։
Սահման ունենալ ։ սինոր իչինտէ օլմագ ։ սինոր չեքմէք ։ ‖ սահմանիլ ։ կոպարիլ ։ կոպարանալ ։ ոլորտանալ ։ ոլորտիլ ։
Սահման չունող ։ սինորսուզ ։ ‖ անսահման ։ անսահմանելի ։ անսահմանական ։ անկոպար ։ անփակ ։ անպարփակ ։ անպարագիր ։ անպարագրելի ։ անպարագրելի ։
Սահման պահող ։ սինոր էտէն ։ սինոր պէքճին ։ ‖ սահմանապահ ։ սահմանակալ ։
Սահմանը ծածկող ։ սինորու ըօթան, կամ գոյող էտէն ։ ‖ սահմանակալութեամբ ։ սահմանակողոյս ։
Սահմանը չափող ։ սինորու էօլչէն էտէն ։ ‖ սահմանաչափ ։
Սահմաններէն դուրս ելլել ։ սինորտան չըգմագ ։ ‖ խորել 'ի սահմանէն ։ զեղջել 'ի կոպարէն ։ տարասահման առնել ։ տարասահմանել ։
Սահմանի դին, կամ կողմը ։ սինոր պէնի ։ ‖ սահմանակողմն ։ սահմանակողմն կողմն ։ կոպարակողմն կողմն ։ կոպարակողմն կողմն ։
Սահմանի մէջ առնել ։ ‖ տե՛ս Սահման դնել ։
Սահմանի մէջ չառնըւող ։ սինորլանմազ ։ ‖ անսահմանելի ։ անփակելի ։ անպարփակելի ։ տե՛ս և Սահման չունող ։
Սահմանի՝ մէջ տեղը, կամ մէջը ։ սինոր արասը ։ ‖ սահմանամէջ ։ միջասահման ։
Սահմանակից ։ սինորտաշ ։ ‖ սահմանակից ։ կոպարակից ։
Սահմանակից ըլլալը ։ սինորտաշլըգ ։ ‖ սահմանակցութիւն ։ կոպարակցութիւն ։
Սահմանակից ընել ։ սինորտաշ էթմէք ։ ‖ սահմանակից առնել ։ կոպարակից առնել ։ սահմանակցել ։ կոպարակցել ։
Սահուկ ։ ‖ տե՛ս Սահփռուուկ ։
Սահտիան ։ * ‖ սեկ ։
Սահտիանձի ։ ‖ տե՛ս Սեկ բանող ։ և Սեկ ծախող ։
Սահրաթ ։ * ‖ սահման ։ կոպար ։ եզր ։ տե՛ս և Սահման ։ սինոր ։
Սահրաթ պահող ։ ‖ սահմանակալ ։ սահմանապահ ։
Սահրաթ տեղ ։ ‖ սահմանակալ տեղի ։
Սահրաթլը ։ * ‖ սահմանաւոր ։ սահմանաբնակ ։
Սահփռուուկ ։ } գայգընճագ ։ գայգընճագ ։ ուըլ-
Սահփռուուն ։ } րընճագ ։ ուճիւրտէն ։ ‖ սահնական ։ սահուն ։

սայթաքումն · սայթաքուստ · գայթում · գթում · գայթական · գայթ · սայթաք · սաղապ · սողոսկում · գլորասահում · սառասահումն · լպրծաաս :
Կամ, լպրծունկ · լպրծուն · լպրծուտ · լպրծող · լպիրծ · լպրտուն · լերտուն · լերծուն :
Սահփոտուկ · փէրէ՛ ուր մորդուն ոտքը կըսահի · ուզրըշնաճագ էէր · ուզրըշնաճագ · գայքըշնաճագ : || ոտնալպիրծ · ոտնալպիրտ · ոտնասահ : տե՛ս և վերի Սահփոտուկը :
Սահօղ · գայան · գայքան · այաղը գայար, եամ գայքար : || սահօղ · գայթօղ · գայթակղօղ · սայթաքօղ · սխալօղ :
Կամ, սխալական · սխալոտ · սխալացի · սխալակ : տե՛ս և Սահփոտուկ :
չՍահօղ · գայմայան · գայքմայան : || անսահ · անգայթ · անգայթակղ · անսայթաք · անսաղապ · անսպիրդ · անլպիրծ · անլպիրտ :
Սաղ : * || տե՛ս Ողջ · փէէր · և զհետեւեալն նր :
Սաղ քար : || տե՛ս Որձ քար :
Սաղ · * արտ պէճիէ՛ սօլ : || տե՛ս Աղջ · Աղջիկն · և զհետեւեալն :
Սաղանախ · * սաղանաք · խալըր ու ըէլ ան՚ճըն : || տարափ · տաղատարափ · տեղատարափ · տեղ և տարափ · տեղումն · տեղ · թօն :
Կմ այսպէս · յորդ անձրև · ջաղջ անձրև · յորդահոսան, կամ յորդահեղեղ անձրև · անձրև տարափոյ · անձրևայոյզք ·
խիստ մեծ Սաղանախ · պէլ կէօլ սաղանաք : || թանձրատարափ · սաստկատարափ · ուժգնատարափ · մեծատարափ · թօնընկէցք :
Սաղանախ բերօղ : || տարափաբերկու · թօնընկէց ·
Սաղանախի պէս վար թափիլ · սաղանաք կէօլ փէօքիլմէք : || տեղատարափ թօթափիլ · քան զտեղ քան զտարափ 'ի վայր հոսիլ :
Սաղարա, կմ Սախարիա · գետ է : || սաղարոս · սանգարիոս :
Սաղաւարտ՝ թաշմանայի : || սաղաւարտ · խոյր քահանայի · արտախուրակ ժամարարի :
Սաղաւարտ՝ պօքէրօլի · քէչէ · քօս : || սաղաւարտ · գլխանոց :
Սաղաւարտ դնել՝ գլուխը : || արկանել գլխանոց 'ի գլուխ · սաղաւարտագիր լինել · սաղաւարտել :
Սաղաւարտ դնօղ · } Սաղաւարտաւոր · } քէրէէլի · քօսլու : || սաղաւարտաւոր · սաղաւարտակիր · սաղաւարտագիր · սաղաւարտեալ :
Սաղլամիշ ընել · } Սաղ ընել · } * սաղլամագ · սաղլըբմագ : || ողջացուցանել · ամբողջացուցանել · նորոգել · արծարծել · արծարծանել · անարատ գործել :
Կմ, հաստատարմացուցանել · հաստատել · ճշգրտել · ճշմարտել :
Սաղլանմիշ ըլլալ · } Սաղնալ : } * սաղլանմագ : || ողջանալ · ամբողջանալ · անարատիլ · նորոգիլ · նորիլ · արծարծիլ · արծարծանիլ :

Կմ, հաստատարմանալ · հաստատիլ · ճշգրտիլ · ճշմարտիլ :
Սաղլըղըլան չըլլայ : * || տե՛ս Բարով չըլլայ :
Սաղըր : * || տե՛ս Խուլ, և զհետեւեալն :
Սաղըր ճամ · չէօբ չինած ճամ · ուշքէ պէէն մէկալ պէն ճէրճար · բնկըշէր պաղը քէնճիրէ սանէ : || սապակի շիլ · սպիտակ շլատեաակ, կմ շլացոյց :
Սաղմ · մօրը քօրը նոր հասըլ եղած փղան, կմ պէտէ հասըլ ըլայ · ուշբ : || սաղմն :
Սաղմոս · ղէպուր, կմ ղէպուրուր : || սաղմոս · սաղմոսարան :
Սաղմոս՝ տուն առ տուն, կմ գառէ գառ ըսելու : || սատղոգի :
Սաղմոս երգել · } Սաղմոս ըսել : } ղէպուր օգումագ · ղըրաղըթ գըլմագ : || սաղմոս ասել, կմ երգել · սաղմոսել · սաղմոսաբանել · սաղմոսաբան լինիլ :
Սաղմոս երգելը, կմ ըսելը : || սաղմոսերգութիւն · սաղմոսաբանութիւն · սաղմոսասացութիւն · փսաղտութիւն :
Սաղմոս երգօղ · } Սաղմոս ըսօղ · } ղէպուր գօտւ : || սաղմոսերգ · սաղմոսերգու · սաղմոսերգիչ · սաղմոսերգօղ · սաղմոսանուագ · սաղմոսաղորդ :
Կմ, սաղմոսասաց · սաղմոսաբան · փսաղտ · փսալտ ·
Սաղմոսի փոխ : || սաղմոսափոխ :
Սաղութիւն : || տե՛ս Ողջութիւն :
Սաղ սէլիմ : * || տե՛ս Ողջ առողջ :
Սաղսաղան · * սաղգաղան : || տե՛ս Կեչաղակ :
Սաղտան սաղայ : * || տե՛ս Շիւկէ չիտակ :
Սաղտըճ : * || տե՛ս Կիզահար :
Սաղրը · * յիւան եօքիէ պէկն է, կմ անփէշէ խաղըն : || գաւակ :
Սաճ · * մեծ թաւայ՝ քան խառնուրդ ընելու : || բոյլք :
Սաճ ղըվըըղ : * || տե՛ս Աղջամայ :
Սաճմայախ · * սաճմայագ : || սանձակալ · կաթսայուն · կասկարայ :
Սամսոնս էնիշէրի : * || տե՛ս 'ի բառն Գամ :
Սաման · * յէրը : || յարդ :
Սաման թիւլքու : * || մղեղ · ուռնգ · ուռնկ :
Սաման օղրուսու : * || տե՛ս Յարդագող :
Սամանլըխ : * || տե՛ս Մարագ :
Սամանըը · * ձափ է · ըէր փալէնը մնալի եաէ : || քանոն · քանուն · քանօն · քանոնք :
Սամարացի · սամարէէլի : || սամարացի · շամրացի · շամարացի · շամրիտ :
Սամարացի կնիկ : || կին սամարացի · սամարուհի · շամրուհի :
Սամարացութիւն : || շամրտութիւն :
Սամարէթ · * քաղաք է : || սամարիա :
Սամետ · սաճէկօր · պօյանփարչա... կաղն է : || սամետ · սամետակ :
Սամի · մանկէլ՝ կմ մանկան · եամ երկու քաղէլ են : || սամի :
Սամիթ · փարաղօթա · կմ փըրաղօթա : || սամիթ :
Սամս ելէ : * || տե՛ս Խորշակ, և զորս զկնի :
Սամոսատ, կմ } Սամուսատ · } քաղաք է : || սամոսատ · շամշատ :

Սամուռ. * կէնտանի է : || սամոյր :
Սամուռ քիւրք : || սամոյր . սամուրենի :
Սամսար. * կէնտանի մի է : || կուղ :
Սամսոն. քաղաք է : || ամիսոս .
Սամսօն՝ * շան : || սամսոնչն . գամփռ :
Սայը չիէխի : * || տե՛ս 'ի բառն՝ Գամ :
Սայըխըլաթարմըշ ընել. * սայըգըլանմագ . սայըգ-լանտըրմագ : || ցնորեցուցանել . զառանցու-ցանել . գանգաչեցուցանել :
Սայըխըլամայ. * || ցնորք . ցնորումն . զառան-ցանք . զառանցանք :
Սայըխըլամըշ ընել . սայըգլանմագ : || ցնորիլ . գանգաչել . զառանցել : տե՛ս և Այլեղ-ցփեղ խօսիլ :
Սայըխըլամըշ ընող : || ցնորող . գանգաչօղ . զառանցօղ . բարբաջօղ . գանգաչող :
Սայխ, կամ Սայը . * Թուղթ փանօղլերօղ : || Թղթաբեր . Թղթատար . պատճենաբեր . նամակակիր . սուրհանդակ :
Սայի . կմ Սայը : * || տե՛ս Համբանք :
Սայլամայ . * կոյր է : || կաղք :
Սայլամայ ընել : || կաղբել :
Սայլանկօղ . * ծօմբա ղողոփ : || կողղինջ ծո-վային : տե՛ս և Շողոտ . կողինճ :
Սայհուն : * || սիօն . սիոնն . սիոնն լեառն :
Սայմըշ ընել : * || տե՛ս Սեպել :
Սայպել . էօշլամագ : || արձակել . արձակուել . թողացուցանել . թողուլ . յղել . առաքել :
Սայտա, կմ * } սիդոն . ծայդան :
Սայտէ :
Սայքի : } տե՛ս Իբրթէ :
Սայքիթէ : *
Սանքիթէ :
Սան . ուրդի 'ի միրփամէ : || սան :
Սան եղած : || սանակամ :
Սանի ընկեր : || սանակից :
Սանախբար . սան ն էշէօրը : || սանեղբայր :
Սանահար : || սանահայր :
Սանամար : || սանամայր :
Սանթա մաւրայ . * այանդուրա աթասը : || Լե-կադիայ .
Սանթուռ : * || կիթառ . կեթառ . ջնար . քնար . ջութակ . ջօթակ . վին, կմ վուն :
Սանթուռի չալուածք, կմ երգ : || ջնարա-հարութիւն . ջութակահարութիւն . քնարեր-գութիւն . քնարերգք :
Սանթուռ չալօղ : * } կիթառահար . ջու-
Սանթուռճի : } թակահար . ջօթակահար . ջնարահար :
Սանթուռճի . սանթուռ շինօղ : || կիթառա-գործ . ջնարագործ . ջութակագործ .
Սան յօրէնցօ . * նշան՛ է : || մագաղաթագար :
Սանկալայ մանկալայ խաղալ : || տե՛ս Տնկլայ չիշտի խաղալ :
Սանճախ : * || տե՛ս Պայրախ :
Սանճախտար : * || տե՛ս Պայրախտար :
Սանճը՛ : * | տե՛ս Խօստուկ :
Սանտ . փէդէկ . սօխու : || սանդ :
Սանտի թակ, կամ կոթ : || տե՛ս Վար-սանտ :
Սանտի քար . փէդէկ Թաշը : || սանդաքար :
Սանտալ՝ * նաւակ : || մակոյկ . կուռ . ակատ :
Սանտալ . * որ է սօյ մը ղումաշ : || ապրաս . կեր-պաս միատակեան :
Սանտալէ շինած . սանդալլըտան : || կերպասի :
Սանտալճի . * սանդալ գօրծօղ : || կերպասա-գործ :
Սանտալճի . * սանդալ ծախօղ : || կերպասա-վաճառ :
Սանտերք . ցեանի սանդր . ի՛ան Թարաշը : || հեր-հեր :
Սանտըխճայ . * սանդըգճայ : || տապանակ . արկղ . գզրոց .
Սանտըք : * || տե՛ս Սնտուկ :
Սանտըքճը : * || տե՛ս Սնտուկ շինօղ :
Սանտուխք, կամ սանտուխտ . մէրտիվէն : || սանդուխք . սանդուղք . ելանելիք . ելա-նելի . վերելք . վերելակ . վերելեակ :
Սանտխտի մատ՝ կամ ոտք . մէրտիվէն այաղը . պասամագ : || սատիճան . աստիճան . մատն սանդխոց :
Սանտխտի նման : } սանդխաձև . սանդխա-
Սանտխտի պէս : } նման . սանդխաքարակ :
Կմ, իբրև զսանդուխս . նման սանդղոց :
Սանտխտի երկու դիու փայտը : || բուն սան-դխոց :
Սանտր . Թարագ : || սանր . սանտր :
Սանտրել . Թարամագ : || սանրել . սանտրել :
Սանտրուկ . բոյս մի է : || սանտրոյկ :
Սանտրուք . Թարամագտան չըգան սաչ : || սանտ-րածք . սանրածք .
Սանքի : * || տե՛ս Իբրթէ :
Սաչ : * || տե՛ս Մազ :
Սաչախ . ինչպէս խոյ գօփանյն՝ կմ քէշիրմեսին ծա-րէնը : || ծոպ . վերջք . վերջաւոր :
Սաչախ՝ փան, կմ մաշարայի, և այլոց նմանեաց, որ պօփին վերի դիէն պասըս է էլած : || քիմ . բաւ-ւիղ . ախառերակէս . Թև . գործ զառ 'ի թափի :
Սաչախ՝ դան . ինչպէս մեծ մարդին դրան վրայ կու շինեն . որ փանիկեցօղը անձրև ու սալա չուրփէ : || քիմ . բաւիղ . կոնք դրան :
Սաչախ՝ սեան : || ախառեռակէս :
Սաչախի պէս . սաչաք կիպի : || ծոպաքարակ . քոմաքարակ :
Սաչախլը . * էնէ գօփ. կմ քիւսկիւլ է նէ : || ծոպաւոր . վերջաւոր :
Սաչախլը . էնէ շինուած է՞ : || քոմաւոր . Թև-աւոր :
Սաչախլը՝ դուռ : || քոմաւոր՝ կմ կոնքեայ :
Սաչախլը ընել զէնքը . սաչագլը էօֆմաք : || քոմաւոր առնել . քոմաւորել . քոմաքա-րակել . քոմաքարակել :
Սաչախլը շէնք . սաչագլը էօֆ : || գործ զառ 'ի թափի . գործ կախաղանաւ :
Սաչախլը սնգլուխ : || ախառեռագէս :
Սաչը՛ : * || ուղերձ . օղերձ . ձօնի . օժիտ . ու-ժիտ . ձօն . նպաստ . օժտումն . նպաստումն :
Սաչը՛ տալ . * սաչը վէրմէք : || օժիտս արկանել . նպաստս մատուցանել . ընծայս ձօնել :
Կմ, օժտել . ուժտել . օղերձել . ուղերձել . ուղորձել . ըղորձել . ողորձել . ձօնել . նը-պաստաւորել . նպաստաւորիլ . նպաստել :
Սաչը՛ տըւօղ . սաչը վէրէն : || օղերձատու . օղեր-

օղերձատուր ․ ընծայատուր ․ ձօնարար ․ ձօ_նամատոյց ․ նուաստամատոյց ․ օժտամա_տոյց ․ օժտաբեր ․ ուժտաբեր ։
Սաչխըրըղ ։ * ‖ տե՛ս Աղջասպ ։
Սաչմայ ․ * որ է Թիւֆէնկին մանտր գուրշուն ։ ‖ գնտակ ։
Սաչմայ ․ * սոյ մը թօտ է, որով յուխ նէքէրմէն ։ ‖ շրջափիւռ ։
Սաչպաղը ։ * ‖ տե՛ս Մազկապ ։
Սապահ ։ * ‖ տե՛ս Առաւօտ ։
Սապահ նամազը ։ * ‖ պաշտօն առաւօտին ․ աղօթք առաւօտեան ։
Սապահ նամազըլըն ։ * ‖ տե՛ս Առաւօտեանց կանոնս ։
Սապայ եէլի ։ * ‖ տե՛ս ՚ի բառն՝ Հով ։
Սապան ։ * ‖ տե՛ս Հարօր, և զհետևեալսն նր ։
Սապան աղաճը ։ * ‖ մաճ ։
Սապընուստան ․ գաւառ է ։ ‖ ապլաստան ։
Սապըր ․ Սապըրլուգթի ․ և այլն ։ * ‖ տե՛ս Սախտա, մարդ ․ Սախտաութի ․ և այլն ։
Սապլըգատան ․ * ‖ տե՛ս Ցաւխանէնից ։
Սապօն, կամ Սապուն ։ ‖ օճառ ․ ոճառ ․ ա_ճառ ։
Սապօնճի ․ սապօն շինօղ ։ ‖ օճառարար ․ օճա_ռագործ ։
Սապօնճի ․ սապօն ծախօղ ։ ‖ օճառավաճառ ։
Սապր ։ Սապըրլը ․ և այլն ․ * ‖ տե՛ս Համ_բերութի ․ Համբերօղ ․ և այլն ։
Սապր ․ ճէճի բան մի է ․ սարը աճըյ ։ ‖ սապր ․ հալուէ ։
Սառ ․ պուզ ։ ‖ սառն ․ սառոյց ․ պաղ ․ պաղ_պաղակ ․ պաղակն ․ սառամանիք ․ սառնա_մանիք ։
Սառ կտրել ։ ‖ տե՛ս Սառիլ ։
Սառ ուտօղ ․ պուզ եէյէն ։ ‖ սառնակեր ․ սառ_նաճաշակ ։
Սառ սիրօղ ․ պուզ սէվէն ։ ‖ սառնասէր ․ սա_ռուցասէր ։
Սառը հալեցնօղ ․ պուզ էրիթէն ։ ‖ սառնահալ ․ սառուցահալ ։
Սառի գունն ունօղ ։ ‖ սառնագոյն ․ սառնե_րանգ ․ սառնորակ ․ սառնորակեայ ։
Սառի կտորւանք ։ ‖ տե՛ս Սղոխ ։
Սառի մէջ պաթմիշ եղօղ ․ պուզլայ գալըմ ։ ‖ սառնասոյզ ։
Սառի նման ․ } պուզ կիպի ․ պուզ միսալը ։ ‖
Սառի պէս ․ }
սառնանման ․ սառնակերպ ․ սառնահան_գոյն ․ սառնատեսակ ․ սառնատես ․ սառ_նատեսիլ ․ սառնորակ ․ սառնորակեայ ․ սառնագոյն ․ սառներանգ ․ սառնատարազ ։ կամ այսպէս ․ սառնապէս ․ սառնաբար ․ սառնօրէն ․ իբրև զսառն ․ որպէս զսառն ․ նման սառին ․ զօրէն սառին ։
Սառի տեղ ․ սառ պահելու տեղ ։ ‖ տե՛ս Սառ_ցատուն ։
Սառով պատած ․ պուզ ուլան փօլանմըշ ։ ‖ սառնապատ ․ սառնամած ․ սառնամածեալ ․ սառնամանուտ ։
Սառած ․ պուզ կէսիլմիշ ․ պուզ տօնմիշ ։ ‖ սառու_ցեալ ․ սառնասառոյց ։
Սառաճ ։ * ‖ կաշեգործ ձիոյ, կմ կառաց ։
Սառաճխանայ ։ * ‖ կրպականոց կաշեգործաց ձիոյ ։
Սառաֆ ։ * ‖ հատավաճառ ․ լումայափոխ ․ լումափոխ ․ սեղանաւոր ․ տրապեզիտ ։
Սառաֆութի ․ սառաֆլըք ․ ‖ հատավաճա_ռութի ․ լումայափոխութի ․ լումափոխութի ․ սեղանաւորութի ։
Սառեցնել ․ պուզ կէսէցնէլ ․ տօն կէսէցնէլ ․ տօն_ցնէլ ․ տօնդուրմագ ։ ‖ սառուցանել ․ սառե_ցուցանել ․ պաղեցուցանել ․ ձուլել ։
Սառեցնօղ ․ պուզ կէսէցնօղ ․ ցրտէն տօնցնօղ ․ տօնդուրան ։ ‖ սառեցուցիչ ․ սառնատա_ռոյց ․ սառնաբեր ․ սառնակառոյց ․ ևն ․
Սառեցնօղ ձմեռ եղաւ ։ ‖ և եղև ձմեռն սառնակառոյց ։
Սառեցնօղ չափէն աւելի ցրտով ։ ‖ սաստկա_սառոյց ․ դառնասառոյց ։
Սառընտըլպ ․ * կէշի է ․ ‖ սեղան ։
Սառըպաթ սույու ․ * գէֆ է ։ ‖ հերմես ։
Սառիլ ․ ցրտէն տօր կէսիլ ․ տօն կէսիլ ․ տօնմագ ․ պուզ տէօնմիշ ․ փօնդմագ ։ ‖ սառնուլ ․ սառչիլ ․ սառիլ ․ պաղել ․ սառնանալ ․ ձուլիլ ։
Սառիլը ․ տօնմայ ։ ‖ սառուածն ․ պաղուածն ։
Սառմայ ․ * պըլըրօղ կմ պըլըրմէլու բան ։ ‖ աղո_տատ ․ փաթոյթ ․ պարոյր ։
Սառմայ ․ գառան աղին՝ պլլած ու տէպալ եփած ։ ‖ աղիպատիճ ․ աղեպատատք ․
Սառնամանիք ․ գըյամէթ սօղուգ ․ փօյուզ ։ ‖ սառնա_մանիք ․ սառոյցք ․ սառոյց ․ սառնացրտութի ։
Սառնիճ ․ * ճէճ կէրէտի մէկ շինած հոր ։ ‖ ջուբ ․ ջրհոր ։
Սառոտ ․ պուզլըու ։ ‖ սառնուտ ․ սառնատուր ․ սառնամանուտ ։
Սառուց ․ (գոյական) ։ ‖ տե՛ս Սառնամանիք ։
Սառուց ․ պուզլու ․ (ածական) ։ ‖ ցրտասառն ․ ցրտասառոյց ․ սառնացուրտ ․ քիմեղնոս ․ քիմեռինոս ։
Սառտէլ ․ մանտր մէրմակ յուն է ․ թառօղ ։ ‖ թե_փակ ։
Սառտէլ ․ չէրէ յուն է՝ աղած, ու թուսըլի եղած ։ ‖ թեփակ յաղեալ ․ աղաթեփակ ։
Սառցատուն ․ պուզի տեղ ․ պուզխանէ ․ պուզ_հանէ ։ ‖ սառնոց ․ սառնանոց ․ սառնարան ․ սառնուտ ։
Սառփ ․ * (ածականաբար) ։ ‖ դժուարին ․ դժ_ուարութ ․ դժուարահուն ․ դժուարագտա_նելի ․ դժնեայ ․ դժնդակ ․ տաղտկալի ․ տաղ_տկալի ․ խիստ ։
Սառփ․սոփ եէր ․ (փոխանունաբար) ։ ‖ տե՛ս Ժեռ ։
Սառփընթըլըք ․ ուրիշ նմանէ ։ ‖ տե՛ս Աղքեղք ․ ընկել ։
Սառփլըք ․ սարփ տեղանք ։ ‖ տե՛ս Ժեռ ։
Սառփլըք ․ խուրդթըլըք ։ ‖ տե՛ս Դժուարութի ։
Սաս ․ ազգի անուն է ։ ‖ սակսան ։
Սասի կմ Սասուն երկիր ․ սաս մէմլէքէթի ։ ‖ սակսանիւր ․ աշխարհ սակսանեաց ․ սակսա_նաստան ․ սակսանք ։
Սասուն, կամ Սասոն ․ գաւառի անուն ։ ‖ սա_սուն ։
Սաստիկ ։ ‖ տե՛ս Խիստ, և զհետևեալսն նր ։
Սաստկանալ, կմ } ուղմաք ․ էտառուղլանմաք ․
Սաստկընալ ։ }

ենբէյլինմէք ։ ‖ սատականալ․ զօրանալ․ ծան֊րանալ․ ծանրիլ․ յորդիլ․ տե՛ս և Աւելի֊ցեալ ։

Սատակումն․ աղընուըք․ ենբէյլիք ։ ‖ սաստկումն․ ուժգնութիւն․ խստութիւն ։

Սատանայ․ շէյթան․ ճին․ փէրի․ իպլիս ։ ‖ սա֊տան․ սատանայ․ դև․ այս․ նենգաւոր․ նէնգաւոր․ փորձիչ․ բանսարկու ։

Սատանայ՝ մարդ․ հիլէփէրվէրայ ։ ‖ նենգաւոր․ նենգամէտ․ բազմախորհուրդ․ ճիւաղաբա֊րոյ․ ճիւաղաբարոյ․ ճիւաղաբարոյ ։ տե՛ս և խորամանկ ։

Սատանայ դառնալ․ ճինէ փէօնմէք․ ճին օլմագ ։ ‖ դիւանալ․ դիւական լինել․ դիւահարիլ ։ տե՛ս և Դիւահարիլ․ և Կատաղիլ ։

Սատանայ դարձած․ ճինէ փէօնմիւշ ։ ‖ դիւա֊ցեալ․ դիւահարեալ․ դիւական ։ տե՛ս և Դիւահարած ։

Սատանայ հանող ։ ‖ տե՛ս Դև հանող ։

Սատանայ պաշտող․ շէյթանայ թափան․ էէգլիթի ։ ‖ սատանայապաշտ․ դիւապաշտ․ այսա֊պաշտ․ ուրուականապաշտ․ դիւապարիշտ․ դիւա֊պաշտօն․ դիւահոգ կամ դիւամոլ պաշտօն֊եայ․ պաշտօնեայ դիւի ։

Սատանայէ դողդոցուցած՝ կամ տանջած ։ ‖ դիւահարուստ․ դիւատանջ ։

Սատանայէ խաբուած․ կամ սատանային խաբօղ․ շէյթանդան ալդանմըշ․ շէյթանայ լորդէ նէյփիրէն ։ ‖ դիւախաբ․ օձախաբ․ վիշապախա֊բիր․ դիւանենգ ։

Սատնյէ ներշնչած՝ կամ տուն տըւած ։ ‖ դիւաշունչ․ վիշապաշունչ ։

Սատանայէ տըւած․ շէյթանդան վէրիլմիշ ։ ‖ դիւաբաշխ․ դիւատուր ։

Սատանայի՝ կա՛մ սատանու գործք․ շէյթան իշի․ շէյթան էլտէնի ։ ‖ դիւական ներգոր֊ծութիւն․ դիւահնարութիւն․ դիւութիւնք․ աղդեցութիւնք դիւի ։

Սատնյի եաթախ, մարդ․ տուն․ փէր․ եւ այլն ։ ‖ դիւաբնակ․ այսաբնակ ։

Սատնյի զոհ․ շէյթան գուրպանը ։ ‖ Ջաշանց ։

Սատնյի զոհ ընող, կա՛մ
Սատնյի համար զոհեղած․ } շէյթանայ գուրպան էտէն․ եա գուրպան օլունմուշ ։ ‖ դիւազոհ․ դիւանուէր․ դիւաձօնձեր․ Ջաշանց ։

Սատնյի իշխան․ ճին պէյը․ ճինլէրին պէյի ։ ‖ դի֊ւահաղորդ․ դիւակցորդ․ դիւակից․ զօրոց դիւի․ ընկերշուն այսուն պղծոյ ։

Սատնյի կախարդ․ շէյթան ճատըսը ։ ‖ դիւահմայ ։

Սատնյի կերակուր․ շէյթան էէմի․ շէյթանայ էէմ օլան ։ ‖ սատանայակուր․ դիւակուր․ այ֊սակուր․ ուրուականկուր ։

Սատնյի համար շինած կա՛մ թափած․ ճինլէրին իչին ։ ‖ դիւաձօյլ ։

Սատնյի հետ կացօղ․ շէյթան իլէ ճինի եօքէ ։ ‖ դիւամարտ․ դժոխամարտ ։

Սատնյի չարչրի հալածող․ շէյթանայ լորդէ նէյ֊փիրէն․ խէնք սափանըրդը ։ ‖ ամենախորա֊մանկ․ ամենանենգ․ դիւանենգ․ ճիւաղա֊բարոյ ։

Սատնյի պէս․
Սատանու պէս․ } շէյթան կիպի ։ ‖ դիւա֊բար․ դիւապէս․ դիւօրէն․ ուրուականպէս՝ իբրև զդև․ զօրէն դիւի ։

Կա՛մ սատանայակերպ․ դիւակերպ․ դիւա֊նման․ դիւատեսակ․ դիւաքատակ ։

Սատանու պէս կատղող․ շէյթան կիպի գու֊դուրան ։ ‖ դիւախրախտ․ դիւախելախ ։

Սատանաներու գլուխ ։ ‖ տե՛ս Սադայէլ ։

Սատանաներու ժողով․ կա՛մ սատնյէ ժող֊ված․ շէյթան ճէմիյէթի ։ ‖ դիւաժողով․ դիւախումբ․ դիւագունդ․ դիւագումար ։

Սատանայական․ շէյթանի ։ ‖ տե՛ս Դիւական ։

Սատանորդի․ շէյթան էվլատը ։ ‖ դիւազգի․ դի֊ւազնեայ․ դիւածին․ դիւածին․ դիւակամ ։

Սատանորդի․ հիլէփէրվէրայ ։ ‖ տե՛ս Սատանայ մարդ ։

Սատանութիւն․ շէյթանլըգ․ հիլէփէրվէրլըգ ։ ‖ դիւութիւն․ դիւաբարոյութիւն․ ճիւաղութիւն․ ճիւաղաբարոյութիւն․ բանսարկութիւն․ խո֊րամանկութիւն․ դաւաճանութիւն․ խարդա֊խութիւն․ չարագիւտութիւն․ գաղտակծութիւն․ գաղտակծծութիւն․ մանկ ։

Սատէ՛ ։ * ‖ տե՛ս Պարզ․ պայազը ։

Սատէ՛, կա՛մ սադ․ սատէ * եաւըննան հագուսթ՝ զոսթ ճէբմօն ։ ‖ միապաղաղ․ սպիտակապաղաղ ։

Սատկած․ կէպէրմիշ ։ ‖ սատակ․ սատակեալ․ սատակամահ ։

Սատկեցնել․
Սատկըցնել․ } կէպէրթմէք․ կէպէրթթիրմէք ։ ‖ սատակել․ սատակեցուցանել․ սատակա֊մահ առնել․ սատակամահ կորուսանել․ չարասատակ կա՛մ չարամահ առնել․ չարա֊վախճան ապականել ։

Սատկեցնօղ․ կէպէրթէն․ կէպէրթթիրէն ։ ‖ սա֊տակիչ․ սատակեցուցիչ․ սատակչական․ սատակ․ զո՛ր օրինակ․

Սատկեցնօղ նախանձէն մեռաւ ։ ‖ Ի սա֊տակ նախանձուէ անտի կորեաւ ։

Սատկիլ․ կէպէրմէք ։ ‖ սատակիլ․ սատակա֊մահ լինիլ․ չարամահ լինիլ․ չարամահ վախճանիլ․ չարավախճան կորնչիլ ։

Սատկիլը․ կէպէրիշ․ կէպէրմէ ։ ‖ սատակումն․ սատակք․ սատակ ։

Սարաղուճ ։ * ‖ տե՛ս Մաղկաղ ։

Սար․ լեռ, կամ լեռան պէս բարձր տեղ ։ ‖ տե՛ս Բլուր․ և Դար․ բարձր տեղ ։

Սարակոզա․ փաղափ է ։ ‖ սեկսակուտ ։

Սարայ, կա՛մ Սէրայ ։ * ‖ ապարանք․ պալատ․ պաղատ․ դարպաս․ դարբաս․ տաճար․ յարկ․ ապրեստր․ տուն մեծամեծաց ։

Սարայ ապասը ։ * ‖ արքունապետ․ պալա֊տապետ․ տաճարապետ․ խառնապետ․ ներ֊քինապետ․ ներքնապետ․ կուրապաղատ ։

Սարայ զարգարօղ, կա՛մ Սարայի պէս զարդա֊րած ։ ‖ ապարանազարդ․ պալատազարդ ։

Սարայ՝ բագատնըրի ։ ‖ տե՛ս Թագաւորի սարայ ։

Սարայ մէյտանը ։ * ‖ գիճան․ պատշգամբ․ պաշտպանմբ․ պաշտգամբ ։ տե՛ս և Մէյտան ։

Սարայ քեահեասը ։ * ‖ հանդերձապետ պա֊լատան․ հազարապետ ապարանից ։

Սարայլը՛ ։ * ‖ պալատական․ պաղատական ։

Սարայլըները․ սարայլըլար ։ ‖ պալատականք․ արքունիք․ պալատ․ զո՛ր օրինակ․

Պիւլթիւն սարայլըներուն համար զնծ ա_ղաչենք ։ || մի՛ ում պալատանն զմր աղաչես_ցուք ։
Սարայատաշ ։ * || ապարանակից · պալատա_կից · տաճարակից ։
Սարայատար · * սարայի մէջ ծառայող անձը ։ || տե՛ս Սարայ աղասը ։
Սարայատար · սարայի ծառայօղ հաճուէ ։ || բնա_նակիր պալատան · արքունեակ ապարանից ։
Սարբի · ցորենի , կմ ուրիշ մեծ ամպար ։ || քառն_դուկ · մթերանոց ։
Սարդի բուն · } ծանօղակիլն քօտը · էօբխոմծնէ ։
Սարդոստէ · }
|| ոստայն սարդից · սարդի ոստայն · ոս_տայն սատարաց ։
Սարդոստէ · ծածուկ ։ || տե՛ս Մանողակ ։
Սարդոստէ հուսել ։ || ոստայնս սարդից կկեմ կմ անկանել ։
Սարեկ · ուղըրճըխ · ուղըրճըթ · քուշտան է ծորենի բնամի ։ || սարեակ · սարեկ · սարիկ · տարմ · տարմահաւ ։
Սարեկի պէս · ուղըրճըթ կիպի ։ || սարեկա_նման · սարեկակերպ · սարեկասարաս ։
Կմ , սարեկաբար · տարմաբար · տարմօրէն · խբրև զտարմ · վօրէն տարմին ։
Սարեկներու սիւրիւ ։ || տարմ սարեկաց ։
Սարը՛ ։ * || տե՛ս Դեղին · և Շէկ ։
Սարը՛ աւզայ ։ * || տե՛ս Սապր · ըէղի · և այլն ։
Սարը՛ եախուտ , կմ սարը՛ եաքութ ։ * || յա_կինթ ոսկեգոյն , կմ ոսկեփայլ · ոսկեակն · ոսկեքար · ոսկէքար ։
Սարըլըք · * դեղին գոյն ։ || տե՛ս Դեղնութի ։
Սարըլըք · * ծարտղէ ։ || տե՛ս Դեղնցաւ ։
Սարըլըք գուշու ։ * || տե՛ս Հիւմնադուշու ։
Սարըխ , կմ } * փակեղն · ապարօշ ։ տե՛ս և
Սարուխ ։ }
փաթթոց · սարըխ ։
Սարըխ՝ պինբին խառուխուճը ։ || խոյր · որ_տախուրակ ։
Սարըխլը ։ * || փակեղաւոր ։
Սարըճայ · * Բինբիութիւն պրապիօպանա ։ || ոս_րակինոս · սառակինոս ։
Սարըճայ , կմ Սարուճայ ։ * || տե՛ս Դեղին զարնօղ ։
Սարըմթրաք ։ * || տե՛ս Դեղին զարնօղ ։
Սարթափ · գառաջէ ։ || կոզ , կմ կոզավլիտ ։
Սարկաւագ՝ կմ Սարկաւարգ · տիյագ · չէմմաս ։
|| սարկաւագ · բեմական · բեմբական · դիա_կոն ։
Սարկաւագ մեծ ։ || տե՛ս Աւագ սարկաւագ ։
Սարկաւագ փոքր ։ || կիսասարկաւագ ։
Սարկաւագի ընկեր ։ || սարկաւագակից ։
Սարկաւագի կնիկ ։ || սարկաւագուհի · կին սարկաւագի ։
Սարկաւագները՝ պինբինան փիրացաներուճը ։
|| կղերիկոսունք · գղերք · ուխտի մանկունք · ուխտք եկեղեցւոյ ։
Սարկաւագութիւն · չէմմասըլը ։ || սարկաւա_գութիւն · բեմականութիւն · բեմբականութիւն · դիակոնութիւն ։
Սարղը ։ * || տե՛ս Խանծարուր ։
Սարմաշըխ · * սարմաշըխ ։ || պատապիճ · պա_

տեղիճ · բաղեղ · բաղեղն · պատատաւակ · պատատուկ · մամրիչ ։
Սարմաշըխի եափրաղը ։ || մամրիչ · տերև բաղեղան ։
Սարմաշըք սույու ։ * || սակամոնի · սակա_մունի ։
Սարմուսաք ։ * || տե՛ս Սխտոր ։
Սարսիլ ։ || տե՛ս Դողալ , և Վախնալ ։
Սարսռելու ։ || սարսռելի · սարսռալի ։ տե՛ս և Դողալու ։
Սարսռեցնել · դըտրըթմէք , կմ թիթրէթմէք թիթրէթմէք ։ || սարսռեցուցանել ։ տե՛ս և Դողցնել ։
Սարսռիլ · դըտրէմէք , կմ թիթրէմէք թիթրէ_մէք ։ || սարսռալ · սարսռիլ · սօսափիլ · սարսուռ՚ի սիրտ անկանիլ · սարսռեալ ու_նիլ զոք · ղդողանի , կմ զդողս հարկանել ։
Սարսռիլը ։ || սարսուռ ։
Սարտեմիս · սարփէնա ապաոր ։ || սարդոնիքս ։
Սարտիս · թոզոթէ ։ || սարդիկա · տարմա · հիդէ ։
Սարփընայ , կամ սարբընայ · աոծայէ փոյախ ։
|| սարփինայ · խեչ · խեչ · խեչակ · խեչակ · նեցուկ՝ կմ մոյթ որթոյ ։
Սարփընաներով զարդարել ։ || ձողաբարձ զարդարել ։
Սաւախ , կամ Սաւախի · * սաւաթ ։ || տե՛ս Խենթ ։
Սաւայ · գէօրի աոանէ ։ || սաւայ ։
Սաւան · պիւրիւթ ։ || սաւան · մեկնոց · խլայ · կողպատ · կողպատ · փանդամ · փաղամ · գլխաշուք ։
Սաւան՝ բեյազ՝ եա ատաղ ։ || տեռ · շղարշ · շղաշ ։
Սաւան՝ բեյազ՝ կապուտ գոյնով ։ || տեռ երկնա_գոյն ։
Սաւան՝ բեյազ՝ կարմիր գոյնով ։ || շղաշատեռ ։
Սաւան · չարշաւ , կմ չարշափ ։ || սաւան · սիդոն · սնդոն · պաստառակալ · բորբ ։
Սաւան ծախօղ ։ || սաւանավաճառ ։
Սաւուշմիշ ըլլալ · * սաւուշմաթ ։ || տե՛ս Մէկ դի գնալ ։
Սաւուշտուրմիշ ընել · սաւուշտուրմաք ։ || տե՛ս Շեղեցնել ։
Սափ ։ * || տե՛ս Կոթ · սափ ։
Սափայ , կմ } * տե՛ս Աւանձին ։
Սափաճայ ։ }
Սափան ։ * || տե՛ս Պարսէտ ։
Սափան՝ մեծ մեծ թաշ նեփէլիտ , որ իօլեւէօճ խա_շընէն ։ || հոյ · խոյ · մանգղիոն · մանգղոն ։
Սափանճը ։ * || տե՛ս Պարսէտ նետօղ · և Պարսէտ չինօղ ։
Սափլամատան ։ * || յանկարծակէպ · յեղա_կարծօրէն · յայլակարծուց ։
Սափլամիշ ընել ։ * || տե՛ս Վարսել ։
Սափմիշ ընել ։ * || տե՛ս Մէկ դի գնալ · և Շեղիլ ։
Սաֆարայ · փիլաֆ · չաքըլը փիրոփէթ մի է · || տե՛ս Ձղրդմայ ։
Սաֆի՝ * գինի՝ կմ ջուր , որ մէջը բան խառնած չէ ։ || տե՛ս Զուտ՝ գինի · և այլն ։
Սաֆի · * պիւթիւն · սօմ ։ || համակ · համբուն · բովանդակ · բոլոր · ողջոյն · թաղուն · ձոյլ ։

Սաֆի ոսկի. սաֆի ալթըն ։ ‖ Հատակ ոսկի. ձոյլ ոսկի. ոսկեձոյլ. ոսկեձոյլ ։ տե՛ս և Զուտ ոսկի ։

Ս Գ

Սգալ. եաս ճէքմէք. եաս լէպիսի. սիահլի կիյմէք ։ ‖ սգալ. սուգ առնել. սուգ առնուլ. 'ի սուգ մտանել. աշխար առնուլ. աշխարել. ողբալ. ողբել. արտասուել ։
Սգանք ։ ‖ սգումն. սուգ ։
Սգալի. եասլը. մաթէմլի ։ ‖ սգալի. սգալին. սգաւոր. սգաւորական. սգայունական. սգացողական ։
Սգակից. պիլէ պէր եասթըղ. եասթաշ ։ ‖ սգակից. սգակցորդ ։
Սգակից ըլլալ ։ ‖ սգակցել ։ սգակից լինել ։
Սգաւոր. } Սգացող. } եասլը. մաթէմլի. մաթէմ զատէ. սեւ փօշ. սեւ կիյեր ։ ‖ սգացող. սգաւոր. սգաղեկաց. սգազգեցեալ. սգազգեստ. սգայեան. աշխարաւոր ։
Խոռոր Սգացող ։ ‖ մեծասուգ. բազմասուգ ։
Չսգացող ։ ‖ անսուգ. անաշխար ։
Սգլած ։ ‖ տե՛ս Սմքած ։
Սգլել ։ ‖ տե՛ս Սմքել ։
Սգով լցեալ ։ ‖ տե՛ս Սուգ՝ բառին տակը ։

Ս Ե

Սելանիկ, կամ սելանիկը. փաշթ է ։ ‖ Թեսաղոնիկ. Թեսաղոնիկէ ։
Սելեւկիա, կամ * } Սալէֆքէ. } շէհիրտիր ։ ‖ սելեւկիա ։
Սեխ. ղաւուն. գաւուն ։ ‖ սեխ. սեղխ ։
Սեխի բոյսը ։ ‖ սեխենի ։
Սեխնոց. ղաւունլուխ. գաւունլուգ ։ ‖ սեխենոց, կամ սեղխենոց. սեխանոց. սեխենաստան. սեխաստան. սեխաստանի. սեղխենիք ։
Սեկ. սաղփըան, եա սախթիան ։ ‖ սեկ ։
Սեկ բանող, կամ շինող. սախթիանճը ։ ‖ սեկագործ. սեկարար ։
Սեկ ծախող. սախթիանճը ։ ‖ սեկավաճառ ։
Սեկի փերթ, կամ պատառ մը սեկ ։ ‖ սեկափերթ. սեկափեղկ. փեղկ մի սեկի ։
Սեկեմաւ. չէճէկ գուղու ։ ‖ չքիղ. չղջիկն. ջղջիկն. չղջիկան. գիշերահաւ. մաշկաթեւ. եղատառ ։
Սեղան. սօֆրայ. ընթող ։ ‖ սեղան. տրապեզ ։
Սեղան դնել. սօֆրայ գօմագ ։ ‖ արկանել սեղան. սեղան կարգել. սեղան դնել ։
Սեղան գնող. սօֆրայ գօյան ։ ‖ սեղանադիր ։
Սեղան, էթէր քիլիսէյի փէշ խօրանի. ինչպէս խաչեմ. էկլէսիներտէն սեղան ըրրա ։ ‖ սեղան. հացկերոյթ. հացկերութիւն. երախան. երեխան. սեղ. ագապ ։ տե՛ս և Կերակուր ։
Սեղան ընել. քէրախօր փաշէլ. ճանճոյ էթմէք ։ ‖ սեղանաւորել. բանկնաւորել. խանհագործել. ընդունելութիւն առնել ։ տե՛ս և Զիաֆէթ ընել ։

Սեղան ընող ։ ‖ սեղանաւորիչ. բանկնաւորիչ. սպասակ. սպասաւոր. սպասօրէկ ։
Սեղան իրիկուան ։ ‖ տե՛ս Իրիկուան հաց ։
Սեղան կէսօրուան ։ ‖ տե՛ս Կէսօրուան հաց ։
Սեղան նստող, կամ նստած. սօֆրայաշ օթուրան ։ ‖ բազմականն. բազմականալ. բազմելալ ։
Սեղան մեծ և փառաւոր ։ ‖ տե՛ս Մեծ սեղան ։
Սեղանը փառաւոր պատրաստել ։ ‖ մեծահաց գործել զսեղանն ։
Սեղանակից ըլլալ. սօֆրայ կիւրի օլմագ ։ ‖ սեղանակից լինել. սեղանակցել ։
Սեղանի վրայ մատուցուած ընթող. սօֆրայ մաթփաղլէրի ։ ‖ հացկատակ ։
Սեղանի տեղ. սօֆրայ եէրի ։ ‖ սեղանատեղ. սեղանատեղի ։
Սեղանի փռոց. օրթիւ պէզի ։ ‖ սփռոց. պաստառակալ ։
Սեղանին բոլորտիքը շարուիլ. սօֆրանըն չէօրէ եանըներա փօլանմագ ։ ‖ պարունակել զսեղանով. շուրջ զսեղանով պատել ։
Սեղանատուն. ճանճոյէնէհ. թահըմխանէհ. թահըմհանէ. սօֆրաեխանէ ։ ‖ սեղանատուն. ճաշատուն. ճաշարան. սեղանատեղի ։
Սեղքաս. մարքուս անան ։ ‖ սեղքետորոս ։
Սեմ ։ ‖ տե՛ս Փառք չէմի. և Մոլոխ ։
Սեպա. * գառառ է ։ ‖ սաբայ ։
Սեպած ։ ‖ համարեալ. վարկեալ. վարկուցեալ. կարծեցեալ. կարծեալ ։
Սեպել. սայմագ. թախմին էթմէք. պիր շէյ էէրինէ թութմագ. էհէմմիէթ էթմէք ։ ‖ համարել. հաշուել. հաշուիլ. վարկանել. վարկանիլ. կարծել. գրել. գրել. առնել. վերագրել. տաագրել. ըստ օրինակի.
Սուգը անոր կըսեպուի ։ ‖ նմա առագրեն յանցանքն ։
կամ այսպէս. 'ի վարկածս լինել. վարկ 'ի միրտ անկանել. հաշիւ առնել. 'ի հաշիւ արկանել. 'ի համարի ունել ։ տե՛ս և Կարծել ։
Սեպել բան մը ։ ‖ տե՛ս Բանի տեղ դնել ։
Չսեպել բան մը, կամ } Չսեպել մարդու տեղ ։ } տե՛ս Բանի տեղ չդնել. և Քամահրել ։
Սեպէթէ. սայէթէ. ամմա ։ ‖ համարեալ թէ. համարելոյ թէ. գրեամ թէ. գուցեա իմն. գուցէ ։ տե՛ս և Իբր թէ ։
Սեպտեմբեր՝ ամիս. էյլիւլ ։ ‖ սեպտեմբեր. հոռի. թշրին. կթոց ամիս. անթանի ։
Սեպուիլ. սայըլմագ. թախմին օլունմագ ։ ‖ տե՛ս Բանի տեղ դրուիլ ։
Սեռ, սուլի ։ ‖ տե՛ս Լիւսեռ. սուլի ։
Սեռ. ըստ քերականից ։ ‖ սեռ ։
Սեր. ղայմախ. գայմագ ։ ‖ սեր ։
Սեր ըլլալ, կամ Սեր կապել. գայմաղ օլմագ. գայմագլանմագ ։ ‖ սեր լինել. 'ի սեր մածանիլ. սերանալ ։
Սեր ծախող. ղայմախճը. գայմագճը ։ ‖ սերավաճառ ։
Սերեկ. ինչէմպէ, եա խաշխաշ ղաւանողի պէրէնի՝ ճօք ։ ‖ սերեւակ. սերեկ ։
Սերեկով ծածկել՝ կամ դոցել ։ ‖ սերեւակ, կամ սերեկ արկանել. սերեկել ։
Սերկեւիլ. այվայ ։ ‖ սերկեւիլ. սերգեւիլ ։

Սերկեւիլի ծառ. այվա աղաճը: || տոնկասեր֊կեւիլի. սերկեւիլենի. սերկեւիլ:

Սերմ: || տե՛ս Հունտ. Նախանամ, և զՆետտեհակալն:

Սերմ, կենդանեաց. Նէֆս. Նէսլի ասայա. մէնի: || սերմն. պտուղն սերման. պտուղն սան. զօրութիւն սան. պտղութիւն. պղծութիւն. գիջութիւն. գինձութիւն:

Սերմը թափօղ. Տիւնիւպէօ. ճայ էփիճի. ճայ չուէլէ օւլէլըյան: || սերմնահաս. սերմնածոր. խզացեալ:

Սերմը կաթելը. Տիւնիւպէթլիւ: || սերմնակաթութիւն. սերմնահոսութիւն:

Սերմը կաթօղ. Տիւնիւպէթ: || սերմնակաթ. սերմնահոս:

Սերմշունօղ.
Սերմէ հասըլ չեղած. } նէզֆսիզ: || անսերմն. անսերմնաւոր:

Սերմը շատ. Նէֆսի չօք: || սերմնաշատ. սեր֊մնայոլով. սերմնահոծ:

Գի՛, շատասերմն. բազմասերմն. յոլովա֊սերմն:

Սերմը քիչ. Նէֆսի ազ: || սակաւասերմն. նուազասերմն. սակաւասաղմն:

Սերուկս. չէյ գայմագ: || սերուցս:

Սերս. ուլի. ուլէ: || սերս. հոծ. խիտ. խուռն. կուռ. տրամ. թաւ: տե՛ս և Ալիս. անձն:

Սերտ. էղդէր. օւճար: || սերտ. սերտանալ:

Սերտ ըլլալ. }
Սերտել. } Էզպէր օլմագ. էզպէրլէմէք:

|| սերտ լինել. սերտել. ՚ի միտ առնուլ. ՚ի բերան առնուլ. ՚ի բերան ունել. ՚ի մտի գնել. մտաւել:

Սերտ ջուր ըլլալ. ֆէք էզպէրլէմէք: || քաջա֊սերտ լինել. քաջ ՚ի բերան ունել. քաջ ՚ի միտ առնուլ:

Սերօբէ. խորաֆիլէ. խորաֆիլն. սէրաֆին: || սե֊րովբէ. սերօբէ. սրովբէ. սրօբէ. սերով֊բիմ. սերաֆիմ. սերաֆին:

Սերօբէ ունեցօղ: || սերովբէատես. սրով֊բէատես. սերօբէատես. սրօբէատես:

Սերօբէէ փչած փող: || սրովբէափող փող:

Սերօբէէ մաքրած: || սրովբէամաքրուր:

Սերօբէի նման: || սրովբէատիպ. սերով֊բէակերպ:

Սերօբէից բնակարան. խորաֆիլն օթագը: || սե֊րովբէաբնակութիւն. սրովբէաբնակութիւն:

Սերօբէներով պատած: || սերովբէապատ. սրովբէապատ. սրովբէապար:

Սերօբէներու ժողով: || սերովբէաժողովք. սրովբէաժողովք. սերովբէաժողովուրդ. սրով֊բէաժողովուրդ:

Սերօբէական: || սերովբէական. սրովբէա֊կան:

Սեւ, կամ Սե. գոյնեւի գոյն անօր. գէօֆ բօյա. գարայ. սիահ: || սեաւ. թուխ. մուղայ. մթար. մթին. խաւար:

Գի՛, սեւային. սեւորակ. սեւատես. սեւատե֊սիլ. սեւատեսակ. սեւակերպ. սեւագոյն. սեւաթոյր. սեւաթորմի:

Եւ կի՛, թխատիպ. թխագոյն. ըսթագոյն. մթագոյն. աղջամղջին. աղջամտես. աղջ֊նատեսակ. աղջմաթոյր. մրոտերպ. սեւ֊

բազագոյն. ծխագոյն. շլագոյն: տե՛ս և Սեւցած:

խիստ Սեւ. սիմ սիահ. գոյն դեղին սիահ. սիմ սիահ: || սեւագին. սեւագոյն. սեւաթոյր. սեւա֊թորմի. սեւաշուրթ. քաջասեաւ. քաջա֊թուխ. բազմասեաւ. թխատիպ. աղջմա֊թոյր. մթագին:

Սեւ ամպ. խառն ամպ. գառաբուլութ: || թուխպ:

Սեւ գիր, կի՛ Սեւ գրօղ: || սեւագիր:

Սեւ գնալիկ, կի՛ Սեւու գնալիկ, կի՛ Սեւեկ հնալիկ: || տե՛ս Սեւ առնիճ:

Սեւ գունով, կի՛ Սեւ գոյն ունօղ: || տե՛ս Սեւ:

Սեւ գունով ըլլած՝ կի՛ զարդարուած: || սեա֊թորմի. սեւազարդ. մրայպար:

Սեւ ըլալ, կամ հագուստ. սիահ ատէճայ: || սեւազգեստ. սեւաձորձ:

Սեւ ըլալ հագնօղ. սիահ կիյէն: || սեւազգեաց. սեւազգեստ: տե՛ս և Սեւերը մտնօղ:

Սեւ լեռ. գատտի անտանէ: || սեաւ լեառն:

Սեւ խարայար: || տե՛ս Բօթ:

Սեւ խունկ. գարայ տէմլէքօզ: || սաուշին. սաշին:

Սեւ ծով. գարայ տէնիզ: || սեաւ ծով. ծով պոնտոսի:

Սեւ կոշտ. տար կէօրնը ատէ հան նօդ: || սեւ սրապ:

Սեւ կոշտ ըլալ: || սեւակոշտ լինել. սեւաճու֊տիլ:

Սեւ կորեկ. տէնէքէնը: || սեաւ կորեակ. սեա֊կորեակ:

Սեւ հագուստ: || տե՛ս Սեւ լաթ:

Սեւ հնդիկ. հապէշ: || հաբէշիկ. հաբեշիկ. հա֊շիկ. եթեովպացի:

Սեւ ձթել. ղէֆոլէմէք. ղէֆէ սէրմէք: || կայծ կայծով ծեփել. կայծով մածանել. կի՛ օծա֊նել. կայծաշաղախ առնել. կայծաթաթա֊գործել:

Սեւ ձթառ.
Սեւ ձթած. } ղէֆօրդ. ղէֆլի: || կայծա. կայծաւոր. կայծաղօծ. կայծաշաղախ. կայծ֊թաթաւ. օծեալ կայծով:

Սեւ ձուլթ. ղէֆ: || կուպր. կուպրանիւթ. նաւթ:

Սեւ ձթի պէս կպչիլ. ղէֆ կիպի եափըշմագ: || իբրև զկուպր մածանիլ. կպրանման կանչել:

Սեւ մազունօղ.
Սեւ մազերով. } սիահ սաչլը: || սեւահեր. սեւ֊մազ. սեւավարս. սեւագէս. սեւագիսակ:

Սեւ մօրուք. գարայ սագալ: || սեւամօրուք. մելա֊մօրուք. մելամօրուքութիւն. սեւամօրուքութիւն:

Սեւ մօրուքով. գարայ սագալլը: || սեւամօրուս. սեւամօրուքաւոր. մելամօրուքաւոր. սեւամօրուք:

Սեւ ներկ. գարայ պոյայ: || սեւաներկ. սեւաներ֊կեալ:

Սեւ ներկած. սիահ պոյանմըշ: || սեւաներկ:

Սեւ շալել. գարալար գուշանմագ. գարանպէրգ գէյմէք: || ՚ի սեւագոյն հանդերձ. ՚ի սեւերանդ հա֊գանիլ. սեւորակ երանգել:

Սեւ շալօղ. գարանպէրգ. սիահլը գուշան: || սեւ֊բանդ. սեւորակ. սեւային:

Սեւ սալոր. գարայ էրիկ: || սեաւ սալոր:

Սեւ սերմ. || սեւագունդ:

Սև անձիձ· սևոյն հերին, կամ սև հերին · ծերէն օճոս : || արշնդեղ · հացհամեմ · անձիձ :
Սև ամպք ունող : || տե՛ս Սեւ :
Սև գէհերիպար · սխոհ փեհըհկար : || սաւԹ · սև-սաւԹ · սևյասա :
Սև ջրԹիկԹ : || տե՛ս խիստ Սև :
Սևերը մանել · գօրայաղոյ կերելք : || սևասն գըևնսալ · ՚ի Թուխս համեմել · սևազգևաց լինել · սևազգևստ լինել · արշնազգևստ լինել :
Սևերըմանող · սուզաք հագնող · սգաւոր վերջէն : || սևազգևաց · սևազգեստ · սևակիր · արշնազգևստ :
Սևամ ներկած, կամ Թըխած : || սևաԹորմի · սևաԹորմ · սևաԹագիւ :
Սևապլուխ · գօրալաղ : || մեղարաւարի · գի ա-ըևրոց · մարգարտահատ · եղախաղահավոր :
Սևալէզ · սաժ գլըըղ · փարոյ աօյոյ : || սևալեղ · արշնապ :
Սևան · հէղն է : || սևան :
Սևանաս ծով : || ծով գեղամայ :
Սևաչողի · գօրկէօղ · գօրոյ հէօղլի : || սևակն · սևակնեայ · Թխակն :
Սևասա · ոըշխող · փաղա է : || սեգասանօ · սևաս-ախա :
Սևերակ · փաղար է : || սև ակերակք :
Սևերեա · գօրոյ Իաղիրա : || սևազգեմ · սևա-աեսիլ · սևատեսակ · խաւարատեսակ :
Սևերես · Իաղիրա գօրոյ · սաղըոա : || ամօԹա-հար · ամօԹապարտ · պարտծապարտ · յան-ցաւոր :
Սևըիգոհի · գօրագօղ · գօրո՛յ գօղըը : || սևայօն · սևայան · մրայօն :
Սեգասաւ · ոըշխողըն : || սեգասաւորող · սեգասա-ւաւսան · սեգասաւայլին · սեգասաւեան :
Սեգասացի · ոըշխողը : || սեգասասացի · սեգասա-ւեան · սեգասաւածին · այր ՚ի սեգասասաց :
Սևկեկ · գօրանօյ : || սևակ · կիսասև · սակ-սակասեա · Թուխ : տե՛ս և Սևուկ :
Սևնալ · գօրարմաք · սիահլանմաք : || սևանալ · Թխանալ · արշնանալ · լրԹանալ · մրիլ :
Սևնալ՝ երեսն, ապեղաց, և այլ ֆայլրան բանե-րան · գօրարմաք : || մԹանալ · մԹագնիլ · մԹարիլ · խաւարիլ · մըդանալ · չլանալ · խրԹնանալ :
Սևուտեն · գօրալըք · սիահլըք : || սևուԹիւն · ԹխուԹի · մըգագունուԹի · մԹագուԹի · խրԹնուԹի · աղջամուԹի · աղջամղջնուԹի · աղջամուղջ :
Սևուկ · գօրանօյ : || սևակ · սևոյկ : տե՛ս և Սևկեկ :
Սևուկ հնդիկ : || տե՛ս Սև անձիձ :
Սևուց · բաներ մը որ ձաւը · ինչողա խառնեմ ձիւ-ղին սևացը : || սևուց :
Սևցած · գօրարմըշ · սիահլանմըշ : || սևացեալ · Թխացեալ · արշնացեալ · լրԹացեալ · մրեալ :
Կա՛, սևայնին · յարատևող · աղօրաստեսիլ · աղջամուղջ · արշնատես :
Սևցնել · գօրալրմաք · սիահլըմաք : || սևա-ցուցանել · Թխացուցանել · արշնացուցանել · լրԹացուցանել · մրոտել · մրել :

Սևցնել՝ երեսն, ապեղաց, ֆայլրան բանրը, և այլն · գօրարմաք : || խաւարեցուցանել · նսեմացուցանել · մԹագուցանել · մըգա-ցուցանել · խրԹնացուցանել · չլացուցա-նել · մԹագնել · մԹարել :
Սեփակ · գո՛յն գօրոյ · սիմ ոլոր : || սևայնին · սևաման · սևաԹորմի · քաղցաւ : տե՛ս և խիստ Սև :
Սեօզ : * || տե՛ս Խօսք · գըրող :
Սեօզ աստուածոյ : * || աստուածոյ բանին · յա-ւաղէպաւ · հորովէլ · քաղցրութեան · հըա-մանատար :
Սեօզ ուսանողը : * || տե՛ս Վարդապետ խօսող :
Սեօհալեթ : * || խնդալք · խնձալք · խըա-խուն · խըախուԹի :
Սեօհալեթձի : * || խնդալարար · խնդըալեր :
Սեօյթերի : * || տե՛ս Քանքշաւի :
Սեօյիւշ : * || տե՛ս Խաշած :
Սեօյիւա, կա՛
Սեօյիւա աղանձը : * } տե՛ս Ուռի ·

ՍՕ

Սօգըը · Սօգմեր ընել · Սօգընթըը : և այլն : * || տե՛ս Սէրը · Սէրմեր ընել · Սէրընթըը · և այլն :

ՍԷ

Սէգիկ : * || տե՛ս Կապոց, և գլխաւորական նը :
Սէգլանք · հըր է : || չհիղանքա :
Սէթ · * բարձրիկէ տեղ, որ հոն հանգչելն, կամ յի հոն հեծնելն · և այլն : || դարակ · գահավ · գա-հաւանք · սարեկանք · սարաւանդակ · ընդ-ունանց · սանդան · գահ : տե՛ս և Բուլուր · և Բարձր տեղ :
Սէթ · բարձր տեղ, որ կընստին, Թէ շինծոյ ըլլայ, Թէ բնական · || բարձրանկան · բարձմունան · բարձ-մոց · նստարան · նստանոց · նիստ :
Սէթէն : * || տե՛ս Զիթահանք :
Սէթձոռէ · * սոսղ խորէ · մըշի խորէ : || օ-Թոց · պատարանակալ :
Սէթձառե՝ * ոըիշ առէ ֆասըլըս : || ասորական-վաս :
Սէիսէ, կա՛ Սէննար · * գե՛տ է : || սեկոնեան :
Սէիր : * || տե՛ս Սէյիր :
Սէլ · Սէլը կոփել · Սէլի չըխախ ըլլալ · ևն : * || տե՛ս Հեղեղ · Հեղեղը կոփել · և այլն :
Սէլամ : * || խաղաղուԹի · ողջոյն :
Սէլամլըք, կա՛ Սէլամլըք : * || սեղան յարգո-ընելի · հանդիսարան · ատեան :
Սէլեմա · * ձեկիկի՛ր է : || սարգիսն · սարգիսն · սարգիսն :
Սէլէ՛ : * || սասնագրան · սամսեղան · կողով · խառն · սակառ · սակառաք :
Սէլէնկ : * || տե՛ս Զամ · օձոյ :
Սէլէնկօխ : * || տե՛ս Զամ չունող :
Սէլէֆ · * լուլղա ձայնէ : || չորքան · սակո-սկը · ոռկոսի · ոռկոս :
Սէլէֆ : * || տե՛ս Փէշին :
Սէլվի · * ծառ է : || նոճ · նոճի · կիպարի · կիպար : տե՛ս և Վայրի սէլվի :

Սէլլէմ պօյլու : * ‖ ուղղաբերձ հասակաւ · ուղղաբերձ մարմնով · բարձրաբերձ դրակաւ · բարեհասակ · քաջահասակ :
Սէլվիէ · } սէլվիֆքէն : ‖ 'ի նոճւոյ · 'ի նոճ
Սէլվիէ չինար · }
ւոյ · նոճի · նոճեայ · կիպարի · կիպար · նոճ :
Սէլվիի միւթաւլիսի : ‖ նոճիածաւ · նոճեայ :
Սէկէմուկ : ‖ տե՛ս Սեկեմուկ :
Սէհիլ : * ‖ ջերմայոտ · ջերմային · ջերմին · ջերմոտ · ջերոտ : տե՛ս և Տապ · տծական :
Սէհիլ տեղ, կամ սէմթ, և այլն : ‖ մարմանդ · ջերմահովիտ · ջերոտ վայր :
Սէճիսթան · * փոստ է : ‖ սադաստան :
Սէճճատէ : * ‖ տե՛ս Սէթճատէ :
Սէճտէ : * ‖ տե՛ս Երկրպագութիւն :
Սէճտէ գըլմաք : * ‖ տե՛ս Երկրպագել :
Սէմէնտէր : * ‖ տե՛ս Սալամանդր :
Սէմէնտրէքտաուսը · * հաւ է : ‖ սամոթրակէ :
Սէմէր : * ‖ համետ · կորդին · կուրդին · բաշմոյ · բաշմական :
Սէմէր՝ համալի · համալ սէմէրի : ‖ կորդին · շալակ :
Սէմթ : * ‖ տե՛ս Կոյ :
Սէմիզ : * ‖ տե՛ս Գէր :
Սէմիզօթու · * խոտ է : ‖ փրփրեմ · անմեռուկ :
Սէյիս · * ախ օղլանը · յէօ թիմար ընող : ‖ ձապաստանեակ · ձիավարժ · ձիադարման :
Սէյիսխանայ · սէյիսհանայ · ախըռ · սէյիսներու տեղ, որ յիւնց պէտ կանէն : ‖ ասպաստան · ասպարան · ախոռ :
Սէյիսխանայ · սէյմխանէ · սէյրանէ · սէյրէնէ · սէյրէւէ յի, որ թէմէշիւէթ, կամ մէյի մը աղէկւէւը՝ խօռանայ : ‖ տապաստան · տապաստանիկ · տղեկիր · կահկիր :
Սէյիր · խօզէ, չինէլու, գինէթ, մըռ ընէլու, և այլն : ‖ զննին · զնին · զննութիւն · տեսիլ · հանդէս :
Սէյիր · փէնջրէն պախճաներու, ծառոց, ծաղկու, և այլն · յուր. կէրթան սէյրի բացուելու համար : ‖ զբօսանք · զբօսումն :
Սէյիր գալ · սէյիրը կէլմէ : ‖ գալ 'ի զննին · 'ի զննին մատչիլ :
Սէյիր գալ՝ սէյրի բացուելու համար : ‖ գալ 'ի զբօսանս · մատչիլ 'ի զբօսնուլ :
Սէյիրի գլուխ չունեցող · սէյիր սէվմէյէն : ‖ անզբօս · անզբօսասէր :
Սէյիր երթալ՝ խաղի, կամ բանկլու · և այլն : ‖ գնալ 'ի զննին · 'ի զնին ելանել :
Սէյիր երթալ՝ պախճաներու, կամ այլ նմանեաց, սէյրի բացուելու համար : ‖ գնալ 'ի զբօսանս · լինիլ 'ի զբօսանս :
Սէյիր ընել՝ խօզը, չէօնիւը · և այլն · սէյիր էթմէ : ‖ կալ 'ի զննին տեսլեան · մատչիլ 'ի զննին · դիտել զտեսիլն :
Սէյիր ընել՝ ծառ փոլով, կամ պախճաները գնալով : ‖ զբօսնուլ · զբօսանիլ :
Սէյիր ընել տալ, խօզը, չէօնիւը · և այլն · սէյիր էթթիրմէ : ‖ ածել 'ի զնին տեսլեան · 'ի զնին կացուցանել :
Սէյիր ընել տալ՝ պախճաները հանելով, կամ ծառոծելով · և այլն : ‖ զբօսեցուցանել · զբօսուցանել :

Սէյիր ընելու բան · սէյիր էտիլէճի : ‖ տեսիլ · տեսարան :
Սէյիր ընօղ : ‖ տե՛ս Սէյիրճի :
Սէյիր չընօղ : ‖ անզննին · անդիտօղ · չդիտօղ : Դիրճլ, անզբօս · անզբօսասէր · անզբօսական :
Սէյիր սէրեան : * ‖ զուարճ զբօսանք · զբօսալի զուարճութիւնք :
Սէյիր սէրեան սիրելը : ‖ զբօսասիրութիւն :
Սէյիր սէրեան սիրօղ : ‖ զբօսասէր :
Սէյիր սէրեան չսիրօղ : } անզբօս · անզբօ
Սէյիրի գլուխ չունօղ : } սասէր :
Սէյիր սէրեանը : * ‖ զբօսալի · զբօսալից · զուարճալի · զուարճալից · զուարճական :
Սէյիրճի · * սէյիր ընօղ կօսող, չէինէլ · և այլն : ‖ դիտասէր · տեսական · հանդիսական · հանդիսաւոր :
Սէյիրճի · * սէյիր գնացօղ սէյրի բացուելու համար : ‖ զբօսաւոր · զբօսական · զբօսարար :
Սէյիրճի՝ նօթան : ‖ բաղմական :
Սէյհան · * գետի անուն է : ‖ կիդնոս գետ :
Սէյսէլ · * նօղանի կէնտանի է : ‖ յամոյր · յամոր :
Սէյտէ · * սայփայ · տաղտ է : ‖ սիգոն · սիգոնէ :
Սէյտէլի · * սայփալը : ‖ սիգոնացի · այր 'ի սէդոնէ :
Սէյտի չէհիր : * ‖ յերապօլիս · երապօլիս :
Սէյրանիկեահ · * իէր գօյղան : ‖ զբօսարան · բերկրանոց · թատրոն :
Սէյրանիկեահ՝ տեղ · իէր ոծոխան : ‖ զբօսալի · զբօսաւոր :
Սէյրէկ, կամ սէյրէք : * ‖ տե՛ս Ցանցառ, և դէտեւեւայն :
Սէշմիշ ընել · * սէշմէ : ‖ որոշել · տարբերել · բաժանել · անջատել · ղանազանել · ընտրել :
Սէպէպ : * ‖ տե՛ս Պատճառ, և ըստեւեւեալն նորա :
Սէպէպսիզ : * ‖ տե՛ս Պատճառ չունեցող :
Սէռչէ · * ռուշէ : ‖ ճնճղուկ · ծիտ :
Սէս : * ‖ տե՛ս Ձայն, և զորս զկնի :
Սէս սէլէնկ, կամ սէս սէլէնք : * ‖ տե՛ս Ձայն ու ձուն :
Սէսմէզ հանել ծեծելով : ‖ տե՛ս Ծեծելով արնլըմայ ընել :
Սէսսիզ սէլէնկսիզ : * ‖ տե՛ս Ձայն ու ձուն չհանելով :
Սէվտայ · փառայ սէվտայ : ‖ տե՛ս Սև մաղձ :
Սէվտայ · * բանի մը վրայ սէր յուլէ, կամ ճառախըլ որ մարդը սէվտալըի պէս կընէ : ‖ խղճք · ըղձանք · ըղձումն · ըղձումն · ըղձակերութիւն · կամ, ցանկութիւն · մոլութիւն · յօժարութիւն տաղայ · խանդութիւն · խանդանք · խանդ · կղկանք · կղկղանք :
Սէվտայ ձգել · սէվտայ պրաքմաք · սէվտալը փօռշմէ : ‖ կղկանթել · մոլել · ըղձալ · ըղձանալ · ցանկանալ · խանդալ · անկզկտանալ :
Սէվտալը · * սէվտալի · սէվտայլի · սէվտալըք : ‖ տե՛ս Սև մաղձոտ :
Սէտէֆ · * խօրը : ‖ փեղփեղայ :
Սէտէֆ · * մարգրտի տանը : ‖ ոստրակ · մարգարտախեցի · գաղտնիկուր · գաղտնակուր · դաղտակոյս · խեցի · խեց :

Սէտէֆճի · * սէտէֆճէ բան շինօղ, ու ծախօղ ։ || սատափագործ · սատափավաճառ · սատափավաճառ ։

Սէտէֆճիլէրարի · * սէտէֆճէ շինած ։ || սատա_ փագործ · խեցազարդ · խեցապատճէն ։

Սէտիր · * փէօշէկլի պէտ էրէյօն բօրօյ նօփարան ։ || ներքնակ · ներքնակ · ներքնանոց · ներ_ քնանոց · բազմոց · բազմական · բազմարան ։

Սէտիր նստօղ ։ || բազմական · բազմեալ՝ ի վը ներքնակի ։

Սէտիր պաշի ։ * || գահագլուխ ։ տես և Վեր տեղ ։

Սէտիր պաշին նստիլ · սէտիր պաշըյայ կէչմէք ։ || բազմիլ՝ ի գահագլուխս · նախագահ նս_ տիլ ։ տես և Վեր տեղ նստիլ ։

Սէտճասէ ։ * || տես Սէթճասէ ։

Սէտտէ պօզաղը ։ * || տես Ծիպիլթեայ ։

Սէտրէմէքի ։ * || շաղփաղփ · տղայաշ · շեղ_ ասմեղա · խառնամառն · խուժական · ցնո_ րական · խելառական ։

Սէր · սէվկի · մուհապպէթ · մուհապպէթլիք ։ || սէր · սիրելութ՛ · բարեկամութ՛ · ագահ ։

Սէր ձգօղ ։ || սիրարկու · սիրաբողբոջ ։

Սէր չունեցօղ ։ || անսէր ։

Սէր ցըցընել · մուհապպէթ կէօսթէրմէք ։ || մար_ դասիրութ՛ ցուցանել · մարդասէր լինիլ · մարդասիրել ։

Սէր ցցընելով ։ || մարդասիրապէս ։

Սէր ցցնօղ ։ || մարդասէր ։

Սէրը վառիլ · աշըգ օլմագ · սէվտայէ տիւշմէք ։ || խանդակաթիլ · կաթոգնիլ · բորբոքիլ սիրոյ ։ տես և Սիրով վառիլ ։

Սիրով աշխատիլ ։ || տես Սրտանց աշխատիլ ։

Սիրով գրկած, կամ գիրկը առած ։ || հո_ գեգրկեալ ։

Սիրով գրկել ։ || հոգեխագրկել · ՚ի դիրկս գգուել · ողջագուրել · ողջունել · համ_ բուրել ։

Սիրով գրկելը ։ || գգուանք · գգուութ՛ · ողջագուրութ՛ ։

Սիրով լեցուած ։ || սիրալի · սիրալից · սի_ րալիր · սիրապատար · սիրայեռ ։

Սիրով խապուըլ ընել · ճանը կէօյնիւլտէն գա_ պուլ էթմէք ։ || ընդունիլ սիրով · ողջունել, կամ համբուրել զինչ ։

Սիրով խօցուիլ · ղարհըլիլ ։ || հարկանիլ ՚ի սէր ուրուք ։ տես և Սիրով վառիլ ։

Սիրով կապուիլ ։ || տես Սիրով վառիլ, և Սիրտը կապուիլ ։

Սիրով հալիլ մաշիլ ։ || տես Սիրով վառիլ ։

Սիրով հօգալ ։ || տես Սիրով պէտ ընել ։

Սիրով մեծցուցած ։ || սիրասուն · սիրա_ սնունդ ։

Սիրով յօրդորած ։ } սիրայորդոր · սիրա_
Սիրով յօրդորօղ ։ } հրաւէր ։

Սիրով պէտ ընել · նազէթէէն թիմար էթմէք ։ || փայփայել · բարետածել · բարեխնամել ։ Կամ, բարեյանձնանձ լինիլ · բարետած լինիլ · բարեխնամ լինիլ ։

Սիրով պէտ ընելը ։ || փայփայանք · փայ_ փայութ՛ ։

Սիրով պէտ ընօղ ։ || խնամածութ · բարե_ խնամ · բարետած · բարեյանձնանձ ։ տես և Աղէկ պէտ ընօղ ։

Սիրով վազօղ, կամ քալօղ ։ || յօժարընթաց · սիրընթաց · սիրասոյր ։

Սիրով վառած, կամ վառուօղ · աշքընէ դա_ տուլան · աշըգ · աշըգը փիշանէ ։ || խանդա_ կաթ · խանդաղակաթ · կըկաթ · սրտակաթ ։ Կամ, կաթոգին · կաթոտ · կըկզեաթ · սրտե_ ռանդն · սէրապարի · սէրապարփի · սէրապարփին · սէրապաշտեալ · սիրահար ։

Կամ այսպէս · սրտացեալ · խանդակաթեալ · կաթոգնեալ · կղկաթեալ ։

Սիրով վառել, կամ մայլեցնել · աշըգ էթմէք · հէվէսլի էթմէք · էշգ իլէ փիշմանէ էթմէք ։ || սրտա_ ցուցանել · խանդակաթեցուցանել · կա_ թոգնեցուցանել · կաթոգնել · խանդա_ կաթել · կղկաթել ։

Կամ այսպէս · խանդակաթ առնել · կաթո_ գին առնել · հարկանել՝ ի սէր ուրուք ։

Սիրով վառիլ, կամ վառուիլ · սէվտա հավէսը տօ_ շէլ · սէվտայ գէօնիւլ · ղարհըշմիշ · էշգինէ ջա_ տալմագ · աշըգ օլմագ · աշըգը փիշմէ օլմագ ։ || սրտանալ · խանդակաթիլ · կաթոգնիլ · կղկաթիլ · կղկաթել ։

Կամ, խանդակաթ լինիլ սիրոյ · կաթոգին լինիլ ումեք · զարկանիլ ՚ի սէր մարդոյ, և նմանեաց ։

Սիրով վառիլը, կամ հալիլ մաշիլը ։ || խան_ դակաթութ՛ · կաթոգնութ՛ · խանդաղա_ տանք · խանդաղատութ՛ ։

Սիրով վառօղ ։ || սրտացուցիչ · կաթոգնիչ ։

Սիրով փափաքօղ, կամ փափաքած ։ || սիրա_ տարփ · սիրատենչ · սիրատենչական ։

Մէկի մը Սիրուն եռալէ պաղիլ ։ || զսիրով ուրուք գալ · պնդիլ զհետ սիրոյ ուրուք · զնը սիրոյն զհետ երթալ ։

Սէրայ ։ * || տես Սարայ ։

Սէրասկէր ։ * || ռսկեհրապաս · կերպայած ռսկե_ հուռն · փիպակ ։

Սէրասկէր հագնօղ · սէրասէր կիյէն ։ || դիպա_ կազգեստ · դիպակազգեաց ։

Սէրասկէր · * ձէծ ղօրագլուխ ։ || զօրապետ · սպարապետ · սպայապետ · սպահապետ · ստրատեղատ · գահճապետ · ստրատեղատ ։ Կամ, սպասալար · սպասալար · սպաթար · հանդիսադիր · մարտադիր · հանդիսայար_ դար · զօրավար · դուքս · տուկ · սար ։

Սէրասկէրութ՛ · սէրասկէրլիք ։ || սպարապե_ տութ՛ · ասպարապետութ՛ · սպայապե_ տութ՛ · սպասալարութ՛ · ստրատելատութ՛ ։

Սէրեան ։ * || տես Սէյիր ։

Սէրէ · * բութ ձօփի ծարըն թիւլան ցօղցօնձագի ծարը ։ || քիլ ։

Սէրէն, կամ
Սէրէն տէրէյի · * } էնտէնէ վըան խօղէշա_ թափնէ ։ || կայմ · քեղի · ամբառնալիք ։

Սէրէնլի · սէրէն փէրէյի ածնօղ ։ || կայմաւոր · քեղաւոր ։

Սէրէնտ · * թըլաւ բօյս միւ ։ || գեղձ ։

Սէրթ ։ * || սերտ · կուռ · խիստ · կարծր · վիմարդ · ամրուռ ։

Սէրթ՝ խօշ, չըռաց, ու այլն ։ || սաստիկ · խիստ ·

հատու · յաւտուկ · գժնեայ · ժանտ :

Սէրթ՝ մարդ : ‖ խիստ · գժնեայ · ժանտ · գժնդակ · վէս · վէսակերպ · քիրտ : տես և Դեգ :

Սէրթ դասաղ : ‖ կարծրաղաստ · խստաղաստ · խիստ :

Սէրթ · խօսել, յամ սէրթ բօնելք, և այլն : ‖ խստիւ · սաստկութեամբ · դառնութեամբ :

Սէրթ խօսիլ · սէրթ սէօյլէմէք : ‖ խստիւ խօսիլ · խստադոյնս խօսիլ · խստաբանել · կշտել · կշտամբել · յանդիմանել · սաստել · ՚ի սաստ մատուցել :

Սէրթ խօսող · սէրթ սէօյլէյէն : ‖ խստաբան · խստախօսիկ :

Սէրթ սէրթ : * ‖ խիստ ընդ խիստ · առհասարակ · խստադոյնս · գժնէապէս :

Սէրթ սէրթ նայիլ : ‖ տես ծռուկա նայող նայիլ :

Սէրթ սիրող՝ սուտ, կամ այլ ինչ · սէրթ սէվէն : ‖ խստասիրունս · դառնասիրունս :

Սէրթնալ · * սէրթլէշմէք : ‖ խստանալ · կարծրանալ :

Սէրթնալ՝ հողը, և այլն · սէրթլէշմէք : ‖ սաստկանալ · զայրանալ · վսեմանալ :

Սէրթնալ՝ մարդը, խօսքը, և այլն : ‖ խստանալ · դառնանալ · գժնէանալ · գժնդականալ · դժնել · դժնիլ :

Սէրթութիւն · սէրթլիք : ‖ խստութիւն · սկրտութիւն · կարծրութիւն :

Սէրթութիւն՝ մարդու : ‖ խստութիւն · վէսութիւն · ժանտութիւն · վիսկոտութիւն · գժնդակութիւն : տես և Դեգութիւն :

Սէրին : * ‖ տես Պաղուկ :

Սէրճղալ գուշուն · * քուշանէ : ‖ մախաղ :

Սէրմայէ : * ‖ տես Ըստկի մայր :

Սէրչէ : * ‖ ճնճղուկ · ծիտ :

Սէրպէնտ : * ‖ վրանկէլակ :

Սէրպէստ : * ‖ տես Համարձակ, և զհետևեալսն :

Սէրպէստութիւն : ‖ տես Համարձակութիւն :

Սէրսէմ : * ‖ ուշաթափող · անխելայ · անխելոց · վարանակալ · ցնորեալ · ապշեալ · աղարտամտեալ · ապուշ · քնէած · քնածու · քնափ · քնահոր · քնեայ : տես և Խենթ :

Սէրսէմ ըլլալ, կամ Սէրսէմնալ · * } սէրսէմլէնմէք : ‖ անգիտանալ · յանգիտայնել · անգիտանալ · յանգիտանալ · ցնորել · շշմիլ · ապշանալ · զառանցել · առանցանել : տես և Խենթենալ :

Սէրսէմութիւն · սէրսէմլիք : ‖ անգիտութիւն · յանգիտութիւն · անզգամութիւն · անխելութիւն · շամբշութիւն · շամշութիւն · շշմութիւն · ցնորք · վարանք, կմ վարան · վարանումն · տարակուսանք : տես և Խենթութիւն :

Սէրսէմցնել · սէրսէմլէթմէք · սէրսէմլէնտիրմէք : ‖ անգիտացուցանել · յանգիտացուցանել · ցնդել · ցնդեցուցանել · ցնորեցուցանել · շշմեցուցանել · ապշեցուցանել · զակատեցուցանել · շամբշեցուցանել · զառանցուցանել · տաղտկեցուցանել · ափշեցուցանել · թմբրեցուցանել · արբեցուցանել :

Սէրտար : * ‖ տես Զօրապետ :

Սէրտարութիւն : ‖ տես Զօրապետութիւն :

Սէրտէնկէչտի : * ‖ Նախատակ · շահատակ · ախոյեան · ախոյեան · հրոսակ · հրոս : կմ, Նախամարտիկ · յառաջամարտիկ · յառաջապահ · առաջապահ · յառաջամարտ · առաջամարտ · Նախամարտ · հանդիսասէր · գինազբաւ · ընդգինազբաւ · ինքնազբաւ · անձնազբաւ :

Սէրտէնկէչտի աղաբ : * ‖ Նախատակապետ · Նահատակազօր · շահատակազօր :

Սէրտէնկէչտի ըլլալ · սէրտէնկէչտիլիք էթմէք : ‖ Նահատակել · շահատակել · ախոյեան ելանել :

Սէրտէնկէչտիին ընկեր : ‖ Նահատակակից · շահատակակից · ախոյանակից :

Սէրտէնկէչտիութիւն · սէրտէնկէչտիլիք : ‖ Նահատակութիւն · շահատակութիւն · Նախամարտիկութիւն · հրոսակութիւն · գինազբաւութիւն · ինքնազբաւութիւն · շահատակումն :

Սէրտէստ : * ‖ տես Բեր :

Սէրփինամ : * } տես Ցրցնքառ :
Սէրփինթի : *

Սէրփիչ ընել : * ‖ տես Ցրցնել :

Սէրօբէ : ‖ տես Սերօբէ :

Սէփէթ : * ‖ կողով · կողոբ · սակառ · սակառի · վանդակ · տոտաղան · տառեղան · արգող :

Սէփէթ՝ տամայի ճղէ, և կինն անայ՝ հիւսած : ‖ որթ :

Սէփէթ՝ խամփալը : ‖ կողովակ խախտոր :

Սէփէթ խուլփլու : ‖ կողով ճարմանգաւոր · ունկնաւոր սակառի :

Սէփէթ՝ յամ բոռնելու : ‖ կողով :

Սէփէթ՝ չամչի : ‖ կայթ :

Սէփէթ՝ պտղի : ‖ կողոբի · կթոց · կեռափնոճ :

Սէփէթ սանտըղը : * } սապատ · սապատակ :
Սէփէթ սնտուկ :

Սէփէթ՝ փղի, որ հորցէ խոտանի : ‖ կողովակ · սապատակ :

Սէփէթի ձև ունօղ · սէփէթ շէքլի : ‖ կողովաձև · կողոփաձև · սապատաձև :

Սէփէթիկ · սէփէթճիք : ‖ կողովակ · սապատակ :

Սէփէթչի : * ‖ կողովաւոր · կողոփաւոր · սակառաւոր · սապատաւոր :

Սէփէթճի : * ‖ կողովագործ · կողոփագործ : կմ, կողովավաճառ · կողոփավաճառ :

Սէփթ էթմէք : * ‖ տես Հայհոյել :

Սէքի : * ‖ տես Սէթ · բոյրչէք ոէք :

Սէօհպէթ : * ‖ տես Սօհպէթ :

Սէֆայ · **Սէֆայ ընել** · և այլն : * ‖ տես Զէֆք · Զէֆք ընել · և այլն :

Սէֆալը : * ‖ տես Զէֆքլի :

Սէֆէր : * ‖ տես Պատերազմ, և զհետևեալսն :

Սէֆէր · * հանդէս : ‖ տես Դարձ · սէֆէր :

Սէֆիլ : * ‖ տես Խեղճ, և զհետևեալսն :

Սէֆիլութիւն : ‖ տես Խեղճութիւն :

Սէֆիհ : * ‖ տես Անզգամ :

Սէֆիհութիւն : ‖ տես Անզգամութիւն :

ՍԸ

Սըպայը՛ մարդ։ * գրաստի անուն է։ ‖ Թեբայիզ։

Սըղը՛։ * ‖ ցամք. ախտ. խիթ. կակիծ։ Կմ, Ըղացա. Չղացա։

Սըղըլթը՛։ * ‖ Թախանձք. Թախանձանք. ժամութիւն. ժամանք։

Սըղընթը՛։ * ‖ Թոթովաք. Թոթովանք. Թոթովումն. Թոթովանք. Թոթովութիւն. Թոթ։

Սըղանմըշ ընել. * ...։ ‖ տե՛ս Սղղալ։

Սըղմըշ ընել, կմ սըղմըշ ըլլալ. * ...։ ‖ Թորել. Թորիլ։

Սըղարմըշ ընել. * ...։ ‖ Թորել. Թորեցուցանել. Թորացուցանել. քամել։

Սըթմայ։ * ‖ տե՛ս Չերմ. ուժմայ։

Սըխ. * (անուն.) ...։ ‖ խիտ. հոծ. սերտ. կուռ. տրամ. խուռն. յեղյ. Թաւ. Թաւամծի. Թաւամածի։

Սըխ. (Ճէյ.) ինչպէս, ... ‖ սաստէպ. յաճախ. յորդոր։

Սըխ՝ ..., ..., և այլն։ ‖ տե՛ս Նեղուսի, կմ Նեղսին ընկեր, և այլն։

խիստ Սըխ. ...։ ‖ ամենախիտ. ամենահոծ. ամենասերտ. ամենակուռ. ամենատրամ. ամենաթաւ։

Կմ այսպէս. հոծագոյն. խտագոյն. ցանկագոյն. բազմախիտ. հոծախիտ. տրամախիտ. Թանձրախիտ. Թանձրախտումն. Թանձրախտութիւն. բազմախտութիւն. յոլովախտութիւն. յաճախագոյն. յաճախագոյն. ընդհոծ։

Սըխ ըլլալ։ ‖ տե՛ս Սըխնալ։

Սըխ Թփերով լեցուած։ ‖ Թաւաթուփ. Թփախիտ։

Սըխ լեցնել։ ‖ խուռն արկանել. խռնել։

Սըխ լեցուիլ։ ‖ խուռն արկանիլ. խռնեալ լինիլ. խռնիլ։

Սըխ ծառ, կմ Սըխ Ֆիտան։ ‖ անտառախիտ. տնկախիտ։

Սըխ ծառերով՝ ..., ..., ..., և այլ ...։ ‖ Թանձրամայրի. Թաւամայրի. ծառախիտ. անտառախիտ. տնկախիտ. խառածառ։

Սըխ՝ Ճեղերով։ ‖ Թաւաստեղն. ստուախիտ. Թանձրամայրի. Թանձրախիտ. անտառախիտ։

Սըխ մազմզուքներով։ ‖ անձաւախիտ. ...խիտ։

Սըխ տերևներով. ...։ ‖ տերևախիտ. սաղարթախիտ. անտառախիտ. Թանձրախիտ։

Կմ, խտասաղարթ. Թանձրամայրի. Թաւացեալ. Թաւ, կմ խիտ տերևովք։

Սըխ ու խոշոր ձուկ, կմ ձուկ գալը։ ‖ ձկնաբեր. առղատարրայի ձկամբ։

Սըխ ու խոշոր ձուկ գալ։ ‖ ձկնաբեր լինիլ։

Սըխ ու նեղ տեղ. ...։ ‖ նեղ և անձուկ տեղի. անձուկ և նեղուց վայր։

Սըխ ու սիխտ։ ‖ տրամախիտ. կարծրախիտ։

Սըխ սըխ. ...։ ‖ խիտ առխիտ. խիտ ը-

խիտ. հոծախիտ. սաէպ սաէպ. յաճախակի. յոլովակի. յոգնակի. յաճախ։

Սըխ սըխ տխ ընել։ ‖ հեծեծել։

Սըխ սըխ գալ, կմ երթալ, կմ բան մը ընել. ...։ ‖ յաճախել. հանապազորդել. յաճախ գնալ, կմ գալ. կմ առնել. և այլն։

Սըխ սըխ դառնալ. ...։ ‖ սաէպ դառնալ. դարձադարձ առնել։

Սըխ սըխ զարնել. ...։ ‖ սաէպ հարկանել. հարստահարել. հարուածել։ տե՛ս և ծեծքել. և իրար զարնել։

Սըխ սըխ կամթել, կմ մշտել. ...։ ‖ կակաել։

Սըխ սըխ պտտիլ, կմ ման գալ։ ‖ շրջշրջիլ։

Սըխ սըխ մաղել. ...։ ‖ յաճախ մաղել. յաճախել զմաղելն. մաղմաղել։

Սըխ սըխ մանել. ...։ ‖ յաճախ մտանել. մխմխիլ։

Սըխ սըխ փրցնել. ...։ ‖ սաէպ կորզել. շռպշռպել։

Սըխը՛. * ...։ ‖ զուսպ. սեղմ. բանիւ։

Սըխը՛ կապալ։ ‖ զուսպ պարտեզ...։

Սըխը կապել։ ‖ տե՛ս Պինդ կապել։

Սըխը հագնիլ. ...։ ‖ զուսպ ագանիլ. բանիւ զգենուլ. զգենուլ ՚ի բանութեն։

Սըխըն ընկնիլ։ ‖ տե՛ս Նեղը ընկնիլ։

Սըխըն խօթել, կամ ձգել։ ‖ տե՛ս Նեղը ձգել։

Սըխը. * ...։ ‖ տե՛ս Չեխ, և Սխլէթ։

Սըխլէթ։ * ‖ տե՛ս Սխլէթ։

Սըխճայ. * ...։ ‖ սակաւախիտ. սակաւահոծ. սակաւասերտ. սերտակ. հոծակ։ տե՛ս և Սըխ սըխ։

Սըխճայ կուգայ կոր այ։ ‖ զի՞ է, զի յաճախես առ մեզ։

Սըխմել. ...։ ‖ սեղմել. ճնշել. զուպել. պնդել. պնդել ՚ի պնդման արկանել. ծպնել։

Սըխմել. ...։ ‖ տե՛ս Նեղը ձգել. և Նեղել։

Սըխմըլը։ ‖ սեղմումն. ճնշումն. նուաճումն. նուաճումն. խստութիւն։

Սըխնալ. ...։ ‖ խտանալ. խտտանալ. հոծիլ. սերտիլ. Թաւանալ։

Սըխնալ. ...։ ‖ ձանձրանալ. ընտանանալ. ընտանենալ. ընտելանալ. ընդելանալ. մտերիմ լինիլ. համոզուենչ լինիլ։

Սըխութիւն. ...։ ‖ խտութիւն. խտտութիւն. սերտութիւն. հոծութիւն. Թաւութիւն. խռնութիւն. խուռն։

Դիպ. յաճախութիւն. հանապազորդութիւն։

Սըխցնել. ...։ ‖ խտացուցանել. խտտացուցանել. հոծել. սերտել։

Սըխցնել. ...։ ‖ յաճախել. յաճախեցուցանել. հանապազորդեցուցանել։

Սըխցնել. ...։ ‖ մտերմացուցանել. մտերիմ առնել։

Սըկրզել։ ‖ տե՛ս Սկրզել։

Սըղ. Սըղմաք. Սղցնել. և այլն: * ‖ տես Զանծախ. Զանծախ ըլլալ. Զանծախ ընել. և այլն:
Սըղըր: * ‖ տես Պախրէ, և զհետևեալսն:
Սըղըրճըխ: * ‖ տես Սարեկ:
Սըղլանմիշ ըլլալ, և Սըղլաթմիշ ընել: * ‖ տես Զանծախ ըլլալ. և Զանծախ ընել:
Սըղցնել: ‖ տես Սղցնել. սող ընել:
Սըյըրմիշ ընել: * ‖ տես Սկրտել:
Սըյրըլմիշ ըլլալ: * ‖ տես Սանիլ:
Սըն: * ‖ տես Քինա:
Սըռ. ծածուկ բան: ‖ գաղտնիք սրտի. ծածուկք: տես և Խորհուրդ. սըռ:
Սըռ գէօսդէօզ. սըռըընը փաշան: ‖ խորհրդապետ. խորհրդապահ: տես 'ի Սիրմը գէօսդէօզ:
Սըռ չիքարացօղ. սըռ ալմաղ: ‖ ծածկախորհուրդ. գաղտնախորհուրդ. գաղտնամիտ. գաղտամիտ. ծածկամիտ. խորհրդաթափոյց:
Սըռ օտասը: * ‖ տես Խորհրդի տեղ:
Սըռ. * թասլի, գաւաթի, չանախի, և այլն: ‖ ապակի. ապակեպատ:
Սըռ վէրմէք. * սըռը ըրէլ: ‖ տես Սիրտը բանալ. սըռըընը. և այլն:
Սը'ռ ասալ. պէր գապայ սըռ վէրմէք. սըռալամաք: ‖ ապիկել. ապակել. ապակեպատել:
Սըռ ըրւած: * } ապիկած. ապակեալ:
Սըռալը:
Սըռատաշ: * ‖ տես Խորհրդակից:
Սըռաֆ. * տօց վէսայէթի: ‖ սեղմեա:
Սըռաֆ. * տօց: ‖ սեղմեացի. այր 'ի սեղմեաց:
Սը'ս. ձայն, զոր ձիերն ծարաւը՝ աղբեներէն ջէջէն կըձանէն՝ մարդու խապար ընելու համար: ‖ սըսա. շըշա. շշունջ: շշնջիւն:
Սըս մըս՝ ձայն: ‖ ճճռճիւն. ճճռճռանք:
Սըս մըս ձայն հանել: ‖ ճճռճիւնս արձակել. ճճիւն շառաչել. ճճռճել:
Սըսխայ: * ‖ արծուճացու. փայծեղնացու. վատառմարմին. հիւծախտաւոր:
Սըսխայ. ցաւը: ‖ արծուճիք. հիւծախտութիւն. ...ութիւն. մաշարայական ախտ:
Սըսխայ ըլլալ. սըսխայ օլմաք. սըսխալանմաք: ‖ ախտանալ զարծուճիս. փայծեղնացու լինել. հիւծախտանալ:
Սըվաղ: * ‖ տես Սևաստ:
Սըվար: * ‖ տես Սվար:
Սըւի, կամ Սըւիկ. շօ: ‖ սոյն. սա. այս:
Սըւիկակ. շանձնաղաղ: ‖ սոյն սա. սոյն այս:
Սըֆաթ. * թաղաթ է: ‖ կափառնայում. կափառնաում:
Սըֆաթ: * ‖ տես Դէմք:
Սըֆըռ, կամ սֆըռ: * ‖ տես Զրօյ:
Սըֆըռ սըֆըռ էլաէ հիչ: ‖ զրօյ և զրօյ՝ ոչինչ 'ի ձեռին. զրօյ և զրօյ 'ի բուռն ոչինչ:
Սըֆըռալը: * ‖ զրօյաւոր:

ՍԹ

Սթիւփիու, կամ ըսթիւփիու, կամ իսթիւփիու: * ‖ տես Խծուծ:
Սթիւփիւճիու: * ‖ տես Խծուծ ծախօղ:
Սթմայ: * ‖ տես Ջերմ. սքեմայ:
Սթմալը: * ‖ տես Ջերմոտ:

ՍԻ

Սիաւէթ. Սիաւէթ ալալ. և այլն: ‖ տես Զարչարանք. Զարչարել. և այլն:
Սիաւէթլի: * ‖ տես Վշտալի. և Զարչարող:
Սիթէմ: * ‖ տես Զէխ. և Նախատինք:
Սիթէմ ալալ: ‖ տես Զէխել. և Նախատել:
Սիթիլ. * խառած ամառ, որոյ փոքէն ըուր կէշի: ‖ ցնցուղ վարսաւիրաց:
Սիթիլ՝ * պախմայ չըէլու: ‖ ցնցուղ:
Սիլահ: * ‖ տես Զէնք, և զհետևեալսն:
Սիլահ փուսաստ: * ‖ զարդ և կազմած. սպառազինութիւն: տես և Զէնք:
Սիլահ փուսաստ հագնիլ. սիլահլանմիշ ըլլալ. սիլահլանմաք: ‖ տես Զէնք հագնիլ:
Սիլահլանտըրմիշ ընել: * ‖ տես Զէնք հագցնել:
Սիլահլը: * ‖ տես Զէնք հագնօղ:
Սիլահտար: * ‖ տես Զինուորի ընկեր:
Սիլայ: * ‖ տես Հայրենիք:
Սիլիկոն. սիւալիայէն: ‖ նօթ. սնգոյր. սիլիկոն. սիլիկոն:
Սիլիհտար: * ‖ տես Սլեհտար:
Սիլիւթիրէ. * թաղաթ է: ‖ սիլիւթրիա:
Սիլիվրի. թաղաթ է: ‖ սելիւմբրիա:
Սիլլէ. * թապանչայ. չախալօղ. էլէով ղուրնէլ: ‖ ապտակ. հարուած 'ի ծնօտն:
Սիլլէ զարնել. սիլլէ վուրմաք. փապանչայ չախմաք: ‖ ապտակս հանել. ապտակս ածել. ածել ապտակ. ապտակս հարկանել. ապտակս տալ. ապտակել:
Սիլլէ զարնօղ. սիլլէ վուրան. սիլլէճի: ‖ ապտակահան. ապտակահար. ապտակաւոր. ապտակածու:
Սիլլէ ուտել. սիլլէ եէմէք: ‖ ապտակ առնուլ. առնուլ ապտակս. ապտակեալ լինիլ. ապտակիլ:
Սիլմէ: * ‖ տես Լէփ լեցուն:
Սիկիլ: * ‖ տես Մըջմըխոց, և զհետևեալսն:
Սիճիլ: * ‖ վճիռ. գատաւճիռ. դատաւճիռ. գատակնիք. կնիք. վճռագիր:
Սիճիլ՝ մահաւն. գոպէլինէ հէօքմ: ‖ դատակնիք. մահակնիք. կնիք մահու. մահագիր. գատապարտ:
Սիճիլ կարել. սիճիլ թալ. սիճիլ գէսմէք: ‖ վճիռ հատանել. դատակնքել. գատել. դատապարտել. կնքել: տես և Վճռել:
Սիճիլը կարած. սիճիլի գէսիլմիշ. հէօքմ օլունմուշ. գոպէլէ տուշըրալմուշ: ‖ դատակնքեալ. դատապարտեալ. դատապարտ. մահապարտ:
Սիճիմ: * ‖ տես Լար:
Սիմ. * սուփ նշխարան. և այլն: ‖ կղծանի:
Սիմ քաշօղ: ‖ կղծակագործ:
Սիմ սեւահ: * ‖ տես Սեւ սև:
Սիմաք. թաղաթ է: ‖ սերմիոն:
Սիմիա. * հայրիկանի պէս հաց: ‖ բակեղ:
Սիմիա ամառ: * ‖ տես Շարմաղուն ալուր:
Սիմոնական. հոգևոր բանը ծախօղ, կամ գնող: ‖ սիմոնական:
Սիյիր, կամ Սէնյիր: * ‖ տես Ջիլ:
Սիյիր օթու: * ‖ տես Ջղախոտ:

Սիյիրլի ։ * ‖ տե՛ս Ջըլու ։
Սիյիրլի եթլեր ։ * ‖ տե՛ս Զինեալս ։
Սինտիրմիշ եղած ։ ‖ տոգոր · ներգործ · ներգործ-ծակ · ներգործական · ներգործուն · ընտա-նոր · ընտանի · միատարր ։
Կամ, տոգորեալ · ծրգեալ · ընտանորեալ · տարրեալ · տարրացեալ · ներգործեալ ։
Սինտիրմիշ ըլլալ · * սինտիլմէք ։ ‖ տոգորիլ · ծրգիլ · ներգործիլ · ընտանորիլ · ընտանալ · տարրա-նալ · տարրիլ ։
Սինտիրտիրմիշ ընել · * սինտիրտիրմէք ։ ‖ տոգորել · ծրգել · ներգործել · ընտանորել · ընտանորե-ցուցանել · տարրացուցանել · տարրել · միատարրել ։
Սինտիրտիրմիշ ընող ։ ‖ տոգորիչ · ծրգիչ · ներ-գործիչ · ընտանորիչ · տարրիչ ։
Սինագոգա · } Եուտիլէր քիլիսէսի ։ ‖ սինա-
Սինոգոս · } հաւաքոյ · ժողով ։
Սինագոգի մուքթաղլըլը ։ ‖ սինագոգապետական ։
Սինամէքի · * տեր լուծողական խոտ է ։ ‖ սնամ ։
Սինապ · գաղափ է ։ ‖ սինապ ։
Սինապ էլմասը ։ * ‖ խնձոր սինապեան ։
Սինապցի · սինապլը ։ ‖ սինապացի · սինապեան ։
Սինէ ։ * ‖ տե՛ս Գանձ ։
Սինէ, կամ Սինայ ։ * ‖ անձն ։
Սինէպէնա · կարծէ, կի կեօնլիւն պատաղ ըրըր ։ ‖ վարապայնակ · վարապան · վառապան · վարեպան ։ Կամ, զրահ կրծոց · պահպանակ կրծից · ասխատակ կրծից · ասխատակ լան-ջաց · լանջապանակ · լանջանոց · լանջապահ ։
Սինթինէ, կամ } * } յատակակողմն նաւու ·
Սինթինէլայ · } } յատակ նաւու ։
Սինի · * պղնձէ սկուտ ։ ‖ խանչ · Թակաղաղ պղնձի, կամ արծաթի, և այլն ։
Սինծ · խոտ է ։ ‖ սինձ ։
Սինկին տատալըը · * փանճալըը ։ ‖ եքենա-գայ կղզիք ։
Սինկմիշ ըլլալ ։ ‖ տե՛ս Սինտմիշ ըլլալ ։
Սինկտիրմիշ ընել ։ ‖ տե՛ս Սինտիրտիրմիշ ընել ։
Սինյիր ։ * ‖ տե՛ս Ջիլ ։
Սինոտալ · * ըլէֆըրնէրան ճամն ։ ‖ սինոդա-կայ · ժողովրդականց · ժողովեալ · աղօթա-րան հրէից ։
Սինոփլէ ։ * ‖ տե՛ս Ալգ · սինոփլէ ։
Սինոփլէտիղ ։ * ‖ տե՛ս Ալգ չուանոց · և այլն ։
Սինօռ ։ * ‖ տե՛ս Սահման · սինոռ ։
Սինօռ եօլչիւսիւ ։ * ‖ սպասնակ ։
Սինօռսըզ, կամ } * } տե՛ս Սահման չունող ։
Սինօռսուզ ։ } }
Սինօռտաշ ։ * ‖ տե՛ս Սահմանակից ։
Սիչիլլիա · չէչէնլի ափար ։ ‖ սիկիլիա ։
Սիպէս ։ ‖ տե՛ս Թիւրս ։
Սիս · գաղաք է ։ ‖ սիս ։
Սիսան · գաւառ է ։ ‖ սիսական ։
Սիսեռ · նօխուտ · նօհուտ ։ ‖ սիսեռն ։
Սիսռան ծեծուք ։ ‖ ծեծած սիսռան ։
Սիվիլլիա · գաղաք է ։ ‖ սպալ · սպալիա ։
Սիվիլճիկ, կամ սիվիլճիկ ։ * ‖ խալղաւոր ։
Սիվիշ, կամ } * } սպիրգ · սպրդիւն · սպրդումն ։
Սիվիշմէ ։ } } տե՛ս և Սահիլը ։
Սիվիշմիշ ըլլալ ։ ‖ սպրդիլ · 'ի ներքս անկա-նիլ ։ տե՛ս և Սահիլ ։

Սիվիշմիշ ըլլալ · եանկլըշմիշ ըլմաք ։ ‖ տե՛ս խաւա-րտեալ ։
Սիվիշտիրմիշ ընել · ներս խօթել ։ ‖ տե՛ս Կա-մացուկ մը ներս մացնել ։
Սիվիշտիրմիշ ընել · գայփըրմաք ։ ‖ տե՛ս Սահե-ցնել ։
Սիվրի ։ * ‖ տե՛ս Սուր ։
Սիվրի սըչան · * սիվրի տիլ ամոզ մաւ ձի է ։ ‖ մկնաքիս ։
Սիվրի սինեկ ։ * ‖ տե՛ս Մոծակ ։
Սիտիք ։ * ‖ տե՛ս Ջրվաթ ։
Սիտիք զօռու ։ * ‖ տե՛ս Ջրվաթարգելումն ։
Սիրած · սէվիլմիշ · սէվիլմիշ ։ ‖ սիրեցեալ ։
Սիրած բանը ։ ‖ սիրեցեալն · հաճոյք · հա-ճութիւն ։
Սիրական · սեվկիլի ։ ‖ սիրելի · սիրատարփ · սիրատենչ · սիրատենչիկ · սիրային · տար-փաւոր · տարփածու ։ տե՛ս և Սիրելի ։
Սիրական · չար սէր ունող ։ ‖ տե՛ս Սիրահար ։
Սիրական կնիկ ։ ‖ սիրուհի ։
Սիրահար · չար սեր ունող · չար սիրով սիրող · քինի մարդու՝ կի էրէի մարդու ուշըր · որ ակնարկութ հայէն, սիրող ։ ‖ սեղխ · սիրելի · սիրեղ ։ հոմանի · տարփածու · տարփածու · տար-փաւոր · տարփող · սիրահար ։
Սիրահար ըլլալ · չար սեր ունենալ · չար սիրով սիրել ։ ‖ հոմանիլ · սեղխանալ · սիրել · տարփել · տարփալ · տարփիալ ։
Սիրահար ունող · նա՛ որ սիրող ունի ։ ‖ սեղխա-ւոր · սեղխաւոր · հոմանաւոր ։
Սիրահար պահել քովը · սիրող պահել ։ ‖ տա-ևանկ ունել · տաևանկ գնալ ընդ այլում ։
Սիրահար պահելը ։ ‖ տաևանկութիւն ։
Սիրահար պահող քովը, կամ Սիրահարի քով բնակող ։ ‖ տաևանկ · տաևանք ։
Սիրահարի պէս ։ ‖ սեղխաբար · հոմանաբար · երբեմ ղեղխանս · զորէն հոմանեաց ։
Սիրահարութիւն · չար սէր ։ ‖ սեղխութիւն · հոմա-նութիւն · տարփածութիւն · տարփածութիւն · տարփողութիւն · տարփողութիւն ։
Սիրամարգ · թաւուսքուշու ։ ‖ սիրամարգ ։
Սիրաքուղայ · գաղաք է ։ ‖ սիրակուսա ։
Սիրել · սէվմէք ։ ‖ սիրել · ախորժել ։
Սիրել · ճանի կեօյնուլին ուզէլ · խնդէս աւէրո-յօք, նմ ։ ‖ սիրել · ախորժել · ախորժիլ · յօժարիլ · ախորժել · հաճել · հաճեցել · Է գրկել ։
չՍիրել · սէվմէմէք ։ ‖ չսիրել · չախորժել · չա-խորժիլ · անախորժել · անախորժել ։
Սիրելը ։ ‖ սիրելութիւն ։
Սիրելի · սեվկիլի · սէվիլիւլի ։ ‖ սիրելի · ա-խորժելի · փափաքելի · տարփալի · ախորժա-կան · հաճոյական · հաճոյ ։ տե՛ս և Սիրա-կան · սեվկիլի ։
խիստ Սիրելի ։ ‖ ամենասիրելի · սիրայեղց ։
Սիրելի ըլլալ · սեվկիլի ըլմաք · սեվիլիւլի ըլմաք ։ ‖ սիրելի լինել · հաճոյ լինել · հաճոյանալ · շնորհս գտանել առաջի ուրուք ։
Սիրելու ։ ‖ տե՛ս Սիրելի ։
Սիրեցնել · սեվտիրմէք ։ ‖ սիրեցուցանել · տալ սիրել ։
Սիրեցնող · սեվտիրէն ։ ‖ սիրեցուցանող · սիրե-ցուցիչ · սիրարկու · հաճոյարար · սիրաքաղաք ։

Սիրով. Սիրոյ. և այլն: || տե՛ս Սէր՝ բառին տակը:

Սիրուն: || տե՛ս Սիրելի:

Սիրուն. շիրին. կէօզէլ. տիլպէր: || սիրուն. սիրունիկ. աղուոր. վայելուչ. չքնաղ. սիրալի. սիրելի. ընդունելի. նազելի. բարեկերպ. վայելչական. ցանկատեսակ. աղուորակերպ. գեղազարդ. գեղազան. յարգի. յարգոյ. ընկալուչ. հաճոյք: տե՛ս և Գեղեցիկ, և Շնորհօք:

Սիրուն կանչող: || սիրակարկաչ: տե՛ս և Անուշ երգող:

Սիրուն ըլլալ: || տե՛ս Գեղեցիկ ըլլալ:

Սիրուն հասած: || տե՛ս Գեղեցիկ հասած:

Սիրուն աչք ունող: || տե՛ս Գեղեցիկ:

Սիրտ. եուրէք: || սիրտ. կուրծք:

Սիրտ. կէօնիւլ. ճան: || սիրտ. ոգի. քաղցրերգ. քաղցրաբերութիւն. քաղցրութիւն. խրախուսութիւն. խրախոյս. յոյս:

Սիրտ առած. եուրէկլի ալմըշ. եուրէկլէնմիշ: || սրտապինդ. սրտապնդեալ. սրտացեալ. քաջալերեալ. խրախուսեալ:

Սիրտ առնել: || տե՛ս Սիրտ ընել:

Սիրտ բանալ: || տե՛ս Սիրտը բանալ:

Սիրտ բռնել. եուրէկ թութմագ: || կազդուրել, կամ հաստատել զսիրտ:

Սիրտ բռնող կերակուր: || հաստատուն կերակուր:

Սիրտ չթափխմնալ. եուրէկ թայանմամագ: || չթուլանալ ոգւոյ. ընդդիմութեան տալ սրտի: տե՛ս և Չթափխմնալ:

Սիրտ չպխնտալու: || անվհատ. անձանձրոյթ. աղեկտալի:

Կմ. անձոյժ. անձանձրելի. անհանդուրժելի: տե՛ս և Չթափխմնալու:

Սիրտ ընել. եուրէկ էթմէք. էիւրէկլէնմէք: || սրտանալ. սրտապնդել. սրտապնդիլ. քաջանալ. քաջանալ. արիանալ. զօրանալ. արիանալ. ժիրանալ:

Կմ. ժրել. ժրիլ. քաջալերիլ. խրախուսիլ. խրախոյս առնուլ:

Սիրտ ընող: } տե՛ս Սրտոտ:
Սիրտ ունող: }

Սիրտ չունող: || տե՛ս Վախկոտ:

Սիրտ տալ. եուրէկ վէրմէք: || սրտացուցանել. սրտապնդել. սրտապնդել. յուսադրել. յուսացուցանել. քաջալերել. քաջացուցանել. ժրացուցանել. զօրացուցանել. արիացուցանել. խրախուսել. արդահատել. յարդահատել. հաստատել. համարձակել. համարձակեցուցանել. կատարել. ամրապնդել:

Կմ. քաջալերող տալ. սրտապինդ տալ. երաշխաւոր տալ:

Սիրտ տալ կանչելով: || տե՛ս Կանչելով սիրտ տալ:

Սիրտ տալով առաջ քշել: || հորդել տալ:

Սիրտ տալը: || սրտապնդութիւն. քաջալերութիւն. յուսադրութիւն. խրախուսութիւն. արդահատութիւն. մխիթարութիւն. ժամանդակութիւն. ժողովրդութիւն. արդահատանք. քաջալերք. խրախոյս. յորդոր:

Սիրտ ալըռող. թուրքէ քէէքն: || սրտացուցանող. սրտացուցիչ. սրտապնդիչ. յուսադրիչ. քաջալերիչ. արդահատիչ. և այլն:

Կմ. ժամանդակ. ժողովրդակ. մխիթար. քաջալեր. յուսադիր. յուսադրական. յորդոր:

Սիրտը աւալ երթալ. թուրքէ նէէր կէթմէք: || յոժարիլ. ախորժել. յօժարել 'ի գործել:

Սիրտը աւալ չերթալ. թուրքէ նէէր կէթմէմէք: || չախորժել. չախորժիլ. ոչ յօժարիլ. չյօժարել. ակամայիլ. ակամայանալ. դժկամակիլ. բռնադատիլ. բռնադատիլ:

Սիրտը առնել. ինչպէս անուշ խօսքով աղաչելով մարդուն, կմ չացող դղէն՝ սիրտը կառնէ. թուրքէն ալմագ: || հաճեցուցանել. հաճոյանալ. խաղաղել. համոզել. համոզել. ամոքել. արդահատել. զիջուցանել. ցածուցանել. հանդարտեցուցանել. հաշտեցնել. մխիթարել. սփոփել զսիրտ. խնդալ 'ի սիրտ ուրուք. գորովել:

Սիրտը առնել. ինչպէս ձեռքը՝ կը ելոզ գալ: || յափշտակեցուցանել. հափշտակել զմտադրութիւն. խափանել զյօժարութիւն ուրուք:

Սիրտը առնել. նէյրս առնել. սիրտը հանել: || սրտատրոփ լինել. 'ի ձեռն առնուլ. զդածել յոգի. անխտրագրել 'ի սիրտ. փոխել 'ի սիրտ. զգածել յոգի իւր:

Սիրտը առնող. ինչպէս ոլորուած մարդուն անոյշ խօսքով: || ամոքիչ. ամոքարար. համոզարար. համոզակեր. համոզակեր. համոզակ. համոզիչ. համոզիչ. հրահանգիչ. արդահատիչ. յարդահատիչ. և այլն:

Սիրտը առնող. ինչպէս ձեռքը. կը ելոզ գալ: || յափշտակիչ. խանդիչ սիրտ եօտկ:

Սիրտը բանալ. սրտին սիրտ. սրտի քէէֆի: || յայտնել զսիրտ. յայտնել զխորհուրդս. մերկանալ զծածուկս սրտին. 'ի վեր հանել զգաղտնիս:

Սիրտը բանալ. ինչպէս խօսքը լսելով սիրտը խանալ: || զուարճացուցանել. զուարթացուցանել. զբօսեցուցանել. սթափեցուցանել. տալ զուարճութիւն. փարատել զհոգս. և զտրտմութիւն. սփոփել զսիրտ:

Սիրտը բացուիլ. թուրքէն ագըլմագ: || սփոփիլ. զբօսնուլ. զբօսանիլ. զուարթանալ. զուարճանալ. գիւրանալ. մխիթարիլ:

Սիրտը բացող: || տե՛ս Սրտաբաց:

Սիրտը գեղացող. սիրտը ճանչցող: || սրտագէտ. ծածկագէտ. ծածկատես. սրտատես. մտացատես. հոգետես:

Կմ. խորհրդագէտ. խորհրդագիտակ. խորհրդագէտ:

Սիրտը դող. թուրքէն թիթրէշէ: || սրտադող. սրտառուչ. սրտաբախ. սրտաբաղխ. սրտաթունդ. զարհուրեալ. ցնցեալ: տե՛ս և Շիֆէլի. ծոյր:

Սիրտը դող ելլել: } տե՛ս Սիրտը վար
Սիրտը դող ընկնիլ: } ընկնիլ:

Սիրտը երած, կմ տաքցած. սիրտը եռալ. կմ եռալով. թուրքէն եանմագ: || սրտահար. սրտաբեկ. սրտայերեալ. մորմոքեալ. մորմոքեալ:

Սիրտը երել, կմ խոշտանել. սիրտը փաշել. ||

ծաչէլ, եմ չալծըմեն. Թուրքէյին եաթմաթ. Ճիգերըէնի փէլմէթ. ‖ սրտատեկել. սրտատեկեղ առնել. սրտատկութիւն առնել. սրտատեկեղ խաղխաղել. ըերդածութիւն առնել. 'ի սիրտ միբանալ. աղգել 'ի սիրտ. կատաել՝ կամ այրել զսիրտ. ճմլճմլել զսիրտ. խոցել 'ի հոգի. յոգի խոցատել:

Կմ, կծել ուղեղ. կծանել ուղեղ. զկծեցուցանել. զայրացուցանել. կսկծեցուցանել. մորմոքեցուցանել զսիրտ: տես և Կսկծցնել, և Խոցոտցնել:

Սիրտը երիլ, կմ խոցոտել. Իւրէփը փաղէւ, եմ ծաչիւ, եմ չալծիւ. Թուրքէյի եանմաք, եմ փէլինմէք: ‖ Սրտատեկիլ. սրտատեկեղ լինիլ. սրտատկութիւն լինիլ. ըերդածութիւն՝ կմ ըերդածութեամբ լինիլ. ըերդածեալ լինիլ:

Կմ այրելս. այրիլ սրտի. ճմլճմլիլ սրտի. զկծիլ. զկծանիլ. մորմոքիլ. զայրանալ. զայրանալ. երգիծիլ. երգիծանիլ. քքմծիլ. քմծիծաղ: տես և Խոցոտալ:

Սիրտը երող՝ կմ խոցոտցնող. Իւրէփը ծաչող՝ եմ չալծողնող. Ճիգէր փէլէն: ‖ սրտատեկեղ. սրտատաչար. սրտատկութեան. այրեկիզ. ըերդածող. ըերդածեցուցիչ. ըերդածիչ. սրտաճմլիկ. կծիչ սրտի. մանրակծող:

Սիրտը զարնել. Իւրէփն նցէին, չաուշ իւրէփը զարբ: ‖ 'ի սիրտն ամփոփել. ամփոփել 'ի ներքս:

Սիրտը թափած: ‖ Հեղգաւորութիւն. Հեղգութիւն. ծուլութիւն. խոթութիւն. Հիւանդութիւն:

Սիրտը թուլ. Իւրէքսիզ: ‖ Թուլասիրտ. ցոփասիրտ. վատասիրտ:

Կամ, Թուլամորթ. Թուլութիւն. Թուլամորթ. կնատ. զմեղկի. կանացի:

Սիրտը իջած. հանդարտած. Իւրէյի ինիք: ‖ Հրահանգեալ. ամոքեալ. զիջեալ. հանդարտեալ. ցածուցեալ:

Կմ, ամոք. հրահանգ. հանդարտ. հանգարտհեղ. զգաստ:

Սիրտը իջեցնել: ‖ տես Սիրտը առնել. Իւրէկն. խօսքով. և այլն:

Սիրտը լեցուիլ. որ նորք լալու նօթին կելմայ: ‖ փղձկիլ. քքծիլ. քքիլ. քուքալ:

Սիրտը խառնել. Իւրէյինի պուլանմիմաք: ‖ խառնակել, կամ ժխորել զստամոքսն: տես և Գառնեցնել:

Սիրտը խառնուիլ. Իւրէյի պուլանմաք: ‖ խառնակիլ, կմ ժխորիլ ստամոքսոյ: տես և Գառնել:

Սիրտը խաղալ. Գըճըքլանմաք: ‖ խառնակիլ. մարմաջիլ. մարմանջիլ. զկծիլ:

Սիրտը խաղացնել. Գըճըքլանտըրմաք: ‖ խառնակեցուցանել. խառնակել զարիւն. գրգռել 'ի ցանկութիւն. ախտաբորբոք առնել:

Կմ, մարմաջեցուցանել. մարմանջեցուցանել. զկծեցուցանել:

Սիրտը խաղացնող. Գըճըքլայան. Գըճըքլանտըրըճը: ‖ խառնակեցուցիչ, կմ խառնիչ սրտի. մարմաջեցուցիչ. մարմաջեցուցանող. մարմաջողական:

Կմ, ուփացուցիչ. ուփիրարար. ախտաբորբոք. ախտածարծ. ախտահարոյց:

Սիրտը ծակող: ‖ տես Սիրտը երող:

Սիրտը կակուղ. } Թուրքէյի եումուշագ: ‖ Մեղկասիրտ. մեղկացեալ. քնքշասիրտ. զգլխասիրտ. գթառատ. դիւրափղձուկ:
Սիրտը փափուկ. }

Սիրտը կապել մէկի մը հետ, կմ բանի մը հետ. Թուրքէյին պաղլանմաք. աւըշ էթմէք: ‖ կապել զոգին ընդ ոգւոյ ուրուք. ոգեխառնել. յանկուցանել զսիրտ. ձգել զսիրտ. որսալ զսէր. կաթոգնեցուցանել:

Սիրտը կապուիլ բանի մը հետ. Թուրքէյի պաղլանմաք: ‖ կապիլ ոգւոյ ընդ իրիք. հարկանիլ 'ի սէր իրիք:

Սիրտը կապուիլ մէկի մը հետ. աւըշ օլմաք. գանը գարըշմաք: ‖ կապիլ ոգւոյ ընդ ոգւոյ ուրուք. ոգեխառնիլ ընդ ումեք. յանկչիլ, կմ յանդչիլ 'ի յոք. միանալ զհետ այլոյ:

Սիրտը կապող. պիրիրի իլէն գանը գարըշան: ‖ ոգեխառն. ոգեխառն:

Սիրտը չկապուող բանի մը. պիր շէյ իլէն իւրէկի պաղլանմամըշ: ‖ անզգամութիւն. անախտակիր:

Սիրտը կտրած, կմ } Թուրքէյի գըրըք. գէֆի
Սիրտը կտրըըող. }
պօզուգ: ‖ նախընտրութեան. անխտրախութեան. վհատեալ. լքեալ. լքուցեալ. լուծեալ. բեկեալ. տխրեալ. թախծեալ. թախիծ. տխուր. սրտատրուչ:

Սիրտը կտրել. Թուրքէյինի գըրմաք. գէֆինի պօզմաք: ‖ բեկանել զմարդ 'ի վշտ ուրուք. վհատել. վհատեցուցանել. լքուցանել. լքանել զսիրտ. լուծանել զձեռս:

Սիրտը կտրիլ. Թուրքէյի գըրըլմաք. գէֆի պօզուլմաք: ‖ անկանիլ սրտի. բեկանիլ մարդոյ 'ի վշտ իրիք. լքանիլ. լուծանիլ. վհատիլ. լքանալ:

Սիրտը կտրող. Թուրքէյինի գըրան. գէֆինի պօզան: ‖ վհատեցուցիչ. սառեցուցիչ. սրտաթեցուցիչ. սրտամաշար:

Սիրտը կտրըըող: ‖ տես Սիրտը կտրած:

Սիրտը կտրատիլ: ‖ տես Աղիքը կտրատիլ:

Սիրտը կտրտըըող: ‖ տես Աղիքը կտրտըըող:

Սիրտը հանգիստ. խաղաղ Իւրէփ՝ եմ միտք ունող. Թուրքէյի ըահաթ: ‖ հանգստասիրտ. հանգստամիտ. անդորրամիտ. խաղաղամիտ. յեցամիտ.

Սիրտը ճաթեցնել. Թուրքէյինի չաթլաթմաք: ‖ պայթուցանել զսիրտ. մղձկեցուցանել. փղձկեցուցանել. երգիծուցանել. երգիծեցուցանել. երգիծանել. հեղձեալ մղձկել. հեղձամղձուկ առնել. մղձուկս 'ի սիրտ արկանել:

Սիրտը ճաթիլ. Թուրքէյի չաթլամաք: ‖ պայթիլ սրտի. հեղձանիլ. հեղձնուլ. մղձկիլ. փղձկիլ. փղձկալ. երգիծանիլ. երգիծիլ. զկծիլ. զոփալ. զոփանալ. զոփել:

Կմ այրելս. երգիծեալ լինիլ. հեղձամղձուկ լինիլ. հեղձամղձուկ լինիլ:

Սիրտը ճզմել. Թուրքէյինի էզմէք: ‖ Ճմլեցուցանել, կմ ճմլել զսիրտ: տես և Կսկծցնել:

Սիրտը մաշել, կմ հալել. Թուրքէյինի էրիթմէք.

‖ հաշել զանձն · թափել զոգիս ։
Սիրտը մաշեցնող ։ ‖ սրտաթափ · սրտամաշ ։
Սիրտը մարած ։ ‖ տե՛ս Մարած՝ սիրտ ։
Սիրտը մարիլ ։ ‖ տե՛ս Մարիլ՝ սրտով ։
Սիրտը մեծ ։ ‖ տե՛ս Մեծասիրտ ։
Սիրտը մեծ · ինէր ճէծ ։ ‖ տե՛ս Հպարտ ։
Սիրտը մեծնալ · խուրէյի պէօյիւմէք ։ ‖ մեծասրտիլ · մեծամտիլ · մեծամտել · մեծամիտ լինիլ · վերանալ մտօք ։
Սիրտը մտնել · ճիյէրինէ կիրմէք · խուրէյինէ գէօր էթմէք ։ ‖ կծել ումեք · կծանել սրտի · զկծանիլ սրտիւ · յոգի ազդել · հարկանիլ 'ի սիրտ ։
Կմ, տպաւորիլ 'ի խորս · ներգործել · թափանցել · տպաւորիլ · տողտապիլ ։
Սիրտը մտնելով · ճիյէրինէ կիրէրէք · խուրէյինէ գէօր էդէրէք ։ ‖ ազդողաբար · ազդողապէս · կծողապէս · կծողաբար ։
Սիրտը մտցնել · ճիյէրինէ կիրտիրմէք · խուրէյինէ գէօր էթտիրմէք ։ ‖ կծեցուցանել · զկծեցուցանել · տողտապեցուցանել · տարրացուցանել ։
Կմ, զկծել · ազդել · ներգործել · տպաւորել · տարրել ։
Սիրտը մտնող · ճիյէրինէ կիրէն · խուրէյինէ գէօր էդէն ։ ‖ ազդու · ազդող · ազդողական · ազդեցիկ · ներգործ · ներգործուն · ներգործակ · ներգործական · ներգործիչ ։
Կմ, կծիչ · զկծիչ · զկծեցուցիչ · տողտապեցուցիչ · տարրացուցիչ ։
Սիրտը յետ գալ ։ ‖ տե՛ս Փոխել ։
Սիրտը նազելք · մէրդ բան ըէճէբ..ող ։ ‖ քնքշասիրտ · գրգասիրտ · փափկասիրտ ։
Սիրտը շիտակ ։ ‖ տե՛ս Միտքը շիտակ , և Ուղղամիտ ։
Սիրտը ուրախ , կմ շադ ։ ‖ տե՛ս Ուրախասիրտ ։
Սիրտը չար · խուրէյի ֆէնա ։ ‖ չարամիտ · ուրոխամիտ · չարանիւթ ։ տե՛ս և Խորամանկ ։
Սիրտը չար պահող · գարէնի տութըճի ։ ‖ ոխակալ · չարայուշ · յիշաչար ։
Սիրտը չար չպահող · գարէնի տութմայան ։ ‖ անոխակալ · անյիշաչար ։
Սիրտը պաղեցնել · խուրէյինի սօղութմաք ։ ‖ զովացուցանել · հովացուցանել · հանգուցանել · անդորրել · գիւրել ։
Սիրտը պինդ · ֆէք խուրէքլի ։ ‖ սրտապինդ · սրտապինդ ։ տե՛ս և Կարիճ · սրտոտ ։
Սիրտը վախ ընկնիլ · խուրէյինէ գօրգու տիւշմէք ։ ‖ ահաբեկ լինիլ · զանգիտել · ահանալ · վհատիլ ։ տե՛ս և Վախնալ ։
Սիրտը վախ ձգել · խուրէյինէ գօրգու տիւշ.մէք ։ ‖ ահաբեկ առնել · զանգիտեցուցանել · ահաբեկել · վհատեցուցանել ։ տե՛ս և Վախցնել ։
Սիրտը տաղել ։ ‖ տե՛ս Սիրտը երել ։
Սիրտը տեսնող ։ ‖ տե՛ս Սիրտը գիտցող ։
Սիրտը տրըփ ընել · խուրէյի թիբր էթմէք ։ ‖ թրթռալ · տրոփել · բաբախել · զդողանի հարկանիլ ։
Սիրտը տրըփ ընող · խուրէյի թիբր էդէն ։ ‖ սրտատրոփ ։
Սիրտը ցաւող · խուրէյի աղըրան ։ ‖ սրտացաւ · սատամոքացաւ · ստամոքացաւ ։
Սիրտը ցաւող՝ մէկի մը վրայ ։ ‖ սրտացաւ · մորմոքօղ · մորմոքիչ ։
Սիրտը փրթիլ ։ ‖ տե՛ս խիստ Վախնալ ։
Սիրտը փրցնել ։ ‖ տե՛ս խիստ Վախցնել ։
Սիրտը քաշել · նէրսէ ապաստէրընէլ · խուրէյինի գաբմաք ։ ‖ ձգել զոք առ ինքն · յինքն յանկուցանել · միաբանեցուցանել յինքն ։
Սիրտը քաշել՝ ղէըրանլէր · և այլն · խուրէյի չէքմէք ։ ‖ յօժարիլ · ախորժել · ախորժիլ ։
Սրտի այրուք · խուրէք աթէշի · խուրէք եանմասը · էֆքեար ։ ‖ տապ սրտի · եռանդն սրտի · հուր վառեալ 'ի սրտի · մորմոք , կմ մորմոքումն սրտի · լերդակեզի մարմաջանք · աղէտք կսկըծակիծք · խորշումն աղեաց · սրտատրոփ խռովումն · զկծանք սրտի ։
Կմ, զայրացումն · զայրոյթ · զայրուց · զայրուկք · զայրացուկք · զայրացումն · երգիծումն · երգիծանումն ։
Սրտի այրուքը անցընել · խուրէք աթէշինի , եամ էֆքեարընը կէչիրմէք ։ ‖ զովացուցանել զտապ սրտին · շիջուցանել զեռանդն սրտի · փարատել զմորմոք սրտին · զխորշումն աղեաց բժշկել · զզկծանս ամոքել · ցածուցանել զզայրոյթն ։
Սրտի գանուք · սէվտի խասթալըղը · հէյէճան ։ ‖ տաղտկանք · զզուանք · պշգանք · ժխորանք սրտի · խառնուրդ սրտի · տաղտկութիւն ։ տե՛ս և Գանիլը ։
Սրտի գող · խուրէք օյնամասը ։ ‖ գող , կմ գողումն սրտի ։
Սրտի զար ։ ‖ սրտակրանք ։
Սրտի թուլութիւն · խուրէքսիզլիք ։ ‖ թուլասրտութիւն · թուլամորթութիւն · կնատութիւն · կանացութիւն ։
Սրտի խառնուք ։ ‖ տե՛ս Սրտի գանուք ։
Սրտի խշխիշ , կմ
Սրտի խշխշուք ։ } տե՛ս Սրտի այրուք ։
Սրտի խոց ։ ‖ վիրաւորութիւն սրտի · սրտավէր խոցոտումն · խիթ սրտի · խէթ սրտի ։
Սրտի խողուք · գըծըք · գըծըքլըյըշը ։ ‖ մարմաջիւն · մարմանջիւն · մարմանջումն · մարմանջանք · մարմաջանք ։
Սրտի կոտրուք · խուրէք գըրըլմասը ։ ‖ բեկումն ոգւոյ · լուծումն ոգւոյ · լքումն · լքանք · լքութիւն · վհատութիւն · վհատք · թախծութիւն · տխրութիւն · տրտմութիւն ։
Սրտի կսկիծ , կամ Սրտի տաղուք · խուրէք աճըսը ։ ‖ կսկիծ · կսկծանք · կսկծումն · զկծումն · զկծանք · զայրուց · զայրոյթ · դառնութիւն ։ տե՛ս և Սրտի այրուք ։
Սրտի կտոր · խուրէք փարէսի ։ ‖ հատոր սրտի
Սրտի հրակ · խուրէք աթէշի ։ ‖ հուր սրտի · բորբոքումն սրտի · այրեացք՝ կմ տապ սրտի · սրտակէզ տոչորումն · սրտափապաղ կիզումն · սրտատապ հրատ · սրտեռանդն ջերմումն ։
Սրտի հաղ ընելը · խուրէք հօշլուղու ։ ‖ սրտի դիւր · մտադիւրումն ։
Սրտի հանդստութիւն , կմ հանդարտութիւն · խուրէք րահաթլըղը ։ ‖ սրտի դիւր · դիւր սրտի · սրտադիւր ։

Սըրթը մարաղ. խորէք մորաղը ։ || սրտացաւ. սրտցաւութիւն. սրտացաւութիւն. սրտախտութիւն. ցաւք սրտի ։
Սըրթը ցաւ. խուրէկ աղըրըը. փէրփ ։ || սրտցաւութիւն. սրտացաւութիւն. աղէտ. զեղջ. փղձուկ ։ տե՛ս և Աղեքը կարտելը ։
Սըրթը փուշ. որ մորդուն սիրտը ճըզ կու խայթէ. քէնքէնէ. թասայ. դաժ ։ || խեթ. խայթ ։
Սըրթին խօշ եկօղ. խուրէյինէ հօշ կէլէն. հօշնուտ ։ || գերապցեալ. սրտագիւր զուարթ. մասնաւոր. մասնաւորոյ ։
Սըրթին ուզածը. խուրէյին խօփէփէյի ։ || ցանկութիւն սրտին. հաճոյք սրտին. կամք սրտին. առերջծուածք սրտին ։
Կա՛մ, յօժարեալն. ախորժեալն. սիրեցեալն. կամեցեալն ։
Սըրթին ուզած կերակուրը հըւընտին ։ || կամակ ։
Սիրօղ. սէվէն ։ || սիրօղ. տարփօղ ։
չՍիրօղ. սէվմէյէն ։ || անսէր. անախորժ. անհամբոյր ։
Սիրօղ՝ լար սէրօվ ։ || տե՛ս Սիրահար ։
Սիւզիւլլիւ ։ * || տե՛ս Քամած ։
Սիւզիւնթիւ ։ * || տե՛ս Քամուք ։
Սիւզմէ. Սիւզմիշ ընել, և այլն ։ || տե՛ս Քամած. Քամել, և այլն ։
Սիւլէյմանի. * փուրէ ։ || եղունգն. եղէնգնաքար. եղնգնաքար ։
Սիւլիւկ ։ * || տե՛ս Տզրուկ, և զորս 'ի նեկրքոյ ։
Սիւլիւյէն ։ * || տե՛ս Սիլիկոն ։
Սիւյլիւն գուշու. * թուշուն է ։ || փասիան ։
Սիւմիւք ։ * || տե՛ս Շողիք, և Խլլիք ։
Սիւմիւքլիւ ։ * || տե՛ս Շողիքոտ ։
Սիւմիւքլիւ պէօճէկ ։ * || տե՛ս Շողոտ. կոզինճ ։
Սիւմէն տեղը ։ * || տե՛ս Ջուր տեղը ։
Սիւնկէր ։ * || սպունգ. սպունկ. սաւթնուկ ։
Սիւնկէրի պէս. սիւնկէր կիպի ։ || սպնգակերպ. սպնկանման. սպնգատեսակ. սպնգաձև ։
Կա՛մ, իբրև զսպունգ. ոմն զսաւթնուկ. համպոյն սպնգոյ. զօրէն սպնգի ։
Սիւնկէրճի. սիւնկէր ծախօղ ։ || սպնգավաճառ ։
Սիւննէթ ։ * || տե՛ս Թլփատութիւն ։
Սիւննէթլի ։ * || տե՛ս Թլփատած ։
Սիւպէք. * եէէխայի չէվիրնոյը. զոր օբանին մէջը կէրնէն ։ || միզանուկ ։
Սիւսէն չիչէյի ։ * || տե՛ս Կապուտ շուշան ։
Սիւվրի տէնիզի ։ * || կարմիր ծով ։
Սիւտ ։ * || տե՛ս Կաթ. սիւթ ։
Սիւտտանայ ։ * || տե՛ս Ծծմայր ։
Սիւտ մաւի, կա՛մ
Սիւտ մաւիսի ։ * } խաժ. երկնագոյն. ծովագոյն ։
Սիւրահի ։ * || անօթարաներձ. ուզղաբերձ. երկայնաշիւղ. կոնոնաձև. բարձրաձև ։
Սիւրահի ձև ։ || կոնոն ։
Սիւրահի. * գինոյ, կամ ջրոյ ամանն է ։ || սրեղակիկ ։
Սիւրիւ ։ * || երամ. ջոկ. հոյլք. տարմ. բամ ։ տե՛ս և Խողով ։
Սիւրիւ՝ այծոյ, ոչխրի ։ || տե՛ս Գեհ ։
Սիւրիւ՝ գաղանոց, կամ դէօոց, և կամ այլ լար բազմութէ ։ || վոհմակ. փաղանգ ։

Սիւրիւ՝ կովու, և էշան ։ || տե՛ս Պախրաւ սիւրիւ ։
Սիւրիւ. չինէօ. հէրինէ. ըւէրի. էրէւրի ։ || տարապատան. տարապատանք ։
Սիւրիւն թալլօզ՝ կա՛մ զայ ընօղ ։ || հօտապետ. հօտավարապետ ։
Սիւրիւ կապած. սիւրիւ պաղլանմըշ ։ || գասախումբ. երամախումբ. երամովին. խմբովին ։
Սիւրիւ կապել. սիւրիւ պաղլամաք ։ || խումբ առնուլ. խումբ առնել. բամ կազմել. երամանալ ։
Սիւրիւ պահօղ. սիւրիւ պէկճէյէն ։ || երամապահ. երամապան ։
Սիւրիւ սիւրիւ ։ * || երամ երամ. ջոկ ջոկ. խումբ խումբ. վտառ վտառ. գունդագունդ ։
Սիւրիւյի տէր, կա՛մ գլուխ. սիւրիւ սահապը ։ || հօտապետ. երամապետ ։
Սիւրիւյով. սիւրիւ իլէն ։ || երամովին. խմբովին. գնդովին. տարմաբար. համերամ. միախուռն. ուխտազօրէն ։
Սիւրիւյով բռնել զձուկ, և զնմանս. սիւրիւ իլէն թութմաք ։ || ուռկանակերպ որսալ. ուռկանել ։
Սիւրիւյով բռնել զխոզ, կա՛մ զմարդիկ, և այլն ։ || երամովին որսալ. խմբովին ըմբռնել. տարմաբար ունել ։
Սիւրիւյով վրայ վազել. շիւմշիւրտով հըրայ համնլ ։ || գնդովին 'ի վր յարձակել. դրոհիւ ժամանել. դրոհ տալ. զօրաժողով 'ի վր կուտել. կարկաք 'ի վր հասանել ։
Սիւրիւլմիշ ըլլալ. * սիւրիւլմէք ։ || տե՛ս Քսուել ։
Սիւրիւլմիշ ըլլալ. ծախուիլ. խաչծուիլ. և այլն. սիւրիւլմէք ։ || տարեալ լինել 'ի բաց. վաճառիլ. ծախիլ. վատնիլ. չքանալ ։
Սիւրիւքլէմիշ ընել զեախնը ։ || տե՛ս Գետնէ քարշքշելով տանիլ ։
Սիւրկիւն. * գրկած ։ || նիգ. պարդունակ. փակաղակ. փակարան. փականք ։
Կա՛մ, փակ. աղխ. ախ. վտառահարան դրան, կա՛մ պատուհանի, և այլն ։
Սիւրկիւն. պղտիկ երկթէ, կամ տաքէ տաք. որ յէտիւ դափին ծակը կոխոքէն. ոսկոր տաշէն. փայտայ դուռն վրայ կոխեայ ։ || սողնակ ։
Սիւրկիւն. Սիւրկիւն ընել. և այլն ։ * || տե՛ս Աքսորելը. Աքսորել. և այլն ։
Սիւրմէ ։ * || տե՛ս Սիւրկիւն ։
Սիւրմէ. * զոր աչքը կուծեռքէն ։ || տե՛ս Ծարոյր, և զհետևեալսն ։
Սիւրմիշ ընել ։ * || տե՛ս Աքսորել ։
Սի՛ւրսալ ։ * || յարձակումն. յարձակութ. հրոսումն ։ տե՛ս և Վրայ վազելը ։
Սի՛ւրսալ ընել ։ || տե՛ս Վրայ վազել ։
Սիւփիւրկէ ։ * || տե՛ս Աւել, և զհետևեալսն ։
Սիփէր, կա՛մ
Սիփէր էէրի. * } ուղղընամաք եէր ։ || ապաստանարան. պատսպարան. վտառահարան. պահպանարան. պարփակարան. ծածկարան ։
Կա՛մ, ապաւէն. ապաստան. գերաստան. գողթական. պահպանակ. փրկանակ. պաշտպան. հովանի ։

եւ կմ, ապաւինութիւն · պատսպարութիւն · օժանդակութիւն · օգնականութիւն · անձուկք · ամուրք · ամուր ապաստանի · վէմ ապաւինի · [illegible] Թագաւոր ։

Սեփէր ըլլալ · [illegible] ։ || պաստպարան լինել · ապաստանարան լինել · վստահարան լինել · ապաւէն լինել · հովանի լինել · հովանի ունել ունելք · հովանաւոր՝ կմ հովանոցաւոր լինել ։
Կամ · հովանաւորել · պատսպարանել · պատսպարել · գերապատսպարել · պատսպարեցուցանել · ապաստանեցուցանել · օժանդակել · յօժանդակել · ամրացուցանել ։

Սեփէր չունող · [illegible] ։ || անապաւէն · անապաստան · անպատսպարան · անապաստանարան · անպատսպար ։

Սեփէրլէնմիշ ըլլալ · * [illegible] ։ || ապաստանիլ · ապաւինիլ · պատսպարիլ · վստահանալ · վստահիլ · հովանաւորիլ · ամրանալ յոյժ · զօրանալ ուրեք · [illegible] · ամփոփիլ ընդ հովանեաւ · ծածկիլ ընդ հովանեաւ · ապաստան լինել · [illegible] ուրեք ։

Սէփսիլմէ ։ * || տես Լեփլեցում ։
Սէքըք ։ * || [illegible] · կնիք · դրոշմ ։
Սէֆալէթ ։ * || տես [illegible] ։
Սէֆահաթ ։ * || [illegible] · [illegible] · [illegible] ։
Սէֆահաթ ընել · * [illegible] ։ || [illegible] լինել · [illegible] լինել ՚ի գործ [illegible] · [illegible] տանել՝ [illegible], կմ գործելոյ · և այլն ։

Սէ

Սէլաւաթայ · [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · Թափառական · Թափառ · [illegible] · [illegible] ։

Սէլաւաթայ ժուռ գալ · * [illegible] ։ || [illegible] լինել · [illegible] լինել · Թափառիլ · Թափառանօք ։

Սէլաւաթայ ժուռ գալը · [illegible] ։ || Թափառանք · Թափառումն · [illegible] ։

Սէհ · [illegible] ։ || տես Զէնք ։

Սէհմար · [illegible] ։ || զինակիր · զինաբարձ · [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

Սէհմարութիւն · [illegible] ։ || զինակրութիւն · [illegible] ։

Սէնկ [illegible] ժուռ եկող, կմ ժուռ գալ ։ || տես Սէլաւաթայ, և իր եւանիքը ։

Սէվլալ ։ || [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

Սխ

Սխ ։ * || տես Սըխ ։
Սխալ ։ || տես խառնում, և խառնակցող ։
Սխալանք ։ || տես խառնակութիւն ։
Սխալիլ ։ || տես խառնակիլ ։
Սխալող ։ || տես խառնակցող ։
Սխր ։ * || տես Սըխր ։
Սխըլմայ · * [illegible] ։ || տես Նեղել ։
Սխըլմայ · * [illegible] ։ || տես [illegible] ։
Սխըլմիշ ըլլալ ։ || տես Նեղիլ, և [illegible] ։
Սխնայ ։ * || տես Սըխնայ ։

Սխլէթ · * [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] · բանաւորութիւն · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · հարկաւորութիւն ։
Կմ, [illegible] · [illegible] · [illegible] · հարկ · կարիք · կար ։

Խիստ Սխլէթ · [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

Սխլէթ ընել՝ [illegible] ։ || [illegible] · հարկ տանել · հարկ դնել · [illegible] ՚ի վերայ դնել · [illegible] ՚ի վր կալել · [illegible] · ՚ի [illegible] ։ տես և Զօռ ընել ։

Խիստ Սխլէթ ընել · [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] ՚ի վերայ դնել · [illegible] ՚ի վերայ [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

Սխլէթ ընող · [illegible] ։ || հարկեցուցանող · հարկեցուցիչ · [illegible] ։

Սխլէթ կրել ·
Սխլէթի մէջ ընկնիլ · } [illegible] ։ || [illegible] · հարկիլ · հարկադրիլ · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · վշտանալ ։
Կմ, ՚ի [illegible] լինել · ՚ի [illegible] · հարկ ՚ի վերայ ունել · հարկ լինել ՚ի վերայ · ընդ հարկաւ լինել ։

Սխլէթ կրող · [illegible] ։ || հարկաւոր · հարկահար · [illegible] · [illegible] ։

Սխլէթով · [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] · հարկաւ · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] ։

Խիստ Սխլէթով բերել ։ || [illegible] · ՚ի [illegible] · [illegible] ։

Սխմած ։ || տես Սըխմէ ։
Սխմել ։ || տես Սըխմել ։
Սխնալ ։ || տես Սըխնալ ։
Սխտոր · [illegible] ։ || խստոր ։
Սխտոր գլուխ · [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] ։
Սխտոր ծեծիչ · [illegible] ։ || [illegible] · [illegible] ։

Սխտորի գլուխ . սոխտորոյ պտուղ . գլխ պտուղ սոխտորոյ ։ ‖ գլուխ կամ պնդակ խատորոյ ։
Սխտորի պճեղ՝ կամ մատներ . սոխտորոյ փեղի ։ ‖ պճեղն խատորոյ ։
Սխցնել ։ ‖ տե՛ս Ընխցնել ։

ՍԿ

Սկաղոն կամ սկաղոն . ածէ . ասուղխա ցամ ։ ‖ ասկաղան ։
Սկանդարիա . իսկէնտէրիէ . Մորայ խէնկէլն է ։ ‖ աղեքսանդրիա եգիպտոսի ։
Սկանդարիա . իսկէնտէրիէ . հալպու խէնկէլն է ։ ‖ աղեքսանդրիա սուրիոյ ։
Սկառայ . * ըռխտոայ ։ ‖ կասկարայ . գանձատու_րանի ։
Սկառայ . Զո՛ ըռխտոայի վրայ եփած ։ ‖ միս 'ի կասկարայէ . խորովածի , կամ եփող 'ի կաս_կարայէ ։
Սկառայ ընել , կամ } ըխտոայ եփէլ ։ ‖ խո_
Սկառայի վրայ եփել ։ } րովել կամ եփել 'ի կասկարայի ։
Սկեմբի ։ * ‖ տե՛ս Ըլթոռ . իսկեմբի ։
Սկիզբ . առջի ծայր . էվվէլ . իպթիտայ . ասլ . ‖ սկիզբն՝ գլուխ . ծայր . հաւ ։
Կամ , սկզբնահաւ . նախադրուռն . նախաս_կիզբն . նախաշաւիղ . սկզբնաշաւիղ . ա_ռաջ . առաջք ։
Սկիզբ չունենալը . էվվէլի օլմամաք ։ ‖ անս_կզբնութիւն . անսկզբնաւորութիւն ։
Սկիզբ չունեցող . ամեն պատճառը օլմայան . էվվէլի օլմայան . էվվէլսիզ ։ ‖ անսկիզբն . անսկզբնա_կան . անհաւ . անկէտ ։
Սկիզբ չունեցողի իշխան ։ ‖ անսկզբնակից ։
Սկիհ . գավէհ . քէյսանէ ։ ‖ սկիհ . սկի . սպաս . նուիրանաց ։
Սկիհի մաքրիչ ։ ‖ շուշփայ . շուշպայ ։
Սկիւտար . * իւսկիւտար . իստամպոլայի իսկէլէսի դէ_մաց թաղաղ է ։ ‖ քրիստոպոլիս . խրիսոպոլիս ։ տե՛ս և Իւսկիւտար ։
Սկսած . պաշլայան . պաշլանմըշ ։ ‖ սկսեալ . սկզբնաւորեալ . և այլն ։
Կամ . սկզբնաւոր . սկսօղ . սկզբնադիր . հաւաւոր ։
Սկսիլ . պաշլամագ . պաշլանմագ ։ ‖ սկսանիլ . ըն_կենուլ . սկսիլ . սկսել . սկզբնել . սկզբնա_ւորել . հաւել ։
Կամ այսպէս . սկիզբն առնուլ . սկիզբն առնել . հաւառնել . ձեռն 'ի գործ արկա_նել . ձեռնամուխ լինել . մտնել 'ի գործ . տե՛ս և Ձեռք զարնել ։
Սկսիլ . պէքլէմէք . պաշլանմագ ։ ‖ սկսանիլ . սկզբ_նիլ . հաւանիլ . հաւել . սկիզբն առնուլ ։
Կամ , սկսեալ լինել . սկզբնաւորեալ լինել . հաւացեալ լինել ։
Սկսիլ տալ . պէլէթմէք . պաշլաթմագ . պաշլաթ_տըրմագ ։ ‖ տալ սկսանել . տալ սկզբնաւորել . հաւացուցանել ։
Սկսիլը . պաշլամա ։ ‖ սկիզբն . սկսումն . սկսեալ . սկզբնութիւն . սկզբնաւորութիւն ։
Կամ , ձեռնարկութիւն . ձեռնամխութիւն . ձեռնարկ ։

Սկսօղ . պաշլայան ։ ‖ սկսանօղ . սկսօղ . սկզբ_նաւոր . հաւանի . հաւալ ։
Սկրտել . կամ Սկրտել հանել . ինչպէս ձմե_րէն , պռէ շ հովեր ... , և այլն . պստսէմէ ։ ‖ 'ի բաց կորզել . 'ի բաց խարխել . 'ի բաց մորթել . 'ի բաց քերել . 'ի բաց մերկանալ ։
Սկրտել հանել . ... . ինչպէս ծառի կեղեւը ... ։ ‖ քանցել ։
Սկրտելզմարզը , ինչպէս ... , փէտմէ . պէկ ինչպէս ... ։ ‖ 'ի բաց քերել . մերթել . եպերել . նշկահել . արհամարհել ։ տե՛ս և Բանի տեղ չդնել ։
Սկրտեցնել . կամ Ըսկըրտեցնել ։ ‖ տե՛ս Սա_հեցնել ։
Սկրտիլ ։ ‖ տե՛ս Սահիլ ։
Սկրտուն ։ ‖ տե՛ս Սահփառուկ ։
Սկրտուօղ ։ } տե՛ս Սահօղ ։
Սկրտօղ ։ }
Սկօտիա . * յաւնի է ։ ‖ փոքր կարբիճ ծովկցին ։

ՍՊ

Սպ ։ * ‖ տե՛ս Սըպ ։
Սպանմիշ ընել ։ * ‖ տե՛ս Ծոթանել ։
Սպել . ... . պաստալը օլմագ ։ ‖ թանձանալ . թանձրանալ . 'ի թանձր լինել ։
Կամ , թանձրացին լինել . ծանրագին լինել . մեծագին լինել ։
Սպընմիշ ըլլալ ։ * ‖ տե՛ս Սիփէրլէնմիշ ըլլալ ։
Սպընտրմիշ ընել . * պըրէտթմէք ։ ‖ ապաստանե_ցուցանել . ապաւինեցուցանել . պատս_պարեցուցանել . վստահեցուցանել . ամ_րացուցանել ընդ թեւովք կամ խնամովք , կամ հովանեաւ . և այլն ։
Կամ , ապաստան առնել . ապաստանել . պատսպարել ։
Սպըր ։ * ‖ տե՛ս Պախրէ ։
Սպըր ատամ ։ * ‖ տե՛ս Կով՝ եղջր ։
Սպըր դուռուքուղու . ... է ։ ‖ փղոսկր ։
Սպըր էթի ։ * ‖ տե՛ս Պախրու միս ։
Սպըրթմաք ։ * ‖ տե՛ս Եղջերու հովիւ ։
Սպըրճըխ . * ... ։ ‖ տե՛ս Սարեկ ։
Սպէկել . էշէք ։ ‖ լռել . լռանալ . հոտել ։
Սպէցնել . ... ։ ‖ ամփոփել . պարփա_կել . պատրուել . պարունակել . պարած_կել . քանակել ։
Կամ , ամփոփեցուցանել . պարփակեցու_ցանել . պատրուրեցուցանել . պարունակե_ցուցանել ։
Սպիլ . ... ։ ‖ ամփոփիլ . պարփակիլ . պարուրիլ . պարունակիլ . փակիլ . պարածանկիլ . պարագրիլ . պատ_սպարիլ . քանակիլ . տանիլ . ընդունիլ . զոր օրինակ .
Հալէպը սոխակին մէջը չէր սպիր . ‖ գունդն ոչ տանէր զբազմութիւն ։
Հարսնեւորները տանը մէջ չէին սպիր ։ ‖ Եւ տունն ոչ ընդունէր զհարսնաւորսն ։
չՍպիլ . ... ։ ‖ չպարունակիլ . չպարփակիլ . չտանիլ . և այլն , որպէս 'ի վերոյ ։
Սպնալ ։ ‖ տե՛ս Սպել ։

Սպնախ .

Սղնախ. ուղնաք : || ապաւանդականխորշ. կապարանք ապաւանդայ, և այլ նման տեղեաց :
Սղոխ. պոռող ֆառոչառը : || սղոխ. սողոխ :
Սղոց. թեսթերէ : || սղոց. խեղար. փայտահատ :
Սղոց շինող. թեսթերէճի : || սղոցագործ. սղոցարար :
Սղոցէ անցընել : || արկանել ընդ սղոցաւ. անցուցանել ընդ սղոց : տես և Սղոցել :
Սղոցի ատամն, կմ
Սղոցի ակեա ատամն ունող. } թեսթերէ տիշլէրի :
|| սղոցատամն. սղոցաձև :
Սղոցի շուղան, որ պէրէքէթը խալքին հէփ կեմիրիր. || առատատուկ :
Սղոցել. թէսթէրէ իլէն քէսմէք. թէսթէրէլէմէք : || սղոցել. խիզարել. սղոցաւ հատանել. սղոցահատ առնել :
Կմ, հանել ընդ սղոց. արկանել ընդ սղոց. մատնել 'ի բերան սղոցի :
Սղոցուք. խըզըրտը. թէսթէրէ թօզու. || սղոցանք. խիզարանք :
Սղութիւն. պահալըլըք : || Թանկութիւն. Թանգութիւն :
Սղութիւն. ազ ըլլալը. ազլըք : || տես Զանձախութիւն :
Սղցնել. պահա ընել. պահալը էթմէք : || Թանկացուցանել. Թանգացուցանել. Թանկագին առնել. Մեծագին գործել. ծանրագին առնել :
Սղցնել. ազ ընել. ազ էթմէք. ազալթմաք. ազալթըրմաք : || տես Զանձախ ընել :

ՍՄ

Սմաղի, կմ Սմախի : * || տես Սումախի :
Սմաւալամայ : * || տես Ալպարծու :
Սմառլամիշ ընել : || տես Ալպարել :
Սմուուք. պըլըրէ էլած տըլար : || սամիրուք :
Սմսար. * ճանճի. թէլլալ. որ առնոց կանչէլու ծախէլ կուտայ : || միջնորդ. վաճառարկու. վաճառարար :
Սմսար սատաանայ : || տես Քսու :
Սմրխընդ. ուէմէրթանը. թաղտ է : || սմրղանդ :
Սմիարայ : * || տես Սունկ՝ քար :
Սմքած. խոնած. ոթլած. սառթըթ. սառթըլըմըշ. ուէֆիլ : || ընկճեալ. նուաճեալ. կքեալ. կորակնեալ :
Կմ, Նկուն. Նուաճ. կնատ. անաւագ. ապիկար. տկար. անկած. փոքրահոգի. փոքրանոգի. գծուծ. ընկեցիկ. Թարմատար. չնարդ. չանարգ. չանարգի. չանարգագ. չանարգագուրդ :
Սմքածութիւն. խոնածութիւն. սառթըլըք. ուէֆիլլիք : || ընկճութիւն. նուաճութիւն. կնատութիւն. նկունութիւն. անկածութիւն. անաւագութիւն. պարտութիւն. տկարութիւն. ապիկարութիւն. թարմատարութիւն. չնարդութիւն. չանարգութիւն :
Սմքեցնել. խոճնել. ոթլէցնել. սառթըթմաք. էէյմէք. ուէֆիլ էթմէք : || ընկճել. նուաճել. կնատել. կքել. ընկրկել. պարտել. վանել. կորակնել. անաւագել. անկածել. ընկճեցուցանել. կնատեցուցանել. չանարգել. չնարգել. նկուն առնել. 'ի պարտութիւն մատնել :
Սմքեցնող. ոթլէցնող : || ընկճեցուցիչ. ընկճիչ. նուաճիչ. և այլն :

Սմքիլ. խոճիլ. ոթլիլ. սառթըփըլմաք. ուէֆիլլէնմէք : || ընկճիլ. կնատիլ. կքիլ. նուաճիլ. կորակնիլ. վայրակնել. անաւագիլ. անկածիլ. ապիկարիլ. նկուն լինիլ. չանարգիլ. չնարգիլ :

ՍՆ

Սնած. պիւյիւ : || սնեալ. բուծեալ : տես և Սնիլ :
չՍնած. պիւյիւմէմիշ : || անսուն. անսնունդ :
Սնգլուխ. մեթփօլ. փէրէէլի ճօպ. փէրէէսլօլը : || խայլակ. խլայոզ. ախտաւորապէս. վերջնախարիսխ. քութամնդ. քութարուլդ. քութարօթ. քութար. քոմլթար :
Սնի. Սնով. ևն : տես Սուն՝ բառին տակը :
Սնիլ. պիւյիւմէք : || սնանիլ. բուծանիլ. բարիլ. տածիլ. սատածիլ. բուծիլ. կերակրիլ. կեալ :
Սնիկ. պղտիկ սուն. փէրէէնի : || սխտորակ :
Սնղըն : || տես Կոար ընկած :
Սնղըն. * կորած մարդ : || շիջելափառ. չանարգ. չնարդ. չանարգի. չանարգագ : տես և Խոնարհ :
Սնունդ. պէսլէյիշ. պէսլէնմէք ըլլալը : || բոյծք. սնունդ. սնուցումն. բուծումն. բարումն. տածումն. սատածումն. տածողական խնամ :
Սնուցանել. սնցնել. պէսլէմէք. սաքլամաք : || սնուցանել. բուծանել. տածել : տես և Պահել. պէսլէմէ ընել :
Սնուցանող. պէսլէյիճի : || սնուցիչ. բուծիչ. տածիչ. պարենիչ. պարարիչ. սնուցողական :
Սնտիկ. ճիվայ : || սնտիկ. սնդիկ :
Սնտիկ ծախող. ճիվաճի : || սնգկավաճառ :
Սնտու. բանըր սօկանըսը : || սնտու. սնգու. չնչահան Թնոքի :
Սնտուկ. սանտըք : || արկղ. տապանակ. գղրոց. արգոգ. սնդուկ :
Սնտուկ մեծ : || տապան :
Սնտուկ շինող. սանտըքճը : || արկղագործ. արկղակերտ. տապանարար. տապանագործ :
Սնտուկ վերցնող. սանտըք գալտըրան : || արկղակիր. տապանակիր. տապանակապ :
Սնտուկի մէջ դրած. } Սնտուկի մէջ եղած. } սանտըղըյ գօնմուշ.
սանտըքդաքի : || տապանադիր. տապանակիր :
Սնտուկի տեղ. սանտըք եէրի : || տապանատեղ :
Սնցնել : || տես Սնուցանել :
Սնքար : || խարխախ սեւան : տես և Սնգլուխ :
Սնող. պէսլէյիճի եղող : || սննդական. բուծական :

ՍՈ

Սոխ. սողան : || սոխ :
Սոխ, ծաղկի նմանեաց : || սոխ :
Սոխուանոց քեղբին տեղը, կմ բոյը, որոյ քէօքը սոխ է : || կաղամբոյս :
Սոխի բարակ մաշկը. սողան զարը : || փառ սոխոյ. սոխափառ. սոխամաշկ :
Սոխի դլուխ. սողան պաշը : || գլուխ. գնդակ :

Սոխի [illegible] : [illegible]:

Սոխորած · [illegible] : [illegible]:

Սողալ · [illegible] : [illegible]:

Սողալով մտանել · [illegible]:

Սողացնել · [illegible]:

Սողացող · [illegible]:

Սոճի : Տե՛ս Փիճի :

[illegible]

Սովոր · [illegible]:

Սովորեցնել · [illegible]:

Սովորութիւն · [illegible]:

Սորված · [illegible]:

Սորվեցնել · [illegible]:

[illegible]

Սովորեցնող, կմ Սովորեցնող · ալըշտըրան · եօյ-րէնտիրէն ։ Ս սովորեցուցանող · ուսուցանող · ուսուցող · և այլն ։
Կմ, սովորեցուցիչ · ուսուցիչ · ունակացուցիչ · ընտելացուցիչ · վարժիչ · մարզիչ · հրահանգիչ · և այլն · տե՛ս 'ի բայն իւր ։
Կմ պայպէս · վարժեալ · Թեւլադիր · խրատատու · խրատատու · խրատական · խրատիչ · և այլն ։

Սովորել. կմ Սովորիլ · ալըշմագ · եօյրէնմէք · ադէթ էդինմէք ։ Ս սովորիլ · ուսանիլ · վարժիլ · կրթիլ · ընտելակերթիլ · ընդելակերթիլ · ընդելանալ · ընտելանալ · ճէլանիլ ։
Կմ, ընդելանել · ընտանենալ · ընտանենալ · ունականալ · քնանալ · քնացուցիլ · 'ի կիրթ անկանիլ ։

Սովորիլ՝ դէփատէ · ատնիչ · եօյրէնմէք ։ Ս ուսանիլ · մակացել · խրատիլ · վարդապետիլ ։

Սովորիլ · բանի մը փափանքիչ ըլլալ · փափանմագ ։ Ս սովորիլ · յաճախել · հաճախել · հաճախել · հանապազորդել ։

Սովորիլ՝ գէշ բանի · չար սովորութիւն ընել · Քէնտի հիւյ էդինմէք ։ Ս խանձիլ · մոլիլ · տխատանալ · անկղխտանալ ։

Սովորոյ ։ Ս տե՛ս Սովորութիւն ։

Սովորոյ · բանի մը փափանքիչ ըլլալը · փափանմագ ։ Ս հանապազորդութիւն · յաճախութիւն · յաճախանք ։

Սովոր · սովոր խօսք · ալըշըգ · եօյրէնիչ · ադէթ էդինիչ ։ Ս սովորոյ · ընտելացող · ընտանեցող · ընդելացող · ընդելական · ընտելական · վարժական ։ տե՛ս և Սովոր · և Սովորած ։

Սու ։ * Ս տե՛ս Ջուր ։

Սու փալալը ։ * Ս Ջրատըգուօմ ։

Սու պալապրնը ։ * Ս պղպջակ · պղպջակ ։

Սու պալթալը · * չօ՛ռէ ։ Ս գետաբերանէ ։

Սու երլանը ։ * Ս տե՛ս Ջրի օձ ։

Սու եօլու ։ * Ս տե՛ս Առուակ ։

Սու էնճինէ ։ * Ս տե՛ս Սուսամբը · Հըռ · և այլն ։

Սու պապա · * էրի մապաղչը ։ Ս Ջրհեղեղեր · Ջրապետ · Ջրպետ ։

Սու պաշը · * բադաղնէրլր գէլանը ։ Ս կաղամասռ · բակալեռ · գաւհճանէռ · արքեռն · պրեռար ։

Սու մէկէյի, կմ Սու մէլայըըը ։ Ս տե՛ս Յաւշ-կապաբեկ ։

Սու պէնտի ։ * Ս տե՛ս Ջրի ապըկըը ։

Սու սըղըրը ։ * Ս տե՛ս Գոմէշ ։

Սու թէյիրմէնի ։ * Ս տե՛ս Ջաղացք ։

Սու փաղիազպի ։ * Ս մանր գաւ Ջրային ։

Սուգ · եաս · մաթէմ ։ Ս սուգ · սգոութիւն · աշխար · աշխարութիւն · աշխարանք · չեմանք ։

Սուգ մտանել ։ Ս տե՛ս Սգալ ։

Սուգ մտնող ։ Ս տե՛ս Սգաւոր ։

Սուգ ու տրտմութիւն · քէտէ եասս ։ Ս սուգ և տրտմութիւն · զեղխագանս · Թախիծ ։
Սգով պատեալ ։ Ս սգաւոր · սգակիր · սգազգեստ ։
Սգոյն ձգեալ · եաս ճիշանէ ։ Ս սգանշան · սգատեսակ ։

Սուգին · * սուրբ մարդի վրայ բանած ։ Ս մաղէ-նեկար · սադրեգործ ։

Սուլամիշ ընել · * սալյանմագ ։ Ս տե՛ս Ջրել ։

Սուլանմիշ ըլլալ · Գէթինք ։ Ս տե՛ս Ջրուիլ · և Ջրթեկել ։

Սուլանդարմիշ ընել ։ Ս տե՛ս Ջրթեկել ։

Սուլէյման ։ * Ս տե՛ս Սուլէյման ։

Սուլթան ։ * Ս տե՛ս Իշխան ։

Սուլթան ։ * խարդէզան ։ Ս տե՛ս Թագաւոր ։

Սուլթան · Թագաւորի կին ։ Ս տե՛ս Թագուհի ։

Սուլթանի · * Ս Թագաւորական · արքայական · արքենի · գերագահական ։

Սուլթանիա · քաղաք է ։ Ս սուլտանիա ։

Սուլթանլըխ ։ * Ս տե՛ս Իշխանութիւն · և Թագաւորութիւն ։

Սուխիմաթ ։ * Ս տե՛ս Սիլէկոն ։

Սուլու ։ * Ս տե՛ս Ջրել, և Ջրաւ ։

Սուլուղիֆա · գարբանը շէֆա ։ Ս կարդամի կաթ ։

Սուլուլ · ըշլիք ։ Ս սուր · շեշտ · շեշտաւոր · սլաքաւոր · սլաքակերպ · սլաքաձև · սրաձև · բրգաձև · կոնաձև ։
Կմ, շեշտացեալ · սրածայր · ծայրասուր · սայրասուր ։

Սուլուլ լեա, կմ խայայ · ըշլիք փաշ, ևն փայալ ։ Ս տկալ · ապյա ։

Սուլուլ քիթ · նատտ, լայն, և այլն ։ Ս ցասուկ ։

Սուլուլ ըլլալ · ըշլիքլէնմէք ։ Ս շեշտանալ · շեշտիլ · 'ի շեշտութիւն անկանիլ ։
Կմ, կոնանալ · սրտանալ · սլաքանալ ։

Սուլուլ ընել · ըշլիքլէնտիրմէք ։ Ս շեշտացուցանել · սլաքացուցանել · սրացուցանել ։
Կմ, շեշտել · սլաքել · սլաքաւորել · կոնաձևել ։
Կմ, շեշտ առնել · ծայրասուր գործել · կոնաձև առնել · սրաձև գործել ։

Սուլուլ ընելը, կմ Սուլուլութիւն · } ըշլիքլիք ։ Ս շեշտումն ։

Սուլուլիկ ։ Ս տե՛ս Սուլուլ ։

Սուլֆ ըլլալ ։ * Ս տե՛ս Աղաւաղիչ ըլլալ ։

Սուղ · պահալը ։ Ս Թանկ · Թանգ ։ տե՛ս և խիստ Սուղ ։

խիստ Սուղ · չոք պահալը ։ Ս Թանկագոյն · Թանգագոյն · Թանկագին · Թանգագին · ծանրագին · մեծագին · բազմագին · յաճախագին · յոլովագին · ազնուագին · Թանգարժան ։

Սուղ գին · ծանր գին · դէօյլիւ պահայ ։ Ս գին ծանր · գին մեծ · գին Թանկ ։
Կմ, գին Թանկագին · գին մեծագին · գին ծանրագին ։

Սուղ գնել · պահալը ալմագ ։ Ս Թանկագին գնել · Թանգագին առնուլ · գնել մեծագնի · գնոց գնել ։

Սուղ ծախել · պահալը սաթմագ ։ Ս Թանկագին վաճառել · վաճառել մեծագնի ։

Սուղ ծախող, կմ սուղ ծախած · պահալը սաթան, կմ սաթըլմըշ ։ Ս Թանգավաճառ · ծանրավաճառ ։

Սուղ հագուստ ։ Ս հանդերձ մեծագին · պատուական հանդերձեալ ։

Սուղ նստած · պահալը փէշնիր ։ Ս Թանկագին գնեալ · մեծագնի գնեալ · գնոց գնեալ ։
Կմ, մեծածախ · յոգնածախ · բազմածախ · յաճախագին ։

Սուղ նստեցնել · պահալը փէշինէթմէք ։ Ս Թանգագին առնել · մեծագին գործել ։

Սուղ նստիլ · սուղ ըլլալ գինը · պահալը փէշէթ

Ի՛ի թանկ լինել · թանկագին գալ · մեծագին լինել · գնոց գնել · ծանրանալ գնոցն :
Սուճուխ · * սուճուխ · ներնելի : || երկելիկ · երկիկ :
Սուճուխճի · * սուճուխճու : || երկչկագործ · երեչկագործ · երեչկարար :
Սուճուխճը · սուճուխ ծախող : || երկչկավաճառ · երկչկավաճառ :
Սուճախ, կամ Սօճախ · * սուճախ · տաղի գլխո թթուցաղ համփ է · որով ամ ղ ըչչի կերէն, կմ այլ կերակրոյ մէջ կու դնեն : || ավլաոր :
Սուճախի, կամ սուճախի · * սոճակը · սօյմէ մէջն է : || պղպեղ · պղպեղաքար · կիմ պղպեղեան :
Սուճախիէ չինած · սօճախքան : || պղպեղեա չէն · պղպեղեակեր · պղպեղեան :
Սուճախճը · * սօճակճը · սուճախ ծախող : || պղպեղավաճառ :
Սուճիքարայ : * || տես Սուճնկ՝ քար :
Սուն · փիրէլ, կմ փիրէ+ · շ.ն+ փոլ կանգնեցուածը, կմ կանգնեցնելու : || սիւն · կառուահարան :
Սուն · զոր չափէլ.՝ն գթան կու փնչէն : || կայմ · քերծ :
Սուն ըլլալ · փիրէ+լէնմէ+ : || սիւն լինել · սիւնանալ :
Սուն ունող · փիրէլի : || սիւնաւանակ · սիւնաւոր :
Սունի՝ կամ Սնի ձև ունող : || սիւնաձև · սիւնատեսիլ :
Սնի մէջ մտնող : || սիւնամուտ :
Սնի մէթալիխ : || սիւնակալն :
Սնի վրայ կեցող · փիրէ+ոէ տուրան : || սիւնակեաց · սիւնակեցիկ · սիւնաբնակ · սիւնականն · սիւնամուտ :
Սնի վրայ չինած սաչախ : || սիւնաեղագէս · խոյօղ · քիւ սեան :
Սունկ՝ քար · ոյսո+ թաշը · փաղյան թաշը · սմէարայ : || սունկ · սունկ քար · սնկաքար · սանքար :
Սունկ · մանթար, զոր կուտեն : || սունկ :
Սունկ · մանթար, զոր հաղաթաքի . փոլ, կմ թօսի փէնոր՝ կու դնեն : || սունկ :
Սունկ ծախող : || սնկավաճառ :
Սունկէ չինած · մանթարքան : || սնկագործ · սնկեղէն :
Սունչ : || տես Շունչ, և զհետանտալն :
Սունչ առնել : || տես Շունչ առնել, և Հոգի առնել :
Սուշ · Սուշ ընել, և այլն : * || տես Յանցանք · Յանցանք ընել :
Սուշ ու : * || տես Յանցաւոր :
Սուշառւզ : * || տես Անմեղ :
Սուշառւզ երևնալ : || տես Արդարանալ :
Սուշառւզ տեղը · նէհո+ էէրոէ : || տարապարտ · տարապարտուց · ՚ի տարապարտուց · յանիրաւի :
Սուշառւզ տեղը հասածող : || զրահալած · զրախնդիր :
Սուշառւզ տեղը չարչարուող : || անպարտակիր :
Սուս · գէորխութ : || սուս · սուսատ :
Սուս · թէ+ կեցող · ըստահութ : || տես Հանդիստ · խաղաղութ :
Սուս · սխտորութ : || տես Լռել :
Սուս ըլլալ · } սոււօյմ+ · սխտոռութ փարմախ :
Սուս կենալ · } || տես Լռել :
Սուսառ · փաղի աւուն է : || շուշան · շուշ · շոշ : կամ, սուսէն · սխան · սխսխ · սուսխ :
Սուսամ · * քնջիթն հանդէ է · ուսոփ շաղցան կեղեւէ : || կնճիթն · շուշմայ :
Սուսամխայր · մերան, կմ մերան : || սուսամխայր :
Սուսնալ : || տես Լռել :
Սուսր · խերմէր պօյայ է : || տես Սուրր :
Սուսցնել : || տես Լռեցնել :
Սուսցնել · հանդարտցնէլ : || լռեցուցանել · հանդարտեցուցանել · խաղաղեցուցանել : տես և ՚ի բայն Հանդարտեցնել :
Սուտ ձարխար · * չէխորխայ · սպասէր, կմ ձուրը թէփերմիշտըւ արդ ըթ+ըրմէքընէկը, և այլն : || ապահովութ · յապահովութ · երաշխաւորութ · երաշխորդութ :
Սուտ երխ ընել · չէխօրխայ ընէլ փող : || ապահովել · ապահովացուցանել · երաշխաւորել, կամ երաշխաւորեցուցանել զգրամն զինչսն, և այլն :
Սուտ երխ ընել · ուրիշի թանը չէխօրխայ ընել : || տես սուտ երխամուն ընել :
Սուտ երխ ըրած · այնինչն նա, որ իր թանը չէխօրխայ ընել փոխէր է : || ապահովեալ · ապահովաւոր · երաշխաւոր · երաշխորդական :
Սուտ երխայճի, կամ սուտ երխայճը · * չէխօրխամճի · չէխօրխայ ընող : || ապահովարար · ապահովագործ · փողերաշխ · երաշխորդ :
Սուտ երխամուն ընել : || ապահովացուցանել զինչս այլոց · ապահովարար լինել · երաշխաւորել · երաշխորդել :
Սուտ · եալան · հիլաֆ : || սուտ · անհիմն · խակամ · անհաստատ · անստոյգ · մոլար · պատիր · առաչօք · առաչս · պիտակ · բայ :
Սուտ անուն · տեբէ եալան · եալանճը տէբէ : || սուտանուն · մոլարանուն :
Սուտ անուն հանող · } հիլաֆ տեբէ · տեբէ ոանց հիլաֆ :
Սուտ անուն ունող · } || սուտանուն · սուտահամբաւ · սուտահռչակ :
Սուտ այծ : || տես Կուռք :
Սուտ բան · եալանմը չէյ : || սուտ · կեղծիք : տես և Սուտ խօսք :
Սուտ բան չինել, կամ սուտ բան տիեզմիշ ընել · եալան փէքմէ+ : || ճշմարտութեան զսուտ · սուտ յօդել · սուտ լինել · սուտ յօդել · սուտապէլ :
Սուտ բան չինող, կամ տիեզմիշ ընող · եալան փէքսէ+ : || սուտայօդ · սուտահնար · սուտապաճոյճ · սուտասպէլ · սուտասպէլախօս :
Սուտ բան պատմել · եալան չէյ նաքլ էթմէ+ · ջագ սէօյլէ+ · հիլաֆ սէօյլէ+ : || սուտ պատմել · սուտապատում լինել · սուտաճառ լինել · սուտասպելաբանել · սուտասպելել :
Սուտ բան պատմող · եալան նաքլ էտէն · հիլաֆ սէօյլէյէն : || սուտապատում · սուտաճառ :
Սուտ բանով խաբող, կամ խաբեող : || սուտապատիր · սնոտիապատիր :
Սուտ գիտցող · եալանճը պիլէն : || սուտագէտ · կեղծագէտ · գիտութեան երևութացեալ ·

գիտնական կերպարանեալ. խմաստակ։

Սուտ չգիտացող։ Կերպարանեալ զտգիտութիւն. կեղծաւորեալ զանգիտութիւն։ Եթէ բանը իր տալուին ձեւայ է, չքմեղլիկ. չքմեղ. չմեղ։

Սուտ չգիտացող լինել։ Կերպարանիլ զտգիտութիւն. պատճառել զտգիտել. կեղծաւորիլ զանգիտութիւն։ Եթէ իր տալըն է, 'ի չքմեղիկս լինել. 'ի չքմեղս, կամ 'ի չմեղս լինել։

Սուտ գիր գրող։ } սուտագիր։
Սուտ գրած։

Սուտ ելլել. Եալան օլմաք. Եալանճը օլմաք։ || 'Ի սուտս եղանել. 'ի գերեւս եղանել. 'ի գերեւ լինել. 'ի գերեւս լինել. գերեւանալ. դերեւիլ։

Սուտ չելլել. Եալան, եա Եալանճը օլմամաք. Հիլաֆ չըքմամաք։ || Չելանել 'ի սուտս, 'ի ճշմարիտս ելանել. արդարանալ. սուտ գտանիլ։

Սուտ եպիսկոպոս. Եալանճը փափազ։ || Սուտ եպիսկոպոս. ընդդիմեպիսկոպոս. չքահանայապետ։

Սուտ եպիսկոպոսութիւն. Եալանճը փափազլըք։ || Սուտ եպիսկոպոսութիւն. ընդդիմեպիսկոպոսութիւն. չքահանայապետութիւն։

Սուտ երդումն. Եալան եէմին։ || Սուտերդմնութիւն. սուտ երդումն. երդմնութիւն։

Սուտ երդումն ընող. } Եալան եէմին էտէն։
Սուտ երդւընցող.
|| Սուտերդումն. երդմնազանց. երդմնահար. երդմնադրուժ։

Սուտ երեւցնել. Եալան կէօստէրմէք. հիլաֆ կէօստէրմէք։ || Սուտ երեւեցուցանել։ տես եւ Սուտնմանէ երեւցնել։

Սուտ զրուցել։ || տես Սուտ ըսել։

Սուտ ընկնիլ։ || տես Սուտ ելլել։

Սուտ ըսել. սուտ զրուցել. սուտ բան խօսիլ. Եալան սէօյլէմէք. հիլաֆ սէօյլէմէք։ || Սուտ ասել. սուտս խօսիլ. ստաբան լինել. ստաբանել. ստել. զրպարտել։

Սուտ ըսող։ || տես Սուտ զրուց։

Սուտ Լինքրոսյ ընող։ || տես Թուխտան քնող։

Սուտ խուլ ըլլալ. Իշիթմէզլիկտէն կէլմէք։ || Իբրեւ զխուլ լինել. զանց զլսելով առնել. զականջս արկանել. զականջս առնել. արհամարհել զունկնդրութիւն. ոչ մտադրել. զլսելն. ունկնդրելոյ մնալ 'ի լսել. լսելզանգ հանդիսանալ 'ի հրամանս, կամ 'ի պատուիրանս. սաստկանալ. զանցառնել։

Սուտ խօսիլ։ || տես Սուտ ըսել։

Սուտ խօսք. հիլաֆ սէօզ. Եալան սէօզ. Եալան ճըլըք։ || Ստաբան խօսք. ստայօդ բան. սուտ բան. բան ստութիւն. ստաբանութիւն. ստախօսութիւն. ստութիւն։

Սուտ խօսող։ || տես Սուտ զրուց։

Սուտ կարգաւոր. Եալանճը փափազ։ || Չքահանայ. սուտանուն քահանայ։

Սուտ կարծիք, կմ սուտ իշխել. պօշ Իշխել։ || Անտեղի կասկած. ցնորք. ցնորումն։

Սուտ կարծիք երթալ. պօշ Իշխել. կիթմէք։ || 'Ի զուր կասկածիլ. ցնորել. գանգատել։

Սուտ հանել. } հիլաֆ չըքարմաք. Եալան չըքարմաք. Եալանճը էթմէք։ || 'Ի սուտ հանել զոք. 'ի գերեւս հանել. ստել. ստացուցանել։
Սուտ ձգել.

Սուտ չհանել. Եալան չըքարմամաք. Եալանճը էթմէմէք։ || Չհանել 'ի սուտս. արդարացուցանել. հաստատացուցանել. ճշգրտեցուցանել. ճշմարտեցուցանել. ճշմարտել. ճշգրտել։

Սուտ Ճամբայ. Եալանճը եօլ։ || Սուտուղի։

Սուտ մահմետ։ } տես Սուտառուսուտ մա- հմետ։
Սուտ ունեւոր։ }

Սուտ չըլլալ. Չըքմամաք։ || Ան- ստել։ 'Ի չստու լինել. 'ի չստեցելոց (?) լինել։ տես եւ Անշէջ լիխիլ։

Սուտ չոպան. Եալանճը չոպան։ || Սուտ սուտ առաջորդ հովիւ. անարգապետ հովիւ։

Սուտ պարծենցող. Եալան Քէյիֆանէ։ || Սնա- պանծ. սնապարծ. սնապարծիկ. սնոտապարծ. ունայնապարծ. ընդունայնա- պարծ. զբօսիկուն։

Սուտ պատկերք. } Խէյալ. Հէյալ։ || Սուտ
Սուտ երեւոյթք.
պատկեր. օդային պատկեր. առաջոք տեսիլ. առաջոք երեւոյթ. առաջոք քնոյ. պա- տահմունք. պատրանք։

Սուտ սեպել. Եալան սայմաք. հիլաֆ սայմաք։ 'Ի սուտս համարիլ. ստ սուտս ունել։

Սուտ վկայել. սուտ վկայութիւն տալ. Եալան շա- հատ օլմաք. Եալան շահատլըք էթմէք։ || Սուտ վկայել. սուտ վկայութիւն վկայել. ստել վկայութիւն սուտ. անօրինել զունկնդիրս։

Սուտ ցցնել։ || տես Սուտ հանել, եւ Սուտնմանէ երեւցնել։

Սուտ քրիստոս։ || տես Նեռն։
Սուտին սուտը։ || տես զուտ իւր կարգին մէջը։

Սուտազրուց. սուտ խօսող. սուտ ըսող. Եալանճը. հիլաֆճը։ || Սուտ. ստաբան. սուտախօս. սուտա- խօս. ստախօս. ստաբան. ստախօսող. ստա- բանող. ստաբանող. զրպարտ։

Սուտազրուցութիւն. Եալանճըլըք. հիլաֆճըլըք։ || Ստախօսութիւն. ստաբանութիւն. ստաբանութիւն. ստաբարբառութիւն. ստապատումն. զրպարտութիւն։

Սուտանմանէ. Եալանտան. Թէրսինէն. Թէրսանտան։ 'Ի սուտս. ընդ սուտս. ընդ կատակս. է խաղ. 'ի յոյց. առաջոք. կեղծեօք։

Սուտանմանէ երեւալ. Եալանտան կէօրիւնմէք։ || Առաջոք երեւիլ. առաջոք կերպարանիլ. առաջոք ձեւանալ։

Սուտանմանէ երեւցնել, կմ ցցընել բան մը. Բիր- պիր պուլը Թարը Ֆէթրէնէ ըլիւրը Թէ հէսապ է. ամա չէ։ || Սուտ, կմ առաջոք երեւեցուցա- նել. առաջոք ցուցանել. կերպարանել. կեղծել. կեղծաւորել. կեղծաւորիլ զինչ. կերպարանիլ. ձեւանալ. պատճառել. հնա- րել զինչ։

Սուտառուսուտ. Եալանմալըն. հիլաֆ Գիլաֆ։ || Սնոտիք. սնոտապաշտ. սնոտապատիր. սնո- տիապատիր. խաբէպատիր. կեղծապա- տիր. առաջոք. մերերեւոյթ. մեր'ի մերոյ. հարեւանցի։ տես եւ Արտաքուստ. արտաքուստ։

Սուտառումուտ խօսիլ։ || Սոտայօդել. ստաբա- նել. սնոտաբանել. շաղփաղփել։ տես եւ Աղփաղփել խօսիլ։

Սուտ_

Սուտանուանեալ խօսք ։ ‖ Տե՛ս Շինծու խօսք, և Ենթադրական խօսք ։

Սուտանուանեալ մահկանացու, կա՛մ սեպհական ։ ‖ [illegible]

[illegible]

Սուր մանող ։ ‖ սրամտութ․ սրամտուխ․ չեչելա․ [illegible]

Սուր սերտ․ սերտ զօրք․ ոսկոր․ [illegible] ։ ‖ [illegible]

Սուր սուր փշեր ունող․ [illegible] ։ ‖ սրափուշ ։

Սուր տեսնող ։ ‖ Տե՛ս Սրատես ։

Սուր․ [illegible] ։ ‖ [illegible]

Սուրաթ, կա՛մ Սուսաթ ։ * ‖ Տե՛ս [illegible] ։

Սուրաթ՝ [illegible] ։ ‖ Տե՛ս [illegible]

Սուրաթ՝ [illegible] ։ ‖ Տե՛ս Թղթի սուրաթ ՚ի նկըրքոյ բառին՝ Թուղթ ։

Սուրաթլը․ * ‖ Տե՛ս Մ[illegible] ։

Սուրաթսըզ․ * ‖ Տե՛ս Տգեղ ։

Սուրբ․ [illegible] ։ ‖ սուրբ․ սրբան․ [illegible]

[illegible]

երկգորբեան ձայնիւ փառաբանել · եռա_
հիւսեակ երգով օրհնաբանել ։
Յը Որ ըսօղ ։ || սրբասաց · սրբաբան · սրբա_
ձայն · սրբանուէրգ · սրբերգեան ։
Յը վարը ունօղ ։ || տե՛ս Բարեպաշտ , և Աստուա_
ծեան ։
Յը տարի · ծուպարէ+ երլ ։ || Որբ տարի · ամ Թո_
ղութեան · յոբելեան ։
Յը տեղ ։ || սուրբ տեղի · տեղի սրբութեան ։
Սրբեր ։ || Որբք · սրբանք ։
Սրբերու ժողով , կամ Որ ժողով ։ || սրբա_
գումարութ · սրբաժողովութ · սրբագումար ։
Կամ , սրբահոծ բազմութիւն · սրբագումար
ժողով · ժողով սուրբ ։
Սրբերու քաղաքը · || սրբամեծայնել:
Սրբերու տեղ ։ || սրբանոց · սրբարան ։
Սուրխայ ։ * || տե՛ս Անկարելի ըսուած մարդ ։
Սուրխայ բանել ։ || տե՛ս Անկարելի բանել ։
Սուրս , կամ սուսար · խուճը խամսյ ոչյուն է · ու_
թոյը ։ || սուրս · սուսար · անցրաք ։
Սուրս · խոսս և բարակը ։ || Նօթ ։
Սուփեայ կամ սուփիայ · * Ֆրեն+էրդ գուշ ։
|| կաղամար ձուկն ։
Սուփեայ · չէղուն է ։ || խեցի կաղամարի ։
Սուֆայ ։ * || տե՛ս Սրահ ։
Սուֆրայ ։ * || տե՛ս Սեղան ։
Սուֆրայ Թափըթձիսի ։ * || հացկատակ ։

Ս Չ

Սչան ։ || տե՛ս Մօակ ։
Սչան գուլյրուղու · * էյէ · || մկնատուն ։
Սչան օթու ։ * || մկնդեղ ։

Ս Պ

Սպահան · ըսփէհան · ըսփէհէն · գաւառ , և քա_
ղաք է ։ || սպահան · հեկատոմպյլիս ։
Սպահի · * սիփահի · || սպահ · սպայ · հեծեալ ·
տասպետ ։
Սպահիի մութեալլի ։ || սպահապետ ։
Սպանը պաշը ։
Սպահըլար աղասը ։ * } սպահապետ · ըս_
պայապետ · հեծելապետ ։
Սպահը պէօլիւքպաշը ։ * || սպայապետ · սպայա_
գունդ · սպայախումբ · սպայակոյտ · աս_
պետապետ ։ Կամ , հեծելապետ · հեծելա_
գունդ · ասպատախումբ · ասպատակոյտ ·
ասպատերազմ · տասան գունդ ։
Սպանիա · Իսպանիա ։ || սպանիա · սպանիոց
աշխարհ ։
Սպանիացի · Իսպանիօլ · Իսպանիօլը ։ || սպա_
նիացի · սպանոս · ընակ սպանիոյ ։
Սպաննակ · * սպանախ ։ || շամիր · ծիլ ։
Սպաննուած · Էօլտիւրիւլմիւշ ։ || սպանեալ , կամ
սպաննեալ · վիրաւոր ։
Սպաննել ։ || տե՛ս Մեռցնել ·
Սպաննել անողորմ , կամ մեծ տանջանքով ։ ||
անողորմ տանջանօք սպանանել · չարամահ
առնել · չարամահ սպանանել · չարակեան
սպանանել · չարակտտաւ մահացուցանել ·
կտտամահ սպանանել · ժանդամահ կորու_
սանել · սատակմամբ 'ի տանջանս առնել ·
չարատանջ խողխողել · կատանօք սպանա_
նել ։
Սպաննել Թոֆանկի տակ ։ || տե՛ս Քարով
խոցել ։
Սպանելը ։ || սպանումն · սպանանումն · սպա_
նողութիւն · սպանք ։
Սպաննըւիլ ։ || սպանանիլ · սպանեալ լինել ։
տե՛ս և Մեռնիլ ։
Սպաննըւիլ երթալ · եօլ էյէ Չիֆիթ ։ || 'ի ըս_
պանս գնալ · 'ի սպանս վարիլ ։
Սպաննութիւն · || ադամ էօլտիւրմէ · գան ։ || ըս_
պանութիւն · սպանումն · մարդասպանութիւն ·
արիւնապարտութիւն ։
Սպաննօղ ։ || տե՛ս Մեռցնօղ , և Արիւնակեր ։
Սպանօղ աւազակ · էշգիյա · քէսիճի · Ճօլ քէ_
սանան ։ || սպանող · արեանարբու · սեկա_
րեան ։
Սպաս , կամ սըպաս ։ || տե՛ս Կերակուր · և
Անօթ ։
Սպասաւոր · խըզմէթքեար · հիզմէթքեար · բանափար ։
|| սպասաւոր · պաշտօնեայ · պաշտօնատար ·
պաշտօնաւոր · պաշտօնամատոյց · արբա_
նեակ · հիպէրէտ · հիւպէրետ · փոքրաւոր ·
տարրակայ · տարակաց · տարրնակայ · հպա_
տակ · հարկահար · հարկաւոր · հարկեւոր ·
գծր օրինակ ·
Անմիտքը սպասաւոր հոգի են ։ || առմենե_
քեան են սպասաւոր հոգիք կամ հարկաւորք ։
Կամ այսպէս , ծառայ · տղայ · պատանի ·
մանուկ · ծրառ · պաշտօնեայ · պարտական · պաշտ_
օնեն · սպասաւոր · անօրէն · անօրինակ ·
ստար ·
Սպասաւոր ըլլալ · հըզմէթէար օլմագ · հըզմէթէ կիր_
մէք · սպասաւոր լինիլ · 'ի սպաս մտանել ·
'ի հարկ մտանել · 'ի պաշտօն մտանել ։
Սպասաւոր ըլլալը · հըզմէթքեարլըգ ։ || պաշտօ_
նէութիւն · պաշտօնատարութիւն · պաշտօ_
նաւորութիւն · հիպէրէտութիւն · հիպէրէտ_
ութիւն · փոքրաւորութիւն · տարակայութիւն ։
Կամ այսպէս · ծառայութիւն · պաշտօնէութիւն ·
հարկաւորութիւն · սպասաւորութիւն ։ տե՛ս
և Սպասաւորութիւն ։
Սպասաւորել · սպասաւորութիւն ընել · հըզմէթ էթ_
մէք ։ || պաշտել · ծառայել · սպասել · սպա_
սաւորել · սպասաւորել · սպասաւորել ·
սատարել · սպասաւորել · մատակարարել ·
հարկել · հարկիլ · հպատակել · պաշտպա_
նել ։
Կամ այսպէս · սպաս ունիլ · սպաս կալնուլ ·
սպաս արկանել · 'ի սպասու կալ · պաշտօն
առնուլ · պաշտօն ունիլ · սպասաւորութիւն
հարկանել , կամ հարկանել զսպասաւորու_
թիւն · 'ի հարկ մտանել · 'ի հարկի ծառայութեան
կալ ։
Սպասաւորութիւն · խըզմէթ · հըզմէթ ։ || սպաս ·
հարկ · պաշտօն · պաշտամունք ։
Կամ , սպասաւորութիւն · պաշտօնաւորութիւն ·
սպասաւորութիւն · մատակարարութիւն ·
արբանեկութիւն · հպատակութիւն · հպատա_
կանք ։
Սպասաւորուն ընել ։ || տե՛ս Սպասաւորել ։

Սպասաւորութիւն ընդունելը : || սպասաւորութիւն :

Սպասաւորութիւն ընդունող : || սպասաւորական · պաշտօնատար :

Սպասել · բօյլէ · դէքլէմէք · դէքլէմէք : || ըսպասել · մնալ · կալ մնալ · անսալ · համբերել :

Կամ, սպառ աւնել · ակն ունիլ · դէտակն ունիլ · դէտակն կալեալ սպասել · ակնկալու լինիլ · ակնկալել :

Սպասօղ · դէքլէյիճի · դէքլէյէն : || սպասօղ · ակնկալ · ակնկալու :

Սպարի ձուկ · * [illegible] : || սպարեկ :

Սպեր · գաւառ է : || սպեր :

Սպիտալ : * || տե՛ս Հիւանդանոց :

Սպրոր · [illegible] : || սպրուք · քակոր · կու :

Սպրդուկ : || տե՛ս Սահմանուկ :

Սպրեկեկ : || տե՛ս Մ'աքուր :

ՍՐ

Սու : * || տե՛ս Սրբ :

Սուրթիչ լինել : * || տե՛ս Քամծեծող լլալ :

Սրդան, կամ բարդան : * || տե՛ս Եղեգ :

Սուշայ * [illegible] : || սպակի · սպակենիութ · կեղծ քար :

Սուշայ * Տաք · [illegible] : || [illegible] · փոքր մասն :

Սսուսն · դող : || սարսուռ :

Սսուռ · պող : || սառն · պաղպաղակ :

Սսօշ : * || տե՛ս Խորհրդակից :

ՍՍ

Սսխայ : * || տե՛ս Սրախայ :

ՍՎ

Սվայ : * || տե՛ս Ծրեփ :

Սվածի : * || տե՛ս Ծրեփող :

Սվար կամ սուվար · [illegible] : || ձիաւոր · հեծեալ · այրուձի :

Սվար · կամ սուվար · [illegible] : || տե՛ս Սուր աերա :

ՍՏ

Ստադիոն · [illegible] է : || կենթարու :

Ստալլիմենէ · [illegible] : || ըմ[illegible] :

Ստակ : || տե՛ս Ըստակ, և [illegible] :

Ստամոքս · [illegible] : || ստամոքս · երկարան կենդանեաց :

Ստամոքսի անտանեց : || խախացաց :

Ստամոքսը աւրած · [illegible] : || ստամոքսաբեկ · ստամոքսացաւ :

Ստամոքսի վարի ծայրը, որ և [illegible] · և [illegible] : || խախացոց :

Ստամոքսի վերի ծայրը : || փող ստամոքսին · պորկ ստամոքսաց :

Ստամպօլ · [illegible] : || կոստանդնուպօլիս · կոստանդինուպօլիս · բիւզանդիոն · բիւզանդիոն · չէն բիւզանդեան · քաղաք կոստանդեան · պօլիս կոստանդինեան · մայրաքաղաք Թրակիոյ · Նոր Հռոմ :

Ստամպօլցի : } կոստանդնուպօլսեցի · կոստանդինուպօլսեցի · այր 'ի կոստանդնուպօլսէ · ծնունդ կոստանդինուպօլսոյ · բնակ բիւզանդիոյ · բնիկ լինելին բիւզանդեան :
Ստամպօլլու :

Ստանալ · [illegible] : || ստանալ · ունիլ :

Ստացած · [illegible] : || ստացեալ · կալեալ :

չՍտացած · [illegible] : || անստաց · անստացական :

Ստեղն · [illegible] : || ստեղն :

Ստեղծած · [illegible] : || ստեղծեալ · ստեղծական · ստեղծագործ · ստացական · եղական · հաստատուն :

չՍտեղծած · [illegible] : || անստեղծ · անստեղծական · անստեղծական · անեղ · անեղական · անեղ . անեղին :

Ստեղծել · [illegible] : || ստեղծանել · ստեղծնուլ · ստեղծել · ստեղծագործել · արարչագործել · նորագործել :

Կամ այսպէս · հաստատել · հաստել · հաստատանել · գոյացուցանել · էացուցանել · ամբողջացուցանել · արարել · ստեղծանել · ստեղծել :

Կամ · յոչնչէ բերանել · յոչէից գործել · յոչնէից 'ի գոյ ածել · 'ի չգոյից գոյացուցանել · յանէութենէ 'ի գոյացութիւն ածել · յանէութեան ցուցանել · յանէութենէ 'ի գոյութեան բերել գոյացուցանել · [illegible] :

Ստեղծելը · [illegible] : || ստեղծումն · ստեղծուած · ստեղծումն · ստեղծագործութիւն · արարչագործութիւն · արարչութիւն · աշխարհագործութիւն :

Ստեղծուածք · [illegible] : || ստեղծուած · արարած · արարուած · հաստատուած · եղական · ստացուած :

Կամ, [illegible] · [illegible] :

Ստեղծուածի պէս : } ստեղծման · եղանակաւ · նմանապէս :
Ստեղծուելով :

Ստեղծուիլ · [illegible] : || ստեղծանիլ · ստեղծագործիլ · արարչագործիլ · հաստատիլ · հաստատանալ · գոյանալ · ստացանիլ · և այլն · որպէս 'ի բայն Ստեղծել :

Ստեղծուիլը : || ստեղծումն · եղանումն · եղելութիւն · լինելութիւն · արարութիւն · արարումն :

Ստեղծուօղ : || ստեղծական · եղական :

Ստեղծօղ · [illegible] : || ստեղծօղ · ստեղծանօղ · արարօղ · հաստօղ · ստեղծագործ · արարչագործ · արարչապետ :

Կամ, ստեղծիչ · արարիչ · արարուչ · հաստիչ · հաստատիչ · ստացիչ · առարիչ · առաջացուցիչ :

Ստեղծողի [illegible] : || ստեղծողական · արարչական · արարչելի :

Ստեպղին · հավուճ ։ || ստեպղին · գազար ։
Ստերջ · խըսըր · փորսուն մը անուղ, ինչպէս կըլլան պտուղ անասունք ։ || ըստերջ, կմ ստերջ · ան֊ծին · անծնունդ ։
Ստերջ ըլլալ · գըսըր օլմագ · գըսըրլանմագ ։ || ստերջանալ · ստերջենալ · ստերջիլ · ստերջ լինիլ ։
Ստերջութիւն · գըսըրլըգ ։ || ստերջութիւն ։
Ստեփան · իսթեֆան ։ || տե՛ս Պսակ ։
Ստեփանել, կամ խստեփանել ։ * || տե՛ս Պսակաւոր ·
Ստին սուտը · որ է խնձոր սատ · ճոշանըն ճուլանը ։ || ստոյ սուտ · ամենասուտ · չարասուտ · ստապատիր · ստայեղծ · ստայեղձ · ստայօղձ ։
Ստկել, կմ ըստիկել ։ } տե՛ս Խստըկել ։
Ստկցնել, կմ ըստիկցնել ։ }
Ստկիլ, կմ ըստկիլ ։ || տե՛ս Խստըկիլ ։
Ստորագրած · ներքեւը գրած · իմզալը ։ || ստորա֊գիր · ստորագրեալ ։
Ստորագրել · ներքեւը գրել · իմզայ էթմէք ։ || ստորագրել · ձեռնագրել · ստորագրութեամբ տանել · ձեռագրիւ հաստատել ։
Ստորագրութիւն · իմզայ ։ || ձեռագիր · ստո֊րագիր · ստորագրութիւն · ենթագրութիւն ։
Ստորակէտ · անկատար բանին կէտ · որ է այս · (,) ։ || ստորակէտ · ստորատ ։
Ստորակցական եղանակ բայի ։ || ստորադա֊սական եղանակ · ստորակցական եղանակ բայից ։
Ստուգ · աշիկ ։ || տե՛ս Ճշմարիտ ։
Ստուգաբանել · բառին ասլը ցցնել ։ || ստու֊գաբանել · ստուգել ։
Ստուգաբանութիւն բառի ։ || ստուգաբանութիւն ։
Ստուգաբանող · բառին ասլը ցցնող · || ստու֊գաբան · ստուգաբանող · ստուգաբանիչ ։
Ստուգութիւն ։ || տե՛ս Ճշմարտութիւն ։
Ստուերք, կմ Շըստուերք · գօլկէ · գօլկէլէնմէք ։ || ստուեր · պատկեր · պատկերանք · պատկերութիւն ։
Ստուերք ձգող · } գօլկէ օփան ։ ||
Ստուերք նետել ընկնող · }
ստուերագիր · ստուերող ։
Ստօրինք · գօրքայ պահեալ ։ || ստորինք · ըստո֊րակս · ստորերկրեայ · ստորերկեայ · ստորակ · ստորադասեալ ։

ՍՐ

Սրահ · սաֆայ · բէհլէվ ։ || սրահ · սրահակ · դաւիթ · վտառ · պատշգամբ · պատշ֊գամբ · պատշգամբք · պատշգամբ · եզրամ · դահլիճ · ճեմք · ճեմելիք · ճեմելի · ճեմա֊րան ։
Սրահ, ղաւան տանը · տաղար ։ || Նախագաւառ · դաւիթ · բակ ։
Սրահ վարի · ալտըշի սաֆայ · տաղար ։ || վերջա֊դաւիթ · բակ ։
Սրահ վերի · եօգարըի սաֆայ ։ || վերնատրահ · վերնադաւիթ · մանկադաւիթ ։
Սրամիտ · սուր միտք ունեցող · միտքը սուր · ագըլը քէս֊կին · ազըլլը · զէյրէք ։ || սրամիտ · կորովամիտ · Ճարտարամիտ · նրբամիտ · քաջամիտ · սրա֊գամիտ · երագամիտ ։
կմ, սրատես · սուրըմիտ · նրբիմաց · նր֊բահայեաց · մտավարժ · արագահաս · ար սուր, քաջուս · ուշիմ · ուշեղ ։
Սրամիտ տղայ ։ || մանուկ սուր ։
Սրամտութիւն · սուր միտք ըլ խէմ · զէյրէքլիք · ազըլլըլըգ ։ || սրամտութիւն · սրատեսութիւն · երագամտութիւն · երագամտութիւն · կորովամտութիւն · քաջամտութիւն · Ճարտարամտութիւն · Ճարտարամտութիւն · նրբամտութիւն · ուշեղութիւն · ուշիմութիւն · ուշմութիւն ։
Սրայ ։ * || տե՛ս Կարգ · շարայ ։
Սրայ դնել ։ || տե՛ս Կարգաւորել ։
Սրայ սրայ ։ * || տե՛ս Դաս դաս ։
Սրավարան ։ * || տե՛ս Կարգաւ, և զհետա֊հետեան ։
Սրատես · սուր աչք ունեցող · սուր նայող · սուր փէ֊նող · էյի կէօրէն · կէօզ էր թէզիլին ։ || սրատես · սրատեսութեամբ · սրատեսութեամբ · սրատես · սրատեսակ · սրատես · սրատես · սուրահիս ։
կմ, բարեսաես · քաջատես · յստակատես · քաջահայեաց · կորովաբիբ · աչեղ ։
Սրատեսութիւն · աչից սրութիւն ։ || սրատեսութիւն · յստակատեսութիւն · սրակնութիւն · սրութիւն աչաց · կորովութիւն բբաց ։
Սրբագրած · փէղլէմիշ · ծնղագրըեցած · իմզալը ։ || սրբագրեալ · ուղղագրեալ · ուղղագրիչ ։
Սրբագրել · ինձայ գօմաք · փէղլէմէք · դողը֊րուլթմագ · ծնղագրմագ ։ || սրբագրել · ուղղա֊գրել · ուղղել · սրբել 'ի սխալանաց · 'ի բաց քերել զսխալանսն ։
Սրբագրելը · } իմզայ · փէղլէմէսիլմէք ։ || սր֊
Սրբագրութիւն · }
բագրութիւն · ուղղագրութիւն ։
Սրբագրութիւն · թուղթ վրայ գրած, կամ թուղթ մը խօսած ։ || շալակ ։
Սրբագրութիւն ունեցող վրան · ինչպէս են թուղթ բառ՝ թուղթ մէջ · կամ պտուղ թուղթ երես մէջ ։ || շա֊լակաւոր ·
Սրբագրող · իմզան · ծնղագրըեց ։ || սրբագրող · սրբագիր · ուղղագիր ։
Սրբազան ։ || տե՛ս Սուրբ · և Աստուծոյ ։
Սրբած · սիլինմիշ ։ || սրբեալ · ջնջեալ · մաք֊րեալ ։
Սրբակաց ։ || տե՛ս Առաքինի ։
Սրբանալ ։ || տե՛ս Սուրբ ըլլալ ։
Սրբատուփ · խաչին սրբութիւն պահելու ։ || սրբա֊տուփ · տուփ սրբութեան ։
Սրբացած ։ || սրբացեալ · սրբեալ · սրբա֊նեալ · սրբական · սրբազնական ։ տե՛ս և Սուրբ ։
Սրբացնել · պիր ընել ։ || սրբացուցանել · սր֊բազնագործել · սրբել · Սուրբ առնել ։
Սրբացնելը · || սրբազնագործութիւն · սրբա֊գործութիւն ։
Սրբացնող · սուրբ ընող ։ || սրբացուցանող · սր֊բացուցիչ · սրբարար · սրբագործ · սրբազ֊նագործ · սրբազնակատար ։
Սրբացուցած ։ || սրբացուցեալ · սրբագոր֊ծեալ · սրբազնագործեալ ։
Սրբել · սիլմէք · թէմիզլէմէք ։ || սրբել · ջնջել · Սուրբ առնել ։ տե՛ս և Մաքրել ։
Սրբերը · Սրբերու տեղը · և այլն ։ || տե՛ս Սուրբ բառին տակը ։

Սրբութիւն · Դէք ընլուը : ‖ սրբութիւն · արդարութիւն · ամբծութիւն · մաքրութիւն · անարատութիւն :
Սրբութիւն · հաղորդ · որ է Տէրն մարմինը : ‖ տե՛ս Հաղորդ · փինձինայ :
Սրբութիւն առնել · հաղորդ առնել · հաղորդըլըմսըլ :
‖ հաղորդիլ Տէր խորհրդոյն · ընդունիլ զմարմին Տն · առնուլ զՏէր խորհուրդն :
Սրբութիւն տալ : ‖ տե՛ս Հաղորդ տալ :
Սրբութիւն տեղ : ‖ սրբանոց · սրբարան :
Սրբութիւնք, կամ Սրբութեամբ : ‖ սրբազնեա · սրբակերպ · սրբանման · սրբատեսակ · սրբազ_
տարազ :
Սրբութիւնք ծնունդ, կամ ծնած : ‖ սրբածին · մաքրածին :
Սրբուհի · Դէք քիզ : ‖ սրբուհի :
Սրբող · սիլէն : ‖ սրբող · սրբիչ · որ սրբէն : տե՛ս և Մաքրող :
Սրդող, կամ սրտդող · փասընըմայ · փառքընըլը · քօրքէ : ‖ սրտամտութիւն · սրտնութիւն · սրտնե_
ղութիւն · նեղսրտութիւն · նեղասրտութիւն · բար_
կութիւն · զայրացութիւն · սաստկութիւն · դժկա_
մակութիւն · դառնութիւն · դժգոհութիւն :
Կամ, ցասումն · զայրացումն · զայրացուկք · զայրուկք · զայրոյթ · զայրայց · զայրուց :
խիստ մեծ Սրդող · Թահիլիք · հըշմ · քօրթէ գա_
փալըլըդըր : ‖ սրտմտութիւն · ցասումն · մե_
ծայոյզ բարկութիւն · սաստկագոյն բարկութիւն · սրտմտութիւն բարկութեան · մեծ բարկութիւն :
Սրդողէն խղդած · քօրթէքիննըքէն ․պէլըմըշ : ‖ հեղ_
ձամտուղձ · հեղձամղձուկ · մղձկեալ · մղձուկ :
Սրդողէն խղդդէլ կամ Ճաթիլ · քօրթէքիննըքէն
չաթլամաք : ‖ մղձկիլ · հեղձամղձուկ լինիլ :
Սրդողէն խղդդէլը : ‖ մղձուկ · մղձկումն :
Սրդողը անցընել · քօրթէքինին կէչիրմէք : ‖ զե_
ղուցանել զցասումն · չածուցանել զսրտ_
մտութիւն · լուծանել զոգին բարկութեան · զնստուցանել զսոյզ մղձկանացն :
Սրդողը անցնիլ : ‖ տե՛ս Անցնիլ ծոցառը · սրդողը, եւ այլն :
Սրդողած · Բարկացած · քօրթէլէնմիշ · փառըլըմըշ · փառքընըլը : ‖ բարկացեալ · սրտմտեալ · զայ_
րացեալ · ցասուցեալ :
խիստ Սրդողած · Թահիլիլըլի · հըշմըլոյ կէլմիշ : ‖
զայրագին · զայրագնեալ · 'ի սրտմտութեան բարկութեան բրդէալ · սրտմտեալ · զզայրացեալ :
Սրդողելով պա՞հ կանչել · Բինըղէն կըռքմէ, պա՞հ ըսէնէ ․․ մարդասր ըլտծը : ‖ ըմբոստանալ · ամ_
պաչհաւկել · ընդդահաւցկել · ընդդարհաւկել :
Սրդողել · փառըլմաք · քօրթէլէնմէք · քինիլինմէք :
‖ բարկանալ · զայրանալ · ցասնուլ · սրտ_
մտիլ · սրտնիլ · սրտնեղիլ · նեղասրտիլ · ծանրամտիլ · դժգոհիլ · մաղձիլ · դժգոհիլ · դժգմնիլ · դժգմիլ · զինծիլ · զչարիլ · զչարել :
Կամ, դառնանալ · վշտանալ · տաղտկանալ · դժուարանալ · դժուարիլ · դժկամակիլ · դժկամակել · դժկամակ լինիլ · մթերալ · մկթալ · մքթել :
խիստ Սրդողել · սրդողէն կորը Բրդսմ ըլլալ · ․․․ փառըլմաք · քօրթէքիննըքէն փաղփաղմաք · Թահիլիքէ կէլմէք · Թահիլիրլէնմէք : ‖ սրտմտիլ · սրտմտել · զայրագնիլ · դիճագնիլ · ցաս_
չիլ · ցասնուլ · տաղտանալ :

Կամ այրացեա · բրդիլ 'ի բարկութեան · 'ի նա_
խանձ բրդիլ · 'ի սրտմտութեան բարկութեան բրդիլ · ծանրացասումն լինիլ · մխել բար_
կութեամբ · ջեռնուլ բարկութեամբ · ջեռանիլ ցասմամբ · ջերանիլ սրտմտութեամբ · կատա_
ղասումն լինիլ :
Սրդողկոտ · Բարկացող · փառըքմայ · փառքըն · փառըլըբէլէ · քօրթէլէ : ‖ ցասմնոտ · ցաս_
կոտ · բարկասիրտ · նեղասիրտ · դժուա_
րոտ · ծանրամիտ · մաղձաւոր · մաղձոտ · դժուարահաճ · սրտմտական · ցասմնական · դառնացող · դժկամակ · նախանձալլուկ · դժխոռ :
Սրդողկոտութիւն · փառըքմայլըք · փառքընլըք : ‖ ցասմնոտութիւն · ցասկոտութիւն · դժուարո_
տութիւն · մաղձոտութիւն · նեղասրտութիւն · նեղսրտութիւն · սրտնեղութիւն :
Սրդողեցք · փառըլմայ խաղը · փառըլըրաք · փառքընլըզ ըլան : ‖ զայրագին · գառնապէտ ․ ցասմամբ :
Սրդողցնել · փառըլթմաք · փառըլթըրմաք · քօր_
թէլէթմէք · քօրթէլէնտիրմէք · Թահիլիրլէնտիրմէք : ‖ բարկացուցանել · զայրացուցանել · ցա_
սուցանել · սրտմտեցուցանել · դառնա_
ցուցանել · վշտացուցանել · դժուարե_
ցուցանել · դժգմնեցուցանել · դժգմնե_
ցուցանել · զինծեցուցանել · զչարեցուցա_
նել · սաստկացուցանել · վրդովեցուցա_
նել · վրդովել :
խիստ Սրդողցնել · ճէք փառըլթմաք · գուդուրթ_
մաք · Թահիլիրլէնտիրմէք : ‖ սրտմտեցուցանել · ցասուցանել · ծանրացասումն առնել · 'ի սրտմտութեան բարկութեան բրդել · զզրգռել զոգին · նախանձուկս արկանել · նախանձ արկանել · նախանձեցուցանել :
Սրդողցնող · փառըլթըրան : ‖ բարկացուցիչ · զայրացուցիչ · ցասուցիչ · սրտմտեցուցիչ · դառնացուցիչ · նախանձեցուցիչ · նախան_
ձարկու :
Սրդողող : ‖ տե՛ս Սրդողկոտ :
Սրել · պիլէմէք : ‖ սրել · սրացուցանել · սայ_
րասուր առնել · թեկել · թեքել · խար_
տել : տե՛ս և Եսանով սրել :
Սրըխ · * սըրք : ‖ տե՛ս Զող, և զհետեւեալսն :
Սրըխ համալը · * համալ, որ սըրխով բան կը_
նէ : ‖ ձողաբարձ · ձողաբարձիկ · լծնբարձ բեռնակիր · լծակաւոր բեռնակիր :
Սրըխճի : * ‖ ձողաչէն · ձողակերտ :
Սրիկոն · սիսլէլայէնի նման կարմիր ներկ է : ‖ սրի_
կոն :
Սրղան, կամ ըսրղան : * ‖ տե՛ս Եղջն :
Սրմալը : * ‖ ոսկեկար · ոսկեհանկար · ոսկեհա_
ղարդ · ոսկեզարդ · ոսկեզարդ · ոսկեպա_
ճոյճ : տե՛ս և Սրմայով բանած :
Սրմալը զիլչոց ունող : ‖ ոսկեսար · ոսկե_
հանդերձ :
Սրմայ : * ‖ ոսկեթել · ոսկէթել · ոսկիաթել :
Կամ, ոսկեթել ձոյլ · ոսկիաթել ձուլածրոյն :
Սրմայով բանած, կամ նաշխած · } որմայ Բէլլէ ·
Սրմայով կարած, կամ հուսած · }
որմալը : ‖ ոսկենկար · ոսկէնկար · ոսկեման · ոսկէման · ոսկեհուռն · ոսկէհուռն · ոսկե_

հուռ. ոսկիահուռ. ոսկեթել. ոսկէթել. ոսկիաթել. ոսկենիւթ. ոսկեճամուկ. ոսկեկար. ոսկեկարան։ տես և Սրմալը։
Սրմաքեշ. * սըրմա չէքիճի. սիմքեշ։ ‖ ոսկեման. ոսկենիւթ. ոսկեգործ. ոսկեզօծ։
Սրնալ. դինչէնմէք։ ‖ սուր լինիլ. սրիլ. սրանալ։
Սրոց երկաթ. ճասաք։ ‖ երկաթ. երկաթի սրոց. սրոց պողովատակի։
Սրոց քար, կամ Սրոցաքար։ ‖ տես Եսան։
Սրութիւն։ ‖ սրութիւն. չէչոտութիւն։
Սրուակ. փաղափ է։ ‖ սրուակ։
Սրչայ։ * ‖ տես Սոչայքար և մասն։
Սրսկել։ ‖ տես Ցրցքնել։
Սրսկիչ. ձօր ցրցփնիլը գօրծիլ, կմ խոփ։ ‖ սրսկիչ. մշտիկ։
Սրսուռ։ ‖ տես Սռսուռ։
Սրտաբաց. սէրթ ճաչըգ. ինչէնս պաղի պաթիմանէր կոնէն. խուրիշ ուչուն։ ‖ զուարթարար. զուարճարար. զուարճալի. զուարճալից. զուարճական. զուարթական. հոգեզուարճ. հոգեզուարթ. հոգեհրապոյր։
Կմ, զուարճացուցիչ. զուարթացուցիչ. զբօսեցուցիչ. սփոփիչ։
Սրտաբացութիւն. խուրէղ աչըլմագ։ ‖ զուարթութիւն սրտի. զուարճութիւն ոգւոյ. զբօսանութիւն. զբօսանք. սփոփանք. սփոփութիւն։
Սրտակից. տոստ։ ‖ սրտակից. գիտակից. գիտակցակից. մտերիմ. համախոհ։ տես և Խորհրդակից։
Սրտամաշութիւն. խուրէղ էզիլմէսի։ ‖ սրտամաշութիւն. ոգեթափութիւն. հոգեթափութիւն։
Սրտանց. խուրէքտէն. ճանի կէօնիւլտէն։ ‖ 'ի սրտէ. սրտի մտօք. սրտատուչ կամօք. կամակար սրտիւ. կամակար մտօք. յօժարամիտ սրտիւ. յօժարամիտ կամօք. բոլորամտէ սրտի. ողջով չափ. ողջովք չափ. հոգւովք չափ. 'ի անկեղծ սրտէ. 'ի կամակարութեան. մտադիւր իմն. սէրտիւ։
Կամ, սրտալիր. կամակար. մտադիւր. մտայօժար. բերկնայօժար. նախայօժար. կամայօժար. անձնական. անձնականակ. բերկնական. բերկնայորդոր. բերկնաձեռն. յօժարական. յօժարամիտ. յօժարափոյթ. յօժարաւէր. յօժարադոյն. սէրտ։
Եւ կմ, յօժարութք. յօժարարար. կամակարար. կամակարապէս. մտադիւրագոյնս. սէրտագոյնս. սէրտս։
խիստ Սրտանց. ճանի կէօյնիւլտէն։ ‖ 'ի խորոց սրտէ. սրտի մտօք. մտադիւրագոյնս. մտադիւրագոյն։
Սրտանց աշխատանք. սիրով աշխարիշ։ ‖ ջերմեռանդն աշխատութիւն. յօժարամիտ աշխատանք. կամակար վաստակք. աշխատասիրութիւն. երկասիրութիւն։
Սրտանց աշխատիլ. սիրով բօնիլ. ճանի կէօյնիւլտէն չալըշմաք։ ‖ կամակար մտօք աշխատիլ. սրտի մտօք վաստակել. գործել յօժարամիտ սրտիւ. և այլն։
Կմ, ջանասէր լինիլ. երկասէր լինել. աշխատասէր գոլ. աշխատասիրել. երկասիրել. ժրաջանել. մրցել. մրցիլ։
Սրտանց աշխատելով. ճանի կէօյնիւլտէն չալըշարագ։ ‖ սրտի մտօք վաստակելով. աշխատասիրաբար. երկասիրաբար։
Սրտանց աշխատող. ճանի կէօյնիւլտէն չալըշան։ ‖ աշխատասէր. երկասէր. ջանասէր։
Սրտանց կանչող։ ‖ սրտադրոշ. սրտաձայն. ջերմաձայն։
Սրտանց հաւատցող, կմ ան ընող։ ‖ սրտահաւատ։
Սրտանց ուզել։ ‖ 'ի սրտէ խնդրել. սրտի մտօք բաղձալ։ տես և Յօժարել։
Սրտանց ուզող։ ‖ տես Յօժար։
Սրտանց զինքը տալ նետող, կմ տալ փնող։ ‖ նախանձեան. սեղանաձեռն. բերկնադրաւ. գիմադրաւ։
Սրտանց ցաւելով. խուրէքտէն անճըմարագ։ ‖ սրտացաւաբար. սրտացաւութեամբ։
Սրտանց ցաւեցնել։ ‖ 'ի սրտէ ցաւեցուցանել. տաղտկացուցանել. վշտակեցուցանել։
Սրտանց ցաւիլ. խուրէքտէն անճըմագ։ ‖ 'ի սրտէ ցաւիլ. տաղտկանալ։
Սրտավանց։ ‖ տես Սրտանց։
Սրտէ, Սրտի, և այլն։ ‖ տես Սիրտ՝ բառին տակը։
Սրտնեղիլ. սըրթը նէզիւ. օֆըլմագ. խուրէթ փարալանմագ։ ‖ սրտնեղիլ. անձուկ լինել. ձանձրանալ. ձանձրոյթ լինիլ. դայրանալ։ տես և Նեղել։
Սրտնեղութք. խուրէք փարալանմա։ ‖ սրտնեղութիւն. անձկութիւն. անձուկ. տաղտկալի։
Սրտոտ. խուրէքլի։ ‖ սրտոտ. սրտեայ. սրտայրի. սրտոտ. արուոր. արի. արիական. քաջ. քաջիկ. քաջեան. քաջասիրտ. քաջանդի. ուժգնասիրտ. անդրդուելի. աշխոյժ. յոյն։
խիստ Սրտոտ. չոք խուրէքլի։ ‖ անմկնդրեալ. քաջիկ եւս. քաջաւէտ. քաջամտիկ. բազմահունչկու. մեծահոծկու. անարկ. ախորտ. յոխորտ։
Սրտոտ ըլլալ. } խուրէքլի օլմագ. խուրէքլէնմէք։
Սրտոտնալ. }
‖ սրտանալ. սրտեղանալ. քաջանալ. արուանալ. արիանալ։
Սրտոտ ընել. } խուրէքլէնտիրմէք։ ‖ սրտացուցանել. սրտեղացուցանել. քաջացուցանել. արիացուցանել. արուեստացուցանել։
Սրտոցնել. }
Սրտոտութիւն. խուրէքլիլիք։ ‖ սրտեղութիւն. քաջութիւն. քաջասրտութիւն. քաջալանջութիւն. արիութիւն. արութիւն. արուեստութիւն. ժրութիւն. աշխուժութիւն։
Սրտոտուք. խուրէք էնն. էյէրվէկ էնէն։ ‖ քաջասրտաբար. արիաբար. յոխորտաբար։
Սրուիլ. սրնալ. դինչէնմէք։ ‖ սուր լինել. սրիլ. սրանալ։
Սրօղ. գինչէյէն։ ‖ սրօղ. սրիչ։

ՍՓ

Սփայ, կմ Սըփայ։ * ‖ տես Սուանակ։
Սփիլիտ. քաղաք է։ ‖ սալալաթան. նոր սալոնա։
Սփղըն, կմ Սըփղըն։ * ‖ սպձկնք. սպձեանք։

Սփըղընձի · * սիւղըն շիշող ։ ‖ արծնագործ · արծնարար ։
Սփըղընձի · * սիւղըն ծախող ։ ‖ արծնավաճառ ։
Սփըղընձի · սիւղընով յուղ բռնող ։ ‖ արծնահար · արծնորդակ ։
Սփաւել ։ ‖ տես Տարածել ։

Ս Ք

Սքլեցնել ։ ‖ տես Սվքեցնել ։
Սքլել ։ ‖ տես Սվքել
Սքօցիա · գաւառ է ։ ‖ սկովտիա ։

Ս Օ

Սօդօմ · ուգրամ · լութ չէհրի ։ ‖ սոդոմ · սոդոմմ · սոդոմացւոց քաղաք ։
Սօդօմացի · ուգրամլը ։ ‖ սոդոմացի · սոդոմմայեցի · սոդոմայաբնակ · սոդոմածին ։
Սօդօմացիներ ։ ‖ սոդոմայեցիք · սոդոմայք ։
Սօդօմ գօմօր ։ ‖ սոդոմ և գոմոր ։
Սօթանել · ուղաձմաք ։ ‖ ամփոփել · պարուրել · շրջապարուրել · պարուատել ։
Սօթանել թեզնիքը , կմ թեւը · գօլլանու ուղաձմաք ։ ‖ շրջել , կմ շրջապարուրել զթեզանիս · ածել թեզանիս զբազկաւ ։
Սօթանել փէշերը , կմ Սօթարել · ուղանձմաք ։ ‖ ամփոփել զքղանցսն · ամփոփել զմէջ իւր · գօտի է մէջ ածել · գօտեւորել ։
Սօլ · Սօլդին · և այլն ։ * ‖ տես Ձախ · Ձախ գին , և այլն ։
Սօլախ ։ * ‖ տես Ձախ , և Ձախլիկ ։
Սօլախ թաղաւուրի , և այլոց ։ ‖ թիկնապահ · անձնապահ · ասպազինալար · սպառազինալար · սպասաւոր · փուշտիպան · փշտիպան ։
Սօլախ պաշի · * սօլախպաշը ։ ‖ անձնապահապետ · թիկնապահապետ · պահապանապետ · սպաթար ։
Սօլէր · ֆօրպաւ ։ ‖ սոլէր · հողաթափ · սանդալ · օդ ։ տես և Բապուչ ։
Սօլէրիկ · ֆօրպաճըգ ։ ‖ սանդալիկ ։
Սօլէ · քաղաք է ։ ‖ սոլէ · պոմպէուպոլիս ։
Սօլին · քաղաք է ։ ‖ սելեկիա · սելեւկիա ։
Սօլմիշ ըլլալ · * սօլմաք ։ ‖ տես Գունը թափիլ , և Թառամիլ ։
Սօլուխ՝ մարդոյ , և անասնոյ · սօլուք ։ ‖ տես Շունչ , և Հևք ։
Սօլուխ՝ փչելու , և այլ ծակ ունող իրաց ։ ‖ շունչ · փուք ։
Սօլուխ առնել՝ ծակ ունող իրաց · սօլուղ ալմաք ։ ‖ շունչ առնուլ · շնչահան լինիլ · օդ ձգել · օդառնար լինիլ ։
Սօլուխլուխ · նէֆէսլիլիք ։ ‖ շնչահան · շնչելոյզ ։
Սօլումիշ ըլլալ · սօլումաք ։ ‖ հեւալ ։
Սօխախ · * սօգագ ։ ‖ գաւիթ · փողոց · պողոտա · պողոտայ · հրապարակ · հետաւորան · գնացք · փող ։
Սօխախի մարդ · հէչօփիաք ։ ‖ գաւեհիկ · ռամիկ · գեղջուկ · սոսկական ։
Սօխախի մէջը · սօգագտայ ։ ‖ 'ի գաւեհի · 'ի փողոցի ։
Սօխախի մէջ տեղը · սօգագ ինէ · ‖ փողոցամէջ · գաւեհամէջ ։
Սօխախին մէջ տեղը · (Ներքօյական ·) սօգագ իչինտէ ։ ‖ 'ի փողոցամիջի · 'ի գաւեհամիջի ։
Սօխու · * փիղէք ։ ‖ սամոյր ։
Սօխուլմայ , կամ սօգուլմայ ։ * ‖ մխուելի · մխանք · մխմխանք · սպրդումն ։
Սօխուլմիշ ըլլալ · սօգուլմաք ։ ‖ մխիլ · մխրճիլ · մխմխիլ · սպրդիլ · 'ի ներքս վարիլ · 'ի ներքս սպրդիլ · խղխթել ։
Սօղալ ։ ‖ տես Սողալ ։
Սօղան ։ * ‖ սոխ ։
Սօղուլճան , կմ Սօղլուճան ։ * ‖ տես Ճիճի · որդնակ ։
Սօմ ։ * ‖ տես Սամֆի · պիստինան · և զհետեւեալսն ։
Սօմախ ։ * ‖ տես Սումախ ։
Սօմար · * ցորենի չափ է ։ ‖ քոռ · քոռս ։
Սօմուն ։ * ‖ տես Հացի մը գլուխ ։
Սօյ · Սօյ պաշը , և այլն ։ * ‖ տես Ազգ · ծնունդ · Ազգի գլուխ , և այլն ։
Սօյաօղլի ։ * ‖ տես Ազգ · ախնորդ · և զհետեւեալ բաղխմունս նորա ։
Սօյ · Սօյ սօյ · և այլն ։ * ‖ տես Կերպ , և Թիւրալիւր թեւրալիւր , և այլն ։
Սօյալ · * գօփի , ղոր ծեղըը ... ։ ‖ կողակկէն ։
Սօյալ ։ * ‖ տես Շեմ , պատան ... , և այլն ։
Սօյթերի ։ * ‖ տես Քովլընտի ։
Սօյղուն ։ * ‖ տես Թալան , և զհետեւեալսն ։
Սօյմիշ ընել ։ * ‖ տես Թալլել ։
Սօյմիշ ընել զպառուղ ։ ‖ տես Կեղևել ։
Սօնդ ։ * ‖ տես Վերջ ։
Սօնդ գալըը ։ * ‖ ախնլեգոր · ախնլեքոր · ախն լքեալ · յետնորդ · յետին · վերջադաս · վերջու մնացեալ ։
Սօնդ սօղուննայ , կամ սօղ սօղունտայ ։ * ‖ տես Պիհնայեարը ։
Սօնղրու ։ * ‖ տես Վերջ ունող ։
Սօնղրայ ։ * ‖ տես Եւան ։
Սօնղրաքի ։ * ‖ տես Յետքի ։
Սօրղուճ , կմ սօղրուճ ։ * ‖ ցցունք ։
Սօրղուճճի ։ * ‖ ցցունագործ · ցցունարար ։
Սօրղուճճի պաշի ։ * ‖ ցցունապետ ։
Սօրվել , կմ սօվրել ։ * ‖ տես Սորվիլ ։
Սօփ ։ * ‖ տես Ազգ · ծնունդ ։
Սօփալը ։ * ‖ տես Բրասար ։
Սօփայ ։ * ‖ տես Բիր ։
Սօֆիա · քաղաք է ։ ‖ սոֆիա ։
Սօֆու ։ * ‖ կրօնաւոր · պաշտօնաւոր · յաճախաղօթ · նախանձայոյզ · օրինապահ · վրէժխնդիր օրինաց ։
Սօֆայ ։ * ‖ գահոյք · սոսուածարանք · խմառակ ։

Ս Ֆ

Սֆըրա ։ * ‖ տես Սըֆըրա ։

✠ ✠ ✠

Վ. Ր.

Ավ. * || տես Քարավ.

Վազ դալ. * || տես Թարկը տալ.

Վազ. ճաղէլը. ղէյրէթ. գօ_
շու : || վազք. արշաւք.
արշաւանք. արշաւան. ար_
շաւանակ. արշաւումն. ընթացք : տես և
Վազելը՝ Ըրսան :

Վազած. ղէյրէթլի. || վազեալ. արշաւեալ.

Վազած. ագմըշ. || հոսեալ. ծորեալ. տես և
Վազել, Ըրսան, և այլն :

Վազած բան : || հոսանք. ծորանք. ծորան :

Վազել. ղէյրէթլէ. գօշմագ. չօբալամագ. չէքմէ.
չէքմէքէ չիթմէք : || վազել. արշաւել. ըն_
թանալ. պնդել. պնդիլ.
Կմ, վազս առնուլ. վազս առնել. 'ի վազս
լինիլ. յընթացս լինիլ. արշաւանս առնուլ.
արշաւանս առնել. արագոտն բերիլ. երա_
գել յընթացս. Ճեպով երթալ. փութա_
նակի հասանել. 'ի շտապ տագնապի Ճա_
նապարհորդել. արշաւասոյր լինիլ.
Խիստ Վազել. չօք ղէյրէթլէ : || քաջ արշաւել.
քաջարշաւ լինիլ.

Վազել, Ըրսան, գէնան, տըփընէն, տաղի, և այլն.
ագմագ : || հոսել. ծորել. սորել. բղխել.
սուրալ. գնալ.
Կմ, հոսիլ. ծորիլ. սորիլ. բղխիլ. հեղա_
նիլ. հեղուլ.

Վազել առջևէն : || տես Առջևէն վազել.

Վազել կրակի պէս : || տես Կրակի պէս վրայ
վազել.

Վազել ձիով. || տես Ձիով վազել.

Վազել տալ. || տես Վազցնել.

Վազելը. || տես Վազ, ճաղէլը.

Վազելը, Ըրսան, գէնան, և այլն. ագըշ. || հո_
սումն. բղխումն. ծորումն. վիժումն. սո_
րումն. սոր :
Կմ, հոսանք. ծորանք. վիժանք. սահանք.

Վազելով. ղէյրէթլիլէ. ղէյրէթլէ. գօշարագ :
|| վազմամբ. վազիւք. արշաւանօք. արշա_
ւանի. արշաւակի. շաւակի. 'ի շաւակի.
'ի շաւարկի :

Վազեցնել. || տես Վազցնել.

Վազկան : || տես Վազուկ :

Վազկանութիւն. ղէյրէթլիլիք : || վազողութիւն.
քաջընթացութիւն :

Վազն 'ի վազը. ղէյրէթլէ. գօշարագ. չէքէ_
չէքէ : || վազ ընդ վազ. շաւարկի. 'ի շա_
ւարկի : տես և Վազելով :

Վազուկ. ղէյրէթլի. գօշան : || վազող. արշա_
ւուկ. ընթանալի. փոյթընթաց. երագ_
ընթաց. փոյթարշաւ. արագոտն. երագ_
ոտն. թեթևոտն. թեթևոտիք. տաճիկ.
զոր օրինակ.
Վազուկ ձիով եկաւ : || եկն տաճիկ երի_
վարաւ :

Խիստ Վազուկ. չօք ղէյրէթլի : || քաջարշաւ.
քաջընթաց :

Վազուկ, Ըրսու, գէնի, և այլն. ագան : || հոսա_
նուտ. հեղանուտ. հեղանիւթ. հեղհեղուկ.
հե ուկ. հոսիչ. հոսելի. գնայուն. հե_
ռաւախաղաց. եռևախաղաց :
Կմ, հոսական. լուծական. ծորական. ծո_
րան. սոր. լոյծ. նայ. զոր օրինակ.
Ջրուն բնութիւնը վազուկ է : || Նայ է բնու_
թիւն ջրոյ :

Վազվզել. ճաղճափէլ. էօթէյէ պէրիյէ ղէյրէթլէ :
|| վազվազել. այսր և անդր վազել :

Վազվզել, Ըրսու, էղի, տաղի, և այլն : || հոս_
հոսել. ծործորել. թորթորել. սորսորել :
Կամ, հոսհոսիլ. ծործորիլ. թորթորել.
սորսորիլ :

Վազվզցնել. աշաղը եօգարը ղէյրէթլէթմէք : ||
վազվազեցուցանել. այսր և անդր ընթա_
ցուցանել :

Վազվզցնել, ըխըթմէք, ագըթմ, և այլն : || հոս_
հոսել. ծործորել. թորթորել. սորսորել :

Վազվռտել : || տես Վազվզել :

Վազցնել. ճաղէցնել. ղէյրէթլէթմէք. գօշդուր_
մագ. չէքթիրմէք : || վազեցուցանել. արշա_
ւեցուցանել. ընթացուցանել :
Կմ, տալ վազել. տալ արշաւել. տալ ըն_
թանալ :

Վազցնել, ըխըթմէք, և այլն. ագըթմագ : || հո_
սեցուցանել. ծորեցուցանել. թորեցու_
ցանել. սորեցուցանել. բղխեցուցանել.
կղեցուցանել :
Կմ, հոսել. ծորել. սորել. հեղուլ. բղխել :

Վազցող. ղէյրէթլէթէն. գօշդուրան : || վազե_
ցուցանող. վազեցուցիչ. արշաւեցուցիչ.
ընթացուցիչ :

Վազցող. ագըթան. ագըթըրան : || հոսեցու_
ցիչ. ծորեցուցիչ. ծորիչ. հոսիչ. շաւիչ :

Վազող : || տես Վազուկ :

չՎազող. ղէյրէթսիզ. գօշմայան : || անվազ.
անարշաւ. անընթաց :

Վաթել : || տես Թափել :

Վաթիլ : || տես Թափիլ :

Վաթանիկ. ալթմըշար : || վաթանեակ :

Վաթանւոր. ալթմըշլըգ. ալթմըշ գաթ : || վաթա_
նաւոր. վաթանապատիկ :

Վաթսուն. ալթմըշ : || վաթսուն. վաթանեակ :

Վաթսուն անգամ. ճըթաան հէդ. ալթմըշ քէրէ :
|| վաթսուն անգամ. վաթանիցս անգամ.
վաթանիցս :

Վաթսուն երրորդ. ալթմըշըւչիւնճը : || վաթանե_
րորդ :

Վաթսուն կանգուն. ալթմըշ արշըն : || վաթա_
նականգնեան. վաթսունկանգնեան :

Վաթսուն զաթ. ալթմըշ գաթլը : || վաթան_
կուղի. վաթանկուղեան. վաթանատակ.
վաթանաւոր. վաթանեկին. վաթանա_
պատիկ :

Վաթսուն զաթ. միլին փէրէ ճըթան. ալթմըշ
գաթ : || վաթանապատիկ. վաթանեկին.
վաթանեկի. վաթանաւոր :

Վաթսուներորդ. ալթմըշընճը փայ : || վաթսունե_
կու. վաթանեկեան. վաթանեկին :

Վաթսուն տարեկան, կմ Վաթսուն տարի գիմացօղ. ալթմըշ եաշընտա. ալթմըշլըք: || վաթսուն ամաց. վաթսնամեայ. վաթսնամեան. վաթսնեմեայ. վաթսնեմեան. վաթսնամենի:
Վալայ. շալ: || ցփսի:
Վալէնցա. Վալէնցի. քաղաք է: || վաղենտիա:
Վալիտէ: * || տես Մայր:
Վալիտէ, կմ Վալիտէ սուլթան: } տես Թագաւորի մայր:
Վախ. Վախ ըսել. և այլն. (Գլորիտն:) || տես Աֆսոս. Աֆսոսալ. և այլն:
Վախ. գօրգու: || երկիւղ. երկեղ. երկիղ. երկեաղ. երկիւղք. երկեղուկ. երկեան:
Կմ, ահ. հոյս. խէլթ. խիթ. խիրտ. վախք. վհատք. արհօրք. արհաւիրք. արհօրանք. զարհուրանք. զանգիտանք. զանգիտութի. ահաբեկութի. վհատութի. երկեանութի:
Կմ, կասկած. սարսափ. տագնապ. բոհմունք. պակուցումն. խիթումն. սարսափիւն. սոսափիւն. սոսաւէն. սոսիւն:
Խիստ մեծ Վախ. խէօֆ հօխնալը. գէնկը եօլէնը. եէղէն դօփալը: || զարհուրանք. խուճապանք. ահաբեկութի. սրտաբեկութի:
Կմ, զըմբաղք. զըմբաղ. բոհմունք. խուճապ. ցնորք:
Կմ, պակուցումն. պակչումն. սոսկումն. սարսափումն. սոսափումն. ցնորումն. խուճապումն. սոսափիւն. սոսաւէն:
Վախ ունենալ: || տես Վախնալ:
Վախ չունենալ: || տես չՎախնալ:
Վախ տալ. ահ տալ. գօրգու վէրմէք. աթէշ թութմաք. օտան փիւլէք. էղանմաք: || ահաբեկեցուցանել. երկեցուցանել. սպառնալ. խրոխտանալ. յոխորտանալ. յոխորտալ. խրոխտալ. գոռալ. բարբալ:
Կմ, խրոխտել. խիզախել. սարսել. որոտալ սպառնալեօք: տես և Վախցնել:
Վախ տալը. ահ տալը. աթմայ թութմայ: || սպառնալիք. սպառնացումն. սպառնումն. յոխորտանք. խրոխտանք. ահաբեկութի. խիզախութի. մեծաբանութի:
Վախուն դողալ, կմ Վախնալէն դողդղալ. գօրգուտան թիթրէմէք: || սասանիլ. սարսիլ. սարսափիլ. սոսափիլ. սոսկալ:
Վախուն, կմ Վախնալուն եռեւսանց երթալ. թօրբուռա եէրէ կիրմէք: || չըմանուլ. յետս ընդոստանուլ. յետս սարտնուլ:
Վախկոտ. ուրք չունօղ. գօրգաք. եուրէքսիզ: || երկչոտ. երկնչոտ. պագչոտ. պակչոտ. վեհերոտ. վահրոտ:
Կամ, զանգիտօղ. անարի. անարիական. կնատ. վեհեր. վեհերոտի. փոքրահոգի. փոքրոգի. գմեղկի. անխրախոյս. անխրախուսելի:
Կամ, վատասիրտ. թուլասիրտ. ցոփասիրտ. սրտաթափ. թուլամորթ:
Խիստ Վախկոտ. գանը գօրգաք: || ամենաերկչոտ. ամենապակչոտ. ամենակնատ. անարիագոյն. վատասրտագոյն:
Վախկոտ ըլլալ. գօրգաղ օլմաք: || երկչոտիլ. վատասրտիլ. կնատիլ: || տես և Վախնալ:
Վախկոտ ընել. գօրգաղ էթմէք: || երկչոտել. վատասրտել. կնատել. կնատեցուցանել:
Վախկոտութի. գօրգաքլըք: || երկչոտութի. պակչոտութի. վեհերութի. վեհերոտութի. վահրոտութի. կնատութի. անարիութի. անարութի. վատասրտութի. թուլասրտութի. թուլամորթութի. սրտաթափութի:
Վախճան. օնուղ: || վախճան. վաղճան: տես և Վերջ:
Վախճան. նիհայէթ. ախրէթ: || վախճան. նպատակ. գիտումն: տես և Դիտաւորութի:
Վախճանած. մէօրթ. մէրհում օլմուշ: || վախճանեալ. կատարեալ. ննջեցեալ. հանգուցեալ
Վախճանիլ: || տես Մեռնիլ, բարի մարդու:
Վախնալ. գօրգմաք: || երկնչիլ. զարհուրիլ. արհօրիլ. յարհօրիլ. ահիլ. ահուիլ. պակչիլ. պախչիլ. պակնուլ. զանգիտել. ահնածել.
Կամ, ահանալ. զանգիտանալ. զոփանալ. զոփալ. խիթալ. խեթալ. խիթալ:
Կմ, երկչոտիլ. վատասրտիլ. վհատիլ. վեհերիլ. ցնորիլ. քաշքնել. հրշել. զոփել:
Իսկ կմ, զահի հարկանիլ. զերկիւղի հարկանիլ. զերկիւղիւ գալ. զերկիւղ ասատանալ. յահի լինիլ. ահագէտ լինիլ. ահ պատել զոք. անկաւ ահ ՚ի վր նր. եղև ահ ՚ի վր նց. ահ կալաւ զամենեսին:
Խիստ Վախնալ. եէղէն դօփմաք. ուէրէք քէթէր. գէնկը թօպլը. քօփէ գօփմաք: || զարհուրիլ. արհօրիլ. տագնապիլ. սասանիլ. սարսափիլ. սոսափիլ. զոփիլ. պակչիլ. ահաբեկիլ. սրտաբեկիլ. սրտաթափիլ. խուճապիլ. սոսկալ. զոփալ. զոփանալ. պակնուլ. չըմնուլ:
Կմ, ահիւ տագնապիլ. զահի հարկանիլ. զերկիւղի հարկանիլ. ահաբեկ լինիլ. սրտաբեկ լինիլ. սրտաթափ լինիլ. մեծատագնապ յարհօրիլ. երկիւղագին լինիլ. մեռանել յերկիւղէ:
չՎախնալ. ճօխ չունենալ. գօրգմամաք: || զերկիւղ ինչ ոչ ունիլ. չերկնչիլ. չզանգիտել. աներկիւղ գոլ. անահ կալ. անկասկած լինիլ. անհոգ լինիլ. անհոգանալ. ապահովանալ. յապահովանալ. յապահովիլ. ապահովիլ:
Վախնալ զարմանալով: || պակնուլ. պակչիլ:
Վախնալը: || տես Վախ:
չՎախնալը. գօրգմամազլըք: || աներկեղութի. աներկիւղութի. ապահովութի. անքոյթութի. անկասկածութի. համարձակութի:
Վախնալով արտորալ. գօրգուտան էլէնմէք: || տագնապիլ. խուճապիլ. խուճապել. խուճապ տալ:
չՎախնալով. ատանց ճօխնալը. ատանց ճօխճինէլը. գօրգուսուզ: || աներկիւղ. համարձակ. համարձակագոյն. համարձակապէս. քաջապէս:
Վախնալու. գօրգուճու: || երկնչելի. զարհուրելի. ահաւելի. պակչելի. սարսափելի. սոսկալի. երկեղական. երկեղուտ: տես և Ահաւոր:

խիստ Վախնալու · չօգ գօրգուլաճագ ։ || երկիւղագին · երկեղագին · զարհուրագին · երկիւղալի ։ տե՛ս և խիստ Ահաւոր ։

Վախնալու գողալ ։ || տե՛ս Վախնալուն գողալ ։

Վախվխել · գօրգմագ ։ || վախվախել · երկչոտիլ · վեհերոտիլ · վարերոտիլ · վեհերիլ · վեհերել ։

Վախվխելով · գօրգա՛յ գօրգայ · գօրգարագ ։ || ահ ընդ ահ · խիրտս խիրտս · երկեւղալից · երկիւղորէն · երկիւղախառն · զարհուրագին · զոր օրինակ ·

Վախվխելով կերթայ ։ || ահ ընդ ահ երթայր · խիրտս խիրտս գնայր ։

Վախվխելով կը քալէր · || ահ ընդ ահ, կամ խիրտս խիրտս քայլէր ։

Վախտ ։ * || տե՛ս Ատեն · զաման ։

Վախտասըզ ։ || տե՛ս Պէյվախտ ։

Վախցած · գօրգմուշ ։ || երկուցեալ · զանգիտեալ · պակուցեալ · պակեալ ։

Վախցնել · գօրգութմագ · գօրգութտուրմագ · խօֆէթմէք ։ || երկեցուցանել · երկուցանել · ահացուցանել · զանգիտեցուցանել · պակուցանել · վհատեցուցանել · քաջքեցուցանել · վհատել · ահաբեկել ։

Կամ, երկեղուկս առնել · երկեղուկս արկանել · երկիւղիկս արկանել · ահ արկանել · ահաբեկ առնել · ահագէտ առնել ։

խիստ Վախցնել · եօտիւնիւ պօփոնէք · ուրքը քըրմէք · զէհիր թօշնէք · եօփէնխը գօփարմագ ։ || ահաբեցուցանել · սոսկացուցանել · սարսափեցուցանել · զարհուրեցուցանել · սոսափեցուցանել · սարսեցուցանել · խուճապեցուցանել · շուարեցուցանել ։

Կամ, սրտաբեկել · սրտաթափել · սրտաթափ առնել · սրտաբեկ առնել ։ տե՛ս և Վախցնել ։

Վախցնող · գօրգութան ։ || երկեցուցանող · երկեցուցիչ · զանգիտեցուցիչ · ահացուցիչ · ահաբեցուցիչ · պակուցիչ · վհատեցուցիչ ։

Կամ, ահռելի · ահարկու · ահաւոր · ահեղ · ահագին · ահաբեկ · ահագէտ · սրտադողի · պակուցանողական · զարհուրատեսակ · զարհօրատեսակ · յոխորտ · սխորտ ։ տե՛ս և Վախնալու ։

խիստ Վախցնող · ըշինը թօշնող ։ || պակուցանող · սոսկացուցիչ · սարսափեցուցիչ · պակուցիչ · զարհուրեցուցիչ · խուճապեցուցիչ ։

Կամ, երկիւղաբեկ · երկիւղագին · երկեղագին · երկիւղալիր · երկիւղալի · երկիւղալից ։ տե՛ս և Վախցնող ։

Վախցող · գօրգան ։ || երկնչող · զանգիտող · երկիւղալի · երկիւղալիր · երկիւղալից · ահաբեկ · ահագէտ · ահաբեկեալ · պակչելի · ակնածու ։ տե՛ս և Վախկոտ ։

Վախցող · Հօխ լունող · գօրգմայան ։ || անահ · աներկիւղ · անկասկած · անխուճապ · անքաջքնելի · անպախ · անխեթ · անվհատ · անհոգ ։

Կամ, չզանգիտող · չերկնչող · համարձակ · վստահանձն · յանձնապաստան ։ տե՛ս և Կորիճ · ոչպոփ ։

Վակաս · օճաղլըգ · սանթըղալ մինթանը ։ || վակաս · ուսանոց · եփոտ ։

Վակասաւոր · օճաղլըգլը · մինթանլը ։ || վակասաւոր · վակասակիր · վակասատուր · վակասազարդ ։

Վահագ · մարդու և չաստուի անուն է ։ || վահագն ։

Վահան · մարդու անուն է ։ || վահան ։

Վահան · ղալխան · գալգան ։ || վահան · միւռանդ · ասպար · պատսպանք ։

Վահան կրող ։ } տե՛ս Վահանաւոր ։
Վահան առնող ։

Վահանը կոտրող · գալգան գուան ։ || վահանաբեկ · ասպարաբեկ · մինդաբեկ ։

Վահանի կոտր, կամ կոտորուք · գալգան բարչասը ։ || վահանաբեկ · ասպարաբեկ · մինդաբեկ ։

Կամ, բեկոտր վահանի · բեկոր ասպարի · հատոր մինդի ։

Վահանով զարնել · գալգան ըլան վուրմագ ։ || վահանահար առնել · մինդահար առնել · ասպարահար առնել ·

Վահանով զարնող, կամ վահանին զարնող, կամ զարկած ։ || վահանահար · մինդահար · ասպարահար ։

Վահանով պատած · գալգան ըլան գօռունմուշ, եա օրթիւլմիւշ ։ || վահանապատ · մինդապատ · ասպարապատ ։

Կամ, վահանափակ · մինդափակ · ասպարափակ · ասպարափակ ։

Վահանով պատել · գալգան ըլան գօռումագ, եա օրթիւլմէք ։ || վահանափակ առնել · ասպարափակ առնել · սպարափակ առնել ։

Վահանով պատերազմող · գալգան ըլան ճէնկ իտէն ։ || վահանամարտ · ասպարամարտ · մինդամարտ ։

Վահանաւոր · գալգան ալան · ղալխանլը · գալգանլը ։ || վահանաւոր · մինդաւոր · ասպարաւոր ։

Կամ, վահանակիր · մինդակիր · ասպարակիր · սպարակիր · պատենակիր ։

Եւ կամ, վահանավառ · մինդավառ · ասպարավառ · սպարավառ · պատենազէն ։

Վահանիկ · պզտիկ վահան · գալգանճըգ ։ || վահանակ · ասպարակ ։

Վաղարշկերտ · ուչքիլիսէ · գասապէ ։ || վաղարշակերտ ։

Վաղը · եարըն ։ || վաղիւ · վաղիւն · առ վաղիւ · առ վաղիւն · 'ի վաղիւն · 'ի վաղիւ անդր · զվաղուի օրն · 'ի վաղուեան աւուր · զայգոյ · կրաս ։

Վաղը կանուխ · եարըն էրթէն ։ || վաղիւ ընդ այգն · վաղիւ ընդ առաւօտն ։ տե՛ս և Առաւօտանց կանուխ ։

Վաղը չէ միւս ալ օր · Միւս ջուր · եարըն փէկի օպիւր կիւն ։ || 'ի միւսում աւուր · 'ի միւս վաղուէին · զմիւս վաղուէին ։

Վաղուեան · եարընքի ։ || վաղուէին · վաղուեան ։

Վաղուեան համար · եարընքի էօթիւրիւ ։ || զի վաղուէին · յաղագս վաղուեան աւուր ։

Վաղուց ։ || տե՛ս Շատոնց ։

Վաղուցու ։ || տե՛ս Շատ ժամանակուան ։

Վաղինօք : || տե՛ս Սլաւոնա · և Սլաւոնը · և Սլաւոնէանք :

Վաղինօք կանոնս : || տե՛ս Կանոնախառնոտ :

Վա՛յ · (Ողբերգութիւն ·) || վա՜յ · եղո՛ւկ · աւա՜ղ · բամբէ · վա՛հ · ա՛խ · ո՜ · ո՛հ · հէ՛յ :

Վայ բերել · } Վայ կանչել · } վայ չաղըրմագ · վայլամագ : || վայ կարդալ · վայս արկանել · վայել :

Վայ կանչելը · վայ բուէուը : || վայիւն · եղկումն :

Վայ տալ · վայ վերմէք · վայ պուլընայ գեմէք : || վայ կարդալ · եղուկս արկանել · աւաղս արկանել · աւաղել · եղկել · հեծել · հեծա- ցուցանել :

Վայն 'ի վրան բերել · վայ պուլընայ չեթիրմէք : || վայոց պատահման առնել · վայոց պատահե- ցուցանել · վայօք վարակել · եղկելի գոր- ծել · թշուառական առնել · թշուառա- ցուցանել · չուառացուցանել :

Վայելել · խոշլանմագ բէլլու ողումին պէօ · գէֆէ ինէն գավլանմագ · գէֆէինի սիւրմէք : || վայե- լել · ժառանգել · ըմբոշխնել · ըմբոշխնիլ · հանգստանալ վարել :

Վայելել · եախըշմագ · եագըշմագ : || վայելել · վայելչանալ · պատշաճիլ · ըմբռնանալ :

Կա՛մ , վայել գոլ · 'ի դէպ գալ · 'ի դէպ լի- նիլ · անկ լինիլ : տե՛ս և Յարմարիլ :

Վայելուչ · եագըշըգլը : || վայելուչ · վայելչա- կան · վայելչակերպ · վայելչազարդ · պայ- ծառազարդ · պայծառավայելուչ · աղուա- կերպ · բարեզարդ · բարեդէմ · գեղօղ · գեղապայծառ · տեսիլ · ըղորկ · ողորկ : տե՛ս և Ընտրելագոյն, կա՛մ Ընտրեալ · չքնաղ :

Վայելչանել · եագըշտըրմագ : || վայելեցուցանել · վայելչացուցանել · պատշաճեցուցանել : տե՛ս և Յարմարեցնել :

Վա՛յհ · * (ողբերգութիւն :) || վա՜հ · բամբէ · ո՛վ · ո՜ · ճիճ :

Վա՛յհ վա՛յհ : * || վա՜հ վա՜հ · բամբէ բամբէ :

Վայնասուն : * || տե՛ս Վայվայոց · և Աղմուկ :

Վայնասուն հանել : || տե՛ս Վայվայոց հանել · և Աղմկել :

Վայնաշար : * || առ. հարկի · գանձս · գանձ · գեթ · գեթ :

Վայ վայ : || վա՜յ վա՜յ · հո՜յ հո՜յ · հով՜այ · ո՛հ ո՛հ · ա՛ ա՛ :

Վայվայ չանաղը : * || անօսրաքեկ · գիշերա- բեկ · առաւօտեան · աղջամղջային · անկարա- ծելի :

Վայվայոց · կա՛մ վայվայոց · ճիչ : || վայիւն · ճչիւն · գոչիւն · հառաչիւն :

Կա՛մ , հառաչանք · գոչումն · կականումն · վայվայ · կական · կառաչ · կառանչ · ճայ- րանք · ճիչ · գոչ · ձայն · ձիչ · կոծ · աղէտ · աղէտք :

Վայվայոց հանել · ճիչ ձայն չագրմագ : || վայել · գոչել · գոչել · ճչել · ձայն առնել · ձայն բառնալ · կառաչել · կառանչել · փանչել · փանչալ · փողոտալ · փոխանել :

Վայրի · եապանի : || վայրի · 'ի վայրէ · վայրե- նի · վայրենական · վայրաստան · վայրա- գասուն · ընդվայրագնացութիւն · վայրագ · քրէիքասր · անընտել · անընդել · անհամ- բոյր · հուժ · անհեզաբար · անճարտութիւն :

խաշ Վայրի · գարէ եապանի · ղեպանի : || վայ- րենագոյն · և՛ս վայրենագոյն :

Վայրի աղաւնի : || տե՛ս Օրալ :

Վայրի այծ · եապան քէչիսի · գարանլըգ : || այծ- եամն · այծ վայրի · այծ վայրենի · այծքաղ · այծաքաղ :

Վայրի այծիկ · եապան քէչիճիգի : || այծեամնիկ :

Վայրի անասուն · եապանի հայվան : || անասուն վայրի · անասուն վայրենի · երէ · երէ · երայ · էրայ · ոլս · գազ օրինակ ·

Կարծեց թէ վայրի անասուն է : || կարծե- ցաւ թէ ոլս ինչ իցէ :

Վայրի անասուն աւազ : || վայրենական · ե- րէակեր :

Վայրի անասուն փախուստ : || երէխնդիր · երէ- ախնդիր · երէայոյզ :

Վայրի աղուես · եապան նանէսի : || գաղձ :

Վայրի բանջար : || արխոյթ :

Վայրի եղ , կա՛մ վայրի պախրէ · եապան քէօքե- ղին : || բաճանտս · եվլենտս :

Վայրի էշ · եապան էշէկի : || իշավայրի · ցիռ :

Վայրի` ըլլալ · եապանի օլմագ : || վայրենի լինիլ · վայրենիլ · վայրենանալ · վայրագանալ :

Վայրի ըլլալը : || վայրագութիւն · վայրենութիւն :

Վայրի թզենի · եապան ինճիրի : || թզենի վայ- րի · թզենի վայրենի :

Վայրի խոզ · եապան փոմուզու · խինզիր : || վա- րազ · կինճ · կինչ · կնճիթ · կնչիթ · խոզ վայրի · խոզ վայրենի :

Վայրի խոզ դառնալ · եապան փոմուզունայ փէօն- մէք : || վարազանալ · կնճանալ · կնչանալ :

Վայրի խոզ դարձնել · եապան փոմուզունայ փէօն- տիւրմէք : || վարազացուցանել · վարազեցու- ցանել · կնճացուցանել · կնչացուցանել ·

Վայրի խոզու միսեթալիս : || վարազենի · վա- րազական · վարազային · կնճային · կնչային · կնչենի :

Վայրի խոզու միս · եապան փոմուզունուն էթի : || վարազենի · կնճենի · կնչենի :

Վայրի խոզու նման · եապան փոմուզունայ պէյն- զէր : || վարազանման · վարազակերպ · վա- րազատեսակ · վարազատեսիլ · վարազա- տարազ :

Կա՛մ , կնճանման · կնճակերպ · կնչատեսակ · կնչատեսիլ · կնչատարազ :

Վայրի խոզու պէս · եապան փոմուզու կիպի : || վարազաբար · վարազօրէն · վարազախառն : տե՛ս և Վայրի խոզու նման :

Վայրի խոզու ճիռ : || վարազաշէռ :

Վայրի ծոթրին · փէքիւլիկ օթու : || ծոթրին վայրի :

Վայրի կաղին · խուզու ֆողէն · խոզ ֆողէն · բու- լանմագ : || կաղին ողոցեաց · խոզակաղին :

Վայրի կաղնի · բալամութի աղաճ · ֆէլէփ · ֆէլէփ աղաճը : || աղոցի · կաղնի :

Վայրի հաւաբ : } Վայրի մառօլ : } տե՛ս Հեղըրդակ :

Վայրի մարգ · եապան օթամը : || վայրագ · վայ- րագամիտ · վայրենամիտ · մոլեգնամիտ : տե՛ս և Լեռնցի :

Վայրի մեղր · եապան պալը : || մեղր վայրենի · մեղր 'ի վայրէ :

Վայրի մրտենի · Եապան մէրսինի · ծառ է ։ || մուրտ վայրենի · մրտենի վայրի ։

Վայրի ոչխար · Եապան գօյունու ։ || արտուխկ ։

Վայրի չեղող ։ || անվայրապ · անվայրապասուն ։ տես և Ընտանի ։

Վայրի պիծակ · Եապան առըրը ։ || պիծակ · ձիաստաց · ձիաստան · ձիաստանի ։

Վայրի սամիթ · Եապան ըռզէանը, կմ Եապան փօրթուզօլուուու ։ || ղուռմրայ ։

Վայրի սեղմի · Եապան սէյմիէսի ։ || եղեգին · եղենափայտ ։

Վայրի սեղմին ։ || եղեննեայ · եղենափայտեայ ։

Վայրի սխտոր · Եանդան սարմուսագը ։ || սակորդխան ։

Վայրի տանձ · Եապան արմուտու ։ || քարձին ։

Վայրի տեղ · Եապան Եէր · Եապանըըք · հուլի ։ || վայր · ամայ · ամայի · անապատ · բացավայր · վայրաբնակ տեղի · անմարդաբնակ տեղի · անշէն տեղի ։

Վայրի տեղ բնակիլ, կմ կենալ · Եապանտայ տուրմագ ։ || վայրաբնակ լինիլ · կալ յանշէնս · վայրագանալ · վայրագիլ ։

Վայրի տեղ բնակօղ, կմ կեցօղ · Եապանտայ տուրան ։ || վայրագ · վայրագասուն · վայրաբնակ · ամայաբնակ ։ տես և Լեռնեբը ապրող ։

Վայրի տեղ ժուռ եկօղ · Եապանտայ կէզէն ։ || վայրագնաց · վայրաշրջիկ · անապատաշրջիկ ։

Վայրի տեղ իջնօղ · Եապանտայ գօնան ։ || բացօթեայ · բացօթեագ ։

Վայրի տեղ մեծցած · Եապանտայ պէօյիւյէն ։ || վայրասուն · վայրագասուն · վայրագ ։

Վայրի տեղը · Եապանտայ · հալի Եէրտէ ։ || 'ի վայրի · յանապատի · 'ի բացի · 'ի բացէ ։

Վայրի օթախ, կմ մեքենան · Եապան օտասը · Եապան մէյէանը ։ || վայրաբնակք · բնակարան վայրի ։

Վայրի քերեվիզ · Եապան քէրէվիզի ։ || քղակարոս ։

Վայրեղուկ ։ || վայ և եղուկ · վայվաղայ · հովայ · վայ վայ ։

Վան · քաղաք է ։ || վան · վանակերտ ։

Վանայ երկիրը · Վան մէմլէքէթի ։ || տոսպ · տոսպ ։

Վանայ ծով · Վան տէրեասը ։ || ծով աղթամարայ · ծով բզնունեաց ։

Վանահայր ։ || տես Աբբայ ։

Վանահայրութի ։ || տես Աբբայութի ։

Վանանդ · գաւառ է ։ || վանանդ ։

Վանկ · Եառ Եէրաիմուբի · հեճէ ։ || վանկ · վանգ · հեգ · փաղառութի · շաղաշար · սողոբայ · սիղոբայ · սիղղոբայ · սիւղոբայ · սիւղղոբայ · սիղաբայ · սիլլաբայ ։

Վանկ կապել, կմ վանկը հենգել · հեճէլէմէք ։ || վանկել · վանգել · փաղառել ։

Վանեցի · Վանլը ։ || վանեցի · վանածին · այր 'ի վանայ ։

Վանք · մանասթըր · թէքիէ · թէքքէ ։ || վանք · մենաստան · միայնաստան · կրօնաստան · կրօնաւորաստան ։

Կմ, մենարան · միայնարան · միայնանոց · միայնակեցանոց · միանձնանոց · կրօնաւորանոց · առանձնանոց · առանձնոց · միավանք ։

Վանք մարապետաներու ։ || տես Մարապետաներու վանք ։

Վանքեր · մանաստըրլար · թէքիէլէր ։ || վանորայք · վանորայ · վանորեայք · վանօրեայք · վանորայք · վանքեր ։

Կմ, մենաստանք · միայնաստանք · կրօնաստանք · մենարանք · և այլն ։

Վանքի առաջնորդ ։ || առաջնորդ վանաց · վանահայր · վանապետ · վանապան · վանահան ։

Վանքցի · Վանքէ բնակող, կմ կեցօղ · մանասթըրլը ։ || վանական · վանաբնակ · վանակեաց ։

Վաշախ ։ } տես Քաւթառ ։
Վաշակ ։

Վառ · եագըգ · եագըլմըշ · եանար ։ || վառ · վառեալ · լուցեալ ։

Խիստ Վառ ։ || քաջավառ · բազմավառ · յոգնավառ ։

Վառած · եագըլմըշ · եագըգ · եանար ։ || վառ · վառեալ · լուցեալ · բորբոքեալ · ջեռուցեալ · ջեռեալ ։

Վառած կրակ · որ խիստ ալէվլէնմիշ Եըլլայ · թութաշմըշ աթէշ · պէօյիւք աթէշ ։ || հրատ · խարոյկ · շանթ · շանդ · շանթիք · շանդիք · շանդղիկ ։

Վառել · եագմագ ։ || վառել · լուցանել · բորբոքել ։

Վառել · եօրէրէթմէք · թութուշտուրմագ ։ || վառել · բորբոքեցուցանել · ջեռուցանել · ջեռացուցանել · ջերմացուցանել ։

Վառել · ֆալաթմագ ։ || տես Փայլեցնել ։

Վառել սիրով ։ || տես Սիրով վառել ։

Վառեկ · ճիլօղ · ճիւէճ ։ || վառեակ ։

Վառեկ ծախօղ · ճիւճճի ։ || վառեկավաճառ ։

Վառիլ · եագըլմագ · եանմագ ։ || վառիլ · լուցանիլ · բորբոքիլ ։

Վառիլ · եօրէրէլը · թութուշմագ ։ || վառիլ · ջեռանիլ · ջեռունիլ · ջեռնուլ · բորբոքիլ · խանձիլ · խանծիլ ։

Վառիլ · ֆալըլտամագ ։ || վառիլ · վառ առնուլ ։ տես և Փայլել ։

Վառվռիլ · ֆալ ֆալ ֆալըլտամագ ։ || վառավառիլ ։ տես և Փայլփլիլ ։

Վառվռուկ ։ } տես Փայլփլուն ։
Վառվռուն ։

Վառվռուն, մարդ · օյնագ ատամ · աթէշլի ։ || աժխոյժ · աշխոյժ · եռանդոտ · եռանդուն · ջերմոգի · շուտափոյթ ։

Վառվռեցնել ։ || տես Փայլփլեցնել ։

Վառաստալ սոյու · * գէփ է ։ || աքախոռ ։

Վառուիլ, կմ վառուճիլ ։ || տես Վառիլ ։

Վառճիլ բանի մը · ուղըղօմագ · ուըըք փէշնէ օլմագ ։ || մոլիլ · զակատիլ · կաթոգնիլ · խանդակաթիլ · խանծիլ · խանձիլ ։

Վառուիլ սիրով ։ || տես Սիրով վառիլ ։

Վառուիլը ։ || վառումն · վառածած ։

Վառուիլը բանի մը · ուղըրուըք ։ || [illegible] · զակատութի · զակատումն · մոլութի · խանդակաթութի · կաթոգնութի · ըղձակաթութի · յորդորութի · յորդորումն ։

Վառօղ բանի մը ։ || տես Մայրել, և Անշէջօրով բանի մը · և այլն ։

Վասօղ ։ * ‖ տակառակ ։

Վասի · * հօւչը յօփադէնըն քախանօրը ։ ‖ կատակակալ ։

Վասիլէթ, կամ Վասիլյէթ ։ * ‖ տե՛ս Կտակ, և Աւանդութիւն ։

Վասիլէթ ընել ։ ‖ տե՛ս Կտակ ընել, և Յանձնել ։

Վասիկա · ֆաղո՛ֆէ ։ ‖ սիկոնա · քաղաք Սիւղոպոնիքոյ ։

Վաստակ · գազանճ ։ ‖ շահ · օգուտ · վաստակ · վաստակք · ստացք · պտղաբերութիւն · արգիւնաւորութիւն · վաճառաշահութիւն · վաճառաշահ ։

Վաստակ ընել ։ ‖ տե՛ս Վաստըկիլ ։

Վաստըկի եւ եէ ընկնօղ ։ ‖ տե՛ս Շահըսուղօղ ։

Վաստըկած · } գազանըլըշ · գազանըլմըշ ։
Վաստըկելու · }
‖ ստացական · ստացիկ ։

Վաստըկիլ · շահիլ · գազանմագ · ֆէտա էթմէք ։ ‖ վաճառաշահ լինիլ ։ տե՛ս և Շահիլ ։

Վաստըկօղ · գազանճըլը · ֆայտալը ։ ‖ շահաւոր · շահընծայ · շահաւէտ · շահաբեր · շահաբար ։ տե՛ս և Շահաւոր ։

Վաստըկցնել · գազանտըրմագ · ֆէտա էթտիրմէք ։ ‖ շահեցուցանել · օգտեցուցանել · արդիւնացուցանել · ստացուցանել ։

Վաստըկուիլ · գազանըլմագ ։ ‖ շահեալ լինիլ · ստացեալ լինիլ · ստացանիլ · ստացընծիլ ։

Վաստըկօղ · ճարտար ընօղ · ֆէտա էտէն · գազանան ։ ‖ շահօղ · շահիչ · ստացիչ · ստացիկ · օգտատէս · շահարար ։

Վատ ։ ‖ տե՛ս Գէշ ։

Վատէ՛ ։ * ‖ տե՛ս Ատեն · Ժողովք ։

Վատէ գնել ։ ‖ տե՛ս Ատեն գնել ։

Վատնիարան · Կծ տուտ մ է ։ ‖ վատնեան · վատնեայ · վատնիանեան դաշտ ։

Վատուժ · ըզըֆ · ղուդուն · հալսըզ · դույըֆ ։ ‖ վախտուժն · հիւծ · ուիւծ · ծիւր · աղազուն · ծնդուռ · ծնկուռ · նիհար · նուաղ · անզօր · անզօրական · անզօրատառր · հիւծատիպ · ուիւծատիպ · վատահամ · անատակ · տկակար · անհզօր · անզօր · անոյժ ։

Կամ այսպէս · վատեալ · աղազեալ · ծնդեալ · ծնկեալ · հիւծեալ · ուիւծեալ · ծիւրեալ · նիհարացեալ ։

Խեղճ Վատուժ ։ ‖ վատատգոյն · ծնդագոյն · լղարագոյն · հիւծագոյն · ուիւծագոյն ։

Վատուժ տեսք ունօղ · ղուդուն քէօրկիւլիւ ։ ‖ վատատեսակ · վատատեսիլ · հիւծադէմ · ուիւծադէմ ։

Վատուժնալ · ըզըֆլանմագ · ղուդունսըզլանմագ · դույըֆլանմագ · հալսըզլանմագ · էրիմէք ։ ‖ վատթիլ · նիհարիլ · ոսնիլ · հոսնիլ · ուսանիլ · վատիլ, կամ վատել · ծնդիլ · ծնկիլ · ծիւրիլ · հիւծիլ · ուիւծիլ · խամրիլ · սխրիլ · մաշիլ · հաշիլ, կամ հաշել · հալիլ · ցիւրիլ · սորիլ, կամ սորել · ծորիլ · աղազիլ · նուաղիլ · նուաղիլ · ճղճմիլ · ճղճմել ։

Կամ այսպէս · վատանալ · նիհարանալ · ծիւրանալ · ցիւրանալ · խամրանալ ։

Վատուժութիւն · ղուդունսըզլըգ · ղուդունսըզլըգ · դույըֆլըգ ։ ‖ վատութիւն · նիհարութիւն · ոսնութիւն · աղազութիւն · հիւծականութիւն · ուիւծականութիւն · նուաղութիւն · տուժայութիւն · ծնդուտութիւն · խամրութիւն ։

Կամ այսպէս · վատումն · ծիւրումն · հիւծումն · ուիւծումն · հաշումն · մաշումն · սորումն · նուաղումն · նուաղումն · խամրումն · տուժայումն · տուժայանք ։

Վատուժցած ։ ‖ տե՛ս Վատուժ ։

չՎատուժցած · հալսըզլանմամըշ ։ ‖ անվտիտ · չվատեալ ։

Վատուժցնել · ըզըֆլընդըրմագ · ղուդունսըզլաթմագ · հալսըզլաթմագ · դույըֆլանտըրմագ ։ ‖ վատեցուցանել · նիհարեցուցանել · նիհարացուցանել · ծիւրեցուցանել · հիւծեցուցանել · ուիւծեցուցանել · ցիւրեցուցանել · նուաղեցուցանել · խամրացուցանել · սխրեցուցանել · մաշեցուցանել · հաշեցուցանել · ոսնեցուցանել · ուսանեցուցանել · հոսնեցուցանել · աղազեցուցանել · սորեցուցանել ։

Կամ այսպէս · վատել · նիհարել · ծիւրել · հիւծել · ուիւծել · հիւծանել · ուիւծանել · վատել · հաշել · մաշել · հալել · նուաղել · խամրել · ոսնել · հոսնել · աղազել · սորել · քամել · ծնկել · ծնդել ։

Վատուժցնօղ · ղուդունսըզլայան · դույըֆլանտըրան ։ ‖ վատեցուցիչ · ծիւրական · մաշարարական ։ տե՛ս և 'ի բայն՝ Վատուժցնել ։

Վար · աշաղը ։ ‖ վայր · 'ի վայր · 'ի ստոր · 'ի խոնարհ · խոնարհ · զոր օրինակ ·

Վար տեղ չուզեր ։ ‖ զառեղի խոնարհ ոչ կամի ։

Վար անցած ։ ‖ վայրանցեալ ։

Վար անցնիլ ։ ‖ տե՛ս Գիտէնը անցնիլ ։

Վար առնել · աշաղը ալմագ ։ ‖ 'ի վայր առնուլ · իջուցանել · բառնալ · հանգուցանել ։

Վար բերած · աշաղը կէթիրիլմիշ ։ ‖ վայրաբեր · ստորաբեր · վայրաբերեալ ։

Վար բերել · աշաղը կէթիրմէք ։ ‖ վայրաբերել · ստորաբերել ։

Վար բերօղ · աշաղը կէթիրէն ։ ‖ վայրաբեր · ստորաբեր ։

Վար բռնել · աշաղը թութմագ ։ ‖ 'ի խոնարհ ունիլ · 'ի ստոր ունիլ ։

Վար գալ · աշաղը կէլմէք ։ ‖ գալ 'ի խոնարհ · վայրաբերիլ · վայրագայիլ · վայրաբեր լինիլ ։

Վար գալը ։ ‖ վայրեկումն · վայրաբերումն ։

Վար գլորիլ · աշաղը եուվարլանմագ ։ ‖ վայրաբերիլ · 'ի գահէ հոլովիլ · վիզանիլ ։ տե՛ս և Դարէն վար ընկնիլ ։

Վար գնացօղ ։ ‖ խոնարհագնաց · վայրագնաց ։

Վար դնել ։ ‖ տե՛ս Վար առնել ։

Վար դնել · ուլըխօրը ընէլ · ուչըօսմագ ։ ‖ ստորնքն ունել · յետոյս կորզել · ամփոփել · փակել · Թեւարկել զիմէք · զլանալ · ո՛չ ։

Ըստակը վար դրաւ ։ ‖ զարծաթն զլացաւ ։

Վար զարնել · աշաղը վուրմագ ։ ‖ 'ի վայր արկանել · ընդ վայր հարկանել · ընդոստհկել · անկարգել · աղտոտել · երդիծանել ։ տե՛ս և Քամահրել ։

Վար ընկած · աշաղը տիւշմիւշ ։ ‖ 'ի վայր անկեալ · անկեալ 'ի ստոր · ստորանկ · ստորանկեալ · հողեալ ։

Վար ընկնիլ · աշաղայ դիւշմէք : || 'ի վայր անկանիլ · 'ի ստոր անկանիլ · 'ի խոնարհ անկանիլ · անկած լինիլ :
Կմ, ստորանկիլ · ստորանկանիլ · վըտանիլ : տե՛ս և Գետնին ընկնիլ :

Վար ընկնիլը, կմ դլորիլը : || ստորանկումն · կործանումն · վըտանումն · վըտանումն · վտանգ :

Վար թափել · աշաղայ դէօքմէք : || 'ի վայր թօթափել · 'ի ստոր արկանել :

Վար թափիլ · աշաղայ դէօքիւլմէք : || 'ի վայր թօթափիլ · 'ի ստոր անկանիլ : տե՛ս և Վար վաթիլ :

Վար թափիլը, կամ թափելը : || տե՛ս Վար վաթիլը :

Վար թող · աշաղը՛յ գօ · պըրա՛ք : || ա՛րկ 'ի վայր · թո՛ղ · լի՛ք :

Վար իջած · աշաղայ ինմիշ : || զնստացեալն · զիջեալն · ստորացեալ :

Վար իջնել · աշաղայ ինմէք : || 'ի վայր իջանել · 'ի ստոր իջանել · ստորիջանել · ստորաբերիլ · վայրաբերիլ · վայրաբեր լինիլ :

Վար իջնել · ինչպէս առեւղը, և այլն · ինմէք : || զնստանիլ · զիջանել :

Վար ծռած · աշաղայ էյիլմիշ : || վայրահակ · ստորահակ · ստորադիր · վայրակոր · վայրաքարշ · ստորաքարշ · վայրաձիգ · կուզ · կոր :

Վար ծռել · չոր ծիէլ · աշաղայ էյմէք : || թեքել · հակել · վըտանել · ծկել · դծկել · կքել ·
Կմ, կքեցուցանել · կորացուցանել · դծկեցուցանել · կարկամեցուցանել · խոնարհեցուցանել · հակեցուցանել · կոր 'ի գլուխ առնել :

Վար ծռիլ · չոր ծիէլ · աշաղայ էյիլմէք : || հակիլ · թեքիլ · վըտանիլ · դծկիլ · կքիլ · կարկամիլ · խոնարհիլ · կորանալ · հողանալ · 'ի կոր կորանալ :

Վար ծռիլը : || հակումն · թեքումն · վըտանումն · կքումն · խոնարհումն · վըտանումն · խոնարհումն · վայրաքարշումն · կորանք :

Վար կախած · աշաղայ ասըլմըշ : || վայրակախ · ստորակախ :

Վար հրել · աշաղայ իթմէք : || 'ի վայր մղել · 'ի խոնարհ վարել :

Վար հրել ծանրութ : || ծանրանալ · ծանրացուցանել · վայրահակել :

Վար ձգած · աշաղայ դիւշիւկ : || ընկեցիկ · բացընկեցիկ · ձգեալ · ընդվայրահար · վայրաքարշ · ստորնաքարշ · խոնարհաձիգ · հեղեալ · անարգեալ · խոտան : տե՛ս և Անպէտ :

Վար ձգել : || տե՛ս Վար զարնել :

Վար ձգել · աշաղայ պըրաքմագ : || 'ի վայր արկանել · ընկենուլ · հոսել · վիժել · վիժանել · վըտանել · կործանել · չըքել · խորտականել : տե՛ս և Գետնին ձգել :

Վար ձգող · աշաղայ պըրաքան : || վայրարկու · ստորարկու · ընդվայրահար · խոնարհաձիգ :

Վար ձգիլ : || տե՛ս Վար ծռիլ :

Վար մնալ · ինչպէս կոտէն · նա անոնք վար ըրմար · աշաղայ գալմագ : || պարտեալ զատանիլ · պարտեալ իլնել · ընդհատ լինիլ ուժոց · ոտք ·
Քու յանցանքդ անոր յանցանքէն վար չըմնար : || անօրէնութիւնք քո ոչինչ ընդհատ են յամպարշտութեց նր :

Վար նայիլ · գէօզիւնը նայիլ · աշըր վար բանել · աշաղայ պաքմագ · էնիշ պագմագ : || 'ի վայր հայիլ · 'ի խոնարհ նայիլ · յերկիր նայիլ · 'ի գետին նայիլ · զաչս զերկրաւ բերել · երկրահայեաց լինիլ · կոր 'ի գլուխ յերկիր նայիլ :

Վար նայիլ · ամօթեան, կմ խաւփ ըլլալուն համար · էնիշ պագմագ : || ականկորել · գլխակորիլ · անկանիլ երեսաց · կորանկնել · վայրանկնել · կորակոր գնալ զերկիր · կորագլուխ լինել · կոր 'ի գլուխ լինիլ · գլխակոր լինիլ :

Վար նայիլ տալ · էնիշ պագդըրմագ : || կորացուցանել · կոր 'ի գլուխ առնել · կքեցուցանել :

Վար նայիլը : || ականկորութիւն · կորանք :

Վար նայող · գէօզիւնը նայող · էնիշ պագան : || վայրահայեաց · երկրահայեաց · երկրադէտ · երկրադիտ :

Վար նայող ամօթեան համար : || վայրահայեաց · երկրահայեաց · գլխակոր · գլխակորեալ · կորանկնեալ · կորագլուխ · կոր 'ի գլուխ :

Վար նետել : || տե՛ս Վար ձգել :

Վար սանձող : || վայրասանձ · ստորասանձ :

Վար վազել · աշաղայ ուքիւրմէք : || 'ի վայր ընթանալ :

Վար վաղել · ինչպէս ջուրը, և այլն : || տե՛ս Վար վաթիլ :

Վար վաթել · աշաղայ դէօքմէք : || 'ի վայր արկանել · վայթել · վիժել · վիժանել · ստորածորել · ածել :

Վար վաթիլ · ջուր ձաղէլ · աշաղայ ագմագ : || 'ի վայր հոսել · վայթիլ · ծորել · վիժիլ · վիժանիլ · ստորածորիլ :

Վար վաթիլը, կամ Վար վաթելը : || վայթումն · վիժումն · վիժանք · վիժակ · վէժք · սոյր · սոր · սորումն :

Վար վաթող : || վիժող · վիժակ ·

Վար տալ · ինչպէս ծառերուն ճիւղը, և այլն · նմանն · փալլաքլըղը դէօքմէք, կմ դօչբալամագ : || քշտել · քանցել · կոճոտել · թօթափել · թափել · պարարտել :

Վար տալ երեսը : || տե՛ս Երեսը վար տալ :

Վար քաշել · աշաղայ չէքմէք : || 'ի վայր քարշել · յերկիր ձգել :

Վար քաշող · աշաղայ չէքէն : || վայրաքարշ · ստորաքարշ · խոնարհաձիգ :

Վարէն · աշաղըդան · աշաղըդան : || 'ի ստորէ · 'ի ստորուստ · 'ի խոնարհուստ · 'ի ներքուստ :
Կմ, ստորուստ · խոնարհուստ · ներքուստ : տե՛ս և Տակէն :

Վարը · աշաղըդայ : || ստորև · 'ի ստորև · 'ի ներքոյ :

Վարը բնակիլ : || բնակել 'ի ստորև · վայրաբնակել :

Վարը բնակող, կմ կեցող : || վայրաբնակ · ստորաբնակ :

Վարը դնել : || տե՛ս Տակը դնել :

Վարը դրած : || տե՛ս Տակը դրած :

Վարը նստող, կմ նստած · աշաղըդա օթուրան : || ստորանիստ · ստորադահ :

Վարի · աշաղըտաքի ։ || ստորին · ստորնային · ստորային · ստորնակային · ստորական · ստոր_նական · ստորակայ · ստորակ · ստորնակ · ստոր · ստորև · յետնորդ · կրտսեր · կրսեր ։
Վարի աշխարհք ։ || տե՛ս Փռէնկիստան, և Նոր աշխարհք ։
Վարի գին, կմ. Վարի անգաճանքը · աշաղը ֆիաթը ։ || ստորակագին · ստորակայս · ստո_րակայս կոչմն · ստորակագին կոյս · ստո_րինք · ստորեայք · ստորնեայք · ստորեւք · վերջք ։
Վարի հայերը ։ || տե՛ս Փռէնկ ։
Վարի շէմ ։ || տե՛ս Շէմ · էշիք ։
Վարին ։ } տե՛ս Վարի ։
Վարինը ։ }
Վարինները · աշաղըտաքիլար ։ || ստորինք · ստորեայք · ստորնեայք · ստորեւք ։
Վարով · ցած · ցածիլէն · աշաղըտան · աշաղը ։ || ստորնագոյն · զիջագոյն · ընաստագոյն · ստորադասոյն · կամ, 'ի վայր · 'ի վերջէ · 'ի վերջոյ · զոր օրինակ ·
Վարով գնա ։ || Էրթ 'ի վայր ։
Վարով նստէ ։ || Նի՛ստ 'ի վերջէ, կամ 'ի վերջոյ ։
Վարագայ լեռ ։ || Վարագ · լեառն Վարագայ ։
Վարագուր · բէրտէ · ինչ բանի առջև, կամ վրայ որ քաշուայնէ ։ || վարագոյր · առագաստ · պա_տրուճակ · վարսուառ · սրահակ · վիժակ · պարտակ · քօղ · քող · ցանց · ցանկ ։
Վարագուր՝ դռան, պատուհանի, խորանի, օրահի, և այլն · բէրտէ ։ || վարագոյր · սրսկապակն · սրստապան · առագաստ · վիժակ · սրահակ ։
Վարագուր կախել ։ } տե՛ս Վարագուր քաշել ։
Վարագուր ձգել ։ }
Վարագուր ունող · } բէրտէլի ։ || վարագու_րաւոր · առագաստաւոր · առագաստաձիգ ։
Վարագուր քաշած · }
Վարագուր քաշած տեղ, կմ. Վարագուրով գոցած տեղ · բէրտէլի եէր ։ || վարագուրա_ձիգ տեղի · առագաստաձիգ վայր · առա_գաստափակ վայր ։
Վարագուր քաշել · վարագուր չէքմէք · բէրտէ չէքմէք, կէրմէք ։ || ձգել զառագաստ · պար_զել զվարագոյր · առագաստել · վարագու_րել · պարտակել · քօղարկել · քօղասու_զել · քօղաթափել · քօղաւորել · պարու_րել · ցանկել · ցանգել · ցանկապատել ։
Կմ. ցանկ արկանել · քօղ արկանել · ընդ քօղով արկանել · ընդ քուճով արկանել · ընդ քաճով ածել ։
Վարագուր քաշող · բէրտէ չէքէն · բէրտէ աչան ։ || վարագուրաձիգ · առագաստաձիգ · քօ_ղաձիգ · քօղարկու ։
Վարագուրը քաշել՝ որ բացուի · բէրտէի կէ_րի չէքմէք ։ || ամփոփել զվարագոյր ։
Վարագուրը քաշել, որ գոցուի · բէրտէի իլէրի չէքմէք ։ || ձգել զվարագոյր · պարզել զվարագոյր ։
Վարագուրի երկաթ, կամ Վարագուրի փայտ · բէրտէ օղլուղը ։ || պարզունակ ։
Վարագուրի նման ։ || վարագուրաձև · վա_րագուրակերպ · վարագուրատարազ ։

Կմ. առագաստաձև · առագաստապակերպ · եւն ։
Վարագուրով գոցել ։ || տե՛ս Վարագուր քաշել ։
Վարախ ։ * || տե՛ս Ջաւեկ ։
Վարախիլը ։ * || տե՛ս Ջաւեկուն ։
Վարած արտ · էքիլմիշ թարլա ։ || արտավար · վարուած անդ ։
Վարատըն · * վառատ · փաղմէկ ։ || վարդապե_նոն · վարդագին ։
Վարատին · փաղաք ։ || պետրոսվարդագին ։
Վարդ · կիւլ ։ || վարդ ։
Վարդ բերող · կիւլ կէթիրէն ։ || վարդաբեր ։
Վարդ ծախող · կիւլճի ։ || վարդավաճառ ։
Վարդ սիրող · կիւլ սէվէն ։ || վարդասէր · վար_դամարուան ։
Վարդ անկած պախչայ ։ || տե՛ս Վարդենոց ։
Վարդ անկող · կիւլ փիքէն ։ || վարդատունկ ։
Վարդ ցանել · կիւլ սէրփմէք · կիւլֆիշան օլմաք ։ || վարդ արկանել · վարդարկու լինել · վարդասփիւռ լինել ։
Վարդ քաղող · կիւլ գօփարան ։ || վարդաքաղ · վարդահաւաք ։
Վարդէ մատներ, կամ Մատները վարդէ · պարմաքլարը կիւլդէն ։ || վարդամատն ։
Վարդի գոյն · կիւլկիւնի ։ || տե՛ս Հալողի ։
Վարդի պէս, կմ. Վարդի նման · կիւլ կիպի ։ || վարդատեսակ · վարդանկերպ · վարդատա_րազ · վարդասարաս ։
Վարդի պէս գեղեցիկ ։ || վարդագեղ ։
Վարդով զարդարած գետին, կմ. Վարդէ յատակ ունող ։ || վարդայատակ ։
Վարդով ծաղկած ։ || վարդածաղիկ · վար_դափթիթ ։
Վարդապետ · տասգալ · էֆէնտի · հօճայ · փա_նիշմէնտ ։ || վարդապետ · վարժապետ · ու_սուցչապետ · ուսուցիչ · պետ վարժից ։
Կմ. րաբուն · րաբունի · ռաբունի · ռաբ_բի · րաբբերա ։
Վարդապետ ըլլալ · էֆէնտիլէնմէք · հօճալան_մաք ։ || վարդապետանալ · րաբունանալ ։
Վարդապետի պէս · էֆէնտի կիպի · հօճայ կիպի ։ || իբրև զվարդապետ · վարդապետօ_րէն · րաբունօրէն · րաբունաբար ։
Վարդապետներուն գլուխ, կմ. մեծ վարդա_պետ · պաշ էֆէնտի ։ || րաբունապետ · ու_սուցչապետ ։
Վարդապետական · վարդապէտէ մուխթասս ։ || վարդապետական · ուսուցչական · րաբու_նական · րաբբերական ։
Վարդապետանոց · վարդապետներու տեղ ։ || վար_դապետանոց · վարդապետարան ։
Վարդապետութիւն ։ || վարդապետութիւն · ուսուց_չութիւն · րաբբերութիւն ։
Վարդապետութիւն · բան՝ զոր վարդապետը կ'սոր_վեցնէ ։ || վարդապետութիւն · ուսումն ։
Վարդապետութիւն ընել · բանի մը վրայ խօսիլ ։ || վարդապետել · րաբունել · րաբբերել · ուսուցանել · խօսիլ · ճառել · ընձեռել · ընձեռնել · ընդձեռել ։
Վարդապետութիւն ընող կնիկ ։ || վարդապետ_ուհի ։
Վարդավառ · վարդավառ · եայփ թէձեւլի ։ || վար_

դափառ · ամն այլակերպութե · այլածառա_
կերպութիւն քն :
Վարդարան · Բէզղէհ · Բէզղէհ : ‖ վարդարան :
Վարդենի · Վարդի բոյս · կիւլ : ‖ վարդենի :
Վարդենոց, կմ Վարդնոց · կիւլլիք · կիւլիս_
թան : ‖ վարդոց · վարդենոց · վարդաստան ·
վարդանի :
Վարդեջուր · կիւլսույու · կիւլապ : ‖ վարդա_
ւիշկ · վարդաջուր · վարդեջուր · վարդե_
ցող · վարդացող :
Կմ, աւիշկ վարդենի · աւիշկ ռսկեցող մղեալ
՚ի վարդից · ջուր վարդահիւթ · ցող վար_
դից · ցող վարդեցող · ցող վարդացող :
Վարդեջուր ցանել, կմ ցրցքնել · կիւլսույու
սէրփմէք : ‖ սրսկել վարդաւիշկս · ցնցղել
աւիշկս վարդից · ցնցղել զանձամբ, կամ
զգլխով ցօղս վարդեցօղս :
Վարդուհի · կիւլ, կի կիւլ գօզէն : ‖ վարդուհի ·
վարդանոյշ · վարդոց · վարդ տիկին :
Վարել : ‖ տես Հերկել :
Վարել · ղանտէլ : ‖ տես Գործս ընել :
Վարըշ · * փաշին բէրքէ գօրս չինած փնէրը :
‖ քաջաստ · արձակաձայր · արտնարձան ·
հանգրունան :
Վարըշլը : ‖ քաջասարնակ :
Վարժ · Բալիմլի · ալըշմըշ · ֆէննի : ‖ վարժ ·
կիրթ · մարզ · մարզիկ · մարզական · վար_
ժակ · հրահանգ :
խիստ Վարժ : ‖ տես Աղէկ սորվող :
Վարժ ըլլալ : ‖ տես Վարժիլ :
Վարժել · ալըշտըրմաք · էօյրէթմէք : ‖ վարժել ·
վարժեցուցանել · կրթել · մարզել · հրա_
հանգել · Խահել :
Վարժելու տեղ · Բալիմխանայ : ‖ վարժարան ·
կրթարան · մարզարան · հրահանգք :
Կմ, վարժանոց · կրթանոց · մարզանոց ·
Խահանոց : տես և Թալիմխանայ :
Վարժեցնել : ‖ տես Վարժել :
Վարժեցնող · Վարժօղ : ‖ վարժիչ · կրթիչ · մար_
զիչ · հրահանգիչ · վարժապետ · կրթավարժ ·
վարժակ :
Վարժեցնողներ : ‖ վարժեցուցանողք · վար_
ժեցուցիչք · վարժիչք · վարժեար · վայր_
ժեալ :
Վարժիլ · Բալիմ էթմէք · ալըշմաք · էօյրէնմէք : ‖
վարժիլ · կրթիլ · մարզիլ · հրահանգիլ :
Վարժութի · Բալիմ · ալըշըղ · էօյրէնիշ : ‖ վար_
ժութի · կրթութի · կրթականութի · մար_
զութի · հրահանգութի :
Կամ, վարժումն · կրթումն · մարզումն ·
մարզանք · կրթանք · կիրթք · վարժք ·
մարզք · հրահանգք :
Վարժութի չունող · Բալիմսիզ · ալըշմամըշ · համ : ‖
անվարժ · անկիրթ · անմարզ : տես և Սորված :
Վարժօղ : ‖ տես Վարժեցնող :
Վարժօղ · այրինքն որ խօ վարժի : ‖ վարժակ ·
վարժական : տես և Վարժ :
Վարձ : ‖ տես Վարձք :
Վարձով բռնել : ‖ տես Վարձել :
Վարձած · վարձով բռնած · փիրայ ըլան Բութուլ_
մուշ : ‖ ՚ի վարձու կալեալ · վարձեցեալ :
տես և Վարձւոր :
Վարձել · կիրայ բռնել · փիրայ ըլան Բութմաք ·
փիրալամաք · կիւնտէլիկ իւլէն Բութմաք : ‖ ՚ի
վարձու ունել · վարձիլ զոք · վարձել ·
վարձկանել · վարձկանեցուցանել :
Վարձւոր · վարձով բռնած · կիւնտէլիկ իւլէն Բու_
Բուլմուշ · իշճի : ‖ վարձուոր · վարձաւոր ·
վարձկան : տես և Բանւոր, և Քիրամճի :
Վարձք · փիրայ · խարճլըխ · հաք · կիւնտէլիք · իշ_
ճէթ : ‖ վարձ · վարձք · վարձանք · սխուր :
Վարձք ուզօղ · փիրայ, կմ հաք իսթէյէն : ‖ վար_
ձախնդիր :
Վարձք չառնօղ · փիրայ, կմ իւլէթ ալմայան : ‖ ան_
վարձ · անսխուր :
Վարձ չունող, կմ առանց վարձքի : ‖ անվարձ :
Վարձք տալ · փիրայը վէրմէք · հաքընը, կմ կիւն_
դէլիգինի վէրմէք : ‖ վարձս արկանել · տալ
զվարձս · հատուցանել զվարձս · վճարել
զվարձս · վարձահատոյց լինել · վարձատրել :
Վարձք տալը : ‖ վարձատրութի :
Վարձք տրւօղ : ‖ վարձատու · վարձահատոյց :
Վարձք չտրւօղ : ‖ զլացող վարձուց :
Վարձքը կտրել · փիրէսը քէսմէք · հաքընը փէս_
մէք · կիւնտէլիկի, կմ փիրայը վէրմէմէք : ‖ զլա_
նալ զվարձս, անիրաւել ՚ի վարձս վարձ_
կանի · զրկել զվարձուորս : տես և Զրկել ·
Հալլըն ըյլէլ :
Վարձքը կտրելը : ‖ վարձուց՝ զլացութի,
զլացողութի, զլացումն :
Վարձք · բարի գործի ըրդուղը · սէվապ · էճիր :
‖ վարձք · արդիւնք · արգասիք · պտուղ ·
բարութիւն · զրր օրինակ ·
Մեծ վարձք է՝ որսալ մարդիկը մեղքերէ_
րէնը : ‖ արդիւնք մեծ են, կմ արգասիս բա_
զումս ունի, մխիթարելն զվշտանակեալսն :
Մեծ վարձքի լայեխ կըլլայ՝ ով որ աղքատ
մարդիկը տուն կուտանի : ‖ մեծի պտղկի,
կամ բարութիւնի արժանաւորի նա, որ տա_
ռնջական լինի պանդխտաց :
Վարմունք : ‖ տես Կենցաղավարութի :
Վարնորդ : ‖ տես Մշակ :
Վարշախ, կմ Վարշակ : ‖ տես Քաւթառ :
Վարշաւ : ‖ տես Վարսաւիր :
Վարոց · Ծօպալ · Ծոպանալ : ‖ խթան · խայթ ·
խայթոց · վարիչ · վարոց · խարազան :
Վարոց ունօղ · Ծէպանըլը · Ծոպանըլը : ‖ խթա_
նաւոր · խայթաւոր · վարոցաւոր :
Վարոցով քշել · Ծօպալ չալմաք · Ծօպալ ալ_
չան սիւրմէք : ‖ խթանել · վարել խթանաւ ·
վարոցաւ մղել · առխթել · խարազանել :
Վարպետ · ուսթայ · ուսթատ · ուսթաղ · չինա_
հաբինաջ · ֆէնըլէնէր : ‖ Ճարտար · ձեռապետ ·
ձեռագործ · ձեռահմուտ · արուեստապետ ·
արուեստաւոր · արհեստաւոր · արուեստա_
տապետ · Ճարտարանակ :
խիստ Վարպետ · խիչ բռնի ըլլայ նէ : ‖ հմտա_
գոյն · քաջահմուտ · հմտավարժ · Ճարտար_
րահմուտ :
Վարպետ · չինահաբը, կմ արուեստը լաւ գիտցող ·
ֆէնըլէնէր · ուսթայ : ‖ Ճարտար · հմուտ · Ներհ ·
Ճարտարանակ · Ներհմուտ · Ներկուս · Ներ_
հուն · Ներհմտական · հմտական · արուեստա_
տական :

Կամ. իմաստուն · քաջարուեստ · քաջավարժ · ձեռնահմուտ · ձեռնագէտ · ճարտարագործ · յաջողաձեռն · աջողաձեռն · յաջողակ · աջողակ · աջող · յաջող · քաջ:

Վարպետ · որ փղի արհեստ, կը գիտնայ կոռ որկըրէ · ուստայ: || ուսուցիչ · վարժապետ · վարժակ:

Վարպետ · որ փղի կարդալ կու սորվեցնէ · հոճայ: || վարդապետ · ուսուցիչ · ուսուցօղ · դպրապետ · վարժապետ: տե՛ս և Տղի վարպետ:

Վարպետ · որ էրկ թիւուլիու բան ըլլայ նէ, կու սորվեցնէ: || պետ վարժից · վարժապետ · վարժիչ · մարզիչ:

Վարպետ · որ աշակերտը կունչրայ · և բարի կըրթ կու սորվեցնէ: || դաստիարակ · խրատատու · խրատատու · խրատուն:

Վարպետ · որ գիտութիւն, կը ուրիշ գիտութիւն կուսորվեցնէ: || դասատու · դասատուող · ուսուցիչ · ուսուցօղ · սափեստէս:

Վարպետ՝ թիւուլիու թիւուլիու գիտնական: || տարապագործ ·

Վարպետ աղեղնաւոր · նո՛յ ուստանը · պուշ թէրէնտող · ուստա նշան առան: || քաջաղեղն · դիպաղեղն · հաստաղեղն · գեղեցկաղեղն ·

Կամ, քաջաձիգ · ուղղաձիգ · ուղղաձիգ · հաստաձիգ · կորովաձիգ · լիաձիգ · կորովի՝ աղեղան:

Վարպետ գրագիր · } ուստայ եազըճը: || քաջագիր · արուեստագիր · ճարտարագիր:
Վարպետ գրող · }

Վարպետ ըլլալ · ուստայ օլմագ: || ճարտարանալ · հմտանալ:

Վարպետ խօսիլ · ուստաճա խէօն սէօյլէմէք: || քաջաբանել · արուեստաբանել · արուեստախօսել · ճարտարաբանել · ճարտարախօսել · ճարտասանել · կոկովել: տե՛ս և Ջարդարանօք խօսիլ:

Վարպետ խօսուածք · } սէօզ ուստալըղը · ուստաճա սէօզ · սանաթգեարանէ սէօզ: || պերճ բանք · պերճ զրոյցք · ճարտար զրոյցք · քաջաբանութիւն · ճարտարաբանութիւն · ճոխաբանութիւն · արուեստաբանութիւն · գեղեցկաբանութիւն · սեթևեթաբանութիւն:
Վարպետ խօսք · }

Կա՛մ, քաջախօսութիւն · ճարտարախօսութիւն · պերճախօսութիւն · գեղեցկախօսութիւն · արուեստախօսութիւն · ճարտասանութիւն · ճարտարութիւն բանից · կոկովանք: տե՛ս և Ջարդարանօք խօսք:

Վարպետ խօսող · սէօզ ուստասը · սէօզ էպէնի: || արուեստաբան · ճարտարաբան · ճռամաբան · քաջաբան · քաջաբանիկ:

Կա՛մ, արուեստախօս · ճարտարախօս · քաջախօս · ճոռոմախօս · բանապաճոյճ · բանաւարժ · բանագրուեստ · բանագէտ · բանաստեղծ · ճարտար · թոթովիչ · սգեղ: տե՛ս և Ճարտասան · էհլի թէլամ:

Վարպետ շարագրութիւն, կա՛մ ոտանաւոր · հազըրլանը պէյթլէր: || հանդերձութիւն · պատրաստութիւն: տե՛ս և Վարպետ խօսք:

Վարպետ չէնք · ուստայ իշի · էսէր իշ · մաշքէրիւր էսէր: || յօրինուած · դրուագ · դրուագ · քերթուած գործել:

Վարպետ չէնք · ինչպէս են պալի շարժանողի իմելէկներ · և տալիս նման բաներ · որ շատ կրնէն · ճինաճնիթ: || մեքենայ · մեքենայ · մեքենայագործութիւն:

Վարպետ շինած: || տե՛ս Վարպետաբան:

Վարպետ տաշած · այնպէս այն, որ կարելեփոխ փոշէր են: || քաջատաշ · ճարտարատաշ · բարետաշ · յանդուգնածատաշ · յանդուգնածատաշել:

Վարպետէն փախչող · ինչպէս է պալի փղայ · ուստադան գաչան: || վարպետակն · փախստական յուսուցչէ իւրմէ:

Վարպետներու գլուխ, կա՛մ մեծ Վարպետ · ուստայ պաշը · պաշ ուստայ: || ճարտարապետ · արուեստապետ · ձեռնապետ · ձեռնապետ · ուսուցչապետ:

Վարպետաբան · վարպետ շինած · ուստայ իշի · ուստայըշի: || արուեստաւոր · արուեստական · արուեստայարմար · արհեստակիրթ · ուած · քերթուք · քերթողք · քերթօղ:

Կամ, ճարտարագործ · արուեստագործ · քաջագործ · մեքենայագործ:

Խիստ Վարպետաբան · գիտնականին իշէ նման · ճերհաբ կէլէկէր · ուստայաց ուստաց: || ամենարհեստ · ամենարուեստ · ամենաճարտար · ամենապաճոյճ · զարմանակերտ:

Վարպետաբան խօսք: || տե՛ս Վարպետ խօսք:

Վարպետորդի · շագիրդ · չիրակրիւմ: || խորագէտ · խորամանկ · հնարագէտ · ճարտարամիտ · ճարտարանակ · ճամարտակ: տե՛ս և Խորամանկ:

Վարպետութիւն · ուստալըք · ուստալըխ · մէհարէթ: || ճարտարութիւն · արուեստագիտութիւն · արուեստաւորութիւն · ձեռնագիտութիւն · արուեստասիրութիւն · իմաստութիւն:

Կա՛մ, արուեստ · արհեստ · արուեստականք · պաճոյճ · պաճուճանք:

Վարպետութիւն · շագիրդութիւն · խելք · և այլն · ուստալըք: || ճարտարութիւն · ճարտարագործութիւն · ճարտարմտութիւն · քաջագործութիւն · քաջավարժութիւն · հմտականութիւն · հմտութիւն · յաջողաձեռնութիւն · յաջողակութիւն · յաջողութիւն · աջողութիւն · կորովութիւն · յաջողուած:

Վարպետութիւն չունեցող, կա՛մ առանց Վարպետութեան · ուստալըքսըզ · մարիֆէթսիզ · ըօնաց: || անհմուտ · աններհուն · անպաճոյճ · անպաճուճազարդ:

Վարպետութեամբ ընել · } ուստալըղըլան էթմէք, կը ճէյգան էթմէք: || քաջահնար ընել · ճարտարել · ճարտարամտել · մեքենաւորել:
Վարպետութեամբ հնարել · }

Վարպետութեամբ հուսած · ուստալըղըլան էօրիւլմիշ: || արհեստահիւսակ · արուեստահիւսակ · քաջահիւսակ:

Վարպետութեամբ նախշած · } արհեստակիրթ-
Վարպետութեամբ նախշող · }
ուած · ճարտարանկար:

Վարպետութեամբ շինած: || տե՛ս Վարպետաբան:

Վարպետութեամբ շինել · ուստալըղըլան եափմաք: ճարտարել · ճարտարապետել · ճարտարագործել · արուեստագործել · արուեստել ·

արուեստակել․ արուեստաւորել․ արուեստա_
տակերել։
Կմ՝, պաճուճել․ մեքենայել․ մեքենաւո_
րել․ գրոհմակել․ գրոհագրել․ յօրինել․
յարդարել։
Վարանիմ․ փիկէ՛ ք թօմաղը ։ || վարանիմ․
սանդրիտոտան․ սանդղատոռան․ տափիչ․ տա_
փան․ Թակ ։
Վարսաւիռ․ Հերչիւ․ փաղա՛ք է ։ || վարսավիռ ։
Վարսել․ ռաֆլամիշ ընել․ ռաֆլամաք ։ || վարսել․
հարթամել․ հարուել․ հարկանել․ մխել․ ցցել․
կարել․ արկանել․ անցուցանել Ճ. իմն. ան.
Իր որդին մղոխոմ պատը վարսեց ։ || զոր_
դի իւր գեղարդեամբն ընդ որմն կարեաց ։
Շէշը գետինը վարսել տուաւ ։ || եա զշամ_
փուրն կարել ընդ գետին ։
Վարսելը ։ || վարսումն․ հարումն․ ցցումն ։
Վարտանայ․ օրլուսա․ օղլաւը ։ || գրտանակ․
գլանակ․ գլան ։
Վարտեց կար ։ || տե՛ս Ուղխոսը ։
Վարտիք․ փօն․ թոմոն ։ || վարտիք ։
Վարտիք վրայի, կմ՝ գրան վարտիք․ չաքեր․
չաքեր․ ուքը եաքտուսը ։ || անդրավարտիք ։
Վարցաւ, կմ՝ Վարցաւք․ քոլահըլնը․ քոլա_
խորնը․ հէլաւ․ խաւոլ․ մայուզը, որով մարդը
քոյը դըշնձքն կըմուլի ունկըմակ ։ || Թանչ․ ախտ
ծիծառական․ ծիծռական ախտ․ մաշարայա_
կան ախտ ։
Վարցաւ ըլլալ․ խաւոլ օլմաք ։ || ախտանալ
զԹանչ, կմ՝ զախտ ծիծռական․ ծիծռական
ախտիւ ըմբռնիլ։
Վարուիլ, կմ՝ Վարիլ ։ || տե՛ս Կենցաղավարիլ։
Վարք․ անէլ․ եշթէան․ էօմր․ էօմըր ։ || վարք․
բարք․ բարոյք․ կրօնք․ կենցաղք․ գնացք․
կայք․ կացք․ կեանք․ կեցք ։
Կմ՝, կենցաղավարութիւն․ քաղաքավարութիւն․
քաղաքականութիւն ։
Վարքերնին մէկ ։ || միակրօն․ միաշաւիղ․
համանման ։
Վարքը բարի ։ || տե՛ս Բարի վարք ունող։
Վարքը նման ։ || Համաբարոյ․ համակենցաղ։
Վարքը չար, կմ՝ գէշ վարք ունող ։ || տե՛ս
Չար՝ մարդ ։
Վարքի մէկ Թալիկը ։ || բարոյական․ բար_
ոյականն ։

ՎԵ

Վեղար․ գարադաշ գուլլուղը ։ || վեղար․ կն_
դուղ․ կնկուղ ։
Վեղարաւոր․ գուլլըգլը․ գուլլըղլը գուլըննոյ ։
|| վեղարաւոր․ կնկղաւոր․ վեղարակիր ։
Վեռանայ․ փաղա՛ք է ։ || վեռանայ ։
Վեր․ եօգարը ։ || ՚ի վեր․ ՚ի վեր քան․ ՚ի վերոյ․
՚ի վերոյ քան․ բարձր քան․ գեր քան․ գեր
՚ի վերոյ քան․ զոր օրինակ․
Վեր ելաւ ։ || ՚ի վեր ել։
Քեզմէ վեր ։ || ՚ի վեր քան զքեզ ։
Հասատատուէն վեր ։ || ՚ի վերոյ հաստատութէ ։
Երկինքէն վեր ։ || ՚ի վերոյ քան զերկինս ։
Փոյեգ վեր մը՛ երկնաւոր ։ || բարձր քան
պշնսաակը մը՛ ձկանիր ։

Անկէ վեր չըլլար ։ || գեր քան զայդ չիք ։
Ծառաւրէն վեր ։ || գեր ՚ի վերոյ քան ըղ_
ծառան ։
Վեր անցած ։ || վերանցեալ ։
Վեր անցընել․ աշաղ անըշըէլ․ եօգարըյա․ չըգ
ըմէկ չէլէրմէք ։ || ՚ի վեր կարգել․ ՚ի վերոյ
դասել․ վերադասել․ վերակարգել․ նա_
խադասել․ նախամեծարել․ նախադասել․
գահերէց առնել․ մատուցանել զոք յառա_
ջագոյն․ արկանել ամէք աթոռ ՚ի վերոյ
քան զբազումս ։
խելու Վեր անցընել ։ || գերադասել․ գերա_
դրել։
Վեր անցընելը ։ || Նախադասութի․ նախամե_
ծարութի ։
Վեր անցուցած․ աշաղ անըշըլըշ․ ըմէկ չէլէ_
ըմիշ։ || Նախադաս․ յառաջադաս․ նախա_
մեծար․ նախադաս․ գահերէց ։
Վեր առած․ եօգարը ալընմըշ ։ || վեր առեալ․
բարձեալ։
Վեր առնել․ եօգարը ալմաք ։ || ՚ի վեր առնուլ․
վերառուցել։
Վեր առնելը ։ || վերառութի ։
Վեր առնող, կմ՝ վեր քաշող ։ || վերաձգող ։
Վեր բերել․ եօգարը չըքարմաք ։ || ՚ի վեր բերել․
վերաբեր առնել․ վերաբերել․ վերածել ։
Վեր բերող․ եօգարը չըքարըճը ։ || վերաբերիչ․
վերբերիչ․ վերածիչ․ վերաբեր․ վերբերող ։
Վեր բուսած ։ || վերաբուսեալ․ ՚ի վեր բու_
սեալ ։
Վեր բռնած, կամ Վեր վերցուցած․ եօգարը
գալտըրմըշ ։ || ՚ի վեր կալեալ․ վերամբարձ․
վերամբարձ․ վերամբարձ․ վերամբարձեալ․
վերամբարձիկ ։
Վեր բռնող․ եօգարը գալտըրան ։ || բառնալի․ վե_
րուծակ․ վերընդունակ․ վերընկալ․ վեր_
ընկալուչ ։
Վեր գալ․ եօգարը չըգմագ ։ || ՚ի վեր գալ․ վե_
րադայիլ․ վերաբերիլ ։
Վեր գնալ․ դէպ ՚ի վեր երթալ․ եօգարը կիթմէք ։
|| ՚ի վեր գնալ․ վերաբերիլ․ վերածիլ․ վե_
րադայիլ․ վերադիմել․ բերձաբերիլ․ վե_
րափոխիլ․ վերանալ․ մականալ․ համբառ_
նալ․ ամբառնալ ։
Վեր գնացող․ եօգարը կիտէն ։ || վերագնաց․
վերնագնաց․ վերընթաց ։
Վեր գլին․ եօգարը բաշըճը ։ || վերին կողմն․
վերնակողմն ։
Վեր ելած․ բարձրացած․ եօգարը չըգըշ ։ || ՚ի վեր
ելեալ․ ամբարձեալ․ վերացեալ․ մակա_
ցեալ․ բարձրացեալ ։
Վեր ելլել․ եօգարը չըգմաք ։ || ՚ի վեր ելանել․
վերելակել․ վերանալ․ մականալ․ բարձ_
րանալ․ ամբառնալ․ համբառնալ․ բերձա_
բերիլ․ վերածայրիլ․ վերանալ ։
Վեր ելլել՝ պատկած փէշէն, չի նստած փէշէն․
գալգմաք ։ || յառնել․ համբառնալ․ ամբառ_
նալ․ յոտն կալ ։ տե՛ս և Կանգնիլ, և Ոտքէ
վրայ ելլել ։
Վեր ելլելը․ եօգարը չըգմագ ։ || վերելք․ վերե_
լակութի․ համբարձումն․ ամբարձումն․
վերամբարձութի․ մակընթացութի ։

Վեր ելլելը՝ նոփած, կմ պառըճած փէշքին · գօպճը։ Այլաբանութիւն · առնկացութիւն ։ տե՛ս և Ամէնց վրայ կենալը ։

Վեր ելլելու գործիք, կմ փուշտառ ։ Ավերելանակ · վերելակ ։

Վեր ելլելու ճամբայ ։ Ավերելք · վերնաշաւիղ · երկնաչու ճանապարհ ։

Վեր ելլօղ · Եօգարը չըգան ։ Ավերելակ · վերելանակ ։

Վեր չելլօղ · Եօգարը չըգմայան ։ Անամբարձ · անամբարձակ ։

Վեր երթալ ։ Ատե՛ս Վեր գնալ ։

Վեր ընկնիլ · Վեր ընկնօղ, և այլն ։ Ատե՛ս Վեր ցատկել · Վեր ցատկօղ, և այլն ։

Վեր թռչիլ · Եօգարը ուչմագ ։ Ա՛ի վեր թռանիլ · վերաթռչիլ · վերաթեւել · վերնաթեւել · զերաթեւել · վերասլանալ · վերճեմել ։

Վեր թռչօղ · Եօգարըյա ուչան ։ Ավերաթռիչ · վերնաթռիչ ։

Վեր ժողվել · Ինչպէս փէշերը, և այլն · Եօգարը թօբլամագ ։ Ամփոփել · համպրճել · համկրճել ։

Վեր կենալ · Եօգարը գալգմագ ։ Ա՛ի վեր կալ · յառնել ։

Վեր հանել · Եօգարը չըգարմագ ։ Ա՛ի վեր հանել · վերացուցանել · մակացուցանել · բարձրացուցանել · վերընծայեցուցանել ։

Կմ, վերածել · բարձր առնել · վերաբերել · համբառնալ · ամբառնալ · վերընծայել · բերձաբերել · վերառուցել · կանգնել ։

Վեր հանել գետնէն · Վէր խանգընըչընէ ։ Ատե՛ս Կանգնեցնել ։

Վեր հանօղ · Եօգարը չըգարան ։ Ավերամբարձահան ։

Վեր զրկել ։ Ավերառաքել · վերյուղարկել ։

Վեր նայիլ · Եօգարը պագմագ ։ Ա՛ի վեր հայել · վերադիտել · վերանկնել · մակադիտել ։

Վեր նայօղ · Եօգարը պագան ։ Ավերադիտօղ · մակադիտօղ · վերնադիտակ · վերահայեաց · վերնահայեաց · բարձրահայեաց ։

Վեր նետել · Եօգարը ադմագ · ֆըօյէ ֆըրլադմագ ։ Ա՛ի վեր ձգել · զընկենուլ ։

Վեր նետօղ ։ Ավերաձիգ · վերաձգօղ ։

Վեր սայլիկ ընել · Եօգարըյա սալմագ ։ Ա՛ի վեր դիմել · վերադիմել · վերաշտեմել ։

Վեր վերցնել ։ Ատե՛ս Վեր հանել ։

Վեր վերցնելով տանիլ ։ Ավերամբարձ տանիլ ։

Վեր վերցնօղ · Եօգարը գալտըրան ։ Ավերամբարձ · վերամբարձակ · վերամբարձիչ ։

Վեր վերցուցած ։ Ատե՛ս Վեր քաշած ։

Վեր տալ · Եօգարը վէրմէք ։ Ա՛ի վեր տալ · ՛ի վեր առաքել ։

Վեր տալ · Ինչպէս ձորձնը վէր խաբօյ ։ Աբղխել · ՛ի վեր երեւցուցանել · զմարթով երեւցուցանել ։

Վեր տանիլ · Եօգարը կէօթիւրմէք ։ Ա՛ի վեր տանիլ · վերածել · վերափոխել · զերափոխել ։

Վեր տեղ · առջի սեդօ · օրթիր պուլը ։ Աբարձրերեցք · բարձրերեցք · բարձրագահք · յառաջագահք · առաջագահք · նախագահք · նախաթոռք · գահագլուխք · գահերէցք ։

Վեր տեղը նստիլ · առջի սեդօը նօթիլ · օրթիր պուլըյա օթուրմագ ։ Աբազմիլ ՛ի գահագլխու · նստիլ յառաջագահս · նախագահ նստիլ · նախագահ լինիլ · նախագահել ։

Վեր տեղը նստօղ · առջի սեդօը նօթօղ · օրթիր պուլըյա օթուրան ։ Անախագահ · գահերէց · գահերէց · բարձրերէց · յառաջագահ · առաջագահ · նախագահ · գերագահ · բարձրագահ · գահամեծար · գահանիստ · նուիրճանանակ · գահեր ։

Վեր տեղը սիրօղ · օրթիր պուլըը սէվէն ։ Ագահասէր · գահախնդիր ։

Վեր առնած խօսքեր · ուէլիւմէ ։ Ամարմաջ · մարմանջ · ելուզակ · եղունգն · կիծ ։

Վեր ցատկել · Եօգարը սըչրամագ ։ Ասատանել · սատչիլ · սատանիլ · ընդոստանել · ընդոստնալ · ըմբոստանալ · ընդոստոյց լինիլ ։

Վեր ցատկել՝ ձորջօւէն ։ Աըմբոստանալ · ըմբոստիլ · ամպահակել · ըմպահակել · ըմպարհակել ։

Վեր ցատկել՝ փէօշէջէն ։ Աընդոստ յանկողնոյ լինիլ ։

Վեր ցատկել՝ քնէն ։ Աընդոստ ՛ի քնոյ լինիլ ։

Վեր ցատկելը ։ Աընդոստ · ընդոստումն · ընդոստումնի ։

Վեր ցատկեցնել · Եօգարը սըչրաթմագ ։ Աստուցանել · ընդոստուցանել ։

Վեր ցատկօղ · Եօգարը սըչրայան ։ Աընդոստ · ըմբոստ ։

Վեր չցատկօղ · Եօգարը սըչրամայան ։ Աանոստ · անոստ · անընդոստ ։

Վերակացու · Քեահեա · Նազըրըր · Նազըր ։ Աստեփկան · վերակացու · գործակալ · գործավար · հրամանակար · հրամանատար · հրամանակալ · վերատեսուչ · վերադիտօղ · վարդապետ ։

Կմ, հաղարապետ · դաստապետ · մատակարար · տնտես · տնօրէն · տնօրինակ · տանուտէր · խնամարար · խնամատար · խնամակալ · խնամակալու · խնամօրկու · խնամածու · հոգածու · հոգաբարձու · հոգաբարձու · հոգաբարձ · յանձանձիչ · կուրատպալատ · կանոնմող ։

Վերակացու տան ։ Ատե՛ս Տան վերակացու ։

Վերակացութիւն · Քեահեալըգ · Նազըրլըգ ։ Աստեփկանութիւն · վերակացութիւն · գործակալութիւն · գործավարութիւն · հրամանակալութիւն · հրամանատարութիւն · վերատեսչութիւն ։

Կմ, հաղարապետութիւն · դաստապետութիւն · մատակարարութիւն · տնտեսութիւն · տնօրէնութիւն · տանուտէրութիւն · խնամակալութիւն ։

Վերև նետը ։ Ատե՛ս Վերևը վրայ ։

Վերէն · Եօգարըտան ։ Ավերուստ · ՛ի վերուստ · ՛ի բարձուստ · ՛ի բարձանց · ՛ի բարձունս · անդստին ։

Վերէն գալ · Եօգարըտան կէլմէք ։ Ա՛ի վերուստ գալ · վերադայիլ ։

Վերէն երթալ · Եօգարըտան կիթմէք ։ Ա՛ի վերուստ երթալ · վերամբարձ գնալ ։

Վերէն թափած, կմ վաթած ։ Ավերնաթօթափ · վերնահոս · վերնահոսան ։

Վերէն թռչիլ ։ Ատե՛ս Բարձրէն թռչիլ ։

Վերէն խնդրել ։ || 'ի վերուստ խնդրել ․ 'ի վերուստ հայցել ․ վերահայցել ։

Վերէն վար ընկած ․ աշաղայ փէշմիշ ։ || բարձրավէժ ․ գահավէժ ։

Վերէն վար ընկնիլ ․ աշաղայ փէշմէք ։ || 'ի վերուստ անկանիլ ․ 'ի բարձանց անկանիլ ․ 'ի բարձանց վիժիլ ․ 'ի բարձունէ հոսիլ ։ տես և Դուրէն վար ընկնիլ ։

Վերէն վար ձգել ․ }
Վերէն վար նետել ․ } աշաղայ ադմագ ․ եօգարըդան քէրէ զըրգմագ ։ || 'ի բարձունէ հոսել ․ 'ի բարձանց արկանել ․ 'ի վերուստ հոլովել ։ տես և Դուրէն վար ձգել ։

Վերը ․ եօգարըդայ ։ || 'ի վեր ․ 'ի վեր անդ ․ 'ի վեր անդր ․ 'ի վերոյ ․ վերագոյն ․ վերագոյնն ․ վերագոյնք ․ մակագոյն ։

Վերը բնակօղ ․ եօգարըդայ օդուն օլան ։ || վերնաբնակ ․ մակաբնակ ։

Վերը գրել ․ եօգարըդանպայ եազմագ ։ || վերագրել ․ վերատառել ․ վերոգրել ․ վերոյգրել ․ մակագրել ։

Վերը գրուիլ ։ || վերագրիլ ․ մակագրիլ ․ վերատառանալ ։

Վերը ըսել ։ || 'ի վերոյ, կմ 'ի վեր անդր' ասել ․ վերագոյնն ասել ․ վերոգել ։

Վերի ․ եօգարըգադի ․ եօգարըդեքի ։ || վերին ․ վերնային ․ վերնական ․ վերնոտ ․ վերմ ։

Վերի աշխարք ․ եօգարըդեքի փիւնեայ ։ || աշխարհ վերին ․ գերաշխարհ ․ վերնագաւառ ․ երկինք ․ եթեր ․ արփի ։

Վերի գիէն ․ եօգարը թարաֆընդան ։ || 'ի վերին կողմանէ ․ 'ի վերայ կողմանէ ․ 'ի վերնակողմանէ ․ 'ի վերնակողմն կուսէ ․ 'ի վերնակոյս կողմանէ ։ տես և Վերէն ։

Վերի գին ․ եօգարը թարաֆը ։ || վերնակողմն ․ վերնակողմն կոյս ․ վերնակոյս կողմն ։

Վերի գուռ ․ եօգարը գափու ։ || վերնադուռն ․ դուռն վերին ։

Վերի դաթ ․ եօգարըդեքի գադ ։ || վերնայարկ ․ վերին դստիկոն ․ վերնատուն ։

Վերի ղանատը փէնճէրէսին ։ || վերնափեղկ ։

Վերի քէօշկ ։ || վերնայարկ ։

Վերինը նայօղ ։ || տես Վեր նայօղ ։

Վեր 'ի վար ։ || տես Վերուվար ։

Վեր 'ի վերանց ․ էրէսանը ․ խարիճտէն գէօյիւ ։ || վեր 'ի վերոյ ․ վերերևոյթ ․ առ երեսս ․ առ երեսօք ․ զերեսօք ․ հարևանցի ․ 'ի հարևանցի ․ վերերևութաբար ․ պիտակաբար ․ պիտակապէս ․ սարոճապէս ։ տես և Ի'նչպէս որ հանդիպի ։

Վերնագիր ․ գէօր' բաշը ուզէրը գըրած ․ էնվան ։ || վերնագիր ․ վերագիր ․ մակագիր ․ մակագիծ ․ ախտղոս ։

Կմ, վերնագրութիւն ․ վերագրութիւն ․ վերատառութիւն ․ մակագրութիւն ։

Վերնագիր չունեցօղ ․ էնվանսըզ ։ || անվերնագիր ․ անմակագիր ։

Վերնալ ։ || տես Վեր ելլել ։

Վերնալ ․ օրթայըն նէշէլ ․ օրթադան գըգմագ ։ || վերանալ ․ բառնիլ ․ 'ի միջոյ բառնիլ ․ 'ի միջոյ կորնչիլ ․ 'ի միջոյ ջնջիլ ․ 'ի միջոյ պակասիլ ։ || տես և Կորսուիլ ։

Վերնատուն ․ վէրի գադ ․ || վերնատուն ։

Վերնատուն' ծածուկ ։ || վերնատուն ․ կատառաղանիք ։

Վերուվար ․ վէր 'ի վար ․ աշաղը եօգարը ։ || վեր 'ի վայր ․ 'ի վեր և 'ի վայր ․ 'ի վայր և 'ի վեր ։

Վերուվար ․ ալթ իւսթ ։ || տես Ն'երքև վրայ ։

Վերուվար ։ || տես Խոռոտաւբօրտ ։

Վերջ ․ սօնգ ․ ախըրեթ ։ || վերջ ․ զրաւ ․ աւարտ ․ վախճան ․ վաղճան ․ կատար ․ կատարած ․ սպառուած ․ գարուտ ․ անդուլդ ․ անդադնուրդ ։

Կմ, վճար ․ եզր ․ ծագ ․ բաւ ․ անկ ․ յանկ ․ անգ ․ յանգ ․ ելք ․ ել ․ պսակ ․ ծիր ․ կէտ ․ սպառ ։ տես և Լմընցուք ։

Վերջ հասնիլ ․ սօնղունայ եէթիշմէք ։ || 'ի վերջ հասանիլ ․ յաւարտ հասանիլ ․ 'ի կատարած ժամանել ․ եզր ունիլ ․ եզրանալ ․ վերջանալ ․ աւարտիլ ․ զրաւիլ ։

Վերջ հասնօղ ․ սօնղունայ եէթիշէն ։ || 'ի վերջ հասեալ ․ 'ի կատարած հասեալ ․ զրաւեալ ․ աւարտեալ ․ վերջացեալ ․ վերջացեալ ․ վերջաւոր ․ վերջոտ ։

Վերջ ունօղ ․ սօնղու օլան ։ || վերջաւոր ․ զրաւական ․ աւարտական ․ յանկաւոր ․ յանգաւոր ։

Վերջ չունօղ ․ սօնղսուզ ․ սօնղու եօգ ։ || անվերջ ․ անաւարտ ․ անզրաւ ․ անվախճան ․ անկատարած ․ անվճար ․ անսպառ ․ անեզր ․ անկէտ ․ անել ։

Կմ, անեզրական ․ անզրաւական ․ անվախճանական ․ անեզրանալի ․ անաւարտելի ․ անսպառայեալ ։ տես և Յաւիտենական ։

Վերջը գտնել ․ սօնղունու պուլմագ ։ || ելս իրացն գտանել ։

Վերջաբանութիւն ։ || վերջաբանութիւն ․ աւարտաբանութիւն ․ զրաւաբանութիւն ։

Վերջակէտ ։ || վերջակէտ ․ աւարտակէտ ։

Վերջանալ ։ || տես Հասնիլ ։

Վերջապէս ․ սօնղունդայ ․ ճումլէտէն ․ ճումլէթօ ․ ու'գըրդէք ։ || վերջապէս ․ 'ի վախճան բանից ․ յաւարտ ամի ․ զհուսկն աստեց ։ տես և Հէ'լպէթ ։

Վերջացնել ։ || տես Լմընցնել, և Հասցնել ։

Վերջացնօղ ։ || տես Լմընցնօղ ։

Վերջը ․ սօնղրայ ։ || տես Ետև ։

Վերջը գտնել ․ սօնղրայ պուլմագ ։ || 'ի վերջոյ գտանել ․ յետոյ գտանել ։

Վերջի ։ || տես Յետքի ։

Վերջի թեւը հասնիլ ։ || տես Հոգին բերանը գալ ։

Վերջի ծայրը ․ սօնղ ուճու ․ || վերջին ծայր ․ վախճան ․ աւարտ ։

Վերջի կայծը հասնիլ ․ }
Վերջի կայծակը պլպլալ ․ } էնլիւքէ ճըրագը եէշայ ։ || աւկայծիլ ․ աւկայծեալ լինիլ ։

Վերջի շունչը խեչիլ ։ || տես Հոգին բերանը գալ ։

Վերջինները ։ || տես Յետքինները ։

Վեր վեր ․ եօգարը եօգարը ։ || 'ի վեր 'ի վեր ։

Վեր վեր ընկնիլ ․ էնիւքէ յիւէրը կըշէն' էրէզըլմագը կէլմէն ․ գայնամագ ։ || կայտառալ ․ կայտռիլ ։

Վեր վեր ընկնիլ. Ինչպէս տղամարդուն խէկն կը նէն ժողովիք, կ'ըմ փըշաք ։ Ա տե՛ս Ճմլել ։
Վեր վեր ընկնիլ ։ Ա տե՛ս Ցաթկել ։
Վեր վեր ընկնիլ. չալապալանմաք. խօպլանմաք ։ Ա գժկամակիլ. հակառակիլ. զզեմ ունիլ. վիճիլ. կռուել ։
Վերվերիկ ։ Ա տե՛ս Ղունտայ. զոր կոչայլն վրայ ն այլն ։
Վերվերիկ ։ Ա տե՛ս խնտորուկ, և Թեթևաօ- լիկ, և Շէլէլէնկ ։
Վերվերիչ ։ Ա տե՛ս Էլլաւչի ։
Վերցած ։ Ա վերացեալ. մակացեալ ։ տե՛ս և Վեր ելլել ։
Վերցնել. Ինչպէս բէռը վրան կռնկերցնէն. գալ- դըրմաք. խօթլնմաք. որթառըճայ ալմաք ։ Ա բառ- նալ. առանձնել. ընտանձնել. կրել. տա- նիլ. բերել. տանուլ. զո՛ր օրինակ.
Ո՛վ որ իր խաչը չվերցնէր ։ Ա որ ոչ առնու զխաչ իւր ։
Վերցնել. Ինչպէս գէտնէն կռնկերցնէն. գալտր- մաք ։ Ա տե՛ս Վեր հանել ։
Վերցնել բերել. գալտըրըբ կեթիրմէք ։ Ա վերա- բերել. վերաբեր տանել. առնուլ բերել. վերառնուլ ածել ։
Վերցնել մէջէն ։ Ա տե՛ս Մէջէն վերցնել ։
Վերցնել տալ. Ինչպէս համալին շէնը վերցնէլ խօրան. գալտըրթմաք. խօթլէթմէք. որթառըճայ վերմէք ։ Ա բարձուցանել. բառնալ ունել. տալ առանձնել. տալ տանիլ ։
Վերցնել տանիլ. գալտըրըբ կէօթիւրմէք ։ Ա բառ- նալ տանիլ. առ տանիլ. խաղացուցանել. փոխել ։
Վերցնելու. գալտըրմաք ։ Ա բառնալի. ամ- բառնալի. կրելի ։
Վերցնող. գալտըրան. գալտըրըճը ։ Ա բարձող. բառնալի. ամբառնալի. կրելի ։
Չվերցնող. գալտըրմայան ։ Ա չբարձող. անբերող ։
Վերցուցած ։ Ա ամբարձեալ. վերամբարձեալ. վերառեալ ։ տե՛ս և Վեր հանել ։
Վէց. ալթը՛. շէշ ։ Ա վեց. վեշ. վեցեակ. մա- կեդակ ։
Վէց անգամ. վեցհեղ. ալթը քերէ. ալթը փէճայ. ալթը նայլըմ ։ Ա վեց անգամ. վեցիցս անգամ. վեցիցս. վեցեկի. վեցկի. վեցերեակ ։
Վէց գիրով. Ինչպէս է զառը, որով կոխողան. շէշխանէ ։ Ա խորանարդ. կիբիկոն. կիվօս. կիվոս ։ տե՛ս և Զարի ձև ունող ։
Վէց էլ ունող. } Ինչպէս պաղն գրեթէ երեք կըլլայ ։
Վէց իշով. }
Ա վեցիշեան ։
Վէց հազարեան. ալթը պինլիք ։ Ա վեցհազա- րեան ։
Վէց ձեռնէ. ալթը էլլի ։ Ա վեցձեռնի. վեցա- ձեռանի. վեցաձեռն ։
Վէց զաթ. ալթը գաթ. ալթը գաթլըան ։ Ա վե- ցապատիկ. վեցպատիկ. վեցակուղի. վեց- կղեան. վեցառկեան ։
Վէց զաթ. Մէկին փէշը վէց. ալթը գաթ ։ Ա վեց- պատիկ. վեցապատիկ. վեցկին. վեցեկի ։
Վէց զանատը. ալթը գանաթլը ։ Ա վեցթևեան ։
Վէց սորքէն. ալթը այագլը ։ Ա վեցոտանի. վե- ցոտնեայ ։

Վէց քեօշէ. ալթը քէօշէ ։ Ա վեցանկիւն. վե- ցախորշ ։
Վէց քեօշէլի. շէշխանէ. ալթը քէօշէլի ։ Ա վե- ցանկիւնի. վեցախորշ. վեցախորշեան ։
Վէց օր գիմացօղ. } ալթը կիւնլիւք. ալթը կիւն
Վէց օրեան. }
փաւրան, կ'ըմ եաշայան ։ Ա վեց աւուր. վեցից աւուրց. վեցօրեայ. վեցօրեան ։
Վեցերորդ. ալթընճը ։ Ա վեցերորդ. վեցեր ։
Վեցիկ. ալթըշար. ալթըշըր ։ Ա վեցեակ. վեցե- կի. վեցերեակ ։
Վեցկի. Ետեւ Եըլտըղ. թօփ Եղած մրգը տապը անոան է ։ Ա սայլ. բազմայլծ. այլ. վեցեկի. վեցկի ։
Վեցն ալ. ալթըսըգըսը ։ Ա վեցն ևս. վեցեքին. վեցեքեան ։
Վեցնոց. Վէց ըսթլնոց. ալթըլըք ։ Ա զանգ. զանկ ։

ՎՈ

Վզու վզու ։ * Ա շառաչ ընդ շառաչ. Օրզ. Վզու վզու՝ հովը կըրտանի կոր, կամ վզու վզու՝ նառեր կու գրէ կոր ։ Ա շառաչ ընդ շառաչ շնչէ հողմն, կամ բազմեալ գրէ ։
Վզի աղէկի ունողը ։ Ա տե՛ս Վիզ բառին տակը ։
Վզնոց. մորթու զօրթ է. կէրտանլըք. կերտան- լըք ։ Ա քայլ. մեհեանք. բանեոմանք. մա- նեակ. քառամանեակ. քայլամանեակ. քառեակ մանեակ. ուլունք ։
Վզնոց՝ անասնոյ. պօյունթաւրազը. կեօփէլէփիւր- կիւ ։ Ա լուծ. ամոլ ։
Վզնոց՝ շան, և այլն. թասմայ ։ Ա ուլանոց. ա- նուր ։
Վզնոց ունող. կէրտանլըլը ։ Ա քայլաւոր. մեհեանդաւոր. մանեկաւոր ։
Վզնոց ունող. պօյունթաւրաւլը ։ Ա լծաւոր. լծեալ. լծակից. լծակցաբար. ամոլական ։

ՎԷ

Վէգ. աշըխ, զար կոխողան. աշըխ ։ Ա վէգ. վէգ. վէք. Զառն ։
Վէգ խաղալ. աշըխ խաղալ. աշըղ օյնամաք ։ Ա վէգս խաղալ. վէգ ընկենուլ. վիգընկէց լինիլ. վիգախաղաց լինիլ. խաղալ զնարդ վիգի ։
Վէգ խաղցող. աշըղ օյնայան. աշըխպազ ։ Ա վի- գախաղաց. վիգարկու ։
Վէգ ձգող. } աշըղ աթան ։ Ա վիգընկէց.
Վէգ նետող. }
վիգարկու. վիգաձիգ ։
Վէգ ունող. աշըխլը. աշըղլը օլան ։ Ա վիգա- նակ. վիգաւոր. վիգոտ ։
Վէգի խաղ. աշըղ օյունու ։ Ա նարդ վիգի. վիգարկութիւն ։
Վէգին չորս գին. աշըղըն փէօրթ եանը. Օրզ.
Ծիւլ, պօրան. ալլ, չէք ։ Ա ծիլ ։
Տով, գըշէր. խաթ. ճէլէփ. թօփան ։ Ա գամ. գով ։
Թիքը, շինաքան. թէօֆ ։ Ա պառ ։
Գող. շէք ։ Ա կից ։

Վեգով կեթել. ուրեղ ըլան խաճմատ ։ || յաղթել գինմակցին ՚ի նարտ վեգին ։

Վեզիր. * վէզիր ազամ. սատրէ ազամ ։ || Եպարքոս. հեպարքոս. հիպարքոս. երկրորդ արքայի. փոխանորդ արքայի. փոխարքայ ։

Կմ, նախարարապետ. պատրիկապետ. իշխանապետ. խորհրդապետ. ամիրապետ. ազգապետ արքայի ։

Վեզիր քեթխուտայը. * վէզիրին քեխանէսի ։ || փոխանորդ եպարքոսի. փոխանակ բդեշխի. անթիպատոս. անթիհիպատոս ։

Վեզիրութիւն. վէզիրէլ մանսապ. վէզիրլիք ։ || Եպարքոսութիւն. հիպարքոսութիւն. խորհրդապետութիւն. նախարարապետութիւն ։

Վեզնէ. * տըրտին կէտէ ։ || կշիռ. կշռակ. լծակ. զուգորդ. զոյգք. զոր օրինակ.

Վեզնէի ալթ զըրին ։ || արկնին ՚ի զուգորդս ։

Վեզնէով կշռել ։ || կշռել ՚ի զոյգս ։

Վեզնէ թի-ֆէնիլ ։ || վաճառականել ։

Վեզնէճի. թէրազինճի ։ || կշռագործ. կշռարար ։

Վեթի չոլը. * գէտ է ։ || աղատ գետ. ամբամոր ։

Վեթի պատար. * քաղաք է ։ || տատանին գշեայ ։

Վելաքին, կմ Վելաքիմ ։ * || տե՛ս Ամսոյ ։

Վելէնտէ ։ * || Թուարտ ։

Վելէտիզնայ. * գահցէ օղլու ։ || տե՛ս Բիճ ։

Վելէտիզնայ. * ճիլինէ ։ || տե՛ս խորամանկ ։

Վելէտիզնայութիւն ։ || տե՛ս խորամանկութիւն ։

Վելվելէ ։ * || տե՛ս Աղմուկ ։

Վելվելէ՝ ամպերու ։ || տե՛ս Ամպերու հնչումն ։

Վելվելէճի ։ * || տե՛ս Աղմուկ հանօղ ։

Վեհեշ ։ || տե՛ս Վենետիկ ։

Վենայ. պէլ. բէլ ։ || վիեննայ ։

Վենետիկ. վէնէտիք ։ || վենետիկ. վենետիկ ։ վենետ. վենետ. վենետ ։

Վենետիկ պօղազը.
Վենետիկ ատընիզը. * } վէնէտիկին ծօվը ։
Վենետիկ քէօրֆէզը. } || հանդրին անդունդք. ադրիական խորշ. ծով ադրիական ։

Վեռիա. քաղաք է ։ || բերիա յունաց ։

Վէրայ ։ * || մատնութիւն. ձեռնտուութիւն. ձեռնտուութիւն. գինմակցութիւն ։

Վէրայ ընել քէրգը. գօլէն վէրայ էթմէք ։ || ինքնայօժար մատնել զանձն. ինքնակամ տալ զգլուխն ։

Վէրայ ընել զքաղաքը ։ || ինքնակամ տալ զքաղաքն. ինքնայօժար մատնել զքաղաքն. ինքնամատն լինել քաղաքին ։

Վէրայ ընօղ. վէրայ էդէն ։ || ինքնատուր. ինքնամատոյց. ինքնատու. ձեռնտու. ձեռնտու ։

Վէրայ պայրաղը ։ * || դրօշակ պարտութեան. դրօշակ ընկճման ։

Վէրան ։
Վէրանէ ։ * } տե՛ս Աւերակ. վէրան ։

Վէրէմ ։ * || տե՛ս Լերդացաւ ։

Վէրէմլի ։ * || տե՛ս Լերդացաւոտ ։

Վէրէսիէ ։ * || ապառիկ ։

Վէրէսիէ գնել ։ || յառաջ գնել. յապառիկ գնել ։

Վէրէսիէ ծախել ։ || յապառիկ վաճառել ։

Վերկի ։ * || տե՛ս Տուրք. վէրկի ։

Վերաթիլէն ։ * || տե՛ս Սանտուխտ ։

Վերք ։ || տե՛ս խոց ։

Վեքիլ ։ * || տե՛ս Աթոռակալ ։

Վեքիլխարճ. վէքիլխարճ ։ || տնտես. հազարապետ. գաւառապետ. հնդկերձապետ. համարակալապետ. մատակարար. ռոգոմարար. հրամանատար. հրամանակար. տնօրէն. տնօրինակ. տեղապահ վերատեսուչ. տապանակ. սպասուէկ. վերակացու տան. վաճառական. կոմոսիս ։

Վեքիլխարճութիւն. վէքիլխարճլըք ։ || տնտեսութիւն. հազարապետութիւն. հնդկերձապետութիւն. գաւառապետութիւն. համարակալապետութիւն. մատակարարութիւն. սպասաւորութիւն. կոնոմոսութիւն. տնօրէնութիւն. տեսչութիւն ։

Վեքիլխարճութիւն ընել. վէքիլխարճլըք էթմէք ։ || տնտեսել. տնտեսակալել. մատակարարել. հազարապետել. հնդկերձապետել ։

ՎԸ

Վըխտալ ։ || տե՛ս Վխտալ ։

Վընկզինկալ ։ || տե՛ս Վնկզինկալ ։

Վըռնտել ։ || տե՛ս Դուրս ընել ։

ՎԻ

Վիզ. ղըլէօ. պօյն. պօյուն ։ || պարանոց. ուլն. փող. վիզ ։

Վզի ասլքի ոսկորը, որ ոմնէրէն պէտ ըլ՛ց է. ֆետակուլ ։ || Թամբ ուլան ։

Վիզը բաց, կմ մերկ. պօյնու աչըք ։ || մերկապարանոց ։

Վիզը բանթուել. պօյնու պագլամաք ։ || լար ՚ի պարանոց անկանել. մառախ ուլան ։

Վիզը բանթուիլը. որ մէյէտ ըրէն ինքնահօն դուշեր ։ || լար պարանոցի. մառաղուած ուլան ։

Վիզը ծուռ. ծամոլ. պօյնու էղրի ։ || Թիւրապարանոց. Թիւրավիզ ։

Վիզը ծուռ ։ || տե՛ս Գլուխը ծուռ, և Տրտում ։

Վիզը ծռել՝ իւէնը. պօյնունու էյմէք ։ || պարանոց խոնարհեցուցանել. խոնարհել. ընդհանել ։ տե՛ս և Տրտմիլ ։

Վիզը ծռել՝ ուրիշինը. պօյնունու պօղմաք ։ || Թիւրել զպարանոց. ընդվզել. խոնարհեցուցանել զպարանոց տարուց ։

Վիզը չծռել ։ || տե՛ս Գլուխ չծռել ։

Վիզը կարճ. պօյնու գոտա ։ || կարճապարանոց. կարճավիզ ։

Վիզը կտրել. պօյնունու քէսմէք ։ || հատանել զգլուխ. գլխատել ։

Վիզը հասած, կմ ինչվան վիզը Թաղուած. պօյնունա գէտէր. պօյնունատան գէօմիւլմիւշ ։ || պարանոցաթաղ ։

Վիզը հասնիլ. պօյնունայ էնմէք. պօյնադ մաք ։ || ցպարանոց հասանել. պարանոցել. առպարանոցել ։

Վիզը ոլորել, կմ ետեւը դարձնել. պօյնունու պուրմաք ։ || ընդվզել. զուլամբ շրջել. զուլամբ բերել ։

Վիզը ոլորելով փրցնել, կամ պատռելով ճարպել. պօյնունու պիւքիւբ գօբարմագ, եան հաւրբանտող էթմէք ։ || Ընդվզեալ ճարպել զպարանոցն. խածել. խածատել ։

Վիզը քէմենա ձգել. պօյնունայ ինմէնք ալմագ. պօղմագ թագմագ ։ || Խեղդ 'ի պարանոց հարկել. խեղդ արկանել ուլնք ։

Վիժած. տիւշիւգ. վաքթիզ եղած տղայ ։ || վիժած. վիժեալ. անցուցեալ ։

Վիժել. տղան չհասած փուղձել ։ || վիժել. վիժանել. անցուցանել զպտուղ, կամ զտղայն ։

Վիժելը. տղան փուղձելն ։ || վիժումն. վիժանք. տապճառանցունէ ։

Վիկարէթ ։ * || տե՛ս Գուսան ։

Վիկ, կամ Վիկը. Քէլ. ատ պատուսլտը. տիւշիւնէ ։ || վիգն ։

Վիճաբանել ։ || տե՛ս Հակաճառել ։

Վիճաբանութիւն ։ || տե՛ս Հակաճառութիւն ։

Վիճակ. գուրայ ։ || վիճակ ։

Վիճակ ելլել. գուրայ տիւշմէք ։ || ելանել վիճակաց. ելանել վիճակի. անկանել վիճակի ։

Վիճակ ձգել. գուրայ ապրմագ ։ || վիճակ արկանել. վիճակ ընկենուլ ։

Վիճակ ձգելը. գուրաճըլըգ ։ || վիճակընկեցութիւն. վիճակարկութիւն. վիճակատուութիւն. վիճակատուութիւն. վիճակաձգութիւն ։

Վիճակ ձգելու թուղթ, կամ զար ։ || վիճակ. նիշ ։

Վիճակ ձգօղ. գուրաճը ։ || վիճակընկեց. վիճակարկու. վիճակատու ։

Վիճակով բաշխել, կամ տալ. գուրայ իլէ պէօլիւշթիւրմէք ։ || վիճակել. վիճակեցուցանել. վիճակաւորել. բաշխել վիճակաւ ։

Վիճակով ելած բան. գուրայ ըլան տիւշէն շէյ ։ || վիճակ ։

Վիշապ. էժտէր. էժտէր ։ || վիշապ. աժդահակ. մեծ օձ ։

Վիշապ ծովու. նէհէնկ ։ || վիշապ ծովային. լեւիաթան. կէտ ։

Վիշապ դառնալ.
Վիշապ ըլլալ. } էժտէրէ տէօնմէք. էժտէրլէնմէք ։ || վիշապանալ. փոխիլ 'ի վիշապ. վիշապաձեւ կերպարանիլ ։

Վիշապ ընել. էժտէրէ տէօնտիւրմէք. էժտէրլէնտիրմէք ։ || վիշապացուցանել. 'ի վիշապ փոխարկել ։

Վիշապէն խածուած ։ || վիշապախածութիւն ։

Վիշապի արտունով ջուր տուած ։ || վիշապամուխ ։

Վիշապի բերնէն ելած, կամ փչած ։ || վիշապաշունչ ։

Վիշապի գլուխ ունօղ. էժտէր պաշլը ։ || վիշապագլուխ ։

Վիշապի հետ կռուօղ. էժտէր իլէ ճէնկ էտէն ։ || վիշապամարտ. վիշապամարտիկ. վիշապակռիւ. վիշապամուխ ։

Վիշապի ձեւ ունօղ. էժտէր պիչիմլի ։ || վիշապաձեւ. վիշապակերպ. վիշապատեսակ. վիշապանման. վիշապակերպարան ։

Վիշապի աչքն. էժտէր կէօզի. էժտէր մոսը ։ || վիշապաօրէն. վիշապաբար. զարէն վիշապի ։

Վիշապի պոչ. էժտէր գույրուղու. գուշէր ։ || վիշապատուատան. տուտ վիշապի ։

Վիշապ քաղաք. գալէի անուն է ։ || վիշապաքաղաք ։

Վիշտ. խէլէթ. խէլէթ. ճէֆայ ։ || վիշտ. նեղութիւն. տառապանք. տառապանք. խոշտանգանք. խոշտանգանք. տանջանք. չարչարանք. քարշանք ։ տե՛ս և Նեղութիւն ։

Վիրաւոր ։ || տե՛ս Խոցոտ, և խոցած ։

Վ Լ

Վլալ. }
Վլանալ ։ } տե՛ս Լռանալ ։

Վլացող ։ || տե՛ս Լռացող ։

Վ Խ

Վխտալ. գայնամագ ։ || եռալ. զեռալ ։

Վխտալ, ճճիները, և այլոց նմանները. գայնամագ. գայնաշմագ ։ || կայտառել. կայտռել. կայտառել. կայտխոս տանուլ. թինդ տանուլ ։

Վխտալ, ծով աղախառութէ ։ || տե՛ս Ծփալ ։

Վխտալը ։ || եռանդն. եռացումն ։

Վխտալը, ճճւոց, և նմանեաց. գայնաշըր. գայնամայ ։ || կայտխոս. կայտառումն. կայտառացումն ։

Վխտալով քալել. սէւրըլմէք. սըչրըլմագ. փըյրանմագ ։ || զեռալ. կայտառալ. կայտռել. կայտառել ։

Վխտացնել. գայնաթմագ. գայնաշտըրմագ ։ || եռացուցանել. կայտառացուցանել ։

Վխտացող. գայնայան. գայնաշան ։ || եռանդնոտ. եռանդուն. կայտառական. կայտառունակ ։

Վ Կ

Վկայ. շահատ ։ || վկայ ։

Վկայ ըլլալ. շահատ օլմագ ։ || վկայ լինել. վկայութիւն մատուցանել ։ տե՛ս և Վկայել ։

Վկայ չունեցող. շահատսըզ ։ || անվկայ ։

Վկայի պէս. շահատ կիպի ։ || վկայապէս. վկայօրէն. վկայակերպ ։

Վկայի տեղ. շահատհանէ. շէհիտհանէ ։ || վկայարան. վկայանոց ։

Վկայական. թուղթ է, որ մարդուն ալը կամ ինչ ըլլալը կը ցուցընէ, և ինչ կ՚ուզէ ։ || վկայական. թուղթ ընծայութեան. թուղթ ընծայական ։

Վկայել. շահատլըգ էթմէք ։ || վկայել. վկայութիւն դնել. վկայ լինել. վկայ կալ ։

Վկայութիւն. շահատլըգ ։ || վկայութիւն ։

Վ Ճ

Վճարել. էօտէմէք ։ || վճարել. հատուցանել. փոխանակել. փոխարինել. փոխարկել. փոխատրել. փոխադարձել. չափել զանդրադարձն. տալ գինն ։

Վճարելը · էօտէյիշ ։ || հատուցումն · չափումն ։ տե՛ս և Վճարք ։
Վճարուիլ · էօտէնմէք ։ || վճարիլ · հատուցանիլ · փոխադարձիլ · փոխարինիլ ։
Վճարք · էօտէյիշ · հագ · ճէրա ։ || վճար · վճարումն · հատուցումն · վարձք · վարձանք · փրկանք ։
Կմ՛, փոխարէն · փոխանակ · փոխանորդ · փոխատրութ · դարձ փոխարինի · անդրադարձ փոխարինի ։
Վճարք · վէրկի ։ || տե՛ս Տուրք ։
Վճարք չունող ։ || անվճար · անվարձ ։
Վճարք տալ ։ || տե՛ս Վճարել ։
Վճարք տալ · հախ փալ ։ || տե՛ս Վարձք տալ ։
Վճարք տալով գնել, կմ՛ ազատել · պահապանը վէրէրէք գուրթարմագ ։ || փրկել · փրկանաւորել · փրկանօք թափել ։
Վճարօղ · էօտէյէն ։ || վճարօղ · հատուցանօղ · հատուցիչ ։
Վճիռ · գարար · գարարլամա · գէսիմ ։ || վճիռ · դատաւ · սահման · սահմանադրութի · պիտառութի · Նամուս · կէտ ։ տե՛ս և Սիճիլ ։
Վճիռ տալ · } գէսմէք · հէօքմ էթմէք · գարար վէրմէք ։ || վճռել · վճիռ հատանել · որոշել · բացորոշել · դատել · դատիլ · սահմանել · սահմանադրել ։ տե՛ս և Սիճիլ կտրել ։
Վճռել · }
Վճռել մտօք ։ || տե՛ս Մտօք վճռել ։
Վճռօղ ։ || վճռօղ · վճռաբան ։

Վ Ն

Վնաս ։ || տե՛ս Զեն ։
Վնասած ։ || վնասեալ · վթարեալ · վթար ։
Չվնասած ։ || անվնաս · անահոկ ։
Վնասել ։ || տե՛ս Զեն ընել · Ձէյն ծէ · և այլն ։
Վնասելու ջանք ընել ։ || կքրիլ ։
Վնասակար · զարարլը · զարարփար · զիանթէքեար · ծանտատլը ։ || վնասակար · վնասահար · վնասաբեր · վնասարար · վնասաւոր · վզէնաւոր · ժանտաշունչ · վտանգաւոր · դժնդակ · դժնեայ ։
Վնասակար արմատ ունող · թէթէն զարարլը · || դժնդակարմատ · դառնարմատ · չարարմատ · դժոխարմատ ։
Վնասակար ըլլալը · զիանթէքեարլըգ · զարարփարլըգ ։ || վնասակարութի · վնասահարութի · վնասաբերութի · դժնդակութի · դժնէութի ։
Վնասակար կերակուր · զարարլը ճանտայ ։ || վնասակար կերակուր · չարահամ կերակուր ։
Վնասակար շունչ ունող · նէֆէսի զարարլը, կմ՛ զէհիրլի ։ || դառնաշունչ · ժանտաշունչ · չարաշունչ · ժանտաշունչ ։
Վնէժ ։ || տե՛ս Վէնէտիկ ։
Վնկրզալ ։ || տե՛ս Վնկմնկալ ։
Վնկմնկալ · խողնըթէւ · շանը, կմ՛ այլ գազանաց ողորմելի ձայն հանելը, կմ՛ լալով խնչխնչալը, կմ՛ ոզիի ոզիի գալը · ուլումագ · սըզլամագ · խընըլտամագ ։ || կաղկանձել · կծկնծել · կծկնծալ · կոնչալ · կոնչել · կոչել ։
Վնկմնկացնել · սըզլաթմագ · խընըլտաթմագ ։ || կաղկանձեցուցանել · կծկնծեցուցանել ։
Վնկմնկոց ։ || կաղկանձումն · կաղկանձիւն · կաղկանձանք · կծկնծանք · կծկնծիւն · կանչիւն · կանչ · կոչ ։

Վ Շ

Վշտալի · խըզըզըլի · ճէֆալը ։ || վշտալի · վշտալից · վշտագնելի · տաժանելի · տառապալի ։
խիստ Վշտալի ։ || ամենավիշտ · տաժանագոյն · տաղտկանագոյն · տաժանաւոր · տաժանական · տաժանակիր · տաժանելի · տաղտկանելի · մեծատանջ · մեծաշարչար ։
Վշտանալ ։ տե՛ս Նեղիլ ։
Վշտացնել · խըզըգ վէրմէք · խընձըթմէք · փարալամագ · ճէֆայ վէրմէք ։ || վշտագնել · վշտանկել · նեղել · տագնապել · լլկել · խոշտանկել · խոշտանգել · չարչարել · տանջել · վշտացուցանել · տառապեցուցանել ։ տե՛ս և Նեղել ։

Վ Ո

Վոսգուֆ, կմ՛ } տե՛ս Տեղեակ ։
Վուխուֆ ։ * }
Վուխուֆաուզ ։ * || տե՛ս Պեխաւոր ։

Վ Ռ

Վռազել ։ || տե՛ս Արտորալ ։
Վռնտել · գովմագ ։ || տե՛ս Դուրս ընել ։
Վռնտելը ։ || տե՛ս Դուրս ընելը ։
Վռնտօղ ։ || տե՛ս Դուրս ընօղ ։
Վռվռալ ։ || տե՛ս Տռռալ ։

Վ Տ

Վտանգ · թէհլիքէ · մուխաթարայ · գորգու ։ || վտանգ · վտանկ · վիշտ · որոգայթ չարեաց ։
Վտանգէ ազատ, կամ հեռու ։ || տե՛ս Անվտանգ ։
Վտանգի մէջ ընկնիլ · մուխաթարայայ փուշմէք ։ || վտանգիլ · վտանկիլ · վտանգաւորիլ · վտանկաւորիլ · անկանիլ 'ի վտանգս · 'ի վտանգ անկանիլ · 'ի վիշտ վտանգի անկանիլ ։
Վտանգի մէջ ձգել · թէհլիքէլէ սօգմագ · մուխաթարայայ ուղրաթմագ ։ || վտանգել · վտանկել · վտանգաւորել · վտանկաւորել · վտանգեցուցանել · վտանկեցուցանել · արկանել 'ի վտանգս ։
Վտանգի մէջ ձգօղ ։ || վտանգիչ · վտանկիչ · վտանգաւորիչ · վտանկաւորիչ ։
Վտանգաւոր · թէհլիքէլի · մուխաթարալը ։ || վտանգաւոր · վտանկաւոր · վտանկաւորիչ · վտանգաւորիչ · վտանգաբեր · վտանկաբեր · որոգայթաւոր · որոգայթագիր · նեղակարծելի · նեղակարծական · նեղակարծ · կասկածելի · երկեան ։
խիստ Վտանգաւոր ։ || բազմավտանգ · բազմորոգայթ ։

Վ. Ր

Վրայ. Սօփրա. Սօվրա, կմ Սօփրանա. Սօվրինէ: ‖ ՚ի վերայ. ՚ի վերոյ. առ. մակ. ըստ. քան. ՚ի. յ. զ. զոր օրինակ.

Ծեղի վրայ զօնծիչ եղած: ‖ հանդուցեալ ՚ի վերայ սատայ:

Հաստատութեր վրայ եղած ջուրը: ‖ ջուրն՝ որ ՚ի վերոյ հաստատութեն:

Ծամբուն վրայ կեցեր էր: ‖ կայր առ ճանապարհաւն:

Ուրիշի վրայ: ‖ մակ այլոյ:

Օր աւուր վրայ: ‖ օր ըստ օրէ:

Տարի տարւան վրայ: ‖ ամ ըստ ամէ:

Սահմաթ սահմթի վրայ: ‖ ժամ քան զժամ:

Աձ օղօմայ վրայ կրակ իջուց: ‖ տեղեաց տր զհուր ՚ի սոդոմ:

Սնակին վրայ ձգեց: ‖ եարկ յարկզ անդր:

Անիծքը վրայ ըլլալ: ‖ յանձնաւ լինել:

Անոր վրայ կըխօսի: ‖ խօսի զնմանէ:

Վրայ առնելիք, կամ Վրան ձգելիք. Սօփրապըր. չօփրայ. դիէնի: ‖ արկանելի. վերարկու. կրկնոց:

Վրայ բերած, կմ վրայ բերօղ: ‖ մակբեր. մակածական:

Վրայ բերել. Սօփրէ ֆէլլիրմէթ: ‖ ՚ի վր բերել. ածել ՚ի վր. վերածել. վերաբերել. մակածել. վերաարկել. ածել թափել. որչ.

Շուտ մը վրայ բերաւ, թէ ան՝ լոյս չէր: ‖ եած թափեաց վաղվաղակի, թէ ոչ էր նա լոյսն:

Վրայ բերելը: ‖ վերաբերութի. վերածութի. մակածութի:

Վրայ դնել. Սօփրէ փօռմա. աբթըրմա: ‖ ՚ի վր դնել. վերադրել. բազմապատկել: տես և Վրան դնել:

Վրայ դնել. Սօփրէ փօռմա. աբթըրմա: ‖ յօրդել. առաւելուլ. աճել. զօրանալ:

Վրայ դնել. Տուրմ օլմա: ‖ զարգանալ. յառաջանալ. յառաջադիմել. յառաջադէմ լինել ՚ի բարիս:

Վրայ թափել. Սօփրինէ սալըրմա, կմ դիըրմա. փիրմէ: ‖ յեղուլ. սորել. սորեցուցանել:

Վրայ թափելը: ‖ յեղումն. սորումն:

Վրայ թափել. Սօփրինէ սալմա. Սօփրինէ դիըրմէ: ‖ յեղուլ. յեղումն. յեղանել. սորել. սորել. սուրալ. գրոհ տալ:

Վրայ կենալ. Սօփրէ փըրմա: ‖ կալ ՚ի վերայ. վերակացու լինել:

Վրայ կեցող: ‖ տես Վերակացու.

Վրայ հասած. Սօփրինէ էէթիշմիշ. կմ էէթիշէն: ‖ ՚ի վր հասեալ. վերահասու. պաշտենակ. հաս. պաշտենն պատրաստ. մօտակայ. մօտակայ:

Վրայ հասնիլ, կմ Վրայ երթալ. Սօփրինէ էէթիշմէ: ‖ գնալ ՚ի վերայ. ՚ի վր հասանել. ՚ի վր ժամանել:

Վրայ ձգելիք: ‖ տես Վրայ առնելիք:

Վրայ վազել. Տուրնիսիուն էթմէ. Սօփրա էթմէ: ‖ գրոհ տալ. դիմոյթ տալ. դիմոյթս տալ. դիմոյթ տալ. հարձակ տալ:

կմ, դիմել. դիպուածել. դիմհել. արշաւել. հրոսել. խուժել. խիղախել:

Եւ կամ, յարձակիլ. հրոսիլ. հրոսակել. խրոխտել. խրոխտանալ. խոյանալ. սրանալ. հարկանել ՚ի վր. յարձակ ՚ի վր խաղալ. ՚ի վր արշաւել. ՚ի վր զեղանել. զեղուլ ՚ի վր. գեմ գնել:

Վրայ վազել ձիով: ‖ տես Ձիով վրայ վազել:

Վրայ վազելը. Տուրնիսիուն. Սօփրա: ‖ գրոհ. դիմոյթ. դիմոյթ. դիմութ:

կմ, դիմումն. դիմեցումն. յարձակումն. զեղումն. հրոսումն. խիղախումն:

Եւ կմ, յարձակութիւն. արշաւանք. արշաւանակ. հրոսակ. հրոսակութի. խիղախութի. հրոսք. մեծք. մեծ:

Վրայ վազօղ զօրք. Սօփրատ էսիէն աոնէր: ‖ դիմոյթ. դիմոյթ. դիմութ. հրոսող. հրոսակ. հոսակ. հրոսանուէր զօրք. հրոսախումբ գունդ:

Վրայէն. Սօփրինօփէն. Սօփրինօփէն: ‖ ՚ի վերուստ. յինքենէ. յանձնէ. զոր օրինակ.

Վրայէն կըթաչէր: ‖ թուանէր ՚ի վերուստ:

Վրայէն հանեց: ‖ մերկացաւ յինքենէ:

Վրայէն քերեց: ‖ մերժեաց յանձնէ: տես և Հեռանալ բառերը:

Վրայէն հանած մարթ, կմ կաշի: ‖ խորխ:

Վրայէն հանել: ‖ տես Մերկանալ, և Թափել:

Վրայէն վազել. Ինչպէս գետին վրայէն. ջուրերին վրայէն, և այլն: ‖ վազել զիւրիւ:

Վրայէն վար ընկնիլ. Սօփրինօփէն փէուշմէ: ‖ յուսմէքէ՝ պրծանիլ, զերծանիլ. զերծուլ:

Վրայէն վար ձգել. Սօփրինօփէն փէուշմէ: ‖ յուսմէքէ՝ պրծուցանել, զերծուցանել, զերծանել. զերծուլ:

Վրայէն քերել. պաշտօն սողման էթմէ: ‖ ՚ի բաց քերել յանձնէ:

Վրայէն քերել սուգը: ‖ տես Աղդարարցընել. ըսէթ աբթար, և այլն:

Վրայի լաթ՝ կամ չուխայ: ‖ տես Վրայ առնելիք:

Վրայի վարակք. չուլար. փէշլիք. լութէր: ‖ անդրավարտիք:

Վրան: ‖ տես Վրայ:

Վրան առած. Սօփրինէ ալընմըշ: ‖ ՚ի վր առեալ. զինքեամբ՝ արկեալ, կմ արկած:

Վրան առնել, դոյի ըլլալով: ‖ տես Յանձն առնել:

Վրան առնել, Ինչպէս համան բէտը Վրան չառնէ: ‖ տես Շալկել:

Վրան առնել զգեստը. Էօդալըէ Սօփրինէ ալմա. գիյմէ: ‖ արկանել, կմ արկանիլ զան ձամբ՝ զհանդերձ. զգենուլ, կմ զգածիլ զիւրեաւ զձորձ. վերազգենուլ. սփածանիլ:

Վրան գրած. Սօփրա էօզլըէ: ‖ գրեալ ՚ի վր. վերագրեալ. արտագծել: տես և Վերնագիր:

Վրան գրել. Ինչպէս տարի վրայ կամ գրէն. Սօփրինէ էազմա: ‖ վերատառել. վերագրել. մակագրել:

Վրան գրել. մէկի մը վրան անցընել գիտցած գրով: ‖ յանուան սուրուք գրել:

Վրան գրոշիլ. Սօփրա, կմ Սօփրինէ եօզլը-

մաք ։ ‖ մակադրել · վերադասել · վերադասանալ ։

Վրան գնդել · խօսքինին եզմաք ։ ‖ բարդել · կուտել · յարաբարդել · յարադրել · յաւելադրել · աւելադրել ։

Վրան դնել · ԷՒԷլՕՆԷլ · խօսքինին գօմաք · ալթըմաք ։ ‖ դնել ՚ի վր · վերադիր առնել · վերադրել · գերադրել · մակադրել · մակյաւելուլ · մակածել · պատել · փարադրել · փառադրել · աւաւելադրել · աւադրել · աւաւելուլ · անգել, կամ յանգել, և կմ յանկել ՚ի նոյն · յանկաւորել, կմ յանգաւորել յայն ։

Վրան դնելը ։ ‖ վերադրութիւն · մակադրութիւն · առադրութիւն · յարադրութիւն · աւաւելադրութիւն · վերադիրք ։

Վրան դնօղ · խօսքինին գօյան · ‖ վերադիր · մակադիր ։

Վրան դրած · Էրան ԷՒԷլցած · խօսքինին ալթմըշ ։ ‖ մակադիր · մակդիր · վերադիր · յաւելադիր · վերադրական · մակադրական ։

Վրան չդրած ։ ‖ անվերադիր ։

Վրան ելլել · խօսքինին չըգմաք ։ ‖ ելանել ՚ի վր · յառնել ՚ի վր · ՚ի վր հարկանել ։

Վրան ելլել, ամէնքով, կմ ճիամիառով ։ ‖ զօրաժողով լինել · գումարել ՚ի վերայ ։

Վրան եկօղ, կմ եկած · այսինքն ան՝ որ քեզ խան է · հագած էրան Էրան խազայ · խօսքինին կելէն · անցըրդայ կէլէն · Էշըննի · Էօյէ ։ ‖ ՚ի վր եկեալ · եկամուտ · եկեղօր · պատահ ։

Վրան բռնել, կմ գնել բան մը խօսքով · ինչպէս խօսեմ՝ պէտքսու է հոգատար · Թողան է գաղ, և այլն ։ ‖ պատրօգել · վերագել · մակամել ։

Վրան ձգել, կամ ծածկել · խօսքինին չէյ էօրթմէք ։ ‖ վերարկել · վերարկօղել · վերածածկել · արկանել ՚ի վերայ ։

Վրան ձգելը, կմ ծածկելը ։ ‖ վերարկու թիւն · վերածածկութիւն ։

Վրան մարդ չունեցօղ՝ որ հոգ անէ · քիմսէ սիզ · սահապսըզ · պուրընայ պօզ ։ ‖ տես Անտէր ։

Վրան նայիլ · խօսքինին պաքմաք ։ ‖ հայիլ զինէիք · մակադիտակ ։

Վրան նայօղ ։ ‖ մակադիտօղ · մակադէտ ։

Վրան նստիլ ։ ‖ վերանստիլ ՚ի վր նստիլ ։

Վրան ունիլ, կմ Վրան կրել, կմ Վրան պահել · խօսքինին տաշըմաք · խօսքինին թաշըմաք ‖ ունիլ առ իւր · տանիլ յանձին · յանձին բերել · բերել · տանիլ · կրել · ստանձնել · ըստանձնել · վերաբերել ։

Վրան ունօղ, կմ կրօղ ։ ‖ վերաբերիչ · վերաբերօղ · վերընդունակ · վերընկալ ։

Վրան փակցնել · խօսքինին յափըշտըրմաք ։ ‖ մածանել · մածել · զգածել ։

Վրան փռած, կամ տարածած ։ ‖ մակափռեալ · մակատարփեալ · վերածիգ ։

Վրան փռօղ, կմ եռայնել ընօղ ։ ‖ մակափիւռ · վերածիգ · վերաձգօղ ։

Վրաստան, կամ Վրացստան · կուրճիստան ։ ‖ Վիրք · վրաստան · վէռիա · աշխարհ վրաց · երկիր վրացւոց ։

Վրացի · կուրճի ։ ‖ վերիացի · վրացի · վրաստանեան · այր յազգէ վրաց ։

Վրացոց ազգը · կուրճի միլլէթի ։ ‖ վիրք · վրացիք · վերիացիք · իվերիացիք · վրաստանեայք · աշխարհ, կմ ազգն վրաց · ազգ վրաց · տոհմ վրաց ։

Վրացի կոճ · պօյնաղ օթու · փեզօղ պալըրը · գան չիչէկ ։ ‖ վրացի կոճ · կոճ վրացի · եղերդս · եղերօրս · եղերօրդս · եղերօրդս ։

Վրդովել · Վրդովիլ, և այլն ։ ‖ տես Աղմկել · Աղմկիլ · և այլն ։

Վրէժ · հայֆ · էօճ · ինթիգամ ։ ‖ վրէժ · վրէժք · քէն · նախանձ ։

Կմ այսպէս · վրէժխնդրութիւն · վրէժառութիւն · վրիժադրութիւն · քինահանութիւն · քինախնդրութիւն · յիշաչարութիւն · նախանձայուզութիւն · նախանձարկութիւն ։

Վրէժը առնել, կամ Վրէժը հանել · էօճ ալմաք · հայֆընը ալմաք ։ ‖ առնուլ զվրէժ · վրէժ խնդրել · վրէժ պահանջել · հանել զվրէժ · հանել զվրէժ քինու · հանել զքէնու վրէժ · հանել զփոխարէն չարեացն · վրիժառկել · վրիժառնիլ · քինել ։

Կմ այսպէս · առնուլ վրէժս · վրէժս խնդրել · վրէժս պահանջել · վրէժս հանել · վրէժխնդիր լինիլ · վրիժահան լինիլ · վրէժառու լինիլ ։

Վրէժը առնօղ · } էօճ ալըճը · ինթիգամ ալըճը ։ ‖ վրիժահան · վրիժառու · վրէժառու · վրէժխնդիր · վրիժապարտ · վրիժապարտակ · վրիժակ · վրիժարկու ։
Վրէժը հանօղ · }

Կմ այսպէս · նախանձախնդիր · նախանձայոյզ · նախանձառու · նախանձարկու ։

Վրէժի տակ ընկնիլ · ինթիգամ փէշինէ տիւշմէք · ինթիգամ գօղէսինէ կէլմէք · գօղաղըլըմմագ ։ ‖ վրէժս լուծանել · վրէժս տալ · վրէժապարտ լինել ։

Վրէժխնդրութիւն ։ ‖ տես Վրէժ ։

Վրէժխնդրութիւն չընօղ · էօճ ալմայան · ինթիգամսըզ ։ ‖ անյիշաչար · անչար ։

Վրծին · քօշաւ ։ ‖ վրձին · վրծին ։

Վրծին պատառանաթել · պաստառ քօշաւը ։ ‖ վրձնարգ ։

Վրծնել · քօշալամաք · քօշայ չեքմէք ։ ‖ վրձնել · վրծնել ։

Վրկանի ծով · ափքէ տէնիզի · պահրի խազէր ։ ‖ կասպից ծով · ծով կասպիական ։

Վ-Օ

Վօլանակէզ մէմլէքէթի ։ ‖ տես Օլանդայ ։

Վօլցա · էյէլ · գէտէ ։ ‖ էթիլ գետ ։

Վօլթայ ։ ‖ տես Օլթայ ։

Վօյվօտալըք · * պէյլըքլըգ ։ ‖ քաղաքապետութիւն · ուամապետութիւն ։

Վօյվօտայ · * պէյլի ։ ‖ քաղաքապետ · ուամապետ · սրխռուն ։

Վօռ ։ ‖ տես Նստոյն տեղ ։

ՏԱ.

Տաարիֆէ. * թաղութ ենտալի վրայ: ‖ տիեզերիւ՝ քաղաք գաղիլեայ:
Տագր. Ձէյ ինկան մը իր եւլունը եւ_ բարը փափը կըրում. փայն: ‖ տառը.
Տազ. * ձաղը թափած. անձաղ ծակ_ փող, կմ գիլոզ: ‖ Ճաղատ. Ճերատ. կնտակ. կնդակ. մազաթափ:
Կմ, Ճեղ. գերծ. կունտ. կունդ. մաշտ:
Տազ ըլլալ. ձաղը թափիլ. փաղ օլմագ. փազլանմագ: ‖ Ճաղատանալ. Ճերատանալ. կնտա_ նալ. կնդանալ. մազաթափիլ:
Կմ, Ճեղ լինիլ. գերծ լինիլ. կունտ լինիլ. կնտակ լինիլ:
Տազութիւն. փազլըգ: ‖ Ճաղատութիւն. Ճերա_ տութիւն. Ճեղութիւն. կնտութիւն. կնդութիւն:
Տաթ, կմ տատ. * լէզզէթ: ‖ տես Համ:
Տաթսըզ. * ‖ տես Անհամ:
Տաթֆիրեստ: * ‖ տես Բողոք:
Տաթֆիրեստ ընել: ‖ տես Բողոք վերցնել:
Տալ. Ժողվը եւէյնը թուրը էրեն փալ կըրում. կեօ_ րիւմ. կէօքմէնձէ: ‖ տալ. ստնդոյր. ստնտա_ քոյր:
Տալ. վերմեք: ‖ տալ. ընձեռել. ընձեռնել. աւանդել. կարկառել. կարկառուել. մատու_ ցանել. հատուցանել. առաքել. նուիրել. շնորհել. բաշխել. ըղորձել. ուղերձել. ու_ ղորձել. օղերձել. անօրինել:
Երբեմն աս բայս գէշը հարկուած՝ ձայներու ու_ ցանել, կմ ցուցանել. զոր օրինակ.
Հագնիլ տալ: ‖ ագուցանել:
Խմել տալ: ‖ արբուցանել:
Ծռիլ տալ: ‖ կորացուցանել:
Հօգնիլ տալ: ‖ վաստակեցուցանել:
Տալ աննելը. ալէթ վէրմէսի. ալէր վէրէն: ‖ տես Ստատուր:
Տալ զինքը բանի մը. թալիմ օլմագ: ‖ զբաղ լի_ նիլ. զբաղ երթալ. զբաղ մտանել. հետա_ մուտ լինիլ. համակիլ. մոլիլ. զահատիլ:
Տալ. վէրմեմեք: ‖ չտալ. ոչ տալ. ժխտել. զլանալ. ապօտել:
Տալ: * ‖ տես Ճեղ:
Տալ պուտուխ: * ‖ վարսք ծառոց. Թաւու_ թիւք անտառոյ: տես եւ Ճեղեր. փալլար:
Տալախ, կմ տալաղ. * Ճէպպ. խիլէ պաղչէլէ: տես Պորտ. Խալեա, Նոյն. եւ Պօշաթմայ:
Տալախ: * ‖ տես Փանձեղ:
Տալախ. * ցուն է: ‖ Չքաղաղութիւն. անուն Չքա_ ղաքեան:
Տալախլը. փալախ Եղօզ: ‖ Չքաղաղ. Չքաղաղեալ:
Տալապ. * թալապ: ‖ պահանջումն. խնդիր:
Տալապ ընել. թալապ էթմէք: ‖ պահանջել. խնդրել:
Տալապճը. * թալապ էտիճի: ‖ պահանջող. խնդրող. հարկապահանջ:
Տալապճըլըք: * ‖ պահանջողութիւն:

Տալաք. * թալաք: ‖ Նոյն է ընդ բառին տա_ լախ:
Տալաք վերմէք: * ‖ տես Պօշաթմիշ ընել զկնիկը:
Տալաքնամայ. թալաքնամէ: ‖ տես Պօշաթմիշ ընելու թուղթ:
Տալեան, կմ Տալքեան. Իթալեան. աշգի անուն է: ‖ Իտալացի. Իտալական. բնակիչ Իտալիոյ. այր Իտալիոյ:
Տալեան կարիձ. պօյլու պօյլու չէրէն: ‖ տի_ տան. տիտանեան. տիտանեայ. տիտանա_ ցի. յաղթանդամ. յաղթահասակ:
Կմ, անձնեայ. անձնեղ. ռամիկ. պարթեւ. հսկայ. հսկայաձեւ. հսկայակերպ. հսկայ_ ազուն. հսկայազն:
Եւ կամ, սկայ. սկայաձեւ. սկայակերպ. սկայազուն. սկայազն:
Տալեաներէն. Իտալիանճա: ‖ Իտալերէն. Իտա_ լական բարբառով. ի բարբառ Իտալաց_ ւոց. Իտալացի:
Տա՛լը. վէրին: ‖ տուրք. տուրչութիւն. հատու_ ցումն. առատութիւն. ընծայումն. աւանդ:
Տալիս ըլլալ: ‖ տես Տալ զինքը բանի մը:
Տալիք. պօրճ: ‖ պարտիք. պարտք:
Տալիք ունեցող: ‖ տես Պարտապան:
Տալլը պուտախլը: * ‖ տես Ճեղերը շատ:
Տալղալը. փալկալը: ‖ ալեւանիչ. ալեկոծ. կո_ հակուտ. ալեծուփ. ծփալից. ծփական:
Խիստ Տալղալը. Ճօք փալկալը: ‖ բազմակոհակ. յորդնակոհակ. սաստկակոհակ. բարձրա_ կոհակ. չարակոհակ:
Տալղալը զէտ: ‖ ալէկոծ:
Տալղալաթմիշ ընել: * ‖ տես Ծփացնել:
Տալղալանմիշ ըլլալ. փալղալ հանէլ: ‖ տես Ծփալ:
Տալղայ. * գում: ‖ ալիք. կոհակ: տես եւ Ալիք:
Տալղայ տալղայ գալ. փալկայ փալկայ կէլմէք: ‖ գալ կոհակ առ կոհակ. կոհակ առ կոհակ ընթանալ. գալ զարիւ եւ զարիւ. կուտակս կուտակս ժամանել:
Տա՛լ դըլըճ. * փալ գըլըճ: ‖ տես Թուրք քաշող:
Տալղաւուխ. * փալտաւուտ. ծուֆտախոտ: ‖ պատատուաբոյծ. ներգաննախանձ. անկոչ բազմական. ինքնակոչ բազմական:
Տալղըճ. * փալմըշ եղօզ. փալըճն: ‖ ներքնալուղակ. ընկլուզակ:
Տալմաջիս. գալառ է. ատնասարկ. ատնա_ տարփ ձէնէէթէնէլէրի: ‖ գաղմասար:
Տալմիշ ըլլալ. * փալմագ. Չըրին փալկն լողալ: ‖ ընկղմիլ. ընկլուզիլ. սուզանիլ. սուզիլ. ներքնալողակ լինիլ. լուղալ ընդ ջրով:
Տալմիշ ըլլալ բանի մը: ‖ տես Բանի հետ ըլլալ:
Տալտըրմիշ ընել. * փալտըրմագ: ‖ ընկղմել. ընկ_ լուզել. ընկլուզանել. սուզանել. սուզել:
Տալտըրմիշ ընել: ‖ տես Տալտըրմայ ընել:
Տալտըրմայ. * ամոյին ձէշը. կմ տաշ նման՝ ծանօր, ու հազա ձէյ Թալէնը. որ ձեռ բանէ: ‖ Հզարագ:
Տալտըրմայ ընել. փալտըրմայ էթմէք. փալըրմագ: Հզարագ առնել. Հզարագել:

Տախտ ։ || տե՛ս Թախտ․ ճառառար, և այլն ։
Տախտակ․ թախթայ ։ || տախտակ ։
Տախտակ, ասխա, տըՃըՊէՐ, պըշընծի, և այլն․ այսինքն՝ փախփըշի պէս՝ ճարակ փաքիըշայացած ոսկի, ոըծաթ, և այլն ։ || Թիթեղն ։
Տախտակ՝ ըսւէնաէլի ։ || տախտակ քերելու․ քերածոյ տախտակ․ պնակիտ․ բնակիտ ։ Նմ. քանակ․ քաննակ․ քաննով․ քանով ։
Տախտակ գնող․ թախթայ սաթըն ալան ։ || տախտակագնի ։
Տախտակ ծախող․ թախթայ սաթան․ թէրէքէճի ։ || տախտակավաճառ ։
Տախտակ շարող․ թախթայ փէշին ։ || տախտակաշար ։
Տախտակ շինող․ թախթայ եափան․ թախթաճը ։ || տախտակագործ․ տախտակարար ։
Տախտակէ․ թախթաթան ։ || 'ի տախտակէ․ տախտակեղէն ։
Տախտակէ խափլաման ։
Տախտակէ շէնք ։
Տախտակէ շինած ։ } տախտակամած․ տախտակաշար․ տախտակագործ․ տախտակակերտ․ տախտակաշէն ։
Տախտակէ տեօշէմէ․ թախթաթան փէօշէմէ ։ || տախտակայատակ․ տախտակամածք ։
Տախտակած․ թախթաըլանմըշ․ թախթայ գափլանմըշ ։ || տախտակամած․ տախտակապատ ։
Տախտակել․ թախթաըլամագ․ թախթայ գափլամագ ։ || տախտակամած առնել․ գրուանգել տախտակաւ ։
Տակ․ գօթ ։ || տե՛ս Խսաթ․ փաչ ։
Տակ․ փէդ ։ || յատակ․ ատակ․ տակ ։
Տակ, կմ Տակը․ ալթը դիպ․ փաչի դիպ․ փէդ ։ || ստորոտ․ ունջ․ արմն․ արմատ․ ոտք․
Լեռան տակը կեցեր էր ։ || կայր 'ի ստորոտ լերին, կմ յունջ լերին ։
Ծառին տակը կըգրուէր ։ || առ արմին ծառոյ գնի, կմ յարմատ ծառոց արկանի ։
Տակ․ ըէտան․ բէրդէ․ պօրուղի, և այլն․ էթէկ ։ || ոտն․ ստորոտ․ ունջ․ ափափայք․ ոտք․
Լեռան տակը կանգներ էր ։ || կայր առ ոտամբ լերին, կմ առ ստորոտով լերին ։
Բերդին տակը շէր պէս բան մը կերևար ։ || երևէր յունջ բերդին առոկ ինչ ուըուճականն ։
Լեռան տակը ժուռ կուգար ։ || շրջէր ընդ ափափայս լերին ։ տե՛ս և Լեռան տակը, և Բերդի տակը ։
Տակ․ բոդճի ։ || տե՛ս Բանձար ։
Տակ, կմ տակը․ նէրթէը․ փէդինդէ․ (էբըբուլիճի ։) || 'ի ներքոյ․ ստորև․ 'ի ստորև․ 'ի ստորէ․ առ ստորեաւ․ առ ստորև․ ընդ․ ենթ ։
Տակ առնել, կմ Տակը առնել․ նէրթէը ալմագ․ նէրթէը յըգմագ․ փէդինէ ալմաք ։ || ընդ խուրև արկանել․ առնուլ 'ի ներքոյ․ ընդառնել․ նուաճել․ ընկճել․ ընկրկել․ ըմպել․ թևարկել․ ընթադրել․ ենթադրել․ ենթարկել․ զապել․ սանձել․ իշխել․ տիրել․ գըրաւել․ սանձանել․ յաղթել․ պարտել․ վանել ։
Նմ. սանձահարել․ սանձակոծել․ գըրաւանել․ յաղթահարել․ հարստահարել․ վատթարել․ ստորագրել․ ստորադասել․ բռնաւորել․ բռնաւորիլ ։
Նմ այսպէս․ խոնարհեցուցանել․ վատթարեցուցանել․ սանձանալ․ տիրանալ․ բռնանալ․ զօրանալ 'ի վ՞ր․ յաղթական լինիլ․ հասու լինիլ․ ստորարկել․ առ ոտն հարկանել․ առ ոտն կոխել․ նկուն առնել․ 'ի պարտութ մատնել․ կալ և կալ ունել․ 'ի բուռն արկանել․ բուռն հարկանել․ ըզ բռամբ ածել․ ընդ բռամբ ունիլ ։
Տակ առնելը ։ || ենթադրութի․ ընթադրութի․ ենթաձգութի․ հարստահարութի․ սանձահարկութի․ սանձահարութի ։ տե՛ս և Վերի բաղը ։
Տակէն․ նէրթէնէն․ փէդինդէն ։ || ներքուստ․ 'ի ներքուստ․ 'ի ստորուստ․ 'ի խոնարհուստ․ ստորուստ․ 'ի ստորէ․ 'ի ներքոյ․ ներքոյ․ 'ի ներքուստ կողմանէ․ 'ի ներքին կողմանէ․ 'ի ստորին կողմանէ․ ընդ ծովին ։
Տակէն կորած, կմ Տակը կորած․ փէդինդէն դէօնիւ ։ || ստորատ ։ տե՛ս և Տակէն կորող ։
Տակէն կորել․ փէդինդէն դէօնմէ ։ || հատանել յարմատոյ․ տակակատուր առնել․ ստորակատուր առնել․ ստորակալել․ ստորախուզել ։
Տակէն կորող, կմ Տակը կորող․ փէդինդէն դէօնէն ։ || տակակտուր․ ստորակտուր․ ներքևահատ․ ստորախոյզ ։
Տակէն շարժող, կամ շարժած․ փէդինդէն գըմըլտաթան, կմ գըմըլտանմըշ ։ || ներքնաշարժ․ ստորաշարժ ։
Տակէս․ նէրթէնէս, կմ իմ նէրթէնէս․ փէդինմդէն․ ալթըմդան ։ || 'ի ստորէ իմմէ ։
Տակը բան կայ․ նէրթէը բան վար․ փէդինդէ նէյ վար․ ոլման ալթընդան սօ եուրիւր ։ || ստորագասատուոր է բանն․ առաջաստեալ է․ պատրուճակ ունի․ պարտակ շարեալ է․ պարտակաւոր է․ քօղաստուցեալ է բանն ։
Տակը բացուած․ փէդի աչըգ, կմ աչըլմըշ ։ || յատակաբաց․ յատակաբացեալ ։
Տակը գրած ։ || ստորագրեալ․ ստորագիր․ ներքնագիր ։
Տակը գրել․ նէրթէը եազմագ․ փէդինէ եազմագ ։ || գրել 'ի ներքոյ․ ստորագրել․ ենթագրել ։ տե՛ս և Ստորագրել ։
Տակը դնել․ փէդինէ գօյմագ ։ || դնել 'ի ներքոյ․ 'ի ներքոյ արկանել․ ենթադրել․ ընթադրել․ ստորադրել․ ստորարկել․ ենթարկել․ ստորադասել․ ստորակարգել ։
Տակը դնելը ։ || ենթադրութիւն․ ստորադրութիւն․ ստորադասութիւն ։
Տակը դնելու․ փէդինէ գօյաճագ․ փէդինէ ։ || ներքնադրական․ ստորադրական ։
Տակը դնող․ փէդինէ գօյան ։ || ստորադիր․ ենթադիր ։
Տակը դրած․ նէրթէը գօյմ․ փէդինէ գօնմուշ․ փէդինէ ։ || ենթակայ․ ընթակայ․ ստորակայ․ ենթադիր․ ստորադիր․ ստորադասեալ․ ստորադասական ։
Տակը ըլլալ․ նէրթէը իմաք․ փէդինդէ օլմագ ։ || ստորակայիլ․ ենթակայիլ ։

Տակը ըլլալը, կմ՝ ներքեւը կենալը ։ || ստո-րակայութիւն · ենթակայութիւն · ենթակացութիւն ։
Տակը ընկած · ալթըյ փըլուշմուշ · ալթ օլմուշ · բաշըյ օլմուշ ։ || 'ի ներքոյ անկեալ · ստորան-կեալ · ստորեալ · խոստորեալ · ստորադրեալ · ենթանկեալ · ենթարկեալ · ընթադրեալ · նուաճեալ ։
Կմ՝, ստորանկ · ստորակայ · նուաճաւոր · նուաճ · նկուն ։
Տակը ընկնիլ · ներքիւը ընկնիլ · ալթըյ փըլուշ-մէք · բաշըյ օլմաք · էյլիւլուն էթմէք ։ || 'ի ներ-քոյ անկանիլ · ստորանկանիլ · ստորան-կիլ · ենթանկիլ · ստորակայիլ · սարկանալ · խոնարհիլ · նուաճիլ · սանձանիլ · ընկճիլ · սանձիլ · ընկրկիլ · թեւարկիլ · յաղթիլ · պարտիլ · վանիլ · վատթարիլ · վատթա-րանալ · հարստահարիլ · նկուն լինիլ · ստ-րուն հարկանիլ · պարտութիւն խոստովանիլ ։
Տակը չընկնօղ · փաք ընթնօղ · ալթ օլմայան ։ || աննուաճ · աննուաճելի · անընկճելի · անկքելի · անպարտելի · անյաղթելի · ան-յաղթական · անյաղթ ։
Տակը իջեցնել ։ || տես Տակը չոքեցնել ։
Տակը իջնել ։ || տես Տակը նստիլ, և Տակը չոքիլ ։
Տակը խորունկ ։ || խորայատակ ։
Տակը կեցածը · } փըղինթէ ։ || ստորակայ ·
Տակը կեցօղ · }
ստորակաց · ստորնակայ · աստորեն · ստ 'ի ստորեն · ստ ստորեաւն ։
Տակը կարել ։ || տես Տակէն կարել ։
Տակը ձգել ։ || տես Տակ առնել ։
Տակը նստիլ · փըղինթէ օթուրմաք ։ || նստիլ 'ի ներքոյ · բազմիլ ստ ստորեաւ · նստիլ ընդ նովաւ ։
Տակը նստիլ · ինչպէս մըրուրը չէլլայ · փաթը իչնէլ · փըղինէ չէօքմէք ։ || զնստանիլ · զե-ջանել ։
Տակը նստեցնել · փըղինթէ օթուրթմաք ։ || նստուցանել 'ի ներքոյ · 'ի ստորև բազմե-ցուցանել ։
Տակը նստեցնել · ինչպէս զմրուրը ։ || տես Տակը չոքեցնել ։
Տակը շարած ։ || ներքնաշար · ներքնաշարեալ ։
Տակը չոքած ։ || ստորատոյղ ։
Տակը չոքեցնել · փըղինէ չէօքթիւրմէք, կամ չէօքփիւրմէք ։ || զնստուցանել · զիջուցանել · հանգուցանել · ստորասուզել · սուզանել · սուզել ։
Տակը չոքիլ · փըղինէ չէօքմէք ։ || զնստանիլ · զիջանել · սուզանիլ · հանգչիլ ։
Տակը տարածած · փըղինէ սէրիլմիշ, կմ՝ էայ-ըլմըշ ։ || տարածատակ · ներքնատարած · ստորատարած · ստորածաւալ ։
Տակըս · նէրէմս · իմ նէրէմս ։ || 'ի ստորև իմ · ստորև իմ · 'ի ստորէ իմմէ ։
Տակի · } փըղինթէ ։ || տես Ներքեւի ։
Տակինը · }
Տակինները ։ || տես Ներքեւինները ։
Տակն 'ի վրայ ։ || տես Ներքեւ վրայ ։
Տակն 'ի վրայ ընել, կմ՝ Տակն 'ի վերև ընել ։ || տես Ներքև վրայ ընել ։

Տակօ · կըզէ ։ || դայլ ։
Տահայ · Տահայ՛ է ։ * || տես Դեռ · Դեռ՛ է ։
Տահայ անգին ։ || տես Աւլ անգին ։
Տահայ ան ժմը ։ || տես Դեռ ան ատենը ։
Տահայ ևւել ։ } տես Աւլ եւել ։
Տահայ զիսակ ։ }
Տահայ խամ ։ || տես Խամ · չհասած ։
Տահայ հիմայ ։ || տես Դեռ հիմայ ։
Տահայ շատ ։ || տես Դեռ շատ ։
Տահայ չէր եղեր, կմ՝ տահայ չեղած ըլլեն · փահայ օլմադան ։ || մինչև եր լեալ · չև եւ եր եղեալ ։
Տահայ չիբանեցուցած ։ || տես Չբանեցու-ցած՝ հայլան ․ և Խամ կենդանի ։
Տահայ պէթէր ։ || վատթար ես · չար ես · չարաչար ես · չարագոյն ես · ևս չարագոյն ։
Տահայ պէթէր գլորցնել · փահայ պէթէր խա-ւարլաթմաք ։ || տանհար լինիլ անկելոյն · տան հարկանել · տանհարել ։
Տահայ վրայ դնել · փահայ խալքէ գօմաք ։ || եւ յաւելուլ · եւ առաւելուլ · ստուակցու-ցանել · յնակել · յնդել ։
Տահայ տղայ · փահայ չօճուք ։ || տղայադիւտակ · տղայահասակ ։
Տահրաթ ։ * || տես Փառք ։
Տահրաթլը ։ * || տես Փառաւոր ։
Տաղ · Եաւը · Եաւզ · փէօյիւն ։ || խարան ։
Տաղ բանալ · Եաւզ ալմաք ։ || խարանս արկա-նել ։ տես և Տաղել ։
Տաղ · էրփէլու բան · մուրտղէ · թիւրանէ ։ || տաղ · նուագ · երգ ։
Տաղ աշխարհական · խաղ · թիւրքիւ ։ || ցուցք ։
Տաղ ըսել ։ || ասել զտաղ · երգել · երգս առ-նուլ · ցուցս առնուլ ։
Տաղ ըսելը ։ || տաղասացութիւն · տաղերգութիւն ։
Տաղ ըսօղ ։ || տաղասաց · տաղերգակ · տա-ղերգու ։
Տաղ · բանաստեղծի, կմ՝ շայիրի · շաղէւ · նէզմ ։ || հագներգութիւն · գուսաններգութիւն ։ տես և Բանաստեղծութիւն ։
Տաղ շինել ։ || տաղել · յօրինել զտաղս · տա-ղաչափել ։
Տաղ շինօղ ։ || տես Տաղաչափ ։
Տաղած · փաղլանմըշ ։ || խարեալ ։
Տաղած տեղը · փաղլը եէր ։ || խարան ։
Տաղաչափ · փաղ շինօղ · շայիր · շայըր ։ || տա-ղաչափ · քերթօղ · քերդօղ ։
Տաղաչափական · փաղի մուխաւիլ ։ || ներբանա-ղական · տաղաչափական ։
Տաղաչափութիւն ․ շայըրլըք ։ || տաղաչափութիւն · երգադրութիւն · քերթողութիւն · քերդողութիւն · քերթութիւն · քերդութիւն · քերթուած · քեր-դուած · քերթուած · քերած · քերթոցք ։
Տաղարան · փաղի գիրք ։ || տաղարան ։
Տաղարձըլը · * փաղարձըք ։ || պարկ ։
Տաղել · փաղլամիշ ընել · փաղլամաք ։ || տաղել · խարել · խարուկել · ջերմակիծն առնել · խարանս արկանել ։
Տաղել ոխրտը ։ || տես Ախտը էրել ։
Տաղելը ։ || խարումն · խարան ։
Տաղըլթմիշ ընել ։ * || տես Ցիրուցան ընել ։
Տաղըլմիշ ըլլալ ։ || տես Ցիրուցան ըլլալ ։

Տաղընըխ : * ‖ տե՛ս Ցիրուցան :
Տաղիլ. փաղլանմագ : ‖ խարխլիլ. խարխալ լի-նիլ. ջերմակիծն լինիլ:
Տաղուք. փաղիւե : ‖ խարուած. խարան :
Տաղուք սրտի : ‖ տե՛ս Սրտի կսկիծ :
Տաղստան. * ադգ մէ. մէկին բանար : ‖ Լեռնականք :
Տաղտաղայ : * ‖ տե՛ս Զբաղմունք, և զհետեւեալս նորա :
Տաճիկ. օսմանլը. մուսուլման. թիւրք : ‖ տաճիկ. թուրք. հագարացի. իսմայելացի. մահմետական :
Տաճկի լեզու. թիւրք տիլի : ‖ տաճիկ լեզու. տաճկական բարբառ. բարբառ հագարացւոց :
Տաճկի մուսթաղիխ : ‖ տաճկական. տաճկային. հագարացի :
Տաճկեվար. } թիւրքճէ. մուսուլմանճայ :
Տաճկերէն. }
‖ տաճկերէն. տաճիկ բարբառով. տաճկական լեզուաւ. 'ի բարբառ տաճկի :
Տաճկստան. թիւրքիստան : ‖ տաճկաստան :
Տամ : * ‖ տե՛ս Երդիք :
Տամ. տաս. տայ : ‖ տե՛ս Տալ. վէրմէք :
Տամախ, կմ Տամաք : * ‖ տե՛ս Քիմք :
Տամահ. * թամահ : ‖ տե՛ս Ագահութի. ըսփէն սէր :
Տամահքեար. * թամահքեար : ‖ տե՛ս Ագահ. ոսկի սիրող :
Տամայ. * խաղէ : ‖ ալքեւսակ :
Տամայ խաղցող. փամայ օյնայան : ‖ ալքեւսակախաղաց :
Տամատ : * ‖ փեսայ :
Տամար : * ‖ տե՛ս Երակ :
Տամլայ : * ‖ տե՛ս Կաթ. փամլայ :
Տամլայ. * հիւանդութի, որ էնսանըն ալի՝ ըմորըը կըտուրընէ, կմ մէկ տէրն կըտուրըր, և այլն : ‖ արկած. օրհասս. մահաբերաժամ. յանկարծադէպ մահ :
Տամլայ. զէհիրլի հիւանդ, որ մարդուն սիրտը, կմ ուրիշ տեղը կիզնէ, ու խօսուն կըմէտսնէ, կմ կը-րըցնէ, և այլն : ‖ ժահր. թիւնաւորութի. կաթուած. գաթուած :
Տամլայ իջնել. փամլայ ինմէք : ‖ արկածից ու-նիլ զմարդ. ժամանել օրհասի. անկանիլ զմարդ ժահրից, կամ թիւնաւորութեից. կաթուածոյ դիպիլ:
Տամլալը. * ձըան փամլայ իչսծ : ‖ արկածաւոր. արկածահար. ժահրահար. օրհասական :
Տամղալամիշ ընել : * ‖ տե՛ս Տամղայ զարնել:
Տամղալանմիշ ըլլալ. փամղալանմագ : ‖ կնքել. դրոշմիլ. տպիլ. տպանալ. տպաւորիլ :
Տամղալը. փամղալը : ‖ կնքաւոր. դրոշմաւոր. նշանաւոր :
Տամղաճի : * ‖ կնքահար. դրոշմահար. տպահար:
Տամղայ. * փամղայ : ‖ կնիք. դրոշմ. նշանիշ. տիպ. տպաւորութի :
Կմ, նշանագիր. նկարագիր. նկարագիծ :
Տամղայ զարնել. փամղայ վուրմագ. փամղալամագ : ‖ կնքել. դրոշմել. հաստատել. տպել. նշանել. նշանաւորել. տպաւորել:
Կմ, տպել զկնիք. արկանել զկնիք. տպաւորել զդրոշմ:

Տամղայ խոցի : ‖ տե՛ս Խոցի նշան :
Տամղայեկ. փամղաճըգ : ‖ դրոշմիկ. դրոշմակ :
Տամզասըզ : * ‖ անկնիք. անդրոշմ. անտիպ :
Տամպուռաճի. * տամպուռածը : ‖ տաշտամբակագործ :
Տամպուռայ. * տամպուռայ : ‖ տաշտամբակ :
Տայաթմամիշ ընել : * ‖ տե՛ս Կռթնցնել:
Տայախ. * փայագ : ‖ նեցուկ. յեցուկ. բաւթակ. վերունակ. խեչակ. խեչակ :
Կմ, մոյթ. խեչ. յեց. յեցարան. յենարան. վատահարան. պատսպարան. ապաստան. ստորակայ. ստորնակայ. ենթակայ :
Տայախ ասմայի : ‖ տե՛ս Սարփընայ :
Տայախ ըլլալ մէկի մը : ‖ տե՛ս Օգնել, և Տէր կանգնիլ:
Տայախ. փէօթէկ : ‖ տե՛ս Ծեծ :
Տայանմիշ ըլլալ : * ‖ տե՛ս Կռթնիլ:
Տայի. * մօր եղբայր : ‖ քեռի :
Տայի. * պառաւորէն պէյ, կմ աղայ : ‖ բդեշխ. նախարար. տանուտէր :
Տայի. * ծանոր հիւղ եորին, կմ մուրդ : ‖ մեծաբարոյ. մեծախորհուրդ. մեծահոգի. մեծանձն. մեծասիրտ. քաջալանջ :
Տայի հար ուսող. փայը օղլու. փայը ղոզէ : ‖ հօրամոյն. քաջահայր :
Տայիմայ, կմ } * տե՛ս Միշտ, և զհետեւեալսն :
Տայմայ : }
Տայրէ : * ‖ տե՛ս Բոլորակ :
Տայրէ : * ‖ տե՛ս Թէֆ :
Տայրէճի. թէֆ չինող : ‖ թմբկահար. թմբկագործ :
Տայրէճի : ‖ տե՛ս Թէֆ ղարնող :
Տան ծածք : ‖ տե՛ս Ծածք տան :
Տան սաչախ : ‖ տե՛ս Սաչախ տան :
Տանգլուխ գիր : ‖ գլխագիր. երկաթագիր :
Տանտըկին, կմ } հանէփոր գափըն. գափընճը :
Տանտիկին. }
‖ տանտիկին. տնկալուչ, կմ տնակալուչ կին. տնարար կին :
Տանտիրոջ պէս. հանէփոր կիպի. էվսահապը կի-պի : ‖ տանուտէրաբար. իբրև զտանուտէր:
Տանէս. փողա' է : ‖ տայանիս. տափենսս. տանիս :
Տանայ : * ‖ տե՛ս Հորթ :
Տանելու. կէօթիւրէճէք. թաշըյաճագ : ‖ տանե-լի. կրելի. ածելի :
Տանէզ. փանըմարփալը. փանըմարփալըն : ‖ դանի. դանիացի. այր 'ի դանիայ :
Տանէզ. փանըմարփայ միլլէթի : ‖ դանիք. դա-նիացիք. ազգ դանիոյ. տուն դանիոյ :
Տանըշան : * ‖ հարցանող. խորհրդածնողք :
Տանըշան՝ տա՛ղ ա՛շար : ‖ խորհրդականքն՝ խոր-հրդական զլերինա. խորհրդականքն՝ խորհրդական զամբարտակս :
Տանըշմիշ ըլլալ : * ‖ տե՛ս Խորհուրդ հարցնել:
Տանըտէր, կմ Տանուտէր. էվսահապը. հանէ-փոր : ‖ տանուտէր. վաներեց :
Տանըտէրութի. հանէփորլըգ. էվսահապլըգ : ‖ տանուտէրութի :
Տանիս մէմլէքէթի. * փանիմարքա : ‖ դանիա :
Տանիլ. կէօթիւրմէք : ‖ տանիլ. ածել. ածե-ցուցանել. կրել:

Տանիլ ասըլին անգլին ։ ‖ տե՛ս Անգլին անգլին չալըժել ։

Տանիլ բերել ․ կէօթիւրիւփ կէթիրմէք ․ կէօթիւր կէթիր էթմէք ։ ‖ տարուբերել ․ տարաբերել ․ տարուբեր առնել ․ տարուբերս առնել ․ տատանեցուցանել ․ դանդաչեցուցանել ․ խծբծել ։

Տանի՛լ տալ ․ կէօթիւրթմէք ։ ‖ տալ տանիլ ․ տալ ածել ․ ածեցուցանել ․ ածուցանել ։

Տանիլ ․ վէրմէք ․ խօրմէսինէ ․ կէօթիւրմէք ․ կէտիրմէք ․ փաղըթմաք ։ ‖ բառնալ ․ ջնջել ․ փարատել ․ լուծանել ․ փարատ կացուցանել ․ զոր օրինակ ․

Ցաւը տարաւ ։ ‖ Եբարձ զցաւսն իմ ։

Մարաղը տարաւ ։ ‖ Ջնջեաց զախտն ։

Անօթութիւնը տարաւ ։ ‖ Ելոյծ զքաղցն ։

Փուշը տարաւ ։ ‖ փարատեաց զմտատախուղն, կա՛մ փարատ կացոյց զմէգն ։

ՀՏանիլը ։ ‖ չտարութիւն ․ ապածութիւն ։

Տանձ ․ արմուտ ։ ‖ տանձ ։

Տանձ բերող, կա՛մ Տանձ տուող ։ ‖ տանձաբեր ։

Տանձ ուտող ․ արմուտ եէյէն ։ ‖ տանձակեր ․ տանձաճաշակ ։

Տանձ չորցուցած ։ ‖ չիր տանձի ։

Տանձի ծառ ․ արմուտ աղաճը ։ ‖ տանձի ․ տանձենի ։

Տանձի ձեւով ․ արմուտ պիչիմի ։ ‖ տանձաձեւ ․ տանձակերպ ․ տանձատեսակ ․ տանձաձարաղ ․ տանձատարազ ։

Տանձկայ ․ թավըթ է ։ ‖ դամնախնկոն ։

Տանձկայու ծով ։ ‖ տե՛ս Բալթիկ ։

Տանդալախ ։ * ‖ տե՛ս Կոպիտ՝ մարդ ։

Տանջանք ։ ‖ տե՛ս Չարչարանք ։

Տանջել ։ ‖ տե՛ս Չարչարել ։

Տանարըն ․ * մախարմը, կմ եռեխան՝ գըզէն վէր վէր յգելով խաղցնելը, կմ ուրելը ։ ‖ դրկադգել ․ դրկացնցիկ ։ տե՛ս և Տանարըն էֆէնտի ։

Տանարըն ընել ։ ‖ դրկադգիւ առնել ․ դրկացնցիկ գգուել ։

Տանարըն էֆէնտի, կա՛մ Տանարըն զատէ ․ հօդպայ մարդ ։ ‖ գգուանաբարոյ ․ մանկաղանձ ․ ծանծաղամիտ ։

Տանօղ ․ կէօթիւրէն ։ ‖ տանօղ ․ տարօղ ․ կրօղ ․ ածօղ ․ ածիչ ։

Կա՛մ, տանելի ․ կրելի ․ ածելի ։

Տանօղ բերող ․ կէօթիւրէն կէթիրէն ։ ‖ տարաբեր ․ տարուբեր ։

Տաշած ․ եօնուլմուշ ։ ‖ տաշեալ ։

Տաշած, թար, կմ մէրմէր ․ փախփախ, և այլն ։ ‖ կոփած ․ կոփունած ․ կոփածոյ ․ կոփածու ․ քերածոյ ։

Տաշած քար ։ ‖ վիմատաշ քար ։

ՀՏաշած ։ ‖ անտաշ ․ անկոփ ։

Տաշել ․ եօնմաք ։ ‖ տաշել ․ կոփել ․ հարթել ։

Տաշելով դուրել ։ ‖ կոփել ․ յղկել ․ յղփել ․ հարթել ։

Տաշելով չինել ։ ‖ կոփել ։

Տաշեղ ․ եօնղու ․ եօնղայ ․ եօնկայ ։ ‖ տաշեղ ։

Տաշխըն, կա՛մ
Տաշղըն ։ * } տե՛ս Թափթփուն ։

Տաշմիշ ըլլալ ․ * փաշմաք ։ ‖ տե՛ս Թափթփիլ՝ խիստ լեցնելուն ։

Տաշմիշ ըլլալը ․ Տաշխընութիւն ։ ‖ տե՛ս Թափթփիլը ։

Տաշուք ․ եօնկայ ։ ‖ տաշածք ․ տաշեղ ։

Տաշտ ․ թէքնէ ։ ‖ տաշտ ․ կոնք ։

Տաշտ ուտող ․ թէքնէլի ։ ‖ տաշտաւոր ։

Տաշտ վերցնող ։ ‖ տաշտակիր ։

Տաշտի ձև ունող, կմ Տաշտի պէս ․ թէքնէ կիպի ։ ‖ տաշտաձև ․ տաշտակերպ ․ տաշտատեսակ ․ տաշտաքատակ ։

Տաշտի ձեւով չէնք ։ ‖ կորնթիք ։

Տաշտին ներսի դին ։ ‖ խորափիք ։

Տաշտին վրայի դին ։ ‖ կորնթիք ․ կորնթարդ ։

Տաշտիկ ․ թէքնէճիք ։ ‖ տաշտակ ․ տաշտեակ ։

Տաշտկեքեր ․ հօդ՝ խմորի փաշիէն քէրուքէն եէտած ։ ‖ տաշտաքերան ։

Տաշտրմիշ ընել ։ * ‖ տե՛ս Թափթփել խիստ լեցնելով ։

Տապակ ․ թավայ ։ ‖ տապակ ․ ջեռուցիչ ։

Տապակի ձև ․
Տապակի պէս ․ } թավայ պիչիմի ․ թավայ կիպի ։

‖ տապակաձև ․ տապականման ․ տապակատեսակ ․ տապակատարազ ։

Տապալյայ ։ * ‖ Թերթ ․ Թերթ Թղթոյ ․ տոմս ։

Տապալյայ տապալյայ ․ խաթ խաթ ․ ինչպէս մեղրի պանը ։ ‖ խաւ 'ի խաւ ։

Տապալյայեկ ․ փաղաղաճըք ։ ‖ Թերթակ ․ տոմսակ ։

Տապան ․ նոյ նահապետին շինածը ․ քէշթիի նուհ ։ ‖ տապան ․ լաստ նոյեան ։

Տապան ․ * ոփից ներքեւը, կմ ներքեւի դին ․ այաղ ալթը ։ ‖ ներքան ․ գարշապար ․ ներքոյք ոտից ։

Տապան ․ յէտ, եշա, և այլն ։ ‖ սմբատակ ․ սմբագակ ։

Տապան առնել ․
Տապան զարնել ․ } փապան վուրմաք ․ փապանլամաք ։ ‖ զոտս 'ի գետին հարկանել ․ զոտս ամբառնալ ․ ճանապարհ հատանել ․ հետ առնել ․ վարել զճանապարհ ․ ուահ գործել ․ զճգնութիւն ճանապարհի յանձն առնուլ ․ զերկայնութիւն ճանապարհին հատանել ։

Տապան Թաշը ։ ‖ տե՛ս Սունկ քար ։

Տապան Թերադրըսը ։ ‖ տե՛ս Ծուլու չափ ։

Տապան խնձիրի ։ ‖ տե՛ս Զոր Թուզ ։

Տապան ոխրեմիշ ընել ։ ‖ տե՛ս Ոտք կոխել ։

Տապանակ՝ մովսէսի շինածը ․ գաղղէթիւղ պէմամ ։ ‖ տապանակ վկայութեան ․ տապանակ կտակի ․ կտակարան ։

Տապանըլը ․ * փոքր դին չան ։ ‖ լայնանիստ ․ լայնատարր ։

Տապանճաճի, կմ տապանչաճի ։ ‖ առճանակագործ ։

Տապանճաճի ։ ‖ տե՛ս Սիլլէ զարնող ։

Տապանճայ, կմ Տապանչայ ․ կարճըճուն թիւֆէնկ ․ քիւթօշ ․ քիչաօղ ։ ‖ առճանակ ։

Տապանճայ, կմ Տապանչայ ։ ‖ տե՛ս Սիլլէ ։

Տապկել ․ թավայ էթմէք ։ ‖ տապակել ։

Տապկել տալ ․ թավայ էթտիրմէք ։ ‖ տալ տապակել ․ տապակեցուցանել ։

Տապտապիլ ․ խխուփ հոգալ ։ ‖ տաղտապիլ ։ տե՛ս և Թատայել ։

Տառ ։ * ‖ տե՛ս Նեղ ։

Տառ պղանձր : * || տե՛ս Կլախաղան :
Տառ խուսաթուղթէ ըլլալ : * || տե՛ս Զոր գլուխ ձգողով ազատիլ :
Տառապայ · փախփիկ դէօղմէ : || անջրպետ տախ_տակած :
Տառեխ, յանի է · պըր պալըգտըր · փառըք · գէ_նիզ պալըգը : || տառեխ · տարեխ :
Տառը՛ · * խուրէհ : || կորեակ :
Տառթը՛ : * || տե՛ս Քաղ · չըչըռօհին, և այլն :
Տառչին, կամ տարչին : || կինամոն · կինամո_մոն · կինամոմոն · դարիճենիկ · դարսին :
Տառչին բերող, կամ Հասըլը ընող : || կինամո_նաբեր · կինամոմոնաբեր :
Տառչինի ծառ · փառըըն աղաճը : || կինա_մոն · դարչինենի :
Տառօս : * || արգասիք · օձանք · բեղմնաւո_րութիւն · օրհնութիւն · զօր օրինակ ·
Տառօսը գլուխդ : || օձանք արգասեաց գլխ_իցեն · օրհնութիւն նի գլխ լիցի :
Տա՛սը · օն : || տասն · տասնեակ · տասներեակ · տասնեկի · տասնաւոր · դամ :
Տասը ամսըան · օն այլըք : || տասնամսեայ · տասնամսեան :
Տասը անգամ, կամ Տասն անգամ · փառը հէդ · օն քէրէ · օն քայըըմ · օն փէճա · օն կաճլայ : || տասն անգամ · տասնիցս անգամ · տաս_նիցս · տասնեկի :
Տասը բանէ · օն ... : || տասնաբանեայ · տասնաբանեան · տասն_բանեայ · տասնբանեան · տասնպատգամեան :
Տասը թիւաչիւ պատուհաս կրօղ : || տասն_հարուածեայ · տասնհարուածեան :
Տասը հազար · օն պին : || տե՛ս Բիւր :
Տասը հեղ : || տե՛ս Տասը անգամ :
Տասը հեղ դարձնել, կամ ընել · օն քէրէ էթմէք · օն քէրէ թէքրարլամաք : || տասներորդել · · տասնապատկել :
Տասը ղաթ · օն գաթ : || տասնապատիկ · տասնա_պատիկ · տասնեքկին : տե՛ս և Տասը ղաթէն :
Տասը ղաթ ընել : || տասներորդել · տաս_նեքկինել · տասնապատկել :
Տասը ղաթէն, ըռաճան, և այլն · օն գաթդան · օն գաթ : || տասնապատիկ · տասնկուղի · տասն_կուղեան · տասնկղեան · տասնտակեան :
Տասը ղանատ ունօղ թռչուն, և այլն · օն գա_նատլը : || տասնթեւեան :
Տասը ղանատ ունօղ, ճէնճէրէ, կճ դառա, և այլն · օն գանատլը : || տասնփեղկեան :
Տասը մար՝ լաթէ կարած : || տասնփեղկեան :
Տասը քիրիշով սազ : || տասնաղի :
Տասը օրւան · օն կիւնլիւք : || տասնօրեայ · տասնօրեան :
Տասնին մէկը · օնտան պիրի · էօշիւր : || տասանորդ · տասներորդ :
Տասնին մէկը առնել · } օնտան պիրինի ալ_
Տասնին մէկը տալ · }
մաք, կճ վէրմէք · էօշիւր գէսմէք · էօշիւր վէրմէք : || տասանորդ առնուլ · տասանորդ տա_նել · տասանորդել · տասներորդել :
Տասն ալ · օնու փա : || տասն և ս · տասնեքեան · տասնեքին :
Տասնապետ · օնպաշը : || տասնապետ :

Տասներորդ, կամ Տասըներորդ · օնունճու : || տասներորդ · տասներեակ :
Տասնըեօթը, կամ Տասնըեօխտը · օն եէտի : || եօթնևտասն · եօթնուտասն · եօթնուտա_սան :
Տասնըեօթըերորդ · օն եէտինճի : || եօթնև_տասներորդ · եօթուտասներորդ :
Տասնըեօթը տարւան · օն եէտի եաշընտա · օն եէտի եաշլը : || եօթնևտասնամեայ · եօթու_տասնամեայ · եօթուտասնամեան :
Տասնըհինգ · օն պէշ : || հնգետասան :
Տասնըհինգերորդ : || հնգետասաներորդ :
Տասնը հինգ փարանոց · օնպէշլիք · օնպէշ փա_րալըք : || երկգրամեան :
Տասնը մէկ · օնպիր : || մետասան :
Տասնըմէկերորդ · օնպիրինճի : || մետասանե_րորդ :
Տասնը մէկ ղաթ : || մետասանապատիկ :
Տասնըմէկն ալ · օն պիրի փէ : || մետասանն և ս · մետասանեքին · մետասանեքեան :
Տասնը ութ, կամ Տասնը ութը · օն սէքիզ : || ութուտասն · ութուտասն · ութևտասն :
Տասնը ութերորդ · օն սէքիզինճի : || ութու_տասներորդ · ութուտասներորդ · ութ_ևտասներորդ :
Տասնը ութը ղաթ · օն սէքիզ գաթ : || ութու_տասնապատիկ :
Տասնըութն ալ · օն սէքիզի փէ : || ութու_տասնն և ս · ութուտասնեքեան · ութու_տասնեքին · ութևտասնեքեան :
Տասնը չորս · օն տէօրթ : || չորեքտասան :
Տասնըչորսերորդ · օն տէօրտիւնճիւ : || չորեք_տասներորդ :
Տասնը չորսն ալ · օն տէօրտիւ տէ : || չորեքտա_սանն և ս · չորեքտասանեքեան · չորեքտա_սանեքին :
Տասնը վեց · օն ալթը : || վեշտասան · վեցտա_սան · վեշտասանեակ :
Տասնըվեցերորդ · օն ալթընճը : || վեշտասա_ներորդ :
Տասնը վեցիկ · օն ալթըշար : || վեշտասանեակ :
Տասնը վեց ղաթ · օն ալթը գաթ : || վեշտա_սանապատիկ :
Տասնըվեցն ալ · օն ալթըսը տա : || վեշտասանն և ս · վեշտասանեքեան · վեշտասանեքին :
Տասնը վեց տարւան · օն ալթը եաշընտա · օն ալթը եաշլը : || վեշտասանամեայ · վեշտա_սանեամեայ · վեշտասանամեան · վեշտասա_նամեան :
Տասնը ւինը · օն տօգուզ : || իննևտասն · ին_նուտասն · իննուտասն :
Տասնը ւիններորդ · օն տօգուզունճու : || իննու_տասներորդ · իննուտասներորդ :
Տասնըւինը օխանոց վառօ_, կամ խօտէյ : || մօր փոքր :
Տա՛ս տափակ · փէմ փէպը : || մակարդակ · մա_կաւասար · մակհաւասար · զուգահարթ · քանդակ · քանակ · դաշտանձև :
Տա՛ս տափակ ըլլալ · փէմփէպ օլմաք : || մա_կարդակիլ · մակաւասարիլ · մակհաւասա_րիլ · դաշտանալ :

Տասներկու. օն իքի ։ || Երկոտասան ։
Տասներկուերորդ. օն իքինճի ։ || Երկոտասաներորդ ։
Տասներկու հեղ. օն իքի քերէ. օն իքի քաղըրմ. օն իքի դէֆայ. օն իքի հաժլայ ։ || երկոտասան անգամ. երկոտասանիցս անգամ. երկոտասանիցս ։
Տասներկու ամսուան. օն իքի քաշընդայ. օն իքի էյլլըք ։ || երկոտասանամեայ. երկոտասանեմեայ. երկոտասանեմեան. երկոտասանամեան ։
Տասներկու դրամ. օն իքի փըէմ ։ || ունկի ։
Տասներկուքն ալ. օն իքիսի դէ ։ || երկոտասանն եւս. երկոտասանեքեան. երկոտասանեքին ։
Տասնիրեք. օն իւչ ։ || երեքտասան ։
Տասնիրեք երորդ. օն իւչիւնճիւ ։ || երեքտասաներորդ ։
Տասնիրեքն ալ. օնիւչիւտէ ։ || երեքտասանն եւս. երեքտասանեքեան. երեքտասանեքին ։
Տասնիրեք տարի դիմացող. } օն իւչ եըլլըք.
Տասնիրեք տարուան.
օն իւչ եաշընդայ ։ || երեքտասանամեայ. երեքտասանամեան. երեքտասանեմեայ. երեքտասանեմեան ։
Տավայ ։ * || տե՛ս Տաւայ ։
Տավար, կամ Տաւար. անասուն, օր հայվան ։ || դոճար. տոճար. անդուճար. անգրոճար. անասուն. չորքոտանի ։
Տավար. բէնտ խրօղ անասուն ։ || տե՛ս Գրաստ ։
Տավար արծող. տավար չօբանը. տավար կիւտիճի ։ || տաճարած. տաճարածական ։ տե՛ս և Հովիւ. չօպան ։
Տատ ։ * || տե՛ս Համ ։
Տատ ։ * || տե՛ս Հար, և Պապ ։
Տատմար ։ || տե՛ս Դոահեկ ։
Տատանմիշ ըլլալ ։ * || տե՛ս Սորվիլ. բանի մը, և այլն ։
Տատանորմիշ ընել ։ * || տե՛ս Սորվեցնել. բանի մը, և այլն ։
Տատասկ. չոր դիքէն. փէլիր փիքէնի ։ || տատասկ. տատաշկ. տատաշ ։
Տատրակ. խումրի. գումրու ։ || տատրակ ։
Տատրակի ընկեր. գումրու էշի ։ || վարուժան. վարուժնակ ։
Տարախ, կամ Տարաք ։ * || սանտր. սանդր ։
Տարախ, * ծախու ։ || կտրին ։
Տարածած. եայըլմըշ. աչըլմըշ ։ || սփիւռ. պարզ. տարած. ծաւալ. Ճապաղ. ձիգ ։
Կամ այսպէս. սփռեալ. ծաւալեալ. տարածեալ. Ճապաղեալ. պարզեալ. ծերեալ. ցրեալ ։
Եւ կամ այսպէս. սփիւռ անկեալ. տարած անկեալ. Ճապաղ անկեալ. հարթածաւալ. ցան և ցիր ։
Խիստ Տարածած. գաթը եայըլմըշ ։ || գերածաւալ. բազմածաւալ. յոգնածաւալ. յոգնատարած ։
Տարածել. եայմաք. աչմաք ։ || տարածել. տարածանել. ծաւալել. Ճապաղել. պարզել. սփռել. ձգել. ընդարձակել. համարձակել. արձակել. արձակուլ. զեղուլ. արկանել ։
Կամ, ծաւալեցուցանել. Ճապաղեցուցանել. ընդարձակեցուցանել. համարձակեցուցանել. զոր օրինակ.
Թագաւորութիւն իշխանութիւն չատ տեղ տարածել կուզէր ։ || 'ի խնդիր էր' զաւերութիւն թագաւորութեան ընդ բազում տեղիս համարձակեցուցանել ։
Կամ, սփիւռ արկանել. տարած արկանել. տարածոյց արկանել. Ճապաղ արկանել. համարձակ առնել ։
Տարածելու տեղ. աչըլաճաք եէր ։ || տարածոց. ձգարան ։
Տարածիլ ։ || տե՛ս Տարածուիլ ։
Տարածութիւն. գալաճըլըք. եայըլմա. աչըլմա. աչըլըշ ։ || տարածութիւն. տարածանութիւն. պարզութիւն. մակերեւութիւն ։
Կամ, տարածումն. սփռումն. Ճապաղումն. տարածածք. պարզումն. տարած. ծաւալ. Ճապաղ. Ճապաղք. սփիւռք. ձգանք. Ճապաղիք ։
Տարածուիլ, կամ տարածիլ. եայըլմաք. աչըլմաք ։ || տարածիլ. տարածանիլ. ծաւալիլ. Ճապաղիլ. սփռիլ. պարզիլ. ծերիլ. զեղանիլ. մեկնիլ. ցրլիլ. զեղուլ ։
Կամ, տարած լինիլ. տարած անկանիլ. ծաւալ լինիլ. ծաւալ կալ. ծաւալ մնալ ։
Տարածուիլ ուտելով, կամ պատմելով, և այլն. խնլալ ձուզը. չիքինթինտէն, և այլն. եայըլմաք. խուլիւմէք. մէյտան ալմաք ։ || Ճարակիլ. Ճարակ գտանել. Ճարակ առնուլ ։
Խիստ Տարածուիլ. Ջրոյ, բանից, հանքաւոյ, և այլն ։ || յորդիլ. յորդել ։
Տարածող. եայըճը ։ || տարածական. ծաւալական. Ճապաղական. Ճարակաւոր ։
Տարածօղ. եայան. եայըճը. աչըճը ։ || տարածիչ. տարածանիչ. սփռիչ. պարզիչ. մեկնիչ. Ճապաղիչ. ծաւալիչ. Ճապաղ ։
Տարակուսական. շիւպհէլիւ. շիւպհէլի. շիւֆէլի ։ || տարակոյս. տարակուսական. երկբայական. կեղակարծական. կեղակարծելի. կեղակարծ ։
Տարակուսանք. փարոխանութիւն. շիւպհէ. շիւֆէ ։ || տարակոյս. տարակուսանք. երկբայանք. երկբայք ։
Կամ այսպէս. տարակուսութիւն. երկբայութիւն. բաժանմունութիւն. կեղակարծութիւն ։
Տարակուսիլ. շիւպհէլէնմէք. շիւպհէ էթմէք. շիւֆէյէ տիւշմէք. շիւֆէլէնմէք ։ || տարակուսիլ. երկբայիլ. երկուանալ ։ տե՛ս և Անձկիլ ։
Տարակուսող. շիւպհէլլիւ. շիւպհէլի. շիւֆէլի ։ || տարակուսեալ. տարակոյս. երկբայ. կեղակարծ. բաժանմիտ. բաժամիտ ։
Տարակուսող, կամ առանց տարակուսելու. շիւպհէսիզ. շիւպհէսիզ. շիւֆէսիզ ։ || անտարակոյս. աներկբայ. անկեղակարծ ։
Տարապօթու. * փօրթաղօզլու ։ || սամիթ ։
Տարայ ։ || տարրայ. ծանրութիւն. կշիռ. չափ ։
Տարապխանաճի. * փարասխանաճը. փարասխանա նայիպի մէջ բանօղ ։ || փողերագործ ։
Տարապխանայ ։ * || փողերանոց ։
Տարապխանայ էմինի ։ || փողերապետ ։
Տորբերունի. գաւառ է ։ || տաւրուբերան ։

Տարեկան. եըլլըք. պիր եըլլըք: || տարեկան. տարեւոր:

Տարի. եըլ. օյնէ: || տարի. ամ:

Տարի տարուան եաեւէ. եըլ եըլտան սօնդրայ. եըլ եըլ խաթրինէ: || ամ կամի զկնի. տարի զհետ տարւոյ:

Տարի տարուան վրայ. եըլտան եըլայ: || ամ քան զամ. ամըստ ամէ:

Տարի ցցընող. եըլնամէ: || տարեցոյց:

Տարին լրաճած, կմ լմնցած՝ օրը. եըլ պաշը: || տարեկից:

Տարիք մարդու. օյնէ: || տիք. ատակք. հասակ:

Տարոց տարի, կամ Տարւէ տարի. փարին անգամ մը. եըլտան եըլայ: || ամ յամէ. ամ ըստ ամէ. ամի ամի. տարւոյէ 'ի տարի. 'ի տարւոյէ 'ի տարի:

Տարուան մէջ, կամ տարուան մը արտլըն. պիրեըլ արասը: || ամամէջ. միջոց տարւոյ:

Տարուան մը մէջ. (ներգոյական.) պիր եըլ իչինտէ. պիր եըլտայ: || 'ի միում ամի. 'ի միում տարւոջ:

Տարւէ տարի: || տես Տարոց տարի:

Տարւէն անդին, կմ եաւն. պէր եըլտան սօնրայ: || յամէ և ա. յամէ և անդր. զկնի միոյ ամի:

Տարւէն եաւ, կամ Տարւէ եաւ: || տես Տարւէն անդին:

Տարւոյ գլուխ. փարին ծնած օրը: || տես Կաղանդ:

Տարկորճոր: || 'ի բաց տար. ձգ անդր. քան 'ի մէնջ:

Տարկորուր եղած: || տես Տէտրկին:

Տարղուն, կմ Տարղօն. * նէտա խոտ է. թար- խօն: || Թարխուն:

Տարմաատալըն: * || տես Ցիրուցան:

Տարուբեր. նէրեէր նէեէր: || տարուբեր. տարաբեր:

Տարուբեր ընել. նէօրէ- նէրէր էըլէք: || տարուբերս առնել: տես և Տանիլ բերել:

Տարչին: * || տես Տառչին:

Տարպայ, կմ Տրպայ: || տես Հեղ:

Տարսիաս. թէրսուս. փէսրսխմ. թաղած է: || Թարսիս. Թարշիշ:

Տարտղան: } տես Ցիրուցան:
Տարտղնած: }

Տարտղնել, կմ Տարտղան ձգել: || տես Ցիրուցան ընել:

Տարր. հօղայ, ջըրայ, օդայ, եւ կրակի անուանք. էօն- սուր. ուէրինը: || տարր. տառ:

Տարր ըլլալ. էօնսուրլէնմէք: || տարրիլ. տարրանալ:

Տարր ըլլալը: || տարրութիւն. տարրութիւն:

Տարր ընել. էօնսուրլէնմէք: || տարրել. տարրացուցանել:

Տարր ընող: || տարրիչ. տարրացուցիչ:

Տարր ունող. էօնսուրլի: || տարրաւոր. տարրական. տարրեղէն:

Տարուիլ. կէտիլ: || տես Կթուիլ:

Տարուիլ. կէօթիւրիւլմէք. թաշընմաք: || տարեալ լինիլ. առնելի լինիլ. վարիլ. բերիլ. գնալ. չուէլ:

ՉՏարուիր. կէօթիւրիւլմէզ. չէքիլմէզ: || անտանելի է. անըմբերելի է. անհանդուրժելի է. անտոկալի է. անհնարին է:

Տարօն. մուշ էրկիր. գաւառ է: || տարօն:

Տաւածի. * փոլամըն: || դատապարտ. ատախ. հակառակորդ. թշնամի. դիմակ:

Տաւածի ըլլալ. } փոլամըն օլմաք. փասաւյայ
Տաւածի կանգնիլ. }

փուրմաք: || դատախազել. դատախազել. ոսոխել. ամբաստանել. ամբաստան լինել:

Տաւածութիւն. փասամըլըք: || դատախազութիւն. ոսոխութիւն:

Տաւածութիւն ընել: || տես Տաւածի ըլլալ:

Տաւայ, կմ Տաւլայ: * || դատ. վէճ. վէգ. վէդ. վէք. կագ:

Կամ, դատաստան. վիճաբանութիւն. հակառակութիւն. վիճումն. հիճակ. կռիւ:

Տաւայ ընել. } փասայ էթմէք. ճէնկ էթմէք.
Տաւայ կանգնիլ. }

մուրաֆաայ օլմաք: || դատ վարել. դատ առնել. 'ի դատ մտանել. ընդ դատ մտանել. 'ի դատաստան մտանել. 'ի դատ գալ. 'ի վէճ գալ. դատել ընդ ումեք. դատիլ ընդ մարդոյ. վանել ընդ ումեք:

Կամ, վիճել. վիճել. հիճել. կագել. կռուել. ոգորել:

Կմ, վիճիլ. վիճիլ. կագիլ. ոգորիլ. ոգորալ:

Տաւայ առնել. փաւլայ կէօրմէք: || դատ վարել: տես և Տաւայ ընել:

Տաւայ քշել. փաւլայ սիւրմէք: || դատ վարել. վէճ գնել: տես և Տաւայ ընել:

Տաւայի բանները վերակացու. փասայ վէ- քիլի. փիլան վէքիլի: || սինդիկոս:

Տաւար: || տես Տաւլար:

Տաւէթ: * || տես Հրաւիրելը:

Տաւէթ ընել: || տես Հրաւիրել:

Տաւուլ: * || Թմբուկ. արտայան:

Տաւուլ զարնել. փաւուլ չալմաք: || Թմբուկ հարկանել. Թմբկահար լինիլ. դափել:

Տաւուլճի: * || Թմբկահար:

Տաճառնմիշ ըլլալ. * փատանմաք: || տես Կանուխ Թեփրէնմիշ ըլլալ:

Տափակ. եասը: || տափարակ:

Տափակ բան. փոխրէէն պէտ: || քանակ. քանակ. քանոն. քանոն:

Տափակ, կամ Տափակ գլուխ: || տես Փուէնկ:

Տափակ գետին: || տափ. դաշտ:

Տափակ սեմթ. օվայ ուէմթի. փիսաչ ուէմթ: || տափակողմն. տափարակակողմն:

Տափակ տեղ. փիաչ էէր: || տափ. տափարակ:

Տափակ քար. Քարէ եաստ. փօյլաս: || սալ. սալաքար:

Տափակ քարի տեղ: || սալարան:

Տափակ քիթ ունող. եասը պուրունլու. եա- եաք պուրունլու: || տափակաքիթ:

Տափան. հէրխօծ հողը փակրլշնելու գործիք. սիւր- կիւ: || տափան. ցաքան:

Տափկած, կմ Տփկած. եասըլանմըշ. եամ եասը: || տափարակ. տափարակած. տափարա- կեալ:

Տափկըցնել, կմ Տփկեցնել. Եատըլտըմագ. Եատը_լաշմագ. Եատըլտըրմագ: | տափարակել. տափա_րակեցուցանել. տափացուցանել. գիւրել:

Տափկիլ, կամ տփկիլ. Եատըլանմագ. Եա՛ն Եատը օլմագ: || տափարակիլ. տափանալ:

Տափկուկ. Եատըճա: || տափարակ. հարթակ. հարթեակ:

Տափնել. հերկած հողը փաքիյնելու ոխտրկիս ոխտը_մէգ. ոխտրկիտլէմէգ: || տափանել. ցաքանել. ցաքել. ցախել:

Տաք. (գոյական.) սըճագ ըէյ. սըճագլըգ: || շոգ. շոք: տե՛ս և Տաքութիւն:

Տաք. (ածական.) սըճագ. գըլըճը: || ջերմ. ջերմին. ջերին. ջերմուտ. ջերատ. ջերմայատ. ջեր_մային. ջերմական. տապեան. տապ:

Խիստ Տաք. գաթը սըճագ. գըլըճը: || ջերմագոյն. ջերմնագոյն. ջերագոյն. ջերմագին. ջեր_մագոյն. տօթագին. տապագին. տապա_կէզ. յորդաբորբ:

Տաք ըլլալ. սըճագ օլմագ. սըճագլանմագ. ըսընմագ. գըզըշմագ: || ջեր լինել. ջերմ գոլ. ճրգոն.

Տաք եղաւ աւօր: || ջեր եղև այսօր: տե՛ս և Տաքնալ:

Տաք կերակուր. սըճագ եամեագ. սըճագլը եամ_եագ: || ջերմ կերակուր. ջերմիկ. ջերմեակ. ջերմնեակ. ջերմուկ. ջեռեալ ինչ. եփեալ ինչ:

Տաք կոճ. ըէնճէֆիլ: || կոճապղպեղ:

Տաք հաւայ: || տօթ. ջեր:

Տաք ջուր. փաթըլ ջուր. սըճագ սու: || ջերմա_ջուր. ջերմիկաջուր. ջուր ջերմ:

Տաք ջրի երայրըն: || ջեռուցիչ. ջրկիճ ջերմ ջրոյ:

Տաք տաք: || տե՛ս Տաքուկ տաքուկ:

Տաքդեղ. պիպէր: || պղպեղ:

Տաքդեղ ծախող. պիպէրճի: || պղպեղավա_ճառ:

Տաքդեղ սիրող. պիպէրճի: || պղպեղասէր:

Տաքնալ. ըսընմագ. գըզըշմագ. գըզմագ. թավլանմագ: || ջեռնուլ. ջերանիլ. ջեռանիլ. ջերմանալ. տապանալ. տապիլ:

Խիստ Տաքնալ. գաթը ըսընմագ. աթէշ օլմագ. աթէշէ փէսմէք: || քաջ ջեռնուլ. սաստիկ ջերա_նիլ. քաջաջերմ լինիլ. ջերմագին լինիլ. արտաշէկ լինիլ. շողս արձակել:

Կմ այսպէս. շոգիլ. շողիլ. տապիլ. ջեր_մագնիլ. տապատապիլ. շողալ. շոգանալ. գաղախանալ. գաղաղանալ. տապանալ. արտաշիկանալ:

Տաքնալը: || ջեռումն: տե՛ս և Տաքութիւն:

Խիստ Տաքնալը: || տապումն. տապիւն. շողիւն:

Տաքութիւն. սըճագլըգ. հէրարէթ: || ջերմութիւն. ջերութիւն. տաքութիւն. ջերումն. ջեռումն. ջեռուցումն. տաքումն. ջեր:

Խիստ մեծ Տաքութիւն: || հրատապ ջերմութիւն. հրատ:

Տաքուկ. սըճագճըգ: || ջերին. ջերմիկ. ջերմ_նեակ. ջերմուկ:

Տաքուկ ձոր. սըճագ փէրէ: || ջերմաձոր. ջեր_մահովիտ:

Տաքուկ ջուր: || տե՛ս Տաք ջուր:

Տաքուկ տաքուկ. փաթ փաթ. սըճագճըգ սըճագճըգ. սըճագ սըճագ: || ջերմ ջերմ. ջերմաջերմ. ջերաջերմ:

Տաքուկ տեղ. սըճագ եէր. եէշիլ եէր: || ջերատ վայր. ջերմահովիտ. մարմանդ:

Տաքսուտատ: || տե՛ս Պիէքսիմէտ:

Տաքցած. ըսընմըշ. գըզմըշ: || ջեռեալ. ջեռու_ցեալ. տապ. զոր օրինակ.

Ձեօլին մէջը տաքցած ընկեր էր: || յանա_պատի անդ տապ անկեալ կայր:

Տաքցնել. ըսըթմագ. գըզըրմագ. թավլըթմագ. թավ_լամագ: || ջեռուցանել. ջեռացուցանել. ջերմացուցանել. տապացուցանել:

Խիստ Տաքցնել. գաթը գըզըրմագ: || տապացու_ցանել. շողացուցանել. արտաշիկել. ար_տաշէկ առնել:

Տաքցնելով եփել: || ջերմակէզ առնել. ջեր_մակիզն առնել:

Տաքցնող. ըսըթըճը. գըզըրըճը: || ջեռուցանող. ջեռուցող. ջեռուցիչ. տապացուցիչ. տա_պիչ. տապեան:

Տաքցուցած. գըզմըշ: || ջեռուցեալ. ջեռեալ:

ՏԳ

Տգեղ. գէչ փէշ ըամօղ. չիրքին, աըբաթսըզ: || տգեղ. անգեղ. անգեղեայ. անգեղա_պաճոյճ. անվայելուչ. անտիպ:

Կմ, տխեղծ. տղխեղծ. տգեղծ. դժգոյն. ձաղձաղ. խրթնի. խոչորագեղ. խոժոռա_գեղ. անտարաւոր. անտարաւորական. չա_րատիպ:

Կմ այսպէս. անտեսիլ. գարշատեսիլ. զազ_րատեսիլ. խրթնատեսիլ. տարօրինատե_սիլ. դժնդակատեսիլ. չարատեսիլ. ժան_տատեսիլ. ժանդատեսիլ:

Եւ կամ այսպէս. անդիմակ. անտեսակ. զազրատեսակ. տարօրինատեսակ. խրթնա_տեսակ. դժնատեսակ. դժնդակատեսակ. չարատեսակ:

Խիստ Տգեղ. գաթը չիրքին: || տգեղագոյն. ան_գեղագոյն. կրկնատգեղ. ամենատգեղ:

Տգեղ դէմք ունող. չէհրէսի չիրքին. սու_րաթսըզ: || անդէմ. ապադէմ. գարշադէմ. զազրադէմ. վատադէմ. այլադէմ. օտարա_դէմ. տարադէմ. խոժոռադէմ. ժահա_դէմ. պղծադէմ. չարադէմ. օձադէմ:

Կամ, դժուարատես. ժահատես. չարա_տես. վայրենատես. դժոխատես. վատա_կերպ: տե՛ս և Տգեղ:

Տգեղացնել. չիրքինլէթմէք. չիրքինլէշթիրմէք: || տգեղացուցանել. անգեղացուցանել:

Տգեղնալ. չիրքինլէնմէք: || տգեղանալ. անգե_ղանալ. տխեղծանալ. տգեղծանալ. խրթ_նանալ:

Կմ, տգեղիլ. տգեղծիլ. տխեղծիլ. դժ_գունիլ. աժգունիլ. անզարդիլ. այլան_դակիլ:

Տգեղութիւն. չիրքինլիք: || տգեղումն. անգե_ղումն. տխեղծումն. տգեղծումն. ամօնումն. աժգունումն. խրթնումն. անվայելչութիւն. անզարդութիւն:

Տգեղութեան դիմաց · չիրքինլիքէ · սուրաթ_սըզլըգէ ։ || այլադիմութիւն · տարադիմութիւն · ժահադիմութիւն · ժահատեսութիւն ։

Տգէտ · բան չպիլմէզ · ճահիլ · ապտալ · իլիմսիզ ։ || ադէտ · անգէտ · անհմուտ · աններհուն · անուսումն · անիմաստ · անխրատ · տաւանց գիտութեան ։ տե՛ս և Պէխապար ։

Տգէտ ըլլալ · ճահիլ օլմագ · ճահիլլէնմէք · ապտալ_լընմագ ։ || ադէտ լինիլ · ադիտանալ · անգի_տանալ ։

Տգիտութիւն · ճահիլլիք · ապտալլըգ · իլիմսիզլիք ։ || ադիտութիւն · անուսութիւն · անուսումնութիւն ։

Տ Ե

Տեղ · եէր · եուրթ ։ || տեղի · տող · վայր · տեղ ։ տե՛ս և Նեքըքէ Տեղը ։

Դի՞րձէլ · պաղէ ստանցալանալիերք ճանիբլերէ հը_դրուէն օր՝ Տեղ բառին դըրուշէն սանէն · ինչ_պէս էնաս ճանիբլերս · դրան · դաս · օց · ըս_տան · զո՞ր օրինակ ·

Բնակելու տեղ ։ || բնակարան ։

Եղէգներու տեղ ։ || եղեգնուտ ։

Աղքըտներու տեղ ։ || աղքատանոց ։

Կուսանաց տեղ ։ || կուսաստան ։

Տեղ, կամ } Տեղը · } (Նախադրութ ·) եէրինէ ։ || փոխա_նակ · փոխան · փոխան ընդ · փոխանակ ՃԸ · ընդ · 'ի մասին · 'ի տեղի · 'ի տեղւոջ · ա՞պ ·

Ջրուն տեղը, գինի տըւաւ ։ || փոխանակ ջրոյն, ետ նոցա գինի ։

Փշերուն տեղ՝ վարդ բուսուց ։ || փոխան փշոցն զվարդ բուսոյց ։

Աղէկութեան տեղը՝ չար վճարեցին ։ || հա_տուցին չար փոխան ընդ բարւոյ, կամ փո_խանակ ընդ բարւոյ ։

Անոր տեղը միս լեցուց ։ || և ելից ընդ այնր մարմին ։

Պախշիշի տեղ մարգարէին գլուխը ուզեց ։ || 'ի պարգեւի մասին խնդրեաց զգլուխ մար_գարէին ։

Քարի տեղ՝ աղիւս կամ քերփիճ կըբանեց_նէին ։ || վարէին զաղիւսն 'ի տեղի քարի ։

Խոստովանահայր քեզի հօր տեղ ըլլայ ։ || խոստովանահայր քոյ՝ լիցի քեզ 'ի տեղւոջ հօր ։

Տեղ · կամ } Տեղը · } (Եէր մաքամընտա 'ն Գրաման ։)

|| փոխարէն · փոխանակ · փոխանակաւ · փոխարեբերաբար · ընդ փոխս · զո՞ր օրինակ ·

Անոր տեղը՝ եղբայրը խրկել ։ || փոխարէն կամ փոխանակ առաքել զեղբայրն ։

Իր տեղը՝ աշկերտը խրկեց ։ || փոխանակաւ յղեաց զաշակերտ իւր ։

Ջրին տեղը՝ գինի առաւ ։ || փոխարեբերա_բար կամ ընդ փոխս մատոյց նմ գինի ։

Տեղ բռնել · եէր թութմագ · եէրլէշմէք ։ || ունիլ զտեղի · լնուլ զտեղի · տեղակալ լինիլ · տե_ղակալել · զետեղանալ · բնականալ ։

Տեղ բռնելը ։ || տեղակալութիւն ։

Տեղ բռնող · եէր թութան · եէրլէշէն ։ || տեղա_կալ · ետեղակալ · վայրափակ ։

Տեղ գտնել · եէր պուլմագ · այաղընայ եէր էթ_մէք ։ || գտանել զտեղի · մուտ գտանել · կոխ ոտից՝ կամ ոտնկոխ՝ գտանել ։

Տեղ ունող · եէրի օլան · եէրլի եուրթլու ։ || տե_ղունակ · տեղակալ · ետեղակալ ։

Տեղ չունող · եէրի եօք · եէրսիզ եուրթսուզ ։ || անտեղի · անվայր · անուրեք · անուր · ան_բնակ · անվայրափակ ։

Տեղ տեղ · պաղը եէրտէ ։ || 'ի տեղիս տեղիս · ուրեք ուրեք ։

Տեղ տեօշէկ ։ || մահիճք · խշտիք ։

Տեղաց մը ։ || տե՛ս Տեղէ մը ։

Տեղեր · մէքանլար · եէրլէր ։ || տեղիք · տեղայք · տեղանք · վայրք ։

Տեղերու վրայ՝ կամ տեղերու համար՝ գրել ։ || տեղագրել · տեղագիր լինիլ ։

Տեղերու վրայ գրող, կամ Տեղերու անմէթը ու սինօրը ցըցընող գիրք ։ || տեղագիր ։

Տեղէ · եէրտէն ։ || 'ի տեղւոյ · 'ի տեղւոջէ ։

Տեղէ դուրս · եէրտէն տըշարը · եէրսիզ · եէրէ ույղունսուզ ։ || արտաքոյ տեղւոյ · անպատեհ 'ի տեղւոջէ · անուր · անուրեք · անվայրափակ ։

Տեղէ մը · պիր եէրտէն ։ || ուստեք · ուստեքէն · 'ի տեղւոջէ ինչ · 'ի տեղւոջէ իմեքէ ։

Տեղէ 'ի տեղ · } Տեղէ տեղ · } եէրտէն եէրէ ։ || տեղի 'ի տեղւոջէ · տեղւոջէ 'ի տեղի · 'ի տեղւոջէ 'ի տեղի ։

Տեղէ տեղէ · պաղը եէրտէն ։ || ուստեք ուստեք ։

Տեղէն հանած, կամ դուրս ըրած, կամ փո_խած · եէրինտէն չըգարըլմըշ · [illegible] · նագըլ_[illegible] · նագլէտիլմիշ · ճանըշտան ։ || տեղափոխեալ · տեղափոխեալ · տեղափոխ · տեղափոխիկ · վտարական · արտասահման ։

Տեղէն հանել · փէղէն տուշուր ... · վէրտիրէլ · եէրինտէն չըգարմագ · [illegible] · ճանըշտան էթմէք ։ || հանել 'ի տեղւոջէն · բառնալ 'ի տեղւոյն · տեղափոխ առնել · տեղափոխել · տեղա_փոխել · փոխադրել · փոխաբերել · փոխա_ծել · փոխել · խաղացուցանել · տարաբերել · վտարել ։ տե՛ս և Աքսորել ։

Տեղէն հանել զծառը՝ կամ զլեռը, և այլն ։ || տե՛ս Քեօքէն խլել ։

Տեղէն հանելը, կամ վերցնելը ։ || տեղափո_խութիւն · փոխադրութիւն · վտարումն · վտա_րումն ։

Տեղէն հանող, կամ փրցնող ։ || տեղահան · տեղափոխող · վտարիչ · աքսորիչ ։

Տեղէն շարժել կամ խաղցնել ։ || տե՛ս Խախա_տել ։

Տեղէն շարժիլ ։ || տե՛ս Խախախիլ ։

Տեղէն չշարժիլ ։ || տե՛ս Անշարժ կենալ · և չխախախիլ ։

Տեղէն շարժիլ կամացուկ մը · ինչպէս քնա_ցած մարդը կընէ · [illegible] · [illegible] ։ || խլրտիլ · խլրդիլ · խլրտանալ ։

Տեղէն վերցնել ։ || տե՛ս Տեղէն հանել, և Խախտել ։

Տեղէն փախչիլ · եէրինտէն [illegible] · [illegible] · [illegible] ։ || գաղթել · գաղթական լի_նիլ ։

Տեղէն փախչիլը: ‖ գաղթ․ գաղթումն․ գաղթումն․ տեղատուութիւն:

Տեղէն փախչօղ․ եէրինտէն գաչըճը․ սարսաղան: ‖ տեղափոխող․ գաղթական․ գաղթող․ գաղութ․ գաղթ:

Տեղէն փախցնել․ եէրինտէն գաչըրմագ․ սարսալթմագ․ քալդըրմագ․ օյնադմագ: ‖ գաղթեցնել․ գաղթեցուցանել․ գաղթական առնել․ տեղափոխ առնել:

Տեղէն փոխել: ‖ տե՛ս Տեղէն հանել:

Տեղէն փոխուիլ․ եէրինի տեյիշտիրմէք․ գայըր եէրէ կիթմէք․ կէօչ էթմէք: ‖ փոխիլ 'ի տեղւոջէ․ տեղափոխ լինիլ․ տեղափոխիլ․ տեղաշարժիլ․ փոխաշարժիլ․ չուել․ չուաննել:

Տեղէն քշել: ‖ տե՛ս Աքսորել:

Տեղը․ եէրի․ եուրտու: ‖ տեղին․ տողն․ վայրն:

Տեղը, կամ տեղ․ եէրտէ․ (եէրէ ներգոյական): ‖ 'ի տեղին․ 'ի տեղւոջ․ 'ի տեղւոյր․ ըն տեղւոյր:

Տեղը․ (նախադրութ․ և մակբայ): ‖ տե՛ս Տեղ (եէր մակբայ:)

Տեղը անցնիլ: ‖ տե՛ս Յաջորդել:

Տեղը դնել․ եէրինէ գօմագ: ‖ դնել 'ի տեղւոջ իւրում: տե՛ս և Տեղաւորել:

Տեղը խլած, կամ խափիչ ըրած․ եէրի գապըչըլանմըշ: ‖ տեղակալած․ տեղակալեալ:

Տեղը խլել, կամ խափիչ ընել․ եէրինի գապը էթմէք: ‖ յափշտակել զտեղին․ զբաղեցնել զտեղին․ տեղակալ առնել:

Տեղը խլօղ, կամ խափիչ ընօղ․ եէրինի գապը էդէն: ‖ տեղակալօղ․ տեղակալօղ իկ:

Տեղը ուրիշ բան տալ․ մուգապելէսինի վէրմէք: ‖ փոխարինել․ փոխանակել․ փոխատուրել․ փոխարէն տալ․ փոխան հատուցանել:

Տեղը ուրիշ բան տալը․ մուգապէլէ վէրմէք: ‖ փոխանակութիւն․ փոխանակումն:

Տեղը սիրօղ․ եուրտունու սէվէն: ‖ տեղասէր․ եռատեղասէր տեղէսէր:

Տեղը փոխել: ‖ տե՛ս Տեղէն փոխուիլ:

Տեղը փոխելը: ‖ տեղափոխութիւն․ եռտեղափոխութիւն:

Տեղը փոխօղ․ եէրինի տեյիշտիրէն: ‖ եռտեղափոխ․ տեղափոխ․ տեղափոխափոխ:

Տեղի պահապան, կամ պէքճի․ եէր պէքճիսի: ‖ եռտեղապահ․ տեղապահ․ տեղապահել:

Տեղի պէքճութիւն: ‖ տեղապահութիւն․ եռտեղապահութիւն:

Տեղի տակ ընկնօղ․ եէրէ էնտան․ պէր եէրտէ ողըրան․ եէրի եուրտու օլան: ‖ տեղունակ․ եռտեղաւոր․ տեղանուն․ տեղապարփակ․ վայրափակ․ պարագրեալ 'ի տեղւոջէ:

Տեղի տակ չընկնօղ: ‖ տե՛ս Տեղ չունօղ:

Տեղ մը․ (ներգոյական․ և նախդրիւ դրական): ‖ ուրեք․ ուրեմն:

Տեղ մը երթալ: ‖ երթալ 'ի տեղի ուրեմն․ հեռանալ․ ճանապարհորդել:

Տեղ մը ընկնիլ․ ինչպէս ծախուելը տեղ մը կէչնի․ պէր եէրէ տուշմէք: ‖ անկանիլ ուրեք․ հասանիլ 'ի տեղի ինչ․ զետեղանիլ 'ի վայր ինչ:

Տեղ մը լինիլ, կամ լինել․ գըլմագ: ‖ լինանիլ 'ի տեղի ուրեք․ սպանիլ: տե՛ս և խօսմիշ ըլլալ:

Տեղ մը կեօզլեմիշ ընել․ ինչպէս չաշուտները կընէն․ չաշըթլըգ․ կէօզլէմէք: ‖ լրտեսել․ աշխարհադիտել:

Տեղ մը չերթօղ: ‖ տե՛ս Տեղ չունօղ:

Տեղացի․ եէրլի․ օբալը․ սագին: ‖ բնակ․ բնակաւոր․ բնիկ․ բնդանի․ բնտանի․ բնտանեակ․ բնտանեկան:

Տեղաւորած․ եէրլէշմիշ: ‖ զետեղեալ․ զետեղացեալ:

Տեղաւորած մնալ․ եէրլէշմիշ գալմագ: ‖ զետեղ պահել․ զետեղ կալ:

Տեղաւորել․ տեղն 'ի տեղը դնել․ եէրլէշտիրմէք․ եէրլի եէրինէ գօմագ․ եօլունտայ գօյմագ․ եէրինի պուլտուրմագ: ‖ զետեղել․ զետեղեցուցանել․ տեղեկադրել․ տեղադրել․ տեղակալել․ որոշմագրել․ անօրինել․ յերիւրել․ երիւրել․ կարգել․ յարդարել․ յօրինել․ կանհաւորել․ կանհել:

Տեղաւորելը․ եէրլէշմէ․ եէրլէշիշ: ‖ զետեղ․ զետեղումն․ յարդարումն․ յերիւրումն․ երիւրումն․ յարմարադրութիւն․ անօրէնութիւն:

Տեղաւորիլ․ եէրլէշմէք․ եէրինի պուլմագ․ եէրինէ գօնմագ: ‖ զետեղիլ․ զետեղանալ․ տեղեադրիլ․ տեղակալիլ․ բնականալ․ բնանալ․ բնաւորիլ․ բունիլ․ պատսպարիլ:

Տեղաւորօղ․ եէրլէշտիրէն: ‖ զետեղիչ․ անօրէն․ անօրինակ:

Տեղեակ․ եէթիկ․ վագըֆ․ պանիշլէր․ ինչ կէօրմուշ: ‖ հասուն․ հասու․ ներհուն․ ներկուռ․ տեղեակ․ գիտակ․ վարժակ․ վարժեալ․ վայրժեալ․ յաջողակ․ աջողակ․ մարզիկ:

Կամ, ներհ․ վարժ․ մարզ․ կիրթ․ փորձ․ հմուտ․ ակահ․ ծանօթ․ խոհեմ․ յաջող․ աջող:

Կամ այսպէս․ վերահասու․ խելամուտ․ կատարելամիտ․ խոհեմամիտ․ փորձառու․ հմտական․ իրազգած․ իրաղեկ․ իրազէտ․ իրազեկ:

Խիստ Տեղեակ․ գաթը վագըֆ․ գաթը եէթիկ․ պանիշլէր պիւյիւք․ ինչ պիլիր: ‖ ամենահասու․ ամենահմուտ․ ամենավարժ․ ամենափորձ․ ամենակիրթ․ ամենընդել:

Կամ, ներհմուտ․ բազմահմուտ․ հմտագոյն․ հմտավարժ․ բարեփորձ․ բարեկիրթ․ կրթավարժ․ ներհմտական․ ճոխագէտ:

Կամ այսպէս․ քաջավարժ․ քաջահմուտ․ քաջակիրթ․ քաջամարզ․ քաջափորձ․ քաջընդել․ քաջածանօթ:

Տեղեակ ըլլալ․ եէթիկ օլմագ․ վագըֆ օլմագ: ‖ հմտանալ․ տեղեկանալ․ ներհունանալ․ ներհմտանալ․ ծանօթանալ․ յաջողակիլ․ ակահիլ:

Կամ այսպէս․ հասու լինիլ․ հմուտ լինիլ․ ներկուռ լինիլ․ խելամուտ լինիլ․ իրազեկ լինիլ․ 'ի վէր հասանել․ փորձ առանել․ փորձ փորձել․ զփորձ առնուլ․ զգաց առնուլ:

Խիստ Տեղեակ ըլլալ․ գաթը վագըֆ, կամ եէ

(Տէրտնօղ · եէօրմէյէն : ‖ անտէրաօղ · անտէրաա֊նօղ · չտէրանօղ · չտէրօղ :
Կմ, անտէր · անտէրական · անտէրանանէլի :
Տէրք · եէօյրեա · եէօփէրէր : ‖ տէր · տէրել · տէ֊րակ · տէրուն · տէրանդութիւն · տէրանէլ · մմ · փառաւոր տէրքով տեղան մը չենեցին : ‖ կանգնեցին տեղան մեծ տէրանելով :
Դիմել · երեսք · երես · հայեցուած · հայե֊ցուածք · երեսյթ · երեսուցն · երեսակ · ցու֊ցակ · ցուցանք · նշանակ · կերպ · երևումն · երեւելութիւն · ցուցակութիւն · զոր օրինակ · Սակղծեածոց տէրք այլասե : ‖ և եած զնա ՚ի ցուցակութիւն :
Տէրք՝ տօրմէյն : ‖ տէր · տէրել · տէրակ · գիտակ · երեակ :
Տէրք · փէնէրը : ‖ տէրողութիւն · տէրանդութիւն · տէրաւորութիւն · տէրութիւն · տէրչութիւն · տէրոնեած · տէր :
Տէրք ունօղ : ‖ տե՛ս Տէրքօք :
Տէրք չունօղ · եէօփէրեուեր : ‖ անտէր · ան֊տէրել · անտէրակ · անտէրք · դժոնդարանտէս · չարանտէս · չարանտէրել : տե՛ս և Տգեղ :
Տէրքը անուշ : ‖ տե՛ս Անուշատէրք ունօղ :
Տէրքը գէշ : ‖ տե՛ս Տգեղ :
Տէրքը պայծառ · բլուզան : ‖ պայծառատէս · պայծառատէրել · պայծառատէրակ · պայ֊ծառատիպ · պայծառակերպ : տե՛ս և Լու֊սաւոր :
Տէրքով · } եէօփէրեուէ · փնտէր : ‖ տէրուն ·
Տէրքօք · } տէրաւոր · տէրակաւոր · ակնաւոր · ե֊րեսաւոր · շքեղաւոր · նշանաւոր · երեւելի · շքաղից · շքեղ · փառացի · փառաւէտ · ցան֊կանտէրակ :
Կմ այսպէս · վայելչատէս · վայելչատէրել · վայելչատէրակ · վայելչադիտակ · վայելչա֊կան · վայելչաւոր · վայելչակերպ · վայելչա֊չաղարդ : տե՛ս և Գեղեցիկ ; և Փառաւոր :
Տէրը · մէկ եէրնա փաղաղայ [illegible] ծուլած՝ գէօէ պէս շինած · ձիաղիա ձիող : ‖ տէրոր · տէրորակ :
Տէրոնիկ · պղտիկ փէփը : ‖ տէրորակ :
Տէրև · եափրագ · եափրաք · վէրաք · գաղէլ : ‖ տէրև · սաղարթ · սաղարդ · վարսք ծառոց :
Տէրև բերօղ , կմ ողբօղ · եափրագլանան : ‖ տե֊րեւաբեր · սաղարթաբեր :
Տէրև թափելու ժամանակ · գաղէլփէօէնլա · եափրաք փէօէնլա : ‖ տերևաթափք :
Տէրև հագնօղ · եափրաք կիյէն · եափրաղ բլան կէյ֊ընէն : ‖ տերևազգեաց · տերևազգեստ · սա֊ղարթազգեստ · սաղարթազգեաց :
Տէրև տալ · եափրաք վէրմէք · եափրագլանմաք : ‖ տերևանալ · սաղարթանալ · տերևել · սա֊ղարթել · վարսաւորել :
Տէրև չըրօղ · եափրագլանմայան : ‖ անսաղար֊թաբեր · անտերևաբեր :
Տէրևը թափած · եափրաքլարը փէօէնմիշ : ‖ տերևատ · տերևատեալ · տերևաթափ :
Տէրևը , կմ տերևները թափել , կմ թա֊փել տալ · եափրագլարընը փէօէփմէք : ‖ թօ֊թափել զտերևն · տերևաթափ առնել · տերևատ առնել · տերևատել :
Տէրևը , կմ տերևները թափել · եափրագլարը փէօէփմէք : ‖ տերևատել · տերևատեալ · տերևաթափ լինել :
Տէրևը թափօղ · եափրաղընը փէօէէն : ‖ տե֊րևաթափ · տերևընկէց :
Տէրևները կանանչ · էնչիլ եափրագլը : ‖ սա֊ղարթաղուեար · սաղարթապաճոյճ :
Տէրևները սըխ · եափրագլարը սըխ · խինլիկ է պաղի ծառ : ‖ տերևախիտ · սաղարթախիտ · անտառախիտ · թանձրախիտ · խառնա֊ղարթ · թանձրասաղարթ · վարսաւոր · թա֊ւաղարդ · թաւացեալ · թաւ : տե՛ս և Տե֊րևներով լիք :
Տէրևներով զարդարուած , կմ զարդարուօղ · եափրագլար բլան փօնանմըշ : ‖ տերևազարդ · տերևապաճոյճ · տերևափթիթ :
Կմ այսպէս · սաղարթազարդ · սաղարթա֊պաճոյճ · սաղարթափթիթ · սաղարթա֊զուեար · սաղարթածաղիկ · սաղարթաւոր · սաղարթատունկ · սաղարթաշէղ · վար֊սաշէղ · վարսադիսակ :
Տէրևներով լիք · } եափրաղ բլան փօլու :
Տէրևներով լցուած · }
‖ տերևալի · տերևալից · տերևալիր · տե֊րևազգեստ · տերևազգեաց · տերևաշատ · սաղարթալիր · սաղարթալից · սաղարթալի · հերապատեած · ծով : տե՛ս և Տերևները սըխ :
Տէրևներով լցուած բոյս : ‖ ծով · բոյս ծո֊վացեալ · բոյս թաւ , կմ թաւացեալ · բոյս տերևախիտ :
Տէրևներով լցուիլ , կմ զարդարուիլ · եափ֊րաղ բլան փօնանմաք : ‖ լցեալ լինել տերևովք · տերևալից լինել · տերևալիր գոլ · վար֊սաւորիլ · սաղարթիլ · սաղարթանալ · ծո֊վանալ · թաւանալ · անտառանալ սաղար֊թիւք · անտառախիտ լինել :
Տէրևներով պատած · եափրագլար բլան սա֊րըլմըշ : ‖ տերևապատ · սաղարթապատ · տերևազգեստ :
Տէրևներու ձայն · եափրաք փըշըրթըսը : ‖ շը֊շիւն · խշիւն · սօսաւիւն :
Տէրևներու շարժիլը : ‖ տե՛ս Երերալով դողդղալը :
Տէրևով միրևով · եափրաղ բլան՝ միափրաղ բլան : ‖ տերևովին · սաղարթովին :
Կմ , տերևովինք · սաղարթովինք :
Տէրևոտ · եափրագլը : ‖ տերևուտ · տերևա֊ւոր · վարսաւոր · սաղարթաւոր · սաղար֊թազգեաց · տերևազգեաց · սաղարթա֊զգեստ · տերևազգեստ · տերևալի · տերևա֊լիր · տերևալից · տերևափթիթ :
Տէրևոտ միրևոտ · եափրագլը միափրագլը : ‖ տե֊րևասաղարթ · սաղարթատերև · սաղար֊թավարս :
Տէփուր · եօպրուղ : ‖ խոան :
Տէփուր մեծ · քազան օճաղի : ‖ թակաղաղ :
Տէօղվէթ : * ‖ տե՛ս Բախտ · բախտաւորութիւն :
Տէօղվէթլի · փէօլվէթլու : ‖ տե՛ս Երջանիկ , և Բախտաւոր :
Տէօղվէթլի · էֆէնտիմ · զէնկին : ‖ տե՛ս Հարուստ :
Տէօյէն · * բատրըլ · համանտէրէճ : ‖ կամն · կամ֊նատայլ :
Տէօյիւն · * եախըա : ‖ խաղան :

Տեօյիւշ ։ * ‖ տե՛ս Կաթիճ, և Պատերազմ ։
Տեօյիւշմիշ ըլլալ ։ ‖ տե՛ս Ծեծկըւիլ մէկզմէ_կու հետ ։
Տեօնկէլ. * ճուղմուղայ ։ ‖ տե՛ս Ջլեր ։
Տեօշ. * յուրծու՝ ուլուբի, յուլու, նէ ։ ‖ երբուծ ։
Տեօշէկ ։ * ‖ տե՛ս Անկողինք ։
Տեօշէմէ ։ * ‖ տե՛ս Յատակ ։
Տեօշէմէ թաշը ։ * ‖ սալ ։
Տեօրթ ։ * ‖ տե՛ս Չորս ։
Տեօրթ եօլ աղզը ։ * ‖ գլուխ քառուղեաց. կիցք քառուղեաց ։
Տեօրթլամէ վազէլ. * փէրթէքէլամէ օնչիւբուէ ։ ‖ քառասմբակ արշաւել. քառաթուր ընթանալ. վազս առնուլ 'ի չորս. արշաւասոյր լինիլ. ճախր առնուլ երիվարաց. ճախրել ։
Տեօրթլամէ վազէլը ։ ‖ քառասմբակ արշաւանք. ճախրանք. ճախրումն. ճախր ։
Տեօրթ քեօշէլի ։ * ‖ տե՛ս Չորս քեօշէլի ։
Տեօրփիլու ։ * ‖ փայտախարա. խարտոց փայտի ։
Տեօզիւնմուխու ։ * ‖ սինլքոր. սինլքոր. սինլքեալ. յեանորդ ։
Տեօզմէ ։ * ‖ տե՛ս Թափծու ։
Տեօզմէճի ։ ‖ ձուլիչ. ձուլարար. ձուլագործ. պղնձաձոյլ ։
Տեօզմէճիի օճախ ։ ‖ ձուլարան. բովք. քուրայ. քուրայ ։

ՏՕ

Տօզ, կամ Տըզ. յան ճանճի, մեղուի, և այլն ։ ‖ բզզիւն. ծիծաղ ։
Տզալ. փըր յան հանել ։ ‖ բզզել. ծիծաղ շառաչել ։
Տզացնել. փըլաթըրմաք ։ ‖ բզզեցուցանել. ծիծաղ շառաչեցուցանել ։
Տզացնել զմարդը ։ ‖ կոչկոչեցուցանել. զկծեցուցանել. կսկծեցուցանել. երգեծեցուցանել. երգիծուցանել ։
Տզման ։ * ‖ տե՛ս Գէր ։
Տզորդ ։ * ‖ տե՛ս Տնանացող ։
Տզորդ պեօճէի ։ * ‖ վարդաճճի ։
Տզրուկ. օխուլիւկ ։ ‖ տզրուկ ։
Տզրուկ դառնալ. } օխուլիւք լէնմէք ։ ‖ տզրուկ
Տզրուկ ըլլալ. }
լինիլ. տզրկիլ. տզրկանալ ։
Տզրուկ կպցնել. օխուլիւկ եափըշտըրմաք ։ ‖ տզրուկ արկանել ։
Տզրուկի նման. } օխուլիւկ կիպի ։ ‖ տզրկաձև. տզրկակերպ. տզրկատեսակ. տզրկանման ։
Տզրուկի պէս. }

ՏԷ

Տէ. * (արգիլողական) ։ ‖ մի՛. զգո՛յշ լեր. մի՛ մերձենար ։
Տէ՛. * (յորդորողական ։ ‖ տե՛ս Հա, հըա ։
Տէզգեաչ ։ * ‖ տե՛ս Թէզգեաչ ։
Տէի. * (ճանիլ է ։) ‖ իբր. իբրև. որպէս. վասն. յաղագս. և զի. զոր օրինակ. Բանի եարար չէ տէի՛ նետեցի ։ ‖ իբր զանպիտան, կամ իբրև չպէտս ինչ, կամ որպէս զանօգուտ ինչ՝ 'ի բաց ընկեցի ։
Չես ուզեր տէի՝ ուրիշին տըւաւ ։ ‖ վասն չկամելոյ քոյ, կամ յաղագս չախորժելոյ քո՝ այլում պարգևեաց ։
Խեւլօք ես տէի՝ զքեզ խրատեց ։ ‖ և զի ուշիմ համարեր զքեզ. խրատեաց զքեզ ։
Տէիմոի, կամ } * } տե՛ս Ուրեմն ։
Տէինաի ։ }
Տէինաի ։ ‖ մի՛ այդպէս. թո՛ղ զայդ. ո՛չ. Տէինաի ճէֆայ մի՛ ըներ ։ ‖ մի՛ այդպէս, մի՛ աշխատ առներ ։
Տէինաի, ինչ կուզէ ասկից ։ ‖ թո՛ղ զայդ, զի՞նչ պատուզ ունիս յայդմ ։
Տէինաիկ ։ } տե՛ս Տէինաի ։
Տէինաիմ ։ }
Տէլի ։ * ‖ տե՛ս Խենթ ։
Տէլի խանլը. փէլիգանլը ։ ‖ ամխոյժ. աշխոյժ. խոլ. խոլագաստ. երիտասարդ ։
Տէլի խանլըյութիւն. փէլիգանլըլըք ։ ‖ խոլադատութիւն. ամխոյժք ։
Տէլիճէ ։ * ‖ տե՛ս Խենթուկ ։
Տէլիճէ ։ * ‖ տե՛ս Արամ ։
Տէլիտօլու ։ * ‖ տե՛ս Խեւորուկ ։
Տէ՛ հա ։ * ‖ տե՛ս Իշտէ ։
Տէմէթ ։ * ‖ տե՛ս Կապոց. փէմէթ ։ և փունջ ծաղկի ։
Տէմին ։ * ‖ տե՛ս Պաշմալ ։
Տէմիր ։ * ‖ տե՛ս Երկաթ ։
Տէմիր գափու ։ ‖ տե՛ս Երկաթի դուռ ։
Տէմիր թիքէնի ։ ‖ տե՛ս Տատասկ ։
Տէմիրճի ։ ‖ տե՛ս Դարբին ։
Տէյ ։ * ‖ մինչև. հասակ. զո՛ր օրինակ. Տէյ անդին ։ ‖ մինչև անդր ։
Տէյ վերջինը ։ ‖ հասակ վերջինն. հասակ յետինն ։
Տէյէկ ։ * ‖ տե՛ս Որթ ։
Տէյէկլիք, կամ տէյէկլիխ ։ * ‖ տե՛ս Այգի ։
Տէյէնէկ, կամ Տէկէնէկ ։ * ‖ տե՛ս Գաւազան ։
Տէյէնէկ ուտել ։ ‖ տե՛ս Ծեծ ուտել ։
Տէյի. Տէյինաի. և այլն ։ * ‖ տե՛ս Տէի. Տէինաի, և այլն ։
Տէյիշ. Տէյիշտօգուշ ։ * ‖ տե՛ս Փոփոխումն ։
Տէյիշ ընել. Տէյիշտօգուշ ընել ։ ‖ տե՛ս Փոխել. բան բանի հետ ։
Տէյիրմէն ։ * ‖ տե՛ս Ջաղացք. Էրչան ։
Տէյիրմէնլէր. ճանք իւղլիներ են ։ ‖ կիւկլոգա, կամ կղզիք կիւկլադայ ։
Տէյիրմէնճի ։ ‖ տե՛ս Ջաղացպան ։
Տէյիրմի, կամ տէյիրմի ։ * ‖ տե՛ս Կլորակ ։
Տէյմէ ։ * ‖ մի՛ մերձենար. մի՛ հուպ լինիր ։
Տէյմէ ։ * ‖ ամենայն. զո՛ր օրինակ. Տէյմէ մարդու մի՛ հաւատար ։ ‖ մի՛ ամ հողւոյ հաւատար ։
Տէյմէ հալով ։ * ‖ դժուար. դժուարաւ. ո՛չ. Տէյմէ հալով չգտնըւող ։ ‖ դժուարագիւտ ։ Տէյմէ հալով չըլլար ։ ‖ դժուարաւ լինի ։ տե՛ս և 'ի բառն՝ Դժուար ։
Տէյմէտ ։ * ‖ տե՛ս Դժուար. (Հէյ ։)
Տէյնիզ ։ * ‖ ծով. պելագոս ։ տե՛ս և զհետևեալն ծով բառին ։
Տէյնիզ ոսկոր ։ * ‖ ձկնաձուկն. ծովանի ։

Տէյնիզ անասը ։ * ‖ տե՛ս Յուշկապարիկ ։

Տէյնիզ բհտըսը. փէյնիզ օ՛ինյէրի. փէյնիզ պէօ_ճէի ։ ‖ Ծովաթաղանթ. ծովաթաղանդ. կենդանաբոյս. կառաբոյս ։

Տէյնիզ ըլլուղը. էախտմօղ. էագտմօղ. որ է ծովի գինէկրաբն մէջ ծովուղրան տեղ տեղ քոյ_նիւը ։ ‖ Ծովապաղպաջ. պաղպաջ ծովու ։

Տէյնիզ էմինի ։ ‖ տե՛ս Ծովու իշխան ։

Տէյնիզ մանթարը. փէյնիզ օ՛-նիէրի ։ ‖ Ծովա_սունկ ։ տե՛ս և Տէյնիզ բհտըսը ։

Տէյնիզ մէլայըղը ։ / Տէյնիզ մէլէյի ։ } տե՛ս Յուշկապարիկ ։

Տէյնիզ մէղէյի. / Տէյնիզ պէօճէի. / Տէյնիզ սինյիրի. } տօ– Դէնէյի ։ ‖ տե՛ս Տէյ_նիզ բհտըսը ։

Տէյնիզ սիւնկէրի ։ ‖ տե՛ս Տէյնիզ մանթարը ։

Տէնէ. * պուղրէ ֆիրտֆ ։ ‖ Հաւարշ ։

Տէնիզ, կա՛մ Տէնյիզ ։ ‖ տե՛ս Տէյնիզ ։

Տէնկ. * բէտոմը ։ ‖ տե՛ս Հակ ։

Տէնկ. * նըէտ ։ ‖ գանկ. դանդ ։

Տէնկսիզ, կա՛մ Տէյնսիզ ։ * ‖ տե՛ս Անզգամ ։

Տէնկսիզլութիւն ։ ‖ տե՛ս Անզգամութիւն ։

Տէպէլէնմէք ։ * ‖ տե՛ս Թապըլտըկիլ ։

Տէպէլէթմէք, կա՛մ / Տէպէլէնտիրմէք ։ } տե՛ս Թապըլտըկել ։

Տէպէշիր ։ * ‖ կաւիճ ։

Տէպէ. կա՛մ / Տէպպէ ։ * } տե՛ս Ձըւանկ ։

Տէստէ ։ * ‖ խուրձ. պրակ. պուրակ ։

Տէստէ, խոփէղէնոյ ։ ‖ խուրձ ։

Տէստէ, ծաղկի ։ ‖ փունջ ։

Տէստէ, ... ։ ‖ տրցակ ։

Տէստէն ցրւող ։ ‖ տրցակացիր. պրակացիր. պուրակացիր ։

Տէստէ կապէլ ։ / Տէստէլէմիշ ընել ։ } տրցակել. պրակել ։

Տէստէրէ ։ * ‖ տե՛ս Սղոց ։

Տէստի ։ * ‖ տե՛ս Կուժ ։

Տէսթիմէլ ։ * ‖ դաստառակ. անձեռոցիկ. անձեռոցք ։ տե՛ս և Մաշկամալ ։

Տէստիր. Տէստիր տալ. և այլն ։ * ‖ տե՛ս Հրաման. փէրմիշ. Հրաման տալ. փէրմիշ տալ. և այլն ։

Տէվէ ։ * ‖ տե՛ս Ուղտ ։

Տէվէ գուշու, կա՛մ Տէվէ ղուշի ։ ‖ տե՛ս Ջայ_լամ ։

Տէվէ թիքէնի ։ ‖ տե՛ս Կանկառ ։

Տէվէճի ։ * ‖ տե՛ս Ուղտապան ։

Տէվիրմէ ։ * ‖ տե՛ս Պտուղ. փէօնիւ ։

Տէվլէթ. Տէվլէթլի ։ ‖ տե՛ս Բախտ. Բախ_տաւոր. և Հարուստ ։

Տէվռար ։ * ‖ տե՛ս Թեղի ։

Տէվր ։ * ‖ տե՛ս Պտոյտ. փէօնիւ ։

Տէվր աշխարքիս ։ ‖ տե՛ս Դարք ։

Տէվր ըլլալ ։ ‖ տե՛ս Պտտիլ. փէօնմէք ։

Տէվր ընել. փէվիրմէք ։ ‖ տե՛ս Պտըտցնել. փէօնտիւրմէք ։

Տէվրիշ, կա՛մ Տէրվիշ ։ * ‖ կրօնաւոր. աղք_քատ. միայնակեաց ։

Տէտէ ։ * ‖ տե՛ս Պապ ։

Տէտէ ։ * ‖ ուխտաւոր ... կրօնաւոր. կրօ_նաւոր. ծեր ։

Տէտիրկին ։ * բարբարոյական ։ ‖ Թափառական. վարատական. վտարական. ապստամբական. մոլորական. շրջական. սահական ։
Կա՛մ, վտարանդի. վտարակ. շրջագնաց. շրջագայ. շրջագայիկ. շրջագայուն. շրջ_մոլիկ. Թափառ. Թափառաստ. յածուն. սահուն. տարուբեր ։

Տէտիրկին բնակող ։ ‖ գաղթական. գաղթ_այր ։

Տէտիրկին ըլլալ, կա՛մ / Տէտիրկին ժուռ գալ. } բարբարոյան ըլլալ. կմ ժուռ գալ. փէտէրէկին օլմաք. աւարայ փօլմաք ։ ‖ Թափառիլ. վտարանդիլ. ապստան_դիլ. տատանիլ. տարբերիլ. տարաբերիլ. տարուբերիլ. մոլորիլ. յածիլ. դրդուիլ. շրջմոլել. շրջաբերիլ. շրջագայել. սահիլ այսր անդր. Թափ առնուլ ։

Տէտիրկին ընել. բարբարոյան ընել. փէտէրէկին էթմէք ։ ‖ Թափառեցուցանել. մոլորեցու_ցանել. տատանեցուցանել. յածեցուցա_նել. յածուցանել. դրդուեցուցանել. վարատեցուցանել ։
Կա՛մ, Թափառել. վտարանդել. ապստան_դել. վարատել. յածել. յողդողդել. տա_րուբերել. դրդուել. խծբծել. խախտել. տարուբեր առնել. տարուբերս առնել ։

Տէտիրկին ժուռ գալը. / Տէտիրկինութիւն. } բարբարոյանութիւն. փէտէրէկինլիք. աւարալըք ։ ‖ Թափառութիւն. Թափառոտութիւն. Թափառականութիւն. վտա_րանդութիւն. վտարակութիւն. վտարակա_նութիւն. վարատականութիւն. ապստամբա_կանութիւն. ապստամբութիւն. մոլորականութիւն. մոլորութիւն. շրջագայութիւն. շրջագնացութիւն ։
Կա՛մ, Թափառումն. վարատումն. վտա_րանդումն. վտարումն. յածումն. Թափա_ռանք. Թափառք. Թափառ ։

Տէր. ... ։ ‖ տէր. կիւռ. կիռ. շահապ. շահապետ ։ տե՛ս և Աղայ ։

Տէր ելլել ։ ‖ տե՛ս Տէր կանգնիլ ։

Տէր ըլլալ. ... օլմաք ։ ‖ տէր լինիլ. տիրա_նալ ։ տե՛ս և Իշխել ։

Տէր ըլլալը ։ ‖ տե՛ս Տէրութիւն ։

Տէր ընել. ... էթմէք ։ ‖ տէր առնել. տիրա_ցուցանել. տիրեցուցանել ։

Տէ՛ր ընծի նայէ ։ ‖ յի՛ս տէր. յի՛ս դարձ տէր ։

Տէր կանգնելէն յետ քաշուիլ ։ ‖ Հողաքակ լինիլ յաւէտէ. ձեռնթափ, կա՛մ ձեռնա_թափ լինիլ՝ ի մարդոյ ։

Տէր կանգնիլ. ... ։ ‖ Թեկն առնել. Թեկն առնել. Թիկն առնել. ողն լի_նիլ. Ջատագով լինիլ. պաշտպան լինիլ. պատսպարան լինիլ. վրէժխնդիր լինիլ. հովանի լինիլ. հովանի ունիլ ։
Կամ այսպէս. Թիկունել. Ջատագովել. պաշտպանել. պատսպարել. պատսպարա_նել. գերապատսպարել. պատսպարեցուցանել ։ տե՛ս և Հոգ տանիլ ։

Տէր կանգնիլը ։ ‖ Ջատագովութիւն. պատսպա_րութիւն ։

Տէր կանգնող. ... ։ ‖ Ջա_տագով. պաշտպան. պատսպարան. հաս_

տա_

տարան • վատահարան • դէրատան • վերակացու • հովանի • պահապանակ • ամբոծածուկ : տե՛ս և Հօգ տանող :

Տէր ողորմեա • Քիւրիէէ : || Համբրիչ • համբրիչ :

Տէր չունող : || տե՛ս Անտէր :

Տէր տէր : || տե՛ս Տէրտէր :

Տէրը առող : || տիրատեաց :

Տէրը արհամարհող : || տիրանարգ • տիրանախատ :

Տէրը խաբող • աղաւընէ ալդատան : || տիրախաբ • տիրանենգ • տիրադաւ • տիրադաւանութ :

Տէրը ծախող • աղաւընը սաթան : || տիրավաճառ :

Տէրը ճանչցող • աղաւընը կամ սահապընը թանըյան : || տիրաճանաչ • տիրաճանաչ • տիրագէտ :

Տէրը մեծարող : || տիրամեծար :

Տէրը սիրող • աղաւընը , կամ սահապընը սէվէն : || տիրասէր :

Տէրը սպաննող • աղաւընը էօլտիւրէն : || տիրասպան • տիրախողխող • տիրախողխող :

Տիրոջ • սահապընըն • աղաւընըն : || տէրունեան :

Տիրոջ գին : || տէրունակոչմն • տէրունակոչմն կոյս • տէրունակոյս կոչմն :

Տիրոջ պէս • սահապ կիպի • աղայ կիպի : || տիրապէս • տիրաբար • տիրակերպ • տիրանման • տիրասարաս • տիրատարազ :

Տիրոջը պատը : || տէրունապալատ :

Տիրոջը գիրը : } տէրագիր • տէրունագիր • տիրագիծ • տէրունագիծ :
Տիրոջը գրածը :

Տիրոջը եղածը , կամ Տիրոջը մուլքերը : || տիրական • տէրունական • տէրունեան • տէրունի :

Տիրոջը հետ կեցող • սահըպը կիմ աղասը ըլըն ֆանիյայ էտէն : || տիրամարտ • տիրակռիւ • տիրակաղ • տիրավէճ :

Տիրոջը նման • աղաւընայ , կամ սահապընայ պէնզէր : || տիրանման • տիրատիպ • տիրատեսակ • տիրաբարոյ :

Տիրոջմէ կանչած : || տէրահրաւէր • տիրակոչ :

Տիրոջմէ մեծարած : || տիրամեծար • տիրապատիւ :

Տիրոջմէն պախշած : || տիրաձիր • տիրապարգև :

Տիրոջմէն տրուած : || տիրատուր • տէրունատուր • տիրաւանդ :

Տէրայի • * Իէճէէ բուրալ գուրծատծ է : || Ներբապերպաս :

Տէրեայ : * || ծով • պեղագոս :

Տէրէ : * || տե՛ս Ձոր :

Տէրէկ : * || պահրիճ • զաղտրոց • բատոց :

Տէրէճէ : * || տե՛ս Առաճան • փէրէճէ :

Տէրէճէ • * թէրէճէ • բան թաքելու գործին : || զարիճակ • ձուլարան :

Տէրէնտէ • թաղութ է : || տարածնդա :

Տէրէվիշ : * || տե՛ս Հերուն :

Տէրընտաս , կամ Տէրլինտաս : || Թնընդատալք • տօն քառասնօրեայ զաղստեանն քն :

Տէրի : * || տե՛ս Կաշի :

Տէրի իւղմէք : * || տե՛ս Քէրթէլ :

Տէրին : * || տե՛ս Խորուկ :

Տէրման : * || տե՛ս Ռւժ :

Տէրմանսըզ : * || տե՛ս Անուժ :

Տէրութ • տահապըլըք • աղալըք : || տէրութ • շահապութիւն • իշխանութ • պետութ : տե՛ս և Աղայութիւն :

Տէրպէնթ • * թաղութ է : || գարբանդ :

Տէրպէտէր : * || տե՛ս Հովարտայ :

Տէրտ : * || տե՛ս Ցաւ • աղէբ :

Տէրտէ տէրման : * || տատար ցաւոց • դարման ցաւոց • վշտաց մխիթար • սրտի դեղ :

Տէրտէր , կամ Տէր տէր • կուրգտաւր • ֆաթաղ : || երէց • երէց • քահանայ • քահանայ • քաւարար • քաւիչ • կատարողապետ • երիցաւն • պապաս :

Տէրտէր ըլլալ • ֆաթաղ օլմաք • ֆաթաղլանմաք : || քահանայանալ • երիցանալ • քահանայ լինիլ • երէց լինիլ :

Տէրտէր ընել • ֆաթաղ էթմէք : || քահանայացուցանել • երիցացուցանել :

Տէրտէր՝ պապարագող , կամ որոյ էճէր է պապարագէլու կուրգը : || ժամարար :

Տէրտէրի սպաննող • ֆաթաղ էօլտիւրէն : || երիցասպան • քահանայասպան :

Տէրտէրի ընկեր • փէրփէրան ընէր : || երիցակից • քահանայակից :

Տէրտէրի կնիկ : || տե՛ս Իրիցկին :

Տէրտէրի մութաքը : || քահանայական • երիցական :

Տէրտէրի պէս • ֆաթաղ կիպի : || քահանայապէս • քահանայօրար • քահանայօրէն • զօրէն քահանայի • իբրև զքահանայ :

Տէրտէրակին : || տե՛ս Իրիցկին :

Տէրտէրութիւն • ֆաթաղլըք : || քահանայութիւն • երիցութիւն • կատարողապետութիւն :

Տէրտէրութիւն ընել • ֆաթաղլըղ էթմէք • ֆաթաղլանմաք : || քահանայագործել • խորհրդականել • խորհրդաբերել • խորհրդածել :

Տէրտէրցու • ֆաթաղլըք : || քահանայացու • երիցացու :

Տէրտլէշէն • Տէրտլէշմէ • Տէրտլէշմէք • եւն : * || տե՛ս Ցաւակից • Ցաւակցութիւն • Ցաւակից ըլլալ • և այլն :

Տէրտլի : * || վշտահար • վշտատես • վշտալից • վշտալիր • վշտալի • վշտագին • վշտագնեալ • վշտագգած • վշտագգեաց • վշտազգեստ :

Կամ , ցաւագին • ախտագին • տառապագին • զայրագին :

Եւ կամ , ցաւած • ցաւագնեալ • ծմրեալ • սրտաառուչ • ախտալից • ախտակիր • ախտաւոր • աղէտաւոր • աղէտաւոր • վտանգաւոր • վտանգաւոր • վտանգաբեր • վտանգաբեր • աղէտաբեր :

Տէրտլի ըլլալ • փէրփըլի օլմաք : || վշտահար լինել • վշտատես լինիլ • վշտագին լինել • ցաւագին լինիլ • ցաւագնիլ • վշտագնիլ : տե՛ս և Ցաւ ունենալ :

Տէրտլի ընել • փէրփըլի էթմէք : || վշտահար առնել • վշտատես առնել • վշտալից առնել • ցաւագին առնել • ցաւագնել • վշտագնել • վշտանկել • վտանգաւորել • վտանգաւորել • նեղել :

Տէրունի խորհուրդն ։ ‖ ցաւագին ողբումն · վշտագին ողբումն · կողկողագին · կսկծագին · կսկծալի · կողկողաձայն · կսկծաւ ։
Տէրանիղ ։ * ‖ տես Ցաւ չունեցող ։
Տկարատաշ ։ * ‖ տես Ցաւակից ։
Տէօվլէթ ։ * ‖ տես Բախտ · Բախտաւորութիւն ։
Տէօշէկ ։ * ‖ տես Անկողինք ։
Տէօշէմէ ։ * ‖ տես Յատակ ։
Տէֆ ։ * ‖ տես Թէֆ ։
Տէֆ ։ * ‖ փարատ · փարատումն ։
Տէֆ ըլլալ · դէֆ օլմագ ։ ‖ փարատիլ · փարատ լինել · փարատ կացուցանել · ցրիլ · ընջիլ · անհետանալ · ունայնանալ ։
Տէֆ ընել · դէֆ էթմէք ։ ‖ փարատել · փարատեցուցանել · փարատ կացուցանել · փախուցանել · ցրել · ընջել · ունայնացուցանել ։
Տէֆիգամ, կամ } * վշտափարատ · սփոփեալ ·
Տէֆիհամ ։ }
մխիթարեալ · սրտի դիւր առեալ · թեթեւացեալ ։
Տէֆիհամ ըլլալ · դէֆիհամ օլմագ ։ ‖ վշտափարատ լինել · սփոփիլ 'ի վշտաց · մխիթարիլ 'ի տառապանաց · սրտի դիւր գտանել ։
Տէֆտէր ։ * ‖ տումար · տոմար · մատենադիր · մատենադրութիւն · դպրութիւն · կտակ վաճառաց ։
Տէֆտէր անցընել · դէֆթէրէ գէչիրմէք · գայդ էթմէք ։ ‖ արձանագրեցուցանել 'ի տոմարս · 'ի մատենագիրս արձանագրել · մատենագրել · նշանակել ։
Տէֆտէր անցընելը ։ ‖ մատենագրութիւն ։
Տէֆտէր պահող · դէֆթէր դուդան · դէֆթէրտար ։ ‖ տումարակալ · համարակալ · համարակիր ։
Տէֆտէրխանայ ։ * ‖ դիւան · դպրանոց · յիշատակարան ։
Տէֆտէրտար ։ * ‖ համարակալ · համարակալ · դպրապետ ։

ՏԸ.

Տըղ ։ ‖ տես Տղ ։
Տըղայ ։ ‖ տես Տղայ ։
Տըմբըլճար ։ * ‖ տես Թըմբըլճար ։
Տըւած, կամ տուած · վէրիլմիշ ։ ‖ տուեալ ։
Տըւող · վէրէն ։ ‖ տուող · տուիչ · աւանդիչ · մատուցանելի · մատուցական · աւանդական · մատուցանող · հատուցանող ։

ՏԺ

Տժգոհել ։ ‖ տես Դժգոհել ։
Տժգոհանք ։ ‖ տես Դժգոհանք ։

ՏԻ

Տիար ։ * ‖ տես Պարոն ։
Տիարպէքիր ։ * ‖ տես Ամիդ ։
Տիարպէքիրլի ։ } տես Ամիդեցի ։
Տիարպէքիրցի ։ }
Տիզ · ուլուր ուլը · գօյուն պիթի ։ ‖ տիզ ։
Տիզ ։ * ‖ տես Ծունկ ։
Տիզ չօքմիշ, կամ } ծնկաչոգաբար · ծնրադրաբար ·
Տիզ չօքէրը ։ } ծնկի ։
Տիզի ։ * ‖ տես Շարք ։
Տիզի ինձիլի ։ ‖ տես Ջոր թուղ շարան ։
Տիզի ախըզի ։ ‖ տես Շար 'ի շար ։
Տիզլիկ, կամ ախըզլիկ · * դոյն վերջին է ։ ‖ ծնկ- րամբկալապանք ։
Տիզկին ։ * ‖ տես Լկամ ։
Տիզմէք · Տիզմէք ընել ։ * ‖ տես Շարել ։
Տիզտար ։ * ‖ տես Բերդի աւագ ։
Տիլ ։ * ‖ տես Լեզու ։
Տիլ ալթը · ցաւ մի է, որ լեզուին տակը բշտիկ մը կ'ելնէ, եւ այլն ։ ‖ լեզուածանրութիւն ։
Տիլ ալթը ըլլալ ։ ‖ ախտանալ լեզուածանրութեամբ ։
Տիլէկ ։ * ‖ տես Խնդրուածք ։
Տիլէմէք ։ * ‖ տես Աղաչելով ուզել ։
Տիլէնճի ։ * ‖ տես Մուրացկան ։
Տիլէնմէք ։ * ‖ տես Մուրալ ։
Տիլիմ · Տիլիմ տիլիմ, եւ այլն ։ * ‖ տես Շերտ · Շերտ շերտ, եւ այլն ։
Տիլլի ։ * ‖ տես Ջղրդող ։
Տիլմաճ · Տիլմաճլըգ, եւ այլն ։ * ‖ տես Լեզուանի · Լեզուանութիւն, եւ այլն ։
Տիլպէր ։ * ‖ սրտոյժ · սիրական · բարեձեւ · բարեհամբոյր · գեղանիստ · գեղեցիկ · գեղուղեշ · զուարթադէմ ։ տես եւ Գեղեցիկ ։
Տիլպէր ըլլալ · դիլպէր օլմագ · դիլպէրլէնմէք ։ ‖ կայտառանալ · կայտառանալ · առոյգանալ · առողջանալ · առոգանալ ։
Տիլպէր կին ։ ‖ առոյգանձն · անձնաւորեալ ։
Տիլպէրլիք ։ * ‖ տես Գեղեցկութիւն ։
Տիլսիզ ։ * ‖ տես Մունջ ։
Տիլսիզ օյունճու ։ * ‖ տես Մունջի խաղ ։
Տիլօղլան · * թէրճիւմանօղլու օղլու ։ ‖ լեզուահան համբաւ · թարգմանականութիւն · թարգմանութեան ։
Տին · Բաղադամ ։ ‖ ախիկ · հաւատալիք ։
Տին' գինու · բաժին, եւ այլն ։ ‖ Հաւատալիք ։
Տին' դուր կեցուցէն ։ ‖ ախիկ · ողբիք ։
Տին հանել · Բաղադամ չըգարմագ ։ ‖ 'ի ախիկ հանել · ախիկ աստանդագործել ։
Տին չաւղող ։ ‖ տես Տկղար ։
Տինիաթը ։ * ‖ տես Աշխարհ ։
Տիյատապան ։ * ‖ դիտապան · դիտարար · դիտակ ։
Տին ։ * ‖ տես Հաւատք ։
Տինկիլտօրաագայի * ‖ տես Լսելու · ականջօք ։
Տինկիլ ախնկիլ խաղալ ։ ‖ Թաքթաք խաղալ ։
Տինկիլ ախնկիլ խաղցնել ։ ‖ Թաքթաք խաղացուցանել ։
Տինճ ։ * ‖ տես Ժիր ։
Տինսիզ ։ * ‖ տես Անհաւատ ։
Տինտաշ ։ * ‖ տես Հաւատակից ։
Տիշ ։ * ‖ տես Ատամ ։
Տիշպուտաղը · * ծամ է ։ ‖ հացի · հացկենի ։
Տիշաէյնիզ ։ * ‖ տես Ովկիանոս ։
Տիշի ։ * ‖ տես Էգ ։
Տիշի մէնկենէ ։ * ‖ մամլ ։
Տիպ ։ * ‖ տես Տակ · տիպ · եւ Վարի գլուխ · եւ այլն ։
Տիպ չիվլիսի ։ * ‖ տես 'ի Գամ բառն ։
Տիպաճէ · * գերածեան ։ ‖ Նախերգանք · յառաջա-

ուղղափառութիւն • սկիզբն մասանց • գլուխ բանից :

Դիբձլ • սկիզբն • արմատ • գլուխ • բուն • բուն :

Տիպաձէյէն • բանին բէօբէն : || յարմատոյ • 'ի բնէ • 'ի բնաւատ • բնուատ • ընդունատ • համբուն :

Տիպաձէյէն խմանալ : || 'ի բնաւատ իմանալ • համբուն գիտել • խելամուտ լինել • հասու գոլ • խելամտել • դարակել :

Տիպաձէյէն խօսօղ : || բնախօս • քննախօս • իսկաբան :

Տիպաձէյէն պտտմել : || յարմատոց 'ի վեր բերել • պատմել 'ի բնէ , 'ի բնուստ , ընդունատ , 'ի սկզբանէ :

Տիպայ : * || դիպակ • ոսկեհուռն կերպաս • կերպաս ոսկեհուռ :

Տիպայ հագնօղ • փէդայ կէյէն • փէդուլը : || դիպակազգեստ • դիպակազգեաց • դիպակահանդերձ • ոսկեհանդերձ • ոսկեհանդերձ :

Տիպայէ • փէդադան : || դիպակի • դիպակեայ :

Տիպայի վրայ բանած : || դիպակակիտուած :

Տիպէլիք : * || եւս տաւել • տաւել եւս • առաւել քան զառաւել • եւս քան զեւս :

Կամ , բոլորովին • բնաւին • ամենեւին • համբուն :

Տիպէկ , կմ տիպէք : * || տես Սանտ :

Տիպէկ Թօքմաղը : * || տես Վարսանտ :

Տիպրիկ , կմ տիվրիկ • * փաղաէ : || տեւրիկէ :

Տիպրիկցի , կմ • տիվրիկցի : * || տեւրիկեցի • տեւրիկեցի :

Տիվան : || տես Տիւան :

Տիտառ : * || տես Փանիք :

Տիտառ ընել : || տես Փանիք ընել :

Տիտիկ : * || նիստք • դադար • դադարումն :

Տիտիկ ընել • փէփէդ էթմէք : || նիստ առնուլ • հանդարտ կալ • դադար առնուլ : տես և Հանգիստ լլալ :

Տիտիկ ընել տղին : || հանդարտ նստիլ • հանդարտ բազմիլ :

Տիտիկ չընօղ • փէփէդ էթմէյէն : || անհանդարտ • անհանգիստ • բազմաշրջիկ • շատաշրջիկ • շատաշուրջ :

Տիրամայր : || տիրամայր • տէրամայր :

Տիրամօր • Իբէցին : || տես Իրիցկին :

Տիրացու : || դպիր • կղերիկոս • գղերիկոս • կղեր • դղեր :

Տիրացուներ : || ուխտք եկեղեցւոյ • ուխտի մանկունք :

Տիրացուներու գլուխ : || դպրապետ :

Տիրացութ : || դպրութիւն :

Տիրել : || տես Իշխել :

Տիրել չորս գին : || տես Չորս գին տիրել :

Տիրեթմիշ ընել : * || տես Ամուր կենալ տալ • և Ամրցնել :

Տիրէկ : * || տես Գերան , և Սուն :

Տիրէկ Թաշը : * || տես Խարիսխ :

Տիրէկ պաշը : || տես Սնգլուխ :

Տիրէկիկ : || տես Գերանիկ • և Սնիկ :

Տիրի : * || տես Ողջ • փէրի :

Տիրի տիրի : || տես Ողջ ողջ :

Տիրող : || տես Տէր՝ բառին ներքեւ :

Տիրութիւն : || տես Տէրութիւն • և Տէր կանգնիլը • և Հօգ տանիլը :

Տիրութիւն ընել : || տես Տէր կանգնիլ :

Տիրսէկ , կմ տիրսէք : * || արմունկն :

Տիճան , կամ Տիվան : || դիճան • ատեան • երասա • էրասա • հրապարակ : տես և Տիճանխանայ :

Տիճան ադալարը : * || ատենակալք • հրապարակ ծերոց • ատեան : տես և Տիճան աղասը :

Տիճան աղասը : * || դիճանապետ • դիճանակալ • դիճանականն • դիճանապան :

Կմ , ատենապետ • ատենակալ • ատենական :

Տիճան աղասըյի մանսուպ : || դիճանապետութիւն :

Տիճան եօլու : * || արքունի ճանապարհ • արքունական ճանապարհ : տես և Բանուկ ճամբայ :

Տիճան խուռմիշ ընել • * փէդան գուռմագ : || ատեան կազմել • ատեան յարդարել • ատեան կացուցանել :

Տիճան խուռմիշ ընօղ • * փէդան գուռմագ : || դիճանակալ • դիճանայարդար • ատենակալ :

Տիճան քեաթիպի : * || ատենադպիր • դիճանադպիր • դիճանապետ • դպրապետ • ատենակալ • քարտուղար • դպրատր :

Տիճան քեահեասը : * || տես Տիճան աղասը :

Տիճանը խօսած բան : || ատենաբանութիւն • բեմասացութիւն • բեմբասացութիւն • հրապարակախօսութիւն • բանախօսութիւն :

Տիճանը խօսիլ • փէդանդայ սէօյլէմէք : || խօսել յատենի • ատենաբան լինել • ատենաբանել :

Տիճանը խօսօղ • փէդանդայ սէօյլէյէն : || ատենաբան • ատենախօս • հրապարակախօս • բեմբասաց • ատենական :

Տիճանի :
Տիճանինը : * } դիճանական • ատենական :

Տիճանի մէջ դատաստան ընել , կմ տաւայ քշել : || դատ վարել 'ի դիճանի • դիւանաբանել • ատենաբանել :

Տիճանէ : * || տես Խենթ :

Տիճանխանայ • * փէճան ըլլալու տեղ • փէդան հանէ : || դիճանատուն • դիճանարան • դատարան • դատաստանարան • հրապարակ • տեղի յայտարելի :

Կմ , դիճան • ատեան • հրապարակ • պրետոր • ատեան • սինեդրիոն • բեմք • բեմ :

Տիճանխանայ • Ջօ բէհնէն' կէ օդայ , օր աղան' ն իր բէյզադէները կըեօրէն : || տեղի յայտարելի • հրապարակ • ատեան :

Տիճանխանայ եօլտաշը : || դիճանակից • ատեանակից :

Տիճանխանայ չինօղ : || դիճանաշէն • ատեանաշէն :

Տիւզ : * || տես Դուռ , և Շիտակ :

Տիւզ • * խորդէ : || տես Տող • փեռը. և այլն :

Տիւզէթմիշ ընել • * փէռդէթմէ • ծնդրեմէ • էէռնէ էէրընձէ էօփմէ • փէռդէն չէրչէ • նէդամչէմէ : || ուղղել • յարդարել • յօրինել • համադրել • յերիւրել • երիւրել • կարգել • բարեկարգել • անօրինել • յարմարել • պատշաճել • պատկանել • սամիրել • անտեսել • կահել • լաւատել • պատրաստել • ոսկեալ առնել .

կմ, հանդերձաւորել · կարգաւորել · կահաւորել · յօդաւորել · անաւաճառել · պատրաստեցուցանել · պատշաճեցուցանել · յարմարեցուցանել · յօդացուցանել :

Տիւզէլթմիշ ընող · փիւզիւքէն · մագրան · նիզամ վէրէն : ‖ ուղղիչ · յարդարիչ · յօրինիչ · հանդերձիչ · յերկիւրիչ · երիւրիչ · կազմիչ · յօդիչ · զօդիչ · կարգիչ · կարգաւորիչ · անաբէնիչ · անդրէնակ · անօրէն · յարմարող :

Տիւզէն : * ‖ յարդարանք · յարմարանք · յարմարումն · յարդարումն · յօրինումն · յերիւրումն · երիւրումն · յօրինուած · յարմարուած · յորմումն : տես և Տիւզէն տալն :

Տիւզէն՝ տալն՝ և նմանեաց · տաղ փիւզէնի : ‖ յարդարումն · յարմարումն · դաշնակումն · ներդաշնակումն · դաշնակաւորումն · ներդաշնակաւորումն · ներդաշնակումն · ներդաշնակութիւն · դաշնակութիւն · համաձայնութիւն · համաչափութիւն · նախերգութիւն · նախերգանք : տես և վերի Տիւզէնը :

Տիւզէն տալ՝ տալի և նմանեաց · տաղայ փիւզէն վէրմէք : ‖ դաշնակել · դաշնակաւորել · ներդաշնակաւորել · ներդաշնակել · ներդաշնակցել · ներդաշնակեցուցանել · յարմարել զձայնս · տես և Տիւզէլթմիշ ընել :

Տիւզէնը գտնել · փիւզէն պուլմաք · խնթիզամ պուլմաք · փիւզիւնլէք · մէջուրըլմաք · էնտէր էնրինճէ օլմաք · էօլանճաք օլմաք : ‖ յարդարիլ · յերիւրիլ · երիւրիլ · պատշաճիլ · պատկանիլ · հանդերձիլ · յօդիլ :

Տիւզէնը առնել · փիւզէնի էէրինմէ : ‖ յարդարումն · յարդարելն · յերիւրելն · երիւրելն · պատշաճելն : տես և Տիւզէնլի :

Տիւզէն · փէնք : ‖ տես Հնարք · փէնք · և Որոգայթ :

Տիւզէնճի · փէնպազ : ‖ տես Հնարագործ :

Տիւզէն՝ յանի խանիլու : ‖ կարթ · կարթաւորք · տայուռ :

Տիւզէնով ձուկ բռնել · օլթայըլան աւլամաք : ‖ կարթիւ որսալ · կարթել · տայռել :

Տիւզէնլի՝ տաղ, և նման սոյտ : ‖ դաշնակաւոր · ներդաշնակաւոր · ներդաշնակելով · ներդաշնակցելով · ներդաշնակ · բարեհամաւոր · բարեյարմար :

Տիւզէնսիզ : * ‖ անյարդար · անյերիւր · անկազմ · աններդաշնակ · աներաժշտական :

Տիւզիւլմիշ ըլլալ · * փիւզխուլմէ : ‖ յարդարիլ · հանդերձիլ · յերիւրիլ · երիւրիլ · հօրդիլ : տես և Տիւզէնը գտնել :

Տիւզկիւն : * ‖ յարդարուն · յարդարելով · պատրաստելով · յօրինելով · յարմարելով · պատշաճելով · պատկանելով · յերիւրելով · երիւրելով :

Կմ, կազմ · հարթ · պատրաստ · պատրաստական · յօդաւորական · յօդաւոր · կարգաւոր :

Խիստ Տիւզկիւն : ‖ ամենակազմ · յօդնայարդար · բարեյարմար · հարթայարմար · յարմարակարգ · բարեկարգ · քաջակարգ :

Տիւզկիւն ընել : ‖ տես Տիւզէլթմիշ ընել :

Տիւզմէ : * ‖ տես Շինծու, բան :

Տիւզմիւշ ընել · * փիւզմէ : ‖ կազմել · շինել · շինծուել · յերիւրել · երիւրել · յօրինել · յօդել · զօդել · կառուցանել : տես և Տիւզէլթմիշ ընել :

Տիւզնալ : * ‖ տես Դիւրանալ :

Տիւզցնել : * ‖ տես Դիւրել :

Տիէիթ : ‖ կաղամար :

Տիէիթճի : * ‖ կաղամարագործ · կաղամարարար :

Տիւլպէնթ, կմ Տիւլպէնտ : * ‖ պաստառ · կերպաս · բեհեզ · գլխակապ :

Տիւլպէնտ · սարըք : ‖ տես փաթթոց · սարըք :

Տիւլպէնտճի · փիւլպէնտ ծախող : ‖ պաստառավաճառ :

Տիւլպէնտաճի · փիւլպէնտ գործող : ‖ պաստառագործ :

Տիւմէն : * ‖ ղեկ · ղեկան · ուղղիչ · թև նաւու :

Տիւմէն անցնել · փիւմէն կէլէրմէ, կմ գօմաք : ‖ ղեկ արկանել · ղեկավարել · ղեկել :

Տիւմէն անցնող : ‖ ղեկավարող · ղեկիչ :

Տիւմէնի կոթ : ‖ սանձ :

Տիւմէնի տեղ, կմ Տիւմէնի ըսէկի : ‖ ձեռնարկութիւն ղեկի · խառնելով ղեկին · խառնուած ղեկին :

Տիւմէնճի · փիւմէնը բռնող · նաւի փիւմէնը դարձնող : ‖ ղեկավար · ղեկապան · ղեկ առօղ · ղեկիչ · նաւուղիղ · նաւուղղակ · ուղղիչ ղեկաց :

Տիւմէնճիութիւն · փիւմէնճիլէք : ‖ ղեկավարութիւն · ղեկապանութիւն · ղեկառութիւն :

Տիւմէնճիութիւն ընել · փիւմէն բռնել : ‖ վարել զղեկ · ղեկավարել · ղեկել :

Տիւմպէլէկ : * ‖ Թմբուկ :

Տիւմտիւզ : * ‖ տես Դրուժ գուղր :

Տիւյիւմ : * ‖ տես Հանգոյց :

Տիւյիւն : * ‖ տես Հարսանիք :

Տիւյմէ : * ‖ տես Կոճակ :

Տիւյմէճ, կմ Տիւկմէճ : * ‖ տես Ճմուռ :

Տիւնեայ : * ‖ տես Աշխարհ :

Տիւշ · Տիւշ կէօրմէք · և այլն : * ‖ տես Երազ · Երազ տեսանել · և այլն :

Տիւշէնիկի · * բէրէնէ թէքէէ : ‖ գայլ բերանոյ :

Տիւշէր · Տիւշէրէ · և այլն : * ‖ տես Արժան · Արժանի է · և այլն :

Տիւշիւշ : * ‖ տես Գլխալուկ առնելն :

Տիւշիւշ գտնել, կմ զննանել : ‖ տես Գլխալուկ առնելն գտնել :

Տիւշման : * ‖ տես Թշնամի :

Տիւտիւկ : * ‖ սրինգ · փող :

Տիւտիւկ չալել · փիւտիւկ չալմաք : ‖ հարկանել զսրինգ · սրնգահար լինիլ :

Տիւտիւկ չալող : ‖ սրնգահար :

Տիւրզիւ : * ‖ ախորժակ · ծարաւ :

Տիւրզիւ չէհմէկ : ‖ ախորժ · ծարաւ :

Տիւրզիւ տալը : ‖ տես Վերջանալ :

Տիւրթմիշ ընել : * ‖ տես Մխել :

Տիւրիւստ : * ‖ տես Ճշմարիտ :

Տիւրիւլիւ · Տիւրլիւլիւք · և այլն · * փիւրլիւ : ‖ տես Հիւս · Հիւսուածք · և այլն :

Տիւրլիւ պաշլըք : * ‖ հիւսուածոյ :

Տիւրպիւն : * ‖ դիտանոց · դիտակն · դիտարան :

Տուրքապետութիւն · փոխարքայի ծախող : || գանձա-կալութիւն :

Տուրքապետութիւն · փոխարքայի շինող : || գանձա-կապորդ · գանձապետարար :

Տուրախում : * || տե՛ս Ձարախոտ :

Տիզ, կմ Տիզ : * || կանգուն · չոր ոտնաւոր ·
Տիզ կեցիր : || կանգուն կաց :
Տիզ առնել նայել : || տե՛ս Խոժոռ աչօք նայել :

Տիզիզ · * || տե՛ս Ձեփ :

Տիզիլի : * || տե՛ս Կանթեղ :

Տիզիլի թաւ : || տե՛ս Արջառ · և Քար կանգ-նեցուցանող :

Տիպիզ : * || տե՛ս Լայն :

Տիօղի, կմ Տիօղի · * Նիւթ · || Հասարակ · Հո-թակ :

Տիֆարիկ : * || տե՛ս Թիֆարիկ :

Տ Լ

Տլխամ · [illegible] : || մռնչ-[illegible] · թաշկինակ · [illegible] :

Տլխեցնել · [illegible] : || մռն-[illegible] · [illegible] · [illegible] · թաշկա-ցուցանել · [illegible] :

Տլխել · [illegible] · [illegible] · [illegible] : || մռն-[illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Տլորել : || տե՛ս Տորոտել :

Տ Խ

Տխուր : * || տե՛ս Խոժոռ :
Տխրալից ընել : * || տե՛ս Խոժոռել :

Տխել · փոխել ընել : || տե՛ս Կախել :

Տխել զծակը · } [illegible] : || տե՛ս Խծծել :
Տխելով զոցել · }

Տխուր : * || յոյլ · յոգ · [illegible] · [illegible] · Հա-թեղ · [illegible] · գերասպարար · Հասարակա-[illegible] · [illegible] :
Կմ, յորդացեալ · [illegible] · [illegible] :

Տխուր ըլլալ · [illegible] : || յօրանալ · [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Տխուր ընել · [illegible] : || յօրացուցանել · [illegible] :

Տխրադէմութիւն · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Տխէֆիս · Տխէֆիս ըլլալ · [illegible] : * || տե՛ս Հեշտութիւն · Հեշտին ըլլալ · և այլն :

Տ Կ

Տկար : || տե՛ս Անզօր · և Հիւանդ ·
Տկար մարդ · [illegible] · [illegible] · || [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Տկարութիւն : || տե՛ս Անզօրութիւն · և Հիւանդ-ութիւն :

Տկարութիւն մարմնոյ · || [illegible] · [illegible] :

Տկել · [illegible] · [illegible] : || [illegible] · [illegible] :

Տկզօր · [illegible] · [illegible] : || [illegible] · [illegible] :
Տկզոր : || տե՛ս Մերկ :
Տկճոր · [illegible] · [illegible] : || Հաղարջ · [illegible] :
Տկճոր · [illegible] : || [illegible] · [illegible] :
Տկուզ : || [illegible] :

Տկամ · [illegible] : || [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Խօսք Տկամ · որ [illegible] · [illegible] :
|| [illegible] · [illegible] :

Տկամ մարդ : || տե՛ս Տխմար :

Տկարցնել · [illegible] · [illegible] : || [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Խօսք Տկարցնել, որ [illegible] : || [illegible] · [illegible] :

Տկարել · [illegible] : || [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Խօսք Տկարել , որ [illegible] :
|| [illegible] :

Տկարել · [illegible] · || [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] : տե՛ս և Հեղգա-նալ :

Տկարք · [illegible] : || [illegible] :

Խօսք Տկարք , որ [illegible] : || [illegible] · [illegible] :

Տ Ղ

Տղայական · [illegible] · [illegible] · [illegible] : || [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Տղայական ցաւ : || [illegible] · [illegible] :

Տղայական ցաւ քաշել : || [illegible] · [illegible] :

Տղայութիւն · [illegible] : || [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Տղայութեան առեն · [illegible] : || [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Տղայուց · [illegible] · [illegible] · [illegible] : || 'ի [illegible] · 'ի [illegible] :

Տղայուց 'ի վեր · [illegible] : || 'ի [illegible] · [illegible] · 'ի [illegible] · 'ի [illegible] :

Տղայ · [illegible] · [illegible] : || [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · տե՛ս և Մանկամարդ տղայ :

Տղայ՝ մէկ մարդու մը · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] , և այլն · [illegible] : || [illegible] · [illegible] · [illegible] :

Տղայ · որ [illegible] · [illegible] :
|| [illegible] :

Տղայ · որ [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] :
|| Համբակ · Համեստ · աշակերտ :

Տղայ · [illegible] որ [illegible] : || տե՛ս Կենդ :

Տղայ մարդ : || տե՛ս Կարիճ · կենդ :

Տղայ՝ մարդ , [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] : || [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · տե՛ս և [illegible] :

Տղայ ըլլալ · [illegible] · [illegible] : || [illegible] · [illegible] · տե՛ս և [illegible] :

Տղայ չբերել · փողուքմամագ ։ ‖ չծնանիլ · անծնունդ լինիլ · անծին լինիլ · անզաւակ լինիլ · անզաւակիլ · ամլանալ · ստերջանալ · ամուլ լինիլ ։

Տղայ բերող · փողուքան ։ ‖ մանկաբեր · մանկածին · որդեծին · մանկաբար · ծնանող · ծննդական · ծնանելի ։

Տղայ բերող ամէն ամէն · ուէ ուէ փողուքան ։ ‖ ծննդական · յաճախածին · բազմածին · առատածին · երագածին ։

Տղայ չբերող ։ ‖ տե՛ս Ամուլ ։

Տղայ դառնալ · փղայ ըլլալ · չէօճուղայ փէօնմէք · չէօճուգլանմագ ։ ‖ տղայ լինիլ · տղայանալ · մանկանալ · երեխայանալ · երախայանալ ։

Տղայ դարձնել · փղայ ընել · չէօճուղայ փէօնտէրմէք ։ չօճուգլանմագ · չօճուգլանտըրմագ ։ ‖ տղայացուցանել · մանկացուցանել · երախայացուցանել · երեխայացուցանել ։

Տղայ ըլլալ մարդուն, ինչպես կըսէն, ժէղէ առօք փղայ էղա ։ ‖ զաւակ ծնանիլ ։

Տղայ խեղդող ։ ‖ մանկահեղձ · տղայահեղձ ։

Տղայ պահել, կամ պէտլէմիշ ընել · պէսլէմէք ։ ‖ դայեկել · սնուցանել կամ սատարել զմանուկ ։

Տղայ պահող, կամ պէսլէմիշ ընող · օղլան պէսլէյիճի · լալայ ։ ‖ մանկածու · մանկակալ · դաստիարակ · դայեակ · սնուցիչ · պահապան մանկան ։

Տղայ սպաննելը ։ ‖ մանկասպանութիւն · տղայասպանութիւն ։

Տղայ սպաննող, կամ ջարդող · չօճուղ էօլտիւրըճի, խոճ գուան ։ ‖ տղայասպան · մանկասպան · մանկաջարդ · մանկակոտոր · տղայակոտոր ։

Տղան անցնել, } տե՛ս Վիժել ։
Տղան ձգել ։ }

Տղան ուտող · ըմճուղունու էճիճի ։ ‖ որդեկեր · որդեկեր · մանկակեր · ծննդակեր ։

Տղան սպաննող, կամ Տղաքը ջարդող · էվլատըրը էօլտիւրէն ։ ‖ որդեսպան · որդեկոտոր · որդեկոտոր ։

Տղաք, կամ Տղաքներ · չէօճուգլար ։ ‖ տղայք · մանկունք · մանկտի · մանկտեակ · մանկտաւայք ։

Տղայք սորվեցնելու տեղ · մէքթէպ ։ ‖ դաստիարակարան ։ տե՛ս և Դպրատուն ։

Տղայք սորվեցնող ։ ‖ տե՛ս Տղի վարժիչ ։

Տղի արենք ։ ‖ տե՛ս Տղայութիւն ատենն ։

Տղի արենք ունող · չօճուգ չօղըմպայ ։ ‖ մանկական · մանկականերն · մանկահասակ ։

Տղի գործք, կամ Տղէ չիմարդ ։ ‖ մանկաւթենն · մանկական ։

Տղի ընկեր · տուն հէտ խաղողայ · ն այն · քօղփաշ · էար ։ ‖ տղայակից · մանկակից · ընկերակից · ընկեր ։

Տղի ընկեր · որ է իբր փոքրոք՝ որով կէճուածէ · օղլան փաշը · ուլուր էշէ ։ ‖ ծիլ · ապա · փառ · ցանկ · ցանց ։

կամ, ատրմարդոյն · մզանք · փառ երեխայի · ցանկ երեխայի ։

Տղի ընկերով Ֆալջութիւն ընելը ։ ‖ աղաւահմայութիւն · աղաւահմայք ։

Տղի ընկերովը Ֆալջութիւն ընող ։ ‖ աղաւահմայ ։

Տղի խեւք · չօճուգ ակլը ։ ‖ մանկական խորհուրդ · տղայական մտածութիւն · տղայամտութիւն · մանկամտութիւն · խակամտութիւն · թեթևամտութիւն ։

Տղի խաղալիք ։ ‖ տե՛ս խաղալիկ ։

Տղի հետ կաւըլող · չօճուղ ուշլան մէնէվէք ։ ‖ տղայամոլ · մանկամոլ ։

Տղի աղէտ · չօճուգ ինդի ։ ‖ տղայավայել · տղայօրէն · մանկօրէն · մանկաբար ։

Տղի սիւբլու ։ ‖ տղայասիրութիւն · մանկասիրութիւն · ուխտ մանկանց ։

Տղի վարժիչ · խոճայ · հօճայ ։ ‖ մանկավարժ · մանկավարժող · մանկածու · դաստիարակ · դաստիարակարան ։

Տղի վրայ հոգ տանիլ, որ էօղ էրթէան էօրչիլի · թէրպիյէ էտմէք · թէրպիյէսինէ պաքմաք ։ ‖ դաստիարակել · մանկավարժել ։

Տղի վրայ հոգածութիւն ։ ‖ դաստիարակութիւն · մանկավարժութիւն ։

Տղոց տեղ · չէօճուգլուգ ։ ‖ տղայութիւն · մանկութիւն ։

Տղայական · փղի մախսուս ։ ‖ տղայական · մանկական · մանկանա ։

Տղայ մըղայ · օղլուգ չօճուգ ։ ‖ ազգն մանկանց · մանկտիք · մանկտի ։

Տղեկ · պղըրչոնք փղայ · չէօճուածագ ։ ‖ մանկիկ · մանկատեակ ։

Տղեկներ ։ ‖ տե՛ս Տղաք ։

Տղի արենք ։ } տե՛ս Տղայ բառին ներքեւը ։
Տղի ընկեր ։ }

Տղողկել ։ ‖ յողկել · զեղծանել ։

Տղողկիլ ։ ‖ յողկիլ · զեղծանիլ ։

Տղողկուք ։ ‖ յողկանք · զեղծանք ։

ՏՄ

Տմաղու, կամ Տմադը ։ ‖ տե՛ս Հարքնուլխ ։

Տմարդի · իդամսըզ · էրքէնսըզ · թէրպիյէսիզ ։ ‖ ամարդի · անմարդի · անհուճեր · անշնորհք · այր հում · այր խակ ։ տե՛ս և Կոպիտ՝ մարդ ։

խիստ Տմարդի · գավըր իդամսըզ մի էրքէնսիզ · էշէկ քուալար ։ ‖ ամարդագոյն · անմարդիագոյն · հմագոյն ։

կամ, և՛ս ամարդի · և՛ս անմարդի ։

Տմարդի ըլլալ · իդամսըզ օլմագ · էրքէնսըզ օլմագ ։ ‖ ամարդանալ · անմարդանալ · անմարդի վարել զկեանս · անմարդութիւն գնալ ։

Տմարդութիւն · իդամսըզլըք · էրքէնսըզլըք ։ ‖ ամարդութիւն · անմարդութիւն · անհուճերութիւն · անշնորհութիւն · խակութիւն · հմութիւն բարուց ։

Տմարդութիւն ընել ։ ‖ տե՛ս Տմարդի ըլլալ ։

Տմբլիկ · * փմպըլը · ագնիւ էրկաթ է ։ ‖ պղղովակիկ ։

Տմբլիկը թուղթ · փմպըլը քեղծ ։ ‖ սուր պղղովակիկ ։

Տմբլիկըջի · * փմպըլըճի · փմպըլըճը ։ ‖ պղղովակագործ ։

Տմբլի · * չամ ։ ‖ զամակ ։

Տմօղ ։ ‖ բախում · պատճառաւոր · ծանծաղալեզու · թանձրաղի ։ տե՛ս և Անիմաստութիւն՝ մարդ ։

Տմզվար · * ‖ տե՛ս Թըմըռըվար ։

ՏՆ

Տնազ: || տես խաղք, և ծաղր ընելը :

Տնազ ընել: || տես ծաղր ընել . մասխարայ էթմէք :

Տնազարար . մասխարայ ընէնլէր . թագլիթ : || առակ նշաւակի . նշաւակ խայտառակութիւն . յառակս եղեալ : տես և խաղք :

Տնաշէն . էվ եափըճը . էվ մալըրըճը . հանէֆար . խանէտար : || անարար . անօրէն . անօրինակ :

Տնաշէն ըլլալը . հանէֆարլըգ . խանէտարլըգ : || անարարութիւն . անօրէնութիւն :

Տնաւեր . էվզօղան . խանիխարապ : || անակործան . անաւերա :

Տնեցի . էվլի . էվլիէն . էհլի : || ընտանի . ընտանի . ընտանեակ . անեցի . տնական :

Տնեցութիւն : || ընտանութիւն . ընտանութիւն :

Տնէ տուն : || տես Տուն՝ բառին ներքեւը :

Տնկած . դիքիլմիշ . դիքիլի : || տնկեալ : տես և կանգնած :

Տնկած ծառեր : || ծառատունկ . ոստ .

Երկու գիւղն շատ տնկած ծառեր կար : || և երկին առատ և անուշ ծառատունկ բազում :

Տնկել . դիքմէք : || տնկել . տնկագործել . մշակել :

Տնկել : || տես Կանգնեցնել . վեր հանել :

Տնկըլ տնկըլ խաղալ : || տես Տինկիլ տինկիլ խաղալ :

Տնկուիլ . դիքիլմէք : || տնկիլ . տնկեալ լինիլ :

Տնկուիլ . դիմիլ կոնմագ : || արձանանալ . համբառնալ :

Տնկուիլ : || տես Դուրս տնկուիլ և Ցցուիլ :

Տնկուիլը : || տնկումն, կամ կանգնումն :

Տնկլայ չէշտի . * Նըրէյն ֆարփ է, որոյ Նըրէյն ծօռըը նշանփին, ու վեր վար նէտողան : || բարբան :

Տնկլայ չէշտի խաղալ : || բարբանս խաղալ . խաղալ զբարբան . 'ի բարբանս աշտանակել . բարբանախաղաց լինիլ :

Տնկլայ չէշտի խաղցող : || բարբանախաղաց :

Տնշէն : || տես Տնաշէն :

Տնպահ . տան պահողն, կամ տանը պահօղ . էվ պէքճիսի : || տնապահ . վանապան . վանապետ :

Տնտես . աշճի . աշչը : || խոհարար . խոհագործ . խոհակեր . խոհակիր .

կամ , խոհարար . խոհակեր . խոհակիր . խորտկարար . խորտկեփեաց . խոխկեր . տնտես :

Տնտեսութիւն . աշճըլըգ . աշճըլըգ : || խոհարարութիւն . խոհակերութիւն . խոհագործութիւն :

կամ , խոհարարութիւն . խոհակերութիւն . խորտկարարութիւն :

Տնտեսութիւն ընել . աշճըլըգ էթմէք : || խոհակերել . խոհակերել . խոհագործել . խոհագործել :

Տնտեսատուն . աշխանայ . աշհանայ . աշէվի . մութֆագ : || խոհարանոց . խոհանոց . խոհանոց . խոհակերոց . խոհակերնոց :

կամ , խոհարան . խոհարան . խորտկարան :

Տնօրել .
Տնօրհնել . } նէօրհէթլէմէք . պաթմագ . նէտրմէք :

|| տեսանել . նկատել . զննել . նշմարել . տեսանել : տես և կեօզէթլէմիշ ընել :

Տնտնալ . օյալանմագ . մըզմըզլանմագ : || տարաժամել . դանդաղիլ . դեգերիլ . վեհերիլ . վեհերոտիլ . վարանոտիլ . յամիլ . պատապտիլ . անտագանիլ . անպատշաճիլ :

կամ այսպէս . վեհերել . շուշել . յամենել . շուշալ . շուշանալ . արմանալ . յամրանալ :

Տնտնալը . օյալանըշ . մըզմըզլըգ : || տարաժամութիւն . դանդաղութիւն . դանդաղկոտութիւն . դեգերութիւն . վեհերութիւն . վեհերոտութիւն . վարանոտութիւն . անպատշաճութիւն :

կամ , դանդաղանք . դեգերանք . վեհերանք . վեհերումն . դանդաղումն . դեգերումն . դեգեր :

Տնտնացնել . օյալանտըրմագ . մըզմըզլանտըրմագ . մըզմըզլանտըրմագ : || տարաժամեցուցանել . դանդաղեցուցանել . դեգերեցուցանել . վեհերեցուցանել . վարանոտեցուցանել . շուշեցուցանել . յամեցուցանել . յամրացուցանել . արմացուցանել . յածուցանել . յածել :

Տնտնացող . օյալանան . մըզմըզ : || տարաժամ . դանդաղ . դեգեր . վեհեր . յամր . դեգերող :

կամ , տարաժամեալ . դանդաղեալ . տարաժամական . դանդաղկոտ . դեգերոտ . վեհերոտ . յամրոտ . վեհերոտի . յամրային :

Խիստ Տնտնացող . գօթ՝ օյալանան . մըզմըզ մըզմըզ : || ամենատարաժամ . ամենադանդաղ . ամենադեգեր . ամենավեհեր . ամենավանրոտ :

կամ , դանդաղալից . դանդաղագոյն . տարաժամագոյն . դեգերագոյն . վեհերագոյն . վարանոտագոյն . յամրագոյն . յամրեղ :

Չ**Տնտնացող**, կամ առանց տնտնալու . օյալանմայան : || անդանդաղ . անյապաղ :

Տնօր, կամ տնօրէնօր . էվլի պարըը օլան . հանէֆար : || տանուտէր . տնակալու :

Տնփեսայ . իչկիւվէյի : || փեսայ առանին :

ՏՈ

Տող . սաթըր . Նիւշէս քըսէն , էթի սաթըր էտըը : || տող :

Տող . փէտ խուռը , ու... ք...լ... ... ... : || տող :

Տող խաղալ . փէտ օյնամագ : || տողս խաղալ . տողախաղաց լինիլ :

Տողխաղցող . փէտ օյնայան : || տողախաղաց :

Տողշար . կամ Տողխար . ձեպնէ թահթասը : || տողշար . տողաշար :

Տոճկած : || խանձրեալ :

Տոճկել . ... : || խանձրել . խամրել . խամրացուցանել . թօշկացուցանել :

Տոճկեցնել : || տես Տոճկել :

Տոճկիլ : || խանձրիլ . խամրիլ . խամրանալ : տես և Տոճկել :

Տոպորել : || տես Երկել լափել :

Տոռ . ... : || տոռն :

Տով . վէգին , կամ ... ... է . ... : || զով . զամ . զոր օրինակ .

Տօփնատաւ վէգը ։ Կանկաւ վէգն 'ի գամս, կամ ձանն 'ի գով բաղմեցաւ ։
Տուղ ․ * թօրղ ։ Կ աղ ։
Տուղախ ․ * փուղաթ ․ փիաղէն ։ Կ տես Որոգայթ ․ և Հնարք ․ Քէնք ։
Տուղախ՝ թուղան բանէլու ։ Կ տես Ակնատ ։
Տուղախ՝ յաղ բանէլու ։ Կ տես Թռչ՝ աղ ։
Տուղախ բանեցնել, կամ ընել, կամ խաղալ ․ և այլն ։ Կ տես Հնարք ընել ։
Տուղախ լարել ․ Կ տես Որոգայթ լարել ։
Տուղախը ձգել ։ }
Տուղախով բռնել ։ } տես Որոգայթը ձգել ։
Տուղաղու երկիր ։ Կ տես Ռուս ։
Տուղէկ ։ Կ տես Կատ ։
Տուղէկ խաղալ ։ Կ տես Կաէկատակառ խաղալ ։
Տուղլամաք ․ * Թուղլամաք ։ Կ ածել ․ յաղել ։
Տուղլայ ․ Թուղլայ ․ աղ ենէնլու փեր ։ Կ աղուոց ․ աղուհանք ։
Տուղլու ․ Թուղլու ։ Կ տես Աղի ․ Թուղլու ։
Տուլթու քէֆիլ ․ * սրրինտն բանած թէքէլ ։ Կ պատանդ ․ պատանդք ։
Տուլ ։ * Կ տես Որբեւայրի ։
Տուլպ ․ կիւլահնէմ ․ վարդի, կմ խաչխաշի նման ծաղկէ ։ Կ տուլպ ։
Տում ․ խաստայ է ։ Կ խիտում ։
Տումամ ։ * Կ տես Մշուշ ․ փուման ։
Տումամ՝ պփղէ ։ Կ մամ ։
Տումանլանմիշ ըլլալ ։ * Կ տես Մշուշ ըլլալ ։
Տումանլանմիշ ըլլալ՝ պփուղը ։ Կ տես Մառ կապել ։
Տուն ․ էվ ․ հանէ ․ պէյթ ։ Կ տուն ․ յարկ ․ բնակութիւն ․ բնակարան ․ ձեռաւնէրա ․ ձեռնկակերա ։
Տուն ամբաւան ։ Կ տես Ամբանոց ։
Տուն բռնել ․ էվ թէրքալամաք ։ Կ 'ի վարձու ունել զտուն ․ վարձել, կամ վարձիլ զտուն ։
Տուն մեծ մարդու, կմ Տուն փառաւոր ։ Կ տես Ապարանք ։
Տուն ունօղ ։ Կ տես Տնւոր ։
Տուն չունօղ ․ էվսիզ ․ պէթէմանզլ ։ Կ անտուն ․ անյարկ ․ անբնակարան ։
Տուն տեղ ․ էվ պարք ։ Կ տուն ․ գերդաստան ։
Տուն տեղ ըլլալ ․ էվ պարք օլմաք ․ էվլէնմէք պարքլանմաք ։ Կ տուն առնել իւրեան ․ տուն կազմ ունել ․ գերդաստանս ունել ամուսնանալ ։
Տուն տեղը կորսնցնել ․ էվինի պարքընը գայպ էթմէք ։ Կ կորուսանել զտուն և զտեղի ․ ընդունայնել ․ անանկել ։
Տունը ․ էվի ․ հանէսի ։ Կ տունն ․ յարկն ․ ևն ։
Տունը ․ փանը մէլը ․ էվտէ ։ Կ 'ի տան ․ տանն ։
Տունը ծածկել ։ Կ տես Ծածք շինել ։
Տունը ծնած ծառայ, կամ հալայէխ ․ էվ էվլատը ․ էվտէ տօղմուշ ։ Կ ընդածին ․ ընտածին ։
Տունը կեցածը ․ էվտէկի ։ Կ տանեին ․ տնեինի ․ տնուհի ։
Տունը քախել ․ էվի պասմաք ։ Կ հարստահարել, կամ բռնաբռնել զտուն ․ բռնամուտ լինել 'ի տուն ։
Տունը հոգալ, կամ Տունը պահել ․ էվի գայըրմաք ․ ծաղարմաք ։ Կ տնտեսել ․ տնտեսավարել ․ տնօրինել ։
Տունը հոգացօղ, կամ պահօղ ․ էվի գայըրան ․ ծաղարան ։ Կ տնտեսիչ ․ տնօրինիչ ․ տնօրինակ ․ տնօրէն ․ տնակալուչ ․ տնկալուչ ։
Տունը մեծցած, կամ Տունը սնած ․ էվտէ պէօյիւմիւշ ։ Կ տնտաստուն ․ ընտաստուն ․ ընդաստուն ․ ընտանունդ ․ ընդանունդ ։
Տունը նստիլ ․ էվտէ օթուրմաք ։ Կ նստիլ 'ի տան ․ բնակել 'ի տան ․ առագաստել ։
Տան լաթ ․ փանը մէլ հօգմնէլու չութէլ էղղալը ․ էվ գօթգօրը ։ Կ սպասքն արկանելի ։
Տան ծածք ։ Կ տես Ծածք տան ։
Տան զաթ ․ էվ գաթը ։ Կ դատիկան ․ յարկ ․ պատաշգամբ ․ պատշգամբ ։
Տան երրորդ, կամ վերի զաթը ․ իւչիւնճիւ գաթ ․ իւստ գաթ ։ Կ երեքին պատաշգամբ ․ երրորդ դստիկոն ․ վերին դստիկոն ․ վերնայարկ ․ վերնատուն ։
Տան երկրորդ զաթ, կամ միջի զաթը ․ իքինճի գաթ ․ օրթա գաթ ։ Կ երկրորդ դստիկոն ․ միջին դստիկոն ․ միջնայարկ ․ միջնատուն ։
Տան ամջի զաթ, կամ ներքևի զաթը ․ էվէլքի գաթ ․ ալթ գաթ ։ Կ առաջին դստիկոն ․ ներքին դստիկոն ․ ներքնայարկ ․ ներքնատուն ։
Տան շուն ․ էվ քէօփէկի ։ Կ ոհունդ ։
Տան պահապան ։ Կ տես Տնպահ ։
Տան տաշախ ։ Կ տես Տաշախ տան ։
Տան վարձ, կամ քիրայ ․ էվ քիրասը ։ Կ վարձք տան ․ տնահարկ ։
Տան վերակացու ․ էվ քէհեասը ։ Կ տնտես ․ վերակացու տան ․ տնակալուչ ․ տնկալուչ ․ տնօրէն ․ տնօրինակ ․ սպասաւոր ․ հրամանատար ։ տես և Վէքիլխարճ ։
Տան վերակացութիւն ․ էվ քէհեալըգը մանսապ ։ Կ տնտեսութիւն ։ տես և Վէքիլխարճութիւն ։
Տանը, կամ Տանը մէջ եղածը ։ Կ տես Տունը կեցածը ։
Տանը մէջը ․ էվտէ ․ էվ իչինտէ ։ Կ 'ի տան ․ առ տնին ։
Տներ ․ էվլէր ։ Կ տունք ․ յարկք ․ վանորայք ․ վաներայք ։
Տներ ու բնակավայրեր, կամ }
Տներ ու մարդիկ ․ } էվ պարք ․ պարք հանէյ ․ թիմարլի ։ Կ երդումարդ, կամ երդումարդք ․ գերդաստան ։
Տնէ տուն ․ էվտէն էվէ ։ Կ տուն 'ի տանէ ․ տանէ 'ի տուն ։
Տնէն դուրս ․ էվտէն տըշարը ։ Կ արտաքս քան զտունն ․ արտաքոյ տան ․ ընդ տունն ։
Տնով տեղով գնացօղ ․ կէօչէպէ ։ Կ չուառար ․ չուօղ ։
Տնով տեղով երթալ ․ կէօչ էթմէք ։ Կ չուառնել ․ չուել ։ տես և Կեօչ ընել ։
Տուն՝ բանի, կմ շարադրութեան ․ պէյթ ․ պէյիթ ։ Կ տուն ․ հատուած ․ պրակ ․ պուրակ ։
Տուն, սաղմոսի, կմ էրգէրու ․ պէյթ ․ պէյիթ ։ Կ տուն երգոց ․ տուն սաղմոս ․ տող ։
Տուն առ տուն երգ, կամ սաղմոս ։ Կ տաղաչափ ։
Տուն տուն ․ պէյիթ պէյիթ ։ Կ տուն առ տուն ․ տուն ընդ տուն ։

Տուն տուն քաշնել. } դեղին դեղին ելնել ։
Տուն տուն ընել. }
աստեղանալ. ընտանեանալ. բազմել. անասնել ։
Տուն տուն ըրած. դեղին դեղին օշանանալ ։ ‖ անասնեալ. աստղեանալ. բազմակիր. աստղեղնան. աստղեղնալ. աստեղանալ. աստեղնան ։

Տուն տալ. խրախ տալ. ձանձրոյ ցցնել. երեսն մեր. ճիգ մերել ։ ‖ Թելադրել ընել. թելադրել. խրատել. աղաչել. ուսուցանել. յորդորել. ազդ առնել. խորհրդածել ։ տես և Երես եղանակ ցցնել ։

Տունալութիւն ձանձրոյ ցցնել. խրատ. ճիգ ։ ‖ Թելադրութիւն. խրատտուութիւն. խրատառութիւն. խորհրդատուութիւն. յորդորութիւն ։

Տուն տուող. խրատ տուող. ձանձրոյ ցցնող. երեսն մերող. ճիգ մերող ։ ‖ Թելադրիչ. թելադրող. թելադրիչ. խրատիչ. խրատատու. խրատտու. խորհրդատու. յորդորիչ. յորդորեցուցիչ. սաստիչ ։

Տունկ. տնկի. ‖ տունկ. բուսաբեր ։

Տունուխ, կամ Տօնուխ. * ‖ տես Պլաոր, և Մութ. Ծմակն ։

Տուշման ։ * ‖ տես Թշնամի ։

Տուպայցօ. ... ։ ‖ գեղեցիկ. քաղաք գործակեդ, կամ գործարան. դիտապետ. երկրագործ ։

Տուտու. Տուտուլիկ. և այլն ։ * ‖ տես Ձուկ. Ձկնել. և այլն ։

Տուփայ. Տուփայ եղեռ. և այլն ։ * ‖ տես Աղօթք. Աղօթք ընել. և այլն ։

Տուտէրէ ։ ‖ տես Դէպքն ։

Տուտի, կամ

Տուտութուրու. * } Թութթակ. դուդակ ։

Տուրք. տուրք. վերին ։ ‖ տուրք. տալիք. տուրք. բաժին. ընծայաբեր. տուրչութիւն. հատուցումն ։

Տուրք. ... ։ ‖ տուրք. տալիք. զինեալ. բաժին. կարգակ. մաս. հարկ. հատ ։

Տուրք ժողովող. ... ։ ‖ տուրքահաւաք. դրամաժողով. մաքսահաւաք. մաքսապահ. հարկահանիչ ։

Տուրք տալու. վերին վերին. ‖ գիճնատու. կարգադրող ։

Տուրք ընելու. ... ։ ‖ ... հարկեալ. առաւելեալ ։

Տուփ. ... ։ ‖ ... խորագրկեայ. գղրոց ։

Տուքա. ... ։ ‖ ... ։

Տուֆ. ... ։ ‖ տես Լոռ ։

Տ Պ

Տպած. տպագրել. տպաւոր ։ ‖ տպագրեալ. տպագրիչ. տպագրող. տպել ։

Տպած. տպագրեալ. տպագրել ։ ‖ տպագրող. տպագրութիւն ։

Տպարան. տպագրատուն ։ ‖ տպարան. տպարանք. տպագրութիւն ։

Տպել. տպագրել ։ ‖ տես Գիրք տպել ։

Տպիչ. տպագիր ։ ‖ տպիչ. տպարանի. տպագրող. տպագրութիւն ։

Տպուիլ. տպագրուիլ ։ ‖ տպուիլ. տպագրուիլ ։

Տպող. տպագիր. տպագրիչ ։ ‖ տպող. տպիչ. տպագրող ։

Տ Ռ

Տռափանք. * ‖ տես Տուտայցօ ։

Տռամպոլին. ... ։ ‖ ... ։

Տռուռ. ... ։ ‖ ... ։

Տռել, կամ ... ։ ‖ տես ... ։

Տռզել. Տռզել. և այլն ։ ‖ տես Թռչել. Թռչել. և այլն ։

Տռլիկ, կամ Տռլիք ։ * ‖ ... ։

Տռլիկ ընել. ... ։ ‖ ... ։

Տռնակ. * ... ։ ‖ տես ... ։

Տռնակը կերել ։ ‖ տես Տրմուկ ։

Տռռալ. ... ։ ‖ ... ։

Տռռան. ... ։ ‖ ... ։

Տռռոց. ... ։ ‖ ... ։

Տ Ս

Տսկալ, կամ Տսկալ ։ ‖ տես Մանանուկ ։

Տսռոտել. ... ։ ‖ ... ։

Տսռոտ. ... ։ ‖ ... ։

Տսռոց ։ ‖ ... ։

Տ Ր

Տրամ. տրէմ. տրէմ ։ ‖ գրամ. գրամաքանայ. տրամ ։

Տրամ կշռոյք ... ։ ‖ կշիռ. կշռոյք. հանդարտ ։

Տրամն մը ծանրութիւն ։ ‖ դրամանկշիռ ։

Տրամաբանել ։ ‖ տրամաբանել. տրամաբանութիւն ընել ։

Տրամաբանելու կարողութիւն ։ ‖ բանականութիւն. բանաւորութիւն ։

Տրամաբանութիւն. ... ։ ‖ տրամաբանութիւն. տրամախոհութիւն ։

Տրամաբանութիւն · [illegible] : Ոտ՛ս Լօճիգայ :

Տրամաբանօղ : Ո [illegible] :

Տրապիզոն, կամ Տրապէզոն : * Ո [illegible] :

Տրապիզոնով [illegible] :

Տրապիզոնցի : * Ո [illegible] :

Տրապիզոն · [illegible] :

[illegible]

Տրափել : * Ո տե՛ս Տրապիզոն :

[illegible] : * Ո տե՛ս [illegible] :

[illegible] · * [illegible] :

[illegible] · * [illegible] :

Տրգել : Ո տե՛ս Դրդել :

Տրեխ · [illegible] :

Տրեխ [illegible] :

Տրեխ հագած · [illegible] :

Տրեխ հագնօղ · [illegible] :

Տրեխ հագցնել · [illegible] :

Տրեխի կապ · [illegible] :

Տրեխի կապը կապել · [illegible] :

Տրըմբել : Ո տե՛ս [illegible] :

Տրցակ · [illegible] :

Տրցակ ընել · [illegible] :

Տրօրել · [illegible] :

Տրօրած · [illegible] :

Տրօրել · [illegible] :

Տրօրել [illegible] : Ո [illegible] :

Տրօրելը · [illegible] :

[illegible]

Տրուատ : Ո տե՛ս [illegible] :

Տրպայ : Ո տե՛ս [illegible] :

Տրտմած : Ո տե՛ս Տրտմել :

Տրտմագին · [illegible] :

Տրտմել · [illegible] :

Տրտմեցնել · [illegible] :

Տրտմեցնօղ · [illegible] :

Տրտմիլ · [illegible] :

խիստ Տրտմիլ · [illegible] :

Տրտմութիւն · [illegible] :

[illegible]

խիստ մեծ Տրտմութիւն · [illegible] :

Տրտմութեան [illegible] :

Տրտմութեան [illegible] :

Տրտմօղ : Ո տե՛ս Տրտմած :

Տրտնջալ · [illegible] :

Տրտնջալը · [illegible] :

Տրտնջօղ · [illegible] :

[illegible]

Տրտում : Ո տե՛ս Թախծեալ :

Տրտում · [illegible] :

[illegible]

խիստ Տրտում · [illegible] :

[illegible]

Տրտում [illegible] :

[illegible]

տարակուսեալ միտս. տարակուսիլ. տա-
րակուսանօք:

Տրտում անձկութեան : || տրտմատեսիլ. տրտ-
մատեսակ. տխրատեսակ. տխրատեսիլ.
տխրադէմ. տրտմերես. թախծադէմ:

Տրտունջ : || տե՛ս Տրտնջալը:

Տրքելու. վիրէնմէկ : || անտարբերաբար. անտա-
ջակցած:

Տրքել. վէրմէք : || տրքել. տանելով ընկել. յանձն լինել. յանձնիլ:

Տրփալ : || տրփալ. տրփիլ:

Տ Փ

Տփեցնել : || տե՛ս Տափեցնել. և Ծեծել:

Տփել. || տե՛ս Տափել:

Տ Ք

Տքալ. էյնլէմէք. էյնլէմէք : || հեծել. 'ի հե-
ծութեան անկանել. ըզհեծութիւն գալ.
հեծութիւն 'ի սիրտ անկանել:

Տքացնել. էյնլէթմէք. էյնլէթտիրմէք. էյնլէթտիր-
մէք : || հեծեցուցանել. տալ հեծել. 'ի հե-
ծութեան արկանել. հեծութիւն 'ի սիրտ ար-
կանել:

Տքտքալ. ուֆ ուֆ էյնլէմէք : || հեծեծել. հեծե-
ծալ:

Տքտքուք. էյնլէյիշ : || հեծեծանք. հեծութիւն.
հեծութիւն:

Տ Օ

Տօ. (միջարկութ). այ. էօյ : || ո՛վ դու. մանուկ
դու. այր դու:

Տօթ. էնչըկէօ էօնէօրէ... տէյէր. սըճաք. սըճաք.
[illegible] : || տօթոց. հրայաստոս. հրայաստ-
տոս. հրայատ:

Տօղախ. * փրէնք. որ է լար, զոր 'ի պատարագի
[illegible] ... խաչ ... [illegible] : ||
հեռակեց. հեռակի. հեռակ. կատիուկ:

Տօղամայ : * || պարեգօտ շուրջառ... պարեգօտ:

Տօղանարըքէ : * || ընդդարձութիւն. դարձմնդութիւն:

Տօղանարքէչ ընել. * փօղանփըթմէք : || դարձել
կամ դարձել զինչ. ըզգրձուցանել զոք 'ի
գոյս. զըանդեալ զինչս ուրուք. դառնաձնել
զոք 'ի գոյսն. խաղաղացանել զոք 'ի սատա-
նայէն:

Տօղաշըխ : * || տե՛ս Պտուտո. փօղաշըխ:

Տօղաշըխ քան : || տե՛ս Պտուտ խօսք:

Տօղաշմիշ ըլլալ : * || տե՛ս Պտտիլ. փէօնմէք.
և Զորս գիծէն պատել:

Տօղապ. * սար քան կա պաշէն : || պատուհան.
պատուհարան. պատուհանոց. պատուհան:

Տօղապ. սար կէնարին մարդիկ, և լարին որ կա-
ղըփին հաստոյէն շէլ : || պարունակ. շրջա-
նակ. շուրջանակ. պատուանակ:

Տօղապ. ջոր փաշէլը : || անիւ:

Տօղապ. այրինին փաղախ. սար մարդ, կմ զձանա-
ւոր կապընէն՝ և փեղմէ կէրանէն : || դաստակեր.
դայլակեր. դաստակեր. դայլակեր:

Տօղապ. որ է մէնչէնէն պէս քօրծէն, որ մարդան

ջէյ դին խաչարդէ : || գնել. գնելանք. գնեք.
գնեւրան:

Տօղապ. ճէնդ. քթուկ : || տե՛ս Հնոցը. ճէնդ.
և Որոգայթ:

Տօղապ խուանքէշ ընել. և այլն : || տե՛ս Որո-
գայթ լարել. և այլն:

Տօղապը ընկնիլ : || տե՛ս Որոգայթը ընկնիլ:

Տօղապը ձգել : || տե՛ս Որոգայթը ձգել. և
խաբել:

Տօղապով : || տե՛ս Հնարքով. և խաբէութ:

Տօղապով խօսիլ. Տօղապով խօսք. և այլն :
|| տե՛ս Պտուտ խօսիլ. Պտուտ խօսք. ևն:

Տօղապչի : * } տե՛ս Հնարագործ. և Դա-
Տօղապճի : * } րանը մտեալ:

Տօղմայ. * փօլաս : || տե՛ս Լեցուն:

Տօղմայ, * աըր կաշէն : || խճողակ:

Տօղմայ, ամնայի եաֆրաղէ շինած. եաֆրաք փօլ-
մասը : || խճողակ 'ի տերևոյ:

Տօղմայ, էըլէնթէ. քէրէնիս փօլմասը : || խճողակ
որթոյ:

Տօղմայ, լահանայի եափրաղէ շինած. լահանայ
փօլմասը : || խճողակ 'ի կաղամբոյ:

Տօղմայ, չիկան : || խճողակ ձկան. ձուկին խճո-
ղեալ:

Տօղմայ, մսէ : || խճողակ մսոյ:

Տօղմայ, պահոց. օրուճ փօլմասը : || խճողակ
պահոց:

Տօղմայ, ճռռուայի եափրաղէ շինած. ճռռուայ
փօլմասը : || խճողակ ի պատատ:

Տօղմայ կապել : } փօլմայ եափմագ, կմ փօլտուր-
Տօղմայ շինել : } մագ : || լնուլ, կմ յօրինել զխճողակս:

Տօղմայի փար : || լեզք:

Տօղմուշ : * } տե՛ս Լեցուն:
Տօլու :

Տօլու : * || տե՛ս Կարկուտ:

Տօլու ախըկին : * || արձակերասան. երա-
ստանարձակ:

Տօլու ախըկին վազել. փօլու տիզկին օէյնէթմէք :
|| արձակերասան ընթանալ. ձիարձակ ար-
շաւել. ձիարձակ լինել:

Տօլչայ. ջուր քաշելու աման : || դոյլ:

Տօխսան, կմ Տօքսան : * || տե՛ս Իննսուն:

Տօղան : * || տե՛ս Բազայ:

Տօղշար : || տե՛ս Տօղշար:

Տօղբամաձի : * || տատաւձարար, կմ տատաւ-
ձադործ հիւսն:

Տօղրամիշ ընել : * || տե՛ս Մանտրել:

Տօղրամ տօղրամ : * || տե՛ս Կտոր կտոր. ջա-
րդ ջարդ. և զհետևեալսն:

Տօմար. թաքթէրթ. տէտիէրթ : || տօմար.
տումար:

Տօմար պիտոցը. թաքթէրթէնին. տէտիէրթէնին : ||
տօմարագէտ. տումարագէտ:

Տօմարական : || տօմարական. տումարական:

Տօմուզ : * || տե՛ս Խոզ:

Տօմպալախ : * || տե՛ս Թմպալախ:

Տօմպայ, կմ Տօմպալայ : * || տե՛ս Թմպուկ:

Տօյում : * || տե՛ս Կուշտ. բէք. և Կշտանալը:

Տօն : * || վարտիք:

Տօն. էօտրէ. շէնլիք : || տօն. տօնախմբու-
թիւն. տարեկան:

Տօն, կամ Տօնք. Պէյրամ եօրթուսու. Պէյրամ կիւնի: ‖ տօն ծննդեան տեառն. հրաշափառ ծնունդ տեառն:
Տօն գիշեր. բէյն ...: ‖ տօնաւորս գիշեր. տօնայիս գիշեր:
Տօն ընել: ‖ տօնել. տօնախմբել:
Տօն ընող: ‖ տօնող. տօնիչ. տօնախմբիչ. տօնախմբող. տօնախմբու:
Տօն սիրող: ‖ տօնասէր:
Տօնի ընկեր. Պէյ փէշ փօն ընող: ‖ տօնակից:
Տօնաթմիշ ընել: * ‖ տե՛ս Զարդարել:
Տօնանմայ: * ‖ զարդարանք. պաճուճանք. թլիփ:
Տօնանմայ՝ ծոխա: ‖ տե՛ս Ճրագլոյս տօնանմայ:
Տօնանմայ՝ փաղէի: ‖ տե՛ս Քաղաքի տօնանմայ:
Տօնացոյց: ‖ տօնացոյց. ցուցակ:
Տօնել: ‖ տե՛ս Տօն ընել:
Տօնելու: ‖ տօնելի. տօնախմբելի:
Տօնղ. Տօնղմիշ ըլլալ. և այլն: * ‖ տե՛ս Սառ. Սառիլ. և այլն:
Տօնղառուրմայ: * ‖ պաղպաղակ:
Տօպաճ. * ... ‖ տապալիոն. տապալիոնք. տապալիոն:
Տօպամ. ...: ‖ կոռ:
Տօպրա վէնէտիկ: * ‖ տե՛ս Որակօւլա:
Տօպրակ. Թօփրագ: ‖ պարկ. պայուսակ. մախաղ. բակեղէթ:
Տօպրակ ծախող. Թօփրաքճը: ‖ պարկավաճառ:
Տօպրակ շինող. Թօփրաքճը: ‖ պարկագործ. պարկարար:
Տօռու. * գաւառի անուն է. ...: ‖ շառատ:
Տօսախ: ‖ տե՛ս Զիմչիր:
Տօս տօղրու: * ‖ տե՛ս Ըխտիշխաակ:
Տօստ: * ‖ տե՛ս Բարեկամ:
Տօստ փօստ: * ‖ խնճոյք. բարեկենդանութիւն. խրախճանութիւն. խրախութիւն. ցնծութիւն:
Տօստ փօստ ընել. փօսփ ֆօսփ էթմէք: ‖ խնճոյս առնել. 'ի խնճոյս զուարճանալ. կայթել ցնծութեամբ:
Տօստ փօստ ընող. փօսփ ֆօսփ էդէն: ‖ խնճոյազուարճ. ձայնահար:
Տօտօղ: * ‖ բրգաձև. վերամբարձ:
Տօրթու, կամ Տօւթու: * ‖ տորտ. մրուր:
Տօրոս. լեռան անուն է: ‖ տորոս. տօրոս:
Տօրուն. } Տօրօն. } ...: ‖ տորան:
Տօփ տօլու: * ‖ տե՛ս Լիքն լեցուն:
Տօքուզ: * ‖ տե՛ս Ինը:
Տօքուզպաշըլը: * ‖ տե՛ս Վրացի կոշ:
Տօքտօր, կամ Տօքթօր: * ‖ վարդապետ բժշկաց. ճարտար բժշկաց. քաջ բժիշկ. բժշկապետ:

ՐԱ

Րախամ. * րաքամ: ‖ թիւ. համար. համարագիր. թուագիր. թուագիծ. թուանիշ:
Րախամ գիտցող. ... ‖ թուագէտ. թուաբան:
Րախամ գիտնալը: ‖ տե՛ս Րախամի գիտութիւն:
Րախամի գիտութիւն. ... ‖ թուաբանութիւն. թուագիտութիւն:
Րախամի գիրք. ... ‖ գիրք համարողական. թուաբանութիւն:
Րախի. * ... ‖ ցքի. օղի:
Րախի ծախող. ... ‖ ցքավաճառ. օղեվաճառ:
Րախի հանող. ... ‖ ցքահան. ցքիագործ. օղեգործ:
Րախի սիրող. ... ‖ ցքասէր. օղեսէր:
Րախիճի: * ‖ տե՛ս Րախի հանող. Րախի ծախող. և Րախի սիրող:
Րախմէթ: } Րահմէթ: * } գթութիւն. ողորմութիւն:
Րահմէթ օխուտմիշ ընել. ...: ‖ գթութիւն մաղթել. խնդրել ողորմութիւն գտանել:
Րահտ: * ‖ տե՛ս Ձիու զարդ:
Րաղպէթ: * ‖ տե՛ս Ըռաղպէթ:

ՐԵ

Րեճինզար. * գաւառի անուն է: ‖ ...:

ՐՈ

Րոպէ. Տաքիքէ: ‖ րոպէ. վայրկեան. կէտ. մէտ. քթթել ական. քթիթ ական:
Րոպէ մը գիմացող. ... ‖ րոպէական. վայրկենական. ... ժամանակաւոր:
Րոպէն համբող. ... ‖ րոպէհամար:
Րոպէն ցըցնող. ... ‖ րոպէացոյց:
Րոք. ... ‖ աղեկատ. ... րոք:
Րոք ծախող. ... ‖ աղեկատավաճառ:
Րոք մանել. ... ‖ նիւթել աղեկատ:
Րոք շինող. ... ‖ աղեկատագործ:
Րոքի կոթ. ... ‖ բռան աղեկատի:

ՑԱ.

Ութել: } տե՛ս Ծագել:
Ցաթիլ: }

Ցաթկել. [illegible]: || ոստնուլ. ոստչիլ. ոստանիլ. ընդոստնուլ. ընդոստանալ. ընդոստոյս, կա՛մ ընդոստուց լինիլ:

Ցաթկել բան մը բերել. [illegible]: || փոյթ յառնել, և բերել. փոյթ ընդոստ յառնել 'ի բերել:

Ցաթկել՝ [illegible], և այլն: || ցայտել. ցայթել. ցայտիլ. 'ի բաց արձակիլ. 'ի բաց հատանիլ:

Ցաթկելը. [illegible]: || ոստումն. ընդոստումն. ընդոստոյսք:

Ցաթկելը՝ [illegible], և այլն: || ցայտ. ցայթ. ցայտումն. ցայթումն. ցայտուածք:

Ցաթկեցնել. [illegible]: || ոստուցանել. ընդոստուցանել:

Ցաթկեցնել՝ [illegible], և այլն: || ցայտել. ցայթել. ցայտեցուցանել. 'ի բաց արձակել. 'ի բաց հատանել:

Ցաթկոտան. [illegible]: || ոստոստիչ. փոյթ ընդոստ. թրթռուն:

Ցաթկոտել. [illegible]: || ոստոստել. թրթռիլ. կայտռիլ:

Ցաթկոտել՝ [illegible], և [illegible]: || ոստոստել. թրթռիլ. թռիչս արձակել:

Ցաթկոտել՝ [illegible]: || ոստոստել. կայտռել. կայտռալ. խայտալ:

Ցաթկոտել ուրախութենէն: || տե՛ս Ծփալ:

Ցաթկոտելը: || ոստոստումն. թրթռումն:

Ցաթկոտելով ծափ զարնել: || կաքաւել. գոփել. դափել:

Ցաթկուուք, [illegible]: || բիծ. փուք:

Ցաթկող: || տե՛ս Ցաթկոտան:

Ցաթկող ձուկ՝ [illegible]: || կայտառ. կայտառական. կայտառունակ:

Ցաթկող. [illegible]: || ոստող. ընդոստ:

չՑաթկող. [illegible]: || անընդոստ. անոստ. անոշտ:

Ցաթկող լոյս, կա՛մ շառաւիղ. և այլն: || փայլատակիչն. փայլատակումն:

Ցախ. [illegible]: || խուիւ. կրկուռ. խոշոռ. ցօղուն. ցողուն. ցախ:

Ցախ. [illegible]: || մացառ. ցախ:

Ցախ աւել. [illegible]: || մացառափուշ աւել:

Ցախ զառնալ. [illegible]: || խառնշնալ. կրկառնալ. խառնիլ. որպէս զխուիւ լինել:

Ցախ դարձած. [illegible]: || խառնշացեալ. կրկառացեալ:

Ցախ ժողվող. [illegible]: || կրկառաքաղ. խառնաքաղ:

Ցախ ծառերով լեցուած. [illegible]: || մացառուտ. մացառախիտ. մացառաստ. մացառուտ:

Ցախերու անմէն. [illegible]: || ցախ. ցախուտ:

Ցախէ շինած. [illegible]: || խառնագործ. կրկառագործ. կրկառակերպ. կրկառաշէն:

Ցախի պէս. [illegible]: || խառնշատեսակ. կրկառատեսակ:

Ցախ ու մախ. } [illegible]: || կրկառախառն. եղեգնախառն. որթախառն: տե՛ս և Ցախ:
Ցախ մախ. }

Ցած. [illegible]: || խոնարհ. ստորին. ցածուն. ցած:

խիստ Ցած. [illegible]: || խոնարհագոյն. ստորագոյն. ստորինագոյն. զիջագոյն. զնստագոյն. ցածագոյն. Նուաստագոյն.

Ցած՝ ձայն, հով, և այլն. [illegible]: || Թոյլ. մեղմ. մեղմիկ. զիջեալ:

Ցած. գեղ: || տե՛ս Գեղ. ցած:

Ցած ազգ. [illegible]: || չնչին ազգ. ռամիկ:

Ցած ազգէ. [illegible]: || տե՛ս Գեղ ազգէ:

Ցած ազգէ ըլլալը: || վատազգութիւն. վատթարազգութիւն. անազգութիւն. ստորահայրութիւն:

Ցած երկիր: || տե՛ս Գեղ գաւառ:

Ցած ըլլալ. [illegible]: || տե՛ս Ցածնալ, և Գիջնալ:

Ցած ընել: || տե՛ս Ցածցնել, և Գիջցնել:

Ցած մարդ: || տե՛ս խեղճ, և Գեղ՝ մարդ:

Ցած մարդը անծարող: || անարգամեծար. ստրկամեծար:

Ցած ու քիչ կերակուր. [illegible]: || Թեթևախորտիկ սեղան. Թեթևաճաշ կերակուր. Թեթևաճաշակ կերլի:

Ցած պօյով: || տե՛ս Պոտուռ:

Ցած տեղ դրած. [illegible]: || ստորադաս. կրտսերադաս. կրասերադաս:

Ցած քան. [illegible]: || 'ի խոնարհ քան. 'ի վայր քան. զոր օրինակ.
Քան զնա Ցած էր: || 'ի խոնարհ քան զնա էր, կա՛մ 'ի վայր քան զնա էր:

Ցածէն. [illegible]: || խոնարհաւ. 'ի խոնարհուստ. 'ի ստորուստ. 'ի ցածուստ:

Ցածին ցածը. [illegible]: || տե՛ս խիստ Ցած, և խիստ Գեղ:

Ցածկեկ. [illegible]: || խոնարհեակ. ստորնակ. ստորնական. ստորնային. ստորնակային. ցածուն:
Կա՛մ, խոնարհագոյն. ստորագոյն. ստորնագոյն. զնստագոյն. զիջագոյն:

Ցածնալ. [illegible]: || խոնարհիլ. զիջանիլ. ցածնուլ. զցածնուլ. պցածիլ. ցածանալ. հողանալ. զերկրաւ բերիլ. 'ի վայր իջանել:

Ցածնալ՝ ձայնին, հովուն, [illegible], և այլն.

ընմէ • նէլլէմէ : || տե՛ս Թուլնալ՝ հովը :

Ցածնալ • ցած, և վէր ըլլալ • ալչագլանմագ • էնիշլէնմէք • ինմէք՝ աշէնմէք : || Նուաստանալ • տարփանալ • փանաքանալ • փոքրկանալ • տրպանալ • գծծանալ • ոչնչանալ :
Կամ, խոնարհիլ • ցածանիլ • գծծիլ • գձձիլ • Ներքևիլ • Ներքևիլ • Նկուն լինիլ : տե՛ս և Գիջնալ :

Ցածութիւն • ալչագլըգ : || խոնարհութիւն • ցածութիւն • ստորականութիւն • խոնարհումն • զիջումն :

Ցածուն • գիւչիւգ • ալչագլը • էնմիշ • ... : || խոնարհուն • նուաստուն • գծծութիւն • գձձուն • փանաքուն • չքոտուն • ներքևութիւն • ներքևուն • վայրաքարշուն • պարտութիւն • յոռութիւն • տմպութիւն :
Կամ, խոնարհումն • ներքևումն • գծուծանք • գծծանք • գձձանք :

Ցածցնել • ալչագլաթմագ • ալչագլանտըրմագ : || խոնարհեցուցանել • զիջուցանել • ցածուցանել • զցածուցանել :

Ցածցնել, ջրով, հովը, ... • և այլն • էնտիրմէք • ... : || տե՛ս Թուլցնել՝ հովը :

Ցածցնել • գիւչիւլ, կամ խեղճ ընել • ... : || խոնարհեցուցանել • նուաստացուցանել • փոքրկացուցանել • ունայնացուցանել • ներքևել • ներքևել • նկուն առնել : տե՛ս և Գիջցնել :

Ցաղնայ • գառառ անուն է : || ծղունք :

Ցամաք • գուրու • գառառոմ • գառառահոց : || տե՛ս Չոր :

Ցամաք • ցամաք • ... • ... : || ցամաք • անջրդի • անջրդին • անջուր • խոնաւազուրկ :

Ցամաք • խառառ • գառառ : || ցամաք, կմ՝ ցամաք երկիր • չոր օրինակ •
Ցամաքը ելած • ... : || և ելին ՚ի ցամաք :

Ցամաք գետին՝ բարձրըցած պայիքի պէս : || տե՛ս Բլուր :

Ցամաք խօսք : || տե՛ս Անհամ • մարդ, կմ՝ խօսք : և Անշնորհք :

Ցամաք հաց • ... : || հաց՝ լոկ, սոսկ, սատուէճ, աշտուէճ :

Ցամաք հաց ուտել • ... : || հաց ... ուտել, հաց սոսկ ուտել :

Ցամաք մարդ, կմ՝ կենդանի : || տե՛ս Վատուժ :
Ցամաքէն վազող • ... : || ցամաքընթաց • ցամաքարշաւ :
Ցամաքը թռչող • ... , կմ՝ ... : || ցամաքաթռիչ • ցամաքաթև :
Ցամաքի, ցամաքինը, կմ՝ ցամաքը ապրող • ... : || ցամաքային • երկրային • երկրաւոր • ... • ... :
Ցամաքի, ու ջրի մէջ ապրող • ... : || երկակենցաղ • երկակենդան •
Ցամաքի սինօռ : || ցամաքակէտ :
Ցամաքով երթալ • ... : || գնալ ընդ ցամաք :

Ցամաքիլ : || տե՛ս Ցամքիլ :

Ցամաքութիւն : || տե՛ս Ցամքութիւն :

Ցամքած • գուրումուշ • գուրու : || ցամաքեալ • չորացեալ • ցամաք • չոր :

Ցամքած, ծառ • փուռու : || չոր • գօս • գօսացեալ չորացեալ • ցամաքեալ :

Ցամքած՝ մարդ • || տե՛ս Վատուժ :

Ցամքածութիւն : || տե՛ս Վատուժութիւն :

Ցամքեցնել • գուրութմագ : || տե՛ս Չորցնել • գուրութմագ :

Ցամքեցնել՝ արտը, ... , և այլն : || տե՛ս Չորցնել՝ ծառերը :

Ցամքեփեց հաց : || ցամաքեփեաց • չորեփեաց • բորկեփեաց :

Ցամքեփեց, բան, խօսք, և այլն : || տե՛ս Անհամ • մարդ, կմ՝ խօսք • և Անշնորհք :

Ցամքիլ • գուրումագ : || ցամաքիլ • չորանալ • երթանալ • սարսափիլ :

Ցամքիլ՝ ծառոց, կմ՝ հառոյի, և այլն : || տե՛ս Չորնալ, ծառոց • Չորնալ, հողուն, և այլն :

Ցամքիլ, մարդու, և այլն : || տե՛ս Վատուժնալ :

Ցամքութիւն • գուրուլուգ : || ցամաքութիւն • անջրդութիւն • չորութիւն : տե՛ս և Վատուժութիւն :

Ցամքութիւն՝ ծառոց, հառոյի, և այլն : || տե՛ս Չորութիւն, ծառոց • Չորութիւն, գէտնի • և այլն :

Ցայած : || տե՛ս • Ցօղէած :

Ցայել : || տե՛ս Ցօղել :

Ցայէիլ : || տե՛ս Ցօղէղվիլ :

Ցայօղ : || տե՛ս Ցօղուօղ :

Ցան • էքին : || ցան • սերմն • սերմանք • սերմանիք :

Ցան ընելու տեղ : || տե՛ս Արտ :

Ցանած • էքիլմիշ : || ցանեալ • սերմանեալ • սերմանաւոր • ցանընկալ :

Ցանած կրակ • աթէշ ... • աթէշ ... : || հրացանք • հրացանութիւն • հրձիգք :

Ցանել • էքմէք : || սերմանել • վարել • ցանել : ցանս արկանել • ՚ի ցանս արկանել • արկանել զսերմն :

Ցանել, ինչպէս մոխիր, աւազ, և այլն • էքմէք : ցանել • արկանել :

Ցանել՝ ջուր • ... , և այլն • սէրփմէք • ... : || սրսկել • ցանել • ցնցղել :

Ցանելու, կմ՝ ցանուելու • էքէճէք • էքիլէճէք : || սերմանելի • սերմանացու :

Ցանծախ • ... : || տե՛ս Զանծախ :

Ցանծախութիւն • ... : || տե՛ս Զանծախութիւն :

Ցանկ՝ այգւոյ • պաղ ... : || ցանկ • ցանգ :

Ցանկ՝ գէրի : || ցանկ • ցանգ • ցուցակ :

Ցանկ շինել, կմ՝ ցանկ քաշել • այգւոյ • պաղայ ... , կմ՝ ... : || ցանկ արկանել • ցանգով պատել • ցանկապատ առնել • ցանկապատել • ցանկել • ցանգել :
Ցանկը պատող, կմ՝ ... : || ցանկապատառ • ցանգապատառ :
Ցանկով պատած, կմ՝ պատող : || ցանկապատ • ցանգապատ :
Ցանկով պատել : || տե՛ս Ցանկ շինել :

Ցանկալ : || տե՛ս Փափաքիլ :

Ցանկալի չար մեղաց : || տե՛ս Չար ցանկութիւն ունենալ :

Ցանկալի : || տե՛ս Փափաքելի :

Ցանկութիւն. հէվէս : || տե՛ս Փափագ :

Ցանկուն սեղոց :
Ցանկուն ջուր : } տե՛ս Զօր ցանկութեան :

Ցանկութեամբ խմնչալ, կմ խմնչալը : || տե՛ս խմնչալ ցանկութեամբ խարախին վրայ :

Ցանցառ . սէյրէք : || ցանցառ . անօսր . անօսրական . անգայտ . անխիտ :

խիստ Ցանցառ . բէք սէյրէք : || ցանցառագոյն . անօսրագոյն :

Ցանցառ . սէյրէք . (Ձեռ) : || ցանցառակի . ցանցառապէս . անօսրապէս . անօսրակի :

Ցանցառ ըլլալ .
Ցանցառնալ . } սէյրէքլէնմէք : || ցանցառիլ . անօսրիլ . անգայտիլ :

Կմ , ցանցառանալ . անօսրանալ . անգայտանալ :

Ցանցառ ցանցառ , կամ ցանցառ անգամ . (Ձեռ) . սէյրէք սէյրէք : || ցանցառ ցանցառ . դուն ուրեք . դուն ուրեմն :

Ցանցառութիւն . սէյրէքլիք : || ցանցառութիւն . անօսրութիւն . անգայտութիւն :

Ցանցառցնել . սէյրէքլէթմէք . սէյրէքլէշտիրմէք : || ցանցառացուցանել . ցանցառեցուցանել . անօսրացուցանել . անօսրել :

Ցաւ . աղրը . դէրտ : || ցաւ . ցաւք . աղց . ախտ . աղէտ . աղէտք . աղունք . վիշտ . կիրք . խիթ . խէթ . հոգ :

Կմ , տագնապ . տառապանք . տագնապանք . տառապանք . տաղտապանք . տառապումն . տաղտապումն . աղցաւորութիւն . ախտակրութիւն . վշտակրութիւն . վշտանկութիւն . վշտագնութիւն . դառնութիւն . չարչարանութիւն :

Ցաւ . հասթալըք : || տե՛ս Հիւանդութիւն :

Ցաւ . հիւանտլըք , որ ճիշդըրը ... է ... : || տե՛ս Ցաւագարութիւն :

Ցաւ ունենալ . դէրտ ունենալ : || ցաւս ունիլ . վիշտս ունիլ . 'ի ցաւս լինիլ . յերկունս լինիլ . յաղէտս լինիլ . ցաւագնիլ . ցաւագնոտիլ . վշտագնիլ . վշտանկիլ . ախտագնիլ . ախտանկիլ . ախտակրիլ . ախտակրել . ախտանկել . ախտանալ . վշտանալ .

Ցաւ չունենալը : || անցաւութիւն . անախտութիւն :

Ցաւ ունող : || տե՛ս Հիւանդ . և Ցաւագար :

Ցաւ չունող . աղըրըզ . դէրտսիզ . դէրտսիզ : || անցաւ . անախտ . անախտաւոր . անախտական . անախտակիր . անախտաշարժ . անաղցաւոր . անկարեկան . անկիրք . անվիշտ . անկիր : տե՛ս և Առողջ :

Ցաւ սիրող . աղըրը սէվէն . դէրտ սէվէն : || ցաւասէր . ախտասէր . կարեսէր . վշտասէր . աղէտասէր :

Ցաւ տղաբերքի : || տե՛ս Տղաբերքի ցաւ :

Ցաւ քաշել . աղըր չէքմէք : || տանիլ ցաւոց . բերել ցաւոց : տե՛ս և Ցաւ ունենալ :

Ցաւ քաշել ծնանելն ելքէն , կմ ցաւով ծնանիլ . աղըր չէքմէք դողուրմադ իչին . աղըրըլան դողուրմաք . || երկնել . յերկունս լինիլ . երկամբք ծնանիլ :

Ցաւը թողնել . աղըրը բըրաքմաք : || անկանիլ ցաւոց զմտադրով . անգրէն ունիլ զոք ցաւոցն . կրկնել ցաւոցն . հասանել ցաւոց ի... րոց :

Ցաւը փախցնող , կմ դուրս հանող . աղըրը գովըրան կմ դէֆ էդէն . || ցաւահալած . ախտահալած . ախտափարատ :

Ցաւով լցուած . աղըրըլան տօլու դէրտ իլէ տօ-լու : || ցաւալի . ցաւալիր . ցաւալից . ցաւահոծ . ցաւագին . ցաւակիր :

Կմ , վշտալի . վշտալիր . վշտալից . վշտագին . վշտագնեալ . վշտակիր : տե՛ս և Ցաւագարութեամբ լցուած :

Ցաւով մաշիլ . դէրտ իլէ էրիմէք օլմաք : || վշտօք կործնիլ . վշտահար կործնիլ . ծմրեալ լինիլ . ծմրիլ . տառապիլ :

Ցաւու պատճառ . աղըր վէրէն : || ցաւաբեր . ցաւեցուցիչ :

Ցաւագար . մարազլը : || ցաւագար . ցաւագնոտ . ցաւոտ . ցաւած . ախտաւոր . ախտաժէտ . ախտակիր . ախտական . ախտունակ . հիւանդոտ . վատառողջ . չարահաւ . ձերոտ . ձեռոտ . ջատուկ . խօթ : տե՛ս և Հիւանդոտ :

Ցաւագար ըլլալ . մարազլը օլմաք : || ցաւագարիլ . ցաւագնիլ . ցաւագնոտիլ . ցաւոտիլ . ցաւիլ . ախտանալ . ախտաւորիլ . ախտակրիլ . ախտակրել . ախտանկիլ . ախտագնիլ . հիւանդոտիլ . ձերոտիլ . վշտոտիլ . վշտագնիլ . վշտանկիլ . վշտանալ . վատիլ :

Ցաւագար ընել . մարազլը էթմէք . մարազլը օլ-մաք : || ախտացուցանել . ախտաւորել . ձերոտել . ժողխել :

Կմ , վշտագնել . վշտանկել . վշտոտել :

Ցաւագար ընող : || ախտարար . ախտացուցիչ . ախտացուցանող :

Ցաւագարութիւն . մարազ : || ցաւագարութիւն . ցաւագնութիւն . ցաւագնոտութիւն . ախտաժէտութիւն . ախտակրութիւն . ախտաւորութիւն . չարահաւութիւն . ձերոտութիւն . հիւանդոտութիւն . կրաւորութիւն :

Կմ այսպէս . ախտ . աղց . ցաւ . ցաւք . կիրք . կար . կարիք . ախտածք . արկածք . կմ արկուծածք՝ ցաւոց :

Ցաւագարութեամբ լցուած . մարազ իլէ տօլու : || ախտալի . ախտալիր . ախտալից . ախտաւոր . ախտունակ . ախտական . ախտապաշար . բազմախտեան :

Ցաւալի . ցաւալու . աղըրլը : || ցաւալի . ցաւագին . վշտալի . վշտագին . աղէտաբեր . աղէտաբեր . աղէտաւոր . աղէտաւոր . աղետաւոր . աղիտաբեր . ցաւոց արժանի :

խիստ Ցաւալի : || տե՛ս Աղէտալից :

Ցաւակից . ցաւաղընկէր . դէրտտաշ . դէրտլէշէն : || ցաւակից . կարեկից . կրակից . ախտակից . վշտակից . կսկծակից :

Կմ , ցաւակցորդ . ախտակցորդ . տառապակցորդ . նոյնակիր . նոյնաչարչար . նմանավիշտ . համակարեկից :

Ցաւակից ըլլալ . դէրտտաշ օլմաք . դէրտլէշմէք : || ցաւակցիլ . կարեկցիլ . ախտակցիլ . վշ-տակցիլ . վշտակցել :

Կմ , ցաւակից լինիլ . կարեկից լինիլ . ախտակից լինիլ . վշտակից լինիլ . վշտակցորդ լինիլ :

Ցաւակից ըլլալով , կմ ցաւակցելով . դէրտ-

ւէմէքէ ։ || ցաւակցաբար · ախտակցաբար · կարեկցաբար · կարեկցաւպէս ։

Ցաւակից ըլլալ · տէրտտաշ էթմէք · տէրտլէշմէ-մէք ։ || ցաւակցել · ախտակցել · կարեկցել · վշտակցել ։

Կմ, ցաւակից առնել · ախտակից առնել · կարեկից առնել · վշտակից առնել ։

Ցաւակցել ։ || տե՛ս Ցաւակից ըլլալ ։

Ցաւակցութիւն · տէրտլէշմէ ։ || ցաւակցութիւն · ախտակցութիւն · կարեկցութիւն · վշտակցութիւն ։

Ցաւակցող ։ || տե՛ս Ցաւակից ։

Չցաւակցող · տէրտլէշմէյէն ։ || անցաւակից · անախտակից · անկարեկից · անկարեկիր ։

Ցաւելով պէտ ընել, կմ մխիթարել · աճըյա-րաք բէյմաք էթմէք ։ || սրտցաւութ՛ գարմանել · ցաւակցութ՛ առնել · արգահատանս մատուցանել · արգահատութիւն առնել · արգահատել · յարգահատել ։

Ցաւելով պէտ ընելը ։ || արգահատանք · յարգահատանք · արգահատութիւն ։

Ցաւեցնել · աղըրթմաք · աղըրթմաք · աճըթմաք ։ || ցաւեցուցանել · վշտացուցանել · ախտացուցանել · մորմոքեցուցանել · տաղտկացուցանել · տաղտկել ։

Ցաւեցնող · աղըրթըճը ։ || ցաւեցուցանող · ցաւեցուցիչ · ցաւաբեր ։

Ցաւիլ · աղըրմաք · աճըմաք ։ || ցաւիլ · մորմոքիլ · վշտանալ · վշտագնիլ · ախտանալ · խիթալ · ցաւէ ինձ · ցաւեն ինձ, և այլն · զոր օրինակ ·

Կըցաւիմ քու վրայ ։ || ցաւէ ինձ՝ ի վերայ քոյ ։

Հիչ չէր ցաւեր քու վրայ ։ || ոչինչ ցաւէր նմա վասն քո ։

Կմ, ախտակրել · ախտակրիլ · ախտանկիլ · տաղտկել · ցաւագնիլ · չորագնիլ ։

Ցաւիլ մեղաց համար ։ || տե՛ս Զղջալ ։

Ցաւոտ ։ || տե՛ս Ցաւագար · և Տկարալի ։

Ցացնել ։ || տե՛ս Ցաւեցնել ։

Ց Ե

Ցեխ · չամուր · պալչըգ · պաթագ ։ || տիղմ · գայլ · գեռ · ցեխ · մոր · մուր · միծ · կաւ ։

Կմ, շաղախ · մորատ · մուրատ · մուսատ ։

Ցեխ · խախոչի չամուր ։ || շաղախ · կաւ ։

Ցեխ՝ չէրէզի պէս հոտած ։ || կարակոռ, կամ գայլ կարակոռ · միծ ։

Ցեխ ըլլալ, կմ ցեխ կորիլ · չամուր օլմաք · չամուրլանմաք · պալչըգլանմաք ։ || տղմանալ · գայլանալ · մորանալ · կաւանալ · շաղախանալ · խոհերանալ · մրրատանալ ։ տե՛ս և Ցեխոտել ։

Ցեխ շինելը · չամուրճըլըգ ։ || կաւագործութիւն · շաղախարարութիւն ։

Ցեխ շինող · չամուրճի · չամուրճու ։ || շաղախարար · շաղախագործ · կաւագործ ։

Ցեխը կեցող, կմ բնակող · չամուրտա պարան ։ || տղմաբնակ · գայլաբնակ · մորաբնակ · կաւաբնակ ։

Ցեխի մէջ թաւալըլողող · չամուրտա թէփիլէնէն ։ || տղմաթաւալ · գայլաթաւալ · մորաթաւալ ։

Ցեխի մէջ խոզքել · պաթագտա պօզմագ ։ || մորահեղձ առնել · մորատահեղձ կորուսանել ։

Ցեխի մէջ խղդըուած · պաթագտա պօզուլան ։ || մորահեղձ · մորատահեղձ · տղմահեղձ ։

Ցեխի նման, կմ ցեխի պէս · չամուր կիպի · պալչըգ բօզուլ ։ || տղմանման · գայլանման · մորանման · կաւանման ։

Կմ, գեռատեսակ · տղմատեսակ · գայլատեսակ · մորատեսակ · շաղախատեսակ · մծատեսակ · մորաբար ։

Ցեխով լցուած · չամուր ոլան փըլաա ։ || տղմալի · տղմալիր · տղմալից · տղմապարար ։

Կմ, մորալի · մորալիր · մորալից · մորապարար ։ տե՛ս և Ցեխոտ ։

Ցեխով ծեփել · չամուրլաժան սըվամաք ։ || շաղախաւ ծեփել · շաղախել ։

Ցեխոտ · չամուրլու · չամուրլու · պալչըգլը · պաթագլը ։ || ցխոտ · տղմոտ · տղմուտ · տղմային · տղմախառն · տղմաւէտ · տղմալի · տղմալիր · տղմալից · տղմաշաղախ ։

Կամ, մորուտ · մորակոյն · գայլոտ · գեռոտ · գայլաթաթախ · գեռաթաթախ · գեռաշաղախ · դեռաթաթաւ · ցխաթաթաւ · ցխաշաղախ · մորաշաղախ · կաւաշաղախ ։ տե՛ս և Ցեխով լցուած ։

խիտ Ցեխոտ · ֆէք չամուրլու · պաթագլը պաթագ ։ || բազմատիղմ · բազմամոր · բազմամուտ · յոգնատիղմ · յոգնամոր · յոգնամուտ · յոգնագայլ ։

Կմ, տղմալի · տղմալիր · տղմալից · մորալի · մորալիր · մորալից · մեծամորի ։

Ցեխոտ տեղ · չամուրլուգ · պաթագ ։ || տղմոտ · տղմուտ · մորուտ · շաղախուտ · տղմաւէտ վայր · տղմախործ տեղի ։

Ցեխոտած ։ || տե՛ս Ցեխոտ ։

Չցեխոտած · ցեխ չունեցող · չամուրսուզ · պալչըգ-սըզ · պաթագսըզ ։ || անցխի · անտիղմ · անմոր · անմուտ · անմորատ · անմուրատ · անգայլ · անշաղախ ։

Ցեխոտել · չամուրլամաք · չամուրլանմաք · պալչըգ-լանմաք ։ || ցխոտել · տղմոտել · գեռոտել · գայլոտել · կաւոտել ։

Կմ, շաղախել · տղմացուցանել · մորացուցանել · գայլացուցանել · գեռացուցանել ։

Ցեխոտելը ։ || ցխոտութիւն · գայլոտութիւն · գեռոտութիւն · շաղախութիւն ։

Ցեխոտիլ · չամուրլի · չամուրլանմաք ։ || ցխոտիլ · տղմոտիլ · գայլոտիլ · գեռոտիլ · կաւոտիլ · շաղախիլ ։

Կմ, տղմանալ · մորանալ · գայլանալ · գեռանալ · խոհերանալ ։

Ցեղ · սոյ · պազէն · սօյ սօյ ։ || ցեղ · ազգ · սեռ · տեսակ · տարազ · կերպ ։

Ցեղ ազնիւ կերպակներու, կմ խմելիքներու ։ || համագամք կերակրոց, կմ ըմպելեաց ։

Ցեղ ծաղկներու ։ || տե՛ս Ծաղկներու ցեղ ։

Ցեռ · ֆորֆէրա, ինչպէս փղոյն է ։ || ցեռն · լուծութիւն որովայնի ։

Ցերեկ · Ցերեկուան, և այլն ։ || տե՛ս Ցորեկ · Ցորեկուան, և այլն ։

Ցեց · կիւվէ ։ || ցեց · մեց · ուտիճ · ուտիչ · մեցամէս · խրխայթ · խեղխայթ ։

Ցեց ընկած · } Կուվէ տիւշմիւշ · կուվէ եէմիշ ·
Ցեցը կերած · } կիւվէլէնմիշ ։ ‖ ցեցոտ · ցեցակեր · մեցակեր · ճճեկեր · ճըճնեկեր · բորոտակեր ։

Կմ․ ցեցահար · մեցահար · ճճեհար · բորոտակերեալ ։

Ցեց ընկնիլ · ցեցոտիլ · կիւվէ տիւշմէք ։ ‖ ցեցոտիլ · մեցոտիլ · ցեցահարիլ · մեցահարիլ · ճճեհարիլ · ցեցակեր լինիլ ։

Ցեցոտ ։ } տե՛ս Ցեց ընկած ։
Ցեցոտած ։

ՑԸ

Ցըրցքնել ։ ‖ տե՛ս Ցրցքնել ։

Ցըցընել ։ ‖ տե՛ս Ցցնել ։

ՑԻ

Ցիր ու ցան · փարփաղան · փարմափաղըն · ճէրիշան · ճէրէքէնտէ · ֆարէքէնտէ · բասա ճասա ։ ‖ ցրիւ · սփիւռ · ճապաղ · փարատ · ցիր · ցիր և ցան · ցան և ցիր · տարած և սփիւռ ։

Կմ․ վայրավատին · վարատական · տարալոյծ · պառակտեալ · ցրուեալ · ցիր և ցան անկեալ · ցան և ցիր եղեալ · տարած և սփիւռ եղեալ · զրօսեալ ։

Ցիր ու ցան ըլլալ · փարփըշիլ · փարփաղան ըլլալ · փարմափաղըն օլմաք · ճէրիշան օլմաք · բասա ճասա օլմաք · ֆարէքէնտէ տիւշմէք ։ ‖ ցրուիլ · ցրիլ · ցնդիլ · սփռիլ · ճապաղիլ · վարատիլ · պառակտիլ · պատառակտիլ · փարատիլ · զրօսնուլ ։

Կմ․ ցիր և ցան լինիլ · ցան և ցիր լինիլ · ցիր ընդ ցիրս լինիլ · ցիրք ընդ ցիրս լինիլ · ցիր և ցան կացուցանիլ · տարած և սփիւռ անկանիլ ։

Ցիր ու ցան ըլլալը · փաղըշըքլըք · ճէրիշանլըք · ճէրէքէնտէլիք ։ ‖ ցրուումն · ցնդումն · վարատումն · վայրավատումն · պառակտումն · վատնումն · օցտումն ։

Կմ․ ցրիւք · ցիրք · ցիր · ցրօնք · ցրօն ։

Ցիր ու ցան ըլլալով՝ մէկզմէկու եւեւէ ընկնիլ · Խըլըշ պոփերտին մէջ կըլլայ ։ ‖ ցիրք ՚ի ցիրս լինիլ ։ տե՛ս և Ցիր ու ցան ըլլալ ։

Ցիր ու ցան ընել · փարփըշել · փարմափաղըն էթմէք · ճէրիշան, կմ ճէրէքէնտէ էթմէք · բասա ճասա էթմէք · փաղըշմաք ։ ‖ ցրուել · ցրել · ցնդել · սփռել · ճապաղել · պառակտել · պատառակտել · փարատել · փարատեցուցանել · վարատեցուցանել · վարատել · վատնել · թօթափել · քակտել · օցտել · օձտել · հոսել · հեղուլ · խարխարել ։

Կմ այսպէս · ցան և ցիր առնել · ցիր և ցան առնել · ցան և ցիր կացուցանել · ցիր և ցան կացուցանել · ցիր ընդ ցիրս առնել · տարած և սփիւռ առնել ։

Կմ․ ցրիւ արկանել · ցան և ցիր արկանել · ցիր և ցան արկանել · ցիր ընդ ցիրս թողուլ ։

Ցիր ու ցան ընող · փարմափաղըն էտիճի · փաղըշըճը ։ ‖ ցրիչ · ցնդիչ · սփռիչ · վարատիչ · վատնիչ · պառակտիչ · ճապաղիչ · ճապաղեցուցիչ · օցտիչ · օցտող · վարատական ։

Ցիր ու ցան ձգել ։ ‖ տե՛ս Ցիր ու ցան ընել ։

Ցից · ղաղըխ · գաղըք ։ ‖ ցից ։

Ցից · որոյ վրայ տամայի փէյէկները կու խաղան · տամա փայալը ։ ‖ սարփինայ · խեչակ · մայթ ։

Ցից զարնել · գաղըք չագըմաք, կմ գաքմաք ։ ‖ ցից հարկանել · վարել զցից · ցցահար լինիլ · նզահար լինիլ · նզահարել ։

Ցիցը զարնել · գաղըղայ չագըմաք ։ ‖ հարկանել ՚ի ցիցս · վարել ՚ի ցիցս · հարուլ ՚ի ցիցս · պարզել ՚ի ցիցս · ցից ընդ երատամն վարել ։

Ցից ցից անկընել · Խըլըշ խաղան կամըշին մաղերը կըլլան ։ ‖ խոզանանալ · քառամիլ ։

Ցից ցից անկընել, կմ ցից ցից ըլլալ մարդուն մազերը ։ ‖ տե՛ս Փշաքաղիլ ։

ՑԽ

Ցխարել · աղըրտըրմաք · եղմէք ։ ‖ մաշել · հոտել · լուսել ։ տե՛ս և Ճզմել ։

ՑԿ

Ցկնեցնել · ղամ կմ գաղան ծնցնել ։ ‖ ցնկնեցուցանել · տալ ցնկնիլ ։

Ցկնեցնող ։ ‖ ցնկնեցուցանող · ցնկնեցուցիչ · ցնկնարար ։

Ցկնիլ · ծնանիլ, ձիերուն, կմ գազաններուն ։ ‖ ցնկնիլ ։

ՑՄ

Ցմախ · վայրի ծառիկ մի է · եւ սոր եափրախն ու խաւ նշանակէ, զոր կօշիկները ծծերնուն վրայ կուդնեն, երբոր կաղէն զրդան ծծկին կորել ։ ‖ ցմախ ։ տե՛ս և Ցմախատակ ։

Ցմախատակ · քանտրա · քանտրակ · քանդրաղ · քարրդաղը · ցմախին տէօրն է, որ կը քանտրացնէ ։ ‖ ցմախարմատ · ցմախատակ · ցմախատակ ։

ՑՆ

Ցնդած · ցրուած · փաղըշըք ։ ‖ ցնդեալ · ցրուեալ · ցրեալ ։ տե՛ս և Ցիր ու ցան ։

Ցնդած · փաղըլմըշ ։ ‖ անցինդ · անցրիւ · անցիր · անճապաղ · անզբօս ։

Ցնդի մեթի ։ } տե՛ս Ափեղ ցփեղ ։
Ցնդի փնթի ։

Ցնդի փնդի կեցող ։ ‖ տե՛ս Ափեղ ցփեղ կեցող ։

Ցնդիլ · ցրւիլ · փաղըլմաք ։ ‖ ցնդիլ · ցրուիլ · ցրիլ ։ տե՛ս և Ցիր ու ցան ըլլալ ։

Ցնծղայ · երկու ջնծոփի պէս գործիք է · զոր գիշերը զարնելով կուլան · զիլ ։ ‖ ծնծղայ ։

Ցնկնիլ ։ ‖ տե՛ս Ցկնիլ ։

Ցնցել ։ ‖ տե՛ս Թօթվել · սիլքմէք ։

Ցնցուել · սէք սէք սիլքմէք ։ ‖ ցնցոտել · շարժըլել ։

ՑՈ

Ցոյց, կմ ցոյցք. կէօսթէրիշ ։ ‖ ցոյց. ցոյցք. ցուցակ. ցուցմունք. ցուցանումն. նշան ։
Ցոյց տալ ։ ‖ տես Ցուցանել ։
Ցորեկ. կիւնտիւզ ։ ‖ ցերեկ. ցորեակ. տիւ. օր ։
Ցորեկընթաց. կիւնտիւզ էտէն. կիւնտիւզլէյին ։ ‖ ցերեկիչ. առընչենաբեր. օրաբեր. զբօսեցին ։
Ցորեկանց.
Ցորեկուանց.
Ցորեկուընէ. } կիւնտիւզտէն. կիւնտիւզլէյին. կիւնտիւզիւն. կիւնտիւզ ։ ‖ 'ի ցերեկոյ. 'ի տուէ ։
Կամ. զցերեկ. զցերեակ. 'ի ցերեկի. 'ի տուընջեան ։
Ցորեկը ։
Ցորեկով ։ } տես Ցորեկանց ։
Ցորեկն 'ի բուն. պիւթիւն կիւն ։ ‖ զօրհն ողջոյն. զօրն ողջոյն ։
Ցորեկուան, կմ ցորեկվան. կիւնտիւզլիւն ։ ‖ ցերեկային. տուընջենային. տուընջենական ։
Ցորեկուան աշխատանք. կիւնտիւզ չալըշմասը ։ ‖ վաստակք ցերեկուն. աշխատանք տուընջեան ։
Ցորեկուան ատեն. կիւնտիւզ վագթը ։ ‖ ցերեկութիւն. ժամանակ ցերեկոյ ։
Ցորեկուան շոգը ։ ‖ տօթ ցերեկութեան. տապ տուընջեան ։
Ցորեկուան սահմանները ։ ‖ ժամք տուընջեան ։
Ցորեկուան առջի սահաթը ։ ‖ այգ ։
Ցորեկուան երկրորդ սահաթը ։ ‖ ծայգ ։
Ցորեկուան երրորդ սահաթը ։ ‖ զայրացեալ ։
Ցորեկուան չորրորդ սահաթը ։ ‖ ճառագայթեալ ։
Ցորեկուան հինգերորդ սահաթը ։ ‖ շառաւիղեալ ։
Ցորեկուան վեցերորդ սահաթը ։ ‖ երկրատես ։
Ցորեկուան եօթներորդ սահաթը ։ ‖ շանթակող ։
Ցորեկուան ութերորդ սահաթը ։ ‖ հրակաթ ։
Ցորեկուան իններորդ սահաթը ։ ‖ հուր փայլեալ ։
Ցորեկուան տասներորդ սահաթը ։ ‖ թաղաթեալ ։
Ցորեկուան տասնըմէկերորդ սահաթը ։ ‖ առաւօտ ։
Ցորեկուան տասուերկուերորդ սահաթը ։ ‖ արփող ։
Ցորեն. պուղտայ ։ ‖ ցորեան ։
Ցորեն բաժնօղ. պուղտայ էօլչիւճիւն ։ ‖ ցորենաբաշխ ։
Ցորեն ծախօղ. պուղտայ սաթան ։ ‖ ցորենավաճառ ։
Ցորենի գլուխ ։ ‖ տես Հասկ ։
Ցորենի գունով. պուղտայ րէնկինի ։ ‖ ցորենագոյն ։
Ցորենի դէզ. պուղտայ ճըղըճը ։ ‖ օրան. դագիչ ։
Ցորենի ծեծուք ։ ‖ ծեծմունք ցորենոյ ։
Ցորենի կաղզոց. փէնպէ ։ ‖ որոյ ։
Ցորենի զալէմը ։ ‖ տես Ծիլ՝ ցորենի, և այլն ։
Ցորենի մաղաղայ. պուղտայ ամպարը ։ ‖ շտեմարան. շտեմարանոց ։ տես և Ամբար ։
Ցորենուկ. ղղամահ. գըղամաս ։ ‖ հարսանիթ ։
Ցուլ. պողայ, կմ պօղայ ։ ‖ ցուլ ։
Ցուլ սիրօղ. ջէա մայիլ. պողայ սէվէն ։ ‖ ցլամոլ ։
Ցուլ քշօղ, կմ վարօղ ։ ‖ ցլավար ։
Ցլու գլուխ ունօղ. պողայ պաշլը ։ ‖ ցլագլուխ ։
Ցուրտ. (գոյակ.) սօղուգ ։ ‖ ցրտութիւն. ցուրտ ։
Ցուրտ. սօղուգ. (ածակ ։) ‖ ցուրտ. ցրտային. ձմեռական. ձմեռ. քիմեռնոտ. քիմեռային ։
Խիստ Ցուրտ. չէթ սօղուգ ։ ‖ ցրտագոյն. ցրտագին. ցրտեղ ։
Ցուրտ առնել. պաղ առնել. սօղուգ ալմագ. սօղուգլանմագ ։ ‖ հարկանիլ 'ի ցրտոյ. ցրտահար լինիլ. ցրտահարիլ ։
Ցուրտ բերօղ, կամ ցուրտ պատճառօղ ։ ‖ ցրտաբեր ։
Ցուրտ փչօղ. սօղուգ եէլի ։ ‖ ցրտաշունչ. ցրտահողմ. ցրտափչիկ ։
Ցրտէն զարկած, կամ ցուրտը զարկած. սօղուգ ուրմըշ ։ ‖ ցրտահար. ցրտահարեալ. ցրտաբեկ. ցրտակէզ ։
Ցրտէն զարնըւիլ. սօղուգ ուրմագ. սօղուգտան հասթալանմագ ։ ‖ ցրտահարիլ. ցրտահար լինիլ. ցրտաբեկ լինիլ ։
Ցրտէն զարնըւիլը ։ ‖ ցրտահարութիւն. ցրտաբեկութիւն ։
Ցրտէն սառօղ, կամ սառած. սօղուգտան տօնմուշ ։ ‖ ցրտասառոյց. սառուցեալ 'ի ցրտոյ ։
Ցուցամատ. շէհատէթ պարմաղը ։ ‖ ցուցամատն. մատնիչ ։
Ցուցանք. անմաշտանալիք. անմայիլ հայքան ։ ‖ ցուցանք. հրաշք. հրաշ. հրէշ. ճիւաղ. ճիւաղական. նշանակ. նշանակ. նշանք ։
Աճայիպ բաներու, կամ հայվաններու թափիշիչ կընեն ։ ‖ հրէշներ երկրորդական ։
Ցուցանքաւոր. անմայիլ ։ ‖ ցուցանքաւոր. հրաշաւոր. հրաշալի. հրաշալից. նորահրաշ. նորանշան. նորատեսիլ. նորաքանչ. նորաձև. նորացոյց. հրէշ ։
Ցուցանքաւոր բաներ անօղ. անմայիլ ըշլէր իշլէօղ ։ ‖ հրաշագործ. հրաշատես. հրաշատեսիկ ։
Ցուցանքաւոր ըլլալ. անմայիլ օլմագ ։ ‖ հրաշալի լինիլ. նորահրաշ երևիլ. հրէշ լինիլ. ճիւաղանալ. նորաձևանալ. նորաձևիլ ։
Ցուցանքաւոր կենդանի ։ ‖ տես Ցուցանք ։
Ցուփ. պօլ. լոն ։ ‖ ցուփ. առատ. ճոխ. յորդ. զօր օրինակ.
Մատնին ցուփ էր ։ ‖ ցուփ, կամ առատ էր մատանին ։
Պատենքը. թի զէնը՝ ցուփ էր ։ ‖ ցուփ, կմ ընդարձակ էին պատեանքն ։
Ցուփնալ. լաննալ. պօլլանմագ ։ ‖ ցուփանալ. ընդարձակիլ. ընդարձականալ ։
Ցուփնալը ։ ‖ ցուփութիւն. առատութիւն. ընդարձակութիւն ։

Ցոփցնել. լանցնել. պօլլանթմաք. պօլլանտըրմաք ։ || ցոփացուցանել. ընդարձակեցուցանել. ընդարձակել ։
Ցոփցնօղ. լանցնօղ. պօլլանտըրան ։ || ցոփացուցիչ. ցոպացուցիչ ։

ՑՌ

Ցռել. ճօրը սոյ տաղը եւլէւ. Խոզերու փըռոց կըլլայ ։ || ցռանել ։
Ցռօղ ։ || ցռանօղ. ցռիչ ։

ՑՐ

Ցրդի. ցախ ծառն է ։ || ցուրդ. ցիրդ. ցրդի ։
Ցրիւ ։ } տես Ցիրուցան ։
Ցրուած ։ }
Ցրուած բան. փաղընըք շէյ ։ || ցիրք. ափիւռք ։
Ցրուած ժողովուրդ. փաղընըք հալք ։ || ափիւռք մարդկան ։
Ցրուել ։ || տես Ցիր ու ցան ընել ։
Ցրուել զմիտքը ։ || տես Միտքը ցրուել ։
Ցրուիլ ։ || տես Ցիր ու ցան ըլլալ ։
Ցրտնալ. սօղումագ. սօղուգ օլմագ ։ || ցրտանալ. ցրտիլ. ցուրտ ըլլալ ։
Ցրտութիւն. սօղուգլուգ. սօղուգ ։ || ցրտութիւն. ցուրտ ։
Ցրցնքնել ։ || տես Ցրցքնել ։
Ցրցնքաուք, կամ ցրցքաուք. սըչըրթը ։ || ցնցուղ. ցնցուխ. ցնցղուկ. ցայտ. ցայտք. ցայթք. ցայթ. սրսկումն. ցայտումն. ցայտութիւն ։
Ցրցըքնել. սըչրաթմագ ։ || ցնցղկել. սրսկել. ցօղել. ցնդել. ցանել ։
Ցրցքնել՝ ղըրփալ. օղըմագ ։ || տես Ըստակ ցանել ։
Ցրցքնել՝ ղմարդիք, ղփարեր, և այլն ։ || տես Ցիրուցան ընել ։
Ցրցքնելը. սըչրթմը ։ || սրսկումն. ցնդումն ։
Ցրցքնելով զջուր, կամ զայլ ջուրի նման բան, թրջել, կամ ֆըշգըրդըրմագ ընել ։ || ցօղանել. ցօղել ։
Ցրցքնելու. սըչրթմաճը ։ || սրսկելի. ցնդելի. ցնցղկելի ։
Ցրցքնիլ. սըչըրթըլմագ ։ || ցնցղկիլ. ցնցղկալ. ցնցղկանալ. սրսկիլ. ցնդիլ. ցանիլ. Ճապաղիլ ։ տես և Ցիր ու ցան ըլլալ ։
Ցրցքնօղ. սըչըրթան ։ || ցնցղկիչ. սրսկիչ ։
Ցրօնք. Գեղի անուն է ։ || ցրօնք ։

ՑՑ

Ցցել. ատփլայը ընէւ գէտիրնը, կամ ուրիշ տեղ. ատփլամագ ։ || ցցել. տնկել. վարսել ։ տես և Վարսել ։
Ցցել. ոտի վրա կանգնեցնել, կամ դուրս հանել ։ || ցցել. ցցուցել. արձանացուցանել. կառուցանել ։
Ցցելը ։ || ցցումն. ցցունք ։
Ցցընել. կէօսթէրմէք ։ || ցուցանել. երեւեցուցանել. երեւցել. յայտնել. նշանակել. նշանակել. դուշակել. յարկացուցել. ակ–
նարկանել. ակնարկացուցանել. ակնարկաւորել. ցոյցս առնել. նշանակ բերել ։
Ցցընել ։ || տես Պահել. գողել ։
Ցցընել զԽամբայ ։ || տես Ճամբայ ցցընել ։
Ցցընելը. կէօսթէրիշ ։ || ցոյց. ցոյցք. ցուցակ. ցուցանք. ցուցումն. ցուցակութիւն. յայտնութիւն. նշանակութիւն. հանդէս ։
Ցցընելով մատնել, կամ ծածուկ բանը ցցընել. գամմազլամագ ։ || մատնել. մատն լինել. մատնցոյց լինել. մատն և դուշակ լինել ։
Ցցընելու. կէօսթէրէճէք ։ || ցուցանելի. երեւեցուցանելի ։
Ցցընօղ, կէօսթէրէն ։ || ցուցանօղ. ցուցակ. դուշակ. նշանակ. նշանակիչ. դուշակիչ. յայտնիչ. բացայայտիչ. նշանացոյց. ցուցանելի ։
Ցցուիլ ։ || ցցունիլ ։ տես և Դուրս անկանիլ. և Տնկուիլ. ցցուիլ ։
Ցցուիլ կենալ. փէշէն չըգըրմագ. գալըփըլանմագ. գալըփլանըք գալըմագ, կամ գալմագ ։ || կառուչել. կառուցեալ կալ. կառուցեալ կայնիլ. կառուցեալ մնալ. արձանացեալ կալ. արձանանալ. համբարտակիլ ։
Ցցուիլը ։ || ցցումն. ցցումն. ցցունք ։

ՑՕ

Ցօղ. չիյ. չէյ. չըղ. նէմ ։ || ցօղ. աղոխ. աղօխ. տարափ գիշերոյ ։
Ցօղ բերօղ, կամ իջեցնօղ. չիյ էտղրան. չըղլայան ։ || ցօղաբեր. ցօղածին. ցօղաբուղխ ։
Ցօղ գտանալ. չիյէ փէօնմէք. չըղլանմագ ։ || ցօղանալ. ցօղել ։
Ցօղ իջեցնել. չիյ էտղըրմէք. չիյ էնտիրմէք. չըղլաթմագ ։ || ակեղալ զցօղ. ցօղել ։
Ցօղ իջնել. չիյ էտմէք. չըղ ինմէք. չըղլանմագ ։ || ցօղ ակեղալ. ցօղել. ցօղիլ ։
Ցօղ իջնելը. չիյ ինմէսի. չըղլանմասը ։ || ցօղէջք. անկեալ ցօղոյ ։
Ցօղ մանտարանիկ. ուֆագ չիյ. չըղ ուֆագը ։ || մանրացօղ. ցօղ մանրացօղ. ցօղատարափ ։
Ցօղ ցրցքնել. չիյ սըչրթմէք ։ || ցօղել. արկանել զցօղ. ցօղարկել ։
Ցօղէ ծնած, կամ հասած եղած ։ || ցօղածին ։
Ցօղի նման. չիյէ պէնզէր. չիյ կիպի ։ || ցօղանման. ցօղատեսակ. ցօղաքանակ. ցօղատարրա ։
Ցօղով թրջած, կամ պաղչակած. չիյ իլէ ըղանմըշ ։ || ցօղապնեալ. ցօղահար ։
Ցօղով լցուած. չիյ իլէ տօլու ։ || ցօղալի. ցօղալիր. ցօղալից. ցօղապին ։
Ցօղով պաղչակել. չիյ իլէ ֆէսաւդըլաթմագ ։ || ցօղել. ցօղապնել. ցօղապին շինել ։
Ցօղով պաղչակիլ. չիյ իլէ ֆէսաւդըլանմագ ։ || ցօղանալ. ցօղապնիլ ։
Ցօղված ։ } ցայած. չըղլանմըշ ։ || ցօղեալ. ողողեալ. ողող ։
Ցօղուած ։ }
Ցօղուել. ցոյէլ. չըղլամագ. չըղլաթմագ ։ || ողողել. ողողանել. ոռոգել ։
Ցօղուելը. չըղլայըշ ։ || ողող. ողողումն. ոռոգումն ։

Ցօղուըմլիշ · ջօյուրլու · չալըշգընտըր · չալըշգանտըր : ‖ ողողիլ · ողողանիլ · ողողեալ լինիլ :

Ցօղուօղ · ջօյօղ · չալըշգըյըն : ‖ ողողօղ · ողողիչ · ողողանիչ :

Ւ Ւ

Ւճանտ · հաղբայ : ‖ Հիճանդ · խօլթ · ոկար : տես և Հիճանտ :

Ւիւս · եօրիւմ : ‖ Հիւս · ւիւս · հիւսակ · ւիւսակ :

Ւիւսել · եօրմէք : ‖ հիւսել · հիւսանել · հիւսուել : տես և Հուսել :

Ւիւսելը : ‖ հիւսումն · ւիւսումն :

Ւիւսուած · } Ւիւսած · } եօրիւլմիւշ · եօրիւլիւ : ‖ հիւսեալ · ւիւսեալ :

Փ Ր.

Աթ՝ * յան, որ կէսէն ամառ բան՝ ամառ բանի դպչէլէն : ‖ պայթ · պայթիւն · դանդիւն · կափիւն · տափիւն :

Փաթ ընել, կամ փաթ ձայն հանել · ֆար էթմէք · ֆարլամագ : ‖ պայթել · դրնդել · տափել :

Փաթ ընելով · ֆարապանագ : ‖ պայթմամբ · պայթելով · 'ի ձայն պայթիւնի :

Փաթ փաթ զարնել · ֆար ֆար վուրմագ : ‖ կոփել · դոփել :

Փաթաթ : ‖ տես Փաթթոց :

Փաթաթուկ · ֆարֆըրօղ բան : ‖ պատատուկ : տես և Սարմաշըխ :

Փաթըռ քիւթիւռ : ‖ տես Գիսըր գախուր :

Փաթթել, կամ Փաթտել · սարմագ : ‖ պատատել · փաթաթել · փաթուլթել · պատել · չուրջ պատել · չուրջ արկանել · չուրջ պնտել :

Փաթթել 'ի չուվանը, կամ չուվանով, և այլն · սարմագ · փօլաչըրմագ · փօլամագ : ‖ պատել · շաղել · շաղախել · պարուրել · պարուանդել :

Փաթթելով կլօրցնել, կամ կլօրելով փաթթել · ինչփէս խնփաէը · իաղլամագ · իազալագ սարմագ : ‖ գալարել · գալարեցուցանել :

Փաթթըւածք · սարըլ : ‖ պատուճած · պատատանք · փաթաթանք :

Փաթթըւիլ · սարըլմագ : ‖ պատատիլ · փաթաթիլ · փաթուլթիլ · շաղապատիլ · պատիլ · փարիլ · զոր օրինակ ·

Փաթթըւելով չուվանէ վեր ելլել : ‖ փարեալ զառասանաւ վերելակել :

Փաթթըըիլ մարդու մը · պիր ադամայ սարըլմագ · գուճագլամագ : ‖ փարիլ · գիրկս արկանել · գրկել :

Փաթթըւօղ · սարըլան : ‖ պատատուն · պատատուկ · պատուտակ :

Փաթթոց, կամ Փաթտոց · սարկը : ‖ փաթոյթ · փաթեթ · փաթաթ · պատատ · պատանք · պատատոց · փաթաթոց · փաթուլթանք :

Փաթթոց · սարըխ · սարըգ : ‖ փակեղն · գլխապատ · գլխապատատ · պատատոց · պատատ · վարշամակ :

Փաթթոց ունօղ · սարըխլը · սարըգլը : ‖ փակեղաւոր · պատատաւոր · վարշամակաւոր :

Փաթթոց պլլել գլուխը · սարըգ սարմագ : ‖ փակեղս արկանել 'ի գլուխ · վարշամակ պատել զգլխով :

Փաթթուք, կամ Փաթտուք · ֆըրըլը · սարըլ : ‖ փաթաթ · պատատ · պարոյր · փաթաթանք · փաթուլթանք · փաթուլթումն · պատատումն · պատումն · շաղումն :

Փաթլաթ մէջ ընել : } Փաթլաթումք : * } տես Պաթեցնել :

Փաթլմէջ ըլլալ սիրտը : ‖ տես Սիրտը ճաթիլ :

Փաթլանղըճ : * ‖ տես Դիվչան :

Փաթլիճան : * ‖ պորլինճան :

Փաթլիճանճի · * ֆարլըճանճը : ‖ պորլինճանավաճառ :

Փաթմօս աստաղը · * կղզի է : ‖ պատմոս :

Փաթռտոց · թագատալց · դըգտալց · գիւրիւլտալց · թագտալը · ֆարըդալը · գիւրիւլտիւլու : ‖ դղրդիւն · դրնդիւն · շաչիւն · շառաչիւն · դոչիւն · բոմբիւն · բըբիւն · բըխիւն · խորշիւն · խօշիւն · խուշիւն · դանդիւն · կափիւն · տափիւն · տրոփիւն :

Կամ, դղրդումն · տրոփումն · շառաչումն · շաչումն · դոչումն · շառաչուկ · շռինդն · դրինդ · տրոփ · տրոփական թնդիւն :

Փաթռտոց հանել · դըգդաց հանէլ · դըգդալ · ֆարդալը էթմէք · գիւրիւլտիւ էթմէք : ‖ դղրդեցուցանել · դղրդել · դրնդել · շառաչել · շաչել :

Կամ, դղրդիւնս արձակել · դրնդիւնս արձակել · խօշիւն հանել · շառաչունս արկանել · շռինդն հարկանել :

Փաթրաս · պաշըդ ղավըլ · գաղատ է : ‖ պատրէ :

Փաթրիք : * ‖ տես Պատրիարք :

Փալազ · ալաճա, բեզի, խալի, և այլ նմաններու՝ էտէյրան : ‖ ձապ :

Փալաղճը · ֆալաղ ծախօղ : ‖ ձաղավաճառ :

Փալաղճը · պայտայ ֆալաղ ասթօղ · ֆալաղ ասիլօղ : ‖ ձաղախանձ · ձաղամարտ · ձաղամոլիկ :

Փալաթին · գաւառ է : ‖ պաղատինատ :

Փալալը : * ‖ սակրաւոր · վաղրաւոր · նրանաւոր :

Փալայ · * յէշիլ պէս լան, ու խոշր բեաբ է : ‖ վաղր · սակր · սակուր · սատուր · նրան · դալապր :

Փալայով · ֆալայ ըլան : ‖ վաղերը · վաղրաւ · սակրաւ · սակերբ :

Փալան, * ըշդան, կէ փեչէկ, և այլն : ‖ ուղտու պատատ :

Փալան, յէրա, էշրա, և այլն · աւըխ · աւըր : ‖ կորդին · կուրդին · համէտ · պատատ :

Փալան գնել. ալըր ըննէլ. ալըրթ գօմաք. ֆալան_ լամաք ։ ‖ արկանել զկոզգեն. համեմել. համ_ գերձել զգրաստ ։

Փալանկայ ։ * ‖ տես Փալան ։

Փալանկայ, կամ Փալանղայ ։ ‖ տես Գեղզմենծ ։

Փալանձի . ֆալանճըղ. ալըրճը ։ ‖ կարգնագործ. համետագործ ։

Փալասխայ . * ֆալասխայ. խալինը մեյտանի ալէ ամանն է, որ ճընճիկները խարմէն ղուրշեն, պա_ րութ, և այլն ։ ‖ պայթուցակ ։

Փալաւուածի . * լոքմաճի ։ ‖ բաղձաղասէր . պաղձաղկոտ . շաղակրատ . ծառաաոզ ։ տես և Ափեղցփեղ խօսող ։

Փալաւաւճութիւն . ֆալաւամաճըլըք ։ ‖ բաղձաղա_ սիրութիւն . բաղձաղկոտութիւն . ծառաաոզութիւն ։ տես և Ախտ, ցփեղ խօսք ։

Փալաւայ . * սղանիօլի բառն է, որ Հրեաները 'ի գործ կածեն . կէլլէ փալէան բառեր, ֆաոս_ լայ . փանճերեն լաֆի փէչ խըսըզի ։ ‖ բաղձա_ ղանք . բաղբաղանք . բաղբանձանք . բարբա_ ջանք . դանդաչանք . ողձատանք . շաղփաղ_ փանք . շաղակրատանք . բանդագուշանք . բանտագուշանք . ծառաաանք . կեղծիք ։ տես և Ափեղցփեղ խօսք ։

Փալաւայ ընել . ֆալաւայ էթմէք ։ ‖ բաղձաղել . բաղբաջել . բարբաջել . բարբանջել . շաղ_ փաղփել . շաղակրատել . բանդագուշել . ծառաաել ։

Փալէրմօ . քաղաք է ։ ‖ պանորմոս ։

Փալիւղէ ։ * ֆալիւտէ . ֆէլուէ . բիրինճ ալէ բան է, որ Լըոլ կեթեն մեղըն շապայ, ալուր, ա_ մըդը խառնելով ։ ‖ մածղին ։

Փալփլալ . ֆըլըրլէլ . ֆառըլթըլամաք . ֆառըլ ֆառըլ ֆառլամաք ։ ‖ փայլփայլել . փաղփաղել . փողփողել . շողշողել . պաղպաջել . փայ_ լածել . փայլակել . փայլատակել ։

Կամ, փայլփայլիլ . փաղփաղիլ . փողփողիլ . պաղպաջիլ . շողշողիլ . շողիլ ։

Եւ կամ, շողշողալ . պսպղալ . պսպղտալ . շողալ . շողս արձակել . փաղփուն երևիլ տես և Ճառագայթ արձըկել, կամ հանել

Փալփլալը . ֆառըլթըսը ։ ‖ փայլփայլումն . փաղփաղումն . փողփողումն . շողշողումն . փայլածումն . պաղպաջումն . փայլակումն . փայլատակումն . փաղփումն ։

Կամ, փաղփաղիւն . փողփողիւն . պաղպա_ ջիւն . շողշողիւն . փայ ատակիւն . փայլա_ տակութիւն . շողիւն . փաղփիւն . պաղպաջ . փայլք ։

Փալփլացող . } ֆառըլթըլայան ։ ‖ փայլփայլուն .
Փալփլուն . }

փաղփաղուն . փողփողուն . պաղպաջուն . շողշողուն . փաղփուն . պսպղուն . պսպղ_ տուն ։

Կամ, փաղփիւնափայլ . փողփողեալ . փայ_ լակիր . փայլածու . լուսաւոր . պաղպա_ ջաւոր . փայլածնաշող . պաղպաջ ։ տես և խիստ Փայլուն ։

Փալփլցնել . ֆառըլթաթմաք . ֆառըլթըրթմաք ։ ‖ փայլփայլել . շողշողել . շողշողեցուցանել . շողացուցանել . փայլատակեցուցանել ։

Փախլաւաձի . * ղաֆլաաճը ։ ‖ քաղցրագործ ։

Փախլաւայ, կամ փախլավայ . * ղաֆլաայ ։ ‖ քաղցր 'ի խանէ ։

Փախլիլ ։ ‖ տես Նախանձիլ ։

Փախլութիւն ։ ‖ տես Նախանձ ։

Փախուկ ։ ‖ տես Խենթ ։

Փախուկ ըլլալ ։ ‖ տես Խենթենալ . խէնթիլ ։

Փախչելու . գաչաճաք ։ ‖ փախչելի . փախնլի . խուսելի . խուսափելի ։

չՓախչելու . գաչմայաճաք ։ ‖ անփախչելի . ան_ փախստական . անհարթչելի . անարթչե_ լի ։ տես և չՓախչող ։

Փախչիլ . գաչմաք ։ ‖ փախչիլ . փախնուլ . խու_ սափել . խուսել . զաղթել ։

Կամ, փախստեայ լինիլ . փախստեայ գնալ . 'ի փախուստ դառնալ . 'ի փախուստ ան_ կանիլ . 'ի փախուստ մտանիլ . փախստա_ կան լինիլ . փախուստ տալ . խոյս տալ . տեղի տալ . գաղթական լինիլ ։

Փախչիլ քունը ։ ‖ տես Քունը փախչիլ ։

Փախչիլը ։ ‖ փախուստ . հարթուցումն ։

Փախչտիլ . գաչըշմաք ։ ‖ խուսախուսել . խորշ_ խորշիլ ։

Փախչտող . գաչըշան ։ ‖ փախչկոտ ։

Փախչող . գաչան . գաչըճը ։ ‖ տես Փախստա_ կան ։

չՓախչող . գաչմայան ։ ‖ անփախուստ . ան_ խուսափ . անհրաժեշտ . անվտանգ . ան_ վտն ։ տես և չՓախչելու ։

Փախչօղ 'ի տեղէն . էէրինտէն գաչան ։ ‖ տեղա_ փերծ . գաղթական . գաղթայր . գաղութ_ պայթ ։

Փախստական . խաչաղ, եէ գաչագ ։ ‖ փախս_ տեայ . փախստական . հալածական . փա_ րատական . տարագրական . գաղթական . գաղթայր . կապարճազարձոյց . գնայա_ կան . հատուած . զոր օրինակ .

Հալածեր են սիրւ բանանցը փախստական ծառաները ։ ‖ բազմացեալ են ծառայք գնայականք յերեսաց տերանց իւրեանց ։

Փախստական գնաց պարոնց երկիրը ։ ‖ հատուած անկանէր 'ի պարսիկս ։

Փախստական երթալ . } գաչէրագ օլմաք . գաչէ
Փախստական ըլլալ . }

կէթմէք ։ ‖ տարագնեալ գնալ . տարագնեալ եր_ թալ ։ տես և Փախչիլ ։

Փախստական ըլլալը . գաչըճըլըք ։ ‖ փախս_ տէութիւն . փախստականութիւն . հալածակա_ նութիւն . տարագրութիւն ։

Փախցնել . գաչըրմաք . գաչըրթմաք ։ ‖ փախս_ ցանել . հալածել . տալածել . վանել . հեր_ քել . քերթել . քրքել . պոռել . պոռչել . ջնջել ։

Կամ, 'ի փախուստ դարձուցանել . 'ի փա_ խուստ մտանել . 'ի փախուստ արկանել . փախստեայ առնիլ ։

Փախցնելայլուն ։ ‖ տես Աղլուն փախցնել ։

Փախցնել ետեւէն ընկնելով . գօվալամաք ։ հալածել . հալածական առնիլ ։ տես և Փախցնել ։

Փախցնող . գաչըրըճը . գաչըրթըճը . գաչըրան ։ ‖ փախուցանող . փախուցող . փախուցիչ . վանիչ ։

Փախուցեալ, ըռօղ, թէնէջիլլէր, այլն · գա_ւըրըէ · գաչիջի չէրչէր ։ || գաղթ · գաղութ ։

Փածեղ, կմ Փայծեղ · փալախ · փալաս · բալաս ։ || փայծեղն · փայծ ալն ։

Փածեղի ցաւ, կամ փածեղի ցաւ ունօղ · փալաս մարաղը · փալաս մարազընաւ օղլայան ։ || փայծաղնացաւ · փայծեղնացաւ ։

Փակ ։ || տե՛ս Կողպ · գոցելու գործիք ։

Փակագիր · մէկմէկի քաւրած գիր, ինչպես ... || փակագիր ։

Փակած · գափալը · եափըլըք ։ || տե՛ս Գոցած · և Կղպած ։

չՓակած ։ || տե՛ս չկղպած · և Բաց ։

Փակել ։ || տե՛ս Գոցել, ըստ ամ նշանակութեան ։

Փակել բերանը ։ || տե՛ս Պապանձիլ · և Պապանձեցնել ։

Փակել ներսը, կամ ներսը փակած պահել · գափամագ ։ || 'ի ներքս փակել · 'ի ներքս արգանել ։

փակեղ ։ || տե՛ս Փաթթոց · աւրըլ ։

Փակչել ։ || տե՛ս Կպչել ։

Փակցնել ։ || տե՛ս Կպցնել ։

Փակուիլ · խափանմիշ ըլմաւ · գափանմագ ։ || ար_գելական լինել · արգելեալ կալ · փակեալ մնալ ։ տե՛ս և Արգիլուիլ ։

Փահլայ ։ * || տե՛ս Գին ։

Փաղ · * փէշի փէշ անցուցած, կմ անցնելու մաշի չէրչի ։ || բաժ · հաս ։

Փաղ առնել · [illegible] ։ || բաժ առնուլ · բաժել ։

Փաղ առնող · [illegible] ։ || բաժառու · բաժա_ռիկ · բաժապահանջ ։

Փաղ եմինի ։ || բաժապետ · բաժապան ։

Փաղանար ։ * || բաժապան · մաքսաւոր · մաք_սառու ։ տե՛ս և Կեօմրիւկճի ։

Փայ ։
Փայ բաժին ։ * } տե՛ս Բաժին ։

Փայ ընել · Փայ բաժին ընել ։ || տե՛ս Բաժ_նել · բաժին ընել ։

Փայ փայ կարակել · [illegible] ։ || բա_ժինս բաժինս հատանել · բաժինս առնել · բաժանել ։

Փայէ, կամ Փայալ ։ * || [illegible] · [illegible] ։

Փայէ, կմ Փայոյ ։ * || կարգ · թիւ · սակ · [illegible] ·

Հայկական փայէն մի գներ ։ || մի գներ 'ի կարգ, կմ 'ի թիւ անասնոց, կմ մի համարիր զնա թէ անասնոց սակի է ։

Փայէկ · * [illegible] ։ || տե՛ս Շաթըր ։

Փայլած ։ || տե՛ս Փայլուն ։

Փայլածու · [illegible] ։ || փայ_լածու · [illegible] ։

Փայլակ · շիմշէկ, կմ շիմշէք · եըլտըրըմ ։ || փայլակն · փայլակնումն · փայլատակումն · փայլատակիւն · փայլատակութիւն ։

Փայլակ զարնել · [illegible] · եըլտըրըմ [illegible] ։ || փայլակնանալ · փայ_լակերպիլ · փայլատակիւնս արձակել ։

Փայլակ ելլել ·
Փայլակ հանել · } շիմշէք չագմագ · շիմշէք չագմագ ։ || փայլակել · փայլատակել ։

Փայլակ հանել տալ · շիմշէկլէթմէք · եըլտըրըմ [illegible] ։ || փայլատակե_ցուցանել ։

Փայլակ հանելը ։ || փայլատակումն · փայլա_տակութիւն ։

Փայլակ հանօղ · շիմշէկ [illegible] · եըլտըրըմ [illegible] ։ || փայլակիչ · փայլատակիչ · փայլակնածագ · փայլակնացայտ · փայլացայտ · փայլակնա_տարած ։

Փայլակի նման · [illegible] ։ || փայլակնանման · փայլակնաձև · փայլակնակերպ · փայլակնատեսիլ ։

Փայլակի պէս վառած ։ || փայլակնափայլ · փայլակնաբորբոք ։

Փայլակներ · [illegible] ։ || փայլակունք · փայլատակունք ։

Փայլել ։ || տե՛ս Փայլիլ ։

Փայլելով վախցնող ։ || ահեղափայլ · ահա_ւորափայլ ։

Փայլեցնել · [illegible] ։ || փայ_լեցուցանել · շողացուցանել · պայծառա_ցուցանել · փայլել ։ տե՛ս և Փալփլցնել ։

Փայլիլ · [illegible] ։ || փայլել · փայլիլ · փառ_փիլ · պսպղալ · նշողել · նշուլել · շողալ · շողել · շողշողել · վառիլ · պայծառանալ · զուարթանալ · շողս արձակել · վառ առ_նուլ ։

Խիստ Փայլիլ · [illegible] ։ || գերափայլ լինիլ · գերափայլել · բոցափայլել ։ տե՛ս և Փալփլալ ։

Փայլիլը · [illegible] ։ || փայլ · փայլք · փայլիւն · փայլումն · փայլած · փայլումն · փայլփայլումն · շողիւն · պսպղ_պղիւն · պսպղալ · վառումն · վառումն · վառ ։ տե՛ս և Փալփլալը ։

Փայլուն · [illegible] ։ || փայլուն · փառափուն · պսպղպաղուն · պսպղալ · փայ_լունակ · փայլածու · փայլակիր · արփե_նի · արփեան · արփիական · արփաւոր · սպիկին ։

Կամ, պայծառ · զուարթ · ճաճանչաւոր · վառեալ · վառ · ջինջ ։

Խիստ Փայլուն · [illegible] ։ || ամենափայլ · բազմափայլ · գերափայլ · քաջափայլ · քաջ_նափայլ · պայծառափայլ · կամպարափայլ · հրաշափայլ · բոցափայլ · լուսափայլ · բո_լորափայլ · սրբափայլ · մաքրափայլ · ան_ստուերափայլ ։

Կմ, բազմանշոյլ · պայծառանշոյլ · բոցա_նշոյլ · ամենապայծառ · պերճապայծառ · զուարթաճաճանչ · բոցաճաճանչ · ճաճան_չեղ · պայծառատեսիլ · պայծառատարած ։

Փայլուն բան ։ || փայլածիւն ։

Փայլուն գոյն ունօղ ։ || գունափայլ · երփ_նափայլ · երանգափայլ ։

Փայլօղ · [illegible] ։ || փայլօղ · փայլիչ · փառ_փիչ ։ տե՛ս և Փայլուն ։

Փայտ ։ || տե՛ս Փաստ ։

Փայտօն ։
Փայտօնա ։ * } տե՛ս Բանթող ։

Փաշալը ։ * || եպարքեան · սատրապեան · շա_հապեան · պաշտօնական ։

Կամ, հզպերէտ Նախարարի · պաշտօնէայ կուսակալի :

Փաշայ · * խան · հան : || բդեշխ · բդեաշխ · եպարքոս · հեպարքոս · հիպատոս · հիւպատոս · մագիստրոս · մագիստրիանոս · պատրիկ · սատրապ · շահապ · մարզպան · դեհկան · մաղխազ · ամիրայ · դուքս · տուկ · կոմս · կուրապաղատ · սինկղիտիկոս · կենդիլոն · կենդիլիոն · հեգեմոն · հեգեմոնիդէս :

Կմ, Նախարար · կուսակալ · կողմնակալ · կողմնափակ · կողմնապահ · կողմնապետ : սպարապետ · շահապետ · գեհապետ · դեհապետ · դեհհեպետ · գաւառապետ · նահապետ · Նախապետ · Նախագլուխ · գաւառատէր · գաւառակալ · սահմանակալ · տեղակալ :

Փաշայի վէքիլ : } փոխանակ բդեշխի · անթիպատոս · անթհիպատոս :
Փաշայի քեահեայ : }

Փաշաներ, կմ } մարզպանակոյտ · Նախարարակոյտ · ծերակոյտ · աւագանի :
Փաշաներու ձիւմլէսի : }

Փաշայութիւն · || տես Փաշալըխ :

Փաշալըխ · ֆաշալըգ : || Նախարարութիւն · մարզպանութիւն · կուսակալութիւն · կողմնակալութիւն · գաւառապետութիւն · գաւառակալութիւն · տեղակալութիւն · դեհկանութիւն · եպարքոսութիւն · մաղխազութիւն :

Փաշալը · * Էջին ֆաշայ անօղ հաֆսափ : || պճղընաւոր · դրօշակաւոր · դրօշաւոր :

Փաշաճի · ֆաշայ եֆօղ : || պճղնեփեաց :

Փաշաճի · ֆաշայ ծախօղ : || պճղնավաճառ :

Փաշայ, * չորայի : || տես Փէշ · Էթէկ :

Փաշայ · * խաշ · ուփէլա օփ անանոց : || պճեղն · արունք · ոտն :

Փաշայ եփել : || եփել զպճղունս :

Փաշայէն կախել : || կախել զպճղանց :

Փաշայի բխուրի · ֆաշայ ըշհփըը : || մածուցած պճղան :

Փաշառըղ : * || տես Դժւար :

Փաշառվայ : * || տես Ջնճոց, և Քուռուշ :

Փաշաթել · ֆաշլաշըն թաթաթ այըըմաք : || փետտել · փետտկոտել · ճարճատել :

Փաշաթելը : || փետտէկք · փետտկտուք · փետտկոտուք :

Փապուճ : * || տես Բապուճ :

Փառ : || տես Մաշկ · ֆառ :

Փառագիր · ֆառառոց ու մէծ փանգլըխ գիր : || փառագիր :

Փառալամիշ ընել : || տես Բղըքաել :

Փառահեղ · ֆէռլամէնի · մէթէնանէֆ · մէնշուր : || փառացի · փառաւոր · փառահեղ · փառատեսակ · պատկառատեսակ · հրաշատեսակ · հրաշափառ · շնորհափառ · շնորհաշուք · շնորհալի · շնորհաւոր · բարեշուք · բարեփառ · մեծապանծ · գերապանծ · գեղապանծ · փառունակ · փառազարդ · պատուականն : տես և խիստ Փառաւոր :

խիստ Փառահեղ · ճէք ֆէռլամէնի · ճէք մէթէնանէֆ : || վսեմափառ · հրաշափառ · սքանչելափառ · քաջափառ · ազնուափառ · երջանկափառ · հրաշանազելի · սքանչելաշուք · շնորհազարդ · մեծաշուք · մեծավայելուչ · օգոստական · օգոստոս · ոգոստ :

Կմ, Նախապատիւ · սեպհական · սեփհական · մեծուղփեան · մեծուղփեան · մեծուղփեան : տես և խիստ Փառաւոր :

Փառայ, կմ Փարայ : * || տես Կոտր :

Փառատէր · ֆառր սէրօղ · ֆառառ էփնէ ընհնօղ · թագաայ սէվիճի · էհլի փաճրաթ : || փառատէր · փառատոլ · պատուատոլ · պատուատէր · շքասէր · հանդիսասէր · վայելչասէր : փառախնդիր · սնափառ · սնոտեփառ · փոշաքաղ · սամարտիկոս · սամարտակոս :

Փառաւոր · մէթէնանէֆ · փանհրաթըը · թագաալը · թէսհիլի : || փառաւոր · փառացի · փառազարդ · փառազուն · խնկաւոր · նշանաւոր · ականաւոր · բարետեսիլ · բարեշքեղ · շքալից :

Կամ, մեծայարգ · մեծարգի · մեծարգոյ · աւագամեծար · նախապատիւ · նախապատուելի · քաջալաւ · պայծառափայլ · պերճապաճոյճ · հոյակապ · խոյակապ · պալարակապ · բարգաւաճ · բարգաւաճական · հանդերձեալ · շքնաղագիւտ · յոբելեան :

Կամ այսպէս · շքեղ · շքնաղ · սեպուհ · պարծ · պանծ · պանծալի · պանծալի · նազելի · փարելի · երևելի · չնաշխարհիկ · օգոստական · ոգոստական · սեպհական · սեփհական · պարծունակ · սեբաստոս · օգոստոս · ոգոստ · սեգ · սէգ · վեհ :

խիստ Փառաւոր · ճէք մէթէնանէֆ · գաթը թաճաալը · չօք փանհրաթըը : || փառաւորագոյն · ամենափառաւոր · ամենափառ · գերափառ · քաջափառ · սքանչելափառ · հրաշափառ · ողխրափառ · մեծափառ · բազմափառ · գիւցազնափառ · սպետափառ · վսեմափառ · վեհափառ · օգոստափառ · երջանկափառ · բարեփառ · բոլորափառ · պայծառափառ :

Կմ, շքեղափառ · շքեղավէհ · շքեղաւոր · շքեղաշուք · շքեղապանծ · շքեղապարծ · շքեղահրաշ · շքեղակերպ · շքեղագոյն · շքեղաճոխ · շքեղագեղ · շքեղազարդ · շքաւոր · շքալից :

Եւ կմ, մեծապարծ · մեծապանծ · գերապանծ · գերապանծ · գեղապանծ · գեղապանծ · յոգնապանծ · ամենապանծ · ամենապարծ · բազմապանծ · պայծառապանծ · պայծառապարծ :

Կմ այսպէս · ամենաշուք · մեծաշուք · յոլովաշուք · յոգնաշուք · բազմաշուք · բարեշուք · սքանչելաշուք :

Կմ, փառատեսիլ · հրաշատեսիլ · հրաշատեսիկ · փառունակ · գերփառունակ · գերերևակ · փառատեսակ · փառաղնտեսակ · հրաշատեսակ · զարմանապանծ · քաջավայելուչ · պայծառանշան · աւագամեծար · դիւցազնական · դիւցախառն · դիւցազնեալ · դիւցազնացեալ :

Եւ կամ, պերճապայծառ · հրաշափառագոյն · պանծագոյն · վեհագոյն · վեհաւէտ · մեծավայելուչ · սխրասարսուն · զարմանազան · զարմանազանեալ · զարմանաշքեղ ·

մեծաւ զօրութեան · մեծաւ զօրութեամբ մեծաւ զօրութեան:

Փառաւոր աթոռ: } տե՛ս Թախտ, եւ-
Փառաւոր եւաթախ: } տուտոր · և այլն:

Փառաւոր, և մեծ անուն ունող · ափըլ օտնըլ · նամտար · չօք նամլը: || երանելանուն · բարգաւաճանուն · քաջանուն · քաջահամբաւ · ամենահամբաւ · ամենահռչակ:

Փառաւոր զարդարած · մուքէլլէֆ փօնանմըշ: || փառազարդ · չքնաղազարդ · շքեղազարդ · մեծազարդ · պայծառազարդ · պճնազարդ · զարդափայլ · պճնապայծառ · պճնալից:

Փառաւոր զարդարել · մուքէլլէֆ փօնաթմագ: || պայծառազարդ առնել · շքեղազարդ առնել · պճնազարդ առնել · և այլն:
Կամ, պայծառազարդել · շքեղազարդել · պճնազարդել · գեղազարդել · զարդափայլել · գեղապաճնել · և այլն:

Փառաւոր ըլլալ · մուքէլլէֆ օլմագ · փախըրլը օլմագ: || փառաւոր լինել · փառաւոր գտնել · շքեղափառ լինել · և այլն:
Կամ, շքեղանալ · չքնաղանալ · պայծառանալ · պերճանալ · փառազարդել · հոյակապել · բարգաւաճել:

Փառաւոր ընել · մուքէլլէֆ կամ փախըրլը էթմէք: || փառացի առնել · շքեղ առնել · պայծառափայլ առնել · և այլն:
Կամ, փառաւորեցուցանել · շքեղացուցանել · չքնաղացուցանել · պանծացուցանել · պայծառացուցանել · պարծեցուցանել · փառազարդել · շքեղազարդել · պայծառազարդել · պճնազարդել:

Փառաւոր Թագով պսակած: || պերճապսակ · գերապսակ · փառապսակ:

Փառաւոր լաթ · մուքէլլէֆ էսվապ: || պատմուճան հանդերձեալ · պատմուճան փոխանակաւ:

Փառաւոր խարճ, այսինքն զարդ · թէզէյնլի հարճ: || վառ · վառք:

Փառաւոր շէնք, կամ փառաւոր շինած: || մուքէլլէֆ եափըլմըշ: || մեծաշէն · ազնուաշէն · չքնաղաշէն · մեծակերտ · հրաշակերտ · չքնաղակերտ · շքեղակերտ · պայծառակերտ · մեծակառոյց · հրաշակառոյց · մեծադիր · հրաշագիտակ · հրաշատեսակ · պայծառազոգ:

Փառաւոր շէնք շինող: || մեծագործ · մեծարար · մեծամեծարար · փառաշինակերտ · դիւցազնակերտ · պայծառակերտ:

Փառաւոր տեսք ունող · մուքէլլէֆ կէօրիւնիւշլի օլան: || սքանչելակերպ · սքանչելատես · սքանչելատեսակ · սքանչելատեսիլ · սքանչելատեսիկ · սքանչելատիպ:
Կամ, հրաշատես · հրաշատեսիլ · հրաշատեսիկ · հրաշատեսակ · և այլն: տե՛ս և Փառահեղ:

Փառաւորել · ուլուլամագ · էօքշիւլէթմէք · էճլալ էթմէք: || փառաւոր առնել · փառաւորել · փառաբանել · փառատրել · փառաւորեցուցանել · մեծացուցանել · բարձրացուցանել · փառասպասուել · խնկաւորել · պսակել:

Փառաւորութիւն · մուքէլլէֆլիք · ուլուլուք · ճէլալ: || փառաւորութիւն · փառահեղութիւն · փառազարդութիւն · վեհափառութիւն · քաջափառութիւն · օգոստափառութիւն · մեծափառութիւն · մեծվայելչութիւն · շքեղազարդութիւն · շքեղութիւն · չքնաղութիւն · խնկաւորութիւն · շնորհաւորութիւն · շնորհք: տե՛ս և Փառք:

Խիստ փառաւորութիւն · չօք մուքէլլէֆլիք: || մեծափառութիւն · հրաշափառութիւն · մեծապանծութիւն · բարեշքութիւն · բոլորափառութիւն · ահատեսութիւն · հոյակապութիւն:

Փառաւորօղ: || փառաւորիչ · փառաբանիչ · փառաբան:

Փառըլ փառըլ վառիլ: * || տե՛ս Փալփլալ:

Փառըլ փառըլ վառօղ: || տե՛ս Փալփլուն, և խիստ Փայլուն:

Փառլախ: * || տե՛ս Փայլուն:

Փառլամաք: } * տե՛ս Փայլիլ:
Փառլամիշ ըլլալ: }

Փառմայ · թաղար է: || պարմայ:

Փառչ: || տե՛ս Փարչ:

Փառչայ: * || տե՛ս Կտոր:

Փառք · իֆթիխար · փախըր · նամ: || փառք · շուք · փառաւորութիւն · շքեղութիւն · բարեփառութիւն · հոյակապութիւն · պայծառութիւն · բարգաւաճանք · պարծանք · հանդէս · հանդերձանի · հանդերձանք · հանդերձան:

Փառք չունեցող · իֆթիխարսըզ · փախըրսըզ · միսքին · ռէզիլ: || անփառ · անփառացի · անփառաւոր · անփառունակ · անշուք · բռամին · անարգ · արհամարհ:

Փառք սիրել · պարփէշ սէվէլ · քոլոփէ, կամ դօփլայ էօպէ ընկնիլ · իֆթիխար կամ փախըրը սէվմէք: || զհետ լինել փառաց · փառամոլիլ · սնափառել:

Փառք սիրելը · քոլոփէ, կամ դօփլայ էօպէ ընկնիլը: || փառասիրութիւն · փառամոլութիւն · սնափառութիւն · զօշաքաղութիւն · պատուասիրութիւն:

Փառք սիրօղ: || տե՛ս Փառասէր:

Փառք տալ: || փառս տալ · փառս մատուցանել: տե՛ս և Փառաւորել:

Փառք տալը: || փառատրութիւն · փառաբանութիւն:

Փառք ցցընել · իֆթիխար կէօսթէրմէք · փախըր կէօսթէրմէք: || փառամոլել · պատուամոլել:

Փառք ցցընօղ · իֆթիխար կէօսթէրէն: || փառամոլ · փառակենցաղ:

Փառքով կեցօղ: || փառակեաց · փառակենցաղ:

Փաս: * || տե՛ս Ժանգ:

Փասըլվան ռուպու · * գէյփ է: || կիւրոս դեա:

Փասըլ: } * տե՛ս Ժանգոտ:
Փասոտ: }

Փասստաւ կամ Փասստաֆ, ըսխոյն, և նմանեաց: || պուրակ · պրակ:

Փաս փառլախ: * || տե՛ս խիստ Փայլուն:

Փավսանթ, կամ Փավսանտ: * || տե՛ս Փաւսանթ:

Փատ · օրուն: || փայտ:

Փատ բերօղ: || տե՛ս Փատ կրօղ:

Փատ դառնալ · ճափ ըլլալ · օրունայ փէօնմէք ·

օփունուլանմագ ։ ‖ փառաւորանօք ․ ՚ի փառս փո֊
խարկիլ ։
Փառս ծախօղ ․ օփունճու ։ ‖ փառամոլասէր ։
Փառս կորօղ ․ ֆագ ճէլօղ ․ օփունճանամաճը ․
օփուն խաստմաճըլը ։ ‖ փառապակասող ․ փառ֊
ապահաս ․ փառապահար ․ փառաստեկերձ ․ փառ֊
ատեկերձիկ ․ չեքապակասող ․ չեքդաշկասող ։
Փառս կորսել ․ օփուն գէլմէգ ։ ‖ հատանել ըզ֊
փառս ․ հարկանել զփառս ։
Փառս կորսցնել ։ ‖ տե՛ս Անշքեցնել ․ և Շաշ֊
ամբիշ ընել ․ և Սառեցնել ։
Փառս կորիլ ․ պաղիլ շնու ։ ‖ տե՛ս Անշքիլ ․ և
Շաշմիշ ըլլալ ․ և Սառիլ ։
Փառս կտրօղ ․ օփունճու ․ օփուն գէսիճի ․ օփուն
գէսիճի ։ ‖ փառապահատ ․ փառապահար ։
Փառս կրօղ ․ ֆագ բէրօղ ․ ֆագի բէուէրը ․ օփուն
համուլը ։ ‖ փառապակիր ․ փառաբեր ։
Փառս ձղքել ․ օփունի չատմագ ։ ‖ հերձանել ըզ֊
փառս ․ զփառս հերձուլ ․ զփառս պատառ֊
ել ․ չերտել ։
Փառս պաշտօղ ․ օփունայ թափան ․ օփունփէբէկ ։ ‖
փառապաշտ ․ փառապարծուծ ։
Փառս ու քար պաշտօղ ․ ֆավթէբէկ ։ ‖ առարկա֊
պաշտ ․ նիւթապաշտ ։ տե՛ս և Կռապաշտ ։
Փառէ ․ օփունփան ։ ‖ ՚ի փառաց ․ փառաւե֊
ղէն ․ փառաւեայ ։
Փառէ բան շինօղ ․ փէուէգէր ։ ‖ փառապագործ ․
առաղձագործ ․ հիւսն ։
Փառէ ծածք , կա՛ Փառէ տուն ։ ‖ փառապա֊
յարկ ․ փառատարուն ։
Փառէ շէնք ․ օփունփան եափու ։ ‖ փառապա֊
կերտ ․ փառապագործ կերտուած ։
Փառէ շինած ․
Փառէ չաթմիշ եղած ․ } օփունփան եափըլմըշ ․
‖ փառապակերտ ․ փառապակերտեալ ․ փառապա֊
գործ ․ փառայարմար ։
Փառէ շէնկել ։ ‖ գամ ։
Փառէ չիվլի ․ օփունփան չիվի ։ ‖ բուլթակ ․
երիթ ․ սեպ ․ հեղոյս փառաւեղէն ։
Փառէ չիվլին պէս մըխուած ։ ‖ երիթամա֊
ծեալ ։
Փառէ պատ ոչխրի աղըլի ։ ‖ չափար ։
Փառի դէզ ․ օփուն եըղընը ։ ‖ դէզ փառաց ․
փառադէզ ․ փառակոյտ ․ դիզափառս ։
Փառի կտոր ․ օփուն ֆարչաչը ։ ‖ կտոր փառ֊
աց ․ հատոր փառաց ։
Փառի կտոր՝ մարդ ․ օփուն եարմասը ․ փաղ
այըրը ․ եղէգ ։ ‖ բիրտ ․ սոսկա ․ անմարդի ։
տե՛ս և Կոպիտ ․ մարդ ։
Փառի շերտ ․ օփուն եառամասը ․ եառամաչայ ։ ‖
շերտ փառաց ․ շերտատեք փառաց ․ փառատ֊
շերտ ։
Փառի որդ ․ օփուն գուրդու ։ ‖ բուատ ։
Փառի պէս ․ օփուն կիպի ։ ‖ իբրև զփառս ․
որպէս զփառս ․ փառաօրէն ․ փառակերպ ․
փառատեսակ ․ փառանման ։
Փառի փշէրը ․ տօնէշի պէս ֆագինէրը , որ
մարդուն մափը կըմրնէն ։ ‖ մարգոււ ։
Փառով ծեծել ։
Փառել ։ } Թակել ․ գաւազանել ․
բրածեծ առնել ։ տե՛ս և Ծեծել ․ փէօգմէգ ։
Փառնալ ։ ‖ տե՛ս Փառս գառնալ ։

Փառնալ ։ ‖ տե՛ս Սառիլ ․ Անշքիլ ․ և Շաշմիշ
ըլլալ ։
Փառնոց ․ օփունլուգ ․ ֆագ պոգէղըօփէը ։ ‖ փառ֊
ատարան ․ փառանոց ․ փառոց ։
Փառնոց ․ մօրի , կամ օրման՝ աղ ֆագ չագ կէլմա ․
կամ աւելի ֆագ չագ կէփըրէն ․ օփունլուգ ․ օռման֊
լըգ ։ ‖ փառատառան ․ անտառա փառաւոր ։
Փառօշել ․ բոխոփալըթը ․ բոխփաթէլիշը ։ ‖ մը֊
լուէն ․ մղուկ ։
Փառճայ ․ փաղա՛գ է ։ ‖ պատարճայ ։
Փառուոր ․ օփունլու ․ ոփալը ։ ‖ շէրտաւոր ․
մահակաւոր ։ տե՛ս և Բրաւոր ։
Փարայ ․ ＊ իրէք ագըէնօ ․ իբա ։ ‖ երկերեաց ․
երկերնոց ․ երկերփողեան ։
Փարայ ․ ＊ պէշ ֆարալը ։ ‖ տե՛ս Կարօր ։
Փարայ փարայ ։ ＊ ‖ տե՛ս Կարօր կարօր ։
Փարայ փարայ ընել ։ ‖ տե՛ս Բեկել բեկել ընել ։
Փարէզ ․ փաղա՛գ է ։ ‖ լուաւերակ ։
Փարթ ․ իշկէմպէ ։ ‖ տե՛ս Թանթան ։
Փարթամ ։ ‖ տե՛ս Հարուստ ։
Փարխա ․ փաղա՛գ է ։ ‖ փարխայ ։
Փարչ ․ պարգագ ։ ‖ գորակ ․ կուժ ․ սափոր ․
գաշխուրան ․ ջրաման ․ գաւ ․ քսեստ ։
Փարչի ձեռք ․ պարգագ պէլէնի ։ ‖ գորականձ ․
դորակակերպ ․ գորակատեսակ ։
Փարատել ․ սուչլամագ ։ ‖ տառապանել ․ տառապանե֊
ցուցանել ․ տարուբերել ․ տարաբերել ․
տարբերել ։
Փարատել՝ յետոյ ․ ինչպէս փուչէնինի կանէն ․ գօ֊
լանու սուչլամագ ։ ‖ փերթեւատել ․ փերթեւթել ․
փերթեւատել ։
Փարատէլը ։ ‖ փերթեւատութիւն ։
Փարատիլ ․ սուչլանմագ ։ ‖ տառապանիլ ․ տարտաբե֊
րիլ ․ տարուբերիլ ։
Փարտիչ ․ ֆատան որբիւլ է ․ պարգըճ ․ Քոսատան
ոինէնէյ ։ ‖ փարթելի ։
Փաւստնթ ․ ＊ չօրդ մի է , որ թէոր չիրերդին պէ֊
ռէշէնկի պէս կէլողէն , կամ կանըրէն ։ ‖ քուղէայ ։
Փափ ․ ֆափուչ ․ ոնըմ ֆափասը ։ ‖ պաստ ․ փափկ ․
հանրվեալ հայրապետ ․ ծայրագոյն քահա֊
նայապետ ․ տիեզերական պատրիարք ․ և առե֊
ղական սէյն պետրոսի ։
Փափաղ ։ ＊ ‖ տե՛ս Տիաբ ։
Փափաթիայ ։ ＊ ‖ տե՛ս Իրիցուկ ։
Փափառայ , կա՛ փափառայ ․ հացի պաուր , պառանց
աղի՝ սօուկ չըռմ եփոծ ։ ‖ հացաթան ։
Փափառայ ․ ＊ ըէր , ծէծ , և այն ։ ‖ սաստ ․
պատիժ ․ պատուհաս ․ հարուած ։
Փափառայ ուտել ․ ֆոֆոտայ եէմէգ ․ գաղէգէ
փուղմէգ ։ ‖ ՚ի սաստ անկանիլ ․ ՚ի պատու֊
հաս անկանիլ ․ ՚ի հարուածս անկանիլ ․
պատուհասակոծ լինիլ ։
Փափաք ․ արզ ․ մէրագ ․ իօթէգ ․ հասրէթ ․ հաւէս ։
‖ տենչ ․ փափաք ․ փափագ ․ փափագանք ․
բաղձանք ․ տենչանք ․ ըղձանք ․ տարփանք ․
տափանք ․ գեղձանք ։
Կա՛ ․ ցանկութիւն ․ տարփութիւն ․ տենչութիւն ․ ըղձութիւն ․
ըղձակերտութիւն ․ ըղձականութիւն ․ յօժարութիւն ։
Կա՛ այսպէս ․ բաղձումն ․ գեղձումն ․ տեն֊
չումն ․ ըղձումն ․ տարփումն ․ բաղձք ․ ան֊
ձուկ ․ անձուկ ․ կարօտ ․ Թորթոր ․ իղձ ․
գեղձ ․ ուխտ ․ զըր օրինակ ․

Եթէ փափագօղ ուզես նէ, կտանես ։ || Եթէ ուխտիւք խնդրեսցես, տանուցուս ։

Փափագէն մանօղ, կամ դէրպազ եղօղ․ մուշթագ․ արզուքեար․ չէքիճի․ հավէսլէրինէ եօլէն ։ ըղձակէզ․ կարօտակէզ․ անձկակէզ․ անձկալլեկ․ կաթոգին․ խանդակաթ ։

Փափագին կերօքէ․ մուշթագլըգը․ մուրատ էթմէք ։ || Ը փափագանացն․ Ը տենչմանցն․ ըստ ցանկութեան սրտին․ ըստ կամացն․ և այլն ։

Փափագելի․ արզուլանան․ արզուլանմազ ։ || փափագելի․ բաղձալի․ ցանկալի․ ըղձալի․ գեղձալի․ տենչալի․ տարփալի․ նախանձելի․ փարելի․ անձկալի․ անձկական․ ըղձական․ գեղձան․ ըղձակերտ․ ըղձակաթ․ տարփածու․ տոփածու․ տարփաւոր ։

Խիստ Փափագելի․ բէք արզուլանմազ ։ || ամենափափագ․ ամենատենչ․ ամենաբաղձ․ ամենաըղձ․ ամենափափագելի․ ամենանաձուկ․ եռափափագ․ եռաբաղձ․ երկբաղձեան․ երբեփափագեան․ բազմաբաղձ․ բազմապաս ձիկ ։

Փափագելի ընել․ արզուլանմազ էթմէք․ արզուլը էթտիրմէք ։ || ըղձակերտ տանել․ ըղձակերտել ։

Փափագեցնել․ արզուլաթմաք ։ || փափագեցուցանել․ բաղձացուցանել․ ցանկորդել ։

Փափագել․ արզուլամաք․ արզու օլմաք․ արզու էթմէք․ մուրատ էթմէք․ խահիշ օլմաք․ խահիշէթմէք․ հավէսլէնմէք ։ || ցանկանալ․ ցանկալ․ բաղձալ․ գեղձալ․ ըղձալ․ ըղձանալ․ տենչալ․ տենչանալ․ տարփալ․ որսալ․ տուփել․ անձկել ։ կամ, փափագել․ փափագիլ․ փափագել․ փափագել․ ըղձակերտել․ ցանկորդել․ ցանկատխրել․ գեղձել․ տարփել․ տոփել․ քորքել․ տռփիլ․ անձուկ ունիլ ։ տես և Կարօտ մնալ․ և Ուզել․ մէջէն ուզել ։

Խիստ Փափագել․ խիստ շ նչել․ որ հեռէն սիրտը չէկում ։ բէք արզուլամաք․ աղըր առզուլամաք ։ || սրտանալ․ կզկաթել․ խանդակաթիլ․ կաթոգնիլ․ կաթոգին լինիլ․ խանդակաթ լինիլ ։

Խիստ Փափագելով ուզել․ որ սիրտը կու հալի, ու կըմաչի․ էրիմէք․ աղըր առզուլարաք զէնէք ։ || խանդակաթիլ․ կաթոգնիլ․ յակքարիլ․ յարգահատել․ արգահատել ։

Փափագելը ։ || տես Փափագ ։

Խիստ Փափագելը․ մեծ խահիշ ։ || ըղձակաթութիւն․ խանդակաթութիւն․ կաթոգնութիւն ։

Փափագօղ․ արզուլայան․ արզ էտիճի․ մուրատ էտիճի․ հավէս չէքիճի ։ || փափագօղ․ բաղձացօղ․ ցանկացօղ․ տենչացօղ․ տարփացօղ․ տարփօղ ։ կամ, տարփող․ տարփաւոր․ տարփողական․ տարփածու․ ցանկասէր ։

Խիստ Փափագօղ․ բէք արզուլայան ։ || ցանկասէր․ ցանկող․ մեծափափագ․ մեծաբաղձ տես և Խիստ Փափագելի

Փափկացնել․ նազիքնէլ․ նազիքլէթմէք․ նազիքլէնտիրմէք ։ || գրգել․ գրգեցուցանել․ քնքշացուցանել․ քնքշեցուցանել․ քնքշել տես և Փափուկ բանել ։

Փափկութիւն․ նազիքլիք ։ || փափկութիւն․ գրգութիւն․ գրգանք․ քնքշանք․ քնքշութիւն․ թուլամորթութիւն․ լուծութիւն․ լուծումն․ լուծանած ։

Փափուկ․ նազիք ։ || փափուկ․ փափկիկ․ գէրգ․ քնքուշ․ գողտրիկ․ գողտրական․ գողոր․ լոյծ․ ճապուկ․ գիրուկացեալ ։

Փափուկ բռնած ։ || տես Փափուկ մեծցած ։

Փափուկ բանել․ խօշ թութմաք․ նազիք բաքմաք ։ || փափկութեան ունիլ զոք․ գգուանօք ունիլ․ գրգանօք պահել․ քնքշութ վարիլ ընդ ումեք․ քնքշանօք կեալ ընդ ումեք․ գգուել․ գրգել․ փայփայել․ քնքշել․ քնքշացուցանել․ քնքշեցուցանել․ գրգեցուցանել ։

Փափուկ-բռնող․ նազիք թութան ։ || գրգիչ․ փայփայիչ․ քնքշեցուցիչ ։

Փափուկ կեցող․ նազիք պէսլէնէն ։ || փափկակեաց․ փափկակեցիկ․ փափկամորթ․ թուլամորթ․ քնքշաբարոյ․ գրգասէր․ գօգտրասէր ։

Փափուկ մեծցած, կամ մեծցուցած․ նազիք պէօյիւմիւշ․ պէկ իւէն պէսլէնմիշ ։ || փափկասուն․ գիրասուն․ փափկասնոյց․ գիրասնոյց․ քաղցրասնոյց․ փափկասնունդ․ գիրասնունդ․ քաղցրասնունդ․ փայփայանօք զարգացեալ․ գրգանօք սնեալ ։

Փափուկ մեծցնել․ նազիք պէօյիւթմէք․ պէկ իւէն պէսլէմէք ։ || փափկասնոյց տանել․ փափկակեցիկ սնուցանել․ գրգեցուցանել․ գրգել ։ տես և Փափուկ բանել ։

Փափուկ միս ունօղ ։ || մատաղամիս ։

Փափուկ պահել ։ || տես Փափուկ մեծցնել ։

Փափուկնալ․ նազիքլէնմէք ։ || փափկանալ․ գրգանալ․ քնքշանալ․ գրգել․ գողտրիլ ։

Փափ ։ * || տես Մաքուր ։

Փաֆփուֆ ։ * || պայթիւն բանից․ ճամարտակութիւն․ մեծաբանութիւն․ տես և Մեծ մեծ խօսք ։

Փաֆփուֆ ընել․ խաֆխաֆ եէմէք ։ || պայթիւն բանից արձակել․ ճայթել բանիւք․ ճամարտակել․ պապաուզել ։ տես և Մեծ մեծ խօսիլ ։

Փ Ե

Փեթակ․ մեղուի կովան․ արը կովանը ։ || փեթակ․ մեղուանոց․ մեղուոց․ մեղուարան ։

Փեթթել ։ || տես Փետտել ։

Փեղ ։ || տես Փիղ ։

Փեղկ․ դռան, փէնճէրէի, և այլն․ խանաթ․ փէնճէրէ․ կմ գափու գանատը ։ || փեղկ

Փեղկ ունօղ․ գանատլը ։ || փեղկաւոր․ փեղկաւոր ։

Փեռատ․ չէնթիկ չէնթիկ ։ || փեռեկատ․ սղոցաբերան ։

Փեռատել․ չէնթ չէնթիկ էթմէք ։ || փեռեկատել․ սղոցաբերան առնել ։

Փեռեքանել ։ տես Բզքտել․ կէնդանին, են ։

Փեսայըքար, կմ փեսեղքար․ պըլատճը․ փոյախըլ ։ || փեսաւէր․ փեսահրաւէր ։ տես և Ականջ ։

փեսայ. կիւվէյի. պաձաք : || փեսայ :
փեսայ. էնիշտէ : || փեսայ :
փեսայ ըլլալ. կիւվէյի օլմագ. կիւվէյիլէնմէք : || փեսայանալ. փեսայ լինել :
փեսայ ընել. գիւվէյացնել. կիւվէյի էթմէք. կիւվէյիլէնտիրմէք : || փեսայացուցանել :
փեսայէ ծնած. կիւվէյիտէն տօղմա. կիւվէյի օղլու : || փեսայածին. փեսայածնունդ. փեսայորդի :
փեսայի պէս. կիւվէյի կիպի : || փեսայապէս. փեսայօրէն. իբրև զփեսայ. զօրէն փեսայի. փեսայակերպ :
փեսայացնել : || տե՛ս փեսայ ընել :
փեսայութիւն. } փեսութիւն. } կիւվէյլիք : || փեսայութիւն :
փետատ. խաղմայ. գաղմայ : || փայտատ. բրիչ. մուրճ. ակիր :
փետատ ունող. գաղմալը : || փայտատաւոր. մրճաւոր :
փետուր. թիւյ : || փետուր : տե՛ս և Թեպուր :
փետտել. եօլմաք : || փետտել. փետատել. ցետել. ցտել. խզել :
փետտել մազը, կամ մօրուքը. սաչ սագալըն եօլմաք : || փետել. ճողել : տե՛ս և փետտել :
փետտելը. եօլմագլըգ : || փետտումն. ցետումն. ցտումն. խզումն :
փետրվար. ֆիւրիւվարըլ. շուպաթ : || փետրուար. մեհեկան. մեհեկի. ապար :
փետրօվարատին. վարատին. գալէսի է : || պետրովարադին :
փերթ. պախալ. գագալ. ֆառչալ. ճարայ : || փերթ. յօշոտած :
փերթմը պաստրմայ. պիր գագալ պաստըրմայ : || փերթ մի ապխտոյ :
փերփեր : || տե՛ս փրփրեմ :
փեօզէվէնկ. * թիւղէվէնք. գօդօշ. բաղի մանճի : || բոզաւագ. պոռնկախառնիչ. կաւատ. հրոս :
փեօզէվէնկ կնիկ. թիւզէվէնք գառը. ուտայ գարըն. փէզէվէնք : || բոզաւագ կին. կաւատուհի. հրոսուհի :
փեօզէվէնկ իրեն կնկանը. քառնառ. գալթապան. կէրթ : || բոզաւագ ամուսնոյ իւրոյ. կնակաւատ. կնահրոս :
փեօզէվէնկութիւն. թիւղէվէնքլիք. գօդօշլուգ. պէզէվէնքլիք : || բոզաւագութիւն. կաւատութիւն. հրոսութիւն :
փեօզէվէնկութիւն ընել. թիւղէվէնքլիք էթմէք. գօդօշլուգ էթմէք. [illegible] : || բոզաւագութիւն առնել. բոզաւագել. կաւատել. պոռնկախառնել :
փեօստէքի : * || մորթ. մաշկեակ. ակուսմբ մաշկեայ. ներքանոց մաշկեղէն :
փեօստէքի ծախող. փէօստէքէճի : || մորթավաճառ :
փեօստէքիէ հագուստ. փէօստէքիտէն [illegible] : || մաշկեակ :
փեօստէքիճի. * փէօստէքի շինօղ : || մորթագործ. մորթարար :
փեօստէքիճի. փէօստէքի ծախօղ : || մորթավաճառ :

Փ Ե

Փեզլէնկ. * [illegible] : || վարգք :
փեզլէնկ. * գատիլան : || խիժ. խէժ :
փելթէ : * || տե՛ս փալիւզէ :
փելթէկ : * || տե՛ս Թլոհատ :
փելին : * || տե՛ս Աղաօթի :
փելիտ, կամ փելիթ. * [illegible] : || [illegible] :
փե՛հ. * ([illegible]) || տե՛ս փի՛հ :
փեհ, կամ փէյ : * || տե՛ս Գրաւ :
փեհլէ : * || տե՛ս Կող :
փեհլիվան. * կիւրէշճի : || ըմբիշ. ըմբշամարտ. ըմբշամարտիկ : տե՛ս և Կիւլէշճի :
փեհլիվան մարդ : || տե՛ս Կարիճ մարդ. [illegible] :
փեհլիվանութիւն. կիւրէշճիլիք : || ըմբշութիւն. ըմբշամարտութիւն : տե՛ս և Կիւլէշ :
փէյ : * || գրաւ. գրաւական. առհաւատչեայ :
փէյ չուանի խօսքը. [illegible] : || յաղագողագունն է ՚ի բանս. [illegible] :
փէյ տալ. [illegible] : || գրաւ տալ. գրաւ արկանել. գրաւականել. գրաւել :
փէյամպէր : * || տե՛ս Մարգարէ :
փէյիկ, կամ փայէկ : * || տե՛ս Շաթըր :
փէյտահ : * || տե՛ս Հնարք. [illegible] :
փէյտահ ընել : || տե՛ս Հնարել :
փէնէզ. * [illegible] : || [illegible] :
փէնճ : * || տե՛ս Հինգ :
փէնճէր : * || տե՛ս Պանճար :
փէնճէրէ : / փէնճիրէ : * } տե՛ս Պատուհան. [illegible] :
փէնչէ : * || տե՛ս Ճանկ, և [illegible] :
փէնչէ բռնել. [illegible] : || ճանկ զճանկով գալ. ճանկ զճանկով անկանիլ. բռնամարտիկ լինել : տե՛ս և փէնչէ բռնող :
փէնչէ բռնելը : || ճանկամարտութիւն. բռնամարտութիւն :
փէնչէ բռնող. [illegible] : || ճանկամարտ. ճանկամարտիկ. բռնամարտիկ :
փէնչէկիր : || տե՛ս փէնչէ բռնող :
փէշ. * էթէկ : || քղանց. գրօշակ. տառատ. ստորոտ :
փէշ՝ լաթերի, և այլոց նմանեաց : || ապարօշ. ստորոտ :
փէշը գօտին զարնել. [illegible] : || զգօտւով ամփոփել զքղանցսն. [illegible] : տե՛ս և Սօթթել փէշերը :
փէշը գօտին զարնել. [illegible] : || պնդել զմէջ. [illegible] :
փէշը գօտին զարնող : || քղանցամփոփ :
փէշը գօտին զարնող. [illegible] : || գօտեպինդ. [illegible] :
փէշէր ունող. էթէկլի : || քղանցաւոր. գրօշակաւոր. ստորոտաւոր. [illegible] :

Փէշէրը գէօզինը սիւրիւգլէմիշ ընել. Խնդիր ցուցը ծուրդին տանէնինի խանէն ։ ‖ սատրա- տակարշ գնալ. սատրատակարշ լինել. ըղ քղանցան գէտնաքարշ քերել, կամ Է քարշ ածել. զստառաւ հանդերձիցն ստորնաքարշ առնել ։

Փէշէրը գէօզինը սիւրիւգլէմիշ ընօղ ։ ‖ ստորոտաքարշ ։

Փէշէրը քաշօղ. էթէտլէրինի չէքէն ։ ‖ քղանցաձիգ. ստորոտաքարշ ։

Փէշէրօվ լաֆ ։ ‖ պճնխօսութ ։

Փէշայ, կամ Փէշէ ։ * ‖ տե՛ս Աւրհեստ ։

Փէշաքար ։ } * } տես Վարպետ. ուսոյց ։
Փէշքէքէր ։

Փէշքէնք. յի, որ տէնկրանին միլը տան զամիքն յին տարի խոտուկ. Խնչանքու զուր ուխտորներան մէլ ։ ‖ Նախաշարութիւն. յառաջիկաւոր. առաջնորդ ։

Փէշքէնք ։ ‖ տես Փէշքէնք ։

Փէշին. * ‖ կանխիկ. կանխաւ. յառաջագոյն ։

Փէշին առալ. փէշին վէրմէք ։ ‖ կանխիկ հատուցանել. կանխաւ վճարել. կանխել՚ի հատուցանելն ։

Փէշխանէի. * բանած պիտքանմիւն ։ ‖ ննդուս. առաք ։

Փէշխանէնէրն պիւրբիւկ ։ ‖ շղաշատեայ. ննդուս ։

Փէշխանէնէրն. փէշխանէի չէնօղ ։ ‖ ննդասպործ. ննդապար. սաորապար. սատրպործ ։

Փէշխանէնէրն. փէշխանէի ծախօղ ։ ‖ ննդավաճառ. սատրավաճառ ։

Փէշքէշ ։ * ‖ տես Ընծայ ։

Փէշքէշ՝ հատիրի գլուխ, կը դալէ ‖ տես Կաշառ ։

Փէշքիր ։ * ‖ Թաշկինակ. Թաշկինակ. վարշամակ. գառառառակ. անձեռոցիկ. անձեռոցք. մեկնոց. զենջակ. զենծակ. սփածանելի. սրբիչ. արկանելի ։

Փէշքիրով պատած. փէշքիրէ ծեմն առըլմըշ. փէշքիր փալանմըշ ։ ‖ Թաշկինակապատ. վարշամակապատ. զենջակապատ ։

Փէշտամալը. փէշթամալը ։ ‖ սեղանաւոր. սարաֆիկ ։

Փէշտամալ. * փէշթամալ ։ ‖ սեղան. սրբիչ ։

Փէշտըմալ ։ * ‖ զենջակ. զենծակ. սփածանելի. արկանելի. սրբիչ. մեկնոց. կտաւ. ատակ ։

Փէշտըմալ կապօղ մէքիքը. փէշտըմալ փալանան ։ ‖ զենջակարկու. զենջակածու. գոտիածու ։

Փէշտըմալ ղուշանմիշ ըլլալ. փէշտըմալ փալանմըշ ։ ‖ սփածանիլ զզենջակ. արկանել զզենջակ. պնդել զմէջ. գօտի ածել. գօտի ընդ մէջ ածել ։

Փէշէ. * ձուկ չինած ծածկոց, որ խինինէրը էրեսնին կըխօնին ։ ‖ պարանակ. քող ։

Փէշէ գնել երեսը ։ ‖ պարանակ արկանել զերեսօք. քող զերեսօք ձգել ։

Փէւսկեմօ. տաղատ է ։ ‖ պերգամոն ։

Փէւշին, կամ փէւշէն. * չինին ամբոխնեց ։ ‖ հեղղոյս. հեղուսանած ։

Փէւշին ընել. } փէւշին էթմէք. փէւշին էթմէք ։ ‖ հեղգանալ. կանգառել. հեղգալ արկանել ։
Փէւշինլէմիշ ընել. }

Փէւշինլի ։ * ‖ կանգառուն. հեղգուսաւոր ։

Փէւտել ։ * ‖ տես Պէտել ։

Փէտալուպ, կամ Փէտալէյ. * բազմական տախտակ ։ ‖ խարգավէյ ։

Փէտրալայ հիւքէրի ։ ‖ տես ՚ի Գամ՚բան ։

Փէտատ ։ ‖ տես Փետատ ։

Փէրէ. * ‖ տես Պէրէ. և Խուց. հարոյ ։

Փէրէզվանէ. * դանիշ, կը բրի խեթին, որ էրեբին ուրուքին չէնօղ. ու աղբիւր, կը պղինձ, կը այլ նիւթով չէնէնին ։ ‖ դաստակ. գառառակ ։

Փէրէքէնտէ, կամ Փարէքէնտէ ։ * ‖ տես Ցեր. ուցան. և Կառաքրդուրմ ։

Փէրիշան, կամ Փէրաւշան ։ * ‖ տես Ցրուեալ ։

Փէրիմլը. * ամբիս տար կ՚ յաղթոպ փառագ ։ ‖ քրիսովարդ. քրիստոպրեայ. քրիսոպրազ ։

Փէրկէլ ։ * ‖ կարկին. կարակն ։

Փէրկէլ պիչիմի ։ * ‖ կարկինաձև. կարակնաձև. կառակինաձև. կառաձև ։

Փէրչէմ, կամ Փէռչէմ ։ * ‖ վարսք. գիսակ. գէս. ծամ. հեր ։

Փէրչէմ, յիւս, խոլ, ատխակու, և նմանեաց ։ ‖ բաշ. վարսք. գէսք ։

Փէրտ ։ * ‖ կործան. տապալ ։

Փէրտ ըլլալ. փէրտ օլմագ ։ ‖ կործան անկանիլ. տապալ յերկիր կործանիլ ։

Փէրտ ընել. փէրտ էթմէք ։ ‖ կործան արկանել. տապալ յերկիր կործանել ։

Փէրտումէրտ ։ * ‖ տապալ և կործան. քար- քակործան ։

Փէրտումէրտ ըլլալ ։ ‖ տապալ և կործան յեր- կիր անկանիլ. տապալ և կործան յերկիր հարկանիլ. տապալ յերկիր կործանիլ ։

Փէրվազ ։ * ‖ շրջանակ. շուրջանակ. պսակ. եզր. ծոպ ։

Փէրվազլը ։ * ‖ Ներշրջանակ. շրջանակաւոր. պսակաւոր. ծոպաւոր ։

Փէրվայ ։ * ‖ տես Վախ, և Ամբոխանք ։

Փէրվաւըզ ։ * ‖ տես Հաւարձակ ։

Փէրվէրտէ ։ * ‖ կրթել. կրթել. վարժել. հրահանգել. ուսուցանել. սանուցան. սան ։

Փէրվէրտէ ըլլալ ։ ‖ հրահանգիլ. կրթիլ. վարժիլ. ուսանիլ. խրատիլ առ ոք ու- րուք ։

Փէրտահ ։ * ‖ արծնոզութ. արծնուլթ. յղկութ. յօրինուած ։

Փէրտահ ընել. } փէրտահ էթմէք. փէրտահլամագ ։
Փէրտահ տալ. }

‖ արծնել. յղկել. յղփել. յօրինել ։

Փէրտահլը ։ * ‖ արծնաւոր. արծնեալ. յղ- կեալ. յօրինեալ ։

Փէրտահճի ։ * ‖ արծնարար. արծնիչ. յօրի- նիչ. պայծառացուցիչ ։

Փէրտէ ։ * ‖ տես Վարագոյր ։

Փէրտէ փետտալ ։ ‖ տես Մահանայ փետա- տել ։

Փէրտէ քաշել ։ } տես Վարագոյր քաշել ։
Փէրտէլէմիշ ընել ։ }

Փէրտէլի՝ բան, կը խոտ, ու այլն ։ ‖ ստապաս- տեալ. խորամանկեալ. պատրուճակեալ. խլըլակեան ։

Փէրփէրան ։ || տե՛ս Փրփրեմ ։
Փէփէ ընելով խօսիլ ։ * || տե՛ս Կակազ խօսիլ ։
Փէփէճի ։ * || տե՛ս Կակազ ։
Փէք ։ * || տե՛ս Ամուր, և Խիստ ։
Փէօստէքի ։ * || տե՛ս Փէօստէքի ։

Փ Ը

Փըլչիլ ։ || տե՛ս Փլչիլ ։
Փըշատ ։ || տե՛ս Փշատ ։
Փըս ։ * || գէրկ. 'ի գէրկ ։
Փըս ելլել. ֆըս չըգմագ. ֆըս օլմագ ։ || 'ի գէրկ ելանել. 'ի գէրկս ելանել ։ տե՛ս և Պարապ ելլել ։
Փըս ընկնիլ ։ || տե՛ս Թուաց ընկնիլ ։
Փըս հանել. ֆըս չըգարմագ. ֆըս էթմէք ։ || 'ի գէրկ հանել. 'ի գէրկս հանել ։ տե՛ս և Պարապ հանել ։

Փ Ի

Փիազ, կա՛մ Փեյազ. * սոխ և մաղդանոս ջարդած, և այլն ։ || սխտորատակ ։
Փիազ. խօշամէդի խօսք ։ || տե՛ս Շողոքորթութիւն ։
Փիազ քաշել ։ || տե՛ս Շողոքորթել ։
Փի՛իհ ։ * || տե՛ս Փի՛հ
Փիլաւ, կա՛մ Փիլաֆ ։ * || եղինձ ։
Փիլաւճի. ֆիլաւ էփօղ ։ || եղնձեփեայ ։
Փիլաւճի. ֆ. սէվ սէրօղ. պայմայ ֆիլաւ սաքօղ ։ || եղնձասէր. եղնձամոլ ։
Փիլիճ. * ճուճէկ. ճիւճող ։ || վառեակ ։
Փիլիսոփայ. ֆէյլէսօֆ ։ || փիլիսոփայ. փիլ-ղիսոփայ. փիլիսոփոս. իմաստասէր. սոփեստ. սոփեստէս. սոփիստայ. հելլենացի. ղաբանոս. գէտ. մոգ ։
Փիլիսոփայ ըլլալ. ֆէյլէսօֆ-օլմագ ։ || փիլիսոփայ լինիլ. փիլիսոփայանալ ։
Փիլիսոփայի պէս. ֆէյլէսօֆ-ճէ ։ || իմաստասիրաբար. իմաստասիրապէս ։
Փիլիսոփայութիւն. ֆէլսէֆէ. իլմի հիքմէթ ։ || փիլիսոփայութիւն. իմաստասիրութիւն ։
Փիլիսոփայութիւն ընել ։ || իմաստասիրել ։
Փիլոն. ֆէրաճէ. փաթթօց. ֆէրաճէ. սագօ ։ || փիլոն. փիլոն. նափորտ. աղաբողոն. թիկնոց. կրկնոց. ջաբբոն. ձորձի. լիբիտոն ։
Փիլոն կաշիէ. մէշինտէն փաթթօց ։ || մաշկեակ ։
Փիլոններ ։ || փիլոնք. նափորտք. նափորտանի ։
Փիլոնիկ ։ || փիլոնակ. թիկնոցակ ։
Փի՛հ, կա՛մ Փի՛յհ, կա՛մ Փէ՛հ. * (Ոչընչութեան պարծանաց, և հեգնական ։) || վա՜յ. բամբ. ո՜վ. հօ՛հ. հէ՛հ. հա՛հ. վա՛հ. ուա՛հ. ի՛հ ։
Փիղ, կա՛մ Փեղ. ֆիլ ։ || փիղ ։
Փիղ պահօղ. ֆիլճի ։ || փղապան. փղավար ։
Փղերու սիւրիւ. ֆիլ սիւրիւսիւ ։ || փղակոյտ. փղակոյտ բազմութիւն ։
Փղի ոսկոր. ֆիլ տիշի ։ || փղոսկր. ոսկր փղաց. ժանիք փղաց ։
Փղի ոսկորէ.
Փղի ոսկորէ շինած. } ֆիլ տիշի տէն. ֆիլ տիշի ։ || փղոսկրեայ. 'ի փղոսկր ժանեաց. 'ի ժանեաց փղաց ։
Փիղպան ։ || տե՛ս Փիղ պահօղ ։
Փիղպաններու գլուխ. ֆիլճիպաշը ։ || փղապետ ։
Փիճ ։ * || տե՛ս Բիճ ։
Փիճ. ֆիթաններ, պտուղներ, և այլն ։ || խուրձ. փունջ. սփն ։
Փիճի. չամ աղաճը ։ || փիճի. սաճի. չաճ. մայր ։ տե՛ս և Զամ ։
Փիճու խէժը. չամ սագըզը ։ || ահամ/ն. մայրաքոյք ։
Փիճու պտուղը. չամ ֆօղը. չամ ֆստըղը ։ || կոնոն ։
Փինաւ ։ * || չէշա. գաշնակ. բաղխուար. փնդխուար ։
Փինաւոր ։ * || չէշտաւոր. սիկարեան ։
Փինէզ. * Մեծ բաղարձի պէս ծախս կենդանի է, ոսկորէ խաղալիք մէջ ։ || պինայ ։
Փինէզ պէօճէյի. ֆիննէզի մէջի պտուղը չաղանող ։ որ է ինէն պէտքին ։ || պինապայ. պինապաս. կարիտոս ։
Փինէզճի. ֆիննէզ բռնօղ ։ || պինայահան. պինակորզակ ։
Փինէզճի. ֆիննէզ ծախօղ ։ || պինայավաճառ ։
Փինէզճի. ֆիննէզ սէրօղ. պայմայ ֆիննէզ սաքօղ ։ || պինայասէր. պինայամոլ ։
Փիշտով, կա՛մ Փիշտաֆ, կա՛մ Փիստօլ. * հայտ թիւֆէնկճիկ է ։ || ատրճանակ ։
Փիս ։ * || տե՛ս Մուտուռ ։
Փիս աղըզլը ։ } տե՛ս Մուտուռ խօսօղ ։
Փիս բէրան ։
Փիստա. * կարգու վաճառելու բան է ։ || հճիշտ ։
Փիստօլ ։ * || տե՛ս Փիշտով ։
Փիտէ. * պէտէ ։ || չօթ ։
Փիր. * գլուխ, առաջնորդ, կամ առաջին հայր, պապ. և այլն ։ || հեղինակ. հիւղինակ. հիւղանակ. առաջնորդ. նախնի. հայր ։
Կա՛մ, նախապետ. նահապետ. նախաշաւիղ. նախասկիզբն. սկզբնաշաւիղ. սկզբնահայր. սկզբնարար ։
Փի՛ր պապը ։ || հեղինակապետ. առաջնորդապետ. նահապետ ։
Փիրինճ. * գոր կարպէն ։ || տե՛ս Բրինձ ։
Փիրինչ. * գոր կա հալէն ։ || տե՛ս Պղնձին պղինձ ։
Փիրինձակէյի. * փօթ. փուճ ։ || բրինձ. հիւպատ. հիւպատոս. հիւպատոս. բղեաշխ. պատրիկ. դուքս. տուկ. գլուխ ծերակուտին ։
Փիրինձակէյութիւն, կա՛մ Փիրինչակէյին մանսուպ. ֆիրինճակէյիլէթ ։ || դքսութիւն. պատրկութիւն. հիւպատութիւն. հիւպատոսութիւն. բղեաշխութիւն ։
Փի՛րիփար ։ * || տե՛ս Խիստ Մաքուր ։
Փիւճի. * փաղա՛փ է ։ || պերճ է ։
Փիրսիզ ։ * || անհեղինակ. անառաջնորդ. անգլուխ. անկառավար. սանձարձակ. ապարասան. չարաշուք. վատանշան. մականուն. մակոյն. ապախտ ։ տե՛ս և Խեղճ ։
Փիւայ, կա՛մ Փիվայ. արքայ ոսոյս. արքայ շոքաղը ։ || օղի 'ի գարւոյ. ցքի գարւոյ ։
Փի՛ւհ Թի՛ւհ ։ * || պղտտուտն. պղատիւն ։

Փիւհ Թիւհ ընել. Խնչպէս բանիմը չհասնելով ձըյեն : || պաղատել :
Փիւնիկ. Բուշնոյ ատըտը է : || փիւնիկ . արմաւենի :
Փիւնիկեա. * ղուշ . գուշտու է : || փիւնիկէ :
Փիւշման : * || տես Զղջում :
Փիւս եաս : * || տես Տրտում :
Փիւսկիւլ : * || տես փունջ . փիսքիւլ :
Փիւսկիւլլիւ : * || տես փնջաւոր :
Փիւսկիւլլիւ պէլայ : || չարագապատճառ պատահար . անքաւելի փորձութիւն . նորահրաշ Թշուառութիւն :
Փիւսկիւրմէ, կամ փիւսկիւրիւշ . * թըխնըմա ըսելը : || ցայտ . ցայթ . ցնցղուկ . ցնցուղ . ցնցուխ :
Կամ, ցայտումն . ցայթումն . ցայտութիւն :
Փիւսկիւրիւլմիշ ըլլալ . ֆըշքըրըլմագ : || ցնցղկանալ . ցնցղկալ . ցնցղիլ . ցայտիլ . ցայթիլ . ցօղիլ :
Փիւսկիւրմիշ ընել . ֆըշքըրմագ : || ցայտել . ցայթել . ցնցղել . ցօղել :
Կամ . ցնցղեցուցանել . ցայտեցուցանել . ցօղեցուցանել :
Փիւսկիւրմիշ ընել՝ բերնէն ջուր : || զգայռել . փարատել :
Փիւսկիւրմիշ ընել՝ տեօտէն , կմ ֆըշխըրըտ ֆ-ջէն , և այլն . Խնչպէս պաղն բայս ձըյէ . ֆըշքըրմագ . ֆիշգըմագ : || բղխիլ . բղխել . բողբոջել . բողբոջիլ :
Փիւրիւզ՝ * տըրքէ : || կենդ :
Փիւրսիլահ . * ամէն սիլահը վրան ունեցող . աղէկ սիլահլը : || քաջ վառեալ . կուռ վառեալ . քաջազէն . սպառազէն . զինազգեաց . զինազգեստ . զինազարդ . վառեալ . սպառազինեալ . զինազգեստեալ :
Փիւրսիլահ ըլլալ . աղէկ սիլահլանմըշ ըլլալ : || սպառազինիլ . առնուլ զամենայն զսպառազինութիւն . վառիլ զինու զարդու . քաջազէն վառիլ . կուռ վառիլ :
Փիւրսիլահ ըլլալը : || սպառազինութիւն . քաջազինութիւն :
Փիւրսիլահ ընել : || սպառազինել . քաջազինել . վառել՝ ի զարդ պատերազմի :

ՓԼ

Փլած . եըգըգ : || փլեալ . փուլ . աւեր . աւերակ :
Փլած շէնքի՝ աւերակ : || փլածք . փլատակ :
Փլած տեղ : || փուլ . փլած . փլատակ :
Փլաշէնցա . տողտ է : || պլակենտոխա :
Փլաւ : * || տես Փիլաւ :
Փլչիլ . եըգըլմագ : || փլանիլ . փլնուլ . փլեալ լինիլ . քակտեալ անկանիլ . կործանիլ :
Փլչիլ մէկի մը վրայ, կմ վրան փլչիլ . հուջում գըլմագ : || 'ի վր յարձակիլ . յախուռնալ . խիզախել . խուժել . գիմել 'ի յանդիմանութիւն, կամ 'ի Թշնամանս . ջերմանիլ զհշտամբանօք :
Փլչիլը . եըգըլըշ : || փլուզք . փլուցք . փլուզումն . կործանումն . քանդումն . աւեր :
Փլցնել . եըգմագ : || փլուցանել . փլուզանել . կործանել . տապալել . տապալեցուցանել . քանդել . քակել . քակել . աւերել . յաւեր դարձուցանել :
Փլցնելով տախմախիւզ ընել , կամ քէօքէն փլցնել . եէր իլէն եէքսան էյլէմէք : || յատակել . հարթել . հարթյատակ գործել . հարթայատակ առնել . հիմնայատակ առնել . հարթայատակ քանդել :
Փլցնելով տախմախիւզ բրած , կամ քէօքէն փլցուցած . եէր իլէն եէքսան օլմուշ : || յատակեալ . հիմնայատակ . հարթայատակ . հարթյատակ :
Փլչոզ ու ջարգօզ կայծակ . եըլտըզ եըլտըրըմ : || պրեստեր :
Փլփլկած . եըգըգ մըգըգ : || խարխալեալ . խարխուլ . խլխլական :
Փլփլկել . եըգըգ մըգըգ էյլէմէք : || խարխալել . խլխլել . խարխուլ առնել . լուծանել :
Փլփլկիլ . եըգըգ մըգըգ օլմագ : || խարխալիլ . խլխլիլ . խարխուլ լինիլ :
Փլփլտկել : || տես Փլփլկել :
Փլօմպօ, կմ Փլօմպօ : * || քնքուշ . քնքշալից . փափկալից :

ՓՂ

Փղի ոսկոր : || տես Փիղ՝ բառին ներքեւ :
Փղձկեցնել . խըչգըրըգ գօյվերմէք . ըղլամագ : || փղձկեցուցանել . զղջացուցանել . զիղջ արկանել 'ի սիրտ . փղձուկ 'ի սիրտ արկանել :
Փղձկիլ . խըչգըրըգ գօյմագ . ըղլամսընմագ : || փղձկիլ . զղջալ . զիղջ 'ի սիրտ անկանիլ . փղձուկ 'ի սիրտ անկանիլ . յարտասուս լուծանիլ . յարտասուս քամիլ :
Փղձկիլը : || փղձկումն . փղձուկ . զիղջ սրտի . քքումն . քքանք . քուք . քքու :

ՓՃ

Փճանալ . եօգ օլմագ . զայի օլմագ . խարճ օլմագ . թիւքէնմէք օլմագ : || չքանալ . ոչնչանալ . ունայնանալ . նանրանալ . սնանալ . սուրճանալ . ստուերանալ . վերջանալ . օղանալ . պիտակնալ . փանաքանալ . յոռանալ . խամրանալ . խոպանանալ :
Կմ, չէք լինիլ . չքիլ . չքոտիլ . չքատիլ . սնոտիլ . կորնչիլ . նանրիլ . աղաւաղիլ . ապականիլ . զեղծանիլ . խաթարիլ . աղարտիլ . խամրիլ . խարխալիլ . խոռէիլ . ցնդիլ . ծախիլ . վատնիլ . մաշիլ . հալիլ . սպառիլ . փալաղիլ . անցանել . կերեալ լինիլ : տես և Աւրիլ . տօգրօնլ :
Փճանալը . եօգ օլմաք . զայի օլմաք : || չքութիւն . չքոտութիւն . ոչնչութիւն . ունայնութիւն . նանրութիւն . ընդունայնութիւն . աղաւաղութիւն . ապականութիւն . անցաւորութիւն . անհոգութիւն . խամրութիւն . խանգարութիւն :
Կմ, եղծ . եղծանք . եղծուած . քակուած . աղաւաղանք . աղաւաղումն . խանգարումն . խամրումն . վարատումն . քակումն . ցրումն . ջրումն . վատնումն . ծախումն . Կորս_

կուճն · կորուստ · ցրօն · ցրօնք · ծախ · վղեան · վզենակ ։

Փճացած · Եօզ օլմուշ · պօզ օլմուշ · տէրպատ օլ_մուշ ։ || Չքացեալ · չքաւոր · չքնաւոր · չքաւորեալ · ոչնչացեալ · նանրեալ · նանրացեալ · վատ_նեալ · կորուսեալ · ծախեալ · ճարակեալ · խառնակեցեալ · խափանեալ · աւերակ · համամա_րակ ։ տե՛ս և Փուճ ։

չՓճացած, կմ՛ չՓճացօղ · Եօզ օլմայան · պօզ օլ_մայան ։ || անսին · անեղծ · անկորուստ · անծախ · անծախական · անծախելի · ան_վատնելի ։

Փճացնել · Եօզ էթմէք · պօզ էթմէք · տէրպատ էթ_մէք ։ || Չքացուցանել · ոչնչացուցանել · նանրացուցանել · ունայնացուցանել · սը_նացուցանել · ապականեցուցանել · դերևե_ցուցանել · դերևացուցանել · անպիտա_նացուցանել · խոպանացուցանել · խամ_րացուցանել · աղաւաղեցուցանել · զան_ցուցանել · կորուսանել · վարատեցուցա_նել · անզարգացուցանել ։
Կմ՛, ապականագործել · ապականել · եղ_ծանել · զեղծանել · առեղծանել · աղաւա_ղել · աղարտել · խանգարել · խաթարել · վաթարել · վատթարել · խաթրել · խամրել · աւրել · վարատել · վատնել · ցրուել · քակել · լուծանել · ցրել · ծախել · մաշել · ուտել · սպառել · հաշել · հալել · ճարակել · կորուսանել · փաղաղել ։
Կմ՛, 'ի չիք դարձուցանել · աղարտ վարել · ապախտ առնել · խանգարս արկանել · 'ի դերևս առնել · 'ի դերևս հանել · 'ի դերև հանել · 'ի դերև առնել · դերև առնել ։

Փճացնել, բոպոհ, բողոհ, եւ այլն · չիւրիւթմէք ։ || տե՛ս Մսխել ։

Փճացնօղ · Եօզ էտէն · պօզ էտիճի ։ || Չքացու_ցիչ · ունայնացուցիչ · նանրացուցիչ · ա_ղաւաղիչ · ապականիչ · խանգարիչ · վատ_նիչ · ծախիչ · ցրիչ ։
Կամ՛, ապականագործ · ապականարար · ունայնարար · կորստաբար ։ տե՛ս և 'ի բայն՝ Փճացնել ։

Փճացօղ · Եօզ օլան · պօզ օլան ։ || անցաւոր · կորստական · վատնական · վատնելի · ծա_խելի · կորստապարտ ։ տե՛ս և Փուճ · և Փճանալ ։

Փ Ն

Փնթի · ֆիս ։ || աղտեղի · զազրոտ · անմա_քուր · անմաքրական · խառնակ · գարշ ։ տե՛ս և Մունտառ ։

Փնթիութիւն · ֆիսլիք ։ || աղտեղութիւն · զազրո_տութիւն · անմաքրութիւն · խառնակութիւն · գարշութիւն ։

Փնճաւոր · ֆիւնճիւլլիւ ։ || փնջաւոր · ծո_պաւոր · վերջաւոր ։

Փնտռել, կմ՛ Փնտռտել · արամագ · արաշտըրմագ ։ || որոնել · խնդրել · խուզել · յուզել · քըն_նել · զննել · պնտել · պնդել · հետախու_զել · հետազօտել · հետաքննել · քօղախնդ_րել · քողախնդրել · խծբծել ·
Կմ՛, խնդիր առնել · 'ի խնդիր ելանել · 'ի խնդիր անկանել · 'ի խնդիր արկանել · 'ի խնդիր լինել ։
Եւ կմ՛, 'ի յոյզ մտանել · 'ի զննին մտանել · 'ի զննին մտանել · 'ի քննին մտանել · 'ի քննին մտանել · 'ի քննին անկանել · 'ի քննին լի_նել · հետազօտ լինել · 'ի խոյզ արկանել · 'ի խոյզ և 'ի քննին արկանել · յայց ելանել · այց առնել ։ տե՛ս և Ետեւէն ընկնել ։

Խիստ Փնտռել ։ || տե՛ս խիստ Ետեւէն ընկ_նիլ ։

Փնտռելը, կմ՛ Փնտռտելը · արայըշ · արաշտըրըշ ։ || խնդիր · քննին · զննին · յոյզ · յոյզք · խոյզ · խծբիծ ։
Կմ՛, հանդէս · խնդրանք · որոնումն · յու_զումն · խուզումն · քննութիւն · զննութիւն · կշռումն · կշռոճումն · հետազննութիւն · հետա_քննութիւն · հետազօտութիւն ։

Փնտռտել ։ || տե՛ս Փնտռել ։

Փնտռտօղ · Փնտռօղ · } արայան · արաշտըրան ։ || խնդրակ · յուզակ · յուզարկու · խուզարկու · յուզա_խնդիր · քննախնդիր · քննայոյզ · հետայոյզ · հետախոյզ · հետազօտ · հետազննին · հետա_քննին · հետաքրքիր · յուզաքննին · յուզա_քնին ։
Կմ՛, որոնօղ · խնդրօղ · յուզօղ · քննօղ · հե_տազօտիչ · հետաքննիչ · խուզական · քննա_կան ։ տե՛ս և խիստ Ետեւէն ընկնօղ ։

չՓնտռօղ, կմ՛ չՓնտռտօղ · արամայան · արաշ_թըրմայան ։ || անխնդիր · անխնդրակ · անքըն_նին · անզննին · անխոյզ · անզննական · անհետազօտ ։

Փ Շ

Փշատ · Իյտէ ։ || փշատ · սինձ · պտուղ փշա_տենւոյ ։

Փշատի, կմ՛ փշատի ծառ · Իյտէ աղաճը ։ || փշատի · փշատենի ։

Փշաքաղել՝ զմարդուն մարմինը · ասամըն թիւյլէրին թիւթէն էթմէք ։ || քստմնեցուցանել · քստմնեցուցանել · գիզանել՝ կմ՛ գիզել զը_հերս մարմնոյ ։

Փշաքաղելու ։ || քստմնելի · քստմնելի · սոս_կալի · սոսկական ։

Փշաքաղիլ · Խօֆ խօֆ ըլլալ մարդուն մարմինը · թիւյի թիւթէն թիւթէն օլմագ ։ || քստմնիլ · քըս_տմնիլ · սոսկալ · սոսափիլ · գիզանալ՝ կմ՛ գի_զանիլ հերաց ։

Փշաքաղիլը ։ || քստմնումն · քստմնումն · սոս_կումն · սոսկ ։

Փշաքաղօղ · մարմինը խօֆ խօֆ էտօղ ։ || քստմնա_փուշ · քստմնափուշ ։

Փշէ՛ ։ || տե՛ս Փուշ բառին ներքեւը ։

Փշոտ · Թիքէնլի ։ || փշոտ · փշուտ · փշաւոր ։

Խիստ Փշոտ · գաթը Թիքէնլի ։ || փշախիտ · փշա_հոծ ։ տե՛ս և Փշովլցած ։

Փշոտ դետին, կմ՛ տեղ · Թիքէնլի Եէր · Թիքէնլիք ։ || փշադետին · փշալայր · փշուտ ։

Փշոտ և կոշտ երկիր ։ || խոպան ։ տե՛ս և Խոպա_տեղ ։

Փշտա և կոշտ ըլլալ ։ || Խոպան լինել. խոպա_նանալ ։
Փշտա և կոշտ ընել ։ || Խոպանացուցանել ։
Փշտա չպուխ ։ || փշալից տատասկինակ. քօւք. կարթիձ. ատամնաւոր գանիլ ։
Փշուր. քըրընթը. քըրըսթը. խըրտուռմ. գըրադընթը. էքմէք ուֆաղը ։ || փշրանք. փխրանք. փշուրք. խշուր ։
Փշպատակ ։ || տե՛ս Փուշպատակ ։
Փշրած. խըրտըլմըշ. ուֆալանմըշ ։ || փշրեալ. փխրեալ. մանրեալ. մալեալ. վկանդ ։
Փշրանք ։ || տե՛ս Փշուր ։
Փշրել. խըրտըլտըրմագ. ուֆալթմագ. ուֆաթմագ ։ || փշրել. փխրել. խշրել. լեխել. մանրել. մալել. վկանդել. ջաղխել. ջաղջախել ։
Խիստ Փշրել, կամ մանր Փշրել. խըրդը մըլդ էթմէք. թօզու փէքսթխըրմագ ։ || տե՛ս Տրորել ։
Փշրելը ։ || տե՛ս Տրորելը ։
Փշրուք ։ || տե՛ս Փշուրը ։

Փ Ո

Փոթ. թէլ' լաֆի, ձաղփոս, և այլն. պուռուշ. պուռուշըգ. պըրթըլըխ. պուռուշուգ. պուռուշ ։ || կնճիռ. կնձիռ. խորշ. կրկնուած. պատռուածոյ. ալիս ։ տե՛ս և Փոթռտոց ։
Փոթորիկ ։ || տե՛ս Մրրիկ ։
Փոթռտել ։ || տե՛ս Փոթփոթ ընել ։
Փոթռտել. էէրանը թոք թոք ընել ։ || տե՛ս Շղել ։
Փոթռտոց. Փոթռտուք. } թըփթըփ ըլլալը. պուռուշուգլուգ. պուռուշտուրլուգ. պուռուշուգ ։ || խորշխորշանք. խորշխորշանի. կնճիռ. կնձիռ. կնձիռն ։
Փոթռցնել. թանը չաթ թօզընէլ. չաթ մէթըընէլ ։ || ճոխապատում առնել. պերճապատում ճառել. վերագրգռել ճոխաբանել ։
Փոթփոթիլ ։ || տե՛ս Փոթփոթ ըլլալ ։
Փոթփոթ. թօբարած. թօբթօբ. պուռուշ պուռուշ ։ || խորշ խորշ. խորշխորշան. խորշխորշանի ։
Փոթփոթ ըլլալ. թօբարիլ. պուռուշմագ. պըրուշմագ. պըրուշլանմագ ։ || խորշ զխորշիւ իջանել. խորշխորշիլ. խորշոտիլ. կնճռիլ. կնձռիլ. քծծիլ ։
Փոթփոթ ընել. թօբարել. պուռուշդուրմագ. պուռուշթուրմագ ։ || խորշ խորշ առնել. խորշխորշել. խորշանկել. խորշոտեցուցանել ։
Փոթփոթ տեղուանք. պուռուշուգ եէրլէր ։ || տե՛ս Փոթռտուք ։
Փոթփոթիլ ։ || տե՛ս Փոթփոթ ըլլալ ։
Փոխ. դուր ծածկա մէջ նըրուէն ։ || փոխ ։
Փոխ մը սաղմոս ։ || սաղմոսափոխ ։
Փոխ. էօտիւնճ ։ || փոխ ։
Փոխ առնել. էօտիւնճ ալմագ ։ || փոխ առնուլ. 'ի փոխ առնուլ. ընդ փոխ մուանել. ընդ փոխս մուանել ։
Փոխ առնել. տման, կամ ատափոխնուլ, և այլն. էօտիւնճ ալմագ. էյրէթի ալմագ ։ || յանձն առ_նուլ. 'ի փոխ առնուլ ։
Փոխ առնելը. էօտիւնճ ալմագ ։ || փոխառութիւն ։
Փոխ առնօղ. էօտիւնճ ալան ։ || փոխառու. փոխառիկ ։
Փոխ տալ. էօտիւնճ վէրմէք ։ || փոխ տալ. 'ի փոխ տալ. փոխատրել ։
Փոխ տալ, տման, ատափոխնուլ, և այլն. էօտիւնճ վէրմէք. էյրէթի վէրմէք ։ || յանձն տալ. 'ի փոխ տալ. 'ի փոխ աւանդել. փոխա_տրել ։
Փոխ տալը ։ || փոխատուութիւն ։
Փոխ տւօղ. էօտիւնճ վէրէն ։ || փոխատու. փոխատուիչ ։
Փոխը վճարօղ ։ || փոխահատոյց. փոխա_տու ։
Փոխան. փօն. թաման ։ || վարձք ։
Փոխանակ որ. չիւնքի ։ || փոխանակ զի. այնու զի. տե՛ս և Անոր համար որ, և Որովհետեւ ։
Փոխանորդ. վէքիլ ։ || տե՛ս Աթոռակալ ։
Փոխանորդութիւն. վէքիլլիք. վէքիլութ ։ || տե՛ս Աթոռակալութիւն ։
Փոխարէն. մուխաբէլէ. պէտէլ ։ || փոխայէն. փոխանակն. փոխադարձ. փոխանորդ. փոխանն ։
Կամ, հատուցումն. անդրադարձ. արդ_ատուր. վճար. վճարումն. դարձուած. դարձ փոխարինի. անդրադարձ փոխարի_նի. յեղադարձ. յեղափոխ. հաւասարն. կշիռն. փոխատրութիւն ։
Փոխարէնը տալ. մուգապէլէսինի վէրմէք. պէտէլինի վէրմէք ։ || փոխարինել. փոխանա_կել. փոխադարձել. յեղադարձել. անդրա_դարձել. փոխանիւորել. փոխաւորել. հատուցանել. վճարել ։
Կամ, դարձ փոխարինի առնել. տալ զանդրա_դարձ փոխարինին. հատուցանել զհաւա_սարն. զկշիռն տալ. վճար հատուցման առնել ։
Փոխել. տէյիշմէք. տէյիշտիրմէք ։ || փոխել. փո_փոխել. փոխագրել. փոխարկել. փոխա_կերպել. փոխակերպել. փոխաձեւել. փո_խանակել. փոխատարրել. փոխատրել ։
Կամ, այլայլել. այլազանել. այլափոխել. այլասեռել. տարբերել. դերարկել. յեղ_յեղել. յեղեղել. յեղել. յեղյեղուլ. յե_ղուլ. յեղարկել. յեղաշրջել. յեղափոխել. յեղանակել. յեղաշարժել. շրջանակել. շուրջանակել. շրջշրջել. խծբծել ։
Փոխել' բան բանի հէտ. տէյիշ էթմէք. տէյիշ թօ_գուշ էթմէք ։ || ընդ միմեանս փոխել. փո_փոխել. փոխանակել. փոխարինել. փո_խատրել. փոխագրել. փոխաւորել. փո_խանորդել. փոխարկել. ընդ փոխս մատա_նել ։
Փոխել' զգուանը. րէնկինի տէյիշտիրմէք. պօյամագ ։ || փոխել զգոյնն. այլագունել. դժ_գունել ։ տե՛ս և Գոյնը թափել ։
Փոխել' մէկ բանէն 'ի մէկալ բանը. ... 'ի յօղ ։ || փոխել. փոխարկել. փոխադրել. դերարկել. յեղանակել. լուծանել. թաղ_կել. թղկել ։ տե՛ս և Փոխել. տէյիշմէք ։
Փոխել' տեղէն ։ || տե՛ս Տեղէն հանել ։
Փոխել քիպլէթը, կամ կերպարանքը ։ || տե՛ս Ծնեալորիլ ըլլալ ։

Փոխելը, կմ } տէյիշ. տէյիշտիրմէ. տէյիշմէ-
Փոխիլը. } գուշ : || փոփոխումն. փոխադրումն. փո-խարկումն. փոխանակերպումն. փոխաձևումն. փոխանակութիւն. փոխատրումն. փոխարինութիւն. այլափոխութիւն. այլակերպումն. այլաձևումն. այլադարձումն. յեղափոխումն. յեղանակութիւն. այլայլումն. տարբերումն. շրջանակութիւն. յեղաշրջութիւն :

կմ, փոփոխումն. յեղափոխումն. յեղա-նակումն. յեղյեղումն. յեղեղումն. յե-ղումն. շրջումն. Թաղկումն. այլակեր-պումն. տարբերումն. այլակերպք. այլա-փոխ. յեղանակ :

Փոխինտ. խաւուք. գաւուք : || փոխինդ :

Փոխն 'ի փոխ, կամ Փոխն 'ի փոխը. տէյիշ իւէ. նէօպէթ իւէ : || փոփոխ. փոխանակաւ :

Փոխնորդ. ֆոխնէյմ. տէյիշտիրէնճէ. տէյիշէնճէ : || փոխանորդ. փոխանորդական. փոխա-նական. հանդերձեալ :

Փոխնորդ կապայ. տէյիշտիրէնճէ գոճքլան. պէօյ-իւք կիւն գոճքլանը : || պատմուճան փոխա-նակիս. պատմուճան հանդերձեալ. փո-խանորդական զգեստ :

Փոխուիլ. տէյիշմէք : || փոխիլ. փոփոխիլ. փոխարկիլ. փոխադրիլ. փոխատրիլ. փո-խակերպիլ. փոխաձևիլ. փոխատարրիլ. փոխանակել :

կմ, այլայլիլ. այլափոխիլ. այլաձևիլ. այ-լակերպ լինիլ. այլադառնիլ. յեղաշրջիլ. յե-ղափոխիլ. յեղադարձիլ. յեղանակիլ. շրջա-նակիլ. շրջիլ :

Փոխուիլ մէյտէնտէ էթմէք. պիրի պիրի էէրինէ կէչմէք : || փոխանցիլ. յաջորդիլ. հոլովիլ. ընդմիտանել :

Փոխուիլ. ուլաշմագ. ըլլաշ ցալը : || տե՛ս Ուլաշմիշ ըլլալ. պուլուշմագ :

Փոխուիլը : || տե՛ս Փոխիլը :

Փոխուող : || տե՛ս Փոփոխական :

Փոխուող : || տե՛ս չՓոփոխուող :

Փոփոխուիլ. որք որք տէյիշմէք. պիրի պիրի իւէն տէյիշտիրմէք : || փոփոխել. շրջշրջել :

Փոկ. խայիշ. գայըշ : || փոկ. Նեարդ. կապ կա-շեղէն :

Փոկեր. խայիշներ. գայըշլար : || փոկք. Նե-արդ. Ներդեր :

Փոկէ. խայիշէ. գայըշտան : || փոկեայ. Ներդ-եայ :

Փոկէ շինած, կմ Փոկով պատած. գայըշլը : || փոկաւոր. Ներդաւոր :

կմ, Ներդեայ. փոկեայ. փոկագործ. փո-կապատ. քեմպապատ :

Փոկէ ոտք ունող. սինիր այաքլը : || փոկոտն :

Փոկով կապած. գայըշըլան պաղլանմըշ : || փո-կակապ. Ներդակապ :

Փող : || տե՛ս Պօղազ :

Փող : || տե՛ս Ըստակ :

Փող : || տե՛ս Պօրու, և Զուռնայ :

Փողոց. սօգագ. սօգագ : || փողոց. փող. պո-ղոտայ : տե՛ս և Սօգագ :

Փողպատ. եախայ. եագայ : || օձիք. փողպատ : տե՛ս և Խայթան :

Փողրակ, կմ Փողրանիկ. թիւնիկ : || խողովակ. փողրակ. ցնցուղ :

Փողրակի ձև ունող. թիւնիկ կիպի : || խողո-վակաձև. խողովակակերպ. ցնցղակերպ. ցնցղաձև :

Փոյթ : || տե՛ս Հոգ :

Փոյթ ունենալ. } համամը օլմագ. մուհիմ օլ-
Փոյթքըլլալ. } մագ. գամ չէքմէք : || փոյթ ունիլ. փոյթ տանել. փոյթ 'ի մէջ առնուլ. փոյթ 'ի մէջ առնել. փոյթ լինիլ Նմա : տե՛ս և Հոգ ունենալ :

Փոյթը չըլլալ. համամը օլմամագ. համամընըզ օլմագ : || տե՛ս Հոգ չունենալ :

Փոյթդ է նէ. համամըդ է նէ. համամըն ըսա : || եթէ փոյթ է քեզ. եթէ կծէ ինչ քեզ :

Փոյթըդ չէ. համամըդ տը. համամըն տէյիլ տիր : || ոչինչ է քեզ փոյթ. փոյթ ինչ ոչ է քեզ. քեզ չէ փոյթ. հոգաս զնա և ոչինչ. կծէ քեզ և ոչինչ :

Փոյթն է նէ. համամընէ նէ. համամըըյ ըսայ : || ե-թէ փոյթ իցէ Նմա. եթէ կծէ ինչ Նմա :

Փոյթս է նէ. համամըս է նէ. համամըմ ըսա : || եթէ փոյթ է ինձ. եթէ կծէ ինձ :

Փոշի. թօզ : || փոշի :

Փոշի դարձնել. թօզի պէս մանտըրմագ. թօզայ տէօնտիւրմէք. թօզ կիպի էթմէք : || 'ի փոշի փոխար-կել. փոշետեսակ յեղանակել. մղեղել. մալել :

Փոշիի պէս. թօզ կիպի : || փոշետեսակ. փոշեսարսա. փոշեքատակ :

Փոշիման ըլլալ. փօշման օլմագ : || տե՛ս Զղջալ :

Փոշիմանութիւն : || տե՛ս Զղջում :

Փոշմնցնել : || տե՛ս Զղջացնել :

Փոշոտ. թօզլու. թօզլուգ : || փոշոտ. փոշոտեալ :

Փոշոտիլ. թօզլանմագ : || փոշոտիլ. փոշոտ լինիլ :

Փոշոտութիւն. թօզլուլուգ : || փոշոտութիւն :

Փոս. չուգուր. չուգուր : || փոս. սոր. սոյլ. խոր. գուբ. գեհ :

կմ, փորած. փորուեած. փորոց. խորոշ. խորոշ. խոռոչ. խոռոչակ. խորխորատ. խորխորատ :

Փոս մեծ, և խոր. պէօյիւք չուգուր : || խորխո-րատ. խորխորատ. խոռոչ. գեհ. վիհ. տարտարոս :

Փոս. չուխուր փէչտանէ, որ բանի մը վրայ խո-գտնըլուր, թէ շինած ըլլան՝ և թէ բնական : || փոս. գոգ. գոգած. փորոց. խորշ :

Փոս աչուի, կմ } չուգուր կէօզլիւ. չուգուր
Փոս աչք ունող. } կէօզլիւ : || խորակն. խորակնեայ :

Փոս բանալ. չուգուր աչմագ. չուգուր գազմագ : || փոս հատանել. սորս հատանել. պեղել զփոս. տե՛ս և Փոսցնել :

Փոս ընել : || տե՛ս Փոսցնել :

Փոս ունող. չուգուրլու : || փոսաւոր. գոգա-ւոր :

Փոս ու խաւար : || խաւարագուբ. զնդան :

Փոսով լցուած. չուգուր [illegible] : || փո-սալի. փոսալից. փոսալիր. խորխորատա-լիր :

Փոսիկ · չուքուրճայ ։ || փոսորակ ։

Փոսանալ · չուքուրլանմագ ։ || փոսանալ · փոսորակիլ · փոսիլ · գոգիլ · գոգանալ · խոռոչիլ · փապարիլ ։

Փոսասիկ · չուքուրճուգ ։ || փոսորակ ։

Փոսասիկ ըլլալ · չուքուրճայ օլմագ ։ || փոսորակիլ · գոգանալ · գոգ առնուլ · գոգ գործիլ ։

Փոսասիկ ըլլալը ։ || փոսորակութիւն · գոգաւորութիւն · գոգութիւն ։

Փոսասիկ ընել · ինչ մը փոսցնել · չուքուրճայ էթմէք · || փոսորակել · գոգաւորել ։

Փոսցած · չուքուրլանմըշ ։ || փոսեալ · փոսացեալ · գոգեալ · գնտաձոյն · գիճաձոյն · փոսաւոր · գոգաւոր · գոգաձև ։

Փոսցնել · չուքուրլամագ · չուքուրլաթմագ · չուքուրլանտըրմագ ։ || փոսել · փոսեցուցանել · փոսացուցանել · փապարել · գոգել · խոռոչել ։

Փոսցուցած ։ || տե՛ս Փոսցած ։

Փոր · գառըն ։ || որովայն · յորովայն · աղանդ · արգանդ · պորտ · գոգ ։

Փոր · ֆորմ մըլէ բաները ամենուը մէջէն · գառըն իչի · պաղըր · պաղըրսագլար ։ || փոր · փորոտի · փորոտիք · ընդերք ։

Փորը գարտակ, կա՛մ պարապ · գառնը աճ ։ || դատարկապորտ ։

Փորը երթալ ։ || տե՛ս Փորը քչել ։

Փորը ուռած · գառնը էֆքինմիշ · գառնը եէլլի · պաղըր ըշ-ըշ- ։ || ուռընգեր ։

Փորը ուխած կերակուրը ։ || մթերք որովայնի · խծմղմունք որովայնի ։

Փորը քչել · փոր եէթմէ · իշէալ սուրմէք ։ || աղօկել · աղօկիլ · լուծանիլ որովայնի ։

Փորը քչելը · իշէք սուրմէսի ։ || աղօկումն · որովայնածութիւն ։

Փորը քչեցնել · իշէալին սուրտուրմէք ։ || աղօկել · աղօկեցուցանել · լուծանել զորովայնն ։

Փորու եղ · իչ եաղը · փօնդ եաղը · պէօվրէք եաղը · պաղըրսագ եաղը ։ || Ճարպ · պարարտութիւն ։

Փորու ետեէ ընկնող ։ || տե՛ս Որկրամոլ ։

Փորու որդ ։ || տե՛ս Ճիճի · որդնոտ ։

Փորու սիրտ · գառըն եէլէլի աղր ։ || կարիք որովայնի ։

Փորու սիրտ կրել · փաղբայս չըմագ սըլէքն օլմագ ։ || Նեղիլ 'ի կարեաց որովայնի · Նեղիլ 'ի կարեաց մարմնոյ · սախալիլ յորովայնէ ։

Փորու վրայ երթալ ։ || տե՛ս Սողալ ։

Փորու ցաւ · սանճը ։ || խիթ · խէթ ։ տե՛ս և Խլօստակ ։

Փորած · գաղըլմըշ ։ || փորեալ · բրեալ · փորածոյ · բրածոյ · բրածու ։

Փորած · քորէրէք չինած · օյմա ընէրէք յեն մը հանած ։ || տե՛ս Օյմալը ։

Փորած գիր · գաղըլմըշ եազը ։ || քանդակ · քանդակեալ ։

Փորած պատկերք ։ || տե՛ս Արձան ։

Փորած տեղ · գազըլմըշ, եէ օյուլմուշ եէր ։ || փորուածք · փորած · բրած · փորոց ։

Փորախորիկք, կամ Փորախարինք ։ || տե՛ս Վարցաւ ։

Փորել · գազմագ ։ || փորել · բրել ։

Փորել · պէոր, պէօյպ, և այլն · քորէրէք չինել · վըրան յեն մը հանելով օյմա ընել · գազմագ · օյմագ · թռաշիր էթմէք ։ || քանդակել · քանդակագործել · քանդել · գրոշել ։ տե՛ս և Օյմայ ընել ։

Փորելով գրել · ֆազէ, քազէ, եէ պէօյպ վըրայ գիր քորել ։ || տե՛ս Գիր փորել ։

Փորելով հողը գուրս տալ ։ || պեղել · հատանել ։

Փորելով փնտռտել · գազէք արամագ ։ || կրկտել · յուզել · որոնել ։

Փորելով փնտռտելը ։ || կրկիտ · յուզումն · յոյզք ։

Փորելով փրցնել · օյարագ գօփարմագ ։ || խատատել · խաւել · հատանել ։

Փորթուգալ · * պրթուղ է անուն թագաւորութեան ։ || բալզուկ ։

Փորթուգալ · էրէնը ։ || լուսախաղալից ։

Փորթուկեղ · ալգի անանը ։ || լուսախաղալիցի · այր 'ի լուսախաղալեաց ։

Փորձ · թէջրիպէ · թէճրիպէ ։ || փորձ · փորձառութիւն · հանդէս ։ տե՛ս և Հաւանեա, և Ջեշնի ։

Փորձած · թէջրիպէ օլունմուշ · թէջրիպէն անցնըմըշ · սընանմըշ · փէյլէնմիշ ։ || փորձ · փորձակեալ · փորձառու · փորձեալ · փորձ առեալ ։

չՓորձած, կա՛մ չՓորձող · թէջրիպէսիզ · սընանմըշ ։ || անփորձ · անփորձակեալ ։

Փորձանք · պէլայ · պէլլալը · գազայ · հաթայ · գաղէր ։ || փորձանք · պատահումն · պատահար · արկած · արկածք · յարկած · արկուծած · արկուծածք · զարկուծած · հարուածած · դիպուածած · չարադիպութիւն · չարիք · տառապանք · աղէտք · վտանգք · վտանգ · վտանգք · վտանգ · եղեռն ։

Կա՛մ, փորձ · անցք · վիշտք · վիշտ · կիրք · աղէտք · աղէտ · աղէտք · դաւք · դաւ · գէտք · եւք · արկք ։

Կա՛մ, փորձութիւն · ձախորդութիւն · վշտակրութիւն · աղցաւորութիւն · եղեռնութիւն · չարութիւն · չարակրութիւն · չարադիպութիւն · կրաւորութիւն ։

Փորձանք մահուան ։ || տե՛ս Մահուան փորձանք ։

Փորձանք պատահման · գազայ պէլայ ։ || արկածք չարեաց · հարուածք չարեաց · պատիժ պատահման · պատահար · պատահում ։

Փորձանքի ընկեր · հաթադաշ · պէլադաշ ։ || փորձակից · փորձանակից ։

Փորձանքի հանդիպած · գազային մէջ ընկած · գէլայը գազայի եէկած · պէլայի կէլմիշ պաղընայ · պէլայայ ուղրամըշ ։ || փորձանաւոր · վշտատես · վշտահար · վտանգահար · պատահար · աղէտահար · արկածեալ · փորձ ։

Փորձանքի հանդիպիլ · գազային մէջ ընկնիլ · գէլայը գազայ գալ · պէլայայ ուղրամագ || 'ի փորձութեան 'ի մէջ արկանիլ, կա՛մ անկանել · փորձանաց հանդիպիլ · արկածք պատահսի 'ի նա գիպիլ · վշտատես լինիլ · 'ի

չարիս անկանիլ. անցանել անցից ընդ նա. արկածիւք վտանգիլ. առաՃերածք ածիլ, կամ գալ՝ ի վՐ աչաց:

Փորձանքի հանդիպիլը: || փորձանաւո֊րութիւն. վտանգաւորութիւն:

Փորձանքի հանդիպացնել. ֆորչալը լէք եէքէլ. գլըխը ֆորչալը քէրէէ. գլըխը քոր պէլէէ. պէ֊լայալ ուղրաշտըրմաք: || ՚ի փորձութիւն ՚ի մէջ արկանել. փորձանաց գիպեցուցանել. վտանգաւոր առնել. անցուցանել չարիս Է մարդ. ածել առաՃերածս ՚ի վերայ աչաց. արկանել ՚ի չարիս՝ կամ ՚ի վիշտս՝ կամ ՚ի վտանգս. վտանկեցուցանել. վտանկել:

Փորձանքով ապրիլ. ֆորչալըլէրլէ քէչինմէք. պէլալը լըւն քէչինմէք: || վտանգիւն կեալ. վտանգեաց լինել. վտանգեցին լինել. մե֊ծավիշտ վարել զկեանս. բազմավիշտ կե֊նօք մաշիլ. ունիլ զկեանս կեղեալս. կե֊ղանօք կենցաղիլ:

Փորձանքով լիք: || փորձալից. աղէտալից. աղէտալիր:

Փորձանքաւոր. պէլալը. փալաքէթլի: || չարա֊կրական. չարապատահ. աղցաւոր. աղէ֊տաւոր. աղիտաւոր. վտանգաւոր. վտան֊կաւոր. վտանգաբեր. վտանկաբեր. աղէ֊տաբեր. աղէտաբեր. աղիտաբեր. աղի֊տալի: տե՛ս և Վտանգաւոր:

Փորձել. թէջրիպէ էթմէք. թէճրիպէյէ ալմաք. սընա֊մաք. փէյլէմէք: || փորձել. զփորձ առնուլ. փորձ առնել. փորձ տեսանել. ՚ի փորձ մտանել. զչափ առնուլ. հանդէս առնել. ՚ի հանդէս մտանել. առնուլ զՃաշակ. Ճա֊շակել. հշտել. հշտորդել:

Փորձել զհամն: || տե՛ս Համը տեսնել:

Փորձելը: || տե՛ս Փորձ, և Փորձումն:

Փորձելով. թէջրիպէ էտէրէք. թէջրիպէ իլէ: || փորձելով. փորձումբ. փորձաբար:

Փորձումն. ֆորչէւը. թէջրիպէ. թէճրիպէ: || փոր֊ձութիւն. փորձառութիւն. փորձ:

Փորձութիւն. պէլա: || տե՛ս Փորձանք:

Փորձող. թէջրիպէ էտէն: || փորձօղ. փորձիչ. փորձառու:

Փորճըկել: || տե՛ս Փորփչարկել:

Փորով, մարդ. ֆորը պէկ. գարնը պէօյիւք. գա֊րընըը: || մեծորովայն. մեծափոր:

Փորով. պէկ ֆոր ոսկոր, կարաս, ֆտալ, քըէլ. և այլն: || ծոցաւոր. գոգաւոր. խոռոչաւոր. խորշաւոր. խորշեղէն:

Փորով բան. պէկը պէկ ֆոր ոսկոր. այրինքն պէկ խալլըխ: || խորոփիք. գոգածք:

Փորուք: || տե՛ս Փորուածք:

Փորոք: || տե՛ս Փեթակ:

Փորուած: || տե՛ս Փորած:

Փորուածք. ֆորուք. գաղընթը: || փորոՃած. փորած. բրած:

Փորուածք՝ ղալեմով, և նմանիքս: || տե՛ս Օրմայ:

Փորփչարկել. գաղըշտըրմաք. գարըշտըրմաք: || փորփորել. կրկտել:

Փորքշուք. խարէ ոխարմեան. խարէ ոխարմէչէլիզի. խոհալ: || Թանչ. անհոգութիւն:

Փութ: * || տե՛ս Կուռք:

Փութփչէլեզ: * || տե՛ս Կռապաշտ:

Փուլ: * || տե՛ս Ըստակ:

Փուլ. * բարքի պէս կըր ղարք: || վահանակ:

Փուլ՝ * չկան: || տե՛ս Թեքի չկան:

Փուլ. խելէլը. էրէէլ: || փուլ. փլումն. կոր֊ծանումն:

Փուլ ածել: || տե՛ս Փլցնել:

Փուլքու. * ֆուլէ ղարք ոսկոր: || վահանա֊կաւոր:

Փուլքու՝ չալ. և այլն: || Թեփաւոր. Թեփա֊մորթ:

Փուխ. Թաղ. կիւլիէճիք: || փուխր. վտկանակ. անգայթ:

Փուխ սխտոր ունող: || տե՛ս Սխտոր կակուղ:

Փուճ. էօֆ. էօֆլըւք. (գոյական): || տե՛ս Ունայն:

Փուճ. բոշ. անպէտ. գէչ. պօշ. խուֆ. գօ֊նի. պաքլը. (ածական). || սին. անօտի. ունայն. նանիր. պխտակ. դատարկ. նկուն. չնչին. ներգև. չքոտ. ոչինչ. չարէս. չինչ. չիք. զուր. բայ. բաւ. զուր օրինակ.

Փուճ խօսքերով լափզացանութիւն կընել: || զի ՚ի բայ բանից կակաղէ:

Ենոր Փուճ խօսքերէն զանէր է: || ա՛ ՚ի բամ բանից նՐ պժգացեալ կայ:

Կամ, ընդունայն. անշահ. սրսուգ. ընդ֊վայր. զրպարտ. տարապարտ. տարապարծ. վարկպարազի. հարեւանցի. անվաւեր. փո֊նաք. փանաքի. փանաքեայ. օգալից. օգա֊տեսակ. ոչինչաքեայ. ոչինչաբէ. ոչինչակէ. չքնոտի. չանարգի. չնարգի. չնարգ. չա֊նարգ. գերև. ՚ի գերև:

Կամ պղպջես. արհամարհ. յետնեալ. ան֊կած. վատթարին. անարգին. ընկեցիկ. ՚ի բացընկեցիկ. աղկաղկ. աւաղուկ. ա֊պախտ. ախերկան. ախերական. աւրուա֊կան. դերևական. չանարգալ. արպաշորհ. տարաշորհենի. Թարմասար. ամպէտ. ամէպէտ. ընդվայրահար. երկբզանդական. երեքդանիկեան. ձգելի. յետալին. խոտան. խնդբուռն. գծուծ. մրդուղ. մրքուղ. յա֊հուր. ահուր. յախուրն. յախուռն. Թրու֊պատիր:

Փուճ բան. պօշ շէյ. պօշ սէօզ: || ոչէք. անտէք. նանրուէք. ունայնութիւք. ունայնութիւն. ընդունայնութիւն. ունայնաբանութիւն. սնա֊բանութիւն. դատարկաբանութիւն:

Փուճ բան խօսիլ: || տե՛ս Դատարկ բան խօ֊սիլ:

Փուճ բան մտածող. պօշ շէյ ֆիքր էտէն: || ընդունայնամիտ. ունայնամիտ. սնամիտ. զրամիտ. սրբոՃամիտ. սրբոՃախորհ. ու֊նայնախորհ. ունայնախոհ. ունայնախոր֊հուրդ. նանրախորհուրդ. սնախորհուրդ. զրախորհուրդ:

Փուճ բան սիրող. պօշ շէյ սէվէն: || ունայ֊նասէր. սնոտիասէր. սրբոՃամիտ:

Փուճ բանի ետևէ ընկնող. պօշ շէյէ թուլիզ || զրախնդիր. ընդվայրաքննին:

Փուճ բանով հպարտանալ. պօշ շէյ իլէ, ի պօշ էէրէ՝ մաղրուլլանմաք: || բամ բանիւք հպարտանալ. ոչէիւք հպարտանալ:

Փուճ ելլել. || տե՛ս Պարապ ելլել:

Փուճ զրուց, կամ Փուճ խօսք ։ Ս տես Դատարկ բան ։
Փուճ ըլլալ ։ Ս տես Փճանալ ։
Փուճ ընել ։ Ս տես Փճացնել ։
Փուճ Թահձին ․ պօշ քահձի ։ Ս ունայնամտուԹի ․ խոլագամտուԹի ․ ցնորք ․ ցնորամիտ ․ սուտ վարկածք ։
Փուճ համարիլ ։ Ս տես Բանի տեղ չդնել ։
Փուճ տեղը ։ Ս տես Զուր տեղը ։
Փուճուփուճ ․ պօշ ճօշ ։ Ս ունայնունայնուԹի ․ խոտելապատիր ։ տես և Սնոտուփուտ , և Ունայնոյն ։
Փուճղար , կամ փուղար ։ * Ս տես Ապուր ։
Փունջ ․ ջէմէթ ․ Ս փունջ ․ ծոպ ․ վերջ ․ վերջք ․ վերջաւորք ։
Փունջ ․ ծաղիկ , և նմանեաց ․ քոպալ ․ փեշէմ ։ Ս փունջ ։
Փունջ փունջ ․ քուպալ քուպալ ։ Ս փունջս փունջս ․ փունջ առ փունջ ։
Փուշ ․ Բիտէն ․ փուշէն ։ Ս փուշ ․ բարկանիմ ․ տատասկ ։
Փուշ , որ տաշտը կու մտնէ ․ փունջ ծիտէնի ։ Ս ձանձրալ ․ կանգար ։
Փուշ՝ որդի , որ մարդուն մէջը մտնէ ։ Ս խէթ ․ խայթ ։
Փուշ բերող ․ } Բիտէն հասցնող ։ Ս փշաբեր ․ տատասկաբեր ․ փշածին ։
Փուշ բուսցնող ․ }
Փուշ պսակ , կամ Փշապսակ ․ Բիտէն ծաղիկ ․ Ս փշեպսակ ․ փշամաշկեԹ պսակ ․ փշեղէն պսակ ․ փշագործ պսակ ․ պսակ 'ի փշոց ։
Փուշ ցանող ․ Բիտէն էքէն ։ Ս փշացան ․ տատասկացան ։
Փուշ փուշ , ձող , իմ որին բան ։ Ս խոզան ։
Փուշ փուշ ըլլալ մարդուն մարմինը՝ կամ մազերը ։ Ս տես Փշաքաղիլ ։
Փուշ փուշ կանգնիլ մազերը ։ Ս տես Փշաքաղիլ ։
Փշէ ․ } Բիտէնտէն ։ Ս 'ի փշոյ ․ փշեայ ․
Փշէ շինած ․ } փշեղէն ․ փշանուԹ ։
Փշով , կամ Փշերով լցած ․ Բիտէն ․ Ս փշալի ․ փշալիր ․ փշալից ։
Փշով խցցած ․ Բիտէնիլէ ․ Ս փշահեղձ ․ փշահեղձեալ ։
Փուշման ։ Ս տես Զղջումն ։
Փուշման ըլլալ ։ Ս տես Զղջալ ։
Փուշտ ․ * Ս իգացեալ ․ ձակացեալ ․ սոդոմ-ական ․ սոդոմական ։
Փուշտ ըլլալ ․ ․ ․ ։ Ս իգանալ ․ ձականալ ․ ․ ․ ․ ։
Փուշիկ ։ Ս տես Հալածաբուշտ ։
Փուռ ․ ֆուռուն ։ Ս փուռն ։
Փուռ ․ ․ ․ ։ Ս հացատուն ․ հացագործարան ․ հացարարանոց ․ փուռն ։
Փուռ՝ ․ ․ ․ ։ Ս բովք ․ քուրայ ․ քուրայ ․ քուրք ։
Փուռ՝ ․ ․ ․ ։ Ս հնոց ․ բովք ․ քուրայ ․ քուրայ ․ քուրք ։
Փուռ՝ ․ ․ ․ ։ Ս հնոց ։
Փառն մէջ եփել , հաց ․ ․ ․ ։ Ս Թխել ․ եփել ։
Փուռն մէջ եփել՝ ․ ․ ․ ։ Ս տես Թրծել ։
Փուռշուլուխ ․ * ․ ․ ․ ։ Ս ․ ․ ․ ․ գաղար ։
Փուս ։ * Ս տես ՏրտմուԹի ։
Փուս ։ * Ս տես Մշուշ ․ փոշին ։
Փուս ըլլալ ․ ․ ․ ․ ։ Ս տես Մշուշ ըլլալ ։
Փուստ ․ * ․ ․ ․ ։ Ս տես Գործիք ։
Փուստ՝ ․ ․ ․ ։ Ս տես Կազմելու գործիք ։
Փուստ՝ ․ ․ ․ ։ Ս տես Զինու զարդ ։
Փուստ՝ ․ ․ ․ ։ Ս տես Զէնք ։
Փուստալը ։ * Ս գործիաւոր ․ կազմածաւոր ․ կահաւոր ․ զինաւոր ․ ամբաւոր ․ ըամբաւոր ։
Փուստսուզ ․ * Ս անգործի ․ անկազմած ․ անկահ ․ անկարասի ․ անզէն ․ տապաղէն ։
Փուստսուզ ձէնիկ ընել ։ Ս անզէն մարտնչիլ ․ տապաղէն մարտնչիլ ։
Փուս եար ։ * Ս տես Տրտմուն , և խիստ մեծ ՏրտմուԹի ։
Փուս եար , կամ Փուս եար եղող ։ Ս տես Տրտմուն , և խիստ Տրտմուն ։
Փուս եար ըլլալ ։ Ս տես Տրտմիլ ։
Փուսու ։ * Ս տես Դարան ․ ․ ․ ։
Փուսու գուրուճու ։ } Ս տես Դարանը մտնող ։
Փուսու եաճի ։ }
Փուսու գուրմագ ։ Ս տես Դարանը մտնել ։
Փուսուլայ ․ * հալէոյ և նման , որ ․ ․ ․ ։ Ս չոԹանակ ․ օղրակ ։
Փուսուլայ ․ ․ ․ ։ Ս տես Սլաստուլայ ։
Փուստումաշ ։ * Ս տես Փաստմաշ ։
Փուտ ։ Ս տես Փտած ։
Փուփուլայ ։ * Ս տես Բուբըլայ ․ ․ ․ ։
Փուք ․ ․ ․ ․ ։ Ս փուք ․ շունչ ։
Փուք ․ ․ ․ ։ Ս փուք ․ շունչ ։
Փուք ․ } ․ ․ ․ ։ Ս փուքք ․ փքոց ։
Փուքս ․ }
Փուքս ծախող ․ ․ ․ ։ Ս փքավաճառ ․ փքոցավաճառ ։
Փուքս շինող ․ ․ ․ ։ Ս փքաշէն ․ փքոցաշէն ։
Փուքս փչել ․ ․ ․ ։ Ս փուքս արկանել ․ հարկանել զփուքս ։
Փոխ ։ Ս տես Փոխն 'ի փոխ ։
Փոխականն ․ ․ ․ ։ Ս ․ ․ ․ փոխադրական ։
Փոխախական ․ ․ ․ ։ Ս փոխափոխական ․ փոխափոխելի ․ ․ ․ ։
Փոխել ։ Ս տես Փոխել ։

Փոփոխութիւն · դէյիշ· դէյիշ դօգուշ : ‖ փոխ · փոփոխումն · փոխանակումն · փոխաւորումն · փոխարինութիւն · փոխադրումն · փոխանակումն : տես և Փոխելը :

չՓոփոխելով, կամ առանց փոփոխելու · դէյիշմիշ · դէյիշմէմիշլէյին · դէյիշմիշէրէկ : ‖ անփոփոխաբար · անփոփոխապէս · անյեղապէս · անյեղաբար · անյեղօրէն · անշուշտ :

Փոփոխօղ : ‖ տես Փոփոխական :

չՓոփոխօղ · դէյիշմէյէն · ճամուտ : ‖ անփոփոխ · անփոխելի · անփոփոխելի · անյեղլի · անյեղաշրջելի · անյեղափոխելի · անփոխադրելի · անայլայլելի · անշրջելի · անփոխանակելի · անփոխանորդելի · անտրամադրելի : կամ, անփոխ · անփոխան · անփոխադիր · անփոփոխադիր · անփոփոխական · անփոխադրական · անայլայլական · անայլայլակ · անայլայլուն · անյեղյեղուկ · անյեղեղուկ · անյեղ :

չՓոփոխօղ · մէկէ 'ն մէկուր չանցնօղ · պիրինտէն օպիրինէ կէչմէյէն · ուլաշմայան : ‖ անտարափոխ · անտարափոխելի · անփոխադրական · անփոխադրելի :

Փոքր · քուչուք : ‖ տես Պզտիկ :

Փոքր Թաթար · աղգ մի է : ‖ տաւրիք :

Փոքրաւոր · ֆօրդադի ադաշլար, որ նաև ծառայութիւն կ'ընէ : ‖ փոքրաւոր · աշակերտ · հիպերետ · հեւպերետ :

Փ Չ

Փչած · ֆուրլէնմիշ · եէլ : ‖ շնչեալ · փչեալ · Փչած · տէկ, կմ այս նման բան · ֆուրլէնմիշ · ‖ փչեալ · փքալիր · փքալից · փքալի :

Փչել · ֆուրլէմէք : ‖ փչել :

Փչել հովու · եսմէք : ‖ շնչել · փչել :

Փչելը · ֆուրլէյիշ · եսիշ : ‖ փչումն · շնչումն · սուլումն · փչիւն · շնչիւն · փչողութիւն · շօգլիք · շոգի · շունչ :

Փչելով հրահրել · ֆուրլէմէգ իլէն տութուշ ատէշ պէրմէ : ‖ արծարծել · արծարծանել :

Փչելով ակռած : ‖ փքոցուռոյց : տես և փչած · տէկ, և այլն :

Փչօղ · ֆուրլէյէն · եսէն : ‖ փչօղ · փչարար · փչողական · շնչողական · շնչօղ :

խիստ Փչօղ · քէք ֆուրլէյէն · գաւըմ եսէն : ‖ բռնաշունչ · յորդաշունչ · զառնաշունչ · զառնաշօս :

Փ Ռ

Փռած · սէրիլիւ · եայըլը : ‖ սփիւռ · տարած · ծաւալ · պարզ · ձիգ · ծեր :

կամ, սփռեալ · տարածեալ · ծաւալեալ · պարզեալ · ձգեալ · ծերեալ :

Փռակս · քաղաք է : ‖ պրագայ :

Փռասայ : * ‖ պրասս · պրասի · պրասի :

Փռաւճայ : * ‖ տես Շխտիկ չիտակ :

Փռել · սէրմէք · եայմաք : ‖ սփռել · պարզել : տես և Տարածել :

Փռելը · սէրիշ · սէրմէքլիք : ‖ սփռումն · ծաւալումն :

Փռելուձող · սէրէճէք սըրք : ‖ սփռիչ · սփռոց :

Փռեվեզա, կմ յափռեվեզա, կմ աւպրեվեզա · քաղաք է : ‖ նիկոպոլիս :

Փռթ ընել ծիծաղել · քըռթ եսիք կիւլմէք : ‖ յանկարծածիծաղ լինել · յանկարծագէպ ծիծաղել · յանկարծաձայն ծիծաղել :

Փռնգտալ · անաըրմաք : ‖ փռնգալ · փռնկալ · փռնչել · փռնչալ · փռշտալ · փնչել :

Փռնգտալը · ֆռնգգութ · անաըրըշ : ‖ փռնչումն · փռնչիւն · փռնգիւն · փնչիւն :

Փռնգտալու փոշի · այօնուն որ ֆռնգգալէն փալամուճ կընէ : ‖ փռնչահման · փռնգահման :

Փռնգտուք : ‖ տես Փռնգտալը :

Փռշտալ : ‖ տես Փռնգտալ :

Փռոց · սէրկի : ‖ սփռոց · մեկնոց · սփռոն · սինդոն · սնդոն · պատատառակալ · տապատ :

Փռչըլախ · * քիւզկիւլիւ · պալըքը : ‖ փնջառօր :

Փռուիլ · սէրիլմէք : ‖ սփռուիլ · պարզիլ · սփռեալ լինիլ · պարզեալ լինիլ : տես և Տարածուիլ :

Փռուիլը : ‖ տես Տարածութիւն :

Փ Ս

Փսեղ : ‖ տես Փսխունք :

Փսըրասց · ‖ տես Փսխրասց :

Փսխած · գուսուլմուշ · ‖ փսխեալ · ժայթքեալ ·

Փսխանք : ‖ տես Փսխունք :

Փսխել · ըչէրըտ չըք գուլ · գուսմաք · իչինտէն չըգարմաք : ‖ փսխել · ժայթքել · ժուայթքել · ղէյայճել · որձալ · որձկալ :

Փսխելը · գուսուշ · իչինտէն չըգարմա : ‖ փսխումն · ժայթքումն · ժուայթքումն :

Փսխեցնել · քուսէն թաշ · գուսդուրմաք · իչինտէն չըգարդմաք : ‖ փսխեցուցանել · ժայթքեցուցանել · ժուայթքեցուցանել · որձացուցանել :

Փսխեցնօղ · գուսդուրան · գուսդուրուճու : ‖ փսխեցուցանօղ · փսխեցուցիչ · որձացուցիչ :

Փսխունք · քուսմաք · քուսուք · իչինտէն չըգարմա · իչինտէն չըգան · գուսուգ ‖ փսխի · փսխած · փսխանք · ժայթքանք · ժուայթքանք :

Փսխունք մաւնատա · ‖ ժանգր · շարաւ · պղծափսխս ապականութիւն :

Փսմնաչ · * քուսճաշ · գուսմանտաշ : ‖ հացակից · ճաշակից · ճաշակակից · սեղանակից · կերակրակից · ընդակից · միաճաշակ :

Փսմնաչութիւն · քուսմաշլըք · գուսմանդաշլըք : ‖ հացակցութիւն · ճաշակցութիւն · ճաշակցութիւն · սեղանակցութիւն :

Փսոր : ‖ տես Փշուր :

Փսորել · ուֆալամաք · խըրդալամաք : ‖ փշրել · մանրել : տես և Փշրել :

Փսորտանք : ‖ տես Փշուր :

Փստ ընել : ‖ տես Փստիկ ընել :

Փստած · քիւֆիւ եղած : ‖ վրեպ · վրիպ :

Փստել : ‖ տես Փստիկ ընել :

Փստիկ, կմ Փստուկ · պօշա : ‖ վրեպ · վրիպ · վրիպանք · վրիպումն · վրիպութիւն :

Փստիկ ընել · քուշա · քուշ ընել · պօշա գալմագ · հասդաթսզ գալմագ : ‖ վրեպ լինել · վրիպ լինել

զերծեալ կամ ՚ի գերութենէ. ՚ի գերէ կամ ՚ի գե֊
րեաց ելանել. գերեածնալ. գերելի. փրկել:

Փափրա: * ‖ տես Փափրաց:

Փափրաց. } [illegible]
Փաւրաց. } [illegible] ‖ զրթմնեցուց. զրթմնեցուն. շշնջուն.
հծծուն. շշնջիւն. շշունջ:

Փափաղ. [illegible] ‖ շշնջել. զրթմնջել.
հծծել:

Փափաղով հարցանել. [illegible] ‖ հծծել:

Փասմաչ: * ‖ տես Փասմաչ:

Փ Տ

Փտութիւն. [illegible] ‖ փտութիւն. ապա֊
կանութիւն. գէջութիւն. փուտ. մեց. երգ:

Փտութիւն, բանից, կամ պիտոց: ‖ ժանտ. ժանտ.
ժանտագործութիւն. ժանտագործութիւն. խամրութիւն.
խամրութիւն: տես և վերի Փտութիւնք:

Փտած. [illegible] ‖ փտեալ. փուտ.
մեցուտ:

Փտած՝ ... կամ պտուղ: ‖ փուտ. ժանտ֊
կոտ. ժանտգոտ:

չՓտած. [illegible] ‖ չփտեալ. անփուտ:

Փտած տերևը, որ ... [illegible]
[illegible] ‖ փուտ:

Փտեցնել. [illegible] ‖
փտեցուցանել. փտել. ապականել. ղեղ֊
ծանել. հարկանել:

Փտեցնող. [illegible] ‖
փտեցուցանող. փտեցուցիչ. ապականիչ:

Խիստ Փտեցնող. [illegible] կամ պէօ֊
նէկ: ‖ չարաժանգաւոր. չարամեց. մեցամէտ:

Փտիլ. [illegible] ‖ փտիլ. ղեղծանիլ. ա֊
պականիլ. մեցանիլ. Թօշկանալ:

Փտիլ՝ բանից, կամ պիտոց. [illegible] ‖ փտիլ.
ապականիլ. ժանտանալ. ժանտգոտիլ. խամ֊
րանալ. խամրիլ:

Փտիլ՝ [illegible] կամ [illegible], կամ [illegible] բա֊
նի: ‖ փտիլ. խարխալիլ. խարխլիլ:

Փտիլ [illegible]: ‖ տես Խարխատելով
փտիլ:

Փտիլ. [illegible]: ‖ տես Ժանտոտիլ:

Փտիլ՝ [illegible]: ‖ տես խիստ մեծ ծեծ
ուտել:

չՓտող. [illegible] ‖ անփուտ.
անապական:

Փ Ր

Փրանք: ‖ տես Ֆռանկ:

Փրթած. [illegible] ‖ զերծեալ.
շորթեալ. շորթ: տես և Փրթիլ:

Փրթիլ. [illegible] ‖ փրթանել. փրծանել.
պրծանել. զերծանել. զերծուլ. պարանել.
՚ի գերև ելանել. ՚ի գերևս ելանել:

Եւ, կորզել. որցել. շաղել. շաղափել. Թա֊
փել. հատանել. զըր օրինակ.

Փրթեալ կտոր մը, եւ կտոր փրթեալ: ‖ հատ
հատուա:

Փրթիլ ընկնիլ. [illegible] ‖ զերծեալ
անկանիլ. տողեալ անկանիլ:

Փրթուք. [illegible] ‖ փրթուած. փրթած:

Փրկել: ‖ տես Ազատել:

Փրկիչ. [illegible] ‖ փրկիչ. Յս:

Փրկչին արժանիք. [illegible] ‖ փրկչա֊
վայել. փրկչավայելուչ՝ փրկչական:

Փրկութիւն. [illegible] ‖ փրկութիւն: տես և Ազա֊
տութիւն:

Փրկութիւն պատճառ՝ կամ սեպքօլ. [illegible]
[illegible] ‖ փրկարար. փրկագործ. փրկու֊
թենագործ. փրկանաւէտ. փրկչական. փր֊
կական. փրկաբաւոր. փրկաւէտ. փրկա֊
բան. փրկութենաբեր. փրկութենակիր:

Փրկող. [illegible] ‖ փրկող. փրկիչ. փր֊
կագործ. փրկարար:

Փրցնել. [illegible] ‖ կորզել. շորթել. շաղ֊
աել. շաղել. որցել. Թափել. արծել.
խլել. կծուել:

Եւ, զերծանել. զերծուցանել. փրթու֊
ցանել. փրծուցանել. պրծուցանել. կծա֊
նել. կոճռոտել. պարանել. զերծուլ. տա֊
րակորզել. ՚ի գերև հանել. ՚ի գերևս հանել:

Փրցնել՝ [illegible] կամ [illegible], և այլն: ‖ կորզել.
քաղել:

Փրցնելը. [illegible] ‖ կորզումն. շորթումն.
շորթ: տես և Փրցնել:

Փրցնելով քաշել: ‖ տես Քաղհանք լինել:

Փրցուցած. [illegible] ‖ կորզեալ. Թա֊
փեալ. կոճռոտեալ. կոճռոտ:

Փրփուր. [illegible] ‖ փրփուր:

Փրփուր՝ [illegible] ‖ լորձունք:

Փրփուր հանող. [illegible], կամ [illegible]:
‖ փրփրահան. փրփրածին:

Փրփրէ գոյացած, կամ Փրփուր հանել ընող.
[illegible] ‖ փրփրածին. փրփրա֊
գործ:

Փրփրի [illegible] ‖ փրփրակերպ.
փրփրատեսակ. փրփրանման:

Փրփրած. [illegible] ‖ փրփրեալ:

Փրփրած. [illegible] ‖ տես Կատաղած.
զայրացեալ:

Փրփրեմ. [illegible] ‖ փրփրեմ.
անմեռուկ:

Փրփրիլ. [illegible] ‖ փրփրել. փրփրել.
փրփրալ. փրփրեալ:

Փրփրիլ. [illegible] ‖ տես Կատա֊
ղել. և խիստ Սրդողել:

Փրփրիլ՝ [illegible] ‖ տես խիստ Ցասուցիլ:

Փրփրցնել. [illegible] ‖
փրփրեցուցանել. փրփրել:

Փ Ց

Փցար. [illegible] ‖ Նրբաշերտ փայտի:

Փցարտել. [illegible] ‖ Նրբաշերտ
հատանել. շերտել նուրբս նուրբս:

Փ Ք

Փքալ: ‖ տես Զեռալ:

Փքանալ: ‖ տես Հպարտանալ:

Փքուիլ. շիշմէք ։ ‖ փքալ. փքանալ. յօրանալ. յուռուցանալ. ուռանալ. ուռչիլ ։ տե՛ս և Տկռիլ ։

Փ ( )

Փօ. գէօբ է ։ ‖ պարգոս. հերկրդանոս ։
 Փօթ ։ ‖ տե՛ս Փութ ։
Փօթայ ։ * ‖ տե՛ս Բօթակ ։
Փօլպա ։ ‖ տե՛ս Պօղպատ ։
Փօլիցաճի ։ * ‖ լումայափոխ. լումայագիր ։
Փօլիցայ, կամ Բօլիցայ ։ * ‖ թուղթ լումայափոխութե. գիր լումափոխութե. լումայագիր ։
Փօլիցայ ընել ։ ‖ յղել զթուղթ լումափոխութեան. առաքել զգիր լումայափոխութե ։
Փօհ փօհ ։ * ‖ գովասանք. գգուանք ։
Փօհ փօհ ընել ։ ‖ գովասանել. գգուել ։
Փօմզայ. փոլիտո. քօմիչէ ։ ‖ սունկ քար. ոնկաքար ։
Փօձայ ։ * ‖ ՚ի հողմն կոյս. ըստ հողմոյն. ըստ վարել հողմոյն ։
Փօձալամիշ ընել. ջեմալամաք ։ ‖ դառնալ, կամ դարձուցանել զնաւն ՚ի հողմն կոյս. դարձ զհողմոյն առնել. գնալ զվարել հողմոյն ։
Փօշի. թօզ ։ ‖ փոշի ։
Փօշման ըլլալ ։ ‖ տե՛ս Զղջալ ։
Փօշմանութիւն ։ ‖ տե՛ս Զղջումն ։
Փօշու, կամ Փաշի. * ... գլուխ խաղալէն ։ ‖ մե_տաքսեայ փակեղ ։
Փօսա. * սայէ ։ ‖ տե՛ս Մէնզիլ ։
Փօստ ։ * ‖ տե՛ս Կաշի, և Փէօստէքի ։
 Փօստը ջըէն հանել ։ ‖ զերծուպուրծ լինել ։
Փօստալ ։ * ‖ տե՛ս Սօլեր ։
Փօստակալ. * որոց յայտ է ։ ‖ տե՛ս Նիքրիս ։
Փօրեօզ ։ * ‖ տե՛ս ՚ի բառն՝ Հով ։

Ք. Ք.

Քա՛. դու՛ն գէ՛ղ. դու՛ն գնա՛ ։ ‖ արջէնկ դու. կին դու ։
Քաթայ ։ ‖ տե՛ս Գաթայ ։
Քաթանիա. բազար է ։ ‖ կատանիա. կատանիա ։
Քալամօշ. նէրաշխար է ։ ‖ գայլախաղ ։
Քալամ. շահանայ ։ ‖ կաղամբ ։
Քալաւրա. * գասաւ է ։ ‖ կաղամբիա ։
Քալել. ետէնոն երթալ. եուրիւմէք ։ ‖ քայլել. գնալ. ոտնփոխ լինել. քայլափոխ լինել. զոտն յառաջ փոխել. քայլելով գնալ. քայլափոխիլ. քայլափոխել. ընթանալ. հետևիլ ։
Քալել չորս ոտնէ ։ ‖ տե՛ս Չորս ոտնէ քալել ։
Քալել պէօղանկներուն ։ ‖ տե՛ս Վխտալով քալել ։
Քալել սկսիլ. եուրիւմէյէ պաշլամաք ։ ‖ սկսանիլ ՚ի քայլել. սկսանիլ ՚ի գնալ. զոտս առձակել. զոտս ամբառնալ ։
Քալել օձուն ։ ‖ տե՛ս Սողալ ։
Քալելէն զադրեցնել. պաղլամաք ։ ‖ արգելուլ ՚ի գնացից. ունիլ զոտն. նահանջել կամ ընկրկել յընթացից. ոտնակապել. ոտնակապել. կապել. ընկրկել. զգետնել անկանիլ ։ տե՛ս և Դադրեցնել ։
Քալելը. եուրիւյիւշ ։ ‖ քայլք. քայլուածք. ոտնփոխութի. ոտնափոխութի. ընթացք ։
Քալելով երթալ. յայաք երթալ ։ ‖ տե՛ս Հետևակ երթալ ։
Քալեցնել. եուրիւթմէք. եուրիւթմէք ։ ‖ քայլեցուցանել. գնացուցանել ։
Քալեցիա. գատամ է ։ ‖ գաղէկիա ։
Քալուկ. եուրիւք. չափիչ. եւրին ։ ‖ քաղցրաթաց. արագընթաց. երագընթաց. փութաւ գնաց. փութաքայլ. փութաձեռ. երագոտն. արագոտն ։ տե՛ս և Չուստ ։
Քալօղ. եուրիւյէն ։ ‖ գնայուն. ոտնփոխ. ընթանալի ։
Չքալօղ, կամ առանց քալելու. եուրիւմէյէն ։ ‖ անքայլ. անգնաց ։
Քախանք ։ ‖ տե՛ս Քաղհանք ։
Քած. չանը, եր գտանոց է ... որ է փէշէն. և յէտոյ նախապէշու համար ինքն ալ կայէն. խանձըխ. գանձըւ ։ ‖ քած ։
Քած ըլլալ. գանձըղ օլմաք. գանձըխլանմաք ։ ‖ քած լինիլ. քածանալ ։
Քածութիւն. գանձըխլըք ։ ‖ քածութիւն ։
Քածօլայ ։ ‖ տե՛ս Քասուծօլայ ։
Քակած. սէօքիւք. սէօքիւլմիւշ ։ ‖ քակեալ. լուծեալ. տարալոյծ ։
Քակել. սէօքմէք ։ ‖ քակել. քանդել. կործանել. աւերել. խառնակել. վարատել. վարատեցուցանել. զո՞ր օրինակ.
 Օրէնքը մի քակեր ։ ‖ Մի՛ վարատեր զօրէնսն ։
 Ըրած ուխտերնին քակեցին ։ ‖ վարատեցուցին զուխտսն զոր յանձանց խոստացեալ էին ։
Քակել՝ դծոցի՝ որ շինուած ըլլայ. փաղըզմաք ։ ‖ պառակտել. պառակտանել ։
Քակել՝ շինութիւնը՝ եէ շէնքէ, և այլն. սէօքմէք ։ ‖ լուծանել. պարզել ։
Քակել՝ չփորած բանը ։ ‖ տե՛ս Արձըկել ։
Քակել ակերպառ ընելով, կամ խխում գէշ քակել ։ ‖ տե՛ս Քայքայել ։
Քակելը. սէօքիւշ ։ ‖ քակումն. լուծումն. վարատումն. խառնումն. լուծութիւն. լուծումն. քակումն ։
Քակուք. սէօքիւք ։ ‖ քակածք. քակտուածք ։
Քակտել. սէօքիւպ պէրտար էթմէք ։ ‖ քակտել. քանդել. խախտել ։
Քակուելու. սէօքիւլէնձէ ։ ‖ քակելի. լուծանելի. լուծական ։
Քակուիլ. սէօքիւլմէք ։ ‖ քակիլ. արձակիլ. լուծանիլ ։
Քակուիլ՝ մէկմէկէ. բիրպիրինտէն այրըլմագ ... ։ ‖ պառակտիլ. պառակտանիլ. վարատիլ ։ տե՛ս և Ցիրուցան ըլլալ ։
Չքակուօղ, կամ չքակուած, կամ չքակուելու ։

ունուրուլմէյէն. ունուրուլմազ: ‖ անքակ. անլոյծ. անքակելի. անլուծանելի. անլուծական:

Քակող, կմ Քակօղ. ունուէն. ունուրմ... ‖ քակօղ. քակիչ. լուծիչ:

չՔակող. ունումէյէն: ‖ չքակօղ. չքակիչ. անքակիչ. անլուծիչ.

Քաշանայ. ‖ տես Տէրտէր:

Քաշանայութիւն. ‖ տես Տէրտէրութիւն:

Քաղած. դէվշիրիլմիշ: ‖ քաղեալ:

Քաղած պտուղ. դէվշիրիլմիշ մէյվա: ‖ կուտք. կիթք. կմ կութ. կիթ:

Քաղաք. շէհիր. շէհր: ‖ քաղաք:

Քաղաք՝ տասնց պարսպի, և տասնց դրան. գաֆասսըզ պաճարըզ շէհիր: ‖ արձակաքաղաք:

Քաղաք՝ մեծ, ինչպէս է ափանդոլ. սպահան. և այլն: ‖ տես Մայրաքաղաք:

Քաղաք ապող. շէհիր պօզան. շէհիր պէրպատ: ‖ քաղաքաւեր. քաղաքակործան

Քաղաք ըլլալ. շէհիր օլմագ. շէհիրլէնմէք: ‖ քաղաք լինել. քաղաքանալ:

Քաղաք շինօղ. շէհիրտիք: ‖ անդրագոյր:

Քաղքի գրագիր. շէհիր եազըճըսը: ‖ գիւ...

Քաղքի պատերազմ, կմ գէմ պատերազմօղ. շէհիր մէնի, կմ մէնձըմի: ‖ քաղաքամարտ:

Քաղքի դիրքառութիւն, որ ամէնքը շոն կու կարգան. ...: ‖ գիտան. համալսարան հասարակաց:

Քաղքի ժողովուրդ, կմ ... շէհիր խալքը: ‖ քաղաքաժողով:

Քաղքի մէյտան. շէհիր մէյտանը: ‖ ժամանք քաղաքի. քաղաքամէջ. ...: տես և Մէյտան:

Քաղքի մէջ, կմ օրթայ. շէհիր օրթասը: ‖ քաղաքամէջ:

Քաղքի մէջ ըլլօղ. շէհիրլի: ‖ քաղաքաբնիկ:

Քաղքի մէնծիլին: ‖ քաղաքական. քաղաքային:

Քաղքի պարիսպ. հիսար: ‖ քաղաքապարիսպ. քաղաքորմ:

Քաղքի վերակացու, կմ դլուխ. շէհիր աղասը. շէհիր եմինի: ‖ քաղաքապետ. բդեշխ. բդեշխ. հիւպատոս. հիպատոս. հիպատ. արքունի. վերակացու քաղաքի:

Քաղքի ամենամեայ. ... ‖ քաղաքավարդ հանդէս. ամէն քաղաքաջրաժանդ. ամէն հասարակաց. քաղաքաժողով հանդէս. ամենամեայ հանդէս:

Քաղաքավար: ‖ տես Մարդավար:

Քաղաքավարութիւն: ‖ տես Մարդավարութիւն:

Քաղաքիներ. պէրի թարաֆ. շէհիրլիլէր: ‖ քաղաքիններ:

Քաղել. դէվշիրմէք. դէրլէմէք: ‖ քաղել. կթել. մթել: տես և փոխել:

Քաղել կայքի: ‖ տես Այգեկութ ընել:

Քաղել փրցնելով: ‖ տես Քաղհանք ընել:

Քաղելը. դէվշիրիշ. դէվշիրմէ: ‖ քաղումն. հաւաքումն:

Քաղհանաւոր. թօղմաք ճեօզ: ‖ քաղհան:

Քաղհանք, կմ Քախանք. խոտերը թօղէլ և ն... ‖ քաղհան. քաղհան:

Քաղհանք ընել. խոտերը համել ... ‖ քաղհան առնել. քաղհան առնել. քանցել. քաղել. խլել. արմատ բաց:

Քաղցած. աճըգ. աճ: ‖ պակաս. Թագաւոր:

Քաղցածի ձևով. աճ ... ‖ պակաս ձև. պահակերպ. պակասատեսակ. պակաս կատարեալ

Քաղցած: ‖ տես Անօթի:

Քաղցենալ: } տես Անօթենալ:
Քաղցել:

Քաղցր. թաթլը. շէքէրլի: ‖ քաղցր. քաղցրահամ: տես և Անոյշ:

Քաղցրնալ. թաթլըլանմագ. շէքէրլէնմէք: ‖ տես Անուշնալ:

Քաղցրութիւն: ‖ տես Անուշութիւն:

Քաղքենի. շէհիրլի. շէհիրլիւ: ‖ քաղաքացի. քաղաքային. քաղաքական:

Քաղքենի. ... ‖ քաղաքակից:

Քամած. սիւզիւլմիշ: ‖ քամեալ. քամեցեալ. մզեալ:

Քամած. սըգըլմըշ: ‖ քամեալ. մզեալ. մզուած:

Քամակ: ‖ տես Կռնակ:

Քամահրած. ... ‖ քամահեալ. արհամարհեալ: տես և ՚ի բայն Քամահրել:

չՔամահրած: ‖ անարգամահ. աներկբ:

Քամահրանք. ... ‖ քամահանք. արհամարհանք. նախատինք. գարշելանք. դրժանք. պարսաւանք. բամբասանք. պարսաւանք. ... կամ, քամահութիւն. արհամարհութիւն. պախարակութիւն. գարշելութիւն. դրժելութիւն. անգոսնութիւն. երգիծանութիւն. աղարտութիւն. այպանելութիւն:

Կամ այսպէս. քամահութիւն. արհամարհութիւն. անգոսնութիւն. խոտութիւն. նշկահութիւն. երգիծութիւն:

Եւ կմ, բամբիռ. տագիռ. պարսաւ. պարսաւ. գարշ. դրժ. եպեր. լրջութիւն. հենգն. հենք. յոյլք. յայպանեաւ:

Քամահրանք սիրօղ: ‖ քամահասէր. եպերասէր. պարսաւասէր:

Քամահրել. ... ‖ քամահել. արհամարհել. անգոսնել. անկոսնել. եպերել. նշկահել. նշկաւթել. գարշել. դրժել. երգիծանել. աղարտել. տագանել. բամբասանել. անգոսնել. անկռնել. պախարակել. պարսաւել. այպանել. ըմբանել. ըմբոշխնել. վատթարել. ընգանել. մերժել. տարաժամել. տարահերքել. հեգնել. հեգնել. խոտել. լռել:

Կմ, երգիծեցուցանել. երգիծուցանել. վատթարեցուցանել:

Եւ կմ, աղարտ վարել. ընդ պարսաւանօք
ածել. պարսաւագիր լինել. պարսաւագետ
լինել. հենգն առնել. յարպանաս առնել. յա_
պանաս առնել. աղաւաղել զխասս, կմ զպա_
տիւ ուրուք. աղճատել զանուն մարդոյ:
Քամահելի. ‖ անգոսնելի. արհամարհելի.
անարգելի. զարռւելի. պարսաւելի. եպե_
րելի. ապագովելի. աղերգովելի. լռւտա_
լի. բամբիւս. սոփիւս:
Քամահրող. ‡ ‖ քամահօղ. արհամարհօղ. անար_
գօղ. արհամարհոտ. յապանաս. յայպանաս:
Կամ, քամահիչ. արհամարհիչ. նշկահիչ.
զարռւիչ. եպերիչ. անգոսնիչ. աղարտիչ.
պարսաւիչ. պախարակիչ. ընդոստնիչ. ա_
պաղովիչ. անարգու լռւտաբան. պարսա_
ւաբան. պարսաւագիր. պարսաւագէտ:
տես և Զեխօղ:
Քամել. ‡ ‖ քամել. ճմլել:
Քամել. ‡ ‖ քամել. պարզել. մզել:
Քամելը: ‖ քամուածն. ճմլուածն:
Քամելը. ‡ ‖ մզուածն. մզանք:
Քամի: ‖ տես Հով:
Քամոտ տեղ: ‖ տես Հովոտ:
Քամոտ կերակուր. ‡ ‖ փքուտ. փքոտ.
փքարար. քամուտ:
Քամոց. ‡ ‡ ‖ քամոց.
պարզուտ:
Քամուք. ‡ ‖ քամածք. մզածք.
թորթոր:
Քամուիլ. ‡ ‖ քամիլ. ճմլիլ:
Քամուիլ. ‡ ‖ քամիլ. մզիլ. պար_
զիլ. յստակիլ:
Քամփանիա. ‡ ‖ կամբանիա. կամ_
բանա:
Քամքամել. ‡ ‖ քամքամել. քա_
մելով քամել:
Քայլ. ‡ ‖ քայլ. գնացք. հետք. հետ:
Քայլ. ‡ ‖ տես Ամփուշ:
Քայն, կմ Գայն: * ‖ անհրաժեշտ, և տագր:
Քայնաթայ: * ‖ աներ, և սկեսրայր. սկեսրեայ:
Քայնանայ: * ‖ զոքանչ, և սկեսուր:
Քայրեվան, կմ Քէյրիւվան. * ‡ ‖
կիւրէն:
Քայրեվան, կմ քէյրիւվան մեմլէքէթի. *
‡ ‖ կիւռենական գաւառ. պեն_
տապօլիս:
Քայքայել. ‡ ‡ ‡
‡ ‖ քայքայել. քակտել. քան_
դել. խառնակել:
չՔայքայւօղ: ‖ անքայքայ. հաստատուն. ա_
գուռ: տես և Ամուր. պինդ:
Քան, կմ Քն: ‖ քան. գեր քան. 'ի վեր քան.
'ի վերոյ քան. գեր 'ի վերոյ քան. զ. ոչ.
Քան զքեզ խենթ չէ այ, կմ Քն զքեզ փա_
խուկ չէ այ: ‖ ոչ է յիմար քան զքեզ:
Քան զամենը բարձր: ‖ բարձրացեալ գեր
քան զամ, կմ 'ի վեր քան զամ, կմ 'ի վե_
րոյ քան զամ:
Քան զամենը քաջ երեցաւ: ‖ գեր 'ի վե_
րոյ քան զամենեսին քաջացաւ:
Քան զամենը իւստին եղար: ‖ անցու_
ցեր զամենեքումբք: տես և Գերել:
Քան զամէն յաւիտեանը յառաջ. ‡ ‡
‡ ‡ ‡: ‖ Նախայաւիտեան. Նախայաւիտենական:
Քան զինքը զերազանց չունօղ. ‡
‡ ‡: ‖ անգերազանց. անգե_
րազանցելի. անվերադիր:
Քան զմեզ աղէկները, կմ քն զմեզ աղէկնե_
րը. ‡ ‡ ‡.
‡ ‡: ‖ յաւերժաշար_
սունք. յաւերժական հարսունք. քաջք:
Քան, կմ Քանթէ. ‡. ‡: ‖ քան.
քան թէ. զոր օրինակ.
Տանիյ աղէկէ մեռնիլը, քան բուզը կորան_
ցնելը: ‖ լաւ ևս է մեռանիլ, քան զփառ_
բաւ իւր աղճատել:
Տանիյ աղէկ էր անոր մուրացկան ըլլալը.
քան թէ ան տէօլվէթը քշել, ու ետև
աչխրքիս խայրեթ ըլլալ: ‖ բարւոք ևս էր
նմա մուրիկ շրջել, քան թէ վայելել յայն
փառսն, և ապա առակ նշաւակի ամ աշ_
խարհի լինել:
Քանակութիւն. ‡ ‡ ‡
‡. ‡. ‡: ‖
քանակութիւն. քանակ:
Քանակութին ունենալ. ‡. ‡
‡: ‖ քանակիլ. քանականալ:
Քանակութին ունօղ. ‡: ‖ քանակաւոր.
քանակ
Քանակութին չունօղ. ‡: ‖ անքանակ.
անքանակաւոր:
Քանարիայ, կմ Գանարեայ. ‡ ‡
‡ ‡: ‖ դեղձանիկ:
Քանդել. ‡, ‡. ‡.
‡. ‡. ‡: ‖ քայ_
քայել. քանդել. քակել. քակտել. խար_
խալել. խարխլել. խլխլել. խլել. յառա_
կել. կործանել. փլուզանել. փլուցանել:
տես և Փլցնել:
Քանդիլ. ‡. ‡. ‡.
‡: ‖ քայքայիլ. քանդիլ. քակ_
տիլ. քակիլ. կործանիլ. փլանիլ. խար_
խալիլ:
Քանդքար. ‡. ‡: ‖ քանդակիչ.
քանդակագործ. քարկոփ:
Քանի. ‡: ‖ քանի՞. որքան. որչափ: տես
և Ինչըլտար:
Քանի. ‡: ‖ քանի՞յ. զոր օրինակ.
Քանի գնեցիր, կամ քանի բատակ առիր.
‡: ‖ քանո՞յ գնեցեր:
Քանի բատակ ծախեցիր. } ‡:
Քանի ծախեցիր.
‖ քանո՞յ վաճառեցեր:
Քանի անգամ. ‡. ‡. ‡
‡. ‡: ‖ քանիցս. այս՝ քա_
նիցս. քանիցս անգամ. որքանիցս. որ_
չափ. որքան:
Քանի կըգնայնէ, կմ քանի գնացնէ. ‡
‡: ‖ որ քան զոր. զամ քան զզամ. երթա_
լով երթայ և. զոր օրինակ.
Քանի կըգնայնէ, կաւրի կոր: ‖ երթա_
լով երթայ և խաթարի:

Քանի՛ չեղ : || տե՛ս Քանի՛ անգամ :
Քանի՛ մեկ · Նէչէմտէր : || մինչև ցե՞րբ · մինչև յե՞րբ · ցե՞րբ :
Քանի մը անգամ · պիր գաչ քէրէ · պիր գաչ տէֆա : || անգամս ինչ · իբր անգամ :
Քանի մը տարի · պիր գաչ եըլ : || քանի ինչ ամս · ամս քանի մի ·
Քանի մը օր · պիր գաչ կիւն : || աւուրս քանի մի · քանի ինչ աւուրս ·
Քանի որ · նէ գատար քի : || ցորքան · ցորչափ · ցորչափ ժամանակս · ցորքան ժամանակս · քանիցս անգամ՝ քանիցս · մինչդեռ · մինչև · մինչ · յորժամ հետև · զոր օրինակ ·
Քանի որ անոնք ողջ են, հայերը հանգստութիւն չեն գտներ : || ցորքան, կամ ցորչափ նոքա կենդանի են, ոչ կարեն հայք ունիլ զխաղաղութիւն ·
Քանի որ մեկ մարդուն ըրած խղճմտանքը չէ վերցեր. տուածդ մեղքի չափը չէ հասեր : || ցորչափ ժամանակս, կամ ցորքան ժամանակս խիղճ մտաց առն ոչ է 'ի բաց առեալ, գեռ տակաւին 'ի յետոյ չափս ոչ է կործանեալ :
Քանի՛ որ ըսեր ինծի գէմ պուշ ընէ, թողում թէ չէ : || քանիցս, կամ քանիցս անգամ թէ մեղիցէ ինձ, թողից նմա. եթէ ոչ :
Քանի որ մեկ 'արդը աս աշխարքիս վրայ է, ակեարը չէ որ յուսահատի : || մինչ դեռ, կամ մինչև ոք, և կամ մինչ ոք՝ յայսմ աշխարհի է, ոչ է պարտ յուսահատիլ :
Քանի որ հրամանոցդ կեա վրայ խօսիլ, սիրտս կեփի : || յորժամ հետև կալեալ խօսիլ ընդ տեն իմում, եռայ յիս սիրտ իմ :
Քանի որ չ : || մինչև · մինչ դեռ չ · զոր օրինակ ·
Քանի որ մեկ չար սովորութիւն մը մէջ չես ընկեր, խօլայ կրնաս զգուշանալ, կամ ազատ ըլլալ : || մինչ և ես անկեալ 'ի չար սովորութիւն ինչ, կամ մինչ դեռ չես հարեալ զչարաչար սովորութիւն, հեշտաւ կարես զգուշանալ :
Քանի որ տահայ : || մինչ տակաւին · մինչ դեռ տակաւին · մինչդեռ տակաւ :
Քանի քանի մարդիք, կամ Քանի քանիներ · նէլէ նէլէ ադամլար, եա նէլէլէր նէլէլէր : || քանի քանիք · որքանիք · քանիք :
Քանինա · գազինէ · || եալիա · եալիրա :
Քանոն : || կանոն · կանոն · կանոնչն · քանոն · քանոն · օրէնք : տե՛ս և կանոն :
Քանոն · * սազն : || տե՛ս Ղանոն :
Քանոնական տաշխայ : || տե՛ս կանոնէ արգիլած :
Քանտոխա · փազմ՛ք է : || կանդրին · մատին :
Քանց : || քան զ · զոր օրինակ ·
Քանց քեզ աղէկ կանէ : || քաղ քան զքեզ յորինէ :
Քաշ · ֆաչիւր · ֆաչած : || քարշ :
Քաշ՝ գրագրներու : || տե՛ս Պատիճ, զոր գիր, և այլն :
Քաշ · նէշտ թին փրանները, եա օխանները · փաաթը՛ · աղըրլըք · || կշիռ · կշիռք · կշռորդ · հակաքարշ · ձիգ · կշռութիւն · կշռոնած :
Քաշ · խանգ · շապ չէ · էօք : || 'ի քարշ · յամր · ծանր · դանդաղ :
Քաշ խօսող · էօք սէօյլէյէն : || յամրախօս · յամրաբան · յամրապատում :
Քաշ կայրդալ · էօք էօք օգուձալ : || դանդաղ ընթեռնուլ · յամր ընթեռնուլ :
Քաշած · չէքիլմիշ · չէքիք : || քարշեալ · ձգեալ :
չՔաշած · չէքիլմէմիշ : || չքարշեալ · չձգեալ :
Քաշած, կամ Քաշածը · չէքմէք · չէքմէք : || կրեալ · տարեալ · ժուժկալեալ · և այլն :
Քաշած · նախշած : || նկարեալ · նկարակերտեալ :
Քաշած՝ ձև, կամ պատկերք, կամ գիր : || նկար · նկարուած · նկարագիծ · նկարագիր · նկարագրութիւն · գծագրութիւն · գծաւորութիւն :
Քաշածք : || տե՛ս Նախշ :
Քաշածք ընել : || տե՛ս Նախշել :
Քաշան · փազմ՛ք է : || քաշան :
Քաշել · չէքմէք · || քարշել · ձգել ·
Քաշել · քաշմաք, նէդամէթ, չարչարանք, և այլն : || կրել · բառնալ · տանիլ · տանել · ժուժել :
Քաշել՝ նախշ, եա պատկեր : || տե՛ս Նախշել · և Պատկերք քաշել :
Քաշելով աղտոտել : || տե՛ս Աղտոտել :
Քաշելով գետինը՝ տանիլ · սիւրիւյէրէք կէօթիւրմէք : || տե՛ս Գետնէ քաշելով տանիլ :
Քաշելով տանիլ · չէքէրէք կէօթիւրմէք : || ձգել ընդ քարշ ածել :
Քաշելով վերցնել : || տե՛ս Ոլորելով վերցնել :
Քաշելու գործիք : } ձգաբան :
Քաշելու տեղ : }
Քաշկռտել · էօթէյէ պէրիյէ չէքմէք : || ձգձգել · քարշքարշել :
Քաշկռտելով պատառել · օ եանայ պու եանայ չէքերէք փարչալամաք : || փետտեկել · փետտել · քծծել :
Քաշուած : || տե՛ս Քաշած :
Քաշուած · մէկ տէ քիւսիւ · պիր քէօշէյէ չէքիլմիշ · սագընմագ · սագընղան : || մեկուսի · մեկուսացեալ · մենացեալ · մեկնեցեալ · առանձնացեալ :
Քաշուած · խառայ : || տե՛ս Վտառուժ :
Քաշուած · իհլալ յէտըէ լէրէ, և այլն · չէքիլմիշ · պիրագիլմիշ : || կծկեալ · կարկամեալ · գեղեալ · կարկամ · գել :
չՔաշուած · իհլալ էն պաղն լէրը, եա ճամփէր, եա հաւն, և այլն · չէքիլմէմիշ · պիրագիլմէմիշ : || չկծկեալ · չկարկամեալ · չգալարեալ :
Քաշուած երես · հայայ եազըլը : || հիւծացեալ · ուիծացեալ :
Քաշուածք : || Նկար : տե՛ս և Քաշած ձև :
Քաշուելով · պիրագիլէրէք : || գալարելով · կծկելով · գելանելով · գելակի :
Քաշուեցնել · խառացնել : || տե՛ս Վտառուժցնել :
Քաշուեցնել · էլլէրը, այագը, պէտէնը, այլն, և այլն · պիրագիլմիշ ըննէ · պիրագըլմագ : || գալարեցուցանել · գալարել · կծկել · գելանել · գելուլ · կարկամեցուցանել · կարկամել · ամփոփել :
Քաշուիլ · չէքիլմէք : || քարշիլ · ձգիլ · ձգեալ լինիլ :
Քաշուիլ · խառայ ըլլալ : || տե՛ս Վտառուժնալ :
Քաշուիլ · պիր քէօշէյէ չէքիլմէք · սագընմաք : || տե՛ս Մէկ դի գնալ :

Քաշուիլ. Չէքէր, օտէր, յէնտէր. Եւ այլն. ըէ+ինւմէ+. դէօղինուլմէ+: ‖ Կծկիլ. կարկամիլ. գալարիլ. գեղանիլ:

Քաշուիլ՝ խաղան: ‖ ամփոփիլ. կարճիլ. համագրճիլ:

Քաշուիլ՝ մոգոյներ, կմ խուլին, եէտ ներուէ նէ դուլին. դէօղինուլմէ+: ‖ գալարիլ. գեղանիլ. կարկամիլ. ամփոփիլ. կծկիլ:

Քաշուիլ՝ ժողովէր, ինչպէս նէլլյայ էնտ բանծը էնէլով յէնտէր առք գոյ խաղանչին: ‖ տես Կրճիլ:

Քաշուիլ՝ Չուրը, ինչպէս ծովու չուրը նէլլյայ: ‖ տես Ջուրը քաշուիլ:

Քաշուիլ տալ: ‖ տես Քաշուեցնել:

Քաշուիլը. յէտայ, ապից. Չէքէրան, Եւ այլն. դէօղէուլ: ‖ կարկամութիւն. կծկումն. գելումն:

Քաշչքել: ‖ տես Քաշկռտել:

Քաշքշուք. +ուշէնէր: ‖ Ձգձգանք. քարշանք:

Քառածոլայ. +առածոլայ. +ածոլայ. ձանչ ախճիկ. էօրը գէր էօրը նէ+էք. +անդոյ. +անդոյոյ: ‖ արուեստ. չէզոք. չէզոքական:

Քապար: ‖ տես Կապար:

Քաղ: } տես Կարիճ. ուրոր:
Քաղճախիթ: }

Քաղ բերուենի. հայոց ցեղէ մը անունն է: ‖ քաղ բերուենիք:

Քաղճել: ‖ տես Կարճնալ:

Քաղութիւն: ‖ տես Կարճութիւն:

Քաղք. միր: ‖ գետ. այս. սայլոյ: տես և Գետ:

Քառանիկ. գա+մէրլար: ‖ քառասնեակ:

Քառանուոր. գո+ուէր. գո+ուէ+: ‖ քառասնաւոր. քառասնեկի. քառասնեկին. քառասնեակ:

Քառասուն. գըրա+: ‖ քառասուն. քառասնեակ. երկքասնեակ:

Քառասուն անգամ. +առասուն կէր. գըրա+ +էրէ. գըրա+ էօյէմ. գըրա+ փէքոյ. գըրա+ համէոյ: ‖ քառասուն անգամ. քառասնիցս անգամ. քառասնիցս. քառասնեկի. քառասնեկին:

Քառասուն երրորդ. գըրա+ըննէ: ‖ քառասներորդ:

Քառասունք մէկ երրորդ. գըրա+ղիըինոն: ‖ քառասուն և մի երրորդ:

Քառասուն ղաթ. +առասուն ղաթ էօէր. գըրա+ գաթ: ‖ քառասնապատիկ. քառասնաւոր. քառասնեակ. քառասնեկի:

Քառասուն ղաթէն. գըրա+ գաթդան: ‖ քառասնապատիկ. քառասնապատկուեալ:

Քառասուն տարի գլխացոյ. } գըրա+ էըլլը+. գըրա+ էօշընդոյ: ‖ քառասուն ամաց. քառասնամեայ. քառասնեմեայ. քառասնամեան. քառասնեմեան:
Քառասուն տարուան.

Քառասուն օրուան. գըրա+ կիւնլիւ+. գըրա+ կիւն էօղայան: ‖ քառասուն աւուրց. քառասնօրեայ. քառասնօրեան:

Քառասուննե ալ. գըրա+ը՛փայ: ‖ քառասուններս. քառասնեքեան. քառասնեքին:

Քասնի: * ‖ տես Զարհատ:

Քատրը տալորը. * էրէնա էէէէ է: ‖ գաղփ. գաղէս:

Քար. թաշ: ‖ քար. վէմ. վիրգ:

Քար՝ աղնիլ. ձէլանէր: ‖ տես Աղ. ոչ.+:

Քար՝ էրաասղէնայ: ‖ տես Երաասղէմայ քար:

Քար՝ յէտ+ով նէ+էլոո: ‖ բանաքար. գիլ:

Քար՝ չախմախի: ‖ տես Կայծքար:

Քար՝ տափակ. ինչպէս էն փէօշէնէր +օշէրը. ճօրշ թաշը. գոյէան: ‖ սալ. սալաքար:

Քար բանող. ձէլանէր թաշը: ‖ տես Հէքեոսք:

Քար բանող, կմ Քար տաշող, կմ Քար կտրող. թաշճի: ‖ քարագործ. քարահատ. քարակիր. քարակտուր. քարակոփ. վիմակոփ. վիմագործ. վիմահատ. վիմատաշ. գաղատոս:

Կամ այսպէս. քարգործ. քարկոփ. քարկուռ:

Քար բանողի չէքիճ: ‖ մուրճ:

Քար բերող, կմ Քար կրող. թաշ կէթիրէն. թաշ համալը: ‖ քարաբեր. վիմաբեր. քարակիր:

Քար գամող. ձէլանէր +աշ հօգցող. ձէօոյիճէ. մանչէր: ‖ տես Ակ հաղցող:

Քար գլորցող, կմ Քարի ողէս դառող: ‖ վիմահոլով:

Քար գոյացնող, կմ Քարէ գոյացած. թաշ էօլուր էօէն ‖ քարագոյացի. քարածին. վիմածին. վիմաբեր:

Քար դարձնել. +աշ էօէրմէ. թաշայ փէօճէօրմէ+: ‖ քարացուցանել. վիմացուցանել. վիմանալ. սալացուցանել. արձանացուցանել. արձանանալ:

Քար դարձնել. ատէշինոլ: ‖ տես Սառեցնել:

Քար դարձնող. թաշայ փէօճէօրմէն: ‖ քարացուցիչ. վիմացուցիչ. արձանացուցիչ. սալացուցիչ:

Քար դնող. թաշ գոյան: ‖ քարադիր. վիմադիր:

Քար ըլլալ: ‖ տես Քար կարիլ. թաշայ փէօնմէ+:

Քար ժողվող. թաշ փիլնէրէն: ‖ քարաքաղ. վիմաքաղ:

Քար կանգնեցնել. +աշ փիքէր. փէ+էնէ թաշ կանգնէցնէլ. թաշ փէ+մէ+: ‖ կանգնել զարձան. կանգնել զկոթող. արձանացուցանել. կոթողել:

Քար՝ կանգնեցուցած. փիքած +աշ. փէ+էնէ թաշ: ‖ քարկոթող. քարկոթող. կոթող. կոթող. արձան. ձոնի: տես և Արձան:

Քար կարիլ. թաշայ փէօնմէ+: ‖ գառնալ յարձան. յարձան մածնուլ. արձանանալ. վիմանալ. քարանալ. սալանալ. խստանալ իբրև զքար. վիմօրինակ բրտանալ:

Քար կարիլ՝ ատէշինոլ: ‖ տես Սառիլ:

Քար կտրող: ‖ տես Քար բանող. խմ. Եւ այլն:

Քար նետել. թաշ աթմա+: ‖ քար ընկենուլ. քարձիգ լինիլ. քարաձիգ լինիլ. գիլս արձակել. վիրգս հոսել: տես և Քարկոծել:

Քար նետել՝ մարդու. առատով մը խօս+ դողնէլ: ‖ գաղտնախօս լինիլ. մեղմակիծ թշնամանել. թշնամանագիր լինիլ. կծանել բանիւք:

Քար նետելը: ‖ քարընկեցումն. քարաձգումն

Քար նետելու բակէլէ. թաշ աթաճա+ ծօյնէլէ: քարընկեց. ոմբաքար. ըումբաքար: տես և Մենձենիք:

Քար նետելու մը չափ հեռու. թաշ աթըմը գո-

փոր տաշտ․ բուղ մեմլէքէթ փարար եշրաք ։ || Հեռաւ խաղաղ քարընկեց մի ։
Քար նետող․ թաշ աթան․ թաշ ատան ։ || քարաձիգ․ քարձիգ․ քարընկէց․ քարավէժ ։
Քարնետողմեքենայ․ որ է սասանօղ թաշ ղաղան ։ || պալատնովանոցակառա․ մեղմաթափ թշնամեաց․ թշնամեաց ։
Քար պաշտող․ թաշփէրէսդ ։ || քարապաշտ․ քարապաշտաւոր․ պղծապաշտ․ վիմապաշտ ։
Քար սաշօղ ։ || տես Քար բանօղ․ կամ, և այլն ։
Քարեր․ թաշլար ։ || քարինք․ վէմք ։
Քարեր դիզած․ } թաշ եըղընը․ եըղընը թաշ ։
Քարերու դէզ․ }
|| կոյտ քարանց․ կարկառակոյտ քարանց․ կարկառակոյտ․ քարակոյտ ։
Քարերու մէջ տրորված, կամ տրորվող․ թաշլար արասընտա եազըլմըշ ։ || քարաթրթրել․ վիմաթրթել․ մայրաթրթել ։
Քարէ․ թաշտան ։ || ի քարէ․ քարեայ․ քարեղէն․ վիմեղէն․ վիմեայ․ վիմաշինեալ ։
Քարէ բանած․ թաշտան շինեալ․ թաշտան եափըլմըշ ։ || քարակոփ․ քարակոռ․ քարածործ․ քարակերտ․ քարակերպ․ քարայօրինակ․ վիմակերտ․ վիմագործ․ քարագործ ։ տես և Քարէ ։
Քարէ գլուխ, կամ թեփէ ունօղ․ եէհէկտ թաշ ։ || քարագլխանի ։
Քարէ ծածք․ եօրթիւսիւ թաշտան․ ժէնալլիք ։ || քարայարկ․ վիմայարկ․ առաստաղ․ քարաշէն ։
Քարէ մաղարայ․ թաշմաղարա ։ || քարայր․ քարանձաւ․ վիմանձաւ ։
Քարէ պատկերք ։ || տես Արձան ։
Քարէ պարիսպ․ } թաշ հիսարը․ թաշ հիսարը բուրմա թոփանմըշ ։ || քարապարիսպ․ վիմապարիսպ․ վիմապատուար․ քարապատուար ։
Քարէ պարիսպ ունօղ․ }
Քարէ տաշած, կամ Քարէ փորած․ թաշտան եօնուլմուշ ։ || քարատաշ․ վիմատաշ․ քարափոր․ վիմափոր ։ տես և Քարէ բանած ։
Քարէ սեղան․ թաշտան եաթագ ։ || քարախիշտ ։
Քարէ սեղաններ, կամ Քարէ ունօղ․ փէշթեկեր, եէ Քարէ թաշտան ։ || սալայատակ․ քարայատակ․ վիմայատակ ։
Քարէ սեղանով շինել․ թաշըլան փէօշէ․ մէք ։ || քարայատակ յօրինել․ սալայատակ յօրինել ։
Քարէ տուն․ թաշ եւի ։ || քարայարկ․ սալայարկ ։ տես և Քարաշէն ։
Քարէ քար ։ || տես Քարերք ։
Քարէ քիթ․ թաշըսըշանմըշ․ փայոյ պատմութ ։ || քարաքիթ ։
Քարի արալըխ ։ || վիմամէջ ։
Քարի արալըխը պահած, կամ պահօղ ։ || վիմապահան․ վիմարգել ։
Քարի դէզ ։ || տես Քարերու դէզ ։
Քարի էմէկ․ թաշ էմէկի ։ || աշխատանք վիմի․ քարատորութիւն․ քարածին ։
Քարի խոփուխ․ թաշ գօլլուղու ։ || քարածերպ․ քարակերպ ։
Քարի կտոր․ թաշ խրբըղը ։ || հատոր քարի․ քարակտոր․ քարահատոր․ քարակտուր․ քարաբեկոր ։
Կմ. վիմակտուր․ վիմաբեկոր․ վիմահատ․ վիմահատուած․ վիմահատոր ։
Քարի ձև ունող․ թաշ ձևլու ։ || քարաձև․ վիմաձև․ վիմակերպ․ վիմանման․ վիմատիպ ։
Քարի զուգակշիռ ընօղ․ թաշըն ծաղիկ խը ։ || քարածաղիկ․ վիմածաղիկ ։
Քարի մամուռ ։ || տես Քարոսկրդ ։
Քարի մէլձափլիս ։ || քարամէլձ․ վիմախեժ ։
Քարի նման․ թաշ կիպի ։ || քարանման․ քարատեսակ․ քարանմանութիւն ։
Կամ, վիմանման․ վիմատեսակ․ վիմատեսութիւն․ կարծր սիրտ․ ուժ սիրտ ։ տես և Քարի ձև ունող ։
Քարի պէս ։ || տես Քարի նման ։
Քարի վրայ գրված, կամ փորված գիր․ թաշ եազուսը ։ || արձանագիր․ անդրագիր․ արձանագրութիւն ։
Քարի վրայ գրել․ թաշ եազմագ ։ || քանդակել յարձանի․ քանդակել ՚ի վէմս․ փորագրել յարձանս․ արձանագրել․ արձանակել․ վիմատառել․ արձանացուցանել ։
Քարի վրայ ընկած․ թաշ խաթիթլէ թուղթ ։ || քարավէժ․ վիմավէժ ։
Քարի վրայ ձգել քարձրէն․ թաշ եուքսէկտէն աթմագ ։ || քարավէժ առնել․ քարավէժ ՚ի վերուստ արկանել ։
Քարի վրայ փլած ։ || վիմափուլ ։
Քարի քօս․ թաշ թէմրէ ։ || քարաքոս․ քարաքոսք․ քորքոս քարի ։
Քարի ֆալձի․ թաշ ֆալձը ։ || քարաձևայ․ վիմաձևայ ։
Քարի ֆալձունք ։ || քարաձևայութիւն․ վիմաձևայութիւն ։
Կմ, քարաձևայք․ վիմաձևայք ։
Քարով չարչարել ։ || քարակոչկոճ առնել․ քարակոչկոճ տառապեցուցանել ։
Քարով չարչարուող, կամ չարչարող ։ || քարակոչկած․ վիմակոչկած ։
Քարով ջարդած, կամ ջարդող ։ || քարաջարդ․ վիմաջարդ․ գլխջարդ ։
Քարով ջարդել ։ || գլխջարդ առնել․ վիմաջարդ առնել ։
Քարադաշտ․ տաշտ է ։ || մանակերտ․ բերդ մանաձորի ։
Քարածեռ ։ || տես Ճեռ ։
Քարածնիկ․ հասարակ տեսակ․ թռչուն ։ || քարաձնիկ ։
Քարանալ ։ || տես Քար կարիլ․ թաշդաշ փէօնմէք ։
Քարաշէն․ թարլ շէնք․ թէշանէք․ թէշանէք ղը․ նոյ ։ || քարայարկ․ վիմայարկ․ քարաքիմ․ քարապատեսք․ սալաքարայարկ ։
Քարապետեայ ․ * բերանը լան՝ խոյն թիւերենց է ։ || ցրկէՃ ։
Քարասիրտ ։ || տես Անգութ ։
Քարացնել ։ || տես Քար դարձնել․ թաշ իւ րէյնել ։

Քարքէ · խառնալոյն է ։ || կարքէ ։
Քարբոյ ջուր · գէջ է ։ || քառասող գետ ։
Քարգղեր · ոսկի թառ գէ ։ || քարաշաղղեար · կրկիտ ։
Քարէ ։ || տես Քար՝ բառին ներքեւը ։
Քարեքար · խաղջան խաղոյ ։ || քար ՚ի քարէ · Ը քար եւ Ը վէմ · Ը քար եւ Ը Թուղթ ։
Քարեքար ղարնել · } Քարեքար առնել · } խաղջան խաղոյ վուռմաք ։
|| քարէ ՚ի քար հարկանել · Ը քար եւ Ը վէմ զարկուցանել · ընդ քար եւ ընդ Թուղթ հարկանել ։
Քարեքար առնել զինքը · առղին անդին ընկնիլ, որ հար մը ընէ ։ || Ը քար եւ Ը Թուղթ հարկանիլ · այսր եւ անդր հարկանիլ · ղչանա Հչանաց ղղենուլ · հանդիսանալ ՚ի բաղմափոյթ Ճիգն · վարիլ զինա փութոյ սնոտութէ · փոյթս յողնաղինս ՚ի մէջ առնուլ ։
Քարթու, հող, կմ այն ընման, որ խաղէ ըէ · ղայար ։ || քարթու ։
Քարթօղ, կմ Քարաթօթօղ ։ || տես Շողոտ · կողկնձ ։
Քարի ձման, եւ այլն ։ || տես Քար բառին ներքեւը ։
Քարիկ · խաշիէ ։ || քարակ · քարիկ · վիմակ ։
Քարկոծած · խաշլանմըշ ։ || քարկոծեալ · քարկոծ ։
Քարկոծել · խաշլամաք ։ || քարկոծել · քարարկել · քարաձիգ լինել · քարձիգ լինել · քարձիգ առնել ՚ի վր ուրուք ։
Քարկոծելը · խաշլամըշը · խաշլամաքլըք ։ || քարկոծումն · քարկոծանք · քարկոծութի · քարարկութի · քարձգութի ։
Քարհանք · թաշի մաղէն · խաշ մաղէնի ։ || քարահանք · քարատաշող ։
Քարղան ։ || տես Քաղըան ։
Քարձիկ ։ || տես Քարաձիկ ։
Քարմաղ · հողի կմ մորղի մաղ ։ || քարամաղ ։
Քարման · մէծ խեխէ է, որ վարի ծովը ուշըրշախի փէլ՝ գնդակի կմ խաղըշի փաք անի · եւ ՚ի ծովն կէօ էրկօք, որով խաշըք կըմանեն · փանչ · ոչի+էջմէ+ ։ || քարաման ։
Քարող · թարաղան · թարաղըլը · թարաղած խանը · վող · վոչը ։ || քարոտ · քարոտուի · քարհանայագործուի · սեղանատուրուի ձմայլին բանին ։
Քարող առնել · } Քարոտել · } վող կըրմէ+ ։ || քարոտել · քարհանայագործել · սեղանատորել զբանն կենաց ։
Քարոտիչ · թարաղ փըւող · թարաղըշ · վող կիրըձի · վայըրըճը · վոյիչ ։ || քարոտիչ · քարոզօղ · քարոզատար · վերակարգող · քարող · սեղանատարիչ բանին կենաց ։
Քարողութի ։ || տես Քարող ։
Քարոզօղ ։ || տես Քարոզիչ ։
Քարոտ · թարմ եղած · խաշլը ։ || քարուտ · վիմուտ · վիմէղ · երինդուտ · երեկդուտ · քարալից ։
Քարոտ երկիր · խաշլը եօթաղ ։ || զառ ՚ի վեր ժայռեիգ · զառ ՚ի վեր ժայռատարախախայք ։
Քարոտ Ճանփայ՝ ընդհանուր ։ || տես Ճեռ ։
Քարոտել · || տես Քարկոծել ։

Քարոտ · } Քարոտ առնել · } խաշլըը · խաշլը+ ։ || քարթութ · վիմուաթ ։ տես եւ Ճեռ ։
Քարպաշ · գըռաւ է ։ || անձնաւորիչ ։
Քարսաշ ։ || տես Քար բառին · խաժ, եւ այլն ։
Քարտուղար · սեխանտ · ըրէ գէլ, կմ դաւըէրն գէլ՝ փէղ փէղ թող յէօծ, որոց վըրայ մաղթիկ կիխեւի խանցըկն ։ || քարտուղար ։
Քարքարշան ընել ։ || տես Քարեքար ղարնել, եւ Քարշկառել ։
Քացախ · սիրքէ ։ || քացախ ։
Քացախ գինօղ · սիրքէ սըտմ ։ || քացախօղին ։
Քացախ ծախօղ · սիրքէճի ։ || քացախավաճառ ։
Քացխոտ չինած բան · խիրչլը է խաժըլն ։ || քացախուտ · քացախուտ ։
Քացխած · սիրքէ դէտէնէ · սիրքէլենմիշ ։ || քացախեալ · քացախացեալ ։ տես եւ Քացխոտ ։
Քացխած բան ։ || քացախածք ։ տես եւ Քացխոտ ։
Քացխել · սիրքէ դէօնմէք · սիրքէ օլմաք · սիրքէլենմէք ։ || քացախել · քացախանալ · ՚ի քացախ փոխարկիլ ։
Քացխիլը ։ || քացախութի ։
Քացխոտ · սիրքէլի ։ || քացախոտ · քացախուտ · քացախուտ ։
Քաւ լեցի · հաշա · ալլահ կէօսդէրմէսին ։ || քաւ լիցի · քաւ մի լիցի · քաւ ՚ի մէնջ · քաւ ՚ի մէնջ · քաւ ՚ի ձէնջ · մի լիցի · ոչ անդր · ՚ի բաց տար ։
Քաւած · աֆ օլունմուշ ։ || քաւեալ ։
Քաւարան · մաղֆիրէթ եէրի · կիւնահ աֆ օլուներ ։ || քաւարան ։
Քաւել · մէղքը խաղշլ · մէղքը ըրմէկ · աֆ էթմէք ։ || քաւել · քաւել · գաւել · քաւչարանել ։ կմ այսպէս · ղմեղս, կմ զյանցանս, կամ զանիրաւութիւն Թողուլ · ներել · քաւել · քաւչարանել · անցուցանել · ղանցուցանել · ջնջել · լուծանել ։
Քաւըլօղ, կմ Քաւըղօղ · աֆ օլունմայան ։ || անքաւ · անքաւելի · անԹողլի · աններելի
Քաւթառ · } Քաւթօր · } վողոխ · վողաղ · վոըղաղ · գողան է որոյ մորթին ծերայ կըննէն, որ է Ճէրման, եւ մէջ ըզենէ ըզենէ դարաւ էւուծ ան գուան անի ։ || յովազ · քաւթարինէ · քօթարինէ ։
Քաւթարէ, կմ Քաւթօրէ մորթի · վողաղ փէրիսի · վողաղ խըրխէ ։ || յովազենի · քօթարենի ։
Քաւութի · աֆ · մաղֆիրէթ ։ || քաւ · քաւութի · թողութի · ներողութի · ջնջումն մեղաց · լուծումն յանցանաց ։
Քաւութօղայ ։ || տես Քաւութօղայ ։
Քաւօղ · մէղքը խաղօղ, կմ ջնջօղ · աֆ էտիջի · աֆ էտէն ։ || քաւօղ · քաւօղ · քաւիչ · քաւիչ · քաւարար · քաւարան · մեղսաքաւիչ · քաւիչ մեղաց · լուծիչ յանցանաց ։
Քափանէ ։ || տես Քէֆինէ ։
Քափինութ, կմ Քափինաս · * պողչէ+ · պաս․ նու ։ || տես Գլխեղնոց ։
Քափութ, կմ Քափինաս · * փէտէն խաղոխ․ լուխ · պողչըխող փէտէ ։ || Թաւշիկա ։

Քաֆրստան · աշխի և գաւառի անուն է ։ ‖ գաւառացիք ։
Քաք ։ ‖ տե՛ս Աղբ ։
Քաքնել ։ ‖ տե՛ս Աղբել ։
Քաքոտ ։ ‖ տե՛ս Աղբոտ ։
Քաքուլ · * [illegible] ։ ‖ ցցուած մազերից ։
Քաքում · * [illegible] ։ ‖ ազնուական աքիս ։
Քաքում քիւրք · [illegible] ։ ‖ ազնուական աքիսենի ։
Քաֆ տաղը ։ * ‖ տե՛ս Եղջերուաւոր ։
Քաֆուր ·
Քաֆուրի · * } [illegible] ։ ‖ քաֆուր ։

ՔԵ

Քեաթիպ ։ * ‖ դպիր ։ տե՛ս և Նօտար ։
Քեահին ։ * ‖ կախարդական · պղատափնդքի · պղատափոանդքր · պղատափուար · պղատափուար ։ կմ. քուրմ · ըղձ · խիւս ՚ի տաճարի ։
Քեահեայ ։ * ‖ տե՛ս Վերակացու ։
Քեահքեճի ։ * ‖ կարկանդակագործ · քաղցրագործ ։
Քեամիլ · * ‖ տե՛ս Հասուն · ճոխ · և Չափահասակ ։
Քեապապ ։ * ‖ տե՛ս Խորովիկ ։
Քեասէ ։ * ‖ տաշտ · թասակ · սկահ · խաւանաբան · ըմպանակ · կթխայ · կթղայ ։ տե՛ս և Գաւաթ ։
Քեասէ բաշօղ ։ ‖ տաշտակալիք · սկահակալիք ։
Քեասէնի պէս ։ ‖ տաշտաձև · սկահաձև ։
Քեասէլի ։ * ‖ տաշտաւոր · սկահաւոր ։
Քեասէճի · [illegible] ։ ‖ սկահակ · տաշտակ ։
Քեար · [illegible] ։ Քեար ընել · և այլն ։ * ‖ տե՛ս Վաստակ · Վաստակել · և այլն ։
Քեար · * [illegible] ։ ‖ տե՛ս Ներգործութիւն ։
Քեար ընել · Քեար ընող · և այլն ։ ‖ տե՛ս Ներգործել · Ներգործող · և այլն ։
Քեաւուր, կմ
Քեաւուր աքիւրյ ։ * } տե՛ս Քարաւշէն ։
Քեաքիւլ · * հանդերձ է պահուած մօտ ։ ‖ հիւ ։
Քեաֆիր ։ * ‖ հայհոյիչ · անաստ · հեթանոս · ամպարիշտ · չարապաշտ ։
Քեաֆիր տինաք ։ ‖ անհաւատ հայհոյիչ · ամպարիշտ հեթանոս ։
Քեզի · [illegible] ։ ‖ քեզ · քեզոյն ։
Քեզի ղըտար ·
Քեզի չափ · } [illegible] ։ ‖ քև չափ · հաւասար քեզ · իբրև զքեզ ։
Քեզի պէս · [illegible] ։ ‖ ըստ քեզ · իբրև զքեզ · ոչ զքեզ · քոյ պէս · նման քեզ · հանգոյն քեզ ։
Քեզմէ · [illegible] ։ ‖ ՚ի քէն · առ ՚ի քէն · քե_զէն · քեզոյն ։
Քեզմէ անդին · [illegible] ։ ‖ ՚ի քէն և անդր ։
Քեզմէն աստին · [illegible] ։ ‖ ՚ի քէն և այսր ։
Քեզմով · [illegible] ։ ‖ քև · ՚ի ձեռն քոյ ։
Քեզմէդ, կամ Քեզմէնէ · (ետքին ձևը ։) ‖ ՚ի քէն · քեզէն · քեզոյն ։

Քեղորդել · [illegible] ։ ‖ ցածել · ցեխել · կեղա_ւորաւկել · կեղաւորատակս գործել ։
Քեղորդել ծեծկըւելով ։ ‖ կոծ առնել ցածել · ցեռեալ ողխարել · ջնջակատ հարկանել ։
Քեղորդելը ·
Քեղըրդուք · } [illegible] ։ ‖ ցածումն · ցեռումն · կեղաւորաւկութիւն · կեղաւորատակութիւն ։
Քենակալ · [illegible] ։ ‖ քենեկալ · քենակալ ։
Քենի · [illegible] ։ ‖ քենի ։
Քեռակին ։ ‖ տե՛ս Քեռէկին ։
Քեռի · դայի, որ է մօրը եղբայրը ։ ‖ քեռի ։
Քեռէկին · դայըին գարըսը ։ ‖ կին քեռւոյ ։
Քերած · [illegible] ։ ‖ քերեալ · քերածոյ ։
Քերական · [illegible] ։ ‖ այբբենարան ։
Քերական · [illegible] ։ ‖ քերական · քերթող · քեր_թող · գրամատիկ · գրամատիկոս · գրամար_տիկոս ։
Քերականներուն գլուխ, կմ հեղինակ ։ ‖ քերթողապետ · քերթողահայր ։
Քերականութիւն · [illegible] ։ ‖ քերակա_նութիւն · քերթողութիւն · քերթութիւն ։
Քերբէ նախետար · [illegible] ։ ‖ [illegible] ։
Քերել · [illegible] ։ ‖ քերել · քորել ։
Քերել · [illegible] ։ ‖ տե՛ս Կեղ_ վել [illegible] ։
Քերելը · [illegible] ։ ‖ քերումն · քերանք · քորանք ։
Քերելով գուրել ։ ‖ յղկել · յղփել ։
Քերթած · [illegible] ։ ‖ քեր_թեալ · քերթածոյ ։
Քերթած բան ։ ‖ քերթած · քերդածք ։
Քերթած կաշի, կմ կաշի հանած · [illegible] ։ ‖ մորթանք ։
Քերթել · [illegible] ։ ‖ քերթել, կմ քերդել · մորթել · մաշկել · կորզել զմորթն · զեր_ծանել զմաշկն ։
Քերթելը ։ ‖ քերթումն · քերդումն ։
Քերթուք · [illegible] ։ ‖ քերթած · քերթուած ։
Քերկերտան, կմ Քէչկերտան, կմ Կերկեր_տան, և կմ քերթերտան · [illegible] ։ ‖ [illegible] ։
Քերոց · [illegible] ։ ‖ քերոց · քերիչ · քերանք ։
Քերուք · [illegible] ։ ‖ քերած · քերուած ։
Քերքիւթ · * [illegible] ։ ‖ քերասուլ, կամ քուլթա ։
Քերօբէ · [illegible] ։ ‖ քերովբէ · քրովբէ · քերօբէ · քրօբէ ։
կմ, քերովբէիմ · քրովբէիմ · քերովբ ։
կմ, քերօբէիմ · քրօբէիմ · քերոբ · քրոբ · քե_րուբ ։
Քերող · [illegible] ։ ‖ քերող · քերիչ · քորիչ ։
Քեօղ · * ‖ տե՛ս Կոյր · [illegible] ։

Քէօթահեա · * քաղաք է ։ ‖ Կուտինա · Կու_ տիա ։

Քէօթահեալը ։ } * կուտինացի · կուտինե_ ցի · կուտիացի ։
Քէօթահեացի ։

Քէօթէկ, Քէօթէկ աալ, և այլն ։ * ‖ տե՛ս Ծեծ · Ծեծել, և այլն ։

Քէօթիւ, Քէօթիւ ըլմաք, և այլն ։ * ‖ տե՛ս Գէշ · Գէշ ըլլալ · և այլն ։

Քէօթիւրիւմ, Քէօթիւրիւմլիւք, և այլն ։ * ‖ տե՛ս Անդամալուծ, Անդամալուծութիւն, և այլն ։

Քէօլէ ։ * ‖ ստրուկ · ծառայ · արծաթա_ գին · արծաթագին ծառայ ։

Քէօհէյլան, կամ } * անուն ձի է ։ ‖ Նժոյգ ·
Քէօհլան ·
նժոյք · նժոյգիկ ։

Կամ, Նժոյգ երիվար · օդապարիկ երիվար · արագավար երիվար ։

Քէօճիւս, կամ Քիւճիւս ։ * ‖ աղբն ։

Քէօմէ ։ * ‖ տե՛ս Քիւմէ ։

Քէօմէ ։ * ‖ տե՛ս Հարոց ։

Քէօմիւր ։ * ‖ ածուխ ։

Քէօմիւրճիւ ։ * ‖ ածխագործ, կամ ածխա_ վաճառ ։

Քէօյ ։ * ‖ տե՛ս Գեղ ։

Քէօյլարի ։ * ‖ գեղջկական · ռամկական · ռամկական ։

Քէօշէ ։ * ‖ անկիւն · խորշ · քունջ · փոր · փորոք ։ տե՛ս և Քունջ ։

Քէօշէ պաշը ։ ‖ գլուխ անկեան · շրջանակ անկեանց · շրջան անկեանց ։

Քէօշէ պուճախ ։ ‖ անկիւնախորշ · անկիւն և խորշ ։

Քէօշէ քէօշէ ։ ‖ անկիւն անկիւն · խորշ խորշ · խորշխորշանի ։

Քէօշէն բռնօղ · } ճէօշէի թութան · ճէօշէպէ
Քէօշէն կեցօղ · }
փաչան ։ ‖ անկիւնակալ · անկիւնապահ ։

Քէօշէի քար ։ ‖ վէմ անկեան · անկիւնա_ վէմ ։

Քէօշէլի ։ * ‖ անկիւնաւոր · խորշեղէն ։

Քէօշկ, կամ Քէօշք ։ * ‖ հովանոց · ամա_ րանոց · ամարանոց · ամարանոց ։

Քէօշտէրէ, կամ Քիւշտէրէ ։ * ‖ գրոհապա_ հան քերանք · գրոհապետ ։

Քէօշէկ · * ըղտու յաւ ։ ‖ կողոն · կողուակ ։

Քէօռ, Քէօռնալ, և այլն ։ * ‖ տե՛ս Կոյր · Կուրնալ · և այլն ։

Քէօռփէ, Քէօռփէլիք · և այլն ։ * ‖ տե՛ս Մատղաշ · Մատղաշութիւն · և այլն ։

Քէօռփէճիք ։ * ‖ տե՛ս Մատղաշուկ ։

Քէօռ քէօռուճայ ։ * ‖ տե՛ս Կուրի պէս ։

Քէօս, կամ Քէօզ · * մեծ փաշան մէկ դէն զդեծէ, կմ ճամպէ, են ։ ‖ գոս · ապարեկ · թմբուկ մեծ ։

Քէօս չալել ։ ‖ գաւերս գոշել, կամ հարկանել ։

Քէօսէ, կամ քօսայ · * մօրուքը պակաս ։ ‖ քարձ · քարց · պակասամօրուս · անմօրուս ։

Քէօսէ տաղը ։ * ‖ տե՛ս Ծմակ լեռ, և Ղաշ_ ղա տաղը ։

Քէօսէկլէ · * բանած կաշի գամբէկից ։ ‖ պատճա_ րենի ։

Քէօստէկ · * ոչ մարդկ գլուխ նը կապեն · թա_ փիճան ։ ‖ տե՛ս Պաակ · ճէօպէկ ։

Քէօստէկ · ձիու, կմ այլ կենդանեաց ոտքը դնե_ լու ։ ‖ տե՛ս Պախրակ ։

Քէօստէկ՝ ջիւն փիւպէնի · որ է եղջերու ոսկորի նման, կմ շէչէնի, որ եզան շէչին ծոցն է ։ ‖ կարթակալ ։

Քէօստէկ · զարի ոտք կապելու · քիշէկ ամբո_ ճացին, կմ փողանին ։ ‖ կապանք · կապարան ։

Քէօստէպէկ ։ * ‖ տե՛ս Խոլուրդ ։

Քէօրփիւկ ։ * ‖ փուքք · փչոց ։

Քէօրկէ ։ * ‖ տե՛ս Շուք ։

Քէօրկէլի ։ * ‖ տե՛ս Շքեղ ։

Քէօրփէ ։ * ‖ տե՛ս Մատղաշ ։

Քէօրֆէզ · * քօրֆէզ · կոլֆ ։ ‖ կորկիւրայ · փէտակիս ։

Քէօփէկ ։ * ‖ տե՛ս Շուն ։

Քէօփէկ իւզիւմիւ ։ * ‖ տե՛ս Շնխաղող ։

Քէօփէկ պալըղը ։ * ‖ տե՛ս Շնձուկ ։

Քէօփէկ տիշէյի ։ * ‖ տե՛ս Շան ատամն ։

Քէօփէկ օղլու քէօփէկ ։ * ‖ տե՛ս Շունն շնածնունդ ։

Քէօփիւկ · Քէօփիւրմէք ըլլալ · և այլն ։ * ‖ տե՛ս Փրփուր · Փրփրել · և այլն ։

Քէօփրիւ ։ * ‖ տե՛ս Կամուրջ ։

Քէօք ։ * ‖ արմատ · արմն · կանճին · տակ ։

Քէօք · * հողէն վէրի դին ։ ‖ տե՛ս Քուն՝ ծառոյ ։

Քէօք բռնել · ճէօք թութմագ · ճէօք զաղըլմագ · ճէօք լէնմէք ։ ‖ արմատել զարմատս · ձգել զարմատս · տակ առնուլ · զտակ առնուլ · արմատ առնուլ · արմատանալ · արմատանալ · բնաւորիլ արմատովք · տարածանել արմա_ տոց · զարմատս ՚ի խորս արկանել ։

Քէօք բռնօղ, կամ Քէօք բռնած · ճէօք թութան, կմ պաղլայան ։ ‖ արմատաւոր · արմատաւոր · արմատաւոր · կանճնաւոր ։

Քէօք կապել ։ ‖ տե՛ս Քէօք բռնել ։

Քէօք կապել · ճէօքլէնմիշ օլմագ · քէօքլէշմիշ օլ_ մագ · քաքէշ քէնմագ ։ ‖ արմատանալ · բնաւո_ րիլ · կայկայել · տարրել · ամրանալ · տար_ րանալ · յօրանալ · ունականալ ։

Քէօք ձգել · ճէօք սալմագ ։ ‖ արմատս արձա_ կել · արմատս ձգանել · արմատ առնուլ ։

Քէօք ունօղ · ճէօքլիւ ։ ‖ արմատաունակ · ար_ մատաւոր ։

Քէօք չունօղ · ճէօքսիզ ։ ‖ անարմատ ։

Քէօք ուտօղ · ճէօք եէյիճի ։ ‖ արմատակեր ։

Քէօք պօյայ ։ } * տորոն ։
Քէօք պօյասը ։

Քէօքանց · } ճէօքտէն ։ ‖ յարմատոյ · արմա_
Քէօքէն ·
տաքի · արմատովին · կարճնովին · կաճնո_ վին · ընջովին ։

Քէօքէն՝ բանին ։ ‖ տե՛ս Տիպաճէքէն ։

Քէօքէն խլած, կամ խլօղ ։ ‖ արմատախիլ · արմատաքինջ ։

Քէօքէն խլել · } ճէօքտէն չըքարմագ
Քէօքէն հանել, կամ փրցնել · }
‖ յարմատոյ խլել · արմատաքի կոր_ ծել · արմատախիլ առնել · առ արմատովք խլել ։

Քէօքէն ընճած ։ ‖ արմատախիլ · բնաջինջ բնաջնջեալ · բնաքարձ ։ տե՛ս և Հեռքը կորուս_ ցուցած ։

Քեօքէն ընձնել. թէօթեն եզրանձնէլ. թէօթխան-
մէն խաֆ եթմէք ։ ‖ յարմատոյ ընկէլ. յարմա-
տոյ կործանանել կործանուելն, կամ կանձնո-
վին ընկէլ. արմատախիլ առնել. արմա-
տաքին առնել. բնաջինջ առնել. բնաքարշ
առնել. համաջինջ առնել. համաջնջնել առ-
նել ։ տես և Հիմքը կործանել ։
Քեօքէն ընձնել ։ ‖ բնաջինջ լինել ։ տես և
'ի բաց Քեօքէն ընձնել ։
Քեօքէն փրցնել ։ ‖ տես Քեօքէն խլել ։
Քեօքը առնուլ. թէօթխ ճանաչ ։ ‖ հաստատար-
մատ. քաջարմատ ։
Քեօքը խորունկ ։ ‖ խորարմատ ։
Քեօքը կտրել ։ ‖ տես Հատանել ։
Քեօքը կտրող, կամ հատոցնող ։ ‖ տես Հատա-
ցող ։
Քեօքը կտրող, կամ Քեօքէն կտրող. թէօթխան-
մէն թէսէն ։ ‖ արմատահատ. արմատահատր.
արմատահատութիւն. ատահատութիւն ։
Քեօքը փորող. թէօթխանէն փաղըլան ։ ‖ ար-
մատափոր. արմատաքանդ ։
Քեօքով մեօքով. թէօթխ իւէն Պեօթխ իւէն ։
‖ արմատովին համայնիւ. արմատովին ։ տես
և Քեօքանց ։
Քեօքքէնմէ ըլլալ ։ ‖ տես Քեօք կտրել ։
Քեօքքէնտանկելու ընել. թէօթլէնտիրմէք. թէօթ-
լէնտիրմէք ։ ‖ արմատացուցանել. բնաւո-
րեցուցանել. ամրացուցանել. սերտել.
հաստատել. յօրացուցանել. ամրակացուցա-
նել ։
Քեօքնար, կամ քեօքնէր. * ծառ է ։ ‖ կուէննի ։
Քեօֆթէ. * մի խըյմայէ կերակուր, և էֆոծ
կերակուր է ։ ‖ փաղկեա ։
Քեօֆթէր. խաշած, կամ խաշած ըրէ էֆոծ, և
ուրէշ խանչըրացուած, և խաշէ խաշէ եղած
տապակուած է ։ ‖ կոլոկ ։
Քեօֆթէրճի. * թէօֆթէր շինող ։ ‖ կոլոկա-
գործ. կոլոկարար ։
Քեօֆթէրճի. թէօֆթէր ծախող ։ ‖ կոլոկավա-
ճառ ։

ՔԷ

Քէ կրկնաւոր. * ձիգալի ։ ‖ գործած ։
Քէթէն ։ * ‖ տես Քթան ։
Քէթէնը կապը ։ * ‖ յարմարագէտ ասխ.
գլխաւոր՝ կամ նշանաւոր ուրիշ ։
Քէլ. * գլխուն խոցաք ։ ‖ գլխացաւ. կուճատ.
գոճոյ. գոճանց. գոնջ ։
Քէլ ըլլալ. թէլ օլմագ. թէլլէնմէք ։ ‖ գլխացաւ
լինել. գլխացաւիլ. գնջանալ. գնչանալ.
գոնջանալ. կնտանալ ։
Քէլամ ։ * ‖ տես Խօսք. Բան ։
Քէլէկ. * ճաղ ։ ‖ տես Լաստ ։
Քէլէկ. շարունակ պզտիկ, որ անուանց նէկէր է ։ ‖
ժամանակայ ։
Քէլէշ ։ * ‖ եղջերուակ. յեղջերուակ ։
Քէլէպիր. Քէլէպիր ժողվել. և այլն ։ *
‖ տես Թիթեռն. Թիթեռնել. և այլն ։
Քէլէպչէ, կամ քէլէպճէ. պատուանդ, որ է
երկիւղ կապելու, որով մարդուն եղիւ յէտեր
մէկ տեղ կապուելն ։ ‖ արգել ձեռաց ։
Քէլէփչէն ըներ զձեռքը. էլլէրինի թէլէփչէ
գօմագ ։ ‖ արկանել արգել 'ի ձեռս. արգելել
զձեռսն ։
Քէլէփճէ. * էլիանէ լարելու գործիք է ։ ‖
գայլ. գելարան. գելոց. բազ ։
Քէլէփճէ ըներ բերանը ։ ‖ գայլ 'ի բերան
առնել. գայլ 'ի բերան արկանել ։
Քէլլապիոչ ։ * ‖ տես Գլուխ ։
Քէլլէ. Քէլլէն կտրել. և այլն ։ * ‖ տես
Գլուխ. գլուխ. Գլխատել. և այլն ։
Քէլութիւն. թէլլիք ։ ‖ գլխացաւութիւն.
գնջութիւն. գոնջութիւն. կնտութիւն ։
Քէլփէթին. * ‖ տես Գալ. թէլփէթին ։
Քէհրիպար ։ * ‖ բազմագունի ակն. սաթ.
ելեկտրիոն. ելեկտրոն. ելեկտրոն. ե-
լեկտրոն. ըեկտրոն ։
Քէհրիպար սև ։ ‖ տես Սև քէհրիպար ։
Քէճկէրտան. * ‖ տես Քերկէրտան ։
Քէմ ։ * ‖ տես Գէշ, և Չար. մուր ։
Քէման ։ * ‖ տես Աղեղ. նէփ նէփէլու. և այլն ։
Քէմանէ. * աղէ է ։ ‖ աղեղնանուագ ։
Քէմանէ. * բան ծալելու աղեղով գործիք է ։ ‖
շաղափ ։
Քէմանչէ, կամ Քէմէնչէ ։ * ‖ Ջութակ. ջո-
թակ ։
Քէմանտար ։
Քէմանքէշ. * } տես Աղեղնաւոր ։
Քէմգիշի ։ * ‖ տես Գէշ մարդ ։
Քէմէնտ ։ * ‖ խեղդ. Ճոպան. Ճոպան ։
Քէմէնտ ձգել վիզը. որ խեղդէ ։ ‖ խեղդ ար-
կանել 'ի պարանոցն ։
Քէմէնտ ձգել վիզը կամ կէօվտէն. որ թաղէ-
ւով յէտն վար յգէ, կմ առ իւրն թաղէ ։ ‖ Ճոպան
արկանել ։
Քէմէնտ ձգօղ՝ խեղդելու համար ։ ‖ խեղդար-
կու. խեղդաձիգ ։
Քէմէնտ ձգօղ՝ թաղելու համար ։ ‖ Ճոպանար-
կու. Ճոպանաձիգ. Ճոպանաձիգ ։
Քէմէնտ ունող ։
Քէմէնտօղի ։ } խեղդաւոր. Ճոպանաւոր.
Ճոպանաւոր ։
Քէմէր ։ * ‖ տես Կամար. թէմէր ։
Քէմէր գօտի. թէմէր գուշաք ։ ‖ կամար. կա-
մար գօտի. լանջագէղ կամար ։
Քէմէր գօտի կապող ։ ‖ կամարածու ։
Քէմէր կապած ։ ‖ տես Կամարաչէն ։
Քէմէր պինչիմի ։ ‖ տես Կամարաձև ։
Քէմէրով ծածկած ։
Քէմէրով շինած ։ } տես Կամարաչէն ։
Քէմէրլի ։ * ‖ տես Կամարաչէն ։
Քէմէրլի. կանանը թէմէրլի պէս գօտի ։ ‖ տես
Կանանը խաղաղաւոր ։
Քէմէրպաշէնտ ։ * ‖ կամարապատ. կամարա-
կապ. կամարագործ ։
Քէմիկ, կամ Քէմէկ ։ * ‖ տես Ոսկր. շին-
ձուոյ. և այլն ։
Քէմիկնապ ։ ‖ տես Ոսկրանը մաշող ։
Քէմխանճի ։ * ‖ զառանաւախառագործ ։
Քէմխայ ։ * ‖ զառանաւախառ ։
Քէմճէ. * գինչուք ։ ‖ յասեակ ։
Քէն. էօճ. գարէզ ։ ‖ խեթ. հեռ. ոխք. հե-
ռութիւն. ոխութիւն ։ տես և Ոխ ։

Քէն ընել. տէն պահել. տէն էթմէք. եօճ ատըլմաք. խնթիգամըն ալմաք. ճիւմէք ։ || ոխնիլ ոխնել. հեռալ. խէթալ. ոխալ. քինալ. ոխանալ. խէթանալ. խորթանալ. խէթահարիլ. ոխոխիլ ։

Քէն ընող. տէն պահող. եօճ ատըլըճը. խնթիգամճը. տըլայէն ։ || խէթ ընկալ. խէթակալ. ոխակալ. քինապահ. խէթահար. խէթաւոր. խէթաւէրտ. խէթոտեալ. հեռաքարոյ. խորթաբարոյ ։

Քէն չընող. տէն էթմէյէն. խնթիգամըզ. տըլաճըյէն ։ || անխէթ. անհեռ. անոխ. անոխակալ ։

Քէն պահել ։ || տե՛ս Քէն ընել ։

Քէն պահելը. տըլանը ։ || քինապահութիւն. խէթահարութիւն ։

Քէնայի ։ * || հեզնութիւն. հեգնութիւն. հեգն. հէնք. այպանք. այպանութիւն ։

Քէնայի. (Իբր՝ Ձէյ.) || հեգնաւթեամբ. հեգնորէն. հեգնորէն. հեգնելով. առ հեգնութեան ։

Քէնայի խօսիլ. տէնայէ սէօյլէմէք. տէնայէ էթմէք ։ || հեգնել. հեգնել. այպանել. այպն առնել. հեգն առնել ։

Քէնայի խօսող. տէնայիճի ։ || հեգնիչ. հեգնաբար. այպանիչ. այպանող ։

Քէնար ։ * || տե՛ս Եզր ։

Քէնար՝ գէօլի ։ || տե՛ս Գետոյ քէնար ։

Քէնար՝ գըոյի ճիճէգյան ։ || տե՛ս Լուսանցք ։

Քէնար՝ ծովու ։ || տե՛ս Ծովեզր ։

Քէնէվիր. * սէ խորէն ։ || սեաւ կորեակ. սեակորեակ ։

Քէնոտ ։ | տե՛ս Քէն ընող ։

Քէնտիր. * գառով տէթէն ։ || կանեփ ։

Քէնք, կամ Քէնէք ։ || տե՛ս Գանկուս գեռ ։

Քէշէնիշ ։ * || ցորաչարութեան վերայ ։

Քէշէնիշ ընել || ցորահարիլ վերայ ։

Քէշիշ ։ * || արեղայ. մայնակեաց ։ տե՛ս և Կրօնաւոր ։

Քէշիշ տողը ։ * || տե՛ս Ողպօսլեռ ։

Քէշիշլամէ.

Քէշիշլամէ գայլէ իլէն. * } հովէ ։ || տե՛ս ՚ի բառն՝ Հով ։

Քէշկէ, կամ Քէշկէմ ։ * || տե՛ս Երանի թէ ։

Քէշկէկ. * տէշէէք ։ || հերիսայ ։

Քէշէ ։ * || Թաղիք. Թաղ ։

Քէշէ. այրինոն տէշէէ ըինադ. խեչէու եօրէն. տէշէ տէուլոհ ։ || տե՛ս Քէշէէ ։

Քէշէ կորեցնել ։ || տե՛ս Թմրեցնել ։

Քէշէ կորիլ ։ || տե՛ս Թմրիլ ։

Քէշէէ. տէշէէ ըինադ. տէշէճի ։ || ՚ի Թաղեաց. Թաղեայ. Թաղագործ. Թաղեացագործ ։

Քէշէէ գըրի. տէշէտէն գըոյ ։ || Թաղ. գլաւ Թաղեայ ։

Քէշէլի ։ * || Թաղաւոր. Թաղեացաւոր. Թաղեայ ։

Քէշէճի. * տէշէ ըինող ։ || Թաղեացագործ. Թաղէգործ ։

Քէշէճի. տէշէ ծախող ։ || Թաղեվաճառ ։

Քէշի ։ * || այծ ։

Քէշի տաամը ։ || տե՛ս Այծեմարգ ։

Քէշի պուճուգու ։ || տե՛ս Ուլ, տէշէ. նէ ։

Քէչիէրտան ։ * || տե՛ս Քէրկերտան ։

Քէպապ ։ * | տե՛ս Խորովու ։

Քէպապ ընել ։ || տե՛ս Խորովել ։

Քէպապի շիշ ։ || շամփուր ։

Քէպէ. * բրդէ գործած հասա և բրդըլածէ լեղի հագուստ, յԱյնտան ծածկոց. և այն ։ || Թաւթաւ ։

Քէպէլի ։ * || Թաւաթաւաւոր. Թաւաթաւագեստ ։

Քէպէրէ ։ * || տե՛ս Կապար, և Կապարգեն ։

Քէպին. * ձեռքը որ հացին խաբած ։ || վարձանք. պաշտօնական. պաշտօնական ։

Քէոթէնքէլէ, կամ քէրթէնքէլէ ։ * | տե՛ս Մողէզ ։

Քէօթիկ, կամ Քէօթիկը ։ * || կերկերան ։

Քէօթիկ քէօթիկ ընել ։ || կերկերանել. կերկերանջ առնել. սողոցաբերան առնել ։

Քէօլամէ. * || տե՛ս Փառաւորութիւն ։

Քէօլամէլի ։ * || տե՛ս Փառաւոր ։

Քէս ընկնիլ ։ * || տե՛ս Լեռաց ընկնել ։

Քէս ձգել ։ || տե՛ս Լեռաց ձգել ։

Քէսատ ։

Քէսատլըխ ։ * } վաճառաբերութիւն. անվաճառութիւն. պակասութիւն առաքմանն ։

Քէսէ ։ * || տե՛ս Քսակ ։

Քէսէ մը. որ է հինգ հարիւր ղուրուշ Փարաց կամ դրամոյ. տոպրակ, կամ քսակ փողոց ։

Քէսէկ, կամ Քէսէկի ։ * || տե՛ս Կտրած. և Կտրուածք ։

Քէսէր ։ * || տե՛ս Բահաղ ։

Քէսիճի. * տէսիճի ։ || կտրող. հատիչ. հատու ։

Քէսիճի. * բիւրեխաղի, որ ազգաց ճանապարհ կտրող, որ մարդ սպաննէ, ու ճամբայ առնէ ։ || ավազակ. աւազակապետ. ասպատակ ։ տե՛ս և Աւազակ ։

Քէսիմ * տե՛ս Զեմ, և Ընտրք. Կտրածք ։ Քէսիմով գալել, կամ կեղծաւոր ընել ։ || տե՛ս Աղօթարիւ ընթացով գալել ։

Քէսիմլի ։ * || տե՛ս Ընտրեալ ։

Քէսիք, կամ Քէսիկ ։ * || տե՛ս Կտրած ։

Քէսիկի ։ * || տե՛ս Նշանք ։

Քէսիկին ։ * || տե՛ս Կտրուկ ։

Քէսիկինալ ։ || տե՛ս Կտրուկնալ ։

Քէստանէ ։ * || շագանակ. շահպալուտ կաղին ։

Քէստանէ՝ Ֆիշէնկի ։ || կանեփակերմեռուցաս. կեռ կանեփամերուցաս ։

Քէստանէի ծառ. տէստանէ աղաճ ։ || շագանակ. շագանակենի. կաղնենի ։

Քէվրան, կամ Քէրվան ։ * || կարաւան. կարաւան. փարելոց վաճառականաց. շուվաճառականաց ։

Քէվրան կեօղջիւլուխ ։ * || պարեկապան ։

Քէվրան պաշը ։ || կարաւանապետ ։

Քէվրանի մըլթալըխ ։ || կարաւանատեղի ։

Քէրամէթ ։ * || ամբողջ. սքանչ. զգուշ. քաղցրութ. վերաբերեալ. արժանեալ ։

Քէրէմ ։ * || տե՛ս Ընտիր. ազնիւ ։

Քէրէստէ ։ * || նիւթ. առաջին. առաջ ։

Քէրէստէ ծախող. տէրէսթէ սաթըճը ։ || նիւթավաճառ. առաջնավաճառ ։

Քէրէստէճի ։ * || առաջնավաճառ ։

Քէրէվիզ ։ * || տե՛ս Նեխուր ։

Քէրէվիտ. * բութախօշի գլխ՝ ամող չըր մահ֊ տըրմիշ կէնտանի է ։ ‖ կարաւիտ ։
Քէրթէնքէլէ ։ * ‖ տե՛ս Խլէզ ։
Քէրխանայ ։ * ‖ գործարան . գործանոց . գործատուն . գործետղ ։
Քէրկզրաւ ։ ‖ տե՛ս Հեծկլտալ ։
Քէրկզրաւը ։ ‖ տե՛ս Հեծկլտուք ։
Քէրկէֆ ։ * ‖ գործարան ասղնեգործաց ։
Քէրկէֆ բանիլ. քէրկէֆ իշլէմէք ։ ‖ ասղնե֊ գործ լինիլ . ասղամբ նկարակերտել ։
Քէրկէֆ բանիլը ։ ‖ ասղնեգործութի . ասղ֊ նագործութիւն . ասղանագործութի ։
Քէրկէֆ բանօղ. քէրկէֆ իշլէյէն ։ ‖ ասղնա֊ գործ . ասղանագործ . ասղնեգործ . ասղ֊ նէգործ . նկարակերտ ։
Քէրկէֆէ ելած ։ } ասղնեգործ . ասղ֊
Քէրկէֆով բանած ։ }
նէգործ ։ տե՛ս Եղծաթուռալ ։
Քէրփիճ ։ * ‖ տե՛ս Աղիւս ։
Քէւկիր ։ * ‖ տե՛ս Քամոց ։
Քէփէկ, կամ Քէփէք ։ * ‖ Թեփ ։
Քէփէնէկ ։ * ‖ տե՛ս Թիթեռնիկ ։
Քէփէնկ, կամ Քէփէնք ։ * ‖ ռահանք . վեր֊ նադուռն . վերնափեղկ ։
Քէփճէ ։ * ‖ տե՛ս Շերեփ ։
Քէփճէ . չլան, բէքէչի, եւ այլն ։ ‖ պարզուտ ։
Քէփքէփ . * չըլիռղ չայի, բոչնոտէն գլխ ծակ ծակ, ու ծակ ծակ ‖ կակուտ ։
Քէփքէփլը ։ * ‖ կակատուոր . կակատաղձեալ ։
Քէֆքէֆլի զէրտէօան ։ ‖ քուղ . կարիճ . տուսղակուռ գանիչ . փշալից տանձկնակ ։
Քէքէճ ։ * ‖ տե՛ս Կակազ ։
Քէքէճ խօսիլ ։ ‖ տե՛ս Կակազ խօսիլ ։
Քէքիւլ ։ * ‖ ցցունք վարսից ։
Քէքլիկ, կամ Քէքլէք . * խաւչէ ։ ‖ կաքաւ ։
Քէքլիկ օթու ։ ‖ ծոթրին վայրի ։
Քէօլէ ։ * ‖ տե՛ս Քեօլէ ։
Քէօհէյլան ։ } * տե՛ս Քէօհէյլան ։
Քէօհլան ։ }
Քէօմաշէ ։ * ‖ տե՛ս Արգելք . Ենչէ ։
Քէօշէմփէ . * փոքան ։ ‖ կոռ ։
Քէօրիւկ ։ * ‖ փուքք . փքոց ։
Քէօք ։ * ‖ տե՛ս Քեօք ։
Քէֆ . * մոլ ։ ‖ տե՛ս Ճենճ ։
Քէֆ . * խմած . խմորէլ ։ ‖ զուարթացեալ ՚ի գինւոյ . արբեալ ։ տե՛ս եւ Գինով ։
Քէֆ ըլլալ . գանորէլ օլմաք ։ ‖ զուարթանալ ՚ի գինւոյ ։
Քէֆ ընել ։ ‖ տե՛ս Գինովնալ ։
Քէֆ, կամ Քէյֆ . * սրտի ուրախութի ։ ‖ խնդա֊ մտութի . խրախճանութի ։
Քէֆ չաթմիշ ընել ։ ‖ տե՛ս Քէֆը տեղը ըլլալ ։
Քէֆը աւրած . Քէֆը աւրիլ . եւ այլն ։ ‖ տե՛ս Տրտում . Տրտմիլ . եւ այլն ։
Քէֆը տեղը, կամ Քէֆ չաթմիշ ընօղ ։ ‖ խրախճանական . խնդամտական . զուարճացեալ . խրախացեալ . խրախճանացեալ . խրախ֊ ճան . անտխուր . անտրտում ։
Քէֆը տեղը ըլլալ, կամ Քէֆ չաթմիշ ընել ։ ‖ խրախճանական լինիլ . խնդամտական լինիլ . խն֊ դամտութ գոլ . խրախճանալ ։
Քէֆին գէմ . քէֆինէ գարշը ։ ‖ Հակառակ կամացն . ընդդէմ յօժարութեն . ներհակ հաճոյիցն . խոտորնակ նմա ։
Քէֆին դոպչիլ . քէֆինէ փօգունմաք ։ ‖ տրտ֊ մեցուցանել . տխրեցուցանել . աղարտել զխնդամտութի սրտի ։
Քէֆին կեօրէ . քէֆինէ կէօրէ . ուղածին կէօ֊ րէ ։ ‖ ըստ սրտին . ըստ կամացն . ըստ վա֊ րել կամացն . ըստ ախորժանացն . ըստ հաճոյից անձին . ոչ եւ նա ախորժէր, կամ յօժարէր ։
Քէֆին կեօրէ գնալ ։ ‖ տե՛ս Քէֆովը գնալ ։
Քէֆովը գնալ . քէֆինէ կէօրէ կիթմէք . քէ֊ ֆինճէ հարէքէթ ։ ‖ գնալ ըստ սրտին . վա֊ րիլ ըստ կամացն . առնել ըստ հաճոյիցն . հաճել զմիտն . պաշտել զախորժակս նր ։
Քէֆալ, կամ } * գլխան . գլխան ձուկն ։
Քէֆալպալըղը ։ }
Քէֆալոնիա . կէֆալոնիա ատասը . մեծ կղզի մ է ։ ‖ կեփալենէ . կեփալենիա ։
Քէֆէ ։ * ‖ տե՛ս Կաֆա ։
Քէֆէ՝ * լուխայի ։ ‖ խոզանակ ։
Քէֆէ քիլը ։ ‖ քիս ։
Քէֆէլի ։ } տե՛ս Կաֆացի ։
Քէֆէցի ։ }
Քէֆիլ ։ * ‖ երաշխաւոր . անձնադիր ։
Քէֆիլ առնել ։ ‖ երաշխաւոր առնուլ ։
Քէֆիլ ըլլալ . քէֆիլ օլմաք ։ ‖ երաշխաւոր լինիլ . երաշխաւորիլ . յերաշխի առնուլ զոք ։
Քէֆիլ ըլլալով փրցնել մարդը մէկի մը ձեռքէն ։ ‖ յերաշխի առնուլ զոք ։
Քէֆիլութի . քէֆիլլիք ։ ‖ երաշխաւորութի ։
Քէֆինճէ ։ * ‖ տե՛ս Քէֆին կեօրէ ։
Քէֆլի ։ * ‖ տե՛ս Գինով ։
Քէֆսիզ ։ * ‖ տե՛ս Տրտում ։

Ք. Ը.

Քըղըլ էլմա ։ * ‖ տե՛ս Հռոմա ։
Քըշէլ ։ ‖ տե՛ս Քշել ։
Քըշըռիկ ։ ‖ տե՛ս Քիշուկ ։
Քըսել ։ ‖ տե՛ս Քսել ։

Ք. Թ.

Քթան . քէթէն ։ ‖ վուշ . կտաւ ։
Քթան՝ հասած եւ խաշած ։ ‖ տե՛ս Կտաւատ ։
Քթան մանօղ . քէթէն իշլէյէն ։ ‖ վշագործ . կտաւագործ ։
Քթան շինօղ, կամ ծախօղ . քէթէնճի ։ ‖ վշա֊ գործ . վշավաճառ . կտաւավաճառ ։
Քթանի բոյս ։ ‖ ցօղուն . ցօղուն ։
Քթանի ծեծուք ։ ‖ ծեծած վշոյ ։
Քթանի հունտ . քէթէն թօհումու ։ ‖ կտա֊ ւատ . կանեփահատ . կանեփհատ ։
Քթանեղէն . } քէթէնտէն ։ ‖ վշեայ . վշեղէն . կտաւեղէն . կտաւէ . տաբատ ։
Քթանէ . }
Քթառիչ . ճրագի մաշառ ‖ սանտրիք . յարդա֊ րիչ . կամ յարդարիչ ճրագի . բազմակալ ։
Քթէն բերել ։ ‖ տե՛ս Քիթ՝ բառին ներքեւ ։
Քթըռ քթըռ ընել ։ ‖ խածատել ։

Քթըռ քթըռ ուտել ։ || խածատամայն ճաշա_կել՝ կամ ուտել ։
Քթըռտալ. թըռը թըռը էթմէք. ինչպէս մէկ մարդ մը ատամ չն ըլլալ ծամէ նէ կըլլայ ։ || խածատալ ։
Քթըռտան ։ * || տե՛ս Սուտամէկ ։
Քթըռտոց. թըռտըը ։ || խածատիւն. խած_տածք. խածատամայն ։
Քթիթ սև ։ || տե՛ս խիստ Սև ։
Քթոց. սէփէթ ։ || կթոց. քթոց. կողով. կո_ղովի. ոճ. կայթ. կթարան ։ տե՛ս և Սէփէթ ։
Քթուել. պիթիլմէք ։ || կտռճել. քթռճել ։
Քթուել տալ. պիթիլթիրմէք. պիթիլէնտիրմէք ։ || կտռճեցուցանել ։
Քթուելը ։ || կտռճումն. կտռճած ։
Քթուըտել. պիթիլէմէք ։ || կտռճատել. կտռճել ։
Քթուըտիլ. պիթիլինմէք ։ || կտռճատիլ ։

Ք. Ի.

Քի ։ * || տե՛ս Թէ ։
Քիթ. պուռուն ։ || ունչք. ռնգունք. հոտոտելիք ։
Կամ. ըռունկն. ռունգն. սլինչ. պունչ ։
Քիթ՝ անասնոց, կամ ճանապարհի ։ || քիթ. ռնգունք ։ տե՛ս և Պռունչ ։
Քիթը անցնելու հալխայ ։ || տե՛ս Քիթի չէնկել ։
Քիթը բերանը ծամակել. տըղըընը պուռ_նունու էյմէք ։ || ծամածռել. ծամածուռ լինել ։
Քիթը բերանը ծամակելով մռմռալ ըսել. տըղըընը պուռունունու էյմէք. պուռնու ուճուս ուզուն մոտխատայ էթմէք ։ || ունչս առնել. ունչ առնել. ծամածռել ։
Քիթը բերանը ծամակող ։ || ծամածռող ։
Քիթը երկայն. ուզուն պուռունլու. ուզուն չէնշէլի. ինչպէս է պուլի փոլան, կամ ճանապարհ. և այլն ։ || երկայնունչ. երկայնաքիթ. ցա_կաւոր ։
Քիթը երկան՝ մարդ ։ || տե՛ս Պռունգաւոր. քիթը մեծ ։
Քիթը երկան ու ծուռ ։ || սրծռունկն. արծռունկն. սածռունկն ։
Քիթը իջեցնել՝ մարդուն. պուռնունու էն_տիրմէք ։ || խոնարհեցուցանել. կքեցուցա_նել. նուաստեցնել. նկուն առնել. կոր 'ի գլուխ առնել ։ տե՛ս և Սմքեցնել ։
Քիթը իջնիլ. պուռնու ինմէք ։ || խոնարհիլ. կքիլ. նուաստիլ. նուաստ կալ. նկուն լինիլ. կոր 'ի գլուխ լինիլ. կորանկն լինիլ. կորա_կնել ։ տե՛ս և Սմքիլ ։
Քիթը խոթեցնել կերցնելով ։ || հատուցա_նել զկերն 'ի ռնգունս. ցղփացուցանել ։
Քիթը խոթիլ ուտելով ։ || 'ի ռնգունս հա_սանիլ կերակրոյ. յղփանալ ։ տե՛ս և Պլինմիշ ըլլալ ։
Քիթը ծուռ ։ || տե՛ս Ծուռ քիթ ։
Քիթը կարճ. թոփալաք պուռունլու. պուռ_նու ։ || կարճունչ. կարճռունգն ։
Քիթը կարած. պուռունսուզ ։ || տե՛ս Պռն_չատ ։
Քիթը մեծ ։ || տե՛ս Պռունգաւոր, քիթը մեծ ։

Քիթը մեծ ։ || տե՛ս Հպարտ ։
Քիթը մեծնալ ։ || տե՛ս Հպարտանալ ։
Քիթը տափակ, կամ տափկած. եասը պուռ_ունլու ։ || տափակաքիթ ։
Քթէն բռնել, կամ
Քթէն բռնէն բռնել. } տըղըընտան պուռ_նունտան չէքմէք ։ || 'ի բաց ժայթքեցու_ցանել ։
Քթէն բռնէն գալ, կամ
Քթէն պնչէն գալ. } տըղըընտան պուռ_նունտան կէլմէք ։ || 'ի բաց ժայթքել ։
Քթի ծառութիւն. պուռնուտաշլըք ։ || արծռուն_կութիւն. սածռունկութիւն ։
Քթի չէնկել. թիթը անցնելու հալխայ. ինչպէս արջին թիթը կոնցնէն ։ || կարթ. վարագա_նակ. վարապան. վառապան ։
Քթին տակը ծիծաղել ։ || տե՛ս Քմծիծաղ ըլլալ ։
Քթին տակը ծիծաղցնել. ըշըըթըրմաք ։ || ժմտեցուցանել. ժպտեցուցանել. դող ժպտիլ ։
Քթին տակը մռմռալ ։ || տե՛ս Տռտռալ ։
Քիթաւ ։ * || տե՛ս Գիրք ։
Քիթապխանայ ։ }
Քիթապհանայ ։ } տե՛ս Գրքատուն ։
Քիթուպաշ. թիթապը պիլիր. տըղըընը պուռ_նունու էյմէյէ ։ || պչրանք. պչրանք. պչրու_թիւն. պչրանք. պչրանք. պչրակոտութիւն. պչրապարոյութիւն ։
Քիթուպաշ ըլլալ. տըղըընը պուռնունու էյմէք ։ || պչրել. պերճել. պչրակոտել. պչրապարոյ լինիլ ։
Քիթուպաշ ըլող. տըղըընը պուռնունու էյէն ։ || պչրող. պչրակոտ. պչրապարոյ ։
Քիլ. սէբէ ։ || քիլ ։
Քիլ ։ * || տե՛ս Կաւ ։
Քիլէ ։ * || քոռ. քոււռ ։
Քիլէր ։ * || տե՛ս [illegible] ։
Քիլէրճի ։ * || մառանապետ. շտեմարանա_պետ. շտեմարանապահ. ստոլնապետ. մատակարար. խոհարարպետ ։
Քիլէրճի պաշը ։ * || տակառապետ. տանտե_րապետ. համբարապետ. շտեմարանա_պետ. կոնոմոս ։
Քիլէրմէնի ։ * || հայկական ։
Քիլիմ. * կորպէթ ։ || գորգ ։
Քիլկոս. քաղաք է ։ || քիլկիս ։
Քիլատնի. * ազգ է ։ || քաղդէացի ։
Քիլտանըն վիլայէթի. * երկիր ։ || քաղդէաց_ւոց աշխարհ ։
Քիմիաճի ։ * || քիմիագործ ։
Քիմիաճուութիւն. թիմեաճըլըք. թիմեաճըլը չըյմաճըքըլ ։ || քիմիագործութիւն. քիմիական՝ կամ քի_միական արուեստ ։
Քիմիայ ։ || քիմիայ. ալքիմիայ ։
Քիմիօն ։ || քիմօն ։
Քիմք. փամախ. փամախ ։ || քիմք. ճաշակելիք. նա_խադուռն կոկորդին. ստորոտ բերանոյ ։
Քիմքը կպած, կամ կցցած ։ || քմակից. քմայար ։
Քինայ. * գինայ գինայ. ծառ է, որ չինմարի հա_փոն ։ || գանանիւ Հնդկայքն ։

Քինայ · ոչն · չին · չինախմալին · չինիմալին · գասմա է ։ || ոխնկացեալ՝ կամ ոխնակացեալ՝ աշխարհ ։
Քինէթ, կամ
Քինէա ։ * } ոխ · յօդ · զօդ · յաւանդք · յօդակապ · շաղկապ · կամ շաղկապ երկաթի կամ պղնձի ։
Քինէթլէմիշ ընել · գինէթլէմէք ։ || յօդել · զօդել · շաղկապել · կամ շաղկապել երկաթով՝ կամ պղնձով · յօդակապել · յօդապատել ։
Քինէթլէմիշ ընելը ։ || շաղկապումն · շաղկապութիւն ։
Քինէթլի ։ * || ոխակալ · յօդաւոր · զօդաւոր · յօդապատ ։
Կամ, ոխեալ · զօդեալ · յօդեալ · շաղկապեալ · յօդակապեալ ։
Քիշի ։ * || տես Մարդ · անձն ։
Քիշիզադէ ։ * || տես Մեծ ազգէ ։
Քիշնիշմէքլիք, կամ քիշնիշիշ ։ * || տես Խխնջալը ։
Քիշնիշմիշ ընել ։ || տես Խխնջալ ։
Քիշնիշ · * Ծանօթ հունդ է ։ || գինձ · համեմ ։
Քիչ · ազ · ճիւզլի ։ || սակաւ · նուազ · նուազ · նուազում · նուաղ · աղօտ · ծայթ · ծայր ։
Կամ, դոյզն · դոյն · դուն · խուն · հուն · սուն · սուղ · փոքր · բաղ · բուղ · չինչ ։
Եւ կամ, սակաւաւոր · սակաւամասն · սակաւամասնեայ · սակաւամասնեան · գուզնաքեան · գուզնաքեայ · չնչաքեայ ։
Խիստ քիչ · ճէտ ազ ։ || ամենանուազ · աղօտանուազ · սակաւագոյն · սղագոյն · սակաւագին · չնչին ։
Քիչ ապրող, կամ Քիչ գիմացող · ազ էօմիւրլիւ · ազ փայտան ։ || սակաւակեաց · կարճակեաց · կարճատեւ · սակաւատեւ · սակաւավախճան · սակաւօրեայ · կարճօրեայ ։ տես և Քիչ տեւնեան ։
Քիչ տեւնեան, կամ Քիչ ժամանակեան · ազ զամանլը · ազ կիւնլիւ ։ || սակաւաժամանակեայ · սակաւաժամանակեայ · սակաւաժամանակեան · կարճաժամանակեայ · առժամանակեայ · առժամեայ · առժամանակեան · առժամեան · առժամայն ։ տես և Քիչ ապրող ։
Քիչ բան առնող · ինչպէս է պաղը տեղն · ազ ալըջը ։ || փոքրընկալ · սակաւընկալ · սակաւակիր · սակաւառնակ ։
Քիչ բան ուտող · ազ եէյէն ։ || սակաւուտ ։ տես և Աղքատ · [illegible] ։
Քիչ բանի կարօտ · ազ շէյէ մուհթաճ ։ || սակաւապէտ ։
Քիչ բանով, կամ
Քիչ մը բանով · } ճիւզլի շէյ իլէ ։ || սակաւուք ։
Քիչ բոյս բուսցնող ։ || Թեթեւաբոյս · սակաւաբոյս ։
Քիչ գիմացող ։ || տես Քիչ ապրող ։
Քիչ ժամանակի մէջ · ազ զէմանտ իչինտէ ։ || 'ի սակաւ ժամանակի · 'ի սուղ ժամանակի · 'ի սակաւ աւուրս ։

Քիչ խառնող ։ || սակաւախռով · սակաւավրդով ։
Քիչ խօսիլ · ազ սէօյլէմէք ։ || փոքրաբանել · գուզնաբանել ։ տես և Կարճ խօսիլ ։
Քիչ խօսող ։ || տես Կարճ խօսող ։
Քիչ մեղք ունող ։ || տես Մեղքը քիչ ։
Քիչ մը · բիրազ մը · պիր ազ · ճիւզլիճէ · ([illegible] ։) || սակաւ մի · սակաւիկ մի · սակաւիկ ինչ · սակաւ ինչ · փոքր մի · խուն մի · հուն մի · փոքր ինչ · դոյն ինչ · դոյզն ինչ · դուն ինչ · խուն ինչ · կարճ 'ի կարճոյ · փոքր 'ի շատէ · սակաւ · կէս · զոր օրինակ ·
Քիչ մը ֆիլիզ տայ նէ ։ || եթէ սակաւ բողբոջիցի ։
Քիչ մը անոր վրայ կը խօսի, քիչ մը ասոր վրայ ։ || կէս զնմանէ խօսի, և կէս զամանէ ։
Քիչ մը ·
Քիչ մը ատեն · } ([illegible] ժամանակական ·) պիր ազ · ճիւզլի ։ || սակաւ մի · փոքր մի · վայր մի · առ վայր մի · վայրիկ մի · վայրկեան մի · առ ժամանակ մի · առ ժամ մի · առ փոքր մի · առ սակաւ մի · առ փոքր մի ինչ · առ սուղ ինչ · վայրիկ մի · վայրկեան մի · սակաւ · սղակի · զոր օրինակ ·
Քիչ մը թող կենայ ։ || կացցէ սակաւ ։
Քիչ մը պարկէ շաւնչ առնէ ։ || գէթ սղակի արծարծեսցի ոգի նորա ։
Քիչ մը երեւնալ ։ || առ սակաւ մի երեւել · թերերեւիլ ։
Քիչ մը երեւցող ։ || սակաւերեւեալ · թերերեւեալ ։
Քիչ մը կեցիր · պիր ազ տուր ։ || վայրէկ մի կացջիր · վայր մի մնա ։
Քիչ մըն ալ ·
Քիչ մը ատանկ · } պիր ազ դահա ։ || սակաւ մի եւս · սակաւիկ մի եւս · փոքր մի եւս · փոքր միւս եւս · սակաւիկ միւս եւս · վայրիկ մի եւս · Էնէ բանն դժամանակէ է ։
Քիչ մը տեսնել · պիր ազ կէօրմէք ։ || սակաւիկ մի տեսանել · ընդ աղօտ տեսանել ։
Քիչ մնաց որ ։ || տես Մազ մնաց որ ։
Քիչ նստող ։ || սակաւանիստ ։
Քիչ պտուղ ունող · ազ եմիշլի ։ || սակաւապտուղ · նուազապտուղ ։
Քիչ տեղ · ազ եէրտէ ։ || դուն ուրեք ։
Քիչ քիչ · ազ ազ · ազար ազար · (հէյ ։) || սակաւ սակաւ · սակաւ սակաւ · փոքր փոքր · մեղմ մեղմ · մեղմով մեղմով ։
Կամ, առ սակաւ սակաւ · առ սակաւ սակաւ · առ փոքր փոքր · առ մեղմ մեղմ ։
Կամ, սակաւ առ սակաւ · սակաւ առ սակաւ · փոքր առ փոքր · հետզհետէ · սակաւ ։
Քիչ քիչ առաջ երթալ · ազար ազար իլէրի կիթմէք ։ || առ սակաւ սակաւ յառաջել · սոն առ սոն յառաջ մատչիլ · սատիճանել ։
Քիչ քիչ ատտիէն անդիէն ժողվել · չօնդան պունտան ազ ազ փէշլիւրմէք ։ || առ սակաւ սակաւ հաւաքել · ծաղկաքաղ առնել · ծայրաքաղ առնել · հատընտիր լինել ։
Քիչ քիչ նեղցնել · ազ ազ էնտիշէ էթմէք, կմ տարալթմագ ։ || քաղել · քաղելով գործել ։

Քիչիկ, կմ Քչիկ : || տե՛ս Քիչուկ :

Քիչնալ, կմ Քչնալ . ազլանմագ . ազալմագ : || սակաւանալ . անօսրանալ . թերանալ . թերենալ . աղօտանալ . սակաւիլ . նուազիլ . նուաղիլ . նիազիլ . պակասիլ . անօսրիլ . կարճիլ . լեթիլ :

Քիչութիւն, կմ Քչութիւն . ազ ըլմալը . ազլըգ : || սակաւութիւն . նիազութիւն . նուազումն :

Քիչուկ, կմ Քչուկ . ազըճըգ . ազաճըգ . ճիւզիճէ : || սակաւիկ . սակաւամասն . սակաւամասնեայ . չնչաքեայ . դուզնաքեայ . դուզնաքէ . սղական : տե՛ս և Քիչ :

Քիչցնել, կմ Քչցնել . ազալթմագ . ազալթըրմագ . էքսիլթմէք : || սակաւացուցանել . նուաղեցուցանել . նիազեցուցանել . նուազեցուցանել . պակասեցուցանել . անօսրացուցանել . աղօտացուցանել . թերեցուցանել . թերացուցանել . անօսրել . քանակել . քաղել . նուաղել . նուազել . նուազ առնել . պակաս առնել :

Քիչւոր . կմ Քչւոր . ազլըգ . ինճէլիք շարտըր կըրան . չօգլուգ : || սակաւաւոր . սակաւաթիւ . սակաւունակ . սակաւաձեռն . սակաւամասն . սակաւամասնեայ :

Քիպրիթ : * || տե՛ս Ծծումբ , և զհետևեալն :

Քիպրիթի : || տե՛ս Ծծմբի գունով :

Քիս . գէՔէ՛ գիւլի . բահթայ գիւլի : || քիս :

Քիսիպ : * || տե՛ս Թալան :

Քիսիպճի : * || տե՛ս Թալլօղ :

Քիսվէթ : * || տե՛ս Կերպարանք , և Պատկերք :

Քիսվէթը փոխել : || տե՛ս Թեպտիլ ըլլալ :

Քիստ . Օրէնի գէլիրան մանթըգէի ՚իւէրը . Խուլըճ . գըլըգ : || քիստ . մանրաքիստ :

Քիր : * || տե՛ս Աղտ . գիր :

Քիրազ : * || կեռաս . կերաս . կեռաղ . բալ :

Քիրազ մէլթեմի : * || վօրէաս , կմ կեկիաս մերմաշնչիկ , կմ քաղցրասիք :

Քիրաճի : * || վարձուոր . վարձաւոր . վարձկան :

Քիրաճութիւն . գէրաճըլըգ : || վարձուորութիւն . վարձկանութիւն :

Քիրայ : * || տե՛ս Վարձք :

Քիրայ տալ . գէրայ վէրմէգ : || վարձս արկանել . վարձս հաստուցանել :

Քիրան տալ . գէրայը վէրմէգ : || հաստուցանել զվարձսն . վարձահատոյց լինիլ :

Քիրան տալ . գէրայայ վէրմէգ : || տե՛ս Քիրայով տալ :

Քիրան տըւօղ . գէրայայ վէրէն : || ՚ի վարձու տուօղ . վարձօղ . վարձիչ :

Քիրան տըւօղ . գէրայը վէրէն : || վարձատու . վարձատուք . վարձահատոյց :

Քիրայով բռնել : || տե՛ս Քիրայել :

Քիրայով տալ . գէրան թուլ . գէրայայ վէրմէգ : || ՚ի վարձու տալ . ՚ի վարձու մատուցանել . վարձել ումեք զտուն , կմ զայլ ինչ իւր :

Քիրայել . գէրայով բռնել . գէրայ ըլան թութմագ : || ՚ի վարձու ունիլ . ՚ի վարձու կալնուլ . ՚ի վարձու առնուլ . վարձիլ . վարձել :

Քիրայել՝ զբանւոր : || ունել զվարձկան . վարձկանել . վարձկանեցուցանել . որպ . Եկեղեցւոյ եգին բանւոր ՚ի քիրայէնցան : || որք վարձկանեցան յայգեգործուն եկեղեցւոյ :

Ջանունք քիրայեց , որ իր եգին բանին : || վարձկանեցոյց զնա յայգի իւր :

Քիրէճ : * || կիր . բուռ :

Քիրէմիտ : * || տե՛ս Կղմինտր :

Քիրէմիտճի : * || տե՛ս Կղմինտր շինօղ :

Քիրէվէտ : * || տե՛ս Անկողնակալք . գէրէվէթ :

Քիրթանէն : * || առ փորձելոյ . առ ծաղու . ընդ կատակս . ընդ խաղս . հարևանցի . կեղծեօք :

Քիրթանէն ըսել . գէրթագէն գէմէգ : || առ փորձելոյ ասել . ընդ խաղս ասել . պատճառել :

Քիրիչ : * || աղի . լար աղեայ :

Քիրիչ՝ թառ . գէրէշլամէ : || տե՛ս Մախասլամայ :

Քիրիչը ձգցնելը : || աղեպնդուն . աղեպնդութիւն :

Քիրիչը ձգցնօղ , կմ ձգցուցած : || աղեպինդ . աղեպինտ :

Քիրիչով շինած : || աղեգործ . աղեյարմար :

Քիրիչլի : * || աղեայ . աղեյարմար :

Քիրիչճի : * || աղեգործ :

Քիրման . գըսըմ է : || կրման :

Քիւթ ձան : * || տոփիւն . դափիւն . բոմբիւն :

Քիւթ քիւթ ձան || տոփիւն . կոփիւն . տոփումն :

Քիւթ քիւթ ծեծել : || տոփել . կոփել :

Քիւթիւկ : * || կոճղ . կոճ :

Քիւթիւկ . մեծ գիրք : || դիւան . արձան . արձանակ . արձանագիր . անդրագիր . մատենագիր . արձանական . յիշատակարան : կմ , արձանագրութ . մատենագրութ . դպրութիւն :

Քիւթիւկը գրել . գիւթիւգէ գէչիրմէգ . գայտ էթմէգ : || յարձանագիրս գրոշմել . արձանացուցանել ՚ի դիւանի . արձանագրել . մատենագրել :

Քիւթիւռ քիւթիւռ բանիլ , կմ շինել , կմ ընել . և այլն : || ձայնիւ և հռչակաւ գործել . հրապարակագործ լինիլ :

Քիւթիւռատոց :
Քիւթիւռատուք : * } տե՛ս Փաթռատոց :

Քիւլ : * || տե՛ս Մոխիր :

Քիւլահ . * գիւլահ գոպ : || Թաղարկ . Թաղեայ գլխարկ . արտախուրակ թաղեգործ , կմ թաղեացագործ :

Քիւլահ . Ճէնգ : || տե՛ս Հնարք . Ճէնգ :

Քիւլահ ընել , կամ կարել : || տե՛ս Հնարք անել . և խաբել :

Քիւլահ կարօղ : || տե՛ս Հնարագործ :

Քիւլահճի . գիւլահ շինօղ : || Թաղարկագործ . Թաղարկարար :

Քիւլէ . * գիւնի , ի՛ն բոմպայի գալըպ մը , և այլն : || տե՛ս Նօքրէ :

Քիւլիւլ : * || տե՛ս Ոլոռ :

Քիւլիւնկ : * || մուրճ . ռումբ . ըռումբ :

Քիւլիւնկլիու : * || մրճաւոր :

Քիւլիւշէ : * || տե՛ս Կաղպար . գալըպ :

Քիւլլէճ : * || տե՛ս Հայց՝ ծածուկ դէմ ծիրոծ :
Քիւլլիւպ : * || տե՛ս Բոլոր . անուն :
Քիւլհան : * || Հնոց բաղանեաց . ատրուշան :
Քիւլհանճի : * || Հրավառ , կամ Քերոուցիչ՝ բաղանեաց :
Քիւլպասդը : * || Մոխրախորով . խորոված 'ի կաակարայն :
Քիւլպասդը ընել : || Մոխրախորով առնել . խորովել 'ի կաակարայն :
Քիւլֆէթ : * || գերդաստան . տուն :
Քիւմէ . * խօփ . սիսըլոս . և այլն : || փապղանգ . փապլանդ . չեղջ . չիղջ :
Քիւմիւշ , կամ Քէօմիւշ՝ * գաղաններու , ննձանեաց : || գառագեղ . գառագիւղ . գայլագիւղ . գայլագեղ . արկնոց . արգել :
Քիւմիւշ՝ հատա : || տե՛ս Հատանոց :
Քիւնլիւկ , կամ Քիւննիւկ : * || տե՛ս Խուանկ :
Քիւնկ : * || տե՛ս Փողրակ :
Քիւշէնէ : * || տե՛ս Վիհ :
Քիւշիւմ . Քիւշիւմ քաշել . և այլն : || տե՛ս Հիճառ . Հիճառ ընել . և այլն :
Քիւշիւգ ակյիրմէնլիկ աաասը : * || տե՛ս Ծիլա :
Քիւսկիւն : * || Նեղ :
Քիւսկիւ զարնել , կամ սակը քիւսկիւն խօթել : || Նեղ արկանել . նզովս առնել . նզովարկել :
Քիւսկիւն զարնելը : || նզովութիւն :
Քիւսկիւն զարնօղ : || նզովող :
Քիւսկիւյով հրել : || Նզովս վարել :
Քիւսմէք : * || տե՛ս Քէն ընել :
Քիւսդահ : * || յանդգնութիւն . ժպրհութիւն . յաւակնութիւն :
Քիւս : * || տե՛ս Անդամալոյծ :
Քիւրէկ՝ * հող ընելու , և այլն : || տե՛ս Թի :
Քիւրէկ՝ * նաւի : || տե՛ս Թի , ղայեկի :
Քիւրէկ՝ ծովու կմ անասնոց կռնկին : || աղբեր . երի :
Քիւրէկ . ցէփօինին փեղ : || տե՛ս Չէքմիրի :
Քիւրէկը գնել : } տե՛ս Թիկն գնել :
Քիւրէկը ատլ ; }
Քիւրսիւս . * փոկը ընէլու բան , որ կրայինը մէջ մէյրոնէ . ինչպէս սահանին փոկը կու դնեն . փեղ- նիօ : || վէգ . վէգ . վէգ . պատուանդան . ենթակայ . ընթակայ . ստորինակայ . ստոր- րակայ . ստորակայ . մեքենոլթ . մեքենօթ :
Քիւրդ . * մըց ն : || կորդիք . կորդեայք . մարք :
Քիւրդ . * ծուրփեսպանցի : || կորդի . կոր- դուացի . այր 'ի կորդեաց :
Քիւրդիսդան : * || կորդուաց աշխարհ . կոր- դաստան . կորդիք :
Քիւրդիսդան . * աոըեոփանի փեղ : || ասո- րեստան . արուաստան . արուացաստան . մուծք :
Քիւրք : * || տե՛ս Մուշտակ :
Քիւրքճիւ , կամ Քիւրքճի : * || տե՛ս Մուշ- տակկար :
Քիւփ : * || տե՛ս Կարաս :
Քիւփէ : * || տե՛ս Օղ . ղարր . և այլն :
Քիւքիւրդ : * || տե՛ս Ծծումբ :
Քիւֆ : * || տե՛ս Բորբոս :
Քիւֆա . փաղեն , ու խոստոպայի անուն է : || կողա :

Քիւֆէ : * || կողով . կողոփ : տե՛ս և Սէ- փէթ :
Քիւֆիւր , կամ Քիւֆր : * || տե՛ս Հայհոյանք :
Քիւֆիւր , կամ Քիւֆր ընել : || տե՛ս Հայ- հոյել :
Քիւֆիւրպազ : * || տե՛ս Հայհոյիչ :
Քիւֆլիւ : * տե՛ս Բորբոսած :
Քիւֆան : * || տե՛ս Քէօֆան :
Քիւֆանէր : * || տե՛ս Քէօֆանէր :
Քիփ : || տե՛ս Ցըփը՛ :
Քիփրի * || ողնի . կողնի :
Քիփրիկ : * || տե՛ս Թարթիչ :

Ք. Ծ

Քծծել : || տե՛ս Թնճկել :

Ք. Մ

Քմծիծաղ . սուլթմոյ . ըշրըքըը : || ժպիտ . ժպտութիւն . ժմտութիւն :
Քմծիծաղ ըլլալ . ծիին փոկը ծիծաղելը ըշտըք- մաք : || ժպտիլ . ժմտիլ . ժմտալ . խնծղալ . ընդ քիմս ժպտիլ . ծիծաղածպիտ լինիլ :
Քմծռիլ : || տե՛ս Քմծիծաղ ըլլալ :

Ք. Ն

Քնանալ . ույումաք : || ննջել . ննջել . քնիլ . քնել . քնանել :
Կամ , 'ի ննջիւն խոնարհիլ . 'ի ննջիւն անկա- նիլ . ղքնով անկանիլ . 'ի քուն մտանել . նիրհ առնուլ :
չՔնանալ . ույումամաք : || չննջել . չնիրհել . ոչ նիրհել : տե՛ս և Արթուն կենալ :
Քնանալ խորունկ : || տե՛ս Խորունկ քնանալ :
չՔնանալով , կամ առանց քնանալու : || անքուն . աննինջ . աննիրհ . աննիրհելի :
Քնանալու տեղ . ույույասաք եէր . ույթուհանէ : || ննջարան . նիրհարան . քնարան :
Քնացած . ույումուշ : || քունեռալ . ննջեալ . ննջեցեալ . նիրհեալ :
Քնացնել . ույութմաք . ույութթըրմաք : || ննջե- ցուցանել . նիրհեցուցանել :
Քնացօղ . ույույան : || ննջօղ . ննջուկ :
չՔնացօղ . ույումայան : || տե՛ս Արթուն :
Քնդուկ . հաւի չինած ցորենի ամպար : || քանդուկ :
Քնել . || տե՛ս Քնանալ :
Քներք . չէնջէ պոշը . գուշտ թօղու : || քուն . քնարք . ծամծմլիք :
Քներք ունօղ . թուշտ թօղուսու օյան : || քնա- ւոր . քնարդաւոր :
Քներքը ճարքած . չէնջէ պոշին ճորբուծ : || քնակոտր . քնաճախճախ :
Քնէն վեր ցաթկել : || տե՛ս Քունէ բառէն ներքեւ :
Քնթաթախ . ույխու պաղընթոյ : || քնախառն :
Քնիլ : || տե՛ս Քնանալ :
Քնհատ . ույթասուղ : || քնատ . տարքուն :
Քնհատութիւն . ույթասուղլուք : || քնատութիւն :
Քնճիթ : || տե՛ս Կնճութ :
Քննել . արամաք . արաշդըրմաք . թէֆթիշ էթմէք :

Ա քննել. զննել. կշռել. հանդէս առնել. 'ի հանդէս մտանել. 'ի զննին արկանել: տե՛ս և փնտռել. և հարցնտել:

Քննիչ: Տե՛ս քննօղ:

Քննութիւն. [illegible]: Ա քննութիւն. զննութիւն. կշռութիւն. այցելութիւն:
Կամ, քննին. զննին. հանդէս. կշռոման: տե՛ս և փնտռելը. և հարցնտելը:

Քննուիլ. [illegible]: Ա քննուիլ. զննուիլ. զննեալ լինիլ. 'ի զննին անկանիլ:

Չքննելօղ, կամ չքննելու, կամ առանց քննելու. [illegible]: Ա անքննին. անզննին. անզնին. անզննական. անքննական. անքննելի. անհետազօտելի:

Քննօղ, կամ քննիչ. [illegible]: Ա քննօղ. քննիչ. զննիչ. քննախնդիր. քննական. այցօղ. ոստիկան. տե՛ս և փնտռօղ. և հարցնտօղ:

Քնած. [illegible]: Ա քնած. քնեած. քնածու. քնեալ. քնահար. քնասէր. քնաւոր. ննջուկ:

Խիստ քնած. [illegible]: Ա քնալից. քնալիր. քնալի:

Քնոտ ըլլալ. [illegible]: Ա քնածիլ. քնեածիլ. քնահարիլ:
Կամ, քնած լինիլ. քնեած լինիլ. քնածու լինիլ. մշտաքուն լինիլ:

Քնոտութիւն. [illegible]: Ա քնածութիւն. քնեածութիւն. քնէութիւն. քնահարութիւն:

Քնքիթ: Ա տե՛ս Կնճութ:

Քնքշանք. [illegible]: Ա ողջագուրանք. ողջագուրութիւն:

Քնքշել. [illegible]: Ա ողջագուրել:

Քնքուշ: Ա տե՛ս Փափուկ:

Ք Շ

Քշած. [illegible]: Ա վարեալ. մղեալ. մուղ:

Քշած. [illegible]: Ա տե՛ս Աքսորած:

Չքշած: Ա անվար. անմուղ:

Քշել. [illegible]: Ա վարել. վարանել. ուժել. մղել. մզօն տալ:

Քշել. [illegible]: Ա վարել. վանել. պնդել. պօղել. հալածել. փախուցանել: տե՛ս և Դուրս ընել:

Քշել զնաւը. [illegible]: Ա ասխթել. վարել. նաւավարել. նաւուղիղ լինիլ:

Քշել, իր [illegible]: Ա տե՛ս Աքսորել:

Քշել [illegible]: Ա վարել. կիլեցուցանել:

Քշել զթագաւորութիւն: Ա տե՛ս Թագաւորութիւն քշել:

Քշել տալ. [illegible]: Ա տալ վարել. վարեցուցանել:

Քշել տալ. [illegible]: Ա տե՛ս Փախցնել. և Աքսորել տալ:

Քշել փորը: Ա տե՛ս Փորը քշել:

Քշելով տանիլ. [illegible]: Ա վարեալ ածել. վարանել. վարել. փախել. տա. և զնաց տանել:

Քշկեմ: * Ա տե՛ս Երինկ թէ:

Քշոց. [illegible]: Ա քշոց. Քշոցներ: Ա քշոցք. քշոցանի:

Քշպել: Ա տե՛ս Զերծել:

Քշօղ: Ա վարիչ. վանիչ:

Ք Ո

Քո, կամ Քոյ: Ա տե՛ս Քու:
Քոհանայ. [illegible]: Ա խոնարհութեան:

Քոս: Ա քոս:

Քոս կապել: Ա քոս առնուլ. քոսոտիլ:

Քոսոտ: Ա քոսոտ:

Քոսոտիլ: Ա տե՛ս Քոս կապել:

Քոսոտութիւն: Ա քոսոտութիւն:

Քով: Ա տե՛ս Քովը:

Քովան: * Ա տե՛ս Փեթակ:

Քովանց: Ա տե՛ս Քովընակ:

Քովէն. [illegible]: Ա ընդ կողաց. 'ի կողաց. 'ի կողմանէ. կողմնակի:
Կամ, յանձնէ. յինքենէ. 'ի գլխոյ իւրմէ. 'ի քմաց իւրոց:

Քովէն. [illegible]: Ա տե՛ս Մօտէն:

Քովէն, կամ իր քովէն խօսիլ: Ա տե՛ս Գլխէն խօսիլ:

Քովէն չինած, կամ քովէն ինձտ ըրած: Ա տե՛ս Շինծու. բան, և այլն:

Քովէն վճարել. [illegible]: Ա տուժիլ. յանձնէ տուժիլ:

Քովէս. [illegible]: Ա ընդ կողացս. 'ի կողմանէս:
Կամ, յանձնէս. 'ի գլխոյս. յինէն. ինձէն. 'ի քմաց իմոց:

Քովէդ. [illegible]: Ա 'ի կողացդ. ընդ կողացդ. 'ի կողմանէդ:
Կամ, յանձնէդ. յինքենէդ. 'ի քէն. 'ի գլխոյդ. 'ի քմաց քոց. զոր օրինակ.
Քովէդ կըմերցնէ, կամ կըխօսիս: Ա առնու 'ի գլխոյդ. 'ի քմաց քոց խօսիս:

Քովէքով. [illegible]: Ա մօտ առ մօտ. մերձ առ միմեանս. մօտ 'ի միմեանս. մերձ յիրերաց. առ միմեանք. զմիմեանց. մի առ միօջ. եզ առ մու. խիտ առ խիտ. խիտ ընդ խիտ. կից միմեանց. զուգաց. զոր օրինակ.
Քովէքով նստեր էին: Ա զուգաց նստէին:

Քովը, կամ Քով. [illegible]: Ա մերձ. հուպ. մօտ, կամ մօտ առ. մերձ առ. հուպ առ. հուպ 'ի. մերձ 'ի. մօտ 'ի. ընթեր. առ ընթեր. զկողմբ. առ երի. առ. ոչ.
Արտաքի Քով: Ա մերձ հրոյ. հուպ հրոյ. մօտ հրոյ:
Հօրը քովը: Ա մերձ առ հայր իւր. մօտ առ հայր իւր:
Որդւոցը քով: Ա հուպ առ որդիսն:

Լեռան քովը ։ Ա մերձ 'ի լեռան · մօտ 'ի լեռան · հուպ առ լերան · հուպ 'ի լերան
Որմու քով կու նստի ։ Ա մօտ ընթեր նստի ։
Քովը նեցուկ եր ։ Ա կայր առ ընթեր ։
Խափշեանին քովը դրաւ ։ Ա եդ զնորա զկողմամբ մանկանն ։
Խաչելոյն' տառմացեայքին քովն է, կմ' քովու-գին է ։ Ա խաչելոյն' առ երի կայ զորմանակաց ։
Որոս քով որ գտնես ։ Ա առ որում պատահեսցես ։
Ճերգը ցորեկին քով ինչ ակամի ըլլայ ։ Ա զինչ է յարգ առ ցորենով ։
Քովը բերել · [illegible] ։ Ա մօտ բերել · առ բերել · առ մատուցանել ։ տես և Մօտեցնել ։
Քովը բերող ։ Ա տես Մօտեցնող ։
Քովը գալ · [illegible] ։ Ա մօտ գալ · գալ առ նա ։
Քովը դնել · [illegible] ։ Ա դնել զկողմեաք · առ ընթեր դնել · արկանել առ նմա ։
Քովը երթալ · [illegible] ։ Ա մատչել · մօտ երթալ · մօտիլ առ նա · մերձիլ առ նա ։ տես և Մօտենալ
Քովը խոնարհեցիչ ընել, կմ' իջեցնել · [illegible] ։ Ա աղաչեցանել առ իւր · օթեցուցանել 'ի տուն. իւր · պահել առ իւր ։
Քովը կանգնող, կամ Քովը կեցող ։ Ա տես Մօտիկ կանգնող ։
Քովը կենալ · } [illegible] ։
Քովը մնալ ·
Ա կալ առ նմա · մնալ առ նմա · լինել առ նմա · առ ընթեր կալ · ագանիլ առ. և այլն · զոր օրինակ ·
Դիւղ բանուորին վարձը քովդ չմնայ ։ Ա մի ագցին առ քեզ վարձք վարձկանին ·
Քովը մնալ · [illegible] ։ Ա անպատասխան մնալ · անպատասխան զերծանիլ · ուստեք ինչ ոչ կրել · տուժ ինչ ոչ տեսանել · ոչինչ վնասս լուծանել ·
Քովը պահել [illegible] ։ Ա պահել առ իւր · ապաւեցանել առ իւր ։
Քովը տանիլ · [illegible] ։ Ա մօտ տանիլ · առ նա մերձեցուցանել · առ նա մատուցանել · առ մատուցանել ։
Քովընտի · [illegible] ։ Ա կողմնակի · խոտորնակի · զեղակի · շռխակի · առ 'ի կողմն · առ 'ի շեղ · առ շեղ · առ շեղակես · առ շեղաբար · խոտորնակս ·
Կմ' այլակես · ծռիւ · խոտորնակ · խոտորնական · խոտորնային · կողմնակ · կողմնական · կողմնաւոր ։
Քովընտի գիծ · [illegible] ։ Ա տրամագիծ · տրամագծուն · տրամանկիւնի գիծ · տրամաչափ գիծ · տրամաչափ [illegible] ։
Քովընտի դնել · [illegible] ։ Ա խոտորնակի դնել · խոտորնակի արկանել · խոտորնակս արկանել · ընդկողմնել · շառաչել ։
Քովընտի երթալ · [illegible] ։ Ա խոտորնակի երթալ · խոտորնակի գնալ · խոտորնակս գնալ · գնալ խոտորնակս · խաղալ առ 'ի կողմն · ընդկողմնիլ ։
Քովընտի, կամ քովանց զարնող ։ Ա կողմնաբախ ։
Քովընտի ընկնիլ · [illegible] ։ Ա խոտորնակի ձգանալ · խոտորնակի անկանիլ · խոտորնակիլ · ընդկողմնիլ ։
Քովընտի ընկնիլ ։ Ա տես Քովու վրայ ընկնիլ ։
Քովընտի մեկզմեկ զարնել · [illegible] ։ Ա զրկեցել · կողմամբք ոգորել ։
Քովիկը ։ Ա տես Քովը ։
Քովու վրայ, կամ Քովուն վրայ · [illegible] ։ Ա առ 'ի կողմն · առ 'ի կողեալ · առ կողեալ · առ շեղեալ · ընդկողեալ · ընդկողմնեալ ։
Քովու վրայ ընել, կմ' ձգել · [illegible] ։ Ա ընկողմանեցուցանել · ընկողմնել · ընդկողմնել · ընդողնել · կողմնեցուցանել · կողմանեցուցանել · առ 'ի կողմն առնել ։
Քովու վրայ ընկնիլ · [illegible] ։ Ա կողմնիլ · կողմանիլ · ընկողմանիլ · ընկողմնիլ · ընդկողմնիլ · ընդկողիլ · ընդողնիլ · յողն անկանիլ · ապաւանեցել · 'ի կողմն լինել ։ տես և Պառկիլ
Քոր · Ա տես Էշաք ։
Քորոց · [illegible] ։ Ա քորոց ։
Քորել ։ Ա տես Քերել ։
Քորեպիսկոպոս ։ Ա քորեպիսկոպոս · քորեպիսկոպոս ։
Քու · սենին ։ Ա քո · քոյ · քոյին ։
Քու գլխէդ · [illegible] ։ Ա յանձնէ քումմէ · 'ի քէնջ քոյ [illegible] քեզէն · քեզէն · 'ի քէն ։
Քու զէնքդ ։ Ա քոյինազէն ։
Քու կրօնքդ ։ Ա քոյինակրօն ։
Քու հրամայածդ ։ } քոյինահրաման ։
Քու հրամանդ ։
Քու շինածդ, կմ' Քու ըրածդ · [illegible] ։ Ա քոյինաշէն · քոյինագործ ։
Քու ստեղծածդ · [illegible] ։ Ա քոյինաստեղծ ։
Քու տուածդ · [illegible] ։ Ա քոյինատուր ։
Քու փչածդ, կամ Քու ներշնչածդ · [illegible] ։ Ա քոյինաշունչ ։
Քու քովէդ ։ Ա տես Քու գլխէդ ։
Քութեշ ։ Ա տես Քուութեշ ։
Քուլլէ, կմ' Քիւլլիւ ։ * Ա տես Բոլոր · տնան ։
Քուծուլարի ։ Ա տես Սինկին առալարը ։
Քուկ, կմ' } [illegible] ։ Ա քոյդ · քոյն · քոյին ։
Քուկդ ·
Քուկին · որ է [illegible] ։ Ա քոյին ։
Քուղայ · [illegible] ։ Ա քուղայ ։ տես և Կօշկակ ։
Քուն · [illegible] ։ Ա քուն · նիրհ · ննջ · ննջումն · ննջումն · նիրհումն ։

Քուն ըլլալ ։ ‖ տե՛ս Քնանալ ։
Քուն սիրող ։ ‖ քնասէր ․ նիրհասէր ․ ննջասէր ։ տե՛ս և Քնոտ ։
Քունը բռնել ։ ‖ տե՛ս Քունը կոխել ։
Քունը թափել ․ քունը անցընել ․ արթուննալ ։ ‖ թօթափել զքուն ․ թափել զքուն ․ սթափիլ 'ի քնոյ ․ [illegible] ։ տե՛ս և Զգաստանալ ։
Քունը կոխել ․ քունը բռնել ․ [illegible] ։ ‖ ըմբռնիլ 'ի քնոյ ․ անկանիլ քուն 'ի վերայ նորա ․ նիրհ 'ի վի անկանիլ ․ զօրանալ քնոյ ։
Քունը տանիլ ․ [illegible] ։ ‖ տե՛ս Քունը կոխել ․ և Քնանալ ։
Քունը փախած ․ [illegible] ։ ‖ քնահալած ․ քնակորոյս ։
Քունը փախչիլ ․ [illegible] ։ ‖ մերժիլ քնոյ ․ հատանիլ քնոյ ։
Քունը փախցնել ․ [illegible] ։ ‖ մերժել զքուն ․ հատանել զքուն ։
Քնէն վեր ցաթկել ․ [illegible] ։ ‖ ընդոստ 'ի քնոյ լինիլ ․ ընդոստանալ 'ի քնոյ ․ շրթնուլ յանկողնոյ ։
Քնէն վեր ցաթկեցնել ․ [illegible] ։ ‖ ընդոստ 'ի քնոյ առնել ․ ընդոստուցանել 'ի քնոյ ․ շրթուցանել յանկողնոյ ։
Քնով աչերայտա ըլլալ ․ [illegible] ։ ‖ քնահարիլ ․ քնահար լինիլ ։
Քնու խենթ ։ ‖ տե՛ս Քնոտ ։
Քունել ։ ‖ տե՛ս Քնանալ ։
Քունել ։ ‖ տե՛ս Կնկան հետ ըլլալ ։
Քունձ ․ [illegible] ։ ‖ քունջ ․ անկիւն ․ անդիւն ․ խորշ ․ խինձ ․ խիծ ․ փոր ։
Քունձ ունող ․ [illegible] ։ ‖ խորշաւոր ․ խորշուտ ․ խորշկէն ․ խորշեղէն ։
Քունձ տեղ ․ [illegible] ։ ‖ խորշ ․ զերծ տեղի ։
Քունձը, կամ Քնձերը բնակող ․ [illegible] ։ ‖ խորշաբնակ ․ խորշաբուն ․ խորշօթեայ ։
Քունձը մտնող ․ [illegible] ։ ‖ խորշամուտ ․ խորշամուխ ։
Քունձը սիրող ․ [illegible] ։ ‖ խորշասէր ․ խորշամոլ ։
Քուշտի, կամ Քուշտիկ ։ ‖ տե՛ս Կիւլէշ ։
Քուշտի բռնել ։ ‖ տե՛ս Կիւլէշ բռնել ։
Քուռ ․ [illegible] ։ ‖ խեռ ․ խեղախեռ ․ խեղաբարոյ ․ խեռաբարոյ ․ դրդահանգ ․ դըժնդակ ․ կեռտ ․ չզգոռ ․ անսաստ ․ սաստահակ ․ սաստմբակ ․ խստամբակ ․ անարգակ ․ անհաղթել ․ անհաղթելի ․ խստերախ ․ կարծրեբախ ․ գժտիսակամ ։
Խիստ Քուռ ․ [illegible] ։ ‖ գժտիսախեռ ․ գժտիսահեռ ․ չարահեստ ․ չարադաւան ։
Քուռ ղաւակ ։ ‖ տե՛ս Քուռ ։
Քուռ ըլլալ ։ ‖ տե՛ս Քռութիւն ընել ։
Քուռ գետ ․ [illegible] ։ ‖ կուռ գետ ։
Քուռակ ․ [illegible] ։ ‖ որմուզ ․ կրմուզ ․ քուռակ ։
Քուռակ խշու ։ ‖ տե՛ս Իշաւանակ ։
Քուռակ ձիու ։ ‖ տե՛ս Ձիու քուռակ ։
Քուռակ ուղտու ։ ‖ տե՛ս Ուղտու ձագ ։
Քուռթէշ, կամ Քուրթէշ ․ [illegible] ․ խաչ- [illegible] ․ [illegible] ։ ‖ հարստութիւն ․ վարդապետ, կամ վարդապետ ։
Քուռթէշ հանել ․ [illegible] ։ ‖ առաքինութեան հրաշագործութիւն ․ վարդապետել ։
Քուռթուպէթ ․ * [illegible] է ։ ‖ կորդուքաց ։
Քուռուուն, կամ Քօռօն ․ * [illegible] է ։ ‖ կորոնէ ։
Քուռչ ․ [illegible] ։ ‖ ցնցոտի ․ ցնցոտիք ․ թանձրատ ․ թերստ ․ կեղտապատ ․ խորձուծ ․ կապերտ ․ քնձան ։
Քուռչ հագուստ ․ [illegible] ։ ‖ պատառհանակ ․ ցնցոտիք ։
Քուչերտ կարած ։ ‖ թերատակար ․ ցնցոտակար ․ մանրակարկատ ։
Քուչի կտոր ․ [illegible] ։ ‖ ցնցոտի ․ ցնցոտիք ․ թանձրատ ․ թերստ ։
Քուսպ ․ [illegible] ։ ‖ կուպքն ։
Քուփ ․ [illegible] ․ [illegible] ։ ‖ քուղ ։
Քուր՝ [illegible] ․ [illegible] ։ ‖ կիսաքրքր ․ քուղ 'ի հորձ, կամ 'ի մորձ ։
Քրոջ ․ [illegible] ․ [illegible] ։ ‖ քեռ ։
Քրոջ [illegible] ․ [illegible] ։ ‖ քեռորդի ․ քեռորդեակ ։
Քուրթ, կամ Քուրա ։ ‖ տե՛ս Քիւրա ։
Քուրիմ ․ [illegible] ։ ‖ տարեկան ։
Քուրուկ ․ [illegible] ։ ‖ քեռեակ ։
Քուֆր ։ * ‖ տե՛ս Հայհոյանք ։

Ք. Չ

Քշբալիկ ։ } տե՛ս Քիշլիկ ։
Քշիկ ։ }
Քշիկ մը ։ ‖ տե՛ս Քիչ մը ։
Քշիկ քշիկ ։ ‖ տե՛ս Քիչ քիչ ։
Քշկնալ ։ } տե՛ս Քիչնալ ։
Քշնալ ։ }
Քշուլթն ։ ‖ տե՛ս Քիչութիւն ։
Քշուկ ։ ‖ տե՛ս Քիչուկ, և Քիչւոր ։
Քշցնել ։ ‖ տե՛ս Քիչցնել ։
Քշւոր ։ ‖ տե՛ս Քիչւոր ։

Ք. Ռ

Քռթել ․ [illegible] ։ ‖ [illegible] ․ [illegible] ։
Քռթփռթալ, կամ Քռփռթալ ․ [illegible] ։ ‖ խլըրտիլ ․ խլրդիլ ․ խլըրդանալ ։
Քռթփռթալ, կամ քռփռթալ ․ [illegible] ։ ‖ աղօտաձայն ծիծաղել ․ ժպտիլ ։ տե՛ս և Քծծիծաղ ըլլալ ։
Քռութիւն ․ [illegible] ։ ‖ խեռութիւն ․ խեղախեռութիւն ․ խեղաբարութիւն ․ խեղաբարոյութիւն ․ խեռաբարոյութիւն ․ խստերախութիւն ․ կարծրերախութիւն ․ սաստմբակութիւն ․ սաստահակութիւն ․ կեռտութիւն ․ չզգաստութիւն ․ անսաստութիւն ․ անարգակութիւն ․ գժտիսակամութիւն ։
Քռութիւն ընել ․ [illegible] ։ ‖ խեռիլ ․ խեռանալ ․ սաստահակիլ ․ սաստմբակիլ ․ անսաստիլ ․ կեռտել ․ սաստահակս գնալ ․ սաստահակս վարիլ ։
Քռչըլլակ ։ ‖ ցնցոտի ․ ցնցոտիք ․ թանձրատ ․ թերստ ։

Քռչլոտ ։ || ցնցոտաւոր ․ ցնցոտեալ ․ Թաւ_ թաւեալ ։
Քռփռթալ ։ || տես Քռթփռթալ ։

Ք․ Ս

Քսակ ․ քէսէ ։ || քսակ ։
Քսակ ․ ղըր քէօ ծախողները մէչքէրնին կա_ խողէն, որ մէջը փրէմ, կմ բօթամ դընէն ։ || պայ_ ուսակ ։
Քսակ մեծ ․ քօռաղայ ։ || պարկ ։
Քսակ բաղնեց ․ համամ քէսէսի ։ || քսակ բաղա_ նեաց ։
Քսակ բանօղ ․ քէսէ քեսէճի ։ || քսակահատ ․ քսակկտրանակ ։
Քսան ․ եիրմի ։ || քսան ․ քսանեակ ․ երկտաս_ նեակ ։
Քսան անգամ, կամ Քսան հեղ ․ եիրմի քէրէ ․ եիրմի քոյրըմ ․ եիրմի գէֆայ ․ եիրմի Դանըայ ։ || քսան անգամ ․ քսանիցս անգամ ․ քսանիցս ։
Քսան երորդ ․ եիրմինձի ։ || քսաներորդ ։
Քսան զալթ ․ ինչպէս է պալը լաւլաս ․ և այլն ․ եիրմի գաթ ։ || քսանկուղեան ․ քսանտա_ կեան ․ քսանապատիկ ։
Քսան զալթ ․ մէկին փէրը քօան ․ եիրմի գաթ ։ || քսանապատիկ ․ քսանաւոր ․ քսանէքկին ։
Քսան զալթ ընել ․ եիրմի գաթ էթմէք ։ || քսա_ նապատիկ առնել ․ քսանապատկել ․ քսա_ նեքկնել ։
Քսան տարի գիմացող ․ } եիրմի եըլլըք ․ եիրմի
Քսան տարին եղած ․ } եըլ փայլան ․ եիրմի
Քսան տարեան ․ } եաշընտայ ։ || քսանամեայ ․ քսանեմեայ ․ քսա_ նամեան ․ քսանեմեան ․ քսանեմեակ ․ քսա_ նամենի ․ քսան ամաց ։
Քսանը հինգ տարեան ․ եիրմի պէշ եըլլըք ․ եիրմի պէշ եաշընտայ ։ || քսանեւհինգ ամաց ․ քսանեւհինգամեայ ․ քսանեւհինգամեան ։
Քսանը հինգ տարեան եղողներէն անդին ։ || 'ի քսանեւհինգամենից և 'ի վեր ։
Քսանը վեց ըստըկնոց ։ || վեցգանկեան, կմ վեցգանգեան ։
Քսանը ւինը օխանոց չափ ․ յօրէնի, ալտըրի, և այլն ․ շինէլ ։ || արդաւ ։
Քսանը ւինը օխանոց չափ ․ Զէի ․ էշի ․ և նմանեաց ․ Մէրէ ։ || մար ․ սափոր ․ չափ ։
Քսանիկ ․ եիրմիձիք ։ || քսանեակ ։
Քսանն ալ ․ եիրմիսիտէ ։ || քսանն ևս ․ քսա_ նեքեան ․ քսանեքին ։
Քսանւերկուքնոց ․ փ քսանւերկու ըստակ ածօղ փող ․ եիրմի իքիլիք ։ || դենար ։
Քսանւոր ․ քօան հաք, կմ քօան հոգի եղօղ, և այլն ․ եիրմիլի ․ եիրմի ։ || քսանաւոր ․ քսանապատիկ ։
Քսել ․ էզ, ըէզ, ըիֆքր, և այլն ․ սիւրմէք ։ || օծանել ․ մածանել ։
Քսել ․ յէտքը բանի մը վրայ, կմ ոտքը գէտինը ․ ձօպը թօրին վրայ, տանակը եօանին վրայ, և այլն ։ || շփել ընդ ․ արկանել ընդ ․ զոր օրինակ ․ Ձեռքը պատին կըքսէր ։ || շփէր զձեռն ը որմն ։
Դանակը եօանին կը քսէր ։ || արկանէր զդա_ նակն ընդ յեսան ։
Քսել մուր ։ || տես Մուր քսել ։
Քսխայ ․ ժանփըրին ոտերը, ոը կը պօքէն, օ_ տըրէնփէնէնը փնձէն, որ անձին ։ || մանրասախ ։
Քստու ․ սնոտ սոփանայ ․ Քըօըլիաշմըն ։ || քստու ․ քամտս ․ քսեստ ․ ատուենկնածուտ ․ շոգմոգ ․ բանսարկու ։
Քստութիւն ․ սնոտ սոփանայուն ․ Քըօըլիաշմըըլըք ․ Քըօըլիք ։ || քստութի ․ քամտութի ․ քսես_ տութիւն ․ շոգմոգութի ․ բանսարկութի ․ քսիք ։
Քստութիւն ընել ․ մէկին ըօոծ ըօըը էթմէք ․ ի_ նալ մէկսւին պոփէլ ․ Քըօըլիաշմըըլըք էթմէք ։ || քամտսել ․ քսսել ․ շոգմոգել ․ բանսարկել ։
Քսուր ։ || տես Կաչկարառեք ։
Քսվըռտիլ ․ սիւրտիւնմէք ։ || շփշփիլ ․ մերձմերձիլ ։
Քսվըռտիլ ․ ճորդոս, որ եօրան կմ քորէլամ ըլմայ ․ սիւրտիւնմէք ․ եօլմալըսմաք ։ || թարթափիլ ․ ընդեղանիլ ․ յարիլ ․ այնինքն առ 'ի յառիլ ։
Քսվըռտիլ ․ ճորդոս ափքը, ինչպէս շունը, կմ խո_ փան կընէ ։ || տես Ըողոքորթել, շուն, և այլն ։
Քսվիլ, կմ քսուիլ ․ ինչպէս քօս մը պատին կը փըմիլ ․ և այլն ․ սիւրթիւնմէք ։ || շփիլ ․ հարկա_ նիլ ․ մերձիլ ։
Քսվելով անցնիլ, կմ երթալ ․ սիւրթիւնիրէք կէչմէք ։ || քերել ․ զոր օրինակ ․
Պատին քսվելով կանցնէր ։ || առ որմով քերէր ։
Խըյլըն քսվելով կերթար ։ || առ ափամբք քերէր ։
Ջրին քսվելով կանցնէր ։ || առ Ջուրըն քերէր ։
Քսվել աչից ։ || տես Աչից քսվիլ ։
Քսփըս, կմ Քսփսոց ։ || տես Փսփսոց ։
Քսփսալ ։ || տես Փսփսալ ։
Քսքըս ։ * || կոր 'ի կոր ․ կորակոր ․ ո՛րչ ․ Քսքըս գլուխը կախեց' ու ելաւ գնաց ։ || գլխարկեալ կորակոր' կմ կոր 'ի կոր' խա_ ղաց գնաց անտի ։
Քսօղ ․ էզ ․ ըէզ, և այլն ․ սիւրէն ։ || օծանող ․ օծիչ ․ օծարար ։

Ք․ Ր

Քրիստոնեայ ․ } Քրիստոնեայ ․ } ձրիսթիան ․ նասրանի ․ իսէ_ վի ։ || քրիստոնեայ ․ քրիստոսեան ․ քրիս_ տոսակրօն ․ հաւատացեալ քնի ․ խաչա_ պաշտ ։
Քրիստոնէ ընել ․ ձրիսթիան էթմէք ։ || քրիստո_ նեայ առնել ․ քրիստոնէացուցանել ։
Քրիստոնեաներ ․ ձրիսթիանլար ։ || քրիստոն_ եայք ․ քրիստոսեանք ․ քրիստոսիք ․ հա_ ւատացեալք քնի ։
Քրիստոնէութիւն ․ ձրիսթիանլըք ։ || քրիստո_ նէութիւն ։
Քրիստոսպօլի ․ տարէմ ։ || Նոր քաղաք մակե_ դոնիոյ ։
ՔՐԻՍՏՈՍ ․ Մեսիհ ․ Մեսիհայ ․ էլմէսիհ ․ հազրէթի իսայ ։ || Քս ․ Յս ․ օծեալ ․ բանն այ ․ հա_ մագոյակիցն հօր և հոգւոյ ․ ծնունդ ծոցա_ ծին ․ հայրածին ծաղիկ ․ ծագումն հօր ․ նկարագիրն հայրական ․ Ճառագայթ փա_ ռացն հօր ․ արեգակն արդարութե ․ կուսա_

ծին որդին․ անօրինեալն յարգանդի կուսին․ դատաւորն կենդանեաց և մեռելոց ։

Քրիստոս գտանող․ Հաւըրէթի խօյայ տուլանլըթ նէթիճէին ։ || քնադաւան․ յնադաւան ։

Քրիստոս ծախող․ որ է յուդայ ։ || քնավաճառ․ ածավաճառ․ տէրավաճառ ։

Քրիստոս կրող, կմ՛ գրկող, կմ՛ ունող ։ || տես Քրիստոսէ գրկած ։

Քրիստոս ճանաչող ։ || քնածանօթ ։

Քրիստոս սիրող ։ || քրիստոսասէր ։

Քրիստոս սպանող․ Իսայըն հէլաքէ ։ || քնասպան․ ածասպան․ տէրասպան ։

Քրիստոսէ աւանդած ։ || քնաւանդ․ յնաւանդ ։

Քրիստոսէ գրկած․ Իսայըն էօքին իփնատըր ։ || քնընկալ․ քնակիր․ քնազգեաց․ քնազգեստ․ քնազգած․ ածազգեաց․ ածազգեստ ։ տես և շԱԾ կրող ։

Քրիստոսէ դրած ։ || քնադիր․ քնակարգ ։

Քրիստոսէ զօրացած ։ || քնազօր ։

Քրիստոսէ ըրած ։ || քնագործ ։

Քրիստոսէ խրկած ։ || քնառաք ։

Քրիստոսէ պատմած ։ || քնապատում․ քրիստոսավէպ ։

Քրիստոսէ պսակած ։ || քնապսակ ։

Քրիստոսէ տըւած, կմ՛ Քնէ տըւող ։ || քնատուր․ քնաւանդ․ քնաձիր․ քնանուէր ։

Քրիստոսէ փառաւորած, կմ՛ զարդարած ։ || քնափառ․ քնազարդ ։

Քրիստոսէ փրկած ։ || քնակեցոյց ։

Քրիստոսի դէմ պատերազմող ։ || քնամարտ ։ տես և Այ դէմ կեցող ։

Քրիստոսի ընդունելի․ Իսա՛ն մախպուլ ։ || քնահաճոյ ։

Քրիստոսի նշանը ունող․ Իսայի նիշանընը թաշըյան ։ || քնանշան․ քնադրոշմ․ խաչակիր․ խաչազգեաց․ խաչազգեստ ։

Քրիստոսինը․ Իսա՛ մըթալլըսը ։ || քնական․ քրիստոսական․ յնեան ։

Քրոզ ։ || տես Քաւռ՝ բառին ներքեւը ։

Քրտընած․ թէրլէնմիշ․ թէրլի ։ || քրտնեալ․ ընդ քրտան մտեալ ։

Խիստ Քրտընած․ չօք թէրլի ։ || քրտնահար․ չարաքրտան․ Թշուառաքրտան ։

Քրտընած ու հոգնած ։ || քրտնախոնջ ։

Քրտընիլ․ թէրլէնմէք․ թէրլէմէք ։ || քրտնիլ․ քրտնուլ․ քրտանել․ քրտանիլ․ ընդ քրտան մտանել․ ի քրտան մտանել․ ի քրտան լինիլ ։

Խիստ Քրտընիլ․ չօք թէրլէմէք ։ || քրտնահար լինիլ․ քրտնահարիլ ։

Խիստ Քրտընիլը․ չօք թէրլէմէսի ։ || քրտնահարութիւն ։

Քրտընխաշ․ տէրտէն խաշլանմըշ մարթինը նօրթէր ըէր փօէը ։ || քրտնահարութիւն ։

Քրտընխաշ եղող ։ || քրտնահար ։

Քրտընխաշ ըլլալ ։ || քրտնահարիլ․ քրտնահար լինիլ ։

Քրտընցնել․ թէրլէթմէք․ թէրլէթտիրմէք․ թէրլէնտիրմէք ։ || քրտնեցուցանել․ քրտնացուցանել․ ընդ քրտան մուծանել․ ի քրտան մուծանել ։

Քրտընցնող․ թէրլէթէն․ թէրլէթտիրէն ։ || քրտ-

նեցուցիչ․ քրտնաբեր․ քրտնածին ։

Քրտընքոտ․ թէրլի ։ || քրտնոտ․ քրտնալից․ քրտնակիր ։

Քրտըստան ։ || տես Քիւրտիստան ։

Քրտինք․ թէր ։ || քիրտն․ քրտունք․ աւիշ երեսաց ։

Քրտինք․ թազաւթին՝ որ բանն մը տըրփընթէլիզէ իր լավը․ թէր․ սաւ ։ || աւիշ․ քոհ ։

Քրտինք թափելով աշխատիլ․ թէր դէօքէրէք չալըշմաք ։ || քրտնաջան աշխատիլ․ քրտնուլ քրտնիլ ։

Քրտինք թափող․ թէր դէօքէն ։ || քրտնաջան․ քրտնաթոր ։

Քրտընքէ գոյացած ։ || քրտնածին ։

Քրտընքով աշխատող, կամ ջանք ընող ։ || քրտնաշխատ․ քրտնաջան․ քրտնավաստակ ։

Քրքրել․ գարըշտըրմաք ։ || քրքրել․ կրկնել․ խարխարել․ խլխլել ։

Քրքրել․ փարչալամաք ։ տես Ցիրուցան ընել ։

Քրքրելը ։ || քրքրումն․ խարխարումն․ կրկին ։

Քրքրելով քրքրել զհողը․ գազ գազ էշմէք ․ օթուրմէք ։ || երկքրքնարօր անել ։

Քրքրող ։ || քրքրիչ․ խարխարիչ․ կրկնիչ ։

ՔՑ

Քցիմ․ ըրըճիլին թօզըն բաստան ֆուռը․ չէյիմ փանաղը ։ || քցիմն ։

Քցմոտ․ չէյիմն փանաղը օլան ։ || քցմաւոր․ քցմակիր ։

Քցմոտիլ․ չէյիմն փանաղը օլմաք, կիֆ չըմաք ։ || զքցիմն առանել․ քցմաւորիլ ։

Քցպել․ } Քցփորել․ } էուրան խուրթուշլէ․ էարայը փաշըա թըրմաք ։ || քանցպորել․ զվէրան փորփորել ։

ՔՕ

Քօթքօթ․ փօղուճի նման ոսկր ։ || կատա- նման, կմ՛ վիզանման ոսկր ։

Քօղ, կմ՛ Քօղք․ էօրթիւ․ ֆէրաճէ․ թուլպէնտ․ եաշմագ ։ || քօղ․ քող․ պարտակ․ վարագոյր․ պատրուակ․ առագաստ․ ամուլք ։

Քօղ՝ հարսի․ կէլին եաշմաղը․ դուվաղ ։ || շղարշ- ակեռ ։

Քօղ ձգել, կմ՛ Քօղք ձգել․ էօրթիւ գօյմաք․ եաշմաղ չէքմէք ։ || քօղ արկանել․ քօղարկել․ սքօղել․ շքօղել․ քօղաւորել․ քօղաբո- րել․ քօղապատել․ քօղախնդրել․ քօղել ։ կմ՛, սքօղել․ քօղարկել․ քօղաբորբել․ քօ- ղապատել․ քօղախնդրել․ առագաստել․ պատրուճակել․ կողպատել․ կողպատել ։

Քօղ ձգել երեսը․ եուզ էօրթիւ էօրթմէք․ փէչէ- լէմէք ։ || պարտակս արկանել զերեսաց ։ տես և վերինը ։

Քօղ ձգելը ։ || սքօղումն․ քօղարկութիւն ։

Քօղ ձգօղ ։ || քօղաձիգ․ քօղարկու․ սքօղիչ․ պատրուճակիչ․ առագաստիչ ։

Քօղ ունող ։ || քօղաւոր․ քօղարկու․ քօղա- բորբ․ քօղասոյզ ։

Քօղ չունող․ էօրթիւսիւզ․ եաշմաղսըզ․ փէչէ- սիզ ։ || անքօղ․ անպարտակ․ անպատրուճակ

Քօղօմ ղարղարըլը. հիճաղ ըլան փոխաքիմաք ։ || քօղաղարգել. քօղաղարգ առնել։
Քօղօմ ղարղարըլմած . հիճաղ ըլան փոխանմըշ ։ || քօղաղարգ ։
Քօղօմ ծածկըլած, կամ Քօղ ձգած . եօր թիւլիւ. թաւթաւլու. հիճաղլը ։ || քօղաձիգ. քօղընծայ. քօղաբոլոր. քօղապատ։
Կամ, քօղաբոլոր. քօղապատ. քօղարկեալ. պճօ- ղեալ. քօղաբոլորեալ. քօղապատեալ. և այլն ։
Քօղք ։ || տե՛ս Քօղ ։
Քօշ. չխափոծ արու այծ. թէքէ. էրքէճ ։ || Նո- խազ. քօշ. քաղ ։
Քօշեր. թէքէլէր. էրքէճլէր ։ || քօշք. քաղք. քօշանք. նոխազք ։
Քօվը։ || տե՛ս Քովը ։
Քօրախբա. նշձէ է ։ || կոտիկ. սկիւառն. սկիւառն ։
Քօրֆու ։ || տե՛ս Քէօրֆէզ։

Ք Ֆ

Քֆրել ։ || տե՛ս Հայհոյել ։
Քֆրելը ։ || տե՛ս Հայհոյանք ։

Օ

. (Միջարկութիւն զարմացական ։)
|| վա՜շ. մի՛. ո՛. բայբէ ։

Օ Բ

Օբալ. կամ Օփալ. վայրի ողամին. թախտայ կեօչկերճինի ։ || հովբալ. հովփալ. հօ- փալ. օբալ ։

Օ Գ

Օգ ։ * || տե՛ս Նետ ։
Օգ եըլանը ։ || տե՛ս Նետ օձ ։
Օգձու ։ * || տե՛ս Նետ շինող ։
Օգձու . օգ աթըճը ։ || տե՛ս Նետաձոր ։
Օգնական . օգնութիւն ընող . եարտըմ էտէն . եար- տըմճը . իմտատ . արքայ ։ || օգնական . օժան- դական . օժանդակ . օժընդակ . օժանդա- կիչ . նպաստիչ . նպաստաւոր . նպաստա- մատոյց . զօրավիգ . զօրավիգն . նպաստ . սատար . զօրող . զօրօղ . ընկերօղ . ընկե- րիչ . թիկունք ։
Կամ, ձեռնկալու . ձեռնտու . ձեռնատու . ձեռնամիգ ։
Կամ այսպէս . աջակից . թաղկակից . գոր- ծակից . մարտակից . պատերազմակից . նի- զակակից . վահանակից ։
Եւս կամ այսպէս . համագործ . համագործ . միագործ . զուգագործ ։
Օգնական չունենալ . եարտըմճըսը օլմամաք ։ || անօգնական լինել . անոք լինել . անօգնա- կանել ։
Օգնական չունող . եարտըմսըզ . եարտըմճըսըզ ։ || անօգնական . անօժանդակ . անապաւէն . աննպաստաւոր . աննպաստալար . աննպաստա- պարան . անզօրավիգն . անձեռն . անձեռն- կալ . անձեռնկալու . անձեռընտու . ապա- ձեռն ։
Օգնել . եարտըմ էթմէք . իմտատ էթմէք . իմտատ էթմիշմէք ։ || օգնել . օժանդակել . յօժան- դակել . նպաստել . նպաստաւորել . սա- տարել . ընկերել . թեւարկել . պաստպա- րել . պիտանացել . ձեռնկալել ։
Կամ, նպաստաւորել . գործակցել . աջակ- ցել . թաղկակցել . կուսակցել . նիզակա- կցել . մարտակցել . պատերազմակցել . վա- հանակցել ։
Կամ այսպէս . թեկն ածել . յօգն գալ . յօգն հասանել . յօգնութիւն ժամանել . նպաստ մատուցանել . ողն լինել . օգնական լինել . օժանդակ լինել . սատար լինել . նպաստ լինել . նպաստաւոր լինել . նպաստամատոյց լինել . ձեռնտու լինել . աջակից լինել . նի- զակակից լինել . ձեռն տալ . զօրավիգն գալ ։ տե՛ս և Տէր կանգնել ։
Օգնութիւն . օգնական ըլլալը . եարտըմ . իմտատ . մէտէտ ։ || օգն . ողն . նպաստ . վիգ . ուժ . օժան . օժան . սատար . թիկունք . աւիրոյ . թեւարկութիւն . պաստպարան . վստահարան . հաստարան ։
Կամ այսպէս . օգնումն . օգնականութիւն . նպաս- տութիւն . նպաստաւորութիւն . օժանդակութիւն . օժընդակութիւն . սատարութիւն . ընկերութիւն . ձեռընտուութիւն . ձեռնկալութիւն ։
Եւս կամ այսպէս . զօրավիգութիւն . աջակցութիւն . թաղկակցութիւն . գործակցութիւն . մարտակցութիւն . նիզակակցութիւն . վահանակցութիւն . ընկերա- կցութիւն . համագործութիւն ։
Օգնութիւն ընող ։ || տե՛ս Օգնական ։
Օգնութիւն կանչել . իմտատըյ չաղըրմաք . մէտէտ չաղըրմաք ։ || յօգնութիւն կարդալ . 'ի նպաստ կոչել ։
Օգոստոս . աղուստոս . ամիս է ։ || օգոստոս . նա- ւասարդ . հրոտ ։
Օգուտ . ֆայտէ . քեարլըք ։ || օգուտ . օգտա- կարութիւն . օգտութիւն . նպաստաւորութիւն . շահ ։ տե՛ս և Շահ . Քեարլըք ։
Օգուտ ընել . ինչպէս կըսէն՝ աս ցաւուց շատ օգուտ ըրեր . ֆայտէ էթմէք . եարարլը օլմաք ։ || օգտել . օգուտ լինել . օգնել . նպաստել . նպաստաւորել . նպաստ մատուցանել . նպաստամատոյց լինել ։ տե՛ս և Շահ ընել ։
Օգտակար . օգտալը ըլող . եարարլը ։ || օգտա- կար . օգտարար . օգտաւոր . օգտածու . օգ- տաբեր . օգտամատոյց . օգտացոյց . օգուտ . նպաստաւոր . նպաստամատոյց . թարե- պաշտ ։ տե՛ս և Շահաւոր ։
Օգտակար գեղ . պիրտաղիր իլաճլար ։ || դեղ պէտքու . օգտակեղ ։
Օգտել . եարամագ . եարարլըք ։ || օգտել . թաւակել . թաւականանալ . թաւական լինել . թաւական գալ . հերիք գալ . հերիքանալ ։
Օգտեցնել . եարատմագ . եարարլըքէթմէք ։ || թաւե- ցուցանել . թաւականեցուցանել . թաւա-

կան առնել • բաւական գործել • հերիք դոր-ծել • հերիքացուցանել :

Օդասօղ • էէճինէն • էէճինէր : ‖ բաւական • չատ :

ՕԴ

Օդ • հաւայ : ‖ օդ • օդք • այեր • աէր • աէր :

Օդ դարձնել • հաւայըյ դէօնտիւրմէք : ‖ 'ի յօդ լուծանել • յօդ յեղանակել :

Օդ ըլլալ • հաւայ օլմագ : ‖ օդ լինիլ • օդանալ :

Օդ չունօղ • հաւասըզ : ‖ անօդ • անօդական • անօդակիր :

Օդ փոխել • հաւայ դէյիշտիրմէք : ‖ փոխել զօդս • օդափոխիկ լինիլ • օդ ը օդոյ փոխանակել :

Օդ փչօղ, կամ Օդէն փչօղ • հաւայ էսէն • իւ-ֆիւրէն : ‖ օդափչիկ • օդաշունչ :

Օդէն, կամ օդէ • հաւադան : ‖ 'ի յօդոյ • օդե-ղէն • օդային • օդական :

Օդէն գնացօղ • օդէն վազօղ • օդէն թռչօղ • հաւադան կիտէն, կիտ ուչան : ‖ օդագնաց • օդա-խաղաց • օդաշու • օդաթռիչ • օդաճախր • օդապար • օդապարիկ • օդավար • օդասլա-կան • օդական • օդային :

Օդէն զարկած • հաւայ չարփմըշ : ‖ օդա-հար • սաստղահար :

Օդէն թռչիլ : ‖ տես Օդու մէջ ժուռ գալ :

Օդը ելլել • հաւայըյա չըքմաք : ‖ վերանալ յօդս • բարձրանալ 'ի վեր • ամբառնալ յերկինս • ձգիլ 'ի բարձունս :

Օդը զարնել զմարդը • հաւայ չարփմաք : ‖ հարկանել օդոց :

Օդը յինքը քաշօղ • ինչպէս է ճէօրիւկը : ‖ օդ ընկալ • օդածիգ :

Օդը ճղքելով անցնօղ • հաւայը եըրթան : ‖ օդահերձ • օդահերձիկ :

Օդը չափօղ • հաւայը էօլչէն : ‖ օդաչափ • օդակշիռ :

Օդը պղտորել • հաւայ պօզմագ : ‖ խռժո-ւել օդոց • թխպել այերաց :

Օդը տեղացմը դուրս հանելու գործիք : ‖ շնչելոյզ մեքենայ :

Օդով լցված • հաւայըլան փօլու : ‖ օդալից • օդալիր • օդալի :

Օդու մէջ ժուռ գալ՝ կամ գնալ • հաւադայ կեզմէք : ‖ օդաչու լինիլ • օդաշրջիկ լինիլ • օդաթռիչ լինիլ • օդապարիկ լինիլ • օդա-պարել :

Օդու մէջ ժուռ եկօղ • հաւադայ կէզէն : ‖ օ-դագնաց • օդաշրջիկ : տես և Օդէն գնացօղ :

Օդու մէջ կախելը • հաւադայ ասըլմաք : ‖ կա-խիլ ը օդս • կախիլ ը երկինս և ը երկիր : կամ, կալ ը օդս • կալ ը երկինս և ը երկիր :

Օդու ձայն • հաւայի յան • հաւայ սէսի • սէսէնի : ‖ շնչիւն • հնչիւն • սօսափիւն • սօսաւմն :

Օդու միւթալիփ • հաւայի : ‖ օդային • օդա-կան :

Օդու նման • հաւայ կիպի : ‖ օդանման • օդա-տեսակ • օդակերպ • օդատարազ :

Օդու չափ, կամ Օդը չափելը : ‖ օդաչա-փութիւն :

Օդու փալճի • հաւայ փալճըը : ‖ օդահմայ :

Օդու փալճութիւն • հաւայ փալը : ‖ օդա-հմայութիւն • օդահմայք :

Օդտալ : ‖ տես Կօթթալ :

ՕԶ

Օզու սուլու • * նէէթէլ • գէօք : ‖ մո-րխութէն :

ՕԹ

Օթ : * ‖ տես խոտ • օթ :

Օթախ : * ‖ տես Բնակարան, և խօ-նախ :

Օթախ բռնել : ‖ տես խօնախ բռնել • և խօնմիշ ըլլալ :

Օթաղ էմինի : * ‖ գիտնականապետ • գիտնա-պան :

Օթաքաշ : * ‖ տես Մէկ տեղ կեցօղ • և խօնախատաշ :

Օթլանմիշ եզօղ՝ հայվան : ‖ տես Արծօղ • արծէլու, և այլն :

Օթլանմիշ ըլլալ • * ինչպէս կըլէն հայվանները • օթլանմագ : ‖ տես Արծիլ :

Օթլանմիշ ըլլալ • թուչուններուն, կամ հաւերուն : ‖ տես Արծիլ թռչուններուն :

Օթլուխ : ‖ * տես խոտ :

Օթուզ • Օթուզունճու • և այլն : * ‖ տես Երսուն • Երսուներորդ • և այլն :

Օթուրախ : * ‖ տես Նստարան :

ՕԼ

Օլախ : ‖ տես Ուլախու երկիր :

Օլայ քի : * ‖ տես Գուցէ :

Օլանճայ • * էզըէճէ տէ • ճուջաճէ տէ ‖ մնացեալ • մնացորդ • մնացուած • զոր օրինակ •

Օլանճայ ըստակն ալ խարճեց : ‖ զմնա-ցեալ դրամն ես ծախեաց, կամ զմնացորդ փողոյն ես վատնեաց, և կամ՝ զմնացուած դրամոցն ես մսխեաց :

Օլանտայ • վէլէնտէզ մէմլէքէթի • գաւառ է : ‖ հոլլանդա • պատաւիա :

Օլթաճի • * օլթայ չինօղ : ‖ կարթագործ • կեռագործ • սպառագործ :

Օլթաճի • օլթայով յօւղ բռնօղ : ‖ կարթընկեց :

Օլթաճութիւն • օլթայով յօւղ բռնելը : ‖ կարթ-ընկեցութիւն :

Օլթայ • * յօւղ բռնելու : ‖ կարթ • կեռ • ա-պուռ :

Օլթայի լեզու, կամ Օլթայի տամախ • օ-լթայ փամուզը : ‖ քիմք կարթին :

Օլթայի պէս կլօրցնել • օլթայ կիպի էյմէք • չէնկէլ կիպի էյմէք : ‖ կեռացուցանել • շրջա-պարուրել • իբրև զկարթ ոլորել :

Օլթայի քեօստէկ : ‖ կարթակալ :

Օլթայով ձուկ բռնել • օլթայըլան աւլա-մաք : ‖ կարթիւ որսալ • կարթել :

Օլթայ զարնել՝ մարդուն • կէչէնմիշ ըլլալ • ինչ-պէս փառէնկները կանէն : ‖ ձեռ առնուլ • ձե-ռնել • ձեռնիլ • գգնալ :

Օլթայ զարնել՝ նաւերուն : ‖ չըլքած առնու[լ]

պտղոյ տանուլ․ դարձադարձ տանել։

Օլթայ զարնել տալ՝ նորցան։ || Ճեմեցուցանել։

Օլթայ զարնելը։ || Ճեմ․ Ճեմումն։

Օլթայ զարնելու տեղ․ կեղնեծէ ներ։ || Ճեմարան․ Ճեմելիք․ Ճեմք։

Օլթայ զարնօղ․ կեղները։ || Ճեմական․ Ճեմաւորիկ․ Ճեմօղ։

Օլուզ ըամաղը․ * փէսի անունն է։ || պարթենիոս։

Օլուխ․ * շղոփ։ || ցնցուղ․ ցնցուխ․ ցնցղուկ․ ջրմուղ․ խողովակ։

Օլուխ․ փէտնի կամ դրան, որ հովլաններէն միջէն ջուր խմեն։ || ջրարբք։

Օլուխ, կմ Օլուք չիվլիսի։ || տես 'ի բառն Գրամ։

Օլուխ չօձուխ։ * || տես Տղայ մղայ։

ՕԽ

Օխ․ * (Ակլորիկան։) || վաշ․ ոհ․ ուհ․ ավ․ ո․ յայ։

Օխ։ * տես Ոխտ։

Օխայ․ * հօխայ․ օքքայ․ չորս հարիւր դրէմ ծանրութիւն է․ || երկնուկի։

Օխայ ու կիսնոց՝ չափ ցամաքեղինաց։ || կապիճ։

Օխաները․ թէրաշին փրենները։ || տես Քաշ․ կշռոցի, նոյն։

Օխլամուր․ * օհլամուր․ ծառ է։ || Թմբի։

Օխլամուր․ * խոփէ՝ չորցան։ || կեմ․ կեմեղէն․ սարիք կեմեղէնք։

Օխլաւաւ * || տես Վարատանայ։

Օխխայպաղ․ * օքքապաղ․ ջէտօվ չեղ չեղ բաներ խաղցնօղ, որ փէտօղներէն հրաշք գործեւ կերպայ։ || ձեռնածու։

Օխխայպաղի խաղ։ || ձեռնածուճի․ Թատր։

Օխխայպաղ մարդ․ վէլէզօվիջայ։ || տես խտրամանկ։

Օխշամիշ ընել։ * || տես Շոյել։

Օխուծի․ * ախծիկ փէտօղ։ || տես խնամախօս։

Օխտը։ || տես Եօթը։

Օխտը ամսըճան։ || տես Եօթը ամսըճան։

Օխտը պորտը։ || տես Եօթը պորտը։

Օխտնոց։ || տես Եօթնոց։

Օ՛խ օ՛խ․ ծհ օհ։ || վաշ վաշ․ ոհ ոհ․ ո՛հ ո՛հ։

ՕԾ

Օծած․ եաղլընմըշ։ || օծեալ։

Օծել․ եաղլամագ․ եաղ սիւրմէք։ || օծանել․ իւղաւորել․ իւղարկել․ եղարկել․ եղել․ իւղել։

Օծօղ․ եաղլայըճը․ եաղ սիւրիճի։ || օծանօղ․ օծիչ․ օծարար։

ՕՀ

Օհ․ (Ակլորիկանէ։) || ոհ․ ուհ․ ով․ վաշ․ ո․ էհ։

Օհարանկ․ օրհարանկ։ || տես Կէսօր։

ՕՁ

Օձ․ եըլան։ || օձ․ տորոսն։

Օձ․ արուանոց ու ըէհիրլի ապով, որ մարդը փէտնէլուն պէս ըէհիրլէնմիշ կէնէ։ || տես Թիւնաւոր օձ։

Օձ՝ թըշնամի կովերու։ || բնաւու կովկիթեաց։

Օձ՝ խօփապին։ || օձ խայտախարիւ․ սիթալիս։

Օձ՝ նէփէչիէ նէփօղ․ օֆ եըլանը։ || նետ օձ։

Օձ՝ մեծ, ածդէրչէնդէ եղած։ || տես Վիշապ։

Օձ՝ ջուր․ էնկէրէկ։ || իժ։

Օձ՝ կօփօղ ունօղ․ պայլամաղլու եըլան։ || եղջերուիկ․ եղջերիկ․ սերաստէս․ օձ զարանակաւ։

Օձ բռնօղ․ եըլան փուճին․ եըլանձը։ || օձակալ․ օձունակ․ օձորսակ։

Օ՛ձ ու կարիճ։ || օձաբարոյ․ օձաբնոյթ։

Օձ փախցնօղ։ || օձափախոյց․ օձահալած։

Օձ փնտռօղ․ եըլան արայան։ || օձայոյզ․ օձախնդիր։

Օձերու մէջ բնակօղ․ || օձաբնակ։

Օձէն խարծած․ խնչպէս եր եառ։ || օձապատիր․ օձախաբ։

Օձէն խայթած․ } Օձէն խայթուօղ․ } եըլան սօքմուշ։ || օձահար․ առօձահար։

Օձէն փախչօղ․ եըլանդան գաչան։ || օձահալած․ օձամերժիկ։

Օձու գալարել, կմ Ճկձկել․ կմ քաշուել և երկննալ։ || քնթանել․ քնթանցել։

Օձու գալարելը, կմ քաշուելն և երկննալը։ || քնթանոց․ քնթանց։

Օձու գէմք ունօղ։ || օձադէմ․ օձատեսիլ։

Օձու հաւկիթ․ եըլան խըմուրթաս։ || օձաձու։

Օձու հետ կացօղ․ եըլան ըլան ճէնէ եէրի։ || օձամերա․ օձամերաիկ։

Օձու ձան։ || տես Փշալը։

Օձու ձուկ․ եըլան պալըղը։ || օձաձուկն․ էնդէլիս, կմ էնդէղիէս։

Օձու նման․ եըլան կիպի։ || օձանման․ օձակերպ․ օձատեսակ․ օձաձև․ օձատարազ․ օձաստարա․ օձայքաստակ։

Օձու չապիկ․ օյու կուռի, որ վըրայէն կանէ․ եըլան գէօմլէքի։ || խորիւ։

Օձու չապիկ պէս ըլլալ․ եըլան գէօմլէկինէ փէնձէք։ || խորխանալ։

Օձու պէս․ եըլան կիպի։ || խորև զօձ․ որպէս զօձ․ նման օձի․ զորէն օձի․ օձօրէն։ տես Օձու նման։

Օձոտ տեղ․ եըլանլըք։ || օձուտ․ բնակ․ օձաբնակ տեղի։

ՕՂ

Օղ․ գուլաք մէնկէնի․ օղուխ։ || գինդ․ գինդք։

Օղ՝ ապըզըն․ ապըզըն օղուխ։ || տես Ասըզը օղ։

Օղ՝ Ճէնկանիզլի․ Ճէնկէնիզլի օղուխ։ || գինդ ականակապ։

Օղ ասկիէ․ ուլճըն ֆէրտէ։ || գլխա ոսկի։
Օղշինօղ․ ֆէրտէճի։ || գնտապագործ․ գնտարար։
Օղ․ հալխայ․ հալգայ։ || օղ․ անուր․ ապրոց․ մանեակ․ օղամանեակ․ գահակ․ ալխ․ լամբ։
Օղ՝ անասնոց փէքը անցնելու․ հալգայ։ || կարթ․ վառաապան․ վարապան․ վարապանակ։
Օղ՝ արըճանին ղէօ ... տընէլու։ || մեհեանոց։
Օղ՝ Ճէլը յօղ մտցնելու։ || օղալամբ․ լամբ լծակաց։
Օղ գնել․ հալգայ կէչիրմէք։ || օղ արկանել․ անցնել․ ագխել։
Օղ ունող․ հալգալը։ || օղաւոր․ անրաւոր․ մանեկաւոր․ ալխաւոր։
Օղ օղի անցնել․ հալգայ հալգայայ կէչիրմէք․ զինճիրլամէ էթմէք։ || օղ ընդ օղ արկանել․ օղայիկել․ ալխայխել։
Օղի ծակ։ || լամբ․ օղալամբ։
Օղի ձև։ || մանեկաձևութիւն։
Օղի ձև ունող։ || մանեկաձև։
Օղակ․ Խըլի․ Խնչպէս յաճակը կըռձի՝ փէրպէ։ || լամբակ․ ապուշիկ։
Օղակ կօճակ․ փէտպէ խըլի։ || ապուցիկ և շիթղ․ ճարմանդ․ ալխ․ ախ։
Օղարմիշ ընել․ * օղուշմաք։ || յարդարել․ յօրինել․ համդերձել․ պատրաստել․ կազմել։
Օղափառ։ || տես Ուղափառ։
Օղեկ օղեկ բերել․ Օղեկ օղեկ գալ․ և այլն։ || տես Ողեկ ողեկ բերել․ Ողեկ ողեկ գալ․ և այլն։
Օղէախ․ * ուլաք։ || տես Ուղ։
Օղմիշ ըլլալ․ * օղմաք․ խոլահ օլմաք։ || յառաջ գալ․ յառաջագայիլ․ յառաջանալ․ յառաջադիմել․ յառաջադէմ լինիլ․ յառաջատուիլ․ յառաջատուել․ զարգանալ՝ ի բարիս։
Օղմիշ ըլլալը․ օղմաքլըք․ խոլահլըք։ || յառաջադիմութիւն․ առաջադիմութիւն․ յառաջատուութիւն․ առաջատուութիւն․ յառաջատուութիւն․ յառաջաձգութիւն․ զարգացութիւն․ զարգացումն։
Օղուլ։ * || տես Որդի։
Օղուլ ուշախ, կամ Օղուլ ուշաք։ || տես Տղայք։
Օղուլլուխ։ * || տես Որդեգիր։
Օղրամիշ ըլլալ․ * օղրամաք։ || տես Հանդիպել․ պատահել․ և այլն։
Օղրուն։ * || տես Գողունի։

ՕՃ

Օճախ․ * օճաք․ ... կէրախօր կէճէն։ || վառարան․ կրակարան․ եփարան․ կրակետղ։
Օճախ․ վէրի ծառը՝ ... մօխը տուտը կէլէն։ || տես Մխալք։
Օճախ՝ բան հալէլու։ || հալոց․ հրահալելիք։
Օճախ՝ ... ղաղանճըն, և այլն։ || բովք․ քուրայ․ քուրայ․ քուրք։
Օճախ՝ ... կը էէնիչէրիներու, որ է մէկ ... մը։ || վաշտ․ վաշտականք․ զասականք։ տես և Պետօլիւկ։
Օճախ՝ պօսպանի․ [illegible]։ || տես Ընտու։
Օճախի մուր։ || տես Մուր՝ օճախի։

ՕՍ

Օսմայ կանգնիլ․ * օսմայ պասմաք․ [illegible] վըրայ կանգնիլ․ ինչպէս պալը պալու կանէն։ || գլուխ ՚ի գետին կալ․ [illegible] աանանալ։
Օսուզ։ * || տես Ոսա․ բէշ։
Օսուզէն ՚ի վեր։ || տես Ոսաէն ՚ի վեր։

ՕՅ

Օյալանմիշ ըլլալ։ * || տես Տևանալ։
Օյալանտըրմիշ ընել։ || տես Տևանացնել։
Օյին։ * || տես Խաղ․ օյուն։
Օյին մը կերակուր․ ... օյուն ճանճայ։ || կերակուր մէոյ նաշագի․ մխանաշագ կերակուր։
Օյլանթ․ ... է։ || ոլանգ։
Օյմալը։ * || գրոշագաւոր․ քանդակաւոր․ քանդակագործ․ քանդակածոյ։
Կամ, գրոշագեալ․ քանդակեալ․ փորագրեալ։
խիստ Օյմալը։ || բազմագրոշագ․ բազմաքանդակ։
Օյմաճի, կամ Օյմաճը։ * } գրոշագիչ․ փորոքարար․ քանդակագործ․ ատաղձագործ․ ատաղձագործ հիւսն․ տաշգձարար։
Օյմաճըութիւն․ օյմաճըլըք։ || քանդակագործութիւն․ ատաղձագործութիւն։
Օյմայ։ * || գրոշագ․ գրոշակ․ քանդակ․ փորուածք․ փորուած․ գրօշուած․ քանդակուած․ քանդակածք․ քանդակագործք․ քանդակագործութիւն․ փորագրութիւն։
Օյմայ բարակ․ ինչպէս խանճէրներու ... կընէն։ || գրոշագ․ փորուք․ փորուած։
Օյմայ ընել․ Օյմայ հանել․ } օյմայ էթմէք․ չիքէճ օյմաք։ || գրոշագել․ գրոշագրել․ քանդակել․ քանդակագործել․ քանդել․ փորագրել։
Օյմիշ ընել․ օյմաք։ || տես Խճել․ և Փորել՝ ... և այլն։
Օյմիշ ընելով ... փորել։ || տես Օյմայ ընել։
Օյնախ․ * || տես Խաղ․ օյնախ։
Օյնախ մարդ։ || տես Խորամանկ, և Վաւաշոտ․ ծոյլ։
Օյնախլը։ * || տես Խաղեր ունող։
Օյուխ․ * պօսքանի, ... և այլն։ || տես Խուճուճակ։
Օյուխ․ ... մարդու, ... ջնջել․ ... ինչպէս խաղէրու մէջ կընէն․ օյաք․ ... ։ || պաճոյճ․ պաճուճանք․ պաճուճազարդութիւնք։
Օյուն։ * || տես Խաղ․ օյուն։
Օյուն մէյտանը։ Օյունխանայ։ * } || տես Խաղի տեղ։
Օյունճախ։ * || տես Խաղալիք։
Օյունճու։ Օյունպազ։ * } տես Խաղի վարպետ։

ՕՆ

Օն ։ * ‖ տե՛ս Տաւր ։
Օնգուրդայ ։ * ‖ տե՛ս Ողոշակք ։
Օ՛նպաշը ։ * ‖ տե՛ս Տասնապետ ։
Օ՛նցայ . ուխը գրած չափ ։ ‖ ունկի . ունծայ ։

ՕՇ

Օշ ։ ‖ տե՛ս Երնեկ . Նչմարգլա ։
Օշ օշ . * շուն կանչելու ձայն ։ ‖ չէն չէն ։
Օշօշ կանչել ։ ‖ չէն չէն ձայնել ։
Օշախ, կամ Օշաք . ծերմակ ղամի մի է ։ ‖ օշակ ։
Օ՛շտ . * շուն վանտելու բառ ։ ‖ ի՛շտ ։
Օ՛շտ ըսել . օշտ դեմեք ։ ‖ իշտա արկանել . իշտ արկեալ վանել զշուն ։

ՕՊ

Օպայ ։ * ‖ Հանդըրձան ։
Օպրուղ ։ * ‖ տե՛ս Փեշկիր ։

ՕՋ

Օջիլ ։ ‖ տե՛ս Ոջիլ ։

ՕՌ

Օռան . * բերդ մի է ։ ‖ ովրանոն . իկոսոխոն ։
Օռհայ . * քաղաք է ։ ‖ Եդեսիա ։
Օռման ։ * ‖ տե՛ս Մորի ։
Օռնալ ։ ‖ տե՛ս Ոռնալ ։
Օռնցեա ։ ‖ տե՛ս Եռեւոռանց ։
Օ՛ռոսայ ։ ‖ * հողմընդդեմ . ընդդէմ հողմոյ ։
Օռոսայաչիշ ընել . տուայլամիշ ։ ‖ հողմընդդեմ գնալ, կամ գառնալ ։
Օռտու ։ * ‖ տե՛ս Բանակ ։
Օռօսպու . * պոռնիկ ։ ‖ տե՛ս Բոզ ։
Օռօսպու օղլու ։ ‖ տե՛ս Բիծ . և Խորամանկ ։

ՕՍ

Օսանմիշ ըլլալ ։ * ‖ տե՛ս Ձանձրանալ ։
Օսանտըրմիշ ընել ։ ‖ տե՛ս Ձանձրացընել ։
Օսլայ . նիշասդայ ։ ‖ օսլայ ։
Օսկի ։ ‖ տե՛ս Ոսկի ։
Օսմանլը ։ } * տե՛ս Տաճիկ ։
Օսմանցի ։
Օսուն, կամ Օսսուն . * ոչ է՛ օլուռն ։ ‖ տե՛ս Գլխուս վրայ ։

ՕՎ

Օվայ ։ * ‖ տե՛ս Դաշտ ։

ՕՏ

Օտալար ։ * ‖ Լորայ . Լորայք . տարաանոց . վաներայք . վանորեայք . վանորայք . վանօրայք . օթարանք . օթանոցք ։
Օտալըխ ։ * ‖ տե՛ս Հարճ ։
Օտայ ։ * ‖ սենեակ . դահլիճ . խուղ . խուց . Ջամբռ ։
Օտայէ օտայ . օդադան օդայայ ։ ‖ սենեակ 'ի սենեկէ . 'ի սենեակ 'ի սենեկէ ։
Օտայեկ . օդանճը ։ ‖ սենեկիկ . խցիկ ։
Օտաշըխ . * օդա՛շըը ։ ‖ սենեկակից . խղակից . խցակից ։
Օտամպաշը . * օդա՛պաշը . օդաչըլըքը, կամ խանի մաղապաշըը, կամ պէտքի . և այլն ։ ‖ վանապան . վաներեց ։
Օտապաշի . օդա՛պաշը . զօրապետի ֆոխանորդ ։ ‖ եւեղակալ . գործակալ . սատիկան . գնդապետ ։
Օտար, կամ Օտար մարդ ։ ‖ տե՛ս Օտարական ։
Օտար ազգէ ։ ‖ տե՛ս Ուրիշ ազգէ ։
Օտար աշխարք ընկնող, կամ Օտար տեղ ընկած ։ ‖ տե՛ս Օտար երկիր գնացող ։
Օտար բան . եապանճը . ղարիպ մայան . ... ‖ օտար . օտարին . օտարոտի . օտարամուտ . եկամուտ . անհարազատ . այլորդ . այլընդայլոյ . կցկտուր . վերադիր . մակդիր . պիտակ ։
Օտար երկիր . գուրպէթ . գուրպէթլիք ։ ‖ օտար աշխարհ . տար աշխարհ . երկիր օտար ։ տե՛ս և Պանդխտութիւն ։
Օտար երկիր գնացող . գուրպէթլիքէ կէտէն . գուրպէթէ դիւշէն ։ ‖ տարագնաց . տարադէմ . տարադեալ . տարադիր . տարաշխարհիկ . անաշխարհիկ . վտարանդի . վտարեալ . օտարացեալ ։ տե՛ս և Պանդուխտ ։
Օտար երկիր երթալ . ուրիշ աշխարք ընկնիլ . գուրպէթլիքէ կէտմէք . գուրպէթլիքէ դիւշմէք ։ ‖ գնալ 'ի տար աշխարհ . յերկիր օտար ուղեւորել . յայլ երկիր վտարական լինել . վտարանդի լինել . անաշխարհիկ լինել . տարաշխարհիկ լինել . տարադէմ երթալ . տարադէմ գնալ . տարադեալ գնալ . տարադեալ երթալ . գնալ 'ի տարադիմութիւն . ղօտարութիւն չուել . գնդգեհութիւն համբուրել . զվտարանդութիւն գալ . օտարանալ . գաղթել . վտարանդիլ . վտարիլ ։
Օտար երկիր երթալը, կամ ուրիշ աշխարք ընկնիլը ։ ‖ տարադիմութիւն . գաղութ . գաղթ ։
Օտար երկիր խրկել . գուրպէթէ եօլլամագ . գուրպէթլիքէ դիւշիւրմէք . սիւրմէք ։ ‖ տարաբերել 'ի տար աշխարհ . վարել յերկիր օտար . տարաշխարհիկ առնել . տարադէմ առնել . տարադեալ յածուցանել . օտարացուցանել ։
Օտար ըլլալ . եապանճը օլմագ . եապանճըլանմագ ։ ‖ օտարանալ . խորթանալ . պիտականալ ։
Օտար ընել . եապանճը էթմէք . եապանճըլանդըրմագ ։ ‖ օտար առնել . օտարացուցանել . խորթացուցանել ։
Օտար ընող ։ ‖ օտարացուցանող . օտարացուցիչ ։
Օտար լեզու խօսող ։ ‖ տե՛ս Ուրիշ լեզու խօսող ։
Օտար տեղ երթալ ։ } տե՛ս Օտար երկիր երթալ ։
Օտար տեղ ընկնիլ ։

Օտար տեղ մնօղ . եապանճը էէլէ կիւէն ։ ‖ օտարամուտ . օտարամուխ ։

Օտար տեղ քշել . սիւրկիւն էթմէք ։ ‖ տե՛ս Աքսորել ։

Օտարական . եապանճի . եապանճը ։ ‖ օտար . օտարական . օտարոտի . օտարամուտ . եկամուտ . այլորդ . եկ ։
Կա՛մ, անընտել . անընդել . անծանօթ . անհամբոյր ։

Օտարական ըլլալ ։ ‖ տե՛ս Օտար ըլլալ ։
Օտարականը տանօղ ։ ‖ օտարատեաց ։
Օտարականը սիրօղ ։ ‖ օտարասէր ։
Օտարականի պէս կեցօղ . եապանճը կիպի տուրան ։ ‖ օտարապարոյ . խորթ պարոյ ։

Օտարութիւն . օփօր ըւըւըը . եապանճըլըգ ։ ‖ օտարութիւն . օտարականութիւն . եկամտութիւն . այլորդութիւն . անընտելութիւն . անընդելութիւն . անազգականութիւն . խորթութիւն ։

Օտուն ։ ‖ տե՛ս Փայտ ։
Օտուն եաուամաճը . կա՛մ
Օտուն եաուամաճըսը ։ } տե՛ս Փայտ կոտրօղ ։
Օտուն եաուամասը ։ ‖ տե՛ս Փայտի ճեղք ։
Օտուն համալը ։ ‖ տե՛ս Փայտ կրօղ ։
Օտունճու, կա՛մ Օտունճի ։ ‖ փայտավաճառ ։
Օտունճու . չէօննէրէն ճօփ դէրօղ ։ ‖ տե՛ս Փայտ կտրօղ ։

ՕՐ

Օր . (ղաղղայ ։) ‖ տե՛ս Որ ։
Օր . կիւն ։ ‖ օր ։

Օր աւուր վրայ . կիւն կիւն խաթիւնտէ . կիւնտէն կիւնէ ։ ‖ օրըստօրէ . օր քան զօր . օր յօրէ . օր 'ի յօր ։

Օր գլուխ . կիւն պաշընտա ։ ‖ առ օր . ըստ օրաթուէի ։

Օր մը դիմացօղ . պիր կիւնլիւք ։ ‖ տե՛ս Օրեան մը ։

Օր մը ուտել՝ օր մը չուտել . էթի կիւնտէ պիր եէմէք ։ ‖ օր ընդ մէջ ուտել ։

Օր փնտռօղ . կիւն արայան ։ ‖ օրայոյզ . օրախնդիր ։

Օրէ օր . կիւնտէն կիւնէ ։ ‖ օր ըստ օրէ . օր 'ի յօրէ . օր յօրէ ։

Օրէ օր ընկնիլ . կիւնտէն կիւնէ տիւշմէք ։ ‖ վաղարկիլ . յապաղիլ . յերկարիլ ։

Օրէ օր ձգել . կիւնտէն կիւնէ պըրաքմաք ։ ‖ յապաղել . յապաղեցուցանել . յերկարաձգել . յերկարել . վաղարկել ։
Կա՛մ, օր 'ի յօր արկանել . աւուրց յաւուրս ընկենուլ . օր քան զօր յերկարել ։

Օրէ օր ձգելը ։ ‖ յապաղումն . յապաղանք . յերկարաձգութիւն . յերկարութիւն . վաղարկութիւն ։

Օրէ օր ձգօղ . կիւնտէն կիւնէ պըրաքան ։ ‖ յապաղկոտ . յապաղիչ . յապաղեցուցիչ . յերկարաձիգ . վաղարկու ։

Օրէ օր չձգօղ ։ ‖ անյապաղ . անյապաղկոտ ։

Օրը գտնել . կիւնիւնի պուլմաք ։ ‖ օր գտանել . օրադիտ լինիլ ։

Օրը գտնօղ . կիւնիւնի պուլան ։ ‖ օրադիտ ։
Օրը համրօղ . կիւն սայան ։ ‖ օրաթիւ ։
Օրը չափօղ . կիւն էօլչէն ։ ‖ օրաչափ . օրակշիռ ։
Օրը ցցնօղ . թագվիմ, գիրք . եա այն . ռուզնամէ ։ ‖ օրացոյց ։
Օրն 'ի բուն . պիւթիւն կիւն ։ ‖ զօրն ամբողջ . զօր ամենայն . զօրհանապազ ։
Օրով կենալ մէկ տեղ մը . պիր կիւն գօնմաք . կիւնլէմէք ։ ‖ առօրել . երեկել . երեկօթս առնել ։
Օրով կենալը մէկ տեղմը ։ ‖ երեկօթք ։
Օրեան այրը սէչի ընօղ ։ ‖ օրախաւէր . օրախնդիր . օրապնդնին ։
Օրեան կէսօրէ . կիւնէ կէօրէ . կիւնիւնէ կէօրէ ։ ‖ ըստ աւուր . ըստ օրաթուէի . ըստ օրաթուէին ։
Օրեան համրանք . կիւն սայըսը ։ ‖ օրաթիւ . օրահամար ։
Օրեան մը, կա՛մ մէկ օրուան մը, կա՛մ մէկ օր դիմացօղ . պիր կիւնլիւք . պիր կիւն օմիւրլիւ ։ ‖ միօրեայ . առօրեայ . առօրական . առօրէական . օրական . օրաւոր ։
Օրեան մը խզմէթ, կա՛մ Օրով մը խզմէթ ։ ‖ միօրեայ պաշտօն . օրապաշտօն . օրամուտք ։
Օրեան մը խզմէթ մնօղ ։
Օրեան մը խզմէթքեար ։ } առօրեայ վարձկան . օրամուտ ։
Օրեան մը խօնախ . պիր կիւնլիւք գօնագ ։ ‖ առօրեայ օթեվան . երեկօթք ։
Օրեան մը ճամբայ . պիր կիւնլիւք եօլ ։ ‖ Ճանապարհ ըստ միոյ աւուր . առօրեայ ճանապարհ ։
Օրեանմը ճամբայ առջիեն, օրեան մը ճամբայ անդիեն ։ ‖ աւուր գնաց աստի, և աւուր գնաց անտի ։

Օրաքան . տօօրլէքօղ բանօղ . կիւնտէլիքճի ։ ‖ վարձուոր . վարձաւոր ։
Օրայ . ցորէնի, կմ գարու խաղոց . փէթէք ։ ‖ որայ ։
Օրան . հնձած ցորենի կմ գարու դէզը . էըղըն ։ ‖ օրան . գագիլ ։
Օրան . դէշիք ։ ‖ տե՛ս Օրոցք ։
Օրաք ։ * ‖ տե՛ս Մանգաղ ։
Օրաք մեծ ։ ‖ տե՛ս Գերանդի ։
Օրել . դէշիկի սալլամաք ։ ‖ օրել . օրօրել ։
Օրէնք . այն . ային . նամուս . գանուն ։ ‖ օրէնք . կրօնք . կրօն . նամուս ։
Օրէնք դիտցօղ, կա՛մ Օրինաց վարդապետ . այինայ վագըֆ ։ ‖ օրինագէտ . օրէնսգէտ . օրինական . օրինաւոր . նոմիկոս . նոմիկոս ։
Օրէնք գտնօղ ։ ‖ օրէնսգիւտ . օրինական ։
Օրէնք դնել . այն գօյմաք . այ'ն պաղլամաք . գանունլամաք ։ ‖ օրէնս դնել . օրէնս սահմանել . օրինադրել . օրէնսդրել . սահմանադրել . կանոնել . կանոնել ։
Կամ, օրինադիր լինիլ . օրէնսդիր լինիլ . օրէնսդիր գոլ . սահմանադիր լինիլ . կանոնադիր լինիլ ։
Օրէնք դնելը ։ ‖ օրինադրութիւն . օրէնսդրութիւն ։
Օրէնք դնօղ . գանուն պաղլայըճը ։ ‖ օրէնսդիր . օրինադիր . օրինատու ։

Օրէնք ունօղ · այընլը · նամուսլու ։ ‖ օրինակիր · օրինաւոր ։
Օրէնք չունօղ · այընսըզ · նամուսսուզ ։ ‖ անօրէն · անկրօն ։
Օրէնք պատմօղ, կմ Օրէնքէն պատմած ։ ‖ օրինապատում · օրինավէպ ։
Օրէնք սորվեցնօղ · նամուս էօյրէտէն · էհլի թա_նուն ։ ‖ օրէնսուսոյց · օրինաց վարդապետ · օրինական · օրինաւոր ։
Օրէնքը կատարօղ · այնը էմրայ էտէն ։ ‖ օրի_նակատար · օրէնսուցոյց ։
Օրէնքը պահել · այնը ռաթլամաք · ‖ պահել զօ_րէնս · օրինապահ լինիլ · կալ ՚ի պահպա_նութեան օրինաց ։
Օրէնքը չպահել, կմ Օրէնքը անցնիլ · այնը պօզմագ · գանունը ռաթլամամաք · ‖ ստուննգա_նել օրինաց · զանցանել զօրինօք · յանցա_նել ըստ օրէնս · դրժել զօրէնս · խոտոր_ել զօրէնս · վազել զօրինօք · հեստել ։
Կմ օրինազանց լինիլ · օրինադրուժ լինիլ · օրինամերժ լինիլ · օրինազեղծ լինիլ ։
Օրէնքը չպահելը ։ ‖ օրինազանցութիւն ։
Օրէնքը պահօղ ։ ‖ օրինապահ · օրինակիր ։
Օրէնքը չպահօղ ։ ‖ օրինազանց · օրինա_դրուժ · օրինազեղծ ։
Օրէնքի գիրք, կմ Օրինաց տախտակ · այն քիթապը ։ ‖ գիր օրինաց · մատեան օրի_նաց · կտակ օրինաց · կտակարան ։
Օրէնքի կանոնքի դէմ · այնըն գարշը · գա_նունէ փարզըյ ։ ‖ պարականոն · տարակա_նոն · տարօրէն ։
Օրէնքի միութային ։ ‖ օրինական · օրինաւոր ։
Օրըստօրական ։ ‖ տե՛ս Ամէնօրեան ։
Օրթալըխ, կմ Օրթալըխ տեղը ։ * ‖ տե՛ս Մէջ տեղը ։
Օրթալըխ · * օրթալըք · ճէմահաթ · ալէմ ։ ‖ հա_սարակութիւն · հասարակք · ընդհանուր ժողովուրդ · ամենեքեան · բոլորեքեան · աշ_խարհ · զօր օրինակ ·
Օրթալըխը նայօղ չիկայ ։ ‖ չի՛ք տեսուչ հասարակութեան, կմ հասարակաց ։
Օրթալըխը երեց ու լափեց ։ ‖ զընդհա_նուր ժողովրդեան կերեաց զկեանս ։
Օրթալըխը խարապ է ։ ‖ ալմուկ է յամե_նեսին ։
Օրթալըխը մարդ չըմնաց ։ ‖ բոլորեքեան, կմ բոլորեքին բարձան ՚ի միջոյ ։
Օրթալըխը ներքև վրայ ընօղ է ։ ‖ աշխար_հայույզ, կմ աշխարհավրդով է · աշխարհա_կործան է ։
Օրթախ · օրթաք ։ ‖ վաճառակից · հաշուա_կից · հաշուընկեր · զոյգօղ · զոյգող ։
Օրթախ · խողի, բաժնըլու · և այլն ։ ‖ ընկեր · ընկերշակ · ընկերշակից ։
Օրթախ ըլլալ · խողի մէջ, կմ ալըշ վերի մէջ օրթաղ օլմագ ։ ‖ ընկերել · ընկերշակել · ըն_կերանալ · ընկերակցիլ ։
Օրթախ ըլլալ · ինչպէս երկու պազըրկեան, կմ խանութպան կըլլան · օրթաղ օլմագ · օրթագլըգ էթմէք ։ ‖ վաճառակից լինիլ · հաշուընկեր լինիլ · զգուշ հասարակաց ստանալ · գան_ձարան ՚ի միասին ունիլ · զուգողանալ ։

Օրթախ ընել · օրթաղ էթմէք · օրթաղ էթթիրմէք ։ ‖ վաճառակից առնել · հաշուընկեր առնել · վաճառակցել · զոյգել ։
Օրթախութիւն · օրթագլըգ ։ ‖ վաճառակցութիւն · հաշուընկերութիւն · զուգողութիւն ։
Օրթախութ̅ · օրթագլըղը ։ ‖ վաճառակցութ̅ · վաճառակցաբար · զուգողաբար · զուգողա_բար ։
Օրթայ ։ * ‖ տե՛ս Մէջ տեղը · և Օրթալըխ · օրթալըք ։
Օրթայ եօլլու, կմ Օրթայ պապաքէթ ։ ‖ տե՛ս Միջակ ։
Օրթայ զիւանէ, կմ Օրթայ պէյմանը ։ } հասարակաց նշանակ · նշանակ · տառակ նշանակի ։
Օրթայ ղափու, կմ Օրթայ գափուս ։ ‖ միջնա_դուռն ։
Օրթայ տեղը, կմ Օրթան ։ ‖ տե՛ս Մէջ տեղը ։
Օրթայէն · օրթադան ։ ‖ տե՛ս Մէջքէն, և Մէջ տեղէն ։
Օրթայէն կօրսնցնել ։ ‖ տե՛ս Մէջ տեղէն կորսնցնել ։
Օրթայէն կտրել ։ ‖ տե՛ս Մէջքէն կտրել ։
Օրթայի ։ ‖ տե՛ս Հասարակի ։
Օրթայի կէտ, կմ Օրթայի նօխտայ ։ ‖ տե՛ս Միջակէտ ։
Օրթայի ղաթ, Օրթայի մատ, և այլն ։ ‖ տե՛ս Միջի ղաթ · Միջի մատը, և այլն ։
Օրթանճայ ։ * ‖ տե՛ս Միջակ ։
Օրինակ · էօրնէկ · էօրնէկլի ։ ‖ օրինակ · գա_ղափար · կաղապար · յարացոյց · տիպացոյց · տպացոյց · տարազ · տիպար · տիպ · տեսակ · ցուցակ · սարաս · նկարագիր · նկարագիծ · նմանութիւն · նկարագրութիւն · նմանակերպութիւն · առակ · օրէնք · օրէն · նուսխայ · իշկալ ։
Օրինակ · ինչպէս մօրր մօրթու ։ ‖ օրինակ · գաղափար · նպատակ · կէտ · կէտ նպա_տակի · նախաշաւիղ · սկզբնաշաւիղ ։
Օրինակ առնել · էօրնէկ ալմագ ։ ‖ օրինակ առնուլ · առնուլ յօրինակ ։ տե՛ս և Օրի_նակել ։
Օրինակ բերել · էօրնէկ կէթիրմէք ։ ‖ ածել օրինակս · առակել ։
Օրինակ բերելը ։ ‖ առակումն ։
Օրինակ գրօղ ։ ‖ օրինակագիր ։
Օրինակ թղթի ։ ‖ տե՛ս Թղթի օրինակ ։
Օրինակ ունօղ · էօրնէքլու ։ ‖ օրինակաւոր ։
Օրինակ չունօղ · էօրնէկսիզ ։ ‖ անօրինակ · անգաղափար · անյարացոյց · անտարացոյց · անտիպ
Օրինակի համար · էօրնէկ իչին · մէսէլ ։ ‖ իբրու գաղափարաւ · զոր օրինակ · օրի_նակ իմն ։
Օրինակին պէս չեղօղ, կմ չեղած · էօրնէկինէ տէյիլ ույղուրան, կմ ույմազ ‖ ճշգրտագործ · ճշգրտահան · ճշմարտահան ։
Օրինակով խօսիլ · էօրնէկ իլէ սէօյլէմէք ։ ‖ առակել · առակաբանել · տե՛ս և Այլա_նութեամբ խօսիլ ։
Օրինակով խօսք, կմ խօսիլը ։ ‖ առակա_բանութիւն · առակախօսութիւն ։

Օրինակել. եօրնէքլէմէք. եօրնէքէյինի ալմաք ։ || օրինակել. գաղափարել. գաղապարել. նկարել. տպաւորել. տպացուցանել. սա_ րասել. նմանաբերել. նշաւակել. ա՞յ. Իր քինվէթին մէջը օրինակած ունի ։ || ունի նշաւակել յիւրում պատկերի ։

Օրինակել՝ գիւզէլլէմէք, էյի գիւզէլ եազմաք ճանը. էյի օրնէկ ըլմալը էյլէմէք ։ || օրինակել. նշա_ նակել. նշանագրել. նկարագրել. ձևացու_ ցանել. երևեցուցանել. կերպացուցանել. կերպարանել. կերպաւորել. նկարել. նմա_ նաբերել. տպաւորել. տպացուցանել. գծագրել. ստորագրել. նշանակ բերել ։

Օրինակել՝ մէկտէն էօրնէքը ալմէք. պիրի պի_ րինտէն էօրնէքլէմէք ։ || օրինակել. ընդօրի_ նակել. փոխագրել. առնուլ զհաւասարն ։

Օրինաց գիրք ։ || տե՛ս Օրէնքի գիրք ։

Օրինաւոր. շէրի. հէլալ. հագ ։ || վաւեր. վա_ վեր. իրաւ. արդար. իրաւացի. իրաւի. օրինաւոր. վաւերական. իրաւունակ ։ տե՛ս և Արժան ։

Օրինաւոր ըլլալ. շէրի օլմագ. հէլալ օլմագ. հագ օլմագ ։ || իրաւանալ. արդարանալ ։
Կմ, օրինաւոր լինիլ. իրաւացի գոլ. վա_ ւերական գոլ ։

Օրկնես, կմ Օրկալթ. ադանէր էն ։ || որկադ ։

Օրհաւրակ ։ || տե՛ս Կէսօր ։

Օրհնած. մուպարէք. պէրէքէթլի. ալգըշլը. ալ_ գըշլանմըշ ։ || օրհնեալ. բարեբանեալ. խն_ կեալ. խնկաւոր ։

խիստ Օրհնած ։ || ամենօրհնեալ ։

Օրհնել. մուպարէքլէմէք. մուպարէկ էթմէք. հայըր տուալայ էթմէք. ալգըշ էթմէք. ալգըշլամագ ։ || օրհնել. տալ զօրհնութիւն ։

Օրհնել՝ գործ, ճամ գուրպան, և այլն ։ || օրհնել. օրհնաբանել. բարեբանել. սաղմոսել. սաղմոսաբանել. գոհաբանել. գովաբա_ նել. վերօրհնել ։
Կմ, խնկաւորել. պատուհասիրել. բարձրա_ ցուցանել. բարձր առնել. հանել օրհնութիւն ։

Օրհնել ձանով ։ || տե՛ս Ձանով օրհնել ։

Օրհնելու ։ || օրհնելի. օրհնաբանելի. խն_ կելի. ողոքմեան ։

Օրհնէնք ։ || տե՛ս Օրհնութիւն ։

Օրհնութ. հայըր տուալայ. մուպարէքլիք. ալգըշ ։ || օրհնութիւն. տուչութ օրհնութեան ։

Օրհնութիւն՝ ժամ, կամ քէֆ, և այլն ։ || օրհնութիւն. օրհնաբանութիւն. բարեբանութիւն. գոհա_ բանութիւն. գովաբանութիւն. գոհութիւն. գո_ հացողութիւն. բարեարութիւն. բարեառնութիւն. խնկաւորութիւն ։

Օրհնութիւն խրկօղ, կմ Օրհնութիւն խրկած ։ || օրհնառաք ։
Օրհնութեան երգ ։ || երգ օրհնութեան. օրհներգ. օհներգութիւն. օրհնաձայնութիւն. երգաբանութիւն ։

Օրհնօղ. տուալայ էտէն. պէրէքէթ օգուչան. ալ_ գըշլայան ։ || օրհնօղ. օրհնիչ. օրհնաբան. բարերան. գոհաբան. գովեստաբան. վեր_ երգակ ։

Օրման ։ * || տե՛ս Մորի ։

Օրմանլըխ ։ * || տե՛ս Մորեստան ։

Օրոցք. օրան. պէշիկ ։ || օրոց. օրօրոց. լմշտոց ։

Օրոցք շինօղ. պէշիկճի ։ || օրոցարար. օրո_ ցագործ.

Օրտու ։ * || տե՛ս Բանակ ։

Օրճան մը. Օրն 'ի բուն. և այլն ։ || տե՛ս Օր՝ բառին տակը ։

ՕՓ

Օփալ ։ || տե՛ս Օբալ ։

ՕՖ

Օ՛ֆ. * (մէջարէկութիւն ։) || տե՛ս Ուհ ։

ՖԻ.

Ֆալ ։ * || հմայք. քուճեայք. քուճէք. կիւսք ։

Ֆալ բանալ. ֆալ ալմաք. ֆալ_ ճըլըգ էթմէք ։ || հմայել. գիւ_ թել. գքաղդէութիւն գալ ։

Ֆալ բացօղ ։ || տե՛ս Ֆալճի ։

Ֆալախայ ։ * || աղխաղան. ախաղան. առա_ տուկ գանից ։

Ֆալախայ առնել. ադքը ֆալախան դնէլ՝ ու ծե_ ծել. ֆալագայայ ալմաք. ֆալագալամագ ։ || աղ_ խաղանաւ գանել. յախաղանս կոչկոճել. թակել յառատուկս ։

Ֆալան ։ * || տե՛ս Ֆիլան ։

Ֆալանկ. * գալան է ։ || փաղանգ. փալանգ ։

Ֆալիտ ։ * || տե՛ս Կոտր ընկած ։

Ֆալճի. * ֆալճը ։ || գիւթ. կիւս. իղձ. մոգ. հարցուկ ։
Կմ, քաղդեայ. քաւդեայ. քօղեայ. կխա_ հմայ. կիւսահմայ. վիճակընկեց. վիճակա_ տու. ձեռնածու ։

Ֆալճի ճին, կմ Ֆալճի ճինի ։ * || այս հար_ ցուկ. վհուկ ։

Ֆալճի պաշը ։ * || մոգպետ. վհկապետ. հմայապետ ։
Ֆալճիի միւթալլիս ։ || գիւթական. կիւ_ սական. հմայական. քաղդէական. ախտա_ րակայ ։
Ֆալճիի փուսատ, կմ գործիք ։ || քուճեայք. կամ քուճեայ. քուճէք, կմ քուճէ ։

Ֆալճութ. ֆալճըլըգ ։ || գիւթութիւն. ըղձութիւն. կիւսութիւն. կիւսահմայութիւն. քաղդէութիւն. քօղէութիւն. վիճակընկեցութիւն. վիճակա_ գրութիւն. վիճակատութիւն. վիճակատուութիւն. հմայութիւն. հմայք. կիւսք. քուճեայ. քուճէ ։

Ֆալճութ ընել ։ || տե՛ս Ֆալ բանալ ։

Ֆախիր ։ * || տե՛ս Աղքատ. ֆուխարէ. և խեղճ ։

Ֆախիր ըլլալ ։ || տե՛ս Աղքատանալ. և խեղճ ըլլալ ։

Ֆամակուստա. * տառոզ գալաք էր, հէճայ ճէր

է, ըոր փաձիկ+ կըռէն • մա՛սս գօմուն : || սաղա֊
ժինս • սաղամիս • կոստանդիս • կոստանախա :
Փայտալը : * || տե՛ս Շահաւոր :
Փայտայ : * || տե՛ս Շահ • Փայդա :
Փայտայ ընել : || տե՛ս Շահ ընել, և Օգուտ
ընել :
Փայտատըք : * || տե՛ս Անշահ :
Փանի : * || տե՛ս Անցաւոր :
Փանիոս • * ու մը չէ+էր է : || փանիոգ • Փանիոս :
Փառաշ, կամ Փարաշ • * գէ+ին էն ճէօթ ծոտմլէա֊
ման : || աղբեւակալ • աղբիւսակալ :
Փառշ, կամ Փարշ : * || յատակ • տակ • սա֊
լայատակ • քարայատակ • կառպապաթայ :
Փառշ չինել • Փառշ էօ+մէք : || յատակս յօրի֊
նել • յատակաւորել • յատակել :
Փառշլը : * || յատակաւոր • յատակեալ • սա֊
լայատակ :
Փառփառալը : * || շաղակրատ • շաղփաղփա֊
բան • ցոփաբան • անապարծ • թեթեւամիտ :
Փառփառայ : * || շաղակրատանք • ցոփաբա֊
նութիւն • անապարծութիւն • թեթեւամտութիւն :
Փառփուսի : * || յախճապակի :
Փառփուսիէ ղաւանօզ : || չիշ յախճա֊
պակեայ :
Փառփուսիով չինած, կամ զարդարած : ||
յօրինեալ 'ի յախճապակւոյ • յախճապա֊
կեայ • յախճապակեալ :
Փառլայ • * սէ+ կոռ, կամ ձէծ կոռ : || հատոր •
հատուած • փերթ • պատառ • յօշ :
Փառլայ Փառլայ • * կոռ կոռ • ինչպէս էէբէմ
մարդու մարմինը կըմէն • || պատառս պատառս •
գէշ գէշ • գէշագէշ • գիշագէշ • յօշյօշ • օշօշ :
Փասուլեայ : * || լուբիայ • լուբիա :
Փարադ : * || թեպէտ • թէպէտ և • թէև :
Փարդ : * || պարտ • օրէն • պատշաճ :
Փարղ • * Ֆարք, կամ Ֆարք : || տարբերութիւն •
տարբերումն • տարորոշութիւն • զանազանակ •
զանազանութիւն • զարմազանութիւն • որոշումն •
որոշողութիւն • ընտրութիւն • առաւելութիւն • պա֊
կասութիւն : տե՛ս և Նշանակի :
Փարղ ընել • Ֆարք էթմէք • Ֆարքը օլմաք : || տար֊
բերել • զանազանել • զանազանութիւն ունել •
յաւելուլ 'ի վ ր • ընդհատ յիմքէ լինել :
Փարղ ունենալ • Ֆարքը օլմաք : || ունել զտար֊
բերութիւն • ունել զզանազանութիւն • ընտրու֊
թիւն ը մէջ լինել • զատանել • առաւելուլ •
ընդհատ լինել յիմքէ • պակասել յիմքէ •
պակասել քան զոք • զիր օրինակ •
Մէյէր ձեզմէ Փարղ ունիմ մի ես : || միթէ
պակասիցիմ ինչ քան զձեզ :
Փարղ ունող • Ֆարքլը : || տարբեր • զանազան •
ընդհատ • զիր օրինակ •
Անկէ Փարղ չունի : || չէ ինչ ընդհատ
յայնմանէ :
Անոնցմէ Փարղ չունի : || ոչինչ է ընդհատ
'ի նոցանէ :
Փարղ չտալով : || անխտիր • անխտրաբար :
Փարղ տալ, կամ Փարղ գնել : || տե՛ս Այլը
ուէչի ընել :
Փարղլը : * || տե՛ս Փարղ ունող :
Փարղսըզ : * || անտարբեր • անզանազան • անխտիր :

Փարս • * Ֆարս : || տե՛ս Այծեմ • ղըղըլղոչ :
Փարտ • * ուշըխին ձէկ դին : || տե՛ս Տով :
Փարտ • * բէկ : || տե՛ս Թեպէ • Ֆարզ :
Փարփիօն : * || աբարբէ • աբարբիոն :

ՓԵ

Բեալ : * || բայ :

Փեթվաճի : * || օրէնսդէտ • օրինա֊
գէտ • իրաւագէտ • օրինական • օրինաւոր :
Փեթվաճութիւն : || իրաւագիտութիւն • օրինա֊
գիտութիւն :
Փեթվայ : * || վճիռ • լուծումն • որոշումն
իմաստից • պատասխանի՝ օրինաց, տարա֊
կուսանաց, և այլն :
Փեթվայ հարցնել • Ֆէթվայ սօրմաք : || հարցա֊
նել զօրինաց • խնդրել զլուծումն • հայցել
զպատասխանին :
Փելամիկ • * սէ+րահի • տաղտուկ ամանէ : || փե֊
ղամիկ :
Փելաքէթ : * || տե՛ս Փորձանք :
Փելէկ, կամ Փելէք : * || պարունակ • շրջա֊
նակ • անիւ • պտոյտ • հիւ :
Փելէկ • աշխարհին ճէվրէն • բոլոր աշխարհ : ||
ոլորտք աշխարհի • ընդհանուր աշխարհ •
տիեզերք • բոպէ • աշխարհ • կենցաղք :
Փելլահ • * էէ+ինճի : || երկրագործ • հողա֊
գործ • մշակագործ • մշակ :
Փենայ : * || տե՛ս Գէշ :
Փենեռ : * || լապտեր • լուսանոց :
Փենեռճի • * Ֆէնէր ըինօղ : || լապտերա֊
գործ • լապտերարար :
Փենեռճի • Ֆէնէր ծախօղ : || լապտերավա֊
ճառ :
Փենտ : * || տե՛ս Հնարք • Ֆէնտ :
Փենտ ընել : || տե՛ս Հնարք անել :
Փենտով : || տե՛ս Հնարքով, և խորամանկութեամբ :
Փենտպազ : * || տե՛ս Հնարագործ • և Հնա֊
րագէտ :
Փենտպազութիւն : || տե՛ս Հնարագէտութիւն, և
խորամանկութիւն :
Փեռա • * +ողմ+ է : || դրայիանուպօլիս :
Փեռահ : * || տե՛ս Պայծառ :
Փեռահլաթմիշ ընել : * || տե՛ս Պայծառացնել :
Փեռահլանմիշ ըլլալ : * || տե՛ս Պայծառանալ :
Փեռահութիւն : * || տե՛ս Պայծառութիւն :
Փես • * գէօմլէք դիւէյի : || փեսակ :
Փես վերլայէթի : * || փէս • փեսասատան :
Փեստ : * || եղեռն • եղեռնութիւն • աղէտ •
աղէտք • չարիք • խռով • աղմուկ • աղտեղա֊
նութիւն : տե՛ս և Աղմուկ :
Փեսլի : * || փեսկաւոր :
Փեսլիյէն : * || տե՛ս Արահան :
Փեսփեսէ, կամ Փեսվկեսէ : * || տե՛ս Թուշայ :
Փեսփեսէ ընել : || տե՛ս Թուշայել :
Փեսփեսէլի • * Ֆէսֆէսէճի : || տե՛ս Թու֊
շայող :
Փերահաթ ընել • * ճամ կէչմէ+ : || տե՛ս Թար֊
կը տալ :
Փերահաթ ընել մէկի մը վրայ • ոչ է ուրիշ

վրայ անցնել ։ ‖ փոխել · շրջել · յեղաշրջել · յեղափոխել · դարձուցանել ։

Փերաճէ, * բնէ ներքին մորթս ըլլայ, և բնէ չնէ մորթս ։ ‖ ոխթոց · լօդիկ · մեկնոց · կրկնոց · քղամիդ · գրաստ · վերարկու · արկանելի ։

Փերզանդ ։ * ‖ տե՛ս Հնարագէտ ։

Փերզանդութիւն ։ ‖ տե՛ս Հնարագիտութիւն ։

Փերզանդութիւն ընել ։ ‖ տե՛ս Հնարք անել ։

Փերման · * Թագաւորի գիր ։ ‖ Հրովարտակ · մուրհակ · թագաւորագիր · հրաման արքունի ։

Փերման · Թագաւորին յէտօղը ստորագրած · հոքիի շերիֆ · հոքիի հիւմայիւն ։ ‖ ձեռագիր արքայի · ձեռնագիր քաջին արանց · հրովարտակ ձեռագրեալ յարքայէ ։

Փերման հանել ։ ‖ Հրովարտակ հանել · հրովարտակ արձանացուցանել ։

Փերման ունօղ · Ֆէրմանլը ։ ‖ Հրովարտակաւոր ։

Փերմանով գօռ ընօղ, կամ հեօքմ ընօղ ։ ‖ Հրովարտակահարկ · գրահարկ ։

Փերս ։ * ‖ տե՛ս Տակ · և Թէզէք · Քօրփ ։

ՓՐ

Փըշխը ։ * ‖ տե՛ս Փշխը ։

Փըշի, կամ Փիշի ։ * ‖ տակառ ։

Փըշիի լուլէ ։ ‖ ծորակ ։

Փըշիի չէմպէր · Ֆըչը չէմպէրի ։ ‖ շրջանակ · շուրջանակ ։

Փըշինճի · Ֆըչը չինօղ ։ ‖ տակառագործ ։

Փրօ ընել անցնիլ · * Ֆըռ էտիփ կէչմէք ։ ‖ յանկարծաթափ լինիլ · սրաթափ լինիլ ։ տե՛ս և Ըստ մը անցնիլ ։

Փրօ ընօղ անցնօղ ։ ‖ տե՛ս Ըստ անցնօղ ։

Փրուըլ Փրուըլ պտըտիլ ։ * ‖ շրջշրջիլ · բազմապատոյտ թաւալիլ · բազմաթաւալ շրջանակել · հեռ շրջանակել ։ տե՛ս և Փռլափի պէս պտըտիլ ։

Փրս ձայն հանել ։ * ‖ փքիւնս արձակել ։

Փրօքըւոց · * Նափրափի, և Նմանէացս Ֆըրըլտը ‖ սօսխն · սօսափիւն · սօսաւիւն ։

Փըրըւոց՝ մորթս ։ ‖ տե՛ս Փափըլոց ։

ՓԻ

Փիլանթրոփ · * գաւառ է ։ ‖ Փիլանդրբիա ։

Փիաշխայ, կամ Փիյաշխայ ։ * ‖ Ֆլաւկի · փլաւակի · փլաւակի ։

Փիզիքական ։ ‖ բնաբանական · Ֆիզիքական ։

Փիզիքայ · * Իլմ հէքմէթ ։ ‖ բնաբանութիւն · բնախօսութիւն · Ֆիզիքայ · Ֆիզիկէայ ։

Փիզիքայ գիտցօղ ։ ‖ բնաբան · բնախօս ։

Փիթ ։ * ‖ տե՛ս Դրդելը ։

Փիթ տալ ։ ‖ տե՛ս Դրդել · և Տուն տալ ։

Փիթ տուօղ ։ ‖ տե՛ս Դրդօղ · և Տուն տուօղ ։

Փիթ չտուօղ ։ ‖ տե՛ս չԴրդօղ ։

Փիթ Փիթը մտնել ։ ‖ Ի կասկած անկանիլ · չկասկածանօք գալ · գրգռել ՚ի հետաքրքրութիւն ։

Փիթիլ՝ * մոմ ։ ‖ տե՛ս Պատրոյք ։

Փիթիլ · * Եարայէ ։ ‖ փիթիլ այս պատրոյգ վիրի ։

Փիթիլ՝ թօփ նէֆիլա ։ ‖ բուծին · լուցկիք · լուցկի · լուցիկ ։

Փիթիլ տալ Թօփին ։ ‖ բուծինս, կամ լուցկիս արկանել · լուցկիս ՚ի վառօդ, կամ ՚ի հուր՝ հոտոտեցուցանել ։

Փիթիլ տալ մարդուն ։ ‖ տե՛ս Դրդել ։

Փիթնէ ։ * ‖ բանսարկու · խռովարկու · խաղաղամերժ ։ տե՛ս և Դրդօղ ։

Փիթնէ · Ճէլէփ ։ ‖ տե՛ս Խռովամանիկ ։

Փիթնէ Փիւճիւռ ։ * ‖ ամենագրգիռ · գրգռասէր · խարէպատիր ։

Փիթնէութիւն ։ ‖ տ · խռովասիրութիւն · և Դրդելը ։

Փիլ ։ * ‖ փիղ ։

Փիլան, կամ Ֆալան ։ * ‖ այն ինչ · այն ինչ · այս ինչ · այն անուն · այս անուն · այն անուն ոմն · զոր օրինակ ·

Փիլան բանը կուզէ ։ ‖ զայն ինչ իր խնդրէ ։

Փիլան տեղ կեցեր էր ։ ‖ կայր յայն ինչ տեղւոջ ։

Փիլան օր եկօ ։ ‖ յայս ինչ աւուր եկ ։

Փիլանը չեկաւ ։ ‖ այն անուն ոչ եկն ։

Փիլանին գնացէք ։ ‖ երթայք առ այս անուն ։

Փիլանը հարուստ է, ու Փիլանը աղքատ ։ ‖ այս անուն ոմն մեծատուն է · և այն անուն ոմն տնանկ ։

Փիլան մարդ · Ֆիլան ատամ ։ ‖ այն ոմն · այն ոք · այս ոք · այս ոմն · այս անուն · այն անուն · այն անուն ոմն · այս անուն ոմն · այս անուն այր · այն անուն այր ։

Փիլան տեղ էր · Ֆիլան եէրտէ իտի ։ ‖ կայր ՚ի տեղւոջ փելմոնի, յայս ինչ տեղւոջ · յայն ինչ տեղւոջ յայն ինչ տեղւոջ · անդ ուրեմն ։

Փիլան Փիլան տեղ ։ ‖ ՚ի տեղւոջ փելմոնի ելմոնի, կամ փելմոնի եղմոնի · յայս ինչ և յայն ինչ տեղւոջ · յայս ինչ և յայն ինչ տեղւոջ ։

Փիլէմէնկ · * ալլի ատամի ։ ‖ բելգացոյ · բելգայեցի ։

Փիլէմէնկի երկիր · Ֆիլէմէնկ վիլայէթի ։ ‖ բելգիոն · բելգիոնք ։

Փիլիզ ։ * ‖ տե՛ս Ծիլ · Ֆիլիզ ։

Փիլիզ հանել ·
Փիլիզ տալ · * } Ֆիլիզ չըքարմագ · Ֆիլիզլէնմէք ։ ‖ տե՛ս Ծիլել ։
Փիլիզլէնմիշ ըլլալ ·

Փիլիզլի ։ * ‖ տե՛ս Ծլած ։

Փիլիպէ · * Հիւլիպոլիս · տաղին անունն է ։ ‖ Փիլիպպուպոլիս ։

Փիլհալ ։ * ‖ տե՛ս Իսկոյն, և Ըստ մը · և Անընթարթը ։

Փիլճան · * Ֆինճան ։ ‖ սկահակ · տաշտակ ։

Փիլճի · * Ֆիլճի · Ֆիլի պանհաղան ։ ‖ փղապան ։

Փիլտիշի ։ * ‖ տե՛ս Փղի ոսկոր, և Փղի ոսկրէ ։

Փինօ · * ? ‖ սկուտեղ · սկաւառակ · սկնդիկ ։

Փիշէնկ ։ * ‖ փամփուշտ ։ տե՛ս և Հրացան Փիշէնկի, և Քէստանէ Փիշէնկի ։

Փիշնէ ։ * ‖ բալ ։

Փիշնէի ծառ · Ֆիշնէ աղաճը ։ ‖ բալենի · բալ ։

Փիշի, կամ Փըշի ։ * ‖ տե՛ս Փըշի ։

Ֆիակէ ։ * ‖ տես Պոնգ, և դհեկանակալն ։
Ֆիակիէ ․ * Հայր ցանկերին նահապետին , կամ տանն նահապետին ցանկերը ։ ‖ ցեղապետ ։
Ֆիաստան ․ * հինան գոգնոց ։ ‖ մեկենոց ․ շարժմանակ ։
Ֆիատանըը ։ * ‖ մեկնացանոր ։
Ֆիատն ․ * Նոր ծառին ։ ‖ Նորատառութիւն ․ մանրատառութիւն ․ մատադատառութիւն ։
Կմ, ատեղն ․ շառաւեղ ․ շառաւեղ ․ դալարադեղն ․ բողբոջ ․ տաշտ ․ մորչ ․ մաւրչ ։
Ֆիատնըը ։ * ‖ ատեղնաւոր ․ ատեղնական ․ դալարադեղնաւոր ․ տաշտաւոր ։
Ֆիրատէթ ։ * ‖ տես Խոհլք, և խոհլացութիւն ։
Ֆիրատէթլի ։ * ‖ տես Խոհլացի ։
Ֆիրատէթսիզ ։ * ‖ տես Խոհլք չունող ։
Ֆիրատէ Ֆիրատէ ։ * ‖ տես Տեղն 'ի տեղը ։
Ֆիրէտտ ։ * ‖ տես Բողոք ։
Ֆիրէտտ ընել ։ ‖ տես Բողոք վերցնել ։
Ֆէքր ։ * ‖ տես Միտք ․ ոգի ։
Ֆէքր ընել ։ ‖ տես Մտածել ։
Ֆիօրէնցա ։ * ‖ տես Ֆլօրէնցա ։
Ֆիօրին ․ * ոսկի է ։ ‖ Ֆլօրին ․ դահեկան ։
Ֆիօրին ոսկի ։ ‖ ոսկի դահեկան ։

Ֆ Լ

Ֆլիդայ ։ * ‖ տես Ֆուլիդայ ։
Ֆլօրէնցա ․ * Ֆիօրէնցա ․ քաղաք է ։ ‖ Ֆլորենտիա ։
Ֆլօրէնցացի ․ Ֆիօրէնցալը ։ ‖ Ֆլորենտացի ․ այր 'ի Ֆլորենտիայ ։

Ֆ Խ

Ֆխրտալ, կմ Ֆխռտալ ։ ‖ տես Պճճալ ։
Ֆխրտոց, կմ Ֆխռտոց ։ ‖ տես Պճալոց ։

Ֆ Ն

Ֆնտըխ, կմ Ֆնտուխ ․ * Ֆնտըք ։ ‖ կաղին ։
Ֆնտըխի ծառ ․ Ֆնտըղ աղաճը ։ ‖ կաղնի ․ կաղնաբեր ծառ ։

Ֆ Շ

Ֆշալ ․ Ֆըշ էթմէք ․ Ֆըշլամաք ։ ‖ շչել ․ շնչել ․ բչել ․ Ֆշալ ։
Ֆշալ մարդուն դէմը ։ ‖ ըշդայակել ։ տես և Վերինը ։
Ֆշալը ․ Ֆըշըլտամաքլըք ․ Ֆըշըլթը ։ ‖ շչիւն ․ շնչիւն ․ բչիւն ․ շչումն ․ շնչումն ․ բչումն ․ խուլումն ․ սղումն ․ սղիւն ։
Ֆշացող ․ Ֆըշըլտայան ։ ‖ շչող ․ շչողական ․ բչողական ։
Ֆշէր ․ * խոռոչի ․ աղբ պահեստի ։ ‖ աղբիւս ․ աղբն ․ աղբ ։
Ֆշխամիշ ընել ․ * Ֆըչըրտմաք ։ ‖ բղխել ․ բղխիլ ։
Ֆշոց՝ ըսի ։ ‖ տես Ֆշտտոց ։
Ֆշոց՝ ալ ։ ‖ տես Ֆշալը ։
Ֆշտտոց ․ ըսի Ֆշոց ․ այսինքն, Ֆըշֆըշ յան՝ գէ- փէրտ, ծափս, և այլն ․ սու շաղըլթըսը ։ ‖ խոխոջք ․ խոխոջանք ․ խողխողանք ․ խոխոջիւն ․ խողխողիւն ․ խոխոնջիւն ․ խոխոնջումն ․ խողխողջումն ։
Կմ, գգլիւն ․ գլգլիւն ․ կարկաչիւն ․ կարկաջիւն ․ գլգլումն ․ կարկաչումն ․ կարկաջումն ․ շաչումն ․ շառաչումն ․ վանկիւն ։
Կմ, կարկաջասահութիւն ․ կարկաջահոսութիւն ․ խոխոջահոսութիւն ․ գլգլահոսութիւն ։
Ֆշտտոց հանել, կմ Ֆշտտոցով վազել դեպրան, սէլէրուն ․ և այլն ․ Ֆըշըլտամաք ․ Ֆըշըրտամաք ․ շաղլամաք ․ շաղըլ շաղըլ ագմաք ։ ‖ խոխոջել ․ խոխոնջել ․ խողխողջել ․ խոխոջանիլ ․ խողխողջանիլ ․ գլգլել ․ կարկաչել ․ կարկաջել ․ շառաչել ․ վանկել ։
Կմ, կարկաչահոս լինիլ ․ կարկաչահոս ընթանալ ․ կարկաջասահ լինիլ ․ կարկաջասահ հոսիլ ․ գլգլաձայն գնալ ․ խոխոջելով վիժանիլ ․ խոխոջիւք վայրաբերիլ ։
Ֆշտտոց հանող ․ Ֆըշըրտայան ․ Ֆըշըլտայան ․ Ինչպէս գետի Հարըը խաւ՝ Հալը ․ Ֆըշըլտայըճը ․ Ֆըշըրտայան ․ շաղըլտայան ․ շաղըլ շաղըլ ագան ։ ‖ կարկաչուն ․ կարկաջուն ․ խոխոջուն ․ խողխողջուն ․ կարկաչասահ ․ կարկաջահոս ․ խոխոջահոս ․ գլգլահոս ։
Ֆշֆըշ ձայն ․ * Ըսի Հաղեղա յան ։ ‖ տես Ֆշտտոց ։

Ֆ Ո

Ֆուլիդայ ․ * ծաղիկ է ։ ‖ ձիկին ։
Ֆուլիդաճի, կամ Ֆուլիդաճը ։ * ‖ մակոյկավարիչ ․ մակոյկավար ։
Ֆուլիդայ, կմ Ֆլիդայ ։ * ‖ կուր ․ մակոյկ ։
Ֆուխարէ ։ * ‖ տես Աղքատ ․ Ֆօգարէ ։
Ֆունտայ ․ * ցախ բոյս է, տապի տակէ ելլէնէն ․ և այլն ։ ‖ մացառ ․ ցախ ։
Ֆութութայ ։ * ‖ տես Ալէկոծմունք ։
Ֆութութայ հանել ։ ‖ տես Ալէկոծմունք հանել ։
Ֆութութայ քաշել տալ, կմ } տես Ալէկոծել ։
Ֆութութայի մէջ ձգել ։ }
Ֆուռուն ։ * ‖ տես Փուռ ։
Ֆուռունճի ։ * ‖ տես Հացեփեց ։
Ֆուրաթ ։ * ‖ տես Եփրատ գետ ։

Ֆ Ռ

Ֆռանկուլայ ։ ‖ տես Եղակ ։
Ֆռանկ ։ ‖ տես Ֆռէնկ ։
Ֆռանկստըղ, կմ Ֆռանցըզ ։ * ‖ գաղղիացի ․ գալլիացի ․ փռանգ ․ փռանկ ․ փռանկք ։
Ֆռանկստան, կմ Ֆռէնկիստան ․ գաւառ է ։ ‖ փռանկոնիա ։ տես և Ֆռէնկիստան ։
Ֆռանկֆօրթ ․ * քաղաք է ։ ‖ փռանկֆորդիա ։
Ֆռանսա ․ * Ֆիրանսը ․ Ֆրանսըզ Մէմլէքէթի ։ ‖ գաղղիա ։
Ֆռանսայու ծով ․ Ֆրանսա դէնիզի ։ ‖ ծով գալլիացւոց ։
Ֆռէնկ, կմ Ֆռանկ ․ * Ֆիրէնք ։ ‖ փռանգ ․ փռանգ ․ եւրոպացի ․ գաղղիացի ։

Փռէնկ ղաչմէթի : } * գաղղիական գանձուն:
Փռէնկ մարաղը : *
Փռէնկ ույուզու :
Փռէնկ իչի : * || տես Նաթուաալ:
Փռէնկ իզլեմիու : * || հաղարճ:
Փռէնկերէն . Փռէնկճէ . Փիրէնկճէ : || փռանկերէն . գաղղիաերէն . 'ի բարբառ գաղղիացւոց . 'ի լեզու փռանգաց :
Փռէնկիստան . * Փիրէնկ մէմլէքէթի : || փրանգաստան . փռանգաստան . եւրոպիա . եւրոպէ . բովէ :
Փռլաթմիշ ընել . * Փուլաթմագ : || ղընկենուլ:
Փռլախ . * Փուլագ . պինէ : || պառուստուկ . պատառաստակ . անիծ . ստրավբեւղ:
Փռլախի պէս պառկիլ' կմ դառնալ . Փուլագ կիպի պէօնմէք . Փուրու Փուրու պէօնմէք : || պառուստկիլ . . պառուտքիլ . պատոյտքիլ . պատոյտկիլ . պատոյտիլ . պառուտիլ:
Փռլախի պէս պառկցնել . Փուլագ կիպի պէօնտիւրմէք : || պառուստկել . պառուտքել . պատոյտքել . պատոյտկել . պառուտել:
Փռլաղուճ: } * տես Փռլախ :
Փռլանղուճ: *
Փռխաթայ . * չէքիրդէկ պէս նոխուտ է : || սրկաճ:
Փռխաթաճի . * Փութաթաճը : || սրկաճավաճառ:
Փռխայ . * Փութայ : || պատակ . հերձկք . հերձուած :
Փռխայ սիրօղ . Փութայ սէվէն : || պատակասէր . հերձասէր . հերձուածասէր :
Փռխայ Փռխայ . Փութայ Փութայ : || երկպառակ . բազմապառակ . յոգնապառակ :
Փռխայ Փռխայ ըլլալ . Փութայ Փութայ օլմագ . Փութայլանմագ : || երկպառակիլ . երկպառակ լինիլ . բազմապառակ լինիլ . պատակտիլ . հերձանիլ . հերձուած անկանիլ 'ի մէջ բազմութեան:
Փռխայ Փռխայ ըլլալը : || երկպառակութիւն . բազմապառակութիւն . ճեղքուածութիւն . հերձուած . հերձկք :
Փռխայ Փռխայ ընել . Փութայ Փութայ էթմէք . Փըթայլամագ : || երկպառակ առնել . բազմապառակ առնել . երկպառակել . երկպառակեցուցանել . պառակտեցուցանել . փեռեկել . փեռեկտել . օշտել . օձտել . հերձուլ զբազմութեան . հերձուածս արկանել 'ի մէջ բազմութեան :
Փռխայ Փռխայ ընօղ . Փութայ Փութայ էտէն . Փութայլայան : || երկպառակարար . երկպառակիչ . պառակտիչ . հերձիչ . ճեղքիչ :
Փռչայ : * || վրձին . վրծին :
Փռչայ զարնել . Փուչայ չալմագ . Փուչլամագ : || վրձին արկանել . վրձնել . վրծնել:
Փռչայ պատանաձիլ : || տես Պատանաձիլ Փռչայ :
Փռսանտ : * || առիթ . դէպ . տեղի . պարապումն . պարապ . զիր օրինակ :
Փռսանտի կըլնայէր : || խնդրէր պարապ : տես և Գիւղուկ առեն :

Փ Ս

Փսալ . Փըշըրտմագ . Փըշ էթմէք : || շշել :
Փսըլխ , կամ Փսուլխ . Փըշըք : || փսուեղ :
Փսըլխի . գուտէ . Փըշըքը : || շլուսա :
Փսըլխի ծառ . Փըշըղ աղաճը : || փսաղենի :

Փ Ր

Փրէնկ : * || տես Փռէնկ :
Փրխայ : * || տես Փռխայ :

Փ Ո

Փօթօղ . * կնկան գլխու բարէք բօհչէն : || խոյրապատ . խոյր կանանց :
Փօյույ , կմ Փօլխայ . * Փարմախ պէս գուտ գուտ պէյնի . որ չիզմէին , ու ձուպնին իսրի ալը ըտրոննն : || թիթեղն :
Փօս պըյըլմը : * || թաւընչաց :
Փօտուլ : * || տես Հպարտ :
Փօտուլայ . * փարալը իսկար հաղ է : || Նկան:
Փօտուլլաթմիշ ընել : * || տես Հպարտացնել . և Մեծ մեծ խօսիլ տալ:
Փօտուլլանմիշ ըլլալ : || տես Հպարտանալ . և Մեծ մեծ խօսիլ:
Փօտուլլուք : * || տես Հպարտութիւն :
Փօֆօ ընելով խօսօղ : * || տես Ծանծաղ լեզու :
Փօֆօ ընելով խօսիլ : || տ . Ծանծաղ լեզու ըլլալ:

Վ Ե Ր Ջ :